PEDAGÓGIAI PROGRAM

2023.

Készítette: Tóth Bálintné
2023.november

TARTALOMJEGYZÉK

Legitimáció 2

Az intézmény bemutatása..... 3

Autista Tagozat..... 9

Hallássérült Tagozat..... 18

Egészségnevelési Program..... 57

Hallássérült Óvodai Program..... 77

Autista Óvodai Program 108

Hallássérült Általános Iskolai Nevelési Program..... 159

Alsó Tagozat..... 186

Felső Tagozat 199

Szakiskolai Nevelési Program..... 318

EGYMI Nevelési Program 428

Kollégiumi Program 433

Mellékletek

1. **Hallássérült Alsó tagozat helyi tanterv…….. 466**
2. **Hallássérült Felső tagozat helyi tanterv……... 1529**
3. **Szakiskolai helyi tanterv…… 2507**
4. **Kollégiumi dokumentumok…….. 3137**
5. **Autista helyi tanterv – tanulásban akadályozottak számára……. 3190**
6. **Autista helyi tanterv – középsúlyos értelmi fogyatékosok számára…….. 3960**
7. **Könyvtár Programja……. 4688**

A Dokumentum nyilvánossága

Az iskolai Pedagógiai Program elérhetőségei:

- az intézmény honlapja
- az igazgatói iroda
- kollégiumi egységvezető
- szakiskolai egységvezető

A dokumentumhoz pdf formátumban csatolt legitimációs záradék az alábbiakat tartalmazza

A módosított Pedagógiai Programot a Diákönkormányzat

2023. év március hó 27. napján tartott online ülésén véleményezte és elfogadásra javasolta.

Kelt: 2023. év március hó 27. nap.

A módosított Pedagógiai programot a Szülői Szervezet

2023. év március hó 27. napján tartott online ülésén véleményezte és elfogadásra javasolta.

Kelt: 2023. év március hó 27. nap.

A módosított Pedagógiai Programot a nevelőtestület

2023. év március hó 27. napján tartott online értekezletén elfogadta és jóváhagyásra javasolta.

Kelt: 2023. év március hó 27. nap.

AZ INTÉZMÉNY BEMUTATÁSA

Az intézmény neve:

Hallássérültek Óvodája, Általános iskolája, Szakiskolája, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménye és Kollégiuma

a.) székhelye: 1147 Budapest, Cinkotai út 125-137.

b.) típusa: gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási intézmény

c.) OM azonosítója: 038416

Az intézmény alapítója:

Emberi Erőforrások Minisztériuma, 1054 Budapest Akadémia u. 3.

Az intézmény fenntartója:

Közép-Pesti Tankerületi Központ, 1149 Budapest Mogyoródi út 21.

Az intézmény Köznevelési és egyéb alapfeladatai:

1.) Óvodai nevelés-oktatás
   a. sajátos nevelési igényű tanulók gyógypedagógiai nevelése-oktatása (halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavar, érzékszervi fogyatékoshallási fogyatékos)

2.) Általános iskolai nevelés-oktatás
   a. nappali rendszerű iskolai oktatás
   b. alsó tagozat, felső tagozat
      i. alsó tagozat 6 évfolyamos (E1-E2 és 1-4. évfolyamok)
   c. sajátos nevelési igényű tanulók gyógypedagógiai nevelése-oktatása (halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavar, érzékszervi fogyatékoshallási fogyatékos)

3.) Szakiskolai nevelés-oktatás
   a. nappali rendszerű iskolai oktatás
   b. sajátos nevelési igényű tanulók gyógypedagógiai nevelése-oktatása (mozgásszervi fogyatékos, beszédfogyatékos, autizmus spektrumzavar, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdők, érzékszervi fogyatékos-hallási fogyatékos, érzékszervi fogyatékos-látási fogyatékos, 2018 szeptemberétől halmozottan fogyatékos)
   c. szakképző évfolyamok 2018 szeptemberétől 9.E előkészítő évfolyam

d. szakiskola

4.) Kollégiumi ellátás
   a. sajátos nevelési igényű tanulók gyógypedagógiai nevelése-oktatása (mozgásszervi fogyatékos, beszédfogyatékos, autizmus spektrumzavar, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdők, érzékszervi fogyatékos-hallási fogyatékos, érzékszervi fogyatékos-látási fogyatékos)
   b. kollégiumi szálláshely nyújtása közoktatásban tanulók számára

5.) Egységes gyógypedagógiai módszertani feladat (utazó gyógypedagógusi hálózat)
   a. egységes gyógypedagógiai módszertani intézményként ellátja az érzékszervi fogyatékos-hallási fogyatékos gyermekek, tanulók integrált oktatását segítő módszertani központ és utazószakember hálózat működtetését

6.) Egyéb köznevelési foglalkozás
   a. sajátos nevelési igényű tanulók napközi otthoni ellátása
   b. sajátos nevelési igényű általános iskolai tanulók tanulószobai ellátása
   c. sajátos nevelési igényű szakiskolai tanulók tanulószobai ellátása

Jóváhagyott pedagógiai program szerint évfolyamok száma:

Óvoda: 3 korosztályi csoportban vagy vegyes korcsoportban

Általános iskola: ***2+8*** évfolyam (hallássérült és halmozottan sérült hallássérült tanulók részére ***8*** évfolyam (autizmus spektrumzavarral küzdő diákok részére)

Szakiskola: 9. előkészítő évfolyam szakképző évfolyamokon: a hatályos Szakképzési és Országos Képzési Jegyzék szerint

Az intézménybe felvehető maximális gyermek-, tanulólétszám:

- Óvodai férőhely: 24 fő
- Általános iskolai férőhely: 100fő
- Szakiskolai férőhely: 71 fő
- Diákotthoni férőhely: 68 fő

a.) Szakmai képzés:

Szakmacsoport:Kreatív és Gazdálkodás és menedzsment

Új osztályok, szakmacsoportokon belül indítandó szakmák és létszámok meghatározásáról a fenntartó tervezésének időszakában dönt.

b.) Alaptevékenységéhez kapcsolódó kiegészítő tevékenysége:

A felnőttképzésről szóló 2001. évi CI törvény mindenkor hatályos rendelkezéseinek megfelelően felnőttképzési tevékenység folytatása, és ahhoz kapcsolódó szolgáltatások nyújtása.

· Továbbképzések, önköltséges tanórán kívüli foglalkozások szervezése

· egyéb oktatási tevékenység végzése

· az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Karral kötött szerződés alapján gyakorló iskolai tevékenység ellátása.

Saját üzemeltetésű konyha, mosoda és karbantartó műhely fenntartása.

Önálló kazán és saját gépjármű üzemeltetése.

c.) Ellátható vállalkozási tevékenysége, mértéke:

Az intézmény az állami feladatok ellátása mellett vállalkozási tevékenységet nem folytat.

Az intézmény története

A fővárosi siket gyermekek állami oktatása 1891-ben kezdődött a város budai részén. Több ideiglenes helyre költözés után, 1902-től 1995 áprilisáig a VIII. Festetics utcai épületben folyt az oktatás.

1995 áprilisában költöztünk az új, korszerű, minden igényt kielégítő épületbe, ahol szaktantermek, sportudvar, játszókert, kényelmes kollégiumi elhelyezés várja a siket gyermekeket.

Gyógypedagógus tanáraink az új, kedvező feltételeket is felhasználva törekednek arra – a több évtizedes beszédtanítási hagyományokat, korszerű módszereket és a jelnyelvet ötvözve -, hogy az általános iskolai tanulmányaikat iskolánkban befejező tanulók eredményesen tovább tanuljanak, majd önmaguk és családjuk eltartására képes felnőtté váljanak.

A 3-6 éves növendékeink az óvodai tagozaton (kis, közép és nagycsoportban) kezdik meg a hangos beszéd elsajátítását, a 6-16 évesek a 2+8 évfolyamos általános iskolai tagozaton tanulnak. Képzési rendszerünk bővítését jelentette a 2OO1/2OO2-es tanévtől a szakiskola beindítása. A különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű, mozgásszervi, érzékszervi fogyatékos, beszédfogyatékos, autizmus spektrum zavarral, egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő, a többi tanulóval együtt nem nevelhető tanulóinkat a Számítógép-szerelő, -karbantartó (OKJ 34 523 02), Bőrtárgy készítő (OKJ 31 542 01) és a Számítógépes Műszaki rajzoló (OKJ 31 481 01) szakmára készítjük fel. A

2019. évi LXXX. szakképzési törvény rendelkezései szerint informatikai szakmáink felmenő rendszerben kivezetésre kerülnek.

A dysphasiás és/vagy halmozottan sérült hallássérült tanulók speciális beszéd-oktatásban, mozgásnevelésben és korrekciós foglalkozásokban részesülnek. Oktatásukban szükség esetén a jelnyelv, mint kommunikációs csatorna alkalmazása indokolt. Az évfolyamonként elszórtan előforduló dysphasiás illetve halmozottan sérült hallássérült tanulók fejlesztése döntően egyéni programok, fejlesztési terv alapján történik.

A Módszertani Központ (EGYMI) működése szakszolgálati tevékenységekkel valósul meg. A munkatársak feladatukat a Módszertani Központban és az érintett fővárosi közoktatási intézményekben látják el. A szülők, tanulók, illetve a befogadó iskolák igényeit figyelembe vevő Módszertani Központ a különböző életkorú hallássérülteket adekvát módon segíti.

Az intézmény környezete

Iskolánk a főváros XIV. kerületének zöldövezeti részén található, tömegközlekedéssel megközelíthető.

Az iskolaépület jól felszerelt, karbantartott. A világos, 6-8 fős tantermeket kifejezetten a siket tanulók speciális igényei szerint alakították ki. A szaktantermeink nívósak, a jelenlegi szakmai követelményeknek országos szinten elismerten megfeleltek.

Az iskolaudvaron focipálya, kosárlabda-, röplabda-, és teniszpálya várja a sportolni vágyókat, valamint a 2015 tavaszán felújított, az Európai szabványoknak maximálisan megfelelő játszótéren vezethetik le felesleges energiáikat óvodás és általános iskolás gyermekeink.

Az iskola tanulói közössége

A Hallássérültek Óvodája, Általános Iskolája, Szakiskolája, EGYMI és Kollégiuma a közoktatás rendszerébe tartozó, országos felvételi körzetű gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézmény ép értelmű, illetve enyhe fokban értelmi fogyatékos, súlyos fokban hallássérült (siket) illetve halmozottan fogyatékos gyermekek, tanulók részére. A 2017/2018-as tanévben nyitott autista gyermekek számára óvodánk, majd egy tanévvel később az autista iskola alsó tagozata is megnyitotta kapuit intézményünkben.

A tanulók felvétele az FPSZ Hallásvizsgáló, Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye, valamint az érintett Bizottságok szakértői javaslata alapján történik.

Iskolánkban általános műveltséget megalapozó, alapfokú nevelés és oktatás, valamint szakoktatás folyik. Ez lehetővé teszi, hogy a siket tanuló a többségi általános és szakiskolához hasonlóan bármely évfolyamon iskolát változtasson.

Siket tanulóink többségének hallássérülése a legsúlyosabb kategóriába tartozik, hallókészülékkel is csak az erős zörejeket, a beszédből pedig néhány magánhangzót ismernek fel.
Tanulóink többsége érzékszervi sérült, ép intellektussal rendelkeznek vagy halmozottan sérült hallássérültek. Kis létszámú osztályokban, speciális módszerekkel sajátítják el az általános iskola tananyagát. Autista diákjaink egyéni fejlesztési tervek alapján sajátítják el a rájukl vonatkozó tantervi tartalmakat.
Az ország tanulólétszámát befolyásoló demográfiai változások, az orvosi ellátás fejlődése és az integrált oktatás iránti igény erősödése létszámcsökkenést eredményezett iskolánknál a 9O-es évek elejétől. Ellensúlyozó hatású, hogy a szülők élnek a szabad iskolaválasztási jogukkal, így a környező megyékből is van jelentkező, az Erdélyből áttelepülők közül többen iskolánkba hozzák siket gyermeküket.

A szülők egy része is hallássérült, egy részük rokkantnyugdíjas, állás nélküli. A szülők döntő többsége nehéz anyagi helyzetű, sok az egyedülálló szülő és a többgyermekes család. A tanulók magatartása általában megfelelő, kapcsolatuk jó az iskolával. Egy-egy kirívó magatartású gyermek okoz gondot az iskolában. Az ő esetükben a pedagógiai hatás nehezen érvényesül a gondoskodó, ellenőrző szülői hatás hiánya vagy az idegrendszer fokozott ingerlékenysége miatt.
A felső tagozaton a pályaválasztás előkészítése során a szakközépiskolák, szakiskolák, tanműhelyek, üzemek meglátogatásával, a képességek felmérésével, az egészségügyi feltételek ismertetésével, a szakmát szerzett, régi tanítványok és a szülők bevonásával készítjük fel tanulóinkat a pályaválasztásra. Így a felső tagozat vége felé egyértelművé válik sok esetben az integrált gimnáziumi agy technikumi továbbhaladás, vagy a szakiskolában történő szakmaválasztás. Ennek köszönhetően évek óta minden általános iskolában végzett tanulónk továbbtanul.

Külső kapcsolatok rendszere

Az évenkénti „Családi nap” rendezvénye hagyománnyá vált, a szülők és a gyerekek egyaránt igénylik a színes, játékos vetélkedőkkel és szakmai előadásokkal társított programot. Az intézmény és a családok kapcsolatát erősíti a szülők bevonása az iskolai programokba (farsang, kirándulás, erdei iskola, ünnepélyek), a szülői szervezet munkájába és az iskolai alapítvány (A „Beszélő siketért” Alapítvány) tevékenységébe.
A szülőkkel a kapcsolattartás folyamatosságát a fogadó órák, a szülői értekezletek és a nyílt napok rendszeres megtartásával valósítjuk meg.

Szakértői vizsgálati vélemény és javaslat alapján nyernek felvételt intézményünkbe vagy kerülnek át más iskolába a gyerekek, így az FPSZ Hallásvizsgáló, Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézményével a tanulók felvétele, fejlődésük nyomon követése, áthelyezése kapcsán folyamatos az együttműködésünk. A nevelési-oktatási intézmények feladatai közé tartozik a gyermekek egészségének megóvása, rendszeres egészségügyi vizsgálatuk megszervezése. E feladatok végrehajtásában működik közre a Heim Pál Gyermekkórház gyermekorvosa, a János Kórház audiológus – fülész szakorvosa, a Weil Emil Kórház orthopéd szakorvosa.

A hallássérültek nevelését – oktatását országos szinten ellátó iskolák alkotják a Hallássérültek Iskoláinak Országos Egyesületét, így a társintézményekkel állandó jellegű a kapcsolattartásunk a tanulmányi versenyek, sportversenyek, és az egymás közötti kirándulások, táborozások kapcsán.

Szabadidős programok terén halló, általános iskolás gyerekekkel is szervezünk közös rendezvényeket siket tanulóink integrációjának előkészítésére.

Kötelező közösségi szolgálat keretében együttműködünk a budapesti Madách Imre Gimnáziummal. Az ide érkező önkéntes munkát végző gimnazistáknak előzetes érzékenyítő programokat is szervezünk.

A „Beszélő siketért” Alapítvány a kirándulások, táborozások költségeihez, és a rászoruló tanulók étkezési befizetéséhez nyújt támogatást.

A Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézettel a szaktanácsadónk által, a tanfolyamokon való részvétellel élő a kapcsolatunk.

Több évtizede gyakorló iskolai feladatokat látunk el a gyógypedagógus hallgatók képzésében, szoros szakmai kapcsolatot tartunk az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Hallássérültek Pedagógiája Tanszék munkatársaival.

További kapcsolataink:

- Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége
- Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete
- Audiológiai Állomások (János Kórház)
- Hallókészülék forgalmazó cégek
- Munkakör Alapítvány - Szentendre – Skanzen
- Madách Imre Gimnázium

AUTISTA TAGOZAT

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanuló

Az autizmus spektrumzavarok (a szövegben az autizmus kifejezés mindig a teljes spektrumra utal) az idegrendszer igen korai, nagy valószínűséggel veleszületett ártalmának, illetve a genetikai, egyéb biológiai és környezeti tényezők együttes hatásának következményei. Az iskoláskor eléréséig – vagy tovább – kezeletlenül maradt fejlődési zavar és szélsőséges viselkedésformák fejlesztő célú ellátása a gyermek növekedésével egyre nehezebbé válhat, bár a nevelhetőség, taníthatóság időszaka belenyúlik a felnőttkorba, így sosem túl késő elkezdeni a fejlesztést.

Az autizmus spektrumzavarok lényege a társas viselkedés, a kommunikációs és a rugalmas viselkedésszervezés minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulóra legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható gondolkodási képesség sajátos hiányossága, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmas viselkedésszervezés és -kivitelezés képességének minőségi sérülése, valamint az egyenetlen képességprofil.

Autizmus spektrumzavar minden értelmi szinten előfordul, jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett éppúgy, mint intellektuális képességzavarral (értelmi fogyatékossággal) együtt járva. A fejlődési zavar átlagos vagy átlag feletti intelligencia esetében is jelentősen befolyásolja, áthatja a gyermeki fejlődést, megváltoztatja a megismerés folyamatát és a társas viselkedés fejlődését, ezért sérülésspecifikus fejlesztésre minden érintett gyermeknek joga és szüksége van.

Autizmusban a beszédfejlődés gyakran megkésik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv. A központi probléma azonban nem a nyelv hiánya vagy megkésett fejlődése, hanem a funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérülése. A nyelvhasználat színvonalától függetlenül az alapvető problémák közé tartozik, hogy hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, jelentőségének megértése, vagyis hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet. Az alapvető gondolkodási és viselkedési képességek spontán elsajátításához szükséges képességek hiánya jellemzően egész életen át megmarad, de a speciális intenzív terápiás és pedagógiai ellátás segítségével jelentős fejlődés érhető el. A hiányzó/sérült képességek okozta elsődleges és másodlagos viselkedési tünetek a jól kompenzált állapotokban csaknem eltűnhetnek vagy változhatnak, és az élet különböző

szakaszaiban különböző formákban jelentkezhetnek. Új helyzetben, váratlan események, körülmények hatására felerősödhetnek a típusos tünetek. A tünetek változatossága mellett a tanulók autizmusának lehetséges súlyossága széles skálán szóródik. Az időben megkezdett sérülésspecifikus fejlesztés nagymértékben hozzájárulhat az állapot pozitív kimenetéhez.

A halmozottan sérült autizmus spektrumzavarral küzdő tanuló

Az autizmus spektrumzavarok gyakran társulnak egyéb problémákkal, amelyek az ellátási szükségletet, taníthatóságot és a gyermek jövőjére vonatkozó előjelzéseket jelentősen befolyásolják.

Gyakori társuló állapotok:

- intellektuális képességzavar (értelmi fogyatékosság) mint a leggyakoribb társuló fejlődési zavar;
- beszéd-, érzékszervi, mozgás- vagy egyéb fogyatékosság;
- ADHD (figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar);
- epilepszia;
- alvási és étkezési nehézségek, zavarok;
- egyes pszichiátriai zavarok (pl. szorongás, depresszió);
- viselkedésproblémák (pl. agresszió, önbántalmazás, súlyos passzivitás).

A fejlesztésnél szem előtt kell tartani, hogy a tanítás lehetséges módszertanát illetően a tanuló autizmusa az elsődlegesen meghatározó tényező. Általában a szükségletek egyéni kombinációjához kell hangolni a járulékos zavar speciális szempontjait és az autizmusspecifikus pedagógiai módszereket.

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók pedagógiai szempontú jellemzése

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók – a tanítás, illetve a tanítási módszerek és tervezés módosítása szempontjából – kiemelkedő jelentőségű tulajdonságai:

- A másik személy szándékának, érzéseinek, gondolatainak, szempontjainak (pl. az információátadás szándékának) meg nem értése, az önmagára vonatkoztatás hiánya.
- A szociális megerősítés jutalomértékének hiánya, vagy az ezzel kapcsolatos öröm későbbi, csak direkt tanítás útján való kialakulása, illetve a belső motiváltság

gyengesége vagy hiánya. Sokszor nagyon kevés vagy szokatlan dolog okoz számukra örömöt.

- A beszéd korlátozott megértése, még az életkornak megfelelő beszédprodukció mellett is, amit nehezítenek a beszéd érzelmi, társas aspektusaival kapcsolatos megértési nehézségek, mint pl. a hanghordozás.
- A beszéd vagy más kommunikációs eszköz spontán, funkcionális, rugalmas alkalmazásának eltérései, elmaradása.
- Egyenetlen képességprofil, pl. a szigetszerű ismeretek, képességek (pl. kiváló mechanikus emlékezet, matematikai vagy zenei képesség), jelentős elmaradás az önellátásban, szakadékszerű különbség a mechanikus és a személyes memória között.
- Hiányzó vagy korlátozott belátás, pl. a gyermek saját tudásával, az ismeret forrásával, módjával, a szubjektív jelentőséggel kapcsolatban.
- A változásokkal, újdonsággal kapcsolatos ellenállás, szorongás.
- A társas környezetben, felnőttekhez és gyermekekhez való szokatlan kapcsolódás, mely megnyilvánulhat a teljes visszahúzódástól, passzivitástól az erőteljes, túlzó ragaszkodásig, aktív, de bizarr kezdeményezésekig, vagy megnyilvánulhat az egysíkú, formális kapcsolatteremtésben.

Típusos erősségek, amelyekre építeni lehet a tanulás támogatása során –

Az egyénre szabott vizuális információ általában jól értelmezhető.

- Tanult rutinokhoz, szabályokhoz való alkalmazkodás.
- Jó mechanikus memória.
- Megfelelő környezetben, a gyermek érdeklődésének megfelelő témákban kiemelkedő koncentráció, kitartás, precizitás.
- Egyes, nem szociális tartalmú tantárgyi területeken – pl. szó szerinti tanulás, nem szöveges számtan, földrajz, zene – jó vagy akár kiemelkedő teljesítmény.

Típusos nehézségek és kognitív problémák, amelyekkel számolni kell a tanulás támogatása során

- Túlérzékenységre és/vagy fokozott ingerkeresésre utaló viselkedések (hallás, látás, szaglás, tapintás, ízlelés terén, vagy bármely érzékszervi modalitásban).

- A figyelem felkeltésével, irányíthatóságával, fenntarthatóságával és váltásával kapcsolatos gyakori nehézségek.
- Az utánzási képesség hiányosságai.
- Ingerfeldolgozási, vizuomotoros koordinációs problémák.
- Tér-idő értelmezés gyengesége, esetleg hiánya.
- Analízis (sorrendiség)-szintézis műveleteinek problémája.
- Ok-okozati összefüggések felismerésének problémája.
- A lényegkiemelés, problémamegoldó gondolkodás deficitje.
- Az általánosítás, a tanultak új helyzetben való alkalmazásának sérülése.
- Felidézési problémák (pl. speciális szociális tartalmaknál és személyes élményeknél).
- Ismert tananyagban váratlan nehézség felmerülése szociális elem bevezetésével vagy új körülmények közötti alkalmazás során.
- A feladat céljának nem értése, a reális jövőre irányultság hiánya.
- A szimbolikus gondolkodás (pl. játék) fogyatékossága.
- Humor, irónia, metafora, képes beszéd félreértése, nem értése.
- A valóság téves értelmezése, felfogása.
- Realitás és fantázia összetévesztése.
- A szóbeli kérések, közlések félreértése, különösen a többértelmű, elvont kifejezések, többrészes utasítások esetén.
- Szó szerinti értelmezés.
- Képességek, ismeretek önálló, változatos alkalmazásának nehézsége.
- Gyermekközösségben áldozattá, illetve bűnbakká válás, egyes esetekben szociálisan a helyzetnek nem megfelelő viszonyulás a kortársakhoz.
- Szabadidőben passzivitás, kudarcokból eredő viselkedésproblémák megjelenése.
- Félelmek, fóbiák, szorongás.

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók nevelésének-oktatásának alapelvei, az aktív tanulás támogatása

- Az autizmusspecifikus nevelés-oktatás alapja a tanuló egyéni szükségleteinek megértése, figyelembe vétele.
- Az autizmus spektrumán komprehenzív, fejlődési-viselkedéses-oktatási és kognitív-viselkedéses megközelítést alkalmazó módszertanok egyénre szabott alkalmazása szükséges. A minden fejlődési területre kiterjedő komprehenzív megközelítés ötvözi a fejlődési és viselkedéses megközelítést. A fejlődési megközelítés a gyermek által már elért, vagy kialakulóban lévő, elérhető fejlődési szint egyéni felmérését követően a következő fejlődési szintet célozza, míg a viselkedéses megközelítés a korszerű tanuláselméleten alapszik. A viselkedéses megközelítés alapja a viselkedés funkcionális analízise, mely a viselkedést pontosan leírja, részletesen elemzi, és feltárja annak okait, mozgatórugóit. E mellett a viselkedéses megközelítés viselkedéses tanítási technikák, eljárások alkalmazását is jelenti. Néhány példa a viselkedéses tanítási technikákra: láncolás, formázás, a viselkedések megerősítése, modellezés. A kognitív-viselkedéses megközelítésen alapuló módszerek adaptív gondolkodási és viselkedési stratégiákat tanítanak.
- A szokatlan viselkedések, tünetek enyhülhetnek vagy felerősödhetnek, a tanulási teljesítmények javulhatnak vagy romolhatnak attól függően, hogy az oktatási környezet egyénre szabott adaptálása milyen minőségben valósul meg.
- A tanuló sérülésspecifikus támogatása a habilitációs-rehabilitációs órákon és az iskolai élet minden színterén, valamennyi tanórai és tanórán kívüli helyzetben megvalósul, mivel a szociális interakciók, a kommunikáció értését és használatát kívánó helyzetek átszövik az iskolai életet.
- Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulót fogadó köznevelési intézmény valamennyi közösségét (munkatársak, szülői közösség, kortárs közösség) informálni kell az autizmussal kapcsolatos alaptényekről és a támogatás alapvető stratégiáiról.
- Az iskolai élet minden területére ki kell terjeszteni a támogatás alapvető stratégiáit, módszereit (pl. egyénre szabott motivációs rendszer, strukturált környezet, vizuális környezeti támpontok, zavaró környezeti ingerekkel szembeni védelem, a beszédet kiegészítő vagy helyettesítő augmentatívalternatív kommunikációs eszközök, pl. írott, képes vagy tárgyi szimbólumok).

– Az egyéni fejlesztési terv megvalósítása érdekében a tanuló nevelésébenoktatásában részt vevő valamennyi szakembernek tájékozottnak kell lennie annak tartalmáról. Az egyéni fejlesztési terv megvalósulását az autizmus spektrum pedagógiája szakirányt végzett gyógypedagógus koordinálja a tanuló és a szülők folyamatos bevonásával.

– A családdal való folyamatos együttműködés a sikeresség egyik alapfeltétele. Célja a család terheinek csökkentése, a kölcsönös információnyújtás, a módszerek otthoni és intézményi alkalmazása közötti folyamatosság biztosítása, a tanultak általánosításának elősegítése.

– Törekedni kell arra, hogy a tanuló pozitív tapasztalatokat szerezzen a közösségben való részvételről. Ennek érdekében alapelv a tanuló teljesítményének, erőfeszítésének értékelése, a rendszeres pozitív visszajelzések biztosítása.

– A nem vagy alig beszélő tanulók esetében biztosítani kell az egyénre szabott augmentatív-alternatív kommunikációs rendszer használatát. Az AAK alternatív kifejezés arra utal, hogy a hangzó beszéddel nem kommunikáló és/vagy kommunikációjában súlyosan akadályozott személy számára a hagyományos kifejezési módok (beszéd, írás) helyett más megoldásokat kell keresni, ami az egyszerű reflexektől a nyelvi szintű alkalmazásig terjedhet. Az augmentatív kommunikáció az érthető beszéd hiánya következtében súlyosan károsodott kommunikációs funkció átmeneti vagy tartós pótlására szolgáló kommunikációs rendszerek csoportja. Lényege, hogy a beszéd helyett a sajátos nevelési igényű tanuló nonverbális úton fejezi ki magát, felhasználva mindazt a lehetőséget, amelyet a hangjelzések, gesztusok, manuális rendszerek és/vagy a betűket, rajzokat, jelképeket, fotókat, tárgyakat stb. tartalmazó kommunikációs eszközök, valamint hangadó gépek (kommunikátorok) biztosítanak. Minden augmentatív kommunikációs rendszer több, egyénre szabott, térben és időben eltérő használhatóságú kommunikációs eszközből áll, amelyek tartalmazzák a kommunikációs hatékonyságot növelő valamennyi üzenethordozót, segédeszközt, stratégiát és technikát. Az augmentatív kommunikáció hatékony használata megteremti a társadalmi integráció, az önkifejezés, az intellektuális, érzelmi és szociális fejlődés lehetőségeit.

– A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettség szintjén elérhető legjobb felnőttkori életminőség, a szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése: ennek alapja a szociális-kommunikációs nehézségek, a

viselkedésszervezés és a gondolkodás sérülésének speciális módszerekkel történő kompenzálása és a meglévő készségek fejlesztése.

- A tananyag kiválasztásának legfontosabb szempontja a tanultak egész életen át történő megfelelő alkalmazhatósága, különös tekintettel a következő területekre: önkiszolgálás és önellátás, spontán kommunikáció, tanulás, munkavégzés, szabadidő, társas kapcsolatok, közösségi élet, felnőttkorban funkcionális tantárgyi készségek (pl. pénzhasználat valódi élethelyzetben, menetrend elolvasása és értelmezése, az írás kommunikációs célú használata).
- A tanuló túlterheltségének elkerülése érdekében az információkat szűrni kell, mert a tipikusan fejlődő gyermek által spontán, ösztönösen elsajátított nagy mennyiségű információ és készség az autizmus spektrumzavarral küzdő gyermek számára nehéz tananyagot jelent.
- A hiányzó készségeket pótló, helyettesítő kompenzációs-habilitációs kezelés a fejlődési elmaradás, a másodlagos (pl. viselkedés-) problémák leküzdése érdekében. A fogyatékos készségek kompenzálása különös jelentőségű a tanulási, szociális és munkahelyzetekbe való beilleszkedés és viselkedés elsajátításához.
- Az iskolai és a mindennapi gyakorlati életre felkészítő tananyag speciális módszerek segítségével történő elsajátítása szükséges.
- A jellegzetes gondolkodási nehézségek, rugalmatlanság miatt – a továbblépés előtt – külön kiemelt fejlesztési feladat az elsajátított ismeretek alkalmazásának, általánosításának tanítása, az ismeretek folyamatos használata a fenntartás biztosítására, valamint a változatos problémamegoldási módszerek tanítása.
- A fejlesztési célokat a fenti szempontok alapján fontossági sorrendben kell értelmezni, és e szerint kell az egyéni fejlesztési tervekbe illeszteni.
- A tanulók fejlesztési céljai hierarchikus rendben helyezkednek el abból a szempontból, hogy mennyire szükségesek a gyermek szociális alkalmazkodása és önszabályozása kialakításához (az egyéni fejlettségének szintjén). A típusos egyenetlen fejlődés azt jelenti, hogy a hiányzó vagy elmaradó készségek spontán fejlődésére nem építhetünk: minden egyes hiányzó részfunkció, illetve korábbi fejlődési szakaszból hiányzó alapozó funkció fejlesztését be kell illesztenünk ebbe a hierarchiába. Pl. a veszélyeztető viselkedések kezelése más, elfogadható viselkedések kialakításával a célok hierarchikus rendjében így alakul:

· az ön- (esetleg köz-)veszélyes viselkedések kezelése,

· a családi életet akadályozó viselkedések kezelése,

· a taníthatóság és a csoportba való beilleszkedés kialakítása,

· az iskolán kívüli környezethez való adaptív viselkedés kialakítása.

A TAGOZATRÓL

Tagozatunk kialakítása hiányt pótol a fogyatékossággal élők ellátását biztosító hazai intézményrendszer szolgáltatási körében azzal, hogy szakmai munkájában alkalmazkodik az autizmussal élő tanulók sérüléséből eredő ellátási igényeihez.
2017 szeptemberében indult egy óvodai csoporttal,majd 2018 szeptemberében két iskolai csoporttal bővült. A csoportok a kialakítása során figyelembe vesszük a tanulók egyéni képességeit, az autizmushoz kapcsolódó viselkedéseket, kognitív képességeket (enyhe - és középsúlyos értelmi fogyatékosság, ép intellektus).

Képzési rendszerünk

Tagozatunkon óvodai és általános iskolai (alsó és felső évfolyamok) tanulóit neveljükoktatjuk kiscsoportos formában.
A tanulók felvételének feltétele, hogy a területileg illetékes Szakértői Bizottság által kibocsátott érvényes szakvéleményében a Hallássérültek Óvodája, Általános Iskolája, Szakiskolája, EGYMI és Kollégiuma, mint kijelölt intézmény szerepeljen.
Az Autizmus Alapítvány Általános Iskolája által kidolgozott pedagógiai programot, és helyi tanterveket (enyhe - középsúlyos értelmi fogyatékos) használtuk fel a tagozat pedagógiai programjának, helyi tantervének elkészítése során. Utóbbit az aktuális Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelvei szerint módosítottuk.

A helyi tanterv alapján egyéni fejlesztési programot készítünk, amely a tanuló életkora mellett figyelembe veszi autizmusa súlyosságát, a mentális korát, egyenetlen képességprofilját és a reális jövőbeli lehetőségeket.

Egyéb foglalkozások

Az óvodai tagozat 8:00-16:00 óra között fogadja a gyermekeket. Az intézmény általi ügyelet 7:00-8:00 és 16:00-17:00 között valósul meg.

Az iskolai tagozat 7:30-16:00 óra között fogadja a tanulókat. Az összevont ügyelet 16:0016:30 között valósul meg.

Napközi és a tanulószoba

A kötelező foglalkozások utáni időszakban az óvodás gyermekek és az alsó és felső tagozatos tanulók számára egyaránt folytatódhatnak az egyéni napirend alapján szervezett, egyénre szabott strukturált önálló és csoportos tevékenységek.

Tanulóinktól nem várható el, hogy a tanórán kívüli szolgáltatásokból, programokból, szabadidős tevékenységek kínálatából érdeklődésük alapján válasszanak, és ezáltal ismereteik bővüljenek, társas kapcsolataik spontán módon fejlődjenek. A tanulók ezen tevékenységei tanárok által szervezettek, irányítottak, és a gyermekek 7.30-tól 16:00 tartó napirendjébe illeszkednek. A gyerekek szükségleteinek figyelembevételével alakítjuk ki az iskola működési rendjét és szolgáltatásait.

Egyéb szolgáltatások Igény

esetén:

- segítséget nyújtunk orvosi szakrendelés igénybevételéhez.
- otthoni tanácsadás az ellátott gyermekek otthonában a módszertani elemek bevezetéséhez, alkalmazásához.

Hagyományok

Kialakult hagyományaink a társas kapcsolatokat és a tanultak általánosításának lehetőségét biztosítják tanulóink számára és lehetővé teszik, hogy a családokat a lehető legjobban bevonjuk intézményünk életébe.

Tagozati hagyománnyá vált a tanulók névnapjának és születésnapjának megünneplése, a gyereknapi, karácsonyi és év végi ünnepség és az Autizmus világnapjának megünneplése. A gyermekek és tanulók sajátos igényeinek figyelembevételével igyekszünk minél nagyobb létszámban részt venni az iskolában tartott közös eseményeken.

A gyermekek, tanulók speciális, eltérő szükségletei miatt az intézmény által megadott nyílt napok a tagozatra nem vonatkoztathatóak. Az igényeket minden esetben felmérjük, és előre egyeztetett időpontban biztosítunk lehetőséget a szülők számára, hogy megismerkedjenek a pedagógusok oktatásban alkalmazott módszereivel.

HALLÁSSÉRÜLT TAGOZAT

Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Pedagógiai alapelvek

Az ép értelmű hallássérült valamint halmozottan sérült hallássérült tanuló egyéni fejlesztési lehetőségeit meghatározza a hallássérülés bekövetkeztének és felismerésének időpontja, kóroka, mértéke, az intelligencia foka, és egyéb társuló (autizmus, látás, mozgás, enyhe értelmi) fogyatékosságok, személyiségjegyek.
Nevelő-oktató munkánk tartalmának és követelményeinek meghatározásakor figyelembe kell venni a fentieket, különös tekintettel a tanulók korlátozott kommunikációs szintjére. Ugyanakkor számítani kell a gyermek többi, ép analizátorára, egészséges pszichés funkcióira, ép intelligenciájára, és érdeklődő, jól aktivizálható személyiségére.

- Alapelvünk, hogy a nevelés és az oktatás egymástól elválaszthatatlan a nevelési célok és értékek biztosítása érdekében.
- A rehabilitáció, a többségi pedagógiai és társadalmi környezetbe való integrálódás elősegítése, az ezt elősegítő speciális tevékenységek beépítésével az iskolában folyó nevelő-oktató munka programjaiba elengedhetetlen lesz.
- A tanulási kudarcok minimalizálása érdekében, az intézményben részben már megvalósított, hatékony, egyénekre kialakított értékelési rendszer teljes kiépítése, a különféle okokból elmaradt tanulási lemaradást mutató gyermekek/tanulók elfogadása, felzárkóztatása.
- A szociálisan hátrányos családban élő gyermekek komplex megsegítése, együttműködve a nehéz helyzetű családokkal, támogatva őket és bevonva a pedagógiai munkába.
- A közösségi nevelés területén a kisebb és a nagyobb közösségbe való tartozás értékének az interiorizálása, a család, az iskola megbecsülésének, tiszteletben tartásának, életvitel szabályozó motívumként való elfogadása.
- A másság, a közösségek iránti elfogadás, tolerancia kialakítása a tanulók gondolkodásában, a rasszizmus, a gyűlölködés minden formájának elutasítására való késztetés.

- A tudás, a tanulás értékének, az életen át tartó folyamatos tanulásnak belső kötelezettségeként, életformaként való elfogadtatása.

A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettség mellett elérhető legjobb felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése.
Ennek alapja a szociális, kommunikációs és egyéb kognitív készségek hiányának specifikus módszerekkel való kompenzálása, a fejlődésben elmaradt készségek habilitációs (normalizációs célú) fejlesztése, a másodlagos (pl. viselkedés-) problémák kezelése, a mindennapi gyakorlati készségek és az (adaptált) tananyag speciális módszerek segítségével való tanítása.
A fejlesztés céljai hierarchikus rendben helyezkednek el aszerint, hogy mennyire szükségesek a szociális adaptáció kialakításához. Kiemelt cél annak elérése, hogy a tanuló képessé váljon a család életébe való beilleszkedésre

Nevelő-oktató munkánk a közös *nemzeti* értékeket szolgálja, fontos szerepet szán a hagyományoknak, valamint a nemzeti azonosságtudat fejlesztésének, beleértve az ország nemzetiségeihez, etnikumaihoz tartozók azonosságtudatának ápolását, kibontakoztatását. Kiemelt jelentőséggel bír programunkban a *más népek, kultúrák* iránti nyitottság, megértés. Más népek hagyományainak, kultúrájának, szokásainak, életmódjának megismerésére, megbecsülésére, faji előítéletektől való mentességre, hátrányos megkülönböztetés ellen illetve az esélyegyenlőségre neveljük tanítványainkat.

Európai, humanista értékrendre építettük nevelési-oktatási programunkat, azokra a tartalmakra összpontosítottunk, amelyek az Európához való tartozásunkat erősítik.

A nevelő-oktató munka céljai

A nyelvi fejlődés eltérő menete az ismeretszerzés, tájékozottság, gondolkodás, az önállóság és a személyiségfejlődés terén is sajátos változásokhoz vezet.
Ennek megfelelően alakítottuk ki céljainkat:

- Többségi általános iskolákhoz hasonlóan iskolánknak is elsődleges célja az *alapműveltséget* biztosító ismeretek elsajátítása, a képességek, készségek fejlesztése, és a tanulási nehézségekből eredő hátrányok csökkentése.

- A hallás és/vagy az ép intellektus hiánya miatt a tanulmányait megkezdő 6-7 éves gyermek nyelvi fejlettsége és későbbi beszédfejlődési üteme is nagyon jelentős eltérést mutat az ép hallású gyermekhez képest. Ezért a nyelvi elmaradás hatékony csökkentése a cél mind a beszéd-megértés (szájról olvasás), mind az aktív nyelvhasználat terén. A társadalmi beilleszkedéshez *kommunikációra képes nyelvi szint* szükséges, amely lehetővé teszi az érintkezést a halló emberekkel az iskolában, munkahelyen, lakóhelyen, saját ügyeik intézése kapcsán. Az anyanyelvi fejlesztés célja, hogy az iskolai képzés időtartama alatt a siket tanulók közelítsék meg a hasonló életkorú, ép érzékszervű gyermekek nyelvi kompetenciáját. Ez a célkitűzés a dysphasiás és halmozottan sérült gyermekek esetében túl magas, ezért a szóbeli és írásbeli értés, közlés területén súlyos elmaradást mutató gyermekek állapotához és fejlődési üteméhez igazodva került kidolgozásra az Anyanyelv, valamint a Magyar nyelv és Irodalom tananyaga.
- Kiemelt figyelmet kell fordítani a tanulók *hallásmaradványának aktivizálására,* a hallási figyelem és differenciálási készség fejlesztésére, valamint az érthető kiejtés érdekében szurdopedagógiai és oligofrén pedagógiai módszerekkel a nyelvelsajátítás alapjául szolgáló akusztikus differenciáló készség fejleszthető. A beszédhallás fejlesztésével alapozható meg, majd érhető el a hangos beszéd elemeinek megértése és az érthető kiejtés.
- Tanulóink jelentős része szakiskolában folytatja tanulmányait, ezért fontos a *kézügyességük, munkavégző készségük* kifejlesztése. Ennek megfelelően a készségtárgyak és gyakorlati ismeretek kiemelt szerepet kapnak a hallássérültek oktatásában. Így biztosítunk lehetőséget a manuális készségek magas fokú fejlesztésére, mozgássorok összerendezettségének fokozására, anyagok megmunkálásának elsajátítására, nevelési ismeretek gyakorlására, az önálló életvitel megalapozására. Feladata, hogy direkt módon alapozza meg a munkavégzésre történő felkészülést, a pályaválasztást.
- A halló társadalomba való beilleszkedéshez szükséges az *erkölcsi, viselkedési normák* elsajátítása, a közösséghez alkalmazkodó és beilleszkedő magatartás kialakítása is. A nyelvi kommunikáció súlyos akadályozottsága kedvezőtlenül befolyásolja azon személyiségjegyek kialakulását, melyek a hallássérült embereknek mind a szűkebb, mind a tágabb környezetbe történő harmonikus beilleszkedését, együttélését lehetővé teszi. Ezért célunk a helyes szokások, viselkedési formák, erkölcsi értékek kialakítása. Az érintkezési formák pontos értelmezésével, nyelvi formáinak elsajátításával segíthetjük szociális kapcsolatrendszerük megfelelő kiépülését, személyiségük harmonikus fejlődését.
- Intézményünk sajátos profiljához tartozik a szakiskola működtetése. A képzési idő növelése intézményi, speciális céljaink tökéletesebb megvalósítására, a siket tanulók

továbbtanulásának szélesebb körű előkészítésére és szakma megszerzésére biztosít lehetőséget.

A nevelő-oktató munka feladatai

- Az *alapműveltség* kialakítása során érvényesíteni kell a gyakorlatközpontúságot, az életvitelhez szükséges, alkalmazható tudás gyarapítását, a problémamegoldó gondolkodás fejlesztését. A tanulók megszerzett tudásukat valóságos problémák, feladatok kezelésében is alkalmazzák, döntésképességüket spontán élethelyzetekben is érvényesítsék! A mentális képességek céltudatos fejlesztése során az önálló tanulás és az önművelés megalapozása is feladat.
- A lassabban fejlődő beszédhez történő igazodás elsősorban az *anyanyelvvel* való igen hangsúlyos foglalkozást igényli. Ki kell alakítani egy hiányzó funkciót nagy vonalakban megismételve a természetes beszédfejlődés menetét. A súlyos fokban hallássérült tanulók nevelésében a NAT-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadók, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei. A NAT-ban és a kerettantervekben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni a tananyagot a hatályos SNI-s Irányelveknek megfelelően.
- A szaktárgyaknak is biztosítaniuk kell az anyanyelvi jellegű fejlesztést, mind a köznapi beszéd, mind a szaktárgy speciális kifejezései vonatkozásában. Az egyes tantárgyak művelődési tartalmának feldolgozása úgy illeszkedik be a nevelési folyamat egészébe, hogy sajátos lehetőségeivel hozzájárul a harmonikus személyiség fejlesztéséhez, egyidejűleg kompenzálva a fogyatékosság negatív következményeit. Intézményünk óvodájában, iskolájában, szakiskolájában egyre növekvő számban, egyre nagyobb arányban jelennek meg a súlyos tanulási, beszédtanulási és egyéb zavarokkal küzdő gyermekek/tanulók, akiknél a hallássérülés mellett sokszor nem egyetlen más típusú akadály gátolja a fejlesztést, a rehabilitációt. A diagnosztizáltan diszfáziás, diszlexiás, diszgráfiás, diszkalkuliás tanulók növekvő jelenléte szükségessé teszi a zavarok, akadályok felismerését, a korai, speciális foglalkozások megkezdését, az ehhez szükséges differenciált módszerek alkalmazását.

A beszéd-nyelvtanulási zavart mutató tanulókat is alkalmassá kell tenni a tanterv lényegi tartalmainak birtoklására. Ezt részben a rehabilitációs célú foglalkozások, részben a valamennyi

tantárgyban megjelenő anyanyelvi készségek fejlesztését célzó rehabilitációs tartalmak segítségével kívánjuk elérni.

- Intézményünkben a jelnyelv a megértés fontos eszköze a súlyos fokban hallássérült egyének számára az egymás közötti kommunikációban. A hangos beszédet kísérő jelnyelv segítséget nyújt a nyelvi kommunikáció közvetítésében és értelmezésében azokban az esetekben, amikor a nyelvi közlés megértése különböző okok miatt akadályozott (mentális problémák, diszfázia, részképesség zavarok stb.) Oktatása az 1/1. évfolyamtól valamennyi tanuló számára biztosított anyanyelvi jelnyelvi oktatóink közreműködésével.
- A folyamatos *hallástréning* beépül a nyelvtanítás, nyelvelsajátítás rendszerébe, valamennyi tantárgyba, nem korlátozódik meghatározott óraszámokra, tantárgyakra, témákra.
- A célzott hallás-, beszédhallás nevelés feladata, tartalma az életkorhoz rendelt kívánatos fejlettségi szint az Anyanyelv, a Magyar nyelv és irodalom, az Egyéni anyanyelvi nevelés, a Hallásritmus-mozgásnevelés tantárgyak anyagában jelenik meg. Az eredményes hallásnevelés feltétele a korszerű audiológiai ellátás, mely rendszeres hallásvizsgálatokból, a hallókészülék megfelelő kiválasztásából, beállításából, kontrolljából, és a jó minőségű illesztékek alkalmazásából áll.
- A *technikai ismeretek,* kézügyesség fejlesztése során meg kell ismertetni a tanulókkal, hogy miképpen tudunk együtt élni a technikai környezettel, és hogyan tudjuk a technika okozta környezeti károkat megszüntetni. Fontos a tanulók koncentráló, problémamegoldó, alkotó, becslési, döntési, elemző, szintetizáló képességének fejlesztése mellett kialakítani a kézügyességet, a pontosságra való igényt, a kreativitást, a jó térlátást, a mások és saját munkájának megbecsülését, a munka szeretetét.
- A *szocializáció* folyamatának elősegítése szükséges a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozásával. A helyes magatartásformákat meg kell ismertetni, és gyakoroltatni kell a tanulókkal. A mindennapi életvitellel kapcsolatos praktikus ismereteket kell nyújtani. A felnőttekkel és társaival való kapcsolatait a hallássérült gyermeknek segíteni és megerősíteni kell. Segítséget nyújt a hallássérült embernek sajátos problémái miatti akadályozott helyzetében a társadalmi környezetében való eligazodáshoz, szocializációjához.
- A *test és lélek* harmonikus fejlesztését a mozgásigény kielégítésével, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék, a mozgáskultúra fejlesztésével kell elérni. Az egészséges élet-mód alapvető ismereteinek közvetítésével, s az ezt elősegítő szokások kialakításával kell megalapozni tudatos életvitelüket. Feladatunk a fizikai munkavégzésre történő testi és pszichikai

felkészítés, a motoros képességek fejlesztése fizikai kondíció növelése, egészséges életre nevelés, mozgásigény kialakítása.

Sporttagozatos osztályok

A 2017-2018-as tanévtől különleges sportolási lehetőséget szeretnénk biztosítani az országban tanuló hallássérült diákok számára.

2017 szeptemberétől olyan sport tagozatos osztályokat indítottunk az első és a hatodik évfolyamon felmenő rendszerben, melyek fogadják a társintézményekben tanuló, a sportolás iránt érdeklődő és abban tehetséges hallássérült diákokat. A foglalkozásokat a délutáni és koraesti időpontokban szakedzők és testnevelő kollégák segítségével tartjuk a következő sportágakban:

- tájfutás
- lövészet
- labdarúgás
- úszás

A már megnevezett célok és feladatok rendszerét az alábbiakkal szeretnénk kibővíteni a sérülés specifikus sportfoglalkozások felvállalásával:

sportos, egészségtudatos életmód- életvitel kialakítása, arra való nevelés különböző sportágak megismertetése, megszerettetése a sportolási igény kialakítása, beépítése a mindennapi életbe, amely később egy aktív egészségmegőrző gondolkodásmódhoz vezet. A sporttevékenységben tehetséges diákok kiemelése, gondozásuk és támogatásuk, ezzel biztosítva a fogyatékkal élő sportolók utánpótlását, a sport tanulási funkciókat fejlesztő hatásának tudatosítása és erősítése (koncentráció, figyelem, logikai készségek, képességek fejlesztése)

Első évfolyam: itt történik a fogyatékos gyermekek megismertetése a különböző sportágakkal, a sport, mint a mindennapi élet szerves részévé tétele és a kiválasztás, hogy a gyermek melyik sportág felé induljon el.

Hatodik évfolyam: a sportban tehetséges diákok sportág specifikus képzésének elkezdése, sportági szakedzők irányításával.

A nevelő-oktató munka eljárásai, eszközei

A nevelő-oktató munka során a gyógypedagógusnak alkalmaznia kell az általános pedagógia és a szurdopedagógia, oligofrénpedagógia legújabb eljárásait, meg kell találnia ezek finom

differenciálási lehetőségeit, megfelelő adaptációjának módját az adott gyermekre, gyermekcsoportra.

A siket gyermek esetében a szokásostól eltér a beszéd, a nyelv és ennek következtében a személyiség fejlődése is. Ezért nagy gondot kell fordítani az érzelmi – akarati élet nevelése során azokra a kompenzatív, korrektív eljárásokra, amelyek a magatartási formák kialakítását, érlelését vagy megváltoztatását eredményezik.

A gyógypedagógus által alkalmazott eljárásoknak igazodniuk kell a hallássérülés speciális kihatásaihoz: elsősorban a verbális nehézségekhez, a merevebb beállítódáshoz, a gyakorta előforduló önállótlansághoz, és a szemléletes összefüggésekre alapozó gondolkodáshoz.

A nevelő-oktató *munka eljárásainak* megválasztásában és a taneszközök használatában fontos szempont az életkori jellemzők figyelembe vétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása, a felfedezés lehetősége, a kreativitás fejlesztése, a differenciált fejlesztés, a művészeti, a gyakorlati és a közismereti készségek fejlesztésének egyensúlya, a tanulók egészséges terhelése, fejlődésük folyamatos követése, a személyre szóló, fejlesztő értékelés.

Elsősorban a tanulók aktív részvételét igénylő ismeretszerzési eljárásokat kell alkalmazni (megfigyelés, kísérlet, anyaggyűjtés, modellezés, szerepjáték stb.). Az iskola épít a tanulók kíváncsiságára és az ismeretek iránti igényükre.

A súlyos beszédtanulási és egyéb tanulási zavarokkal küzdő siket tanulók felismerése, terápiájuk, korrekciós foglalkozásuk rendszere, az ezzel kapcsolatos vizsgálati és működési rendszer kialakítása és működtetése nem lenne lehetséges az FPSZ Hallásvizsgáló Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménnyel való folyamatos együttműködés nélkül.

Az FPSZ Hallásvizsgáló Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye napjainkban már a gyermekek óvodai, iskolai behelyezésénél szakmai vizsgálódásai alapján jelzi a súlyos beszédtanulási, egyéb tanulási nehézségek meglétét, és javaslatot tesz az ezzel kapcsolatos minél korábbi speciális foglalkozások megkezdésére.

A fennálló szabályozás értelmében a súlyos tanulási, beszédtanulási nehézséggel küzdő gyermekek számára a korrekciós foglalkozás csak akkor rendelhető el, ha a pedagógusok által felismert társuló zavart az FPSZ Hallásvizsgáló Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye külön vizsgálata megerősíti.

A korszerű eszközök részben megegyeznek a többségi általános iskolákban használtakkal, részben speciálisak, a gyermekek meglévő hallásmaradványának maximális kiaknázását szolgálják.

A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai feladatok

Az ép intellektus és halmozottan fogyatékos hallássérült gyermek számára erősen csökkennek a külvilágból érkező információk.
A hallás:

- biztonságot ad a környezetben való eligazodáshoz
- segít a verbális kommunikáció kialakításában, továbbá a személyiségfejlődésben
- felkészít eseményekre
- közvetíti a beszédet, a beszéd útján érzelmeket, hangulatokat is.

A hallás tehát a személyiség egyik meghatározója.

Az ép intellektusú és halmozottan fogyatékos hallássérült személyiségfejlődése sajátos jegyeket mutat, *nehezítetté válik*:

- az információk kiválasztása
- az alkalmazkodóképesség és a kapcsolatok kialakítása
- az empátia
- az ok-okozati összefüggések felismerése *elsődlegessé válnak:*
- a vizuális információk
- rugalmatlanná, differenciálhatatlanná válik a személyiség
- az én központúság felerősödik és ez újabb kihatással lesz a környezetre és a társas kapcsolatokra
- sajátos értékrend alakul ki
- világképe szaggatottá válik

Mivel a hallás és az ép intellektus a személyiség egyik meghatározója, így elsődleges feladatunk a megmaradt hallás és kognitív képességek pedagógiai módszerekkel történő felhasználása és fejlesztése: megfelelő, egyénre szabott hallókészülék és speciális módszerek segítségével, az oktató-nevelő munka teljes idejében és folyamatában fejlesztjük a hallást (hallási figyelem, hallási differenciálás, hallási élmények megerősítése és rögzítése).
A hallásneveléssel párhuzamosan a hangzó beszéd kialakítása és fejlesztése határozza meg a munkánkat:

- az óvodában és az alsó tagozaton az anyanyelv, a felső tagozaton és a szakiskolában a magyar nyelv és irodalom órákon speciális óratípusokat és óramozzanatokat – pantomim,

szerepjáték, szituációs gyakorlatok stb. – alkalmazunk a beszéd és a szókincs fejlesztésére; függetlenül attól, hogy az óvodában illetve az iskola első évfolyamára érkező gyermekek esetében a FPSZ Hallásvizsgáló Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye komplex vizsgálata tájékoztatást nyújt az érkező gyermekek problémáiról, a belépés időszakában az intézmény bemeneti vizsgálatot végez a megismerés és a megindítandó terápiás program érdekében

- szabad beszélgetési és meghatározott témákra irányuló (tematikus) társalgást folytatunk a magyar nyelvi órákon, hogy az emberi kapcsolatok és viszonylatok jobb megismerésével közelebb kerüljenek a hallók világához
- az irodalmi művek és a történelmi események feldolgozása is a tanulók szociális kompetenciájának és világképének fejlődéséhez járul
- a különböző tantárgyi/szaktárgyi ismeretek elsajátítása során kiemelt feladatunk a lényegi részek kiemelése és elkülönítése a kevésbé lényegestől, gondolatok továbbfűzése, vagy bizonyos esetekben tömörítése, az ok-okozati összefüggések felismertetése
- kooperatív tanulásirányítási technikákkal, értékelési módokkal segítjük tanulóink én központúságának enyhítését és reális értékrendjének kialakulását

A tanulók egyéni szükségletéhez igazított individualizált, differenciált foglalkozásokat tartunk. A tanulási motivációk és a kognitív képességek fejlesztése a tanórákon, a délutáni foglalkozásokon és kiemelten a differenciált képességfejlesztés órákon valósul meg.

Az egészséges és kultúrált életmódra nevelés és a környezettudatos magatartás kialakítása a speciális társalgási órákon, az osztályfőnöki órákon, valamint a *diákönkormányzati*, a diákotthoni, a szakköri foglalkozásokon, az erdei iskolában, kulturális programokon valósul meg.

Pedagógusaink nevelési stílusa, óravezetése, alkalmazott munkaformáik, valamint növendékeinkkel kialakított kapcsolatuk, a segítő-elfogadó magatartás a helyes viselkedésminták kialakulását segítik.

Pedagógusaink példamutató magatartása és sokszínű egyénisége hozzájárul siket tanulóink pozitív személyiségfejlődéséhez.

Az ép intellektusú és halmozottan fogyatékos hallássérült tanulóink személyiségfejlesztésének eredményességét iskolánk teljes tevékenységrendszerébe ágyazott, tudatos és tervszerű folyamat biztosítja.

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

Az egyén helye, szerepe és fejlődése nem oldható meg közösség nélkül. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok áthatják egész pedagógiai tevékenységünket. Gyermekeink közösségben élnek, melyet a közös cél, közös munka és közös értékrend tart össze, megadva azt a keretet, ahol tudásuk gyarapodhat, egyéniségük kibontakozhat.

Célunk, hogy önálló személyiségét megtartva, a társas együttélésre alkalmas, a hallók társadalmába jól beilleszkedő, a környezet emberi és természeti értékeit ismerő, a negatívumokat felismerő, és elutasítani tudó tanulókat neveljünk.

Intézményünkben a közösségi nevelés óvodás kortól a felnőtté válásig (szakiskola) történik. Legkisebb és egyben alapvető életközössége az osztályközösség, - ahonnan a további közösségek szervezése indul.

Így a közösségfejlesztés alábbi területeiről beszélhetünk:

- foglalkozások, tanórák
- egyéb foglalkozások: rendezvények, diákotthon, szakkörök
- diák-önkormányzati tevékenység
- valamennyi szabadidős tevékenység

Ez a fejlesztési terület érzelmeket formál, magatartásformákat alakít ki, következésképpen ezek nem jelennek meg külön tartalmakban. Minden foglalkozási típust áthatnak, és a pedagógiai tevékenység során a legváltozatosabb formában alkalmazzuk a nevelés eszközeként. **Az alapvető nevelési feladatok minden területen azonosak,** vagyis a közös célt közös munkával, egymást segítve (a másságot elfogadva), a közösségi normák betartása mellett kell elérni! A különböző szintű rendezvények, már önmagukban is közösségfejlesztő értéket képviselnek. További célunk, hogy egységes pedagógiai irányítás mellett valósuljanak meg az alapvető közösségfejlesztési feladatok a különböző életkori sajátosságoknak megfelelően.

Az osztályfőnök szerepe a személyiségfejlesztésben

Az osztályfőnök a nevelőtanárral és a szaktanárokkal együttműködve elősegíti a tanulás alapvető feltételeinek megteremtését. Segítik a tanulók egészséges életmódjának, iskolán belüli szokásrendjének kialakulását (pl. testnevelés órán kívüli testmozgás).

Az osztályfőnök segít annak megállapításában, hogy a tanuló auditív vagy orális, vizuális vagy a totális kommunikáció segítségével tudja a legmagasabb szinten elsajátítani a tananyagot. A tanulási technikák tanítása folyamatos feladata a felső tagozatnak.

Az osztályfőnök és a nevelőtanár összehangolva készíti tervét a tanmenet és a foglalkozási terv alapján.

Az önismeret fejlesztés keretében foglalkoznak az önértékelés, önbizalom, ambíció fogalmával. Az osztályfőnökök és a csoportvezető nevelő tanárok igyekeznek megismerni a szülők nevelési módszereit. A kritikus időszakot átélő gyermekek és szülők megsegítésére olyan szülői értekezletek szervezhetők, amelyeken az iskolapszichológus irányításával, segítségével dolgozzák fel a problémákat.

A közösségfejlesztés feladatai, és a megvalósítás lehetséges területei:

- A közös együttélés és munkálkodás szabályainak betartása a különböző életkori szinteken és közösségi kereteken belül – óvodától a szakiskoláig bezárólag.
- Tanulóink legyenek képesek önellenőrzésre, érvényesüljön a közösségi ellenőrzés és segítségnyújtás(minden területen).
- Sokoldalú foglalkozásokkal segítsük a harmonikus kapcsolatok kialakítását a különböző korosztályok között (játékok, versenyek, szakkörök, közös ünnepek).
- Tanulóink érezzék a közös munka felelősségét a tanulásnál és az intézeti rendezvények szervezésénél egyaránt.
- Legyen rangja a feladatvállalásnak! Az esetleges konfliktusokat önfegyelemmel legyenek képesek megoldani!
- Neveljük gyermekeinket a természet és a környezet szeretetére, - alakuljon ki bennük a felelősség környezetük iránt (tanórák, szakkörök, kirándulások).
- Alapozzuk meg a nemzettudatot és a hazaszeretetet.

Ismerjék meg közös múltunkat és kulturális örökségünket (történelmi- és irodalmi ismeretek, nemzeti ünnepek, kirándulások és táboroztatás, múzeumlátogatások)

- Legyen feladatunk szokásaink, hagyományaink és az ettől eltérő etnikai csoportok kultúrájának megismerése: népszokások, családi- és egyházi ünnepek (osztálykereten belüli rendezvények múzeumlátogatások)
- A másság megismertetése és elfogadtatása, tanulóink legyenek nyitottak új kapcsolatok kialakítására, ismerkedjenek meg más fogyatékossági területekkel is (közös szervezésű rendezvények).

Minél szélesebb kapcsolattartás a társintézményekkel, az iskolai közösség képviselete és ennek rangja (társintézetek közötti sport-, kulturális- és tanulmányi versenyek, rendezvények).

Kapcsolattartás a hallók közösségével, segítve a jobb beilleszkedést (közös sportrendezvények, táboroztatás)

- Kulturális intézmények és rendezvények látogatása, a megfelelő társas viselkedés kialakítása (színházlátogatás, mozi látogatás)
- Ismerjék meg fővárosunkat, hazánkat, szomszédjainkat, tudják hovatartozásunkat (tanórák, kirándulások, „erdei iskola”, külföldi táboroztatások és külföldi tanulmányi versenyek)
- Az általunk nyújtott ismereteken keresztül érezzék, hogy a nagy közösség részeként is felelős az egyes ember a tetteiért. Feladatunk megtanítani őket arra, hogy a külső természeti és társadalmi hatások között megfelelően el tudjanak igazodni (filmek, újságcikkek, események közös értelmezése, drogmegelőző előadások, környezetvédelmi programok felhasználása stb.).
- A szakiskolai növendékek oktatásában, nevelésében fokozott szerep jut a munkára nevelésnek. Felkészítjük őket leendő munkahelyük közösségi életébe való beilleszkedésre.
- A fiatal felnőttek későbbi pozitív társadalmi beilleszkedéséhez, társas kapcsolataik megfelelő alakulásához segítséget kell nyújtanunk (a lehetséges problémák felvetése, érdembeli beszélgetések, szituációs gyakorlatok)

A témák között sort kell keríteni a specifikus sérülésből eredő konfliktusok kezelésére is!

A pedagógusok helyi feladatainak részletes leírása

Pedagógiai módszertani felkészültség:

A pedagógus

- szaktárgyi tudása naprakész, alapos és átfogó;
- szaktárgyának tanítása során változatos oktatási módszereket, eszközöket alkalmaz;
- tanítványait önálló gondolkodásra, a tanultak alkalmazására neveli;
- kialakítja tanítványaiban az online információk befogadásának, feldolgozásának, továbbadásának kritikus, etikus módját.
- korszerű gyógypedagógiai módszereket, terápiákat, kooperatív módszereket alkalmaz az életkori és sérülés-specifikus jellemzők figyelembevételével.
- felméri a tanulók értelmi, érzelmi, szociális és erkölcsi állapotát és alkalmazza az általa ismert tanuló-megismerési technikákat;
- a tanulók szintjének megfelelően alkalmazza a differenciálás eszközeit;

- az elméleti ismeretek mellett a tanultak gyakorlati alkalmazására is alkalmat ad;
- tisztában van és alkalmazza a szurdopedagógiai és igény esetén más szakirányú gyógypedagógiai módszereket,
- az órán alkalmazott módszerek kiválasztásakor különös figyelmet fordít az életkori sajátosságokra és a tanulók egyéni képességeire.
- felhasználja a mérési és értékelési eredményeket saját pedagógiai gyakorlatában;
- munkájában nyomon követhető a PDCA-ciklus;
- által alkalmazott módszerek segítik a tanítás-tanulás eredményességét.
- ismeri, és megfelelően használja a rendelkezésére álló tananyagokat, eszközöket, speciális eszközöket és a digitális anyagokat és eszközöket;
- fogalomhasználata pontos, következetes;
- kihasználja a tananyag kínálta belső és külső kapcsolódási lehetőségeket (a szaktárgyi koncentrációt);
- Rendelkezik a szaktárgy, illetve a habilitációs, rehabilitációs tevékenység tartalmának tanításához szükséges tantervi és szakmódszertani tudással;
- munkája során képes építeni a tanulók más forrásokból szerzett tudására
- rendszeresen fejleszti szakmai, gyógypedagógiai felkészültségét. Ennek érdekében felhasználja az önképzés és szervezett továbbképzés alkalmait.

Pedagógiai folyamatok tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz szükséges önreflexiók

A pedagógus

- munkáját éves szinten egységekre és órákra bontva megtervezi;
- komplex módon veszi figyelembe a pedagógiai folyamat minden lényeges elemét: a tartalmat, a tanulók előzetes tudását, egyéni képességeit, motiváltságát, életkori sajátosságait, az oktatási környezet lehetőségeit, korlátait stb.
- előre megtervezi a tanóra/foglalkozás céljainak megfelelő módszereket, eszközöket; - lehetőség szerint többféle módszertani megoldásban gondolkodik.
- az óráját a céloknak megfelelően, logikusan építi fel;
- szem előtt tartja a tanulók tevékenységét, a tanulási folyamatot;
- motiválja és aktivizálja a tanulókat az óráin;
- terveit az óra eredményességétől függően felülvizsgálja, módosítja.

- alapos egyéni felkészülés alapján tartja az óráit és ellátja a tanügyi dokumentációk adminisztrációját, valamint egyéb, az órákkal kapcsolatos adminisztrációs teendőket.
- részletesen ismeri és érvényesíti céljai elérése érdekében a Pedagógiai Programban foglaltakat.
- célszerűen használja a digitális, online eszközöket; - használja a szociális tanulásban rejlő lehetőségeket; - alkalmazza a differenciálás elvét és módszerét.

A tanulás támogatása

- figyelembe veszi a tanulók aktuális fizikai, érzelmi állapotát, és szükség esetén változtat előzetes tanítási tervein.
- épít a tanulók szükségleteire, céljaira, felkelti és fenntartja érdeklődésüket.

A pedagógus

- felismeri a tanulók tanulási problémáit, és lehetőségeihez mérten megfelelő szakmai segítséget nyújt számukra;
- igyekszik elsajátíttatni a tanulókkal a különböző tanulási stratégiákat az adott tananyag segítségével.
- az óráin pozitív légkört alakít ki;
- a tanulók hibáit elfogadja, és azokat javítja;
- reálisan értékeli a tanulók munkáját;
- tanulást támogató környezetet teremt.
- igyekszik kialakítani tanítványaiban az önálló ismeretszerzés, kutatás igényét.
- lehetőség szerint használja a rendelkezésére álló IKT-eszközöket a tanóráin;
- lehetőség szerint útmutatókat és az önálló tanuláshoz szükséges tanulási eszközöket biztosít a tanulók számára.

A gyermek/tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése

A pedagógus:

- munkájában a nevelést és az oktatást egységben szemléli és kezeli;
- a tanulói személyiség(ek) sajátosságait megfelelő módszerekkel, sokoldalúan tárja fel;
- a tanuló(k) személyiségét nem statikusan, hanem fejlődésében szemléli;
- a tanuló(k) teljes személyiségének fejlesztésére, autonómiájának kibontakoztatására törekszik;

- felismeri a tanulók tanulási vagy személyiségfejlődési nehézségeit, és képes számukra segítséget nyújtani vagy más szakembertől segítséget kérni;
- a különleges bánásmódot igénylő tanuló vagy tanulócsoport számára hosszabb távú fejlesztési terveket dolgoz ki, és ezeket hatékonyan meg is valósítja;
- csoportos tanítás esetén is figyel az egyéni szükségletekre és a tanulók egyéni igényeinek megfelelő stratégiák alkalmazására;
- a tanuló hibáit, tévesztéseit mint a tanulási folyamat részét kezeli, az egyéni megértést elősegítő módon reagál rájuk;
- az általános pedagógiai célrendszert és az egyéni szükségletekhez igazodó fejlesztési célokat egységben kezeli;
- reálisan és szakszerűen elemzi és értékeli saját gyakorlatában az egyéni bánásmód megvalósítását.

A gyermek- és tanulócsoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése

A pedagógus:

- óráin harmóniát, biztonságot, elfogadó légkört teremt;
- tanítványait egymás elfogadására, tiszteletére neveli;
- munkájában figyelembe veszi a tanulók és a tanulóközösségek eltérő kulturális, illetve társadalmi háttéréből adódó sajátosságait;
- az együttműködést támogató, motiváló módszereket alkalmaz mind a tantárgyi oktatás keretében, mind a szabadidős tevékenységek során;
- az iskolai, osztálytermi konfliktusok megelőzésére törekszik, a csoportjaiban felmerülő konfliktusokat felismeri, helyesen értelmezi, és hatékonyan kezeli;
- a tanulók közötti kommunikációt, véleménycserét ösztönzi;
- tudatosan alkalmazza a közösségfejlesztés változatos módszereit.

Pedagógiai folyamatok és a gyermekek/tanulók személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése

A pedagógus:

- jól ismeri a szaktárgy tantervi követelményeit, és képes saját követelményeit ezek figyelembevételével és saját tanulócsoportjának ismeretében pontosan körülhatárolni, következetesen alkalmazni;

- céljainak megfelelően, változatosan és nagy biztonsággal választja meg a különböző értékelési módszereket, eszközöket;
- a tanulás támogatása érdekében az órákon törekszik a folyamatos visszajelzésre. Visszajelzései, értékelései világosak, egyértelműek, tárgyszerűek, ezekkel a tanulók fejlődését segíti;
- pedagógiai munkájában olyan munkaformák és módszerek alkalmazására törekszik, amelyek elősegítik a tanulók önértékelési képességének kialakulását, fejlesztését;
- önállóan képes a tanulói munkák értékeléséből kapott adatokat elemezni, az egyéni, illetve a csoportos fejlesztés alapjaként használni, szükség esetén gyakorlatát módosítani.

Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás

A pedagógus:

- kommunikációját minden partnerrel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemzi;
- nyitott a szülő, a tanuló, az intézményvezető, a kollégák, a szaktanácsadó visszajelzéseire, felhasználja őket szakmai fejlődése érdekében;
- a diákok érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a kollégákkal, szülőkkel, szakmai partnerekkel, szervezetekkel;
- a megbeszéléseken, vitákban, az értekezleteken rendszeresen kifejti szakmai álláspontját, a vitákban képes másokat meggyőzni, és ő maga is meggyőzhető;
- iskolai tevékenységei során felmerülő/kapott feladatait, problémáit önállóan, a szervezet működési rendszerének megfelelő módon kezeli, intézi;
- a szakmai munkaközösség munkájában kezdeményezően és aktívan részt vállal.

Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért

A pedagógus:

- tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival;
- saját pedagógiai gyakorlatát folyamatosan elemzi és fejleszti, valamint tudatosan fejleszti pedagógiai kommunikációját;
- rendszeresen tájékozódik a tantárgyára és a pedagógia tudományára vonatkozó legújabb eredményekről, kihasználja a továbbképzési lehetőségeket;
- rendszeresen tájékozódik a digitális tananyagokról, eszközökről, az oktatást támogató digitális technológia legújabb eredményeiről;
- részt vesz intézményi innovációban, pályázatokban, kutatásban.

Kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

A pedagógus

- Felméri a tanulók értelmi, érzelmi, szociális és erkölcsi állapotát és alkalmazza az általa ismert tanuló-megismerési technikákat;
- a tanulók szintjének megfelelően alkalmazza a differenciálás eszközeit;
- az elméleti ismeretek mellett a tanultak gyakorlati alkalmazására is alkalmat ad;
- tisztában van és alkalmazza a szurdopedagógiai és igény esetén más szakirányú gyógypedagógiai módszereket;
- az órán alkalmazott módszerek kiválasztásakor különös figyelmet fordít az életkori sajátosságokra és a tanulók egyéni képességeire.

A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenység

A többségi iskolákhoz hasonlóan, intézményünkben is alapvető gyermekeink beilleszkedéséhez a testi -, a szociális - és az érzelmi-értelmi érettség. A mi iskolánkban mindezt még befolyásolhatja a hallássérülés ténye, mértéke és az esetleg csatlakozó egyéb sérülések (az idegrendszer sérüléséből adódó problémák, családi problémák, a hallássérülés tényének nehéz feldolgozása).

Az elmúlt időszakban egyre nagyobb számban jelennek meg intézményünkben a súlyos fokú hallássérülés mellett beilleszkedési, viselkedési zavarral küzdő gyermekek.

A fentiek nehezítik a tanítás-tanulás folyamatát és a közösségbe való beilleszkedést. Pontos feltárásuk és rögzítésük elengedhetetlen.

Bár a FPSZ Hallásvizsgáló Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye szakértői véleménye tartalmazza az erre való utalást a tanulók év eleji, ill. egész évi folyamatos megfigyelésével, a szülőkkel történő beszélgetéssel, családlátogatással a magatartászavaros gyermekeket jobban tudjuk ellátni.

Ennek felelőse az osztályfőnök, nevelőtanár és az iskolapszichológus.

Az iskolapszichológus feladata:

- a diagnosztika
- és a fejlesztő/terápiás beavatkozás

A tevékenysége a beilleszkedési, magatartási és egyéb pszichés rendellenességekkel küzdő tanulók megsegítésére irányul. A pszichológus feltárja a helyzetet, közvetít a résztvevők között

(szülők, osztályfőnökök, nevelőtanárok) és javaslatot tesz a megoldásra, a partnerek szerepére. Megnevezi és működteti a terápiás csoportot.

Pedagógiai felmérő vizsgálatot végzünk a tantestület által kidolgozott és elfogadott Értékelőlap első részének (Szociális viselkedés, Szorgalom, feladattudat, munkavégzés) alapján. Ezek a lapok a későbbiekben a fejlődési ütem rögzítésére és nyomon követésére is alkalmazhatóak. A problémákat osztályszinten, egyéni bánásmód kialakításával oldjuk meg, esetenként a szülő bevonásával. Szükség gyermekpszichológus kollégánkat kérjük fel a gyermek pszichológiai orvosi vizsgálatára és a terápia megjelölésére, adott esetben pszichiátriai vizsgálat kezdeményezésére.

A gyermek konkrét állapotának felmérését a szakértői bizottság végzi. Amennyiben szükséges, úgy szakértői vélemény alapján az egészségi, a súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral küzdő tanuló számára az igazgató a törvényi előírásoknak megfelelően biztosítja, hogy a gyermek magántanulóként folytathassa tanulmányait.

Azokon a tanórákon, amelyeken a magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanuló saját, ill. általa a többi tanuló vagy tanár épségét veszélyeztetheti, gyógypedagógiai asszisztens részvételét kell biztosítani igénynek megfelelően.

Amennyiben a beilleszkedési, magatartási problémák összefüggésben vannak a tanulási nehézségekkel, úgy egyéni fejlesztési tervet készítünk. Ennek alapja:

- a szakvélemény és a vizsgálatok eredménye
- a gyermek egyéni fejlődési üteme, képességei, tehetsége, szociokulturális háttere.

Az egyéni fejlesztés célja a prevenció és a korrekció egyaránt.

A terv készítésének felelősei és megvalósítói az osztályfőnök, a nevelőtanár és az osztályban oktató tanárok.

Fontos hangsúlyozni, hogy elsősorban a pozitív magatartási formák megerősítésével és nem elmarasztalási módszerekkel nevelünk.

A beilleszkedés segítését, a magatartási zavarok enyhítését, leküzdését már az óvodában megkezdjük.

Az óvodai játékok, tevékenységek során olyan viselkedési mintákat közvetítünk, melyek segítik a gyermekeket az interperszonális kapcsolatok létesítésében, fenntartásában, a minden napi élet viselkedési szabályainak elsajátításában. Nagyon fontos, hogy a gyermek megtanulja elfogadni a felnőttet, s tapasztalja segítőkészségét.

Az iskolai tagozaton a tanítási órán belül lehetőség nyílik a megfelelő magatartás és viselkedés gyakorlására (mesék, történetek feldolgozása, pantomim- és szerepjátékok), az adott helyzetek elemzésére, a tolerancia fejlesztésére, egymás elfogadásának gyakorlására.
Az iskolán kívüli tevékenységek elősegítik az elfogadott magatartási formák begyakorlását (kulturált közlekedés, ismerkedés, viselkedés különböző helyzetekben stb.). Az iskolán kívül szerzett élmények feldolgozása lehetővé teszi a tapasztalatok értékelését, elfogadását illetve elutasítását, segíti a helyes formák rögzülését.

Iskolai szituációk a viselkedés gyakorlására:

- kedvesség, barátságosság, segítőkészség a kommunikációban
- csoportképzés és csoporthoz tartozás az egyes osztályokban és a különféle foglalkozásokon
- versenyhelyzet osztályon kívül és belül, iskolán kívül és belül
- a feladatok elfogadása, szabályok és útmutatások betartása
- a felelősségérzet kialakítása
- a csoport által elfogadott értékek követése
- együttműködés a társakkal
- tolerancia egymással szemben
- problémamegoldás - konfliktuskezelés.

A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység

A tevékenység során a gyakorlás által kialakított személyi vonásokat képességnek nevezzük.
Kiemelten tehetséges gyermek, tanuló az a különleges bánásmódot igénylő, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség. A tehetség csak egy *lehetőség,* amelyet megfelelő pedagógiai, pszichológiai módszerekkel felszínre lehet hozni.
Tehetséggondozó munkánk célja, hogy azoknak a tanulóknak, akiknek bizonyos képességei fejlettségi szintje magasabb, ill. gyorsabb fejlődésre képesek társaiknál, megadjuk ezt a lehetőséget, biztosítsuk számukra az optimális fejlődést.
A tehetség kibontakoztatásához elengedhetetlen az egész személyiség fejlesztése. A tehetséges gyermekek erkölcsi-etikai nevelése nélkülözhetetlen, ennek jelentőségét nem feledtetheti el a kiugró tantárgyi eredmény vagy sportteljesítmény sem. Ide sorolható a magatartás, viselkedési szabályok elsajátíttatása, a tanulni akarás kialakítása, érdeklődés felkeltése, fenntartása, a tudás értékelése, megbecsülése. Ösztönöznünk kell tanulóinkat önismeretük fejlesztésére, helyes

önértékelésre. A tehetséggondozó munka fontos feltétele a megfelelő motiváltság. A siker érdekében törekednünk kell a tanulók optimális terhelésére.

Feladataink:

- *A tehetségkutatás, kiválasztás*

Ehhez alapos megfigyelésre, felmérésekre van szükség. A kiválasztásnál ügyelnünk kell arra, hogy a tantárgyi eredmények és a gyermeki tehetség összefüggése nem mindig egyenesen arányos.
Szakterületünkön gyakori, hogy egyes hiányos részképességek más, meglévő jó képességek kibontakozását gátolják. Első lépésként fel kell ismernünk és fejlesztenünk kell ezen részképességeket.

- *A speciális gondozás, egyéni fejlesztési tervek elkészítése, folyamatos követési vizsgálatok alkalmazása*

A fejlesztési tervet az osztályfőnök és a szaktanár segítségével a tehetséggondozást végző tanár készíti el.
Tartalmazza az adott tanuló kiemelkedő képességének vagy képességeinek, életkorának, fejlettségi szintjének megfelelően kijelölt témaköröket, többlet ismeretanyagot.
A végzett tevékenység sikerességének, a haladás ütemének folyamatos kontrollálása érdekében a témakörök befejezésekor, vagy önálló kutatómunka végeztével szóbeli illetve írásbeli beszámolót várunk el tanulóinktól az IKT használatával..

- *A tehetséges tanulók továbbhaladásának segítése, felkészítés a továbbtanulásra*

A megvalósítás lehetőségei, színterei:

- Órafelosztásunk lehetővé teszi, hogy heti egy órában a *„felzárkóztatás, tehetséggondozás” tantárgy* keretében is kiemelten foglalkozzunk tehetséges tanulóinkkal.
- *Az egyéb tanítási órákon differenciált* csoport ill. egyéni munka alkalmazása lehetséges illetve szükséges.
- A tehetséggondozó munka tanórán kívüli lehetőségei a *szakkörök.*

- Tanulmányi és egyéb *versenyekre* való felkészítés.
- *Kiállítások* szervezése a tanulók munkáiból.

Fontos feladat, hogy megtanítsuk gyermekeinket az *önálló ismeretszerzési technikákra.* Ennek elsődleges színtere a *könyvtár,* ahol rendszeres foglalkozásokon ismertetjük meg tanulóinkat a könyvtárhasználattal, s szervezhetünk olyan összejöveteleket is, ahol segítjük újságok, folyóiratok híreinek, ismeretanyagának internetes használatára.

A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

1. Általános elvek
2. Sajátosságok:
   - bemutatás, jellemzés
   - irányultság
3. Feladatok:
   - tájékoztatás
   - állapotfelmérés: szűrés
   - prevenció
   - együttműködés, kapcsolatok
   - juttatások elve Fő irányadó elveink:
   - A gyermekeket érintő döntésekben kötelezően, a gyermekek „mindenek felett álló érdekét" vesszük figyelembe:
   - A gyermekek védelme során - nemhez, nemzethez, nemzetiséghez, etnikai csoporthoz való tartozás, lelkiismereti, vallási vagy politikai meggyőződés, származás, vagyoni helyzet, cselekvőképesség hiánya vagy korlátozottsága miatt, valamint a gyermekvédelmi gondoskodásba kerülés alapján – kizárunk bármilyen hátrányos megkülönböztetést.

Sajátosságok

- bemutatás jellemzés
- irányultság: a gyermekvédelem alanyai

Gyermekvédelmi feladatainkat óvodáskortól a szakiskola befejezéséig látjuk el. Tanulóink, mint hallássérült – esetenként halmozottan sérült – „sajátos nevelési igényű" növendékek általában

körültekintőbb gondoskodást igényelnek. A hallássérülés ténye, mértéke, az ebből eredő kommunikációs nehézségek, illetve a speciális jelnyelvi kommunikáció, az esetleges társuló fogyatékosság már önmagában is „sajátos hátrányos helyzet”-et jelent a gyermek számára az életvitelben, a beilleszkedésben.

Speciális tevékenységünk a hallássérülésen túl az egyéb hátrányos helyzettel is bíró növendékekre is irányul. Mindent meg kell tennünk annak érdekében, hogy a gyermek/tanuló már az intézményben való tartózkodásának minél további szakaszában kapja meg mindazt a támogatást, ami hátrányos helyzetéből szükséges számára. Ilyenek: - a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézségekkel,

- szociális, művelődési hátrányokkal küzdő tanulók
- tehetséges tanulók (hátrányos körülmények között élők)
- megkülönböztetett ellátást igénylő tanulók (egészségügyi problémával küzdők: pl. asztma, cukorbetegség …)
- sajátos nevelési igényű, hallásszervi fogyatékos, halmozottan fogyatékos (mozgásszervi, látásszervi fogyatékos), autizmus spektrum zavarral küzdő, a többi gyermekkel, tanulóval együtt nem nevelhető gyermekek/tanulók
- pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók (pl. dyslexia, dysgraphia, dysphasia, dyscalculia, kóros aktivitászavar…)
- magántanulók
- etnikai kisebbséghez tartozó tanulók,
- halmozottan hátrányos helyzetű
- veszélyeztetett tanulók
- valamint a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók.

Kollégiumunkban a családtól, szülői háztól igen távol (esetenként külföldön) élő gyermekek is vannak, akik különösen odafigyelő gondoskodást igényelnek. Szükség szerint a szülő(k) által gondozót, pártfogót jelölünk ki számukra.

Feladatunk, hogy a fenti tényezők okozta „hátrányos” helyzetet minél hatékonyabban kezeljük. Továbbá a veszélyeztetett és a szociális körülményeik miatt halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében is megtegyük a szükséges védő-óvó intézkedéseket.

<u>Feladatok</u>

- *Tájékoztatás*

Az osztályfőnökök félévente a nevelőtestületi értekezleten beszámolnak a kollégáknak a felmerülő problémákról, megoldási lehetőségekről. A törvényben előírt módon tájékoztatják a szülőket, esetenként a tanulókat és a pedagógusokat:
Az iskolán kívüli segítő szervezetek és szakellátó intézmények nevéről, címéről, telefonszámáról az intézmény vezetője ad tájékoztatást. - *Állapotfelmérés, szűrés*

Az osztályfőnök először a tanév kezdetén tájékozódnak a hátrányos helyzetű ill. a veszélyeztetett tanulókról.
Közlésük, beszámolójuk, vagy a szülők jelzése alapján felderíti, felméri a tanulók helyzetét, majd ennek megfelelően döntenek a problémák kezeléséről. Családi és szociális gondoknál szükség szerint családlátogatást végeznek a nevelőtanárral együtt. Különösen a hallássérült családoknál fontos, hogy a körülményeket a lehető legpontosabban megismerjük, tisztázzuk.

- *Prevenció*

Általános prevenciós feladatok:
Az osztályfőnök és segítőik életvezetési, nevelési tanáccsal látják el a hozzá forduló szülőket, szorgalmazzák, hogy a családi élet értékei fennmaradjanak.
A támogatásokhoz, ellátásokhoz való hozzájutás érdekében segítséget nyújtunk a kérelmek előterjesztésében.
Tájékoztatást nyújtunk pl.: „a családi napon” a gyermeki és szülői jogokról, törvényi változásokról, kötelezettségekről, esélyegyenlőségről, egyéb aktuális kérdésekről.

A nevelőtestület részt vesz az intézmény nevelési programjában – óvodától a szakiskola befejezéséig. Segíti a tanulók személyiségfejlesztését, a közösség- és egészségnevelést, az egészséges életmód és szokások kialakítását, a drog-megelőzést, a szexuális felvilágosítást, a helyes viselkedés-kultúrát. Részt vesz a közös programokban (kulturális és szórakoztató programok, játékos vetélkedők, sportversenyek, kiállítások).

Drog-megelőzés:
Az egészségnevelés részeként figyelmet kell fordítanunk a drog-megelőzésre, mivel a szakiskolai évfolyamoknál kiszélesedett a veszélyeztetett korosztály. Tanulóinkat gyakran jellemzi az információ hiány, vagy éppen pontatlan ismeretek birtokában vannak, sok a félreértés, nagy a befolyásolhatóság. Arra törekszünk, hogy ezek miatt sem sodródjanak veszélyeztetett helyzetbe.

Drog-megelőzési programunk célja:
a megelőzés, távoltartás feladata:

- felmérés (beszélgetéssel)
- tájékoztatás (ismeretbővítés) osztályfőnöki órán, tanórán kívül - perspektívák adása programok ajánlásával

· Eszközök: videofilmek, oktatófilmek

· Módszerek: beszélgetés, előadás (alkalmanként), kiállítás látogatása (lehetőség szerint), szülők bevonása, külső szakmai segítők igénybevétele.

- szűrés: a problémák kezelése, tevékenység.

Együttműködés, kapcsolatok

A pedagógiai eszközökkel illetve a házon belül megoldható problémás esetekben az osztályfőnökök igénybe veszik a szülők, a pedagógusok, (pl. a „szabadidő szervezők", „egészségnevelők"), a nevelők, gyermekfelügyelők, asszisztensek az igazgató, igazgatóhelyettesek, az orvos, a védőnő és az iskolapszichológus segítségét. A kapcsolattartást a kölcsönösség jellemzi.
Más esetekben a külső szervezeteket is segítségül hívjuk, így kapcsolatot tartunk a gyermekjóléti központtokkal, önkormányzatokkal, egészségügyi ellátást biztosító szolgáltatóval, valamint drogmegelőzést segítő szakmai szervezettel.
Alkalmanként egyes egyházi szervezetek nyújtanak segítséget.

Felzárkóztatás - a tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

Tanulóink között egyre több a tanulási zavar mellett jelentkező súlyos beilleszkedési, magatartási problémákkal küzdő gyermek.

A siketségből eredő kisgyermekkori kommunikációs zavarok gyakran autisztikus tüneteket, egocentrizmust, empátia-hiányt és hiperaktivitást okoznak.

Fontos feladatunk a deviáns tüneteket mutató gyermekek közösségi nevelése, felzárkóztatása. Az ebbe a körbe tartozó gyermekek fejlettségi szintjének felmérése komplex orvosi, pszichológusi és pedagógiai vizsgálattal történik (F
PSZ Hallásvizsgáló, Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye), az alábbi részképességeket vizsgálva:

· mozgásfejlettség

· laterális dominancia

· térbeli tájékozódás

· vizuális és auditív percepció

· beszédészlelés és -megértés

· rajz

· figyelem

· emlékezet

· kooperáció vizsgálata

A kapott értékek alapján megtudjuk, hogy honnan, milyen szintről kell elkezdeni a fejlesztést. Minden érintett gyermekre egyéni fejlesztőprogram készül. A fejlesztést egyéni vagy kiscsoportos foglalkozások keretében végezzük. Utánkövető mérések szükségesek félévkor és év végén.

Iskolánkban több pedagógus végzi a gyermekek felmérését SINDELAR-programmal, konkrét feladatokkal látja el a felzárkóztatást végző pedagógust, és ellenőrző vizsgálatokkal nyomon követi a gyermek fejlődését.

Fontos hangsúlyozni, hogy *a differenciált képességfejlesztés nem korrepetálás, hanem korrigálás, kompenzálás*.

Alsó évfolyamon történik a kognitív képességek, a grafomotoros készség, a gondolkodási műveletek, a kommunikációs képesség kialakítása és fejlesztése, valamint a szociális érzékenység elemi szintjének (egymás elfogadása) kialakítása, és az önállóság kialakítása. Felső évfolyamon az előbbiek szükség szerinti ill. folyamatos fejlesztése mellett megjelenik a tudatosságra nevelés magatartás, feladat- és munkavégzés terén.

Az oktatás a tananyag sokoldalú megközelítésével, valamint lényegkiemeléssel történik. Differenciált órákon lehetőség van a hiányok pótlására, ill. jobb képességű gyermekek esetében magasabb szintű tananyag átadására.

Az osztályokban a gyermekek felzárkóztatását, ill. a gyorsabban haladók további fejlesztését gyógypedagógiai asszisztensek segítik.

Az asszisztensek szükség szerint a többi osztályban is végeznek felzárkóztató munkát. A felzárkóztatást helyi tanterv és gyakorlatgyűjtemény segíti. A tantervben követelmények nem

szerepelnek. Követelmény csak az lehet, hogy a gyermek saját magához mérten fejlődjön a különböző képességek és készségek területén.
A felzárkóztatást helyi tanterv és gyakorlatgyűjtemény segíti. Követelmény csak az lehet, hogy a gyermek saját magához mérten fejlődjön a különböző képességek és készségek területén. A súlyos fokban hallássérült tanulók nevelésében a NAT-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadók, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei.
Felzárkóztatásra iskolánk osztályonként heti 1 órát, differenciált képességfejlesztésre szükség szerinti óraszámot biztosít.
Halmozottan sérült tanulóink módosított, egyénre szabott anyanyelv/magyar tanterv alapján tanulnak, mely lehetővé teszi egyes (képességeikhez mérten nehéz) anyagrészek időbeli kiterjesztését, ill. elhagyását. A helyi tantervben a követelmények, a továbblépés feltételeinek maghatározásánál a testi, érzékszervi fogyatékosság tényét figyelembe vesszük.
Az alapfokú nevelés-oktatás szakaszán lehetőség van a gyermek egyéni képességeinek kibontakoztatására és fejlesztésére.
A szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatát figyelembe véve, a tanuló egyéni tanulási nehézségét mérlegelve az igazgató dönt az egyes tantárgyak osztályzásának mentességéről. A dysphasiás gyermekeknél a tananyag könnyebb megértését segíti a jelnyelv használata. Természetesen az ő esetükben is elsődleges cél (képességeik figyelembevételével) a hangzó beszédre nevelés.
Azokban az osztályokban (ill. azoknál a gyermekeknél), ahol szükséges, jelkommunikáció óra keretében tanulják meg a jelnyelv pontos használatát.

Az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések

Az osztályfőnök – a szülők, a pedagógusok, a nevelők, esetleg a tanulók jelzései a-lapján – felméri a veszélyeztetett, illetve a szociális körülményeik miatt hátrányos helyzetű tanulók létszámát, a problémák jellegét, majd javasolja, intézi a segítségadást.

I. **Az anyagi támogatás formái, forrásai:** külső szervezetek, intézmények támogatása (javaslat, kérelem alapján)

II. **Nem anyagi természetű juttatások**

III. Szociális képességek kibontakoztatása

I. Az anyagi támogatás formái, forrásai

Intézetünk az iskola alapítványi keretéből külön elbírálás alapján következő esetekben támogatja a hátrányos helyzetű tanulókat:

- utazással kapcsolatos költségek (pl.: tanulmányi kirándulások, séták, sportprogramok, üzemlátogatások, kulturális programok, szakorvosi ellátás)
- erdei iskola
- nyaraltatás

Az iskola a fenti támogatások mértékét, számát, gyakoriságát mindig az adott helyzetben dönti el. Az osztályfőnök a fenti támogatásokra javaslatot tehet.

A külső szervezetek által nyújtott támogatások

A jelnyelvi törvény adta lehetőséget kihasználva jeltolmácsot, relétolmácsot, feliratozót biztosítunk gyermekeinknek, tanulóinknak.

II. Nem anyagi természetű juttatások - Elhelyezés

· igény és szükség szerinti *napközi otthoni* elhelyezés

· *kollégiumi* elhelyezés (hétvégén is

· *átmeneti kollégiumi* elhelyezés

· *sürgősségi elhelyezés a kollégiumban* (krízishelyzetekben).

- Felvilágosítás a támogatások megszerzésének lehetőségéről.
- Tanulmányi, sportolási, kulturális lehetőségről (szakkörökről) való tájékoztatás, motiválás.
- Pályázatok figyelése, ösztönzés.

III. Szociális képességek kibontakoztatása

A szociális képességek öröklött és tanult motívumokra épülnek.

A szocializáció a kulturális átörökítés és a társadalmi beilleszkedés folyamata. A centrális szerep ebben a folyamatban az iskoláé.

A szocializáció fejlődésére iskolás korig az utánzás és tapasztalat általi elsajátítás jellemző. Ennek érdekében az óvodai életre a különböző játékok, tevékenységek általi szabálykövetés kialakítása jellemző. A tankötelezettség idejére elemi szociális képességek, szituációhoz kötött

viselkedések kialakítását kell megvalósítani, mert csak ezek alkalmazásával lehetséges a tanulás megkezdése az iskolai tagozaton.
Az iskolai tagozaton a szociális képességek folyamatos fejlesztése folyik. Növendékeink hallássérülésük és jelentősen eltérő szociális környezetük hatására fokozottan eltérő képet mutatnak. Tanulóink szociális képességének fejlődését befolyásolja, hátráltatja a környezet negatív visszajelzése, minek következtében csökken a szociális kapcsolatok felvételére való igény, elszigetelődés alakul ki, így társadalmi integrációja is nehezen valósítható meg.

Pedagógiai feladatunk, hogy a hallássérülés tényéből és annak pszichikai következményéből adódó hátrányokat csökkentsük. Ki kell alakítani tanulóink egymásra való odafigyelésének képességét, a kulturált köszönést, viselkedést, az önkorlátozást, az adott szituációnak, helyzetnek megfelelő magatartást, a kulturált étkezést, az erkölcsi normákat, a konfliktusok kulturált és megszokott formáit és az indulataik fölötti uralmat.
Szocializál az iskola:
- mindenekelőtt azzal, hogy feladatát közösségi keretek között végzi
- a pedagógiai programjával – oktatási - nevelési vonatkozásban
- az elsajátítás módjának megszervezésével - a pedagógusok személyes hatásával.

Az iskolaváltás, valamint a tanulóátvétel szabályai

Iskolánk előkészítő első osztályába történő beiratkozás feltétele – a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet értelmében-, hogy a gyermek az adott naptári évben, legkorábban a hatodik életévét, legkésőbb a nyolcadik életévét augusztus 31. napjáig betöltse.

A beiratkozáskor be kell mutatni:

- a gyermek születési anyakönyvi kivonatát
- a szülő/törvényes képviselő személyi igazolványát és lakcímkártyáját
- a gyermek lakcímkártyáját
- a gyermek TAJ kártyáját
- az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérését tanúsító óvodai igazolást
- a gyermek egészségügyi könyvét, melynek része az oltási könyv - az érintett Szakértői Bizottság(ok) véleményét.

Magasabb évfolyamba történő felvételnél be kell mutatni:

- a tanuló születési anyakönyvi kivonatát
- a szülő/törvényes képviselő személyi igazolványát és lakcímkártyáját

- a gyermek lakcímkártyáját
- a gyermek TAJ kártyáját
- az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt
- az előző iskola által kiadott átjelentkezési lapot
- egészségügyi könyvet
- az érintett Szakértői Bizottság(ok) véleményét.

Az iskolába történő átvételre az év során bármikor van lehetőség, amennyiben:

- az adott osztályfokon van férőhely
- a szülő/törvényes képviselő, valamint a személyesen megjelenő diák képes azonosulni az alapvető emberi alkotmányos jogokkal és kötelességekkel, valamint iskolánk pedagógiai programjában megfogalmazott nevelési és oktatási elvekkel és célokkal
- vállalja az iskola házirendjének betartását
- rendelkezik az érintett Szakértői Bizottság(ok) javaslatával.

Nem magyar állampolgár esetén:

- a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező nem magyar állampolgár esetén regisztrációs lap (határozatlan ideig érvényes), vagy tartózkodási kártya (max. 5 éves érvényességi idővel, vagy állandó tartózkodási kártya (10 évig érvényességi idővel).
- a tanuló születési anyakönyvi kivonata
- a szülő/törvényes képviselő személyi igazolványa
- amennyiben magasabb évfolyamba, szakiskolába jelentkezik, az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítvány
- oltási könyv

A felvétel előtt lehetőség van 1-2 napot vendégségben is eltölteni az iskolában, majd annak tapasztalatai alapján születik meg a döntés az átvételről.

Szükséges nyilatkozatok

- kitöltött, aláírt szülői felügyeleti nyilatkozat
- kitöltött, aláírt etika, hit- és erkölcstan nyilatkozat,
- kitöltött, aláírt Nyilatkozat a Szervezeti és Működési Szabályzat, valamint a Házirend elfogadásáról

Az űrlapok az iskola honlapjáról letölthetők.

Kiiratkozás módja:

- **4/2017. (IV. 10.) EMMI rendelet a tankönyvvé, pedagógus-kézikönyvvé nyilvánítás, a tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvellátás rendjéről**
- 362/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet az oktatási igazolványokról

Az iskolából való kijelentkezéskor kötelező leadni az ingyenesen kapott tankönyveket, a könyvtári könyveket, valamint a diákigazolványt.
Másik iskolába történő jelentkezés esetén a befogadó nyilatkozatot is. Új és ideiglenes diákigazolvány kiadása is ott történik.

Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

A tanítási órán megismert tananyagok rögzítéséhez, a készségek kialakításához szükséges a házi feladatok adása. Ennek terjedelmét a rehabilitációs órák miatti magasabb óraszámú foglalkoztatás miatt is szükséges korlátozni.
Hétközben az alsó tagozaton átlagosan 1,5 óra a délutáni tanulási idő (szóbeli, írásbeli), a felső tagozaton pedig 2 óra.
A hétvégére feladott házi feladatok (szóbeli, írásbeli) mennyisége nem haladhatja meg az egyik napról a másik napra feladott házi feladatok mennyiségét.
Az őszi, téli, tavaszi szünetek idejére eső házi feladatok mennyisége nem haladhatja meg az egy napra eső mennyiséget.
A nyári szünetre az elért készségek megőrzését szolgáló, kb. 1 hét alatt teljesíthető mennyiségű házi feladat elvégzése kérhető a tanulóktól.
A tanóra szervezésénél, a felkészülésnél a legfontosabb szempont a tananyag órai feldolgozása, ill. az erre épülő tanórán kívüli felkészülés helyes arányának meghatározása. A tanórát úgy kell szervezni, hogy a délutáni tanulás az órán elhangzottak elmélyítését szolgálja. Az általános iskolában a tananyag teljesen önálló feldolgozására lehetőleg ne kerüljön sor. Az alsó tagozaton a délelőtti tanórák során adott házi feladatok – melyek tartalmazzák az írásbeli és a szóbeli feladatokat egyaránt – időkerete nem haladhatja meg egy átlagos képességű tanulónál a délutáni tanulmányi foglalkozás időtartamát (2 x 45 perc). Felső tagozaton tantárgyanként átlagosan fél vagy maximum háromnegyed órát célszerű szánni a felkészülésre. Ez az időkeret a szóbeli és írásbeli feladatok megoldására együttesen értendő.

A délutáni tanulmányi foglalkozásokon ill., a tanulószobai foglalkozásokon kötelező minden tanuló írásbeli munkáját ellenőrizni, az esetleges hibák kijavítását elvégezni, és gyakorolni. A felkészülést folyamatos segítséggel, kikérdezéssel, és ellenőrzéssel szükséges irányítani.

A tanuló magasabb évfolyamba lépésének feltételei

A hatályos Köznevelési Törvény kimondja azt, hogy a tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket minden tantárgyból sikeresen teljesítette. A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendeletben foglaltak szerint a tanuló magasabb évfolyamra lépéséről az az iskola, ill. nevelőtestület dönt, amellyel tanulói jogviszonyban áll.

A tanuló évfolyamismétléséről az első évfolyam során, abban az esetben is, ha teljesítette az előírt tanulmányi követelményeket, szülői kérés után az iskolaigazgató dönt.

Az iskolaigazgató jogkörébe tartozik annak eldöntése is, hogy a tanuló egy tanévben több évfolyam anyagát sajátítja el, a megfelelő támogatás mellett (év közbeni osztályozó vizsga lehetősége, tehetséggondozás) ill. szülői kérésre történő évfolyamismétlés abban az esetben is, ha a tanuló teljesítette az adott évfolyam követelményeit.

Természetesen ezekben a döntési folyamatokban az érintett és közreműködő felekkel, emberi és szakmai együttműködésben, a tanuló érdekeit leginkább érvényesítve járunk el.

Mulasztások esetében az igazolt és igazolatlan mulasztott órák száma egy tanévben, ha meghaladja a 250 órát vagy adott tantárgyból az órák 30%-át, a tanuló nem osztályozható, csak abban az esetben, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozó vizsgát tegyen. A nem tanköteles korú diákok esetében 30 igazolatlan mulasztott óra felett a tanulói jogviszonya szűnik meg.

Ha egy tanuló teljesítménye tanév végén nem minősíthető, tanulmányait évfolyamismétléssel folytathatja. A 2. - 8. évfolyamokon a tanulónak minimum elégséges osztályzatot kell szereznie minden tantárgyból (kivétel a hallás-ritmus, tánc és dráma). Osztályozó vizsgát tehet az a 2.- 8. osztályos tanuló is, aki legfeljebb három tantárgyból elégtelen minősítést szerzett.

A magasabb évfolyamra lépő tanulót nem kell beíratni.

Tanulóink fejlődésének nyomon követését a FPSZ Hallásvizsgáló, Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye is segíti.

Célul tűzzük ki az alapműveltségi vizsgára való felkészítést. A tehetség és felzárkóztató órák beállítása segíti e cél megvalósítását. A továbbhaladás feltételeinek évfolyamonkénti, tantárgyankénti elvárásait helyi tantervünk tartalmazza .

Tanulmányok alatti vizsgák és az alkalmassági vizsgák szabályai, követelményei

A tanulmányok alatti vizsgák szabályozásáról a 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendeletének 7-104. § -a rendelkezik. A tanulmányok alatti vizsgákat az iskolában, vagy külön kérésre a Kormányhivatal által szervezett független vizsgabizottság előtt lehet tenni. Helyben szabályozandók a vizsga részei, követelményei és az értékelés. A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételhető.

2019. szeptember 1-jétől „a tankötelezettség iskolába járással teljesíthető. Ha a tanuló egyéni adottsága, sajátos helyzete indokolja, és a tanuló fejlődése, tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából előnyös, a tankötelezettség teljesítése céljából határozott időre egyéni munkarend kérelmezhető. A szülő, nagykorú tanuló esetén a tanuló a kérelmet a tanévet megelőző június 15-éig nyújthatja be a felmentést engedélyező szervhez (Oktatási Hivatal). Ezen időpontot követően csak abban az esetben nyújtható be kérelem, ha a tankötelezettség iskolába járással történő teljesítését megakadályozó körülmény merül fel. Jogszabályban meghatározott esetben az egyéni munkarendet biztosítani kell.”

2019. szeptember 1-jétől kizárólag az Oktatási Hivatal engedélyezheti az egyéni munkarend szerinti tanulást.

Az egyéni tanrendben tanuló gyermek felkészítése

A Rendelet 75. § (1) bekezdése szerint „ha a tanuló a tanulmányi kötelezettségének a szülő kérelme alapján egyéni munkarend keretében tesz eleget, felkészítéséről a szülő gondoskodik, a tanuló egyénileg készül fel. Az egyéni munkarend keretében tanuló magatartását és szorgalmát nem kell minősíteni. Az iskola igazgatója tájékoztatja a tanulót és a szülőt az egyéni munkarenddel kapcsolatos kötelességeiről és jogairól. Az egyéni munkarenddel rendelkező kérelmére részt vehet a tanórai vagy egyéb foglalkozásokon, valamint felvehető a napközibe és a tanulószobai foglalkozásra. Ezen kérelmekről az iskola igazgatója dönt”.

A Rendelet 75. § (2) bekezdése értelmében „ha a sajátos nevelési igényű tanuló, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján tanulmányait egyéni munkarend keretében folytatja, iskolai neveléséről és oktatásáról, felkészítéséről, érdemjegyeinek és osztályzatainak megállapításáról, a felkészítést végző pedagógusokról a szakértői véleményben foglaltak szerint az az iskola gondoskodik, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll”.

A tankötelezettségét egyéni tanrendben teljesítő tanuló értékelése

Az Oktatási Hivatal engedélye alapján tankötelezettségét egyéni munkarendben teljesítő tanulónak minden tantárgyból osztályozó vizsgát kell tennie. A külföldi tartózkodás miatt egyéni munkarenddel rendelkező tanuló esetében a félévi minősítés az igazgató döntése és határozata alapján mellőzhető, ez esetben a tanuló csak az év végén ad számot tudásáról.

„a tanuló osztályzatait évközi teljesítménye és érdemjegyei vagy az osztályozó vizsgán, a különbözeti vizsgán, valamint a pótló és javítóvizsgán nyújtott teljesítménye (a továbbiakban a felsorolt vizsgák együtt: tanulmányok alatti vizsga) alapján kell megállapítani”.

A tanulónak félévkor és a tanév végén egyaránt minden tantárgyból osztályozó vizsgát kell tennie még abban az esetben is, ha egy vagy több tantárgyból esetleg rendszeresen részt vett a tanítási órákon vagy azok többségén. A tanulmányok alatti vizsgát független vizsgabizottság előtt, vagy abban a nevelési-oktatási intézményben lehet tenni, amellyel a tanuló jogviszonyban áll.

Tanulmányok alatti vizsgát legalább háromtagú vizsgabizottság előtt kell tenni. Amennyiben a nevelési-oktatási intézményben foglalkoztatottak végzettsége, szakképzettsége alapján erre lehetőség van, a vizsgabizottságba legalább két olyan pedagógust kell jelölni, aki jogosult az adott tantárgy tanítására. A tanulmányok alatti vizsga - ha azt az iskolában szervezik - vizsgabizottságának elnökét és tagjait az igazgató, a független vizsgabizottság elnökét és tagjait a területileg illetékes kormányhivatal írásban bízza meg.

Egy vizsganapon egy vizsgázó legfeljebb három írásbeli vizsgát lehet megtartani.

A tanulmányok alatti vizsgák fajtái és időpontjai

Osztályozó vizsga

A tanulónak a félévi és tanév végi osztályzat megállapításához osztályozó vizsgát kell tennie, ha

- felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól,
- tanulmányait egyéni tanrendben folytatja,
- engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben, illetve az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
- a jogszabályban meghatározott időnél többet mulasztott, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet, (összesen 250 órát meghaladó hiányzás, illetve egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékánál többet mulasztott). Az osztályozó vizsgát megismételni, eredményén javítani nem lehet. Osztályozó vizsga az adott tanév során tehető szeptember 1-je és június 15-e között. Az osztályozóvizsga letételét az igazgató engedélyezi. Az osztályozóvizsgára jelentkezés kérelmét a szülő a félévi osztályozó vizsgára adott tanítási év december 1-jéig, illetve az év végi osztályozó vizsgára április 11-ig írásban, az iskola vezetőjének címezve köteles beadni. A vizsgák konkrét időpontját a tanuló osztályfőnöke jelöli ki, szervezi meg, majd azok pontos napjáról a vizsgázót, illetve a szülőt értesíti – a vizsga kijelölt dátuma előtt minimum 10 munkanappal. Egy vizsgaidőszakban legfeljebb két évfolyam tananyagából tehető osztályozóvizsga. Az osztályozó vizsga követelményei megegyeznek az adott tantárgyra vonatkozó helyi tantervi minimum követelményekkel. Erről a tanuló a vizsgára jelentkezés igazgatói elfogadásakor szaktanáraitól részletes tájékoztatást kap . A vizsga értékelésére az adott évfolyam értékelési szabályrendszere vonatkozik.

Intézményünk sérülésspecifikus módszertanával szoros összefüggésben áll, hogy sem hallássérült, sem autizmus spektrumzavarral élő diákjaink számára nem szervezünk szóbeli vizsgát. A készségtárgyak esetében írásbeli vagy gyakorlati vizsgát szervezünk a tanuló egyéni megítélése alapján.

Különbözeti vizsga

Iskolaváltoztatás vagy külföldi tanulmányok magyarországi folytatása feltételeként írhatja elő az intézmény a különbözeti vizsga letételét.

Ugyancsak különbözeti vizsgát kell tenni a nem tanult tantárgyakból is. A különbözeti vizsga tantárgyainak, tartalmának meghatározása során mindig egyedileg kell az Intézmény vezetőjének határozatot hoznia a jelentkező tanuló ügyében. Legfeljebb három tantárgyból tehető különbözeti vizsga. Különbözeti vizsgát tanév közben is lehet tenni, a vizsga konkrét időpontját az igazgató jelöli ki.

Javítóvizsga

A tanulónak javítóvizsgán kell számot adni tudásáról, ha

- tanév végén legfeljebb három tantárgyból- elégtelen osztályzatot kapott,
- a tanuló az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról igazolatlanul távol maradt, vagy azt nem fejezte be, illetve az előírt időpontig nem tette le,
- az osztályozó vagy különbözeti vizsgán elégtelen osztályzatot kapott. A javítóvizsga letételére az augusztus 15-től augusztus 31-ig terjedő időszakban kell vizsgaidőszakot kijelölni. A vizsga időpontjáról és a vizsgakövetelményekről legkésőbb a tanévzáró ünnepség időpontjáig az osztályfőnök a szaktanár segítségével tájékoztatja a tanulót. A vizsga kezdete előtt legalább három héttel az iskola igazgatója írásban is értesíti a szülőt vagy nagykorú tanuló esetén a tanulót a vizsga időpontjáról és anyagáról. A vizsgaidőpontot a helyben szokásos módon is (hirdetmény kifüggesztése, honlapon való megjelentetés stb.) közzé teszi.

Pótló vizsga

Amennyiben a tanuló az osztályozó, különbözeti vagy javítóvizsgáról igazoltan távol marad, pótló vizsgát tehet. A pótló vizsgát lehetőleg ugyanabban a vizsgaidőszakban , kizárólag csak az elmaradt vizsgarészekből kell letenni.

A vizsgák követelményrendszerét az adott munkaközösség határozza meg az elfogadott Pedagógia Program, Helyi Tanterv alapján. A javító, osztályozó és különbözeti vizsgák anyaga lefedi az egész tanév tananyagát. A követelményrendszer egységes, független a letenni kívánt vizsga fajtájától. A követelmények írásbeli, a készségtárgyak esetében, egyéni megítélés alapján gyakorlati részből állnak.

A tanuló teljesítményének értékelése az adott tantárgy munkaközössége által elfogadott értékelési rendszer szerint történik.

Elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Intézményünk tanulóit fokozottan veszélyeztetik a különböző balesetek. Súlyos fokú hallássérülésük és az esetenként előforduló társuló zavarok következtében a különböző veszélyhelyzetek felismerése akadályozott számukra. Emiatt minden évben, minden évfolyamon a tanév első napján tűz- és balesetvédelmi, valamint elsősegély-nyújtási oktatásban részesítjük őket.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók

- ismerjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatosa legfontosabb alapfogalmakat,
- ismerjék fel a vészhelyzeteket;
- tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit;
- sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat;
- képesek legyenek megállapítani a légzés illetve keringés megszűnését, csillapítani a vérzéseket;
- képesek legyenek a légút-biztosítás szabályos elvégzésére, hangsúlyozottan beleértve a stabil oldalfekvés önálló kivitelezésére;
- felelősségteljes, és szabálykövető magatartást alakítsanak ki;
- becsüljék meg a testi, lelki egészséget, illetve annak megőrzését; - ismerkedjenek meg a mentőszolgálat felépítésével és működésével; - sajátítsák el, mikor és hogyan kell mentőt hívni.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos kiemelt feladatok:

- A tanulók korszerű ismeretekkel, valamint az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek az elsősegély-nyújtási alapismeretek területén.
- Az elsősegély-nyújtás alapismereteinek bemutatása a tanulók számára, ezek gyakoroltatása.
- A tanulók az életkoruknak megfelelő szinten foglalkozzanak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos legfontosabb alapismeretekkel, a tanórákon és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások keretében is.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos feladatok megvalósításának elősegítése érdekében támogatjuk a pedagógusok részvételét 30 órás, elsősegély-nyújtási ismeretekkel foglalkozó továbbképzésen.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:

- a helyi tantervben szereplő, lentebb felsorolt tantárgyak tananyagaihoz kapcsolódó alábbi ismeretek;

TANTÁRGY	ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK
biológia	- rovarcsípések
	- légúti akadály - artériás és ütőeres vérzés - komplex újraélesztés
kémia	- mérgezések - vegyszer okozta sérülések - savmarás - égési sérülések - forrázás - szénmonoxid mérgezés
fizika	- égési sérülések - forrázás
testnevelés	- magasból esés

- az ötödik-nyolcadik évfolyamon az osztályfőnöki órák tanóráin feldolgozott elsősegély-nyújtási alapismeretek: teendők közlekedési baleset esetén, segítségnyújtás baleseteknél; a mentőszolgálat felépítése és működése; a mentők értesítésének helyes módja; valamint az iskolai egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) segítségének igénybevétele egy-egy osztályfőnöki óra megtartásában az elsősegély-nyújtási alapismeretekkel kapcsolatban.

A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő személyek, eszközök és felszerelések

Ellátottságunk

Humán erő

Az óvodában, az iskolai valamit a kollégiumi tagozaton főállású és részmunkaidős gyógypedagógus végzettségű tanárok látják el gyerekeink oktatását, nevelését. Közülük a szaktárgyak tanítását (fizika, kémia, földrajz, biológia, rajz, testnevelés, technika, informatika) szakos diplomával is rendelkező tanárok, gyógypedagógusok látják el. A munkát gyógypedagógiai asszisztensek és gyermekvédelmi felügyelők segítik.
Az intézmény rendszeresen felméri a szükségleteket, reális képpel rendelkezik a nevelő-oktató munka humánerőforrás szükségletéről.

A humánerőforrás szükségletben bekövetkező hiányt, a felmerült problémákat idejében jelzi a fenntartó számára.
A pedagógiai munka megszervezésében, a feladatok elosztásában a szakértelem és az egyenletes terhelés kiemelt hangsúlyt kap.
A pedagógusok végzettsége, képzettsége megfelel a nevelő, oktató munka feltételeinek, az intézmény deklarált céljainak.
A vezetők felkészültek a pedagógiai munka irányításának, ellenőrzésének feladataira.
A teljes nevelői közösség évente tanfolyamokon vesz részt, melyek az újabb ismeretek, módszerek elsajátítását, a tudás felfrissítését, a tapasztalatok kicserélését is szolgálják.

Tankönyvek

Intézményünk általános iskola és szakiskola, tehát a jelenleg érvényes kerettanterv alapján összeállított helyi tantervek szerint haladunk.
Tankönyveink a többségi általános iskolák számára készítettek, valamint speciális tankönyvek. Speciális tankönyvekkel rendelkezünk anyanyelv, környezetismeret és matematika tantárgyak esetében. Ezek a könyvek - bár csak részben használhatóak - mert nem a jelenleg érvényben lévő tanterv szerint haladnak, de módszertani összeállításuk és a tanulók specialitását figyelembe

véve, továbbra is elengedhetetlenek, mert a NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén szükséges differenciálni, helyettesíteni a tananyagot a hatályos SNI-s Irányelvek alapján.
A tanárok a szükséges anyagot a tanulók nyelvi szintjének megfelelően elkészítik és sokszorosítják.
Többségi tankönyveket, munkafüzeteket használunk a szaktárgyak esetében. Ezeket a tankönyveket használhatósági szempontok alapján választjuk ki, mint például:

- a szöveg érthetősége
- a szerkesztés módja, áttekinthetősége
- jól szemléltető képanyag
- táblázatok, feladatok

Sok esetben a könyvtár, a szaktanár a tankönyvek széles skálájával rendelkezik, melyeket

- részleteiben
- szemléltetésként
- önálló munkavégzéskor használ.

Szükségünk van jól összeállított tankönyvekre/munkatankönyvekre, melyek speciálisan tanulóink számára készültek. Ezeket szaktanáraink állították össze és évek óta használják az oktatás során. Más jellegű hiányokat a tanárok saját készítésű feladatlapokkal, feladat-sorokkal, esetenként kész tankönyvekkel pótolják, melyek kézről kézre járnak.

Taneszközök

A funkcionális taneszközjegyzék szükséges eszközei a tanulói létszámnak megfelelően rendelkezésünkre állnak. Az anyagiak függvényében folyamatosan bővítjük eszköztárunkat.
Intézményünk felszereltsége jó, napjaink legkorszerűbb eszközeit tudjuk használni.
A mobil, multimédiás számítógépek, az épület bármely részén elérhető internet-hálózat az információszerzés új lehetőségét nyújtja a hallássérülteknek.

Helyi adottságok

Iskolai tagozatunkon minden két osztályteremhez tartozik 1 db egyéni beszédfejlesztésre szolgáló terem, mely segíti az individuális munkát.

A tornaterem, sportudvar nagyon jól felszerelt, mind az eszközök számában, mind minőségében és sokféleségében.

A hallás-ritmus-mozgás nevelést egy speciálisan kialakított fejlesztő teremben végzik tanáraink, melyet igény szerint ünnepi műsoraink begyakorlására, felkészülésére is használhatnak tanulóink.

A rajz- és vizuális kultúra terem speciális eszközökkel felszerelt, melyhez tartozik egy kerámiaégető kemence is.

Életvitel és gyakorlat termünkben biztosított, hogy az iskola helyi tantervében megfogalmazottak szerint tevékenykedjenek tanulóink.

Az alábbi tantárgyakat szaktantermeinkben oktatják a pedagógusaink: fizika – kémia, biológia, földrajz, történelem, matematika, informatika, angol. A szakiskolai tagozatunkon számítógép szerelő és karbantartó, számítógépes műszaki rajzoló és bőrtárgy készítő tanműhely áll rendelkezésre.

A kötelező, minimum taneszközjegyzék szerinti felszereltségünk teljes. Az eszközök leltári listája a gazdasági irodában megtekinthető.

ISKOLAI EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM

Készült az OM által 2004-ben kiadott segédlet felhasználásával
/Segédlet az iskolai egészségnevelési, egészségfejlesztési program elkészítéséhez. Oktatási Minisztérium, Budapest, 2004./

Jogszabályi háttér

Az alábbiakban felsoroljuk azokat a jogszabályokat, amelyek az iskola és az egészségvédelem, egészségfejlesztés szoros kapcsolatára utalnak, továbbá különböző feladatokat szabnak az oktatási és egészségügyi ágazat számára:

1. 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
2. a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 243/2003. (XII.17.) Korm. Rendelet
3. a 96/2000. (XII. 11.) országgyűlési határozattal kiadott „Nemzeti stratégia a kábítószerfogyasztás visszaszorítására”
4. a 20/2013. (VII.31) EMMI rendelet a nevelési oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról.
5. a 46/2003. sz. (IV. 16.) Országgyűlési határozat, az Egészség Évtizede Johan Béla Nemzeti Programjáról
6. 2011. évi XLI. törvény 3.§ (4) a) pontja
7. az egészségügyről szóló 26/1997 (IX.3.)
8. az iskola-egészségügyi ellátásról szóló 26/1997. (IX. 13.) NM Rendelet 2. és 3. sz. melléklete
9. . 2011. évi CLXXIX. a nemzetiségek jogairól tv.
10. 229/2012. (VIII. 28.) A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról Kormány rendelet
11. 315/2012. (XI. 13.) a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról rendelkező 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet módosításáról szóló Korm. rendelet
12. 46/2001.(XII.22.) a kollégiumi nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló OM rendelet

13. 51/2012. (XII. 21.) a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló EMMI rendelet
14. 23/2013. (III. 29.) A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet módosításáról szóló EMMI rendelet
15. 15/1998. (IV. 30.) a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló NM rendelet
16. 2003. évi CXXV az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló törvény
17. 16/2004. (V.18.) az iskolai sporttevékenységről szóló OM–GYISM együttes rendelet
18. 32/2012 (X.8) EMMI rendelet

Elméleti háttér

Az egészséges életmódra nevelés, és a környezeti nevelés jelentősége az iskolai-kollégiumi nevelés valamennyi színterén növekvő jelentőséggel, tartalommal és konkrét feladatokkal jelenik meg. Az egészségnevelés a hallássérült autista gyermekek, fiatalok esetében, amellett, hogy számukra is elsődlegesen a testi-lelki-szociális jólét állapotának elérését jelenti, speciális tartalommal és felelősséggel is bír, ugyanis szükségük van akadályozottságuk okának, minőségének, a kompenzációs és rehabilitációs lehetőségeknek minél teljesebb körű megismerésére, az egészségnevelés kérdéseinek hallássérült és/vagy autizmus-specifikus szempontú megközelítésére is.
Az egészségnevelési és környezeti neveléssel kapcsolatos cél- és feladatrendszer, az ezzel kapcsolatos módszertani követelmények esetükben a tevékenységgel, az ismeretszerzéssel, a gyakorlattal kapcsolatos kommunikációs-anyanyelvi fejlesztő munkát is jelenti.

Egészségfejlesztő iskola

Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) megfogalmazása szerint az egészségfejlesztő iskola folyamatosan fejleszti környezetét, ami elősegíti azt, hogy az iskola az élet, a tanulás és a munka egészséges színtere legyen.
Az egészségfejlesztő iskola ismérvei:

- Minden rendelkezésére álló módszerrel elősegíti a gyermekek, a tanulók és a tantestület egészségének védelmét, az egészség fejlesztését és az eredményes tanulást.

- Együttműködést alakít ki a pedagógiai, az egészségügyi, a gyermekvédelmi szakemberek, a szülők és a diákok között annak érdekében, hogy az iskola egészséges környezet legyen;
- Egészséges környezetet, iskolai egészségnevelést és iskolai egészségügyi szolgáltatásokat biztosít, ezekkel párhuzamosan együttműködik a helyi közösség szakembereivel és hasonló programjaival, valamint az iskola személyzetét célzó egészségfejlesztési programokkal. Kiemelt jelentőséget tulajdonít az egészséges étkezésnek, a testedzésnek és a szabadidő hasznos eltöltésének, teret ad a társas támogatást, a lelki egészségfejlesztést és a tanácsadást biztosító programoknak.
- Olyan oktatási-nevelési gyakorlatot folytat, amely tekintetbe veszi a pedagógusok és a tanulók jól-létét és méltóságát, többféle lehetőséget teremt a siker eléréséhez, elismeri az erőfeszítést, a szándékot, támogatja az egyéni előrejutást.

Törekszik arra, hogy segítse gyermekeinek, diákjainak, az iskola személyzetének, a családoknak, valamint a helyi közösség tagjainak egészségük megőrzését; együttműködik az üzemorvossal, a helyi közösség vezetőivel, hogy utóbbiak megértsék: a közösség hogyan járulhat hozzá – vagy éppen hogyan hátráltathatja – az egészség fejlesztését és a tanulást.

Tárgyi, személyi feltételek:

Intézményünk egészségfejlesztő programjának megvalósítása minden dolgozónk feladata.

Kiemelt felelősség hárul a felsorolt személyekre:

- iskolaigazgató
- iskolai ápolónő és védőnő
- iskolaorvosok (iskolaorvos, fül-orr-gégész szakorvosok)
- tanulóink hallásmérését végző szakember
- iskolánk olyan tanárai, akik egészségnevelést, vagy azzal szorosan összefüggő ismereteket tanítanak
- testnevelő, gyógytestnevelő tanárok
- osztályfőnökök
- üzemorvos

Tárgyi feltételek:

- korszerű, jól szellőztethető, világos tantermek

- betegszoba, vizsgáló, audiológiai terem, pszichológiai vizsgáló, hallás-ritmusnevelő termek, tornaterem, játszó- és sportudvar
- tornaszerek, a gyógytestnevelés céljait szolgáló eszközök az óvodai és az iskolai tagozat számára.

Mi az egészség

Napjainkban az egészség nem a betegség hiányát, hanem a testi, lelki, szociális jólét állapotát jelenti. A WHO-nak (Egészségügyi Világszervezet) 1948-as alkotmányában megfogalmazott meghatározás helyes kiindulópont, de mindenképp hangsúlyoznunk kell, hogy az egészség nem passzív állapot, hanem folyamat.

Az egészség kiteljesedésére az alábbi négy feltétel teljesülése adja a legnagyobb esélyt:

a) ha az egyén társadalmilag integrálódik (családhoz, iskolához, munkahelyhez tartozik)
b) ha a változó terhelésekhez alkalmazkodni tud
c) ha individuális önállóságát megőrzi
d) ha megteremti az összhangot a biogenetikai, a fizikai, a lelki és a társadalmi lehetőségei közt.

Az egészség fontos eszköz életcéljaink megvalósítása során. Az egészség pozitív fogalom, amely a társadalmi, közösségi és egyéni erőforrásokat, valamint a testi-lelki képességeket hangsúlyozza.

Az egészségnek ezen meghatározásai rendkívül ambiciózusak, mindenképpen egy kívánatos folyamatot határoznak meg, melyben a társadalom egészére vonatkozó rövid és hosszú távú feladatok hárulnak mindannyiunkra.

Mi az egészségfejlesztés?

Az egészségfejlesztés az összes nem terápiás egészségjavító módszer gyűjtőfogalma, tehát magába foglalja a korszerű egészségnevelés, az elsődleges prevenció, a mentálhigiéné, az egészségfejlesztő szervezetfejlesztés, az önsegítés feladatait, módszereit.

A WHO meghatározása szerint az egészségfejlesztés az a folyamat, amely képessé teszi az embereket arra, hogy saját egészségüket felügyeljék és javítsák. Az egészségfejlesztés átfogó társadalmi és politikai folyamat, mely nemcsak az egyének képességeinek és jártasságának erősítésére irányuló tevékenységeket foglal magába, hanem olyan tevékenységeket is, amelyek a társadalmi, környezeti és gazdasági feltételek megváltoztatására irányulnak azért, hogy azoknak a köz és az egyén egészségére gyakorolt hatása kedvező legyen. Az egészségfejlesztés

az a folyamat, amely képessé teszi az embereket az egészséget meghatározó tényezők felügyeletére és ezáltal egészségük javítására.

Az egészségfejlesztés fő feladata egy általánosan érvényes egészségfejlesztő politika kifejlesztése, egészségfejlesztő környezet megteremtése, az egészségfejlesztő közösségi tevékenység, az egyéni képességek fejlesztése, az egészségügyi szolgáltatások szemléletváltoztatása.

Egészségnevelés

A WHO meghatározása szerint az egészségnevelés olyan – változatos kommunikációs formákat használó –tudatosan létrehozott tanulási lehetőségek összessége, amely az egészséggel kapcsolatos ismereteket, tudást és életkészségeket bővíti az egyén és környezetében élők egészségének előmozdítása érdekében. A korszerű egészségnevelés egészség- és sikerorientált tevékenység. Esetünkben segítse elő a tanulók egészségfejlesztési attitűdjén belül az akadályozottság sajátosságának reális értékelését, annak, mint egészségi állapotot is érintő tartós hatásnak a reális tudomásul vételét, a hallássérülésből eredő egészségügyi követelményeknek való megfelelést (a fül állapotának figyelemmel kísérése, a fül tartós higiénéjének biztosítása, a saját hallásállapot figyelemmel kísérése és a változásokra való reagálás, ismeretszerzés a fül állapotát befolyásoló orvosi, orvostechnikai kérdésekben, készség szerzése a hallásjavító eszközök és tartozékaik kezelésében, gondozásában stb.)

Az iskolai egészségnevelés programjának egyik legfontosabb eleme a kötelező testnevelés órák és a tanórán kívüli sporttevékenységek: „tömegsportok”(úszás, sportszakkörök) valamint a gyógytestnevelés. Az ezeken történő aktív részvétel elősegíti a gyerekek fizikai és szellemi fejlődését.

Fő területei:

1. A helyes szokások, napirend kialakítása. Korszerű, egészséges táplálkozás.
2. Egészségmegőrző mozgás, sportolás helyes tartás kialakítása
3. Mentálhigiéné
4. Betegápolás, kapcsolódó egészségügyi szervek

A testnevelés céljai:

Az iskolai testnevelés és sport – az iskola egységes nevelő-oktatómunkájának szerves részeként – a testkultúra eszközeinek/ testgyakorlatok, mozgásos játékok, sportági tevékenységek, az ezekhez kapcsolódó intellektuális ismeretek/, valamint a természet egészségfejlesztő tényezőinek integrált hatásaként hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók életigenlő, az egészséget saját értékrendjükben kiemelt helyen kezelő személyiséggé váljanak. Ennek feltétele, hogy ismerjék motorikus képességeik szintjét, a motorikus képességek fejlesztésének és fenntartásának módját, legyen személyes és társas élményük a mozgásos játék, a versengés örömében. A testnevelés és a sport hozzájárul ahhoz, hogy a diákok megbecsülik társaik teljesítményét, motorikusan képzettek, kulturált mozgásúak legyenek, felismerik a testnevelés és a sport egészségügyi és prevenciós értékeit. Cél, hogy a rendszeres fizikai aktivitás magatartásuk részévé váljon.

Korcsoportok

Intézményünkbe a gyerekek többsége az óvodától a szakiskola befejezéséig jár. Ez az időszak átöleli a gyermekkortól a felnőtté válásig történő utat, ezért nagyon fontos a testnevelés és a sport szerepe iskolánkban, ennek segítségével egészséges, fizikailag megerősödött, az intézményen kívüli mindennapi élet megpróbáltatásaival „megbirkózni” képes gyerekeket neveljünk.

I. Óvoda

3 csoport (kiscsoport, középső csoport, nagycsoport)

II. Általános iskola

Bevezető szakasz: 1/1; 1/2;

Alsó tagozatos szakasz: 1-4. osztály

Felső tagozatos szakasz: 5-.8. osztály

III. Szakiskola

Általános műveltséget megszilárdító szakasz: 9.E osztály 2018-tól Szakképző szakasz: 9-10. illetve 9-12. osztály

A Köznevelési Törvény 27. § 11. bekezdése alapján a testnevelés órák száma a következő:

- Óvoda: heti 30 perc
- 1/1. osztálytól 12. osztályig heti 5 óra

Az egyes korcsoportok fejlesztési követelményei

1.) Óvoda

E fejlesztési terület céljai részben szervezett foglalkozások keretében (testnevelés óra), részben az egész óvodai életet átszövő játékokon, tevékenységeken keresztül valósulnak meg.

Ezek a foglalkozások magukba foglalják a gyermek gondozását, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítését. A harmonikus és összerendezett mozgás fejlődésének elősegítését.

Követelmények:

- Legyen képes futás közben körülhatárolt területen elhelyezkedni és alapállásban megállni.
- Tudjon futás közben jelre irányt változtatni, tárgyat, személyt megkerülni
- Tudjon csúszni, kúszni, mászni irányváltoztatással is
- Tudjon gurulóátfordulást végezni
- Tudjon 30-40 cm magasságból páros lábbal leugrani
- Tudjon labdát gurítani, eldobni, elkapni
- Legyen képes egyensúlygyakorlatok végzésére
- Tartsa be a játékok szabályait

A halmozottan (látás, mozgás, enyhe értelmi) fogyatékos és autista hallássérült gyerekek esetében a fejlesztési ciklusok, tartalmak és követelmények módosulhatnak. A társult fogyatékosságból eredő korlátokra figyelve szükséges a fejlesztési célok kijelölése, a követelmények megfogalmazása.

2.) Alsó tagozat

Az alsó tagozatos követelmények meghatározásánál - a céloknál felsorolt szempontokon kívül - figyelembe vettük a részletes követelményeknél megfogalmazott minimális teljesítményt. Tantervünkben a követelmények és az ellenőrzésre szánt gyakorlatok osztályonként és témakörönként szerepelnek. Ezek sikeres végrehajtása a továbbhaladás feltétele.

Követelmények:

- Tudjanak gyorsan, kitartóan futni, igyekezzenek iramukat a távhoz és a terephez igazítani, futás közben akadályokat leküzdeni.
- Sajátítsanak el ugrás-, dobás-(hajítás-, lökés-, vetés) technikákat, ezzel is gazdagítva alapvető (generikus) készségkészletüket.

- Sajátítsanak el egyszerű, tornajellegű támasz- és függéshelyzeteket, legyenek képesek egyszerű hely- és helyzetváltoztatásokra támaszban és függésben.
- Jellemezze tevékenységüket kreativitás a legváltozatosabb feladathelyzetekben. Elemi szintű játékkészség birtokában szívesen vegyenek részt egyszerűsített sportjátékokban.
- Váljanak vízbiztossá, sajátítsanak el egy úszásnemet.
- Sajátítsanak el viselkedésmintákat a fenyegetettség elkerülésére.
- Fejlődő tendencia jellemezze kondicionális és koordinációs képességszintjüket, mozgásos cselekvési biztonságukat.
- Életkoruknak megfelelően fejlett izomzattal legyenek képesek uralni testtömegüket a különböző feladatmegoldások során.
- Legyenek képesek összerendezett mozgásokra.
- Ismerjék a játékok elemi szabályait.
- Értsék a feladatmegoldások elemi logikáját.
- Élményként éljék meg az új feladatmegoldások elsajátítását, a játékot, versengést, sportolást.
- Alapozódjon meg az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igényük.

3.)Felső tagozat Követelmények:

- Rendszeresen végezzenek mozgásos tevékenységet, tudatosan fejlesszék edzettségüket.
- Az atlétikai alaptechnikák elsajátítása és versenyben való megmérettetése
- Tornában sajátítsák el az alapvető elemeket és kapcsolatokat támasz- és függőszereken és a tanultakból mutassanak be önállóan összeállított gyakorlatokat
- Két sportjátékban érjenek el elemi szintű játékkészséget és ismerjék az alapvető szabályokat
- Rendelkezzenek önvédelmi alapismeretekkel
- A kondicionális képességek közül – az életkori sajátosságokat figyelembe véveaz erő- és az állóképesség fejlődjön dinamikusan
- Évente mutassanak javulást a tanult atlétikai versenyszámokban és a torNATeljesítményükben
- Koordinációs képességük javulása elsősorban a mozgástanulásban jusson kifejezésre

- Életvitelük szerves részét képezze az egyéni higiénia és a fizikai aktivitás.

4.)Szakiskola

Követelmények:

A testnevelés céljaként megfogalmazott alapvető követelmény minden tanuló számára, hogy az alkalmazás szintjén rendszeresen műveljék mindazon tanult tevékenységformákat, amelyről tudják, hogy az egészség megőrzésében meghatározó szerepe van: rendszeresen végezzenek testedzést.

A mozgáskultúra fejlesztése érdekében állandóan növeljék motorikus képességeik színvonalát (erő, gyorsaság, állóképesség), hogy lehetővé váljon az atlétika, torna, sportjátékok, küzdőjátékok, úszás ismereteinek elsajátítása a teljesítőképes tudás szintjén. Alakuljon ki a tanulókban a cselekvésbiztonság érzése, amely a mozgáskultúra eredményeként hozzájárul ahhoz, hogy a rendszeres fizikai aktivitás beépüljön életvitelükbe.

Alakuljon ki a tanulókban a mozgásos tevékenységformák hátterében lévő fizikai, biológiai, pedagógiai elvek megismerésének és értelmezésének szükséglete.

Ismerjék a sporttörténet legfontosabb eseményeit, a világszínvonalon teljesítő versenyzőket, érdeklődjenek a magyar és a nemzetközi sportélet eseményei iránt.

A tanulók fizikai állapotának mérése

Iskolánk növendékeinek fizikai állapotát minden tanévben ősszel és tavasszal a „FITT SOFT 2000” című szoftverben található fizikai és motorikus képességfelmérő feladatok segítségével mérjük fel.

A prevenció (megelőzés) területei

A WHO meghatározása szerint az elsődleges megelőzés a betegség első megjelenésének megakadályozására, az egészség megőrzésére irányul.

Az elsődleges vagy primer prevenció a veszélyeztetett emberekre irányuló, betegségeket előidéző tényezők korai felismerésére és elkerülésére irányuló tevékenység.

Az egészségfejlesztés- és annak egyik megvalósulási formája: a korszerű egészségnevelésaz egészségi állapot erősítésére és fejlesztésére irányul.(Ide tartozik például az egészséges táplálkozás, a szabadidő aktív eltöltése, a mindennapos testmozgás, a személyi higiéné, a lelki egyensúly megteremtése, a harmonikus családi élet kialakítása, stb.)

Az iskolának e fenti primer prevencióban van jelentős szerepe, így az egészség- nevelési feladatok meghatározásánál is e területekre kell fektetni a hangsúlyt.

A másodlagos és harmadlagos megelőzés a már meglévő betegségnek és hatásainak feltartóztatását vagy lassítását kívánja elérni korai kórmegállapítás és megfelelő kezelés révén, vagy a betegség visszatérését akadályozza meg, az idült állapot súlyosságát csökkenti a rehabilitáció segítségével.

Az iskola, mint az egészségfejlesztés színtere

A gyerekek és fiatalok hosszú éveket töltenek az iskolákban. Ebben az időszakban érdemi hatást lehet gyakorolni a személyiségfejlődésre, mely nagyban meghatározza a később kialakuló szokásaikat, az életideálokat, preferenciák kialakítását.

Az iskolának gyerekekre gyakorolt hatása többrétegű, komplex kommunikáció. Egyrészt létezik egy nyíltan megfogalmazott oktatási- nevelési terv, másrészt ezzel összefüggésben vagy ettől függetlenül ún. „rejtett tanterv", mely az iskolai mindennapok hozadéka, amelyben az iskola tárgyi környezete, az emberi viszonyok minősége egyaránt tükröződik. Az iskola más társadalmi intézményekkel és szereplőkkel állandó kölcsönhatásban létezik, hatást gyakorol a környezet viselkedésére is.

Összegezve: az iskola és az óvoda a családi környezet mellett a szocializációnak azt a színterét jelenti, amelyben az egészségesebb életvitel magatartásmintáinak kialakítására és begyakorlására van lehetőség.

Döntő fontosságú a Köznevelési Törvényben megvalósult azon szemlélet, illetve előírt gyakorlat, mely szerint a tanulók a heti három testnevelés órán vesznek részt. Ha nem vesznek részt ilyen órákon, kapjanak lehetőséget 30 perces testedzésre.

Fontos a szünetek olyan jellegű szervezése, hogy a gyermekek ezekben –rövidebbhosszabb-időszakokban is kapjanak lehetőséget játékos testmozgásra, térbeli tájékozódásuk és figyelmük fejlesztésére, gyermekjátékokra, rövid időszakban is hasznosítható eszközök, játékok használatára.

A kollégiumnak is kiemelt felelőssége az egészséges életmódot szolgáló, a környezet megfelelő alakítását és védelmét tükröző, az életkornak megfelelő napirend, szabadidős foglakozások, játék szervezése, biztosítása, a különféle rendezvények, sportversenyek, sportjátékok szervezése.

Az iskola és a kollégium közös felelőssége, hogy lehetőség esetén hosszabb kirándulásokat, túrákat, erdei iskolát, nyári táborozásokat szervezzenek.

Drogprevenció iskolánkban

A prevenciót szolgálja oktatásunk egész folyamata:

- áthatja nevelőtevékenységünket
- tanórai célfeladatként jelentkezik (egészséges életmódra nevelés, biológia, osztályfőnöki órák, testnevelés)
- a szabadidős tevékenységek egyik célja és módszere
- gyermekvédelmi munka: a különféle külső előadó- szakember meghívásával történő előadások és gyakorlatok megtartása (pl. drogprevenció),
- Saját szakembereink előadása (pl. szexualitás)
- oktatófilmek segítségével a veszélyek, következmények bemutatása

Kortárshatások az egészségfejlesztésben

Az egészségfejlesztési programok között viszonylag új keletűek azok a megközelítések, amelyek a kortársak befolyásának szerepére helyezik a hangsúlyt. Jól tudjuk, hogy a korai életszakaszokban jelentkező, aggodalomra okot adó, egészséget veszélyeztető magatartásformák az esetek jelentékeny százalékában a kortárscsoport nyomására, hatására jelennek meg. Az első cigaretta elszívása, az első részegség (az első pohár alkoholt a legtöbb magyar gyerek otthon issza meg, szülei társaságában!), az első illegális droghasználat: mindegyik a társas tevékenység részeként történik meg, gyakran az „ifjúsági kultúra”- vagy inkább szubkultúra szerves elemeként.

A serdülőkorú fiatalok számára a felnőttnél (szülőnél, tanárnál) lényegesen hitelesebb a kortárs, aki éppen ezért sokkal jelentékenyebb véleményformáló hatással is van rájuk. Ezek a felismerések tükröződnek azokban a programokban, amelyek a kortárshatásokra építenek, és kiképzett kortárssegítők közvetítésével igyekeznek az egészségfejlesztés üzenetét a fiatalokhoz eljuttatni, arra próbálják megtanítani a fiatalokat, hogy képesek legyenek NEM-et mondani. Kiváltképp az ún. kényes témák területén sikeresek ezek a programok: ilyenek pl. a szexuális kultúra fejlesztése, az AIDS prevenció, a dohányzás, alkoholfogyasztás, kábítószer-használat megelőzése, stb. Ezen programok elsősorban a középiskolás korú fiatalok körében népszerűek és hatékonyak. Mindazonáltal már az általános iskola felsőbb évfolyamain is rendkívül hatásos a korban nagyon közel álló kortársoktató tevékenysége.

A képzett kortársak segíthetnek barátaiknak vagy osztálytársaiknak, de modell-szereplőként is képviselhetik pl. a dohányzást ellenző kortárs norma kialakítását, ill. fennmaradását is.

Hatásukat direkt és indirekt módon is kifejthetik.

Törekvésünk, hogy iskolánkban az idősebb kortársak elsősorban a szakiskolás tanulók) életmódban, életvitelben pozitív példát mutassanak fiatalabb társaiknak.

Színtér-programok (egészséges iskolák, óvodák, stb.)

A színtér-programok az Ottawai Chartában megfogalmazottak nyomán jöttek létre. Az a felismerés tükröződik bennük, hogy az egészségi állapot nem kizárólagosan az egyén felelőssége, nem pusztán az egyéni készségektől és jártasságtól függ, hanem jelentős szerepet játszanak társadalmi, ökológiai tényezők is. A színtér ebben az értelmezésben egy olyan „hely", ahol az egyén otthon van, ahol a probléma is „otthon van", és ahova a beavatkozást is el kell juttatni. Tehát a színtér-programok ─ eltérően a rizikócsoportos megközelítéstől ─ a természetes „élőhelyen" találják meg célcsoportjukat, az egyének természetes, organikus társas kapcsolataiba ágyazottan fejtik ki hatásukat. Ilyen színtér-programnak tekinthető az egészséges iskolák, óvodák mozgalma.

A gyógytestnevelés

A gyógytestnevelés, mint speciális konduktív tevékenység része az intézmény egészségnevelési programjának.

Az intézményben nevelkedő, a különféle kórokok miatt hallássérülté vált tanulók/gyermekek körében egyre nagyobb arányban jelennek meg a társuló motorikus problémák. Ezek a mozgás kivitelezését, összerendezettségét akadályozó problémák szomatikus jellegükön túl, egyidejűleg akadályozzák a kommunikációt is, azon belül kitüntetetten a helyes artikulációt, késleltetik a beszéd-érthetőség megteremtését, gátolják az olvasás, az írás tanulását illetve kivitelezését.

Mindezeken túl komoly károkat tudnak okozni az egyes gyermekek személyiségfejlődésében, a megfelelő öntudat, önértékelés kialakításában, közvetetten a kapcsolatteremtésben. A probléma feltárásánál, a terápia megtervezésénél és végzésénél figyelembe vesszük a gyermekorvos és az ortopéd szakorvos tanácsait, utasításait. A foglalkozások beilleszkednek az éves nevelési-oktatási programba.

Gyakorlati megfontolások

Az iskolai egészségfejlesztés az iskola egész életébe, mindennapjaiba beépülő tevékenység, amely egyaránt irányul a pedagógusok és tanulók egészség-ismereteinek bővítésére, korszerűsítésére, a fizikai és pszichoszociális környezet egészségtámogató jellegének erősítésére, az oktatói-nevelői tevékenységben a személyközpontú megközelítésre a tanulók személyiségfejlesztése érdekében.

Az egészséges és környezettudatos életmódra nevelés elmélete és gyakorlata a pedagógiai programban előírtak szerint a munkatervben szerepel, a beszámolókból követhető.

A téma megjelenik a tervezésben és a tanórákon, nyomon követhető a tanulói dokumentumokban.
A tanórán/óvodán kívüli tevékenységek alkalmával a tanulók a gyakorlatban alkalmazzák a téma elemeit.

A környezeti nevelés programja

Az iskolai környezeti nevelés törvényi háttere

Az intézet pedagógiai programja tartalmazza azokat a dokumentumokat, fő irányelveket, melyeket a környezeti nevelési program elkészítésénél figyelembe vettünk.

A környezeti nevelés fogalma

"Az iskolai környezeti nevelés az a pedagógiai folyamat, melynek során a gyerekeket felkészítjük környezetük megismerésére, tapasztalataik feldolgozására, valamint az élő és élettelen természet érdekeit is figyelembe vevő cselekvésre. Ezért a környezeti nevelés: - megfelelően stabil és megújulásra képes érzelmi kapcsolatot alapoz és erősít meg az élő ill. élettelen környezettel;

- kifejleszti a szándékot és képességet a környezet aktív megismerésére; - felkelti az igényt, képessé tesz:
- a környezet változásainak, jelzéseinek felfogására;
- összefüggő rendszerben történő értelmezésére; a rendszerben felismerhető kapcsolatok megértésére;
- a problémák megkeresésére, okainak megértésére;
- kritikai és kreatív gondolkodás kialakítására, és ezáltal a lehetséges megoldások megkeresésére;
- az egyéni és közösségi döntések felelősségének megértésére, vállalására környezeti kérdésekben;
- a környezet érdekeit figyelembe vevő cselekvésre."

"A környezeti nevelés olyan értékek felismerésének és olyan fogalmak meghatározásának folyamata, amelyek segítenek az ember és kultúrája, valamint az őt körülvevő biofizikai környezet sokrétű kapcsolatának megértéséhez és értékeléséhez szükséges készségek és hozzáállás kifejlesztésében. A környezeti nevelés hatást gyakorol a környezet minőségét érintő döntéshozatalra, személyiségformálásra és egy széles értelemben vett viselkedésmód kialakítására." (IUCN, 1970)

Az alapelveket szabályozó jogi háttér

- A nemzetközi előzmények közül azt az egyet említjük meg, mely az összes eddigi kezdeményezést magába olvasztja. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének 57. közgyűlése 2002. december 20-án a 2005-2014 közötti évtizedet a Fenntarthatóságra nevelés évtizedének nyilvánította. Vagyis a nemzetközi közösség egy teljes évtizedet szán annak a célnak az elérésére, hogy az oktatás minden szintjét és formáját áthassák a fenntarthatóság, a környezet- és az egészségvédelem alapértékei. E cél elérését nagymértékben szolgálják az iskolák környezeti- és egészségnevelési programjai.
- A hazai jogszabályi háttér a Magyarország Alaptörvénye XX. cikk környezet- és egészségvédelemmel kapcsolatos paragrafusaiból vezethető le:
- Az Alaptörvényben megfogalmazott alapelvek megvalósulását - többek között - az alábbi jogszabályok és intézkedések garantálják:
- A Környezetvédelmi törvény (1995. évi LIII. törvény) 54.§ 1. cikkelye szerint "...minden állampolgárnak joga van a környezeti ismeretek megszerzésére és ismereteinek fejlesztésére." Az ismeretek terjesztése állami, ill. önkormányzati feladat. Magyarország harmadik Nemzeti Környezetvédelmi Programjában (2009-2014) önálló tematikus akcióprogram kapott helyet az ország fenntartható fejlődési pályán való átállásának érdekében.

A Nemzeti Alaptantervről kiadott 243/2003. sz. kormányrendelet kiemelt fejlesztési feladatként definiálja a környezeti nevelést.

" A környezeti nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését. A fenntarthatóság pedagógiai gyakorlata feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével olyan tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatív, problémamegoldó gondolkodásmóddal rendelkeznek, eligazodnak a természet, a társadalom, a jog és a gazdaság terén, és felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikben."

Helyzetelemzés, helyzetkép

Iskolánk a XIV. kerület peremén épült, átadására 1995-ben került sor. Az előző intézet a Keleti pályaudvar közvetlen közelében, egy udvar, zöld terület nélküli épületben volt.

Jelenlegi épületünk nagy udvarral, több sportpályával, teniszpályával rendelkezik, kínálja magát a környezeti nevelés optimális kihasználására.
Iskolánk valamennyi dolgozója - felismerve a környezetvédelem jelentőségét - egyre elkötelezettebb a környezeti nevelés iránt. Vannak, akik intenzíven tanórákon és azokon kívül is minden akcióban, munkában részt vállalnak, vannak, akik időnként kapcsolódnak egy - egy tevékenységi területhez.
Intézetünk kollégiummal is rendelkezik, így elmondhatjuk, hogy a nap 24 órájában folyhat a környezeti nevelő munka.
2010-től megnyertük az ÖKO iskolai pályázatot, melynek megvalósítása évenként újabb és újabb feladatok elé állítja tanulóinkat és tanárainkat.

Az egészséges és környezettudatos életmódra nevelés elmélete és gyakorlata a munkatervekben szerepel, a beszámolókból követhető.
A témák megjelennek a tervezésben és a tanórákon, nyomon követhetőek a tanulói dokumentumokban.
A tanórán/óvodán kívüli tevékenységek alkalmával a tanulók a gyakorlatban alkalmazzák a témák elemeit.

A környezeti nevelés színterei iskolánkban

Hagyományos tanórai oktatásszervezésben Tanórán,
laboratóriumban:

- A tanórák témájához hozzárendeljük a megfelelő környezetvédelmi voNATkozásokat. Az óra jellege határozza meg, egyes problémákat hogyan dolgozzuk fel. Kiemelt helyet kapnak a hétköznapi élettel kapcsolatos voNATkozások. Különböző interaktív módszereket használva adjuk át az ismereteket, de jelentős a tanulók által hozott közvetlen tapasztalatok megbeszélése, sokrétű szemléltetéssel törekszünk az élményszerű tanulásra.
- Egyszerű víz -, talaj - és levegővizsgálatokat végezhetünk korszerűen felszerelt szaktantermekben. A vizsgálatok eredményét közösen elemezve, következtetéseket fogalmazunk meg.

Nem hagyományos tanórai keretben

- Az ÖKO iskolai programban kötelezően szereplő tankertben a környezeti nevelés gyakorlati megvalósulása történik. Rendszeresen járunk külső helyszínekre (pl. Szabadtéri

Néprajzi Múzeum – Szentendre, múzeumlátogatások); bekapcsolódunk programokba (PontVelem, Happy Hét stb.)

- A tanév során valamennyi osztálynak lehetősége van több napot erdei iskolában tölteni. Az itt folyó munka a tanév szerves része. Célunk, hogy tanulóink az iskolában töltött idő alatt az ország valamennyi jelentősebb tájegységét és annak jellegzetességeit megismerjék Tanórán kívüli programok:

  – Iskolai szintű és hallássérült tanulóknak kiírt országos versenyeken való részvétel.
  – Országos kollégiumok/iskolák közötti sportversenyeken való részvétel („halló” iskolákkal integráltan)
  – Nyári táborokon tanulóink nagy létszámban vesznek részt.
  – Fotószakkörös diákjaink környezetvédelemmel kapcsolatos képeiket rendszeresen kiállításra rendezik.
  – Évente rendezünk családi napot. Ennek keretében nagytakarítást végzünk a kertben, az iskolaudvaron. A családok együtt növényeket ültetnek, ill. a régieket gondozzák. Így a tanulóinkkal jobban megismerhetjük és megismertetjük közvetlen környezetünket (természeti és épített), hagyományainkat, értékeinket.

Erőforrások

A környezeti nevelési munkánk céljainak eléréséhez elengedhetetlen feltétel, hogy az iskolai élet résztvevői egymással, valamint külső intézményekkel jó munkakapcsolatot alakítsanak ki. Ez az együttműködés fontos erőforrása is. Ezt a kapcsolatrendszert folyamatosan felül kell vizsgálni, ha szükséges, új elemekkel kell gazdagítani.

Nem anyagi erőforrások

- Nevelőtestület: Közös feladatuk a környezettudatos magatartás, példamutatás. A közös szemlélet kialakítása érdekében a munkaközösségek együttműködését tovább kell erősítenünk.

- Diákok: Az iskola minden diákjának feladata, hogy vigyázzon környezetére, az idősebb tanulóink mutassanak jó példát fiatalabb társaiknak. Fontos feladata van ebben a diákönkormányzatnak, az osztályközösségnek, a környezet védelme iránt különösen elkötelezett diákcsoportnak. A diákok a környezeti témákkal kapcsolatos ismereteiket tanáraikkal való közös munka során tanórai és tanórán kívüli programok keretében sajátítják el. - Iskolapszichológus: Felmérései és azok elemzései segítheti a munkánkat.

- Szülők: Az iskolai környezeti nevelés területén is nélkülözhetetlen a szülői ház és az iskola harmonikus együttműködése. Fontos, hogy a szülők megerősítsék gyermekükben azt a környezettudatos magatartást, amit iskolánk is közvetíteni kíván. Ez egyrészt úgy valósul meg, hogy az elsajátított viselkedési formákat, ismereteket otthon is alkalmazzák a tanulók másrészt az egyes környezeti nevelési programjainkban tevőlegesen is részt vesznek a szülők. - Nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak: Az iskola adminisztrációs és technikai dolgozói munkájukkal aktív részesei környezeti nevelési programunknak. (Felesleges papír újra hasznosítása, hulladékpapír összegyűjtése.) Az iskola épületének takarítása során, valamint a konyhai személyzet részéről környezetkímélő, egészségre nem ártalmas tisztítószerek használata példamutató lehet tanulóinknak.

Az iskolai szelektív hulladékgyűjtés megvalósulása a hulladékgyűjtő szigetek által.

Iskolán kívüli együttműködés

- Fenntartó: A fenntartó határozza meg az általa fenntartott intézmények profilját és költségvetését, ezért a kölcsönös együttműködés a környezeti nevelési programunk megvalósítása szempontjából nagyon fontos.
- Környezeti neveléssel foglalkozó intézmények: A tanórai és tanórán kívüli környezeti programot színesebbé és tartalmasabbá teszi a különböző intézmények meglátogatása. Ilyen szempontból kiemelkedően fontosak a múzeumok, állatkertek, nemzeti parkok.
- Civil szervezetek: A civil szervezetek szakmai ismeretekkel és programjaikkal segíthetik környezeti nevelési munkánkat. Szükségesnek tartjuk az előadásaikon, továbbképzéseiken való részvételt. A szaktanárok egyénileg is kialakítanak kapcsolatot egy-egy célfeladat megoldására civil szervezetekkel.
- Hivatalos szervek: Egyik feladata, hogy ellenőrizze, megfelelően működik-e az iskola környezetvédelmi, egészségügyi szempontból. Javaslataikra, véleményükre építeni kívánunk az iskolai környezet kialakításában.

Anyagi erőforrások

Saját erőforrások

- Alapítvány: Az iskolai alapítvány támogatja a tanulók erdei iskolákban, nyári táborokban és a megnyert pályázatokon való részvételét, a tábori munkához szükséges eszközök vásárlását. **Külső erőforrások**

- Fenntartó: A fenntartóval történő egyeztetés után szeretnénk elérni, hogy - mivel az iskola egyik nevelési területe a környezeti nevelés - a fenntartó minden évben tanulónként egy meghatározott összeggel támogassa ezt a munkát.
- Pályázat: A pályázat megjelenésének figyelése egy erre kijelölt pedagógus feladata, aki tájékoztatja a kollégákat a pályázati lehetőségekről. Az elnyert összeget teljes egészében arra a területre kell fordítani, amire a kiírás szól.

Célok, alapelvek

Hosszú távú célunk, jövőképünk, hogy környezettudatos állampolgárrá váljanak tanítványaink.

Ki kell alakítanunk:

- a környezettudatos magatartást és életvitelt
- a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő, takarékos magatartást és életvitelt
- a környezet (természetes és mesterséges) értékei iránti felelős magatartást
- a természeti és épített környezet szeretetét, védelmét, rendszerszemléletét
- láttatni a globális összefüggéseket
- az egészséges életmód igényét és elsajátíttatni az ehhez vezető technikákat, módszereket.

Céljaink eléréséhez szükséges a készségek kialakítása, fejlesztése a diákokban. Például:

- alternatív, problémamegoldó gondolkodás
- ökológiai szemlélet, gondolkodásmód
- szintetizálás, analizálás
- problémaérzékenység
- kreativitás
- együttműködés, alkalmazkodás
- kritikus véleményalkotás
- konfliktuskezelés, megoldás
- értékelés, mérlegelés készsége

Rövid távú céljaink Új

tervek

- továbbképzések szervezése

- új környezeti nevelési irodalmak feldolgozása, foglalkozások szervezése/témanap

Hagyományok ápolása

- az iskola hírességeinek élete - kutatás
- évfolyamonként erdei iskolai programok szervezése, megvalósítása
- drog-prevenciós programok
- osztályfőnöki órák környezetvédelmi témában
- családi nap, környezetvédelmi témákkal
- ÖKO iskola cím megőrzése

Szaktárgyi célok

- a szakórákon minden lehetőség megragadása a környezeti nevelésre
- hétköznapi környezeti problémák
- különböző interaktív módszerek kipróbálása, alkalmazása / csoportmunka, önálló megfigyelések, kísérletek, problémamegoldó feladatok
- házi természetvédelmi versenyek
- multimédiás módszerek alkalmazása
- számítógép és interaktív tábla felhasználása a tanórákon

Tanórai és tanórán kívüli foglalkozások

A részletes kidolgozás a helyi tantervben és a kollégiumi programban található.

A környezeti nevelés igen összetett, ezért fontos a tantárgyak közötti információ. Egységes képet kell kialakítanunk bennük az őket körülvevő világról.

Új módszerek alkalmazása

- játékok
- modellezés
- terepgyakorlati módszerek
- kreatív tevékenység
- művészeti kifejezés

Taneszközök

Az iskola rendelkezik azokkal az oktatási eszközökkel, szakkönyvekkel, amelyek szükségesek az ideális környezeti nevelési munkához.

Az elhasználódott vegyszerek, eszközök pótlásáról gondoskodni kell, valamint folyamatosan alkalmazkodni kell az új kihívásokhoz és új eszközöket kell beszerezni.
A tanórán kívüli foglalkozásokhoz is biztosítani kell a megfelelő eszközöket, vegyszereket.
Folyamatosan frissíteni kell a szakkönyvtárat és a CD-könyvtárat.
Biztosítani kell a multimédiás eszközöket.

Kommunikáció

Rendkívül fontos, hogy diákjaink a környezeti neveléssel kapcsolatos sokrétű információt (írott, látott) tudják megfelelő módon feldolgozni.
Képesek legyenek eligazodni, fontosat a lényegtelentől, értékeset az értéktelentől megkülönböztetni.

Iskolán kívüli kommunikáció

- újságcikkek feldolgozása
- tudományos cikkek feldolgozása
- környezetvédelemről szóló televíziós hírek feldolgozása, értékelése
- közvetlen környezet problémáinak felmérése, értékelése
- tágabb környezet állapotfelmérése, esetleges kapcsolatfelvétel az illetékes szervekkel (szükség szerint)

Továbbképzés

Szükséges, hogy az iskola továbbképzési programjába legyen beépítve a külső intézmények által szervezett programokon, továbbképzéseken való egyre nagyobb (de legalább mindig egy) részvétel.

HALLÁSÉRÜLT ÓVODAI PROGRAM

Komplex óvodai fejlesztési program súlyos fokban hallássérült gyermekek számára

Az Óvodai Pedagógiai Program alapját képező jogi szabályozók:

Törvények

· 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről

· 2012. évi CXXIV. törvény a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról

· 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról

· Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról

· 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról

· 2019. évi LXX. törvény a köznevelléssel összefüggő egyes törvények módosításáról és a nemzeti köznevelés tankönyvellátásáról szóló 2013. évi CCXXXII. törvény hatályon kívül helyezéséről*

Rendeletek

· 229/2012. (VIII. 28.) Kormány Rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról

· 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

· 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm rendelet módosításáról

· 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

· 45/2014 (X. 27.) EMMI rendelet. A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet módosítása

· 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelete a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

· Általános Adatvédelmi Rendelet (2016/679/EU) GDPR, hatályos 2018. 05. 25-től

· A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének 2020-tól hatályos irányelvei

I. Bevezetés

A hallássérült tagozat óvodájában 3-7 éves korú sajátos nevelési igényű hallássérült és társuló zavarral élő (érzékszervi-, mozgás-, enyhe értelmi fogyatékos, autizmus spektrum zavarral élő) hallássérült gyermekek nevelése és fejlesztése történik.

A gyermekek felvétele a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Hallásvizsgáló, Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató, és Gondozó Tagintézményének szakértői javaslata alapján, szülő kérésére lehetséges.

Pedagógiai programunk az Óvodai nevelés országos alapprogramjban előírt általános nevelési, fejlesztési tartalmak és célkitűzések mellett kiemelten tartalmazza a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvei által meghatározott sérülésspecifikus kompenzáló, rehabilitációs tevékenységeket.

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, melyet tiszteletben tartunk. Kiegészítő, hátránycsökkentő tevékenységünk során arra törekszünk, hogy a speciális nevelési szükségletekhez igazodva, egyénre szabott módon biztosítsuk a gyerekek számára az érzelmi biztonságot, a nyugalmat, a folyamatosságot, fejlődésük feltételeit. Nevelésünk képességközpontú melyet a gyermekek életkori sajátosságai, adottságai, fejlettsége, alapkészségeinek szintje határoz meg.

Az egyenlő hozzáférés biztosítása érdekében óvodánkban a jelnyelvet is használjuk.

II. Gyermekkép, óvodakép

Gyermekképünk

Intézményünkben a korai fejlesztésre és gondozásra építve, óvodai nevelés keretében biztosítjuk a sajátos nevelési igényű, súlyos fokban hallássérült 3-7 éves gyermekek harmonikus személyiségfejlődését, családi nevelésének támogatását.

Siket gyermekek esetében a hallásveszteség a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy a beszéd hallás útján történő elsajátítására nem, vagy csak részben képesek. A súlyos fokú halláskárosodás következtében – az állapot fennmaradása esetén – a tudatos hangadás, az érthető kiejtés erősen sérül, esetenként teljesen el is maradhat. Fentiek miatt nehezítetté válhat a kommunikáció, az információ megosztása, a nyelvi alapon történő fogalmi gondolkodás fejlődése, aminek következtében módosulhat a gyermek megismerő tevékenysége, személyisége.

Egész napos munkánkat a gyermek igényeihez alkalmazkodva, sérülés specifikus módszerekkel, komplex szemlélettel, egyéni, kiscsoportos és csoportos formában végezzük. Az ép értelmű hallássérült, valamint halmozottan sérült hallássérült gyermek egyéni fejlesztési lehetőségeit, fejlődésük ütemét meghatározza a hallássérülés bekövetkeztének és felismerésének időpontja, kóroka, mértéke, a gyermek intelligenciája, adottságai és az esetlegesen előforduló egyéb társuló (pl. autizmus, látás, mozgás, enyhe értelmi, viselkedéses, nyelvi) zavara, személyiségjegyei és szociális háttere.

A fejlesztés alapjául szolgáló diagnózist követően a szülővel együttműködve tervezünk. A fejlesztés alkalmazkodva a gyermekek életkori és egyéni sajátosságaihoz, sokoldalú, játékos tapasztalatszerzésen, élményeken, interakciókon alapul. Kiemelten foglalkozunk a meglévő hallásra építve, a hallás- és beszédállapot folyamatos fejlesztésével az elemi szintű hangzó nyelvi kommunikáció indításának érdekében. Ehhez ingergazdag, a gyermek egészséges fejlődését és fejlesztését biztosító személyi és tárgyi környezettel rendelkezünk. Gondoskodunk a mással nem helyettesíthető tevékenységről, a játékról.

A gyermek fejlődésének nyomon követése, értékelése folyamatosan, egyénre szabottan, pozitív attitűddel történik.

Célunk, hogy a hátrányok csökkentésével, az esélyegyenlőség érdekében a gyermekekből kibontakoztathassuk azokat a képességet, amely a sikeres iskolakezdéshez, végsősoron pedig az önálló életvitelhez, a társadalmi integrációhoz szükségesek.

Ennek eléréséhez a testi- és értelmi képességek alakítása mellett a szocializációs folyamatot kiemelten fontosnak tartjuk. Ezért törekszünk arra, hogy a gyermekek jól szervezett, harmonikus közösségben, érzelmi biztonságban sajátítsák el a társas viselkedés szabályait. A gondjainkra bízott gyermekekkel empátiával, törődéssel, szeretetteljes figyelemmel és türelemmel bánunk.

A gyermekek szakszerű, eredményes fejlesztése érdekében fontosnak tartjuk a szakma legújabb eredményeinek megismerését, a szakmai ismeretek állandó gyarapítását, valamint a team munkát.

Óvodaképünk

Az óvoda helyi nevelési alapelvei, értékei, célkitűzései

Nevelési alapelvek

- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, az óvoda kiegészítő, hátránycsökkentő szerepet tölt be.
- A gyermeket -mint fejlődő személyiséget-szeretetteljes gondoskodás, különleges védelem és nyugodt, biztonságos, kiszámítható környezet illeti meg.
- Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, biztosítja minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, az emberi jogok és a gyermekeket megilletőjogok tiszteletben tartását.
- Pedagógiai szemléletünkben alapvető a gyermekek egyéni képességeit, igényeit, szükségleteit, érési tempóját, teherbíró képességét, valamint a gyermeki szabadságot tiszteletben tartó differenciált személyiségfejlesztés, hátránykompenzálás és tehetséggondozás.
- Tudatosan kerüljük a nemi sztereotípiák erősítését, elősegítjük a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását.
- Törekszünk a környezettudatos életmód megalapozására, tevékenységinket olyan módon végezzük, hogy közben a lehető legnagyobb mértékig megpróbáljuk tiszteletben tartani az élővilág érdekeit, próbálunk minél kisebb károsodást okozni az ökoszisztémának. Ezzel mintát nyújtunk a hozzánk járó gyermekeknek és családjaiknak.
- Csoportos és egyéni fejlesztőmunkánk a gyermeki aktivitásra, játékba, mozgásba, cselekvésbe ágyazott tapasztalatszerzésre épül.
- A hallássérülésből fakadó kommunikációs akadályozottság felszámolásában elsődleges módszertani alapelv a beszéd elsajátíttatására, megértetésére irányuló törekvés, ami áthatja az egész óvodai életet. A hallás-és beszédállapot folyamatos fejlesztésekor a meglévő hallásra támaszkodunk az elemi szintű hangzó nyelvi kommunikáció elérésének érdekében.

- Elfogadjuk és támogatjuk a jelnyelv adta lehetőségeket, különösen a kommunikáció alapozásaként, valamint az információszerzés és –átadás eszközeként.
- Nevelési tevékenységünkben érvényesülnek azok az Alapprogram által biztosított innovatív pedagógiai törekvések, melyek lehetővé teszik a pedagógusok módszertani szabadságának érvényesülését.

Nevelési program céljai:

- Célunk a 3-7 éves, súlyos fokban hallássérült gyermekek egészséges, harmonikus személyiségfejlődésének támogatása oly módon, hogy a gyermekek nyitottá váljanak a természeti és társadalmi környezet befogadására.
- Rehabilitációs munkánk során a többségi pedagógiai és társadalmi környezetbe való integrálódás elősegítését kívánjuk elérni.
- Célunk, hogy nevelés hatására fejlődjön a kisgyermekek alkalmazkodó képessége, akaratereje, önállóságra törekvése, érzelmi élete, együttműködési készsége.
- Célunk a sikeres iskolakezdéshez szükséges testi, mozgásos, érzelmi, kognitív képességek, érési folyamatának támogatása.
- Célunk a sikeres iskolakezdést és előrehaladást feltehetően akadályozó fejlődési zavarok kiszűrése, prevenciója. A társuló zavarok, fejlődési elmaradások minél korábbi felismerése, célirányos fejlesztőmunkával a kompenzációs folyamat elindítása.
- Célunk a szociálisan hátrányos helyzetű családban élő gyermekek komplex megsegítése, együttműködve a nehéz helyzetű családokkal, támogatva őket és bevonva a pedagógiai munkába.
- Kiemelt cél a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése.

Az alapelvek megvalósítása érdekében az óvodai nevelés gondoskodik:

- a gyermeki szükségletek kielégítéséről
- az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről
- a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és specifikus alakításáról
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű -az életkornak és fejlettségnek megfelelő - tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról
- e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmakról, emberi értékek közvetítéséről

- a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

III. Az óvodai nevelési feladatai

Az óvodai nevelés általános feladatai

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés, - az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, ami az egészség megőrzése, a személyi és környezeti higiénia biztosítása, valamint a testi és lelki gondozás a családokkal szoros együttműködésben valósítható meg.

Az egészséges életmódra nevelés feladatai:

- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése.
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.

- Megfelelő szakemberek bevonásával speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
- A hallókészülékekkel kapcsolatos elemi ismeretek elsajátítása.

Az egészséges életmód alakításának helyi sajátosságai

Az napirend kialakítása a táplálkozás a testápolás, öltözködés, mozgás, pihenés és alvás megszervezése, az ehhez kapcsolódó gyermeki tevékenységek a szokások kialakításának igényével és a gyermek életkori és egyéni sajátosságainak figyelembevételével történik.

Mivel a gyermekek különböző közösségekből kerülnek intézményünkbe, és szokásrendszerük eltérő a gondozás során elsődleges feladatunk, hogy egységes szokás – és szabályrendszert alakítsunk ki az egyéni eltérések figyelembevételével. Célunk az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak kialakítása, belső igénnyé fejlesztése. A gondozási feladatok teljesítése bensőséges gyógypedagógus - gyermek, gyógypedagógiai asszisztens – gyermek, dajka – gyermek kapcsolatot feltételez.

Az intézményi környezet kialakításánál arra törekedtünk, hogy biztosítsuk az egészséges életmódra nevelés céljainak eléréséhez szükséges tárgyi feltételeket. A tárgyi környezetet úgy alakítottuk ki, hogy a gyermekek számára könnyen áttekinthető, akadálymentes, biztonságos legyen és segítse, motiválja őket az önkiszolgáló tevékenységek pontos végrehajtására.

A betegségek megelőzése érdekében külön jellel ellátott törölköző, ágynemű, fogmosó készlet, a gyermek méretéhez illő, szükségleteinek megfelelő bútorzat, a gyakori szellőztetés biztosította feltételekkel élünk.

A strukturált foglalkozásokon, különösen az anyanyelv, a testnevelés, a hallás-ritmusmozgásnevelés, a külső világ megismerése témaköreinek, valamint az óvodai projektek feldolgozása során, is támogatjuk az egészséges életmód kialakulását. Játékos ismeretnyújtással, szokások formálásával, élményszerű közös tevékenységekkel, mesékkel, pozitív megerősítéssel járulunk hozzá az egészséges életmód, a környezettudatos magatartás megalapozásához.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi neveléssel kapcsolatos feladatok:

1. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Az érzelmi nevelés során fontos, hogy a gyermek kezdje megismerni önmagát, szűkebb és tágabb környezetét, sajátítsa el az együttélés szabályait. Fogadja el a másságot a kommunikációban, szokásrendszerben.

- A gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érjék.
- Az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.
- Az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek.
- Az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

2. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységekgyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás-és normarendszerének megalapozása.

3. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

4. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.

5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés megvalósulásának helyi sajátosságai

A szülőkkel való párbeszéd, együttműködés, a rendszeres kapcsolattatás a tájékoztatás lehetőségének megteremtése, az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés egyik alappilére. Fontos, hogy a család és az óvoda által közvetített értékek összhangban legyenek. Nagy hangsúlyt helyezünk a szülők által felvetett problémák kezelésére. Ennek érdekében előre tervezett időpontokban, illetve rendkívüli, az aktuálisan felmerülő szükségleteknek megfelelően egyéni és csoportos találkozási alkalmakat szervezünk.

Az óvodába történő beszoktatás során törekszünk az egyéni igények elfogadásával az érzelmi biztonság, a türelmes, szeretetteljes, empátiás kapcsolat, az otthonosság és a derűs légkör kialakítására. Különösen figyelünk a gyermek és a család igényeire a kollégiumba történő beszoktatás során. A gyermekek számára nehézséget okozhat az a helyi sajátosság, hogy egy óvodai csoporthoz több felnőtt tartozik, egymást váltva egészen az éjszakás gyermekfelügyelőkig, nyelvhasználatukat, nyelvismeretüket tekintve is eltérő kompetenciákkal. Mindezek enyhítésére évek tapasztalatai alapján alakítottuk ki a beszoktatás rugalmas rendjét. A tanév első napján fogadjuk azokat a gyerekeket, akik már korábban is jártak óvodánkba. A következő napokon érkeznek az új gyerekek szüleikkel. Az első hét során figyelve a gyermek reakciót időben és térben fokozatosan, a szülővel egyeztetve alakítjuk a beszoktatás ütemét. A kollégiumban eltöltött napok számát is fokozatosan emeljük.

A kommunikációs nehézségek miatt a közösségi élet szokásainak kialakítása, valamint a közösségi magatartás kialakítása az alapvető szabályok egyszerű, vizuális megfogalmazásával történik.
Figyelemmel kísérjük, és segítjük a gyerekek közötti kapcsolatteremtést, ami a kommunikációs akadályozottság miatt nehezített lehet. Közös élményekre épülő tevékenységeket szervezünk, hogy segítsük a csoporttá formálódás. Vegyes életkorú csoportjainkban fontos az egymáshoz való alkalmazkodás, az egymás iránti érdeklődés és segítségnyújtás igényének kialakítása.

Játéktevékenység, strukturált foglalkozások során folyamatosan szem előtt tartjuk az érzelmi, erkölcsi és szociális nevelési szempontokat.
A kooperatív megoldásra ösztönző, páros és kiscsoportos tevékenységek teret biztosítanak a társakhoz való harmonikus viszonyulás kialakulásához. A szociális érzelmek, az erkölcsi, akarati tulajdonságok fejlesztése, erősítése pozitív példaadással történik. Az akarati tulajdonságok

fejlesztésére (feladattudat és -tartás kialakítása, szabálytudat, kitartás) a gyerekek egyéni és életkori sajátosságait figyelembe véve törekszünk a foglalkozásokon. Olyan intellektuális érzelmek fejlesztése, mint a kíváncsiság, érdeklődés, csodálkozás, kétely valamennyi foglalkozáson kiemelt fontossággal bír.
Esztétikai érzelmek fejlesztése a szép iránti fogékonyság, a művészi élmény befogadására való igény kialakítása a hallás-ritmus-mozgásnevelés, az anyanyelvi nevelés, a rajz mintázás kézimunka foglalkozásokon is megjelenik.

A társadalmi és természeti környezetben lévő értékek életkornak megfelelő megismeréséhez és tiszteletének kialakulásához jelentősen hozzájárulnak az évente visszatérő programok, kirándulások, ünnepek (Születésnapok, Siketek Világnapja, Márton-nap, Mikulás várás, Karácsony, Farsang, Március 15., Húsvét, Gyermeknap, Ballagás). A népi, nemzeti hagyományok felelevenítését, értékeinek, hagyományainak megőrzését fontos nevelési célnak tartjuk. A hagyományok ápolása során alakul ki a szülőföldhöz kötődő pozitív viszony, a hazaszeretet. Az ünnepélyek intézményen belüli közös megvalósítása lehetőség a tagozatok közötti integrációra, és az egyenlő esélyek biztosítására.

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés megvalósítása

Az anyanyelvi és az értelmi fejlesztés a teljes nevelési folyamat egészében a gyermeki tevékenységre, önállóságra, döntési helyzetekre és a sokoldalú tapasztalatszerzésre épül. Célunk, hogy a súlyos fokban hallássérült gyermek kommunikációja meginduljon és érje el azt a szintet, ami a beiskolázáskor elengedhetetlen, valamint olyan ismereteket, jártasságokat, készségeket sajátítson el, értelmi képességei úgy fejlődjenek, hogy az élet egyre változó helyzeteiben jelentkező feladatokat meg tudja oldani, tudjon eligazodni a világban.

Az anyanyelvi, és az értelmi fejlesztés fejlesztéssel kapcsolatos feladatok:

1. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel - az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

2. Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára - mint életkori sajátosságra -, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

3. Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás - alkotóképesség - fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Az anyanyelvi és értelmi fejlesztés megvalósulásának helyi sajátosságai

Az anyanyelvi nevelés a hallássérült gyermekek nevelésének központi feladata.
A nyelvelsajátítás támogatása átszövi az óvoda egész napi életét, szerves része a nevelő és fejlesztő munkának, beépül az óvodai élet mindennapjaiba. Az irányított nyelvi fejlesztés elsősorban a kötött és kötetlen foglalkozások rendszerében valósul meg, de a játék, az öltözködés, étkezés, séta vagy bármilyen más tevékenység végzés lehetőséget kínál a beszéd, az anyanyelv és a kommunikáció építésére.
Megértő, segítő és befogadó környezetet biztosítunk, vagyis elfogadjuk és támogatjuk a gyermekek egyéni kommunikációs formáit annak érdekében, hogy a gyermek szabad önkifejezését, közlési vágyát elősegítsük. Törekszünk arra, hogy kommunikációs kedvét megőrizze, kommunikációs vágyát megtartsa annak érdekében, hogy később, a hangzó nyelv használata minél magasabb szintűvé váljon.
A hangzó és írott magyar nyelv elsajátítása érdekében faladatunk:

- a hallássérült gyermek figyelmének felhívása a környezet hangjaira, a hangok világára, a beszéd funkciójára és fontosságára;
- a különböző hangok differenciáló képességének fejlesztése a hallásmaradvány függvényében és maximális kihasználásával;
- elérni, hogy a súlyos fokban hallássérült kisgyermek hangmegnyilvánulásaival, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje kívánságait;
- a beszéd megértéséhez és kivitelezéséhez szükséges koncentráció fejlesztése;

- a szájra irányultság és a szájról olvasási készség fejlesztése az anyanyelvi készségeknek megfelelően;
- a beszédértés fejlesztése, szituációhoz kötött kérdések, utasítások megértése;
- „aktív" szókincs kialakítása, a beszéd tartalmi megértését követően, a beszédkészség, a hallásállapot és az esetleges társuló fogyatékosság függvényében;
- az írott nyelvi kommunikáció megalapozása érdekében néhány szó, rövid mondat grafikus képének felismerése, megértése;
- a kommunikáció kialakulását megkönnyítő fonomimikai jelek, valamint a jelnyelv alkalmazása, fejlesztése;
- a grafomotoros készségfejlesztés;
- a diszfázia-prevenció;

Az értelmi fejlesztés szoros kapcsolatban áll az anyanyelv és kommunikáció fejlődésével. Az értelmi nevelés során arra törekszünk, hogy minél több oldalról, minél több érzékszerv bevonásával változatos tevékenységeken keresztül, életszerű helyzetekben, játékosan fedezze fel a gyermek a környezetét. Így olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetében való, életkorának megfelelő, eligazodáshoz, tájékozódáshoz vezet.
Az irányított nyelvi és értelmi fejlesztés, tapasztalatszerzést elsősorban kötött és kötetlen foglalkozások rendszerében valósul meg (anyanyelv, egyéni anyanyelvi nevelés, hallás-ritmusmozgásnevelés, rajzolás mintázás kézimunka, külső világ megismerése, játék). A gyermekek nyelvelsajátításának, a spontán kíváncsiságukon, érdeklődésükön alapuló tapasztalat-, és ismeretszerzésének, -rendszerezésének, kreativitásának támogatása folyamatosan jellemzi a foglalkozásokon kívüli tevékenységeinket is.

IV. Az óvodai élet megszervezésének elvei

Személyi feltételek

- csoportonként szurdopedagógus szakirányú gyógypedagógus, (lehetőség szerint kiegészítve óvodapedagógiai képesítéssel)
- csoportonként gyógypedagógiai, pedagógiai asszisztens
- gyógytornász
- gyermekfelügyelő, dajka
- gyermekorvos, fül-orr-gége szakorvos

Óvodánkban a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.
A nevelőmunka kulcsszereplője a sajátos nevelési igényű, hallássérült gyermekek fejlesztésére speciálisan képzett gyógypedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. A gyógypedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára. A gyógypedagógus és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez.

Tárgyi feltételek

- csoportszoba, tornaszoba, kiszolgáló helyiségek, játszóudvar és eszközei
- hangerősítők, hallókészülékek, illesztékek
- a játék eszközei
- speciális mozgásfejlesztő eszközök
- a hallás-ritmus foglalkozás speciális eszközei
- a rajzolás, a mintázás és kézimunka eszközei
- az értelmi nevelést szolgáló eszközök

Óvodánk rendelkezik a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda udvarát, épületét, helyiségeit, berendezését oly módon alakítottuk ki, hogy az szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfelel a változó testméretének, biztosítja egészségük megőrzését, fejlődését. Lehetővé teszi mozgás- és játékigényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal veszi körül. A gyermekek által használt tárgyi felszereléseket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel helyezzük el. Az óvoda megfelelő lehetőséget teremt a szülők fogadására is.

Az óvodai élet megszervezése

A napirend és a foglalkozások rendszere megteremti a gyermekek hatékony és harmonikus fejlődésének alapjait. A párhuzamosan is végezhető differenciált tevékenységek a gyermek egyéni szükségleteihez és a csoport szokásaihoz rugalmasan igazodik. A mindennapok gyakorlatában kialakított szokásrend segíti az eligazodást, érzelmi biztonságot ad.
Óvodásainknál a hallássérülés, illetve az esetenként megjelenő társuló zavar miatt a spontán nyelvfejlődési folyamat sérül, ezért a többségi óvodáktól eltérően a foglalkozásokon való

részvétel kötelező. A foglalkozások csoportos, kiscsoportos, és egyéni formában történnek, időtartamuk rugalmasan értendő, a gyermekek egyéni adottságaitól függ.

Kötelező és kötetlen foglalkozások heti rendszeressége csoportonként:

Foglalkozás típusok	Kiscsoport	Középsőcsoport	Nagycsoport
	30'/foglalkozás	30'/foglalkozás	35-40'/foglalkozás
Anyanyelv	5	5	4
A külső világ megismerése	1	2	2
Játék	3	3	1
Hallásritmus-mozgásnevelés	3	2	2
Rajz, kézimunka	2	2	2
Testnevelés	1	1	1
Egyéni anyanyelvi nevelés	10x45'	10x45'	10x45'
Összesen:	900' = 20 ó	900' = 20 ó	900' = 20 ó

A foglalkozások ajánlott témaköreit, tartalmát, az ajánlott tevékenységformákat korcsoportonként, részletesen is bemutatjuk az óvodai élet tevékenység formáit követően.

Törekszünk a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítására, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. A gondozás folyamatában a gondozást végző munkatársak együttműködve nevelnek, építik kapcsolataikat a gyermekekkel, egyúttal segítik önállóságuk fejlődését.

Ajánlott napirend:

A napirend egyes pontjai értelemszerűen a bentlakó gyermekekre vonatkoznak. A napirendben törekszünk a biztonságot nyújtó rendszerességre, de az aktuális tevékenységek esetenként rugalmas kezelést kívánnak.
Óvodánk reggel 7.00 óra és délután 17.00 óra között fogadja a bejáró gyermekeket.

6-8 óra	Ébredés, önkiszolgálás, reggeli játék
8-9 óra	Kötetlen játék, gyülekezés
9-10:45 óra	Foglalkozások csoportos jelleggel. Önkiszolgálás, tízórai (kb.20 perc) *Kötelező és kötetlen foglalkozások* csoportos *és* kiscsoportos jelleggel
10:45-12:15 óra	Egyéni anyanyelvi nevelés - játék, séta
12-1 3 óra	Önkiszolgálás, ebéd
13-14:30 óra	Önkiszolgálás, pihenés, alvás, igény szerint játék
14:30-15:30	Kötött és kötetlen foglalkozás csoportos jelleggel
15.30 óra	Önkiszolgálás, uzsonna
15:30-17 óra	Kötött és szabad játék
17-20 óra	Játék, önkiszolgálás, vacsora, esti mese, tisztálkodás, alvás

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését dokumentumokban rögzítjük. Az óvodai csoportba felvett gyermekekről a következő dokumentumok kerülnek kitöltésre, megírásra:

- Anamnézis (hallássérült gyermekek megismerésére adaptált saját szempontrendszerrel)
- Pedagógiai megfigyelés (mozgás, nyelvi, kognitív, érzelmi, akarati, szociális, önkiszolgálás)

-

A gyermekek adatait, a foglalkozásokat és a gyermekek szöveges értékelését az intézmény e-kréta rendszerében rögzítjük.

Az óvoda kapcsolatrendszere

Az intézmény alapelveinek értelmében a nevelés és fejlesztés céljait és feladatait a családi nevelés kiegészítéseként, azzal összhangban fogalmazzuk meg. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, fejlesztése során a szülőkkel történő kommunikáció több okból is fontos. A speciális óvodában folyó munka nem szigetelődhet el a gyermek otthoni környezetétől. A gyermekek fejlődése, a hátrányaik korrekciója csak a családokkal szorosan együttműködve valósulhat meg. A szülőket rendszeresen tájékoztatjuk arról, hogy mi történik az óvodában, hogy a gyermekek mindennapjaiba, otthoni tevékenységébe integrálhatók legyenek az elért eredmények. A szülők is fontos, hasznos tanácsokat adhatnak a gyermekükkel foglalkozó pedagógusoknak a gyermek szokásairól, viselkedéséről.

A tanév rendjében, az órarendben előre meghirdetett időpontokban szülői értekezleteket, fogadó órákat tartunk. Biztosítunk külön egyeztetett időpontokban egyéni konzultációs lehetőséget. A napi személyes találkozások alkalmával is van alkalmunk előre nem tervezett módon a kérdések, problémák azonnali megbeszélésére, esetleges kezelésére. Élünk az interneten keresztül, különböző felületeken megvalósítható kapcsolattartási lehetőségekkel is. A szülőket meghívjuk ünnepségeinkre, rendezvényeinkre (Családi nap, Luca-napi vásár, Karácsonyi ünnepség, Farsang, Ballagás).

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet során, majd azt követően meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

Kapcsolataink:

- Bölcsődék
- FPSZ Hallásvizsgáló, Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye

-

- Pedagógiai szakszolgálat intézményei

Gyermek- és ifjúságvédelmi intézmények (Gyermekjóléti Szolgálat, Gyámügyi Hivatal)

- Egészségügyi szakszolgálatok (orvos, védőnő, szakorvos)
- Audiológiai Állomások (János Kórház)
- Hallókészülékforgalmazó cégek
- Közművelődési intézmények
- Szakmai szervezetek (Hallássérültek Iskolák Országos Óvodai Munkaközössége, Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete)
- Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége
- Az iskolával történő kapcsolattartás fontos az óvoda – iskola átmenet elősegítésére az átvezetés és befogadás minőségi megvalósítása érdekében. Intézményünk sajátossága, hogy az óvoda és iskola egy épületben található. Így mód nyílik a gyermekek számára közös programok szervezésére, a pedagógusoknak pedig lehetőségük van egymás munkájának megismerésére esetmegbeszélésre, szakmai rendezvényekre, közös projektekre.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységeink

Gyermekeink családi hátterére sok esetben jellemző a szociális hátrány. Ezzel párhuzamosan egyre hangsúlyosabbá vált óvodánk óvó-védő, szociális ellátó funkciója. Munkánk tervezésénél figyelembe kell venni az elfoglalt, időhiánnyal küzdő családok, a nehéz anyagi körülmények között élő, a több gyermeket nevelő, a gyermeküket egyedül nevelő szülők igényeit egyaránt. A szociális hátrány forrása lehet a család egészségügyi állapota, életvitele, értékrendje, lakhelye és annak környezete. Előfordul, hogy nevelési hiányosság áll a probléma hátterében. Hallássérült szülők esetében a kommunikációs akadályozottságból fakadó információhiány akadályozza az egyenlő hozzáférést. Különösen nagy a felelősségünk a halmozottan hátrányos helyzetű, illetve a veszélyeztetett gyermekek nevelésében.

Gyermekközpontú, családorientált szemléletünk, az együttműködés lehetőségeinek keresése, az esélyteremtés növelése mind a szociális hátrányok enyhítését célozza.

Óvodánk dolgozói fejlesztik jelnyelvi tudásukat, a hallássérült szülők akadálymentes tájékoztatása érdekében.

A szociális hátrányok enyhítésére tett intézkedéseink:

-

- Differenciált egyéni fejlesztés
- Felzárkóztató foglalkozás a rászorulók részére

Tehetséges gyermekek fejlesztése

- Egészségnevelés-Gyógytorna-Gyermekorvosi, fülészeti, fogászati ellátás, ortopédiai szűrés biztosítása
- A hallókészülékekkel kapcsolatos ellátás koordinálása
- Kirándulásokon való részvétel biztosítása
- Kulturális rendezvények látogatása
- Külső pályázatokon való részvétel
- Anyagi támogatás igénylése „A beszélő siketért" alapítványtól
- Szükség esetén iskolapszichológus bevonása
- Életvezetési tanácsok a család részére
- Felvilágosítás a szociális juttatások lehetőségeiről, a jogi szabályozásról
- Felajánlott segítségnyújtás a kérdőívek kitöltésében, kérvények megfogalmazásában

V. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

Játék

1. A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék - szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat - a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.
2. A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt - a szülő és az óvodai dolgozók. Az felnőtt utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

-

3. A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

4. A játék folyamatában a felnőtt tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt a felnőtt feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

5. Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

Óvodánk sajátosságai a játék tevékenység megvalósításában

A játék személyiségfejlesztő hatása tagadhatatlan, hiszen a játék során a gyermek kielégítheti szükségleteit, kifejezheti vágyait, megvalósíthatja elképzeléseit, kibontakoztathatja testi képességeit, fejlődik értelme, érzékelése, észlelése, szókincse gazdagodik, kifejezési vágya nő, szociális képességei, érzelmi akarati életének szabályozása fejlődik, szociális, társas viselkedése formálódik. Vagyis valamennyi képessége épül, melyeket fejlesztő munkánk céljaként határoztunk meg.

A játék feltételeit a következő módon teremtettük meg. A csoportszobákban kialakított játszóhelyeken, a gyerekek életkori sajátosságainak megfelelő játékokat elérhetően helyeztük el. A napirend kialakításával nyugodt, érzelmi biztonságot nyújtó körülményeket kívánunk adni a játékhoz. Speciális helyzetünk ellenére, melyben központi helyet foglalnak el az egyéni és csoportos foglalkozások, törekszünk megfelelő időt biztosítani az elmélyült szabad játék megjelenéséhez.

Játéktevékenység során a gyermekek számára egyéni képességeik figyelembevételével elérhetővé tesszük a jelnyelvet, illetve a hangzó magyar nyelvet egyaránt. A tárolókon elhelyezett felíratok és daktil képek segítik a betűk, a szóképek, az írott magyar nyelv felfedezését.

Támogatjuk a gyakorló játékokat, mert e játékokon keresztül elemi tapasztalatokat szerezhetnek a gyerekek és ezáltal fejlődik mozgásuk, figyelmük, testsémájuk, térészlelésük, taktilis észlelésük, alapozva nyelvi készségeiket, támogatva fejlesztő munkánkat. A taktilis tapasztalatszerzést biztosító anyagoknál is fontos, hogy elérhetőek, szabadon választhatóak legyenek (víz, homok, termések).

A társas készségek, a nyelvi készségek, a kreativitás fejlődését támogató szerepjátékok szerveződését inspiráló eszközökkel, mintaadással segítjük.

Az eszközhasználat elősegítésére a finommotorikát, térészlelést, tervezést, alkotó képességet fejlesztő konstrukciós játékok kiemelten fontosak.
A rajzolás, festés, mintázás, kézimunka eszközei a gyermekek számára hozzáférhetőek, szabadon választhatóak.
A szülők számára ötleteket adunk játékvásárláshoz, szemléletüket formáljuk.

Vers, mese

1. A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.
2. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.
3. A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképénekkialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú okokozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.
4. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.
5. A mesék mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.
6. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiénéjének elmaradhatatlan eleme.
7. Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori és nyelvi sajátosságaihoz igazodó mondókáknak, meséknek (klasszikus és a kortárs) egyaránt helye van.

A vers, mese sajátosságai óvodánkban

Siket gyermek esetén a beszéd elsajátítása a hallássérülés következtében akadályozott, a gyermek életkorától eltérő. Mivel az óvodás gyermekek számára életkoruknál fogva az érzelmi, kognitív, erkölcsi fejlődést a játék mellett a mesék segítik leginkább, törekszünk alacsonyabb hangzó nyelvi szintjükből fakadó hátrányuk kompenzálására. A súlyos fokban hallássérült gyermekek hangzó nyelvi fejlődéséhez alkalmazkodva választunk képtörténetet, mesét, mondókát, verset. A megfontoltan kiválasztott, mondókák, versek, mesék átdolgozva, speciális megközelítési móddal, kis lépésekkel, minden érzékszerv egyidejű bevonásával, dramatizálással, kézműves technikákkal kerülnek feldolgozásra. Segítségünkre vannak a képtörténetek, képes mesekönyvek, rajzfilmek a jelnyelvre adaptált mesék.

Az anyanyelvi foglalkozásokon, a napi rutin részeként a gyermekek beszédkedvének felkeltésére, az önkifejezés elősegítésére mondókázunk valamint rendszeresen mesélünk.

A hallás-ritmus-mozgásnevelés foglalkozásokon az aktuális témakörhöz, ünnepkörhöz illő, gondosan megválasztott, képanyaggal illusztrált, rövid, jól ritmizálható, mozgással kísért, adaptált jelnyelvi és hangzó nyelvi mondókákat tanulunk, és gyakorlunk.

A mondókákat, verseket, meséket hozzáférhetővé tesszük a szülők számára, elősegítve az irodalmi élmény újra átélését családi környezetben.

Ének, zene, énekes játék

1. Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek. Az élményt nyújtó közös mozgás során a gyermek felfedezi a ritmus, a mozgás szépségét, örömét.

2A népi játékok eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, hallás, mozgás) és kreativitásának alakításában.

3. A zenehallgatási anyag megválasztásánál gyógypedagógus figyelembe veszi a gyermekek hallásmaradványát, egyéni adottságait, képességeit.

4. Az zenélés a gyermek tevékenységévé válik a felnőtt minta utánzásával.

Az Ének, zene, énekes játék sajátosságai óvodánkban

Óvodánkban minden tevékenység során, de különösen a foglalkozásokon a hangingerekkel, a környezet zajainak, a hangszerek hangjának, a beszédhangoknak és a zenei hangoknak a tudatos megfigyeltetésével arra törekszünk, hogy a gyerekek hallásmaradványát aktivizáljuk. A beszéd érthetőségét jelentősen javítja a megfelelő dallam, ritmus. Ezért a hallás-ritmus-mozgásnevelés

foglalkozásokon korcsoporttól függően heti 2-3 alkalommal alkalmanként 30-40 perc időtartamban csoportos szervezésben a gyermekek adottságait figyelembe véve valósul meg ez a nevelési feladat. Vizuális, taktilis, mozgásos segítségnyújtással, megerősítéssel fedeztetjük fel a hangokat, a ritmust, a közös mozgással kísért ritmikus mondókázás és játék örömét. Nem törekszünk arra, hogy a mondókákat hibátlanul elsajátitsák, hanem a mondókák ritmizálása, eljátszása, a népi játékok mozgással való utánzása, a hangszerekkel való ismerkedés közben a gyermek önbizalmának, kreativitásának a játék örömének felfedezésére és kibontakoztatására.

Rajzolás, mintázás, kézimunka

1. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.
2. A gyógypedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.
3. Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képiplasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek térforma és szín képzeteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.
4. Az gyógypedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival

A Rajzolás, mintázás, kézimunka sajátosságai óvodánkban

A rajzolás, festés, mintázás építés, képalakítás a kézimunka különböző fajtái, valamint a műalkotásokkal történő ismerkedés fontos eszközei a gyermeki személyiségfejlődésnek. A súlyos fokban hallássérült óvodások információszerzése, kommunikációja gondolkodása elsősorban a vizualitásra épül. Ábrázolás során fejlődnek értelmi képességeik, vizuális

megfigyelő képességük, vizuális emlékezetük, kézügyességük, fantáziájuk, alkotóképességük és esztétikai érzékenységük. Emellett élményeiket képesek lesznek megjeleníteni, kialakul a biztos eszközhasználatuk, a szem-kéz koordinációjuk tökéletesedik, a formaemlékezetük, ábrázoló készségük fejlődik, a testrészeik tudatosulnak, emberábrázolásuk fejlődik, az érzékszervek funkcióját megismerik, a téri helyzetek és irányok észlelése kialakul, az íráshoz szükséges finom mozgások fejlődnek. Mindezekért a „Rajz, mintázás, kézimunka" foglalkozáson hetente kétszer (30-60 perc) csoportos formában az aktuális témakörben szervezünk közös játékos kézműves tevékenységet. E tevékenységek lényege a kifejezés, de ez egyben játéklehetőség, az indulatok levezetésé eszköze, mozgásos és motoros tevékenység is. A gyermek ismereteit, érzékelésének egyediségét, látásmódját, érzelmeit, gondolatait, vágyait fejezheti ki az alkotás folyamatában.

A rendszeres foglalkozásokon történő fejlesztés kiegészítéseképpen fontos, hogy a gyermek szabad idejében is rajzolgasson, ezért feltétlenül meg kell adni számára minden lehetőséget arra, hogy egyénileg is rajzolhasson. Ezért a játszó szobában mindig van elérhető helyen papírceruza, és megfelelő hely a rajzoláshoz.

Mozgás

1. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.
2. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.
3. A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik azirányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének - a pozitív énkép,

önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás - fejlődésére.

4. A spontán - a játékban, azon belül a szabad játékban - megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Óvodánk sajátosságai a mozgásos tevékenységek megvalósításában

A spontán mozgás a gyermek napi tevékenységében szinte állandóan jelen van, a foglalkozásokon belül pedig tervszerűen, csoportban, egyénre szabottan valósítjuk meg a fejlesztést.

A mozgásos játékok, tevékenységek helye: a csoportszoba, a tornaszoba, az iskolai tornaterem, az öltöző, az udvar, a környék játszóterei.

Óvodánk saját udvarral rendelkezik, ahol megoldható a mindennapi levegőztetés a gyerekek mozgásigényének kielégítésére. Időtartama naponta 60 perc délelőtt, és 60 perc délután. Rendszeresen szervezünk sétát, kirándulást pedig évszakonként a természet és változásainak élményszerű megfigyelésére.

Az egészséges életvitel kialakítása érdekében alkalmanként a testnevelés, az anyanyelv, a hallás-ritmus-mozgás, a rajz, mintázás, kézimunka foglalkozást, a külső világ megismerését és a játék foglalkozást a szabadban tartjuk.

A mindennapos testnevelés az a rendszeres, frissítő, egészségfejlesztő mozgás, ami fontos szerepet játszik életünkben, mivel edzi a gyermekeket és elősegíti testi képességeik fejlődését. Időtartama naponta 10-15 perc.

Hetente egy testnevelés foglalkozáson, valamint heti egy gyógytestnevelés foglalkozáson tervezett formában történik a gyermekek mozgásának fejlesztése.Időtartartama alkalmanként 30-45 perc.

A külső világ tevékeny megismerése

1. A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság

felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

2. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

3. A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak,ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete.

4. Az gyógypedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

Óvodánk sajátosságai a külső világ megismerésének megvalósítása során

Külső világon értjük az óvodán kívüli természeti környezetet (víz, föld, növények, állatok) és a külső ember alkotta ember alkotta környezetet (falusi, városi környezet). A megvalósítás magában foglalja az élőlények szeretetére, tiszteletére nevelést, a növény és állatvilág megfigyelését lehetőség szerint természetes környezetükben, növény és állatvédelmet (pl. növénylocsolás, télen madáretetés), környezettudatos viselkedés formálását, a kulturált viselkedés szabályrendszerének elsajátítását.

A külső világ tevékeny megismerésének témaköreit az évszakok, az ünnepek, hagyományok határozzák meg. Áthatják mindennapi tevékenységeinket, és megjelennek tervezett és strukturált formában a heti rendszerességgel 1-2 alkalommal kötelező jelleggel csoportos szervezéssel megvalósuló „Külső világ megismerése” foglalkozásokon is (alkalmanként 30-45 percben).

Az óvodai tevékenységekben megvalósuló cselekvéses tanulás elsődleges célja az, hogy az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztésére olyan tanulási környezetet, tapasztalatszerzési

lehetőséget biztosítsunk, amelyben a cselekvésből kiindulva a valóságról sokoldalú, konkrét tapasztalatokat szereznek. A játékos komplex tapasztalatszerzés a felfedezés örömével ajándékozza meg a gyermeket, fejleszti kreativitását.
A gyermekek szívesen vesznek részt tapasztalatgyűjtő kirándulásokon, múzeumlátogatáson. A séta és kirándulás során megfigyelhetik az évszakok változását, az évszakok jellegzetességeit. Az élővilág sokoldalú megfigyeltetésével óvó-védő tevékenységek megszervezésével alakítjuk ki a gyermekek környezetvédő szemléletét, a természet szeretetét. Az óvodán kívüli szabadtéri lehetőségek alkalmat biztosítanak, hogy a gyermekek a közvetlen környezetükkel megismerkedve környezettudatos magatartást tudjanak gyakorolni. Az utazások, séták során a gyakorlatban tudják alkalmazni a közlekedés szabályait.
A környezet alakítása folyamatosan és rendszeresen végzett tevékenység. A csoportszoba, terem díszítése, a növények ápolása, csíráztatása, a környezetünkben megtalálható állatok (csigák, madarak, sünök) etetése, védelme alakítja személyiségüket.

A játszó, tevékenykedő gyermek a mindennapokban a környezet megismerése során állandóan találkozik matematikai fogalmakkal, relációkat fedez fel, formákat, mennyiségeket hasonlít össze, rendszerez. A tapasztalatszerzés folyamatában felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat, alakul ítélőképessége és fejlődik tér, sík, és mennyiségi szemlélete. A való világ felfedeztetése, összefüggések megértése, tapasztalatok, ismeretek gyűjtése, rendszerezése mindennapos feladatunk. A játék és egyéb mindennapos tevékenységvégzés során megjelenik a matematikai helyzetek kihasználása, a matematikai szókincs kialakítása, a logikai és szabályjátékok játszása, a sík és térbeli irányok megismerése az időrendi tájékozódás alakítása.

Munka jellegű tevékenységek

1. A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység - az önkiszolgálás, a segítés az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.
2. A gyermekek munka jellegű tevékenysége:
   - örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység;

- a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége;
- a közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

3. A gyermeki munka a gyógypedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkelvaló együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Óvodánk sajátosságai a munka jellegű tevékenységek megvalósítása során

Az önkiszolgáló munka, vagyis a tisztálkodás, az öltözködés, az étkezés a gyermek életének szerves részét képezik, fontos szerepük van a gyermekek önállóvá válásában és fejleszti önismeretüket, én-képüket. Mivel gyermekeink sajátos nevelési igényű gyermekek, fontos, hogy türelmes, kiegyensúlyozott, segítő légkört, a napirendben elegendő időt teremtsünk e tevékenységekhez.

A közösségért végzett munka, a közösségi megbízás teljesítése hozzájárul önbizalmuk fejlődéshez az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség gyakorlásához. A gyermektől kitartást, felelősségvállalást, megfelelő ismereteket, készségeket és sokszor kreativitást igényel. Ezért bevonjuk a gyerekeket, ünnepek szervezésnél, rendhagyó programok alkalmával az előkészületekbe (díszítés, ajándékkészítés), növények gondozásába (öntözés, átültetés, csíráztatás), ételek készítésbe (közös főzés, sütés), rendrakásba, környezettudatos viselkedést megalapozó munkákba (szelektív hulladékgyűjtés, madáretetés télen).

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

1. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, a gyógypedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

2. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. A gyógypedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

3. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

4. A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- a gyógypedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés; - a gyakorlati problémamegoldás.

5. A gyógypedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás sajátosságai óvodánkban

A való világ felfedeztetése, összefüggések megértése, tapasztalatok, ismeretek gyűjtése, rendszerezése mindennapos feladatunk. A foglalkozások során szervezett formában élményeken keresztül, játékosan segítjük a tevékenységeken, tapasztalatokon alapuló ismeretszerzést. A gyerekek kíváncsiságára, öntevékenységi vágyára építve célunk a személyes, a kognitív és a szociális kompetenciájuk fejlesztése. A téma, a tevékenység sajátosságait, illetve a gyerekek egyéni igényeit figyelembe véve választjuk meg a szervezési formát, ami lehet csoportos, kiscsoportos, páros vagy egyéni. A foglalkozások időtartamát a tervezésnél előre meghatározzuk, de az aktuális helyzetnek megfelelően rugalmasan kezeljük. A foglalkozások ajánlott témáit később részletesen bemutatjuk.

A nap során folyamatosan érzékenyen figyeljük azokat a helyzeteket, lehetőségeket, ahol a gyerekek spontán aktivitásából, érdeklődéséből tudunk interakciót, tevékenységeket, tanulási helyzeteket teremteni. Rengeteg év tapasztalata és a rendelkezésünkre álló eszközök, anyagok, játékok lehetővé teszik a gyermekek igényeihez történő gyors alkalmazkodást.

VI. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A sajátos nevelési igényű gyermekek a fogyatékosság típusától és a sérülés mértékétől függően a gyógypedagógusok által irányított komplex fejlesztés eredményeképpen érik el az iskolaérettséget. E gyermek csoport iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény

elvárásait. A mi esetünkben a FPSZ Hallásvizsgáló, Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye által elvégzett eredményes iskolaérettségi vizsgálat a továbbhaladás feltétele. Ugyancsak a szakértői bizottság jogköre a gyermek további fejlődését biztosító iskola típus kijelölése.

Amennyiben a gyermek egyéni adottságai lehetővé teszik, amennyiben a gyermek folyamatosan részt vesz az óvodában biztosított speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai folyamatokban, illetve a fejlődését támogató családi környezet hatására, a többségi óvodákban nevelkedő gyermekekhez hasonlóan megjelenhetnek a következő iskolaérettségi jellemzők.

1. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.
2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes. *b)* A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb - szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

AUTISTA ÓVODAI PROGRAM

Az óvoda működésének alapdokumentumai

- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 2016. évi LXXX. módosítása
- 2012. CXXIV. a nemzeti köznevelésről szóló törvény módosításáról
- A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 20/2016. (VIII.24.) EMMI rendelet a 20/2012. (VIII.31.) módosításáról
- 229/2012. (VIII.28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelési törvény végrehajtásáról
- 32/2012. (X.08.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyerekek óvodai nevelésének és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 363/2012. (XII.17.) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 137/2018. (VII. 25.) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Kormányrendelet módosításáról
- 368/2011. (XII.31.) Kormányrendelet Az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról (Szakmai alapdokumentum)
- 137/1996. (VIII.28.) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról
- A Kormány 315/2012. (XI.13.) rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról rendelkező 229/2012. (VIII.28.) Kormányrendelet módosításáról
- Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és Gyámügyi Igazgatásról, valamint a fenntartói, intézményi szintű rendeletek, rendelkezések és dokumentumok

Felhasznált irodalom

- Liz Hannah: Te is tudod! Hogyan foglalkozzunk autizmussal élő kisgyermekkel? (AOSZ, 2010)
- Taníts meg engem! Fejlesztő program logopédiai óvodák számára (Logopédiai Kiadó, Budapest, 1996)
- Rosta Katalin: Add a kezed! (A korai fejlesztés és a speciális óvodai nevelés programja)

A mentális fejlődés segítése sajátos nevelési igényű gyermekeknél, Logopédiai Kiadó, 2006

- Óvodai program autizmussal élő gyermekeket nevelő óvodák számára, Autista Alapítvány, 2007
- Gary B. Mesibov-Viktoria Shea-Eric Schopler: Az autizmus spektrum zavarok TEACCH szemléletű megközelítése, Autizmus Alapítvány, 2008
- Kathleen Ann Quill: TEDD-NÉZD-HALLGASD-MONDD, Szociális és kommunikációs intervenció autizmussal élő gyermekek számára, Autizmus Alapítvány, 2009

Nevelési alapelvek, értékek, célkitűzések

Alapelveink

- A gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése.
- A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermekek személyiségfejlődését, az egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.
- A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övez.
- A nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedések a gyermek személyiségéhez igazodnak
- Az elvárásokat mindig a fogyatékosság jellege, súlyosságának mértéke határozza meg.
- A gyermek terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékossága, személyiségjegyei befolyásolják.
- A gyermekek egészséges életmódra nevelése, az egészséges életvitel igényének kialakítása, testi fejlődésük elősegítése.
- Nyugodt, kiszámítható, biztonságos környezet biztosítása; érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör megteremtése

A szülők támogatása, tehermentesítése

- Kiemelten figyelünk az életkori és egyéni sajátosságokra, valamint az eltérő fejlődési ütemre. Fontos számunkra a gyermek egyéni szükségleteinek megértése, figyelembe vétele.
- A gyermekek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára, valamint meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve változatos tevékenységek biztosítása, hogy további élményeket és tapasztalatokat szerezzenek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

- A gyermekek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása.
- Az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás) fejlődését ösztönző környezet biztosítása.

Módszertani alapelveink

- Bemutatás, modell nyújtása: azoknál a gyermekeknél alkalmazzuk, akik képesek utánozni.
- Árnyékolás: a gyermek mögé állva, folyamatos fizikai segítséget nyújtva, vele együtt végezzük el a tevékenységet. Nem adunk szóbeli instrukciókat, a fizikai késztetéseket (promptokat) pedig fokozatosan visszavonjuk. Csak olyan gyermekeknél alkalmazzuk, akikben a fizikai közelség nem kelt félelmet.
- Láncolás: a megtanítandó feladatot apró lépésekre bontunk, majd lépésenként, szisztematikus jutalmazással tanítjuk meg.
- Formázás: a gyermeki viselkedések közül jutalmazással szisztematikusan megerősítjük azokat az apró mozzanatokat, melyek valamilyen szempontból szükségesek, hasznosak.
- Cselekvéses tanulás alkalmazása: konkrét, valós, mindennapi tevékenységekbe ágyazott, saját tapasztalatokon alapuló tanulást biztosítunk a gyermekek számára.
- Kis lépésekben haladunk: minden tevékenységet apró lépésekre bontunk, folyamatábrákkal segítjük.
- A tevékenységek kommunikációs beágyazottsága: a gyermekek óvodai életét olyan jelzésekkel támogatjuk meg, melyek segítségével könnyebben tudnak tájékozódni a napi események folyamatában, közvetlen környezetükben.
- Folyamatos motiváció, pozitív megerősítés
- Optimális mértékű segítség nyújtása
- Differenciálás: a tervezésnél és a megvalósításnál figyelembe vesszük a gyermekek egyéni sajátosságait, eltérő fejlődési ütemüket.
- Folyamatos ismétlés biztosítása: a nevelés, fejlesztés tervezése a mért szociális alkalmazkodás, fejlettségi kor, illetve a mért intelligenciaszint és a kommunikációs színvonal alapján történik, egyénhez igazodó módon, a fejlődés erre alkalmas eszközzel való folyamatos követésével. A fejlesztésben, a viselkedésproblémák

megelőzésében és kezelésében alapvető a viselkedéses megközelítés és a kognitív viselkedésterápia módszereinek autizmusra adaptált alkalmazása.
- Egyéni motivációs és jutalmazási rendszer kialakítása

Értékeink

- munkánk kiemelkedő értéke az emberség, a humanizmus, az empátia és a tolerancia;
- az egyedi személyiség értékeinek tiszteletben tartása;
- gyermekközpontúság, a sérülés specifikus adottságok figyelembe vétele;
- komplexitás: az anyanyelv és kommunikáció, a mozgásfejlesztés, a kognitív fejlesztés és személyiségfejlesztés egymást kiegészítő és erősítő szerepe;
- együttműködés más szakemberekkel, kollégákkal team-munkában;
- a szülőkkel való folyamatos kapcsolattartás;
- egyéni bánásmód elvének alkalmazása: a fejlesztési célokat, feladatokat mindig a gyermekek aktuális szintjéhez igazítjuk;
- a biztonság érzetének megteremtése;
- pozitívumokra való támaszkodás, az elért sikerek megerősítése.

Célkitűzéseink

- az egyéni képességek fejlettségi szintje mellett elérhető legjobb iskoláskori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése;
- a sérült készségek kompenzálása, a fejlődésben elmaradott készségek habilitációs fejlesztése, a másodlagos (pl. viselkedés) problémák kezelése;
- a mindennapi gyakorlati készségek speciális módszerek segítségével való tanítása;
- a típusosan egyenetlen képességstruktúrán belül az elmaradt területek fejlesztése az átlagos vagy kiemelkedő képességek gondozása mellett;
- az elemi adaptív viselkedések kialakítása;
- szociális, kommunikációs készségek célzott fejlesztése;
- az autizmusból és a társuló akadályozottságokból eredő fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása;
- a sztereotip inadekvát viselkedések kialakulásának megelőzése, illetve korrekciója.

Nevelési feladatok

Egészséges életmódra nevelés

Törekszünk arra, hogy a gyermekek egészségük érdekében kapják meg a szükségleteiknek megfelelő gondozást, legyen számukra természetes igény az egészséges életmód.

Testápolás

Céljai

- a tisztaság igényének felkeltése;
- a fokozatos önállóság kialakítása: példamutatással, gyakorlással, ismétléssel.

Feladatai

- a vízcsap kinyitása, elzárása;
- szappan használata, utána a kéz öblítése;
- a saját törülköző felismerése;
- a kéz, arc szárazra törlése segítséggel;
- önálló kéz- és arcmosás;
- fogmosásnál együttműködés (száraz, majd nedves fogkefe, fogkrémes fogkefe elfogadása, szájöblítés megtanítása), önálló fogmosás;
- "baleset" vagy kirándulás esetén az együttműködés zuhanyozáskor (kéz, láb felemelése stb.);
- a fésülés tűrése, önálló próbálkozás;
- igény a tiszta, ápolt külsőre;
- étkezés előtti, utáni, bizonyos munkafolyamatok (pl. festés) utáni kézmosás igényének felkeltése;
- orrfújás megtanítása, zsebkendő használatának igénye, a piszkos zsebkendő szemétbe dobása.

Étkezés

Céljai

- esztétikus környezetben az étkezési szokások fokozatos kialakítása;
- naposi teendők ellátásának megtanítása, gyakorlása;
- helyes táplálkozás, mértékletesség és étkezési tempó megtanulása.

Feladatai

- a kanál használatának megtanítása (merítés, szájhoz vitel, az étel megrágása, nyelés);

- a pohár használatának megtanítása (a pohár felemelése kortyolás, nyelés, a pohár letétele);
- a szalvéta használata;
- a villával való ismerkedés (felszúrás vagy merítés);
- kérés, megköszönés;
- ügyesebb gyermekeknél az ételből való szedés;
- a rágás megtanítása;
- a helyes tempó elsajátíttatása;
- kenyér vagy kifli fogása, leharapás a kenyér és a rajta levő feltét együttes elfogyasztása;
- a terítés folyamatának megismerése (pl. szék, tányér, kanál, pohár, szalvéta egymáshoz rendelése);
- az étel és a hozzávaló eszközök felismerése; - közreműködés az étkezés utáni teremrendezésben; - a vegyes/változatos étrend kialakítása.

A csoportunkba járó gyermekek gyakran ételfóbiával küszködnek, ilyenkor igyekszünk a fokozatosság elvét figyelembe véve, a szülőkkel együttműködve a továbbképzéseink során tanult módszerekkel közelíteni őket az egészséges, vegyes táplálkozáshoz.

Öltözködés-vetkőzés

Céljai

- önállóságra nevelés könnyen le- és felvehető ruhadarabok segítségével
- igény kialakítása a tisztaság, ápoltság és rendszeretet iránt; - az öltözködés fázisainak megtanulása a fokozatosság elvét betartva; - saját ruhadarabok felismerése.

Feladatai

- együttműködés az öltözésnél, vetkőzésnél;
- sapka, sál levétele;
- zipzár lehúzása;
- egyszerű ruhadarabok levétele (cipő, zokni, nadrág stb.);

-

-

vetkőzés kis segítségnyújtással (kigombolás, kikötés, cipőfűző meglazítása stb.;

- egyszerű ruhadarabok felvétele; öltözés kis segítséggel (ruha elejének megmutatása, jobb-bal oldalnál segítés, befűzés, gombolás stb.);
- bizonyos ruhadarabok teljesen önálló felvétele.

WC-használat, szobatisztaságra nevelés

Céljai

- helyes WC-használat kialakítása;
- szobatisztaság kialakítása;
- Toalett-tréning alkalmazása: a pelenka nélkül rendszeres ültetés mellett nappal „száraz maradjon” állapottól el kell jutni az utánjelzés, majd a szükséglet jelzéséig, a bilitől a WC használatáig.

Feladatai

- rendszeres ültetés mellett a szükséglet megfigyelése;
- szükségletek adekvát jelzése bármilyen formában;
- WC, vagy bili és a szükséglet elvégzése közti kapcsolat felismertetése, kérdésre jelezze szükségletét;
- önmagától jelzi szükségletét, képes visszatartani addig, míg a WC-re ér;
- a biliről a gyermek WC-re szoktatása;
- fiúk állva pisiltetésének megtanítása;
- WC papír használata segítséggel;
- "baleset" jelzése;
- WC használatakor a ruhadarabok le-, felhúzása;
- WC használat utáni kézmosás megtanítása; - ajtó nyitás-csukás megtanítása.

Az autista óvoda higiéniai feltételei, betegség- és baleset-megelőzés

Fontos számunkra az autista óvodai helyiségekben a megfelelő higiéniai feltételek biztosítása

- rendszeres fertőtlenítő takarítás, portalanítás, szellőztetés;

-

-

- a játékszerek tisztán tartása;

a földön való játék egészségvédelmi követelményeinek betartása (szőnyeg tisztán tartása); asztalok, székek, öltözőszekrények, polcok, szekrények, heverők biztonságos állapotának biztosítása;

- a gyermekek ruháinak, cipőjének megfelelő tárolása; - a tisztítószerek zárható tárolása.

Fokozottan figyelünk a betegség- és baleset-megelőzésre. Ehhez a következő feltételeket teremtjük meg

- az egyéni tisztálkodó szerek, személyi higiénés felszerelések személyre szóló használata;
- fertőtlenítő eljárások a szezonális megbetegedések idején;
- hetente váltott törülköző;
- az autista óvodai csoportot csak egészséges gyermek látogathatja, aki a közösséget betegséggel nem veszélyezteti, valamint az óvodai tartózkodása a saját egészségi állapotára nem hátrányos;
- a légúti megbetegedések megelőzésére többszöri udvari levegőzést, szellőztetést, a játékok és fejlesztő eszközök higiénés kezelését és a zsebkendő használatát, alapos kézmosást alkalmazunk;
- a balesetveszélyes helyek, helyzetek megismertetése;
- a balesetet megelőző, helyes magatartási szabályok megismertetése, gyakoroltatása;
- az udvar rendeltetésszerű használata;
- az önálló munka, játék tevékenységek begyakoroltatása;
- az eszközhasználat megtanítása (olló, villa, udvari eszközök)

Önállóságra nevelés

Céljai

- a szűkebb környezetben való tájékozódás segítése;
- közvetlen környezetben való tapasztalatszerzések;

-

-

- önálló munkafeladatok megtanítása, azok egyre önállóbb elvégzése a fokozatosság elvét figyelembe véve.

Feladatai

saját hely felismerése (öltözéskor, étkezésnél, alvásnál stb.);

- székek helyre rakása; játékok közös elrakása;
- szőnyeg feltekerése (pl. mozgásfoglalkozáshoz);
- közös teremrendezés;
- eszközök bevitele, kiosztása;
- egyszerű tárgyak kivitele;
- egyszerű üzenet közvetítése óvodán belül;
- társak segítése;
- asztal letörlése, szemét összeszedése;
- székek felrakása az asztalra;
- saját ruhadarabok, eszközök felismerése, helyére tevése; - közös ágyazás, ágynemű, ágyak elrendezése és elrakása.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- önállóan vagy kevés segítséggel végzi a testápolási tevékenységeit;
- testi szükségleteit szándékosan irányítani képes;
- önállóan vagy kevés segítséggel végzi az önkiszolgálási tevékenységeit, ügyel a tisztaságra és a rendre;
- a tisztálkodási eszközöket rendben tartja;
- helyes technikával mos fogat;
- tudja a zsebkendőt használni, tud helyesen orrot fújni;
- ismeri és alkalmazza a kulturált étkezés szokásait;
- önállóan és megfelelő sorrendben tud öltözködni;
- önállóan vagy kevés segítséggel tud cipőt kötni;
- megfelelően használja az autista csoport helyiségeit és az óvodai udvart;
- értsék az egyszerű gesztussal kísért utasításokat, azokat hajtsák végre;

-

-

- kívánságukat, kérésüket, szükségleteiket tudják közölni, tudjanak kommunikálni, használjanak nonverbális jelzéseket;
- minél több tapasztalatot szerezzenek közvetlen környezetükről és tudjanak benne tájékozódni;
- ismerjenek alapvető viselkedési szokásokat (kérés, köszönés, megköszönés), egyszerű szabályokat tartsanak be.

Mozgás

Céljai

- a teremben, vagy a szabad levegőn való tornázás, kirándulás, mozgás;
- a napirendben és a foglalkozásokban ágyazottan az egészséges életmód alakítása;
- lehetőség szerint a mindennapos testmozgás megvalósítása;
- az egészséges testi fejlődés biztosítása;
- a szervezet sokoldalú, harmonikus, arányos fejlődésének biztosítása, az egészség megőrzése;
- a gyermekek mozgásigényének kielégítése;
- a pszichomotoros készségek, képességek kialakítása;
- az általános erőnlét és állóképesség fokozása;
- a mozgástervezés és kivitelezés javítása;
- a mozgásügyesség megalapozása,
- a mozgások megszerettetése;
- a mozgásos gátlás oldása;
- a feladattudat kialakítása;
- a kognitív funkciók fejlesztése, korrekciója;
- a motoros tanulás elősegítése;
- az alapmozgások kialakítása, korrigálása, az értelmes, célirányos mozgás kialakítása;
- a nagymozgások fejlesztése (utánzó gyakorlatok, elemi mozgásminták, egyensúlygyakorlatok, kézi szerek használata);
- finommotoros mozgáskészségek fejlesztése;
- a biztos egyensúly kialakítása;
- a teljesítőképesség növelése;
- az utánzókészség fejlesztése;
- a testséma fejlesztése;
- a légzéstechnika javítása;
- a ritmusérzék fejlesztése;
- a figyelem, emlékezet, beszéd, mozgás összekapcsolása;
- a szenzomotoros ismeretszerzés lehetőségeinek javítása;
- észlelés, szem-kéz és szem-láb koordináció, mozgás közbeni alaklátás és formaállandóság fejlesztése;
- a mozgáskoordináció fejlesztése;

- a tér mozgásos megismertetése a különböző irányokban és formában történő mozgással;
  - a téri tájékozódás fejlesztése.

Feladatai

- harmonikus, összerendezett mozgás kialakítása;
- kooperatív mozgásos játékok alkalmazása;
- pszichomotoros készségek, képességek fejlesztése;
- mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása;
- hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgások tanulása;
- mozgáskoordináció intenzív
- erő, állóképesség fejlesztése, a teherbíró képesség fokozása;
- a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakítása;
- irányított mozgásos tevékenységek alkalmazása;
- pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése;
- udvari mozgáslehetőségek gazdagítása, mozgásos játékok tanítása;
- a játékeszközök megfelelő használatának megtanítása;
- a mozgásanyag összeállításakor figyelembe vesszük a gyermekek érettségét, életkori sajátosságukat, diagnózisát;
- tervezéskor a játékos, strukturált helyzetek megteremtésére törekszünk;
- speciális módszereket alkalmazása (promptolás, bemutatás, előre vagy hátrafelé láncolás);
- strukturált környezet biztosítása vizuális folyamatábrák segítségével.

A mozgásos tevékenységek végzésekor elvárásunk, hogy a gyermekek tornaruhát, rugalmas talpú tornacipőt viseljenek.

Feladattípusok

Játékos, utánzó gyakorlatok

- az utánzókészség fejlesztése;
- sikerélmény biztosítása;
- közös tevékenység, kapcsolatteremtés;
- testrészek átmozgatása;

- testséma fejlesztése;
- beszédmegértés és beszédkésztetés, figyelem, emlékezet fejlesztése.

Alapmozgások kialakítása, korrigálása

- pontos mozgás kivitelezésének segítése;
- a mozgásos gátlások oldása;
- a mozgásigény kiélésének biztosítása;
- kognitív funkciók fejlesztése; - beszédfejlesztés.

Mozgásos játékok

- tanult mozgásformák játékos gyakorlása;
- egyszerű szabályok megismerése; - a foglalkozás játékos lezárása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- alakuljon ki a természetes mozgásigénye;
- tudjon mozgásokat utánozni;
- összerendezett mozgásra képes;
- együttműködésre képes;
- tudjon rövid ideig figyelni társaira és a felnőttre;
- értse az egyszerű verbális utasítást;
- az elemi szabályokat ismerje, értse és tartsa be;
- az alapmozgásokban szerezzen jártasságot;
- lépcsőn kapaszkodva, váltott lábbal közlekedjen;
- biztosan mozogjon tornaszeren, játszótéri játékokon;
- szűkebb környezetében biztonságosan tájékozódik;
- kialakult az oldalisága, a kéz dominanciája;
- feladattartása tartós;
- figyelemkoncentrációja növekszik;
- észlelése pontos;
- énképe, testsémája kialakult.

Érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

Céljai

- olyan elfogadó, szeretetteljes környezet megteremtése, ahol az érzelmi biztonságot nyújtó pedagógusok példamutatással segítik a gyermekek önbizalmának erősödését, társas kapcsolataik alakulását.

Feladatai

- a beszoktatás időszakában türelmes, empátiás kapcsolat kialakítása, ezzel segítve a beilleszkedést csoportunkba;
- szülőkkel való rendszeres kapcsolattartás megteremtése;
- esztétikus, biztonságos élettér kialakítása, alkalmazkodva az egyéni sajátosságokhoz;
- szociális érzelmek fejlesztése, erkölcsi tulajdonságok fejlesztése pozitív példaadással;
- a feladattudat és feladattartás kialakítása, a szabálytudat fejlesztése;
- a felnőtt-gyermek, és a gyermekek egymás közti kapcsolatának emocionális erősítése;
- közös élményekre épülő tevékenységek;
- a közösségi élet szokásainak és a közösségi magatartás kialakítása; - a gyermekek kommunikációs igényének felkeltése.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- a közös tevékenységekben való aktív részvétel;
- a viselkedés elemi szabályainak betartása napirendi kártyák, folyamatábrák, viselkedéskártyák segítségével;
- az érzelmek felett való uralkodás képessége, kontroll alatt tartása;
- a felnőttek figyelmes és türelmes meghallgatása;
- toleráns, magatartás a társakkal;
- a feladatok tartása és befejezése;
- a beszélő autista gyermekek életkoruknak megfelelő tempóban, hangsúllyal, érthetően tudnak beszélni, érzelmeiket kifejezni;
- a nem beszélő autista gyermekek a kommunikációs kártyák segítségével tudnak kommunikálni és érzelmeiket segítséggel kifejezni.

Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés

Célja

- a gyermekek beszéd iránti érdeklődésének felkeltése, utánzó képességének fejlesztése;
- a kommunikációs igény ösztönzése, a kommunikációs készség fejlesztése;a verbális kommunikáció gazdagítása;
- a beszédszervek ügyesítése;
- beszédindítás; a passzív-, illetve aktív szókincs bővítése;
- hallási figyelem, hallási diszkriminációs képesség fejlesztése;
- a grammatikai rendszer kiépítése;
- a közvetlen környezet megismerése;
- közvetlen környezet tárgyairól, élővilágáról, cselekvéseiről, történéseiről tapasztalatok, ismeretek szerzése;
- a kognitív funkciók, figyelem, emlékezet fejlesztése.

Feladata

- az érdeklődés felkeltése, a gyermekek motiválása a ritmus és a dal segítésével;
- állathangok, állatmozgások utánzása, az akusztikus figyelem felkeltése;
- hosszú-rövid, gyors-lassú, magas-mély hangok megkülönböztetése;
- beszédszervek ügyesítése tornáztatással, játékos gyakorlatokkal (a beszédszervek passzív tornáztatása, ajak-, nyelv-, fúvó-, légző gyakorlatok);
- beszéd indítása, a passzív és aktív szókincs bővítése, játékos formában ismerkedés a tárgyakkal, ezek beépítése a szókincsbe;
- felszólítások, felkiáltások élénk gesztussal, mimikával való kísérése;
- nonverbális elemek támogató alkalmazása;
- beszédmegértés fejlesztése, egyszerű utasítások követése;
- kérdés, kijelentés rövid, egyszerű megfogalmazása;
- otthonról hozott közlési formákra támaszkodás;
- ismeretek tevékenységbe ágyazott nyújtása;
- környezet megismerése érdekében a kognitív funkciók célzott fejlesztése az észlelés (látás, tapintás, szaglás, hallás, ízlelés), a figyelem, a megfigyelőképesség, az emlékezet, a gondolkodás fejlesztése;

a figyelem tartósságának, terjedelmének, akaratlagosságának növelése;

- a gondolkodás és a nyelv fejlesztésének összekapcsolása;
- a tárgyak mellett a képek megnevezése, mondatalkotás segítése.
- a kommunikáció funkcionális használatának tanítása, melynek érdekében a tárgyi és a szociális környezetet tudatosan úgy szervezzük, hogy aktív kommunikációra késztesse a gyermekeket;
- választási helyzetek gyakori megajánlása;
- protetikus környezet biztosítása;
- modell nyújtása, promptok használata;
- a meglévő, funkcionálisan használt kommunikációs készségek lehető legtöbb természetes helyzetben való gyakoroltatása;
- a képcserés kommunikáció megtanítása;
- a vizuális segítségnyújtás különböző formáinak elsajátítása.

A fejlesztés várható eredménye az óvodáskor végén

- a gyermekek fejlődésbeli sajátossága jellemzői nagymértékben meghatározzák a fejlődés eredményességét;
- a gyermekek egy része szavakban, egyszerű mondatokban tud beszélni, de beszédük megértése a különféle artikulációs hibák miatt nehezített lehet;
- a gyermekek egy részénél később indul a beszédfejlődés, ők szavakban, szótöredékekben beszélnek;
- a gyermekek egy része pedig ugyan eljut a beszédmegértés bizonyos szintjére, szituációhoz kötötten viszonylag jól érti a közléseket, kérdéseket, utasításokat, de szavakat még nem mond, csak hangokat hangoztat, ök képek és/vagy gesztusok megértésével képesek kommunikálni.

Az óvodai élet megszervezésének elvei

Az óvoda személyi és tárgyi feltételei

Az autista óvoda a Közép-Pesti Tankerületi Központ fenntartásában a Hallássérültek Óvodája, Általános Iskolája, Szakiskolája, EGYMI és Kollégiumában működik.

A csoport összetétele: sajátos nevelési igényű, autizmus spektrum zavarral élő, vegyes életkorú gyermekek. A csoport maximum 6 gyermek befogadására alkalmas, kizárólag az Közép-Pesti Tankerületi Központ illetékességi területéről.

Személyi feltételek

Az egy csoportban dolgozó felnőttek létszáma optimális esetben: 2 fő gyógypedagógus, 2 fő gyógypedagógiai asszisztens, 1 fő dajka.

A 2 gyógypedagógus tanár egy műszakban, egymást váltva foglalkozik a gyermekekkel, valamint végzik a gyermekek habilitációs, rehabilitációs terápiás egyéni fejlesztését.

Az ő munkájukat 2 gyógypedagógiai asszisztens és 1 dajka segíti. Az autista óvodai csoport életét a csoportvezető gyógypedagógiai tanár irányítja. A feladatokat a gyógypedagógiai tanárok együtt tervezik, összehangolják és megosztják egymás között. Az átfedési idő biztosítja a személyi feltételeket a folyamatossághoz, a gondozási feladatok differenciált ellátásához.

A gyógypedagógiai asszisztensek és a dajka segíti a gondozási feladatok ellátását, az egészséges életmód szokásainak kialakítását. A gyógypedagógusok bevonják a gyógypedagógiai asszisztenseket és a dajkát a szociális képességek fejlesztésébe és az erkölcsi és közösségi nevelésbe is.

A gyógypedagógusok az autista óvoda szükségletei szerint önképzésen, tanfolyamokon, továbbképzéseken vesznek részt, melyek során újabb képesítéseket szereznek.

Az autista óvoda dolgozói

- feladata a gyermekek nevelése, oktatása;
- gondoskodnak a gyermekek személyiségfejlesztéséről, a tehetséggondozásról;
- segítik a különleges bánásmódot igénylő gyermekek egyéni fejlődését;
- egyéni módszereket, fejlesztési programokat alkalmaznak a gyermekek fejlesztéséhez és a pozitív önkép, önbizalom kialakításához;
- elősegítik a gyermekek erkölcsi fejlődését a harmonikus együttéléshez szükséges magatartási szabályok megismertetésével, elsajátításával és alkalmazásával;
- tevékenységüket meghatározza a hitelesség, az empátia;
- tudatosan képviselik és közvetítik a nevelési programunknak megfelelő értékeket;
- belső igényük van az önművelésre, folyamatos szakmai fejlődésre;

a gyermekeket egymás tiszteletére, szeretetére nevelik, kiemelve a családi élet értékeinek fontosságát;

- rendszeresen kapcsolatot tartanak a szülőkkel, tájékoztatást adnak a gyermekek fejlődéséről és magatartásáról;
- tiszteletben tartják az emberi méltóságot a gyermekek, szülők és a munkatársak tekintetében;
- teljes titoktartással felelnek a gyermekekkel, családokkal és az óvodával (hivatali titok szemben).

Tárgyi feltételek

Fontos, hogy a tárgyi környezet biztonságos legyen az autizmussal élő gyermekek számára (személyre szabottság, szenzoros érzékenység). Ezért előtérbe helyeztük a mindennapi életben használt tárgyak, eszközök alkalmazását. Autista óvodai csoportunkban támogató, protetikus környezetet alakítottunk ki, mely alkalmazkodik a fejlődési zavar sajátosságaihoz és az adott gyermek egyéni szükségleteihez.

A csoportszoba terei átgondolt tervezéssel születtek meg, mindennek megvan a helye, s az alkalmazkodást az segíti, hogy az egyes helyszínekhez különböző viselkedési szabályok tartoznak. A terek funkciói világosan elkülönülnek egymástól, az egyes tevékenységek helyén csak olyan eszközök vannak, amelyeknek ott funkciójuk van. Minden alapvető tevékenység helye meg van határozva. Mivel sok gyermek koncentrációs zavarral is küzd, az ingerszegény környezet eszköz ahhoz, hogy segítsük elmélyült tevékenységének kialakítását. A környezet érthetővé tétele és a szokások együttes kialakítása biztonságot ad az a gyermekeknek.

Személyre szabott, világos, átlátható napirendet készítünk, mely segíti megértetni a gyermekekkel azt, hogy mire számíthatnak a nap folyamán, ezzel megteremtve a biztonságérzetüket. A napirend legfontosabb előnye, hogy a gyermek képessé válik arra, hogy önállóan, rugalmasabban váltson tevékenységet, új tevékenységeket és helyszíneket fogadjon el anélkül, hogy szorongást élne meg.

Az előre jelzett időtartam, a napirend formája (jelek, szimbólumok, képek, fotók, tárgyak) egyénre szabott. A megfelelő szimbólumok kiválasztásának alapja, hogy mit ért meg legbiztosabban a gyermek. A napirend helye lehet fix (falra rögzített) és mobil (mappában hordozható).

Az autizmussal élő gyermekek bizonyos tevékenységekben önállótlanok. Nem tudják átgondolni a tevékenységek logikus sorrendjét, a szükséges eszközök előkészítését. Ezek megoldását folyamatábrák alkalmazásával segítjük. A folyamatábrák logikus sorrendben, egymást követően mutatják be az adott tevékenységek lépéseit, ha kell, a szükséges eszközöket is. A gyermeknek csak követnie kell a folyamatábrát. A folyamatok lépéseit a gyermek számára leginkább érthető szimbólumokkal jelenítjük meg.

Az autizmussal élő gyermekek nehézségekkel küzdenek a szociális jelzések megértésében, más emberek szándékainak, érzéseinek értelmezésében, várható viselkedésük bejóslásában és azokhoz való rugalmas alkalmazkodásban. Emiatt olyan egyéb vizuális eszközöket alkalmazunk csoportunkban, melyek a szociális helyzetek megértését és az annak megfelelő, valamint mások számára jól érthető viselkedések tanítását szolgálják (elmeolvasás, szociális történetek, „Én könyv", Napló, AKK, TEACCH program, PECS).

A strukturált környezet alkalmazása bejósolhatóbbá, kiszámíthatóbbá, érthetőbbé és ezzel érzelmileg biztonságosabbá teszi a környező világot. A struktúra és a vizuális környezeti támpontok (pl. napirendek, vizuális időjelzők, folyamatokat megjelenítő vizuális algoritmusok) elősegítik az autizmussal élő gyermekek autonómiáját és önállóságát, csökkentik a gyermekek függőségét más személyektől, valamint lehetővé teszik a tevékenységrepertoár bővülését, a rugalmasabb alkalmazkodást, csökkentik a változásokkal szembeni ellenállást és szorongást.

Az autizmussal élő gyermekek esetében a szenzoros ingerfeldolgozás sajátosságai miatt szükség lehet az egyén számára kevésbé megterhelő helyekre a csoportszobában és egyéb óvodai helyszíneken (pl. állandó, saját hely a csoportszobában, pihenőhely, paraván, fülvédő elérhetősége). Fontos az étkezés és a szabadidő egyénre szabott megszervezése azokban az esetekben, amikor a társas és fizikai környezet túlterhelheti a gyermeket.

Az intézményi programokon való részvétel nehezítettsége miatt ezekre a helyzetekre is alkalmazzuk a specifikus módszereket és eszközöket, valamint felkészítjük a gyermekeket a várható körülményekre.

Felvétel az autista óvodába

Az óvodába lépés feltételei

- a gyermek betöltötte a 3. életévét;

rendelkezik a Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői és Rehabilitációs Bizottság Tagintézményének érvényes szakértői véleményével;

- a szülők elfogadják az autista óvoda Nevelési Programját és Házirendjét.

Az a gyermek nyer felvételt az autista óvodai csoportunkba, aki megfelel a következő minimum követelményeknek

- képes helyzet és helyváltoztató alapmozgások elvégzésére, sima talajon önállóan tud járni;
- öltözködésnél együttműködik a felnőttel;
- képes kanállal enni és pohárból inni;
- szobatiszta, vagy ha nem, akkor a toalett tréning során együttműködik a felnőttel, tűri a rendszeres ültetést, és/vagy a tréning mellett – pelenka nélkül – ébrenlét alatt száraz marad;
- figyel a beszélőre, minimális szemkontaktust felvesz;
- csoportban nevelhető, önmagára és társaira nem jelent veszélyt viselkedése.

Az újonnan érkező, sajátos nevelési igényű, autizmus spektrum zavarral élő gyermekeket csak fokozatosan szoktatjuk hozzá a foglalkozásokon, tevékenységekben való részvételhez. Nyolc hetes próbaidő alatt fokozatosan egy-egy órával növeljük a csoportban töltött időt. A beszoktatás során törekszünk optimális segítséget nyújtani a családoknak.

A gyermekek létszáma a csoportban maximum 6 fő.

Autista óvoda működési rendje

A szorgalmi idő szeptember 1-től június 15-ig tart, működési rendje igazodik a Hallássérültek Óvodája, Általános Iskolája, Szakiskolája, EGYMI és Kollégiuma működési rendjéhez. Nyáron az autista óvoda zárva tart.

Az autista óvoda napirendje

A csoport életét úgy szervezzük meg, hogy a napirend ritmusát lehetőség szerint ne zavarjuk meg. A foglalkozásokat megfelelő helyen, naponta általában azonos időben szervezzük. Közben kialakítjuk a szükséges munkafegyelmet, segítjük a minél önállóbb feladatvégzést, kivárásra, a szükséges türelmes várakozásra szoktatjuk a gyermekeket. Az ismétlődés

kiszámítható, és biztonságot ad, ezért ügyelünk a tevékenységek megfelelő ritmusára, az egyénenként optimális terhelés és a megfelelő pihenés egyensúlyára.

Napirendünk

DÉLELŐTT	
07.00 – 08.00	az intézmény által biztosított ügyelet
08.00 – 08.45	gyülekező, indulás a csoportszobába, ott szabad játék, illetve egyéni fejlesztés
08.45 – 09.00	WC, tisztálkodás
09.00 – 11.00	Foglalkozások (csoportos formában), illetve játék Közben: tízórai
11.00 – 11.20	Levegőzés (önkiszolgálás fejlesztése)
11.20 – 11.30	WC, tisztálkodás, terítés
11.30 – 12.00	Ebéd
12.00 – 12.30	WC, tisztálkodás, ágyazás
DÉLUTÁN	
12.30 – 14.15	Csendespihenő: mese, alvás, pihenés, illetve egyéni fejlesztés
14.15 – 15.00	tisztálkodás, uzsonna
15.00 – 16.00	Szabad vagy irányított játék (a délelőtti foglalkozások alapján), levegőzés, teremrendezés
16.00 – 17.00	az intézmény által biztosított ügyelet

Ez a napirend csupán egy keret, amely – autista óvodásaink számára érthető módon előre jelezve – rugalmasan változik az adott igényeknek megfelelően. Elsősorban a csoport gyógypedagógusai szervezik a gyermekek életrendjét, a közös tevékenységeket, amelyekben a társas kapcsolatok alakulnak.

Az autista óvoda heti-rendje

A foglalkozások rendszerének kialakítását, valamint az egyéni, kiscsoportos és csoportos fejlesztési formák kialakítását a gyógypedagógiai megfigyelések, vizsgálatok alapján határozzuk meg.

A tevékenységek tervezése és megvalósítása során a játékba integrált tanulás szervezési formáival és terápiás módszerek alkalmazásával tesszük lehetővé, hogy az óvodai élet minden területén érvényesüljön a differenciált egyéni fejlesztés.

A foglalkozások heti rendszeressége

A foglalkozás neve	Heti előfordulása	Időtartam	A foglalkozás formája
Anyanyelv- és kommunikációfejlesztés	5	5-30 perc	csoportos
Mozgásfejlesztés	5	20-30 perc	csoportos
Játékra nevelés	3	10-20 perc	csoportos, mikrocsoportos vagy egyéni
Vizuomotoros fejlesztés	3	15-20 perc	csoportos, mikrocsoportos vagy egyéni
Zenei nevelés alapjai	2	5-15 perc	csoportos
Önállóságra nevelés	2	5-25 perc	csoportos, mikrocsoportos vagy egyéni
Egyéni fejlesztés	5	5-30 perc	egyéni

Összesen: 25 fejlesztő foglalkozás

Az egyes foglalkozások időtartama függ az adott gyermekcsoport fejlettségétől, a témától, illetve az egyes gyermekek aznapi állapotától. Így kezdetben 5-10, később 15-30 perces foglalkozások is lehetnek. A foglalkozások azonos rítusok szerint indulnak (teremrendezés, névsorolvasás, egymás köszöntése, hiányzók felismerése, időjárás megfigyelése stb. A gyógypedagógus már a tervezés ideje alatt törekszik a gyermekek életkori, fejlődésbeli különbségeinek figyelembevételére, és folyamatos ellenőrzéssel győződik meg a fejlesztés eredményességéről. Lehetőséget biztosít az elmélyült tevékenységre, biztosítja az értő figyelmet, differenciált feladatadással, sokoldalú megközelítéssel, sok gyakorlással segíti az ismeret elsajátítást.

A csoportos és egyéni foglalkozások, a pihenésre, nyugodt étkezésre, tisztálkodásra, az önállóságra fordított időt megfelelő arányban igyekszünk biztosítani a gyermekek optimális fejlődés, és a túlterhelés kiküszöbölése érdekében. Figyelünk arra, hogy a gyakorlásra, ismétlésre kellő időt biztosítsunk, a gyermekek spontán megnyilvánulásait is figyelembe véve.

A tematikus feldolgozásnak megfelelően az egyes témák feldolgozási ideje 1 hét.

Foglalkozási formák az autista óvodában

Mozgásfejlesztés

Célja

- az alapmozgások kialakítása, korrigálása, a célirányos mozgás kialakítása;
- a koordinációs zavarok, a mozgásos ügyetlenség csökkentése;
- az egyensúly- és mozgáskoordináció fejlesztése;
- testséma fejlesztése;
- a motoros tanulás elősegítése, a mozgásos gátlás oldása; az utánzókészség fejlesztése;
- a légzéstechnika javítása; a ritmusérzék fejlesztése;
- a figyelem, emlékezet, beszéd, mozgás összekapcsolása;
- a téri tájékozódás fejlesztése;
- ügyesség, állóképesség, erő fejlesztése
- a testi-lelki harmónia, a jó pszichomotoros állapot elősegítése.

A fejlesztés szenzomotoros integrációs szemléletű: a megkésett mozgásfunkciók, az éretlen szenzomotoros információ feldolgozás, a mozgástervezés és kivitelezés, a koordinációs és a kombinációs képesség fejlesztésére irányul.

Nagymotoros fejlesztés

- Általános mozgásfejlesztést célzó gyakorlatok
- Rendgyakorlatok
- Kartartások (nyújtott, hajlított, vegyes)
- Karkörzések
- Állások (alapállás, lábujjon, sarkon, talp élen. guggoló állás, terpeszállás
- Ülés (nyújtott, terpesz, törők)
- Fekvés (hanyatt, hason, oldalt)
- Függés (függőállás, függeszkedés)
- Járás (kis és nagy lépéssel előre, oldalra, gyors, lassú, különböző minőségű talajon, vonal között, vonalon, tárgyak kerülésével, átlépésével, hullámvonalon, irányváltoztatással, különböző eszközökkel, lépcsőn járás)
- Futás (gyors, lassú tempóban, tempóváltással, különböző szélességű vonalak között, futás közben akadály átlépése, megkerülése, futkározás, célba futás, futás eszközzel kézben)
- Ugrás (szökdelés, átugrás, leugrás, ki-be ugrás)
- Dobás-fogás (elkapás, eldobás, célbadobás)
- Támaszgyakorlatok (csúszás, mászás, gurulás)
- Egyensúlyérzéket fejlesztő gyakorlatok (lábujjon állás nyitott, majd csukott szemmel, fél lábon megállás, statikai egyensúlyhelyzetből való kibillentés, egyensúlyozás vonalon, pádon járás közben tárgy egyensúlyozása, egyensúlyozás különböző tárgyakon /Bobath-labdán, hengeren/, forgások, hintázás)

Formája: csoportos

Heti rendszeressége: heti 5 alkalom

Elvárások az óvodáskor végén

- alakuljon ki a természetes mozgásigény;

- örömmel, szívesen mozogjanak;

-
tudjanak mozgást utánozni;

- alkalmazkodjanak a foglalkozások rendjéhez;
- értsék az egyszerű verbális utasítást;
- az alapmozgásokban szerezzenek jártasságot;
- lépcsőn kapaszkodva, váltott lábbal közlekedjenek;
- biztosan mozogjanak tornaszeren, játszótéri játékokon;
- tudjanak rövid ideig figyelni a felnőttre és egymásra;
- elemi szabályokat ismerjenek meg, próbáljanak betartani;
- a légzéstechnikájuk tudatosuljon/javuljon;
- a ritmusérzékük fejlődjön;
- a figyelem, emlékezet, beszéd, mozgás összekapcsolása több szinten megvalósuljon;
- a szenzomotoros integráció területén fejlődjön;
- egyensúlyérzéke, mozgáskoordinációja, téri tájékozódása fejlődjön.

Anyanyelv- és kommunikációfejlesztés

Célja

- a kommunikációs készség fejlesztése;
- a közvetlen környezet megismerése;
- különböző kommunikációs formák megismertetése (képcserés kommunikáció, gesztusnyelv használata);
- a verbális és vizuális kommunikáció gazdagítása, a jelzések differenciálása,
- a kommunikációs igény felkeltése és megerősítése;
- a beszédszervek ügyesítése
- a beszédmegértés fejlesztése;
- az aktív beszéd indítása, fejlesztése;
- aktív és passzív szókincs bővítése;
- a hallási figyelem, hallási diszkriminációs képesség fejlesztése,
- a grammatikai rendszer kiépítése,
- a közvetlen környezet tárgyai, élővilága, cselekvései, történéseiről tapasztalatok, ismeretek szerzése,

-

- a kognitív funkciók, a figyelem, az emlékezet fejlesztése

ok-okozati összefüggések megértetése;

- speciális megközelítési móddal, kis lépésekkel, minden érzékszerv egyidejű bevonásával a szűkebb környezet megismertetése;
- egyszerű mondókák, versek megtanítása;
- a funkcionálisan használt kommunikációs készségek természetes helyzetben való gyakorlása.

Feladata

- a mentális képességek, a szocializáció, mozgás, és az önkiszolgálás fejlesztése;
- verbális fejlesztés a megismerési folyamatokban;
- az érdeklődés felkeltése;
- a beszéd iránti érdeklődés felkeltése;
- utánzó képesség kialakítása, fejlesztése;
- a gyermekek számára érthető és élvezhető gyermek- és népköltészeti alkotások együttes hangoztatása;
- állathangok, állatmozgások utánzása;
- a gyermekek aktivizálása, motiválása a ritmus és a dal segítségével;
- felszólítások, felkiáltások élénk gesztusokkal, mimikával való kísérése;
- a kommunikáció igényének ösztönzése;
- életkorukhoz és fejlődésbeli állapotukhoz igazodó, mozgással és képanyaggal illusztrált mondókák, mesék előadása felnőtt tolmácsolásában;
- beszédszervek ügyesítése, tornáztatása játékos gyakorlatokkal;
- a beszédszervek passzív tornáztatása;
- ajak-, nyelv-, légző- és fúvógyakorlatok végzése;
- az otthonról hozott közlési formákra támaszkodás;
- a megfelelő grammatikai rendszer kiépítése;
- passzív, illetve aktív szókincs bővítése;
- játékos formában ismerkedés a tárgyakkal, ezek beépítése a szókincsbe;
- a tárgyak mellett a képek megnevezése, mondatalkotás segítése;
- a kérdés, kijelentés rövid, egyszerű megfogalmazása;
- a természeti jelenségek és a környezet hangjainak megfigyelése, a hangforrás megkeresése;

-

- a közvetlen környezet tárgyainak, élővilágának, cselekvéseinek és történéseinek megismerése közvetlen tapasztalatok alapján;

az akusztikus figyelem felkeltése: hosszú-rövid, gyors-lassú, magas-mély hangok megkülönböztetése;

- nonverbális kommunikáció fejlesztése: nonverbális elemek támogató alkalmazása;
- beszédmegértés fejlesztése, egyszerű utasítások megértése és elvégzése;
- látás, tapintás, szaglás, hallás, ízlelés útján az észlelés célzott fejlesztése;
- a figyelem tartósságának, terjedelmének növelése; - a gondolkodás és a nyelv fejlesztésének összekapcsolása; - emlékezetfejlesztés.

Témakörök

- Társakkal, óvodai dolgozókkal, saját jellel való ismerkedés
- Testrészek, testséma fejlesztés
- Őszi gyümölcsök (alma, körte, szilva, szőlő)
- Őszi termések (dió, mogyoró, makk, gesztenye, őszi falevelek)
- Őszi falevelek
- Őszi időjárás
- Őszi ruhadarabok
- Márton-nap
- Késő őszi időjárás (eső, tócsa, világosság-sötétség)
- Tisztálkodás
- Mikulás
- Advent
- Karácsony
- Téli időjárás (hó, víz, jég)
- Öt érzék (szem-látás, orr-szaglás, száj-ízlelés, kéz-tapintás, fül-hallás)
- Farsang (jelmezek szokások, fánk)
- Házi- és vadállatok
- Járművek (földön, vízen, levegőben)
- Betegség, az orvosnál
- Kora tavaszi időjárás (télűzés, hóvirág, rügyfakadás)
- Tavaszi zöldségek (répa, saláta, káposzta)

-

- Baromfiudvar lakói
- Húsvét
- Tavaszi virágok, pillangók, katicabogár

Kerti munkák, szerszámok

- Napirend
- Anyák napja
- Étkezés (pékáru, tejtermékek, zöldségek, gyümölcsök)
- Nyári gyümölcsök (meggy, cseresznye, eper)
- Nyári időjárás
- Nyári öltözködés, nyári ruhadarabok

Az egyes témák feldolgozási ideje: 2 hét.

Formája: csoportos

Heti rendszeressége: heti 5 alkalom

A fejlesztés várható eredménye az óvodáskor végére:

- szavakban, egyszerű mondatokban tud beszélni;
- aktív és passzív szókincse folyamatosan bővül;
- grammatikailag helyesen tud beszélni;
- képes tárgyak, képek megnevezésére, mondatokban való beszédre;
- egyszerű utasításokat, kéréseket megért és végrehajt;
- közvetlen környezetét ismeri;
- önmagáról való tudása pontos;
- vagy: szavakban, szótöredékekben tud beszélni;
- vagy: jól érti a közléseket, kérdéseket, utasításokat, de szavakat nem mond, csak hangokat hangoztat, így képek és/vagy gesztusok megértésével képes kommunikálni.

Játékra nevelés

Célja

-

- az adekvát játékhasználat elsajátíttatása;
- a fantázia, az elemi kreativitás fejlesztése;
- énkép erősítése;
- pszichikus funkciók és a kreativitás fejlesztése;

- a gyakorló, konstruáló és elemi szerepjátékok megismertetése;
- különböző eszközökkel, anyagokkal való megismerkedés;
- téri és időbeli tájékozódás fejlesztése;
- az egymás melletti és együttes játék megvalósítása;
- együttjátszás, együttes cselekedtetés;
- mozgásigény kiélése;
- egyre önállóbb játék;
- a tanult játékformák önálló alkalmazása; - élményszerzés.

Feladata

- a játékkedv felkeltése;
- az adekvát játékhasználat megtanítása;
- az egymás melletti tevékenység támogatása;
- az együttes játék örömének felfedeztetése;
- elemi szerepjátékok, a konstruálás megtanítása;
- a mozgás, a megfigyelőképesség, a figyelem, az emlékezet, a beszéd, a képzelet fejlesztése;
- a különböző minőségű, színű, formájú, nagyságú anyagok segítségével ismeretnyújtás a környezet tárgyairól;
- népi játékok, mondókák, énekes játékok segítségével elemi szabályok megtanítása, a zenei hallás, a ritmusérzék fejlesztése;
- a játéktevékenység örömforrásának biztosítása;
- a mintakövetés, modellkövetés, az interakció támogatása.

Megtanulandó játékok

Finommotorikát fejlesztő játékok

- ki-be pakolás
- válogatás, csoportosítás
- építés vízszintesen
- építés függőlegesen
- építés különböző formájú, anyagú, nagyságú elemekből
- építés minta után (felnőtt)

- illesztés
- fűzés
- ujjak ügyesítése mondókákkal, mesékkel

A megismerő tevékenységet fejlesztő játékok

- képes lottó
- szétvágott képek összeillesztése
- hasonlóság, különbség észrevételét segítő játékok
- memória
- képtörténet kirakása
- sorozatok
- hallási differenciálást segítő játékok
- tájékozódás a hang alapján
- tárgyak felismerése tapintás útján

Mozgásos játékok

- köralakítás - körbejárás
- párválasztás
- körjátékok
- páros játékok
- menetelés, vonatozás, sétálás
- egyensúlyozó játékok

A játékeszközök kiválasztásának szempontjai

- a gyermek fejlettségi szintje
- az adott feladat
- az esztétikum
- tartósság, könnyen tisztíthatóság
- ne veszélyeztesse a gyermek testi épségét
- legyen választási lehetőség
- lehetőleg fejlesztő jellegű legyen

Formája: csoportos, mikro-csoportos, egyéni

Heti rendszeressége: heti 3 alkalom.

Elvárások az óvodáskor végén

- ismerjék az alapvető játékokat;
- legyenek képesek rövid ideig adekvátan játszani;
- válasszanak maguknak eszközt, használat után tegyék helyre;
- tanuljanak meg elkérni a játékot, tudjanak várni;
- tudjanak egyszerű építményt konstruálni;
- a szerepjátékok elemei jelenjenek meg játékukban;
- ismerjenek dalos játékokat, kapcsolódjanak be körjátékokba;
- legyenek képesek rövid ideig együtt játszani;
- ismerjék az udvari játékokat, használják azokat rendeltetésszerűen;
- ha kell, játékukat kísérjék beszéddel;
- a tanult játékokat próbálják továbbfejleszteni.

Vizuomotoros készség fejlesztése

Célja

- a meglévő képességek készségek fejlesztése a gyermekek fejlettségi szintjéhez igazodva strukturált tanítási helyzetekben, speciális módszerekkel;
- a látás - tapintás - mozgásérzet együttes szabályozása;
- a dominancia kialakításának segítése;
- funkciónak megfelelő eszközhasználat;
- a vizuális és taktilis észlelés fejlesztése;
- a testséma fejlesztése;
- a szem-kéz koordináció kialakítása, fejlesztése;
- alakállandóság, alak-háttér felismerő képesség fejlesztése;
- a téri tájékozódás fejlesztése;
- a finommotorika fejlesztése;
- a helyes ceruzafogás kialakítása;
- az ábrázoló kedv felkeltése;
- különböző technikák, eszközök megismertetése

Feladata

- az ujjak és a kéz ügyesítése;
- a kéz izomerejének növelése;
- célirányos kézmozgások végzése;
- az ujjak laza mozgatása, csuklógyakorlatok;
- az ujjak tapintásérzetének növelése;
- vizuális, akusztikus, kinesztetikus, taktilis ingerek;
- a két kéz összehangolt mozgatása;
- manipulációk végzése;
- csippentő, oppozíciós fogás gyakorlása;
- a dominancia, lateralitás kialakítása;
- analizáló, szintetizáló képesség kialakítása;
- ok-okozati összefüggések felismertetése;
- forma, szín, nagyság megkülönböztető képességének fejlesztése;
- soralkotás, osztályozás;
- a szem fixáló mozgásának kialakítása;
- alak-háttér felfogó képesség fejlesztése;
- a téri irányok, térbeli viszonylatok fejlesztése;
- motoros folyamatok és nyelvi készségek fejlesztése;
- grafomotorium fejlesztése;
- balról-jobbra, fentről-lefelé haladás megtanulása.

Feladattípusok:

- konstrukciós játékok (szétszedés, összerakás, illesztés, csavarozás);
- homokozás (formázás, építés, formakitöltés);
- játék a vízzel (töltögetés);
- gyurmázás (lapítás, sodrás, gömbölyítés);
- agyagozás (formázás);
- festés kézzel, tenyérrel, ököllel, ujjakkal;
- festés különböző eszközökkel;
- festés vastag és vékony ecsettel;
- nyomdázás (szivaccsal, dugóval, játéknyomdával, termésekkel);
- papírmunkák (tépés, gyűrés, sodrás, nyírás, ragasztás);

-
-
-
ollóhasználat gyakorlás rajzolás (vastag és vékony zsírkrétával, színes ceruzával és grafittal); vegyes technikák alkalmazása.

Formája: csoportos

Heti rendszeressége: heti 3 alkalom

Elvárások az óvodáskor végén

- rövid ideig egy helyben tud tevékenykedni;
- kialakult a kétujjas fogása;
- tud pontosan illeszteni;
- egyre jobban tudja helyesen fogni a ceruzát;
- tartsa be a papírhatárt;
- megfelelő nyomatékkal dolgozik;
- szívesen ábrázoljon;
- rajzában jelenjen meg a kezdeti emberalak ábrázolás;
- felismeri az ábrázolás, alakítás eszközeit, és egyre önállóbban tudja megfelelően használni;
- ritmikus sort, egyszerű ábrákat kirak;
- alakuljon ki kezessége, testsémája, lateralitása;
- munkáiban megfelelő irányban: balról jobbra, lentről felfelé halad.

Zenei nevelés alapjai

Célja

- szociális interakciók kialakítása és megerősítése, a zene sajátos lehetőségeinek felhasználásával;
- az érzelmi biztonság érzetének erősítése;
- a nyelv kialakulása előtti, preverbális készségek fejlesztése;
- az általános zenei, korai mozgásos, kognitív készségek fejlesztése;
- zenei érdeklődés felkeltése;
- utánzásra késztetés;

-

-

-

- ritmusérzék fejlesztése, az íráskészség megalapozása;
- gyermekek érzelmi életének alakítása, gátlások oldása;

zenei hallás fejlesztése, környezet hangjainak felismerése;

- beszéd, mozgás, zene, játék összekapcsolása, egymás hatásának erősítése;

Feladata

- egyszerű népi mondókák, versek, énekek megtanítása;
- a gyermekek érzelmi életének alakítása, gátlások oldása;
- egyszerű ritmusú mondókák, versek segítségével a ritmus, a zenei hallás fejlesztése;
- színek differenciálása, színazonosítás;
- egyszerű, két-három hangból álló dalok eljátszása speciális hangszerekkel;
- együttzenélés élményének megismertetése;
- a zenei érdeklődés felkeltése;
- zenehallgatás megszerettetése;
- a hallási figyelem és diszkrimináció fejlesztése;
- a környezet hangjainak felismerése, differenciálása;
- a csend, a zörejek, a zene differenciálása, szerepének értékelése;
- a nem beszélő gyermekek beszédmegindítása;
- a beszélő gyermekek helyes beszédre, énekre, mondókamondásra való ösztönzése;
- a beszéd, mozgás, zene, játék összekapcsolása, egymás hatásának erősítése;
- harmónia megteremtésének képessége, az önfegyelem fejlesztése;
- a testkép, a téri irányok, sorrendiség, figyelem, koncentráció, terhelhetőség fejlesztése.

Eszközei

- Dallam-és ritmushangszerek (doromb, furulya, xilofon, triangulum, dob) szükség szerint vizuális jelekkel ellátva
- Magnetofon, mikrofon
- Vizuális információhordozók (képek, feliratok, jelek)
- Nagyméretű tükör

Formája: csoportos

-

-

-

Heti rendszeressége: heti 2 alkalom

Elvárások az óvodáskor végén:

- reagál a hangokra (odafordulással, vokalizálással, mozgással);

szívesen vesz részt közös éneklésben, dalos játékokban; ismer mondókákat, egyszerű verseket és dalokat;

felismeri társai, a felnőttek és a környezete hangjait;

- az éneket, hangszeres előadást, zenéket figyelmesen végighallgatja;
- tud ritmusra tapsolni;
- ismeri a színeket, meg tudja azokat különböztetni;
- a hangszereket felismeri, rendeltetésszerűen használja;
- kommunikációs eszközök funkcionális használatára képes;
- tud várakozni;
- elfogadja a testi közelséget és testkontaktust;
- szociális megértésre képes (pl. kontaktus játékokban).

Önállóságra nevelés

Célja

a tisztálkodás, öltözés-vetkőzés, étkezés, egyszerű munkavégzés, szobatisztaságra nevelés terén minél nagyobb önállóságra nevelni a gyermekeket.

Feladata

- toalett-tréning (szobatisztasági tréning) alkalmazása: egyrészt rugalmasan alkalmazott szokássá alakítani a WC használatot, másrészt olyan kommunikációs eszközt adni a gyermek kezébe (verbálisan, kép vagy tárgy formájában), melynek segítségével bárhol és egyértelműen jelezni tudja környezete számára szükségletét.
- az étkezési helyzet elfogadtatása;
- az étkezéshez szükséges alapvető készségek kialakítása, gyakoroltatása, fejlesztése;
- az ételek megszerettetése;
- egyéni kognitív viselkedésterápiás program alkalmazása;

-
-
-
- önállóságra nevelés;
- az öltözés megtanítása;
- megfelelő szintű vizuális segédeszközök használatával a ruhadarabok felvételi sorrendjének megtanítása;
- a tisztálkodási műveletek (kézmosás, arcmosás, kéz- és arctörlés, fogmosás, fésülködés, orrtörlés) megtanítása;
- a tisztálkodás iránti igény, valamint a tisztálkodás minőségének kialakítása;

amennyiben a gyermek képességei megengedik - a speciális módszerek alkalmazása mellett fontos egyszerűbb naposi teendőkbe szisztematikusan bevonni (pl. terítés, asztal leszedés, virághlocsolás, portörlés, rendrakás).

Formája: egyéni, mikro csoportos, csoportos

Heti rendszeresség: heti 2 alkalommal külön, de minden napos gyakorlással

Elvárások az óvodáskor végén:

- vízcsap, szappan, törölköző önálló használata;
- önálló kéz- és arcmosás, önálló fogmosás;
- helyes orrfújás; zsebkendő helyes használata;
- öltözés, vetkőzés önállóan vagy segítséggel, együttműködés mellett;
- cipő önálló fel- és levétele;
- cipzár fel- és lehúzása önállóan vagy segítséggel, együttműködés mellett;
- gombolás önállóan vagy segítséggel, együttműködés mellett;
- évszaknak megfelelő ruha kiválasztása, felvétele önállóan vagy segítséggel, együttműködés mellett;
- önálló étkezés kanállal és villával, ivás pohárból;
- szükséglet önálló jelzése, a szükséglet visszatartása addig, amíg kiér a WC-re;
- a WC használata önállóan és/vagy felügyelet mellett;
- WC-papír használata önállóan vagy kevés segítséggel, együttműködéssel;
- játékok önálló elpakolása;
- naposi teendők egyre önállóbb ellátása;

-
-
-
- társak segítése;
- saját óvodai jel felismerése;
- saját ruhadarabok felismerése,
- egyszerű üzenet átadása a gyermek egyéni képességeihez mérten az óvodán belül.

Egyéni fejlesztés

Célja

- a korai fejlesztés terápiájára alapozva a megkezdett fejlesztés folytatása;
- az adott gyermek fejlettségi szintjének megfelelő képességfejlesztés;

személyre szabott terápia;
az esetleges társuló sérülésekből adódó problémák kiküszöbölése; kognitív viselkedésterápia: viselkedésproblémák (dührohamok, auto- és heteroagresszió, sztereotip viselkedések stb.);

- elemi szociális-kommunikációs készségek fejlesztése
- a nyelvi zavarok kiküszöbölése, a beszédszervek ügyesítése, a beszédindítás;
- érzékszervek és testhasználat, nagy- és finommozgások, testtartás, izomhypotonia korrigálása;
- elmaradt pszichoszomatikus elemi funkciók fejlesztése;
- önkiszolgálás, önellátás fejlesztése;
- saját speciális segédeszközök mindennapi helyzetekben való rutinszerű használata;
- szociális tapasztalatszerzés, társas kapcsolatok formáinak kialakítása;
- a szakértői vélemények ajánlását figyelembe vett habilitációs, rehabilitációs terápia;
- taktilis, kinesztetikus, vizuális, auditív ingerléssel, a játékok, eszközök felhívó jellegét kihasználva növelni az együttműködő-készséget, a kitartást, feladattartást;
- a figyelem, az emlékezet, utánzás, problémamegoldó gondolkodás, énkép, önismeret fejlesztése;
- a formaészlelés, alak-háttérdifferenciáló képesség, a látási-hallási diszkriminációs készség fejlesztése;
- a finommotoros készség, a formakivitelező készség fejlesztése;
- a megfigyelőkészség fokozása;

-
-
-
- a kognitív funkciók fejlesztése, asszociáció kiépítése; - a csoportos foglalkozásokon tanultak elmélyítése.

Feladata

Mozgásfejlesztés:

- testkép, testfogalom kialakítása, a testséma fejlesztése
- a vesztibuláris rendszer fejlesztése;
- egyensúlyfejlesztés;
- a két testfél mozgásának összerendezése;
- téri tájékozódás fejlesztése;
- a mozgás és a beszéd ritmusának összekapcsolása.

Beszédfejlesztés

- beszédszervek ügyesítése, beszédre való figyelés kialakítása;
- aktív szókincs fejlesztése, bővítése;
- verbális, nonverbális jelzések tanítása;
- a grammatikai rendszer kiépítése;
- analógiák alkalmazása;
- szerialitás fejlesztése;
- beszédészlelés, beszédértés fejlesztése;
- színek felismerése, megnevezése, egyeztetése, válogatása, csoportosítása;
- főfogalom alá rendezés megtanulása; - ritmikus soralkotás.

Kommunikációs és szociális képességfejlesztés

- szemkontaktus felvételének kialakítása;
- együttműködő készség fejlesztése;
- az adás-kapás gyakorlása;
- nyelvi készség fejlesztése;
- auditív, vizuális figyelem fejlesztése;
- auditív, vizuális észlelés fejlesztése;
- beszédészlelés, beszédértés fejlesztése;
- gesztusnyelv használata;
- passzív szókincs fejlesztése;
- verbális memória fejlesztése;
- szerialitás fejlesztése;
- a kifejező nyelvi készség fejlesztése;
- nonverbális kommunikáció fejlesztése;
- alternatív kommunikáció tanítása (AAK, PECS);
- éntudat kialakítása (ÉN KÖNYV);
- érzelmek tanítása, érzelmi állapotok tudatosítása, kifejezésének fejlesztése;
- verbális kommunikáció fejlesztése;
- spontán hangadásra való késztetés;
- légző- és fújó gyakorlatok;
- ajak- és nyelvgyakorlatok;

- a köszönés megtanítása;
- kérés, tiltás felismerése, megtanulása;
- egyszavas mondatok, kétszavas mondatok, egyszerű- és bővített mondatok tanítása, grammatikai helyességre való törekvés mellett.

A kognitív funkciók fejlesztése

- modális, intermodális és szeriális észlelés fejlesztése;
- megfigyelőképesség fejlesztése;
- figyelemfejlesztés, a figyelem tartósságának növelése;
- a késleltetett figyelem kialakítása, a felidézés segítése;
- lényeges és lényegtelen dolgok megkülönböztetése;
- azonosság és különbözőség felismerése, összehasonlítása;
- rész-egész viszony megfigyeltetése;
- hiány felismerése;
- változások, változtatások észrevétele;
- munkamemória és hosszú távú memória fejlesztése;
- analizáló, szintetizáló készség fejlesztése;
- analógiás gondolkodás fejlesztése; -főfogalom alá rendelés gyakorlása; - a szerialitás fejlesztése.

Vizuomotoros koordiánció fejlesztése

- ujjgyakorlatok, a kéz ügyesítése mozgással kísért mondókázással, énekléssel;
- szemfixációs gyakorlatok;
- szem-kéz koordináció fejlesztése;
- lateralitás fejlesztése, kezesség kialakítása;
- szenzomotoros koordináció fejlesztése;
- az ábrázoló készség fejlesztése;
- a helyes ceruzafogás, megfelelő nyomaték kialakítása, fejlesztése;
- alak-háttér differenciáló készség fejlesztése; - a téri orientáció fejlesztése.

Formája: egyéni
Heti rendszeresség: heti 2-3 alkalom a gyermek állapotától és az adott tevékenységtől függően.

Az egyéni fejlesztés minden esetben formális és informális felméréseken alapuló, egyéni fejlesztési terv alapján történik, figyelembe véve a szakértői vélemény fejlesztési ajánlásait. A sajátos nevelési igényű gyermekek részére leírt fejlesztési javaslatok alapján a habilitációs, rehabilitációs terápiát végző gyógypedagógus egyéni fejlesztési tervet készít a tanév elején és félévkor.

Az Egyéni fejlesztési terv tartalmazza

- mindazokat a fejlesztési területeket, melyek a javaslatban szerepelnek,
- fejlesztési célokat, és a célok eléréséhez tervezett feladatokat,
- a terápiás eljárásokat, tréningeket,
- a fejlesztés során használt módszereket és az egyéni szükségletekhez igazodó speciális eszközöket, segédeszközöket.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. Autista óvodásaink esetében a fejlesztésben és a viselkedésproblémák kezelésében alapvető a kognitív viselkedésterápiás módszerek alkalmazása.

Az egyéni fejlesztésről a visszajelzést félévkor, a gyógypedagógiai vizsgálat és megfigyelés mellett a mérés-értékelés biztosítja. Az egyéni fejlesztési tervet ezek alapján a gyógypedagógus módosíthatja, kiegészítheti.

A fejlesztés folyamatában a gyermek fejlődéséről folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket szóban és évente kétszer írásban is.

Kiegészítő terápiák, fejlesztő eszközök

Autizmus-specifikus fejlesztés (TEACCH szemlélet)

Csoporton belül alkalmazott egyéni, speciális fejlesztő program, amely magában foglalja mind a motoros terápiát, mind a nyelvi funkciók, intellektuális fejlettség és a szociális viselkedés, önkiszolgálási készségek vagy önállósági feladatok területét.

Kognitív és viselkedésterápia

A magatartászavarok korrekciójára vagy kioltására viselkedésterápiát alkalmazunk. A megfelelő cselekvések megerősítésével, jutalmazással alakítjuk ki a kívánt magatartásmintákat.

A tiltások egyértelműek, határozottak és vizuálisan megerősítettek. A közvetlen jutalmazást a gyermek fejlődésének megfelelően toljuk a szociális jutalom irányába.

Augmentatív- és alternatív kommunikáció

Az AAK az érthető beszéd hiánya következtében súlyosan károsodott kommunikációs funkció átmeneti vagy tartós pótlására szolgáló kommunikációs rendszerek csoportja.
Célunk a nem kommunikáló autizmussal élő gyermekek kommunikációs kompetenciájának helyreállítása a létező összes csatorna bevonásával.

Babzsák-fejlesztő program

Szociális-kommunikációs fejlesztő foglalkozásaink napi szintűek. Ez olyan játékos foglalkozás, olyan társas helyzetek sorozata, amelyben ismert és vizuálisan megjelenített viselkedési és játékszabályok mentén lehet részt venni. A merev struktúra, a világos szabályok, az azonnali értékelés, a helyzetek bejósolhatósága, az egyéni képességekhez való alkalmazkodás és a személyre szóló jutalmak segítik a gyermekeket a sikeres részvételben.

Szociális történetek (Carol Gray-módszer)

Olyan rövid történetek, amelyeket gyógypedagógusaink (szülőkkel együttműködve) írnak a gyermekek szociális készségeinek fejlesztésére. Ezek alkalmasak a váratlan helyzetek, viselkedésproblémák megelőzésére és kezelésére, a társas helyzetek megértésére és új rutinok bevezetésére.

Elmeolvasás

Az emberek érzelmeinek, szándékainak, vágyainak, gondolatainak megértését tanítjuk ezzel a módszerrel. Az elmeolvasás segítségével értelmezzük a társas viselkedéseket és a kommunikációs helyzeteket.

Énkönyv

A társas helyzetek megértése, az emberi viszonyok átlátása, a változások elviselése, valamint a társadalomban elfogadott szabályok megértése és betartása nehézséget okoz az autizmussal élők számára. Önértékelésük és a magukról alkotott kép sérülhet, kudarcaikat gyakran nehezen dolgozzák fel és nincsenek tisztában képességeikkel. Az Énkönyv egyedi készítésű, a gyermek

személyére (élményeire, személyes adataira, tulajdonságaira) és szociális környezetére vonatkozó tartalommal.

Napló

Minden gyermek számára, a gyermekkel együtt személyes Naplót készítenek a gyógypedagógusok és a szülők. A Napló napi szinten tartalmazza a gyermekkel történt eseményeket, az óvodai (délelőtt) és az otthoni (délután, este) történéseket. Így a gyermekek könnyebben fel tudják idézni a velük történt eseményeket, meg tudják osztani az élményeiket másokkal.

A Napló kiváló szociális fejlesztő eszköz. Segítségével nyomon követhető az idő múlása, a napok, hetek, hónapok állandó körforgása. A sorrendiség felidézésében, megértésében támpontot ad. Funkcionálhat naptárként is: előre jelezhetjük a várt tevékenységeket és a rendkívüli eseményeket (pl. utazás). Előre jelezhetjük benne a kellemes és kellemetlen dolgokat a gyermek megértési szintjének megfelelően.
A Napló vezetése, szimbólumszintje egyedi, mindig az egyéni sajátosságokhoz igazítva alakítjuk.

Képkártyacsere módszere (PECS)

A kommunikációs készségek fejlesztésére használjuk ezt a módszert. Az autizmussal élő gyermekek jelentős hányadánál a nyelvi fejlődés későn indul meg, vagy egyáltalán nem alakul ki a nyelvhasználat. Ilyen esetekben a kommunikáció megsegítésére a beszélt nyelv helyett alternatív kommunikációs eszközrendszert alkalmazunk (tárgyak, képek, fényképek, rajzok, szóképek). A módszer lényege a kölcsönösségen (képkártyacsere) és a spontán használat kialakításán alapul.

A kapcsolattartás formái

Kapcsolattartás a szülőkkel

Fogadóóra: Minden hónap utolsó hetében fogadóórát tartunk a szülők részére. Az érdeklődő szülők itt információkat kaphatnak a gyermek fejlődéséről, állapotáról. Emellett folyamatosan lehetőséget biztosítunk rövid esetenkénti megbeszélésre.

Féléves konzultációk: Félévenként minden szülővel találkozunk és értékeljük a gyermek fejlődését, megbeszéljük a fejlesztés további irányát, céljait.

Szülő-pedagógus találkozók, szülőklub: Ezeket a találkozókat a szülők igényéhez igazítva tartjuk. Fontos a találkozók információ közvetítő és ventillációs szerepe. A szülők beszélhetnek gyermekük állapotával kapcsolatos érzéseikről, kicserélhetik tapasztalataikat, konzultálhatnak a szakemberekkel. Felvetődnek szociális és érdekképviseleti kérdések is, melyekre lehetőségeink szerint segítünk megoldásokat keresni, ill. közvetíteni magasabb érdekképviseleti fórum

Nyílt napok, közös rendezvények: A szülőknek lehetőségük van betekintést nyerni az óvoda életébe, a nyílt napok, közös ünnepségek alkalmával**.**

Szakmai kapcsolatok ápolása

Kiemelt célunk, hogy jó kapcsolatot ápoljunk a Közép-Pesti Tankerületi Központtal, a Szakértői Bizottságokkal, valamint szakmai kapcsolat ápolása az Autizmus Alapítvánnyal és az Autizmussal élők Gyermekgyógyászati Vizsgálóközpontjával.

A gyermekek fejlődési ütemének ellenőrzése, értékelése

A csoportban dolgozó gyógypedagógusok kétheti, havi és éves tervet készítenek az autista csoport munkájának tervezéséhez. A foglalkozások kialakítását (egyéni, kiscsoportos, csoportos) a pedagógiai vizsgálatok alapján meghatározott fejlettség adja, melyet mindig írásban rögzítünk.

A nevelési év elején az újonnan érkező gyermekek szüleivel anamnézist veszünk fel. A gyermekről a beszoktatási idő alatt megfigyeléseket végzünk, majd elvégezzük a pedagógiai vizsgálatot. Ezt követően gyógypedagógiai véleményt készítünk a gyermekről, mely a szülők tájékoztatására szolgál.

A gyógypedagógiai vélemény főbb szempontjai:

- megjelenés,
- magatartás,
- mozgás,
- játék,
- kommunikáció,

-
vizuomotoros koordináció,

- önkiszolgálás,
- kognitív fejlettség.

Gyógypedagógiai jellemzést ezen kívül szakértői vélemény kéréséhez, valamint kontroll vizsgálatot megelőzően adunk ki.

A gyermekek fejlődésének nyomon követési formái

- folyamatos megfigyelés,
- feljegyzések készítése,
- a gyermekek cselekedeteinek, viselkedésének elemzése, - fejlődési tesztek, felmérések.

A gyermekek önmagukhoz mért fejlődésének eredményét évente kétszer: félévkor és a nevelési év végén írásban rögzítjük.

Az autista csoport gyógypedagógusai rendszeres esetbeszéléseken, team munkában keresik a lehető legjobb megoldást egy-egy gyermek esetében.

A mérés, értékelés formái, sajátos szempontjai

Méréseink elsősorban diagnosztikus jellegűek. Tájékoztatnak a gyermek állapotáról, mérik a fejlesztés eredményességét, meghatározzák annak további irányát. Az gyermekek értékelésére konkrét, azonnali és folyamatos, pozitív tartalmú visszajelzéseket alkalmazunk. Ez az egyéni képességeknek megfelelő értékelő rendszer hatékony eszköz számunkra a gyermekek pozitív énképének, önértékelésének kialakításában.A gyermekek teljesítményének értékelésénél mindig azt tartjuk szem előtt, hogy önállóbbá váltak-e, az általuk elsajátított ismereteket milyen mértékben tudják alkalmazni.

Méréseik

- Spontán játék megfigyelése
- Játékviselkedés felmérése
- Kommunikációhasználat megfigyelése
- Beszédértés megfigyelése

-

Mozgásfejlődés felmérése (nagymotoros fejlődés, testi tudatosság, finommotorikus fejlődés)

- Önkiszolgálás megfigyelése
- Szimbólumszint felmérése
- Nottingham Fejlődési Skála vagy Strassmeier Fejlődési Skála (megkésett fejlődésmenetű gyermekek felmérése)
- Kommunikációs Mátrix (súlyos kommunikációs zavarok, expresszív kommunikációs készségek felmérésére)
- Quill-féle Autizmussal élő gyermekek szociális és kommunikációs készségeinek (a képességek felmérésére, a fejlődés ellenőrzésére)

A szülőket folyamatosan tájékoztatjuk gyermekük fejlődéséről.

Az óvodai nevelés végére elérendő célok, követelmények

Az óvodai nevelés, fejlesztés végére a tanköteles korú gyermekeknek a következő fejlettségi szintet kell elérniük:

Nagymozgás

- járásuk, futásuk harmonikusabb;
- alapmozgásokat kis segítséggel végre tudják hajtani; - saját testen, térben tudnak tájékozódni.

Finommozgás

- szem-kéz koordináció összerendezettebbé válása; valamint - a ceruzafogás egyre biztosabb alakulása jellemzi őket.

Önkiszolgálás

- önkiszolgálási feladatokból néhányat el tudnak végezni;
- a szobatisztaság kialakult, a szükségleteiket jelzik;
- önállóan, kanállal étkeznek, pohárból tudnak inni;
- egyszerű munkajellegű – napi teendők – feladatokat végre tudnak hajtani.

Szociabilitás

-

- kialakult a kontaktuskészségük, hosszabb ideig tartó együttműködés jellemzi őket; kiscsoportban lehet őket foglalkoztatni, közösen tudnak tevékenykedni;
- figyelem rövidebb ideig tartó leköthetősége jellemzi őket; - környezetük néhány eszközét adekvátan tudják használni;
- szűkebb környezetükben biztonsággal tudnak tájékozódni.

Beszéd

- egyszerű, gesztusokkal kísért instrukciókat megértenek, követnek;
- egyszerű, szituációhoz kötött cselekvéseket tudnak utánozni;
- színeket, formákat tudnak egyeztetni, nagyság szerint válogatni; -tárgyat tárggyal, képet-tárggyal, képet képpel tudnak egyeztetni; - egyszerű cselekvéseket képeken felismernek.

A továbblépés módja

A tanköteles korba lépő gyermekek a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság iskolaérettségi vizsgálatán/kontrollvizsgálatán vesznek részt.

A szakértői vélemény, valamint a gyermekkel foglalkozó pedagógus és a szülő véleménye alapján kezdi meg a gyermek általános iskolai tanulmányait.

Gyermekeink egy része sajátos nevelési igényű, a középsúlyos értelmi fogyatékosok kerettanterve alapján működő speciális fejlesztő csoportba kerül, a jobban fejlődő társaik a sajátos nevelési igényű, enyhe értelmi fogyatékosok kerettanterve alapján működő csoportba folytatja tanulmányait.

Az ép intellektusú, autizmus spektrum zavarral élő gyermekek az óvodai nevelés után integrált általános iskolai nevelésben-oktatásban részesülnek.

Vannak olyan gyermekek is, akik további egy év gyógypedagógiai óvodai ellátást kapnak.

Az óvodából az iskolába való átmenet gondos előkészítést kíván. A szülők bevonására és aktív részvételére nagy hangsúlyt fektetünk, hiszen ez elősegíti a zökkenőmentes átmenetet. Az óvodai és iskolai élet közötti eltéréseket, a várható újdonságokat, a napi rutin változásait a szülőkkel szorosan együttműködve segítünk megértetni és elfogadtatni. Egyénre szabott vizuális segítséget készítünk a változásokra való felkészítéshez.

-

Részletes tájékoztatást nyújtunk az iskola számára a gyermekről a következő területeken:

a stressz megelőzésének, kezelésének stratégiáiról;

- a szenzoros ingerekre adott reakciókról;
- szociális készségekről és kortársakkal való együttműködésről;
- motivációról, tanulási stílusról, jutalmazhatóságról (jutalmazási rendszer);
- kommunikációértésről, kommunikációhasználatról (AAK eszközök használata);
- az önkiszolgálásról, önállóságról (szervezést-kivitelezést segítő vizuális stratégiák).

Mindezek elősegítik a gyermek egyéni szükségleteinek megismerését, valamint segít felkészülni a gyermek iskolai fogadására.

HALLÁSSÉRÜLT ÁLTALÁNOS ISKOLA NEVELÉSI PROGRAM

Nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Pedagógiai alapelvek

Az ép értelmű hallássérült valamint halmozottan sérült hallássérült tanulók egyéni fejlesztési lehetőségeit meghatározza a hallássérülés bekövetkeztének és felismerésének időpontja, kóroka, mértéke, az intelligencia foka, és egyéb társuló (autizmus, látás, mozgás, enyhe értelmi) fogyatékosságok, személyiségjegyek.

Nevelő-oktató munkánk tartalmának és követelményeinek meghatározásakor figyelembe kell venni a fentieket, különös tekintettel a tanulók korlátozott kommunikációs szintjére. Ugyanakkor támaszkodnunk kell a gyermek többi, ép analizátorára, egészséges pszichés funkcióira, ép intelligenciájára, és érdeklődő, jól aktivizálható személyiségére.

- Alapelvünk, hogy a nevelés és az oktatás egymástól elválaszthatatlan a nevelési célok és értékek biztosítása érdekében.
- A rehabilitáció, a többségi pedagógiai és társadalmi környezetbe való integrálódás elősegítése. Az ezt elősegítő speciális tevékenységek beépítése az iskolában folyó nevelő-oktató munka programjaiba, elengedhetetlen.
- A tanulási kudarcok minimalizálása a már kialakított és működő, hatékony és egyénekre szabott rendszer alkalmazásával.
- A különböző okokra visszavezethető tanulási lemaradást mutató gyermekek és tanulók elfogadása, felzárkóztatása.
- A szociálisan hátrányos helyzetű családban élő gyermekek komplex megsegítése, együttműködve a nehéz helyzetű családokkal, támogatva és bevonva őket a pedagógiai munkába.
- A közösségi nevelés területén a kisebb és a nagyobb közösségbe való tartozás értékének az interiorizálása, a család, az iskola megbecsülésének, tiszteletben tartásának, életvitelt szabályozó motívumként való elfogadása.
- A másság, a közösségek iránti elfogadás, tolerancia kialakítása a tanulók gondolkodásában, a rasszizmus, a gyűlölködés minden formájának elutasítására való késztetés.
- A tudás, a tanulás értékének, az életen át tartó folyamatos tanulásnak belső kötelezettségeként, életformaként való elfogadtatása.

A nevelő-oktató munka céljai

A nyelvi fejlődés eltérő menete az ismeretszerzés, tájékozottság, gondolkodás, az önállóság és a személyiségfejlődés terén is sajátos változásokhoz vezet.

Ennek megfelelően alakítottuk ki céljainkat:

- Többségi általános iskolákhoz hasonlóan iskolánknak is elsődleges célja az *alapműveltséget* biztosító ismeretek elsajátítása, a képességek, készségek fejlesztése, és a tanulási nehézségekből eredő hátrányok csökkentése.
- A hallás és/vagy az ép intellektus hiánya miatt a tanulmányait megkezdő 6-7 éves gyermek nyelvi fejlettsége és későbbi beszédfejlődési üteme is nagyon jelentős eltérést mutat az ép hallású gyermekhez képest. Ezért a nyelvi elmaradás hatékony csökkentése a cél, mind a beszédmegértés (szájról olvasás), mind az aktív nyelvhasználat terén. Az anyanyelvi fejlesztés célja, hogy az iskolai képzés időtartama alatt a siket tanulók közelítsék meg a hasonló életkorú, ép érzékszervű gyermekek nyelvi kompetenciáját. Ez a célkitűzés a dysphasiás és halmozottan sérült gyermekek esetében túl magas, ezért a szóbeli és írásbeli értés, közlés területén súlyos elmaradást mutató gyermekek állapotához és fejlődési üteméhez igazodva került kidolgozásra az Anyanyelv, valamint a Magyar nyelv és Irodalom tananyaga.
- Kiemelt figyelmet kell fordítani a tanulók *hallásmaradványának aktivizálására,* a hallási figyelem és differenciálási készség fejlesztésére. Az érthető kiejtés érdekében szurdopedagógiai és oligofrén pedagógiai módszerekkel a nyelvelsajátítás alapjául szolgáló akusztikus differenciáló készség fejlesztése. A beszédhallás fejlesztésével alapozható meg, majd érhető el a hangos beszéd elemeinek megértése és az érthető kiejtés.
- Tanulóink jelentős része szakiskolában folytatja tanulmányait, ezért fontos a *kézügyességük, munkavégző készségük* fejlesztése. Ennek megfelelően a készségtárgyak és gyakorlati ismeretek kiemelt szerepet kapnak a hallássérültek oktatásában. Így biztosítunk lehetőséget a manuális készségek magas fokú fejlesztésére, mozgássorok összerendezettségének fokozására, anyagok megmunkálásának elsajátítására, nevelési ismeretek gyakorlására, az önálló életvitel megalapozására. Feladata, hogy direkt módon alapozza meg a munkavégzésre történő felkészülést, a pályaválasztást.
- A halló társadalomba való beilleszkedéshez szükséges az *erkölcsi, viselkedési normák* elsajátítása, a közösséghez alkalmazkodó és beilleszkedő magatartás kialakítása is. A nyelvi kommunikáció súlyos akadályozottsága kedvezőtlenül befolyásolja azon személyiségjegyek kialakulását, melyek a hallássérült embereknek mind a szűkebb,

mind a tágabb környezetbe történő harmonikus beilleszkedését, együttélését lehetővé teszi. Ezért célunk a helyes szokások, viselkedési formák, erkölcsi értékek kialakítása. Az érintkezési formák pontos értelmezésével, nyelvi formáinak elsajátításával segíthetjük szociális kapcsolatrendszerük megfelelő kiépülését, személyiségük harmonikus fejlődését.

- Az intézmény kiemelt nevelési céljaihoz kapcsolódó eredmények alakulása az elvártaknak megfelelő. Tanulóink értelmi, érzelmi és szociális helyzetének megfelelő eredményeket várunk el.
- Az intézmény nevelési és oktatási célrendszeréhez kapcsolódóan kiemelt tantárgyak oktatása eredményes.
- Az eredmények eléréséhez a munkatársak nagy többsége hozzájárul. A tanórák különbözősége ellenére, szinte minden tantárgynál megjelennek és rendszeresek az intézmény céljainak elemei. Minden kolléga igyekszik beépíteni tantárgyába és tanóráiba ezeket a célokat.
- Az intézmény rendelkezik külső elismeréssel. Tanulóink rendszeresen részt vesznek tanulmányi- és sportversenyeken. Ezeken az eseményeken jelentős sikereket érnek el.

A nevelő-oktató munka feladatai

- Az *alapműveltség* kialakítása során érvényesíteni kell a gyakorlatközpontúságot, az életvitelhez szükséges, alkalmazható tudás gyarapítását, a problémamegoldó gondolkodás fejlesztését. A tanulók megszerzett tudásukat valóságos problémák, feladatok kezelésében is alkalmazzák, döntésképességüket spontán élethelyzetekben is érvényesítsék! A mentális képességek céltudatos fejlesztése során az önálló tanulás és az önművelés megalapozása is feladat.
- A lassabban fejlődő beszédhez történő igazodás elsősorban az *anyanyelvvel* való igen hangsúlyos foglalkozást igényli. Ki kell alakítani egy hiányzó funkciót, nagy vonalakban megismételve a természetes beszédfejlődés menetét. A súlyos fokban hallássérült tanulók nevelésében a NAT-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadók, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei. A NAT-ban és a kerettantervekben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni a tananyagot a hatályos SNI-s Irányelvek alapján.

- A megváltozott tanulói igényekhez való adaptálódás megvalósítását különböző módszerek alkalmazásával igyekszünk segíteni. Ilyen az aktív tanulás támogatása, aminek során lehetővé tesszük iskolán kívüli szakemberek bevonását, valamint a külső helyszínek nyújtotta pedagógiai lehetőségek felhasználását (könyvtár, múzeum, kiállítások, színház,).
- A különböző tárgyakat tanítók együttműködnek, hogy a tanulóknak lehetőségük legyen a tanórákon vagy a témahetek, tematikus hetek, projektnapok, témákhoz szervezett események, tanulmányi kirándulások, iskolai táborok alkalmával a tantárgyak szervezett, összefüggő, illetve kapcsolódó tartalmainak integrálására.
- A szaktantárgyak oktatása során a multidiszciplináris órák szervezésére, valamint a digitális technológiával támogatott oktatási módszerek alkalmazására is nagy hangsúlyt fektetünk.

Különös figyelmet fordítunk a hatályos Nat szerinti kulcskomnpetenciák fejlesztésére, úgymint

- **tanulás kompetenciái**: az alkalmazott módszerek elősegítik az aktív tanulóvá válást, a tanulás tervezését, az egyéni tanulási stílus kialakítását, a mérlegelő gondolkodást, a belső motiváción nyugvó cselekvést, a célok elérése iránti elkötelezettséget.
- **kommunikációs kompetenciák**: a kommunikációs kompetenciák formálása során a tanuló gyakorolja az érzelmek kommunikálásának, az empátián nyugvó értő figyelemnek, az álláspontok asszertív megjelenésének, az erőszakmentes kommunikációnak, valamint a társas konfliktusok kezelésének kommunikációs technikákat igénylő változatait.
- **digitális kompetenciák**: digitális kompetenciák fejlesztését támogatja a projektmunkák szervezése, megvalósítása. A digitális önkifejezés, a közösségi oldalakon történő önmegjelenítés, az információk kezelése.
- **matematikai, gondolkodási kompetenciák**: a gondolkodási készségeket fejlesztik azok a tanulási tevékenységek, amelyek különböző élethelyzetek, információforrások, médiatartalmak elemzését igénylik. Valóságos élethelyzetekben felmerülő etikai problémák, konfliktusok és a szabályok felismerése közben a tanuló elemző, problémamegoldó, mérlegelő gondolkodás alkalmazásával vizsgálja az események bekövetkezésének feltételeit. Átalakítja a szerzett információt, következtetéseket von le, magyarázatot keres, rendszerezést végez.
- **személyes és társas kapcsolati kompetenciák**: támogatja az önismereten alapuló önszabályozás és önfejlesztés megvalósítását, a lelkiismeretesség, az alkalmazkodóképesség, a kezdeményezőkészség, az elkötelezettség kialakulását, és a

teljesítmény javítására való törekvést. Gyakorlatok során az érzelmek felismerésének és kifejezésének, az érzelmi állapotok szabályozásának, a társas helyzetek észlelésének, a konfliktusok kezelésének és a döntéshozatali készségeknek a fejlesztése válik hangsúlyossá.

- **kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái**: a tanulók önállóan vagy csoportosan lehetőséget kapnak kreatív alkotások tervezésére, készítésére, projektfeladatok szervezésére, kivitelezésére. A szocio-emocionális készségek fejlesztése drámajátékkal, szerepjátékkal valósul meg, az érzelmek kifejeződése vizuális alkotásokban, mozgásban ölt testet. A tudatosság erősítését segítik elő azok a feladatok, amelyekben kulturális hagyományok megismerésére kerül sor.
- **munkavállalói, vállalkozói kompetencia**: a tanulók számára elengedhetetlen szükséglet az alkalmazkodás, a beilleszkedés a hallók és a munka világába, az ehhez szükséges készségek, képességek kialakítása, fejlesztése, differenciálása.
- A diagnosztizáltan diszfáziás, diszlexiás, diszgráfiás, diszkalkuliás tanulók növekvő jelenléte szükségessé teszi a zavarok, akadályok felismerését, a korai, speciális foglalkozások megkezdését, az ehhez szükséges differenciált módszerek alkalmazását. A beszéd-nyelvtanulási zavart mutató tanulókat is alkalmassá kell tenni a tanterv lényegi tartalmainak birtoklására. Ezt részben a rehabilitációs célú foglalkozások, részben a valamennyi tantárgyban megjelenő anyanyelvi készségek fejlesztését célzó rehabilitációs tartalmak segítségével kívánjuk elérni.
- Intézményünkben a jelnyelv a megértés fontos eszköze a súlyos fokban hallássérült személyek számára az egymás közötti kommunikációban. A hangos beszédet kísérő jelnyelv segítséget nyújt a nyelvi kommunikáció közvetítésében és értelmezésében azokban az esetekben, amikor a nyelvi közlés megértése különböző okok miatt akadályozott (mentális problémák, diszfázia, részképesség zavarok stb.) Intézményünkben az előkészítő 1. osztálytól biztosítjuk a jelnyelv heti rendszerességű oktatását. A jelkommunikáció órát anyanyelvi szinten jelelő pedagógus tartja.
- A folyamatos *hallástréning* beépül a nyelvtanítás, nyelvelsajátítás rendszerébe, valamennyi tantárgyba, nem korlátozódik meghatározott óraszámokra, tantárgyakra, témákra.
- A célzott hallás-, beszédhallás-nevelés feladata, tartalma az életkorhoz rendelt kívánatos fejlettségi szint az Anyanyelv, a Magyar nyelv és irodalom, az Egyéni anyanyelvi nevelés, a Hallás-, ritmus, -mozgásnevelés tantárgyak anyagában jelenik meg. Az eredményes hallásnevelés feltétele a korszerű audiológiai ellátás, mely

rendszeres hallásvizsgálatokból, a hallókészülék megfelelő kiválasztásából, beállításából, kontrolljából, és a jó minőségű illesztékek alkalmazásából áll.

- A *technikai ismeretek,* kézügyesség fejlesztése során meg kell ismertetni a tanulókkal, hogy miképpen tudunk együtt élni a technikai környezettel, és hogyan tudjuk a technika okozta környezeti károkat megszüntetni. Fontos a tanulók koncentráló, problémamegoldó, alkotó, becslési, döntési, elemző, szintetizáló képességének fejlesztése mellett kialakítani a kézügyességet, a pontosságra való igényt, a kreativitást, a jó tér-látást, a mások és saját munkájának megbecsülését, a munka szeretetét.
- A *szocializáció* folyamatának elősegítése szükséges a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozásával. A helyes magatartásformákat meg kell ismertetni, és gyakoroltatni kell a tanulókkal. A mindennapi életvitellel kapcsolatos praktikus ismereteket kell nyújtani. A felnőttekkel és társaival való kapcsolatait a hallássérült gyermeknek segíteni és megerősíteni kell. Segítséget nyújt a hallássérült embernek sajátos problémái miatti akadályozott helyzetében a társadalmi környezetében való eligazodáshoz, szocializációjához.
- A *test és lélek* harmonikus fejlesztését a mozgásigény kielégítésével, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék, a mozgáskultúra fejlesztésével kell elérni. Az egészséges élet-mód alapvető ismereteinek közvetítésével, s az ezt elősegítő szokások kialakításával kell megalapozni tudatos életvitelüket. Feladatunk a fizikai munkavégzésre történő testi és pszichikai felkészítés, a motoros képességek fejlesztése fizikai kondíció növelése, egészséges életre nevelés, mozgásigény kialakítása.

<u>A nevelő-oktató munka eljárásai, eszközei</u>

A nevelő-oktató munka során a gyógypedagógusnak alkalmaznia kell az általános pedagógia, a szurdopedagógia és az oligofrénpedagógia legújabb eljárásait, meg kell találnia ezek finom differenciálási lehetőségeit, megfelelő adaptációjának módját az adott gyermekre, gyermekcsoportra.

A siket gyermek esetében a szokásostól eltér a beszéd, a nyelv és ennek következtében a személyiség fejlődése is. Ezért nagy gondot kell fordítani az érzelmi – akarati élet nevelése során azokra a kompenzáló és korrigáló eljárásokra, amelyek a magatartási formák kialakítását, érlelését vagy megváltoztatását eredményezik.

A gyógypedagógus által alkalmazott eljárásoknak igazodniuk kell a hallássérülés speciális kihatásaihoz: elsősorban a verbális nehézségekhez, a merevebb beállítódáshoz, a gyakorta előforduló önállótlansághoz, és a szemléletes összefüggésekre alapozó gondolkodáshoz.
A nevelő-oktató *munka eljárásainak* megválasztásában és a taneszközök használatában fontos szempont az életkori jellemzők figyelembe vétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása, a felfedezés lehetősége, a kreativitás fejlesztése, a differenciált fejlesztés, a művészeti, a gyakorlati és a közismereti készségek fejlesztésének egyensúlya, a tanulók egészséges terhelése, fejlődésük folyamatos követése, a személyre szóló, fejlesztő értékelés.
Elsősorban a tanulók aktív részvételét igénylő ismeretszerzési eljárásokat kell alkalmazni (megfigyelés, kísérlet, anyaggyűjtés, modellezés, szerepjáték stb.). Az iskola épít a tanulók kíváncsiságára és az ismeretek iránti igényükre.
A szabályozás értelmében a súlyos tanulási, beszédtanulási nehézséggel küzdő gyermekek számára a korrekciós foglalkozás csak akkor rendelhető el, ha a pedagógusok által felismert társuló zavart a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Hallásvizsgáló, Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézmény külön vizsgálata megerősíti.

A közösség- és személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok áthatják egész pedagógiai tevékenységünket. Gyermekeink közösségben élnek, melyet a közös cél, közös munka és közös értékrend tart össze, megadva azt a keretet, ahol tudásuk gyarapodhat, egyéniségük kibontakozhat.
Célunk, hogy önálló személyiségét megtartva, a társas együttélésre alkalmas, a hallók társadalmába jól beilleszkedő, a környezet emberi és természeti értékeit ismerő, a negatívumokat felismerő, és elutasítani tudó tanulókat neveljünk.
Intézményünkben a közösségi nevelés óvodás kortól a felnőtté válásig (szakiskola) történik. Legkisebb és egyben alapvető életközössége az osztályközösség, - ahonnan a további közösségek szervezése indul.
Ez a fejlesztési terület érzelmeket formál, magatartásformákat alakít ki, következésképpen ezek nem jelennek meg külön tartalmakban. Minden foglalkozási típust áthatnak, és a pedagógiai tevékenység során a legváltozatosabb formában alkalmazzuk a nevelés eszközeként.

A közösségfejlesztés kulcsszereplői

A közösségé fejlesztés már az óvodában megjelenik és egészen az általános iskolán át a szakiskolai képzésig terjed. Az átfogó fejlesztés mind a tanórák, fejlesztő órák és az iskolai élet

többi területének szerves részét képezi. Mindezek eredményéről az osztályfőnöki és csoportvezetői beszámolókból informálódik a tantestület, valamint az intézmény dokumentumaiban és a mindennapi gyakorlatban követhetőek nyomon. A Diákönkormányzat által szervezett programok, események és ünnepélyek egyik alapvető célja, hogy az óvoda, általános iskolai és szakiskola tanulói minél egységesebb közösséget alkossanak.

A figyelem középpontjában a tanulók/gyermekek kulcskompetenciáinak fejlesztése áll. A pedagógusok módszertani kultúrája kiterjed a személyes és szociális képességek fejlesztésére. A pedagógusok a munkaközösségi megbeszéléseken megosztják egymással ez irányú módszertani tudásukat és esetmegbeszéléseket tartanak. A fejlesztés eredményét folyamatosan nyomon követik, s ha szükséges, fejlesztési korrekciókat hajtanak végre.
A tanulók/gyermekek közötti, valamint a tanulók és pedagógusok közötti kapcsolatok jók.
Az intézmény gondoskodik a pedagógusok, a pedagógiai munkát segítők valamint a tanulók/gyermekek közötti folyamatos információcseréről és együttműködésről.

Egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

Már első osztályban megfigyelést végzünk a gyermekek életmódjával kapcsolatban. Ennek tükrében alakítjuk ki a hétköznapok iskolai szokásait, illetve párhuzamosan a szülőket is igyekszünk megnyerni ennek a feladatnak. Minden szülői értekezleten időt szentelünk a felmerülő problémák, helytelen szokások (pl. reggeli, tízórai fontossága, stb.) megbeszélésének. Adott esetben kérjük külső szakember segítségét is.
A további évfolyamokon folytatjuk az első osztályban elkezdett munkát - figyelembe véve a gyermek életkori sajátosságait. Az etika / hit- és erkölcstan és osztályfőnöki órák feladata kialakítani a gyermekben a felelősségtudatot saját- és társai egészsége iránt. Konkrét feladatokat adunk nekik, majd ezeket megbeszéljük. A felelősségtudattal párhuzamosan, az önfegyelem kialakítására is gondot fordítunk, hiszen hosszú távon csak így látjuk biztosítottnak nevelőmunkánk eredményességét. Az egyházi év ünnepeire való felkészülési idő kitűnő alaklom ezek gyakorlására. Feladatunk megtenni mindent, hogy az iskola légköre biztosítsa a gyermek számára annyira fontos feszültség- és szorongásmentes természetes állapotot. Ugyanakkor nem szeretnénk mindentől megóvni a gyermeket, sokkal inkább megtanítani arra, hogy helyesen fogadja az őt érő kihívásokat, kezelni tudja érzelmeit, legyen olyan kapcsolata legalább egy pedagógussal az iskolában, akihez bizalommal fordulhat segítségért. Az iskolai programokat úgy szervezzük meg, hogy vonzó lehetőséget biztosítsunk a mindennapi testedzés megvalósítására. A helyes életvitel kialakításához szükséges ismeretek elsajátításához a

tanórákon kívül is lehetőségeket teremtünk, lehetőleg külső szakember igénybevételével. Keresztény megközelítéssel kell foglalkoznunk a szexuális kultúra és magatartás -, illetve a családi életre, a felelős örömteli párkapcsolatra történő felkészítés kérdéseivel.

Az egészségnevelés területei:

Egészséges napirend kialakítása

- arányos napi terhelés,
- szünetekben szellőztetés, szabadban eltöltött szünet,
- a tízórai szünet rendjének betartása,
- meghatározott rendben az ebédeltetés,
- ösztönzés az egészséges életmód napi gyakorlattá tételében, pl. otthoni torna, évszaknak megfelelő öltözködés. **Egészséges környezet**
- az egészséget támogató környezet kialakítása (lsd. Környezetnevelési program)
- Az egészséges táplálkozás elterjesztése
- az iskola által biztosított étkeztetés étrendjére való odafigyelés, pl. az étrend összeállításában való részvétel,
- a rendszeres táplálkozás fontosságának hangsúlyozása.

Drogprevenció

- ismerjék fel az egészséget veszélyeztető magatartásformákat, élethelyzeteket,
- tudjanak különbséget tenni a „kockázatos” és a „veszélyes dolgok, tevékenységek között,
- legyenek tisztában a dohányzás, az alkohol és a kábítószer-fogyasztás egészségi következményeivel.

Példamutató iskolai hatás

- termek, folyosók, udvar, orvosi rendelő
- a pedagógusok, a dolgozók példamutatása

Az iskolai egészségnevelést szolgáló tevékenységek

a) Az osztályfőnöki órák tematikájában jelen vannak a következő témák:
   - a dohányzás káros hatásai, az alkohol- és kábítószer fogyasztás káros hatásai
   - az egészséges táplálkozás fontossága
   - az egészséges életmód
   - az aktív életmód: „Ép testben ép lélek”
   - a személyes higiénia fontossága és annak gyakorlási módjai
   - a szexuális fejlődés

b) A természetismeret és biológia tantárgyak tanóráin feldolgozott ismeretek
c) Az egészségnevelést szolgáló tanórán kívüli foglalkozások:

- külső előadók meghívása főleg a következő témákban: a kábítószerek kártékony hatása a testi és lelki egészségre, a dohányzás káros következményei, az alkoholizmus, a TV és számítógép függőség
- filmek megtekintése és megbeszélése a fenti témákban
- osztálykirándulás
- lehetőség szerint egy-egy gyalogtúra vagy kerékpártúra megszervezése a környéken
- erdei iskola;
- nyári táborok;
- egészségnevelési akciók;
- sportnap;

A mindennapi testnevelés megvalósítása a törvényi előírásoknak megfelelően történik.
A mindennapos testnevelés megvalósítása során alsó tagozaton heti 2 óra úszás oktatással, felső tagozaton és a szakiskolában pedig délutáni sportkör foglalkozásokkal egészítjük ki a délelőtti testnevelés órákat.

Az egészségnevelés megvalósításában résztvevők:

- belső (iskolai) résztvevők: pedagógusok, hitoktatók, osztályfőnökök, iskolaorvos, védőnő, logopédus, gyógytornász, fogorvos, gyermekvédelmi felelős
- külső partnerek: ÁNTSZ, Gyermekjóléti Szolgálatok, Családsegítő szervezetek, rendvédelmi szervek, FODISZ

Az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

Az iskolánk a társadalomban elfoglalt helye szerint különböző intézményekkel, szervezetekkel van kapcsolatban. Legszorosabb és legfontosabb kapcsolatunk azonban tanulóink családjával alakul ki. A ránk bízott siket kisgyermek fejlődése érdekében elengedhetetlen a szülő és a pedagógus aktív együttműködése óvodától a tanulmányok befejezéséig.

Az együttműködés megvalósulásának elvárható formái:

A szülők részéről együttműködő magatartást vár el intézményünk mely kiterjed a felsorolt területekre: a nevelési problémákra közös megoldás keresése, érdeklődő-segítő hozzáállás, őszinte véleménynyilvánítás, aktív részvétel az iskolai rendezvényeken.

Iskolánk részéről biztosítjuk a következőket: megfelelő tájékoztatás a szülők által megválasztott kommunikációs csatornán, nyitott és őszinte kapcsolat kialakítása iskola és a kollégium szintjén; esetmegbeszélések, nyílt napok, családi napok, fogadó órák, szülői értekezletek, gyermekvédelmi feladatok ellátása, segítő jellegű előadások a halló és a hallássérült szülők igényeit egyaránt figyelembe véve, kirándulások, erdei iskola szervezése, pályaválasztási tanácsadás az intézményben illetve külső kapcsolatok bevonásával.
Az ideális szülő-gyermek kapcsolathoz hasonlóan törekszünk egy ideális tanuló-pedagógus kapcsolat kiépítésére, fenntartására úgy a tanórákon, mind a tanórán kívüli foglalkozásokon.
Az ideális szülő-gyermek kapcsolathoz hasonlóan törekszünk egy ideális tanuló-pedagógus kapcsolat kiépítésére, fenntartására úgy a tanórákon, mind a tanórán kívüli foglalkozásokon.
Lehetőségeink az együttműködés továbbfejlesztésére:

- folyamatos és időbeli tájékoztatás az aktualitásokról, iskolát érintő kérdésekről interneten, honlapon
- még több segítségnyújtás a szülőknek a sérült gyermekükkel való foglalkozáshoz esetmegbeszéléseken
- még szélesebb réteg bevonása a különböző programokba
- közös rendezvények, kirándulások pedagógusok részvételével (karácsonyi vásár, farsang…)
- fokozottabb támaszkodás a szülői szervezet tevékenységére tervezés, szervezés területén
- felmerülő problémák esetén segítségnyújtás a megfelelő szakember, ill. segítő szervezet megtalálásában

A pedagógusok helyi feladatai, osztályfőnöki munka tartalma, osztályfőnöki feladatok

A pedagógus egészséges egyensúlyt teremt a nevelési és oktatási feladatok rendszerében. Kíváncsiságtól és érdeklődéstől motivált, szabályozott és kötetlen tevékenységek célszerűen kialakított rendszerében fejleszti a kisgyermekben a felelősségtudatot, a kitartást, az önállóságot, megalapozza a reális önértékelést. Mintákat és gyakorlóterepet ad magatartási normák, szabályok elsajátításához, a társas közösségekben való részvétel és együttműködés tanulásához, a problémamegoldáshoz, konfliktuskezeléshez. Megerősíti a humánus magatartásformákat, szokásokat, és a gyermek jellemét formálva elősegíti a személyiség fejlődését, érését, a felelős állampolgári magatartás megalapozását.
A tanár feladata, hogy integrált szemléletű, változatos tevékenységrendszer szervezésével olyan tanulási helyzet teremtése, amelyben a gyermek aktív résztvevője a kommunikációs

folyamatoknak. A kommunikáció különféle módjainak /verbális, nem verbális, képi, hangzó, elektronikus/ megismertetése, valamint a kommunikációs helyzetek értelmezésének, a társas kommunikációnak a gyakoroltatása szintén a pedagógus kötelessége. Ezzel jelentősen hozzájárul a diákok szociális és állampolgári kompetenciáinak fejlődéséhez.
A pedagógus ismerje a szubkultúrákat, ahonnan tanítványai érkeznek.

A pedagógusok intézményi feladatai

- Az iskolai élet egészére figyelve segítse a közösség tagjainak emberi és hitbeli kibontakozását. Személyi ügyekben a szeretetről és a diszkrécióról ne feledkezzen meg.
- Rendszeres önképzéssel és továbbképzéseken való részvétellel fejlessze szakmai és pedagógiai műveltségét. Törekedjen a hitben és szeretetben való növekedésre.
- Tartson rendszeres kapcsolatot diákjai osztályfőnökével, nevelőtanáraival, szüleivel, többi tanárával.
- Tantárgyanként, osztályonként, illetve csoportonként megtervezi egész tanévi munkáját, azt tanmenetben, vagy témaköri tantervben rögzíti, s szeptember 30.-ig az igazgatónak benyújtja, a megtartott órák sorszámát, anyagát, az óráról hiányzó tanulókat bejegyzi a haladási naplóba.
- Szakmailag és módszertanilag alaposan felkészül. Óráját pontosan kezdi és fejezi be.
- Saját órájáról indokolt esetben az osztályfőnökkel folytatott megbeszélés után tanulót elengedhet. Az osztályfőnök akadályoztatása esetén ideiglenesen jogaiba lép.
- Szakmai munkaközösségével egyetértésben megszervezi a tehetséggondozás és felzárkóztatás teendőit
- Alkalmazkodik ahhoz a szabályhoz, hogy egy osztály egy napon legfeljebb két átfogó dolgozatot írhat.
- A dolgozatokat legfeljebb két héten belül kijavítja, értékeli és kiadja a tanulóknak.
- A szülői házzal való kapcsolattartás érdekében fogadóórákat tart.
- Részt vesz a nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken. Az intézmény működési rendjében felmerülő foglalkoztatásokba /ügyeletek, felvételiztetés/ bekapcsolódik.
- A munkatervben előírt tanulmányi kirándulásokon, iskolai rendezvényeken részt vesz.
- A tantermekben, szertárban, tornateremben rendet biztosít, a leltározásban részt vesz.
- A következő feladatokkal az igazgató megbízhatja, ezért külön díjazás illetheti meg: nagyobb iskolai rendezvény /pl. színi előadás/ rendezése, tanulmányi, kulturális, sportversenyeken való felügyelet, a tanulók versenyekre, művészeti fellépésekre való

utaztatása, táboroztatás, a tanulmányi kirándulásokon, erdei iskolában kísérőtanárként való részvétel.

Az osztályfőnök szerepe a személyiségfejlesztésben

Az osztályfőnök a nevelőtanárral és a szaktanárokkal együttműködve segíti elő a tanulás alapvető feltételeinek megteremtését, valamint a tanulók egészséges életmódjának, iskolán belüli szokásrendjének kialakulását (pl. testnevelés órán kívüli testmozgás).

Az osztályfőnök segít annak megállapításában, hogy a tanuló auditív vagy orális, vizuális vagy a hangzó magyar nyelv jellel kísért változatának segítségével tudja a legmagasabb szinten elsajátítani a tananyagot. A tanulási technikák tanítása folyamatos feladata a felső tagozatnak. Az osztályfőnök és a nevelőtanár összehangolva készíti tervét a tanmenet és a foglalkozási terv alapján.

Az önismeret fejlesztés keretében foglalkoznak az önértékelés, önbizalom, ambíció fogalmával. Az osztályfőnökök és a csoportvezető nevelő tanárok igyekeznek megismerni a szülők nevelési módszereit. A kritikus időszakot átélő gyermekek és szülők megsegítésére olyan szülői értekezletek szervezhetők, amelyeken az iskolapszichológus irányításával, segítségével dolgozzák fel a problémákat.

A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

Tanulóink között egyre több a tanulási zavar mellett jelentkező súlyos beilleszkedési, magatartási problémákkal küzdő gyermek.

A siketségből eredő kisgyermekkori és a később is fennmaradó kommunikációs zavarok gyakran autisztikus tüneteket, egocentrizmust, empátia-hiányt és hiperaktivitást okoznak. Az ebbe a körbe tartozó gyermekek fejlettségi szintjének felmérése komplex orvosi, pszichológusi és pedagógiai vizsgálattal történik. A kapott értékek alapján megtudjuk, hogy honnan, milyen szintről kell elkezdeni a fejlesztést.

A fejlesztést egyéni vagy kiscsoportos foglalkozások keretében végezzük. Után követő mérések szükségesek félévkor és év végén.

Iskolánkban több pedagógus végzi a gyermekek felmérését SINDELAR-programmal, konkrét feladatokkal látja el a felzárkóztatást végző pedagógust, és ellenőrző vizsgálatokkal nyomon követi a gyermek fejlődését.

Fontos hangsúlyozni, hogy *a differenciált képességfejlesztés nem korrepetálás, hanem korrigálás, kompenzálás*.

Tanulóinknál a kognitív képességek, a grafomotoros készség, a gondolkodási műveletek, a kommunikációs képesség kialakítása és fejlesztése, valamint a szociális érzékenység elemi szintjének (egymás elfogadása) kialakítása, és az önállóság kialakítása történik.
Az oktatás a tananyag sokoldalú megközelítésével, valamint lényegkiemeléssel történik. Differenciált órákon lehetőség van a hiányok pótlására, ill. jobb képességű gyermekek esetében magasabb szintű tananyag átadására.
Az osztályokban a gyermekek felzárkóztatását, ill. a gyorsabban haladók további fejlesztését gyógypedagógiai asszisztensek segítik.
Az asszisztensek szükség szerint a többi osztályban is végeznek felzárkóztató munkát. A felzárkóztatást helyi tanterv és gyakorlatgyűjtemény segíti. A tantervben követelmények nem szerepelnek. Követelmény csak az lehet, hogy a gyermek saját magához mérten fejlődjön a különböző képességek és készségek területén.
A felzárkóztatást helyi tanterv és gyakorlatgyűjtemény segíti. Követelmény csak az lehet, hogy a gyermek saját magához mérten fejlődjön a különböző képességek és készségek területén.
A súlyos fokban hallássérült tanulók nevelésében a NAT-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadók, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei.
Felzárkóztatásra iskolánk osztályonként heti 1 órát, differenciált képességfejlesztésre szükség szerinti óraszámot biztosít.
Halmozottan sérült tanulóink módosított, egyénre szabott anyanyelv/magyar tanterv alapján tanulnak, mely lehetővé teszi egyes (képességeikhez mérten nehéz) anyagrészek időbeli kiterjesztését, ill. elhagyását. A helyi tantervben a követelmények, a továbblépés feltételeinek maghatározásánál a testi, érzékszervi fogyatékosság tényét figyelembe vesszük.
Az alapfokú nevelés-oktatás szakaszán lehetőség van a gyermek egyéni képességeinek kibontakoztatására és fejlesztésére.
A szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatát figyelembe véve, a tanuló egyéni tanulási nehézségét mérlegelve az igazgató dönt az egyes tantárgyak osztályzásának mentességéről. A dysphasiás gyermekeknél a tananyag könnyebb megértését segíti a jelnyelv használata. Természetesen az ő esetükben is elsődleges cél (képességeik figyelembevételével) a hangzó beszédre nevelés.

A tanulók intézményi döntési folyamatban való részvételi jogainak gyakorlása

Az intézményünkben Diákönkormányzat működik, mely a Köznevelési Törvény előírásainak megfelelően szerveződik és jön létre.

A diákönkormányzatban a „segítő tanár” jelenléte, ill. annak moderátori szerepe elengedhetetlen tanulóink kommunikációs szintjének késleltetett alakulása miatt.
A tanév során a diákönkormányzat és a kollégium közös feladata az alábbi események megszervezése: Siketek Világnapja, Halloween, Mikulás, Luca nap, Karácsony, Valentin-nap, Farsang, Családi nap, Gyereknap, Erdei iskola, évzáró ünnepség.
Az iskolai diákönkormányzat az épület díszítésére, tisztaságára, a tanulmányi munka, a magatartás és a sport terén évente versenyeket szervez és értékel. A jutalmazással egybekötött értékelések jól motiválják a tanulókat. A játékos versenyek, vetélkedők, ünnepélyek, rendezvények szervezését a kollégium és a diákönkormányzat közösen végzi.
Az intézmény számára fontosak a hagyományai, azok megjelennek az intézmény alapdokumentumaiban, tetten érhetők a szervezet működésében és a nevelő-oktató munka részét képezik. Az intézményben dolgozók és külső partnereink ismerik és ápolják az intézmény múltját, hagyományait, nyitottak új tradíciók teremtésére.

A szülő-tanuló-pedagógus és az intézmény partnereinek kapcsolattartási formái

Külső kapcsolatok rendszere

Az évenkénti „Családi nap” rendezvénye hagyománnyá vált. a szülők és a gyerekek egyaránt kedvelik a színes, játékos vetélkedőkkel és szakmai előadásokkal társított programot. Az intézmény és a családok kapcsolatát erősíti a szülők bevonása az iskolai programokba (farsang, ünnepélyek), a szülői szervezet munkájába és az iskolai alapítvány („A beszélő siketért” Alapítvány) tevékenységébe.
A szülőkkel a kapcsolattartás folyamatosságát a fogadó órák, a szülői értekezletek és a nyílt napok rendszeres megtartásával valósítjuk meg.

A Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Hallásvizsgáló, Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménnyel a tanulók felvétele, fejlődésük nyomon követése, áthelyezése kapcsán folyamatos az együttműködésünk.

A Helyi Tantervben adaptált Kerettantervek megnevezése

Az intézmény tantestülete helyi tantervét a NAT 2012: 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet Magyar nyelv és irodalom műveltségterület, a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet 2. sz. melléklet: A Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve, valamint az 51/2012. (XII.

21.) EMMI rendelet 1. sz. melléklet: Kerettanterv az általános iskola 1–4. évfolyamára megnevezésű kerettanterv 1.2.3. előírásai alapján készítette.
2020. szeptemberétől felmenő rendszerben: a 2020-as NAT-hoz illeszkedő Kerettanterv az általános iskola 1.4. évfolyamára, a 2020-as NAT-hoz illeszkedő Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára szabályozókat használtuk (5/2020. (I. 31.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szabályozó alapján.
110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról)
Az óraszámok meghatározásánál a Nat 2020 *Alapóraszámok tanulási területenként kétéves bontásban* (II.2.1.1. táblázat) és *A tanulók heti kötelező alapóraszáma és maximális óraszáma évfolyamonként* (II.2.1.2. táblázat) az irányadó.

Tantárgyak és óraszámok

ÚJ Kötelező tantárgyak és óraszámok az 1–4. évfolyamon 2020. szeptembertől

Tanulmányi területek		Tantárgyak	előkészítő 1. évf.	előkészítő 2. évf.	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
1.	Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	7+2	7+2	7+2	7+2	5+2	5+2
2.	Matematika	Matematika	4	4	4	4	4	4
3.	Etika/hit és erkölcstan	Etika/hit és erkölcstan	1	1	1	1	1	1
4.	Természettudomány	Környezetismeret	-	-	-	-	1	1
5.	Idegen nyelv	Idegen nyelv	-	-	-	-	-	2
6.	Művészetek	Hallás-ritmusmozgás nevelés	2	2	2	2	2	2
7.		Vizuális kultúra	2	2	2	2	2	1
8.	Technológia	Technika és tervezés	1	1	1	1	1	1
9.		Digitális kultúra	-	-	-	-	1	1

10.	Testnevelés és egészségfejl.	Testnevelés	5	5	5	5	5	5
Kötelező alapóraszám			22	22	22	22	22	23
Szabadon tervezhető órakeret			2	2	2	2	2	2
Maximális óraszám			24	24	24	24	24	25

évfolyamok	elk. 1.	elk.2.	1.évf.	2.évf.	3.évf.	4.évf.
habilitációs és rehabilitációs órák	10	10	10	10	10	11
Egyéni anyanyelvi nevelés	10	10	8	8	8	8
Anyanyelvi fejlesztés			1	1		
Magyar nyelv					1	1
Differenciált fejlesztés			1	1	1	2
egyéb órakeret	3	3	3	3	3	3
jelkommunikáció	2	2	2	2	2	2

A jelkommunikáció foglalkozás az osztályok órakeretének terhére megtartva.

RÉGI Kötelező tantárgyak és óraszámok az 1–4. évfolyamon 2013. szeptembertől

Műveltségi terület	**Tantárgy**	**előkészítő 1. évf.**	**előkészítő 2. évf.**	**1. évf.**	**2. évf.**	**3. évf.**	**4. évf.**
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	8+2	8+2	7+2	7+2		
	Magyar irodalom					4+2	4+2
	Magyar nyelv					2	2
Matematika	Matematika	4	4	4	4	4	4
	Erkölcstan	1	1	1	1	1	1

Idegen nyelvek	Idegen nyelv						2
Ember és természet	Környezetismeret			1	1	1+1	1+1
Művészetek	Hallás-ritmus és mozgásnevelés	2	2	2	2	2	2
	Vizuális kultúra	2	2	2	2	2	2
Életvitel és gyakorlat	Életvitel és gyakorlat	1	1	1	1	1	1
Testnevelés és sport	Testnevelés és sport	5	5	5	5	5	5
Rendelkezésre álló óra keret		**25**	**25**	**25**	**25**	**25**	**28**
Szabadon tervezhető órák		**2**	**2**	**2**	**2**	**3**	**3**

A jelkommunikáció foglalkozás az osztályok órakeretének terhére megtartva.

évfolyam	**előkészítő 1. évf.**	**előkészítő 2. évf.**	**1. évf.**	**2. évf.**	**3. évf.**	**4. évf.**
Rehabilitációs órakeret	**10**	**10**	**10**	**10**	**10**	**11**
Egyéni anyanyelvi nevelés	10	10	8	8	8	8
Anyanyelvi fejlesztés			1	1		
Magyar nyelv					1	1
Differenciált fejlesztés			1	1	1	2
egyéb	**3**	**3**	**3**	**3**	**3**	**3**

ÚJ Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok 5-8. évfolyamon 2020. szeptembertől

Tanulási terület	**Évfolyamok**	**5.évf.**	**6.évf.**	**7.évf.**	**8.évf.**
Magyar nyelv és irodalom	Magyar irodalom	3	2+1	2+1	2
	Magyar nyelv	1	2	1	1
Történelem állampolgári ismeretek	Történelem	2+1	2+1	2	2
	Állampolgári ismeretek	-	-	-	1

Idegen nyelv	Angol nyelv	3	3	3	3
Közösségi nevelés	Osztályfőnöki	1	1	1	1
Művészetek	Hallás-ritmus	2	1	1	1+1
	Vizuális kultúra	1	1	1	1
Etika/hit és erkölcstan	Etika/hit és erkölcstan	1	1	1	1
Matematika	Matematika	4	4	3+1	3+1
Természettudomány és földrajz	Természettudomány	2	2	-	-
	Fizika	-	-	1	2
	Kémia	-	-	1	2
	Biológia	-	-	2	1
	Földrajz	-	-	2	1
Technológia	Digitális kultúra	1	1	1	1
	Technika és tervezés	1	1	1	
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	5	5	5	5
Kötelező alapóraszám		**27**	**26**	**28**	**28**
Szabadon tervezhető órák		**1**	**2**	**2**	**2**
Maximális óraszám		**28**	**28**	**30**	**30**

Megjegyzés:

- a hon-és népismeret 5. évfolyamon a történelem tantárgyba, a dráma és színház tartalmak 8. évfolyamon a hallás-ritmus-mozgásnevelés tantárgyba beépítve jelennek meg a szabadon tervezhető órák keretében
-

évfolyam	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**
Rehabilitációs óraszám	**11**	**11**	**12**	**12**

egyéb óraszám	**3**	**3**	**4**	**4**
jelkommunikáció	1	1	1	1

RÉGI Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok 5-8. évfolyamon 2013. szeptembertől

Műveltségi területek	**Tantárgyak**	**5. évf.**	**6. évf.**	**7. évf.**	**8. évf.**	
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	4+1	4+2	3+2	4+2	
Idegen nyelv	Angol nyelv	3	3	3	3	
Közösségi nevelés	Osztályfőnöki	1	1	1	1	
Művészetek	Hallás-,ritmus-mozg.nev.	1	1	1	1	
	Rajz és vizuális kultúra	1	1	1	1	
	Dráma és tánc	1	-	-	-	
Ember és társadalom	Hon- és népismeret	1	-	-	-	
	Erkölcstan	1	1	1	1	
	Történelem	2+1	2	2	2	
Matematika	Matematika	4	3+1	3+1	3+1	
Ember és természet	Természetismeret	2	2	-	-	
	Fizika			2	1	
	Kémia	-	-	1	2	
	Egészségtan/biológia	-	-	2	1	
Földünk - környezetünk	Földrajz	-	-	1	2	
Informatika	Informatika	-	1	1	1	
Életvitel és gyakorlat	Technika	1	1	1	-	
Testnevelés és sport	Testnevelés	5	5	5	5	
Kötelező alapóraszám		**26**	**25**	**28**	**28**	
Szabadon tervezhető órák		**2**	**3**	**3**	**3**	

Maximális órakeret	**28**	**28**	**31**	**31**	

Megjegyzés: 5. évfolyamon a Dráma és tánc tantárgyi tartalma a hallás-ritmus-mozgásnevelés tantárgy keretein kerül oktatásra.

évfolyam	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**	
Rehabilitációs órakeret	**11**	**11**	**12**	**12**	
Egyéb órakeret	**3**	**3**	**4**	**4**	

A FELZÁRKÓZTATÁST SZOLGÁLÓ FOGLALKOZÁSOK MODULÁRIS SZERKEZETE

FEJLESZTÉSI TERÜLETEK	SZAKASZOK, ÉVFOLYAMOK									
	1/1.	1/2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Kognitív képességek										
Észlelés, érzékelés	x	x	x	x						
Figyelem, emlékezet	x	x	x	x	x	x				
Tér, idő, mozgás észlelése	x	x	x	x						
Gondolkodási műveletek										
Analízisszintézis	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Absztrahálás	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Összehasonlítás	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Összefüggések felfogása	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Kiegészítés	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Általánosítás	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Konkretizálás	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Rendezés	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Analógia	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Kombináció	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Grafomotoros készség	x	x	x							
Kommunikációs képességfejlesztés										
Beszéd	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Olvasás	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Helyesírás			x	x	x	x	x	x	x	x
Szövegértés	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Szövegalkotás, fogalmazás			x	x	x	x	x	x	x	x
Szociális érzékenység			x	x	x	x	x	x	x	x
Halmozottan sérültek fejlesztése minden területen, minden évfolyamon										

A fogyatékosság típusához és fokához igazodó fejlesztő program (figyelembe véve az SNI gyerekek iskolai oktatásának irányelveit)

Az ép intellektusú és halmozottan fogyatékos hallássérült gyermek a hallószerv valamely részének veleszületett vagy szerzett sérülése, illetve fejlődési rendellenessége következményeként az éptől eltérő hallásteljesítménnyel bír.

A hallássérült tanulónál – a hallás hiánya vagy csökkenése miatt – a szokásostól eltérhet a nyelvi kommunikáció (beszédértés, szövegértő olvasás, szókincs, nyelvi szerkezetek értése és használata, hangzó beszéd stb.) fejlettsége, ennek következtében a megismerő tevékenység és a teljes személyiség fejlődése is megváltozhat.

A hallás:

-biztonságot ad a környezetben való eligazodáshoz

-segít a verbális kommunikáció kialakításában, továbbá a személyiségfejlődésben

-felkészít eseményekre

-közvetíti a beszédet, a beszéd útján érzelmeket, hangulatokat is.

Az ép intellektusú és a halmozottan fogyatékos hallássérültek személyiségfejlődése sajátos jegyeket mutathat. Így többek között nehezítetté válik az információ kiválasztás, az ok-okozati összefüggések felismerése, az empátia, az alkalmazkodóképesség és a társas kapcsolatok kialakítása. Ugyanakkor elsődlegessé válik a vizualitás (vizuális információszerzés, jelnyelv stb.). Mivel a hallás és az ép intellektus a személyiség egyik meghatározója, így elsődleges feladatunk a megmaradt hallás és kognitív képességek pedagógiai módszerekkel történő felhasználása és fejlesztése: megfelelő, egyénre szabott hallókészülék és speciális módszerek segítségével, az oktató-nevelő munka teljes idejében és folyamatában fejlesztjük a hallást (hallási figyelem, hallási differenciálás, hallási élmények megerősítése és rögzítése). A hallásneveléssel párhuzamosan a hangzó beszéd kialakítása és fejlesztése határozza meg a munkánkat.

A halmozottan fogyatékos hallássérült tanulók nevelhetősége, oktathatósága súlyosan nehezített. Ezért alkalmazzuk az óvodában és az alapozó szakaszban a fokozott egyéni és kiscsoportos fejlesztést, a gyógypedagógiai asszisztenseket vagy a kéttanáros modellt.

A hallássérültek „diszfázia típusú” társuló tanulási zavara a halmozott fogyatékosság egy speciális változata. A hallássérüléshez társuló neurogén eredetű nyelvi zavar. Összetett tüneti képe súlyosabb fokú nyelvi és beszédfejlődési akadályozottságban, diszpraxiás és szenzomotoros integrációs zavarra utaló pszichomotoros jellemzőkben nyilvánul meg. A specifikus nyelvi zavar, valamint a kísérő pszichomotoros tünetek változatos formában, sajátos összetételben jelennek meg a hallási fogyatékosság enyhébb vagy súlyosabb mértéke mellett. Esetükben speciális módszertani eljárásokat és óraszervezési technikákat alkalmazunk.

Az óvodában az anyanyelv, az alsó tagozaton az anyanyelv és a magyar nyelv és irodalom, a felső tagozaton és a szakiskolában a magyar nyelv és irodalom órákon speciális óratípusokat és óramozzanatokat – pantomim, szerepjáték, szituációs gyakorlatok stb. – alkalmazunk a beszéd és a szókincs fejlesztésére. Függetlenül attól, hogy az óvodában illetve az iskola első évfolyamára érkező gyermekek esetében a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Hallásvizsgáló, Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézmény komplex

vizsgálata tájékoztatást nyújt az érkező gyermekek problémáiról, a belépés időszakában az intézmény bemeneti vizsgálatot végez a megismerés és a megindítandó terápiás program érdekében.

- Szabad beszélgetési és meghatározott témákra irányuló (tematikus) társalgást folytatunk a magyar nyelvi órákon, hogy az emberi kapcsolatok és viszonylatok jobb megismerésével közelebb kerüljenek a hallók világához.
- Az irodalmi művek és a történelmi események feldolgozása is a tanulók szociális kompetenciájának és világképének fejlődéséhez járul.
- A különböző tantárgyi/szaktárgyi ismeretek elsajátítása során kiemelt feladatunk a lényegi részek kiemelése és elkülönítése a kevésbé lényegestől, gondolatok továbbfűzése, vagy bizonyos esetekben tömörítése, az ok-okozati összefüggések felismertetése.
- Kooperatív tanulásirányítási technikákkal, értékelési módokkal segítjük tanulóink önközpontúságának enyhítését és reális értékrendjének kialakulását.

A tanulók egyéni szükségletéhez igazított individualizált, differenciált foglalkozásokat tartunk. A tanulási motivációk és a kognitív képességek fejlesztése a tanórákon, a délutáni foglalkozásokon és kiemelten a differenciált képességfejlesztés órákon valósul meg.
Az egészséges és kulturált életmódra nevelés és a környezettudatos magatartás kialakítása a speciális társalgási órákon, az osztályfőnöki órákon, valamint a *diákönkormányzati*, a diákotthoni, a szakköri foglalkozásokon, az erdei iskolában, kulturális programokon valósul meg.
Pedagógusaink nevelési stílusa, óravezetése, alkalmazott módszereik és munkaformáik, valamint növendékeinkkel kialakított kapcsolatuk, a segítő-elfogadó magatartás a helyes viselkedésminták kialakulását segítik.
Pedagógusaink példamutató magatartása és sokszínű egyénisége hozzájárul siket tanulóink pozitív személyiségfejlődéséhez.
Az ép intellektusú és halmozottan fogyatékos hallássérült tanulóink személyiségfejlesztésének eredményességét interdiszciplináris oktatás-és nevelésszemléletünk vagy iskolánk teljes tevékenységrendszerébe ágyazott, tudatos és tervszerű nevelés és oktatás biztosítja.

<u>Kötelező tantárgyak</u>

A tantárgyfelosztásnál figyelembe vettük az érvényes kerettanterv által megadott tantárgyi elnevezéseket. *Kötelező órák* :

Kiemelkedő helyet foglal el a magyar nyelv és irodalom tantárgy. Ezen tantárgy keretén belül történik a beszéd, a gyakorlati tevékenységekkel kapcsolatos anyanyelvi szókincs kialakítása, bővítése, a helyes kiejtés és beszédérthetőséget segítő ritmus fejlesztése. Csak az óraszámok emelésével tudjuk feldolgozni a magyar nyelv és irodalom tananyagát és tudjuk megvalósítani a speciális anyanyelvi fejlesztést. A magyar nyelvi tantárgy céljainak megvalósítása érdekében kihasználjuk a Hallás-, ritmus-, mozgás nevelés és az Egyéni anyanyelvi nevelés tantárgy keretein belül biztosított részképesség, és nyelvi fejlesztést is. A harmadik évfolyamtól a környezetismeret, a 4. évfolyamtól kezdve pedig az idegen nyelv tantárgy is jelentősen hozzájárul az anyanyelvi fejlesztéshez.

Szabadon tervezhető órák felhasználása a törvényi kereteknek (5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról) megfelelő óraszámban történik.

Az ének-zene tantárgy tartalmait diákjaink speciális igényeihez adaptálva a hallás-ritmus és mozgás-nevelés tantárgy foglalja magába.

A tanórán kívüli foglalkozások körében részben a kötelező órák terhére is (ha a foglalkozások száma eléri a napi 3 órát) kívánunk osztályfoglalkozásokat szervezni:

- tanulmányi kirándulás (állatkert, mezőgazdasági, ipari üzem, bíróság látogatása)
- erdei iskola (környezeti nevelés)
- kulturális rendezvények (múzeum, színház)
- sportrendezvények

Szabadon tervezhető órák felhasználása a törvényi kereteknek (2011. évi CXC. tv.) megfelelő óraszámban történik.

Ezen órák elosztásánál figyelembe vettük az előző tantervekhez viszonyított óraszámcsökkenést vagy emelkedést, illetve a specialitásunkból adódó többletfeladatokat.

A hallássérülésből adódó nehezített ismeretszerzés miatt a szaktárgyak esetében a tantervünk nem tartalmaz kiegészítő tananyagot. A kötelező ismeretanyag feldolgozása valamennyi órát igénybe vette.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy kötelező tananyaga kibővült helyi tartalmakkal:

- anyanyelvi fejlesztést szolgáló társalgási témákkal
- speciális anyanyelv tankönyvünk olvasmányainak feldolgozásával.

Habilitációs és rehabilitációs órák:

A hallássérült gyermekek fejlesztése az általános pedagógiai tevékenységen kívül egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozások, eljárások folyamatában valósul meg. A komplex ellátás a korai fejlesztésre és óvodai nevelésre építkezve, döntően a szurdopedagógiában használatos módszerek alkalmazásával, megfelelő audiológiai ellátással történik.

Intézményünkben az ép értelmű súlyos fokban hallássérült (siket) tanulóknak ugyanazokat a követelményeket kell teljesíteniük, mint ép érzékszervű, jó hallású társaiknak az általános iskolában. Ugyanakkor számukra hosszabb idő szükséges az alapvető kultúrtechnikák eszközszintű elsajátítására.

A tanítás-tanulás megszerzése során figyelembe kell vennünk a következőket:

- a kísérletek bemutatása, azok magyarázata időigényes, sokszor egyénenkénti;
- a tanítási órákon lehetőséget kell biztosítani a segédeszközökkel való tanulás gyakorlására;
- a felmérésekre, tudáspróbákra az esélyegyenlőség biztosítása érdekében több idő adható.

Kiemelt helyen szerepel az egyéni anyanyelvi nevelés, amely biztosítja a helyes kiejtést, a beszéd érthetőségének fejlesztését. Az anyanyelvi fejlesztés a magyar nyelv és irodalom tantárgy megsegítését szolgálja.

Az önálló ismeretszerzés elősegítése érdekében a könyvtárhasználat is kapott óraszámot. A halmozottan sérült növendékeink szaktárgyi nyelvezetének fejlesztésére szükség szerint felhasználtunk még óraszámokat.

A tehetséges növendékeink számára ezen órakeretből a rajzkészség fejlesztésére is lehetőségünk van.

ÖSSZEGEZVE: specialitásunkból adódóan az anyanyelvi fejlesztés történik a legmagasabb óraszámban hetente.

Ezen tantárgy segítségével próbáljuk a hallás hiányából, a hallás csökkenéséből eredő hátrányokat mérsékelni és az önálló ismeretszerzés elsajátítási nehézségeit leküzdeni.

A helyi tanterv intézményi specialitásai

A hallássérült tanulók nevelésében a NAT-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei.

Az Irányelveknek megfelelően a NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi, értelmi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, helyettesíteni a tananyagot.

A jelnyelv a hallássérültek természetes nyelve, mely a kommunikációt vizuális úton közvetíti. Oktatása az már az előkészítő 1. évfolyamtól kerül bevezetésre.

A jelnyelv a megértés fontos eszköze a súlyos fokban hallássérült személyek számára az egymás közötti kommunikációban. A hangos beszédet kísérő jelelt magyar nyelv valamint a jelnyelv segítséget nyújt a nyelvi kommunikáció közvetítésében és értelmezésében azokban az esetekben, amikor a nyelvi közlés megértése különböző okok miatt akadályozott (mentális problémák, diszfázia, részképesség zavarok stb.).

A hallássérült gyermekek tanulási folyamatát lényegesen nehezíti különböző mértékű kommunikációs akadályozottságuk. A tanulással kapcsolatos speciális igényeik, lehetőségeik (emlékezet, annak struktúrája, diszfáziás jegyek, részképesség-zavarok stb.) feltárására építve valósítható meg az egyénre szabott fejlesztés.

A siket, ép intellektusú tanulók között jelentős azoknak az aránya, akik súlyos beszéd- és nyelvtanulási zavar tüneteit mutatják – pl. diszfázia – jelentős elmaradást mutatnak a beszéd megértésében és kivitelezésében, az írásos kifejezésben.

Oktatásukban – az illetékes Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Hallásvizsgáló, Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye javaslata alapján – szükség esetén indokolt a jelnyelv alkalmazása. Illetve szükség esetén a jelnyelv, mint módszer és döntő információszerzési, valamint közlő csatorna alkalmazása javasolt.

ALSÓ TAGOZAT

A korábban megnevezett kerettanterv alapján készült helyi tanterv a 2020/21-es tanévtől felmenő rendszerben kerül bevezetésre.

A hallássérült gyermekek tanulási folyamatát lényegesen nehezíti különböző mértékű kommunikációs akadályozottságuk. A tanulással kapcsolatos speciális igényeik, lehetőségeik (értelmi akadályozottság, részképesség-zavarok -pl: emlékezet, figyelem -, súlyos beszéd- és nyelvtanulási zavar) feltárására építve valósítható meg az egyénre szabott fejlesztés.

A súlyos fokban hallássérült gyerekek alapfokú nevelés-oktatásának első hat évre terjedő pedagógiai szakaszának alapvető jellemzője - a többségi iskolákhoz hasonlóan - az alapozás. A szakaszok módosításokkal megegyeznek a NAT-ban rögzített pedagógiai szakaszokkal és tartalmakkal. A nyelvi kommunikációjukban nagyfokú elmaradást mutató hallássérült gyermek iskolakészültsége indokolja, hogy az alsó tagozatos szakasz bevezetése előtt 2 év intenzív nyelvi kommunikációs fejlesztő alapozó időszakban vegyenek részt. Az előkészítő osztályok speciális fejlesztési feladatát a nyelvi kommunikáció beindítása jelenti. A megnövelt időtartam funkciója a nyelvi kommunikáció alapozásának folytatása, az életkornak megfelelő élmények, ismeretek tartalmainak nyelvi megfogalmazása, megértése, továbbá a szókincs bővítése, mondatok alkalmazása.

Célja:

– az olvasás technikájának kialakítása,

– elemi szövegértési kompetencia kialakítása,

– az írás technikájának kialakítása,

– beszédérthetőség fejlesztése, a beszédhangok minél pontosabb ejtése,

– a beszéddinamika fejlesztése, javítása,

– a hallási figyelem fejlesztése,

– az épen maradt funkciók fejlesztése.

A nyelvi kommunikáció biztonságos megalapozásával, folyamatos fejlesztésével lehetséges, hogy a kultúrtechnikák (olvasás, írás, nyelvi rendszer) mindinkább az ismeretszerzés eszközeivé váljanak.

Kiemelt feladat a hallássérülés okozta kommunikációs hátrányok kompenzálása, amely az anyanyelvi fejlesztés célzott rendszerében preventív, fejlesztő, korrekciós, integrációs feladatok ellátásában valósul meg. A fejlesztési feladatok két, egymással szoros kapcsolatban álló csoportba sorolhatók: szóbeli értés és közlés, írásbeli értés és közlés. A beszéd

akadályozottságának csökkentéséhez a hallássérült gyermek hallási figyelmének folyamatos és állandó fejlesztése vezet. A hallásnevelés szerves része valamennyi tanórának, valamint tanórán kívüli foglalkozásnak, de alapvetően a célzott hallás-, beszédhallás nevelés céljai, tartalma, az életkorhoz rendelt kívánatos fejlettségi szint az a Magyar nyelv és irodalom, az Egyéni anyanyelvi nevelés, a Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés tantárgyak anyagában jelenik meg. A teljesítményt nagymértékben befolyásolja a hallásmaradvány, az intelligencia, az általános nyelvi készség. A korszerű audiológiai ellátásra épített szurdopedagógiai módszerekkel a nyelvelsajátítás alapjául szolgáló akusztikus differenciáló készség fejleszthető. A beszédhallás fejlesztésével - „a nyelvi kommunikációt segítő fejlesztőterületek" szükséges mértékű bevonásával együtt - alapozható meg, majd érhető el a hangos beszéd megértése, az érthető kiejtés, nyelvi kommunikációs szint elmaradása mértékének csökkentése. A nyelvi kommunikáció alapozását segítő fejlesztési területek fő tartalmát a szájról olvasás, az ujj-abc valamint a jelkommunikáció, mint pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs terület közvetíti.

Kiemelt feladat a nonverbális kommunikáció, a verbális kifejezőkészség fejlesztése során az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével a tanulási zavarok kiszűrése, megelőzése és korrekciója.

Speciális tantárgyaink a bevezető és kezdő szakaszban a Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés, az Egyéni anyanyelvi nevelés. A hallássérültek oktatása a speciális körülményekre való tekintettel a következő fejlesztési feladatcsoportokkal bővül:

- Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés tantárgy tartalma főleg a művészetek (zene, tánc, dráma) műveltségi terület elemeit tartalmazza az alábbi feladatkörökkel: o Hangérzékelés o Mozgásfejlesztés o Ritmusérzék fejlesztése
    - o A beszéd akusztikus összetevőinek fejlesztése o A nyelv szupraszegmentális elemeinek fejlesztése
- Egyéni anyanyelvi nevelés tantárgy tartalma döntően a komplex anyanyelvi készségek egyéni differenciált fejlesztése. Fejlesztési területei:
    - o A beszédhallás fejlesztése o Légző gyakorlatok o Artikulációs mozgás fejlesztése o Érthető beszéd kialakítása

Az alsó tagozatos (1–4.osztály) szakasz végéig átfogó feladat a nyelvi rendszer kiépítése. Megvalósítása elsődlegesen a Magyar nyelv és irodalom műveltségi terület fejlesztési feladata.

Általános cél, hogy ez a szakasz megalapozza egy olyan direkt kommunikációs szint elérését, amely alkalmas valamennyi műveltségi terület ismeretanyagának teljesebb körű elsajátítására (szókincs, nyelvalaki struktúrák stb. vonatkozásában). Alkalmazása, gyakorlása minden területen megvalósítandó fejlesztési feladat, beépíthető a szabadon választott és a rehabilitációs célú tanórák programjaiba. Az első osztály végén szükséges a nyelvi kommunikációs fejlettségi szint mérése, mert ekkorra már megjelennek azok a nyelvi készségek, amelyek lehetővé teszik az értékelést.

Jelentősen eltérő fejlődési ütemű tanulók esetében – a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Hallásvizsgáló, Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye bevonásával – javaslatot kell tenni a fejlesztés további formájára, módjára, szükség esetén iskolatípus változtatására.

A tanítási tartalmak feldolgozásának folyamata a kisiskolások nevelésében a tanulók együttműködésére épül, kooperatív technikákkal operál. A tanulók fejlettségére és fejlesztési szükségleteire figyelve, differenciált tervezéssel és tanulásirányítással fokozatosan növeli a pedagógus a terhelést és a teljesítményelvárásokat. A tanulók előmenetelét fejlesztő értékeléssel segíti elő. Élményszerű tanulással, problémahelyzetekből kiinduló izgalmas tevékenységekkel, kreativitást ösztönző feladatokkal fejleszti a kulcskompetenciák összetevőit: az alapvető rutinokat, képességeket és alapkészségeket, formálja az attitűdöket, közvetíti az elemi ismereteket, tanulási és magatartási szokásokat alakít. Megtapasztaltatja az ismeretszerzés korszerű forrásait, azok eszközként való felhasználásának módját, megtanítja és gyakoroltatja az elemi tanulási módszereket és technikákat. A tanulók fokozatosan gyarapodó ismereteit rendszerbe szervezi. Aktivizálja a már megszerzett tudást az új tanulási feladatok megoldásához.

A feldolgozásra kerülő tanítási tartalmak mennyiségének, nehézségi fokának, a haladás tempójának meghatározásában, valamint a tanítási módszerek, eszközök és munkaformák alkalmazásával kapcsolatos döntéshozatalban mindenkor a tanulók fejlettségi jellemzői és fejlesztési igényei az irányadók.

A siket, ép intellektusú tanulók között jelentős azoknak az aránya, akik súlyos beszéd- és nyelvtanulási zavar tüneteit mutatják – pl. diszfázia – jelentős elmaradást mutatnak a beszéd megértésében és kivitelezésében, az írásos kifejezésben. Fejlesztésük döntően egyéni programok alapján történik, speciális beszédoktatásban és mozgásnevelésben részesülnek.

Tantárgyak – alsó tagozat

Etika

Évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től	éves óraszám 2020/2021-től
1/1. – 4. évfolyam	36 óra	34 óra

Az **etika** tantárgy anyagához 1-4. osztályban a NAT magyar nyelv és irodalom, ember és társadalom, életvitel és gyakorlat, valamint a művészetek műveltségterületének azok a fejlesztési követelményei és közműveltségi tartalmai az irányadók, amelyek az életkori sajátosságoknak megfelelő beszélgetési témákat, magatartásmintákat, életvezetési szokásokat közvetítik.

Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés

Évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től	éves óraszám 2020/2021-től
1/1 – 4. évfolyam	72 óra	68 óra

Intézményünkben a hallás-, ritmus-, mozgásnevelés tantárgy legfőbb célja a hallásveszteség és következményeinek korrigálása, kompenzálása a súlyos fokban hallássérült tanulóknál. Fontos célunk, hogy önálló hangfelismeréssel, ritmizálással tanulóink beszédérthetőségét javítsuk, önkifejezésüket elősegítsük a harmonikus személyiség kibontakoztatásának érdekében.

Idegen nyelv

Évfolyam	2013/2014-től és 2020/2021-től egységesen
4. évfolyam	72 óra

A tanterv biztosítja az angol nyelv tanulását mindazon hallássérült tanulók számára, akik saját képességeik és az általános nyelvi kompetencia révén képesek lehetnek az anyanyelvi tanulás mellett az angol nyelv elsajátítására is.

Az idegen nyelv elsajátítására való képességet jelentősen befolyásolja a hallássérült tanuló hallásállapota, szókincse, nyelvi kommunikációs szintje.

Környezetismeret

Évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től	éves óraszám 2020/2021-től
1. évfolyam	36 óra	-
2. évfolyam	36 óra	-
3. évfolyam	72 óra	34 óra
4. évfolyam	72 óra	34 óra

A súlyos fokban hallássérült gyerekek estében a tantárgy szoros kapcsolatban áll az anyanyelvvel, illetve magyar nyelv és irodalommal. A környezetismeret órák rengeteg lehetőséget biztosítanak a szókincsbővítésre, valamint a magyar nyelv helyes használatára, ezzel segítve a tanulók szóbeli kifejezőkészségét. A hallássérülés következményeinek ellensúlyozására még több szemléltetés, személyes tapasztalat szükséges.

Magyar nyelv és irodalom

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től	éves óraszám 2020/2021-től
1/1. évfolyam	360 óra	324 óra
1/2. évfolyam	360 óra	324 óra
1. évfolyam	324 óra	324 óra
2. évfolyam	324 óra	324 óra
3. évfolyam	288 óra	252 óra
4. évfolyam	288 óra	252 óra

A súlyos fokban hallássérült (siket) gyermekek/fiatalok ismeretszerzését nehezíti a nyelvi kommunikációs szintjük életkorhoz viszonyított elmaradása. Szókincsük, fogalmi gondolkodásuk szegényes, kifejezésmódjuk kevésbé árnyalt, mint halló társaiké. Az ismeretek megértését segíti a változatos szemléltetés, saját élményen alapuló tevékenységbe ágyazott anyanyelvi fejlesztés, a digitális technika nyújtotta lehetőségek kihasználása. A társas kapcsolatokban, a társadalmi és kulturális tevékenységek során a különböző kommunikációs helyzetekben társadalmilag elvárható, helyes viselkedési formák értelmezése, megértése nyelvi kifejezése valósul meg.

Az anyanyelv és a magyar nyelv és irodalom tanítás célja a súlyosan hallássérült gyerekek beszédének, a beszédértési valamint a szövegértési és szövegalkotási képességének és a tudatos nyelvhasználatának fejlesztése.

Az anyanyelv valamint a magyar nyelv és irodalom tanítása az alsó tagozaton alapozó jellegű, sokrétű feladatrendszerből álló komplex tantárgy. Feladatunk a hallássérült gyerekek családi, korai, és óvodai anyanyelvi nevelési eredményeiből kiinduló, komplex nyelvi fejlesztése speciális módszerekkel, feladatokkal - a nyelvi kommunikáció mind teljesebb értékű elsajátításának érdekében.

Állandó feladatot jelent a szókincsbővítés, a szóbeli közlés, szövegalkotás, és a beszédértés fejlesztése. A társalgások során történő szövegalkotás, az együtt átélt élmények, képtörténetek megfogalmazása, mesék, történetek olvasása, versek, mozgásos mondókák megtanulása segítségével történő szókincsbővítés mellett, fontos feladat a szókincs folyamatos aktivizálása, az önálló mondatalkotó képesség kialakítása, a nyelvi törvényszerűségekre épülő gondolkodás megalapozása. A gyermek ösztönös nyelvhasználatának a tudatosodás irányába történő fejlesztése, mely lehetővé teszi az önkifejezést, gondolatainak, érzéseinek, véleményének egyre pontosabb kifejezését.

Feladatunk az új nyelvhasználati tevékenységek - olvasás, írás, helyesírás, szövegértés, szövegalkotás és szövegelemzés - megismertetése, és folyamatos gyakoroltatása, megteremtve a feltételét annak, hogy az írásbeli kommunikáció igényes eszközzé válhasson. E folyamatban szilárd alapozást nyer az anyanyelvi kompetencia, melynek eszközjellegű használatában a gyerek egyre nagyobb önállóságra tesz szert, és erre építve az ismeretszerző és alkalmazás jellegű feladatok rendszerében sikeresen fejlődhet az önálló tanulási, önművelési, valamint a digitális kompetenciája is.

Kiemelt feladat a hallássérülés okozta kommunikációs hátrányok kompenzálása, amely az anyanyelvi fejlesztés célzott rendszerében, a preventív, fejlesztő, korrekciós, integrációs feladatok ellátásában valósul meg. Feladatunk a szájról olvasás fejlesztése, a célzott hallás-, beszédhallás nevelés segítségével a hangos beszéd megértésének, az érthető kiejtésnek a megalapozása.

A beszédkészség, a szóbeli szövegalkotás és megértés fejlesztése a tanár folyamatos feladata. Ezek az alapjai a nyelvi tevékenységeknek; ezek fejlettsége döntően meghatározza a gyermek halló társadalommal való kapcsolattartásának, iskolai tanulmányainak sikerét, a későbbiekben nőhet esélyegyenlőségük. Fejlesztése spontán adódó élethelyzetekhez, illetve a megadott **Témakörök**höz kapcsolódó és élményközpontú társalgásokkal, szerep- és pantomimjátékok, manipulációt követő beszámolók, különböző témájú és szövegtípusú olvasmányok feldolgozásával, reprodukálásával valósul meg. Ezt segítik a manipulatív tevékenységeket kísérő társalgások.

.A tanulók egyedi sajátosságaira tekintettel, differenciáltan kell megszervezni az olvasástanulás folyamatát. Egyéni mérlegelés alapján kell dönteni az alapozásra (az olvasástanulás előkészítésére) fordítandó idő mennyiségéről, a betűtanulás megkezdésének időpontjáról, a betűk megismerésének haladási tempójáról, a korai tanulási kudarcok, a tanulási tevékenységgel kapcsolatos szorongások, gátoltság kialakulásának megelőzése érdekében.

Az írásbeli szövegalkotás képességének fejlesztése spontán és tematikus társalgásokkal, képekről megfogalmazott történetekkel, olvasmányok feldolgozásával, szerep- és pantomimjátékok hiányos szövegének kiegészítésével, manipulatív tevékenységekről közösen készített beszámolókkal valósul meg.

A tanulási képesség fejlesztése már az alsó tagozat bevezető szakaszában megkezdődik. A hallássérült gyermekek tanulási folyamatát lényegesen nehezíti különböző mértékű kommunikációs akadályozottságuk. A tanulással kapcsolatos speciális igényeik, lehetőségeik (emlékezet, annak struktúrája, diszfáziás jegyek, részképesség-zavarok stb.) feltárására építve valósítható meg az egyénre szabott fejlesztés.

Az ismeretanyag elsajátításának és a nyelvi kommunikáció építésének általánosan alkalmazott óratípusai: élményközpontú társalgás, mese- és bábjelenet, fogalomelmélyítő gyakorlat, pantomimjáték, szerepjátékok, nyelvalaki társasjáték, nyelvi szerkezetalkotás, anyanyelvi gyakorlati foglalkozás, cselekvéses helyzet.

Élményközpontú társalgás

- Valamennyi évfolyamon kiemelten fontos szerepű, legkevésbé oktatás jellegű óratípus.
- Alkalmazható egész órát kitöltően vagy csak mozzaNATként bármely tantárgyi óra keretében.
- Célja a szókincs gyarapítása, a természetes beszédfordulatok alkalmazásának elsajátíttatása, a gyermekek rugalmas kommunikációjának kiépítése.
- Az alaptéma, a beszélgetés leglényegesebb pontjai meghatározottak, de a társalgás kötetlensége itt is helyt kap
- Az irányított beszélgetés alapja lehet:

o Közösen átélt, megfigyelt események o Tanulmányi séták, látogatások o Az órán megrendezett megfigyelés, manipuláció o Képek, rajzok Részmozzanatai:

- A tanuló mondanivalójának megértése (szükség esetén rajz, pantomimika igénybevétele a megnyilatkozásokban)
- A gyakran hiányos, töredékekben megjelenő közlések megfelelő nyelvi formába öntése a tanár által úgy, hogy a mondatok valóban a gyermek gondolatait tükrözzék

        - A helyesen megformált, szinonimákat és változatos nyelvi alakokat tartalmazó mondat megismételtetése a tanulóval
        - Rögzítés a társalgással párhuzamosan vagy a beszélgetés lezajlása után

Mese- és bábjelenet

- az 1. évfolyam egyik jellemző óratípusa
- Mesélés képeken ábrázolt történetekkel, báb- vagy babajelenetekkel.
- Célja a párbeszédes beszédforma értésének és használatának alakítása, fejlesztése.
- A történetek, jelenetek feldolgozása erős motivációt jelent a gyermekek számára a spontán megnyilatkozásokra és a természetes beszédfordulatok alkalmazására.
- A történetek teremtsenek lehetőséget ismétlődő, analógiás kifejezések, mondatok alkotására

Fogalomelmélyítő gyakorlat

- Az előkészítő 1. és előkészítő 2. osztály jellegzetes óratípusa. Az órák középpontjában a cselekvés (csoportosítás, válogatás, fogalomrendezés, egyeztetés) áll.
- Célja egy fogalomcsoport vagy arra jellemző tulajdonságok megértése, alkalmazása párbeszédes helyzetben. **Pantomimjáték**
- Az előkészítő 2-4. évfolyamon bevezetésre kerülő óratípus illetve módszer
- Eszköz használata nélkül gesztussal és mimikával jól megjeleníthető játékos, erős motivációjú kifejezhető mozgások képezik a súlyos fokban hallássérült gyermekekhez közelálló óratípus alapját.
- Témái a szerepjátékokhoz hasonlóan köznapiak.
- Kiemelt jelentőségű a szereplő gyermeknek az önálló szövegértési, a "nézők" számára pedig a szóbeli fogalmazási készség fejlesztő hatása
- Hangsúlyos szerepe van a gondolkodás és figyelemfejlesztésben is.

Szerepjátékok

- Az előkészítő 2-4. évfolyamok jellemző óratípusa illetve módszere
- Olyan párbeszédek alkotása, amelyeket később a gyermek a mindennapi érintkezései során alkalmazhat.
- Érzelmileg is azonosulhat szerepével, spontán gondolatait is kifejezheti, aktív részvételével jelentős személyiségvonásokkal gazdagodhat a gyermek

-

Sokrétű tapasztalatszerzést tesz lehetővé, melynek útját le is rövidíti, s elősegíti a megtartó emlékezet fejlesztését.

- A gyermek családi környezetének hatásait kiegészítve lehetőséget adnak a szociális szerepek eljátszására.
- A tapintatos viselkedés, figyelmesség, a segítségnyújtás, valamint a türelem és önfegyelem kialakítására is lehetőség nyílik.
- Önértékelésük alakulásával a kudarctűrés képessége is fejlődik. **Nyelvalaki társasjáték**
- A nyelvalaki társasjáték az előkészítő 1. évfolyamon alkalmazott speciális beszédfejlesztési gyakorlatok része, folytatása, a nyelvi szerkezetalkotási gyakorlatok előkészítése Az előkészítő 2. évfolyam egyik legjellemzőbb óratípusa. Módszeres eljárásként épül be az anyanyelvi fejlesztésbe.
- Célja a nyelvi készségek, a nyelv grammatikai-szintaktikai elemeinek fejlesztése játékos formában, érési folyamatot biztosítva a receptív és expresszív beszéd elsajátításának.
- Feladata lehetőség szerint az aktuális beszéd és olvasási anyaghoz kapcsolódva gyakoroltatni azokat a nyelvalaki formákat, amelyek fogalmilag, elnevezésükben még nem tudatosíthatók, azonban nélkülözhetetlenek a tartalmilag pontos nyelvi megnyilatkozások szempontjából
- Ezek a nyelvalakok a -t tárgyrag, a helyragok, a személyes névmások, a sorszámnevek.

Nyelvi szerkezetalkotás

- Az 1-4. évfolyamok jellemző óratípusa.
- Célja a nyelvalakok gyakorlása, a nyelvi készségek fejlesztése cselekvéshez kapcsoltan, vagy képi szemlélet alapján játékos formában vagy képi szemlélet alapján játékos formában.

Anyanyelvi gyakorlati foglalkozás

- Az anyanyelvi gyakorlati foglalkozás, mint módszer épül be az anyanyelvi fejlesztésbe az intenzív nyelvi alapozó szakasz az előkészítő 1. évfolyamtól a 3. évfolyam végéig.
- Célja, hogy a különböző témákhoz szorosan kapcsolódó manipulatív tevékenységek során, valóságos cselekvéses, kommunikatív alaphelyzetek megteremtésével (párbeszéd, szövegértelmezés, szóbeli és írásbeli fogalmazás, grammatikai ismeretek

-

alkalmazása, szókincsgyarapítás) fejlessze a tanulók anyanyelvi készségeit, tudatosítva a beszéd eszközfunkcióját Feladatai:

- A szókincs gyarapítása /anyagok, eszközök neve, tevékenységi formák, a munkadarabok részei, tulajdonságai/
- A munkafolyamatok pontos önálló megfogalmazása.
- Az önálló szövegértés fejlesztése; tervmondatok adatainak pontos megfigyelése, alkalmazása.
- Egy- egy tevékenység folyamatát, ill. lezajlását tükröző nyelvi formák változásának tudatosítása
- ill. pontos szóbeli és írásbeli megfogalmazás a mondatalkotás és mondatfűzés alapvető szabályaihoz igazodva
- A beszédmegértés és közlés fejlesztése dialógikus formában, ill. a tanulók egymás közti kommunikációjában
- Alapvető jártasságok kialakítása a manuális tevékenységekben (anyagok felismerése, alakítása, mérés, szerelés, összeállítás)
- Gondolkodási műveletek fejlesztése: megfigyelés, összehasonlítás, rész - egész összefüggések meglátása, következtetés (munkaeszközökből, anyagokból a munkadarabra és fordítva)
- A munkafolyamat végzése során az időbeli sorrend felismerése, a folyamat megtervezése, az alkotó képzelet fejlesztése.
- Az önellenőrzés, értékelés (saját és társak munkája vonatkozásában) képességének fejlesztése ezek indoklására nevelés.
- Figyelemkoncentrációt igénylő pontos, fegyelmezett munkavégzésre nevelés
- A módszer az előkészítő 1. és előkészítő 2. évfolyamokon elsősorban a fogalomelmélyítést szolgálja. Az 1. évfolyamtól válnak sokrétűbbé az anyanyelvi feladatok (önálló kérdésfeltevés, jellemzés, az írásbeli mondatalkotás alapjainak lerakása ill. mindezek továbbfejlesztése). A harmadik évfolyam végére el kell jutniuk a tanulóknak a mind hosszabb, önálló monologikus szóbeli és írásbeli megnyilatkozásokhoz (tervezés, beszámoló a tevékenységről). Az így szerzett ismeret -

-

és készséganyagra épül a következő (4.) évfolyamtól a technika műveltségterület.

Cselekvéses helyzet

- Az előkészítő1. és előkészítő 2. osztályban az óvodai foglalkozásokhoz hasonlóan az egyszerű ételek, italok készítése; köznapi tevékenység; játék cselekvéses helyzeteiben a beszéd a cselekvés lezajlásának feltétele.

Ezeken az órákon a szókincs és az alkalmazható ismeretek körének bővítésére pozitív érzelmeket (örömet, meglepetést, megelégedettséget, stb.) kiváltó játékkal, tevékenységgel ösztönözzük a gyermeket arra, hogy szívesen meg is ismételje azokat

-

hasonló szituációban. A tanult fogalmakat, nyelvi kifejezéseket pedig alkalmazza a dialógikus beszédhelyzetekre, így azok elősegítik a fogalmak és kifejezések bevésését és gondolkodásfejlesztést egyaránt.

- Ez az óratípus jó lehetőséget ad a gyermek környezetében előforduló különböző zörejek, hangok megismerésére és megkülönböztetésére is.
- Fejlődik a gyermek közösségi kötöttségekhez való alkalmazkodása is. A közösen átélt élmények.
- Módosíthatják a csoporttagok viselkedésmódját, összehasonlítási lehetőséget kínálnak.

Matematika

évfolyam	2013/2014-től és 2020/2021-től egységesen
1/1 – 4. évfolyam	144 óra

A súlyos fokban hallássérült tanulók matematika oktatásában hangsúlyozottan kiemelt szempont a **mindenki tanítható legyen elv** megvalósulása, melynek érdekében lényeges a differenciált igények figyelembevétele, a kooperatív tanulásszervezés, a csoport- és pármunka előtérbe helyezése, speciális szurdopedagógiai módszerek alkalmazása.

Rajz és vizuális kultúra

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től	éves óraszám 2020/2021-től
1/1 – 3. évfolyam	72 óra	72 óra
4. évfolyam	72 óra	36 óra

A hallássérült gyermek/fiatal a környezetéről elsősorban a látás útján szerez információkat. Fontos, hogy az egyes természeti folyamatok megértését, szemléltetés, modellezés, tényleges cselekedtetés, kísérletezés útján segítsük. (Pl. terepasztalok, tanulmányi séta, kirándulás, természetfilmek, digitális tananyagok, interaktív tábla használata).

Technika

évfolyam	2013/2014-től és 2020/2021-től egységesen
1/1 – 4. évfolyam	36 óra

A technika, életvitel és gyakorlat tantárgy tanításának célja, hogy a kulcskompetenciák – különösen a természettudományos-technikai kompetencia – fejlesztésével a gyermek az

életkori sajátosságainak megfelelő szinten tapasztalatokat szerezzen az őt közvetlenül körülvevő világról.

Testnevelés

évfolyam	2013/2014-től és 2020/2021-től egységesen
1/1 – 4. évfolyam	180 óra

Iskolánkban a testnevelés speciális szerepe többirányú. A fejlesztésnek figyelembe kell vennie a tanulók adottságait, az átlagosnál gyakrabban előforduló mozgáskoordinációs zavarokat, testi fejlődési rendellenességeket, térbeli orientációs zavarokat. A tehetséggondozás fontos területe is egyben, ahol a hallássérült tanulók jó adottságaikat fejlesztve a halló társaikkal azonos teljesítményekre képesek. Feladata a fizikai munkavégzésre történő testi és pszichikai felkészítés, a motoros képességek fejlesztése, fizikai kondíció növelése, egészséges életre nevelés, mozgásigény kialakítása, a halló gyermekekkel való kapcsolatok kiépítése, versenyhelyzetek teremtése.

FELSŐ TAGOZAT

A Helyi Tantervben adaptált Kerettantervek megnevezése

Az intézmény tantestülete helyi tantervét a NAT 2012: 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet Magyar nyelv és irodalom, Idegen nyelv, Matematika, Ember és társadalom, Erkölcstan, Társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek, Ember és természet, Földünk-környezetünk, Művészetek, Informatika, Életvitel és gyakorlat, Testnevelés és sport műveltségterületek, a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet 2. sz. melléklet:

A Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve, valamint az 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet 2. sz. melléklet: Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára megnevezésű kerettanterv 1.2. előírásai alapján készítette.

2020. szeptemberétől ezt váltja felmenő rendszerben a 2020-as NAT-hoz illeszkedő Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára.

Meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai és nem kötelező tanórai foglalkozások tananyaga, tanórai foglalkozások megnevezése, óraszáma

Iskolánkban jelenleg nincsenek választható tantárgyak a különböző évfolyamokon.

A kerettanterv lehetővé teszi, hogy tantervi modulokat tantárgyakba integráljunk. A nevelőtestület határozata alapján a következő összevonásokat hoztuk létre:

- A hon- és népismeret 6. évfolyam 0,5 óráját kapcsolva az 5. évfolyamon heti 1 órában önálló tantárgyként oktatjuk. 2020. szeptemberétől felmenő rendszerben a hon- és népismeret tananyag tartalma a
- Az egészségtant 6. osztályban a természetismeret, 8. osztályban a biológia órákhoz integráljuk.

5. évfolyamon a Dráma és tánc tantárgyi tartalmai a hallás-ritmus-mozgás nevelés tantárgy keretein belül kerül oktatásra.

A 2020/2021-es tanévtől felmenő rendszerben :

- a Hon – és npismeret modul 5. évfolyamon a történelem tantárgyba integrálva, a Dráma és színház modult 8. évfolyamon a Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés tantárgyba illesztve tanítjuk.

Bevezető

A felső tagozat (5–8. évfolyam) funkciója elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, készségegyüttesek és tudástartalmak megalapozásának a folytatása. A 7–8. évfolyam alapvető feladata – a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben – a már megalapozott kompetenciák

továbbfejlesztése, azaz megerősítése, bővítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése. A feladat megvalósítását különböző módszerek alkalmazásával igyekszünk segíteni. Ilyen az aktív tanulás támogatása, aminek során lehetővé tesszük iskolán kívüli szakemberek bevonását, valamint a külső helyszínek nyújtotta pedagógiai lehetőségek felhasználását (könyvtár, múzeum, kiállítások, színház,). Évek óta élünk a Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum nyújtotta lehetőségekkel, a siketek számára akadálymentesített színházlátogatásokkal, az alkalmi kiállítások és állandó tárlatok múzeumpedagógiai felfedezésével.
A különböző tárgyakat tanítók együttműködnek, hogy a tanulóknak lehetőségük legyen a tanórákon vagy a témahetek, tematikus hetek, projektnapok, témákhoz szervezett események, tanulmányi kirándulások, iskolai táborok alkalmával a tantárgyak szervezett, összefüggő, illetve kapcsolódó tartalmainak integrálására.
A szaktantárgyak oktatása során a multidiszciplináris órák szervezésére, valamint a digitális technológiával támogatott oktatási módszerek alkalmazására is nagy hangsúlyt fektetünk.

A felső tagozatos (5–8.oszt.) szakasz végére a nyelvi készségek olyan szintjére juttatható el a súlyos fokban hallássérült tanulók egy része, amely alkalmassá teszi őket az egyre önállóbb ismeretszerzésre, szövegalkotó műveletek végzésére, a korszerű műveltség iskolai tartalmának birtoklására. Ennek megfelelően valamennyi műveltségi területen megjelenik az anyanyelvi készségek intenzív fejlődése (szóbeli és írásbeli közlés gyarapodása, a beszéd- és szövegértés készségei, az aktív és passzív szókincs növekedése, a passzív szókincs aktivizálási folyamatának gyorsulása, jelnyelvi ismeretek bővítése).
Vannak azonban olyan tanulók is, akiknél a fenti készségek csak alacsonyabb szinten jelennek meg, akiknél az egyre önállóbb ismeretszerzés csak alacsonyabb szinten tapasztalható meg. Számukra az egyénre szabott tanulási lehetőségek biztosítása, a differenciált tanulásszervezési eljárások alkalmazása történik:

· A tananyag feldolgozásánál a pedagógus figyelembe veszi a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését. Az adaptálás lehetővé teszi az egyéni haladási ütem biztosítását, valamint a differenciált nevelés, oktatás során az egyéni módszerek alkalmazását.

A jelnyelv a megértés fontos eszköze a súlyos fokban hallássérült egyének számára az egymás közötti kommunikációban is. A hangos beszédet kísérő jelnyelv segítséget nyújt a nyelvi kommunikáció közvetítésében és értelmezésében azokban az esetekben, amikor a nyelvi közlés megértése különböző okok miatt akadályozott (mentális problémák, diszfázia, részképesség

zavarok, magatartás- és viselkedészavarok, melyet a Hallásvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye támaszt alá).

Tantárgyak

Biológia

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től és 2020/2021-től egységesen
7. évfolyam	72 óra
8. évfolyam	36 óra

A biológia tantárgy középpontjában a természet és az azt megismerni igyekvő ember áll. A természettudományi műveltség az ember természettel való közvetlen, megértő és szeretetteljes kapcsolatán alapul, amely az egyén és a társadalom számára is meghatározó jelentőségű. A biológia tanítása során is alapvető célunk az egészségmegőrzéssel, a természeti forrásokkal való fenntartható gazdálkodással összefüggő ismeretek, problémák átadása, értelmezése. A biológia tantárgy tartalma a természettudományos műveltség sajátos és egyben szerves része. Különös jelentőségét az adja, hogy az élő természettel foglalkozik, amelynek középpontjában a társadalomban élő, tanuló ember áll. A biológia tanulása által a diákok az élő természet szépségét és változatosságát, a saját szervezetük működését is megismerik, miközben egyre jobban megértik a természeti törvényszerűségeket, a jelenségek hátterében zajló folyamatokat és a közöttük lévő ok-okozati összefüggéseket. A tantárgy tanulásának fontos feladata továbbá a természetről és az emberről, e kettő kapcsolatáról való szemlélet formálása, a diákok egészséges életmódjának és környezettudatos magatartásának alakítása.

A biológiai ismeretek elsajátítása során a tanítás-tanulás folyamatában kiemelt hangsúlyt kap a testi-lelki egészség, az énkép és önismeret, a környezeti nevelés, valamint az információs és kommunikációs kultúra fejlesztési feladatainak megvalósítása. Azt szeretnénk elérni, hogy tanuló legyen nyitott, érdeklődjön a környezete és a saját szervezete iránt, legyen érzékeny ezek problémáira. Tanuljon meg tapasztalatokat, tudományos ismereteket szerezni, és ezeket képes legyen a mindennapi életében hasznosítani.

Ahhoz, hogy a tudásuk valóban személyessé váljék a súlyos fokban hallássérült tanulók számára, az életkori sajátosságaikhoz, nyelvi szintjükhöz, kommunikációs csatornáikhoz, képességeik és gondolkodásmódjuk sokféleségéhez kell igazítanunk a biológia tananyagának átadását.

Az információk feldolgozása során lehetőséget biztosítunk a tanulók kifejezőképességének, anyanyelvi és jelnyelvi kommunikációkészségnek fejlesztéséhez is. A súlyos fokban hallássérült (siket) gyermekek/fiatalok ismeretszerzését nehezíti a nyelvi kommunikációs szintjük életkorukhoz viszonyított elmaradása. Szókincsük, fogalmi gondolkodásuk, kifejezésmódjuk kevésbé árnyalt, rugalmatlanabb, mint halló társaiké. Az ismeretek megértését és elsajátítását segíti a változatos szemléltetés, saját élményen alapuló tevékenységbe ágyazott anyanyelvi fejlesztés, a digitális technika nyújtotta lehetőségek kihasználása.

A diákoknak az élővilág és az élőlények iránti szeretetére és kíváncsiságára, a közvetlen megfigyelésen és tapasztalatszerzésen alapuló leíró jellegű tudásépítés mellett egyre erőteljesebben jelenik meg az absztrakt gondolkodás fejlesztése, amelynek nehézségét (a rugalmatlanság miatt) a személyes érdeklődés, motiváció segíthet legyőzni.

A hallássérültek egyik legfontosabb információszerzési, illetve kommunikációs eszköze a számítógép és ezen keresztül az internet lehet. Viszont ezek használatát nehezít(het)i szűkebb szókincsük és szövegértési nehézségük, emiatt kiemelt feladatunk a megfelelő információk kiválasztási módjainak elsajátíttatása.

A tanítás-tanulás folyamatát a fejlesztő értékelés segíti, amely támogatja a tanulónak a tanulás folyamatában való aktív részvételét, segíti a reális önismeret alakulását és az önálló tanulási stratégiák kiépítését.

Etika

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től és 2020/2021.től egységesen
5 – 8. évfolyam	36 óra

Az etika tantárgy anyagához felső tagozaton a NAT Magyar nyelv és irodalom, Történelem, Technika és életvitel, valamint a Vizuális kultúra műveltségterületének azok a fejlesztési követelményei és közműveltségi tartalmai az irányadók, amelyek az életkori sajátosságoknak megfelelő beszélgetési témákat, magatartásmintákat, életvezetési szokásokat közvetítik. Az Irányelveknek megfelelően a NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

A Nemzeti Köznevelésről szóló törvény értelmében: az iskolai keretek között folyó hit- és erkölcstan oktatás szervezését, tartalmának meghatározását és felügyeletének ellátását minden nevelési-oktatási intézménytípus (óvoda, iskola, kollégium) esetén az adott egyház és az adott egyház nevében eljáró jogi személy hatáskörébe utalja.

A tananyag tartalma inkább épül a hétköznapi életből merített és oda visszacsatolható tapasztalatokra, illetve hallássérült tanulóink személyes élményeire, mint elméleti jellegű ismeretekre. Ezeket természetes módon egészíthetik ki az életkornak megfelelő erkölcsi kérdéseket felvető történetek, mesék, mondák, irodalmi vagy publicisztikai szövegek, filmek vagy digitális formában elérhető egyéb tartalmak, melyek hallássérült tanulóink számára érthetőek és elérhetőek. Az etika a tanulókra nem közlések befogadóiként, hanem a tanulási folyamat aktív résztvevőiként tekint.

A hallássérült tanulókat segíteni kell abban, hogy érzékszervi fogyatékosságukkal együtt élve, önmagukat elfogadva a munka világának aktív részesévé, kiegyensúlyozott személyiségekké váljanak a sikeres társadalmi beilleszkedés céljából (alul- és felülértékelés, reális énkép, önértékelés). Tanulják meg, hogy felelősek saját sorsuk, életpályájuk alakításában.

Fizika

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től	éves óraszám 2020/2021-től
7. évfolyam	72 óra	36 óra
8. évfolyam	36 óra	72 óra

A természettudományos kompetencia középpontjában a természetet és a természet működését megismerni igyekvő ember áll. A fizika tantárgy –többek között- a természet működésének a legalapvetőbb törvényszerűségeit igyekszik megismertetni a diákokkal. Olyan ismeretek megszerzésére ösztönözzük tanulóinkat, amelyekkel egész életük során hozzájárulnak majd a társadalom és a természeti környezet összhangjának fenntartásához, a tartós fejlődéshez és ahhoz, hogy a körülöttünk levő természetnek minél kevésbé okozzunk sérülést.

Tekintettel arra, hogy intézményünkben súlyos fokban hallássérült gyermekek tanulnak, ezért az egyéni fejlődés sajátosságaihoz igazodó tanulási folyamatok megtervezésére, irányítására van szükség. A hallássérült tanulóknál nehézségek adódnak a kommunikációban: verbális közlés meghallásában, a beszéd, az írott szöveg megértésében, a nyelvi kifejezésben. A fizikaórákon használjuk az anyanyelvet, a szaknyelvet, valamint a jelnyelvet, amivel biztosítani tudjuk a fogalmak, törvényszerűségek tartalmi megismerését, megértését.

A súlyos fokban hallássérült tanulóink beszédállapotának figyelembevétele mellett az értőelemző olvasás, a kommunikáció (jellel, szóban, írásban) fejlesztését igyekszünk elősegíteni. Kiemelt figyelmet fordítunk a hallássérült tanulóink állapotából eredő hátrányok kompenzálására, kiküszöbölésére, valamint az egyéni adottságok alapján a társuló tanulási nehézségek, részképesség- , illetve pszichés zavaraik leküzdésére. A tanulók a hallássérülés

következtében fellépő kommunikációs és nyelvi hátrány miatt számos információtól elesnek, így a világgal kapcsolatos ismereteik korlátozottak, tapasztalataik hiányosak. Ezért az oktatás során mindenképpen törekednünk kell az élményekhez kötött, minél több érzékszervre épülő cselekvő megtapasztalásra, szemléltetésre. A tantárgy tanulása során a tanulók megismerik az alapvető fizikai jelenségeket és az azokat értelmező elméletek történeti fejlődését, a hozzájuk vezető megismerési módszereket.

A tanulási-tanítási folyamatban a következő tanítási eljárásokat alkalmazzuk:

-differenciált munka,

-közös, páros egyéni tevékenykedtetés váltogatva a frontális osztálymunkával,

-a fogalmak tartalmának megismerése, megjelenítése tárgyakkal, a szöveg eljátszásával, lerajzolásával;

-a verbalitás segítése szájról olvasással, vizuális megerősítéssel, jellel történő megsegítéssel. A felső tagozatos szakasz végére a nyelvi készségek olyan szintjére juttatható el a súlyos fokban hallássérült tanulók egy része, amely alkalmassá teszi őket az egyre önállóbb ismeretszerzésre, szövegalkotó műveletek végzésére. Ennek megfelelően valamennyi műveltségi területen megjelenik az anyanyelvi készségek fejlődése (szóbeli és írásbeli közlés gyarapodása, a beszédés szövegértés készségei, a szókincs növekedése). Vannak olyan tanulók is, akiknél a fenti készségek csak alacsonyabb szinten jelennek meg, akiknél az egyre önállóbb ismeretszerzés csak alacsonyabb szinten tapasztalható meg.

Ennek érdekében a legfőbb feladat a természettudományos és más alapkompetenciák fejlesztése, a gyermekekben ösztönösen meglévő kíváncsiság és tudásvágy megerősítése, a sikerélmény biztosítása, a tantárgy megszerettetése.

A fizika tantárgy tanítása és tanulása során azt szeretnénk elérni, hogy a tanulóink döntő többsége képes legyen minél önállóbban tanulni; megismerni és alkalmazni az alapvető fizikai jelenségeket, fogalmakat, törvényszerűségeket. Képes legyen továbbá kialakítani a logikus (a természettudományokra jellemző, de általánosan felhasználható) gondolkodásmódot, amely segíti felismerni és megkülönböztetni az áltudományos tanokat a bizonyított ismeretektől, így tudja, hogy döntéseiben mit vegyen figyelembe; észrevenni a kapcsolatot a fizika fejlődése és a társadalom változása, a történelmi folyamatok kialakulása között; megismerni, értékelni a legkiválóbb fizikusok munkásságát, tudományos eredményeit, ezek hatását az emberiség életére. Képes legyen olyan önismeretre szert tenni, hogy el tudja dönteni, hogy miben tehetséges és ez alapján meghatározni azt az életpályát, amire sikeresen felkészülhet.

Biztosítani kell a tanulóknak, hogy:

- irányítással vagy önállóan, egyedül vagy csoportosan megfigyeléseket, kísérleteket hajthassanak végre, ezek elemzését, eredményeit, következtetéseit szakmailag és nyelvileg is helyesen fogalmazzák meg.
- a hagyományos mérőeszközöket és ezek korszerűváltozatát alkalmazhassák;
- az ismeretszerzés minél többféle lehetőségét (könyvtár, számítógép, internet, multimédiás eszközök stb.) felhasználják;

Az iskola tankönyvválasztásának szempontjai a fizika tantárgyra vonatkozóan:

A taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének; legyen jól tanítható, tanulható; nyomdai kivitelezése legyen alkalmas a tantárgy óraszámának és igényeinek megfelelő használatára; minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megóvására;

Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket, amelyek több éven keresztül használhatók. Egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagja, amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. feladatgyűjtemény), amelyekhez rendelkezésre állnak olyan digitális tananyagok, amelyek interaktív táblán segítik feladatokkal, 3D modellekkel, videókkal (pl. veszélyes, időigényes kísérletekről készült filmek, animációk) az órai munkát. Biztosítják az iskolában használt digitális eszközök és tartalmaik otthoni használatát a diákok számára; iskolai tanulói kísérleti eszközök, tanári demonstrációs eszközök, interaktív tábla, számítógép, projektor stb.

Földrajz

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től	éves óraszám 2020/2021-től
7. évfolyam	36 óra	72 óra
8. évfolyam	72 óra	36 óra

A földrajzoktatás megismerteti a tanulókat a szűkebb és tágabb környezet természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzőivel, folyamataival, továbbá a környezetben való tájékozódást, eligazodást segítő alapvető eszközökkel és módszerekkel. Vizsgálódásának középpontjában a természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatok, jelenségek, azok kölcsönhatásai, illetve napjaink gazdasági, környezeti eseményei állnak. A földrajz tantárgy a természet- és társadalomföldrajz, valamint a regionális tudomány mellett számos földtudományágat képvisel a közoktatásban, integrálja a földtani, a légkörtani, a hidrológiai, a talajtani és a planetológiai tudást. Tantárgyi előzménye az alsó tagozatos környezetismeret,

illetve 5–6. évfolyamon a természetismeret, így annak követelményrendszerére épül, amelynek teljesítését feltételezi.

Hallássérült tanulóink képesek elsajátítani a földrajz tantárgy bizonyos mértékben „redukált" tananyagát néhány speciális módszer, megsegítés alkalmazásával. Az összefüggések felismeréséhez, az általánosításhoz több segítséget kell adnunk. Fontos a szemléltető anyag jó kiválasztása, a tanári magyarázat következetessége. A szóbeli kommunikációt az órákon jelnyelv használatával egészítjük ki. Így a jelnyelv a szóbeli kommunikáció és a szájról olvasás mellett nagymértékben elősegíti az órákon az ismeretek megértését, a térképek, ábrák, diagramok elemzését és a szóbeli feleleteket. Az órákon nagyon sok szemléltető eszközt: ábrákat, képeket, vaktérképeket, video bejátszásokat használunk. E szemléltető eszközök hagyományos megjelenítése mellett, a Mozaik tankönyvkiadó által készített Mozabook digitális tananyagát is használjuk a tanítás tanulás folyamatában. Ennek használata a hallássérült tanulóink vizuális fejlettségének minél nagyobb mértékű kiaknázását segíti elő, egyben lehetővé teszi a tananyag megfelelő mélységű elsajátítását.

Idegen nyelv - Angol

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től és 2020/2021-től egységesen
5 – 8. évfolyam	108 óra

A tantervi program alapvetően követi a 2013. évi kerettanterv idegen nyelvtanulási koncepcióját, céljainak és követelményeinek döntő részét, ugyanakkor sajátossága abban nyilvánul meg, hogy cél- és követelmény-rendszerében, valamint a tanítási anyag elrendezésében megjelenik a hallássérült-specifikus jelleg.

A siket tanulók oktatásában az élő idegen nyelv műveltségi terület tanítása a nyelvi fejlettségi szint függvényében történik. Az oktatás folyamatában jelentős hangsúlyt kap az írásos forma. Az értékelés alól Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Hallásvizsgáló, Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye az felmentést, a szülők, az intézményvezető és a szaktanár egyetértése mellett. A felmentett tanulók számára szervezett foglalkozások elsődleges célja a képességfejlesztés, melynek egyik fő feladata az idegen nyelvi készségek fejlesztése, az idegen nyelv elemi szintű tanulására történő felkészítés. Lehetőséget kell továbbá biztosítani a Szakértő Bizottság által felmentett tanulók számára a jelnyelv választására az idegen nyelvi órák keretében a többi tanuló által tanult nyelv helyett.

Hallássérült gyermekek körében az angol nyelv tanulása során a hallás utáni megértés, a szóilletve beszédelem megfelelő rögzítése akadályokba ütközik. Ennél fogva a programnak

része a különböző típusú hallástréningek mellett a vizuális percepció biztosításának fontossága. A vizuális alátámasztás valamint a jelnyelv támogató szerepe elsődleges fontosságú, ám emellett a szájról olvasási képnek is jelentős a szerepe.

A program a követelményekben figyelembe veszi, hogy a súlyos fokban hallássérült tanulók esetében az érthető kiejtésre való törekvés mellett annak elvárása korlátozott. A követelmények, a témakörök tartalma és a nyelvtani fogalmak évfolyamonként elvárt minimumszintje eltérést mutat a halló tanulóktól elvártaktól. A program hosszabb idősávokat biztosít a követelmények teljesítésére.

Szintén korlátozott elvárásokkal élünk diszfáziás illetve más tanulási zavarban szenvedő tanulóink esetében, akik önhibájukon kívül nem tudnak teljes mértékben eleget tenni a halló tantervi követelményeknek.

Az anyag-elrendezés koncentrikusan épül fel, a különböző témákban történő nyelvi építkezés évfolyamról évfolyamra halad, az előzőekre építve és megfelelően bővítve.

A tanév eleji ismétlés és a tanév folyamán történő tananyag elmélyítése döntő a súlyos fokban hallássérült tanulók nyelvi kommunikációjának kiépítésében és a nyelvi memória fejlesztésében.

A fejlesztési követelmények, kompetenciák közül a hallássérülésből adódóan az olvasott szöveg értése és az íráskészség kap nagyobb hangsúlyt. A beszédértés és beszédkészség területén a súlyos fokban hallássérült tanulók egyéni adottságaihoz és képességeihez igazítjuk az elvárásokat.

Célok és feladatok

Az ötödik évfolyam megkezdésekor már minden diák egy éve tanulja az idegen nyelvet. Ismerősek a feladattípusok, órai tevékenységek, motiváltak, és néhány alapvető stratégiát már használnak.

Cél az angol nyelvű országok kultúrájával, szokásaival való megismerkedés; a nyelvtanulás által más emberek megismerése, a másság iránti nyitottság, megértés, a tolerancia növelése; a nyelvtanuláshoz szükséges készségek megalapozása; a nyelvtanulás szokásainak kialakítása; a tantárgyi integráció, a “transzfer” hatás erősítése.

A négy év során a diákok eljuthatnak a nyelvtanulási stratégiák olyan szintű használatához, melyek lehetővé teszik számukra az osztályterem falain kívüli idegen nyelvi hatások (Internet, filmek, tévéműsorok, újságok) hasznosítását is.

A nyolcadik osztály végére a tanulók nyelvtudása elérheti azt a mérhető, a Közös Európai Referenciakeret szerinti A1 szintet, mellyel képesek egyszerű kapcsolatteremtésre, ha a másik

személy hajlandó a mondanivalóját kissé lassabban vagy más kifejezésekkel is megismételni. Fel tudnak tenni és meg tudnak válaszolni olyan kérdéseket, amelyek a mindennapi szükségletek konkrét kifejezésére szolgálnak. Egyszerű kifejezésekkel és mondatokkal be tudják mutatni magukat, a lakóhelyüket és az ismerőseiket. A hallássérült tanulók esetében természetesen a fent említett A1 nyelvi szint elérése írásbeli információcsere illetve interakció esetében várható el.

A1	Néhány egyszerű nyelvtani szerkezetet és mondatfajta betanult készletét korlátozott mértékben alkalmazza. Le tud másolni ismert szavakat és rövid fordulatokat pl. egyszerű jeleket, vagy instrukciókat, mindennapi tárgyak nevét és rendszeresen használt állandósult fordulatokat. Képes alapvető társadalmi érintkezésre a legegyszerűbb mindennapi udvarias üdvözlési, búcsúzási, bemutatkozási formulák használatával. Tud kérést, köszönetet, sajnálkozást stb. kifejezni. Szavakat, illetve szócsoportokat össze tud kapcsolni nagyon alapvető lineáris kötőszavakkal.

Feladatok

A négy tanév feladatai között első helyen áll a motiváció fenntartása, a gyerekek sikerélményhez juttatása. Továbbra is- a hallássérülés okán- a receptív készségek közül az olvasott szöveg értésének fejlesztése, a produktív készségek közül pedig az íráskészség fejlesztése áll a középpontban.

A témakörök felölelik a tanterv egyéb tantárgyi tartalmait, hiszen a nyelvet nem önmagáért használjuk, hanem információszerzésre, illetve információ-feldolgozásra. A kerettantervi törekvések hozzájárulnak az idegen nyelvi tananyag érthetővé tételéhez, de a tartalmakat más szempontból, másképp csoportosítva dolgozzuk fel.

A tanulók az 5-8. évfolyamon heti 3 órában tanulják az idegen nyelvet. Az iskolánkban tanuló gyermekek többsége a középfokú oktatásban nem tudnak részt venni, így a fejlesztés várható és elérhető eredménye a 8. évfolyam végén az A1 szint.

Informatika – Digitális kultúra

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től	éves óraszám 2020/2021-től

5. évfolyam	-	36 óra
6. évfolyam	36 óra	36 óra
7. évfolyam	36 óra	36 óra
8. évfolyam	36 óra	36 óra

A **digitális kultúra** tantárgy felső tagozaton az 5/2020. (I.31.) Korm.rendelete alapján 2020. szeptember 1-től felmenő rendszerben az 5. évfolyamon kerül bevezetésre.

A hallássérült tanulónál – a hallás hiánya vagy csökkenése miatt – a szokásostól eltérhet a nyelvi kommunikáció (beszédértés, szövegértő olvasás szókincs, nyelvi szerkezetek értése és használata, hangzó beszéd stb.) fejlettsége, ennek következtében a megismerő tevékenység és a teljes személyiség fejlődése is megváltozhat. A tanuló nyelvi kommunikációja intenzív fejlesztést igényel, mert ennek szintje általában nem korrelál életkorával, hallásállapotával – melytől pozitív és negatív irányú eltérés is lehet.

A hallássérült tanulók nevelésében a NAT-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei.

Az Informatika tantárgy először a 6. évfolyamon szerepel. Tanulók nagy része már egy globális informatikai tudás birtokában kezdi meg tanulmányait. Azonban sokszor nem tudnak mit kezdeni ezzel az adattömeggel. Informatikai tudás stabilizálása és egy magabiztos számítógéphasználat kialakítása az elsődleges cél.

Tanmeneteinket úgy alakítjuk ki, hogy azok a szövegszerkesztést, táblázatkezelést támogassák, kiegészítve a webszerkesztés alapjaival.

Növendékeink helyzetére, fogyatékosságára való tekintettel a szövegszerkesztés érvényesül hangsúlyosabban. A tantárgy feladata egy magabiztos számítógép használat mellett, a helyes, jó gépelés, szerkesztés elsajátítása, építve arra, hogy a későbbiek során, de legkésőbb szakiskolában, sikeres ECDL vizsgát tegyenek le a fentebb említett 2 modulból.

Szövegszerkesztés és a táblázatkezelés alapjainak elsajátítása nagyban hozzájárul a mindennapi élet számos területéhez való alkalmazkodáshoz. A szerkesztések, számolások, függvények, diagrammok készítése komplex tudást és az összefüggésekben való gondolkodást segíti elő, felhasználva több más tantárgy tudásanyagát.

Kémia

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től és 2020/2021-től egységesen

7. évfolyam	36 óra
8. évfolyam	72 óra

A kémia tanításának célja és feladata, hogy a tanulók fokozatosan sajátítsák el azt a kémiai műveltségtartalmat és szemléletet, amely a 21. század emberét képessé teszi arra, hogy a környezetében megjelenő és mindennapi tevékenységében felhasználásra kerülő anyagok kémiai tulajdonságait, hatásait, a kémiai jelenségeket és azok összefüggéseit, törvényeit megértse, és segíti őt az anyagok tudatos felhasználásában. Az ismeretanyag és a szemléletmód járuljon hozzá a hallássérült tanulók egységes természet- és társadalomképének formálásához. Legyenek képesek a természettudományok körébe tartozó különböző problémák felismerésére. A kémia tanulása alakítson ki felelősségteljes tudást az élő környezet megóvása és az egészséges életmód megvalósítása érdekében.

A kémia tanítása-tanulása a fenntartható fejlődés igényeinek megfelelően formálja a tanulók gondolkodásmódját, természethez való viszonyát. A kémiai eljárások, valamint az egyes elemek, vegyületek, módszerek felfedezésének történetével, neves kémikusok tevékenységének tanításával alakul ki a kémia kultúrtörténeti szemlélete a tanulóinkban..

Eddigi tanulmányaik során a hallássérült tanulók legtöbbször tapasztalatokból, megfigyelésekből, kísérletekből indultak ki, ezekből vontak le segítséggel következtetéseket, mikor az anyagok viselkedésének okaira keresték a választ, közben hasznos anyagismeretekhez jutottak és jutnak, amelyeket a napi tevékenységeik során közvetlenül is alkalmazhatnak. A kémiával való ismerkedés közben olyan tapasztalatokon nyugvó, biztos anyagismereten alapuló tudást szerezhetnek meg, amely nemcsak segíti őket (például a háztartási teendőkben), hanem életmentő is lehet számukra (például a szénmonoxid hatása). A természettudományos szemlélet birtokában a tanulók egyre tudatosabban ügyelhetnek az egészségükre, szűkebb és tágabb környezetükre. Az így kialakuló látásmód védheti meg a jövő generációt az általudományok különböző formáitól.

A súlyos fokban hallássérült tanulók eltérő nyelvi szintekkel, kommunikációs csatornákkal, képességekkel, érdeklődéssel, szociális és családi háttérrel rendelkeznek, ezért élményközpontúan -a legkülönbözőbb interaktív módszerekkel is-, a diákok természetes kíváncsiságára építve tanítjuk számukra a kémia tantárgyat.

A tanulók az életkorukhoz alkalmazkodó módszerek alkalmazásával nemcsak kémiatudásra, anyagismeretre és szemléletre tesznek szert, hanem megőrizhetik nyitottságukat, érdeklődésüket az ilyen témák iránt.

Intézményünkben figyelembe vesszük a tanulók speciális oktatási és nevelési igényeit, ezért nagy jelentőséget kap a hiányos ismeretekkel rendelkező diákok felzárkóztatása, az ingerszegény környezetből érkező, hátrányos helyzetűek megsegítése.
Kiemelt figyelmet fordítunk a súlyos fokban hallássérült tanulóink eltérő nyelvi szintjéből eredő hiányosságok kompenzálására, illetve a hallássérülés és egyéb tanulási nehézségek, részképességek, esetleges pszichés zavarok leküzdésére.
Az értékelés kettős céljának megfelelően mindig meg kell találni a helyes arányt a formatív és a szummatív értékelés között. Fontos szerepet kell játszania az egyéni és csoportos önértékelésnek, illetve a diáktársak által végzett értékelésnek is. Törekedni kell arra, hogy a számonkérés formái minél változatosabbak, az életkornak megfelelőek legyenek.

Magyar nyelv és irodalom

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től	éves óraszám 2020/2021-től
5. évfolyam	180 óra	144 óra
6. évfolyam	216 óra	180 óra
7. évfolyam	180 óra	144 óra
8. évfolyam	216 óra	108 óra

A felső tagozaton valamennyi évfolyamon a rehabilitációs órakeretből anyanyelvi fejlesztés foglalkozás keretében kiegészül a magyar nyelvtan óraszám hetente 5. évf – 1 óra, 6. évf. 1 óra, 7. évf. 1 óra és 8. évf. 2 óra ráfordítással.

Intézményünkben a magyar nyelv és irodalom tantárgyi egység alapvető célkitűzése a Nemzeti Alaptantervben foglaltakkal megegyező: az alapvető kulcskompetenciák (szövegértés, szövegalkotás, gondolkodás) és a hatékony társadalmi kommunikáció fejlesztése, hatékonyságának növelése.
Speciális szurdopedagógiai módszereinkkel, speciális óravezetéssel és óraszervezéssel segítjük hallássérült tanulóinkat a magyar nyelv és irodalom ismeretanyagának elsajátításában. A speciális óratípusok egy-egy mozzanatának használata mellett (melyek az alsó tagozat programjában és tantervében részletezettek) továbbra is élünk az élményközpontú társalgások lehetőségével, speciális anyanyelvi olvasmányok feldolgozásával, hiszen ezek mind a prioritást élvező nyelvhasználat fejlesztését szolgálják. A hallásnevelés, szájról olvasás módszere szervesen épül az órák menetébe. Dyspháziás tanulóink esetében jelnyelvvel is megsegítjük az információszerzést.

Mesékkel indul a felső tagozatos irodalom, amelyek visszautalnak az alsó tagozatra, s amelyek középpontba állítják a fantáziát. A mesék egy része népmese, így szóba kerül a folklór is, és ennek kapcsán a népdalok. A tananyag ezután egyre inkább közelít a reális világhoz, miközben a fantázia továbbra sem tűnik el az irodalommal való ismerkedésből. Koncentrikusan bővülő ismereteket szerezhetnek a tanulók a család, a szülőföld, később az iskola, a gyerektársadalom világában.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy az anyanyelvi kulcskompetencia fejlesztésében játszik döntő szerepet, ezen kívül jelentősen hozzájárulhat a digitális, a személyes és társas kapcsolati kompetenciák, kreativitás, önkifejezés, kulturális tudatosság kulcskompetenciák fejlesztéséhez is.

A hatékony, önálló tanulás készségeinek-képességeinek fejlesztése szintén kitüntetett szerepet kap a magyar órákon.

A súlyos fokban hallássérült (siket) gyermekek/fiatalok ismeretszerzését nehezíti a nyelvi kommunikációs szintjük életkorhoz viszonyított elmaradása. Szókincsük, fogalmi gondolkodásuk szegényes, kifejezésmódjuk kevésbé árnyalt, mint halló társaiké. Az ismeretek megértését segíti a változatos szemléltetés, saját élményen alapuló tevékenységbe ágyazott anyanyelvi fejlesztés, a digitális technika nyújtotta lehetőségek kihasználása. A társas kapcsolatokban, a társadalmi és kulturális tevékenységek során a különböző kommunikációs helyzetekben társadalmilag elvárható, helyes viselkedési formák értelmezésének, megértésének és nyelvi kifejezésének fejlesztése valósítható meg. A mindennapi helyzetekben előforduló metakommunikációt megtanulják helyesen értelmezni. Gyakorolják az írásbeli kommunikációt. Fontos a pozitív attitűd kialakítása, mely segíti a nyilvánosság előtti magabiztos megszólalásra való törekvést.

Kiemelt feladatok:

- a beszédértés fejlesztése,
- a szövegértő olvasás fejlesztése,
- konkrét tapasztalatokon alapuló szókincsfejlesztés,
- a beszéd használata,
- az írásbeli kifejezés fejlesztése.

Matematika

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től és 2020/2021-től egységesen
5 – 8. évfolyam	144 óra

Intézményünkben figyelembe vesszük a tanulók speciális oktatási és nevelési igényeit, ezért nagy jelentőséget kap a hiányos ismeretekkel rendelkező diákok felzárkóztatása, az alsó tagozaton megszerzett tudás és kompetenciák elmélyítése, kiterjesztése.
A diákok a hallássérülésből adódó kommunikációs hátrány miatt számos információtól elesnek, így a világgal kapcsolatos ismereteik korlátozottak, tapasztalataik hiányosak. Ezért mindenképpen törekednünk kell az oktatás során a konkrét élményekhez kötött, minél több érzékszervet bevonó cselekvés megtapasztalására, a szemléltetésre. Figyelembe kell venni a nyelvi hátrányból és a mindennapi tapasztalatok hiányából adódó megértési zavarokat. Használnunk kell a matematika adta kompenzációs lehetőségeket a rugalmas gondolkodás fejlesztésére, a tapasztalatok bővítésére és a nyelvi fejlesztésre egyaránt.
A nyelvi szint elmaradásából adódó szókincsbeli, illetve szövegértő olvasásbeli hiányok kihatnak a gondolkodási műveletek flexibilitására is, emiatt a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.
Nagy hangsúlyt kap a matematika és a valóság kapcsolatának erősítése. A matematikai gondolkodás sokoldalú fejlesztése érdekében kiemelt jelentőségű a szemléltetés, illetve a matematikával kapcsolatos valós élethelyzetek megélése. Ezt konkrét tárgyi tevékenykedtetés során, illetve digitális tananyagok segítségével érjük el.
Az auditív csatorna kiesése miatt a matematikai kompetencia kialakulásához több időre, rendszeres gyakorlásra, többszöri ismétlésre van szükség. Ezért a kerettantervi ajánláshoz képest magasabb óraszámot biztosítunk a matematikai tananyagtartalmak elsajátítására.

Rajz és vizuális kultúra

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től és 2020/2021-től egységesen
5 – 8.évfolyam	36 óra

A hallássérült tanulók nevelésében a NAT-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei. A NAT-ban és a választott kerettantervben megjelenő tartalmak speciális ismeretekkel, képességekkel egészülnek ki, így a kompetenciák fejlesztésénél ezeket is figyelembe kell venni. A hallássérült gyermek/fiatal a környezetéről elsősorban a látás útján szerez információkat. Fontos, hogy az egyes természeti folyamatok megértését, szemléltetés, modellezés, tényleges

cselekedtetés, kísérletezés útján segítsük. (Pl. terepasztalok, tanulmányi séta, kirándulás, természetfilmek, digitális tananyagok, interaktív tábla használata).

Médiatudatosságra nevelés

Az ismeretszerzésben kiemelkedő szerepe van a vizuális csatornának. Törekedni kell arra, hogy az ezen az úton szerzett ismeretek tartalma valósághű legyen, és hogy az ismeretanyag a fogalmi általánosításokat, az árnyaltabb kommunikációt is fejlessze.

Nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés

Az identitástudat kialakítása a kulturális örökségek megismerésén keresztül, életkoruknak megfelelő gyakorlat orientált módszerekkel (pl. tárgyi emlékek, múzeumlátogatások) történjen.

Szemléletük, nyitottságuk alakításában nagy jelentőséggel bír, ha kommunikációs lehetőségeikkel kapcsolatot tudnak teremteni tágabb környezetükben élő sorstársaikkal (pl.jelnyelv-használat, internet, pályázatok, szabadidős tevékenységek, kulturális rendezvények). Közvetlen élmények nyújtásával kell ismereteket adni a hazánkon kívüli kulturkincsek megismeréséhez.

A hallássérült gyermekek tanulási folyamatát lényegesen nehezíti különböző mérték ű kommunikációs akadályozottságuk. A tanulással kapcsolatos speciális igényeik, lehetőségeik (emlékezet, annak struktúrája, dysphasiás jegyek, részképességzavarok stb.) feltárására építve valósítható meg az egyénre szabott fejlesztés.

Az érzelmek, indulatok, belső feszültségek verbális kifejezésének nehezített volta miatt fontos, hogy legyen lehetőségük ezek nem verbális módon való kifejezésére a művészetek (képzőművészet, tánc) terén. A társadalomba való beilleszkedésüket segítve meg kell ismertetni velük az érzelem, az indulat kifejezés társadalmilag elfogadott verbális és nonverbális formáit.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

A hallássérült tanulók esztétikai nevelése, ízlésük formálása nem csak személyiségük színesebbé tételét szolgálja, hanem fontos eszköze társadalmi beilleszkedésüknek, önkifejezésüknek is. A művészeti ágak közül elsősorban a vizuális kultúra, a manuális tevékenységek (festés, agyagozás, szövés, bőrtárgy készítés, fotózás, kézimunka, gyöngyfűzés, ékszerkészítés) lehetnek az önkifejezés eszközei, melyek a későbbi megfelelő pályaválasztást is befolyásolhatják.

A fejlesztés kiemelt feladatai

A vizuális percepció, az önkifejezés, az önmegvalósítás, a valóság képi feldolgozásának, megjelenítésének, értelmezésének folyamatos bekapcsolása a tanulás-tanítás folyamatába a személyiség kibontakoztatása, gazdagítása céljából. A tehetségre utaló személyiségjegyek feltárása és gondozása.

Művészetek

Az önkifejezés, az információszerzés széles skálája teremthető meg e műveltségi terület tartalmain keresztül. A kreativitás fejlesztése szempontjából megkülönböztetett jelentőséggel bír a vizuális kultúra fejlesztése, a különböző manuális technikák megismertetése és sokoldalú művelése. A személyiség fejlesztésében a dráma és a tánc adta lehetőségek kihasználása fontos az önkifejezés miatt. A tanulók teljesítménye e műveltségi terület egyes részterületein eléri, a halló társak produktumait. A vizuális kultúra keretében a többi szaktárgy (pl. földrajz, fizika) tanításához nyújt segítséget, fejleszti a tanulók absztrakciós készségét.

A NAT és a kerettantervek alkalmazása a helyi tanterv készítésénél

A súlyos és enyhe fokban hallássérült tanulók nevelésében, oktatásában az életkori és iskolai szakaszokhoz rendelt követelményeket a fejleszthetőség sajátosságainak figyelembevételével szükséges a helyi tantervben érvényesíteni.

A fejleszthetőség sajátos akadályát döntően a nyelvi fejlettségi, figyelmi, emlékezeti, gondolkodási, magatartási állapot jelenti. A hallók azonos korosztályától egyedileg eltérő mértékben elmarad a szókincs, a nyelvi kifejező eszközöket kevésbé automatizáltan és árnyaltan használják. A hallássérüléssel közvetlenül összefüggenek az eltérések.

A NAT elveit és lényegét nem érintő módosításoknak ezek a jelenségek képezik az alapját. A súlyos és enyhe fokban hallássérült tanulók vizuális kultúra oktatása a NAT a művészetek műveltségi területét követi. Az egyéni sajátosságok figyelembevételével módosulhatnak a tantárgyi témakörök, tartalmak. Az adott műveltségi területek hangsúlyos, speciális feladatai:

- az ismeretek bővítésével kapcsolatos fogalomrendszerek pontos kiépítése, a tudáselemek értő, értelmező összekapcsolása a kognitív funkciók (a felfogás, a feldolgozás, a lényegkiemelés, az összefüggések meglátása és az alkalmazás) szintjeinek fejlesztésével.

Technika és tervezés - Technika és életvitel

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től és 2020/2021-től egységesen
5. évfolyam	36 óra
6. évfolyam	36 óra
7. évfolyam	36 óra
8. évfolyam	-

A NAT-tal megegyező cél és feladatrendszert hallássérült tanulóink egyéni képességeire építve dolgozzuk ki. A gyakorlati tárgy keretein belül az alkotó, egyéni életvitelhez és önállósághoz

szükséges képességek kibontakoztatása és a kapcsolódó természettudományos ismeretek megalapozása zajlik. A tantárgyi órák felépítése során nagy hangsúlyt fektetünk a fenti területekhez kapcsolódó szaknyelvi szókincs bővítésére.

Természettudomány - Természetismeret

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től és 2020/2021-től egységesen
5 és 6. évfolyam	72 óra

A természetismeret tantárgy legfőbb célja a tanulók természet iránti érdeklődésének fenntartása. Olyan gyerekek nevelése, akik nyitottak a világra, felismerik a problémákat, keresik a jelenségek okait, következtetéseket tudnak levonni a tapasztalt tényekből, képesek kérdéseket megfogalmazni, és életkoruknak megfelelő válaszokat találnak a felvetődött kérdésekre. Ez a gondolkodásmód segít eligazodni a természeti és társadalmi környezetben, egyben kitágítja a világ megismerésének lehetőségét, a mindennapokban jól hasznosítható tudás megszerzését szolgálja.

Tantárgyi előzménye az alsó évfolyamos környezetismeret. A természetismeret az 5-6. évfolyamon a korábban megszerzett ismeretekre és készségekre épülve fejleszti a természeti jelenségek megfigyelésének a képességét, fölkelti a megfigyelt jelenségek magyarázata iránti igényt, előkészíti a természettudományos megismerés módszereinek alkalmazását, és megalapozza a 7. évfolyamtól induló természettudományos tárgyak: a biológia, fizika, kémia, valamint a földrajz tanulását.

Hallássérült tanulóink a környezetükről elsősorban látás útján szereznek információkat.

Fontos tehát, hogy az egyes természeti folyamatok megértését jelnyelv útján, szemléltetéssel, modellezéssel, tényleges cselekedtetéssel, kísérletezés útján segítsük (terepasztalok, tanulmányi séta, kirándulás, természetfilmek, Mozaik tankönyvkiadó által kiadott Mozaweb digitális tananyagok, interaktív tábla használata). Célunk, hogy hallássérült tanulóink természetismereti szókincsét - az egyéni képességeikhez mérten – a legmagasabb szintre bővítsük, megalapozva ezzel a későbbi természettudományos tantárgyak tanulását.

Testnevelés

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től és 2020/2021-től egységesen
5 – 8. évfolyam	180 óra

Intézményünkben a testnevelés és sport tantárgyi egység alapvető célkitűzése a Nemzeti Alaptantervben foglaltakkal megegyező: a rendszeres testnevelés és sportolás, aktivizálás, az

aktív egészségtudatos életvitelre szocializálás. A Nemzeti Alaptanterv testnevelés és sport műveltségterület célkitűzéseinek megvalósításához 5–8. évfolyamon az örök értékeket képviselő tradicionális sportágak mellett a tanulók érdeklődését kiváltó újszerű sport-, illetve testgyakorlati ágakra helyezzük a hangsúlyt. A javasolt tartalmak feldolgozása igényes és sokoldalú mozgáskultúrával, magas szintű cselekvésbiztonsággal ruházza fel a tanulókat.

Iskolánkban a testnevelés speciális szerepe többirányú. A fejlesztésnek figyelembe kell vennie a tanulók adottságait, az átlagosnál gyakrabban előforduló mozgáskoordinációs zavarokat, testi fejlődési rendellenességeket, térbeli orientációs zavarokat. A tehetséggondozás fontos területe is egyben, ahol a hallássérült tanulók jó adottságaikat fejlesztve a halló társaikkal azonos teljesítményekre képesek. Feladata a fizikai munkavégzésre történő testi és pszichikai felkészítés, a motoros képességek fejlesztése, fizikai kondíció növelése, egészséges életre nevelés, mozgásigény kialakítása, a halló gyermekekkel való kapcsolatok kiépítése, versenyhelyzetek teremtése.

Tekintettel iskolánk speciális helyzetére (súlyos fokban hallássérült gyermekek), az oktatás folyamán különös gondot fordítunk a feladatok pontos elmagyarázására, helyes megértetésére. Ehhez speciális kiegészítésként a verbális közlés mellett jelbeszédet is alkalmazunk. Természetesen így gondolunk arra is, hogy ennek felfogására, megértésére több időre van szüksége tanulóinknak.

Mivel a gyerekek sérülésükből adódóan (egyénileg eltérő mértékben) labilisabb egyensúlyérzékkel rendelkeznek, ennek kompenzálására speciális egyensúlygyakorlatokat végezünk. Ennek fokozott fejlesztése is elősegíti és lehetővé teszi tanulóinknak a testnevelés tantárgy követelményeinek elsajátítását.

Történelem

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től	éves óraszám 2020/2021-től
5. évfolyam	108 óra	108 óra
6. évfolyam	72 óra	108 óra
7. évfolyam	72 óra	72 óra
8. évfolyam	72 óra	72 óra

Intézményünkben a történelem tantárgyi alapvető célkitűzése a Nemzeti Alaptantervben foglaltakkal megegyező: a kulcskompetenciák (pl.: időbeli tájékozódás, történelmi örökségünk, eligazodás a jelenben) fejlesztése és a hatékony társadalmi kultúra kialakítása.

A NAT-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi, és jelnyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni az ismeretanyagot a hatékonyság érdekében. Jelentősebb különbségek a tananyag elsajátítása során jelentkeznek. A nyelvi fejlettségben mutatkozó hátrány miatt sokkal több kép-videó anyagot használunk, pl. Mozaik tankönyvkiadó által kiadott Mozaweb digitális anyagok, történelmi, valamint ismeretterjesztő filmek, melyeket IKT eszközökkel mutatunk be a diákok számára. Ezt követi a megbeszélés és a rögzítés. Az időbeli tájékozódás is nehézséget jelent tanulóink számára. Ezen okok miatt a tartalom nem változik, viszont módosulnak a fejlesztési követelmények és az alkalmazott módszerek, oktatási formák. A tanulók nyelvi kommunikációja intenzív fejlesztést igényel a történelem tantárgyon belül is. A tanegység ismeretanyaga specifikus tartalommal egészül ki: a siketek társadalmi beilleszkedését segítő szociális és jogi ismeretek elsajátításával.

***Dráma és tánc* – 2020/2021. tanévtől kivezetve**

***Dráma és színház* tantárgy 2020/2021. tanévtől felmenő rendszerben 8. évfolyamon a Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés tantárgy tartalmain belül jelenik meg, heti 1 órában.** A dráma és színház modult a kerettanterv rugalmas elosztásban engedi kezelni, így helyi tantervünk szerint az 8. évfolyamon kerül sor ennek a tárgynak az „oktatására.” Idézőjeles az oktatás szó, hiszen ez a tárgy nem konkrét ismeretek átadását célozza meg, hanem aktivitásra, heurisztikus tanulásra ad lehetőséget. A tevékenységközpontú modulban a tanulók a Dráma és színház eszköztárával (tánc, dráma, bábjáték, szerepjáték), tevékenységformáival saját élethelyzetük adott problémáit dolgozhatják fel, kialakuló véleményüket, gondolataikat fejezhetik ki, meglévő ismereteiket egy más aspektusból bővíthetik. A tanegység lehetőséget nyújt az öröm és szabadságélmény megtapasztalására, a differenciálásra, készségfejlesztésre, egyéni és csoportos munkára, önismeretre, egymás megismerésére, a kommunikáció fejlesztésére, színházi és dramaturgiai alapfogalmak megismerésére, a más tanegységekben megszerzett ismeretek új helyzetben való alkalmazására. Drámajátékokkal szorosan kapcsolódik, bővíti a magyar irodalmi, földrajzi, történelmi ismereteket, segítséget nyújt a csoportkohézió kialakulásához az osztályfőnököknek, nevelőtanároknak. Lehetőséget ad színházlátogatások élményszerű feldolgozására, a kultúra hallássérültspecifikus megközelítésére.

A modul értékelése formatív, mely tulajdonképpen egy visszajelzés a gyermek fejlődéséről. Ez egy folyamat, ami a tanuló és a pedagógus közös tevékenysége, a gyermek munkáját segíti és ösztönzi. A záró értékelés szöveges értékelés, írásban.

Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től	éves óraszám 2020/2021-től
5. évfolyam	72 óra	72 óra
6. évfolyam	36 óra	36 óra
7. évfolyam	36 óra	36 óra
8. évfolyam	36 óra	72 óra

Intézményünkben a hallás – ritmus – mozgásnevelés legfőbb célja a hallásveszteség és következményeinek korrigálása és kompenzálása súlyos fokban hallássérült tanulóinknál. A zenei jelrendszerek megismerése és alkalmazása a zene megértését, befogadását segíti. A magyar népzene, a nemzeti hagyományok, a zenetörténeti korszakok legfontosabb jellemzőinek megismerésén keresztül önálló zenei világkép alakul ki, fejlődik a kritikai képesség. Cél, hogy a tanulók a zenei műalkotások megismerése révén helyesen tájékozódjanak korunk kulturális sokszínűségében, értelmezni tudják a zene különféle funkcióit, valamint a médiában és a filmművészetben betöltött szerepét. Fontos célunk, hogy önálló hangfelismeréssel, ritmizálással diákjaink beszédérthetőségét javítsuk, önkifejezésüket elősegítsük a harmónikus személyiség kibontakoztatásának érdekében.

Osztályfőnöki

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től és 2020/2021-től egységesen
5 – 8. évfolyam	36 óra

Az osztályfőnöki óra sajátos szerepet tölt be a tantárgyak rendszerében. Tartalmai, tevékenységei közvetlenül szolgálják a nevelést, mintegy szintetizálva az egyes tantárgyakban közvetített fejlesztési, nevelési célokat, az iskolai nevelési folyamatot, lehetőséget biztosítva a tanítási órákon elsajátítottak elmélyítésére, aktualizálására, a tudásanyagnak értékmozzanatokkal történő felruházására. Az osztályfőnöki óra az osztályfőnöki tevékenység tanórai kereteként, tematizáltan segíti a tanulók megismerését, az egyéni sajátosságokhoz illeszkedő személyiségfejlesztést.

Egyéni anyanyelvi nevelés

Az Egyéni anyanyelvi nevelés lehetőséget nyújt a hallássérült tanulók kommunikációs készségének fejlesztéséhez. Feladata az érthető beszéd kialakítása és megtartása, a hallókészülék folyamatos használatával a hallásmaradvány maximális kihasználása, a

beszédhallás fejlesztése. A beszéd igényes eszközzé fejlesztésének segítségével a hatékony önálló tanulási kompetencia és a személyiség sokoldalú fejlesztése érdekében is sokat tehet. Elsődleges célja a NAT által meghatározott műveltségi területek alapján, az ajánlott tantárgyi rendszerben, szorosan kapcsolódva elsősorban a Magyar nyelv és irodalom tantárgyhoz, az anyanyelvi kompetencia fejlesztése.

Rehabilitációs óra, mely alkalmazkodik a tanulói létszámhoz. Cél, hogy lehetőség szerint minden tanuló részesüljön naponta 15 perc egyéni foglalkozásban. Mindig az egyéni adottságokat, életkori sajátosságokat figyelembe véve határozzuk meg a fejlesztés menetét (ütemét, módját).

Magatartás és a szorgalom értékelése

Az osztályfőnökök:

- minden tanév első napján ismertetik a tanulókkal a magatartás és szorgalom értékelésének alapelveit, az egyes minősítések feltételeit. A követelményekről a szülőket a tanév első szülői értekezletén tájékoztatják,
- a szaktanárok véleményét kikérve havonta értékelik a tanulók magatartását és szorgalmát,
- félévkor és év végén – a havi jegyek és a szaktanárok véleményének figyelembevételével – az osztályfőnökök érdemjegyet adnak, vitás esetben a magatartás és szorgalom jegyekről az osztályozó értekezleten a nevelőtestület dönt.

1. Magatartás értékelése Magatartáson értjük a tanuló:

• viselkedését, kulturált jelhasználatát, önfegyelmét,

• iskolai közösséghez, annak tagjaihoz való viszonyát,

• hatását a közösségre, viselkedését a társas kapcsolatokban,

• házirendben leírtak és közös iskolai szabályaink betartását

• a közösség érdekében végzett tevékenységét.

A magatartás érdemjegyei és minősítései a következők:

5= példás 4=jó 3=változó 2=rossz A

magatartás minősítésének követelményei:

Példás (5) az a tanuló aki:

· a házirendet betartja,

· nem késik tanórákról önhibájából,

· tanórán és a tanórán kívül példamutatóan, rendesen viselkedik,

· kötelességtudó, feladatait teljesíti,

· nincs önhibájából eredő igazolatlan hiányzása,

· önként vállal feladatokat és azokat teljesíti,

· tisztelettudó, társaival, nevelőivel, a felnőttekkel szemben udvariasan viselkedik,

· kulturáltan jelel, vagy beszél,

· az osztály és az iskolai közösség életében aktívan részt vesz,

· óvja és védi az iskola felszerelését, a környezetet,

· nincs írásbeli figyelmeztetése, intője vagy megrovása.

Jó (4) az a tanuló, aki:

· a házirendet betartja,

· nem késik tanórákról önhibájából,

· nincs önhibájából eredő igazolatlan hiányzása,

· tanórán vagy a tanórán kívüli foglalkozásokon rendesen viselkedik,

· feladatait a tőle elvárható módon teljesíti,

· feladatokat önként nem, vagy ritkán vállal, de amivel megbízzák azt teljesíti, · az osztály- vagy az iskolaközösség munkájában csak felkérésre, biztatásra vesz részt, · nincs írásbeli intője vagy megrovása.

Változó (3) az a tanuló, aki:

· az iskolai házirend előírásait nem minden esetben tartja be,

· a tanórán vagy tanórán kívül többször fegyelmezetlenül viselkedik, s ez nincs összefüggésben állapotával,

· feladatait nem minden esetben teljesíti,

· előfordul, hogy társaival, a felnőttekkel szemben nem viselkedik udvariasan, a jeleket nem kulturáltan használja

· a közösség, az iskola szabályaihoz nehezen alkalmazkodik,

· késik tanórákról önhibájából, · önhibájából

igazolatlanul mulasztott, · osztályfőnöki

intője van.

Rossz (2) az a tanuló, aki:

· a házirend előírásait sorozatosan megsérti,

· feladatait egyáltalán nem, vagy csak ritkán teljesíti,

· magatartása fegyelmezetlen, rendetlen, s ez nem függ össze állapotával,

· társaival, a felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlanul, durván viselkedik, beszél, vagy jelel,

· viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást akadályozza,

· késik tanórákról önhibájából,

· több alkalommal igazolatlanul mulaszt önhibájából (nem a szülő miatt),

· több szaktanári figyelmeztetést kapott, illetve van osztályfőnöki megrovása vagy ennél magasabb fokozatú büntetése.

A magatartás elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül többnek az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

2. Szorgalom értékelése Szorgalmon

értjük a tanuló:

• tanulmányi munkához való viszonyát,

• munkavégzésének pontosságát, kötelességtudatát,

• önálló feladatai elvégzésének minőségét,

• rendszeretetét, pontosságát, felszerelésének rendben tartását,

•többletfeladatok vállalását, teljesítését.

A szorgalom érdemjegyei és minősítései a következők:

5= példás 4=jó 3=változó 2=hanyag A

szorgalom minősítésének követelményei:

Példás (5) az a tanuló, aki:

· képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt,

· tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi,

· a tanórákon aktív, szívesen vállal többlet feladatokat is, és azokat elvégzi,

· munkavégzése pontos, megbízható,

· taneszközei tiszták, rendesek, és ezeket a tanítási órákra mindig elhozza.

Jó (4) az a tanuló, aki:

· képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt,

· rendszeresen, megbízhatóan dolgozik, a tanórákon többnyire aktív,

· többlet feladatot önként nem vagy ritkán vállal, de az ilyen jellegű megbízatást teljesíti, · taneszközei tiszták, rendezettek.

Változó (3) az a tanuló, aki:

· tanulmányi eredménye elmarad képességeitől,

· tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti,

· felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik,

· érdemjegyeit, osztályzatait több tárgyból is lerontja,

· önálló munkájában figyelmetlen,

· a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik.

Hanyag (2) az a tanuló, aki:

· képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében,

· az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg képességeihez viszonyítva,

· tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen, feladatait többnyire nem végzi el,

· felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek,

· a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül, · félévi vagy és évvégi osztályzata valamely tantárgyból elégtelen.

A szorgalom elbírálásakor az egyes érdemjegyek illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül többnek az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

Jutalmazás, fegyelmezés

1. A tanulók jutalmazása Jutalmat
kaphat aki:

- példamutató magatartást tanúsít,

- folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el,

- osztálya, vagy az iskola érdekében, rendszeresen közösségi munkát végez,

- iskolai, illetve iskolán kívüli versenyeken (tanulmányi, sport, kulturális stb.) vesz részt,

- bármely más módon hozzájárul az iskola jó hírnevének erősítéséhez.

Jutalmazás formái
Szóbeli dicséretek:

- szaktanári dicséret: a tantárgy feldolgozásában való aktív munkáért,

- nevelőtanári dicséret: a magatartásért, szorgalomért, közösségért végzett munkáért,

- osztályfőnöki dicséret: szaktantárgyi javításért, szorgalomért, közösségért végzett munkáért,
- kollégiumi dicséret: magatartásért, szorgalomért, közösségért végzett munkáért.

Írásbeli dicséretek:

- szaktanári dicséret: kiemelkedő tanulmányi eredményért, az adott tantárgyban elért versenyeredményért,

- osztályfőnöki dicséret: többszöri szóbeli dicséret után, az osztály közösségért végzett munkáért, versenyeken, rendezvényeken való jó szereplésért,

- nevelőtanári dicséret: példaértékű délutáni munkáért,

- kollégiumi nevelői dicséret: példaértékű kollégiumi magatartásért, munkáért,

- igazgatói dicséret: az iskolán belül, ill. kívül kiemelkedő érdemeket szerzett tanulóknak, versenyek elért jó eredményekért.

2. A tanulók elmarasztalása
Azt a tanulót, aki az iskolai közösség normáit megsérti (aki tanulmányait folyamatosan nem teljesíti, vagy a házirendet szándékosan megszegi vagy igazolatlanul hiányzik, vagy bármely módon árt az iskola hírnevének) elmarasztalásban lehet részesíteni, mindig figyelembe véve a

tanuló életkori sajátosságait. Ez lehet enyhébb esetekben szóbeli figyelmeztetés, súlyosabb esetekben írásbeli fegyelmezések.

Írásbeli fegyelmezések:

- szaktanári figyelmeztetés: a sorozatos tantárgyi hiányosságok (felszerelés- és házi feladat hiánya, a tanulási kötelezettség elmaradása) és magatartási vétségek esetén,
- szaktanári intés: szaktanári figyelmeztetés után,
- osztályfőnöki figyelmeztetés: többszöri szóbeli figyelmeztetés után, valamint több szaktanári figyelmeztetés után, kisebb fegyelmi vétségért,
- osztályfőnöki intés: többszöri írásos figyelmeztetés után, ismétlődő, vagy testi épséget veszélyeztető fegyelmi vétségért

-igazgatói figyelmeztetés: többszöri fegyelmi vétségért (jelentősebb fegyelmi vétségért előzmény nélkül is),

- igazgatói intés: halmazati büntetésként, vagy jelentősebb fegyelmi vétség esetén előzmény nélkül is.

A büntetések kiszabásánál a fokozatosság elvét kell betartani, amelytől a vétség súlyára tekintettel el lehet térni.

Tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elve

A tankönyvek más eszközök mellett a nevelés-tanítás segítő eszközei .Ezek kiválasztása és alkalmazása mindig az adott iskola pedagógiai prioritásaival összhangban és rugalmasan történik.
Intézményünk általános iskola és speciális szakiskola, tehát az érvényes kerettanterv alapján összeállított helyi tantervek szerint haladunk.
Tankönyveink a többségi iskolák számára készültek, valamint vannak speciális tankönyveink is. Ilyen tankönyvekkel rendelkezünk anyanyelv, környezetismeret és matematika tantárgyak esetében.
Többségi tankönyveket, munkafüzeteket használunk a szaktárgyak esetében. Ezeket a tankönyveket használhatósági szempontok alapján választjuk ki.
Pl.:

- a szöveg érthetősége

- a szerkesztés módja, áttekinthetőség
- jól szemléltető képanyag
- táblázatok, feladatok

A tanárok a szükséges anyagot átdolgozzák, elkészítik, sokszorosítják.

Sok esetben a könyvtár, a szaktanár a tankönyvek széles skálájával rendelkezik, melyeket

- részleteiben
- szemléltetésként
- önálló munkavégzéskor használhatunk.

Szükségünk volt arra, hogy speciálisan tanulóink számára még több, jól összeállított tankönyveket/munkatankönyveket készítsünk. A hiányokat a tanárok saját készítésű feladatlapokkal, feladatsorokkal, esetenként kész tankönyvekkel pótolták, melyeket kézről kézre adtak az elmúlt években. Mindez a 32/2012 (X.8.) sz. Irányelvnek megfelelően történt.

Az erkölcsi nevelés

Az erkölcsi nevelés alapvető feladata, a tanulók szocializációjának, értékrendjének, normarendszerének, gondolkodás és viselkedésmódjának formálása. Fő cél az erkölcsi érzék fejlesztése, a kultúránkban általánosan elfogadott erkölcsi értékek tanulmányozása, és ezek alkalmazása a mindennapokban. Önálló tájékozódáshoz és tudatos életvezetéshez szükséges jellemvonások, készségek és ismeretek fejlesztése. Helyes világszemlélet, önismeret, humanizmus. Kommunikációs képesség fejlesztése.
Bonyolult, értékzavaros világunkban a kommunikációs akadályokkal küzdő fiataloknak nehéz az eligazodás. Fontos számukra a kapaszkodók nyújtása.
A témakörök, tananyagtartalmak feldolgozásakor fontosnak tartjuk az élményszerűséget, színességet. Szituációs, és szerepjátékok alkalmazásával, konkrét élethelyzetek erkölcsi tanulságainak levonásával igyekszünk ezt elérni. IKT csatornák beépítése is célunk az erkölcsi nevelés folyamatába. Komplexebbé teszik a tanulók ismereteit, érdekesebb, sokszínűbb és hitelesebb megközelítést nyújtanak egy élethelyzet, vagy esettanulmány feldolgozásakor. Plasztikusak, megmozgatják a fantáziát, szemléletesebbek, segítik a megértést, önálló munkára, alkotásra, kutatásra nevelnek.
Egyetlen tantárgyat sem lehet hatékonyan és eredményesen tanítani erkölcsi ismeretek közvetítése nélkül. Iskolánkban ezért minden pedagógus kötelességének érzi ennek a

műveltségterületnek a gondozását, hisz nincs olyan óra, ahol erkölcsi kérdések megvitatására ne kerülne sor.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Fontos, hogy tanulóink megismerjék nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Iskolánkban ezért a történelem, irodalom tanításában kiemelt szerepet kapnak a magyar történelem fontos eseményei, példaképként felmutatható személyiségei, azok elköteleződése a haza sorsa iránt. Tanulóink számára a személyes példákon keresztül lehet közelebb hozni a régmúlt történelmi eseményeit. Ezek feldolgozása megjelenik nemzeti ünnepeinken.

Évtizedek óta legrangosabb iskolai ünnepségeink egyike az 1848-as forradalom és szabadságharcra való emlékezés. Ez a többi nemzeti ünneppel együtt segíti, erősíti a közösséghez való tartozást, a hazaszeretet kialakulását, magyarságtudat erősödését, a szülőföld iránti elköteleződést.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A nevelés egyik alapvető célja, hogy a gyermekkorból felnövő ifjak megérjenek a szabadság felelős megélésére. Ismerjék meg önmagukat, és az őket körülvevő világot. Ebben a világban érezzenek felelősséget embertársaik sorsa iránt, tudjanak állampolgári jogaikkal élni, és tartsák be kötelezettségeiket.

A tantárgyakon keresztül átadható ismereteken túl a nevelés mindennapi gyakorlatával ezeknek a viselkedési attitűdöknek elsajátíttatására törekszünk. Az iskolai házirend diákokkal közösen megfogalmazott elvárásai, a jogok és kötelezettségek betartása és betartatása a társadalmi együttélés felnőtt formáinak mintáira épülnek. Ezek nem öncélú utasítások, hanem az egyén és a közösség védelme érdekében megfogalmazott együttműködési szabályok. A demokrácia alapja az egyén és közösségi normák összehangolása. Ezeket a szabályokat minden évkezdésnél közösen értelmezzük, felmerülő kérdéseket megbeszéljük.

Az osztályfőnök fontos mintát közvetít a jogok és kötelezettségek betartásában és betartatásában, az egyéni kezdeményezések és a közösség érdekének összehangolásában. A diákok megtanulják, hogy egyes döntések meghozatalában sokféle szempontot kell figyelembe venni, és döntéseinkért felelősséget kell vállalni.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

Hallássérült tanulók esetében a környezet és a világ észlelése nem mindig teljes, sokszor mozaikszerű. Az információszerzés nehezített, így a pozitív vagy negatív visszajelzések

interiorizálása is akadályozott. Ezáltal az önismeret, a reális énkép kialakulása és kialakítása is erős pedagógiai megsegítést igényel. Iskolánk pedagógusai a különböző tanórák keretein belül más-más módszerekkel igyekezenek a tanulók önismeretét és önértékelését fejleszteni. Fontosnak tartjuk például, hogy a diákok a dolgozatok eredményeinek megbeszélésekor el tudják mondani érzéseiket a teljesítményükkel és a dolgozat feladataival kapcsolatban. Mit éreztek nehéznek, mit könnyűnek. Ezekben a helyzetekben ösztönözzük őket, hogy próbálják megfogalmazni szóban vagy jelnyelven a saját hozzáállásukat, erőfeszítéseiket, ezzel is reflektálva a befektetett munka és az eredmény korrelációjára. Az ilyen alkalmakkor nem csak a reális énkép és az önismeret fejlődik. Az eredmények közös megbeszélése nagyban segíti a társas kultúra fejlesztését is. A tanulók hozzá tudnak szólni egymás teljesítményéhez, a kiemelkedő diákok teljesítményét közösen elismerjük, a gyengébben teljesítőket pedig együttes erővel próbáljuk ösztönözni a javításra. Ez az ösztönzés kiváló alapot nyújt a segítségnyújtás megtanítására.

Az esetleges nézeteltérések alkalmával pedagógusaink minden esetben megbeszélik az érintett gyermekekkel az adott szituáció történéseit és érzelmi vonzatait. Minden ilyen helyzetben igyekszünk elérni, hogy a tanulóink próbálják meg egymás helyzetébe beleélni magukat. Minden iskolai évfolyamunkon –elsősorban a magyar irodalom és későbbiekben a történelem órákon is-, megjelenik a szerepjáték, amely segítségével a tanulók különböző események különböző résztvevőinek érzelmi világába képzelhetik bele magukat, így átélve esetleg korábban még sosem tapasztalt, új érzelmeket is. Ezáltal különböző megoldási stratégiákat tanulhatnak az adott szituációval kapcsolatban.

Pedagógusaink továbbá különösen nagy hangsúlyt fektetnek a gyermekek reális értékelésére. Ezen folyamatok során mindig figyelembe vesszük a gyermekek sajátosságait, képességeit, ám igyekszünk egymáshoz és a halló normákhoz is viszonyítani teljesítményüket, ezzel kívánva elkerülni az egyes tanulók esetleges túl illetve alul értékelését, valamint ilyen módon is fejleszteni a tanulók reális énképének kialakulását.

A családi életre nevelés

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A tanítás-nevelés

segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításához és a szeretetteljes családi élet elérésének módszereihez. Ismereteket közvetít a családi életükben majdan felmerülő konfliktusok helyes kezeléséhez. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

- A család a társadalom alapsejtje, amelyben megtanuljuk az erkölcsi törvényeket, a tiszteletet és a szabadság helyes használatát.
- Alsó tagozaton megtanulják a gyerekek kötelességeit a családon belül (tisztelet, engedelmesség, hála).
- A felső tagozat végére tisztában lesznek a párválasztás kritériumaival, a kíváNATos emberi tulajdonságokkal. Azzal, hogy a szülők példája, tulajdonságai, a család ereje, s a másik személy tisztelete, szeretete mennyire fontos a mai világban.
- Harmonikus családi mintákat közvetítünk a kötelező olvasmányokkal, személyes emlékeket bemutató versekkel, szerep-és pantomimjátékokkal, irodalmi szemelvényekkel. A történelmi fejlődésen keresztül az ókori, középkori, újkori családok, oktatási rendszerek megismerése is hozzájárul mindehhez.
- A család témakör több évfolyamon is visszatér. Hangsúlyozott a családi élet harmonikussága: családfa, családon belüli kapcsolatok, szeretet, munkamegosztás.

A testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. Pedagógusaink ösztönözik, megtanítják hallássérült tanulóinkat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére.

Az iskola a családdal együttműködve felkészíti a tanulókat az önállóságra, a betegségmegelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében.

A pedagógusok motiválják és segítik a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

A hallássérült tanulókkal szükséges megismertetni az okokat, melyek hallássérülésüket, illetve annak következményeit eredményezték. Ez minden esetben életkoruknak, esetleges társuló fogyatékosságuknak megfelelő szinten történik.

El kell sajátíttatni a hallásjavító eszközök használatát, valamint azokat az egészségügyi ismereteket, melyekkel biztosítható számukra hallásmaradványuk aktivizálása.
Életmódjuk, életvitelük alakításában hangsúlyos szerepe van komplex kommunikációs fejlesztésnek: hallásmaradvány kihasználása, szájról olvasás fejlesztése, pontos jelnyelvi ismeretek elsajátítása.
Szükséges, hogy tanulóink felismerjék a környezetben előforduló káros szokásokat, ezáltal az ártalmas magatartási formákat ne vegyék át. Ismerjék meg saját értékeiket, hogy életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket tudjanak hozni, képessé váljanak a környezet és a munkaerőpiac elvárásainak megfelelő társadalmi integrációra.
A hallássérült gyermek számára a mozgás, a testedzés olyan kompenzációs terület, ahol kommunikációs hátrányaikkal is jelentős sikereket érhetnek el. Emellett a sport segíthet a belső feszültségeik levezetésében, így segítve az indulatok kezelését. A mozgás, a testedzés hozzájárulhat a hallássérüléssel esetlegesen együtt járó egyensúlyproblémák kezeléséhez.

A hallássérült gyermekek, nyelvi korlátozottságuk miatt kevesebb információval rendelkeznek a világról, bizonytalanságuk, befolyásolhatóságuk miatt jobban ki vannak téve az őket veszélyeztető káros hatásoknak. Ezért fontos a szexuális nevelés, a szenvedélybetegségeket megelőző programok, illetve a biztonságos internet- használat megismertetése.
Az érzelmek, indulatok, belső feszültségek verbális kifejezésének nehezített volta miatt fontos, hogy legyen lehetőségük ezeknek az érzelmeknek nem verbális módon való kifejezésére (akár a művészetek (képzőművészet, tánc), akár a sport területén).
A társadalomba való beilleszkedésük elősegítésére meg kell ismertetni velük az érzelem, az indulat kifejezés társadalmilag elfogadott verbális és non-verbális formáit. Fontos, hogy tanuljanak meg segítő szakemberekhez fordulni (pszichológus stb.).

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

Az alacsonyabb osztály létszámok kiváló lehetőséget nyújtanak a diákok számára, hogy jobban megismerhessék egymást. Az osztályokon belül a gyermekek sok időt töltenek egymással, fontosnak tartjuk az elfogadó, segítő magatartás kialakítását mind saját osztálytársaikkal, mind más az iskolába járó tanulókkal és itt tanító tanárokkal szemben.
Osztályfőnöki és etika órákon is kiemelt hangsúlyt fektetnek az osztályokban tanító pedagógusok a kooperációra és szociális érzékenységre való nevelésére. Más órákon is megjelenik egymás megsegítésének és a segítségkérés megtanulásának az elsajátítása

tanulópárok alkotásakor, csoportos munkák alkalmával és a különböző projekt feladatok megvalósításakor.
A diverzitásokból fakadó ellentétek megbeszélésekor igyekszünk tanulóinkban tudatosítani, hogy mindannyian mások vagyunk, és segítenünk kell egymást a fejlődésben.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

Hallássérült tanulóinkat minél fiatalabb életkortól kezdődően tevékeny részvétellel, megfigyelés útján kell hatékonyan eljuttatni a környezet alakításának, megóvásának és fontosságának felismeréséhez (pl. interaktív tananyagok alkalmazása, természetben töltött programok). Felismerjék a mindennapi életben előforduló, a környezetet szennyező anyagokat, a környezetre káros tevékenységeket és kerüljék el ezeket.
Tudatos pedagógiai segítséggel kell lehetővé tenni minél több vizuálisan jól érzékelhető, saját élményen alapuló ismeret gyűjtését. Célunk, hogy a tanulókban kifejlődnek a környezetharmonikus, környezetkímélő életvezetéshez szükséges szokások, ezáltal mozgósíthatóak legyenek a környezet védelmét célzó együttes cselekvésre.
A környezettudatos gondolkodással kapcsolatos tananyagokkal, szövegértési feladatokkal, szövegszerkesztésekkel gyakorlatilag minden tanórába kapcsolódik a fenntarthatóság, környezettudatosság.
Ökoiskola lévén bekapcsolódunk sok olyan programba, mely a környezettudatosság szemléletének kialakulását szolgálja.

Pályaorientáció

Az iskolának a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítania, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken. Látókörük szélesedik, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát. Valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket, kitartóbbakká válnak. Ezért fejleszteni kell bennük a segítéssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

- Elsődleges feladat a saját képességek megismerése, a helyes önismeret. Fontos a bizonyos területeken kiemelkedők figyelmének felhívása a továbbtanulásra, a hiányszakmák megismerésére.
- A munka világa, egyes foglalkozások sajátosságai megjelennek a szerepjátékokban, párbeszédekben, olvasmányokban, szituációs játékokban. De ezt a célt szolgálja a riport műfaja, a vita, az érvelés, valamint a csoportmunka (vezetés, szervezés gyakorlata) is. A pályaválasztásra készülő diákoknak minden évben lehetőségük van nyílt napokon részt venni; ez kiváló lehetőséget nyújt a személyes tapasztalatszerzésre, az érdeklődés felkeltésére.

Segít a továbbtanulással kapcsolatos döntés meghozatalában.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A pénzügyi tudatosság és gazdálkodás nagyon fontos a tanulók és a családok életében. Tisztában kell lenni a hallássérült diákoknak a pénz szerepével és jelentőségével a mindennapokban. Kell, hogy értsék a családi költségvetés fogalmát, a bevételek és kiadások egyensúlyának fontosságát, a spórolás jelentőségét és annak módjait. Fontos a gyakorlati életben hasznosítható tudás.

A gazdasági és pénzügyi nevelés nem önálló tantárgyként, hanem a kötelező tantárgyak oktatása során jelenik meg -Történelem, állampolgári és társadalmi ismeretek, Földünkkörnyezetünk, Életvitel, Matematika, Informatika-. Ezt kívántuk erősíteni azzal, hogy iskolánk bekapcsolódott a Pénz7 programba. A rendkívüli osztályfőnöki órákon célunk, hogy már fiatal korban elültessük a pénzügyi és gazdasági tudatosság alapjait, formáljuk a pénzügyekhez fűződő hozzáállást és szemléletet.

Médiatudatosságra nevelés

Az ismeretszerzésben kiemelkedő szerepe van a vizuális csatornának. Törekedni kell arra, hogy az ezen az úton szerzett ismeretek tartalma valósághű legyen, és hogy az ismeretanyag a fogalmi általánosításokat, az árnyaltabb kommunikációt is fejlessze. (helyi megvalósulás-rajz és vizuális kultúra.)

Cél, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosság felel s résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, kritikai beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű

megszervezésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusaival, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint e különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

- Meg kell tanítanunk használni a médialehetőségeket, de szelektálva, kritikusan válogatva a filmek, műsorok között, hogy a manipulációkat észrevegyék tanulóink.
- Ezt szolgálják a kutatómunkák, szorgalmi és házi feladatok.
- Ki kell alakítani a biztonságos közlekedést a média világában.

A tanulás tanítása

A „tanulás tanulása" a saját tanulás önállóan és csoportban történő szervezésének és szabályozásának a képességét foglalja magában. Részét képezi a hatékony időbeosztás, a problémamegoldás, az új tudás elsajátításának, feldolgozásának, értékelésének és beépítésének, valamint az új ismeretek és készségek különböző kontextusokban – otthon, a munkahelyen, az oktatásban és képzésben – történő alkalmazásának képessége. A tanulás időbeosztása, autonómia, fegyelem, kitartás és információkezelés a tanulási folyamat során. Hosszabb és rövidebb ideig tartó koncentráció. A tanulás tárgyára és céljára irányuló kritikai reflexió. A kommunikáció mint a tanulási folyamat része, a szóbeli kommunikáció megfelelő eszközeinek (intonáció, gesztusok, mimika stb.) alkalmazása, valamint különféle multimédiaüzenetek (írott vagy beszélt nyelv, hang, zene stb.) megértése és létrehozása révén. A kompetenciák változtatására és további fejlesztésére való hajlandóságot támogató énkép, valamint motiváció és a siker elérésére való képességbe vetett hit.
A tanulás pozitív, az életet gazdagító tevékenységként való felfogása, belső késztetés a tanulásra. Alkalmazkodóképesség és rugalmasság

Saját kedvelt tanulási módszerek, erősségek és gyengeségek, készségek, alkalmasság értő ismerete. A rendelkezésre álló oktatási és képzési lehetőségek ismerete és annak felismerése, hogy az oktatás és képzés időszaka során hozott különböző döntések hogyan befolyásolják az egyén későbbi pályafutását. A tanulás és általában véve a pályafutás önálló, hatékony irányítása.A tanulás tanítása alapvető feladat. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést tanított tantárgyával kapcsolatban, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításáról, szerkezetéről, hozzáféréséről. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás

tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.
A hallássérült gyermekek tanulási folyamatát lényegesen nehezíti különböző mértékű kommunikációs akadályozottságuk, hallássérülésük mellé társuló zavaraik (emlékezet gyengesége, az emlékezet struktúrája, diszfáziás jegyek, részképesség-zavarok stb.). A tanulással kapcsolatos speciális igényeik, lehetőségeik feltárására építve valósítható meg az egyénre szabott fejlesztés.
Pedagógusaink törekednek arra, hogy az iskolai évek alatt a tanulók elsajátítsák az önálló tanulást segítő eszközök (pl. számítógép, internet, elektronikus és iskolai könyvtár) készségszintű használatát. A hatékony tanulás módszereinek elsajátíttatása magában foglalja a csoportos tanulás módszereit, a kooperatív tanulási technikát, differenciálást.
Elsődleges feladatunk az érdeklődés felkeltése, a motiváció kialakítása az egyes tantárgyakkal kapcsolatban, s hogy a feladattípusok gyakorlásával segítséget adjunk az elsajátítás módszereihez.
Elveink: pontosság, sok gyakorlás, ellenőrzés, áttekinthetőség.
Eszközeink: internetes kutatás, könyvtári órák, önálló tanulás elősegítése, élményszerű tanítás, mozgókép adta lehetőségek kihasználása.

A mindennapos testnevelés megvalósításának módja

A mindennapos testnevelést az Nkt. 27. § (11) bekezdése szerint valósítjuk meg: heti3 óra órarendbe beépítve, a fennmaradó 2 órát 1/1-6.évfolyamig úszásoktatás, 7. évfolyamtól a szakiskola végzős évfolyamával bezárólag délutáni sportkör keretében tartjuk meg.

A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai

A **nemzeti köznevelési törvény** értelmében a szülők eldönthetik, hogy a pedagógus vezette etika, vagy az általuk megjelölt egyházak hit- és erkölcstan oktatását választják gyermekük számára.
20/2012.EMMI rendelet, valamint a 53/2016. (XII. 29.) EMMI rendelet jelenleg hatályos szabályozása szerint:
Az iskola igazgatója kijelöli azt a március 1. és március 14. közötti időpontot, amikor az egyházi jogi személy írásban meghatalmazott képviselője tájékoztatást adhat az iskolának, a tanulóknak és a szülőknek arról, hogy igény esetén a hit- és erkölcstan oktatást milyen módon

kívánja megszervezni. A tájékoztató alapján március 16. és március 31. között az igazgató nyilvánosságra hozza a következő tanévben a hit- és erkölcstan oktatás megszervezését vállaló egyházi jogi személyek megnevezését.

A szülő beiratkozáskor/átiratkozáskor írásban igényelheti hit- és erkölcstan oktatást. Igényelheti olyan egyházi jogi személy hit- és erkölcstan oktatását is, amely egyházi jogi személy nem tartott tájékoztatót az iskolában. Az ilyen igényről az igazgató írásban értesíti a szülő által megjelölt egyházi jogi személy képviselőjét. Ha a megkeresett egyházi jogi személy a hit- és erkölcstan oktatást nem vállalja, a szülő ismételten nyilatkozik arról, hogy

a) valamely, a hit- és erkölcstan oktatás megszervezését vállaló egyházi jogi személy által szervezett hit- és erkölcstan oktatást, vagy
b) etika oktatást igényli a gyermeke számára.

Abban az esetben, ha a szülő nem tesz nyilatkozatot, az iskola a tanuló számára etika oktatást szervez. A választás egy egész tanévre szól, év közbeni változtatásra nincs lehetőség. Az órák a tanulók órarendjében szerepelnek.

Az etika értékelése az osztálynaplóban, az iskola pedagógiai programjában meghatározottak szerint történik.

A hit- és erkölcstan értékelése csoportnaplóban történik, melyet a hitoktató, hittantanár vezet. Az iskola egyéb tanügyi dokumentumaiban a hit- és erkölcstan oktatással kapcsolatos adminisztrációt – a hitoktató, hittantanár tájékoztatása alapján – az érintett tanulók osztályfőnöke végzi el.

Pedagógusválasztásra intézményünkben nincs lehetőség.

A tanulók tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja

Az intézményben folyó nevelési-oktatási munka alapjaként a tanulók adottságainak, képességeinek megismerésére vonatkozó mérési rendszer működik.

A tanulók/gyermekek értékelése az intézmény szabályzó dokumentumaiban megfogalmazott/elfogadott, közös alapelvek és követelmények (értékelési rendszer) alapján folyik.

Az intézményben a tanulói/gyermeki teljesítményeket folyamatosan követik, a tanulói teljesítményeket dokumentálják, elemzik, és az egyes évek értékelési eredményeit összekapcsolják, szükség esetén fejlesztési tervet készítenek.

A pedagógiai programnak és az egyéni fejlesztési terveknek megfelelően történik az egyénre szabott értékelés, amely az értékelő naplóban (feljegyzésekben) nyomon követhető.
A tanuló/gyermek eredményeiről fejlesztő céllal folyamatosan visszacsatolnak a tanulónak és szüleinek/gondviselőjének, valamint a gyakorlati képző- és munkahely képviselőjének. Az intézményben a tanulók/gyermekek teljesítményének értékelése a törvényi előírások, a pedagógiai programban megfogalmazottak alapján egyedi és fejlesztés-központú.
Az intézmény vezetése – a pedagógiai programban meghatározottak szerint – számon kéri a tanulói teljesítmények pontos feldolgozását és nyomon követését is.
A fejlesztésben érintett tanulók/gyermekek esetében az értékelést a szakvélemény előírásainak megfelelően végzik.
A pedagógiai munka szerves részét képezi a visszacsatolás, a tanulók munkájának ellenőrzése, megszerzett ismereteinek, tudásának értékelése. A számonkérések idejének meghatározása a pedagógus kompetenciája. Az értékelés lehetőségei, területei és értelmezései sokrétűek. Tükrözi a tanulók kerettantervi, helyi tantervi követelményekhez viszonyított tényleges tudástát, egyéni eredményeit korábbi teljesítményéhez képest, az egyéni és csoportos eredmények viszonyulását az országos mérésekhez, önértékelést. Az értékelés nem mechanikus átlagszámolás a felhalmozott pontokból, érdemjegyekből, hanem az egyéni fejlődési ütemet és fejlődést figyelembe vevő, értékelő és tükröző szöveges értékelés vagy érdemjegy. A pedagógiai értékelés kiegészül az írásbeli házi feladatok és a füzetvezetés ellenőrzésével. Az értékelés és ellenőrzés formáiról, módjairól, eredményeiről tanulóinkat és szüleiket tájékoztatjuk (csoport szinten szülői értekezleten, egyéni szinten fogadóórán, ellenőrzőben). A sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulóink számára biztosítjuk a törvény által meghatározott méltányossági elveket.

Az értékelés módjai: szöveges értékelés és 5 fokozatú skálával történő értékelés.
Szöveges minősítést iskolánkban az előkészítő 1. osztálytól 2. osztály első félévének végéig használunk, mely minimalizált tanári szubjektivitás mellett többszempontú, fejlesztő, ösztönző, tárgyszerű, megbízható méréseken alapuló, rövid lényegre törő, a szülő számára érthető. Az érdemjegy/osztályzat az 5 fokozatú skálán:

- jeles (5) ha a tanuló a helyi tanterv követelményeit elsajátította és alkalmazni tudja; - jó (4) ha kevés hibával sajátította el a fenti követelményeket, bizonytalanul alkalmazza őket;
- közepes (3) ha a tantervi követelményeket a tanuló felszínesen, pontatlanul sajátította el, azok alkalmazására csak a pedagógus segítségével képes;

- elégséges (2) ha a helyi tantervi követelményeket a tovább haladáshoz csak minimálisan sajátította el, feladatvégzésre kizárólag a pedagógus vezetésével képes;
- elégtelen (1) ha a helyi tantervi követelmények minimum szintjét sem sajátította el.

Az értékelés funkciói szerint megkülönböztetünk:

- a helyzetfeltáró, tájékozódó, az alapkészségek megismerését célzó mérések diagnosztikus értékelést,
- az egyéni tanulási szükségletekhez igazított, folyamatos, fejlesztő, interaktív értékelés a formatív értékelést (portfóliók, feljegyzések, tanulói önértékelés, társak értékelése, megbeszélések),
- az 5 fokozatú osztályzattal történő értékelés a szummatív értékelést.

Az ellenőrzés, értékelés formái:

Szóbeli	felelet memoriter szóbeli vizsga (javító, osztályozó) beszélgetés
Írásbeli	feladatlap fogalmazás teszt röpdolgozat (felelet értékű) – előző 1-2 dolgozat – kettőnél több tanóra tananyagából témazáró – a tanult témakör tananyagából év eleji/félévi/év végi felmérő dolgozat – tananyagból írásbeli vizsga (javító, osztályozó) óra tananyagából előző évi/félévi/évi

Gyakorlati	munkadarab gyakorlat bemutatása alkotások ritmusgyakorlat
Egyéb tevékenységek	órai munka tanulói gyűjtés, kísérlet versenyeken nyújtott teljesítmény egyéb tevékenységekben nyújtott teljesítmény

A számonkérések szabályai, a százalékos értékelés osztályzatra váltásának szabályzata:

Feleletet (írásban, szóban) a pedagógus bármely órán, előzetes bejelentés nélkül tarthat.

A dolgozat, a témazáró, a félévi és év végi dolgozat témáját és időpontját minden tanár egy héttel korábban köteles bejelenteni. Egy tanítási napon csak két nagyobb volumenű írásbeli beszámoló lehet. A dolgozat javítását tanórán meg kell beszélni. Minden írásbeli számonkérést pontozni kell. Iskolánkban általános iskola 2. osztályától 8. osztályig az alábbi százalékos pontátszámítással értékelünk:

0-40%	elégtelen
41-55%	elégséges
56-70%	közepes
71-85%	jó
86-100%	jeles

Félévenként legalább egy dolgozatot kell íratni tantárgyanként (kivétel: a készségtantárgyak).

Az előre bejelentett írásbeli témazáró dolgozatot minden gyereknek meg kell írnia. Ha a tanuló a dolgozatírás napján igazoltan hiányzik, pótló dolgozatot ír.

A pedagógiai értékelés más formái:

szóbeli értékelés, személyes értékelés	szöveges értékelés írásban

- a tanítási órákon folyamatos megerősítés, korrigálás - a tanórán kívüli étékelés - a tanuló magatartásának értékelése az osztályközösségben - a szülői értekezleteken az osztályközösség értékelése - a napló és az ellenőrzők egyeztetése - fogadóórai beszélgetések alkalmával - közös programok alkalmával	- dicséret (tantárgyi, nevelőtestületi) – félévkor dicséret „d”, év végén kitűnő minősítés - elmarasztalás (tanári, szaktanári, osztályfőnöki) - írásbeli munkához írt rövid értékelés

Fel kell készítenünk tanulóinkat arra, hogy az integrált oktatás során a számonkérés gyakoribb formája siket tanulók esetében az írásbeli beszámoltatás. Az érettségi vizsgán és a felsőfokú intézményekben is a szóbeli és írásbeli vizsgák felcserélhetők, ezért rutint kell szerezniük a számadás mindkét formájú megmérettetésben.

Az intézményben folyó nevelési-oktatási munka alapjaként a tanulók adottságainak, képességeinek megismerésére vonatkozó mérési rendszer működik

A tanulók/gyermekek értékelése az intézmény szabályzó dokumentumaiban megfogalmazott/elfogadott, közös alapelvek és követelmények (értékelési rendszer) alapján folyik.

Az intézményben a tanulói/gyermeki teljesítményeket folyamatosan követik, a tanulói teljesítményeket dokumentálják, elemzik, és az egyes évek értékelési eredményeit összekapcsolják, szükség esetén fejlesztési tervet készítenek.

A pedagógiai programnak és az egyéni fejlesztési terveknek megfelelően történik az egyénre szabott értékelés, amely az értékelő naplóban (feljegyzésekben) nyomon követhető. A tanuló/gyermek eredményeiről fejlesztő céllal folyamatosan visszacsatolnak a tanulónak és szüleinek/gondviselőjének, valamint a gyakorlati képző- és munkahely képviselőjének. Az intézményben a tanulók/gyermekek teljesítményének értékelése a törvényi előírások, a pedagógiai programban megfogalmazottak alapján egyedi és fejlesztés-központú. Az intézmény vezetése – a pedagógiai programban meghatározottak szerint – számon kéri a tanulói teljesítmények pontos feldolgozását és nyomon követését is.

A fejlesztésben érintett tanulók/gyermekek esetében az értékelést a szakvélemény előírásainak megfelelően végzik.

Magatartás és a szorgalom értékelése

Az osztályfőnökök:

- minden tanév első napján ismertetik a tanulókkal a magatartás és szorgalom értékelésének alapelveit, az egyes minősítések feltételeit. A követelményekről a szülőket a tanév első szülői értekezletén tájékoztatják,

- a szaktanárok véleményét kikérve havonta értékelik a tanulók magatartását és szorgalmát,

- félévkor és év végén – a havi jegyek és a szaktanárok véleményének figyelembevételével – az osztályfőnökök érdemjegyet adnak, vitás esetben a magatartás és szorgalom jegyekről az osztályozó értekezleten a nevelőtestület dönt.

3. Magatartás értékelése Magatartáson
értjük a tanuló:

• viselkedését, kulturált jelhasználatát, önfegyelmét,

• iskolai közösséghez, annak tagjaihoz való viszonyát,

• hatását a közösségre, viselkedését a társas kapcsolatokban,

• házirendben leírtak és közös iskolai szabályaink betartását

• a közösség érdekében végzett tevékenységét.

A magatartás érdemjegyei és minősítései a következők:
5= példás 4=jó 3=változó 2=rossz A

magatartás minősítésének követelményei:

Példás (5) az a tanuló aki:

· a házirendet betartja,
· nem késik tanórákról önhibájából,
· tanórán és a tanórán kívül példamutatóan, rendesen viselkedik,
· kötelességtudó, feladatait teljesíti,
· nincs önhibájából eredő igazolatlan hiányzása,

· önként vállal feladatokat és azokat teljesíti,

· tisztelettudó, társaival, nevelőivel, a felnőttekkel szemben udvariasan viselkedik,

· kulturáltan jelel, vagy beszél,

· az osztály és az iskolai közösség életében aktívan részt vesz,

· óvja és védi az iskola felszerelését, a környezetet,

· nincs írásbeli figyelmeztetése, intője vagy megrovása.

Jó (4) az a tanuló, aki:

· a házirendet betartja,

· nem késik tanórákról önhibájából,

· nincs önhibájából eredő igazolatlan hiányzása,

· tanórán vagy a tanórán kívüli foglalkozásokon rendesen viselkedik,

· feladatait a tőle elvárható módon teljesíti,

· feladatokat önként nem, vagy ritkán vállal, de amivel megbízzák azt teljesíti, · az osztály- vagy az iskolaközösség munkájában csak felkérésre, biztatásra vesz részt, · nincs írásbeli intője vagy megrovása.

Változó (3) az a tanuló, aki:

· az iskolai házirend előírásait nem minden esetben tartja be,

· a tanórán vagy tanórán kívül többször fegyelmezetlenül viselkedik, s ez nincs összefüggésben állapotával,

· feladatait nem minden esetben teljesíti,

· előfordul, hogy társaival, a felnőttekkel szemben nem viselkedik udvariasan, a jeleket nem kulturáltan használja

· a közösség, az iskola szabályaihoz nehezen alkalmazkodik,

· késik tanórákról önhibájából, · önhibájából

igazolatlanul mulasztott, · osztályfőnöki

intője van.

Rossz (2) az a tanuló, aki:

· a házirend előírásait sorozatosan megsérti,

· feladatait egyáltalán nem, vagy csak ritkán teljesíti,

· magatartása fegyelmezetlen, rendetlen, s ez nem függ össze állapotával,

· társaival, a felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlanul, durván viselkedik, beszél, vagy jelel,

· viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást akadályozza,

· késik tanórákról önhibájából,

· több alkalommal igazolatlanul mulaszt önhibájából (nem a szülő miatt),

· több szaktanári figyelmeztetést kapott, illetve van osztályfőnöki megrovása vagy ennél magasabb fokozatú büntetése.

A magatartás elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül többnek az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

4. Szorgalom értékelése Szorgalmon
értjük a tanuló:

• tanulmányi munkához való viszonyát,

• munkavégzésének pontosságát, kötelességtudatát,

• önálló feladatai elvégzésének minőségét,

• rendszeretetét, pontosságát, felszerelésének rendben tartását,

•többletfeladatok vállalását, teljesítését.

A szorgalom érdemjegyei és minősítései a következők:
5= példás 4=jó 3=változó 2=hanyag

A szorgalom minősítésének követelményei:

Példás (5) az a tanuló, aki:

· képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt,

· tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi,

· a tanórákon aktív, szívesen vállal többlet feladatokat is, és azokat elvégzi,

· munkavégzése pontos, megbízható,

· taneszközei tiszták, rendesek, és ezeket a tanítási órákra mindig elhozza.

Jó (4) az a tanuló, aki:

· képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt,

· rendszeresen, megbízhatóan dolgozik, a tanórákon többnyire aktív,

· többlet feladatot önként nem vagy ritkán vállal, de az ilyen jellegű megbízatást teljesíti, · taneszközei tiszták, rendezettek.

Változó (3) az a tanuló, aki:

· tanulmányi eredménye elmarad képességeitől,

· tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti,

· felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik,

· érdemjegyeit, osztályzatait több tárgyból is lerontja,

· önálló munkájában figyelmetlen,

· a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik.

Hanyag (2) az a tanuló, aki:

· képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében,

· az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg képességeihez viszonyítva,

· tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen, feladatait többnyire nem végzi el,

· felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek,

· a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül, · félévi vagy és évvégi osztályzata valamely tantárgyból elégtelen.

A szorgalom elbírálásakor az egyes érdemjegyek illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül többnek az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

Jutalmazás, fegyelmezés

3. A tanulók jutalmazása Jutalmat
kaphat aki:

- példamutató magatartást tanúsít,

- folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el,

- osztálya, vagy az iskola érdekében, rendszeresen közösségi munkát végez,

- iskolai, illetve iskolán kívüli versenyeken (tanulmányi, sport, kulturális stb.) vesz részt, - bármely más módon hozzájárul az iskola jó hírnevének erősítéséhez.

Jutalmazás formái

Szóbeli dicséretek:

- szaktanári dicséret: a tantárgy feldolgozásában való aktív munkáért,

- nevelőtanári dicséret: a magatartásért, szorgalomért, közösségért végzett munkáért,

- osztályfőnöki dicséret: szaktantárgyi javításért, szorgalomért, közösségért végzett munkáért, - kollégiumi dicséret: magatartásért, szorgalomért, közösségért végzett munkáért.

Írásbeli dicséretek:

- szaktanári dicséret: kiemelkedő tanulmányi eredményért, az adott tantárgyban elért versenyeredményért,

- osztályfőnöki dicséret: többszöri szóbeli dicséret után, az osztály közösségért végzett munkáért, versenyeken, rendezvényeken való jó szereplésért,

- nevelőtanári dicséret: példaértékű délutáni munkáért,

- kollégiumi nevelői dicséret: példaértékű kollégiumi magatartásért, munkáért,

- igazgatói dicséret: az iskolán belül, ill. kívül kiemelkedő érdemeket szerzett tanulóknak, versenyek elért jó eredményekért.

4. A tanulók elmarasztalása

Azt a tanulót, aki az iskolai közösség normáit megsérti (aki tanulmányait folyamatosan nem teljesíti, vagy a házirendet szándékosan megszegi vagy igazolatlanul hiányzik, vagy bármely módon árt az iskola hírnevének) elmarasztalásban lehet részesíteni, mindig figyelembe véve a

tanuló életkori sajátosságait. Ez lehet enyhébb esetekben szóbeli figyelmeztetés, súlyosabb esetekben írásbeli fegyelmezések.

Írásbeli fegyelmezések:

- szaktanári figyelmeztetés: a sorozatos tantárgyi hiányosságok (felszerelés- és házi feladat hiánya, a tanulási kötelezettség elmaradása) és magatartási vétségek esetén,
- szaktanári intés: szaktanári figyelmeztetés után,
- osztályfőnöki figyelmeztetés: többszöri szóbeli figyelmeztetés után, valamint több szaktanári figyelmeztetés után, kisebb fegyelmi vétségért,
- osztályfőnöki intés: többszöri írásos figyelmeztetés után, ismétlődő, vagy testi épséget veszélyeztető fegyelmi vétségért

-igazgatói figyelmeztetés: többszöri fegyelmi vétségért (jelentősebb fegyelmi vétségért előzmény nélkül is),

- igazgatói intés: halmazati büntetésként, vagy jelentősebb fegyelmi vétség esetén előzmény nélkül is.

A büntetések kiszabásánál a fokozatosság elvét kell betartani, amelytől a vétség súlyára tekintettel el lehet térni.

AUTISTA ÁLTALÁNOS ISKOLA NEVELÉSI PROGRAM

Alapelvek, Célok, Értékek, Feladatok, Eszközök, Eljárások

Alapelveink

Pozitív, érzelmekben gazdag iskolai légkört teremtünk, amelyben gyermek és felnőtt egyaránt jól érzi magát, ahol az emberi értékek mind teljesebb kibontakozása valósulhat meg.

Az iskolában a legfőbb érték és lehetőség a gyermekek formálódó és formálásra váró személyisége. A kulcskompetenciák közül kiemelt hangsúlyt kap az önállóság, a rugalmasság, a szociális- és kommunikációs képességek fejlesztése.

Gazdag tevékenységrendszert kínálunk, amelyben minden gyermek valamilyen téren sikerhez jut. Önbizalmat építünk, hogy az ismeret elsajátítása, a tanulás élményforrást jelentsen a gyermekek számára. Minden gyermekben az erősségeket keressük, arra építünk. Az egyéni képességekhez igazodó differenciált készségfejlesztést – a korrekciós és terápiás eszközök, eljárások alkalmazását az oktatás egész folyamatában az iskoláztatás tartama alatt mindvégig érvényesítjük.

Differenciáltan alkalmazott, egyénre szabott tananyag és pedagógiai eljárásrendszerrel fejlesztjük a gyermekeket.

Fontosnak tartjuk, hogy sok pozitív élmény érje a gyermekeket, hogy az iskola kellemes, biztonságérzetet nyújtó, barátságos, esztétikus legyen. Élménydús iskolai életről, a szabadidő hasznos és tartalmas megszervezéséről gondoskodunk.

Munkánkban nagy hangsúlyt helyezünk a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés esélyének növelésére.

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók csoportja rendkívül változatos, de a központi sérülés azonos jellege miatt meghatározhatók közös szükségletek és egységes módszertani javaslatok. Esetükben számolni kell azzal, hogy a Nat kulcskompetenciáihoz rendelt tudások elsajátításához hosszabb időtartamot szükséges biztosítani, a szociális megértést kívánó attitűdök, képességek fejlődését pedig kognitív stratégiákkal kell támogatni.

A Nat nevelési céljai, tanulási területei esetükben is alkalmazhatók, a sérülés típusának megfelelő adaptációval. A Nat szakaszaihoz rendelt tanulási célok elérésére szükség esetén hosszabb időtartamot kell biztosítani, egyes, az alábbiakban részletezett tartalmak hangsúlyosabban jelennek meg. A többlettartalmakat, mint az önismeretet, társas viselkedést, a spontán, funkcionális kommunikációt, egészségnevelést és munkakészségeket speciális rehabilitációs tantárgyként javasolt tanítani. A kerettantervek adaptálása szempontjából az autizmus súlyosságát, a szociális

adaptáció szintjét, az intelligenciát és a nyelvi képességeket egyaránt figyelembe kell venni. Mivel az autizmus spektrumzavar az értelmi képességek bármely szintjén jelen lehet, a többségi iskolák kerettantervét, valamint az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára és a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára készült kerettantervet egyaránt adaptálni szükséges autizmusra.
Az adaptáció szükségessége a tanulási célokkal kapcsolatos elvárásokra is vonatkozik. Az autizmussal, valamint az autizmussal és intellektuális képességzavarral is diagnosztizált tanulóktól nem várható el az autizmusban nem érintett kortársakkal azonos teljesítmény.
A tananyagot mennyiségi és minőségi szempontból módosítani és redukálni kell a tanulók speciális szükségletei szerint. Az egyes tanítási területekre vonatkozó sajátos eltéréseket a helyi tantervben és az egyéni fejlesztési tervekben kell rögzíteni. A tananyag elsajátításához speciális módszerek és eszközök használata szükséges.
A tanulókat egyéni szükségleteiknek megfelelően mentesíteni kell a tananyagrészek vagy tantárgyak minősítése és értékelése alól.

Céljaink

Elősegítjük a differenciáló pedagógiai módszertani kultúra megvalósulását.
A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettség mellett elérhető legjobb felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése.
Ennek alapja a szociális, kommunikációs és egyéb kognitív készségek hiányának specifikus módszerekkel való kompenzálása, a fejlődésben elmaradt készségek habilitációs (normalizációs célú) fejlesztése, a másodlagos (pl. viselkedés-) problémák kezelése, a mindennapi gyakorlati készségek és az (adaptált) tananyag speciális módszerek segítségével való tanítása.
A fejlesztés céljai hierarchikus rendben helyezkednek el aszerint, hogy mennyire szükségesek a szociális adaptáció kialakításához. Kiemelt cél annak elérése, hogy a tanuló képessé váljon a család életébe való beilleszkedésre.
A testi egészség megóvása, az erőnlét, állóképesség, ügyesség egyénre szabott fejlesztése.
Általános emberi értékek, társadalmi elvárások, szülőföldünk kultúrája, hagyományai képességszintnek megfelelő ismertetésével a felnőttkori szociális adaptáció segítése.
Fontos, hogy a tanuló élvezze az iskolában töltött időt, érezze jól magát.

Értékeink

Pedagógiai Programunkban a NAT valamennyi közös értéke megjelenik az autizmussal élő tanulók speciális szükségletei szerint adaptálva.

Egyenlő bánásmód: Intézményünk autizmussal élő gyermekek számára nyújt sérülés-specifikus szolgáltatásokat. Munkánk alapjának az autizmussal élő gyermekek teljes elfogadását, egyéni és közös szükségleteik megértését tartjuk.
Intézményünkben a tanulási-tanítási folyamatok célja, hogy segítse az autizmussal élő tanulók társadalmi beilleszkedését, a lehető legjobb felnőttkori életminőség elérését. Mindehhez hozzátartozik a közös nemzeti értékek, az EU-s állampolgársághoz kapcsolódó értékek és a kultúrák iránti nyitottság közvetítése az egyes tanulók megértéséhez adaptálva.
Használható tudás és kompetencia: Az autizmus spektrum zavarok olyan sajátos tanulási stílussal járnak együtt (merev, rugalmatlan gondolkodás, az általánosítás zavara), mely elengedhetetlenné teszi a funkcionális, minden életszakaszban alkalmazható tudás átadását.
Egész életen át tartó tanulás, tapasztalati tanulás: Mivel az autizmus a személy egész életében fennmarad, a sérülés-specifikus fejlesztési célok megvalósítása is az egész életen keresztül folytatódik.
Az autizmussal élő gyermekek, tanulók tanulási stílusa alapvetően megköveteli a közvetlen tapasztalaton és cselekvésen keresztül történő tanulást.

Feladataink

A nevelés-oktatás feladata a sérülésből következő fejlődési hiányok, elmaradások kompenzálása a következő területeken:

- Elemi pszichoszomatikus funkciók
- Szenzomotoros készségek
- Szociális-kommunikációs képességek

Kognitív készségek fejlesztése:

- A sérülésből adódó szükségletekhez adaptált környezet megteremtése.
- A biztonságérzet kialakítása a fejleszthetőség és az önálló tevékenykedés feltételeként. - Egyéni fejlesztési tervek kialakítása a gyermek szükségleteinek megfelelően és a család igényeinek figyelembevételével, operacionált célkitűzések alapján történik.
- A deviáns fejlődésmenetből következő zavaró vagy veszélyes viselkedésformák megelőzése és kezelése.
- A gyermek alkalmazkodását segítő viselkedésformák kialakítása a családi, iskolai és iskolán kívüli környezetben.

- Az elsajátított ismeretek, készségek bővítése, szinten tartása, általánosítása.
- A felnőttkori adaptáció részeként munkára való előkészítés.

Az ismeretek, információk tárgyilagos, sokoldalú közvetítése, tiszteletben tartva tanuló, a szülő, a pedagógus vallási, világnézeti meggyőződését.

A nemzeti és egyetemes műveltség és kultúra közvetítése. A tanuláshoz, munkához szükséges képességek, készségek, ismeretek, attitűdök fejlesztése.

A kulcskompetenciák fejlesztése

Alapkompetenciák

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók esetében az alapkompetenciák fejlesztésekor is igen nagy egyéni eltérésekkel kell számolni, nem csupán a tipikus kortársakhoz képest, hanem a célcsoporton belül is.

Az alapkompetenciák megszerzése és megszilárdulása jellemzően tágabb időkeretben valósul meg, mint a tipikus kortársak esetében. Az alapkompetenciák fejlesztése is az egyéni felmérésen alapuló egyéni fejlesztési terv szerint történik.

A beszéd, olvasás, írás, szövegalkotás, mennyiségekkel, számokkal, idővel kapcsolatos ismeretek elsajátítása gyakran mechanikus, ezért feltétlenül szükséges a megszerzett ismereteket valós élethelyzetekben alkalmazni. Az írott és beszélt nyelv funkcionális használatának elsajátítása kulcsfontosságú, annak spontán fejlődése nem elvárható.

A szociális kommunikáció és a rugalmas gondolkodás minőségi sérülése akadályozza a nyelv és beszéd rugalmas, funkcionális használatát, az absztrakt szimbólumok rugalmas kezelését. A pozitív attitűd kialakításához sikerélményt nyújtó, egyénre szabott tanulási helyzetek kialakítása szükséges.

A tanulás kompetenciái

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók esetében minden esetben egyénileg azonosítjuk a hatékony és önálló tanuláshoz szükséges feltételek meglétét, majd a felmérés alapján egyéni fejlesztési célokat tűzünk ki. A szükséges feltételek közül a sérülés természete miatt általában számolni kell a gyenge vagy sérült motivációval, az énkép, önismeret hiányával, töredékességével.

A tanulás tanítása során alapvető fontosságú arra alapozni, hogy a tanuló mely ismeretek, tudások, képességek birtokában van, illetve milyen kialakulóban lévő készségekre építhetünk. Az önállóság elősegítésének egyik fontos módszertani eszköze az élő nyelv és a szociális közvetítés helyettesítése, kiegészítése egyénre szabott vizuális környezeti támpontokkal. Az informatikai eszközök egyénre szabott alkalmazása ugyancsak elősegíti a fejlődést.

A Nat által meghatározott ismeretek e területen is az egyéni képességektől függően sajátíthatók el. A munkavállaláshoz szükséges képességek fejlesztése prioritást kap az érintett tanulók iskolai nevelése-oktatása során. Az autizmussal élő tanulók között lehetnek olyan, az autizmus mellett értelmi fogyatékossággal is küzdő gyermekek, akik nem vagy kortársaiknál jóval később sajátítják el az írást, olvasást, számolást, ill. az IKT-eszközök használatát. Az értelmi és nyelvi képességektől függetlenül hiányozhatnak a hatékony és önálló tanulás egyes feltételei: a tartós, irányítható figyelem, a motiváció, a tanulás céljának, jelentőségének megértése. Hiányozhatnak a csoportos helyzetben való tanulás kognitív és viselkedéses feltételei, ezért szükség lehet az új ismeretek egyéni helyzetben való tanítására. A tanulás iránti pozitív attitűd gyakran csak a saját érdeklődési kör esetében jelenik meg, egyébként számolnunk kell az újdonságokkal szembeni ellenállásra. ***A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)***

A fejlesztés fő célterülete a kommunikáció, mint a kapcsolatteremtés és fenntartás, valamint az információcsere eszköze. Az alapvető probléma nem a beszéd hiánya vagy fejlődési zavara, hanem a kommunikációs szándék, illetve a kommunikációs funkciók megértésének sérülése. Minden autisztikus gyermeknél – függetlenül verbális képességeik színvonalától – elsődleges cél az egyén képességszintjének megfelelő kommunikatív kompetencia megteremtése. A cél eléréséhez szükség lehet alternatív kommunikációs eszközrendszerek alkalmazására.

Az autizmus spektrumzavarral küzdő gyermekek esetében a kommunikációs képességek fejlődése és a nyelvelsajátítás folyamata minőségileg eltér a tipikusan fejlődő kortársakétól. A fejlődési zavar kihat a szókincs, jelentés, nyelvtan és nyelvi funkciók elsajátítására, rugalmas alkalmazására. Hiányozhatnak vagy sérülhetnek azok a képességek, melyek lehetővé teszik a helyzetnek megfelelő személyközi kommunikációt és a nyelvi úton történő ismeretszerzést. Különösen nehezített az élő nyelv és szociális közvetítés útján való tanulás. A kommunikációs képességek sérülése és a kompenzáció lehetősége egyénenként mérendő fel, a fejlődési zavar spektrum jellege, az egyéni képességek és tünetek nagyfokú változatossága miatt.

A digitális kompetenciák

Az IKT-eszközök lehetőséget nyújtanak az élő nyelv és a szociális közvetítés helyettesítésére, a kölcsönös kommunikáció segítésére, az önálló ismeretszerzésre. A későbbi munkavállalás

szempontjából is szerepe lehet az informatikának, mivel számos tanuló mutat érdeklődést e terület iránt.

Az IKT alkalmazása egyedülálló lehetőséget jelent az autizmussal élő tanulók számára, a kommunikációs akadálymentesítés, a tanulás és későbbi munkalehetőségek tekintetében egyaránt, sokan közülük pedig kifejezetten tehetségesek az IKT alkalmazásában. Az érintett tanulók esetében azonban kiemelten fontos a lehetséges veszélyek megelőzése. Fokozottan veszélyeztetettek azzal kapcsolatban, hogy függővé váljanak a számítógép és az internet használata során. Szociáliskommunikációs sérülésük miatt nehézséget jelenthet számukra az IKT interaktív használattal összefüggő veszélyeinek felismerése, elkerülése, valamint a rendelkezésre álló információk közötti kritikus válogatás.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A kvantitatív és kvalitatív adatok összegyűjtése, rendszerezése, az információk különböző logikai eljárásokkal történő átalakítása, értelmezése és elemzése az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók erőssége lehet. Nehézséget jelenthet ugyanakkor az adatok értelmezése, a rugalmas problémamegoldás és az információk alkalmazása a mindennapi életben. ***A személyes és társas kapcsolati kompetenciák***

A személyes és társas kompetenciák explicit tanítása az autizmusspecifikus fejlesztés kulcsterülete. A sikerélményeket biztosító, a tanuló érdeklődését és motivációját fenntartó oktatási környezet kialakítása kulcsszerepet játszik a reális önértékelés és pozitív énkép kialakításában.

Hangsúlyos szerepet kap a saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok megismertetése, a saját viselkedés kontrolljának, a kooperációnak, a szociális normáknak a direkt tanítása, mivel azok intuitív megértésére, spontán elsajátítására korlátozottan számíthatunk. Elsődleges az érzelmi biztonság megteremtése, a pozitív, reális énkép és önértékelés támogatása, a fejlődési zavarral gyakran együtt járó szorongás megelőzése, oldása.

A helyes étkezési, alvási, önápolási szokások, a rendszeres mozgás iránti igény kialakítása szintén prioritást kap az egyéni fejlesztési tervben.

A saját testtel, szexualitással, nemiséggel és emberi kapcsolatokkal összefüggő ismeretek, viselkedési normák direkt tanítása ugyancsak prioritást kell hogy élvezzen, mivel a szociális megértés sérülése e területet speciálisan nehézzé teszi.

Előtérbe kerül az önismeret és a közvetlen szociális környezet megismerése, a társas viselkedés szabályainak direkt tanítása, ismerete, betartása. A történelmi időszemléletet, képzelőerőt, valamint az elvont, szociális jelentést hordozó fogalmak megértését kívánó tartalmak elsajátítása általában nehézséget jelent.

A szociális és állampolgári kompetencia körébe tartozó ismeretek, képességek és attitűdök teljes körű elsajátítása mélyebb szociális megértést feltételez. Mivel az autizmus spektrumzavarok lényegi jellemzője a szociális megértés sérülése, az érintett tanulók esetében elsősorban a tények, ismeretek, együttélési szabályok elsajátítása kap prioritást.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A Nat által meghatározott ismeret, készség és attitűd az egyéni képességektől függően sajátítható el. A művészetek sokoldalúan segíthetik az autizmusspecifikus egyéni fejlesztést. A művészeti tevékenységek a szabadidő tartalmas eltöltésében is jelentős szerepet játszanak. Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók között lehetnek kiemelkedő zenei, rajz- vagy egyéb művészi tehetséggel bíró gyermekek.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Az autizmusban azonosított kognitív sérülések jellege miatt (végrehajtó működések zavara, naiv tudatelméleti sérülés) e kompetencia fejlesztésekor általában sokféle képesség, készség célzott, egyénre szabott, intenzív fejlesztésére van szükség. A szükséges képességek többsége (pl. tervezés, szervezés, irányítás, hatékony kommunikáció, csapatmunka, kreativitás) az autizmussal élő tanulók esetében sérült, illetve hiányozhat.

A Nat által meghatározott ismeretek, képességek, attitűdök az egyéni képességektől függően sajátíthatók el. A képességek terén a típusos nehézségek mellett szintén nagy egyéni különbségek mutatkoznak az autizmus spektrumán. A felnőttkori munkavállalásra való felkészítés, az egyén erősségeihez illeszkedő foglalkozások körének meghatározása prioritást kap.

Eszközök, eljárások

A nevelő-oktató munka feladatait kognitív- és viselkedésterápiás eljárások egyénre szabott kivitelezésével valósítjuk meg. A gyermekeket egyéni és kiscsoportos formában neveljük-oktatjuk. Eszközrendszerünk alapvetően a strukturált oktatás és a vizuális környezeti támpontok egyénre szabott alkalmazását jelenti.

A fejlődési szemlélet érvényesítése

Az autizmus következménye olyan deviáns fejlődésmenet, melyben az egyes fejlődési fokok nem feltétlenül épülnek egymásra (pl. a nyelvet használó tanulónál a beszéd kialakulását nem előzi meg a preverbális kommunikáció értése és használata). Az egyes fejlődési területek között lehetnek szakadékszerű különbségek, de a fejlődési szintek között, és azokon belül is egyenetlen a fejlődés.

A deviáns fejlődés kompenzálására inadaptív kognitív stratégiák, viselkedésproblémák alakulnak ki, melyek szakszerű terápiás és oktatási módszerekkel megelőzhetőek illetve korrigálhatóak.

Speciális megközelítés a tanításban

Az új készségek és ismeretek elsajátítása egyéni tanítási helyzetben történik a szociális és kommunikációs nehézségek miatt, napi rendszerességgel szervezve.

A tanítás kudarca esetén nem feltételezhető, hogy a gyermek szándékosan nem teljesít, el kell hinni, hogy nem képes elvégezni a feladatot. Ezt azért fontos hangsúlyozni, mert gyakran az a látszat, hogy a tanuló „dacból" nem végez el bizonyos feladatokat, melyeket máskor, mással már tudott. Ennek leggyakoribb oka, hogy az autizmussal élő gyermek számára a körülmények legkisebb változása is új helyzetnek minősül, melyben nem képes készségeit, tudását mozgósítani.

A tanításban mindig a meglévő tudást bővítjük egyetlen új mozzanattal.

(egy új szín, forma, mozdulat, stb.)

Az optimális terhelés érdekében a feladatokat a gyermek képességeinek megfelelő lehető legnagyobb nagyságú lépé sekre kell bontani.

A feladatoknak a tanuló szempontjából értelmesnek kell lenniük, ezért az ismereteket lehetőleg abban a kontextusban tanítjuk, melyben a gyermeknek alkalmaznia kell azokat.

Az elsajátított ismereteket, az új készségeket a lehető legtöbb olyan helyzetben gyakoroltatni kell, melyben funkcionálisak.

A fejlesztésben való továbblépéskor csak azokra az ismeretekre, készségekre alapozhatunk, melyeket a tanuló folyamatosan gyakorol. A tanultak folyamatos szinten-tartása szükséges.

Egyénre szabott motivációs rendszert kell kialakítani. Jutalomnak azt tekinthetjük, ami a gyermek számára örömforrás (ez lehet nagyon egyedi, szokatlan, a tárgyaktól a szociális megerősítésig). Törekedni kell arra, hogy a tevékenység önmagában jutalomértékűvé váljon, hogy fokozatosan el lehessen hagyni a külső jutalmakat.

Az oktatás nevelés során támaszkodni kell a meglévő ép, esetleg kiemelkedő képességekre, speciális érdeklődésre, melyek különösen fontosak lehetnek a pályaorientáció szempontjából.

A fejlődési egyenetlenség csökkentése azonban elsőbbséget kap a szigetszerű képességek fokozott fejlesztésével szemben. A követelményeket az objektív körülményekből fakadó szükséges dologként kell megjeleníteni, és nem a pedagógus személyes kívánságaként.

Tanulási környezet

A tanulási környezet szervezési feltételei

Az autizmusspecifikus nevelés-oktatás különböző szervezési keretek közt valósulhat meg:

Speciális osztályban, csoportban, egyéni és kiscsoportos formában.

Többségi iskolában integráltan, az integráció különböző szintjeinek, formáinak alkalmazásával: – a tanuló teljes, funkcionális integrációban vesz részt, szükség esetén egyénre szabott segítséget kap;

– a tanuló részleges integrációban vesz részt, a többségi iskolában autizmusspecifikus egység működik, a tanuló egyéni képességei és szükségletei szerint kapcsolódik be a tanórákba;

– a tanuló speciális csoportba, osztályba jár, de rendszeresen különféle közösségi programokban vesz részt tipikusan fejlődő gyermekekkel (pl. tehetséggondozó programok, szakkörök, kirándulás, sport- és szabadidős tevékenységek);

– a tanuló fordított integrációban vesz részt, a speciális osztály, csoport rendszeresen fogad tipikusan fejlődő tanulókat különböző programok keretében (pl. szociális készségfejlesztő csoport, szakkör).

A tudatosan tervezett, és nem kényszermegoldásként alkalmazott integráció akkor indokolt, ha egyértelműen a gyermek javát szolgálja. Az integráció szükségességének és lehetőségének megítéléséhez az alábbi tényezők alapos mérlegelése szükséges, úgy, hogy a feltételek együttesen és perspektivikusan legyenek adottak:

Teljes, funkcionális integráció a következő feltételek megléte esetén javasolható: a tanuló részéről átlagos vagy átlag feletti intelligencia, enyhe fokú autisztikus fogyatékosság, jól kompenzált, minimális viselkedésproblémák.

A családtagok részéről egyértelmű szándék a szakemberekkel való szoros együttműködésre és a gyermek intenzív támogatására.

Az iskola részéről:

– a speciális módszertanban jártas pedagógus és asszisztens;
– jól előkészített, ütemezett egyéni fejlesztési terv;
– speciális eszközök, módszerek és környezet;
– együttműködés a családdal és/vagy a diákotthonnal;
– a befogadó gyermekcsoport felkészítése a pozitív hozzáállásra, folyamatos támogatás; – szakértői csoport, amely rendelkezésre áll a szülők felvilágosításában, a pedagógusoknak

nyújtandó szakmai tanácsadásban, problémakezelésben, a fejlesztés irányának kijelölésében, követésében, a szakértői csoporttal való intenzív kapcsolattartás;

– az integrált gyermek legyen elégedett az iskolai élettel, fontos, hogy jól érezze magát. A fenti feltételek mellett is szükséges az integráció fokozatos megkezdése, a szociális, kommunikációs és kognitív deficitek figyelembevétele, az egyénre szabott mérés, tervezés, fejlesztés, a tananyag szűrése (egyes tantárgyakból, tananyagrészekből felmentés), továbbá a fogyatékosságot kompenzálandó alternatív eszközök, módszerek igénybevétele egyéni szükségletek szerint (pl. kézírás helyett gép használata, szóbeli felelet helyett írásbeli beszámoló vagy fordítva).

Speciális csoportsajátosságok bármely szervezési forma esetén:

A szükséges pedagóguslétszám függ a csoportlétszámtól, a csoporttagok közti hasonló szükségletektől, az egyéni fejlesztési szükséglettől és a viselkedésproblémák súlyosságától, gyakoriságától. A szükséges egyéni fejlesztés, a szakszerű integráció, illetve a súlyosan érintett tanulók minőségi ellátása csak megfelelő létszámú és képzettségű szakember jelenlétében biztosítható. Törekedni kell a csoport homogenitására. Az egyéni fejlődési eltérések az általános értelmi, önállósági, beszédképességi szint, illetve a viselkedésproblémák jellege szerint további csoportbontást tehetnek szükségessé. ***A tanulási környezet fizikai feltételei***

Az autizmussal élő tanulók esetében a szenzoros ingerfeldolgozás sajátosságai miatt szükség lehet az egyén számára kevésbé megterhelő helyekre a tanteremben és egyéb iskolai helyszíneken (pl. állandó, saját hely a tanteremben, pihenőhely, paraván, fülvédő elérhetősége). Megfontolandó az étkezés és a szünet egyénre szabott megszervezése azokban az esetekben, amikor a társas és fizikai környezet túlterhelheti a tanulót.

A tanulóknak strukturált környezetre és személyre szabott vizuális környezeti támpontokra van szükségük, beleértve a szünetek és a szabadidő megszervezésének támogatását.

Szintén számítani kell az iskolán kívüli helyszíneken, programokon való részvétel nehezítettségére, így ezekre a helyzetekre is ki kell terjeszteni a specifikus módszerek és eszközök alkalmazását, valamint fel kell készíteni a tanulót a várható körülményekre, a viselkedéssel és teljesítménnyel kapcsolatos elvárásokra.

A tanulási környezet társas feltételei

A tanulási környezet meghatározó eleme a pedagógusok kommunikációjának stílusa és tartalma: – Az autizmussal élő tanulók gyakran szó szerint értik a beszédet, ezért fontos, hogy a pedagógus pontosan és konkrétan fogalmazza meg közlendőit.

– Kerülni kell a kétértelmű, szarkasztikus, ironikus megfogalmazásokat.
– A szokásosnál több időt szükséges hagyni a hallottak feldolgozására, mert az autizmus esetében a verbális információ feldolgozása gyakran lassabb a szokásosnál.
– Fontos, hogy az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók előzetes tájékoztatást kapjanak, ha változás következik be az órák sorrendjében, helyszínében, a tanár személyében, a tanulókkal szemben támasztott követelményekben, mert ez jelentősen csökkentheti a változások okozta stresszt, és elősegíti az alkalmazkodást és elfogadást.
– Fontos, hogy a pedagógus hangsúlyozza: természetesnek tekinti a gyermekek közötti eltéréseket viselkedésben, teljesítményben, és rámutasson az autizmussal élő tanulók erősségeire, pozitív tulajdonságaira.
– Az autizmussal élő tanulók szociális naivitásuk, szokatlan társas viselkedésük miatt fokozottan kitettek az iskolai bántalmazásnak. A bántalmazás megelőzésére különösen nagy figyelmet kell fordítani.
– Integrációban az autizmus spektrum pedagógiája szakirányos gyógypedagógus feladata az intézményi közösségek informálása és folyamatos támogatása, a kortárs segítők felkészítése és a kortársakkal való együttműködésben rejlő egyéb lehetőségek kiaknázása, a habilitációs, rehabilitációs fejlesztés biztosítása, a családdal való folyamatos kapcsolattartás megszervezése, kooperációban a gyermek pedagógusaival.

A protetikus környezet elemei:
- a tér-idő szervezése (napirend, folyamatábrák, munkaszervezés, munkarend).
- egyéb vizuális információhordozó (írott és képi segédeszközök)

Célok

a.) A tér- idő szervezése nyújtson minden tanuló számára látható és érthető információt arról, hogy:
– mit kell, illetve lehet csinálni (pl. osztályteremben, udvaron, óra alatt, szünetben)
– hol történnek az egyes tevékenységek
– mennyi ideig tartanak (időhatárok felismerése, bejóslása pl karóra segítségével, vagy a jelzőcsengő értelmezésével)
– mi lesz a következő tevékenység

– mire kell emlékezni (pl. házi feladat, másnapi felszerelés, várható programok, információ átadás)

b.) A gyermek biztonságérzetének megalapozása oly módon is, hogy számára jól érthetően, előre jelezzük az aktivitásokat.

c.) A zökkenőmentes, önálló tevékenységváltás tanítása.

d.) Az azonossághoz való ragaszkodás csökkentése, a változások elfogadtatása, speciáliseszközökkel.

e.) A viselkedésproblémák megelőzése.

A kifejező kommunikáció területén jelenlévő nehézségeket egyénre szabott alternatív-augmentatív kommunikációs eszközökkel kompenzáljuk.

Az iskolai fejlesztés szakaszai

Az alapfokú képzés első szakaszának (alsó tagozat: 1–4. évfolyam) feladatai

Óvoda–iskola átmenet

Az átmenetek az autizmus spektrumzavarral küzdő gyermekek, tanulók számára különösen nehezek, számukra a változások, újdonságok megértése, elfogadása jelentős stresszt jelent. Az óvodából az iskolába való átmenet gondos előkészítést és a folyamatban részt vevő valamennyi szereplő szoros együttműködését kívánja meg. A folyamat tervezését-szervezését az autizmus spektrum pedagógiájában képzett gyógypedagógus végzi. A szülők bevonása és aktív részvétele nagyban elősegíti a zökkenőmentes átmenetet. Az óvodai és iskolai élet közötti eltéréseket, a várható újdonságokat, a napi rutin megváltozását a szülők is segítenek megérteni és elfogadni. Hasznos egyénre szabott vizuális segítséget készíteni, mely tartalmazza azoknak a személyeknek, tevékenységeknek, elvárásoknak, tárgyaknak a listáját (fotókkal, rajzokkal illusztrálva), melyek nem változnak a tanulók életében, és azokat a személyeket, körülményeket, elvárásokat, melyek újak lesznek. A szülőknek fontos szerepük van a fogadó intézmény pontos informálásában a gyermek egyéni szükségleteiről.

Fontos, hogy az *óvoda* részletes tájékoztatást nyújtson az iskola számára a gyermekről a következő területeken:

- stressz megelőzésének és kezelésének stratégiái;
- szenzoros ingerekre adott reakció;
- szociális készségek, felnőttekkel és kortársakkal való együttműködés;

- érdeklődés és motiváció, tanulási stílus (beleértve az egyénre szabott jutalmazási rendszert); - kommunikációértés és -használat (beleértve a használt AAK eszközt, ha van ilyen, és a használat módját);
- önkiszolgálás, önállóság (beleértve a szervezést-kivitelezést segítő vizuális stratégiákat, ha a gyermek használja azokat).

Az *iskolának* meg kell ismernie a gyermek egyéni szükségleteit, és fel kell készülnie a gyermek fogadására.

Amennyiben az intézmény még nem fogadott autizmus spektrumzavarral küzdő tanulót, szükséges a teljes iskolai közösség (fenntartó, kortársak, munkatársak, szülők) alapinformációkkal való ellátása. A gyermek egyéni szükségletei szerint adaptálni kell a fizikai környezetet és személyre szabottan biztosítani kell az autizmusspecifikus eszközök alkalmazását (pl. szenzoros védelem, napirend, egyénre szabott jutalmazási rendszer, kommunikációs eszköz). A gyermeket fogadó tanítókat segíteni kell az autizmusspecifikus szempontok megismerésében, alkalmazásában: a kommunikáció és beszédstílus adaptálása, vizuális stratégiák alkalmazása, stresszmegelőzés és kezelés, a követelmények és feladatok egyéni differenciálása terén.

Az 1–4. évfolyam kiemelt céljai és nevelési-oktatási feladatai

Az 1–4. évfolyam, mint nevelési-oktatási szakasz, az iskolába lépő gyermek természetes kíváncsiságára és tanulás iránti vágyára épít, mely az autizmus spektrumán jellemzően sérült, ezért a célok és feladatok eléréséhez egyéni motivációs rendszer kialakítása szükséges. Egyes tanulóknál az automatizált alapkészségek eléréséhez tágabb időkeret biztosítása szükséges, pl. a sikeresen befejezett 1. évfolyam ismétlése.

Korai diagnózis esetén az autizmusspecifikus fejlesztés első szakasza egybeeshet a korai fejlesztés és az óvodai nevelés időszakával, de gyakran belenyúlik az alsó tagozat időszakába. Fő célja a habilitáció; a gyermek formális és informális felmérésének tapasztalataira alapozva egyénre szabott hosszú, közép- és rövid távú tervre épül.

Célja a gyermek/tanuló elemi beilleszkedési készségeinek, adaptív viselkedésének kialakítása.

Ennek érdekében:

- a szociális/kommunikációs alapkészségek célzott fejlesztése;
- az autizmusból és a társuló fogyatékosságokból eredő fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása;
- az ismétlődő, sztereotip, helyzetnek nem megfelelő viselkedés kialakulásának megelőzése, illetve rendezése;

- a fogyatékosságspecifikus vizuális információhordozókkal segített környezet kialakítása, valamint az eszközök használatának elsajátítása, adaptív viselkedési formák, szokások kialakítása.

Fejlesztési területek:

Kommunikáció/szociális viselkedés

- Beszéd előtti, csecsemőkori kommunikáció elemeinek tanítása.
- Szociális kapcsolatteremtés elemeinek tanítása (pozitív megerősítéssel).
- Beszéd vagy – beszéd kialakulásának hiányában – augmentatív és alternatív eszközzel történő kommunikáció alkalmazásának tanítása.
- Tanítási helyzetben szükséges elemi szociális viselkedés kialakítása.
- Augmentatív és alternatív kommunikációs eszközök (nem kizárva pl. az írott nyelvet) használatának tanítása napi rutinokban, a gyermek életének valamennyi színterén.

Fejlődési funkcióelmaradások, önkiszolgálás

- Alapvető készségek kialakítása (étkezés, szobatisztaság, tisztálkodás, öltözködés).

Kognitív fejlesztés

- Elemi ismeretek, fogalmak.
- Elemi logikai műveletek és összefüggések tanítása.
- Szociális kognitív készségek fejlesztése.
- Egyszerű aktivitásformák kialakítása strukturált keretek között (pl. játék-, használati és taneszközök célszerű használata).
- Általánosítás képességének fejlesztése.
- Az elsajátított képességek önálló használatának tanítása.
- Az elsajátított képességek más összefüggésben való használata.
- Képességek alkalmazása más, elsősorban otthoni környezetben stb.

Viselkedésproblémák kezelése

- Viselkedésproblémák megelőzése.
- Alternatív viselkedések kialakítása.

Az alapfokú képzés második szakaszának (felső tagozat: 5–8. évfolyam) feladatai

Átmenet az alsó és felső tagozat között

Az alsó tagozatból a felső tagozatba való átmenet típusos nehézségekkel jár az autizmussal élő tanulók számára. Egyszerre több területen is megelőzni, kezelni szükséges a változások okozta

stresszt: új tanárok kommunikációs stílusához és elvárásaihoz kell alkalmazkodni, új tantárgyak lépnek be, növekszik az önállósággal, szervezési készségekkel kapcsolatos követelmény. Felső tagozaton a tantárgyi tartalom elvontabb, egyre több, nehezebb, kevésbé lehetséges a tevékenységbe ágyazott, közvetlen tapasztalaton alapuló tanulás.

Az autizmus spektrumán jellegzetesen gyengébb értő olvasás, a kommunikációs és nyelvi nehézségek és a grafomotoros gyengeség valamennyi belépő tantárgynál nehézséget okozhat. A változások okozta stressz kezelésének nehézsége mellett megjelenhet a másság felismerése, megélése, a kortársakhoz való kapcsolódás nehézségének fokozódása.

Az átmenet támogatásának stratégiái:

– Az új tanárok felkészítése a tanuló fogadására.
– Kortárssegítő program működtetése.
– A tanuló felkészítése a változásokra a család bevonásával.
– Saját tanulási ütem és stílus jóváhagyása.
– Számítógép használatának engedélyezése kézírás helyett.
– Hosszabb időkeret biztosítása a feladatok megoldására.
– A tanulási feladatok strukturálása, pl. egyszerre egy probléma prezentálása.
– A képességeket meghaladó feladatok kerülése, sikerélmény biztosítása.

8.2.2. Az 5–8. évfolyam kiemelt céljai és nevelési-oktatási feladatai

Az adott nevelési-oktatási szakasz célja az elsajátított ismeretek bővítése és a változatos aktivitásokban való minél önállóbb részvétel iskolai, otthoni és egyéb iskolán kívüli környezetben.

Fejlesztési területek:

Az előző szakasz területei bővülnek az alábbiakkal:

- képességek szinten tartása az önállóság fejlesztésével;
- egészségmegőrzés, szexuális nevelés;
- a szociális-kommunikációs kompetencia fejlesztése, különös tekintettel a kortársakkal való kapcsolatteremtésre;
- énkép, önismeret fejlesztése;
- érzelmek megértésével és kifejezésével kapcsolatos tudás fejlesztése;
- spontán, funkcionális kommunikáció kiterjesztése;
- kognitív fejlesztés, különös tekintettel a problémamegoldó gondolkodásra;
- a mindennapi élettel kapcsolatos ismeretek bővítése;

- önellátás körének bővítése;
- munkára nevelés megalapozása.

A személyiségfejlesztés

A személyiségfejlesztés célja

Az autizmus, mint pervazív (átható) fejlődési zavar az érintett gyermekek egész személyiségfejlődését befolyásolja, a lehetséges egyéni kombinációk száma végtelen.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok konkrét felsorolása helyett ezért inkább azokat a tényezőket soroljuk fel, melyek általában befolyásolják azokat.

Az autizmussal élő tanulók közös szükségletei

A tanulók személyiségfejlesztéssel kapcsolatos szükségleteit típusos erősségeik és nehézségeik határozzák meg

A fejlesztés, illetve a hagyományos tanítási módszerek és tervezés módosítása szempontjából kiemelkedő jelentőségű speciális tulajdonságok:

- a másik személy szándékának, érzéseinek, érzelmeinek, gondolatainak, szempontjának (pl. az információ átadás szándékának) meg nem értése, az önmagára vonatkoztatás hiánya, legsúlyosabb esetben képtelenség arra, hogy az embereket, mint számára a valóság egyéb elemeinél fontosabbakat a tárgyaktól megkülönböztesse,
- a szociális megerősítés jutalomértékének, illetve a belső motiváltságnak gyakran teljes hiánya, és hogy a tanulóknak nagyon kevés, vagy szokatlan dolog okoz örömöt,
- a beszéd korlátozott megértése, még látszólag jó beszédprodukció mellett is, amelyet nehezítenek a beszéd emocionális, szociális sajátosságai, mint pl. a hanghordozás,
- az egyenetlen képesség-profil: pl. ismeretek és önellátás, vagy mechanikus és személyes memória közötti szakadékszerű különbségek,
- belátás hiánya vagy korlátozott volta egyrészt a saját tudásával kapcsolatban, másrészt a tudás, illetve ismeret megszerzésének forrásával, módjával kapcsolatban.

Típusos erősségek, amelyekre egyes autizmussal élő tanulóknál építeni lehet:

- a megfelelő szintű vizuális információ általában informatív,
- tanult rutinokhoz, szabályokhoz való alkalmazkodás,
- jó mechanikus memória

- megfelelő környezetben, érdeklődésének megfelelő témánál kiemelkedő koncentráció, kitartás,
- egyes, nem szociális tartalmú tantárgyi területeken relatíve jó képesség (pl. memoriter, nem szöveges számtan, zene).

Típusos nehézségek, és kognitív problémák, amelyekkel számolni kell a fejlesztés során:
- szenzoros információfeldolgozás zavarai (hallás, látás, fájdalom stb.),
- figyelemzavar,
- utánzási képesség zavara,
- percepciós, vizuomotoros koordinációs problémák,
- analízis, szintézis műveleteinek problémája,
- lényegkiemelés, problémamegoldó gondolkodás sérülése,
- általánosítás, a tanultak új helyzetben való alkalmazásának sérülése,
- emlékezet-felidézési problémák (szociális tartalmaknál és személyes élményeknél), - nehézség ismert tananyagban szociális elem bevezetésével, vagy új körülmények közötti alkalmazással
- a feladat céljának nem-értése, reális jövőre irányultság hiánya,
- szimbolikus gondolkodás (pl. játék) fogyatékossága,
- énkép, én-tudat fejlődésének zavara,
- a valóság téves értelmezése, felfogása,
- realitás és fantázia összetévesztése,
- szóbeli utasítások félreértése, különösen a többértelmű, elvont kifejezések, többrészes utasítások esetén,
- képességek, ismeretek kreatív (nem mechanikus, vagy sztereotip) alkalmazásának hiánya, - gyermekközösségben áldozattá, illetve bűnbakká válás, más esetben szociálisan inadekvát viszonyulás a kortársakhoz,
- strukturálatlan időben passzivitás, reaktív viselkedésproblémák, - félelmek, fóbiák, szorongás.

A fenti problémák következménye, hogy a szociális-kommunikációs kontextusban zajló tanulás akadályozott, ezért az autizmussal élő gyermekek számára a világról való megértés keretéül

elsősorban nem a személyek közötti kapcsolatok szolgálnak. **A személyiségfejlésztéssel kapcsolatos fő fejlesztési területek**

A szociális készségek fejlesztése

Az autizmusban sérült három terület közül (szociális viselkedés, kommunikáció, és rugalmas gondolkodás) a legmarkánsabb problémákat a szociális interakciókban fedezhetjük fel - az autizmus mint "szociális fogyatékosság" a legszembetűnőbb. Természetesen egymástól elválaszthatatlan az első két terület, hiszen a valódi kommunikáció mindig valamilyen szociális interakciót is jelent. Elsődleges fontosságú speciális pedagógiai cél tehát a gyermek képességszintjének megfelelő szociális viselkedés, illetve az ezt megalapozó elemi készségek fejlesztése, tanítása.

A szociális fejlesztési feladatok között a beilleszkedést közvetlenül elősegítő készségek tanítása (taníthatóságot megalapozó szociális készségek, önmagáról való tudás, kapcsolatteremtés és fenntartás) mellett rendkívül fontos feladat, hogy a gyermek minél tartalmasabban legyen képes eltölteni szabadidejét önálló és társas formában egyaránt.

A tanítási, fejlesztési módszerek kiválasztásakor feltétlenül figyelembe kell venni, hogy az autizmusból fakadó nehézségek megakadályozzák a gyermekeket abban, hogy a szociális készségeket spontán, intuitív úton sajátítsák el, szociális megértésükre alapozva. Ezért a fejlesztés metodológiájában elsődleges fontosságú szerepet kapnak a kognitív és viselkedésterápiás eljárások, amelyek a gyermek egyéni szükségleteinek és képességszintjének megfelelően vegyíthetőek más fejlesztési módszerekkel is (pl. zenei interakció).

A fejlesztés fő területei

A szociális beilleszkedést közvetlenül befolyásoló készségek

A taníthatóságot megalapozó szociális készségek:

- A pedagógus segítségének elfogadása.
- Más személyek jelenlétének elviselése.
- Az elemi viselkedési szabályok elsajátítása.
- Az utánzás tanítása.

Önmagáról való tudás:

- Személyi adatok megtanítása.

- Saját külső tulajdonságok ismerete.
- A gyermek által gyakran végzett, megszokott és rendkívüli saját tevékenységek körének tanítása.
- Annak tudatosítása, hogy a gyermek mit tud és mi az, amelyet segítséggel képes csinálni, mi az, amit egyáltalán nem tud.
- A kedvelt és elutasított dolgok meghatározása.
- Kellemes és kellemetlen dolgok meghatározása, tanítása.
- Saját élmények felidézése.
- Saját teljesítmény értékelése megadott szempontok alapján, önellenőrzés.
- Saját viselkedésére vonatkozó szabályok betartásának tanítása.
- A sztereotip viselkedésformák kontroll alá vonása.

Kapcsolatteremtés, fenntartás:

- A metakommunikáció megértésének és használatának fejlesztése.
- Ismerős és ismeretlen személyek külső és nem látható tulajdonságainak tanítása.
- Egyszerű szociális rutinok megtanítása (pl. köszönés).
- Az információcsere szabályainak tanítása: témaválasztás, kezdeményezés, a beszélgetés fenntartása, befejezése stb.
- Iskolán belüli szociális helyzetek viselkedési, udvariassági szabályai.
- Iskolán kívüli szociális helyzetek viselkedési, udvariassági szabályainak tanítása különböző színtereken.(pl. uszodában, üzletekben, járműveken, könyvtárban)
- A legnyilvánvalóbb érzelmi reakciók felismerése és az azokhoz illő, megfelelő viselkedés szabályai.
- Elemi kooperáció tanítása felnőttel, gyermekkel.

Szabadidős készségek

A szabadidős készségek tanításának közös feladatai:

- A gyermek számára örömöt nyújtó, az életkornak és a mentális kornak egyaránt megfelelő szabadidős aktivitások kiválasztása.
- A lehetséges aktivitások közötti választás tanítása.
- A teljes önállósághoz szükséges vizuális segítség megtervezése, használatának tanítása.

- A tárgyakon való megosztozás tanítása.
- A megfelelő viselkedési szabályok elsajátíttatása.

A szabadidő önálló eltöltésének tanítási szempontjai:
- A szabadidős aktivitások lehetséges helye, ideje.
- Önállóan végezhető szabadidős aktivitások.
- Eszközök, anyagok kiválasztása.

A szabadidő társas eltöltésének tanítási szempontjai:
- A sorra kerülés szabályának és jelzésének tanítása.
- Egyszerű társasjátékok szabályainak tanítása.
- A vesztés elviselésének, a nyerés jelentésének megtanítása.

A kommunikációs készségek fejlesztése

A fejlesztés egyik fő célterülete a kommunikáció, mint a kapcsolatteremtés és fenntartás, valamint az információcsere eszköze. Az alapvető probléma nem a beszéd hiánya vagy fejlődési zavara, hanem a kommunikációs szándék, illetve a kommunikációs funkció megértésének sérülése. Minden autizmussal élő gyermeknél - függetlenül verbális képességeik színvonalától - elsődleges fontosságú cél tehát az egyén képességszintjének megfelelő kommunikatív kompetencia megteremtése. E cél megvalósításához egyénre szabott kommunikációs eszközök (pl. alternatív kommunikációs rendszerek; metakommunikáció) használatának tanítása szükséges.

Hasonlóan a szociális fejlesztéshez a kommunikációs készségek tanításának metodológiájában is elsődleges fontosságú szerepet kapnak a kognitív és viselkedésterápiás eljárások, amelyeket a gyermek egyéni szükségleteinek és képességszintjének megfelelően vegyíthetőek más fejlesztési módszerekkel is (pl. zenei interakció).

A fejlesztés fő területei

Fel kell mérni a kommunikációs készségeket az alábbi területeken, a megértés és a használat szempontjából

A kommunikáció módja, eszköze, vagyis mindaz, amit a gyermek mond vagy csinál. Tágan értelmezve ide tartoznak azok a viselkedésbeli megnyilvánulások is, amelyekkel a gyermek válaszol az őt ért ingerekre anélkül, hogy azokat tudatosan használná a környezet befolyásolására.

(pl. dührohamok). A kommunikáció eszközei lehetnek tárgyak, képek, természetes gesztusok, jelek, beszéd.

Szókincs, jelentés (tárgyak, személyek, cselekvések, helyszínek, minőségek, belső állapotok stb. megnevezése). A felmérésnél számítanunk kell a szó szerinti értelmezésre és arra, hogy az értés és használat kontextustól függő.
Funkció (utalás, üdvözlés, kérés, kérdezés, utasítás, állítás, felajánlás, tréfa, vita, tiltakozás, figyelemfelhívás, visszautasítás, kommentálás, információadás, kommunikáció az érzelmekről). A funkciók felmérésekor képet kapunk arról, hogy a gyermek mire használja kommunikációs készségeit, illetve arról, hogy milyen funkciókat ért meg.
Kontextus (a különböző helyzetek, amelyekben kommunikálunk). Hol? Kivel? Milyen körülmények között?
A felmérés a spontán meglévő készségekre irányul. A felmérés alapján egyénre szabott fejlesztési terv készül.

A fejlesztés legfontosabb feladatai a felmérés eredményétől függően a következők:

- A gyermek az általa megértett szinten tanulja meg valamely kommunikációs eszköz használatát, hogy minél hamarabb sikeres lehessen a kapcsolatteremtésben.
- Alternatív kommunikációs rendszer használatának tanítása, mely lehet tárgyas, képes stb.
- A beszédértés és beszédhasználat fejlesztése.
- A metakommunikáció értésének és használatának fejlesztése.
- A kommunikációs eszköz funkcionális használatának tanítása, melynek érdekében a környezetet tudatosan úgy kell szervezni, hogy aktív kommunikációra serkentse a gyermeket. - A fejlesztés során a meglévő, funkcionálisan használt kommunikációs eszközt a lehető legtöbb természetes helyzetben alkalmaztatni kell, mert a meglévő készségeket a gyermekek új helyzetekben spontán ritkán alkalmazzák.

Kognitív készségek fejlesztése

Az autizmussal élő gyermekek egy része valamilyen szintű értelmi sérülésben is szenved. Az autizmus-specifikus fejlesztési célok mellett tehát az értelmi szintnek, illetve az egyenetlen képesség-struktúrának megfelelő kognitív fejlesztési célok is szerepet kapnak az oktatás és nevelés

során. A következőkben azon sérült kognitív készségekkel foglalkozunk, amelyek autizmus specifikusak, illetve gyakran jelennek meg járulékos problémaként.

Az autizmussal élő gyermekek kognitív stílusát a rugalmas gondolkodás, valamint az információk jelentésteli egészként való észlelésének, értelmezésének sérülése jellemzi. Jellegzetes nehézségek tapasztalhatóak az általánosításban, a szimbólumok kezelésében és a belső forgatókönyvek kialakításának és alkalmazásának területén. Részben e problémák következménye a sérülések triásza az autizmusban, azaz a jellegzetes viselkedéses kép. Így természetesen a kognitív fejlesztési célok erőteljesen befolyásolják a szociális és kommunikációs terület fejlesztését is.

A fejlesztés legfontosabb feladatai:

Jelentésteli információk kiemelésének elősegítése: - a figyelem irányuljon a környezet lényeges ingereire, - lényegkiemelés képességének elősegítése.

- A figyelem terjedelmének bővítése, időtartamának növelése.
- Cselekvések tervezésének, kivitelezésének tanítása.
- Alternatív problémamegoldó stratégiák tanítása lehetőleg abban a kontextusban, ahol azt alkalmazni kell.
- A megtanult készségek általánosítása, alkalmaztatása a lehető legtöbb természetes élethelyzetben.
- Elvont fogalmak, összefüggések (pl. idői, ok-okozati relációk) megértésének elősegítése

A szenzomotoros készségek fejlesztése

A szenzomotoros készségek sérülése gyakran megjelenik az autizmusban: a problémák részben a társult fogyatékosságok következményeként jelennek meg, részben az autizmus részjelenségeként. A szenzomotoros készségek fejlesztése minden tantárgyban megjelenik. Az alábbiakban az autizmussal élő gyermekeknél leggyakrabban megjelenő fejlesztési feladatokat emeljük ki.

A legfontosabb fejlesztési feladatok a következők:

- A testséma ismeretének kialakítása, tudatosítása, a testélmény fejlesztése.
- A testmozgások célszerű összehangolásának tanítása különféle terekben és aktivitásokban.
- A szociális kontextusokban való megfelelő mozgásformák kialakítása.
- Módszerek tanítása, amelyekkel a gyermek kontroll alatt tudja tartani mozgásos és egyéb, pl. verbális sztereotípiáit.

Elemi pszichoszomatikus funkciók

Az autizmusban gyakoriak az evéssel, ivással, alvással, szobatisztasággal kapcsolatos problémák. Ezek részben az általános fejlődési elmaradással magyarázhatók, részben az autizmusból erednek. Ilyen jelenség az azonossághoz való ragaszkodás, mely az élet bármely területén jelen lehet.

Az alvással kapcsolatos gyakori problémák:

- A nappal és éjszaka felcserélése.
- Csökkent alvásigény.
- A gyermek csak bizonyos körülmények, feltételek megléte esetén képes aludni.

A szobatisztasággal kapcsolatos problémák:

- Jelentősen késik kialakulása.
- Stresszel járó helyzetekben a gyermek vizeletét, székletét nem tartja.
- A gyermek csak meghatározott körülmények között szobatiszta stb.

Az evéssel, ivással kapcsolatos leggyakrabban megfigyelhető nehézségek:

- Túl sok vagy túl kevés táplálék, folyadék bevitele.
- Rágással, nyeléssel kapcsolatos nehézségek.
- Azonossághoz való ragaszkodás (pl. hely, idő, evőeszköz, személyek, bizonyos ételek, italok típusa, állaga, színe, hőfoka).
- Étkezési helyzetekben jelentkező viselkedésproblémák.
- Az étkezés tempójával kapcsolatos problémák.

A fejlesztés legfontosabb feladatai:

- A probléma pontos meghatározása, súlyosságának mérlegelése.
- A probléma vizsgálata: Az orvosi okok kizárása, más lehetséges okok felkutatása, meghatározása.
- Megoldási stratégiák kidolgozása, kivitelezése.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Az értelmi nevelés területén elvégzendő feladatok

- Az önálló ismeretszerzéshez szükséges kompetenciák kialakítása, fejlesztése.
- A megismerés képességének fejlesztése. Tapasztalati és értelmező tanulás elsajátítása.

- Az önismeret kialakítása.
- A világ megismerésére való igény megalapozása.
- A tanulás tanítása.
- A tanulói önértékelés rendszeressé válása a nevelő munka során is.

A tanulók erkölcsi nevelése területén elvégzendő feladatok

Az autizmussal élő tanulók számára a szociális megértés veleszületett sérülése miatt az helyes viselkedés és gondolkodás, az alapvető erkölcsi értékek megismerése kognitív úton történik.

Alapvető az egyén szociális kompetenciáinak figyelembe vételével a pozitív szokások kialakulásának, gyarapításának segítése.

Nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés területén elvégzendő feladatok

Kiemelkedően fontos a közvetlen társadalmi és természeti környezet ismerete, az azokkal való harmonikus kapcsolat.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók elsősorban saját, közvetlen élményeiken keresztül, esetleg speciális érdeklődési körüknek megfelelően ismerhetik meg nemzeti kultúránk értékeit. Ezen a területen rendkívül nagy egyéni különbségekre számíthatunk.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés területén elvégzendő feladatok

Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók nevelésének-oktatásának alapvető célja, hogy olyan gondolkodási, szociális-kommunikációs készségeket alakítsunk ki, melyek lehetővé teszik az egyén részvételét szűkebb és tágabb társas környezetében. A részvétel módja és mértéke nagy egyéni eltéréseket mutat: a tanulók többsége jelentős támogatást igényel abban, hogy jogait gyakorolja, társadalmilag elfogadott viselkedésmódokat tanúsítson, alkalmazkodjon a társadalom írott és íratlan szabályaihoz.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése területén elvégzendő feladatok

Hangsúlyos szerepet kap a saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok megismertetése, a saját viselkedéskontrolljának, a kooperációnak, szociális normáknak direkt tanítása, mivel azok intuitív megértésére, spontán elsajátítására korlátozottan számíthatunk. A sikerélményeket

biztosító, a gyermek érdeklődését és motivációját fenntartó oktatási környezet kialakítása kulcsszerepet játszik a reális önértékelés és pozitív énkép kialakításában.

Testi és lelki egészségre nevelés területén elvégzendő feladatok

Elsődleges az érzelmi biztonság megteremtése, a pozitív, reális énkép és önértékelés támogatása, a fejlődési zavarral gyakran együtt járó szorongás megelőzése, oldása.

A helyes étkezési, alvási, önápolási szokások, a rendszeres mozgás iránti igény kialakítása szintén prioritást kap az egyéni fejlesztési tervben.

A megfelelő szexuális viselkedés kialakításában a családok számára hatékony segítséget kell nyújtania az iskolának, mivel a szociális megértés sérülése e területet speciálisan nehézzé teszi.

A viselkedésproblémák megelőzése és hatékony kezelése hozzájárul a testi-lelki egészség megőrzéséhez és kiküszöbölheti a gyógyszeres kezelést.

A családi életre nevelés területén elvégzendő feladatok

A család szerepe az autizmus spektrum zavarral küzdő tanuló esetében is kiemelkedő jelentőségű. Az iskola alapvető feladata, hogy segítse az érintett családokat az autizmus-specifikus célok kitűzésében és megfelelő nevelési stratégiák alkalmazásában, mivel a hagyományos módszerek többsége nem válik be az érintett gyermekek esetében.

A nevelési-oktatási intézmény és a család szoros együttműködésével érhetők el és terjeszthetők ki az egyéni fejlesztési tervben megfogalmazott célok, különös tekintettel a szociális-kommunikációs készségek általánosítására, valamint a rugalmasabb viselkedés és gondolkodás fejlesztésére.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség területén elvégzendő feladatok

Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók esetében is cél lehet az önkéntes feladatvállalás egyéni mérlegelést követően, ha annak értékét, saját szerepüket és kompetenciájukat az önkéntes tevékenység során megértik. Az önkéntes feladatokban való részvétel segítheti együttműködési és problémamegoldó képességeik fejlődését, elősegítheti pozitív énképük alakulását, önbecsülésük növekedését. Fontos azonban figyelembe venni szociális sebezhetőségüket, ezért a család és a pedagógusok egyénre szabott támogatásával, kísérésével vonhatók be önkéntes feladatokba.

Fenntarthatóság, környezettudatosság területén elvégzendő feladatok

A környezet célzott megfigyelése, felfedezése a pedagógus aktív közreműködése nélkül elképzelhetetlen. A fejlesztés e területen is a közvetlen, mindennapi élettel kapcsolatos tapasztalatokon alapul. Elsődleges a helyes szokásrend kialakítása**.**

Pályaorientáció területén elvégzendő feladatok

Az egyén által elérhető legnagyobb fokú önállóság támogatása kiemelkedően fontos. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók esetében az önállóság megalapozása már a fejlesztés kezdetétől jelen van, mivel számos alapfeltétele hiányozhat, többek között a rugalmasság, az együttműködés és a bizonytalanság tolerálásának és kezelésének képessége. Az elérhető felnőttkori önállóság nagy egyéni eltéréseket mutat. A pályaorientáció során a munkaképességek mellett a szociáliskommunikációs fejlettséget és a munkaviselkedés színvonalát is figyelembe kell venni. Fontos, hogy a pályaorientáció során építsünk a tanuló speciális érdeklődési körére, erősségeire.

-

Gazdasági és pénzügyi nevelés területén elvégzendő feladatok

E területen az érintett tanulók esetében a pénz értékével és a takarékossággal kapcsolatos alapvető ismeretek megszerzése kulcsfontosságú. Előnyös, ha ezek az ismeretek valódi élethelyzetekben, cselekvésbe ágyazottan jelennek meg. Az alapvető gazdasági összefüggések megértése, illetve azok kamatoztatásának lehetősége a mindennapi életében nagy egyéni eltéréseket mutat**.**

Médiatudatosságra nevelés területén elvégzendő feladatok

A médiatudatosságra nevelés kiemelt jelentőségű az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók nevelésében.

Az érintett tanulók különösen veszélyeztetettek lehetnek a különböző médiumok által közvetített tartalmak meg nem értése, félreértése tekintetében és fokozott a függőségek kialakulásának veszélye is. Ugyanakkor a különböző médiumok lehetővé teszik az élő nyelvtől és szociális közvetítéstől független tanulást és kapcsolatteremtést, valamint olyan multimédiás tananyagok kialakítását, mely lelassítja és hozzáférhetővé teszi a szociális interakciókat, nagyban hozzájárulva a fejlődési zavar következményeinek enyhítéséhez. **A tanulás tanítása területén elvégzendő feladatok**

Az autizmus számos speciális kognitív nehézséggel és a kommunikáció sérülésével jár együtt. A tanulási folyamatban az élő nyelv és a szociális közvetítés megnehezíti, míg a vizuális információhordozók alkalmazása segíti a világ megismerését. Az állandósághoz való ragaszkodás oldása, valamint az egyén motivációs lehetőségeinek ismerete és kiaknázása kulcsfontosságú a tanulás szempontjából.

A személyiségfejlesztés megvalósulásának tevékenységei, színterei

- alapvető viselkedési szabályok megtanulása, alkalmazása
- csoportszokások, hagyományok, ünnepek
- egyéni és csoportos tanulmányi munka
- habilitációs, rehabilitációs foglalkozások
- egyéni értékelési rend
- egyéni- és csoportos beszélgetések, játékok
- kézműves tevékenységek

-

-

-

kirándulások iskolán kívüli programok (pl. mozi, színház, kiállítás, bábszínház, játszóház stb.) művészeti tevékenységek (képzőművészeti, zenei)

A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

Az iskolai egészségfejlesztés az intézmény életébe, mindennapjaiba beépülő tevékenység, amely egyaránt irányul:

- a tanulók egészség ismereteinek bővítésére, korszerűsítésére
- egészségfejlesztő közösségi tevékenységre
- egészségfejlesztő környezet megteremtésére, megerősítésére

Az egészségfejlesztés magában foglalja:

- a korszerű egészségnevelés
- a prevenció
- a mentálhigiéné
- az önsegítés feladatait, módszereit

Céljai

- egészséges életmód iránti igény kialakítása
- a tanulók kommunikációs, cselekvési képességeinek javítása
- az egészségvédelem, a mentálhigiéné kérdéseivel kapcsolatos ismeretek átadása, pontosítása
- a szükséges környezeti változtatások (fizikai, szociális) végrehajtása. **Területei**

Az egészséges életmód, életszemlélet, magatartás szempontjából lényeges területek, melyek az iskola pedagógiai rendszerébe, az összes tevékenységébe beépülnek, és megjelennek az oktatásnevelés valamennyi területén: magunk és egészségi állapotunk ismerete, személyi higiéné

- az egészséges testtartás, a mindennapos testmozgás fontossága,
- az egészség szempontjából fontos értékek ismerete,
- az étkezés, a táplálkozás egészséget befolyásoló szerepe,
- a betegségek kialakulása és gyógyulási folyamata,

-
-

-

- a családi és más társas kapcsolatok szerepe az egészségmegőrzésben, a személyes krízishelyzetek felismerése és kezelési stratégiák ismerete, a szenvedélybetegségek elkerülése, megelőzése,
- a bántalmazás és az iskolai erőszak megelőzése,
- balesetek elkerülése, megelőzése, elsősegélynyújtás,
- a tanulási környezet pozitív irányú alakítása,
- a természethez való viszony,
- az egészséges, biztonságos környezet jelentősége,

Várt eredményei

Az egészségfejlesztési program megvalósításától azt várjuk, hogy tanulóink képesek legyenek:

- viselkedésük, életvezetésük helyes alakítására egyéni képességeiknek megfelelően,
- az egészségkárosító magatartásformák elkerülésére,
- megfelelően kiegyensúlyozott étrendet, mozgásformát követni egészségük megőrzése érdekében,
- társas-kommunikációs készségeik fejlesztésére és a konfliktuskezelési magatartásformák fejlesztésére.

Az egészségfejlesztési program megvalósulásának színterei

- Az iskola működésében rejlő lehetőségek,
- A hagyományos tanítási formák,
- A mindennapos testedzés,

Az iskola működésében rejlő lehetőségek

Fontosnak tartjuk az együttműködést a pedagógiai, az egészségügyi, a gyermekvédelmi szakemberek, a szülők és a tanulók között, annak érdekében, hogy az iskola egészséges környezet legyen.

Állandó és hatékony kapcsolatban állunk az iskola-egészségügyi szolgálattal, melynek feladata:

-
-

-

- rendszeres orvosi- és fogorvosi szűrés és prevenció,
- a tanulók életkorhoz kötött vizsgálata, amely a szűrővizsgálatokon a krónikus betegségek és kóros elváltozások korai felismerésére irányul,
- a szakrendelésre küldött tanulók leleteinek begyűjtése, a gyógytestnevelésre, könnyített testnevelésre utalt tanulók nyilvántartása, a tanulók elsősegélyben részesítése,

-
-

-

a védőnő rendszeres tanácsadással, felvilágosító tevékenységgel segíti munkánkat.

Az autizmushoz gyakran kapcsolódó betegségek (pl. epilepszia), egészségügyi problémák és kockázatok figyelembe vétele, felismerése, a családok támogatása a megfelelő szakellátás igénybe vételében.
A szülők tájékoztatására egyéni tanácsadást szervezünk a gyermekeiket érintő, az autizmusból, illetve az életkori sajátosságaikból fakadó témakörökben. Ezekkel az alkalmakkal igyekszünk segíteni az esetleges problémáik megoldását.

Tanítási formák

A tantervünk valamennyi tantárgya alkalmas az egészségfejlesztési program céljainak megvalósítására.
A tantárgyak témakörei átfogják az egészséges élet szempontjából legkritikusabbnak tekinthető területeket: a táplálkozást, a biztonságot, az alkohol- és kábítószer-fogyasztást, a dohányzást, a családi és kortárs kapcsolatokat, a környezetvédelmet, az aktív életmódot, a személyes higiénét és a nemi fejlődést. Ezeket nem egymástól elszigetelten, hanem kölcsönös kapcsolataikba ágyazottan tárgyalják. A megszerzett tudás alapja a tanulók egészséges életvezetésére és az egészséges környezet kialakítására való igényének.

A különböző tanítási órákon megvalósítható feladatok

- az egészséges életvitel kialakítása
- a környezet leggyakoribb, egészséget veszélyeztető tényezőinek felismerése, tudatosítása - a gyalogos közlekedés, és tömegközlekedési eszközök használata szabályainak elsajátítása, gyakorlása
- veszélyes anyagok, készítmények helyes használatának megismerése, kezelése,
- káros, függőségekhez vezető szokások, életmódok kialakulásának megelőzése
- a helyes táplálkozási szokások kialakítása
- mindennapos testedzés iránti igény felkeltése
- személyi higiéné elsajátítása

A tanítási órákon kívüli programok

-

Az egészségfejlesztési program céljainak, feladatainak megvalósításában hangsúlyozott szerepet szánunk a testmozgás, a szabadidő hasznos eltöltése iránti igény kialakításának, amelyre tagozatunkon a kirándulások adnak lehetőséget.

Mindennapos testedzés

Célok

- az egészségfejlesztés
- a gyermekek egészséges testi – lelki fejlődésének elősegítése a testmozgáseszközeivel
- a testmozgás jelentsen sikerélményt és örömöt a tanulóknak

Feladatok a mindennapos testedzés keretében

- a keringési és légző-rendszer megfelelő terhelése
- a biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása a gerinc- és ízületvédelem szabályainak betartásával.

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Az iskolai tagozati élet szereplői

- tanulók
- pedagógusok -szülők

Az iskolai tagozat feladatai:

- az intézmény éves munkaterve alapján megszervezzük a tagozatra vonatkozó közösségfejlesztés tanórai és tanórán kívüli programjait annak érdekében, hogy a pedagógusok képesek legyenek kollégáikkal a team munkára, a szülőkkel a mindennapos kapcsolattartásra, vegyék észre gondjaikat, hallgassák meg véleményüket, javaslataikat, rendelkezzenek kommunikációs-, döntési-, szervezési- és elemzőkészséggel
- kialakítani a kapcsolattartás kommunikációs csatornáit, és azok hatékony működtetésének feltételeiről gondoskodni
- megteremteni a szakmai teameken keresztül a nevelési-szakmai együttműködés lehetőségét

megteremteni a pedagógusok és a szülők között a nevelési tartalmak alakítása vonatkozásában a folyamatos partneri együttműködés lehetőségeit

-

- kialakítani a hatékony kapcsolattartás, továbbá a közösségformálás és fejlesztés céljait szolgáló pedagógusképzési formákat, az anyagi lehetőségeknek megfelelően kezelni a továbbképzési és beiskolázási terveket
- a partnerközpontú együttműködés kiépítése a szülőkkel, a neveléssel kapcsolatos kérdések megvitatásának folyamatába való minél szélesebb körű bevonásával - igazgatói tájékoztatás a szülői összejövetelek, értekezletek alkalmával
- a szülőkkel való találkozás alkalmával a családi nevelés és a gyermek pozitívumait erősíteni, őszinte légkört kialakítani

A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladatok

- A tanulók életkori sajátosságainak, fejlettségének és autizmusból fakadó együttműködési nehézségeinek figyelembevétele a tanulóközösségek fejlesztésében
- Ennek keretében: A tanulói közösségek irányításánál a nevelőknek alkalmazkodniuk kell az életkorral és a fejlődéssel változó közösségi magatartáshoz
- A tanulói közösségek tevékenységének megszervezése
- A tagozati közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása

Pedagógusok helyi intézményi feladatai

A tagozaton dolgozó gyógypedagógusok felelősséggel és önállóan, a tanulók tudásának, képességeinek és személyiségének fejlesztése érdekében végzik szakmai munkájukat a munkaköri leírásban foglaltak szerint a tantárgyfelosztásban meghatározott munkarendben.

A gyógypedagógus

- Részt vesz a speciális pedagógiai módszerek fejlesztésében, értékelésében, átadhatóvá tételében, a szakmai tapasztalatok összefoglalásában: pl. új eszközök bevezetésében, kipróbálásában, értékelésében, a gyermekek, tanulók fejlesztésében használatos feladatlapok, gyakorlatok, szintfelmérő tesztek összegyűjtésében.
- Az intézmény látogatóit, a tanfolyamok hallgatóit tájékoztatja az osztályban/ csoportban folyó munkáról.
- Gyógypedagógusként felelős a rábízott gyermekek biztonságáért, speciális fejlesztéséért. Jogait és kötelességeit a Köznevelési törvény 62.§-a tartalmazza, valamint kötelezőek rá nézve a Köznevelési törvény és annak végrehajtási rendeletei.

-

Törvény adta jogánál fogva a fejlesztéshez maga választhatja meg a taneszközöket és módszereket, összhangban az intézmény által kialakított szakmai és pedagógiai koncepcióval. Az egységes koncepció érvényesítésének érdekében rendszeresen konzultál a team tagjaival, szükség esetén az intézmény más szakembereivel, illetve az intézmény vezetőjével.

- A felelős taneszköz és módszerválasztás feltétele, hogy ismerje és kövesse a szakirodalmat, folyamatosan képezze magát.
- Az egyéni és csoportos foglalkozásokra rendszeresen felkészül, szükség esetén megtervezi és elkészíti a taneszközöket.
- Gondoskodik arról, hogy a gyermekek, tanulók képességeiknek megfelelő ütemben megszerezzék a helyi tantervben és az egyéni fejlesztési tervben meghatározott készségeket és ismereteket.
- Ellátja a gyermekekkel, tanulókkal kapcsolatos intézményi adminisztrációs munkát: Értékeli a tanulók munkáját, a viselkedésproblémákról szükség esetén jegyzőkönyvet vezet, vezeti a haladási naplót (E-Kreta).
- Kötelessége az intézményvezetőt rendszeresen tájékoztatni a gyermekek, tanulók fejlődéséről.
- Szoros kapcsolatot tart fenn a szülőkkel, folyamatosan tájékoztatja őket gyermekük fejlődéséről, az iskolában használatos módszerekről, a taneszközökről, illetve információt kér a családoktól a gyermek fejlődését érintően.
- Szükség szerint ellátja a gyermekekkel, tanulókkal kapcsolatos ápolási feladatokat. - Részt vesz a csoport/osztály számára szervezett valamennyi külső programon (pl. kirándulás).
- Részt vesz az intézmény által szervezett programok előkészítésében, lebonyolításában. - Munkája eredményesebb ellátása érdekében ismernie kell az intézmény alapvető dokumentumait, hospitálásokkal tájékozódik a többi csoport munkájáról.
- Annak érdekében, hogy munkáját magas színvonalon lássa el, köteles részt venni az értekezleteken, továbbképzéseken.
- A szülőt (törvényes képviselőt) tájékoztatja a tanuló iskolai fejlődéséről, teljesítményéről, viselkedéséről, az ezzel kapcsolatban észlelt problémákról, az iskola döntéseiről, a gyermek tanulmányait érintő lehetőségekről.
- Felvilágosítással, a munka- és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, szükség esetén más szakemberek

-

bevonásával megtesz mindent a gyermek testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében.

Pontosan és aktívan vesz részt a nevelőtestület értekezletein, a fogadóórákon, az iskolai ünnepségeken és az éves munkaterv szerinti rendezvényeken.

- A pedagógiai programban és az SZMSZ-ben előírt pedagógiai és adminisztratív feladatait teljesíti.
- A kötelező minősítéseket határidőre szerzi meg
- A gyermekek, a tanulók és a szülők, valamint a munkatársak emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartja.

Az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

- Felelős vezetője a rábízott tanulócsoportnak.
- Az osztályfőnök céltudatosan irányítja az osztályban folyó oktató- nevelő munkát.
- Irányítja a szakmai teamet, szükség esetén felveszi a kapcsolatot a Szakértői Bizottsággal. - Kapcsolatot tart tanítványai szüleivel. Tájékoztatja a szülőket a tanulók fejlődéséről, a nevelés eredményeiről. Az adott tanév rendjében meghatározott időpontban szülői értekezletet, fogadó órát tart.
- Együttműködik osztálya szülőközösségével.
- Figyelemmel kíséri tanítványai családi és személyes életeseményeit, szükség esetén intézkedést kezdeményez.
- Törekszik az osztályközösségen belüli hagyományok kialakítására.
- Szervezi és vezeti az osztályprogramokat.
- Határidőre elvégzi az osztályfőnöki feladatkörrel járó adminisztrációs, dokumentációs tevékenységet.

Kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal összefüggő pedagógiai tevékenység

Tagozatunk kizárólag kiemelt figyelmet igénylő gyermekeket, tanulókat lát el. Minden tanulónk sajátos nevelési igényű, de egy-egy gyermek emellett lehet egyúttal pl. kiemelten tehetséges és/vagy hátrányos/halmozottan hátrányos helyzetű is.

Kiemelt figyelmet igénylő tanuló

Különleges bánásmódot igénylő tanulók:

- kiemelten tehetséges tanuló

-

- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanuló
- sajátos nevelési igényű tanuló

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanuló

A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység

A Knt. szerint kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Az autizmussal élő tanulók egyes esetekben mutathatnak olyan képességeket, melyek valóban kiemelkedők. Gyakrabban azonban csak az általános fejlődési elmaradáshoz képest jobbak a képességek. A fejlesztési elvekben foglaltaknak megfelelően nem törekedhetünk a kiemelkedő képességek egyoldalú fejlesztésére, hiszen ezzel nem segítenénk a felnőttkori adaptációt, de támogatjuk a tehetség kibontakozását.

A pedagógusok általános feladata e téren sokrétű: meg kell próbálniuk a jó/kiemelkedő képességeket a későbbi sikeres adaptáció szolgálatába állítani, a speciális érdeklődést a gyermek motiválására használni. Segíteniük kell abban is, hogy a családok megértsék az autizmus következményeként kialakult fejlődésmenet sajátosságait. Így érhető el, hogy a családok reális célokat tűzzenek ki a gyermek jövőjével kapcsolatban.

Emellett azonban fontos feladatunk a kiemelkedő képességek felismerése és gondozása is. A tehetséggondozás folyamatában nagyon fontos meglátni a különlegest, a speciális adottságot a tehetséges gyermekben, bármilyen területen nyilvánul is az meg.

Az egyénileg szervezett, céltudatos munkával, speciális gondozással és feltételekkel a kiemelkedő képességek fejleszthetők és a felnőttkori munka vagy örömteli szabadidős tevékenységek alapjául szolgálnak.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő tanulók megsegítése

Az autizmussal élő tanulók számos olyan viselkedést, magatartásformát mutathatnak, melyeket a környezet nem kívánatosnak minősít, tilt, esetleg csupán szociálisan furcsának tart. Ezek között a viselkedések között előfordulnak veszélyes, destruktív, agresszív vagy önkárosító megnyilvánulások, de ide sorolhatjuk a beilleszkedést nehezítő sztereotip viselkedéseket vagy a

-

szélsőséges passzivitást is. A beilleszkedési nehézségeket eredményező viselkedések hátterében sokféle ok állhat. Ezek közül a leggyakoribbak: kommunikációs nehézségek, fokozott érzékenység

bizonyos környezeti ingerekkel szemben, a szociális megértés hiánya, stb. A pedagógusok feladata, hogy a családdal egyetértésben rangsorolják a nem kívánatos viselkedéseket súlyosság és fontosság szempontjából, majd megoldási stratégiát dolgozzanak ki. Szükség esetén a folyamatba bevonandó pszichológus és pszichiáter is.

A beilleszkedési, magatartási nehézségek és azok okai rendkívül változatosak az autizmusban, ezért egyéni felmérés és egyénre szabott stratégiák alkalmazása szükséges.

A felmérés és beavatkozás tervezéséhez több modell is rendelkezésre áll. (Pl.: a Zarkowska és Clements által kidolgozott STAR modell.)

A modellekben közös, hogy a beavatkozás tervezése mindig a nem kívánatos viselkedés pontos meghatározásán és konkrét tartalmú, pontos jegyzőkönyvezésén alapul. Az alkalmazott stratégiák alapja viselkedés-és kognitív terápia. A sikeres beavatkozás feltétele, hogy adott viselkedés kezelése során valamennyi felnőtt egységes reakciókat adjon.

A leggyakrabban alkalmazott stratégiák:

- Erőszakmentes konfliktuskezelő technikák tanítása.
- A problémás viselkedés megelőzése.
- A kívánatos viselkedések pozitív megerősítése.
- Inger kontroll.
- Új készség tanítása.
- Hatékony kommunikációs stratégiák kialakítása.
- Megfelelő alternatív viselkedés tanítása.
- Jelentéstulajdonítás a viselkedésnek.
- Kognitív stratégiák (pl. képes ill. írott forgatókönyvek a megfelelő viselkedés szervezéséhez).

Hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű tanulók

Ebbe a csoportba azok a tanulók tartoznak, akiknek alapvető szükséglet – kielégítési lehetőségei korlátozottak. Családjuk, szűkebb társadalmi környezetük elsősorban szociális, kulturális téren az átlagoshoz képest negatív eltérést mutat (alacsony jövedelem, szülők alacsony iskolázottsági, műveltségi szintje). Ezek a hátrányok esélyegyenlőtlenséghez vezetnek.

Folyamatos feladatunknak valljuk a hátrányokból fakadó veszélyeztetettség megelőzését. Ha az előforduló veszélyeztetettség fennállását nem tudjuk pedagógiai módszerekkel megoldani, akkor jelezzük az arra illetékes szakembernek, intézménynek.

Esetenként munkánkat a mindenkori iskolapszichológus, illetve a gyermek/tanuló ellátását iskolán kívül segítő pszichológus, gyermekpszichiáter is segíti.

Feladatok, tevékenységformák, módszerek, szolgáltatások

- A tanulókat és szüleiket a tanév kezdetekor tájékoztatjuk a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és hol lehet elérni.
- Tanévkezdéskor az osztályfőnökök felmérik a veszélyeztetett, illetve a hátrányos helyzetű tanulók számát és jelzik a gyermek- és ifjúságvédelmi felelősnek.
- Intézményünkben a tanulók és a szülők által jól látható helyen közzé tesszük a gyermekvédelmi feladatot ellátó fontosabb intézmények nevét, címét, telefonszámát.
- Az osztályfőnökök folyamatosan tájékoztatást nyújtanak a családoknak a szervezett szabadidős programokról.

Gyermekvédelmi feladataink körébe tartozik

- a veszélyeztetett tanulók életkörülményeinek, előmenetelének figyelemmel kísérése és adott esetben javaslattétel a változtatásra
- esetmegbeszélések
- hiányzások követése és megfelelő intézkedések megtétele
- magántanulók nyilvántartása, kapcsolattartás
- kapcsolattartás, együttműködés az intézményben dolgozó gyermekvédelmi felelőssel, a szakértői bizottságokkal, iskolaorvossal.

A tanulók részvétele az intézményi döntési folyamatban

Tanulóink spontán interakciókat társaikkal és tanáraikkal rendkívül ritkán kezdeményeznek, ezért a gyermekek véleményét, igényét személyre szabott felmérések útján ismerjük meg és vesszük figyelembe. A sérülés jellege miatt diákönkormányzat munkájában diákjain nem vesznek részt. **A szülő, a tanuló, a pedagógus és a tagozat partnerei kapcsolattartásának formái**

A nevelés és oktatás feladatát a tanulók szülei, törvényes képviselői megosztják az iskolával, az ott dolgozó pedagógusokkal. Ennek a közös tevékenységnek az alapja a bizalom, amelynek szakmai hitelünkkel igyekszünk megfelelni.

A szülői közösség nevében egy felkért szülőtárs véleményezi és hagyja jóvá az intézmény dokumentumait, melyek tartalmát előzetesen szülői értekezletek keretében a családok megismernek. A szülők a félévi és év végi bizonyítványok és pedagógiai vélemények kiadásakor egyéni megbeszélések során tájékozódnak gyermekük fejlődéséről, fejtik ki véleményüket, fogalmazzák meg kívánságaikat. Egyéni megbeszélésekre bármikor sor kerülhet igény szerint. A foglalkozások előre megbeszélt időben megtekinthetőek. Fontosnak tartjuk, hogy a szülők és a pedagógusok folyamatosan egyeztessék az otthoni és az iskolai eredményeket, tapasztalatokat. A tanév rendjében meghatározott időpontban szülői értekezletet tartunk, szükség esetén pedig rendkívüli szülői értekezletek is szervezhetőek.

Az együttműködés formái

- Előre tervezett és rendkívüli szülői értekezletek
- Fogadó órák
- Rendszeres egyéni beszélgetés, tanácsadás
- Előre egyeztetett nyílt órák szervezése
- Szülők meghívása az iskolai rendezvényekre
- Osztályon/csoporton belüli levelezési csoportok

Rendszeres és folyamatos tájékoztatás a tanuló előmeneteléről és magatartásáról írásban és szóban. Tájékoztató füzetet, Egyéni Én-könyvet és Naplót vezetünk.

További kapcsolataink:

- Heim Pál Gyermekkórház (gyermekorvos)
- Weil Emil kórház (orthopéd szakorvos)
- ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Autizmus Pedagógiája Tanszék
- Autizmus Alapítvány Ambulanciája **A szülői értekezletek és fogadóórák rendje**

Szülői értekezletek időpontjai:

a tanév rendjében előre meghatározott időpontban igény esetén előre
megbeszélt rendkívüli időpontban

A szülői értekezleten

- a szülők tájékoztatást kapnak a tanév rendjéről, az aktuális feladatokról, programokról - az intézményvezető/ osztályfőnök beszámolót tart a gyermekek, tanulók nevelésénekoktatásának közös aspektusairól

Rendkívüli szülői értekezlet hívható össze, ha a szülők vagy a pedagógusok kérik.

A fogadó órák rendje

A szülők előre egyeztetett időpontban konzultálhatnak gyermekük egyéni fejlesztő gyógypedagógusával, szükség esetén pedig a gyermek nevelésében-oktatásában résztvevő valamennyi team-tag és az intézményvezető részvételével szervezhető fogadóóra. **A tanulmányok alatti vizsgák szabályai, követelmények**

A tanulmányok alatti vizsgákkal kapcsolatos tagozati eljárásrend

A tagozaton ellátott magántanulók esetében a fejlődés folyamatos követése az egyénre szabott pszichoedukációs felmérésekkel és az egyén számára kialakított tantárgyi feladatsorokkal történik. A gyermek/tanuló írásos/rajzos munkáit, strukturált feladatait a

gyermek dokumentációjában megőrizzük, illetve szükség esetén teljesítményéről/viselkedéséről videó felvétel készül a szülők engedélyével. A helyi tantervben és az egyéni fejlesztési tervben meghatározott fejlesztési és tantárgyi célok teljesüléséről félévkor és a tanév végén részletes szöveges értékelés készül

A tanulók felvételének és átvételének helyi szabályai

A tagozatra való felvétel szabályai

- Az intézmény felvételit nem tarthat.
- Az intézmény elsősorban Budapest XIII.-XIV. kerületében lakcímmel rendelkező gyermekeket vesz fel.

Az üres férőhelyekre jelentkezők esetében szükséges az illetékes Szakértői Bizottság véleménye, autizmus spektrum zavar diagnózis (pervazív fejlődési zavar, gyermekkori autizmus, Aspergerszindróma, egyéb pervazív fejlődési zavar, másként nem meghatározott pervazív fejlődési zavar).

Amennyiben a jelentkezések meghaladják a felvehetők számát, a fennmaradó helyek betöltéséről a jelentkezésben megfogalmazott indokok alapján a tantestület és az igazgató dönt pedagógiai szempontok alapján.

A felvett tanulók osztályba/csoportba való beosztásáról – a tagozati munkaközösség véleményének kikérésével – az igazgató dönt autizmus-specifikus pedagógiai szempontok alapján.

A szülői igényeket a lehetőségek szerint figyelembe vesszük. Kérésüket a beiratkozáskor rögzítjük.

Az átvétel szabályai

A hozzánk átjelentkező tanulók felvételekor az alábbi szempontokat mérlegeljük: beilleszthető-e a tanuló meglévő osztályainkba, csoportjainkba, a gyermek egyéni szükségletei, a szakértői bizottság véleményének tartalma, a család kérése, szempontjai. Az átjelentkezni kívánó tanuló szüleivel folytatott interjú alapján, valamint egyéni felméréssel győződünk meg arról, hogy intézményünkben szükségleteinek megfelelően ellátható a gyermek. Az átvételről az igazgató autizmus-specifikus pedagógiai szempontok alapján a tagozati munkaközösség véleményének kikérésével dönt.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos tagozati terv Pedagógiai programunk szerves része az elsősegély nyújtási alapismeretek oktatása.

Az elsősegély-nyújtási ismeretek oktatásának célja:

- a szabálykövető magatartás kialakulása,
- a segítségkérés és a segítség elfogadásának tanítása,
- a testi-lelki egészség megbecsülésére, megőrzésére való nevelés,
- az egészséges életvezetésre való felkészítés,
- kiemelt cél felkészíteni a tanulókat a mindennapi élethelyzetekben adódó helyzetekben való megfelelő, együttműködő viselkedésre.

Fontos, hogy a tanulók egyéni fejlődési szintjüknek és megértésüknek megfelelő formában és mélységben találkozzanak a vonatkozó ismeretekkel, ezért az az egyéni fejlesztési tervben szükséges meghatározni az elsősegély-nyújtási alapismeretekre vonatkozó tartalmakat, módszereket. A tevékenykedtetés, a szemléltetés, a hétköznapi helyzetek gyűjtése, feldolgozása segítheti az elmélyítést.

Helyi tanterv áttekintése

A KERETTANTERV

A 2020-ban készült helyi tanterv 2020. szeptembertől felmenő rendszerben,1. és 5. osztályban lép életbe. Alapja a 2020-ban kiadott Nemzeti Alaptanterv, „Kerettanterv az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára" és a „Kerettanterv a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók számára" című kerettantervek és a "A sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának irányelve" "Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók iskolai fejlesztésének elvei" című fejezete.

A 2., 3., 4., 6., 7., és 8. évfolyamokon kifutó rendszerben a „51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet módosításáról szóló 23/2013. (III. 29.) EMMI rendelet", „Kerettanterv az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára" és a, „Kerettanterv a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók számára" című kerettantervek, a 32/2012 EMMI rendelet „A sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának irányelve" SNI 8. fejezetének figyelembevételével (Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók iskolai fejlesztésének elvei) maradnak érvényben.

EGYMÁS MELLETT ÉLŐ KERETTANTERVEK

Tanév	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
2020/ 2021	NAT 2020	NAT 2012	NAT 2012	NAT 2012	NAT 2020	NAT 2012	NAT 2012	NAT 2012
2021/ 2022	NAT 2020	NAT 2020	NAT 2012	NAT 2012	NAT 2020	NAT 2020	NAT 2012	NAT 2012
2022/ 2023	NAT 2020	NAT 2020	NAT 2020	NAT 2012	NAT 2020	NAT 2020	NAT 2020	NAT 2012

2023/ 2024	NAT 2020	NAT 2020	NAT 2020	NAT 2020	NAT 2020	NAT 2020	NAT 2020	NAT 2020

1

Óraszámok

ENYHE Kötelező

tantárgyak és óraszámok az 1–4. évfolyamon 2020.NAT

Tantárgyak	**1. évfolyam**	**2. évfolyam**	**3. évfolyam**	**4. évfolyam**
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	7
Matematika	4	4	3	4
Etika	1	1	1	1
Környezetismeret	-	-	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Digitális kultúra	-	-	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	**2**	**2**	**2**	**2**
Rendelkezésre álló órakeret	**24**	**24**	**24**	**25**

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

tantárgyak és minimális óraszámok az 1–4. évfolyam 2012.NAT

Tantárgyak	**1. évfolyam**	**2. évfolyam**	**3. évfolyam**	**4. évfolyam**
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	7
Matematika	4	4	3	4
Erkölcstan	1	1	1	1
Környezetismeret	2	2	2	2
Ének-zene	2	1	2	2
Vizuális kultúra	1	2	2	2
Informatika	-	-	-	1

ENYHE Kötelező

Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	**2**	**2**	**2**	**2**
Rendelkezésre álló órakeret	**25**	**25**	**25**	**27**

A kerettantervek által előírt tartalmak a tantárgyak számára rendelkezésre álló időkeret kilencven százalékát fedik le. Egy heti öt (évi 180) órás időkerettel rendelkező tantárgy kerettanterve tehát heti fél (évi 18) óra szabad időkeretet biztosít a tantárgy óraszámán belül a pedagógusnak, melyet a helyi igényeknek megfelelően a kerettanterven kívüli tantárgyi tartalommal tölthet meg

tantárgyak és minimális óraszámok 2012.NAT

Tantárgyak	**5. évfolyam**	**6. évfolyam**	**7. évfolyam**	**8. évfolyam**
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4
Idegen nyelv	-	-	2	2
Matematika	4	4	4	4
Erkölcstan	1	1	1	1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Hon- és népismeret	1	-	-	-
Természetismeret	2	2	4	4
Földrajz	-	1	1	2
Ének-zene	2	2	1	1
Vizuális kultúra	2	2	1	1
Informatika	1	1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	2	1

ENYHE Kötelező

Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	**2**	**2**	**2**	**2**
Rendelkezésre álló órakeret	**28**	**28**	**31**	**31**

ENYHE Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok 2020.NAT

Tantárgyak	**5. évfolyam**	**6. évfolyam**	**2 tanéves óraszám**	**7. évfolyam**	**8. évfolyam**	**2 tanéves óraszám**
	Heti óraszám			**Heti óraszám**		
Magyar nyelv és irodalom	4	4	288	4	4	288
Idegen nyelv	-	-	-	2	2	144
Matematika	4	4	288	4	4	288
Etika	1	1	72	1	1	72
Történelem	2	2	144	2	1	108
Hon- és népismeret	1	-	36	-	-	-
Természettudomány	2	3	180	5	5	360
Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	36
Ének-zene	2	2	144	1	1	72
Vizuális kultúra	2	2	144	1	1	72
Digitális kultúra	1	1	72	1	1	72
Technika és tervezés	1	1	72	1	1	72

ENYHE Kötelező

Testnevelés	5	5	360	5	5	360
Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1	1	72	1	1	72

Szabadon tervezhető órakeret	**2**	**2**	**144**	**2**	**2**	**144**	
Heti órakeret	**28**	**28**		**30**	**30**		

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak. **KÖZÉP Fejlesztési területek (tantárgyak) óraszáma 2012NAT**

A nevelés-oktatásfejlesztés területei	**Tantárgy**	**1. évf.**	**2. évf.**	**3. évf.**	**4. évf.**	**5. évf.**	**6. évf.**	**7. évf.**	**8. évf.**
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	4	**4**	**4**	**4**	**4**	**4**	**5**	**5**
	Olvasás-írás	2	**2**	**3**	**3**	**4**	**4**	**2**	**2**
Társadalmi környezet	Számolás-mérés	2	**2**	**2**	**2**	**3**	**3**	**3**	**3**
	Játékra nevelés	2	**2**	**2**	**2**				
	Társadalmi ismeretek					**1**	**1**	**2**	**2**
Életvitel és gyakorlat	Önkiszolgálás	2	**2**						
	Életvitel és gyakorlat			**2**	**2**	**2**	**2**	**3**	**3**
Természeti környezet	Környezetismeret					**1**	**1**	**2**	**2**
Művészetek	Ének-zene	2	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**
	Ábrázolás-alakítás	3	**3**	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**
Informatika	Információs eszközök használata							**1**	**1**
Testi nevelés	Mozgásnevelés	5	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**		
	Testnevelés							**5**	**5**
Szabadon tervezhető órakeret		**3**	**3**	**3**	**4**	**4**	**4**	**4**	**4**

Összesen	**25**	**25**	**25**	**26**	**28**	**28**	**31**	**31**	

KÖZÉP Fejlesztési területek (tantárgyak) óraszáma 2020NAT

Műveltségi terület	**Tantárgy**	**1. évf.**	**2. évf.**	**3. évf.**	**4. évf.**	**5. évf.**	**6. évf.**	**7. évf.**	**8. évf.**
Magyar nyelv és irodalom	**Kommunikáció** (Magyar nyelv és irodalom)	4	4	4	4	4	4	5	5
	Olvasás-írás (Magyar nyelv és irodalom)	2	2	3	3	4	4	2	2
Matematika	**Számolás-mérés** (Matematika)	2	2	2	2	3	3	3	3
	Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	1	1	1
	Hon- és népismeret	-	-	-	-	-	-	1	-
Történelem és állampolgári ismeretek	**Etika**	-	-	-	-	-	-	-	1
Természettudomány és földrajz	**Környezetismeret**	-	-	-	-	1	1	2	2
Művészetek	**Ének-zene**	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás-alakítás (Vizuális kultúra)	3	3	2	2	2	2	2	2
Technológia	**Digitális kultúra**	-	-	-	-	-	-	1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés	**Mozgásnevelés** (Testnevelés)	5	5	5	5	5	5	-	-
	Testnevelés	-	-	-	-	-	-	5	5
	Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)	-	-	-	-	1	1	1	1
Egyéb	**Önkiszolgálás**	2	2	-	-	-	-	-	-

	Életvitel és gyakorlat	-	-	2	2	2	2	3	3
	Játékra nevelés	2	2	2	2	-	-	-	-
Szabadon tervezhető órakeret		**2**	**2**	**2**	**3**	**3**	**3**	**2**	**2**
Összesen		**24**	**24**	**24**	**25**	**28**	**28**	**30**	**30**

A tankönyvek, tanítási segédletek, taneszközök kiválasztásának elvei

A tanulók számára a speciális szükségleteknek megfelelően egyénre szabottan kell megválasztani a tankönyveket és a taneszközöket. A tankönyvlistán szereplő tankönyvek közül az ép és a fogyatékos tanulók számára készültek egyaránt felhasználhatóak.

A tankönyvek, munkafüzetek, egyéb segédletek legyenek konkrét tartalmúak, jól variálhatóak, áttekinthetőek, tartalmazzanak minél több valósághű képet. Szükségessé válhat, hogy a pedagógusok saját kezűleg készítsék el a taneszközöket. Az egyes tantárgyak tanítása során a mindennapi életben előforduló valóságos tárgyakat kell használni. Fontos szempont, hogy az alkalmazott eszközök biztonságosak legyenek.

A tartós tankönyveket a könyvtár bevételezi, több évig használhatóak.

A kiválasztás szempontjai

- Feleljenek meg a gyermek/tanuló egyéni szükségleteinek, tanulási stílusának és szimbólumszintjének.
- A taneszközök minősége, megjelenése legyen alkalmas a tanulók esztétikai érzékének fejlesztésére.
- A tanulnivalót az eredményes elsajátításhoz szükséges részletességgel tárgyalják.
- Változatos, többféle munkaformát (egyéni, páros, kiscsoportos) alkalmazó feladataik tegyék lehetővé a képességfejlesztést és a differenciált oktatást.
- A tantárgyi integráció megvalósításával fektessenek hangsúlyt több kompetenciaterület fejlesztésére is.
- Kezeljék kiemelten a vizuális elemeket. Képeik, ábráik segítsék a nyelvi információk megértését, gazdagítsák azok tartalmát.
- A taneszközök lehetőleg legyenek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai, amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. munkafüzet, tudásszintmérő feladatlapok).

A NAT-ban meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

Az etika oktatása

Az Nkt. rendelkezései szerint az 1-8. évfolyamon az etika oktatása tanórai keretben, az egyéni fejlesztési terv alapján, autizmusra adaptálva történik az autizmussal élő és enyhén értelmi fogyatékos, beszélő tanulók számára, figyelembe véve a szociális kogníció sérülését. A nem, vagy kevéssé beszélő, autizmussal élő, középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók esetében az etika körébe sorolható ismeretek, viselkedésformák oktatása a tantárgyakba integráltan jelenik meg.

Egész napos iskola

Tagozatunk egyetlen osztálya sem működik egész napos iskolai program szerint.

Természettudományos nevelés

Az egyén, a közösségek és a természet harmóniájának elősegítése a nevelés-oktatás kiemelt feladata.

A NAT –ban célként jelenik meg, hogy a természettudomány ismeretei és módszerei úgy épüljenek be a tanulók gondolkodásába és tevékenység-repertoárjába, hogy azok előhívhatók legyenek a mindennapi problémák értelmezése és megoldása során.

Ezt szolgálja a tanórákon a mindennapi élettel kapcsolatos feladatok adása, a tapasztalati úton történő tanulási helyzetek kínálása.

Öko-szemléletű programjainkkal, szemléletformáló magatartásminta nyújtásával, a tanulók minél szélesebb körű bevonásával a környezettudatos mindennapok megteremtéséért folyó munkával segítjük a cél elérését.

A mindennapos művészeti nevelés

Az művészeti nevelés fontos szerepet játszhat az egyéni motiváció kialakításában és fenntartásában, a szociális-kommunikáció egyénre szabott fejlesztésében és a tehetséggondozásban.

A művészeti nevelés területei intézményünkben:

- Ének-zene
- Ábrázolás-alakítás
- Vizuális kultúra

Iskolánkban a tanórai és habilitációs, rehabilitációs foglalkozások keretében egyaránt lehetőség nyílik művészeti alkotások megismerésére és az egyes művészeti területekhez kapcsolódó tevékenykedésre.

Az idegennyelv-oktatás

Az autizmussal élő tanulók esetében a szociális és kommunikációs készségek sérülése miatt gyakran felmentést szükséges adni az idegen nyelv tanulása alól.

A felmentés főoka a kommunikációs eszköz funkcionális használatának sérülése. A nyelvtanulás csak akkor javasolt, ha a kommunikációs készségek sérülése enyhe, a tanuló szívesen tanul idegen nyelven és képes a kommunikációs követelményeknek legalább részben megfelelni és az elsajátított nyelvtudást a mindennapi élethelyzetekben alkalmazni.

Tagozatunk tanulói közül csak azoknál a gyermekeknél merül fel az idegen nyelv tanulás lehetősége egyéni felmérés és mérlegelés alapján, akik az enyhén értelmi fogyatékos tanulók kerettanterv autizmusra adaptált változata szerint haladnak.

Az idegennyelv tanulás legkorábban 5. osztályban indulhat. **A**
mindennapos testnevelés

Nevelési cél

- Az egészséges életmódra nevelés. Annak segítése, hogy gyermekkorban kialakuljon a rendszeres testmozgás iránti igény, amely lehetővé teszi a testi-lelki egészség megőrzését. - A Knt. rendelkezései szerint a mindennapos testnevelés keretében heti öt testnevelés órát kell a tanulók számára biztosítani.
- A mindennapos testnevelés megszervezése egyéni vagy kiscsoportos formában történik.

Célok

- Az egészséges testi fejlődés elősegítése, a testtartási rendellenességek kialakulásának megelőzése, korrigálása
- A motorikus képességek fejlesztése
- A mozgásigény felkeltése és fenntartása
- Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás beépítése a mindennapi életbe

Feladatok

- Biztosítsa a feltételeket a kondicionális és koordinációs képességek, a mozgásos cselekvésbiztonság fejlődéséhez.
- Végeztessen rendszeres mozgástevékenységet.
- Sajátíttassa el a különféle mozgások (futás, ugrások, dobások) alaptechnikáját - Alakítson ki mozgásos játékkészsége.
- Járuljon hozzá a testtartási és mozgásos rendellenességek megelőzéséhez, illetve korrigálásához.
- Tudatosan és rendszeresen, egyéni gyakorlatvégzéssel szoktassa hozzá a könnyített testnevelésre szoruló tanulókat a megfelelő terheléshez.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök:

- az egészséges testi fejlődés
- mozgásigény
- játékkészség
- motoros képességek
- mozgásos alaptechnikák elsajátításának képessége
- kondicionális és koordinációs képesség
- a harmonikus mozgás
- téri tájékozódási képesség, mozgásminták utánzása, együttműködési készség és tolerancia.

A gyermekek mindennapi testmozgását szabad térben a sportudvaron, zárt térben a tornaszobában, esetenként a tantermekben egyénre szabott játékos testmozgás keretében biztosítjuk. Ezen kívül játszóterek, parkok látogatásával rövidebb kirándulásokkal gazdagítjuk a tanulók napirendjét.
A mindennapi testedzésre átlagosan naponta 60 percet fordítunk. Az egyes gyermekek mozgásigénye eltér.

A tagozaton sportkör nem működik.

Lehetőségek:

- Egyéni és kiscsoportos testnevelés órák

- Napi játékos, egészségfejlesztő testmozgás - Szabadidő sportok

Minden testnevelés órán és minden egyéb testmozgási alkalmon szerepeljen:

- változatos mozgásformák tanítása
- a keringési- és légzőrendszer megfelelő terhelése
- a gimnasztikában a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló gyakorlatanyag
- érvényesüljön a gerinc- és izületvédelem szabályainak betartása
- A testmozgás nyújtson örömöt, sikerélményt

Mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósítása

Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók a mozgás szempontjából is nagy különbségeket mutathatnak.

Viselkedésük leírásakor igen gyakran találunk olyan jellemzőket, melyek a mozgással kapcsolatosak (sztereotip, repetitív mozgások, pl. hintázás, céltalannak tűnő futkározás, ugrálás, dobálás, hiperaktivitás, stb.), ezek azonban nem a szűk értelemben vett mozgásfejlődés problémái, hanem sokkal inkább az autizmusra jellemző szociális, kommunikációs károsodásból, valamint a szerep-, és imitatív játékhoz szükséges képzelet, fantázia sérüléséből származnak.

Vannak olyan gyermekek, akik életkoruknak megfelelően mozognak, vagy akár ügyesebbek is bizonyos mozgásokban (pl. mászás), mint kortársaik, de gyakran előfordul, hogy mennyiségi és minőségi eltéréseket találunk a tanulók mozgásfejlődésében. Mennyiségi jellemzője lehet a lassabb fejlődési tempó, a fejlődés szabálytalansága, egyenetlensége, (pl. bizonyos fázisok kimaradnak, kevésbé gyakorlódnak be, másokra sokkal több időt fordít a gyerek), valamint a spontán utánzás hiánya. Minőségi eltérés lehet a gyakran előforduló izomhypotonia.

A tanuló tanulmányi munkájának ellenőrzési és értékelési módjai

A tanulók értékelése

Az iskola magasabb évfolyamára való lépés feltételei:

- Az egyéni fejlesztési tervben megfogalmazott és a továbbhaladáshoz szükséges legfontosabb jelenségek, fogalmak, összefüggések ismerete, értelmezése – valamennyi tantárgyból és fejlesztési területen.
- Az ismeretek alkalmazásában elért gyakorlottság ellenőrizhetően elérje a továbbhaladáshoz szükséges szintet.
- A kialakult képességek alkalmasak legyenek a magasabb évfolyamon való haladásra.
- A tanuló hiányzásai ne érjék el a törvényben meghatározott szintet.
- A tagozat munkaközösségének döntése alapján az év ismétlés elkerülhető, ha a tanuló legfeljebb két tanév alatt teljesíti egy évfolyam követelményeit.

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

A beszámoltatás, számonkérés célja

- Az egyéni fejlesztést végző gyógypedagógus és a szakmai team tájékozódjon arról, hogyan sikerült a tanulóknak elsajátítaniuk az egyéni fejlesztési tervben/helyi tantervben foglaltakat. Ennek tükrében kell kiegészítenie, korrigálnia további fejlesztő munkáját. - A szülő kapjon visszajelzést arról, hogy a tananyag elsajátításában, illetve az egyes fejlődési területeken milyen szinten tart gyermeke.
- Segíti a tanulói önértékelés fejlődését.

Feladata

az egyéni fejlesztési tervben meghatározott tartalmak elsajátításának és gyakorlati alkalmazásának segítése

Követelményei

- Folyamatosnak, rendszeresnek kell lennie.
- Legyen személyre szabott.
- Legyen lehetőleg változatos, többféle módszert alkalmazó.
- Módját, módszereit a tanulók egyéni fejlődését és életkori sajátosságait figyelembe véve kell megválasztani.
- A tanulási folyamatot hassa át a tanulók önellenőrzése, önértékelése.

A számonkérés alapvető formái

- Szóbeli számonkérés: kérdezés (verbálisan vagy AAK segítségével)
- Írásbeli számonkérés: írásbeli felelet, egyénre szabott feladatlap kitöltése

Strukturált feladat önálló megoldása

Rendje

- lehet folyamatos, ill. esetenkénti
- lehet 1-1 ismeretet ,1-1 témát számonkérő
- A csoportmunkában a tevékenység értéklelése

Követelményei

- a teljesítmény mérése minden esetben egyénre szabottan történik a tanuló által legjobban értett formában
- a gyógypedagógus a felmerülő hibákat, hiányosságokat azonnal segítsen javítani, kiegészíteni

A beszámoltatások rendje, korlátai, a tanulók tudásának értékelésében betöltött szerepe

Rendje

A szülőknek rendszeres tájékoztatást kell kapniuk gyermekük fejlődéséről, tanulmányi előmeneteléről az alábbiak szerint: a gyógypedagógus rendszeresen, félévente egyszer megosztja a szülőkkel a gyermek egyéni felmérésének eredményeit, bemutatja a gyermek számára összeállított feladatokat.

A teljesítménymérés és értékelés/számonkérés fajtáinak szerepe az értékelésben

Diagnosztikus értékelés

Célja a helyzetfeltárás, eredményei alapján a gyógypedagógus megtervezi a további fejlesztést, a hiányosságok pótlását.

Lehetőségei:

- Év eleji tudásszint mérések.
- Egyes témakörök előtt előzetes tudás felmérésére szolgáló mérések.

Formatív értékelés

Célja a tanuló aktuális tudásának visszacsatolása, az arról való tájékoztatás. Érdemjeggyel, illetve, az egyes tanulók számára motiváló visszajelzés segítségével értékeljük.

Formái:

- önálló feladatmegoldás értékelése,
- csoportmunkák értékelése,
- órai beszélgetések értékelése (kérdések-feleletek)
- a tanuló által készített produktumok: rajz, vizuális munka értékelése, IKT munkák értékelése

Szummatív értékelés

Célja egy hosszabb folyamatot lezáró minősítés.

Formái: félévi, év végi szöveges értékelés

A tanulók teljesítményének értékelése, a minősítés követelményei és formái

A mérés, értékelés és minősítés alapfunkciója az autizmussal élő tanulóknál eltér attól, amely az oktatásban megszokott.

A mérések elsősorban diagnosztikus jellegűek. Tájékoztatnak a gyermek állapotáról, mérik a fejlesztés eredményességét, meghatározzák annak további irányát.

Az értékelés és minősítés a tananyagban való előrehaladásról szolgál tájékoztatásul, elsősorban a szülők számára. A tanulók énképük és önismeretük fejlesztése érdekében szembesíthetők elért konkrét eredményeikkel. Ez különösen akkor hasznos, ha nincsenek tudatában annak, hogy milyen készségeik és ismereteik vannak. Ugyanakkor a gyermekek elért teljesítménye ritkán tudatos törekvés eredménye, megjelenésük sokszor a természetes érésnek, a jól szervezett környezetnek, tudatosan és lépésről lépésre megtervezett pedagógiai beavatkozásnak, a jól működő motivációs bázisnak köszönhető. Sérülés-specifikus probléma, hogy az értékelésminősítés közösségi megegyezésen alapuló, elvont szociális elvárásokat tartalmazó formája számukra nem motiváló és információértékű. A konkrét, azonnali és folyamatos visszajelzés viszont jól érthető, informatív, ezért az egyéni képességeknek megfelelő szintű értékelési rendszer hatékony az önértékelés, önkontroll kialakításában. A visszajelzés lehetőleg pozitív tartalmú legyen, fogalmazódjon meg a tanuló számára, hogy miként lehetne sikeresebb.

Az értékelésnél minden esetben az a legfontosabb szempont, hogy a gyermek önállóbbá vált-e, és hogy milyen mértékben képes ismereteit alkalmazni.

Ennek mérésére az informális pedagógiai felmérések különböző típusai szolgálnak (pl. első interjú, megfigyelés).

Az érdemjegyek és osztályzatok a következők: jeles
(5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1)

A fokozatok a legutolsó minősítéshez viszonyított állapotot, valamint a tantárgyi tantervekben meghatározott tartalmak elsajátításának mértékét tükrözik.

A szöveges értékelés értelmezéséhez kidolgoztuk az érdemjeggyel történő minősítés módját annak érdekében, hogy intézményváltáskor így is minősíteni tudjuk a tanulókat.

Jeles az, aki: sokat fejlődött, a minimális teljesítményeknél sokkal többet teljesített.

Jó az, aki: fejlődött, a minimális teljesítményeknél többet teljesített.

Közepes az, aki: részterületen fejlődött, a minimális teljesítmények teljesítésével.

Elégséges az, aki nem fejlődött, de a minimális teljesítményeket teljesítette.
Elégtelen az, aki: nem fejlődött, vagy hanyatlott, a minimális teljesítményeket nem teljesítette.

Önállónak tekintendő a gyermek teljesítménye akkor is, ha valamely vizuális segédeszköz alkalmazásával éri azt el. A bizonyítványban az érdemjegy mellett minden esetben a gyermek adott félévi előmenetelét tartalmazó részletes pedagógiai jellemzésben kell összefoglalni a fejlesztés tartalmát és eredményeit.

Első évfolyam

Első osztályban félévkor és év végén, másodikban félévkor, középsúlyos értelmi fogyatékos tanuló esetén második év végén is a tanuló tudását az alábbiak szerint szövegesen minősítjük:

- Kiválóan teljesített
- Jól teljesített

- Megfelelően teljesített
- Felzárkóztatásra szorul

A tanév közbeni feladatmegoldáshoz, szóbeli és írásbeli munkákhoz személyre szabott motivációs rendszert használunk.
Ha a tanuló minősítése az 1. évfolyamon, illetve a 2. évfolyam első félév végén „felzárkóztatásra szorul", az iskolának a szülő bevonásával kell értékelni a tanuló teljesítményét, fel kell tárni a tanuló fejlődését, haladását, akadályozó tényezőket, és javaslatot kell tenni az azok megszüntetéséhez szükséges intézkedésekre.
Első évfolyamon az évismétlés lehetséges a szülő kérésére is.

Az otthoni és a napközis felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok

A tantervi és fejlesztési célokat tanulóink számára egyéni fejlesztési tervben határozzuk meg. A célok kitűzésekor mindig figyelembe vesszük a családok lehető legnagyobb mértékű tehermentesítését, ugyanakkor a családi élet megsegítéséhez, könnyebbé tételéhez is keressük a megfelelő célokat, lehetőségeket. Ilyen értelemben a házi feladat gyakran nem tantárgyi jellegű, hanem a fejlesztő programok anyagából kerül kiválasztásra.

Az autizmussal élő gyermekek számára nagy gondot jelent a megtanultak általánosítása. Éppen ezért a tanórán kívüli felkészülés legfontosabb célja az elsajátított ismeretek, jártasságok, készségek generalizációja új helyszínekre, személyekre, helyzetekre. További célok az új ismeretek begyakorlása, jártasság- és készségszinten való alkalmazása, képességek megszerzése.

Írásbeli feladatokat általában az iskolában is használt feladatlapokból állítjuk össze, amelyeket vagy individualizált formában egy-egy tanuló számára készítünk el, vagy megfelelve a tananyag-kiválasztás elveinek egyéb tankönyvekből emelünk át.

Az otthoni felkészülés kiegészül az „én-könyvek" és naplók készítésével, naplóírással, mely a fejlesztési programokhoz elengedhetetlen.

Magasabb évfolyamokon az írásbeli feladatok része egyszerű fogalmazások elkészítése is a beszélő és/vagy írott nyelvet értő tanulók esetében.

Szóbeli feladatokat a verbális szintet elérő, a nyelvet magas szinten használó tanulóinknak adunk, –mivel az autizmus természetéből fakadóan ez számukra is rendkívül nehéz feladat– mindig nagyon konkretizált, rövid, redukált formában. A szóbeli feladatokat szintén mindig egyénre szabottan, a fejlesztési tervben szereplő tananyag alapján választjuk ki.

A tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

A TANULÓ JUTALMAZÁSÁVAL ÖSSZEFÜGGŐ ELVEK

A jutamazás alapelvei és formái

A tanuló a tanév során tanulmányi és viselkedésbeli teljesítményéért dicséretben részesülhet. A dicséret bejegyzésre kerül a személyes, tájékoztató füzetbe vagy a személyes naplóba. A tanuló, ha valamely tantárgyból a félév vagy a tanév során kiemelkedő eredményt ért el, egyéni fejlesztő gyógypedagógusától tantárgyi dicséretben részesül. E dicséret félévkor a tanuló szöveges értékelésében, tanév végén a bizonyítványban szövegesen:„kitűnő” értékeléssel kerül rögzítésre.

Az elismerés formái

- azonnali/késleltetett tárgyi jutalom szociális megerősítéssel
- osztályfőnöki dicséret
- igazgatói dicséret (írásban)
- esetenként lehetőség van más módon történő jutalmazásra is pl. könyv, emléklap, oklevél, stb.

Elismerés színterei

- bármely iskolai helyzet
- iskolai rendezvények, közösségi események.

A tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

Magatartás alatt értjük a gyermek adaptív viselkedésének, környezetéhez való alkalmazkodó képességének szintjét, önkontrolljának mértékét.

Szorgalom fogalmával jellemezzük, minősítjük a gyermek motiválhatóságát, aktivitásának, aktivizálhatóságának mértékét.

Mivel az autizmusban éppen azok a készségek, képességek sérülnek, amelyeket a magatartás és szorgalom értékelése és minősítése során figyelembe kell venni, ezért javasoljuk, hogy autizmus diagnózis esetén a tanulók a NAT sajátos nevelési igényű tanulókra vonatkozó irányelve értelmében felmentést kapnak a minősítés alól.

Csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei

A csoportbontások kialakításának szempontjai

Az osztályok/csoportok szervezésekor szükség esetén eltérünk az életkori elvtől, és a gyermekek fejlettségi szintje, valamint mentális kora dönti el, hogy kik lesznek egy-egy tanulócsoport tagjai. A heterogén összetétel miatt a csoportok szervezésekor kihasználjuk az összevonás lehetőségét. A csoportok szervezésekor figyelembe vesszük az egyes tanulók adaptív viselkedésre való képességének szintjét.

Az egyéb foglalkozások szervezésének elvei

Az autizmussal élő gyermekek, tanulók nevelése-oktatása egyéni felmérés és fejlesztési terv alapján történik, mely tartalmazza az erősségeknek, érdeklődésnek megfelelő területeket is. A kötelező és habilitációs, rehabilitációs órák, a napközi és tanulószoba a teljes iskolában töltendő időt kitöltik.

A pedagógusválasztás szabálya:

Intézményünkben a gyógypedagógusok végzettségüknek, munkakörüknek, munkabeosztásuknak megfelelően látják el feladataikat. Különös figyelmet szükséges fordítani arra, hogy a tanulók ne váljanak személyfüggővé, tehát ne csak az egyéni fejlesztést végző szakemberrel kommunikáljanak, működjenek együtt.

Tanórán kívüli tevékenységek

A tanulók számára csak a strukturált foglalkozások jelenthetnek szükségleteiknek megfelelő ellátást. Ilyen szervezett formában jelenhetnek meg a szülők igényeinek megfelelően a fenntartó által biztosított napközis ellátás órái. A szervezési formák közül – a személyi feltételektől függően – az egyéni foglalkozások lehető legnagyobb arányára kell törekedni. Az egyéni tervek összeállításakor a pedagógusok döntenek arról, hogy mely tanórán kívüli tevékenységekben vesznek a tanulók részt.

Valamennyi tanuló számára megszervezett foglalkozás:

- szervezett szabadidő,
- játékos mozgás-foglalkozások.

Differenciáltan tervezhető:

- zene,

műhelymunka (pl. rajz, festés, fotó, batikolás),
számítógépes ismeretek, - gyógytestnevelés, sport.

Egyéb foglalkozások szervezésének elvei:

- kapcsolódik az iskola oktatási, nevelési folyamatához,
- lehetőséget ad új ismeretek megszerzésére,
- rendszerezi, szelektálja, elmélyíti a már meglévő ismereteket,
- segíti a tanulási képességek szerinti fejlesztést,
- szolgálja a kiemelkedő képességű tanulók speciális értékeinek továbbfejlesztését, - hasznos, kulturált, a tanulók igényeinek, egyéni érdeklődésének megfelelő programokat kínál, összehangolva az iskola és a családok törekvéseit,
- biztosítja tanulóink mozgás- és játékigényének kielégítését,

- fejleszti a társas-közösségi kapcsolatokat,
- új élményekkel gazdagít,
- figyelembe veszi a tanulók szociális körülményeit, a gazdasági lehetőségeket.

Az iskolában a nevelési és oktatási célok megvalósítását az alábbi tanítási órán kívüli egyéb foglalkozások segítik

Tanulószoba, napközi

A napközi, tanulószoba szervezési elvei:

Napközis, tanulószobai ellátást kell biztosítani a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű tanulóknak, ha igénylik azt.

Indokolt esetben mód van arra is, hogy a felvételt a tanév elején illetőleg év közben igényelje a család.

Az első osztályosok jelentkezése a beiratkozáskor történik.

A felvételi kérelmek elbírálásánál előnyt élveznek azok a tanulók,

- akiket egyik szülője egyedül nevel,
- akik nehéz szociális körülmények között élnek,
- akiknek mindkét szülője dolgozik, - akik állami gondozottak.

Napköziotthon

Szervezése az 1-4. évfolyamon történik.

A napközis foglalkozások a délelőtti tanítási órák végeztével – a csoportba járó tanulók órarendjéhez igazodva – kezdődnek és délután 16:00-ig tartanak.

Tanulószoba

A tanulószoba szervezése az 5-8. évfolyamon történik. A tanulószoba a szorgalmi időszak alatt működik tanítási napokon az utolsó tanítási óra végét követően 16.000-ig az erre kijelölt tanteremben szerveződik.

A napközis és tanulószobai foglalkozásokról való eltávozás csak a szülő tájékoztató- vagy ellenőrzőfüzetbe beírt kérelme alapján történhet.

Tanórán kívüli foglalkozásaink

Az iskolán, tanórán kívüli foglalkozások anyagi terhet rónak a szülőkre, ezért csak abban az esetben szervezhetők meg, ha a szülők a költségeket vállalják, és erről írásban nyilatkoznak.

Tanulmányi kirándulás

Célja:

- tanulók élethelyzetekben gyakorolhassák, általánosíthassák a tanultakat,különös tekintettel a szociális-kommunikációs készségekre,
- felkeltsük és kialakítsuk érdeklődésüket a környezet természeti és kulturális értékei iránt,
- példát kapjanak a szabadidő hasznos eltöltéséről,
- élményszerű ismeretszerzésben vegyenek részt **Felső tagozaton, lehetőség szerint:**

Múzeumlátogatás

Minden tanévben lehetőség nyílik az önköltséges múzeumlátogatást szervezésére.

Célja:

- múzeumlátogató, művészetek iránt fogékony, befogadóvá nevelés,
- az iskolában tanultak hasznosítása,
- a múzeumi tapasztalatok alkalmazása a tanítási órákon.

Mozi, színház látogatás - önköltséges

Célja:

a nyilvános helyeken való adaptív szociális viselkedés és kommunikáció tréningje

érdeklődési körnek megfelelő élményekben való részvétel **A tanulók fizikai állapotának mérése**

A felmérések elvégzésének feltételei, körülményei:

Tanulóink számára sérülésükből fakadóan problémát jelent a verbális utasítások megértése, a csoporthelyzetekben való együttműködés, az utánzás, illetve az azonnali visszajelzéssel nem járó feladatokban való motivált részvétel. Ezért a felmérések elvégzése különös körültekintést és felkészülést igényel, az adott gyermek/gyermekcsoport egyéni képességeit és szükségleteit figyelembe véve. Az alábbiakban megfogalmazunk néhány általános javaslatot az autizmussal élő tanulók fizikai állóképességének sikeres felméréséhez:

A felmérések alkalmával feltétlenül használni kell azokat a protetikus eszközöket, amelyek a tanulóinknak a nevelés-oktatás során is segítséget nyújtanak az elvárások, a feladatok értelmezésében. Ilyenek lehetnek:

- a feladat időtartamának előrejelzésére használható eszközök pl. csörgő- vagy homokóra, hagyományos órán előre megadott időpont,
- egy-egy feladaton belül a gyakorlatok számát jelezhetjük babzsákokkal, zsetonokkal, - a feladatok hatékony megoldását egyéb vizuális segítségekkel érhetjük el (pl. jelezve egy papírlappal, vagy színes vonallal a bordásfalon azt a pontot, amíg elvárjuk a húzódzkodást), - folyamatábrákat/leírásokat használhatunk a feladat pontos kivitelezése érdekében, - gyakran ajánlunk meg külső jutalmakat, pótolva a felmérési helyzet megértéséből és a szociális megfelelésre törekvés hiányából adódó alulmotiváltságot.

Felmérés során mindig törekednünk kell arra, hogy csak a szükséges mennyiségű és minőségű segítséget adjuk meg tanulóinknak annak érdekében, hogy az eredmények a gyermek valódi képességeit tükrözzék. Ezért az instrukciók megadásánál az alábbi sorrendet követjük: verbális(szóbeli, írásbeli), gesztusos-, fotós, vagy képi-segítség, bemutatás, a feladat elindítása fizikai prompttal.

Néhány tanuló – a fogyatékosság jellegéből adódóan – a fent leírt segítségek megadása mellett sem képes együttműködve egy felmérési helyzetben részt venni. Ezekben az esetekben a gyermekek szabad mozgás (pl. udvaron) közbeni megfigyelését alkalmazhatjuk.

Általános testi erő, erő-állóképesség felmérése:

- Helyből távolugrás (a láb dinamikus erejének mérésére).

Guggolás (a láb erő-állóképességének mérésére).

Hanyattfekvésből felülés (a hasizmok erő-állóképességének mérésére).

- Bordásfalon függeszkedésből lábemelés (a hasizmok erő-állóképességének mérésére).
- Hason-fekvésből törzsemelés (a hátizmok erő-állóképességének mérésére).
- Bordásfalon függeszkedésből húzódzkodás (a karizmok erő-állóképességének mérésére).
- Távolba dobás – kislabdával, medicinlabdával (a karok dinamikus erejének mérésére).

A felméréshez szükséges eszközök:

- stopperóra,
- mérőszalag,
- ugrókötél,
- bordásfal,
- kislabda vagy medicinlabda,
- esetleg babzsákok, zsetonok, a feladatot és a sorrendet jelző képek.

Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

Az egészségnevelés alapelvei

Az iskolai egészségnevelésnek ahhoz kell hozzájárulnia, hogy a tanulók kellő ösztönzést, tudást szerezhessenek egy személyes és környezeti értelemben egyaránt ésszerű, a lehetőségeket felismerő és felhasználni tudó egészséges életvitelhez. Ehhez arra van szükség, hogy az egészséggel összefüggő kérdések fontosságát értsék, az ezzel kapcsolatos beállítódások szilárdak legyenek, és konkrét tevékenységekben alapozódhassanak meg.

Fejlesztési területek:

- önmagunk és egészségi állapotunk ismerete
- az egészséges testtartás, a mozgás fontossága
- az étkezés, a táplálkozás egészséget befolyásoló szerepe
- a betegségek kialakulása és gyógyulási folyamata
- az emberi kapcsolatok szerepe az egészségmegőrzésben

- személyes krízishelyzetek felismerése és kezelési stratégiák ismerete
- idővel való gazdálkodás szerepe
- rizikóvállalás és határai
- szenvedélybetegségek elkerülése
- nyugodt tanulási környezet kialakítása

természethez való viszony, az egészséges környezet jelentősége problémák erőszakmentes megoldása

Környezeti nevelés alapelvei

A környezeti nevelés hivatott biztosítani a környezet megvédéséhez szükséges tudást, készséget, értékrendszert és elkötelezettséget. Legfőbb célja, hogy kialakítson az emberekben és a társadalom egészében egy új környezettel kapcsolatos viselkedésmintát. A 60 nemzet által megfogalmazott definíció így hangzik: „A környezeti nevelés olyan folyamat, melynek célja, hogy a világ népessége környezettudatosan gondolkodjék, figyeljen oda a környezetre és minden azzal kapcsolatos problémára. Rendelkezzen az ehhez szükséges tudással, beállítódással, képességekkel, motivációval, valamint mind egyéni, mind közösségi téren eltökélten törekedjék a jelenlegi problémák megoldására és az újabbak megelőzésére.

Fejlesztési területek:

- ökológiai gondolkodás kialakítása, fejlesztése
- fenntarthatóságra nevelés
- a környezetetika hatékony fejlesztése
- érzelmi és értelmi környezeti nevelés
- tapasztalaton alapuló környezeti nevelés
- környezettudatos magatartás és életvitel segítése
- életminőség fogyasztáson túlra mutató alkotóinak keresése
- az egészség és a környezet összefüggései
- helyzetfelismerés, ok-okozati összefüggések
- problémamegoldó gondolkodás, döntésképesség

- létminőség választásához szükséges értékek, viselkedési normái

A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

A tanulók esélyegyenlőségének biztosításával kapcsolatos alapelvek

A tanulók bárminemű, különösen nemük, koruk, családi állapotuk, nemzetiségük, fajuk, származásuk, vallásuk miatti hátrányos megkülönböztetésétől való tartózkodás.

A hátrányos megkülönböztetés minden eszközzel való megelőzése és megakadályozása, kivéve az oktatás jellegéből vagy természetéből egyértelműen következő, szükséges megkülönböztetés eseteit.

A felvételi eljárás, tanév alatti értékelés során az egyéni fejlesztési tervben foglaltak elsajátításához szükséges készségek, képességek, jártasságok, tárgyi tudás minősítése az egyedüli szempont.

Befogadó, diszkrimináció-mentes légkör biztosítása a tanulók számára.

A tanulók emberi értékeinek, méltóságának, egyediségének tiszteletben tartása.

Célunk, hogy iskolánkban érvényesüljön a

- diszkriminációmentesség
- a lehető legmagasabb szintű inklúzió biztosítása
- a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók oktatási és társadalmi integrációjának támogatása
- minőségi oktatáshoz történő egyenlő hozzáférés biztosítása.

A tanulók esélyegyenlőségének biztosításával kapcsolatos intézkedések

Intézményünk alapvető feladata az autizmussal élő személyek társadalmi beilleszkedésének támogatása. Ennek érdekében folyamatosan kapcsolatot tart, együttműködik az autizmus területén működő szakmai és érdekvédelmi szervezetekkel, szükség esetén a szociális és

gyermekjóléti ellátások tekintetében illetékességgel és hatáskörrel bíró intézményekkel, szervezetekkel.
Iskolánk az oktatás-nevelés során tiszteletben tartja a tanulók és alkalmazottak emberi értékeit, emberi méltóságát, egyediségét.

Fontos feladatnak tekintjük a megfelelő munkahelyi légkör kialakítását, az alapvető értékek megőrzéséhez és megerősítéséhez való hozzájárulást.

Sajátos pedagógiai módszerek

A tanulásszervezés alapelvei

- differenciálás
- egyéni felmérés, tervezés és fejlesztés
- tanítási tartalom, tanítási idő rugalmas, egyénre szabott kezelése

a problémamegoldó képesség, kreativitás, kommunikációs készségek, énkép, önismeret fejlesztése

- motiváló módszerek alkalmazása egyénre szabottan

A tanulásszervezés módszerei

Egyéni fejleszté

Az autizmussal élő gyermekek esetében az új ismeretek, készségek leghatékonyabb módja az 1:1 helyzetben történő tanulás, majd a tanultak kiterjesztése, általánosítása a lehető legtöbb élethelyzetre, melyben a tanultak alkalmazása releváns.

Strukturált önálló munkavégzés

A strukturált, egyénre szabott önálló feladatok rendszere lehetővé teszi az autizmussal élő tanulók számára a tanultak begyakorlását, elmélyítését változatos feladattípusokban, siker-és kompetenciaélményt biztosítanak. Fejlesztik a munkakészségeket és munkaviselkedést.

Kiscsoportos fejleszté

A kiscsoportos formában szervezett tanórai és habilitációs, rehabilitációs foglalkozások lehetővé teszik a szociális-kommunikációs készségek előmozdítását, ezen belül a kortársakkal való együttműködés fejlődését és a tanultak általánosítását. A tagozat egyes A tagozat egyes tanulócsoportjai rendszeresen vesznek részt Babzsák Fejlesztő Foglalkozáson, melynek módszertana és tartalma egyaránt autizmus-specifikus.

Kooperatív technikák

Az általunk használt tanítási módszerek között megjelenik a kooperatív tanulás technikája is, amely elsősorban a gyermekek egymással való együttműködését hivatott szolgálni. A technika lehetővé teszi, hogy tudástól, képességtől függetlenül minél több diákot vonjunk be a közös feladatmegoldásba.

Digitális pedagógia

Törekszünk az IKT eszközök, és az internethasználattal összefüggő módszerek alkalmazására. A digitális pedagógiai módszerek elterjesztésével kapcsolatos tevékenységek, célkitűzések:

- Tantárgyi ismeretek bővítése, rendszerezése
- IKT eszközök készségszintű alkalmazásának fejlesztése
- A konstruktív munkaformák alkalmazásával a szociális kompetenciák fejlesztése Az IKT által támogatott tanulásszervezési módok:
- Csoportmunka
- Párosmunka-tanulópár
- Egyénre szabott munka
- Részben egyénre szabott munka - Önálló munka

A digitális pedagógiai módszertan többszintű differenciálásra is lehetőséget biztosít, amelynek a következők a megvalósulási formái:

- Mennyiségi differenciálás
- Minőségi differenciálás

- Tanulási követelmények differenciálása

Digitális tartalmak:

- multimédia tartalmak (pl. képek, mozgóképes állományok, animációk, hangállományok),
- multimédia CD-k, DVD-k, egyéb tömegtároló eszközök, e-Tanulás rendszerekkel kezelhető, módosítható tartalmak, tananyagok

SZAKISKOLAI NEVELÉSI PROGRAM

A szakiskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Alapelveink és céljaink megvalósításánál elsődleges szempontot képez a hallássérült fiatalok középiskolai ellátása, szakmai képzése, a fogyatékos személyek munkaerőpiaci lemorzsolódásának csökkentése.
Jelenleg szakiskolánkban Kreatív és Informatikai ágazati szakképzés folyik, Bőrtárgy készítő (részszakképzés), és kifutó jelleggel Számítógép szerelő-, karbantartó (egész szakképzés) szakmákban. A 2023/2024-es tanévtől induló képzésünk a Számítógépes adatrögzítő gazdálkodás és menedzsment ágazati szakma.

Pedagógiai alapelvek, értékek

Intézményünkben mind a gyógypedagógus, mind a szakoktató végzettségű kollégák egységesen arra törekednek, hogy a hallássérültséggel járó hátrányokat kompenzálva, az elmaradt területeket fejlesztve a társadalom számára aktív munkavállaló fiatalok hagyják el képzéseinket sikeres vizsga után. Törekszünk az esetlegesen rossz szociális háttérből adódó problémák megoldására, a konfliktuskezelési technikák elsajátíttatására, a társadalomban elvárt erkölcsi alapelvek és kulturált viselkedési formák átadására. Gyógypedagógiai szemléletünk az oktatás minden szegmensét áthatja, diákjaink védő-óvó közegben tanulnak-nevelődnek. Emellett azonban fontosnak tartjuk e burok fokozatos vékonyítását, a való élettel való megbirkózás képességének kialakítását, a reális önértékelés fejlesztését, mellyel megfelelő, elérhető pályaképet, életutat választanak maguknak diákjaink. A hatékony nevelés egyik alappillére a példamutató magatartás, ezzel segítve tanulóinkat, hogy harmonikus, helyes erkölcsi normák szerint élő aktív állampolgárokká váljanak.

Célok és feladatok

Szakiskolánk cél és feladatrendszerét a NAT, a képzésekhez tartozó Szakmai és vizsgakövetelmények határozzák meg. Legfontosabb célunk a hozzánk járó középiskolai tanulók sokoldalú, emberközpontú fejlesztése, a NAT követelményeinek elsajátíttatása. Fő célunk a szintvizsgára, valamint a záróvizsgákra való sikeres felkészítés. A gazdaság számára

hasznos munkaerőt kívánunk képezni. Célunk, hogy a szakiskolai tanulók a tanulmányaik befejezése után általánosan művelt, jó gyakorlati készségekkel rendelkező, irányítás mellett önálló munkavégzésre alkalmas szakmunkássá váljanak. Célunk továbbá, hogy tanítványaink alkalmasak legyenek az önálló ismeretszerzésre, sérült verbális kommunikációs csatornájuk ellenére a halló társadalomban a hallókkal egyenértékű polgárokká tudjanak válni. Támogatjuk és motiváljuk tanulóinkat a szakmabővítésre, segítve ezzel az „egy életen át tartó tanulás" gondolatát. Nevelési szempontból fontosnak tartjuk, hogy tanulóink sajátítsák el a kulturált viselkedés szabályait, a társadalmi normákat, képesek legyenek konfliktusaikat sikeresen és eredményesen megoldani és feldolgozni, szerezzenek jártasságot ügyeik önálló intézésében. Hallássérülésük és gyakran egyéb társuló részképesség zavaruk ellenére célunk az önálló, reális önértékelésű személyiség kialakulásának segítése, a felelősségvállalás kialakítása, az erkölcsi alapelvek és a kulturált viselkedési formák rögzítése, a szociális hátrányokból adódó hiányosságok csökkentése.

A nevelő-oktató munka eszközei, eljárásai

- megtervezett órák és foglalkozások
- differenciált oktatás
- jelnyelvi megsegítés, pedagógusaink többsége jelnyelvvel kíséri az oktatást
- felzárkóztató foglalkozások
- egyéni fejlesztés
- szakmai vizsgára felkészítés
- kulcskompetenciák fejlesztése
- szokások és hagyományok az iskolában
- példamutató tanári magatartás
- iskolai rendezvények, ünnepségek
- szabadidős programok, tanulmányi kirándulások, erdei iskola, múzeum- és színházlátogatások
- mérések, értékelések

A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

Feladataink:

- az iskolai alapműveltség fejlesztése, megszilárdítása, a képességek fejlesztése, a készségek, tudástartalmak elmélyítése
- a munkavállalói szerephez, az ágazathoz tartozó szakképesítések megszerzéséhez szükséges kompetenciák, készségek kialakítása, fejlesztése, ismeretek átadása
- diákjaink felkészítése a halló társadalomba való beilleszkedésre
- felkészítés a szakképesítésre
- a sérülésspecifikus és szociális hátrányok leküzdésének segítése
- differenciálás
- a tanulók motivációja
- közösségfejlesztés
- tanulási módszerek, ismeretszerző technikák megtanítása
- szülőkkel, társintézményekkel való együttműködés
- továbbképzéseken, szakmai rendezvényeken való részvétel
- ökoiskolával kapcsolatos tevékenységekben való részvétel

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A személyiségfejlesztés egy folyamat, melynek alapja az önismeret, a sajátos lehetőségek és problémák feltárásának, feldolgozásának folyamata. Ennek segítése minden pedagógus alapvető feladata, közöttük is kiemelten fontos szerep hárul az osztályfőnököknek ebben a munkában. Az osztályfőnöknek adódik a legtöbb lehetősége a tanulókkal való kommunikációra, kontextusra, mely során megismeri őket, feltérképezi értékrendjüket, szükségleteiket, a támogatásra szoruló területeket. Az osztályfőnökkel való kiegyensúlyozott, harmonikus kapcsolat biztos támaszt nyújt a diákok számára problémáik megoldásában, némileg pótolni hivatott a családi háttér biztonságát, vagy épp annak hiányát. Az iskolai élet, mindennapok során a személyiség fejlődést számos behatás fejlesztheti. Elsődleges a pedagógusok személyisége, magatartása, reakciója egy adott helyzete, problémára – ezzel általános emberi, erkölcsi értékeket tudnak közvetíteni. Mind az osztályfőnöki órákon, mind a tanórákon kívüli programokon számos lehetőség adódik a kapcsolatok építésére, gondozására, a tartalmas kommunikációra, problémák feltárására. Az egyéni beszélgetések, egyéni foglalkozások nagyban hozzájárulnak a diákok megismeréséhez, az értő-támogató kapcsolat kialakulásához. A nevelő-oktató munka során alapkövetelmény pedagógusainknál a jelnyelv magas szintű ismerete, alkalmazása, hiszen hallássérült tanulóink többsége leginkább anyanyelvén, a jelnyelven tud igazán őszintén megnyílni mások előtt. Intézményünk törekszik

minden szülővel a lehetőségekhez képest legideálisabb kapcsolatot kialakítani. Tanulóink nagy része kollégiumunkban él a hétköznapok során, külföldről érkező diákjaink csak 2-3 havonta tudnak hazalátogatni, így még fontosabb számunkra a szülőkkel aló kapcsolattartás.

Intellektuális és művelődési értékek közvetítése

Az Európai Uniós stratégiákban és ajánlásokban az elmúlt időszakban egyre inkább összefonódott az oktatáspolitika és a foglalkoztatás. A fenntartható gazdaság nem nélkülözheti a szakképzett munkaerőt, ehhez elengedhetetlen a tanulás szerepe. Hallássérült diákjaink tanuláshoz való viszonyulása változó, számukra megterhelőbb, nagyobb kihívást jelent halló társaikéval többnyire megegyező tananyag elsajátítása. Az ismert nehezítő körülményekre tekintettel mégis célunk, hogy az egyre inkább szükségessé váló logikus gondolkodás képességét maximálisan fejlesszük diákjainknál. Diákjaink szorgalma változó, sokszor a szülői háttér megengedő, túlvédő, vagy épp közönyös hozzáállása sem segít ezen változtatni. Így pedagógusaink feladata minden diákunknál a motiváló eszköz felmérése és bevetése a tanulás megtanítása, megszerettetése érdekében. A szakmatanulásnál nincs helye szélmalomharcnak a lustasággal szemben. Pedagógusainknak folyamatosan ösztönző lehetőségeket kell feltérképezni és használni, a differenciált oktatás eszközeit maximálisan kihasználva, a vizualitásra fogékony hallássérült diákjaink számára a szemléletesség elvét követve érdekesség tenni a tananyagot.

Az apróbb sikerélmények lendületet adnak a további feladatok megoldásához, mely lehetőség a sikeres tanuláshoz. Tanáraink figyelembe veszik a tanulók sokszor nagyon eltérő igényeit, sajátosságait, részképesség zavarait, s ezek függvényében választják ki a megfelelő módszert, feladatot, differenciálási lehetőségeket. Követelmény a szaktanárok felé, hogy a tantárgyuk elsajátításához szükséges módszereket is közvetítsék tanulóik felé.

Esztétikai értékek és átadásuk

Iskolánk 1995 őszén költözött az akkor épített, a kifejezetten hallássérült specifikus tervek alapján kialakított épületbe. Intézményünk azóta is nagy figyelem fordít a folyamatos karbantartásra, a szép környezet megóvására, fenntartására. Az egész évben aktualizált, folyamatosan megújuló iskolai dekorációk, a gyerekek munkái, elért sikereik bizonyítékai meghatározzák az intézményi kultúrát, légkört. Tanulóink nevelésének fontos színtere a könyvtár, mely méreténél fogva megosztva állatterápiás foglalkozásoknak is helyet ad. Az iskolai ebédlő közös használata az általános iskolával lehetőséget ad a példamutató magatartás

gyakorlására, az étkezések kulturált bemutatására, a kisebbek segítésére szakiskolásaink részéről.

Az esztétikai nevelést támogatja szakiskolásaink aktív részvétele az iskolai rendezvényeken, ünnepségeken, a délutáni fotó-, illetve „városjáró" szakkörök, melyek termékeiből kiállítást is rendezünk minden év végén. Bár a hallássérült diákok többségénél a zene lélekemelő és személyiséget formáló ereje sajnos nem érvényesülhet, iskolánk jelkórusában lelkesen vehetnek részt tanulóink, az ő számukra jelnyelvre adaptált vokális zeneművek előadásával.

Etikai értékek közvetítése

Az erkölcsi alapismeretek törvényileg szabályozottan tanítandók, többségük szabályokban rögzített, és felölelik az élet valamennyi színterét. Az iskolában, kezdetben a büntetés elkerülése és a dicséret megszerzése a fő motiváló erő, később azonban belső szükségletté kell válnia a szabályok tudatos betartásának. Ezen a területen kiemelten fontos a pedagógus személyes példamutatása, hiteles személyisége, így válhat csak követendő példává erkölcsi tulajdonságai és magatartása alapján. Az alábbi négy etikai elvet emeljük ki az iskolai személyiségfejlesztés során: hazafiság, humanizmus, munkanevelés, fegyelemre nevelés.

Hazafiság

Az elmúlt évek politikai, oktatáspolitikai és foglalkoztatási tendenciái kinyitották a világot mind a diákok, mind a munkavállalók számára. A lehetőségek száma egyre nő, mellyel alkalom lehet külföldi oktatásra, cserediák programra, diákmunkára, munkavállalásra. E lehetőségekben rengeteg perspektíva van, támogatnunk kell a diákok szárnypróbálgatásait, de törekszünk arra is, amit hazaszeretetként definiálhatunk. Nemzeti ünnepeink méltó megünneplése erősítheti a hazaszeretet, az összetartozás érzését. a történelem, magyar nyelv és irodalom, földrajz és osztályfőnöki órákon, valamint a szabadidős tevékenységek során nyílik lehetőség e feladat megoldására. Törekszünk olyan interaktív feladatok kitűzésére, melynek megoldásakor diákjainkban szinte észrevétlenül alakul ki a felelősségvállalás és a hazaszeretet érzése.

Humanizmus

Az alapvető humánus értékek, a tolerancia, a mások tisztelete, a bizalom és a becsület mindenki számára ismert fogalmak. Hallássérült diákjaink számára ugyanolyan fontosnak tartjuk ezen értékek interiorizációját, mint halló társaiknál. Támogatjuk őket nemcsak mások gyengéinek, hanem önmaguk sérültségének elfogadásában is, ami sokszor nehezebb feladat. A különböző

vallási és politikai nézetek elfogadása és a kulturált vitakészség kialakítása fontos feladatunk. Szakiskolásaink többsége nagykorú, így elvárható a tanár-diák kapcsolat során a partneri bánásmód folyamatos kialakítása, mely feltételezi, és egyben kialakítja a kölcsönös tiszteletet. A bizalom bizalmat szül. Az egész országból és sokszor határon túlról is hozzánk érkező diákok nyitott, érdeklődő tanári gárdával találkoznak, akiknél problémáikkal, mindennapi gondjaikkal támogatást találnak. Törekszünk ennek a bizalmi kapcsolatnak a folyamatos ápolására és fenntartására. A becsület kialakítása, kialakulása sok éves, következetes munka folyamata. A hibák felismerése és elfogadása, a kiszabott, jogos büntetés felvállalása, valamint annak a felelőssége, hogy újból ne kövesse el ugyanazt a hibát, kisgyermekkortól kezdve végig kíséri a diákokat egészen az éretten gondolkodó felelősségteljes felnőtté válásukig. Ebben a folyamatban nyújtanak segítő kezet pedagógusaink következetes, magyarázó, elfogadó attitűddel.

Munkára nevelés

Diákjainkkal azt kell megértetnünk, hogy a munka egy olyan szükséglet, mely magával vonja az emberi méltóság és önbesülés érzését. A diákok iskolai munkája a tanulás, amelyet tisztességgel, becsülettel, képességeiknek megfelelően kell ellátniuk. Ezen a területen is elvárás a pedagógusok felé a példamutató magatartás, a tanórán tanúsított megfelelő munkamorál, a pedagógus felkészültsége, pontossága mintává válik a tanulók számára, melyet később a munka világában is követni fognak. Nagy a pedagógus felelőssége.

Fegyelemre nevelés

Eredményes munka mind a tanórákon, mind a munka világában csak megfelelő körülmények között lehet. A szakmai órákon használt eszközök használatánál még fokozottabban figyelmet kell fordítani a fegyelmezett munkavégzésre a balesetek megelőzésének érdekében. A fegyelem fenntartása mindenkor a pedagógus, szakoktató feladata, módszertani felkészültségétől, temperamentumától és vezetési képességeitől függő eszközhasználattal. A tapasztalat azt mutatja, hogy oktatóink az unalom elűzésével, a tananyag érdekesebb oldalról való megvilágításával, a tanulók folyamatos aktivizálásával, rengeteg szemléltetéssel oldják meg a fegyelmezési helyzeteket.

Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Az oktató és nevelő munka mellett szakiskolánkban kiemelt figyelmet fordítunk az egészséges életmódra nevelésre, melynek leghangsúlyosabb része a prevenció. A fiatalkorú és éppen felnőtt

korba érkező diákjainkra egyre több veszélyforrás leselkedik. Az ezekre való figyelemfelhívás mellett tudatosítani szeretnénk tanulóinkban, hogy az egészséges életmód nemcsak a tudatmódosító és egészségkárosító szerek mellőzését jelenti, hanem a mindennapi életükbe beépülő tevékenységeket is (megfelelő higiénia, rendezett megjelenés, rendszeres sportolás, egészséges táplálkozás, megfelelő mennyiségű pihenés, alvás…)

Drogprevenció

Megelőzésként felvilágosító, ismeretterjesztő előadásokat szervezünk külső előadók bevonásával is (pl.: iskolai védőnő, iskolaorvos, rendőrség, vöröskereszt). A téma folyamatosan és visszatérően beépül az osztályfőnöki órák tematikájába (beszélgetés, elrettentő ill. elgondolkodtató filmek vetítése). Fontosnak tartjuk a témával kapcsolatos szóróanyagok, kiadványok eljuttatását és azok értelmezését a diákjainkhoz.

Dohányzás elleni küzdelem

Másik fontos és egészségkárosító hatás a dohányzás, amelyről, ha lehet, az iskolában minden fórumon (osztályfőnöki óra, szülői értekezlet, tantestületi értekezletek) említést teszünk, és hangsúlyozzuk ennek egészségromboló hatását. Tekintettel a személyiségi jogokra, a már nagykorú, dohányzó szakiskolás tanulóknak, szigorúan törvényi szabályozásnak megfelelően időt és helyszínt biztosítunk a dohányzásra. Örömmel tapasztaljuk, hogy a drogprevenciós foglalkozások, beszélgetések, rendezvények eredményeként évek óta csökkenő tendenciát mutat a dohányzók száma a tanulók körében.

Szexuál-higiéniai prevenció

Megkerülhetetlen feladata az iskolának, hogy foglalkozzon a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel, fordítson figyelmet a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészítésre. A szexuál-higiéniai prevenció fontos feladata a nemi úton terjedő betegségek megállításában, a nem kívánt terhesség elleni védekezésben. Legfőbb szerep ebben az osztályfőnökökre, valamint a biológia- és testnevelő tanárokra, nevelőtanárokra hárul.

Alkoholfogyasztás

Fontosnak tartjuk annak tudatosítását tanulóinkban, hogy a társadalom számára elvárható igény a kulturált és mértékletes italfogyasztás szokásának elsajátítása. E téma osztályfőnöki órákon kerül elsősorban napirendre, azzal a kiegészítéssel, hogy a mértékletes alkoholfogyasztás ünnepi alkalmakkor (születésnap, esküvő) a hagyományok részének tekinthető. Megismertetjük

tanulóinkkal az alkoholfogyasztás káros következményeit, egészségkárosító és családromboló hatásait.

A személyi higiéniai szokások kialakítása

Ezen a területen döntő jelentőségű a testnevelés órák és sportfoglalkozások utáni tisztálkodási lehetőség biztosítása, ezen tevékenységek megfelelő öltözékben való űzése. Iskolánkban biztosítjuk az ebéd előtti kézmosási lehetőséget a diákok számára, valamint az iskolai mosdók és WC-k tisztaságának megőrzését. Az osztályfőnökök, a biológia- és testnevelő tanárok, valamint a nevelőtanárok különös gondot fordítanak a tisztálkodás fontosságának tudatosítására. A személyi higiénia, a mosakodás szokásainak, rendszerességének és alaposságának jelentőségét hangsúlyozzuk, elfogadtatjuk tanulóinkkal. Ezirányú munkánkat sokoldalúan támogatja az intézményünkben működő kollégium, ahol szinte otthoni körülmények között sajátíthatják el a készségeket diákjaink.

Mentálhigiénia - lelki egészségvédelem

A hátrányos helyzetű, tanulási és kommunikációs kudarccal küszködő, a hallássérültségükhöz általában valamilyen társuló részképesség-zavarral küzdő fiatalok ritkán kiegyensúlyozottak. Pedagógusainknak meg kell nyernie a diákok bizalmát, hogy a valódi problémákat feltárva tudjanak adekvátan segíteni. Legnagyobb felelőssége az osztályfőnöknek van, de felelősséget jelent az egész tantestület számára, hogy minden fiatalt saját szuverenitásában kezeljen, értékeit megismerje, a felszínre hozza, sikerélményhez juttassa. Sokszor nehéz, de elvárt pedagógiai attitűd, hogy a pedagógus a konfliktusokat generáló, nehezen megnyíló, deviáns fiatalokkal is tudjon kapcsolatot kialakítani, támaszt és valódi segítséget nyújtani a rászorulóknak.

Közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A közösségfejlesztés folyamatos pedagógiai törekvés. Célja az együttműködés megteremtése, gyakorlása, eredményessé tétele. A közösség a társadalom szerkezeti alapegysége, az iskolai közösséget a nevelőtestület tagjai és a tanulók alkotják. Az együttes élmények, közös tevékenységek során kialakul egy bizalmi viszony, melyben a tagok büszkék közösségükre, ragaszkodnak és védik azt. A tagok közötti kapcsolat jellege alapvetően befolyásolja a közösség működését, így a közösségfejlesztés céltudatos pedagógiai törekvés. A pedagógus segíti a közösség kialakulását partneri kommunikációval, a tanulók közötti kommunikáció

fejlesztésével, ösztönzésével, a tolerancia bemutatásával, konfliktuskezelési technikák és probléma – megoldási módszerek alkalmazásával.
A pedagógusok között kialakult közösségi szellem támogatását szolgálja a nevelési értekezletek, munkaközösségi megbeszélések, esetmegbeszélő alkalmak sora.
A kirándulások szervezése évente több alkalommal épül bele az iskola életébe. A nyári összefüggő gyakorlatok közösségfejlesztő szerepe is óriási. Az osztályszinten tartott ünnepségek, (mikulás, karácsony, születésnapi megemlékezés, nőnapi köszöntés, közös mozi-, színház- és kiállítás látogatások), valamint az iskolai rendezvények (karácsony, Valentin-nap, Luca-nap, Halloween, szalagavató, ballagás) észrevétlenül erősítik az összetartozás érzését. Az iskola lógójával ellátott pólók viselete versenyeken, külső helyszíneken büszkeséggel töltik el diákjainkat és tanárainkat egyaránt.

A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai

A pedagógusok intézményi feladatai:

Tanórákkal kapcsolatos feladatok:

- Kidolgozza szaktárgya éves tanmenetét a helyi tanterv alapján.
- Felkészül a tanítási órákra, gyakorlati foglalkozásokra, gondoskodik a szükséges szemléltető eszközökről.
- A tanmenet szerint haladva megtartja a tanórai foglalkozásokat.
- Hangsúlyt fektet az elméleti ismeretek gyakorlatban való alkalmazására.
- Az alkalmazott módszerek megválasztásánál figyelembe veszi a pedagógia legújabb eredményeit, módszertani sokoldalúság jellemzi.
- A digitális és egyéb szemléltető eszközöket ismeri és megfelelően használja.
- Kihasználja a tananyag kínálta belső és külső kapcsolódási lehetőségeket (a szaktárgyi koncentrációt).
- Szaktárgya vonatkozásában gondoskodik a szertárak kezeléséről, az eszközök fejlesztéséről, leltározásáról.
- Rendszeresen ellenőrzi a tanulók tudásszintjét szóbeli és írásbeli számonkérés útján.
- Előre közli a dolgozatok időpontját a tanulókkal.
- Törekszik a tanulói igényeknek megfelelő maximális differenciálásra az oktatás során.

- Szem előtt tartja a hallássérültek számára oly fontos vizuális megerősítést az oktatás során.
- Törekszik a magyar jelnyelv minél magasabb szintű elsajátítására és a diákokkal, illetve hallássérült kollégákkal való használatára.
- Alkalmazza a diagnosztikus, formatív és szummatív értékelési formákat.
- Ügyel rá, hogy óraszámának megfelelő számú jegy szerepeljen a naplóban.

Tanórán kívüli foglalkozásokkal kapcsolatos feladatok:

- Mentori feladatokat lát el a lemorzsolódás csökkentése miatt
- Részt vesz a tanulmányi versenyek összeállításában, lebonyolításában, a tanulók versenyekre való felkészítésében, esetenkénti kísérésében.
- Részt vesz továbbképzéseken, a szerzett tudást és tapasztalatot megosztja a munkaközösség tagjaival, az új ismereteket a tanítás során alkalmazza.
- Intézményi innovációk, pályázatok, kutatásokban önkéntes alapon részt vállal.
- Közreműködik az iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában.
- Osztályfőnöki, munkaközösség- vezetői tevékenységét a külön megbízásában leírtak szerint látja el amennyiben ilyen feladattal bízza meg az iskola vezetősége.
- Jogszabályban rögzítetteknek megfelelően lép előre a pedagógusok előmeneteli rendszerében.

Ügyelettel, felügyelettel kapcsolatos feladatok:

- Óraközi szünetekben ellátja a tanulók felügyeletét.
- Felettesi utasítások szerint helyettesítési, felügyeleti feladatokat lát el, melyről szóbeli vagy írásbeli értesítést kap.
- Szükség esetén tanulóit orvosi vizsgálatra kíséri, a vizsgálat ideje alatt felügyel rájuk.

Adminisztrációval kapcsolatos feladatok:

- Ellátja a feladatkörével járó adminisztrációs teendőket. - Vezeti az elektronikus naplót, beírja az érdemjegyeket.
- Megírja a törzskönyveket, illetve annak tartalmát ellenőrzi, nyomon követi az e-naplóban.
- Megbízás után vezeti a vizsgák jegyzőkönyveit.

Iskolai rendezvényekkel kapcsolatos feladatok:

- Közreműködik az iskolai kulturális- és sportrendezvények megszervezésében, lebonyolításában, valamint köteles részt venni az iskolai rendezvényeken.

Vizsgáztatással kapcsolatos feladatok:

- Vezetőségi megbízás alapján részt vesz a szakmai írásbeli-, szóbeli-, és gyakorlati vizsgák lebonyolításában.
- Felügyeletet lát el a vizsgákon, tanulmányi versenyeken, iskolai méréseken.

Munkakapcsolatok, információ kapcsolatok:

- A kapcsolattartás formái és az együttműködés során használja az infokommunikációs eszközöket, és tanítványait is ösztönzi azok hatékony használatára a tanulás folyamatában.
- A szülők részére tanévenként, a tanév rendjében rögzítetteknek megfelelően legalább két fogadóórát tart. Egyéni kérés alapján, más időpontban a heti fogadóóra rend meghatározása szerint is kommunikációs lehetőséget biztosít a szülők számára.

Az osztályfőnök feladatai

Az osztályfőnök felelős vezetője osztálya közösségének. Kiemelt feladata a tanulók személyiségének alapos, sokoldalú megismerése, differenciált fejlesztése, közösségi tevékenységük irányítása, öntevékenységük és önkormányzó képességük fejlesztése. A nevelőoktató munkájához osztályfőnöki tanmenetet készít figyelembe véve osztálya specialitásait és a helyi tantervet. Együttműködik az osztályban tanító pedagógusokkal, azok észrevételeit és az esetleges problémáit az érintett kollégákkal, illetve a tanulókkal megbeszéli. Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmezettségét, segítséget nyújt a felzárkóztatásban. Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, a velük kapcsolatos észrevételeit, javaslatait a nevelőtestület elé terjeszti, erről a szülőket is tájékoztatja. Szülői értekezletet tart, szükség esetén családlátogatáson vesz részt, törekszik tanítványai családi környezetének megismerésére. Segíti tanítványait hivatalos ügyeik intézésében. Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: osztálynapló vezetése, ellenőrzése, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása. Segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatait. Óvja a tanulók testi épségét, részt vesz egészségügyi nevelésükben. Kiemelt figyelmet fordít a hátrányos helyzetű tanulók segítésére, együttműködik az iskola ifjúságvédelmi felelősével. Felelős az osztályterem rendben tartásáért és dekorációjának kialakításáért.

Gyermekvédelemről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) tanulók

Iskolánk pedagógusai a következő alapelveket követik és az alábbi feladatokat végzik a beilleszkedés megkönnyítése érdekében:

- Bizalom kialakítása a tanulókkal és szüleikkel.
- Tájékozódás a tanulók családi hátteréről.
- Fokozott türelemmel átsegíteni tanulóinkat az átmeneti nehézségeken.
- Szeptemberben a 9. évfolyamon egyes nem kerül a naplóba.
- Folyamatos kapcsolattatás a szülőkkel (siket szülőkkel írásban, elektronikus úton, az e-napló segítségével).
- Kiemelt szerepet kap a tanulók adottságaihoz igazodó készség- és képességfejlesztés, a komplex személyiségfejlesztés, a még meglévő tudásbeli és szociális hátrányok felszámolása, a tanuláshoz, szakmatanuláshoz, munkába álláshoz szükséges motiváció megteremtése, erősítése, a szakmai vizsgára való felkészítés, a munkavégzésre való szocializálás, munkavállalói magatartás kialakítása, a tanulók élettervezésének elősegítése, önálló életvezetés megalapozása.

A tanuló, a gyerek magatartás-konfliktusáról

Kiegyensúlyozott iskolai hangulat, békés osztályközösség nélkül nehezen képzelhető el hatékony tanítás-tanulási folyamat. Ezért a magatartás-konfliktusok kezelése legalább olyan fontos feladatunk, mint a beilleszkedéssel járó nehézségek feloldása. A problémakezelés egyik legfontosabb tényezője, hogy a pedagógus tisztában legyen a kiváltó okokkal. A szakiskolák korosztályában általában felmerülő problémák, magatartás-konfliktus helyzetek a következők: hangulati ingadozás (introvertáltság, extrovertáltság, depresszió stb.), tartósan gyenge tanulmányi eredmény, aminek feltételezhetően nem mentális okai vannak, figyelem hiánya, nem megfelelő attitűd a tanóra folyamán, szociális hátteréből fakadó önbizalomhiány, szégyenérzet, alulmotiváltság.

Iskolánkban a pedagógusok nagy hangsúlyt fektetnek a tanulók magatartás-konfliktusainak kezelésére, személyes figyelmet szentelünk a felvetődő problémákra. Rendszeres kapcsolatot tartunk a szülőkkel. Igyekszünk példát mutatni a tanulóknak toleranciából, empátiából, pozitív gondolkodásból.

A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról rögzíti az iskola ilyen irányú tevékenységét. E tevékenység jelentőségét és szükségességét nagymértékben növeli az a tény, hogy az elmúlt években megszaporodtak a veszélyeztető tényezők, nőtt a veszélyeztetett tanulók száma. Legfőbb cél a veszélyeztetettség megelőzése, ha már kialakult, annak felismerése és megszüntetése a lehetőségek szerint. A gyermekvédelmi felelős feladata, hogy együttműködve az osztályfőnökkel, felderítsék a rászorultságot, veszélyeztetettséget. Bizalomra épülő kapcsolatot alakítson ki és tartson az érintett tanulókkal és szüleikkel (gondviselőkkel). Együttműködjön az illetékes gyermekjóléti szolgálattal, önkormányzat felelősével, megfelelő intézkedést tegyen a veszély megszüntetésére. A gyermekvédelmi felelős tájékoztatja a tanulókat és szüleiket, milyen időpontban, milyen problémával és hol fordulhatnak hozzá, az iskolán kívül milyen más, a gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatot ellátó intézményt kereshetnek fel (címük, telefonszámuk közzététele). Együttműködik minden érintettel, a személyiségi jogok, a magántitok védelméhez való jog megsértése nélkül.

A pedagógiai eszközökön túl különböző pályázati lehetőségeket kihasználva és hasznosítva segítjük a hátrányos helyzetű tanulóinkat. Az iskolai alapítvány támogatási lehetőségeivel is gyakran élünk a rászorultak esetében. A gyermekvédelmi támogatottak a gyakran nehéz körülményeik miatt szégyellik helyzetüket. Szüleiket tájékoztatjuk egyéb támogatási formákról, lehetőségekről. Év elején differenciáltan részesülnek a rászorulók tankönyvtámogatásban, s a törvény szerint étkezési normatív támogatásban is.

Az iskola bűnmegelőzési tevékenysége

A bűnmegelőzés kiemelt feladat szakiskolánkban. E téma egyrészt az osztályfőnöki tematika részét képezi, másrészt évente több alkalommal igyekszünk olyan előadásokat, bűnmegelőzési tájékoztatókat, tárlatlátogatásokat szervezni, melyek a különböző területekre fókuszálva objektíven mutatják be a fiatalokra leselkedő veszélyforrásokat. A tanulóknak joga, hogy nevelési, illetőleg nevelési-oktatási intézményben, biztonságban neveljék és oktassák őket. A szülőket és a tanulókat tájékoztatnunk kell a tanuló jogainak megóvása érdekében, s törekednünk kell a káros hatások megelőzésére, illetve ellensúlyozására. Cél a figyelmes, értékekről körültekintőbben gondoskodó magatartás kialakítása, az erkölcsi értékek tudatosítása, a problémaérzékenység fejlesztése, tájékoztatás a jogorvoslat lehetőségeiről, tájékoztatás a bűncselekmények típusairól és a büntetőeljárásokról (büntető törvénykönyv

alapján), pozitív mintákat követő magatartás erősítése, a szülők tájékoztatása szülői fórumokon, illetve szülői értekezleten.

Öko-iskolai feladatok

Szakiskolánk számos alkalommal vesz részt intézményünk öko-iskolai programjaiban. A tanév tervezéskor figyelmet fordítunk a nagyobbak érdeklődési körének megfelelő programok kiválasztására.

- Az osztálytermek és folyosói blokkok dekorálásánál természetes anyagokat használunk.
  - A szüreti hagyományokat osztálykirándulások formájában elevenítjük fel.
- A hagyományőrzést támogató iskolai programokon (Márton-nap, Luca-nap) aktívan részt veszünk.
- A tél beállta előtt madáretetőket készítünk, és az udvaron helyezzük el őket.
- Decemberben az adventi készülődéskor adventi koszorút készítünk az osztályokkal, természetes alapanyagokból.
- Aktívan részt veszünk az iskolai konyhakert gondozásában, segítséget nyújtunk ősszel és tavasszal az iskolai udvar rendben tartásában.
- A szakórákba beépítjük a környezeti nevelést.
- Kétévente három napos erdei iskolát szervezünk a diákoknak.

Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel, a tanulók részvétele az intézményi döntési folyamatban

A hatékony munka egyik elengedhetetlen feltétele, hogy a pedagógus képes legyen partneri együttműködésre a tanulókkal, kollégáival, a szülőkkel, a tanulók s az intézmény életében szerepet játszó szakemberekkel, más intézményekkel. Nyitottnak kell lennie arra, hogy a konfliktushelyzetek és problémák feltárása, megoldása érdekében szakmai segítséget kérjen.

Szülőkkel való kapcsolattartás:

Egy oktatási intézmény nevelési céljainak eléréséhez elengedhetetlen a szülők és a diákok bevonása a kitűzött célok megvalósításának folyamatába. Az iskola és a szülők rendszeres kapcsolata elősegítheti a kölcsönös információcserét, amely alapot illetve hátteret biztosít ahhoz, hogy a pedagógiai munka alapelvei, céljai, feladatai és eszközei maradéktalanul érvényre jussanak és megvalósuljanak. Az együttműködésnek a közös problémák megoldására kell irányulnia, különös tekintettel a tanuló iskolai teljesítményére, magatartására is kiható

helyzetekben. A szülők nevelését a pedagógusok folytatják, kiegészítik, egymás segítve, támogatva. A pedagógus felelősséget vállal tanítványaiért, probléma estén felveszi a kapcsolatot a szülővel, igyekszik együttműködve, empatikusan és toleránsan segítséget nyújtani.

A szülőktől elvárható, hogy gondoskodjon gyermeke megfelelő testi, lelki, értelmi és érzelmi állapotáról, folyamatos kapcsolatot tartson fenn az iskolával, ellenőrizze a tanuló felkészültségét.

A szülőkkel való kapcsolattartás formái:

- Szülői értekezlet: a szülői értekezletek rendjéről, témájáról, és javasolt időpontjairól az iskola vezetősége dönt, és munkatervében rögzíti. Tanévenként két szülői értekezlet összehívására kerül sor, az első legkésőbb október 15-ig, a második pedig az első félév lezárását követően.
- Fogadóóra: Időpontjait az éves munkaterv tartalmazza. Célja a szülők és pedagógusok személyes találkozása, konkrét, személyre szabott esetmegbeszéléssel. A fogadóórán minden nevelőtestületi tag, az óraadó tanárok is, kötelezően jelen vannak.
- e-Napló: Az érdemjegyeket, az aktuális problémákat a tanár az elektronikus naplón keresztül tudatja a szülővel. Pedagógusainktól elvárt a napló naprakész vezetése, a szülőktől pedig az, hogy kövessék nyomon a beírásokat.
- Családlátogatás: Egyedi elbírálás esetén. Indokolt esetben az osztályfőnök és a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős otthonában keresi fel a tanulót és a szülőt.

Diákjaink SNI besorolása

A köznevelés kiemelt feladata a sajátos nevelési igényű, érzékszervi fogyatékos, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók speciális igényeinek figyelembevétele, egyéni képességeikhez igazodó, legeredményesebb fejlődésük elősegítése, a minél teljesebb társadalmi beilleszkedés lehetőségének segítése.

Intézményünkben elsősorban hallássérült tanulókat fogadunk, az FPSZ Hallásvizsgáló, Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye javaslata alapján. A szakiskolába 2018 szeptemberétől fogadjuk az enyhén értelmi fogyatékos hallássérült diákokat, valamint a beszédfogyatékkal, mozgássérüléssel, autizmus spektrumzavarral élő, gyengénlátó fiatalokat is. Számukra a törvény által előírt előkészítő 9.E évfolyam biztosításával, lehetőség van a felzárkózásra, a készségek, képességek fejlesztésére, a szakmatanulása megalapozására.

A választott kerettanterv megnevezése

Szakiskolánkban a következő kerettanterveket adaptáltuk diákjaink összetétele és egyéni szükséglete alapján:

- **22/2016. (VIII.25.) EMMI rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet módosításáról, 8. Melléklet:**
- 11.3.1. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskola kötelező 9/E előkészítő évfolyamának kerettanterve
- 11.3.2. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskola OKJ szerinti rész-szakképesítés oktatásához alkalmazandó 9-10. évfolyamos közismereti kerettanterve
- 11.3.3. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskola OKJ szerinti szakképesítés oktatásához alkalmazandó 9-12. évfolyamos közismereti kerettanterve

- 22/2016. (VIII.25.) EMMI rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet módosításáról, 8. Melléklet
- 30/2016. (VIII.31.) NGM rendelet a szakképzési kerettantervekről, speciális kerettantervek
- a Nat2020. dokumentumhoz kapcsolódó - Közismereti kerettantervek a szakiskolák számára:

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskola kötelező 9/E előkészítő évfolyamának kerettanterve;

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók két évfolyamos szakiskolai szakmai oktatásához, képzéséhez alkalmazandó 9–10. évfolyamos közismereti kerettanterv;

- Két évfolyamos szakiskolai oktatás, képzés szakmai kerettantervei – Számítógépes adatrögzítő szakma hallássérültek számára;
- Irányelvek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához;

Mivel „*A sajátos nevelési igényű, nem értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskolák számára nem készült külön közismereti kerettanterv. A közismereti tartalmak tekintetében az általános szakiskolai kerettanterv az irányadó – ennek adaptációját a helyi tantervben kell elvégezni.”*

Az 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet „*8. mellékletben szereplő szakiskolai kerettantervek a 22/2016. (VIII.25.) EMMI rendelet értelmében a 2016/2017-es tanévtől felmenő rendszerben kivezetésre kerülnek – helyüket a 15. melléklet szakközépiskolai kerettantervei veszik át.”*

- **30/2016. (VIII.31.) NGM rendelet a szakképzési kerettantervekről, speciális kerettantervek**
- **Az iskolai rendszerű szakképzésben szakiskolában oktatható két évfolyamos, speciális kerettantervek** o 407231601 Bőrtárgy készítő sh
- **Az iskolai rendszerű szakképzésben szakiskolában oktatható négy évfolyamos, speciális kerettantervek** o 34 523 02 Számítógép-szerelő, karbantartó sh

- **Az iskolai rendszerű szakképzésben szakiskolában oktatható két évfolyamos, speciális kerettantervek** o 04153001 Számítógépes adatrögzítő sh

A 2020-ban megjelenő Nemzeti Alaptanterv módosítása (a továbbiakban: Nat2020) a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának is alapdokumentuma, az abban meghatározott fejlesztési területek – nevelési célok, kulcskompetenciák, illetve a tanulási területeken megfogalmazott célok, feladatok – a sajátos nevelési igényű tanulókra is érvényesek. A sajátos nevelési igényű tanulókat nevelő-oktató iskolák pedagógiai programjuk, helyi tantervük elkészítésénél figyelembe veszik:

- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: köznevelési törvény), a Nat és az Irányelv rájuk vonatkozó előírásait,
- a kollégiumi nevelés országos alapprogramját,
- a nevelés és oktatás helyi célkitűzéseit és lehetőségeit,
- a szülők elvárásait és
- az általuk nevelt-oktatott tanulók sajátosságait.

Az Irányelv egyaránt vonatkozik a sajátos nevelési igényű tanulóknak a többi tanulóval részben vagy egészben együtt (integráltan), azonos iskolai osztályban történő, illetve az e célra létrehozott gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben, konduktív pedagógiai

intézményben, iskolai osztályban a sajátos nevelési igényű tanulók számára külön szervezett (gyógypedagógiai nevelésben, oktatásban részt vevő nevelési-oktatási intézményekben) nevelésére-oktatására.

Az SNI Irányelvekben foglaltak célja, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók esetében a tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok ugyanúgy összhangba kerüljenek, mint más gyermekeknél. Az Irányelv annak biztosítását szolgálja, hogy:

- a fejlesztés a számukra megfelelő tartalmak közvetítése során valósuljon meg, segítse a minél teljesebb önállóság elérését és a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedést;
- az iskola fejlesztési követelményei igazodjanak a fejlődés lehetséges üteméhez;
- a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, képességek, készségek kialakítása, fejlesztése kiemelt szerepet kapjon a teljes alapfokú oktatás szintjén, de különösen az általános iskola alsó tagozatán, illetve ha szükséges, a fejlesztés az iskoláskor előtti képességfejlődés területeire is visszanyúljon;
- a rehabilitációs célú fejlesztő terápiák programjai váljanak az intézmények pedagógiai programjainak tartalmi elemeivé,
- a tanulókat a nevelés-oktatás, fejlesztés ne terhelje túl.

Ennek érvényesítése érdekében meghatározza:

- a tartalmak kijelölésekor egyes területek módosításának, elhagyásának vagy egyszerűsítésének, illetve új területek bevonásának lehetőségeit;
- a sérült képességek, készségek, kompetenciák habilitációs, rehabilitációs célú korrekciójának területeit;
- a nevelés-oktatás és fejlesztés a szokásosnál nagyobb mértékű időbeli kiterjesztésére vonatkozó javaslatokat. (NAT 2020)

Iskolánkban 2020/2021-es tanévtől úgynevezett felmenő rendszerben lép érvénybe a 2020-ban megjelenő Nemzeti Alaptanterv és az ehhez illeszkedő helyi tantervünk.
Szakiskolánkban a fentiek a következő változásokat és tantervek alkalmazását jelentik:

- 9/E osztályban bevezetésre kerülnek a Digitális kultúra és a Vizuális kultúra tantárgyak, valamint a Természetismeret helyett a Természettudományok tárgy. Az évfolyam a 2020-as NAT szerint halad.

- 9. évfolyamok a 2020-as NAT kerettanterve szerint haladnak (Bőrtárgy készítő, Számítógépes adatrögzítő szakon)
- 10. évfolyamok a 2020-as NAT kerettanterve szerint haladnak (Bőrtárgy készítő, Számítógépes adatrögzítő szakon)
- 12. évfolyam a 2013-as NAT szerint folytatja és fejezi be tanulmányait.

Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

A tanév során használható tankönyvekről és segédeszközökről a pedagógusok döntenek az alábbi szempontok alapján:

- feleljen meg a tanulók életkori sajátosságainak,
- legyen összhangban, legyen kompatibilis a kerettantervvel,
- kapcsolódjon – amennyiben kapható – munkafüzetekhez, példatárakhoz,
- a tananyag feldolgozását segítő módszerekkel oldja meg,
- legyen jól tagolt,
- a lényeg kiemeléssel, aláhúzással, vagy más betűtípussal jelenjen meg,
- legyen alkalmas a tankönyv az önálló ismeretszerzésre, képességfejlesztésre,
- tartalmazzon a szemléltetéshez szükséges ábrákat, rajzokat, grafikonokat, szemelvényeket, forrásanyagokat,
- a tananyag feldolgozása tegye lehetővé a differenciált tanulási folyamatot,
- alkalmazkodjon a tanulók megkésett nyelvi fejlődéséhez
- amennyiben az osztály szükséglete megkívánja a pedagógus munkatankönyv használatával, speciális feladatlapok és tananyagok kidolgozásával adja át az ismeretanyagot tanítványainak.

Mindennapos testnevelés

A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módját a köznevelési törvény 27. § (11) bekezdésében meghatározottak szerint szervezzük meg.
Szakiskolánkban 9-12. évfolyamokon heti 5 testnevelés óra van. Ebből három a délelőtti órarend keretében, kettő pedig délutáni kötelező sportköri foglalkozáson. Az iskola testnevelő pedagógusai egész évben rendszeresen szerveznek és kísérnek diákokat különböző sportrendezvényekre, versenyekre (atlétika, asztalitenisz, tollaslabda, úszás, tájfutás, sakk), melyek során szép eredményekkel gazdagodunk.
A 2017/2018-as tanévtől felmenő rendszerben sporttagozatos osztályok indultak az első és a hatodik évfolyamon. Reményeink szerint a rendszer hamarosan eléri a szakiskolai évfolyamokat is.
A délutáni időszakban lehetőséget biztosítunk diákjainknak a testedző gépek használatára, az udvari kosárlabda és futballpálya használatára tanári felügyelet mellett.
Minden év tavaszán megrendezésre kerül iskolánkban az Országos Röplabda Verseny, melyet intézményünk pedagógusai szerveznek és bonyolítanak le az országban tanuló hallássérült diákok számára.
A társadalomban egyre jobban elterjedő futóversenyek aktív tagjai diákjaink és tanáraink, egymást bátorítva vesznek részt együtt egyre több futórendezvényen.

Belépés az iskolába

A tanulói jogviszony felvétel vagy átvétel útján jöhet létre.

Tanulói felvétel

A tanulók az általános iskola 8. osztályában vagy utána jelentkezhetnek iskolánkba. A 8. osztályos tanulókat az FPSZ Hallásvizsgáló, Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézményének vagy az érintett Szakértői Bizottság véleménye alapján vehetjük fel. A tanuló felvételéről az intézményvezető dönt. Egészségügyi alkalmassági vizsgálatot nem igényelnek szakképzéseink. A tanulói jogviszony a beiratkozáskor jön létre. Ekkor a tanulónak be kell mutatnia a személyi igazolványát, az elvégzett iskolai évfolyamokat tanúsító bizonyítványokat, a szakértői véleményt.

A kilencedikes tanulók felvétele legkésőbb az adott év november 30-ig lehetséges, a felhalmozódó tananyag pótlásának biztosítása miatt. A pótlásról szakoktatói irányítás mellett gondolkodunk. Rendkívüli esetben az intézmény igazgatója dönthet későbbi időpontról is.

A tanulók átvétele

Iskolánkba való átvételre elsősorban azonos iskola típusból, ágazati szakiskolából van lehetőség, azonos ágazat, valamint szakképesítés esetén. A tanulók átvételére a tanév során bármikor lehetőség van. Az átvételhez kiskorú tanuló esetén a szülő írásbeli kérelme szükséges, valamint az addigi tanulmányi eredményt igazoló bizonyítvány és/vagy ellenőrző. Átvétel esetén a szaktanárok tájékozódnak a tanuló ismereteiről és szükség szerint saját hatáskörben meghatározzák a hiányosságok pótlásának határidejét és ellenőrzésének módját. A tanuló átvételére lehetőség van évfolyamismétléssel abban az esetben, ha a tanuló más iskola típusban, vagy ágazatban illetve szakképesítésben a 9. évfolyamot elvégezte, és a szülő ezt kifejezetten kéri. A tanuló ilyenkor 9. évfolyamon kezd. Átvételéhez minden esetben szakértői vélemény szükséges.

Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei

A tanuló az iskola magasabb évfolyamára akkor léphet, ha a helyi tantervben meghatározott követelményeket az adott évfolyamon minden tantárgyból teljesítette. Ha a tanuló tanév végén legfeljebb három tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott, javítóvizsgát tehet. Háromnál több tanév végi tantárgyi bukás esetén a tanuló tankötelezettségétől függően az évfolyamot megismételni köteles, vagy azt megismételheti.

Mulasztások kezelése, a tanulói jogviszony megszűnése

- a 2011.évi CLXXXVII. törvény a szakképzésről 39§, 40§, 41§ szerint járunk el a gyakorlati mulasztások kezelésénél.

Ha a tanulónak a szorgalmi időszakban teljesítendő gyakorlati képzésről való igazolt és igazolatlan mulasztása egy tanévben meghaladja az adott tanévre vonatkozó összes gyakorlati képzési idő (óraszám) húsz százalékát, a tanuló tanulmányait csak az évfolyam megismétlésével folytathatja.

Ha a tanuló szorgalmi időszakon kívüli összefüggő szakmai gyakorlati képzésről való igazolt és igazolatlan mulasztása meghaladja az összefüggő szakmai gyakorlati képzési idő (óraszám) húsz százalékát, a tanuló az évfolyam követelményeit nem teljesítette (magasabb évfolyamra

nem léphet). Az igazolatlan mulasztás nem haladhatja meg az összefüggő szakmai gyakorlati képzési idő (óraszám) öt százalékát. Az igazolatlan mulasztást a tanuló pótolni köteles.
Ha a tanuló mulasztása a (3) bekezdésben meghatározott mértéket eléri, de igazolatlan mulasztása nincs és szorgalma, elért teljesítménye alapján a mulasztását a következő tanév megkezdéséig pótolja és az előírt gyakorlati követelményeket teljesíteni tudja, mentesíthető az évfolyam megismétlésének kötelezettsége alól. Az évfolyam megismétlése alóli mentesítés kérdésében a szakképző iskola nevelőtestülete a szakképző iskola pedagógiai programja részét képező szakmai programban meghatározottak szerint dönt.

- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 51§ tartalmazza a tanuló igazolatlan mulasztására vonatkozó szabályozást.

(3) Ha a gyermek, a tanuló távolmaradását nem igazolják, a mulasztás igazolatlan. Az iskola kötelessége a szülőt és a tanuló kollégiumi elhelyezése esetén - amennyiben a kollégium nem az iskolával közös igazgatású intézmény - a kollégiumot is értesíteni a tanköteles tanuló első alkalommal történő igazolatlan mulasztásakor, továbbá abban az esetben is, ha a nem tanköteles kiskorú tanuló igazolatlan mulasztása a tíz órát eléri. Az értesítésben fel kell hívni a szülő figyelmét az igazolatlan mulasztás következményeire. Ha az iskola értesítése eredménytelen maradt, és a tanuló ismételten igazolatlanul mulaszt, az iskola a gyermekjóléti szolgálat közreműködését igénybe véve megkeresi a tanuló szülőjét.
(5) Ha a tanköteles tanuló igazolatlan mulasztása egy tanítási évben eléri a harminc tanítási órát és egyéb foglalkozást, az iskola a mulasztásról tájékoztatja az általános szabálysértési hatóságot - a gyermekvédelmi szakellátásban nevelkedő tanuló kivételével -, valamint ismételten tájékoztatja a gyermekjóléti szolgálatot, amely közreműködik a tanuló szülőjének az értesítésében, továbbá gyermekvédelmi szakellátásban nevelkedő tanuló esetén a területi gyermekvédelmi szakszolgálatot. Ha a tanköteles tanuló igazolatlan mulasztása egy tanítási évben eléri az ötven tanítási órát és egyéb foglalkozást, az iskola igazgatója haladéktalanul értesíti a tanuló tényleges tartózkodási helye szerint illetékes gyámhatóságot.
(7) Ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen

- *egy tanévben kétszázötven tanítási órát,*
- *az iskolai nevelés-oktatás szakképesítés megszerzésére felkészítő szakaszában az elméleti tanítási órák húsz százalékát,*
- *egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát meghaladja, és emiatt a tanuló teljesítménye tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető, a tanítási év végén nem minősíthető, kivéve, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozóvizsgát tegyen.*

(8) A nevelőtestület a (7) bekezdésben foglaltak alapján az osztályozóvizsga letételét akkor tagadhatja meg, ha a tanuló igazolatlan mulasztásainak száma meghaladja a húsz tanórai foglalkozást, és az iskola eleget tett az értesítési kötelezettségének. Ha a tanuló teljesítménye a tanítási év végén nem minősíthető, tanulmányait évfolyamismétléssel folytathatja. Ha a tanuló mulasztásainak száma már az első félév végére meghaladja a meghatározott mértéket, és emiatt teljesítménye érdemjeggyel nem volt minősíthető, félévkor osztályozóvizsgát kell tennie.
(10) Ha a tanuló a tanórai foglalkozás kezdetére nem érkezik meg, a késést igazolnia kell a házirendben foglalt szabályok szerint. A késések idejét össze kell adni. Amennyiben ez az idő eléri a tanórai foglalkozás időtartamát, a késés egy igazolt vagy igazolatlan órának minősül. Az elkéső tanuló nem zárható ki a tanóráról, foglalkozásról.

Tehát nem tanköteles korú tanulók esetében az iskola értesíti a szülőt az igazolatlan mulasztásokról (legalább kétszer), amelyek 30 órát meghaladó igazolatlan mulasztást követően a **tanulói jogviszony megszűntetésé**t vonják maguk után.

Tanköteles korú tanulóknál az iskola kötelessége a szülőt értesíteni a tanköteles tanuló első igazolatlan mulasztásakor.
Az igazolatlan mulasztások ismétlődésekor az iskola a gyermekjóléti szolgálatot, majd 10 igazolatlan óra fölött a 331/2006. (XII. 23.) Korm. rendeletben foglaltakkal összhangban értesíti a gyermek tényleges tartózkodási helye szerint illetékes jegyzőt és a gyermekjóléti szolgálatot. Ha a tanköteles tanuló igazolatlan mulasztása egy tanítási évben eléri a harminc órát, az iskola ismételten tájékoztatja a gyermekjóléti szolgálatot, amely közreműködik a tanuló szülőjének az értesítésében. Ha a tanköteles tanuló igazolatlan mulasztása egy tanítási évben eléri az ötven órát, az iskola igazgatója értesíti a gyermek tényleges tartózkodási helye szerint illetékes jegyzőt.
50 igazolatlan óra fölött sor kerül az iskoláztatási támogatás folyósításának szüneteltetésére, illetve indokolt esetben a fiatalkorú tanuló védelembe vételére.

Megszűnik a diák tanulói jogviszonya, ha

Tanköteles tanuló esetén:

- ha a szülő írásban kéri a tanulói jogviszony megszűntetését és az átvevő iskola a felvételről hivatalos értesítést küld, vagy áthelyezik másik iskolába fegyelmi büntetés jogerőre emelkedésének napján, Nem tanköteles tanuló esetén:
- ha a kiskorú, de már nem tanköteles tanuló 30 óránál igazolatlanul többet hiányzott és az igazolatlan hiányzás következményeiről az iskola legalább kétszer értesítette a szülőt,

- ha ugyanannak az évfolyamnak a követelményeit kétszer nem teljesítette,
- kiskorú tanuló szülőjének írásbeli kérelmére,
- nagykorú tanuló írásban kéri a tanulói jogviszony megszűntetését,
- a kizárás fegyelmi határozat jogerőre emelkedésének napján,
- áthelyezés másik iskolába fegyelmi büntetés jogerőre emelkedésének napján,
- nappali tagozaton annak a tanítási évnek a végén, amelyben betölti a 27 életévét,
- megszűnik a tanulói jogviszony az utolsó középiskolai évfolyam elvégzését követő első vizsgaidőszak utolsó napján, ha a tanuló a szakképzésben nem kíván továbbtanulni, vagy a feltételek hiányában nem tanulhat tovább.

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

Az iskolai beszámoltatás követelményeit a kerettantervek, az érettségi vizsgakövetelmények, a szakmai tantervek követelményei és a szakmai vizsgakövetelmények határozzák meg.

Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendje

- A számonkérés gyakorisága legyen összhangban a heti óraszámmal. Minimálisan havonta egy érdemjeggyel értékeljük a tanulókat.
- A számonkérés formái a tanórákon: szóban/jelnyelven, írásban és gyakorlatban.

Szóbeli/jelnyelvi számonkérések:

1. szóbeli vagy igény szerint jelnyelvi felelet: a matematika kivételével rendszeresen
2. órai munka: az órái munkába való bekapcsolódás, órai munkavégzés minősége,
3. önálló kiselőadás: egy adott téma önálló feldolgozása és előadása

Írásbeli számonkérések

1. felelet értékű írásbeli ellenőrzés (röpdolgozat): teszt, szódolgozat, tudáspróba
2. házi dolgozat: egy félévben legfeljebb egyszer
3. témazáró dolgozat: a téma befejezését követően legalább egy összefoglaló óra után kerül rá sor, időpontjáról az íratást megelőzően egy héttel tájékoztatni kell a tanulókat. Egy tanítási napon maximum két témazáró iratható.

4. év eleji felmérés: célja az aktuális tudásszint felmérése, a továbbhaladáshoz szükséges tudásszint ellenőrzése. Ha nem előzi meg ismétlés, akkor csak a tájékozódást szolgálja. Ilyenkor nem osztályozzuk.
5. év végi felmérések: a tanév tananyagának alapkövetelményeit méri. Több órás ismétlésnek kell megelőznie, előre be kell jelenteni. Az év végi felmérések osztályzata témazáró értékű.

Gyakorlati számonkérések: A számonkérés ezen formája elsősorban a készségtárgyak, testnevelés, informatika és gyakorlat tantárgyak esetében alkalmazható.

Értékelés

Az iskola a nevelő és oktató munka egyik fontos feladatának tekinti a tanulók tanulmányi munkájának folyamatos ellenőrzését és értékelését. A tanulmányi munka értékelésének alapja a tantárgyanként megfogalmazott követelményrendszer. A nevelők a tanulók tanulmányi előmenetelének és teljesítményének értékelését, minősítését elsősorban az alapján végzik, hogy a tanulói teljesítmény hogyan viszonyul az iskola helyi tantervében előírt követelményekhez. Emellett figyelembe veszik azt is, hogy a tanuló képességei, eredményei hogyan változtak – fejlődtek-e, vagy hanyatlottak – az előző értékelés óta. Az ellenőrzés és értékelés csak akkor tölti be szerepét, ha folyamatos, objektív és előre meghatározott, és az ismertetett követelményeken alapul. Az értékelés legyen motiváló jellegű. A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztjeinek stb. értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyekre történő átváltását a szakmai munkaközösségek által elfogadott értékelési elvek alapján végezzük. A fenti százalékoktól eltérni indokolt esetben a tanuló javára lehet. A tanulók értékelésének általános irányelve, hogy ne legyen lezárt, megbélyegző, közlésének módja nem lehet sértő. Az értékelés legyen segítő, előremutató, ösztönző, személyre szóló, ami helyet kap a tanítás órán és a tanórán kívüli tevékenységben is. A tanulók tanulmányi munkájának értékelése tanév közben, félévkor és tanév végén minősítése osztályzattal történik. A magatartás és a szorgalom félévkor és év végén osztályzattal értékelt. Az évközben szerzett érdemjegyek, félévi valamint év végi osztályzatok az elektronikus osztálynaplóba kerülnek, az év végi osztályzatokat ezen kívül a törzslapon és a tanuló bizonyítványában kell rögzíteni. Az elektronikus napló bevezetésével párhuzamosan az ellenőrző használatát megszüntettük, de kérésre biztosítunk az internettel, számítógéppel nem rendelkező szülők számára papír formátumú ellenőrző könyvet.

A tanuló tudásának értékelésére 5 (jeles), 4 (jó), 3 (közepes), 2 (elégséges), 1 (elégtelen) érdemjegyet, illetve osztályzatot kaphat. A témazárók beszámítása a feleletnél nagyobb jelentőségű az osztályozáskor. A szorgalmi, órai munkára adott érdemjegy teljes értékű. Az érdemjegyek a megszerzésük (dolgozatok kiosztása, felelet időpontja stb.) hetében bekerülnek az e-naplóba. A félévi és az év végi osztályzatokat a tantestület osztályozó értekezleten áttekinti. Az osztályfőnök jelzi, ha a szaktanár által adott osztályzat a tanuló hátrányára lényegesen eltér a tanév közben adott érdemjegyek átlagától. A tantestület a köznevelési törvény 54. §. (6) pontja szerint jár el.

Szóbeli értékelés

- szóbeli felelet után az érdemjegyet indokolja a szaktanár,
- az írásbeli munkát legkésőbb az íratás után két héttel kijavítja a tanár, kiosztja, értékeli, a tanulók kérdéseire érdemi választ ad,
- az osztály valamennyi tanulóját az osztályfőnök félévkor és év végén a bizonyítvány osztáskor értékeli,
- a szaktanárok a félévi és év végi lezárás előtt szóban értékelik a tanulókat, rámutatva a javítás módjára, lehetőségeire, feltételeire,

Írásbeli, szöveges értékelés

- a pedagógusnak a tanulók írásbeli munkájához fűzött rövid vagy részletes megjegyzései - a kritikus teljesítményt nyújtó tanulók szüleit az osztályfőnök – a szaktanár kérésére is – írásban tájékoztatja,
- az elektronikus napló bejegyzéseit a szülők és a tanulók folyamatosan figyelemmel kísérhetik.

A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztjeinek stb. értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyekre történő átváltását az alábbi arányok alapján végzik a pedagógusok:

Százalék	**Osztályzat**
100%-81%	jeles (5)
80%-71%	jó (4)
70%-61%	közepes (3)
60%-51%	elégséges (2)
0%-50%	elégtelen (1)

Az ellenőrzés és értékelés diagnosztikus, szummatív és fejlesztő formái

A diagnosztikus értékelés funkciója a tanulók felkészültségi szintjének megállapítása és az esetleges elmaradás okainak meghatározása, ennek révén információk szolgáltatása a megoldási lehetőségek, a tennivalók meghatározásához. Diagnosztikus mérést bármely tantárgy esetén végezhetünk a tanulók intézménybe való lépésekor, illetve egy-egy új témakör feldolgozása előtt. A diagnosztikus mérés a kialakult készségek, képességek, jártasságok és az előzetes tudás feltérképezésére szolgál. Eredményei a tanárnak szólnak, így érdemjeggyel nem értékelhetők. Szummatív ellenőrzést egy-egy témakör lezárásakor, témazáró dolgozat formájában iratunk. Fejlesztő vagy formatív ellenőrzést és értékelést a tanítási-tanulási folyamat közben végzünk. Célja a tanulási folyamat segítése, információt ad a tanulónak saját teljesítményéről, és arról, hogyan javíthatja azt.

A magatartás, szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei és formái

A magatartás minősítése

A tanulók magatartásának félévi és év végi osztályzatát az osztályfőnök a havi érdemjegyek, a közösségi munkavégzés és az adott tanulót tanító pedagógusok véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetben az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatról. Az osztályzatot félévkor az e-napló értesítőjébe, év végén a bizonyítványba be kell jegyezni.
Félévkor az értesítőt szülői aláírásra haza kell küldeni.
Példás (5) magatartású az a tanuló:

1. aki a HÁZIREND előírásait betartja és társait is annak betartására ösztönzi,
2. aki szüleivel, tanáraival, az iskola más dolgozóival és az idegenekkel szemben istisztelettudó, udvarias, előzékeny,
3. aki a tanári utasításokat, kéréseket végrehajtja, rendszerető, fegyelmezett,
4. aki szívesen, önként vállal munkát az osztályban, az iskolában, gyakorlatokon, s másokat is bevon e munkába,
5. aki egyéni érdekei mellett figyelemmel van az osztály, az iskola és társainak érdekeire,
6. aki kiemelkedő, jó tanulmányi munkát végez és versenyeken eredményesen szerepel.

Nem kaphat példás minősítést az adott félévben az a tanuló, akinek igazolatlan órája van.
Jó (4) magatartású az a tanuló:

1. aki a HÁZIREND előírásait betartja,

2. aki szüleivel, tanáraival, az iskola dolgozóival és idegenekkel szemben is tisztelettudó,
3. aki a tanári utasításokat, kéréseket végrehajtja,
4. aki a rábízott feladatokat rendesen elvégzi, 5. aki szívesen részt vesz a közösségek életében,azok érdekei ellen nem vét.

Nem kaphat jó minősítést az a tanuló: a.) aki maximum 9 órát hiányzott igazolatlanul és ezt több, mint két tanítási napon gyűjtötte össze, b.) aki legalább 3 büntetéssel rendelkezik a fokozottság elve szerint (osztályfőnöki vagy ennél magasabb fokozatú) Változó (3) magatartású az a tanuló:

1. aki a HÁZIREND előírásait nem tartja be,
2. aki fegyelmezetlen, gyakran kell figyelmeztetni a helyes magatartás normáira,
3. aki tanulmányait elhanyagolja, s emiatt kettő vagy három elégtelen osztályzatot kap,
4. aki 10-20 órát igazolatlanul hiányzik,
5. aki több írásbeli büntetéssel rendelkezik vagy legalább igazgatói szintű büntetése van.

Rossz (2) magatartású az a tanuló:

1. aki a HÁZIREND előírásait tudatosan megsérti,
2. aki romboló munkát végez, társait nem tanulásra buzdítja,
3. aki durva, goromba, megbotránkoztató magatartást tanúsít,
4. aki tantestületi fegyelmivel rendelkezik,
5. 20-nál több igazolatlan órát hiányzik.

A magatartás elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

A szorgalom minősítése

A tanulók szorgalmát a félév és tanítási év végén az osztályfőnök osztályzattal minősíti, és azt az e-napló segítségével értesítőn megküldi a szülőknek, illetve év végén a bizonyítványba bejegyzi. Az osztályzatot az osztályfőnök, és a tanulót tanító pedagógusok többségi véleménye alapján határozzuk meg. Példás (5) szorgalmú az a tanuló:

1. akiben megnyilvánul a tudás megszerzésének igénye, ezért céltudatosan és ésszerűen szervezi munkáját, munkavégzése pontos, megbízható,
2. aki minden órára rendszeresen készül, az órákon figyel, érdeklődik, segíti a tanár munkáját,
3. aki rendszeresen elkészíti a házi feladatokat és szorgalmi példákat is megold,
4. akinek tanulmányi eredménye képességeinek megfelelő.

Nem kaphat példás minősítését az a tanuló, akinek félévkor vagy év végén elégtelen osztályzata van, aki képességeihez mérten gyengébb tanulmányi eredményt ér el.

Jó (4) szorgalmú az a tanuló:

1. aki képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt
2. aki munkáját önállóan, pontosan, megbízhatóan végzi,
3. aki a kapott feladatokat jól elvégzi,
4. akinek érdeklődési köre megmarad az iskolai tananyag keretein belül,
5. aki a tanórákra lelkiismeretesen felkészül, az órákon figyel.

Nem kaphat jó minősítést az a tanuló, akinek félévkor vagy év végén két elégtelen osztályzata van, akinek 9-nél több igazolatlan órája van és/vagy aki képességeihez mérten gyenge tanulmányi eredményt ér el.

Változó (3) szorgalmú az a tanuló:

1. akinek tanulmányi munkája ingadozó (érdemjegyei között sok az elégtelen),
2. aki a kapott feladatokat rosszul vagy részben végzi el,
3. aki nem dolgozik önállóan, a munkavégzésre gyakran kell figyelmeztetni,
4. aki a házi feladatokat nem oldja meg rendszeresen,
5. aki kampányszerűen tanul,
6. akinek félévkor vagy év végén 2-4 elégtelen osztályzata van.

Hanyag (2) szorgalmú az a tanuló:

1. aki tanulmányi munkájában megbízhatatlan, a rábízott feladatokat nem végzi el, vagyszándékosan rosszul csinálja, s akinél az érdektelenség, a teljes közöny mutatkozik,
2. aki önálló munkavégzésre nem hajlandó, s nem oldja meg a házi feladatokat,
3. aki képességeihez mérten nagyon gyenge.

A szorgalom elbírálásakor az egyes érdemjegyek illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte szükséges.

A délutáni foglalkozások tevékenységrendszere

A hallássérült tanulók felkészülésének tanórán kívüli feladatait (házi feladat) a délutáni felkészülés részeként a tanórákon határozzák meg a pedagógusok. Iskolánkban a házi feladat adásának célja a tantárgyi követelmények teljesítéséhez szükséges ismeretek elmélyítése, a tanultak emlékezetbe vésése, az ismeretek további gyakorlása és bővítése.

A napi felkészülést szolgáló tevékenység közvetlen tanári irányítással folyik, csoportos illetve differenciált foglalkozás keretében. **Kötelezően biztosított foglalkozások:**

- Tanulás (napközis foglalkozás)
- Tehetség kibontakoztatást, felzárkóztatást biztosító foglalkozások (egyéni, csoportos)
- A tanulókkal való egyéni törődést biztosító foglalkozások (egyéni, csoportos)
- A szabadidő eltöltését szolgáló foglalkozások

A tanulói részvétel szempontjából a kollégiumi foglalkozás lehet:

1. kötelező
2. kötelezően választott
3. szabadon választott

A kötelező kollégiumi foglalkozás:

- tanulás (napközis foglalkozás)
- differenciált képességfejlesztés
- egyéni törődést szolgáló foglalkozások (egyéni- és csoportfoglalkozás)

A kötelező csoportfoglalkozások témakörei:

1. A tanulás tanítása
2. Az erkölcsi nevelés
3. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés
4. Állampolgárságra, demokráciára nevelés
5. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése
6. A családi életre nevelés
7. Testi és lelki egészségre nevelés
8. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség
9. Fenntarthatóság, környezettudatosság
10. Pályaorientáció
11. Gazdasági és pénzügyi nevelés
12. Médiatudatosságra nevelés

Kötelezően választott foglalkozások szakiskolásoknak

- Sport
- Számítástechnika

Alkalmazott tanulási módszerek

Az alkalmazott következetes számonkérés, differenciált fejlesztés a délutáni foglalkozásokon is folytatódik, figyelembe véve a tanulók szükségleteit és egyéni fejlettségi szintjeit.

Módszerek:

- frontális tanulás
- differenciált tanulás
- irányított tanulás tanári ellenőrzéssel
- önálló tanulás

Az eredményesség érdekében elengedhetetlen a rendszeres kapcsolattartás, esetmegbeszélés az osztályfőnökkel és a szakmai gyakorlatot vezető tanárral.

A napközis foglalkozások során a feladatok típusát a tanulók egyéni fejlettségi szintje és szükségletei határozzák meg. Ennek alapján a házi feladat elkészítése szóban, írásban, jelnyelven vagy ezek kombinációi segítségével történik.

Nevelési elvek

A kollégiumi nevelés egyik kiemelkedő területe a demokratikus, humanista, nemzeti és európai nevelési elvek alkalmazása. Elérendő cél, hogy a tanulás ismereteinek megszerzése önálló munkavégzéssel történjék a szakiskoláig tanultak alapján valamint képesek legyenek a tantervben meghatározott jártasságok és készségek alkalmazására.

Általánosan alkalmazott elvek:

- motiváció elve
- a tanuló érdekének elve
- fokozatosság elve
- felelős magatartás kialakítása
- a tanulók fejlettségéhez való alkalmazkodás
- életkori sajátosságok figyelembevétele

Korlátok, nehézségek

Szakiskolánkba többségében kamaszkorú és fiatal felnőtt korú tanulók járnak. E tanulóink esetében az életkori sajátosságaikat figyelembe véve kell alkalmaznunk intézményünk szabályrendszerét.

További nehézségek:

- szakmatanulás során a jelnyelvi szakszavak hiánya
- a magas óraszámok következtében a másnapi felkészülésre fordítható idő alacsony

SZAKISKOLAI SZAKMAI PROGRAM

A szakmai munka célja

Szakiskolánk nevelési-oktatási céljai, feladatai

Az ép intellektusú hallássérült tanulók között jelentős a súlyos beszéd-, nyelvtanulási zavarral (dysphasia) rendelkező gyermekek száma, akik halmozott fogyatékosságuk miatt a többségi iskolákban a többi tanulóval képtelenek az együtt haladásra. Így nagy részük lemorzsolódik, kimarad a szak-, és középiskolákból. Szakmához jutásukat *szakiskolánkban* kívánjuk biztosítani.

A szakiskolai képzés jelenleg zajló átalakítása miatt párhuzamosan kétfél szabályozás szerint zajlik nálunk a szakképzés. Kifutó rendszerben 9./E előkészítő évfolyam után négy éves Számítógép-szerelő, karbantartó képzésen tanulnak diákjaink. A 2014/2015-ös tanévtől megszűnt az előkészítő évfolyam nem értelmi fogyatékos tanulók számára. Ép értelmű, hallássérült tanulóink két, illetve négy évfolyamos képzéseinken vehetnek részt. A szakmai dokumentumok aktualizálása után a 2018/2019-es tanévtől szakiskolánk fogadja az enyhén értelmi fogyatékos tanulókat is, az ő számukra biztosítjuk a törvény által előírt előkészítő 9.E évfolyamot, mely után következnek számukra is a két illetve négy évfolyamos szakmai képzések. A 2020/2021. tanévtől Bőrtárgy készítő évfolyamokat folyamatosan indítunk, de a 2019. évi LXXX. új szakképzési törvény szabályozása következtében a Számítógépes műszaki rajzoló és Számítógép- szerelő, karbantartó szakmák kifutó rendszerben kivezetésre kerülnek. A szakképzési évfolyamokon az Országos Képzési Jegyzékben meghatározott és hallássérültekre adaptált szakképzési követelmények alapján szakmai vizsgára készítjük fel tanulóinkat.

A szakiskolában folyó nevelés, a képességek fejlesztése, a közismereti oktatás és a szakmai képzés szerves egységet alkot. A képességek fejlesztése terén a súlyos beszéd- és nyelvtanulási zavart mutató tanulók adottságaihoz igazodunk.

A szakiskolai oktatás differenciált pedagógiai eljárásokkal támogatja az új ismeretek átadása mellett az általános iskolai ismeretek rendszerezését, a hiányok pótlását, a gyengébb képességű vagy dysphasiás tanulók tovább haladáshoz szükséges szintre fejlesztését.

A szakiskolánkban tanulók nagy része a szakmai vizsga letételével befejezi iskolai rendszerű tanulmányait, ezért különösen nagy figyelmet kell fordítanunk a személyiség-fejlesztésre, az érthető beszéd kialakítására, a tanulók érzelmi kultúrájának gazdagítására, erkölcsi tudatosságuk erősítésére.

A szakiskolai nevelés- oktatás folyamatában a hallássérült tanulókban ki kell alakítani saját egészségük, az emberi környezet és természet megóvására irányuló felelősségérzetet, az igényt a munkatársakkal való hatékony együttműködésre és az egyenrangú, szolidáris viszony kialakítására, a közösségi és az egyéni érdekek egyensúlyának megteremtésére.

A szakiskolai nevelő- oktató tevékenység fontos feladatának tartja a természeti és az épített környezet védelmét, az egészséges életmód értékeinek elfogadását. A matematikai és a természettudományos kompetenciák egyéni adottságokhoz igazodó, differenciált fejlesztésével hozzájárul az élő és az élettelen környezet jelenségeinek és folyamatainak megértéséhez, az ismeretek mindennapi élethelyzetekben való alkalmazásához szükséges kompetenciák fejlődéséhez. A digitális kompetenciák fejlesztésével hozzájárul az önálló információszerzés és –feldolgozás, a digitális kommunikáció képességének kialakulásához, a digitális eszközhasználat színvonalának fejlődéséhez. Hozzájárul a közösségi életbe történő aktív bekapcsolódást segítő szociális kompetenciák fejlődéséhez és vállalkozó állampolgárrá váláshoz.

A szakiskola feladata, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű hallássérült tanulók életpályájuk során ne a társadalom leszakadó rétegéhez tartozzanak, hanem további tanulmányokra is képes, munkavégző és a társadalomba beilleszkedő felnőttekké váljanak.

El kell érni, hogy a tanulók felismerjék a folyamatosan változó társadalmi-gazdasági környezethez történő alkalmazkodás szükségességét. Ki kell alakítani bennük a rugalmas alkalmazkodást lehetővé tevő élethosszig tartó tanulás igényét és képességét. A szakképzés célés feladatrendszere a munka világának a követelmény rendszeréhez igazodik. A képzési forma alapvetően figyelembe veszi az adott szakma társadalomban betöltött reális helyzetét és szerepét, továbbá a szakma vonatkozásában előre prognosztizálható változásokat.

Ezért kiemelt feladatunknak tekintjük a dysphasiás és a hallássérült tanulók esetében a korábban kialakult tudásbeli, képességbeli és szociális hátrányok csökkentését, esetleg felszámolását, és a piacképes szakképesítés megszerzését.

A szakiskolában a kerettantervek alapján meghatározott tananyagok tartalma elsősorban a szakmatanuláshoz szükséges kompetenciafejlesztésre, az ezekhez szükséges tudás megszerzésére, képességek és készségek fejlesztésére irányul, és a tanulók minél cselekvésorientáltabb részvételét feltételezi.

A szakiskolai oktatásnak fel kell készítenie a tanulókat arra, hogy az iskolából a folyamatosan változó világba lépnek, ahol szembesülniük kell a kultúraváltás és a globalizáció jelenségeivel, kihívásaival.

A szakiskolai oktatás alapvető célja tehát, hogy tanulóink képesek legyenek sikeres szakmai vizsgát tenni, majd elhelyezkedni, tudásuk, képességeik és készségeik feleljenek meg a munkáltatók elvárásainak, követelményeinek. A hatékony és motiváló tanulási módszerek elsajátítása révén egyre inkább képessé kell válniuk a szakmai és munkatevékenységek megtanulására, a folyamatos fejlődésre, a szakmán belül a további tanulásra, és szükség esetén a szakmaváltásra. A szakiskolai tanítási- tanulási folyamat során nő a tanulókban a szakmához kapcsolódó ismeretek önálló megszerzésének igénye, alkalmasságuk egyéb ismeretek befogadására. Törekvésünk, hogy a tanulók egy, esetleg két szakma elsajátításával alkalmassá váljanak az egész életen át tartó tanulásra. Újabb szakmák, részszakmák majdani megszerzésével növelhetik esélyüket, hogy halló társaik mellett ők is sikeres munkavállalók legyenek.

A XXI. század szakképző iskolája számára a munkaerőpiacon való megjelenés jelenti a legnagyobb kihívást. A szakmai háttérből kiindulva határozzuk meg a szakma gyakorlása során végzendő tevékenységeket és feladatokat, a tevékenységek elvégzéséhez szükséges képességeket és azok pedagógiai követelményeit. A tanulók szakmai képességei a tevékenység végzése során fejleszthetők. Ezért fontos az elmélet és gyakorlat egységének megteremtése, a gyakorlatorientált képzés megvalósítása. Célunk olyan szakemberek nevelése-oktatása, akik képesek alkotó módon alkalmazni az iskolában gyűjtött ismereteket, továbbá alkalmassá válhatnak a szakmai továbbfejlődésre, felkészültségük alkalmassá tegye őket a fizikai munkára. Általános műveltségüket erősítse az egyes tudományok szakmában való alkalmazási képessége. Erkölcsi magatartásukban az „örök érvényű” emberi tisztesség, a humanitás, a nyíltság, a munka becsülete, a haza szeretete legyenek a meghatározók.

A Szakmai munkánkat meghatározó legfontosabb rendeletek

- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 28/2000. (IX. 21.) OM rendelet a kerettantervek kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról
- Az oktatási miniszter 10/2003. (IV.28.) OM rendelete a kerettantervek kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 28/2000. (IX. 21.) OM rendelet módosításáról
- 2011. évi CLXXXVII. törvény a szakképzésről

- 25/2016. (II. 25.) Korm. rendelet az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárásrendjéről szóló 150/2012. (VII. 6.) Korm. rendelet
- 2016/2017. tanévre vonatkozó szakmaszerkezeti döntésről és a 2016/2017. tanévben induló képzések tanulmányi ösztöndíjra jogosító szakképesítéseiről szóló 297/2015. (X. 13.) Korm. rendelet módosításáról
- 136/2014. (IV. 24.) Korm. rendelet az egyes szakképzési és felnőttképzési tárgyú kormányrendeletek módosításáról
- 315/2013. (VIII. 28.) Korm. rendelet a komplex szakmai vizsgáztatás szabályairól
- 2019. évi LXXX. törvény a szakképzésről
- 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról

a Nat2020. dokumentumhoz kapcsolódó - Közismereti kerettantervek a szakiskolák számára:
Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskola kötelező 9/E előkészítő évfolyamának kerettanterve;
Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók két évfolyamos szakiskolai szakmai oktatásához, képzéséhez alkalmazandó 9–10. évfolyamos közismereti kerettanterv;
- Két évfolyamos szakiskolai oktatás, képzés szakmai kerettantervei – Számítógépes adatrögzítő szakma hallássérültek számára

Szakmai képzés

Szakmai képzésünk célja, hogy az iskolai rendszerben folyó szakmai képzés során tanulóinkat felkészítsük az általa választott Informatikai vagy Könnyűipari szakmacsoportba tartozó, Országos Képzési Jegyzékben (OKJ) szereplő végzettség megszerzésére. Szakmai lehetőségeinket intézményünk Alapító Okirata foglalja magában. A 2019. évi LXXX. új szakképzési törvény szabályozása következtében a Számítógépes műszaki rajzoló és Számítógép- szerelő, karbantartó szakmák kifutó rendszerben kivezetésre kerülnek.
Tanulóink nagy része ép intellektusú hallássérült, akik között jelentős a súlyos beszéd-, olvasás, tanulási zavart (dysphasia) is mutató gyermekek száma. Többségük halmozott fogyatékosságuk miatt a többségi iskolákban integráltan képtelenek az együtt haladásra. Így sokuk lemorzsolódik, kimarad a szak-, illetve középiskolákból. Szakmához jutásukat *szakiskolánkban* kívánjuk biztosítani. A szakképzési és piaci kínálat folyamatos monitorozása alapján piacképes új szakmák indítását tervezzük.

A 2018/2019-es tanévre szakmai dokumentumbővítéssel már felvehettünk enyhén értelmi fogyatékos hallássérült tanulókat, illetve beszédfogyatékos, mozgássérült, gyengénlátó és autizmus spektrumzavarral élő fiatalokat is, így 2018 szeptemberétől előkészítő évfolyamot indítottuk számukra. 2009 óta biztosítunk folyamatosan két éves Bőrtárgy készítő részszakképzést szakiskolánkban, emellett 2023 szeptemberében indul a két éves Számítógépes adatrögzítő szakma. A szakiskolai képzés változásai miatt jelenleg párhuzamosan többféle szabályozás szerint folyik nálunk a szakképzés. A Számítógép-szerelő, karbantartó évfolyamok kifutó rendszerben végzik tanulmányaikat.

Előkészítő, készségfejlesztő 9.E évfolyam

A 2018/2019-es szeptemberétől – fenntartói jóváhagyás és a szakmai dokumentumok módosítása után – újból indítunk előkészítő, készségfejlesztő 9. E évfolyamot, mely most már a törvényi szabályozásnak megfelelően az enyhén értelmi fogyatékos hallássérült tanulókat, valamint a beszédfogyatékos, mozgássérült, gyengénlátó és autizmus spektrumzavarral élő fiatalokat célozza. Alapvető feladata az előzetes tudások megerősítése és tovább építése, alkalmazása, az önálló életvezetési technikák tudatos gyakorlása. Megvalósul a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó gyengébb vagy sérült funkciók korrigálása, kompenzálása; a szakmatanuláshoz, munkába álláshoz szükséges motiváció megteremtése. Az előkészítő kilencedik évfolyamon a közismereti képzés elsődleges feladata a tanulási motiváció felkeltése, az alapismeretek rendszerezése, kiegészítése, stabilizálása, az alapkészségek fejlesztése.

A pedagógus feladata biztosítani az alapfokú iskolai tanulmányaikat befejezett tanulók általános tudásának elmélyítését, illetve szinten tartását, a közismereti órákon a szociális kompetenciák fejlesztését, a személyes jártasságnak, a problémákkal való megbirkózás képességének erősítését célzó tanulási környezetet, a tevékenységközpontú tanulásszervezést. A kompetenciák fejlesztésében megkülönböztetett figyelmet fordít a személyes, a szociális, a kommunikációs és az életvezetési kompetenciákra; és minden tananyagtartalmat a gyakorlati életben előforduló problémák, helyzetek megoldásához kapcsol.

Közismereti tantárgyak

Az előkészítő kilencedik évfolyamon a közismereti képzés elsődleges feladata a tanulási motiváció felkeltése, az alapismeretek rendszerezése, kiegészítése, stabilizálása, az alapkészségek fejlesztése, az eddig tanult ismeretek és készségek továbbfejlesztése, továbbépítése.

A közismereti kerettantervekben azoknak a funkcionális képességeknek, készségeknek és ismereteknek kell előtérbe kerülniük, amelyek a szakképzésben a belépéshez feltétlenül szükségesek.
A közismereti tantárgyak tananyagtartalmához az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendeletet módosító 22/2016. (VIII.25.) EMMI rendelet 11.3 mellékletének kerettanterveit adaptáltuk helyi tantervünkbe, tanulóink speciális igényeinek megfelelően. A helyi tanterv a Pedagógiai Program mellékletében található.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy: a szakiskolában az irodalmi élmény nyújtása mellett az anyanyelvi kompetencia, a kommunikáció fejlesztésének legfontosabb eszköze.
Alapvető *feladata,* hogy a tanulók szövegalkotási tudásának gyarapításával hozzájáruljon a sikeres kommunikációjukhoz, az önkifejezésükhöz.
Célja felkészíteni a tanulót a társas-társadalmi együttéléshez szükséges nyelvi képességekre, beállítódásokra, a kulturált nyelvi magatartásra, segíteni a közvetlen környezetében az emberi, tárgyi viszonyrendszerekben történő eligazodáshoz szükséges beszédképesség kialakítását, a beszéd formai és tartalmi elemeinek, a tiszta artikulációnak, a kommunikációs biztonságérzetnek a fejlődését.
A tanuló képességeihez mérten sajátítja el az anyanyelvű írásbeliség normáihoz alkalmazkodó szövegalkotást, alakítja a kultúrtechnikák gyakorlásával és használatával az alkalmazást. A pedagógus feladata elérni, hogy bővüljön a tanuló aktív és passzív szókincse a szakképzés, a felnőtt élet, a munkavállalás és munkavégzés, valamint a szakmai munka területén.
Legyen képes segítséggel formanyomtatványok kitöltésére, önéletrajz, magán- és hivatalos levelek írására.
Részben önállóan, részben tanári segítséggel tudjon elolvasni egyszerűbb, rövidebb írásos műveket, váljon képessé írásos kifejezésformák befogadására, minél önállóbb értelmezésére. A tantárgy feladata a tanulók kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási képességének továbbfejlesztése, a kommunikációs ismeretek bővítése, a nyelvi alapkészségek építése, az igényes és a helyzethez illő szóhasználat, a mondat- és szövegalkotás gyakorlása.
A tantárgy elsajátítása során kiemelt feladat az önállóságra nevelés és kreativitásra ösztönzés a szövegalkotásban, motiválás az irodalomolvasásra és a köznapi élet hivatalos ügyirataiban való eligazodás támogatása. Fontos az irodalom önmegértést és önmeghatározást elősegítő lehetőségeinek felismerése, a korábban megszerzett kommunikációs és tömegkommunikációs ismeretek szintetizálása, fejlesztése.

A tantárgy segíti a szereplési biztonság kialakítását, és támogatja, hogy a tanuló vegyen részt dráma-, szerep és szituációs játékokban. Kiemelt szerepet kap a tanulási-tanítási folyamatban a pedagógus differenciáló munkája, a fejlesztési követelmények igazítása a fejlődés egyéni üteméhez, a gyakorlatorientált óravezetés, a hétköznapi élet elvárásainak megjelenése, a tantárgy felnőtt életben betöltött mindennapi szerepének hangsúlyozása.
A NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az irodalmi műveket.
A jelnyelv a megértés fontos eszköze a súlyos fokban hallássérült egyének számára az egymás közötti kommunikációban. A hangos beszédet kísérő jelnyelv segítséget nyújt a nyelvi kommunikáció közvetítésében és értelmezésében azokban az esetekben, amikor a nyelvi közlés megértése különböző okok miatt akadályozott (mentális problémák, diszfázia, részképességzavarok,stb.)
A súlyos fokban hallássérült (siket), a beszédfogyatékos és a nyelvi szint elmaradását mutató autizmus spektrumzavarral élő gyermekek/fiatalok ismeretszerzését nehezíti a nyelvi kommunikációs szintjük életkorhoz viszonyított elmaradása. Szókincsük, fogalmi gondolkodásuk szegényes, kifejezésmódjuk kevésbé árnyalt, mint halló társaiké. Az ismeretek megértését segíti a változatos szemléltetés, saját élményen alapuló tevékenységbe ágyazott anyanyelvi fejlesztés, a digitális technika nyújtotta lehetőségek kihasználása. A társas kapcsolatokban, a társadalmi és kulturális tevékenységek során a különböző kommunikációs helyzetekben társadalmilag elvárható, helyes viselkedési formák értelmezése, megértése nyelvi kifejezése valósítható meg. A mindennapi helyzetekben előforduló metakommunikációt tanulják meg helyesen értelmezni. Tudjanak írásban kommunikálni. Fontos a pozitív attitűd kialakítása, mely segíti a nyilvánosság előtti magabiztos megszólalásra való törekvést.
Kiemelt feladatok
– a beszédértés fejlesztése
– a szövegértő olvasás fejlesztése
– konkrét tapasztalatokon alapuló szókincsfejlesztés
– a beszéd használata
– az írásbeli kifejezés fejlesztése
Az egyéni sajátosságok figyelembevételével módosulhatnak a tantárgyi témakörök, tartalmak.
A tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az irodalmi műveket.

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az *erkölcsi nevelés* terén. Lehetőséget teremt a pozitív és negatív példa felismerésére, napilapokban, folyóiratokban a mindennapi élet eseményeiben a helyes magatartás, követendő minta és a helytelen magatartás megkülönböztetésére.

A *nemzeti azonosságtudatot, hazafias nevelést* segíti hazánk múltjának, jelenének megismerésének támogatásával írók, költők és más publicisták művein keresztül.

Az *állampolgárságra, demokráciára* nevelésben fontos szerepet játszik a közéletiség felismerése az olvasott szövegekben, a demokratikus jogokért való küzdelem megjelenésének nyomon követése a múlt irodalmában.

A tantárgy az *önismeret és a társas kultúra* területén a szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztésével segíti a társas érintkezést. Az önismeret fejlesztésére teremt lehetőséget a tanórai teljesítmények értékelése, a tanulói önértékelés jelenléte, a folyamatos visszajelzés gyakorlatának kialakítása. A saját személyiség fejlesztését szolgálják az improvizatív és irányított szerepjátékok, tanórai munkák.

A *testi és lelki egészségre nevelés* területét a tantárgy az egészséges és tudatos életmód jellemzőinek rögzítésével, ismeretterjesztő és irodalmi szövegek megismerésével, a saját személyre vonatkozó lehetőségek megfogalmazásával támogatja.

A családi életre nevelést az írásos művekben megismert pozitív és negatív családpéldák, családmodellek, erkölcsi normák felismertetésével, közös megfogalmazással, a véleménynyilvánítás gyakorlásával segíti.

A *felelősségvállalás másokért, önkéntesség* területen fontos a személyiségfejlesztő nevelés során megjelenő odafigyelés, elfogadás, együttérzés kialakítása irányított megbeszélés során irodalmi művek kapcsán, gyakoroltatás szituációs játékokban, szerepjátékokban.

A tantárgy a *fenntarthatóság, környezettudatosság* kialakulását különböző környezeti tényezők között a helyes szokásrend következetes alakításával (osztály, iskola, könyvtár, színház stb.) éri el.

A *pályaorientációt* a munka világáról szóló ismeretterjesztő, irodalmi művek, publicisztikák elemzésével, megbeszélésével, egy-egy cselekvési algoritmus kialakításával, gyakorlásával, folyamatok kipróbálásával segíti.

Gazdasági és pénzügyi nevelés területen fontos az egyén, a család, a társadalom gazdasági lehetőségeinek változását feltáró művek olvasásával ismeretet nyújtani a tanulóknak a tulajdonviszonyok, az érdekérvényesítés, a munkamegosztás, családi élet, hivatalos ügyintézés, gazdálkodás stb. témakörében.

A *médiatudatosságra nevelést* az ismeretszerzési, művelődési, önkifejező kapcsolatteremtési lehetőségek gyakorlásával segíti. A tanuló a tömegkommunikációs eszközök segítségével tájékozódik a napi eseményekről.
A *tanulás tanítását* az egyénre szabott motiváció, egyéni tanulási módok feltárása segíti, melyre támaszkodva lehet elérni az önálló ismeretszerzési képesség fejlődését egyénre szabott értékelés, feladatadás segítségével.
Az *anyanyelvi kommunikáció* fejlesztéséhez hozzájárul a tantárgy tanítási tartalmait felhasználva, az egyéni különbségeket figyelembe véve, az önkifejezés, a beszédértés és a beszédprodukció fejlesztésével. Gyakorlási lehetőséget teremt arra, hogy a tanuló kulturáltan, adekvát nyelvi eszközöket alkalmazva viselkedjen kommunikációs helyzetekben.
A *szociális és állampolgári kompetencia* területén a kellő önismeret és a másokra való odafigyelés alakításával tudja a tantárgy segíteni a társadalmi beilleszkedést.
A *hatékony önálló tanulás* kompetencia területet az egyéni képességekhez igazodó ütemben és elvárással a tanulás tanításához kapcsolódó tantárgyi elemek elsajátíttatása segíti, felkészít az egész életen át tartó tanulásra, az esetleges pályamódosítás szükségességére.
Az idegen nyelvi kompetencia fejlesztése fontos annak érdekében, hogy az egyéni képességekhez képest megfelelő szinten tudják alkalmazni a szóbeli, írásbeli és jelnyelvi kommunikáció eszköztárát az önkifejezéshez, társas érintkezéshez, önérvényesítéshez. A nyelvhasználat kommunikációs értékűvé fejlesztésével hozzájárul az én- és világkép kialakulásához, a tanuló szükségleteinek felismeréséhez és kielégítéséhez.

Az angol nyelv tantárgy: Idegen nyelvi szempontból ez a fejlesztő szakasz, melynek során a tanulók már rendelkeznek alapvető idegen nyelvi nyelvtani és lexikai ismeretekkel, kialakult bizonyos fokú bátorságuk az idegen nyelvű megnyilvánulásokat illetően. További feladat, hogy ezeket megerősítve, ezekre alapozva, ezt tovább mélyítsük és a lehetőségekhez mérten bővítsük.
Erősítenünk kell a tanulóban az idegen nyelv információt adó szerepét, tudatosítanunk kell, hogy nemcsak ismeretei, hanem társas kapcsolatai is bővülhetnek egy idegen nyelv ismerete által, s a nyelvtanulás folyamán egy másik ország népének kultúráját is megismerheti. Ezen az osztályfokon az élő idegen nyelv tanításának és tanulásának az alapvető célja a kommunikatív nyelvi kompetenciák továbbfejlesztése, mindennapokban használható nyelvtudás megszerzésének elsajátíttatása, praktikus ismeretek nyújtása. Tovább erősítjük a tanulók tudatos nyelvtanulását, motivációját, megalapozva ezzel a későbbi önálló nyelvtanulás lehetőségét.

Az idegen nyelv tanulása során fejlődik a gyermekek erkölcsi, esztétikai érzékük, kötelességtudatuk, kooperáló (~együttműködő) képességük, magyarságtudatuk. A nyelvtanulás folyamatában nemcsak nyelvtani szabályokat sajátítanak el implicit módon, hanem a társas érintkezés szabályait is. Tovább erősödik és tudatosul a tanulókban a nyelvtanulás jelentősége későbbi életükre és esélyegyenlőségük növelésére nézve.

A tantárgy tanítása során támaszkodik a más műveltségi területeken megszerzett ismeretekre, fejleszti a tanulók önismeretét. A tantárgy a digitális kompetencia terület fejlődését segíti a használt infokommunikációs eszközök jeleinek, utasításainak, szimbólumainak megértésével és elsajátításával.

A fejlesztési egységek a „Közös európai referenciakeret" készségeire épülnek, ezek kerültek adaptálásra a súlyos fokban hallássérült tanulók nyelvtanulási igényeire.

A helyi tantervi programunk alapvetően követi a NAT alapján készült kerettanterv idegen nyelvtanulási koncepcióját, céljainak és követelményeinek döntő részét, ugyanakkor sajátossága abban nyilvánul meg, hogy cél- és követelmény-rendszerében, valamint a tanítási anyag elrendezésében megjelenik a hallássérült-specifikus jelleg.

A jelnyelv a hallássérültek sajátos, a nyelvi kommunikációt vizuális úton közvetítő formája. Oktatása valamennyi diákunk, főképp a beszéd és nyelvtanulási akadályozottsággal (diszfázia) rendelkező tanulónk számára kiemelkedően fontos.

A jelnyelv a megértés fontos eszköze a súlyos fokban hallássérült egyének számára az egymás közötti kommunikációban. A hangos beszédet kísérő jelnyelv segítséget nyújt a nyelvi kommunikáció közvetítésében és értelmezésében azokban az esetekben, amikor a nyelvi közlés megértése különböző okok miatt akadályozott (mentális problémák, diszfázia, részképesség zavarok stb.).

Az idegen nyelv elsajátítására való képességet jelentősen befolyásolja a hallássérült tanuló hallásállapota, szókincse, nyelvi kommunikációs szintje. Az idegen nyelv tanulásánál a gyermek egyéni képességeihez alkalmazkodva a nyelv megismerése és elsajátítása, illetve a köznapi élethelyzetekben, vagy egy adott szakmával kapcsolatos kifejezések megértése és használata lehet a cél, melyet korszerű idegen nyelvi tanítási módszerek alkalmazásával és a köznapi helyzetekben történő kommunikációfejlesztéssel kívánunk elérni.

A súlyos fokban hallássérült tanulók oktatásában az élő idegen nyelv tanítása a nyelvi fejlettségi szint függvényében történik. Az oktatás folyamatában jelentős hangsúlyt kap az írásos forma. A NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni a tananyagot.

Az értékelés alól az FPSZ Hallásvizsgáló, Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye, illetve az érintett Szakértői Bizottság által felmentett tanulók számára szervezett foglalkozások elsődleges célja a képességfejlesztés, melynek egyik fő feladata az idegen nyelvi készségek fejlesztése, az idegen nyelv elemi szintű tanulására történő felkészítés. Lehetőséget kell továbbá biztosítani a Szakértő Bizottság által felmentett tanulók számára a jelnyelv választására az idegen nyelvi órák keretében a többi tanuló által tanult nyelv helyett.

Hallássérült gyermekek körében az angol nyelv tanulása során a hallás utáni megértés, a szóilletve beszédelem megfelelő rögzítése akadályokba ütközik. Ennél fogva a programnak része a különböző típusú hallástréningek mellett a vizuális percepció biztosításának fontossága. A vizuális alátámasztás valamint a jelnyelv támogató szerepe elsődleges fontosságú, ám emellett a szájról olvasási képnek is jelentős a szerepe.

A program a követelményekben figyelembe veszi, hogy a súlyos fokban hallássérült tanulók esetében az érthető kiejtésre való törekvés mellett annak elvárása korlátozott. A követelmények, a témakörök tartalma és a nyelvtani fogalmak évfolyamonként elvárt minimumszintje eltérést mutat a halló tanulóktól elvártaktól. A program hosszabb idősávokat biztosít a követelmények teljesítésére.

Szintén korlátozott elvárásokkal élünk diszfáziás, illetve más tanulási zavarban szenvedő tanulóink esetében, akik önhibájukon kívül nem tudnak teljes mértékben eleget tenni a halló tantervi követelményeknek.

Az egyes csoportokon belül a program lehetővé teszi az egyéni szükségleteknek és képességeknek megfelelő kis lépésekben való haladást.

A fejlesztési követelmények, kompetenciák közül a hallássérülésből adódóan az olvasott szöveg értése és az íráskészség kap nagyobb hangsúlyt. A beszédértés és beszédkészség területén a súlyos fokban hallássérült tanulók egyéni adottságaihoz és képességeihez igazítjuk az elvárásokat.

A tanterv tartalmi elemeinek egymás mellé rendelése nem kötelező jellegű. A tananyag elrendezése, sorrendisége megváltoztatható, felcserélhető az alkalmazott tankönyv vagy a csoport igényeitől függően.

***A matematika tantárgy*:** A matematika segítséget ad a természettudományok, az informatika, a technikai, a humán műveltségterületek, illetve a választott szakma ismeretanyagának tanulmányozásához, a mindennapi problémák értelmezéséhez, leírásához és kezeléséhez. Ezért a pedagógusoknak az a törekvésük, hogy a tanulók rendelkezzenek azzal a képességgel és

készséggel, hogy alkalmazni tudják matematikai tudásukat, és felismerjék, hogy a megismert fogalmakat és tételeket változatos területeken használhatják

A matematika tantárgy tanításának célja abban támogatni a tanulót, hogy alkalmazza a matematika eszköztárát a mindennapokban felmerülő feladatok, problémák megoldása során, saját élethelyzeteiben, kialakítani nyitottságát a matematika iránt, fejleszteni együttműködési hajlandóságát a sikeres közös munka érdekében társaival. A szükséges alapismeretek gyakorlása mellett, a gyakorlatias tudás megszerzése is előtérbe kerül.

A tantárgy feladata a gondolkodási funkciók fejlesztése, a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak megismerése, megszilárdítása, a mérések és számítások alkalmazása mindennapi élethelyzetekben, az alkalmazásképes matematikai gondolkodás, és a gyakorlati élet problémái elvont szintű megoldásának megalapozása. A logikus gondolkodás, a racionális érvelés és az ok-okozati összefüggések eredményeinek felismerése és elfogadása, a logikai, matematikai következtetések megismerése, gyakorlása a pedagógus által megtervezett élethelyzetekhez kötötten történik, a matematikai becslések pontosságának növelése, a mennyiségi, térbeli és időbeli változások felismerése, a hatások következtetése is tanulói tevékenységeken keresztül alakul.

Intézményünkben figyelembe vesszük a tanulók speciális oktatási és nevelési igényeit, ezért nagy jelentőséget kap a hiányos ismeretekkel rendelkező diákok felzárkóztatása, az ingerszegény környezetből érkező, hátrányos helyzetűek megsegítése. A vegyes összetételű, hallássérült diákok különböző tanulási nehézségekkel és magatartási problémákkal küzdenek, ezért a helyi tanterv alapján a tanmeneteinket a tanulók tudásszintje alapján állítjuk össze, a tananyagot szükség szerint egyszerűsítjük. Fontos szempont a szövegértelmezés, ami alapja a megértésen alapuló gondolkodásnak, a fogalmak elmélyítése szájról olvasással és jellel, és az új ismeretek előkészítése, befogadása. Hozzá kell szoktatnunk a tanulókat, hogy a feladatok megoldása előtt megoldási tervet, egyes esetekben vázlatrajzot készítsenek. El kell érnünk, hogy a megoldást le is tudják írni. A leírás szabatosságára, a lényeg kiemelésére tanítjuk a gyerekeket, természetesen figyelembe véve a beszédkészségüket. A matematika órákon fokozatosan bővítjük a jelölésrendszert, a szakkifejezéseket jellel történő megsegítéssel, szájról olvasással, vizuális megerősítéssel.

A matematikai gondolkodás fejlesztését a hallássérülés következtében kialakult szűkebb szókincs, és az alacsonyabb nyelvi szint jelentősen befolyásol/hat/ja. A gondolkodás kevésbé flexibilis, esetenként gondot okozhat az egyes témakörök, feladattípusok, műveletek közötti váltás. A matematikai fogalmak értelmezését segíthetik a mindennapi élethelyzetek (pl. vásárlás, mérés, bankolás, térbeli tájékozódás, tapasztalatok) tanórai modellezése valamint

verbális megfogalmazása. Kiemelt jelentőségű a speciális szemléltetés és a segédeszközök használata.
Az auditív csatorna részleges vagy teljes kiesése miatt a matematikai kompetencia kialakulásához több időre, rendszeres gyakorlásra, ismétlésre van szükségük.
A NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.
A 9.E évfolyamon a tantárgy jelentős szerepet kap a *pályaorientáció* területén a munkatevékenységekkel, szakmákkal összefüggő matematikai, logikai ismeretek megerősítésében, lehetőséget adva az egyéni képességek és érdeklődés megismerésére, a szakmaválasztási döntés előkészítésének támogatására.

A *gazdasági és pénzügyi nevelés* terén támogatja a minél önállóbb felnőtt életre történő felkészülést, a jövedelem és kiadások megismerésének függvényében felkészít a munkabér és más pénzeszközök célszerű felhasználására. A *fenntarthatóság, környezettudatosság* terén segíti a mennyiségek, összehasonlítások megismerésével, megértésével a takarékos életvitel lehetőségét, a tudatos törekvést az anyagok, az energia és az idő praktikus és rugalmas beosztására.
Anyanyelvi kommunikáció kompetenciaterületen segíti a szabatos, pontos közlést a hétköznapi életben alkalmazott logikai következtetések segítséggel történő megfogalmazásában, az okokozati összefüggések felismerésében. A *matematikai* kompetenciaterületen alkalmas a hétköznapi életben való biztonságos eligazodáshoz szükséges ismeretek és jártasságok fejlődésének segítésére. A matematikai ismeretek segítik a szakmai ismeretek elsajátítását, a pénzkezelés szabályait, az időben és térben való tájékozódást. A *természettudományos és technikai* kompetenciaterületet segíti a tárgyak, formák, jelenségek tulajdonságainak megismerésével, a folyamatok megértésére törekvéssel. A *digitális kompetenciaterület* ismeretei bővülnek a matematikai számítások, mérések, folyamatok megismerésére alkalmazott informatikai eszközhasználat lehetőségeinek megteremtésével. Az adatok, táblázatok, grafikonok értelmezésének megismerése nagyban segítheti a tanulót a mindennapokban, és különösen a média közleményeiben való reális tájékozódásban.

A természetismeret tantárgy: három részből áll: Biológia - Egészségtan, Fizika - Kémia és Földrajz. Különösen fontos szerepet játszik a testi és lelki egészségre nevelés területén a környezet biológiai, fizikai, kémiai hatásainak felismerésével, a veszélyek elkerülésének

bemutatásával és az anyagok biztonságos felhasználásának megismertetésével. Fontos szerepet tölt be a mindennapi gyakorlatban előforduló tevékenységekhez alkalmazott eljárások természettudományos hátterének megismertetésével, a nem látható és nem érzékelhető veszélyforrásokra történő figyelemfelhívással. Segíti a biztonságos önálló életvitelt, a felelős viselkedést a környezet megismertetésével.

A *fenntarthatóság, környezettudatosság* területén a környezetbarát szemlélet alakításával, a természet megóvására és az anyagokkal való takarékosságra neveléssel jelenik meg.

A *természettudományos és technikai kompetenciaterület* fejlesztését segíti a gyakorlati életben előforduló folyamatok, jelenségek megértésével és alapvető óvatosság kialakításával az egészségvédelem, balesetvédelem és környezetvédelem érdekében**.**

A biológia és egészségtan tantárgy: tanításának célja fenntartani a tanulók természet iránti érdeklődését; olyan tanulókat nevelni, akik nyitottak a világra, a lehetőségeikhez képest felismerik a problémákat, keresik a jelenségek okait. A korábbi ismeretekre és tapasztalatokra építve fejleszti a természeti jelenségek megfigyelése iránti érdeklődést. Törekszik az elsődlegesen tapasztalati úton szerzett elemi ismeretek beépítésére, a tapasztalható jelenségek, folyamatok elemzésére.

A tantárgy célja hétköznapi példákkal, rávezetéssel, tudatosítással, gyakorlati alkalmazással kialakítani az egészség- és környezetvédelmi ismeretek megerősítését, a környezetvédő magatartást. Az érzelmi intelligencia mozgósításával formálni a természetbarát, ökologikus szemléletet, példák bemutatásán keresztül segíteni az összefüggések feltárását. A gondolkodás rugalmasságának, a kritikai, a problémamegoldó gondolkodásnak a fejlesztése sok életszerű példán, gyakorlaton át. A megismert, megtapasztalt összefüggések felismerése, megfogalmazása segíti a tudományosan megalapozott ismeretek elsajátíttatását az emberi test működéséről, az egészséget megóvó életvezetési szabályok kialakítása érdekében. A felnőtté válással járó lehetőségek és kötelezettségek megismertetése, a felelősség tudatosítása a családdal és a tágabb környezettel kapcsolatban támogatja, megkönnyíti a felnőtt életben való sikeres helytállást, megteremti a nyitottságot az egészséget veszélyeztető szokások és az egészség megőrzését segítő lehetőségek gyakorlati megismeréséhez. A természetismeret tantárgy különösen fontos szerepet játszik a pozitív életvezetési stratégiák kialakításában, elfogadtatásában, az életvezetési készségek fejlesztésében.

A tantárgy érinti az elemi balesetvédelmi és munka-egészségügyi ismereteket, hazánk egészségügyi hálózatának, társadalombiztosítási rendszerének és a fontosabb betegjogoknak a megismertetését, az egészséges életmód előnyeinek tudatosítását, a megelőzés jelentőségének

felismertetését, az egészségmegóvás szabályainak, az egészségügyi intézmények szolgáltatásai igénybevételének, a gyógyszerfogyasztás és gyógyszerkezelés szabályainak elsajátíttatását.
A szakiskolai biológia tantervben kifejeződő értékrendszer tükrözi a NAT-ban meghatározott közös értékeket, azonosíthatók benne a NAT-ban kiemelt kompetenciák, mindez oly módon, hogy a szakiskolákra jellemző funkció a legteljesebb mértékben megvalósulhasson. A szakiskolai biológia tantervben foglaltak alkalmasak a kompetenciák fejlesztésére, meghatároznak egy egyszerű, de koherens biológiai műveltségképet, segítik a differenciált és gyakorlatorientált tanulást és útmutatásokkal szolgálnak mind a kiemelt, mind a műveltségi területhez rendelt fejlesztési feladatok teljesítéséhez.
A szakiskolai biológia tanterv oly módon igyekszik meghatározni a tantárgy tartalmi követelményeit és fejlesztési feladatait, hogy ezzel elősegítse a szakiskolai nevelés és oktatás hozzájárulását a környezeti és gazdasági fenntarthatóság kialakulásához és a társadalom felelősségtudatának erősödéséhez. Figyelmet fordít az emberiség előtt álló közös, globális természeti-környezeti problémákra, hangsúlyozva az egyén és a kisebb és nagyobb közösségek felelősségét a veszélyek csökkentésében, elhárításában. A szakiskolai biológia tanterv alapvető céljának tekinti tanulók a felnőtt életének sikeressége szempontjából kiemelt fontosságú kulcskompetenciák fejlesztését, az egész életen át tartó tanulásra való felkészítést, a személyközpontú, interaktív, tapasztalati tanulásra alapozó tanulási eljárások és módszerek terjedésének elősegítését, ezzel is csökkentve a szakiskolai tanulók szociális-társadalmi hátrányait.
A NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

A kémia és fizika tantárgy: Kiemelten fontos a tanulók érdeklődésének fenntartása a mindennapi életben felfedezhető fizikai jelenségekkel kapcsolatban, a környezetkímélő és védő magatartás tudatos vállalására nevelés. A napi problémák megoldásához szükséges a fizika tudománya által nyújtott ismeretek hasznosságának felismerése. A gyakorlati élet szempontjából fontos ismeretek adása a fénytan körében. Az ember életvitele szempontjából elengedhetetlenül fontos fizikai ismeretek összekapcsolása az emberi érzékszervek működésével.
Az elektromos jelenségek és az elektromos áram hatásainak megismerése a háztartásban és munkahelyen előforduló elektromos gépek, berendezések biztonságos használata érdekében történik.

A tudományosan megalapozott alapismeretek nyújtása a kémia tárgyköréből az elsajátított környezetvédelmi ismeretek aktivizálását, a környezettudatos magatartás kialakítását segíti. A mindennapi kémiai jellegű problémák támogatják az önálló véleményalkotást, annak tudatosítását, hogy környezetünk számos energiaforrása nem megújuló, szükség van a gazdaságosságra, a takarékosságra. Kiemelt szerepet kap a baleset-megelőző cselekvési eljárások elsajátíttatása a kémiai anyagok felhasználása során.
A NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

A földrajz tantárgy: megismerteti a tanulókkal az ember életteréül szolgáló Földet, a természet és a társadalom főbb sajátosságait, kölcsönhatásait. Tananyaga komplex és szemléletformáló, hiszen a természettudományok, a társadalomtudományok, illetve egyéb környezettudományok szempontjai szerint vizsgálja a környezeti jelenségeket és folyamatokat. A szakiskolák tananyaga az általános természeti és társadalmi-gazdasági folyamatok térbeli és időbeli változásainak vizsgálatával, a kölcsönhatások feltárásával és a tanultak alkalmazásával valósítja meg szemléletformáló szerepét.
A tantárgy oktatásának célja, hogy a tanulók megértsék a természeti környezet társadalomra gyakorolt hatásait és azok időbeli változásait. Lássák, hogy a társadalom működése visszahat a természeti környezetre, és annak kedvező, illetve kedvezőtlen változásait idézi elő. Ez tudatos környezeti magatartást, az erőforrásokkal való ésszerű gazdálkodást kíván.
A tantárgy a hazai és az európai természeti, társadalmi, kulturális és tudományos értékek megismertetésén keresztül járuljon hozzá a hazához való kötődés, a reális alapokon nyugvó nemzet- és Európa-tudat kialakulásához. Segítse elő a különböző társadalmi csoportok, nemzetiségek, népek életformája, kultúrája, értékei iránti érdeklődés és tisztelet kialakulását. Célja továbbá, hogy megismertesse az egyre növekvő társadalmi igények kielégítéséért folyó termelőtevékenységet. Megértesse a termelés és a fogyasztás viszonyát, növekedésük korlátait, következményeit, a Föld globális problémáit. Ráébressze a tanulókat cselekedeteik környezeti következményeire, és felismertesse lehetőségeiket, tennivalóikat a környezetükért.
A szakiskolai földrajzoktatás az életkori sajátosságoknak és a szakirányú képzés igényeinek figyelembevételével továbbfejleszti és elmélyíti a tanulók alapozó szakaszban megszerzett tudását és képességeit. A tanulásnak olyan fejlesztési, illetve a tanulás tanulását segítő stratégiákra kell épülnie, amelyek figyelembe veszik a tanulók eltérő ismeret- és képességszintjéből adódó sajátosságait, illetve eltérő ismeret-felhasználói igényeit és a

differenciált oktatás elveinek alkalmazásával fejleszti tovább a földrajzi kompetenciákat az egyén képességeinek, adottságainak megfelelői ütemben.

A földrajz tantárgy komplex ismeretanyaga révén segíti a tanulók eligazodását a munka világában. Lehetővé teszi számukra, hogy a későbbiek során bekapcsolódjanak a tovább- és átképzésbe, illetve késesek legyenek ismereteik és képességeik folyamatos bővítésére. Hozzájárul ahhoz, hogy az iskolából kilépő diákok jó szakemberekké váljanak, biztonsággal eligazodjanak a globalizálódó világ társadalmi-gazdasági és környezeti folyamataiban, és képesek legyenek felelős döntéshozatalra állampolgári szerepeik gyakorlása során.

A tananyag feldolgozása során el kell érni, hogy a tanulók ismerjék meg a legfontosabb földi képződményeket, természeti jelenségeket, folyamatokat és összefüggéseket. Értsék a természeti feltételek és a társadalmi-gazdasági jellemzők közötti kapcsolatokat. Vegyék észre, hogy a természet egységes egész, a Föld egységes rendszer, amelyben az ember természeti és társadalmi lényként él; a földi rendszer működését kedvezőtlenül befolyásoló társadalmi és egyéni cselekedetek visszahatnak az ember életére.

A tanulók ismerjék a választott szakmájukkal kapcsolatos természetföldrajzi és társadalmigazdasági tényeket és folyamatokat. Legyenek képesek arra, hogy ismereteiket felhasználják a mindennapi élet szempontjából fontos döntések meghozatalában. Rendelkezzenek valós képzetekkel a környezeti elemek méreteiről, a számszerűen kifejezhető adatok és az időbeli változások nagyságrendjéről. Legyenek képesek különböző földrajzi adatsorok és mutatószámok alapján tendenciák megfogalmazására.

Legyenek képesek gazdasági-pénzügyi ismereteik birtokában a kezdeményező, kreatív, vállalkozó állampolgár szerepének betöltésére.

Legyenek képesek földrajzi kompetenciáik szintjének reális értékelésére. Alakuljon ki bennük az igény arra, hogy későbbi életük folyamán önállóan tovább gyarapítsák földrajzi-környezeti ismereteiket és képességeiket. Legyenek birtokában a földrajzi ismeretek elsajátítást segítő hatékony tanulási módszereknek. Váljanak alkalmassá a nemzeti, az európai és az egyetemes természeti és kulturális értékek befogadására, legyenek képesek felismerni az azokban rejlő esztétikai értéket.

A tanulók legyenek képesek a másokkal együtt végzendő közös munkára, együttműködésre a földrajzi ismeretszerzés és az ismeretek alkalmazása során. Tudják használni a különböző információhordozókat (tematikus és különböző méretarányú térképek, ismeretterjesztő irodalom, folyóiratok, statisztikai kiadványok, lexikonok, CD-ROM, internet). Legyenek képesek a digitális kompetenciák alkalmazására a földrajzi tartalmú információk

megszerzésében és feldolgozásában. Tapasztalataikat, véleményüket szabatosan fogalmazzák meg a szakkifejezések megfelelő használatával.
A szakiskolai szakasz kezdetére a nyelvi készségek olyan szintjére juttatható el a súlyos fokban hallássérült tanulók egy része, amely alkalmassá teszi őket az egyre önállóbb ismeretszerzésre, szövegalkotó műveletek végzésére, a korszerű műveltség iskolai tartalmának birtoklására. Ennek megfelelően valamennyi műveltségi területen megjelenik az anyanyelvi készségek intenzív fejlődése (szóbeli és írásbeli közlés gyarapodása, a beszéd- és szövegértés készségei, az aktív és passzív szókincs növekedése, a passzív szókincs aktivizálási folyamatának gyorsulása). Vannak azonban olyan tanulók is, akiknél a fenti készségek csak alacsonyabb szinten jelennek meg, akiknél az egyre önállóbb ismeretszerzés csak alacsonyabb szinten tapasztalható meg.
A jelnyelv a megértés fontos eszköze a súlyos fokban hallássérült egyének számára az egymás közötti kommunikációban. A hangos beszédet kísérő jelnyelv segítséget nyújt a nyelvi kommunikáció közvetítésében és értelmezésében azokban az esetekben, amikor a nyelvi közlés megértése különböző okok miatt akadályozott (mentális problémák, diszfázia, részképesség zavarok stb.).
Az összefüggések felismeréséhez, az általánosításhoz több segítséget kell adnunk. Fontos a szemléltető anyag jó kiválasztása, a tanári magyarázat következetessége .A szóbeli kommunikációt az órákon jelnyelv használatával egészítjük ki. Így a jelnyelv a szóbeli kommunikáció és a szájról olvasás mellett nagymértékben elősegíti az órákon az ismeretek megértését, a térképek, ábrák, diagramok elemzését és a szóbeli feleleteket. Az órákon nagyon sok szemléltető eszközt: ábrákat, képeket, vaktérképeket, video bejátszásokat használunk. E szemléltető eszközök hagyományos megjelenítése mellett, a Mozaik tankönyvkiadó által készített Mozabook digitális tananyagát is használjuk a tanítás, tanulás folyamatában. Ennek használata a hallássérült tanulóink vizuális fejlettségének minél nagyobb mértékű kiaknázását segíti elő, egyben lehetővé teszi a tananyag megfelelő mélységű elsajátítását.
A NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

Az etika tantárgy: a tantárgy kiemelt célja a szakiskolában a felnőtt élettel összefüggő tevékenységek, magatartási formák megítélésének helyességére nevelés, a különböző élethelyzetekben adódó döntések, cselekedetek motivációinak felismerése. Mindezt támogatja az emberi tulajdonságok széles körének bemutatása és megismerése, a pozitív és negatív

tulajdonságok megkülönböztetése, az emberi, társadalmi kapcsolatokhoz szükséges etikai normák tudatosítása, a kapcsolatokban a nemi, vallási, etnikai, társadalmi hovatartozás miatti megkülönböztetés elítélése mellett az elfogadásra, toleranciára nevelés.

A pedagógusnak abban van szerepe, hogy támogatja az érzelmek kimutatását, azok megfelelő formáinak elsajátítását, mások érzelmeinek megértését. A nézeteltérések megvitatásában a kulturált formák iránti igényt helyzetgyakorlatok, szerepjátékok segítenek felkelteni, amelyek az érdeksérelmek miatti ellentétek kölcsönös konszenzuson alapuló feloldására neveléshez is megfelelő hátteret adnak. Az önismeretre és mások megismerésére törekvés iránti igény kialakítása, a saját belső tulajdonságok fejlesztése is tevékenységbe, adott szituációba ágyazottan történjen.

Kiemelt feladat a családi, iskolai, munkahelyi viselkedés kontrollja, a munkával létrehozott értékek megbecsülése.

A tantárgy legfontosabb pedagógiai jellemzője az értékek közvetítése, valamint az, hogy társadalmunk közös, alapvető normái egyre inkább a tanulók viselkedésének belső szabályozó erőivé váljanak. Az életkorra jellemző önállósodást a speciális szakiskola azzal támogathatja, hogy megteremti a véleményt, választást és döntést igénylő helyzeteket, a valóságoshoz hasonló morális dilemmák mérlegelésének lehetőségét.

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az *erkölcsi nevelés* területén az élet minden szegmensét befolyásoló, elfogadott erkölcsi normák, minták, követendő példák megismerésében, az értékek megbecsülésére nevelésben; az emberi magatartás, motivációk, konfliktusmegoldások és kommunikáció során a megértő, a toleráns, a tanuló saját és mások értékeit tiszteletben tartó viselkedés kialakításában.

Az *önismeret és társas kultúra* terén segíti a reális és valós énkép kialakulását, a belső tulajdonságok megismerését, az emberi kapcsolatok dinamikájának megértését. A tanuló felismeri a közösségben élés és a közösséghez tartozás kötelezettségei és előnyei egyensúlyának fontosságát.

A *testi és lelki egészségre nevelésben* fontos szerepet játszik az egészséges társas kapcsolatok kialakításának és fenntartásának támogatásában, az öröm és bánat egyéni és közösségi megosztásával az egészséges lélek megőrzésének lehetőségében. Megerősíti az egymásra figyelés és egymás segítése iránti igényt, a baráti kapcsolatok fontosságának felismerését. A *családi életre nevelésben* a tantárgy segíti az együttélés szabályainak, a szülői, testvéri és párkapcsolatoknak a megértését és tiszteletben tartásukat, a magánélet védelmét.

A *szociális és állampolgári kompetenciákat* a tantárgy a társadalmi igényeknek megfelelő viselkedési és kommunikációs lehetőségek bemutatásával, felismerésével segíti.

A hallássérült tanulók szókincse, fogalmi gondolkodása szegényes, kifejezésmódjuk kevésbé árnyalt, mint halló társaiké. Az ismeretek megértését segíti a változatos szemléltetés, saját élményen alapuló tevékenységbe ágyazott anyanyelvi fejlesztés, a digitális technika nyújtotta lehetőségek kihasználása. Ebből kifolyólag az erkölcstan órákon rendszeresek a szerepjátékok, helyzetgyakorlatok, amelyek segítségével könnyebben megértik a tanulók a helyzetek jelentését, értelmét, abból a következtetéseket, tanulságokat könnyebben le tudják vonni. Az erkölcstan órákon a hangzó beszéd mellett az írott nyelvet és a jelnyelvet is ugyanúgy alkalmazzuk.

A NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

Az állampolgári ismeretek tantárgy: legfontosabb célja a tanulót felkészíteni az őt körülvevő társadalomban való eligazodásra, a szociális környezet szervezeteinek, szabályainak megismerésére, az önálló életvezetéshez szükséges alapismeretek, készségek elsajátításának megalapozása. Az alapfokú iskolai tanulmányaikat befejezett tanulók általános tudása, kommunikációs készsége igen változatos, ezért a tantárgy fő feladata a hiányosságok pótlása, a tanulási készségek fejlesztése, a jó képességű, érdeklődő tanulók differenciált fejlesztése, Erdélyből érkezett diákjaink megismertetése az anyaországgal. A társas kapcsolatokban a nemi, vallási, etnikai, társadalmi hovatartozás miatti megkülönböztetés elítélése mellett az elfogadásra, toleranciára, együttérzésre nevelés.

Minden diáknak fontos megismernie az állampolgári jogokat és kötelezettségeket, a demokratikus társadalmi intézményrendszert, a legfontosabb társadalmi, gazdasági és politikai szervezeteket. A tantárgy segít felismerni azt, hogy felelősek a saját életükért, az őket körülvevő közösségi környezetük alakításáért. Megismerik a családi élethez, a munkavállaláshoz, a szabadidő eltöltéséhez kapcsolódó intézmények szerepét, feladatait. Bővülnek ismereteik a mindennapi életvezetéshez kapcsolódó önérvényesítés és a segítségkérés lehetőségeiről.

A gazdasági és pénzügyi nevelés terén támogatja a minél önállóbb felnőtt életre történő felkészülést, a tanulás és a munka jelentőségének felismerését. A jövedelem és kiadások megismerésének függvényében felkészít a munkabér és más pénzeszközök célszerű felhasználására. Fejleszti a kritikai érzéket az őket körülvevő világ történéseivel kapcsolatban.

A NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

A tantárgy segítséget nyújt az *erkölcsi nevelés* terén a közösségi életben való aktív részvételre és véleménynyilvánításra ösztönzésben, a társadalmi igazságosság felismertetésében és az ehhez kapcsolódó intézményrendszer igénybevételének bemutatásában.
Erősíti a *nemzeti azonosságtudatot és a hazafias nevelést* az ország irányításában, védelmében, a társadalmi béke megőrzésében szerepet vállaló intézmények működésének megismertetésével, a társadalmi tevékenységekben való aktív részvétel támogatásával. A *felelősségvállalás másokért, önkéntesség* területén segíti a közösség aktív tagjává válást, a környezet iránti figyelem fontosságának, a segítségnyújtás és segítségkérés lehetőségének felismerését.
A *gazdasági és pénzügyi nevelés* területén a tanuló felkészül a pénzkezeléssel és gazdálkodással összefüggő intézményrendszer igénybevételére.
Anyanyelvi kommunikáció kompetenciaterületen a tantárgy segítséget nyújt a hivatalos szervekkel való kommunikációban, az ügyintézéseknél használatos nyelvezet megismerésében, a személyes adatok gyakorlásában.
A *digitális kompetencia* területet erősíti a társadalmi kommunikációban használatos weboldalak, online adatlapok megismerése, a társadalmi, gazdasági élet eseményeinek nyomon követése az informatikai rendszereken keresztül.
A *szociális és állampolgári kompetencia* területet támogatja az állampolgári jogok és kötelességek gyakorlási lehetőségeinek bemutatása, a demokratikus intézményrendszer megismerése.
A tantárgy fontos szerepet játszik a tanulók reális önismeretének és önbizalmának kialakításában, a tanulók aktív részvételével a munkavállalói kompetenciák és a munkavégzéssel kapcsolatos motiváció fejlesztésében.

Az informatika tantárgy: Az információs kultúra alapjainak gyakorlatorientált megismerése a tanulókat hozzásegíti a munkájukhoz, az életvitelük alakításához szükséges információk korszerű, gyors megszerzéséhez, feldolgozásához és alkalmazásához. Az informatika tantárgy célja tudatosítani az informatikai eszközök szerepét, fontosságát az élet különböző területein. Az önálló számítástechnikai produktum (pl.: rajz, levél, névjegy stb.) létrehozásának élménye, az alkotás élményének biztosítása motiválja a tanulókat, a gyakorlat során egyre tudatosabban használják az informatikai eszközöket.
A tantárgy a szakmai ismeretekhez kapcsolódó internetes és más tömegkommunikációs technikák alkalmazásának tudatos megismertetésével, új tartalmak felkutatására nevel. Ismeretkörei, fejlesztési területei hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanuló az információs társadalom

aktív tagjává válhasson. Az informatikai eszközök használata olyan eszköztudást nyújt a tanulóknak, melyet a tanulási folyamat közben bármely ismeretszerző, -feldolgozó és alkotó tevékenység során alkalmazni tudnak. Ennek érdekében fontos a rendelkezésre álló informatikai és információs eszközök és szolgáltatások megismerése, működésük megértése, az egyéni szükségleteknek megfelelő szolgáltatások kiválasztása, és célszerű, értő módon való kritikus, biztonságos, etikus alkalmazása.

Az ismeretek elsajátítása során a tanulók megismerik és gyakorolják az informatikai eszközök tudatos használatát, rajzos-szöveges dokumentumok létrehozását, átalakítását, formázását. Megismerik a hatékony, céltudatos információszerzést az internetről, információ küldését és fogadását csoportos kommunikációs eszközök segítségével, internetes portálok, szöveges és képi információforrások használatát, tanulmányi feladatokhoz kereső kérdések megfogalmazását. A tanulók képessé válnak adatgyűjtésekre – játék az adatokkal, csoportosítások, rendezések, összehasonlítások.

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az *önismeret és társas kultúra fejlesztésében* az internethasználattal összefüggő magatartási és etikai szabályok betartásával, a társadalmi kapcsolattartás elektronikus formáinak megismerésével. A *médiatudatosság* területén az informatikai eszközök használati szabályozásának, a függőség elkerülésének tudatos irányításával, az internetes tartalmak valóságtartalmának szűrésével kap eszközöket a tanuló a függőség elkerülésére.

A tantárgy fontos szerepet tölt be a *digitális kompetenciaterület* fejlesztésében az informatikai eszközök használatának készségszintűvé emelésével, a gyakorlati élet minden területére kiterjedő felhasználás lehetőségeinek bemutatásával.

A NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

A műszaki rajz és vizuális nevelés tantárgy: A rajzolás a vizuális megismerés és közlés lényegmegragadó alapeszköze. A rajztanítás célja, hogy fejlessze a gyermekek látáskultúráját, finommotorikáját; érzelmeikre és értelmükre hatva hozzájáruljon személyiségük fejlődéséhez. Az ábrázolás célja, hogy megfelelő térszemléletet alakítson ki a tárgyak és azok síkbeli ábrázolásának összekapcsolásával, fokozatosan fejleszteni a látvány megfigyelésén alapuló, komoly koncentrációt igénylő rajzolást, festést.

A rajztanítás feladata a vizuális kultúra alapértékeinek közvetítése, a vizuális kulturáltság megszerzéséhez szükséges ábrázoló-alakító, eszközhasználati, technikai képességek fejlesztése, alkotó, cselekvő magatartás és szemléletmód kialakítása.

A tantárgy segít megérteni az arányok jelentőségét, meghatározni a tárgyak formai karakterét. A tanuló megérti és megpróbálja megjeleníteni a téri helyzeteket, képessé válik a vizuális kommunikáció dekódolására, értelmezni próbálja a vizuálisan rögzített közléseket. A rajztanítás során fejlődik a tanuló finommotorikai képessége, a szem-kéz koordináció és a megfigyelő képesség, amely mind megalapozza a szakmai gyakorlatban alkalmazott technikákat.

A tantárgy gyakorlati tevékenységeinek fontos célja az érzéki tapasztalás, a környezettel való közvetlen kapcsolat fenntartása, erősítése, ezáltal a közvetlen tapasztalatszerzés, az anyagokkal való érintkezés, az érzékelés érzékenységének fokozása. További cél tudatosítani az érzékelés különböző formáinak (például látás, hallás, kinetikus érzékelés) kapcsolatát, amely a számítógépes környezet bevonásával képes egy újabb, „más minőségű" intermediális szemléletet is kialakítani. A fejlesztés átfogó célja segíteni a tanulókat abban, hogy képesek legyenek az őket érő hatalmas mennyiségű vizuális és térbeli információt, számtalan spontán vizuális hatást minél magasabb szinten, kritikusan feldolgozni, a megfelelő szelekciót elvégezni, értelmezni, továbbá ezzel kapcsolatos önálló véleményt megfogalmazni.

A tanuló a képek, látványok nézegetése során tapasztalatokat gyűjthet, azokat megfogalmazza, választ témához illő képeket, anyagokat, fejlődik a kreativitása.

Felismeri és értelmezi a környezetben, lakásban, öltözékben megjelenő üzenethordozó tárgyak, formák, színek jelentőségét.

A vizuális nevelés tantárgy különösen fontos szerepet játszik az *önismeret és a társas kultúra* területén a vizuálisan megjelenő ismertető jegyek, megkülönböztető jelzések megismerésével, az önálló ízlésvilág kialakításának segítésével. A *médiatudatosságra nevelést* a tömegkommunikációs eszközök divatformáló hatásának felismerésével és az irányzatok közötti választás támogatásával alakítja. Segíti az önálló, tudatos stílus kialakítását.

Az *esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség* kompetenciaterületet fejleszti a kreativitás, az alkotókedv folyamatos fenntartásával, a tevékenységekkel szerzett vizuális tapasztalatokra biztatással, a környezet és az alakító tevékenység eredményeinek megfigyelésével.

A NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

A testnevelés tantárgy: A testnevelés és sport műveltségtartalma - már a kritikus gondolkodásra alapozva – ezen az iskolafokon tovább mélyíti és bővíti a sportolás, aktív pihenés alkalmazásához szükséges ismereteket és mozgásos tevékenységeket és az ehhez tartozó kompetenciákat. Ebben a szakaszban a munkaerőpiac kompetenciaelvárásainak és a Nemzeti alaptanterv kulcskompetenciáinak tudatosítására és a NAT-nak megfelelő sportműveltség, sportágismeret elsajátítására kell elsősorban törekedni. További cél az önálló felelősségvállalás, a munkavállalásra alkalmazhatóság, a munkabírás, a tanulás és mozgás helyes aránya, a választás a saját előnyben részesített rekreációs terület irányába kialakítása, és az azokkal kapcsolatos tudás összefoglalása, továbbfejlesztése. A műveltségterület ebben az életszakaszban közvetíti a civilizációs betegségek ismeretét, felismerési módjait, az ezek elleni küzdelem lehetőségét, módját.

A diák alapvetően képessé válik az eddig megszerzett tudás, kompetenciák birtokában a tárgyi és eszköztudását fejleszteni, valamint felelősen végig tudja gondolni a jövőjét sarkalatosan befolyásoló események fontosságát, azok szerepét. A kerettantervben megjelenő mozgásos és kognitív tartalmak sikeres akkomodációjának érdekében inkább a tanuló változó körülményekhez kapcsolódó alkalmazkodóképessége és nem a mozgásreprodukáló képessége kerül fejlesztésre. A különböző testgyakorlási formák hozzájárulnak az általános értékteremtés mellett a közös és az egyéni érdekek képviseletéhez, valamint erősítik a tantárgy alapvető és aktuális motivációs tényezőit, pl. ötletszerzés, élményszerzés, jókedv, kaland, testformálás, fogyókúra, párválasztás, kikapcsolódás, feszültséglevezetés, örömszerzés, baráti kör, önmegvalósítás, teljesítménykontroll, sportolási divatok.

A kívánt célállapotban a közoktatási tanulmányait befejező fiatal képes a mozgáskommunikáció sokoldalú felhasználására, az iskolai testnevelésben tanult testgyakorlati ágak technikájának teljesítményhez kötött bemutatására, a testi képességekhez, az egészséges életmódhoz kapcsolódó ismeretek alkotó felhasználására, az egyéni és társas játékok, sporttevékenységek szervezéséhez szükséges ismeretek átadására és bemutatására.

A kerettanterv minden tanuló számára biztosítani kívánja a hatékony és élményszerű motoros tanulást. Módszereiben döntően a játékos cselekvéstanulást, az adekvát játékok és versengések alkalmazását helyezi előtérbe. Az egységesség és differenciálás elvét az általa vezérelt gyakorlatok során a legfőbb értékek közé sorolja. Ebben az oktatási szakaszban is megkülönböztetett figyelmet fordít a belső, didaktikai differenciálásra. Ez a záloga annak, hogy minden tanuló eljusson a megszerezhető tudás legmagasabb szintjére és megvalósulhassanak a társadalmi érdekeket is kifejező tantárgyi célok. A differenciálás alappillérei a tanulói képességek különbözősége, a motivációs háttér és a testneveléshez kapcsolódó egyéni célok. A

fejlesztő munka igazodik a tanulásban mutatkozó alapvető tendenciákhoz, de az oktatásinevelési folyamatban bekövetkező változásokhoz is. A belső didaktikai differenciálás emeli a motoros tanulás, de egyúttal a személyiségfejlesztés egyéb dimenzióiban bekövetkező fejlesztés hatásfokát is. A motoros tanulás sajátossága ugyanis, hogy a tudáshoz, a teljesítményhez vezető úton formálódnak az értelmi, érzelmi-akarati, szociális képességek és tulajdonságok. A fejlesztés várt eredményei ennek megfelelően a készségekben, a képességekben, az ismeretekben és az attitűdökben megfogalmazható követelményeket is tartalmaznak.

A közoktatási folyamat kimeneti szakaszához közeledve a tudatosan tervezett, rendszeres képzésben megjelenik a testkultúrához tartozó, a sportkultúrát és sportműveltséget fejlesztő szabály-, élettani, anatómiai, oktatás, megteremtve a szükséges alapot és lehetőséget a *demokráciára nevelés és az erkölcsi nevelés* segítéséhez. Az évfolyamszakasz vége az általános műveltséget elmélyítő, pályaválasztási szakasznak tekinthető – előtérbe lép a *pályaorientáció, a saját életút iránti felelősségvállalás*. A tanulók értik, tudják a kultúra és a testkultúra kapcsolatrendszerét, a mozgásigény és mozgásszükséglet alakulását a biológiai fejlődéssel összhangban, az önálló testedzés elméleti és gyakorlati alapjait, a testi képességek és a mozgásműveltség sokoldalú fejlesztésének módozatait, a *testi és a lelki egészség* megőrzésére vonatkozó lehetőségeket. Az alternatív, szabadtéri sportok kapcsán hangsúlyt kap a *környezettudatos* nevelés is.

Mindezek adják az egészségtudatos, sportos felnőtt élet megélésének bázisát. Megteremtik az élethosszig tartó mozgásos tevékenységekhez szükséges felelős döntések elegendő és rugalmasan bővíthető információs készletét – kiteljesedik az *önértékelés*. Kialakítják a társas viszonyokba ágyazott személyes identitást, és képessé teszik a fiatalt arra, hogy a sportban átélt konkrét élményeket szimbolikus síkon értelmezze, az élet más területén szerzett tapasztalataival összevesse, és az összefüggéseket megértse – ezáltal erősödik a *nemzeti öntudat, a hazafias nevelés*.

Ebben a szakaszban célként jelenik meg az iskolai műveltség differenciált megszilárdítása, amelyben már feltűnnek a szakképzés előkészítéséhez, a pályaválasztáshoz, a munkavállalói szerepekhez szükséges kompetenciák. Ez a szakasz a tudás alapvető tényezőit és összetevőit a tartalomba ágyazott képességfejlesztés elvének a szem előtt tartásával szilárdítja meg. Ebben az életkorban már kiemelten valósulhat meg – a kognitív fejlesztési oldal figyelembevételével – a testnevelés és sport oktatásában az alapvető egészséggel és önismerettel kapcsolatos értékek elsajátítása.

A tanulók képesek legyenek objektív módon elemezni saját egészségi állapotukat, ismerjék az egészségkárosító tényezőket, azok hatását, elkerülésük módját.
A sikeres interperszonális részvétel érdekében elengedhetetlen a viselkedési szabályok és az általánosan elfogadott magatartás megértése, ezáltal fejlődik a *szociális és állampolgári* kompetencia. E kompetencia alapját az a készség képezi, hogy építő módon tudjanak tanulók *kommunikálni*, nézőpontokat kifejezni és megérteni, bizalmat keltő módon tárgyalni, és képesek legyenek az együttérzésre. Az egyénnek tudnia kell kezelni a stresszt és a frusztrációt, és építő módon kell ezeket kifejezésre juttatnia, továbbá különbséget kell tudnia tenni a személyes és a szakmai szféra között.
A hatékony *tanulás* kompetencia segítségével a tanulók egyénileg és csoportban is meg tudják szervezni saját edzettségük eléréséhez szükséges tevékenységüket, ideértve az idővel és információval való hatékony bánásmódot. A kompetencia magában foglalja az egyén tanulási folyamatának és szükségleteinek ismeretét, az elérhető lehetőségek felismerését, és az akadályok megszüntetésének képességét az eredményes edzettség és teherbírás érdekében. Ez az új tudás és készségek megszerzését, feldolgozását és asszimilálását, továbbá útmutatások keresését és alkalmazását jelenti. Ennek birtokában fejlesztik a tanulók azon képességeiket, ami rávezeti őket arra, hogy a feladatok végrehajtásában az előzetesen tanultakra és az élettapasztalatra építsenek, annak érdekében, hogy a tudást és készségeket helyzetek sokaságában tudják használni.
A sport- és mozgáskultúra bázisára építve fejlődik a *vállalkozói kompetencia*, miszerint egyénileg s csapatban is képesek a személyek dolgozni. Kialakul az egyén saját erős és gyenge pontjai megítélésének képessége, valamint az a képesség, hogy az egyén a kockázatokat értékelni és adott esetben vállalni tudja. A mozgásminőség és mozgás kivitelezésének elemzésén keresztül fejlődik az *esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség.*

Iskolánkban a testnevelés speciális szerepe többirányú. A fejlesztésnek figyelembe kell vennie a tanulók adottságait, az átlagosnál gyakrabban előforduló mozgáskoordinációs zavarokat, testi fejlődési rendellenességeket, térbeli orientációs zavarokat. A tehetséggondozás fontos területe is egyben, ahol a hallássérült tanulók jó adottságaikat fejlesztve a halló társaikkal azonos teljesítményekre képesek. Feladata a fizikai munkavégzésre történő testi és pszichikai felkészítés, a motoros képességek fejlesztése, fizikai kondíció növelése, egészséges életre nevelés, mozgásigény kialakítása, a halló gyermekekkel való kapcsolatok kiépítése, versenyhelyzetek teremtése.

Tekintettel iskolánk speciális helyzetére (súlyos fokban hallássérült gyermekek), az oktatás folyamán különös gondot fordítunk a feladatok pontos elmagyarázására, helyes megértetésére. Ehhez speciális kiegészítésként a verbális közlés mellett jelnyelvet is alkalmazunk. Természetesen így gondolunk arra is, hogy ennek felfogására, megértésére több időre van szüksége tanulóinknak.

Mivel gyerekeink sérülésükből adódóan (egyénileg eltérő mértékben) labilisabb egyensúlyérzékkel rendelkeznek, ennek kompenzálására speciális egyensúlygyakorlatokat végezünk. Ennek fokozott fejlesztése is elősegíti és lehetővé teszi tanulóinknak a testnevelés tantárgy követelményeinek elsajátítását.

Pályaorientáció, gyakorlati oktatás, szakmai alapozó elméleti és gyakorlati oktatás

A pályaorientáció és a szakmai alapozó oktatás a 9./E évfolyamon folyó oktatás. A gyakorlati oktatás és a szakmai alapozás keretében a tanulók megismerkednek a kiválasztott szakmacsoport jellemző technológiáival, az itt használt anyagokkal, megismerik a szakmacsoportba tartozó szakképesítéseket, ezáltal segítséget kapnak a számukra leginkább megfelelő szakképesítés kiválasztásához. Az oktatás célja a szakmacsoportokban való eligazodás, a jellemző technológiák, anyagok bemutatása, és olyan kompetenciák elsajátítása, amelyek hatékonyan segítik a sikeres helytállást a szakképzési évfolyamon, és lehetővé teszik a tanulószerződés megkötését. A pályaorientáció célja a sikeres pályaválasztáshoz és életpályaépítéshez szükséges személyes aktivitások megtervezése, a motivációban szerepet játszó egyéni képességek és készségek felismerése, tudatosítása, a tanulásból a munka világába való átmenet előkészítése.

További célja, hogy segítse a választott munkaterülethez szükséges kompetenciák (*anyanyelvi kompetencia, szociális és állampolgári kompetencia és gazdasági, pénzügyi kompetencia*) megismerését, igényelje ezek fejlesztését.

Fontos szerepet játszik az *állampolgárságra és demokráciára nevelés* területén a munkahelyi demokrácia és munkavállalói lehetőségek bemutatásával, az *önismeret és társas kultúra* területén az egyéni képességekhez mért pályaválasztás és szakmatanulás lehetőségeinek felismertetésében.

A pályaorientáció összekapcsolja a különböző tantárgyak közös elemeit. Az oktatás tartalma elsősorban a tanulók tapasztalataira épül. A pályaorientáció során a tanuló megismeri a betölthető foglalkozásokat, a tanulható szakmákat és összeegyezteti azokat személyiségével, ambícióival. A pályaorientáció és a gyakorlati oktatás integrálva is oktatható.

A szakiskolákban a *szakmai alapozó elméleti és gyakorlati* oktatás keretében a különböző szakmacsoportok általános bevezetése, készségek, képességek fejlesztése folyik, tevékenységorientált formában. A szakmai alapozó elméleti és gyakorlati oktatás célja a tapasztalatszerzés, a megalapozott pályaválasztási döntés megerősítése. Ezt a programban részt vevő tanulók helyzete, motivációs szintje elkerülhetetlenné teszi. A program nem korlátozódik a manuális munkára. A gyakorlati problémákhoz kapcsolódik, amelybe az adott foglalkozási területek igényeihez szervesen illeszkedő műveltségmodulok is integrálódnak. A szakiskolában a gyakorlati oktatást, és a szakmai alapozó gyakorlati oktatást iskolai tanműhelyben (tankertben, tanirodában) kell megszervezni.

A szakmai alapozó elméleti és gyakorlati oktatás keretében egy szakmacsoport közös ismereteinek nyújtása; készségek, képességek fejlesztése folyik, ahol a tanulók megismerkednek a kiválasztott szakmacsoport jellemző technológiáival, a felhasznált anyagokkal, megismerik a szakmacsoportba tartozó szakképesítéseket, s felkészülnek az Országos Képzési Jegyzékben szereplő konkrét szakképesítés kiválasztására.

A szakmaválasztásnál figyelembe kell venni intézményünk tárgyi és személyi adottságain, a szakma keresettségén – elhelyezkedési lehetőségek – kívül elsősorban tanulóink speciális helyzetét. Különös figyelmet kell fordítani a megérthetőség biztosítására, mely a szakmai ismeretek elsajátításán, a gyakorlat megszerzésén kívül a balesetmentes oktatást – majd munkavégzést biztosítja.

A pályaorientáció tantárgy: kiemelt célja a sikeres pályaválasztáshoz és életpálya-építéshez szükséges személyes aktivitások megtervezése, a motivációban szerepet játszó egyéni képességek és készségek felismerése, tudatosítása, a tanulásból a munka világába való átmenet előkészítése.

A tantárgy célja, hogy a tanulóban felkeltse az érdeklődésének, fizikai és értelmi képességének megfelelő, lakóhelyén reálisan elérhető munkakör és munkavégzés iránti érdeklődést, segítse a választott munkaterülethez szükséges kompetenciák megismerését, igényelje ezek fejlesztését. A pályaorientáció során a tanuló megismeri a betölthető foglalkozásokat, a tanulható szakmákat és összeegyezteti azokat személyiségével, ambícióival.

A pályaorientáció támogatja a tanulót abban, hogy megismerje a betölthető foglalkozásokat, tanulható szakmákat, és megpróbálja azokat összeegyeztetni saját személyiségével, ambícióival, lehetőségeivel. Megismeri és elsajátítja a munkavállalással és munkavégzéssel kapcsolatos ügyintézések, adminisztrációs teendők alapjait, felismeri ezek fontosságát. Az előkészítő évfolyam során a tantárgy különösen fontos szerepet játszik az *állampolgárságra és*

demokráciára nevelés területén a munkahelyi demokrácia és munkavállalói lehetőségek bemutatásával, az *önismeret és társas kultúra* területén az egyéni képességekhez mért pályaválasztás és szakmatanulás lehetőségeinek felismertetésében.
A pályaorientáció feladata a munka világának bemutatása a lehető legszélesebb körben és az egyéni lehetőségek, a választott szakmai képzés megismertetése, megszerettetése. Fontos a munka fontosságának és a megtermelt értékeknek a felismerése, a munkavégzés megbecsülésére nevelés. *Gazdasági és pénzügyi nevelés* területén lényeges a munkavállalás és a munkavégzés szerepének felismerése a megélhetés megalapozásában, a munkahelyi feladatok ellátása és a munkahely megtartásának fontosságára nevelés. A tanulók megismerik a munka világának hazai és európai sajátosságait, jellemzőt, értékeit, a munkaerőpiac lehetőségeit, a különböző kultúrák munkavállalást, egyéni életutat befolyásoló hatását.
A tantárgy az *anyanyelvi kompetenciaterületet* a munka világával kapcsolatos ismeretek körével, a szakmai nyelv megismertetésével segíti. Támogatja a munkahelyi kommunikáció megismerését, az önkifejezést a vállalt és ellátott feladatokkal kapcsolatban. A *szociális és állampolgári kompetenciaterület* fejlődését segíti a társadalmi munkamegosztás szerkezetének és okainak megismertetésével, a munkakörök egymásra utaltságának bemutatásával és az egyéni munkavállalói fontosság érzésének kialakításával. Fejleszti az önismeretet a munkaképesség, pályaalkalmasság és egyéni életpálya lehetőségének feltárásával. A kapcsolatteremtés és kapcsolattartás formáit bővíti a munkahelyi kommunikáció elvárt szabályainak és lehetőségeinek gyakorlásával.
A NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

A szakmai alapozó ismeretek tantárgy: célja a siket és nagyothalló tanulók az egyéni életpályaelképzelések, az egészségügyi, fizikai és pszichikai tényezők alapján – a pályaválasztási döntés segítése. Megismerteti a választott szakmák munkakörülményeit, a munkahelyek szerkezetét, az álláslehetőségeket, a különböző szakmacsoportokat, foglalkozásokat, tevékenységformákat. A feltételek függvényében egy vagy több szakterületen gyakorlatorientált, általános szakmai ismereteket nyújt.
A szakiskolában a szakmai alapozó oktatás keretében a tanulók az általános szakmai elméleti ismeretek elsajátítása mellett a gyakorlatban is megismerkednek a kiválasztott szakmacsoport jellemző technológiáival, a felhasznált anyagokkal, megismerik a szakmacsoportba tartozó

szakképesítéseket és felkészülnek a Szakképzési Jegyzékben szereplő konkrét szakképesítés vagy rész-szakképesítés kiválasztására.
A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelés területén, a munkahelyeken, műhelyekben elvárt viselkedés megismertetésével, az önismeret és társas kapcsolati kultúra területén a munkatársi kapcsolatokban szokásos együttműködési képességek kialakításával, a munkavezetővel és a kollégákkal történő kapcsolattartás gyakorlásával.
A testi és lelki egészségre nevelés területén a munkaképesség és állóképesség fejlesztése és megtartása érdekében a saját személyre vonatkozó ismeretek nyújtásával.
A felelősségvállalás másokért, önkéntesség területén segíti felismerni a munkavégzéssel összefüggő veszélyek elkerülését segítő technikákat, megalapozza a műhelyekben szükséges, szerszámokkal, tevékenységekkel kapcsolatos óvatosságot, odafigyelést a saját és a munkatársak épségét veszélyeztető tényezők és folyamatok elkerülésére. A testi és lelki egészségre nevelés területén megismerteti az egyes foglalkozások egészségügyi, fizikai és pszichikai kockázatait, ezek elkerülésének lehetőségeit és a sérülések, károsodások megelőzésének fontosságát.

Az anyanyelvi és jelnyelvi kommunikáció fejlődését és a kommunikációs stratégiák helyes alkalmazását a tantárgy a szakmai nyelv gyakorlásával, a munkatársakkal és munkavezetővel szükséges önkifejezés segítésével és a munkafeladatok és utasítások megértésének támogatásával segíti. Elősegíti helyzethez illő szóhasználattal az információ kérését szóban és írásban, segít kulturált nyelvi formában a vélemény, kritika, vita megfogalmazásában. A szociális és állampolgári kompetencia területén erősíti az együttműködést, a munkafegyelem kialakulását, a felelősségvállalást, a társadalmi cselekvőképesség növelését, a szabálykövető magatartás elfogadását, az erőfeszítést, a monotónia-tűrést a munkafolyamatokban, élethelyzetekben. Fizikai és szociális helyzetekben eredményes alkalmazkodást biztosító szilárd szokásrendszert alakít ki.
A siket és nagyothalló tanulók vizuális képességére támaszkodva hangsúlyos szerepet kap többféle ábrázolási mód elsajátítása, gyakorlása a szakmai alapozás keretein belül.
Az előkészítés célja abban támogatni a tanulót, hogy alkalmazza a matematika eszköztárát a mindennapokban felmerülő feladatok, problémák megoldása során, saját élethelyzeteiben, kialakítani nyitottságát a szakma iránt, fejleszteni együttműködési hajlandóságát a sikeres közös munka érdekében társaival. Az előkészítő ismeretek felkészítik a diákokat arra, hogy a következő években sikeresen megtanulják a szakmát. A szükséges alapismeretek gyakorlása mellett, a gyakorlatias tudás megszerzése előtérbe kerül.

A tantárgy feladata a gondolkodási funkciók fejlesztése, a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak megismerése, megszilárdítása, a mérések és számítások alkalmazása mindennapi élethelyzetekben, az alkalmazásképes gondolkodás és az ok-okozati összefüggések eredményeinek felismerése és elfogadása.
A tantárgy jelentős szerepet kap a megfelelő szakma területén a munkatevékenységekkel, szakmákkal összefüggő matematikai, logikai ismeretek megerősítésében, lehetőséget adva az egyéni képességek és érdeklődés megismerésére, a szakma választási döntés előkészítésének támogatására.
A *gazdasági és pénzügyi nevelés* terén támogatja a minél önállóbb felnőtt életre történő felkészülést, a jövedelem és kiadások megismerésének függvényében felkészít a munkabér és más pénzeszközök célszerű felhasználására. A *fenntarthatóság, környezettudatosság* terén segíti a mennyiségek, összehasonlítások megismerésével, megértésével a takarékos életvitel lehetőségét, a tudatos törekvést az anyagok, az energia és az idő praktikus és rugalmas beosztására.
Anyanyelvi kommunikáció kompetenciaterületen segíti a szabatos, pontos közlést a hétköznapi életben alkalmazott logikai következtetések megfogalmazásában, az ok-okozati összefüggések felismerésében. A *matematikai* kompetenciaterületen alkalmas a szakmai életben való biztonságos eligazodáshoz szükséges ismeretek és jártasságok fejlődésének segítésére. A matematikai ismeretek segítik a szakmai ismeretek elsajátítását, a pénzkezelés szabályait, az időben és térben való tájékozódást. A *természettudományos és technikai* kompetenciaterületet segíti a tárgyak, formák, jelenségek tulajdonságainak megismerésével, a folyamatok megértésére törekvéssel. Az adatok, táblázatok, grafikonok értelmezésének megismerése nagyban segítheti a tanulót a szakmai elmélet megértésében és elmélyítésében.

A NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

Az ***osztályközösség építő (OKÉ)*** tantárgy: Az osztályfőnöki óra sajátos szerepet tölt be a tantárgyak rendszerében. Tartalmai, tevékenységei közvetlenül szolgálják a nevelést, mintegy szintetizálva az egyes tantárgyakban közvetített fejlesztési, nevelési célokat, az iskolai nevelési folyamatot, lehetőséget biztosítva a tanítási órákon elsajátítottak elmélyítésére, aktualizálására, a tudásanyagnak értékmozzanatokkal történő felruházására. Az osztályfőnöki óra az

osztályfőnöki tevékenység tanórai kereteként, tematikusan segíti a tanulók megismerését, az egyéni sajátosságokhoz illeszkedő személyiségfejlesztést.

A cél alapvetően az, hogy az osztályba járó tanulók idővel valódi közösséget alkossanak, mert ennek a kialakulása/kialakítása nagymértékben hozzájárulhat ahhoz, hogy a tanulók iskolával és tanulással kapcsolatos kedvezőtlen attitűdjei megváltozzanak. Az órákon a legfontosabb cél a tanulók minél nagyobb arányú bevonása az osztály munkájába, és ezen belül a tanulói aktivitás erősítése, amely az egyik legfontosabb eszköz lehet a tanulási kudarcok leküzdésében. A legfontosabb – és ez minden évfolyamra értendő – a tanulói személyiség komplex fejlesztése, amelynek középpontjában az iskola, a tanulás, a közösség elfogadása áll.

Célja fejleszteni – a konkrét tapasztalatok és élmények feldolgozásával, értelmezésével – a szociabilitást, a testi-lelki harmóniát, a tanulók társas, egyéni és iskolai kapcsolatait, a szabálytudat erősítését. Fontos, hogy hozzájáruljon – az egyéni szükségletek mentén – az énkép, az önértékelés alakításához, a közösen kialakított magatartási és viselkedési szokások elsajátításához, az önbizalom, az öntudatos és a környezetért is felelős magatartás, a világgal szembeni pozitív beállítódás, a demokrácia tisztelete, a tolerancia, az őszinte kommunikáció, az értelmes kockázatvállalás attitűdjeinek kialakulásához.

Feladata erősíteni – az alkalmazott terápiás eljárásokkal –az önismeretet, az önelfogadást és az önfejlesztést, biztosítani a szociális attitűd légkörét, a konfliktusok kezelésének konkrét megoldását helyzetgyakorlatokon, megélt, átélt élményeken keresztül. A tantárgy tudatosítja az értékek védelmével kapcsolatos felelősséget, bemutatja a közvetlen környezet humán értékeit. Az osztályfőnöki óra feladata, hogy kapaszkodókat adjon a serdülőkor testi-lelki változásaihoz – a tanuló számára lehetőséget adjon a saját élmények, vélemények megvitatására.
Riportok, filmek, cikkek, rövid tanulmányok értelmezésével, megvitatásával – saját élmény eseti bekapcsolásával – adjon pontos képet és iránymutatást az élvezeti szerek veszélyeiről, a deviáns magatartás következményeiről. A tanulók saját tapasztalatokat szereznek – események, történések közös elemzésével, egyéni vagy segítséggel, közösen végzett gyűjtőmunkával – a felelős állampolgári viselkedésről, a környezettudatos, fenntartható fejlődésről. Felkészíti a tanulókat a pályaválasztásra, a reális életcélok megfogalmazására, a tanuló tapasztalatokat gyűjt a munka világáról, a szakmákról.
A tantárgy feladata továbbá a vonzódások, lehetőségek mérlegelése – szakmatanulási lehetőségek az egyéni képességnek megfelelően –, a képességfejlesztés útjainak, módjainak számbavétele az életcélok elérése érdekében.

A tantárgy az *erkölcsi nevelés* terén, irodalmi művek, irodalmi szereplők megismerésén keresztül támogatást nyújt pozitív és negatív példák felismerésére, pozitív mintakövetésre; *nemzeti öntudat, hazafias nevelés* területén hazánk múltjának, jelenének megismerésére az írók, költők szemével.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelés terén szerepet játszik az olvasott szövegekben a közéletiség felismerésében, a múlt irodalmában a demokratikus jogokért való küzdelem megjelenésének nyomon követésében.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése területen fontos szerepet tölt be a tantárgy, a szóbeli/jelbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztésével segíti a társas érintkezést. Az önismeretet fejleszti a tanórai teljesítmények értékelésével, folyamatos visszajelzéssel, segíti a saját személyiség megismerését az irányított szerepjátékokkal, tanórai munkával.

A *testi és lelki egészségre nevelésben* az egészséges és tudatos életmód jellemzőinek megismerésével rövidebb, könnyen érthető ismeretterjesztő és irodalmi szövegekben, ezek felismerésével, saját személyre vonatkozó lehetőségek megfogalmazásával vesz részt.

A *családi életre nevelést* az irodalmi művekben megismert pozitív és negatív családpéldák, családmodellek, erkölcsi normák felismertetése, közös megfogalmazás, véleménynyilvánítás gyakorlása erősíti.

A *felelősségvállalás másokért, önkéntesség* területet támogatja a személyiségfejlesztő nevelés során megjelenő odafigyelés, elfogadás, együttérzés, segítés irányított megbeszélése irodalmi művek kapcsán, illetve ezek gyakoroltatása szituációs játékokban, szerepjátékokban. A *fenntarthatóság, környezettudatosság* terület egyre tudatosabbá válik a helyes szokásrend következetes alakítása során különböző életterekben (osztály, iskola, kollégium, család stb.). A *pályaorientáció t*erületét támogatja a munka világáról szóló ismeretterjesztő, irodalmi művek elemzésével, megbeszélésével, saját lehetőségek és motivációk összevetésével.

Gazdasági és pénzügyi nevelés területen komplex ismereteket nyújt az egyén, a család, a társadalom gazdasági lehetőségeinek bemutatásával a tanulóknak a tulajdonviszonyok, az érdekérvényesítés, a munkamegosztás, családi élet, hivatalos ügyintézés, gazdálkodás stb. témakörökben.

A *médiatudatosságra nevelést* segíti az ismeretszerzési, művelődési, önkifejező kapcsolatteremtési lehetőségek, infokommunikációs eszközök igénybevételének gyakorlásával.

A *tanulás tanítása* területet támogatja az egyénre szabott motiváció, egyéni tanulási módok feltárásával, egyénre szabott értékeléssel, az önálló ismeretszerzési képességek fejlesztésével.

A kulcskompetenciák közül az *anyanyelvi kommunikáció* hangsúlyos, a tantárgy tanítási

tartalmait felhasználva, az egyéni különbségeket figyelembe véve kell szerepet kapnia az önkifejezésnek, a beszédértés és a beszédprodukció fejlesztésének.

A *személyes és társas kapcsolati kompetencia* fejlődését, a társadalmi beilleszkedést a kellő önismeret alakításával tudja a tantárgy segíteni.

A 9. előkészítő évfolyam óraszámai a 2020/2021. tanévtől

Tantárgy	**9.E.**
Szakmai elmélet	**-**
Szakmai gyakorlat	**-**
Összesen:	**0**
Közismereti órák:	
Magyar nyelv és irodalom	5
Idegen nyelv	2
Matematika	5
Természetismeret	3
Társadalomismeret	-
Állampolgári ismeretek	1+1
Vizuális kultúra	2
Digitális kultúra	2+1
Pályaorientáció	1+1
Szakmai alapozó ismeretek	4
Testnevelés és sport	5
Osztályfőnöki óra	1
Összesen:	**31**
Szabadon tervezhető közismereti óra	**3**
Mindösszesen:	**34**

Habilitációs és rehabilitációs órák felhasználása:

Tantárgy	9/E.
Egyéni anyanyelvi nevelés	7
Anyanyelvi fejlesztés	2
Szaktárgyi nyelvi fejlesztés	1
Könyvtárismeret	1
Informatika	0,5
Jelkommunikáció	1,5
Összesen	**13**

A habilitációs és rehabilitációs órák száma nem, de elosztása módosítható az igények, a tanulói összetétel és a tanulólétszám függvényében.

Szakmai évfolyamok Közismereti oktatás ép értelmű, hallássérült tanulóink számára

Helyi tantervünket az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendeletet módosító 22/2016. (VIII.25.) EMMI rendelete 8. melléklete alapján az általános szakiskolai kerettantervi tartalmak adaptációjával készítettük a helyi igények maximális figyelembe vételével.

Kommunikáció – Magyar nyelv és irodalom

Az olvasási, a szövegértési és a kommunikációs készségek, képességek fejlesztése döntő szerepet játszik a társadalmi beilleszkedésben és sikerességben, ezért kitüntetett szerepet játszik a szakiskola közismereti programjában. A társadalmilag elfogadott kommunikációs formák, viselkedésminták megismerése és használati módjuk elsajátítása nagyrészt e tantárgy keretei között zajlik. A tantárgy tanításának alapvető célja a biztos alapkészségek kialakítása:, a helyesírás, az olvasás és a kommunikáció. A program ugyanakkor lehetőséget teremt arra is, hogy a tanulók művészeti, irodalmi tájékozottságot szerezzenek, ízlésük, véleményük formálódjon, képesek legyenek köznapi, közéleti és művészeti témákról is beszélgetni. A kerettanterv épít a diákok életében is egyre nagyobb szerepet betöltő digitális és vizuális kultúrára (fotó, film, digitális tartalmak stb.), illetve a média pozitív és negatív jelenségeinek értelmezésére is. A fiatalok sokszor könnyebben jutnak el a virtuális világ és vizualitás felől a szövegekhez, mint fordítva. A most szakiskolába kerülő fiatalok már a Z generáció tagjai, akik a digitális világba születtek, teljes természetességgel használják a digitális eszközöket, szabadidejükben a világhálón élnek, sokkal nehezebben illeszkednek be szűk, valóságos

környezetükbe. A kerettantervnek és a hozzá kapcsolódó közismereti programnak ezt figyelembe kell vennie. Ugyanakkor a média működésének, illetve a manipuláció hatásmechanizmusainak megértése is nagyon fontos cél.

A Kommunikáció – magyar nyelv és irodalom (KOMA) műveltségterület a Szaki programban kitüntetett szerepet játszik, mert az alapvető kulcskompetenciák közül többnek a fejlesztésében is jelentős helye van: az anyanyelvi és a kulturális kompetencia fejlesztésében elsőrendűen, ezen kívül a tanulási képességek fejlesztésében, a szociális és állampolgári kompetencia erősítésében, sőt a digitális kompetencia fejlesztésében is. Az általános iskolát végzett tanulók jó része az alapvető kompetenciák hiányával érkezik a szakiskolába, tehát egy alapos mérés után fokozatos, egyénre szabott fejlesztésben kell részesülniük. Az általános iskolából hozott hiányok csökkentése mellett tovább kell fejleszteni kommunikációs és szövegértési/szövegalkotási képességeiket. A NAT-ban is megfogalmazott nevelési célok tekintetében elsőrendű szerepe van a műveltségterületnek abban, hogy a tanulók önismerete, erkölcsi magatartása, felelősségvállalása, jövője, szakmai pályája iránti elkötelezettsége megfelelően alakuljon. Ezt a fejlesztést a 9. évfolyamon tervszerűen kell elkezdeni, hogy mire a tanulók elhagyják a szakiskolát, és munkába állnak, felelősségteljes állampolgárokká, a társadalom hasznos tagjaivá váljanak.

Tanulóink súlyos fokban – siket – és kevésbé súlyosan, közepes fokban hallássérült – nagyothalló – gyermekek, akik hallásvesztesége a főbb beszédfrekvenciákon oly mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek. A halláskárosodás miatt teljesen elmarad vagy erősen sérül a beszéd és a nyelvi kompetencia. Korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás is, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége. A siket diszfáziás tanulók számára egyéni lehetőség a jelnyelv használata a kommunikáció során, ennek fejlesztése alapvető feladat.

Hallássérült tanulóinknál elsődleges az írott kommunikációs forma fejlesztése is, mellyel megfelelő beszédkészség megléte nélkül is képesek lesznek a halló társadalomba való beilleszkedésre, kommunikációra, információszerzésre.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésére-oktatására a NAT által meghatározott irányelvek alapján a nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva, az alábbiakat figyelembe véve kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb idősávokat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;

- igény szerint sajátos, a fogyatékossággal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíttetni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar jelnyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába.

Így a tantárgyi követelményeknek való megfelelést – az oktatás területén lehetséges eszközök és módszerek kiaknázása mellett – minden esetben az egyéni képességek, adottságokhoz viszonyítottan várjuk el.

Matematika

A matematikatanítás célja és ennek kapcsán feladata: megismertetni a tanulókat az őket körülvevő konkrét környezet mennyiségi és térbeli viszonyaival, megalapozni a korszerű, alkalmazásra képes matematikai tanulásához, a mindennapok gyakorlatához szükséges matematikai ismereteket és eszközöket. Intézményünkben figyelembe vesszük a tanulók speciális oktatási és nevelési igényeit, ezért nagy jelentőséget kap a hiányos ismeretekkel rendelkező diákok felzárkóztatása, az ingerszegény környezetből érkező, hátrányos helyzetűek megsegítése. A vegyes összetételű, hallássérült diákok különböző tanulási nehézségekkel és magatartási problémákkal küzdenek, ezért a helyi tanterv alapján a tanmeneteinket a tanulók tudásszintje alapján állítjuk össze, a tananyagot szükség szerint egyszerűsítjük. Fontos szempont a szövegértelmezés, ami alapja a megértésen alapuló gondolkodásnak, a fogalmak elmélyítésének szájról olvasással és jellel, és az új ismeretek előkészítése, befogadása. Hozzá kell szoktatnunk a tanulókat, hogy a feladatok megoldása előtt megoldási tervet, egyes esetekben vázlatrajzot készítsenek. El kell érnünk, hogy a megoldást le is tudják írni. A leírás szabatosságára, a lényeg kiemelésére tanítjuk a gyerekeket, természetesen figyelembe véve a beszédkészségüket. A matematika órákon fokozatosan bővítjük a jelölésrendszert, a szakkifejezéseket jellel történő megsegítéssel, szájról olvasással, vizuális megerősítéssel. A NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

A siket, ép intellektusú tanulók között jelentős azoknak az aránya, akik súlyos beszéd-és nyelvtanulási zavar tüneteit mutatják (pl. diszfázia), jelentős elmaradást mutatnak a beszéd megértésében és kivitelezésében, az írásos kifejezésben. Oktatásunkban - az illetékes szakértői bizottság javaslata alapján – szükség esetén indokolt a jelnyelv alkalmazása

Kiemelt figyelmet fordítunk a súlyos fokban hallássérült tanulóink beszédéből eredő hátrányok kompenzálására, kiküszöbölésére, valamint az egyéni adottságok figyelembe vételével társuló különböző tanulási nehézségek (pl.:diszkalkulia), részképességek, illetve pszichés zavarok leküzdésére.

A matematika tanulásának eredményeként a tanulók megismerik a világ számszerű vonatkozásait, összefüggéseit, az ember szempontjából legfontosabb törvényszerűségeket, relációkat. A tantárgyi ismeretek elsajátítását olyan problémák, eljárások alkalmazásával kell segíteni, hogy a tanulók ismerjék fel a matematika gyakorlati életben és más ismereteik bővítésében való alkalmazhatóságát, és hasznosítsák is azt. Mindezek elemzéséhez, megismeréséhez, de elsősorban szakmai gyakorlati alkalmazásához legyenek algebrai, halmazelméleti, geometriai ismereteik, melyekkel képessé válnak a világ térbeli, időbeli folyamatainak objektív értelmezésére, a változás, fejlődés tendenciáinak felismerésére.

A tanulási folyamatot, a tevékenységeket úgy kell megszervezni, hogy növekedjék a tanulók figyelem-koncentrációja, fejlődjék önálló és logikus gondolkodásuk, kreativitásuk, problémaés összefüggés-felismerő és a fegyelmezett, precíz (kooperatív) munkára való képességük, bővüljön kommunikációs terük (szöveg, ábra, jelrendszer), legyen igényük a folyamatos önellenőrzésre.

Mindezen célok elérése érdekében a hangsúlyokat a következő területekre, tevékenységekre helyezzük:

― a hétköznapok matematikája (gyakorlat, becslés, kerekítés, fejben számolás);

― kommunikáció fejlesztése (szöveges problémamegoldás);

― szövegek matematikai tartalmának értelmezése, elemzése;

― kombinatorika, valószínűség, statisztika elemei;

― matematikai modellek és alkalmazhatóságuk;

― algoritmus, kiszámíthatóság;

― mennyiségek közötti kapcsolatok (függvényjellegű, illetve valószínűségi) megértése;

― többféle megoldási mód keresése; ―

önellenőrzés módjai (eredmény realitása); ―

számológép és számítógép használata.

Célunk, hogy a szakiskola elvégzése után a

tanuló legyen képes

― elvégezni alapműveleteket racionális számkörben;

– elvégezni egész kitevőjű hatványozást a racionális számkörben;
– behelyettesíteni, megbecsülni és kiszámolni (géppel) adott (szakmai) képletek értékét;
– matematikailag értelmezni egyszerű szöveges problémákat;
– megoldani egyszerűbb szöveges feladatokat;
– megoldani egy ismeretlenes elsőfokú egyenleteket;
– értelmezni relációkat pl. (kisebb, nagyobb), logikai kapcsolatokat (pl. és, vagy, ha-akkor, is);
– alkalmazni az egyenes és fordított arányosságot, a százalékszámítást;
– használni elemi geometriai fogalmakat;
– elvégezni elemi méréseket, geometriai számításokat, mértékegységeket használni;
– felismerni a szimmetria, hasonlóság, egybevágóság eseteit;
– tájékozódni a számegyenesen, derékszögű koordinátarendszerben;
– felismerni egyszerűbb sorozatokat (számtani, mértani);
– felismerni műveletsorokat, algoritmusokat;
– értelmezni, létrehozni egyszerű grafikonokat, diagramokat, táblázatokat;
– felismerni, értelmezni a matematika (halmazok, valószínűség számítás, kombinatorika, statisztika, geometria) elemi fogalmait, szakkifejezéseit;
– megfogalmazni a szakma tanulása során felmerült matematikai jellegű kérdéseit, problémáit, megoldást keresni;
– új információkat keresni könyvtárban, interneten.

Módszereit és ismeretelemeit tekintve a matematika tanítása szorosan kapcsolódik a többi komplex műveltségterület moduljaihoz (kommunikáció, értő olvasás, pontos fogalmazás, grafikonok, statisztikák, képletek a szakmában, természeti, gazdasági törvényszerűségek stb.). Folyamatosan kötődnie kell a szakmatanulás szükségleteihez és eszközként kell alkalmaznia az informatikát (számítógép, oktatóprogramok).
Az egyes évfolyamokon a fő témakörök ismétlődnek (a feladatok nem!), ami egyre bővülő, magasabb szinten történő ismétlésre és elmélyítésre ad lehetőséget, elősegíti a már ismert anyag rögzítését, illetve módot ad az előző évi ismeretek kiegészítésére, a következő év szintjének beállítására. Itt a tanárnak jelentős differenciálásra van módja az egyes osztályok és egyes tanulók előképzettsége, motiváltsága, képességei szerint.

Természetismeret

Intézményünkben figyelembe vesszük a tanulók speciális oktatási és nevelési igényeit, ezért nagy jelentőséget kap a hiányos ismeretekkel rendelkező diákok felzárkóztatása, az ingerszegény környezetből érkező, hátrányos helyzetűek megsegítése. A vegyes összetételű, hallássérült diákok különböző tanulási nehézségekkel és magatartási problémákkal küzdenek, ezért a helyi tanterv alapján a tanmeneteinket a tanulók tudásszintje alapján állítjuk össze, a tananyagot szükség szerint egyszerűsítjük. Fontos szempont a szövegértelmezés, ami alapja a megértésen alapuló gondolkodásnak, a fogalmak elmélyítésének szájról olvasással és jellel, és az új ismeretek előkészítése, befogadása. Hozzá kell szoktatnunk a tanulókat, hogy a feladatok megoldása előtt megoldási tervet, egyes esetekben vázlatrajzot készítsenek. El kell érnünk, hogy a megoldást le is tudják írni. A leírás szabatosságára, a lényeg kiemelésére tanítjuk a gyerekeket, természetesen figyelembe véve a beszédkészségüket. A matematika órákon fokozatosan bővítjük a jelölésrendszert, a szakkifejezéseket jellel történő megsegítéssel, szájról olvasással, vizuális megerősítéssel.

A NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

A siket, ép intellektusú tanulók között jelentős azoknak az aránya, akik súlyos beszéd-és nyelvtanulási zavar tüneteit mutatják (pl. diszfázia), jelentős elmaradást mutatnak a beszéd megértésében és kivitelezésében, az írásos kifejezésben. Oktatásukban szükség esetén indokolt a jelnyelv alkalmazása.

Kiemelt figyelmet fordítunk a súlyos fokban hallássérült tanulóink beszédéből eredő hátrányok kompenzálására, kiküszöbölésére, valamint az egyéni adottságok figyelembe vételével társuló különböző tanulási nehézségek (pl.:diszkalkulia), részképességek, illetve pszichés zavarok leküzdésére

A természetismeret műveltségterület tartalma szerint a természeti folyamatokkal kapcsolatos ismeretanyagot (azaz az Ember és természet műveltségterületet, illetve a Földünkkörnyezetünk természetföldrajzi részét) tárgyalja, és az ehhez kapcsolódó készségeket, képességeket fejleszti. A tanuló képet kap a fizika, a természetföldrajz és a biológia által vizsgált egyes összefüggésekről, a természettudományos kutatás módszereiről, tudásunk alkalmazásának lehetőségeiről és korlátairól is. Mintát kap a jelenségek vizsgálatának módjairól. A tanulmányok eredményeképpen összefüggéseket ismer föl és fogalmaz meg a mechanikai működésekről, halmaztulajdonságokról, összefüggésben az élettelen természetben

(meteorológia) és az élő szervezetben betöltött szerepükkel. Ismereteket szerez testünk fölépítésének és egészségének kapcsolatairól. Példákat elemez hazánk természeti környezeti állapota, az itt folyó gazdálkodás és történelmünk összefüggéseire.
Az így nyert ismeretek kapcsolatot teremtenek a művészeti tárgyak, a társadalomismeret és a matematika között.
A kvantitatív feladatok száma, a lexikálisan elsajátítandó ismeret a rövid időkeret miatt szükségképpen alacsony marad, a témák, valamint a kvalitatív hangsúlyok azonban lehetőséget adnak a szakma igényeinek megfelelő differenciálásra, részletezésre is.
A legfontosabb célok a következők:
— a tanulók nyitottan tekintsenek a bennünket körülvevő világra;
— legyenek képesek az okok és okozatok megkülönböztetésére és adott okok ismeretében az okozatra vonatkozó következtetések levonására;
— ismerjék meg és alkalmazzák az alapvető természeti törvényeket;
— legyenek képesek az adatok ismeretében diagramok készítésére, valamint adott diagram ismeretében adatok, folyamatok meglátására;
— legyenek képesek grafika/kép alapján az ábrázolt folyamat értelmezésére.
Eközben gyakorlatot szereznek az egyéni és csoportos munkában, feltevéseik szabatos megfogalmazásában, a képi és verbális kommunikáció összekapcsolásában is.
Később a fő cél az elvontabb, közvetlenül kevésbé érzékelhető természeti jelenségek vizsgálata. A tanuló képet kap a kémia, fizika, természetföldrajz és biológia által vizsgált egyes energetikai összefüggésekről, a természettudományos, „láthatatlan” dolgok kutatásának módszereiről, tudásunk alkalmazásának lehetőségeiről és korlátairól is.
A tanulmányok eredményeképpen a diák összefüggéseket ismer föl és fogalmaz meg az elektromos, mágneses, kémiai vegyületi, atomi összefüggésekkel kapcsolatban, valamint az öröklődés, az ember egyedfejlődése, az evolúció és a változások keretét adó környezet fogalmáról. Érti a fentiek az élettelen természetben és az élő szervezetben betöltött szerepét. Ismereteket szerez a mikro- és makrovilág, valamint testünk fölépítésének szervezeti egységéről. Az így nyert ismeretek kapcsolatot teremtenek a művészeti tárgyak, a társadalomismeret és a matematika között is.
A legfontosabb célok a következők:
— a szerves és szervetlen világ kapcsolata megismerésének megalapozása;
— az energia és energiaáramlás mint általános szervező elv megismerése;
— a „láthatatlan” hatások megismerése;

– az atomi/molekuláris folyamatok megismerése;
– az atomi/molekuláris folyamatok szervezetre gyakorolt hatásainak tudatosítása.
– az élő és élettelen világ evolúciójának megismerése;
– az egyes tudományos elméletek egybevetése egymással, a természettudományos érvelés néhány sajátságának elmélyítése;
– az emberi tevékenység környezetalakító hatásának és a hatás következményeinek tudatosítása;

Társadalomismeret

A tantárgy céljai és feladatai az általános iskolában kialakított képességekre, ismeretekre épülnek.

A történelmi tanulmányoknak jelentős szerepük van a személyiségfejlesztésben. A történelmi források, események értelmezése olyan kompetenciák kialakulását teszik lehetővé, amelyek által az egyén, a társas lény, tekintettel a hallássérüléssel kapcsolatos hátrányokra, mint állampolgár, megtalálhatja helyét a társadalomban. A múltból a jelenbe vezető kérdések megismerése segít a jelenkor politikai, gazdasági, társadalmi jelenségeinek megértésében. A történelem és a hozzá kapcsolódó műveltségterületek az e célok eléréséhez szükséges tartalmat közvetítik, a hallás- és beszédállapot mértékének megfelelő csatornán, jelkommunikációval megtámogatva az információ átadását.

A történelmi oktatás meghatározó célja, hogy tanulóink tudása ne szűküljön le pusztán a tények ismeretére, hanem problémaérzékenységgel, a tudás bővítésének igényével, az önálló tanulási, tájékozódási módszerek ismeretével is együtt járjon. A történelem eseményei és a személyiségek tettei, a művelődéstörténet megismertetése közben mód nyílik az egyes korokban érvényre jutó értékrendek vizsgálatára, az erkölcsi kategóriák változásának, érvényesülésének vagy kiüresedésének bemutatására. A történelem megismerésében növekvő szerepet kell kapnia a média modern eszközeinek, ezzel erősítve a digitális eszközhasználat kompetenciájának fejlesztését. A múlt sorskérdéseiben mai életünk problémái is megjelenhetnek. Elemzésük, megértésük megerősítheti az egyént a társadalomért, a kisebb közösségekért, az önmagáért vállalt felelős magatartásban. Mindennek feltétele olyan kritikai szemléletmód kialakítása, amelynek segítségével a jelenben és a múltban is képes az összefüggések, az alternatívák meglátására és értékelésére.

Fejlesztési követelmények

A szakiskolai Társadalomismeret tantárgy a forráskezelés készségeinek fejlesztésében túllép az általános iskolai szinten. Fontos, hogy kialakuljon az alapvető tájékozódás készsége könyvtárakban, kézikönyvekben, lexikonokban, atlaszokban, ismeretterjesztő folyóiratokban és az internetes felületek használatában.

A társadalom ismeret reális képet alakítson ki a tanulókban az egyének és csoportok szerepéről az események alakulásában.

Az ismeretszerzési és - feldolgozási képességek formálása elválaszthatatlan a kifejezőképességek fejlesztésétől. Fontos feladat az időben való tájékozódás képességének és készségének fejlesztése. Bármelyik történelmi esemény megismeréséről van is szó, a megértés alapvető feltétele, hogy a tanulók egységben lássák a topográfiai és a kronológiai adatokat. Tudniuk kell az események alapvető sorrendjét, fel kell ismerniük az egy időben zajló fontosabb eseményeket. Tudniuk kell a legfontosabb évszámokat. Nem okozhat nehézséget számukra az egyszerű kronológiai táblázatok elkészítése.

Fontos a történelmi térben való tájékozódás képességeinek továbbfejlesztése is, a történelmi térképek olvasása, az egyszerűbb térképvázlat önálló megrajzolása. A legfontosabb történelmi helyeket el kell helyezniük vaktérképen is. Képessé kell válniuk a történelmi és földrajzi térképek összekapcsolására, a történelem eseményeinek és a természeti feltételek viszonyának érzékeltetésére. Mindezek gyakorlása során alkalmat kell teremteni az ökológiai szemléletmód kialakítására is a történelmi jelenségek értelmezésében.

Az első év olyan nevelési célok megvalósítására ad lehetőséget, mint a tanulók történelmi ismereteinek felelevenítése, elmélyítése, valamint a tanulás, az iskola, a tudás értékeinek, hasznának felismertetése. A tanulók nem megfelelő szintű kulcskompetenciái, illetve a meglévő kompetenciák bővítésére, fejlesztésére adnak lehetőséget, mint például a szóbeli, írásbeli és jelnyelvi kifejezőkészség, az önálló véleményalkotás, a tér- és időbeli tájékozódás.

Fejlesztési feladatok minden tematikai egységre vonatkozóan:

Ismeretszerzés, tanulás

A történelem tárgyi emlékeinek felismerése. Dokumentumfilmek megértése tanári segítséggel. Történelmi esemény, intézmény, szervezet megismerése. Tájékozódás kézikönyvekben és az internet valamely magyar nyelvű keresőprogramjában. Ábra készítése a tankönyv, a munkafüzet felhasználásával.

Kritikai gondolkodás

Különböző típusú források elemzése. A forrásokban fellelhető vélemények kritikus értelmezése tanári rávezetéssel. Eltérő álláspontok megismerése. Kiemelkedő történelmi személyiségek döntéseinek értékelése. A történelem meghatározó jelentőségű történelmi személyiségei szerepének értékelése.

Kommunikáció

A korszakokra vonatkozó történelmi szakkifejezések helyes használata. A történelmi fogalmak megismerése, egyszerű magyarázata. Hosszabb adatsorok, grafikonok, ábrák alapján történelmi változások felismerése szaktanári kérdésekre adott válaszok segítségével. Szemléletes diagramok és grafikonok készítése gazdasági, társadalmi, demográfiai folyamatokról. Jártasság a feladatlapok kitöltésében, a képeken látottak értelmezése.

Tájékozódás időben és térben

Fontosabb folyamatok vagy jelenségek időrendjének összeállítása. Időrendi táblázat használata. Az időben való jártasság bemutatása élőbeszédben, jelnyelven, írásban és a térképen. A térben és időben játszódó események közötti kapcsolat felismerése. Időrendi táblázatok és térképek összehasonlítása, rajzok és térképek készítése. Az egyetemes és a magyar kronológiák használata. Történelmi helyek azonosítása mai térképeken. Tematikus történelmi térképek adatainak összehasonlítása (pl. gazdasági fejlődés, népsűrűség, nemzetiségi összetétel változása).

A*társadalomismeret tantárgy* témakörei szocializációs célú tartalmi egységek, komplex módon próbálnak reagálni a diákokat közvetlenül érintő társadalmi jelenségekre. Az e témakörökben megjelenő ismeretek fontos szerepet játszanak a társadalom múltjára és jelenére vonatkozó középiskolai tudás összekapcsolásában. Egyúttal alapokat kínálnak annak megértéséhez, hogy miként működik a társadalom, az állam és a gazdaság, amelyben a diákok mindennapi élete zajlik. Ezért fontos, hogy a fiatalok találkozzanak e témakörökkel, és a felnőtt kor küszöbén alapvető ismereteket, valamint ösztönzést kapjanak ahhoz, hogy aktív állampolgárként kapcsolódjanak be egyrészt saját helyi közösségeik, másrészt az ország egészének életébe. A tanulók nem megfelelő szintű kulcskompetenciái, illetve a meglévő kompetenciák bővítésére, fejlesztésére adnak lehetőséget, mint például a szóbeli, írásbeli és jelnyelvi kifejezőkészség, az önálló véleményalkotás, a tér- és időbeli tájékozódás.

A tantárgy sajátos nevelési-fejlesztési céljai és követelményei, amelyek **minden** tematikai egységben érvényesíthetők, a következők:

– A társadalmi együttélés és együttműködés írott és íratlan szabályainak – szokás, illem, erkölcs, jog – értő ismerete, az erre irányuló készségek fejlesztése és a társadalmi gyakorlatban történő alkalmazása.
– Az emberi kapcsolatok és a társas viselkedés alapvető sajátosságainak megismerése és személyes példák segítségével történő bemutatása.
– A szocializáció folyamatának tudatosítása, reflektálás a személyes tapasztalatokra. Egyes tematikai egységekhez kapcsolható (a tartalmi elemekhez szorosabban kötődő) nevelésifejlesztési célok, követelmények:

- A mai magyar társadalom alapvető struktúrájának értelmezése.
- A társadalmi kisebbségek és hátrányos helyzetű csoportok eltérő léthelyzetének tudatosítása.
- A társadalmi felelősségvállalás értelmezése és megtapasztalása.
- Hivatalos ügyek intézési módjainak megismerése.
- Magyarország és az Európai Unió politikai intézményrendszerének megismerése.
- A politikai részvétel formáinak értelmezése.
- Felkészítés az országgyűlési és a helyhatósági választásokra.
- Az állam gazdasági szerepvállalásának megismerése.
- Pénzügy-politikai és pénzügyi alapfogalmak értelmezése.
- Pénzügyi tapasztalatok értelmezése.
- A vállalkozások és a piac kapcsolatának vizsgálata.
- Vállalkozási formák megismerése.
- Munkajogi esetek értelmezése.
- A munkavállaláshoz szükséges dokumentumok ismerete.

Idegen nyelv

A NAT biztosítja az angol nyelv tanulását mindazon hallássérült tanulók számára, akik saját képességeik és az általános nyelvi kompetencia révén képesek lehetnek az anyanyelvi tanulás mellett az angol nyelv elsajátítására is.

A tantervi program alapvetően követi a 2013. évi kerettanterv idegen nyelv tanulási koncepcióját, céljainak és követelményeinek döntő részét, ugyanakkor sajátossága abban nyilvánul meg, hogy cél- és követelmény-rendszerében, valamint a tanítási anyag elrendezésében megjelenik a hallássérült-specifikus jelleg.

A hallássérült tanulók nevelésében a kerettantervben leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, a fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei. A súlyos fokban hallássérült tanulók oktatása a kerettanterv műveltségi területét követi. Az egyéni sajátosságok figyelembevételével módosulhatnak a tantárgyi témakörök, tartalmak. A szakiskolai (9.oszt.–12.oszt.) szakasz végére a nyelvi készségek olyan szintjére juttatható el a súlyos fokban hallássérült tanulók egy része, amely alkalmassá teszi őket az önálló ismeretszerzésre, szövegalkotó műveletek végzésére, a korszerű műveltség iskolai tartalmának birtoklására. Ennek megfelelően valamennyi műveltségi területen megjelenik az anyanyelvi készségek intenzív fejlődése (szóbeli és írásbeli közlés gyarapodása, a beszéd- és szövegértés készségei, az aktív és passzív szókincs növekedése, a passzív szókincs aktivizálási folyamatának gyorsulása). Vannak azonban olyan tanulók is, akiknél a fenti készségek csak alacsonyabb szinten jelennek meg, akiknél az önálló ismeretszerzés csak alacsonyabb szinten tapasztalható meg.

A jelnyelv hallássérültek sajátos, a nyelvi kommunikációt vizuális úton közvetítő forma. A jelnyelv a megértés fontos eszköze a súlyos fokban hallássérült egyének számára az egymás közötti kommunikációban. A hangos beszédet kísérő jelnyelv segítséget nyújt a nyelvi kommunikáció közvetítésében és értelmezésében azokban az esetekben, amikor a nyelvi közlés megértése különböző okok miatt akadályozott (mentális problémák, diszfázia, részképesség zavarok stb.).

Az idegen nyelv elsajátítására való képességet jelentősen befolyásolja a hallássérült tanuló hallásállapota, szókincse, nyelvi kommunikációs szintje. Az idegen nyelv tanulásánál a gyermek egyéni képességeihez alkalmazkodva a nyelv megismerése és elsajátítása, illetve a köznapi élethelyzetekben, vagy egy adott szakmával kapcsolatos kifejezések megértése és használata lehet a cél, melyet korszerű idegen nyelv tanítási módszerek alkalmazásával és a köznapi helyzetekben történő kommunikációfejlesztéssel kívánunk elérni.

A siket tanulók oktatásában az élő idegen nyelv műveltségi terület tanítása a magyar nyelvi fejlettségi szint függvényében történik. Az oktatás folyamatában jelentős hangsúlyt kap az írásos forma.

Az értékelés alól a Hallásvizsgáló Országos Szakértő és Rehabilitációs Bizottság és Gyógypedagógiai Szolgáltató Központ által felmentett tanulók számára szervezett foglalkozások elsődleges célja a képességfejlesztés, melynek egyik fő feladata az idegen nyelvi készségek fejlesztése. Lehetőséget kell továbbá biztosítani a Szakértő Bizottság által felmentett

tanulók számára a jelnyelv választására az idegen nyelvi órák keretében a többi tanuló által tanult nyelv helyett.

Hallássérült gyermekek körében az angol nyelv tanulása során a hallás utáni megértés, a szóilletve beszédelem megfelelő rögzítése akadályokba ütközik. Ennél fogva a programnak része a különböző típusú hallástréningek mellett a vizuális percepció biztosításának fontossága. A vizuális alátámasztás valamint a jelnyelv támogató szerepe elsődleges fontosságú, ám emellett a szájról olvasási képnek is jelentős a szerepe.

A program a követelményekben figyelembe veszi, hogy a súlyos fokban hallássérült tanulók esetében az érthető kiejtésre való törekvés mellett annak elvárása korlátozott. A követelmények, a témakörök tartalma és a nyelvtani fogalmak évfolyamonként elvárt minimumszintje eltérést mutat a halló tanulóktól elvártaktól. A program hosszabb idősávokat biztosít a követelmények teljesítésére.

Szintén korlátozott elvárásokkal élünk diszfáziás illetve más tanulási zavarban szenvedő tanulóink esetében, akik önhibájukon kívül nem tudnak teljes mértékben eleget tenni a halló tantervi követelményeknek.

Az egyes csoportokon belül a program lehetővé teszi az egyéni szükségleteknek és képességeknek megfelelő kis lépésekben való haladást.

Az anyag-elrendezés koncentrikusan épül fel, a különböző témákban történő nyelvi építkezés évfolyamról évfolyamra halad, az előzőekre építve és megfelelően bővítve.

A tanév eleji ismétlés és a tanév folyamán történő tananyag elmélyítése döntő a súlyos fokban hallássérült tanulók nyelvi kommunikációjának kiépítésében és a nyelvi memória fejlesztésében.

A fejlesztési követelmények, kompetenciák közül a hallássérülésből adódóan az olvasott szöveg értése és az íráskészség kap nagyobb hangsúlyt. A beszédértés és beszédkészség területén a súlyos fokban hallássérült tanulók egyéni adottságaihoz és képességeihez igazítjuk az elvárásokat.

A tanterv tartalmi elemeinek egymás mellé rendelése nem kötelező jellegű. A tananyag elrendezése, sorrendisége megváltoztatható, felcserélhető az alkalmazott tankönyv vagy a csoport igényeitől függően.

A szakiskola 4 évfolyamának végére célunk, hogy a hallássérült tanulók idegen nyelvi tudása a lehető legnagyobb mértékben megközelítse a Közös európai referenciakeret (KER) által meghatározott A2 szintet, figyelembe véve a tanulók sajátos nevelési igényét, valamint a hallássérülésükből adódó hátrányokat.

A2 szinten a tanuló megért olyan mondatokat és gyakrabban használt kifejezéseket, amelyek az őt közvetlenül érintő területekhez kapcsolódnak (pl. nagyon alapvető személyes és családdal kapcsolatos információk, vásárlás, helyismeret, állás). Az egyszerű és rutinszerű nyelvi helyzetekben tud kommunikálni úgy, hogy egyszerű és direkt módon információkat cserél családi vagy mindennapi dolgokról. Le tudja írni nagyon egyszerű formában a viszonyulását valamihez, a közvetlen környezetében és olyan területeken, amelyek a legalapvetőbb szükségleteket érintik.

Olvasásértés: képes egyszerű és jól strukturált, a mindennapi élettel összefüggő szövegek lényegét megérteni. Képes ismerős témakörökben egyszerű és formalizált szövegeket megérteni, ha azok nagyrészt gyakran előforduló szavakat és fordulatokat és/vagy internacionalizmusokat tartalmaznak. Képes arra, hogy hosszabb szövegekből kiszűrje és megértse a számára fontos információt.

Íráskészség: képes arra, hogy egyszerű kifejezésekkel és rövid mondatokkal nagyjából hibátlan közléseket fogalmazzon meg közvetlen környezetével kapcsolatban (pl. emberek, helyek és helyszínek, munkahelyi vagy iskolai tapasztalatok). Képes arra, hogy csekély szókinccsel és néhány egyszerű nyelvtani szerkezettel egyszerű formában nyilatkozzon ismerős témákról, őt magát személyesen érintő kérdésekről. Képes egy esemény lefolyásáról megfelelő kötőszavak segítségével („először", „aztán", „utána", „később", „végül") időbeli sorrendben beszámolni. Képes arra, hogy egyszerű mondatokat fogalmazzon meg, és ezeket egyszerű kötőszavakkal (pl. „és", „de", „mert") összekösse. Képes néhány fontos helyesírási szabály megközelítően helyes alkalmazására.

Írásbeli interakció: képes jól ismert helyzetekben megfelelő szókinccsel rövid, egyszerű közléseket fogalmazni, melyekben sok a formalizált elem, visszatérő szófordulat. Képes rövid, személyes jellegű szövegekben, melyek egyszerű formában eseményekre és kívánságokra vonatkoznak, a közléseket megérteni, és azokra egyszerű nyelvi eszközökkel reagálni. Képes gyakran használt szavak esetében alkalmazni a legfontosabb helyesírási szabályokat, s így a helytelen írásmódból adódó félreértéseket elkerülni.

Testnevelés és sport

A testnevelés és sport műveltségtartalma - már a kritikus gondolkodásra alapozva – ezen az iskolafokon tovább mélyíti és bővíti a sportolás, aktív pihenés alkalmazásához szükséges ismereteket és mozgásos tevékenységeket. Ebben a szakaszban a NAT-nak megfelelő sportműveltség, sportágismeret elsajátítására kell elsősorban törekedni. További cél az önálló

felelősségvállalás, a munkavállalásra alkalmazhatóság, a munkabírás, a tanulás és mozgás helyes aránya, a választás a saját előnyben részesített rekreációs terület irányába kialakítása, és az azokkal kapcsolatos tudás összefoglalása, továbbfejlesztése. A műveltségterület ebben az életszakaszban közvetíti a civilizációs betegségek ismeretét, felismerési módjait, az ezek elleni küzdelem lehetőségét, módját.

A különböző testgyakorlási formák hozzájárulnak az általános értékteremtés mellett a közös és az egyéni érdekek képviseletéhez, valamint erősítik a tantárgy alapvető és aktuális motivációs tényezőit, pl. ötletszerzés, élményszerzés, jókedv, kaland, testformálás, fogyókúra, párválasztás, kikapcsolódás, feszültség levezetés, örömszerzés, baráti kör, önmegvalósítás, teljesítménykontroll, sportolási divatok.

Ebben a szakaszban célként jelenik meg az iskolai műveltség differenciált megszilárdítása, amelyben már feltűnnek a szakképzés előkészítéséhez, a pályaválasztáshoz, a munkavállalói szerepekhez szükséges kompetenciák. Ez a szakasz a tudás alapvető tényezőit és összetevőit a tartalomba ágyazott képességfejlesztés elvének a szem előtt tartásával szilárdítja meg. Ebben az életkorban már kiemelten valósulhat meg – a kognitív fejlesztési oldal figyelembevételével – a testnevelés és sport oktatásában az alapvető egészséggel és önismerettel kapcsolatos értékek elsajátítása.

Iskolánkban a testnevelés speciális szerepe többirányú. A fejlesztésnek figyelembe kell vennie a tanulók adottságait, az átlagosnál gyakrabban előforduló mozgáskoordinációs zavarokat, testi fejlődési rendellenességeket, térbeli orientációs zavarokat. A tehetséggondozás fontos területe is egyben, ahol a hallássérült tanulók jó adottságaikat fejlesztve a halló társaikkal azonos teljesítményekre képesek. Feladata a fizikai munkavégzésre történő testi és pszichikai felkészítés, a motoros képességek fejlesztése, fizikai kondíció növelése, egészséges életre nevelés, mozgásigény kialakítása, a halló gyermekekkel való kapcsolatok kiépítése, versenyhelyzetek teremtése.

Tekintettel iskolánk speciális helyzetére (súlyos fokban hallássérült gyermekek), az oktatás folyamán különös gondot fordítunk a feladatok pontos elmagyarázására, helyes megértetésére. Ehhez speciális kiegészítésként a verbális közlés mellett jelbeszédet is alkalmazunk. Természetesen így gondolunk arra is, hogy ennek felfogására, megértésére több időre van szüksége tanulóinknak.

Mivel gyerekeink sérülésükből adódóan (egyénileg eltérő mértékben) labilisabb egyensúlyérzékkel rendelkeznek, ennek kompenzálására speciális egyensúlygyakorlatokat végezünk. Ennek fokozott fejlesztése is elősegíti és lehetővé teszi tanulóinknak a testnevelés tantárgy követelményeinek elsajátítását.

Osztályközösség építés

Az osztályközösség-építő program célja, hogy segítse a kilencedik évfolyamra beiratkozott, számos iskolából érkező, sok esetben alulszocializált, motiválatlan, ismerethiányokkal küszködő tanulók (osztály) közösségének kialakulását az iskolai előrehaladás és a tanulás sikeressége érdekében. Intézményünk szakiskolája országos beiskolázású, így kiemelten fontos feladata az oktató-nevelő munkának az egységes szabályrendszer, értékrend kialakítása, rögzítése, a zökkenőmentes, hatékony kommunikáció kialakítása. A mindennapos helyzetmegbeszélések mellett az osztályközösség-építő órák kiváló lehetőséget teremtenek a tanulók megismerésére, konfliktusaik, nehézségeik feltérképezésére.

Alapvető cél egy stabil osztályközösség kialakítása, mely támogató, biztonságos teret nyújt a tanuláshoz, az egyéni problémák, nehézségek megoldásához. A tanulók motiváltságát nagymértékben növeli, ha az iskolai közösségükben fontos szerepet töltenek be, jelenlétükre számítanak.

Szakmaszerkezeti eloszlás

Az egyes tanévekre vonatkozó szakmaszerkezetünket, az egyes tanévekben az induló osztályok számára meghirdethető szakmák kínálatát, alapvetően két tényező határozza meg: - a Megyei Fejlesztési és Képzési Bizottságok szakmaszerkezeti döntései - az intézményfenntartó engedélye.

Intézményünk szakmai képzéseit a 2011. évi CLXXXVII. törvény („Szakképzési törvény”) , valamint a vele összefüggő jogszabályok, rendeletek, dokumentumok szabályozzák. Az „Országos Képzési Jegyzék”; a „Szakmai és Vizsgakövetelmények”; a központi „speciális szakképzési kerettanterv”; az intézményi szakmai program, a „komplex szakmai vizsgákra” vonatkozó szabályok. A szakmai képzések tartalmát, a képzés elindításától a képzés befejezéséig az indításkor érvényben lévő „intézményi szakmai program” határozza meg. Az intézményi szakmai program kötelezően a központi szakmai speciális kerettanterven alapul. A kerettanterv tantárgyakat és azok kötelező óraszámát meghatározza, valamint a tantárgyi témakörök óraszámára is javaslatot tesz. Szakmai programunk ezektől csak az ún. „szabad sáv” felhasználásában tér el. Egyes képzések esetében, a központi kerettanterv „szabad sávot” (szabadon felhasználható szakmai óraszámot) engedélyez. Ezek célszerű felhasználásáról, elosztásáról az intézmény szakképzési munkaközössége közösen döntött. A „szabad sáv” időkeretét alapvetően a szabad sávval megnövelt óraszámú tantárgy ismereteinek gyakorlásához, elmélyítéséhez használjuk fel. A „szabad sáv” felhasználásának hatékonyságát a munkaközösség szakmai beszélgetés után megegyezéssel dönti el.

Az intézményben folytatható képzések

Intézményünkben oktatható képzéseket az intézményi Alapító Okirat tartalmazza:

- a 2018 tavaszán engedélyezésre kerülő 9.E előkészítő osztály
- Bőrtárgy készítő részszakképzés (2 évfolyam)
- Számítógép - szerelő, karbantartó szakképzés (4 évfolyam) – kifutó

-Számítógépes adatrögzítő a 2023/2024-es tanévtől

Szakmai képzéseink fontosabb adatai

OKJ/szakma azonosító szám	Megnevezés	Iskolatípus	Bemeneti feltételek	Képzési idő	vizsga	Kimenet
4 0723 16 01	Bőrtárgy készítő	szakiskola	alapfokú iskolai végzettség	2 év	elméleti és gyakorlati	szakmai végzettségről szóló bizonyítvány
34 523 02	Számítógép-szerelő, karbantartó	szakiskola	alapfokú iskolai végzettség - az első évben szintvizsgát kötelező tenni	4 év	elméleti és gyakorlati	szakmai végzettségről szóló bizonyítvány
04153001	Számítógépes adatrögzítő	szakiskola	alapfokú iskolai végzettség	2 év	elméleti és gyakorlati	szakmai végzettségről szóló bizonyítvány

Intézményünkben tanulható szakmák

Bőrtárgy készítő (4 0723 16 01)

Szakmánkat 2009 szeptemberében indítottuk, 2 éves rész-szakképesítés (OKJ).

2020 szeptemberétől az OKJ megszűnésével a Bőrtárgy készítő szakmajegyzékes rész-szakképesítés lett.

A hallássérültek számára ideális választás ez a szakma. Taktilis, vizuális ingerek szükségesek, legkevesebb kommunikációs igénnyel. A szakma elsajátítása magába foglalja az anyagszükséglet kiszámolását, az anyagok előkészítését, alkatrészek kiszabását és előkészítését, az elkészítéshez szükséges megfelelő szerszám vagy gép kiválasztását, használatát, karbantartását. A bőrtárgyak készítésénél a kézi egyedi előállításról áttevődött a

hangsúly az ipari előállításra. A tanulók ennek megfelelően megtanulnak géppel varrni és ipari szabványoknak megfelelően pontosan szabni és előkészíteni, a tárgyakat a lehető legpontosabban elkészíteni.

Tanulóink elhelyezkedhetnek olyan üzemekben vagy kisebb cégeknél, akik bőrből készült tárgyak készítésével foglalkoznak. Üzemi környezetben a bőrtárgyak elkészítésének egy-egy munkafolyamatát végezhetik betanított munkásként, pl.: egy táska zsebének kiszabása, cipzár bevarrása a táskába, stb. Kisebb cégeknél általában apró bőráru előállítását végzik, pl.: pénztárca, kulcstartó, babacipő, bőrlabda előállítása.

A jövőbeni munkahely szempontjából tökéletes választás azoknak a tanulóknak, akiknek jó a kézügyessége, jó a térlátása és szeretnek önállóan szép tárgyakat készíteni.

Az első tanév végén kötelező nyári szakmai gyakorlaton vesznek részt a tanulók, ami itt helyben, az iskolában is biztosítható. Az összefüggő gyakorlaton a tanulók ugyanolyan feladatokat kapnak, mintha egy bőrtárgy készítéssel foglalkozó cégnél dolgoznának. El kell készíteniük egy komplett gyakorlati feladatot. A gyakorlat munkahelyi időbeosztási rendben történik. Itt munkahelyi tapasztalatot is szerezhetnek a tanulók, támaszkodva mindarra a szakmai tudásra, amit előzőekben elsajátítottak.

A szakma jól oktatható diákjainknak, egyéni igény szerint jelnyelvi megsegítés is kapnak. Oktatóink szakmai jelnyelvet is használnak, ami elengedhetetlen a szakma alapos elsajátítása érdekében. Szakoktatóink jelnyelven és hangos beszéddel is kommunikálnak, mivel egy osztályon belül eltérő súlyosságú hallássérültek is járnak.

Bőrtárgy készítő szakma rövid leírása:

A bőrtárgy készítő bőrből, műbőrből apróárut, öltözet-kiegészítőket, egyszerű táskákat, dísztárgyakat, tartókat készít, illetve díszíti azokat. Ipari és céges környezetben is megállja helyét. Megtanulja a megfelelő anyagokat választani, előkészíteni, önállóan szabásmintát készíteni. Képes kézzel varrni és ipari varrógépet is használni.

A szakképzés jogi háttere

A speciális kerettanterv a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény alapján készült.

A szakképzés alapadatai:

A szakképesítés azonosító száma: **4 0723 16 01**

A szakképesítés megnevezése: Bőrtárgy készítő

Iskolai rendszerű szakképzésben a szakképzési évfolyamok száma: 2

Elméleti képzési idő aránya: 30 %

Gyakorlati képzési idő aránya: 70 %

Szintvizsga: nincs

Szóbeli vizsga: van

Portfólió készítés: van

Írásbeli vizsga: nincs

Gyakorlati vizsga: van

Az iskolai rendszerű képzésben az összefüggő szakmai gyakorlat időtartama:

2 évfolyamos képzés esetén a 9. évfolyamot követően 70 óra

A szakképzés megkezdésének feltételei

Iskolai előképzettség: alapfokú iskolai végzettség

Egészségügyi alkalmassági követelmények: szükségesek

Pályaalkalmassági követelmények: -

A szakiskolánkban a felvétel kizárólag a sajátos nevelési igényt megállapító érintett Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye alapján lehetséges.

A tantárgyak értékelésének módja:

- Az iskolarendszerű szakmai képzés esetén a tantárgy kerül értékelésre.
- A tantárgyak értékelése a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel történik.

Százalék	**Osztályzat**
100%-81%	jeles (5)
80%-71%	jó (4)
70%-61%	közepes (3)
60%-51%	elégséges (2)
0%-50%	elégtelen (1)

- A gyakorlati feladatok értékelésénél a kiadott feladat elvégzése az előírás szerint kell történjen:

· adott idő alatt, megfelelő sorrend betartásával végzett tiszta, pontos munka, a biztonságos munkavégzés szabályainak betartása mellett;

· az alapműveleteket (szabást, vékonyítást, jelölést, összeállítást, befejező műveleteket) értékeljük az SZVK szabályai alapján. Ugyanúgy, mint majd a gyakorlati vizsgán;

· az egyes részfeladatokra így kapott osztályzatokat átlagolva kapnak osztályzatot a tanulók a feladatok elvégzése után.

Felsőbb évfolyamra bocsátás feltételei

Felsőbb évfolyamra csak az a tanuló bocsátható, aki teljesítette (legalább elégséges eredménnyel) a tantárgyi követelményeket.

A kötelező összefüggő szakmai gyakorlatot teljesítette.

A komplex vizsgára bocsátás feltételei

Szakmai vizsgára csak az a tanuló bocsátható, aki teljesítette (legalább elégséges eredménnyel) a tantárgyi követelményeket.

Beszámíthatóság a tanuló előzetes szakirányú szakmai képesítése és szakirányú szakképesítése alapján

A szakiskola szakképzési évfolyamán megszerezhető szakképesítésekről és az adott szakképesítésbe való bekapcsolódás feltételeiről a tanulót a szakiskolába való jelentkezéskor tájékoztatjuk azzal, hogy a szakképesítésre történő felkészítéskor a tanuló előzetes szakirányú szakmai képesítése és szakirányú szakképesítése a tanulmányokba beszámítható, ha tartalmi egyezőség tapasztható, valamint a szakmai és vizsgakövetelmények ezt lehetővé teszik. A beszámíthatóság mértékéről és tartalmáról az iskola igazgatója határoz.

Beszámíthatóság a tanuló előzetes tanulmányai alapján

Az előzetes tanulmányok és az azokkal megegyező tartalmú követelmények teljesítésének egyidejű igazolásával a beszámítás iránti kérelmet az iskola vezetőjéhez kell benyújtani. A beszámítható előzetes tanulmányokról és a teljesített követelményekről az iskola vezetője dönt.

Szakmai gyakorlat

A szorgalmi időszaki szakmai gyakorlat és a szorgalmi időszakon kívüli az összefüggő gyakorlat az ipari kamarával történő egyeztetés után az iskola szaktantermeiben és tanműhelyeiben történik.

Mulasztások kezelése:

A mulasztások kezelése a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet alapján és a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény alapján történik.

A szakmai vizsga

A szakmai vizsga két fő részből áll gyakorlatból és szóbeliből. A gyakorlati vizsgán egy egyszerű bőrtárgyat kell készíteni, pl.: apró árut, öltözék kiegészítőt, bőrből készült dísztárgyat. A szóbeli vizsgán központilag összeállított kiadott tételsor kérdéseire kell választ adni. A szakmai vizsgára a felkészülés a szaktanárral való konzultációs alkalmakon történik. A konzultáció alkalmával a tanuló segítséget kérhet és kaphat a szaktanártól. A szaktanár nyomon követi a tanuló önálló munkáját, ellenőrzi és javítja azt. A konzultációról a szaktanár jegyzőkönyvet vezet.

A szaktanár a központilag kiadott tételsort letölti és feldolgozza a tanulókkal, illetve kirakja a szaktanteremben és az osztályteremben. A tanulók a szaktanárok segítségével dolgozzák ki a tételeket, a leadott tananyag, könyvek és az Internet segítségével. A szaktanár ellenőrzi a tétel tartalmának helyességét, az osztályfőnökkel konzultálva, módszertani eszközökkel segíti a tanulót annak elsajátításában.. A tanulók elméleti órákon felelnek a szóbeli tételekből. A szóbeli tételekhez kapcsolódó bemutató tárgyakat a gyakorlati órákon készítik el.

Gyakorlati vizsgát a szaktanár állítja össze a komplex vizsgáztatás szabályait, szakmai vizsga szabályzatát és a tanulók képességeit figyelembe véve. A gyakorlati vizsgára felkészülés a gyakorlati órákon történik gyakorlati feladatok segítségével, valamint délután előre megbeszélt, a tanműhelybe megadott időpontokban be lehet jönni a tanulóknak gyakorolni, befejezni az elkezdett tárgyakat.

Az a tanuló, aki nem rendelkezik otthon számítógéppel, saját laptoppal és Internettel, az informatikai szaktanteremben a megadott időpontokban dolgozhat. A tanulószoba idejére kérhet ki iskolai laptopot, amit a délutános nevelőjének kell leadnia a foglalkozás végén. A kollégista tanulók a kollégiumban elhelyezett számítógépeken dolgozhatnak.

A tanulók egyéni szükségleteik szerint jelnyelvi segítséget kérhetnek a tételek tanulásához mind a délelőtti, mind a délutáni tanulási idő alatt.

Vizsgához segítség kérése

A tanuló – ha érvényes Szakértői véleménye nem tartalmaz ilyen irányú kitételeket kérelemmel fordulhat az FPSZ érintett Szakértői Bizottságához, hogy tegyenek javaslatot számára szakmai vizsgán a következő segítségekhez:

- plusz időhöz
- jeltolmácshoz

- szóbeli írásbelivel kiváltásához - segédeszközök használatához.

Specialitások

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszik szükségessé.

Hallássérült és/vagy autizmussal élő tanulóinknál - a hallás hiánya vagy csökkenése, valamint sérülésspecifikumok miatt – az eltérő nyelvi szint, a verbális kommunikáció (beszédértés, szövegértő olvasás szókincs, nyelvi szerkezetek értése és használata, hangzó beszéd stb.) fejlettsége, ennek következtében a megismerő tevékenység és a teljes személyiség fejlődése is megváltozhat. A tanuló nyelvi kommunikációja intenzív fejlesztést igényel, mert ennek szintje általában nem korrelál életkorával, hallásállapotával melytől pozitív és negatív irányú eltérés is lehet. A hallásveszteség mértékétől, jellegétől, az egyéb pszichés folyamatoktól, a környezeti hatásoktól és a szociokulturális háttértől függően módosulhat a megismerő tevékenység, a gondolkodás és a lelki élet egészének fejlődése.

A „diszfázia típusú" társuló tanulási zavar a halmozott fogyatékosság egy speciális változata. Összetett tüneti képe súlyosabb fokú nyelvi- és beszédfejlődési akadályozottságban, diszpraxiás és szenzomotoros integrációs zavarra utaló pszichomotoros jellemzőkben nyilvánul meg. A specifikus nyelvi zavar, valamint a kísérő pszichomotoros tünetek változatos formában, sajátos összetételben jelenhetnek meg.

A tanulóinknál egyre gyakrabban megjelenő diszfázia gyógypedagógusainktól speciális mórszereket, óratervezési technikákat, hallássérült tanulóinknál a magyar jelnyelv, mint kommunikációs eszköz használatát igényli.

Egy osztályon / csoporton belül igen eltérő lehet a tanulók kommunikációs szintje. Ideális ezért a szakmai órákon és a közismereti órákon is (a hangos beszéd mellett) jelnyelven megjeleníteni a mondandót. A tananyagba sok vizuális és képi megjelenítés ajánlott. Szakmai gyakorlati órákon is ajánlott az asztalokat, eszközöket úgy elrendezni, hogy a tanulók egymást is és a tanárt is jól lássák.

Számítógép- szerelő, karbantartó (34 523 02) – kifutó rendszerben

Szakmánkat 2009 szeptemberében indítottuk, kezdetben 3 éves, később a jogszabályi változások miatt 4 éves képzés lett belőle.
A hallássérültek számára szintén ideális választás ez a szakma. A másik két szakmához hasonlóan ehhez is taktilis, vizuális ingerek szükségesek, minimális kommunikációs igénnyel.
A szakma elsajátítása magába foglal egy komplexebb szerelési tudást. Ez nagy segítség diákjainknak a jövőben. Nem garantált az adott szakmában való elhelyezkedés, azonban a komplexitás miatt más szakmákban is boldogulnak. (Szerelő, forrasztó, laptechnikai, kábelezési területen például.)
A jövőbeni munkahely szempontjából ideális választás a szerelő szakma, mivel ügyfelekkel való kommunikációt minimálisan igényel, számítógép közeli, így digitális úton való konzultáció is megoldható.
Az első három tanév végén kötelező nyári szakmai gyakorlaton kell részt venniük a tanulóknak, ami itt helyben, az iskolában is megoldható. A gyakorlaton szerelési, karbantartási gyakorlatok vannak munkaidő beosztási rendben, ahogy az egy adott munkahelyen történne. Itt munkahelyi tapasztalatot is szerezhetnek a tanulók, támaszkodva mindarra a szakmai tudásra, amit előzőekben elsajátítottak.
A szakma jól oktatható, a diákjainknak, jelnyelvi megsegítés mindenképpen szükséges hozzá. Oktatóink szakmai jelnyelvet is használnak, ami elengedhetetlen a szakma alapos elsajátítása érdekében.
Szakoktatóink jelnyelven és hangos beszéddel is kommunikálnak, mivel egy osztályon belül eltérő súlyosságú hallássérültek is járhatnak.

A számítógép- szerelő, karbantartó szakma rövid leírása:
Informatikai eszközöket (számítógép, monitor, billentyűzet, egér, nyomtató, stb.) szerel össze, helyez üzembe. Szükség esetén elvégzi a hibás alkatrészek cseréjét, javítását is.
Műszaki segítséget nyújt a felhasználók részére közvetlenül vagy telefonon, e-mailben vagy más elektronikus eszköz segítségével, többek között szoftverrel, hardverrel, számítógépes periféria berendezésekkel, hálózatokkal és internettel kapcsolatos problémákat diagnosztizál és old meg, illetve iránymutatást és támogatást nyújt a különféle rendszerek üzembe helyezését, telepítését és karbantartását illetően.

A szakképzés jogi háttere

- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény,
- a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet
- a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény, valamint
- az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárásrendjéről szóló 150/2012. (VII. 6.) Kormányrendelet,
- az állam által elismert szakképesítések szakmai követelménymoduljairól szóló 217/2012. (VIII. 9.) Kormányrendelet,
- a 34 523 02 Számítógép-szerelő, karbantartó szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményeit tartalmazó rendelet

A szakképzés alapadatai:

A szakképesítés azonosító száma: 34 523 02

A szakképesítés megnevezése: Számítógép-szerelő, karbantartó

A szakmacsoport száma és megnevezése: 7. Informatika

Ágazati besorolás száma és megnevezése: XIII. Informatika

Elméleti képzési idő aránya: 40%

Gyakorlati képzési idő aránya: 60%

Az iskolai rendszerű képzésben az összefüggő szakmai gyakorlat időtartama: nincs

Szintvizsga: van (9. évfolyam első féléve után)

Záródolgozat: nincs

Szóbeli vizsga: van

Írásbeli vizsga: nincs

Gyakorlati vizsga: van

Az iskolai rendszerű képzésben az összefüggő szakmai gyakorlat időtartama:
4 évfolyamos képzés esetén a 9. évfolyamot követően 70 óra, a 10. és 11. évfolyamot követően 105 óra.

A szakképzés megkezdésének feltételei

Iskolai előképzettség: alapfokú iskolai végzettség

Bemeneti kompetenciák: a képzés megkezdhető a szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményeit kiadó rendelet 3. számú mellékletében a 7. Informatika szakmacsoportra

meghatározott kompetenciák birtokában Egészségügyi alkalmassági követelmények: Pályaalkalmassági követelmények: szükségesek

A szakiskolánkban a szakképzésre a feltétel kizárólag a sajátos nevelési igényt megállapító érintett Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye alapján lehetséges.

A tantárgyak értékelésének módja:

Az iskolarendszerű szakmai képzés esetén a tantárgy kerül értékelésre. Iskolarendszerű képzések esetében a modulzáró vizsgák teljesítését a tantárgyi követelmények teljesítése (bizonyítványokba bejegyzett eredmények) helyettesítik.

A tantárgyak értékelése a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel történik.

Százalék	**Osztályzat**
100%-81%	jeles (5)
80%-71%	jó (4)
70%-61%	közepes (3)
60%-51%	elégséges (2)
0%-50%	elégtelen (1)

Szaktanárok belátása szerint történik a beszámoltatás. Ennek módja (órai munka, szóbeli felelet, írásbeli beszámoló) is az adott szaktanár döntése alapján zajlik mind elméleti, mind gyakorlati tantárgyaknál.

Felsőbb évfolyamra bocsátás feltételei

Felsőbb évfolyamra csak az a tanuló bocsátható, aki teljesítette (legalább elégséges eredménnyel) a tantárgyi követelményeket.

A kötelező összefüggő szakmai gyakorlatot teljesítette.

Tanév során elért igazolt és igazolatlan hiányzásainak száma nem haladhatja meg a gyakorlati órák 20%-át.

A szakmai vizsgára bocsátás feltételei

Szakmai vizsgára csak az a tanuló bocsátható, aki teljesítette (legalább elégséges eredménnyel) a tantárgyi követelményeket.

Beszámíthatóság a tanuló előzetes szakirányú szakmai képesítése és szakirányú szakképesítése alapján

A szakiskola szakképzési évfolyamán megszerezhető szakképesítésekről és az adott szakképesítésbe való bekapcsolódás feltételeiről a tanulót a szakiskolába való jelentkezéskor tájékoztatjuk azzal, hogy a szakképesítésre történő felkészítéskor a tanuló előzetes szakirányú szakmai képesítése és szakirányú szakképesítése a tanulmányokba beszámítható, ha tartalmi egyezőség tapasztható, valamint a szakmai és vizsgakövetelmények ezt lehetővé teszik. A beszámíthatóság mértékéről és tartalmáról az iskola igazgatója határozattal dönt.

Beszámíthatóság a tanuló előzetes tanulmányai alapján

Az előzetes tanulmányok és az azokkal megegyező tartalmú követelmények teljesítésének egyidejű igazolásával a beszámítás iránti kérelmet az iskola vezetőjéhez kell benyújtani. A beszámítható előzetes tanulmányokról és a teljesített követelményekről az iskola vezetője dönt.

Szakmai gyakorlat

A szorgalmi időszaki szakmai gyakorlat és a szorgalmi időszakon kívüli az összefüggő gyakorlat az ipari kamarával történő egyeztetés után az iskola szaktantermeiben és tanműhelyeiben történik.

Mulasztások kezelése:

A mulasztások kezelése a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet alapján és a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény alapján történik.

A komplex szakmai vizsgára felkészülés

A komplex vizsga két részből áll:

· Gyakorlati vizsgatevékenység · Szóbeli vizsgatevékenység

Gyakorlati vizsga összetétele megtalálható a hatályos SZVK-ban. A vizsgafeladat értékelési súlyaránya: 70%.

A szóbeli vizsgatevékenység központilag összeállított vizsga kérdései a 4. Szakmai követelmények pontban meghatározott témaköröket tartalmazza. A vizsgafeladat értékelési súlyaránya: 30%.

Vizsgához segítség kérése

A tanuló kérelemmel fordulhat az FPSZ Székhely Bizottsághoz, hogy tegyenek javaslatot számára szakmai vizsgán a következő segítségekhez:

- plusz időhöz,
- jeltolmácshoz,
- szóbeli vizsga írásbelivel való kiváltásához, - segédeszközök használatához.

Specialitások

Általános irányelvek az SNI-s tanulókat oktató-nevelő munkában:

A sajátos nevelési igényű tanulókat nevelő-oktató iskolák pedagógiai programjuk, helyi tantervük elkészítésénél figyelembe veszik:

- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: köznevelési törvény), a NAT és az Irányelv rájuk vonatkozó előírásait, - a kollégiumi nevelés országos alapprogramját,
- a nevelés és oktatás helyi célkitűzéseit és lehetőségeit,
- a fővárosi, megyei feladat-ellátási, intézményhálózat-működtetési és köznevelésfejlesztési tervet,
- a szülők elvárásait és
- az általuk nevelt tanulók sajátosságait.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszik szükségessé.

Hallássérült és/vagy autizmussal élő tanulóinknál - a hallás hiánya vagy csökkenése, valamint sérülésspecifikumok miatt – az eltérő nyelvi szint, a verbális kommunikáció (beszédértés, szövegértő olvasás szókincs, nyelvi szerkezetek értése és használata, hangzó beszéd stb.) fejlettsége, ennek következtében a megismerő tevékenység és a teljes személyiség fejlődése is megváltozhat. A tanuló nyelvi kommunikációja intenzív fejlesztést igényel, mert ennek szintje általában nem korrelál életkorával, hallásállapotával melytől pozitív és negatív irányú eltérés is lehet. A hallásveszteség mértékétől, jellegétől, az egyéb pszichés folyamatoktól, a környezeti hatásoktól és a szociokulturális háttértől függően módosulhat a megismerő tevékenység, a gondolkodás és a lelki élet egészének fejlődése.

A „diszfázia típusú" társuló tanulási zavar a halmozott fogyatékosság egy speciális változata. Összetett tüneti képe súlyosabb fokú nyelvi- és beszédfejlődési

akadályozottságban, diszpraxiás és szenzomotoros integrációs zavarra utaló pszichomotoros jellemzőkben nyilvánul meg. A specifikus nyelvi zavar, valamint a kísérő pszichomotoros tünetek változatos formában, sajátos összetételben jelenhetnek meg.

A tanulóinknál egyre gyakrabban megjelenő diszfázia gyógypedagógusainktól speciális mórszereket, óratervezési technikákat, hallássérült tanulóinknál a magyar jelnyelv, mint kommunikációs eszköz használatát igényli.

Egy osztályon / csoporton belül igen eltérő lehet a tanulók kommunikációs szintje. Ideális ezért a szakmai órákon és a közismereti órákon is (a hangos beszéd mellett) jelnyelven megjeleníteni a mondandót. A tananyagba sok vizuális és képi megjelenítés ajánlott. Szakmai gyakorlati órákon is ajánlott az asztalokat, eszközöket úgy elrendezni, hogy a tanulók egymást is és a tanárt is jól lássák.

Kommunikáció

Szakiskolánkban a korábban felsorolt összes fogyatékossági típus előfordulhat. A kommunikációs forma is ez alapján differenciálódik.

Egy osztályon / csoporton belül is igen eltérő lehet a tanulók hallássérülésének súlyossági foka. Ideális ezért a szakmai órákon és a közismereti órákon is (a hangos beszéd mellett) jelnyelven megjeleníteni a mondandót. Mindenképpen a tanulókkal szembe fordulva, hangos beszéddel és jelbeszéddel ajánlott a kommunikáció. A tananyagba sok vizuális és képi megjelenítés ajánlott. Szakmai gyakorlati órákon ajánlott az asztalokat, eszközöket úgy elrendezni, hogy a tanulók egymást is és a tanárt is jól lássák.

SZÁMÍTÓGÉPES ADATRÖGZÍTŐ

A képzés jogi háttere

A speciális kerettanterv a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény alapján készült.

A képzésbe történő belépés feltételei

Iskolai előképzettség: alapfokú iskolai végzettség

Egészségügyi alkalmassági követelmények: szükségesek

Pályaalkalmassági követelmények: -

A képzés szervezésének feltételei

Személyi feltételek

A szakmai elméleti és gyakorlati képzésben a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról rendelkező 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet előírásainak megfelelő végzettséggel és szakképzettséggel rendelkező pedagógus és egyéb szakember vehet részt.

Tárgyi feltételek

A képzés lebonyolításához szükséges eszközök és felszerelések felsorolását a képzés képzési és kimenti követelménye, illetve programkövetelménye tartalmazza.

A 2023 szeptemberében induló Számítógépes adatrögzítő szakma 2 éves, a 9. év végén egy összefüggő nyári szakmai gyakorlattal. Hallássérülteknek és autizmussal élők számára is ideális gépírás és irodai alkalmazásokkal, valamint az üzleti kommunikációt fejlesztő modulokkal.

A számítógépes adatrögzítő a biztosítási, banki, könyvelési, informatikai, államigazgatási és az üzleti élet területei mellett a közszféra szinte valamennyi területén alkalmazható szakember. A papírmentes iroda, a digitalizáció, az online munkaformák előtérbe kerülésével fontos szerep jut a képzett adatrögzítőknek. A papíralapú dokumentum digitalizálásához szükség van jól képzett munkatársakra. Szövegszerkesztő, adat- és táblázatkezelő szaktudása alkalmassá teszi vállalkozások, intézmények, és projektek adminisztratív, dokumentálási, sokszorosítási, archiválási, digitalizálási feladatainak elvégzésére.

Kiknek ajánljuk a képzést?

Mindazoknak, akik érdeklődnek az irodai munkavégzés iránt, akik szeretnének magabiztos tudást elsajátítani a szövegszerkesztés, táblázatkezelés, az adatbáziskezelés területén, valamint azoknak, akik szeretnék elsajátítani a 10 ujjas vakon gépelés készségét is.

Milyen ismereteket ad a képzés?

A diákok megismerik az irodai dokumentumok rendszerezésének módjait, a tízujjas gépelés

módszerét, a szövegszerkesztés szabályait; a levelezés szabályait; a hivatalos levelek fajtáit, formai és tartalmi elemeit; a biztonságos adattárolás, adatkezelés és adattovábbítás hagyományos és elektronikus módozatait.

A tantárgyak értékelésének módja:

A tantárgyak értékelése a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel történik.

Százalék	**Osztályzat**
100%-81%	jeles (5)
80%-71%	jó (4)
70%-61%	közepes (3)
60%-51%	elégséges (2)
0%-50%	elégtelen (1)

Szaktanárok belátása szerint történik a beszámoltatás. Ennek módja (órai munka, szóbeli felelet, írásbeli beszámoló, projektfeladat, gyakorlati feladat) is az adott szaktanár döntése alapján zajlik mind elméleti, mind gyakorlati tantárgyaknál.

A szakképesítés követelményeinek teljesítését mérő képesítő vizsga:

A képesítő vizsga megszervezéséhez szükséges feltételek és a képesítő vizsga vizsga-tevékenységeinek részletes leírása:
1.1 A képesítő vizsgára bocsátás feltétele: A szakképesítés megszerzésére irányuló képzés teljesítése
1.2 Írásbeli vizsga
1.2.1 A vizsgatevékenység megnevezése: Hivatalos dokumentum, üzleti levél készítése, továbbá irodatechnikai eszközök használatával megadott paraméterekkel rendelkező dokumentum előállítása

Felsőbb évfolyamra bocsátás feltételei

Felsőbb évfolyamra csak az a tanuló bocsátható, aki teljesítette (legalább elégséges eredménnyel) a tantárgyi követelményeket.
A kötelező összefüggő szakmai gyakorlatot teljesítette.

A komplex vizsgára bocsátás feltételei

Szakmai vizsgára csak az a tanuló bocsátható, aki teljesítette (legalább elégséges eredménnyel) a tantárgyi követelményeket, illetve az intézményben szervezett próbavizsgán elégséges eredményt ért el. Ennek hiányában vizsgára nem bocsátható, de – a megszerzett tudása mellett – intézményi tanúsítványt kap az elvégzett évfolyamokról.

Beszámíthatóság a tanuló előzetes szakirányú szakmai képesítése és szakirányú szakképesítése alapján

A szakiskola szakképzési évfolyamán megszerezhető szakképesítésekről és az adott szakképesítésbe való bekapcsolódás feltételeiről a tanulót a szakiskolába való jelentkezéskor tájékoztatjuk azzal, hogy a szakképesítésre történő felkészítéskor a tanuló előzetes szakirányú szakmai képesítése és szakirányú szakképesítése a tanulmányokba beszámítható, ha tartalmi egyezőség tapasztható, valamint a szakmai és vizsgakövetelmények ezt lehetővé teszik. A beszámíthatóság mértékéről és tartalmáról az iskola igazgatója határoz.

Beszámíthatóság a tanuló előzetes tanulmányai alapján

Az előzetes tanulmányok és az azokkal megegyező tartalmú követelmények teljesítésének egyidejű igazolásával a beszámítás iránti kérelmet az iskola vezetőjéhez kell benyújtani. A beszámítható előzetes tanulmányokról és a teljesített követelményekről az iskola igazgatója dönt.

Szakmai gyakorlat

A szorgalmi időszaki szakmai gyakorlat és a szorgalmi időszakon kívüli az összefüggő gyakorlat az iskola szaktantermeiben és tanműhelyeiben történik.

Mulasztások kezelése:

A mulasztások kezelése a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet alapján és a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény alapján történik.

Specialitások

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszik szükségessé.

Hallássérült és/vagy autizmussal élő tanulóinknál - a hallás hiánya vagy csökkenése, valamint sérülésspecifikumok miatt – az eltérő nyelvi szint, a verbális kommunikáció (beszédértés, szövegértő olvasás szókincs, nyelvi szerkezetek értése és használata, hangzó beszéd stb.) fejlettsége, ennek következtében a megismerő tevékenység és a teljes személyiség fejlődése is megváltozhat. A tanuló nyelvi kommunikációja intenzív fejlesztést igényel, mert ennek szintje általában nem korrelál életkorával, hallásállapotával melytől pozitív és negatív irányú eltérés is lehet. A hallásveszteség mértékétől, jellegétől, az egyéb pszichés folyamatoktól, a környezeti hatásoktól és a szociokulturális háttértől függően módosulhat a megismerő tevékenység, a gondolkodás és a lelki élet egészének fejlődése.

A „diszfázia típusú" társuló tanulási zavar a halmozott fogyatékosság egy speciális változata. Összetett tüneti képe súlyosabb fokú nyelvi- és beszédfejlődési akadályozottságban, diszpraxiás és szenzomotoros integrációs zavarra utaló pszichomotoros jellemzőkben nyilvánul meg. A specifikus nyelvi zavar, valamint a kísérő pszichomotoros tünetek változatos formában, sajátos összetételben jelenhetnek meg.

A tanulóinknál egyre gyakrabban megjelenő diszfázia gyógypedagógusainktól speciális mórszereket, óratervezési technikákat, hallássérült tanulóinknál a magyar jelnyelv, mint kommunikációs eszköz használatát igényli.

Egy osztályon / csoporton belül igen eltérő lehet a tanulók kommunikációs szintje. Ideális ezért a szakmai órákon és a közismereti órákon is (a hangos beszéd mellett) jelnyelven megjeleníteni a mondandót. A tananyagba sok vizuális és képi megjelenítés ajánlott. Szakmai gyakorlati órákon is ajánlott az asztalokat, eszközöket úgy elrendezni, hogy a tanulók egymást is és a tanárt is jól lássák.

Óraszámok szakmánként és évfolyamonként

Szakiskolai óratervi háló 2020. szeptembertől

		Bőr	SZGSZK	Bőr	SZGSZK	MR	SZGSZK	SZGSZK
Tantárgy	**9.E.**	**9.**	**9.**	**10.**	**10.**	**10.**	**11.**	**12.**
Szakmai elmélet	**-**	**7**	**9**	**6**	**9**	**8**	**8**	**8**
Szakmai gyakorlat	**-**	**14**	**12**	**15**	**12**	**13**	**13**	**13**
Összesen:	**0**	**21**	**21**	**21**	**21**	**21**	**21**	**21**
Közismereti órák:								
Magyar nyelv és irodalom	5	3	3	3	3	3	3	3
Idegen nyelv	2	1	1	1	1	1	1	1
Matematika	5	1	1	1	1	1	1	1
Természetismeret	3	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	0	0
Társadalomismeret	-	0	1	1	1	1	1	1
Állampolgári ismeretek	1+1							
Vizuális kultúra	2							
Digitális kultúra	2+1							
Pályaorientáció	1+1							
Szakmai alapozó ismeretek	4							
Testnevelés és sport	5	5	5	5	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra	1	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1
Összesen:	**31**	**12**	**13**	**13**	**13**	**13**	**12**	**12**
Szabadon tervezhető közismereti óra	**3**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Mindösszesen:	**34**	**33**	**34**	**34**	**34**	**34**	**33**	**33**

Rehabilitációs óraszám	**13**	**13**	**14**	**14**	**14**	**14**	**15**	**15**

Szakiskolai óratervi háló 2018. szeptembertől

		Bőr	**SZGSZK**	**Bőr**	**SZGSZK**	**MR**	**SZGSZK**	**SZGSZK**
Tantárgy	**9.E.**	**9.**	**9.**	**10.**	**10.**	**10.**	**11.**	**12.**
Szakmai elmélet	**-**	**7**	**9**	**6**	**9**	**8**	**8**	**8**
Szakmai gyakorlat	**-**	**14**	**12**	**15**	**12**	**13**	**13**	**13**
Összesen:	**0**	**21**	**21**	**21**	**21**	**21**	**21**	**21**
Közismereti órák:								
Magyar nyelv és irodalom	5	3	3	3	3	3	3	3
Idegen nyelv	2	1	1	1	1	1	1	1
Matematika	5	1	1	1	1	1	1	1
Erkölcstan	1							
Természetismeret	2,5+1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	0	0
Társadalomismeret	-	0	1	1	1	1	1	1
Állampolgári ismeretek	1+0,5							
Vizuális kultúra	2							
Informatika	2+1							
Pályaorientáció	1+0,5							

Szakmai alapozó ismeretek	4							
Testnevelés és sport	5	5	5	5	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra	1	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1
Összesen:	**31,5**	**12**	**13**	**13**	**13**	**13**	**12**	**12**
Szabadon tervezhető közismereti óra	**3,5**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Mindösszesen:	**35**	**33**	**34**	**34**	**34**	**34**	**33**	**33**

Rehabilitációs óraszám	**13**	**13**	**14**	**14**	**14**	**14**	**15**	**15**

Szakiskolai óratervi háló 2023 szeptembertől

		Bőr	**SZGSZK**	**Számítógépes Adatrögzítő**	**Számítógépes Adatrögzítő**
Tantárgy	**9.E.**	**10.**	**12.**	**9.**	**10.**
Szakmai elmélet	-	**6**	**8**	**8**	**8**
Szakmai gyakorlat	-	**15**	**13**	**13**	**13**
Szabad szakmai órakeret (Jogi és váll.ism.,Munk.váll.ismeretek)	-	**2**	-	-	-
Angol	-	-	-	**2**	**2**
Összesen:	**0**	**23**	**21**	**23**	**23**
Közismereti órák:					
Magyar nyelv és irodalom	5	1+2rehab	3	1+2rehab	1+2rehab
Idegen nyelv	2	-	1	-	-
Matematika	5	2	1	2	2
Természetismeret	3	-	0	-	-
Társadalomismeret	-	1	1	1	1
Állampolgári ismeretek	1+1	-	-	-	-

Vizuális kultúra	2	-	-	-	-
Digitális kultúra	2+1	1	-	1	1
Pályaorientáció	1+1	-	-	-	-
Szakmai alapozó ismeretek	4	-	-	-	-
Testnevelés és sport	5	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra	1	1	1	1	1
Összesen:	**31**	**10**	**12**	**10**	**10**
Szabadon terv. közism. óra	**3**	**1**	**0**	**1**	**1**
Mindösszesen:	**34**	**11**	**33**	**11**	**11**

Rehabilitációs óraszám	**13**	**14**	**15**	**13**	**14**

Megjegyzés:

9. és 10. évfolyamon a rehabilitációs órakeretből 2-2 órát anyanyelvi fejlesztésre fordítunk. Az anyanyelvi fejlesztési órák frontális formában kapcsolódnak a Magyar nyelv és irodalom tantárgy tananyagának elsajátításához, mely a diákok differenciált képesség-struktúrája és eltérő nyelvi, illetve kommunikációs csatornája és szintje miatt indokolt.

Szakmai óraszámok, tantárgyak

Bőrtárgy készítő

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak heti óraszáma évfolyamonként szabadsáv nélkül

Szakmai követelménymodulok	**Tantárgyak**	**Heti óraszám**				
		9. évfolyam			**10. évfolyam**	
		elméleti	**gyakorlati**	**ögy**	**elméleti**	**gyakorlati**
10256-12 Bőripari anyagok jellemzői, szabás	Bőripari anyag és áruismeret	3		70	2	
	Szabás, előkészítés	2			2	

és előkészítő műveletek	Szabás, előkészítés gyakorlat		7			7
10258-12 Bőrtárgy készítése	Bőrtárgy készítés	2			2	
	Bőrtárgy készítés gyakorlat		7			8
Összes heti elméleti/gyakorlati óraszám		7	14		6	15
Összes heti/ögy óraszám		21		70	21	

Jelmagyarázat: ögy/összefüggő szakmai gyakorlat

Számítógép szerelő-, karbantartó

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak heti óraszáma évfolyamonként szabadsáv nélkül 2016. szeptember előtt kezdett évfolyamokon

	Tantárgyak	Heti óraszám										
		9. évfolyam			10. évfolyam			11. évfolyam			12. évfolyam	
		e	gy	ögy	e	gy	ögy	e	gy	ögy	e	gy
11500-12 Munkahelyi egészség és biztonság	Munkahelyi egészség és biztonság	0,5										
11497-12 Foglalkoztatás I.	Foglalkoztatás I.										2	
11499-12 Foglalkoztatás II.	Foglalkoztatás II.										0,5	
10815-12 Információtechnológiai alapok	Információtechnológiai alapok	2			2							
	Információtechnológiai gyakorlat		2			1			1			1
10826-12 Szakmai életpálya-építés, munkaszervezés, munkahelyi kommunikáció	Munkaszervezési ismeretek				1			1			2,5	
	Munkaszervezési gyakorlat					2			2			2
10833-12 Hálózati alapok	Hálózati ismeretek	2,5			2			2			1	
	Hálózati ismeretek gyakorlat		2			2			2			2
	Operációs rendszerek	1			1			2				
	Operációs rendszerek gyakorlat		3			2			2			2
10834 -12 Számítógépes hibaelhárítás	Számítógéprendszer hibáinak elhárítása	3			3			3			3	
	Számítógéprendszer hibáinak elhárítása gyakorlat		5			5			6			5
				70			105			105		
Összes heti elméleti/gyakorlati óraszám		9	12		9	12		8	13		9	12

Összes heti/ögy óraszám	21	70	21	105	21	105	21	

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak heti óraszáma évfolyamonként szabadsáv nélkül 2016 szeptembertől

Szakmai követelménymodulok	**Tantárgyak**	**Heti óraszám**										
		9. évfolyam			**10. évfolyam**			**11. évfolyam**			**12. évfolyam**	
		e	**gy**	**ögy**	**e**	**gy**	**ögy**	**e**	**gy**	**ögy**	**e**	**gy**
11497-12 Foglalkoztatás I.	Foglalkoztatás I.			0			0			0	2	
11499-12 Foglalkoztatás II.	Foglalkoztatás II.										0,5	
11996-16 Információtechnológiai	IT alapok	2			2							
	IT alapok gyakorlat		2			2						
10833-16 alapok Hálózati	Hálózati ismeretek	3			2			2			1	
	Hálózati ismeretek gyakorlat		3			3			2			2
	Operációs rendszerek	2			2			1			1	
	Operációs rendszerek gyakorlat		3			3			2			2
10834 -16 Számítógépes hibaelhárítás	Számítógéprendszer hibáinak elhárítása	2			3			5			3,5	
	Számítógéprendszer hibáinak elhárítása gyakorlat		4			4			9			9
Összes heti elméleti/gyakorlati óraszám		9	12		9	12		8	13		8	13
Összes heti/ögy óraszám		21		0	21		0	21		0	21	

Jelmagyarázat: e/elmélet; gy/gyakorlat; ögy/összefüggő szakmai gyakorlat

A szaktanárok a csoportok képességeinek figyelembe vételével a 9. évfolyamon 1,5, a 10-1112. évfolyamokon 2 óra szabadsávról évenként dönthetnek.

Továbbhaladás feltétele: az évfolyam teljesítését igazoló bizonyítványban foglaltak szerint teljesített tantárgyak - a szakképzési kerettantervben meghatározottak szerint. Az összefüggő gyakorlat teljesítése a - a szakképzési kerettantervben meghatározottak szerint.

A szakmai vizsgára bocsátás feltétele: az évfolyam teljesítését igazoló bizonyítványban foglaltak szerint teljesített tantárgyak - a szakképzési kerettantervben meghatározottak szerint.

Számítógépes adatrögzítő

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak és témakörök óraszáma évfolyamonként

Szakmai követelménymodul	**Tantárgyak/**témakörök	**Óraszám**					**Összesen**
		9. évfolyam			**10. évfolyam**		
		elméleti	**gyakorlati**	**ögy***	**elméleti**	**gyakorlati**	
12082-16 Gépírás és irodai alkalmazások	**Gépírás és levelezési gyakorlat**	**0**	**288**	**70**	**0**	**245**	**533**
	A tízujjas vakírás alapgyakorlatai		30				**30**
	Billentyűkezelés		146				**146**
	Az írástechnika megerősítése		60				**60**
	Sebességfokozás		52			25	**77**
	Szövegfeldolgozások, szöveggyakorlatok					25	**25**
	Irodai gépírás gyakorlata					20	**20**
	Levelezési alapismeretek a titkári munkában					20	**20**
	Levelezési alapgyakorlatok a titkári munkában					45	**45**
	Levelezés a hivatali és üzleti életben					65	**65**

	Komplex levélgyakorlatok					45	**45**
	Irodai alkalmazások gyakorlata	0	180		0	210	**390**
	A dokumentumszerkesztés alapgyakorlatai		45				**45**
	Dokumentumszerkesztés a titkári munkában		45			40	**85**
	Táblázatok készítése a titkári munkában		45			40	**85**
	Adatbázisok készítése a titkári munkában		45			40	**85**
	A prezentáció mint kommunikációs technika					45	**45**
	A weblapkészítés alapjai					45	**45**
12084-16 Üzleti kommunikáció és protokoll	**Kommunikáció a titkári munkában**	288	0		280	0	**568**
	Üzleti nyelvi kultúra	80					**80**
	Üzleti kommunikáció	45			40		**85**
	Protokoll az irodában	45			30		**75**
	Digitális kommunikáció a titkári munkában	30			30		**60**
	Nemzetközi protokoll				45		**45**
	Munkahelyi, irodai kapcsolatok	44			20		**64**
	Munkahelyi konfliktuskezelés	44			20		**64**
	Tárgyalástechnika				45		**45**

	Marketingkommunikáció				50		**50**
Összes éves elméleti/gyakorlati óraszám:		**288**	**468**		**280**	**455**	**1491**
Összes éves/ögy óraszám:		**756**		**70**	**735**		**1561**

*Jelmagyarázat: ögy/összefüggő szakmai gyakorlat

A tantárgyakra meghatározott időkeret kötelező érvényű, a témakörökre kialakított óraszám pedig ajánlás.

A szakmai képzés tárgyi és személyi feltételei

Tanműhelyek

Jelenleg intézményünkben három, a Bőrtárgy készítő szakma elsajátításához szükséges eszközökkel felszerelt tanműhelyben folyik a szakmai oktatás. Az informatikai képzések megvalósításához három, asztali számítógépekkel, projektorokkal és digitális táblával felszerelt szaktanterem várja a diákokat.

A szakmai oktatás személyi feltételei

Az oktatás tárgyi feltételeinek biztosítása mellett, feltétlenül alapkövetelmény egy racionálisan gondolkodó és oktató tantestület. Intézményünk jelenlegi szakmai tanárai között megtalálható mind a több évtizedes tapasztalattal rendelkező mesterpedagógus, mind a pár év érkezett, de friss lendülettel, innovációkra nyitott fiatal oktató is. Az iskolai oktatáshoz egyre inkább nélkülözhetetlen jelnyelvi tudás megszerzéséhez oktatóink jelnyelvi tanfolyamokon vesznek részt, fiatalabbak és idősebbek egyaránt. A hallássérült területen újnak számító kollégákkal iskolai mentortanárok foglalkoznak, segítve ezzel őket a gyógypedagógiai módszertan gyakorlati eszközeinek minél hatékonyabb elsajátítása érdekében. A szakmát oktató tanárok végzettségüket tekintve informatikus mérnök, fizika szakos tanári, gépész műszaki szakoktató, rajz szakos tanári, bőrtárgy készítő, számítástechnika szakos tanári, matematika szakos tanári, magyar nyelv és irodalom szakos tanári, kémia szakos tanári, környezettan szakos tanári, rendszerinformatikus, pszicho-pedagógiai szakos tanári diplomával, mérnöktanári oklevéllel rendelkeznek.

A szakmai gyakorlatok

Iskolánk tanulói évfolyamtól, szakmacsoporttól, szakiránytól függően eltérő óraszámban kötelező szakmai gyakorlatokat teljesítenek. A szakmai gyakorlatok óraszámát alapvetően az óraterv/központi program határozza meg. A szakmai gyakorlatok rendjének kialakításakor tekintettel vagyunk a piac sokszínűségére (változó munkaterületek, munkakörnyezet), és az idényszerűségre. A gyakorlatok nagyobbik részét iskolánk tanüzemében kell teljesíteni, más részét – a partnerekkel kötött gyakorlati képzési megállapodás alapján – külső helyszínen. A szakmai gyakorlatok ismeretanyagáról, tapasztalatairól a tanulók gyakorlati naplót vezetnek. A szakmai gyakorlatok megkezdése előtt a tanulók – a szabályoknak megfelelően - munkavédelmi oktatásban részesülnek. A szakmai gyakorlatokon a gyakorlatok jellegének, tananyagának, helyszínének, az időjárásnak megfelelő öltözetben kell megjelenni. A gyakorlati tanítási órák hosszát, a kötelező szüneteket, pihenőidőket a „Szakképzési törvény" határozza meg.
A szakmai gyakorlatok alapvetően kétféle módon folynak.

Órarend szerinti gyakorlat
Évfolyamtól, szakmacsoporttól függően, csoportbontásban, a gyakorlatvezető szakmai tanárok irányításával tanmenet alapján folytatott gyakorlat.

Összefüggő gyakorlat
Szakképző évfolyamokon tanuló diákjainknak – szakmától függően – a szakmai követelmények előírásainak (a kerettantervben előírtaknak) megfelelően összefüggő nyári gyakorlatot is teljesíteniük kell. Az összefüggő nyári gyakorlat teljesítése kötelező, a továbbhaladás, és a szakmai vizsga megkezdésének feltétele. Ennek időtartamát a kerettantervek szerint határozzuk meg.

ECDL az intézményünkben

Intézményünkben 2005 óta van ECDL vizsgaközpont. Nemcsak diákjaink vizsgázhatnak ECDL modulokból, hanem pedagógustársaink és intézményen kívüli személyek is.
Szakiskolai tanulóink jellemzően a szaktárgyakhoz kiadott szabad sávos órákon belül készülnek fel az ECDL Select vizsgákra, és tesznek vizsgákat az alábbi ECDL-modulokból:

- Számítógépes alapismeretek,
- Online alapismeretek,
- Szövegszerkesztés,
- Táblázatkezelés,

- Prezentáció,
- Webszerkesztés,
- Képszerkesztés,
- Adatbázis-kezelés,
- IKT pedagógusoknak.

Az ECDL Select négy kötelező modulból (számítógépes alapismeretek, online alapismeretek, szövegszerkesztés és táblázatkezelés) és három választott modulból áll.

A vizsgaközpontban 2 fő vizsgáztató van, mindketten jelnyelvet és hangos beszédet is használó munkatársak. Diákjaink, vagy más hallássérült jelentkező esetében él a fogyatékos kedvezmény, vagyis a normál vizsgaidő kétszerese. Szükség esetén jelnyelvi fordítás, jelnyelvi megsegítés is biztosított a vizsgáztatók által, külső tolmács nem szükséges.

EGYMI PEDAGÓGIAI PROGRAM

Az EGYMI célja:

Azon sajátos nevelési igényű- többségükben súlyos hallásveszteséggel rendelkező - hallássérült tanulók továbbtanulásának, integrációjának és társadalmi beilleszkedésének maximális megsegítése, akik képesek a többségi intézményben oktatott tanulókkal együtt tanulni.

Feladatok:

- olyan képzési kínálat biztosítása, mely az egyéni képességekhez és igényekhez alkalmazkodik, s lehetővé teszi számukra a többségi oktatási rendszer kínálatához való hozzájutást
- utazó szurdopedagógus hálózat működtetése
- speciális szurdopedagógiai módszerek alkalmazása
- a hallás maximális kihasználása érdekében az egyénhez igazodó rehabilitációs eszköz használatának ösztönzése. ellenőrzése
- egyéni szurdopedagógiai fejlesztések biztosítása
- a befogadó intézményekkel, azok tantestületeivel való szoros együttműködés és kapcsolattartás
- kiskorú tanuló esetében a szülőkkel való segítő kapcsolattartás kialakítása
- nagykorú tanuló esetében az empatikus és kölcsönösségre épülő együttműködés kialakítása
- szakmai innovativitás

Utazó szurdopedagógus hálózat működtetése

Lehetőség szerint teljes munkakörben dolgozó szurdopedagógusok álljanak rendelkezésre a többségi intézményben tanulók fejlesztésére. Amennyiben ez nem lehetséges, akkor az anyaintézményünkben dolgozó szurdopedagógusok látják el a fejlesztést igénylőket.

Speciális szurdopedagógiai módszerek alkalmazása Az anyanyelv lehető legmagasabb nyelvi szintjének elérése:

- a *beszéd* tartalmi tényezőinek:
    - a társalgási szint emelése, o szókincs

  emelése-gondozása - a *beszéd* alaki tényezőinek:
    - a helyes nyelvtani szerkezetek

  alkalmazása, o a tiszta, érthető kiejtésre ösztönzés,

- amennyiben szükséges hangok kialakítása,
- megfelelő beszédritmus és hangsúly- gondozása
- szájról olvasás fejlesztése:
  - szavakkal, szókapcsolatokkal és fokozatosan bővülő mondatokkal

A *hallás* maximális karbantartása speciális hallásnevelési eszközök és gyakorlatok segítségével:

- hallási figyelem, koncentráció és emlékezetfejlesztő gyakorlatok
- mind zajokra, zörejekre, mind a hangos beszédre vonatkozóan - folyamatos alkalmazása

A hallás maximális kihasználása érdekében az egyénhez igazodó rehabilitációs eszköz használatának ösztönzése. ellenőrzése

A jól működő és jól beállított hallókészülék elengedhetetlen a szurdopedagógiai fejlesztéseken. Ellenőrizzük a foglalkozás kezdetén a hallókészülék működését!

Figyelemmel kell kísérni:

- a hallókészülékek életútját,
- a megfelelő beállítását hallásnevelési gyakorlatokkal ellenőrizni kell,
- ösztönözni kell a tanulókat, hogy rendszeresen vegyenek igénybe audiológiai ellátást - és szükség esetén küldjük a hallókészülékkel audiológiai kontrollvizsgálatra.

Egyéni szurdopedagógiai fejlesztések biztosítása

A Hallásvizsgáló /Országos szakértői bizottság által megállapított óraszámban biztosítjuk a tanuló számára az egyéni szurdopedagógiai fejlesztést.

A tanuló órarendjéhez igazítva, a befogadó intézménnyel egyeztetve összeállítjuk a félévi/tanévi egyéni órarendeket, alkalmazkodva a szurdopedagógus számára kötelezően megállapított óraszámhoz.

A fejlesztések helyszíneit a tanulók intézményeivel és a tanulókkal egyeztetve határozzuk meg.

A befogadó intézményekkel, azok tantestületeivel való szoros együttműködés és kapcsolattartás

- Együttműködési megállapodás aláírása anyaintézményünk és a befogadó intézmény között
- igény szerint a tantestületnek, az adott osztályban tanító tanároknak, az adott osztályközösségnek” érzékenyítő ” foglalkozások tartása

- folyamatos kapcsolattartás kezdeményezése az osztályfőnökkel

Kiskorú tanuló esetében a szülőkkel való segítő kapcsolattartás kialakítása

Nagykorú tanuló esetében az empatikus és kölcsönösségre épülő együttműködés kialakítása

FPSZ Hallásvizsgáló Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye által tett javaslatok beillesztése a rehabilitációs tevékenységbe

Tevékenységünk az adott fogyatékossági csoport – esetünkben a súlyos hallássérült / siket – Sajátos Nevelési Igényű (továbbiakban: SNI) irányul.
Mindemellett támogatjuk a többségi nevelés és a gyógypedagógia kapcsolatát és segítjük az integrált nevelés megvalósítását.
Olyan fejlesztést biztosítunk, mely az egyéni képességekhez és igényekhez alkalmazkodik, s lehetővé teszi a hallássérült tanulók többségi oktatási rendszerben való eredményes tanulását.
Mivel az integráció legalapvetőbb feltétele a szaktudás és ezzel a szaktudással a gyógypedagógus / szurdopedagógus rendelkezik, a befogadó iskolák számára a megfelelő szakembereket módszertani intézményünk tudja biztosítani óvodás kortól egészen a tanulmányok befejezéséig.

Miben vagyunk mások, mint a többi társ – EGYMI?
Eredeti célunkhoz hűen elsősorban a súlyos hallássérült / siket, iskolánkból tovább tanuló diákjaink integrációját igyekszünk a mi speciális módszereinkkel sikeressé tenni.
Különösen figyelünk a megfelelő hallókészülékkel történő ellátásra:
– nemcsak a használatára,
– de szükség esetén a megfelelő kiválasztására, cseréjére
– a hallás folyamatos ellenőrzésére – és speciális gyakorlatokkal: a hallás karbantartására / hallási figyelem- koncentráció,differenciálás, stb. …/
A CI elterjedése után a hallás karbantartása újszerű feladat lett az elmúlt időkben. Figyelemmel kísérjük a tudományos munkákat, melyek a két fülön eltérő segédeszköz (hallókészülék és CI) kutatására irányulnak. Tanítványaink között az implantáltak többsége ilyen.
Siket tanulóink beszédfejlesztésében használt, egyénhez igazodó, speciális szurdologopédiai módszerünk alkalmazása miatt már nemcsak súlyos fokban hallássérült tanulóink vannak,

hanem kis –és közepes fokú hallásveszteséggel is felkérnek minket szülők és tanítványok utazótanári segítésre.
Speciálisak vagyunk még azon a téren is, hogy a befogadó intézményekkel szoros kapcsolatot igyekszünk kialakítani.
Van olyan szakközépiskola, amely azért is olyan népszerű a hallássérültek továbbtanulásában, mert helyben, a tanítási rendhez tudjuk igazítani az egyéni szurdopedagógiai fejlesztések idejét a rendkívül együttműködő tantestület segítségével. Esetenként a tanórai munka egyéni részében is részt vehetünk. Itt mind az osztályfőnökökkel, mind a vezetéssel napi kapcsolatban vagyunk és a tanítási órákon kívüli szervezésekben is kikérik a véleményünket.
Igyekszünk a befogadó intézménybe kimenni, hogy a lehető legjobban tudjunk az idővel gazdálkodni, hiszen a tanulóink igen leterheltek. A nagy követelmény, az egész napos koncentráció után már nagyon a figyelmük fenntartása.
Arra is törekszünk, hogy minden integráló iskolában tudjunk érzékenyíteni, legfőképpen akkor, amikor egy hallássérült tanuló új közösségbe kerül.
Olyan tanulóink is vannak, akik bejárnak EGYMI-nkbe a fejlesztő foglalkozásokra, mert saját intézményükben valamiért nem biztosított számukra a nekik megfelelő, egyéni szurdopedagógiai fejlesztés.
Kiemelt időszak számukra az érettségi-vagy szakmai vizsgára való felkészülés időszaka.

Maximális segítséget nyújtunk:
– a különböző részleges vagy teljes felmentések kérésének elintézéséhez,
– a vizsgára való felkészülésben: legyen az tételek kidolgozása, tételek értelmezése, ok-okozati összefüggések megértetése vagy tételvázlat írása, idegen szavak értelmezése és használatának elmélyítése, vagy speciális szakmai nyelvezet megértése-és alkalmazása.

Az elmúlt 10 évben, nappali tagozatos, érettségiző tanulóink 90 %-a az első próbálkozásra leérettségizett.
Néhányan 1-1 tárgyból ismétlő vizsgát tettek és elvétve akad csak olyan, aki még nem minden tárgyból lett sikeres az érettségi vizsgán.

Érettségi után is igényt tartanak a különböző szakmák megszerzésében az egyéni szurdopedagógiai fejlesztésre, hiszen a törvény a nappali tagozaton tanulók számára tanulmányaik befejezéséig ad lehetőséget az igénybevételre. A szülőkkel való kapcsolattartásunk, úgy érezzük példaértékű.

Mivel a befogadó iskolában szinte pótszülői szerepet kell felvállalnunk, a kollégiumban lakók, vagy a nehéz családi körülmények között élő tanítványaink nagy bizalommal fordulnak hozzánk problémáikkal.
Sokszor kell hivatali ügyek, egészségügyi vizsgálatok, hivatalos iratok elintézéséhez segítséget nyújtanunk, hisz a szülő sok estben távol van.
Előfordulnak olyan, lelkileg megterhelő időszakok is, amikor mi vagyunk a legközelebb ezekhez a kamaszkori problémákkal küzdő és a felnőtté válás küszöbén álló gyerekekhez és tőlünk várnak meghallgatást és tanácsokat.
Befogadó intézményeink a visszajelzések szerint elismerik munkánkat és igénylik a segítő együttműködést, főleg ahol több hallássérült egyszerre tanul.
További céljaink a sikeres integráció érdekében:
Még folyamatosan dolgoznunk kell azon, hogy ahol 1-1 gyermeket fogad be az iskola, ne csak az osztályban tanítók ismerkedjenek meg a hallássérüléssel, az őket segítő szurdopedagógus munkájával, hanem az egész tantestület érdeklődjön e speciális terület iránt.
Nyújtson lehetőséget az iskola vezetése ennek bemutatására akár egy értekezleten belül is. Jó lenne, ha a befogadó intézmények tantestületei tájékozódnának a hallássérültek integrációját segítő jogszabályokról.
Szeretnénk, ha maximálisan kihasználnák a tanórákon a vizuális szemléltetés lehetőségét: interaktív tábla, projektor, pdf, power point,..

Elengedhetetlen, hogy jól olvasható tanórai vázlat legyen a táblán és kaphassanak fénymásolatot az órai tananyagról könyv hiányában a hallássérült tanulók.
A kommunikáció során lehetőleg vegyék figyelembe, hogy a hallássérült számára nagy segítség a jó szájról olvasási lehetőség. Fontos információk esetében meg kell győződni arról, hogy megértette-e azt. Visszakérdezéssel lehet ezt ellenőrizni.
Sajnos sok iskolában az egyéni szurdopedagógiai fejlesztés körülményei mostohák. Kicsi, elkülönített, zajmentes helyiség lenne a legalkalmasabb a foglalkozáshoz. Ennek megoldására folyamatosan törekszünk.

A KOLLÉGIUM PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

1. Kollégiumunk nevelési alapelvei, céljai, feladatai

Többcélú intézmény intézményegységeként működő kollégiumunk lakói valamennyien súlyos fokban hallássérült, alap és középfokú oktatásban részt vevő tanulók és óvodás kisgyermekek. Kommunikációs szintjük korlátozott összetételük heterogén. Ellátjuk az ép intellektusú és a halmozottan fogyatékos (mozgáskorlátozottság, látás-, és értelmi fogyatékosság, tanulási, vagy a fejlődés más zavarait mutató, autizmus spektrum zavar) hallássérült gyermekeket is. A hallásveszteség mértékétől, az őket ért környezeti hatásoktól, pszichikai funkcióik eltérő fejlettségétől függően változó a gondolkodásuk és személyiségük alakulása.
Más esetben a halmozottan fogyatékos hallássérült (siket, nagyothalló) tanuló hallásveszteségéhez mozgáskorlátozottság, látás-, értelmi fogyatékosság, tanulási, vagy a fejlődés más zavarai társulhatnak.

1.1 Alapelveink

Az egyéni szükségletek figyelembe vétele - az életkori sajátosságokat szem előtt tartva -, valamintaziskolábanfolyónevelő-oktatómunkapedagógiaialapelveinekalkalmazásajellemzi munkánkat. Ez magában foglalja a demokrácia értékeinek, az alapvető emberi és szabadságjogoknak, valamint a gyermekeket megillető jogoknak az érvényre jutását, a nemzeti, európai, humanista értékrendet.
A felelősségteljes, bizalomra, szeretetre és tapintatra épülő munka elengedhetetlen. Diákjaink a nyelvi kifejezésben súlyosan akadályozottak, de érdeklődő, jól aktivizálható a személyiségük, így halló kortársaikra jellemzően építünk öntevékenységükre, önszerveződő képességükre. A kollégiumnak szociális és érzelmi biztonságot nyújtó, az iskolai tanulmányokhoz megfelelő közeget biztosító funkcióval kell rendelkeznie. Ezt az ott kialakult légkör is jelentősen meghatározza. Ennek a légkörnek a milyenségét befolyásolja a kollégium kapcsolatrendszerének minősége. A partnerekkel –iskola, szülők- való konstruktív kapcsolat nem nélkülözhető.

1.2 Célkitűzéseink

- bentlakásos intézményként az iskolai tanulmányokhoz, ill. annak folytatásához szükséges feltételek megteremtése;
- hozzájárulás a tanulók szocializációjához, egészséges, kiegyensúlyozott fejlődéséhez;
- a személyiség sokoldalú kibontakozásának elősegítése, komplexfejlesztése;
- speciális oktatótevékenység, nyelvi kommunikációs szintemelése;
- felzárkóztatás, műveltségi és mentális hátrányok csökkentése;
- tehetséggondozás;
- társadalmilag hasznos, egyénileg értékes életmódra, sikeres életpályára való felkészítés, hatékony pályaorientáció;
- konstruktív életvezetési mintaadás;
- inger gazdag közösségi életbiztosítása.

1.3 Feladataink

- az értelmi és kommunikációra képes nyelvi szintemelése;
- az óvodai és iskolai munka folytatása délután, együttműködve az iskola pedagógusaival és szaktanáraival, felhasználva a tanítási órákon kívüli élethelyzetek adtalehetőségeket;
  - a nyelvi elmaradás hatékony csökkentésével a társadalmi beilleszkedés segítése;
- a tanulási kultúra fejlesztése, az eredményes és hatékony ismeretszerzés, megismerési és gondolkodási képességek fejlesztése érdekében;
- a nemzeti, európai nevelési elveknek megfelelően a tanulás igényként és ne csak kötelességként fogalmazódjon meg a tanulókban, s így életprogramjuk részévé váljon;
- a testi és lelki egészség megőrzésében, az egészséges életmódra nevelésben nagy feladat hárul –az iskolával egyetemben- a kollégiumra. A betegség megelőzése mellett fontos az egyéni harmóniára, derűre és kiegyensúlyozottságra való törekvés, valamint a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzése;
- figyelmet kap a személyi higiénia, a saját állapot pontos megértése, a gyógyászati, illetve az egyéb speciális eszközök (hallókészülékek, illesztékek) használata. A beteg gyereket a szakember (ápolónő, védőnő, orvos) által javasolt gyógyszerekkel, gyógyszertári készítményekkel ellátjuk. Szükség esetén szakorvoshoz szállítjuk (csont-

, koponyasérülés stb.). - Szükséges, hogy felismerjék a környezetben előforduló káros szokásokat, hogy az ártalmas magatartási formákat ne vegyék át. Ismerjék meg saját értékeiket, hogy életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket tudjanak hozni, képessé váljanak a környezet és a munkaerőpiac elvárásainak megfelelő társadalmi integrációra.

- A hallássérült gyermek számára a mozgás, a testedzés olyan kompenzációs terület, ahol kommunikációs hátrányaikkal is jelentős sikereket érhetnek el. Emellett a sport segíthet a belső feszültségek levezetésében, így segítve az indulatok kezelését.
- A mozgás, a testedzés hozzájárulhat a hallássérüléssel esetlegesen együtt járó egyensúly problémák kezeléséhez.
- A hallássérült gyermekek nyelvi korlátozottságuk miatt kevesebb információval rendelkeznek a világról, bizonytalanságuk, befolyásolhatóságuk miatt jobban ki vannak téve veszélyeztető hatásoknak. Ezért fontos a szexuális nevelés, a szenvedélybetegségeket megelőző programok, illetve a biztonságos internethasználat megismertetése.
- Az érzelmek, indulatok, belső feszültségek verbális kifejezésének nehezített volta miatt fontos, hogy legyen lehetőségük ezek nem verbális módon való kifejezésére akár a művészetek (képzőművészet, tánc), akár a sport terén. A társadalomba való beilleszkedésüket segítve meg kell ismertetni velük az érzelem, az indulat kifejezés társadalmilag elfogadott verbális és nonverbálisformáit.
- Tanuljanak meg segítő szakemberekhez fordulni (pszichológus stb.).
- Az egész személyiség fejlesztése; hozzájárulás az énkép, önismeret, önértékelés, jellem alakulásához. Az élmények, a közösségi kapcsolatok átélése, az ott szerzett tapasztalatok mind hozzájárulnak a személyiség alakulásához. Önreflexió, önellenőrzés, önjavítás tudatos alkalmazására.
- A hallássérült tanulókat segíteni kell abban, hogy érzékszervi fogyatékosságukkal együtt élve, önmagukat elfogadva a munka világának aktív részesévé, kiegyensúlyozott személyiségekké váljanak a sikeres társadalmi beilleszkedés céljából (alul- és felülértékelés, reális énkép, önértékelés). Tanulják meg, hogy felelősek saját sorsuk, életpályájuk alakításában.

2. Kollégiumi nevelés

2.1 A kollégiumi nevelés céljai és alapelvei

A kollégiumunk legfontosabb nevelési célkitűzése, hogy sajátos eszközeinek és módszereinek felhasználásával a súlyos fokban hallássérült tanulók szocializációját, kiegyensúlyozott és egészséges testi és lelki fejlődését szolgálja. Továbbá a tanulás ösztönzésével, a hallássérült tanulók életpályára való felkészítését, illetve személyiségének fejlesztését, kibontakoztatását segítse.

Céljai elérése érdekében – diákközpontú, az egyén és a közösség harmóniáján alapuló környezetet alakítunk ki, és tanulóközpontú tevékenységrendszert működtetünk, melynek főbb alapelvei:

a) az alapvető erkölcsi normák érvényesítése
b) a nemzeti hagyományok megőrzése, a nemzeti azonosságtudat fejlesztése;
c) a tanulók és közösségeik iránti felelősség, a bizalom, a szeretet, a segítőkészség
d) az alapvető emberi és szabadságjogok, valamint a gyermekeket megillető jogok érvényesítése;
e) a nemzeti és európai nevelési elvek alkalmazása;
f) szakmai és intellektuális igényesség, kulturált stílus a pedagógus tevékenységében;
g) az egyéni és életkori sajátosságok, valamint a sajátos nevelési igényű tanulók szükségleteinek figyelembevétele;
h) építkezés a tanulók aktivitására, öntevékenységére, önszerveződő képességére;
i) az integrált nevelés, az integrációt elősegítő pedagógiai módszerek alkalmazása;
j) a szülőkkel, a kollégiumhoz kapcsolódó iskolákkal, a társadalmi környezettel való konstruktív együttműködés;
k) a nemzetiségi azonosságtudat tiszteletben tartása, ápolása.

2.2 A kollégiumi nevelés feladatai

A kollégium - mint közösségi helyszín - a nevelési folyamat során hangsúlyt helyez a pozitív közösségi szokások és minták közvetítésére, a szociális készségek (empátia, tolerancia, kooperáció, konfliktuskezelés, kommunikációs és vitakultúra, szervezőkészség stb.) fejlesztésére. Segíti a közösségi együttélés szabályainak elsajátítását, az egyén, a csoport, a társadalom kölcsönhatásainak megértését.

A kollégiumnak feladata a családi életre (a családtagi szerepekre, a párkapcsolatok kulturált kialakítására,a takarékos és ésszerű gazdálkodásra stb.) nevelés. E feladatok megvalósításában kiemelt szerepet és megfelelő teret kap a kollégiumi diákönkormányzati rendszer.

Beszéd-, nyelv-, és a különböző tanulási nehézségekből, az eltérő mértékű hallásveszteségből, különböző szociális háttérrel rendelkező tanulókból álló közösségben igyekszünk az egyéni és differenciált foglalkozások segítségével a képességbeli, műveltségi, neveltségi különbözőségeket kezelni.
A kiemelkedő képességű tanulók tehetséggondozása hasonlóan fontos. Ahogyan az előzőekhez, ehhez is adott a megfelelő tárgyi és személyi feltételrendszer. Az inger gazdag pedagógiai környezet felismeri, előhívja a tehetségeket, amely állandó és tartós motiváció mellett kiegyensúlyozottan bontakozhat ki. A szakkörök gazdag választéka is biztosíték erre.
A kollégium – az iskolával együttműködve – segíti a pályaválasztást, illetve lehetővé teszi egyes szakmák megismerését. Ilyen lehetőséget nyújt a bőrműves szakkör, amely az iskolában később választható szakma.
Kiemelt feladat a legnagyobb önállóság elérése. Lényeges azoknak az eljárásoknak, módszereknek, tevékenységeknek a megkeresése és működtetése, amelyek a tanuló életének minden színterén az önálló életvitel kialakítását segítik, gyakoroltatják. Alapvető fontosságú feladat mindazon személyiségjegyek feltárása, melyek a tanulók további sorsát döntően befolyásolhatják. Ezek fejlesztése jó esélyt adhat arra, hogy pályaválasztásuk sikeres legyen.

A kollégiumi nevelés feladata különösen:

A tanulás tanítása

A hallássérült gyermekek tanulási folyamatát lényegesen nehezíti különböző mértékű kommunikációs akadályozottságuk. A tanulással kapcsolatos speciális igényeik, lehetőségeik (emlékezet, annak struktúrája, diszfáziás jegyek, részképesség zavarok stb.) feltárására építve valósítható meg az egyénre szabott fejlesztés. A kollégiumi nevelés feladata a súlyos fokban hallássérült diákok egyéni fejlődésének elősegítése, a hátránnyal küzdők felzárkóztatása, a gyermekek tehetségének kibontakoztatása. Ennek érdekében a kollégium lehetőséget biztosít az ismeretszerzés, a megismerési és gondolkodási képességek fejlesztésére, valamint arra, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a helyes tanulási módszereket. Ezzel fejleszti a kreativitást, erősíti a tanulási motívumokat, az érdeklődés, a megismerés és a felfedezés vágyát. Fontos, hogy a súlyos fokban hallássérült, ill. a társuló tanulási zavarokat vagy egyéb társuló fogyatékosságot mutató tanulók elsajátítsák az információkeresés különböző formáit. A kollégiumi nevelés során törekszünk a tanulási kudarcok okainak feltárására, azok kezelésére, a jó teljesítményhez szükséges helyes énkép, a pozitív önértékelés kialakítására. A kollégium segíti a mindennapi feladatokra történő felkészülést. A tanulás tanítása, az ismeretszerzést

elősegítő beállítódások kialakítása hatással lesz a tanulók egész felnőtt életére, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

Az erkölcsi nevelés

A kollégium feladata az alapvető erkölcsi normák megismertetése, elfogadtatása, valamint ezen normák beépülésének elősegítése a tanulók mindennapi életébe, személyiségükbe. Az erkölcsi nevelés során életszerű, elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, valamint azok kezelésére kapnak felkészítést. A súlyos fokban hallássérült tanulók számára a kollégiumi nevelőtanárok példamutatása segít választ találni az életvezetési kérdésekre, problémáikra. A mintaadás olyan készségek megalapozását és fejlesztését is elősegíti, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás, az empátia, a szociális érzékenység.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Gyakorlatorientált módszerekkel, az iskolai tanulmányokra alapozva, azt kiegészítve segítjük elő a nemzeti, népi kultúránk értékeinek, hagyományaink megismerését; támogatjuk, hogy kialakuljon tanulóinkban a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve megismertetjük annak történelmét, sokszínű kultúráját. Szemléletük, nyitottságuk alakításában nagy jelentőséggel bír, ha kommunikációs lehetőségeik segítségével kapcsolatot tudnak teremteni tágabb környezetükben élő sorstársaikkal (pl. internet, pályázatok, szabadidős tevékenységek, kulturális rendezvények). Közvetlen élmények biztosításával kell ismereteket adni a hazánkon kívüli kultúrkincsek megismeréséhez.

A családi életre nevelés

A kollégiumnak feladata a családi életre (a családtagi szerepekre, a párkapcsolatok kulturált kialakítására, a takarékos és ésszerű gazdálkodásra stb.) nevelés. E feladatok megvalósításában kiemelt szerepet és megfelelő teret kap a kollégiumi diákönkormányzati rendszer.
Beszéd-, nyelv-, és a különböző tanulási nehézségekből, az eltérő mértékű hallásveszteségből, különböző szociális háttérrel rendelkező tanulókból álló közösségben igyekszünk az egyéni és differenciált foglalkozások segítségével a képességbeli, műveltségi, neveltségi különbözőségeket kezelni. Ezért a kollégium kitüntetett feladata a harmonikus családi minták

közvetítése, a családi közösségek, értékek megbecsülése. Ez segítséget nyújt a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a tanulók családi életében felmerülő konfliktusok kezeléséről.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A kollégium megteremti annak lehetőségét, hogy a súlyos fokban hallássérült tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket. A kommunikációs nehézségek miatt a közügyekben való aktív részvétel nehezített, ezért kiemelt szerepe van a kollégiumi diákönkormányzati rendszernek a felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátításának folyamatában.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A hallássérült tanulókat segíteni kell abban, hogy önmagukat megismerjék, hogy önmagukról reális képet alakítsanak ki, hogy önértékelésük megfelelő legyen (alul- és felülértékelés, reális énkép). Támogatni kell őket abban, hogy érzékszervi fogyatékosságukkal együtt élve, önmagukat elfogadva, a munka világának aktív részesévé, kiegyensúlyozott személyiségekké váljanak a sikeres társadalmi beilleszkedés céljából. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához. A kollégium - mint közösségi helyszín - a nevelési folyamat során hangsúlyt helyez a pozitív közösségi szokások és minták közvetítésére, a szociális készségek (érzelmek hiteles kifejezése, a mások helyzetébe történő beleélés képessége, az empátia, a kölcsönös elfogadás) fejlesztésére.

A testi és lelki egészségre nevelés

A hallássérült tanulókat szükséges megismertetni – az életkoruknak, esetleges társuló fogyatékosságuknak megfelelő szinten – azokkal a tényezőkkel, melyek hallássérülésüket, illetve annak következményeit okozták. El kell sajátíttatni a tanulókkal a nélkülözhetetlen hallásjavító eszközök karbantartását, használatát, valamint azokat az egészségügyi ismereteket, melyekkel biztosítható számukra hallásmaradványuk aktivizálása és az esetleges további hallásromlás elkerülése. Életmódjuk, életvitelük alakításában hangsúlyos szerepe van komplex kommunikációs lehetőségeik fejlesztésének (hallásmaradvány kihasználása, szájról olvasás, jelnyelvi ismeretek). Szükséges, hogy felismerjék a környezetükben előforduló káros

szokásokat, hogy az ártalmas magatartási formákat ne vegyék át. A kollégium segíti a tanulókat saját értékeik megismerésében, hogy életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket tudjanak hozni, képessé váljanak a környezet és a munkaerőpiac elvárásainak megfelelő társadalmi integrációra. A hallássérült gyermek számára a mozgás, a testedzés olyan kompenzációs terület, ahol kommunikációs hátrányaikkal is jelentős sikereket érhetnek el. Emellett a sport hozzájárulhat a belső feszültségeik levezetéséhez, így segítve az indulatok kezelését. A kollégiumban a rendszeres kulturális és sportélet hozzájárul az egészséges életvitel, a helyes életmódminta kiválasztásához, a stressz kezelés módszereinek megismeréséhez.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A kollégiumi nevelés feladata a szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítása a súlyos fokban hallássérült tanulókban. A segítő magatartás fejleszti a diákokban a társaik irányában tanúsított együttérzést, együttműködést, problémamegoldást és az önkéntes feladatvállalást, mely elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári léthez. A kollégiumi élet elősegíti, hogy megtanulják felismerni mások érzéseit, szükségleteit, szándékait, tulajdonságait, és azokhoz empatikusan tudjanak viszonyulni; tanulják meg elfogadni és tisztelni a környezetükben élő személyeket és azok különbözőségét.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A környezettudatos, felelősségteljes magatartásra nevelés is fontos feladat. Lényeges, hogy a tanulók érzékennyé váljanak a környezetük állapota iránt, életvitelükbe beépüljön a környezetkímélő magatartás, egyéni és közösségi szinten egyaránt. A kollégiumi nevelés során felkészítjük a tanulókat a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására;tevékeny részvétellel, megfigyelés útján juttatjuk el a tanulókat a környezet alakításának, megóvásának és fontosságának felismeréséhez

Pályaorientáció

A kollégium – az iskolával együttműködve – segíti a pályaválasztást, illetve lehetővé teszi egyes szakmák megismerését. Ilyen lehetőséget nyújt a bőrműves szakkör, amely az iskolában később választható szakma.

Kiemelt feladat a legnagyobb önállóság elérése. Lényeges azoknak az eljárásoknak, módszereknek, tevékenységeknek a megkeresése és működtetése, amelyek a tanuló életének

minden színterén az önálló életvitel kialakítását segítik, gyakoroltatják. Alapvető fontosságú feladat mindazon személyiségjegyek feltárása, melyek a tanulók további sorsát döntően befolyásolhatják. Ezek fejlesztése jó esélyt adhat arra, hogy pályaválasztásuk sikeres legyen. Segíteni kell őket, hogy reálisan mérjék fel a hallássérülésükből adódó akadályozó tényezőket, ami segíti a számukra megfelelő, elérhető szakma tanulását, majd a munka világába, azon keresztül a társadalomba való beilleszkedésüket.
A ma már korlátozott munkaerő-piaci viszonyok miatt még nagyobb a felelősség a pályaválasztás segítésében is.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

Fontos a gazdasági és pénzügyi nevelés. A tapasztalatszerzés hiánya, a nevelés során gyakran kialakuló másoktól függő életforma indokolttá teszi a terület hangsúlyozott fejlesztését. A gazdasági és pénzügyi ismeretek, az életkornak megfelelő pénzzel való bánásmódra tanítás a hallássérült tanulók későbbi beilleszkedését szolgálja. Fontos, hogy tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát.
A már végzett és visszajáró diákjaink ebben élménybeszámolóikkal, személyes példájukkal sokat segítenek. Figyelmet fordítunk, és tudatosan szervezzük azokat a programokat, ahol a végzős diákjaink és a már végzett diákok találkozhatnak, közös programokkal erősítjük a kapcsolatot közöttük.

Médiatudatosságra nevelés

Szükség van a médiatudatosságra nevelésre. Az ismeretszerzésben kiemelkedő szerepe van a vizuális csatornának. Tudják, hogy a média modelljeinek pozitív és negatív hatása is lehet az értékrendszerre, a gondolkodásra, a viselkedésre. Tudjanak a média befolyásoló szerepéről, a reklámok hatásáról. Törekedni kell arra, hogy az ezen az úton szerzett ismeretek tartalma valósághű legyen, és hogy az ismeretanyag a fogalmi általánosításokat, az árnyaltabb kommunikációt, valamint az értelmező, mérlegelő készséget fejlessze. A komplex ismeretanyagon nyugvó fejlesztési feladat feltételezi a térben, időben, tartalmakban eltérő összefüggések felismerését. Mindezek súlyos gondot okozhatnak a kommunikációjukban akadályozott hallássérülteknek. A szókincs és a fogalmak bővítése, a nonverbális úton szerzett ismeretek fontos részét képezik az egyéni szükségletekhez igazított fejlesztésnek. Szükséges a társadalmi kapcsolatépítés és a kapcsolattartás formáinak megismertetése,

elsajátítása, gyakorlása. Fontos a hallássérültek számára készült feliratozott műsorok, filmek használata.

3. A kollégium működése

3.1 Személyi feltételek

Kollégiumunkban a foglalkozások kiemelkedően jó tárgyi és kielégítő személyi feltételek mellett folynak. A gyógypedagógusok mellett általános iskolai tanárok, tanítók és óvodapedagógusok is az ügy elkötelezettjeiként végzik munkájukat. Érdeklődésüket jelzi, hogy képzésüket gyógypedagógiai szakon szeretnék folytatni.

Kollégiumunk pedagógusai (nevelőtanárok, gyógypedagógiai asszisztensek, gyermek- és ifjúsági felügyelők, dajka) a bilingvális oktatás bevezetésével a SINOSZ által szervezett jelnyelvi tanfolyamokon vesznek részt.

Feladatuk:

- Az oktató kollegákkal egységes nevelői szemléletre törekedve, az új módszerek iránt fogékonyan a megismerés minden eszközét felhasználva alakítani a rábízott gyermekközösséget -Tudás és értékközvetítés
- Kollégiumi foglalkozások szervezése
- Személyes törődés a csoporttagjaival
- Közösség fejlesztése, segítése
- Teljes körű adminisztráció
- Kapcsolattartás a szülővel
- Életmód mintaadás

A kollégium pedagógiai munkájában a nevelőtanárok mellett gyógypedagógiai asszisztensek, gyermekfelügyelő kollégák és dada vesznek részt. Feladataik közé tartoznak a foglalkozásokba való bekapcsolódáson túl:

- a gondozási feladatok

- a hétköznapi éber és készenléti szolgálatok.

Gyermekfelügyelő kollegáink közül többen szereztek felsőfokú gyógypedagógiai asszisztensi képesítést. A kollégium munkáját segíti még az iskolai pszichológus is és az ápolónő.

3.2 Tárgyi, környezeti feltételek

A kollégium belső és külső környezete biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, a kollégisták biztonságát, kényelmét, megfelel az otthonosság általános kritériumainak. Megteremti a nyugodt tanulás, az önálló ismeretszerzés, a kulturális-, a sport- és egyéb szabadidős tevékenységek, valamint a szakkörök működésének feltételeit. A kollégium gondoskodik a tanulók nyugodt pihenéséről, az egyéni visszavonulás lehetőségéről.

A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

A Festetich utcából 1995-ben költöztünk új, korszerű épületünkbe, ahol a minden igényt kielégítő kollégium, óvoda és az iskola egy épületen belül található.
Mindenki számára jól megközelíthetőek vagyunk. A biztonságos közlekedést lámpás gyalogátkelő szolgálja.
A fejlesztések, beruházások fővárosi megtakarításból, intézményi megtakarításból, alapítványiés pályázatokon nyert pénzből történtek.
Modern tantermek, szaktantermek, kényelmes kollégium, sportudvar, játszókert, könyvtár, teniszpálya, iskolai étkező, betegszoba, számítógéptermek állnak rendelkezésünkre. A foglalkozások 17 óráig az iskolai termekben zajlanak, majd ez után érkeznek a tanulók a kollégiumba. Az iskolai taneszközök, tankönyvek, szemléltetőeszközök a délutáni tanulás ideje alatt is rendelkezésre állnak, a nevelőtanárok ezt házilag elkészített speciális eszközökkel egészítik ki.

A leány és a fiú kollégiumban hét-hét négyágyas szoba, fürdőszoba, WC, nevelői szoba, konyha, játszó és társalgó található.
A hálók kényelmesek, otthonosak. A fürdőszobák szintén minden igényt kielégítenek.

A nevelői szobához külön zuhanyzó és WC tartozik. Zárt szekrényben tartjuk a vasalót, hajszárítót, elsősegélydobozt és a gyógyszereket. A konyha alaptartozékai: a beépített szekrény mosogatóval, villanytűzhely, asztal, székek. Kiegészítettük: hűtőszekrénnyel, mikrohullámú

sütővel, edény-, tányér-, pohár- és evőeszközkészlettel. Fűszertartó, kenyértartó, turmixgép, termosz is megtalálható. Étkezőnk hiányossága: kis alapterülete. Keressük a megoldást, hogy egyszerre több tanulót tudjunk asztalhoz ültetni.
A játszóban a szabadpolcos szekrénysoron különféle könyvek, folyóiratok, játékok (társas, fejlesztő, építő, ügyességi) sorakoznak. Az egyik sarkot babakonyhává alakítottuk, a másik sarokban felállított paraván hoz szép, új bábokat vásároltunk. Nem hiányoznak a kényelmes székek sem.
A társalgót televízióval, videóval, számítógéppel, asztalokkal, székekkel rendeztük be.
Betegszobánkon az ápolónő kisebb sérüléseket ellát, illetve fekvő betegeket ápol.
Az udvaron lehetőség van kerékpározásra, tollaslabdázásra, pingpongozásra, teniszezésre.

A kisebbek homokozhatnak, hintázhatnak, mászókázhatnak. Télen a szánkózás örömeit élvezhetik.

2003-ban 57 millió Ft értékben kerültek beszerzésre a pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató eszközök és felszerelések. Ezek jegyzéke a gazdasági irodában megtekinthető.

3.3 A kollégiumi élet megszervezése

A kollégium – belső életének szabályozása során – biztosítja a diákok optimális testi-lelki fejlődésének feltételeit, beleértve a rendszeres és egészséges étkezést, a tisztálkodást, az előírásoknak megfelelő egészségügyi ellátást. Figyelembe veszi a tanulói, a szülői és az iskolai igényeket, valamint az intézményi hagyományokat, szokásokat is.

A tanulók életrendje

- figyelembe veszi, hogy a tanulók elsőrendű kötelezettsége a tanulás;
- összhangban van a kollégium és az iskolaműködésével;
- rugalmas, lehetőséget ad a csoportok számára önálló, saját programok kialakítására;
- figyelembe veszi a tanulók életkori sajátosságait, egyéni igényeit, érdeklődését;
- lehetőséget biztosít a gyermekek egyéniségének, önálló személyiségének alakulásához.

A tanulók megoszlása

Kollégiumi férőhelyek száma

Óvoda:10 fő

Lány kollégium: 28 fő

Fiú kollégium: 28fő

Működés és elhelyezkedés szerint:

Az óvoda délutáni foglalkozása - létszámtól függően- csoportbontásban történik. Az általános iskolai és szakiskolai osztályokban tanuló diákok a tanítás befejezése után tanulócsoportban folytatják tevékenységekeit, a tanulócsoport megegyezik a délelőtti osztálycsoporttal. Ezek a közösségek napközis foglalkozási formában tartoznak össze 17 óráig - a bejáró tanulók eltávozásáig. 17 óra után kollégiumi csoportok alakulnak ki: így az óvoda, a lányok és fiúk csoportjai a bentlakási elhelyezkedés szerint. Ezen belül külön csoportokat alkotnak a szakkörök, sportkörök és foglalkozási körök.

A kollégium munkarendje

Az iskola munkarendjéhez igazodik. Egyes feladatok megoldása azzal párhuzamosan folyik. Ilyen tevékenységek: korrepetálások, egyéni, ill. differenciált fejlesztések, az éppen felszabaduló tanulók felügyelete, foglalkoztatása.

A napi elfoglaltságokat, a kollégiumi élet megszervezésének részleteit a Házirend (**1. számú melléklet**) tartalmazza.

3.4 A kollégium kapcsolatrendszere

A kollégium nevelési feladatainak eredményes megoldása érdekében rendszeres kapcsolatot tart a szülőkkel, illetve a tanuló törvényes képviselőjével, szülői szervezetekkel (közösségekkel). A fenntartóval, a működtetővel, a kapcsolódó iskolákkal, társintézményekkel; hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanuló, valamint veszélyeztetett gyermek esetében a gyermekjóléti szolgálattal, a település – a tanulók nevelésében érintett – intézményeivel, nevelésbe vett gyermek esetén a gyámjával, nevelőszülőjével vagy gyermekotthonával, civil szervezeteivel, szakmai közösségeivel; érintettség esetén a helyi nemzetiségi önkormányzatokkal, továbbá minden olyan szervezettel, amely a kollégiumi nevelés céljainak megvalósítását elősegítheti.

A kollégium gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenysége

A kollégium sokszínű tevékenységét elemezve két alapfeladatot említhetünk meg a gyermekés ifjúságvédelemmel kapcsolatban:

A problémakezelő és problémamegelőző feladat

A problémakezelés keretén belül a kollégium egyik legfontosabb tevékenysége a hátránykompenzációs tevékenység (gondoskodás, szocializációs tevékenység, kapcsolattartás a szülővel, együttműködés a területi gyermekvédelmi szakszolgálattal, rendőrséggel).

A kollégium részéről egy felkért nevelőtanár foglalkozik gyermekvédelmi teendőkkel, aki – a saját munkakörének betöltése mellett – segít felkutatni a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett, hallássérült gyermekeket, igyekszik közösen megoldást találni a felmerülő problémára. Fontosa szociális körülmények további romlásának megelőzése, a lehetőségekhez mérten a körülmények javítása, és megszilárdítása.

Problémák: a gyermek problémáit kiváltó okok között az esetek 70-80%-ában a szülők játszanak közre, 10-15%-ában a gyermekek és 5-10%-ában a helyzet adta körülmények. A leggyakoribb visszatérő problémák a szülő-gyermek szerephálózat diszfunkciójából származnak. Ilyen probléma például, ha:

- *a szülői szerep betöltetlen* (halál, válás, elhagyás, szétköltözés, börtönbüntetés miatt vagy házasságon kívül született gyermekesetében),
- *a szülők szerepüket nem megfelelően látják el, vagy nem vállalják* (lelki vagy testi betegség, szenvedélybetegség miatt, gyermeküket elhanyagolják, vagy durva bánásmódban részesítik),
- *a szülők normális elvárásainak teljesítését a gyermek bizonyos szellemi, fizikai vagy érzelmi jellemvonásai megnehezítik,*
- *a család szociális helyzete megromlik* (jövedelmi, megélhetési nehézségek, munkanélküliség, lakásgondok nehezítik, hogy a szülők megfelelően ellássák szerepüket). Ez a hallássérült szülőket az átlagtól nagyobb mértékben érinti.

Mindezekkel a problémákkal és a gyermek ezekből fakadó problémás viselkedésével a pedagógusok gyakran találkoznak mindennapi munkájuk során.

Megjegyzendő, hogy a fenti problémák a családok magánügyei és a család autonómiája fontos érték. Ezért minden ilyen esetben nagy körültekintéssel, tapintatosan, a kellő információk birtokában lehet csak megpróbálkozni a család életébe való segítő beavatkozással. Előfeltevésünk lehet azonban, hogy a probléma a család számára is létezik, sőt gondot jelent, így szívesen fogadják el a segítő szakember közreműködését. A legszerencsésebb az, ha a szülő maga is *jelzi a problémát és kéri* a segítséget.

Tevékenységkörének fő területei a következők:

1. *Zavarfelismerés:* segít fölismerni a gyermek iskolai életét, munkáját, pályafutását befolyásoló főként szociális hátterű zavarokat.

2. *Családokkal való kapcsolattartás:* kapcsolatot teremt és tart mindazokkal a családokkal, akik igénylik és elfogadják a segítséget problémáik megoldásához.

3. *Korrekció:* szükség esetén közre tud működni *bizonyos korrekciós feladatok, főként szocializációs problémák* ellátásában, melyek a családi szocializáció mulasztásaiból fakadnak. Sajnos a család hagyományos nevelő funkciói annyira meggyengültek, hogy az iskolában tömegesen jelentkeznek az ebből fakadó *új nevelési problémák*. Az eltérő viselkedésű gyermekek nagymértékben nehezítik a pedagógusok munkáját, a pedagógusok és a diákok között megfelelő kapcsolat alakulását. Mivel a gyermek iskolai **beilleszkedési vagy magatartási zavaraiban legtöbbször a családi élet zavarai tükröződnek**, ezért a gyermek teljes családi és iskolai környezetében egyaránt tevékenykedő, mind a szülők, mind a pedagógusok számára segítséget nyújtó iskolai szociális munkás fontos feladatokat vállalhat ezeknek a nevelési problémáknak a leküzdésében.

Munkaformái:

1. *Tanácsadás (konzultáció):* szülőknek és pedagógusoknak, célja a problémás viselkedésű hallássérült gyermekek jelzése, a teendőkegyeztetése.

2. *Gyermekmegfigyelés:* a tanítási órán vagy a tanórán kívül, célja a gyermek és a problémás viselkedés megismerése, a probléma azonosítása, javaslat a megfelelő ellátásra.

3. *Családlátogatás:* egyénileg vagy a pedagógussal együtt is történhet, célja a családi háttér megismerése és a család segítése, a szülőkkel való folyamatos együttműködés kialakítása. A családterápiás megközelítés ismeretében, annak fölhasználásával végzi, a hallássérült gyermek problémájának megoldásába bevonja a család többi tagját.

4. *Igényfölmérés és javaslattétel:* a gyermekközösség, a szülők, és a tantestület igényei alapján javaslatokat fogalmaz meg a még hiányzó gyermekjóléti programok megtervezésére, bevezetésére vagy a már meglévő programok fejlesztésére az iskolavezetés felé.

5. *Segítségadás gyermekeknek:* egyéni vagy csoportos foglalkozás keretében a hátrányos helyzetű vagy problémás gyermekek szocializációjának segítése (az iskolai szerepelvárások, kívánalmak megismertetése, gátlások, nehézségek, tanulás, pályaválasztás segítése stb.).

A rendszerváltás a ”tervezettnél” jóval hosszabb ideig tartó folyamat, amelynek nem csak nyertesei, ha nem vesztesei is vannak, s a vesztesek között jelentős számban találhatók harminc éven aluli fiatalok is. A fiatal generációkhoz tartozó társadalmi csoportok – fogyatékosoklegtöbbje társadalmi-intézményi segítség, támogatottság nélkül, pusztán önerejéből nem képes hátrányos helyzetéből kitörni.

Az iskolával, a szülővel való kapcsolattartás és együttműködés formái

A kollégium kapcsolata az iskolával

A kollégium és az iskola együttműködése rendkívül fontos a tanulók megfelelő fejlődése szempontjából. A délelőtt tanító tanárok és a kollégiumban, a gyermekekkel foglalkozó kollégák személyes kapcsolattartása elengedhetetlen a közös célért, az anyanyelv mind teljesebb birtoklásáért, a gyermekek adottságainak kibontakoztatásáért.

A jó együttműködés alapja a megfelelő információáramlás, a rendszeres hospitálás egymás óráin, foglalkozásain. A felmerülő problémákat –a gyermek érdekében-közösen igyekszünk megoldani.

A kollégium kapcsolattartása a szülőkkel

A nevelőtanár év közben a szülőt helyettesíti. Ezért olyan személyes kapcsolatot kell kiépíteni, amelybenaszülőbátranfordulhatgyermekétérintőkérdésekkelanevelőtanárhoz, tudván, hogy meghallgatást talál, tanácsot kap. A legfontosabb a szülők és a nevelőtanár kapcsolatában a bizalom, a tapintat és a megértés.

A szülők jelentős része hallássérült, a velük való kommunikációt segíti, hogy kollegáink közül többen végeztek jelnyelvi tanfolyamot. A jelnyelv alapos ismerete lehetőséget nyújt, hogy

szükség esetén- gyermekeik nevelésében, hivatalos ügyeik intézésében, életvezetésükben segítséget adjunk.
A kapcsolat erősítésének hasznos segítője a szülők bevonása minden iskolai rendezvénybe (sportverseny, kirándulás, farsang, családi nap, karácsonyi vásár, nyári tábor).
Minden tanév kezdetén a szülők tájékoztatást kapnak a kollégiumi élet feltételeiről, a gyermekek és a szülők jogairól és kötelezettségeiről. Szükséges, hogy ismerjék a kollégium napirendjét, tevékenységét.
Félévkor és év végén tájékoztatjuk a szülőket az eltelt idő alatt felmerülő problémákról, eseményekről. Természetesen az év közben felmerülő gondokról, vagy váratlan eseményekről azonnal tájékoztatjuk a szülőket.
A kapcsolattartás többféle módon történhet: személyesen, írásban - főleg óvodában és az alsó tagozaton -, a felső tagozaton és a középiskolában tanulók szülei inkább telefonon tartják a kapcsolatot a nevelővel.
Különböző iskolai rendezvényeink alkalmával a bentlakó gyermekek szüleinek lehetősége nyílik aktuális kérdésekkel, kérésekkel fogadóóra keretében a kollégium vezetőjéhez, illetve a gyermekükkel foglalkozó dolgozóhoz fordulni. Lényegesnek tartjuk, hogy a szülő is bármikor lehetőséget kapjon arra, hogy vélt, vagy valós sérelem esetén meghallgatásra találjon. Fontos, hogy a gyermek mind testileg, mind lelkileg kiegyensúlyozott legyen. Ezt segítik a különböző tanórán kívüli szabadidős tevékenységek (sport, kulturális, kézműves, stb. foglalkozások). Ezekről az ingyenes foglalkozásokról a szülők minden tanév elején személyes, illetve írásos tájékoztatást is kapnak.

4. A kollégiumi tevékenység általános és speciálisszerkezete

4.1 A kollégiumi tanulás szervezése

A tanulási kultúra

A kollégiumi nevelőmunka közvetlen folytatója, kiegészítője az óvodai és iskolai nevelés oktatásnak. A délelőtt tanultak megerősítésével, gyakorlásával teljessé teszi a tanulási folyamatot. A kollégiumi tanulás elsődleges feladata a másnapi órára való felkészülés. A tanítás, a tanulás folyamatában a rögzítés és begyakorlás, a képességek és készségek kialakítása a délutáni tanulás idején folyik.

Gyakran kerül sor tanulmányi sétákra, látogatásokra. Ezek a délelőtti tanulási foglalkozásokhoz kapcsolódnak - posta, pályaudvar, mozi, cukrászda, fodrász, étterem… -, amit gondosan elő kell készíteni, megtervezni melyek azok a szavak, kifejezések, amelyek gyakorlására mód nyílik. Többek között ezek a beszélgetések töltik be azt a szerepet, amit a halló gyermek a köznapi életből minden rendszerezést nélkülöző információként összeszed.
Az eredményes munka feltétele az oktató és nevelő kollégák jó együttműködése, egymás munkájának ismerése, közös elvárások és követelmények kialakítása.
Az eredményes és hatékony ismeretszerzés, a megismerési és gondolkodási képességek fejlesztése érdekében kollégiumunk lehetőséget biztosít arra, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a helyes tanulási módszereket.
Tanítási napokon a tanulók az osztálytermekben tanulnak. A kötött tanulás biztosításán túl lehetőség van az egyéni tanulásra a napirend adta kereteken belül (pl. este).
Hétvégén a zavartalan tanulás helyi technikai feltételeit a kollégium biztosítja. A tanulószoba szervezésénél figyelembe vesszük a tanulók egyéni szokásait, képességeit, adottságait.

A tanulási kultúra fejlesztésének céljai:

- A folyamatos tanulás szükségességének biztosítása.
- A folyamatos tanuláshoz szükséges egyéni tanulástechnikai ismeretek, tanulási formák elsajátítása, célszerű tanulási sorrend kialakítása.
- A tanulási kedvfejlesztése.
- Adottságoknak megfelelő tanulmányi eredményelérése.
- A kultúra iránti igényesség kialakulásának elősegítése.
- Ösztönzés az önállótanulásra.
- A rendszeresség kialakítása a tanulásban.

Speciális feladataink:

- Orális-auditív módszer alkalmazása (a jelnyelv alkalmazása).
- A hallásmaradványok aktivizálása.
- A hallási figyelem és az akusztikus differenciálási készségek fejlesztése.
- A szókincs állandógyarapítása.

- A nyelvi szintemelése.
- A hallássérülés speciális kihatásainak (verbális nehézségek, merevebb beállítódás, szemléletesebb összefüggésekre alapozó gondolkodás) megfelelő kezelése. - Diszfáziás tanulóink speciális beszédoktatása, mozgásnevelése, korrekciós foglalkozások szervezése.

A tanulás alapvető feltételei:

- Nyugodtkörülmények.
- A tanuló diákban lévő belső rend (pihent állapot, tanulási kedv-motiváció).

Kollégiumi foglalkozások

A kollégiumi nevelő-oktató folyamat során a tanulói tevékenységeket csoportos, kiscsoportos és egyéni foglalkozások keretében szervezzük, az adott foglalkozás céljától és jellegétől függően.

Felkészítő foglalkozások

A kollégium a felkészítő foglalkozások tervezése, szervezése során kiemelten ügyel a pozitív, aktív tanulási attitűd kialakítására és megerősítésére,egyénre szabott tanulási utak támogatására a kreativitás fejlesztésére, e téren is feltárja és figyelembe veszi a súlyos fokban hallássérült tanulók egyéni sajátosságait. Kitüntetett figyelmet fordít az egész életen át tartó ismeretbővítés fontosságára, gondoskodik a tanulókkal való személyes törődés tapintatos formáinak kialakítására.

A foglalkozásokon kiemelt szerepet szánunk tanulóink kulturált viselkedésének, megjelenésének, valamint a kommunikációs készségek fejlesztésére.

Rendszeres iskolai felkészülést biztosító foglalkozás

Kollégiumunk kiemelt feladata a délutáni napközis foglalkozások idején a tanulmányi munka, a másnapi tanórára való felkészülés. A tanulás közvetlen tanári irányítással (csoportonként 1-1 nevelőtanár vezetésével), meghatározott időkeretben történik, a törvényi előírásoknak megfelelően.

A munkába-igény és lehetőség szerint- gyógypedagógiai asszisztensek is bekapcsolódnak. Ez ad arra lehetőséget, hogy a csoportos munkával párhuzamosan egyéni foglalkozások is segítsék a tanulók fejlődését. A napi felkészülés megszervezésével, kikérdezéssel, folyamatos segítséggel és ellenőrzéssel irányítjuk a tanulók munkáját.

Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai: **3. számú melléklet**

Differenciált képességfejlesztő, tehetség-kibontakoztató foglalkozás

A kiemelkedő képességű tanulóknak a gyorsabb és eredményesebb előrehaladás biztosítása érdekében a csoportos foglalkozásokon túl egyéni ütemhez igazodó programokat alakítunk ki a szaktanárokkal együttműködve. A tehetséggondozás fontosságát intézményünkben az is jelzi, hogy átfogó intézkedési tervet dolgoztunk ki a témában.

Felzárkóztató, hátránykompenzáló foglalkozás

A tanulási nehézséggel küzdő, vagy valamilyen okból lemaradt tanulók fejlesztése, felzárkóztatása a tanár és a nevelőtanár által közösen kidolgozott fejlesztési terv alapján kiscsoportos, vagy gyakrabban egyéni formában történik. Itt lehetőség nyílik arra, hogy a tanulók egyéni problémáikat pedagógusi segítséggel próbálják megoldani.

Tantárgyi ismeretek bővítése és a pályaválasztás segítése

Az ismeretek bővítése és a pályaválasztás segítése érdekében szervezett szakkörök.

Tematikus csoportfoglalkozás

A tematikus csoportfoglalkozások témakörei:

1. A tanulás tanítása
2. Az erkölcsi nevelés
3. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés
4. Állampolgárságra, demokráciára nevelés
5. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése
6. A családi életre nevelés
7. Testi és lelki egészségre nevelés
8. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség
9. Fenntarthatóság, környezettudatosság

10. Pályaorientáció
11. Gazdasági és pénzügyi nevelés
12. Médiatudatosságra nevelés

Tematikus csoportfoglalkozások: **2. számú melléklet**

4.2 A kollégiumi szabadidő szervezése

A szabadidő hasznos és részben tervezett, szervezett eltöltése

A tanulók szabadideje a tanítás-tanulás folyamatán kívül eltöltött idő. E szabadidő fő funkciói a pihenés és regenerálódás, a játék, sport, szórakozás valamint a művelődés.
A szabadidős tevékenységek megválasztásánál célunk a személyiség sokoldalú fejlesztése, figyelembe véve az életkori sajátosságokat és teljesítőképességeket, a nemek érdeklődésbeli különbözőségét, valamint a tehetség kibontakoztatásának elősegítését.
Kollégiumunk a sikerélmény-biztosítás érdekében széleskörű és folyamatos szabadidős tevékenységeket kínál tanulóink számára. A kollégium tárgyi feltételei és lehetőségei a tanulók rendelkezésére állnak. A szabadidő biztosítja a tanulók érzelmi, értelmi, és fizikai feltöltődését, a kikapcsolódás lehetőségét. Tanulóinkat arra neveljük, hogy szabadidejük alatt a kollégiumon kívül is kollégistához méltó módon viselkedjenek.
A tanulók szabadidejük egy részét önművelődésre, ismereteik, tudásuk szélesítésére, gyarapítására, fordítják. Ebben segítséget nyújt a kollégium kézikönyvtára, a szabadon használható számítógépek (programok, korlátlan elérhetőségű internet). Hallássérült tanulóink számára ez nagy lehetőséget jelent, szívesen élnek is vele.
A napi tanulmányi munka befejezését követően, valamint hétvégeken kollégistáink gazdag szabadidős tevékenységek közül választhatnak (pl.: a város adta gazdag programkínálatok, kiállítások, rendezvények, jeltolmácsolt színházi előadások, házon belüli szervezett rendezvények). Ez a sokféle tevékenységrendszer hozzájárul a tehetség felismeréséhez, a képességek és a személyiség fejlesztéséhez, az önálló életre felkészüléshez, az érdeklődési kör kialakulásához. Fontos, hogy a tanuló maga választhasson tevékenységet, de segítjük, hogy kialakuljon benne a pontosság, rendszeresség és a foglalkozáshoz való kötődés.

Ökoiskolaként minden osztály saját veteményessel rendelkezik, s annak művelése a csoportok feladata.

A délutáni programokon tevékenyen részt vesznek a Madách Gimnázium tanulói a közösségi szolgálat keretén belül. A Madách Gimnáziummal 2012 júniusa óta állunk kapcsolatban. A gimnazisták a kötelező önkéntes munkájuk egy részét iskolánkban teljesítik több egyeztetés során összeállított program alapján. Továbbá rendszeresen részt vesznek a kollégiuméletében. Segítenek az óvodában, a fiú és lány kollégiumban. Együtt sportolnak, játszanak tanítványainkkal, valamint elkísérik a gyerekeket a házon kívüli programokra (pl.: vásárlás, séta). A közös programok jó lehetőséget adnak arra, hogy a hallássérült gyerekek és fiatalok szélesítsék ismeretségi körüket, tapasztalataikat; magabiztosabbá váljanak halló emberek társaságában is. A gimnazisták számára a hallássérült tanulókkal valóegyüttlét jó alkalom arra, hogy empatikusabbá, érzékenyekké váljanak a hallássérült emberek sajátos igényei, kommunikációs stratégiái iránt.

Szabadidős tevékenységek

SzakkörökKerámia, tűzzománc, pantomim, fotó, informatika, rajz, kézműves, bőrműves, csavargó, sütő-főző.

Ezen foglalkozások célja az irodalmi, képzőművészeti valamint vizuális képességek fejlesztése.

Sport

Úszás, tenisz, asztalitenisz, foci, röplabda, sakk.

A sport és ügyességi versenyek népszerűek minden korosztály számára. Ezen tevékenységek célja az egészséges életmódra nevelés, valamint a testi képességek fejlesztése. A tehetséggondozás a Siketek Sportklubjának együttműködésével történik. Kollégáink segítségével hetente több alkalommal kerülhet sor a különböző edzésekre. (Úszás, kézilabda, tenisz, pingpong)

Kirándulás

A kollégium által szervezett kirándulások során (hétvégeken és a szabad délutánokon) a tanulók felnőtt kísérettel megismerik kulturális és természeti értékeinket. Meghatározó szerepet kap a természeti környezet megóvása, ápolása, valamint a kulturált viselkedésre, megnyilvánulásra, kommunikációra nevelés. A tanulók megtekintik fővárosunk nevezetes épületeit, múzeumokat, kiállításokat látogatnak. Lehetőség van mozi, színház látogatására is. A kirándulások

szervezésénél a fenntartó autóbusza nagy segítséget jelent a távolabbi helyek megközelítésében. A tanulók ezt is térítésmentesen vehetik igénybe. A költségekhez hozzájárul a „A beszélő siketért”Alapítvány.

Játék

A játék minden kollégiumi csoport életében, valamint a hétvégéken is jelen van. Fejlesztő, jellem-, és közösségformáló ereje pótolhatatlan, lehetőséget ad az érzelmi tartalmak kibontakoztatására. A játék lehet irányított és szabad, udvari, torNATermi, tanulószobai. A különböző korosztályoknak játékos műveltségi vetélkedőket rendezünk. A versenyeken, vetélkedőkön való részvétel erősíti a kollégiumi közösséget. Játék: **5. számú melléklet**

4.3 Egyéni és közösségi foglalkozások

4.3.1Csoportvezetői foglalkozások

A csoport életével kapcsolatos mindennapi feladatok, tevékenységek, események, problémák megbeszélése, értékelése. A csoportos szocializáció, az új tanulók beilleszkedésének segítése, információk átadása, a kollégiumi rendezvényeken, programokon való részvételre motiválás.

4.3.2Kollégiumi közösségi foglalkozás

Kollégiumi diákfórumok, megbeszélések, kollégiumi gyűlések.

4.3.3 Egyéni törődést szolgáló foglalkozások

Az egyéni gondok segítésének pedagógiai színtere. Ezeken a foglalkozásokon a tanulók feltárhatják egyéni problémáikat, melyek megoldásában számíthatnak a pedagógus teljes körű pedagógiai és szülői jellegű tanácsaira, segítségére. A nevelőtanárok ennek keretében végzik az egyén nevelését, motiválását, értékelését is. Formája: egyéni, vagy kiscsoportos elbeszélgetés, személyiségfejlesztő foglalkozás.

4.4 Szabadidő eltöltését szolgáló foglalkozások

A szabadidő funkciója:

- Pihenés és regenerálódás
- Játék, sport, szórakozás

- Művelődés biztosítása

A szabadidős tevékenységek megválasztásánál célunk a személyiség sokoldalú fejlesztése:

- Figyelembe véve az életkori sajátosságokat és teljesítőképességet
- A nemek érdeklődésbeli különbözőségét
- A tehetség kibontakozásának elősegítését

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek dönthessenek a tevékenység megválasztásában, de segítjük, hogy kialakuljon bennük a pontosság, rendszeresség és a foglalkozáshoz való kötődés. Minden tevékenységnél számtalan lehetőség nyílik a beszédépítésre.

Reméljük, hogy segítünk abban, hogy tanulóink diákként sok lehetőséget megismerve a felüdülésre, az önmegvalósításra, önkifejezésre, szellemi vagy fizikai erőnlétjavításra, később is olyan szabadidős tevékenységet választanak, amely segít a tudatosabb, teljesebb életvitel megvalósításában. A jó minták nyomán olyan formáit tudja választani a munkán kívüli tevékenységeinek, vagy éppen pihenésének, amelyek gazdagítják, és nem uralják munka-és pihenőnapjait, illetve személyiségét.

A kollégium által kínált szabadidős foglalkozások, szakkörök (megfelelő létszám esetén):

- Csavargószakkör
- Számítástechnika
- Pantomim
- Tűzzománc
- Bőrtárgykészítés – kézműves szakkör
- Tánc
- Sütő-főző
- Sakk
- Kézimunka

- Fotószakkör
- Kerámiaszakkör

Rendszeres szabadidős tevékenységek

A sportolási lehetőségek mindig kiemelt szerepet kapnak kollégiumi munkánkban, nagy súlyt helyezve ezzel a testi és lelki nevelésre. Ez az a tevékenység, amely az egyik legjobb területe a szabadidő hasznos eltöltésének, hiszen fejleszti az akaraterőt és a kitartást és hozzájárul a test optimális fiziológiai állapotának biztosításához is.

A számítástechnikai terem használta létszámtól függően nevelőtanár felügyelete mellett minden munkanapon biztosított.

4.5 Témanapokhoz, témahetekhez, projektekhez kapcsolódó foglalkozások

A kollégium bekapcsolódhat az iskolai nevelés-oktatás során szervezett központi témahetek megvalósításába.

4.6 Pedagógiai felügyelet

A kollégium által ellátott további tevékenységek

A kollégium látja el az intézetben maradó növendékeket hétvégi ügyelet formájában. Ezt a feladatot nevelőtanár és gyermekfelügyelő kollégák külön beosztás szerint végzik. A gyermekek összetétele vegyes, és hetenként változó. A foglalkozások három csoportban folynak:

- óvodáskorúak
- lányok és fiúk életkor szerint két csoportot alkotnak.

Az évközi szünetekben és június végéig, továbbá tanítás nélküli munkanapokon a foglalkozásokat a kollégium szervezi és a feladatot is a kollégiumi dolgozók látják el.

A nyári táboroztatás formái:

- helyi tábor bentlakással (az intézet adta lehetőséggel élve), sport, kézműves - a társintézetekben elhelyezést kérve táboroztatás: kirándulások, hazánk megismerése - 1-1 külföldre szervezett tábor.

A táborok szervezését és vezetését kollégáink végzik.

A tábor időtartama alatt a gyerekek korosztályuknak megfelelő szakszerű ellátásban részesülnek (lásd nyári tábor, erdei iskola).

4.6.1. Zavarmentes működtetés

a) visszatérő rendszerű ellenőrzést folytat a külső és belső biztonsági rendszabályok, a balesetvédelmi előírások betartása, az egyéni és közösségi tulajdon védelme, a megelőzés érdekében,

b) folyamatos jelenlétével biztosítja a házirend betartatását, különös tekintettel az együttélési normák, a személyiségvédelem, a diákok önrendelkezési jogának érvényesülésére,

c) időszakos ellenőrzést folytat az egyéni és közösségi rend fenntartása, a tisztasági és az egészségvédelmi szabályok teljesítése céljából,

d) a pedagógiai felügyelet átadásakor az ügyeletes nevelőtanárok között – dokumentált – információcserére kell sort keríteni.

4.6.2. A kollégium vezetőjének a feladata:

a) a napirend szerinti tevékenységek, így az ébresztő, a takarodó, az étkeztetés megszervezése, felügyelete, ellenőrzése,

b) a tanulói nyilvántartások, különösen a betegség, távollét, kimenő, engedélyek folyamatos vezetése,

c) a közös helyiségek és közösségi eszközök használatának, az öntevékeny diákkörök tevékenységének a felügyelete,

d) a felmerülő egyéni problémák kezelése, ennek részeként az ügyeletes nevelőtanári intézkedés, továbbá információtovábbítás a csoportvezető nevelőtanárnak.

5. A tanulók fejlődését, tehetséggondozását, felzárkóztatását, pályaválasztását, középiskolai kollégiumok esetén- az önálló életkezdést segítő tevékenységek elvei

5.1 A tanulók fejlődését elősegítő tevékenységek elvei

Hallássérült tanulóinknál a hallásveszteség mértékétől, jellegétől, a környezeti hatásoktól függően módosul a megismerő tevékenység, a gondolkodás és a lelki éle jlődése.

Fejlesztésük pedagógiai és egészségügyi (otológiai és audiológiai, szemészeti) célú eljárások folyamatában valósul meg, aminek az iskola mellett fontos színtere a kollégium.

Atanévnagyrészétkollégiumbantöltőtanulókfejlődésénélcsökkenazintézményenkívüli-és a családi nevelő hatások szerepe. Ebből következik, hogy az iskolán kívüli nevelőmunka területén nagy szerepet tölt be a kollégium. A nevelőtanárnak az általános nevelési feladatok mellett szurdopedagógiai feladatokat is meg kell valósítania, folytatva az iskola oktató-nevelő munkáját. Megfelelő nevelői módszerekkel, a közösségi nevelésben alkalmazott egyéni bánásmóddal, az értelmi és érzelmi nevelés korszerű módszereivel biztosítható a hallássérült gyermek személyiségének egészséges fejlődése.
A tanulók testi, fizikai és pszichikai fejlődése, teherbírása nem egyforma. Hallássérült gyerekekről lévén szó, fokozottan kell figyelni a kimerülés, a lelki problémák jeleire, fel kell tárni okait, és lehetőségeinkhez mérten segíteni kell. Jól szolgálhatja ezt az egyéni beszélgetés, az önismereti foglalkozások és a szülővel, iskolával való rendszeres kapcsolat. A testi kondíció növelésére és kikapcsolódásra jó lehetőség a kondicionálóterem, a tornaterem, a focipálya, az udvari játékok és a társintézmények uszodáinak használata.

5.2 A tanulók tehetséggondozását elősegítő tevékenység

A kiemelkedő képességű tanulókat részben felkutatjuk, majd a gyorsabb és eredményesebb előrehaladás érdekében a csoportos foglalkozásokon túl, bizonyos tárgyakból egyéni ütemhez igazodó programokat alakítunk ki (az iskolai szaktanárral közösen, megosztva a munkát).
A tanulmányi eredményesség a képesség és a szorgalom összhangjából adódik.

Bármelyik hiányának esetén az eredmény csökken, illetve irreálissá válik. A csoportvezető tanárok figyelemmel kísérik a tanulók eredményeit; rendszeres kapcsolatban állnak az osztályfőnökkel és a csoportban tanító szaktanárokkal.
A szülőt a nevelők időben tájékoztatják a tanuló fejlődéséről és a felmerült problémákról.

A kollégium légkörében érzelmi biztonságot, ösztönzést ad a gyerekeknek, az inger gazdag környezet segíti a tehetségek kibontakozását. Széleskörű tevékenység biztosításával minden kollégista megtalálhatja az adottságainak legmegfelelőbb tevékenységeket. Kiváló színtere a tehetséggondozásnak a kollégium által biztosított szakkörök hosszú sora. Kedv és érdeklődés alapján választani lehet csavargó-, tánc-, tűzzománc-, bőrtárgy-készítő-, informatika-, sport-, játék-, pantomim-, sütő-, sakk-, kézműves foglalkozások között. Páratlan lehetőséget nyújtanak a kreativitás mellett a kommunikációra és az együttműködésre is.

A délutáni tanóra keretében is lehetőség van tehetséggondozásra; ez elsősorban a kommunikációs szintemelésére és a szövegértelmezésre irányul. A tanulmányi, szájról olvasási versenyek visszajelzésül szolgálnak a tehetséggondozás eredményességéről.

5.3 A tanulók felzárkóztatását elősegítő tevékenységek

A felzárkóztatás többnyire a délutáni csoportfoglalkozásokon zajlik. A kommunikáció fejlesztését, a képesség- és készségfejlesztést, tanulási akadályozottság csökkentését vagy megszüntetését célozza meg.
A felzárkóztatást három fő formára bonthatjuk:

- alapok pótlása: főként 9. évfolyamon jelentős, amikor pótolni kell az általános iskola és az új középiskola tudásszintje közötti szintkülönbséget.
- hagyományos felzárkóztatás: a tanév során a tananyaggal kapcsolatos tudáshiány pótlása. Főleg lemaradás esetén, illetve olyan tanulóknál szükséges, akik képességeik alapján nem tudják iskolai tanítás-tanulás alapján elsajátítani az ismereteket, ettől több, vagy részletesebb magyarázatot, gyakorlást igényelnek.
- alkalmi felzárkóztatás: azok esetében, akik csak egy adott témakört nem értenek, vagy hosszabb-rövidebb ideig hiányoztak, és a kimaradt anyagrészt pótolni kell.

5.4 A tanulók pályaválasztását, önálló életkezdését segítő tényezők

Az iskolai fejlesztések során kiemelt feladat a lehető legnagyobb önállóság elérése. Lényeges azoknak az eljárásoknak, módszereknek, tevékenységeknek a megkeresése, és működtetése, amelyek a tanuló életének minden színterén az önálló életvitel kialakítását segítik, gyakoroltatják. Alapvető fontosságú feladat mindazon személyiségjegyek feltárása, melyek a tanulók további sorsát döntően befolyásolhatják. Ezek fejlesztése jó esélyt adhat arra, hogy pályaválasztásuk sikeres legyen. Segíteni kell őket, hogy reálisan mérjék fel a hallássérülésükből adódó akadályozó tényezőket.

Reális énképük, önismeretük kialakítása segíti a számukra megfelelő, elérhető szakma tanulását, majd a munka világába, azon keresztül a társadalomba való beilleszkedésüket. Ehhez rendszeres integrációs gyakorlatra van szükségük, ahol megismerhetik a hallók világát (pl. kapcsolattartás halló közösséggel, kommunikáció gyakorlása „természetes” közegben, illemszabályok, írott és íratlan törvények megismerése).

A hallássérült tanulók esztétikai nevelése, ízlésük formálása nem csak személyiségük színesebbé tételét szolgálja, hanem fontos eszköze társadalmi beilleszkedésüknek, önkifejezésüknek is. A művészeti ágak közül elsősorban a vizuális kultúra, a manuális tevékenységek (festés, agyagozás, szövés, bőrtárgy készítés, fotózás, kézimunka, gyöngyfűzés, ékszerkészítés) lehetnek az önkifejezés eszközei, melyek a későbbi megfelelő pályaválasztást is befolyásolhatják.

A pályaválasztást elősegítő kollégiumi tevékenységek:

- saját képességek maximális kihasználásával mindenki sikeres lehet;
- önismeret nélkül nincs sikeres pályaválasztás: legyenek tisztában képességeikkel, legyen reális önismeretük, egyéni adottságokhoz illeszkedő választás;
- a pályaválasztás stratégiai döntés: lássák a választott pálya és életük fő kérdései közti összefüggéseket, mit kell tenniük céljuk eléréséhez; - az életpályák akár többször is módosíthatók;
- egyéni életpálya kialakításához egyénre szabott tanácsadás szükséges;
- a felső tagozat és szakiskolások számára folyamatos tevékenység;
- tudatosítani kell, hogy az iskolában megszerzett ismeretek csak a továbbtanulás megkezdéséhez elegendőek;
- választásuk során gondolkodjanak pályakörben, pályairányban, ennek megfelelően látogassanak el munkahelyekre;
- alkalmazni kell a modern informatikai eszközöket.

Tanulóink egy része (szakiskola) már választott magának pályát. Feladat az ő esetükben, hogy a szakmájukkal kapcsolatos ráhangolódást, megerősítést a nevelőtanároktól is megkapják. Gondoskodni kell, hogy a tanulók megfelelő információt szerezzenek lehetőségeikről. A diákok egy részénél a kifejezetten halló iskolába jutásukat támogatjuk. A másik részénél saját intézményünk szakiskolájába jelentkezését segítjük.

A választható életpálya és a továbbtanulási esélyek mérlegelésekor az általános iskolában kialakulttanulásiszokásoknakésazezzelelérhetőtanulmányieredményeknekvankiemelkedőszer e pük. Lehetőség van szakközépiskolai érettségi bizonyítvány megszerzésére, vagy azok a tanulók, akik az érettségi bizonyítvány megszerzését nem tartják elérhetőnek maguk számára, maradhatnak iskolánkban 9. évfolyamba lépve. Jelenleg bőrtárgykészítő és kimenő

rendszerben informatikai képzésben részesülhetnek a diákok. Számítógép- szerelő, karbantartó, számítógépes műszaki rajzoló és bőrtárgykészítő szakképesítésről OKJ bizonyítványt kapnak tanulóink. Ehhez nagy segítséget nyújt a kollégiumi informatika szakkör és a modern gépekkel felszerelt szaktantermek.

6. Hátrányos helyzetű tanulóknak szervezett felzárkóztató, tehetséggondozó, társadalmi beilleszkedést segítő foglalkozások terve

Kollégiumunk által kötelezően biztosítandó foglalkozások között - diákjaink speciális helyzetéből adódóan - nagy hangsúllyal szerepel a differenciált képességfejlesztés. Ez érinti a tanulásban lemaradtak felzárkóztatását, valamint a kiemelkedő képességű tanulók gyorsabb haladása érdekében történő tehetséggondozást. Ezt az osztályfőnök és a nevelőtanár közös tervezése alapján elkészülő egyéni terv segíti. Hátrányos helyzetű tanulóinkat még nagyobb óraszámban történő egyéni megsegítésben részesítjük.
A fejlesztés területei: már a legkisebbeknél is a gondolkodás és kommunikációs képességek fejlesztése, készségfejlesztések. A felsőbb évfolyamokon a nyelvi kommunikáció legoptimálisabb szintre való emelése. Az alkotó tehetség kibontakoztatása.
A továbbtanulást felkészítő szaktárgyi fejlesztő foglalkozások mellett kollégiumunk az iskolában szerzett ismeretek bővítésére és a pályaválasztás segítése érdekében különböző szakköröket szervez. A szakköri munka segítségével nagyobb esély van a társadalomba való beilleszkedésre, a társadalmi különbözőségek leküzdésére, a másság elfogadására.
Kiemelten kell szociális érzékenységük fejlesztésével és a társadalomba való beilleszkedést segítő magatartási formák alakításával foglalkozni.

Szakköri foglalkozások, tervek: **6. számú melléklet**

7. A kollégiumi közösségi élet fejlesztésének módszerei, eszközei, a művelődési és sportolási tevékenység szervezésének elvei

A közösségfejlesztés az a folyamat, amely az egyén és a társadalom közötti kapcsolatot kialakítja, megteremti.
Kollégiumunkban élő gyermekek egy közösséget alkotnak, amit a közös célok és feladatok, a közös munka és értékrend tart össze.

Célunk a pozitív közösségi szokások és minták közvetítése, elfogadó és segítőkész magatartás erősítése, pozitív értékrendek elfogadása és e szerinti viselkedés segítése.

Az együttműködéshez szükséges szociális készségek (empátia, tolerancia, kooperáció, konfliktuskezelés, szervezőkészség) fejlesztése, alapvető etikai és illemtani ismeretek elsajátítása.

A közösségfejlesztés színterei a kollégiumban:

- Kollégiumi csoport
- Szakkörök
- Szabadidős foglalkozások
- Kötelezőfoglalkozások
- Kollégiumi szintű közösségi rendezvények, (ünnepek, kulturális és sportrendezvények, találkozók hallókkal, közös programok régi diákokkal) - Kirándulások
- Diákönkormányzat

A közösségi életrend és normarendszer fejlesztésében kitüntetett szerepe van a pedagógus személyiségének, attitűdjének, vezetési stílusának. A nevelőtanár feladata, hogy kialakítsa:

- a közösség és a közösséghez tartozásérzését,
- a közös értékrendet,
- a kollégiumi szabályok elfogadását.

A nevelés, a közösségformálás területén az elveket és a leszűrt szabályokat, normákat a mindennapi életbe a gyakorlás révén vihetjük át.

Az ismétlődő, közös örömteli tevékenységek (ünnepek, rendezvények, kirándulások) növelik az összetartozás élményét. A találkozók hallókkal, más fogyatékkal élőkkel segítik az elfogadó és empátiás készségük fejlődését.

A szakkörök, sportversenyek, játékos vetélkedők lehetőséget adnak egymás munkájának megbecsülésére, személyes tapasztalatokat az együttműködésre, konfliktuskezelésre.

Az alapvető etikai és illemtani viselkedések elsajátítására, gyakorlati alkalmazására, a szóbeli kommunikáció gyakorlására a közösség minden működési színterén jelen van.
A kollégium lakói közül vannak tagjai a diákönkormányzatnak, amely kiemelt szerepet kap a közösségi együttélés szabályainak elsajátításában.

Művelődési tevékenység szervezése

A kollégiumon belül szabad polcos kézikönyvtár áll a tanulók rendelkezésére, amely életkoruknak, érdeklődési körüknek megfelelően tartalmaz szépirodalmi és ismeretterjesztő könyveket, lexikonokat.
Biztosítunk korosztályoknak megfelelő napilapokat, képes újságokat, színes gyermeklapokat.
A kollégium közösségi helyiségeiben számítógépek vannak, amit mindenki használhat az erre vonatkozó, házirendben megfogalmazott szabályok betartása mellett. Az
internet használatának lehetősége adott a diákok számára. A használat elsajátítására intézményünk nagy hangsúlyt fektet.
A városi „külső" programokon való részvétel rendszeres, ezeken elsősorban a csavargó szakkörön vagy a hétvégén is a kollégiumban maradó diákok vesznek részt (játszóházi programok, mozi, színház, kiállítások).
Minden hónapban egy „szabad" délutánt tartunk, amikor múzeumok, könyvtárak, idényjellegű kiállítások, tárlatok látogatására van lehetőség.
A szervezésnél figyelembe vesszük a különböző korosztályok érdeklődését, igényeit, az aktuális tananyagot, a hallássérülésből adódó igényeket.
A kisebb korosztályok bábelőadásokon, vagy korosztályuknak megfelelő előadásokon vesznek részt. A színházi előadásoknál fontos az értést segítő előadásmód, jeltolmács segítsége. Ezeknek a költségei nem terhelik a tanulókat. Alkalmanként az intézményen belül - meghívott művészek előadásában - kerülnek színre pantomim és más gyermekdarabok.
Lehetőségeinkhez mérten igyekszünk találkozókat szervezni - gyermekeinkhez közel állóközéleti személyiségek meghívásával.

Rendszeres a műveltségi vetélkedőkön, versenyeken való szereplés, ami házon belül, vagy társintézmények, illetve halló iskolák részvételével kerül megrendezésre.

A sportolási tevékenység szervezésének elvei

A különböző sport és játékos sportfoglalkozások általában igen kedveltek a gyerekek között. Célunk*:*

- Bevonni a tanulókat a sporttevékenységbe, hogy megszeressék a testmozgást, a sportolást, pozitív mozgásélményekhez juttassuk őket.
- Sportolási igény felkeltése valamennyi tanulóban.
- Minden tanuló elérje a saját szellemi és fizikai képességeinek felsőhatárát.
- Olyan magatartásbeli tulajdonságok kialakítása, mint teljesítménymotiváltság, kollektív szellem, sportszerűség, optimizmus, önbizalom, küzdőképesség, önállóság illetve ezek fejlesztése.

A sporttal növeljük az edzettséget, egészséges versenyszellemet alakítunk ki, küzdeni akarást, jobb teljesítményekre való törekvést.

A sport olyan állóképességet ad, mely ellenállóbbá tesz mindenfajta fizikai megpróbáltatással szemben, ugyanakkor öröm forrása. A mozgás leköti a gyermek energiáját, felszabadítja a felesleges feszültségeket, egyéni és közösségi élményt ad. A rendszeres sporttevékenység gátolja a rossz szokások (dohányzás, alkohol, drogfogyasztás) kialakulását.

A tanulókat életkoruk alapján „kezdő" (alsó tagozat) illetve „haladó" (felső tagozat) csoportokba soroljuk.

Szakkörök és játékos sportfoglalkozások jellemzik kollégiumunk sportéletét.

Szakkörök:

Kezdő csoport:

- Úszás. A délután folyamán osztályonként a közeli tanuszodában a bentlakó gyermekek heti 3 alkalommal is úszhatnak. Fontos, hogy minden gyermek meg tanuljon úszni.
- Sakk
- Kispályás labdarúgás
- Kerékpározás
- Asztali tenisz

Haladócsoport:

- Röplabda
- Kosárlabda
- Kézilabda
- Kispályás labdarúgás
- Tenisz
- Valamint a már felsoroltak haladó szinten valógyakorlása

Játékos sportfoglalkozások:

Tudatosítjuk tanulóinkban a szabadban történő sportolás jelentőségét, az egészséges életmód kialakítása, az egészség megőrzése céljából.

A foglalkozások az udvaron, vagy - rossz idő esetén - a tornateremben zajlanak, a délutáni időszakban a csoportvezető, vagy a testnevelő, 17 óra után az ügyeletes kollégiumi nevelő vezetésével. A hétvégén itt maradó gyerekek számára is szervezünk ügyességi játékokat, versenyeket. Gyakran kerül sor házibajnokságokra, intézmények közötti versenyre.

A teljeskörű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

Diákjaink jelentős része hét közben kollégiumban lakik. Ebből kifolyólag az egészségügyi szokások, a testi higiénia kialakítása nagy szerepet kap a kollégiumi nevelésben.
A legfőbb törekvés az egészséges életmódra, rendszeres és kiegyensúlyozott életvitelre nevelés, az élet tisztelete és az egészség értékének megértése. Célja, hogy a tanulók képesek legyenek objektív módon felmérni saját egészségi állapotukat, ismerjék az egészségkárosító tényezőket, azok hatását, elkerülésük módját. El kell érni, hogy alkalmazzák a tanultakat: tegyenek saját egészségük érdekében. Mindezért fontos az egészséges életmód megismertetése a tanulókkal az életkori sajátosságoknak megfelelően (egészséges és kulturált étkezés, öltözködés, tisztálkodás, testápolás; a lakás, az iskola berendezéseinek rendben tartási igénye; a háztartási és a ház körüli munkák; a közlekedési szabályok ismerete, balesetvédelem; a tudatos, felelős fogyasztói magatartásfontossága).

Az egészségvédelem kiemelt témakörei:

- az egészséges életmód igényének megteremtése;
- a tanulók magatartásának, életvitelének helyes kialakítása;
- az életkorral járó biológiai-, pszichohigién és-, életmódbeli tennivalók;
- a társkapcsolatok egészségi, etikai kérdései;
- az egészségre káros szokások (helytelen táplálkozás, inaktív életmód);
- az antihumánus szenvedélyek, drog prevenció;
- a tanuló speciális igényeihez igazítva az egészség megőrzéséhez, az egészséges életvitelhez szükséges képességek, a személyiségfejlesztése; - az egészségérték tudatosítása.

Az egészségfejlesztéssel összefüggő főbb feladataink a kollégiumi nevelés során:

- az egészséges táplálkozás;
- az alkohol- és kábítószer-fogyasztás –prevenció;
- családi és kortárs kapcsolatok;
- sport, aktívéletmód;
- a személyes higiénia;
- a szexuális fejlődés;

Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

Általános célok, értékek az egészség- és környezeti nevelésben:

- a természetnek, mint létező értéknek tisztelete és megőrzése - beleértve az összes élettelen és élő létezőt, így az embert is – annak környezetével, kultúrájával együtt (pl.:a szentendrei Skanzen);
- a Föld egészséges folyamatainak megismertetésére és visszaállítására, harmóniára törekvés;

- a környezeti nevelés, a saját környezet egyéni igényeknek megfelelő kialakítása;
- a fenntartható fejlődésre valótörekvés; - a testi-lelki egészségmegőrzése.

Hosszútávú pedagógiai céljaink:

Tanulóinkban ki kell alakítani:

- az általános célokra vonatkozó érték- és szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi alapjait;
- a környezettudatos magatartást és életvitelt;
- a természetes és mesterséges környezet értékei iránti felelős magatartást, annak
- megőrzésére valóigényüket;
- tapasztalaton alapulva, a természeti és épített környezet szeretetét és védelmét, a sokféleség megőrzését;
- rendszerszemléletet;
- tudományosan megalapozva a globális összefüggések megértését;
- ismereteket és jártasságokat, amelyek segítségével képesek lesznek megelőzni az egészségügyi problémákat, illetve csökkenteni azok súlyosságát; - az életminőség kérdésköre iránti fogékonyságot;
- az egészség és a környezet összefüggéseinek feltárását;
- létminőség választásához szükséges értékeket, viselkedési normákat;
- egészségügyi szolgáltatások igénybevételével összefüggő kompetenciákat;

a szocializációt segítő képességeket.

A céljaink eléréséhez szükséges a következő készségek kialakítása, fejlesztése a diákjainkban:

- problémamegoldó gondolkodás, döntésképesség;
- problémaérzékenység;
- az ökológiai gondolkodásmód;
- szintetizálás, analizálás;
- globálisgondolkodás;
- kreativitás;
- együttműködés, alkalmazkodás, tolerancia, empátia, segítőkészség;
- vitakészség, kritikus véleményalkotás;
- kommunikáció, médiahasználat;
- felelősség;
- az állampolgári – egyéb közösségi – részvétel és felelősség;
- helyzetfelismerés, ok–okozati összefüggések;
- az egészséges életvitelhez szükséges képességek;
- a családi életre nevelés;
- a szocializációt segítő képességek fejlesztése;

8. A kollégium hagyományai és továbbfejlesztési terve

Hagyományok kialakulásának és őrzésének célja

- A közös múlt élmény megteremtése
- A kollégium identitásának fejlesztése

- A kollégiumi élet folytonosságának biztosítása

A kollégium értékrendje elfogadásának elősegítése

- Közösségi életfejlesztése

Hagyományaink

Iskolával közös kollégiumi rendezvények:

- Siketek Világnapja
- Megemlékezés okt. 23-ról
- Karácsonymegünneplése
- Megemlékezés márc. 15-ről
- Családi nap
- Évzáró
- Ballagás
- Tábor: kollégiumi bentlakásos tábor változótémával
- Sportversenyek a társintézményekkel
- Gyermeknap
- Karácsonyi vásár
- Évszakoknak és ünnepeknek megfelelő dekoráció elkészítése

Kollégiumi hagyományok:

- Mikuláslátogatása
- Farsangi mulatság
- Valentin-nap
- Szellemi és ügyességi vetélkedők
- Havonta szabad délután: választható kulturálisprogram

- Születésnapok megünnepelése csoportszinten

Kiállítás a gyerekek kollégiumi szakköri munkáiból évzáróra

- Tábor: intézményen kívül szervezett
- Találkozók és közös programok volt tanítványainkkal (színház-, mozi látogatás, zenés, táncos rendezvények, kirándulások,sportversenyek)

A kollégiumi hagyományok továbbfejlesztésének terve

- Évnyitó és Mikulás buli a szakiskolásoknak.
- Hétvégi autóbuszos kirándulás ősszel és tavasszal.
- Helyi tábor halló diákokkal együtt.
- Közös találkozó régi diákjainkkal (beszélgetés a tapasztalatokról, beilleszkedésről, nehézségekről).
- A már munkába állt „volt" tanítványaink munkakörnyezetének –lehetőség szerintimegismerése.

9. A kollégiumi nevelés eredményessége

A kollégium – a szülővel és az iskolával együttműködve – hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló eredményesen fejezze be tanulmányait választott iskolájában.

A tanuló a kollégiumi nevelési folyamat során elsajátítja a társadalomba való beilleszkedéshez és a családi életben, a hivatás gyakorlásában, az állampolgári létben az önálló életvitelhez szükséges alapvető ismereteket, képességeket, értékeket: - elsajátítja és követi az alapvető erkölcsi normákat;

- képes az egészséges és kulturált életmód kialakítására;
- ismeri nemzetünk, nemzetiségeink kulturális, történelmi hagyományait;
- sokoldalú képzettsége, műveltsége párosul az új ismeretek befogadásának és a folyamatos megújulásnak a képességével;
- kialakul reális társadalomképe;
- rendelkezik az önszerveződéshez, a demokratikus érdekérvényesítéshez szükséges képességekkel;

- tudása versenyképes, önértékelő képességére, szakmai felkészültségére alapozva választ tud adni a szakmai kihívásokra;

képes az együttműködésre, az emberi kapcsolatok kialakítására és továbbépítésére; - másokhoz való viszonyában toleráns, empátiával rendelkezik, társadalmi szemléletét a szolidaritás jellemzi.

A kollégiumi nevelés eredményességének értékelésekor figyelembe veendő, hogy a nevelési folyamat milyen kiindulási állapotból, milyen feltételek mellett fejtette ki hatását.

HELYI TANTERV AZ ALAPFOKÚ NEVELÉS-OKTATÁS BEVEZETŐ ÉS KEZDŐ SZAKASZÁRA

ALSÓ TAGOZAT

Az intézmény tantestülete helyi tantervét a Nat 2012: 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet Magyar nyelv és irodalom műveltségterület, a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet 2. sz. melléklet: A Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve, valamint az 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet 1. sz. melléklet: Kerettanterv az általános iskola 1–4. évfolyamára megnevezésű kerettanterv 1.2.3. előírásai,
valamint az 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról és az ehhez kapcsolódó hatályos SNI tanulókra vonatkozó irányelvek, szabályozók felhasználásával és azok hallássérültspecifikus adaptálásával készítette.

Bevezető

(1-4. évfolyam)

Az 5/2020. (I.31.) Korm.Rendelet alapján meghatározott kerettanterv szerint elkészített adaptált helyi tanterv a 2020/2021-es tanévben az előkészítő első, az előkészítő második és az első osztályban kerül bevezetésre, felmenő rendszerben, a jelenleg is érvényes helyi tanterv a többi évfolyamon felmenő rendszerben kerül kivezetésre.

A súlyos fokban hallássérült gyerekek alapfokú nevelés-oktatásának első hat évre terjedő pedagógiai szakaszának legfőbb jellemzője a többségi iskolákhoz hasonlóan az alapozás. A szakaszok módosításokkal megegyeznek a Nat-ban rögzített pedagógiai szakaszokkal és tartalmakkal.
A nyelvi kommunikációjukban nagyfokú elmaradást mutató hallássérült gyermekek iskolakészültsége indokolja, hogy az alsó tagozatot 2 év intenzív nyelvi kommunikációs fejlesztő, alapozó időszakkal bővítettük. Az előkészítő osztályok speciális fejlesztési feladatát a képesség - kibontakoztatás támogatása, a nyelvi kommunikáció beindítása jelenti. A megnövelt időtartam funkciója a korai fejlesztésben, óvodában megkezdett nyelvi kommunikáció alapozásának folytatása, az életkornak megfelelő élmények, ismeretek tartalmainak nyelvi megfogalmazása, megértése, továbbá a szókincs bővítése, mondatok alkalmazása.

Az alapozó szakaszban az oktató, nevelő munka során kiemelt fontossággal bír, ezért szerves része valamennyi tanórának, valamint tanórán kívüli foglalkozásnak:

- a hallási figyelem fejlesztése
- a hangzó magyar nyelv elsajátításának támogatása

- beszédérthetőség fejlesztése, a beszédhangok minél pontosabb ejtése,
- a beszéddinamika fejlesztése, javítása,
- az olvasás technikájának kialakítása,
- elemi szövegértési kompetencia kialakítása,
- az írás technikájának kialakítása,
- a szájrólolvasás képességének kialakítása, és fejlesztése
- jelnyelvi kommunikáció fejlesztése
- az épen maradt funkciók fejlesztése
- a tanulási zavarok kiszűrése, megelőzése és korrekciója

Élményszerű tanulással, problémahelyzetekből kiinduló izgalmas tevékenységekkel, kreativitást ösztönző feladatokkal fejlesztjük a kulcskompetenciák összetevőit (A tanulás kompetenciái; Kommunikációs kompetenciák: anyanyelvi és idegen nyelvi; Digitális kompetenciák; Matematikai gondolkodási kompetencia; Személyes és társas kapcsolati kompetencia; Kreativitás, önkifejezés, kulturális tudatosság; Munkavállalói, vállalkozói kompetencia;). Megtapasztaltatjuk az ismeretszerzés korszerű forrásait, azok eszközként való felhasználásának módját, megtanítjuk és gyakoroltatjuk az elemi tanulási módszereket és technikákat.

Az alsó tagozatos (1/1.oszt –4.oszt.) szakasz végéig átfogó feladat a nyelvi rendszer kiépülésének elősegítése.
A nyelvi kommunikáció biztonságos megalapozásával, folyamatos fejlesztésével lehetséges, hogy a kultúrtechnikák (olvasás, írás, nyelvi rendszer) mindinkább az ismeretszerzés eszközeivé váljanak.

A kiinduló állapot felmérése, értékelése, valamint a tanulási folyamat során elvégzett rendszeres értékelés és visszajelzés alapján tudjuk meghatározni a tanulást leghatékonyabban segítő további eljárásokat, módszereket. Ez különösen fontos az első osztály végén. A feldolgozásra kerülő tanítási tartalmak mennyiségének, nehézségi fokának, a haladás tempójának meghatározásában, valamint a tanítási módszerek, eszközök és munkaformák alkalmazásával kapcsolatos döntéshozatalban mindenkor a tanulók fejlettségi jellemzői és fejlesztési igényei az irányadók. Az esélyteremtés érdekében támogatjuk az egyéni képességek, a tehetség kibontakozását, tervezetten segítjük a tanulási nehézségekkel küzdő tanulókat.
Jelentősen eltérő fejlődési ütemű tanulók esetében a probléma-specifikus szakértői bizottság bevonásával véleményt és javaslatot kérünk a fejlesztés további formájára, módjára, szükség esetén iskolatípus változtatására.
A jelnyelv a megértés fontos eszköze a súlyos fokban hallássérült egyének számára az egymás közötti kommunikációban. A jellel kísért magyar nyelv segítséget nyújt a nyelvi kommunikáció közvetítésében és értelmezésében azokban az esetekben, amikor a hangzó, vagy írott magyar nyelvi közlés megértése különböző okok miatt akadályozott (mentális problémák, diszfázia, részképesség zavarok stb.).

A súlyos fokban hallássérült gyerekek alapfokú nevelés-oktatásának első hat évre terjedő pedagógiai szakaszának alapvető jellemzője a többségi iskolákhoz hasonlóan az alapozás. A szakaszok módosításokkal megegyeznek a Nat-ban rögzített pedagógiai szakaszokkal és tartalmakkal. A nyelvi kommunikációjukban nagyfokú elmaradást mutató hallássérült gyermek iskolakészültsége indokolja, hogy az alsó tagozatos szakasz bevezetése előtt 2 év intenzív nyelvi kommunikációs fejlesztő alapozó időszak. Az előkészítő osztályok speciális fejlesztési feladatát a nyelvi kommunikáció beindítása jelenti. A megnövelt időtartam funkciója a nyelvi kommunikáció alapozásának folytatása, az életkornak megfelelő élmények, ismeretek tartalmainak nyelvi megfogalmazása, megértése, továbbá a szókincs bővítése, mondatok alkalmazása.

Célja:
– az olvasás technikájának kialakítása,
– elemi szövegértési kompetencia kialakítása,
– az írás technikájának kialakítása,
– beszédérthetőség fejlesztése, a beszédhangok minél pontosabb ejtése,
– a beszéddinamika fejlesztése, javítása,
– a hallási figyelem fejlesztése,
– az épen maradt funkciók fejlesztése.
A nyelvi kommunikáció biztonságos megalapozásával, folyamatos fejlesztésével lehetséges, hogy a kultúrtechnikák (olvasás, írás, nyelvi rendszer) mindinkább az ismeretszerzés eszközeivé váljanak.
Kiemelt feladat a hallássérülés okozta kommunikációs hátrányok kompenzálása, amely az anyanyelvi fejlesztés célzott rendszerétben, a preventív, fejlesztő, korrekciós, integrációs feladatok ellátásában valósul meg. A fejlesztési feladatok két, egymással szoros kapcsolatban álló csoportba sorolhatók: szóbeli értés és közlés, írásbeli értés és közlés. A beszéd akadályozottságának csökkentéséhez a hallássérült gyermek hallási figyelmének folyamatos és állandó fejlesztése vezet. A hallásnevelés szerves része valamennyi tanórának, valamint tanórán kívüli foglalkozásnak, de alapvetően a célzott hallás-, beszédhallás nevelés céljai, tartalma, az életkorhoz rendelt kívánatos fejlettségi szint az a Magyar nyelv és irodalom, az Egyéni anyanyelvi nevelés, a Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés tantárgyak anyagában jelenik meg. A teljesítményt nagymértékben befolyásolja a hallásmaradvány, az intelligencia, az általános nyelvi készség. A korszerű audiológiai ellátásra épített szurdopedagógiai módszerekkel a nyelvelsajátítás alapjául szolgáló akusztikus differenciáló készség fejleszthető. A beszédhallás

fejlesztésével - „a nyelvi kommunikációt segítő fejlesztőterületek” szükséges mértékű bevonásával együtt - alapozható meg, majd érhető el a hangos beszéd megértése, az érthető kiejtés, nyelvi kommunikációs szint elmaradása mértékének csökkentése. A nyelvi kommunikáció alapozását segítő fejlesztési területek fő tartalmát a szájrólolvasás, az ujj-abc valamint a jelkommunikáció, mint pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs terület közvetíti.

Kiemelt feladat a nonverbális kommunikáció, a verbális kifejezőkészség fejlesztése során az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével a tanulási zavarok kiszűrése, megelőzése és korrekciója.

Speciális tantárgyaink a bevezető és kezdő szakaszban a Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés, az Egyéni anyanyelvi nevelés. A hallássérültek oktatása a speciális körülményekre való tekintettel a következő fejlesztési feladatcsoportokkal bővül:

- Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés tantárgy tartalma főleg a művészetek (zene, tánc, dráma) műveltségi terület elemeit tartalmazza az alábbi feladatkörökkel:
  - Hangérzékelés
  - Mozgásfejlesztés
  - Ritmusérzék fejlesztése
  - A beszéd akusztikus összetevőinek fejlesztése
  - A nyelv szupraszegmentális elemeinek fejlesztése
- Egyéni anyanyelvi nevelés tantárgy tartalma döntően a komplex anyanyelvi készségek egyéni differenciált fejlesztése. Fejlesztési területei:
  - A beszédhallás fejlesztése
  - Légző gyakorlatok
  - Artikulációs mozgás fejlesztése
  - Érthető beszéd kialakítása

Az alsó tagozatos (1.oszt.–4.oszt.) szakasz végéig átfogó feladat a nyelvi rendszer kiépítése. Megvalósítása elsődlegesen a Magyar nyelv és irodalom műveltségi terület fejlesztési feladata. Általános cél, hogy ez a szakasz megalapozza egy olyan direkt kommunikációs szint elérését, amely alkalmas valamennyi műveltségi terület ismeretanyagának teljesebb körű elsajátítására (szókincs, nyelvalaki struktúrák stb. vonatkozásában). Alkalmazása, gyakorlása minden területen megvalósítandó fejlesztési feladat, beépíthető a szabadon választott és a rehabilitációs célú tanórák programjaiba. Az első osztály végén szükséges a nyelvi kommunikációs fejlettségi

szint mérése, mert ekkorra már megjelennek azok a nyelvi készségek, amelyek lehetővé teszik az értékelést.

Jelentősen eltérő fejlődési ütemű tanulók esetében – a szakértői bizottság bevonásával – javaslatot kell tenni a fejlesztés további formájára, módjára, szükség esetén iskolatípus változtatására

A tanítási tartalmak feldolgozásának folyamata a kisiskolások nevelésében a tanulók együttműködésére épül, kooperatív technikákkal operál. A tanulók fejlettségére és fejlesztési szükségleteire figyelve, differenciált tervezéssel és tanulásirányítással fokozatosan növeli a pedagógus a terhelést és a teljesítményelvárásokat. A tanulók előmenetelét fejlesztő értékeléssel segíti elő. Élményszerű tanulással, problémahelyzetekből kiinduló izgalmas tevékenységekkel, kreativitást ösztönző feladatokkal fejleszti a kulcskompetenciák összetevőit: az alapvető rutinokat, képességeket és alapkészségeket, formálja az attitűdöket, közvetíti az elemi ismereteket, tanulási és magatartási szokásokat alakít. Megtapasztaltatja az ismeretszerzés korszerű forrásait, azok eszközként való felhasználásának módját, megtanítja és gyakoroltatja az elemi tanulási módszereket és technikákat. A tanulók fokozatosan gyarapodó ismereteit rendszerbe szervezi. Aktivizálja a már megszerzett tudást az új tanulási feladatok megoldásához.

A pedagógus egészséges egyensúlyt teremt a nevelési és oktatási feladatok rendszerében. Kíváncsiságtól és érdeklődéstől motivált, szabályozott és kötetlen tevékenységek célszerűen kialakított rendszerében fejleszti a kisgyermekben a felelősségtudatot, a kitartást, az önállóságot, megalapozza a reális önértékelést. Mintákat és gyakorlóterepet ad magatartási normák, szabályok elsajátításához, a társas közösségekben való részvétel és együttműködés tanulásához, a problémamegoldáshoz, konfliktuskezeléshez. Megerősíti a humánus magatartásformákat, szokásokat, és a gyermek jellemét formálva elősegíti a személyiség fejlődését, érését, a felelős állampolgári magatartás megalapozását.

Az esélyteremtés érdekében támogatja az egyéni képességek, a tehetség kibontakozását, tervezetten segíti a tanulási nehézségekkel küzdő sajátos nevelési igényű tanulókat. Kiemelten törődik azoknak a hátrányoknak a csökkentésével, amelyek a gyermekszokásostól eltérő ütemű fejlődéséből adódnak.

A feldolgozásra kerülő tanítási tartalmak mennyiségének, nehézségi fokának, a haladás tempójának meghatározásában, valamint a tanítási módszerek, eszközök és munkaformák alkalmazásával kapcsolatos döntéshozatalban mindenkor a tanulók fejlettségi jellemzői és fejlesztési igényei az irányadók.

A jelnyelv a megértés fontos eszköze a súlyos fokban hallássérült egyének számára az egymás közötti kommunikációban. A hangos beszédet kísérő jelnyelv segítséget nyújt a nyelvi kommunikáció közvetítésében és értelmezésében azokban az esetekben, amikor a nyelvi közlés megértése különböző okok miatt akadályozott (mentális problémák, diszfázia, részképesség zavarok stb.).

A siket, ép intellektusú tanulók között jelentős azoknak az aránya, akik súlyos beszéd- és nyelvtanulási zavar tüneteit mutatják – pl. diszfázia – jelentős elmaradást mutatnak a beszéd megértésében és kivitelezésében, az írásos kifejezésben. Fejlesztésük döntően egyéni programok alapján történik, speciális beszédoktatásban és mozgásnevelésben részesülnek. Oktatásukban – az illetékes szakértői bizottság javaslata alapján – szükség esetén indokolt a jelnyelv alkalmazása.

Tantárgyak

Etika

Évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től	éves óraszám 2020/2021-től
1/1. – 4. évfolyam	36 óra	34 óra

Az **etika** tantárgy anyagához 1-4. osztályban a NAT magyar nyelv és irodalom, ember és társadalom, életvitel és gyakorlat, valamint a művészetek műveltségterületének azok a fejlesztési követelményei és közműveltségi tartalmai az irányadók, amelyek az életkori sajátosságoknak megfelelő beszélgetési témákat, magatartásmintákat, életvezetési szokásokat közvetítik.

A nemzeti köznevelésről szóló törvény a hit- és erkölcstan tantárgy esetében másként rendelkezik: az iskolai keretek között folyó hit- és erkölcstan oktatás szervezését, tartalmának meghatározását és felügyeletének ellátását minden nevelési-oktatási intézménytípus (óvoda, iskola, kollégium) esetén az adott egyház és az adott egyház nevében eljáró jogi személy hatáskörébe utalja.

A hallássérült tanulókat segíteni kell abban, hogy érzékszervi fogyatékosságukkal együtt élve, önmagukat elfogadva, a munka világának aktív részesévé, kiegyensúlyozott személyiségekké váljanak a sikeres társadalmi beilleszkedés céljából (alul- és felülértékelés, reális énkép, önértékelés). Tanulják meg, hogy felelősek saját sorsuk, életpályájuk alakításában.

Az alapvető viselkedési normák az iskolába lépés idejére kezdenek rögzülni a gyerekekben, ami lehetőséget teremt arra, hogy fokozatosan megtanuljanak uralkodni saját késztetéseiken, és képesek legyenek érzelmeiket, mozgásukat, választásaikat ellenőrizni – vagyis fokozatosan képessé váljanak az önkontrollra. Hallássérült tanulóinknál ez megkésve alakul ki, melyet a gyermek hallásállapota, képességei, és környezeti háttere befolyásolhat.
A tantárgy keretében felvetődő erkölcsi kérdéseket érdemes mindig valamilyen konkrét és az adott pillanatban jelen lévő – látott, hallott vagy cselekvéses módon átélhető – élményhez kapcsolni. Az életkornak leginkább megfelelő élmények közege pedig ebben az életszakaszban a mese világa. Hallássérült tanulóink többnyire célzott anyanyelvi fejlesztésünk keretében találkoznak mesékkel. Figyelembe kell vennünk azt, hogy a hallássérült gyerekek 7–8 éves korukig a mesék közegében sem tudják könnyen kezelni félelmeiket és szorongásaikat. Hallássérült tanulóinkat az őket érintő problémáik feldolgozásában segítjük.

Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés

Évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től	éves óraszám 2020/2021-től
1/1 – 4. évfolyam	72 óra	68 óra

Intézményünkben a hallás-, ritmus-, mozgásnevelés tantárgy legfőbb célja a hallásveszteség és következményeinek korrigálása, kompenzálása a súlyos fokban hallássérült tanulóknál. Fontos célunk, hogy önálló hangfelismeréssel, ritmizálással tanulóink beszédérthetőségét javítsuk, önkifejezésüket elősegítsük a harmonikus személyiség kibontakoztatásának érdekében.
A tanórák kiemelt fejlesztési feladatai intézményünkben
Interpretáció
Az énekhang spontán a hallássérült gyerekeknél nem alakul ki. Ezért az énekes tevékenységek megalapozása a foglalkozások alapját képezik. Fejlesztési követelmény, hogy a szövegtartalmat kifejező megszólaltatás helyes légzéssel, értelmes szövegkiejtéssel, helyes artikulációval, jelkísérettel történjen. Énekes játékok, táncos dallamok előadása mozgással, jó ritmusban, a hangulatnak megfelelően. A csoportos és egyéni előadás kifejező szövegkiejtéssel, az előadásmód helyes megválasztásával később a zenei hallás fejlesztője is. Legyenek képesek a körülvevő világ zajainak, zörejeinek egyéb hangjainak a megfigyelésére.
Improvizáció
Az improvizáció feltételezi a személyiség nyitottságát. Alapját a már megismert ritmikai, formai, dallami, tempó és dinamikai elemek képezik. A kreativitás, a fantázia fejlesztése és az önkifejezés sajátos formáinak megtapasztalása, kipróbálása a megismert zenei kifejező eszközök felhasználásával történik. Fontos a zene és a szöveg, a zene és a mozgás valamint a

zene és jel összekapcsolása. A megtanult mondókák, a gyermekversek, az énekes játékok, a tanult dallami elemek, a zene és a szöveg segítségével fejlesztik a tanulók kreativitását, egyre biztosabban tudjanak a hangokra spontán reagálni, egyre harmonikusabban mozogjanak.

Zenehallgatás

A hallókészülékkel történő zenehallgatás az auditív befogadó készség fejlesztésének eszköze. A többször meghallgatott zeneművek/ részletek tanári segítséggel történő felismerése, megnevezése, az emberi hangfajták, hangszerek megkülönböztetése mind a hallási figyelem és a hallási differenciáló képesség fejlesztését segítik.

A zenehallgatás élményének megtapasztalása náluk is elengedhetetlen. A cél az, hogy a zenehallgatás egyre inkább járuljon hozzá az értelmi és érzelmi erők mozgósításához a hallás élvezetéhez. Súlyos fokban hallássérült tanulóink használják a meglévő hallásmaradványát minden helyzetben tudatosan.

Zenei hallás és kottaismeret

A hallás fejlesztése aktivizálja az emlékezetet, a hallást, a ritmusérzéket, a tempó- és dinamikaérzéket. Mindezt alkalmazza, építse be beszédébe a jobb érthetőség érdekében. A belső hallás fejlesztése, a memória fejlesztése, a zenei élmény szóbeli, vizuális és mozgásos megfogalmazása a fejlesztő tevékenységrendszer fontos eleme.

A zenei olvasás-írás alapjainak elsajátítása ebben az életkori szakaszban a tanult dallami és ritmikai elemek felismerésére irányul, kottaképről írjanak. Az 1/1-4. évfolyamokon az alapritmusok, az ütemfajták felismertetése, olvasása és lejegyzése tanítói segítséggel lehetséges. A dalok ritmikai sajátosságainak megjelenítése mozgással, tánccal, kreatív játékokkal javasolható.

Idegen nyelv

Évfolyam	2013/2014-től és 2020/2021-től egységesen
4. évfolyam	72 óra

A tanterv biztosítja az angol nyelv tanulását mindazon hallássérült tanulók számára, akik saját képességeik és az általános nyelvi kompetencia révén képesek lehetnek az anyanyelvi tanulás mellett az angol nyelv elsajátítására is.

Az idegen nyelv elsajátítására való képességet jelentősen befolyásolja a hallássérült tanuló hallásállapota, szókincse, nyelvi kommunikációs szintje. Az idegen nyelv tanulásánál a gyermek egyéni képességeihez alkalmazkodva a nyelv megismerése és elsajátítása, illetve a köznapi élethelyzetekben, vagy egy adott szakmával kapcsolatos kifejezések megértése és

használata lehet a cél, melyet korszerű idegen nyelvtanítási módszerek alkalmazásával és a köznapi helyzetekben történő kommunikációfejlesztéssel kívánunk elérni.
A siket tanulók oktatásában az élő idegen nyelv műveltségi terület tanítása a nyelvi fejlettségi szint függvényében történik. Az oktatás folyamatában jelentős hangsúlyt kap az írásos forma.
A Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Hallásvizsgáló, Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye által felmentett tanulók számára szervezett foglalkozások elsődleges célja a képességfejlesztés, melynek egyik fő feladata az idegen nyelvi készségek fejlesztése, az idegen nyelv elemi szintű tanulására történő felkészítés. Lehetőséget kell továbbá biztosítani a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Hallásvizsgáló, Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye által felmentett tanulók számára a jelnyelv választására az idegen nyelvi órák keretében a többi tanuló által tanult nyelv helyett.
Hallássérült gyermekek körében az angol nyelv tanulása során a hallás utáni megértés, a szó- illetve beszédelem megfelelő rögzítése akadályokba ütközik. Ennél fogva a programnak része a különböző típusú hallástréningek mellett a vizuális percepció biztosítása. A vizuális alátámasztás, valamint a jelnyelv támogató szerepe elsődleges fontosságú, ám emellett a szájról olvasási képnek is jelentős a szerepe.
A program a követelményekben figyelembe veszi, hogy a súlyos fokban hallássérült tanulók esetében az érthető kiejtésre való törekvés mellett annak elvárása korlátozott.
A 4. osztályos tanulók által elérendő nyelvi minimumszint közös európai referenciakeret (KER) szerint még nem megadható, ezért az ezen az évfolyamon kezdődő kisgyermekkori idegennyelv-oktatás alapvető célja lélektani és nyelvi. Egyrészt kedvet ébreszteni a nyelvek tanulása iránt, sikerélményhez juttatni a diákokat, másrészt megalapozni a későbbi nyelvtanulást.
A 4. évfolyam idegen nyelvi tanulmányaiban kiemelten fontos szerepet kap az idegen nyelvi szókincs megalapozása Ezt tekintjük a 4. évfolyam végére elérendő alapvető követelménynek.

Környezetismeret

Évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től	éves óraszám 2020/2021-től
1. évfolyam	36 óra	-
2. évfolyam	36 óra	-
3. évfolyam	72 óra	34 óra
4. évfolyam	72 óra	34 óra

A tantárgy célja, hogy felkeltse a hallássérült tanulókban a környezetük élő és élettelen világa iránti érdeklődést. Fejlessze azokat a kompetenciákat, melyek birtokában a gyermekek képessé válnak a természet és a lakóhelyi környezet önálló megismerésére, jelenségeinek „felfedezésére". Javítsa a tanulóknak a környezetük állapota iránti érzékenységét, alapozza meg a környezet értékeit felismerő, környezettudatos magatartásukat. Segítse őket tájékozódni természeti és társadalmi környezetükben, intse őket a veszélyhelyzetekkel kapcsolatos óvatosságra.

Minél fiatalabb életkortól kezdődően tevékeny részvétellel, megfigyelés útján kell hatékonyan eljuttatni a tanulókat a környezet alakításának, megóvásának és fontosságának felismeréséhez (pl. interaktív tananyagok alkalmazása, természetben töltött programok). Tudatos pedagógiai segítséggel kell lehetővé tenni minél több vizuálisan jól érzékelhető, saját élményen alapuló ismeretek gyűjtését.

A fogalmak megértése során egyéni mérlegelés alapján kell dönteni a szóbeli, az írásbeli illetve a jellel megsegített szóbeli-írásbeli közlés differenciált alkalmazása között.

A súlyos fokban hallássérült gyerekek estében a tantárgy szoros kapcsolatban áll az anyanyelvvel, illetve magyar nyelv és irodalommal. A környezetismeret órák rengeteg lehetőséget biztosítanak a szókincsbővítésre, valamint a magyar nyelv helyes használatára, ezzel segítve a tanulók szóbeli kifejezőkészségét. A hallássérülés következményeinek ellensúlyozására még több szemléltetés, személyes tapasztalat szükséges.

A természettudományos ismeretterjesztő módszerek, melyekre a tanulási tevékenységeknek épülni kell: a megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás osztályozás, rendszerezés, következtetés, becslés, mérés, feltételezés, kísérletezés.

Magyar nyelv és irodalom

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től	éves óraszám 2020/2021-től
1/1. évfolyam	360 óra	324 óra
1/2. évfolyam	360 óra	324 óra
1. évfolyam	324 óra	324 óra
2. évfolyam	324 óra	324 óra
3. évfolyam	288 óra	252 óra
4. évfolyam	288 óra	252 óra

A súlyos fokban hallássérült (siket) gyermekek/fiatalok ismeretszerzését nehezíti a nyelvi kommunikációs szintjük életkorhoz viszonyított elmaradása. Szókincsük, fogalmi gondolkodásuk szegényes, kifejezésmódjuk kevésbé árnyalt, mint halló társaiké. Az ismeretek megértését segíti a változatos szemléltetés, saját élményen alapuló tevékenységbe ágyazott anyanyelvi fejlesztés, a digitális technika nyújtotta lehetőségek kihasználása. A társas kapcsolatokban, a társadalmi és kulturális tevékenységek során a különböző kommunikációs helyzetekben társadalmilag elvárható, helyes viselkedési formák értelmezése, megértése nyelvi kifejezése valósul meg.

Az anyanyelv és a magyar nyelv és irodalom tanítás célja a súlyosan hallássérült gyerekek beszédének, a beszédértési valamint a szövegértési és szövegalkotási képességének és a tudatos nyelvhasználatának fejlesztése.

Az anyanyelv valamint a magyar nyelv és irodalom tanítása az alsó tagozaton alapozó jellegű, sokrétű feladatrendszerből álló komplex tantárgy. Feladatunk a hallássérült gyerekek családi, korai, és óvodai anyanyelvi nevelési eredményeiből kiinduló, komplex nyelvi fejlesztése - speciális módszerekkel, feladatokkal - a nyelvi kommunikáció mind teljesebb értékű elsajátításának érdekében.

Állandó feladatot jelent a szókincsbővítés, a szóbeli közlés, szövegalkotás, és a beszédértés fejlesztése. A társalgások során történő szövegalkotás, az együtt átélt élmények, képtörténetek megfogalmazása, mesék, történetek olvasása, versek, mozgásos mondókák megtanulása segítségével történő szókincsbővítés mellett, fontos feladat a szókincs folyamatos aktivizálása, az önálló mondatalkotó képesség kialakítása, a nyelvi törvényszerűségekre épülő gondolkodás megalapozása. A gyermek ösztönös nyelvhasználatának a tudatosodás irányába történő fejlesztése, mely lehetővé teszi az önkifejezést, gondolatainak, érzéseinek, véleményének egyre pontosabb kifejezését.

Feladatunk az új nyelvhasználati tevékenységek - olvasás, írás, helyesírás, szövegértés, szövegalkotás és szövegelemzés - megismertetése, és folyamatos gyakoroltatása, megteremtve a feltételét annak, hogy az írásbeli kommunikáció igényes eszközzé válhasson. E folyamatban szilárd alapozást nyer az anyanyelvi kompetencia, melynek eszközjellegű használatában a gyerek egyre nagyobb önállóságra tesz szert, és erre építve az ismeretszerző és alkalmazás jellegű feladatok rendszerében sikeresen fejlődhet az önálló tanulási, önművelési, valamint a digitális kompetenciája is.

Kiemelt feladat a hallássérülés okozta kommunikációs hátrányok kompenzálása, amely az anyanyelvi fejlesztés célzott rendszerében, a preventív, fejlesztő, korrekciós, integrációs feladatok ellátásában valósul meg. Feladatunk a szájról olvasás fejlesztése, a célzott hallás-,

beszédhallás nevelés segítségével a hangos beszéd megértésének, az érthető kiejtésnek a megalapozása.
A beszédkészség, a szóbeli szövegalkotás és megértés fejlesztése a tanár folyamatos feladata. Ezek az alapjai a nyelvi tevékenységeknek; ezek fejlettsége döntően meghatározza a gyermek halló társadalommal való kapcsolattartásának, iskolai tanulmányainak sikerét, a későbbiekben nőhet esélyegyenlőségük. Fejlesztése spontán adódó élethelyzetekhez, illetve a megadott Témakörökhöz kapcsolódó és élményközpontú társalgásokkal, szerep- és pantomimjátékok, manipulációt követő beszámolók, különböző témájú és szövegtípusú olvasmányok feldolgozásával, reprodukálásával valósul meg. Ezt segítik a manipulatív tevékenységeket kísérő társalgások.
A tanulók egyedi sajátosságaira tekintettel, differenciáltan kell megszervezni az olvasástanulás folyamatát. Egyéni mérlegelés alapján kell dönteni az alapozásra (az olvasástanulás előkészítésére) fordítandó idő mennyiségéről, a betűtanulás megkezdésének időpontjáról, a betűk megismerésének haladási tempójáról, a korai tanulási kudarcok, a tanulási tevékenységgel kapcsolatos szorongások, gátoltság kialakulásának megelőzése érdekében.
Az írásbeli szövegalkotás képességének fejlesztése spontán és tematikus társalgásokkal, képekről megfogalmazott történetekkel, olvasmányok feldolgozásával, szerep- és pantomimjátékok hiányos szövegének kiegészítésével, manipulatív tevékenységekről közösen készített beszámolókkal valósul meg.
A tanulási képesség fejlesztése már az alsó tagozat bevezető szakaszában megkezdődik. A hallássérült gyermekek tanulási folyamatát lényegesen nehezíti különböző mértékű kommunikációs akadályozottságuk. A tanulással kapcsolatos speciális igényeik, lehetőségeik (emlékezet, annak struktúrája, diszfáziás jegyek, részképesség-zavarok stb.) feltárására építve valósítható meg az egyénre szabott fejlesztés.
Az ismeretanyag elsajátításának és a nyelvi kommunikáció építésének általánosan alkalmazott óratípusai: élményközpontú társalgás, mese- és bábjelenet, fogalomelmélyítő gyakorlat, pantomimjáték, szerepjátékok, nyelvalaki társasjáték, nyelvi szerkezetalkotás, anyanyelvi gyakorlati foglalkozás, cselekvéses helyzet.

Élményközpontú társalgás

- Valamennyi évfolyamon kiemelten fontos szerepű, legkevésbé oktatás jellegű óratípus.
- Alkalmazható egész órát kitöltően vagy csak mozzanatként bármely tantárgyi óra keretében.

- Célja a szókincs gyarapítása, a természetes beszédfordulatok alkalmazásának elsajátíttatása, a gyermekek rugalmas kommunikációjának kiépítése.
- Az alaptéma, a beszélgetés leglényegesebb pontjai meghatározottak, de a társalgás kötetlensége itt is helyt kap
- Az irányított beszélgetés alapja lehet:
    - Közösen átélt, megfigyelt események
    - Tanulmányi séták, látogatások
    - Az órán megrendezett megfigyelés, manipuláció
    - Képek, rajzok
        - Részmozzanatai:
            - A tanuló mondanivalójának megértése (szükség esetén rajz, pantomimika igénybevétele a megnyilatkozásokban)
            - A gyakran hiányos, töredékekben megjelenő közlések megfelelő nyelvi formába öntése a tanár által úgy, hogy a mondatok valóban a gyermek gondolatait tükrözzék
            - A helyesen megformált, szinonimákat és változatos nyelvi alakokat tartalmazó mondat megismételtetése a tanulóval
            - Rögzítés a társalgással párhuzamosan vagy a beszélgetés lezajlása után

Mese- és bábjelenet

- az 1. évfolyam egyik jellemző óratípusa
- Mesélés képeken ábrázolt történetekkel, báb- vagy babajelenetekkel.
- Célja a párbeszédes beszédforma értésének és használatának alakítása, fejlesztése.
- A történetek, jelenetek feldolgozása erős motivációt jelent a gyermekek számára a spontán megnyilatkozásokra és a természetes beszédfordulatok alkalmazására.
- A történetek teremtsenek lehetőséget ismétlődő, analógiás kifejezések, mondatok alkotására

Fogalomelmélyítő gyakorlat

- Az előkészítő 1. és előkészítő 2. osztály jellegzetes óratípusa. Az órák középpontjában a cselekvés (csoportosítás, válogatás, fogalomrendezés, egyeztetés) áll.
- Célja egy fogalomcsoport vagy arra jellemző tulajdonságok megértése, alkalmazása párbeszédes helyzetben.

Pantomimjáték

- Az előkészítő 2. - 4. évfolyamon bevezetésre kerülő óratípus illetve módszer
- Eszköz használata nélkül gesztussal és mimikával jól megjeleníthető játékos, erős motivációjú kifejezhető mozgások képezik a súlyos fokban hallássérült gyermekekhez közelálló óratípus alapját.
- Témái a szerepjátékokhoz hasonlóan köznapiak.
- Kiemelt jelentőségű a szereplő gyermeknek az önálló szövegértési, a "nézők" számára pedig a szóbeli fogalmazási készség fejlesztő hatása
- Hangsúlyos szerepe van a gondolkodás és figyelemfejlesztésben is.

Szerepjátékok

- Az előkészítő 2. - 4. évfolyamok jellemző óratípusa illetve módszere
- Olyan párbeszédek alkotása, amelyeket később a gyermek a mindennapi érintkezései során alkalmazhat.
- Érzelmileg is azonosulhat szerepével, spontán gondolatait is kifejezheti, aktív részvételével jelentős személyiségvonásokkal gazdagodhat a gyermek
- Sokrétű tapasztalatszerzést tesz lehetővé, melynek útját le is rövidíti, s elősegíti a megtartó emlékezet fejlesztését.
- A gyermek családi környezetének hatásait kiegészítve lehetőséget adnak a szociális szerepek eljátszására.
- A tapintatos viselkedés, figyelmesség, a segítségnyújtás, valamint a türelem és önfegyelem kialakítására is lehetőség nyílik.
- Önértékelésük alakulásával a kudarctűrés képessége is fejlődik.

Nyelvalaki társasjáték

- A nyelvalaki társasjáték az előkészítő 1. évfolyamon alkalmazott speciális beszédfejlesztési gyakorlatok része, folytatása, a nyelvi szerkezetalkotási gyakorlatok előkészítése Az előkészítő 2. évfolyam egyik legjellemzőbb óratípusa. Módszeres eljárásként épül be az anyanyelvi fejlesztésbe.
- Célja a nyelvi készségek, a nyelv grammatikai-szintaktikai elemeinek fejlesztése játékos formában, érési folyamatot biztosítva a receptív és expresszív beszéd elsajátításának.
- Feladata lehetőség szerint az aktuális beszéd és olvasási anyaghoz kapcsolódva gyakoroltatni azokat a nyelvalaki formákat, amelyek fogalmilag, elnevezésükben még

nem tudatosíthatók, azonban nélkülözhetetlenek a tartalmilag pontos nyelvi megnyilatkozások szempontjából

- Ezek a nyelvalakok a -t tárgyrag, a helyragok, a személyes névmások, a sorszámnevek.

Nyelvi szerkezetalkotás

- Az 1-4. évfolyamok jellemző óratípusa.
- Célja a nyelvalakok gyakorlása, a nyelvi készségek fejlesztése cselekvéshez kapcsoltan, vagy képi szemlélet alapján játékos formában vagy képi szemlélet alapján játékos formában.

Anyanyelvi gyakorlati foglalkozás

- Az anyanyelvi gyakorlati foglalkozás, mint módszer épül be az anyanyelvi fejlesztésbe az intenzív nyelvi alapozó szakasz az előkészítő 1. évfolyamtól a 3. évfolyam végéig.
- Célja, hogy a különböző témákhoz szorosan kapcsolódó manipulatív tevékenységek során, valóságos cselekvéses, kommunikatív alaphelyzetek megteremtésével (párbeszéd, szövegértelmezés, szóbeli és írásbeli fogalmazás, grammatikai ismeretek alkalmazása, szókincsgyarapítás) fejlessze a tanulók anyanyelvi készségeit, tudatosítva a beszéd eszközfunkcióját
- Feladatai:
    - A szókincs gyarapítása /anyagok, eszközök neve, tevékenységi formák, a munkadarabok részei, tulajdonságai/
    - A munkafolyamatok pontos önálló megfogalmazása.
    - Az önálló szövegértés fejlesztése; tervmondatok adatainak pontos megfigyelése, alkalmazása.
    - Egy- egy tevékenység folyamatát, ill. lezajlását tükröző nyelvi formák változásának tudatosítása
    - ill. pontos szóbeli és írásbeli megfogalmazás a mondatalkotás és mondatfűzés alapvető szabályaihoz igazodva
    - A beszédmegértés és közlés fejlesztése dialógikus formában, ill. a tanulók egymás közti kommunikációjában
    - Alapvető jártasságok kialakítása a manuális tevékenységekben (anyagok felismerése, alakítása, mérés, szerelés, összeállítás)

- Gondolkodási műveletek fejlesztése: megfigyelés, összehasonlítás, rész - egész összefüggések meglátása, következtetés (munkaeszközökből, anyagokból a munkadarabra és fordítva)
- A munkafolyamat végzése során az időbeli sorrend felismerése, a folyamat megtervezése, az alkotó képzelet fejlesztése.
- Az önellenőrzés, értékelés (saját és társak munkája vonatkozásában) képességének fejlesztése ezek indoklására nevelés.
- Figyelemkoncentrációt igénylő pontos, fegyelmezett munkavégzésre nevelés
- A módszer az előkészítő 1. és előkészítő 2. évfolyamokon elsősorban a fogalomelmélyítést szolgálja. Az 1. évfolyamtól válnak sokrétűbbé az anyanyelvi feladatok (önálló kérdésfeltevés, jellemzés, az írásbeli mondatalkotás alapjainak lerakása ill. mindezek továbbfejlesztése). A harmadik évfolyam végére el kell jutniuk a tanulóknak a mind hosszabb, önálló monologikus szóbeli és írásbeli megnyilatkozásokhoz (tervezés, beszámoló a tevékenységről). Az így szerzett ismeret - és készséganyagra épül a következő (4.) évfolyamtól a technika műveltségterület.

Cselekvéses helyzet

- Az előkészítő1. és előkészítő 2. osztályban az óvodai foglalkozásokhoz hasonlóan az egyszerű ételek, italok készítése; köznapi tevékenység; játék cselekvéses helyzeteiben a beszéd a cselekvés lezajlásának feltétele.
- Ezeken az órákon a szókincs és az alkalmazható ismeretek körének bővítésére pozitív érzelmeket (örömet, meglepetést, megelégedettséget, stb.) kiváltó játékkal, tevékenységgel ösztönözzük a gyermeket arra, hogy szívesen meg is ismételje azokat hasonló szituációban. A tanult fogalmakat, nyelvi kifejezéseket pedig alkalmazza a dialógikus beszédhelyzetekre, így azok elősegítik a fogalmak és kifejezések bevésését és gondolkodásfejlesztést egyaránt.
- Ez az óratípus jó lehetőséget ad a gyermek környezetében előforduló különböző zörejek, hangok megismerésére és megkülönböztetésére is.
- Fejlődik a gyermek közösségi kötöttségekhez való alkalmazkodása is. A közösen átélt élmények.
- Módosíthatják a csoporttagok viselkedésmódját, összehasonlítási lehetőséget kínálnak.

Matematika

évfolyam	2013/2014-től és 2020/2021-től egységesen
1/1 – 4. évfolyam	144 óra

A súlyos fokban hallássérült tanulók matematika oktatásában hangsúlyozottan kiemelt szempont a **mindenki tanítható legyen elv** megvalósulása, melynek érdekében lényeges a differenciált igények figyelembevétele, a kooperatív tanulásszervezés, a csoport- és pármunka előtérbe helyezése, speciális szurdopedagógiai módszerek alkalmazása.

A súlyos fokban hallássérült tanulók esetében a tanítás-tanulás folyamatában, a fejlesztés során nem lehet figyelmen kívül hagyni - a hallássérülés tényéből adódó nyelvi nehézségek mellett – többek közt a kognitív képesség fejlettségének mértékét. A tanulók egy részénél a figyelem terjedelme szűk, nem tartós, csapongó, szétszórt, hullámzó. Gyakran hiányzik a figyelem megosztására való képesség. Emlékezetük terjedelme változó, a bevésés, a felidézés lassúbb, ezt a figyelem ráirányulásának és az emléknyom képződésének a zavara okozza. Gyakran előforduló probléma a gondolkodás rugalmatlansága. A tanulók tapadnak a tanult szemléletes anyaghoz, nem tudnak elszakadni a tanult formáktól, helyzetektől, megoldási módoktól. Nehezen alkalmazzák a tanult ismereteket. Problémát okozhat a tevékenységváltás. Gyakoriak a gondolkodási tevékenység szerveződésének spontán zavarai: a feladattudat gyengesége, a helyes megoldási mód fel nem ismerése, eltérülés a követett cselekvési szabálytól, tapadás a sikertelen próbálkozáshoz. A fogalmak kialakulása lassabban zajlik, az elvont fogalmak kialakulásánál nagyobb az elmaradás, mint a konkrét fogalmak esetében. A fogalmak meghatározásakor azok elvont, lényegi, logikai jegyei helyett az érzékletes, funkcionális jegyeket emelik ki a tanulók. Nem tesznek különbséget fontos és kevésbé fontos között. Mivel a tanulók pszichés funkciói, képességei, ismeretei, beszédállapotuk, az életkoruktól eltérő - nagy szórást mutató - mentális koruk, az egész személyiségük nagyon különböző, ezért nagyon fontos minden tanuló egyéni fejlődési folyamatának megismerése, az ehhez igazodó differenciált nevelés, oktatás, fejlesztés.

A szűk szókincs vagy a fogalmak hiányos beépülése megnehezíti az utasítások, a matematikai fogalmak, a szöveges feladatok megértését. Tovább nehezíti a megértést, hogy a súlyos fokban hallássérült tanulók számára a toldalékok, névmások, névutók, igekötők, határozószók gyakran nem hordoznak jelentést. Gyakori, hogy iskolakezdetkor még nem ismerik a számok nevét; nem értenek, s így nem használnak olyan alapvető fogalmakat, mint több, kevesebb, ugyanannyi, kisebb, nagyobb, ugyanakkora, könnyebb, nehezebb, ugyanolyan nehéz; a téri tájékozódással

kapcsolatos szavak is hiányoznak, mint elöl, hátul, előtte, mögötte, előrébb, hátrébb, mellette, közöttük, fent, lent, felette, alatta. Megnehezíti a műveletek elsajátítását, hogy a –szor, -szer, -ször, valamint a –ban, -ben ragok jelentése e műveletek tanulása előtt nem alakult ki, s nem épült be a szókincsükbe. A példákat még hosszasan lehetne sorolni. Tény, hogy a gyermekek a hallássérülés következtében kialakuló kommunikációs hátrány miatt számos információtól elesnek, így a világgal kapcsolatos ismereteik korlátozottak, tapasztalataik hiányosak. Ezért mindenképpen törekednünk kell az oktatás során a konkrét élményekhez kötött, minél több érzékszervet bevonó cselekvő megtapasztalásra, a szemléltetésre. Számolni kell a nyelvi hátrányból és a mindennapi tapasztalatok hiányából fakadó megértési zavarokkal. Használnunk kell a matematika adta kompenzációs lehetőségeket a hallássérültek hátrányainak csökkentésében: az elvont, rugalmas gondolkodás fejlesztésében, a tapasztalatok bővítésében és a nyelvi fejlesztésben.

A speciális helyzetet figyelembe véve iskolánkban az általános iskola nyolc osztálya előtt 1/1. és ½. osztály is van, ezért az első osztály anyagát szétbontottuk erre a két előkészítő osztályra, a másodikos anyagot pedig az ezt követő első és második osztályra. Így a második osztály végére tanulónk eleget tesznek a hatályos Kerettantervben foglalt fejlesztési követelményeknek. Ezáltal ehetőségünk van a lassúbb haladás mellett erősebb alapozásra, és a hiányzó beszéd eredményesebb kialakítására, a képességfejlesztés kiemelt szerepének megvalósítására. Erős hangsúlyt kap a tevékenységközpontú módszertan. Dominálja a folyamatokat a játék, az eszközhasználat, a megfelelő tanulási környezet kialakítása, a kooperatív tanulási technikák alkalmazása. Az ismeretek kialakítása a képességek gazdag tárházának fejlesztése közben a kisiskolás korosztály, valamint a súlyos fokban hallássérült tanuló fejlődési ütemének figyelembevételével történik.

Halmozottan sérült tanulóink, a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Hallásvizsgáló, Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézmény által kiadott szakértői véleményben foglaltaknak megfelelően, eltérő tanterv szerint folytathatják tanulmányaikat. Ennek alapját az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 11.1 melléklete biztosítja.

Rajz és vizuális kultúra

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től	éves óraszám 2020/2021-től
1/1 – 3. évfolyam	72 óra	72 óra
4. évfolyam	72 óra	36 óra

A hallássérült gyermek/fiatal a környezetéről elsősorban a látás útján szerez információkat. Fontos, hogy az egyes természeti folyamatok megértését, szemléltetés, modellezés, tényleges cselekedtetés, kísérletezés útján segítsük. (Pl. terepasztalok, tanulmányi séta, kirándulás, természetfilmek, digitális tananyagok, interaktív tábla használata).

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

A hallássérült tanulók esztétikai nevelése, ízlésük formálása nem csak személyiségük színesebbé tételét szolgálja, hanem fontos eszköze társadalmi beilleszkedésüknek, önkifejezésüknek is. A művészeti ágak közül elsősorban a vizuális kultúra, a manuális tevékenységek (festés, agyagozás, szövés, bőrtárgy készítés, fotózás, kézimunka, gyöngyfűzés, ékszerkészítés) lehetnek az önkifejezés eszközei, melyek a későbbi megfelelő pályaválasztást is befolyásolhatják.

Az érzelmek, indulatok, belső feszültségek verbális kifejezésének nehezített volta miatt fontos, hogy a hallássérült gyermekeknek legyen lehetősége ezek nem verbális módon való kifejezésére a művészetek (képzőművészet, tánc) terén. A társadalomba való beilleszkedésüket segítve meg kell ismertetni velük az érzelem, az indulat kifejezés társadalmilag elfogadott verbális és nonverbális formáit.

Technika

évfolyam	2013/2014-től és 2020/2021-től egységesen
1/1 – 4. évfolyam	36 óra

A technika, életvitel és gyakorlat tantárgy tanításának célja, hogy a kulcskompetenciák – különösen a természettudományos-technikai kompetencia – fejlesztésével a gyermek az életkori sajátosságainak megfelelő szinten tapasztalatokat szerezzen az őt közvetlenül körülvevő világról. A készségek és képességek alakítása során olyan módszereket sajátítson el, amelyek egyaránt segítik a tájékozódásban, a természeti, társadalmi és technikai környezetbe való beilleszkedésében és az örömmel végzett alkotó munkájában. Támogassa a mindennapokban nélkülözhetetlen elemi ismeretek befogadását, a kézügyesség fejlődését szolgáló játékos tevékenységeket, a tanulás és a munka tiszteletét, megszeretését, a tudás, az alapvető értékek, a megőrzendő hagyományok megbecsülését. Egyre fontosabbá válik az önálló, egyéni munkálkodás mellett a csoportmunkában történő, egymást segítő munkavégzés.

Az anyanyelvi kommunikáció készségeinek fejlesztése kiemelt terület a célok, feladatok megvalósítása során. A különböző játékok közben szinte észrevétlenül bővül a szókincs, fejlődik a nyelvhasználat. A mindennapokban elvégzendő munkák során az anyagok

felhasználásához, feldolgozásához, átalakításához szükséges szokások és elemi munkafogások ismeretei a mozgáskoordináció fejlesztését, az eszköz- és szerszámhasználat gyakorlását szolgálják.

A matematikai kompetencia fejlődését a becslések, mérések, számítások, a síkbeli és térbeli alakzatokkal történő manipuláció, a válogatások és a csoportosítások segítik.

A kezdetben mintakövetéssel készített, majd az alkotó fantázia által vezérelt önálló munkavégzéssel kialakított munkadarabok hozzájárulnak az esztétikai érzék fejlődéséhez. A kézműves foglalkozások, a népművészeti alkotások megismerése révén, az esztétikai és művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztésével a tanulók nyitottá válnak a világ sokfélesége és nemzeti kulturális örökségünk iránt.

Testnevelés

évfolyam	2013/2014-től és 2020/2021-től egységesen
1/1 – 4. évfolyam	180 óra

Iskolánkban a testnevelés speciális szerepe többirányú. A fejlesztésnek figyelembe kell vennie a tanulók adottságait, az átlagosnál gyakrabban előforduló mozgáskoordinációs zavarokat, testi fejlődési rendellenességeket, térbeli orientációs zavarokat. A tehetséggondozás fontos területe is egyben, ahol a hallássérült tanulók jó adottságaikat fejlesztve a halló társaikkal azonos teljesítményekre képesek. Feladata a fizikai munkavégzésre történő testi és pszichikai felkészítés, a motoros képességek fejlesztése, fizikai kondíció növelése, egészséges életre nevelés, mozgásigény kialakítása, a halló gyermekekkel való kapcsolatok kiépítése, versenyhelyzetek teremtése.

Tekintettel iskolánk speciális helyzetére (súlyos fokban hallássérült gyermekek), az oktatás folyamán különös gondot fordítunk a feladatok pontos elmagyarázására, helyes megértetésére. Ehhez speciális kiegészítésként a verbális közlés mellett jelbeszédet is alkalmazunk. Természetesen így gondolunk arra is, hogy ennek felfogására, megértésére több időre van szüksége tanulóinknak.

Mivel gyerekeink sérülésükből adódóan (egyénileg eltérő mértékben) labilisabb egyensúlyérzékkel rendelkeznek, ennek kompenzálására az alsó tagozatban speciális egyensúlygyakorlatokat alkalmazunk. Ennek fokozott fejlesztése is elősegíti és lehetővé teszi tanulóinknak a testnevelés tantárgy követelményeinek elsajátítását.

Digitális kultúra

évfolyam	2020/2021-től

3 – 4. évfolyam	36 óra

A digitális kultúra tantárgy alsó tagozaton az 5/2020. (I.31.) Korm.rendelete alapján 2020. szeptember 1-től felmenő rendszerben először 2024. szeptemberében kerül bevezetésre a 3. évfolyamon.

Az információs társadalom, a digitális kor olyan lehetőségekkel és kihívásokkal jár együtt, melyek alapjaiban változtatják meg a tanulási környezetet, a tudásépítés színtereit, lehetőségeit és módszereit, valamint a tanító szerepét is más megvilágításba helyezik. A tanulás-tanítás egyik célja, hogy a korábban megszerzett alapkészségek mellett a digitális kompetenciák is beépüljenek a tanulók tudásrendszerébe. Az adott életkori szakaszban fontos feladat az is, hogy azok a tanulók is részesüljenek a fejlesztésből, akik otthoni körülményeik miatt még nem kerültek kapcsolatba a digitális környezettel, eszközökkel, lehetőségekkel.

Magyar nyelv és irodalom

A súlyos fokban hallássérült gyermekek számára kidolgozott tantervünkben, hallás-ritmus-mozgás nevelés tantárgy esetében is a NAT, a magyar nyelv és irodalom 1-4. évfolyam számára készült kerettanterv és az SNI gyerekek oktatásának alapelvei az irányadóak. Tanulóink sajátosságait figyelembe véve a területeket módosítottuk, egyszerűsítettük, elhagytuk, illetve új területeket vontunk be. Alsó tagozaton a rendelkezésünkre álló hat év lehetővé teszi számunkra a tananyag feldolgozásának szokásosnál nagyobb mértékű időbeli kiterjesztését. A fejlesztés követelményeit is tanulóink lehetséges fejlődési üteméhez igazítottuk.

A hallássérült tanulók nevelésében, oktatásában a Nat-ban leírtak szerint a magyar nyelv és irodalom tantárgynak kulcsszerepe van. Ismereteket ad, készségeket, képességeket, gondolkodást fejleszt, szellemi, erkölcsi örökséget hagyományoz, a Kárpát-medencei magyarság irodalmát közvetíti, az érzelmi nevelést szolgálva.

A súlyos fokban hallássérült diákok ismeretszerzését nehezíti nyelvi kommunikációs szintjük életkorhoz viszonyított elmaradása. Szókincsük fogalmi gondolkodásuk szegényes, kifejezésmódjuk kevésbé árnyalt, mint halló társaiké. Az ismeretek megértését segíti a változatos szemléltetés, saját élményen alapuló tevékenységbe ágyazott anyanyelvi fejlesztés, a digitális technika nyújtotta lehetőségek kihasználása.

Célok és feladatok

- A magyar nyelv és irodalom tanítás célja a hallássérült gyerekek beszédének, a beszédértési valamint a szövegértési és szövegalkotási képességének, és a tudatos nyelvhasználatának fejlesztése.
- A magyar nyelv és irodalom az alsó tagozaton alapozó jellegű, sokrétű feladatrendszerből álló komplex tantárgy.

- Feladatunk a hallássérült tanulók családi, korai, és óvodai anyanyelvi nevelési eredményeiből kiinduló nyelvi fejlesztése. Minden esetben alkalmazkodunk a hozzánk érkező gyermek által használt, számára elérhető kommunikációs formához. Speciális, szurdopedagógiai módszerekkel dolgozunk a nyelvi kommunikáció mind teljesebb értékű elsajátításának érdekében. Tevékenységközpontú, a tanuló aktív részvételét igénylő, változatos interakciót kínáló helyzetekben. Ezzel segítjük elő tanulóink önkifejezését. Célunk, hogy mindeközben őrizzék meg kíváncsiságukat, nyitottságukat, érdeklődésüket.
- Kiemelt feladat a hallássérülés okozta kommunikációs hátrányok kompenzálása. Az nyelvi fejlesztés célzott rendszerben, a preventív, fejlesztő, korrekciós, integrációs feladatok ellátásában valósul meg. Feladatunk a szájrólolvasás fejlesztése, a célzott hallás-, beszédhallás nevelés segítségével a beszéd megértésének, az érthető kiejtésnek a megalapozása.

- Állandó feladatot jelent a szókincsbővítés, a szóbeli közlés, szövegalkotás, és a beszédértés fejlesztése. Társalgások során történő szövegalkotással, mesék, történetek olvasása során, versek, mozgásos mondókák megtanulásával folyamatosan aktivizáljuk a meglévő szókincset. Törekszünk mondatalkotó képességük fejlesztésére. Ezzel célunk, hogy tanulóink képessé váljanak gondolataik, érzéseik, véleményük egyre pontosabb, árnyaltabb kifejezésére.

- Ebben a képzési szakaszban kiemelt figyelmet fordítunk a szövegértés fejlesztésére. Ezzel kívánjuk megteremteni a felső tagozaton történő ismeretszerzéshez, mérlegelő gondolkodáshoz szükséges olvasási és értelmezési stratégiák feltételeit.

- Célunk, hogy egyéni képességeikhez mérten tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkossanak megfelelő tartalmú és szerkezetű, hagyományos és digitális szövegeket.
- Célunk az irodalom, az irodalmi alkotások megkedveltetése, az olvasás igényének kialakítása, az irodalmi művek adta élmények, érzések ismeretté, tudássá való transzformálása, az irodalomhoz és a művészetekhez való pozitív viszonyulás megteremtése.
- Ismerjék a tananyag által előírt memoritereket, azokat elő tudják adni egyéni képességeik figyelembevételével.
- Az anyanyelvi ismeretek mindenekelőtt a nyelvhasználat fejlesztését szolgálják, de mindemellett a diákok önállóságának, személyes boldogulásának, együttműködési képességének, társadalmi beilleszkedésének, kulturált viselkedésének és érzelmi fejlődésének az alapja.
- Célunk, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát, viszonyulásait az élő és élettelen világhoz.
- Célunk, hogy művelt emberekké neveljük a diákokat, akik egyéni képességeiknek, korosztályuknak, érettségüknek megfelelő értékrendszerrel, ismeretekkel rendelkeznek, s ezeket értelmezni tudják.

A magyar nyelv és irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása tantárgyi struktúránk egyik elve.

A tanulók mérése, értékelése

A tanulók magyar nyelvi mérése, értékelése összhangban áll az intézmény helyi mérési, értékelési alapelveivel.
Az ellenőrzés és értékelés a gyermekért történik. Egyrészt segíti a tanulót, aki aktív részese saját tanulási folyamatának. Másrészt segíti a szülő és a pedagógus közös gondolkodását a gyermek fejlődéséről.

Méréseink

- **Bemeneti mérés:**

Célja, hogy az iskolába érkező és tanulmányaikat megkezdő 1/1. évfolyamosok iskolakészültségi fokát, kommunikációs szintjét, képességstruktúráját megismerjük. Segíti a pedagógust a tanulók előzetes ismereteinek feltérképezésében, útmutatást ad a tanulócsoportra szabott tanítási módszerek, eljárások kiválasztásában. Ebben segítségünkre van a Hallásvizsgáló, Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye által elvégzett vizsgálatának eredményeként megfogalmazott szakértői vélemény.

- **Folyamatmérések:**

A pedagógus a tanulócsoport igényeihez, a tanulás tervezéséhez, és önreflexiójának megalkotásához, a tanév során többször, rendszeresen méri a tanulók előrehaladását.
Félévi és évvégi méréseink alsós szinten összehangoltan magukba foglalják a következő területeket: beszédkészség, olvasás, írás, szókincs, mondatalkotás, nyelvi szerkezetalkotás;
Az 1. évfolyam végén történő mérés kiemelt szereppel bír. Az elemi készségeket, valamint a továbbhaladás minimális feltételenek meglétét vizsgáljuk.

- **Kimeneti mérés:**

A 4. évfolyam végén olvasás-szövegértés, írás, alapképességek vizsgálata történik.

Értékelés

Figyelembe vesszük többek között a tanuló képességeit, előzetes tudását, életkori sajátosságait, a változó ismeretszerzési és tanulási szokásokat és a tantárgy sajátosságait. Mindezek szükségessé teszik a rendszeres, konkrét, személyre szabott visszajelzést. Ezzel célunk a pozitív énkép, az egészséges önértékelés, az önreflexió és az önkorrekciós képesség kialakítása. Értékelésünk kifejezetten fejlesztő hatású, támogató célú, nem minősítő jellegű. A visszacsatolás egyrészt az erőfeszítések és az elért eredmények elismerése. Információt ad arról, hogy hol tart a tanuló. Másrészt annak érdekében, hogy fejlesztő hatású legyen, a lehetőségek feltárására irányuló pozitív kritikai látásmódot igényel a pedagógus részéről. Az értékelés szempontjai a tanulók számára ismertek, így biztosítjuk a kiszámíthatóságot.

- **Az értékelés formái:**
  - Szóbeli és írásos
  - Verbális és vizuális

- Spontán és tervezett

Mivel a hagyományos ötfokozatú osztályozás szűk skálán méri a gyerekek teljesítményét, nem mutat valós képet a tanuló állapotáról és fejlődéséről, ezért tudatosan és célzottan a saját magunk által kidolgozott, szintek szerinti haladást biztosító szöveges értékelést használjuk a második osztály félévéig.

– **Magyar nyelv és irodalom tantárgy kiemelt területeinek értékelése:**
  - A beszédkészség értékelésénél figyelembe vesszük a tanuló kiinduló kommunikációs szintjét, egyéni képességstruktúráját, esetleges társuló nyelvi és beszédfejlődési akadályozottságát. A szöveges értékelés tartalmazza a kommunikációs képességek fejlődésében megtett utat, kiemelve azon részképességeket, melyekre alapozva további fejlődés várható a hangos beszéd kialakulásának területén.
  - Az olvasási teljesítmény értékelése során elsődleges szempont az értő olvasás fejlődésének szintje. A pontos interpretáló olvasás az artikuláció fejlődésének függvényében alakul, ezért ennek önmagában történő értékelése nem mutatja a tanuló dekódolási képességének fejlődését.
  - Az írásteljesítmény értékelésének alapja a pontos betűismeret, betűalakítás és –kötés , az olvasható kézírás kialakulása. Az írás eszközként való alkalmazásának képessége erősen összefügg a nyelvi szint fejlettségével. Ennek alapján az önálló írásbeli kifejezés – néhány begyakorolt szó, rövid mondat, saját név leírásán túl – magasabb osztályfokon válik elvárhatóvá.

Speciális óratípusaink

Óratípus	Meghatározás	Ajánlott osztályfok
Élményközpontú társalgás	Közösen átélt vagy saját élményből kiinduló beszélgetés, melynek célja a kommunikáció beindítása, szókincs, és egyéb szociális készségek fejlesztése.	1/1-4. osztály
Szerepjáték	Az aktuális témakörhöz kapcsolódó párbeszédes szövegek alkotása, melynek célja a mindennapi kommunikációs helyzetek nyelvi megsegítése.	1/2-4. osztály
Pantomimjáték	Köznapi témájú, de az aktuális témakörhöz kapcsolódó gesztusokkal kifejezhető, játékos mozgás, mely a szókincsfejlesztést, szövegértést, szóbeli és írásbeli fogalmazási készség és egyéb területek fejlesztését is szolgálja.	1/2-4. osztály
Cselekvéses helyzet	Közösen vagy önállóan végzett tevékenységhez (ételek, italok készítése, fogyasztása, egyéb cselekvések) kötve nyújtunk nyelvi mintát. Motiváló hatása a cselekvés elvégzésének vágyában, örömében rejlik.	1/1-1. osztály

Anyanyelvi gyakorlati foglalkozás	A témakörhöz kapcsolódó egyszerű munkadarab elkészítése, mely az igék gyakorlását, a folyamatok tervezését, a sorrendiség fontosságának megértését, illetve a szóbeli és írásbeli fogalmazási készség fejlesztését is szolgálja.	1/1-3. osztály
Mese-, bábjelenet, képtörténet feldolgozása	Képes mesék, bábjelenetek közös, aktív és szemléletes feldolgozása, melynek célja a figyelemfelkeltés, és a tanulókban megfogalmazódó gondolatok kibontása, nyelvi megfogalmazása.	1/1-1. osztály
Olvasás	Az adott témakörhöz kapcsolódó írott szöveg (olvasmányok) feldolgozása kevés képpel vagy kép nélkül.	1-4. osztály
Fogalomelmélyítő, beszédfejlesztő gyakorlat	Cselekvéssel (kép, tárgy, szókép rendezése, csoportosítása) megsegített játékos gyakorlatok, melynek középpontjában a szókincsfejlesztés és a mondatalkotás áll.	1/1-1/2 osztály
Írás-, betűtanítás	Két szakaszban, elnyújtva történik a betűtanítás: a kisbetűket az 1/1 osztályban, majd a nagybetűket az 1/2 osztályban sajátítják el a tanulók. Mindezt íráselőkészítő gyakorlatok előzik meg. A betűk írásának elsajátításával együtt történik a betűkapcsolás tanítása.	1/1-1/2
Fogalmazás előkészítése	Játékos formában a szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztésére irányul. A fogalmazást alapozza (pl.: szógyűjtés, egyszerű mondatok alkotása képről).	2.osztály
Fogalmazás	A szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztésére irányul. A tanulók az adott témakörhöz kapcsolódóan összefüggő szöveget alkotnak megadott formai és tartalmi szempontok szerint. Kezdetben tanári segítséggel, majd önállóan.	3-4. osztály
Nyelvalaki társasjáték	A nyelvi készségek, a nyelv grammatikai-szintaktikai elemeinek fejlesztése játékos formában.	1/1-1/2 osztály
Nyelvi szerkezetalkotás	Nyelvalakok gyakorlása, nyelvi készségek fejlesztése cselekvéshez kapcsoltan, játékos formában.	1-4. osztály
Nyelvtan, helyesírás	Nyelvi, nyelvtani fogalmak kialakítására, az helyesírás alapvető szabályainak megismertetésére, alkalmazására irányul.	1-4. osztály

Előkészítő 1. osztály

Témakör: Beszéd és kommunikáció	**139 óra**

A témakör sajátossága a készségfejlesztés. A javasolt óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt.

Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- A hallókészülék mindennapos és helyes használatának kialakítása. A hallásfejlesztés, különös tekintettel a beszédhallás fejlesztésére, átszövi a tanórákat és a tanórán kívüli tevékenységeket is. - A helyes beszédlégzés. A tanuló adottságainak (hallás-maradvány, nyelvi, kognitív és egyéb képességek, táruló zavarok) figyelembevételével a hangok tiszta artikulációja, az időtartam és a hangkapcsolatok helyes kiejtése. valamint a ritmusérzék fejlesztése. - Hangok, szótagok analízise, szintézise. - A mindennapi érintkezés nyelvi fordulatainak használata, aktív szókincs bővítése spontán és kötött társalgásokban. A szókincs pontosítása szövegkörnyezetben történő értelmezéssel és képek fogalmi megfeleltetésével. - A beszédértés és a beszéd használat fejlesztése. - Szavak, szószerkezetek rövid mondatok visszamondása tanári minta alapján, ezek összekapcsolása szükség esetén tanári segítséggel. - Párbeszéd előkészítése manipulatív tevékenység során, cselekvéses helyzet alkalmával, manipulációval kísért verbális játékoknál. - Páros és csoportos beszélgetés kezdeményezése, rögzítése tanári segítséggel. - Felső fogalmak alá csoportosítás (képek, tárgyak). Szituációs játékokban a felnőttek és a kortársak udvarias megszólítása és a szituációnak megfelelő nyelvhasználat alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, kérés, kérdezés, köszönetnyilvánítás. - Beszámoló saját életének eseményeiről rajzos napló alapján. - Részvétel közösségi tevékenységekben. - Nem verbális jelzések tartalmának felismerése, használata beszéd közben.	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál. - Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését. - A megismert szavakat, kifejezéseket nyelvi fejlettségi szintjén alkalmazza. - Részt vesz kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, beszélgetésben, vitában, és alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat. - Használja a kapcsolatfelvételi formákat: köszönés, kérés, megszólítás, kérdezés. - Élményeiről segítséggel vagy önállóan beszámol.

- Önismereti gyakorlatok, szerepjátékok. Saját és mások érzelmeinek felismerése, képi, verbális megfogalmazása segítséggel. - Érzékelő-, utánzó-és memóriafejlesztő játékok. - A beszéd, a mozgás összekapcsolása játékhelyzetekben. - A társalgások témakörei az 1/1. osztály témaköreit követően találhatóak.	**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - beszédlégzése és artikulációja adottságaihoz mérten megfelelő; - a hangokból, szótagokból mintaadás után szavakat épít; - részt vesz ismert szövegek (mondókák, kiszámolók, versek, mesék) felidézésében, mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében; - bekapcsolódik párbeszédek, dramatikus helyzetgyakorlatok, szituációs játékok megalkotásába
Fogalmak: helyesejtés, beszédlégzés, artikuláció, időtartam, hangerő, beszédtempó, ritmus, testtartás, mimika, párbeszéd, szituáció, drámajáték bemutatás, köszönés, megszólítás, kérés, köszönetnyilvánítás.	

Témakör: Betűtanítás kezdete. Olvasási készségeket megalapozó részképességek fejlesztése	**36 óra**
A témakör sajátossága a képességfejlesztés. A javasolt óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt. A teljes témakörhöz szükséges idő két év.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- Érzelmi fejlesztés - Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés - Beszédfejlesztés: beszédészlelés, beszédértés fejlesztése - Szókincs gyarapítása - Szókincs aktivizálása - Téri-időbeli tájékozódás fejlesztése - Beszédmotorika, helyesejtés fejlesztése - Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Nyitott, motivált, érdeklődő az olvasás tanulásában. - Részképességei fejlődtek.

- Szerialitás (sorrendiség, szabályszerűség, ismétlődés) fejlesztése - Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése - Betű-hang azonosítás - Szótagolás - Olvasástechnika fejlesztése - Megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókincsbe - A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése	- Megérti a gyakran használt, begyakorolt, rövid szóbeli és írásbeli utasításokat, kérdéseket. - Képeken ábrázolt történetek eseményeit követi, sorba rendezi, szereplőit azonosítja, esetleg megnevezi. - Képességeinek megfelelő szavakat, kifejezéseket, rövid szöveget globálisan felismer vagy olvasás útján megért. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - észleli és/vagy megérti a nyelv alkotóelemeit, hangot/betűt, szótagot, szót, mondatot - részt vesz a testséma-tudatosságot fejlesztő tevékenységekben (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek tudatosítása) és érzékelő játékokban; - hangokból, szótagokból szavakat épít
Fogalmak: hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, hosszú hang, rövid hang, szótag, szó, mondat; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, közötte, mellette; utána, közben, miközben stb.	

Témakör: Betűtanítás. Olvasási készségeket megalapozó részképességek fejlesztése	**36 óra**
A témakör sajátossága a képességfejlesztés. A javasolt óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt. A teljes témakörhöz szükséges idő két tanév.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- Érzelmi nevelés - Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztése - Beszédfejlesztés: beszédészlelés, beszédértés fejlesztése - Szókincs gyarapítása - Szókincs aktivizálása - Téri-időbeli tájékozódás fejlesztése - Beszédmotorika, helyesejtés fejlesztése - Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál.

- Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése - Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése - Betű-hang azonosítás - Összeolvasási képesség fejlesztése - Szótagolás - Olvasástechnika fejlesztése - Szótagolvasás, szóolvasás, mondatolvasás - Megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókincsbe - A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése - A teljes magyar ábécé nyomtatott kis- és nagybetűi **A globális olvasás bevezetése:** - utasítások, kérdések, közlések megértése - a tanítási órán naponta előforduló mozzanatok (napos, naptár, időjárás) - a társalgások, cselekvéses helyzetek párhuzamosan rögzített szövegei - egyszerűsített mesék (képsorozatok, bábjelenetek)	- Nyitott, motivált, érdeklődő az olvasás tanulásában. - Megérti a gyakran használt, begyakorolt, rövid szóbeli és írásbeli utasításokat, kérdéseket. - Képeken ábrázolt történetek eseményeit követi, sorba rendezi, szereplőit azonosítja, esetleg megnevezi. - Képességeinek megfelelő szavakat, kifejezéseket, rövid szöveget globálisan felismer vagy olvasás útján megért. - Megismert néhány digitális olvasási technikát. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - részt vesz a testséma-tudatosságot (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek fejlesztő tevékenységekben és érzékelő játékokban; - hangokból, szótagokból szavakat épít
Fogalmak: hang, betű, kisbetű, nagybetű, magánhangzó, egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzó, hosszú hang, rövid hang, szótag, szó, mondat; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, közötte, mellette; utána, közben, miközben stb..	

Témakör: Népmesék, műmesék, rövid történetek	**72 óra**
A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
Tanulóink nyelvi szintje, kognitív fejlettsége, érzelmi és motivációs sajátosságai indokolttá teszik a körültekintő, személyre, illetve csoportra szabott mese, történet választást. Ezért saját élményből, képtörténetekből, a mesék jelnyelvi adaptációjából építjük a történetek megértéséhez szükséges, illetve a nyelvi képességeket.	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel,

- Monologikus közlések, mondatalkotás mesék, képtörténetek, bábjelenetek 1-1 mozzanatához a tanár irányításával. - Hiányos mondatok kiegészítése képi szemlélet alapján/megadott szószerkezetből választással. - Rövid, a mindennapi életből vett mesék, képtörténetek. - Kapcsolatok keresése az olvasott szöveg és a tanulók élményei, tapasztalatai között. - Illusztráció készítése. Az olvasott szöveg megértésének bizonyítása feladatmegoldással. - Értelmezés rajzzal-cselekvéssel-képpel való egyeztetéssel-képek és mondatok sorba rendezésével. - Feltett kérdésekre, feleletválasztás szintjén. - Mesék, jelenetek dramatizálása - Érzelmi nevelés - Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés - Szótagoló olvasás - Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig - Olvasástechnika fejlesztése - Szövegértő olvasás fejlesztése - Események helyszíne, ideje, sorrendje - Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, következtetések levonása - Olvasási stratégiák: jóslás, keresés - A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi **JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:** - Jelnyelvi akadálymentesítéssel bábszínház, színházlátogatás.	szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Részt vesz az adott közösség nyelvi szintjéhez adaptált, a közösség kultúrájának megfelelő rövid mese, történet közös feldolgozásában, és nyitott annak befogadására. - Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését. - A megismert szavakat, kifejezéseket igyekszik alkalmazni különböző nyelvi szinteken. - Részt vesz különböző megjelenésű szövegek olvasásában és feldolgozásában. - Képességeinek megfelelő szavakat, mondatokat hangos olvasás útján megért. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - megismer néhány mesét és rövid történetet - részt vesz mesék, történetek közös olvasásában, feldolgozásában; - a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot; - részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében - közös olvasás, szövegfeldolgozás során megismer néhány mesét, rövid történetet
Fogalmak: szótag, szó, mondat, szöveg, mese, népmese, műmese, cím, szerző, szereplő, helyszín, időrend, tartalom, állandósult szókapcsolat, kezdő és záró fordulat, meseszám	
Törzsanyag: Az SNI irányelvek által biztosítottan a törzsanyag esetében élünk a tartalmak kijelölésekor a módosítás, az elhagyás az egyszerűsítés, és az új területek bevonásának lehetőségeivel.	

Ajánlott mesék, történetek:

Az alábbi mesecím-gyűjteményből az adott osztályban tanító pedagógus a tanév tervezésekor a tanulócsoport összetételét és képességeit figyelembe véve választ és építi be a tanmenetébe a témakörökhöz kapcsolódóan.

Mesék:
Orosz népmese: Répamese; Varga Katalin: A kesztyű; Zdenek Miler: Kisvakond történetei (témakörhöz kapcsolódóan); Jékely Zoltán: A három pillangó; Bartos Erika: Bogyó és Babóca történetei (témakörhöz kapcsolódóan); Bartos Erika: Anna, Peti és Gergő történetei (témakörhöz kapcsolódóan); Marék Veronika: Boribon meséi (témakörhöz kapcsolódóan); A mackó ruhái; Vlagyimir Szutyejev: Vidám mesék (témakörhöz kapcsolódóan)

Képtörténetek:
Kincses Gyuláné, Tordai Tamásné: Anyanyelv előkészítő 1 képtörténetei; Buci és Belló képtörténetei (témakörhöz kapcsolódóan); Saját élményen alapuló, rövid képtörténetek; Az összement pulóver; A kisfiú biciklizik; A mackó család gombászni megy; Az eltűnt kolbász; Palacsinta a plafonon; SCHUBI képtörténetek (témakörhöz kapcsolódóan)

Jelnyelvi mesefeldolgozások:
Jelmese: Az öreg halász és a nagyravágyó felesége; Jelmese: A kis hajó;
Vlagyimir Szutyejev nyomán: Jelmese: Miau ; Jelmese: A gomba alatt; Jelmese: A három kiscica;
Bartos Erika nyomán: Jelmese: Bogyó és Babóca - Gömbi tornya; Jelmese: Vendel korcsolyázik; Jelmese: Bogyó és Babóca - Karácsony

Témakör: Versek, népköltészeti alkotások	**5 óra**

A témakör sajátossága, hogy értékrendszerre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A témakör tanulói tevékenységeinek egy része kapcsolódik a „Beszéd és kommunikáció” témakör tevékenységeihez. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
Jól ritmizálható, az évkörhöz, a témakörhöz és a tanulók nyelvi szintjéhez igazodó mondókák tanulása, gyakorlása, előadása. - Érzelmi fejlesztés - Hallásfejlesztés - beszédhallás fejlesztés - Ritmusérzék fejlesztése - Olvasástechnika fejlesztése - Szótagoló olvasás	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál.

- Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig - Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés - Verbális memória fejlesztése - Népköltészeti alkotások, mondókák, népdalok, sorolók, kiszámolók stb. - Belső képalkotás - Ritmusélmény - Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával - A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi **JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:** - Jelnyelvi akadálymentesítéssel bábszínház, színházlátogatás.	- Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését. - A megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken; - Ismer és megért rövidebb mondókákat, verseket. - Részt vesz az adott közösség érdeklődésének, nyelvi szintjének megfelelő mondókák közös feldolgozásában, gyakorlásában, és nyitott annak befogadására. - Érzékeli és átéli a mondóka ritmusát és hangulatát. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - részt vesz mondókák, vers részletek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában; - megtapasztalja a versmondás örömét és élményét; - segítséggel vagy önállóan előad mondókákat ritmuskísérettel; - a tanító vagy társai segítségével, együttműködésével verssorokat, versrészleteket memorizál; - segítséggel, majd önállóan szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható mondókát, versrészletet

Fogalmak:

vers, verses mese, mondóka, kiszámoló, soroló, népdal, verssor, versszak, rím, ritmus, refrén, költő, cím, népköltészet, műköltészet

Törzsanyag:

Az SNI irányelvek által biztosítottan a törzsanyag esetében élünk a tartalmak kijelölésekor a módosítás, az elhagyás az egyszerűsítés, és az új területek bevonásának lehetőségeivel.

Ajánlott mondókák, versek:

Az alábbi gyűjteményből az adott osztályban tanító pedagógus a tanév tervezésekor a tanulócsoport összetételét és képességeit figyelembe véve választ és építi be a tanmenetébe a témakörökhöz kapcsolódóan.

Ünnepkörökhöz kapcsolódó mondókák, versek:
Újévi köszöntő (Kicsi vagyok, székre állok); Zöld erdőben jártam…; Nyuszi fülét hegyezi…; Hermann Marika: Egy csokor vadvirág (részlet); Donászy Magda: Tipp-topp, tipp-topp... (részlet); Télapó itt van…; Ég a gyertya, ég...; Itt a farsang…;

Évszakokhoz kapcsolódó mondókák, versek:
Tavaszi mondóka: Galambos Bernadett: Szervusz, Tavasz! (részlet); Süss fel nap…; K. László Szilvia: Nyárköszöntő (részlet); Könyv, toll, ceruza,...; Őszi mondóka: Esik eső, csepereg (részlet); Téli mondóka: Dirmeg-dörmög a medve...

Témakör: Óvodából iskolába – írás-előkészítés, íráskészséget megalapozó képességek fejlesztése	**20 óra**

A témakör sajátossága, hogy szoros egységet képez, az óraszám iránymutatást ad a szükséges időre vonatkozóan is. A megvalósításhoz szükséges idő egy félév.

Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
− Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése − Hallásfejlesztés-beszédhallás fejlesztése − Testséma, nagymozgások fejlesztése − Tapintás, érzékelés fejlesztése − Finommotorika fejlesztése − Térbeli, síkbeli tájékozódás fejlesztése − Tájékozódás a hármas vonalrendszerben − Helyes ceruzafogás kialakítása − Írástevékenységhez szükséges helyes testtartás kialakítása − Írástechnika fejlesztése − Lendületes vonalvezetés − Betűelemek	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: − Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. − Törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − részt vesz nagymozgást és finommotorikát fejlesztő tevékenységekben, érzékelő játékokban; − tér- és síkbeli tájékozódást fejlesztő feladatokat megold

Fogalmak:

betűelem, számelem, vonalrendszer, kapcsolás; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, közötte, mellette stb.

Témakör: Írás jelrendszere	**16 óra**

A témakör sajátossága, hogy szoros egységet képez, az óraszám iránymutatást ad a szükséges időre vonatkozóan is.

Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
− Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően:

− Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés − Testséma, (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek) nagymozgások fejlesztése − Tapintás, érzékelés fejlesztése − Finommotorika fejlesztése − Síkbeli tájékozódás fejlesztése − Helyes ceruzafogás kialakítása − Írástevékenységhez szükséges helyes testtartás kialakítása − Írástechnika fejlesztése − Írott kisbetűk alakítása, kapcsolása − Betű- és hangazonosítás − Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése − Magyar ábécé írott kisbetűi és kapcsolásaik − 3-4 szóból álló mondatok írása minta alapján	− Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. − Egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír. Törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − részt vesz nagymozgást és finommotorikát fejlesztő tevékenységekben és érzékelő játékokban; − tér- és síkbeli tájékozódást fejlesztő feladatokat megold; − saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét; − írásbeli munkáját segítséggel, vagy önállóan ellenőrzi és javítja
Fogalmak: hang, betű, betűelem, hosszú hang, rövid hang, kisbetű, nagybetű, vonalrendszer, írásjel, ékezet, magánhangzó, mássalhangzó, szótag, szó, mondat; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, közötte, mellette stb.	

A fenti témakörökben meghatározott tevékenységek, fejlesztési feladatok és ismeretek feldolgozása a speciális óratípusok keretében tematikusan történik. Az előkészítő első osztályban ajánlott témakörök és tartalmak a következők:

Témakörök	Tartalmak
A család	A gyermek saját neve, életkora. Családtagok: anya, apa, nagymama, nagypapa. Manipulatív tevékenységek a családdal kapcsolatban. Rajzkészítés önmagáról és a családtagjairól.
Az iskola	Az osztálytársak és az osztályban tanító tanárok keresztneve. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: síkbáb készítése; rajzolás
Tanulás	Gyakran használt tanszerek neve. Tanulással kapcsolatos tevékenységek. A tanterem berendezési tárgyai. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: rajzolás; applikáció készítése
Társas kapcsolatok, élethelyzetek	Köszönési formák. Kérés, köszönet kifejezése. Bocsánatkérés kifejezése. Érzelmek kifejezése.

Az emberi test és lélek	A legfontosabb testrészek neve. Betegséggel kapcsolatos kifejezések. Tisztálkodási szerek. Elemi tisztálkodási módok. Az érzékszervek védelme –hallókészülék tisztántartása. Balesetek játék és munka közben. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: rajzolás; applikáció készítése, formázás; papírhajtogatás;
Közlekedés	A járművek neve és jellemzésük 1-1 tulajdonsággal. A gyalogos közlekedés elemi szabályai: átkelés a zebrán, a jelzőlámpa. Viselkedés az utcán. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: rajzolás; applikáció készítése: tépés, ragasztás, tördelés hurkapálcából
Szabadidő	A leggyakrabban használt játékok neve és a velük kapcsolatos tevékenységek. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: rajzolás; színezés; applikáció készítése; formázás
A munka világa	A leggyakrabban végzett házi munkák. A napos feladatai tanórán. Kapcsolódó manapulatív tevékenységek: rajzolás; színezés.
Az élettelen természet és változásai	A hét napjainak neve. Naptár használata, a keltezés megfogalmazása. Az időjárás folyamatos megfigyelése. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: rajzolás; színezés
Az élő természet és változásai	A legismertebb állatok neve és jellemzése 1-1 tulajdonsággal. A legismertebb gyümölcsök, zöldségek neve és jellemzése 1-1 tulajdonsággal. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: rajzolás; színezés; applikáció készítése: tépés, ragasztás; formázás
Lakóhely, otthon	A lakóház helyiségei és berendezési tárgyai. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: rajzolás; applikáció készítése: evő-eszközök, bútorok; termésekből, pálcikákból bútorkészítés; gyurmából, pálcikából bútorkészítés
Öltözködés	A gyakran használt ruhaneműk neve és jellemzői 1-1 tulajdonsággal. Az öltözködés és az időjárás összefüggése. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: rajzolás; applikáció készítése; papírhajtogatás
Étkezés, élelmiszerek	A cselekvéses helyzetekben előforduló ételek, italok neve és néhány tulajdonságuk. Étkezéshez kapcsolódó legfontosabb tevékenységek gyakorlása. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: rajzolás; formázás

<u>Ajánlott kifejezések, nyelvalakok</u>

Kérés, kívánság, megköszönés
Hozd ide a _____t!
Hozz egy _____t!
Add ide a _____t!
Adj egy _____t!
Kérek _____t!
Köszönöm.
Segíts!

Utasítások
Rajzolj _____t!
Tedd rá a _____t!
Vágd ki a _____t!

Véleménynyilvánítás
Ezszép.

Ez nem szép.
A _____ finom.
Ez jó.
Ez nem jó.
Ez rossz.
Szeretem a ___t
Nem szeretem a ____t

Tárgyrag a leggyakrabban előforduló igékkel
_____t eszik.
_____t iszik.
_____t rajzol.
_____t fest.
_____t vág. Stb.

Személyes névmások
Én vagyok a _____.
Én _____ vagyok.

Birtokos névmások
Ez az enyém.

Az 1/1. évfolyam végén nem határozunk meg a tovább haladáshoz feltételeket, az első évfolyamot (1/1., 1/2. 1.) egy fejlesztési szakasznak tekintjük.

Előkészítő 2. osztály

Témakör: Beszéd és kommunikáció	**139 óra**
A témakör sajátossága a készségfejlesztés. A javasolt óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- A hallókészülék mindennapos és helyes használatának kialakítása. A hallásfejlesztés, különös tekintettel a beszédhallás fejlesztésére, átszövi a tanórákat és a tanórán kívüli tevékenységeket is. - A helyes beszédlégzés. A tanuló adottságainak (hallás-maradvány, nyelvi, kognitív és egyéb képességek, táruló zavarok) figyelembevételével a hangok tiszta artikulációja, az időtartam és a hangkapcsolatok helyes kiejtése. valamint a ritmusérzék fejlesztése. - Hangok, szótagok analízise, szintézise. - A mindennapi érintkezés nyelvi fordulatainak használata, aktív szókincs bővítése spontán és kötött társalgásokban. A szókincs pontosítása szövegkörnyezetben történő értelmezéssel és képek fogalmi megfeleltetésével. - A beszédértés és a beszéd használat fejlesztése. - Szavak, szószerkezetek rövid mondatok visszamondása tanári minta alapján, ezek	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál. - Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését. - A megismert szavakat, kifejezéseket nyelvi fejlettségi szintjén alkalmazza.

összekapcsolása szükség esetén tanári segítséggel. - Párbeszéd előkészítése manipulatív tevékenység során, cselekvéses helyzet alkalmával, manipulációval kísért verbális játékoknál. - Páros és csoportos beszélgetés kezdeményezése, rögzítése tanári segítséggel. - Felső fogalmak alá csoportosítás (képek, tárgyak). Szituációs játékokban a felnőttek és a kortársak udvarias megszólítása és a szituációnak megfelelő nyelvhasználat alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, kérés, kérdezés, köszönetnyilvánítás. - Beszámoló saját életének eseményeiről rajzos napló alapján. - Részvétel közösségi tevékenységekben. - Nem verbális jelzések tartalmának felismerése, használata beszéd közben. - Önismereti gyakorlatok, szerepjátékok. Saját és mások érzelmeinek felismerése, képi, verbális megfogalmazása segítséggel. - Érzékelő-, utánzó-és memóriafejlesztő játékok. - A beszéd, a mozgás összekapcsolása játékhelyzetekben. - A társalgások témakörei az 1/2. osztály témaköreit követően találhatóak.	- Részt vesz kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, beszélgetésben, vitában, és alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat. - Használja a kapcsolatfelvételi formákat: köszönés, kérés, megszólítás, kérdezés. - Élményeiről segítséggel vagy önállóan beszámol. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - beszédlégzése és artikulációja adottságaihoz mérten megfelelő; - a hangokból, szótagokból mintaadás után szavakat épít; - részt vesz ismert szövegek (mondókák, kiszámolók, versek, mesék) felidézésében, mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében; - bekapcsolódik párbeszédek, dramatikus helyzetgyakorlatok, szituációs játékok megalkotásába
Fogalmak: helyesejtés, beszédlégzés, artikuláció, időtartam, hangerő, beszédtempó, ritmus, testtartás, mimika, párbeszéd, szituáció, drámajáték bemutatás, köszönés, megszólítás, kérés, köszönetnyilvánítás.	

Témakör: Betűtanítás kezdete. Olvasási készségeket megalapozó részképességek fejlesztése	**36 óra**
A témakör sajátossága a képességfejlesztés. A javasolt óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt. A teljes témakörhöz szükséges idő két év.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- Érzelmi fejlesztés	

- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés - Beszédfejlesztés: beszédészlelés, beszédértés fejlesztése - Szókincs gyarapítása - Szókincs aktivizálása - Téri-időbeli tájékozódás fejlesztése - Beszédmotorika, helyesejtés fejlesztése - Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése - Szerialitás (sorrendiség, szabályszerűség, ismétlődés) fejlesztése - Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése - Betű-hang azonosítás - Szótagolás - Olvasástechnika fejlesztése - Megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókincsbe - A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Nyitott, motivált, érdeklődő az olvasás tanulásában. - Részképességei fejlődtek. - Megérti a gyakran használt, begyakorolt, rövid szóbeli és írásbeli utasításokat, kérdéseket. - Képeken ábrázolt történetek eseményeit követi, sorba rendezi, szereplőit azonosítja, esetleg megnevezi. - Képességeinek megfelelő szavakat, kifejezéseket, rövid szöveget globálisan felismer vagy olvasás útján megért. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - észleli és/vagy megérti a nyelv alkotóelemeit, hangot/betűt, szótagot, szót, mondatot - részt vesz a testséma-tudatosságot fejlesztő tevékenységekben (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek tudatosítása) és érzékelő játékokban; - hangokból, szótagokból szavakat épít
Fogalmak: hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, hosszú hang, rövid hang, szótag, szó, mondat; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, közötte, mellette; utána, közben, miközben stb.	

Témakör: Betűtanítás. Olvasási készségeket megalapozó részképességek fejlesztése	**36 óra**
A témakör sajátossága a képességfejlesztés. A javasolt óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt. A teljes témakörhöz szükséges idő két tanév.	

Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**

- Érzelmi nevelés - Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztése - Beszédfejlesztés: beszédészlelés, beszédértés fejlesztése - Szókincs gyarapítása - Szókincs aktivizálása - Téri-időbeli tájékozódás fejlesztése - Beszédmotorika, helyesejtés fejlesztése - Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése - Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése - Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése - Betű-hang azonosítás - Összeolvasási képesség fejlesztése - Szótagolás - Olvasástechnika fejlesztése - Szótagolvasás, szóolvasás, mondatolvasás - Megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókincsbe - A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése - A teljes magyar ábécé nyomtatott kis- és nagybetűi **A globális olvasás bevezetése:** - utasítások, kérdések, közlések megértése - a tanítási órán naponta előforduló mozzanatok (napos, naptár, időjárás) - a társalgások, cselekvéses helyzetek párhuzamosan rögzített szövegei - egyszerűsített mesék (képsorozatok, bábjelenetek)	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Nyitott, motivált, érdeklődő az olvasás tanulásában. - Megérti a gyakran használt, begyakorolt, rövid szóbeli és írásbeli utasításokat, kérdéseket. - Képeken ábrázolt történetek eseményeit követi, sorba rendezi, szereplőit azonosítja, esetleg megnevezi. - Képességeinek megfelelő szavakat, kifejezéseket, rövid szöveget globálisan felismer vagy olvasás útján megért. - Megismert néhány digitális olvasási technikát. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - részt vesz a testséma-tudatosságot (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek fejlesztő tevékenységekben és érzékelő játékokban; - hangokból, szótagokból szavakat épít
Fogalmak: hang, betű, kisbetű, nagybetű, magánhangzó, egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzó, hosszú hang, rövid hang, szótag, szó, mondat; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, közötte, mellette; utána, közben, miközben stb.	

Témakör: Népmesék, műmesék, rövid történetek	72 óra

A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	Tanulási eredmények
Tanulóink nyelvi szintje, kognitív fejlettsége, érzelmi és motivációs sajátosságai indokolttá teszik a körültekintő, személyre, illetve csoportra szabott mese, történet választást. Ezért saját élményből, képtörténetekből, a mesék jelnyelvi adaptációjából építjük a történetek megértéséhez szükséges, illetve a nyelvi képességeket. - Monologikus közlések, mondatalkotás mesék, képtörténetek, bábjelenetek 1-1 mozzanatához a tanár irányításával. - Hiányos mondatok kiegészítése képi szemlélet alapján/megadott szószerkezetből választással. - Rövid, a mindennapi életből vett mesék, képtörténetek. - Kapcsolatok keresése az olvasott szöveg és a tanulók élményei, tapasztalatai között. - Illusztráció készítése. Az olvasott szöveg megértésének bizonyítása feladatmegoldással. - Értelmezés rajzzal-cselekvéssel-képpel való egyeztetéssel-képek és mondatok sorba rendezésével. - Feltett kérdésekre, feleletválasztás szintjén. - Mesék, jelenetek dramatizálása - Érzelmi nevelés - Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés - Szótagoló olvasás - Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig - Olvasástechnika fejlesztése - Szövegértő olvasás fejlesztése - Események helyszíne, ideje, sorrendje - Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, következtetések levonása - Olvasási stratégiák: jóslás, keresés - A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Részt vesz az adott közösség nyelvi szintjéhez adaptált, a közösség kultúrájának megfelelő rövid mese, történet közös feldolgozásában, és nyitott annak befogadására. - Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését. - A megismert szavakat, kifejezéseket igyekszik alkalmazni különböző nyelvi szinteken. - Részt vesz különböző megjelenésű szövegek olvasásában és feldolgozásában. - Képességeinek megfelelő szavakat, mondatokat hangos olvasás útján megért. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - megismer néhány mesét és rövid történetet - részt vesz mesék, történetek közös olvasásában, feldolgozásában; - a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK: - Jelnyelvi akadálymentesítéssel bábszínház, színházlátogatás.	- részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében - közös olvasás, szövegfeldolgozás során megismer néhány mesét, rövid történetet

Fogalmak:

szótag, szó, mondat, szöveg, mese, népmese, műmese, cím, szerző, szereplő, helyszín, időrend, tartalom, állandósult szókapcsolat, kezdő és záró fordulat, meseszám

Törzsanyag:

Az SNI irányelvek által biztosítottan a törzsanyag esetében élünk a tartalmak kijelölésekor a módosítás, az elhagyás az egyszerűsítés, és az új területek bevonásának lehetőségeivel.

Ajánlott mesék, történetek:

Az alábbi mesecím-gyűjteményből az adott osztályban tanító pedagógus a tanév tervezésekor a tanulócsoport összetételét és képességeit figyelembe véve választ és építi be a tanmenetébe a témakörökhöz kapcsolódóan.

Mesék:
Zdenek Miler: Kisvakond történetei (témakörhöz kapcsolódóan); Bartos Erika: Bogyó és Babóca történetei (témakörhöz kapcsolódóan); Bartos Erika: Anna, Peti és Gergő történetei (témakörhöz kapcsolódóan); Marék Veronika: Boribon meséi (témakörhöz kapcsolódóan); A mackó ruhái; Vlagyimir Szutyejev: Vidám mesék (témakörhöz kapcsolódóan)

Képtörténetek:
Kincses Gyuláné, Tordai Tamásné: Anyanyelv előkészítő 2 képtörténetei; Buci és Belló képtörténetei (témakörhöz kapcsolódóan); Saját élményen alapuló, rövid képtörténetek; SCHUBI képtörténetek (témakörhöz kapcsolódóan); A mackó ruhái; A madáretető; A strandon;

Jelnyelvi mesefeldolgozások
Jelmese: A három kiscica; Jelmese: Az öreg halász és a nagyravágyó felesége; Jelmese: A kis hajó; Jelmese: Bogyó és Babóca - Karácsony; Jelmese: Miau; Jelmese: A gomba alatt; Jelmese: Bogyó és Babóca - Gömbi tornya; Jelmese: Vendel korcsolyázik

Témakör: Versek, népköltészeti alkotások	**5 óra**

A témakör sajátossága, hogy értékrendszerre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A témakör tanulói tevékenységeinek egy része kapcsolódik a „Beszéd és kommunikáció” témakör tevékenységeihez. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	Tanulási eredmények
Jól ritmizálható, az évkörhöz, a témakörhöz és a tanulók nyelvi szintjéhez igazodó mondókák tanulása, gyakorlása, előadása. - Érzelmi fejlesztés - Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés - Ritmusérzék fejlesztése - Olvasástechnika fejlesztése - Szótagoló olvasás - Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig - Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés - Verbális memória fejlesztése - Népköltészeti alkotások, mondókák, népdalok, sorolók, kiszámolók stb. - Belső képalkotás - Ritmusélmény - Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával - A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi **JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:** - Jelnyelvi akadálymentesítéssel bábszínház, színházlátogatás.	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését. - A megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken; - Ismer és megért rövidebb mondókákat, verseket. - Részt vesz az adott közösség érdeklődésének, nyelvi szintjének megfelelő mondókák közös feldolgozásában, gyakorlásában, és nyitott annak befogadására. - Érzékeli és átéli a mondóka ritmusát és hangulatát. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - részt vesz mondókák, vers részletek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában; - megtapasztalja a versmondás örömét és élményét; - segítséggel vagy önállóan előad mondókákat ritmuskísérettel; - a tanító vagy társai segítségével, együttműködésével verssorokat, versrészleteket memorizál; - segítséggel, majd önállóan szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható mondókát, versrészletet
Fogalmak: vers, verses mese, mondóka, kiszámoló, soroló, népdal, verssor, versszak, rím, ritmus, refrén, költő, cím, népköltészet, műköltészet	
Törzsanyag: Az SNI irányelvek által biztosítottan a törzsanyag esetében élünk a tartalmak kijelölésekor a módosítás, az elhagyás az egyszerűsítés, és az új területek bevonásának lehetőségeivel.	

Ajánlott mondókák, versek:

Az alábbi gyűjteményből az adott osztályban tanító pedagógus a tanév tervezésekor a tanulócsoport összetételét és képességeit figyelembe véve választ és építi be a tanmenetébe a témakörökhöz kapcsolódóan.

Ünnepkörökhöz kapcsolódó mondókák, versek:
Újévi köszöntő (Kicsi vagyok, székre állok); Zöld erdőben jártam; Gazdag Erzsébet: A bohóc köszöntője (részlet); Virágot kerestem…; Hull a pelyhes…;

Évszakokhoz kapcsolódó mondókák, versek:
Tavaszi mondóka: Weöres Sándor: A medve töprengése; Nyári mondóka: Őri Isván: Nyárköszöntő; Őszi mondóka: Gomba, gomba…; Téli mondóka: Gazdag Erzsi: Hóember

Témakör: Óvodából iskolába – írás-előkészítés, íráskészséget megalapozó képességek fejlesztése	**20 óra**

A témakör sajátossága, hogy szoros egységet képez, az óraszám iránymutatást ad a szükséges időre vonatkozóan is. A megvalósításhoz szükséges idő egy félév.

Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
− Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése − Hallásfejlesztés-beszédhallás fejlesztése − Testséma, nagymozgások fejlesztése − Tapintás, érzékelés fejlesztése − Finommotorika fejlesztése − Térbeli, síkbeli tájékozódás fejlesztése − Tájékozódás a hármas vonalrendszerben − Helyes ceruzafogás kialakítása − Írástevékenységhez szükséges helyes testtartás kialakítása − Írástechnika fejlesztése − Lendületes vonalvezetés − Betűelemek	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: − Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. − törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − részt vesz nagymozgást és finommotorikát fejlesztő tevékenységekben, érzékelő játékokban; − tér- és síkbeli tájékozódást fejlesztő feladatokat megold

Fogalmak:

betűelem, számelem, vonalrendszer, kapcsolás; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, közötte, mellette stb.

<table>
<tr><th colspan="2">Témakör: Írás jelrendszere</th><th>16 óra</th></tr>
<tr><td colspan="3">A témakör sajátossága, hogy szoros egységet képez, az óraszám iránymutatást ad a szükséges időre vonatkozóan is.</td></tr>
<tr><th>Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek</th><th>Tanulási eredmények</th></tr>
<tr><td>− Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése
− Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés
− Testséma, (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek) nagymozgások fejlesztése
− Tapintás, érzékelés fejlesztése
− Finommotorika fejlesztése
− Síkbeli tájékozódás fejlesztése
− Helyes ceruzafogás kialakítása
− Írástevékenységhez szükséges helyes testtartás kialakítása
− Írástechnika fejlesztése
− Írott kis- és nagybetűk alakítása, kapcsolása
− Betű- és hangazonosítás
− Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
− Magyar ábécé írott kis és nagybetűi és kapcsolásaik
− 3-4 szóból álló mondatok írása minta alapján</td><td>A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően:

− Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál.
− Egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír. Törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

− részt vesz nagymozgást és finommotorikát fejlesztő tevékenységekben és érzékelő játékokban;
− tér- és síkbeli tájékozódást fejlesztő feladatokat megold;
− saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét;
− írásbeli munkáját segítséggel, vagy önállóan ellenőrzi és javítja</td></tr>
<tr><td colspan="3">Fogalmak:

hang, betű, betűelem, hosszú hang, rövid hang, kisbetű, nagybetű, vonalrendszer, írásjel, ékezet, magánhangzó, mássalhangzó, szótag, szó, mondat; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, közötte, mellette stb.</td></tr>
</table>

A fenti témakörökben meghatározott tevékenységek, fejlesztési feladatok és ismeretek feldolgozása a speciális óratípusok keretében tematikusan történik. Az előkészítő második osztályban ajánlott témakörök és tartalmak a következők:

Témakörök	Tartalmak
A család	A szűk család tagjainak teljes neve, életkora. A családtagok jellemzése 1-2 külső tulajdonsággal. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: rajz a családtagokról; applikációs kép a családról
Az iskola	Az osztálytársak teljes neve, életkora. Az osztályban tanuló gyermekek jellemzése 1-2 külső tulajdonsággal. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: rajzolás; fonal-, textilkép készítése
Tanulás	A tanulással kapcsolatos tevékenységek. A tantárgyak neve, órarend. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: rajzolás; nyírás; formázás; füzetbekötés
Társas kapcsolatok, élethelyzetek	Köszönés felnőtteknek, gyerekeknek. Kérés, köszönet kifejezése. Bocsánatkérés kifejezése. Érzelmek kifejezése.
Szabadidő	A játszótér, a szabadtéri játékok, valamint a szobai játékok neve és a velük kapcsolatos tevékenységek. Néhány egyszerűbb szabadtéri és szobai játék gyakorlása játékszabályok betartásával. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: applikáció; makettkészítés; formázás
Emberi test és lélek	Testrészek. Betegségekkel kapcsolatos kifejezések. A tisztálkodás és az egészség kapcsolata -tisztálkodási módok. A mozgás és az egészség kapcsolata. Balesetek játék és munka közben. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: rajzolás; applikáció; papírhajtogatás; formázás
Az élettelen természet és változásai	Napszakok neve. A naptár, a keltezés, időfogalmak. Az időjárás folyamatos megfigyelése, időjárási naptár készítése. Évszakok, hónapok nevei, a hét napjai. Az idő mérése, az óra. Napirend készítése közösen.
Az élő természet és	A ház körül és a szabadban élő állatok, jellemzésük 1-2 tulajdonsággal. A gyümölcs, a zöldség főfogalmakhoz növények válogatása, csoportosítása. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: rajzolás; applikáció; formázás
Lakóhely, otthon	A lakás helyiségei és főbb berendezési tárgyai. A lakóház közvetlen környezete. A háztartásban gyakran használt tárgyak, eszközök. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: rajzolás; munka vegyes anyagokkal
Öltözködés	A ruhaneműk neve és jellemzésük 1-2 tulajdonsággal. Az időjárás -öltözködés -betegség összefüggése. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: babaruha készítése papírból, textilből (varrás nélkül)

Étkezés, élelmiszerek	Ételek, italok neve és jellemzésük 1-2 tulajdonsággal. Az étkezéssel kapcsolatos kifejezések gyakorlása. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: rajzolás; applikáció; formázás
Közlekedés	Járművek neveinek felismerése, írása emlékezetből Járművek csoportosítása a közlekedés helye szerint, szemlélet alapján Az utca megfigyelése – részei: járda, úttest A gyalogos közlekedés alapszabályai Közlekedés az otthon és az iskola között Manipulációs tevékenységek: rajzolás, színezés, gyurmázás, applikálás
Munka világa	A szülők munkájának ismerete Az iskolai dolgozók munkájának megfigyelése – tanár, orvos, takarító, szakács, titkár Manipulációs tevékenységek: síkbáb készítése, rajzolás, gyurmázás

<u>Ajánlott kifejezések, nyelvalakok</u>

Összehasonlítások (alapfokú melléknevek használatával)
- ___ is ____. ____ nem ____. Pl. Zoli magas. Kati is magas. Tamás nem magas.
- Az egyik ____. A másik _____. Pl. Az egyik körte kemény. A másik körte puha.

Tárgyrag a leggyakrabban előforduló igékkel
- _____t eszem. _____t iszom.
- _____t vág, rajzol.
- ____t ad. _____t kap.

Térbeli viszonyok
- Irányok: jobbra, balra, fel, le
- Helyzetek: alatt, felett, mellett, mögött, előtt, fent, lent

Helyragok
- -ban, -ben, -ba, -be, -on, -en, -ön, -ra, -re

Személyes névmások
- én, te, ő
- nálam, nálad

Birtokos névmások
- enyém, tied, övé

Birtokos személyrag
- -m Pl. Fáj a fejem.
- -ja/e Pl. Zoli táskája nehéz. Éva füzete elszakadt.
- Nekem van _____m. Neked nincs _____d.

Mondatbővítés
Tőmondatok bővítése kérdőszóval. Pl. Kati olvas. Hol olvas? Kati a szobában olvas.

Véleménynyilvánítás
Szeretem a _____t. Nem szeretem a _____t.

Udvarias kérés, kívánság, megköszönés
Kérem a _____t! Kérem, add ide a _____t! Szeretnék _____ni! Segítek _____ni. Köszönöm szépen! Szívesen! Ne haragudj!

Az 1/2. évfolyam végén nem határozunk meg a tovább haladáshoz feltételeket, az első évfolyamot (1/1., 1/2. 1.) egy fejlesztési szakasznak tekintjük.

1. osztály

Témakör: Beszéd és kommunikáció	**139 óra**
A témakör sajátossága a készségfejlesztés. A javasolt óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- A hallókészülék mindennapos és helyes használatának kialakítása. A hallásfejlesztés, különös tekintettel a beszédhallás fejlesztésére, átszövi a tanórákat és a tanórán kívüli tevékenységeket is. - A helyes beszédlégzés. A tanuló adottságainak (hallás-maradvány, nyelvi, kognitív és egyéb képességek, táruló zavarok) figyelembevételével a hangok tiszta artikulációja, az időtartam és a hangkapcsolatok helyes kiejtése. valamint a ritmusérzék fejlesztése. - Hangok, szótagok analízise, szintézise. - A mindennapi érintkezés nyelvi fordulatainak használata, aktív szókincs bővítése spontán és kötött társalgásokban. A szókincs pontosítása szövegkörnyezetben történő értelmezéssel és képek fogalmi megfeleltetésével. - A beszédértés és a beszéd használat fejlesztése. - Szavak, szószerkezetek rövid mondatok visszamondása tanári minta alapján, ezek összekapcsolása szükség esetén tanári segítséggel.	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál. - Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését. - A megismert szavakat, kifejezéseket nyelvi fejlettségi szintjén alkalmazza.

- Párbeszéd előkészítése manipulatív tevékenység során, cselekvéses helyzet alkalmával, manipulációval kísért verbális játékoknál. - Páros és csoportos beszélgetés kezdeményezése, rögzítése tanári segítséggel. - Felső fogalmak alá csoportosítás (képek, tárgyak). Szituációs játékokban a felnőttek és a kortársak udvarias megszólítása és a szituációnak megfelelő nyelvhasználat alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, kérés, kérdezés, köszönetnyilvánítás. - Beszámoló saját életének eseményeiről rajzos napló alapján. - Részvétel közösségi tevékenységekben. - Nem verbális jelzések tartalmának felismerése, használata beszéd közben. - Önismereti gyakorlatok, szerepjátékok. Saját és mások érzelmeinek felismerése, képi, verbális megfogalmazása segítséggel. - Érzékelő-, utánzó-és memóriafejlesztő játékok. - A beszéd, a mozgás összekapcsolása játékhelyzetekben. - A társalgások témakörei az 1. osztály témaköreit követően találhatóak.	- Részt vesz kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, beszélgetésben, vitában, és alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat. - Használja a kapcsolatfelvételi formákat: köszönés, kérés, megszólítás, kérdezés. - Élményeiről segítséggel vagy önállóan beszámol. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - beszédlégzése és artikulációja adottságaihoz mérten megfelelő; - a hangokból, szótagokból mintaadás után szavakat épít; - részt vesz ismert szövegek (mondókák, kiszámolók, versek, mesék) felidézésében, mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében; - bekapcsolódik párbeszédek, dramatikus helyzetgyakorlatok, szituációs játékok megalkotásába
Fogalmak: helyesejtés, beszédlégzés, artikuláció, időtartam, hangerő, beszédtempó, ritmus, testtartás, mimika, párbeszéd, szituáció, drámajáték bemutatás, köszönés, megszólítás, kérés, köszönetnyilvánítás.	

Témakör: Betűtanítás. Olvasási készségeket megalapozó részképességek fejlesztése	**36 óra**
A témakör sajátossága a képességfejlesztés. A javasolt óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt. A teljes témakörhöz szükséges idő két tanév.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- Érzelmi nevelés - Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztése - Beszédfejlesztés: beszédészlelés, beszédértés fejlesztése	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően:

- Szókincs gyarapítása - Szókincs aktivizálása - Téri-időbeli tájékozódás fejlesztése - Beszédmotorika, helyesejtés fejlesztése - Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése - Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése - Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése - Betű-hang azonosítás - Összeolvasási képesség fejlesztése - Szótagolás - Olvasástechnika fejlesztése - Szótagolvasás, szóolvasás, mondatolvasás - Megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókincsbe - A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése - A teljes magyar ábécé nyomtatott kis- és nagybetűi **A globális olvasás:** - utasítások, kérdések, közlések megértése - a tanítási órán naponta előforduló mozzanatok (napos, naptár, időjárás) - a társalgások, cselekvéses helyzetek párhuzamosan rögzített szövegei - egyszerűsített mesék (képsorozatok, bábjelenetek)	- Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Nyitott, motivált, érdeklődő az olvasás tanulásában. - Megérti a gyakran használt, begyakorolt, rövid szóbeli és írásbeli utasításokat, kérdéseket. - Képeken ábrázolt történetek eseményeit követi, sorba rendezi, szereplőit azonosítja, esetleg megnevezi. - Képességeinek megfelelő szavakat, kifejezéseket, rövid szöveget globálisan felismer vagy olvasás útján megért. - Hangokból, szótagokból szavakat épít. - Megismert néhány digitális olvasási technikát. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - részt vesz a testséma-tudatosságot (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek fejlesztő tevékenységekben és érzékelő játékokban; - hangokból, szótagokból szavakat épít
Fogalmak: hang, betű, kisbetű, nagybetű, magánhangzó, egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzó, hosszú hang, rövid hang, szótag, szó, mondat; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, közötte, mellette; utána, közben, miközben stb. .	

Témakör: Népmesék, műmesék, rövid történetek	**72 óra**
A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**

Tanulóink nyelvi szintje, kognitív fejlettsége, érzelmi és motivációs sajátosságai indokolttá teszik a körültekintő, személyre, illetve csoportra szabott mese, történet választást. Ezért saját élményből, képtörténetekből, a mesék jelnyelvi adaptációjából építjük a történetek megértéséhez szükséges, illetve a nyelvi képességeket. - Monologikus közlések, mondatalkotás mesék, képtörténetek, bábjelenetek 1-1 mozzanatához a tanár irányításával. - Hiányos mondatok kiegészítése képi szemlélet alapján/megadott szószerkezetből választással. - Rövid, a mindennapi életből vett mesék, képtörténetek. - Kapcsolatok keresése az olvasott szöveg és a tanulók élményei, tapasztalatai között. - Illusztráció készítése. Az olvasott szöveg megértésének bizonyítása feladatmegoldással. - Értelmezés rajzzal-cselekvéssel-képpel való egyeztetéssel-képek és mondatok sorba rendezésével. - Feltett kérdésekre, feleletválasztás szintjén. - Mesék, jelenetek dramatizálása - Érzelmi nevelés - Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés - Szótagoló olvasás - Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig - Olvasástechnika fejlesztése - Szövegértő olvasás fejlesztése - Események helyszíne, ideje, sorrendje - Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, következtetések levonása - Olvasási stratégiák: jóslás, keresés - A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi **JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:** - Jelnyelvi akadálymentesítéssel bábszínház, színházlátogatás.	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Részt vesz az adott közösség nyelvi szintjéhez adaptált, a közösség kultúrájának megfelelő rövid mese, történet közös feldolgozásában, és nyitott annak befogadására. - Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését. - A megismert szavakat, kifejezéseket igyekszik alkalmazni különböző nyelvi szinteken. - Részt vesz különböző megjelenésű szövegek olvasásában és feldolgozásában. - Képességeinek megfelelő szavakat, mondatokat hangos olvasás útján megért. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - megismer néhány mesét és rövid történetet - részt vesz mesék, történetek közös olvasásában, feldolgozásában; - a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot; - részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében - közös olvasás, szövegfeldolgozás során megismer néhány mesét, rövid történetet

Fogalmak:

szótag, szó, mondat, szöveg, mese, népmese, műmese, cím, szerző, szereplő, helyszín, időrend, tartalom, állandósult szókapcsolat, kezdő és záró fordulat, meseszám

Törzsanyag:

Az SNI irányelvek által biztosítottan a törzsanyag esetében élünk a tartalmak kijelölésekor a módosítás, az elhagyás az egyszerűsítés, és az új területek bevonásának lehetőségeivel.

Ajánlott mesék, történetek:

Az alábbi mesecím-gyűjteményből az adott osztályban tanító pedagógus a tanév tervezésekor a tanulócsoport összetételét és képességeit figyelembe véve választ és építi be a tanmenetébe a témakörökhöz kapcsolódóan.

Mesék:
Zdenek Miler: Kisvakond történetei (témakörhöz kapcsolódóan); Bartos Erika: Bogyó és Babóca történetei (témakörhöz kapcsolódóan); Bartos Erika: Anna, Peti és Gergő történetei (témakörhöz kapcsolódóan); Marék Veronika: Boribon meséi (témakörhöz kapcsolódóan); Vlagyimir Szutyejev: Vidám mesék (témakörhöz kapcsolódóan)
Gyurina Éva, Peti Zsuzsanna: Anyanyelvecske 3. (Olvasóka 1. osztály számára) tankönyv történetei

Képtörténetek:
Kincses Gyuláné, Tordai Tamásné: Anyanyelv 1. osztály képtörténetei; Buci és Belló képtörténetei (témakörhöz kapcsolódóan); Saját élményen alapuló, rövid képtörténetek; SCHUBI képtörténetek (témakörhöz kapcsolódóan)

Témakör: Versek, népköltészeti alkotások	**5 óra**

A témakör sajátossága, hogy értékrendszerre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A témakör tanulói tevékenységeinek egy része kapcsolódik a „Beszéd és kommunikáció” témakör tevékenységeihez. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
Jól ritmizálható, az évkörhöz, a témakörhöz és a tanulók nyelvi szintjéhez igazodó mondókák tanulása, gyakorlása, előadása. - Érzelmi fejlesztés	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika,

- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés - Ritmusérzék fejlesztése - Olvasástechnika fejlesztése - Szótagoló olvasás - Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig - Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés - Verbális memória fejlesztése - Népköltészeti alkotások, mondókák, népdalok, sorolók, kiszámolók stb. - Belső képalkotás - Ritmusélmény - Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával - A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi **JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:** - Jelnyelvi akadálymentesítéssel bábszínház, színházlátogatás.	gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését. - A megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken; - Ismer és megért rövidebb mondókákat, verseket. - Részt vesz az adott közösség érdeklődésének, nyelvi szintjének megfelelő mondókák közös feldolgozásában, gyakorlásában, és nyitott annak befogadására. - Érzékeli és átéli a mondóka ritmusát és hangulatát. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - részt vesz mondókák, vers részletek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában; - megtapasztalja a versmondás örömét és élményét; - segítséggel vagy önállóan előad mondókákat ritmuskísérettel; - a tanító vagy társai segítségével, együttműködésével verssorokat, versrészleteket memorizál; - segítséggel, majd önállóan szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható mondókát, versrészletet
Fogalmak: vers, verses mese, mondóka, kiszámoló, soroló, népdal, verssor, versszak, rím, ritmus, refrén, költő, cím, népköltészet, műköltészet	
Törzsanyag: Az SNI irányelvek által biztosítottan a törzsanyag esetében élünk a tartalmak kijelölésekor a módosítás, az elhagyás az egyszerűsítés, és az új területek bevonásának lehetőségeivel. **Ajánlott versek és mondókák:** Az alábbi gyűjteményből az adott osztályban tanító pedagógus a tanév tervezésekor a tanulócsoport összetételét és képességeit figyelembe véve választ és építi be a tanmenetébe a témakörökhöz kapcsolódóan. Ünnepkörökhöz kapcsolódó mondókák, versek:	

Donászy Magda: Anyák napján; Méhes Mária Viktória: Megérkezett a Mikulás (részlet); Karácsonyi mondóka: Karácsonyi csengő vagyok...;

Évszakokhoz kapcsolódó mondókák, versek:
Nyári mondóka: Bartos Erika: Gyümölcskosár (részlet); Őszi mondóka: Weöres Sándor: Kezdődik az iskola (részlet); Őszi mondóka: Gomba, gomba, gomba...; Téli mondóka: Varjú károg, fú a szél...; Hóemberek…; Tavaszi mondóka: Gyere tavasz..

Témakör: Helyem a közösségben – család, iskola	**óra**

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Itt kerül sor a társadalmi értékek (család, iskola) tudatosítására. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A feldolgozása a „Beszéd és kommunikáció" témakörhöz kapcsolódik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második évfolyam vége.

Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- Érzelmi fejlesztés - Beszédkészség fejlesztése - Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés - Verbális memória fejlesztése - Időben való tájékozódás fejlesztése - Olvasástechnika fejlesztése - Szótagoló olvasás - Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig - Szövegértő olvasás fejlesztése - Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása - Empatikus képesség fejlesztése - A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi - Olvasási stratégiák: jóslás, keresés **JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:** - Részvétel családi napon, iskolai rendezvényeken, projektekben, ÖKO programokon	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Segítséggel képes a családjából származó élményeit a számára elérhető kommunikációs formában megfogalmazni. - Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képes, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését. - A megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken. - Segítséggel azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását. - Részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő mese, történet közös olvasásában, és nyitott annak befogadására. - Képességeinek megfelelő szöveget hangos olvasás útján segítséggel megért. - Alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat. - Meghallgatja társai véleményét, együttműködik velük; - Részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban, és az adott helyzetnek

	megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat; - Önállóan vagy segítséggel felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - rövid meséket közösen olvas, segítséggel megért, feldolgoz; - megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét; - mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat; - megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet; - segítséggel felismeri, a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását; - képességeihez mérten bekapcsolódik dramatikus szituációs játékok megalkotásába; - könyvet kölcsönöz a könyvtárból.; - részt vesz konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban; - megéli és az általa választott formában megjeleníti a kisebb közösséghez (család, osztály) tartozás élményét
Fogalmak: iskola, osztály, közösség, könyvtár, tanítási idő, szünet, vakáció, házi feladat, család, családtag, rokon, testvér, nagyszülő, dédszülő, unoka, dédunoka, unokatestvér, otthon, barát, társ, összetartozás, felelősség, hűség, becsületesség, igazságosság, munka, házimunka, történet, mese, vers, bekezdés, párbeszéd, cím, szerző, helyszín, szereplők és tulajdonságaik, probléma és megoldás	

Témakör: Évszakok, ünnepkörök, hagyományok	**4 óra**
A témakör sajátossága, az ünnepkörök megismerésére, az évszakok ritmikusságának tapasztalására és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A feldolgozása a „Beszéd és kommunikáció” témakörhöz kapcsolódik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második osztály vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
− Érzelmi fejlesztés − Szótagoló olvasás − Az olvasástechnika fejlesztése − Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően:

− Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés − Verbális memória fejlesztése − Nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi − Nemzeti ünnepeink, családi ünnepeink − Magyar hagyományok tisztelete − Az évszakok és ünnepek, jeles napok, népszokások (betlehemezés, március 15., húsvéti locsolkodás) jellemzői, körforgásuk) − keresztény/keresztyén ünnepkör: karácsony, húsvét, pünkösd − Lakóhely hagyományainak megismerése − Szólások, közmondások, találós kérdések, kiszámolók, mondókák **JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:** - Részvétel hagyományokhoz, ünnepkörökhöz kapcsolódó programokon - Települési helytörténeti gyűjtemény meglátogatása - Ünnepekhez kapcsolódó emlékhelyek meglátogatása	- Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Életkorának és képességeinek megfelelő szöveget hangos olvasás útján segítséggel megért; - Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését. - A megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken. - Megismer az évszakokhoz, jeles napokhoz, ünnepekhez, hagyományokhoz kapcsolódó szövegeket, szokásokat, népi gyermekjátékokat. - Megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét; - Részt vesz gyerekeknek szóló kiállítások megismerésében, alkotásaival hozzájárul létrehozásukhoz; - Élményeket és tapasztalatokat szerez saját lakóhelyének és közösségének kulturális értékeiről. - Feladatok megoldása során társaival együttműködik. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a számára elérhető kommunikációs csatornán a szöveg hatására benne kialakult képet
Fogalmak: keresztény/keresztyén ünnepkörhöz kapcsolódó jelképek (betlehemi csillag, bárány), családi ünnep, nemzeti ünnep, népszokás, népi hagyomány, jeles napok, népi gyermekjáték, hazaszeretet, magyarságtudat, közösség, szólás, közmondás, évszak, körforgás	

Témakör: Állatok, növények, emberek	**4 óra**
A témakör sajátossága, hogy az élő és az élettelen világhoz való emberi viszonyulási rendszerre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A feldolgozása a „Beszéd és kommunikáció” témakörhöz kapcsolódik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második osztály vége.	

Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	Tanulási eredmények
- Olvasástechnika fejlesztése - Szövegértés fejlesztése - Olvasási stratégiák: cím és/vagy kép alapján következtetés a szöveg témájára - Beszédfejlesztés - Érzelmi fejlesztés - Kedvenc állat vagy növény néhány mondatos bemutatása - Beszámoló a természeti környezetben végzett megfigyelésről (tanári segítséggel) - Környezet iránti felelősségtudat alakítása, fejlesztése - Állatok csoportosítása különféle szempontok szerint (élőhely, táplálék) - Lényegkiemelés képessége - Szövegben való tájékozódás fejlesztése - Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel - Egyszerű grafikus szervezők megismerése - Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés - Belső képalkotás - Válogató olvasás - Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával - Tanulás tanulása **JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:** - Településen, település közelében található állat-, növény-, botanikus kert meglátogatása - Részvétel természetvédelmi projektben	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését. - A megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken. - Egyszerű, játékos formában megismerkedik a szövegek különböző modalitásával. - Tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól. - Gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit. - Ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - a feladatvégzéshez szükséges személyes élményeit, előzetes tudását felidézi; - képzeletét a megértés érdekében mozgósítja; - érti az írott utasításokat, közléseket, kérdéseket, azokra adekvát módon reflektál
Fogalmak: ismeretközlő szöveg, adat, információ, időrend, cím, illusztráció	

Témakör: Írás jelrendszere	36 óra
A témakör sajátossága, hogy szoros egységet képez, az óraszám iránymutatást ad a szükséges időre vonatkozóan is.	

Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	Tanulási eredmények
− Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése − Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés − Testséma, (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek) nagymozgások fejlesztése − Tapintás, érzékelés fejlesztése − Finommotorika fejlesztése − Síkbeli tájékozódás fejlesztése − Helyes ceruzafogás kialakítása − Írástevékenységhez szükséges helyes testtartás kialakítása − Írástechnika fejlesztése − Írott kisbetűk alakítása, kapcsolása − Betű- és hangazonosítás − Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése − Magyar ábécé írott kisbetűi és kapcsolásaik − 3-4 szóból álló mondatok írása minta alapján	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: − Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. − Egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír. Törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − részt vesz nagymozgást és finommotorikát fejlesztő tevékenységekben és érzékelő játékokban; − tér- és síkbeli tájékozódást fejlesztő feladatokat megold; − saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét; − írásbeli munkáját segítséggel, vagy önállóan ellenőrzi és javítja
Fogalmak: hang, betű, betűelem, hosszú hang, rövid hang, kisbetű, nagybetű, vonalrendszer, írásjel, ékezet, magánhangzó, mássalhangzó, szótag, szó, mondat; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, közötte, mellette stb.	

Témakör: A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó	13óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második osztály vége.

Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	Tanulási eredmények
- A hallás fejlesztése - Vizuális memória fejlesztése	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően:

- Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz) - Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése - Helyesírási készség fejlesztése - Egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzók írása a szavakban - Gyakran használt rövid (2-3 szótagból álló) szavak helyes leírása segítséggel; - Aktív szókincs fejlesztése - Szótagolás, elválasztás - 2-3 szóból álló gyakori előfordulású mondat leírása	- Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Saját tempójában elsajátítsa az anyanyelvi írás jelrendszerét. - Egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan írjon, és törekedjék a rendezett írásképre. - Törekedjék a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására. - A hallás szájról olvasás és olvasás alapján megfigyelt jól begyakorolt szavakat, szószerkezeteket, mondatokat képességeinek megfelelően segítséggel vagy önállóan leírja. - Feladatvégzés során társaival együtt működjék. - Írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrizze, javítsa. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - megfigyeli, és tapasztalati úton segítséggel megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat; - segítséggel különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között
Fogalmak: hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű (háromjegyű) mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, „j” hang kétféle jelölése	

Témakör: A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg	**2 óra**
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második osztály vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- Ösztönös nyelvtudás formálása - Nyelvi tudatosság fejlesztése	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően:

- Önellenőrzés, hibajavítás képessége - Hibajavítás szövegminta alapján - Helyesírási készség alapozása, differenciált fejlesztése - Mondatkezdő nagybetű, mondatzáró írásjelek - A kijelentő és kérdő mondatok - Megfigyelt és gyakran használt szavakban a „j” hang helyes jelölése	- Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Saját tempójában elsajátítsa az anyanyelvi írás jelrendszerét. - Egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan írjon, és törekedjék a rendezett írásképre. - Törekedjék a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására. - A hallás, szájról olvasás, olvasás alapján gyakran előforduló megfigyelt szavakat, szószerkezeteket, mondatokat képességeinek megfelelően segítséggel, önállóan leírja. - Feladatvégzés során társaival együtt működjék. - Írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrizze, javítsa. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - megfigyeli, és tapasztalati úton segítséggel megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat; - különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között; - a hangjelölés megismert szabályait segítséggel helyesen alkalmazza a tanult szavakban
Fogalmak: betű, hang, szó, szókapcsolat, mondat, szöveg, j-ly, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű	

Témakör: Kisbetű - nagybetű	**4 óra**
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- Szókincsfejlesztés, szókincs-aktivizálás - Helyesírási készség fejlesztése funkcionális	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően:

másolással, tollbamondással - Hibajavítás és önellenőrzési képesség fejlesztése - Szavak csoportosítása és válogatása jelentésük alapján - Élőlény, tárgy neve - Több hasonló élőlény, tárgy neve és helyesírása - Saját nevek helyesírása (egyszerű személynevek, állatnevek, helynevek) - Mondatkezdő nagybetű	- Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Ismeri a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat segítséggel betűrendbe sorol. A megismert szabályok alkalmazására törekszik digitális felületen való kereséskor is; - Felismeri, jelentésük alapján csoportosítja, és segítséggel helyesen leírja a gyakran előforduló élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét. - A mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a beszélő szándékának megfelelő mondatvégi írásjeleket a kijelentő és kérdő mondatoknál. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - a több gyakran előforduló hasonló élőlény, tárgy nevét kis kezdőbetűvel írja; - a személynevek, állatnevek és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket nagy kezdőbetűvel írja le
Fogalmak: kisbetűs és nagybetűs ábécé, élőlények neve, tárgyak neve, több hasonló név, saját név, önellenőrzés, hibajavítás, személynév, állatnév, helynév	

Témakör: A magyar ábécé – a betűrend	**2 óra**
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- Hang- és betűanalízis, analizáló képesség fejlesztése - A hallás fejlesztése - Vizuális memória fejlesztése - Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz) - Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét. - Egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre. - Törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására.

- Helyesírási készség fejlesztése - Aktív szókincs fejlesztése - A nyomtatott és írott magyar ábécé kis- és nagybetűi - A betűrend, a különböző betűvel kezdődő szavak betűrendbe sorolása **JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:** - Könyvtárlátogatás	- A hallás, szájról olvasás, olvasás alapján megfigyelt szavakat, szószerkezeteket, egyszerű mondatokat képességeinek megfelelően minta alapján, segítséggel, önállóan leírja. - Ismer és használ nyomtatott és digitális forrásokat az ismeretei bővítéséhez, rendszerezéséhez. - Ismeri és használja a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol, szükség esetén segítséggel. Törekszik az erre vonatkozó szabályok alkalmazzására digitális felületen való kereséskor is. - Feladatvégzés során társaival együttműködik. - Írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - különböző betűkkel kezdődő szavakat segítséggel betűrendbe sorol; - segítséggel használ életkorának megfelelő szótárakat; - megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat; - különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között, és írásban jelöli ezeket a tanult szavakban
Fogalmak: hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, ábécé, betűrend, szótár, „j” hang kétféle jelölése	

Témakör: Hangok időtartamának jelentés-megkülönböztető szerepe	**8 óra**
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- Fonémahallás fejlesztése	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően:

- Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetése) - Szókincsfejlesztés - Artikuláció fejlesztése - Beszédfejlesztés - Helyesírási készség fejlesztése - Jellegzetes, csak magánhangzók vagy mássalhangzók időtartamában eltérő szavak helyesírása	- Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét; - Egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; - Törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására; - Írásbeli munkáját önállóan vagy segítséggel ellenőrzi, javítja. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - megfigyeli és tapasztalati úton segítséggel megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat; - a hangjelölés megismert szabályait törekszik helyesen alkalmazni a tanult szavakban
Fogalmak: mondat, szó, rövid/hosszú magánhangzó/mássalhangzó, jelentés, időtartam	

A fenti témakörökben meghatározott tevékenységek, fejlesztési feladatok és ismeretek feldolgozása a speciális óratípusok keretében tematikusan történik. Az első osztályban ajánlott témakörök és tartalmak a következők:

Témakörök	Tartalmak
Közösségek: A család	A tanuló személyi adatai: teljes név, születési idő (év, hó, nap), szülők neve, teljes lakcím. A szűk család: szülők, testvér egyszerű jellemzése (kor, külső leírás), foglalkozások egyszerűsített formában. Szülő-gyerek, nagyszülő-unoka kapcsolatok. A főbb házimunkák: takarítás, főzés, terítés, mosogatás. Munkamegosztás a családban: a gyerekek által is elvégezhető házimunkák. A gyermek és otthona: a ház és közvetlen környezete (utca, kert). Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: tablókészítés a családról; rajzos napi-rend készítése; rajzolás, színezés (pl. a gyermek otthona)
Közösségek: Az iskola	A tanuló és osztálytársa. Néhány tulajdonság viszonyítása (külső és belső tulajdonság). Társastevékenységek. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: rajzolás; nyírás; rendezés
Tanulás	Tanulási tevékenységek és a hozzájuk kapcsolódó tanszerek. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek; formázás; rendezés
Szabadidő	Játékeszközök és a velük való tevékenységek. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: rajzolás; applikáció
Az emberi test és lélek	Az emberi test részei. Leírásuk külső jegyek alapján. Elemi egészségmegőrző szokások

	Helyes testtartás. Alapvető higiéniás szokások, kiemelten járványos időszakokban Egészséges táplálkozás néhány ismérve (Pl. zöldség-, gyümölcs fogyasztása). A tanuló testi, lelki szükségleteinek kifejezése. Öröm, bánat, szomorúság, betegség, sérülés. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: applikáció; karton szabása, szerelése (pl. emberi alak)
Közlekedés	Az utca megfigyelése. Az utca részei. Járművek az utcán. A járművek csoportosítása rendeltetésük szerint. Jelzőlámpák az iskola környékén. Gyalogos közlekedés. Jelzőlámpás átkelés. Átkelés zebrán jelzőlámpa nélkül. Baleseti források és ezek elkerülése a közlekedésben. Az iskola megközelítése otthonról -különböző járműveken való utazási lehetőségek. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: applikáció; munka vegyes anyagokkal
Társas kapcsolatok, élethelyzetek	Köznapi helyzetek otthon: Ébresztés. Válogatás (pl. étkezéskor). Engedélykérés. Ünnepek a családban. Köznapi helyzetek az iskolában: Segítségnyújtás társaknak. Udvarias/udvariatlan viselkedés. A napos tevékenységei. Kapcsolatteremtés: Bemutatkozás, kérdés - válasz alapon (név, kor, lakcím) Ismerkedés (Hogy hívnak? Hány éves vagy? Hol laksz?) Köszönési formák napszakokhoz kapcsolódóan (Jó reggelt kívánok! Jó estét kívánok!)
Intézmények: Az iskola	A tanterem helye az iskolaépületben, berendezése. Az iskola és a diákotthon főbb helyiségei. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: applikáció; építés építőelemekből
A munka világa	Szülők foglalkozása. Foglalkozások az iskolában. Foglalkozások az iskola környékén (üzletekben, közlekedésben). Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: nyírás, ragasztás, képgyűjtés
Az élettelen természet és változásai	Az időjárás: Az időjárás elemeinek nevei. A jelenségek folyamatos megfigyelése, megnevezése. Az idő egységei: Napszakok, évszakok nevei

	A hét és napjai. A hónapok. Az év. Tárgyak és tulajdonságaik: A közvetlen környezet tulajdonságainak csoportosítása a megfigyelhető tulajdonságok szerint (nagyság, szín, alak, felület, illat, íz) Tárgyak anyaga, anyagfajták (fém, fa, papír, textil, bőr, üveg, porcelán) felismerése, megnevezése tárgyakon Csoportosítások Halmazállapotok: Vizsgálódás szilárd tárgyakon, csoportosítások tapasztalati úton Folyadékok csoportosítása (hasznos, káros) Kísérletek a levegővel A víz halmazállapot változásainak megfigyelése Kapcsolódó manipulatív tevékenységek:rajzolás, színezés; hőmérsékletmérések
Az élő természet és változásai	Az élő és az élettelen természet összehasonlítása (életjelenségeket mutat, nem mutat) Fás szárú növények részei: gyökér, törzs, korona. A lágyszárú növények részei: gyökér, szár, levél, virág, termés. A közvetlen környezet növényein a felsoroltak megfigyelése, csoportosítása. A növények az évszakoktól függő változásai Közvetlen megfigyelések: téli, őszi, tavaszi séta Állatok megfigyelése: Csoportosítások testük külseje alapján: kültakarók, szín, alak, nagyság, jellemző mozgás A család állatai, táplálékuk, tulajdonságaik, a tanuló velük kapcsolatos tevékenységei Néhány ismert emlősállat és madár testének felépítése, összefüggések a testfelépítés, a környezet, az életmód között Az állatok életének változásai az évszaktól függően Költöző madarak Téli álmot alvók Élelemszerzési lehetőségek Madár-és állatvédelem télen Az emberek alkalmazkodása az évszakok változásaihoz Öltözködés Szabadidős tevékenységek (úszás, szánkózás) Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: applikáció, papírhajtogatás, vizsgálódás nagyítóval)
Tájékozódási alapismeretek	A tájékozódás gyakorlati alapozása: Téri irányok a tanuló közvetlen környezetében Tájékozódás az osztály ill. a tanuló lakásának alaprajzán

	Térkép nézegetése (az iskola városa, a lakóhely) Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: babaszoba alaprajza körülrajzolással; orientációs gyakorlatok bababútorokkal alaprajzon
Lakóhely, ország	A tanuló otthona: Az utca, a ház, a kert, az udvar, a ház közvetlen környéke Országismeret: Néhány település a saját lakóhelyen és az iskola városán kívül (osztálytársak lakóhelye, kirándulások helyszínei, fényképek) Nemzeti jelképeink: A nemzeti zászló, az ország címere A nemzeti ünnepek alkalmával a külsőségek megfigyelése (zászló, koszorúzás, ünnepi viselet) Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: rajzolás, színezés (pl. a tanuló otthona); fonal-, textilmunka (pl. kokárda készítése); munka vegyes anyagokkal(pl. zászló készítése); mozaik (pl. zászló készítése)
Gazdálkodás	A pénz: Ismerkedés a különböző pénzegységekkel Néhány élelmiszer, tanszer, ruházati cikk, stb. ára Takarékosság: Felszerelés, ruházat (azok megóvása) Ennivaló ((ne dobja el) Víz, energia Kapcsolódó manipulatív tevékenységek:rajzolás, színezés; lenyomat (pénzérmék)

<u>Ajánlott szókincs, kifejezések, nyelvalakok</u>

Összehasonlítások (fokozott melléknevek használatával) Pl. Zoli magas. Gábor magasabb. Peti a legmagasabb.

Térbeli viszonyok
Irányok: alá -fölé, mellé, elé -mögé
Helyragok-ból, -ből, -ról, -ről, -tól, -től, -hoz-, hez, -höz, -nál, -nél

Személyes névmások
mi, ti, ők

Birtokos névmások
mienk, tietek, övék

Mondatbővítés
Tőmondatok bővítése a tanult kérdőszavakkal.

Véleménynyilvánítás
Nekem tetszik eza _____. Nekem nem tetszik ez a ____

Társalgások, szövegalkotások kifejezései
CsaládXY vagyokXY-nak hívnak_____. _____ _____-án születtem
a testvérem neve ____ ___
a testvéremet ____ ____nek hívják
a ____m _____ éves
_____n (hárman, négyen) lakunkotthon
velünk lakik _____ is
van /nincs testvérem
a szeme ____a haja _____
magasabb/alacsonyabb (kövérebb/soványabb), mint én
_____ban dolgozik (irodában, gyárban)_____ba jár (bölcsődébe, óvodába, iskolába)

kiveszi a _____ből a _____t
letörli a _____t
kirázza a _____t
felmossa a _____t
mindig anya _____ (főz, mos)
sokszor /néha _____ takarít
tudok már _____ni

az iskolában ____ ül mellettem
_____val szoktam _____ni
Szeretem /nem szeretem _____t

_____val írok (rajzolok, festek, vágok)

szeretek ____val játszani (játékeszköz megnevezése)
a játszótéren lehet _____ni
a szobában _____val lehet játszani

már _____ óra van
álmos vagyok
kérek /nem kérek _____t (ételek megnevezése)

ha a _____, szabad átmenni az úttesten
előbb _____ra, azután _____ra néz
felszállok a _____ra
leszállok a _____ról
először _____val, azután _____ val utazom
gyalog megyek_____
elkísér az iskolába
Sokáig /nem sokáig utazom
az úttesten nem szabad _____ni
ha nem figyel, _____
segít _____nak
felveszi a _____t

figyel _____ra
kiosztja /összeszedi a _____t
megöntözi a _____t
letörli a _____t
meglöki X-et
elveszi a _____t
nem adja oda a _____t
nem figyel _____ra

a mi tantermünk a _____n van
mellettünk tanul a _____
osztályszemben van a _____
a tanteremben _____ra van a _____
a sarkokban van a _____

a _____ színe _____
a _____ íze
_____ból van
ez is _____ból van, de ____

otthon van /nincs állatunk
a _____ a _____ban (szobában, istállóban, ólban) alszik
_____t eszik
a mi _____nk neve _____
én szoktam a _____nak _____t adni
télen (nyáron, ősszel, tavasszal) _____t veszek fel
téli álmot alszik a _____
télen a _____ba bújik a _____ (sün, bogarak)
a növény magjából _____ lesz
az állatoknak kicsinyeik vannak
az embernek gyereke születik
télen (nyáron, ősszel, tavasszal) lehet _____ni

Jobbra /balra van a _____
előttem (mögöttem, mellettem) van a _____
mellett (alatt, fölött) van a _____
az emeleten van a _____
a földszinten van a _____

mellettünk lakik _____
a házunk _____ (emeletes, földszintes, régi, új)
a szomszéd ház _____a ház előtt/mögött _____ van (virágoskert, zöldséges kert)
_____n lakom
X _____n lakik

a _____ forint
____tól kaptam _____ forintot
szeretnék _____t venni
vigyázok a _____ra
nem töröm/nem dobom/nem szakítom el a ____tel

zárom a vízcsapot
lekapcsolom a villanyt

2. osztály

Témakör: Beszéd és kommunikáció	120 óra
A témakör sajátossága a készségfejlesztés. A javasolt óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- A hallókészülék mindennapos és helyes használatának kialakítása. A hallásfejlesztés, különös tekintettel a beszédhallás fejlesztésére, átszövi a tanórákat és a tanórán kívüli tevékenységeket is. - A helyes beszédlégzés. A tanuló adottságainak (hallás-maradvány, nyelvi, kognitív és egyéb képességek, táruló zavarok) figyelembevételével a hangok tiszta artikulációja, az időtartam és a hangkapcsolatok helyes kiejtése, valamint a ritmusérzék fejlesztése. - Hangok, szótagok analízise, szintézise. - A mindennapi érintkezés nyelvi fordulatainak használata, aktív szókincs bővítése spontán és kötött társalgásokban. A szókincs pontosítása szövegkörnyezetben történő értelmezéssel és képek fogalmi megfeleltetésével. - A beszédértés és a beszédhasználat fejlesztése. - Szavak, szószerkezetek rövid mondatok visszamondása tanári minta alapján, ezek összekapcsolása szükség esetén tanári segítséggel. - Párbeszéd előkészítése manipulatív tevékenység során, manipulációval kísért verbális játékoknál.	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál. - Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését.

- Páros és csoportos beszélgetés kezdeményezése, rögzítése tanári segítséggel. - Felső fogalmak alá csoportosítás (képek, tárgyak). Szituációs játékokban a felnőttek és a kortársak udvarias megszólítása és a szituációnak megfelelő nyelvhasználat alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, kérés, kérdezés, köszönetnyilvánítás. - Beszámoló saját életének eseményeiről rajzos napló alapján. - Részvétel közösségi tevékenységekben. - Nem verbális jelzések tartalmának felismerése, használata beszéd közben. - Önismereti gyakorlatok, szerepjátékok. Saját és mások érzelmeinek felismerése, képi, verbális megfogalmazása segítséggel. - Érzékelő-, utánzó-és memóriafejlesztő játékok. - A beszéd, a mozgás összekapcsolása játékhelyzetekben. - A társalgások témakörei a 2. osztály témaköreit követően találhatóak.	- A megismert szavakat, kifejezéseket nyelvi fejlettségi szintjén alkalmazza. - Részt vesz kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, beszélgetésben, vitában, és alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat. - Használja a kapcsolatfelvételi formákat: köszönés, kérés, megszólítás, kérdezés. - Élményeiről segítséggel vagy önállóan beszámol. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - beszédlégzése és artikulációja adottságaihoz mérten megfelelő; - a hangokból, szótagokból mintaadás után szavakat épít; - részt vesz ismert szövegek (mondókák, kiszámolók, versek, mesék) felidézésében, mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében; - bekapcsolódik párbeszédek, dramatikus helyzetgyakorlatok, szituációs játékok megalkotásába

Fogalmak:
helyesejtés, beszédlégzés, artikuláció, időtartam, hangerő, beszédtempó, ritmus, testtartás, mimika, párbeszéd, szituáció, drámajáték bemutatás, köszönés, megszólítás, kérés, köszönetnyilvánítás.

Témakör: Népmesék, műmesék, rövid történetek	**36 óra**
A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
Tanulóink nyelvi szintje, kognitív fejlettsége, érzelmi és motivációs sajátosságai indokolttá teszik a körültekintő, személyre, illetve csoportra szabott mese, történet választást. Ezért saját élményből, képtörténetekből, a mesék jelnyelvi adaptációjából építjük a történetek megértéséhez szükséges, illetve a nyelvi képességeket. - Monologikus közlések, egyszerű párbeszédek, mesék, rövid történetek, olvasmányok feldolgozása a tanár irányításával. - Hiányos mondatok kiegészítése képi szemlélet alapján / megadott szószerkezetből választással. - Rövid, a mindennapi életből vett mesék, történetek olvasása, értelmezése - Kapcsolatok keresése az olvasott szöveg és a tanulók élményei, tapasztalatai között. - Illusztráció készítése. Az olvasott szöveg megértésének bizonyítása feladatmegoldással. - Értelmezés rajzzal-cselekvéssel-képpel való egyeztetéssel-képek és mondatok sorba rendezésével.	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Részt vesz az adott közösség nyelvi szintjéhez adaptált, a közösség kultúrájának megfelelő rövid mese, történet közös feldolgozásában, és nyitott annak befogadására. - Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus

- Feltett kérdésekre válaszadás feleletválasztás szintjén. - Mesék, jelenetek dramatizálása - Cím és a tartalom kapcsolatának felismerése - A szereplők cselekedeteinek megítélése, tulajdonságaik megfigyelése - Érzelmi nevelés - Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés - Szótagoló olvasás - Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig - Olvasástechnika fejlesztése - Szövegértő olvasás fejlesztése - Események helyszíne, ideje, sorrendje - Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, következtetések levonása - Olvasási stratégiák: jóslás, keresés - A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi - Önállóan, képek vagy tanári segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően a lényeges elemek kiemelése, rövid összefoglalása a használt kommunikációs csatornán - A népmesék jellemző jegyeinek megfigyelése: meseszámok, kezdő és záró fordulatok, szóismétlések, szereplőtípusok a feldolgozott népmesék alapján **JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:** - Jelnyelvi akadálymentesítéssel bábszínház, színházlátogatás.	tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését. - A megismert szavakat, kifejezéseket igyekszik alkalmazni különböző nyelvi szinteken. - Részt vesz különböző megjelenésű szövegek olvasásában és feldolgozásában. - Képességeinek megfelelő szavakat, mondatokat hangos olvasás útján megért. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - megismer néhány mesét/népmesét és rövid történetet - részt vesz mesék, történetek közös olvasásában, feldolgozásában; - a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot; - részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében

	- közös olvasás, szövegfeldolgozás során megismer néhány mesét, rövid történetet

Fogalmak:

szótag, szó, mondat, szöveg, mese, népmese, műmese, cím, szerző, szereplő, helyszín, időrend, tartalom, állandósult szókapcsolat, kezdő és záró fordulat, meseszám

Törzsanyag:

Az SNI irányelvek által biztosítottan a törzsanyag esetében élünk a tartalmak kijelölésekor a módosítás, az elhagyás az egyszerűsítés, és az új területek bevonásának lehetőségeivel.

Ajánlott mesék, történetek:

Az alábbi mesecím-gyűjteményből az adott osztályban tanító pedagógus a tanév tervezésekor a tanulócsoport összetételét és képességeit figyelembe véve választ és építi be a tanmenetébe a témakörökhöz kapcsolódóan.

Mesék:

Bálint Ágnes: Mazsola – történetek adaptációi, Zdenek Miler: Kisvakond történetei (témakörhöz kapcsolódóan); Gyárfás Endre: Lekvárfőzés (adaptáció), Bartos Erika: Bogyó és Babóca történetei (témakörhöz kapcsolódóan); Bartos Erika: Anna, Peti és Gergő történetei (témakörhöz kapcsolódóan); Vlagyimir Szutyejev: Vidám mesék (témakörhöz kapcsolódóan); Jászberényi Andrásné – Dr. Mátrainé Goda Katalin: Meseolvasó 2.oszt.; Gyurina Éva, Peti Zsuzsanna: Anyanyelvecske 3. (Mesélgető 1. osztály számára)…stb tankönyv történetei

Saját élményen alapuló, rövid képtörténetek; SCHUBI képtörténetek (témakörhöz kapcsolódóan)

Témakör: Versek, népköltészeti alkotások	**23 óra**
A témakör sajátossága, hogy értékrendszerre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A témakör tanulói tevékenységeinek egy része kapcsolódik a „Beszéd és kommunikáció” témakör tevékenységeihez. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**

Jól ritmizálható, az évkörhöz, a témakörhöz és a tanulók nyelvi szintjéhez igazodó mondókák tanulása, gyakorlása, előadása. - Érzelmi fejlesztés - Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés - Ritmusérzék fejlesztése - Olvasástechnika fejlesztése - Szótagoló olvasás - Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig - Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés - Verbális memória fejlesztése - Népköltészeti alkotások, mondókák, népdalok, sorolók, kiszámolók stb. - Belső képalkotás - Ritmusélmény - Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával - Egyéni olvasat megteremtése - A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi - Magánhangzók, mássalhangzók - A vers formai jellemzői: ritmus, rím, refrén felismerése tanári segítséggel **JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:** - Jelnyelvi akadálymentesítéssel bábszínház, színházlátogatás.	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését. - A megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken; - Ismer és megért rövidebb mondókákat, verseket. - Részt vesz az adott közösség érdeklődésének, nyelvi szintjének megfelelő mondókák közös feldolgozásában, gyakorlásában, és nyitott annak befogadására.

	- Érzékeli és átéli a mondóka ritmusát és hangulatát. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - részt vesz mondókák, vers részletek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában; - megtapasztalja a versmondás örömét és élményét; - a versek hangulatát kifejezi a tanuló által választott kommunikációs csatornán - segítséggel vagy önállóan előad mondókákat ritmuskísérettel; - a tanító vagy társai segítségével, együttműködésével verssorokat, versrészleteket memorizál; - segítséggel, majd önállóan szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható mondókát, versrészletet - megismer életkorának megfelelő verseket a magyar irodalomból
Fogalmak:	

vers, verses mese, mondóka, kiszámoló, soroló, népdal, verssor, versszak, rím, ritmus, refrén, költő, cím, népköltészet, műköltészet
Törzsanyag: Az SNI irányelvek által biztosítottan a törzsanyag esetében élünk a tartalmak kijelölésekor a módosítás, az elhagyás az egyszerűsítés, és az új területek bevonásának lehetőségeivel. **Ajánlott versek és mondókák:** Az alábbi gyűjteményből az adott osztályban tanító pedagógus a tanév tervezésekor a tanulócsoport összetételét és képességeit figyelembe véve választ és építi be a tanmenetébe a témakörökhöz kapcsolódóan. Ünnepkörökhöz kapcsolódó mondókák, versek, népdal részletek: Weöres Sándor: Az iskolán végig megyek én, Kis versek a szélről, Nagy a hó, Kocsi és vonat, Ereszkedik le a felhő (népdal), Takács Gyula: Kopog a dió, Gazdag Erzsi: Itt a farsang, Szabó Lőrinc: Jön a tavasz! Csanádi Imre: Édesanyám szeret engem,

Témakör: Helyem a közösségben – család, iskola	**14 óra**
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Itt kerül sor a társadalmi értékek (család, iskola) tudatosítására. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A feldolgozása a „Beszéd és kommunikáció” témakörhöz kapcsolódik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második évfolyam vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- Érzelmi fejlesztés - Beszédkészség fejlesztése - Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés - Verbális memória fejlesztése - Időben való tájékozódás fejlesztése - Olvasástechnika fejlesztése - Szótagoló olvasás - Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig - Szövegértő olvasás fejlesztése - Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az

- Empatikus képesség fejlesztése - A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi - Olvasási stratégiák: jóslás, keresés - Szépirodalmi és ismeretközlő szövegek **JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:** - Részvétel családi napon, iskolai rendezvényeken, projektekben, ÖKO-programokon	élethelyzethez igazodva kommunikál. - Ismeri az olvasás jelrendszerét - Törekszik az általa ismeretlen szavak, kifejezések felismerésére, a jelentésének értelmezésére (szómagyarázatok, rajzok, digitális források alapján) - Segítséggel képes a családjából származó élményeit a számára elérhető kommunikációs formában megfogalmazni. - Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képes, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését. - A megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken. - Segítséggel azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását. - Részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő mese, történet közös olvasásában, és nyitott annak befogadására.

	- Igyekszik különbséget tenni a mesés és valószerű történetek között - Képességeinek megfelelő szöveget hangos olvasás útján segítséggel megért. - Tanári segítségadás alapján képes a szöveg terjedelmétől függően a lényeges elemek kiemelésére és összefoglalására - Alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat. - Meghallgatja társai véleményét, együttműködik velük; - Részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban, és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat; - Önállóan vagy segítséggel felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - rövid meséket közösen olvas, segítséggel megért, feldolgoz;

	- megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét; - mozgósítja az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat; - megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet; - segítséggel felismeri, a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását; - a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről egyszerű kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot - képességeihez mérten bekapcsolódik dramatikus szituációs játékok megalkotásába; - könyvet kölcsönöz a könyvtárból, élményeit az általa választott módon megosztja társaival - részt vesz konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban; - megéli és az általa választott formában megjeleníti a kisebb közösséghez (család, osztály) tartozás élményét

Fogalmak:
iskola, osztály, közösség, könyvtár, tanítási idő, szünet, vakáció, házi feladat, család, családtag, rokon, testvér, nagyszülő, dédszülő, unoka, dédunoka, unokatestvér, otthon, barát, társ, összetartozás, felelősség, hűség, becsületesség, igazságosság, munka, házimunka, történet, mese, vers, bekezdés, párbeszéd, cím, szerző, helyszín, szereplők és tulajdonságaik, probléma és megoldás

Témakör: Évszakok, ünnepkörök, hagyományok	**21 óra**
A témakör sajátossága, az ünnepkörök megismerésére, az évszakok ritmikusságának tapasztalására és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A feldolgozása a „Beszéd és kommunikáció” témakörhöz kapcsolódik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második osztály vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
− Érzelmi fejlesztés − Szótagoló olvasás − Az olvasástechnika fejlesztése − Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése − Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés − Verbális memória fejlesztése − Nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi − Nemzeti ünnepeink, családi ünnepeink − Magyar hagyományok tisztelete − Az évszakok és ünnepek, jeles napok, népszokások (betlehemezés, március 15., húsvéti locsolkodás) jellemzői, körforgásuk) − keresztény/keresztyén ünnepkör: karácsony, húsvét, pünkösd − nemzeti ünnepekhez kapcsolódó költeményrészletek megismerése, ismeretek szerzése jeles történelmi személyekről a tanuló által használt kommunikációs csatornán keresztül − Lakóhely hagyományainak megismerése	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Ismeri az olvasás jelrendszerét - Törekszik az általa ismeretlen szavak, kifejezések felismerésére, a jelentésének értelmezésére (szómagyarázatok, rajzok, digitális források alapján)

− Szólások, közmondások, találós kérdések, kiszámolók, mondókák **JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:** - Részvétel hagyományokhoz, ünnepkörökhöz kapcsolódó programokon - Települési helytörténeti gyűjtemény meglátogatása - Ünnepekhez kapcsolódó emlékhelyek meglátogatása	- Életkorának és képességeinek megfelelő szöveget hangos olvasás útján segítséggel megért; - Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését. - A megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken. - Megismer az évszakokhoz, jeles napokhoz, ünnepekhez, hagyományokhoz kapcsolódó szövegeket, szokásokat, népi gyermekjátékokat. - A nemzeti ünnepekhez kapcsolódó, már megismert költeményrészleteket tanári segítséggel azonosítja - Megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét; - Részt vesz gyerekeknek szóló kiállítások megismerésében, alkotásaival hozzájárul létrehozásukhoz; - Élményeket és tapasztalatokat szerez saját lakóhelyének és

	közösségének kulturális értékeiről. - Feladatok megoldása során társaival együttműködik. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a számára elérhető kommunikációs csatornán a szöveg hatására benne kialakult képet
Fogalmak: keresztény/keresztyén ünnepkörhöz kapcsolódó jelképek (betlehemi csillag, bárány), családi ünnep, nemzeti ünnep, népszokás, népi hagyomány, jeles napok, népi gyermekjáték, hazaszeretet, magyarságtudat, közösség, szólás, közmondás, évszak, körforgás	

Témakör: Állatok, növények, emberek	**20 óra**
A témakör sajátossága, hogy az élő és az élettelen világhoz való emberi viszonyulási rendszerre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A feldolgozása a „Beszéd és kommunikáció” témakörhöz kapcsolódik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második osztály vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- Olvasástechnika fejlesztése - Szövegértés fejlesztése - Olvasási stratégiák: cím és/vagy kép alapján következtetés a szöveg témájára - Beszédfejlesztés - Érzelmi fejlesztés	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően:

- Kedvenc állat vagy növény néhány mondatos bemutatása - Beszámoló a természeti környezetben végzett megfigyelésről (tanári segítséggel) - Környezet iránti felelősségtudat alakítása, fejlesztése - Állatok csoportosítása különféle szempontok szerint (élőhely, táplálék) - Lényegkiemelés képessége - Szövegben való tájékozódás fejlesztése - Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel - Egyszerű grafikus szervezők megismerése - Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés - Belső képalkotás - Válogató olvasás - Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával - Tanulás tanulása **JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:** - Településen, település közelében található állat-, növény-, botanikus kert meglátogatása - Részvétel természetvédelmi projektben	- Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését. - A megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken. - Egyszerű, játékos formában megismerkedik a szövegek különböző modalitásával. - Tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól. - Gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit. - Ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát. - különböző célú, rövidebb, tájékoztató , ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen tanári segítséggel

	- felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést - ismeri az olvasás jelrendszerét **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - a feladatvégzéshez szükséges személyes élményeit, előzetes tudását felidézi; - képzeletét a megértés érdekében mozgósítja; - érti az írott utasításokat, közléseket, kérdéseket, azokra adekvát módon reflektál
Fogalmak: ismeretközlő szöveg, adat, információ, időrend, cím, illusztráció	

Témakör: A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó	**13 óra**
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második osztály vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- A hallás fejlesztése - Vizuális memória fejlesztése - Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz) - Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése - Helyesírási készség fejlesztése - Egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzók írása a szavakban	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel,

- Gyakran használt rövid (2-3 szótagból álló) szavak helyes leírása segítséggel; - Aktív szókincs fejlesztése - Szótagolás, elválasztás - legalább 10-10 (összesen 20)gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó(egy vagy kéttagú szavak) helyes leírása - 4-5 szóból álló gyakori előfordulású mondat leírása	szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Saját tempójában elsajátítsa az anyanyelvi írás jelrendszerét. - Egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan írjon, és törekedjék a rendezett írásképre. - Törekedjék a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására. - A hallás szájról olvasás és olvasás alapján megfigyelt jól begyakorolt szavakat, szószerkezeteket, mondatokat képességeinek megfelelően segítséggel vagy önállóan leírja. - a kommunikációs helyzetnek megfelelően kommunikáljon az általa használt kommunikációs csatornán - Feladatvégzés során társaival együtt működjék. - Írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrizze, javítsa. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

	- megfigyeli, és tapasztalati úton segítséggel megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat; - segítséggel különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között - törekedjen alkalmazni a tanult nyelvtani szabályokat
Fogalmak: hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű (háromjegyű) mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, „j” hang kétféle jelölése	

Témakör: A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg	**23 óra**
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második osztály vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- Ösztönös nyelvtudás formálása - Nyelvi tudatosság fejlesztése - Önellenőrzés, hibajavítás képessége - Hibajavítás szövegminta alapján - Helyesírási készség alapozása, differenciált fejlesztése - Mondatkezdő nagybetű, mondatzáró írásjelek - A kijelentő és kérdő mondatok - Megfigyelt és gyakran használt szavakban a „j” hang helyes jelölése	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az

	élethelyzethez igazodva kommunikál. - Saját tempójában elsajátítsa az anyanyelvi írás jelrendszerét. - Egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan írjon, és törekedjék a rendezett írásképre. - Törekedjék a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására. - A hallás, szájról olvasás, olvasás alapján gyakran előforduló megfigyelt szavakat, szószerkezeteket, mondatokat képességeinek megfelelően segítséggel / önállóan leírja. - Törekedjen a meglévő szókincsének aktivizálására - megadott szempontok alapján szóban mondatokat, és 2-3 mondatos egyszerű szöveget alkot. - Feladatvégzés során társaival együtt működjék. - Írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrizze, javítsa. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

	- megfigyeli, és tapasztalati úton segítséggel megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat; - különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között; - a hangjelölés megismert szabályait segítséggel helyesen alkalmazza a tanult szavakban - a kejtéssel megegyező rövid szavak leírásában törekszik a helyesírás szabályait követni - a kiejtéstől eltérő ismert szavakat tanári segítséggel leírja - szavakat, szószerkezeteket, 2-3 szavas mondatokat leír szájról olvasás alapján
Fogalmak: betű, hang, szó, szókapcsolat, mondat, szöveg, j-ly, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű	

Témakör: Kisbetű - nagybetű	**14 óra**
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- Szókincsfejlesztés, szókincs-aktivizálás - Helyesírási készség fejlesztése funkcionális másolással, tollbamondással - Hibajavítás és önellenőrzési képesség fejlesztése	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően:

- Szavak csoportosítása és válogatása jelentésük alapján - Élőlény, tárgy neve - Több hasonló élőlény, tárgy neve és helyesírása - Saját nevek helyesírása (egyszerű személynevek, állatnevek, helynevek) - Mondatkezdő nagybetű	- Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Ismeri a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat segítséggel betűrendbe sorol. A megismert szabályok alkalmazására törekszik digitális felületen való kereséskor is; - Felismeri, jelentésük alapján csoportosítja, és segítséggel helyesen leírja a gyakran előforduló élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét. - A mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a beszélő szándékának megfelelő mondatvégi írásjeleket a kijelentő és kérdő mondatoknál. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

	- a több gyakran előforduló hasonló élőlény, tárgy nevét kis kezdőbetűvel írja; - a személynevek, állatnevek és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket nagy kezdőbetűvel írja le
Fogalmak: kisbetűs és nagybetűs ábécé, élőlények neve, tárgyak neve, több hasonló név, saját név, önellenőrzés, hibajavítás, személynév, állatnév, helynév	

Témakör: A magyar ábécé – a betűrend	**16 óra**
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- Hang- és betűanalízis, analizáló képesség fejlesztése - A hallás fejlesztése - Vizuális memória fejlesztése - Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz) - Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése - Helyesírási készség fejlesztése - Aktív szókincs fejlesztése - A nyomtatott és írott magyar ábécé kis- és nagybetűi - A betűrend, a különböző betűvel kezdődő szavak betűrendbe sorolása **JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:** - Könyvtárlátogatás	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét. - Egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a

	rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre. - Törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására. - A hallás, szájról olvasás, olvasás alapján megfigyelt szavakat, szószerkezeteket, egyszerű mondatokat képességeinek megfelelően minta alapján, segítséggel / önállóan leírja. - Ismer és használ nyomtatott és digitális forrásokat az ismeretei bővítéséhez, rendszerezéséhez. - Ismeri és használja a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol, szükség esetén segítséggel. Törekszik az erre vonatkozó szabályok alkalmazására digitális felületen való kereséskor is. - Feladatvégzés során társaival együttműködik. - Írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja. - a kommunikációs helyzetnek megfelelően kommunikáljon az általa használt kommunikációs csatornán

	A témakör tanulása eredményeként a tanuló: - különböző betűkkel kezdődő szavakat segítséggel betűrendbe sorol; - segítséggel használ életkorának megfelelő szótárakat; - megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat; - különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között, és írásban jelöli ezeket a tanult szavakban
Fogalmak: hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, ábécé, betűrend, szótár, „j” hang kétféle jelölése	

Témakör: Hangok időtartamának jelentés-megkülönböztető szerepe	**24 óra**
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- Fonémahallás fejlesztése - Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetése) - Szókincsfejlesztés - Artikuláció fejlesztése	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően:

- Beszédfejlesztés - Helyesírási készség fejlesztése - Jellegzetes, csak magánhangzók vagy mássalhangzók időtartamában eltérő szavak helyesírása	- Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét; - Egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; - Törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására; - Írásbeli munkáját önállóan vagy segítséggel ellenőrzi, javítja. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - megfigyeli és tapasztalati úton segítséggel megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat; - a hangjelölés megismert szabályait törekszik helyesen alkalmazni a tanult szavakban
Fogalmak:	

mondat, szó, rövid/hosszú magánhangzó/mássalhangzó, jelentés, időtartam

A fenti témakörökben meghatározott tevékenységek, fejlesztési feladatok és ismeretek feldolgozása a speciális óratípusok keretében tematikusan történik. A második osztályban ajánlott témakörök és tartalmak a következők:

TÁRSALGÁSOK TÉMAKÖREI	**TARTALMAK**
Közösségek A család	A tanuló személyi adatainak bővítése. Szülők néhány jellemzője. Összehasonlítások a szűkebb család tagjai között. Házimunkák: • Háztartási gépek használata • Háztartási eszközök megfigyelése tevékenység közben • Baleseti források, megelőzésük
Közösségek Az iskola	Az osztály. Egyéb csoportok, baráti kapcsolatok. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: rajzolás, színezés a társak külső megfigyelése alapján
Tanulás	Tantárgyak, órarend, felszerelés, az osztályban tanító tanárok. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: órarend készítése; füzetek bekötése
	A család időbeosztása.

Szabadidő	Iskolai szabadidős tevékenységek. Az iskolai játszótér és felszereltsége. Összehasonlítás más játszótérrel. Egyszerű szabályú társasjáték. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: applikáció; tabló fényképekkel
Az emberi test és lélek	Néhány testrész és szerv működése. Érzékszervek védelme. Az egészséges fejlődés. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: tablókészítés; szobanövények ápolása; alapszintű környezetvédelmi ismeretek és tevékenységek
Közlekedés	Közlekedési módok. Az utazással kapcsolatos helyes magatartási formák. Járművek. Leggyakoribb közlekedési táblák. Baleseti helyzetek. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: tablókészítés applikációval a közlekedési eszközökről; KRESZ - lottó
Társas kapcsolatok, élethelyzetek	Köznapi helyzetek otthon. Köznapi helyzetek az iskolában. A higiéniás szokások kialakításához kapcsolódó élethelyzetek. Vásárlás üzletben, piacon.
	Az iskola. Más iskolákkal való összehasonlítás.

Intézmények	Intézmények. Intézmények elkülönítése a lakóházaktól. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: modellezés (az iskola épülete)
A munka világa Foglalkozások - munkák	Szülők, nagyszülők foglalkozása, munkájuk leírása. Egy épület felépítésének folyamata. Egyéb foglalkozások. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: applikáció, munkaeszközök, tabló
Az élettelen természet és változásai	Ismerkedés a méréssel. Hosszúságmérés, területmérés, térfogat- mérés, időmérés, hőmérsékletmérés. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: hőmérő készítése kartonpapírból, hő-mérséklet-táblázat készítése, meg-figyelt hőmérséklet bejegyzése
Az élő természet és változásai	Az élőlények csoportosítása. Ismeretek bővítése a fás szárúak körében. Állatok összehasonlítása. Csoportosítás a tanulók által választott szempontok szerint. Állatok, növények haszna. Természetvédelem. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: applikáció (állatok és lakóhelyük, állatok és hasznuk); kartonpapírból, fóliából, textíliákból állatfigurák,

	növények készítése
Tájékozódási alapismeretek	A tájékozódás gyakorlati alapozása: • A szabadban való tájékozódás • Az iskola megközelítése • Térképek nézegetése • Néhány térképjel megismerése Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: rajzolás, színezés; applikáció (pl. felszíni formák); vázlatrajz készítése az iskola környékéről; gyakorlatok terepasztalon
Lakóhely, ország	A tanuló otthona. Országismeret. Jelképek. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: rajzolás, színezés (pl. zászló, címer); applikáció tablószerű megoldással (pl. épületek)
Gazdálkodás	A zsebpénz és beosztása. Takarékosság, a környezet megóvása. Kapcsolódó manipulatív tevékenységek: papírdobozból persely készítése

Memoriter

4-6 szabadon választható vers, 2-3 találós kérdés, gyermekjátékok.

Ajánlott kifejezések

Társalgások, szövegalkotások kifejezései:

_____on születtem
_____ idősebb/fiatalabb, mint _____
_____ hasonlít/nem hasonlít _____ra
_____ hasonlít/nem hasonlít rám
_____ olyan magas, mint _____
az ő szeme/haja világosabb (sötétebb, rövidebb, hosszabb), mint az enyém
_____ haja hosszabb (rövidebb, sötétebb stb.), mint _____é

Család

nekem van/nincs testvérem
_____n lakunk együtt
_____val járok együtt _____ra _____ni
_____val szeretek _____ni
anyukám (anyukám, nagymamám, nagypapám) _____ban dolgozik
_____ már nyugdíjas

Iskola

az osztályban/az ebédlőben _____ ül mellettem
_____ ágya van az én ágyam mellett
szeretem/nem szeretem _____t
ő jobban tud _____ni, én szebben tudok _____ni
_____ tanítja a _____t
idén sok/kevés _____ óránk van
ebben a tanévben _____ már nem tanít az osztályban
idén már nem _____
tavaly még nem _____
a ____ _____val dolgozik
____t készít (javít, vezet, épít, gyógyít, gondoz stb.)
_____ból a _____ba szállítják a _____t
_____val játszik a szünetben
_____t olvas

Szabadidő

a _____ban/on lehet _____ni

nagyon szeretek _____ni

ismerem/nem ismerem a játék szabályát

_____t dob

_____t lép

_____, te jössz!

_____, _____szer kimaradsz!

_____ beért a célba

_____ győzött

Társas kapcsolatok, köznapi helyzetek

segítek _____ni

_____val takarít

kikapcsolja/bekapcsolja a _____t

elszakadt/eltörött a _____m

légy szíves varrd meg/javítsd meg a _____t

most nem érek rá, majd _____

mindjárt _____

_____ jön hozzánk

tessék bejönni/leülni/megkóstolni ...

_____ hetet/napot hiányoztam

légy szíves, mondd meg, mi volt a lecke _____ból add kölcsön a _____t

nem láttad a _____mat?

elveszett a _____m

segítek megkeresni a _____t

ne tessék haragudni, hogy _____

piszkos már a _____, tedd a szennyesbe

áthúzom az ágyat

én már/még nem egyedül _____

kérek egy kiló (liter, deka, darab stb.) _____t

adhatok még valamit?

megméri a _____t

becsomagolja a _____t

levesz a polcról egy _____t

kiveszi a _____ból a _____t

beleteszi a _____t a _____ba

a _____t a _____ba teszi

telve van a _____

sorban áll a _____nál

válogat a _____ból

kérek egy csokor (csomó, darab, fej stb.) _____t

Emberi test és lélek

nyújtsd ki/hajlítsd be a _____d

kinyújtom/behajlítom a _____m

megfeszítem/ellazítom a _____m

megfogom a _____t

érzem, hogy sima (puha, meleg stb.)

megszagolom a _____t

kellemes illata van

kellemetlen a szaga

megízlelem a _____t

jó/nem jó az íze

az orrommal szagolok

a szememmel látok

a fülemmel hallok

tüdővel lélegzem

dobog/ver a szívem

ha futok, gyorsabban _____ (ver a szívem, lélegzem)

_____ szemüveget hord

tiszta/piszkos a szemüvege

_____val tisztítom a szemüvegemet

mindennap tisztítom az illesztéket

nem szól a készülékem, talán _____

sípol a készülékem

nem jó az illesztékem

_____ gyenge

_____ fáradt

hideg/meleg van, _____t veszek fel

izzadok, mert _____

Közlekedés

lelép a _____ról

figyeli a _____t

vár a _____ra

megérkezik a _____

felszáll a _____ra

kilyukasztja a jegyét

közeledik a _____

a _____ elüti a _____t

összeütközik a _____ és a _____

hirtelen a _____ elé lép

nem néz se _____ra, se _____ra

eltörött a _____a

vérzik a _____e

nem tud felállni, mert _____

sokszor előzött, ezért _____

azért karambolozott, mert _____ (csúszott az út, köd volt stb.)

kiszaladt a _____ra

kilépett a _____ mögül a _____ elé

nem állt meg a _____nál

túl gyorsan _____

leugrott/felugrott a _____ról/ra

átadja a helyét egy _____nek

segít felszállni egy _____nek

nyugodtan ül a helyén

_____val utazom haza

anyukám (apukám, testvérem) _____val megy dolgozni

_____val gyorsabban lehet utazni, mint a _____val

én már/még nem utaztam _____val

_____on közlekedik/nem közlekedik

Élettelen természet

fél (negyed, háromnegyed) _____ van

ez melegebb/hidegebb, mint a másik

_____ fok van

ma melegebb/hidegebb van, mint _____

lehűlt/felmelegedett a _____

pontosan mért/nem mért pontosan

Élő természet

a _____nak van/nincs szárnya (lába, tolla stb.)

a _____ erdőben (mezőn, vízparton stb.) él

a _____ hasznos/káros, mert _____

a _____ húsa finom

a _____ tejet ad

a _____ból lehet _____t főzni

a _____ nyersen is ehető

a _____ bőréből _____t készítenek

a _____ tollát felhasználják

a madarak _____n sok/kevés _____t találnak

télen _____t tesz a madáretetőbe

megöntözi a _____t

lemossa a _____ levelét

átülteti a _____t, mert _____

Tájékozódás

az árnyékunk mindig előttünk (mögöttünk, jobbra, balra) volt

a _____val szemben

a sarkon _____ra kell fordulni

a _____ jele a _____ szín

a _____ jele a _____ vonal

Lakóhely

a _____ mellett (mögött, előtt stb.) van a _____

a _____nak sok/kevés ablaka van

a _____ világosabb/sötétebb, mint a _____

a mi iskolánk szebb, mint a _____

a hallók iskolájában ugyanolyan/más a _____

nálunk van _____ is

a _____nak a padlója _____

a falakat _____ból építették

a _____ szép, mert sok a _____ (virág, kép stb.) a _____n

nálunk/a másik iskolában jobban lehet _____ni, mert

_____ házban lakunk (családi, lakótelepi, társas)

a _____ból nyílik a _____

a _____ban van a _____ (berendezés megnevezése)

a _____ fala _____ (festett, tapétázott, csempézett)

a _____ padlózata _____ (parketta, kő, szőnyegpadló)

a _____ban _____val fűtünk

nálunk _____ fűtés van

a _____ban van/nincs _____

csak a _____ban van _____

közel/messze van a _____

a mi utcánkban van a _____

városban/falun lakom

van a közelben _____ (hegy, domb, tó stb.)

a mi utcánk forgalmas/nem forgalmas

_____is siket, ő _____n tanul

_____ _____n volt verseny

Gazdálkodás

_____tól kaptam zsebpénzt

vettem _____t, de még van pénzem

vettem _____t, minden pénzem elfogyott

gyűjtöm a pénzem _____ra

szeretnék venni _____t

_____ra elég/nem elég a pénzem

3. osztály

Témakörök	**óraszámok**
	8 óra/hét (288óra)
Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	78
Olvasás, az írott szöveg megértése	55
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	25
Az íráshasználat fejlesztése	15
Fogalmazási alapismeretek	25
Szövegalkotási gyakorlatok	14
Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondat, szó, hang, betű; szótagolás; szótő és toldalék; mondatfajták	17
Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	28
A tanulási képesség fejlesztése	12
Az ítélőképesség, az erkölcsi, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése	6
Összesen:	**288**

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Beszédkészség, szóbeli szövegalkotás és a megértés fejlesztése**	**Órakeret 78 óra**
Előzetes tudás	Egyszerű szóbeli közlések megértése. Kérdésekre értelmes, rövid válaszok adása. A mindennapi kommunikáció alapformáinak alkalmazása a szokás és tisztelet szintjén: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés, köszönetnyilvánítás, köszöntés.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszéd tartalmának, hangzásának, stílusának és kifejező erejének egymással összefüggő fejlesztése. A beszéd és a megértés továbbfejlesztése, különös tekintettel a pontosságra, a folyamatosságra és a kifejezőerőre, valamint az aktív szókincs intenzív gyarapítására. A szóbeli szövegalkotási készség fejlesztése.	
Tevékenységek/Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
A helyes beszédlégzés, a helyes kiejtés, a mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása különféle kommunikációs helyzetekben (pl. párbeszéd, felolvasás, kiscsoportos beszélgetés) Felolvasáskor, szövegmondáskor nonverbális eszközök használata a kifejezés segítésében. Figyelem a beszélgetőtársra. Állandósult szókapcsolatok értelmezése az olvasott szövegekben. A különböző tantárgyak tanulásakor használt szakkifejezések, olvasmányokból kiemelt ritkábban használt szavak célzott használatával az aktív szókincs gyarapítása. Hosszabb szóbeli közlések tartalmának rövidített elmondása. A társalgások témakörei a 3. évfolyam tematikai egységeit követően találhatóak.	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően: – értelmesen fejezi ki gondolatait; – használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat, jelnyelvi formákat; – bekapcsolódik csoportos beszélgetésbe, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe; – a közös tevékenységeket együttműködő magatartással segíti.	*Minden tantárgy*: összefüggő beszéd. *Környezetismeret:* önfenntartás, légzés. *Vizuális kultúra*: Műalkotások megfigyelése, jellemzése, értelmezése. Médiaszövegek közötti különbségek (pl. televíziós műsortípusok, animációs mesefilmek, sorozatok) felismerése saját médiaélmények felidézésén, megjelenítésén (pl. szerepjáték) és közvetlen példákon keresztül.

1. Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hangsúly, hanglejtés, hangerő, beszédtempó, szünet; tekintet, arcjáték, testtartás, térköz, távolságtartás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Olvasás, az írott szöveg megértése**	**Órakeret 55 óra**
Előzetes tudás	Nyelvre, írott nyelvre, olvasásra vonatkozó, az adott korosztály képességfejlődése szempontjából releváns ismeretek a tanuló hallásállapotától és beszédkészségétől és képességeitől függően.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasástechnika fejlesztése, automatizálása, a folyékony olvasás kialakításának segítése, olvasási stratégiák bevezetése, különböző szövegtípusok megismertetése, biztos olvasási készség, az értő olvasás kialakítása.	

Tevékenységek/Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Életkori sajátosságoknak megfelelő szépirodalmi, dokumentum típusú, folyamatos, nem folyamatos, kevert, egyéni, közös és tankönyvi célú szövegek megismerése, ezek megértése a tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően. Globális és kereső olvasás, grafikus szervezők (ábrák, táblázatok, gondolattérkép, fürtábra) alkalmazása a hatékonyabb szövegértés érdekében. Az olvasmányhoz kapcsolódó előzetes ismeretek, személyes élmények, tapasztalatok felidézése és megosztása. A következő olvasási stratégiák, olvasást megértő folyamatot segítő technikák ismerete, alkalmazása a	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően: – az olvasás terén motivált, érdeklődő; – szintetizálja, értelmezi és értékeli az életkori szintjének megfelelő szöveg információit és gondolatait; – megfelelő nyelvi tudatossággal rendelkezik; – ismeri és tanítói segítséggel	*Matematika:* szöveges feladatok. *Környezetismeret:* önálló tanulás kialakítása. *Erkölcstan:* én magam; az én világom. *Vizuális kultúra*: Személyes élmények alapján képek készítése. Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok felismerése. Kérdések megfogalmazása a látott információra, ismeretre, élményre vonatkozóan.

hatékonyabb megértés érdekében, a tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően: – a szöveg átfutása, – az előzetes tudás aktiválása, – jóslás, anticipáció. Az olvasás céljának, módjának az olvasás megkezdése előtt való tisztázása.	használja a tanult olvasási stratégiákat.	Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak feldolgozása.
2. Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szöveg, műfaj, szövegértés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése**	**Órakeret 25 óra**
Előzetes tudás	Mesék jellegzetes nyelvi fordulatainak ismerete. Versritmus jelzése tapssal, koppantással. Rímek felismerése a verssorok végén.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegelemzésben való jártasság elmélyítése, az irodalmi mű befogadása, az érzelmi tartalmak (pl. öröm, izgalom, várakozás, azonosulás) átélésének segítése. Az olvasmányok tartalmához kapcsolódva a nemzeti kultúra hagyományainak megismerése. Magyar és világirodalmi népköltészeti, műköltészeti alkotások megismerése. Irodalmi ismeretek tapasztalati úton való elsajátítása.	

Tevékenységek/Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Az olvasmányok témájának megfigyelése, azonos témájú szövegek összehasonlítása (pl. gyerekalakok és gyereksorsok).	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően: – megnevezi olvasmányai	*Környezetismeret*: környezeti, természeti, környezetvédelmi témájú olvasmányok. *Hallás- ritmus - mozgásnevelés:*

A művek szerkezeti jellemzőinek megfigyelése, a tér-idő változásainak felismertetése. Az események sorrendjének, a mesélő személyének megállapítása. Mesékre jellemző kezdő és befejező fordulatok, szókapcsolatok, ismétlődő motívumok felismerése. Rövidebb irodalmi szövegek feldolgozása segítséggel (versek, mesék, szemelvények) Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált memóriagyakorlatok, fantáziajátékok, elképzelt és valóságos helyzetek megjelenítése. Részvétel csoportos játékokban, állóképek tervezése, kivitelezése és megbeszélése. A mozgás és a szövegmondás összekapcsolása (testbeszéd, jelnyelv, pantomim, saját produkciók, bábelőadások, színházi előadások)	szerzőjét, szereplőit és azok tulajdonságait, magyarázza cselekedeteiket; – azonosítja a történet idejét és helyszínét; a cselekmény kezdő- és végpontját, a cselekményelemek sorrendjét; – konkrét esetekben felismeri a mesére jellemző fordulatokat, szókapcsolatokat, mesejellemzőket;	a népdalok szövege (motívumok, természeti képek). *Vizuális kultúra; Hallás-ritmus –mozgásnevelés*: A témához és a tartalomhoz is illeszkedő kifejezőeszközök elemzése, alkalmazása. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel). A különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín- és időviszonylatok megfigyelése.
3. Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szépirodalmi szöveg, ismeretterjesztő szöveg, találós kérdés, elbeszélés; főszereplő, mellékszereplő; kezdőpont, végpont, fordulópont.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Az íráshasználat fejlesztése**	**Órakeret 15 óra**
Előzetes tudás	Szavak, szószerkezetek, rövid mondatok másolása írott és nyomtatott mintáról, látó előkészítés után tollbamondásra írásmintával, emlékezetből.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az írás eszközszintre emelésének segítése. E tevékenységben a kitartás és a folyamatjellegű gyakorlás ösztönzése. Az írástempó fokozása mellett a helyesség, az íráskép rendezettségének, esztétikumának értékként való elfogadása.

Tevékenységek/Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Az írástechnika fejlesztése, helyes írásszokások megszilárdítása (testtartás, írószerfogás, kézcsúsztatás). Az írás lendületének és tempójának fokozása. Szósorok, mondatok írása másolással, tollbamondás után, emlékezetből és akaratlagos írással. Az egyéni írás kialakítása a rendezett, tiszta és olvasható íráskép igényével. Szükség esetén az olvashatóság javítása.	A tanuló – írása jól olvasható; – írástempója lendületes; – füzetvezetése rendezett.	*Matematika; környezetismeret:* olvasható, tetszetős és rendezett füzetvezetés.
4. Kulcsfogalmak/ fogalmak	Íráskép, szövegkép, olvashatóság.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Fogalmazási alapismeretek**	**Órakeret 25 óra**
Előzetes tudás	A szöveg és a mondat jellemzőinek azonosítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önkifejezés iránti igény erősítése, különféle formáinak és lehetőségeinek megismertetése, megvalósításának támogatása.	

Tevékenységek/Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkesztési jellemzőinek ismerete.	A tanuló – a tanult fogalmazási ismereteket felhasználja fogalmazáskészítéskor.	*Környezetismeret; matematika:*

Kellő tapasztalat a cím szerepéről, jellemzőiről; a szövegek felépítéséről; az időrendről; az esemény, az előzmény és a következmény kapcsolatáról. Párbeszéd beillesztése a szövegbe. Szereplők jellemzése. Szöveges üzenetek megfogalmazása.		világos szóbeli, vagy jelnyelven történő szövegalkotás. *Vizuális kultúra:* Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film)
5. Kulcsfogalmak/ fogalmak	Témaválasztás, anyaggyűjtés, címadás; leírás, levél, meghívó; SMS; e-mail.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegalkotási gyakorlatok	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	A tanuló hallásállapotától és beszédkészségétől és képességeitől függően: Mondatalkotás. Mondatok összekapcsolása. Történetalkotás szóban. Képolvasás, mesemondás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A képzelet, az önkifejezés aktivizálása különböző szövegformák megismerésével és az írásbeli szövegalkotás képességének továbbfejlesztésével. Az írásbeli szövegalkotó készség fejlesztése.	

Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. A párbeszéd beillesztése a történetmondásba. Szemléletes leírások készítése egyszerű tárgyról, növényről, állatról. Jellemzés készítése emberről. Levélírás, levélcímzés. Rövid szöveges üzenetek megfogalmazása különféle alkalmakra. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése.	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően: – a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával elbeszélő fogalmazást készít, segítséggel; – a fogalmazás témájának megfelelő szavakat és kifejezéseket használ; – adott vagy választott témáról 8–10 mondatos leírást készít segítséggel, a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával; – figyel a bemutatás sorrendjére és a nyelvi eszközök használatára; – a tanító útmutatásai alapján kijavítja fogalmazási és helyesírási hibáit.	*Környezetismeret*: változatos élővilág; a tanultak bemutató leírása. *Vizuális kultúra*: Természeti jelenség megfigyelése, a tapasztalatok leírása, megjelenítése. Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film).

6. Kulcsfogalmak/ fogalmak	Történetmondás, leírás, jellemzés; téma, helyszín, szereplő, időrend, párbeszéd.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondatfajták, szavak, szófajok**	**Órakeret 20 óra**
Előzetes tudás	A tanult nyelvtani fogalmak felismerése és megnevezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tapasztalatok körének bővítése. A tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer alapozásának megindítása a szófajok körében. A tanulók önállóságának növelése: a feladatvégzésben; az információszerzésben és felhasználásban; a szabályalkalmazásban; az önellenőrzésben. A nyelvi tudatosság fokozása.	

Tevékenységek/Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
A felkiáltó, a felszólító és az óhajtó mondatokban a beszélő szándékának felismerése és megnevezése szövegben. A tanult szófajok felismerése és megnevezése szójelentés alapján toldalékos formában is, szócsoportokban, mondatban és szövegben. Különféle időben végbemenő cselekvések, történések megkülönböztetése. Az igekötők szerepének és írásmódjának megfigyelése. Alkalmazásukra való törekvés. A főnév fajtáinak csoportosítása, megnevezése. Többes számú főnevek alkotása. A *-ba, -be, -ban, -ben* ragos főnevek helyes használata mondatalkotással, szövegértelmezéssel. A főnév -t toldalékának és a múlt idő jelének megkülönböztetése.	A tanuló – felismeri és megnevezi a tanult nyelvtani fogalmakat, használja a szabályokat; – felismeri, megnevezi és megfelelően jelöli a mondatfajtákat; – toldalékos formájukban, szövegben is felismeri és megnevezi a tanult szófajokat;	*Vizuális kultúra*: Jelek a mindennapi életben. Az időbeliség ábrázolása a képzőművészetben. *Környezetismeret:* tulajdonnevek a térképeken.

A tulajdonnevek csoportjainak megismerése: személynevek, állatnevek, földrajzi nevek, intézmények neve, márkanevek, címek A melléknév szerepének ismerete a nyelvhasználatban. A fokozott melléknévi alakok használata szövegalkotáskor. Számnév. A fokozott számnévi alakok helyes használata A névelők és a névutók szerepének ismerete. A névelők helyes használata. A névmások (személyes, mutató, kérdő) szerepének megértése, alkalmazásuk a mondatokban.	– alsó tagozaton tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek.	
7. Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szófaj; főnév, köznév, tulajdonnév, ige; igeragozás; igekötő; melléknév, melléknévfokozás; számnév	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása**	**Órakeret 30 óra**
Előzetes tudás	A hangok hosszúságának helyes jelölése a begyakorolt szókészlet körében. A kiejtéssel megegyezően írt rövid szavak biztos helyesírása. A *j* hang biztos jelölése a begyakorolt szókészletben. Az elválasztás szabályainak alkalmazása egyszerű szavak írásakor. Mondatkezdés nagybetűvel. A tanult mondatzáró írásjelek alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyesírási készség fejlesztése. A megismert nyelvi eszközök, nyelvhelyességi és helyesírási szabályok alkalmazása a szóbeli és az írásbeli nyelvhasználatban.	

Tevékenységek/Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
A mondatvégi írásjelek helyes használata az egyszerű mondatok végén.	A tanuló – a mondatot nagybetűvel	*Környezetismeret:* térképvázlat készítése tulajdonnevek feltüntetésével.

Helyesírási szabályok alkalmazása különböző írástevékenységekben: ragos főnevek, tulajdonnevek, fokozott melléknevek és számnevek; betűvel írt számnevek; a keltezés többféle formája. Hosszú hangok jelölése a melléknevek végén. A főnév *-t* toldalékának (ragjának) és a múlt idő jelének megkülönböztetése. Nyelvi szerkezetalkotási gyakorlatok: - Időhatározóragok (-nta, -nte, -nként) - A –ban/-ben, -ba/-be rag helyes használata - Időhatározó névutók pótlása szövegben (múlva, előtt, után) - Időhatározószók pótlása szövegben (azonnal, gyakran, idén, ismét, megint, soha) - Összetett mondatok értelmezése, alkalmazása (akkor _____, amikor _____; mert) - Igék és főnévvonzatok alkalmazása mondatalkotásnál (vigyáz _____ra, hasonlít _____ra, haragszik _____ra, beszél _____ről) - Főnévi igeneveket vonzó igék alkalmazása mondatalkotás során (szokott, kell, segít, szabad, nem szabad) - Birtokos személyragok pótlása szemlélet alapján (egy birtok) - Névmások alkalmazása (valaki, valami, senki, semmi)	kezdi és írásjellel zárja; – a begyakorolt szókészlet körében alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat; – írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak;	*Matematika*: számnevek helyesírása.

A *j* hang biztonságos jelölése a tanult szófajok körében.		
8. Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nagybetű, kisbetű, írásjel, helyesírási szabály.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A tanulási képesség fejlesztése	**Órakeret 16 óra**
Előzetes tudás	Az önismeret életkornak megfelelő szintje, személyes tanulási sikerek és nehézségek megnevezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önálló, hatékony tanulás képességének fejlesztése.	

Tevékenységek/Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált (koncentrációs) memóriagyakorlatok, szövegtanulási technikák. Vázlatkészítés irányítással, tanulás, összefoglalás vázlat segítségével. Ismerkedés különböző információhordozókkal. Adatok, információk gyűjtésének, célszerű elrendezésének módjai. Alapismeretek a könyvtár tereiről és állományrészeiről. A szótárak szerkezeti jellemzői (betűrend, címszó), a szótárhasználat módja. A lexikon és a szótár egyező és eltérő vonásai. Az információk keresése és kezelése. Különböző	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően: – ismerkedjen a tanulási folyamat alapvető jellemzőivel; – azonosítja az információ forrásait; – fokozatos áttérés az önálló tanulásra – ismer és alkalmaz néhány tanulási módot, stratégiát a különböző tanulási feladatok teljesítése érdekben; – információt keres, kezel önállóan néhány forrásból; – szöveghűen felidézi a következő szépirodalmi műveket, illetve azok részleteit: népdalszövegek,	*Környezetismeret*: jelenségek megfigyelése, ok-okozati kapcsolatok keresése. *Vizuális kultúra*: Képi analógiák keresése a tanult szövegekhez. Kérdések megfogalmazása a látott információra, ismeretre, élményre vonatkozóan.

információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban. A könyvtár mint információs központ, a tanulás bázisa, segítője.	Például: József Attila: *Betlehemi királyok,* Petőfi Sándor: *Füstbe ment terv*; illetve kortárs magyar lírikusok műveiből néhány alkotás;	
9. Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információ, tudás, könyvtár, tanulás, vázlat.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Az ítélőképesség, az erkölcsi, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése**	**Órakeret 10 óra**
Előzetes tudás	Mesehősök tulajdonságai és cselekedetei; az olvasott irodalmi művekben a szereplők döntési helyzeteinek felidézése; személyes tetszésítéletek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Erkölcsi, esztétikai kategóriák megismerése, ítéletalkotás egyszerű szituációban, szépirodalmi művek alapján. A narratíva, történetmesélés szabályainak, szerveződésének, logikájának megismerése.	

Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően: A saját vélemény mellett a nem saját álláspont megjelenítésének, átélésének képessége. Mások véleményének megértetése, elfogadtatása. Vélemények összevetése, különbségek és hasonlóságok megfigyelése, felismerése. A műélvezet, a beleélés mélyebb megtapasztalása a fentiek segítségével is. Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékokban, drámajátékban (pl. bábjáték) saját és más álláspontból is. Szülők, nagyszülők gyermekkora, életmódja, tárgyi világa. Az idő tagolására szolgáló kifejezések használata; időrend. A múlt emlékei környezetünkben (múzeumok, emléktáblák, műemlékek, emlékművek; tárgyak, fotók, egyéb dokumentumok; szokások). Nemzeti ünnepeink, jelképeink. A magyar szabadságküzdelmek kiemelkedő alakjai. Kiemelkedő magyar tudósok, feltalálók, művészek, sportolók.	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően: – ismeri, megérti a történeteket bemutató művek szerveződését, felépítését, az összefüggések logikáját, az ok-okozati viszonyt; – elfogadja a legalapvetőbb emberi értékeket, megérti mások érvelését, elfogadja az övétől eltérő véleményeket, – igyekszik ezekkel is azonosulni; – képes beleélésre, azonosulásra, érzelmeinek kifejezésére az életkori sajátosságainak megfelelő történetek, művek befogadása során; – dramatikus és drámajátékok segítségével képes átélni mindennapi konfliktusokat saját és más álláspontból is, azokat életkori szintjén kezelni. – történetek olvasásakor, megbeszélésekor képes elkülöníteni a múltbeli és jelenbeli élethelyzeteket, történéseket.	*Erkölcstan*: Értékrend alakulása. Szűkebb és tágabb környezetem, barátság. *Környezetismeret:* Környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság. Egészséges életmód. Viselkedési normák. *Vizuális kultúra; Hallás- ritmus – mozgásnevelés:* a lényeg kiemelésének lehetőségei a vizuális kompozíciókban.

10. Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tanulság, konfliktus, múzeum, műemlék, szokás, életmód, időrend.

A fejlesztés várt eredményei a harmadik évfolyam végén	A fejlesztési követelmények igazodnak a fejlődés lehetséges üteméhez. A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően értelmesen és érthetően fejezze ki a gondolatait. Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban. Használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat. Beszédstílusát igazítsa beszélgető partneréhez. Kapcsolódjon be a csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe. A közös tevékenységeket együttműködő magatartással segítse. A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően, felkészülés után folyamatosan, érthetően olvasson fel ismert szöveget. Életkorának megfelelő szöveget értsen meg néma olvasás útján. Az olvasottakkal kapcsolatos véleményét értelmesen fogalmazza meg. Ismerjen, alkalmazzon néhány fontos olvasási stratégiát. Tanulási tevékenységét fokozatosan növekvő időtartamban legyen képes tudatos figyelemmel irányítani. Feladatainak megoldásához szükség szerint vegye igénybe az iskola könyvtárát. A könyvekben, gyermekújságokban a tartalomjegyzék segítségével igazodjon el. Használja az ismert kézikönyveket. A memoritereket szöveghűen mondja el. Adott vagy választott témáról 8–10 mondatos fogalmazást készítsen a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával. Az alsó tagozaton tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek legyenek. Biztonsággal ismerje fel a tanult szófajokat, és nevezze meg azokat szövegben is. A begyakorolt szókészlet körében helyesen alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat. Írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak legyenek. Helyesírását önellenőrzéssel vizsgálja felül, szükség esetén javítsa. Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történeti érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett. Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek

	fejlesztése területén. Az anyanyelvi részképességeinek fejlettsége legyen összhangban, harmonikusan fejlődjön.

TÁRSALGÁSOK TÉMAKÖREI	**TARTALMAK**
Közösségek A család	Személyi adatok bővítése családtagokra vonatkoztatottan: szülők foglalkozása, munkahelye. Családi szokások a szabadidő eltöltésére vonatkozóan. Közeli rokoni kapcsolatok kibővítése: nagynéni, nagybácsi, unokatestvér. Rokoni látogatások. Családi programok (szüret, búcsú stb.).
Közösségek Az iskola	Az iskolában működő szakköri csoportok tevékenysége (tagok, találkozók helye, ideje). Osztály, osztályközösség, egyéb csoportok. Változások az osztályban.
Szabadidő	Sajtótermékek, könyvek, tévéműsorok kínálata. Sport. Kézművesség. Barkácsolás. Otthonépítés. Egyéb szabadidős tevékenységek.
Az emberi test és lélek	Az ember életműködésének főbb jellemzői: mozgás, táplálkozás, légzés. Az egészséges életmód: táplálkozás, mozgás, tisztálkodás. Ismertebb betegségek. Az elsősegélynyújtás kellékei, tevékenységei
Társas kapcsolatok, élethelyzetek	A tanult ismeretek beépítése az élethelyzetek szövegeibe, szófordulatok használata. Illemszabályok megismerése szerepjátékban, mindennapi élethelyzetben. Szituáció elsajátítása: illemtudó magatartás és illemsértő magatartás megjelenítése. Szövegek reprodukálása mozgással kísérve.

	Egyszerűbb érzések (bánat, öröm, félelem) ki-fejezése metakommunikatív jelekkel. Élethelyzetek, kapcsolatteremtés.
Közlekedés	Közlekedési ismeretek szerzése: - Gyalogos közlekedés - Járművön utazás - Közlekedésbiztonság 4-5 jelzőtábla felismerése. Szárazföldi, légi, vízi közlekedés. Pályaudvar, repülőtér, kikötő. A közlekedési dolgozó munkája. Néhány közlekedési tábla elkészítése.
A munka világa	Háztartási munkák: - A háztartásban előforduló, gyakran használt eszközökkel végezhető munkafajták - A gyermekek által is elvégezhető, életkornak megfelelő házimunkák - A lakáson belüli veszélyforrások A mezőgazdasági termelés: - Néhány jellegzetes mezőgazdasági munka - A növénytermesztés és az állattenyésztés kapcsolata, gépesítés Az ipari termelés: - Néhány jellegzetes ipari foglalkozás megismerése Az ipar és a mezőgazdaság kapcsolata. Az ember hatása a természeti környezetre.
Az élettelen természet és változásai	A különféle anyagok tulajdonságainak megfigyelése, mérése. Az anyagok csoportosítása a felismert tulajdonságok alapján. Anyagtakarékosság. Az anyagok megmunkálásához szükséges eszközök és szerszámok. Balesetvédelem.

	Hosszúság, terület, térfogat, felszín, űrtartalom, hőmérséklet mérése mérőeszközökkel. Összehasonlítások végzése viszonyítással, becsléssel. Időjárási naptár készítése.
Az élő természet és változásai	Az élőlény és a környezet kapcsolata. Alkalmazkodás a környezeti feltételekhez. Változtatás a környezeti feltételeken. Az élő és az élettelen kapcsolata. A lakásban tartott növények és állatok jellemzői. A növények életéhez szükséges feltételek. Megfigyelés, a változások figyelemmel kísérése. Természetvédelmi tevékenységek. Növényvédelem, állatvédelem, hulladékok.
Tájékozódási alapismeretek	Egyszerű útvonalrajz, térképvázlat készítése. Tájékozódás a térképen (elsősorban Magyarország térképén). A világtájak megnevezése iránytű segítségével. Felszíni formák kialakítása homokasztalon. Településmakett összeállítása leírás, rajz, piktogram alapján. Alaprajz készítése néhány tárgyról, a lakás alaprajzának elkészítése. Időbeli tájékozódás.
Lakóhely, ország	A lakóhely főbb jellegzetességei. A tanuló lakóhelye és az iskola városa, nevezetességek. Lakóhely a térképen. Ismert városok a térképen.

Gazdálkodás	Munka és fizetés. A család anyagi bevétele. Kiadások a családban: rendszeres kiadás, alkalmi kiadások. Osztálypénz. Takarékosság

Memoriter

6-8 szabadon választott rövid vers, néhány szólás, közmondás.

Ajánlott kifejezések

Társalgások, szövegalkotások kifejezései:

Család

anyukámnak _____án van a születésnapja

bejelölöm a naptárba, hogy el ne felejtsem

anyukámnak _____ testvére van

anyukám öccse/bátyja/húga _____on lakik

a nagynéném _____ban dolgozik

a nagynénémnek _____ gyereke van

az unokatestvérem magasabb/alacsonyabb (idősebb/fiatalabb) nálam

gyakran/ritkán szoktuk őket meglátogatni

_____ gyakran hoz nekem ajándékot

_____ éves koromban már _____

_____ éves koromban még _____

Iskola

én _____szakkörre járok

_____val járok szakkörre

hetente _____szor megyek _____ra

szívesen dolgozom _____val együtt

legszívesebben _____t csinálok

legjobban a _____ sikerült

nem sikerült a _____t megcsinálni

Szabadidő

nekem _____ szabadidőm van

szabadidőmben legtöbbször _____ vagy _____

legjobban _____val szeretek _____ni

ajándékot készítek _____nak

Emberi test és lélek

egészséges a _____, mert sok vitamin van benne

nem egészséges, mert _____

mindig megmosom a _____

jó/rossz étvágyam van

a _____ hízlal

_____ haja mindig _____

_____ körme mindig _____

kócos a hajam

gyűrött a _____m

én naponta _____szer mosok _____t

minden este _____

étkezés előtt mindig kezet mosok

a _____ betegségek ellen védőoltást kapunk

a fertőző betegeket nem szabad látogatni

hetente _____szer sportolok (járok edzésre, futok, tornázom stb.)

sajnos, kicsit _____ vagyok

_____ jószívű, mindig segít _____nak

_____ beképzelt

_____ irigy

elsősegélyt nyújt _____nak

kiveszi a mentőládából a _____t és a _____t

értesíti a _____t

borogatást tesz a _____ra

Társas kapcsolatok, élethelyzetek

legyen szíves, _____

kérem szépen a _____t

szeretnék elmenni _____hoz

légy szíves, segíts nekem _____ni

én segítek neked _____ni

segíthetek _____ni?

nem szeretek _____hoz menni, mert _____

ne haragudj, hogy _____

lemehetek _____?

elmehetek _____hoz?

_____ra itthon leszek

_____ bácsi üzeni, hogy _____

kérek szépen _____t és _____t

köszönöm, ezt nem kérem, mert _____

félek, hogy _____

szeretnék egy új _____

ilyen finomat már régen ettem

ez a _____ nem működik/nem jó, kérem, hogy cserélje ki

Közlekedés

nagy csomaggal szállt fel a _____ra

átadja a helyét egy _____ _____nak

nem adja át a helyét

felmutatja a bérletét az ellenőrnek

kilyukasztja a jegyet

otthon felejtette a bérletet

_____tól _____ig utazik

végállomástól végállomásig utazik

kapaszkodik a _____n (metrón, villamoson, autóbuszon)

az aluljárón keresztül _____

a jelzőlámpánál _____

ha _____ a jelzőlámpa, akkor _____

jelzi az útirányt

_____ra kanyarodik

megfordul az úttesten

átmegy a tilos jelzésnél

kikerüli a _____t

elsőbbséget ad a _____nak

a _____ szárazföldi/légi/vízi közlekedési eszköz

én már utaztam/még nem utaztam _____vel

a repülőt a pilóta vezeti, az utastérben légikisasszonyok dolgoznak

az irányítótoronyból segítik a pilóta munkáját

a _____ kifutópályáról/kifutópályára indul/érkezik a _____i repülőgép

a hajót hajóskapitány _____

a _____n utasokat és árut szállítanak

a hajó vízi jármű, kikötőből indul és kikötőbe érkezik

a _____ a leg_____ jármű

_____ órakor érkezik

_____ óra _____ perckor indul

_____ percet késik

A munka világa

amíg _____ takarít, addig _____ mosogat

először _____, azután ____, végül _____

óvatosan _____

_____val dolgozik a _____ban

az én otthoni munkám a _____

nem nyúlok a _____hoz

_____ permetezi a _____t

a _____ ellen _____val védekeznek

a kártevők elpusztítják a _____t

a _____k ____kal táplálkoznak

a _____ból _____t készít az ipar

a _____ ipari növény

a _____t a szántóföldön termesztik

a mezőgazdaságban _____t termelnek

a _____ emberi táplálék, a _____ állati táplálék

a _____ban fontos tápanyagok találhatók

az állatok gondozását gépek segítik

a _____ _____val táplálkozik

_____ gondozza az állatokat

Élettelen természet

megváltozik az időjárás

napközben a hőmérséklet általában emelkedik

a levegő hőmérséklete elsősorban a napsugárzástól függ

felmelegszik a levegő

lehűl a levegő

keveredik a hideg és _____ levegő

amikor sok csapadék hull, akkor árad a folyó

az áradás sok kárt okoz

az áradás ellen védőgátakkal védekeznek az emberek

a szél a _____ mozgása

a meleg levegő felszáll

a hideg levegő a _____ levegő helyébe tódul

meleg hatására a víz párolog

_____ erős szél fújt

_____ sok/kevés csapadék esett

a talaj felmelegszik

Élő természet

a kőzetek a nap a szél és a _____ hatására aprózódnak

bennük a _____ és az _____ elpusztulnak, elbomlanak

így alakul ki a talaj

a talajból _____ fel a növények a tápanyagot

a talaj egyes élőlényeknek _____, másoknak élőhelyet _____

a virágport a _____ szállítják egyik virágról a _____ra

a _____ termőre kerül

a termőből _____ fejlődik

a ____ és a _____ hasonló/különböző

a _____ termesztett növény, a _____ gyomnövény

a különböző évszakokban változik a növény

_____, _____, _____

rendszeresen locsolom a _____t

_____, _____, _____, _____ nélkül nincs élet

Tájékozódás

a síkság majdnem sima felszínű _____

a domb alacsony _____

a _____ magasabb kiemelkedés

a _____k között völgy található

a dombság több dombból áll

a hegység több hegyből áll

mágnesezett acéltű

fővilágtájak

a fővilágtájak között mellékvilágtájak vannak

észak felé mutat

_____ felé _____

a térkép egy alaprajt

a valóság kicsinyített mása

Lakóhely, ország

_____n/ban lakom

a _____ mellett van a _____

a _____ közel van a _____hoz

a _____ távol van a _____tól

utca/sétálóutca

most adták át a _____t

nálunk a legrégebbi épület a _____

még soha nem voltam ebben a _____ban

_____ nagyobb város, mint ahol én lakom

nálunk nincs _____

közel lakik hozzánk/messze lakik tőlünk

az utakon sok/kevés a jármű, nagy/kicsi a forgalom

_____ távfűtés, _____ szennyvízcsatorna

_____n kevesebb ember él, mint _____n

a két település között autóbusz/vonat közlekedik

északra (keletre, délre, nyugatra) van a _____

Gazdálkodás

havonta kap fizetést/nincs rendszeres jövedelme/alkalmi munkát vállal

nyugdíjas

munkanélküli

családi pótlékot kap

takarékosan él

_____ra gyűjt a család

_____ kapok zsebpénzt

bankban tartja a pénzét

váratlan kiadás

meggondolja, hogy mire költi a pénzét

könnyelműen vásárolgat, szórja a pénzt

kölcsön kér

vennék egy ____t

még csak _____ forintot gyűjtöttünk össze

3. osztály (2020/2021-ben induló 1. osztálytól felmenő rendszerben)

Témakör: Beszéd és kommunikáció	**28 óra**
A témakör sajátossága a készségfejlesztés. A javasolt óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- A hallókészülék mindennapos és helyes használatának kialakítása. A hallásfejlesztés, különös tekintettel a beszédhallás fejlesztésére, átszövi a tanórákat és a tanórán kívüli tevékenységeket is. - Érzelmi fejlesztés - Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs

- Ritmusérzék-fejlesztés - Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés - Beszédészlelés, beszédértés - Kifejező, érthető beszéd - Helyes ejtés tanítása - Nem nyelvi jelek használata - Kapcsolatfelvételi formák, társalgási fordulatok - Párbeszédek, szituációs játékok, improvizáció - A helyes beszédlégzés. A tanuló adottságainak (hallás-maradvány, nyelvi, kognitív és egyéb képességek, táruló zavarok) figyelembevételével a hangok tiszta artikulációja, az időtartam és a hangkapcsolatok helyes kiejtése, valamint a ritmusérzék fejlesztése. - Hangok, szótagok analízise, szintézise. - A mindennapi érintkezés nyelvi fordulatainak használata, aktív szókincs bővítése spontán és kötött társalgásokban. A szókincs pontosítása szövegkörnyezetben történő értelmezéssel és képek fogalmi megfeleltetésével. - A beszédértés és a beszédhasználat fejlesztése. - Szavak, szószerkezetek rövid mondatok visszamondása tanári minta alapján, ezek összekapcsolása szükség esetén tanári segítséggel. - Párbeszéd előkészítése manipulatív tevékenység során, manipulációval kísért verbális játékoknál. - Páros és csoportos beszélgetés kezdeményezése, rögzítése tanári segítséggel. - Felső fogalmak alá csoportosítás (képek, tárgyak). Szituációs játékokban a felnőttek és a kortársak udvarias megszólítása és a szituációnak megfelelő	formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál. - Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését. - A megismert szavakat, kifejezéseket nyelvi fejlettségi szintjén alkalmazza. - Részt vesz kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, beszélgetésben, vitában, és alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat. - Használja a kapcsolatfelvételi formákat: köszönés, kérés, megszólítás, kérdezés, testtartás, testtávolság, tekintettartás, hangerő, megköszönés, elköszönés - Élményeiről, olvasmányairól segítséggel vagy önállóan beszámol.

nyelvhasználat alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, kérés, kérdezés, köszönetnyilvánítás. - Beszámoló saját életének eseményeiről rajzos napló alapján. - Részvétel közösségi tevékenységekben. - Nem verbális jelzések tartalmának felismerése, használata beszéd közben. - Önismereti gyakorlatok, szerepjátékok. Saját és mások érzelmeinek felismerése, képi, verbális megfogalmazása segítséggel. - Érzékelő-, utánzó-és memóriafejlesztő játékok. - A beszéd, a mozgás összekapcsolása játékhelyzetekben. - A társalgások témakörei a 3. osztály témaköreit követően találhatóak.	**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - beszédlégzése és artikulációja adottságaihoz mérten megfelelő, ritmusára, hangsúlyára, tempójára, - a tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket az általa használt kommunikációs csatornán tolmácsolja - részt vesz ismert szövegek (versek, mesék) rövid tartalmának felidézésében, mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében; - bekapcsolódik párbeszédek, dramatikus helyzetgyakorlatok, szituációs játékok megalkotásába
Fogalmak: helyesejtés, beszédlégzés, artikuláció, időtartam, hangerő, beszédtempó, ritmus, testtartás, mimika, párbeszéd, szituáció, drámajáték bemutatás, köszönés, megszólítás, kérés, köszönetnyilvánítás.	

Témakör: Mesék, történetek	**11 óra**

A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
Tanulóink nyelvi szintje, kognitív fejlettsége, érzelmi és motivációs sajátosságai indokolttá teszik a körültekintő, személyre, illetve csoportra szabott mese, történet választást. Ezért saját élményből, történetekből, a mesék jelnyelvi adaptációjából építjük a történetek megértéséhez szükséges, illetve a nyelvi képességeket. - Érzelmi fejlesztés - Olvasott /jelelt szöveg megértésének fejlesztése - Olvasástechnika fejlesztése - Szövegértő olvasás fejlesztése - Szövegben való tájékozódás fejlesztése - Egyszerű illusztráció készítése, kiegészítése, a meglévő társítása - Kulcsszavak magyarázata, szókincsfejlesztés, bővítés, képes szómagyarázatok - Beszédfejlesztés - Verbális memória fejlesztése - Érzelmi intelligencia fejlesztése - Mérlegelő gondolkodás fejlesztése, véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása saját kommunikációs csatornán - Lényegkiemelő képesség fejlesztése - Olvasási stratégiák: jóslás, keresés - Grafikus szervezők: egyszerű ábrák, táblázatok - Mesék jellemzői	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - felkészülés után, ismert , tagolt szöveget olvas hangosan - Részt vesz az adott közösség nyelvi szintjéhez adaptált, a közösség kultúrájának megfelelő rövid mese, történet közös feldolgozásában, és nyitott annak befogadására. - Felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket tanári segítséggel. - Digitális forrásokat is használ - Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését. - A megismert szavakat, kifejezéseket igyekszik

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK: - Jelnyelvi akadálymentesítéssel bábszínház, színházlátogatás, Skanzen programok, kiállítások - Mesék, történetek jelnyelvi változatának bemutatása, megnézése	alkalmazni különböző nyelvi szinteken. - Felismeri a cím és a szöveg közöttiösszefüggést - Azonosítja a történetben a szereplőket, helyszínt, időpontot és a cselekményt - Képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján/ tanári segítséggel megért - Részt vesz különböző megjelenésű szövegek olvasásában és feldolgozásában - Megfogalmazza saját álláspontját az általa használt kommunikációs csatornán, kíváncsi társai véleményére, együttműködik velük - részt vesz dramatikus játékokban - Részt vesz a kortársakkal, felnőttekkel való kommunikációban az általa választott csatornán. - Törekszik a megismert kommunikációs szabályok alkalmazására - A szöveg megértését igazoló feladatokat végez

	A témakör tanulása eredményeként a tanuló: - megismer néhány mesét és rövid történetet - élményeket és tapasztalatokat szerezkülönböző irodalmi szövegek, adaptációk megismerésével. - olvas és megért nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket tanári segítséggel - részt vesz népmesék és műmesék, történetek közös olvasásában, feldolgozásában; - törekszik különbséget tenni a mesés és valószerű történetek között - a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről, kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot; - részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében - közös olvasás, szövegfeldolgozás során megismer néhány mesét, történetet

	- megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet, médiaterméket

Fogalmak:

mese, népmese, történet, valóság, cím, szerző, szereplő, helyszín, probléma, megoldás, bekezdés, időrend, vázlat, összefoglalás

Törzsanyag:

Az SNI irányelvek által biztosítottan a törzsanyag esetében élünk a tartalmak kijelölésekor a módosítás, az elhagyás az egyszerűsítés, és az új területek bevonásának lehetőségeivel.

Ajánlott mesék, történetek:

Az alábbi mesecím-gyűjteményből az adott osztályban tanító pedagógus a tanév tervezésekor a tanulócsoport összetételét és képességeit figyelembe véve választ és építi be a tanmenetébe a témakörökhöz kapcsolódóan.

Mesék:

A kisegér meg a ceruza (Szutyejev nyomán), Nyakigláb, Csupaháj és Málészáj (Grimm testvérek adaptáció), A kiskakas gyémánt félkrajcárja (Magyar népmese), A három kismalac meg a farkas(Angol mese adaptáció), Csipkerózsika(Grimm testvérek adaptáció), A rút kiskacsa, A három lepke(Szutyejev nyomán), Hófehérke és a hét törpe(Grimm testvérek adaptáció), Borsószem hercegkisasszony (Andersen adaptáció)

Az adott témakörhöz kapcsolódó rövid szövegek, SCHUBI képtörténetek alapján összeállított történetek

Témakör: Mondák, regék	**12 óra**

A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A témakör tanulói tevékenységeinek egy része kapcsolódik a „Beszéd és kommunikáció” témakör tevékenységeihez. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	Tanulási eredmények
Tanulóink nyelvi szintje, kognitív fejlettsége, érzelmi és motivációs sajátosságai indokolttá teszik a körültekintő, személyre, illetve csoportra szabott rege, monda választást. Ezért a szövegek feldolgozása a csoportra adaptált módon tanári megsegítéssel, jelnyelvi akadálymentesítésre való törekvéssel történik. - Érzelmi fejlesztés - Olvasástechnika fejlesztése - Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése - Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés - Térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése - Kronologikus gondolkodás fejlesztése (tájékozódás időszalagon) - Mérlegelő gondolkodás fejlesztése, véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása saját kommunikációs csatornán - Múltbéli események, élethelyzetek és szokások felismerése, elkülönítése szemléltetés alapján, tanári segítséggel - Olvasási stratégiák: jóslás, keresés - Mondák-regék valós és mesei elemeinek felismerése tanári segítséggel - Néhány híres történelmi személy és esemény **JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:**	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - felkészülés után, ismert, tagolt szöveget olvas hangosan, megért - Felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket tanári segítséggel. - Digitális forrásokat is használ - Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését. - Részt vesz az adott közösség nyelvi szintjéhez adaptált, a közösség kultúrájának megfelelő rövid rege, monda

- Egy-egy történelmi helyszín látogatása, programokon való részvétel jelnyelvi akadálymentesítéssel	közös feldolgozásában, és nyitott annak befogadására. - saját gondolkodási és nyelvi szintjén megfogalmazza a szöveg rövid tartalmát - Felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést - Azonosítja a történetben a szereplőket, helyszínt, időpontot és a cselekményt - tanári segítséggel kiemeli a tanult szöveg tartalmának lényeges elemeit, összefoglalja a tartalmat röviden - szövegek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg - törekszik különbséget tenni a mesés és valószerű történetek között - bővíti a témáról szerzett ismereteit tanári irányítás alapján (gyűjtőmunka, nyomtatott, digitális tartalmak) **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - részt vesz a szövegek közös olvasásában, feldolgozásában, megérti azokat tanári segítséggel; - nyitottá válik a magyarság értékeinek megismerésére,

	fejlődik nemzeti identitástudata, történelmi szemlélete - részt vesz rövid történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében - részt vesz gyerekeknek szóló kiállítások megismerésében, Esetenként hozzájárul alkotásaival létrehozásukhoz. - megismer a szűkebb környezetéhez kötődő kulturális emlékeket, emlékhelyeket

Fogalmak:

monda, rege, mesei elem, valós elem, cím, szerző, helyszín, időrend, tartalom, múlt, jelen, jövő

Törzsanyag:

Az SNI irányelvek által biztosítottan a törzsanyag esetében élünk a tartalmak kijelölésekor a módosítás, az elhagyás az egyszerűsítés, és az új területek bevonásának lehetőségeivel.

Ajánlott regék, mondák:

Az alábbi gyűjteményből az adott osztályban tanító pedagógus a tanév tervezésekor a tanulócsoport összetételét és képességeit figyelembe véve választ és építi be a tanmenetébe a témakörökhöz kapcsolódóan.

Szent Márton legendája, Mátyás király történetek (adaptált változatok)

Témakör: Versek, népköltészeti alkotások	**12 óra**

A témakör sajátossága, hogy értékrendszerre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A témakör tanulói tevékenységeinek egy része kapcsolódik a „Beszéd és kommunikáció” témakör tevékenységeihez. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
Jól ritmizálható, az évkörhöz, a témakörhöz és a tanulók nyelvi szintjéhez igazodó versek, népköltészeti alkotások tanulása, gyakorlása, előadása. - Érzelmi fejlesztés - Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés - Ritmusérzék fejlesztése - Olvasástechnika fejlesztése - Összeolvasás a szavaktól a mondatokig - Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés - Verbális memória fejlesztése - Népköltészeti alkotások, versek, megismerése - Belső képalkotás - Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával - Egyéni szövegértelmezés tanári segítséggel - Magánhangzók, mássalhangzók megfigyeltetése - A vers formai jellemzői: ritmus, rím, refrén felismerése tanári segítséggel **JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:** - Jelnyelvi akadálymentesítéssel bábszínház, színházlátogatás.	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését, egyszerű szöveget, szövegrészletet. - digitális forrásokat is használ - A megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken; - Ismer és megért rövidebb nép- és műköltészeti alkotásokat,

	rövidebb epikai műveket egyszerűsített nyelvezeten, verseket. - Részt vesz az adott közösség érdeklődésének, nyelvi szintjének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, feldolgozásában, gyakorlásában, és nyitott annak befogadására. - élményt és tapasztalatot szerez a gyermeklírából és a népköltészetialkotásokból, az általa könnyen befogadható kommunikációs csatornán keresztül - felismeri és indokolja a cím és a szövegközötti összefüggést - Érzékeli és átéli a művek hangulatát, mondanivalóját **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, vers részletek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában; - megtapasztalja a versmondás örömét és élményét;

	- a versek hangulatát kifejezi a tanuló által választott kommunikációs csatornán - segítséggel vagy önállóan előad verset, mondókát, versrészletet vagy egyéb szövegrészletet; - a tanító vagy társai segítségével, együttműködésével verssorokat, versrészleteket memorizál; - segítséggel, majd önállóan szöveghűen felidéz néhány kijelölt versrészletet

Fogalmak:

vers, himnusz, dal, mondóka, kiszámoló, soroló, népdal, verssor, versszak, rím, ritmus, refrén, költő, cím, népköltészet, műköltészet

Törzsanyag:

Az SNI irányelvek által biztosítottan a törzsanyag esetében élünk a tartalmak kijelölésekor a módosítás, az elhagyás az egyszerűsítés, és az új területek bevonásának lehetőségeivel.

Ajánlott versek és mondókák:

Az alábbi gyűjteményből az adott osztályban tanító pedagógus a tanév tervezésekor a tanulócsoport összetételét és képességeit figyelembe véve választ és építi be a tanmenetébe a témakörökhöz kapcsolódóan.

Ünnepkörökhöz kapcsolódó mondókák, versek, versrészletek: Szabó Lőrinc: Nyár, Weöres Sándor: Kacsaúsztató, Itthon-e a gazda, Újévi jókívánságok, A medve töprengése, Túl, túl, Kellene kiskert, Móricz Zsigmond. Jó a ropogó, Kosztolányi Dezső: Zászló, Csanádi Imre:

Levélsöprő, József Attila: Betlehemi királyok, Altató, Bölcsődal (népköltés), Kormos István: Vásár, Ágon ugrált a veréb (népköltés) Kölcsei Ferenc: Himnusz, Vörösmarty Mihály: Szózat, Petőfi Sándor: Nemzeti dal, Zelk Zoltán: Hová szaladsz, vízipók?, Nem úgy van az, te rigó!, Ágh István: Fényes napsugár, Nemes Nagy Ágnes: Szorgalom, Váci Mihály: Búzakalász

Témakör: Helyem a világban – család, iskola	**12 óra**
A témakör sajátossága, hogy önazonosságtudat kialakítására és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A feldolgozása a „Beszéd és kommunikáció” témakörhöz kapcsolódik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik évfolyam vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- Érzelmi fejlesztés - Nyomtatott magyar ábécé kis és nagybetűi - Szótagoló olvasás - Beszédkészség fejlesztése - Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés - Olvasástechnika fejlesztése - Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése - Élő és élettelen környezet - Kulturális értékek megismerése és tisztelete - Természeti értékek tisztelete - Környezettudatosság - Együttműködés, közösségformálás - Önismeret, társismeret - Kulturált véleménynyilvánítás - Mások véleményének elfogadása - Fenntartható fejlődés	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Törekedjen arra, hogy akár tanári segítséggel képes legyen otthoni élményeit megfogalmazni, a témakört érintő beszélgetésekben aktívan részt venni - Törekszik az általa ismeretlen szavak, kifejezések felismerésére, a jelentésének értelmezésére (szómagyarázatok, rajzok, digitális források alapján)

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK: - Részvétel családi napon, iskolai rendezvényeken, projektekben, ÖKO-programokon, külsős programokon	- Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képes, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését. - A megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken. - Képességeinek megfelelő szöveget hangos olvasás útján segítséggel megért. - Tanári segítségadás alapján képes a szöveg terjedelmétől függően a lényeges elemek kiemelésére és összefoglalására - Alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat. - Meghallgatja társai véleményét, együttműködik velük; - Részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban, és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat; **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - felismeri, értelmezi a szövegben a számára

	ismeretlen szavakat, kifejezéseket szükség esetén tanári segítséggel - digitális forrásokat is használ - törekszik a világ tapasztalati úton történő megismerés, értékeinek tudatos megóvására - megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét; - mozgósítja az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat; - élményeket és tapasztalatokat szerez néhány szövegtípusról és műfajról - megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet; - segítséggel felismeri, a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását; - nyitottá válik a magyarság értékeinek megismerésére, fejlődik nemzeti identitástudata, történelmi szemlélete - rövid meséket közösen olvas, segítséggel megért, feldolgoz;

	- megéli és az általa választott formában megjeleníti a kisebb közösséghez tartozás élményét - tapasztalatot szerezaz információgyűjtés módjairól - gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit - ismer és törekszik alkalmazni néhány alapvető tanulási technikát - egyszerű szövegekben jól tájékozódik hagyományos és digitális felületen - feladatvégzés során társaival együttműködésre törekszik
Fogalmak: világ, földrész, ország, haza, környezet, közösség, család	

Témakör: Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek	**12 óra**
A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A feldolgozása a „Beszéd és kommunikáció” témakörhöz kapcsolódik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik osztály vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
− Olvasástechnika fejlesztése − Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése − Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés − Nemzeti ünnepeink, családi ünnepeink − Magyar hagyományok tisztelete − Az ünnepek jellemzői, körforgásuk	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően:

− Lakóhely hagyományainak megismerése − Szólások, szóláshasonlatok, közmondások − Találós kérdések − Régi magyar mesterségek − Néhány jeles történelmi személy **JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:** - Részvétel hagyományokhoz, ünnepkörökhöz kapcsolódó programokon - Települési helytörténeti gyűjtemény meglátogatása - Ünnepekhez kapcsolódó emlékhelyek meglátogatása - Népi mesterségek megismerése a Skanzen foglalkozásain	- Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Ismeri az olvasás jelrendszerét - Törekszik az általa ismeretlen szavak, kifejezések felismerésére, a jelentésének értelmezésére (szómagyarázatok, rajzok, digitális források alapján) - Életkorának és képességeinek megfelelő szöveget hangos olvasás útján segítséggel megért; - Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését. - A megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken. - Megismer néhány egyszerű szólást, közmondást, találós kérdést - megéli a közösséghez tartozás élményét;

	- törekszik megismerni lakóhelyének kulturális értékeit **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - megérti az egyszerű szövegeket, részt vesz a közös olvasásban, feldolgozásban - ismeri az évszakokhoz tartozó ünnepköröket (karácsony, húsvét, pünkösd), nemzeti és állami ünnepeket (márc.15.aug.20. okt. 23.), népszokást.Márton nap, Luca-nap, betlehemezés, húsvéti locsolkodás, pünkösdölés) - megismeri a fent említett ünnepekhez kapcsolódó egyszerű szövegeket, szokásokat, népi gyermekjátékokat - részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a számára elérhető kommunikációs csatornán a szöveg hatására benne kialakult képet - az ünnepekhez kapcsolódó rövid versrészleteket felidézi,

	szerzőjüket megnevezi tanári segítséggel - részt vesz a témában neki szóló kiállítások megismerésében - megfigyeli az ünnepek, hagyományok éves körforgását - ismerkedik régi magyar mesterségekkel, irodalmi művek nyelvi szintjéhe adaptált részleteivel, gyűjtőmunkával
Fogalmak: családi ünnep, nemzeti ünnep, állami ünnep, népszokás, népi hagyomány, jeles napok, népi gyermekjáték, hazaszeretet, magyarságtudat, közösség, szólás, szóláshasonlat, közmondás, körforgás, mesterség, foglalkozás	

Témakör: Állatok, növények, tájak, találmányok	**15 óra**
A témakör sajátossága, hogy az élő és az élettelen világhoz való emberi viszonyulási rendszerre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A feldolgozása a „Beszéd és kommunikáció” témakörhöz kapcsolódik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a harmadik osztály vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- Olvasástechnika fejlesztése - Szövegértés fejlesztése - Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján új szó vagy kifejezés megértése tanári segítséggel.	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően:

- A megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken. - Kedvenc állat vagy növény, egy-egy választott híres ember és találmányának néhány mondatos bemutatása (Jedlik Ányos, Puskás Tivadar, Szentgyörgyi Albert, Bíró László, Gábor Dénes, Neumann János, Rubik Ernő) - Beszámoló a természeti környezetben végzett megfigyelésről (tanári segítséggel) - Egyszerű grafikus szervezők megismerése - Lényegkiemelés képessége - Szövegben való tájékozódás fejlesztése - Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés - Belső képalkotás - Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával - Tanulás tanulása **JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:** - Településen, település közelében található állat-, növény-, botanikus kert meglátogatása - Részvétel természetvédelmi projektben, Öko-programokon - Múzeumlátogatás jelnyelvi akadálymentesítéssel	- Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján felismeri, megérti az új szó vagy kifejezés jelentését. Digitális forrásokat is használ. - Nyelvi szintjének megfelelő szöveget olvasás útján megért; - Tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól. - Gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit. - Ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát. - különböző célú, rövidebb, tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen tanári segítséggel - felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést

	- feladatvégzés során társaival együttműködik **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - a szövegekhez kapcsolódó személyes élményeit, előzetes tudását felidézi, megosztja általa használt kommunikációs csatornán; - röviden indokolja a cím és szöveg közötti összefüggést tanári segítséggel - kérdéseket fogalmaz meg, - önállóan vagy tanítói segítséggel használja az alapvető olvasási stratégiákat - információkat, adatokat gyűjt a szövegből, kiemeli a lényegét; tanári segítséggel, vagy önállóan megfogalmazza azt. - megismeri és használja az adott témákhoz kapcsolódó, ajánlott lexikonokat; - olvasás útján megérti a rövid, életkorának és nyelvi szintjének megfelelő szöveg tartalmát és az utasításokat
Fogalmak: ismeretközlő szöveg, adat, információ, cím, illusztráció, szöveg, bekezdés	

Témakör: Olvassunk együtt! Közös olvasmányok	4 óra
A témakör sajátossága, hogy olvasási, tanulási motívumok és képességek fejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A feldolgozása a „Beszéd és kommunikáció” témakörhöz kapcsolódik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik osztály vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- Érzelmi nevelés - Irodalmi műveltség alapozása - Olvasott szöveg megértésének fejlesztése - Olvasásra nevelés - Olvasási kedv felkeltése, olvasás megszerettetése - Kreatív befogadás - Kreatív írás kialakítására törekvés - Szövegértő olvasás fejlesztése - Szövegben való tájékozódás fejlesztése - Kulcsszavak azonosítása, - Beszédfejlesztés - Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés - Érzelmi intelligencia fejlesztése - Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonására való törekvés - Lényegkiemelő képesség fejlesztése - Olvasási stratégiák: jóslás, keresés - Néhány grafikus szervezők: pl. ábrák, táblázatok - Illusztráció készítése - Lapbook/témakönyv, plakát, könyvajánló, képregény - Kérdésfeltevés	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Nyelvi szintjének megfelelő szöveget olvasás útján megért - Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján felismeri, megérti az új szó vagy kifejezés jelentését. Digitális forrásokat is használ. - megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően, tanári segítséggel reflektál - nyitott az irodalmi művek befogadására; - a dramatikus eszközökkel reflektál a szövegre, az általa használt kommunikációs

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK: - Könyvtárlátogatás - Színház, bábszínház látogatása jelnyelvi akadálymentesítéssel - Közös olvasmány dramatikus feldolgozása - Közös olvasmányt feldolgozó film megtekintése akadálymentesítéssel	csatornán megfogalmazza a szöveg alapján benne kialakult képet; - röviden indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést tanári segítséggel; - mozgósítja az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és törekszik megfogalmazni a köztük lévő kapcsolatokat esetenként tanári segítséggel - saját gondolkodási és nyelvi szintjén megalkotja a szöveg jelentését; meghallgatja társai véleményét, azokra reflektál. - részt vesz dramatikus játékokban; - részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban; - az adott helyzetnek megfelelően törekszik alkalmazni a megismert kommunikációs szabályokat; - igyekszik alkalmazni alapvető olvasási stratégiákat; - az olvasott szöveghez illusztrációt készít

	A témakör tanulása eredményeként a tanuló: - tanári ajánlással és/vagy egyéni érdeklődésének, életkori sajátosságainak, nyelvi szintjének megfelelően választott irodalmi alkotást/ adaptált változatot ismer meg; - részt vesz a felkínált (nyelvi szintjének megfelelően adaptált) gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására; - élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegek megismerésével; - olvas és megért nép- és műköltészeti alkotások saját nyelvi szintjéhez igazított szövegeket - megtapasztalja a szövegek befogadásának és akadálymentesített előadásának élményét és örömét; - részt vesz legalább két magyar és gyermekirodalmi alkotás részletének feldolgozásában; - különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között; - a megismert szövegekhez, iskolai eseményekhez,

	programokhoz plakátot, meghívót, készít hagyományosan és digitálisan; - azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a problémahelyzetet és annak megoldását tanári segítséggel; - az olvasott szövegekben kulcsszavakat azonosít - törekszik megfogalmazni saját véleményét a szereplők cselekedeteiről; - megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét tanári segítséggel; - Igyekszik mozgósítja az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, - részt vesz a közösen feldolgozott történet dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, saját kommunikációs csatornáján megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet; - képek, grafikai szervezők segítségével esetenként tanári segítséggel törekszik kiemelni a lényeges elemeket, összefoglalni röviden a tartalmát

	- lehetőség szerint megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet, médiaterméket akadálymentesítve.
Fogalmak: regény, szerző, cím, kiadó, tartalom(jegyzék), történet, valóság, fejezet, időrend, szereplő, helyszín, probléma, megoldás, illusztráció	

Témakör: A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó,elválasztás,betűrendbe sorolás	**9 óra**
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik osztály vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- Hang- és betűanalízis, analizáló képesség fejlesztése - Fonémahallás fejlesztése - Vizuális memória fejlesztése - Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz) - Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése - Helyesírási készség fejlesztése - Aktív szókincs fejlesztése - A nyomtatott és írott magyar ábécé kis- és nagybetűi - Szótagolás, elválasztás, egytagú és összetett szavak - 10-20 gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kéttagú szavak) helyes leírása	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - törekszik a feladatok megoldása során társaival együttműködni; - az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír és törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;

	- kérdésre adott válaszában helyesen toldalékolja/javítja a szavakat tanári minta alapján; - a kiejtéssel megegyező, rövid szavak leírásában törekszik követni a helyesírás szabályait/javítja tanári minta után; - a kiejtéstől eltérő szavakat megfigyelés, szóelemzés, esetenként tanári minta másolásával leírja; - törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására; - írásbeli munkáját önállóan vagy segítséggel ellenőrzi, hibáit javítja. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - ismeri a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat ábécé-minta alapján betűrendbe sorol, a megismert szabályokat törekszik alkalmazni digitális felületen való kereséskor is; - életkorának megfelelő, digitális és hagyományos szótárakat használ segítséggel; - megfigyeli és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a

	mássalhangzókat, valamint időtartamukat; - segítséggel különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű mássalhangzók között; - a hangjelölés megismert szabályait jellemzően törekszik helyesen alkalmazni/javítja tanári minta alapján a tanult szavakban; - segítséggel szótagol, törekszik alkalmazni az elválasztás szabályait.
Fogalmak: hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű (háromjegyű) mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, összetett szó, ábécé, betűrend, szótár, „j” hang kétféle jelölése	

Témakör: A nyelv építőkövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései (mondatgrammatikai eszközök alkalmazása- kapcsolás, szűkítés, bővítés, névmásítás, névelőhasználat, helyettesítés)	**9 óra**
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik osztály vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- Térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése - Mondatok és összekapcsolásuk tanári segítséggel - Történetalkotás szóban minta alapján	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől,

- Szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése - Íráskészség fejlesztése - Írásbeli szövegalkotó képesség fejlesztése - Anyaggyűjtés módjai tanári instrukciók alapján - szó- és kifejezéskészlet gyűjtése; - Vázlatkészítés, vázlat kiegészítése segítséggel - Kulcsszavak, kulcsmondatok keresése - Szövegalkotás főbb lépései tanári segítséggel - Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása tanári segítséggel	a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését; - megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően az általa használt kommunikációs csatornán válaszol; - a megismert szavakat, kifejezéseket törekszik helyesen helyesen alkalmazni; - az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír;

	- Egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan írjon, és törekedjék a rendezett írásképre. - törekedjen a gondolatait, érzelmeit, véleményét életkorának, egyéni képességeinek, nyelvi szintjének és a kommunikációs helyzetnek megfelelően néhány mondatban írásban is megfogalmazni; - egyéni képességeinek megfelelően alkot néhány mondatból álló szövegeket írásban, esetenként tanári segítséggel; - Törekedjék a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására, a meglévő szókincsének aktivizálására - Írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrizze, javítsa. - képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszédek, versek, mesék, dramatikus szituációs játékok megalkotásában **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

	- felismeri, indokolja a cím és szöveg közti összefüggést tanári segítséggel; - azonosítja a történetekben a helyszínt, szereplőket, a konfliktust és annak megoldását, esetenként tanári rávezetéssel; - megadott szempontok alapján rövid mesének hiányzó részeit pótolja
Fogalmak: mondat, szöveg, helyszín, szereplő, cselekmény, időrend, címadás, téma, anyaggyűjtés, vázlat, előzmény, esemény, következmény, levél, SMS, e-mail, címzett, feladó, válasz, továbbítás, megszólítás, önellenőrzés, hibajavítás	

Témakör: A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg (rövid szövegek alkotása - hír, hirdetés, meghívó, felhívás, tudósítás, elbeszélő szöveg elektronikus levél)	**9 óra**
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik osztály vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- Ösztönös nyelvhasználat formálása - Nyelvi tudatosság fejlesztése - Önellenőrzés, hibajavítás képessége tanári iránymutatással (szövegminta alapján)	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően:

- Helyesírási készség alapozása, differenciált fejlesztése - 10-20 gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kéttagú szavak) helyes leírása **JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:** - Részvétel osztály „téma-könyvek” készítésében	- Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Saját tempójában elsajátítsa az anyanyelvi írás jelrendszerét. - Egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan írjon, és törekedjék a rendezett írásképre. - megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és mássalhangzókat, valamint időtartamukat vizuális megsegítéssel; - Írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrizze, javítsa. - Törekedjék a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására. - Törekedjen a meglévő szókincsének aktivizálására a szövegalkotás során **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - a hangjelölés megismert szabályait helyesen alkalmazza

	a begyakorolt szavakban, esetenként vizuális megerősítéssel; - a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyeli és tapasztalati úton segítséggel leírja; - a mondatot nagybetűvel kezdi, törekszik alkalmazni a mondatvégi írásjeleket; - szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas, egyszerű mondatokat leír megfigyelés és/vagy szájról olvasási kép alapján.
Fogalmak: betű, hang, szó, szókapcsolat, mondat, szöveg, j-ly, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű	

Témakör: Szótő és toldalék, szóelemzés	**7 óra**
A témakör sajátossága, hogy többnyire képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- Hallásfejlesztés - Betű-hang azonosítás vizuális megerősítés alapján(szájról olvasási kép, fonomimikai jelek, daktil jelek) - Szótagolási képesség fejlesztése - Hang- és betűanalízis képességének fejlesztése	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően:

- Szótő és toldalék fogalma felismerés szintjén tanári segítséggel - Szóalak felbontása tanári minta alapján - Toldalékos szavak helyes használatának megsegítése - Toldalékos szavak funkcionális másolása - Helyesejtés-fejlesztés hangkapcsolat-gyakorlatokkal - Hibajavítás és önellenőrzés képességének fejlesztése	- Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyeli és tapasztalati úton segítséggel leírja; - törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására; - írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi, javítja. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - szavakat hangokra és szótagokra bont minta alapján; - kérdésre adott válaszában törekszik helyesen toldalékolni a szavakat vagy tanári minta elfogadásával javítja; - igyekszik önállóan/segítséggel felismerni és elkülöníteni az egytövű begyakorolt szavakban a szótövet és a toldalékot.
Fogalmak: hang-betű, betűkapcsolat, hangkapcsolat, szótagolás, szótő, toldalék, szóelemző írásmód, önellenőrzés	

<table>
<tr><td>Témakör: Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok</td><td>6 óra</td></tr>
<tr><td colspan="2">A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.</td></tr>
<tr><td>Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek</td><td>Tanulási eredmények</td></tr>
<tr><td>- A szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése
- Szókincs fejlesztése, szókincs aktivizálása
- Nyelvhasználat fejlesztése
- Hangalak – jelentés
- Ellentétes jelentésű szavak, rokon értelmű szavak
- Szólások, közmondások
- Népmesék kezdő és záró formulái, szókapcsolatok, ismétlődő motívumok
- Szó szerinti és átvitt jelentés tanári magyarázat alapján
- Szólások, közmondások hagyományőrző szerepe, néhány ismert szólás, közmondás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Könyvtárlátogatás</td><td>A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően:

- Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál.
- ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat törekszik a beszédhelyzetnek megfelelően használni, az írásbeli és szóbeli szövegalkotásban alkalmazza tanári megsegítéssel

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</td></tr>
</table>

	- tapasztalati úton, segítséggel felismeri és megért néhány egyszerű szólást, közmondást; - megérti és használatára törekszik a begyakorolt állandósult szókapcsolatoknak; - különféle módokon megjeleníti az ismert szólások, közmondások jelentését.
Fogalmak: szólás, közmondás, szókapcsolat, hangalak, jelentés, egyjelentésű szavak, rokon értelmű szavak, ellentétes jelentésű szavak	

Témakör: Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve	**9 óra**
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- A helyesírás differenciált fejlesztése - Aktív szókincs fejlesztése - Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer kialakítása - Együttműködési képesség - Élőlény, tárgy, gondolati dolog neve - Kis- és nagy kezdőbetűs szavak másolása, látó-halló tollbamondása, emlékezetből írása - Több hasonló élőlény, tárgy, gondolati dolog neve és helyesírása	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;

- Saját nevek helyesírása (egyszerű személynevek, állatnevek, helynevek, intézménynevek, címek) - Mondatkezdő nagybetű	- szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy szájról olvasásikép alapján; - megérti és igyekszik használni az életkorának megfelelő (térbeli, időbeli) relációs szókincset tanári mintaadás alapján ; - írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és minta alapján javítja; - feladatok megoldása során társaival együttműködik. - felismeri, jelentésük alapján tanári rávezetéssel csoportosítja és önállóan vagy segítséggel leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét; **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - tapasztalati úton felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a begyakorolt élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét kifejező szavakat - megkülönbözteti a szavak egyes és többes számát estenként vizuális kiemeléssel

	- hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a begyakorolt szavakban; - a kiejtéstől eltérő begyakorolt szavakat megfigyelés, és tanári minta alapján leírja; - kérdésre adott válaszában törekszik megfelelően toldalékolni a begyakorolt szavakat, elfogadja, megismétli a tanári mintát - felismeri, önállóan vagy segítséggel törekszik helyesen leírni a begyakorolt szavakat; - ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat törekszik a beszédhelyzetnek megfelelően használni, az írásbeli és szóbeli szövegalkotásban alkalmazza tanári megsegítéssel - a több hasonló élőlény, tárgy vagy gondolati dolog nevét kis kezdőbetűvel írja; - a személynevek, állatnevek és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket igyekszik nagy kezdőbetűvel leírni.
Fogalmak:	

élőlények neve, tárgyak neve, gondolati dolgok neve, több hasonló név, saját név, önellenőrzés, hibajavítás, személynév, állatnév, helynév, intézménynév, címek neve

Témakör: Tulajdonságokat kifejező szavak	**9 óra**
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- A helyesírás differenciált fejlesztése - Aktív szókincs fejlesztése - Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer kialakítása - A megfigyelt és értelmezett fokozott melléknevek helyes írásmódja - Együttműködési képesség	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; - szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy szájról olvasási kép alapján; - hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a begyakorolt szavakban esetenként tanári segítséggel; - a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában törekszik követni a helyesírás szabályait;

	- a kiejtéstől eltérő begyakorolt szavakat megfigyelés, vizális megerősítés után megfelelően leírja; - írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és minta alapján javítja; - feladatok megoldása során társaival együttműködik. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - tapasztalati úton felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a begyakorolt tulajdonságot kifejező szavakat és azok fokozott alakjait; - ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat törekszik a beszédhelyzetnek megfelelően használni, az írásbeli és szóbeli szövegalkotásban alkalmazza tanári megsegítéssel
Fogalmak: ellentétes jelentésű kifejezések, rokon értelmű szavak, egybeírás, különírás, szótő, toldalék, tulajdonságot kifejező szó	

Témakör: Mennyiségeket kifejező szavak	**4 óra**

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- A helyesírás differenciált fejlesztése - Aktív szókincs fejlesztése - Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer kialakítása - A megfigyelt és értelmezett fokozott számnevek helyes írásmódja - Együttműködési képesség	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; - szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy szájról olvasásikép alapján; - hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a begyakorolt szavakban; - a kiejtéssel megegyező és eltérő rövid szavak leírásában törekszik követni a helyesírás szabályait, esetenként elfogadva a tanári javítást, mintaadást - írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és minta alapján javítja; - feladatok megoldása során társaival együttműködik.

	A témakör tanulása eredményeként a tanuló: - tapasztalati úton felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a begyakorolt mennyiségeket kifejező szavakat és azok fokozott alakjait
Fogalmak: különírás, szótő, toldalék, mennyiségeket kifejező szó	

Témakör: Cselekvés, történés a múltban, jelenben, jövőben	**11 óra**
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- A helyesírás differenciált fejlesztése - Aktív szókincs fejlesztése - Fogalmazási alapismeretek - Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer kialakítása - A megfigyelt és értelmezett igék helyes írásmódja - Együttműködési képesség	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; - szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír

	megfigyelés és/vagy szájról olvasásikép alapján; - tapasztalati úton megérti és törekszik használni az életkorának, nyelvi szintjének megfelelő (térbeli, időbeli) relációs szókincset - írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és minta alapján javítja; - feladatok megoldása során társaival együttműködik. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a begyakorolt szavakban; - a kiejtéstől eltérő begyakorolt szavakat megfigyelés, tanári segítséggel megfelelően leírja; - kérdésre adott válaszában törekszik helyesen toldalékolni a szavakat vizuális kiemelés alapján; - tapasztalati úton felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a begyakorolt cselekvést, történést kifejező szavakat; - igyekszik megkülönböztetni a múltban, jelenben és jövőben

	zajló cselekvéseket, történéseket;
Fogalmak: múlt, jelen, jövő, egybeírás, különírás, szótő, toldalék, cselekvést jelentő szó	

A fenti témakörökben meghatározott tevékenységek, fejlesztési feladatok és ismeretek feldolgozása a speciális óratípusok keretében tematikusan történik. A harmadik osztályban ajánlott témakörök és tartalmak a következők:

TÁRSALGÁSOK TÉMAKÖREI	**TARTALMAK**
Közösségek A család	Személyi adatok bővítése családtagokra vonatkoztatottan: szülők foglalkozása, munkahelye. Családi szokások a szabadidő eltöltésére vonatkozóan. Közeli rokoni kapcsolatok kibővítése: nagynéni, nagybácsi, unokatestvér. Rokoni látogatások. Családi programok (szüret, búcsú stb.).
Közösségek Az iskola	Az iskolában működő szakköri csoportok tevékenysége (tagok, találkozók helye, ideje). Osztály, osztályközösség, egyéb csoportok. Változások az osztályban.
Szabadidő	Sajtótermékek, könyvek, tévéműsorok kínálata. Sport. Kézművesség. Barkácsolás. Otthonépítés. Egyéb szabadidős tevékenységek.
Az emberi test és lélek	Az ember életműködésének főbb jellemzői: mozgás, táplálkozás, légzés. Az egészséges életmód: táplálkozás, mozgás, tisztálkodás. Ismertebb betegségek. Az elsősegélynyújtás kellékei, tevékenységei

Társas kapcsolatok, élethelyzetek	A tanult ismeretek beépítése az élethelyzetek szövegeibe, szófordulatok használata. Illemszabályok megismerése szerepjátékban, mindennapi élethelyzetben. Szituáció elsajátítása: illemtudó magatartás és illemsértő magatartás megjelenítése. Szövegek reprodukálása mozgással kísérve. Egyszerűbb érzések (bánat, öröm, félelem) ki-fejezése metakommunikatív jelekkel. Élethelyzetek, kapcsolatteremtés.
Közlekedés	Közlekedési ismeretek szerzése: - Gyalogos közlekedés - Járművön utazás - Közlekedésbiztonság 4-5 jelzőtábla felismerése. Szárazföldi, légi, vízi közlekedés. Pályaudvar, repülőtér, kikötő. A közlekedési dolgozó munkája. Néhány közlekedési tábla elkészítése.
A munka világa	Háztartási munkák: - A háztartásban előforduló, gyakran használt eszközökkel végezhető munkafajták - A gyermekek által is elvégezhető, életkornak megfelelő házimunkák - A lakáson belüli veszélyforrások A mezőgazdasági termelés: - Néhány jellegzetes mezőgazdasági munka - A növénytermesztés és az állattenyésztés kapcsolata, gépesítés Az ipari termelés: - Néhány jellegzetes ipari foglalkozás megismerése Az ipar és a mezőgazdaság kapcsolata.

	Az ember hatása a természeti környezetre.
Az élettelen természet és változásai	A különféle anyagok tulajdonságainak megfigyelése, mérése. Az anyagok csoportosítása a felismert tulajdonságok alapján. Anyagtakarékosság. Az anyagok megmunkálásához szükséges eszközök és szerszámok. Balesetvédelem. Hosszúság, terület, térfogat, felszín, űrtartalom, hőmérséklet mérése mérőeszközökkel. Összehasonlítások végzése viszonyítással, becsléssel. Időjárási naptár készítése.
Az élő természet és változásai	Az élőlény és a környezet kapcsolata. Alkalmazkodás a környezeti feltételekhez. Változtatás a környezeti feltételeken. Az élő és az élettelen kapcsolata. A lakásban tartott növények és állatok jellemzői. A növények életéhez szükséges feltételek. Megfigyelés, a változások figyelemmel kísérése. Természetvédelmi tevékenységek. Növényvédelem, állatvédelem, hulladékok.
Tájékozódási alapismeretek	Egyszerű útvonalrajz, térképvázlat készítése. Tájékozódás a térképen (elsősorban Magyarország térképén). A világtájak megnevezése iránytű segítségével. Felszíni formák kialakítása homokasztalon. Településmakett összeállítása leírás, rajz, piktogram alapján. Alaprajz készítése néhány tárgyról, a lakás alaprajzának elkészítése. Időbeli tájékozódás.
Lakóhely, ország	A lakóhely főbb jellegzetességei. A tanuló lakóhelye és az iskola városa, nevezetességek. Lakóhely a térképen. Ismert városok a térképen.

Gazdálkodás	Munka és fizetés.

	A család anyagi bevétele. Kiadások a családban: rendszeres kiadás, alkalmi kiadások. Osztálypénz. Takarékosság

Memoriter

6-8 szabadon választott rövid vers, néhány szólás, közmondás.

Ajánlott kifejezések

Társalgások, szövegalkotások kifejezései:

Család

anyukámnak _____án van a születésnapja

bejelölöm a naptárba, hogy el ne felejtsem

anyukámnak _____ testvére van

anyukám öccse/bátyja/húga _____on lakik

a nagynéném _____ban dolgozik

a nagynénémnek _____ gyereke van

az unokatestvérem magasabb/alacsonyabb (idősebb/fiatalabb) nálam

gyakran/ritkán szoktuk őket meglátogatni

_____ gyakran hoz nekem ajándékot

_____ éves koromban már _____

_____ éves koromban még _____

Iskola

én _____szakkörre járok

_____val járok szakkörre

hetente _____szor megyek _____ra

szívesen dolgozom _____val együtt

legszívesebben _____t csinálok

legjobban a _____ sikerült

nem sikerült a _____t megcsinálni

Szabadidő

nekem _____ szabadidőm van

szabadidőmben legtöbbször _____ vagy _____

legjobban _____val szeretek _____ni

ajándékot készítek _____nak

Emberi test és lélek

egészséges a _____, mert sok vitamin van benne

nem egészséges, mert _____

mindig megmosom a _____

jó/rossz étvágyam van

a _____ hízlal

_____ haja mindig _____

_____ körme mindig _____

kócos a hajam

gyűrött a _____m

én naponta _____szer mosok _____t

minden este _____

étkezés előtt mindig kezet mosok

a _____ betegségek ellen védőoltást kapunk

a fertőző betegeket nem szabad látogatni

hetente _____szer sportolok (járok edzésre, futok, tornázom stb.)

sajnos, kicsit _____ vagyok

_____ jószívű, mindig segít _____nak

_____ beképzelt

_____ irigy

elsősegélyt nyújt _____nak

kiveszi a mentőládából a _____t és a _____t

értesíti a _____t

borogatást tesz a _____ra

Társas kapcsolatok, élethelyzetek

legyen szíves, _____

kérem szépen a _____t

szeretnék elmenni _____hoz

légy szíves, segíts nekem _____ni

én segítek neked _____ni

segíthetek _____ni?

nem szeretek _____hoz menni, mert _____

ne haragudj, hogy _____

lemehetek _____?

elmehetek _____hoz?

_____ra itthon leszek

_____ bácsi üzeni, hogy _____

kérek szépen _____t és _____t

köszönöm, ezt nem kérem, mert _____

félek, hogy _____

szeretnék egy új _____

ilyen finomat már régen ettem

ez a _____ nem működik/nem jó, kérem, hogy cserélje ki

Közlekedés

nagy csomaggal szállt fel a _____ra

átadja a helyét egy _____ _____nak

nem adja át a helyét

felmutatja a bérletét az ellenőrnek

kilyukasztja a jegyet

otthon felejtette a bérletet

_____tól _____ig utazik

végállomástól végállomásig utazik

kapaszkodik a _____n (metrón, villamoson, autóbuszon)

az aluljárón keresztül _____

a jelzőlámpánál _____

ha _____ a jelzőlámpa, akkor _____

jelzi az útirányt

_____ra kanyarodik

megfordul az úttesten

átmegy a tilos jelzésnél

kikerüli a _____t

elsőbbséget ad a _____nak

a _____ szárazföldi/légi/vízi közlekedési eszköz

én már utaztam/még nem utaztam _____vel

a repülőt a pilóta vezeti, az utastérben légikisasszonyok dolgoznak

az irányítótoronyból segítik a pilóta munkáját

a _____ kifutópályáról/kifutópályára indul/érkezik a _____i repülőgép

a hajót hajóskapitány _____

a _____n utasokat és árut szállítanak

a hajó vízi jármű, kikötőből indul és kikötőbe érkezik

a _____ a leg_____ jármű

_____ órakor érkezik

_____ óra _____ perckor indul

_____ percet késik

A munka világa

amíg _____ takarít, addig _____ mosogat

először _____, azután ____, végül _____

óvatosan _____

_____val dolgozik a _____ban

az én otthoni munkám a _____

nem nyúlok a _____hoz

_____ permetezi a _____t

a _____ ellen _____val védekeznek

a kártevők elpusztítják a _____t

a _____k ____kal táplálkoznak

a _____ból _____t készít az ipar

a _____ ipari növény

a _____t a szántóföldön termesztik

a mezőgazdaságban _____t termelnek

a _____ emberi táplálék, a _____ állati táplálék

a _____ban fontos tápanyagok találhatók

az állatok gondozását gépek segítik

a _____ _____val táplálkozik

_____ gondozza az állatokat

Élettelen természet

megváltozik az időjárás

napközben a hőmérséklet általában emelkedik

a levegő hőmérséklete elsősorban a napsugárzástól függ

felmelegszik a levegő

lehűl a levegő

keveredik a hideg és _____ levegő

amikor sok csapadék hull, akkor árad a folyó

az áradás sok kárt okoz

az áradás ellen védőgátakkal védekeznek az emberek

a szél a _____ mozgása

a meleg levegő felszáll

a hideg levegő a _____ levegő helyébe tódul

meleg hatására a víz párolog

_____ erős szél fújt

_____ sok/kevés csapadék esett

a talaj felmelegszik

Élő természet

a kőzetek a nap a szél és a _____ hatására aprózódnak

bennük a _____ és az _____ elpusztulnak, elbomlanak

így alakul ki a talaj

a talajból _____ fel a növények a tápanyagot

a talaj egyes élőlényeknek _____, másoknak élőhelyet _____

a virágport a _____ szállítják egyik virágról a _____ra

a _____ termőre kerül

a termőből _____ fejlődik

a ____ és a _____ hasonló/különböző

a _____ termesztett növény, a _____ gyomnövény

a különböző évszakokban változik a növény _____, _____, _____

rendszeresen locsolom a _____t

_____, _____, _____, _____ nélkül nincs élet

Tájékozódás

a síkság majdnem sima felszínű _____

a domb alacsony _____

a _____ magasabb kiemelkedés

a _____k között völgy található

a dombság több dombból áll

a hegység több hegyből áll

mágnesezett acéltű

fővilágtájak

a fővilágtájak között mellékvilágtájak vannak

észak felé mutat

_____ felé _____

a térkép egy alaprajt

a valóság kicsinyített mása

Lakóhely, ország

_____n/ban lakom

a _____ mellett van a _____

a _____ közel van a _____hoz

a _____ távol van a _____tól

utca/sétálóutca

most adták át a ___t

nálunk a legrégebbi épület a _____

még soha nem voltam ebben a _____ban

_____ nagyobb város, mint ahol én lakom

nálunk nincs _____

közel lakik hozzánk/messze lakik tőlünk

az utakon sok/kevés a jármű, nagy/kicsi a forgalom

_____ távfűtés, _____ szennyvízcsatorna

_____n kevesebb ember él, mint _____n

a két település között autóbusz/vonat közlekedik

északra (keletre, délre, nyugatra) van a _____

Gazdálkodás

havonta kap fizetést/nincs rendszeres jövedelme/alkalmi munkát vállal

nyugdíjas

munkanélküli

családi pótlékot kap

takarékosan él

_____ra gyűjt a család

_____ kapok zsebpénzt

bankban tartja a pénzét

váratlan kiadás

meggondolja, hogy mire költi a pénzét

könnyelműen vásárolgat, szórja a pénzt

kölcsön kér

vennék egy _____t

még csak _____ forintot gyűjtöttünk össze

4. osztály

Témakörök	**óraszámok**
	8 óra/hét (288óra)
Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	65
Olvasás, az írott szöveg megértése	56
Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése	30
Az íráshasználat fejlesztése	folyamatosan
Fogalmazási alapismeretek	23
Szövegalkotási gyakorlatok	38
Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondat, szó, hang, betű; szótagolás; szótő és toldalék; mondatfajták	26
Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása	28
A tanulási képesség fejlesztése	16
Az ítélőképesség, az erkölcsi, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése	6
Összesen:	**288**

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Beszédkészség, szóbeli szövegalkotás és a megértés fejlesztése**	**Órakeret 65 óra**
Előzetes tudás	Egyszerű szóbeli közlések megértése. Kérdésekre értelmes, rövid válaszok adása. A mindennapi kommunikáció alapformáinak alkalmazása a szokás és tisztelet szintjén: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés, köszönetnyilvánítás, köszöntés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszéd tartalmának, hangzásának, stílusának és kifejező erejének egymással összefüggő fejlesztése. A beszéd és a megértés továbbfejlesztése, különös tekintettel a pontosságra, a folyamatosságra és a kifejezőerőre, valamint az aktív szókincs intenzív gyarapítására.	

	A szóbeli szövegalkotási készség fejlesztése.	
Tevékenységek/Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
A helyes beszédlégzés, a helyes kiejtés, a mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása különféle kommunikációs helyzetekben (pl. párbeszéd, felolvasás, kiscsoportos beszélgetés). Felolvasáskor, szövegmondáskor nonverbális eszközök használata a kifejezés segítésében. Vélemény kulturált megfogalmazása a tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően. Figyelem a beszélgetőtársra. Az üzenet lényegének és érzelmi hátterének megfigyelése. Állandósult szókapcsolatok, értelmezése az olvasott szövegekben. A különböző tantárgyak tanulásakor használt szakkifejezések, olvasmányokból kiemelt ritkábban használt szavak célzott használatával az aktív szókincs gyarapítása. Több mondatos összefoglaló szöveg alkotása olvasmányok tartalmáról, gyűjtött tapasztalatokról, megfigyelésekről – szükség esetén tanári segítséggel. Hosszabb szóbeli közlések tartalmának rövidített elmondása. A társalgások témakörei a 4. évfolyam tematikai egységeit követően találhatóak.	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően: – értelmesen fejezi ki gondolatait; – használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat, jelnyelvi formákat; – bekapcsolódik csoportos beszélgetésbe, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe; – a közös tevékenységeket együttműködő magatartással segíti.	*Minden tantárgy*: összefüggő beszéd. *Környezetismeret:* önfenntartás, légzés. *Vizuális kultúra*: Műalkotások megfigyelése, jellemzése, értelmezése. Médiaszövegek közötti különbségek (pl. televíziós műsortípusok, animációs mesefilmek, sorozatok) felismerése saját médiaélmények felidézésén, megjelenítésén (pl. szerepjáték) és közvetlen példákon keresztül.

11. Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hangsúly, hanglejtés, hangerő, beszédtempó, szünet; tekintet, arcjáték, testtartás, térköz, távolságtartás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Olvasás, az írott szöveg megértése**	**Órakeret 56 óra**
Előzetes tudás	Nyelvre, írott nyelvre, olvasásra vonatkozó, az adott korosztály képességfejlődése szempontjából releváns ismeretek, a tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasástechnika fejlesztése, automatizálása, a folyékony olvasás kialakításának segítése, olvasási stratégiák bevezetése, különböző szövegtípusok megismertetése, biztos olvasási készség, az értő olvasás kialakítása.	

Tevékenységek/Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Életkori sajátosságoknak megfelelő szépirodalmi, dokumentum típusú, folyamatos, nem folyamatos, kevert, egyéni, közös és tankönyvi célú szövegek megismerése, ezek megértése a tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően. Globális és kereső olvasás, grafikus szervezők (ábrák, táblázatok, gondolattérkép, fürtábra) alkalmazása a hatékonyabb szövegértés érdekében. Az olvasmányhoz kapcsolódó előzetes ismeretek, személyes élmények, tapasztalatok felidézése és megosztása.	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően: – az olvasás terén motivált, érdeklődő; – folyékony, automatizált olvasástechnikával rendelkezik a hangos és a néma olvasás területén is; – felismeri és javítja a hibáit; – felismeri és megérti azokat a különböző típusú, műfajú szövegeket, amelyekről tanult; – szintetizálja, értelmezi és értékeli az életkori szintjének megfelelő szöveg információit és gondolatait; – megfelelő nyelvi tudatossággal rendelkezik;	*Matematika:* szöveges feladatok. *Környezetismeret:* önálló tanulás, szövegfeldolgozás kialakítása. *Erkölcstan:* én magam; az én világom. *Vizuális kultúra*: Személyes élmények és irodalmi szöveg alapján képek készítése. Képzőművészeti műfajok. Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok

A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően: - Gondolatok és információk értelmezése és integrálása, tartalom, nyelvezet, szövegszerkezet vizsgálata és értékelése. - A következő olvasási stratégiák, olvasást megértő folyamatot segítő technikák ismerete, alkalmazása a hatékonyabb megértés érdekében: – a szöveg átfutása, – az előzetes tudás aktiválása, – jóslás, anticipáció. Az olvasás céljának, módjának az olvasás megkezdése előtt való tisztázása.	– ismeri és tanítói segítséggel használja a tanult olvasási stratégiákat.	felismerése, médiaszöveg olvasása. Kérdések megfogalmazása a látott információra, ismeretre, élményre vonatkozóan. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak feldolgozása.
12. Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szöveg, műfaj, szövegértés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése**	**Órakeret 30 óra**
Előzetes tudás	Mesék jellegzetes nyelvi fordulatainak ismerete. Versritmus jelzése tapssal, koppantással. Rímek felismerése a verssorok végén.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegelemzésben való jártasság elmélyítése, az irodalmi mű befogadása, az érzelmi tartalmak (pl. öröm, izgalom, várakozás, azonosulás) átélésének segítése. Az olvasmányok tartalmához kapcsolódva a nemzeti kultúra hagyományainak megismerése.	

	Magyar és világirodalmi népköltészeti, műköltészeti alkotások megismerése. Irodalmi ismeretek tapasztalati úton való elsajátítása.

Tevékenységek/Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Az olvasókönyvi szövegek csoportosítása formájuk, műfajuk és kommunikációs szándékuk szerint. Az olvasmányok témájának megfigyelése, azonos témájú szövegek összehasonlítása (pl. gyerekalakok és gyereksorsok). Hasonlóságok és különbségek felfedezése különféle irodalmi közlésformákban tanári segítséggel. Művészi eszközök keresése lírai és elbeszélő művekben (ritmus, rím, refrén). Jellegzetes irodalmi témák, motívumok (pl. család, gyermek, természet) felfedezése olvasmányokban. A művek szerkezeti jellemzőinek megfigyelése, a tér-idő változásainak felismertetése. Az osztályfoknak megfelelő nyelvi szinten lévő tanulók számára elbeszélések 20. századi eseményekről, hősökről, sorsokról. Az események sorrendjének, a mesélő személyének megállapítása. Mesékre jellemző kezdő és befejező fordulatok, szókapcsolatok, ismétlődő motívumok felismerése. Rövidebb irodalmi szövegek feldolgozása segítséggel (versek, mesék, szemelvények)	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően: – megnevezi olvasmányai szerzőjét, szereplőit és azok tulajdonságait, magyarázza cselekedeteiket; – azonosítja a történet idejét és helyszínét; a cselekmény kezdő- és végpontját, a cselekményelemek sorrendjét; – konkrét esetekben felismeri a mesére jellemző fordulatokat, szókapcsolatokat,	*Környezetismeret*: környezeti, természeti, környezetvédelmi témájú olvasmányok. *Vizuális kultúra; Hallás- ritmus – mozgásnevelés:* A témához és a tartalomhoz is illeszkedő kifejezőeszközök elemzése, alkalmazása. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel).

A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően: - Nagyobb terjedelmű, jellemzően kortárs magyar és európai gyermekirodalmi alkotás (meseregény, ifjúsági regény, mesés-, verseskötet) elolvasása a tanító irányításával. - Művek a kortárs magyar irodalomból. (Például: Csukás István: *Pom Pom összes meséi, gyerekversek*; Kányádi Sándor, Kovács András Ferenc, Szabó T. Anna *gyermekversei*; Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált memóriagyakorlatok, fantáziajátékok, elképzelt és valóságos helyzetek megjelenítése. Részvétel csoportos játékokban, állóképek tervezése, kivitelezése és megbeszélése. A mozgás és a szövegmondás összekapcsolása (testbeszéd, jelnyelv, pantomim saját produkciók, bábelőadások, színházi előadások)	mesejellemzőket; – az egyszerű szerkezetű mesék, elbeszélések tartalmát időrendben, több összefüggő mondattal mondja el.	A különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín- és időviszonylatok megfigyelése.
13. Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szépirodalmi szöveg, ismeretterjesztő szöveg, monda, közmondás, szólás, találós kérdés, elbeszélés; főszereplő, mellékszereplő; kezdőpont, végpont, fordulópont.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Fogalmazási alapismeretek**	**Órakeret 23 óra**
Előzetes tudás	A szöveg és a mondat jellemzőinek azonosítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önkifejezés iránti igény erősítése, különféle formáinak és lehetőségeinek megismertetése, megvalósításának támogatása.	

Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A különböző szövegformák tartalmi és szövegszerkesztési jellemzőinek ismerete. Kellő tapasztalat a cím szerepéről, jellemzőiről; a szövegek felépítéséről; az időrendről; az esemény, az előzmény és a következmény kapcsolatáról; a nyelvi megformáltságról; a különböző szövegforma jellemzőiről, a bekezdések szerepéről. A szövegalkotás műveleteinek megismertetése: anyaggyűjtés, címválasztás, a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése, az időrend érzékeltetése, a szöveg tagolása bekezdésekre.	A tanuló – a tanult fogalmazási ismereteket felhasználja fogalmazáskészítéskor.	*Környezetismeret; matematika:* világos szóbeli vagy jelnyelven történő szövegalkotás. *Vizuális kultúra:* Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film)
14. Kulcsfogalmak/ fogalmak	Témaválasztás, anyaggyűjtés, címadás; bekezdés; bevezetés, tárgyalás, befejezés; elbeszélés, hír, leírás, levél, meghívó; hirdetés; SMS; e-mail.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegalkotási gyakorlatok	Órakeret 38 óra
Előzetes tudás	A tanuló hallásállapotától és beszédkészségétől és képességeitől függően: Mondatalkotás. Mondatok összekapcsolása. Történetalkotás szóban. Képolvasás, mesemondás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A képzelet, az önkifejezés aktivizálása különböző szövegformák megismerésével és az írásbeli szövegalkotás képességének továbbfejlesztésével. Az írásbeli szövegalkotó készség fejlesztése.	

Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A tanult fogalmazási ismeretek felhasználása a szöveg alkotásakor.	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően:	*Környezetismeret*: változatos élővilág; a

Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően, önálló írásbeli fogalmazások készítése elbeszélő szövegformában. A párbeszéd beillesztése a történetmondásba. Szemléletes leírások készítése egyszerű tárgyról, növényről, állatról. Jellemzés készítése emberről. Levélírás, levélcímzés. Rövid szöveges üzenetek megfogalmazása különféle alkalmakra. Fogalmazásíráskor a megfelelő nyelvi eszközök alkalmazása segítséggel. A fogalmazás témájának megfelelő szavak és kifejezések használata, a fölösleges szóismétlődés kerülése. A fogalmazások javítása a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával, a tanító segítségadásával.	– a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával elbeszélő fogalmazást készít segítséggel; – a fogalmazás témájának megfelelő szavakat és kifejezéseket használ; – adott vagy választott témáról 8–10 mondatos leírást készít segítséggel, a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával; – a tartalmi egységek kezdetét bekezdéssel jelzi; – figyel a bemutatás sorrendjére és a nyelvi eszközök használatára; – a tanító útmutatásai alapján kijavítja fogalmazási és helyesírási hibáit.	tanultak bemutató leírása. *Vizuális kultúra*: Természeti jelenség megfigyelése, a tapasztalatok leírása, megjelenítése. Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film)
15. Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elbeszélés, leírás, jellemzés; téma, helyszín, szereplő, cselekmény, időrend, nézőpont; párbeszéd.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondatfajták, szavak, szófajok**	**Órakeret 26 óra**
Előzetes tudás	A tanult nyelvtani fogalmak felismerése és megnevezése.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tapasztalatok körének bővítése. A tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer alapozásának megindítása a szófajok körében. A tanulók önállóságának növelése: a feladatvégzésben; az információszerzésben és felhasználásban; a szabályalkalmazásban; az önellenőrzésben. A nyelvi tudatosság fokozása.

Tevékenységek/Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
A felkiáltó, a felszólító és az óhajtó mondatokban a beszélő szándékának felismerése és megnevezése szövegben. A rokon értelmű szavak, a többjelentésű, azonos alakú szavak helyes használata. A tanult szófajok felismerése és megnevezése szójelentés alapján toldalékos formában is, szócsoportokban, mondatban és szövegben. Különféle időben végbemenő cselekvések, történések megkülönböztetése. Az igeidők helyes használatára való törekvés beszédben és írásban. Az igekötők szerepének és írásmódjának megfigyelése. Alkalmazásukra való törekvés. Az alanyi és a tárgyas igeragozás. A főnév fajtáinak csoportosítása, megnevezése. Többes számú főnevek alkotása. A *-ba, -be, -ban, -ben* ragos főnevek helyes használata mondatalkotással, szövegértelmezéssel. A főnév -t toldalékának és a múlt idő jelének megkülönböztetése.	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően - felismeri és megnevezi a tanult nyelvtani fogalmakat, használja a szabályokat; – felismeri, megnevezi és megfelelően jelöli a mondatfajtákat; – toldalékos formájukban, szövegben is felismeri és megnevezi a tanult szófajokat; – törekedjen a szövegkörnyezetnek megfelelően használni az	*Vizuális kultúra*: Jelek a mindennapi életben. Az időbeliség ábrázolása a képzőművészetben. *Környezetismeret:* tulajdonnevek a térképeken.

A tulajdonnevek csoportjainak megismerése: személynevek, állatnevek, földrajzi nevek, intézmények neve, márkanevek, címek. A melléknév szerepének ismerete a nyelvhasználatban. A fokozott melléknévi alakok használata szövegalkotáskor. Számnév. A fokozott számnévi alakok helyes használata. A névelők és a névutók szerepének ismerete. A névelők helyes használata. A névmások (személyes, mutató, kérdő) szerepének megértése, alkalmazásuk a mondatokban.	igeidőket és az igekötőket; – alsó tagozaton tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek.	
16. Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szófaj; főnév, köznév, tulajdonnév, személynév, állatnév, intézménynév, földrajzi név, márkanév, cím; határozott névelő, határozatlan névelő; névutó; ige; igeragozás; igemód; igekötő; melléknév, melléknévfokozás; számnév, tőszámnév, sorszámnév, törtszámnév; határozott számnév, határozatlan számnév; személyes névmás, mutató névmás, kérdő névmás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása**	**Órakeret 28 óra**
Előzetes tudás	A hangok hosszúságának helyes jelölése a begyakorolt szókészlet körében. A kiejtéssel megegyezően írt rövid szavak biztos helyesírása. A *j* hang biztos jelölése a begyakorolt szókészletben. Az elválasztás szabályainak alkalmazása egyszerű szavak írásakor. Mondatkezdés nagybetűvel. A tanult mondatzáró írásjelek alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyesírási készség fejlesztése. A megismert nyelvi eszközök, nyelvhelyességi és helyesírási szabályok alkalmazása a szóbeli és az írásbeli nyelvhasználatban.	

Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A mondatvégi írásjelek helyes használata az egyszerű mondatok végén. Helyesírási szabályok alkalmazása különböző írástevékenységekben: igeidők, ragos és kiejtéstől eltérő írásmódú igék; felszólítást kifejező igealakok; igekötős igék; tulajdonnevek, fokozott melléknevek és számnevek; ragos névszók; névutós szerkezetek; betűvel írt számnevek; a keltezés többféle formája. Hosszú hangok jelölése a melléknevek végén. A főnév *-t* toldalékának (ragjának) és a múlt idő jelének megkülönböztetése. Az összetett szavak felismerése és elválasztásuk. A *j* hang biztonságos jelölése a tanult szófajok körében.	A tanuló – a mondatot nagybetűvel kezdi és írásjellel zárja; – a begyakorolt szókészlet körében alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat; – írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak; – helyesírását önellenőrzéssel felülvizsgálja, szükség esetén javítja.	*Környezetismeret:* térképvázlat készítése tulajdonnevek feltüntetésével. *Matematika*: számnevek helyesírása.
17. Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nagybetű, kisbetű, írásjel, helyesírási szabály.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A tanulási képesség fejlesztése	**Órakeret 16 óra**
Előzetes tudás	Az önismeret életkornak megfelelő szintje, személyes tanulási sikerek és nehézségek megnevezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önálló, hatékony tanulás képességének fejlesztése.	

Tevékenységek/Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

A tanulás szerepe és módjai. Saját tanulási folyamatunk megismerése, hogyan tanulunk a legkönnyebben, mi okoz nehézséget. Gondolkodás a gondolkodásunkról, tanulásunkról. Egyszerű tanulási módok, stratégiák. Tanulás különböző típusú szövegekből. Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált (koncentrációs) memóriagyakorlatok, szövegtanulási technikák. Vázlatkészítés irányítással, tanulás, összefoglalás vázlat segítségével. Ismerkedés különböző információhordozókkal. Adatok, információk gyűjtésének, célszerű elrendezésének módjai. Alapismeretek a könyvtár tereiről és állományrészeiről. A könyvek tartalmi csoportjai: szépirodalmi művek, ismeretterjesztő irodalom, kézikönyvek, elektronikus információhordozók. A szótárak szerkezeti jellemzői (betűrend, címszó), a szótárhasználat módja. A lexikon és a szótár egyező és eltérő vonásai. Az információk keresése és kezelése. Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban. A könyvtár mint információs központ, a tanulás bázisa, segítője.	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően: – ismerkedjen a tanulási folyamat alapvető jellemzőivel; – azonosítja az információ forrásait; – fokozatos áttérés az önálló tanulásra – ismer és alkalmaz néhány tanulási módot, stratégiát a különböző tanulási feladatok teljesítése érdekben; – információt keres, kezel önállóan néhány forrásból; – szöveghűen felidézi a következő szépirodalmi műveket, illetve azok részleteit: népdalszövegek, Például: József Attila: *Mama*; illetve kortárs magyar lírikusok műveiből néhány alkotás; – részletek Kölcsey Ferenc: *Hymnus*; Petőfi Sándor: *Nemzeti dal*; Vörösmarty Mihály: *Szózat* című	*Környezetismeret*: jelenségek megfigyelése, ok-okozati kapcsolatok keresése. *Vizuális kultúra*: Képi analógiák keresése a tanult szövegekhez. Kérdések megfogalmazása a látott információra, ismeretre, élményre vonatkozóan.

Ismerkedés folyóiratokkal. Katalógusok megfigyelése. A könyvtári katalógus tájékoztató szerepe a könyvek és egyéb információforrások keresésében.	művéből, illetve szépprózai művekből.	
18. Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információ, tudás, könyvtár, tanulás, vázlat.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Az ítélőképesség, az erkölcsi, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése**	**Órakeret 6 óra**
Előzetes tudás	Mesehősök tulajdonságai és cselekedetei; az olvasott irodalmi művekben a szereplők döntési helyzeteinek felidézése; személyes tetszésítéletek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Erkölcsi, esztétikai kategóriák megismerése, ítéletalkotás egyszerű szituációban, szépirodalmi művek alapján. A narratíva, történetmesélés szabályainak, szerveződésének, logikájának megismerése.	

Tevékenységek/Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően erkölcsi és esztétikai ítélet megfogalmazása, érvelés a vélemény mellett. A szépirodalmi alkotásokban megismert helyzetek, azok tanulságának alkalmazása mindennapi helyzetekben. A művek tanulságainak értelmezése. A saját vélemény mellett a nem saját álláspont megjelenítésének, átélésének képessége. Mások véleményének megértése,	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően – ismeri, megérti a történeteket bemutató művek szerveződését, felépítését, az összefüggések logikáját, az ok-okozati viszonyt; – elfogadja a legalapvetőbb emberi értékeket, megérti mások érvelését, elfogadja az övétől eltérő véleményeket, igyekszik ezekkel is azonosulni; – képes beleélésre, azonosulásra, érzelmeinek	*Erkölcstan*: Értékrend alakulása. Szűkebb és tágabb környezetem, barátság. *Környezetismeret:* Környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság. Egészséges életmód. Viselkedési normák. *Vizuális kultúra; Hallás- ritmus – mozgásnevelés*:

elfogadása. Vélemények összevetése, különbségek és hasonlóságok megfigyelése, felismerése. A műélvezet, a beleélés mélyebb megtapasztalása a fentiek segítségével is. Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékokban, drámajátékban (pl. bábjáték) saját és más álláspontból is. Szülők, nagyszülők gyermekkora, életmódja, tárgyi világa. Az idő tagolására szolgáló kifejezések használata; időrend. A múlt emlékei környezetünkben (múzeumok, emléktáblák, műemlékek, emlékművek; tárgyak, fotók, egyéb dokumentumok; szokások). Nemzeti ünnepeink, jelképeink. A magyar szabadságküzdelmek kiemelkedő alakjai. Kiemelkedő magyar tudósok, feltalálók, művészek, sportolók.	kifejezésére az életkori sajátosságainak megfelelő történetek, művek befogadása során; – dramatikus és drámajátékok segítségével képes átélni mindennapi konfliktusokat saját és más álláspontból is, azokat életkori szintjén kezelni. – történetek olvasásakor, megbeszélésekor képes elkülöníteni a múltbeli és jelenbeli élethelyzeteket, történéseket. – képes felidézni történelmünk és kultúránk néhány kiemelkedő alakját, hozzájuk tud rendelni néhány fontos jellemzőt.	a lényeg kiemelésének lehetőségei a vizuális kompozíciókban
19. Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tanulság, vita, vélemény, konfliktus, múzeum, műemlék, szokás, életmód, időrend.	

A fejlesztés várt eredményei a negyedik évfolyam végén	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függőenértelmesen és érthetően fejezze ki a gondolatait. Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban. Használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat. Beszédstílusát igazítsa beszélgető partneréhez.

	Kapcsolódjon be a csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe. A közös tevékenységeket együttműködő magatartással segítse. A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően, felkészülés után folyamatosan, érthetően olvasson fel ismert szöveget. Életkorának megfelelő szöveget értsen meg néma olvasás útján. Mondja el az olvasottak lényegét. Az olvasottakkal kapcsolatos véleményét értelmesen fogalmazza meg. Ismerjen, alkalmazzon néhány fontos olvasási stratégiát. Tanulási tevékenységét fokozatosan növekvő időtartamban legyen képes tudatos figyelemmel irányítani. Feladatainak megoldásához szükség szerint vegye igénybe az iskola könyvtárát. A könyvekben, gyermekújságokban a tartalomjegyzék segítségével igazodjon el. Használja az ismert kézikönyveket. A memoritereket szöveghűen mondja el. Adott vagy választott témáról 8–10 mondatos fogalmazást készítsen a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával. Az alsó tagozaton tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek legyenek. Biztonsággal ismerje fel a tanult szófajokat (ige, főnév, melléknév, számnév, névelő, névutó, személyes névmás, mutató névmás, kérdő névmás), és nevezze meg azokat szövegben is. A begyakorolt szókészlet körében helyesen alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat. Írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak legyenek. Helyesírását önellenőrzéssel vizsgálja felül, szükség esetén javítsa. Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történeti érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett. Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén. Az anyanyelvi részképességeinek fejlettsége legyen összhangban, harmonikusan fejlődjön.

TÁRSALGÁSOK TÉMAKÖREI	**TARTALMAK**

Közösségek A család	Rokoni kapcsolatok ismereteinek bővítése néhány adódó változással (pl. testvér születése, rokon családi állapotának változása). Családi együttlétek hagyományos alkalmai. Saját élettörténet (események, időpontok egy-máshoz kapcsolása). A család barátai. A családdal kapcsolatos dokumentumok.
Közösségek Az iskola	Az osztály hagyományrendszerébe épülő közös tevékenységek (névnapi, karácsonyi meglepetések készítése, közös ünneplés). Kirándulás - közös tervezése, előkészítés - előzetes információszerzés (fotók, rajzok, naplók alapján) Az osztályközösség tagjainak külső és belső tulajdonságai. Az alapvető közösségi szabályok (házirend) ismerete.
Szabadidő	Manipulatív tevékenységekhez témakínálat, eszközök választása. Sajtótermékek, könyvek, tévéműsorok kínálata. Ötlettár ajándékkészítéshez. Eszköz nélküli szabadidős programok. Tárgyak, technikai eszközök a szabadidős programokhoz. Társakkal vagy egyedül végrehajtható szabadidős programok.
Közlekedés	Az utazás mozzanatainak gyakorlása a jegy/bérletváltástól a megérkezésig. A gyalogos közlekedés jellemzői, szabályai, az utca külső képe. A kerékpáros közlekedés szabályai. A balesetek okai, következményei, megelőzésük. Játék KRESZ-társasjátékokkal.
A munka világa Foglalkozások - munkák	Foglalkozások csoportosítása ágazatok szerint: mezőgazdaság, ipar, kereskedelem.
Társas kapcsolatok, élethelyzetek	A tanult ismeretek alkalmazása a mindennapi élethelyzetekben.

	Illemszabályok megismerése, alkalmazása, adott viselkedés értékelése. Szituáció eljátszása: illemtudó, illemsértő magatartás. Emberi tulajdonságok megjelenítése. A megismert metakommunikációs jelzések (testtartás, tekintet, távolság stb.) alkalmazása szerepléskor. Kommunikációs hiba felismerése, javítása. <u>Otthoni szituációk</u> - Családtagok tevékenységei - Csomagolás, készülődés az iskolába - Játékjavítás - Pénzgyűjtés, takarékoskodás <u>Tulajdonságok, érzelmek megnyilvánulásai</u> - Sértődés - Irigység - Hiúság - Düh - Önállóság - Önzetlenség <u>Egészség, betegség</u> - Iskolai rosszullét - Mandulaműtét - Fogorvosnál <u>Közlekedés</u> - Az utca: járművek közlekedése; érdeklődés közlekedési lehetőségekről; váratlan találkozás; közös séta - Utazás: jegykezelés, útitársak <u>Szolgáltatás</u> - Fényképésznél - Postán: levél-, csomag-, távirat-, pénzfeladás. Postai nyomtatványok kitöltése. Postai szolgáltatások. Piktogramok a postán. <u>Vásárlás</u>

	- Az áruház különböző osztályai Kulturális- és sportintézmények - Cirkusz - Uszoda Kirándulás - Előkészület (tervezéstől az indulásig) - A kirándulás útvonala - Szalonnasütés Cselekvés köznapi tárgyakkal, játékokkal - Távcső - Írógép - Villanyborotva - Öngyújtó - Számológép - Társasjátékok

Az emberi test és lélek	Egészségügyi szolgáltatások igénybevétele: a fogorvosnál, a szemorvosnál. Hallásvizsgálat: hallókészülék, illeszték cseréje. A gyakori fertőző betegségek megelőzésének, terjedésük megakadályozásának elemi szabályai. Gyermekbalesetek játék- és szabadidőben, megelőzésük lehetőségei. A kórházban: a betegségtől a gyógyulásig. Tulajdonságok, érzelmek: - az egymás iránt érzett szeretet és megbecsülés lehetséges formái - a családtagok kapcsolatai - a másság elfogadása
Gazdálkodás	Családi költségvetés
Történetek olvasása	A társalgási témákhoz kapcsolódó köznapi történetek feldolgozása a siket tanulók számára készült anyanyelv könyvből.

Memoriter

Népdalok, népmesék elmondása. Kölcsey Ferenc Himnusz c. versének egy versszaka, Vörösmarty Mihály Szózat c. versének egy versszaka, Petőfi Sándor Nemzeti dal c. versének egy versszaka.

Szabadon választott költemények differenciáltan, a tanulók terhelhetőségét figyelembe véve.

Ajánlott kifejezések

Társalgások, szövegalkotások kifejezései:

Család

_____ a rácsos ágyban alszik

napközben a _____ban van

naponta ____szor eszik

_____ teszi tisztába a babát

játszik az ujjával, csörgőjével

még nem szobatiszta

mászik a földön

jön az első foga

legjobban _____ra hasonlít

_____ tolja a babakocsit

amikor sír, _____ felveszi a babát

_____ óvodás, én pedig iskolába járok

halottak napja lesz

amikor én születtem, _____m már nem élt

szüleimmel együtt virágot viszünk _____ sírjára

a temetőben gyertyát gyújtok

Szabadidő

már (elolvastam, megnéztem, készítettem) _____t

most egy _____t _____k

sokat nevettem a _____n

legszívesebben _____t nézek a tévében

_____val szeretek/szoktam _____ni

legkedvesebb csapatom a _____

a _____m versenyez _____ben

mindig szurkolok neki

____ születésnapjára _____t készítek

Közlekedés

a forgalmas útkereszteződésben rendőr vagy jelzőlámpa irányítja a forgalmat

a járdaszigeten áll

felszáll a járműre

leszáll a járműről

segít a fel/leszállásnál

átmegy az úttesten

szabályosan/szabálytalanul közlekedik

átsegíti a _____t az úttesten

előre engedi a ____t a felszállásnál

türelmesen vár a _____nál

kerékpárral szorosan az úttest jobb oldalán kell haladni

haladási sebességet változtat

betartja/nem tartja be a követési távolságot

elsőbbséget ad a _____nak

figyelmetlenül/óvatosan előz

felszereli a kerékpárt

az utas megveszi a jegyet a pénztárnál

figyeli a tábla jelzéseit

udvariasan érdeklődik a _____tól

____ osztályon utazik

felteszi a csomagokat a csomagtartóba

_____ már várja az állomáson

_____ kikíséri az állomásra

kinyitja a fülke ajtaját, és megnézi, hogy van-e ____ hely

lehúzza az ablakot

kihajol a vonat ablakán

összeütközött a _____val

elvesztette az eszméletét

a balesetben súlyosan megsérült a gyalogos és a _____

szirénázva jött a mentőautó

senki sem sérült meg

figyelmetlenül lépett ki az álló _____ mögül

felborult a _____

Társas kapcsolatok, élethelyzetek

legyenek szívesek ____ni a ____t

már nagyon vártalak

de régen nem ____

tessék mondani _____

már nagyon szeretnék ____ni

én is szeretnék _____ni

szeretném, ha _____na nekem

szeretném elvinni a _____t, mert _____

kérem, segítsen, melyiket válassza

téged hogy hívnak?

hány éves vagy?

tudsz _____ni?

jössz _____t _____ni?

melyik iskolába jársz?

miért haragszol rám?

rosszul esik nekem, hogy ____

örülök, hogy _____

köszönöm, hogy _____

nem mondta meg az igazat

nem volt őszinte
majd én _____m, te csak _____
pénzt/csomagot/ levelet/táviratot ad fel
légipostán ad fel
kitölti a _____t
pénz be- és kifizetés
megcímezi a _____t
felragasztja a _____t
hány forintos bélyeg kell rá?
ajánlott levelet küld _____nak
dísztáviratot küldtem a _____m esküvőjére
kitölti a pénzesutalványt/táviratlapot
bedobta a postaládába a _____t
elfelejtette bedobni a _____t
ablaknál adta fel a _____t
hibásan töltötte ki a nyomtatványt
rosszul címezte meg a _____t
ha nem pontos a címzés, akkor _____
házhoz szállítja a postás a _____t
a postás ráteszi a mérlegre a csomagot és megméri
nem kaptam meg a _____
megrendeli a _____ című újságot
megszámolja a pénzt és feladja
gép választja ki a hamis pénzt

Az emberi test és lélek

_____ fertőző beteg
valószínűleg a ____n kapta el
vörös a torka
gyulladt a mandulája
fáj a nyelés
voltam már/nem voltam még kórházban
engem már megoperáltak/még nem operáltak meg
amikor kórházban voltam, mindennap jött hozzám valaki
a műtét előtt
nem emlékszem semmire
amikor műtét után felébredtem, _____
ellenőrzi a fogakat
megdagadt az arca
gyulladásban van a fogíny
betömi a lyukas fogat
esténként rosszul látok
gyenge a szemem
az orvos szemüveget írt fel
eltörött az illesztékem
mintát vesz
kicserélem az elemet a hallókészülékemben
elveszett a hallókészüléke
naponta megtisztítom a _____m
már _____ napja/hete nem látta a _____t
nagyon hiányoznak már neki a ____
_____val sokat törődik/nem törődik a _____
_____nak nincs jó kapcsolata a _____val
_____nak jó kapcsolata van a _____val

4. osztály (2020/2021-ben indukó 1.osztálytól felmenő rendszerben)

<table>
<tr><th colspan="2">Témakör: Beszéd és kommunikáció</th><th>28 óra</th></tr>
<tr><td colspan="3">A témakör sajátossága a készségfejlesztés. A javasolt óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt.</td></tr>
<tr><th colspan="2">Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek</th><th>Tanulási eredmények</th></tr>
<tr><td colspan="2">- A hallókészülék mindennapos és helyes használatának kialakítása. A hallásfejlesztés, különös tekintettel a beszédhallás fejlesztésére, átszővi a tanórákat és a tanórán kívüli tevékenységeket is.
- Érzelmi fejlesztés
- Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés
- Ritmusérzék-fejlesztés
- Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
- Beszédészlelés, beszédértés
- Kifejező, érthető beszéd
- Helyes ejtés tanítása
- Nem nyelvi jelek használata
- Kapcsolatfelvételi formák, társalgási fordulatok
- Párbeszédek, szituációs játékok, improvizáció</td><td>A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően:

- Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál.
- Megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál.
- Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését.
- A megismert szavakat, kifejezéseket nyelvi fejlettségi szintjén alkalmazza.</td></tr>
</table>

	- Részt vesz kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, beszélgetésben, vitában, és alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat. - Használja a kapcsolatfelvételi formákat: köszönés, kérés, megszólítás, kérdezés, testtartás, testtávolság, tekintettartás, hangerő, megköszönés, elköszönés - Élményeiről, olvasmányairól segítséggel vagy önállóan beszámol. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - beszédlégzése és artikulációja adottságaihoz mérten megfelelő, ritmusára, hangsúlyára, tempójára, - a tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket az általa használt kommunikációs csatornán tolmácsolja - részt vesz ismert szövegek (versek, mesék) rövid tartalmának felidézésében, mozgással, dramatikus

	elemekkel történő élményszerű megjelenítésében; - bekapcsolódik párbeszédek, dramatikus helyzetgyakorlatok, szituációs játékok megalkotásába
Fogalmak: helyesejtés, beszédlégzés, artikuláció, időtartam, hangerő, beszédtempó, ritmus, testtartás, mimika, párbeszéd, szituáció, drámajáték bemutatás, köszönés, megszólítás, kérés, köszönetnyilvánítás.	

Témakör: Mesék, történetek	**11 óra**
A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
Tanulóink nyelvi szintje, kognitív fejlettsége, érzelmi és motivációs sajátosságai indokolttá teszik a körültekintő, személyre, illetve csoportra szabott mese, történet választást. Ezért saját élményből, történetekből, a mesék jelnyelvi adaptációjából építjük a történetek megértéséhez szükséges, illetve a nyelvi képességeket. - Érzelmi fejlesztés - Olvasott/ jelelt szöveg megértésének fejlesztése - Olvasástechnika fejlesztése - Szövegértő olvasás fejlesztése - Szövegben való tájékozódás - Vázlatírás, hiányos vázlat kiegészítése a szöveghez - Illusztráció készítése, kiegészítése, a meglévő társítása	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Felkészülés után ismert, tagolt szöveget olvas hangosan - Részt vesz az adott közösség nyelvi szintjéhez adaptált, a közösség kultúrájának megfelelő rövid mese, történet közös feldolgozásában, és nyitott annak befogadására. - Felismeri, értelmezi a szövegben a számára

- Kulcsszavak-magyarázata Főbb szerkezeti egységek elkülönítése - Beszédfejlesztés - Képes szómagyarázatok - Verbális memória fejlesztése - Érzelmi intelligencia fejlesztése - Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása saját kommunikációs csatornán - Lényegkiemelő képesség fejlesztése - Olvasási stratégiák: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás - Grafikus szervezők. egyszerű ábrák, táblázatok - Mesék jellemzői: jellegzetes szereplők, kifejezések, fordulatok és meseszámok - Mesék, történetek jelnyelvi változatának megnézése **JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:** - Jelnyelvi akadálymentesítéssel bábszínház, színházlátogatás, skanzen programok, kiállítások.	ismeretlen szavakat, kifejezéseket tanári segítséggel. Digitális forrásokat is használ. - Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését. - A megismert szavakat, kifejezéseket igyekszik alkalmazni különböző nyelvi szinteken. - Felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést. - Azonosítja a történetekben a helyszínt, időpontot, a szereplőket és a cselekményt. - Képességeinek megfelelően szöveget hangos vagy néma olvasás útján/ tanári segítséggel megért. - Részt vesz különböző megjelenésű szövegek olvasásában és feldolgozásában. - Megfogalmazza a saját álláspontját az általa használt kommunikációs csatornán, kíváncsi társai véleményére, együttműködik velük.

	- Részt vesz dramatikus játékokban. - Részt vesz a kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban az általa választott csatornán, törekszik a megismert kommunikációs szabályok alkalmazására. - A szöveg megértését igazoló feladatokat végez. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - megismer néhány mesét és rövid történetet - részt vesz mesék, történetek közös olvasásában, feldolgozásában; - élményeket és tapasztalatokat szerez különböző irodalmi szövegek, adaptációk megismerésével; - olvas és megért nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket tanári segítséggel; - részt vesz népmesék és műmesék, regék, mondák, történetek közös olvasásában, feldolgozásában

	- különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között - a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot; - részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében - közös olvasás, szövegfeldolgozás során megismer néhány mesét, történetet - megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet, médiaterméket.

Fogalmak:

mese, népmese, történet, valóság, cím, szerző, szereplő, helyszín, probléma, megoldás, bekezdés, időrend, vázlat, összefoglalás

Törzsanyag:

Az SNI irányelvek által biztosítottan a törzsanyag esetében élünk a tartalmak kijelölésekor a módosítás, az elhagyás az egyszerűsítés, és az új területek bevonásának lehetőségeivel.

Ajánlott mesék, történetek:

Az alábbi mesecím-gyűjteményből az adott osztályban tanító pedagógus a tanév tervezésekor a tanulócsoport összetételét és képességeit figyelembe véve választ és építi be a tanmenetébe a témakörökhöz kapcsolódóan.

Mesék: Az égig érő paszuly (népmese), Amit a bölcs medve tudott (Igor Boriszov alapján), A témakörhöz kapcsolódó rövid ismeretterjesztő olvasmányok és rövidebb szövegek, Révész Tamás: Csaba kórházba megy (részletek)

Saját élményen alapuló, rövid képtörténetek a szövegek összeállításához pl.: SCHUBI képtörténetek (témakörhöz kapcsolódóan)

Témakör: Mondák, regék	**18 óra**
A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A témakör tanulói tevékenységeinek egy része kapcsolódik a „Beszéd és kommunikáció” témakör tevékenységeihez. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
Tanulóink nyelvi szintje, kognitív fejlettsége, érzelmi és motivációs sajátosságai indokolttá teszik a körültekintő, személyre, illetve csoportra szabott rege, monda választást. Ezért a szövegek feldolgozása a csoportra adaptált módon tanári megsegítéssel, jelnyelvi akadálymentesítésre való törekvéssel történik. - Érzelmi fejlesztés - Olvasástechnika fejlesztése - Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése - Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés - Térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése - Kronologikus gondolkodás fejlesztése (tájékozódás az időszalagon) - Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása saját kommunikációs csatornán - Múltbéli események, élethelyzetek és szokások felismerése, elkülönítése szemléltetés alapján, tanári segítséggel - Olvasási stratégiák: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Felkészülés után ismert, tagolt szöveget olvas hangosan, megért. - Felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket tanári segítséggel. Digitális forrásokat is használ. - Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus

- Mondák-regék, valós és mesei elemeinek felismerése tanári segítséggel - Néhány híres történelmi személy és esemény **JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:** - Egy-egy történelmi helyszín látogatása, programon való részvétel jelnyelvi akadálymentesítéssel	tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését. - Részt vesz az adott közösség nyelvi szintjéhez adaptált, a közösség kultúrájának megfelelő rövid rege, monda közös feldolgozásában, és nyitott annak befogadására. - saját gondolkodási és nyelvszintjén megfogalmazza a szöveg rövid tartalmát - Felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést. - Tanári segítséggel kiemeli a tanult szöveg tartalmának lényeges elemeit, összefoglalja a tartalmat - a szövegek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot - különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között - bővíti a témáról szerzett ismereteit tanári iránymutatás alapján egyéb források feltárásával (gyűjtő munka, nyomtatott, digitális tartalmak) **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

	- részt vesz a szövegek közös olvasásában, feldolgozásában, megérti azokat tanári segítséggel - nyitottá válik a magyarság értékeinek megismerésére, fejlődik nemzeti identitástudata, történelmi szemlélete - részt vesz rövid történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet; - részt vesz gyerekeknek szóló kiállítások megismerésében. Esetenként hozzájárul alkotásaival létrehozásukhoz. - megismer a szűkebb környezetéhez kötődő kulturális emlékeket, emlékhelyeket.
Fogalmak: monda, rege, mesei elem, valós elem, cím, szerző, helyszín, időrend, tartalom, múlt, jelen, jövő	
Törzsanyag: Az SNI irányelvek által biztosítottan a törzsanyag esetében élünk a tartalmak kijelölésekor a módosítás, az elhagyás az egyszerűsítés, és az új területek bevonásának lehetőségeivel. **Ajánlott regék és mondák:**	

Az alábbi gyűjteményből az adott osztályban tanító pedagógus a tanév tervezésekor a tanulócsoport összetételét és képességeit figyelembe véve választ és építi be a tanmenetébe a témakörökhöz kapcsolódóan. Hazánk, Magyarország (a honfoglalás), Első királyunk, A tatárjárás, Hunyadi a törökverő, Mátyás király, Kinizsi (Lengyel Dénes nyomán), Egyszer volt Budán kutyavásár (Lengyel Dénes nyomán), Mátyás és Holubár (Lengyel Dénes nyomán), A várháborúk hősei, Egervár utolsó ostroma (Gárdonyi Géza nyomán), II. Rákóczi Ferenc, A rodostói kakukk (Lengyel Dénes nyomán), 1848.március 15., A szabadságharc után, A kiegyezés kora, Az első világháború, A második világháború, 1956.október 23-a

Témakör: Versek, népköltészeti alkotások	**13 óra**
A témakör sajátossága, hogy értékrendszerre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A témakör tanulói tevékenységeinek egy része kapcsolódik a „Beszéd és kommunikáció” témakör tevékenységeihez. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
Jól ritmizálható, az évkörhöz, a témakörhöz és a tanulók nyelvi szintjéhez igazodó versek, népköltészeti alkotások tanulása gyakorlása, előadása. - Érzelmi fejlesztés - Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés - Ritmusérzék fejlesztése - Olvasástechnika fejlesztése - Összeolvasás a szavaktól a mondatokig - Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés - Verbális memória fejlesztése - Népköltészeti alkotások, versek megismerése - Belső képalkotás - A vers formai jellemzői: ritmus, rím, refrén felismerése tanári segítséggel	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi,

- Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával - Egyéni olvasat szövegértelmezés kialakítása tanári segítséggel - Magánhangzók, mássalhangzók megfigyeltetése **JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:** - Jelnyelvi akadálymentesítéssel bábszínház, színházlátogatás.	írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését, egyszerű szöveget, szöveg részletet. Digitális forrásokat használ. - A megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken; - Ismer és megért rövidebb nép és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket egyszerűsített nyelvezeten, verseket. - Részt vesz az adott közösség érdeklődésének, nyelvi szintjének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, feldolgozásában, gyakorlásában, és nyitott annak befogadására. - Élményt és tapasztalatot szerez a gyermeklírából és a népköltészeti alkotásokból, az általa könnyen befogadható kommunikációs csatornán keresztül. - Felismeri és indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést. - Érzékeli és átéli a művek mondanivalóját és hangulatát.

	A témakör tanulása eredményeként a tanuló: - részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, vers részletek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában; - megtapasztalja a versmondás örömét és élményét; - a versek hangulatát kifejezi a tanuló által választott kommunikációs csatornán - segítséggel vagy önállóan előad verset, vers részletet, mondókát vagy egyéb szövegrészletet; - a tanító vagy társai segítségével, együttműködésével verssorokat, versrészleteket memorizál; - segítséggel, majd önállóan szöveghűen felidéz néhány kijelölt versrészletet;
Fogalmak: vers, himnusz, dal, mondóka, kiszámoló, soroló, népdal, verssor, versszak, rím, ritmus, refrén, költő, cím, népköltészet, műköltészet	
Törzsanyag: Az SNI irányelvek által biztosítottan a törzsanyag esetében élünk a tartalmak kijelölésekor a módosítás, az elhagyás az egyszerűsítés, és az új területek bevonásának lehetőségeivel.	

Ajánlott versek, mondókák és népköltészeti alkotások:

Az alábbi gyűjteményből az adott osztályban tanító pedagógus a tanév tervezésekor a tanulócsoport összetételét és képességeit figyelembe véve választ és építi be a tanmenetébe a témakörökhöz kapcsolódóan.

Ünnepkörökhöz kapcsolódó versek, mondókák és népköltészeti alkotások: Kölcsey Ferenc: Himnusz, Vörösmarty Mihály: Szózat, Petőfi Sándor: Nemzeti dal című versek részletei, Székely Magda: Kirándulás az esőben, Cipősütés (népdal), Fésűs Éva: Évszakok, Weöres Sándor: Bóbita, Megkötöm lovamat (népdal), Hej Dunáról fúj a szél (népdal), Szegény legény (népdal), Petőfi Sándor: Itt van az ősz, itt van újra (részlet), Weöres Sándor: Szép a fenyő, Ady Endre: Kis karácsonyi ének, Weöres Sándor: A kutya-tár

Témakör: Helyem a világban	**13 óra**

A témakör sajátossága, hogy önazonosságtudat kialakítására és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A feldolgozása a „Beszéd és kommunikáció” témakörhöz kapcsolódik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik évfolyam vége.

Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- Érzelmi fejlesztés - Nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi - Szótagoló olvasás - Beszédkészség fejlesztése - Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés - Olvasástechnika fejlesztése - Szövegértő olvasás fejlesztése - Élő és élettelen környezet ismerete - Kulturális értékek megismerése és tisztelete - természeti értékek tisztelete - Környezettudatosság - Együttműködés, közösségformálás - Önismeret, társismeret - Kulturált véleménynyilvánítás - Mások véleményének elfogadása	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Törekedjen arra, hogy akár tanári segítséggel képes legyen otthoni élményeit megfogalmazni, a témakört érintő beszélgetésekben aktívan részt venni. - Törekszik az általa ismeretlen szavak, kifejezések felismerésére, a jelentésének értelmezésére

- Fenntartható fejlődés **JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:** - - Részvétel családi napon, iskolai rendezvényeken, projektekben, ÖKO programokon, külsős programokon.	(szómagyarázatok, rajzok, digitális források alapján) - Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képes, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését. - A megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken - Képességeinek megfelelő szöveget hangos olvasás útján segítséggel megért - Tanári segítségadás alapján képes a szöveg terjedelmétől függően a lényeges elemek kiemelésére és összefoglalására - Alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat. - Meghallgatja társai véleményét, együttműködik velük; - Részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban, és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat

	A témakör tanulása eredményeként a tanuló: - Felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket, szükség esetén tanári segítséggel., digitális források is használ. - Törekszik a világ tapasztalati úton történő megismerésére, értékeinek tudatos megóvására; - megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét; mozgósítja az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat; - élményeket és tapasztalatokat szerez néhány szöveg típusról és műfajról; - megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet; - segítséggel felismeri, a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását; - nyitottá válik a magyarság értékeinek megismerésére,

	fejlődik nemzeti identitás tudata, történelmi szemlélete, - rövid meséket közösen olvas, segítséggel megért, feldolgoz; - megéli és az általa választott formában megjeleníti a kisebb közösséghez tartozás élményét - tapasztalatot szerez az információ gyűjtés módjairól és gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit, ismer és törekszik alkalmazni néhány alapvető tanulási technikát; - egyszerű szövegekben jól tájékozódik hagyományos és digitális felületen; - feladatvégzés során társaival együttműködésre törekszik.
Fogalmak: világ, földrész, ország, haza, környezet, közösség család	

Témakör: Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek	**13 óra**
A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A feldolgozása a „Beszéd és kommunikáció” témakörhöz kapcsolódik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik osztály vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
− Olvasástechnika fejlesztése − Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése − Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés − Nemzeti ünnepeink, családi ünnepeink	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően:

− Magyar hagyományok tisztelete − Az ünnepek jellemzői, körforgásuk − Lakóhely hagyományainak megismerése − Szólások, szóláshasonlatok, közmondások − Találós kérdések − Régi magyar mesterségek − Néhány jeles történelmi személy **JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:** - Részvétel hagyományokhoz, ünnepkörökhöz kapcsolódó programokon - Települési helytörténeti gyűjtemény meglátogatása - Ünnepekhez kapcsolódó emlékhelyek meglátogatása - Népi mesterségek megismerése a Skanzen foglalkozásain	- Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - Ismeri az olvasás jelrendszerét - Törekszik az általa ismeretlen szavak, kifejezések felismerésére, a jelentésének értelmezésére (szómagyarázatok, rajzok, digitális források alapján) - Életkorának és képességeinek megfelelő szöveget hangos olvasás útján segítséggel megért; - Egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését. - A megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken. - Megismer néhány egyszerű szólást, közmondást, találós kérdést, mondókát;

	- Megéli a közösséghez tartozás élményét; - Törekszik megismerni saját lakóhelyének kulturális értékeit. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - megérti az egyszerű szövegeket, részt vesz a közös olvasásban, feldolgozásban, - ismeri az évszakokhoz tartozó ünnepköröket (karácsony, húsvét, pünkösd), nemzeti és állami ünnepeket (március 15., augusztus 20., október 23.), népszokást (Marton-nap, Luca-nap, betlehemezés, húsvéti locsolkodás, pünkösdölés); - megismeri a fent említett ünnepekhez kapcsolódó egyszerű szövegeket, szokásokat és néhány népi gyermekjátékot. - részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a számára elérhető kommunikációs

	csatornán a szöveg hatására benne kialakult képet - az ünnepekhez kapcsolódó rövid versrészleteket felidézi, szerzőjüket megnevezi tanári segítséggel; - részt vesz a témában neki szóló kiállítások megismerésében - megfigyeli az ünnepek, hagyományok éves körforgását; - ismerkedik régi magyar mesterségekkel, irodalmi művek nyelvi szintjéhez adaptált részleteivel, gyűjtőmunkával.
Fogalmak: családi ünnep, nemzeti ünnep, állami ünnep, népszokás, népi hagyomány, jeles napok, népi gyermekjáték, hazaszeretet, magyarságtudat, közösség, szólás, szóláshasonlat, közmondás, , körforgás, mesterség, foglalkozás	

Témakör: Növények, állatok, emberek, találmányok	**20 óra**
A témakör sajátossága, hogy az élő és az élettelen világhoz való emberi viszonyulási rendszerre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A feldolgozása a „Beszéd és kommunikáció” témakörhöz kapcsolódik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik osztály vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- Olvasástechnika fejlesztése - Szövegértés fejlesztése - Beszédfejlesztés	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől,

- Egyszerű magyarázat, szemléltetés alapján új szó vagy kifejezés jelentésének megértése tanári segítséggel - A megismert szavak, kifejezések alkalmazása a különböző nyelvi szinteken - Kedvenc növény vagy állat, egy-egy választott híres magyar ember és találmányának néhány mondatos bemutatása (Jedlik Ányos, Puskás Tivadar, Szentgyörgyi Albert, Bíró László, Gábor Dénes, Neumann János, Rubik Ernő) - Beszámoló a természeti környezetben végzett megfigyelésekről tanári segítséggel - Növények, állatok csoportosítása különféle szempontok szerint - Egyszerű grafikus szervezők alkalmazása - Lényegkiemelés képessége - Szövegben való tájékozódás fejlesztése - Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel - Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés - Belső képalkotás - Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával - Tanulás tanulása - - **Javasolt tevékenységek**: - - Településen, település közelében található állat-, növény-, botanikus kert meglátogatása - Részvétel természetvédelmi projektben, Öko programokon - Múzeumlátogatás jelnyelvi akadálymentesítéssel	a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - az élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál; - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján felismeri, megérti az új szó vagy kifejezés jelentését; Digitális forrásokat is használ; - nyelvi szintjének megfelelő szöveget olvasás útján megért; - tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól; - gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit; - ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát; - különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen tanári segítséggel; - felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést; - feladatvégzés során társaival együttműködik

	- **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - a szövegekhez kapcsolódó személyes élményeit, előzetes tudását felidézi; megosztja az általa használt kommunikációs csatornán - röviden indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést tanári segítséggel; - kérdéseket fogalmaz meg, - önállóan vagy tanári segítséggel használja az alapvető olvasási stratégiákat; - információkat, adatokat gyűjt a szövegből, kiemeli a lényegét; tanári segítséggel, vagy önállóan megfogalmazza azt. - megismeri és használja az adott témákhoz kapcsolódó, ajánlott lexikonokat; - olvasás útján megérti a rövid, életkorának és nyelvi szintjének megfelelő szöveg tartalmát és az utasításokat;
Fogalmak: ismeretközlő szöveg, adat, információ, cím, illusztráció, szöveg, bekezdés	

Témakör: Olvassunk együtt! Közös olvasmányok	**6 óra**

A témakör sajátossága: A témakör sajátossága, hogy olvasási, tanulási motívumok és képességek fejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A feldolgozása a „Beszéd és kommunikáció” témakörhöz kapcsolódik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- Érzelmi nevelés - Irodalmi műveltség alapozása - Olvasott szöveg megértésének fejlesztése - Olvasásra nevelés - Olvasási kedv felkeltése, olvasás megszerettetése - Kreatív befogadás - Kreatív írás kialakítására való törekvés - Szövegértő olvasás fejlesztése - Szövegben való tájékozódás fejlesztése - Kulcsszavak azonosítása, főbb szerkezeti részek elkülönítése tanári segítséggel - Beszédfejlesztés - Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés - Érzelmi intelligencia fejlesztése - Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonására való törekvés - Lényegkiemelő képesség fejlesztése - Olvasási stratégiák: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás - Néhány grafikus szervezők: pl. ábrák, táblázatok, diagramok stb. - Illusztráció készítése, kiegészítése, a meglévő társítása - Lapbook/ témakönyv, plakát, könyvajánló, képregény - Kérdésfeltevés	- A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - - nyelvi szintjének megfelelő szöveget olvasás útján megért; - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ; - megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően tanári minta alapján reflektál; - nyitott az irodalmi művek befogadására; - dramatikus eszközökkel reflektál a szövegre, az általa használt kommunikációs csatornán megfogalmazza a

- **Javasolt tevékenységek**: - Könyvtárlátogatás - Színház, bábszínház látogatása jelnyelvi akadálymentesítéssel - Közös olvasmány dramatikus feldolgozása - Közös olvasmányt feldolgozó film megtekintése akadálymentesítéssel	szöveg alapján benne kialakult képet; - tanári segítséggel röviden indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést; - mozgósítja az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és törekszik megfogalmazni a köztük lévő kapcsolatokat eseteként tanári segítséggel; - saját gondolkodási és nyelvi szintjén megalkotja a szöveg jelentését; meghallgatja társai véleményét, azokra reflektál. - részt vesz a dramatikus játékokban; - részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban; - az adott helyzetnek megfelelően törekszik alkalmazni a megismert kommunikációs szabályokat; - igyekszik alkalmazni alapvető olvasási stratégiákat; - az olvasott szöveghez illusztrációt készít, a hiányos illusztrációt kiegészíti, vagy a meglévőt társítja a szöveggel.

	- **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - tanári ajánlással és/vagy egyéni érdeklődésének, életkori sajátosságainak, nyelvi szintjének megfelelően választott irodalmi alkotást/ adaptált változatot ismer meg; - részt vesz a felkínált (nyelvi szintjéhez adoptált) gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására; - élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegek megismerésével; - olvas és megért nép- és műköltészeti alkotásokat saját nyelvi szintjéhez igazított szövegeket, - megtapasztalja a szövegek befogadásának és akadálymentesített előadásának élményét és örömét; - részt vesz legalább két, magyar és gyermekirodalmi alkotás részletének feldolgozásában; - különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;

	- a megismert szövegekhez, iskolai eseményekhez, programokhoz plakátot, meghívót készít hagyományosan és digitálisan; - azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a problémahelyzetet és annak megoldását tanári segítséggel; - az olvasott szövegekben kulcsszavakat azonosít, a főbb szerkezeti egységeket segítséggel elkülöníti; - törekszik megfogalmazni saját véleményét a szereplők cselekedeteiről; - megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét tanári segítséggel; - igyekszik mozgósítani a olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait; - részt vesz a közösen feldolgozott történet dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a saját nyelvi kommunikációs csatornáján a

	szöveg hatására benne kialakult képet; - képek, grafikai szervezők segítségével esetenként tanári segítséggel törekszik kiemelni a lényeges elemeit, összefoglalni a tartalmát, - lehetőség szerint megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült számára akadálymentesített filmet, médiaterméket.
Fogalmak: regény, szerző, cím, kiadó, tartalom(jegyzék), történet, valóság, fejezet, időrend, szereplő, helyszín, probléma, megoldás, illusztráció	

Nyelvtan, helyesírás és szövegalkotás

Témakör: A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó elválasztás, betűrendbe sorolás	**4 óra**
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik osztály vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- Hang- és betűanalízis, analizáló képesség fejlesztése - Fonémahallás fejlesztése - Vizuális memória fejlesztése - Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz) - Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése - Helyesírási készség fejlesztése - Aktív szókincs fejlesztése	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Törekszik a feladatok megoldása során társaival együttműködni;

- A nyomtatott és írott magyar ábécé kis- és nagybetűi - Szótagolás, elválasztás, egytagú és összetett szavak - Minimum 20 gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kéttagú szavak) helyes leírása - 10-20 „tj”, „lj”, „dj”, „nj”, „dt”, „ts” betűkapcsolatból származó összeolvadást vagy hasonulást tartalmazó szó	- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír és törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; - kérdésre adott válaszában helyesen toldalékolja/ javítja a tanári minta alapján a szavakat; - a kiejtéssel megegyező, rövid szavak leírásában törekszik követni a helyesírás szabályait, javítja tanári minta után; - a kiejtéstől eltérő szavakat megfigyelés, szóelemzés, esetenként a tanári minta másolásával leírja; - törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására; - írásbeli munkáját önállóan vagy segítséggel ellenőrzi, hibáit javítja. - **A témakör tanulása eredményeként a tanuló**: - ismeri a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat ábécé minta alapján betűrendbe sorol, a megismert szabályokat törekszik alkalmazni digitális felületen való kereséskor is;

	- életkorának megfelelő, digitális és hagyományos szótárakat használ; - megfigyeli és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat; - különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű mássalhangzók között; - a hangjelölés megismert szabályait törekszik helyesen alkalmazni/ javítja a tanári minta alapján a tanult szavakban; - segítséggel szótagol, törekszik alkalmazni az elválasztás szabályait.
Fogalmak: hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, összetett szó, ábécé, betűrend, szótár, „j” hang kétféle jelölése	

Témakör: A nyelv építőkövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései (mondatgrammatikai eszközök alkalmazása- kapcsolás, szűkítés, bővítés, névmásítás, névelőhasználat, helyettesítés)	**9 óra**
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik osztály vége.	

Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	Tanulási eredmények
- Térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése - Mondatok és összekapcsolásuk tanári segítséggel - Történetalkotás szóban minta alapján - Szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése - Íráskészség fejlesztése - Írásbeli szövegalkotó képesség fejlesztése - Anyaggyűjtés módjai tanári instrukciók alapján - szó- és kifejezéskészlet gyűjtése; - Vázlatkészítés, vázlat kiegészítése segítséggel - Szerkezeti egységek elkülönítése tanári segítséggel - Kulcsszavak, kulcsmondatok keresése, kiemelése - Szövegalkotás főbb lépései tanári segítséggel - Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása tanári segítséggel	- A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését; - megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően az általa használt kommunikációs csatornán válaszol; - törekedjen a megismert szavakat, kifejezéseket helyesen alkalmazni; - az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír és törekedjék a rendezett írásképre;

	- törekedjen a gondolatait, érzelmeit, véleményét életkorának, egyéni képességeinek és nyelvi szintjének a kommunikációs helyzetnek megfelelően néhány mondatban írásban is megfogalmazni; - egyéni képességeinek megfelelően alkot néhány mondatból álló szövegeket írásban, esetenként tanári segítséggel; - Törekedjék a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására, a meglévő szókincsének aktivizálására - Írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrizze, javítsa. - képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszédek, versek, mesék, dramatikus szituációs játékok megalkotásába. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - felismeri, indokolja a cím és szöveg közti összefüggést tanári segítséggel;

	- azonosítja a történetekben a helyszínt, szereplőket, a konfliktust és annak megoldását esetenként tanári rávezetéssel; - megadott szempontok alapján a rövid mesének hiányzó részeit pótolja, átalakít, vázlatot készít tanári minta alapján;
Fogalmak: mondat, szöveg, helyszín, szereplő, cselekmény, időrend, címadás, téma, anyaggyűjtés, vázlat, előzmény, esemény, következmény, levél, SMS, e-mail, címzett, feladó, válasz, továbbítás, megszólítás, önellenőrzés, hibajavítás	

Témakör: A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mndat, szöveg (rövid szövegek alkotása - hír, hirdetés, meghívó, felhívás, tudósítás, elbeszélő szöveg elektronikus levél)	**14 óra**
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik osztály vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- Ösztönös nyelvhasználat formálása - Nyelvi tudatosság fejlesztése - Önellenőrzés, hibajavítás képessége tanári iránymutatással szövegminta alapján - Helyesírási készség differenciált fejlesztése - 20-24 gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kéttagú szavak) helyes leírása **Javasolt tevékenységek**:	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd)

- Részvétel osztály „témakönyvek” készítésében	kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - törekedjen a megismert szavakat, kifejezéseket helyesen alkalmazni; - az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír és törekedjék a rendezett írásképre; - megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és mássalhangzókat, valamint időtartamukat vizuális megsegítéssel; - írásbeli munkáit segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja; - törekedjék a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására; - a szövegalkotás során törekszik a megismert helyesírási szabályok alkalmazására és meglévő szókincsének aktivizálására a szövegalkotás során; **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - a hangjelölés megismert szabályait helyesen alkalmazza

	a begyakorolt szavakban, esetenként vizuális megerősítéssel; - a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyeli, és tapasztalati úton segítséggel szóelemzés alkalmazásával leírja; - a mondatot nagybetűvel kezdi, törekszik alkalmazni a mondatvégi írásjeleket; - szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas, egyszerű mondatokat leír megfigyelés és/vagy szájról olvasási kép alapján.
Fogalmak: betű, hang, szó, szókapcsolat, mondat, szöveg, j-ly, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű	

Témakör: Szótő és toldalék, szóelemzés	**7 óra**
A témakör sajátossága, hogy többnyire képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- Hallásfejlesztés fejlesztése - Betű-hang azonosítás vizuális megerősítés alapján (szájról olvasási kép, fonomimikai jelek és daktil jelek) - Szótagolási képesség fejlesztése - Hang- és betűanalízis képességének fejlesztése - Szótő és toldalék fogalma felismerés szintjén tanári segítséggel	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika,

- Szóalak felbontása tanári minta alapján - Toldalékos szavak helyes használatának megsegítése - Toldalékos szavak funkcionális másolása - Helyesejtés-fejlesztés hangkapcsolat-gyakorlatokkal - Hibajavítás és önellenőrzés képességének fejlesztése	gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál. - a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyeli, és tapasztalati úton segítséggel szóelemzés alkalmazásával leírja; - törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására; - írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi, javítja **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** - szavakat hangokra és szótagokra bont minta alapján; - kérdésre adott válaszában törekszik helyesen toldalékolni a szavakat vagy tanári minta elfogadásával javítja; - igyekszik önállóan/ segítséggel felismerni és elkülöníteni az egytövű, begyakorolt szavakban a szótövet és a toldalékot.
Fogalmak: hang-betű, betűkapcsolat, hangkapcsolat, szótagolás, szótő, toldalék, szóelemző írásmód, önellenőrzés	

<table>
<tr><td colspan="2">Témakör: Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok</td><td>6 óra</td></tr>
<tr><td colspan="3">A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.</td></tr>
<tr><td>Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek</td><td colspan="2">Tanulási eredmények</td></tr>
<tr><td>- A szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése
- Szókincs fejlesztése, szókincs aktivizálása
- Nyelvhasználat fejlesztése
- Hangalak – jelentés
- Ellentétes jelentésű szavak, rokon értelmű szavak
- Szólások, közmondások, szóláshasonlatok
- Népmesék kezdő és záró formulái, szókapcsolatok, ismétlődő motívumok
- Szó szerinti és átvitt jelentés tanári magyarázat alapján
- Szólások, közmondások hagyományőrző szerepe, néhány ismert szólás, közmondás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Könyvtárlátogatás</td><td colspan="2">A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően:

- Ismerős közegben a számára elérhető kommunikációs formában (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, szótöredék, felirat, beszéd) kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál.
- ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat törekszik a beszédhelyzetnek megfelelően használni, az írásbeli és szóbeli szövegalkotásban alkalmazza tanári iránymutatással.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:</td></tr>
</table>

	- tapasztalati úton segítséggel felismer és ért néhány egyszerű szólást, közmondást; - megérti és a használatára törekszik a begyakorolt állandósult szókapcsolatoknak; - különféle módokon megjeleníti az ismert szólások, közmondások jelentését
Fogalmak: szólás, közmondás, szókapcsolat, hangalak, jelentés, egyjelentésű szavak, rokon értelmű szavak, ellentétes jelentésű szavak	

Témakör: Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve	**9 óra**
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- A helyesírás differenciált fejlesztése - Aktív szókincs fejlesztése - Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer kialakítása - Együttműködési képesség - Élőlény, tárgy, gondolati dolog neve - Kis- és nagy kezdőbetűs szavak másolása, látó-halló tollbamondása, emlékezetből írása - Több hasonló élőlény, tárgy, gondolati dolog neve és helyesírása - Saját nevek helyesírása (egyszerű személynevek, állatnevek, helynevek, intézménynevek, címek) - Mondatkezdő nagybetű	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; - szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy szájról olvasási kép alapján;

	- tapasztalati úton segítséggel megérti és törekszik használni az életkorának megfelelő (térbeli, időbeli) relációs szókincset; - írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és minta alapján javítja; - feladatok megoldása során társaival együttműködik. - felismeri, jelentésük alapján tanári rávezetéssel csoportosítja és önállóan vagy segítséggel leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét; **A témakör tanulása eredményeként a tanuló**: - tapasztalati úton felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a begyakorolt élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét kifejező szavakat - megkülönbözteti a szavak egyes és többes számát tanári rávezetéssel, vizuális rávezetéssel - hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen

	alkalmazza a begyakorolt szavakban; - a kiejtéstől eltérő begyakorolt megfigyelés és tanári minta alapján szavakat leírja; - kérdésre adott válaszában törekszik megfelelően toldalékolni a szavakat/ elfogadja és megismétli a tanári mintát; - felismeri, önállóan vagy segítséggel törekszik helyesen leírja a begyakorolt szavakat; - ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat törekszik a beszédhelyzetnek megfelelően használni, az írásbeli és szóbeli szövegalkotásban alkalmazza tanári iránymutatással. - a több hasonló élőlény, tárgy vagy gondolati dolog nevét kis kezdőbetűvel írja; - igyekszik a személynevek, állatnevek és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket nagy kezdőbetűvel leírni.
Fogalmak: élőlények neve, tárgyak neve, gondolati dolgok neve, több hasonló név, saját név, önellenőrzés, hibajavítás, személynév, állatnév, helynév, intézménynév, címek neve	

Témakör: Tulajdonságokat kifejező szavak	**4 óra**
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- A helyesírás differenciált fejlesztése - Aktív szókincs fejlesztése - Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer kialakítása - Együttműködési képesség - Megfigyelt és értelmezett fokozott melléknevek helyes írásmódja	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; - szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy szájról olvasási kép alapján; - hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a begyakorolt szavakban, esetenként tanári segítséggel; - a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában törekszik követni a helyesírás szabályait; - a kiejtéstől eltérő begyakorolt szavakat megfigyelés, vizuális megerősítés után megfelelően leírja;

	- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és minta alapján javítja. - feladatok megoldása során társaival együttműködik. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló**: - tapasztalati úton felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a begyakorolt tulajdonságot kifejező szavakat és azok fokozott alakjait - ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat törekszik a beszédhelyzetnek megfelelően használni, az írásbeli és szóbeli szövegalkotásban alkalmazza tanári iránymutatással
Fogalmak: ellentétes jelentésű kifejezések, rokon értelmű szavak, egybeírás, különírás, szótő, toldalék, tulajdonságot kifejező szó	

Témakör: Mennyiségeket kifejező szavak	**9 óra**
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**

- A helyesírás differenciált fejlesztése - Aktív szókincs fejlesztése - Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer kialakítása - A megfigyelt és értelemzett fokozott számnevek helyes írásmódja - Együttműködési képesség	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; - szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy szájról olvasási kép alapján; - tapasztalati úton segítséggel megérti és törekszik alkalmazni a hangjelölés megismert, begyakorolt szabályait, jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban. - a kiejtéssel megegyező és eltérő rövid szavak leírásában törekszik követni a helyesírás szabályait, esetenként elfogadva a tanári javítást, mintaadást - írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és minta alapján javítja; - feladatok megoldása során társaival együttműködik.

	A témakör tanulása eredményeként a tanuló: - tapasztalati úton felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a begyakorolt mennyiségeket kifejező szavakat és azok fokozott alakjait
Fogalmak: különírás, szótő, toldalék, mennyiségeket kifejező szó	

Témakör: Cselekvés, történés a múltban, jelenben, jövőben	**11 óra**
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
- A helyesírás differenciált fejlesztése - Aktív szókincs fejlesztése - Fogalmazási alapismeretek - Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer kialakítása - A megfigyelt és értelemzett (igekötős) igék helyes írásmódja - Együttműködési képesség	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: - az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; - szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy szájról olvasási kép alapján; - tapasztalati úton segítséggel megérti és törekszik használni

	életkorának, nyelvi szintjének megfelelő (térbeli, időbeli) relációs szókincset, - írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és minta alapján javítja; - feladatok megoldása során társaival együttműködik. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló**: - tapasztalati úton segítséggel megérti és törekszik alkalmazni a hangjelölés megismert, begyakorolt szabályait, jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban. - a kiejtéstől eltérő begyakorolt szavakat megfigyelés, tanári segítséggel megfelelően leírja - kérdésre adott válaszában igyekszik helyesen toldalékolni a begyakorolt szavakat vizuális kiemelés után, - tapasztalati úton felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a begyakorolt a cselekvést, történést kifejező szavakat, - igyekszik megkülönböztetni a

	múltban, jelenben és jövőben zajló cselekvéseket, történéseket.
Fogalmak: múlt, jelen, jövő, egybeírás, különírás, szótő, toldalék, cselekvést jelentő szó	

A fenti témakörökben meghatározott tevékenységek, fejlesztési feladatok és ismeretek feldolgozása a speciális óratípusok keretében tematikusan történik. A negyedik osztályban ajánlott témakörök és tartalmak a következők:

TÁRSALGÁSOK TÉMAKÖREI	**TARTALMAK**
Közösségek A család	Rokoni kapcsolatok ismereteinek bővítése néhány adódó változással (pl. testvér születése, rokon családi állapotának változása). Családi együttlétek hagyományos alkalmai. Saját élettörténet (események, időpontok egy-máshoz kapcsolása). A család barátai. A családdal kapcsolatos dokumentumok.
Közösségek Az iskola	Az osztály hagyományrendszerébe épülő közös tevékenységek (névnapi, karácsonyi meglepetések készítése, közös ünneplés). Kirándulás - közös tervezése, előkészítés - előzetes információszerzés (fotók, rajzok, naplók alapján) Az osztályközösség tagjainak külső és belső tulajdonságai. Az alapvető közösségi szabályok (házirend) ismerete.
Szabadidő	Manipulatív tevékenységekhez témakínálat, eszközök választása. Sajtótermékek, könyvek, tévéműsorok kínálata. Ötlettár ajándékkészítéshez. Eszköz nélküli szabadidős programok. Tárgyak, technikai eszközök a szabadidős programokhoz.

	Társakkal vagy egyedül végrehajtható szabadidős programok.
Közlekedés	Az utazás mozzanatainak gyakorlása a jegy/bérletváltástól a megérkezésig. A gyalogos közlekedés jellemzői, szabályai, az utca külső képe. A kerékpáros közlekedés szabályai. A balesetek okai, következményei, megelőzésük. Játék KRESZ-társasjátékokkal.
A munka világa Foglalkozások - munkák	Foglalkozások csoportosítása ágazatok szerint: mezőgazdaság, ipar, kereskedelem.
Társas kapcsolatok, élethelyzetek	A tanult ismeretek alkalmazása a mindennapi élethelyzetekben. Illemszabályok megismerése, alkalmazása, adott viselkedés értékelése. Szituáció eljátszása: illemtudó, illemsértő magatartás. Emberi tulajdonságok megjelenítése. A megismert metakommunikációs jelzések (testtartás, tekintet, távolság stb.) alkalmazása szerepléskor. Kommunikációs hiba felismerése, javítása. <u>Otthoni szituációk</u> - Családtagok tevékenységei - Csomagolás, készülődés az iskolába - Játékjavítás - Pénzgyűjtés, takarékoskodás <u>Tulajdonságok, érzelmek megnyilvánulásai</u> - Sértődés - Irigység - Hiúság - Düh - Önállóság - Önzetlenség <u>Egészség, betegség</u> - Iskolai rosszullét - Mandulaműtét

	- Fogorvosnál Közlekedés - Az utca: járművek közlekedése; érdeklődés közlekedési lehetőségekről; váratlan találkozás; közös séta - Utazás: jegykezelés, útitársak Szolgáltatás - Fényképésznél - Postán: levél-, csomag-, távirat-, pénzfeladás. Postai nyomtatványok kitöltése. Postai szolgáltatások. Piktogramok a postán. Vásárlás - Az áruház különböző osztályai Kulturális- és sportintézmények - Cirkusz - Uszoda Kirándulás - Előkészület (tervezéstől az indulásig) - A kirándulás útvonala - Szalonnasütés Cselekvés köznapi tárgyakkal, játékokkal - Távcső - Írógép - Villanyborotva - Öngyújtó - Számológép - Társasjátékok
Az emberi test és lélek	Egészségügyi szolgáltatások igénybevétele: a fogorvosnál, a szemorvosnál. Hallásvizsgálat: hallókészülék, illeszték cseréje. A gyakori fertőző betegségek megelőzésének, terjedésük megakadályozásának elemi szabályai.

	Gyermekbalesetek játék- és szabadidőben, megelőzésük lehetőségei. A kórházban: a betegségtől a gyógyulásig. Tulajdonságok, érzelmek: - az egymás iránt érzett szeretet és megbecsülés lehetséges formái - a családtagok kapcsolatai - a másság elfogadása
Gazdálkodás	Családi költségvetés
Történetek olvasása	A társalgási témákhoz kapcsolódó köznapi történetek feldolgozása a siket tanulók számára készült anyanyelv könyvből.

Memoriter

Népdalok, népmesék elmondása. Kölcsey Ferenc Himnusz c. versének egy versszaka, Vörösmarty Mihály Szózat c. versének egy versszaka, Petőfi Sándor Nemzeti dal c. versének egy versszaka.

Szabadon választott költemények differenciáltan, a tanulók terhelhetőségét figyelembe véve.

Ajánlott kifejezések

Társalgások, szövegalkotások kifejezései:

Család

_____ a rácsos ágyban alszik

napközben a _____ban van

naponta ____szor eszik

_____ teszi tisztába a babát

játszik az ujjával, csörgőjével

még nem szobatiszta

mászik a földön

jön az első foga

legjobban _____ra hasonlít

_____ tolja a babakocsit

amikor sír, _____ felveszi a babát

_____ óvodás, én pedig iskolába járok

halottak napja lesz

amikor én születtem, _____m már nem élt

szüleimmel együtt virágot viszünk _____ sírjára

a temetőben gyertyát gyújtok

Szabadidő

már (elolvastam, megnéztem, készítettem) _____t

most egy _____t _____k

sokat nevettem a _____n

legszívesebben _____t nézek a tévében

_____val szeretek/szoktam _____ni

legkedvesebb csapatom a _____

a _____m versenyez _____ben

mindig szurkolok neki

____ születésnapjára _____t készítek

Közlekedés

a forgalmas útkereszteződésben rendőr vagy jelzőlámpa irányítja a forgalmat

a járdaszigeten áll

felszáll a járműre

leszáll a járműről

segít a fel/leszállásnál

átmegy az úttesten

szabályosan/szabálytalanul közlekedik

átsegíti a _____t az úttesten

előre engedi a ____t a felszállásnál

türelmesen vár a _____nál

kerékpárral szorosan az úttest jobb oldalán kell haladni

haladási sebességet változtat

betartja/nem tartja be a követési távolságot

elsőbbséget ad a _____nak

figyelmetlenül/óvatosan előz

felszereli a kerékpárt

az utas megveszi a jegyet a pénztárnál

figyeli a tábla jelzéseit

udvariasan érdeklődik a _____tól

____ osztályon utazik

felteszi a csomagokat a csomagtartóba

_____ már várja az állomáson

_____ kikíséri az állomásra

kinyitja a fülke ajtaját, és megnézi, hogy van-e ____ hely

lehúzza az ablakot

kihajol a vonat ablakán

összeütközött a _____val

elvesztette az eszméletét

a balesetben súlyosan megsérült a gyalogos és a _____

szirénázva jött a mentőautó

senki sem sérült meg

figyelmetlenül lépett ki az álló _____ mögül

felborult a _____

Társas kapcsolatok, élethelyzetek

legyenek szívesek ____ni a ____t

már nagyon vártalak

de régen nem ___

tessék mondani _____

már nagyon szeretnék ____ni

én is szeretnék _____ni

szeretném, ha _____na nekem

szeretném elvinni a _____t, mert _____

kérem, segítsen, melyiket válassza

éged hogy hívnak?

hány éves vagy?

tudsz _____ni?

jössz _____t _____ni?

melyik iskolába jársz?

miért haragszol rám?

rosszul esik nekem, hogy ____

örülök, hogy _____

köszönöm, hogy _____

nem mondta meg az igazat

nem volt őszinte

majd én _____m, te csak _____

pénzt/csomagot/ levelet/táviratot ad fel

légipostán ad fel

kitölti a _____t

pénz be- és kifizetés

megcímezi a _____t

felragasztja a _____t

hány forintos bélyeg kell rá?

ajánlott levelet küld _____nak

dísztáviratot küldtem a _____m esküvőjére

kitölti a pénzesutalványt/táviratlapot

bedobta a postaládába a _____t

elfelejtette bedobni a _____t

ablaknál adta fel a _____t

hibásan töltötte ki a nyomtatványt

rosszul címezte meg a _____t

ha nem pontos a címzés, akkor _____

házhoz szállítja a postás a _____t

a postás ráteszi a mérlegre a csomagot és megméri

nem kaptam meg a _____

megrendeli a _____ című újságot

megszámolja a pénzt és feladja

gép választja ki a hamis pénzt

<u>Az emberi test és lélek</u>

_____ fertőző beteg

valószínűleg a ____n kapta el

vörös a torka

gyulladt a mandulája

fáj a nyelés
voltam már/nem voltam még kórházban
engem már megoperáltak/még nem operáltak meg
amikor kórházban voltam, mindennap jött hozzám valaki
a műtét előtt
nem emlékszem semmire
amikor műtét után felébredtem, _____
ellenőrzi a fogakat
megdagadt az arca
gyulladásban van a fogíny
betömi a lyukas fogat
esténként rosszul látok
gyenge a szemem
az orvos szemüveget írt fel
eltörött az illesztékem
mintát vesz
kicserélem az elemet a hallókészülékemben
elveszett a hallókészüléke
naponta megtisztítom a _____m
már _____ napja/hete nem látta a _____t
nagyon hiányoznak már neki a ____
_____val sokat törődik/nem törődik a _____
_____nak nincs jó kapcsolata a _____val
_____nak jó kapcsolata van a _____val

KÖRNYEZETISMERET

Ahogyan a gyermek értelme fejlődik, úgy válik benne egyre erősebbé az igény arra, hogy saját testét, illetve szűkebb-tágabb környezetét megismerje, annak egyes elemeit néven nevezze, és az ezekkel kapcsolatos miértekre választ találjon. A környezetismeret tantárgy célja, hogy a gyermek természetes kíváncsiságára építve előbb a szűk, később az egyre tágabb környezet

dolgait, jelenségeit és történéseit megismerje, ezek megértéséhez támpontokat adjon, további megfigyelésekre ösztönözzön és fenntartsa a magyarázatkeresés igényét.

Környezetünk jelenségei összetettek, gyakran a tudomány számára is nehezen megfoghatók. A környezetismeret tantárgynak nem célja, hogy ezeket mélyen, részleteiben magyarázza, illetve tudományos igénnyel modellezze. Ugyanakkor ragaszkodnia kell ahhoz, hogy a bonyolultnak tűnő témákat is – egyszerű modellek segítségével, a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő módon – értelmezze. Ezek továbbfejtése a felsőbb évfolyamok munkája. A környezetismeret tantárgy keretében az ezzel kapcsolatos gondolati sémák kialakítása és a nyitott megfigyeléshez, kutakodáshoz szükséges érzelmi háttér biztosítása a cél. Fontos érzékeltetni a megfigyelő szerepét, mint ahogyan azt is, hogy a környezet folyamatai megmagyarázhatók, és a feltett kérdésektől és az előzetes tudástól függően egyre részletesebben érthetők meg.

A környezetismeret (annak ellenére, hogy törekszik az élőlények megnevezésére, az érzékszervi tapasztalatok megfogalmazására, a természeti és épített környezet elemeinek mind pontosabb megjelölésére) nem leíró tantárgy: a gyermek által megfigyelt jelenségekhez kötve, az azok kapcsán felmerülő kérdésekre keres válaszokat. A problémákból kiindulva egyúttal a természettudományos megfigyelés, valamint a tudományos gondolkodásmód: kérdésfelvetés, bizonyítás és érvelés megalapozása is célja. Mindezek következetes alkalmazása, az aktív tanulás formáival támogatva, a természettudományos műveltség kialakításának első lépcsőfokát jelenti. A gyermekek életkori sajátosságaiból adódóan a megismerés folyamatában a pedagógus egyszerre irányít és példát ad. Felelőssége abban is kiemelkedő, hogy a válaszkeresésben maga is nyitott a jelenségek rendszerszintű értelmezése, a saját tapasztalás, az újszerű megoldások keresése, illetve a napi élet problémái iránt. A problémák iránti érzékenység a természettudományos műveltség megszerzésének egyik alapja.

A tudás folyamatos (a felső tagozatban, majd a középiskolában szaktárgyakhoz kötött) bővítéséhez elengedhetetlen, hogy a pedagógus a tanulók motivációját, érdeklődését és a környezettel, a természettel, a testük működésével kapcsolatos attitűdjeit is formálja a közös tanulás során. A kerettanterv ezt a tanulók érzelmi viszonyulását is befolyásoló témaválasztással és problémafelvetéssel támogatja. Mindezek azonban csak akkor válnak élővé, ha a tananyag-feldolgozás folyamatában a tanulók számára adott pillanatban is releváns problémákat vetünk fel. Ez akkor érhető el, ha a helyi tanterv a helyi környezet adottságaira, az aktuális történésekre, a tanulók által valóban megtapasztalható problémákra épít. Ily módon a környezetismeret rávezet a természet szépségének és az épített, technikai környezet értékeinek szeretetére és tiszteletére.

A tanulás során a tanító abban segítheti növendékeit, hogy a gyermeknek a közösen értelmezett jelenségekhez tartozó naiv magyarázatait megerősíti, pontosítja vagy – új modellek felépítésével – korrigálja. A tanórákon alkalmazott változatos módszerek, az ezekhez kötődő értékelési formák, különösen a folyamatközpontú, segítő értékelés és a tanulók önreflexiójának fejlesztése nemcsak a tantárgyi tartalom elsajátítását és a fejlesztési követelmények megvalósítását segítik, de hozzájárulnak a gyermekek egyéni tanulási stílusának kialakulásához, önismeretük fejlődéséhez is. A fejlesztő munka célja, hogy a gyermek megtalálja azt a számára legalkalmasabb módot, ahogyan a környezetével megismerkedhet, tudását bővítheti, megerősítést nyerve abban, hogy képes saját testének rejtélyeit feltárni és a környezetében érzékelt folyamatokat értelmezni: vagyis elindult azon az úton, hogy eligazodjon a világban. Minél fiatalabb életkortól kezdődően tevékeny részvétellel, megfigyelés útján kell hatékonyan eljuttatni a tanulókat a környezet alakításának, megóvásának és fontosságának felismeréséhez (pl. interaktív tananyagok alkalmazása, természetben töltött programok). Tudatos pedagógiai segítséggel kell lehetővé tenni minél több vizuálisan jól érzékelhető, saját élményen alapuló ismeretek gyűjtését.

A környezetismeret sikeres tanulása nemcsak a természettudományos tárgyak szeretetét alapozhatja meg.

Célok és feladatok

A tantárgy célja, hogy felkeltse a hallássérült tanulókban a környezetük élő és élettelen világa iránti érdeklődést. Fejlessze azokat a kompetenciákat, melyek birtokában a gyermekek képessé válnak a természet és a lakóhelyi környezet önálló megismerésére, jelenségeinek „felfedezésére”. Javítsa a tanulóknak a környezetük állapota iránti érzékenységét, alapozza meg a környezet értékeit felismerő, környezettudatos magatartásukat. Segítse őket tájékozódni természeti és társadalmi környezetükben, intse őket a veszélyhelyzetekkel kapcsolatos óvatosságra.

A környezetismeret tantárgy feladata a lakóhely, majd – egyre táguló körben – távolabbi természeti és ember által létrehozott környezet jellemző anyagainak, jelenségeinek, élőlényeinek, illetve azok változásának, valamint az emberek és környezetük kapcsolatának felfedeztetése. Tapasztalatok szerzése az anyagkülönböző formáinak érzékelhető tulajdonságairól. Segítse észlelni és elemi szinten értékelni azok mennyiségi és minőségi változásait. Ez szintje nem haladhatja meg azt a szintet, melyet a közvetlen tapasztalás jelent, illetve a gyerekek életkora lehetővé tesz.

A tanítás-tanulás folyamatában elsősorban a tanuló lakóhelyi, iskolai, települési környezete,

majd hazánk értékeinek megismertetése, megszerettetése a feladatunk. A természet sokszínűségének, szépségének, bemutatása, amely ráébreszti a gyerekeket a természet pótolhatatlan, értékes mivoltára. Ezen keresztül olyan pozitív attitűd kialakulásának megsegítése, mely az élő és élettelen környezet megóvására, védelmére ösztönöz, erősíti a lakóhelyhez való kötődést, s ezzel a hazánkhoz és a nemzetünkhöz tartozás érzését alapozza meg.

A tantárgy fontos feladata, hogy az elemi természettudományos műveltség megalapozása, a problémamegoldó gondolkodás és a kreativitás érdekében a tanulóknak az új ismeretek megszerzéséhez, feldolgozásához, azok rendszerezéséhez, rögzítéséhez és a mindennapi életben való alkalmazásához szükséges képességeit folyamatosan és rendszeresen fejlessze. A természettudományos ismeretszerző módszerek, melyekre a tanulási tevékenységeknek épülni kell: a megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, osztályozás, rendszerezés, következtetés, becslés, mérés, feltételezés, kísérletezés. Az élő és élettelen környezettel kapcsolatos fogalomalkotást mind személyes, mind közös, tevékeny tapasztalatszerzéssel készítse elő. Az egyszerű megismerési, tanulási módszerek megtanításával, begyakorlásával, alkalmazásával keltse fel – a gondolkodás fejlettségéhez illeszkedő mértékben – a természeti jelenségek, folyamatok ésszerű, tudományos magyarázata iránti igényt. Feladatunk jól értelmezett, könnyen felidézhető, egyszerű kognitív műveletek végzésére alkalmas képzetek kialakítása a közvetlenül vagy közvetve megismerhető természeti és ember által létesített környezetről. A fogalmak megértése során egyéni mérlegelés alapján kell dönteni a szóbeli, az írásbeli illetve a jellel megsegített szóbeli-írásbeli közlés differenciált alkalmazása között.

Lakóhelyi környezetük megismerése során tanítsa meg a tanulókat elemi fokon tájékozódni a térben és az időben.

Kiemelt feladat az óvatosságra intés, az élet- és környezetkímélő, a veszélyhelyzetek megelőzését szolgáló magatartásformák kialakítása s ezzel a személyes biztonság növelése.

Kiemelt cél a tanulók egészséges életvitellel kapcsolatos szemléletét és magatartását alapozó pozitív beállítódások és helyes egészségszokások, magatartásformák fejlesztése, annak elősegítése, hogy a tanulók elfogadó és segítőkész magatartással viszonyuljanak a környezetükben élő beteg, sérült és fogyatékos emberek iránt.

A tantárgy hangsúlyos feladata, hogy a tanulók az ismeretlennel való találkozás módszereinek elsajátítása közben megfelelő irányítással megalapozzanak egy olyan tapasztalati tudást, mely a további tanulmányaikhoz szükséges.

A súlyos fokban hallássérült gyerekek estében a tantárgy szoros kapcsolatban áll az anyanyelvvel, illetve magyar nyelv és irodalommal. A környezetismeret órák rengeteg lehetőséget biztosítanak a szókincsbővítésre, valamint a magyar nyelv helyes használatára, ezzel segítve a tanulók szóbeli kifejezőkészségét. A hallássérülés ellensúlyozására még több szemléltetés, még több személyes tapasztalat szükséges.

Az irányelveknek megfelelően, a beszédkommunikációjukban és megismerő tevékenységükben akadályozott siket tanulókat lehetőség szerint gyakorlati tevékenykedtetéssel, multiszenzoros tapasztalatszerzéssel juttassa olyan alkalmazható ismeretek birtokába, melyek konvertálhatók a természeti környezet, a viszonylatok, összefüggések felismeréséhez. A NAT-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

A tanulók értékelése

Az eredményes előrehaladás egyik fontos előfeltétele a tanulók tudásának folyamatos ellenőrzése és értékelése. Módszerét tekintve belső értékelés.

Fokozott figyelmet kell fordítanunk arra, hogy egyik legfontosabb feladatunk a tanuló saját képességeibe vetett hitének, önbizalmának megalapozása. Ezért az értékelés elsődleges célja is a fejlesztés, a pozitívumok megerősítése, illetve segítségnyújtás a hiányosságok, hibák csökkentéséhez, leküzdéséhez.

A tanulók sokoldalú tevékenykedtetésének megfelelően az értékelési szempontoknak is sokoldalúaknak kell lenniük.

Az értékelés alapja lehet a tanuló

- tényismereti szintje,
- megfigyelésben szerzett jártassága,
- jártassága a tanult ismeretszerzési módokban,
- produktumainak szintje (pl. gyűjtőmunka eredményessége, ügyesség a játékokban, manuális tevékenységekben),
- órai aktivitása, a feladatokhoz való viszonyulása.

Az értékelés módja, hogy a tanulók teljesítményét a pedagógiai folyamat által megkívánt időközönként érdemjeggyel, év végén osztályzattal zárjuk.

A tankönyvek kiválasztásának elvei

A megfelelő tankönyv kiválasztásához az alábbiakat tartjuk kiemelten fontosnak:

Az ismeretszerzésben kiemelkedő szerepe van a vizuális csatornának. Törekedni kell arra, hogy az ezen az úton szerzett ismeretek tartalma valósághű legyen, és hogy az ismeretanyag a fogalmi általánosításokat, az árnyaltabb kommunikációt is fejlessze. Ezért az olvasókönyvek vizuálisan támogatott, a tanulók szókincsének beszédállapotának és képességeinek megfelelőek legyenek.

A 6–10 éves korosztály tankönyvének kiválasztása különösen sok odafigyelést, körültekintő választást igényel, mert a jó tankönyvnek fontos szerepe van a tantárgy, és azon keresztül a természet megszerettetésében. Tartalmi szempontból feleljen meg a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott tartalmi és fejlesztési irányelveknek, a tantervi célkitűzésnek megfelelően a természeti és társadalmi jelenségeket az érzékszervi megfigyeléssel szerezhető tapasztalatokon keresztül, a közvetlen környezetből származó ismeretekkel összekötve mutasson be. Legyen alkalmas arra, hogy felkeltse a tanulók érdeklődését a különböző témák iránt. Szemléletmódjával közvetítse a természeti és a kulturális értékek felismerésének és megőrzésének fontosságát, és ösztönözzön a felelős környezeti magatartásra.

A tankönyv a tanórai munka legfontosabb eszköze. Ennek tudományos pontossága párosuljon az életkori sajátosságoknak megfelelő, és az ismereteket jól érthető, értelmezhető megfogalmazással. A megértést változatosan tevékenykedtető feladatok, kérdések segítsék. Ezért a képek, ábrák legyenek alkalmasak elemzésre, a tananyaghoz kapcsolódó irányított vagy önálló tanulói ismeretszerzésre. A képekre, ábrákra is vonatkozzanak kérdések, feladatok. Az ismereteket rendszerezetten, logikailag összekapcsolható módon közvetítse. A tankönyv tananyag-elrendezése, szerkezete tegye lehetővé a differenciált tanórai és tanórán kívüli munka megszervezését. Tartalmazzon az ismeretek elsajátítását ellenőrző, illetve az ismeretek alkalmazását igénylő, a természettudományos kompetenciák elmélyítését segítő feladatokat.

A könyv nyelvezete legyen érthető, olvasmányos a tanulók számára. Ne tartalmazzon fölöslegesen sok fogalmat és tényt, ugyanakkor biztosítson minél több lehetőséget a tanulói tevékenységekre, a képességfejlesztésre (kérdések, feladatok). Ösztönözze az önálló tanulói ismeretszerzés tankönyvön belüli és tankönyvön kívüli formáit.

A tevékenységközpontú tanítás és a képességfejlesztés szempontjából fontos, hogy a tankönyvhöz megfelelő munkafüzet is tartozzon. A kiegyensúlyozott oktató–nevelő munkát segítheti, ha olyan tankönyvsorozatot választunk, amelynek kötetei azonos didaktikai felépítésűek.

Tárgyi feltételek

Az iskolában már meglévő tanári és tanulói demonstrációs eszközök (kiegészítve – szükség szerint – saját készítésű eszközökkel); szaktantermek; iskolai könyvtár (lehetőség szerint), megfelelve a 20/2012.V.31. EMMI rendeletnek.

Környezetismeret 1-2. évfolyam

(2020. szeptemberétől a környezetismeret tantárgy csak a 3. évfolyamtól kerül bevezetésre.)

Az iskolába kerülő növendékek környezetükkel, a természettel kapcsolatos saját élményei, megfigyelései és ezekre talált magyarázatai egy-egy tanulócsoportban nagyon sokfélék. A környezetismeret tantárgy tanulása abban segít, hogy egy-egy ismeretelemen keresztül a csoport közös nyelvet, közös magyarázatokat találjon, párbeszédet kezdjen, mérsékelve a különböző családi, illetve szociokulturális háttérből adódó különbségeket. A közös dialógus élményén túl cél a közvetlen környezetben való biztonságos tájékozódás, valamint a saját szervezet tudatos megfigyelése, az érzékelt tapasztalatok megfogalmazása és annak megerősítése, hogy a környezet, az életmód és a testi jelzések kapcsolatban állnak egymással. Ebben az életszakaszban a kisgyermek már számos jelenséget érzékelt szűkebb-tágabb környezetében. A rendszeres megfigyelés, a módszeresség, a kérdések felvetésének (a miértek megfogalmazásának) és a válaszkeresésnek, a magyarázatok indoklásának az igényét itt alakítjuk ki. Itt figyelünk fel az ok-okozati kapcsolatokra, a rendszer-részrendszer viszonyra, az állandóság és változás létére, a természetben megtalálható ritmusokra. Ezeknek aprólékos magyarázatára még nem vállalkozhat a tantárgy, de a probléma elhelyezése, a megfigyeléseken és tényeken alapuló megokolás itt válik a vizsgálódás részévé. A természettudományos ismeretterjesztő módszerek,melyekre a tanulási tevékenységeknek épülni kell: a megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás osztályozás, rendszerezés, következtetés, becslés, mérés, feltételezés, kísérletezés.A természeti jelenségek fürkészése, a környezet iránti pozitív attitűd megtartása vagy kialakítása, a természet és az élőlények szépségének (önmagáért való értékének) felfedezése ahhoz teremt kedvet, hogy a gyermek az ezekkel kapcsolatos tudását fejlessze. Az élő természet vizsgálata (egyes részletek puszta észrevétele is) számos olyan készséget igényel, melyeket csak közvetlen tapasztalásokon keresztül lehet fejleszteni, ezért a tanulói vizsgálódásra, a természettel való közvetlen kapcsolatra fordított idő bőven megtérül abban, hogy tanítványaink nemcsak felmondják, de értik is (sőt átérzik) a tanultakat. A

fogalmak megértése során egyéni mérlegelés alapján kell dönteni a szóbeli, az írásbeli, illetve a jellel megsegített szóbeli-írásbeli közlés differenciált alkalmazása között.
A technikai, épített és szociális környezet vizsgálata éppen ilyen fontos: a helyükre kerülő elemek a gyermek biztonságérzetének, bizalmának erősödését éppúgy szolgálják, mint tudásának gyarapodását. A foglalkozások, a környezeti elemek, a ház körüli teendők, vagy éppen a közlekedés vagy településszerkezet megismerése olyan tájékozottságot adnak a kisgyermeknek, amelyek – ha közvetlenül nem is mindig vagy nem azonnal hasznosítja életében – világképének stabilitását szolgálják.
Az iskolába lépés a kisgyermek életében számos változással jár. Különösen az első hónapokban jelent nehézséget az új környezet, az új feladatok teljesítése és az iskolai elvárásoknak való megfelelés. A környezetismeret – a többi tantárgyhoz szorosan kapcsolódva – segíthet, hogy a gyermek a környezetében tapasztalt változásokat elhelyezze, új környezetét elfogadja, és abban biztonságot leljen. Az iskolával és környezetével kapcsolatban a gyermek által hozott, illetve a helyi közösségekben élő narratívák beépítése a helyi tantervbe emiatt is kívánatos.
A környezet jelenségeire való rácsodálkozás adja a közös munka alapját. A saját tapasztalatokkal és magyarázatokkal való szembesülés, ezek más tapasztalatokkal és indokokkal való szembesítése teremti meg a gyermekben az igényt az ok-okozati összefüggések megtalálására, az érvelésre, indoklásra, a tények felismerésére.
A tanulás folyamatában való aktív részvétel fejleszti a kezdeményezőkészséget és a felelősségtudatot, a tartalmak pedig szerepet játszanak az azonosságtudat és a hagyományokhoz való kötődés erősítésében, az állampolgári felelősségérzet előkészítésében és az önismeret kibontakoztatásában is. Az ember szervezetével kapcsolatos ismeretek formálják az egészséges életmóddal kapcsolatos szemléletet és a megvalósítás gyakorlatát, hozzájárulnak az önismeret fejlődéséhez, formálják a tanulónak a családhoz és a tágabb közösséghez való viszonyát.

3.-4. évfolyam

Bevezető

A súlyos fokban hallássérült tanulók számára kidolgozott helyi tantervünk a környezetismeret tantárgy esetében is az érvényben lévő *Nemzeti alaptanterv,* a *Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyama számára* - környezetismeret műveltségi terület - és a *Sajátos nevelési igényű*

tanulók iskolai oktatásának irányelvei alapján készült, figyelembe véve tanulóink speciális tanulási szükségleteit, a hallássérülésből eredő sajátosságokat.

A környezetismeret tantárgy a Természettudomány és földrajz tanulási terület bevezető tantárgya, mely az alsó tagozat 3–4. évfolyamán jelenik meg. A tantárgy épít az 1–2. osztályos olvasás, valamint a technológia és a matematika tantárgy keretein belül történő fejlesztésre.

Ahogyan a gyermek értelme fejlődik, úgy válik benne egyre erősebbé az igény arra, hogy saját testét, illetve szűkebb-tágabb környezetét megismerje, és az ezekkel kapcsolatos miértekre választ találjon. A környezetismeret tantárgy célja, hogy a gyermek természetes kíváncsiságára építve előbb a szűk, később az egyre tágabb környezet dolgait, jelenségeit és történéseit megismerje, ezek megértéséhez támpontokat adjon, további megfigyelésekre ösztönözzön és fenntartsa a magyarázatkeresés igényét.

Környezetünk jelenségei összetettek, gyakran a tudomány számára is nehezen megfoghatók. A környezetismeret tantárgynak nem célja, hogy ezeket mélyen, részleteiben magyarázza, illetve tudományos igénnyel modellezze. Ugyanakkor ragaszkodnia kell ahhoz, hogy a bonyolultnak tűnő témákat is – egyszerű modellek segítségével, a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő módon – értelmezze. Ezek továbbfejtése a felsőbb évfolyamok munkája.

A környezetismeret (annak ellenére, hogy törekszik az élőlények megnevezésére, az érzékszervi tapasztalatok megfogalmazására, a természeti és épített környezet elemeinek mind pontosabb megjelölésére) nem leíró tantárgy: a gyermek által megfigyelt jelenségekhez kötve, az azok kapcsán felmerülő kérdésekre keres válaszokat. A problémákból kiindulva egyúttal a természettudományos megfigyelés, valamint a tudományos gondolkodásmód: kérdésfelvetés, bizonyítás és érvelés megalapozása is célja. Mindezek következetes alkalmazása, az aktív tanulás formáival támogatva, a természettudományos műveltség kialakításának első lépcsőfokát jelenti.

Célok és feladatok

A tantárgy legfontosabb célja, hogy a hallássérült gyermekek életkori sajátosságaira, kognitív fejlődésére, valamint kíváncsiságára építve képessé tegye őket szűkebb és tágabb környezetük, valamint saját testük megismerésére, a változások megértésére, alapvető ok-okozati összefüggések meglátására.

Szintén fontos cél, hogy a tantárgy tanulása/tanítása rávezesse a tanulókat a természet szépségének és az épített, technikai környezet értékeinek szeretetére és tiszteletére.

Kiemelt jelentőségű, hogy a hallássérült gyermekek saját tapasztalataikon keresztül olyan természettudományos tapasztalatok birtokába jussanak, melyek segítik eligazodásukat az őket körülvevő természeti, társadalmi és gazdasági környezetben, valamint képessé teszi őket arra, hogy környezetükkel harmonikusan együtt éljenek. A tantárgy tanulása során tehát erősíthető a környezet iránti érdeklődés, felelősségvállalás.

A környezetismeret tantárgy feladata a lakóhely, majd – egyre táguló körben – távolabbi természeti és ember által létrehozott környezet jellemző anyagainak, jelenségeinek, élőlényeinek, illetve azok változásának, valamint az emberek és környezetük kapcsolatának felfedeztetése, tapasztalatok szerzése. A tanítás-tanulás folyamatában elsősorban a tanuló lakóhelyi, iskolai, települési környezete, majd hazánk értékeinek megismertetése, megszerettetése a feladatunk. Ezzel egyidőben a természet sokszínűségének, szépségének, bemutatása, amely ráébreszti a gyerekeket a természet pótolhatatlan, értékes mivoltára. Ezen keresztül olyan pozitív attitűd kialakulásának megsegítése, mely az élő és élettelen környezet megóvására, védelmére ösztönöz, erősíti a lakóhelyhez való kötődést, s ezzel a hazánkhoz és a nemzetünkhöz tartozás érzését alapozza meg.

A tantárgy fontos feladata, hogy az elemi természettudományos műveltség megalapozása, a problémamegoldó gondolkodás és a kreativitás érdekében a tanulóknak az új ismeretek megszerzéséhez, feldolgozásához, azok rendszerezéséhez, rögzítéséhez és a mindennapi életben való alkalmazásához szükséges képességeit folyamatosan és rendszeresen fejlessze. A természettudományos ismeretszerző módszerek, melyekre a tanulási tevékenységeknek épülni kell: a megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, osztályozás, rendszerezés, következtetés, becslés, mérés, feltételezés, kísérletezés. Az élő és élettelen környezettel kapcsolatos fogalomalkotást mind személyes, mind közös, tevékeny tapasztalatszerzéssel készítse elő.

A fogalmak megértése során egyéni mérlegelés alapján kell dönteni a szóbeli, az írásbeli, illetve a jellel megsegített szóbeli-írásbeli közlés differenciált alkalmazása között. Lakóhelyi környezetük megismerése során tanítsa meg a tanulókat elemi fokon tájékozódni a térben és az időben. Kiemelt feladat az óvatosságra intés, az élet- és környezetkímélő, a

veszélyhelyzetek megelőzését szolgáló magatartásformák kialakítása s ezzel a személyes biztonság növelése.

A környezetismeret tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: Megfigyelések, összehasonlítások, csoportosítások végzésével, valamint mérés és a kísérletezés megvalósításával a tanuló aktív tanulási utat jár be, eközben fejlődnek megismerési képességei. Vizsgálatainak eredményeit összeveti hipotéziseivel, ezzel fejlődik problémamegoldó, valamint mérlegelő gondolkodása. Tanulási stratégiákat használ fel: tapasztalatai rögzítéséhez egyszerű ábrákat készít.

A kommunikációs kompetenciák: A tanuló a megismerő tevékenységek során tapasztalatait lejegyzi vagy szóban/jelnyelven megfogalmazza, így fejlődik azon készsége, hogy kifejezze gondolatait. Eközben törekszik a természettudományos szaknyelv pontos használatára. A vizsgálatok végzésekor információkat gyűjt, rendszerez. A megfigyelés, összehasonlítás, csoportosítás, mérés és kísérletezés során fejlődik a táblázattal és a grafikonokkal megadott információk megértésének képessége.

A digitális kompetenciák: A környezetismeret tanulása során a tanuló kiegészítő információkat gyűjt digitális forrásokból, illetve tapasztalati úton szerzett ismeretei rögzítésére online feladatokat, alkalmazásokat használ.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: Az ismeretszerző módszerek elsajátítása közben fejlődik a tanuló problémamegoldó gondolkodása. A vizsgálatok, kísérletek végzése ösztönzi őt, hogy kérdéseket tegyen fel, ok-okozati összefüggésekre jöjjön rá, következtetéseket vonjon le. Mivel a képességfejlesztés az egyes témák komplex feldolgozása közben valósul meg, fejlődik rendszerszemlélete.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A környezetismeret tanulása cselekvő tapasztalatszerzésre épül, melynek során a tanuló csoporttagként, társaival együtt végzi tevékenységét.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A környezetismeret tanulása során a tanuló megismeri hazánk kulturális örökségének egyes elemeit.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A környezetismeret tanulása során végzett tevékenységekkel a tanuló képessé válik arra, hogy társaival együttműködjön. Megtanul a csoporton belül különböző szerepekben feladatot végezni és munkájáért felelősséget vállalni.

A súlyos fokban hallássérült gyerekek estében a tantárgy szoros kapcsolatban áll az anyanyelvvel, illetve magyar nyelv és irodalommal. A környezetismeret órák rengeteg lehetőséget biztosítanak a szókincsbővítésre, valamint a magyar nyelv helyes használatára, ezzel segítve a tanulók szóbeli kifejezőkészségét. A hallássérülés ellensúlyozására még több szemléltetés, még több személyes tapasztalat szükséges.

Az irányelveknek megfelelően, a beszédkommunikációjukban és megismerő tevékenységükben akadályozott siket tanulókat lehetőség szerint gyakorlati tevékenykedtetéssel, multiszenzoros tapasztalatszerzéssel juttassa olyan alkalmazható ismeretek birtokába, melyek konvertálhatók a természeti környezet, a viszonylatok, összefüggések felismeréséhez. A NAT-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

A tanulók értékelése

Az eredményes előrehaladás egyik fontos előfeltétele a tanulók tudásának folyamatos ellenőrzése és értékelése. Fokozott figyelmet kell fordítanunk arra, hogy egyik legfontosabb feladatunk a tanuló saját képességeibe vetett hitének, önbizalmának megalapozása. Ezért az értékelés elsődleges célja a fejlesztés, a pozitívumok megerősítése, illetve segítségnyújtás a hiányosságok, hibák csökkentéséhez, leküzdéséhez.

A tanulók sokoldalú tevékenykedtetésének megfelelően az értékelési szempontoknak is sokoldalúaknak kell lenniük. Az értékelés alapja lehet a tanuló tényismereti szintje akár kizárólag jelnyelven, akár beszéddel kísérve, megfigyelésben szerzett jártassága, jártassága a tanult ismeretszerzési módokban, produktumainak szintje (pl. gyűjtőmunka eredményessége, ügyesség a játékokban, manuális tevékenységekben), órai aktivitása, a feladatokhoz való viszonyulása.

A tanulók teljesítményét a pedagógiai folyamat által megkívánt időközönként érdemjeggyel, év végén osztályzattal zárjuk.

A 3–4. évfolyamon a környezetismeret tantárgy alapóraszáma: 68 óra.

A tantárgy megismerési anyagát a Nemzeti alaptanterv 5 fő témakörre osztja:

1. Megismerési módszerek

2. Tájékozódás az időben

3. Tájékozódás a térben

4. Élő környezet

5. Anyagok és folyamatok

A kerettantervi altémakörök áttekintő táblázata, illeszkedés a Nat témaköreihez

Témakör neve	**Javasolt óraszám**		
	összesen	**3. évf.**	**4. évf.**
Megfigyelés, mérés (1., 2.)	12	8	4
Az élettelen környezet kölcsönhatásai (1., 2.)	8	4	4
Tájékozódás az időben (3.)	8	8	0
Tájékozódás a térben (4.)	8	8	0
Hazánk, Magyarország (3., 4.)	6	0	6
Életközösségek lakóhelyünk környezetében (5.)	20	4	16
Testünk, egészségünk (5.)	6	2	4
Összes óraszám:	**68**	**34**	**34**

3.évfolyam

Tematikai egység	**A MEZŐN**	**Óra-keret** **13** óra
Előzetes tudás	Életfeltételek, tápanyagok, táplálék, évszakok.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A felépítés és működés kapcsolatában az élőlények csoportosítása, a haszonnövények fogyasztható részeinek megnevezése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Milyen növények és állatok élnek a mezőn? Hogyan kerül a kenyér az asztalra? ***Ismeretek:*** A mező (szántóföld - rét - legelő). Néhány jellemző vadon élő és termesztett növény felismerése, hasznosítása. Hazai vadon élő állatok (rókalepke, kárász, csuka, mezei pocok, mezei nyúl, fácán,). Szaporodás: pete, tojás, elevenszülő. Kenyérsütés: búza, liszt, és kenyér példáján a nyersanyag, termék, késztermék fogalma, a rostálás, szitálás, az őrlés, a kelesztés és a dagasztás folyamata. Az üzletekben kapható kenyerek és adalékok szerepe. Kenyérsütés házilag. Kapcsolódás az új kenyér ünnepéhez, a kenyérrel kapcsolatos hagyományok.	Az élővilág szerveződési szintjeinek felismerése. A megfigyelt élőlények csoportosítása: növények, állatok (ízeltlábúak, halak, madarak, emlősök). Néhány jellegzetes állatnyom tanulmányozása, lerajzolása. Életnyomok gyűjtése a terepi látogatás során. Állatnyomok megismerése. Az emberi beavatkozás hatásának felismertetése, az ember természet átalakító tevékenységének következményei. Példák gyűjtése kenyérfajtákra, összehasonlításuk különböző szempontok szerint. A kenyérsütés példáján a természet tiszteletének felismerése a hagyományos életmód egyszerű cselekvéseiben.	Magyar nyelv és irodalom: a kenyérrel kapcsolatos mesék, szólások, közmondások. Vizuális kultúra: életközösség megjelenítése. Technika, életvitel és gyakorlat: gyártási folyamat; alapanyag, nyersanyag, késztermék.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Életközösség, növényi szerv, életciklus, napenergia, kenyérsütés.

Tematikai egység	**MEGTART, HA MEGTARTOD**	**Óra-keret** **13** óra
Előzetes tudás	Növények, állatok, természetes és mesterséges környezet.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hagyományos életmód, és a helyi tudás jelentőségének megláttatása a környezet és fenntarthatósághoz kötődően. A környezet- és természetvédelem szerepének felismertetése. Az ember-természet kapcsolat, mint rendszer értelmezése konkrét példák segítségével. A tapasztalati tudás értékelése. A természeti ritmusok és ünnepeink, jeles napjaink közötti kapcsolatok felismerése. A környezettudatos életvitel megalapozása.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Milyen kapcsolat van az ünnepek és az évszakok között? (Pl. farsang, húsvét, pünkösd, karácsony). Miért szükséges ápolni hagyományainkat? Lehet-e tanulni egy iskolázatlan embertől? Miért fontos a természetvédelem? ***Ismeretek:***	Élőhely, testfelépítés, életmód kapcsolata. Kalendárium készítése, jeles napok, és természeti történések, népdalok, népköltések és versek, szépirodalmi részletek megjelenítésével. Példák keresése arra, hogyan látták el az ártéri gazdálkodásból élő emberek táplálék igényüket (növények, tenyésztett állatok, halászat, vadászat). Hogyan készítették	Magyar nyelv és irodalom: többjelentésű szavak: a fok szó jelentései. Hallás-ritmus: népdalok.

A hazai vizek, vízpartok néhány jellemző élőlénye. Jeles napok, ünnepek kapcsolata a természet változásaival. A lakóhely hagyományai. A gazdálkodó ember természeti és épített környezetének kölcsönhatása az ártéri fokgazdálkodás példáján. Haszonállatok: mézelő méh, szürkemarha, mangalica, racka. Ártéri gyümölcstermesztés (alma, meggy), őshonos ártéri szőlészet. Vadon élő állatok: kárász, csuka, nemes kócsag, fehér gólya, seregély, rókalepke, feketerigó. Gyógy- és fűszernövények: galagonya, szeder, menta. A hagyományos házak anyagai (nád, sás, fűz, agyag, vályog), a települések mérete. A folyószabályozás hatása és a vizek védelme.	és tartósították ételeiket, melyek voltak a használati tárgyaik anyagai. Hogyan éltek együtt a természettel, hogy hosszútávon biztosítani tudják megélhetésüket. Néhány anyag feldolgozása (pl. agyag, fűzfavessző, gyógynövényszárítás). Annak megértése, hogy a helyi sajátosságokra, problémákra a hagyományos tudás kínálja a legmegfelelőbb megoldásokat. A körültekintő, természetbarát emberi beavatkozások jelentőségének felismerése. A vízvédelem szerepének belátása. Az iskolához legközelebb található nemzeti park vagy tájvédelmi körzet megismerése, értékmentő feladatának megértése. A természetvédelem és a fenntarthatóság kapcsolatának felismerése.	Vizuális kultúra: népművészet. Erkölcstan: a természet tisztelete, a hagyományok jelentősége. Matematika: rész-egész kapcsolat. Technika életvitel és gyakorlat: a ház részei, építőanyagok, anyagok felhasználása, megmunkálása; élelmiszerek tartósítása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fenntarthatóság, fokgazdálkodás, természetvédelem, vizes élőhely, tapasztalati tudás, egyensúly.	

Tematikai egység	**EGÉSZSÉG ÉS BETEGSÉG**	**Óra-keret** **15** óra
Előzetes tudás	Testrészek, egészséges táplálkozás elemei, hőmérséklet.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ember megismerése és egészsége, illetve a felépítés és működés kapcsolata szempontjából a betegségtünetek felismerésének képessége. A kezdeményezőképesség fejlesztése, az egészségtudatos életmód kialakítása és gyakorlása. A felelősségtudat erősítése. Az egészség értékének tudatosítása.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Miért betegedhetünk meg? Hogyan kerülhetjük el a betegségeket? Melyek a betegség jelei? Mitől függ a gyógyulás? Mi a teendő baleset esetén? ***Ismeretek:*** Az egészséges életmód (táplálkozás, aktív és passzív pihenés, öltözködés, személyes higiéné, rendszeres testmozgás, lelki egészség). A betegség (nátha, influenza, bárányhimlő) tünetei. Testhőmérséklet, láz mérése. A betegség okai: fertőzés, örökletes betegség, életmód.	Az egészségünket károsító és védő szokások csoportosítása. Példák gyűjtése aktív és passzív pihenésre. A betegségtünetek felismerésének gyakorlása esettanulmányokon keresztül. A fertőzés megelőzési módjainak gyakorlása. Az egészségügyi dolgozók munkájának elismerése, tisztelete. Szabályok betartása, viselkedéskultúra az egyes egészségügyi intézményekben. A betegség megelőzés fontosságának felismerése. a mentők munkájának értékelése, tisztelete.	Testnevelés és sport: a rendszeres testmozgás szerepe. Magyar nyelv és irodalom: szólások, közmondások, mesék az egészséggel és a betegséggel kapcsolatban. Technika, életvitel és gyakorlat: a betegség tünetei,

A gyógyítás. A háziorvos és a kórház feladatai. A gyógyszertár. A védőoltások szerepe.	Teendők és a segítségkérés módjainak megismerése baleset esetén.	teendők betegség esetén.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egészségmegtartás, betegség, gyógyítás, gyógyulás, baleset, fogyatékkal élő emberek.

Tematikai egység	**AZ A SZÉP, AKINEK A SZEME KÉK?**	**Óra-keret** 10 óra
Előzetes tudás	Testrészek, emberi tulajdonságok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ember megismerése és egészsége szempontjából az alkat, a külső és belső tulajdonságok különbözőségének elfogadtatása. A hallássérülés okai és következményei—a másság elfogadása—elfogadtatása. Az öröklődés szerepének felismertetése példákon keresztül. A toleráns és segítőkész magatartás megalapozása, erősítése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Miért látunk valakit szépnek? Csak a szupermodellek lehetnek szépek? ***Ismeretek:*** Emberábrázolás a művészetben. Különböző korok szépségideáljai. Külső és belső tulajdonságok.	Példák, illusztrációk gyűjtése különböző korok, kultúrák szépségideáljaira. Annak felismerése, hogy nem minden szépségideál vagy divat hat pozitívan egészségünkre.. Egyes szokások kifejezetten károsak (tűsarkú cipő, fűző, stb.) Az emberek közötti testi különbségek és hasonlóságok megfigyelése. Az öröklött	Vizuális kultúra: portré, és karikatúra. Magyar nyelv és irodalom: a jellemzés; hasonlatok, metaforák a szépséggel kapcsolatban.

Szerzett és öröklött tulajdonságok. Az ápolt külső szebbé tesz: a testápolás módjai: (tisztálkodás, haj, köröm, bőr és fogápolás). A hallókészülékekkel kapcsolatos egészségügyi és higiéniai kérdések, feladatok. A divat és a testápolás kapcsolata. Fogyatékkal élők, megváltozott munkaképességű emberek.	tulajdonságok megértése példák alapján, csoportosításuk. A helyes és rendszeres testápolási szokások megismerése, gyakorlása. Annak felismerése, hogy a divat nem mindig az egészséges testápolási szokásokat közvetíti. Gyakran felesleges, vagy káros szokásokat is erőltethet. Személyes tapasztalat szerzése az érzékszervi és a mozgásszervi fogyatékkal élők életéről. A fogyatékkal élők elfogadása, segítése.	Technika, életvitel és gyakorlat: a testápolás módjai, egészséges életmód.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Testalkat, testi adottságok, személyes higiéné, öröklődés.	

Tematikai egység	**MERRE MEGY A HAJÓ?**	**Óra-keret** 11 óra
Előzetes tudás	Halmazállapot-változások, oldódás, kölcsönhatás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyag, energia, információ szempontjából a mágnesesség szerepének felismerése és kölcsönhatásként való értelmezése; hang - és fényjelenségek tanulmányozása. Az állandóság és változás megfigyelése vizsgálatok értelmezésén keresztül, ha szükséges, segítséggel. A tudomány, technika, kultúra szempontjából az egyes jelenségek gyakorlati alkalmazásának megismerése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Hogyan talál vissza a fecske tavasszal, az ősszel elhagyott fészkére? Hogyan tájékozódtak a hajósok régen, és hogyan tájékozódnak ma? Miért színes a szivárvány? Miért lehet szomjan halni a tengeren? ***Ismeretek:*** Tájékozódás csillagképek alapján. A Göncölszekér legendája. Tájékozódás iránytűvel: a Föld mágneses tere, a mágneses vonzás, taszítás. Példák hang- és fényjelenségekre. Keverékek és oldatok. Megfordítható (fagyás-olvadás, oldódás-kristályosítás) és nem megfordítható folyamatok (égés). Körfolyamat: a víz körforgása a természetben. Sós víz, édesvíz.	Példák keresése az állatok tájékozódására. A Göncölszekér csillagkép felismerése. Rajz készítése szabadon választott csillagképről. Vizsgálatok a mágnesességgel kapcsolatban (vonzás, taszítás, kölcsönösség felismerése.) Az iránytű működésének értelmezése. Annak megértése, miért jelentett az iránytű feltalálása hatalmas segítséget a hajósoknak. Konkrét jelenségek (rezgő húrok, megütött vizespohár, rezgő vonalzó stb.) vizsgálatán keresztül annak megtapasztalása, hogy a hangot a levegő rezgésén keresztül érzékeljük. Fénytörés és szóródás vizsgálatán keresztül annak felismerése, hogy a fehér fény különböző színek keveréke. Példák gyűjtése a környezetből keverékekre, oldatokra. A sós vízzel végzett kísérletek során annak megtapasztalása, miért fagy be nehezebben a tenger, mint az édesvíz.	Magyar nyelv és irodalom: csillagképekhez kötődő mítoszok, legendák, a hajózással kapcsolatos ismeretterjesztő szövegek, kalandos olvasmányok. Vizuális kultúra: képek a vizekről, hajókról. Hallás-ritmus: A hangszerek hangja, hangmagasság; ~~a~~ Matematika: Tájékozódás a külső világ tárgyai szerint; a tájékozódást segítő viszonyok megismerése. Számok, mértékegységek.

Az édesvízkészlet mennyisége a Földön a sós vízhez viszonyítva.	A víz körforgásának folyamata során a már ismert fizikai változások (párolgás, lecsapódás) bemutatása, az ellentétes irányú folyamatok felismerése. Annak felismerése, hogy a vizek tisztaságának védelme, és a vízzel való takarékosság a földi élet jövőjét biztosítja.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tájékozódás, kölcsönhatás, a víz körforgása.	

Tematikai egység	**TÁJÉKOZÓDÁS A TÁGABB TÉRBEN (A lakóhely)**	**Óra-keret** **10**óra
Előzetes tudás	Fő világtájak, tájékozódás vázlatrajz alapján, saját település neve, környezete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyi azonosságtudat megalapozása, alakítása. A lakókörnyezettel kapcsolatos pozitív attitűd megalapozása. A közlekedéssel kapcsolatos tudás bővítése. A térbeli tájékozódás fejlesztése, a térképhasználat előkészítése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Melyik országban-megyében élek? Hol helyezkedik el lakóhelyem Magyarország térképén? Miért szeretek itt élni?	A felszínformák megfigyelése a lakókörnyezetben, filmen, képeken, kialakításuk terepasztalon. A lakóhely felszínformái, és kialakításuk terepasztalon.	Technika életvitel és gyakorlat: közlekedés, utazás, közlekedési eszközök. Matematika: Síkbeli tájékozódás.

Mit tehetünk lakóhelyünk szépítéséért, környezetének védelméért? ***Ismeretek:*** Alaprajz, nagyítás, kicsinyítés. A földfelszín formakincsének elemei (hegység, dombság, alföld, tó, folyam, folyó, patak, tenger). A lakóhely természeti környezete. Lakóhelyünk és lakókörnyezetünk néhány jellemző természeti és kulturális nevezetessége. A lakóhely történetének néhány fontosabb eseménye. Közlekedés, tömegközlekedés. A vízi, szárazföldi és légi közlekedési eszközök.	a fő világtájak megnevezése, és elhelyezése a térképvázlaton, térképen. Tájékozódás a közvetlenkörnyezetben iránytű segítségével. A fő világtájak meghatározása. Saját település elhelyezkedésének meghatározása hazánk térképén, bejelölése a térképvázlaton. Közös bemutató készítése a lakóhely kulturális és természeti értékeiről. A természeti és mesterséges fogalompár alkalmazása a lakóhely értékeinek leírásában.	Távolságok, nagyságrendek becslése, mérése. Magyar nyelv és irodalom: A lakóhelyhez és környezetéhez kötődő irodalmi alkotások. Vizuális kultúra: nemzeti szimbólumaink.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Távolságbecslés, térkép, Magyarország, település, közlekedési eszköz, tömegközlekedés.	

A fejlesztés várt eredménye a 3. évfolyam végén:

Az egészséges életmód alapvető elemeinek alkalmazása az egészségmegőrzés és az egészséges fejlődés érdekében, a betegségek elkerülésére.

Az életkornak és a hallássérülésnek, valamint a beszédállapotnak megfelelően a helyzethez illő felelős viselkedés segítségnyújtást igénylő helyzetekben.

Képesség adott szempontú megfigyelések végzésére a természetben, természeti jelenségek egyszerű kísérleti tanulmányozására.

A fenntartható életmód jelentőségének magyarázata (esetleg jelben), konkrét példákkal. A megismert hagyományok szerepének értelmezése a természeti környezettel való harmonikus kapcsolat kialakításában, illetve felépítésében.

Az élőlények szerveződési szintjeinek és az életközösségek kapcsolatainak bemutatása. Az élőlények csoportosítása tetszőleges és adott szempontsor szerint.

Egy természetes életközösség bemutatása (szóban, írásban, rajzban vagy jelben).

Egy konkrét, tanult gyártási folyamat kapcsán a technológiai folyamat értelmezése, az ezzel kapcsolatos felelős fogyasztói magatartás ismerete.

A lakóhely elhelyezkedése Magyarország térképén, néhány jelentős kulturális és természeti értékének és hagyományának ismerete.

Informatikai és kommunikációs eszközök irányított használata az információkeresésben, és a problémák megoldásában.

3. évfolyam (2020/2021-ben induló 1. osztálytól felmenő rendszerben)

A 3. évfolyamon a környezetismeret tantárgy alapóraszáma 34 óra. A témaköröknél megadott óraszámokba szükség esetén bele kell építeni az ismeretszerzés mellé a játékos gyakorlást és az értékeléseket is. Ezen kívül ismétlésre, számonkérésre rendelkezésünkre állnak a projekthetek óraszámai is.

<table>
<tr><td colspan="2">Témakör neve:
<u>Megfigyelés. mérés</u>
óraszám: 8
A témakör az 1. és 2. évfolyamon, más tantárgyak keretében megszerzett tapasztalatokra épít. Az eddigi ismeretek rendszerezése és bővítése közben a megismerési módszerek gyakorlásán keresztül a természettudományos megismerési képességek fejlesztését célzottan teszi lehetővé. Az ismeretszerző módszerek végzése közben a tanulók tapasztalati úton szereznek ismereteket, de a fogalomalkotás nem zárul le, így nem alakulnak ki kész fogalmak, csupán azok tapasztalati előkészítése történik.</td></tr>
<tr><td>Tanulási eredmények:</td><td>Fejlesztési feladatok és ismeretek:</td></tr>
<tr><td>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:</td><td>A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):</td></tr>
</table>

– felismeri az élőlényeken, élettelen anyagokon az érzékelhető és mérhető tulajdonságokat; – felismeri, megnevezi és megfigyeli az életfeltételeket, életjelenségeket; – adott szempontok alapján algoritmus szerint élettelen anyagokon és élőlényeken megfigyeléseket végez; – adott szempontok alapján élettelen anyagokat és élőlényeket összehasonlít, csoportosít; – időjárási megfigyeléseket tesz, méréseket végez; – megfigyeléseinek, összehasonlításainak és csoportosításainak tapasztalatait szóban, rajzban, írásban rögzíti, megfogalmazza; – figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat; – növényt ültet és gondoz, megfigyeli a fejlődését, tapasztalatait rajzos formában rögzíti; – méréshez megválasztja az alkalmi vagy szabvány mérőeszközt, mértékegységeket; – algoritmus szerint, előzetes viszonyítás, majd becslés után méréseket végez, becsült és mért eredményeit összehasonlítja; – az adott alkalmi vagy szabvány mérőeszközt megfelelően használja;	- megfigyelőképesség fejlesztése; - leíró képesség fejlesztése; - azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése; - rendszerező képesség fejlesztése; - analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése; - mérési technika fejlesztése; - ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel; - a közvetlen környezet élettelen anyagai, környezeti tényezői (levegő, víz, talaj), élőlényei; - az élettelen anyagok jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felület, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang); - a növény részeinek felismerése, megnevezése: gyökérzet, szár, levél, virág, termés; - a közvetlen környezetben élő növények és állatok megfigyelése, összehasonlítása. Megfigyelt jellemzőik alapján a növények és állatok szétválogatása, csoportokba rendezése; - az állatok testrészeinek felismerése; - az élettelen anyagok és élőlények azonos és különböző tulajdonságai, csoportosításuk szempontjai (például tárgyak: anyaguk, halmazállapotuk, felhasználásuk; növények: lágy szárú –

– azonosítja az anyagok halmazállapotát, megnevezi és összehasonlítja azok alapvető jellemzőit; – felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét növény választott részeit; – megnevezi az időjárás fő elemeit; – felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét állat választott részeit.	fás szárú, élőhely; állatok: emlősök – madarak – halak – rovarok – kétéltűek – hüllők; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők; élőhely: háziállatok – vadon élő állatok); - mérési módszerek, a hőmérséklet, a hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérésére használt alkalmi (önkényesen választott, természetes, régi korokban használt) és szabvány mérőeszközök, mértékegységek és használatuk; - a közvetlen környezet élettelen környezeti tényezőinek, tárgyainak, élőlényeinek (növények, állatok, ember: saját test, társak, felnőttek) mérhető tulajdonságai (hosszúság, tömeg, űrtartalom, hőmérséklet, idő), mérésük; - mennyiségek viszonyítása, becslése és mérése, választott alkalmi és szabvány egységekkel; - hétköznapi tapasztalatok a szabvány mértékegységek nagyságáról.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően - az élettelen anyagok, tárgyak érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése algoritmus alapján (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang), a tapasztalatok rögzítése; - az élettelen anyagok azonos és különböző tulajdonságainak megfigyelése, csoportosításuk különböző szempontok szerint: érzékelhető tulajdonságaik, anyaguk, halmazállapotuk, felhasználásuk; - az időjárási elemek megfigyelése;	

- a levegő hőmérsékletének mérése a különböző évszakokban, a csapadék hőmérsékletének mérése. Időjárási napló készítése a különböző hónapokban, a mért adatok lejegyzése, rajz készítése;
- az egyes halmazállapotok jellemzőinek megfigyelése, különböző hétköznapi anyagok csoportosítása halmazállapotuk szerint. Példák keresése a közvetlen környezetből (iskola, otthon);
- a víz megjelenésének, tulajdonságainak megfigyelése a különböző halmazállapotokban, példák keresése a víz halmazállapot-változásaira a természetben;
- a lágy és fás szárú növények részeinek megfigyelése (gyökérzet, szár, levél, virág, termés);
- az állatok (emlősök – madarak – halak – rovarok – kétéltűek – hüllők) testrészeinek felismerése;
- a növények és állatok többféle szempontú csoportosítása: növények: lágy szárú – fás szárú; lombhullató – örökzöld; állatok: emlősök – madarak – halak – rovarok – kétéltűek – hüllők; élőhely: hobbiállatok, a házban és a ház körül élő állatok, háziállatok, haszonállatok, hazai vadon élő állatok; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők;
- a növények és állatok állapotának, a tulajdonság környezeti hatásokra történő változásainak megfigyelése tanulmányi séták során;
- növények: ősszel lombhullás/örökzöldek folyamatosan; tavasszal rügyek, levelek vizsgálata; nyáron a kifejlett növény és a termés vizsgálata;
- állatok: ősszel és tavasszal bundaváltás; télen hangok, lábnyomok figyelése; tavasszal új fajok megjelenésének megfigyelése, nyáron a mozgás, táplálkozás, utódok nevelésének, utódok mennyiségének, egyéb változatosságok megfigyelése.

Fogalmak:

élő, élettelen, növény, állat, ember, érzékszerv, érzékeléstípus, érzékelhető tulajdonság, halmazállapot, mérés, mérőeszköz, mérőszám, mértékegység, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő

Témakör neve:

<u>Az élettelen környezet kölcsönhatásai</u>

óraszám: 4

A témakör a természettudományos megismerési képességek fejlesztését célzottan teszi lehetővé. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A tevékenységek végzése közben nem alakulnak ki kész fogalmak, hanem azok tapasztalati előkészítése történik.

Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – tanítói segítséggel egyszerű kísérleteket végez; – a vizsgálatok tapasztalatait megfogalmazza, rajzban, írásban rögzíti; – feladatvégzés során társaival együttműködik; – az adott kísérlethez választott eszközöket megfelelően használja; – figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat (például olvadás, forrás, fagyás, párolgás); – egyszerű kísérletek során megfigyeli a halmazállapot-változásokat: fagyás, olvadás, forrás, párolgás; – megnevezi az energiaforrásokat; – tanítói segítséggel égéssel kapcsolatos egyszerű kísérleteket végez, csoportosítja a megvizsgált éghető és éghetetlen anyagokat; – megfogalmazza a tűz és az égés szerepét az ember életében.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - megfigyelőképesség fejlesztése; - leíró képesség fejlesztése; - azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése; - rendszerező képesség fejlesztése; - analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése; - mérési technika fejlesztése; - kísérletezéshez szükséges képességek fejlesztése; - ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel; - a víz halmazállapot-változásai (olvadás, forrás, fagyás, párolgás, lecsapódás); - energiaforrások; - éghető és éghetetlen anyagok; - a tűz és az égés szerepe.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- a víz különféle halmazállapotainak modellezése (jég, víz, gőz);

- a víz halmazállapot-változásaival kapcsolatos kísérletek elvégzése (olvadás, fagyás, párolgás, lecsapódás, forrás), a közben végbemenő kölcsönhatások, változások megfigyelése;
- példák keresése a víz halmazállapot-változásaira a természetben;
- gyűjtőmunka, beszámoló készítése az energiáról;
- az égést modellező kísérletek során a kiinduló és keletkező anyagok, a változás megfigyelése, az égés feltételeinek megismerése, éghető és nem éghető anyagok keresése és csoportosítása;
- égéssel kapcsolatos vészhelyzetek felismerésének és kezelésének megismerése.
- példák keresése a tűz és az égés szerepére az ember életében.

Fogalmak:

szilárd – folyékony – légnemű halmazállapot; halmazállapot-változás; olvadás, fagyás, párolgás, forrás, energiaforrás; égés

Témakör neve:

Tájékozódás az időben

óraszám: 8

A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A tevékenységek végzése közben nem alakulnak ki kész fogalmak, hanem azok tapasztalati előkészítése történik.

Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – életkorának megfelelően eligazodik az időbeli relációkban, ismeri és használja az életkorának megfelelő időbeli relációs szókincset/jelkincset; – naptárt használ, időintervallumokat számol, adott eseményeket időrend szerint sorba rendez;	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - megfigyelőképesség fejlesztése; - leíró képesség fejlesztése; - azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése; - rendszerező képesség fejlesztése;

– napirendet tervez a napszakok változásaihoz kapcsolva; – megfelelő sorrendben sorolja fel a napszakokat, a hét napjait, a hónapokat, az évszakokat, ismeri ezek időtartamát, relációit; – figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat (emberi élet szakaszai, növények csírázása, növekedése); – az évszakokra vonatkozó megfigyeléseket végez, tapasztalatait rögzíti; – megnevezi az ember életszakaszait; – analóg és digitális óráról leolvassa a pontos időt.	- analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése; - mérési technika fejlesztése; - ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel; - időbeli tájékozódó képesség fejlesztése; - évszakokra vonatkozó megfigyelések, tapasztalatok megfogalmazása, rajzban, írásban vagy táblázatban való rögzítése; - a környezetben zajló ciklikus változások felismerése, megfigyelése, sorba rendezése; - napi és éves ritmus a növény- és állatvilágban; - a napszakok, a naptár (a hét napjai, hetek, hónapok). Időtartamuk, egymáshoz való viszonyuk; - jeles napok, dátumok elhelyezése a naptárban; - napirend készítése; - az emberi életszakaszok, jellemzőik.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - az egyes évszakok jellemző időjárásának, az időjárás tényezőinek megfigyelése, hőmérsékletének mérése; - a csapadék formái (eső, köd, hó), időjárási napló készítése; - az évszaknak megfelelő helyes öltözködés megbeszélése, öltözködési tanácsok adása időjárás-előrejelzés értelmezése alapján; - az évszakokhoz kötődő étrendek összeállítása. A nyári megnövekedett folyadékigény magyarázata; - az időjárás élőlényekre gyakorolt hatásának megfigyelése, konkrét példák gyűjtése; - napi és éves ritmus megfigyelése a növény- és állatvilágban;	

- ismétlődő jelenségek megfigyelése az emberi test működésében;
- ismétlődő jelenségek (ritmusok) megfigyelése az ember életében (napirend, hetirend, kalendárium, jeles napok, ünnepek). A dátumok elhelyezése a naptárban. Napirend és hetirend tervezése;
- az emberi életszakaszok jellemzőinek megfigyelése és összehasonlítása (szerepjáték);
- osztálytárs, fiatalabb és idősebb testvér, szülő, illetve más felnőtt testméreteinek becslése, mérése, az adatok összehasonlítása, tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése.

Fogalmak:

évszak, életkor, életszakasz, naptár, hónap, nap, napszak, szaporodás, fejlődés

Témakör neve:

<u>Tájékozódás a térben</u>

óraszám: 8

Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – ismeri és használja az életkorának megfelelő relációs szókincset/jelkincset; – iránytű segítségével megállapítja és megnevezi a fő- és mellékvilágtájakat; – irányokat ad meg viszonyítással; – megkülönböztet néhány térképfajtát: domborzati, közigazgatási, turista-, autós; – felismeri és használja az alapvető térképjeleket: felszínformák, vizek, települések, útvonalak, államhatárok; – a tanteremről, otthona valamely helyiségéről egyszerű alaprajzot készít és leolvas;	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - megfigyelőképesség fejlesztése; - leíró képesség fejlesztése; - azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése; - rendszerező képesség fejlesztése; - analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése; - ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel; - téri tájékozódó képesség fejlesztése; - a fő- és mellékvilágtájak megnevezése, elhelyezése a térképen, iránytű használata;

– az iskola környezetéről egyszerű térképvázlatot készít; – tájékozódik az iskola környékéről és településéről készített térképvázlattal és térképpel. Az iskola környezetéről egyszerű térképvázlatot készít; – felismeri a különböző domborzati formákat, felszíni vizeket, ismeri jellemzőiket. Ezeket terepasztalon vagy saját készítésű modellen előállítja; – felismeri lakóhelyének jellegzetes felszínformáit; – domborzati térképen felismeri a felszínformák és vizek jelölését.	- az alaprajz, a térképvázlat és a térkép, tájékozódás az alaprajz és a térképvázlat segítségével; - a felszínformák: hegy, hegység, domb, dombság, völgy, medence, síkság, jelölésük a domborzati térképen; - a felszíni vizek fajtái (ér, patak, csermely, folyó, tó), jellemzőik, ábrázolásuk a domborzati térképen; - a külső erők (szél, víz) felszínformáló munkája.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- iránytű készítése, használatának gyakorlása, tájékozódási gyakorlatok a fő- és mellékvilágtájak helyzetének gyakorlására: a fő- és mellékvilágtájak megnevezése, elhelyezése térképen, az égtájak azonosítása a közvetlen környezetben;
- az alaprajz, vázlatrajz, térképvázlat és a térkép jellemzőinek megfigyelése, egy-egy konkrét példa összehasonlítása;
- alaprajz készítése az osztályteremről, a tanulók otthonáról, szobájáról;
- tájékozódási gyakorlatok alaprajz, vázlatrajz és térképvázlat alapján;
- az iskola elhelyezése a településen belül és annak térképén;
- a felszínformák elemei, jellemzőik megfigyelése (hegy, hegység, medence, völgy, domb, dombság, síkság), a jellemzőknek megfelelően homokból az egyes felszínformák kialakítása, jelölésük megfigyelése domborzati térképen, példák keresése hazánk domborzati térképén, valamint a lakóhelyen és annak környezetében;
- a szél és a víz munkájának modellezése homokasztalon;
- a felszíni vizek fajtáinak (ér, patak, csermely, folyó, tó), jellemzőik megfigyelése, a jellemzőknek megfelelően homokasztalon az egyes vizek kialakítása, jelölésük megfigyelése domborzati térképen, példák keresése hazánk domborzati térképén, valamint a lakóhelyen és annak környezetében.

Fogalmak:

fő- és mellékvilágtáj, alaprajz, térképvázlat, térkép, domborzati térkép, közigazgatási térkép, autóstérkép, turistatérkép, felszínforma

Témakör neve:

<u>Életközösségek a lakóhelyünk környezetében</u>

óraszám: 4

A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. Minden életközösség megismerését valós tapasztalatszerzési lehetőséghez – életközösségenként egy-egy tanulmányi sétához – szükséges kapcsolni. A tevékenységek végzése közben nem alakulnak ki kész fogalmak, hanem azok tapasztalati előkészítése történik.

Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – ismeri a lakóhelyéhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) főbb jellemzőit; – felelősségtudattal rendelkezik a szűkebb, illetve tágabb környezete iránt; – tevékenységeinek tapasztalatait szóban, rajzban, írásban rögzíti; – felismeri a lakóhelyéhez közeli életközösségek és az ott élő élőlények közötti különbségeket (pl. természetes – mesterséges életközösség, erdő – mező, rét – víz, vízpart – park, díszkert – zöldséges, gyümölcsöskert esetében);	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - megfigyelőképesség fejlesztése; - leíró képesség fejlesztése; - azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése; - mérési technika fejlesztése; - kísérletezéshez szükséges képességek fejlesztése; - rendszerező képesség fejlesztése; - analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése; - ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel;

– felismeri, hogy az egyes fajok környezeti igényei eltérőek; – példákkal mutatja be az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatását; – felismeri a természetvédelem jelentőségét.	- környezettudatos magatartás fejlesztése; - a lakóhelyhez közeli életközösségek jellemzői: erdő, mező-rét, víz-vízpart.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - a tanulók lakóhelyéhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) jellemzőinek megfigyelése, mérése (időjárás) tanulmányi séták során; - az életközösségek jellegzetes élőlényeinek csoportosítása élőhely szerint.	
Fogalmak: természetes és mesterséges életközösség, erdő, mező-rét, víz-vízpart, élőhely.	

Témakör neve: **<u>Testünk, egészségünk</u>** **óraszám: 2** A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. Az egészségtudatos életmód szokásainak kialakítása nem korlátozódhat csupán ennek a témakörnek a feldolgozására, hanem átfogóan kell megjelennie az iskolai nevelés egészében. Ez a témakör alapvetően a szomatikus neveléssel foglalkozik.	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – tisztában van az egészséges életmód alapelveivel, összetevőivel, az emberi szervezet egészséges testi és lelki fejlődéséhez szükséges szokásokkal, azokat igyekszik betartani; – felismeri az egészséges, gondozott környezet jellemzőit;	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - megfigyelőképesség fejlesztése; - leíró képesség fejlesztése; - azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése; - rendszerező képesség fejlesztése;

– felismeri és megnevezi az emberi test részeit; – megnevezi az érzékszerveket és azok szerepét a megismerési folyamatokban; – belátja az érzékszervek védelmének fontosságát, és ismeri ezek eszközeit, módjait; – ismer betegségeket, felismeri a legjellemzőbb betegségtüneteket, a betegségek megelőzésének alapvető módjait.	- analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése; - ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel; - egészségtudatos magatartás fejlesztése; - az emberi test fő testrészei; - a környezet és az ember egészsége közötti kapcsolat; - legfontosabb érzékszerveink és szerepük a környezet megismerésében; - az egészséges életmód alapvető elemei (testápolás, öltözködés, pihenés, mozgás, testtartás, táplálkozás, fertőző betegségek és balesetek megelőzése), alkalmazásuk a napi gyakorlatban; - a leggyakoribb betegségtünetek, a testhőmérséklet, láz mérése; - a betegségek megelőzése, a védőoltások szerepe; - balesetek, megelőzésük.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - az ember testrészeivel való megismerkedés; - az egyes érzékszerveken keresztül történő érzékeléstípusokhoz kötődő érzékelhető tulajdonságok megfigyelésének gyakorlása (szem – látás: szín, alak, nagyság, felületi minőség; bőr – tapintás: alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet; nyelv – ízlelés: íz; orr – szaglás: szag; fül – hallás: hang); - a helyes táplálkozási szokások kialakítása: miből mennyit együnk? – mérések elvégzése, rögzítése a füzetbe rajzban, írásban, az egészséges és egészségtelen ételek csoportosítása; - helyes étkezési, viselkedési szokások alakítása szituációs játékokkal; - az egészségünket károsító és védő szokások csoportosítása;	

- a leggyakoribb betegségtünetek (pl. láz, hányás, hasmenés, gyengeség, levertség) felismerésének gyakorlása konkrét példákon, szituációkon keresztül; - a betegségek okainak, megelőzésének megismerése, a fertőző betegségek megelőzési módjainak gyakorlása; - a testhőmérséklet, láz mérése.
Fogalmak: szerv, érzékszerv, testrész, egészség, betegség, egészségvédelem, egészségvédő szokások

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén:

- az élettelen anyagok és az élőlények közötti különbségek ismerete;
- az élettelen anyagok érzékelhető tulajdonságainak ismerete;
- az élőlények és az élettelen anyagok mérhető tulajdonságainak ismerete, azok mérése;
- a növények csoportosítása, részeinek felismerése, megnevezése;
- az állatok csoportosítása, testrészeinek felismerése, megnevezése;
- halmazállapotok ismerete, megnevezése;
- a víz halmazállapot-változásainak ismerete;
- az élőlények és az élettelen anyagok tulajdonságainak ismerete;
- megfelelő tájékozódás az időben: az évszakok, hónapok, hetek, napok időtartama, egymással való kapcsolatuk;
- az idő leolvasása;
- az időjárás fő elemeinek megnevezése;
- az emberi életszakaszok ismerete, azok néhány jellemzője;
- a fő- és mellékvilágtájak megnevezése;
- felszínformák, felszíni vizek fajtáinak megnevezése;
- az életközösségek és az ott élő élőlények megnevezése;
- az emberi test testrészei, érzékszervek;
- az egészséges életmód alapvető elemeinek ismerete, egészségtudatos táplálkozási szokások kialakítása;
- az élővilág sokféleségének tisztelete, a természetvédelem fontosságának felismerése.

4.évfolyam

Tematikai egység	**A KERTBEN**	**Óra-keret** 14 óra
Előzetes tudás	Életfeltételek, tápanyagok, táplálék, évszakok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A felépítés és működés kapcsolatában az élőlények csoportosítása, a haszonnövények fogyasztható részeinek megnevezése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Mit érdemes vásárolni a piacon? Honnan származik, és mire utal a növény elnevezés? Mitől növekszik a növény? ***Ismeretek:*** A Nap, mint energiaforrás. A napsugárzás hatása az élővilágra. Gombák, növények, állatok. Zöldségek, gyümölcsök. A növény részei (gyökérzet, szár, levél virág, termés). A mag. Ehető növényi részek. Életszakaszok, csírázás, fejlődés, növekedés, öregedés. Háziállatok (kutya, macska), haszonállatok (tyúk, kacsa).	Az élővilág szerveződési szintjeinek felismerése. A megfigyelt élőhely élőlényeinek csoportosítása (gomba, növény, állat, zöldség, gyümölcs). Látogatás a piacon, a tanyán, vagy a kertben. Az idényzöldségek, idénygyümölcsök felismerése, csoportosítása aszerint, hogy mely ehető növényi részt fogyasztjuk. Példák keresése magra, termésre. Naptár készítése az idénygyümölcsökről és idényzöldségekről. A növények fejlődésének megfigyelése. A megfigyelt élőhelyen talált növények csoportosítása aszerint, hogy mely életszakaszban voltak.	Magyar nyelv és irodalom: Versek zöldségekről, gyümölcsökről. Vizuális kultúra: életközösségek (kert) megjelenítése; zöldség-és gyümölcscsendéletek. Hallás-ritmus: az élőlényekkel kapcsolatos dalok. Technika, életvitel és gyakorlat: egészséges táplálkozás.

Lebomlás, komposztálás, rothadás.	Lebomlás vizsgálata. A komposztálás szerepének felismerése. Szerves hulladékok csoportosítása komposztálhatóságuk szerint. Összefüggések felismertetése a növénytermesztés módja, és az egészséges táplálkozás között.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Életközösség, növényi szerv, életciklus, napenergia, kenyérsütés.	

Tematikai egység	**MENNYI IDŐNK VAN?**	**Óra-keret** 11 óra
Előzetes tudás	Idő, napszakok, évszakok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyag, energia, információ, a rendszerek, illetve az állandóság és változás szemszögéből az idő fogalmának megértése, az időegységek alkalmazásának fejlesztése, az időfogalom mélyítése. A felépítés és működés, illetve a környezet és fenntarthatóság szempontjából a Föld, a Nap, a Hold kapcsolatának felismertetése. A tudomány, a technika fejlődésének felismertetése példák alapján, a találmányok jelentőségének megláttatása a távcső példáján.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Miért épp 24 órából áll egy nap? Mióta használnak órát az emberek?	Időmérő eszköz készítése, kalibrálása. Napóra megfigyelése. Időmérő eszközök csoportosítása pontosság, használhatóság, esztétikum szerint).	Magyar nyelv és irodalom:szólások, közmondások, találós kérdések, metaforák, hasonlatok az idővel kapcsolatosan.

Hogyan mérték az időt régen, és hogyan mérhetjük ma? ***Ismeretek:*** Az idő mérése. Az időmérés alkalmi és szabványegységei. Az idő kifejezése a mindennapi kommunikációban. Emberi életszakaszok. Születés és halál. A Föld mozgásai. Föld, Nap, Hold. A holdfázisok képének megismerése. A távcső, mint a távoli objektumok megfigyelésének eszköze.	Annak felismerése, leírása, hogy ilyen jelei vannak az idő múlásának az emberi egyedfejlődés egyes szakaszaiban? A születéssel, gyermekvárással, elmúlással kapcsolatos gyermeki elképzelések megbeszélése. A Föld mozgásának modellezése elképzelés alapján (forgás, Nap körüli keringés). Annak felismerése, hogy a Földön nem mindenütt egyszerre van nappal és éjszaka. Az időzónák megsejtése. Kapcsolat keresése a Föld mozgásai, és a naptár elemei között. Képek gyűjtése, csoportos tabló készítése az égitestek szépségének szemléltetésére. Az egyes holdfázisok rajzolása, elhelyezése a naptárban,a ciklikus ritmus felismerése. A távcső működésének vizsgálata. Konkrét példák alapján annak megértése, miért jelentett a távcső	Vizuális kultúra: Az idő képi ábrázolása, az égitestek képi ábrázolása. Hallás-ritmus: ütem, ritmus, metronóm. Matematika: folyamat mozzanatainak időbeni elrendezése; időrend kezelése.

	felfedezése hatalmas mérföldkövet a tudomány fejlődésében.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Időmérés, égitest, naptár.	

Tematikai egység	**MIÉRT ÉRDEMES TAKARÉKOSKODNI?**	**Óra-keret 11** óra
Előzetes tudás	Hőmérséklet, az anyagok tulajdonságai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyag, energia, információ szempontjából az energiatakarékos magatartás erősítése. A papírgyártás megismerésén keresztül az ipari folyamat főbb lépéseinek megértése, a tudatos fogyasztói magatartás kialakítása, a szelektív gyűjtés fontosságának felismertetése. A múzeumok munkájának értékelése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Fogyasztanak-e áramot az elektromos berendezések készenléti üzemmódban? Miért szükséges a hagyományos izzókat energiatakarékos izzókra cserélni? Mi minden készülhet a környezetünkben papírból? Készíthetünk-e otthon is papírt? ***Ismeretek:***	Megfigyelések, vizsgálatok a hő terjedésével kapcsolatosan. A megújuló és nem megújuló energiaforrások megkülönböztetése konkrét példák alapján. Különböző papírfajták vizsgálata megadott szempontok alapján. Példák gyűjtése a papír felhasználására. A gyűjtött példák alapján az egy hét alatt	Vizuális kultúra: műveletek különféle papírfajtákkal (ragasztás, kasírozás, kollázs), papírmasé. Technika, életvitel és gyakorlat: gyártási folyamatok.

A hőátadás. A háztartási gépek, eszközök, és készülékek energiatakarékossága. Az elektromos készülékek üzemeltetése a hőtermelés miatt veszteséggel is jár. A megújuló és nem megújuló energiaforrások. A papír szerepe mindennapi életünkben. A papírgyártás: az ipari gyártás vázlata (a termék előállítása: nyersanyag, késztermék, hulladék; a papírgyártás vízigényes folyamat). Használati tárgyak és alkotások újrahasznosított papírból. A papír mint csomagolóanyag. Egyéb csomagolóanyagok. Példák a papír, műanyag, fém újrahasznosítására.	felhasznált papír mennyiségének mérése. Ismerkedés a papír történetével. Merített papír készítése. A papírgyártás, a papírkészítés példáján a házi és ipari előállítás különbségeinek megfigyelése. Az újrahasznosítás, az újrahasznosításra gyűjtött példák alapján a tudatos fogyasztói magatartás szerepének felismerése. Az egyes csomagolóanyagok összehasonlítása különböző szempontok szerint (esztétikus, gazdaságos, környezetkímélő, energiatakarékos, újrahasznosítható, eldobó, pazarló). Múzeumlátogatás után beszámoló a szerzett tapasztalatokról előre megadott vagy választott szempontok alapján (szóban, írásban, vagy rajzban).	Erkölcstan: egyéni felelősség kérdése. Matematika: halmazok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Papírgyártás, újrahasznosítás, energiaforrás, energiatakarékosság.	

Tematikai egység	**VÁGTAT, MINT A PARIPA**	**Óra-keret** ~~**9**~~ óra
Előzetes tudás	Testrészek	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mozgásjelenségek tanulmányozása során az állandóság és változás és kapcsolatuk felismertetése. Az ember megismerése és egészsége szempontjából a mozgás szerepének felismertetése az egészségmegőrzésben, a mozgás-szervrendszer működésének alapvető megértetése. A felépítés és működés kapcsolatának beláttatása a ló testfelépítésének és mozgásának példáján. Az egészségünket védő és károsító szokások felismertetése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Miért vágtat sebesen a paripa? Kiből lesz a jó rövidtávfutó? Kiből lesz a jó hosszútávfutó? Hogyan fejleszthetjük mozgásunkat? ***Ismeretek:*** A mozgásfajták megkülönböztetése (egyenletes és gyorsuló mozgás, ütközés). A csontok, izmok, ízületek szerepe: hajlékonyság, erő, rugalmasság gyorsaság, ügyesség. Az edzés és a bemelegítés.	Mozgásjelenségek vizsgálata játékos kísérletekkel: kérdések megfogalmazása a mozgások jellemzőivel kapcsolatban. A jelenségek megfigyelése az állandóság és a változás szempontjából. Változások megfigyelése, adott szempontú besorolása (a mozgás gyorsasága, iránya). Példák gyűjtése mozgással kapcsolatos rekordokra. A rendszeres testmozgás jelentőségének felismerése. Esettanulmányok, példák feldolgozása arról, hogy a rendszeres testmozgás hogyan	Vizuális kultúra: a mozgás megjelenítése a művészetekben, mozgókép készítése.. Hallás-ritmus:-a ritmus és a mozgás kapcsolata (tánc). Testnevelés és sport: a rendszeres testmozgás. az edzés, a bemelegítés; világcsúcsok, nemzeti rekordok különböző sportágakban, lovassportok.

A testalkatnak,testi adottságoknak megfelelő mozgásformák. A tánc, mint mozgás. A mozgás, mint aktív pihenési forma. A mozgásszegény életmód veszélyei. A ló leírása: testfelépítés, életmód, alkalmazkodás a környezethez. A ló mozgása: ügetés, poroszkálás, vágta. Az egészségünket védő és károsító szokások.	fejleszti az akaraterőt, állóképességet, ügyességet. A bemelegítés fontosságának és a fokozatosság betartásának belátása az edzés során. Lehetőségek keresése a lakóhelyen a rendszeres testmozgás gyakorlására. A kapcsolat felismerése a ló testfelépítése és életmódja, illetve természetes környezete között. Annak magyarázata, miért elterjedt haszonállat a ló. Példák keresése a ló és az ember kapcsolatára. A ló mozgásának megfigyelése, és különböző mozgásformáinak összehasonlítása. A már megismert egészségünket védő szokások összegyűjtése képekben, tablókészítés. A dohányzás, az alkohol, a drog fogyasztás káros hatásának megértetése példákkal.	Magyar nyelv és irodalom: a mozgás leírására szolgáló rokon értelmű szavak, hasonlatok a mozgás kifejezésére; mozgás, illetve a ló mozgásának megjelenítése irodalmi alkotásokban, mondókákban. Technika, életvitel és gyakorlat: egészséges életmód, egészséges testmozgás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mozgásszerv, mozgásforma.	

	ÖNISMERET ÉS VISELKEDÉS	**Óra-keret**

Tematikai egység		12 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önismeret és önreflexió fejlesztése a viselkedési helyzetek tanulmányozásán keresztül. Mit jelent hallássérültnek lenni, a hallók közötti életbe való beilleszkedés, kommunikáció. Az ember megismerése és egészsége szempontjából az emberi magatartásformák megfigyelése, hasonlóságok és különbségek keresése az állati kommunikációval. A jelnyelv. A kapcsolatok és a közösség jelentőségének felismertetése az ember életében.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Igaz-e, hogy „ugatós kutya nem harap?” Van-e hasonlóság az emberi és az állati viselkedés között? Hogyan „olvashatunk” mások jelzéseiből? Hogyan kerülhetjük el a sértődéseket, veszekedéseket? Hogyan őrizhetjük meg barátságainkat? ***Ismeretek:*** Kommunikáció az állatvilágban: a kutya tájékozódása, területvédő és behódoló magatartása. Az emberi kommunikáció: beszéd, testbeszéd.	A kutya magatartásának megfigyelésével példák vizsgálata az állati kommunikációra. Hasonlóságok és különbségek keresése az állati és az emberi kommunikáció között. Az emberi kommunikáció elemeinek vizsgálata filmrészletek, fotók segítségével.. A mimika és a testtartás szerepének jellemzése egy-egy példán. A jelnyelv. A megállapítások kipróbálása, ellenőrzése szerepjátékkal.	Magyar nyelv és irodalom:szólások, közmondások, metaforák az emberi és az állati viselkedéssel kapcsolatosan. Vizuális kultúra: arckifejezések, testbeszéd ábrázolása művészeti alkotásokon. Matematika: hasonlóságok és különbségek.

Mosoly, fintor, bólintás, hunyorítás, testtartás szerepe. Magatartásformák, szabályok, viselkedési normák különböző élethelyzetekben. Példák a helyes és helytelen viselkedésre. Együttélés a családban. Baráti kapcsolatok, iskolai közösségek.	Emberi magatartásformák megfigyelése különböző helyzetekben. Helyzetgyakorlatok elemzése. Példák csoportosítása (helyes és helytelen viselkedés), érvek és indokok keresése. Az együttélés alapvető szabályainak megbeszélése.	Erkölcstan: emberi kapcsolatok, közösség, a helyes magatartás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kommunikáció, metakommunikáció, együttélés.	

Tematikai egység	**TÁJÉKOZÓDÁS A TÁGABB TÉRBEN** (Magyarország)	**Óra-keret** 15 óra
Előzetes tudás	Fő világtájak, tájékozódás vázlatrajz alapján, a földfelszín formakincsének elemei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rendszerben való gondolkodás fejlesztése: a rész-egész kapcsolat értelmezése hazánk földrajzi helyzetén belül. A helyi és nemzeti azonosságtudat megalapozása, alakítása. A hazánkkal kapcsolatos pozitív attitűd megalapozása. A közlekedéssel kapcsolatos tudás bővítése. A térbeli tájékozódás fejlesztése, a térképhasználat előkészítése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Hol találjuk meg Magyarországot a Föld bolygón? Hogyan tervezhetünk meg egy utazást?	A fő világtájak megnevezése, elhelyezése a térképen. Az alapvető térképjelek megnevezése Magyarország térképén.	Magyar nyelv és irodalom: Magyarország értékeinek, szépségének

Ismeretek: Magyarország helyzete: államhatárok, felszínformák, vizek, főváros, települések, útvonalak, szomszédos országok. Magyarország elhelyezkedése: Föld bolygó, Európa kontinens, Közép-Európa, Kárpát-medence. A települések infrastruktúra rendszere: nagyváros, város, falu, tanya. Külváros, kertváros, belváros. Vonzáskörzet. Magyarország nagy tájegységei. Hazánk néhány főbb természeti és kulturális nevezetessége. Közlekedés, tömegközlekedés	A szomszédos országok felsorolása. Magyarország nagy tájegységeinek megnevezése és helyük meghatározása a térképen. Irányok, távolságok leolvasása. Kutatómunka végzése egy tájegységgel kapcsolatosan: képek, információk, történetek keresése. Térképmásolás. Néhány jellegzetes magyar nevezetesség megismerése képekről és a multimédia segítségével. Utazás tervezése a lakóhelyről az ország egy nevezetes pontjára. A látnivalók megtervezése. Térképhasználat: úti cél megkeresése, közbenső állomások felsorolása. Távolság és időtartam becslése. A tömegközlekedési rendszer jelentőségének, környezeti hatásának elemzése.	megjelenítése a szépirodalomban. Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedés, utazás, közlekedési eszközök. Ének-zene: a tájegységekhez kötődő népdalok, zeneművek. Vizuális kultúra: az egyes tájegységekhez kötődő jelképek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rész-egész viszony, távolságbecslés, Magyarország, település, tömegközlekedés.	

A fejlesztés várt eredményei a 4. évfolyam végén:

Az egészséges életmód alapvető elemeinek alkalmazása az egészségmegőrzés és az egészséges fejlődés érdekében.

Az életkornak megfelelő viselkedéskultúra, önállóság és segítségnyújtás a szükséges élethelyzetekben. Beilleszkedés a halló világba.

A hosszúság és idő mérése, a mindennapi életben előforduló távolságok és időtartamok becslése.

Képesség adott szempontú megfigyelések végzésére a természetben, természeti jelenségek egyszerű kísérleti tanulmányozására, a hallássérülés és a beszédállapot függvényében.

A fenntartható életmód jelentőségének magyarázata konkrét példákkal. A hagyományok szerepének értelmezése a természeti környezettel való harmonikus kapcsolat kialakításában, illetve felépítésében.

Az élőlények szerveződési szintjeinek és az életközösségek kapcsolatainak bemutatása, az élőlények csoportosítása tetszőleges és adott szempontsor szerint.

Egy konkrét gyártási folyamat kapcsán a technológiai folyamat értelmezése segítséggel, az ezzel kapcsolatos felelős fogyasztói magatartás ismerete.

Magyarország elhelyezkedése a földrajzi térben, néhány jelentős kulturális és természeti értékének ismerete.

Informatikai és kommunikációs eszközök irányított használata az információkeresésben és a problémák megoldásában.

4. évfolyam (2020/2021-ben induló 1. osztálytól felmenő rendszerben)

A 4. évfolyamon a környezetismeret tantárgy alapóraszáma 34 óra. A témaköröknél megadott óraszámokba szükség esetén bele kell építeni az ismeretszerzés mellé a játékos gyakorlást és az értékeléseket is. Ezen kívül ismétlésre, számonkérésre rendelkezésünkre állnak a projekthetek óraszámai is.

Témakör neve:

Megfigyelés. mérés

óraszám: 4

A témakör az 1. és 2. évfolyamon, más tantárgyak keretében megszerzett tapasztalatokra épít. Az eddigi ismeretek rendszerezése és bővítése közben a megismerési módszerek gyakorlásán

keresztül a természettudományos megismerési képességek fejlesztését célzottan teszi lehetővé. Az ismeretszerző módszerek végzése közben a tanulók tapasztalati úton szereznek ismereteket, de a fogalomalkotás nem zárul le, így nem alakulnak ki kész fogalmak, csupán azok tapasztalati előkészítése történik.	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - adott szempontok alapján algoritmus szerint élettelen anyagokon és élőlényeken megfigyeléseket végez; - adott szempontok alapján élettelen anyagokat és élőlényeket összehasonlít, csoportosít; - felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét növény választott részeit, algoritmus alapján a részek tulajdonságait. Megfogalmazza, mi a növényi részek szerepe a növény életében; - felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét állat választott részeit, algoritmus alapján a részek tulajdonságait. Megfogalmazza, mi a megismert rész szerepe az állat életében.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - a növény részeinek felismerése, megnevezése: gyökérzet, szár, levél, virág, termés; - az élőlények és részeik jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang); - a megfigyelt növényi részek szerepe a növény életében; - az állatok testrészeinek felismerése, azok szerepe az állatok mozgásában, táplálkozásában, életmódjában; - az élettelen anyagok és élőlények azonos és különböző tulajdonságai, csoportosításuk szempontjai (például tárgyak: anyaguk, halmazállapotuk, felhasználásuk; növények: lágy szárú – fás szárú, élőhely; állatok: emlősök – madarak – halak – rovarok – kétéltűek – hüllők; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők; élőhely: háziállatok – vadon élő állatok).

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- élőlények és élettelen dolgok összehasonlítása, azonosságaik és különbségeik megfigyelése, különös tekintettel az életjelenségekre, életfeltételekre, a tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése;
- a növényi részek összehasonlítása, csoportosítása érzékelhető tulajdonságaik alapján, a haszonnövények fogyasztható részeinek megnevezése;
- az állatok (emlősök – madarak – halak – rovarok – kétéltűek – hüllők) testrészeinek felismerése, megfigyelése a megfelelő algoritmus alapján, a testrészek szerepének megfigyelése az állat mozgásában, táplálkozásában, életmódjában;
- a növények és állatok többféle szempontú csoportosítása: növények: lágy szárú – fás szárú, lombhullató – örökzöld; állatok: emlősök – madarak – halak – rovarok – kétéltűek – hüllők; élőhely: hobbiállatok, a házban és a ház körül élő állatok, háziállatok, haszonállatok, hazai vadon élő állatok; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők;
- a növények és állatok állapotának, a tulajdonság környezeti hatásokra történő változásainak megfigyelése tanulmányi séták során: növények - ősszel lombhullás/örökzöldek folyamatosan; tavasszal rügyek, levelek vizsgálata; nyáron a kifejlett növény és a termés vizsgálata; állatok - ősszel és tavasszal bundaváltás; télen hangok, lábnyomok figyelése; tavasszal új fajok megjelenésének megfigyelése, nyáron a mozgás, táplálkozás, utódok nevelésének, utódok mennyiségének, egyéb változatosságok megfigyelése.

Fogalmak:

élő, élettelen, növény, állat, ember, érzékszerv, érzékeléstípus, érzékelhető tulajdonság, halmazállapot, mérés, mérőeszköz, mérőszám, mértékegység, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő

Témakör neve:

<u>Az élettelen környezet kölcsönhatásai</u>

óraszám: 4

A témakör a természettudományos megismerési képességek fejlesztését célzottan teszi lehetővé. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A tevékenységek végzése közben nem alakulnak ki kész fogalmak, hanem azok tapasztalati előkészítése történik.

Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: tanítói segítséggel egyszerű kísérleteket végez; a vizsgálatok tapasztalatait szóban vagy jelnyelven megfogalmazza, rajzban, írásban rögzíti; a kísérletek tapasztalatait a mindennapi életben alkalmazza; – megfigyeli a mozgások sokféleségét, csoportosítja a mozgásformákat: hely- és helyzetváltoztató mozgás; – figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat (például olvadás, forrás, fagyás, párolgás, lecsapódás, égés, ütközés); – megnevezi az energiafajtákat (nap, szél, víz, elektromos, fény). – tanítói segítséggel égéssel kapcsolatos egyszerű kísérleteket végez, csoportosítja a megvizsgált éghető és éghetetlen anyagokat; – megfogalmazza a tűz és az égés szerepét az ember életében.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - megfigyelőképesség fejlesztése; - leíró képesség fejlesztése; - azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése; - rendszerező képesség fejlesztése; - analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése; - kísérletezéshez szükséges képességek fejlesztése; - ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel; - a víz halmazállapot-változásai (olvadás, forrás, fagyás, párolgás, lecsapódás); - a víz körforgása a természetben; - hely- és helyzetváltoztató mozgás; - rugalmas és rugalmatlan ütközések megfigyelése, hétköznapi megjelenése; - az égés feltételei, éghető és nem éghető anyagok csoportosítása, égéssel kapcsolatos vészhelyzetek kezelése; - a tűz és az égés szerepe az ember életében.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- a víz különféle halmazállapotainak modellezése (jég, víz, gőz), a gőz és a pára közti különbségek megfogalmazása, tapasztalati úton történő ismeretszerzés (vízforralás után a forró gőz fölé hideg tányért teszünk, és a párát lecsapatjuk);
- a víz halmazállapot-változásaival kapcsolatos kísérletek elvégzése (olvadás, fagyás, párolgás, lecsapódás, forrás), a közben végbemenő kölcsönhatások, változások megfigyelése;
- ok-okozati összefüggések keresése a halmazállapot-változások és az egyes hétköznapi jelenségek között;
- folyamatos megfigyelések és kísérletek a víz tisztaságával kapcsolatban;
- környezetünkből vett vízminták egyszerű vizsgálata, egyszerű eljárás a víz tisztítására, szűrésére;
- a víz körforgásának megfigyelése a természetben, a körforgás egyes lépésein keresztül a már ismert fizikai változások megfigyelése;
- mozgások megfigyelése, csoportosítása (hely- és helyzetváltoztató mozgás), példák keresése;
- mozgásállapot-változások: ütközések (rugalmas és rugalmatlan) végzése, a változások megfigyelése;
- az égést modellező kísérletek során a kiinduló és keletkező anyagok, a változás megfigyelése, az égés feltételeinek megismerése, éghető és nem éghető anyagok keresése és csoportosítása;
- égéssel kapcsolatos vészhelyzetek felismerésének és kezelésének megismerése, példák keresése a tűz és az égés szerepére az ember életében.

Fogalmak:

szilárd – folyékony – légnemű halmazállapot; halmazállapot-változás; olvadás, fagyás, párolgás, forrás, lecsapódás, mozgás, ütközés, égés

Témakör neve:

<u>Hazánk, Magyarország</u>

óraszám: 6

Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – ismeri és használja az életkorának megfelelő térbeli relációs szókincset/jelkincset; – megnevezi és iránytű segítségével megállapítja a fő- és mellékvilágtájakat, irányokat ad meg viszonyítással; – felismeri és használja az alapvető térképjeleket: felszínformák, vizek, települések, útvonalak, államhatárok; – megkülönböztet néhány térképfajtát: domborzati, közigazgatási, turista-, autós; – térkép segítségével megnevezi Magyarország jellemző felszínformáit (síkság, hegy, hegység, domb, dombság), vizeit (patak, folyó, tó), ezeket terepasztalon vagy saját készítésű modellen előállítja; – térkép segítségével megmutatja hazánk nagytájait, felismeri azok jellemző felszínformáit; – térkép segítségével megnevezi hazánk szomszédos országait, megyéit, saját megyéjét, megyeszékhelyét, környezetének nagyobb településeit, hazánk fővárosát, és ezeket megtalálja a térképen is.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - megfigyelőképesség fejlesztése; - leíró képesség fejlesztése; - azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése; - rendszerező képesség fejlesztése; - analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése; - mérési technika fejlesztése; - ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel; - téri tájékozódó képesség fejlesztése; - Magyarország helyzete, államhatárok, szomszédos országaink; - tájékozódás Magyarország domborzati térképén: az alapvető térképjelek, felszínformák, vizek. Irányok, távolságok a térképen; - hazánk nagytájainak elhelyezkedése, felszínformáik; - tájékozódás hazánk közigazgatási térképén: megyék, saját lakóhely megyéje, megyeszékhelye, települések, saját település és a főváros helye hazánk térképén; - fővárosunk, Budapest: híres épületek, főbb nevezetességek, hidak, közlekedés.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

Térképészeti gyakorlatok:

- Magyarország elhelyezkedésének megfigyelése földgömb, Európa-térkép segítségével (Föld bolygó, Európa kontinens, Közép-Európa, Kárpát-medence);
- Magyarország domborzati térképén az alapvető térképjelek megfigyelése, megnevezése;
- Magyarország államhatárainak, szomszédos országainak megkeresése, megnevezése domborzati, illetve közigazgatási térképen;
- hazánk felszínformáinak, vizeinek azonosítása domborzati térképen;
- irányok, távolságok, magassági számok leolvasása hazánk domborzati térképéről;
- Magyarország nagy tájegységeinek felismerése, megkeresése Magyarország domborzati térképén;
- Magyarország megyéinek, ezen belül a tanulók saját megyéjének, megyeszékhelyének, valamint Budapest megkeresése Magyarország közigazgatási térképén;
- lakóhelyhez közeli települések keresése, megnevezése térkép segítségével;
- fővárosunk néhány jellegzetes nevezetességének, épületeinek, hídjainak, közlekedésének megismerése tanulmányi kirándulás alkalmával, vagy képeken, multimédián keresztül;
- saját lakóhely, a lakóhely kulturális és természeti értékeinek bemutatása tablón vagy bemutató formájában.

Fogalmak:

térkép, domborzati térkép, közigazgatási térkép, felszínforma, megye, megyeszékhely, település, főváros

Témakör neve:

<u>Életközösségek lakóhelyünk környezetében</u>

óraszám: 16

A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. Minden életközösség megismerését valós tapasztalatszerzési lehetőséghez – életközösségenként egy-egy tanulmányi sétához – szükséges kapcsolni. A tevékenységek végzése közben nem alakulnak ki kész fogalmak, hanem azok tapasztalati előkészítése történik.

Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):
– felelősségtudattal rendelkezik a szűkebb, illetve tágabb környezete iránt; – tevékenységeinek tapasztalatait szóban, rajzban, írásban rögzíti; – megnevezi a megismert életközösségekre (erdő, mező-rét, víz-vízpart) jellemző élőlényeket, használja az életközösségekhez kapcsolódó kifejezéseket; – algoritmus alapján megfigyeli és összehasonlítja a saját lakókörnyezetében fellelhető növények és állatok jellemzőit, a megfigyelt tulajdonságok alapján csoportokba rendezi azokat; – algoritmus alapján megfigyeli és összehasonlítja hazánk természetes és mesterséges élőhelyein, életközösségeiben élő növények és állatok jellemzőit, a megfigyelt jellemzőik alapján csoportokba rendezi azokat; – konkrét példán keresztül megfigyeli és felismeri az élőhely, életmód és testfelépítés kapcsolatát; – megfigyeléseit mérésekkel (például időjárási elemek, testméret), modellezéssel, egyszerű kísérletek	- megfigyelőképesség fejlesztése; - leíró képesség fejlesztése; - azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése; - mérési technika fejlesztése; - kísérletezéshez szükséges képességek fejlesztése; - rendszerező képesség fejlesztése; - analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése; - ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel; - környezettudatos magatartás fejlesztése; - a lakóhelyhez közeli életközösségek jellemzői: erdő, mező-rét, víz-vízpart; - az egyes életközösségekben élő növények és állatok tulajdonságai; - a lakóhelyhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) élőlényeinek környezeti igényei, alkalmazkodása az élettelen környezeti tényezőkhöz (életmód, testfelépítés, viselkedés); - a lakóhelyhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) növényei és állatai közötti jellegzetes

végzésével (például láb- és csőrtípusok) egészíti ki; – felismeri, hogy az egyes fajok környezeti igényei eltérőek; – példákkal mutatja be az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatását; – felismeri a természetvédelem jelentőségét; – felismeri, mely anyagok szennyezhetik környezetünket a mindennapi életben, mely szokások vezetnek környezetünk károsításához; – egyéni és közösségi környezetvédelmi cselekvési formákat ismer meg és gyakorol közvetlen környezetében (pl. madárbarát kert, iskolakert kiépítésében, fenntartásában való részvétel, iskolai környezet kialakításában, rendben tartásában való részvétel, települési természet- és környezetvédelmi tevékenységben való részvétel); – elsajátít olyan szokásokat és viselkedésformákat, amelyek a károsítások megelőzésére irányulnak (pl. hulladékminimalizálás – anyagtakarékosság, újrahasználat és -felhasználás, tömegközlekedés, gyalogos vagy kerékpáros közlekedés előnyben részesítése, energiatakarékosság).	kapcsolatok (például táplálkozási kölcsönhatások, búvóhely; élőhely); - a megismert növények és állatok csoportosítási lehetőségei (pl. lágy szárú – fás szárú, fa – cserje, lombhullató – örökzöld; állatok: emlősök – madarak – rovarok – kétéltűek – hüllők – halak; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők; élőhely: háziállatok – vadon élő állatok, erdei – mezei – vízparton élő – az ember környezetében élő állatok); - az adott életközösség megismert növényeiből és állataiból egyszerű táplálékláncok és azokból táplálékhálózatok összeállítása; - a természetes és mesterséges életközösségek; - az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatása, környezetvédelem.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- a tanulók lakóhelyéhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) jellemzőinek megfigyelése, mérése (időjárás) tanulmányi séták során, a megfigyelések alapján az életközösségek összehasonlítása;
- a természetes és mesterséges életközösségek összehasonlításához tanulmányi séta a közeli parkba, látogatás zöldséges-gyümölcsöskertbe, a hasonlóságok és különbözőségek összehasonlítása, megbeszélése, az ember hatásának megfigyelése;
- az életközösségek jellegzetes élőlényeinek csoportosítása élőhely szerint;
- az egyes életközösségek jellegzetes állatainak és növényeinek testfelépítése;
- a tapasztalatok alapján a növények és állatok igényeinek, élőhelyhez, életfeltételekhez való alkalmazkodásának (testfelépítés, életmód) megfigyelése, megbeszélése, modellezése (pl. csőr- és lábtípusok);
- az életközösségek összetettségének megfigyelése, az ott élő növények és állatok közötti jellegzetes kapcsolatok megfigyelése, felismerése (táplálkozás, búvóhely);
- táplálkozási kölcsönhatások alapján az állatok csoportosítása (ragadozó, növényevő, mindenevő). Az egyes életközösségekre jellemző táplálékláncok, táplálékhálózatok összeállítása;
- az iskolához legközelebb eső nemzeti park vagy tájvédelmi körzet megismerése, értékmentő munkájának megértése tanulmányi séta vagy osztálykirándulás alkalmával;
- az egyes életközösségekben élő élőlények testfelépítés, illetve életmód alapján történő összehasonlítása;
- osztálykert/iskolakert/madárbarát kert kialakítása során az ember felelősségének, szerepének megfigyelése.

Fogalmak:

természetes és mesterséges életközösség, erdő, mező-rét, víz-vízpart, élőhely, életmód, környezeti igény, alkalmazkodás, testfelépítés, tápláléklánc, táplálékhálózat

Témakör neve:

<u>Testünk, egészségünk</u>

óraszám: 4

A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. Az egészségtudatos életmód szokásainak kialakítása nem korlátozódhat csupán ennek a témakörnek a feldolgozására, hanem

átfogóan kell megjelennie az iskolai nevelés egészében. Ez a témakör alapvetően a szomatikus neveléssel foglalkozik.	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – ismeri az emberi szervezet fő életfolyamatait; – tisztában van az egészséges életmód alapelveivel, összetevőivel, az emberi szervezet egészséges testi és lelki fejlődéséhez szükséges szokásokkal, azokat igyekszik betartani; – felismeri az egészséges, gondozott környezet jellemzőit; – felismeri és megnevezi az emberi test részeit, fő szerveit, ismeri ezek működését, szerepét; – megnevezi az érzékszerveket és azok szerepét a megismerési folyamatokban; – belátja az érzékszervek védelmének fontosságát, és ismeri ezek eszközeit, módjait; – ismer betegségeket, felismeri a legjellemzőbb betegségtüneteket, a betegségek megelőzésének alapvető módjait.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - megfigyelőképesség fejlesztése; - leíró képesség fejlesztése; - azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése; - rendszerező képesség fejlesztése; - analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése; - ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel; - egészségtudatos magatartás fejlesztése; - az emberi test fő testrészei, szervei, szervrendszerei; - a környezet és az ember egészsége közötti kapcsolat; - az érzékszervek védelmét biztosító módszerek és eszközök, szabályok, helyes szokások; - a tanuláshoz szükséges helyes megvilágítás fontossága; - az egészséges életmód alapvető elemei (testápolás, öltözködés, pihenés, mozgás, testtartás, táplálkozás, fertőző betegségek és balesetek megelőzése), alkalmazásuk a napi gyakorlatban;

	- a táplálkozás, az életmód és az ideális testsúly elérése/megtartása közötti kapcsolat, a helyes és helytelen étrend, a helyes étkezési szokások az egészséges és egészségtelen ételek, italok; - a folyadékfogyasztás szerepe; - az egészséges fejlődéshez szükséges élelmiszerek kiválasztása; - az egészség megőrzéséhez szükséges további tényezők: a megfelelő öltözködés, a személyes higiéné, a rendszeres testmozgás; aktív és passzív pihenés; a lelki egészség; - a leggyakoribb betegségtünetek; - a betegségek megelőzése, a védőoltások szerepe; - balesetek, megelőzésük.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - az érzékszervek védelmét biztosító szabályok, helyes szokások megismerése, gyakorlása és alkalmazása plakát készítésével, beszélgetéssel, szituációs játékkal; - személyes tapasztalat szerzése az érzékszervi és a mozgásszervi fogyatékkal élők életéről; - a legfontosabb szervek, szervrendszerek szerepének megfigyelése, felépítésük megbeszélése (keringési rendszer, váz- és izomrendszer, emésztő szervrendszer, a légzés szervrendszere), beszélgetés az egészséges fejlődésének feltételeiről; - a testmozgás jelentőségének megbeszélése, a mozgás hatásának megfigyelése a pulzusra és a légzésszámra (méréssel); - az iskolás élettel kapcsolatos életmódbeli szokások tudatosítása és gyakorlása, az iskolában való helyes viselkedés és megfelelő öltözet megbeszélése (tanórán, különböző szabadidős foglalkozáson, szünetben);	

- megszólítások, köszönés, udvariassági formulák használatának gyakorlása, a helyes öltözködési szokások szerepének megbeszélése, öltözködési tanácsok adásával egy-egy évszakhoz kapcsolódóan időjárás-előrejelzés értelmezése alapján;
- helyes tanulási szokások megfigyelése, megbeszélése;
- élelmiszerfajták megismerése, csoportosításuk tápanyagtartalmuk alapján;
- egy napi egészséges menü összeállítása, egészségtelen italok cukortartalmának becslése, mérése kockacukor segítségével;
- ételek tárolásával kapcsolatos információk megbeszélése;
- a helyes higiénés szokások és a szükséges eszközök megfigyelése, megismerése, a helyes és rendszeres testápolási szokások gyakorlása;
- a pihenés fontosságáról való beszélgetés, példák gyűjtése az aktív és passzív pihenésre;
- az emberek hasonló és különböző külső és belső tulajdonságai, az emberi hangulatok, magatartásformák megismerése megfigyelésekkel (egymáson, képen, szituációs játék során);
- fogyatékossággal és megváltozott munkaképességgel rendelkezők elfogadásának ösztönzése szituációs játékokkal/beszélgetőkör kialakításával;
- az egészségünket károsító és védő szokások csoportosítása;
- a leggyakoribb betegségtünetek (pl. láz, hányás, hasmenés, gyengeség, levertség) felismerésének gyakorlása konkrét példákon, szituációkon keresztül, a betegségek okainak, megelőzésének megismerése, a fertőző betegségek megelőzési módjainak gyakorlása;
- a balesetek okainak megfigyelése képek, videók segítségével, beszélgetés a megelőzés fontosságáról
- a segítségkérés módjainak megismerése baleset esetén szituációs játékkal.

Fogalmak:

szerv, érzékszerv, testrész, szervezet, túlsúly, alultápláltság, egészség, betegség, egészségvédelem, egészségvédő szokások

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén:

- növények csoportosítása különböző szempontok szerint, részeinek megnevezése, ezek szerepe a növény életében;

- az állatok csoportosítása különböző szempontok szerint, testrészeinek megnevezése, a testrészek és az állatok mozgása, táplálkozása, életmódja közötti összefüggések felismerése;
- a víz halmazállapot-változásainak megfigyelése, az ezekhez kapcsolódó jelenségek megnevezése (olvadás, fagyás, forrás, párolgás, lecsapódás);
- a víz körforgásának megfigyelése, ismerete;
- az égés feltételeinek ismerete, a tűz és az égés szerepe az ember életében;
- hazánk nagytájainak ismerete;
- Magyarország helye Európában, a szomszédos országok megnevezése;
- megyék és megyeszékhelyek megnevezése, azok elhelyezkedése a térképen;
- a természetes és mesterséges életközösségek közötti különbségek ismerete;
- az egyes életközösségek növény-és állatvilága közötti kapcsolatok felismerése (búvóhely, táplálék);
- az emberi test testrészei, fontosabb szervei és a hozzájuk kapcsolódó szervrendszerek ismerete;
- az egészséges életmód alapvető elemeinek ismerete, egészségtudatos táplálkozási szokások kialakítása;
- a környezetvédelem fontosságának felismerése, környezetkímélő magatartás kialakítása.

ETIKA/HIT- ÉS ERKÖLCSTAN

A súlyos fokban hallássérült gyermekek számára kidolgozott tantervünkben, etika tantárgy esetében is a NAT, az etika 1-4. évfolyam számára készült kerettanterv és az SNI tanulók oktatásának alapelvei az irányadóak. Tanulóink sajátosságait figyelembe véve a területeket módosítottuk, egyszerűsítettük, elhagytuk, illetve új területeket vontunk be. Alsó tagozaton a rendelkezésünkre álló hat év lehetővé teszi számunkra a tananyag feldolgozásának szokásosnál nagyobb mértékű időbeli kiterjesztését. A fejlesztés követelményeit is tanulóink lehetséges fejlődési üteméhez igazítottuk.

Alsó tagozaton munkánk a személyes tapasztalatokból kiinduló képességfejlesztés. Etika tantárgy esetében, azon képességekre fókuszálunk, melyek az egyéni és közösségi identitás formálódását, az egyéni és csoportos együttműködést teszik lehetővé. Korosztályi adottságaiknál fogva az alsó tagozatos gyermekek még nem képesek a tudatosan, teljes felelősséggel meghozott döntések felvállalására, ezért őket folyamatosan tanítani, nevelni,

cselekedtetni kell, figyelembe véve a tanulók tipikus és egyéni életkori és fejlődési sajátosságait.

Az etika tantárgy során feldolgozott tartalom szorosan kötődik más tantárgyak fejlesztési területeihez is. Elsősorban a magyar nyelv és irodalom órák hasonló tananyagtartalmához illeszkedve, azt megerősítve, gazdagítva történik. A témakörök visszatérése lehetővé teszi a tartalom koncentrikus bővítését, illetve a számunkra elsődleges célként kitűzött nyelvelsajátítási folyamat támogatását.

Célok, feladatok:

- A tanuló erkölcsi érzületének és erkölcsi gondolkodásának fejlesztése.
- Saját, alakuló értékrendjének tudatosítása. Teret adva annak megtapasztalásához, hogy a segítés, megértés, együttérzés, törődés, szabadság, felelősség, igazságosság, becsületesség, méltányosság, tolerancia, önazonosság érték.
- A tanuló segítése a társas szabályok, a viselkedésminták azonosításában. Mintát nyújtva arra, hogy milyen érzelmi-, érdekkonfliktusok, viselkedésmódok segítik vagy akadályozzák az együttműködést.
- A másik ember vagy csoport szempontjait is megértő gondolkodás fejlesztése.
- A tanuló felkészítése arra, hogy életvezetésében sikeressé és tudatosabbá, társai és környezete problémái iránt érzékenyebbé váljon. Erősítve identitását, aktív társadalmi cselekvésre késztetve és segítve őt a nehéz helyzetek megoldásában.

Az etika tanterv főbb pedagógiai alapelvei:

- A tanulók komplex személyiségfejlesztése, értelmi, érzelmi, társas-lelkületi formálás és a cselekvő magatartásra, viselkedésre buzdítás.
- A teljes személyiség aktivizálása, a belső motiváció felkeltése és ébren tartása.
- Célrendszere és ajánlásai élményt adók, személyiséget, meggyőződést formálók.
- A tananyagok kiválasztása és annak megvalósítása során figyelembe veszi az egyes korosztályok tipikus életkori sajátosságait és lehetséges élethelyzeteit. Valamint lehetőséget kíván adni a tanulók és tanulócsoportok egyéni sajátosságai szerinti differenciálásra.
- Az aktív, cselekvő viselkedés, magatartás megélésére ösztönzi a diákokat a különböző élethelyzeteikben.
- Fontosnak tartja a nevelés három színterét (család, iskola, társadalom).
- Ebben a tantervben elsődleges az érzelmi, érzületi nevelés, a morálfejlesztés, amely során a gyermekek cselekedtetése, meggyőződésének formálása elengedhetetlenül szükséges a lelkiismeretes magatartás megszilárdulása érdekében.
- A nevelés mindig egy társadalmi közegben történik, így a nemzeti értékeink megismerése és megőrzése alapfeladat.

Az etika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti alsó tagozaton:

- **A tanulás kompetenciái**: A tantárgy keretében alkalmazott módszerek elősegítik az aktív tanulóvá válást, a tanulás tervezését, az egyéni tanulási stílus kialakítását, a mérlegelő gondolkodást, a belső motiváción nyugvó cselekvést, a célok elérése iránti elkötelezettséget.
- **A kommunikációs kompetenciák**: A kommunikációs kompetenciák formálása során a tanuló gyakorolja az érzelmek kommunikálásának, az empátián nyugvó értő figyelemnek, az álláspontok asszertív megjelenésének, az erőszakmentes kommunikációnak, valamint a társas konfliktusok kezelésének kommunikációs technikákat igénylő változatait.
- **A digitális kompetenciák**: A digitális kompetenciák fejlesztését támogatja a projektmunkák szervezése, megvalósítása. A digitális önkifejezés, a közösségi oldalakon történő önmegjelenítés, az információk kezelése. A tartalom digitális megosztásával kapcsolatos etikai kérdések.
- **A matematikai, gondolkodási kompetenciák**: A gondolkodási készségeket fejlesztik azok a tanulási tevékenységek, amelyek különböző élethelyzetek, információforrások, médiatartalmak elemzését igénylik. Valóságos élethelyzetekben felmerülő etikai problémák, konfliktusok és a szabályok felismerése közben a tanuló elemző, problémamegoldó, mérlegelő gondolkodás alkalmazásával vizsgálja az események bekövetkezésének feltételeit. Átalakítja a szerzett információt, következtetéseket von le, magyarázatot keres, rendszerezést végez.
- **A személyes és társas kapcsolati kompetenciák**: A tantárgy támogatja az önismereten alapuló önszabályozás és önfejlesztés megvalósítását, a lelkiismeretesség, az alkalmazkodóképesség, a kezdeményezőkészség, az elkötelezettség kialakulását, és a teljesítmény javítására való törekvést. A gyakorlatok során az érzelmek felismerésének és kifejezésének, az érzelmi állapotok szabályozásának, a társas helyzetek észlelésének, a konfliktusok kezelésének és a döntéshozatali készségeknek a fejlesztése válik hangsúlyossá.
- **A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái**: A tanulók önállóan vagy csoportosan lehetőséget kapnak kreatív alkotások tervezésére, készítésére, projektfeladatok szervezésére, kivitelezésére. A szocio-emocionális készségek fejlesztése drámajátékkal, szerepjátékkal valósul meg, az érzelmek kifejeződése vizuális alkotásokban, mozgásban ölt testet. A tudatosság erősítését segítik elő azok a feladatok, amelyekben kulturális hagyományok megismerésére kerül sor.

Az etika tantárgy értékelési szempontjai:

Az etika tantárgy értékelésénél is figyelembe vesszük a tanulók egyéni képességeit, adottságait, személyiségét, valamint kommunikációs és nyelvi fejlettségi szintjét.

1. A tanórán való érdeklődés, részvétel, aktivitás értékelése
2. A témához kapcsolódó gondolatainak és véleményeinek megfogalmazása, kifejezése, figyelembe véve nyelvi adottságait és képességeit
3. A közös munkában való együttműködés
4. Produktumok értékelése
    a. Rajzok, kézműves tevékenység, alkotás
    b. Projektmunka, kutatómunka

c. Önálló véleménykifejtés, verbális és nonverbális csatornán
5. Érzelmi, erkölcsi, viselkedési kultúra fejlődése, változása

Előkészítő 1. osztály

Témakör: Éntudat - Önismeret	**7 óra**
A témakör sajátossága, hogy feldolgozása a magyar nyelv és irodalom órák hasonló tananyagtartalmához illeszkedve, azt megerősítve, gazdagítva történik. A témakör az első évfolyam három osztályfokán visszatér. Tartalma koncentrikusan bővül. A feldolgozás során alkalmazott kommunikációs forma (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) a tanuló adottságaihoz alkalmazkodva fokozatosan bővül.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
<u>Önismeret</u> − Saját jellemzők − Külső és belső tulajdonságok azonosítása, azok megítélésformáló ereje − Saját környezet bemutatása − Saját szokások azonosítása <u>Érzelmek megismerése</u> − Saját alapérzelmek felismerése, szóbeli megfogalmazása − Gondolatok és érzelmek kifejezése a helyzethez illően − Kellemes és kellemetlen érzelmeket kiváltó helyzetek felismerése − Gondolatok és érzelmek kifejezési módjainak gyakorlása − A veszélyt jelentő helyzetek azonosítása <u>Fejlődés</u> − A változások felismerése − A testi és szellemi fejlődés lépéseinek azonosítása − Saját erősségek és fejlesztésre váró területek, a két oldal egyensúlyának megtalálása − Hatékony tanulási technikák és feltételek gyűjtése − Saját tanulási célok és jó szokások meghatározása − Saját viselkedésre vonatkozó reflektálás gyakorlása	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően**:** − megtapasztalja, hogy a hiányosságok javíthatók, a kitűzött célok teljesíthetők; − csoportos tevékenységek keretében felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket, az alapérzelmeken kívül is megnevezi a saját érzelmi állapotait; − felismeri, milyen tevékenységeket, helyzeteket kedvel, vagy nem kedvel, azonosítja saját viselkedésének jellemző elemeit **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − segítséggel képessé válik célokat kitűzni maga elé

	− fokozatosan megjelenik az önkontrollra való törekvés szándéka
Fogalmak: én, viszonyulás a másik emberhez, érzelem, érzület, öröm, bánat, félelem, harag, otthon, védettség, bizalom, fejlődés, változás, cél, szokás	

Témakör: Család – Helyem a családban	**7 óra**
A témakör sajátossága, hogy feldolgozása a magyar nyelv és irodalom órák hasonló tananyagtartalmához illeszkedve, azt megerősítve, gazdagítva történik. A témakör az első évfolyam három osztályfokán visszatér. Tartalma koncentrikusan bővül. A feldolgozás során alkalmazott kommunikációs forma (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) a tanuló adottságaihoz alkalmazkodva fokozatosan bővül.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
<u>Egészséges életmód</u> − A testi és lelki állapotok néhány fő jellemzőinek azonosítása, az érzelmek hatása a fiziológiai állapotokra − Az egészséges életmód alapelemei, az egészségmegtartó stratégiák ismerete − A biztonság feltételeinek átélése a mindennapokban − Kellemetlen, bántó, feszült helyzetek azonosítása (a jó és rossz stressz megkülönböztetése) − Helyzetek azonosítása, melyekben segítség nyújtására vagy kérésére van szükség <u>Családi és tágabb kapcsolatok</u> − Ki tartozik a szűkebb családba? − A szűkebb család tagjainak megnevezése − Rokonsági fok (anya, apa, testvér, nagypapa, nagymama) − A szűkebb családba tartozók jellemzése − A családtagok közös tevékenységeinek megismerése − Szokások a családban − Ünnepek a családban, a családi ünnepekhez kapcsolódó szokások átélése <u>Érzelmek kifejezése a családban, sorsfordító események</u> − A pozitív, megtartó emberi kapcsolatokban megjelenő esetleges negatív érzelmek felismerése	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően**:** − felismeri és megnevezi a szűkebb család tagjait, a rokonsági szinteket (anya, apa, nagymama, nagypapa, testvér) − azonosítja a családi szerep- és felelősségvállalást − beszámol (a saját kommunikációs szintjén) a számára fontos családi eseményekről − részt vesz a családi és egyéb ünnepeken, és törekszik az ünnepek előkészületeinek aktív résztvevőjévé válni;

− Módszerek megismerése a negatív érzelmek kezelésére − A családon belüli lehetséges konfliktusok − Változások, események a családban − A szeretet kifejezési és elfogadási módjainak gyakorlása	− felismeri a családtagokkal és barátokkal kapcsolatos pozitív és negatív érzéseit **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − felismeri a különböző élethelyzetek (pl. új családtag érkezése, egy családtag elvesztése, iskolai siker, kudarc, új barátság, kiközösítés) érzelmi megnyilvánulásait; − képes azonosítani a szeretet és elfogadás jelzéseit
Fogalmak: biztonság, egészség, családtag, rokon, barát, ismerős, hétköznap, hétvége, ünnep, szeretet, tisztelet	

Témakör: Helyem az osztályközösségben	**7 óra**
A témakör sajátossága, hogy feldolgozása a magyar nyelv és irodalom órák hasonló tananyagtartalmához illeszkedve, azt megerősítve, gazdagítva történik. A témakör az első évfolyam három osztályfokán visszatér. Tartalma koncentrikusan bővül. A feldolgozás során alkalmazott kommunikációs forma (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) a tanuló adottságaihoz alkalmazkodva fokozatosan bővül.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
<u>Kommunikáció</u> − A társas érintkezés és a kommunikáció alapvető szabályainak ismerete − Alapvető testbeszéd-jelzések azonosítása és értelmezése <u>Kortárs kapcsolatok</u> − Kapcsolatok kialakítása, ápolása kortársakkal − A kapcsolatok kialakulását segítő és gátló viselkedési formák megkülönböztetése − A barátság kezdeményezése és ápolása <u>Konfliktusok</u> − Az elfogadás és az elutasítás jelzéseinek azonosítása − Vita, veszekedés, harag azonosítása, a kibékülés, megbeszélés módjai, a megbocsátás elfogadása	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően**:** − felméri az osztályközösségben elfoglalt helyét és feladatait; érdeklődésének megfelelő

− Az egyenlőtlen és bántó helyzetek felismerése, és a rájuk való megfelelő reakció tanulása	feladatot vállal a közös munkában; − képes együttműködésre **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − adottságainak megfelelően alkalmazza a kommunikáció alapvető szabályait; − rendelkezik megfelelő kommunikációs eszköztárral ahhoz, hogy barátsággá alakuló kapcsolatokat kezdeményezzen
Fogalmak: figyelem, testbeszéd, tisztelet, sértés, vita, harag, kibékülés, elfogadás, megbocsátás, lelkiismeret	

Témakör: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban	**6 óra**
A témakör sajátossága, hogy feldolgozása a magyar nyelv és irodalom órák hasonló tananyagtartalmához illeszkedve, azt megerősítve, gazdagítva történik. A témakör az első évfolyam három osztályfokán visszatér. Tartalma koncentrikusan bővül. A feldolgozás során alkalmazott kommunikációs forma (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) a tanuló adottságaihoz alkalmazkodva fokozatosan bővül.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
<u>A lakóhely jellemzői</u> − Saját kedvelt helyszínek a lakókörnyezetben, a lakóhelyhez kötődés megjelenítése − Felismeri a lakókörnyezet közös gondozásának módjait és fontosságát <u>Közös ünnepek</u> − Az évkör ünnepkörei − A nemzeti ünnepek megismerése − Az ünnepekhez való saját kapcsolódási pontok keresése (érzelmek, gondolatok, szokások) − Személyes részvétel a közös ünneplés előkészítésében, lebonyolításában <u>Az együttélés szabályai</u> − A társas szabályok meghatározása az együttélésben	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően**:** − ismeri néhány állami, nemzeti és vallási ünnepet, jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét;

− A szabályszegés következményeinek felismerése − Az osztály életének közös megszervezése, megbeszélési technikák gyakorlása, kompromisszumos megoldások felismerése	− ismer néhány, a közvetlen lakóhelyéhez kapcsolódó, alapvető természeti értéket **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − különböző konkrét helyzetekben azonosítja a szabályokat, törekszik azok betartására, megérti a szabályszegés lehetséges következményei;
Fogalmak: lakóhely, szabály, alkalmazkodás, egyenlőség, igazságosság, együttműködés, érzelem, büszkeség	

Témakör: A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	**7 óra**

A témakör sajátossága, hogy feldolgozása a magyar nyelv és irodalom órák hasonló tananyagtartalmához illeszkedve, azt megerősítve, gazdagítva történik. A témakör az első évfolyam három osztályfokán visszatér. Tartalma koncentrikusan bővül. A feldolgozás során alkalmazott kommunikációs forma (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) a tanuló adottságaihoz alkalmazkodva fokozatosan bővül.

Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
<u>A természet védelme</u> − Példák bemutatása ember és természet kapcsolódására − Állatok és növények felelős gondozásának gyakorlása − A saját környezetben található természeti értékek gyűjtése − A természetvédelem fontosságának bemutatása − Környezetkárosító cselekvések azonosítása, elkerülése <u>Környezetvédelem</u> − A fenntarthatóság helye a mindennapi életben − A szelektív hulladékgyűjtés gyakorlása − A takarékosság elvének elfogadása, megfogalmazása − A környezetkárosító magatartások elkerülési módjainak megismerése	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően**:** − megtapasztalja a természet esztétikus rendjét, − fokozatosan ráébred személyes felelősségére a természeti és tárgyi környezet iránt

− Mintaadás természetben tanúsított helyes viselkedésről − Stratégiák kialakítása a környezetkárosító magatartás elkerülésére	**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − segítséggel gondoskodik háziállatokról vagy a környezetében előforduló állatokról, növényekről
Fogalmak: gondozás, gondoskodás, veszélyeztetett, természetvédelem, környezetkárosítás, hulladék, szelektív gyűjtés, környezetvédelem.	

Előkészítő 2. osztály

Témakör: Éntudat - Önismeret	**7 óra**
A témakör sajátossága, hogy feldolgozása a magyar nyelv és irodalom órák hasonló tananyagtartalmához illeszkedve, azt megerősítve, gazdagítva történik. A témakör az első évfolyam három osztályfokán visszatér. Tartalma koncentrikusan bővül. A feldolgozás során alkalmazott kommunikációs forma (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) a tanuló adottságaihoz alkalmazkodva fokozatosan bővül.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
− <u>Önismeret</u> − Saját jellemzők − Külső és belső tulajdonságok azonosítása, azok megítélésformáló ereje − Saját környezet bemutatása − Saját szokások azonosítása − <u>Érzelmek megismerése</u> − Saját alapérzelmek felismerése, szóbeli megfogalmazása − Gondolatok és érzelmek kifejezése a helyzethez illően − Kellemes és kellemetlen érzelmeket kiváltó helyzetek felismerése − Gondolatok és érzelmek kifejezési módjainak gyakorlása − A veszélyt jelentő helyzetek azonosítása − <u>Fejlődés</u> − A változások felismerése − A testi és szellemi fejlődés lépéseinek azonosítása − Saját erősségek és fejlesztésre váró területek, a két oldal egyensúlyának megtalálása	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően**:** − megtapasztalja, hogy a hiányosságok javíthatók, a kitűzött célok teljesíthetők; − csoportos tevékenységek keretében felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket, az alapérzelmeken kívül is megnevezi a saját érzelmi állapotait;

− Hatékony tanulási technikák és feltételek gyűjtése − Saját tanulási célok és jó szokások meghatározása − Saját viselkedésre vonatkozó reflektálás gyakorlása	− felismeri, milyen tevékenységeket, helyzeteket kedvel, vagy nem kedvel, azonosítja saját viselkedésének jellemző elemeit **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − segítséggel képessé válik célokat kitűzni maga elé − fokozatosan megjelenik az önkontrollra való törekvés szándéka
Fogalmak: én, viszonyulás a másik emberhez, érzelem, érzület, öröm, bánat, félelem, harag, otthon, védettség, bizalom, fejlődés, változás, cél, szokás	

Témakör: Család – Helyem a családban	**7 óra**
A témakör sajátossága, hogy feldolgozása a magyar nyelv és irodalom órák hasonló tananyagtartalmához illeszkedve, azt megerősítve, gazdagítva történik. A témakör az első évfolyam három osztályfokán visszatér. Tartalma koncentrikusan bővül. A feldolgozás során alkalmazott kommunikációs forma (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) a tanuló adottságaihoz alkalmazkodva fokozatosan bővül.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
<u>Egészséges életmód</u> − A testi és lelki állapotok néhány fő jellemzőinek azonosítása, az érzelmek hatása a fiziológiai állapotokra − Az egészséges életmód alapelemei, az egészségmegtartó stratégiák ismerete − A biztonság feltételeinek átélése a mindennapokban − Kellemetlen, bántó, feszült helyzetek azonosítása (a jó és rossz stressz megkülönböztetése) − Helyzetek azonosítása, melyekben segítség nyújtására vagy kérésére van szükség <u>Családi és tágabb kapcsolatok</u> − Ki tartozik a szűkebb családba? − A szűkebb család tagjainak megnevezése − Rokonsági fok (anya, apa, testvér, nagypapa, nagymama) − A szűkebb családba tartozók jellemzése	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően**:** − felismeri és megnevezi a szűkebb család tagjait, a rokonsági szinteket (anya, apa, nagymama, nagypapa, testvér) − azonosítja a családi szerep- és felelősségvállalást

− A családtagok közös tevékenységeinek megismerése − Szokások a családban − Ünnepek a családban, a családi ünnepekhez kapcsolódó szokások átélése − A család kapcsolatrendszerének azonosítása: rokon, nem rokon <u>Érzelmek kifejezése a családban, sorsfordító események</u> − A pozitív, megtartó emberi kapcsolatokban megjelenő esetleges negatív érzelmek felismerése − Módszerek megismerése a negatív érzelmek kezelésére − A családon belüli lehetséges konfliktusok − Változások, események a családban − A szeretet kifejezési és elfogadási módjainak gyakorlása	− beszámol (a saját kommunikációs szintjén) a számára fontos családi eseményekről − részt vesz a családi és egyéb ünnepeken, és törekszik az ünnepek előkészületeinek aktív résztvevőjévé válni; − felismeri a családtagokkal és barátokkal kapcsolatos pozitív és negatív érzéseit, kezelésük érdekében erőfeszítéseket tesz **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − felismeri a különböző élethelyzetek (pl. új családtag érkezése, egy családtag elvesztése, iskolai siker, kudarc, új barátság, kiközösítés) érzelmi megnyilvánulásait; − képes azonosítani a szeretet és elfogadás jelzéseit
Fogalmak: biztonság, egészség, családtag, rokon, barát, ismerős, hétköznap, hétvége, ünnep, szeretet, tisztelet	

Témakör: Helyem az osztályközösségben	**7 óra**
A témakör sajátossága, hogy feldolgozása a magyar nyelv és irodalom órák hasonló tananyagtartalmához illeszkedve, azt megerősítve, gazdagítva történik. A témakör az első évfolyam három osztályfokán visszatér. Tartalma koncentrikusan bővül. A feldolgozás során alkalmazott kommunikációs forma (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) a tanuló adottságaihoz alkalmazkodva fokozatosan bővül.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
<u>Kommunikáció</u> − A társas érintkezés és a kommunikáció alapvető szabályainak ismerete − Alapvető testbeszéd-jelzések azonosítása és értelmezése <u>Kortárs kapcsolatok</u> − Kapcsolatok kialakítása, ápolása kortársakkal	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók,

− A kapcsolatok kialakulását segítő és gátló viselkedési formák megkülönböztetése − A kortárs kapcsolatok minőségének meghatározása, a barátságok jellemzőinek felismerése − A barátság kezdeményezése és ápolása <u>Konfliktusok</u> − Az elfogadás és az elutasítás jelzéseinek azonosítása − Vita, veszekedés, harag okainak feltárása, a kibékülés, megbeszélés módjai, a megbocsátás elfogadása − Az egyenlőtlen és bántó helyzetek felismerése, és a rájuk való megfelelő reakció tanulása	egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően**:** – felméri az osztályközösségben elfoglalt helyét és feladatait; érdeklődésének megfelelő feladatot vállal a közös munkában; – képes az együttműködésre, felismeri annak fontosságát **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** – adottságainak megfelelően alkalmazza a kommunikáció alapvető szabályait; – mások helyzetébe tudja képzelni magát
Fogalmak: figyelem, testbeszéd, tisztelet, sértés, vita, harag, kibékülés, elfogadás, megbocsátás, lelkiismeret	

Témakör: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban	**6 óra**
A témakör sajátossága, hogy feldolgozása a magyar nyelv és irodalom órák hasonló tananyagtartalmához illeszkedve, azt megerősítve, gazdagítva történik. A témakör az első évfolyam három osztályfokán visszatér. Tartalma koncentrikusan bővül. A feldolgozás során alkalmazott kommunikációs forma (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) a tanuló adottságaihoz alkalmazkodva fokozatosan bővül.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
<u>A lakóhely jellemzői</u> − Saját kedvelt helyszínek a lakókörnyezetben, a lakóhelyhez kötődés megjelenítése − Felismeri a lakókörnyezet közös gondozásának módjait és fontosságát <u>Közös ünnepek</u> − Az évkör ünnepkörei − A nemzeti ünnepek megismerése − Az ünnepekhez való saját kapcsolódási pontok keresése (érzelmek, gondolatok, szokások)	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló

− Személyes részvétel a közös ünneplés előkészítésében, lebonyolításában <u>Az együttélés szabályai</u> − A társas szabályok meghatározása az együttélésben − A szabályszegés következményeinek felismerése − Az osztály életének közös megszervezése, megbeszélési technikák gyakorlása, kompromisszumos megoldások felismerése	zavarok) mérten, életkorának megfelelően**:** − ismer néhány állami, nemzeti és vallási ünnepet, jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét; − ismer néhány, a közvetlen lakóhelyéhez kapcsolódó, alapvető természeti értéket **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − különböző konkrét helyzetekben azonosítja a szabályokat, törekszik azok betartására, megérti a szabályszegés lehetséges következményeit
Fogalmak: lakóhely, szabály, alkalmazkodás, egyenlőség, igazságosság, együttműködés, érzelem, büszkeség	

Témakör: A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	**7 óra**
A témakör sajátossága, hogy feldolgozása a magyar nyelv és irodalom órák hasonló tananyagtartalmához illeszkedve, azt megerősítve, gazdagítva történik. A témakör az első évfolyam három osztályfokán visszatér. Tartalma koncentrikusan bővül. A feldolgozás során alkalmazott kommunikációs forma (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) a tanuló adottságaihoz alkalmazkodva fokozatosan bővül.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
<u>A természet védelme</u> − Példák bemutatása ember és természet kapcsolódására − Állatok és növények felelős gondozásának gyakorlása − A saját környezetben található természeti értékek gyűjtése − A természetvédelem fontosságának a bemutatása − Környezetkárosító cselekvések azonosítása, elkerülése <u>Környezetvédelem</u>	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően**:**

− A fenntarthatóság helye a mindennapi életben − A szelektív hulladékgyűjtés gyakorlása − A takarékosság elvének elfogadása, megfogalmazása − A környezetkárosító magatartások elkerülési módjainak megismerése − Mintaadás természetben tanúsított helyes viselkedésről − Stratégiák kialakítása a környezetkárosító magatartás elkerülésére	− megtapasztalja a természet esztétikus rendjét, − fokozatosan ráébred személyes felelősségére a természeti és tárgyi környezet iránt **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − segítséggel gondoskodik háziállatokról vagy a környezetében előforduló állatokról, növényekről
Fogalmak: gondozás, gondoskodás, veszélyeztetett, természetvédelem, környezetkárosítás, hulladék, szelektív gyűjtés, környezetvédelem.	

1. osztály

Témakör: Éntudat - Önismeret	**7 óra**
A témakör sajátossága, hogy feldolgozása a magyar nyelv és irodalom órák hasonló tananyagtartalmához illeszkedve, azt megerősítve, gazdagítva történik. A témakör az első évfolyam három osztályfokán visszatér. Tartalma koncentrikusan bővül. A feldolgozás során alkalmazott kommunikációs forma (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) a tanuló adottságaihoz alkalmazkodva fokozatosan bővül.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
<u>Önismeret</u> − Saját jellemzők − Külső és belső tulajdonságok azonosítása, azok megítélésformáló ereje − Saját környezet bemutatása − Saját szokások azonosítása <u>Érzelmek megismerése</u> − Saját alapérzelmek felismerése, szóbeli megfogalmazása − Gondolatok és érzelmek kifejezése a helyzethez illően − Kellemes és kellemetlen érzelmeket kiváltó helyzetek felismerése − Gondolatok és érzelmek kifejezési módjainak gyakorlása − A veszélyt jelentő helyzetek azonosítása <u>Fejlődés</u>	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően**:** − megtapasztalja, hogy a hiányosságok javíthatók, a kitűzött célok teljesíthetők; − csoportos tevékenységek keretében felismeri és

− A változások felismerése − A testi és szellemi fejlődés lépéseinek azonosítása − Saját erősségek és fejlesztésre váró területek, a két oldal egyensúlyának megtalálása − Hatékony tanulási technikák és feltételek gyűjtése − Saját tanulási célok és jó szokások meghatározása − Saját viselkedésre vonatkozó reflektálás gyakorlása	megjeleníti az alapérzelmeket, az alapérzelmeken kívül is megnevezi a saját érzelmi állapotait; − felismeri, milyen tevékenységeket, helyzeteket kedvel, vagy nem kedvel, azonosítja saját viselkedésének jellemző elemeit **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − célokat tűz ki maga elé, és azonosítja a saját céljai eléréséhez szükséges főbb lépéseket; − céljai megvalósítása közben önkontrollt végez
Fogalmak: én, viszonyulás a másik emberhez, érzelem, érzület, öröm, bánat, félelem, harag, otthon, védettség, bizalom, fejlődés, változás, cél, szokás	

Témakör: Család – Helyem a családban	**7 óra**
A témakör sajátossága, hogy feldolgozása a magyar nyelv és irodalom órák hasonló tananyagtartalmához illeszkedve, azt megerősítve, gazdagítva történik. A témakör az első évfolyam három osztályfokán visszatér. Tartalma koncentrikusan bővül. A feldolgozás során alkalmazott kommunikációs forma (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) a tanuló adottságaihoz alkalmazkodva fokozatosan bővül.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
<u>Egészséges életmód</u> − A testi és lelki állapotok néhány fő jellemzőinek azonosítása, az érzelmek hatása a fiziológiai állapotokra − Az egészséges életmód alapelemei, az egészségmegtartó stratégiák ismerete − A biztonság feltételeinek átélése a mindennapokban − Kellemetlen, bántó, feszült helyzetek azonosítása (a jó és rossz stressz megkülönböztetése) − Helyzetek azonosítása, melyekben segítség nyújtására vagy kérésére van szükség - A tanács, segítség ajánlásának és kérésének módjainak gyakorlása	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően**:**

Családi és tágabb kapcsolatok − Ki tartozik a szűkebb és a tágabb családba? − Rokonsági fok (anya, apa, testvér, nagypapa, nagymama, unokatestvér, keresztanya, unoka, fia, lánya) − Családtagok jellemzése − A családtagok közös tevékenységeinek megismerése − Szokások a családban, és azok szerepének felismerése − Ünnepek a családban, a családi ünnepekhez kapcsolódó szokások átélése − A család kapcsolatrendszerének azonosítása: rokon, nem rokon Érzelmek kifejezése a családban, sorsfordító események − A pozitív, megtartó emberi kapcsolatokban megjelenő esetleges negatív érzelmek felismerése − Módszerek megismerése a negatív érzelmek kezelésére − A családon belüli lehetséges konfliktusok − Változások, események a családban − A szeretet kifejezési és elfogadási módjainak gyakorlása	− felismeri és megnevezi a szűkebb és a tágabb családtagjait, a rokonsági szinteket − azonosítja a családi szerep- és felelősségvállalást − átéli a különböző családi események fontosságát − megérti, elkülöníti a családi és az egyéb ünnepeket, és törekszik az ünnepek előkészületeinek aktív résztvevőjévé válni; − felismeri a családtagokkal és barátokkal kapcsolatos pozitív és negatív érzéseit, törekszik ezek okainak feltárására, kezelésük érdekében erőfeszítéseket tesz **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − felismeri a különböző élethelyzetek (pl. új családtag érkezése, egy családtag elvesztése, iskolai siker, kudarc, új barátság, kiközösítés) érzelmi megnyilvánulásait; − megérti a családi szokások jelentőségét a családi összetartozás megélésében és bizalmi kapcsolatainak alakulásában; − képes azonosítani a szeretet és elfogadás jelzéseit; − felismeri az őt ért bántalmazást, ismer néhány olyan segítő bizalmi személyt, akihez segítségért fordulhat
Fogalmak: biztonság, egészség, családtag, rokon, barát, ismerős, hétköznap, hétvége, ünnep, szeretet, tisztelet	

Témakör: Helyem az osztályközösségben	**7 óra**

A témakör sajátossága, hogy feldolgozása a magyar nyelv és irodalom órák hasonló tananyagtartalmához illeszkedve, azt megerősítve, gazdagítva történik. A témakör az első évfolyam három osztályfokán visszatér. Tartalma koncentrikusan bővül. A feldolgozás során alkalmazott kommunikációs forma (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) a tanuló adottságaihoz alkalmazkodva fokozatosan bővül.

Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	Tanulási eredmények
<u>Kommunikáció</u> − A társas érintkezés és a beszélgetés alapvető szabályainak ismerete − Alapvető testbeszéd-jelzések azonosítása és értelmezése − A kommunikációs elemek azonosítása, az együttérzés kifejezése − Egyenrangú és kölcsönös kommunikáció, kommunikációt és megértést segítő elemek felismerése <u>Kortárs kapcsolatok</u> − Kapcsolatok kialakítása, ápolása kortársakkal − A kapcsolatok kialakulását segítő és gátló viselkedési formák megkülönböztetése − A barátság kezdeményezése és ápolása − Konfliktusok − Az elfogadás és az elutasítás jelzéseinek azonosítása − Vita, veszekedés, harag azonosítása, a kibékülés, megbeszélés módjai, a megbocsátás elfogadása − Az egyenlőtlen és bántó helyzetek felismerése, és a rájuk való megfelelő reakció tanulása	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően**:** − felméri az osztályközösségben elfoglalt helyét és feladatait; érdeklődésének és tudásának megfelelő feladatot vállal a közös munkában; − felismeri az együttműködést segítő, vagy akadályozó tevékenységeket, és saját szerepét az együttműködésben **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − ismeri, és életkorának megfelelően alkalmazza a beszélgetés alapvető szabályait; − mások helyzetébe tudja képzelni magát, és megérti a másik személy nézőpontját és érzéseit; − képes barátsággá alakuló kapcsolatokat kezdeményezni

Fogalmak:

figyelem, testbeszéd, tisztelet, sértés, vita, harag, kibékülés, elfogadás, megbocsátás, lelkiismeret

Témakör: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban	**6 óra**

A témakör sajátossága, hogy feldolgozása a magyar nyelv és irodalom órák hasonló tananyagtartalmához illeszkedve, azt megerősítve, gazdagítva történik. A témakör az első évfolyam három osztályfokán visszatér. Tartalma koncentrikusan bővül. A feldolgozás során alkalmazott kommunikációs forma (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) a tanuló adottságaihoz alkalmazkodva fokozatosan bővül.

Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
<u>A lakóhely jellemzői</u> − Saját kedvelt helyszínek a lakókörnyezetben, a lakóhelyhez kötődés megjelenítése − Felismeri a lakókörnyezet közös gondozásának módjait és fontosságát <u>Közös ünnepek</u> − Az évkör ünnepkörei − A nemzeti ünnepek megismerése − Családi, iskolai és nemzeti ünnepek jellegének megkülönböztetése − Az ünnepekhez való saját kapcsolódási pontok keresése (érzelmek, gondolatok, szokások) − Személyes részvétel a közös ünneplés előkészítésében, lebonyolításában <u>Az együttélés szabályai</u> − A társas szabályok szerepének meghatározása az együttélésben − A szabályszegés következményeinek felismerése − Az osztály életének közös megszervezése, megbeszélési technikák gyakorlása, kompromisszumos megoldások felismerése	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően**:** − ismeri néhány állami, nemzeti és vallási ünnepet, jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét; − felismeri a közösségek működésének feltételeit, a kiközösítés jeleit, és erkölcsi érzékenységgel reagál ezekre; − ismer néhány, a közvetlen lakóhelyéhez kapcsolódó, alapvető kulturális és természeti értéket **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** – különböző konkrét helyzetekben azonosítja a szabályokat, törekszik azok betartására, megérti a szabályszegés lehetséges következményeit
Fogalmak:	

lakóhely, szabály, alkalmazkodás, egyenlőség, igazságosság, együttműködés, érzelem, büszkeség

Témakör: A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	**7 óra**

A témakör sajátossága, hogy feldolgozása a magyar nyelv és irodalom órák hasonló tananyagtartalmához illeszkedve, azt megerősítve, gazdagítva történik. A témakör az első évfolyam három osztályfokán visszatér. Tartalma koncentrikusan bővül. A feldolgozás során alkalmazott kommunikációs forma (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) a tanuló adottságaihoz alkalmazkodva fokozatosan bővül.

Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
<u>A természet védelme</u> – Példák megfogalmazása ember és természet kapcsolódására – Állatok és növények felelős gondozásának gyakorlása – A saját környezetben található természeti értékek gyűjtése – A természetvédelem fontosságának a bemutatása – Környezetkárosító cselekvések azonosítása, elkerülése <u>Környezetvédelem</u> – A fenntarthatóság helye a mindennapi életben – A szelektív hulladékgyűjtés gyakorlása – A takarékosság elvének elfogadása, megfogalmazása – A környezetkárosító magatartások elkerülési módjainak megismerése – Mintaadás természetben tanúsított helyes viselkedésről – Stratégiák kialakítása a környezetkárosító magatartás elkerülésére	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően**:** – felismeri a természet esztétikus rendjét, – fokozatosan ráébred személyes felelősségére a természeti és tárgyi környezet iránt **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** – felelősséggel gondoskodik háziállatokról vagy a környezetében előforduló állatokról, növényekről

Fogalmak:

gondozás, gondoskodás, veszélyeztetett, természetvédelem, környezetkárosítás, hulladék, szelektív gyűjtés, környezetvédelem.

2. osztály

<table>
<tr><th colspan="2">Témakör: Éntudat - Önismeret</th><th>7 óra</th></tr>
<tr><td colspan="3">A témakör sajátossága, hogy feldolgozása a magyar nyelv és irodalom órák hasonló tananyagtartalmához illeszkedve, azt megerősítve, gazdagítva történik. A témakör az első évfolyamtól visszatér. Tartalma koncentrikusan bővül. A feldolgozás során alkalmazott kommunikációs forma (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) a tanuló adottságaihoz alkalmazkodva fokozatosan bővül.</td></tr>
<tr><th colspan="2">Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek</th><th>Tanulási eredmények</th></tr>
<tr><td colspan="2"><u>Önismeret</u>
− Saját jellemzők
− Külső és belső tulajdonságok azonosítása, azok megítélés formáló ereje
− Saját környezet bemutatása
− Saját szokások azonosítása
<u>Érzelmek megismerése</u>
− Saját alapérzelmek felismerése, szóbeli megfogalmazása
− Gondolatok és érzelmek kifejezése a helyzethez illően
− Kellemes és kellemetlen érzelmeket kiváltó helyzetek felismerése
− Gondolatok és érzelmek kifejezési módjainak gyakorlása
− A veszélyt jelentő helyzetek azonosítása
<u>Fejlődés</u>
− A változások felismerése
− A testi és szellemi fejlődés lépéseinek azonosítása
− Saját erősségek és fejlesztésre váró területek, a két oldal egyensúlyának megtalálása
− Hatékony tanulási technikák és feltételek gyűjtése
− Saját tanulási célok és jó szokások meghatározása
− Saját viselkedésre vonatkozó reflektálás gyakorlása</td><td>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően:
− megtapasztalja, hogy a hiányosságok javíthatók, a kitűzött célok teljesíthetők;
− csoportos tevékenységek keretében felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket, az alapérzelmeken kívül is megnevezi a saját érzelmi állapotait;
− felismeri, milyen tevékenységeket, helyzeteket kedvel, vagy nem kedvel, azonosítja saját viselkedésének jellemző elemeit</td></tr>
</table>

	A témakör tanulása eredményeként a tanuló: − célokat tűz ki maga elé, és azonosítja a saját céljai eléréséhez szükséges főbb lépéseket; − céljai megvalósítása közben önkontrollt végez
Fogalmak: én, viszonyulás a másik emberhez, érzelem, öröm, bánat, félelem, harag, otthon, védelem, bizalom, fejlődés, változás, cél, szokás	

Témakör: Család – Helyem a családban	**7 óra**
A témakör sajátossága, hogy feldolgozása a magyar nyelv és irodalom órák hasonló tananyagtartalmához illeszkedve, azt megerősítve, gazdagítva történik. A témakör az első évfolyamtól visszatér. Tartalma koncentrikusan bővül. A feldolgozás során alkalmazott kommunikációs forma (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) a tanuló adottságaihoz alkalmazkodva fokozatosan bővül.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
<u>Egészséges életmód</u> − A testi és lelki állapotok néhány fő jellemzőinek azonosítása, az érzelmek hatása a fiziológiai állapotokra − Az egészséges életmód alapelemei, az egészségmegtartó stratégiák ismerete − A biztonság feltételeinek átélése a mindennapokban − Kellemetlen, bántó, feszült helyzetek azonosítása (a jó és rossz stressz megkülönböztetése) − Helyzetek azonosítása, melyekben segítség nyújtására vagy kérésére van szükség - A tanács, segítség ajánlásának és kérésének módjainak gyakorlása	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően**:** − felismeri és megnevezi a szűkebb és a tágabb családtagjait

<u>Családi és tágabb kapcsolatok</u> − Ki tartozik a szűkebb és a tágabb családba? − Rokonsági fok (anya, apa, testvér, nagypapa, nagymama, unokatestvér, keresztanya, unoka, fia, lánya) − Családtagok jellemzése − A családtagok közös tevékenységeinek megismerése − Szokások a családban, és azok szerepének felismerése − Ünnepek a családban, a családi ünnepekhez kapcsolódó szokások átélése − A család kapcsolatrendszerének azonosítása: rokon, nem rokon <u>Érzelmek kifejezése a családban, sorsfordító események</u> − A pozitív, megtartó emberi kapcsolatokban megjelenő esetleges negatív érzelmek felismerése − Módszerek megismerése a negatív érzelmek kezelésére − A családon belüli lehetséges konfliktusok − Változások, események a családban − A szeretet kifejezési és elfogadási módjainak gyakorlása	− azonosítja a családi szerep- és felelősségvállalást − átéli a különböző családi események fontosságát − megérti, elkülöníti a családi és az egyéb ünnepeket, és törekszik az ünnepek előkészületeinek aktív résztvevőjévé válni; − felismeri a családtagokkal és barátokkal kapcsolatos pozitív és negatív érzéseit, törekszik ezek okainak feltárására **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − felismeri a különböző élethelyzetek (pl. új családtag érkezése, egy családtag elvesztése, iskolai siker, kudarc, új barátság, kiközösítés) érzelmi megnyilvánulásait; − megérti a családi szokások jelentőségét a családi összetartozás megélésében és bizalmi kapcsolatainak alakulásában; − képes azonosítani a szeretetet és elfogadást − felismeri az őt ért bántalmazást, ismer néhány

	olyan segítő bizalmi személyt, akihez segítségért fordulhat
Fogalmak: biztonság, egészség, családtag, rokon, barát, ismerős, hétköznap, hétvége, ünnep, szeretet, tisztelet	

Témakör: Helyem az osztályközösségben	**7 óra**
A témakör sajátossága, hogy feldolgozása a magyar nyelv és irodalom órák hasonló tananyagtartalmához illeszkedve, azt megerősítve, gazdagítva történik. A témakör az első évfolyamtól visszatér. Tartalma koncentrikusan bővül. A feldolgozás során alkalmazott kommunikációs forma (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) a tanuló adottságaihoz alkalmazkodva fokozatosan bővül.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
<u>Kommunikáció</u> − A társas érintkezés és a beszélgetés alapvető szabályainak ismerete − Alapvető testbeszéd-jelzések azonosítása és értelmezése − A kommunikációs elemek azonosítása, az együttérzés kifejezése − Egyenrangú és kölcsönös kommunikáció, kommunikációt és megértést segítő elemek felismerése <u>Kortárs kapcsolatok</u> − Kapcsolatok kialakítása, ápolása kortársakkal − A kapcsolatok kialakulását segítő és gátló viselkedési formák megkülönböztetése − A barátság kezdeményezése és ápolása − Konfliktusok − Az elfogadás és az elutasítás jelzéseinek azonosítása	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően**:** − felméri az osztályközösségben elfoglalt helyét és feladatait; érdeklődésének és tudásának megfelelő feladatot vállal a közös munkában; − felismeri az együttműködést segítő, vagy akadályozó tevékenységeket, és saját szerepét az együttműködésben

− Vita, veszekedés, harag azonosítása, a kibékülés, megbeszélés módjai, a megbocsátás elfogadása − Az egyenlőtlen és bántó helyzetek felismerése, és a rájuk való megfelelő reakció tanulása	**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − ismeri, és életkorának megfelelően alkalmazza a kommunikáció alapvető szabályait; − mások helyzetébe tudja képzelni magát, és megérti a másik személy nézőpontját és érzéseit; − képes barátsággá alakuló kapcsolatokat kezdeményezni
Fogalmak: figyelem, testbeszéd, tisztelet, sértés, vita, harag, kibékülés, elfogadás, megbocsátás, lelkiismeret	

Témakör: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban	**6 óra**
A témakör sajátossága, hogy feldolgozása a magyar nyelv és irodalom órák hasonló tananyagtartalmához illeszkedve, azt megerősítve, gazdagítva történik. A témakör az első évfolyamtól visszatér. Tartalma koncentrikusan bővül. A feldolgozás során alkalmazott kommunikációs forma (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) a tanuló adottságaihoz alkalmazkodva fokozatosan bővül.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
<u>A lakóhely jellemzői</u> − Saját kedvelt helyszínek a lakókörnyezetben, a lakóhelyhez kötődés megjelenítése − Felismeri a lakókörnyezet közös gondozásának módjait és fontosságát <u>Közös ünnepek</u> − Az évkör ünnepkörei	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló

− A nemzeti ünnepek megismerése − Családi, iskolai és nemzeti ünnepek jellegének megkülönböztetése − Az ünnepekhez való saját kapcsolódási pontok keresése (érzelmek, gondolatok, szokások) − Személyes részvétel a közös ünneplés előkészítésében, lebonyolításában <u>Az együttélés szabályai</u> − A társas szabályok szerepének meghatározása az együttélésben − A szabályszegés következményeinek felismerése − Az osztály életének közös megszervezése, megbeszélési technikák gyakorlása, kompromisszumos megoldások felismerése	zavarok) mérten, életkorának megfelelően**:** − ismer néhány állami, nemzeti és vallási ünnepet, jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét; − felismeri a közösségek működésének feltételeit, a kiközösítés jeleit, és erkölcsi érzékenységgel reagál ezekre; − ismer néhány, a közvetlen lakóhelyéhez kapcsolódó, alapvető kulturális és természeti értéket **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** – különböző konkrét helyzetekben azonosítja a szabályokat, törekszik azok betartására, megérti a szabályszegés lehetséges következményeit
Fogalmak: lakóhely, szabály, alkalmazkodás, egyenlőség, igazságosság, együttműködés, érzelem, büszkeség	

Témakör:A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	**7 óra**
A témakör sajátossága, hogy feldolgozása a magyar nyelv és irodalom órák hasonló tananyagtartalmához illeszkedve, azt megerősítve, gazdagítva történik. A témakör az első évfolyamtól visszatér. Tartalma koncentrikusan bővül. A feldolgozás során alkalmazott	

<table>
<tr><td colspan="2">kommunikációs forma (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) a tanuló adottságaihoz alkalmazkodva fokozatosan bővül.</td></tr>
<tr><th>Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek</th><th>Tanulási eredmények</th></tr>
<tr><td><u>A természet védelme</u>
– Példák megfogalmazása ember és természet kapcsolódására
– Állatok és növények felelős gondozásának gyakorlása
– A saját környezetben található természeti értékek gyűjtése
– A természetvédelem fontosságának a bemutatása
– Környezetkárosító cselekvések azonosítása, elkerülése
<u>Környezetvédelem</u>
– A fenntarthatóság helye a mindennapi életben
– A szelektív hulladékgyűjtés gyakorlása
– A takarékosság elvének elfogadása, megfogalmazása
– A környezetkárosító magatartások elkerülési módjainak megismerése
– Mintaadás természetben tanúsított helyes viselkedésről
– Stratégiák kialakítása a környezetkárosító magatartás elkerülésére</td><td>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően:
– felismeri a természet esztétikus rendjét,
– fokozatosan ráébred személyes felelősségére a természeti és tárgyi környezet iránt

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
– felelősséggel gondoskodik háziállatokról vagy a környezetében előforduló állatokról, növényekről</td></tr>
<tr><td colspan="2">Fogalmak:
gondozás, gondoskodás, veszélyeztetett, természetvédelem, környezetkárosítás, hulladék, szelektív gyűjtés, környezetvédelem.</td></tr>
</table>

3–4. évfolyam (2020/2021-ben induló 1. évfolyamtól felmenő rendszerben)

9–10 éves koruk körül társas életük és mentális képességeik változását megalapozó jelentős biológiai átalakuláson mennek keresztül a gyerekek. Ez teszi képessé őket arra, hogy

figyelmüket irányítsák, terveket készítsenek és *önmagukra is reflektáljanak*. E változások jó lehetőséget kínálnak a *testi és lelki egészségre* neveléshez, a *hazafias nevelés,* valamint a *családi életre nevelés* különféle témáinak feldolgozásához – a tanulási formákat pedig jól össze lehet hangolni az *anyanyelvi kommunikációs kompetencia* aktuális fejlesztési céljaival.

Ebben az életszakaszban erősödik meg a gyerekekben a szabályok elfogadásának belső késztetése, ami a közösségi szabályok megalkotásában és betartásuk ellenőrzésében való részvétel gyakorlása révén jó kiindulási pontot ad az *állampolgárságra és demokráciára nevelés* megalapozásához.

Az írás-olvasás alapvető készségeinek elsajátítását követően ebben az időszakban már ráépülhet az alapkészségek bázisára a *digitális kompetenciafejlesztés* néhány eleme – elsősorban hangfelvételek, képek és videók készítése, illetve lejátszása, valamint képek szerkesztése és rövid szövegek alkotása számítógép segítségével – az erkölcstan óra tevékenységeihez kapcsolódóan.

Bár ebben az életszakaszban nő a szóbeliség súlya az önkifejezésben, a foglalkozások témakörei még mindig jó lehetőséget kínálnak az *esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség* fejlesztésére – immár kiegészülve a szöveges-dramatikus és bábjátékos formák alkalmazásával.

9–10 éves korban nagymértékben erősödik a gyerekek realitásérzéke, növekszik áttekintő, absztraháló, analizáló-szintetizáló képességük. Érzelmi életük is sokat változik. Megszűnik a kisgyerekkori „álomszerű” lét. Az *öntudatra* ébredést, a külső és a belső világ szétválását gyakran egyedüllétként élik át. Az ebből fakadó magányosság és feszültség feloldásában sokat segíthetnek nekik azok a szabad beszélgetések, amelyek az erkölcstan órák egyik legfontosabb munkaformájának tekinthetők. Bár a rajzolás-festés-mintázás még mindig sokak számára az önkifejezés kedves formája, az egyre összetettebbé váló érzések és gondolatok kifejezésére fokozatosan alkalmasabbá válik a beszéd. Fontos azonban hangsúlyozni, hogy az órai beszélgetések csak akkor lesznek valóban személyiségformáló hatásúak, ha légkörük feszültségmentes, mindenki számára elfogadó – és őszinteségének csupán a többiek tiszteletben tartása szab korlátot, ami hosszabb távon a kulturált vita szabályainak elsajátítását jelenti.

Ebben az életszakaszban a felnőtt minta követésének fokozatosan helyébe lép a *kortárs minta követése*, s egyre inkább a kortársak közül kerülnek ki azok, akikre a tanulók referencia személyként tekintenek. Ez nem csökkenti annak a fontosságát, hogy a pedagógusnak mindenkor hiteles erkölcsi modellt kell közvetítenie, viszont előtérbe hozza az órákon azokat a hétköznapi, irodalmi vagy filmbeli témákat, amelyek már nem a tündérmesékhez, hanem a tanulók reálisabb világához kapcsolódnak.

A gyerekek általában kilenc éves koruk táján kezdenek el kételkedni a korábban elsajátított normák, világképi elemek érvényességében, s fontos átalakuláson megy keresztül kritikai érzékük is. Így ebben a szakaszban már helye van az életkornak megfelelő *dilemmák* felvetésének, és az olyan jellegű értékelő beszélgetések kezdeményezésének, amelyekből később majd megszülethet a klasszikus erkölcsi dilemmavita.

Mivel analizáló-szintetizáló gondolkodásuk fejlődése révén a gyerekek egyre inkább képessé válnak a különböző viselkedési formák és hatásaik közötti kapcsolat felfedezésére, ekkor már teremthetők számukra olyan *valós vagy fiktív döntési helyzetek*, amelyekben a várható következményeket mérlegelve, lelkiismeretük szavára kell hallgatniuk.

3.évfolyam

<table>
<tr><td>Tematikai egység</td><td colspan="2">Milyen vagyok, és milyennek látnak mások?</td><td>Órakeret
11 óra</td></tr>
<tr><td>Előzetes tudás, tapasztalat</td><td colspan="3">Elemi szintű gyakorlat személyek jellemzésében.</td></tr>
<tr><td>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:</td><td colspan="3">Az önismeret erősítése és az önelfogadás segítése. A fejlődés lehetőségeinek felismertetése.
Az önkontroll és a szociális magatartás kialakulásának támogatása.
A sajáton kívüli nézőpontok felvételének gyakoroltatása, értéket képviselő példaképek keresése.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Ismeretek/fejlesztési követelmények</td><td>Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td colspan="3"><u>Fejlődés</u>
Milyen vagyok?
Mi változott meg rajtam az iskolába lépésem óta és mi nem? Mitől változnak a tulajdonságaim?
Miben fejlődtem? Milyen új tudásaim vannak?
Miben vagyok ügyes, és miben kevésbé?
<u>Szokásaim</u>
Hogyan szoktam játszani? Hogyan tanulok?</td><td>Vizuális kultúra:
személyes élmények megjelentetése sík vagy plasztikus alkotásokban.
Magyar nyelv és irodalom:</td></tr>
</table>

Hogyan vigyázok az egészségemre? Milyen feladataim vannak otthon, a családban és az iskolában? Mivel és hogyan töltöm a szabad időmet? Szoktam-e segíteni a szüleimnek, a testvéreimnek és az osztálytársaimnak? Hogyan kérek és kitől kapok én segítséget? <u>*Érzelmeim*</u> Mit teszek, ha örülök, ha szomorú vagy dühös vagyok vagy félek? Hogyan viselkedem, amikor önző vagyok? Mit jelent önzetlennek lenni másokkal szemben? <u>*Kapcsolataim*</u> Milyen a kapcsolatom másokkal? Milyen a kapcsolatom halló és hallássérült emberekkel? Mit szeretnek bennem családtagjaim? Milyennek látnak a tanáraim, a barátaim és ismerőseim? Ők mit szeretnek bennem és miért? Mit nem szeretnek és miért? Fontos-e, hogy mindenki szeresse az embert? <u>*Önismeret*</u> Milyen külső és belső tulajdonságaim vannak? Milyen vagyok én, mint hallássérült ember? Milyen tulajdonságaimat szeretem a legjobban? Miért? Mit nem szeretek magamban és miért? Mi az, amin szeretnék változtatni? Hogyan tudnám ezt megtenni? <u>*Hősök és példaképek*</u> Kik a kedvenc hőseim és miért? Kire szeretnék hasonlítani? Miben és miért? Mi leszek, ha nagy leszek?	- beszédkészség, beszédbátorság fejlesztése - önismereti gyakorlatok - a szituációnak megfelelő nyelvhasználat fejlesztése. *Vizuális kultúra*: emberábrázolás a művészetben; portré és karikatúra; emberi gesztusok értelmezése és kifejezése; a karakterábrázolás filmes eszközei; saját érzelmek felismerése és kifejezése mozgóképek segítségével.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	külső tulajdonság, belső tulajdonság, önismeret, szokás, érzelem, indulat, öröm, szomorúság, düh, önzés, önzetlenség, segítőkészség, példakép

Tematikai egység	**Én és a társaim – Társakkal és egyedül**	**Órakeret 13 óra**

Előzetes tudás, tapasztalat	Mások viselkedésének megfigyelése, motivációinak értelmezése. A testbeszéd alapelemeinek ismerete. Személyes tapasztalatok az osztályközösség működéséről.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hatékony kommunikáció elemi feltételeinek tudatosítása. A baráti kapcsolatok létrehozásához, megtartásához és az esetleges konfliktusok kezeléséhez szükséges készségek fejlesztése. A mások kirekesztését elutasító szociális érzékenység erősítése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
<u>*Párbeszéd*</u> Milyen helyzetekben lépünk kapcsolatba valakivel? Hogyan? Mi mindent tudunk jelezni egymásnak arcjátékkal, testtartással, gesztusokkal? Változik-e a beszédstílusom, ha nem a társaimmal, hanem felnőttekkel beszélgetek? Hogyan tudok jelnyelven is megfelelően kommunikálni? Honnan tudom, hogy pontosan megértettem-e, amit a másik mondani akar? Mi mindent kell figyelembe vennem ahhoz, hogy a másik pontosan megértse, amit közölni akarok vele? Vannak-e a párbeszédnek szabályai? Mi segítheti, és mi gátolhatja a párbeszédet? <u>*Családi és baráti kapcsolatok*</u> Mitől függ, hogy kikkel vagyok szívesen együtt? Kikkel tudom megosztani örömeimet és bánataimat? Kinek mondhatom el a titkaimat? Mennyire vagyok bizalmas családtagjaimmal? Kit nevezhetek a barátomnak? Mit tesz, és mit nem tesz egy igazi barát? Mi mindent tennék meg a barátomért? Mit tegyek, ha a barátom olyasmit csinál, amivel én nem értek egyet? <u>*Hasonlóság és különbség*</u> Miben hasonlítunk és különbözünk a barátaimmal? Mi a jó és fontos nekem? Mi a jó és fontos másoknak?	*Környezetismeret*: az emberi kommunikáció, beszéd, testbeszéd, arckifejezés, gesztusok, barátság, kommunikáció a barátok között *Magyar nyelv és irodalom:* figyelem a beszélgetőtársra *Vizuális kultúra*: médiaszövegek értelmezése és létrehozása a közvetlen és az online kommunikáció összehasonlítása

Miért szoktam haragudni? Miért haragszanak mások rám? Mi történik ilyenkor? Szoktam-e veszekedni vagy verekedni? Hogyan alakulnak ki ilyen helyzetek? Ki szoktunk-e békülni azzal, akivel vitánk volt? Hogyan lehet egy összeveszés után kibékülni? Hogyan lehet elérni, hogy a béke tartós legyen? Hogyan lehetne megelőzni, elkerülni a konfliktusokat? Hogyan lehet megoldani a konfliktusokat? <u>*Egyedül*</u> Mikor szoktam egyedül lenni? Mikor jó és mikor rossz ez? Mikor szoktam egyedül érezni magam? Milyen érzés ez? Mit csinálok ilyenkor? Éreztem-e már úgy, hogy elkerülnek a többiek? Mi lehetett az oka? Honnan tudom, hogy elfogadnak-e a társaim, vagy sem? Milyen lehet az, ha valaki úgy érzi, senki sem szereti? Milyen okai lehetnek ennek? Mit tegyek, ha valakivel kapcsolatban ezt tapasztalom?	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	párbeszéd, odafigyelés, arcjáték, testtartás, barátság, öröm, bánat, titok, harag, veszekedés, kibékülés, magányosság, elfogadás, kirekesztés

Tematikai egység	**Én és közvetlen közösségeim – Az osztály és az iskola**	**Órakeret 12 óra**
Előzetes tudás, tapasztalat	Az osztály és az iskola szintjén megélt tapasztalatok a tanórákhoz és egyéb közösségi tevékenységekhez kapcsolódóan. Különböző szabályok ismerete. Ismeretek saját iskoláról, lakóhelyről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	Annak felismerése, hogy mindannyian többféle közösséghez tartozunk. Az összetartozás érzésének megerősítése az osztályon belül. A szabályok alakulásának és szerepének megértése a közösségek életében. A saját iskolához való kötődés érzésének erősítése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<u>*Közösségeim*</u> Mit jelent nekem a családom az életem jelenlegi szakaszában? Változott-e valami a kapcsolatunkban a korábbiakhoz képest? Milyen csoportokhoz tartozom? Mi változott ezen a téren az utóbbi időben? Vannak-e új közösségek az életemben? Van-e olyan közösség, amelyikkel szorosabbá vagy lazábbá vált a kapcsolatom? Mi lehet ennek az oka? Halló- vagy hallássérült csoporthoz tartozom? Mit gondolok ezekről? <u>*A mi osztályunk*</u> Mi minden kapcsol egymáshoz bennünket az osztályban? Mi a közös bennünk, és miben különbözünk egymástól? Ki miben ügyes? Kinek milyen feladata van? Milyen közös szokásaink vannak az iskolában és azon kívül? Összetartó csapat vagyunk-e? Miből derül ez ki? Miben és hogyan tudjuk segíteni egymást? Vannak-e viták, ellentétek? Hogyan oldhatjuk meg ezeket? <u>*Az osztály működése*</u> Milyen szabályok érvényesek az órán, a szünetben és egyéb helyzetekben? Melyek az írott és az íratlan szabályok? Melyik szabálynak mi a célja? Kinek jó, ha betartjuk őket? Mennyire tartjuk be ezeket a szabályokat? Mi a következménye annak, ha megszegjük a szabályokat? Helyes-e, ha következménye van a szabályok megszegésének? Ki találta ki ezeket a szabályokat? Készen kaptuk, vagy magunk alakítottuk ki őket? Van-e olyan szabályunk, amelyet érdemes lenne megváltoztatni? Hogyan változtathatunk meg vagy alkothatunk új szabályokat? <u>*A mi iskolánk*</u>	*Magyar nyelv és irodalom:* híres emberek, történelmi személyiségek *Környezetismeret*: magatartásformák, szabályok, viselkedési normák különféle élethelyzetekben, együttélés a családban, baráti kapcsolatok, iskolai közösségek. *Vizuális kultúra*: figurális alkotások létrehozása a környezetben élő emberek megjelenítésével *Technika, életvitel és gyakorlat*: iskolai és osztályrendezvények, a közösségért végzett munka.

Ki az iskolánk névadója, és mivel érdemelte ki, hogy iskolát neveztek el róla? Milyen szokások és hagyományok vannak a mi iskolánkban? Fontosak-e ezek? Vajon máshol milyenek az iskolák, és milyenek a hagyományaik? Lehet-e közöttük olyan, amelyet érdemes lenne átvenni? Milyen hagyományai vannak a halló és a hallássérültek iskoláinak?	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	csoport, közösség, csapat, összetartozás, hagyomány, szabály, szabályszegés, büntetés, szabályalkotás, felelősség
A fejlesztés várt eredményei a harmadik osztály végén	A tanulónak életkorának megfelelő szinten reális képe van saját külső és belső tulajdonságairól. Oda tud figyelni másokra, szavakkal, vagy jelnyelv segítségével is ki tudja fejezni érzéseit és gondolatait, be tud kapcsolódni csoportos beszélgetésbe. Képes másokkal tartós kapcsolatot kialakítani, törekszik e kapcsolatok ápolására, és ismer olyan eljárásokat, amelyek segítségével a kapcsolati konfliktusok konstruktív módon feloldhatók. Érti és elfogadja, hogy az emberek sokfélék és sokfélék a szokásaik, a hagyományaik is; kész arra, hogy ezt a tényt tiszteletben tartsa, és kíváncsi a sajátjától eltérő kulturális jelenségekre. Érti, hogy mi a jelentősége a szabályoknak a közösségek életében, kész a megértett szabályok betartására, részt tud venni szabályok kialakításában. Érti, hogy a Föld mindannyiunk közös otthona, és közös kincsünk számos olyan érték, amit elődeink hoztak létre. Képes a körülötte zajló eseményekre és a különféle helyzetekre a sajátjától eltérő nézőpontból is rátekinteni.

3. évfolyam (2020/2021-ben induló 1. évfolyamtól felmenő rendszerben)

Témakör: Éntudat - Önismeret	**5 óra**
A témakör sajátossága, hogy feldolgozása a magyar nyelv és irodalom órák hasonló tananyagtartalmához illeszkedve, azt megerősítve, gazdagítva történik. A témakör az első évfolyamtól visszatér. Tartalma koncentrikusan bővül. A feldolgozás során alkalmazott	

kommunikációs forma (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) a tanuló adottságaihoz alkalmazkodva fokozatosan bővül.

Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	Tanulási eredmények
– Önismeret • Saját főbb testi tulajdonságok és személyiségjegyek azonosítása, a környezettől érkező jelzések értelmezése • Annak felismerése, hogy minden embernek vannak erősségei és fejleszthető területei • Saját fejlődési folyamatok észlelése • Önfegyelem gyakorlása – Érzelmek kezelése • Az alapérzelmeken túlmutató kellemes és kellemetlen érzelmeket kiváltó helyzetek felismerése • Az önuralom fejlesztése • Az érzelmek konstruktív kifejezési – Célok és tervek • Saját vágyak megfogalmazása • Önmotiváló és önjutalmazási stratégiák megismerése • Siker és kudarc értelmezése • A kitartás és a pozitív viszonyulás megtartása kudarc esetén is • Reális és irreális célok felismerése • Személyes példaképek kiválasztása	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően**:** − meggyőződik róla, hogy a hiányosságok javíthatók, a gyengeségek fejleszthetők, és teljesíthető rövid távú célokat tűz maga elé saját tudásának és képességeinek fejlesztése céljából. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − csoportos tevékenységek keretében felismeri az alapérzelmeket, az alapérzelmeken kívül is felismeri és megnevezi a saját érzelmi állapotait; − felismeri, milyen tevékenységeket, helyzeteket kedvel, vagy nem kedvel,

	azonosítja saját viselkedésének jellemző elemeit; − célokat tűz ki maga elé − céljai megvalósítása közben önkontrollt végez
Fogalmak: tulajdonság, érzelem, önuralom, vágy, terv, siker, eredmény, meggyőződés, példakép	

Témakör: Család – Helyem a családban	**6 óra**
A témakör sajátossága, hogy feldolgozása a magyar nyelv és irodalom órák hasonló tananyagtartalmához illeszkedve, azt megerősítve, gazdagítva történik. A témakör az első évfolyamtól visszatér. Tartalma koncentrikusan bővül. A feldolgozás során alkalmazott kommunikációs forma (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) a tanuló adottságaihoz alkalmazkodva fokozatosan bővül.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
– <u>Egészség-biztonság</u> • A testi és lelki egészség jellemzőinek megismerése, az egészségmegőrzés főbb lehetőségeinek feltárása • Stresszhelyzetek azonosítása saját példákon keresztül, jó és rossz stressz megkülönböztetése, a stressz- és indulatkezelés megismerése • A bántalmazás felismerése, megelőzése, az elérhető segítő személyek és szervezetek azonosítása • A kiközösítés azonosítása és megelőzésének lehetőségei – <u>Családok</u> • Ismerkedés a saját család múltjával • Családi hagyományok és családi ünnepek azonosítása	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően**:** − felismeri a családtesti, lelki – védelemmel kapcsolatos feladatait − motivált az őt érintő problémák megoldáskeresésében;

• Érzelmi kötelékek a családon belül, az összetartozás jeleinek felismerése • Saját szerep vállalása az ünnepek előkészítésében és megtartásában – <u>Családi élet</u> • Saját szerepvállalás azonosítása a család mindennapjaiban • A gyermekek és felnőttek feladatai • Saját tettekért való felelősségvállalás, a következmények elfogadása • A „szabad”, „lehet” és „kell” értelmezése • Az együttérzés, empátia, a kommunikáció módjainak megismerése • A családtagok közös feladatainak azonosítása, a részvállalás szükségszerűségének felismerése	– megismer módszereket a stresszhelyzetben keletkezett negatív érzelmek, gondolatok és tettek kezeléséhez; **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** – ismeri a családi biztonság kereteit az őt ért bántalmazást, ismer néhány olyan segítő bizalmi személyt, akihez segítségért fordulhat; – megismeri a különböző élethelyzetek (pl.: új családtag érkezése, egy családtag elvesztése, iskolai siker, kudarc, új barátság, kiközösítés) érzelmi megnyilvánulásait – megérti az ünneplés jelentőségét, az ünnepek előkészületeinek aktív résztvevőjévé válni; – megérti a családi szokások jelentőségét – felismeri a családtagokkal és barátokkal kapcsolatos pozitív és negatív érzéseit, törekszik ezek okainak feltárására – képes azonosítani a szeretetet és az elfogadást.
Fogalmak:	

együttérzés, bizalom, közösség, felelősség, következmény, feladatmegosztás

Témakör: Helyem az osztályközösségben	**6 óra**
A témakör sajátossága, hogy feldolgozása a magyar nyelv és irodalom órák hasonló tananyagtartalmához illeszkedve, azt megerősítve, gazdagítva történik. A témakör az első évfolyamtól visszatér. Tartalma koncentrikusan bővül. A feldolgozás során alkalmazott kommunikációs forma (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) a tanuló adottságaihoz alkalmazkodva fokozatosan bővül.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
– <u>Kommunikáció</u> • A kommunikációban részt vevő partnerek nézőpontjának megismerése, a megértésre törekvés eszközeinek használata • Az indulatszabályozás, a türelem, a másik fél érzelmeinek és véleményének tiszteletben tartása • A többszereplős kommunikációban fellépő félreértés felismerése, tisztázó kérdések megismerése • Ismerkedés az erőszakmentes kommunikációval • Verbális és non-verbális jelzések közötti ellentmondás felismerése – <u>Kortárs kapcsolatok</u> • Kölcsönös kortárs kapcsolatok kezdeményezése és fenntartása • A barátság kialakulásához szükséges személyes preferenciák azonosítása, a visszautasítás feldolgozása • Az előítélet felismerése • A társak megismerésének módjai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően**:** − felméri az osztályközösségben elfoglalt helyét és feladatait; érdeklődésének és tudásának megfelelő feladatot vállal a közös munkában − megkülönbözteti a sértő és tiszteletteljes közlési módokat; saját véleményét másokat nem bántó módon fejezi ki; − felismeri az együttműködést segítő vagy akadályozó tevékenységeket

• A kapcsolatok jobbításának lehetőségei – Jogok, szabályok • Néhány alapvető gyermeki jog megismerése • A gyermekek joggyakorlásában részt vevő felnőttek megismerése • A segítségkérés lehetőségei • Megérti, hogy a tanulás jog és kötelesség	**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − ismeri, és életkorának megfelelően alkalmazza a kommunikáció alapvető szabályait; − mások helyzetébe tudja képzelni magát, és megpróbálja megérteni a másik érzéseit; − különbséget tesz verbális és nem verbális jelzések között, és törekszik ezek értelmezésére; − megkülönbözteti a felnőttekkel és társakkal folytatott interakciós helyzeteket, és azonosítja azok szabályait; − társas kapcsolatait a bizalom, szeretet, együttműködés szempontjából próbálja értelmezni
Fogalmak: megértés, ismerős, barát, kortárs, vélemény, türelem, jog és kötelesség	

Témakör: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban	**5 óra**
A témakör sajátossága, hogy feldolgozása a magyar nyelv és irodalom órák hasonló tananyagtartalmához illeszkedve, azt megerősítve, gazdagítva történik. A témakör az első évfolyamtól visszatér. Tartalma koncentrikusan bővül. A feldolgozás során alkalmazott kommunikációs forma (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) a tanuló adottságaihoz alkalmazkodva fokozatosan bővül.	

Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	Tanulási eredmények
– Teremtett értékek • A lakóhely, a nemzet legfőbb természeti, épített, értékei és történelmi helyei • Főbb nemzetiségek és hagyományaik a lakókörnyezetben • Ismerkedés más népek szokásaival • Az újítás és a kreativitás, mint a teremtett értékek megőrzésének, fejlesztésének alapja – Közösség • A társas szabályok értelme, célja, értelmezése • Közösségi szabályalkotási és - értékelési technikák alkalmazása • A befogadó és együttműködő közösség jellemzőinek feltárása • Az együttműködés, felelősségvállalás, feladatvállalás alapelveinek átélése • Az ünneplés közösségformáló ereje • A másokért és a közösségért végzett tevékenységek formái • A nehéz helyzetben lévők közös segítése – Jog és biztonság • A tárgyi tulajdon és az ahhoz való jog fogalmai • A személyiségi jogok sérelme • A virtuális térben való viselkedés biztonsági szabályai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően**:** − felismeri a főbb állami, nemzeti és egyházi ünnepkörök jelentőségét, egyes hozzájuk kapcsolódó jelképet − felismeri a közösségek működésének feltételeit, a kiközösítés jeleit, és erkölcsi érzékenységgel reagál ezekre. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** – megismeri a közvetlen lakóhelyéhez kapcsolódó legfontosabb kulturális és természeti értékeket – érdeklődést mutat a nemzet történelmi emlékei iránt – ismereteket szerez a Magyarországon élő nemzetiségekről, az európai népek közös alapkultúrájáról;

	– azonosítja az együttélési alapszabályokat, megismeri a szabályszegés következményeit; – megismeri a testi és érzelmi biztonságra vonatkozó gyermeki szükségleteket; – tájékozott a gyermeki jogokról, ennek családi, iskolai és iskolán kívüli következményeiről – mérlegeli az igazságosság és igazságtalanság fogalmát
Fogalmak: hagyomány, ünnep, egyházi ünnep, természeti érték, történelmi érték, szabály, együttműködés, befogadás, felelősségvállalás	

Témakör: A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	**6 óra**
A témakör sajátossága, hogy feldolgozása a magyar nyelv és irodalom órák hasonló tananyagtartalmához illeszkedve, azt megerősítve, gazdagítva történik. A témakör az első évfolyamtól visszatér. Tartalma koncentrikusan bővül. A feldolgozás során alkalmazott kommunikációs forma (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) a tanuló adottságaihoz alkalmazkodva fokozatosan bővül.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
– <u>Környezetszennyezés</u> • A környezetszennyezés jelensége, fő területei, hatása a Föld, az élőlények, köztük az ember életére • A felelősségvállalás etikai elvének megismerése	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók,

• A környezetszennyezés és a fajok pusztulása közötti összefüggés felismerése – Környezetvédelem • A környezetvédelem főbb szempontjai • A fenntartható életvitel néhány alapelve és azok figyelembevétele a saját döntések és választások során • Pazarlás és annak mérséklése, felesleges tárgyak és a mértékletes fogyasztási szokások • A hulladék és a szemét fogalma, a hulladék-újrahasznosítás • Cselekvési minták és újítások megismerése a környezet megújítása, élhetőbbé tétele érdekében • Közös lista készítése a megőrzendő természeti értékekről	egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően**:** – megérti személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt – felismeri az ökológiai egyensúly hétköznapi szükségességét **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** – felismeri, hogy miért szükséges az élővilág védelme; minderről segítséggel képes információt gyűjteni fizikai környezetben; – fogyasztási szokásaiban felismer olyan elemeket, amelyek révén figyelembe vehetők a környezetvédelmi szempontok.
Fogalmak: környezetszennyezés, környezettudatosság, újrahasznosítás, fejlődés, mértékletesség, környezetvédelem, természeti érték	

Témakör: Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére	**6 óra**
A témakör sajátossága, hogy feldolgozása a magyar nyelv és irodalom órák hasonló tananyagtartalmához illeszkedve, azt megerősítve, gazdagítva történik. A témakör harmadik osztályba lép be új témakörként. A feldolgozás során alkalmazott kommunikációs forma (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) a tanuló adottságaihoz alkalmazkodva fokozatosan bővül.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**

Kérdések a világról • A környező világ megismerésének lehetőségei • A hitbeli, és az erkölcsi tartalmú ítéletek értelmezése • A lelkiismeret működésének jelei, erkölcsi értékek a mindennapokban: a tisztelet, a becsületesség, a felelősség, az akaraterő erényei Vallás • A zsidó-keresztény kultúrkör • Alapvető egyházi ünnepkörök és a hozzájuk kapcsolódó vallási szokások, események: a karácsonyi, a húsvéti ünnepkör (például halál, az élet értelmezése a keresztény vallásokban) • A hit jelentése • Az azonos hittel rendelkezők közössége	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően**:** – megismeri a zsidó és keresztény bibliai tanításokban vagy más kulturálisan hagyományozott történetekben megjelenő együttélési szabályokat; – megismeri a nemzeti kultúra eredetét. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** – értelmezi a „jó” és a „rossz”, helyes és helytelen közötti különbségeket – megismeri az egyházi ünnepkörökhöz (karácsony, húsvét) kapcsolódó alapvető vallási, kulturális eseményeket – megismer az egyes egyházi ünnepkörökhöz (karácsony, húsvét) kapcsolódó

	szokásokat, néphagyományokat
Fogalmak: érték, önzetlenség, mértékletesség, igazságosság, megbocsátás, lelkiismeret, Isten, élet, halál	

4.évfolyam

Tematikai egység	**Én és tágabb közösségeim – Kulturális-nemzeti közösség**	**Órakeret 18 óra**
Előzetes tudás, tapasztalat	A családban, az iskolában és a lakóhelyen a korábbiakban megélt, ciklikusan visszatérő ünnepek és szokások. Ismeretek a család múltjáról. Rokoni kapcsolatok ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak megértetése, hogy a magyar nemzeti közösség számára fontos összekötő kapocs a közös nyelv, a jelképek, a ciklikusan visszatérő szokások és ünnepek; az ezekkel való azonosulás elősegítése. Annak megmutatása, hogy Magyarországon belül számos kisebbség él, amelyek kultúrája a nemzeti kultúrát gazdagítja. A kisebbségek szokásainak és ünnepeinek bemutatása, elfogadásuk természetességének megalapozása. Annak megértetése, hogy más népeknek is megvannak a maguk kulturális hagyományai, amelyek ugyanolyan értékesek, és számukra ugyanolyan fontosak, mint nekünk a mieink. Ismerkedés a siket kultúrával.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
<u>*A nyelv, ami összeköt*</u> A jelnyelv szerepe, az életemben.		*Magyar nyelv és irodalom*:

Milyen nyelveket ismerek? Milyen nyelven beszélek én, a szüleim, a nagyszüleim; milyen nyelven beszélnek egymással és velem? Milyen nyelvet használnak a szomszédaink? Hogyan kapcsol össze bennünket a közös nyelv; jelnyelv? Milyen érzéseket kelt bennünk, ha valaki nem érti a jelnyelvet, nyelvet, amelyen mi beszélünk? És milyen érzés az, amikor mindenki más nyelven beszél körülöttünk? Mit lehet tenni egymás megértése érdekében, ha nem értjük egymás nyelvét? Hogyan lehet segíteni a közösség más anyanyelvű vagy nyelvi nehézséggel küzdő tagjait? Hogyan tudok én segítséget kérni másoktól? <u>*Családom múltja*</u> Mit tudok családom múltjáról, nagyszüleim életéről? Mit tudhatok meg idősebb, már nem élő rokonaim életéről? <u>*Szokások és jelképek*</u> Milyen szokások, népszokások élnek családomban, lakóhelyemen? Milyen népszokások élnek a mai Magyarországon? Fontos-e ezek megőrzése? Milyen jelképeket ismerek? Milyen jelképek fejezik ki a magyarság összetartozását? Mit jelentenek számomra ezek a jelképek? <u>*Ünnepek*</u> Milyen ünnepeket tart meg a családom? Milyen ünnepeket tart meg magyar családok többsége? Közülük melyik mennyire fontos nekem? Melyek a nemzeti és állami ünnepeink? Mit ünneplünk ilyenkor, és mit jelentenek nekem ezek az ünnepek? <u>*A Magyarországon együtt élő kulturális közösségek szokásai*</u> Milyen kulturális közösségek élnek körülöttem és Magyarországon? Miben különböznek ezek szokásai és ünnepei és miben hasonlítanak egymásra?	ítéletek megfogalmazása, vitakészség, mások véleményének megértése, elfogadása, magyar népszokásokról, múltbeli eseményekről szóló szövegek. *Vizuális kultúra*: jelek és jelképek a mindennapi életben, különböző kultúrák tárgyi világával való ismerkedés, a viselkedés szabályai az online közösségekben, kommunikációs szokások. *Környezetismeret*: jeles napok, ünnepek, helyi hagyományok.

Milyen szokásai vannak a siket közösségeknek? Ismerkedés a siket kultúrával. *Távoli kultúrák – más szokások* Milyen érdekes szokásokat ápolnak, és milyen ünnepeket tartanak a világ más részein élő kulturális közösségek?	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	anyanyelv, jelkép, nemzeti jelkép, népszokás, családi ünnep, nemzeti és állami ünnep, vallási ünnep

Tematikai egység	**Környezetem és én – Az épített és a tárgyi világ**	**Órakeret 8 óra**
Előzetes tudás, tapasztalat	Helyi vagy múzeumi honismereti tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	Annak megértése, hogy mindannyiunknak lehet szerepe a múlt értékeinek megőrzésében és továbbörökítésében. A környezettudatos szemlélet kialakulásának alapozása. Felelősségtudat fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
<u>*Tárgyaink világa*</u> Milyen tárgyak vesznek körül minket? Miben különböztek ezektől szüleink és nagyszüleink gyermekkorának tárgyai? Miért változnak a tárgyaink? Milyen régi tárgyakat őrzött meg a családunk, és miért? Miért őrzik a régi világ tárgyait számos múzeumban? Mi történik napjainkban a megunt, elromlott vagy divatjamúlt tárgyakkal? Hogyan vigyázhatunk tárgyainkra? Vannak-e felesleges tárgyaink? <u>*Lakóhelyi épített örökségünk*</u> Milyen régi épületeket, építményeket ismerek lakóhelyemen? Mit érdemes megőrizni a múlt építményeiből és miért? Hogyan tudjuk megóvni, szépíteni környezetünket? <u>*A világ öröksége*</u>	*Környezetismeret*: települési típusok, lakóhelyünk, hazánk fő nevezetességei, a lakóhely története és természeti környezete, nemzeti park, tájvédelmi körzet, háztartási eszközök. *Technika, életvitel és gyakorlat*: a technika vívmányainak mindennapi használata. *Vizuális kultúra*:

Mi mindent hagy örökül egy nemzedék az utána következőre? Mit lehet az összes ember közös kincsének tekinteni a mai világban? Melyek a világ legszebb, legkülönlegesebb helyei és építményei? Vajon miért fontos ezek védelme és megőrzése? Miért fontos a levegő, víz, talaj védelme?	helyek, helyszínek megjelenítése személyes élmények alapján, a környezetben észlelhető változások megfigyelése és megjelenítése, terekhez kapcsolódó érzelmek, hangulatok azonosítása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	épített örökség, tárgyi örökség, nemzedék, hagyomány, emlékezet, múzeum, világörökség

Tematikai egység	**Én és a mindenség – Születés és elmúlás**	**Órakeret 10 óra**
Előzetes tudás, tapasztalat	Tapasztalatok a születésről, a halálról és az elhunytakra való emlékezésről. A képzelőerővel és alkotással kapcsolatos személyes tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	Önismeret fejlesztése, a fantázia és az alkotás képességének felismerése. Érzések és ismeretmorzsák társíttatása a kezdet és a vég elvont kategóriáinak jelentéssel való megtöltéséhez. Közös gondolkodás a világ megismerésének módjairól és lehetőségeiről.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
<u>*Fantázia és kreativitás*</u> Hogyan működik a képzeletem? Mi minden jelenhet meg benne? Ki tudok-e találni olyan dolgokat, amelyek nem léteznek a világban? Létre tudok-e hozni olyan dolgokat, amelyek most még nem léteznek a világban? Hogyan születnek az alkotások? Mit nevezünk létezőnek és nem létezőnek?		*Magyar nyelv és irodalom*: fantáziajátékok, elképzelt helyezetek megjelenítése;, ismerkedés különböző információhordozókkal,

Kezdet és vég Hogyan keletkeznek az élő és élettelen dolgok a világban? Hogyan és miért érhetnek véget? Mi múlik el? Mit gondolnak az emberek az halálról? Milyen kép jelenik meg a a világ és egyes dolgok keletkezéséről különböző mítoszokban? Mit tanít a Biblia a világ teremtéséről és a végéről? *A világ megismerése* Mi lehet az oka annak, hogy kíváncsiak vagyunk a világra és kutatjuk a titkait? Milyen módon, milyen forrásokra támaszkodva tudhatok meg dolgokat saját magamról és a körülöttem lévő világról? Mi az, amiről képes vagyok személyes tapasztalatokat szerezni? Létezhet-e olyan dolog a világban, amiről nem nyerhetünk közvetlen tapasztalatot?	információk keresése és kezelése, műélvezet, a beleélés megtapasztalása *Vizuális kultúra*: kitalált történetek és szereplők megjelenítése, képzeletbeli utazás megjelenítése *Környezetismeret*: születés és halál, a Föld alakjára vonatkozó mítoszok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	születés, elmúlás, kezdet, vég, élet, halál, mítosz, eredetmonda, túlvilág, képzelet

A fejlesztés várt eredményei a negyedik osztály végére	A tanulónak életkorának megfelelő szinten reális képe van saját külső és belső tulajdonságairól, és késztetést érez arra, hogy fejlessze önmagát. Oda tud figyelni másokra, szavakkal, vagy jelnyelv segítségével is ki tudja fejezni érzéseit és gondolatait, be tud kapcsolódni csoportos beszélgetésbe. Képes másokkal tartós kapcsolatot kialakítani, törekszik e kapcsolatok ápolására, és ismer olyan eljárásokat, amelyek segítségével a kapcsolati konfliktusok konstruktív módon feloldhatók. Érzelmileg kötődik a magyar kultúrához. Érti és elfogadja, hogy az emberek sokfélék és sokfélék a szokásaik, a hagyományaik is; kész arra, hogy ezt a tényt tiszteletben tartsa, és kíváncsi a sajátjától eltérő kulturális jelenségekre. Érti, hogy mi a jelentősége a szabályoknak a közösségek életében, kész a megértett szabályok betartására, részt tud venni szabályok kialakításában.

	Érti, hogy a Föld mindannyiunk közös otthona, és közös kincsünk számos olyan érték, amit elődeink hoztak létre. Képes a körülötte zajló eseményekre és a különféle helyzetekre a sajátjától eltérő nézőpontból is rátekinteni. Képes jelenségeket, eseményeket és helyzeteket erkölcsi nézőpontból értékelni.

4. évfolyam (2020/2021-ben induló 1. évfolyamtól felmenő rendszerben)

Témakör: Éntudat - Önismeret	**5 óra**
A témakör sajátossága, hogy feldolgozása a magyar nyelv és irodalom órák hasonló tananyagtartalmához illeszkedve, azt megerősítve, gazdagítva történik. A témakör az első évfolyamtól visszatér. Tartalma koncentrikusan bővül. A feldolgozás során alkalmazott kommunikációs forma (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) a tanuló adottságaihoz alkalmazkodva fokozatosan bővül.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
– <u>Önismeret</u> • Saját főbb testi tulajdonságok és személyiségjegyek azonosítása, a környezettől érkező jelzések értelmezése • Annak felismerése, hogy minden embernek vannak erősségei és fejleszthető területei • Saját fejlődési folyamatok észlelése • Önfegyelem gyakorlása – <u>Érzelmek kezelése</u> • Az alapérzelmeken túlmutató kellemes és kellemetlen érzelmeket kiváltó helyzetek felismerése, az ezekre adott társadalmilag elfogadható reakciók gyakorlása	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően**:** – meggyőződik róla, hogy a hiányosságok javíthatók, a gyengeségek fejleszthetők, és

• Az önuralom fejlesztése • Az érzelmek konstruktív kifejezési módjai – Célok és tervek • Saját vágyak és célok megfogalmazása • Terv kialakítása egy saját cél elérése érdekében: cselekvéses feladatok, tervszerű lépések meghatározása, a haladás értékelése • Önmotiváló stratégiák megismerése, a kitűzött cél és a valósan elért eredmény összehasonlítása – Siker és kudarc értelmezése • A kitartás és a pozitív viszonyulás megtartása kudarc esetén is, annak felismerése, hogy a kudarcból levont következtetések is az egyén fejlődését szolgálják • Reális és irreális célok felismerése • Személyes példaképek kiválasztása	teljesíthető rövid távú célokat tűz maga elé saját tudásának és képességeinek fejlesztése céljából. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − csoportos tevékenységek keretében felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket, az alapérzelmeken kívül is felismeri és azonosítja a saját érzelmi állapotait; − felismeri, milyen tevékenységeket, helyzeteket kedvel, vagy nem kedvel, azonosítja saját viselkedését; − célokat tűz ki maga elé, és azonosítja a saját céljai eléréséhez szükséges főbb lépéseket; − céljai megvalósítása közben önkontrollt végez
Fogalmak: tulajdonság, érzelem, önuralom, vágy, terv, siker, eredmény, meggyőződés, példakép	

Témakör: Család – Helyem a családban	**6 óra**
A témakör sajátossága, hogy feldolgozása a magyar nyelv és irodalom órák hasonló tananyagtartalmához illeszkedve, azt megerősítve, gazdagítva történik. A témakör az első évfolyamtól visszatér. Tartalma koncentrikusan bővül. A feldolgozás során alkalmazott kommunikációs forma (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) a tanuló adottságaihoz alkalmazkodva fokozatosan bővül.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**

– <u>Egészség-biztonság</u> • A testi és lelki egészség jellemzőinek megismerése, az egészségmegőrzés főbb lehetőségeinek feltárása • Stresszhelyzetek azonosítása saját példákon keresztül, a stressz- és indulatkezelés tudatos alkalmazása • A bántalmazás felismerése, megelőzése, az elérhető segítő személyek és szervezetek azonosítása • A kiközösítés azonosítása és megelőzésének lehetőségei • Annak megértése, hogy mindenkinek joga van a biztonsághoz és az emberi méltósághoz – <u>Családok</u> • Ismerkedés a saját család múltjával, az idősebb generációk életével • Családi hagyományok azonosítása, családi ünnepek megtartása • Érzelmi kötelékek a családon belül, az összetartozás jeleinek felismerése • Saját szerep vállalása az ünnepek előkészítésében és megtartásában – <u>Családi élet</u> • Saját szerepvállalás azonosítása a család mindennapjaiban • A gyermekek és felnőttek feladatai • Saját tettekért való felelősségvállalás, a következmények elfogadása • A „szabad”, „lehet” és „kell” értelmezése • Az együttérzés, empátia módjainak gyakorlása	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően**:** − megismeri a család testi, lelki –védelemmel kapcsolatos feladatait − motivált az őt érintő problémák megoldáskeresésében; − segítséggel keres módszereket a stresszhelyzetben keletkezett negatív érzelmek, gondolatok és tettek kezeléséhez; **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** – felismeri a családi biztonság kereteit az őt ért bántalmazást, ismer néhány olyan segítő bizalmi személyt, akihez segítségért fordulhat; – felismeri a különböző élethelyzetek (pl.: új családtag érkezése, egy családtag elvesztése, iskolai siker, kudarc, új barátság,

• A családtagok közös feladatainak azonosítása, a részvállalás szükségszerűségének felismerése	kiközösítés) érzelmi megnyilvánulásait – megérti az ünneplés jelentőségét, elkülöníti a családi és az egyéb ünnepeket, és törekszik az ünnepek előkészületeinek aktív résztvevőjévé válni; – megérti a családi szokások jelentőségét – felismeri a családtagokkal és barátokkal kapcsolatos pozitív és negatív érzéseit. – képes azonosítani a szeretetet és az elfogadást.
Fogalmak: együttérzés, bizalom, közösség, felelősség, következmény, feladatmegosztás, joga van	

Témakör: Helyem az osztályközösségben	**6 óra**
A témakör sajátossága, hogy feldolgozása a magyar nyelv és irodalom órák hasonló tananyagtartalmához illeszkedve, azt megerősítve, gazdagítva történik. A témakör az első évfolyamtól visszatér. Tartalma koncentrikusan bővül. A feldolgozás során alkalmazott kommunikációs forma (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) a tanuló adottságaihoz alkalmazkodva fokozatosan bővül.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
– <u>Kommunikáció</u> • A kommunikációban részt vevő partnerek nézőpontjának megismerése, a megértésre törekvés eszközeinek használata • Az indulatszabályozás, a türelem, a másik fél érzelmeinek és véleményének tiszteletben tartása	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók,

• A többszereplős kommunikációban fellépő félreértés felismerése, tisztázó kérdések megismerése • Ismerkedés az erőszakmentes kommunikációval • Verbális és non-verbális jelzések közötti ellentmondás felismerése – Kortárs kapcsolatok • Kölcsönös kortárs kapcsolatok kezdeményezése és fenntartása • A barátság kialakulásához szükséges személyes preferenciák azonosítása, a visszautasítás feldolgozása • Az előítélet felismerése • A társak megismerésének módjai • A kapcsolatok jobbításának lehetőségei – Jogok, szabályok • Néhány alapvető gyermeki jog megismerése • A gyermekek joggyakorlásában részt vevő felnőttek megismerése • A segítségkérés lehetőségei • Megérti, hogy a tanulás jog és kötelesség	egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően**:** − felméri az osztályközösségben elfoglalt helyét és feladatait; érdeklődésének és tudásának megfelelő feladatot vállal a közös munkában − megkülönbözteti a sértő és tiszteletteljes közlési módokat; saját véleményét másokat nem bántó módon fejezi ki; − felismeri az együttműködést segítő vagy akadályozó tevékenységeket és saját szerepét az együttműködésben. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** – ismeri, és életkorának megfelelően alkalmazza a kommunikáció alapvető szabályait; – mások helyzetébe tudja képzelni magát, és megérti a másik személy érzéseit; – különbséget tesz verbális és nem verbális jelzések között, és törekszik ezek értelmezésére; – megkülönbözteti a felnőttekkel és társakkal folytatott interakciós helyzeteket, és

	azonosítja azok sajátos szabályait; – társas kapcsolatait a bizalom, szeretet, együttműködés és felelősség szempontjából értelmezi;
Fogalmak: megértés, ismerős, barát, kortárs, vélemény, türelem, jog és kötelesség	

Témakör: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban	**5 óra**
A témakör sajátossága, hogy feldolgozása a magyar nyelv és irodalom órák hasonló tananyagtartalmához illeszkedve, azt megerősítve, gazdagítva történik. A témakör az első évfolyamtól visszatér. Tartalma koncentrikusan bővül. A feldolgozás során alkalmazott kommunikációs forma (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) a tanuló adottságaihoz alkalmazkodva fokozatosan bővül.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
– <u>Teremtett értékek</u> • A lakóhely, a nemzet legfőbb természeti, épített, művészeti értékei és történelmi helyei • Főbb nemzetiségek és hagyományaik a lakókörnyezetben • Ismerkedés más népek életmódjával, szokásaival • A tárgyak és technológiák szerepe az életmódban • Az újítás, mint a teremtett értékek megőrzésének, fejlesztésének alapja – <u>Közösség</u> • A társas szabályok értelme, célja, értelmezése • Közösségi szabályalkotási és - értékelési technikák alkalmazása	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően**:** − ismeri a főbb állami, nemzeti és egyházi ünnepkörök jelentőségét, hozzájuk kapcsolódó néhány jelképeket,

• A befogadó és együttműködő közösség jellemzőinek feltárása • Az együttműködés, felelősségvállalás, feladatvállalás alapelvei • Az ünneplés közösségformáló ereje • A másokért és a közösségért végzett tevékenységek formái • A nehéz helyzetben lévők közös segítése – Jog és biztonság • A tárgyi tulajdon és az ahhoz való jog fogalma • A személyiségi jogok sérelme • A virtuális térben való viselkedés biztonsági szabályai	valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét; – felismeri a közösségek működésének feltételeit, a kiközösítés jeleit. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** – felismeri a közvetlen lakóhelyéhez kapcsolódó legfontosabb kulturális és természeti értékeket – érdeklődést mutat a nemzet történelmi emlékei iránt, felismer közülük néhányat; – ismereteket szerez a Kárpát-medencében élő magyarokról, Magyarországon élő nemzetiségekről; – azonosítja az együttélési alapszabályok jelentőségét, ismeri a szabályszegés következményeit; – ismeri a testi és érzelmi biztonságra vonatkozó gyermeki szükségleteket; – tájékozott a gyermeki jogokról, ennek családi, iskolai és iskolán kívüli következményeiről, a gyermekek ezzel kapcsolatos kötelességeiről;

	– mérlegeli az igazságosság és igazságtalanság fogalmát
Fogalmak: hagyomány, tulajdon, ünnep, egyházi ünnep, természeti érték, történelmi érték, szabályalkotás, együttműködés, befogadás, felelősségvállalás	

Témakör: A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	**6 óra**
A témakör sajátossága, hogy feldolgozása a magyar nyelv és irodalom órák hasonló tananyagtartalmához illeszkedve, azt megerősítve, gazdagítva történik. A témakör az első évfolyamtól visszatér. Tartalma koncentrikusan bővül. A feldolgozás során alkalmazott kommunikációs forma (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) a tanuló adottságaihoz alkalmazkodva fokozatosan bővül.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
– <u>Környezetszennyezés</u> • A környezetszennyezés jelensége, fő területei, hatása a Föld, az élőlények, köztük az ember életére • Az élet védelmének és a felelősségvállalás etikai elvének megismerése • A környezetszennyezés és a fajok pusztulása közötti összefüggés felismerése – <u>Környezetvédelem</u> • A környezetvédelem főbb szempontjai • A fenntartható életvitel néhány • Pazarlás és annak mérséklése, felesleges tárgyak és a mértékletes fogyasztási szokások • A hulladék és a szemét fogalma, a hulladék-újrahasznosítás • Cselekvési minták és újítások megismerése a környezet megújítása, szépítése, élhetőbbé tétele érdekében	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően**:** – megérti a személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt – felismeri az ökológiai egyensúly hétköznapi szükségességét **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

• Közös lista készítése a megőrizendő kulturális és természeti értékekről	– felismeri, hogy miért szükséges az élővilág védelme; minderről képes információt gyűjteni fizikai és digitális környezetben is; – fogyasztási szokásaiban példát hoz olyan elemekre, amelyek révén figyelembe vehetők a környezetvédelmi szempontok.
Fogalmak: környezetszennyezés, környezettudatosság, újrahasznosítás, fejlődés, mértékletesség, környezetvédelem, teremtett rend, természeti érték	

Témakör: Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére	**6 óra**
A témakör sajátossága, hogy feldolgozása a magyar nyelv és irodalom órák hasonló tananyagtartalmához illeszkedve, azt megerősítve, gazdagítva történik. A témakör az előző évfolyamban bevezetésre került. Tartalma bővül. A feldolgozás során alkalmazott kommunikációs forma (rámutatás, mimika, gesztus, rajz, kép, jel, felirat, beszéd) a tanuló adottságaihoz alkalmazkodva fokozatosan bővül.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
<u>Kérdések a világról</u> • A környező világ megismerésének lehetőségei • A hitbeli, és az erkölcsi tartalmú ítéletek értelmezése • A lelkiismeret működésének jelei, erkölcsi értékek a mindennapokban: a tisztelet, a becsületesség, a mértékletesség, a felelősség, az akaraterő erényei <u>Vallás</u> • A zsidó-keresztény kultúrkör	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően**:**

• Alapvető egyházi ünnepkörök és a hozzájuk kapcsolódó vallási szokások, események: a karácsonyi, a húsvéti és a pünkösdi ünnepkör (például halál, az élet értelmezése a keresztény vallásokban) • Személyes meggyőződés és hit jelentése • Az azonos hittel rendelkezők közössége <u>Értékek a vallási történetekben</u> • A hit, a vallás által közvetített alapvető emberi értékek értelmezése (önzetlenség, igazságosság, megbocsátás, jótékonykodás) • A vallási történetekben gyökerező erkölcsi értékek és tanítás megismerése	– megismeri a zsidó és keresztény bibliai tanításokban vagy más kulturálisan hagyományozott történetekben megjelenő együttélési szabályokat; – megismeri az európai, a nemzeti kultúra eredetét. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** – értelmezi a „jó” és a „rossz”, helyes és helytelen közötti különbségeket – megismeri az egyházi ünnepköreihez (karácsony, húsvét, pünkösd) kapcsolódó alapvető vallási, kulturális eseményeket – megismer az egyes egyházi ünnepkörökhöz (karácsony, húsvét, pünkösd) kapcsolódó tartalmakat, szokásokat, néphagyományokat
Fogalmak: érték, önzetlenség, mértékletesség, igazságosság, megbocsátás, lelkiismeret, világkép, Isten, élet, halál	

MATEMATIKA

<u>Bevezető</u>

<u>1/1 - 4. évfolyam</u>

A súlyos fokban hallássérült tanulók számára kidolgozott helyi tantervünk a matematika tantárgy esetében is az érvényben lévő *Nemzeti alaptanterv,* a *Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyama számára* - matematika műveltségi terület - és a *Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei* alapján készült, figyelembe véve tanulóink speciális tanulási szükségleteit, a hallássérülésből eredő sajátosságokat. Továbbá nagyban támaszkodik az előző ciklusban alkalmazott helyi tantervre, kis kiegészítésekkel elfogadva annak érvényességét a hallássérült tanulók oktatásának alapelveiben.

Az alsó tagozatos matematikatanítás legfőbb célja a matematikai ismeretek és gondolati tevékenységek széles körű tapasztalati alapozása, valamint a kapcsolódó biztos matematikai készségek kialakítása, melyekre a későbbi évfolyamok építhetnek. Alapvető fontosságú, hogy a gyerekek valóságon alapuló saját cselekvő tapasztalataik és élményeik révén jussanak el jól megértett, sok szálon kapcsolódó ismeretekhez, mert ezek jelentik majd a hétköznapi életben hosszú távon használható tudásukat.

Emellett a matematika segítséget ad a természettudományok, az informatika, a technikai, a humán műveltségterületek, illetve a választott szakma ismeretanyagának tanulmányozásához, a mindennapi problémák értelmezéséhez, leírásához és kezeléséhez. Ezért a tanulóknak rendelkezniük kell azzal a képességgel és készséggel, hogy alkalmazni tudják matematikai tudásukat, és felismerjék, hogy a megismert fogalmakat és tételeket változatos területeken használhatják.

A matematika tantárgy tanításában **főbb pedagógiai alapelveink**:

- A tartalomba ágyazott képességfejlesztés, melynek célja a készségek, kompetenciák (gondolkodási, kommunikációs, tanulási, együttműködési készségek, stb.) fejlesztése, ezért a tanterv domináns eleme a képesség-, készségfejlesztés fókuszainak kiemelése.
- A súlyos fokban hallássérült tanulók esetében hangsúlyozottan kiemelt szempont a *mindenki tanítható legyen* elv megvalósulása, melynek érdekében lényeges a differenciált igények figyelembevétele, a kooperatív tanulásszervezés, a csoport- és pármunka előtérbe helyezése, speciális szurdopedagógiai módszerek alkalmazása, valamint a tananyagtartalom szükség szerinti „átalakítása”, egyszerűsítése, a súlypontok áthelyezése.

- A matematikatanítás, -tanulás folyamatában, amennyiben ezt a tanuló egyéni képességei lehetővé teszik, egyre nagyobb szerepet kaphat az önálló ismeretszerzés képességnek fejlesztése, az ajánlott, illetve az önállóan megkeresett, nyomtatott és internetes szakirodalom által.
- A matematika lehetőségekhez igazodva támogatni tudja az elektronikus eszközök (zsebszámológép, számítógép), az internet, az oktatóprogramok stb. célszerű felhasználását, ezzel hozzájárul a digitális kompetencia fejlődéséhez.
- Fontos szempont a hagyományokon alapuló értékek megőrzése mellett egy realisztikusabb matematikaoktatás megvalósítása, valamint a matematika hasznosságának és hasznosíthatóságának kiemelése tartalomban, feladatokban és problémákban egyaránt.

A matematikatanítás során célunk:

– a matematika tantárgy megszerettetése;

– a megismerő képesség fejlesztése (tapasztalatszerzés, megfigyelés, fel-és lejegyzés, rendszerezés, összefüggések megláttatása);

– a valóság és a matematika kapcsolatának felfedeztetése különféle megismerési módszerek elsajátításával;

– a kreatív és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése;

– a biztos szám- és műveletfogalom kialakítása;

– felkészítés az önálló ismeretszerzésre, az egyéni tanulásra;

– a matematika beszélt és írott nyelvezetének értő, elemző megismertetése, a szaknyelv pontos használata.

A meghatározott célok elérésében **négy lényeges területet** emelünk ki:

– A **fejlesztésközpontúság megvalósulása**. Ezek: a számlálás, számolás; a mennyiségi és valószínűségi következtetés; a mérés, mértékváltás; a rendszerezés, kombinativitás; a szöveges feladatok, problémamegoldás; és az induktív és deduktív folyamatok, induktív és deduktív következtetés.

– Az **esélyegyenlőtlenség csökkentése**, melynek érdekében kiemelt figyelmet fordítunk a súlyos fokban hallássérült tanulóink beszédéből eredő hátrányok kompenzálására, kiküszöbölésére, valamint az egyéni adottságok figyelembevételével a különböző társuló tanulási nehézségek, részképesség-, illetve pszichés zavarok leküzdésére.

– Az elméleti ismeretek elsajátíttatása mellett nagyobb figyelmet szentelünk **a köznapi életben és más műveltségterületeken való alkalmazások**ra. Anélkül, hogy lemondhatnánk a megértett fogalmi rendszer építéséről, több olyan probléma feldolgozására szeretnénk alkalmat és lehetőséget teremteni, amelyekkel a gyakorlati gondolkodás fejlődését, a gyakorlati problémákban való jobb eligazodást tesszük lehetővé.

– A tanulási-tanítási folyamatban **változatos tanítási eljárások alkalmazása**. Ezek: differenciált csoportmunka, páros és egyéni tevékenykedtetés váltogatva a frontális osztálymunkával, többféle kooperatív foglalkozás; a szöveges feladatok megjelenítése tárgyakkal, a szöveg eljátszásával, lerajzolásával; a verbalitás segítése szájról olvasással, vizuális megerősítéssel, jellel történő megsegítéssel; a tanulási eszközök használatának segítése, kísérletezés; az absztrahálás és a konkretizálás útjainak sokszoros bejárása; gyakorlás csoportmunkában és egyénileg; az önellenőrzés segítése; a tudatos memorizáltatás. Lehetőségekhez mérten törekszünk különféle tantárgyi oktató-, ismeretterjesztő- és fejlesztő számítógépes programok önálló, irányított és csoportos használatára.

Fejlesztési feladataink fontosabb területei:

– összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés képessége, megfigyelőképesség;

– emlékezet (mozgásos, tárgyi, fogalmi);

– válogató, osztályozó és rendszerező képesség;

– adatok gyűjtése, rögzítése, rendezése;

– lényegkiemelő képesség;

– absztraháló és konkretizáló képesség;

– összefüggések felismerése, oksági és egyéb kapcsolatok feltárása;

– probléma felismerése, problémamegoldás tárgyi tevékenységgel és egyszerűbb esetekben gondolati úton;

– tevékenységekhez kötött alkotó gondolkodás, kreativitás;

– analógiák felismerése, követése;

– algoritmusok követése, algoritmikus gondolkodás;

– logikai gondolkodás elemi szinten;

– tapasztalatok kifejezése különféle módokon (megmutatással, rajzzal, adatok rendezésével, példák gyűjtésével stb.), megfogalmazása saját szókinccsel, egyszerűbb esetekben matematikai szaknyelv, illetve jelrendszer alkalmazásával;

- a helyes tanulási szokások fejlesztése, úgy mint az életkor és a fogyatékosság mértékének figyelembevétele mellett az anyanyelv és a szaknyelv adott szinten elvárható, megfelelő pontosságú használata ;a megértett és megtanult fogalmak, eljárások eszközként való használata; megoldási tervek készítése; becslések, számítások a mérések előtt; feladatmegoldások helyességének ellenőrzése; indoklások, érvelések, kérdésfeltevések, kételkedések, igazolás keresése; a megértés igénye; az ismeretszerzésben az önállóság mértékének fokozása; tankönyvek, feladatlapok önálló használata;

– a munkavégzéshez szükséges általánosabb képességek (pl. pontosság, rendszeresség, tudatosság, megbízhatóság, az önellenőrzés, az eredményért való felelősségvállalás, együttműködés).

A matematika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: Az alkalmazható matematikatudás megszerzését segíti a tanulók ösztönzése kérdések, problémák megfogalmazására. Emellett a tanulók szabadabb kommunikációja érdekében fontos, hogy merjenek segítséget kérni a tanítótól és társaiktól, ha nehézségekbe ütköznek munkájuk során. Fontos az is, hogy a tanulóközösség természetesnek vegye, a tanulási folyamat részének tekintse a tévedést, a vitákat. Ez akár az egész tanulócsoportot érintő, interaktív formája az egymástól való tanulásnak.

A kommunikációs kompetenciák: A tanulók kommunikációs képességeinek fejlesztését segítik a kooperatív munkaformák, amelyek lehetőséget adnak a szóbeli és írásbeli kifejezőkészség gyakorlására. Kezdetben saját kifejezőeszközeikkel kommunikálhatnak, például megmutatással, rajzzal, mozgással, saját szavakkal, jelnyelvi jelekkel. Ezeket később

fokozatosan segítünk egyre pontosabbá, szakszerűbbé tenni. Ez támogatja a matematika nyelvének megértését, a matematikai szövegalkotást, ami elengedhetetlen a matematikai gondolkodáshoz, a valóságos problémákat leíró matematikai modellek megalkotásához. A matematika nyelvének megfelelő alkalmazása a matematikai szókincs ismeretét, valamint a nyelvtani kapcsolatok helyes értését és használatát jelenti, amiket szintén alsó tagozaton alapozunk. A hallássérülésből fakadó nyelvi nehézségek miatt ez a kompetencia eltérően fejlődhet. A szakszavak megértését szükség szerint jelnyelvi jelekkel segítjük.

A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális eszközöket már ebben a nevelési-oktatási szakaszban is a tanulás, gyakorlás szolgálatába állítja, amikor egyszerű matematikai jelenségeket figyel meg számológépen, vagy számítógépes fejlesztő játékokat használ a műveletek, a problémamegoldás gyakorlására.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A matematikai gondolkodás fejlesztése szempontjából kiemelt szerepe van a logikai, a stratégiai és a véletlennel kapcsolatos játékoknak. Alsó tagozaton évfolyamonként spirálisan visszatérnek ugyanazok a témakörök, újabb elemekkel bővülve. Bizonyos tevékenységeket újra és újra elvégzünk, egyrészt azért, mert ez segíti az analógiák épülését, másrészt mert lehetőséget nyújt a kapcsolódási pontok keresésére, megértésére a matematika különböző területei és ismeretei között. Kiemelt szerepe van az alkotó gondolkodás fejlesztésének, ugyanis a gyermek azt érti meg, amit meg is alkot. Az alkotás segít, hogy a tanuló értve tudja megalkotni maga számára az új fogalmakat, beágyazva a formálódó fogalmi rendjébe. A cselekvéshez, tárgyi és képi szemléltetéshez kötött fogalomalkotás segíti a hallássérült tanulók nyelvi fejlődését, amely alapját képezi a gondolkodási kompetenciák fejlődésének is.

Fontos, hogy egy-egy témakört, problémát, ismeretet több oldalról, sokrétűen és mind szemléletükben, mind matematikai tartalmukban egyaránt változatos eszközök használatával, tevékenységeken keresztül közelítsünk meg. Ez segíti, hogy a gondolkodás rugalmas maradjon, valamint a fogalmak és ezek egymás közti viszonyai, összefüggései igazán megértésre kerüljenek, elmélyüljenek.

Az ismeretek, fogalmak elmélyülését segíti az analógiás gondolkodás is, mely a felismert törvényszerűségeket alkalmazza hasonló vagy egészen más területeken. Ennek fejlesztése is fontos feladat az egyes témakörökben: a bővülő számkör fejben és írásban végzett műveletei során, a szabályjátékok kapcsán, a méréseknél, egyszerű és gondolkodtató szöveges feladatok

különbözőképpen megfogalmazott problémáiban, térben és síkban végzett alkotásoknál, illetve mindezen területek összekapcsolásakor. A tanulók a sokféle formában megjelenő közös jegyek alapján alakítják ki a fogalmak belső reprezentációját, ezért alsó tagozaton nem szerepelnek megtanulandó matematikai definíciók a tananyagban. A konkrét tevékenységek csak lassan válnak belsővé, gondolativá. Ennek kialakulásához megfelelő időt kell biztosítani, ami egyénenként eltérő lehet, és ritkán zárul le alsó tagozatban. A tanulók a tanórán hallott kifejezéseket először megértik, majd később maguk is helyesen használják azokat. A helyi tantervben azok a fogalmak szerepelnek, amelyek megértését, majd később helyes alkalmazását elvárjuk a tanulóktól, de a meghatározását nem.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: Alsó tagozaton a matematikai fejlesztés fontos eszköze a játék, mely a személyiségfejlesztő és közösségépítő hatása mellett élvezetes módot kínál minden témakörnél a problémafelvetésre, problémaelemzésre, problémamegoldásra és a gyakorlásra.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A matematika olyan tudomány, amely összeköti a különböző kultúrákat. A tanuló megismeri a gondolkodás logikai felépítésének eleganciáját, a matematikának a természethez, a művészetekhez és az épített környezethez fűződő viszonyát.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A problémafelvetés és -megoldás során a tanuló maga fedezi fel a megoldáshoz vezető utat, megtapasztalja, hogy több lehetséges megoldási út is van. A különböző megoldási lehetőségek keresése fejleszti a gondolkodás rugalmasságát és az új ötletek megalkotásának képességét.

A kezdő szakasz feladata **a legfontosabb matematikai fogalmak tapasztalati alapozása, az alapvető matematikai képességek alakítása, ismeretek elsajátítása**, a problémamentes továbbhaladás biztosítása, valamint a matematikához való pozitív hozzáállás kialakítása. Ez utóbbit nagyban segíthetik a matematika tartalmú játékok és a matematikához kapcsolódó érdekes problémák és feladványok. Az alapozás a matematika kiemelt témaköreiben az ismeretek spirális bővülésében valósul meg. Ezért kiemelten kezeljük azokat a tanítási tartalmakat, amelyekre a következő iskolaszakasz tananyaga épül:

- a természetes szám fogalmát gazdag tartalommal építjük ki tízezres számkörben;

- segítjük a biztonságos eligazodást a tízes számrendszerben, - kidolgozzuk és fejlesztjük a biztonságos szám- és műveletfogalomra épülő számolási készségeket;
- fejlesztjük a mennyiségi viszonyokban való tájékozódást, a becslőképességet;
- alakzatok megismerésével, formai, mennyiségi tulajdonságok és viszonyok felismerésével, egyszerű transzformációkkal formáljuk a sík- és térbeli tájékozódási képességet, alakítjuk a geometriai szemléletet;
- tapasztalati függvények és sorozatok vizsgálatával, ábrázolásával segítjük az összefüggésekben való gondolkodás alakulását, a problémalátást, a problémamegoldási képesség fejlődését;
- valószínűségi játékokkal, megfigyelésekkel, kísérletekkel a valószínűségi szemléletet alapozzuk,
- konkrét szituációkkal, példákkal alakítjuk a tanulók szemléletét a valóság és a matematikai modellek kapcsolatáról.

A matematika műveltségi terület anyagát 10 főbb témakörre osztja a Nat, ezek:

1. Gondolkodási módszerek – halmazszemlélet, matematikai logika, rendszerezés
2. Gondolkodási módszerek – szöveges feladatok
3. Aritmetika, algebra – számok, számtulajdonságok és számok közötti kapcsolatok
4. Aritmetika, algebra – alapműveletek
5. Aritmetika, algebra – mérés, mennyiségi viszonyok
6. Függvények és sorozatok
7. Geometria – tájékozódás térben, síkban
8. Geometria – alkotások és transzformációk térben, síkban
9. Geometria – testek és alakzatok
10. Statisztika és valószínűség

Az alsó tagozaton a témaköröket nem különítjük el éles határokkal, órákra lebontva. Az egyes témakörök egymást erősítik, kiegészítik, magyarázzák. A matematikatanítás komplex jellege így érvényesül. Az órák felépítése során helyet kap a különféle problémák felvetése; a halmazok képzése, vizsgálata; a számolás gyakorlása különböző formában. A tanulók életkori sajátosságaihoz igazodik a gyakori tevékenységváltás, mely egyszerre több témakört is érinthet.

A hallássérülésből eredő speciális helyzetet figyelembe véve iskolánkban az általános iskola nyolc osztálya előtt két előkészítő (1/1 és 1/2) osztály is van, ezért az első osztály anyagát szétbontottuk erre a két előkészítő osztályra, a másodikos anyagot pedig az ezt követő első és második osztályra. Ezáltal lehetőségünk van a lassúbb haladás mellett erősebb alapozásra, a hiányzó beszéd magasabb szintű kialakítására, a képességfejlesztés kiemelt szerepének megvalósítására.

Mérés, értékelés

Tudjuk, hogy a fogalmi rendszer alakulása nem egyenletes és nem egységes, a fejlődés sok szakasza „lappangó", néha hosszabb időn át mintha semmi nem változna a gyerek tudatában, s aztán egyszerre történik a nagyobb „ugrás", egyszerre válik láthatóvá a végbement fejlődés, esetenként több területen. Ezért arra van szükség, hogy időről időre még a minimális szintek tekintetében is pontos, szöveggel megfogalmazott tájékoztatást adjunk a tanuló fejlődésének pillanatnyi helyzetéről és menetéről, az elért eredményekről, hogy a hiányok pótlását tervezni lehessen. A **szöveges értékelés a második évfolyam félévi eredményeinek közléséig terjed**, év végén – a többi tantárgyhoz hasonlóan – osztályzattal értékeljük a tanulók matematika tantárgyban nyújtott teljesítményét, fejlődését.

A kezdő szakasz végén megfogalmazzuk az elérendő minimális szinteket ahhoz, hogy a következő szakasz munkája biztonságosan elkezdhető legyen. Megfogalmazzuk a tartalom egyes területeinek ismeret- és készségszintjeit, amelyekre a következő szakaszban már építenünk kell.

A kezdő szakasz lezárásaként kimeneti mérést végzünk az elérendő minimális követelmény elérésének ellenőrzése céljából.

Előkészítő 1. évfolyam

Az előkészítő 1. évfolyamon a matematika tantárgy alapóraszáma 136 óra. A témaköröknél megadott óraszámokba szükség esetén bele kell építeni az ismeretszerzés mellé a differenciált

fejlesztést (felzárkóztatást, tehetséggondozást), a játékos gyakorlást és az értékeléseket is. Ezen kívül ismétlésre, számonkérésre rendelkezésünkre állnak a projekthetek óraszámai is.

Továbbhaladási követelményeket ezen az osztályfokon nem állapítunk meg, az előkészítő 1., az előkészítő 2. és az 1. évfolyamot egy fejlesztési szakasznak tekintjük.

<table>
<tr><td colspan="2">Témakör neve:

<u>Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata</u>

óraszám: 1

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.</td></tr>
<tr><td>Tanulási eredmények:</td><td>Fejlesztési feladatok és ismeretek:</td></tr>
<tr><td>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:

– megkülönböztet, azonosít egyedi konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;
– játékos feladatokban tárgyakat, számokat, formákat 1-2 meghatározó tulajdonsággal jellemez;
– válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között;
– felismeri a mások válogatásában együvé kerülő dolgok közös és a különválogatottak eltérő tulajdonságát;
– folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint;
– tárgyak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet.</td><td>A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):

- tárgyak, dolgok felismerése különféle érzékszervekkel, más érzékszervek kizárásával;
- két dolog különbözőségének és azonos tulajdonságainak felismerése;
- a tulajdonságok változásának felismerése;
- rész-egész viszonyának vizsgálata tevékenységekkel;
- adott elemek válogatása választott vagy megadott szempont szerint;
- elkezdett válogatás során létrejövő halmazelemek közös tulajdonságának felismerése, a válogatás folytatása;
- halmazok képzése tulajdonság szerint;
- konkrét tárgyak, készletek elemeinek halmazokba rendezése mozgásos tevékenységgel.</td></tr>
</table>

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:
– „Mi változott?” játék tanulókon, tárgyakon történő változtatások megfigyelése; – „varázszsákból” kívánt tulajdonságú plüssállat, forma, logikai lap, tapintható számjegy, betű kiválasztása; – „Kapuőr” útválasztó játék például: mozgással, logikai készletek elemeivel, számokkal, formákkal; – logikai lapokból „kígyó” készítése, a szomszédos elemek között 1 (esetleg 2) eltérő tulajdonsággal; – tanulók, tárgyak válogatása hulahoppkarikán belülre és kívülre.
Fogalmak: tulajdonság, azonos, különböző

Témakör neve: **<u>Rendszerezés, rendszerképzés</u>** **óraszám: 2** **A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; - adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is; - sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - törekvés a saját eszközök, felszerelések számbavételére és rendben tartására; - adott halmaz elemeinek rendszerezése a tanító irányításával; - feltételeknek megfelelő alkotások felsorolása egyszerű esetekben: kis elemszámú problémánál.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- „Elvitte a szarka” játék: hiányzó elem megtalálása rendszerezés segítségével;
- elemek táblázatba rendezése, hiányzó elem megtalálása;
- öltöztethető papírbaba különböző öltözékeinek kirakása;
- többgombócos fagylaltok összeállítása színes korongokkal;
- különböző „vonatok” kirakása megadott színes rudakból;
- adott feltételeknek megfelelő építmények, szőnyegezések színes rúddal;
- piros-fehér-zöld csíkokból 3 sávos zászlók összeállítása;
- táncospárok, kézfogások szituációs játékokkal.

Fogalmak:

nincs új fogalom.

Témakör neve:

Állítások

óraszám: 1

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - konkrét, megfigyeléssel ellenőrizhető állítások igazságának eldöntése; - egyszerű, lezárt hiányos állítások igazságának megítélése.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- „Rontó” játék: logikai lapokból, számokból, formákból alkotott kiinduló halmaz elemeire igaz állítás megfogalmazása, ennek elrontása egy új elemmel, majd új igaz állítás megfogalmazása az új halmazra, és így tovább;

- „Foltozós” feladat: lyukas papírcsíkon hiányos állítás, például „A hmm-hmm-nek négy lába van”; ha úgy helyezzük a papírcsíkot, hogy a lyukon keresztül egy kutya képe látszik, akkor igaz az állítás, ha egy rigó képe látszik, akkor hamis.
Fogalmak: igaz-hamis

Témakör neve: **Szám és valóság kapcsolata** **óraszám: 10**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - összehasonlít véges halmazokat az elemek száma szerint; - ismeri két halmaz elemeinek kölcsönösen egyértelmű megfeleltetését (párosítását) az elemszámok szerinti összehasonlításra; - helyesen alkalmazza a feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat 10-es számkörben; - érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban a 10-es számkörben; - használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - mennyiségek összemérése, összehasonlítása: kisebb, kevesebb, nagyobb, több, ugyanakkora, ugyanannyi; - a mennyiség, darabszám megmaradásának érzékszervi tapasztalatok során történő tudatosítása; - halmazok elemszám szerinti összehasonlítása párosítással (egy-egy értelmű leképezéssel): több, kevesebb, ugyanannyi relációk felismerése, megnevezése 10-es számkörben; - mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a <, >, = jelekkel; - szám jelének hozzákapcsolása az ugyanannyi viszonyban lévő mennyiségekhez 10-es számkörben;

	- a mennyiségi viszonyok kifejezésére szolgáló szavak, jelek értése; - számok tulajdonságainak vizsgálata cselekvő tapasztalatszerzés alapján; - kis darabszámok felismerése összkép alapján ránézésre többféle rendezett alakban; - számképek felismerése többfelé bontott alakban is 10-ig; - számok többfelé bontása 10-ig.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- relációs szókincs fejlesztése konkrét megjelenítéssel;
- érzékszervi tapasztalatok gyűjtése mennyiségekről, darabszámokról;
- darabszám megmaradásának vizsgálata, például ugyanannyi korong sűrűn egymás mellett és széthúzva; ugyanannyi korong rendezetlen és rendezett alakzatban;
- mennyiségekkel, darabszámokkal kapcsolatos megfigyelések párosítással, összeméréssel a környezetünkben, például „Miből van több? Székből vagy gyerekből? Széklábból vagy asztallábból?”, „Jut-e mindenkinek lufi, pohár, szívószál, csákó?”, „Melyik sál hosszabb?”;
- párkereső;
- „Keveredj! Állj meg! Csoportosulj!” játék;
- játék „pöttyöskártyával”, például memóriajáték többféle szabállyal (párt alkot az azonos számosságú, kettő különbségű, együtt 10-et adó);
- játék dominókkal, például csapni kell arra, amelyiken összesen 7 pötty van;
- lufik számának bontása két csapat között a lufik ütögetésével: két csapat a saját térféléről lufikat ütöget a másik csapat térfelére; tapsra leállnak, megszámlálják, melyik térfélen hány lufi van;
- „Korongforgatás”: belső kép kialakítása a számok kétfelé bontásáról, például 6 kék korong és 0 piros, jobb szélső korong megfordítása, 5 kék korong és 1 piros, és így tovább;
- szőnyegezések színes rudakkal.

Fogalmak:

kisebb, nagyobb, ugyanakkora, több, kevesebb, ugyanannyi, bontás

Témakör neve:

Problémamegoldás

óraszám: 2

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - a tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres; - a problémamegoldás során a sorrendben végzett egy-két tevékenységeket szükség szerint visszafelé is elvégzi; - tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetéses szöveges feladatokat; - részt vesz egy- és többszemélyes logikai játékban.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - hétköznapi helyzetekben, tevékenységek során felmerülő problémahelyzetben megoldás keresése; - tevékenységgel, megjelenítéssel értelmezett probléma megoldása; - egy- és kétlépéses cselekvéssor, műveletsor elvégzése visszafelé is; - részvétel egy- és többszemélyes logikai játékban.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - „Boltos” játék frontálisan irányítva vagy párban vagy csoportban; - útvonal keresése térbeli és síkbeli labirintusokban; - problémák lejátszása szerepjátékként, bábokkal, eszközökkel; - origamik készítése; - visszaemlékezés korábbi történések egymásutániságára a tanulók saját élményeivel kapcsolatban, játékok során; - cselekvéssor visszafelé lejátszása, például: megfordítható napi tevékenységek végzése oda-vissza, útvonalak bejárása, visszatalálás; - műveletsor lejátszása sorba állított dobozokba apró tárgyak pakolásával, majd a műveletsor lejátszása visszafelé; - egyszerűbb táblás logikai, stratégiai játékok; kártyajátékok; - logikai rejtvények egyszerűbb feladványai.	
Fogalmak: nincs új fogalom.	

Témakör neve:
Szöveges feladatok megoldása

<table>
<tr><td colspan="2">óraszám: 2

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.</td></tr>
<tr><td>Tanulási eredmények:</td><td>Fejlesztési feladatok és ismeretek:</td></tr>
<tr><td>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:

- értelmezi, megjeleníti a – szükség szerint jelnyelvi jelekkel támogatott - szöveges feladatban megfogalmazott hétköznapi szituációt;
- szöveges feladatokban megfogalmazott egyszerű hétköznapi problémát megold matematikai ismeretei segítségével;
- tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű szöveges feladatokat.</td><td>A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):

- elmondott történés, helyzet értelmezése közösen eljátszással, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal;
- elmondott szöveges feladatok értelmezése közösen eljátszással, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal tanítói segítséggel;
- alapműveletekkel leírható szöveges feladatok megoldása tanítói segítséggel.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- szöveges feladatról készült ábrák, rajzok összehasonlítása, értékelése; praktikus, de az értelmezést segítő ábrák gyűjtése.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Fogalmak:

szöveges feladat</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td colspan="2">Témakör neve:

<u>Számlálás, becslés</u>

óraszám: 16</td></tr>
<tr><td>Tanulási eredmények:</td><td>Fejlesztési feladatok és ismeretek:</td></tr>
</table>

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):
- megszámlál és leszámlál a 10-es számkörben.	- meg- és leszámlálások egyesével; - számlálás során az utolsó számnév hozzákapcsolása az összességhez; - meg- és leszámlálások valahányasával, például kettesével, oda-vissza 10-es számkörben eszközökkel.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - hétköznapi helyzetekben történő becslések, mérés számlálással; - „Számfuttatás” játék oda-vissza, tetszőleges számról indítva; - oda-vissza számlálás közben periodikus mozdulatok; - tevékenységek madzagra fűzött színes gyöngyökkel.	
Fogalmak: számlálás	

Témakör neve: **Számok rendezése** **óraszám: 16**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket a 10-es számkörben; - megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban, a számegyenesnek ugyanahhoz a pontjához rendeli a számokat különféle alakjukban a 10-es számkörben;	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - számok nagyság szerinti összehasonlítása; - mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a <, >, = jelekkel; - leolvasások a számegyenesről a 10-es számkörben; - számok, műveletes alakban megadott számok (például: 2+3; 10-3;) helyének

- megnevezi a 10 -es számkör számainak szomszédjait.	megkeresése a számegyenesen 10-es számkörben; - számok helyének azonosítása számtáblázatokban; - számok szomszédainak ismerete, megnevezése 10-es számkörben.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - ugróiskolába tetszőleges számok írása, a számokon növekvő, majd csökkenő sorban végigugrálás; - számok szemléltetéséhez, összehasonlításához, sorba rendezéséhez „élő számegyenes” létrehozása; - számvonal alkotása, például különféle színű gyufaskatulyákból, gyöngyökből - korongszámegyenes készítése; - lépkedések különféle, változatosan alkotott számvonalakon; - gyufaskatulyákon számok 0–10-ig, mindben annyi csavar, amelyik szám rá van írva; a számokat lefordítjuk, a skatulyák tömege, rázogatása segítségével rendezzük növekvő, csökkenő sorrendbe a számokat.	
Fogalmak: számegyenes, nagyobb, kisebb, növekedés, csökkenés, számszomszéd.	

Témakör neve: **<u>Számok tulajdonságai</u>** **óraszám: 12** **A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):
- számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal; - számot jellemez más számokhoz való viszonyával.	- számok kifejezése művelettel megadott alakokban, például: 5+2, 8-3; - párosság és páratlanság fogalmának alapozása tevékenységgel: párosítással és két egyenlő részre osztással; - számok közti viszonyok megfigyelése, például: adott számnál nagyobb, kisebb; - számok formai tulajdonságainak megfigyelése: számjegyek száma, számjegyek egymáshoz való viszonya - számok tartalmi, formai jellemzése; - számjelek olvasása, írása.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - számjelek megjelenítése nagymozgásokkal, például számjel alakúra formázott kötélen végiglépkedés, locsolókannával az iskolaudvaron, ujjal írás zsemlemorzsába; - „Bontó gép” készítése sajtos és fogkrémes dobozból; - gyorsolvasási gyakorlatok meglévő kártyákról vagy a gyerekek saját készítésű számképeiről, pöttyöskártyáiról; - „Korongforgatás”; - szőnyegezések színes rudakkal.	
Fogalmak: számjegy	

Témakör neve: **<u>Alapműveletek értelmezése</u>**

<table>
<tr><td colspan="2">óraszám: 20</td></tr>
<tr><td>Tanulási eredmények:</td><td>Fejlesztési feladatok és ismeretek:</td></tr>
<tr><td>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:

- helyesen értelmezi a 10-es számkörben az összeadást és a kivonást;
- hozzákapcsolja a megfelelő műveletet adott helyzethez, történéshez, egyszerű szöveges feladathoz;
- helyesen használja a műveletek jeleit;
- ábrát alkot matematikai jelekhez, műveletekhez.</td><td>A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):

- összeadás és kivonás értelmezései a 10-es számkörben darabszám és mérőszám tartalommal valóságos helyzetekben, tevékenységekkel, képpárokkal, képekkel, történetekkel;
- összeadás, kivonás értelmezése, mint hozzáadás és elvétel;
- összeadás, kivonás értelmezése, mint egyesítés, és mint az egészből az egyik rész meghatározása;
- egyenlővé tevés tevékenységekkel és számokkal;
- történésről, kirakásról, képről többféle művelet értelmezése, leolvasása, lejegyzése;
- műveletről kirakás, kép, szöveges feladat készítése; műveletek eljátszása, lerajzolása.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- az összeadás, kivonás többféle értelmezésének lejátszása konkrét dolgokkal, például gyümölcsökkel, virágokkal, gesztenyékkel;
- összeadás, kivonás kirakása univerzális modellekkel (például ujjakkal), korongokkal, színes rudakkal;
- egyesítéses összeadás értelmezéséhez tárgyak mérése színes rudakkal, kupakokkal vállfamérlegen;
- hozzátevéses összeadás lejátszása játéktáblán való lépegetéssel.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Fogalmak:

összeadás, kivonás.</td></tr>
</table>

Témakör neve:

Alapműveletek tulajdonságai

óraszám: 10

Tanulási eredmények:	Fejlesztési feladatok és ismeretek:
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat; - megold hiányos műveletet az eredmény ismeretében.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - műveleti tulajdonságok megfigyelése változatos tevékenységek alapján: tagok, tényezők felcserélhetősége; - a megértett műveleti tulajdonságok alkalmazása számolási eljárásokban; - hiányos műveletek és műveletsorok megoldása az eredmény ismeretében 10-ig; - műveletek közötti kapcsolatok megfigyelése.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- szőnyegezések színes rudakkal;
- „Babos” játék;
- lépegetések számegyenesen;
- színes rudak egymás mellé fektetésével a tényezők felcserélhetőségének tapasztalása;
- műveletsor lejátszása egymás mellé állított dobozokba apró tárgyak pakolásával, majd a műveletsor visszafelé való lejátszása.

Fogalmak:

nincs új fogalom.

Témakör neve:

Szóbeli számolási eljárások

óraszám: 7

<table>
<tr><td colspan="2">A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.</td></tr>
<tr><td>Tanulási eredmények:</td><td>Fejlesztési feladatok és ismeretek:</td></tr>
<tr><td>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:

- alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat.</td><td>A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):

- számolási eljárások a műveletek értelmezései alapján 10-es számkörben;
- számolási eljárások szám- és műveleti tulajdonságok felhasználásával 10-es számkörben;
- bontások és pótlások alkalmazása.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- mérőszalagon számok hozzáadása és elvétele színes rudak tetszőleges számhoz való hozzáillesztésével;
- egyenlő tagok összeadása ujjak segítségével;
- „Hány ujjadat fogom? Hány ujjadat nem fogom?” játékos feladat párban;
- számképek felidézése, számok különböző tagolásainak megválasztása számolási eljárások során;
- tojástartóval a 10-re pótlás lejátszása;
- azonos művelet kapcsán a tanulók egyénileg alkalmazott számolási eljárásainak megfogalmazása, megosztása;
- „Boltos játék”.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Fogalmak:

nincs új fogalom.</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td colspan="2">Témakör neve:

<u>Fejben számolás</u>

óraszám: 5

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.</td></tr>
<tr><td>Tanulási eredmények:</td><td>Fejlesztési feladatok és ismeretek:</td></tr>
</table>

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):
- fejben pontosan összead és kivon a 10-es számkörben.	- fejben számolás egyes lépéseinek megértése, begyakorlása eszközökkel; az eszközök szükség szerinti használata feladatok megoldása során; - fejben számolás 10-es számkörben.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - „Boltos játék”; - „Számfuttatás” játék; - láncszámolások; - egy képről többféle művelet olvasása.	
Fogalmak: nincs új fogalom.	

Témakör neve: **Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése** **óraszám: 8** **A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - részt vesz memóriajátékokban különféle tulajdonságok szerinti párok keresésében; - összefüggéseket keres sorozatok elemei között;	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - adott viszonyban lévő, adott összefüggésnek megfelelő párok keresése; - személyek, tárgyak, dolgok, számok között megjelenő kapcsolatok megfigyelése;

- tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatokat folytat; - elsorolja a napokat egymás után; - ismert műveletekkel alkotott sorozat szabályát felismeri; ismert szabály szerint megkezdett sorozatot helyesen, önállóan folytat.	- számpárok közötti kapcsolatok felfedezése; - sorozatok képzése tárgyakkal, mozgással, hanggal, valamilyen logikai készlet elemeivel, számokkal; - sorozat alkotása közösen értelmezett szabály szerint; - tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott egyszerű periodikus sorozatok folytatása; - a mindennapi életünkből jól ismert periódusok megfigyelése, például a hetek napjai.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - Kakukktojás-kereső játékok; - „Mi változott?” játék; - ismétlődő mozgásos cselekvések, például tapsolás, dobolás, dobbantás, koppantás, ugrás, guggolás, tapsolás, dobolás, dobbantás, koppantás, ugrás, guggolás...; - alakzatokkal kirakott periodikus sorozat lejátszása, például 2 háromszög, 1 kör ismétlődik; a háromszögre tapsolunk, a körre dobbantunk; - ismétlődő ritmusjelek letapsolása; - sorozatok kirakása.	
Fogalmak: szabály, sorozat, növekvő, csökkenő	

Témakör neve: **Alkotás térben és síkon** **óraszám: 12**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):
- szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból; - minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat; - sormintát, síkmintát felismer, folytat; - alkotásában követi az adott feltételeket; - szimmetrikus alakzatokat hoz létre síkban különböző eszközökkel.	- építés térbeli építőelemekből, testekből szabadon, másolással, megadott feltétel szerint; - építés egyszerűbb nézetek alapján; - síkbeli alkotások szabadon, másolással, megadott feltétel szerint: kirakások mozaiklapokkal, nyírás, tépés, hajtogatás; - sorminták, terülőminták kirakása és folytatása síkban, térben.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - színes rudakból, legóból, építőkockákból, dobozokból, hengerekből (például vécépapír guriga) városépítés, várépítés; - „Szobasarok” cipősdobozból, belehelyezett játék megvilágítása 3 irányból, árnyékok megfigyelése; - kirakások mozaiklapokból, logikai készlet elemeiből; - rövid ideig látott képről másolat készítése a vizuális memória fejlesztésére; - „Telefonos játék”; - papírharmonika hajtása, a hajtások szélén nyírások, a papírlap szétnyitása után az ismétlődő minta megfigyelése, például egymás kezét fogó gyerekek; - terítő, hópehely készítése hajtogatott papírból való nyírással.	
Fogalmak: nincs új fogalom.	

Témakör neve: **Alakzatok geometriai tulajdonságai** **óraszám: 2**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):
- megkülönböztet, azonosít egyedi konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket; - személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet; - megkülönbözteti és szétválogatja szabadon választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a gyűjtött, testeket, síkidomokat; - megfigyeli az alakzatok közös tulajdonságát.	- válogatások előállított vagy megadott testek és síkidomok között szabadon; - testek jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- olyan tárgycsoportban végzett válogatás, ami lehetőséget ad több szempont szerinti válogatásra (például: anyaguk szerint, színük szerint, alakjuk szerint); a figyelem ráirányítása a tárgyak alakja szerinti válogatásokra;
- különféle hétköznapi tárgyak körülrajzolása, például plüssmackó, gumilabda, olló, dobókocka, kulcs; a körülrajzolások tapasztalatainak megbeszélése;
- Kakukktojás-játékok, felismerő játékok, párkereső játékok kézbe fogható tárgyakkal, testekkel; letakart tárgyakkal, testekkel „vakon” tapogatva; hétköznapi tárgyakról készült fotókkal;
- Kakukktojás-játékok, felismerő játékok, párkereső játékok kézbe fogható síkidomokkal
- alakzatok másolása megadott minta alapján.

Fogalmak:

egyenes, görbe vonal

Témakör neve:

Transzformációk

óraszám: 2

Tanulási eredmények:	Fejlesztési feladatok és ismeretek:
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - tapasztalattal rendelkezik mozgással, kirakással a tükörkép előállításáról; - megépíti, kirakja, megrajzolja sablonnal, másolópapír segítségével alakzat tükörképét; - követi a sormintában vagy a síkmintában lévő szimmetriát; - térben, síkban az eredetihez hasonló testeket, síkidomokat alkot.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - tükörképek megfigyelése a természetes és az épített környezetben térben és síkban; - tárgyak, építmények, képek tükörképének megfigyelése térben, síkban tükör segítségével; - tárgyak, építmények, képek tükörképének kirakása, előállítása különböző tevékenységek során; a kapott alakzat ellenőrzése tükör segítségével.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - „Tükörjáték” során a pár egyik tagja az eredeti, a másik pedig a tükörkép; - építések, mozgatások úgy, hogy a két kéz egyszerre ugyanazt csinálja egymás tükörképeként; - papírlap egyik oldalára festékpaca nyomása, a papír másik felének ráhajtása, a papír szétnyitása, a készült minta kiegészítése; - néhány kirakott logikai lap (színes rúd) tükörképének megépítése.	
Fogalmak: tükörkép	

Témakör neve: **Tájékozódás térben és síkon** **óraszám: 4** **A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):
- helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket térben és síkon.	- irányokat, távolságokat jelölő szavak jelentésének megismerése térben és síkban tevékenységekkel és játékos szituációkkal; - téri tájékozódást segítő játékok, tevékenységek nagymozgásokkal. - útvonalak bejárása utánzással; az útvonal tudatosítása; - téri tájékozódás mozgással, tárgyak mozgatásával; - függőleges és vízszintes síkon való tájékozódás tárgyak elhelyezésével, mozgatásával, például „fölé”, „alá” többféle értelmezése; - térbeli és síkbeli elhelyezkedést kifejező szavak jelentésének megismerése játékos tevékenységekkel; - irány és állás megfigyelése, követése az olvasáshoz, íráshoz kapcsolódva.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - „Hideg-meleg” játék kincskeresésre; - irányokat jelölő szavak értelmezése térben és síkon – pl. jobbra, balra, mellé, alá, fölé; - tájékozódás a babaházban, labirintusban; - tájékozódás vonalrendszerbe rajzolt házban és a ház „utcájában”: jobbra, balra, előre, hátra, fel, le; - „Telefonos” játék logikai lapokkal, mozaiklapokkal, színes rudakkal; - „Különbségkereső” játék párban; - „Vonalvezetős” játék irányok és távolságok megadásával, melynek során különböző formák rajzolódnak ki a négyzethálón, például 2 lépés fel, 3 lépés balra...	
Fogalmak: jobb, bal, le, fel, előtte, mögötte, mellette	

Témakör neve:

Valószínűségi gondolkodás

óraszám: 2

Tanulási eredmények:	Fejlesztési feladatok és ismeretek:
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - részt vesz olyan játékokban, kísérletekben, melyekben a véletlen szerepet játszik; - tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – részvétel valószínűségi játékokban; intuitív esélylatolgatás, tippek megfogalmazása. – események megfigyelése valószínűségi kísérletekben – „Biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetése.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- „Kukás” játékok;
- „Macska-egér harc” játék: 20 mezőből álló pályán haladnak a bábuk, az egér indul, 1-2-3-4-es dobásokra haladhat a dobott értéknek megfelelően, a macska pedig 5-6-os dobásra; utoléri-e a macska az egeret, mielőtt az egér a 20-as mezőn lévő egérlyukba ér?;
- „Teknős és nyúl” játék: 20 mezőből álló pályán haladnak a „versenyzők”; teknős 1-2-3-4-es dobásra mozdul, nyúl 5-6-ra; az nyer, aki hamarabb ér célba.

Fogalmak:

tipp

Témakör neve:

Adatok megfigyelése

óraszám: 2

Tanulási eredmények:	Fejlesztési feladatok és ismeretek:

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):
- adatokat gyűjt a környezetében.	- mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése tanítói segítséggel.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - „Tornasor” játék: a tanulók oszlopokba rendeződnek valamilyen szempont szerint, például ki melyik hónapban, évszakban született; mekkora a lábmérete, kisujj mérete; hány betűből áll a neve; - versenyek eredményének feljegyzése, például „Ki tud több gyufaszálat egyesével felvenni a földről egy perc alatt?”; a versenyzők eredményének rögzítése négyzethálós papíron; - saját testméretek mérése, a kapott adatok elemzése, például fejkörfogat lemérése fejdísz készítéséhez papírcsíkkal, majd a papírcsíkok felragasztása függőlegesen egymás mellé; helyből távolugrás lemérése spárgával, spárgák felragasztása.	
Fogalmak: adat	

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén:

- halmazok összehasonlítása az elemek száma szerint, halmazalkotás;
- állítások igazságtartalmának eldöntése;
- összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, közös tulajdonság felismerése;
- több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának helyes használata;
- néhány elem sorba rendezése próbálgatással;
- számok írása, olvasása a 10-es számkörben;
- számok helye a számegyenesen;
- számszomszédok értése;
- természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása;
- számok képzése, bontása;
- matematikai jelek: +, –, =, <, > ismerete, használata;
- összeadás és kivonás szóban és írásban;
- szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása;

- növekvő és csökkenő számsorozatok szabályának felismerése, a sorozat folytatása;
- számpárok közötti kapcsolatok felismerése;
- tájékozódási képesség, irányok ismerete;
- mennyiségi tulajdonságokkal kapcsolatos adatok gyűjtése.

Előkészítő 2. évfolyam

Az előkészítő 2. évfolyamon a matematika tantárgy alapóraszáma 136 óra. A témaköröknél megadott óraszámokba szükség esetén bele kell építeni az ismeretszerzés mellé a differenciált fejlesztést (felzárkóztatást, tehetséggondozást), a játékos gyakorlást és az értékeléseket is. Ezen kívül ismétlésre, számonkérésre rendelkezésünkre állnak a projekthetek óraszámai is.

Továbbhaladási követelményeket ezen az osztályfokon nem állapítunk meg, az előkészítő 1., az előkészítő 2. és az 1. évfolyamot egy fejlesztési szakasznak tekintjük.

Témakör neve: **Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata** **óraszám: 5** **A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – megkülönböztet, azonosít egyedi konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket; – játékos feladatokban személyeket, tárgyakat, számokat, formákat néhány meghatározó tulajdonsággal jellemez; – válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között;	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - tárgyak, dolgok felismerése különféle érzékszervekkel, más érzékszervek kizárásával; - két vagy több dolog különbözőségének és azonosságának felismerése egy vagy több szempont alapján;

– felismeri a mások válogatásában együvé kerülő dolgok közös és a különválogatottak eltérő tulajdonságát; – folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint; – személyek tárgyak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet; – azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába nem való elemeket; – megnevezi egy adott tulajdonság szerint ki nem válogatott elemek közös tulajdonságát a tulajdonság tagadásával; – talál megfelelő címkéket halmazokba rendezett elemekhez; – megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis.	- közös tulajdonságok megfigyelése személyeken, tárgyakon, képeken, alakzatokon, jeleken; - a tulajdonságok változásának felismerése; - rész-egész viszonyának vizsgálata tevékenységekkel; - adott elemek válogatása választott vagy megadott szempont szerint; - elkezdett válogatás során létrejövő halmazelemek közös tulajdonságának felismerése, megnevezése, a válogatás folytatása; - halmazok képzése tagadó formában megfogalmazott tulajdonság szerint, például nem piros; - konkrét tárgyak, készletek elemeinek halmazokba rendezése mozgásos tevékenységgel.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

– „Mi változott?” játék tanulókon, tárgyakon, kártyakészleten történő változtatások megfigyelése;

– „varázszsákból” kívánt tulajdonságú plüssállat, forma, logikai lap, tapintható számjegy, betű kiválasztása;

– „Kapuőr” útválasztó játék például: mozgással, logikai készletek elemeivel, számokkal, formákkal;

– logikai lapokból „kígyó” készítése, a szomszédos elemek között 1-2 eltérő tulajdonsággal;

– tanulók, tárgyak válogatása hulahoppkarikán belülre és kívülre;

– átlátszó dobozokba logikai készlet elemeinek válogatása; részhalmazra vezető válogatás esetén a dobozok egymásba helyezése tanulói ötlet alapján.

Fogalmak:

tulajdonság, azonos, különböző, logikai „nem”

Témakör neve:

Rendszerezés, rendszerképzés

óraszám: 3

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

Tanulási eredmények:	Fejlesztési feladatok és ismeretek:
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - felsorol elemeket konkrét halmazok közös részéből; - két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg; - megfogalmazza, jeleléssel kifejezi a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; - helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat; - keresi az okát annak, ha a halmazábra valamelyik részébe nem kerülhet egyetlen elem sem; - adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is; - sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint; - két szempont szerint elrendez adott elemeket többféleképpen is; - megkeresi egyszerű esetekben a két feltételnek megfelelő összes elemet, alkotást, megfogalmazza, jeleléssel kifejezi a rendezés felismert szempontjait.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - saját eszközök, felszerelések számbavétele és rendben tartása; - adott halmaz elemeinek rendszerezése a tanító irányításával; - különféle logikai készletek esetén a hiány felismerése a rendszerező tevékenység elvégzése után; - feltételeknek megfelelő alkotások felsorolása egyszerű esetekben: két feltétel esetén, kis elemszámú problémánál.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- „Elvitte a szarka” játék: hiányzó elem megtalálása rendszerezés segítségével;
- két szempont szerint elemek táblázatba rendezése, hiányzó elem megtalálása;
- öltöztethető papírbaba különböző öltözékeinek kirakása;
- többgombócos fagylaltok összeállítása színes korongokkal;
- különböző „vonatok” kirakása megadott színes rudakból;
- adott feltételeknek megfelelő építmények, szőnyegezések színes rúddal;
- piros-fehér-zöld csíkokból 3 sávos zászlók összeállítása;

- táncospárok, kézfogások szituációs játékokkal.
Fogalmak: nincs új fogalom.

Témakör neve: **<u>Állítások</u>** **óraszám: 3** **A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis; - megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; - helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat; - hiányos állításokat igazzá tevő elemeket válogat megadott alaphalmazból; - egy állításról ismeretei alapján eldönti, hogy igaz vagy hamis.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - konkrét, megfigyeléssel ellenőrizhető állítások igazságának eldöntése; - egyszerű, lezárt hiányos állítások igazságának megítélése; - egyszerű hiányos állítások kiegészítése igazzá vagy tévessé konkrét elemek, elempárok nevének, jelének behelyettesítésével, például személyek, tárgyak, színes rudak, formák.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - „Telefonos” játék párban vagy csoportban: az egyik játékos elkészít egy alkotást (tárgyakból, színes rudakból, alakzatokból, számokból) úgy, hogy más ne láthassa; ezután az alkotásról mond mondatokat, ami alapján a többieknek is ugyanazt kell létrehozniuk; lehet kérdezni, ha nem elegendő a megadott információ; ha mindenki kész, ellenőrzik az alkotásokat;	

- „Rontó” játék: logikai lapokból, számokból, formákból alkotott kiinduló halmaz elemeire igaz állítás megfogalmazása, ennek elrontása egy új elemmel, majd új igaz állítás megfogalmazása az új halmazra, és így tovább; - „Mi kerülhet a dobozba?” játék: egy hiányos állítás változója egy doboz, amibe tárgyakat helyezve egészítjük ki a mondatot, majd döntünk az állítás igazságáról; - „Foltozós” feladat: lyukas papírcsíkon hiányos állítás, például „A hmm-hmm-nek négy lába van”; ha úgy helyezzük a papírcsíkot, hogy a lyukon keresztül egy kutya képe látszik, akkor igaz az állítás, ha egy rigó képe látszik, akkor hamis.
Fogalmak: igaz-hamis.

Témakör neve: **Szám és valóság kapcsolata** **óraszám: 10**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - összehasonlít véges halmazokat az elemek száma szerint; - ismeri két halmaz elemeinek kölcsönösen egyértelmű megfeleltetését (párosítását) az elemszámok szerinti összehasonlításra; - helyesen alkalmazza a feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat 20-as számkörben; - helyesen érti és alkalmazza a feladatokban a „valamennyivel” több, kevesebb fogalmakat; - érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban a 20-as számkörben;	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - mennyiségek összemérése, összehasonlítása: kisebb, kevesebb, nagyobb, több, ugyanakkora, ugyanannyi; - a mennyiség, darabszám megmaradásának érzékszervi tapasztalatok során történő tudatosítása; - halmazok elemszám szerinti összehasonlítása párosítással (egy-egy értelmű leképezéssel): több, kevesebb, ugyanannyi relációk felismerése, megnevezése 20-as számkörben; - mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a <, >, = jelekkel;

- használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket a természetes számok körében; - helyesen használja a mennyiségi viszonyokat kifejező szavakat.	- szám jelének hozzákapcsolása az ugyanannyi viszonyban lévő mennyiségekhez 20-as számkörben; - a mennyiségi viszonyok kifejezésére szolgáló szavak, jelek értése és használata szóban és írásban; - számok tulajdonságainak vizsgálata cselekvő tapasztalatszerzés alapján; - kis darabszámok felismerése összkép alapján ránézésre többféle rendezett alakban; - számképek felismerése többfelé bontott alakban is 20-ig; - számok többfelé bontása 20-ig.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- Relációs szókincs fejlesztése konkrét megjelenítéssel;
- Érzékszervi tapasztalatok gyűjtése mennyiségekről, darabszámokról;
- Darabszám megmaradásának vizsgálata, például ugyanannyi korong sűrűn egymás mellett és széthúzva; ugyanannyi korong rendezetlen és rendezett alakzatban;
- Mennyiségekkel, darabszámokkal kapcsolatos megfigyelések párosítással, összeméréssel a környezetünkben, például „Miből van több? Székből vagy gyerekből? Széklábból vagy asztallábból?”, „Jut-e mindenkinek lufi, pohár, szívószál, csákó?”, „Melyik sál hosszabb?”;
- Párkereső;
- „Keveredj! Állj meg! Csoportosulj!” játék;
- játék „pöttyöskártyával”, például memóriajáték többféle szabállyal;
- játék dominókkal, például csapni kell arra, amelyiken összesen 7 pötty van;
- gyorsolvasások tárgyképekkel, „pöttyöskártyákról”;
- lufik számának bontása két csapat között a lufik ütögetésével: két csapat a saját térfeléről lufikat ütöget a másik csapat térfelére; tapsra leállnak, megszámlálják, melyik térfélen hány lufi van;
- „Bontó gép” készítése sajtos és fogkrémes dobozból: a felső nyílásán bedobott apró tárgyakkal (például babszemekkel) megjelenített számot a belsejében lévő elválasztók segítségével felbontja kisebb számokra;
- „Korongforgatás”: belső kép kialakítása a számok kétfelé bontásáról, például 6 kék korong és 0 piros, jobb szélső korong megfordítása, 5 kék korong és 1 piros, és így tovább;
- szőnyegezések színes rudakkal.

Fogalmak:

kisebb, nagyobb, ugyanakkora, több, kevesebb, ugyanannyi, párosítás, bontás.

Témakör neve:

Problémamegoldás

óraszám: 2

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - a tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres; - kérésre, illetve problémahelyzetben felidézi a kívánt, szükséges emlékképet; - megfogalmazott problémát tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással értelmez; - az értelmezett problémát megoldja; szükség szerint tanítói segítséggel; - a problémamegoldás során a sorrendben végzett tevékenységeket szükség szerint visszafelé is elvégzi; - tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetéses szöveges feladatokat; - részt vesz egy- és többszemélyes logikai játékban.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - hétköznapi helyzetekben, tevékenységek során felmerülő problémahelyzetben megoldás keresése; - megfogalmazott probléma értelmezése tevékenységgel, megjelenítéssel; - egy- és kétlépéses cselekvéssor, műveletsor elvégzése visszafelé is; - részvétel egy- és többszemélyes logikai játékban.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- „Boltos” játék frontálisan irányítva vagy párban vagy csoportban;
- útvonal keresése térbeli és síkbeli labirintusokban;
- problémák lejátszása szerepjátékként, bábokkal, eszközökkel;
- origamik készítése;
- visszaemlékezés korábbi történések egymásutániságára a tanulók saját élményeivel kapcsolatban, játékok során;
- cselekvéssor visszafelé lejátszása, például: megfordítható napi tevékenységek végzése oda-vissza, útvonalak bejárása, visszatalálás;
- műveletsor lejátszása sorba állított dobozokba apró tárgyak pakolásával, majd a műveletsor lejátszása visszafelé;

- egyszerűbb táblás logikai, stratégiai játékok; kártyajátékok;
- logikai rejtvények egyszerűbb feladványai.

Fogalmak:

nincs új fogalom.

Témakör neve:

Szöveges feladatok megoldása

óraszám: 2

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - értelmezi, megjeleníti a szöveges feladatban megfogalmazott hétköznapi szituációt; - szöveges feladatokban megfogalmazott hétköznapi problémát megold matematikai ismeretei segítségével; - tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű szöveges feladatokat; - megfelelő választ ad a feladatokban megjelenő kérdésekre.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - elmondott történés, helyzet értelmezése közösen eljátszással, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal; - elmondott szöveges feladatok értelmezése közösen eljátszással, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal tanítói segítséggel; - egy-, kétlépéses alapműveletekkel leírható szöveges feladatok megoldása tanítói segítséggel.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- beszélgetés, történetmesélés eseményképekről, ábrákról szabadon és egy-egy részletre fókuszálva is;
- szöveges feladatról készült ábrák, rajzok összehasonlítása, értékelése; praktikus, de az értelmezést segítő ábrák gyűjtése.

Fogalmak:
szöveges feladat.

Témakör neve: **Számlálás, becslés** **óraszám: 18**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - megszámlál és leszámlál a 20-as számkörben; - oda-vissza számlál; - ismerkedik a következő becslési módszerekkel: közelítő számlálás, közelítő mérés.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - meg- és leszámlálások egyesével; - számlálás során az utolsó számnév hozzákapcsolása az összességhez; - meg- és leszámlálások valahányasával, például kettesével, tízesével, ötösével, négyesével, hármasával oda-vissza 20-as számkörben eszközökkel és eszközök nélkül; - tapasztalatszerzés darabszámok, mennyiségek becslésével kapcsolatban 20-as számkörben; - becslés szerepének megismerése.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - hétköznapi helyzetekben történő becslések, mérés számlálással; - „Számfuttatás” játék oda-vissza, tetszőleges számról indítva; - oda-vissza számlálás közben periodikus mozdulatok; - „Lépj hozzám!” játékos feladat: a játékvezető a kör közepén áll, és egyesével kéri a játékosokat, hogy lépjenek hozzá egyforma lépésekkel, és fogjanak vele kezet, például „Anna, lépj hozzám 5 egyforma lépéssel!”, „Zsolt, lépj hozzám 24 egyforma lépéssel!”; - gyűjtés 20-asig apró tárgyakból leszámlálással és előrecsomagolt dolgok megszámlálásával; - tevékenységek madzagra fűzött színes gyöngyökkel; - gyufaskatulyákban apró dolgok számának becslése.	

Fogalmak:
számlálás, becslés.

Témakör neve: **Számok rendezése** **óraszám: 17**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket a 20-as számkörben; - azonosítja a számok sokféle műveletes alakját; - megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban, a számegyenesnek ugyanahhoz a pontjához rendeli a számokat különféle alakjukban a 20-as számkörben; - megnevezi a 20-as számkör számainak egyes szomszédjait.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - számok nagyság szerinti összehasonlítása bontott alakban is: melyik nagyobb, mennyivel nagyobb; - mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a <, >, = jelekkel; - számvonal, számegyenes alkotása, rajzolása, a számok helyének jelölésével 20-as számkörben; - sorszámok ismerete, alkalmazása 20-as számkörben; - Leolvasások a számegyenesről; - számok, műveletes alakban megadott számok (például: 2+3; 10-3) helyének megkeresése a számegyenesen 20-as számkörben; - Számok, mennyiségek nagyság szerinti sorba rendezése; - számok helyének azonosítása számtáblázatokban; - számok egyes szomszédainak ismerete, megnevezése 20-as számkörben.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- ugróiskolába tetszőleges számok írása, a számokon növekvő, majd csökkenő sorban ugrálás;
- számok szemléltetéséhez, összehasonlításához, sorba rendezéséhez „élő számegyenes” létrehozása;
- számvonal alkotása, például különféle színű gyufaskatulyákból, gyöngyökből
- korongszámegyenes készítése;
- Lépkedések különféle, változatosan alkotott számvonalakon;
- „Vigyázz6!” játék.
- Sorszámok alkalmazása versenyek eredményhirdetésekor;
- Sorszámok húzása várakozáshoz;
- Kukás játék: mindenki rajzol 5 négyzetet és egy kukát; számokat húznak például 1–20-ig számkártyákból; a húzott számot mindenki beírja valamelyik négyzetbe úgy, hogy a négyzetekben levő számok végül növekvő sorrendben legyenek; ha valaki nem tudja beírni a húzott számot, akkor az a szám megy a kukába; az győz, aki leghamarabb kitölti minden négyzetét.

Fogalmak:

sorszám, számegyenes, számtábla, nagyobb, kisebb, növekedés, csökkenés, egyes számszomszéd.

Témakör neve:

Számok tulajdonságai

óraszám: 12

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):
- számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal; - számot jellemez más számokhoz való viszonyával.	- számok kifejezése művelettel megadott alakokban, például: 7+8, 21-6; - párosság és páratlanság fogalmának alapozása tevékenységgel: párosítással és két egyenlő részre osztással; - kettesével, hármasával, ötösével… és 2, 3, 5… egyenlő darabszámú csoportból kirakható számok megfigyelése különféle eszközökkel végzett csoportosítások, építések során; - számok közti viszonyok megfigyelése, például: adott számnál nagyobb, kisebb valamennyivel; - számok formai tulajdonságainak megfigyelése: számjegyek száma, számjegyek egymáshoz való viszonya; - számok tartalmi, formai jellemzése, egymáshoz való viszonyuk kifejezése kitalálós játékokban; - számjelek olvasása, írása.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - „Bontó gép” készítése sajtos és fogkrémes dobozból; - gyorsolvasási gyakorlatok meglévő kártyákról vagy a gyerekek saját készítésű számképeiről, pöttyöskártyáiról; - „Korongforgatás”; - szőnyegezések színes rudakkal.	
Fogalmak: számjegy, egyjegyű, kétjegyű számok, páros, páratlan.	

Témakör neve:

Számok helyi értékes alakja

óraszám: 3

Tanulási eredmények:	Fejlesztési feladatok és ismeretek:
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - összekapcsolja a tízes számrendszerben a számok épülését a különféle számrendszerekben végzett tevékenységeivel; - érti a számok tízesekből és egyesekből való épülését, tízesek és egyesek összegére való bontását a 20-as számkörben; - helyesen írja és olvassa a számokat a tízes számrendszerben 20-ig.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - csoportosítások, beváltások valahányasával különféle eszközökkel, például apró tárgyakkal, tojástartóval, színes rudakkal, pénzekkel, abakusszal; - számok tízesekre és egyesekre bontott alakjainak előállítása és felismerése nem csak helyi érték szerint rendezett alakban; - számok írása, olvasása számrendszeres, azaz helyi értékes alakjukban 20 –as számkörben.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- adott számosságú apró dolog csomagolása csoportmunkában, az elkészült csomagolások alapján leltárkészítés;
- csomagolások leltárak alapján;
- csomagolások átlátszatlan és átlátszó csomagolással;
- csoportosítások rajzolt képeken;
- leltárak kiolvasása különböző csoportosítások (köztük tízesével is) után
- játék logikai készlettel;
- tevékenységek Dienes-készlettel.

Fogalmak:

csoportosítás, beváltás, bontott alak, tízes, egyes.

Témakör neve:

Alapműveletek értelmezése

<table>
<tr><th colspan="2">óraszám: 18</th></tr>
<tr><th>Tanulási eredmények:</th><th>Fejlesztési feladatok és ismeretek:</th></tr>
<tr><td>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:

- helyesen értelmezi a 20-as számkörben az összeadást és a kivonást;
- hozzákapcsolja a megfelelő műveletet adott helyzethez, történéshez, egyszerű szöveges feladathoz;
- értelmezi a műveleteket megjelenítéssel;
- helyesen használja a műveletek jeleit;
- szöveges feladatokban a begyakorolt kifejezésekkel megfogalmazott műveleteket megérti;
- ábrát alkot matematikai jelekhez, műveletekhez.</td><td>A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):

- összeadás és kivonás értelmezései a 20-as számkörben darabszám és mérőszám tartalommal valóságos helyzetekben, tevékenységekkel, képpárokkal, képekkel, történetekkel;
- összeadás, kivonás értelmezése, mint hozzáadás és elvétel;
- összeadás, kivonás értelmezése, mint egyesítés, és mint az egészből az egyik rész meghatározása;
- összeadás, kivonás értelmezése, mint összehasonlítás: valamennyivel kevesebb, valamennyivel több;
- egyenlővé tevés tevékenységekkel és számokkal;
- történésről, kirakásról, képről többféle művelet értelmezése, leolvasása, lejegyzése;
- műveletről kirakás, kép, szöveges feladat készítése; műveletek eljátszása, lerajzolása;
- szöveges feladatokban a begyakorolt kifejezésekkel megfogalmazott műveletek megértése tanítói segítséggel.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- az összeadás, kivonás többféle értelmezésének lejátszása konkrét dolgokkal, például gyümölcsökkel, virágokkal, gesztenyékkel;
- összeadás, kivonás kirakása univerzális modellekkel (például ujjakkal), korongokkal, színes rudakkal;
- egyesítéses összeadás értelmezéséhez tárgyak mérése színes rudakkal, kupakokkal vállfamérlegen;
- hozzátevéses összeadás lejátszása játéktáblán való lépegetéssel.</td></tr>
</table>

Fogalmak:
összeadás, kivonás, egyenlővé tevés.

Témakör neve: **<u>Alapműveletek tulajdonságai</u>** **óraszám: 8**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat; - megold hiányos műveletet az eredmény ismeretében.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - műveleti tulajdonságok megfigyelése változatos tevékenységek alapján: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága; - a megértett műveleti tulajdonságok alkalmazása számolási eljárásokban, szöveges feladatokban, ellenőrzésnél; - hiányos műveletek és műveletsorok megoldása az eredmény ismeretében 20-ig; - műveletek közötti kapcsolatok megfigyelése.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - szőnyegezések színes rudakkal; - „Babos” játék; - lépegetések számegyenesen; - színes rudak egymás mellé fektetésével a tényezők felcserélhetőségének tapasztalása, - műveletsor lejátszása egymás mellé állított dobozokba apró tárgyak pakolásával, majd a műveletsor visszafelé való lejátszása.	
Fogalmak: nincs új fogalom.	

Témakör neve:

Szóbeli számolási eljárások

óraszám: 5

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - számolási eljárások a műveletek értelmezései alapján 20-as számkörben; - számolási eljárások szám- és műveleti tulajdonságok felhasználásával 20-as számkörben; - bontások és pótlások alkalmazása; - tízesátlépéses összeadás, kivonás bontások és 10-re pótlások alkalmazásával; - 10 és 20 közötti számok és egyjegyűek összeadása, kivonása a 10-nél kisebb számokra vonatkozó összeadással, kivonással való analógia alapján.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- mérőszalagon számok hozzáadása és elvétele színes rudak tetszőleges számhoz való hozzáillesztésével, például sötétkék színes rúddal 9 hozzáadása és elvétele; az analógiák megfigyelése;
- egyenlő tagok összeadása ujjak segítségével;
- számképek felidézése, számok különböző tagolásainak megválasztása számolási eljárások során;
- tojástartóval a 10-re pótlás és tízesátlépés lejátszása;
- azonos művelet kapcsán a tanulók egyénileg alkalmazott számolási eljárásainak megfogalmazása, megosztása;
- „Boltos játék”: csak kerek tízesekkel lehet fizetni, a boltos visszaad.

Fogalmak:

nincs új fogalom.

Témakör neve:

Fejben számolás

óraszám: 5

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - fejben összead és kivon a 20-as számkörben.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - fejben számolás egyes lépéseinek megértése, begyakorlása eszközökkel; az eszközök szükség szerinti használata feladatok megoldása során; - fejben számolás 20-as számkörben.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- „Boltos játék”;
- „Számfuttatás” játék;
- láncszámolások;
- egy képről többféle művelet olvasása.

Fogalmak:

kerek tízes.

Témakör neve:

Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése

óraszám: 5

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - részt vesz memóriajátékokban különféle tulajdonságok szerinti párok keresésében; - összefüggéseket keres sorozatok elemei között; - megadott szabály szerint sorozatot alkot; - tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatokat folytat; - elsorolja az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat egymás után; - ismert műveletekkel alkotott sorozat szabályát felismeri; ismert szabály szerint megkezdett sorozatot helyesen, önállóan folytat; - felismer kapcsolatot elempárok tagjai között; - szabályjátékok során létrehoz a felismert kapcsolat alapján további elempárokat.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - adott viszonyban lévő, adott összefüggésnek megfelelő párok keresése; - személyek, tárgyak, dolgok, számok között megjelenő kapcsolatok megfigyelése; - számpárok közötti kapcsolatok felfedezése; - változó helyzetek megfigyelése; - sorozatok képzése tárgyakkal, mozgással, hanggal, valamilyen logikai készlet elemeivel, számokkal; - összefüggések keresése egyszerű sorozatok elemei között; - sorozat alkotása közösen értelmezett szabály szerint; - tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott egyszerű periodikus sorozatok folytatása; - a mindennapi életünkből jól ismert periódusok megfigyelése: évszakok, hónapok, hetek napjai, napszakok; - elkezdett sorozatok, táblázatok egyszerű szabályának felismerése; - gépjátékok különféle elemekkel (például: tárgyak, számok, alakzatok); - gépjátékok szabályának felismerése.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - Kakukktojás-kereső játékok; - „Mi változott?” játék; - ismétlődő mozgásos cselekvések, például tapsolás, dobolás, dobbantás, koppantás, ugrás, guggolás, tapsolás, dobolás, dobbantás, koppantás, ugrás, guggolás...; - alakzatokkal kirakott periodikus sorozat lejátszása, például 2 háromszög, 1 kör ismétlődik; a háromszögre tapsolunk, a körre dobbantunk; - ismétlődő ritmusjelek letapsolása;	

- sorozatok kirakása szöges táblán kifeszített alakzatokkal.
- „Gépes játékok” egyváltozós, fordított gépekkel.

Fogalmak:

szabály, sorozat, számsorozat, növekvő, csökkenő, kapcsolat, számpár.

Témakör neve:

Alkotás térben és síkon

óraszám: 8

Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból; - minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat; - sormintát, síkmintát felismer, folytat; - alkotásában követi az adott feltételeket; - szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - építés térbeli építőelemekből, testekből szabadon, másolással, megadott feltétel szerint; - építés egyszerűbb nézetek, egyszerűbb alaprajzok alapján; - síkbeli alkotások szabadon, másolással, megadott feltétel szerint: kirakások mozaiklapokkal, nyírás, tépés, hajtogatás; - sorminták, terülőminták kirakása és folytatása síkban, térben; - szimmetrikus alakzatok létrehozása térben és síkban (például: építéssel, kirakással, nyírással, hajtogatással, festéssel).

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- színes rudakból, legóból, építőkockákból, dobozokból, hengerekből (például vécépapír guriga) városépítés, várépítés;

- „Szobasarok” cipősdobozból, belehelyezett játék megvilágítása 3 irányból, árnyékok megfigyelése;
- kirakások mozaiklapokból, logikai készlet elemeiből;
- rövid ideig látott képről másolat készítése a vizuális memória fejlesztésére;
- „Telefonos játék”;
- papírharmonika hajtása, a hajtások szélén nyírások, a papírlap szétnyitása után az ismétlődő minta megfigyelése, például egymás kezét fogó gyerekek;
- terítő, hópehely készítése hajtogatott papírból való nyírással;
- geometriai fejtörők, például tangram, gyufarejtvények.

Fogalmak:

nincs új fogalom.

Témakör neve:

Alakzatok geometriai tulajdonságai

óraszám: 2

Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - megkülönböztet, azonosít egyedi konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket; - személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet; - két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat; - megkülönbözteti és szétválogatja szabadon választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a gyűjtött, testeket, síkidomokat;	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - válogatások előállított vagy megadott testek között szabadon; - testek és síkidom modellek megkülönböztetése; - testek jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése tanítói segítséggel; - válogatások előállított vagy megadott síkidomok között szabadon; - síkbeli alakzatok jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése; - háromszögek, négyszögek, körlapok felismerése, kiválogatása, megnevezése.

- megfigyeli az alakzatok közös tulajdonságát; - megtalálja a közös tulajdonsággal nem rendelkező alakzatokat; - megnevezi az egyenes és görbe vonalakat; felismeri, megnevezi a háromszögeket, négyszögeket, köröket.	

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- olyan tárgycsoportban végzett válogatás, ami lehetőséget ad több szempont szerinti válogatásra (például: anyaguk szerint, színük szerint, alakjuk szerint); a figyelem ráirányítása a tárgyak alakja szerinti válogatásokra;
- különféle hétköznapi tárgyak körülrajzolása, például plüssmackó, gumilabda, olló, dobókocka, kulcs; a körülrajzolások tapasztalatainak megbeszélése;
- Kakukktojás-játékok, felismerő játékok, párkereső játékok kézbe fogható tárgyakkal, testekkel; letakart tárgyakkal, testekkel „vakon” tapogatva; hétköznapi tárgyakról készült fotókkal;
- Kakukktojás-játékok, felismerő játékok, párkereső játékok kézbe fogható síkidomokkal
- síkidomok, testek alkotása például szívószálakból és madzagból, hurkapálcából és gyurmából;
- különféle ponthálókon, rácsokon alakzatok másolása megadott minta alapján vagy rajzolás megadott feltétel szerint.

Fogalmak:

test, síkbeli alakzat; egyenes, görbe vonal, körlap, háromszög, négyzet.

Témakör neve:

Transzformációk

óraszám: 2

Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):
- tapasztalattal rendelkezik mozgással, kirakással a tükörkép előállításáról; - megépíti, kirakja, megrajzolja hálón, jelölés nélküli lapon sablonnal, másolópapír segítségével alakzat tükörképét; - térben, síkban az eredetihez hasonló testeket, síkidomokat alkot nagyított vagy kicsinyített elemekből; az eredetihez hasonló síkidomokat rajzol hálón.	- Szimmetriák, tükörképek megfigyelése a természetes és az épített környezetben térben és síkban; - tárgyak, építmények, képek tükörképének megfigyelése térben, síkban tükör segítségével; - tárgyak, építmények, képek tükörképének kirakása, előállítása különböző tevékenységek során.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - „Tükörjáték” során a pár egyik tagja az eredeti, a másik pedig a tükörkép; - építések, mozgatások úgy, hogy a két kéz egyszerre ugyanazt csinálja egymás tükörképeként; - papírlap egyik oldalára festékpaca nyomása, a papír másik felének ráhajtása, a papír szétnyitása, a készült minta kiegészítése; - összehajtott papírból alakzat kivágása; - néhány kirakott logikai lap (színes rúd) tükörképének megépítése.	
Fogalmak: tükörkép	

Témakör neve: **<u>Tájékozódás térben és síkon</u>** **óraszám: 4** **A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):
- helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket síkon; - tájékozódik lakóhelyén, bejárt terepen.	- irányokat, távolságokat jelölő szavak jelentésének megismerése síkban tevékenységekkel és játékos szituációkkal; - tájékozódást segítő játékok, tevékenységek nagymozgásokkal; - útvonalak bejárása utánzással; az útvonal tudatosítása; - bejárt útvonal újrajárása emlékezetből; - téri tájékozódás mozgással, tárgyak mozgatásával. - függőleges és vízszintes síkon való tájékozódás tárgyak elhelyezésével, mozgatásával, például „fölé”, „alá” többféle értelmezése; - térbeli és síkbeli elhelyezkedést kifejező szavak jelentésének megismerése játékos tevékenységekkel; - irány és állás megfigyelése, követése az olvasáshoz, íráshoz kapcsolódva.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- „Hideg-meleg” játék kincskeresésre;
- irányokat jelölő szavak értelmezése térben és síkon;
- tájékozódás a babaházban: jobbra, balra, előre, hátra, fel, le, labirintusban;
- tájékozódás vonalrendszerbe rajzolt házban és a ház „utcájában”: jobbra, balra, előre, hátra, fel, le;
- „Telefonos” játék logikai lapokkal, mozaiklapokkal, színes rudakkal;
- „Különbségkereső” játék párban;
- ismert útvonal leírása szóban, például: „Hogyan jutsz az iskolából a játszótérre?”;
- „vonalvezetős” játék irányok és távolságok megadásával, melynek során különböző formák rajzolódnak ki a négyzethálón, például 2 lépés fel, 3 lépés balra...

Fogalmak:

jobb, bal, le, fel előtte, mögötte, mellette, kint, bent, előre, hátra.

Témakör neve:

Valószínűségi gondolkodás

óraszám: 2

Tanulási eredmények:	Fejlesztési feladatok és ismeretek:
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - részt vesz olyan játékokban, kísérletekben, melyekben a véletlen szerepet játszik; - tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között; - tapasztalatai alapján tippet fogalmaz meg arról, hogy két esemény közül melyik esemény valószínűbb olyan, véletlentől függő szituációk során, melyekben a két esemény valószínűsége között jól belátható a különbség.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - részvétel valószínűségi játékokban; intuitív esélylatolgatás, tippek megfogalmazása; - valószínűségi kísérletek végzése, események megfigyelése; - játékos tapasztalatszerzés a véletlenről, a biztosról és a lehetetlenről; - „Biztos”, „lehetséges, de nem biztos” és „lehetetlen” események megfigyelése kísérletek során.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- „Kukás” játékok;
- „Macska-egér harc” játék: 20 mezőből álló pályán haladnak a bábuk, az egér indul, 1-2-3-4-es dobásokra haladhat a dobott értéknek megfelelően, a macska pedig 5-6-os dobásra; utoléri-e a macska az egeret, mielőtt az egér a 20-as mezőn lévő egérlyukba ér?;
- „Teknős és nyúl” játék: 20 mezőből álló pályán haladnak a „versenyzők”; teknős 1-2-3-4-es dobásra mozdul, nyúl 5-6-ra; az nyer, aki hamarabb ér célba;
- valószínűségi kísérletek, például: 3 piros, 3 kék golyó közül 3 golyó húzása, majd 1 piros és 5 kék golyó közül 3 golyó húzása; „Melyik esetben könnyebb 3 egyformát húzni?”, „Tippelj!”, „Végezz 20-20 kísérletet!”

Fogalmak:

véletlen; „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” esemény; tipp

Témakör neve:

Adatok megfigyelése

óraszám: 2

Tanulási eredmények:	Fejlesztési feladatok és ismeretek:
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - adatokat gyűjt a környezetében; - adatokat rögzít későbbi elemzés céljából.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése; - tevékenységek során kapott adatok lejegyzése.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- „Tornasor” játék: a tanulók oszlopokba rendeződnek valamilyen szempont szerint, például ki melyik hónapban, évszakban született; mekkora a lábmérete, kisujj mérete; hány betűből áll a neve;
- versenyek eredményének feljegyzése, például „Ki tud több gyufaszálat egyesével felvenni a földről egy perc alatt?”; a versenyzők eredményének rögzítése négyzethálós papíron;
- saját testméretek mérése, a kapott adatok elemzése, például fejkörfogat lemérése fejdísz készítéséhez papírcsíkkal, majd a papírcsíkok felragasztása függőlegesen egymás mellé; helyből távolugrás lemérése spárgával, spárgák felragasztása.

Fogalmak:

adat.

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén:

- halmazok összehasonlítása az elemek száma szerint, halmazalkotás;
- állítások igazságtartalmának eldöntése;
- összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, közös tulajdonság felismerése;
- több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának helyes használata;
- néhány elem sorba rendezése próbálgatással;
- számok írása, olvasása a 20-as számkörben;
- helyi érték ismerete;
- számok helye a számegyenesen;

- számszomszédok értése;
- természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása;
- számok képzése, bontása helyi érték szerint;
- matematikai jelek: +, –, =, <, > ismerete, használata;
- összeadás, kivonás szóban és írásban;
- szöveges feladat értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal.
- szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása;
- növekvő és csökkenő számsorozatok szabályának felismerése, a sorozat folytatása;
- számpárok közötti kapcsolatok felismerése;
- vonalak (egyenes, görbe), háromszög, négyzet, körlap ismerete;
- tájékozódási képesség, irányok ismerete;
- mennyiségek közötti összefüggések felismerése;
- mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése.

1. évfolyam

Az 1. évfolyamon a matematika tantárgy alapóraszáma 136 óra. A témaköröknél megadott óraszámokba szükség esetén bele kell építeni az ismeretszerzés mellé a differenciált fejlesztést (felzárkóztatást, tehetséggondozást), a játékos gyakorlást és az értékeléseket is. Ezen kívül ismétlésre, számonkérésre rendelkezésünkre állnak a projekthetek óraszámai is.

Témakör neve: **<u>Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata</u>** **óraszám: 5** **A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):
– megkülönböztet, azonosít egyedi konkrét, érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket; – játékos feladatokban személyeket, tárgyakat, számokat, formákat néhány meghatározó tulajdonsággal jellemez; – válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között; – személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet; – azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába nem való elemeket; – megnevezi egy adott tulajdonság szerint ki nem válogatott elemek közös tulajdonságát a tulajdonság tagadásával; – adott, címkékkel ellátott halmazábrán elhelyezett elemekről eldönti, hogy a megfelelő helyre kerültek-e; a hibás elhelyezést javítja; – talál megfelelő címkéket halmazokba rendezett elemekhez; – két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg; – megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük…”, „egyik sem…” és a velük rokon jelentésű szavakat; – megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; – helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket; – megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis.	- tárgyak, dolgok és azok tulajdonságainak felismerése különféle érzékszervekkel, más érzékszervek kizárásával; - két vagy több dolog különbözőségének és azonosságának felismerése egy vagy több szempont alapján; - közös tulajdonságok megfigyelése személyeken, tárgyakon, képeken, alakzatokon, jeleken; - a tulajdonságok változásának felismerése; - rész-egész viszonyának vizsgálata tevékenységekkel; - adott elemek válogatása választott vagy megadott szempont szerint; - elkezdett válogatás során létrejövő halmazelemek közös tulajdonságának felismerése, megnevezése; címkézés, a válogatás folytatása; - megadott elemek egy tulajdonság szerinti kétfelé válogatása; a logikai „nem” használata a tulajdonság tagadására; - halmazok képzése tagadó formában megfogalmazott tulajdonság szerint, például nem piros; - konkrét tárgyak, készletek elemeinek halmazokba rendezése mozgásos tevékenységgel; - tulajdonságok alapján igaz állítások megfogalmazása.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:
– „Mi változott?” játék tanulókon, tárgyakon, „Nézd csak! Mi változott?” kártyakészleten történő változtatások megfigyelése; – „varázszsákból” kívánt tulajdonságú plüssállat, forma, logikai lap, tapintható számjegy, betű kiválasztása; – Activity-típusú játék különféle témakörökben mutogatással, rajzolással, körülírással; – játék tanító által készített 3, 4 ábrás kártyakészlettel, tananyaghoz igazított tartalommal; – logikai lapokból „kígyó” készítése, a szomszédos elemek között 1-2-3 eltérő tulajdonsággal – tanulók, tárgyak válogatása hulahoppkarikán belülre és kívülre; – átlátszó dobozokba logikai készlet elemeinek válogatása; részhalmazra vezető válogatás esetén a dobozok egymásba helyezése tanulói ötlet alapján.
Fogalmak: tulajdonság, azonos, különböző, logikai „nem”.

Témakör neve: **Rendszerezés, rendszerképzés** **óraszám: 4** **A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg; – felsorol elemeket konkrét halmazok közös részéből; – megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - saját eszközök, felszerelések számbavétele és rendben tartása; - adott halmaz elemeinek rendszerezése a tanító irányításával; - különféle logikai készletek esetén (teljes rendszert alkotó legfeljebb 24 elemnél) a hiány felismerése a rendszerező tevékenység elvégzése után; - feltételeknek megfelelő alkotások felsorolása egyszerű esetekben: két

– keresi az okát annak, ha a halmazábra valamelyik részébe nem kerülhet egyetlen elem sem; – adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is; – sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint; – két, három szempont szerint elrendez adott elemeket többféleképpen is; – megkeresi egyszerű esetekben a két, három feltételnek megfelelő összes elemet, alkotást; – megfogalmazza a rendezés felismert szempontjait; – megkeresi két, három szempont szerint teljes rendszert alkotó, legfeljebb 48 elemű készlet hiányzó elemeit, felismeri az elemek által meghatározott rendszert.	feltétel esetén, kis elemszámú problémánál.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- „Elvitte a szarka” játék: hiányzó elem megtalálása rendszerezés segítségével;
- két szempont szerint elemek táblázatba rendezése, hiányzó elem megtalálása;
- öltöztethető papírbaba különböző öltözékeinek kirakása;
- többgombócos fagylaltok összeállítása színes korongokkal;
- különböző „vonatok” kirakása megadott színes rudakból;
- adott feltételeknek megfelelő építmények, szőnyegezések színes rúddal;
- piros-fehér-zöld csíkokból 3 sávos zászlók összeállítása;
- táncospárok, kézfogások szituációs játékokkal.

Fogalmak:

nincs új fogalom.

Témakör neve:

Állítások

óraszám: 4

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

Tanulási eredmények:	Fejlesztési feladatok és ismeretek:
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis; - megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük…”, „egyik sem…” és a velük rokon jelentésű szavakat; - megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket; - tudatosan emlékezetébe vés szavakat, számokat, utasítást, adott helyzetre vonatkozó megfogalmazást; - hiányos állításokat igazzá tevő elemeket válogat megadott alaphalmazból; - egy állításról ismeretei alapján eldönti, hogy igaz vagy hamis; - ismeretei alapján megfogalmaz önállóan is egyszerű állításokat.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - konkrét, megfigyeléssel ellenőrizhető állítások igazságának eldöntése; - egyszerű, lezárt hiányos állítások igazságának megítélése; - egyszerű hiányos állítások kiegészítése igazzá vagy tévessé konkrét elemek, elempárok nevének, jelének behelyettesítésével, például személyek, tárgyak, színes rudak, formák.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - „Telefonos” játék párban vagy csoportban: az egyik játékos elkészít egy alkotást (tárgyakból, színes rudakból, alakzatokból, számokból) úgy, hogy más ne láthassa; ezután az alkotásról mond mondatokat, ami alapján a többieknek is ugyanazt kell létrehozniuk; lehet kérdezni, ha nem elegendő a megadott információ; ha mindenki kész, ellenőrzik az alkotásokat; - „Rontó” játék: logikai lapokból, számokból, formákból alkotott kiinduló halmaz elemeire igaz állítás megfogalmazása, ennek elrontása egy új elemmel, majd új igaz állítás megfogalmazása az új halmazra, és így tovább; - „Foltozós” feladat: lyukas papírcsíkon hiányos állítás, például „A hmm-hmm-nek négy lába van”; ha úgy helyezzük a papírcsíkot, hogy a lyukon keresztül egy kutya képe látszik, akkor igaz az állítás, ha egy rigó képe látszik, akkor hamis.	
Fogalmak:	

igaz-hamis.

Témakör neve: **<u>Szám és valóság kapcsolata</u>** **óraszám: 16**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - összehasonlít véges halmazokat az elemek száma szerint; - ismeri két halmaz elemeinek kölcsönösen egyértelmű megfeleltetését (párosítását) az elemszámok szerinti összehasonlításra; - helyesen alkalmazza a feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat 100-as számkörben; - helyesen érti és alkalmazza a feladatokban a „valamennyivel” több, kevesebb fogalmakat; - érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban a 100-as számkörben; - használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket; - helyesen használja a mennyiségi viszonyokat kifejező szavakat; - megfelelő szókincset és jeleket használ mennyiségi viszonyok kifejezésére szóban és írásban; - kis darabszámokat ránézésre felismer többféle rendezett alakban.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - mennyiségek összemérése, összehasonlítása: kisebb, kevesebb, nagyobb, több, ugyanakkora, ugyanannyi; - a mennyiség, darabszám megmaradásának érzékszervi tapasztalatok során történő tudatosítása; - halmazok elemszám szerinti összehasonlítása párosítással (egy-egy értelmű leképezéssel): több, kevesebb, ugyanannyi relációk felismerése, megnevezése 100-as számkörben; - mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a <, >, = jelekkel; - szám jelének hozzákapcsolása az ugyanannyi viszonyban lévő mennyiségekhez 100-as számkörben; - a mennyiségi viszonyok kifejezésére szolgáló szavak, jelek értése és használata szóban és írásban; - számok tulajdonságainak vizsgálata cselekvő tapasztalatszerzés alapján;

	- kis darabszámok felismerése összkép alapján ránézésre többféle rendezett alakban; - számképek felismerése többfelé bontott alakban is 20-ig; - számok többfelé bontása 20-ig.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- relációs szókincs fejlesztése konkrét megjelenítéssel;
- érzékszervi tapasztalatok gyűjtése mennyiségekről, darabszámokról;
- darabszám megmaradásának vizsgálata, például ugyanannyi korong sűrűn egymás mellett és széthúzva; ugyanannyi korong rendezetlen és rendezett alakzatban;
- mennyiségekkel, darabszámokkal kapcsolatos megfigyelések párosítással, összeméréssel a környezetünkben;
- Párkereső (2-es, 3-as, 4-es pár) valahányasával előre becsomagolt apró tárgyakkal, az „ugyanannyik” elnevezése;
- „Keveredj! Állj meg! Csoportosulj!” játék;
- játék „pöttyöskártyával”, például memóriajáték többféle szabállyal;
- játék dominókkal, például csapni kell arra, amelyiken összesen 7 pötty van;
- gyorsolvasások tárgyképekkel, „pöttyöskártyákról”;
- lufik számának bontása két csapat között a lufik ütögetésével;
- „Bontó gép” készítése sajtos és fogkrémes dobozból: a felső nyílásán bedobott apró tárgyakkal (például babszemekkel) megjelenített számot a belsejében lévő elválasztók segítségével felbontja kisebb számokra;
- „Korongforgatás”: belső kép kialakítása a számok kétfelé bontásáról, például 6 kék korong és 0 piros, jobb szélső korong megfordítása, 5 kék korong és 1 piros, és így tovább;
- szőnyegezések színes rudakkal.

Fogalmak:

kisebb, nagyobb, ugyanakkora, több, kevesebb, ugyanannyi, párosítás, bontás

Témakör neve:

Problémamegoldás

óraszám: 4

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - a tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres; - kérésre, illetve problémahelyzetben felidézi a kívánt, szükséges emlékképet; - megfogalmazott problémát tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással értelmez; - az értelmezett problémát megoldja; - a problémamegoldás során a sorrendben végzett tevékenységeket szükség szerint visszafelé is elvégzi; - megoldását értelmezi, ellenőrzi; - tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetéses szöveges feladatokat; - részt vesz egy- és többszemélyes logikai játékban.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - hétköznapi helyzetekben, tevékenységek során felmerülő problémahelyzetben megoldás keresése; - megfogalmazott probléma értelmezése tevékenységgel, megjelenítéssel; - tevékenységgel, megjelenítéssel értelmezett probléma megoldása; - egy- és kétlépéses cselekvéssor, műveletsor elvégzése visszafelé is; - részvétel egy- és többszemélyes logikai játékban.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- „Boltos” játék frontálisan irányítva vagy párban vagy csoportban;
- útvonal keresése térbeli és síkbeli labirintusokban;
- problémák lejátszása szerepjátékként, bábokkal, eszközökkel;
- origamik készítése;
- visszaemlékezés korábbi történések egymásutániságára a tanulók saját élményeivel kapcsolatban, játékok során;
- cselekvéssor visszafelé lejátszása, például: megfordítható napi tevékenységek végzése oda-vissza, útvonalak bejárása, visszatalálás;
- láncmesék lejátszása;
- mesékben valamely cselekvés, körülmény változtatása esetén a következmények átgondolása: „Mi lenne, ha …”;
- műveletsor lejátszása sorba állított dobozokba apró tárgyak pakolásával, majd a műveletsor lejátszása visszafelé;
- egyszerűbb táblás logikai, stratégiai játékok; kártyajátékok;
- logikai rejtvények egyszerűbb feladványai.

Fogalmak:
nincs új fogalom.

Témakör neve: **Szöveges feladatok megoldása** **óraszám: 4** **A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - értelmezi, megjeleníti a szöveges feladatban megfogalmazott hétköznapi szituációt; - szöveges feladatokban megfogalmazott hétköznapi problémát megold matematikai ismeretei segítségével; - tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetéses, szöveges feladatokat; - a kapott megoldást értelmezi, ellenőrzi; - választ fogalmaz meg a felvetett kérdésre; - önállóan értelmezi az olvasott, egyszerű nyelvi szerkezetű, matematikai tartalmú szöveget; - megfelelő választ ad a feladatokban megjelenő kérdésekre.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - elmondott szöveges feladatok értelmezése közösen eljátszással, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal tanítói segítséggel; - szöveges feladatok olvasása, értelmezése, eljátszása, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal tanítói segítséggel; - egy-, kétlépéses alapműveletekkel leírható szöveges feladatok megoldása tanítói segítséggel.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - beszélgetés, történetmesélés eseményképekről, ábrákról szabadon és egy-egy részletre fókuszálva is; - relációs szókincs fejlesztése konkrét megjelenítéssel; - szöveges feladatról készült ábrák, rajzok összehasonlítása, értékelése; praktikus, de az értelmezést segítő ábrák gyűjtése.	

Fogalmak:
szöveges feladat, adat, ellenőrzés, szöveges válasz

Témakör neve: **<u>Számlálás, becslés</u>** **óraszám: 8**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - megszámlál és leszámlál a 100-as számkörben; - oda-vissza számlál kerek tízesekkel; - ismeri a következő becslési módszereket: közelítő számlálás, közelítő mérés.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - meg- és leszámlálások egyesével; - számlálás során az utolsó számnév hozzákapcsolása az összességhez; - meg- és leszámlálások valahányasával, például kettesével, tízesével, ötösével, négyesével, hármasával oda-vissza 100-as számkörben eszközökkel és eszközök nélkül; - tapasztalatszerzés darabszámok, mennyiségek becslésével kapcsolatban 100-as számkörben; - becslés szerepének, korlátainak megismerése; - becslés ellenőrzése párosítással, összeméréssel.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - hétköznapi helyzetekben történő becslések, mérés számlálással; - „Számfuttatás” játék oda-vissza, tetszőleges számról indítva, tetszőleges „lépéssel”; - oda-vissza számlálás közben periodikus mozdulatok; - 12-es, 13-as… 16-os… 20-as gyűjtések; 30-nál nagyobb, de 100-nál kisebb darabszámú dolgok gyűjtése; 100-as gyűjtés apró tárgyakból leszámlálással és előrecsomagolt dolgok megszámlálásával; - tevékenységek madzagra fűzött színes gyöngyökkel; - gyufaskatulyákban apró dolgok számának becslése.	

Fogalmak:
számlálás, becslés

Témakör neve: **Számok rendezése** **óraszám: 8**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket a 100-as számkörben; - megadja és azonosítja számok sokféle műveletes alakját; - megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban, a számegyenesnek ugyanahhoz a pontjához rendeli a számokat különféle alakjukban a 100-as számkörben; - megnevezi a 100-as számkör számainak egyes, tízes szomszédjait.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - számok nagyság szerinti összehasonlítása bontott alakban is: melyik nagyobb, mennyivel nagyobb; - mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a <, >, = jelekkel; - számvonal, számegyenes alkotása, rajzolása, a számok helyének jelölésével 100-as számkörben; - leolvasások a számegyenesről; - számok, műveletes alakban megadott számok (például: 2+3; 10-3; 5·2) helyének megkeresése a számegyenesen 100-as számkörben; - számok helyének azonosítása számtáblázatokban; - számok helyének azonosítása 10×10-es táblán (0–99-ig, valamint 1–100-ig); - számok változásának követése 10×10-es táblán (0–99-ig, valamint 1–100-ig); - számok egyes, tízes szomszédainak ismerete, megnevezése 100-as számkörben.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- ugróiskolába tetszőleges számok írása, a számokon növekvő, majd csökkenő sorban ugrálás;
- számok szemléltetéséhez, összehasonlításához, sorba rendezéséhez „élő számegyenes” létrehozása;
- számvonal alkotása, például különféle színű gyufaskatulyákból, gyöngyökből;
- korongszámegyenes készítése (pirosak és kékek 5-ös vagy 10-es váltakozásban);
- lépkedések különféle, változatosan alkotott számvonalakon;
- „Vigyázz6!” játék;
- lépkedések 10×10-es táblán, nevezetes irányok megfigyelése;
- üres 10×10-es táblán néhány megadott szám segítségével bizonyos helyek azonosítása;
- számbarkochba „valaminél nagyobb”, „valaminél kisebb” kérdések segítségével.

Fogalmak:

számegyenes, számtábla, nagyobb, kisebb, növekedés, csökkenés, egyes számszomszéd, tízes számszomszéd.

Témakör neve:

Számok tulajdonságai

óraszám: 8

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal; - számot jellemez más számokhoz való viszonyával.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - számok kifejezése művelettel megadott alakokban, például: 7+8, 21-6, 3·5; - hármasával, négyesével, ötösével… és 3, 4, 5… egyenlő darabszámú csoportból kirakható számok megfigyelése különféle eszközökkel végzett csoportosítások, építések során;

	- számok közti viszonyok megfigyelése, például: adott számnál nagyobb, kisebb, adott számnak a többszöröse; - számok formai tulajdonságainak megfigyelése: számjegyek száma, számjegyek egymáshoz való viszonya; - számok tartalmi, formai jellemzése, egymáshoz való viszonyuk kifejezése kitalálós játékokban.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - „Bontó gép” készítése sajtos és fogkrémes dobozból; - gyorsolvasási gyakorlatok meglévő kártyákról vagy a gyerekek saját készítésű számképeiről, pöttyöskártyáiról; - „Korongforgatás”; - szőnyegezések színes rudakkal.	
Fogalmak: számjegy; egyjegyű, kétjegyű számok, páros, páratlan.	

Témakör neve: **<u>Számok helyi értékes alakja</u>** **óraszám: 6**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - összekapcsolja a tízes számrendszerben a számok épülését a különféle számrendszerekben végzett tevékenységeivel; - érti a számok tízesekből és egyesekből való épülését, tízesek és egyesek	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - csoportosítások, beváltások valahányasával különféle eszközökkel, például apró tárgyakkal, tojástartóval, színes rudakkal, pénzekkel, abakusszal; - mérések különböző egységekkel és többszöröseikkel;

összegére való bontását a 100-as számkörben; - érti a számok számjegyeinek helyi értékét; - helyesen írja és olvassa a számokat a tízes számrendszerben 100-ig.	- leltárak készítése az elvégzett tevékenységek alapján nem tízes számrendszerekben (főleg 3-asával, 4-esével, 2-esével való csoportosítást követően); - csoportosítások, beváltások tízesével különféle eszközökkel, például: apró tárgyak, tojástartó, építőkockák, pénzek, abakusz; - leltárak készítése 10-esével történő csoportosítások, beváltások után; - számok tízesekre és egyesekre bontott alakjainak előállítása és felismerése nem csak helyi érték szerint rendezett alakban; - számok írása, olvasása számrendszeres, azaz helyi értékes alakjukban, 100-as számkörben.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- adott számosságú apró dolog csomagolása csoportmunkában, az elkészült csomagolások alapján leltárkészítés;
- adott számosságú apró dolog csomagolása csoportmunkában hármasával, majd ugyanannyi csomagolása négyesével; a csomagolások alapján készült leltárak összehasonlítása;
- csomagolások leltárak alapján;
- csomagolások átlátszatlan és átlátszó csomagolással;
- csoportosítások rajzolt képeken;
- leltárak kiolvasása különböző csoportosítások (köztük tízesével is) után;
- játék logikai készlettel: csoportosítás, beváltás, gyűjtött vagyon összehasonlítása (6 háromszög ér 1 négyzetet, 2 négyzet 1 kört);
- számországok pénzeinek csoportosítása, beváltása, leltározása, adott összeg kifizetése legkevesebb számú „érmével”, például petákokkal (1, 3, 9, 27), fityingekkel (1, 2, 4, 8, 16);
- tevékenységek Dienes-készlettel.

Fogalmak:

csoportosítás, beváltás, leltár, bontott alak, tízes, egyes.

Témakör neve:

Alapműveletek értelmezése

óraszám: 10

Tanulási eredmények:	Fejlesztési feladatok és ismeretek:
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - helyesen értelmezi a 100-as számkörben az összeadást, a kivonást és a szorzást; - hozzákapcsolja a megfelelő műveletet adott helyzethez, történéshez, egyszerű szöveges feladathoz; - értelmezi a műveleteket megjelenítéssel, modellezéssel, szöveges feladattal; - helyesen használja a műveletek jeleit; - szöveges feladatokban a begyakorolt kifejezésekkel megfogalmazott műveleteket megérti; - szöveget, ábrát alkot matematikai jelekhez, műveletekhez.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - összeadás, kivonás értelmezése; - szorzás értelmezése tevékenységekkel egyenlő tagok összeadásaként; - többszörösök közötti kapcsolatok megértése; - a szorzótáblák felépítése összefüggéseik szerint: 2-5-10, 2-4-8, 3-6-9, 7; - egyenlővé tevés tevékenységekkel és számokkal; - történésről, kirakásról, képről többféle művelet értelmezése, leolvasása, lejegyzése; - műveletről kirakás, kép, szöveges feladat készítése; műveletek eljátszása, lerajzolása, egyszerű szöveggel értelmezése; - szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveletek megértése tanítói segítséggel.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- az összeadás, kivonás többféle értelmezésének lejátszása konkrét dolgokkal;
- valós dolgok számának megállapítása szorzással, például azonos állatok lábainak száma;
- szorzat kirakása színes rudakkal, szorzat leolvasása mérőszalag segítségével;
- „Feladatküldés”: műveletről rajz, szöveg készítése;
- összeadás, kivonás abakuszon.

Fogalmak:

összeadás, kivonás, összeg, különbség, szorzás, művelet, egyenlővé tevés, többszörös.

Témakör neve:

Alapműveletek tulajdonságai

óraszám: 10

Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat; - megold hiányos műveletet, műveletsort az eredmény ismeretében, a műveletek megfordításával is; - alkalmazza a műveletekben szereplő számok (kisebbítendő, kivonandó és különbség; tagok és összeg; tényezők és szorzat) változtatásának következményeit.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - műveleti tulajdonságok megfigyelése változatos tevékenységek alapján: tagok, tényezők felcserélhetősége; - a megértett műveleti tulajdonságok alkalmazása számolási eljárásokban, szöveges feladatokban, ellenőrzésnél; - hiányos műveletek és műveletsorok megoldása az eredmény ismeretében a művelet megfordításával is 100-ig; - műveletekben szereplő számok változtatása közben az eredmény változásának megfigyelése; - műveletek közötti kapcsolatok megfigyelése és alkalmazása ellenőrzésnél.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- szőnyegezések színes rudakkal;
- „Babos” játék;
- „Hajtogató” segítségével a szorzótáblákon belüli és a szorzótáblák közti összefüggések felfedezése: 10×10-es négyzetrács hajtogatása a vonalak mentén, például 6×8-as téglalap hajtogatása után, félbehajtással 3×8 vagy 6×4, majd újabb félbehajtással 3×4, 6×2 vagy 3×4;
- lépegetések számegyenesen, például 16-tól 35 lépés, 35-től 16 lépés;
- színes rudak egymás mellé fektetésével a tényezők felcserélhetőségének tapasztalása, például 7 lila rúd = 6 fekete rúd;
- négyzetrácson kertek bekerítése;
- műveletsor lejátszása egymás mellé állított dobozokba apró tárgyak pakolásával, majd a műveletsor visszafelé való lejátszása.

Fogalmak:
nincs új fogalom.

Témakör neve: **Szóbeli számolási eljárások** **óraszám: 12** **A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat; - fejben pontosan számol a 100-as számkörben a számok 10-zel történő szorzásakor; - elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - számolási eljárások a műveletek értelmezései alapján 100-as számkörben; - számolási eljárások szám- és műveleti tulajdonságok felhasználásával 100-as számkörben; - bontások és pótlások alkalmazása; - számhoz számszomszédainak hozzáadása (6+7=6+6+1=7+7-1) és a nekik megfelelő kivonások elvégzése (13-6, 13-7); - tízesátlépéses összeadás, kivonás bontások és 10-re pótlások alkalmazásával; - 100-as számkörben való összeadás, kivonás a 20-as számkörben tanultakkal való analógia alapján (tízesekre, egyesekre bontás felhasználásával); - szorzótáblák belső összefüggéseinek és egymás közti kapcsolatainak alkalmazása számolások során; - szorzatok kiszámolása ismert szorzatokhoz való viszonyítással.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:
- mérőszalagon számok hozzáadása és elvétele színes rudak tetszőleges számhoz való hozzáillesztésével, például sötétkék színes rúddal 9 hozzáadása és elvétele; az analógiák megfigyelése; - számképek felidézése, számok különböző tagolásainak megválasztása számolási eljárások során; - azonos művelet kapcsán a tanulók egyénileg alkalmazott számolási eljárásainak megfogalmazása, megosztása; - „Boltos játék”: csak kerek tízesekkel lehet fizetni, a boltos visszaad.
Fogalmak: nincs új fogalom.

Témakör neve: **Fejben számolás** **óraszám: 12** **A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - fejben pontosan összead és kivon a 20-as számkörben - fejben pontosan összead és kivon kerek tízeseket a 100-as számkörben; - érti és ismeri a szorzótáblát.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - fejben számolás egyes lépéseinek megértése, begyakorlása eszközökkel; az eszközök szükség szerinti használata feladatok megoldása során; - fejben számolás 20-as számkörben; - összeadás és kivonás kerek tízesekkel a 100-as számkörben; - összeadás és kivonás kerek tízesekkel és egyjegyűekkel a 100-as számkörben; - teljes kétjegyű számok összeadása és kivonása 100-as számkörben eszközökkel, például tojástartókkal,

	számtáblázatokkal, abakusszal, pénzzel; - a 2-es, 5-ös, 10-es, 3-as, 4-es, 9-es szorzótáblák eseteinek emlékezetből való felidézése tízszeresig; - a 6-os, 7-es, 8-as szorzótáblák eseteinek kiszámolása valamilyen számolási eljárás segítségével fejben tízszeresig.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- „Boltos játék”;
- „Számfuttatás” játék;
- láncszámolások;
- szorzat alapján a társnál lévő szám kitalálása;
- „Hajtogató”;
- egy képről többféle művelet olvasása;
- 5-10, 2-4-8, 3-6 szorzótáblák közti kapcsolatok vizsgálata ujjak segítségével, például 4 gyerek bal kezén mutat 3 ujjat, majd 4 gyerek két kezén mutat 3-3 ujjat; az egyes mutatásokról olvasások „számtannyelven”;
- 5-10, 2-4-8, 3-6 szorzótáblák közti kapcsolatok vizsgálata korongok (vagy pénzek) kirakásával és azok tükrözésével különböző kiindulási helyzetekből, például két korong kirakása, tükörben látott korongok kirakása a tükör másik oldalára, az új kirakás tükrözése, és így tovább; az egyes helyzetekről olvasások „számtannyelven”.

Fogalmak:

kerek tízes.

Témakör neve:

Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése

óraszám: 11

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

Tanulási eredmények:	Fejlesztési feladatok és ismeretek:

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):
- részt vesz memóriajátékokban külön féle tulajdonságok szerinti párok keresésében; - megfogalmazza a személyek, tárgyak, dolgok, időpontok, számok közötti egyszerű viszonyokat, kapcsolatokat; - összefüggéseket keres sorozatok elemei között; - megadott szabály szerint sorozatot alkot; - tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatokat folytat; - elsorolja az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat egymás után, tetszőleges kezdőponttól is; - ismert műveletekkel alkotott sorozat, táblázat szabályát felismeri; ismert szabály szerint megkezdett sorozatot, táblázatot helyesen, önállóan folytat; - felismer kapcsolatot elempárok tagjai között; - szabályjátékok során létrehoz a felismert kapcsolat alapján további elempárokat.	- adott viszonyban lévő, adott összefüggésnek megfelelő párok keresése; - személyek, tárgyak, dolgok, számok között megjelenő kapcsolatok megfigyelése; - számpárok közötti kapcsolatok felfedezése; - a problémákban szereplő adatok viszonyának felismerése, például: időrend, nagyságviszonyok, változások, egyenlőségek; - változó helyzetek megfigyelése; - sorozatok képzése tárgyakkal, mozgással, hanggal, valamilyen logikai készlet elemeivel, számokkal; - összefüggések keresése egyszerű sorozatok elemei között; - sorozat alkotása közösen értelmezett szabály szerint; - tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott egyszerű periodikus sorozatok folytatása; - a mindennapi életünkből jól ismert periódusok megfigyelése: évszakok, hónapok, hetek napjai, napszakok; - elkezdett sorozatok, táblázatok egyszerű szabályának felismerése; - megkezdett egyszerű szabályú sorozat folytatása mindkét irányban - gépjátékok különféle elemekkel (például: tárgyak, számok, alakzatok); - gépjátékok szabályának felismerése; - gépjátékokban több eset kipróbálása után elempárok, elemhármasok hiányzó elemének megtalálása; - sorozatok alkotása.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:
- Kakukktojás-kereső játékok; - „Mi változott?” játék; ismétlődő mozgásos cselekvések, például tapsolás, dobolás, dobbantás, koppantás, ugrás, guggolás, tapsolás, dobolás, dobbantás, koppantás, ugrás, guggolás...; - alakzatokkal kirakott periodikus sorozat lejátszása; - ismétlődő ritmusjelek letapsolása; - sorozatok kirakása szöges táblán kifeszített alakzatokkal; - „Milyen nap lesz?” fejtörők: például egy hét múlva; holnapután, ha tegnapelőtt hétfő volt; - „Gépes játékok” egyváltozós, kétváltozós gépekkel.
Fogalmak: szabály, sorozat, számsorozat, növekvő, csökkenő, kapcsolat, számpár.

Témakör neve: **Mérőeszközök használata, mérési módszerek** **óraszám: 1**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - megbecsül, mér alkalmi mértékegységekkel hosszúságot, tömeget, űrtartalmat.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - változatos mennyiségek érzékszervi összehasonlítása; - változatos mennyiségek közvetlen összemérése; - változatos mennyiségek összemérése közvetítő segítségével; - mennyiségek becslése, megmérése, kimérése választott alkalmi egységekkel, például: arasz, lépés, pohárnyi, kanálnyi, tenyérnyi;

	- mennyiségek becslése, megmérése, kimérése választott objektív egységekkel, például: pálcikák, színes rudak; - különböző mennyiségek mérése ugyanazzal az egységgel; annak megfigyelése, tudatosítása, hogy a nagyobb mennyiséget több egység teszi ki, a kevesebb mennyiséget kevesebb egység teszi ki; - azonos mennyiségek mérése különböző egységekkel; annak megtapasztalása, megfigyelése, hogy kisebb egységből több teszi ki ugyanazt a mennyiséget, nagyobb egységből kevesebb teszi ki ugyanazt a mennyiséget.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - különböző hangok összehasonlítása, például „Melyik hang hosszabb-rövidebb, magasabb-mélyebb, hangosabb-halkabb?”; - különböző tömegű tárgyak, gyümölcsök, gesztenyék tömegének összehasonlítása érzésre két kézzel, majd ellenőrzése vállfamérleggel; - hosszúság mérése arasszal, lépéssel, tyúklépéssel; - hosszúság mérése egyforma pálcikákkal, egyforma színes rudakkal; - mennyiségek becslése, majd a becslés ellenőrzése méréssel.	
Fogalmak: összehasonlítás, mérés, mérőeszköz	

Témakör neve: **<u>Alkotás térben és síkon</u>** **óraszám: 2**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):
- szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból; - minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat; - sormintát, síkmintát felismer, folytat; - alkotásában követi az adott feltételeket; - megtalálja az összes, több feltételnek megfelelő építményt, síkbeli kirakást.	- építés térbeli építőelemekből, testekből szabadon, másolással, megadott feltétel szerint; - építés egyszerűbb nézetek, egyszerűbb alaprajzok alapján; - síkbeli alkotások szabadon, másolással, megadott feltétel szerint: kirakások mozaiklapokkal, nyírás, tépés, hajtogatás; - sorminták, terülőminták kirakása és folytatása síkban; - szimmetrikus alakzatok létrehozása térben és síkban (például: építéssel, kirakással, nyírással, hajtogatással, festéssel, - adott feltételeknek megfelelő többféle alakzat, minta előállítása.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - színes rudakból, legóból, építőkockákból, dobozokból, hengerekből (például vécépapír guriga) városépítés, várépítés; - kirakások mozaiklapokból, logikai készlet elemeiből; - rövid ideig látott képről másolat készítése a vizuális memória fejlesztésére; - „Telefonos játék”; - terítő, hópehely készítése hajtogatott papírból való nyírással.	
Fogalmak: alaprajz.	

Témakör neve: **<u>Alakzatok geometriai tulajdonságai</u>** **óraszám: 2**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):
- két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat; - megkülönbözteti és szétválogatja szabadon választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a gyűjtött, megalkotott testeket, síkidomokat; - megfigyeli az alakzatok közös tulajdonságát, megfelelő címkéket talál megadott és halmazokba rendezett alakzatokhoz; - megtalálja a közös tulajdonsággal nem rendelkező alakzatokat.	- válogatások előállított vagy megadott testek között szabadon; - testek és síkidom modellek megkülönböztetése; - testek jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése („lyukas – nem lyukas”); - válogatások előállított vagy megadott síkidomok között szabadon; - síkbeli alakzatok jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése. - háromszögek, négyszögek, körlapok felismerése, kiválogatása, megnevezése.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - Kakukktojás-játékok, felismerő játékok, párkereső játékok kézbe fogható tárgyakkal, testekkel; - Kakukktojás-játékok, felismerő játékok, párkereső játékok kézbe fogható síkidomokkal; - síkidomok, testek alkotása például szívószálakból és madzagból, hurkapálcából és gyurmából; - háromszögek készítése különféle hosszúságú szívószáldarabokból; - különféle ponthálókon, rácsokon alakzatok másolása megadott minta alapján vagy rajzolás megadott feltétel szerint.	
Fogalmak: test, síkbeli alakzat; sík, görbe felület; egyenes, görbe vonal, körlap, háromszög, négyzet	

Témakör neve: **Transzformációk** **óraszám: 1**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):
- tapasztalattal rendelkezik mozgással, kirakással a tükörkép előállításáról; - megépíti, kirakja, megrajzolja hálón, jelölés nélküli lapon sablonnal, másolópapír segítségével alakzat tükörképét; - térben, síkban az eredetihez hasonló testeket, síkidomokat alkot nagyított vagy kicsinyített elemekből; az eredetihez hasonló síkidomokat rajzol hálón.	- tükörképek megfigyelése a természetes és az épített környezetben térben és síkban; - tárgyak, építmények, képek tükörképének megfigyelése térben, síkban tükör segítségével; - tárgyak, építmények, képek tükörképének kirakása, előállítása különböző tevékenységek során.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - „Tükörjáték” során a pár egyik tagja az eredeti, a másik pedig a tükörkép; - építések, mozgatások úgy, hogy a két kéz egyszerre ugyanazt csinálja egymás tükörképeként; - összehajtott papírból alakzat kivágása; - összehajtott papírra rajzolt alakzat határvonalainak átbökése gombostűvel; - néhány kirakott logikai lap (színes rúd) tükörképének megépítése.	
Fogalmak: tükörkép	

Témakör neve: **Tájékozódás térben és síkon** **óraszám: 4** **A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):
- helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket síkon és térben; - tájékozódik lakóhelyén, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalál adott helyre; - négyzethálón megtalál pontot két adat segítségével.	- irányokat, távolságokat jelölő szavak jelentésének megismerése síkban és térben tevékenységekkel és játékos szituációkkal; - tájékozódást segítő játékok, tevékenységek nagymozgásokkal; - útvonalak bejárása utánzással; az útvonal tudatosítása; - bejárt útvonal újrajárása emlékezetből; - téri tájékozódás mozgással, tárgyak mozgatásával; - függőleges és vízszintes síkon való tájékozódás tárgyak elhelyezésével, mozgatásával, például „fölé”, „alá” többféle értelmezése; - irány és állás megfigyelése, követése az olvasáshoz, íráshoz kapcsolódva; - tájékozódás négyzethálón.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- „Hideg-meleg” játék kincskeresésre;
- irányokat jelölő szavak értelmezése térben és síkon;
- tájékozódás labirintusban és négyzethálós mintákon: jobbra, balra, előre, hátra, fel, le; tájékozódás vonalrendszerbe rajzolt házban és a ház „utcájában”: jobbra, balra, előre, hátra, fel, le;
- „Telefonos” játék logikai lapokkal, mozaiklapokkal, színes rudakkal;
- „Különbségkereső” játék párban;
- ismert útvonal leírása szóban, például: „Hogyan jutsz az iskolából a játszótérre?”;
- szituációs játékban színházjegyek, mozijegyek alapján ülőhelyek megtalálása;
- „vonalvezetős” játék irányok és távolságok megadásával, melynek során különböző formák rajzolódnak ki a négyzethálón, például 2 lépés fel, 3 lépés balra...

Fogalmak:

jobb, bal, le, fel, előtte, mögötte, mellette, kint, bent.

Témakör neve:

Valószínűségi gondolkodás

óraszám: 2

Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - részt vesz olyan játékokban, kísérletekben, melyekben a véletlen szerepet játszik; - tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között; - megítéli a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” eseményekkel kapcsolatos állítások igazságát; - tapasztalatai alapján tippet fogalmaz meg arról, hogy két esemény közül melyik esemény valószínűbb olyan, véletlentől függő szituációk során, melyekben a két esemény valószínűsége között jól belátható a különbség; - a valószínűségi játékokban, kísérletekben megfogalmazott előzetes sejtését, tippjét összeveti a megfigyelt előfordulásokkal.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - részvétel valószínűségi játékokban; intuitív esélylatolgatás, tippek megfogalmazása; - valószínűségi kísérletek végzése, események megfigyelése; - játékos tapasztalatszerzés a véletlenről, a biztosról és a lehetetlenről; - „Biztos”, „lehetséges, de nem biztos” és „lehetetlen” események megfigyelése kísérletek során.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- „Kukás” játékok;
- „Macska-egér harc” játék: 20 mezőből álló pályán haladnak a bábuk, az egér indul, 1-2-3-4-es dobásokra haladhat a dobott értéknek megfelelően, a macska pedig 5-6-os dobásra; utoléri-e a macska az egeret, mielőtt az egér a 20-as mezőn lévő egérlyukba ér?;
- „Teknős és nyúl” játék: 20 mezőből álló pályán haladnak a „versenyzők”; teknős 1-2-3-4-es dobásra mozdul, nyúl 5-6-ra; az nyer, aki hamarabb ér célba;
- valószínűségi kísérletek, például: 3 piros, 3 kék golyó közül 3 golyó húzása, majd 1 piros és 5 kék golyó közül 3 golyó húzása; „Melyik esetben könnyebb 3 egyformát húzni?”, „Tippelj!”, „Végezz 20-20 kísérletet!”.

Fogalmak:

véletlen; „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” esemény, tipp

<table>
<tr><td colspan="2">Témakör neve:

<u>Adatok megfigyelése</u>

óraszám: 2</td></tr>
<tr><td>Tanulási eredmények:</td><td>Fejlesztési feladatok és ismeretek:</td></tr>
<tr><td>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:

- adatokat gyűjt a környezetében;
- adatokat gyűjt ki táblázatból;
- jellemzi az összességeket.</td><td>A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):

- minőségi és mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése;
- tevékenységek során kapott adatok lejegyzése.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- „Tornasor” játék: a tanulók oszlopokba rendeződnek valamilyen szempont szerint, például ki melyik hónapban, évszakban született; mekkora a lábmérete, kisujj mérete; hány betűből áll a neve;
- versenyek eredményének feljegyzése, például „Ki tud több gyufaszálat egyesével felvenni a földről egy perc alatt?”; a versenyzők eredményének rögzítése négyzethálós papíron;
- saját testméretek mérése, a kapott adatok elemzése, például fejkörfogat lemérése fejdísz készítéséhez papírcsíkkal, majd a papírcsíkok felragasztása függőlegesen egymás mellé; helyből távolugrás lemérése spárgával, spárgák felragasztása.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Fogalmak:

adat.</td></tr>
</table>

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén:

- halmazok összehasonlítása az elemek száma szerint, halmazalkotás;
- állítások igazságtartalmának eldöntése;
- állítások megfogalmazása;

- összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, közös tulajdonság felismerése, megnevezése;
- több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának helyes használata;
- néhány elem sorba rendezése próbálgatással;
- számok írása, olvasása a 100-as számkörben;
- helyi érték ismerete;
- számok helye a számegyenesen;
- számszomszédok értése;
- természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása;
- számok képzése, bontása helyi érték szerint;
- matematikai jelek: +, –, •, =, <, > ismerete, használata;
- összeadás, kivonás, szorzás szóban és írásban;
- szorzótábla ismerete a százas számkörben;
- szöveges feladat értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal;
- szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása;
- növekvő és csökkenő számsorozatok szabályának felismerése, a sorozat folytatása;
- számpárok közötti kapcsolatok felismerése;
- vonalak (egyenes, görbe) ismerete;
- tájékozódási képesség, irányok ismerete;
- adatokról megállapítások gyűjtése, lefegyzése.

2. évfolyam

Az 2. évfolyamon a matematika tantárgy alapóraszáma 136 óra. A témaköröknél megadott óraszámokba szükség esetén bele kell építeni az ismeretszerzés mellé a differenciált fejlesztést (felzárkóztatást, tehetséggondozást), a játékos gyakorlást és az értékeléseket is. Ezen kívül ismétlésre, számonkérésre rendelkezésünkre állnak a projekthetek óraszámai is.

Témakör neve:

Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata

óraszám: 3 **A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – személyeket, tárgyakat, számokat, formákat tulajdonságokkal jellemez; – tudatosan emlékezetébe vési az észlelt tárgyakat, személyeket, dolgokat, és ezek jellemző tulajdonságait, elrendezését, helyzetét; – válogatásokat végez saját szempont szerint, felismeri a mások válogatásában együvé kerülő dolgok közös és a különválogatottak eltérő tulajdonságát; – folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint; – azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába nem való elemeket; – halmazábrán is elhelyez elemeket adott címkék szerint; – adott, címkékkel ellátott halmazábrán elhelyezett elemekről eldönti, hogy a megfelelő helyre kerültek-e; a hibás elhelyezést javítja; – talál megfelelő címkéket halmazokba rendezett elemekhez; – két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - tárgyak, dolgok és azok tulajdonságainak felismerése különféle érzékszervekkel, más érzékszervek kizárásával; - a tulajdonságok változásának felismerése; - rész-egész viszonyának vizsgálata tevékenységekkel; - adott elemek válogatása választott vagy megadott szempont szerint; - elkezdett válogatás során létrejövő halmazelemek közös tulajdonságának felismerése, megnevezése; címkézés, a válogatás folytatása; - megadott elemek egy tulajdonság szerinti kétfelé válogatása; a logikai „nem” használata a tulajdonság tagadására; - elemek elhelyezése halmazábrában.

– megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; – helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket.	

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- „Mi változott?” játék tanulókon, tárgyakon, „Nézd csak! Mi változott?” kártyakészleten történő változtatások megfigyelése;
- „varázszsákból” kívánt tulajdonságú plüssállat, forma, logikai lap, tapintható számjegy, betű kiválasztása;
- Activity-típusú játék különféle témakörökben mutogatással, rajzolással, körülírással;
- játék tanító által készített 3, 4 ábrás kártyakészlettel, tananyaghoz igazított tartalommal;
- logikai lapokból „kígyó” készítése, a szomszédos elemek között 1-2-3 eltérő tulajdonsággal
- táblás stratégiai játék, logikai lapokkal;
- tanulók, tárgyak válogatása hulahoppkarikán belülre és kívülre;
- átlátszó dobozokba logikai készlet elemeinek válogatása; részhalmazra vezető válogatás esetén a dobozok egymásba helyezése tanulói ötlet alapján.

Fogalmak:

tulajdonság, azonos, különböző, logikai „nem”.

Témakör neve:

Rendszerezés, rendszerképzés

óraszám: 4

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal; – két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg; – megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket; – keresi az okát annak, ha a halmazábra valamelyik részébe nem kerülhet egyetlen elem sem; – adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is; – sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint; – két, három szempont szerint elrendez adott elemeket többféleképpen is; – megkeresi egyszerű esetekben a két, három feltételnek megfelelő összes elemet, alkotást; – megfogalmazza a rendezés felismert szempontjait.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - barkochbázás konkrét dolgok kirakásával - barkochbázás során felesleges kérdések kerülése, felismerése - adott halmaz elemeinek rendszerezése; - különféle logikai készletek esetén (teljes rendszert alkotó legfeljebb 24 elemnél) a hiány felismerése a rendszerező tevékenység elvégzése után; - feltételeknek megfelelő alkotások felsorolása egyszerű esetekben: két feltétel esetén, kis elemszámú problémánál.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:
- „Elvitte a szarka” játék: hiányzó elem megtalálása rendszerezés segítségével; - Barkochba játék különféle logikai készleteken többféle szabály szerint; - „Királyos” játék logikai lapokkal párban: egy kiválasztott elem jelképezi a királyt; az egyik játékos olyan lapot választ, ami a királytól két tulajdonságban tér el, a másik játékosnak olyan lapot kell választania, ami a királytól és a társa által választott laptól is két-két tulajdonságban tér el; - két szempont szerint elemek táblázatba rendezése, hiányzó elem megtalálása; - különböző „vonatok” kirakása megadott színes rudakból; - adott feltételeknek megfelelő építmények, szőnyegezések színes rúddal; - táncospárok, kézfogások szituációs játékokkal.
Fogalmak: nincs új fogalom.

Témakör neve: **Állítások** óraszám: 4 A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis; - megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük…”, „egyik	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - konkrét tevékenységekhez kapcsolt köznyelvi és matematikai tartalmú kijelentések, állítások megfogalmazása adott helyzetről, személyekről,

sem…” és a velük rokon jelentésű szavakat; - megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket; - tudatosan emlékezetébe vés szavakat, számokat, utasítást, adott helyzetre vonatkozó megfogalmazást; - hiányos állításokat igazzá tevő elemeket válogat megadott alaphalmazból; - egy állításról ismeretei alapján eldönti, hogy igaz vagy hamis; - ismeretei alapján megfogalmaz önállóan is egyszerű állításokat; - tanári irányítással példákat gyűjt konkrét tapasztalatai alapján matematikai állítások alátámasztására.	tárgyakról, dolgokról, képről, történésről, összességekről szabadon és irányított megfigyelések alapján; - konkrét, megfigyeléssel ellenőrizhető állítások igazságának eldöntése; - egyszerű, lezárt hiányos állítások igazságának megítélése; - egyszerű hiányos állítások kiegészítése igazzá vagy tévessé konkrét elemek, elempárok nevének, jelének behelyettesítésével, például személyek, tárgyak, színes rudak, formák.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - „Telefonos” játék párban vagy csoportban: az egyik játékos elkészít egy alkotást (tárgyakból, színes rudakból, alakzatokból, számokból) úgy, hogy más ne láthassa; ezután az alkotásról mond mondatokat, ami alapján a többieknek is ugyanazt kell létrehozniuk; lehet kérdezni, ha nem elegendő a megadott információ; ha mindenki kész, ellenőrzik az alkotásokat; - „Rontó” játék: logikai lapokból, számokból, formákból alkotott kiinduló halmaz elemeire igaz állítás megfogalmazása, ennek elrontása egy új elemmel, majd új igaz állítás megfogalmazása az új halmazra, és így tovább; - „Jancsi bohóc azt mondja, hogy…” játék: állítások értékelése tárcsával, például zöld (mosolygós fej), ha igaz, piros (szomorú fej), ha hamis	

- „Mi kerülhet a dobozba?” játék: egy hiányos állítás változója egy doboz, amibe tárgyakat helyezve egészítjük ki a mondatot, majd döntünk az állítás igazságáról.
Fogalmak: igaz-hamis.

Témakör neve: **Szám és valóság kapcsolata** **óraszám: 3**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - összehasonlít véges halmazokat az elemek száma szerint; - helyesen érti és alkalmazza a feladatokban a „valamennyivel” több, kevesebb fogalmakat; - érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban a 100-as számkörben; - használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket; - helyesen használja a mennyiségi viszonyokat kifejező szavakat;	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - mennyiségek összemérése, összehasonlítása: kisebb, kevesebb, nagyobb, több, ugyanakkora, ugyanannyi; - halmazok elemszám szerinti összehasonlítása: több, kevesebb, ugyanannyi relációk felismerése, megnevezése 100-as számkörben; - mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a <, >, = jelekkel; - a mennyiségi viszonyok kifejezésére szolgáló szavak, jelek értése és használata szóban és írásban

- megfelelő szókincset és jeleket használ mennyiségi viszonyok kifejezésére szóban és írásban.	- Tapasztalatszerzés a 100-as számkör számainak mérőszámként való megjelenéséről (például: 28, 28 dl, 28 l, 28 kg; 64 tízes számszomszédjai, 64 cm, 60 cm-nél nagyobb és 70 cm-nél kisebb mennyiség; tízes csoportosítás érzékeltetése kirakással: 64 cm az 6 narancssárga rúd és 4 fehér kis kocka hosszúságú).
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - relációs szókincs fejlesztése konkrét megjelenítéssel; - Párkereső (2-es, 3-as, 4-es pár) valahányasával előre becsomagolt apró tárgyakkal, az „ugyanannyik” elnevezése; - szőnyegezések színes rudakkal.	
Fogalmak: kisebb, nagyobb, ugyanakkora, több, kevesebb, ugyanannyi, párosítás, bontás.	

Témakör neve: **<u>Problémamegoldás</u>** **óraszám: 4** **A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):
- a tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres; - kérésre, illetve problémahelyzetben felidézi a kívánt, szükséges emlékképet; - megfogalmazott problémát tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással értelmez; - kérdést tesz fel a megfogalmazott probléma kapcsán; - az értelmezett problémát megoldja; - a problémamegoldás során a sorrendben végzett tevékenységeket szükség szerint visszafelé is elvégzi; - megoldását értelmezi, ellenőrzi; - tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetéses szöveges feladatokat; - részt vesz egy- és többszemélyes logikai játékban.	- hétköznapi helyzetekben, tevékenységek során felmerülő problémahelyzetben megoldás keresése; - megfogalmazott probléma értelmezése tevékenységgel, megjelenítéssel; - tevékenységgel, megjelenítéssel értelmezett probléma megoldása; - egy- és kétlépéses cselekvéssor, műveletsor elvégzése visszafelé is; - ismert problémák, feladatok megoldása változatos formákban; - részvétel egy- és többszemélyes logikai játékban.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- „Boltos” játék frontálisan irányítva vagy párban vagy csoportban;
- útvonal keresése térbeli és síkbeli labirintusokban;
- problémák lejátszása szerepjátékként, bábokkal, eszközökkel;
- origamik készítése;
- visszaemlékezés korábbi történések egymásutániságára a tanulók saját élményeivel kapcsolatban, játékok során;
- cselekvéssor visszafelé lejátszása, például: megfordítható napi tevékenységek végzése oda-vissza, útvonalak bejárása, visszatalálás;
- láncmesék lejátszása;

- mesékben valamely cselekvés, körülmény változtatása esetén a következmények átgondolása: „Mi lenne, ha …”; - műveletsor lejátszása sorba állított dobozokba apró tárgyak pakolásával, majd a műveletsor lejátszása visszafelé; - egyszerűbb táblás logikai, stratégiai játékok; kártyajátékok; - logikai rejtvények egyszerűbb feladványai, például: sudoku (kisebb méretű, állatokkal, növényekkel...), futoshiki (több-kevesebb sudoku), binary sudoku.
Fogalmak: nincs új fogalom.

Témakör neve: **Szöveges feladatok megoldása** **óraszám: 7** **A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - értelmezi, elképzeli, megjeleníti a szöveges feladatban megfogalmazott hétköznapi szituációt; - szöveges feladatokban megfogalmazott hétköznapi problémát megold matematikai ismeretei segítségével; - tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetéses, szöveges feladatokat;	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - elmondott szöveges feladatok értelmezése közösen eljátszással, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal tanítói segítséggel; - szöveges feladatok olvasása, értelmezése, eljátszása, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal tanítói segítséggel;

- megkülönbözteti az ismert és a keresendő (ismeretlen) adatokat; - tanári segítséggel megkülönbözteti a lényeges és a lényegtelen adatokat; - a kapott megoldást értelmezi, ellenőrzi; - választ fogalmaz meg a felvetett kérdésre; - igyekszik önállóan értelmezni az olvasott, egyszerű nyelvi szerkezetű, matematikai tartalmú szöveget; - megfelelő választ ad a feladatokban megjelenő kérdésekre.	- adatok gyűjtése, lényeges adatok kiemelése tanítói segítséggel; - kérdés értelmezése, a keresendő adatok azonosítása tanítói segítséggel; - adatok és azok kapcsolatainak megjelenítése valamilyen egyszerűsített rajz, matematikai modell segítségével, például művelet, nyíldiagram, halmazábra, sorozat tanítói segítséggel; - ismeretlen adatok meghatározása a modellen belül; - egy-, kétlépéses alapműveletekkel leírható szöveges feladatok megoldása tanítói segítséggel.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - beszélgetés, történetmesélés eseményképekről, ábrákról szabadon és egy-egy részletre fókuszálva is; - relációs szókincs fejlesztése konkrét megjelenítéssel; - szöveges feladatról készült ábrák, rajzok összehasonlítása, értékelése; praktikus, de az értelmezést segítő ábrák gyűjtése.	
Fogalmak: szöveges feladat, adat, ismeretlen adat, információ, ellenőrzés, szöveges válasz.	

Témakör neve: **Számlálás, becslés** **óraszám: 4**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):
- megszámlál és leszámlál a 100-as számkörben; - oda-vissza számlál kerek tízesekkel; - ismeri a következő becslési módszereket: közelítő számlálás, közelítő mérés, mérés az egység többszörösével; - becslését finomítja újrabecsléssel.	- meg- és leszámlálások valahányasával, például kettesével, tízesével, ötösével, négyesével, hármasával oda-vissza 100-as számkörben eszközökkel és eszközök nélkül; - becslés szerepének, korlátainak megismerése; - becslés során a korábbi tapasztalatok és a becsülendő mennyiség tulajdonságainak figyelembevétele; - becslés ellenőrzése párosítással, összeméréssel.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - hétköznapi helyzetekben történő becslések, mérés számlálással; - „Számfuttatás” játék oda-vissza, tetszőleges számról indítva, tetszőleges „lépéssel”; - oda-vissza számlálás közben periodikus mozdulatok; - 12-es, 13-as… 16-os… 20-as gyűjtések; 30-nál nagyobb, de 100-nál kisebb darabszámú dolgok gyűjtése; 100-as gyűjtés apró tárgyakból leszámlálással és előrecsomagolt dolgok megszámlálásával; - tevékenységek madzagra fűzött színes gyöngyökkel; - gyufaskatulyákban apró dolgok számának becslése.	
Fogalmak: számlálás, becslés.	

Témakör neve:

Számok rendezése

óraszám: 4

Tanulási eredmények:	Fejlesztési feladatok és ismeretek:
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket a 100-as számkörben; - megadja és azonosítja számok sokféle műveletes alakját; - megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban, a számegyenesnek ugyanahhoz a pontjához rendeli a számokat különféle alakjukban a 100-as számkörben; - megnevezi a 100-as számkör számainak egyes, tízes szomszédjait; - megnevezi a 100-as számkör számainak tízesekre kerekített értékét.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a <, >, = jelekkel; - számvonal, számegyenes alkotása, rajzolása, a számok helyének jelölésével 100-as számkörben; - sorszámok ismerete, alkalmazása; - számok, mennyiségek nagyság szerinti sorbarendezése; - számok egyes, tízes szomszédainak ismerete, megnevezése 100-as számkörben.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- számok szemléltetéséhez, összehasonlításához, sorba rendezéséhez „élő számegyenes” létrehozása;
- számvonal alkotása, például különféle színű gyufaskatulyákból, gyöngyökből;
- sorszámok alkalmazása versenyek eredményhirdetésekor;
- sorszámok húzása várakozáshoz, például ki hányadik sorát olvassa egy versnek;
- kukás játék: mindenki rajzol 5 négyzetet és egy kukát; számokat húznak például 1–20-ig számkártyákból; a húzott számot mindenki beírja valamelyik négyzetbe úgy, hogy a négyzetekben levő számok végül növekvő sorrendben legyenek; ha valaki nem tudja

beírni a húzott számot, akkor az a szám megy a kukába; az győz, aki leghamarabb kitölti minden négyzetét - „Vigyázz6!” játék; - lépkedések 10×10-es táblán, nevezetes irányok megfigyelése; - üres 10×10-es táblán néhány megadott szám segítségével bizonyos helyek azonosítása; - számbarkochba „valaminél nagyobb”, „valaminél kisebb” kérdések segítségével.
Fogalmak: sorszám, számegyenes, számtábla, nagyobb, kisebb, növekedés, csökkenés, egyes számszomszéd, tízes számszomszéd.

Témakör neve: **Számok tulajdonságai** **óraszám: 10** **A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal; - számot jellemez más számokhoz való viszonyával; - ismeri a római számjelek közül az I, V, X jeleket, hétköznapi helyzetekben felismeri az ezekkel képzett számokat; - helyesen írja az arab számjeleket.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - számok kifejezése művelettel megadott alakokban; - párosság és páratlanság fogalmának alapozása tevékenységgel; - hármasával, négyesével, ötösével… és 3, 4, 5… egyenlő darabszámú csoportból kirakható

	számok megfigyelése különféle eszközökkel végzett csoportosítások, építések során; - számok közti viszonyok megfigyelése, például: adott számnál nagyobb, kisebb, adott számnak a többszöröse; - számok formai tulajdonságainak megfigyelése: számjegyek száma, számjegyek egymáshoz való viszonya; - számok tartalmi, formai jellemzése, egymáshoz való viszonyuk kifejezése kitalálós játékokban; - számjelek olvasása, írása.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - Gyorsolvasási gyakorlatok meglévő kártyákról vagy a gyerekek saját készítésű számképeiről, pöttyöskártyáiról; - „Korongforgatás”; - szőnyegezések színes rudakkal; - „Ország, város” játék: sorsolt számjegyekből az oszlopoknak megfelelő tulajdonságú számok előállítása - számjelek megjelenítése nagymozgásokkal, például számjel alakúra formázott kötélen végiglépkedés, locsolókannával az iskolaudvaron, ujjal írás zsemlemorzsába.	
Fogalmak: számjegy, egyjegyű, kétjegyű, páros, páratlan.	

Témakör neve:

Számok helyi értékes alakja

óraszám: 4

Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - érti a számok tízesekből és egyesekből való épülését, tízesek és egyesek összegére való bontását a 100-as számkörben; - érti a számok számjegyeinek helyi értékét; - helyesen írja és olvassa a számokat a tízes számrendszerben 100-ig.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - mérések különböző egységekkel és többszöröseikkel; - leltárak készítése az elvégzett tevékenységek alapján nem tízes számrendszerekben (főleg 3-asával, 4-esével, 2-esével való csoportosítást követően); - leltárak készítése 10-esével történő csoportosítások, beváltások után; - számok tízesekre és egyesekre bontott alakjainak előállítása és felismerése nem csak helyi érték szerint rendezett alakban; - számok írása, olvasása számrendszeres, azaz helyi értékes alakjukban, 100-as számkörben.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- adott számosságú apró dolog csomagolása csoportmunkában, az elkészült csomagolások alapján leltárkészítés;
- adott számosságú apró dolog csomagolása csoportmunkában hármasával, majd ugyanannyi csomagolása négyesével; a csomagolások alapján készült leltárak összehasonlítása;
- csomagolások leltárak alapján;

- leltárak kiolvasása különböző csoportosítások (köztük tízesével is) után; - játék logikai készlettel: csoportosítás, beváltás, gyűjtött vagyon összehasonlítása (6 háromszög ér 1 négyzetet, 2 négyzet 1 kört); - tevékenységek Dienes-készlettel; - ismerkedés a szorobánnal.
Fogalmak: csoportosítás, beváltás, leltár, bontott alak, tízes, egyes.

Témakör neve: **<u>Alapműveletek értelmezése</u>** **óraszám: 10**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - helyesen értelmezi a 100-as számkörben az összeadást, kivonást, szorzást és az osztást; - maradékos osztást kiszámol a maradék jelölésével; - hozzákapcsolja a megfelelő műveletet adott helyzethez, történéshez, egyszerű szöveges feladathoz; - értelmezi a műveleteket megjelenítéssel, modellezéssel, szöveges feladattal; - helyesen használja a műveletek jeleit; - megérti a következő kifejezéseket: tagok, összeg, kisebbítendő,	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - összeadás, kivonás értelmezése; - szorzás és osztás értelmezése; - a szorzó és bennfoglaló táblák felépítése összefüggéseik szerint: 2-5-10, 2-4-8, 3-6-9, 7; - osztás mint bennfoglaló osztás és mint egyenlő részekre osztás értelmezése tevékenységekkel (például: szituációs játékok, különböző eszközökkel való kirakások); - maradékos osztás a maradék jelölésével;

kivonandó, különbség, tényezők, szorzandó, szorzó, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék; - szöveges feladatokban a begyakorolt kifejezésekkel megfogalmazott műveleteket megérti; - szöveget, ábrát alkot matematikai jelekhez, műveletekhez.	- egyenlővé tevés tevékenységekkel és számokkal; - történésről, kirakásról, képről többféle művelet értelmezése, leolvasása, lejegyzése; - műveletről kirakás, kép, szöveges feladat készítése; műveletek eljátszása, lerajzolása, egyszerű szöveggel értelmezése; - szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveletek megértése tanítói segítséggel.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - valós dolgok számának megállapítása szorzással, például azonos állatok lábainak száma; - szorzat kirakása színes rudakkal, szorzat leolvasása mérőszalag segítségével; - „Feladatküldés”: műveletről rajz, szöveg készítése; - szorzat kirakása színes rudakkal, szorzat leolvasása mérőszalag segítségével - bennfoglaló osztás kirakása tárgyakkal, például ceruzák dobozolása vagy lufik osztogatása; - egyenlő részekre osztás lejátszása, például süteményekkel, cukorkákkal, korongokkal - „Feladatküldés”: műveletről rajz, szöveg készítése; - összeadás, kivonás abakuszon, szorobánon.	
Fogalmak: összeadás, kivonás, összeg, különbség, szorzás, bennfoglalás, egyenlő részekre osztás, művelet, egyenlővé tevés, többszörös, maradék.	

Témakör neve: **<u>Alapműveletek tulajdonságai</u>**

<table>
<tr><td colspan="2">óraszám: 6</td></tr>
<tr><td>Tanulási eredmények:</td><td>Fejlesztési feladatok és ismeretek:</td></tr>
<tr><td>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:
- számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat;
- megold hiányos műveletet, műveletsort az eredmény ismeretében, a műveletek megfordításával is;
- alkalmazza a műveletekben szereplő számok (kisebbítendő, kivonandó és különbség; tagok és összeg; tényezők és szorzat, osztandó, osztó és hányados) változtatásának következményeit;
- ismeri a műveletek számolási sorrendjét;
- megismeri a zárójel használatát, szerepét.</td><td>A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):
- műveleti tulajdonságok megfigyelése változatos tevékenységek alapján: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága, összeg, különbség szorzása, szorzat széttagolása;
- a megértett műveleti tulajdonságok alkalmazása számolási eljárásokban, szöveges feladatokban, ellenőrzésnél;
- hiányos műveletek és műveletsorok megoldása az eredmény ismeretében a művelet megfordításával is 100-ig;
- műveletekben szereplő számok változtatása közben az eredmény változásának megfigyelése;
- műveletek sorrendje;
- a zárójel szerepe, használata.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:
- szőnyegezések színes rudakkal;
- „Babos” játék;
- „Hajtogató” segítségével a szorzótáblákon belüli és a szorzótáblák közti összefüggések felfedezése: 10×10-es négyzetrács hajtogatása a vonalak mentén, például 6×8-as téglalap hajtogatása után, félbehajtással 3×8 vagy 6×4, majd újabb félbehajtással 3×4, 6×2 vagy 3×4;
- lépegetések számegyenesen, például 16-tól 35 lépés, 35-től 16 lépés;</td></tr>
</table>

- színes rudak egymás mellé fektetésével a tényezők felcserélhetőségének tapasztalása, például 7 lila rúd = 6 fekete rúd; - négyzetrácson kertek bekerítése; - műveletsor lejátszása egymás mellé állított dobozokba apró tárgyak pakolásával, majd a műveletsor visszafelé való lejátszása.
Fogalmak: nincs új fogalom.

Témakör neve: **Szóbeli számolási eljárások** **óraszám: 8** **A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat; - fejben pontosan számol a 100-as számkörben a számok 10-zel történő szorzásakor és maradék nélküli osztásakor; - elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - számolási eljárások a műveletek értelmezései alapján 100-as számkörben; - számolási eljárások szám- és műveleti tulajdonságok felhasználásával 100-as számkörben; - bontások és pótlások alkalmazása; - számhoz számszomszédainak hozzáadása (6+7=6+6+1=7+7-1) és a

	nekik megfelelő kivonások elvégzése (13-6, 13-7); - 100-as számkörben való összeadás, kivonás a 20-as számkörben tanultakkal való analógia alapján (tízesekre, egyesekre bontás felhasználásával); - szorzó- és bennfoglaló táblák belső összefüggéseinek és egymás közti kapcsolatainak alkalmazása számolások során; - szorzatok, hányadosok kiszámolása ismert szorzatokhoz való viszonyítással.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- mérőszalagon számok hozzáadása és elvétele színes rudak tetszőleges számhoz való hozzáillesztésével, például sötétkék színes rúddal 9 hozzáadása és elvétele; az analógiák megfigyelése;
- számképek felidézése, számok különböző tagolásainak megválasztása számolási eljárások során;
- azonos művelet kapcsán a tanulók egyénileg alkalmazott számolási eljárásainak megfogalmazása, megosztása;
- „Boltos játék”: csak kerek tízesekkel lehet fizetni, a boltos visszaad.

Fogalmak:

nincs új fogalom.

Témakör neve:

Fejben számolás

óraszám: 6

<table>
<tr><td colspan="2">A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.</td></tr>
<tr><td>Tanulási eredmények:</td><td>Fejlesztési feladatok és ismeretek:</td></tr>
<tr><td>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:
- fejben többnyire pontosan összead és kivon teljes kétjegyű számokat kerek tízesekkel;
- tanári segítséggel fejben összead és kivon a 100-as számkörben;
- emlékezetből tudja a kisegyszeregy és a megfelelő bennfoglalások, egyenlő részekre osztások eseteit a számok tízszereséig;
- fejben többnyire pontosan számol a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során;
- fejben többnyire pontosan elvégez 10-zel, 100-zal való szorzást és osztást.</td><td>A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):
- fejben számolás egyes lépéseinek megértése, begyakorlása eszközökkel; az eszközök szükség szerinti használata feladatok megoldása során;
- fejben számolás a 100-as számkörben;
- teljes kétjegyű számok összeadása és kivonása 100-as számkörben kerek tízesekkel;
- fejszámolás a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során, például: szorzótáblák;
- 10-zel, 100-zal történő szorzás, osztás.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:
- „Boltos játék”;
- „Darts” játék során a pontok számolása, kiszállás lehetősége;
- szorzat alapján a társnál lévő szám kitalálása;
- egy képről többféle művelet olvasása;
- „Nálam van a …..” játék.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Fogalmak:
kerek tízes.</td></tr>
</table>

Témakör neve:

Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése

óraszám: 7

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

Tanulási eredmények:	Fejlesztési feladatok és ismeretek:
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - megfogalmazza a személyek, tárgyak, dolgok, időpontok, számok közötti egyszerű viszonyokat, kapcsolatokat; - összefüggéseket keres sorozatok elemei között; - megadott szabály szerint sorozatot alkot; - tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatokat folytat; - elsorolja az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat egymás után, tetszőleges kezdőponttól is; - ismert műveletekkel alkotott sorozat, táblázat szabályát felismeri; ismert szabály szerint megkezdett sorozatot, táblázatot helyesen, önállóan folytat; - felismer kapcsolatot elempárok, elemhármasok tagjai között; - szabályjátékok során létrehoz a felismert kapcsolat alapján további elempárokat, elemhármasokat; - a sorozatban, táblázatban, gépjátékokban felismert összefüggést	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - személyek, tárgyak, dolgok, számok között megjelenő kapcsolatok megfigyelése; - számpárok, számhármasok közötti kapcsolatok felfedezése; - a problémákban szereplő adatok viszonyának felismerése, például: időrend, nagyságviszonyok, változások, egyenlőségek; - változó helyzetek megfigyelése; - sorozatok képzése tárgyakkal, mozgással, hanggal, valamilyen logikai készlet elemeivel, számokkal; - összefüggések keresése egyszerű sorozatok elemei között; - sorozat alkotása közösen értelmezett szabály szerint; - tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott egyszerű periodikus sorozatok folytatása;

tanári segítséggel megfogalmazza nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal.	- a mindennapi életünkből jól ismert periódusok megfigyelése: évszakok, hónapok, hetek napjai, napszakok; - elkezdett sorozatok, táblázatok egyszerű szabályának felismerése; - megkezdett egyszerű szabályú sorozat folytatása mindkét irányban - gépjátékok különféle elemekkel (például: tárgyak, számok, alakzatok); - gépjátékok szabályának felismerése; - gépjátékokban több eset kipróbálása után elempárok, elemhármasok hiányzó elemének megtalálása; - sorozatok alkotása.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- Kakukktojás-kereső játékok;
- „Mi változott?” játék;
- alakzatokkal kirakott periodikus sorozat lejátszása;
- sorozatok kirakása szöges táblán kifeszített alakzatokkal;
- „Milyen nap lesz?” fejtörők: például egy hét múlva; holnapután, ha tegnapelőtt hétfő volt;
- kapcsolatok megfigyelése oda-vissza, például: szülő-gyerek, testvér, osztálytárs; alacsonyabb, magasabb, egyforma magas; idősebb, fiatalabb, ugyanannyi idős;
- több gyerek közötti kapcsolati háló megjelenítése rámutatással; a mutatás lejegyzése nyilakkal; például mindenki mutasson az idősebbre;
- „Gépes játékok” egyváltozós, kétváltozós gépekkel.

Fogalmak:

szabály, sorozat, számsorozat, növekvő, csökkenő, kapcsolat, számpár, számhármas.

Témakör neve:

Mérőeszközök használata, mérési módszerek

óraszám: 19

Tanulási eredmények:	Fejlesztési feladatok és ismeretek:
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - megbecsül, mér alkalmi mértékegységekkel hosszúságot, tömeget, űrtartalmat; - helyesen alkalmazza a mérési módszereket, használ skálázott mérőeszközöket, helyes képzete van a mértékegységek nagyságáról; - helyesen használja a hosszúságmérés, az űrtartalommérés és a tömegmérés szabványegységei közül a következőket: cm, dm, m, cl, dl, l; g, dkg; - ismeri az időmérés szabványegységeit: az órát, a percet, a napot, a hetet, a hónapot, az évet; - összeveti azonos egységgel mért mennyiség és mérőszáma nagyságát, összeveti ugyanannak a mennyiségnek a különböző egységekkel való méréskor kapott mérőszámait.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - változatos mennyiségek érzékszervi összehasonlítása; - változatos mennyiségek közvetlen összemérése; - változatos mennyiségek összemérése közvetítő segítségével; - mérési módszerek megismerése; - mennyiségek becslése, megmérése, kimérése választott alkalmi egységekkel, például: arasz, lépés, pohárnyi, kanálnyi, tenyérnyi; - mennyiségek becslése, megmérése, kimérése választott objektív egységekkel, például: pálcikák, színes rudak; - mérőszám fogalmának megértése; - mennyiségek összehasonlítása; mennyivel nagyobb mennyiség, mennyivel kisebb mennyiség, hányszor akkora; - különböző mennyiségek mérése ugyanazzal az egységgel; annak

	megfigyelése, tudatosítása, hogy a nagyobb mennyiséget több egység teszi ki, a kevesebb mennyiséget kevesebb egység teszi ki; - azonos mennyiségek mérése különböző egységekkel; annak megtapasztalása, megfigyelése, hogy kisebb egységből több teszi ki ugyanazt a mennyiséget, nagyobb egységből kevesebb teszi ki ugyanazt a mennyiséget; - mennyiségek becslése, megmérése, kimérése szabványmértékegységek közül a következőkkel: cm, dm, m; dl, l; dkg; - hétköznapi tapasztalatok szerzése a szabványmértékegységek nagyságáról; - skálázott mérőeszközök készítése alkalmi egységekkel, használata tanítói segítséggel; - szabványos mérőeszközök használata; - időbeli tájékozódás, időbeli periódusok megismerése; időbeli relációt tartalmazó szavak értelmezése; - az időmérés egységeinek megismerése: óra, perc; - egész órák és percek leolvasása különféle analóg és digitális órákról.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - különböző hangok összehasonlítása, például „Melyik hang hosszabb-rövidebb, magasabb-mélyebb, hangosabb-halkabb?”; - különböző tömegű tárgyak, gyümölcsök, gesztenyék tömegének összehasonlítása érzésre két kézzel, majd ellenőrzése vállfamérleggel;	

- hosszúság mérése arasszal, lépéssel, tyúklépéssel; - hosszúság mérése egyforma pálcikákkal, egyforma színes rudakkal; - mennyiségek becslése, majd a becslés ellenőrzése méréssel.
Fogalmak: összehasonlítás, mérés, mérőeszköz, mérőszám, mértékegység, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő, cm, dm, m, dl, l, kg, másodperc, perc, óra, nap, hét, hónap, év.

Témakör neve: **Alkotás térben és síkon** **óraszám: 6**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból; - minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat; - sormintát, síkmintát felismer, folytat; - alkotásában követi az adott feltételeket; - testeket épít élekből, lapokból; elkészíti a testek élvázát, hálóját; testeket épít képek, alaprajzok alapján; elkészíti egyszerű testek alaprajzát; - síkidomokat hoz létre különféle eszközök segítségével; - alaklemezt, vonalzót, körzőt használ alkotáskor;	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - építés térbeli építőelemekből, testekből szabadon, másolással, megadott feltétel szerint; - építés egyszerűbb nézetek, egyszerűbb alaprajzok alapján; - síkbeli alkotások szabadon, másolással, megadott feltétel szerint: kirakások mozaiklapokkal, nyírás, tépés, hajtogatás; - sokszögek előállítása nyírással, hajtogatással, pálcikákkal, gumikarika

- megtalálja az összes, több feltételnek megfelelő építményt, síkbeli kirakást; - szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon.	kifeszítésével, vonalzós rajzolással adott feltételek szerint; - sorminták, terülőminták kirakása és folytatása síkban; - szimmetrikus alakzatok létrehozása térben és síkban (például: építéssel, kirakással, nyírással, hajtogatással, festéssel, - adott feltételeknek megfelelő többféle alakzat, minta előállítása.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- színes rudakból, legóból, építőkockákból, dobozokból, hengerekből (például vécépapír guriga) városépítés, várépítés;
- „Szobasarok” cipősdobozból, belehelyezett játék megvilágítása 3 irányból, árnyékok megfigyelése;
- „Szobasarok” négyzethálós falaira rajzolt árnyékok alapján építés színes rudakból;
- kirakások mozaiklapokból, logikai készlet elemeiből;
- rövid ideig látott képről másolat készítése a vizuális memória fejlesztésére;
- „Telefonos játék”;
- terítő, hópehely készítése hajtogatott papírból való nyírással;
- háromszögek, négyszögek nyírása egy egyenes vonal mentén, a keletkező síkidomok számának és alakjának vizsgálata;
- geometriai fejtörők, például tangram, gyufarejtvények.

Fogalmak:

alaprajz.

Témakör neve:

Alakzatok geometriai tulajdonságai

óraszám: 10	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - megkülönböztet, azonosít egyedi konkrét látott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket; - személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet; - két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat; - megkülönbözteti és szétválogatja szabadon választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a gyűjtött, megalkotott testeket, síkidomokat; - megfigyeli az alakzatok közös tulajdonságát, megfelelő címkéket talál megadott és halmazokba rendezett alakzatokhoz; - megtalálja a közös tulajdonsággal nem rendelkező alakzatokat; - megnevezi a tevékenységei során előállított, válogatásai során előkerülő	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - válogatások előállított vagy megadott testek között szabadon; - testek és síkidom modellek megkülönböztetése; - testek jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése; - válogatások előállított vagy megadott síkidomok között szabadon; - sokszöglapokkal határolt testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megfigyelése; - egyszerű, sokszöglapokkal határolt test lapjainak megszámlálása; - téglatest lapjainak megszámlálása; - sokféle alakú síklapok közül a körlap és a sokszögek kiemelése; - sokszögek előállítása során az oldal és csúcs szavak megismerése, használata; - sokszögek oldalainak és csúcsainak megszámlálása; - Sokszögek elnevezése oldalak és csúcsok száma szerint - téglalap oldalainak és csúcsainak megszámlálása;

alakzatokon megfigyelt tulajdonságokat; - megnevezi a sík és görbült felületeket, az egyenes és görbe vonalakat, szakaszokat tapasztalati ismeretei alapján; - megnevezi a háromszögeket, négyszögeket, köröket; - megkülönböztet tükrösen szimmetrikus és tükrösen nem szimmetrikus síkbeli alakzatokat; - megszámlálja az egyszerű szögletes test lapjait; - megnevezi a téglatest lapjainak alakját, felismeri a téglatesten az egybevágó lapokat, megkülönbözteti a téglatesten az éleket, csúcsokat; - megnevezi megfigyelt tulajdonságai alapján a téglatestet, kockát, téglalapot, négyzetet; - megfigyelt tulajdonságaival jellemzi a létrehozott síkbeli és térbeli alkotást, mintázatot, - különbséget tesz testek és síkidomok között; - kiválasztja megadott síkidomok közül a sokszögeket.	- téglalap átlóinak és tükör tengelyeinek megfigyelése; - síkbeli alakzatok jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése. - háromszögek, négyszögek, körlapok felismerése, kiválogatása, megnevezése.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - Kakukktojás-játékok, felismerő játékok, párkereső játékok kézbe fogható tárgyakkal, testekkel; - Kakukktojás-játékok, felismerő játékok, párkereső játékok kézbe fogható síkidomokkal;	

- síkidomok, testek alkotása például szívószálakból és madzagból, hurkapálcából és gyurmából; - háromszögek, négyszögek készítése különféle hosszúságú szívószáldarabokból; - szöges táblán alakzatok kifeszítése gumikarikával megadott minta alapján vagy megadott feltétel szerint; - különféle ponthálókon, rácsokon alakzatok másolása megadott minta alapján vagy rajzolás megadott feltétel szerint.
Fogalmak: test, síkbeli alakzat; sík, görbe felület; egyenes, görbe vonal, oldal, csúcs, lap, körlap, háromszög, négyszög, sokszög, téglalap, négyzet.

Témakör neve: **<u>Transzformációk</u>** **óraszám: 5**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - tapasztalattal rendelkezik mozgással, kirakással a tükörkép előállításáról; - szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon; - megépíti, kirakja, megrajzolja hálón, jelölés nélküli lapon sablonnal, másolópapír segítségével alakzat tükörképét;	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - szimmetriák, tükörképek megfigyelése a természetes és az épített környezetben térben és síkban; - tárgyak, építmények, képek tükörképének megfigyelése térben, síkban tükör segítségével; - tárgyak, építmények, képek tükörképének kirakása, előállítása különböző tevékenységek során;

- követi a sormintában vagy a síkmintában lévő szimmetriát; - térben, síkban az eredetihez hasonló testeket, síkidomokat alkot nagyított vagy kicsinyített elemekből; az eredetihez hasonló síkidomokat rajzol hálón.	- síkbeli alakzatok tükörtengelyeinek keresése tükörrel, hajtogatással - alakzatok eltolt képének előállítása térben és síkban mozgással, mozgatással, másolópapír segítségével - sor- és síkminták készítése eltolással és tükrözéssel.

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- „Tükörjáték” során a pár egyik tagja az eredeti, a másik pedig a tükörkép;
- építések, mozgatások úgy, hogy a két kéz egyszerre ugyanazt csinálja egymás tükörképeként;
- szimmetria tengelye szerint két különböző színnel színezett szív vizsgálata tükörrel; megadott ábrák vizsgálata, „Előállítható-e az adott szív és tükör segítségével az ábra? Ha igen, akkor hogyan?”;
- papírlap egyik oldalára festékpaca nyomása, a papír másik felének ráhajtása, a papír szétnyitása, a készült minta kiegészítése;
- összehajtott papírból alakzat kivágása;
- összehajtott papírra rajzolt alakzat határvonalainak átbökése gombostűvel;
- néhány kirakott logikai lap (színes rúd) tükörképének megépítése.

Fogalmak:

tükörkép, tükörtengely, eltolt kép, mozgatás.

Témakör neve:

Tájékozódás térben és síkon

óraszám: 4

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

Tanulási eredmények:	Fejlesztési feladatok és ismeretek:
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket síkon és térben; - tájékozódik lakóhelyén, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalál adott helyre, adott utca és házszám alapján megtalál házat; - térképen, négyzethálón megtalál pontot két adat segítségével.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - irányokat, távolságokat jelölő szavak jelentésének megismerése síkban és térben tevékenységekkel és játékos szituációkkal; - tájékozódást segítő játékok, tevékenységek nagymozgásokkal; - útvonalak bejárása utánzással; az útvonal tudatosítása; - bejárt útvonal újrajárása emlékezetből; - téri tájékozódás mozgással, tárgyak mozgatásával; - függőleges és vízszintes síkon való tájékozódás tárgyak elhelyezésével, mozgatásával, például „fölé”, „alá” többféle értelmezése; - térbeli és síkbeli elhelyezkedést kifejező szavak jelentésének megismerése játékos tevékenységekkel; - irány és állás megfigyelése, követése az olvasáshoz, íráshoz kapcsolódva; - tájékozódás négyzethálón.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - „Hideg-meleg” játék kincskeresésre; - irányokat jelölő szavak értelmezése térben és síkon;	

- tájékozódás labirintusban és négyzethálós mintákon: jobbra, balra, előre, hátra, fel, le; tájékozódás vonalrendszerbe rajzolt házban és a ház „utcájában”: jobbra, balra, előre, hátra, fel, le;
- „Telefonos” játék logikai lapokkal, mozaiklapokkal, színes rudakkal;
- „Különbségkereső” játék párban;
- ismert útvonal leírása szóban, például: „Hogyan jutsz az iskolából a játszótérre?”;
- szituációs játékban színházjegyek, mozijegyek alapján ülőhelyek megtalálása;
- „vonalvezetős” játék irányok és távolságok megadásával, melynek során különböző formák rajzolódnak ki a négyzethálón, például 2 lépés fel, 3 lépés balra...

Fogalmak:

jobb, bal, le, fel, előtte, mögötte, mellette, kint, bent, előre, hátra, távolabb, közelebb.

Témakör neve:

Valószínűségi gondolkodás

óraszám: 4

Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - részt vesz olyan játékokban, kísérletekben, melyekben a véletlen szerepet játszik; - tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között; - megítéli a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” eseményekkel kapcsolatos állítások igazságát;	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - részvétel valószínűségi játékokban; intuitív esélylatolgatás, tippek megfogalmazása; - valószínűségi kísérletek végzése, események megfigyelése; - játékos tapasztalatszerzés a véletlenről, a biztosról és a lehetetlenről;

- tapasztalatai alapján tippet fogalmaz meg arról, hogy két esemény közül melyik esemény valószínűbb olyan, véletlentől függő szituációk során, melyekben a két esemény valószínűsége között jól belátható a különbség; - tetszőleges vagy megadott módszerrel összeszámlálja az egyes kimenetelek előfordulásait olyan egyszerű játékokban, kísérletekben, amelyekben a véletlen szerepet játszik; - a valószínűségi játékokban, kísérletekben megfogalmazott előzetes sejtését, tippjét összeveti a megfigyelt előfordulásokkal.	- „Biztos”, „lehetséges, de nem biztos” és „lehetetlen” események megfigyelése kísérletek során; - véletlen események bekövetkezéseinek összeszámlálása, ábrázolása különféle módokon, például: strigulázással, diagrammal, táblázatba rögzítéssel.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - „Kukás” játékok; - „Macska-egér harc” játék: 20 mezőből álló pályán haladnak a bábuk, az egér indul, 1-2-3-4-es dobásokra haladhat a dobott értéknek megfelelően, a macska pedig 5-6-os dobásra; utoléri-e a macska az egeret, mielőtt az egér a 20-as mezőn lévő egérlyukba ér?; - „Teknős és nyúl” játék: 20 mezőből álló pályán haladnak a „versenyzők”; teknős 1-2-3-4-es dobásra mozdul, nyúl 5-6-ra; az nyer, aki hamarabb ér célba; - tippelős feladat: a tanulók házi kedvencei nevének felírása cetlikre; fajonkénti csoportosításuk (kutya, macska, akvárium stb.); a csoportosítás alapján oszlopdiagram készítése; a cetlik kalapba gyűjtése, majd húzás a kalapból; húzás előtt az oszlopdiagram jellemzőinek figyelembevételével tippelés, hogy milyen állat nevét húzzuk majd ki a kalapból; - valószínűségi kísérletek, például: 3 piros, 3 kék golyó közül 3 golyó húzása, majd 1 piros és 5 kék golyó közül 3 golyó húzása; „Melyik esetben könnyebb 3 egyformát húzni?”, „Tippelj!”, „Végezz 20-20 kísérletet!”.	

Fogalmak:
véletlen; „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” esemény, tipp.

Témakör neve: **<u>Adatok megfigyelése</u>** **óraszám: 4**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - adatokat gyűjt a környezetében; - adatokat rögzít későbbi elemzés céljából; - gyűjtött adatokat táblázatba rendez; - adatokat gyűjt ki táblázatból, adatokat olvas le diagramról; - jellemzi az összességeket.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - minőségi és mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése; - tevékenységek során kapott adatok lejegyzése; - közös tevékenységek során szerzett adatok alapján egyszerű diagram készítése kirakással, rajzzal; - egyszerű diagramról adatok, összefüggések leolvasása közösen; - egyenlő adatok keresése, legkisebb, legnagyobb kiválasztása.
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: - „Tornasor” játék: a tanulók oszlopokba rendeződnek valamilyen szempont szerint, például ki melyik hónapban, évszakban született; mekkora a lábmérete, kisujj mérete; hány betűből áll a neve;	

- versenyek eredményének feljegyzése, például „Ki tud több gyufaszálat egyesével felvenni a földről egy perc alatt?”; a versenyzők eredményének rögzítése négyzethálós papíron; - sajtos dobozokból oszlopdiagram építése; - saját testméretek mérése, a kapott adatok elemzése, például fejkörfogat lemérése fejdísz készítéséhez papírcsíkkal, majd a papírcsíkok felragasztása függőlegesen egymás mellé; helyből távolugrás lemérése spárgával, spárgák felragasztása.
Fogalmak: adat, diagram.

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén:

- halmazok összehasonlítása az elemek száma szerint, halmazalkotás;
- állítások igazságtartalmának eldöntése, állítások megfogalmazása;
- összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, közös tulajdonság felismerése, megnevezése;
- több, kevesebb, ugyannyi fogalmának helyes használata;
- néhány elem sorba rendezése próbálgatással;
- számok írása, olvasása, helyi érték ismerete;
- római számok írása, olvasása (I, V, X);
- számok helye a számegyenesen, számszomszédok;
- természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása;
- számok képzése, bontása helyi érték szerint;
- matematikai jelek: +, –, •, :, =, <, >, ( ) ismerete, használata;
- összeadás, kivonás, szorzás, osztás szóban és írásban;
- maradékos osztás kiszámolása a maradék felírásával;
- szorzótábla ismerete a százas számkörben;
- a műveletek sorrendjének ismerete;
- szöveges feladat értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal;
- páros és páratlan, egyjegyű – kétjegyű számok megkülönböztetése;

- szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása;
- növekvő és csökkenő számsorozatok szabályának felismerése, a sorozat folytatása;
- számpárok közötti kapcsolatok felismerése;
- vonalak (egyenes, görbe) ismerete;
- testek építése szabadon és megadott feltételek szerint;
- tájékozódási képesség, irányok ismerete;
- a hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. A szabvány mértékegységek: cm, dm, m, cl, dl, l, dkg, kg, perc, óra, nap, hét, hónap, év. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Mennyiségek közötti összefüggések felismerése. Mérőeszközök használata;
- adatokról megállapítások megfogalmazása.

3. évfolyam

Számonkérésre 15, ismétlésre 20 óra áll rendelkezésre.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok**	**Órakeret folyamatos**
Előzetes tudás	Halmazok összehasonlítása. Állítások igazságtartalmának eldöntése. Több, kevesebb, ugyannyi fogalma. Alakzatok szimmetriájának megfigyelése. Néhány elem sorba rendezése próbálgatással.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Halmazszemlélet fejlesztése. Nyelvhasználat előtti kommunikáció, eljátszás mint a gondolatok kifejezése, ezek megértése. Rajz, kirakás értelmezése, a lejátszott történés visszaidézése.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**

A számítógép működésének bemutatása (be- és kikapcsolás, egér, billentyűzet használata).	Ismerkedés az adott informatikai környezettel.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**2. Számelmélet, algebra**	**Órakeret 75 óra**
Előzetes tudás	Számok írása, olvasása (100-as számkör). Helyi érték. Római számok írása, olvasása (I, V, X). Számok helye a számegyenesen. Számszomszédok. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása. Számok képzése, bontása helyi érték szerint. Páros és páratlan számok. Matematikai jelek: +, –, •, :, =, <, >, ( ). Összeadás, kivonás, szorzás, osztás szóban és írásban. Szorzótábla ismerete a százas számkörben. A műveletek sorrendje. Szöveges feladat értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal. Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Elnevezések, megállapodások, jelölések értése, kezelése. Számok nagyságrendje és helyi értéke. Számok helyes leírása, olvasása 10000-ig. Számok nagyságrendjének és helyi értékének biztos ismerete. Számok képzése, helyi érték szerinti bontása. A helyes műveleti sorrend ismerete és alkalmazása a négy alapművelet körében. A tízes, százas, ezres számszomszédok meghatározása. Igény kialakítása a matematika értékeinek és eredményeinek megismerésére. A szorzótábla biztos ismerete.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Számfogalom kialakítása 1000-es számkörben. Számok írása, olvasása 1000-ig.	Tájékozódás az adott számkörben. Számmemória fejlesztése.	*Magyar nyelv és irodalom:* számok helyesírása.

Számok helye, közelítő helye a számegyenesen, számszomszédok. Alaki, helyi és valódi érték. Számok képzése, bontása helyi érték szerint. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása.	Emlékezet fejlesztése, tájékozódás a számegyenesen.	
Számítógépes, interaktív táblához kapcsolódó oktatóprogramok alkalmazása.	Tájékozódás a számegyenesen.	
Számok összeg-, különbség-, szorzatalakja.	Megértett állításokra, szabályokra való emlékezés. Tények közti kapcsolatok, viszonyok, összefüggések felidézése.	
Matematikai oktató program használata.		
Műveletek közötti kapcsolatok: összeadás, kivonás, szorzás, osztás. Fejszámolás: összeadás, kivonás, legfeljebb háromjegyű, nullára végződő számokkal. Fejszámolás: szorzás, osztás tízzel, százzal. Írásbeli összeadás, kivonás három- és négyjegyű számokkal. Írásbeli szorzás egy-és kétjegyű számmal.	Az ellenőrzési igény kialakítása, a műveletek közötti kapcsolatok megfigyelésén keresztül. A pontos feladatvégzés igényének fejlesztése. A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése; tudatos, célirányos figyelem. A fejszámolás biztonságos használata. A szorzótáblák gyakorlása. Analógiák felismerése, keresése, kialakítása. Írásbeli műveletek alkalmazás szintű felhasználása.	*Magyar nyelv és irodalom*: kérdések, problémák, válaszok helyes megfogalmazása.

	A tanult műveletek elvégzésének gyakorlása, ellenőrzése.	
Matematikai fejlesztőprogram használata.		
Műveleti tulajdonságok: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága, összeg és különbség változásai.	Változó helyzetek megfigyelése, műveletek tárgyi megjelenítése.	
Zárójel használata; összeg és különbség szorzása, osztása. Műveleti sorrend.	Feladattartás és feladatmegoldási sebesség fejlesztése. Megismert szabályokra való emlékezés. Oktatóprogram alkalmazása a műveleti sorrend bemutatására.	
Törtek fogalmának tapasztalati előkészítése. Törtek a mindennapi életben. Számláló, nevező, törtvonal.	Közös munka (páros, kis csoportos munka, csoportmunka), együttműködés vállalása. Törtekkel kapcsolatos oktató program használata. Törtek előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel. Animáció lejátszása törtek előállításához.	
Szöveges feladatok. Többféle megoldási mód keresése.	A szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv készítése. Becslés. Megoldás próbálgatással, számolással, következtetéssel. Ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata.	*Magyar nyelv és irodalom:* az írott szöveg megértése, adatok keresése, információk kiemelése.

	A szövegértéshez szükséges nyelvi, logikai szerkezetek fokozatos megismerése. Adatok lejegyzése, rendezése, ábrázolása. Összefüggések felismerése. Válasz megfogalmazása szóban, írásban.	
Római számok. A római számok története. Számjelek bevezetése. Római számok írása, olvasása I, V, X, L, C, D, M jelekkel.	Irányított keresés római számok használatáról.	*Környezetismeret:* a lakóhely története; a római számok megfigyelése régi épületeken.
A gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése.		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Számszomszéd, műveleti sorrend. Háromjegyű szám. Tört szám. Ellenőrzés. Római szám. Alaki, helyi és valódi érték.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**3. Függvények, az analízis elemei**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás	Sorozat szabályának felismerése, folytatása. Növekvő és csökkenő számsorozatok. Számpárok közötti kapcsolatok felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Matematikai modellek készítése. Sorozatok felismerése, létrehozása.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Sorozat szabályának felismerése.	Adott szabályú sorozat folytatása.	*Vizuális kultúra:* periodicitás

	Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között. Sorozatok néhány hiányzó vagy megadott sorszámú elemének kiszámítása. Sorozatok képzési szabályának keresése, kifejezése szavakkal. Oktatóprogram használata sorozat szabályának felismeréséhez, folytatásához. A figyelem és a memória fejlesztése. Szabályfelismerés. Az önállóság fejlesztése a gondolkodási műveletek alkalmazásában. Adott utasítás követése, figyelem tartóssága. Saját gondolatok megfogalmazása.	felismerése sordíszekben, népi motívumokban.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Táblázat, grafikon. Sorozat. Szabály, kapcsolat.	

Tematikai egység /Fejlesztési cél	**4. Geometria**	**Órakeret 37 óra**
Előzetes tudás	Vonalak (egyenes, görbe). Térbeli alakzatok. A test és a síkidom megkülönböztetése. Szimmetria: tengelyesen szimmetrikus alakzatok megfigyelése. A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. A szabvány mértékegységek: cm, dm, m, cl, dl, l, dkg, kg, perc, óra, nap, hét, hónap,	

	év. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Mennyiségek közötti összefüggések felismerése. Mérőeszközök használata.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Térbeli és síkbeli tájékozódás továbbfejlesztése. Feltételeknek megfelelő alkotások elképzelése elkészítésük előtt, a tényleges alkotás összevetése az elképzelttel. A matematika és a valóság kapcsolatának építése. Mérőeszközök és mértékegységek önálló használata. Érzékelés, észlelés pontosságának fejlesztése. A szimmetria felismerése a valóságban: tárgyakon, természetben, művészeti alkotásokon. Esztétikai érzék fejlesztése. A körző és a vonalzó célszerű használata.

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Egyenesek kölcsönös helyzetének megfigyelése tapasztalati úton: merőleges és párhuzamos egyenesek.	Tapasztalatszerzés, érvelés.	*Technika, életvitel és gyakorlat*: hajtogatás.
Háromszög, négyzet és téglalap felismerése. A téglalap és négyzet tulajdonságai: csúcsok száma, oldalak száma.	Háromszögek, négyszögek előállítása rajzolással szabadon vagy egy-két tulajdonság megadásával. Egyedi tulajdonságok kiemelése. Formafelismerés, azonosítás, megkülönböztetés.	*Vizuális kultúra*: mozaikkép alkotása előre elkészített háromszögek, négyszögek felhasználásával.
A képszerkesztő program néhány rajzeszközének ismerete, a funkciók azonosítása, gyakorlati alkalmazása. Egyszerű rajzok, ábrák elkészítése. A rajzos dokumentum yomtatása.	A tanult síkidomok rajzolása képszerkesztő program segítségével. A feladat megoldásához szükséges, mások által összeépített alkalmazói környezet használata.	
A téglalap és a négyzet kerületének kiszámítása.	Ismeretek alkalmazása az újabb ismeretek megszerzésében.	*Környezetismeret:* kerületszámítás a közvetlen

		környezetünkben (szoba, kert)
Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel. A területszámítás fogalmának előkészítése.	Többféle megoldási mód keresése, az alternatív megoldások összevetése.	*Környezetismeret:* tapasztalatgyűjtés a mindennapi életből pl. szőnyegezés, burkolás a lakásban, kertben.
Az egybevágóság fogalmának előkészítése.	Tengelyesen tükrös alakzatok létrehozása tevékenységgel. Az alkotóképesség fejlesztése. Megfigyelések kifejezése válogatással, megfogalmazással. A pontosság igényének felkeltése.	Szimmetria a természetben. *Vizuális kultúra:* szimmetria a műalkotásokban.
Tájékozódás síkban, térben.	Tájékozódás pl. az iskolában és környékén. Mozgássor megismétlése, mozgási memória fejlesztése. Térbeli tájékozódási képességet fejlesztő, egyszerű. rajzolóprogramok bemutatása. Egyszerű problémák megoldása részben tanári segítséggel, részben önállóan.	*Környezetismeret:* tájékozódás közvetlen környezetünkben. Égtájak ismeretének gyakorlati alkalmazása.
Testek geometriai tulajdonságai, hálója.	Testek építése szabadon és adott feltételek szerint. Testek szétválogatása egy-két tulajdonság szerint. Alkotóképesség fejlesztése. Kreatív gondolkodás fejlesztése. Térlátás fejlesztése az alakzatok különféle előállításával.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* dobozokból bútorok építése. *Vizuális kultúra:* a körülöttünk lévő mesterséges és természetes környezet

	Sík- és térgeometriai megfigyelések elemzése, megfogalmazása a tanult matematikai szaknyelv segítségével.	formavilágának megfigyelése és rekonstrukciója.
Téglatest és kocka felismerése, jellemzői.	Megfigyelés, tulajdonságok számbavétele. Összehasonlítás, azonosságok, különbözőségek megállapítása.	*Technika, életvitel és gyakorlat*: dobókocka, téglatest alakú doboz készítése.
Mérések alkalmi egységekkel. Mérés szabvány egységekkel: mm, km, ml, cl, hl, g, t.	Összehasonlítások végzése a valóság tárgyairól, alakzatokról, dolgokról. Mennyiségi jellemzők felismerése, a különbségek észrevétele. Adott tárgy, elrendezés, kép más nézőpontból való elképzelése.	*Környezetismeret:* gyakorlati mérések közvetlen környezetünkben (tömeg-, hosszúságmérés). Csomagolóanyagok, dobozok tömege.
Az idő mérése: másodperc. Időpont és időtartam megkülönböztetése.	Tájékozódás az időben: a múlt, jelen, jövő, mint folytonosan változó fogalmak, pl. előtte, utána, korábban, később megértése, használata. Időtartam mérése egyenletes tempójú mozgással, hanggal, szabványos egységekkel (másodperc, perc, óra, nap, hét, hónap, év). Időpont és időtartam tapasztalati úton történő megkülönböztetése. A családban történtek elhelyezése az időben.	*Testnevelés és sport*: időre futás. *Ének-zene*: metronóm. *Környezetismeret*; technika, *életvitel és gyakorlat*: napirend, családi ünnepek, események ismétlődése. *Magyar nyelv és irodalom:* változó helyzetek, időben lejátszódó történések megfigyelése, az

		időbeliség tudatosítása.
Egység és mérőszám kapcsolata. Mérés az egységek többszöröseivel. Át- és beváltások végrehajtott mérések esetén. Átváltások szomszédos mértékegységek között. A mértékegységek használata és átváltása szöveges és számfeladatokban.	A pontosság mértékének kifejezése gyakorlati mérésekben. A mértékegység és mérőszám kapcsolata, összefüggésük megfigyelése és elmélyítése. Mérések a gyakorlatban, mérések a családban. Fejlesztőprogram használata mértékegységek átváltásához.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* elkészíthető munkadarabok megtervezése mérés és modellezés segítségével. *Környezetismeret;* technika, *életvitel és gyakorlat:* háztartásban használatos gyakorlati mérések (sütés-főzés hozzávalói).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Merőleges és párhuzamos egyenesek, háromszög, téglalap, négyzet, kerület, terület, téglatest, kocka, testháló, tükrös alakzat, időpont, időtartam, kör, gömb, mértékegység, tonna, másodperc, km, mm.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**5. Statisztika, valószínűség**	**Órakeret 2 óra**
Előzetes tudás	Adatokról megállapítások megfogalmazása. Valószínűségi megfigyelések, játékok kísérletek. Tapasztalatszerzés a véletlenről és a biztosról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerszemlélet, valószínűségi és statisztikai gondolkodás alapozása. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
A biztos, a lehetséges és a lehetetlen események értelmezése.	Próbálgatások, sejtések, indoklások, tippelések, tárgyi tevékenységek.	

	A lehetséges és lehetetlen tapasztalati úton való értelmezése. A biztos és véletlen megkülönböztetése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Valószínű, biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos.	

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén	*Gondolkodási és megismerési módszerek* – Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése. – Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése. – Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba. – A változás értelmezése egyszerű matematikai tartalmú szövegben. – Az összes eset megtalálása (próbálgatással). *Számtan, algebra* – Számok írása, olvasása (1000-es számkör). Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalma 1000-es számkörben. – Törtek a mindennapi életben: egyszerűbb törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel, előállítása hajtogatással, rajzzal, színezéssel. – Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása 1000-es számkörben. – Mennyiségek közötti összefüggések észrevétele tevékenységekben. – A matematika különböző területein az ésszerű becslés alkalmazása. – Fejben számolás százas számkörben. – A szorzótábla biztos ismerete 100-as számkörben. – Összeg, különbség, szorzat, hányados fogalmának ismerete. Műveletek tulajdonságainak, tagok, illetve tényezők felcserélhetőségének alkalmazása. Műveleti sorrend ismerete, alkalmazása. – Négyjegyű számok összeadása, kivonása, szorzás egy- és kétjegyű számmal írásban. – Szöveges feladat: a szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv, becslés, ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata.

	– Többszörös, osztó, maradék fogalmának ismerete. *Összefüggések, függvények, sorozatok* – Szabályfelismerés, szabálykövetés. Növekvő és csökkenő számsorozatok felismerése, készítése. – Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között. – A szabály megfogalmazása egyszerű formában, a hiányzó elemek pótlása. *Geometria* – Egyenesek kölcsönös helyzetének felismerése: merőleges és párhuzamos egyenesek. – A szabvány mértékegységek: mm, km, ml, cl, hl, g, t, másodperc. Átváltások szomszédos mértékegységek között. – Hosszúság, távolság és idő mérése (egyszerű gyakorlati példák). – Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög létrehozása egyszerű módszerekkel, felismerésük, jellemzőik. – Kör fogalmának tapasztalati ismerete. – A test és a síkidom közötti különbség megértése. – Kocka, téglatest, felismerése, létrehozása, jellemzői. – Tükrös alakzatok és tengelyes szimmetria előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel. – Négyzet, téglalap kerülete. – Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel. *Valószínűség, statisztika* – Valószínűségi játékok, kísérletek értelmezése. Biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos tapasztalati ismerete. *Informatikai ismeretek* – Tanári segítséggel az életkorának megfelelő oktatási célú programok használata. – Egy rajzoló program ismerte; egyszerű ábrák elkészítése, színezése. – Együttműködés interaktív tábla használatánál.

4. évfolyam

Számonkérésre 15, ismétlésre 15 óra áll rendelkezésre.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok**	**Órakeret 5 óra + folyamatos**
Előzetes tudás	Halmazok összehasonlítása. Állítások igazságtartalmának eldöntése. Több, kevesebb, ugyannyi fogalma. Alakzatok szimmetriájának megfigyelése. Néhány elem sorba rendezése próbálgatással.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Halmazszemlélet fejlesztése. Nyelvhasználat előtti kommunikáció, eljátszás mint a gondolatok kifejezése, ezek megértése. Rajz, kirakás értelmezése, a lejátszott történés visszaidézése.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése konkrét elemek esetén. Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése.	Megfigyelésben, mérésben, számlálásban, számolásban gyűjtött adatok, elemek halmazba rendezése. A logikai „és”, „vagy” szavak használata állítások megfogalmazásában. Összehasonlítás, következtetés, absztrahálás.	*Környezetismeret:* élőlények csoportosítása megadott szempontok szerint.
Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba.	Osztályozás egy, illetve egyszerre két szempont szerint.	

Alaphalmaz és részhalmaz fogalmának tapasztalati előkészítése.	Síkidomok halmazokba rendezése tulajdonságaik alapján. Sorozatok létrehozása, folytatása, kiegészítése adott szempont szerint. A gondolkodás és a nyelv összefonódása, kölcsönhatása.	
Tantárgyi fejlesztőprogram használata a halmazba soroláshoz.	Osztályozás egy, illetve egyszerre két szempont szerint.	
Néhány elem sorba rendezése, az összes eset megtalálása próbálgatással.	Konkretizálás képességének fejlesztése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Halmaz, összehasonlítás, csoportosítás, sorba rendezés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**2. Számelmélet, algebra**	**Órakeret 141 óra**
Előzetes tudás	Számok írása, olvasása (1000-es számkör). Helyi érték. Római számok írása, olvasása (I, V, X). Számok helye a számegyenesen. Számszomszédok. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása. Számok képzése, bontása helyi érték szerint. Páros és páratlan számok. Matematikai jelek: +, –, •, :, =, <, >, ( ). Összeadás, kivonás, szorzás, osztás szóban és írásban. Szorzótábla ismerete a százas számkörben. A műveletek sorrendje. Szöveges feladat értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal. Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Elnevezések, megállapodások, jelölések értése, kezelése. Számok nagyságrendje és helyi értéke. Számok helyes leírása, olvasása 20000-ig. Számok nagyságrendjének és helyi értékének biztos ismerete. Számok képzése, helyi érték szerinti bontása. A helyes műveleti sorrend ismerete és alkalmazása a négy alapművelet körében. A tízes, százas, ezres számszomszédok meghatározása. A kerekítés és becslés eszközként való alkalmazása. Ellenőrzés, önellenőrzés, az eredményért való felelősségvállalás. Igény kialakítása a matematika értékeinek és eredményeinek megismerésére. A szorzótábla biztos ismerete.

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Számfogalom kialakítása 20 000-es számkörben. Számok írása, olvasása 20 000-ig.	Tájékozódás az adott számkörben. Számmemória fejlesztése.	*Magyar nyelv és irodalom:* számok helyesírása.
Számok helye, közelítő helye a számegyenesen, számszomszédok, kerekítés. Alaki, helyi és valódi érték. Számok képzése, bontása helyi érték szerint. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása.	Emlékezet fejlesztése, tájékozódás a számegyenesen.	
Számítógépes, interaktív táblához kapcsolódó oktatóprogramok alkalmazása.	Tájékozódás a számegyenesen.	
A negatív szám fogalmának tapasztalati úton történő előkészítése. Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság).	Negatív számokkal való ismerkedés tapasztalati úton a számegyenes, a hiány és a hőmérséklet segítségével. Adósság, készpénz, vagyoni helyzet fogalmának értelmezése.	*Környezetismeret:* hőmérséklet és mérése, Celsius-skála (fagypont alatti, fagypont feletti hőmérséklet).

	A negatív szám fogalmának elmélyítése.	
Matematikai oktató program használata.		
Számok tulajdonságai: oszthatóság 5-tel és 10-zel.	Számok összehasonlítása, szétválogatása az oszthatósági tulajdonság szerint.	
Műveletek közötti kapcsolatok: összeadás, kivonás, szorzás, osztás. Fejszámolás: összeadás, kivonás, legfeljebb háromjegyű, nullára végződő számokkal. Fejszámolás: szorzás, osztás tízzel, százzal és ezerrel. Írásbeli összeadás, kivonás három- és négyjegyű számokkal. Írásbeli szorzás és osztás egy-és kétjegyű számmal.	Az ellenőrzési igény kialakítása, a műveletek közötti kapcsolatok megfigyelésén keresztül. A pontos feladatvégzés igényének fejlesztése. A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése; tudatos, célirányos figyelem. A fejszámolás biztonságos használata. A szorzótáblák gyakorlása. Analógiák felismerése, keresése, kialakítása. Írásbeli műveletek alkalmazás szintű felhasználása. A tanult műveletek elvégzésének gyakorlása, ellenőrzése.	*Magyar nyelv és irodalom*: kérdések, problémák, válaszok helyes megfogalmazása.
Matematikai fejlesztőprogram használata.		
Műveleti tulajdonságok: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága, összeg és különbség, valamint szorzat és hányados változásai.	Változó helyzetek megfigyelése, műveletek tárgyi megjelenítése.	

Zárójel használata; összeg és különbség szorzása, osztása. Műveleti sorrend.	Feladattartás és feladatmegoldási sebesség fejlesztése. Megismert szabályokra való emlékezés.	
Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása, ellenőrzés.	Matematikai modellek megértése. Önértékelés, önellenőrzés. Gondolatmenet követése, oksági kapcsolatok keresése, megértése.	
Törtek fogalmának tapasztalati előkészítése. Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel. Számláló, nevező, törtvonal.	Közös munka (páros, kis csoportos munka, csoportmunka), együttműködés vállalása. Törtekkel kapcsolatos oktató program használata. Törtek előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel. Animáció lejátszása törtek előállításához.	
Szöveges feladatok. Többféle megoldási mód keresése.	A szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv készítése. Becslés. Megoldás próbálgatással, számolással, következtetéssel. Ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata. A szövegértéshez szükséges nyelvi, logikai szerkezetek fokozatos megismerése. Adatok lejegyzése, rendezése, ábrázolása. Összefüggések felismerése.	*Magyar nyelv és irodalom:* az írott szöveg megértése, adatok keresése, információk kiemelése.

	Válasz megfogalmazása szóban, írásban.	
Római számok. A római számok története. Számjelek bevezetése. Római számok írása, olvasása I, V, X, L, C, D, M jelekkel.	Irányított keresés római számok használatáról.	*Környezetismeret:* a lakóhely története; a római számok megfigyelése régi épületeken.
A gyerekeknek szóló legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése.		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Számszomszéd, kerekítés, közelítő érték, műveleti sorrend. Három- és négyjegyű szám. Tört szám, negatív szám. Becslés, ellenőrzés. Római szám. Alaki, helyi és valódi érték.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**3. Függvények, az analízis elemei**	**Órakeret 22 óra**
Előzetes tudás	Sorozat szabályának felismerése, folytatása. Növekvő és csökkenő számsorozatok. Számpárok közötti kapcsolatok felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Matematikai modellek készítése. Sorozatok felismerése, létrehozása.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Sorozat szabályának felismerése.	Adott szabályú sorozat folytatása. Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között. Sorozatok néhány hiányzó vagy megadott sorszámú elemének kiszámítása.	*Vizuális kultúra:* periodicitás felismerése sordíszekben, népi motívumokban.

	Sorozatok képzési szabályának keresése, kifejezése szavakkal. Oktatóprogram használata sorozat szabályának felismeréséhez, folytatásához. A figyelem és a memória fejlesztése. Szabályfelismerés. Az önállóság fejlesztése a gondolkodási műveletek alkalmazásában. Az anyanyelv és a szaknyelv használatának fejlesztése. Adott utasítás követése, figyelem tartóssága. Saját gondolatok megfogalmazása, mások gondolatmenetének végighallgatása.	
Összefüggések, kapcsolatok táblázat adatai között. Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése.	Kapcsolatok, szabályok keresése táblázat adatai között. Táblázat adatainak értelmezése. Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése. A folytatásra vonatkozó sejtések megfogalmazása. Az általánosításra való törekvés. A kifejezőkészség alakítása: világos, rövid fogalmazás. Az absztrakciós képesség alapozása.	*Környezetismeret:* adatok gyűjtése az állatvilágból (állati rekordok). *Testnevelés és sport:* sporteredmények, mint adatok.

Grafikonok.	Grafikonok adatainak leolvasása. Grafikonok készítése. Matematikai összefüggések felismerése.	*Környezetismeret*: hőmérsékleti grafikonok készítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Táblázat, grafikon. Sorozat. Szabály, kapcsolat.	

Tematikai egység /Fejlesztési cél	**4. Geometria**	**Órakeret 47 óra**
Előzetes tudás	Vonalak (egyenes, görbe). Térbeli alakzatok. A test és a síkidom megkülönböztetése. Szimmetria: tengelyesen szimmetrikus alakzatok megfigyelése. A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. A szabvány mértékegységek: cm, dm, m, cl, dl, l, dkg, kg, perc, óra, nap, hét, hónap, év. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Mennyiségek közötti összefüggések felismerése. Mérőeszközök használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Térbeli és síkbeli tájékozódás továbbfejlesztése. Feltételeknek megfelelő alkotások elképzelése elkészítésük előtt, a tényleges alkotás összevetése az elképzelttel. A matematika és a valóság kapcsolatának építése. Mérőeszközök és mértékegységek önálló használata. Érzékelés, észlelés pontosságának fejlesztése. A szimmetria felismerése a valóságban: tárgyakon, természetben, művészeti alkotásokon. Esztétikai érzék fejlesztése. A körző és a vonalzó célszerű használata.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Egyenesek kölcsönös helyzetének megfigyelése metsző, merőleges és párhuzamos egyenesek. A szakasz fogalmának előkészítése. A szakasz és mérése.	Tapasztalatszerzés, érvelés.	

A téglalap és négyzet tulajdonságai: csúcsok száma, oldalak száma.	Háromszögek, négyszögek előállítása rajzolással szabadon vagy egy-két tulajdonság megadásával. Egyedi tulajdonságok kiemelése. Formafelismerés, azonosítás, megkülönböztetés.	
A képszerkesztő program néhány rajzeszközének ismerete, a funkciók azonosítása, gyakorlati alkalmazása. Egyszerű rajzok, ábrák elkészítése. A rajzos dokumentum nyomtatása.	A tanult síkidomok rajzolása képszerkesztő program segítségével. A feladat megoldásához szükséges, mások által összeépített alkalmazói környezet használata.	
A téglalap és a négyzet kerületének kiszámítása.	Ismeretek alkalmazása az újabb ismeretek megszerzésében.	*Környezetismeret:* kerületszámítás a közvetlen környezetünkben (szoba, kert)
Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel. A területszámítás fogalmának előkészítése.	Többféle megoldási mód keresése, az alternatív megoldások összevetése.	*Környezetismeret:* tapasztalatgyűjtés a mindennapi életből pl. szőnyegezés, burkolás a lakásban, kertben.
A kör fogalmának tapasztalati előkészítése.	A körző használata (játékos formák készítése). Kör létrehozása, felismerése, jellemzői.	*Ének-zene*: körjátékok. *Vizuális kultúra*: a kör megjelenése művészeti alkotásokban.

Testek geometriai tulajdonságai, hálója.	Testek építése szabadon és adott feltételek szerint. Testek szétválogatása egy-két tulajdonság szerint. Alkotóképesség fejlesztése. Kreatív gondolkodás fejlesztése. Térlátás fejlesztése az alakzatok különféle előállításával. Sík- és térgeometriai megfigyelések elemzése, megfogalmazása a tanult matematikai szaknyelv segítségével.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* dobozokból bútorok építése. *Vizuális kultúra:* a körülöttünk lévő mesterséges és természetes környezet formavilágának megfigyelése és rekonstrukciója.
Téglatest és kocka felismerése, jellemzői. Rubik-kocka. Testháló kiterítése téglatest, kocka esetében.	Megfigyelés, tulajdonságok számbavétele. Összehasonlítás, azonosságok, különbözőségek megállapítása. Finommotoros mozgáskoordinációk fejlesztése.	*Technika, életvitel és gyakorlat*: dobókocka, téglatest alakú doboz készítése.
Készségfejlesztő oktatóprogramok, logikai játékok indítása, használata önállóan vagy segítséggel, belépés és szabályos kilépés a programból.	Számítógépes játékok, egyszerű fejlesztő szoftverek megismertetése.	
A gömb felismerése, jellemzői.	Tapasztalatgyűjtés. A gömb létrehozása.	*Technika, életvitel és gyakorlat*: gyurma vagy kókuszgolyó készítése. *Környezetismeret*: gömb alakú gyümölcsök.

		Testnevelés és sport: labdák.
Mérések alkalmi egységekkel. Mérés szabvány egységekkel: mm, km, ml, cl, hl, g, t.	Összehasonlítások végzése a valóság tárgyairól, alakzatokról, dolgokról. Mennyiségi jellemzők felismerése, a különbségek észrevétele. Adott tárgy, elrendezés, kép más nézőpontból való elképzelése.	*Környezetismeret:* gyakorlati mérések közvetlen környezetünkben (tömeg-, hosszúságmérés). Csomagolóanyagok, dobozok tömege.
Az idő mérése: másodperc. Időpont és időtartam megkülönböztetése.	Tájékozódás az időben: a múlt, jelen, jövő, mint folytonosan változó fogalmak, pl. előtte, utána, korábban, később megértése, használata. Időtartam mérése egyenletes tempójú mozgással, hanggal, szabványos egységekkel (másodperc, perc, óra, nap, hét, hónap, év). Fejlesztőprogram használata méréshez. Időpont és időtartam tapasztalati úton történő megkülönböztetése. A családban történtek elhelyezése az időben.	*Testnevelés és sport*: időre futás. *Ének-zene*: metronóm. *Környezetismeret*; technika, *életvitel és gyakorlat*: napirend, családi ünnepek, események ismétlődése. *Magyar nyelv és irodalom:* változó helyzetek, időben lejátszódó történések megfigyelése, az időbeliség tudatosítása.
Egység és mérőszám kapcsolata. Mérés az egységek többszöröseivel.	A pontosság mértékének kifejezése gyakorlati mérésekben.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* elkészíthető munkadarabok

Át- és beváltások végrehajtott mérések esetén. Átváltások szomszédos mértékegységek között. A mértékegységek használata és átváltása szöveges és számfeladatokban.	A mértékegység és mérőszám kapcsolata, összefüggésük megfigyelése és elmélyítése. Mérések a gyakorlatban, mérések a családban. Fejlesztőprogram használata mértékegységek átváltásához.	megtervezése mérés és modellezés segítségével. *Környezetismeret;* technika, *életvitel és gyakorlat:* háztartásban használatos gyakorlati mérések (sütés-főzés hozzávalói).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Metsző és párhuzamos egyenesek, szakasz, szög, háromszög, téglalap, négyzet, kerület, terület, téglatest, kocka, testháló, tükrös alakzat, időpont, időtartam, kör, gömb, mértékegység, tonna, másodperc, km, mm.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**5. Statisztika, valószínűség**	**Órakeret 8 óra**
Előzetes tudás	Adatokról megállapítások megfogalmazása. Valószínűségi megfigyelések, játékok kísérletek. Tapasztalatszerzés a véletlenről és a biztosról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerszemlélet, valószínűségi és statisztikai gondolkodás alapozása. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
Adatok megfigyelése, gyűjtése, rendezése, rögzítése, ábrázolása grafikonon.	Tapasztalatok szerzésével későbbi fogalomalkotás előkészítése. A képi grafikus információk feldolgozása, forráskezelés.	*Környezetismeret:* meteorológiai adatok lejegyzése, ábrázolása.
Számtani közép, átlag fogalmának bevezetése.	Néhány szám számtani közepének értelmezése, az „átlag” fogalmának bevezetése, használata adatok együttesének jellemzésére.	*Környezetismeret*: hőmérsékleti és csapadékátlagok.

Valószínűségi játékok, kísérletek, megfigyelések. Gyakoriság. Oszlopdiagram. A valószínűség fogalmának tapasztalati előkészítése.	Események gyakoriságának megállapítása kísérletek végzésével, ábrázolása oszlopdiagramon. Sejtés megfogalmazása adott számú kísérletben. A kísérleti eredmények összevetése a sejtéssel, az eltérés megállapítása és magyarázata. A gyakoriság, a valószínű, kevésbé valószínű értelmezése gyakorlati példákon. Információszerezés az internetről, irányított keresés. Diagramokhoz kapcsolódó információk keresése, értelmezése.	*Környezetismeret:* természeti jelenségek előfordulása és valószínűsége. *Magyar nyelv és irodalom:* a kifejezőkészség alakítása (világos, rövid megfogalmazás).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Valószínű, biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos. Átlag. Grafikon, oszlopdiagram. Gyakoriság.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	*Gondolkodási és megismerési módszerek* – Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése. – Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése. – Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba. – A változás értelmezése egyszerű matematikai tartalmú szövegben. – Az összes eset megtalálása (próbálgatással). *Számtan, algebra* – Számok írása, olvasása (20 000-es számkör). Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalma 20 000-es számkörben. – Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság).

	– Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel, előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel. – Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása 10 000-es számkörben. – Mennyiségek közötti összefüggések észrevétele tevékenységekben. – A matematika különböző területein az ésszerű becslés és a kerekítés alkalmazása. – Fejben számolás százas számkörben. – A szorzótábla biztos ismerete 100-as számkörben. – Összeg, különbség, szorzat, hányados fogalmának ismerete. Műveletek tulajdonságainak, tagok, illetve tényezők felcserélhetőségének alkalmazása. Műveleti sorrend ismerete, alkalmazása. – Négyjegyű számok összeadása, kivonása, szorzás és osztás egy- és kétjegyű, számmal írásban. – Műveletek ellenőrzése. – Szöveges feladat: a szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv, becslés, ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata. – Többszörös, osztó, maradék fogalmának ismerete. *Összefüggések, függvények, sorozatok* – Szabályfelismerés, szabálykövetés. Növekvő és csökkenő számsorozatok felismerése, készítése. – Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között. – A szabály megfogalmazása egyszerű formában, a hiányzó elemek pótlása. *Geometria* – Egyenesek kölcsönös helyzetének felismerése: metsző és párhuzamos egyenesek. – A szabvány mértékegységek: mm, km, ml, cl, hl, g, t, másodperc. Átváltások szomszédos mértékegységek között. – Hosszúság, távolság és idő mérése (egyszerű gyakorlati példák).

	– Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög létrehozása egyszerű módszerekkel, felismerésük, jellemzőik. – Kör fogalmának tapasztalati ismerete. – A test és a síkidom közötti különbség megértése. – Kocka, téglatest, felismerése, létrehozása, jellemzői. – Gömb felismerése. – Tükrös alakzatok és tengelyes szimmetria előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel. – Négyzet, téglalap kerülete. – Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel. *Valószínűség, statisztika* – Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése. Táblázat adatainak értelmezése. – Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, diagram leolvasása. – Valószínűségi játékok, kísérletek értelmezése. Biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos tapasztalati ismerete. *Informatikai ismeretek* – Tanári segítséggel az életkorának megfelelő oktatási célú programok használata. – Egy rajzoló program ismerte; egyszerű ábrák elkészítése, színezése. – Együttműködés interaktív tábla használatánál.

3–4. évfolyam (2020/2021-től induló 1. évfolyamtól felmenő rendszerben)

Az első két évet meghatározó alapozó tevékenységek folytatása mellett ebben az időszakban fokozatosan több szerepet kapnak a fogalmi gondolkodást előkészítő megfigyelések, az összefüggések felfedeztetése, a képi információk feldolgozása és az általánosítás. A tanulók egyre önállóbban értelmezik a hallott, olvasott matematikai tartalmú szövegeket, és maguk is alkotnak ilyeneket szóban és írásban.

A kapcsolatok, összefüggések, feltételezések és magyarázatok felismerése és értelmezése hozzátartozik a fogalmak építéséhez és egyben a kreatív, problémamegoldó és logikai

gondolkodás fejlődéséhez. A tanulási folyamat szerves részeként nagy szerepet kap a vélemények megfogalmazása, meghallgatása, ütköztetése. A tanulók munkájának értékelésében hangsúlyt kap az önismeretet és önértékelést alakító szempontok tudatosítása. Mindezek segítik a tanulókat a felső tagozatba lépéskor az átmeneti nehézségek leküzdésében.

A kis számok körében – az első két évfolyamon – megkezdett számfogalom-alakítást tovább erősítjük a nagyobb számkör segítségével, és tapasztalatot szerzünk a nagyobb számokról. Emellett tevékenységeket végzünk a tört számok és a negatív számok fogalmának alapozására.

Fontos továbblépés, hogy a 4. évfolyam végére rutinszerűvé válik az alapműveletek végzése a 100-as számkörben.

A mérési tapasztalatok gazdagodnak, de még mindig a mennyiségek helyes képzetének kialakítása a fontos. Az eszköz nélküli átváltás nem követelmény.

A tanulók a geometriai feladatok során is egyre önállóbban és pontosabban meg tudják fogalmazni észrevételeiket, jellemezni tudják alkotásaikat. Negyedik évfolyam végére a sok tevékenység eredményeként bizonyos fogalmakról biztos tapasztalattal rendelkeznek, melyekre szükségük lesz a felső tagozaton.

A 3–4. évfolyamon a matematika tantárgy alapóraszáma 288 (144 + 144) óra. A témaköröknél megadott óraszámokba szükség esetén bele kell építeni az ismeretszerzés mellé a differenciált fejlesztést (felzárkóztatást, tehetséggondozást), a játékos gyakorlást és a számonkérést is.

A 3–4. évfolyamon a matematika tantárgy alapóraszáma: 288 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	**Javasolt óraszám**	
Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata	3	3
Rendszerezés, rendszerképzés	5	5
Állítások	4	4
Problémamegoldás	5	5
Szöveges feladatok megoldása	8	8

Szám és valóság kapcsolata	4	4
Számlálás, becslés	5	5
Számok rendezése	3	3
Számok tulajdonságai	9	9
Számok helyi értékes alakja	6	6
Mérőeszköz használata, mérési módszerek	10	10
Alapműveletek értelmezése	3	3
Alapműveletek tulajdonságai	4	4
Szóbeli számolási eljárások	7	7
Fejben számolás	8	8
Írásbeli összeadás és kivonás	8	8
Írásbeli szorzás és osztás	8	8
Törtrészek	6	6
Negatív számok	4	4
Alkotás térben és síkon	6	6
Alakzatok geometriai tulajdonságai	6	6
Transzformációk	4	4
Tájékozódás térben és síkon	3	3
Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	9	9
Adatok megfigyelése	3	3
Valószínűségi gondolkodás	3	3
Összes óraszám:	144	144

3. évfolyam

Témakör neve:
Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata

óraszám: 3 **A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – megkülönböztet, azonosít egyedi, konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket; – játékos feladatokban személyeket, tárgyakat, számokat, formákat néhány meghatározó tulajdonsággal jellemez; – tudatosan emlékezetébe vési az észlelt tárgyakat, személyeket, dolgokat, és ezek jellemző tulajdonságait, elrendezését, helyzetét; – válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között; – felismeri a mások válogatásában együvé kerülő dolgok közös és a különválogatottak eltérő tulajdonságát; – folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint; – személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet; – azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába nem való elemeket;	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tnulást megalapozó pszichikzs funkcióitól függően): – Barkochbázás konkrét tárgyak kirakása nélkül – Barkochba játékokban minél kevesebb kérdésre törekvés – Személyek, tárgyak, képek, alakzatok, jelek, számok válogatása választott vagy adott szempont, tulajdonság szerint – Elkezdett válogatások esetén az elemek közös tulajdonságának felismerése, a válogatás szempontjának megfogalmazása; címkézés, a felismert szempont alapján a válogatás folytatása – A halmazba nem való elemek esetén az elemek tulajdonságainak tagadása, a logikai „nem” használata – Halmazok képzése tagadó formában megfogalmazott tulajdonság szerint, például *nem kör* – Válogatások kétszer kétfelé (két szempont szerint) tárgyi tevékenységgel; az egy helyre kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságainak keresése, értése: a logikai „nem” és a logikai „és”

– megnevezi egy adott tulajdonság szerint ki nem válogatott elemek közös tulajdonságát a tulajdonság tagadásával; – barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket; – halmazábrán is elhelyez elemeket adott címkék szerint; – adott, címkékkel ellátott halmazábrán elhelyezett elemekről eldönti, hogy a megfelelő helyre kerültek-e; a hibás elhelyezést javítja; – talál megfelelő címkéket halmazokba rendezett elemekhez; – megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük…”, „egyik sem…” és a velük rokon jelentésű szavakat; – két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg; – két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat; – megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket; – megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis.	– Két halmaz közös részének jellemzése logikai „és”-sel – Elemek elhelyezése halmazábrában, a halmazábra egyes részeinek jellemzése, például piros, de nem háromszög; se nem piros, se nem háromszög – A kétszer kétfelé (két szempont szerint) válogatás ábrázolása Venn-diagramon – Konkrét halmazok közös részéből elemek felsorolása – Két szempont egyidejű figyelembevétele, például: háromjegyű és számjegyeinek összege 8; tükrös és négy szöge van – A logikai „és” helyes használata két halmaz közös részének jellemzésére

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- Barkochba játék különféle logikai készleteken többféle szabály szerint, például egyszerű barkochba, fordított barkochba, barkochba két elem egyszerre történő kitalálására, kapcsolati barkochba; ezek mindegyikének kipróbálása hazudósan is
- Játék tanulók által csoportban készített 3, 4 ábrás kártyakészlettel, tananyaghoz igazított tartalommal
- Játék tanulók által csoportban készített logikai kártyacsomaggal
- „Ország, város” játék számokkal: egy-egy oszlopnak egy-egy számtulajdonság felel meg; sorsolt számjegyekből az oszlopoknak megfelelő tulajdonságú számok előállítása
- „Kapuőr” útválasztó játék két kapuőrrel
- „Ki jut a várba?” játék
- Játék logikai lapokkal
- Tanulók, tárgyak válogatása két tulajdonság szerint két külön hulahoppkarikába, mindkét tulajdonsággal rendelkező elemek helyének keresése, tanulói ötlet alapján a hulahoppkarikák összehúzása (metszetképzés)
- Tárgyak, képek, alakzatok, számok válogatása két tulajdonság szerint papírlapra és madzagkarikába, mindkét tulajdonsággal rendelkező elemek helyének keresése, a papírlappal és a madzagkarikával metszetképzés

Fogalmak:

logikai „nem”, logikai „és”

Témakör neve:

<u>Rendszerezés, rendszerképzés</u>

óraszám: 5

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):
– barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket; – két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg; – felsorol elemeket konkrét halmazok közös részéből; – megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket; – keresi az okát annak, ha a halmazábra valamelyik részébe nem kerülhet egyetlen elem sem; – adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is; – sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint; – két, három szempont szerint elrendez adott elemeket többféleképpen is; segédeszközként használja a táblázatos elrendezést és a fadiagramot; – megkeresi egyszerű esetekben a két, három feltételnek megfelelő összes elemet, alkotást; – megfogalmazza a rendezés felismert szempontjait;	– Elemek sorozatba rendezése az egyező és eltérő tulajdonságok száma alapján (például: a szomszédos elemek pontosan egy tulajdonságban különbözzenek) – A válogatás, osztályozás, rendszerezés alkalmazása más tantárgyak tanulásakor – Alkalmilag összeállított készletek és különféle teljes logikai készletek elemeinek egy vagy több szempont szerinti válogatása, rendszerezése tevékenységgel, mozgással – Adott halmaz elemeinek rendszerezése megadott szempont szerint, különböző módszerekkel, például: táblázat, fadiagram, ágrajz – Teljes rendszert alkotó legfeljebb 48 elemnél a hiány felismerése a rendszerezés elvégzése után – Az összes, a feltételeknek megfelelő alkotás felsorolása egyszerű esetekben: 2-3 feltétel esetén, kis elemszámú problémánál

– megkeresi két, három szempont szerint teljes rendszert alkotó, legfeljebb 48 elemű készlet hiányzó elemeit, felismeri az elemek által meghatározott rendszert.	

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- Logikai lapokból „kígyó” vagy „háló” készítése, a szomszédos elemek között 1-2-3-4 eltérő tulajdonsággal
- „Királyos játék” logikai lapokkal
- Logikai készlet elemeinek körberakása egy különbséggel
- Két elem között további elemek segítségével útvonal építése a szomszédos elemekre vonatkozó feltétel alapján
- 3×3-as, 4×4-es táblázatba elemek rendezése feltételek alapján, például legyen közös tulajdonság soronként; lerakott elemek átrendezése; hiányzó elemek pótlása
- Úthálózaton való végighaladás: az elágazásokba útjelző táblákat rakunk a logikai készlet elemeinek tulajdonságai szerint; az úthálózatot a gyerekek végigjárják kezükben egy logikai elemmel; a megfelelő helyre kell érkezniük; az úthálózatot lerajzolják ágrajzként, a saját útvonalukat jelölik
- „Elvitte a szarka” játék, hiányzó elemek megtalálása
- Egyszerű logikai készlet készítése csoportmunkában, például tejfölös poharakból; faágakból; spárgákból
- Logikai készlet elemeiből feltételeknek megfelelő összes elem kiválasztása, ágrajz kiegészítése, alkotása
- Szendvicsek készítése – összes lehetőség kirakása
- Sorba rendezős feladat: sorban mindenki rak egy új lehetőséget, például 2 piros, 2 kék gyöngyöt fűz fel fogpiszkálóra, úgy, hogy számít a sorrend; ha nem tud rakni, passzol, aki jót rakott, kap egy zsetont, aki olyat rak, ami már volt, visszaad egy zsetont; amikor már senki sem tud rakni, közösen megbeszélik, hogy miért nincs több a kirakott elemek rendszerezésével

– Geometriai alkotások során az adott feltételeknek megfelelő alkotások gyűjtése, rendszerezési szempontok keresése tanítói segítséggel, például tetromino elemeinek megalkotása; 3×3-as pontrácson különböző háromszögek alkotása
Fogalmak: nincs új fogalom.

Témakör neve: **<u>Állítások</u>** **óraszám: 4** **A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis; – megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük…”, „egyik sem…” és a velük rokon jelentésű szavakat; – megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – Adott konkrét helyzetről köznyelvi és matematikai tartalmú állítások megfogalmazása szabadon és irányított megfigyelések alapján – Konkrét, megfigyeléssel ellenőrizhető állítások igazságának és hamisságának eldöntése – Adott halmazra és egyes részeire vonatkozó állítások megfogalmazása – Halmazra és a halmaz részhalmazaira vonatkozó állítások igazságának eldöntése

– tudatosan emlékezetébe vés szavakat, számokat, utasítást, adott helyzetre vonatkozó megfogalmazást; – hiányos állításokat igazzá tevő elemeket válogat megadott alaphalmazból; – egy állításról ismeretei alapján eldönti, hogy igaz vagy hamis; – ismeretei alapján megfogalmaz önállóan is egyszerű állításokat; – példákat gyűjt konkrét tapasztalatai alapján matematikai állítások alátámasztására.	– Igaz és hamis állítások alátámasztására példák és ellenpéldák keresése, felsorolása – Személyekre, tárgyakra, formákra, számokra vonatkozó hiányos állítások kiegészítése igazzá, nem igazzá; kis elemszámú alaphalmazon az összes igazzá tevő elem, elempár megkeresése – Lezárt hiányos állítások igazságának megítélése
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: – „Telefonos” játék – „Rontó” játék – „Füllentős” játék csoportban: a csoportok mondanak 3 állítást, 1 hamisat, 2 igazat; a többieknek ki kell találni, melyik a hamis – Papírcsíkon egy olyan állítás szerepel, amely két helyen is hiányos, a hiányt konkrét dobozok jelzik; a mondat kiegészítése azzal, hogy a dobozokba elemeket választunk, például: „A … rúd hosszabb, mint a … rúd”, olyan rúdpárok keresése, amelyek igazzá teszik a mondatot, illetve amelyek hamissá – „Mastermind” játék színekkel és számokkal	
Fogalmak: nincs új fogalom	

Témakör neve: **<u>Problémamegoldás</u>**

óraszám: 5	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – a tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres; – kérésre, illetve problémahelyzetben felidézi a kívánt, szükséges emlékképet; – megfogalmazott problémát tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással értelmez; – az értelmezett problémát megoldja; – a problémamegoldás során a sorrendben végzett tevékenységeket szükség szerint visszafelé is elvégzi; – megoldását értelmezi, ellenőrzi; – kérdést tesz fel a megfogalmazott probléma kapcsán; – tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetéses szöveges feladatokat; – egy- és többszemélyes logikai játékban döntéseit mérlegelve előre gondolkodik.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - Hétköznapi helyzetekben, tevékenységek során felmerülő problémahelyzet felismerése, arra megoldás keresése - Hiányzó információk pótlása méréssel, számlálással, információgyűjtéssel - Megfogalmazott probléma értelmezése tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással - Tevékenységgel, megjelenítéssel értelmezett probléma megoldása - A kapott megoldás visszahelyezése a szituációba, a megoldás értelmezése - Ellenőrzés: a kapott megoldás megfelel-e a megadott feltételeknek - Kérdésfeltevés a problémahelyzet kapcsán - Többlépéses cselekvéssor, műveletsor elvégzése visszafelé is - Visszafelé gondolkodással következtetéses feladatok megoldása - Egyszerű következtetéses szöveges feladatok megoldása, például: tevékenységgel, ábrarajzolással, szakaszos ábrázolással

	- Egyszerű gondolkodtató, logikai feladatok megoldásának keresése - Egy- és többszemélyes logikai játékban egy-két lépéssel előre tervezés - Többféle megoldási mód keresése, a különböző megoldási módok értékelése

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- A gyerekek hétköznapi életével kapcsolatos információk gyűjtése csoportokban, például menetrend, nyitvatartási idő, belépődíjak, árak, étteremben étlap, boltban árak
- Adatok felhasználása csoportmunkában, például plakát tervezéséhez; képzelt interjú lejátszásához
- Kirándulás, kulturális program (múzeum-, színházlátogatás) tervezése: útiterv, költségek, időbeosztás, ismertetők
- Problémák lejátszása szerepjátékként, bábokkal, absztrakt eszközökkel (korong, pálcika, kupakok, színes rudak), például „fejek-lábak” feladat, „megevett gombócok” feladat
- Logikai rejtvények, történetek
- „Gondoltam egy számot”
- Nim játékok
- Egyszerűbb táblás logikai, stratégiai játékok; kártyajátékok
- Logikai rejtvények egyszerűbb feladványai, például: sudoku-variációk, Gokigen Naname (Labirintusépítés), Kakuro (Számkeresztrejtvény), Hashiwokakero (Hídépítés), Grafilogika

Fogalmak:

nincs új fogalom

Témakör neve:

<u>Szöveges feladatok megoldása</u>

óraszám: 8

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – értelmezi, elképzeli, megjeleníti a szöveges feladatban megfogalmazott hétköznapi szituációt; – szöveges feladatokban megfogalmazott hétköznapi problémát megold matematikai ismeretei segítségével; – tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetéses, szöveges feladatokat; – megkülönbözteti az ismert és a keresendő (ismeretlen) adatokat; – megkülönbözteti a lényeges és a lényegtelen adatokat; – az értelmezett szöveges feladathoz hozzákapcsol jól megismert matematikai modellt; – a megválasztott modellen belül meghatározza a keresett adatokat; – a modellben kapott megoldást értelmezi az eredeti problémára; arra vonatkoztatva ellenőrzi a megoldást; – választ fogalmaz meg a felvetett kérdésre; – önállóan értelmezi a hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveget; – nyelvi szempontból megfelelő választ ad a feladatokban megjelenő kérdésekre.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – A hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveg önálló értelmezése – Hétköznapokban felmerülő matematikai tartalmú problémákkal kapcsolatos szöveges feladatok értelmezése, megoldása (például: bajnokság, időbeosztás, vásárlás, sütés-főzés) – Szöveges feladatok olvasása, értelmezése, eljátszása, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal önállóan – Adatok gyűjtése, lényeges adatok kiemelése – Kérdés értelmezése, keresendő adatok azonosítása – Adatok különböző típusainak megkülönböztetése, például: felesleges, hiányos – Adatok és azok kapcsolatainak megjelenítése valamilyen szimbolikus rajz, matematikai modell segítségével, például művelet, táblázat, szakaszos ábra, nyíldiagram, halmazábra, sorozat – Ismeretlen adatok meghatározása a modellen belül

	– Egy-, kétlépéses alapműveletekkel leírható szöveges feladatok megoldása – Fordított szövegezésű feladatok értelmezése, megoldása – Megoldás értelmezése az eredeti problémára, ellenőrzés – Nyelvileg és matematikailag helyes válasz megfogalmazása – Szöveges feladatok alkotása hétköznapi szituációkra, adott matematikai modellhez, számfeladathoz

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- Beszélgetés, történetmesélés eseményképekről, ábrákról szabadon és egy-egy részletre fókuszálva is
- Hétköznapi helyzetekből matematikai tartalmú állítások megfogalmazása
- Szétvágott szöveg egyes darabjainak értelmezése külön-külön, a darabok összerakása és értelmezése
- „Mondd ugyanazt kicsit másképp, kicsit egyszerűbben”: szöveg átfogalmazása (egyre egyszerűbb alakra) láncban
- „Mi változott?” játék mondatokkal: változtatunk egy szót, toldalékot vagy a szavak sorrendjét; „Változott-e a szöveg értelme?”
- „Egynyelvű szótár” játék: szómagyarázat, esetleg a letakart (nem értett) szó jelentésének kitalálása a szövegkörnyezetből
- Szöveges feladatban leírt szituáció kirakása különböző eszközökkel, színes rudakkal
- Többféle modell közül a megfelelők kiválasztása adott szöveges feladathoz
- „Feladatküldés” szöveges feladatokkal: csoportonként adott helyzethez, képhez, modellhez szöveges feladat alkotása; a feladat továbbadása másik csoportnak, ami visszaküldi a megoldást; a feladatírók ellenőrzik

Fogalmak:

felesleges adat

Témakör neve: **<u>Szám és valóság kapcsolata</u>** **óraszám: 4**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – összehasonlít véges halmazokat az elemek száma szerint; – ismeri két halmaz elemeinek kölcsönösen egyértelmű megfeleltetését (párosítását) az elemszámok szerinti összehasonlításra; – helyesen alkalmazza a feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat 1000-es számkörben; – helyesen érti és alkalmazza a feladatokban a „valamennyivel” több, kevesebb fogalmakat; – érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban, valamint a kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációkat a megismert mennyiségekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő, terület, pénz) kapcsolatban 1000-es számkörben; – használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket a természetes számok körében;	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – Természetes szám darabszám, mérőszám és értékmérő tartalommal 1000-es számkörben – Számkörbővítések során valóságos tapasztalatszerzés a nagyobb számokról konkrét számlálással, egyénileg és csoportosan végzett tevékenységekkel (például: 415 kukoricaszem, 120 pálcika/gyerek, 452 db papír zsebkendő 10-es csomagolású papír zsebkendő segítségével kirakva) – Tapasztalatszerzés nagy számok mérőszámként való megjelenéséről a valóságban – Mennyiségek (hosszúság, tömeg, terület, űrtartalom, idő, pénz) összehasonlítása mérőszámaik alapján, kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációk felismerése, megnevezése 1000-es számkörben

– helyesen használja a mennyiségi viszonyokat kifejező szavakat, nyelvtani szerkezeteket; – megfelelő szókincset és jeleket használ mennyiségi viszonyok kifejezésére szóban és írásban.	– A természetes számok körében a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezések helyes használata – Mennyiségekre vonatkozó feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmak helyes használata 1000-es számkörben – A mennyiségi viszonyokat kifejező szavak, nyelvtani szerkezetek helyes használata – A mennyiségi viszonyokat kifejező szimbólumok helyes használata szóban és írásban
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: – Alakzatok rajzolása milliméterpapíron a vonalak mentén; „Hány kis négyzetből áll a bekerített rész?” – Különböző számok kivágása négyzethálós füzetből és milliméterpapírból is, például 347 az 3 db 10×10-es négyzet, 4 db 10-es csík és 1 db 7-es csík (fektetve) – Mérések különféle mértékegységekben, a mérés pontosságának korlátai, szükséges mértékegységek értő megválasztása, például „Mit mivel és miben mérjünk?”; iskolás gyerekek tömegét grammban mérni felesleges; füzet hosszát érdemes lehet milliméterben megadni, de egy futópálya hosszát nem	
Fogalmak: Nincs új fogalom.	

Témakör neve: **<u>Számlálás, becslés</u>** **óraszám: 5**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):
– megszámlál és leszámlál; adott (alkalmilag választott vagy szabványos) egységgel meg- és kimér a 1000-es számkörben; oda-vissza számlál kerek tízesekkel, százasokkal, ezresekkel; – ismeri a következő becslési módszereket: közelítő számlálás, közelítő mérés, mérés az egység többszörösével; becslését finomítja újrabecsléssel.	– Számlálások egyesével, kerek tízesekkel, százasokkal, ezresekkel oda-vissza 1000-es számkörben eszközökkel (például: hétköznapi tárgyak, abakusz, pénz) és eszközök nélkül – Tapasztalatszerzés darabszámok, mennyiségek becslésével kapcsolatban 1000-es számkörben – Becslés szerepének, korlátainak tudatosítása – Becslési módszerek ismerete, közelítő számítás, kerekítés, közelítés pontosítása, becslés finomítása, újrabecslés valóságos dolgokkal, mennyiségekkel gyakorlati helyzetekben (például vásárlás), számítások ellenőrzésekor – Becslések értékelése

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

– Nagy számok előfordulása mérőszámként: „Hány darab 5 forintos szükséges egymás mellé rakva, egymásra rakva például 1 méterhez, 10 méterhez; 1 kg-hoz, 10 kg-hoz”; 1000 db 5 forintos milyen hosszú egymás mellé rakva, milyen magas egymásra rakva, milyen nehéz, miben lehetne tárolni, mennyi idő alatt lehetne leszámlálni ennyi darabot?”; „Mire elég 1000 másodperc? Mire elég 1000 perc?”

– Abakuszon, szorobánon számlálás

Fogalmak:

Nincs új fogalom.

Témakör neve: **<u>Számok rendezése</u>** **óraszám: 3**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket; – megadja és azonosítja számok sokféle műveletes alakját; – megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban, a számegyenesnek ugyanahhoz a pontjához rendeli a számokat különféle alakjukban a 10 000-es számkörben; – megnevezi a 1000-es számkör számainak egyes, tízes, százas, ezres szomszédjait, tízesekre, százasokra, ezresekre kerekített értékét.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – Számok nagyság szerinti összehasonlítása művelettel megadott alakokban is (például: 1000/2, 500·2, 1250–250): melyik nagyobb, mennyivel nagyobb, (körülbelül) hányszor akkora, hányada – Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a <, >, = jelekkel – Számegyenes rajzolása a számok helyének jelölésével 1000-es számkörben – Számegyenes irányának, egységének megadása két szám kijelölésével – Leolvasások a számegyenesről; számok, műveletes alakban megadott számok (például: 300–160, 40·20) helyének megkeresése a számegyenesen 1000-es számkörben – Számok, mennyiségek nagyság szerinti sorba rendezése, helyük megtalálása a számegyenesen

	– Számok helyének azonosítása különböző tartományú és léptékű számtáblákon, például: 300-tól 400-ig egyesével – Számok egyes, tízes, százas, ezres szomszédainak ismerete 1000-es számkörben – Számok tízesekre, százasokra, ezresekre kerekítése 1000-es számkörben

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

– „Kukás” játék három vagy négy dobókocka segítségével alkotott számokkal
– Különféle módon megadott számok (például építőjáték-elemekkel, abakusszal, pénzzel) rendezése növekvő vagy csökkenő sorba
– „Mi változott?” játék madzagra csipeszelt számokkal
– Számok pontos helyének megtalálása egyre kisebb léptékű számegyenesek segítségével
– Számegyenes léptékének meghatározása olyan számegyenesen, ahol ismert két szám, valamint a köztük lévő egységek száma

Fogalmak:

százas számszomszéd, ezres számszomszéd, kerekítés

Témakör neve:

<u>Számok tulajdonságai</u>

óraszám: 9

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):
– számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal; – számot jellemez más számokhoz való viszonyával; – ismeri a római számjelek közül az I, V, X jeleket, hétköznapi helyzetekben felismeri az ezekkel képzett számokat.	– Számok kifejezése művelettel megadott alakokkal – Párosság és páratlanság fogalmának értelmezése párosítással és két egyenlő részre osztással a 1000-es számkörben – Hármasával, négyesével, ötösével… és 3, 4, 5… egyenlő darabszámú csoportból kirakható számok megfigyelése és gyűjtése különféle eszközökkel végzett csoportosítások, építések, megfigyelések során – Háromszögszámok, négyzetszámok gyűjtése különféle eszközökkel végzett alkotások során – Számok jellemzése más számokhoz való viszonyukkal, például: adott számnál nagyobb, kisebb valamennyivel, adott számnak a többszöröse – Számok formai tulajdonságainak megfigyelése: számjegyek száma, számjegyek egymáshoz való viszonya, számjegyeinek összege – Számok tartalmi, formai jellemzése, egymáshoz való viszonyuk kifejezése kitalálós játékokban – A római számjelek közül az I, V, X jelek, valamint az ezekből képezhető

	számok írása, olvasása a hétköznapi helyzetekben, például: óra, keltezés, kerületek jelölése

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- „Ország, város” játék számtulajdonságokkal
- Számtulajdonságokra épülő bűvésztrükkök megismerése, megértése
- Háromszögszámok, négyzetszámok kirakása például színes rudakkal, korongokkal, négyzethálón történő bekerítéssel, szöges táblán
- „Hoci, nesze” játék
- Felcsavart számegyenes: papírcsík felcsavarása szabályos három-, négyszög alapú hasáb alakú dobozra, majd a hajtások közé a számok felírása egyesével növekedve; annak megfigyelése, hogy mely számok kerültek azonos lapra; képzeletben további számok vizsgálata a felismert szabályosság szerint
- Római számokhoz kapcsolódó gyufarejtvények megoldása

Fogalmak:

három- és négyjegyű számok, római számok

Témakör neve:

<u>Számok helyi értékes alakja</u>

óraszám: 6

Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):
- összekapcsolja a tízes számrendszerben a számok épülését a különféle számrendszerekben végzett tevékenységeivel; - érti a számok tízesekből és egyesekből való épülését, tízesek és egyesek összegére való bontását a 100-as számkörben; - érti a számok számjegyeinek helyi, alaki, valódi értékét; - helyesen írja és olvassa a számokat a tízes számrendszerben 1000-ig.	– Csoportosítások, beváltások tízes számrendszerben különféle eszközökkel a 1000-es számkörben, például előre csomagolt, illetve jól csomagolható tárgyakkal, pénzekkel, abakusszal – Mérések különböző egységekkel és többszöröseikkel – Leltárak készítése tízes számrendszerben az elvégzett tevékenységek alapján 1000-es számkörben – Számok ezresekre, százasokra, tízesekre és egyesekre bontott alakjainak előállítása, felismerése nem csak rendezett alakban eszközzel (például: pénz) és eszköz nélkül – Számok írása, olvasása helyiérték-táblázat alapján – A helyi értékek egymáshoz való viszonyának megértése – Számok számjegyeinek helyi, alaki és valódi értéke tapasztalatok alapján – Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalmának ismerete – Számok írása, olvasása számrendszeres, azaz helyi értékes alakjukban, 1000-es számkörben – Számok nagyság szerinti összehasonlítása hallás alapján és leírt jelük alapján 1000-es számkörben

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- Apró tárgyak csoportosítása, beváltása, leltározása tojásokkal, tojástartóval a számlálás megkönnyítésére
- Apró tárgyak kifizetése legkevesebb érmével (1, 10, 100 forintossal), például „Minden babszem 1 forint”
- Leltározás alapján helyiérték-táblázat bevezetése
- Tevékenységek Dienes-készlettel
- Számok megjelenítése abakuszon, szorobánon
- „Kukás” játék három vagy négy dobókockával alkotott számokkal
- „Ki vagyok én?” játék számokkal, például a tízes helyi értéken 5, az egyes helyi értéken kettővel kisebb, a százasok helyén páratlan szám áll; a meghatározások fokozatosan vezessenek a megoldáshoz
- Letakart számjegyek esetén számok összehasonlítása
- Számok valódi értékének változtatása a számjegyek felcserélésével, a változás irányának és mértékének meghatározása

Fogalmak:

helyi érték, alaki érték, valódi érték, százas, ezres, tízezres, helyiérték-táblázat, tízes számrendszer

Témakör neve:

<u>Mérőeszközök használata, mérési módszerek</u>

óraszám: 10

Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):
– megbecsül, mér alkalmi és szabványos mértékegységekkel hosszúságot, tömeget, űrtartalmat és időt; – helyesen alkalmazza a mérési módszereket, használ skálázott mérőeszközöket, helyes képzete van a mértékegységek nagyságáról; – helyesen használja a hosszúságmérés, az űrtartalommérés és a tömegmérés szabványegységei közül a következőket: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg; – ismeri az időmérés szabványegységeit: az órát, a percet, a másodpercet, a napot, a hetet, a hónapot, az évet; – ismer hazai és külföldi pénzcímleteket 1000-es számkörben; – alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között; – összeveti azonos egységgel mért mennyiség és mérőszáma nagyságát, összeveti ugyanannak a mennyiségnek a különböző egységekkel való mérésekor kapott mérőszámait; – megméri különböző sokszögek kerületét különböző egységekkel; – területet mér különböző egységekkel lefedéssel vagy darabolással; – alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;	– Mennyiségek érzékszervi összehasonlítása – Mennyiségek összemérése – Mérési módszerek alkalmazása – Mennyiségek becslése, kimérése, megmérése szabványmértékegységek közül a következőkkel: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg – Hétköznapi tapasztalatok szerzése a szabványmértékegységek nagyságáról – Szabványos mérőeszközök használata – Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok közti tájékozódás; időbeli relációt tartalmazó szavak értő használata – Időpontok leolvasása különféle órákról, időtartamok meghatározása – Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok kapcsolatai; időbeli relációt tartalmazó szavak értelmezése – Időpontok és időtartamok közötti összefüggés megértése – Különböző hazai és külföldi pénzek címleteinek megismerése 1000-es számkörben – Összefüggések megtapasztalása a mennyiségek nagysága, az egység nagysága és a mérőszámok között – Mértékváltás eszköz segítségével

– ismer a terület és kerület mérésére irányuló tevékenységeket.	– Nagyobb pénzek címleteinek felváltása, kisebb pénzek beváltása hazai és külföldi pénzegységekkel egyaránt – Takarékosság fontosságának megértése elvégzett mérésekre alapozva (például: csöpögő csapból elpazarolt vízmennyiség; műanyag flakon térfoglalása a szelektív kukában eredeti méretben és összenyomva) – Síkbeli alakzatok kerületének becslése, mérése alkalmi és szabványegységekkel különféle eszközök segítségével (például: fonal, négyzetrács, vonalzó) – Síkbeli alakzatok területének becslése, mérése különféle alkalmi egységekkel való lefedéssel vagy darabolással (például: körlapokkal, mozaiklapokkal, négyzetlapokkal) – A terület és kerület szavak értő használata

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- Osztályterem kicsinyített makettjének elkészítése
- Teli bevásárlószatyor tömegének becslése, mérése, kiszámolása
- Süteménykészítés recept alapján, a hozzávalók kimérése
- Iskolai vagy osztályelőadás időbeosztásának elkészítése
- Kerület mérése, például az alakzat madzaggal való körbemérésével, az alakzat görgetésével félegyenesen
- Szabálytalan és szabályos alakzatok lefedése például körlapokkal, mozaiklapokkal, négyzetlapokkal; lefedés után annak vizsgálata, hogy melyik fedi legpontosabban az alakzatot
- Tenyér körberajzolása négyzethálón, a tenyér nagyságának becslése kis négyzetekben; kis négyzetek számlálása; a tenyér méretének meghatározása négyzetcentiméterben
- Területfoglaló játékban a megszerzett területek „okos” számlálása

– „Lefedő” játék: 10×10-es négyzetben felváltva téglalapokat fed le két játékos színes rudakkal; 2 kockával dobnak; a dobott számok szorzata a lefedhető téglalap négyzeteinek száma; a téglalapot tetszőlegesen lehet lefedni úgy, hogy még beleférjen a nagy négyzetbe, és illeszkedjen vagy egy korábbi téglalap oldalához, vagy a nagy négyzet oldalához
Fogalmak: kerület, km, ml, cl, g, dkg

Témakör neve: **<u>Alapműveletek értelmezése</u>** **óraszám: 3**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – helyesen értelmezi a 1000-es számkörben az összeadást, a kivonást, a szorzást, a bennfoglaló és az egyenlő részekre osztást; – hozzákapcsolja a megfelelő műveletet adott helyzethez, történéshez, egyszerű szöveges feladathoz; – értelmezi a műveleteket megjelenítéssel, modellezéssel, szöveges feladattal; – helyesen használja a műveletek jeleit; – megérti a következő kifejezéseket: tagok, összeg, kisebbítendő, kivonandó, különbség, tényezők, szorzandó, szorzó, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék;	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – Összeadás és kivonás értelmezései és kapcsolatuk 1000-es számkörben – Szorzás és osztás értelmezései és kapcsolatuk a 1000-es számkörben – Maradékos osztásra vezető tevékenységek végzése, feladatok megoldása – Műveletről szöveges feladat, ábra készítése; műveletek eljátszása, lerajzolása, szöveggel értelmezése – Szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveletek megértése

– szöveghez, valós helyzethez kapcsolva zárójelet tartalmazó műveletsort értelmez, elvégez; – szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveleteket megérti; – szöveget, ábrát alkot matematikai jelekhez, műveletekhez.	– A műveletekben szereplő számok megnevezésének ismerete, megértése: tényezők, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék – Zárójel használata konkrét esetekben megfogalmazott problémák leírásához, megoldásához
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: – Maradékos osztás lejátszása pénzekkel, részekre osztással – Adott kirakáshoz, ábrához többféle művelet keresése, leírása – Adott kirakás, ábra tagolása, majd a tagolás alapján zárójelet tartalmazó műveletsorok felírása, például szöges táblán kifeszített 8×7-es terület tagolása szívószállal, négyzethálón körülkerített 12×36-os terület tagolása vonalzóval húzott egyenesekkel – Összetett szöveges feladatok leírása egy műveletsorral; több műveletsor közül az adott szöveges feladathoz illő modell kiválasztása; műveletsorhoz szöveges feladat fogalmazása „feladatküldéssel”	
Fogalmak: tag, tényező, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék, maradékos osztás, zárójel	

Témakör neve: **<u>Alapműveletek tulajdonságai</u>** **óraszám: 4**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni

- számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat; - megold hiányos műveletet, műveletsort az eredmény ismeretében, a műveletek megfordításával is; - alkalmazza a műveletekben szereplő számok (kisebbítendő, kivonandó és különbség; tagok és összeg; tényezők és szorzat; osztandó, osztó és hányados) változtatásának következményeit. -	képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – Műveleti tulajdonságok megfigyelése tapasztalások során: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága; összeg, különbség szorzása, szorzat széttagolása – Műveleti tulajdonságok alkalmazása számolási eljárásokban, szöveges feladatokban, ellenőrzésnél – Hiányos művelet és műveletsorok megoldása az eredmény ismeretében a művelet megfordításával is 1000-ig – Műveletekben szereplő számok változtatása közben az eredmény változásának megfigyelése; a tapasztalatok alkalmazása számolásnál – Műveletek közötti kapcsolatok megfigyelése; alkalmazása ellenőrzéshez és a számolási módok egyszerűsítésére
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: – „Babos” játék számokat képviselő papírlapokkal, színes rudakkal – Számépítések, például: célszám megközelítése adott számjegyekkel és műveleti jelekkel – Gondolt számmal való műveletvégzés: ha páros, el kell osztani 2-vel, ha páratlan, akkor meg kell szorozni 3-mal és hozzá kell adni 1-et; a műveletsort addig kell ismételni, amíg a végére nem érünk	
Fogalmak: nincs új fogalom.	

Témakör neve: **<u>Szóbeli számolási eljárások</u>** **óraszám: 7** **A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat; – érti a 10-zel, 100-zal való szorzás, osztás kapcsolatát a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódással, fejben pontosan számol a 1000-es számkörben a számok 10-zel, 100-zal történő szorzásakor és maradék nélküli osztásakor; – elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt; – teljes háromjegyűek összegét, különbségét százasokra kerekített értékekkel megbecsüli, teljes kétjegyűek két- és egyjegyűvel való szorzatát megbecsüli.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – Számolási eljárások a műveletek értelmezései alapján 1000-es számkörben – Számolási eljárások szám- és műveleti tulajdonságok felhasználásával 1000-es számkörben – A 100-as számkörben tanult számolási eljárások gyakorlása és analógiák alapján történő kiterjesztése a 1000-es számkörre kerek százasokkal való számolás során – A 10-zel, 100-zal való szorzás, osztás és a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódás kapcsolatának megértése – Műveletek eredményének észszerű becslése, a becslés során kapott eredmény értékelése, alkalmazása – Teljes háromjegyűek összegének, különbségének százasokra kerekített értékekkel való becslése – Teljes kétjegyűek két- és egyjegyűvel való szorzatának becslése

	– Hétköznapi helyzetekben alkalmazható észszerű becslés megválasztása, a becslés pontosságának ellenőrzése
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: – Adott pénzösszeg kirakása valódi pénzekkel; a kirakás érméinek leltározása táblázatban; minden pénzérmének a tízszeres értékű pénzre cserélése, majd leltározása táblázatban; a balra tolódás és a vagyon tízszereződésének megfigyelése – Teljes három- vagy négyjegyű számok közelítő értékének helyettesítése színes rudakkal; az eredeti számok összegének és különbségének becslése színes rudak segítségével – Bevagdalt, hajtogatható kartonlappal az összeg közelítése az egyes helyi értékek fokozatos felfedésével – Szorzat kiszámítása az egyik tényező felezésével, a másik tényező kétszerezésével	
Fogalmak: nincs új fogalom.	

Témakör neve: **<u>Fejben számolás</u>** **óraszám: 8** **A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):
– fejben pontosan összead és kivon a 100-as számkörben; – emlékezetből tudja a kisegyszeregy és a megfelelő bennfoglalások, egyenlő részekre osztások eseteit a számok tízszereséig; – érti a szorzó- és bennfoglaló táblák kapcsolatát; – fejben pontosan számol a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során; – fejben pontosan számol a 1000-es számkörben a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben.	– Fejben számolás egyes lépéseinek megértése, begyakorlása eszközökkel; az eszközök szükség szerinti használata feladatok során – Teljes kétjegyűek összeadása, kivonása – A kisegyszeregy, annak megfelelő bennfoglalások és egyenlő részekre osztások emlékezetből való ismerete – Fejszámolás gyakorlása 100–as számkörben – Fejszámolás a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során, például: szorzótáblák; – Fejszámolás a 1000-es számkörben kerek tízesekkel, százasokkal, ezresekkel a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben,
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: – „Céltáblára” lövések, például 6 lövés összegével 100-at kell elérni; a 37-esre kell „dobni” annyiszor, hogy az eredmény 400 és 700 között legyen – „Számalkotó” játék írásbeli műveletekkel: írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból – Tanulók által készített játékok a számolás gyakorlásához – „Darts” játék során a pontok számolása, kiszállás lehetősége	

Fogalmak:
kerek százas, kerek ezres

Témakör neve: **Írásbeli összeadás és kivonás** **óraszám: 8** **A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – helyesen végzi el az írásbeli összeadást, kivonást.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – Az írásbeli műveleti eljárások alapozása, megértése a számrendszeres gondolkodás továbbépítésével és különféle eszközökkel – Az írásbeli összeadás algoritmusának fokozatos megismerése: továbbvitel az egyes, a tízes, a százas helyi értéken – Hiányos összeadások gyakorlása az írásbeli kivonás előkészítésére – Az írásbeli kivonás algoritmusának megismerése pótlással, elvétellel a különbség változása alapján – A kivonás pótlásos eljárásának begyakorlása – Az írásbeli összeadás és kivonás eredményének becslése célszerűen kerekített értékekkel; az eredmény

	összevetése a becsléssel; szükség esetén ellenőrzés az ellentétes művelettel

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- Nyugták, blokkok gyűjtése, ellenőrzése („Jól számolt-e a gép?”)
- Összeadás, kivonás elvégzése abakusszal, szorobánnal
- Írásbeli összeadás lejátszása „Tökéletes pénztárgéppel”: a gép a tíz egyforma címletű pénzt kiveszi, és a következő fiókba beletesz egy tízszer akkora címletűt, majd kiírja a fiók tartalmát
- „Betűrejtvények” írásbeli számoláshoz: betűkkel helyettesített számjegyek kitalálása írásbeli összeadás szabályainak segítségével, például RÉT + RÉT = KERT
- „Számalkotó” játék írásbeli műveletekkel: írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból

Fogalmak:

írásbeli művelet, hiányos összeadás, pótlás

Témakör neve:

<u>Írásbeli szorzás és osztás</u>

óraszám: 8

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):
– helyesen végzi el az írásbeli szorzást egyjegyű szorzóval, az írásbeli osztást egyjegyű osztóval; – elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt; – megoldását értelmezi, ellenőrzi.	– Több egyenlő tag írásbeli összeadása – Az írásbeli szorzás algoritmusának begyakorlása egyjegyű szorzóval – Írásbeli szorzás kerek tízesekkel – Írásbeli osztás szemléltetése pénzekkel, részekre osztással – Írásbeli osztás egyjegyű osztóval, visszaszorzással, kivonással – Többféle módon való becslés és ellenőrzés megismerése a szorzat, hányados nagyságrendjének meghatározásához, a számolás ellenőrzéséhez

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

– Hiányos írásbeli szorzásban, osztásban a hiányzó számjegyek megtalálása
– Írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból
– Érdekes számolások, például a 37 szorzása egyjegyű számokkal; kedvenc egyjegyű szám szorzása 777-tel, majd 143-mal; 2520 osztása egyjegyű számokkal

Fogalmak:

visszaszorzás

Témakör neve:

Törtrészek

óraszám: 6

Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – tevékenységekkel megjelenít egységtörteket és azok többszöröseit különféle mennyiségek és többféle egységválasztás esetén; – a kirakást, a mérést és a rajzot mint modellt használja a törtrészek összehasonlítására.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – Az egész egyenlő részekre osztása, az egységtörtek értelmezése, megnevezése (például: 1 ketted) különféle mennyiségeken (hosszúság, tömeg, űrtartalom, terület) különféle tevékenységekkel (például: méréssel, papírhajtogatással, színezéssel) – Az egységtörtek többszöröseinek előállítása, értelmezése, megnevezése (például: 2 harmad) különféle mennyiségeken különféle tevékenységekkel, többféle egységválasztással – Egészek és törtrészek kirakása, megjelenítése más törtrészekkel – Törtrészekkel ábrázolt törtek nagyság szerinti összehasonlítása, egyenlők keresése

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

– „Lépj hozzám!” játékos feladat
– 1 ketted, 1 negyed, 1 nyolcad előállítása felezésekkel papírhajtogatással
– 1 harmad, 1 hatod, 1 tizenketted előállítása papírcsík hajtogatásával

– Törtrészek kirakása színes rudakkal az egész változtatásával is – Törtrészek kirakása mozaiklapokkal (szabályos hatszög, trapéz, rombusz, háromszög) – Alkotás törtrészeknek megfelelően, például „Alkoss úgy valamit, hogy a 2 harmad része sárga legyen!” – „Pizzarendelős” feladat: 2 különböző színű papírtányért sugara mentén bevágva összecsúsztatunk; az egyik tányéron beosztások vannak (például 12 egyenlő részre van osztva), így adott törtrészeket tudunk ábrázolni; különböző beosztású tányérokon csak bizonyos törteket lehet „kiforgatni”, például 1 negyedet kezdetben a 4-es, majd a 8-as, a 12-es beosztású tányéron tudják kiforgatni, viszont a 10-esen nem – Memóriajáték különféleképpen ábrázolt törtrészekkel
Fogalmak: egész, törtrész, egységtört

Témakör neve: **Negatív számok** **óraszám: 4**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – a negatív egész számokat irányított mennyiségként (hőmérséklet, tengerszint alatti magasság, idő) és hiányként (adósság) értelmezi; – nagyság szerint összehasonlítja a természetes számokat és a negatív egész számokat a használt modellen belül.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – Az „előtt” és „után” térbeli és időbeli értelmezése – Tapasztalatszerzés irányított mennyiségekről a térben (például: emeletek, tengerszinthez viszonyított magassági szintek); az „alatta” és „felette” értelmezése a síkon és a térben

	– Hőmérséklet mérése, hőmérő leolvasása (levegő, folyadék) – Hőmérőmodell használata – Tapasztalatszerzés a vagyon, készpénz és adósság kapcsolatairól kirakásokkal, rajzos feladatokkal és diagramon való ábrázolással – A negatív szám megjelenítése különböző tevékenységek során – Konkrét helyzetben a mennyiségek összehasonlítása, döntés a mennyiségek növekedéséről, csökkenéséről, megmaradásáról

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- Saját idővonal készítése: születésem vagy iskoláskorom előtt, után történt események, például szüleim születése, házassága, testvéreim születése, óvodáskor, iskoláskor
- Világtérképről tengerszinthez mért magasságok és mélységek leolvasása
- Fagypont alatti hőmérsékletek mérése, például télen, hűtőszekrényben, fagylalt, jégkocka segítségével
- „Időjárás-jelentős” játék: a bemondó ismerteti a hőmérséklet változásait szóban vagy diagram alapján; a nézők saját hőmérőmodelljükön jelenítik meg a pillanatnyi hőmérsékletet
- „Gazdálkodj okosan” játék rövidített változatban készpénzzel és adósságcédulákkal: a játékosok kölcsönt vehetnek fel a vásárláshoz, ekkor ugyanannyi készpénzt és adósságcédulát kapnak

Fogalmak:

pozitív, negatív

Témakör neve:

Alkotás térben és síkon **óraszám: 6**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból; – minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat; – sormintát, síkmintát felismer, folytat; – alkotásában követi az adott feltételeket; – testeket épít élekből, lapokból; elkészíti a testek élvázát, hálóját; testeket épít képek, alaprajzok alapján; elkészíti egyszerű testek alaprajzát; – síkidomokat hoz létre különféle eszközök segítségével; – alaklemezt, vonalzót, körzőt használ alkotáskor; – megtalálja az összes, több feltételnek megfelelő építményt, síkbeli kirakást; – szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon; – megfogalmazza az alkotásai közti különbözőséget.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – Építések térbeli építőelemekből, testekből, lapokból, testhálókból, élvázépítőkből szabadon, másolással, megadott feltétel szerint – Különböző téglatestek alkotása adott feltételek szerint – Építések és alkotások, alaprajzok, nézetek, hálók alapján egyszerűbb esetekben – Egyszerű testek alaprajzának, nézeteinek, hálójának azonosítása és annak ellenőrzése megalkotással – Síkbeli alkotások szabadon, másolással, megadott feltétel szerint: kirakások mozaiklapokkal, nyírás, tépés, hajtogatás, alakzatok határvonalainak elkészítése pálcákból, szívószálból vagy gumival kifeszítve, rajzolás (szabad kézzel, vonalzóval, alaklemezzel, körzővel) – Alaklemez, vonalzó és körző helyes használatának gyakorlása játékos feladatok során – Sokszögek előállítása nyírással, hajtogatással, pálcikákkal, gumikarika

	kifeszítésével, vonalzós rajzolással adott feltételek szerint – Sorminták, terülőminták kirakása, folytatása, tervezése síkban, térben, a szimmetriák megfigyelése – Szimmetrikus alakzatok létrehozása térben és síkban (például: építéssel, kirakással, nyírással, hajtogatással, festéssel), és a szimmetria meglétének ellenőrzése választott módszerrel (például: tükör, hajtogatás) – Adott feltételeknek megfelelő minél több alakzat, minta előállítása, az összes lehetséges alkotás keresése, az alakzatok megkülönböztetése, jellemző tulajdonságok kiemelése

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- Építés színes rudakból, legóból, építőkockákból, dobozokból nézetek, alaprajzok alapján
- „Szobasarok” cipősdobozból, belehelyezett játék megvilágítása 3 irányból; az árnyékok vizsgálata
- „Szobasarok” négyzethálós falaira rajzolt árnyékok alapján építés színes rudakból
- Feltételek, minták alapján kirakások mozaiklapokból, logikai készlet elemeiből
- Rövid ideig látott képről másolat készítése a vizuális memória fejlesztésére
- Adott síkidomokból téglatest építése
- 3 különböző méretben adott szívószálakból testek fűzése úgy, hogy egy testhez 6 db szívószál használható; az összes különböző test megalkotása
- A tanulók körben ülnek; mindenki egy nézőpontból látja a középre helyezett építményt; a szóban kérhető és adható információk alapján mindenki megépíti az építményt, vagy alaprajzot készít hozzá

– Geometriai fejtörők, például tangram, gyufarejtvények – „Lakótelepi panoráma” rejtvény megfejtése színes rudak segítségével
Fogalmak: Nincs új fogalom.

Témakör neve: **<u>Alakzatok geometriai tulajdonságai</u>** **óraszám: 6** **A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – megkülönböztet, azonosít egyedi, konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket; – személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet; – két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat; – megkülönbözteti és szétválogatja szabadon választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – Válogatások előállított és gyűjtött testek között szabadon – Halmazokba rendezett testek, síkbeli alakzatok közös tulajdonságainak megfigyelése, halmazok címkézése – Testek, síkbeli alakzatok halmazokba rendezése közös tulajdonság alapján – Halmazba nem tartozó alakzatok keresése – Testek jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: sík vagy görbe felületek, „lyukas”, „tükrös”, „van-e bemélyedése”

gyűjtött, megalkotott testeket, síkidomokat; – megfigyeli az alakzatok közös tulajdonságát, megfelelő címkéket talál megadott és halmazokba rendezett alakzatokhoz; – megtalálja a közös tulajdonsággal nem rendelkező alakzatokat; – megnevezi a tevékenységei során előállított, válogatásai során előkerülő alakzatokon megfigyelt tulajdonságokat; – megnevezi a sík és görbült felületeket, az egyenes és görbe vonalakat, szakaszokat tapasztalati ismeretei alapján; – megnevezi a háromszögeket, négyszögeket, köröket; – megkülönböztet tükrösen szimmetrikus és tükrösen nem szimmetrikus síkbeli alakzatokat; – megszámlálja az egyszerű szögletes test lapjait; – megnevezi a téglatest lapjainak alakját, felismeri a téglatesten az egybevágó lapokat, megkülönbözteti a téglatesten az éleket, csúcsokat; – tudja a téglalap oldalainak és csúcsainak számát, összehajtással megmutatja a téglalap szögeinek egyenlőségét; – megmutatja a téglalap azonos hosszúságú oldalait és elhelyezkedésüket, megmutatja és megszámlálja a téglalap átlóit és szimmetriatengelyeit;	– Sokszöglapokkal határolt egyszerű testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megfigyelése – Válogatások előállított és megadott síkidomok között szabadon – Síkbeli alakzatok jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: egyenes vagy görbe határvonalak, szakaszok, „lyukasság”, „tükrösség”, „van-e bemélyedése” – A létrehozott síkbeli és térbeli alkotások, mintázatok jellemzése megfigyelt tulajdonságaikkal – Egyszerű szögletes testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megszámlálása – Környezetükből gyűjtött testek közül a téglatestek kiválogatása – Téglatest tulajdonságainak megfigyelése tevékenységek során: lapok alakja, egy csúcsból induló élek száma, élek hossza, az élek, lapok egymáshoz való viszonya, test tükörszimmetriája – Téglatest egybevágó lapjainak felismerése – Kocka kiemelése a téglatestek közül élek, lapok alapján – Előállított vagy megadott sokszögek jellemzése felismert tulajdonságokkal – Sokszögek oldalainak és csúcsainak megszámlálása, oldalak összemérése hajtogatással, szögek összemérése egymásra illesztéssel – Derékszög előállítása elfordulással, hajtogatással

– megfigyeli a kocka mint speciális téglatest és a négyzet mint speciális téglalap tulajdonságait; – megnevezi megfigyelt tulajdonságai alapján a téglatestet, kockát, téglalapot, négyzetet; – megfigyelt tulajdonságaival jellemzi a létrehozott síkbeli és térbeli alkotást, mintázatot.	– Derékszögnél kisebb, nagyobb szögek előállítása elforduló mozgással; hozzámérés a hajtogatott derékszöghöz – Téglalap tulajdonságainak megfigyelése: szögek, oldalak, szimmetria – Téglalap szögei egyenlőségének megmutatása egymásra hajtással – Téglalap egyenlő hosszúságú oldalainak keresése hajtogatással – Négyzet kiemelése a téglalapok közül oldalai és szimmetriái alapján – Testek, síkbeli alakzatok jellemzése megfigyelt tulajdonságok alapján

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

– Barkochbázás a teremben lévő tárgyak geometriai tulajdonságai alapján
– Egyszerű szögletes testek építése pálcikákból és gyurmagolyókból
– Egyszerű szögletes testek élvázának építése szívószálakból
– Dobozok szétvágása a test lapjainak és hálójának vizsgálatához
– Dobozok lapjainak leragasztása különböző színű papírokkal
– „Élőkép” alkotása csoportban, például kocka, téglatest, gúla megjelenítése
– „Keveredj! Állj meg! Csoportosulj!” játék, sokszögek megjelenítése
– Sokszögek építése szívószálakból
– Sokszögek kifeszítése befőttes gumival szöges táblán; a kifeszített alakzatok vizsgálata
– „Saját testen jeleníts meg derékszöget!”, például ujjak, kar, láb, mérlegállás
– Derékszög hajtogatása szabálytalan alakú papírból
– Gyurmából vagy agyagból készült téglatest szeletelése úgy, hogy téglatesteket kapjunk; úgy, hogy ne kapjunk téglatesteket; úgy, hogy kockát is kapjunk; kocka szeletelése úgy, hogy téglatesteket kapjunk
– Párhuzamos szélű papírcsíkból négyszögek nyírása; a keletkező négyszögek csoportosítása; annak megfigyelése, hogy hogyan kell nyírni ahhoz, hogy téglalapot kapjunk; téglalapból négyzet nyírása, négyzetből téglalap nyírása

– A4-es papírból hajtással és tépéssel négyzet készítése; a hulladék részből ismét négyzet készítése, ennek ismétlése egészen addig, amíg lehetséges
Fogalmak: lap, él, téglatest, kocka, szög, derékszög

Témakör neve: **<u>Transzformációk</u>** **óraszám: 4**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – tapasztalattal rendelkezik mozgással, kirakással a tükörkép előállításáról; – szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon; – megépíti, kirakja, megrajzolja hálón, jelölés nélküli lapon sablonnal, másolópapír segítségével alakzat tükörképét, eltolt képét; – ellenőrzi a tükrözés, eltolás helyességét tükör vagy másolópapír segítségével; – követi a sormintában vagy a síkmintában lévő szimmetriát;	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – Szimmetriák, tükörképek megfigyelése a természetes és az épített környezetben térben és síkban – Tárgyak, építmények, képek tükörképének megfigyelése térben, síkban tükör segítségével – Tükörkép megépítése térben; tükrös és nem tükrös formák létrehozása, a kapott alakzat ellenőrzése tükör segítségével – Síkbeli alakzatok tükörtengelyeinek keresése tükörrel, hajtogatással – Tükörkép alkotása különböző eszközökkel síkban; tükrös és nem tükrös alakzatok

– térben, síkban az eredetihez hasonló testeket, síkidomokat alkot nagyított vagy kicsinyített elemekből; az eredetihez hasonló síkidomokat rajzol hálón.	létrehozása; ellenőrzés tükörrel, másolópapírral – Építmények eltolása, az eltolt kép összehasonlítása a tükörképpel – Formák eltolása a síkban; az eltolt alakzat összehasonlítása a tükrözéssel keletkező alakzattal; ellenőrzés másolópapírral – Testek és síkbeli alakzatok megkülönböztetése, azonosítása alak és méret szerint: a hasonlóság és az egybevágóság fogalmának előkészítése – Térben, síkban az eredetihez hasonló testek, síkidomok alkotása nagyított vagy kicsinyített elemekkel, hálón való rajzolással – Játékok, tevékenységek során alakzatok elforgatott, eltolt, tükrös képeinek felismerése a síkban és a térben

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- Titkosírás tükörírással, a titkos üzenet megfejtése
- Utcák építése színes rudakból: az utca két oldalán lévő házak egymás tükörképei
- Kártyákon adott mintát kell megjeleníteni két kocka lapjain lévő ábrák segítségével úgy, hogy a két kockát egy tükör elé rakjuk; a kockák felső lapjain lévő ábrák és azok tükörképei együtt adják az adott mintát
- Minta rajzolása, majd átmásolása zsírpapírra; a zsírpapír átfordítása, eltolása, elforgatása; összehasonlítás az eredeti mintával
- Összehajtott, majd szétnyitott lap bal oldalára az egyik játékos tollal pöttyöket rajzol, a másik játékos a másik oldalra grafittal a tükörképét próbálja berajzolni, összehajtják a papírt, a hátulján a grafitpöttyöket erősen megrajzolják tollal, így szétnyitás után a bal oldalon látszik, hogy mennyi a tévedés
- Tengelyesen szimmetrikus alakzat kiegészítése

– Pálcikákból kirakott alakzat kétszeresére nagyítása – Pontrácsra, négyzetrácsra rajzolt ábra kétszeresére nagyítása, felére kicsinyítése
Fogalmak: eltolt kép, mozgatás, elforgatott kép

Témakör neve: **<u>Tájékozódás térben és síkon</u>** **óraszám: 3**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket térben és síkon; – tájékozódik lakóhelyén, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalál adott helyre, adott utca és házszám alapján megtalál házat; – térképen, négyzethálón megtalál pontot két adat segítségével.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – Irányokat, távolságokat jelölő szavak használata térben és síkban – Irány és állás megfigyelése, követése síkbeli alakzatok és mozgatások során – Téri tájékozódást segítő játékok, tevékenységek – Útvonalak bejárása oda-vissza, térbeli viszonyokat kifejező szavak segítségével – Útvonal bejárásának irányítása térbeli viszonyokat kifejező szavak segítségével – Térbeli és síkbeli elhelyezkedést kifejező szavak használata tevékenységekben és játékos szituációkban

	– Tájékozódás lakóhelyen, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalálás adott helyre; adott utca és házszám alapján ház megtalálása – Egyszerű térképek készítése – Tájékozódás négyzethálón, térképen

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- Robot célhoz irányítása szerepjátékkal: bekötött szemű gyerek irányítása adott célhoz, a célban a kendő levétele után azonos úton visszatalálás a kiindulópontra
- Útvonal bejárása síkbeli labirintusokban padlórobot irányításával
- „Vonalvezetős” játék irányok és távolságok megad9ásával, melynek során különböző formák rajzolódnak ki a négyzethálón, például 2 lépés fel, 3 lépés balra…
- Kacskaringós utak bejárása, majd lerajzolása négyzethálón; például: 2 lépés, jobbra fordulás, 1 lépés, jobbra fordulás, 3 lépés, jobbra fordulás, folytatva az utat, ismétlés elölről sokszor
- Négyzethálóra rajzolt minta alapján a vonalvezetés diktálása társnak
- Kincskeresés utasítások alapján
- Kincskeresés térkép alapján
- „Torpedó” játék
- „Telefonos” játék
- Térkép készítése tanteremről, iskolaudvarról, útvonalakról
- Térképen adott helység keresése páros munkában a térkép keresőhálójának segítségével
- „Vándorvezér” játék sakktáblán égtájakkal, például „f4-ről 2 mezőt észak felé lépve hova jutunk?”

Fogalmak:

négyzetháló, térkép

Témakör neve:

<u>Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése</u>

óraszám: 9	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – részt vesz memóriajátékokban különféle tulajdonságok szerinti párok keresésében; – megfogalmazza a személyek, tárgyak, dolgok, időpontok, számok, testek, síklapok közötti egyszerű viszonyokat, kapcsolatokat; – érti a problémákban szereplő adatok viszonyát; – megfogalmazza a felismert összefüggéseket; – összefüggéseket keres sorozatok elemei között; – megadott szabály szerint sorozatot alkot; megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozatot, táblázatot állít elő modellként; – tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatokat folytat; – felsorolja az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat egymás után, tetszőleges kezdőponttól is; – ismert műveletekkel alkotott sorozat, táblázat szabályát felismeri; ismert szabály szerint megkezdett sorozatot, táblázatot helyesen, önállóan folytat; – tárgyakkal, számokkal kapcsolatos gépjátékhoz szabályt alkot; felismeri az	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – Személyek, tárgyak, dolgok, számok, testek, síklapok között megjelenő kapcsolatok megfigyelése, felfedezése, megnevezése – Számpárok, számhármasok közötti kapcsolatok felfedezése, jellemzése – Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal – Tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatok folytatása – Az évszakok, hónapok, napok elsorolása egymás után tetszőleges kezdőpontból – Ismert műveletekkel alkotott sorozat szabályának felismerése – Megkezdett sorozat folytatása a felismert szabály szerint mindkét irányba – Sorozat szabályának megfogalmazása, egyszerűbb esetben jelekkel is (például: nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal) – Gépjátékok különféle elemekkel (például: tárgyak, számok, alakzatok) – Gépjátékhoz szabály alkotása; az egyszerű gép szabályának megfordításával nyert gép szabályának felismerése

egyszerű gép megfordításával nyert gép szabályát; – felismer kapcsolatot elempárok, elemhármasok tagjai között; – szabályjátékok során létrehoz a felismert kapcsolat alapján további elempárokat, elemhármasokat; – a sorozatban, táblázatban, gépjátékokban felismert összefüggést megfogalmazza saját szavaival, nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal.	– Szabályjátékokban az elempárok, elemhármasok megjelenítése táblázatban – Szabályjátékok során a felismert kapcsolat alapján további elempárok, elemhármasok létrehozása – Táblázatokban, gépjátékokban a felismert összefüggések megfogalmazása, egyszerűbb esetekben jelekkel is (például: nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal) – Sorozatok, szabályjátékok alkotása – Megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozat, táblázat, esetleg nyíldiagram alkotása modellként

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

– Sorminták keresése környezetünkben, például épületeken, népviseleten
– Periodikusan ismétlődő tevékenységek, például ki mosogat 5 nap múlva
– Kakukktojás játékok
– „Milyen nap lesz?” fejtörők: például egy hét múlva; holnapután, ha tegnapelőtt hétfő volt
– Sorozatok alkotása szöges táblán kifeszített alakzatokkal, a sorozat szabályának megfigyelése, például egyre nagyobb négyzeteknél a növekedés szabályának megfigyelése
– Kapcsolatok megfigyelése oda-vissza, például szülő-gyerek, testvér, osztálytárs; alacsonyabb, magasabb, egyforma magas; idősebb, fiatalabb, ugyanannyi idős
– A gyerekek kezében tartott számok, alakzatok közötti kapcsolatok megfigyelése rámutatással, például mindenki mutasson arra, akinek ugyanannyi tízese van; akinek nagyobb a kerülete; a mutatás lejegyzése nyilakkal; a lejegyzett ábra megfigyelése
– „Gépes játékok” egyváltozós, kétváltozós, fordított gépekkel számokkal, formákkal, szavakkal

Fogalmak:

táblázat, nyitott mondat

<table>
<tr><td colspan="2">Témakör neve:

<u>Adatok megfigyelése</u>

óraszám: 3</td></tr>
<tr><td>Tanulási eredmények:</td><td>Fejlesztési feladatok és ismeretek:</td></tr>
<tr><td>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:

– adatokat gyűjt a környezetében;
– adatokat rögzít későbbi elemzés céljából;
– gyűjtött adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol;
– adatokat gyűjt ki táblázatból, adatokat olvas le diagramról;
– jellemzi az összességeket.</td><td>A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):

– Minőségi és mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése tanítói segítséggel
– Adatgyűjtés vásárlással kapcsolatban (például: árak megfigyelése boltokban, nyugtán)
– Mért adatok lejegyzése
– Közös tevékenységek során szerzett adatok alapján egyszerű diagram készítése térben és síkban
– Egyszerű diagramról adatok, összefüggések leolvasása
– Az összes adat együttes jellemzőinek megfigyelése, például egyenlő adatok, legkisebb, legnagyobb kiválasztása</td></tr>
<tr><td colspan="2">Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

– Mérések testnevelésórán, például időeredmények, kislabdadobás hossza, távolugrás hossza; eredmények rögzítése; ábrázolása közösen</td></tr>
</table>

– Piacon több árusnál ugyanazon termék árának összehasonlítása, csoportonként más-más termék árának megfigyelése, lejegyzése – Csoportonként a csoport tagjaira jellemző egyszerű diagramok készítése úgy, hogy a többi csoport nem látja, mi készül; a kirakott vagy rajzolt diagramok alapján a csoport felismerése, azonosítása, például hány fiú, hány lány, hány szemüveges, hány nem szemüveges...
Fogalmak: adat, diagram

Témakör neve: **<u>Valószínűségi gondolkodás</u>** **óraszám: 3**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – részt vesz olyan játékokban, kísérletekben, melyekben a véletlen szerepet játszik; – tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között; – megítéli a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” eseményekkel kapcsolatos állítások igazságát; – tapasztalatai alapján tippet fogalmaz meg arról, hogy két esemény közül melyik esemény valószínűbb olyan, véletlentől függő szituációk során, melyekben a két esemény valószínűsége között jól belátható a különbség;	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – Részvétel valószínűségi játékokban; intuitív esélylatolgatás, tippek megfogalmazása – Események megfigyelése valószínűségi kísérletekben – Valószínűségi játékok során stratégiák alakítása, kipróbálása, értékelése – „Biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetése – Véletlen események gyakoriságának összeszámlálása, ábrázolása különféle

– tetszőleges vagy megadott módszerrel összeszámlálja az egyes kimenetelek előfordulásait olyan egyszerű játékokban, kísérletekben, amelyekben a véletlen szerepet játszik; – a valószínűségi játékokban, kísérletekben megfogalmazott előzetes sejtését, tippjét összeveti a megfigyelt előfordulásokkal.	módszerekkel: strigulázással, diagrammal, táblázatba rögzítéssel – Véletlen események előfordulásainak vizsgálata, a kimenetelek számának összehasonlítása az előzetes tippekkel, magyarázatok keresése – A „biztos” és „lehetetlen” cáfolata ellenpélda mutatásával

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

– Játék eseménykártyákkal a „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetésére, események gyakoriságának megfigyelésére csoportmunkában: valószínűségi kísérlethez tartozó eseményeket írunk kártyákra; kiosztjuk; elvégezzük a kísérletet, mindenki rátesz egy zsetont arra a kártyájára, amelyikre írt esemény bekövetkezett; a kísérletek végén elemzés, például a kísérlet: 3 korongot feldobunk; események: mindhárom kék; több a kék, mint a piros; nincs piros; van kék; van két egyforma szín; egyik színből sincs legalább kettő; elemzés: „Melyik a jó kártya, melyik rossz, melyiket választanád?”

– Játék eseménykártyákkal gyakoriság becslésére: mindenki előtt ott van minden eseménykártya, amelyekre a játék elején a játékosok tetszés szerint kiraknak 10-10 zsetont; sorban végezzük a kísérleteket; amelyik kártyán lévő esemény bekövetkezett, arról a kártyáról levehet a játékos egy zsetont; az győz, akinek a kártyáiról leghamarabb elfogynak a zsetonok

– Valószínűségi kísérlet nem kocka alakú doboz feldobásával: tippelés, 20 kísérletből melyik lapjára hányszor esik; ellenőrzés a kísérletek elvégzésével

– 10 korongot feldobunk, számegyenesen a 0-ból indulva annyit lépünk pozitív irányba, ahány pirosat dobtunk, majd innen annyit negatív irányba, ahány kéket; tippeld meg, hova jutsz; válassz 4 számkártyát, nyersz, ha ezek egyikére jutsz

– Játék számkorongokkal: 3 korong piros és kék oldalára is számokat írtunk; feldobjuk egyszerre a 3 korongot; kártyákra eseményeket írunk a számok tulajdonságai alapján, a dobott számok összegére, szorzatára vonatkozó tulajdonságokkal; figyeljük meg, van-e

lehetetlen, van-e biztos esemény; tippeljünk az események gyakoriságára, például szorzatuk páros; nincs közte kétjegyű – Gyerekek alkotta gyakorisági diagram: két kockával dobunk, és nézzük a dobott számok összegét; a gyerekek sorban egymás mellett állnak, mindenkinek a kezében egy szám van 1 és 13 között; akinek a száma a két kockával dobott számok összege, előre lép egyet – Folyón átkelés gyakoriság becslésére: rakj ki 10 korongot az 1–13 számokhoz a folyó egyik partjára; két kockával dobunk, a dobott számok összegétől egy korong átkelhet a folyón; az győz, akinek először átmegy az összes korongja
Fogalmak: Nincs új fogalom.

4. évfolyam

Témakör neve: **Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata** **óraszám: 3** **A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – megkülönböztet, azonosít egyedi, konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket; – játékos feladatokban személyeket, tárgyakat, számokat, formákat néhány meghatározó tulajdonsággal jellemez;	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tnulást megalapozó pszichikzs funkcióitól függően): – Barkochbázás konkrét tárgyak kirakása nélkül – Barkochba játékokban minél kevesebb kérdésre törekvés

– tudatosan emlékezetébe vési az észlelt tárgyakat, személyeket, dolgokat, és ezek jellemző tulajdonságait, elrendezését, helyzetét; – válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között; – felismeri a mások válogatásában együvé kerülő dolgok közös és a különválogatottak eltérő tulajdonságát; – folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint; – személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet; – azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába nem való elemeket; – megnevezi egy adott tulajdonság szerint ki nem válogatott elemek közös tulajdonságát a tulajdonság tagadásával; – barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket; – halmazábrán is elhelyez elemeket adott címkék szerint; – adott, címkékkel ellátott halmazábrán elhelyezett elemekről eldönti, hogy a megfelelő helyre kerültek-e; a hibás elhelyezést javítja; – talál megfelelő címkéket halmazokba rendezett elemekhez; – megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a	– Személyek, tárgyak, képek, alakzatok, jelek, számok válogatása választott vagy adott szempont, tulajdonság szerint – Elkezdett válogatások esetén az elemek közös tulajdonságának felismerése, a válogatás szempontjának megfogalmazása; címkézés, a felismert szempont alapján a válogatás folytatása – A halmazba nem való elemek esetén az elemek tulajdonságainak tagadása, a logikai „nem” használata – Halmazok képzése tagadó formában megfogalmazott tulajdonság szerint, például *nem kör* – Válogatások kétszer kétfelé (két szempont szerint) tárgyi tevékenységgel; az egy helyre kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságainak keresése, értése: a logikai „nem” és a logikai „és” – Két halmaz közös részének jellemzése logikai „és”-sel – Elemek elhelyezése halmazábrában, a halmazába egyes részeinek jellemzése, például piros, de nem háromszög; se nem piros, se nem háromszög – A kétszer kétfelé (két szempont szerint) válogatás ábrázolása Venn-diagramon – Konkrét halmazok közös részéből elemek felsorolása – Két szempont egyidejű figyelembevétele, például: háromjegyű és számjegyeinek összege 8; tükrös és négy szöge van

„mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük…”, „egyik sem…” és a velük rokon jelentésű szavakat; – két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg; – két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat; – megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket; – megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis.	– A logikai „és” helyes használata két halmaz közös részének jellemzésére

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- Barkochba játék különféle logikai készleteken többféle szabály szerint, például egyszerű barkochba, fordított barkochba, barkochba két elem egyszerre történő kitalálására, kapcsolati barkochba; ezek mindegyikének kipróbálása hazudósan is
- Játék tanulók által csoportban készített 3, 4 ábrás kártyakészlettel, tananyaghoz igazított tartalommal
- Játék tanulók által csoportban készített logikai kártyacsomaggal
- „Ország, város” játék számokkal: egy-egy oszlopnak egy-egy számtulajdonság felel meg; sorsolt számjegyekből az oszlopoknak megfelelő tulajdonságú számok előállítása
- „Kapuőr” útválasztó játék két kapuőrrel
- „Ki jut a várba?” játék
- Játék logikai lapokkal
- Tanulók, tárgyak válogatása két tulajdonság szerint két külön hulahoppkarikába, mindkét tulajdonsággal rendelkező elemek helyének keresése, tanulói ötlet alapján a hulahoppkarikák összehúzása (metszetképzés)

– Tárgyak, képek, alakzatok, számok válogatása két tulajdonság szerint papírlapra és madzagkarikába, mindkét tulajdonsággal rendelkező elemek helyének keresése, a papírlappal és a madzagkarikával metszetképzés
Fogalmak: logikai „nem”, logikai „és”

Témakör neve: **<u>Rendszerezés, rendszerképzés</u>** **óraszám: 5** **A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket; – két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg; – felsorol elemeket konkrét halmazok közös részéből; – megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – Elemek sorozatba rendezése az egyező és eltérő tulajdonságok száma alapján (például: a szomszédos elemek pontosan egy tulajdonságban különbözzenek) – A válogatás, osztályozás, rendszerezés alkalmazása más tantárgyak tanulásakor – Alkalmilag összeállított készletek és különféle teljes logikai készletek elemeinek egy vagy több szempont szerinti válogatása, rendszerezése tevékenységgel, mozgással

– keresi az okát annak, ha a halmazábra valamelyik részébe nem kerülhet egyetlen elem sem; – adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is; – sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint; – két, három szempont szerint elrendez adott elemeket többféleképpen is; segédeszközként használja a táblázatos elrendezést és a fadiagramot; – megkeresi egyszerű esetekben a két, három feltételnek megfelelő összes elemet, alkotást; – megfogalmazza a rendezés felismert szempontjait; – megkeresi két, három szempont szerint teljes rendszert alkotó, legfeljebb 48 elemű készlet hiányzó elemeit, felismeri az elemek által meghatározott rendszert.	– Adott halmaz elemeinek rendszerezése megadott szempont szerint, különböző módszerekkel, például: táblázat, fadiagram, ágrajz – Teljes rendszert alkotó legfeljebb 48 elemnél a hiány felismerése a rendszerezés elvégzése után – Az összes, a feltételeknek megfelelő alkotás felsorolása egyszerű esetekben: 2-3 feltétel esetén, kis elemszámú problémánál
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: – Logikai lapokból „kígyó” vagy „háló” készítése, a szomszédos elemek között 1-2-3-4 eltérő tulajdonsággal – „Királyos játék” logikai lapokkal – Logikai készlet elemeinek körberakása egy különbséggel – Két elem között további elemek segítségével útvonal építése a szomszédos elemekre vonatkozó feltétel alapján – 3×3-as, 4×4-es táblázatba elemek rendezése feltételek alapján, például legyen közös tulajdonság soronként; lerakott elemek átrendezése; hiányzó elemek pótlása – Úthálózaton való végighaladás: az elágazásokba útjelző táblákat rakunk a logikai készlet elemeinek tulajdonságai szerint; az úthálózatot a gyerekek végigjárják kezükben egy logikai	

elemmel; a megfelelő helyre kell érkezniük; az úthálózatot lerajzolják ágrajzként, a saját útvonalukat jelölik – „Elvitte a szarka” játék, hiányzó elemek megtalálása – Egyszerű logikai készlet készítése csoportmunkában, például tejfölös poharakból; faágakból; spárgákból – Logikai készlet elemeiből feltételeknek megfelelő összes elem kiválasztása, ágrajz kiegészítése, alkotása – Szendvicsek készítése – összes lehetőség kirakása – Sorba rendezős feladat: sorban mindenki rak egy új lehetőséget, például 2 piros, 2 kék gyöngyöt fűz fel fogpiszkálóra, úgy, hogy számít a sorrend; ha nem tud rakni, passzol, aki jót rakott, kap egy zsetont, aki olyat rak, ami már volt, visszaad egy zsetont; amikor már senki sem tud rakni, közösen megbeszélik, hogy miért nincs több a kirakott elemek rendszerezésével – Geometriai alkotások során az adott feltételeknek megfelelő alkotások gyűjtése, rendszerezési szempontok keresése tanítói segítséggel, például tetromino elemeinek megalkotása; 3×3-as pontrácson különböző háromszögek alkotása
Fogalmak: nincs új fogalom.

Témakör neve: **<u>Állítások</u>** **óraszám: 4** **A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni

– megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis; – megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük…”, „egyik sem…” és a velük rokon jelentésű szavakat; – megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket; – tudatosan emlékezetébe vés szavakat, számokat, utasítást, adott helyzetre vonatkozó megfogalmazást; – hiányos állításokat igazzá tevő elemeket válogat megadott alaphalmazból; – egy állításról ismeretei alapján eldönti, hogy igaz vagy hamis; – ismeretei alapján megfogalmaz önállóan is egyszerű állításokat; – példákat gyűjt konkrét tapasztalatai alapján matematikai állítások alátámasztására.	képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – Adott konkrét helyzetről köznyelvi és matematikai tartalmú állítások megfogalmazása szabadon és irányított megfigyelések alapján – Konkrét, megfigyeléssel ellenőrizhető állítások igazságának és hamisságának eldöntése – Adott halmazra és egyes részeire vonatkozó állítások megfogalmazása – Halmazra és a halmaz részhalmazaira vonatkozó állítások igazságának eldöntése – Igaz és hamis állítások alátámasztására példák és ellenpéldák keresése, felsorolása – Személyekre, tárgyakra, formákra, számokra vonatkozó hiányos állítások kiegészítése igazzá, nem igazzá; kis elemszámú alaphalmazon az összes igazzá tevő elem, elempár megkeresése – Lezárt hiányos állítások igazságának megítélése
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: – „Telefonos” játék – „Rontó” játék – „Füllentős” játék csoportban: a csoportok mondanak 3 állítást, 1 hamisat, 2 igazat; a többieknek ki kell találni, melyik a hamis – Papírcsíkon egy olyan állítás szerepel, amely két helyen is hiányos, a hiányt konkrét dobozok jelzik; a mondat kiegészítése azzal, hogy a dobozokba elemeket választunk, például: „A …	

rúd hosszabb, mint a … rúd”, olyan rúdpárok keresése, amelyek igazzá teszik a mondatot, illetve amelyek hamissá – „Mastermind” játék színekkel és számokkal
Fogalmak: nincs új fogalom

Témakör neve: **Problémamegoldás** **óraszám: 5**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – a tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres; – kérésre, illetve problémahelyzetben felidézi a kívánt, szükséges emlékképet; – megfogalmazott problémát tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással értelmez; – az értelmezett problémát megoldja; – a problémamegoldás során a sorrendben végzett tevékenységeket szükség szerint visszafelé is elvégzi; – megoldását értelmezi, ellenőrzi; – kérdést tesz fel a megfogalmazott probléma kapcsán;	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): - Hétköznapi helyzetekben, tevékenységek során felmerülő problémahelyzet felismerése, arra megoldás keresése - Hiányzó információk pótlása méréssel, számlálással, információgyűjtéssel - Megfogalmazott probléma értelmezése tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással - Tevékenységgel, megjelenítéssel értelmezett probléma megoldása - A kapott megoldás visszahelyezése a szituációba, a megoldás értelmezése

– tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetéses szöveges feladatokat; – egy- és többszemélyes logikai játékban döntéseit mérlegelve előre gondolkodik.	- Ellenőrzés: a kapott megoldás megfelel-e a megadott feltételeknek - Kérdésfeltevés a problémahelyzet kapcsán - Többlépéses cselekvéssor, műveletsor elvégzése visszafelé is - Visszafelé gondolkodással következtetéses feladatok megoldása - Egyszerű következtetéses szöveges feladatok megoldása, például: tevékenységgel, ábrarajzolással, szakaszos ábrázolással - Egyszerű gondolkodtató, logikai feladatok megoldásának keresése - Egy- és többszemélyes logikai játékban egy-két lépéssel előre tervezés - Többféle megoldási mód keresése, a különböző megoldási módok értékelése

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

– A gyerekek hétköznapi életével kapcsolatos információk gyűjtése csoportokban, például menetrend, nyitvatartási idő, belépődíjak, árak, étteremben étlap, boltban árak
– Adatok felhasználása csoportmunkában, például plakát tervezéséhez; képzelt interjú lejátszásához
– Kirándulás, kulturális program (múzeum-, színházlátogatás) tervezése: útiterv, költségek, időbeosztás, ismertetők
– Problémák lejátszása szerepjátékként, bábokkal, absztrakt eszközökkel (korong, pálcika, kupakok, színes rudak), például „fejek-lábak” feladat, „megevett gombócok” feladat
– Logikai rejtvények, történetek
– „Gondoltam egy számot”
– Nim játékok
– Egyszerűbb táblás logikai, stratégiai játékok; kártyajátékok

– Logikai rejtvények egyszerűbb feladványai, például: sudoku-variációk, Gokigen Naname (Labirintusépítés), Kakuro (Számkeresztrejtvény), Hashiwokakero (Hídépítés), Grafilogika
Fogalmak: nincs új fogalom

Témakör neve: **<u>Szöveges feladatok megoldása</u>** **óraszám: 8** **A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – értelmezi, elképzeli, megjeleníti a szöveges feladatban megfogalmazott hétköznapi szituációt; – szöveges feladatokban megfogalmazott hétköznapi problémát megold matematikai ismeretei segítségével; – tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetéses, szöveges feladatokat; – megkülönbözteti az ismert és a keresendő (ismeretlen) adatokat; – megkülönbözteti a lényeges és a lényegtelen adatokat;	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – A hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveg önálló értelmezése – Hétköznapokban felmerülő matematikai tartalmú problémákkal kapcsolatos szöveges feladatok értelmezése, megoldása (például: bajnokság, időbeosztás, vásárlás, sütés-főzés) – Szöveges feladatok olvasása, értelmezése, eljátszása, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal önállóan – Adatok gyűjtése, lényeges adatok kiemelése

– az értelmezett szöveges feladathoz hozzákapcsol jól megismert matematikai modellt; – a megválasztott modellen belül meghatározza a keresett adatokat; – a modellben kapott megoldást értelmezi az eredeti problémára; arra vonatkoztatva ellenőrzi a megoldást; – választ fogalmaz meg a felvetett kérdésre; – önállóan értelmezi a hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveget; – nyelvi szempontból megfelelő választ ad a feladatokban megjelenő kérdésekre.	– Kérdés értelmezése, keresendő adatok azonosítása – Adatok különböző típusainak megkülönböztetése, például: felesleges, hiányos – Adatok és azok kapcsolatainak megjelenítése valamilyen szimbolikus rajz, matematikai modell segítségével, például művelet, táblázat, szakaszos ábra, nyíldiagram, halmazábra, sorozat – Ismeretlen adatok meghatározása a modellen belül – Egy-, kétlépéses alapműveletekkel leírható szöveges feladatok megoldása – Fordított szövegezésű feladatok értelmezése, megoldása – Megoldás értelmezése az eredeti problémára, ellenőrzés – Nyelvileg és matematikailag helyes válasz megfogalmazása – Szöveges feladatok alkotása hétköznapi szituációkra, adott matematikai modellhez, számfeladathoz
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: – Beszélgetés, történetmesélés eseményképekről, ábrákról szabadon és egy-egy részletre fókuszálva is – Hétköznapi helyzetekből matematikai tartalmú állítások megfogalmazása – Szétvágott szöveg egyes darabjainak értelmezése külön-külön, a darabok összerakása és értelmezése – „Mondd ugyanazt kicsit másképp, kicsit egyszerűbben”: szöveg átfogalmazása (egyre egyszerűbb alakra) láncban	

– „Mi változott?” játék mondatokkal: változtatunk egy szót, toldalékot vagy a szavak sorrendjét; „Változott-e a szöveg értelme?” – „Egynyelvű szótár” játék: szómagyarázat, esetleg a letakart (nem értett) szó jelentésének kitalálása a szövegkörnyezetből – Szöveges feladatban leírt szituáció kirakása különböző eszközökkel, színes rudakkal – Többféle modell közül a megfelelők kiválasztása adott szöveges feladathoz – „Feladatküldés” szöveges feladatokkal: csoportonként adott helyzethez, képhez, modellhez szöveges feladat alkotása; a feladat továbbadása másik csoportnak, ami visszaküldi a megoldást; a feladatírók ellenőrzik
Fogalmak: felesleges adat

Témakör neve: **<u>Szám és valóság kapcsolata</u>** **óraszám: 4**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – összehasonlít véges halmazokat az elemek száma szerint; – ismeri két halmaz elemeinek kölcsönösen egyértelmű megfeleltetését (párosítását) az elemszámok szerinti összehasonlításra; – helyesen alkalmazza a feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat 10 000-es számkörben; – helyesen érti és alkalmazza a feladatokban a „valamennyivel” több, kevesebb fogalmakat;	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – Természetes szám darabszám, mérőszám és értékmérő tartalommal 10 000-es számkörben – Számkörbővítések során valóságos tapasztalatszerzés a nagyobb számokról konkrét számlálással, egyénileg és csoportosan végzett tevékenységekkel (például: 415 kukoricaszem, 120 pálcika/gyerek, 4512 db papír zsebkendő

– érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban, valamint a kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációkat a megismert mennyiségekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő, terület, pénz) kapcsolatban 10 000-es számkörben; – használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket a természetes számok körében; – helyesen használja a mennyiségi viszonyokat kifejező szavakat, nyelvtani szerkezeteket; – megfelelő szókincset és jeleket használ mennyiségi viszonyok kifejezésére szóban és írásban.	100-as csomagolású papír zsebkendő segítségével kirakva) – Tapasztalatszerzés nagy számok mérőszámként való megjelenéséről a valóságban (például: 4512 cm, 4512 mm, 4512 g, 4512 másodperc) – Mennyiségek (hosszúság, tömeg, terület, űrtartalom, idő, pénz) összehasonlítása mérőszámaik alapján, kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációk felismerése, megnevezése 10 000-es számkörben – A természetes számok körében a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezések helyes használata – Mennyiségekre vonatkozó feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmak helyes használata 10 000-es számkörben – A mennyiségi viszonyokat kifejező szavak, nyelvtani szerkezetek helyes használata – A mennyiségi viszonyokat kifejező szimbólumok helyes használata szóban és írásban
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: – Alakzatok rajzolása milliméterpapíron a vonalak mentén; „Hány kis négyzetből áll a bekerített rész?” – Különböző számok kivágása négyzethálós füzetből és milliméterpapírból is, például 347 az 3 db 10×10-es négyzet, 4 db 10-es csík és 1 db 7-es csík (fektetve) – Mérések különféle mértékegységekben, a mérés pontosságának korlátai, szükséges mértékegységek értő megválasztása, például „Mit mivel és miben mérjünk?”; iskolás gyerekek tömegét grammban mérni felesleges; füzet hosszát érdemes lehet milliméterben megadni, de egy futópálya hosszát nem	

Fogalmak:
Nincs új fogalom.

Témakör neve: **<u>Számlálás, becslés</u>** **óraszám: 5**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – megszámlál és leszámlál; adott (alkalmilag választott vagy szabványos) egységgel meg- és kimér a 10 000-es számkörben; oda-vissza számlál kerek tízesekkel, százasokkal, ezresekkel; – ismeri a következő becslési módszereket: közelítő számlálás, közelítő mérés, mérés az egység többszörösével; becslését finomítja újrabecsléssel.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – Számlálások egyesével, kerek tízesekkel, százasokkal, ezresekkel oda-vissza 10 000-es számkörben eszközökkel (például: hétköznapi tárgyak, abakusz, pénz) és eszközök nélkül – Tapasztalatszerzés darabszámok, mennyiségek becslésével kapcsolatban 10 000-es számkörben – Becslés szerepének, korlátainak tudatosítása – Becslési módszerek ismerete, közelítő számítás, kerekítés, közelítés pontosítása, becslés finomítása, újrabecslés valóságos dolgokkal, mennyiségekkel gyakorlati helyzetekben (például vásárlás), számítások ellenőrzésekor – Becslések értékelése

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:
– Nagy számok előfordulása mérőszámként: „Hány darab 5 forintos szükséges egymás mellé rakva, egymásra rakva például 1 méterhez, 10 méterhez; 1 kg-hoz, 10 kg-hoz”; „1000 db, 10 000 db 5 forintos milyen hosszú egymás mellé rakva, milyen magas egymásra rakva, milyen nehéz, miben lehetne tárolni, mennyi idő alatt lehetne leszámlálni ennyi darabot?”; „Mire elég 1000, 10 000 másodperc? Mire elég 1000, 10 000 perc?” – Abakuszon, szorobánon számlálás
Fogalmak: Nincs új fogalom.

Témakör neve: **<u>Számok rendezése</u>** **óraszám: 3**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket; – megadja és azonosítja számok sokféle műveletes alakját; – megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban, a számegyenesnek ugyanahhoz a pontjához rendeli a számokat különféle alakjukban a 10 000-es számkörben;	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – Számok nagyság szerinti összehasonlítása művelettel megadott alakokban is (például: 2000/2, 500·2, 1250–250): melyik nagyobb, mennyivel nagyobb, (körülbelül) hányszor akkora, hányada – Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a <, >, = jelekkel – Számegyenes rajzolása a számok helyének jelölésével 10 000-es számkörben

– megnevezi a 10 000-es számkör számainak egyes, tízes, százas, ezres szomszédjait, tízesekre, százasokra, ezresekre kerekített értékét.	– Számegyenes irányának, egységének megadása két szám kijelölésével – Leolvasások a számegyenesről; számok, műveletes alakban megadott számok (például: 300–160, 40·20) helyének megkeresése a számegyenesen 10 000-es számkörben – Számok, mennyiségek nagyság szerinti sorba rendezése, helyük megtalálása a számegyenesen – Számok helyének azonosítása különböző tartományú és léptékű számtáblákon, például: 300-tól 400-ig egyesével; 1200-tól 2850-ig tízesével – Számok egyes, tízes, százas, ezres szomszédainak ismerete 10 000-es számkörben – Számok tízesekre, százasokra, ezresekre kerekítése 10 000-es számkörben

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

– „Kukás” játék három vagy négy dobókocka segítségével alkotott számokkal
– Különféle módon megadott számok (például építőjáték-elemekkel, abakusszal, pénzzel) rendezése növekvő vagy csökkenő sorba
– „Mi változott?” játék madzagra csipeszelt számokkal
– Számok pontos helyének megtalálása egyre kisebb léptékű számegyenesek segítségével
– Számegyenes léptékének meghatározása olyan számegyenesen, ahol ismert két szám, valamint a köztük lévő egységek száma

Fogalmak:

százas számszomszéd, ezres számszomszéd, kerekítés

Témakör neve: **<u>Számok tulajdonságai</u>** **óraszám: 8** **A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal; – számot jellemez más számokhoz való viszonyával; – ismeri a római számjelek közül az I, V, X jeleket, hétköznapi helyzetekben felismeri az ezekkel képzett számokat.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – Számok kifejezése művelettel megadott alakokkal – Párosság és páratlanság fogalmának értelmezése párosítással és két egyenlő részre osztással a 10 000-es számkörben – Hármasával, négyesével, ötösével… és 3, 4, 5… egyenlő darabszámú csoportból kirakható számok megfigyelése és gyűjtése különféle eszközökkel végzett csoportosítások, építések, megfigyelések során – Háromszögszámok, négyzetszámok gyűjtése különféle eszközökkel végzett alkotások során – Számok jellemzése más számokhoz való viszonyukkal, például: adott számnál nagyobb, kisebb

	valamennyivel, adott számnak a többszöröse – Számok formai tulajdonságainak megfigyelése: számjegyek száma, számjegyek egymáshoz való viszonya, számjegyeinek összege – Számok tartalmi, formai jellemzése, egymáshoz való viszonyuk kifejezése kitalálós játékokban – A római számjelek közül az I, V, X jelek, valamint az ezekből képezhető számok írása, olvasása a hétköznapi helyzetekben, például: óra, keltezés, kerületek jelölése
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: – „Ország, város” játék számtulajdonságokkal – Számtulajdonságokra épülő bűvésztrükkök megismerése, megértése – Háromszögszámok, négyzetszámok kirakása például színes rudakkal, korongokkal, négyzethálón történő bekerítéssel, szöges táblán – „Hoci, nesze” játék – Felcsavart számegyenes: papírcsík felcsavarása szabályos három-, négyszög alapú hasáb alakú dobozra, majd a hajtások közé a számok felírása egyesével növekedve; annak megfigyelése, hogy mely számok kerültek azonos lapra; képzeletben további számok vizsgálata a felismert szabályosság szerint – Római számokhoz kapcsolódó gyufarejtvények megoldása	
Fogalmak: három- és négyjegyű számok, római számok	

Témakör neve: **<u>Számok helyi értékes alakja</u>** **óraszám: 6**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - összekapcsolja a tízes számrendszerben a számok épülését a különféle számrendszerekben végzett tevékenységeivel; - érti a számok tízesekből és egyesekből való épülését, tízesek és egyesek összegére való bontását a 100-as számkörben; - érti a számok számjegyeinek helyi, alaki, valódi értékét; - helyesen írja és olvassa a számokat a tízes számrendszerben 10 000-ig.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – Csoportosítások, beváltások tízes számrendszerben különféle eszközökkel a 1000-es és 10 000-es számkörben, például előre csomagolt, illetve jól csomagolható tárgyakkal, pénzekkel, abakusszal – Mérések különböző egységekkel és többszöröseikkel – Leltárak készítése tízes számrendszerben az elvégzett tevékenységek alapján 1000-es és 10 000-es számkörben – Számok ezresekre, százasokra, tízesekre és egyesekre bontott alakjainak előállítása, felismerése nem csak rendezett alakban eszközzel (például: pénz) és eszköz nélkül – Számok írása, olvasása helyiérték-táblázat alapján – A helyi értékek egymáshoz való viszonyának megértése – Számok számjegyeinek helyi, alaki és valódi értéke tapasztalatok alapján – Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalmának ismerete

	– Számok írása, olvasása számrendszeres, azaz helyi értékes alakjukban, 10 000-es számkörben – Számok nagyság szerinti összehasonlítása hallás alapján és leírt jelük alapján 10 000-es számkörben

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- Apró tárgyak csoportosítása, beváltása, leltározása tojásokkal, tojástartóval a számlálás megkönnyítésére
- Apró tárgyak kifizetése legkevesebb érmével (1, 10, 100 és 1000 forintossal), például „Minden babszem 1 forint”
- Leltározás alapján helyiérték-táblázat bevezetése
- Tevékenységek Dienes-készlettel
- Számok megjelenítése abakuszon, szorobánon
- „Kukás” játék három vagy négy dobókockával alkotott számokkal
- „Ki vagyok én?” játék számokkal, például a tízes helyi értéken 5, az egyes helyi értéken kettővel kisebb, a százasok helyén páratlan szám áll; a meghatározások fokozatosan vezessenek a megoldáshoz
- Letakart számjegyek esetén számok összehasonlítása
- Számok valódi értékének változtatása a számjegyek felcserélésével, a változás irányának és mértékének meghatározása

Fogalmak:

helyi érték, alaki érték, valódi érték, százas, ezres, tízezres, helyiérték-táblázat, tízes számrendszer

Témakör neve:

<u>Mérőeszközök használata, mérési módszerek</u>

óraszám: 10	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – megbecsül, mér alkalmi és szabványos mértékegységekkel hosszúságot, tömeget, űrtartalmat és időt; – helyesen alkalmazza a mérési módszereket, használ skálázott mérőeszközöket, helyes képzete van a mértékegységek nagyságáról; – helyesen használja a hosszúságmérés, az űrtartalommérés és a tömegmérés szabványegységei közül a következőket: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg; – ismeri az időmérés szabványegységeit: az órát, a percet, a másodpercet, a napot, a hetet, a hónapot, az évet; – ismer hazai és külföldi pénzcímleteket 10 000-es számkörben; – alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között; – összeveti azonos egységgel mért mennyiség és mérőszáma nagyságát, összeveti ugyanannak a mennyiségnek a különböző egységekkel való mérésekor kapott mérőszámait; – megméri különböző sokszögek kerületét különböző egységekkel;	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – Mennyiségek érzékszervi összehasonlítása – Mennyiségek összemérése – Mérési módszerek alkalmazása – Mennyiségek becslése, kimérése, megmérése szabványmértékegységek közül a következőkkel: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg – Hétköznapi tapasztalatok szerzése a szabványmértékegységek nagyságáról – Szabványos mérőeszközök használata – Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok közti tájékozódás; időbeli relációt tartalmazó szavak értő használata – Időpontok leolvasása különféle órákról, időtartamok meghatározása – Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok kapcsolatai; időbeli relációt tartalmazó szavak értelmezése – Időpontok és időtartamok közötti összefüggés megértése – Különböző hazai és külföldi pénzek címleteinek megismerése 10 000-es számkörben

– területet mér különböző egységekkel lefedéssel vagy darabolással; – alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között; – ismer a terület és kerület mérésére irányuló tevékenységeket.	– Összefüggések megtapasztalása a mennyiségek nagysága, az egység nagysága és a mérőszámok között – Mértékváltás eszköz segítségével – Nagyobb pénzek címleteinek felváltása, kisebb pénzek beváltása hazai és külföldi pénzegységekkel egyaránt – Takarékosság fontosságának megértése elvégzett mérésekre alapozva (például: csöpögő csapból elpazarolt vízmennyiség; műanyag flakon térfoglalása a szelektív kukában eredeti méretben és összenyomva) – Síkbeli alakzatok kerületének becslése, mérése alkalmi és szabványegységekkel különféle eszközök segítségével (például: fonal, négyzetrács, vonalzó) – Síkbeli alakzatok területének becslése, mérése különféle alkalmi egységekkel való lefedéssel vagy darabolással (például: körlapokkal, mozaiklapokkal, négyzetlapokkal) – A terület és kerület szavak értő használata

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- Osztályterem kicsinyített makettjének elkészítése
- Teli bevásárlószatyor tömegének becslése, mérése, kiszámolása
- Süteménykészítés recept alapján, a hozzávalók kimérése
- Iskolai vagy osztályelőadás időbeosztásának elkészítése
- Kerület mérése, például az alakzat madzaggal való körbemérésével, az alakzat görgetésével félegyenesen
- Szabálytalan és szabályos alakzatok lefedése például körlapokkal, mozaiklapokkal, négyzetlapokkal; lefedés után annak vizsgálata, hogy melyik fedi legpontosabban az alakzatot

– Tenyér körberajzolása négyzethálón, a tenyér nagyságának becslése kis négyzetekben; kis négyzetek számlálása; a tenyér méretének meghatározása négyzetcentiméterben – Területfoglaló játékban a megszerzett területek „okos” számlálása – „Lefedő” játék: 10×10-es négyzetben felváltva téglalapokat fed le két játékos színes rudakkal; 2 kockával dobnak; a dobott számok szorzata a lefedhető téglalap négyzeteinek száma; a téglalapot tetszőlegesen lehet lefedni úgy, hogy még beleférjen a nagy négyzetbe, és illeszkedjen vagy egy korábbi téglalap oldalához, vagy a nagy négyzet oldalához
Fogalmak: kerület, km, ml, cl, g, dkg

Témakör neve: **<u>Alapműveletek értelmezése</u>** **óraszám: 3**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – helyesen értelmezi a 10 000-es számkörben az összeadást, a kivonást, a szorzást, a bennfoglaló és az egyenlő részekre osztást; – hozzákapcsolja a megfelelő műveletet adott helyzethez, történéshez, egyszerű szöveges feladathoz; – értelmezi a műveleteket megjelenítéssel, modellezéssel, szöveges feladattal; – helyesen használja a műveletek jeleit;	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – Összeadás és kivonás értelmezései és kapcsolatuk 1000-es, 10 000-es számkörben – Szorzás és osztás értelmezései és kapcsolatuk a 10 000-es számkörben – Maradékos osztásra vezető tevékenységek végzése, feladatok megoldása – Műveletről szöveges feladat, ábra készítése; műveletek eljátszása, lerajzolása, szöveggel értelmezése

– megérti a következő kifejezéseket: tagok, összeg, kisebbítendő, kivonandó, különbség, tényezők, szorzandó, szorzó, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék; – szöveghez, valós helyzethez kapcsolva zárójelet tartalmazó műveletsort értelmez, elvégez; – szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveleteket megérti; – szöveget, ábrát alkot matematikai jelekhez, műveletekhez.	– Szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveletek megértése – A műveletekben szereplő számok megnevezésének ismerete, megértése: tényezők, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék – Zárójel használata konkrét esetekben megfogalmazott problémák leírásához, megoldásához

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

– Maradékos osztás lejátszása pénzekkel, részekre osztással
– Adott kirakáshoz, ábrához többféle művelet keresése, leírása
– Adott kirakás, ábra tagolása, majd a tagolás alapján zárójelet tartalmazó műveletsorok felírása, például szöges táblán kifeszített 8×7-es terület tagolása szívószállal, négyzethálón körülkerített 12×36-os terület tagolása vonalzóval húzott egyenesekkel
– Összetett szöveges feladatok leírása egy műveletsorral; több műveletsor közül az adott szöveges feladathoz illő modell kiválasztása; műveletsorhoz szöveges feladat fogalmazása „feladatküldéssel”

Fogalmak:

tag, tényező, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék, maradékos osztás, zárójel

Témakör neve:

<u>Alapműveletek tulajdonságai</u>

óraszám: 4	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: - számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat; - megold hiányos műveletet, műveletsort az eredmény ismeretében, a műveletek megfordításával is; - alkalmazza a műveletekben szereplő számok (kisebbítendő, kivonandó és különbség; tagok és összeg; tényezők és szorzat; osztandó, osztó és hányados) változtatásának következményeit. -	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – Műveleti tulajdonságok megfigyelése tapasztalások során: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága; összeg, különbség szorzása, szorzat széttagolása – Műveleti tulajdonságok alkalmazása számolási eljárásokban, szöveges feladatokban, ellenőrzésnél – Hiányos művelet és műveletsorok megoldása az eredmény ismeretében a művelet megfordításával is 10 000-ig – Műveletekben szereplő számok változtatása közben az eredmény változásának megfigyelése; a tapasztalatok alkalmazása számolásnál – Műveletek közötti kapcsolatok megfigyelése; alkalmazása ellenőrzéshez és a számolási módok egyszerűsítésére
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: – „Babos” játék számokat képviselő papírlapokkal, színes rudakkal – Számépítések, például: célszám megközelítése adott számjegyekkel és műveleti jelekkel – Gondolt számmal való műveletvégzés: ha páros, el kell osztani 2-vel, ha páratlan, akkor meg kell szorozni 3-mal és hozzá kell adni 1-et; a műveletsort addig kell ismételni, amíg a végére nem érünk	

Fogalmak:
nincs új fogalom.

Témakör neve: **<u>Szóbeli számolási eljárások</u>** **óraszám: 7** **A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat; – érti a 10-zel, 100-zal, 1000-rel való szorzás, osztás kapcsolatát a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódással, fejben pontosan számol a 10 000-es számkörben a számok 10-zel, 100-zal, 1000-rel történő szorzásakor és maradék nélküli osztásakor; – elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt; – teljes négyjegyűek összegét, különbségét százasokra kerekített értékekkel megbecsüli, teljes kétjegyűek két- és egyjegyűvel való szorzatát megbecsüli.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – Számolási eljárások a műveletek értelmezései alapján 10 000-es számkörben – Számolási eljárások szám- és műveleti tulajdonságok felhasználásával 10 000-es számkörben – A 100-as számkörben tanult számolási eljárások gyakorlása és analógiák alapján történő kiterjesztése a 10 000-es számkörre kerek tízesekkel és kerek százasokkal való számolás során – A 10-zel, 100-zal, 1000-rel való szorzás, osztás és a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódás kapcsolatának megértése

	– Műveletek eredményének észszerű becslése, a becslés során kapott eredmény értékelése, alkalmazása – Teljes négyjegyűek összegének, különbségének százasokra kerekített értékekkel való becslése – Teljes kétjegyűek két- és egyjegyűvel való szorzatának becslése – Hétköznapi helyzetekben alkalmazható észszerű becslés megválasztása, a becslés pontosságának ellenőrzése

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

– Adott pénzösszeg kirakása valódi pénzekkel; a kirakás érméinek leltározása táblázatban; minden pénzérmének a tízszeres értékű pénzre cserélése, majd leltározása táblázatban; a balra tolódás és a vagyon tízszereződésének megfigyelése
– Teljes három- vagy négyjegyű számok közelítő értékének helyettesítése színes rudakkal; az eredeti számok összegének és különbségének becslése színes rudak segítségével
– Bevagdalt, hajtogatható kartonlappal az összeg közelítése az egyes helyi értékek fokozatos felfedésével
– Szorzat kiszámítása az egyik tényező felezésével, a másik tényező kétszerezésével

Fogalmak:

nincs új fogalom.

Témakör neve:

<u>Fejben számolás</u>

óraszám: 7

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

Tanulási eredmények:	Fejlesztési feladatok és ismeretek:
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – fejben pontosan összead és kivon a 100-as számkörben; – emlékezetből tudja a kisegyszeregy és a megfelelő bennfoglalások, egyenlő részekre osztások eseteit a számok tízszereséig; – érti a szorzó- és bennfoglaló táblák kapcsolatát; – fejben pontosan számol a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során; – fejben pontosan számol a 10 000-es számkörben a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – Fejben számolás egyes lépéseinek megértése, begyakorlása eszközökkel; az eszközök szükség szerinti használata feladatok során – Teljes kétjegyűek összeadása, kivonása – A kisegyszeregy, annak megfelelő bennfoglalások és egyenlő részekre osztások emlékezetből való ismerete – Fejszámolás gyakorlása 100–as számkörben – Fejszámolás a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során, például: szorzótáblák; – Fejszámolás a 10 000-es számkörben kerek tízesekkel, százasokkal, ezresekkel a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben,
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: – „Céltáblára” lövések, például 6 lövés összegével 100-at kell elérni; a 37-esre kell „dobni” annyiszor, hogy az eredmény 400 és 700 között legyen – „Számalkotó” játék írásbeli műveletekkel: írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból – Tanulók által készített játékok a számolás gyakorlásához – „Darts” játék során a pontok számolása, kiszállás lehetősége	

Fogalmak:
kerek százas, kerek ezres

Témakör neve: **Írásbeli összeadás és kivonás** **óraszám: 8** **A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – helyesen végzi el az írásbeli összeadást, kivonást.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – Az írásbeli műveleti eljárások alapozása, megértése a számrendszeres gondolkodás továbbépítésével és különféle eszközökkel – Az írásbeli összeadás algoritmusának fokozatos megismerése: továbbvitel az egyes, a tízes, a százas helyi értéken – Hiányos összeadások gyakorlása az írásbeli kivonás előkészítésére – Az írásbeli kivonás algoritmusának megismerése pótlással, elvétellel a különbség változása alapján – A kivonás pótlásos eljárásának begyakorlása – Az írásbeli összeadás és kivonás eredményének becslése célszerűen kerekített értékekkel; az eredmény

	összevetése a becsléssel; szükség esetén ellenőrzés az ellentétes művelettel

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- Nyugták, blokkok gyűjtése, ellenőrzése („Jól számolt-e a gép?”)
- Összeadás, kivonás elvégzése abakusszal, szorobánnal
- Írásbeli összeadás lejátszása „Tökéletes pénztárgéppel”: a gép a tíz egyforma címletű pénzt kiveszi, és a következő fiókba beletesz egy tízszer akkora címletűt, majd kiírja a fiók tartalmát
- „Betűrejtvények” írásbeli számoláshoz: betűkkel helyettesített számjegyek kitalálása írásbeli összeadás szabályainak segítségével, például RÉT + RÉT = KERT
- „Számalkotó” játék írásbeli műveletekkel: írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból

Fogalmak:

írásbeli művelet, hiányos összeadás, pótlás

Témakör neve:

<u>Írásbeli szorzás és osztás</u>

óraszám: 8

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.

Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):
– helyesen végzi el az írásbeli szorzást egy- és kétjegyű szorzóval, az írásbeli osztást egyjegyű osztóval; – elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt; – megoldását értelmezi, ellenőrzi.	– Több egyenlő tag írásbeli összeadása – Az írásbeli szorzás algoritmusának begyakorlása egyjegyű szorzóval – Írásbeli szorzás kerek tízesekkel – Írásbeli szorzás teljes kétjegyűekkel két lépésben – Írásbeli osztás szemléltetése pénzekkel, részekre osztással – Írásbeli osztás egyjegyű osztóval, visszaszorzással, kivonással – Többféle módon való becslés és ellenőrzés megismerése a szorzat, hányados nagyságrendjének meghatározásához, a számolás ellenőrzéséhez
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: – Hiányos írásbeli szorzásban, osztásban a hiányzó számjegyek megtalálása – Írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból – Érdekes számolások, például a 37 szorzása egyjegyű számokkal; kedvenc egyjegyű szám szorzása 777-tel, majd 143-mal; 2520 osztása egyjegyű számokkal	
Fogalmak: visszaszorzás	

<table>
<tr><td colspan="2">Témakör neve:

<u>Törtrészek</u>

óraszám: 6</td></tr>
<tr><td>Tanulási eredmények:</td><td>Fejlesztési feladatok és ismeretek:</td></tr>
<tr><td>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:
– tevékenységekkel megjelenít egységtörteket és azok többszöröseit különféle mennyiségek és többféle egységválasztás esetén;
– a kirakást, a mérést és a rajzot mint modellt használja a törtrészek összehasonlítására.</td><td>A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):
– Az egész egyenlő részekre osztása, az egységtörtek értelmezése, megnevezése (például: 1 ketted) különféle mennyiségeken (hosszúság, tömeg, űrtartalom, terület) különféle tevékenységekkel (például: méréssel, papírhajtogatással, színezéssel)
– Az egységtörtek többszöröseinek előállítása, értelmezése, megnevezése (például: 2 harmad) különféle mennyiségeken különféle tevékenységekkel, többféle egységválasztással
– Egészek és törtrészek kirakása, megjelenítése más törtrészekkel
– Törtrészekkel ábrázolt törtek nagyság szerinti összehasonlítása, egyenlők keresése</td></tr>
<tr><td colspan="2">Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

– „Lépj hozzám!” játékos feladat
– 1 ketted, 1 negyed, 1 nyolcad előállítása felezésekkel papírhajtogatással</td></tr>
</table>

– 1 harmad, 1 hatod, 1 tizenketted előállítása papírcsík hajtogatásával – Törtrészek kirakása színes rudakkal az egész változtatásával is – Törtrészek kirakása mozaiklapokkal (szabályos hatszög, trapéz, rombusz, háromszög) – Alkotás törtrészeknek megfelelően, például „Alkoss úgy valamit, hogy a 2 harmad része sárga legyen!” – „Pizzarendelős” feladat: 2 különböző színű papírtányért sugara mentén bevágva összecsúsztatunk; az egyik tányéron beosztások vannak (például 12 egyenlő részre van osztva), így adott törtrészeket tudunk ábrázolni; különböző beosztású tányérokon csak bizonyos törteket lehet „kiforgatni”, például 1 negyedet kezdetben a 4-es, majd a 8-as, a 12-es beosztású tányéron tudják kiforgatni, viszont a 10-esen nem – Memóriajáték különféleképpen ábrázolt törtrészekkel
Fogalmak: egész, törtrész, egységtört

Témakör neve: **Negatív számok** **óraszám: 4**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – a negatív egész számokat irányított mennyiségként (hőmérséklet, tengerszint alatti magasság, idő) és hiányként (adósság) értelmezi; – nagyság szerint összehasonlítja a természetes számokat és a negatív egész számokat a használt modellen belül.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – Az „előtt” és „után” térbeli és időbeli értelmezése – Tapasztalatszerzés irányított mennyiségekről a térben (például: emeletek, tengerszinthez viszonyított

	magassági szintek); az „alatta” és „felette” értelmezése a síkon és a térben – Hőmérséklet mérése, hőmérő leolvasása (levegő, folyadék) – Hőmérőmodell használata – Tapasztalatszerzés a vagyon, készpénz és adósság kapcsolatairól kirakásokkal, rajzos feladatokkal és diagramon való ábrázolással – A negatív szám megjelenítése különböző tevékenységek során – Konkrét helyzetben a mennyiségek összehasonlítása, döntés a mennyiségek növekedéséről, csökkenéséről, megmaradásáról
Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően: – Saját idővonal készítése: születésem vagy iskoláskorom előtt, után történt események, például szüleim születése, házassága, testvéreim születése, óvodáskor, iskoláskor – Világtérképről tengerszinthez mért magasságok és mélységek leolvasása – Fagypont alatti hőmérsékletek mérése, például télen, hűtőszekrényben, fagylalt, jégkocka segítségével – „Időjárás-jelentős” játék: a bemondó ismerteti a hőmérséklet változásait szóban vagy diagram alapján; a nézők saját hőmérőmodelljükön jelenítik meg a pillanatnyi hőmérsékletet – „Gazdálkodj okosan” játék rövidített változatban készpénzzel és adósságcédulákkal: a játékosok kölcsönt vehetnek fel a vásárláshoz, ekkor ugyanannyi készpénzt és adósságcédulát kapnak	
Fogalmak: pozitív, negatív	

Témakör neve: **Alkotás térben és síkon** **óraszám: 6**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból; – minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat; – sormintát, síkmintát felismer, folytat; – alkotásában követi az adott feltételeket; – testeket épít élekből, lapokból; elkészíti a testek élvázát, hálóját; testeket épít képek, alaprajzok alapján; elkészíti egyszerű testek alaprajzát; – síkidomokat hoz létre különféle eszközök segítségével; – alaklemezt, vonalzót, körzőt használ alkotáskor; – megtalálja az összes, több feltételnek megfelelő építményt, síkbeli kirakást; – szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon; – megfogalmazza az alkotásai közti különbözőséget.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – Építések térbeli építőelemekből, testekből, lapokból, testhálókból, élvázépítőkből szabadon, másolással, megadott feltétel szerint – Különböző téglatestek alkotása adott feltételek szerint – Építések és alkotások, alaprajzok, nézetek, hálók alapján egyszerűbb esetekben – Egyszerű testek alaprajzának, nézeteinek, hálójának azonosítása és annak ellenőrzése megalkotással – Síkbeli alkotások szabadon, másolással, megadott feltétel szerint: kirakások mozaiklapokkal, nyírás, tépés, hajtogatás, alakzatok határvonalainak elkészítése pálcákból, szívószálból vagy gumival kifeszítve, rajzolás (szabad kézzel, vonalzóval, alaklemezzel, körzővel) – Alaklemez, vonalzó és körző helyes használatának gyakorlása játékos feladatok során

	– Sokszögek előállítása nyírással, hajtogatással, pálcikákkal, gumikarika kifeszítésével, vonalzós rajzolással adott feltételek szerint – Sorminták, terülőminták kirakása, folytatása, tervezése síkban, térben, a szimmetriák megfigyelése – Szimmetrikus alakzatok létrehozása térben és síkban (például: építéssel, kirakással, nyírással, hajtogatással, festéssel), és a szimmetria meglétének ellenőrzése választott módszerrel (például: tükör, hajtogatás) – Adott feltételeknek megfelelő minél több alakzat, minta előállítása, az összes lehetséges alkotás keresése, az alakzatok megkülönböztetése, jellemző tulajdonságok kiemelése

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- Építés színes rudakból, legóból, építőkockákból, dobozokból nézetek, alaprajzok alapján
- „Szobasarok” cipősdobozból, belehelyezett játék megvilágítása 3 irányból; az árnyékok vizsgálata
- „Szobasarok” négyzethálós falaira rajzolt árnyékok alapján építés színes rudakból
- Feltételek, minták alapján kirakások mozaiklapokból, logikai készlet elemeiből
- Rövid ideig látott képről másolat készítése a vizuális memória fejlesztésére
- Adott síkidomokból téglatest építése
- 3 különböző méretben adott szívószálakból testek fűzése úgy, hogy egy testhez 6 db szívószál használható; az összes különböző test megalkotása
- A tanulók körben ülnek; mindenki egy nézőpontból látja a középre helyezett építményt; a szóban kérhető és adható információk alapján mindenki megépíti az építményt, vagy alaprajzot készít hozzá
- Geometriai fejtörők, például tangram, gyufarejtvények

– „Lakótelepi panoráma” rejtvény megfejtése színes rudak segítségével
Fogalmak: Nincs új fogalom.

Témakör neve: **<u>Alakzatok geometriai tulajdonságai</u>** **óraszám: 6** **A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan megjelenik.**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – megkülönböztet, azonosít egyedi, konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket; – személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet; – két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat; – megkülönbözteti és szétválogatja szabadon választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – Válogatások előállított és gyűjtött testek között szabadon – Halmazokba rendezett testek, síkbeli alakzatok közös tulajdonságainak megfigyelése, halmazok címkézése – Testek, síkbeli alakzatok halmazokba rendezése közös tulajdonság alapján – Halmazba nem tartozó alakzatok keresése – Testek jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: sík vagy görbe felületek, „lyukas”, „tükrös”, „van-e bemélyedése”

gyűjtött, megalkotott testeket, síkidomokat; – megfigyeli az alakzatok közös tulajdonságát, megfelelő címkéket talál megadott és halmazokba rendezett alakzatokhoz; – megtalálja a közös tulajdonsággal nem rendelkező alakzatokat; – megnevezi a tevékenységei során előállított, válogatásai során előkerülő alakzatokon megfigyelt tulajdonságokat; – megnevezi a sík és görbült felületeket, az egyenes és görbe vonalakat, szakaszokat tapasztalati ismeretei alapján; – megnevezi a háromszögeket, négyszögeket, köröket; – megkülönböztet tükrösen szimmetrikus és tükrösen nem szimmetrikus síkbeli alakzatokat; – megszámlálja az egyszerű szögletes test lapjait; – megnevezi a téglatest lapjainak alakját, felismeri a téglatesten az egybevágó lapokat, megkülönbözteti a téglatesten az éleket, csúcsokat; – tudja a téglalap oldalainak és csúcsainak számát, összehajtással megmutatja a téglalap szögeinek egyenlőségét; – megmutatja a téglalap azonos hosszúságú oldalait és elhelyezkedésüket, megmutatja és megszámlálja a téglalap átlóit és szimmetriatengelyeit;	– Sokszöglapokkal határolt egyszerű testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megfigyelése – Válogatások előállított és megadott síkidomok között szabadon – Síkbeli alakzatok jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: egyenes vagy görbe határvonalak, szakaszok, „lyukasság”, „tükrösség”, „van-e bemélyedése” – A létrehozott síkbeli és térbeli alkotások, mintázatok jellemzése megfigyelt tulajdonságaikkal – Egyszerű szögletes testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megszámlálása – Környezetükből gyűjtött testek közül a téglatestek kiválogatása – Téglatest tulajdonságainak megfigyelése tevékenységek során: lapok alakja, egy csúcsból induló élek száma, élek hossza, az élek, lapok egymáshoz való viszonya, test tükörszimmetriája – Téglatest egybevágó lapjainak felismerése – Kocka kiemelése a téglatestek közül élek, lapok alapján – Előállított vagy megadott sokszögek jellemzése felismert tulajdonságokkal – Sokszögek oldalainak és csúcsainak megszámlálása, oldalak összemérése hajtogatással, szögek összemérése egymásra illesztéssel – Derékszög előállítása elfordulással, hajtogatással

– megfigyeli a kocka mint speciális téglatest és a négyzet mint speciális téglalap tulajdonságait; – megnevezi megfigyelt tulajdonságai alapján a téglatestet, kockát, téglalapot, négyzetet; – megfigyelt tulajdonságaival jellemzi a létrehozott síkbeli és térbeli alkotást, mintázatot.	– Derékszögnél kisebb, nagyobb szögek előállítása elforduló mozgással; hozzámérés a hajtogatott derékszöghöz – Téglalap tulajdonságainak megfigyelése: szögek, oldalak, szimmetria – Téglalap szögei egyenlőségének megmutatása egymásra hajtással – Téglalap egyenlő hosszúságú oldalainak keresése hajtogatással – Négyzet kiemelése a téglalapok közül oldalai és szimmetriái alapján – Testek, síkbeli alakzatok jellemzése megfigyelt tulajdonságok alapján

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- Barkochbázás a teremben lévő tárgyak geometriai tulajdonságai alapján
- Egyszerű szögletes testek építése pálcikákból és gyurmagolyókból
- Egyszerű szögletes testek élvázának építése szívószálakból
- Dobozok szétvágása a test lapjainak és hálójának vizsgálatához
- Dobozok lapjainak leragasztása különböző színű papírokkal
- „Élőkép” alkotása csoportban, például kocka, téglatest, gúla megjelenítése
- „Keveredj! Állj meg! Csoportosulj!” játék, sokszögek megjelenítése
- Sokszögek építése szívószálakból
- Sokszögek kifeszítése befőttes gumival szöges táblán; a kifeszített alakzatok vizsgálata
- „Saját testen jeleníts meg derékszöget!”, például ujjak, kar, láb, mérlegállás
- Derékszög hajtogatása szabálytalan alakú papírból
- Gyurmából vagy agyagból készült téglatest szeletelése úgy, hogy téglatesteket kapjunk; úgy, hogy ne kapjunk téglatesteket; úgy, hogy kockát is kapjunk; kocka szeletelése úgy, hogy téglatesteket kapjunk
- Párhuzamos szélű papírcsíkból négyszögek nyírása; a keletkező négyszögek csoportosítása; annak megfigyelése, hogy hogyan kell nyírni ahhoz, hogy téglalapot kapjunk; téglalapból négyzet nyírása, négyzetből téglalap nyírása

– A4-es papírból hajtással és tépéssel négyzet készítése; a hulladék részből ismét négyzet készítése, ennek ismétlése egészen addig, amíg lehetséges
Fogalmak: lap, él, téglatest, kocka, szög, derékszög

Témakör neve: **<u>Transzformációk</u>** **óraszám: 4**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – tapasztalattal rendelkezik mozgással, kirakással a tükörkép előállításáról; – szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon; – megépíti, kirakja, megrajzolja hálón, jelölés nélküli lapon sablonnal, másolópapír segítségével alakzat tükörképét, eltolt képét; – ellenőrzi a tükrözés, eltolás helyességét tükör vagy másolópapír segítségével; – követi a sormintában vagy a síkmintában lévő szimmetriát;	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – Szimmetriák, tükörképek megfigyelése a természetes és az épített környezetben térben és síkban – Tárgyak, építmények, képek tükörképének megfigyelése térben, síkban tükör segítségével – Tükörkép megépítése térben; tükrös és nem tükrös formák létrehozása, a kapott alakzat ellenőrzése tükör segítségével – Síkbeli alakzatok tükörtengelyeinek keresése tükörrel, hajtogatással – Tükörkép alkotása különböző eszközökkel síkban; tükrös és nem tükrös alakzatok

– térben, síkban az eredetihez hasonló testeket, síkidomokat alkot nagyított vagy kicsinyített elemekből; az eredetihez hasonló síkidomokat rajzol hálón.	létrehozása; ellenőrzés tükörrel, másolópapírral – Építmények eltolása, az eltolt kép összehasonlítása a tükörképpel – Formák eltolása a síkban; az eltolt alakzat összehasonlítása a tükrözéssel keletkező alakzattal; ellenőrzés másolópapírral – Testek és síkbeli alakzatok megkülönböztetése, azonosítása alak és méret szerint: a hasonlóság és az egybevágóság fogalmának előkészítése – Térben, síkban az eredetihez hasonló testek, síkidomok alkotása nagyított vagy kicsinyített elemekkel, hálón való rajzolással – Játékok, tevékenységek során alakzatok elforgatott, eltolt, tükrös képeinek felismerése a síkban és a térben

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- Titkosírás tükörírással, a titkos üzenet megfejtése
- Utcák építése színes rudakból: az utca két oldalán lévő házak egymás tükörképei
- Kártyákon adott mintát kell megjeleníteni két kocka lapjain lévő ábrák segítségével úgy, hogy a két kockát egy tükör elé rakjuk; a kockák felső lapjain lévő ábrák és azok tükörképei együtt adják az adott mintát
- Minta rajzolása, majd átmásolása zsírpapírra; a zsírpapír átfordítása, eltolása, elforgatása; összehasonlítás az eredeti mintával
- Összehajtott, majd szétnyitott lap bal oldalára az egyik játékos tollal pöttyöket rajzol, a másik játékos a másik oldalra grafittal a tükörképét próbálja berajzolni, összehajtják a papírt, a hátulján a grafitpöttyöket erősen megrajzolják tollal, így szétnyitás után a bal oldalon látszik, hogy mennyi a tévedés
- Tengelyesen szimmetrikus alakzat kiegészítése
- Pálcikákból kirakott alakzat kétszeresére nagyítása

– Pontrácsra, négyzetrácsra rajzolt ábra kétszeresére nagyítása, felére kicsinyítése
Fogalmak: eltolt kép, mozgatás, elforgatott kép

Témakör neve: **<u>Tájékozódás térben és síkon</u>** **óraszám: 3**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket térben és síkon; – tájékozódik lakóhelyén, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalál adott helyre, adott utca és házszám alapján megtalál házat; – térképen, négyzethálón megtalál pontot két adat segítségével.	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – Irányokat, távolságokat jelölő szavak használata térben és síkban – Irány és állás megfigyelése, követése síkbeli alakzatok és mozgatások során – Téri tájékozódást segítő játékok, tevékenységek – Útvonalak bejárása oda-vissza, térbeli viszonyokat kifejező szavak segítségével – Útvonal bejárásának irányítása térbeli viszonyokat kifejező szavak segítségével – Térbeli és síkbeli elhelyezkedést kifejező szavak használata tevékenységekben és játékos szituációkban

	– Tájékozódás lakóhelyen, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalálás adott helyre; adott utca és házszám alapján ház megtalálása – Egyszerű térképek készítése – Tájékozódás négyzethálón, térképen

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- Robot célhoz irányítása szerepjátékkal: bekötött szemű gyerek irányítása adott célhoz, a célban a kendő levétele után azonos úton visszatalálás a kiindulópontra
- Útvonal bejárása síkbeli labirintusokban padlórobot irányításával
- „Vonalvezetős” játék irányok és távolságok megad9ásával, melynek során különböző formák rajzolódnak ki a négyzethálón, például 2 lépés fel, 3 lépés balra…
- Kacskaringós utak bejárása, majd lerajzolása négyzethálón; például: 2 lépés, jobbra fordulás, 1 lépés, jobbra fordulás, 3 lépés, jobbra fordulás, folytatva az utat, ismétlés elölről sokszor
- Négyzethálóra rajzolt minta alapján a vonalvezetés diktálása társnak
- Kincskeresés utasítások alapján
- Kincskeresés térkép alapján
- „Torpedó” játék
- „Telefonos” játék
- Térkép készítése tanteremről, iskolaudvarról, útvonalakról
- Térképen adott helység keresése páros munkában a térkép keresőhálójának segítségével
- „Vándorvezér” játék sakktáblán égtájakkal, például „f4-ről 2 mezőt észak felé lépve hova jutunk?”

Fogalmak:

négyzetháló, térkép

Témakör neve:

<u>Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése</u>

óraszám: 9

Tanulási eredmények:	Fejlesztési feladatok és ismeretek:
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – részt vesz memóriajátékokban különféle tulajdonságok szerinti párok keresésében; – megfogalmazza a személyek, tárgyak, dolgok, időpontok, számok, testek, síklapok közötti egyszerű viszonyokat, kapcsolatokat; – érti a problémákban szereplő adatok viszonyát; – megfogalmazza a felismert összefüggéseket; – összefüggéseket keres sorozatok elemei között; – megadott szabály szerint sorozatot alkot; megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozatot, táblázatot állít elő modellként; – tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatokat folytat; – felsorolja az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat egymás után, tetszőleges kezdőponttól is; – ismert műveletekkel alkotott sorozat, táblázat szabályát felismeri; ismert szabály szerint megkezdett sorozatot, táblázatot helyesen, önállóan folytat; – tárgyakkal, számokkal kapcsolatos gépjátékhoz szabályt alkot; felismeri az	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – Személyek, tárgyak, dolgok, számok, testek, síklapok között megjelenő kapcsolatok megfigyelése, felfedezése, megnevezése – Számpárok, számhármasok közötti kapcsolatok felfedezése, jellemzése – Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal – Tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatok folytatása – Az évszakok, hónapok, napok elsorolása egymás után tetszőleges kezdőpontból – Ismert műveletekkel alkotott sorozat szabályának felismerése – Megkezdett sorozat folytatása a felismert szabály szerint mindkét irányba – Sorozat szabályának megfogalmazása, egyszerűbb esetben jelekkel is (például: nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal) – Gépjátékok különféle elemekkel (például: tárgyak, számok, alakzatok) – Gépjátékhoz szabály alkotása; az egyszerű gép szabályának megfordításával nyert gép szabályának felismerése – Szabályjátékokban az elempárok, elemhármasok megjelenítése táblázatban

egyszerű gép megfordításával nyert gép szabályát; – felismer kapcsolatot elempárok, elemhármasok tagjai között; – szabályjátékok során létrehoz a felismert kapcsolat alapján további elempárokat, elemhármasokat; – a sorozatban, táblázatban, gépjátékokban felismert összefüggést megfogalmazza saját szavaival, nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal.	– Szabályjátékok során a felismert kapcsolat alapján további elempárok, elemhármasok létrehozása – Táblázatokban, gépjátékokban a felismert összefüggések megfogalmazása, egyszerűbb esetekben jelekkel is (például: nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal) – Sorozatok, szabályjátékok alkotása – Megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozat, táblázat, esetleg nyíldiagram alkotása modellként

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

- Sorminták keresése környezetünkben, például épületeken, népviseleten
- Periodikusan ismétlődő tevékenységek, például ki mosogat 5 nap múlva
- Kakukktojás játékok
- „Milyen nap lesz?” fejtörők: például egy hét múlva; holnapután, ha tegnapelőtt hétfő volt
- Sorozatok alkotása szöges táblán kifeszített alakzatokkal, a sorozat szabályának megfigyelése, például egyre nagyobb négyzeteknél a növekedés szabályának megfigyelése
- Kapcsolatok megfigyelése oda-vissza, például szülő-gyerek, testvér, osztálytárs; alacsonyabb, magasabb, egyforma magas; idősebb, fiatalabb, ugyanannyi idős
- A gyerekek kezében tartott számok, alakzatok közötti kapcsolatok megfigyelése rámutatással, például mindenki mutasson arra, akinek ugyanannyi tízese van; akinek nagyobb a kerülete; a mutatás lejegyzése nyilakkal; a lejegyzett ábra megfigyelése
- „Gépes játékok” egyváltozós, kétváltozós, fordított gépekkel számokkal, formákkal, szavakkal

Fogalmak:

táblázat, nyitott mondat

<table>
<tr><td colspan="2">Témakör neve:

<u>Adatok megfigyelése</u>

óraszám: 3</td></tr>
<tr><td>Tanulási eredmények:</td><td>Fejlesztési feladatok és ismeretek:</td></tr>
<tr><td>A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló:

– adatokat gyűjt a környezetében;
– adatokat rögzít későbbi elemzés céljából;
– gyűjtött adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol;
– adatokat gyűjt ki táblázatból, adatokat olvas le diagramról;
– jellemzi az összességeket.</td><td>A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően):

– Minőségi és mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése tanítói segítséggel
– Adatgyűjtés vásárlással kapcsolatban (például: árak megfigyelése boltokban, nyugtán)
– Mért adatok lejegyzése
– Közös tevékenységek során szerzett adatok alapján egyszerű diagram készítése térben és síkban
– Egyszerű diagramról adatok, összefüggések leolvasása
– Az összes adat együttes jellemzőinek megfigyelése, például egyenlő adatok, legkisebb, legnagyobb kiválasztása</td></tr>
<tr><td colspan="2">Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

– Mérések testnevelésórán, például időeredmények, kislabdadobás hossza, távolugrás hossza; eredmények rögzítése; ábrázolása közösen</td></tr>
</table>

– Piacon több árusnál ugyanazon termék árának összehasonlítása, csoportonként más-más termék árának megfigyelése, lejegyzése – Csoportonként a csoport tagjaira jellemző egyszerű diagramok készítése úgy, hogy a többi csoport nem látja, mi készül; a kirakott vagy rajzolt diagramok alapján a csoport felismerése, azonosítása, például hány fiú, hány lány, hány szemüveges, hány nem szemüveges...
Fogalmak: adat, diagram

Témakör neve: **<u>Valószínűségi gondolkodás</u>** **óraszám: 3**	
Tanulási eredmények:	**Fejlesztési feladatok és ismeretek:**
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló: – részt vesz olyan játékokban, kísérletekben, melyekben a véletlen szerepet játszik; – tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között; – megítéli a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” eseményekkel kapcsolatos állítások igazságát; – tapasztalatai alapján tippet fogalmaz meg arról, hogy két esemény közül melyik esemény valószínűbb olyan, véletlentől függő szituációk során, melyekben a két esemény valószínűsége között jól belátható a különbség;	A témakör fő fejlesztési feladatai és az elsajátítandó ismeretek (a tanulók egyéni képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően): – Részvétel valószínűségi játékokban; intuitív esélylatolgatás, tippek megfogalmazása – Események megfigyelése valószínűségi kísérletekben – Valószínűségi játékok során stratégiák alakítása, kipróbálása, értékelése – „Biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetése – Véletlen események gyakoriságának összeszámlálása, ábrázolása különféle

– tetszőleges vagy megadott módszerrel összeszámlálja az egyes kimenetelek előfordulásait olyan egyszerű játékokban, kísérletekben, amelyekben a véletlen szerepet játszik; – a valószínűségi játékokban, kísérletekben megfogalmazott előzetes sejtését, tippjét összeveti a megfigyelt előfordulásokkal.	módszerekkel: strigulázással, diagrammal, táblázatba rögzítéssel – Véletlen események előfordulásainak vizsgálata, a kimenetelek számának összehasonlítása az előzetes tippekkel, magyarázatok keresése – A „biztos” és „lehetetlen” cáfolata ellenpélda mutatásával

Javasolt tevékenységek a tanulók képességeitől függően:

– Játék eseménykártyákkal a „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetésére, események gyakoriságának megfigyelésére csoportmunkában: valószínűségi kísérlethez tartozó eseményeket írunk kártyákra; kiosztjuk; elvégezzük a kísérletet, mindenki rátesz egy zsetont arra a kártyájára, amelyikre írt esemény bekövetkezett; a kísérletek végén elemzés, például a kísérlet: 3 korongot feldobunk; események: mindhárom kék; több a kék, mint a piros; nincs piros; van kék; van két egyforma szín; egyik színből sincs legalább kettő; elemzés: „Melyik a jó kártya, melyik rossz, melyiket választanád?”

– Játék eseménykártyákkal gyakoriság becslésére: mindenki előtt ott van minden eseménykártya, amelyekre a játék elején a játékosok tetszés szerint kiraknak 10-10 zsetont; sorban végezzük a kísérleteket; amelyik kártyán lévő esemény bekövetkezett, arról a kártyáról levehet a játékos egy zsetont; az győz, akinek a kártyáiról leghamarabb elfogynak a zsetonok

– Valószínűségi kísérlet nem kocka alakú doboz feldobásával: tippelés, 20 kísérletből melyik lapjára hányszor esik; ellenőrzés a kísérletek elvégzésével

– 10 korongot feldobunk, számegyenesen a 0-ból indulva annyit lépünk pozitív irányba, ahány pirosat dobtunk, majd innen annyit negatív irányba, ahány kéket; tippeld meg, hova jutsz; válassz 4 számkártyát, nyersz, ha ezek egyikére jutsz

– Játék számkorongokkal: 3 korong piros és kék oldalára is számokat írtunk; feldobjuk egyszerre a 3 korongot; kártyákra eseményeket írunk a számok tulajdonságai alapján, a dobott számok összegére, szorzatára vonatkozó tulajdonságokkal; figyeljük meg, van-e lehetetlen, van-e biztos esemény; tippeljünk az események gyakoriságára, például szorzatuk páros; nincs közte kétjegyű

– Gyerekek alkotta gyakorisági diagram: két kockával dobunk, és nézzük a dobott számok összegét; a gyerekek sorban egymás mellett állnak, mindenkinek a kezében egy szám van 1 és 13 között; akinek a száma a két kockával dobott számok összege, előre lép egyet – Folyón átkelés gyakoriság becslésére: rakj ki 10 korongot az 1–13 számokhoz a folyó egyik partjára; két kockával dobunk, a dobott számok összegétől egy korong átkelhet a folyón; az győz, akinek először átmegy az összes korongja
Fogalmak: Nincs új fogalom.

HALLÁS-RITMUS-MOZGÁSNEVELÉS

Súlyos fokban hallássérült gyermekek számára kidolgozott tantervünkben, a hallás-ritmus-mozgásnevelés tantárgy esetében a NAT, az ének-zene1-4. évfolyam számára készült kerettanterv és az SNI gyerekek oktatásának alapelvei az irányadóak. Tanulóink sajátosságait figyelembe véve a területeket módosítottuk, egyszerűsítettük, elhagytuk, illetve új területeket vontunk be. Alsó tagozaton a rendelkezésünkre álló hat év lehetővé teszi számunkra a tananyag feldolgozásának szokásosnál nagyobb mértékű időbeli kiterjesztését. A fejlesztés követelményeit is tanulóink lehetséges fejlődési üteméhez igazítottuk.

Célok, feladatok

- Intézményünkben a hallás-ritmus-mozgásnevelés legfőbb célja a hallásveszteség következményeinek korrigálása, kompenzálása a súlyos fokban hallássérült tanulóknál. Ezért lehetőséget adunk a világ zajainak, zörejeinek a hangszerek, a beszéd hangjainak megfigyelésére, azonosításuk gyakorlására a tanulók adottságait alapul véve. A zenehallgatás is az auditív befogadás fejlesztésének eszköze.

- Kiemelt célunk, hogy a hallásfigyelem célzott fejlesztésével, szerepének tudatosításával, ritmizálással, játékos képességfejlesztéssel, a drámapedagógia eszközeivel tanulóink beszédérthetőségét javítsuk, önkifejezésüket elősegítsük a harmonikus személyiség kibontakoztatásának érdekében.

- Célunk a felszabadult alkotó légkör, a mozgás, a ritmus örömteli megélése, a játékosság, a feszültségek feloldása. A mozgással, tánccal, játékkal egybekötött csoportos közös mozgás és muzsikálás, az egymásra figyelés a közösségformálás rendkívüli lehetőségét biztosítja.

- Célunk ritmusérzék fejlesztésével hozzájárulni az esztétikus, jól koordinált mozgás, a szép testtartás, a helyes légzés, a jó fizikai állóképesség kialakulásához. Az alsó tagozaton mindez a dalok ritmikai sajátosságainak mozgással, tánccal való megjelenítésén alapul. Majd célunk tanári segítséggel az alapritmusok, az ütemfajták felismertetése, olvasása és lejegyzése.

- Kiemelt célunk a tanulók nyelvi fejlesztése. Az órákon tanult, és gyakorolt mondókák, versrészletek, versek, és szöveg hozzájárulnak a nyelvi fejlesztéshez, a kultúra megismeréséhez, és annak befogadásához. A szövegek értelmezése, a játékszabályok megértése, a dramatizálások, és egyéb nevelési helyzetek során alkalmazzuk a jelnyelvi megsegítést.

- Célunk az előadói készség, az érzelmek kifejezésének gazdagítása, játékos alkotás, az improvizáció során.

Az hallás-ritmus-mozgásnevelés tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat alsó tagozaton:

- **A tanulás kompetenciái**: A tanár és a tanuló együttműködésének kiemelt szerepe van az aktív tanulás kompetenciáinak kialakításában, fenntartásában, megerősítésében és továbbfejlesztésében. Ebben az hallás-ritmus-mozgásnevelésre különösen fontos szerep hárul. Az hallás-ritmus-mozgásnevelés órákon a tanulást nem a hagyományosnak tekintett tanulási módok, hanem a ráérzés, a gyakorlás (ismétlés) és az önreflexivitás jellemzi. A tanulásból adódó sikeresség élményként jelenik meg. Ennek az élménynek a megtapasztalása más tárgyak tanulásához is pozitívan járul hozzá
- **A kommunikációs kompetenciák**: A mozgásban, a ritmusban, a testtartásban, a mimikában rejlő kifejezési lehetőségek megtapasztalása, tudatosítása hozzájárul a kommunikáció bármely formájának kifejezőbbé tételéhez, gyarapításához. A beszédnehézségek enyhítésére hatékony eszköz a ritmus és a hallásfejlesztés. Lényeges elem a versek, mondókák szövege, a szöveg értelmezése, tanulása, gyakorlása, egyéni és közös előadása, mint verbális kommunikáció, és az ebből fakadó közösségi élmény.
- **A digitális kompetenciák**: A tanuló a digitális világban él és annak eszközeit használja mindennapjaihoz, ezért az oktatás hatékonyságát növeli, ha a pedagógus épít a tanuló ilyen irányú jártasságára. A tanuló kezében lévő mindennapos digitális eszközök alkalmasak arra is, hogy használójuk számára a zenei kommunikáció eszközei legyenek. A zenei szoftverek, alkalmazások játékosan fejlesztik az infokommunikációs kompetenciákat.
- **A személyes és társas kapcsolati kompetenciák**: A tanuló megtapasztalja az együttműködés hatékonyságát a csoportos ritmikus, mozgásos, zenei, improvizációs tevékenységeken keresztül. A versek, egyéni és közös előadása közösségi élmény. Lehetősége van véleményének, gondolatainak kinyilvánítására is. Mások produkciójának tisztelettel való figyelése a különböző nézőpontok iránti toleranciáját formálja.
- **A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái**: Az önkifejezés, a kreativitás és a szépérzék fejlesztése keretében a tanuló a ritmust, mozgást, zenét sajátos nyelvként ismeri fel, mellyel képessé válik gondolatai, érzései tolmácsolására, használva az improvizáció adta lehetőségeket is.

Az első négy évfolyamon elsősorban alapképességek és készségek fejlesztése zajlik, ezért a témakörök nem alkotnak zárt egységet és nem időrendben követik egymást. A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

A hallás-ritmus-mozgásnevelés tantárgy értékelési szempontok:

1. A tanórán való részvétel, aktivitás és érdeklődés értékelése
2. A közös tevékenységben való együttműködés
3. Alkotó részvétel a tanórán
4. Tantárgyi tudás (Ritmikai és dallami ismeretek, kottaismeret, versek és mondókák elsajátítása)

Előkészítő 1. évfolyam

Témakör: Hallásfejlesztés	**14 óra**
A témakör sajátossága, hogy a hallásfigyelem felkeltése, a meglévő hallásmaradvány aktivizálása módszerünk egyik alappillére. Így jellemzően minden tanórán megjelenik, egyrészt, mint külön mozzanat, másrészt folyamatosan jelen van a tananyag feldolgozása során.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
− A tanuló környezetében előforduló tárgyak, eszközök hangjának megfigyelése, differenciálása; − A hangszerek hangszínének megfigyelése; − A hang és a szünet megfigyelése, érzékelése; − Hangfalon, hangszeren, digitális hanghordozó eszközök segítségével; − Hangutánzó kifejezések gyakorlása, állathangok megfigyelése, utánzása, ciklizálás; − A hangerő, hangszín, hangmagasság változásainak megfigyelése a környező világ hangjaiban; − Emberi hangfajták (gyermek-női-férfi) differenciálása; − Négy alaphangszer nevének megtanulása, hangjának felismerése egyéni képesség szerint; − Magas és mély hangok megfigyelése dallamokban, zeneművekben; − Halk, hangos, magas, mély differenciálása, mozgásos, vizuális ábrázolása; − Hangszínek és ellentétes dinamikai szintek gyakorlása hangutánzással, felelgetős játékokkal; − A testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), és a tanuló által készített hangkeltő	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: − érzékeli a hangok meglétét, illetve hiányát, szükség esetén segítséggel; − tapasztalatot szerez, különböző hangszínekről, ellentétes dinamikai szintekről; − adottságaitól függően felismeri és mozgásban, vagy vizuálisan visszajelzi a számára érzékelhető dinamikai jellemzőket az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben; − hallásmaradványa függvényében érti a különbséget a hangerő,

eszközök hangszínének megfigyelése és azok improvizatív használata egy jelenség vagy érzelem kifejezésére; − Hangszereken dallam és ritmus megszólaltatására való törekvés;	hangszín, hangmagasság fogalmai között; − örömmel vesz részt az alkotói folyamatokban **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket adottságainak megfelelően hallás után megfigyel és tanári segítséggel reprodukál
Fogalmak: halk, hangos, hangmagasság, hangszín, hangerő, dallam	

Témakör: Zeneművek /Zenehallgatás	**12 óra**
A témakör sajátossága, hogy a megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A zeneművek élményszerű bemutatását megelőzi az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a motiváció. Ezt szolgálja a lehetőség szerinti a zenékhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
− Az tanulók hallásállapotának és az életkornak megfelelő, különböző stílusú, korú és műfajú rövid zenék hallgatása; − Cselekményes zenékben az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése; − Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben; − A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval; − Befogadói készség: ráhangolódás a hallgatott zeneművekre; − A hangszerek hangszínének megfigyelése a tanult zenei anyagban;	A tanuló hallásállapotától, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: − adottságaitól függően felismeri és mozgásban, vagy vizuálisan visszajelzi a számára érzékelhető dinamikai jellemzőket az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben; − hallásmaradványa függvényében érti a különbséget a hangerő, hangszín, hangmagasság fogalmai között; − zenehallgatási élményekkel gazdagodik; − megismer több, a mindennapokhoz, továbbá

	alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − a hallgatott zenét adott szempontok alapján megfigyeli, és ezekről tanári kérdések segítségével szóban beszámol; − a zenei aktivitáson keresztül megtapasztalja a zenei befogadás örömét; − hallásállapotától függően felismeri a zongora hangját; − képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik; − képes az érzelmi azonosulásra; − szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval − egyénileg, párban vagy csoportosan − kifejezi a zene által benne keltett érzéseket

Fogalmak:

énekhang; gyermekkar; vegyeskar; zongoramű; kíséret; zenekar; duó

Ajánlott zeneművek a zenehallgatáshoz

Kodály Zoltán: Gergely-járás, részlet a gyermekkarból; Nyulacska – gyermekkar; Katalinka – gyermekkar; Bartók Béla: Gyermekeknek I./3. Szegény legény; I./12. Lánc, lánc, eszterlánc; Bartók Béla: Mikrokozmosz – részletek; 44 hegedűduó – I. füzet – Párnástánc (Elvesztettem zsebkendőmet); Bárdos Lajos: Karácsonyi bölcsődal – vegyeskar; Adriano Banchieri: Állatok rögtönzött ellenpontja; Leopold Mozart: Gyermekszimfónia – részlet; W.A. Mozart: Esz-dúr kürtverseny III. tétel – részlet; Saint-Saëns: Az állatok farsangja – részletek; Csajkovszkij: Diótörő - Játék katonák indulója; Szőnyi Erzsébet: 21 énekes játék – Sípkészítő (Szólj síp); Névcsúfolók- „Ádám kutya ül a hátán”

Témakör: Mondókák, versek, dalok	14 óra

A témakör sajátossága, hogy a hallásállapotnak, illetve életkori és nyelvi sajátosságoknak megfelelő mondókák, versrészletek, rövid versek, gyermekdalok, gyermekjátékdalok az

életkornak megfelelő élethelyzetek zenei képét adják. Lehetőséget adnak játékra, különböző mozgásformák kitalálására, gyakorlására.

Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	Tanulási eredmények
− Ciklikus párbeszéd -visszhangjáték. − Mondókák, versrészletek, rövid versek, dalok tanulása vizuális és jelnyelvi megsegítéssel; − Az egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció gyakorlása; − Az előadói készség fejlesztése tevékenységeken keresztül − A befogadói készség fejlesztése; − A gyermeki világ felfedezése a tanult dalokban − A tanult dalokhoz kapcsolódó játékok elsajátítása	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: − csoportosan vagy önállóan, adottságainak és életkorának megfelelően tanári segítséggel törekszik a tiszta intonációra; − különböző hangerővel tud előadni; − produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít; − a tanult mondókákhoz, versekhez, dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − emlékezetből segítséggel felidéz jól begyakorolt mondókákat, verseket, dalokat − törekszik arra, hogy jó testtartással, helyes légzéssel, megfelelő tempóban, artikulálva adja elő a tanult műveket; − aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein

Fogalmak:

Népdal; gyermekjátékdal; körjáték; néptánc; hangszerkíséret; szolmizáció;

Témakör: Zenei ismeretek / Ritmikai fejlesztés	14 óra

A témakör sajátossága, hogy az auditív ritmus a súlyosan hallássérült tanulóink számára is elérhetővé tehető vizuális, illetve taktilis érzékelés bevonásával.

Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	Tanulási eredmények
– Egyenletes mérő hangoztatása éneklés és esetenként zenehallgatás közben – Dalok, mondókák ritmusának hangoztatása. Megfelelő tempótartás. – Az egyenletes lüktetés érzékeltetése. Egyenletes mozgássorozatok átvétele. – Alapritmusok gyakorlása 2/4-es ütemben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban: • felelgetős ritmusjátékokkal, • ritmussorok rögtönzésével pl. egy jelenség vagy érzelem kifejezésére – Alkotói készség: Rögtönzés ritmussal, ritmussorok alkotása változatos hangszínek használatával, testhangszer és különböző hangkeltő eszközök és ritmushangszerek segítségével; – Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése; Játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása – Egyenletes lüktetés, mérő;	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: − megismeri a tempó és az egyenletes lüktetés fogalmát; − a testét hangszerként is használja; − egyszerű ritmushangszereket használ **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − segítséggel hangoztatja az egyenletes mérőt a tanult mondókákban, versekben, dalokban; − tanári minta segítségével tapsolja a dalok, mondókák ritmusát
Fogalmak: ritmus; szünet; ritmushangszer; rögtönzés; gyors; lassú;	

Témakör: Dráma, mozgás, tánc	14 óra

A témakör sajátossága, a tantárgy különlegessége, hogy teret és időt biztosít a felszabadult alkotó légkörnek, a mozgás, a ritmus örömteli megélésének, a játékosságnak, a feszültségek feloldásának. A mozgással, tánccal, játékkal egybekötött közös játék, az egymásra figyelés a közösségformálás rendkívüli lehetőségét biztosítja.

Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	Tanulási eredmények
− Tükör előtt nagymozgások utánzása. − Egyszerű mozgások és tartáshelyzetek utánzása, tükrözése (pl. tükörjátékokkal); − Térbeli orientációt felhasználva alapmozgások végrehajtása.	A tanuló hallásállapotától, , képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően:

− Hangulatok, hangulatváltozás érzékeltetése, mozgáson, hangokon keresztül. − Szituációs és grimasz játékok. − Mondókák és mesék eljátszása. − Népi gyermek és dramatikus játékok (ritmikus játékok dallal, mondókával stb.) tanulása a tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően. − Utánzó-és fantáziajátékok. − Kreatív játékok tárgyakkal és tárgyak nélkül. Tárgyak használatának megjelenítése (a tárgy csak „önmaga” nem lehet). − Fantáziajátékok elképzelt tárgyakkal. − Játékok bábokkal vagy bábként használt tárgyakkal. − Egyszerű magatartásformák, viselkedések megbeszélése (elemzése) a csoportos improvizációk kapcsán	− a fejlődéstani nagymozgásainak koordinációja fejlődik − törekszik a pontos mozgásutánzásra − testsémája, téri tájékozódása, ritmusérzéke mozgássorok tanulása, gyakorlása, felidézése során fejlődik; – önmagán és másokon megfigyeli és tudatosíthatja az érzelmek testi kifejeződési lehetőségeit **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − aktívan részt vesz az önkifejezést támogató mozgásos játékokban; − kreatív aktivitásokon keresztül megtapasztalja az előadás, a befogadás és a közös alkotás örömét; − képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik; − képes az érzelmi azonosulásra; − szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval – egyénileg, párban vagy csoportosan – kifejezi érzelmeit, mondanivalóját

Előkészítő 2. osztály

Témakör: Hallásfejlesztés	**12 óra**
A témakör sajátossága, hogy a hallásfigyelem felkeltése, a meglévő hallásmaradvány aktivizálása módszerünk egyik alappillére. Így jellemzően minden tanórán megjelenik, egyrészt, mint külön mozzanat, másrészt folyamatosan jelen van a tananyag feldolgozása során.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
− A tanuló környezetében előforduló tárgyak, eszközök hangjának megfigyelése, differenciálása; − A hangszerek hangszínének megfigyelése;	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől,

− A hang és szünet érzékeltetése csak akusztikus úton; − Hangfalon, hangszeren, digitális hanghordozó eszközök segítségével; − Hangutánzó kifejezések gyakorlása, állathangok megfigyelése, utánzása, ciklizálás; − A hangerő, hangszín, hangmagasság változásainak megfigyelése a környező világ hangjaiban; − Emberi hangfajták (gyermek-női-férfi) differenciálása; − Az ismert, tanult hangszerek nevének adekvát használata. − Magas és mély hangok megfigyelése dallamokban, zeneművekben; − Halk, hangos, magas, mély differenciálása, mozgásos, vizuális ábrázolása; − Hangerő csökkentés vizuális mozgásos megjelenítése − Hangszínek és ellentétes dinamikai szintek gyakorlása hangutánzással, felelgetős játékokkal; − A testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszínének megfigyelése és azok improvizatív használata egy jelenség vagy érzelem kifejezésére; − Hangszereken dallam és ritmus megszólaltatására való törekvés;	a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: − érzékeli a hangok meglétét, illetve hiányát, szükség esetén segítséggel; − tapasztalatot szerez, különböző hangszínekről, ellentétes dinamikai szintekről; − adottságaitól függően felismeri és mozgásban, vagy vizuálisan visszajelzi a számára érzékelhető dinamikai jellemzőket az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben; − hallásmaradványa függvényében érti a különbséget a hangerő, hangszín, hangmagasság fogalmai között; − örömmel vesz részt az alkotói folyamatokban **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket adottságainak megfelelően hallás után megfigyel és tanári segítséggel reprodukál
Fogalmak: halk, hangos, hangmagasság, hangszín, hangerő, dallam	

Témakör: Zeneművek /Zenehallgatás	**10 óra**
A témakör sajátossága, hogy a megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a *motiváció*. Ezt szolgálja a lehetőség szerinti a zenékhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
	A tanuló hallásállapotától, képességeitől, a tanulást

− Az tanulók hallásállapotának és az életkornak megfelelő, különböző stílusú, korú és műfajú rövid zenék hallgatása; − Cselekményes zenékben az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése; − Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben; − A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval; − Befogadói készség: ráhangolódás a hallgatott zeneművekre; − A hangszerek hangszínének megfigyelése a tanult zenei anyagban;	megalapozó pszichikus funkcióitól függően: − adottságaitól függően felismeri és mozgásban, vagy vizuálisan visszajelzi a számára érzékelhető dinamikai jellemzőket az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben; − hallásmaradványa függvényében érti a különbséget a hangerő, hangszín, hangmagasság fogalmai között; − zenehallgatási élményekkel gazdagodik; − megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − a hallgatott zenét adott szempontok alapján megfigyeli, és ezekről tanári kérdések segítségével szóban beszámol; − a zenei aktivitáson keresztül megtapasztalja a zenei befogadás örömét; − hallásállapotától függően felismeri a zongora hangját; − képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik; − képes az érzelmi azonosulásra; − szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval – egyénileg, párban vagy csoportosan – kifejezi a zene által benne keltett érzéseket
Fogalmak: énekhang; gyermekkar; vegyeskar; zongoramű; kíséret; zenekar; duó	

Ajánlott zeneművek a zenehallgatáshoz

Kodály Zoltán: Gergely-járás, részlet a gyermekkarból; Nyulacska – gyermekkar; Katalinka – gyermekkar; Bartók Béla: Gyermekeknek I./3. Szegény legény; I./12. Lánc, lánc, eszterlánc; Bartók Béla: Mikrokozmosz – részletek; 44 hegedűduó – I. füzet – Párnástánc (Elvesztettem zsebkendőmet); Bárdos Lajos: Karácsonyi bölcsődal – vegyeskar; Adriano Banchieri: Állatok rögtönzött ellenpontja; Leopold Mozart: Gyermekszimfónia – részlet; W.A. Mozart: Esz-dúr kürtverseny III. tétel – részlet; Saint-Saëns: Az állatok farsangja – részletek; Csajkovszkij: Diótörő - Játék katonák indulója; Szőnyi Erzsébet: 21 énekes játék – Sípkészítő (Szólj síp); Névcsúfolók- „Ádám kutya ül a hátán”

Témakör: Mondókák, versek, dalok	**12 óra**
A témakör sajátossága, hogy a hallásállapotnak, illetve életkori és nyelvi sajátosságoknak megfelelő mondókák, versrészletek, rövid versek, gyermekdalok, gyermekjátékdalok az életkornak megfelelő élethelyzetek zenei képét adják. Lehetőséget adnak játékra, különböző mozgásformák kitalálására, gyakorlására.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
− Ciklikus párbeszéd -visszhangjáték. − Mondókák, versrészletek, rövid versek, dalok tanulása vizuális és jelnyelvi megsegítéssel; − Az egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció gyakorlása; − Az előadói készség fejlesztése tevékenységeken keresztül − A befogadói készség fejlesztése; − A gyermeki világ felfedezése a tanult dalokban − A tanult dalokhoz kapcsolódó játékok elsajátítása	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: − csoportosan vagy önállóan, adottságainak és életkorának megfelelően tanári segítséggel törekszik a tiszta intonációra; − különböző hangerővel tud előadni; − produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít; − a tanult mondókákhoz, versekhez, dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

	− emlékezetből segítséggel felidéz jól begyakorolt mondókákat, verseket, dalokat − törekszik arra, hogy jó testtartással, helyes légzéssel, megfelelő tempóban, artikulálva adja elő a tanult műveket; − aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein
Fogalmak: Népdal; gyermekjátékdal; körjáték; néptánc; hangszerkíséret; szolmizáció;	

Témakör: Zenei ismeretek / Ritmikai fejlesztés	**12 óra**
A témakör sajátossága, hogy az auditív ritmus a súlyosan hallássérült tanulóink számára is elérhetővé tehető vizuális, illetve taktilis érzékelés bevonásával.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
− Egyenletes mérő hangoztatása éneklés és esetenként zenehallgatás közben; − Dalok, mondókák ritmusának hangoztatása. Megfelelő tempótartás; − Az egyenletes lüktetés érzékeltetése. Egyenletes mozgássorozatok átvétele; − Egyenletesen gyors ill. egyenletesen lassú ritmus átvétele mozgással; − Alapritmusok gyakorlása 2/4-es ütemben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban: • felelgetős ritmusjátékokkal, • ritmussorok rögtönzésével pl. egy jelenség vagy érzelem kifejezésére − Alkotói készség: Rögtönzés ritmussal, ritmussorok alkotása változatos hangszínek használatával, testhangszer és különböző hangkeltő eszközök és ritmushangszerek segítségével; − Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése; Játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: − megismeri a tempó és az egyenletes lüktetés fogalmát; − a testét hangszerként is használja; − egyszerű ritmushangszereket használ **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − segítséggel hangoztatja az egyenletes mérőt a tanult mondókákban, versekben, dalokban; − tanári minta segítségével tapsolja a dalok, mondókák ritmusát

– Egyenletes lüktetés, mérő; – Négy egységnyi ritmusmotívum átvétele, visszaadása (tá; ti-ti;);	
Fogalmak: ritmus; szünet; ritmushangszer; rögtönzés; gyors; lassú;	

Témakör: Zenei ismeretek / Zenei írás, olvasás	**10 óra**
A témakör sajátossága, hogy a bevezetését indokolja, hogy vizualitása segíti hallássérülés kompenzálására tett törekvésünket.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
− A kottából való olvasás előkészítése különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.); − A hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon; − A kottakép alapvető funkcionális elemeiből a tá és ti-ti ritmus, ütemvonal, záróvonal és szünet − jel megismerése, felismerése; − A figyelem, az összpontosítás fejlesztése egyszerű zenei írás – olvasási feladatok segítségével; − A finommotorikus mozgások gyakorlása egyszerű zenei írás feladatok segítségével;	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: − megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel; − képes egyszerű kottában tájékozódni
Fogalmak: hangjegy	

Témakör: Dráma, mozgás, tánc	**12 óra**
A témakör sajátossága, a tantárgy különlegessége, hogy teret és időt biztosít a felszabadult alkotó légkörnek, a mozgás, a ritmus örömteli megélésének, a játékosságnak, a feszültségek feloldásának. A mozgással, tánccal, játékkal egybekötött közös játék, az egymásra figyelés a közösségformálás rendkívüli lehetőségét biztosítja.	

Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	Tanulási eredmények
− Tükör előtt nagymozgások utánzása. − Izomtónus szabályozása lábra, kézre irányulóan; − Egyszerű mozgások és tartáshelyzetek utánzása, tükrözése (pl. tükörjátékokkal); − Térbeli orientációt felhasználva alapmozgások végrehajtása. − Hangulatok, hangulatváltozás érzékeltetése, mozgáson, hangokon keresztül. − Szituációs és grimasz játékok. − Ritmus-, mozgás-és beszédgyakorlatokkal kombinált koncentrációs és memóriagyakorlatok a tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően. − Mondókák és mesék eljátszása. − Népi gyermek és dramatikus játékok (ritmikus játékok dallal, mondókával stb.) tanulása a tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően. − Utánzó-és fantáziajátékok. − Kreatív játékok tárgyakkal és tárgyak nélkül. Tárgyak használatának megjelenítése (a tárgy csak „önmaga” nem lehet). − Fantáziajátékok elképzelt tárgyakkal. − Játékok bábokkal vagy bábként használt tárgyakkal. − Egyszerű magatartásformák, viselkedések megbeszélése (elemzése) a csoportos improvizációk kapcsán	A tanuló hallásállapotától, , képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: − a fejlődéstani nagymozgásainak koordinációja fejlődik − törekszik a pontos mozgásutánzásra − testsémája, téri tájékozódása, ritmusérzéke mozgássorok tanulása, gyakorlása, felidézése során fejlődik; – önmagán és másokon megfigyeli és tudatosíthatja az érzelmek testi kifejeződési lehetőségeit **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − aktívan részt vesz az önkifejezést támogató mozgásos játékokban; − kreatív aktivitásokon keresztül megtapasztalja az előadás, a befogadás és a közös alkotás örömét; − képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik; − képes az érzelmi azonosulásra; − szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval – egyénileg, párban vagy csoportosan – kifejezi érzelmeit, mondanivalóját

1. évfolyam

Témakör: Hallásfejlesztés	12 óra
A témakör sajátossága, hogy a hallásfigyelem felkeltése, a meglévő hallásmaradvány aktivizálása módszerünk egyik alappillére. Így jellemzően minden tanórán megjelenik,	

egyrészt, mint külön mozzanat, másrészt folyamatosan jelen van a tananyag feldolgozása során.

Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	Tanulási eredmények
− A tanuló környezetében előforduló tárgyak, eszközök hangjának megfigyelése, differenciálása; − A hangszerek hangszínének megfigyelése; − A hang és szünet érzékeltetése csak akusztikus úton; − Hangfalon, hangszeren, digitális hanghordozó eszközök segítségével; − A hangforrás felismerése vizuális segítséggel; − Hangutánzó kifejezések gyakorlása, állathangok megfigyelése, utánzása, ciklizálás; − A hangerő, hangszín, hangmagasság változásainak megfigyelése a környező világ hangjaiban; − Emberi hangfajták (gyermek-női-férfi) differenciálása; − Az ismert, tanult hangszerek nevének adekvát használata. − Magas és mély hangok megfigyelése dallamokban, zeneművekben; − Halk, hangos, magas, mély differenciálása, mozgásos, vizuális ábrázolása; − Hangerő csökkentés vizuális mozgásos megjelenítése − Hangszínek és ellentétes dinamikai szintek gyakorlása hangutánzással, felelgetős játékokkal; − A testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszínének megfigyelése és azok improvizatív használata egy jelenség vagy érzelem kifejezésére; − Hangszereken dallam és ritmus megszólaltatására való törekvés;	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: − érzékeli a hangok meglétét, illetve hiányát, szükség esetén segítséggel; − tapasztalatot szerez, különböző hangszínekről, ellentétes dinamikai szintekről; − adottságaitól függően felismeri és mozgásban, vagy vizuálisan visszajelzi a számára érzékelhető dinamikai jellemzőket az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben; − hallásmaradványa függvényében érti a különbséget a hangerő, hangszín, hangmagasság fogalmai között; − örömmel vesz részt az alkotói folyamatokban **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket adottságainak megfelelően hallás után megfigyel és tanári segítséggel reprodukál
Fogalmak: halk, hangos, hangmagasság, hangszín, hangerő, dallam	

Témakör: Zeneművek /Zenehallgatás	10 óra
A témakör sajátossága, hogy a megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A zeneművek élményszerű	

bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a motiváció. Ezt szolgálja a lehetőség szerinti a zenékhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása.

Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	Tanulási eredmények
− Az tanulók hallásállapotának és az életkornak megfelelő, különböző stílusú, korú és műfajú rövid zenék hallgatása; − Cselekményes zenékben az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése; − Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben; − A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval; − Befogadói készség: ráhangolódás a hallgatott zeneművekre; − A hangszerek hangszínének megfigyelése a tanult zenei anyagban;	A tanuló hallásállapotától, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: − adottságaitól függően felismeri és mozgásban, vagy vizuálisan visszajelzi a számára érzékelhető dinamikai jellemzőket az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben; − hallásmaradványa függvényében érti a különbséget a hangerő, hangszín, hangmagasság fogalmai között; − zenehallgatási élményekkel gazdagodik; − megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − a hallgatott zenét adott szempontok alapján megfigyeli, és ezekről tanári kérdések segítségével szóban beszámol; − a zenei aktivitáson keresztül megtapasztalja a zenei befogadás örömét; − hallásállapotától függően felismeri a zongora hangját; − képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik; − képes az érzelmi azonosulásra; − szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval

	− egyénileg, párban vagy csoportosan − kifejezi a zene által benne keltett érzéseket
Fogalmak: énekhang; gyermekkar; vegyeskar; zongoramű; kíséret; zenekar; duó	
Ajánlott zeneművek a zenehallgatáshoz Kodály Zoltán: Gergely-járás, részlet a gyermekkarból; Nyulacska – gyermekkar; Katalinka – gyermekkar; Bartók Béla: Gyermekeknek I./3. Szegény legény; I./12. Lánc, lánc, eszterlánc; Bartók Béla: Mikrokozmosz – részletek; 44 hegedűduó – I. füzet – Párnástánc (Elvesztettem zsebkendőmet); Bárdos Lajos: Karácsonyi bölcsődal – vegyeskar; Adriano Banchieri: Állatok rögtönzött ellenpontja; Leopold Mozart: Gyermekszimfónia – részlet; W.A. Mozart: Esz-dúr kürtverseny III. tétel – részlet; Saint-Saëns: Az állatok farsangja – részletek; Csajkovszkij: Diótörő - Játék katonák indulója; Szőnyi Erzsébet: 21 énekes játék – Sípkészítő (Szólj síp); Névcsúfolók- „Ádám kutya ül a hátán”	

Témakör: Mondókák, versek, dalok	**12 óra**
A témakör sajátossága, hogy a hallásállapotnak, illetve életkori és nyelvi sajátosságoknak megfelelő mondókák, versrészletek, rövid versek, gyermekdalok, gyermekjátékdalok az életkornak megfelelő élethelyzetek zenei képét adják. Lehetőséget adnak játékra, különböző mozgásformák kitalálására, gyakorlására.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
− Ciklikus párbeszéd -visszhangjáték. − Mondókák, versrészletek, rövid versek, dalok tanulása vizuális és jelnyelvi megsegítéssel; − Az egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció gyakorlása; − Játékok a dinamikával, tempóval, ismert és gyakorolt dalokban; − Az előadói készség fejlesztése tevékenységeken keresztül; − A befogadói készség fejlesztése; − A gyermeki világ felfedezése a tanult dalokban; − A tanult dalokhoz kapcsolódó játékok elsajátítása;	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: − csoportosan vagy önállóan, adottságainak és életkorának megfelelően tanári segítséggel törekszik a tiszta intonációra; − különböző hangerővel tud előadni; − produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít; − a tanult mondókákhoz, versekhez, dalokhoz kapcsolódó játékokban,

	táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − emlékezetből segítséggel felidéz jól begyakorolt mondókákat, verseket, dalokat − törekszik arra, hogy jó testtartással, helyes légzéssel, megfelelő tempóban, artikulálva adja elő a tanult műveket; − aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein
Fogalmak: Népdal; gyermekjátékdal; körjáték; néptánc; hangszerkíséret; szolmizáció; kézjel	

Témakör: Zenei ismeretek / Ritmikai fejlesztés	**12 óra**
A témakör sajátossága, hogy az auditív ritmus a súlyosan hallássérült tanulóink számára is elérhetővé tehető vizuális, illetve taktilis érzékelés bevonásával.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
– Egyenletes mérő hangoztatása éneklés és esetenként zenehallgatás közben; – Dalok, mondókák ritmusának hangoztatása. Megfelelő tempótartás; – Az egyenletes lüktetés érzékeltetése. Egyenletes mozgássorozatok átvétele; – Egyenletesen gyors ill. egyenletesen lassú ritmus átvétele mozgással; – Alapritmusok gyakorlása 2/4-es ütemben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban: • felelgetős ritmusjátékokkal, • ritmussorok rögtönzésével pl. egy jelenség vagy érzelem kifejezésére	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: − megismeri a tempó és az egyenletes lüktetés fogalmát; − a testét hangszerként is használja; − egyszerű ritmushangszereket használ **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − segítséggel hangoztatja az egyenletes mérőt a tanult mondókákban, versekben, dalokban;

– Alkotói készség: Rögtönzés ritmussal, ritmussorok alkotása változatos hangszínek használatával, testhangszer és különböző hangkeltő eszközök és ritmushangszerek segítségével; – Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése; Játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása – Egyenletes lüktetés, mérő; – Négy egységnyi ritmusmotívum átvétele, visszaadása (tá; ti-ti;);	− tanári minta segítségével tapsolja a dalok, mondókák ritmusát
Fogalmak: ritmus; szünet; ritmushangszer; rögtönzés; gyors; lassú;	

Témakör: Zenei ismeretek / Zenei írás, olvasás	**10 óra**
A témakör sajátossága, hogy bevezetését indokolja, hogy vizualitása segíti hallássérülés kompenzálására tett törekvésünket.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
− A kottából való olvasás előkészítése különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.); − A hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon; − A szövegben előforduló magánhangzók bejelölése; − Alapritmusok. Egész értékű hang és szünetjele megismerése. Tapasztalatok a kettes ütemről. − Az eddig tanult ritmusok leírása és olvasása, felismerése kottaképről. − Ritmusmotívumok leírása tanári irányítással csak akusztikus úton. − Ritmusképletek elrendezése ütemmutató szerint. A figyelem, az összpontosítás fejlesztése egyszerű zenei írás – olvasási feladatok segítségével; − A tanult mondókák, versek ritmusának leírása a tanár segítségével, még akusztikus segítséggel − A finommotorikus mozgások gyakorlása egyszerű zenei írás feladatok segítségével;	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: − megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel; − képes egyszerű kottában tájékozódni
Fogalmak: hangjegy	

Témakör: Dráma, mozgás, tánc	12 óra

A témakör sajátossága, a tantárgy különlegessége, hogy teret és időt biztosít a felszabadult alkotó légkörnek, a mozgás, a ritmus örömteli megélésének, a játékosságnak, a feszültségek feloldásának. A mozgással, tánccal, játékkal egybekötött közös játék, az egymásra figyelés a közösségformálás rendkívüli lehetőségét biztosítja.

Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	Tanulási eredmények
− Páros testrészek egyidejű, azonos mozgatása. − Tempó és irányváltásos nagymozgások tanári mintakövetés nélkül. − Izomtónus szabályozása lábra, kézre irányulóan; − Lazító, feszítő gyakorlatok; − Egyszerű mozgások és tartáshelyzetek utánzása, tükrözése (pl. tükörjátékokkal); − Térbeli orientációt felhasználva alapmozgások végrehajtása. − Hangulatok, hangulatváltozás érzékeltetése, mozgáson, hangokon keresztül; − Szituációs és grimasz játékok; − Ritmus-, mozgás-és beszédgyakorlatokkal kombinált koncentrációs és memóriagyakorlatok a tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően; − Mondókák és mesék eljátszása; − Népi gyermek és dramatikus játékok (ritmikus játékok dallal, mondókával stb.) tanulása a tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően; − Utánzó-és fantáziajátékok; − Kreatív játékok tárgyakkal és tárgyak nélkül. Tárgyak használatának megjelenítése (a tárgy csak „önmaga” nem lehet); − Fantáziajátékok elképzelt tárgyakkal; − Játékok bábokkal vagy bábként használt tárgyakkal; − Mozgás improvizációs játékok.; − Pantomim elemekkel jelenetek előadása;	A tanuló hallásállapotától, , képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: − a fejlődéstani nagymozgásainak koordinációja fejlődik − törekszik a pontos mozgásutánzásra − testsémája, téri tájékozódása, ritmusérzéke mozgássorok tanulása, gyakorlása, felidézése során fejlődik; – önmagán és másokon megfigyeli és tudatosíthatja az érzelmek testi kifejeződési lehetőségeit **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − aktívan részt vesz az önkifejezést támogató mozgásos játékokban; − kreatív aktivitásokon keresztül megtapasztalja az előadás, a befogadás és a közös alkotás örömét; − képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik; − képes az érzelmi azonosulásra; − szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval – egyénileg, párban vagy csoportosan – kifejezi érzelmeit, mondanivalóját

2. évfolyam

Témakör: Hallásfejlesztés	**12 óra**
A témakör sajátossága, hogy a hallásfigyelem felkeltése, a meglévő hallásmaradvány aktivizálása módszerünk egyik alappillére. Így jellemzően minden tanórán megjelenik, egyrészt, mint külön mozzanat, másrészt folyamatosan jelen van a tananyag feldolgozása során.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
− A tanuló környezetében előforduló tárgyak, eszközök hangjának megfigyelése, felismerése, differenciálása; − A hangszerek hangszínének megfigyelése; − A hang és szünet érzékeltetése csak akusztikus úton; − Hangfalon, hangszeren, digitális hanghordozó eszközök segítségével különböző hangélmények megtapasztalása; − A hangforrás felismerése segítséggel; − Hangutánzó kifejezések gyakorlása, állathangok megfigyelése, utánzása, ciklizálás; − A hangerő, hangszín, hangmagasság változásainak megfigyelése a környező világ hangjaiban; − Emberi hangfajták (gyermek-női-férfi) differenciálása; − Az ismert, tanult hangszerek nevének adekvát használata, gyakorlása. − Magas és mély hangok megfigyelése dallamokban, zeneművekben; − Halk, hangos, magas, mély differenciálása, mozgásos, vizuális ábrázolása; − Hangerő változtatás vizuális mozgásos megjelenítése	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: − érzékeli a hangok meglétét, illetve hiányát, szükség esetén segítséggel; − tapasztalatot szerez, különböző hangszínekről, ellentétes dinamikai szintekről; − adottságaitól függően felismeri és mozgásban, vagy vizuálisan visszajelzi a számára érzékelhető dinamikai jellemzőket az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben; − hallásmaradványa függvényében érti a különbséget a hangerő, hangszín, hangmagasság fogalmai között; − örömmel vesz részt az alkotói folyamatokban

− Hangszínek és ellentétes dinamikai szintek gyakorlása hangutánzással, felelgetős játékokkal; − A testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszínének megfigyelése és azok improvizatív használata egy jelenség vagy érzelem kifejezésére; − Hangszereken dallam és ritmus megszólaltatására való törekvés játékos formában, improvizáció egyszerű formában;	**A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket adottságainak megfelelően hallás után megfigyel és tanári segítséggel reprodukál − adottságainak megfelelően a hangélmény jellegzetességeit és annak változását mozgásával követi, játékos formában törekszik érzékeltetni
Fogalmak: halk, hangos, gyors, lassú, hangmagasság, hangszín, hangerő, dallam	

Témakör: Zeneművek /Zenehallgatás	**10 óra**
A témakör sajátossága, hogy a megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a motiváció. Ezt szolgálja a lehetőség szerinti a zenékhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása és a művekhez kapcsolódó hangulat megteremése, ráhangolódása.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
− Az tanulók hallásállapotának és az életkornak megfelelő, különböző stílusú, korú és műfajú rövid zenék hallgatása; − Cselekményes zenékben az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése tanári magyarázat alapján; − Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben;	A tanuló hallásállapotától, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: − adottságaitól függően felismeri és mozgásban, vagy vizuálisan visszajelzi a számára

− A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval; − Befogadói készség: ráhangolódás a hallgatott zeneművekre; − A hangszerek hangszínének megfigyelése a tanult zenei anyagban esetenként tanári kiemeléssel; − A szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar megismerése vizuálisan. Hangélményének megkülönböztetése vizuális megsegítéssel.	érzékelhető dinamikai jellemzőket az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben; − hallásmaradványa függvényében érti a különbséget a hangerő, hangszín, hangmagasság fogalmai között; − zenehallgatási élményekkel gazdagodik; − hallásmaradványának függvényében segítséggel megpróbál asszociálni a hallott zenében megjelenített állatokra − megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − a hallgatott zenét adott szempontok alapján megfigyeli, és ezekről tanári kérdések segítségével beszámol; − a zenei aktivitáson keresztül megtapasztalja a zenei befogadás örömét;

	− hallásállapotától függően felismeri a zongora hangját; − képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik; − képes az érzelmi azonosulásra; − szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval egyénileg, párban vagy csoportosan − kifejezi a zene által benne keltett érzéseket − egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni;
Fogalmak: énekhang; gyermekkar; énekkar, vegyeskar; zongoramű; kíséret; zenekar; duó	
Ajánlott zeneművek a zenehallgatáshoz Erkel Ferenc: Himnusz; Kodály: Méz, méz, méz– gyermekkar; Hajnövesztő – gyermekkar; Csillagoknak teremtője – duett; Nagyszalontai köszöntő – gyermekkar; Bartók Béla: Cipósütés – gyermekkar; Gyermekeknek I./1. Játszó gyermekek (Süssünk, süssünk valamit); I./4. Párnatánc (Elvesztettem zsebkendőmet); I./6. Balkéztanulmány (Hej, tulipán); I./7. Játékdal (Keresd meg a tűt); I./17. Körtánc (Kis kece lányom); II./23. Táncdal (Hopp, Juliska); II./27. Tréfa (A gúnárom elveszett); Bartók Béla: Mikrokozmosz – Mese a kis légyről; Antonio Scandelli: A tyúk; A. Vivaldi: Négy évszak – Tél II. tétel; W.A. Mozart: Német táncok – Utazás szánon;Saint-Saëns: Az állatok farsangja – részletek; Rimszkij–Korszakov: Dongó; Muszorgszkij: Egy kiállítás képei – Kiscsibék tánca a tojáshéjban; Állatos dalok; Betlehemes /A kis Jézus aranyalma	

Témakör: Mondókák, versek, dalok	**12 óra**
A témakör sajátossága, hogy a hallásállapotnak, illetve életkori és nyelvi sajátosságoknak megfelelő mondókák, versrészletek, rövid versek, gyermekdalok, gyermekjátékdalok az	

életkornak megfelelő élethelyzetek zenei képét adják. Lehetőséget adnak játékra, különböző mozgásformák kitalálására, gyakorlására.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
− Több elemből álló ciklikus párbeszéd - visszhangjáték. − Mondókák, versrészletek, rövid versek, dalok tanulása vizuális és jelnyelvi megsegítéssel; − Az egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció gyakorlása; − Légzéstechnikai és hangképző gyakorlatok, a helyes artikuláció kialakítása és fejlesztése. Hangterjedelem növelése. − Játékok a dinamikával, tempóval, ismert és gyakorolt dalokban; − Az előadói készség fejlesztése tevékenységeken keresztül; − A befogadói készség fejlesztése; − A gyermeki világ felfedezése a tanult dalokban vizuális és jelnyelvi megsegítéssel; − A tanult dalokhoz kapcsolódó játékok elsajátítása; − Ismerkedés a szolmizációs kézjelekkel játékos formában	− A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: − csoportosan vagy önállóan, adottságainak és életkorának megfelelően tanári segítséggel törekszik a tiszta intonációra; − különböző hangerővel tud előadni; − produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít; − a tanult mondókákhoz, versekhez, dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz − részt vesz közös játékban osztálytársával a hangszerek élményszerű megszólaltatásában **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

	− emlékezetből felidéz jól begyakorolt mondókákat, verseket, dalokat − törekszik arra, hogy jó testtartással, helyes légzéssel, megfelelő tempóban, artikulációval adja elő a tanult műveket; − a gyermek a versek-dalok adta mozgásos élményeken keresztül felfedezi önmagát, feszültségoldó hatással van rá − aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein
Fogalmak: népdal; gyermekjátékdal; körjáték; néptánc; hangszerkíséret; kézjel, szolmizáció	
Ajánlott zeneművek a zenehallgatáshoz Mondókák, versek, gyermekdalok: Csön-csön gyűrű c. mondóka, Hüvelykujjam korán ébredt c. mondóka, Elvesztettem zsebkendőmet c. dal, Ez elment vadászni c. mondóka, Elmúlt a nyár, itt az ősz c. mondóka, Október c. mondóka, Sétálunk, sétálunk… mondóka, Hull a pelyhes fehér hó c. dal, Mikulás, Mikulás… c. dal, Kiskarácsony, nagykarácsony c. dal,, Csendes éj c. dal, Száncsengő c. dal, Itt a farsang áll a bál c. dal, Jancsi bohóc a nevem c. mondóka, Ecc, pecc kimehetsz c. mondóka, Tavaszi szél vizet áraszt c. dal, Jön a tavasz, megy a tél c. vers, Lánc, lánc eszterlánc c. dal, Zöld erdőben jártam c. vers, Ajtó mellett állok c. vers, Piros rózsa, fehér rózsa c. vers, Volt egyszer egy kemence c. vers	

Témakör: Zenei ismeretek / Ritmikai fejlesztés	**12 óra**

A témakör sajátossága, hogy az auditív ritmus a súlyosan hallássérült tanulóink számára is elérhetővé tehető vizuális, illetve taktilis érzékelés bevonásával.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
– Egyenletes mérő hangoztatása éneklés és esetenként zenehallgatás közben; – Dalok, mondókák ritmusának hangoztatása. Megfelelő tempótartás; – Az egyenletes lüktetés érzékeltetése. Egyenletes mozgássorozatok átvétele; – Egyenletesen gyors ill. egyenletesen lassú ritmus átvétele mozgással; – Alapritmusok gyakorlása 2/4-es ütemben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban: • felelgetős ritmusjátékokkal, • ritmussorok rögtönzésével pl. egy jelenség vagy érzelem kifejezésére • mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával – Alkotói készség: Rögtönzés ritmussal, ritmussorok alkotása változatos hangszínek használatával, testhangszer és különböző hangkeltő eszközök és ritmushangszerek segítségével; – Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése; Játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása – Egyenletes lüktetés, mérő; – Négy egységnyi ritmusmotívum átvétele, visszaadása (tá; ti-ti;); – hang, kezdőhang – záróhang, szünet.	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: − megismeri a tempó, a mérő és az egyenletes lüktetés fogalmát; − a testét hangszerként is használja; − egyszerű ritmushangszereket használ **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − segítséggel hangoztatja az egyenletes mérőt a tanult mondókákban, versekben, dalokban; − tanári minta segítségével tapsolja a dalok, mondókák ritmusát − rövid ritmusokat rögtönöz

– ritmusmegjelenítése vizuális, játékos formában	
Fogalmak: ritmus; hang, kezdőhang - záróhang szünet; ritmushangszer; rögtönzés; gyors; lassú;	

Témakör: Zenei ismeretek / Zenei írás, olvasás	**10 óra**
A témakör sajátossága, hogy bevezetését indokolja, hogy vizualitása segíti hallássérülés kompenzálására tett törekvésünket.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
− A kottából való olvasás előkészítésének folytatása különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.); − A hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése vizuális kiemeléssel, megjelenítéssel (színekkel) kottában a tanult dalokon; − A szövegben előforduló magánhangzók bejelölése; − Alapritmusok. Egész értékű hang és szünetjele megismerése. Tapasztalatok a kettes ütemről. − Az eddig tanult ritmusok leírása és olvasása, felismerése kottaképről, esetenként tanári segítséggel. − Ritmusmotívumok leírása tanári megsegítéssel csak akusztikus úton. − Ritmusképletek elrendezése ütemmutató szerint. A figyelem, az összpontosítás fejlesztése egyszerű zenei írás – olvasási feladatok segítségével tanári minta alapján; − A tanult mondókák, versek ritmusának leírása a tanár segítségével, akusztikus segítséggel − A finommotorikus mozgások gyakorlása egyszerű zenei írás feladatok segítségével; mozgás összekapcsolása az írással játékos formában	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: − megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel; − képes egyszerű kottában tájékozódni

Fogalmak:
hangjegy

Témakör: Dráma, mozgás, tánc	12 óra
A témakör sajátossága, a tantárgy különlegessége, hogy teret és időt biztosít a felszabadult alkotó légkörnek, a mozgás, a ritmus örömteli megélésének, a játékosságnak, a feszültségek feloldásának. A mozgással, tánccal, játékkal egybekötött közös játék, az egymásra figyelés a közösségformálás rendkívüli lehetőségét biztosítja.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
− Utánzójátékok. − Rövid mozgássorok, egyszerű tánclépések utánzása. − Kreatív játékok tárgyakkal és tárgyak nélkül. Tárgyak használatának megjelenítése (a tárgy csak „önmaga” nem lehet). − Fantáziajátékok elképzelt tárgyakkal és személyekkel. − Játékok bábokkal vagy bábként használt tárgyakkal. − Állóképek rögtönzése egész csoportban, majd kiscsoportokban. − Megtervezett állóképek és állóképsorok bemutatása ismert mesék felhasználásával. − Állóképek és rögtönzések alapszintű megbeszélése. − Rövid rögtönzések tárgyanimációval, bábok alkalmazásával. − Csoportos vagy páros rögtönzések. − Rövid rögtönzések tervezése és bemutatása kiscsoportban, a tanító által megadott szempontok alapján. − Különböző testrészek egyidejű, azonos mozgatása. − Tempó és irányváltásos mozgások tanári mintakövetés nélkül. − Izomtónus szabályozása egész testre irányulóan;	A tanuló hallásállapotától, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: a nagy és finommozgásainak koordinációja fejlődik, törekszik a pontos mozgásutánzásra testsémája, téri tájékozódása, ritmusérzéke mozgássorok tanulása, gyakorlása, felidézése során fejlődik; önmagán és másokon megfigyeli és tudatosíthatja az érzelmek testi kifejeződési lehetőségeit; Feszültségoldó technikákkal megismerkedik. **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − mozgáskoordinációja fejlődik

− Lazító, feszítő gyakorlatok; − Feszültségoldó játékok eszközzel és eszköz nélkül. Spontán játék hangszerrel, mely a gyermek relaxációját, aktuális feszültségoldását szolgálja. (tanári felügyelet mellett, ügyelve a biztonságos hangszerhasználatra.) − Összetett mozgások és tartáshelyzetek utánzása, tükrözése (pl. tükörjátékokkal); − Térbeli orientációt felhasználva alapmozgások végrehajtása. − Hangulatok, hangulatváltozás érzékeltetése, mozgáson, hangokon keresztül, játékokon keresztül; − Szituációs és grimaszjátékok. − Mondókák és mesék eljátszása − Jeles napokhoz, ünnepkörökhöz kapcsolódó események eljátszása, szerepjátékkal és pantomimjátékkal. − Az aktuális tematikához kapcsolódó mesék, egyszerű történetek dramatizálása, eljátszása.	− aktívan részt vesz az önkifejezést támogató mozgásos játékokban; − kreatív aktivitásokon keresztül megtapasztalja az előadás, a befogadás és a közös alkotás örömét; − képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik; − Személyisége fejlődik, megismerkedik egyszerű feszültségoldó technikákkal. − képes az érzelmi azonosulásra; − szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval − egyénileg, párban vagy csoportosan – kifejezi érzelmeit, mondanivalóját

Fogalmak:
mese, dráma, báb, tánc

3. évfolyam

Évi óraszám: 74 óra

Fejlesztési feladatok	**Tartalom**

Interpretáció Táncos mozgáselemek összekapcsolása énekes gyermekjátékokkal. Több versszakból álló népdalok előadása emlékezetből. Ritmusgyakorlatok hangoztatása. Ritmushangszerekkel játék. Helyes artikuláció fejlesztése, megfelelő levegővétel, helyes testtartás gyakorlása. Hangmagasság differenciálása szűkebb hangtávolságon belül.	Párban végzett táncolás, közben társával szem és mozgáskontaktus felvétele. Vezetéses mozgásgyakorlatok. Ritmus átvétel, ritmus visszaadás. Grafikus mintát memorizálva ritmusok visszaadása mozgással, hangszeren, beszéddel. A beszélő szándéka szerinti mondatfajták hanglejtésének érzékeltetése.
Improvizáció Ritmus és hangszeres improvizáció. Játékok a tempóval. Pantomímes játékok. Néma és szobor játékok. Szem és mozgáskontaktust fejlesztő gyakorlatok.	A két test fél mozgásának összerendezése térben és időben való összehangolt ritmikus mozgatása. Egyensúly fejlesztés. Némajáték végrehajtása.
Zenehallgatás Hangulatok, hangmagasságok megfigyelése. Hangfajták (nőikar, férfikar) hallás utáni megnevezése. Hangszerek hallás utáni megfigyelése, differenciálása.	Nőikari, férfikari művek hallgatása. Tánczene hallgatása egy-egy szerepléshez.
Zenei hallás és kottaismeret Alapritmusok. Az eddig tanult ritmusok írása, olvasása, használata tanári segítség nélkül. Ritmusmotívumok kiválasztása, hosszabb terjedelemben memorizálása. Az ismétlő jel megismerése, gyakorlása.	Vonal, vonalköz, ismétlés jelének, hangjegyeknek írása, olvasása, memorizálása. Szolmizációs nevek gyakorlása, jelelése. Egy-egy rövidebb vers, mondóka ritmusának önálló leírása.

Szolmizációs hangok és kézjelük bevezetése.	
Dráma és tánc Fantáziajátékok elképzelt tárgyakkal, elképzelt személyekkel, elképzelt helyzetekben. Valóságon alapuló és/vagy fiktív történetek kitalálása, ezek dramatikus megjelenítése kiscsoportos vagy páros tevékenységben, a jelenetek elemző megbeszélése. Csoportkohéziót erősítő játékok. Csoportos, kiscsoportos rögtönzések és/vagy jelenetek tanítói irányítással (pl. adott helyszínre, szereplőkre, viszonyokra, időre való megkötéssel). Rögtönzések, jelenetek alapszintű elemző megbeszélése. Improvizálás különböző hangulatú zenékre, hangeffektekre **a tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően.** Szerepjáték tárgyakkal vagy anélkül, illetve kitalált, megegyezésen alapuló jelzésrendszerrel. A választott mű feldolgozását, befogadását, segítő mozgásos és/vagy mozgásos/szöveges improvizációk **a tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően.**	A megjelenítés előkészítéseként a mese/történet helyszíneinek és szereplőinek azonosítása, illetve viszonyaik meghatározása. Kiscsoportos tablók/jelenetek megtervezése és bemutatása a mese/történet kiválasztott momentumainak megragadásával. Részvétel állóképek (tablók), illetve páros, kiscsoportos és egész osztályos jelenetek megvalósításában megadott cím, mondat, fogalom, történetrészlet alapján, valamint a jelenetek elemző megbeszélésében. Különböző történetek több szempontú feldolgozása változatos dramatikus tevékenységek alkalmazásával, Felkészülés a történet egyes részeinek kiscsoportos továbbgondolására, állókép, állóképsor, drámai tartalmú állókép, néma vagy mozgásos, illetve párbeszédes jelenetek **a tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően**, továbbá a tanult és a csoportos játékokban használt tevékenységek alkalmazásával.

A közvetlen környezetben ismert népszokásokhoz kapcsolódó hagyományok, szertartások megismerése, egy-egy dramatikus motívum megjelenítése.	

3. évfolyam (2020/2021-ben induló 1. évfolyamtól felmenő rendszerben)

Témakör: Hallásfejlesztés	**12 óra**
A témakör sajátossága, hogy a hallásfigyelem felkeltése, a meglévő hallásmaradvány aktivizálása módszerünk egyik alappillére. Így jellemzően minden tanórán megjelenik, egyrészt, mint külön mozzanat, másrészt folyamatosan jelen van a tananyag feldolgozása során.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
– A tanult egyszerű zenei elemek játékos gyakorlása – Hallás, ritmus fejlesztése játékos, mozgásos feladatokkal – A tanult zenei anyaghoz kapcsolódó szolmizációs hangok, kézjelek felismerése, gyakorlása vizuális megsegítéssel; – Alkotói készség: különböző karakterű dallamválasz rögtönzése egyszerű testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszínének érzékeltetése és azok improvizatív használata, eltérő karakterek kifejezésére; – A pentaton hangkészlet kiegészül az alsó szó és a felső dó vizuális megjelenítésével, hangszerélmény társításával – Különböző karakterű hangszínek, dinamikai szintek megfigyelése a tanult dalokban, zeneművekben;	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: − érzékeli a hangok meglétét, illetve hiányát, szükség esetén segítséggel; − tapasztalatot szerez, különböző hangszínekről, ellentétes dinamikai szintekről; − adottságaitól függően felismeri és mozgásban, vagy vizuálisan visszajelzi a számára érzékelhető dinamikai jellemzőket az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben;

– A violinkulcs írásának bemutatása, játékos gyakorlása. – Az emberi hangfajták (gyermek-női-férfi) ismétlése, differenciálása, vizuális párosítással – A hangerő, hangszín, hangmagasság változásainak megfigyelése a környező világ hangjaiban, a tanult zeneművekben; – Hangfalon, hangszeren, digitális hanghordozó eszközök segítségével különböző hangélmények megtapasztalása, ismétlése – Az ismert, tanult hangszerek nevének adekvát használata, gyakorlása	– hallásmaradványa függvényében érti a különbséget a hangerő, hangszín, hangmagasság fogalmai között; – ismeri, felismeri a vizuálisan bemutatott zenei kézjelekhez kapcsolódó szolmizációs hangok nevét esetenként tanári segítséggel – örömmel vesz részt az alkotói folyamatokban **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** – különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket adottságainak megfelelően hallás után megfigyel és tanári segítséggel reprodukál – adottságainak megfelelően a hangélmény (tanult dalok, zenei részletek) jellegzetességeit és annak változását mozgásával követi, játékos formában törekszik érzékeltetni
Fogalmak: halk, hangos, halkítás-erősítés, ötfokú hangsor, violinkulcs	

Témakör: Zeneművek /Zenehallgatás	**10 óra**

A témakör sajátossága, hogy a megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a motiváció. Ezt szolgálja a lehetőség szerinti a zenékhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása, és a művekhez kapcsolódó hangulat megteremtése, ráhangolódása.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
− A tanulók hallásállapotának és az életkornak megfelelő, különböző stílusú, korú és műfajú rövid zenék hallgatása gyermekvilág és mesék témájában; − A hangszerek hangszínének megfigyeltetése a tanult zenei anyagban tanári kiemeléssel; − Cselekményes zenékben az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése tanári magyarázat alapján; − Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyeltetése a hallgatott zenékben tanári iránymutatással; − A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval; − Zenei befogadói készség: a hallgatott zenék folyamatainak követése: motivációs zenei játékokkal, hasonlóságok, különbözőségek, variációk megfigyelése a tanuló képzeletének aktív részvétele: pantomim játékkal kísért mozgásos formában, egyéni önkifejezés alapján − Alkotói készség: aktív részvétel az alkotói folyamatokban; a megélt élmények feldolgozása; a zeneművek eljátszása dramatizált előadással tanári segítséggel; a zenei művek szövegeinek jelnyelvi akadálymentesítése	A tanuló hallásállapotától, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: − adottságaitól függően felismeri és mozgásban, vagy vizuálisan visszajelzi a számára érzékelhető dinamikai jellemzőket az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben; − hallásmaradványa függvényében érti a különbséget a hangerő, hangszín, hangmagasság fogalmai között; − zenehallgatási élményekkel gazdagodik; − megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:**

− A gyermekkar, vegyeskar, szólóhangszer és a zenekar hangzásának megfigyeltetése, a különbségek vizuális megerősítése; − Egy-egy zeneműhöz tartozó mesék, zenei programok megismerése akadálymentesítéssel; − Egy-egy zenei élmény kifejezése kreatív művészi megoldásokkal; − Egy-egy témához, aktuális ünnephez kapcsolódó zenék megismerése, szövegek értelmezése, jelnyelvi formában	− a hallgatott zenét adott szempontok alapján megfigyeli, és ezekről tanári kérdések segítségével szóban beszámol; − a zenei aktivitáson keresztül megtapasztalja a zenei befogadás örömét; − képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik; − képes az érzelmi azonosulásra; − szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval (egyénileg, párban vagy csoportosan) kifejezi a zene által benne keltett érzéseket
Fogalmak: énekhang; gyermekkar; vegyeskar; zongoramű; kíséret; népdalfeldolgozás, enekar; duó	
Ajánlott zeneművek a zenehallgatáshoz Kodály Zoltán: Bicinia Hungarica – Volt nekem egy kecském; Túrót eszik a cigány – gyermekkar, részlet (Csipkefa bimbója), Pünkösdölő – gyermekkar, részlet (Elhozta az Isten); Háry János – A császári udvar bevonulása; Napóleon csatája; Sej, Nagyabonyban; Székely fonó: Kitrákotty mese Bartók Béla: Gyermekeknek I./5. Játék (Cickom, cickom); I./17. Körtánc (Kis kece lányom); II./ 29. Ötfokú dallam (Anyám, édesanyám)Bartók Béla: Mikrokozmosz – II./95. A kertemben uborka; 44 hegedűduó – II. füzet- Szúnyogtánc (Megfogtam egy szúnyogot); III. füzet Párosító (Ugyan édes komámasszony)	

Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa – Itt ül egy kis kosárba'; Ugyan, édes komámasszony; Elszaladt a kemence; Egy boszorka van, Szegény Bodri! - gyermekkar (Fáj a kutyámnak a lába) Josquin: A tücsök Leopold Mozart: Gyermekszimfónia - részlet Decsényi János: Kati dalai – Virágéknál ég a világ Csajkovszkij: Diótörő- Kínai tánc, Orosz tánc Johann Strauss: Tik-Tak polka Ránki György: Pomádé király új ruhája I. szvit III. tétel; *„Munkában a szemfényvesztők, készül a csodaruha"* Leonard Bernstein: Divertimento – pulyka tánc Szokolay Sándor: Hüvelyk Matyi Decsényi János: Kati dalai – Virágéknál ég a világ – ide tenném, időrend Betlehemes / Csordapásztorok Kiskarácsony, Nagykarácsony Csendes éj Száncsengő A tematikához kapcsolódó versek, mondókák megzenésített változata

Témakör: Mondókák, versek, dalok	**12 óra**
A témakör sajátossága, hogy a hallásállapotnak, illetve életkori és nyelvi sajátosságoknak megfelelő mondókák, versrészletek, rövid versek, gyermekdalok, gyermekjátékdalok az életkornak megfelelő élethelyzetek zenei képét adják. Lehetőséget adnak játékra, különböző mozgásformák kitalálására, a tematikához kapcsolódó szövegek értelmezésére, gyakorlására.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
− Párbeszédek, szövegek értelmezése, mozgással kísért játékos kifejezése − Mondókák, versrészletek, rövid versek, dalok tanulása vizuális és jelnyelvi megsegítéssel;	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően:

− Az egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció gyakorlása; szövegek ritmizálása, felidézése segítséggel − Játékok a dinamikával, tempóval, ismert és gyakorolt dalokban; − Egy-egy választott népdal meghallgatása tanári iránymutatással, táncházi elemek bemutatása játékos formában − Az előadói készség fejlesztése tevékenységeken keresztül; − A befogadói készség fejlesztése; − Alkotói készség: aktív részvétel szorgalmazása az alkotói folyamatokban; a megélt élmények feldolgozásának segítése − A dalokhoz kapcsolódó játékok, a jeles napokhoz kapcsolódó hagyományok megismerése − A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése; − A tanár által választott dalok, népdalok megismerése vizuális megsegítéssel	− csoportosan vagy önállóan, adottságainak és életkorának megfelelően tanári segítséggel törekszik a tiszta intonációra; − különböző hangerővel tud előadni; − produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít; − a tanult mondókákhoz, versekhez, dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz − részt vesz közös játékban osztálytársával a hangszerek élményszerű megszólaltatásában **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − emlékezetből segítséggel felidéz jól begyakorolt mondókákat, verseket, dalok szövegét − a Himnusz szövegének kijelölt részletét felidézi esetenként tanári segítséggel − felidéz néhány népszokást a tanult ünnepkörökhöz kapcsolódóan, dramatizálja,

	vagy mozgással kísérve előadja − előadói készsége tovább fejlődik − a gyermek a versek, dalok adta mozgásos élményeken keresztül felfedezi önmagát, feszültségoldó hatással van rá − aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein
Fogalmak: előadásmód, magyar népszokások, jeles napok, táncház	
Ajánlott zeneművek a zenehallgatáshoz, szövegek Gyermekdalok, mondókák: Száll a labda száll, Gyerekek, gyerekek, szeretik a perecet, Esik eső csepereg, Őszi falevél, Érik az alma, Esik az eső, Érik a szőlő, Sétálunk, sétálunk, Szívünk rég idevár, Hull a pelyhes fehér hó, Hajlik a meggyfa, Itt a farsang áll a bál, Jancsi bohóc a nevem, Én kis kertet kerteltem, Kiskacsa fürdik, Koszorú, koszorú, Édesanyám virágosat álmodtam	

Témakör: Zenei ismeretek / Ritmikai fejlesztés	**12 óra**
A témakör sajátossága, hogy az auditív ritmus a súlyosan hallássérült tanulóink számára is elérhetővé tehető vizuális, illetve taktilis érzékelés bevonásával.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
Egyenletes mérő használata éneklés/ritmikus szöveghangoztatás és esetenként zenehallgatás közben; Dalok, mondókák, rövid szövegek ritmusának hangoztatása. Megfelelő tempótartás; Az egyenletes lüktetés, ütemhangsúlyok mozgással, tapssal történő érzékeltetése. Egyenletes mozgássorozatok átvétele;	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: − megismeri a tempó és az egyenletes lüktetés fogalmát;

Egyenletesen gyors ill. egyenletesen lassú ritmus átvétele mozgással; – Ritmusok gyakorlása különböző metrumú ütemekben mozgással, testhangszerrel játékos formában (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban: • a zenei hangsúly érzékeltetésével, • mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával, • felelgetős ritmusjátékokkal, • ritmusvariációval, • befejezés rögtönzésével egyszerű ritmussorokhoz – Alkotói készség: Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése; Játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása; Rögtönzés, ritmussal; Ritmussorok alkotása, testhangok és különböző hangkeltő eszközök, és ritmushangszerek segítségével; – szinkópa;	– az ütemhangsúlyokat mozgással érzékelteti – a testét hangszerként is használja; – egyszerű ritmushangszereket használ – törekszik az aktív részvételre – **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** – segítséggel tájékozódik a tanult ritmusképletek között – segítséggel hangoztatja az egyenletes mérőt a tanult mondókákban, versekben, dalokban; – ritmizálva szólaltat meg mondókákat, gyermekverseket tanári minta alapján – egyszerű ritmussorokat rögtönöz
Fogalmak: Szinkópa, zenei hangsúly, ritmus; lüktetés	

Témakör: Zenei ismeretek / Zenei írás, olvasás	**10 óra**
A témakör sajátossága, hogy bevezetését indokolja, hogy vizualitása segíti hallássérülés kompenzálására tett törekvésünket.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
– A kottából való olvasás fejlesztése különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával,	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást

mozgással stb.); egyszerű, rövid dalok játékos párosítása kottával − A hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok, ritmikai elemek megfigyeltetése és követése a kottában a tanult dalokon; − Egyszerű, rövid írás – olvasási feladatok elvégzése játékos formában tanári segítséggel, vizuális megerősítéssel − A figyelem, az összpontosítás fejlesztése a fenti feladatok segítségével; − A finommotorikus mozgások fejlesztése az egyszerű, rövid írás feladatok segítségével; − Felismerő kottaolvasás játékos segítése a tanult, rövid dalok tanári bemutatása és vizuális megjelenítése alapján (szolmizáció, kézjelek, kártyák); − Violinkulcs írása; − Szinkópa grafikai képe és írása; − Ritmusképletek és szünetek grafikai képe és írása; − Szolmizációs hangok a kottában, kézjelük és elhelyezkedésük a vonalrendszerben. − A szövegben előforduló magánhangzók bejelölése;	megalapozó pszichikus funkcióitól függően: − megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel; − képes egyszerű kottában tájékozódni
Fogalmak: A korábbiak elmélyítése	

Témakör: Dráma, mozgás, tánc	**12 óra**
A témakör sajátossága, a tantárgy különlegessége, hogy teret és időt biztosít a felszabadult alkotó légkörnek, a mozgás, a ritmus örömteli megélésének, a játékosságnak, a feszültségek feloldásának. A mozgással, tánccal, játékkal egybekötött közös játék, az egymásra figyelés a közösségformálás rendkívüli lehetőségét biztosítja.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**

− Testrészek mozgatása, egyszerű mozgások másolása minta alapján, egyénileg vagy csoportosan (tükörfalon történő mintakövetéssel). − Tempó és irányváltásos nagymozgások tanár által megadott szempontok alapján. − Lazító, feszítő gyakorlatok; − Feszültségoldó játékok eszközzel vagy eszköz nélkül, spontán játék hangszerrel, mely a gyermek relaxációját aktuális feszültségoldását szolgálja (tanári felügyelet mellett ügyelve a biztonságos hangszerhasználatra) − Több elemből álló mozgások és tartáshelyzetek utánzása, tükrözése (pl. tükörjátékokkal); − Térbeli orientációt felhasználva mozgások végrehajtása. − Hangulatok, hangulatváltozás érzékeltetése, mozgáson, hangokon, játékokon keresztül; − Szituációs és grimasz játékok, szerepváltással; − Ritmus-, mozgás-és beszédgyakorlatokkal kombinált koncentrációs és memóriagyakorlatok a tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően; − Mondókák, mesék, rövid történetek eljátszása; − Jeles napokhoz, ünnepkörökhöz kapcsolódó események eljátszása szerepjátékkal és pantomimjátékkal − Az aktuális tematikához kapcsolódó mesék, történetek, dramatizálása eljátszása − A történetben szereplők jellemábrázolásának kibontása szituációs gyakorlatokkal a tanulók saját ötletei alapján	A tanuló hallásállapotától, , képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: − a fejlődéstani nagymozgásainak koordinációja fejlődik − törekszik a pontos mozgásutánzásra − testsémája, téri tájékozódása, ritmusérzéke mozgássorok tanulása, gyakorlása, felidézése során fejlődik; önmagán és másokon megfigyeli és tudatosíthatja az érzelmek testi kifejeződési lehetőségeit feszültségoldó technikákkal megismerkedik **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − aktívan részt vesz az önkifejezést támogató mozgásos játékokban; − kreatív aktivitásokon keresztül megtapasztalja az előadás, a befogadás és a közös alkotás örömét; − képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik;

− Népi gyermek és dramatikus játékok (ritmikus játékok dallal, mondókával, egyszerű hangszerekkel stb.) tanulása a tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően; − Szabad játéktevékenység a csoport által kedvelt játékgyűjteményből választva; − Kreatív játékok tárgyakkal és tárgyak nélkül. Tárgyak nem funkciószerű használatának megjelenítése − Fantáziajátékok elképzelt tárgyakkal, személyekkel; − Játékok bábokkal vagy bábként használt tárgyakkal; − Mozgás improvizációs játékok.; − Pantomim elemekkel jelenetek közös tervezése, előadása;	− képes az érzelmi azonosulásra; − szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval – egyénileg, párban vagy csoportosan – kifejezi érzelmeit, mondanivalóját

4. évfolyam

Évi óraszám: 74 óra

Fejlesztési feladatok	**Tartalom**
Interpretáció Mély, magas, gyors, lassú, rövid, hosszú hangok biztos megkülönböztetése, gyakorlása, felhasználása. Szinkópa bevezetése,gyakorlása mondókákban. Ismert dallam hiányzó részeinek pótlása. Az ismert ritmusértékek közötti differenciálás. Dallamrészletek memorizálása, grafikus ábrázolása. Légzéstechnikai és hangképző gyakorlatok.	Mondókák, versek memorizálása. Mondókákból kiemelt 4-8 egységnyi, nyolcadokat, negyedeket, szinkópát tartalmazó ritmussorozatok visszaadása beszédben. Azonos mondatok hangsúlyváltozásainak felismertetése, gyakorlása. Dúdolási, légzéstechnikai gyakorlatok. Jeles napok, ünnepkörök dalai.

Improvizáció Ritmus improvizáció. Alapmozgásokat változtató gyakorlatok tervezése és önálló kivitelezése. Hangulatok, tempók improvizálása.	Magyar nyelv és irodalom órán feldolgozott mese előadása. Kapcsolódás a társak játékához. Tárgy,szöveges és mimes játékok. Érzelmek, érzetek vizuális megfigyeltetése, visszaadása.
Zenehallgatás Hangszerek csoportosítása, felismerése, megnevezése. Ünnepségekre tánczene keresése.	Hangszerek szóló és zenekari hangoztatása, differenciálása. Akusztikus eszközök hangjainak pl.: rádió, elektromos orgona differenciálása.
Zenei hallás és kotta ismeret Szinkópa felismerése. A 2/4-es, 3/4-es és a 4/4-es ritmus közötti különbség felismerése. 6-7 ütemből álló ritmussorozatból hallás utáni memorizálás és grafikus ábrázolás.	A tanult és az újabb ritmusképletek felismerése, megnevezése, olvasása kottaképről. Fokozatos erősítés, halkítás megfigyeltetése.
Dráma és tánc Érzékelő játékok és gyakorlatok. Az érzékelés több területét is igénybe vevő és/vagy tartós figyelemmel kísért hosszabb cselekvésben megvalósuló játékok. Az osztott figyelmet erősítő, egyszerre 2-3 szempontot figyelembe vevő memória-, beszéd-, ritmus- és koncentrációfejlesztő játékok **a tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően.** Fantáziajátékok elképzelt tárgyakkal, elképzelt személyekkel, elképzelt helyzetekben. Csoportkohéziót erősítő játékok. Csoportos, kiscsoportos rögtönzések és/vagy jelenetek tanítói irányítással (pl. adott	A megjelenítés előkészítéseként a mese/történet helyszíneinek és szereplőinek azonosítása, illetve viszonyaik meghatározása. Kiscsoportos tablók/jelenetek megtervezése és bemutatása a mese/történet kiválasztott momentumainak megragadásával. Részvétel állóképek (tablók), illetve páros, kiscsoportos és egész osztályos jelenetek megvalósításában megadott cím, mondat, fogalom, történetrészlet alapján, valamint a jelenetek elemző megbeszélésében. Megváltoztatott szempont alapján újrajátszás, a különbségek megfigyelése. Különböző történetek több szempontú feldolgozása változatos dramatikus tevékenységek alkalmazásával.

helyszínre, szereplőkre, viszonyokra, időre való megkötéssel). Rögtönzések, jelenetek alapszintű elemző megbeszélése. Egyszerű tánclépések, mozgásmotívumok megismerése és improvizálás különböző hangulatú zenékre, hangeffektekre. Szerepjáték tárgyakkal vagy anélkül, illetve kitalált, megegyezésen alapuló jelzésrendszerrel. Valóságon alapuló és/vagy fiktív történetek kitalálása, ezek dramatikus megjelenítése kiscsoportos vagy páros tevékenységben, a jelenetek elemző megbeszélése. Improvizáció kötött formákban, kötött témákban, illetve címmel. A választott mű feldolgozását, befogadását, segítő mozgásos és/vagy mozgásos/szöveges improvizációk **a tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően.** A közvetlen környezetben ismert népszokásokhoz kapcsolódó hagyományok, szertartások megismerése, egy-egy dramatikus motívum megjelenítése.	Felkészülés a történet egyes részeinek kiscsoportos továbbgondolására, állókép, állóképsor, drámai tartalmú állókép, néma vagy mozgásos, illetve párbeszédes jelenetek **a tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően**, továbbá a tanult és a csoportos játékokban használt tevékenységek alkalmazásával.

Szempontok a tanulók teljesítményének értékeléséhez

Mondatbank a szöveges értékeléshez

Érdeklődés, általános zenei képességek

Érdeklődés, aktivitás

- A zenét szereti, élvezi, a feladatokat szívesen végzi.

• A zenét szereti, élvezi, de a feladatokat nem mindig végzi szívesen.

• A zenét szereti, élvezi, de a feladatok megoldásában bátorításra szorul.

Ritmikai készség

• Ritmikai készsége fejlett. A tanult ritmusképleteket kottaképről felismeri, pontosan olvassa le

• Ritmikai készsége megfelelő. A tanult ritmusképletek felismerésében, leolvasásában ritkán téveszt.

• Ritmikai készsége kialakulóban van. A tanult ritmusképleteket nehezen ismeri fel, olvassa le

• Ritmikai készsége fejlesztésre szorul.

Ritmikai és dallami ismeretek

• A ritmusra, dallamra vonatkozó jelzéseket, elnevezéseket, fogalmakat ismeri, szóbeli és írásbeli tevékenység során fel tudja használni.

• A ritmusra, dallamra vonatkozó jelzéseket, elnevezéseket, fogalmakat ismeri, de nem mindig képes szóbeli és írásbeli tevékenység során pontosan használni.

Improvizáció

• Kreatívan vesz részt dallamok kiegészítésében, megadott szöveghez, ritmussorhoz szívesen talál ki új dallamot.

• Általában szívesen vállalkozik dallamok kiegészítésére, rögtönzésére.

• Egyelőre nem szívesen vállalkozik dallamok kiegészítésére, rögtönzésére.

- Improvizáció

- a tevékenység motiváltsága, játékossága,

- Zeneértés

- a megfigyelőképesség fejlettsége
- a zenehallgatás iránti igény,
- a zenehallgatási szokások kialakultsága.

- Zenei hallás és kottaismeret

- a ritmus felismerése, felidézése, hangoztatása,
- tempó és dinamika követése,
- gyakorlottság a ritmikai elemek felismerésében, olvasásában, írásában.

4. évfolyam (2020/2021-ben induló 1. évfolyamtól felmenő rendszerben)

Témakör: Hallásfejlesztés	12 óra
A témakör sajátossága, hogy a hallásfigyelem felkeltése, a meglévő hallásmaradvány aktivizálása módszerünk egyik alappillére. Így jellemzően minden tanórán megjelenik, egyrészt, mint külön mozzanat, másrészt folyamatosan jelen van a tananyag feldolgozása során.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
− A tanult egyszerű zenei elemek játékos gyakorlása; − Hallás, ritmus fejlesztése játékos, mozgásos feladatokkal; − A tanult zenei anyaghoz kapcsolódó szolmizációs hangok, kézjelek felismerése, gyakorlása vizuális megsegítéssel; − Alkotói készség: különböző karakterű dallamválasz rögtönzése egyszerű testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszínének érzékeltetése és azok improvizatív használata, eltérő karakterek kifejezésére; − A pentaton hangkészlet kiegészül az alsó szó és a felső dó vizuális megjelenítésével, hangszerélmény társításával; − fá és ti hangok - hétfokú hangsor bevezetése; − A fá és ti hangok kézjeleinek gyakorlása játékos hangszerélmény társításával; − Különböző karakterű hangszínek, dinamikai szintek megfigyelése a tanult dalokban, zeneművekben; − A violinkulcs írásának bemutatása, játékos gyakorlása. − Emberi hangfajták (gyermek-női-férfi) ismétlése, differenciálása, vizuális párosítással	− A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: − érzékeli a hangok meglétét, illetve hiányát, szükség esetén segítséggel; − tapasztalatot szerez, különböző hangszínekről, ellentétes dinamikai szintekről − adottságaitól függően felismeri és mozgásban, vagy vizuálisan visszajelzi a számára érzékelhető dinamikai jellemzőket az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben; − ismeri, felismeri a vizuálisan bemutatott zenei kézjelekhez kapcsolódó szolmizációs hangok nevét, esetenként tanári segítséggel; − hallásmaradványa függvényében érti a

− A hangerő, hangszín, hangmagasság változásainak megfigyelése a környező világ hangjaiban, a tanult zeneművekben. − Hangfalon, hangszeren, digitális hanghordozó eszközök segítségével különböző hangélmények megtapasztalása, ismétlése − Az ismert, tanult hangszerek nevének adekvát használata, gyakorlása	különbséget a hangerő, hangszín, hangmagasság fogalmai között; − örömmel vesz részt az alkotói folyamatokban. − **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket adottságainak megfelelően hallás után megfigyel és tanári segítséggel reprodukál − adottságainak megfelelően a hangélmény (tanult dalok, zenei részletek) jellegzetességeit és annak változását mozgásával követi, játékos formában törekszik érzékeltetni
Fogalmak: halk, hangos, halkítás-erősítés, ötfokú hangsor, hétfokú hangsor, dallam, violinkulcs	

Témakör: Zeneművek /Zenehallgatás	**10 óra**
A témakör sajátossága, hogy a megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a motiváció. Ezt szolgálja a lehetőség szerinti a zenékhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása, és a művekhez kapcsolódó hangulat megteremtése, ráhangolódása.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**

− A tanulók hallásállapotának és az életkornak megfelelő különböző stílusú, korú és rövid zenék hallgatása a gyermekvilág és mesék témájában; − A hangszerek hangszínének megfigyeltetése a tanult zenei anyagban tanári kiemeléssel; − Cselekményes zenékben az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése tanári magyarázat alapján; − Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyeltetése a hallgatott zenékben tanári iránymutatással; − A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval; − Zenei befogadói készség: a hallgatott zenék folyamatainak követése: motivációs zenei játékokkal; hasonlóságok, különbözőségek, variációk megfigyelése a tanuló képzeletének aktív részvétele: pantomim játékkal kísért mozgásos formában, egyéni önkifejezés alapján; − Alkotói készség: aktív részvétel az alkotói folyamatokban; a megélt élmények feldolgozása; a zeneművek eljátszása dramatizált előadással tanári segítséggel a zenei művek szövegeinek jelnyelvi akadálymentesítése; − A gyermekkar, vegyeskar, szólóhangszer és a zenekar hangzásának megfigyeltetése a különbségek vizuális megerősítése; − Egy-egy zeneműhöz tartozó mese, zenei program megismerése jelnyelvi akadálymentesítéssel; − Egy-egy zenei élmény kifejezése kreatív művészi megoldásokkal;	A tanuló hallásállapotától, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: − adottságaitól függően felismeri és mozgásban, vagy vizuálisan visszajelzi a számára érzékelhető dinamikai jellemzőket az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben; − hallásmaradványa függvényében érti a különbséget a hangerő, hangszín, hangmagasság fogalmai között; − zenehallgatási élményekkel gazdagodik; − megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − a hallgatott zenét adott szempontok alapján megfigyeli, és ezekről tanári kérdések segítségével szóban beszámol;

− Egy-egy témához, aktuális ünnephez kapcsolódó zenék megismerése, szövegek értelmezése jelnyelvi formában.	− a zenei aktivitáson keresztül megtapasztalja a zenei befogadás örömét; − képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik; − képes az érzelmi azonosulásra; − szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval (egyénileg, párban vagy csoportosan) kifejezi a zene által benne keltett érzéseket

Fogalmak:

énekhang; gyermekkar; vegyeskar; zongoramű; kíséret; népdalfeldolgozás, énekkar; duó

Ajánlott zeneművek a zenehallgatáshoz:

Erkel Ferenc: Himnusz
Népzenei felvételek eredeti előadásban (Magyar népzene sorozat)
Kodály Zoltán: Háry János – részletek – Ábécédé, A juhász – gyermekkar; Villő – gyermekkar, részlet (Ez ki háza); Pünkösdölő – gyermekkar, részlet (A pünkösdnek)
Bartók Béla: Gyermekeknek I./11. Elvesztettem páromat; II./ 22. Debrecenbe kéne menni; II./ 37. Kanásznóta (Házasodik a tücsök)
Bartók Béla: Mikrokozmosz - Dallam ködgomolyban
Bárdos Lajos: Kocsi, szekér - vegyeskar
Clément Janequin: A madarak éneke
W.A. Mozart: Gyermekjáték – dal
W.A. Mozart: Esz-dúr zongoraverseny K. 271 "Jeunehomme" III. tétel - részlet
Csajkovszkij: Diótörő – Csokoládé tündér tánca
Muszorgszkij: Egy kiállítás képei - Baba Yaga kunyhója
Bizet: Carmen – gyermekkar (Mi is jöttünk felvonulni)
Rossini: Macska – duett
Prokofjev: Péter és a farkas - részletek

Debussy: Gyermekkuckó - Néger baba tánca Betlehemes / Üdvözlégy, kis Jézuska

Témakör: Mondókák, versek, dalok	**12 óra**
A témakör sajátossága, hogy a hallásállapotnak, illetve életkori és nyelvi sajátosságoknak megfelelő mondókák, versrészletek, rövid versek, gyermekdalok, gyermekjátékdalok az életkornak megfelelő élethelyzetek zenei képét adják. Lehetőséget adnak játékra, különböző mozgásformák kitalálására, a tematikához kapcsolódó szövegek értelmezésére, gyakorlására.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
− Párbeszédek, szövegek értelmezése mozgással kísért játékos kifejezése. − Mondókák, versrészletek, rövid versek, dalok tanulása vizuális és jelnyelvi megsegítéssel; − Az egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció gyakorlása, szövegek ritmizálása, felidézése segítséggel; − Játékok a dinamikával, tempóval, ismert és gyakorolt dalokban; − Egy-egy választott népdal meghallgatása tanári iránymutatással, táncházi elemek bemutatása játékos formában, néhány táncos elem utánzása minta alapján; − Az előadói készség fejlesztése tevékenységeken keresztül; − A befogadói készség fejlesztése; − Alkotói készség: aktív részvétel szorgalmazása az alkotói folyamatokban; a megélt élmények feldolgozásának segítése; − A dalokhoz kapcsolódó játékok, a jeles napokhoz kapcsolódó hagyományok megismerése; − A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése;	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: − csoportosan vagy önállóan, adottságainak és életkorának megfelelően tanári segítséggel törekszik a tiszta intonációra; − különböző hangerővel tud előadni; − produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít; − a tanult mondókákhoz, versekhez, dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz; − részt vesz közös játékban osztálytársával a hangszerek

− A tanár által választott dalok, népdalok megismerése vizuális megsegítéssel.	élményszerű megszólaltatásában; **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − emlékezetből segítséggel felidéz jól begyakorolt mondókákat, verseket, dalok szövegét; − a Himnusz szövegének kijelölt részletét felidézi, esetenként tanári segítséggel; − felidéz néhány népszokást a tanult ünnepkörökhöz kacsolódóan, dramatizálja vagy mozgással kísérve előadja. − előadói készsége tovább fejlődik; − a gyermek a versek, dalok adta mozgásos élményeken keresztül felfedezi önmagát, feszültségoldó hatással van rá; − aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepeink
Fogalmak: előadásmód, magyar népszokások, hagyomány, jeles napok, táncház	
Ajánlott versek, dalok, mondókák, szövegek: Érik a szőlő, hajlik a vessző…, Móra Ferenc: A cinege cipője, Gazdag Erzsi: A bohóc köszöntője, Sándor napján…, Gazdag Erzsi: Télapó ünnepén, Szabó Lőrinc: Tavasz	

Témakör: Zenei ismeretek / Ritmikai fejlesztés	**12 óra**
A témakör sajátossága, hogy az auditív ritmus a súlyosan hallássérült tanulóink számára is elérhetővé tehető vizuális, illetve taktilis érzékelés bevonásával.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
− Egyenletes mérő használata éneklés/ ritmikus szöveg hangoztatásés esetenként zenehallgatás közben; − Dalok, mondókák, rövid szövegek ritmusának hangoztatása. Megfelelő tempótartás; − Az egyenletes lüktetés, ütemhangsúlyok mozgással, tapssal történő érzékeltetése. Egyenletes mozgássorozatok átvétele; − Egyenletesen gyors ill. egyenletesen lassú ritmus átvétele mozgással; − Ritmusok gyakorlása különböző metrumú ütemekben mozgással, testhangszerrel játékos formában (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban: − a zenei hangsúly érzékeltetésével, − mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával, − felelgetős ritmusjátékokkal, − ritmusvariációval, − befejezés rögtönzésével egyszerű ritmussorokhoz − Alkotói készség: Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése; Játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása; Rögtönzés ritmussal; Ritmussorok alkotása testhangok és különböző hangkeltő eszközök, és ritmushangszerek segítségével; − szinkópa, nyújtott és éles ritmus;	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: − megismeri a tempó és az egyenletes lüktetés fogalmát; − a testét hangszerként is használja; − az ütemhangsúlyokat mozgással érzékelteti; − törekszik az aktív részvételre az alkotói folyamatokban; − egyszerű ritmushangszereket használ **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − segítséggel tájékozódik a tanult ritmus képletek között, hangoztatja az egyenletes mérőt a tanult mondókákban, versekben, dalokban; − tanári minta segítségével tapsolja a dalok, mondókák ritmusát

	− ritmizálva szólaltat meg mondókákat, gyermekverseket tanári minta alapján; − egyszerű ritmussorokat rögtönöz.
Fogalmak: szinkópa, zenei hangsúly, ritmus; lüktetés	

Témakör: Zenei ismeretek / Zenei írás, olvasás	**10 óra**
A témakör sajátossága, hogy bevezetését indokolja, hogy vizualitása segíti hallássérülés kompenzálására tett törekvésünket.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
− A kottából való olvasás fejlesztése különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.), egyszerű, rövid dalok játékos párosítása kottával; − A hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok, ritmikai elemek megfigyeltetése és követése a kottában a tanult dalokon; − Egyszerű, rövid írás – olvasási feladatok elvégzése játékos formában tanári segítséggel vizuális megerősítéssel; − A figyelem, az összpontosítás fejlesztése a fenti feladatok segítségével; − A finommotorikus mozgások fejlesztése az egyszerű, rövid írás feladatok segítségével; − Felismerő kottaolvasás játékos segítése a tanult rövid dalok tanári bemutatása és vizuális megjelenítése alapján (szolmizáció, kézjelek, kártyák) − Violinkulcs írása; − Szinkópa grafikai képe és írása;	A tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: − megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel; − képes egyszerű kottában tájékozódni

− Ritmusképletek és a szünet grafikai képe és írása; − Szolmizációs hangok, kézjelük és elhelyezkedésük a vonalközben − A szövegben előforduló magánhangzók bejelölése; − Alapritmusok ismétlése, bővítése.	
Fogalmak: A korábbiak elmélyítése.	

Témakör: Dráma, mozgás, tánc	**12 óra**
A témakör sajátossága, a tantárgy különlegessége, hogy teret és időt biztosít a felszabadult alkotó légkörnek, a mozgás, a ritmus örömteli megélésének, a játékosságnak, a feszültségek feloldásának. A mozgással, tánccal, játékkal egybekötött közös játék, az egymásra figyelés a közösségformálás rendkívüli lehetőségét biztosítja.	
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
− Testrészek mozgatása összetett mozgásminták másolása egyénileg vagy csoportosan (esetenként tükörfalon történő mintakövetéssel). − Tempó és irányváltásos nagymozgások a tanár által megadott szempontok alapján. − Lazító, feszítő gyakorlatok; − Feszültségoldó játékok eszközzel vagy eszköz nélkül.	A tanuló hallásállapotától, képességeitől, a tanulást megalapozó pszichikus funkcióitól függően: − a fejlődéstani nagymozgásainak koordinációja fejlődik

− Spontán játék hangszerrel, mely a gyermek relaxációját, aktuális feszültségoldását szolgálja (tanári felügyelet mellett, ügyelve a biztonságos hangszer használatra) − Több elemből álló, összetettebb mozgások és tartáshelyzetek utánzása, tükrözése (pl. tükörjátékokkal); − Térbeli orientációt felhasználva mozgások végrehajtása. − Hangulatok, hangulatváltozás érzékeltetése, mozgáson, hangokon, játékokon keresztül; − Szituációs és grimasz játékok, szerepváltással; − Ritmus-, mozgás-és beszédgyakorlatokkal kombinált koncentrációs és memóriagyakorlatok a tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően; − Mondókák, mesék, hosszabb történetek eljátszása; − Jeles napokhoz, ünnepnapokhoz kapcsolódó események eljátszása szerepjátékkal és pantomim játékkal. − Az aktuális tematikához kapcsolódó mesék, irodalmi művek, történelmi események, hosszabb történetek dramatizálása, eljátszása. − A történetben szereplők jellemábrázolásának kibontása szituációs gyakorlatokkal a tanulók saját ötletei alapján, közös megbeszéléssel, esetenként tanári segítséggel; − Népi gyermek és dramatikus játékok (ritmikus játékok dallal, mondókával, egyszerű hangszerekkel stb.) tanulása a tanuló hallásállapotától, beszédkészségétől és képességeitől függően;	− törekszik a pontos mozgásutánzásra − testsémája, téri tájékozódása, ritmusérzéke mozgássorok tanulása, gyakorlása, felidézése során fejlődik; önmagán és másokon megfigyeli és tudatosíthatja az érzelmek testi kifejeződési lehetőségeit feszültségoldó technikákkal megismerkedik, indulat- és konfliktus kezelése fejlődik **A témakör tanulása eredményeként a tanuló:** − aktívan részt vesz az önkifejezést támogató mozgásos játékokban; − kreatív aktivitásokon keresztül megtapasztalja az előadás, a befogadás és a közös alkotás örömét; − képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik; − képes az érzelmi azonosulásra; − szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval – egyénileg, párban vagy csoportosan – kifejezi érzelmeit, mondanivalóját

− Szabad játék tevékenység a csoport által kedvelt közösségépítő játékgyűjteményből választva; − Kreatív játékok tárgyakkal és tárgyak nélkül. Tárgyak nem funkciószerű használatának megjelenítése − Fantáziajátékok elképzelt tárgyakkal, személyekkel; − Játékok bábokkal vagy bábként használt tárgyakkal; − Mozgás improvizációs játékok; − Pantomim elemekkel jelenetek közös tervezése, előadása;	

VIZUÁLIS KULTÚRA

Bevezető

1/1 - 4. évfolyam

A súlyos fokban hallássérült tanulók számára kidolgozott helyi tantervünk a vizuális kultúra tantárgy esetében is az érvényben lévő *Nemzeti alaptanterv*, a *Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyama számára* – vizuális kultúra műveltségi terület - és a *Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei* alapján készült, figyelembe véve tanulóink speciális tanulási szükségleteit, a hallássérülésből eredő sajátosságokat. Továbbá támaszkodik az előző ciklusban alkalmazott helyi tantervre, elfogadva annak érvényességét a hallássérült tanulók oktatásának alapelveiben.

A vizuális nevelés legfontosabb célja, hogy segítse a tanulókat az őket körülvevő világ vizuálisan értelmezhető jelenségeinek megértésében, ezen belül a vizuális művészeti alkotások átélésében és értelmezésében, illetve ennek segítségével környezetünk tudatos alakításában. Ez a cél a tanórai kereteken belül az alkotva befogadás elvét követve valósulhat meg a leghatékonyabban, azaz a tantárgy jellemző tulajdonsága, hogy aktív tanulói tevékenységen alapul.

A tantárgy fontos célja, hogy a tanulók az iskolában megismerjék a magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti műalkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgykultúráját és díszítőművészetét. A tantárgy kulcsszerepet játszik a tanulók érzelmi fejlesztésében, mely az őket körülvevő világhoz való pozitív érzelmi viszonyulásuk kialakításának fontos eszköze. Ennek eredményeként elérendő cél, hogy a tanulók a magyar kultúrára büszkék legyenek, és kötődjenek szülőföldünk értékeihez.

További fontos cél, hogy a tanulók ismerjék meg az európai és egyetemes vizuális kultúra legjelentősebb képzőművészeti és építészeti alkotásait, alakuljon ki bennük érdeklődés a vizuális jellegű művészetek iránt. Váljanak nyitottá a régmúlt korok, illetve az őket körülvevő XXI. század művészeti jelenségek befogadására.

A vizuális kultúra tantárgy tartalmát három részterület, a képzőművészet, a vizuális kommunikáció és a tárgy- és környezetkultúra képezi. A vizuális nevelés szempontjából a képzőművészet részterület az ábrázoló és kifejező szándékú, esetleg művészi élményt nyújtó képalkotással, illetve befogadással foglalkozik, a tárgy- és környezetkultúra részterület az ember tervezett tárgyi és épített környezetét jelenti, a vizuális kommunikáció pedig képekben, gyakran kép és szöveg egységében megjelenő, eleve kommunikációs célú képalkotással foglalkozik. E részterületek tartalmi elemei különböző hangsúllyal, de minden iskolaszakaszban jelen vannak a tantervi követelményekben. A Nat alapelvei alapján a vizuális kultúra tantárgy gyakorlatközpontúsága a vizuális megismerés, a közvetlen tapasztalatszerzés, az elemző-szintetizáló gondolkodás egységében értelmezendő, és a tanulók ténylegesen megvalósuló alkotó munkáját szolgálja.

A vizuális fejlesztés legfontosabb célja adott iskolaszakaszokban az életkornak megfelelő szinteken játékos, kreatív szemlélet kialakítása és alkalmazása.

Fontos cél továbbá a minél szélesebb körű anyaghasználat, az alkotó tevékenységen keresztül a kéz finommotorikájának fejlesztése, az érzéki tapasztalás, a környezettel való közvetlen kapcsolat fenntartása, erősítése, ezáltal a közvetlen tapasztalatszerzés, az anyagokkal való érintkezés, az érzékelés érzékenységének fokozása.

További cél a változatos médiumok és megközelítési módok alkalmazása, a vizuális médiumok közötti átjárhatóság és a művészi gondolkodás szabadságának a kialakítása. Mindez segíti a tanulók tájékozódását az őket érő nagy mennyiségű vizuális információ feldolgozásában, szelektálásában, s végül majd az önálló, mérlegelni képes szemlélet kialakításában. Jelen korunk jellemző képkészítési lehetőségeit is figyelembe véve további cél a vizuális kommunikáció digitális kultúrához is köthető mindennapi formáinak, illetve az épített környezet és a tárgyi világnak a vizsgálata, valamint a környezetalakítás tudatosságának fejlesztése.

A vizuális nevelés kiemelt feladatának tekinti a kreativitás fejlesztését, mely a vizuális problémamegoldás folyamatában fejleszthető és gyakorolható. A tanulók kreativitása az örömteli, kísérletező, az élményekben gazdag, alkotó tevékenység közben bontakozhat és teljesedhet ki, mely mind az egyén, mind pedig a közösség alkotó energiáinak a motorja lehet. Lényeges elem mind ezekben a motiváció kialakítása az önmagát folytonosan építő, alkotói magatartás megteremtésére és a folyamatos önművelésre. Ezzel összefüggésben fontos a tanulók önértékelésének és önismeretének fejlesztése, a mérlegelő szemlélet kialakítása, amelynek az önálló és a társakkal együttműködő gyakorlati feladatmegoldásokban kell megjelennie és működnie a tanulók fejlesztése során. A vizuális nevelés a tanulók személyiségfejlesztésének rendkívül fontos eszköze, hiszen az itt alkalmazott tevékenységekre jellemző alkotva tanulás érzelmeket gazdagító, empátiát, intuíciót és minőségérzéket, valamint önmagukkal szembeni igényességet kialakító hatása működik.

A hallássérült tanulók nevelésében a Nat-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei.

A vizuális kultúra tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: Ahogyan a kisgyermekkorban a megismerés alapvető eszköze a vizualitás, úgy a későbbi tanulási folyamatban is meghatározó szerepe van a vizuálisan nyerhető információk feldolgozásának. A vizuális megfigyelés, a belső képalkotás, a vizuális elemzés, összehasonlítás, esetleg a tapasztalatok, a következtetések vizuális megjelenítése – kiváltképp a digitális kor vizuális dominanciája miatt – az információszerzés, a tanulás feltétele. A vizuális információszerzés rutinja különösen fontos az önálló tanulás szempontjából. A vizuális gondolkodás ugyanakkor nemcsak az információszerzést, hanem az információk feldolgozását és a gondolkodási folyamatokat is ösztönözheti, segítséget nyújtva különböző tanulási stílusok és stratégiák megtalálásában. Miközben a vizuális kultúra tantárgy változatos tevékenységei és fejlesztési technikái más műveltségi területeket is támogathatnak, olyan tanulási motivációt jelentenek, melyek érdekesebbé, izgalmasabbá és sikeresebbé tehetik a tanulók számára a tanulást.

A kommunikációs kompetenciák: A vizuális kultúra tantárgy célja, hogy a tanulók megismerjék és használják a vizuális kommunikáció lehetőségeinek minél szélesebb skáláját.

A digitáliseszköz-használat – a kommunikációs csatornák átalakításával – folyamatosan hatást gyakorol a kommunikáció domináns formáira és minőségére. A vizuális kommunikációs formák értelmezése, értő és felelős használata – ami a vizuális kultúra tantárgy keretében fejleszthető leginkább – a mindennapi életben is elengedhetetlen. A vizuális kultúra a művészeti nevelés olyan átfogó megközelítésére törekszik, melynek keretében sokféle önkifejezési forma (vizuális megjelenítés, beszéd, jelnyelvi kommunikáció, mozgás) gyakorlására van mód, ami a kommunikációs lehetőségek körét is tágítja.

A digitális kompetenciák: A digitális kor, amelyben élünk, nagyrészt vizuális kommunikációs formákat használ, ezért a vizuális kultúra tantárgynak is alapvető feladata, hogy segítse a digitális médiumok használatát, mind a közlés, mind a befogadás képességeinek fejlesztésével. A kreatív feladatmegoldás érdekében a tanulók digitálisan hozzáférhető információkat gyűjtenek, és életkori sajátosságaiknak megfelelően lehetőséget kapnak arra, hogy az egy-egy tananyagrész produktumát digitális formában készítsék el, figyelembe véve életkori sajátosságaikat, képességeiket. Ezáltal megtanulják, hogy hogyan érdemes alkotó folyamatba építeni az elérhető és összegyűjthető információkat, és hogyan lehet felhasználni a technikai lehetőségeket. A digitális technika lehetőségeinek előre nem látható fejlődési iránya miatt legfontosabb éppen a változásokra reagálni tudó tanulói személyiség fejlesztése.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A megismerési folyamatok fontos eleme a vizuális megfigyelés. A vizualitás a belső képalkotásnak, majd az ismeretszerzésnek és a magasabb szintű gondolkodási folyamatoknak is sajátos eszköze. A vizuális kultúra tanulása során mind a szabad alkotásban, mind az egyszerű tervezési feladatokban a problémamegoldó gondolkodást gyakorolhatja a tanuló. Minden problémamegoldás esetében nagy jelentősége van a szabad asszociáción alapuló, divergens gondolkodási szakaszoknak, amelyet a vizuális kultúra tantárgy tanulása a nyitottság, az egyéni ötletek és a sajátos kifejezési megoldások bemutatásával és elfogadásával jelentős mértékben képes fejleszteni.

A személyes és társas kompetenciák: A művészettel nevelés elvének megfelelően a vizuális kultúra tantárgy kiemelt feladata a személyiség fejlesztése, különös tekintettel a személyes és társas kompetenciákra. A tantárgy egyik jellemzője a gazdag önkifejezési formák támogatása, ami segíti az önismeretet és a reális önértékelés kialakítását, miközben a változatos tevékenységi formák nagyobb esélyt adnak a sikerélmény elérésére. Az érzelmek kifejezéséhez, felismeréséhez és szabályozásához kapcsolódó készségek gyakorlása ugyanakkor szerepet játszik a társas viselkedésben is. A vizuális kultúra tantárgy – és ezen belül a kreatív problémamegoldás fejlesztésének – lehetősége, hogy csoportos együttműködésben valósuljon meg, azaz a feladatmegoldások sokféle nézőpont és sokféle tudás megjelenítésével, mindenki közreműködésével és megelégedésével jöjjön létre. A csoportos együttműködésen alapuló alkotó vagy befogadó feladatmegoldásokban lehetőség van a különböző szerepek megtapasztalására, a közös döntések megvitatására és a konfliktushelyzetek megoldására, végül a legjobb megoldás érdekében a produktív tevékenység gyakorlására.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A vizuális kultúra tantárgy, a Művészetek műveltségi terület részeként, hagyományosan magába foglalja a műalkotások elemző vizsgálatát, így alapvető feladata a művészet kultúraközvetítésben elfoglalt helyének hangsúlyozása. A tantárgy fontos célja, hogy a tanulók

az iskolában megismerjék a magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti alkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgykultúráját és díszítőművészetét, ezáltal büszkék legyenek a magyar kultúrára, és kötődjenek szülőföldünk értékeihez. A befogadó tevékenység aktív alkotótevékenységgel támogatva a kreativitásfejlesztés egyedülálló lehetőségeként működik.

A köznevelésben a vizuális kultúra tantárgy a művészettel nevelés eszköze, s mint ilyen, általánosan alapozó, vizuális szemlélet kialakítását és fejlesztését tartja elsőrendű feladatának.

A helyi tanterv segíti e célok megvalósítását, adott iskolaszakaszokra és ciklusokra kijelölve a legfontosabb fejlesztési feladatokat, a tanterv témaköreire reflektáló tanári szabadság figyelembevételével. A tematikai egységek és meghatározott fejlesztési feladatok és ismeretek nem jelölnek időrendi sort, és nem azonosak egy-egy tanóra tananyagával, feladataival. Az egységek rugalmasan kezelhetők, a tanulásszervezés felépítésének logikája mentén történő saját igényű alkalmazás figyelembevételével. A fejlesztési feladatok értelmezését példák segítik, amelyek az adott követelmény pontosabb értelmezéséhez adnak ötleteket, illetve inspirálják a tanmenet tervezését. Egy-egy témakörnél megjelenő fogalmak feldolgozása természetesen az adott témakör fejlesztési feladataival összekapcsolva értelmezendő. Minden fejlesztési szakaszban és minden témakör esetében csak a belépő új fogalmak jelennek meg, de a már bevezetett fogalmakhoz kapcsolódó tudás elmélyítése és további felhasználása érdekében a fogalmak magasabb évfolyamokon az aktuális fejlesztési feladatoknak megfelelően, az iskola saját igényeinek, és a tanulók aktuális fejlettségi szintjének megfelelően ismételhetők.

A hallássérült tanulók nevelésében, oktatásában az iskolai szakaszokhoz rendelt követelményeket a fejleszthetőség sajátosságainak figyelembevételével szükséges érvényesíteni. A fejleszthetőség sajátos akadályát döntően a nyelvi fejlettségi, a figyelmi, emlékezeti, gondolkodási, magatartási állapot jelenti. A hallók azonos korosztályától egyedileg eltérő mértékben elmarad a szókincs, a nyelvi kifejező eszközöket kevésbé automatizáltan és árnyaltan használják. A hallássérüléssel közvetlenül összefüggenek ezek az eltérések. Az egyéni sajátosságok figyelembevételével módosulhatnak a tantárgyi témakörök, tartalmak.

A tantárgy értékelése során mindenkor szükséges figyelembe venni a tanuló egyéni tanulási, kommunikációs képességeit, személyiségének komponenseit.

A tantárgy értékelésének szempontjai:

- A tanuló érdeklődése, motiváltsága a tanórák feladatainak megvalósításában – a tanuló részvételi szándékát, együttműködését figyelembe véve, nem pedig az ábrázolóképesség fejlettségi fokát, mely egyéni tehetség függvénye.
- Az új ismeretek, fogalmak megértése a tanuló által elérhető kommunikációs csatornákon, nyelvi fejlettségi szintjének figyelembe vételével.
- Az egyes területeken megfigyelhető fejlődést mindig a tanuló kiinduló képességeihez mérten, egyénileg kell értékelni; nem lehet életkori vagy egyéb általános elváráshoz igazodó mércét alkalmazni.

Előkészítő 1. évfolyam

1. TÉMAKÖR: VIZUÁLIS KIFEJEZŐESZKÖZÖK – ÉRZÉKELÉS, JELLEMZŐK, TAPASZTALAT	
Az előkészítő első évfolyam fejlesztési folyamatát végig kísérő, rendre ismétlődő fejlesztési feladatokhoz óraszám nem rendelhető, mert azokat a tanulói tevékenységformákat és típusokat tartalmazza, melyek, egyrészt az óvoda-iskola átmenetét szolgálják a kezdő szakaszban, és az esetleg fennálló hátrányok leküzdésére szolgálnak, másrészt a fejlesztés érdekében rendre meg kell, hogy jelenjenek a legtöbb ajánlott feladattípusban, noha legtöbb esetben nem képeznek önálló produktumot.	
Tevékenységek/ fejlesztési feladatok/ismeretek	**Tanulási eredmények**
− Különböző érzékszervi tapasztalatok (pl. szaglás, hallás, tapintás, látás) élményszerű feldolgozása alapján, egyszerű következtetések szóbeli / jelnyelven történő megfogalmazása és az élmények, kialakult érzések vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, mintázás, építés/konstruálás, tárgyalkotás). − A tanulás során felmerülő helyzetekben valós környezeti jellemzők (pl. téli táj, növény részei, osztályterem színei), képek és ábrák (pl. tankönyvi ábra, saját vagy társak rajza) célirányos megfigyelése, és a tapasztalatok szóbeli, jelnyelven történő megfogalmazása a látott információk pontos leírása és feldolgozása érdekében. − Közvetlen megfigyelések útján szerzett konkrét vizuális tapasztalatok (pl. nagyság, felület, méret, irány, mennyiség, anyagszerűség, elhelyezkedés) alapján vizuális jellemzők kiválasztása, csoportosítása, megnevezése (pl. legsötétebb szín, legnagyobb forma, a kép jobb oldalán elhelyezkedő figura), és az érzékszervi tapasztalatok következetes felhasználása az alkotómunka során. − Megadott szempontok alapján természeti és mesterséges tárgyak gyűjtése, megfigyelése, és a megfigyelések alapján a tárgyak pontos leírása valamely kommunikációs csatornán és változatos vizuális megjelenítése játékos feladatokban.	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően elsajátítsa és alkalmazza a témakörben foglaltakat.

FOGALMAK: sík, tér, méret, irány, szín, felület, képelem

2. TÉMAKÖR: SÍKBELI ÉS TÉRBELI ALKOTÁSOK – MESE, FANTÁZIA, KÉPZELET, SZEMÉLYES ÉLMÉNYEK	**30**
Tevékenységek / fejlesztési feladatok / ismeretek	**Tanulási eredmények**
− Elképzelt történetek, rövid szövegek, irodalmi (pl. mese, vers) vagy zenei élmények (gyermekdal, gyermekjáték, mondóka) különböző részleteinek vizuális bemutatása a saját ötletek megjelenítése érdekében, különböző eszközökkel síkban és térben (pl. színes rajz, festmény, nyomat, kollázs, plasztika, makett, tabló), és a kitalált vizuális ötletek (Illusztráció síkban, vagy térben) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Réber László, Reich Károly, Henzelmann Emma, Sajdik Ferenc illusztrációi. − Saját kitalált történet elmesélése szóban vagy jelnyelven, és a történet néhány fontosabb jelenetének többalakos vizuális megjelenítése tetszőleges eszközökkel. − Korábban átélt események, különböző személyes élmények felidézése és tetszőleges megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (térábrázolási képesség, emberábrázolás, kifejezőképesség fejlesztése) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Turner tájképei, Brueghel: Gyerekjátékok, Parasztlakodalom, Vankóné Dudás Juli: Jeles napok, népélet. − Képek, vizuális műalkotások átértelmezése (emberábrázolás, differenciált arcábrázolás, térábrázolási képesség fejlesztése Szemléltetésre ajánlott képanyag: Szentkorona zománcképei, Szent László legendák, XI-XII. századi freskók, Csontváry Kosztka Tivadar tájképei. − Személyes érzelmek, hangulatok kifejezése képalkotásban (kifejező képalkotás, kifejező jellegű plasztikus alkotás) Munkácsy Mihály: Ásító inas, Mednyánszky László: Verekedés után, E. Delacroix: Vihartól megrémült ló. − Adott érzelmi állapot (pl. boldogság, rémület, tanácstalanság) kifejezése arcjátékkal és gesztusokkal, az érzelmek kifejezési lehetőségeinek tudatosítása érdekében. A tapasztalatok felhasználása egyszerű vizuális	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően: -élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít; -rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít és a képet, tárgyat szövegesen, jelnyelven értelmezi; -egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, segítséggel egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést bemutatja, magyarázza; -elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit megfogalmazza; -saját és társai vizuális munkáit értelmezi, kiegészíti, magyarázza;

megjelenítés során (emberábrázolás, differenciált arc ábrázolás, kézábrázolás) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Anna Margit: Rémület, Rembrandt és Saskia, Paul Klee: Önarckép, Leonardo da Vinci: Mona Lisa, Modigliani portréképei. – Olvasmány- vagy zenei élményhez a jelentést vagy hangulatot erősítő vizuális illusztráció készítése választott technikával, és az elkészült alkotás magyarázatával. – Magyar népmesékhez, népi mondókákhoz, népdalokhoz vizuális illusztráció készítése hagyományos, ember- vagy állatábrázolást is megjelenítő népművészeti alkotások (karcolozott, faragott pásztorművészeti tárgyak) stíluselemeinek felhasználásával. – Tanult irodalmi, zenei élmények, és médiaélmények (pl. mese, vers, gyermekdal, zenemű, animációs film) fontos helyszíneinek és szereplőinek megjelenítése síkban (pl. rajz, festés, vegyes technika) és térben egyszerű eszközök felhasználásával (pl. drapéria, kartondoboz, paraván, osztályterem átrendezése) csoportmunkában is. – Irodalmi, zenei és médiaélmények (pl. mese, vers, gyermekdal, zenemű, animációs film) fontos helyszíneinek és szereplőinek megjelenítése egyszerű eszközök felhasználásával (tárgyakkal való bábozás, tárgyak megszemélyesítése) Szemléltetésre ajánlott: Foky Ottó: Ellopták a vitaminomat, 1966, Babfilm, 1975. – Mozgásélmények (pl. tánc, csoportos játék, körjáték, körtánc) vizuális átírása (pl. vonalakkal, foltokkal, színekkel).	-saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti; -különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál -élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít; -a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában; -saját és mások érzelmeit, hangulatait segítséggel megfogalmazza és egyszerű dramatikus eszközökkel eljátssza, vizuális eszközökkel megjeleníti; -korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élményszerűen megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít, fotóz és magyarázza azt; -azonosítja a nonverbális kommunikáció eszközeit: mimika, gesztus, ezzel kapcsolatos tapasztalatait közlési és kifejezési helyzetekben használja; -valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél; -adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

FOGALMAK: történet, szereplő, helyszín, vizuális jellemzők/karakter, illusztráció, vizuális technikák, népművészeti technikák, faragás	

3. TÉMAKÖR: VIZUÁLIS INFORMÁCIÓ – VIZUÁLIS JELEK A KÖRNYEZETÜNKBEN	**6 ÓRA**
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
− A tanulás során felmerülő helyzetekben tanítási egységekhez, és egyéb tantárgyi tartalmakhoz a tanulást vagy megértést segítő egyszerű ábra (pl. számegyenes, betűsablon, szókártya) és eszköz (pl. tabló, makett, társasjáték) készítése, személyes célok érvényesítésével. − Kisgyerekeknek szóló könyvborítók, füzetek, hirdetések üzenetének elemzése tanári segítséggel, és a tapasztalatok felhasználása egyszerű tervezési feladatokban (pl. plakát, névtábla, utcatábla, házszámtábla készítése, füzetborító, csomagolópapír, meghívó tervezése). − Közvetlen környezetében található jelek, jelzések (pl. útjelzés, közlekedési jelzés, piktogram, zenei kotta) gyűjtése, értelmezése tanítói segítséggel és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. rajzolt közlekedési terepasztal és annak kiegészítése térbeli közlekedési táblákkal). − Iskolai életében megjelenő szabályok kapcsán piktogramokat, rajzi jeleket alkot. Véleményt formál társai piktogramterveinek érthetőségével kapcsolatban. − Magyar nemzeti szimbólumok gyűjtése (pl. államcímer, nemzeti zászló, Szent Korona, Kossuth-címer, ‘56-os lyukas zászló) és a szimbolikus elemek felhasználása az alkotó munka során (pl. tárgyalkotás díszítményeként: huszárcsákó, párta). − Magyar népi díszítőművészet jelkészletének gyűjtése, kísérletezés a szimbólumok értelmezésével (tulipán, nap, madármotívum, kígyó stb.), tanítói segítséggel, egyénileg, vagy csoportban.	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően: -a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában; -a vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik; -az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez; -egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer; -adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában;

	-pontosan ismeri államcímerünk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit
FOGALMAK: jel, jelzés, vizuális üzenet, hirdetés, leegyszerűsítés, változat, díszítőmotívum, szimbólum	

4. TÉMAKÖR: MÉDIAHASZNÁLAT – VALÓS ÉS VIRTUÁLIS INFORMÁCIÓK	**6 ÓRA**
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
− Régi magyar reklámok (pl. “Hurka Gyurka”, “Ezt nem lehet megunni”, “Bontott csirke”, “Forgó morgó” stb.) megnézéséhez kapcsolódó tapasztalatok, érzések (pl. tetszés, kíváncsiság, félelem) megbeszélése és megjelenítése változatos eszközökkel (pl. rajzolás, festés, bábkészítés, szerepjáték). A megbeszélés eredményeként a valóság és a képzelet megkülönböztetése. − Kisgyerekeknek szóló célzottan kommunikációs szándékú mozgóképi megjelenések (pl. tv reklám, gyermekműsor) üzenetének elemzése tanári segítséggel, a kommunikációs célt szolgáló legfontosabb eszközök és az elért hatás megfigyelésével (pl. szín, képkivágás, hanghatás, szöveg), és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. félelmetes-megnyugtató képek gyűjtése, adott mozgóképi részlet hangulatának érzékeltetése színes kompozícióban). − Különböző médiumok (pl. könyv, televízió, film, internet, videojáték) egyszerű példáinak elemzése tanári segítséggel, a valóságos és az elképzelt helyzetek azonosítása céljából.	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően: -saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlít; -az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez; -adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít; -valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél.

FOGALMAK: információ, mozgókép, könyv, televízió, film, internet

5. TÉMAKÖR: ÁLLÓ- ÉS MOZGÓKÉP – KÉP, HANG, TÖRTÉNET	**6 ÓRA**
Tevékenységek/ fejlesztési feladatok/ismeretek	**Tanulási eredmények**
− Egyszerű mozgóképi részletek (pl. animációs film, reklámfilm) cselekményének elemzése, és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. időbeli történés képkockáinak rendezése, hang nélkül bemutatott mozgóképi részletek "szinkronizálása"). − Egyszerű mozgóképi részletekben (pl. mesefilm, animációs film: Magyar népmesék, Rófusz Ferenc: A légy) hangok és a képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, düh, félelem) azonosítása a hatások közös megbeszélésével. − Fotó- vagy rajzsorozat készítése a mindennapok során tapasztalható időbeli változások szemléltetése érdekében (pl. napirend, naplemente, Luca-búza fejlődése). − Mozgásillúziót keltő régi papírjátékok megismerése a tapasztalatok felhasználása önálló alkotó munkában (pl. "pörgetős mozi").	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően: -az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében; -adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít; -az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez; -időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít; -saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti; -adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

FOGALMAK: animációs film, képkocka, képregény, hanghatás, képsorozat

6. TÉMAKÖR: TERMÉSZETES ÉS MESTERSÉGES KÖRNYEZET – VALÓS ÉS KITALÁLT TÁRGYAK	**12 ÓRA**
Tevékenységek/ fejlesztési feladatok/ismeretek	**Tanulási eredmények**
− Egyszerű természeti- és mesterséges formák elemző-értelmező rajzolása. − A készült rajzok leegyszerűsítésével sor- és terülődísz alkotása (megfigyelés utáni értelmező rajz készítése, részletkiemelés, nagyítás, átíró, redukáló motívumtervezés, sablonalakítás kivágással ismétlés sordísz alkotással, terülődísz alakzatba rendezéssel technika: stencilezés, átrajzolás, színezés, nyomat). − Egyszerű tárgy készítése hagyományos kézműves technikák alkalmazásával (pl. fonás, szövés, nemezelés, gyöngyfűzés, agyagozás). − Képi inspiráció alapján (pl. természeti jelenségek, állatok, népművészeti motívumok) egyszerű mintaelem tervezése (pl. átrajzolás, rácsháló, indigó alkalmazása) A tervezés érdekében egyszerű rajzok készítése és magyarázata. − Elképzelt, mesebeli tárgyak (pl. mindenkit megtáncoltató hangszer, láthatatlanná tevő ékszer, hároméltű jármű) tervezése és létrehozása választott egyszerű anyagokból (pl. papírpép, karton, hurkapálca, textil, gumi). − Dramatikus játék céljára ujjbáb, síkbáb, kellék (pl. varázspálca, “rámás csizma”, “kőleves”) jelmezelem (pl. kalap, maszk, kötény), díszlet tervezése és elkészítése természetes vagy mesterséges/újrahasznosítható anyagokból (pl. textil, fonal, papír vagy műanyag hulladék, természetben talált anyagok) csoportmunkában is. − Gyerekcsoport által ismert mese alapján vár, kastély konstruálása (pl. egyszerű konstruálás papírhengerek összeépítésével, festésével, ajtók, ablakok, ajtók kivágásával, rajzolt szereplőkkel való kiegészítéssel) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Márkus Géza: Cifra palota, Kecskemét, magyar várak képei.	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően: -elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit jelnyelven megfogalmaz, bemutat -alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz; -gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez; -adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában; -különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.

FOGALMAK: funkció, hagyomány, kézműves technika, díszítés, minta, öltözék

7. TÉMAKÖR: TERMÉSZETES ÉS MESTERSÉGES KÖRNYEZET – KÖZVETLEN KÖRNYEZETÜNK	**8 óra**
Tevékenységek/ fejlesztési feladatok/ismeretek	**Tanulási eredmények**
− A közvetlen környezet elemeinek és épülettípusainak (utca, tér, műemlék, nevezetes épület) összegyűjtése és életszerű megfigyelése, adott helyszínen vagy emlékezetből, megfigyelési szempontok szerinti megörökítése különböző technikákkal (pl. rajzolás, festés, mintázás, montázs). − A közvetlen környezet különböző méretű tereinek (pl. utca, játszótér, buszmegálló, saját szoba, éléskamra, fiók) megfigyelése és leírása különböző szempontok szerint (pl. zajok, szagok, színek, funkciók, rendezettség) és a tapasztalatok felhasználásával a tér áttervezése a tér jellemzőinek, stílusának vagy hangulatának megváltoztatása érdekében, csoportmunkában is. A tervezés érdekében egyszerű rajzok készítése. − A közvetlen környezet épített/tervezett elemeinek és épülettípusainak összegyűjtése (pl. park, iskola, vegyesbolt, templom, bisztró, víztorony, szemétgyűjtő sziget) és vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, montázs, talált tárgy átalakítás, makett). A gyűjtés segítségével a szűkebb lakóhely választott részletének makettezése vagy megépítése egyszerű anyagokból, a tér játékos bemutatása érdekében, csoportmunkában is. − Helyi múzeum, kiállítás, helytörténeti gyűjtemény, tájház látogatása, azzal kapcsolatos ismeretszerzés alapján élményszerű vizuális megjelenítés.	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően: -egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést jelnyelven bemutatja, magyarázza; -saját és társai vizuális munkáit szövegesen, jelnyelven értelmezi, kiegészíti, magyarázza; -képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja; -adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában; -saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít; -különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.

FOGALMAK: építészet, műemlék, műemlékvédelem

A fejlesztés várt eredményei az előkészítő 1. osztály végén:

- Képzelőerő, belső képalkotás fejlődése.

- Az életkornak, egyéni adottságoknak megfelelő, felismerhető ábrázolás készítése.

- Az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználat, a környezettudatosság szempontjainak egyre szélesebb körű figyelembevételével.

- A felszerelés önálló rendben tartása.

- A közvetlen környezet megfigyelése és értelmezése.

- A képalkotó tevékenységek közül személyes kifejező alkotások létrehozása.

- Téralkotó feladatok során a személyes térbeli szükségletek felismerése.

- Alkotótevékenység és látványok, műalkotások szemlélése során néhány forma, szín, vonal, térbeli hely és irány felismerése, használatára.

- A szobor, festmény, tárgy, épület közötti különbségek felismerése.

- Látványok, műalkotások néhány perces szemlélése.

- A személyes kommunikáció és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek felismerése.

- Az alkotó és befogadó tevékenység során a saját érzések felismerése, és azok kifejezése.

Előkészítő 2. évfolyam

1. TÉMAKÖR: VIZUÁLIS KIFEJEZŐESZKÖZÖK – ÉRZÉKELÉS, JELLEMZŐK, TAPASZTALAT	
Az előkészítő 2. évfolyam fejlesztési folyamatát végig kísérő, rendre ismétlődő fejlesztési feladatokhoz óraszám nem rendelhető, mert azokat a tanulói tevékenységformákat és típusokat tartalmazza, melyek, egyrészt az óvoda-iskola átmenetét szolgálják a kezdő szakaszban, és az esetleg fennálló hátrányok leküzdésére szolgálnak, másrészt a fejlesztés érdekében rendre meg kell, hogy jelenjenek a legtöbb ajánlott feladattípusban, noha legtöbb esetben nem képeznek önálló produktumot.	

Tevékenységek/ fejlesztési feladatok/ismeretek	Tanulási eredmények
− Különböző érzékszervi tapasztalatok (pl. szaglás, hallás, tapintás, látás) élményszerű feldolgozása alapján, egyszerű következtetések szóbeli / jelnyelven történő megfogalmazása és az élmények, kialakult érzések vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, mintázás, építés/konstruálás, tárgyalkotás). − A tanulás során felmerülő helyzetekben valós környezeti jellemzők (pl. téli táj, növény részei, osztályterem színei), képek és ábrák (pl. tankönyvi ábra, saját vagy társak rajza) célirányos megfigyelése, és a tapasztalatok szóbeli, jelnyelven történő megfogalmazása a látott információk pontos leírása és feldolgozása érdekében. − Közvetlen megfigyelések útján szerzett konkrét vizuális tapasztalatok (pl. nagyság, felület, méret, irány, mennyiség, anyagszerűség, elhelyezkedés) alapján vizuális jellemzők kiválasztása, csoportosítása, megnevezése (pl. legsötétebb szín, legnagyobb forma, a kép jobb oldalán elhelyezkedő figura), és az érzékszervi tapasztalatok következetes felhasználása az alkotómunka során. − Megadott szempontok alapján természeti és mesterséges tárgyak gyűjtése, megfigyelése, és a megfigyelések alapján a tárgyak pontos leírása valamely kommunikációs csatornán és változatos vizuális megjelenítése játékos feladatokban.	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően elsajátítsa és alkalmazza a témakörben foglaltakat.
FOGALMAK: sík, tér, méret, irány, szín, felület, képelem	

2. TÉMAKÖR: SÍKBELI ÉS TÉRBELI ALKOTÁSOK – MESE, FANTÁZIA, KÉPZELET, SZEMÉLYES ÉLMÉNYEK	30
Tevékenységek / fejlesztési feladatok / ismeretek	**Tanulási eredmények**
− Elképzelt történetek, rövid szövegek, irodalmi (pl. mese, vers) vagy zenei élmények (gyermekdal, gyermekjáték, mondóka) különböző részleteinek vizuális bemutatása a saját ötletek megjelenítése érdekében, különböző eszközökkel síkban és térben (pl.	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó

színes rajz, festmény, nyomat, kollázs, plasztika, makett, tabló), és a kitalált vizuális ötletek szöveges magyarázatával (Illusztráció síkban, vagy térben) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Réber László, Reich Károly, Henzelmann Emma, Sajdik Ferenc illusztrációi. – Saját kitalált történet elmesélése szóban vagy jelnyelven, és a történet néhány fontosabb jelenetének többalakos vizuális megjelenítése tetszőleges eszközökkel. – Korábban átélt események, különböző személyes élmények felidézése és tetszőleges megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (térábrázolási képesség, emberábrázolás, kifejezőképesség fejlesztése) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Turner tájképei, Brueghel: Gyerekjátékok, Parasztlakodalom, Vankóné Dudás Juli: Jeles napok, népélet. – Képek, vizuális műalkotások átértelmezése (emberábrázolás, differenciált arcábrázolás, térábrázolási képesség fejlesztése Szemléltetésre ajánlott képanyag: Szentkorona zománcképei, Szent László legendák, XI-XII. századi freskók, Csontváry Kosztka Tivadar tájképei. – Személyes érzelmek, hangulatok kifejezése képalkotásban (kifejező képalkotás, kifejező jellegű plasztikus alkotás) Munkácsy Mihály: Ásító inas, Mednyánszky László: Verekedés után, E. Delacroix: Vihartól megrémült ló. – Adott érzelmi állapot (pl. boldogság, rémület, tanácstalanság) kifejezése arcjátékkal és gesztusokkal, az érzelmek kifejezési lehetőségeinek tudatosítása érdekében. A tapasztalatok felhasználása egyszerű vizuális megjelenítés során (emberábrázolás, differenciált arc ábrázolás, kézábrázolás) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Anna Margit: Rémület, Rembrandt és Saskia, Paul Klee: Önarckép, Leonardo da Vinci: Mona Lisa, Modigliani portréképei. – Olvasmány- vagy zenei élményhez a jelentést vagy hangulatot erősítő vizuális illusztráció készítése választott technikával, és az elkészült alkotás szóbeli, jelnyelvi magyarázatával. – Magyar népmesékhez, népi mondókákhoz, népdalokhoz vizuális illusztráció készítése hagyományos, ember- vagy állatábrázolást is megjelenítő népművészeti alkotások	pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően: -élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít; -rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít és a képet, tárgyat szövegesen értelmezi; -egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, segítséggel egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést bemutatja, magyarázza; -elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szóban, jelnyelven megfogalmazza; -saját és társai vizuális munkáit értelmezi, kiegészíti, magyarázza; -saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti; -különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál -élmények, elképzelt vagy megismert történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen

(karcolozott, faragott pásztorművészeti tárgyak) stíluselemeinek felhasználásával. – Tanult irodalmi, zenei élmények, és médiaélmények (pl. mese, vers, gyermekdal, zenemű, animációs film) fontos helyszíneinek és szereplőinek megjelenítése síkban (pl. rajz, festés, vegyes technika) és térben egyszerű eszközök felhasználásával (pl. drapéria, kartondoboz, paraván, osztályterem átrendezése) csoportmunkában is. – Irodalmi, zenei és médiaélmények (pl. mese, vers, gyermekdal, zenemű, animációs film) fontos helyszíneinek és szereplőinek megjelenítése egyszerű eszközök felhasználásával (tárgyakkal való bábozás, tárgyak megszemélyesítése) Szemléltetésre ajánlott: Foky Ottó: Ellopták a vitaminomat, 1966, Babfilm, 1975. – Mozgásélmények (pl. tánc, csoportos játék, körjáték, körtánc) vizuális átírása (pl. vonalakkal, foltokkal, színekkel).	megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít; -a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában; -saját és mások érzelmeit, hangulatait segítséggel megfogalmazza és egyszerű dramatikus eszközökkel eljátssza, vizuális eszközökkel megjeleníti; -korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élményszerűen megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít, fotóz és magyarázza azt; -azonosítja a nonverbális kommunikáció eszközeit: mimika, gesztus, ezzel kapcsolatos tapasztalatait közlési és kifejezési helyzetekben használja; -valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél; -adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.
FOGALMAK: történet, szereplő, helyszín, vizuális jellemzők/karakter, illusztráció, vizuális technikák, népművészeti technikák, faragás	

3. TÉMAKÖR: VIZUÁLIS INFORMÁCIÓ – VIZUÁLIS JELEK A KÖRNYEZETÜNKBEN	**6 ÓRA**
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**

– A tanulás során felmerülő helyzetekben tanítási egységekhez, és egyéb tantárgyi tartalmakhoz a tanulást vagy megértést segítő egyszerű ábra (pl. számegyenes, betűsablon, szókártya) és eszköz (pl. tabló, makett, társasjáték) készítése, személyes célok érvényesítésével. – Kisgyerekeknek szóló könyvborítók, füzetek, hirdetések üzenetének elemzése tanári segítséggel, és a tapasztalatok felhasználása egyszerű tervezési feladatokban (pl. plakát, névtábla, utcatábla, házszámtábla készítése, füzetborító, csomagolópapír, meghívó tervezése). – Közvetlen környezetében található jelek, jelzések (pl. útjelzés, közlekedési jelzés, piktogram, zenei kotta) gyűjtése, értelmezése tanítói segítséggel és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. rajzolt közlekedési terepasztal és annak kiegészítése térbeli közlekedési táblákkal). – Iskolai életében megjelenő szabályok kapcsán piktogramokat, rajzi jeleket alkot. Véleményt formál társai piktogramterveinek érthetőségével kapcsolatban. – Magyar nemzeti szimbólumok gyűjtése (pl. államcímer, nemzeti zászló, Szent Korona, Kossuth-címer, '56-os lyukas zászló) és a szimbolikus elemek felhasználása az alkotó munka során (pl. tárgyalkotás díszítményeként: huszárcsákó, párta). – Magyar népi díszítőművészet jelkészletének gyűjtése, kísérletezés a szimbólumok értelmezésével (tulipán, nap, madármotívum, kígyó stb.), tanítói segítséggel, egyénileg, vagy csoportban.	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően: -a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában; -a vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik; -az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez; -egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer; -adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában; -pontosan ismeri államcímerünk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit
FOGALMAK: jel, jelzés, vizuális üzenet, hirdetés, leegyszerűsítés, változat, díszítőmotívum, szimbólum	

4. TÉMAKÖR: MÉDIAHASZNÁLAT – VALÓS ÉS VIRTUÁLIS INFORMÁCIÓK	**6 ÓRA**
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
− Régi magyar reklámok (pl. “Hurka Gyurka”, “Ezt nem lehet megunni”, “Bontott csirke”, “Forgó morgó” stb.) megnézéséhez kapcsolódó tapasztalatok, érzések (pl. tetszés, kíváncsiság, félelem) megbeszélése és megjelenítése változatos eszközökkel (pl. rajzolás, festés, bábkészítés, szerepjáték). A megbeszélés eredményeként a valóság és a képzelet megkülönböztetése. − Kisgyerekeknek szóló célzottan kommunikációs szándékú mozgóképi megjelenések (pl. tv reklám, gyermekműsor) üzenetének elemzése tanári segítséggel, a kommunikációs célt szolgáló legfontosabb eszközök és az elért hatás megfigyelésével (pl. szín, képkivágás, hanghatás, szöveg), és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. félelmetes-megnyugtató képek gyűjtése, adott mozgóképi részlet hangulatának érzékeltetése színes kompozícióban). − Különböző médiumok (pl. könyv, televízió, film, internet, videojáték) egyszerű példáinak elemzése tanári segítséggel, a valóságos és az elképzelt helyzetek azonosítása céljából.	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően: -saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlít; -az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez; -adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít; -valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél.
FOGALMAK: információ, mozgókép, könyv, televízió, film, internet	

5. TÉMAKÖR: ÁLLÓ- ÉS MOZGÓKÉP – KÉP, HANG, TÖRTÉNET	**6 ÓRA**
Tevékenységek/ fejlesztési feladatok/ismeretek	**Tanulási eredmények**

− Egyszerű mozgóképi részletek (pl. animációs film, reklámfilm) cselekményének elemzése, és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. időbeli történés képkockáinak rendezése, hang nélkül bemutatott mozgóképi részletek "szinkronizálása"). − Egyszerű mozgóképi részletekben (pl. mesefilm, animációs film: Magyar népmesék, Rófusz Ferenc: A légy) hangok és a képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, düh, félelem) azonosítása a hatások közös megbeszélésével. − Fotó- vagy rajzsorozat készítése a mindennapok során tapasztalható időbeli változások szemléltetése érdekében (pl. napirend, naplemente, Luca-búza fejlődése). − Mozgásillúziót keltő régi papírjátékok megismerése a tapasztalatok felhasználása önálló alkotó munkában (pl. "pörgetős mozi").	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően: -az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében; -adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít; -az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez; -időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít; -saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti; -adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.
FOGALMAK: animációs film, képkocka, képregény, hanghatás, képsorozat	

6. TÉMAKÖR: TERMÉSZETES ÉS MESTERSÉGES KÖRNYEZET – VALÓS ÉS KITALÁLT TÁRGYAK	**12 ÓRA**
Tevékenységek/ fejlesztési feladatok/ismeretek	**Tanulási eredmények**
− Egyszerű természeti- és mesterséges formák elemző-értelmező rajzolása.	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére

− A készült rajzok leegyszerűsítésével sor- és terülődísz alkotása (megfigyelés utáni értelmező rajz készítése, részletkiemelés, nagyítás, átíró, redukáló motívumtervezés, sablonalakítás kivágással ismétlés sordísz alkotással, terülődísz alakzatba rendezéssel technika: stencilezés, átrajzolás, színezés, nyomat). − Egyszerű tárgy készítése hagyományos kézműves technikák alkalmazásával (pl. fonás, szövés, nemezelés, gyöngyfűzés, agyagozás). − Képi inspiráció alapján (pl. természeti jelenségek, állatok, népművészeti motívumok) egyszerű mintaelem tervezése (pl. átrajzolás, rácsháló, indigó alkalmazása) A tervezés érdekében egyszerű rajzok készítése és szóbeli, jelnyelvi magyarázata. − Elképzelt, mesebeli tárgyak (pl. mindenkit megtáncoltató hangszer, láthatatlanná tevő ékszer, háromeltű jármű) tervezése és létrehozása választott egyszerű anyagokból (pl. papírpép, karton, hurkapálca, textil, gumi). − Dramatikus játék céljára ujjbáb, síkbáb, kellék (pl. varázspálca, "rámás csizma", "kőleves") jelmezelem (pl. kalap, maszk, kötény), díszlet tervezése és elkészítése természetes vagy mesterséges/újrahasznosítható anyagokból (pl. textil, fonal, papír vagy műanyag hulladék, természetben talált anyagok) csoportmunkában is. − Gyerekcsoport által ismert mese alapján vár, kastély konstruálása (pl. egyszerű konstruálás papírhengerek összeépítésével, festésével, ajtók, ablakok, ajtók kivágásával, rajzolt szereplőkkel való kiegészítéssel) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Márkus Géza: Cifra palota, Kecskemét, magyar várak képei.	adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően: -elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szóban, jelnyelven megfogalmazza; -alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz; -gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez; -adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában; -különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.
FOGALMAK: funkció, hagyomány, kézműves technika, díszítés, minta, öltözék	

7. TÉMAKÖR: TERMÉSZETES ÉS MESTERSÉGES KÖRNYEZET – KÖZVETLEN KÖRNYEZETÜNK	**8 óra**
Tevékenységek/ fejlesztési feladatok/ismeretek	**Tanulási eredmények**
− A közvetlen környezet elemeinek és épülettípusainak (utca, tér, műemlék, nevezetes épület) összegyűjtése és életszerű megfigyelése,	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére

adott helyszínen vagy emlékezetből, megfigyelési szempontok szerinti megörökítése különböző technikákkal (pl. rajzolás, festés, mintázás, montázs). – A közvetlen környezet különböző méretű tereinek (pl. utca, játszótér, buszmegálló, saját szoba, éléskamra, fiók) megfigyelése és leírása különböző szempontok szerint (pl. zajok, szagok, színek, funkciók, rendezettség) és a tapasztalatok felhasználásával a tér áttervezése a tér jellemzőinek, stílusának vagy hangulatának megváltoztatása érdekében, csoportmunkában is. A tervezés érdekében egyszerű rajzok készítése és szóbeli, jelnyelvi magyarázata. – A közvetlen környezet épített/tervezett elemeinek és épülettípusainak összegyűjtése (pl. park, iskola, vegyesbolt, templom, bisztró, víztorony, szemétgyűjtő sziget) és vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, montázs, talált tárgy átalakítás, makett). A gyűjtés segítségével a szűkebb lakóhely választott részletének makettezése vagy megépítése egyszerű anyagokból, a tér játékos bemutatása érdekében, csoportmunkában is. – Helyi múzeum, kiállítás, helytörténeti gyűjtemény, tájház látogatása, azzal kapcsolatos ismeretszerzés alapján élményszerű vizuális megjelenítés.	adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően: -egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szóban, jelnyelven bemutatja, magyarázza; -saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza; -képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja; -adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában; -saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít; -különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.
FOGALMAK: építészet, műemlék, műemlékvédelem	

A fejlesztés várt eredményei az előkészítő 2. osztály végén:

-Képzelőerő, belső képalkotás fejlődése.

- Az életkornak, egyéni adottságoknak megfelelő, felismerhető ábrázolás készítése.

- Az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználat, a környezettudatosság szempontjainak egyre szélesebb körű figyelembevételével.

- A felszerelés önálló rendben tartása.

- A közvetlen környezet megfigyelése és értelmezése.

- A képalkotó tevékenységek közül személyes kifejező alkotások létrehozása.

- Téralkotó feladatok során a személyes térbeli szükségletek felismerése.

- Alkotótevékenység és látványok, műalkotások szemlélése során néhány forma, szín, vonal, térbeli hely és irány felismerése, használatára.

- A szobor, festmény, tárgy, épület közötti különbségek felismerése.

- Látványok, műalkotások néhány perces szemlélése.

- A személyes kommunikáció és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek felismerése.

- Az alkotó és befogadó tevékenység során a saját érzések felismerése.

1. évfolyam

1. TÉMAKÖR: VIZUÁLIS KIFEJEZŐESZKÖZÖK – ÉRZÉKELÉS, JELLEMZŐK, TAPASZTALAT	
Az első évfolyam fejlesztési folyamatát végig kísérő, rendre ismétlődő fejlesztési feladatokhoz óraszám nem rendelhető, mert azokat a tanulói tevékenységformákat és típusokat tartalmazza, melyek a fejlesztés érdekében rendre meg kell, hogy jelenjenek a legtöbb ajánlott feladattípusban, noha legtöbb esetben nem képeznek önálló produktumot.	
Tevékenységek/ fejlesztési feladatok/ismeretek	**Tanulási eredmények**
– Különböző érzékszervi tapasztalatok (pl. szaglás, hallás, tapintás, látás) élményszerű feldolgozása alapján, egyszerű következtetések szóbeli / írásbeli/ vagy jelnyelven történő megfogalmazása és az élmények, kialakult érzések vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, mintázás, építés/konstruálás, tárgyalkotás).	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának

− A tanulás során felmerülő helyzetekben valós környezeti jellemzők (pl. téli táj, növény részei, osztályterem színei), képek és ábrák (pl. tankönyvi ábra, saját vagy társak rajza) célirányos megfigyelése, és a tapasztalatok szóbeli / írásbeli / jelnyelven történő megfogalmazása a látott információk pontos leírása és feldolgozása érdekében. − Közvetlen megfigyelések útján szerzett konkrét vizuális tapasztalatok (pl. nagyság, felület, méret, irány, mennyiség, anyagszerűség, elhelyezkedés) alapján vizuális jellemzők kiválasztása, csoportosítása, megnevezése (pl. legsötétebb szín, legnagyobb forma, a kép jobb oldalán elhelyezkedő figura), és az érzékszervi tapasztalatok következetes felhasználása az alkotómunka során. − Megadott szempontok alapján természeti és mesterséges tárgyak gyűjtése, megfigyelése, és a megfigyelések alapján a tárgyak pontos leírása valamely kommunikációs csatornán és változatos vizuális megjelenítése játékos feladatokban.	megfelelően elsajátítsa és alkalmazza a témakörben foglaltakat.
FOGALMAK: sík, tér, méret, irány, szín, felület, képelem	

2. TÉMAKÖR: SÍKBELI ÉS TÉRBELI ALKOTÁSOK – MESE, FANTÁZIA, KÉPZELET, SZEMÉLYES ÉLMÉNYEK	**28 óra**
Tevékenységek / fejlesztési feladatok / ismeretek	**Tanulási eredmények**
− Elképzelt vagy megismert történetek, rövid szövegek, irodalmi (pl. mese, vers) vagy zenei élmények (gyermekdal, gyermekjáték, mondóka) különböző részleteinek vizuális bemutatása a saját ötletek megjelenítése érdekében, különböző eszközökkel síkban és térben (pl. színes rajz, festmény, nyomat, kollázs, plasztika, makett, tabló), és a kitalált vizuális ötletek szöveges magyarázatával (Illusztráció síkban, vagy térben) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Réber László, Reich Károly, Henzelmann Emma, Sajdik Ferenc illusztrációi. − Saját kitalált történet elmesélése szóban, írásban vagy jelnyelven, és a történet néhány fontosabb jelenetének többalakos vizuális megjelenítése tetszőleges eszközökkel. − Korábban átélt események, különböző személyes élmények felidézése és tetszőleges	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően: -élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít; -rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és

megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (térábrázolási képesség, emberábrázolás, kifejezőképesség fejlesztése) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Turner tájképei, Brueghel: Gyerekjátékok, Parasztlakodalom, Vankóné Dudás Juli: Jeles napok, népélet. – Képek, vizuális műalkotások átértelmezése (emberábrázolás, differenciált arcábrázolás, térábrázolási képesség fejlesztése Szemléltetésre ajánlott képanyag: Szentkorona zománcképei, Szent László legendák, XI-XII. századi freskók, Csontváry Kosztka Tivadar tájképei. – Személyes érzelmek, hangulatok kifejezése képalkotásban (kifejező képalkotás, kifejező jellegű plasztikus alkotás) Munkácsy Mihály: Ásító inas, Mednyánszky László: Verekedés után, E. Delacroix: Vihartól megrémült ló. – Adott érzelmi állapot (pl. boldogság, rémület, tanácstalanság) kifejezése arcjátékkal és gesztusokkal, az érzelmek kifejezési lehetőségeinek tudatosítása érdekében. A tapasztalatok felhasználása egyszerű vizuális megjelenítés során (emberábrázolás, differenciált arc ábrázolás, kézábrázolás) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Anna Margit: Rémület, Rembrandt és Saskia, Paul Klee: Önarckép, Leonardo da Vinci: Mona Lisa, Modigliani portréképei. – Olvasmány- vagy zenei élményhez a jelentést vagy hangulatot erősítő vizuális illusztráció készítése választott technikával, és az elkészült alkotás szóbeli / jelnyelvi magyarázatával. – Magyar népmesékhez, népi mondókákhoz, népdalokhoz vizuális illusztráció készítése hagyományos, ember- vagy állatábrázolást is megjelenítő népművészeti alkotások (karcolozott, faragott pásztorművészeti tárgyak) stíluselemeinek felhasználásával. – Tanult irodalmi, zenei élmények, és médiaélmények (pl. mese, vers, gyermekdal, zenemű, animációs film) fontos helyszíneinek és szereplőinek megjelenítése síkban (pl. rajz, festés, vegyes technika) és térben egyszerű eszközök felhasználásával (pl. drapéria, kartondoboz, paraván, osztályterem átrendezése) csoportmunkában is. – Irodalmi, zenei és médiaélmények (pl. mese, vers, gyermekdal, zenemű, animációs film)	térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít és a képet, tárgyat szövegesen értelmezi; -egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, segítséggel egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szóban, jelnyelven bemutatja, magyarázza; -elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szóban / jelnyelven megfogalmazza; -saját és társai vizuális munkáit szóban / jelnyelven értelmezi, kiegészíti, magyarázza; -saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti; -különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál -élmények, elképzelt vagy megismert történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít; -a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában; -saját és mások érzelmeit, hangulatait segítséggel

fontos helyszíneinek és szereplőinek megjelenítése egyszerű eszközök felhasználásával (tárgyakkal való bábozás, tárgyak megszemélyesítése) Szemléltetésre ajánlott: Foky Ottó: Ellopták a vitaminomat, 1966, Babfilm, 1975. – Mozgásélmények (pl. tánc, csoportos játék, körjáték, körtánc) vizuális átírása (pl. vonalakkal, foltokkal, színekkel).	megfogalmazza és egyszerű dramatikus eszközökkel eljátssza, vizuális eszközökkel megjeleníti; -korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élményszerűen megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít, fotóz és magyarázza azt; -azonosítja a nonverbális kommunikáció eszközeit: mimika, gesztus, ezzel kapcsolatos tapasztalatait közlési és kifejezési helyzetekben használja; -valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél; -adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.
FOGALMAK: történet, szereplő, helyszín, vizuális jellemzők/karakter, illusztráció, vizuális technikák, népművészeti technikák, faragás	

3. TÉMAKÖR: VIZUÁLIS INFORMÁCIÓ – VIZUÁLIS JELEK A KÖRNYEZETÜNKBEN	**6 ÓRA**
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
– A tanulás során felmerülő helyzetekben tanítási egységekhez, és egyéb tantárgyi tartalmakhoz a tanulást vagy megértést segítő egyszerű ábra (pl. számegyenes, betűsablon, szókártya) és eszköz (pl. tabló, makett, társasjáték) készítése, személyes célok érvényesítésével. – Kisgyerekeknek szóló könyvborítók, füzetek, hirdetések üzenetének elemzése tanári segítséggel, és a tapasztalatok felhasználása egyszerű tervezési feladatokban (pl. plakát, névtábla, utcatábla, házszámtábla készítése,	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően:

füzetborító, csomagolópapír, meghívó tervezése). − Közvetlen környezetében található jelek, jelzések (pl. útjelzés, közlekedési jelzés, piktogram, zenei kotta) gyűjtése, értelmezése tanítói segítséggel és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. rajzolt közlekedési terepasztal és annak kiegészítése térbeli közlekedési táblákkal). − Iskolai életében megjelenő szabályok kapcsán piktogramokat, rajzi jeleket alkot. Véleményt formál társai piktogramterveinek érthetőségével kapcsolatban. − Magyar nemzeti szimbólumok gyűjtése (pl. államcímer, nemzeti zászló, Szent Korona, Kossuth-címer, '56-os lyukas zászló) és a szimbolikus elemek felhasználása az alkotó munka során (pl. tárgyalkotás díszítményeként: huszárcsákó, párta). − Magyar népi díszítőművészet jelkészletének gyűjtése, kísérletezés a szimbólumok értelmezésével (tulipán, nap, madármotívum, kígyó stb.), tanítói segítséggel, egyénileg, vagy csoportban.	-a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában; -a vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik; -az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez; -egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer; -adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában; -pontosan ismeri államcímerünk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit
FOGALMAK: jel, jelzés, vizuális üzenet, hirdetés, leegyszerűsítés, változat, díszítőmotívum, szimbólum	

4. TÉMAKÖR: MÉDIAHASZNÁLAT – VALÓS ÉS VIRTUÁLIS INFORMÁCIÓK	**6 ÓRA**
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	**Tanulási eredmények**
− Régi magyar reklámok (pl. "Hurka Gyurka", "Ezt nem lehet megunni", "Bontott csirke", "Forgó morgó" stb.) megnézéséhez kapcsolódó tapasztalatok, érzések (pl. tetszés, kíváncsiság, félelem) megbeszélése és megjelenítése változatos eszközökkel (pl. rajzolás, festés, bábkészítés, szerepjáték). A megbeszélés	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb

eredményeként a valóság és a képzelet megkülönböztetése. – Kisgyerekeknek szóló célzottan kommunikációs szándékú mozgóképi megjelenések (pl. tv reklám, gyermekműsor) üzenetének elemzése tanári segítséggel, a kommunikációs célt szolgáló legfontosabb eszközök és az elért hatás megfigyelésével (pl. szín, képkivágás, hanghatás, szöveg), és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. félelmetes-megnyugtató képek gyűjtése, adott mozgóképi részlet hangulatának érzékeltetése színes kompozícióban). – Különböző médiumok (pl. könyv, televízió, film, internet, videojáték) egyszerű példáinak elemzése tanári segítséggel, a valóságos és az elképzelt helyzetek azonosítása céljából.	részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően: -saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlít; -az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez; -adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít; -valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél.
FOGALMAK: információ, mozgókép, könyv, televízió, film, internet	

5. TÉMAKÖR: ÁLLÓ- ÉS MOZGÓKÉP – KÉP, HANG, TÖRTÉNET	**6 ÓRA**
Tevékenységek/ fejlesztési feladatok/ismeretek	**Tanulási eredmények**
– Egyszerű mozgóképi részletek (pl. animációs film, reklámfilm) cselekményének elemzése, és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. időbeli történés képkockáinak rendezése, hang nélkül bemutatott mozgóképi részletek "szinkronizálása"). – Egyszerű mozgóképi részletekben (pl. mesefilm, animációs film: Magyar népmesék, Rófusz Ferenc: A légy) hangok és a képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, düh, félelem) azonosítása a hatások közös megbeszélésével. – Fotó- vagy rajzsorozat készítése a mindennapok során tapasztalható időbeli változások	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően: -az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális

szemléltetése érdekében (pl. napirend, naplemente, Luca-búza fejlődése). – Mozgásillúziót keltő régi papírjátékok megismerése a tapasztalatok felhasználása önálló alkotó munkában (pl. “pörgetős mozi”).	kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében; -adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít; -az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez; -időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít; -saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti; -adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.
FOGALMAK: animációs film, képkocka, képregény, hanghatás, képsorozat	

6. TÉMAKÖR: TERMÉSZETES ÉS MESTERSÉGES KÖRNYEZET – VALÓS ÉS KITALÁLT TÁRGYAK	**10 ÓRA**
Tevékenységek/ fejlesztési feladatok/ismeretek	**Tanulási eredmények**
– Egyszerű természeti- és mesterséges formák elemző-értelmező rajzolása. – A készült rajzok leegyszerűsítésével sor- és terülődísz alkotása (megfigyelés utáni értelmező rajz készítése, részletkiemelés, nagyítás, átíró, redukáló motívumtervezés, sablonalakítás kivágással ismétlés sordísz alkotással, terülődísz alakzatba rendezéssel technika: stencilezés, átrajzolás, színezés, nyomat). – Egyszerű tárgy készítése hagyományos kézműves technikák alkalmazásával (pl. fonás, szövés, nemezelés, gyöngyfűzés, agyagozás). – Képi inspiráció alapján (pl. természeti jelenségek, állatok, népművészeti motívumok) egyszerű mintaelem tervezése (pl. átrajzolás, rácsháló, indigó alkalmazása) A tervezés	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően: -elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában,

érdekében egyszerű rajzok készítése és szóbeli / jelnyelvi magyarázata. − Elképzelt, mesebeli tárgyak (pl. mindenkit megtáncoltató hangszer, láthatatlanná tevő ékszer, háromeltű jármű) tervezése és létrehozása választott egyszerű anyagokból (pl. papírpép, karton, hurkapálca, textil, gumi). − Dramatikus játék céljára ujjbáb, síkbáb, kellék (pl. varázspálca, "rámás csizma", "kőleves") jelmezelem (pl. kalap, maszk, kötény), díszlet tervezése és elkészítése természetes vagy mesterséges/újrahasznosítható anyagokból (pl. textil, fonal, papír vagy műanyag hulladék, természetben talált anyagok) csoportmunkában is. − Gyerekcsoport által ismert mese alapján vár, kastély konstruálása (pl. egyszerű konstruálás papírhengerek összeépítésével, festésével, ajtók, ablakok, ajtók kivágásával, rajzolt szereplőkkel való kiegészítéssel) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Márkus Géza: Cifra palota, Kecskemét, magyar várak képei.	és élményeit szóban / jelnyelven megfogalmazza; -alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz; -gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez; -adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában; -különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.
FOGALMAK: funkció, hagyomány, kézműves technika, díszítés, minta, öltözék	

7. TÉMAKÖR: TERMÉSZETES ÉS MESTERSÉGES KÖRNYEZET – KÖZVETLEN KÖRNYEZETÜNK	**12 óra**
Tevékenységek/ fejlesztési feladatok/ismeretek	**Tanulási eredmények**
− A közvetlen környezet elemeinek és épülettípusainak (utca, tér, műemlék, nevezetes épület) összegyűjtése és életszerű megfigyelése, adott helyszínen vagy emlékezetből, megfigyelési szempontok szerinti megörökítése különböző technikákkal (pl. rajzolás, festés, mintázás, montázs). − A közvetlen környezet különböző méretű tereinek (pl. utca, játszótér, buszmegálló, saját szoba, éléskamra, fiók) megfigyelése és leírása különböző szempontok szerint (pl. zajok, szagok, színek, funkciók, rendezettség) és a tapasztalatok felhasználásával a tér áttervezése a tér jellemzőinek, stílusának vagy hangulatának megváltoztatása érdekében, csoportmunkában	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően: -egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szóban /

is. A tervezés érdekében egyszerű rajzok készítése szóbeli / jelnyelvi magyarázata. – A közvetlen környezet épített/tervezett elemeinek és épülettípusainak összegyűjtése (pl. park, iskola, vegyesbolt, templom, bisztró, víztorony, szemétgyűjtő sziget) és vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, montázs, talált tárgy átalakítás, makett). A gyűjtés segítségével a szűkebb lakóhely választott részletének makettezése vagy megépítése egyszerű anyagokból, a tér játékos bemutatása érdekében, csoportmunkában is. – Helyi múzeum, kiállítás, helytörténeti gyűjtemény, tájház látogatása, azzal kapcsolatos ismeretszerzés alapján élményszerű vizuális megjelenítés.	jelnyelven bemutatja, magyarázza; -saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza; -képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja; -adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában; -saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít; -különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.
FOGALMAK: építészet, műemlék, műemlékvédelem	

A fejlesztés várt eredményei az 1. osztály végén:

- Képzelőerő, belső képalkotás fejlődése.

- Az életkornak, egyéni adottságoknak megfelelő, felismerhető ábrázolás készítése.

- Az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználat, a környezettudatosság szempontjainak egyre szélesebb körű figyelembevételével.

- A felszerelés önálló rendben tartása.

- A közvetlen környezet megfigyelése és értelmezése.

- A képalkotó tevékenységek közül személyes kifejező alkotások létrehozása.

- Téralkotó feladatok során a személyes térbeli szükségletek felismerése.

- Alkotótevékenység és látványok, műalkotások szemlélése során néhány forma, szín, vonal, térbeli hely és irány felismerése, használatára.

- A szobor, festmény, tárgy, épület közötti különbségek felismerése.

- Látványok, műalkotások néhány perces szemlélése.

- Médiumok azonosítása, igény kialakítása a médiahasználat során a tudatosabb választásra, illetve reflektív médiahasználat.

- Médiaélmények változásának és médiatapasztalattá alakíthatóságának felismerése.

- A médiaszövegek néhány elemi kódjának a (kép, hang, cselekmény) azonosítása, illetve ezzel kapcsolatos egyszerű összefüggések felismerése (pl. médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított tartalmak, kreatív kifejező eszközöket használnak, amelyek befolyásolják azok hatását).

- A személyes kommunikáció és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek felismerése.

- Az életkorhoz igazodó internetes tevékenységek gyakorlása és az abban rejlő veszélyek felismerése.

- Az alkotó és befogadó tevékenység során a saját érzések felismerése, és azok kifejezése.

2. évfolyam

Az általános iskola alsó tagozatán a fejlesztés centrikus vizuális kultúra tanulása alapvetően két célt szolgál: a kezdeti motiváltság és az örömteli alkotás fenntartását, valamint a vizuális műveltség megalapozását.

A kisiskolások az iskolai tanulmányaik megkezdésekor általában már – életkoruknak megfelelő szinten – használják a vizuális kifejezés bizonyos eszközeit. Az első iskolai években mégsem ezek tudatosítása a tanító kiemelt feladata, hanem a változatos és a tanulók érdeklődését felkeltő játékos feladatokkal, új technikákkal, kifejezési módokkal a kifejezőképesség fejlesztése, a vizuális kommunikáció alapját képező ismeretek szinte észrevétlen átadása a játékos gyakorlati feladatokon keresztül, a gyerekek életkori sajátosságaiból fakadó önkifejezési kedv és a kifejezés, alkotás felszabadultságának további ösztönzése. Ebben az életkorban kezdődik a valós terek tudatos használata. Az épített környezeti nevelés során a gyerekek által ismert környezet (például iskola, otthon) felfedezésén és különböző építő-alkotó játékokon keresztül fejlődik környezetük megfelelő alakításának képessége. Fontos, hogy a gyerekek megőrizzék a kezdeti motiváltságot, hogy örömteli legyen számukra az alkotás, hogy „játszva tanuljanak”.

A vizuális kultúra tanítása természetes módon kínálja az együttműködést más művészetekkel és más tantárgyakkal (pl. anyanyelv, természetismeret), a vizuális nevelés komplex, tantárgyakon átívelő jellegét hangsúlyozva. Fontos eszköz, hogy lehetőséget adjunk a különböző művészeti ágak sajátos kifejező nyelvének megismerésére, a vizuálisan érzékelhetőn túl más érzékszervi tapasztalatok kiaknázására is.

A vizuális fejlesztés hatékony módja, hogy a tananyagot problémakörökbe, életszerű szituációkba ágyazva tárjuk a gyerekek elé. Fontos továbbá, hogy használjuk ki a tantárgy adta alkotó lehetőségeket és – különösen az alsó tagozaton – a befogadó feladatokat is a kreatív alkotás kereteiben oldjuk meg. Az alkotva befogadás elvének megvalósítása mellett ismertessünk meg a gyerekekkel minél több művészeti alkotást; alkotó óráinkon szemléltessük a témát és a technikát a művészet kezdeteitől napjaikig létrejött, valós esztétikai értéket képviselő műalkotásokkal, beszélgetéseket is kezdeményezve ezekről.

Az első két évfolyamon a gyerekek életkori sajátosságaihoz alkalmazkodva a vizuális kultúra részterületei közül a belső képek kialakulását segítő „Kifejezés, képzőművészet" és a „Tárgy- és környezetkultúra" elsősorban a tárgykészítés és téralkotás tevékenységével kerüljön túlsúlyba.

Az életünket jelentősen befolyásoló jelenség a média, amely a vizuális kultúra megkerülhetetlen része. A vizuális nevelés keretein belül zajló médianevelést célszerű már a bevezető szakaszban elkezdeni, reagálva a gyerekek médiahasználati szokásaira, erősítve a médiatudatosságot.

Az első két osztályban a médianevelés kiemelt célja a saját médiaélmények feldolgozásán keresztül a reflektív médiahasználat fejlesztése, annak tudatosítása, hogy az élményfeldolgozás során a médiaélmények átalakíthatóak. Az élményfeldolgozás hozzájárul a médiatartalmak közötti tudatosabb választás igényének megalapozásához, illetve megerősítéséhez is. A médiaszövegek kifejezőeszközeivel való ismerkedés nemcsak a médiaszövegek olvasási készségét mélyíti el, hanem megalapozza azt a felismerést is, hogy a médiaszövegek mesterségesen előállított termékek, konvenciókra alapozó nyelvi konstrukciók, melyek üzeneteket közvetítenek. Ezen keresztül a valóság és fikció közötti különbségtétel képessége is fejlődik. Az ismeretanyag átadását érdemes a gyerekek által ismert és kedvelt médiatartalmakra építeni, ez az élményszerű feldolgozási mód a játszva tanulás lehetőségét teremti meg. A gyerekek a megismert kifejezőeszközöket önálló kreatív alkotások (rajzok, fotók, hangzó anyagok) elkészítése közben alkalmazni kezdik, ezáltal tapasztalati úton mélyül a kifejezőeszközökről elsajátított ismeret. Többek között e momentum az, amely ebben az iskolaszakaszban a média és mozgóképkultúra fejlesztési feladatait szorosan összeköti a

vizuális kultúra tantárggyal. Az olvasástanulás időszakában különösen fontos az audiovizuális kultúra és a könyvkultúra kapcsolatának bemutatása. A szövegolvasás és a médiaszöveg-olvasás tanulása összekapcsolható, kölcsönösen erősíthetik egymást. Az olvasási készség fejlesztését és az olvasási kedv növelését célozzák azok a kreatív gyakorlatok, amelyek során az életkorhoz igazodó mesék, történetek és rajzfilmes adaptációik összehasonlítására, feldolgozására kerül sor. A személyes kommunikáció és a közvetett kommunikáció közötti különbségek megismerése segíti a médiakörnyezetben való tájékozódást, a tapasztalati valóság és a média által közvetített valóság közötti különbségek felismerését. Mivel a gyerekek ebben az életkorban a valós tereken kívül a virtuális tereket is használni kezdik, szükség van a virtuális terekhez kapcsolódó élmények feldolgozására is. Az első két évben elsősorban a videojátékok használatával kapcsolatosan nyílik lehetőség az élményfeldolgozásra.A fejlesztési célok tehát mind a vizuális kultúra, mind a mozgóképkultúra és médiaismeret fejlesztési feladatai esetében tevékenységközpontú, kreatív, élményekkel telített helyzetekben játékos, alkotó, önálló vagy csoportos feladatmegoldással érhetőek el.

2. évfolyam

8. TÉMAKÖR: VIZUÁLIS KIFEJEZŐESZKÖZÖK – ÉRZÉKELÉS, JELLEMZŐK, TAPASZTALAT	horizontálisan beépül a többi témakörbe
A második évfolyam fejlesztési folyamatát végig kísérő, rendre ismétlődő fejlesztési feladatokhoz óraszám nem rendelhető, mert azokat a tanulói tevékenységformákat és típusokat tartalmazza, melyek a fejlesztés érdekében rendre meg kell, hogy jelenjenek a legtöbb ajánlott feladattípusban, noha legtöbb esetben nem képeznek önálló produktumot.	
Tevékenységek/ fejlesztési feladatok/ismeretek	Tanulási eredmények
– Különböző érzékszervi tapasztalatok (pl. szaglás, hallás, tapintás, látás) élményszerű feldolgozása alapján, egyszerű következtetések szóbeli / írásbeli/ vagy jelnyelven történő megfogalmazása és az élmények, kialakult érzések vizuális megjelenítése különböző	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást

eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, mintázás, építés/konstruálás, tárgyalkotás). – A tanulás során felmerülő helyzetekben valós környezeti jellemzők (pl. téli táj, növény részei, osztályterem színei), képek és ábrák (pl. tankönyvi ábra, saját vagy társak rajza) célirányos megfigyelése, és a tapasztalatok szóbeli / írásbeli / jelnyelven történő megfogalmazása a látott információk pontos leírása és feldolgozása érdekében. – Közvetlen megfigyelések útján szerzett konkrét vizuális tapasztalatok (pl. nagyság, felület, méret, irány, mennyiség, anyagszerűség, elhelyezkedés) alapján vizuális jellemzők kiválasztása, csoportosítása, megnevezése (pl. legsötétebb szín, legnagyobb forma, a kép jobb oldalán elhelyezkedő figura), és az érzékszervi tapasztalatok következetes felhasználása az alkotómunka során. – Megadott szempontok alapján természeti és mesterséges tárgyak gyűjtése, megfigyelése, és a megfigyelések alapján a tárgyak pontos leírása valamely kommunikációs csatornán és változatos vizuális megjelenítése játékos feladatokban.	megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően elsajátítsa és alkalmazza a témakörben foglaltakat.
FOGALMAK: sík, tér, méret, irány, szín, felület, képelem	

9. TÉMAKÖR: SÍKBELI ÉS TÉRBELI ALKOTÁSOK – MESE, FANTÁZIA, KÉPZELET, SZEMÉLYES ÉLMÉNYEK	28 óra
Tevékenységek / fejlesztési feladatok / ismeretek	Tanulási eredmények

– Elképzelt vagy megismert történetek, rövid szövegek, irodalmi (pl. mese, vers) vagy zenei élmények (gyermekdal, gyermekjáték, mondóka) különböző részleteinek vizuális bemutatása a saját ötletek megjelenítése érdekében, különböző eszközökkel síkban és térben (pl. színes rajz, festmény, nyomat, kollázs, plasztika, makett, tabló), és a kitalált vizuális ötletek szöveges magyarázatával (Illusztráció síkban, vagy térben) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Réber László, Reich Károly, Henzelmann Emma, Sajdik Ferenc illusztrációi. – Saját kitalált történet elmesélése szóban, írásban vagy jelnyelven, és a történet néhány fontosabb jelenetének többalakos vizuális megjelenítése tetszőleges eszközökkel. – Korábban átélt események, különböző személyes élmények felidézése és tetszőleges megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (térábrázolási képesség, emberábrázolás, kifejezőképesség fejlesztése) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Turner tájképei, Brueghel: Gyerekjátékok, Parasztlakodalom, Vankóné Dudás Juli: Jeles napok, népélet. – Képek, vizuális műalkotások átértelmezése (emberábrázolás, differenciált arcábrázolás, térábrázolási képesség fejlesztése) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Szentkorona zománcképei, Szent László legendák, XI-XII. századi freskók, Csontváry Kosztka Tivadar tájképei.	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően: -élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít; -rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít és a képet, tárgyat értelmezi; -egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, segítséggel egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szóban, jelnyelven bemutatja, magyarázza;

– Személyes érzelmek, hangulatok kifejezése képalkotásban (kifejező képalkotás, kifejező jellegű plasztikus alkotás) Munkácsy Mihály: Ásító inas, Mednyánszky László: Verekedés után, E. Delacroix: Vihartól megrémült ló. – Adott érzelmi állapot (pl. boldogság, rémület, tanácstalanság) kifejezése arcjátékkal és gesztusokkal, az érzelmek kifejezési lehetőségeinek tudatosítása érdekében. A tapasztalatok felhasználása egyszerű vizuális megjelenítés során (emberábrázolás, differenciált arc ábrázolás, kézábrázolás) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Anna Margit: Rémület, Rembrandt és Saskia, Paul Klee: Önarckép, Leonardo da Vinci: Mona Lisa, Modigliani portréképei. – Olvasmány- vagy zenei élményhez a jelentést vagy hangulatot erősítő vizuális illusztráció készítése választott technikával, és az elkészült alkotás szóbeli / jelnyelvi magyarázatával. – Magyar népmesékhez, népi mondókákhoz, népdalokhoz vizuális illusztráció készítése hagyományos, ember- vagy állatábrázolást is megjelenítő népművészeti alkotások (karcolozott, faragott pásztorművészeti tárgyak) stíluselemeinek felhasználásával. – Tanult irodalmi, zenei élmények, és médiaélmények (pl. mese, vers, gyermekdal, zenemű, animációs film) fontos helyszíneinek és szereplőinek megjelenítése síkban (pl. rajz, festés, vegyes technika) és térben egyszerű eszközök felhasználásával (pl. drapéria,	-elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szóban / jelnyelven megfogalmazza; -saját és társai vizuális munkáit szóban / jelnyelven értelmezi, kiegészíti, magyarázza; -saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti; -különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál -élmények, elképzelt vagy megismert történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít; -a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza,

kartondoboz, paraván, osztályterem átrendezése) csoportmunkában is. – Irodalmi, zenei és médiaélmények (pl. mese, vers, gyermekdal, zenemű, animációs film) fontos helyszíneinek és szereplőinek megjelenítése egyszerű eszközök felhasználásával (tárgyakkal való bábozás, tárgyak megszemélyesítése) Szemléltetésre ajánlott: Foky Ottó: Ellopták a vitaminomat, 1966, Babfilm, 1975. – Mozgásélmények (pl. tánc, csoportos játék, körjáték, körtánc) vizuális átírása (pl. vonalakkal, foltokkal, színekkel).	illusztrálja egyénileg és csoportmunkában; -saját és mások érzelmeit, hangulatait segítséggel megfogalmazza és egyszerű dramatikus eszközökkel eljátssza, vizuális eszközökkel megjeleníti; -korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élményszerűen megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít, fotóz és magyarázza azt; -azonosítja a nonverbális kommunikáció eszközeit: mimika, gesztus, ezzel kapcsolatos tapasztalatait közlési és kifejezési helyzetekben használja; -valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél; -adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.
FOGALMAK: történet, szereplő, helyszín, vizuális jellemzők/karakter, illusztráció, vizuális technikák, népművészeti technikák, faragás	

10. TÉMAKÖR: VIZUÁLIS INFORMÁCIÓ – VIZUÁLIS JELEK A KÖRNYEZETÜNKBEN	6 ÓRA
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	Tanulási eredmények
– A tanulás során felmerülő helyzetekben tanítási egységekhez, és egyéb tantárgyi tartalmakhoz a tanulást vagy megértést segítő egyszerű ábra (pl. számegyenes, betűsablon, szókártya) és eszköz (pl. tabló, makett, társasjáték) készítése, személyes célok érvényesítésével. – Kisgyerekeknek szóló könyvborítók, füzetek, hirdetések üzenetének elemzése tanári segítséggel, és a tapasztalatok felhasználása egyszerű tervezési feladatokban (pl. plakát, névtábla, utcatábla, házszámtábla készítése, füzetborító, csomagolópapír, meghívó tervezése). – Közvetlen környezetében található jelek, jelzések (pl. útjelzés, közlekedési jelzés, piktogram, zenei kotta) gyűjtése, értelmezése tanítói segítséggel és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. rajzolt közlekedési terepasztal és annak kiegészítése térbeli közlekedési táblákkal). – Iskolai életében megjelenő szabályok kapcsán piktogramokat, rajzi jeleket alkot. Véleményt formál társai piktogramterveinek érthetőségével kapcsolatban. – Magyar nemzeti szimbólumok gyűjtése (pl. államcímer, nemzeti zászló, Szent Korona, Kossuth-címer, ‘56-os lyukas zászló) és a szimbolikus elemek felhasználása az alkotó	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően: -a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában; -a vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik; -az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez;

munka során (pl. tárgyalkotás díszítményeként: huszárcsákó, párta). – Magyar népi díszítőművészet jelkészletének gyűjtése, kísérletezés a szimbólumok értelmezésével (tulipán, nap, madármotívum, kígyó stb.), tanítói segítséggel, egyénileg, vagy csoportban.	-egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer; -adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában; -ismeri államcímerünk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit.
FOGALMAK: jel, jelzés, vizuális üzenet, hirdetés, leegyszerűsítés, változat, díszítőmotívum, szimbólum	

11. TÉMAKÖR: MÉDIAHASZNÁLAT – VALÓS ÉS VIRTUÁLIS INFORMÁCIÓK	6 ÓRA
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	Tanulási eredmények
– Régi magyar reklámok (pl. “Hurka Gyurka”, “Ezt nem lehet megunni”, “Bontott csirke”, “Forgó morgó” stb.) megnézéséhez kapcsolódó tapasztalatok, érzések (pl. tetszés, kíváncsiság, félelem) megbeszélése és megjelenítése változatos eszközökkel (pl. rajzolás, festés, bábkészítés, szerepjáték). A megbeszélés eredményeként a valóság és a képzelet megkülönböztetése. – Kisgyerekeknek szóló célzottan kommunikációs szándékú mozgóképi megjelenések (pl. tv	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően:

reklám, gyermekműsor) üzenetének elemzése tanári segítséggel, a kommunikációs célt szolgáló legfontosabb eszközök és az elért hatás megfigyelésével (pl. szín, képkivágás, hanghatás, szöveg), és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. félelmetes-megnyugtató képek gyűjtése, adott mozgóképi részlet hangulatának érzékeltetése színes kompozícióban). – Különböző médiumok (pl. könyv, televízió, film, internet, videojáték) egyszerű példáinak elemzése tanári segítséggel, a valóságos és az elképzelt helyzetek azonosítása céljából.	-saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlít; -az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez; -adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít; -valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél.
FOGALMAK: információ, mozgókép, könyv, televízió, film, internet	

12. TÉMAKÖR: ÁLLÓ- ÉS MOZGÓKÉP – KÉP, HANG, TÖRTÉNET	6 ÓRA
Tevékenységek/ fejlesztési feladatok/ismeretek	Tanulási eredmények
– Egyszerű mozgóképi részletek (pl. animációs film, reklámfilm) cselekményének elemzése, és a tapasztalatok felhasználása játékos	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére

feladatokban (pl. időbeli történés képkockáinak rendezése, hang nélkül bemutatott mozgóképi részletek “szinkronizálása“). – Egyszerű mozgóképi részletekben (pl. mesefilm, animációs film: Magyar népmesék, Rófusz Ferenc: A légy) hangok és a képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, düh, félelem) azonosítása a hatások közös megbeszélésével. – Fotó- vagy rajzsorozat készítése a mindennapok során tapasztalható időbeli változások szemléltetése érdekében (pl. napirend, naplemente, Luca-búza fejlődése). – Mozgásillúziót keltő régi papírjátékok megismerése a tapasztalatok felhasználása önálló alkotó munkában (pl. “pörgetős mozi”).	adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően: -az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel értelmez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében; -adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít; -az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez; -időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít; -saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti;

	-adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.
FOGALMAK: animációs film, képkocka, képregény, hanghatás, képsorozat	

13. TÉMAKÖR: TERMÉSZETES ÉS MESTERSÉGES KÖRNYEZET – VALÓS ÉS KITALÁLT TÁRGYAK	10 ÓRA
Tevékenységek/ fejlesztési feladatok/ismeretek	Tanulási eredmények
− Egyszerű természeti- és mesterséges formák elemző-értelmező rajzolása. − A készült rajzok leegyszerűsítésével sor- és terülődísz alkotása (megfigyelés utáni értelmező rajz készítése, részletkiemelés, nagyítás, átíró, redukáló motívumtervezés, sablonalakítás kivágással ismétlés sordísz alkotással, terülődísz alakzatba rendezéssel technika: stencilezés, átrajzolás, színezés, nyomat). − Egyszerű tárgy készítése hagyományos kézműves technikák alkalmazásával (pl. fonás, szövés, nemezelés, gyöngyfűzés, agyagozás). − Képi inspiráció alapján (pl. természeti jelenségek, állatok, népművészeti motívumok) egyszerű mintaelem tervezése (pl. átrajzolás, rácsháló, indigó alkalmazása) A tervezés érdekében egyszerű rajzok készítése és szóbeli / jelnyelvi magyarázata. − Elképzelt, mesebeli tárgyak (pl. mindenkit megtáncoltató hangszer, láthatatlanná tevő ékszer, háromeltű jármű) tervezése és	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően: -elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szóban / jelnyelven megfogalmazza; -alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb

létrehozása választott egyszerű anyagokból (pl. papírpép, karton, hurkapálca, textil, gumi). – Dramatikus játék céljára ujjbáb, síkbáb, kellék (pl. varázspálca, "rámás csizma", "kőleves") jelmezelem (pl. kalap, maszk, kötény), díszlet tervezése és elkészítése természetes vagy mesterséges/újrahasznosítható anyagokból (pl. textil, fonal, papír vagy műanyag hulladék, természetben talált anyagok) csoportmunkában is. – Gyerekcsoport által ismert mese alapján vár, kastély konstruálása (pl. egyszerű konstruálás papírhengerek összeépítésével, festésével, ablakok, ajtók kivágásával, rajzolt szereplőkkel való kiegészítéssel). Szemléltetésre ajánlott képanyag: Márkus Géza: Cifra palota, Kecskemét, magyar várak képei.	technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz; -gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez; -adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában; -különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.
FOGALMAK: funkció, hagyomány, kézműves technika, díszítés, minta, öltözék	

14. TÉMAKÖR: TERMÉSZETES ÉS MESTERSÉGES KÖRNYEZET – KÖZVETLEN KÖRNYEZETÜNK	12 óra
Tevékenységek/ fejlesztési feladatok/ismeretek	Tanulási eredmények
– A közvetlen környezet elemeinek és épülettípusainak (utca, tér, műemlék, nevezetes épület) összegyűjtése és életszerű megfigyelése, adott helyszínen vagy emlékezetből, megfigyelési szempontok szerinti megörökítése	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó

különböző technikákkal (pl. rajzolás, festés, mintázás, montázs). – A közvetlen környezet különböző méretű tereinek (pl. utca, játszótér, buszmegálló, saját szoba, éléskamra, fiók) megfigyelése és leírása különböző szempontok szerint (pl. zajok, szagok, színek, funkciók, rendezettség) és a tapasztalatok felhasználásával a tér áttervezése a tér jellemzőinek, stílusának vagy hangulatának megváltoztatása érdekében, csoportmunkában is. A tervezés érdekében egyszerű rajzok készítése szóbeli / jelnyelvi magyarázata. – A közvetlen környezet épített/tervezett elemeinek és épülettípusainak összegyűjtése (pl. park, iskola, vegyesbolt, templom, bisztró, víztorony, szemétgyűjtő sziget) és vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, montázs, talált tárgy átalakítás, makett). A gyűjtés segítségével a szűkebb lakóhely választott részletének makettezése vagy megépítése egyszerű anyagokból, a tér játékos bemutatása érdekében, csoportmunkában is. – Helyi múzeum, kiállítás, helytörténeti gyűjtemény, tájház látogatása, azzal kapcsolatos ismeretszerzés alapján élményszerű vizuális megjelenítés.	pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően: -egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szóban / jelnyelven bemutatja, magyarázza; -saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza; -képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja; -adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában; -saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít;

	-különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.
FOGALMAK: építészet, műemlék, műemlékvédelem	

A fejlesztés várt eredményei a 2. osztály végén:

- Képzelőerő, belső képalkotás fejlődése.
- Az életkornak megfelelő, felismerhető ábrázolás készítése.
- Az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználat, a környezettudatosság szempontjainak egyre szélesebb körű figyelembevételével.
- A felszerelés önálló rendben tartása.
- A közvetlen környezet megfigyelése és értelmezése.
- A képalkotó tevékenységek közül személyes kifejező alkotások létrehozása.
- Téralkotó feladatok során a személyes térbeli szükségletek felismerése.
- Alkotótevékenység és látványok, műalkotások szemlélése során néhány forma, szín, vonal, térbeli hely és irány felismerése, használata.
- A szobor, festmény, tárgy, épület közötti különbségek felismerése.
- Látványok, műalkotások néhány perces szemlélése.
- Médiumok azonosítása, igény kialakítása a médiahasználat során a tudatosabb választásra, illetve reflektív médiahasználat.
- Médiaélmények változásának és médiatapasztalattá alakíthatóságának felismerése.
- A médiaszövegek néhány elemi kódjának a (kép, hang, cselekmény) azonosítása, illetve ezzel kapcsolatos egyszerű összefüggések felismerése (pl. médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított tartalmak, kreatív kifejező eszközöket használnak, amelyek befolyásolják azok hatását).
- A személyes kommunikáció és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek felismerése.
- Az életkorhoz igazodó internetes tevékenységek gyakorlása és az abban rejlő veszélyek felismerése.

- Az alkotó és befogadó tevékenység során a saját érzések felismerése és azok kifejezése.

3. évfolyam

Ebben az időszakban a vizuális kultúra tanításának továbbra is fontos célja a motiváltság és az örömteli alkotás fenntartása, amelynek továbbra is alapvető eszköze a változatos és a tanulók érdeklődését felkeltő játékos feladatok felhasználása, ismerkedés további új technikákkal, illetve az alkotás felszabadultságának további ösztönzése. A vizuális műveltség megalapozását az érzéki tapasztalás, a környezet minél pontosabb megfigyelése, illetve az érzékelés érzékenységének fokozása segíti elsősorban. A gondolkodás fejlődésének eredményeként ebben az időszakban cél a képi információk jelentésének és hatásának egyre pontosabb értelmezése, illetve a köznapi és művészi vizuális közlések megkülönböztetése. Az önállóan és csoportokban megvalósított alkotótevékenység erősíti a kreatív problémamegoldást és segíti a tudatos önszabályozást és önismeretet. A befogadó tevékenység tekintetében továbbra is érvényes az alkotva befogadás elvének érvényesítése. Cél továbbra is a vizuálisan feldolgozható témák megközelítése esetében a valós esztétikai értéket képviselő műalkotások szemléltetése és azok minél pontosabb értelmezése.

Míg az első két évfolyamon a vizuális kultúra részterületei közül a „Kifejezés, képzőművészet” és a „Tárgy- és környezetkultúra” került túlsúlyba, addig harmadik-negyedik évfolyamon növekedhet az elvontabb „Vizuális kommunikáció” részterület tartalmait feldolgozó feladatok aránya, de továbbra is fontos a megfigyelőképesség, a forma- és arányérzék fejlesztése, továbbá az önkifejezés megőrzésének ösztönzése, ami segíti az egyre céltudatosabb vizuális megismerést.

A vizuális nevelés keretein belül zajló médianevelés ebben az időszakban is jelen van. Az alsó tagozat második felére a gyerekek többségének már komoly médiatapasztalata van. A tárgy tanításának célja elsősorban a gyerekek meglévő ismereteinek rendszerezése, az ismeretek életkorhoz igazodó elmélyítése, a különböző médiaüzentek értékeléséhez szükséges készségek és képességek fejlesztése.

Ezt a célt szolgálják a médiaszövegek, elsősorban mozgóképi és online szövegek kifejezőeszközeinek mélyebb megismerését, a használt eszközök befogadóra tett hatásának

felismerését, kifejezését segítő gyakorlatok, hisz és a formanyelvi alapozás mellett már megjelenik a különböző médiatartalmak elkészítése mögött meghúzódó szándék felismerésének fejlesztése is. Az ismeretszerzés továbbra is a gyerekek által ismert és kedvelt műsortípusok, médiaszövegek feldolgozásán keresztül zajlik. A médiaélmények feldolgozása, az audiovizuális alkotások kifejezőeszközeinek megismerése az életkorhoz igazodó meseregények, ifjúsági regények és rajzfilmes/filmes adaptációik összehasonlításán, feldolgozásán keresztül kapcsolható össze az olvasáskultúra fejlesztésével. A gyerekek saját és szűkebb környezetük médiahasználati szokásai alapján azonosítják a média alapvető funkcióit, megértik, hogy a különböző típusú médiatartalmak mögött meghúzódó szándék különböző lehet, amely befolyásolja a médiaszöveg üzenetének értékelését. Elsősorban a hír és információ, illetve a reklám mindennapokban betöltött szerepe, értékelése, sajátosságai kerülnek elő ebben az időszakban. A médiaszövegek értékelése az üzenet megbízhatóságának és fontosságának megítélésén, illetve a saját tapasztalatok viszonylatában való elhelyezésén keresztül zajlik. A média működésének tanulmányozása során fejlődik az elemző, kritikai gondolkodás. Alapvető fejlesztési cél a tanulók biztonságos és kreatív internethasználatát segítő képesség- és készségfejlesztés, a hálózati kommunikációban való biztonságos részvételhez szükséges alapismeretek, viselkedési szabályok megismertetése.

A fejlesztési célok továbbra is mind a vizuális kultúra, mind a mozgóképkultúra és médiaismeret fejlesztési feladatai esetében tevékenységközpontú, kreatív, élményekkel telített helyzetekben játékos, alkotó, önálló vagy csoportos feladatmegoldással érhetőek el.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	*Kifejezés, képzőművészet* **Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek**	**Órakeret 10 óra + 3 óra**
Előzetes tudás	Vizuális nyelvi elemek és minőségek, méretviszonyok, arányok felismerése és használata. Kifejező alkotások ismérveinek felismerése. Nézőpontok felismerése és nézőpontválasztás használata. Alkotó műfajok, technikák felismerése, műveletek sorrendjének követése. Anyagismeret.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális kifejezőképesség fejlesztése. Grafikai kifejezőképesség fejlesztése különböző grafikai, nyomatkészítési eljárások kapcsán. Téralakítási és térábrázolási képesség fejlesztése. Lényeglátó képesség fejlesztése. Formaérzék fejlesztése. Kompozíciós képesség fejlesztése. Vizuális ritmusérzék fejlesztése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Irodalmi, zenei, média és művészettörténeti élményből, származó valós és képzeletbeli helyszínek (pl. kerek erdő, malom, labirintus, vár, palotakert, folyó) megjelenítése a különböző nézőpontok és változatos méret kínálta lehetőségek használatával, síkban és térben (pl. grafikusan, festve, konstruálva, mintázva, installálva). Vizuális megfigyelésből (pl. közvetlen környezet, fotó, műalkotás, múzeum), személyes emlékből származó tapasztalatok felhasználásával valós hely, helyszín (pl. természeti táj, nagymama virágos kertje, épített környezet, mi utcánk) vizuális megjelenítése meghatározott időszaknak (pl. évszak, napszak, nyár, hajnal) megfelelően, különböző technikákkal (pl. kollázs, vegyes technika, kréta, nyomat, mintázás, makett).	*Magyar nyelv és irodalom:* Olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megosztása. Műélvezet, humor. *Matematika:* Rajz és szöveg értelmezése: a lejátszott történés visszaidézése; az elmondott, elolvasott történés visszaidézése. Jelértelmezés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nézőpont, ritmus, minőségellentét, kollázs, képmező, arány, vizuális kifejezés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Kifejezés, képzőművészet Hétköznapi és képzelt figurák**	**Órakeret 10 óra + 2 óra**
Előzetes tudás	Síkbeli és térbeli minőségek, méretviszonyok, irányultság felismerése és használata. Színek érzelemkifejező, hangulati és díszítő hatásainak felismerése. Kontrasztok felismerése. Műalkotások csoportosítási módjainak alkalmazása.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Színek hangulati hatásának felismerése és alkalmazása az egyéni színválasztásban. Színdifferenciáló képesség fejlesztése. Színérzék fejlesztése. Kompozíciós képesség fejlesztése. Karakterérzék fejlesztése. Térábrázoló képesség fejlesztése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
A lakóhelyen és a közvetlen környezetben élő emberekről, állatokról gyűjtött ismeretek, információk (pl. foglalkozás, életkor, kedvenc illat/étel/szín, útvonal, játék, fontos tárgy, attribútum) alapján figurális alkotások létrehozása. A külső, belső vonások (pl. karakter, testi adottságok, öltözet, belső tulajdonságok, személyiség jegyek) élményszerű megjelenítésével, meghatározott célok (pl. illusztráció, valós és virtuális játék, információs kártya, „kutatás”) érdekében. Történetek, mesék, versek, mondák, médiaszövegek valós vagy kitalált szereplőinek (pl. hősök, bajkeverők, szörnyek, tündérek, állatok, ember-állatok, géplények) megformálása többfigurás kompozícióban, a meghatározott célnak (pl. könyv, napló, játék, báb, dráma, hajóorr, oromdísz, vízköpő) megfelelő méretben és anyagból (pl. festmény, grafika, kollázs, montázs, fotó, papírmasé, agyag, gipsz, talált tárgy, drót).	*Matematika:* mennyiségi tulajdonságok, viszonylatok, becslés, összehasonlítás. *Magyar nyelv és irodalom:* Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. Mindennapi konfliktusok feldolgozása drámajátékkal. *Dráma és tánc:* fantáziajátékok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Figurális alkotás, karakter, élményszerű megjelenítés, cél, eszköz, méret, anyag, műfaj, technika, eljárás, képtárgy.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	*Vizuális kommunikáció* **Utazások**	**Órakeret 8 óra**
Előzetes tudás	A közvetlen környezet és a személyes tárgyak, taneszközök vizuális jelzéseinek alkalmazása. Időbeliség, minőségellentétek felismerése.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális megfigyelőképesség és vizuális emlékezet fejlesztése. Analizáló és szintetizáló képesség fejlesztése. Forma- és arányérzék fejlesztése. Karakterérzék fejlesztése. Képolvasó és képközlő képességek fejlesztése. Ábraolvasási és értelmezési készség fejlesztése elemzéssel és ábrák létrehozásával. Az idő, a változás, a folyamat képekben való ábrázolási képességének fejlesztése, történés képekben való elbeszélése. A művészi, köznapi és tudományos közlések értelmezésének segítése, a kifejezés árnyaltságának fokozása.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
A környezetünkben észlelhető változások, folyamatok, mozgások (pl. természeti jelenségek, életjelenségek: ember/növény/állat növekedése és öregedése, jégolvadás, rozsdásodás, penészedés, árnyék, palacsintasütés, építkezés, varrógép, kerékpár, daru, óra) azonosítása, vizuális megfigyelése, értelmezése, a tapasztalatok és információk rögzítése szöveg és kép (pl. fotó, film, egyszerű animáció, rajz, ábra, jel) segítségével. Valós és/vagy képzeletbeli utazás folyamatának, útvonalának és történéseinek képes, szöveges rögzítése (pl. útinapló, térkép, képregény, forgatókönyv, úti film) meghatározott cél (szórakoztatás, ismeretterjesztés, útikalauz, tájékozódás, dokumentálás, elemzés, összehasonlítás) érdekében.	*Matematika:* Tájékozódás a térben (síkon ábrázolt térben; szöveges információk szerint). A változás kiemelése; az időbeliség. *Környezetismeret:* változások, folyamatok, növények, állatok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Változás, folyamat, mozgás, mozgásfázis, összehasonlítás, térkép, képregény, vizuális sűrítés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Vizuális kommunikáció Vizuális hatáskeltés**	**Órakeret 8 óra**
Előzetes tudás	Összefüggések felismerése a cselekvés vagy annak szereplői és az ábrázoltak között. Eredeti és reprodukált alkotások különbözőségének felismerése. Körvonal és árnykép megjelenítése. Vizuális kommunikációs gesztusok értelmezése. Hangok képi jeleinek értelmezése és megjelenítése.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	Látványfelismerés és értelmezés képességének fejlesztése, a látottak lényeges vonásainak kiemelése, a megfigyelés szempontjainak bővítése. A vizuális jelek jelentéseinek azonosítása, reprodukálása transzformált látványok létrehozásával. Jelképek, allegóriák, vizuális metaforák képzése. Formaalkotás a síkban és térben megfigyelt és elképzelt formák megjelenítése. Manipulációk végzése: nagyítás, kicsinyítés, csonkolás, kiegészítés. Ábraalkotás képességének fejlesztése: konvenciókon alapuló, szabályokhoz igazodó, jelentést hordozó, közlő és magyarázó rajzok, szerelési ábrák, folyamat ábrák értelmezése és létrehozása, valós vagy elképzelt viszonyok, kapcsolatok megjelenítésével. A síkbeli és térbeli vizuális megjelenítő, kifejező eszközök adekvát használata vizuális kommunikációs területen. A megjelenítés, a kifejezés céljának megfelelő árnyalt vonal, tónus, szín, forma, stb. önálló alkalmazása. Közvetlen vizuális jelzések, mimika, gesztusok értelmezésével a kommunikációs képesség fejlesztése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Egy valós vagy képzeletbeli dolog (pl. áru, esemény, közérdek, jelenség: „boszorkányok tömeges átrepülése”,”Pöttyös Panna divatbemutatója”, Búvár Kund légzőkészüléke) számára plakát, szórólap tervezése, kivitelezése a betű, kép és szöveg együttes alkalmazásával, figyelem, érdeklődés felkeltése céljából. Az emberi gesztusok, testnyelvi jelzések megfigyelése, értelmezése, majd az összegyűjtött tapasztalatok, információk segítségével a plakát által hirdetett dolog népszerűsítése figyelemfelhívó játékkal (pl. akcióval, pantomimmel, hangot, szöveget is beépítő performansszal).	*Matematika:* Statikus szituációk, lényegkiemelés. Képzeletben történő mozgatás. Testháló elképzelése. *Magyar nyelv és irodalom:* kulcsszókeresés; szövegtömörítés; hiányos vázlat, táblázat, ábra kiegészítése a szöveg alapján.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gesztus, plakát, reklám, szlogen, vizuális kommunikációs műfaj.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**A média társadalmi szerepe, használata Médiahasználat, élménybefogadás, élményfeldolgozás Médiumok a mindennapi környezetben**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás	Az egyes médiumok azonosítása. Médiaélmények felidézése, verbalizálása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A médiatartalmak közötti választás tudatosságának fejlesztése. Saját médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. Médiaszöveg-típusok beazonosítását, tudatosítását segítő kompetenciák fejlesztése. Olvasási készség és szókincs fejlesztése médiaszövegekkel.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Saját médiaélmények felidézése megadott szempontok alapján (pl. érzelmi hatás, kedveltség, ismeretszerzés) és az élmények feldolgozása (pl. rajzolás, fotókészítés, szerepjáték). Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a vetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel).		*Erkölcstan*: Kedvenc időtöltésem, ha egyedül vagyok. Olvasottság. Olyan szeretnék lenni, mint Ő/példaképek, hamis életek; álmaim, fantáziavilágom/menekülés, realitásérzet. Az önálló gondolatalkotás szabadsága, önkifejezés és önbizalom erősítése. *Dráma és tánc:* csoportos és egyéni improvizáció.
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Média, televízió, rádió, internet, újság, videojáték, film, televíziós sorozat, televíziós műsortípus (hírműsor,

	gyermekműsor, tehetségkutató műsor, valóságshow, ismeretterjesztő műsor, reklám).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média kifejezőeszközei A médiaszövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A médiaszövegek befogadása során saját érzések felismerése, kifejezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok felismerését, médiaszöveg-olvasást segítő kompetenciák fejlesztése. Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok kreatív alkalmazása, médiaszöveg-írás. A médiaszövegek elemi szövegalkotó kódjai, kifejező eszközei által kiváltott érzelmek felismerése és kifejezése, az önreflexió fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A médiaszövegek kifejezőeszközeinek mélyebb megismerése. A karakterábrázolás filmes eszközeinek megismerése: a pozitív és negatív hősök megjelenítésének technikái, különös tekintettel a mozgókép nyelvére (pl. jelmez, smink, környezet/díszlet, világítás, kameramozgás) és a hangokra: (beszélt nyelv, zene, zaj, zörej) az életkornak megfelelő médiaszövegeken keresztül. A különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín- és időviszonylatok megfigyelése és értelmezése konkrét médiaszövegeken keresztül. Az elbeszélő személyének azonosítása különböző médiaszövegekben (pl. animációs mesék, filmek). Saját érzelmek felismerése és kifejezése különböző mozgóképi szövegek, és hangzó anyagok befogadása során. A médiaszövegek alapvető kifejező eszközeinek (pl. mozgóképi nyelv, hangok) érzelmekre gyakorolt hatásának megfigyelése, kifejezése.	*Magyar nyelv és irodalom:* Olvasási stratégiák, olvasást megértő folyamatot segítő technikák ismerete, alkalmazása a hatékonyabb megértés érdekében: a művek szerkezeti jellemzőinek megfigyelése, a tér-idő változásainak felismerése. Az események sorrendjének, a mesélő személyének megállapítása. A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése,

Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal.	az időrend, a szöveg tagolása bekezdésekre. Fogalmazásíráskor a megfelelő nyelvi eszközök alkalmazása. *Erkölcstan*: Erkölcs és erkölcstelenség tapasztalása mint példa. Szerepek a családon, közösségen belül. A jó-rossz megjelenítése a művészetben.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Animáció, jelmez, smink, díszlet, fény, cselekmény, vágás, zene, zaj, zörej, csend, emberi hang.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	*Tárgy- és környezetkultúra* **Mikro- és makrotér**	**Órakeret 12 óra**
Előzetes tudás	Tárgyfajták, épülettípusok, térfunkciók felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatok szerzése a térformálás, térlehatárolás, térszervezés területén. Térkapcsolatok, térbeli viszonyok, térbeli tagolódások létrehozása, installációs és ábrázoló, kifejező céllal. Megfigyelő és elemző képesség fejlesztése. Tárgytervezés, - szerkesztés, - alkotás, konstrukciók létrehozása különböző	

	anyagokból és célokra. Anyagok és eljárások ismerete; a tervezői attitűd és alkalmazkodó képesség fejlesztése a tárgy rendeltetésének, használójának szem előtt tartásával, a megfelelő anyag- és eszközválasztással.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Különböző épületek fotóinak csoportosítása megadott szempontok szerint (pl. rendeltetés, anyag, méret, elhelyezkedés, kor, díszítettség, fényviszony). Megadott célt szolgáló kis tér (pl. váró-, lakótér, pince, fülke, raktár, dühöngő) tervezése a kiválasztott épület lakójának (pl. tulajdonos, tulajdonos gyermeke, őr, takarító, vendég, kertész, háziállat, kísértet, szerzetes, zenész, festő, orvos), majd a térhez tartozó, kapcsolódó tárgyak némelyikének elkészítse (pl. kulcs, tükör, függöny, polc, szék, csizma, kanna, tál, lámpa). Ismert funkció (pl. lakás, iskola, orvosi rendelő, mozi) saját ötlet alapján elképzelt változatának megtervezése, elkészítése makettben, az elkészült makettekből közösen településszerkezet (pl. falu, városrész) kialakítása, egyszerű „terepasztal” megépítése. Példák, fotók, gyűjtése eltérő érzelmi hatást (pl. hétköznapi, ünnepélyes, titokzatos, rideg, sejtelmes, szorongató, emelkedett félelmetes, vidám) kiváltó terekről (pl. templom, iroda, park, szoba, lift, állványzat, zuhanyfülke, labirintus). A terekhez kapcsolódó hangok, zenék, zörejek (pl. madárcsicsergés, jármű-zaj, beszéd, nyikorgás, zene, hegedű, dob) gyűjtése, s a gyűjtött hanganyag felhasználásával, valós, hangzó terek létrehozása, megépítése	*Matematika:* Tárgyak tulajdonságainak kiemelése (analizálás); összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; osztályokba sorolás. Adott objektum más nézőpontból. Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban. *Dráma és tánc:* a színház formai elemei, látott előadásban, illetve alkalmazása saját rögtönzésekben.

az adott tartalomnak megfelelő anyag és méretválasztással (pl. karton, fonal, kóc, vászon, fém, vessző, csuhé, agyag, drót, fa).		*Környezetismeret:* az anyagfajták megmunkálhatósága, felhasználásuk. *Ének-zene:* Azonosság, hasonlóság, variáció felismerése. Ritmus-hangszerek, ritmikai többszólamúság.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tértervezés, - szerkesztés, - alkotás, konstrukció, funkció, szerkezet, térkapcsolat, térbeli tagolás, tervezői attitűd, település, épület, építmény, alaprajz.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	*Tárgy- és környezetkultúra* **Tárgyak és használatuk**	**Órakeret 11 óra**
Előzetes tudás	Egyszerű hagyományos és kézműves technikai fogások ismerete. A tárgyalkotó folyamat lépéseinek alkalmazása. Egyszerűsítés, díszítés. Hétköznapi és művészi, kultikus tárgyak felismerése, csoportosítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Régi és mai használati és díszedények megfigyelése, csoportosítása, összehasonlító elemzése vizuálisan (látvány, fotó, rajzi elemzés) és verbálisan. Gyakorlati és érzelmi szempontok megfogalmazása a tárgyakkal való kapcsolatban. Közvetlen környezetünk tárgyainak, szerkezeteinek megfigyelése, megadott szempont szerinti vizsgálata. Redukciós képesség fejlesztése. Komponálóképesség fejlesztése felületen és térben. A színek dekoratív, díszítő hatásának megismerése és alkalmazása, funkciónak megfelelő színválasztás és díszítés. A csomagolás tervezési szempontjainak megismerése és alkalmazása, a csomagolás gyakorlati és	

	érzelmi szempontjainak megismerése. Vizuális ritmusérzék fejlesztése. Különböző kultúrák iránti nyitottság kialakítása.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
A különböző kultúrákban, korokban használatos tárgyak, eszközök összehasonlítása a mai tárgyakkal, eszközökkel (pl. épületek, járművek, szerszámok, edények, bútorok, öltözet, ékszer) a hasonló és eltérő vonások elemzése, értelmezése. Tárgytervezés (pl. jármű, bútor), tárgyalkotás (pl. öltözet kiegészítő, játék) a megismert kézműves technikákkal (pl. nemezelés, agyagozás, fonás, szövés, batikolás), a kortárs iparművészet felfogásában. A közvetlen környezetben található anyagok környezettudatos felhasználásával, meghatározott funkcióra (pl. irányjelző, hangosító), működésre képes egyszerű szerkezet (pl. játék, modell) létrehozása. Az elkészült tárgyak, szerkezetek használatuknak megfelelő és tulajdonosukra utaló díszítése. Csomagolás tervezése, kivitelezése valós vagy képzeletbeli tárgy, dolog (pl. ecset, muffin, buszjegy, cipő, csoki, időbe látó készülék, csodaszappan, fűmag, életelixír, varázsfonal) számára, oly módon, hogy a csomagolás formája és díszítése utaljon a tárgy sajátosságára.	*Matematika:* tájékozódás az időben. *Erkölcstan:* a múlt és a jelen életviszonyai közötti különbségek. *Dráma és tánc:* Kreatív játékok tárgyakkal, tárgyak nélkül. A tárgyak használata ismétléssel, lassítással, gyorsítással stb. vagy nem rendeltetésszerű használatuk.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tárgyalkotás, tárgytervezés, díszítés, csomagolás, vizuális ritmus, díszítés, szerkezet, felület, stilizálás.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	– Az alkotásra, megfigyelésre, elemzésre vonatkozó feladatok életkornak megfelelő értelmezése. – Élmény- és emlékkifejezés, illusztráció készítése; síkbáb és egyszerű jelmez készítése; jelek, ábrák készítése; egyszerű tárgyak alkotása.

	– Az újként megismert anyagok és eszközök, technikák az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználata. – A legismertebb formák, színek, vonalak, térbeli helyek és irányok, illetve komponálási módok használata, látványok, műalkotások olvasásába is beépítve. – Téralkotó feladatok során a személyes preferenciáknak és a funkciónak megfelelő térbeli szükségletek felismerése. – A szobrászati, festészeti, tárgyművészeti, építészeti területek közötti különbségek további differenciálása (pl. festészeten belül: arckép, csendélet, tájkép). – Látványok, műalkotások megfigyeléseinek során kialakult gondolatok, érzések elmondására a tantervben meghatározott legfontosabb fogalmak használatával, az életkornak megfelelően. – Különböző típusú médiaszövegek felismerése, a médiatartalmak közötti tudatos választás. – A médiaszövegekhez használt egyszerű kódok, kreatív kifejezőeszközök és azok érzelmi hatásának felismerése. – Kép- és hangrögzítő eszközök használata elemi technikáinak ismerete. Az elsajátított kifejezőeszközök segítségével saját gondolatok, érzések megfogalmazása, rövid, egyszerű történet megformálása. – A médiaszövegek előállításával, nyelvi jellemzőivel, használatával kapcsolatos alapfogalmak elsajátítása, helyes alkalmazása élőszóban. – A média alapvető funkcióinak (tájékoztatás, szórakoztatás, ismeretszerzés) megismerése. – A médiaszövegekben megjelenő információk valóságtartalmának felismerése. – Az életkorhoz igazodó biztonságos internet- és mobilhasználat szabályainak ismerete, alkalmazása. A hálózati kommunikációban való részvétel során fontos és szükséges viselkedési szabályok

	elsajátítása, alkalmazása. Életkorhoz igazodó fejlesztő, kreatív internetes tevékenységek megismerése.

4. évfolyam

Ebben az időszakban a vizuális kultúra tanításának továbbra is fontos célja a motiváltság és az örömteli alkotás fenntartása, amelynek továbbra is alapvető eszköze a változatos és a tanulók érdeklődését felkeltő játékos feladatok felhasználása, ismerkedés további új technikákkal, illetve az alkotás felszabadultságának további ösztönzése. A vizuális műveltség megalapozását az érzéki tapasztalás, a környezet minél pontosabb megfigyelése, illetve az érzékelés érzékenységének fokozása segíti elsősorban. A gondolkodás fejlődésének eredményeként ebben az időszakban cél a képi információk jelentésének és hatásának egyre pontosabb értelmezése, illetve a köznapi és művészi vizuális közlések megkülönböztetése. Az önállóan és csoportokban megvalósított alkotótevékenység erősíti a kreatív problémamegoldást és segíti a tudatos önszabályozást és önismeretet. A befogadó tevékenység tekintetében továbbra is érvényes az alkotva befogadás elvének érvényesítése. Cél továbbra is a vizuálisan feldolgozható témák megközelítése esetében a valós esztétikai értéket képviselő műalkotások szemléltetése és azok minél pontosabb értelmezése.

Míg az első két évfolyamon a vizuális kultúra részterületei közül a „Kifejezés, képzőművészet" és a „Tárgy- és környezetkultúra" került túlsúlyba, addig harmadik-negyedik évfolyamon növekedhet az elvontabb „Vizuális kommunikáció" részterület tartalmait feldolgozó feladatok aránya, de továbbra is fontos a megfigyelőképesség, a forma- és arányérzék fejlesztése, továbbá az önkifejezés megőrzésének ösztönzése, ami segíti az egyre céltudatosabb vizuális megismerést.

A vizuális nevelés keretein belül zajló médianevelés ebben az időszakban is jelen van. Az alsó tagozat második felére a gyerekek többségének már komoly médiatapasztalata van. A tárgy tanításának célja elsősorban a gyerekek meglévő ismereteinek rendszerezése, az ismeretek életkorhoz igazodó elmélyítése, a különböző médiaüzentek értékeléséhez szükséges készségek és képességek fejlesztése.

Ezt a célt szolgálják a médiaszövegek, elsősorban mozgóképi és online szövegek kifejezőeszközeinek mélyebb megismerését, a használt eszközök befogadóra tett hatásának felismerését, kifejezését segítő gyakorlatok, hisz és a formanyelvi alapozás mellett már megjelenik a különböző médiatartalmak elkészítése mögött meghúzódó szándék

felismerésének fejlesztése is. Az ismeretszerzés továbbra is a gyerekek által ismert és kedvelt műsortípusok, médiaszövegek feldolgozásán keresztül zajlik. A médiaélmények feldolgozása, az audiovizuális alkotások kifejezőeszközeinek megismerése az életkorhoz igazodó meseregények, ifjúsági regények és rajzfilmes/filmes adaptációik összehasonlításán, feldolgozásán keresztül kapcsolható össze az olvasáskultúra fejlesztésével. A gyerekek saját és szűkebb környezetük médiahasználati szokásai alapján azonosítják a média alapvető funkcióit, megértik, hogy a különböző típusú médiatartalmak mögött meghúzódó szándék különböző lehet, amely befolyásolja a médiaszöveg üzenetének értékelését. Elsősorban a hír és információ, illetve a reklám mindennapokban betöltött szerepe, értékelése, sajátosságai kerülnek elő ebben az időszakban. A médiaszövegek értékelése az üzenet megbízhatóságának és fontosságának megítélésén, illetve a saját tapasztalatok viszonylatában való elhelyezésén keresztül zajlik. A média működésének tanulmányozása során fejlődik az elemző, kritikai gondolkodás. Alapvető fejlesztési cél a tanulók biztonságos és kreatív internethasználatát segítő képesség- és készségfejlesztés, a hálózati kommunikációban való biztonságos részvételhez szükséges alapismeretek, viselkedési szabályok megismertetése.

A fejlesztési célok továbbra is mind a vizuális kultúra, mind a mozgóképkultúra és médiaismeret fejlesztési feladatai esetében tevékenységközpontú, kreatív, élményekkel telített helyzetekben játékos, alkotó, önálló vagy csoportos feladatmegoldással érhetőek el.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	*Kifejezés, képzőművészet* **Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek**	**Órakeret** **7 óra** **+ 2 óra**
Előzetes tudás	Vizuális nyelvi elemek és minőségek, méretviszonyok, arányok felismerése és használata. Kifejező alkotások ismérveinek felismerése. Nézőpontok felismerése és nézőpontválasztás használata. Alkotó műfajok, technikák felismerése, műveletek sorrendjének követése. Anyagismeret.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális kifejezőképesség fejlesztése. Grafikai kifejezőképesség fejlesztése különböző grafikai, nyomatkészítési eljárások kapcsán. Téralakítási és térábrázolási képesség fejlesztése. Lényeglátó képesség fejlesztése. Formaérzék fejlesztése. Kompozíciós képesség fejlesztése. Vizuális ritmusérzék fejlesztése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Irodalmi, zenei, média és művészettörténeti élményből, származó valós és képzeletbeli helyszínek (pl. kerek erdő, malom, labirintus, vár, palotakert, folyó) megjelenítése a különböző nézőpontok és változatos méret kínálta lehetőségek használatával, síkban és térben (pl. grafikusan, festve, konstruálva, mintázva, installálva). Vizuális megfigyelésből (pl. közvetlen környezet, fotó, műalkotás, múzeum), személyes emlékből származó tapasztalatok felhasználásával valós hely, helyszín (pl. természeti táj, nagymama virágos kertje, épített környezet, mi utcánk) vizuális megjelenítése meghatározott időszaknak (pl. évszak, napszak, nyár, hajnal) megfelelően, különböző technikákkal (pl. kollázs, vegyes technika, kréta, nyomat, mintázás, makett).	*Magyar nyelv és irodalom:* Olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megosztása. Műélvezet, humor. *Matematika:* Rajz és szöveg értelmezése: a lejátszott történés visszaidézése; az elmondott, elolvasott történés visszaidézése. Jelértelmezés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nézőpont, ritmus, minőségellentét, kollázs, képmező, arány, vizuális kifejezés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Kifejezés, képzőművészet Hétköznapi és képzelt figurák**	**Órakeret 7 óra + 2 óra**
Előzetes tudás	Síkbeli és térbeli minőségek, méretviszonyok, irányultság felismerése és használata. Színek érzelemkifejező, hangulati és díszítő hatásainak felismerése. Kontrasztok felismerése. Műalkotások csoportosítási módjainak alkalmazása.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Színek hangulati hatásának felismerése és alkalmazása az egyéni színválasztásban. Színdifferenciáló képesség fejlesztése. Színérzék fejlesztése. Kompozíciós képesség fejlesztése. Karakterérzék fejlesztése. Térábrázoló képesség fejlesztése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
A lakóhelyen és a közvetlen környezetben élő emberekről, állatokról gyűjtött ismeretek, információk (pl. foglalkozás, életkor, kedvenc illat/étel/szín, útvonal, játék, fontos tárgy, attribútum) alapján figurális alkotások létrehozása. A külső, belső vonások (pl. karakter, testi adottságok, öltözet, belső tulajdonságok, személyiség jegyek) élményszerű megjelenítésével, meghatározott célok (pl. illusztráció, valós és virtuális játék, információs kártya, „kutatás”) érdekében. Történetek, mesék, versek, mondák, médiaszövegek valós vagy kitalált szereplőinek (pl. hősök, bajkeverők, szörnyek, tündérek, állatok, ember-állatok, géplények) megformálása többfigurás kompozícióban, a meghatározott célnak (pl. könyv, napló, játék, báb, dráma, hajóorr, oromdísz, vízköpő) megfelelő méretben és anyagból (pl. festmény, grafika, kollázs, montázs, fotó, papírmasé, agyag, gipsz, talált tárgy, drót).	*Matematika:* mennyiségi tulajdonságok, viszonylatok, becslés, összehasonlítás. *Magyar nyelv és irodalom:* Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. Mindennapi konfliktusok feldolgozása drámajátékkal. *Dráma és tánc:* fantáziajátékok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Figurális alkotás, karakter, élményszerű megjelenítés, cél, eszköz, méret, anyag, műfaj, technika, eljárás, képtárgy.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	*Vizuális kommunikáció* **Utazások**	**Órakeret 9 óra**
Előzetes tudás	A közvetlen környezet és a személyes tárgyak, taneszközök vizuális jelzéseinek alkalmazása. Időbeliség, minőségellentétek felismerése.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális megfigyelőképesség és vizuális emlékezet fejlesztése. Analizáló és szintetizáló képesség fejlesztése. Forma- és arányérzék fejlesztése. Karakterérzék fejlesztése. Képolvasó és képközlő képességek fejlesztése. Ábraolvasási és értelmezési készség fejlesztése elemzéssel és ábrák létrehozásával. Az idő, a változás, a folyamat képekben való ábrázolási képességének fejlesztése, történés képekben való elbeszélése. A művészi, köznapi és tudományos közlések értelmezésének segítése, a kifejezés árnyaltságának fokozása.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
A környezetünkben észlelhető változások, folyamatok, mozgások (pl. természeti jelenségek, életjelenségek: ember/növény/állat növekedése és öregedése, jégolvadás, rozsdásodás, penészedés, árnyék, palacsintasütés, építkezés, varrógép, kerékpár, daru, óra) azonosítása, vizuális megfigyelése, értelmezése, a tapasztalatok és információk rögzítése szöveg és kép (pl. fotó, film, egyszerű animáció, rajz, ábra, jel) segítségével. Valós és/vagy képzeletbeli utazás folyamatának, útvonalának és történéseinek képes, szöveges rögzítése (pl. útinapló, térkép, képregény, forgatókönyv, úti film) meghatározott cél (szórakoztatás, ismeretterjesztés, útikalauz, tájékozódás, dokumentálás, elemzés, összehasonlítás) érdekében.	*Matematika:* Tájékozódás a térben (síkon ábrázolt térben; szöveges információk szerint). A változás kiemelése; az időbeliség. *Magyar nyelv és irodalom:* Információhordozók. Látványok verbális megfogalmazása. Az időbeliség kifejezésének nyelvi lehetőségei. *Dráma és tánc:* verbális képességek fejlesztése játékkal. *Környezetismeret:* változások, folyamatok, növények, állatok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Változás, folyamat, mozgás, mozgásfázis, összehasonlítás, térkép, képregény, vizuális sűrítés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Vizuális kommunikáció Vizuális hatáskeltés**	**Órakeret 9 óra**

Előzetes tudás	Összefüggések felismerése a cselekvés vagy annak szereplői és az ábrázoltak között. Eredeti és reprodukált alkotások különbözőségének felismerése. Körvonal és árnykép megjelenítése. Vizuális kommunikációs gesztusok értelmezése. Hangok képi jeleinek értelmezése és megjelenítése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	Látványfelismerés és értelmezés képességének fejlesztése, a látottak lényeges vonásainak kiemelése, a megfigyelés szempontjainak bővítése. A vizuális jelek jelentéseinek azonosítása, reprodukálása transzformált látványok létrehozásával. Jelképek, allegóriák, vizuális metaforák képzése. Formaalkotás a síkban és térben megfigyelt és elképzelt formák megjelenítése. Manipulációk végzése: nagyítás, kicsinyítés, csonkolás, kiegészítés. Ábraalkotás képességének fejlesztése: konvenciókon alapuló, szabályokhoz igazodó, jelentést hordozó, közlő és magyarázó rajzok, szerelési ábrák, folyamat ábrák értelmezése és létrehozása, valós vagy elképzelt viszonyok, kapcsolatok megjelenítésével. A síkbeli és térbeli vizuális megjelenítő, kifejező eszközök adekvát használata vizuális kommunikációs területen. A megjelenítés, a kifejezés céljának megfelelő árnyalt vonal, tónus, szín, forma, stb. önálló alkalmazása. Közvetlen vizuális jelzések, mimika, gesztusok értelmezésével a kommunikációs képesség fejlesztése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Egy valós vagy képzeletbeli dolog (pl. áru, esemény, közérdek, jelenség: „boszorkányok tömeges átrepülése”,”Pöttyös Panna divatbemutatója”, Búvár Kund légzőkészüléke) számára plakát, szórólap tervezése, kivitelezése a betű, kép és szöveg együttes alkalmazásával, figyelem, érdeklődés felkeltése céljából. Az emberi gesztusok, testnyelvi jelzések megfigyelése, értelmezése, majd az összegyűjtött	*Matematika:* Statikus szituációk, lényegkiemelés. Képzeletben történő mozgatás. Testháló elképzelése. *Magyar nyelv és irodalom:* kulcsszókeresés; szövegtömörítés; hiányos vázlat, táblázat, ábra kiegészítése a szöveg alapján.

tapasztalatok, információk segítségével a plakát által hirdetett dolog népszerűsítése figyelemfelhívó játékkal (pl. akcióval, pantomimmel, hangot, szöveget is beépítő performansszal).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gesztus, plakát, reklám, szlogen, vizuális kommunikációs műfaj.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**A média társadalmi szerepe, használata A média működési módja, mediális információforrások megbízhatósága**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás	A médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított tartalmak. A személyes közvetlen kommunikáció és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kritikai gondolkodás fejlesztése. A mediális információforrások megbízhatósága megítélésének fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismerkedés a média társadalmi funkcióival, működésmódjával. A szűkebb környezet médiahasználatának megfigyelése alapján beszélgetés egyes médiaszövegek (pl. hírműsor, internetes honlap, televíziós sorozat, rajzfilm, film, könyv, újság) hétköznapokban betöltött szerepéről, funkciójáról. A médiakörnyezet szereplőinek azonosítása: médiatartalom-előállítók és a fogyasztók/felhasználók. Médiaszövegek értelmezése alapján feltevések, állítások megfogalmazása a szöveg keletkezésének hátteréről, az alkotó/közlő szándékáról (a korosztálynak megfelelő reklámok, videojátékok, internetes portálok, animációs filmek, filmek segítségével). Annak felismerése, hogy a médiakörnyezet szereplői a tartalmat előállítók csoportja és a közönség, a médiafogyasztók csoportjai.		*Magyar nyelv és irodalom:* Az életkornak megfelelő globális, információkereső, értelmező és reflektáló olvasás. Az információk keresése és kezelése. Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban.

A hírműfajhoz kapcsolódó meghatározó tevékenységek (pl. újságíró, fotóriporter) azonosítása, főbb elemeinek megismerése. Médiaszövegek megbízhatósága: irányított beszélgetés a hír-álhír témakörről konkrét médiaszövegek alapján. Információk összegyűjtése, értelmezése, feldolgozása (pl. szövegalkotás) megadott szempontok (pl. közlő szándéka, célcsoport) alapján. Ismerkedés a kereskedelmi kommunikáció (reklám) sajátosságaival, a reklámok megjelenésének változatos helyeivel, formáival. A reklámok működése (hatáskeltés) néhány fontos eszközének megfigyelése konkrét reklámok tanulmányozásán keresztül. Reklámkészítés (pl. egyszerű reklámszövegírás, plakátkészítés, reklámot megjelenítő szerepjáték) annak érdekében, hogy reflektált viszony alakuljon ki a reklámozás céljáról és eszközeiről.	Mások véleményének megértése, elfogadása a vita során. Vélemények összevetése, különbségek és hasonlóságok megfigyelése, felismerése és kritikája. *Erkölcstan:* önálló gondolat vállalása, véleménynyilvánítás, mások gondolatai alapján, építő jellegű vitakultúra kialakítása; gondolatszabadsággal való ismerkedés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Médiatartalom-előállító, médiafogyasztó, információ, hír, álhír, hírműsor, újság, újságíró, reklám, reklámfilm, tudatos fogyasztás, médiahasználat.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**A média társadalmi szerepe, használata Tájékozódás a világhálón, a virtuális terekben, biztonságos internethasználat**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás	Alapszintű ismeretek az internethasználatban rejlő lehetőségekről, illetve kockázatokról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő, biztonságos tájékozódás és közlekedés kialakítása az online környezetben, a virtuális terek használata során. Az internethasználat és mobiltelefon-használat lehetőségeinek és kockázatainak tudatosítása. Kreatív, kritikus internethasználat	

	fejlesztése. Az online közösségekben való részvétel kockázatainak, viselkedési szabályainak, kommunikációs jellemzőinek tudatosítása.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
A közvetlen kommunikáció jelzéseinek és az online kommunikáció, jellegzetességeinek összehasonlítása meghatározott szempontok (pl. kapcsolatteremtés, önkifejezés, véleménynyilvánítás) alapján (pl. szerepjáték keretében). A személyes kommunikáció és az online kommunikáció különbségeinek tudatosítása. Saját és szűkebb környezet internethasználatának megfigyelése, internetes tevékenységek megjelenítése (pl. szerepjáték) különböző formában. Az internet- és mobilhasználat legfontosabb (pl. biztonságot eredményező) szabályainak megismerése különböző eszközökkel (pl. kártyajáték, egyszerű társasjáték). Az életkori sajátosságokhoz igazodó kreatív internethasználat lehetőségeink tudatosítása. (pl. gyermekbarát honlapok böngészése). Ismerkedés a világháló felépítésével és működésének alapjaival beszélgetés és játékos gyakorlatokon keresztül. Az online közösségekben való viselkedési szabályok, kommunikációs szokások, és ezek szerepének megismerésére.	*Magyar nyelv és irodalom:* A művek tanulságainak értelmezése a saját szerepünkre, helyzetünkre a mindennapi életünkben, példa bemutatása, mindezek kifejezése más eszközzel is (pl. drámajátékok). A könyvtár mint információs központ, a tanulás bázisa, segítője. Levélírás, levélcímzés. Rövid szöveges üzenetek megfogalmazása. Adatok, információk gyűjtésének, célszerű elrendezésének módjai. *Erkölcstan:* Haver, barát, társ, csapattag, internetes kapcsolatok. Konfliktusmegoldás, közös szabályalkotás és annak elfogadása mint érték. Baráti társaság összetartó ereje és a virtuskodás értéke/bátorság, vakmerőség. Játék, közösségi élet az interneten.

	Környezetismeret: a helyes önismeret kialakításának megalapozása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Személyes kommunikáció, online kommunikáció, WWW, e-mail, mailfiók, profil, like-jel, keresőmotor, flash játék.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	*Tárgy- és környezetkultúra* **Mikro- és makro tér**	**Órakeret 11 óra + 5 óra**
Előzetes tudás	Tárgyfajták, épülettípusok, térfunkciók felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatok szerzése a térformálás, térlehatárolás, térszervezés területén. Térkapcsolatok, térbeli viszonyok, térbeli tagolódások létrehozása, installációs és ábrázoló, kifejező céllal. Megfigyelő és elemző képesség fejlesztése. Tárgytervezés, - szerkesztés, - alkotás, konstrukciók létrehozása különböző anyagokból és célokra. Anyagok és eljárások ismerete; a tervezői attitűd és alkalmazkodó képesség fejlesztése a tárgy rendeltetésének, használójának szem előtt tartásával, a megfelelő anyag- és eszközválasztással.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Különböző épületek fotóinak csoportosítása megadott szempontok szerint (pl. rendeltetés, anyag, méret, elhelyezkedés, kor, díszítettség, fényviszony). Megadott célt szolgáló kis tér (pl. váró-, lakótér, pince, fülke, raktár, dühöngő) tervezése a	*Matematika:* Tárgyak tulajdonságainak kiemelése (analizálás); összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; osztályokba sorolás. Adott objektum más nézőpontból. Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban. *Dráma és tánc:* a színház formai elemei, látott előadásban, illetve alkalmazása saját rögtönzésekben.

kiválasztott épület lakójának (pl. tulajdonos, tulajdonos gyermeke, őr, takarító, vendég, kertész, háziállat, kísértet, szerzetes, zenész, festő, orvos), majd a térhez tartozó, kapcsolódó tárgyak némelyikének elkészítse (pl. kulcs, tükör, függöny, polc, szék, csizma, kanna, tál, lámpa). Ismert funkció (pl. lakás, iskola, orvosi rendelő, mozi) saját ötlet alapján elképzelt változatának megtervezése, elkészítése makettben, az elkészült makettekből közösen településszerkezet (pl. falu, városrész) kialakítása, egyszerű „terepasztal” megépítése. Példák, fotók, gyűjtése eltérő érzelmi hatást (pl. hétköznapi, ünnepélyes, titokzatos, rideg, sejtelmes, szorongató, emelkedett félelmetes, vidám) kiváltó terekről (pl. templom, iroda, park, szoba, lift, állványzat, zuhanyfülke, labirintus). A terekhez kapcsolódó hangok, zenék, zörejek (pl. madárcsicsergés, jármű-zaj, beszéd, nyikorgás, zene, hegedű, dob) gyűjtése, s a gyűjtött	*Környezetismeret:* az anyagfajták megmunkálhatósága, felhasználásuk.

hanganyag felhasználásával, valós, hangzó terek létrehozása, megépítése az adott tartalomnak megfelelő anyag és méretválasztással (pl. karton, fonal, kóc, vászon, fém, vessző, csuhé, agyag, drót, fa).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Térтervezés, - szerkesztés, - alkotás, konstrukció, funkció, szerkezet, térkapcsolat, térbeli tagolás, tervezői attitűd, település, épület, építmény, alaprajz.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	*Tárgy- és környezetkultúra* **Tárgyak és használatuk**	**Órakeret 12 óra**
Előzetes tudás	Egyszerű hagyományos és kézműves technikai fogások ismerete. A tárgyalkotó folyamat lépéseinek alkalmazása. Egyszerűsítés, díszítés. Hétköznapi és művészi, kultikus tárgyak felismerése, csoportosítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Régi és mai használati és díszedények megfigyelése, csoportosítása, összehasonlító elemzése vizuálisan (látvány, fotó, rajzi elemzés) és verbálisan. Gyakorlati és érzelmi szempontok megfogalmazása a tárgyakkal való kapcsolatban. Közvetlen környezetünk tárgyainak, szerkezeteinek megfigyelése, megadott szempont szerinti vizsgálata. Redukciós képesség fejlesztése. Komponálóképesség fejlesztése felületen és térben. A színek dekoratív, díszítő hatásának megismerése és alkalmazása, funkciónak megfelelő színválasztás és díszítés. A csomagolás tervezési szempontjainak megismerése és alkalmazása, a csomagolás gyakorlati és érzelmi szempontjainak megismerése. Vizuális ritmusérzék fejlesztése. Különböző kultúrák iránti nyitottság kialakítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A különböző kultúrákban, korokban használatos tárgyak, eszközök összehasonlítása a mai tárgyakkal, eszközökkel (pl.		*Matematika:* tájékozódás az időben.

épületek, járművek, szerszámok, edények, bútorok, öltözet, ékszer) a hasonló és eltérő vonások elemzése, értelmezése. Tárgytervezés (pl. jármű, bútor), tárgyalkotás (pl. öltözet kiegészítő, játék) a megismert kézműves technikákkal (pl. nemezelés, agyagozás, fonás, szövés, batikolás), a kortárs iparművészet felfogásában. A közvetlen környezetben található anyagok környezettudatos felhasználásával, meghatározott funkcióra (pl. irányjelző, hangosító), működésre képes egyszerű szerkezet (pl. játék, modell) létrehozása. Az elkészült tárgyak, szerkezetek használatuknak megfelelő és tulajdonosukra utaló díszítése. Csomagolás tervezése, kivitelezése valós vagy képzeletbeli tárgy, dolog (pl. ecset, muffin, buszjegy, cipő, csoki, időbe látó készülék, csodaszappan, fűmag, életelixír, varázsfonal) számára, oly módon, hogy a csomagolás formája és díszítése utaljon a tárgy sajátosságára.	*Erkölcstan:* a múlt és a jelen életviszonyai közötti különbségek. *Dráma és tánc:* Kreatív játékok tárgyakkal, tárgyak nélkül. A tárgyak használata ismétléssel, lassítással, gyorsítással stb. vagy nem rendeltetésszerű használatuk.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tárgyalkotás, tárgytervezés, díszítés, csomagolás, vizuális ritmus, díszítés, szerkezet, felület, stilizálás.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	– Az alkotásra, megfigyelésre, elemzésre vonatkozó feladatok életkornak megfelelő értelmezése. – Élmény- és emlékkifejezés, illusztráció készítése; síkbáb és egyszerű jelmez készítése; jelek, ábrák készítése; egyszerű tárgyak alkotása. – Az újként megismert anyagok és eszközök, technikák az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználata. – A legismertebb formák, színek, vonalak, térbeli helyek és irányok, illetve komponálási módok használata, látványok, műalkotások olvasásába is beépítve.

	– Téralkotó feladatok során a személyes preferenciáknak és a funkciónak megfelelő térbeli szükségletek felismerése. – A szobrászati, festészeti, tárgyművészeti, építészeti területek közötti különbségek további differenciálása (pl. festészeten belül: arckép, csendélet, tájkép). – Látványok, műalkotások megfigyeléseinek során kialakult gondolatok, érzések elmondására a tantervben meghatározott legfontosabb fogalmak használatával, az életkornak megfelelően. – Különböző típusú médiaszövegek felismerése, a médiatartalmak közötti tudatos választás. – A médiaszövegekhez használt egyszerű kódok, kreatív kifejezőeszközök és azok érzelmi hatásának felismerése. – Kép- és hangrögzítő eszközök használata elemi technikáinak ismerete. Az elsajátított kifejezőeszközök segítségével saját gondolatok, érzések megfogalmazása, rövid, egyszerű történet megformálása. – A médiaszövegek előállításával, nyelvi jellemzőivel, használatával kapcsolatos alapfogalmak elsajátítása, helyes alkalmazása élőszóban. – A média alapvető funkcióinak (tájékoztatás, szórakoztatás, ismeretszerzés) megismerése. – A médiaszövegekben megjelenő információk valóságtartalmának felismerése. – Az életkorhoz igazodó biztonságos internet- és mobilhasználat szabályainak ismerete, alkalmazása. A hálózati kommunikációban való részvétel során fontos és szükséges viselkedési szabályok elsajátítása, alkalmazása. Életkorhoz igazodó fejlesztő, kreatív internetes tevékenységek megismerése.

3–4. évfolyam (2020/2021-ben induló 1. évfolyamtól felmenő rendszerben)

Ebben az iskolaszakaszban is kiemelt fontosságú az örömteli, motivált alkotói energiák fenntartása, melyet a változatos, élményalapú feladatok rendszerében, a gyerekek személyes érdeklődését figyelemmel kísérő és azt elfogadó, differenciált feladatkiadással, személyre szabott, formáló- segítő értékeléssel és figyelemmel érhetünk el. A gyerekek rajzolási, ábrázolási képességeinek fejlődése saját rajzi sémáik változásában követhető nyomon. A fejlesztés érdekében a sématörést elősegítő, változatos, jól szemléltetett feladatokat kell a tanulócsoport alapos ismeretének birtokában terveznünk. Az emberábrázolás, arcábrázolás a gyerekek között kialakult baráti körökben, egymás rajzi szokásainak eltanulásával is változik. A tér megjelenítésére alkalmazott ábrázolási sémák változására ugyanígy hatással van a gyerek környezetében élő idősebb testvér, a rajzolni tudó szülő is. A vizuális műveltség megalapozásának jelentős állomása ez az időszak, amikor az érzékszerveik segítségével a környezet jelenségeinek a lehető legpontosabb megfigyelése zajlik. Ekkor fejleszthető leginkább a hétköznapi és a művészi vizuális közlések közötti azonosságok és különbségek felismerése és rendszerezése az életkornak megfelelő szinten.

Az adott korosztály mindennapi digitális eszközfelhasználó. Ezért fontos a digitális képkészítés lehetőségeivel, a gyerek környezetében egyre hangsúlyosabbá váló médiajelenségekkel iskolai keretek között zajló foglalkozás is. A valós anyagokhoz és eszközökhöz kötött alkotás motiválása, segítése, kiemelt tanítói feladat. A 3-4. évfolyam tanulói egyre inkább képesek tanulótársaik alkotásait értékelni. Fontos, hogy ez a képesség saját munkájuk értékelésében is megmutatkozzon, értéknek tekintsék a befejezett, kész alkotás létrehozását.

A 3–4. évfolyamon a vizuális kultúra tantárgy alapóraszáma: 102 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	**Javasolt óraszám**		
	összesen	**3. évf.**	**4. évf.**
Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	36	24	12
Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	12	8	4
Médiahasználat – Valós és virtuális információk	12	8	4

Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	10	6	4
Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	16	10	6
Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	16	12	4
Összes óraszám:	102	68	34

3. ÉVFOLYAM

A 3. évfolyamon a vizuális kultúra tantárgy alapóraszáma 68 óra.

15. TÉMAKÖR: SÍKBELI ÉS TÉRBELI ALKOTÁSOK – MESE, FANTÁZIA, KÉPZELET, SZEMÉLYES ÉLMÉNYEK	24 ÓRA
Tevékenységek / fejlesztési feladatok / ismeretek	Tanulási eredmények
– Változatos mesés térben játszódó magyar népmese (pl. Zöld Péter) különleges helyszínének személyes vizuális megjelenítése különböző nézőpontok használatával, jellemző szereplők papírból kivágott figuráinak elhelyezése saját alkotott térben (térábrázolási-, emberábrázolási-, kifejező-, komponáló képesség fejlesztése Szemléltetésre ajánlott képanyag: Hyeronymus Bosch: Zenészek pokla, Szinyei Merse Pál: Majális, Csontváry K. T.: Nagy Taormina, magyar népi építészet jellemző példáinak (paraszтház, fa harangláb, székelykapu stb.) fotói.	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően: - élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel

– Tanult mesék, mondák vagy zeneművek valós vagy kitalált szereplőinek (pl. lovag, Mátyás király, molnárlegény, komámasszony, "árgyélus kismadár", Hüvelyk Matyi) megformálása síkban vagy térben (pl. festmény, kollázs, papírmasé maszk, újrahasznosítható anyagokokból báb), a szereplők illusztratív bemutatása vagy dramatikus feldolgozása érdekében csoportmunkában is (Emberábrázolás, differenciált arc- és kézábrázolás fejlesztése) . – Mesék, gyermekirodalmi alkotások (pl. Magyar népmesék, Vuk, Pinokkió) és azok filmes vagy színházi adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott szöveghez és a vetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és vizuális feldolgozása különböző eszközökkel (pl. rajz, festés, montázs). – Korábban megismert és feldolgozott szövegekhez, zeneművekhez (pl. gyermekregény, tananyagrészlet, népdal, mondóka) illusztráció készítése különböző vizuális eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, fotó, plasztika) a munkák értelmezésével. – Magyar népmesék, népballadák illusztratív megjelenítése jellegzetes magyar népviseleti elemek megfigyeléseinek felhasználásával. – Élmények, elképzelt vagy hallott történetek, (pl. álmok, családi események, osztálykirándulás, szüret) részleteinek megjelenítése különböző	egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít; - korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élményszerűen megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít, fotóz és magyarázza azt; - rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít és a képet, tárgyat értelmezi; - saját és társai vizuális munkáit szóban / jelnyelven értelmezi, kiegészíti, magyarázza; - valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél; - egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában,

vizuális eszközökkel (pl. grafika, festmény, nyomat, fotó), és kreatív történetalkotás az elkészült vizuális munkák segítségével (pl. nyitva hagyott történet befejezése, átírása) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Marc Chagall festményei, Vankóné Dudás Juli hagyományos népi életmódot bemutató festményei. – Játékélmények játékos vizuális és dramatikus feldolgozása (pl. digitális játék síkbeli vagy térbeli társasjátékká alakítása, szabályrendszerek kidolgozása és átdolgozása). – Grafikai felületet gazdagon tartalmazó grafika mintakincsének megfigyelése (pl. Van Gogh tollrajzai, Gyulai Líviusz grafikái), a tapasztalatok alapján rajzolt gyűjtemény készítése egyénileg, vagy csoportban. A gyűjtött minták felhasználása saját célú képalkotásban egyénileg vagy csoportmunkában.	és az elképzelést szóban, jelnyelven bemutatja, magyarázza; - elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szóban / jelnyelven megfogalmazza; - saját és mások érzelmeit, hangulatait segítséggel megfogalmazza és egyszerű dramatikus eszközökkel eljátssza, vizuális eszközökkel megjeleníti; - azonosítja a nonverbális kommunikáció eszközeit: mimika, gesztus, ezzel kapcsolatos tapasztalatait közlési és kifejezési helyzetekben használja; - időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít.
FOGALMAK: hangulat, montázs, képregény, gesztus, személyiségjegy, színhangulat, népviselet, paraszтház, tornác, székelykapu	

16. TÉMAKÖR: VIZUÁLIS INFORMÁCIÓ – VIZUÁLIS JELEK A KÖRNYEZETÜNKBEN	8 ÓRA

Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	Tanulási eredmények
– Egyszerű, mindennapok során használt jelek (pl. közlekedési jelek, útjelzés, piktogram, zenei kotta), kommunikációs szándékú vizuális közlések (pl. szórólap, óriásplakát, reklámanyag) felismerése, megfigyelése, azonosítása és elemzése tanári segítséggel A tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban. – Egy valós vagy képzeletbeli tárgy vagy jelenség (pl. bűvös kocka, Gábor Áron rézágyúja, János vitéz kardja, ünnepkörök, napfogyatkozás, Kis Hableány emberré válása) számára plakát, szórólap tervezése, kivitelezése a kép és szöveg együttes alkalmazásával, a figyelem és érdeklődés felkeltése céljából. – Valós, mindennapi iskolai kommunikációs helyzetek érdekében a legfontosabb kommunikációs célt (pl. figyelem felkeltése, tájékoztatás, felhívás) érvényesítő síkbeli vagy térbeli vizuális megjelenés (pl. plakát, cégér, installáció) tervezése egyénileg és csoportmunkában is. – A környezetünkben észlelhető változások (pl. nyári zápor, olvadás, penészedés), folyamatok (pl. palacsintasütés, építkezés), mozgások (pl. kerékpár, óra) vizuális megfigyelése, értelmezése és a tapasztalatok és információk vizuális megjelenítése (pl. fotósorozat, film, rajzsorozat, folyamatábra) a változás vagy folyamat időbeliségének hangsúlyozásával, csoportmunkában is.	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően: - a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában; - az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez; - egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer; - ismeri államcímerünk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit;

	- adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában; - saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít.
FOGALMAK: vizuális kommunikáció, meggyőzés, figyelemfelkeltés, piktogram, plakát, idő	

17. TÉMAKÖR: MÉDIAHASZNÁLAT – VALÓS ÉS VIRTUÁLIS INFORMÁCIÓK	8 ÓRA
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	Tanulási eredmények
– Kisgyerekeknek szóló mozgóképi közlések (pl. tv reklám, gyermekműsor) üzenetének elemzése (pl. a kommunikációs célt szolgáló legfontosabb eszközök és az elért hatás) tanári segítséggel és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. félelmetes-megnyugtató képek gyűjtése, változatok újra bemutatása). – Fogyasztásra ösztönző különböző reklámanyagok (pl. szórólap, óriásplakát, reklámújság, tv reklám) elemzése tanári segítséggel és a vizuális megjelenés áttervezése játékos feladatokban (pl. kommunikációs hatást erősítő vagy módosító céllal).	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően: - valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol,

– A saját médiahasználati szokások (pl. internet, televízió, rádió, mobiltelefon, könyv, videojáték) tanulmányozása különböző szempontok (pl. időtartam, tartalom, gyakoriság, résztvevők) alapján, és azok vizuális szemléltetése (pl. képes napirend, napló, fotósorozat). A tapasztalatok közös, reflektív megbeszélése, különös tekintettel a biztonságos médiahasználat szabályaira.	fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél; - a vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik; - az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében; - az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez; - azonosítja a gyerekeknek szóló, vagy fogyasztásra ösztönző, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket; - adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít.
FOGALMAK: média, reklám, televíziós sorozat, ismeretterjesztő műsor	

18. TÉMAKÖR: ÁLLÓ- ÉS MOZGÓKÉP – KÉP, HANG, TÖRTÉNET	6 ÓRA
Tevékenységek/ fejlesztési feladatok/ismeretek	Tanulási eredmények
– Régi magyar gyerekfilmek (pl: Kemény kalap és krumpliorr) karakteres szereplőinek képi megjelenítése, történetiség, részlet ábrázolása, dramatikus előadása. – Egyszerű mozgóképi részletekben (pl. mesefilm, reklámfilm) hangok és a képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, düh, félelem) azonosítása a hatások közös megbeszélésével. – Személyes vagy közösségi témához kapcsolódó történetek (pl. problémák az osztályban, legjobb emlékeink) vizuális megjelenítése egyszerű digitális eszközökkel (pl. fotósorozat, slideshow) az üzenet egyértelmű közvetítése érdekében csoportmunkában. – Történetek, mesék, népmesék (pl: Lázár Ervin A hazudós egér; A fába szorult hernyó, Az igazságtevő nyúl) képregényszerű ábrázolása, időrendiség, cselekmény megjelenítésével, különböző nézőpontokból való ábrázolással, kiemeléssel.	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően: - az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel értelmez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében; - időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít; - saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti; - adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít.
FOGALMAK: nézőpont, cselekmény, főszereplő, mellékszereplő	

19. TÉMAKÖR: TERMÉSZETES ÉS MESTERSÉGES KÖRNYEZET – VALÓS ÉS KITALÁLT TÁRGYAK	10 ÓRA
Tevékenységek/ fejlesztési feladatok/ismeretek	Tanulási eredmények
– Eszközként használható egyszerű természeti formák és tárgyak (pl. régi konyhai eszközök, ritka szerszámok) elemző-értelmező rajza megfigyelés alapján, kiemelés nagyítással. Rajzos használati utasítás készítése a természeti vagy mesterséges forma esetleg humorosnak ható, kitalált használati módjához. – Tárgytervezés, tárgyalkotás, vagy meglévő tárgy átalakítása (pl. öltözet kiegészítő, játék) hagyományos kézműves technikákkal (pl. nemezelés, fonás, hímzés, batikolás, agyagozás). – Lakóhelyük (vagy egy meghatározott magyar tájegység) jellemző, hagyományos díszítőművészetének mintakincsét megismerve saját készítésű agyagtárgy díszítő motívumának tervezése. A kivitelezés technikai lehetőségeinek megismerése után a formához, funkcióhoz leginkább alkalmas díszítmény kiválasztása és kivitelezése. – Csomagolás tervezése, kivitelezése valós vagy képzeletbeli tárgy, dolog (pl. mobiltelefon, szemüveg, sütemény, hétmérföldes csizma, élet vize) számára a tárgy legfontosabb sajátosságainak (pl. forma, anyag) megtartásával és vizuális érzékeltetésével. – Hulladékanyagokból új funkcióval bíró tárgyak tervezése, kivitelezése valós vagy elképzelt	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően: - elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szóban / jelnyelven megfogalmazza; - alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz; - adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;

funkció teljesítése érdekében (pl: flakonokból és egyéb kiegészítő elemekből fantasztikus járművek tervezése, modellezése).	- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál; - különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít; - gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez;
FOGALMAK: tárgytervezés, csomagolás, használati tárgy-dísztárgy, hímzésminta	

20. TÉMAKÖR: TERMÉSZETES ÉS MESTERSÉGES KÖRNYEZET – KÖZVETLEN KÖRNYEZETÜNK	12 ÓRA
Tevékenységek/ fejlesztési feladatok/ismeretek	Tanulási eredmények
– Évszakoknak megfelelően természeti formákból való kép- és tárgyalkotás (pl. ősz: őszi terméslények, termésbábok levelekből, tárgyalkotás őszi termésekből (koszorú, füzér); tél: tobozokból karácsonyfa, betlehemi figurák készítése, hóvár, hószobor építése; tavasz:	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó

virágtündérek, virágbábok, koszorúk, virágszőnyeg). – Valós vagy képzeletbeli természetes terek (pl. barlang, tisztás, víz alatti világ) különböző épületek (pl. hagyományos paraszthá, színház, uszoda, templom, fészer) csoportosítása különböző szempontok szerint (pl. rendeltetés, anyag, méret, elhelyezkedés, kor, díszítmény), a különböző épülettípusok legfontosabb jellemzőinek összehasonlítása és rendezése érdekében. – Példák gyűjtése és elemzése tanári segítséggel eltérő érzelmi hatást kiváltó (pl. hétköznapi, ünnepélyes, titokzatos, rideg, félelmetes, vidám) épített terekről (pl. templom, iroda, park, szoba, lift, zuhanyfülke, labirintus). A tapasztalatok beépítése a személyes élményeket és történeteket bemutató alkotó feladatokba. – Adott környezet (erdő, vízpart, park) átalakítására, új funkcióval való megtöltésére (pl. fantasztikus kalandpark) terv, makett készítése berendezéssel egyéni vagy csoportmunkában. – Magyar népi építészet legjellemzőbb sajátosságainak megismerése, makettépítés változatos anyagokból (pl. karton, agyag, természetben talált anyagok) egyéni- és csoportmunkában. – Ismert funkció (pl. lakás, iskola, orvosi rendelő, mozi) saját ötlet alapján elképzelt változatának megtervezése, elkészítése makettben, az	pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően: - egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szóban / jelnyelven bemutatja, magyarázza; - elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza; - alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz; - adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában; - saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást

elkészült makettekből közösen településszerkezet (pl. falu, városrész) kialakítása, egyszerű „terepasztal” megépítése, csoportmunkában. – Kiállítás, múzeum, helytörténeti gyűjtemény, tájház felkeresése során vázlatrajzok készítése a hagyományos magyar népi élet belső tereiről, berendezési tárgyairól. A konkrét kiállítás élményéhez köthető tárgyalkotás. – Magyarország építészetének megismerése érdekében adott funkciójú épületek (hidak, tornyok, kastélyok stb.) képeinek gyűjtése, a képi információk felhasználása sík- vagy térbeli alkotásban, egyénileg vagy csoportmunkában (pl. legtöbb terhet elbíró híd építése csoportban, adott távolságú “szakadék” fölé két a/3-as műszaki rajzlapból, a legmagasabb torony felépítése egy rajzlapból, kifejező képalkotás valós magyar építmény témájában). – Magyar nemzeti jelképpé vált épületek és műalkotások (pl. Országház, debreceni Nagytemplom, Szabadságszobor, Budai vár épületegyüttese stb.) megismerése.	segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít; - különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.
FOGALMAK: épület, település, nézet: felül-, alul-, oldalnézet, alaprajz, paraszthá̧z	

A fejlesztés várt eredményei a 3. osztály végén:

- Az alkotásra, megfigyelésre, elemzésre vonatkozó feladatok életkornak megfelelő értelmezése tanári segítséggel.

- Élmény- és emlékkifejezés, illusztráció készítése; síkbáb és egyszerű jelmez készítése.
- Jelek értelmezése, ábrák készítése; egyszerű tárgyak alkotása.
- Az újként megismert anyagok és eszközök, technikák az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználata.
- A legismertebb formák, színek, vonalak, térbeli helyek és irányok, illetve komponálási módok használata, látványok, műalkotások értelmezésébe is beépítve.
- Téralkotó feladatok során a személyes preferenciáknak és a funkciónak megfelelő térbeli szükségletek felismerése.
- A szobrászati, festészeti, tárgyművészeti, építészeti területek közötti különbségek differenciálása.
- Látványok, műalkotások megfigyeléseinek során kialakult gondolatok, érzések közlése a tantervben meghatározott legfontosabb fogalmak használatával, az életkornak és az egyéni képességeknek megfelelően (jelnyelven / szóban) kifejezve
- Különböző típusú médiaszövegek felismerése, a médiatartalmak közötti tudatos választás.
- Az életkornak megfelelő mozgóképi közlések elemzése tanári segítséggel; a kreatív kifejezőeszközök és azok érzelmi hatásának felismerése.
- Kép- és hangrögzítő eszközök használata elemi technikáinak ismerete. Az elsajátított kifejezőeszközök segítségével saját gondolatok, érzések megfogalmazása, rövid, egyszerű történet megformálása.
- A média alapvető funkcióinak (tájékoztatás, szórakoztatás, ismeretszerzés) megismerése.
- A médiaszövegekben megjelenő információk valóságtartalmának felismerése.
- Az életkorhoz igazodó biztonságos internet- és mobilhasználat szabályainak ismerete, alkalmazása. A hálózati kommunikációban való részvétel során fontos és szükséges viselkedési szabályok elsajátítása, alkalmazása. Életkorhoz igazodó fejlesztő, kreatív internetes tevékenységek megismerése.

4. ÉVFOLYAM

A 4. évfolyamon a vizuális kultúra tantárgy alapóraszáma 34 óra.

21. TÉMAKÖR: SÍKBELI ÉS TÉRBELI ALKOTÁSOK – MESE, FANTÁZIA, KÉPZELET, SZEMÉLYES ÉLMÉNYEK	12 ÓRA

Tevékenységek / fejlesztési feladatok / ismeretek	Tanulási eredmények
– Változatos mesés térben játszódó magyar népmese (pl. Zöld Péter) különleges helyszínének személyes vizuális megjelenítése különböző nézőpontok használatával, jellemző szereplők papírból kivágott figuráinak elhelyezése saját alkotott térben (térábrázolási-, emberábrázolási-, kifejező-, komponáló képesség fejlesztése Szemléltetésre ajánlott képanyag: Hyeronymus Bosch: Zenészek pokla, Szinyei Merse Pál: Majális, Csontváry K. T.: Nagy Taormina, magyar népi építészet jellemző példáinak (paraszthá z, fa harangláb, székelykapu stb.) fotói. – Saját kitalált történet elmesélése, a történet inspirálta elképzelt terekről, egyszerű anyagok (pl. használt csomagolóanyag, természetben talált termények és termések, talált tárgyak) felhasználásával installáció készítése, díszletszerű tér berendezése a személyes élmények bemutatása, kifejezése céljából, csoportmunkában is (térábrázolás- és tér rendezés képességeinek fejlesztése, kifejező képesség fejlesztése) Szemléltetésre ajánlott filmanyag: Kemény Henrik: Vitéz László. – Tanult mesék, mondák vagy zeneművek valós vagy kitalált szereplőinek (pl. lovag, Mátyás király, molnárlegény, komámasszony, "árgyélus kismadár", Hüvelyk Matyi) megformálása síkban vagy térben (pl. festmény, kollázs, papírmasé maszk, újrahasznosítható	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően: - élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít; - korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élményszerűen megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít, fotóz és magyarázza azt; - rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít és a képet, tárgyat értelmezi;

anyagokokból báb), a szereplők illusztratív bemutatása vagy dramatikus feldolgozása érdekében csoportmunkában is (Emberábrázolás, differenciált arc- és kézábrázolás fejlesztése) . – Mesék, gyermekirodalmi alkotások (pl. Magyar népmesék, Vuk, Pinokkió) és azok filmes vagy színházi adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott szöveghez és a vetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és vizuális feldolgozása különböző eszközökkel (pl. rajz, festés, montázs). – Korábban megismert és feldolgozott szövegekhez, zeneművekhez (pl. gyermekregény, tananyagrészlet, népdal, mondóka) illusztráció készítése különböző vizuális eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, fotó, plasztika) a munkák értelmezésével. – Saját irodalmi és filmes élményekből származó szereplők jellemzőinek, érzelmeinek, karakterének (pl. gesztusok, viselkedés, öltözék, személyes tárgyak) megfigyelése és feldolgozása különböző játékos (pl. dramatikus, vizuális) feladatokban a karakter és a jellemzők tudatosítása érdekében, és a tapasztalatok közös megbeszélésével. – Magyar népmesék, népballadák illusztratív megjelenítése jellegzetes magyar népviseleti elemek megfigyeléseinek felhasználásával.	- saját és társai vizuális munkáit szóban / jelnyelven értelmezi, kiegészíti, magyarázza; - saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlít; - képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után önállóan megfogalmazza és segítséggel indokolja tetszésítéletét; - valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél; - saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti; - egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában,

– Adott álló- vagy mozgóképi megjelenések (pl. festmény: Csók István : Szénagyűjtők, grafika: M. C. Escher Mozaik, emberábrázolást nem tartalmazó részlete, fotó, képregény, társak munkái) egyéni elképzelés szerinti átértelmezése (pl. más napszakban, más évszakban, más helyszínen, más szereplőkkel, más hangulati elemekkel, színátírással). – Élmények, elképzelt vagy hallott történetek, (pl. álmok, családi események, osztálykirándulás, szüret) részleteinek megjelenítése különböző vizuális eszközökkel (pl. grafika, festmény, nyomat, fotó), és kreatív történetalkotás az elkészült vizuális munkák segítségével (pl. nyitva hagyott történet befejezése, átírása) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Marc Chagall festményei, Vankóné Dudás Juli hagyományos népi életmódot bemutató festményei. – Karakteres fekete fehér művészfotók megfigyelése alapján a látott személyre vonatkozó információk, jellemzők megfogalmazása játékos, találgatásra alapuló formában (pl. életkor, foglalkozás, kedvenc étel, fontos tárgy) Az élmények vizuális megjelenítése (pl. portrérajz, fotómanipuláció, kollázs) a legfontosabb jellemzők (pl. külső-belső tulajdonság, öltözet, attribútum) minél pontosabb bemutatása érdekében Szemléltetésre ajánlott képanyag: Kunkovács László: Pásztoremberek, Robert Capa fotói. – Saját és mások munkáinak, képeknek, vizuális alkotások szereplőinek szín-, fényhatás,	és az elképzelést szóban, jelnyelven bemutatja, magyarázza; - elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szóban / jelnyelven megfogalmazza; - saját és mások érzelmeit, hangulatait segítséggel megfogalmazza és egyszerű dramatikus eszközökkel eljátssza, vizuális eszközökkel megjeleníti; - azonosítja a nonverbális kommunikáció eszközeit: mimika, gesztus, ezzel kapcsolatos tapasztalatait közlési és kifejezési helyzetekben használja; - időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít; - adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

kompozíció, kifejezőerő szerinti szöveges elemzése, összehasonlítása, a következtetések szöveges megfogalmazásával és megvitatásával (befogadói és szövegalkotási képességek fejlesztése). – Játékélmények játékos vizuális és dramatikus feldolgozása (pl. digitális játék síkbeli vagy térbeli társasjátékká alakítása, szabályrendszerek kidolgozása és átdolgozása). – Saját személyes történetek bemutatása érdekében valós hely, helyszín (pl. nagyszülők nyaralója, a település parkja, tópart, erdő, vegyesbolt, uszoda) megjelenítése különböző vizuális eszközökkel síkban és térben (pl. kollázs, vegyes technika, kréta, nyomat, mintázás, makett). – Grafikai felületet gazdagon tartalmazó grafika mintakincsének megfigyelése (pl. Van Gogh tollrajzai, Gyulai Líviusz grafikái), a tapasztalatok alapján rajzolt gyűjtemény készítése egyénileg, vagy csoportban. A gyűjtött minták felhasználása saját célú képalkotásban egyénileg vagy csoportmunkában.	
FOGALMAK: figurális alkotás, portré, képmező, kompozíció, karakter, hangulat, kollázs, montázs, képregény, fikció, lényegkiemelés, gesztus, személyiségjegy, színhangulat, népviselet, paraszthház, tornác, székelykapu	

22. TÉMAKÖR: VIZUÁLIS INFORMÁCIÓ – VIZUÁLIS JELEK A KÖRNYEZETÜNKBEN	4 ÓRA
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	Tanulási eredmények

– Egyszerű, mindennapok során használt jelek (pl. közlekedési jelek, útjelzés, piktogram, zenei kotta), kommunikációs szándékú vizuális közlések (pl. szórólap, óriásplakát, reklámanyag) felismerése, megfigyelése, azonosítása és elemzése tanári segítséggel A tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban. – A környezetünkben észlelhető változások (pl. nyári zápor, olvadás, penészedés), folyamatok (pl. palacsintasütés, építkezés), mozgások (pl. kerékpár, óra) vizuális megfigyelése, értelmezése és a tapasztalatok és információk vizuális megjelenítése (pl. fotósorozat, film, rajzsorozat, folyamatábra) a változás vagy folyamat időbeliségének hangsúlyozásával, csoportmunkában is. – Valós vagy képzeletbeli utazás folyamatának, útvonalának, történéseinek képes és szöveges bemutatása (pl. Rumini térképe, Ph. Fogg úr 80 napos útinaplója, egy sarkkutató forgatókönyve, útifilm az osztálykirándulásról), különböző cél (pl. tájékoztatás, dokumentálás, szórakoztatás) hangsúlyozásával. – Magyar mesékben, mondákban szereplő uralkodók címereinek, zászlóinak gyűjtése és a gyűjtemény bemutatása tabló, vagy prezentáció formájában. A gyűjtemény rajzos adatainak felhasználása kifejező jellegű képalkotásban.	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően: - a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában; - az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez; - egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer; - pontosan ismeri államcímerünk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit;

	- adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában; - saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít.
FOGALMAK: vizuális kommunikáció, befolyásolás, meggyőzés, figyelemfelkeltés, piktogram, térkép, plakát, idő, címer	

23. TÉMAKÖR: MÉDIAHASZNÁLAT – VALÓS ÉS VIRTUÁLIS INFORMÁCIÓK	4 ÓRA
Tevékenységek/ Fejlesztési feladatok/Ismeretek	Tanulási eredmények
− Kisgyerekeknek szóló mozgóképi közlések (pl. tv reklám, gyermekműsor) üzenetének elemzése (pl. a kommunikációs célt szolgáló legfontosabb eszközök és az elért hatás) tanári segítséggel és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. félelmetes-megnyugtató képek gyűjtése, változatok újra bemutatása). − Fogyasztásra ösztönző különböző reklámanyagok (pl. szórólap, óriásplakát, reklámújság, tv reklám) elemzése tanári segítséggel és a vizuális megjelenés áttervezése játékos feladatokban (pl. kommunikációs hatást erősítő vagy módosító céllal). − A saját médiahasználati szokások (pl. internet, televízió, rádió, mobiltelefon, könyv,	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően: - képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;

	videojáték) tanulmányozása különböző szempontok (pl. időtartam, tartalom, gyakoriság, résztvevők) alapján, és azok vizuális szemléltetése (pl. képes napirend, napló, fotósorozat). A tapasztalatok közös, reflektív megbeszélése, különös tekintettel a biztonságos médiahasználat szabályaira.	- valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél; - a vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik; - az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében; - az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez; - azonosítja a gyerekeknek szóló, vagy fogyasztásra ösztönző, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket; - adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít;

	- adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.
FOGALMAK: média, reklám, televíziós műsortípus, televíziós sorozat, ismeretterjesztő műsor	

24. TÉMAKÖR: ÁLLÓ- ÉS MOZGÓKÉP – KÉP, HANG, TÖRTÉNET	4 ÓRA
Tevékenységek/ fejlesztési feladatok/ismeretek	Tanulási eredmények
– Régi magyar gyerekfilmek (pl: Kemény kalap és krumpliorr) karakteres szereplőinek képi megjelenítése, történetiség, részlet ábrázolása, dramatikus előadása. – Egyszerű mozgóképi részletekben (pl. mesefilm, reklámfilm) hangok és a képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, düh, félelem) azonosítása a hatások közös megbeszélésével. – Optikai különlegességek, lehetetlenségek (pl. „Nagyobb vagyok, mint egy fa”, „Elvesztettem a fejemet”) létrehozása egyszerű digitális technikával (pl. fotó, film), és a tapasztalatok szóbeli megbeszélésével, csoportmunkában. – Személyes vagy közösségi témához kapcsolódó történetek (pl. problémák az osztályban, legjobb emlékeink) vizuális megjelenítése egyszerű digitális eszközökkel (pl. fotósorozat, slideshow) az üzenet egyértelmű közvetítése érdekében csoportmunkában. – Történet egyetlen vizuális vagy egyéb eleméből kiindulva (pl. képkocka, főszereplő	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően: - saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából elemez, összehasonlít; - képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után önállóan megfogalmazza és indokolja tetszésítéletét;

karakterének leírása, regény rövid részlete) saját történet kitalálása és vizuális megjelenítése (pl. képregény, fotósorozat, rövidfilm) a történet időbeliségének érzékeltetése érdekében.	- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg szóban / jelnyelven, megállapításait társaival is megvitatja; - az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel értelmez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében; - időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít; - saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti; - adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít.
FOGALMAK: nézőpont, cselekmény, főszereplő, mellékszereplő, fényhatás, megvilágítás	

25. TÉMAKÖR: TERMÉSZETES ÉS MESTERSÉGES KÖRNYEZET – VALÓS ÉS KITALÁLT TÁRGYAK	6 ÓRA
Tevékenységek/ fejlesztési feladatok/ismeretek	Tanulási eredmények

– Eszközként használható egyszerű természeti formák és tárgyak (pl. régi konyhai eszközök, ritka szerszámok) elemző-értelmező rajza megfigyelés alapján, kiemelés nagyítással. Rajzos használati utasítás készítése a természeti vagy mesterséges forma esetleg humorosnak ható, kitalált használati módjához. – Magyar népi cserépedények megfigyelése, következtetések megfogalmazása a formai jegyek alapján a használati módra (pl. vizes korsó, lábas, fazék, miskakancsó, butella). A megfigyelések rögzítése rajzban. A rajzok kreatív továbbalakítása szabad képalkotásban (Pl. miskakancsó megfigyelés utáni rajza alapján "miskakancsó családjának" megjelenítése). – Korong nélkül készülő, adott funkcióra alkalmas egyszerű agyagedény készítése az alkalmazott technikából adódó önálló tervezés alapján (pl. homokedény, könyökedény, papírhenger oldalához csigákból épített, kész edény üregébe préselve). – Tárgytervezés, tárgyalkotás, vagy meglévő tárgy átalakítása (pl. öltözet kiegészítő, játék) hagyományos kézműves technikákkal (pl. nemezelés, fonás, hímzés, batikolás, agyagozás). – Csomagolás tervezése, kivitelezése valós vagy képzeletbeli tárgy, dolog (pl. mobiltelefon, szemüveg, sütemény, hétmérföldes csizma, élet vize) számára a tárgy legfontosabb sajátosságainak (pl. forma, anyag) megtartásával és vizuális érzékeltetésével.	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően: - elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szóban / jelnyelven megfogalmazza; - saját és társai vizuális munkáit értelmezi, kiegészíti, magyarázza szóban / jelnyelven; - alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz; - adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;

– Hulladékanyagokból új funkcióval bíró tárgyak tervezése, kivitelezése valós vagy elképzelt funkció teljesítése érdekében (pl: flakonokból és egyéb kiegészítő elemekből fantasztikus járművek tervezése, modellezése). – Dramatikus játékhoz jelmezek és kellékek készítése önállóan vagy csoportmunkában. Különböző anyagok szakszerű összeépítése (pl. ragasztás, kötözés, varrás, dróttal rögzítés). – Magyar népi ünnepkör iskolai bemutatásához (pl. Betlehemezés, Csillagjárás, Kisze hajtás stb.) átéléséhez néprajzi dokumentáció (fotó, film) megismerésével hitelességre törekvő kellékek, jelmezek készítése csoportmunkában.	- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál; - különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít; - gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez.
FOGALMAK: tárgytervezés, csomagolás, használati tárgy-dísztárgy, vizuális ritmus, formai egyszerűsítés, népi cserépedény, hímzésminta	

26. TÉMAKÖR: TERMÉSZETES ÉS MESTERSÉGES KÖRNYEZET – KÖZVETLEN KÖRNYEZETÜNK	4 óra
Tevékenységek/ fejlesztési feladatok/ismeretek	Tanulási eredmények
– Évszakoknak megfelelően természeti formákból való kép- és tárgyalkotás (pl. ősz: őszi terméslények, termésbábok levelekből, tárgyalkotás őszi termésekből (koszorú, füzér); tél: tobozokból karácsonyfa, betlehemi figurák	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére adottságaihoz (hallásállapot, nyelvi képességek, kognitív

készítése, hóvár, hószobor építése; tavasz: virágtündérek, virágbábok, koszorúk, virágszőnyeg). – Példák gyűjtése és elemzése tanári segítséggel eltérő érzelmi hatást kiváltó (pl. hétköznapi, ünnepélyes, titokzatos, rideg, félelmetes, vidám) épített terekről (pl. templom, iroda, park, szoba, lift, zuhanyfülke, labirintus). A tapasztalatok beépítése a személyes élményeket és történeteket bemutató alkotó feladatokba. – Adott környezet (erdő, vízpart, park) átalakítására, új funkcióval való megtöltésére (pl. fantasztikus kalandpark) terv, makett készítése berendezéssel egyéni vagy csoportmunkában. – Magyar népi építészet legjellemzőbb sajátosságainak megismerése, makettépítés változatos anyagokból (pl. karton, agyag, természetben talált anyagok) egyéni- és csoportmunkában. – Ismert funkció (pl. lakás, iskola, orvosi rendelő, mozi) saját ötlet alapján elképzelt változatának megtervezése, elkészítése makettben, az elkészült makettekből közösen településszerkezet (pl. falu, városrész) kialakítása, egyszerű „terepasztal” megépítése, csoportmunkában. – Kiállítás, múzeum, helytörténeti gyűjtemény, tájház felkeresése során vázlatrajzok készítése a hagyományos magyar népi élet belső tereiről, berendezési tárgyairól. A konkrét kiállítás élményéhez köthető tárgyalkotás.	képességek, a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, egyéb részképességek, társuló zavarok) mérten, életkorának megfelelően: - egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szóban / jelnyelven bemutatja, magyarázza; - elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szóban / jelnyelven megfogalmazza; - képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja; - különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal

– Magyarország építészetének megismerése érdekében adott funkciójú épületek (hidak, tornyok, kastélyok stb.) képeinek gyűjtése, a képi információk felhasználása sík- vagy térbeli alkotásban, egyénileg vagy csoportmunkában (pl. legtöbb terhet elbíró híd építése csoportban, adott távolságú "szakadék" fölé két a/3-as műszaki rajzlapból, a legmagasabb torony felépítése egy rajzlapból, kifejező képalkotás valós magyar építmény témájában). – Magyar nemzeti jelképpé vált épületek és műalkotások (pl. Országház, debreceni Nagytemplom, Szabadságszobor, Budai vár épületegyüttese stb.) megismerése.	megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít; - alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz; - adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában; - saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít; - különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.
FOGALMAK: építmény, épület, település, nézet: felül-, alul-, oldalnézet, alaprajz, paraszthá̧z	

A fejlesztés várt eredményei a 4. osztály végén:

- Az alkotásra, megfigyelésre, elemzésre vonatkozó feladatok életkornak megfelelő értelmezése tanári segítséggel.
- Élmény- és emlékkifejezés, illusztráció készítése; síkbáb és egyszerű jelmez készítése.
- Jelek értelmezése, ábrák készítése; egyszerű tárgyak alkotása.
- Az újként megismert anyagok és eszközök, technikák az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználata.

- A legismertebb formák, színek, vonalak, térbeli helyek és irányok, illetve komponálási módok használata, látványok, műalkotások értelmezésébe is beépítve.
- Téralkotó feladatok során a személyes preferenciáknak és a funkciónak megfelelő térbeli szükségletek felismerése.
- A szobrászati, festészeti, tárgyművészeti, építészeti területek közötti különbségek differenciálása.
- Látványok, műalkotások megfigyeléseinek során kialakult gondolatok, érzések közlése a tantervben meghatározott legfontosabb fogalmak használatával, az életkornak és az egyéni képességeknek megfelelően (jelnyelven / szóban) kifejezve
- Különböző típusú médiaszövegek felismerése, a médiatartalmak közötti tudatos választás.
- A médiaszövegek előállításával, nyelvi jellemzőivel, használatával kapcsolatos alapfogalmak elsajátítása, helyes alkalmazása élőszóban / jelnyelven.
- Az életkornak megfelelő mozgóképi közlések elemzése tanári segítséggel; a kreatív kifejezőeszközök és azok érzelmi hatásának felismerése.
- Kép- és hangrögzítő eszközök használata elemi technikáinak ismerete. Az elsajátított kifejezőeszközök segítségével saját gondolatok, érzések megfogalmazása, rövid, egyszerű történet megformálása.
- A média alapvető funkcióinak (tájékoztatás, szórakoztatás, ismeretszerzés) megismerése.
- A médiaszövegekben megjelenő információk valóságtartalmának felismerése.
- Az életkorhoz igazodó biztonságos internet- és mobilhasználat szabályainak ismerete, alkalmazása. A hálózati kommunikációban való részvétel során fontos és szükséges viselkedési szabályok elsajátítása, alkalmazása. Életkorhoz igazodó fejlesztő, kreatív internetes tevékenységek megismerése.

TESTNEVELÉS

Az általános iskola alsó tagozatán elsősorban a játékos cselekvéstanulást helyezzük előtérbe. A differenciálás elvét alkalmazva juthatunk el oda, hogy minden tanuló a számára megszerezhető tudás legmagasabb szintjére jusson. Fontos, hogy a gyerekeket a követelmények erőkifejtésre késztessék, de ez ne vezessen kudarchoz, ne váljon kilátástalanná, és ne okozzon hátrányos megkülönböztetést. Ugyanakkor a tanulókat hozzá kell segíteni ahhoz, hogy toleránssá váljanak a társaik gyengébb teljesítménye, esetleg testi és más fogyatékossága iránt.

Az alsó tagozatos testnevelés célja – a prevenciót maximálisan figyelembe véve – a tanulók mozgásműveltségének, mozgáskészségeinek, motoros képességeinek olyan szintre fejlesztése, hogy alkalmassá váljanak a sikeres mozgásos cselekvéstanulásra és testedzésre. Célként szolgál továbbá a diákok önismeretének fejlesztése, énképének, érzelmi-akarati készségeinek formálása, a szabálykövető magatartásminták kialakítása. A testnevelés a motoros képességek fejlesztésével hozzájárul ahhoz, hogy a gyerekek az életkoruknak és testi adottságaiknak megfelelő erővel, gyorsasággal és állóképességgel rendelkezzenek. Ugyanakkor korosztályuknak megfelelően fejlődik izomérzékelésük, ritmus- és reakcióképességük, térbeli tájékozódó és egyensúlyozó képességük. A mozgástanulás során elsajátítják a különböző futások, ugrások és dobások alaptechnikáit. Megtanulnak egyszerű támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatokat. A lehetőségek függvényében elsajátítanak legalább egy úszásnemet.

A küzdősportoknak kiemelt szerepük van a gyermek személyiségfejlesztésében. Az ember természetes küzdőmozgásain, húzáson, toláson, kiemelésen alapuló játékok és küzdőfeladatok során a gyermek megtanulja felbecsülni saját és társai erejét, változatos helyzetekhez alkalmazkodik, koncentrációja, tűrőképessége növekszik, miközben a győzelem és kudarc megélésével azonnal értékelheti saját teljesítményét.

A lelkierő, a kitartás, a küzdőképesség, a bátorság, a becsület, a fair play, az önuralom, a tisztelet, a társak iránt tanúsított tolerancia mind fejlesztés alatt állnak az egyszerű, játékos feladatmegoldások során.

A tanulók mozgástanulásának személyiség-összetevőiben – az értelmi bevéséssel szemben – a mechanikus másolás dominanciája jellemző. Memóriájukban a szavak jelentésében rejlő információ helyett a tárgyakra emlékezés a meghatározó, míg a tananyag ok-okozati viszonyaiban a jelenségszintű megértés felülírja a logikai értelmezés alternatíváját. Figyelmük, koncentrálóképességük szétszórt, rövid ideig tart, így kiemelt szempont a változatos óraszervezési eljárások alkalmazása, melyben hangsúlyos szerepet kapnak a direkt módszertani eljárások.

A testnevelés fő célja mellett részcél az 1–4. évfolyam körében megjelenő mozgásszervi elváltozásokkal rendelkező, belgyógyászati betegségekben szenvedő gyermekek testedzésének, mozgásműveltségük kialakításának biztosítása, az egészségi állapot, a teljesítőképesség helyreállítását kínáló testgyakorlatok elsajátítása és rendszeres végzése, a preventív szemlélet alkalmazása.

A testnevelés tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A testnevelés tantárgy eredményességéhez fontos a mély és értő (motoros) tanulás képességének elsajátítása. A motoros tanulásra is igaz, hogy a környezettel kialakult kölcsönhatás eredményeként létrejövő, tartós és alkalmazkodó változás, amely a különböző tanulási formákkal összekapcsolódva a személyiség fejlődésének más területeire is hatást gyakorol. A különböző mozgásformák elsajátítása – különös tekintettel az általános iskola kezdeti szakaszában – jelentős befolyással van a tanuló kognitív fejlődésére, hiszen a mozgásos cselekvés célirányos, komplex kognitív-motoros tevékenység. Hatékony és eredményes motoros tanulás-tanítás csak akkor valósulhat meg, ha annak során figyelembe veszik az életkori és tanulási sajátosságokat, s ha az spirálisan építkező és gyakorlatorientált.

A kommunikációs kompetenciák: A testnevelés – az érthetőség, az árnyaltság és a pontosság elvárásainak mentén – fejleszti a nyelvi és jelnyelvi kommunikáció minőségét. A testnevelésben a kommunikáció általában nehezített körülmények között, felhívó, felszólító módon zajlik, amelynek nem lehet sajátja az erőtlenül formált és artikuláció nélküli beszéd. A tantárgy fejleszti a hallás utáni szövegértés mellett a kommunikáció más formáit is, úgymint a kéz- és karjelzéseket, a testmozgás, a sportolás közbeni gesztusokat, a tekintet és/vagy az arc izmainak játékát. A sporttevékenységek folyamatos metakommunikáció mentén folynak, elég csak a jelzésértékű testtartásokra vagy a távolodó-közeledő mozgások kifejezőerejére gondolni. A szakkifejezések, a helyes terminológia elsajátításával lehetővé válik a procedurális tudás átfordítása a gondolkodás révén tervezhető motoros produktummá.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A motoros tanulás során elsősorban a cselekvéses tényező dominál, de a hatékonysága és eredményessége – a verbális metódusok által – a kognitív komponensektől is függ. A beszéd és a gondolkodás kapcsolata révén válik lehetővé a motoros tevékenységekkel összefüggő ismeretek és tapasztalatok tárolása, felidézése. A nyelvhasználat (jelnyelv) teszi lehetővé a mozgásos cselekvéstanuláshoz szükséges ideomotoros kép, a gondolati modell kialakítását, tervezését. A kreatív feladatmegoldásokon alapuló problémamegoldó gondolkodás egyaránt megjelenik a nyílt jellegű mozgáskészségek (pl. sportjátékok) változatos döntéshozatali játékhelyzeteiben és a kognitív típusú testnevelési játékokban (pl. táblajátékok mozgásos változatai).

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A testnevelés tantárgy a személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztésének egyik terepe. Az iskolának fejlesztenie szükséges a szomatikus egészséggel, a társas-érzelmi jólléttel, a biztonsággal kapcsolatos kompetenciákat. A fejlesztés kiterjed a testi jóllét és a motoros teljesítőképesség kialakítására is. A tantárgy tanulásának és tanításának jelentős közösségfejlesztő hatása van. Külön kiemelendők a csapatsportokban fontos szerepet játszó együttműködési formák, a közösséget alakító tényezők (a közös célkitűzések, a közös gyakorlás élménye, a teljesítmény egyént és csapatközösséget formáló szerepe, a csapaton belüli összetartozás és egymásrautaltság stb.).

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanuló kreatív alkotásokat hoz létre (pl. alkotóképes játéktevékenység vagy bemelegítő gyakorlatok és edzésprogramok összeállítása) a tanulási tevékenység ezen területén, és

elsajátítja a fizikai aktivitás, a testedzés és a sportolás rekreációt támogató elemeit. A tanuló megtanulja értékként kezelni az olimpiai eszmét, az olimpiai játékokon elért eredményeket. Értékesnek tartja a magyar, az európai és a világ testkulturális örökségét.

Az iskolai testnevelésóra keretén belül megvalósuló könnyített testnevelés esetében – amelyen egészségi állapotváltozásuk miatt ideiglenesen, illetve tartósan csökkent teljesítőképességű tanulók vesznek részt – a testnevelő tanárnak az egészségi állapotot és az abból adódó egyéni sajátosságot maximálisan figyelembe véve, differenciáltan kell megvalósítania a fejlesztési feladatokat. Ezekhez a fejlesztési feladatokhoz nyújt segítséget a gyógytestnevelés témakör.

A korszerű gyógytestnevelés szemlélet, amely szakít az eddigi korrekciós gyakorlatok túlsúlyára épülő tananyagtartalommal, indokolttá teszi a mindennapos testnevelés szerves részként való megjelenést a kerettantervben. A korszerű szemléletben elvárásként jelenik meg a korrekciós gyakorlatokkal egyenlő arányban megjelenő, a kerettantervben megvalósuló témakörök elsajátítása a gyógytestnevelésre utalt tanulók körében is. A fentiek indokolják, hogy minden témakör mellett megjelennek a gyógytestnevelés specifikus gyakorlatelemei. Az önállóan megjelenő „Gyógytestnevelés" témakör csak az ezen a területen érintett tanulókra vonatkozik, mely külön órakeretben valósul meg. A gyógytestneveléssel kapcsolatos órakeret meghatározásához ad segítséget „A témakörök áttekintő táblázata" kiegészítő szövege.
A tanulók mozgáshoz fűződő pozitív attitűdjének kialakítása érdekében az értékelés alapja a természetes mozgáskészségek és a sportági jellegű előkészítő mozgásformák kivitelezésének színvonala, valamint a motoros képességek területén a tanuló önmagához mért fejlődése. Az alsó tagozatos diákok életkori sajátosságához igazított pedagógiai eljárások egyik legfontosabb eleme a pozitív tanulási légkört kialakító fejlesztő-formáló értékelés. A pszichomotoros teljesítmény az érzelmi-akarati tényezőkkel koherens egységet alkotva képezi a minősítés alapját.

A súlyos fokban hallássérült tanulók oktatásának pedagógiai szakaszai módosításokkal megegyeznek a NAT-ban rögzített szakaszokkal és tartalmakkal. A nyelvi kommunikációjukban nagyfokú elmaradást mutató hallássérült gyermek iskolakészültsége indokolja, hogy az alsó tagozatos szakasz bevezetése előtt 2 év alapozó időszak, előkészítő osztály szerveződjön.
A NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni a tananyagot.
Iskolánkban a testnevelés speciális szerepe többirányú. A fejlesztésnek figyelembe kell vennie a tanulók adottságait, az átlagosnál gyakrabban előforduló mozgáskoordinációs zavarokat, testi fejlődési rendellenességeket, térbeli orientációs zavarokat. A tehetséggondozás fontos területe is egyben, ahol a hallássérült tanulók jó adottságaikat fejlesztve a halló társaikkal azonos teljesítményekre képesek. Feladata a fizikai

munkavégzésre történő testi és pszichikai felkészítés, a motoros képességek fejlesztése, fizikai kondíció növelése, egészséges életre nevelés, mozgásigény kialakítása, a halló gyermekekkel való kapcsolatok kiépítése, versenyhelyzetek teremtése.

Tekintettel iskolánk speciális helyzetére (súlyos fokban hallássérült gyermekek), az oktatás folyamán különös gondot fordítunk a feladatok pontos elmagyarázására, helyes megértetésére. Ehhez speciális kiegészítésként a verbális közlés mellett jelbeszédet is alkalmazunk. Természetesen így gondolunk arra is, hogy ennek felfogására, megértésére több időre van szüksége tanulóinknak.

Mivel gyerekeink sérülésükből adódóan (egyénileg eltérő mértékben) labilisabb egyensúlyérzékkel rendelkeznek, ennek kompenzálására speciális egyensúlygyakorlatokat alkalmazunk. Ennek fokozott fejlesztése is elősegíti és lehetővé teszi tanulóinknak a testnevelés tantárgy követelményeinek elsajátítását.

1/1-1/2-1–2. évfolyam

Ahogy az első önálló lépések, úgy az 1/1-1/2-1–2. évfolyamon megélt testnevelésórák is meghatározóak a gyermek életében. Életkori sajátosság az ismeretszerzés, az alkotás, az önkifejezés és nem utolsósorban az örömérzet mozgáson keresztüli kifejeződése, megvalósulása. A tanulók már az első tanórákon megismerik a testkultúra alapjait: az öltözői és teremrend, a tiszta és megfelelő sportfelszerelés nélkülözhetetlenségét, az alapvető higiéniai követelményeket. Ezek az ismeretek ebben a szakaszban válnak a gyermek szokásrendjévé, mellyel a kulturális tudatosság kompetenciái kialakulnak. Az óra szervezési kereteit adják az egyszerű rendgyakorlatok, melyeken keresztül a tanulók megismerik és megtapasztalják a közösségben történő alkalmazkodás, a tolerancia és önfegyelem szociokulturális jelentőségét, ezzel megalapozva a következő iskolai szakaszok társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái eredményes kialakításának lehetőségét.

A testnevelés kerettanterv a korosztály számára a mozgásműveltség területén kiemelten fontosnak tartja az alapvető helyváltoztató mozgások (járások, futások, szökdelések, ugrások, kúszások, mászások), a manipulatív tevékenységformák (dobások, ütések, labdás gyakorlatok) sokféle formában és eszközzel történő fejlesztését. A kivitelezést az egyszerűség és könnyű megvalósíthatóság jellemzi. A gyakorlás során a versengéssel és egyéni megmérettetéssel szemben elsősorban a játékosság kerül előtérbe. Hangsúlyosak az alkalmanként változó, véletlenszerűen kialakított csapatban történő játékos mozgásformák, ahol a különböző egyéni képességek kiegészítik egymást, így jelentősen csökken a kudarcélmény lehetősége. Ennek megvalósításában szerep jut a Kölyök Atlétikai Program eszközrendszerének és módszertanának.

Az egyszerű gimnasztika és torna jellegű gyakorlatok nélkülözhetetlen eszköze a megfelelő testsémák, a téri tájékozódó képesség, a ritmusérzék és egyensúlyozó képesség alapjainak kialakítása. Ezek a képességek nemcsak a közvetlen mozgástanulás és -fejlesztés kellékei, hanem közvetett idegrendszeri hatásukon keresztül a kognitív területek fejlesztését is szolgálják.

A játékos formában végrehajtott küzdőgyakorlatok komplex kondicionális és koordinációs fejlesztő hatása megmutatkozik a kitartás, a fizikai erő fejlődésén túl az ügyesség, a kognitív koordinációs képességek, a leleményesség, a helyzetfelismerő és -megoldó képesség terén. Kiemelten fejlődik továbbá a tanulók szociális érzéke, kifejeződik az egymás iránti tolerancia, hiszen a tevékenység közben folyamatosan változó helyzetekhez kell alkalmazkodni úgy, hogy nem határozható meg előre a küzdelem kimenetele. A pillanatnyi erőviszonyok nem feltétlenül döntenek a győztes javára, hiszen az ügyesség, leleményesség, kitartás és önuralom szintén nagy szerepet játszanak a játék kimenetelében. A tanulók változatos érintő játékokon keresztül ismerkednek meg a test-test elleni küzdelem alapjaival, a fizikai kontaktussal, melynek célja a fizikai kontaktus megszokása és természetessé válása.

Ezen szenzitív időszak mozgásformája az úszás – mint az egész életen át preventív, rekreációs, kondicionális jelleggel is alkalmazható tevékenység. Ekkor kezdődik a vízhez szoktatás, melynek keretében az esetleges gátlások türelmes és játékos formában oldhatók.

A testnevelési és népi játékok előtérbe helyezése teszi lehetővé, hogy később elsajátíthatók legyenek a labdajátékok és csapatsportok szabályrendszerei, jellegzetességei, technikai, taktikai alapjai. Az egyszerű játékokon keresztül kifejezésre kerülnek a személyes karakterek, jellemvonások, ezzel nagyban elősegítve a tanulók megismerését.

A korosztálynál feltétlenül figyelembe kell venni a koncentrációs képesség időbeli korlátozottságát. Az egyes tantervi követelmények kevésbé lehetnek egy-egy tanóra önálló fejezetei, inkább az egész tanéven át, többször, kisebb tételben ismétlődő elemek. Azt is szem előtt kell tartani, hogy az ismeretszerzés elsődlegesen vizuális jellegű és utánzáson alapul, ezáltal fokozott jelentősége van a bemutatásnak, a bemutattatásnak.

A gyógytestnevelés testgyakorlataiban – a korrekciós gimnasztika gyakorlatok mellett – hangsúlyosan jelenik meg a játékos mozgásformák, az utánzó kúszások és mászások, a testnevelési és népi játékok adaptív alkalmazása.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS

- a tanult mozgásformákat összefüggő cselekvéssorokban, jól koordináltan kivitelezi;
- a tanult mozgásforma könnyed és pontos kivitelezésének elsajátításáig fenntartja érzelmi-akarati erőfeszítéseit;
- sporttevékenysége során a szabályok betartására törekszik.

MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS

- megfelelő motoros képességszinttel rendelkezik az alapvető mozgásformák viszonylag önálló és tudatos végrehajtásához;
- olyan szintű relatív erővel rendelkezik, amely lehetővé teszi összefüggő cselekvéssorok kidolgozását, az elemek közötti összhang megteremtését.

MOZGÁSKÉSZSÉG-KIALAKÍTÁS – MOZGÁSTANULÁS

- az alapvető mozgásformákat külsőleg meghatározott ritmushoz, a társak mozgásához igazított sebességgel és dinamikával képes végrehajtani;
- az egyszerűbb mozgásformákat jól koordináltan hajtja végre, a hasonló mozgások szimultán és egymást követő végrehajtásában megfelelő szintű tagoltságot mutat.

VERSENGÉSEK, VERSENYEK

- a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben;
- a versengések és a versenyek tudatos szereplője, a közösséget pozitívan alakító résztvevő;
- felismeri a sportszerű és sportszerűtlen magatartásformákat, betartja a sportszerű magatartás alapvető szabályait.

PREVENCIÓ, ÉLETVITEL

- felismeri a különböző veszély- és baleseti forrásokat, elkerülésükhöz tanári segítséget kér;
- ismeri a keringési, légzési és mozgatórendszerét fejlesztő alapvető mozgásformákat;
- tanári irányítással, ellenőrzött formában végzi a testnevelés – számára nem ellenjavallt – mozgásanyagát;
- családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten rendszeresen végez testmozgást.

EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

- az öltözködés és a higiéniai szokások terén teljesen önálló, adott esetben segíti társait;
- megismeri az életkorának megfelelő sporttáplálkozás alapelveit, képes különbséget tenni egészséges és egészségtelen tápanyagforrások között.

<u>Az 1/1-1/2-1-2. évfolyamon a testnevelés tantárgy óraszámai:</u>

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	**óraszám**
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	8
Kúszások és mászások	10
Járások, futások	10
Szökdelések, ugrások	10
Dobások, ütések	8

Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	20
Labdás gyakorlatok	10
Testnevelési és népi játékok	12
Küzdőfeladatok és -játékok	5
Foglalkozások alternatív környezetben	15
Úszás	72
Összes óraszám:	180

A gyógytestnevelő tanárok a helyi tanterv (tanmenet) készítésekor a „Gyógytestnevelés” témakör óraszámát az adott intézményben gyógytestnevelés-órára szánt éves óraszám 30–50%-ában állapíthatják meg, a többi témakör óraszámának terhére. A gyógytestnevelő tanár a „Gyógytestnevelés” témakör óraszámát, illetve az egyes témakörök óraszámcsökkentésének mértékét a gyógytestnevelésen részt vevő tanulók betegségének, elváltozásának figyelembevételével határozza meg.

Előkészítő 1. évfolyam

Témakör: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció

Óraszám: 8 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;
- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, végrehajtásának megismerése

2-4 ütemű szabad-, társas és kézi szergyakorlatok bemutatás utáni pontos és rendszeres végrehajtása

Alakzatok megismerése (oszlop-, sor-, vonal-, kör) és alkalmazó gyakorlása

Futásgyakorlatok különböző alakzatokban

Mozgékonyság, hajlékonyság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kézi szergyakorlatokkal

A biológiailag helyes testtartás és testséma kialakulását elősegítő gyakorlatok elsajátítása, gyakorlása

A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését szolgáló gyakorlatok helyes végrehajtása

A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak (**jelnyelvi megsegítéssel**) megfelelő végrehajtása.

Fogalmak

Futásgyakorlatok; oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat; botgyakorlat, babzsákgyakorlat, labdagyakorlat, karikagyakorlat, utasítás, szóban közlés, **jelelve közlés**, bemutatás, bemutattatás

A gyógytestnevelés-órán a gimnasztikai gyakorlatok során a tanulók megismerik és elsajátítják azokat a gyakorlatelemeket, amelyek az elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltozását elősegítő izmokat erősíti, illetve nyújtja, továbbá hozzájárulnak a biológiailag helyes testtartás és a helyes légzéstechnika kialakításához.

Témakör: Kúszások és mászások

Óraszám: 10 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;
- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- mozgásműveltsége szintjénél fogva hajtja végre a keresztező mozgásokat;

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A kúszások, mászások alapvető balesetvédelmi szabályainak megismerése

Kúszások, mászások ellentétes, majd azonos oldali kar-láb használattal előre, hátra, oldalra vagy egyéb meghatározott útvonalon, különböző támasztávolságokkal és mozgássebességgel (pl. lassított vagy szaggatott mozdulatokkal is)

Utánzó mozgások játékos formában; utánzó fogók

Testséma, térbeli tájékozódó képesség és szem-kéz-láb koordináció fejlesztése

Izomerő és mozgáskoordináció fejlesztése

Kúszó és mászó csapatjátékok

Sor- és váltóversenyek alkalmazása utánzó kúszó és mászó feladatokkal játékos formában

Vízszintes felületeken, ferde vagy függőleges tornaszereken való mászások, átmászások különböző irányokban

Törzsizom-erősítés az utánzó mozgások játékos felhasználásával

Egyszerű akadálypályák feladatainak teljesítése

Fogalmak

utánzó gyakorlatok, kúszások-mászások kifejezései (pl.: medvejárás, rákjárás, pókjárás, fókakúszás, katonakúszás), irányváltoztatás, sorverseny, váltóverseny

A gyógytestnevelés-órán a kúszás és mászás feladatok a törzsizom erősítését szolgálják az egyszerű statikus utánzó mozgások, a korosztály számára megfelelő játékos formában.

Témakör: Járások, futások

Óraszám: 10 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat;
- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit megközelítően koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- futását megközelítőleg összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Járások egyenes vonalon előre, hátra, oldalra, különböző alakzatokban (pl. cikcakk alakban, körben) és fordulatokkal (negyed-, fél-, fordulat), váltakozó lépéshosszal, nyújtott és hajlított könyökkel, különböző szimmetrikus kartartásokkal
- Járások mély és magas súlyponti helyzetekben (törpejárás, óriásjárás), valamint egyéb utánzó formákban (pl. tyúklépés, lopakodó járás, pingvinjárás)
- Járások sarkon, talp élén, lábujjhegyen, előre-hátra-oldalra
- A Kölyökatlétika futásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai
- Saroklendítés, térdemelés futás közben karlendítés karlendítéssel
- Sor- és váltóversenyek párban és csapatban, szemből történő váltással
- Futások 5-6 m-re elhelyezett 10-20 cm-es akadályok felett
- Állórajt indulások jelre, különböző testhelyzetekből
- Futások különböző formában egyenesen, irányváltásokkal

- Folyamatos futások 1-2 percen keresztül

Fogalmak

járás, utánzó járás, futás, mozgásirány, állórajt, rajtjel, kartartás, lendítés, hajlítás, szabály, sebesség, váltás, térdemeléssel futás, saroklendítéssel futás

A gyógytestnevelés-órán a járás-, futásgyakorlatok szakaszos végrehajtásával törekedni kell a tanulók állóképességének fejlesztésére. A tanulók megismerik és alkalmazzák az elváltozásuk, illetve betegségük szempontjából adekvát terhelés-pihenés arányt a járás- és futásgyakorlatok esetében.

Témakör: Szökdelések, ugrások

Óraszám: 10 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit megközelítőleg koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a különböző ugrásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit megközelítőleg koordináltan hajtja végre.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A Kölyökatlétika ugrásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai
- Helyben szökdelések páros zárt lábbal és különböző terpeszekben tapsra
- Szökdelések két lábon előre-hátra-oldalra, ugrások kisebb, 10-20 cm-es magasságú felületekre fel és le
- Ugrások, szökdelések páros és egy lábon egyenlő távolságra elhelyezett célterületekbe, sportlétrába
- Elugrások egy lábról maximum 5 m nekifutásból ülésbe, guggolásba érkezéssel 30-40 cm-es szivacsra
- Elugrások egy lábról maximum 5 m nekifutásból, guggolásba érkezéssel homokba
- Páros lábról felugrások céltárgyak érintésével

Fogalmak

felugrás, elugrás, elugrási hely, leérkező hely

A gyógytestnevelés-órán az ugrások, szökdelések a belgyógyászati betegségek esetén differenciált, egyénre szabott módon elősegítik a keringési rendszer és a mozgásműveltség fejlesztését.

Témakör: Dobások, ütések

Óraszám: 8 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit megközelítőleg koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a különböző dobásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit megközelítőleg koordináltan hajtja végre.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A Kölyökatlétika dobásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai
- Könnyű labda fogása két kézzel, egyszerű karmozgások kézben a labdával, helyben és haladás közben
- Labda feldobása és elkapása helyben és járás közben
- Alsó dobás két kézzel társhoz
- Labda gurítása társnak fekvésben, ülésben
- Kétkezes mellső lökés, hajítás ülésben, térdelésben és állásban társhoz vagy célra
- Könnyű labda gurítása, terelése floorball-, teniszütő, tornabot vagy egyéb eszköz (pl. kézben lévő labda) segítségével társhoz vagy célfelületre
- Labda dobása, gurítása és elkapása társsal vagy csoportban, helyben

Fogalmak

dobás, gurítás, lökés, hajítás, terelés, ütés, célfelület, dobásirány, ütőfogás

A gyógytestnevelés-órán a tanulók elváltozása, illetve betegsége szempontjából adekvát dobások, ütések elsajátítása révén lehetővé válik a motoros képességek fejlesztése, a mozgásműveltség kialakítása, a különböző ütős sportok adaptált alkalmazása.

Témakör: Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok

Óraszám: 20 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit megközelítőleg koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a támasz- és függésgyakorlatok végrehajtásában a testtömegéhez igazodó erő- és egyensúlyozási képességgel többnyire rendelkezik.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A tér-, izom- és egyensúlyérzék fejlesztése
- A helyes testtartás tudatosítása
- A ritmus és mozgás összhangjának megteremtése alacsony szinten
- Egyszerű talajgyakorlati elemek elsajátítása és esztétikus bemutatása (gurulóátfordulás előre, tarkóállás, mérlegállás,)
- Egyszerű támaszugrások és rávezető gyakorlataik elsajátítása, végrehajtása
- Egyszerű akadálypályák leküzdése magasságokhoz, mélységekhez alkalmazkodó mozgáscselekvésekkel
- Statikus támaszgyakorlatok gyakorlása mellső, oldalsó és hátsó támaszban különböző testrészek használatával, különböző kar- és lábtartásokkal kivitelezett egyensúlyi helyzetekben, valamint egyéb utánzó támaszgyakorlat végrehajtása
- Dinamikus támaszgyakorlatok különböző irányokba haladással, fel- és lelépéssel, egyénileg, párokban vagy csoportban
- Függések haladással oldalra, fel/le
- Egyszerű statikus és dinamikus egyensúlyozási gyakorlatok végrehajtása

Fogalmak

egyensúly, támasz, függés, függőállás, gurulás, gurulóátfordulás, mérlegállás, tarkóállás, mászás, vándormászás, pókjárás, rákjárás, medvejárás, sántaróka-járás, nyúlugrás, térdelés, madárfogás

A gyógytestnevelés-órán a betegségek és az elváltozások szempontjából kontraindikált gyakorlatok nélkül a támasz-, függés- és egyensúlyozási gyakorlatok alkalmazásával a törzsizomzat fejlesztése révén pozitív változások érhetők el az egészségi állapotban.

Témakör: Labdás gyakorlatok

Óraszám: 10 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a megtanultak birtokában örömmel vesz részt a játékokban;
- játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;

- alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat többnyire betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű játéktevékenységet.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A labdás tevékenységek balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása
- Kézzel és lábbal, helyben és haladással történő labdavezetési módok alaptechnikáinak gyakoroltatása
- A különböző méretű és tömegű labdákkal labdavezetési, gurítási, dobási, rúgási és elkapási feladatok a távolság variálásával, helyben, önállóan, majd társak bevonásával különböző testhelyzetekben és különböző irányokba történő mozgással
- Labdagörgetések gyakorlása kézzel, lábbal, egyenes vonalon előre, oldalra, hátra, körbe
- A labdaérzék-fejlesztő, páros, csoportos versengések
- A labdás alaptechnikák vezető műveleteinek tudatosítása

Fogalmak

felső átadás, alsó átadás, egy- és kétkezes átadás, labdavezetés, labdaelkapás, labdakezelés, gurítás, görgetés

A gyógytestnevelés-órán a labdás feladatok adaptált alkalmazásával a különböző elváltozások, betegségek javulása elősegíthető az izomzat, motoros képesség fejlesztésével. Azon labdás testnevelési és sportjátékok megismerése, elsajátítása ajánlott, amelyeket a tanuló a betegségtől, illetve az elváltozástól függetlenül is gyakorolhat.

Témakör: Testnevelési és népi játékok

Óraszám: 12 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a megtanultak birtokában örömmel vesz részt a játékokban;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat többnyire betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a testnevelési és népi játékokban alkalmazza az alapvető mozgásformákat;
- játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;

- alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;
- labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű játéktevékenységet.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A különböző testnevelési játékok balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása
- Egyszerű fogó- és futójátékok által a teljes játékteret felölelő mozgásútvonalak kialakítása, a játéktér határainak érzékelése
- Az elsősorban statikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban az irányváltoztatások, mély súlyponti helyzetben történő elindulások-megállások,
- A népi játékokon keresztül a közösségi élmény megtapasztalása, a nemi szerepek gyakorlása
- A végtagok helyzetének, az izmok feszültségi állapotának, valamint az egész test érzékelését, az egyensúlyozó képességet fejlesztő szoborjátékok, utánzó játékok, egyéb népi játékok, valamint változatos és egyszerű akadálypályák teljesítését igénylő páros és csoportos játékok gyakorlása
- Statikus célfelületek eltalálására törekvő – különböző dobásformákra, rúgásokra, ütésekre épülő, változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználó – célzó játékok rendszeres alkalmazása
- A kooperativitás, a közös célirányos együttműködés erősítése páros és csoportos játékok (pl. váltó- és sorversenyek) által
- A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák játékos formájú gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, törekedve a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére időkényszer nélkül
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal

Fogalmak

szabályjátékok, népi és körjátékok, utánzó játékok, fogójátékok statikus és dinamikus akadályokkal, ugróiskola, sorverseny, váltóverseny.

A gyógytestnevelés-órán a tanuló megismeri azokat a testnevelési és népi játékokat, amelyek alkalmazásával növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző játékok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását.

Témakör: Küzdőfeladatok és -játékok

Óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;

- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a szükséges játék- és baleset-megelőzési szabályokat
- vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, igyekszik a sportszerű test-test elleni küzdelemre

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Ismerkedés a bőrérintés és testközelség elfogadását, a társakkal szembeni bizalom kialakítását elősegítő páros, csoportos és csapat jellegű játékos, valamint kooperatív jellegű képességfejlesztő feladatokkal
- Az állásban és egyéb kiinduló helyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéket, az erőt fejlesztő, társérintés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása
- A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéket fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával
- Küzdelemre képessé tevő egyszerű technikák koordinációs fejlődésmenetének megfelelő végrehajtása
- A saját és az ellenfél erejének felbecsülése egyszerű páros és csoportos küzdőfeladatok során
- A küzdőjátékok baleset megelőzési szabályainak, a sportszerű küzdés szemléletének megismerése
- A fizikai kontaktussal, a társ erőkifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra épülő páros küzdőjátékok

Fogalmak

húzások, tolások, önkontroll, sportszerű küzdelem, lábérintések, kézérintések, asszertivitás, közvetlen kontakt, pillanatnyi kontakt

A gyógytestnevelés-órán a tanuló megismeri azokat a küzdőfeladatokat és játékokat, amelyek alkalmazásával növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző játékok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását.

Témakör: Foglalkozások alternatív környezetben

Óraszám: 15 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő alkalmazására, végrehajtására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A szabadtéri foglalkozások baleset- és természetvédelmi szabályainak megismerése
- A szabadtéri foglalkozások öltözködési szabályainak megismerése
- A szabadban, illetve a természetben való közlekedés szabályainak elsajátítása
- Szabadtéri népi játékok elsajátítása (fogójátékok, ugróiskolák)
- Szabadtéri testnevelési játékok elsajátítása
- Gördülő mozgásformák és téli játékok (roller, kerékpár; hógolyózás, szánkó) megismerése
- Szabadtéri egyszerű akadálypályák leküzdése

Fogalmak

időjárás, öltözködés, szabadtéri foglalkozások, téli játékok, nyári játékok, tájékozódás

A gyógytestnevelés-órán a szabadtéri foglalkozások során a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek olyan testgyakorlatokkal, sportokkal, amelyeket elváltozásuk, illetve betegségük ellenére végezhetnek. A megismert szabadban végzett sportok, testgyakorlatok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés megszerettetését, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását.

Témakör: Úszás

Óraszám: 72 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az elsajátított egy (választott) úszásnemben megközelítőleg helyes technikával úszik
- aktívan vesz részt az uszodában végzett mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Az öltözői rend és az uszodai magatartás kialakítása

- A helyes higiéniai, öltözködési szokások kialakítása
- A kitartás, önfegyelem és küzdőképesség fejlesztése
- Az állóképesség, a monotóniatűrés fejlesztése
- Az önbizalom és a mások iránti bizalom kialakítása, növelése
- A víz tulajdonságainak megismerése, valamint a vízmélységgel kapcsolatos életvédelmi tudnivalók elsajátítása
- A vízben végzett játékok, mozgások megszerettetése
- A szárazföldön végzett rávezető és célgyakorlatok elsajátítása és helyes végrehajtása
- Vízhez szoktató gyakorlatok elsajátítása, gyakorlása
- Vízhez szoktatás időszakában sikerélmény biztosítása
- Lebegések, merülések végrehajtása segítséggel és segítség nélkül
- Siklások elsajátítása hason, háton, deszkával és deszka nélkül / eszközzel és eszköz nélkül
- Egy választott úszásnem megtanulása és folyamatos gyakorlása
- A választott úszásnem lábtempójának gyakorlása deszkával és deszka nélkül / eszközzel és eszköz nélkül
- A választott úszásnem kartempójának gyakorlása
- A választott úszásnem kar- és lábtempójának, ritmusának összehangolása, gyakorlása
- Vízben végezhető játékok tanulása és végzése
- Segédeszközök felhasználásával a tanulási folyamat hatékonyságának növelése

Fogalmak

csúszásveszély, lebegés, merülés, siklás, mélyvíz, levegővétel, vízbe fújás, kartempó, lábtempó, hátúszás, gyorsúszás, mellúszás, segítségnyújtás, úszódeszka, súlypontemelő bója, polifoam rúd.

A gyógytestnevelés-órán a hát- és gyorsúszás helyes technikájának elsajátításával, a technikacsiszoló és egyéb vízben végzett gyakorlatok segítségével lehetővé válik a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erősítése, a légzőrendszer fejlesztése, az állóképesség növelése.

Témakör: Gyógytestnevelés

Óraszám: 36 óra

Heti 1óra a rászoruló gyermekek részére.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat;
- a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
- ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- az elsajátított egy úszásnemben megközelítőleg helyes technikával úszik;
- a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére;
- aktívan vesz részt az uszodában végzett mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait;
- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

Fejlesztési feladatok

- A gyógytestnevelés fejlesztési feladatai megjelennek a különböző témakörökbe ágyazottan, annak szerves részeként. Az ott felsorolt feladatok végrehajtása során, illetve azokon kívül az alábbi fejlesztési feladatokat kell megvalósítani:

A helyes légzéstechnika elsajátítása

A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása

Egyszerűbb korrekciós gimnasztikai gyakorlatok pontos végrehajtása

A helyes testséma kialakítását szolgáló gyakorlatok pontos végrehajtása segítségadással, majd anélkül

A tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának, mozgékonyságának (hajlékonyságának) fejlesztését szolgáló különböző testgyakorlatok tudatos, pontos végrehajtása

Az állóképesség-fejlesztés jelentőségének felismerése, kitartásra nevelés

Mozgás- és terheléshatárok megismertetése, azok kiterjesztését szolgáló tevékenységek elsajátítása, végrehajtása

Az egészségi állapot változását pozitívan és negatívan befolyásoló (kontraindikált) mozgások megismertetése a különböző testgyakorlatok elsajátításán keresztül

Fogalmak

helyes testtartás, testséma

Előkészítő 2. évfolyam

Témakör: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció

Óraszám: 8 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;
- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, végrehajtásának megismerése

2-4 ütemű szabad-, társas és kézi szergyakorlatok bemutatás utáni pontos és rendszeres végrehajtása

Alakzatok megismerése (oszlop-, sor-, vonal-, kör) és alkalmazó gyakorlása

Futásgyakorlatok különböző alakzatokban

Mozgékonyság, hajlékonyság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kézi szergyakorlatokkal

A biológiailag helyes testtartás és testséma kialakulását elősegítő gyakorlatok elsajátítása, gyakorlása

A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését szolgáló gyakorlatok helyes végrehajtása

A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak (**jelnyelvi megsegítéssel**) megfelelő végrehajtása.

Fogalmak

Futásgyakorlatok; oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat; botgyakorlat, babzsákgyakorlat, labdagyakorlat, karikagyakorlat, utasítás, szóban közlés, **jelelve közlés**, bemutatás, bemutattatás

A gyógytestnevelés-órán a gimnasztikai gyakorlatok során a tanulók megismerik és elsajátítják azokat a gyakorlatelemeket, amelyek az elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltozását elősegítő izmokat erősíti, illetve nyújtja, továbbá hozzájárulnak a biológiailag helyes testtartás és a helyes légzéstechnika kialakításához.

Témakör: Kúszások és mászások

Óraszám: 10 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;
- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- mozgásműveltsége szintjénél fogva hajtja végre a keresztező mozgásokat;

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A kúszások, mászások alapvető balesetvédelmi szabályainak megismerése

Kúszások, mászások ellentétes, majd azonos oldali kar-láb használattal előre, hátra, oldalra vagy egyéb meghatározott útvonalon, különböző támasztávolságokkal és mozgássebességgel (pl. lassított vagy szaggatott mozdulatokkal is)

Utánzó mozgások játékos formában; utánzó fogók

Testséma, térbeli tájékozódó képesség és szem-kéz-láb koordináció fejlesztése

Izomerő és mozgáskoordináció fejlesztése

Kúszó és mászó csapatjátékok

Sor- és váltóversenyek alkalmazása utánzó kúszó és mászó feladatokkal játékos formában

Vízszintes felületeken, ferde vagy függőleges tornaszereken való mászások, átmászások különböző irányokban

Törzsizom-erősítés az utánzó mozgások játékos felhasználásával

Egyszerű akadálypályák feladatainak teljesítése

Fogalmak

utánzó gyakorlatok, kúszások-mászások kifejezései (pl.: medvejárás, rákjárás, pókjárás, fókakúszás, katonakúszás), irányváltoztatás, sorverseny, váltóverseny

A gyógytestnevelés-órán a kúszás és mászás feladatok a törzsizom erősítését szolgálják az egyszerű statikus utánzó mozgások, a korosztály számára megfelelő játékos formában.

Témakör: Járások, futások

Óraszám: 10 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat;
- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit megközelítően koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- futását megközelítőleg összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Járások egyenes vonalon előre, hátra, oldalra, különböző alakzatokban (pl. cikcakk alakban, körben) és fordulatokkal (negyed-, fél-, fordulat), váltakozó lépéshosszal, nyújtott és hajlított könyökkel, különböző szimmetrikus kartartásokkal
- Járások mély és magas súlyponti helyzetekben (törpejárás, óriásjárás), valamint egyéb utánzó formákban (pl. tyúklépés, lopakodó járás, pingvinjárás)
- Járások sarkon, talp élén, lábujjhegyen, előre-hátra-oldalra
- A Kölyökatlétika futásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai
- Saroklendítés, térdemelés futás közben karlendítés karlendítéssel
- Sor- és váltóversenyek párban és csapatban, szemből történő váltással
- Futások 5-6 m-re elhelyezett 10-20 cm-es akadályok felett
- Állórajt indulások jelre, különböző testhelyzetekből
- Futások különböző formában egyenesen, irányváltásokkal
- Folyamatos futások 1-2 percen keresztül

Fogalmak

járás, utánzó járás, futás, mozgásirány, állórajt, rajtjel, kartartás, lendítés, hajlítás, szabály, sebesség, váltás, térdemeléssel futás, saroklendítéssel futás

A gyógytestnevelés-órán a járás-, futásgyakorlatok szakaszos végrehajtásával törekedni kell a tanulók állóképességének fejlesztésére. A tanulók megismerik és alkalmazzák az elváltozásuk, illetve betegségük szempontjából adekvát terhelés-pihenés arányt a járás- és futásgyakorlatok esetében.

Témakör: Szökdelések, ugrások

Óraszám: 10 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit megközelítőleg koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a különböző ugrásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit megközelítőleg koordináltan hajtja végre.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A Kölyökatlétika ugrásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai
- Helyben szökdelések páros zárt lábbal és különböző terpeszekben tapsra
- Szökdelések két lábon előre-hátra-oldalra, ugrások kisebb, 10-20 cm-es magasságú felületekre fel és le
- Ugrások, szökdelések páros és egy lábon egyenlő távolságra elhelyezett célterületekbe, sportlétrába
- Elugrások egy lábról maximum 5 m nekifutásból ülésbe, guggolásba érkezéssel 30-40 cm-es szivacsra
- Elugrások egy lábról maximum 5 m nekifutásból, guggolásba érkezéssel homokba
- Páros lábról felugrások céltárgyak érintésével

Fogalmak

felugrás, elugrás, elugrási hely, leérkező hely

A gyógytestnevelés-órán az ugrások, szökdelések a belgyógyászati betegségek esetén differenciált, egyénre szabott módon elősegítik a keringési rendszer és a mozgásműveltség fejlesztését.

Témakör: Dobások, ütések

Óraszám: 8 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit megközelítőleg koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a különböző dobásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit megközelítőleg koordináltan hajtja végre.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A Kölyökatlétika dobásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai
- Könnyű labda fogása két kézzel, egyszerű karmozgások kézben a labdával, helyben és haladás közben
- Labda feldobása és elkapása helyben és járás közben
- Alsó dobás két kézzel társhoz
- Labda gurítása társnak fekvésben, ülésben
- Kétkezes mellső lökés, hajítás ülésben, térdelésben és állásban társhoz vagy célra
- Könnyű labda gurítása, terelése floorball-, teniszütő, tornabot vagy egyéb eszköz (pl. kézben lévő labda) segítségével társhoz vagy célfelületre
- Labda dobása, gurítása és elkapása társsal vagy csoportban, helyben

Fogalmak

dobás, gurítás, lökés, hajítás, terelés, ütés, célfelület, dobásirány, ütőfogás

A gyógytestnevelés-órán a tanulók elváltozása, illetve betegsége szempontjából adekvát dobások, ütések elsajátítása révén lehetővé válik a motoros képességek fejlesztése, a mozgásműveltség kialakítása, a különböző ütős sportok adaptált alkalmazása.

Témakör: Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok

Óraszám: 20 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit megközelítőleg koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a támasz- és függésgyakorlatok végrehajtásában a testtömegéhez igazodó erő- és egyensúlyozási képességgel többnyire rendelkezik.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A tér-, izom- és egyensúlyérzék fejlesztése
- A helyes testtartás tudatosítása
- A ritmus és mozgás összhangjának megteremtése alacsony szinten
- Egyszerű talajgyakorlati elemek elsajátítása és esztétikus bemutatása (gurulóátfordulás előre, tarkóállás, mérlegállás,)
- Egyszerű támaszugrások és rávezető gyakorlataik elsajátítása, végrehajtása

- Egyszerű akadálypályák leküzdése magasságokhoz, mélységekhez alkalmazkodó mozgáscselekvésekkel
- Statikus támaszgyakorlatok gyakorlása mellső, oldalsó és hátsó támaszban különböző testrészek használatával, különböző kar- és lábtartásokkal kivitelezett egyensúlyi helyzetekben, valamint egyéb utánzó támaszgyakorlat végrehajtása
- Dinamikus támaszgyakorlatok különböző irányokba haladással, fel- és lelépéssel, egyénileg, párokban vagy csoportban
- Függések haladással oldalra, fel/le
- Egyszerű statikus és dinamikus egyensúlyozási gyakorlatok végrehajtása

Fogalmak

egyensúly, támasz, függés, függőállás, gurulás, gurulóátfordulás, mérlegállás, tarkóállás, mászás, vándormászás, pókjárás, rákjárás, medvejárás, sántaróka-járás, nyúlugrás, térdelés, madárfogás

A gyógytestnevelés-órán a betegségek és az elváltozások szempontjából kontraindikált gyakorlatok nélkül a támasz-, függés- és egyensúlyozási gyakorlatok alkalmazásával a törzsizomzat fejlesztése révén pozitív változások érhetők el az egészségi állapotban.

Témakör: Labdás gyakorlatok

Óraszám: 10 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a megtanultak birtokában örömmel vesz részt a játékokban;
- játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;
- alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat többnyire betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű játéktevékenységet.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A labdás tevékenységek balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása
- Kézzel és lábbal, helyben és haladással történő labdavezetési módok alaptechnikáinak gyakoroltatása

- A különböző méretű és tömegű labdákkal labdavezetési, gurítási, dobási, rúgási és elkapási feladatok a távolság variálásával, helyben, önállóan, majd társak bevonásával különböző testhelyzetekben és különböző irányokba történő mozgással
- Labdagörgetések gyakorlása kézzel, lábbal, egyenes vonalon előre, oldalra, hátra, körbe
- A labdaérzék-fejlesztő, páros, csoportos versengések
- A labdás alaptechnikák vezető műveleteinek tudatosítása

Fogalmak

felső átadás, alsó átadás, egy- és kétkezes átadás, labdavezetés, labdaelkapás, labdakezelés, gurítás, görgetés

A gyógytestnevelés-órán a labdás feladatok adaptált alkalmazásával a különböző elváltozások, betegségek javulása elősegíthető az izomzat, motoros képesség fejlesztésével. Azon labdás testnevelési és sportjátékok megismerése, elsajátítása ajánlott, amelyeket a tanuló a betegségtől, illetve az elváltozástól függetlenül is gyakorolhat.

Témakör: Testnevelési és népi játékok

Óraszám: 12 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a megtanultak birtokában örömmel vesz részt a játékokban;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat többnyire betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a testnevelési és népi játékokban alkalmazza az alapvető mozgásformákat;
- játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;
- alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;
- labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű játéktevékenységet.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A különböző testnevelési játékok balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása
- Egyszerű fogó- és futójátékok által a teljes játékteret felölelő mozgásútvonalak kialakítása, a játéktér határainak érzékelése
- Az elsősorban statikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban az irányváltoztatások, mély súlyponti helyzetben történő elindulások-megállások,
- A népi játékokon keresztül a közösségi élmény megtapasztalása, a nemi szerepek gyakorlása

- A végtagok helyzetének, az izmok feszültségi állapotának, valamint az egész test érzékelését, az egyensúlyozó képességet fejlesztő szoborjátékok, utánzó játékok, egyéb népi játékok, valamint változatos és egyszerű akadálypályák teljesítését igénylő páros és csoportos játékok gyakorlása
- Statikus célfelületek eltalálására törekvő – különböző dobásformákra, rúgásokra, ütésekre épülő, változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználó – célzó játékok rendszeres alkalmazása
- A kooperativitás, a közös célirányos együttműködés erősítése páros és csoportos játékok (pl. váltó- és sorversenyek) által
- A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák játékos formájú gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, törekedve a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére időkényszer nélkül
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal

Fogalmak

szabályjátékok, népi és körjátékok, utánzó játékok, fogójátékok statikus és dinamikus akadályokkal, ugróiskola, sorverseny, váltóverseny.

A gyógytestnevelés-órán a tanuló megismeri azokat a testnevelési és népi játékokat, amelyek alkalmazásával növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző játékok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását.

Témakör: Küzdőfeladatok és -játékok

Óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a szükséges játék- és baleset-megelőzési szabályokat
- vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, igyekszik a sportszerű test-test elleni küzdelemre

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Ismerkedés a bőrérintés és testközelség elfogadását, a társakkal szembeni bizalom kialakítását elősegítő páros, csoportos és csapat jellegű játékos, valamint kooperatív jellegű képességfejlesztő feladatokkal

- Az állásban és egyéb kiinduló helyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéket, az erőt fejlesztő, társérintés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása
- A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéket fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával
- Küzdelemre képessé tevő egyszerű technikák koordinációs fejlődésmenetének megfelelő végrehajtása
- A saját és az ellenfél erejének felbecsülése egyszerű páros és csoportos küzdőfeladatok során
- A küzdőjátékok baleset megelőzési szabályainak, a sportszerű küzdés szemléletének megismerése
- A fizikai kontaktussal, a társ erőkifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra épülő páros küzdőjátékok

Fogalmak

húzások, tolások, önkontroll, sportszerű küzdelem, lábérintések, kézérintések, asszertivitás, közvetlen kontakt, pillanatnyi kontakt

A gyógytestnevelés-órán a tanuló megismeri azokat a küzdőfeladatokat és játékokat, amelyek alkalmazásával növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző játékok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását.

Témakör: Foglalkozások alternatív környezetben

Óraszám: 15 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő alkalmazására, végrehajtására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A szabadtéri foglalkozások baleset- és természetvédelmi szabályainak megismerése
- A szabadtéri foglalkozások öltözködési szabályainak megismerése

- A szabadban, illetve a természetben való közlekedés szabályainak elsajátítása
- Szabadtéri népi játékok elsajátítása (fogójátékok, ugróiskolák)
- Szabadtéri testnevelési játékok elsajátítása
- Gördülő mozgásformák és téli játékok (roller, kerékpár; hógolyózás, szánkó) megismerése
- Szabadtéri egyszerű akadálypályák leküzdése

Fogalmak

időjárás, öltözködés, szabadtéri foglalkozások, téli játékok, nyári játékok, tájékozódás

A gyógytestnevelés-órán a szabadtéri foglalkozások során a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek olyan testgyakorlatokkal, sportokkal, amelyeket elváltozásuk, illetve betegségük ellenére végezhetnek. A megismert szabadban végzett sportok, testgyakorlatok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés megszerettetését, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását.

Témakör: Úszás

Óraszám: 72 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az elsajátított egy (választott) úszásnemben megközelítőleg helyes technikával úszik
- aktívan vesz részt az uszodában végzett mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Az öltözői rend és az uszodai magatartás kialakítása
- A helyes higiéniai, öltözködési szokások kialakítása
- A kitartás, önfegyelem és küzdőképesség fejlesztése
- Az állóképesség, a monotóniatűrés fejlesztése
- Az önbizalom és a mások iránti bizalom kialakítása, növelése
- A víz tulajdonságainak megismerése, valamint a vízmélységgel kapcsolatos életvédelmi tudnivalók elsajátítása
- A vízben végzett játékok, mozgások megszerettetése
- A szárazföldön végzett rávezető és célgyakorlatok elsajátítása és helyes végrehajtása

- Vízhez szoktató gyakorlatok elsajátítása, gyakorlása
- Vízhez szoktatás időszakában sikerélmény biztosítása
- Lebegések, merülések végrehajtása segítséggel és segítség nélkül
- Siklások elsajátítása hason, háton, deszkával és deszka nélkül / eszközzel és eszköz nélkül
- Egy választott úszásnem megtanulása és folyamatos gyakorlása
- A választott úszásnem lábtempójának gyakorlása deszkával és deszka nélkül / eszközzel és eszköz nélkül
- A választott úszásnem kartempójának gyakorlása
- A választott úszásnem kar- és lábtempójának, ritmusának összehangolása, gyakorlása
- Vízben végezhető játékok tanulása és végzése
- Segédeszközök felhasználásával a tanulási folyamat hatékonyságának növelése

Fogalmak

csúszásveszély, lebegés, merülés, siklás, mélyvíz, levegővétel, vízbe fújás, kartempó, lábtempó, hátúszás, gyorsúszás, mellúszás, segítségnyújtás, úszódeszka, súlypontemelő bója, polifoam rúd.

A gyógytestnevelés-órán a hát- és gyorsúszás helyes technikájának elsajátításával, a technikacsiszoló és egyéb vízben végzett gyakorlatok segítségével lehetővé válik a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erősítése, a légzőrendszer fejlesztése, az állóképesség növelése.

Témakör: Gyógytestnevelés

Óraszám: 36 óra

Heti 1óra a rászoruló gyermekek részére.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat;
- a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
- ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- az elsajátított egy úszásnemben megközelítőleg helyes technikával úszik;
- a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;

- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére;
- aktívan vesz részt az uszodában végzett mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait;
- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

Fejlesztési feladatok

- A gyógytestnevelés fejlesztési feladatai megjelennek a különböző témakörökbe ágyazottan, annak szerves részeként. Az ott felsorolt feladatok végrehajtása során, illetve azokon kívül az alábbi fejlesztési feladatokat kell megvalósítani:

A helyes légzéstechnika elsajátítása

A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása

Egyszerűbb korrekciós gimnasztikai gyakorlatok pontos végrehajtása

A helyes testséma kialakítását szolgáló gyakorlatok pontos végrehajtása segítségadással, majd anélkül

A tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának, mozgékonyságának (hajlékonyságának) fejlesztését szolgáló különböző testgyakorlatok tudatos, pontos végrehajtása

Az állóképesség-fejlesztés jelentőségének felismerése, kitartásra nevelés

Mozgás- és terheléshatárok megismertetése, azok kiterjesztését szolgáló tevékenységek elsajátítása, végrehajtása

Az egészségi állapot változását pozitívan és negatívan befolyásoló (kontraindikált) mozgások megismertetése a különböző testgyakorlatok elsajátításán keresztül

Fogalmak

helyes testtartás, testséma

1. évfolyam

Témakör: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció

Óraszám: 8 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;

- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek végrehajtásának megismerése

2-4 ütemű szabad-, társas és kézi szergyakorlatok bemutatás utáni pontos és rendszeres végrehajtása

Alakzatok megismerése (oszlop-, sor-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) és alkalmazó gyakorlása

Futásgyakorlatok különböző alakzatokban

Mozgékonyság, hajlékonyság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kézi szergyakorlatokkal

A biológiailag helyes testtartás és testséma kialakulását elősegítő gyakorlatok elsajátítása, gyakorlása

A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését szolgáló gyakorlatok megközelítleg helyes végrehajtása

A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása

Fogalmak

Futásgyakorlatok; oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat; botgyakorlat, babzsákgyakorlat, labdagyakorlat, karikagyakorlat, ugrókötél-gyakorlat, utasítás, szóban közlés, jelben közlés bemutatás, bemutattatás, néhány statikus gyakorlatelem elnevezése

A gyógytestnevelés-órán a gimnasztikai gyakorlatok során a tanulók megismerik és elsajátítják azokat a gyakorlatelemeket, 2-4 ütemű gyakorlatokat, amelyek az elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltozását elősegítő izmokat erősíti, illetve nyújtja, továbbá hozzájárulnak a biológiailag helyes testtartás és a helyes légzéstechnika kialakításához.

Témakör: Kúszások és mászások

Óraszám: 10 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között többnyire koordináltan hajtja végre;

- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- mozgásműveltsége szintjénél fogva többnyire pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat;

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A kúszások, mászások alapvető balesetvédelmi szabályainak megismerése

Kúszások, mászások ellentétes, majd azonos oldali kar-láb használattal előre, hátra, oldalra vagy egyéb meghatározott útvonalon, különböző támasztávolságokkal és mozgássebességgel (pl. lassított mozdulatokkal is)

Utánzó mozgások játékos formában; utánzó fogók

Testséma, térbeli tájékozódó képesség és szem-kéz-láb koordináció fejlesztése

Izomerő és mozgáskoordináció fejlesztése

Kúszó és mászó csapatjátékok

Sor- és váltóversenyek alkalmazása utánzó kúszó és mászó feladatokkal játékos formában

Vízszintes felületeken, ferde vagy függőleges tornaszereken való mászások, átmászások különböző irányokban

Törzsizom-erősítés az utánzó mozgások játékos felhasználásával

Egyszerű akadálypályák feladatainak teljesítése

Fogalmak

utánzó gyakorlatok, kúszások-mászások kifejezései (pl.: medvejárás, rákjárás, pókjárás, fókakúszás, katonakúszás), irányváltoztatás, sorverseny, váltóverseny

A gyógytestnevelés-órán a kúszás és mászás feladatok a törzsizom erősítését szolgálják az egyszerű statikus utánzó mozgásoktól indulva a dinamikus, összetett kúszások-mászásokig, a korosztály számára megfelelő játékos formában.

Témakör: Járások, futások

Óraszám: 10 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat;
- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között többnyirekoordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- futását többnyire összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Járások egyenes vonalon előre, hátra, oldalra, különböző alakzatokban (pl. cikcakk alakban, körben) és fordulatokkal (negyed-, fél-, egészfordulat), egyenletes vagy váltakozó lépéshosszal, ritmussal, nyújtott és hajlított könyökkel, különböző szimmetrikus kartartásokkal
- Járások mély és magas súlyponti helyzetekben (törpejárás, óriásjárás), valamint egyéb utánzó formákban (pl. tyúklépés, lopakodó járás, pingvinjárás)
- Járások sarkon, talp élén, lábujjhegyen, előre-hátra-oldalra
- A Kölyökatlétika futásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai
- Saroklendítés, térdemelés futás közben karlendítés nélkül és karlendítéssel, szimmetrikus kartartásokkal
- Sor- és váltóversenyek párban és csapatban, szemből történő váltással
- Futások 5-6 m-re elhelyezett 10-20 cm-es akadályok felett
- Állórajt indulások kézjelre, különböző testhelyzetekből
- Futások különböző formában egyenesen, irányváltásokkal és íven egyenletes tempóban és ritmussal
- Folyamatos futások 4-6 percen keresztül

Fogalmak

járás, utánzó járás, futás, mozgásirány, állórajt, rajtjel, kartartás, lendítés, hajlítás, szabály, sebesség, váltás, lépéshossz, perc, távtartás, térdemeléssel futás, saroklendítéssel futás

A gyógytestnevelés-órán a járás-, futásgyakorlatok szakaszos végrehajtásával törekedni kell a tanulók állóképességének fejlesztésére. A tanulók megismerik és alkalmazzák az elváltozásuk, illetve betegségük szempontjából adekvát terhelés-pihenés arányt a járás- és futásgyakorlatok esetében.

Témakör: Szökdelések, ugrások

Óraszám: 10 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a különböző ugrásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében koordináltan hajtja végre.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A Kölyökatlétika ugrásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai
- Helyben szökdelések páros zárt lábbal és különböző terpeszekben tapsra, zenére
- Szökdelések két lábon előre-hátra-oldalra, ugrások kisebb, 10-20 cm-es magasságú felületekre fel és le
- Sasszé, oldalazó és indiánszökdelés alaptechnikájának elsajátítása
- Ugrások, szökdelések páros és egy lábon egyenlő és változó távolságra elhelyezett célterületekbe, sportlétrába
- Elugrások egy lábról maximum 5 m nekifutásból ülésbe, guggolásba érkezéssel 30-40 cm-es szivacsra
- Elugrások egy lábról maximum 5 m nekifutásból, guggolásba érkezéssel homokba
- Páros lábról felugrások céltárgyak érintésével

Fogalmak

felugrás, elugrás, indiánszökdelés, oldalazó szökdelés, méter, elugrási hely, leérkező hely, ritmus

A gyógytestnevelés-órán az ugrások, szökdelések a belgyógyászati betegségek esetén differenciált, egyénre szabott módon elősegítik a keringési rendszer és a mozgásműveltség fejlesztését.

Témakör: Dobások, ütések

Óraszám: 8 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között többnyire koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a különböző dobásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében többnyire koordináltan hajtja végre.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A Kölyökatlétika dobásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai
- Könnyű labda fogása két kézzel, egyszerű karmozgások kézben a labdával, helyben és haladás közben
- Labda feldobása és elkapása helyben és járás közben
- Alsó dobás két kézzel társhoz
- Labda gurítása társnak fekvésben, ülésben

- Kétkezes mellső lökés, hajítás ülésben, térdelésben és állásban társhoz vagy célra
- Könnyű labda gurítása, terelése floorball-, teniszütő, tornabot vagy egyéb eszköz (pl. kézben lévő labda) segítségével társhoz vagy célfelületre
- Labda dobása, gurítása és elkapása társsal vagy csoportban, helyben és mozgás közben

Fogalmak

dobás, gurítás, lökés, hajítás, terelés, ütés, célfelület, dobásirány, ütőfogás

A gyógytestnevelés-órán a tanulók elváltozása, illetve betegsége szempontjából adekvát dobások, ütések elsajátítása révén lehetővé válik a motoros képességek fejlesztése, a mozgásműveltség kialakítása, a különböző ütős sportok adaptált alkalmazása.

Témakör: Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok

Óraszám: 20 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a támasz- és függésgyakorlatok végrehajtásában a testtömegéhez igazodó erő- és egyensúlyozási képességgel többnyire rendelkezik.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A tér-, izom- és egyensúlyérzék fejlesztése
- A helyes testtartás tudatosítása
- A ritmus és mozgás összhangjának megteremtése
- Egyszerű talajgyakorlati elemek elsajátítása és esztétikus bemutatása (gurulóátfordulás előre, hátra, tarkóállás, mérlegállás)
- Egyszerű támaszugrások és rávezető gyakorlataik elsajátítása, végrehajtása
- Akadálypályák leküzdése magasságokhoz, mélységekhez alkalmazkodó mozgáscselekvésekkel
- Mászókulcsolás alapjainak megtanulása, mászási kísérletek (rúdon, kötélen)
- Statikus támaszgyakorlatok gyakorlása mellső, oldalsó és hátsó támaszban különböző testrészek használatával, különböző kar- és lábtartásokkal kivitelezett egyensúlyi helyzetekben, valamint egyéb utánzó támaszgyakorlat végrehajtása

- Dinamikus támaszgyakorlatok különböző irányokba haladással, fel- és lelépéssel, állandó támasztávolságokkal, egyénileg, párokban vagy csoportban
- Statikus mellső, hátsó és oldalsó függőállások, majd függések különböző fogásmódokkal
- Dinamikus függőállások, függések haladással oldalra, fel/le, fordulattal
- Egyszerű statikus és dinamikus egyensúlyozási gyakorlatok végrehajtása

Fogalmak

egyensúly, támasz, függés, függőállás, gurulás, gurulóátfordulás, mérlegállás, tarkóállás, „csikórugdalózás", mászás, mászókulcsolás, vándormászás, pókjárás, rákjárás, fókajárás, medvejárás, sántaróka-járás, nyúlugrás, térdelés, felguggolás, madárfogás

A gyógytestnevelés-órán a betegségek és az elváltozások szempontjából kontraindikált gyakorlatok nélkül a támasz-, függés- és egyensúlyozási gyakorlatok alkalmazásával a törzsizomzat fejlesztése révén pozitív változások érhetők el az egészségi állapotban.

Témakör: Labdás gyakorlatok

Óraszám: 10 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
- játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;
- célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A labdás tevékenységek balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása
- Kézzel és lábbal, helyben és haladással történő labdavezetési módok alaptechnikáinak elsajátítása
- A különböző méretű és tömegű labdákkal labdavezetési, gurítási, dobási, rúgási és elkapási feladatok a távolság variálásával, helyben, önállóan, majd társak bevonásával különböző testhelyzetekben és különböző irányokba történő mozgással

- Labdagörgetések gyakorlása kézzel, lábbal, egyenes vonalon előre, oldalra, hátra, körbe vagy változó irányokba
- Ismerkedés a kézzel (kosárérintés, alkarérintés), lábbal (dekázás) és fejjel történő pattintó érintések alaptechnikájával, az érintőfelületek tudatosítása könnyített szerekkel (pl. lufival)
- A labdaérzék-fejlesztő, pontosságot, a hibaszázalék csökkenését előtérbe helyező páros, csoportos versengések
- A labdás alaptechnikák vezető műveleteinek tudatosítása

Fogalmak

mellső átadás, felső átadás, alsó átadás, egy- és kétkezes átadás, labdavezetés, labdaelkapás, labdakezelés, labdaív, pattintó érintés, gurítás, bekísérés, görgetés

A gyógytestnevelés-órán a labdás feladatok adaptált alkalmazásával a különböző elváltozások, betegségek javulása elősegíthető az izomzat, motoros képesség fejlesztésével. Azon labdás testnevelési és sportjátékok megismerése, elsajátítása ajánlott, amelyeket a tanuló a betegségtől, illetve az elváltozástól függetlenül is gyakorolhat.

Témakör: Testnevelési és népi játékok

Óraszám: 12 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat többnyire betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat;
- játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;
- célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;
- labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A különböző testnevelési játékok balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása

- Egyszerű fogó- és futójátékok által a teljes játékteret felölelő mozgásútvonalak kialakítása, a játéktér határainak érzékelése
- Az elsősorban statikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban az irányváltoztatások, mély súlyponti helyzetben történő elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása
- A sportjátékokat előkészítő testnevelési játékokban a támadó és védő szerepekhez tartozó ismeretek elsajátítása, feladatainak gyakorlása
- A népi játékokon keresztül a közösségi élmény megtapasztalása, a nemi szerepek gyakorlása
- A végtagok helyzetének, az izmok feszültségi állapotának, valamint az egész test érzékelését, az egyensúlyozó képességet fejlesztő szoborjátékok, utánzó játékok, egyéb népi játékok, valamint változatos akadálypályák teljesítését igénylő páros és csoportos játékok gyakorlása
- Statikus célfelületek eltalálására törekvő – különböző dobásformákra, rúgásokra, ütésekre épülő, változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználó – célzó játékok rendszeres alkalmazása
- A kooperativitás, a közös célirányos együttműködés erősítése páros és csoportos játékok (pl. váltó- és sorversenyek) által
- A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák játékos formájú gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, törekedve a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére időkényszer nélkül
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal

Fogalmak

szabályjátékok, népi és körjátékok, utánzó játékok, fogójátékok statikus és dinamikus akadályokkal, ugróiskola, sorverseny, váltóverseny.

A gyógytestnevelés-órán a tanuló megismeri azokat a testnevelési és népi játékokat, amelyek alkalmazásával növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző játékok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását.

Témakör: Küzdőfeladatok és -játékok

Óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a küzdőfeladatok, esések, játék- és baleset-megelőzési szabályait;
- vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Ismerkedés a bőrérintés és testközelség elfogadását, a társakkal szembeni bizalom kialakítását elősegítő páros, csoportos és csapat jellegű játékos, valamint kooperatív jellegű képességfejlesztő feladatokkal
- Az állásban és egyéb kiinduló helyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéket, az erőt fejlesztő, társérintés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása
- A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéket fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával
- Küzdelemre képessé tevő egyszerű technikák koordinációs fejlődésmenetének megfelelő végrehajtása
- A saját és az ellenfél erejének felbecsülése egyszerű páros és csoportos küzdőfeladatok során
- A küzdőjátékok balesetmegelőzési szabályainak, a sportszerű küzdés szemléletének megismerése
- A fizikai kontaktussal, a társ erőkifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra épülő páros küzdőjátékok különböző kiinduló helyzetekből, a test különböző részeivel, eszközökkel vagy anélkül

Fogalmak

húzások, tolások, sportszerű küzdelem, esések, lábérintések, kézérintések, asszertivitás, közvetlen kontakt, pillanatnyi kontakt

A gyógytestnevelés-órán a tanuló megismeri azokat a küzdőfeladatokat és játékokat, amelyek alkalmazásával növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző játékok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását.

Témakör: Foglalkozások alternatív környezetben

Óraszám: 15 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő alkalmazására, végrehajtására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A szabadtéri foglalkozások baleset- és természetvédelmi szabályainak megismerése
- A szabadtéri foglalkozások öltözködési szabályainak megismerése
- A szabadban, illetve a természetben való közlekedés szabályainak elsajátítása
- Szabadtéri népi játékok elsajátítása (fogójátékok, ugróiskolák)
- Szabadtéri testnevelési játékok elsajátítása
- Gördülő mozgásformák és téli játékok (roller, kerékpár; hógolyózás, szánkó) megismerése
- Szabadtéri akadálypályák leküzdése

Fogalmak

időjárás, öltözködés, szabadtéri foglalkozások, téli játékok, nyári játékok, síelés, korcsolyázás, tájékozódás, közlekedési szabályok, természetvédelem

A gyógytestnevelés-órán a szabadtéri foglalkozások során a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek olyan testgyakorlatokkal, sportokkal, amelyeket elváltozásuk, illetve betegségük ellenére végezhetnek. A megismert szabadban végzett sportok, testgyakorlatok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés megszerettetését, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását.

Témakör: Úszás

Óraszám: 72 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben többnyire helyes technikával úszik;
- aktívan vesz részt az uszodában végzett mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Az öltözői rend és az uszodai magatartás kialakítása
- A helyes higiéniai, öltözködési szokások kialakítása

- A kitartás, önfegyelem és küzdőképesség fejlesztése
- Az állóképesség, a monotóniatűrés fejlesztése
- Az önbizalom és a mások iránti bizalom kialakítása, növelése
- A víz tulajdonságainak megismerése, valamint a vízmélységgel kapcsolatos életvédelmi tudnivalók elsajátítása
- A vízben végzett játékok, mozgások megszerettetése
- A szárazföldön végzett rávezető és célgyakorlatok elsajátítása és helyes végrehajtása
- Vízhez szoktató gyakorlatok elsajátítása, gyakorlása
- Vízhez szoktatás időszakában sikerélmény biztosítása
- Lebegések, merülések végrehajtása segítséggel és segítség nélkül
- Siklások elsajátítása hason, háton, deszkával és deszka nélkül / eszközzel és eszköz nélkül
- Egy választott úszásnem megtanulása és folyamatos gyakorlása
- A választott úszásnem lábtempójának gyakorlása deszkával és deszka nélkül / eszközzel és eszköz nélkül
- A választott úszásnem kartempójának gyakorlása
- A választott úszásnem kar- és lábtempójának, ritmusának összehangolása, gyakorlása
- Vízben végezhető játékok tanulása és végzése
- Segédeszközök felhasználásával a tanulási folyamat hatékonyságának növelése

Fogalmak

csúszásveszély, lebegés, merülés, siklás, mélyvíz, levegővétel, vízbe fújás, kartempó, lábtempó, hátúszás, gyorsúszás, mellúszás, segítségnyújtás, úszódeszka, súlypontemelő bója, polifoam rúd.

A gyógytestnevelés-órán a hát- és gyorsúszás helyes technikájának elsajátításával, a technikacsiszoló és egyéb vízben végzett gyakorlatok segítségével lehetővé válik a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erősítése, a légzőrendszer fejlesztése, az állóképesség növelése.

Témakör: Gyógytestnevelés

Óraszám: 36 óra

Heti 1óra a rászoruló gyermekek részére.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat;

- a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
- ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával úszik;
- a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére;
- aktívan vesz részt az uszodában végzett mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait;
- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

Fejlesztési feladatok

- A gyógytestnevelés fejlesztési feladatai megjelennek a különböző témakörökbe ágyazottan, annak szerves részeként. Az ott felsorolt feladatok végrehajtása során, illetve azokon kívül az alábbi fejlesztési feladatokat kell megvalósítani:

A helyes légzéstechnika elsajátítása

A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása

Egyszerűbb korrekciós gimnasztikai gyakorlatok pontos végrehajtása

A helyes testséma kialakítását szolgáló gyakorlatok pontos végrehajtása segítségadással, majd anélkül

A tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának, mozgékonyságának (hajlékonyságának) fejlesztését szolgáló különböző testgyakorlatok tudatos, pontos végrehajtása

Az állóképesség-fejlesztés jelentőségének felismerése, kitartásra nevelés

Mozgás- és terheléshatárok megismertetése, azok kiterjesztését szolgáló tevékenységek elsajátítása, végrehajtása

Az egészségi állapot változását pozitívan és negatívan befolyásoló (kontraindikált) mozgások megismertetése a különböző testgyakorlatok elsajátításán keresztül

Fogalmak

helyes testtartás, testséma

2. ÉVFOLYAM

TÉMAKÖR: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció
ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;
- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, végrehajtásának megismerése

2-4 ütemű szabad-, társas és kézi szergyakorlatok bemutatás utáni pontos és rendszeres végrehajtása

Alakzatok megismerése (oszlop-, sor-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) és alkalmazó gyakorlása

Futásgyakorlatok különböző alakzatokban

Mozgékonyság, hajlékonyság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kézi szergyakorlatokkal

A biológiailag helyes testtartás és testséma kialakulását elősegítő gyakorlatok elsajátítása, gyakorlása

A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését szolgáló gyakorlatok helyes végrehajtása

A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása

FOGALMAK

Futásgyakorlatok; oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat; botgyakorlat, babzsákgyakorlat, labdagyakorlat, karikagyakorlat, ugrókötél-gyakorlat, utasítás, szóban közlés, jelben közlés, bemutatás, bemutattatás, statikus gyakorlatelemek elnevezései

A gyógytestnevelés-órán a gimnasztikai gyakorlatok során a tanulók megismerik és elsajátítják azokat a gyakorlatelemeket, 2-4 ütemű gyakorlatokat, amelyek az elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltozását elősegítő izmokat erősíti, illetve nyújtja, továbbá hozzájárulnak a biológiailag helyes testtartás és a helyes légzéstechnika kialakításához.

TÉMAKÖR: Kúszások és mászások
ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;
- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- mozgásműveltsége szintjénél fogva pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A kúszások, mászások alapvető balesetvédelmi szabályainak megismerése

Kúszások, mászások ellentétes, majd azonos oldali kar-láb használattal előre, hátra, oldalra vagy egyéb meghatározott útvonalon, különböző támasztávolságokkal és mozgássebességgel (pl. lassított vagy szaggatott mozdulatokkal is)

Utánzó mozgások játékos formában; utánzó fogók

Testséma, térbeli tájékozódó képesség és szem-kéz-láb koordináció fejlesztése

Izomerő és mozgáskoordináció fejlesztése

Kúszó és mászó csapatjátékok

Sor- és váltóversenyek alkalmazása utánzó kúszó és mászó feladatokkal játékos formában

Vízszintes felületeken, ferde vagy függőleges tornaszereken való mászások, átmászások különböző irányokban

Törzsizom-erősítés az utánzó mozgások játékos felhasználásával

Egyszerű akadálypályák feladatainak teljesítése

FOGALMAK

utánzó gyakorlatok, kúszások-mászások kifejezései (pl.: medvejárás, rákjárás, pókjárás, fókakúszás, katonakúszás), irányváltoztatás, sorverseny, váltóverseny

A gyógytestnevelés-órán a kúszás és mászás feladatok a törzsizom erősítését szolgálják az egyszerű statikus utánzó mozgásoktól indulva a dinamikus, összetett kúszások-mászásokig, a korosztály számára megfelelő játékos formában.

TÉMAKÖR: Járások, futások
ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat;
- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- futását összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Járások egyenes vonalon előre, hátra, oldalra, különböző alakzatokban (pl. cikcakk alakban, körben) és fordulatokkal (negyed-, fél-, egészfordulat), egyenletes vagy váltakozó lépéshosszal, ritmussal, nyújtott és hajlított könyökkel, különböző szimmetrikus kartartásokkal
- Járások mély és magas súlyponti helyzetekben (törpejárás, óriásjárás), valamint egyéb utánzó formákban (pl. tyúklépés, lopakodó járás, pingvinjárás)
- Járások sarkon, talp élén, lábujjhegyen, előre-hátra-oldalra
- A Kölyökatlétika futásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái
- Saroklendítés, térdemelés futás közben karlendítés nélkül és karlendítéssel, szimmetrikus kartartásokkal
- Sor- és váltóversenyek párban és csapatban, szemből és hátulról történő váltással
- Futások 5-6 m-re elhelyezett 10-20 cm-es akadályok felett
- Állórajt indulások hangjelre, különböző testhelyzetekből
- Futások különböző formában egyenesen, irányváltásokkal és íven egyenletes tempóban és ritmussal
- Folyamatos futások 4-6 percen keresztül

FOGALMAK

járás, utánzó járás, futás, mozgásirány, állórajt, rajtjel, kartartás, lendítés, hajlítás, szabály, sebesség, váltás, lépéshossz, perc, távtartás, térdemeléssel futás, saroklendítéssel futás

A gyógytestnevelés-órán a járás-, futásgyakorlatok szakaszos végrehajtásával törekedni kell a tanulók állóképességének fejlesztésére. A tanulók megismerik és alkalmazzák az elváltozásuk, illetve betegségük szempontjából adekvát terhelés-pihenés arányt a járás- és futásgyakorlatok esetében.

TÉMAKÖR: Szökdelések, ugrások
ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a különböző ugrásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A Kölyökatlétika ugrásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái
- Helyben szökdelések páros zárt lábbal és különböző terpeszekben tapsra
- Szökdelések két lábon előre-hátra-oldalra, ugrások kisebb, 10-20 cm-es magasságú felületekre fel és le

- Sasszé, oldalazó és indiánszökdelés alaptechnikájának elsajátítása
- Ugrások, szökdelések páros és egy lábon egyenlő és változó távolságra elhelyezett célterületekbe, sportlétrába
- Elugrások egy lábról maximum 5 m nekifutásból ülésbe, guggolásba érkezéssel 30-40 cm-es szivacsra
- Elugrások egy lábról maximum 5 m nekifutásból, guggolásba érkezéssel homokba
- Páros lábról felugrások céltárgyak érintésével

FOGALMAK

felugrás, elugrás, indiánszökdelés, sasszé, galopp, oldalazó szökdelés, méter, elugrási hely, leérkező hely, ritmus

A gyógytestnevelés-órán az ugrások, szökdelések a belgyógyászati betegségek esetén differenciált, egyénre szabott módon elősegítik a keringési rendszer és a mozgásműveltség fejlesztését.

TÉMAKÖR: Dobások, ütések
ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a különböző dobásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A Kölyökatlétika dobásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái
- Könnyű labda fogása két kézzel, egyszerű karmozgások kézben a labdával, helyben és haladás közben
- Labda feldobása és elkapása helyben és járás közben
- Alsó dobás két kézzel társhoz
- Labda gurítása társnak fekvésben, ülésben
- Kétkezes mellső lökés, hajítás ülésben, térdelésben és állásban társhoz vagy célra
- Könnyű labda gurítása, terelése floorball-, teniszütő, tornabot vagy egyéb eszköz (pl. kézben lévő labda) segítségével társhoz vagy célfelületre
- Labda dobása, gurítása és elkapása társsal vagy csoportban, helyben és mozgás közben

FOGALMAK

dobás, gurítás, lökés, hajítás, terelés, ütés, célfelület, dobásirány, ütőfogás, tenyeres oldal, fonák oldal

A gyógytestnevelés-órán a tanulók elváltozása, illetve betegsége szempontjából adekvát dobások, ütések elsajátítása révén lehetővé válik a motoros képességek fejlesztése, a mozgásműveltség kialakítása, a különböző ütős sportok adaptált alkalmazása.

TÉMAKÖR: Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok
ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a támasz- és függésgyakorlatok végrehajtásában a testtömegéhez igazodó erő- és egyensúlyozási képességgel rendelkezik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A tér-, izom- és egyensúlyérzék fejlesztése
- A helyes testtartás tudatosítása
- A ritmus és mozgás összhangjának megteremtése
- Egyszerű talajgyakorlati elemek elsajátítása és esztétikus bemutatása (gurulóátfordulás előre, hátra, tarkóállás, bátorugrás, mérlegállás, kézállást előkészítő gyakorlatok)
- Egyszerű támaszugrások és rávezető gyakorlataik elsajátítása, végrehajtása
- Akadálypályák leküzdése magasságokhoz, mélységekhez alkalmazkodó mozgáscselekvésekkel
- Függésben alaplendület
- Mászókulcsolás megtanulása, mászási kísérletek (rúdon, kötélen)
- Statikus támaszgyakorlatok gyakorlása mellső, oldalsó és hátsó támaszban különböző testrészek használatával, különböző kar- és lábtartásokkal kivitelezett egyensúlyi helyzetekben, valamint egyéb utánzó támaszgyakorlat végrehajtása
- Dinamikus támaszgyakorlatok különböző irányokba haladással, fel- és lelépéssel, állandó támasztávolságokkal, egyenletes sebességgel, ritmussal, egyénileg, párokban vagy csoportban
- Statikus mellső, hátsó és oldalsó függőállások, majd függések különböző fogásmódokkal, láb- és kartartásokkal; utánzó függőállások
- Dinamikus függőállások, függések haladással oldalra, fel/le, fordulattal, állandó fogástávolságokkal, egyenletes sebességgel, ritmussal
- Egyszerű statikus és dinamikus egyensúlyozási gyakorlatok végrehajtása

FOGALMAK

egyensúly, támasz, függés, függőállás, gurulás, gurulóátfordulás, mérlegállás, tarkóállás, „csikórugdalózás”, mászás, mászókulcsolás, vándormászás, bátorugrás, pókjárás, rákjárás, fókajárás, medvejárás, sántaróka-járás, nyúlugrás, térdelés, felguggolás, alaplendület, madárfogás

A gyógytestnevelés-órán a betegségek és az elváltozások szempontjából kontraindikált gyakorlatok nélkül a támasz-, függés- és egyensúlyozási gyakorlatok alkalmazásával a törzsizomzat fejlesztése révén pozitív változások érhetők el az egészségi állapotban.

TÉMAKÖR: Labdás gyakorlatok
ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
- játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;
- célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A labdás tevékenységek balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása
- Kézzel és lábbal, helyben és haladással történő labdavezetési módok alaptechnikáinak elsajátítása
- A különböző méretű és tömegű labdákkal labdavezetési, gurítási, dobási, rúgási és elkapási feladatok a távolság variálásával, helyben, önállóan, majd társak bevonásával különböző testhelyzetekben és különböző irányokba történő mozgással
- Labdagörgetések gyakorlása kézzel, lábbal, egyenes vonalon előre, oldalra, hátra, körbe vagy változó irányokba
- Magasan (fej fölött) érkező labda két-, majd egykezes talajra pattintott átvétele (Manó röpi alapok)
- Ismerkedés a kézzel (kosárérintés, alkarérintés), lábbal (dekázás) és fejjel történő pattintó érintések alaptechnikájával, az érintőfelületek tudatosítása könnyített szerekkel (pl. lufival)
- A labdaérzék-fejlesztő, pontosságot, a hibaszázalék csökkenését előtérbe helyező páros, csoportos versengések
- A labdás alaptechnikák vezető műveleteinek tudatosítása

FOGALMAK

mellső átadás, felső átadás, alsó átadás, egy- és kétkezes átadás, labdavezetés, labdaelkapás, labdakezelés, labdaív, pattintó érintés, gurítás, bekísérés, görgetés

A gyógytestnevelés-órán a labdás feladatok adaptált alkalmazásával a különböző elváltozások, betegségek javulása elősegíthető az izomzat, motoros képesség fejlesztésével. Azon labdás testnevelési és sportjátékok megismerése, elsajátítása ajánlott, amelyeket a tanuló a betegségtől, illetve az elváltozástól függetlenül is gyakorolhat.

TÉMAKÖR:Testnevelési és népi játékok
ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat;
- játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;
- célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;
- labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A különböző testnevelési játékok balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása
- Egyszerű fogó- és futójátékok által a teljes játékteret felölelő mozgásútvonalak kialakítása, a játéktér határainak érzékelése
- Az elsősorban statikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban az irányváltoztatások, mély súlyponti helyzetben történő elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása
- A sportjátékokat előkészítő testnevelési játékokban a támadó és védő szerepekhez tartozó ismeretek elsajátítása, feladatainak gyakorlása
- A népi játékokon keresztül a közösségi élmény megtapasztalása, a nemi szerepek gyakorlása
- A végtagok helyzetének, az izmok feszültségi állapotának, valamint az egész test érzékelését, az egyensúlyozó képességet fejlesztő szoborjátékok, utánzó játékok, egyéb népi játékok, valamint változatos akadálypályák teljesítését igénylő páros és csoportos játékok gyakorlása
- Statikus célfelületek eltalálására törekvő – különböző dobásformákra, rúgásokra, ütésekre épülő, változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználó – célzó játékok rendszeres alkalmazása
- A kooperativitás, a közös célirányos együttműködés erősítése páros és csoportos játékok (pl. váltó- és sorversenyek) által
- A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák játékos formájú gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, törekedve a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére időkényszer nélkül
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal
- Az alakzatváltással, illetve párban megvalósuló népi játékokkal a test oldaliságára, valamint az alaklátásra vonatkozó ismeretek tudatosítása, a téri tájékozódó képesség fejlesztése

FOGALMAK

szabályjátékok, népi és körjátékok, utánzó játékok, fogójátékok statikus és dinamikus akadályokkal, ugróiskola, sorverseny, váltóverseny.

A gyógytestnevelés-órán a tanuló megismeri azokat a testnevelési és népi játékokat, amelyek alkalmazásával növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző játékok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását.

TÉMAKÖR: Küzdőfeladatok és -játékok
ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és képes megnevezni a küzdőfeladatok, esések, tompítások játék- és baleset-megelőzési szabályait;
- vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Ismerkedés a bőrérintés és testközelség elfogadását, a társakkal szembeni bizalom kialakítását elősegítő páros, csoportos és csapat jellegű játékos, valamint kooperatív jellegű képességfejlesztő feladatokkal
- Az állásban és egyéb kiinduló helyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéket, az erőt fejlesztő, társérintés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása
- A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéket fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával
- Küzdelemre képessé tevő egyszerű technikák koordinációs fejlődésmenetének megfelelő végrehajtása
- A saját és az ellenfél erejének felbecsülése egyszerű páros és csoportos küzdőfeladatok során
- A küzdőjátékok balesetmegelőzési szabályainak, a sportszerű küzdés szemléletének megismerése
- A fizikai kontaktussal, a társ erőkifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra épülő páros küzdőjátékok különböző kiinduló helyzetekből, a test különböző részeivel, eszközökkel vagy anélkül

FOGALMAK

húzások, tolások, önkontroll, sportszerű küzdelem, esések, lábérintések, kézérintések, asszertivitás, közvetlen kontakt, pillanatnyi kontakt

A gyógytestnevelés-órán a tanuló megismeri azokat a küzdőfeladatokat és játékokat, amelyek alkalmazásával növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az

állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző játékok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását.

TÉMAKÖR: Foglalkozások alternatív környezetben
ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő alkalmazására, végrehajtására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A szabadtéri foglalkozások baleset- és természetvédelmi szabályainak megismerése
- A szabadtéri foglalkozások öltözködési szabályainak megismerése
- A szabadban, illetve a természetben való közlekedés szabályainak elsajátítása
- Szabadtéri népi játékok elsajátítása (fogójátékok, ugróiskolák)
- Szabadtéri testnevelési játékok elsajátítása
- Gördülő mozgásformák és téli játékok (roller, kerékpár; hógolyózás, szánkó) megismerése
- Szabadtéri akadálypályák leküzdése

Természetben űzhető sportágak megismerése (tájfutás)

FOGALMAK

időjárás, öltözködés, szabadtéri foglalkozások, téli játékok, nyári játékok, síelés, korcsolyázás, túrázás, tájékozódás, közlekedési szabályok, természetvédelem

A gyógytestnevelés-órán a szabadtéri foglalkozások során a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek olyan testgyakorlatokkal, sportokkal, amelyeket elváltozásuk, illetve betegségük ellenére végezhetnek. A megismert szabadban végzett sportok, testgyakorlatok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés megszerettetését, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását.

TÉMAKÖR: Úszás

ÓRASZÁM: 72 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával úszik;
- aktívan vesz részt az uszodában végzett mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az öltözői rend és az uszodai magatartás kialakítása
- A helyes higiéniai, öltözködési szokások kialakítása
- A kitartás, önfegyelem és küzdőképesség fejlesztése
- Az állóképesség, a monotóniatűrés fejlesztése
- Az önbizalom és a mások iránti bizalom kialakítása, növelése
- A víz tulajdonságainak megismerése, valamint a vízmélységgel kapcsolatos életvédelmi tudnivalók elsajátítása
- A vízben végzett játékok, mozgások megszerettetése
- A szárazföldön végzett rávezető és célgyakorlatok elsajátítása és helyes végrehajtása
- Vízhez szoktató gyakorlatok elsajátítása, gyakorlása
- Vízhez szoktatás időszakában sikerélmény biztosítása
- Lebegések, merülések végrehajtása segítséggel és segítség nélkül
- Siklások elsajátítása hason, háton, deszkával és deszka nélkül / eszközzel és eszköz nélkül
- Egyszerű vízbeugrások (talpas ugrás) karikákba, lebegő tárgyak felett, segítséggel és segítség nélkül
- Egy választott úszásnem megtanulása és folyamatos gyakorlása
- A választott úszásnem lábtempójának gyakorlása deszkával és deszka nélkül / eszközzel és eszköz nélkül
- A választott úszásnem kartempójának gyakorlása
- A választott úszásnem kar- és lábtempójának, ritmusának összehangolása, gyakorlása
- Vízben végezhető játékok tanulása és végzése
- Segédeszközök felhasználásával a tanulási folyamat hatékonyságának növelése

FOGALMAK

csúszásveszély, lebegés, merülés, siklás, mélyvíz, levegővétel, vízbe fújás, talpas ugrás, kartempó, lábtempó, hátúszás, gyorsúszás, mellúszás, segítségnyújtás, úszódeszka, súlypontemelő bója, polifoam rúd.

A gyógytestnevelés-órán a hát- és gyorsúszás helyes technikájának elsajátításával, a technikacsiszoló és egyéb vízben végzett gyakorlatok segítségével lehetővé válik a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erősítése, a légzőrendszer fejlesztése, az állóképesség növelése.

TÉMAKÖR: Gyógytestnevelés
ÓRASZÁM: 36 óra

Heti 1 óra a rászoruló gyermekek részére.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat;
- a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
- ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával úszik;
- a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére;
- aktívan vesz részt az uszodában végzett mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait;
- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK
- A gyógytestnevelés fejlesztési feladatai megjelennek a különböző témakörökbe ágyazottan, annak szerves részeként. Az ott felsorolt feladatok végrehajtása során, illetve azokon kívül az alábbi fejlesztési feladatokat kell megvalósítani:
  A helyes légzéstechnika elsajátítása
  A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása
  Egyszerűbb korrekciós gimnasztikai gyakorlatok pontos végrehajtása
  A helyes testséma kialakítását szolgáló gyakorlatok pontos végrehajtása segítségadással, majd anélkül
  A tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának, mozgékonyságának (hajlékonyságának) fejlesztését szolgáló különböző testgyakorlatok tudatos, pontos végrehajtása
  Az állóképesség-fejlesztés jelentőségének felismerése, kitartásra nevelés
  Mozgás- és terheléshatárok megismertetése, azok kiterjesztését szolgáló tevékenységek elsajátítása, végrehajtása
  Az egészségi állapot változását pozitívan és negatívan befolyásoló (kontraindikált) mozgások megismertetése a különböző testgyakorlatok elsajátításán keresztül

FOGALMAK
helyes testtartás, testséma

3. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Előkészítő és preventív mozgásformák**	**Órakeret 8 óra+ folyamatos**

Előzetes tudás	A tanóra menetét segítő egyszerű alakzatok kialakítása és megtartása. Az alapvető gimnasztikai szakkifejezések ismerete és végrehajtása. A higiénia, a baleset-megelőzés és a környezettudatosság területein megszerzett elemi ismeretek.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A testnevelés optimális tanulási környezetének további erősítése. Az elemi kommunikációs szabályok, formák és jelek megszokottá tétele, a testi és lelki egészségért való személyes felelősség tudatosítása. A szervezési feladatok körének bővítése, egyre önállóbbá tétele. Az egészségfejlesztés alapvető területein szerzett ismeretek gyarapítása.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG *Térbeli alakzatok és kialakításuk (rendgyakorlatok):* Tér- és távköz, többsoros vonal kialakítása. A tanórai feladat végrehajtásához szükséges egyéb térformák kialakítása. *Gimnasztika:* Nyújtó, erősítő és ernyesztő hatású szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végrehajtása az ízületi és gerincvédelem szabályainak megfelelően eszköz nélkül és különböző eszközökkelBemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal végrehajtva eszköz nélkül és különböző eszközöket felhasználva. Tudatos izomfeszítés, nyújtás és ernyesztés, légzőgyakorlatok a bemelegítésben és levezetésben. Tartásos és mozgásos elemek önálló végrehajtása. Keringésfokozó feladatok. Ízületi mozgékonyságfejlesztés, aktív és passzív, dinamikus és statikus nyújtó gyakorlatokkal. Koordinációfejlesztő finommotoros gyakorlatok különféle eszközökkel. Testséma-, tér- és testérzékelés-fejlesztő játékos gyakorlatok. *Játék:* A térbeli tudatosságot, az energiabefektetés tudatosságát és a testtudatot alakító, koordinációfejlesztő szerepjátékok,	*Környezetismeret:* tájékozódási alapismeretek. *Vizuális kultúra:* tárgy- és környezetkultúra, vizuális kommunikáció. *Technika, életvitel és gyakorlat:* életvitel, háztartás.

szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Játékok testtartásjavító feladatokkal. *Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés*: Preventív, szokásjellegű tevékenységformák végzése egyedül, párban és csoportban. A biomechanikailag helyes testtartást kialakító és fenntartó gyakorlatok önálló alkotással és végrehajtással. Egy-egy nyújtó és erősítő hatású gyakorlat önálló végrehajtása a testtartásért felelős főbb izomcsoportokra korrekciós céllal is. Motoros, tesztek pontosabb végrehajtása. Aktív, mozgásos relaxációs gyakorlatok, a progresszív és az interaktív relaxáció gyakorlatai. Higiéniával és a környezettudatossággal kapcsolatos ismeretek tudatos alkalmazása. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A bemelegítés és levezetés alapvető szabályainak ismerete. A biomechanikailag helyes testtartás jellemzői, fontossága, a gerincvédelem szabályai. A szervezet terhelésével, edzésével kapcsolatos elemi ismeretek. Pulzusmérés. A tartásos és mozgásos elemek szakkifejezéseinek bővülése. Higiéniai alapismeretek: a biológiai éréssel járó testi változások alapismeretei. Környezettudatosság: takarékosság, öltözői rend, saját felszerelés és a sporteszközök megóvása. Személyes felelősség: feladatok megindítását és megállítását jelző kommunikációs jelek felismerése és alkalmazása, egészség, sport, életviteli és életmód alapismeretek, biztonság, baleset-megelőzés és elsősegély-nyújtási alapismeretek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alakzat, helyes testtartás, sérülés, megelőzés, , mozgásos elem, stressz, feszültség, életmód, táplálkozás edzettséghajlékonyság, vélemény.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák**	**Órakeret 18óra**
Előzetes tudás	A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások elnevezéseinek, legfontosabb vezető műveleteinek ismerete. Fentiek alkalmazása egyszerű játékhelyzetekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mozgáskoordináció fejlődésével párhuzamosan az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgásformák stabillá és automatizálttá tétele, változó körülmények között is optimális precizitás kialakítása. Az alapvető mozgáskészségek tanulásának folyamatában nagyfokú cselekvésbiztonság kialakítása - lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével. Az egyéni, a páros és a csoportos tanuláshoz szükséges személyes és szociális kompetenciák továbbfejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG *Járások, futások, oldalazások, szökdelések és ugrások:* Fordulattal, ritmus- és irányváltással; manipulatív feladatokkal kombinálva; mozgáskapcsolatokban, vonalak, bóják, ugrókötél által meghatározott mozgásútvonalakon; változó magasságú akadályok beiktatásával;. Szökdelések, el-, fel- és leugrások áthajtások különböző eszközök segítségével; manipulatív mozgásokkal összekötve. Haladás kiépített, komplex akadálypályán. Három-öt mozgásformából álló helyváltoztató mozgássorok alkotása Menekülés és üldözés különböző tértárgyak, akadályok kerülésével, egyéb taktikai feladatokkal. *Lendítések, körzések*: Különböző testrészekkel különböző iramú és sebességű mozgások közben. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a lendítésekre és körzésekre építve . *Hajlítások és nyújtások:*	*Vizuális kultúra:* kifejezés, alkotás, vizuális kommunikáció. *Technika, életvitel és gyakorlat:* életvitel, háztartás. *Matematika:* műveletek értelmezése; geometria, mérés, testek.

Különböző testhelyzetek kialakítása hajlításokkal és nyújtásokkal az egyéni kreativitást felhasználva. Hajlítások és nyújtások összekapcsolása futásból felugrással, illetve különböző eszközökkel. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a hajlításokra és nyújtásokra építve . *Fordítások és fordulatok:* Fordítások különböző helyváltoztató mozgásokhoz kapcsolva. Fél és egész fordulat helyben, ugrással különböző eszközökön is. Fordulatok manipulatív eszközökkel kombinálva. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a fordításokra és fordulatokra építve . *Tolások, húzások:* Különböző eszközök húzása és tolása egyénileg, párokban és csoportokban fokozódó erőkifejtéssel, különböző eszközökkel és testrészekkel. *Emelések és hordások:* Társemelések és társhordások csoportokban, illetve az egyéni kompetenciáktól függően párokban. Különböző eszközök emelése és hordása az ízület- és gerincvédelem alapelveinek megfelelően. *Függés- és lengésgyakorlatok:* Mászókötélen, mászórúdon, bordásfalon, alacsonygyűrűn, KTK-n, egyéb játszótéri eszközökön az egyéni kompetenciáknak megfelelően. „Vándormászás”. *Egyensúlygyakorlatok:* Különböző testrészeken és testhelyzetekben stabil és labilis felületen. Egyensúlyi helyzetek megtalálása hely- és helyzetváltoztató mozgásokból, illetve manipulatív eszközhasználattal. Társas egyensúlygyakorlatok a közös súlypont megtalálásával. Eszközök egyensúlyban tartása mozgásban különböző testrészekkel, illetve eszközökkel. Egyéb egyensúlygyakorlatok. *Gurulások, átfordulások:* Különböző szereken, eszközökön; különböző kiinduló helyzetekből, előzetes és utólagos mozgással, egyensúlygyakorlatokkal, illetve	

manipulatív mozgásokkal összekapcsolva. Társsal, társakkal tükörképben és azonosan, társon át. *Támaszok:* Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is) komplex akadálypályán, nehezített feltételek mellett. Ugrások, lépegetések kézzel („támlázás”) és lábbal különböző támaszhelyzetekben. Elszakadás a talajtól kézzel és/vagy lábbal különböző támaszhelyzetekből. Fel-, le-, átmászások eszközökre nehezített feltételekkel. *A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásokat alkalmazó játékok:* Szerep-, szabály- és feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok, népi gyermekjátékok a helyváltoztató természetes mozgásformák felhasználásával. Akadályversenyek, különböző magasságú eszközök leküzdésével. A közösség összteljesítményén alapuló versenyjátékok. A saját egyéni teljesítmény túlszárnyalását célzó egyéni versenyek. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A térbeli tudatosság (érzékelés): elhelyezkedés a térben; mozgásirány; a mozgás végrehajtásának útvonala; a mozgás kiterjedése. Az energiabefektetés tudatossága: idő, sebesség; erőkifejtés; lefutás. Kapcsolatok, kapcsolódások: testrészekkel; tárgyakkal és/vagy társsal, vagy társakkal. A tematikus területhez kapcsolódó mozgásos feladatok elnevezései. Az egyes mozgások vezető műveleteinek, tanulási szempontjainak fogalmi ismerete.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hely- és helyzetváltoztató mozgás, térérzékelés, testérzékelés, mozgáskapcsolat, mozgásos játék, játékszabály, játékszerep, gyorsaság, állóképesség, erő, akadályverseny.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Manipulatív természetes mozgásformák**	**Órakeret 22 óra**
Előzetes tudás	Az eszközök ismerete, balesetmentes használata. A manipulatív alapmozgások vezető műveletei.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tudatos gyakorlás és a gyakorlás általi fejlődés örömteli megélése során a magabiztosság erősítése. Bátor, sikerorientált tanulási igény megalapozása, ezzel hozzájárulás a szabadidős aktivitások és játéktevékenység mindennapi életben való használatához. A finommotorika fejlesztése – lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG *Dobások (gurítások) és elkapások:* Egy- és kétkezes gurítások és dobások helyből, majd haladásból. Különböző ívben és sebességgel érkező labdák és egyéb eszközök elkapása párban és csoportokban nehezített feltételek mellett. Alsó, felső, mellső dobások párban és csoportokban különböző erővel, irányba és távolságra *haladó mozgás közben*. Gurítások, dobások és elkapások egyszerű cselekkel és egyéb feladatokkal kombinálva. Labdaátadások játékhelyzetekben. Kapura dobások talajról. Páros és hármas kapcsolatok kialakítása játékhelyzetekben. *Rúgások, labdaátvételek lábbal:* Labdás koordinációs gyakorlatok labdavezetéssel különböző alakzatokban. Labdavezetés- és labdakontroll-gyakorlatok váltakozó sebességgel és/vagy irányban társak között mindkét láb használatával. Belső csüd, teli csüd, teljes csüd, külső csüd használata feladatmegoldásoknál. „Dekázás” mindkét láb használatával. Rúgások a lábfej különböző részeivel helyből, mozgásból. Játékos passzgyakorlatok. Kézből rúgásfeladatok meghatározott célra, távolságra. *Labdavezetések kézzel:* A társsal azonosan, illetve tükörképben; váltakozó irányban, sebességgel, akadályok felhasználásával; kreatív feladatalkotással; labdadobással, gurítással kombinálva egyénileg, párban és csoportban; csoportos labdavezetéses feladatok. *Ütések testrésszel és eszközzel:*	*Vizuális kultúra:* vizuális kommunikáció. *Technika, életvitel és gyakorlat:* életvitel, háztartás.

Puha labda és léggömb ütése testrésszel, rövid és hosszú nyelű ütővel különböző célfelületekre, távolságokra és magasságokra; háló (zsinór) fölött különböző magasságban és ívben egyénileg, párban és csoportban, tükörképben és azonosan. Ütések tenyeres és fonák mozgásmintával; szervaszerűen. *A manipulatív természetes mozgásformák gyakorlása játékban* Szabály- és feladatjátékok, sportjáték-előkészítő kisjátékok, alkotó és kooperatív játékok. A manipulatív mozgásokat alkalmazó, pontosságra, csökkenő hibaszázalékra, növekvő sikerességre, kreatív eszközhasználatra irányuló egyéni, páros és csoportos versenyek. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Bonyolultabb játékfeladatok által megkövetelt, szabályok szerinti eszközhasználat. A manipulatív eszközhasználati technikák vezető műveletei. Térbeli és energiabefektetésbeli ismeretek az eszközhasználattal összefüggésben. Az eszközkezelés lehetőségeinek megkülönböztetése. A játékfeladat által megkövetelt szabályok szerinti eszközhasználat ismerete.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alkalmazkodás, akarat, sporteszköz, használati szabály, lábfej, tenyeres, fonák, dekázás,	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Természetes mozgásformák a torna feladatmegoldásokban**	**Órakeret 14 óra**
Előzetes tudás	A tanult tornaelemek, felismerése, végrehajtása. Egyszerű, 2–4 mozgásformák összekapcsolása, esztétikus végrehajtás mellett. Nyújtott karú támaszhelyzetek. Eredményes mászókulcsolás. Magabiztos statikus és dinamikus egyensúlyi helyzetek.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A felelősségteljes gyakorlás révén az önálló tanuláshoz szükséges képességek fejlesztése. A tornajellegű feladatok kombinált megoldásával a testérzékelés, a tér-, izom- és egyensúlyérzékelés továbbfejlesztése. A torna- gyakorlásával hozzájárulás a relatív erő- és a ritmusképesség fejlődéséhez. Az esztétikus mozgásvégrehajtás rögzítése. Ösztönzés az együttműködésre, alkalmazkodásra, a másik nem, a másik személy, a másik csoport elfogadására és megbecsülésére.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG *Torna:* Torna-előkészítő mozgásanyag. Talajgyakorlatok (gurulóátfordulás előre és hátra az egyéni kompetenciákhoz illeszkedő nehézséggel - különböző kiinduló helyzetből, repülési fázissal, szerekre, párban, csoportban; fellendülési kísérletek segítségadással vagy nélküle kézállásba; kézenátfordulás oldalt, emelés zsugorfejállásba; felugrás kéztámasszal különböző szerekre; támaszugrások az egyéni kompetenciákhoz igazodva talajról, ugródeszkáról és/vagy minitrambulinról, egyéni-páros-társas egyensúly- és gúlagyakorlatok. Alaplendület és leugrás gyűrűn és/vagy nyújtón és/vagy játszótéri eszközökön. 3-6 mozgásforma kapcsolatában tornagyakorlatok önálló alkotása és végrehajtása egyénileg és párokban; kötél- és/vagy rúdmászás kísérletek mászókulcsolással (3 ütemű mászás *Tornához kapcsolódó játékok, versenyek, bemutatók:* Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok tornajellegű mozgásformák illesztésével. Kreativitásra, esztétikumra és mozgáspontosságra épülő egyszerű torna bemutatók. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS	*Környezetismeret:* testünk, életműködéseink. *Ének-zene:* magyar népi mondókák, népi gyermekjátékok, mozgásos improvizáció, ritmikai ismeretek.

A tornamozgások megnevezése, torna és testnevelés megkülönböztetése. Baleset- és sérülésveszélyes helyzetek elkerülésének módjai, a személyes teljesítőképesség határai átlépésével kapcsolatos kockázatok létezésének elfogadása .	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gurulás, fellendülés, kéztámasz, spicc, egyensúlygyakorlat, tornaelem,

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban**	**Órakeret 14 óra**
Előzetes tudás	A futó-, ugró- és dobóiskolai alapgyakorlatok végrehajtása, azok vezető műveleteinek ismerete. Különböző intenzitású mozgások többször rövid ideig történő fenntartása játékos, változó körülmények között, illetve játékban. Széleskörű mozgástapasztalat a Kölyökatlétika játékaiban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A futó-, ugró- és dobóiskola alapgyakorlatainak fokozódó pontosságú végrehajtása. Idő-, és tempóérzékelésen alapuló tartós futások gyakorlása. A mozdulat- és reakciógyorsaság, az aerob képességek és a törzs- és ízületi stabilizáció fejlesztése. Az atlétikai jellegű alapmozgások tanulása iránti motiváció erősítése a mozgások pontosságra törekvő, változatos gyakorlásával. Az önértékelés további erősítése. A testséma, a testtudat, a figyelem összpontosításának és a figyelem rugalmasságának fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG *Járás- és futás mozgásformái:* egyenletes és változó, illetve váltakozó ritmussal, sebességgel, erőkifejtéssel, lépéstávolsággal és/vagy lépésfrekvenciával; komplex akadálypályán;	*Környezetismeret:* testünk, életműködéseink.

vágtafutás; tartós futás különböző terepeken; rajtgyakorlatok és a guggolórajt. *Ugrások és szökdelések ugrásformái:* Ugróiskolai gyakorlatok, sorozatszökdelések az ugrástávolság és -magasság változtatásával, páros és egylábon, különböző síkokban; távolugrás-kísérletek elugrósávból guggoló- és/vagy lépőtechnikával; magasugrás-kísérletek átlépő technikával; komplex futó- és ugróiskolai gyakorlatvariációk . *Dobások mozgásformái:* Egy- és kétkezes hajító-, lökő- és vetőmozdulatok célra, változó távolságra, különböző kiinduló helyzetekből. A forgómozgások előkészítő gyakorlatai. Hajítómozgások 3 lépéses dobóritmusban. *Az atlétikai jellegű mozgások alkalmazása játékokban és a Kölyökatlétika versenyrendszerében:* A Kölyökatlétika mozgásrendszerére épített szabályjátékok, feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok, önálló, páros és csoportos ugróiskolai gyakorlatsorok, játékok alkotása. A Kölyökatlétika eszközkészletének sokoldalú felhasználása kontrollált csapatversenyek formájában. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az energia-befektetés tudatosságának összetevői. A futó-, ugró- és dobófeladatokhoz tartozó mozgások megnevezései, a tanult mozgások vezető műveletei, idő- és távolságmérés, atlétikai eszközök elnevezései. A Kölyökatlétikai versenyforma ismerete, az egyéni szerepvállalás fontossága a csapat eredményessége érdekében. Közös szervezés, egymás teljesítményének értékelése és elfogadása.	*Matematika:* geometria, mérés, testek. *Vizuális kommunikáció:* közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Futó-, ugró- és dobóiskola, váltott lábú szökdelés, váltás, , forgás, dobóritmus,.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban	Órakeret 24 óra
Előzetes tudás	Tapasztalat a manipulatív természetes mozgásformák gyakorló- és feladathelyzetben történő alkalmazásáról. Motivált tanulás a játék folyamatában. Összjáték-tapasztalatok az egyszerű támadó és védő helyzetekről. A sportszerű viselkedés jellemzőinek ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásával hozzájárulás a taktikai gondolkodás fejlődéséhez. A közös játékfeladatok során a csapatérdek hangsúlyos megjelenítése az egyéni érdekkel szemben. A játéktevékenység során kialakuló döntéshelyzetek során a célszerű mozgásválasz megtalálása. A szabadidő aktív közösségi játékkal történő kitöltése igényének megerősítése. A tevékenységek során az énközpontúság csökkentése, ezáltal a taktikai gondolkodás további fejlesztése, az egyén csapathoz való pozitív viszonyának további megerősítése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG *Általános technikai és taktikai tartalmak*: Támadó és védő feladatok terület- és emberfogással kisjátékok közben; páros cselezési feladatok játékos passzgyakorlatok; passzgyakorlatok labdavezetéssel kombinálva 1:1, 2:1, 3:1 ellen. *Minikosárlabda:* Kosárra dobási kísérletek helyből, büntetődobás alacsony palánkra; megindulás, megállás, *Miniröplabda:* Kosárérintés és alkarérintés, alsó egyenes nyitás puha labdákkal, léggömbbel egyénileg, párokban, csoportokban. *Labdarúgás:* Rúgások kapura és társhoz belsővel, belső csüddel, teljes csüddel, labdaátvételek; labdakontroll-gyakorlatok, lövő- és testcselek	*Vizuális kultúra:* vizuális kommunikáció. *Matematika:* számolás, térbeli tájékozódás, összehasonlítások, geometria. *Magyar nyelv- és irodalom:* kommunikációs jelek felismerése és értelmezése.

nehezedő feltételek mellett. A kispályás labdarúgás szabályainak alkalmazása 4:1 felállási formában, rombuszalakzatban. A felállási forma alkalmazása.Területszűkítés védekezésben. Kapusok szerepe védekezésben, támadásban. *Szivacskézilabda:* Kapura dobási kísérletek helyből, nekifutásból, páros lefutásból. Passzgyakorlatok. Ismerkedés a kapusjátékkal. *Sportjáték-előkészítő (kis)játékok:* Létszámazonos (1:1; 2:2; 3:3; 4:4 ellen), létszámfölényes helyzetekben (2:1, 3:1, 4:1, 4:2 ellen) labdarúgás, szivacskézilabda, minikosárlabda (streetball) jelleggel; kis létszámú cicajátékok labdarúgás-, kézilabda-, kosárlabda jelleggel, fokozatos szabálybevezetéssel; területfoglaló, menekülő-üldöző taktikai játékok; palánkkosárlabda, miniröplabda, vonaljátékok, (kooperatív) zsinórlabda, átfutós röplabda puha labdákkal; sportjátékok rögtönzött mérkőzései kis létszámú csapatokkal, egyszerűsített szabályokkal. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Kommunikációs formák és jelek felismerése a csapatjáték során. A kisjátékokhoz szükséges sportági alapszabályok ismerete. Törekvés a társas szabályok betartására. A sportszerű viselkedést igénylő helyzetek felismerése	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Labdaív, területvédés, cselezés, területfoglalás, technikai végrehajtás, , kooperatív játék, labdabirtoklás, emberelőny, győzelem, vereség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Természetes mozgásformák a küzdő jellegű feladatmegoldásokban**	**Órakeret 3 óra**
Előzetes tudás	. A támadó- és védőmozgások során az ellenfél mozgásaihoz való igazodás próbálkozások.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önfegyelem és önszabályozás továbbfejlesztése. A sportszerű küzdés iránti igény erősítése.	

	A sportszerű küzdések, együttműködő feladatok végrehajtása során a társak tiszteletének erősítése. A taktikai gondolkodás egyre gyakoribb összekapcsolása a mozgásvégrehajtással.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG *A küzdőjátékok előkészítésének gyakorlata:* Tolások és húzások a testi erő kihasználásával. Társas egyensúly-kibillentő gyakorlatok. Szabadulás fogásokból, birkózó jellegű küzdelmek (grundbirkózás), *Küzdőjátékok:* Szabály- és feladatjátékok, küzdőjátékok, játékok kooperatív erőfejlesztő tartalommal, páros és csoportos kötélhúzó versenyek, páros küzdések. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A mozgásos feladatok végrehajtásának vezető műveletei, a gyakorlatok fogalmi készlete, a küzdés baleset-megelőzési és szabályrendszere, a sportszerű küzdés rítusa,	*Környezetismeret:* testünk, életműködéseink.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	, grundbirkózás, kiemelés, kitolás, agresszivitás, tisztelet, önszabályozás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban**	**Órakeret 72óra**
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A gyorsúszás vagy hátúszás közül egy úszásnem választása. Az uszodában szükséges magatartási, higiéniai és balesetvédelmi szabályrendszer tudatosítása, a személyes felelősség kialakítása és az uszodai szabályok betartása. Egy úszásnem (gyorsúszás vagy hátúszás) technikájának rögzítése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Az úszásoktatás óraszáma helyi feltételektől függ, de 18 óra biztosítása előírt (a két évfolyamon együttesen). Amennyiben az	*Vizuális kultúra:* tárgy- és környezetkultúra.

iskola úszásoktatásra a helyi tantervben csak 18 órát tervez, vagy nem használja fel a teljes (36 órás) időkeretet, a fennmaradó órákat a többi tematikai egység időkeretének bővítésére kell fordítania. MOZGÁSMŰVELTSÉG A vízhez szoktatás gyakorlatai, a vizes környezet balesetvédelmi és higiéniai rendszabályai. Vízbiztonság, siklás hason és háton. Tudatos levegővétel az úszás rávezető gyakorlataiban. Hátúszás Szárazföldi rávezető gyakorlatok (karmunka, lábmunka). ***Feladatok háton:*** **felfekvés a hátra kapaszkodással, fejbeállítás, csípőemelés; háton lebegés segítséggel és önállóan; felfekvés hátra segítséggel és önállóan; lebegés háton önállóan; lebegés és siklás háton.** ***Hátúszás lábtempó:*** **siklás háton; hátúszó lábtempó úszólappal és labdával; hátúszó lábtempó, segítséggel; hátúszás lábtempó segítséggel és önállóan; háton lebegés, siklás és a hátúszás lábtempó összekapcsolása; hátúszás lábmunka önálló gyakorlása.** ***Hátúszás kartempó:*** **hátúszás kartempó – késleltetve; mélytartásból, majd magastartásból; egykaros hátúszás-kísérletek, a levegővétel.** ***Hátúszás kar- és lábtempó összhangjának megteremtése:*** **hátúszás lábtempó, késleltetett kartempó; hátúszás kar- és lábtempó technikai gyakorlatai.** **Gyorsúszás** **Szárazföldi rávezető gyakorlatok (karmunka, lábmunka. légvétel, ritmus)** ***Gyorsúszás lábtempó:*** **siklás hason; gyorsúszás lábtempó korlátnál és önállóan eszközök felhasználásával is; gyorsúszás lábtempóval.**	*Környezetismeret:* a víz tulajdonságai, testünk, életműködéseink.

Gyorsúszás kartempó: **gyorsúszás kartempó járásban; gyorsúszás kartempó járásban egy karral végzett kartempóval; egykaros úszások gyorsúszásban.** ***Gyorsúszás kar- és lábtempó összekötése:*** **gyorsúszás technikai feladatok; gyorsúszás kar- és lábtempó gyakorlása.** ***Gyorsúszás levegővétele:*** **a gyorsúszás levegővétele „hátrafordulással"; gyorsúszás levegővétel gyakorlása járás közben; a gyorsúszás kartempó és a levegővétel összekapcsolása.** ***Úszások a mélyvízben:*** **gyorsúszás karral-lábbal; gyorsúszás karral-lábbal, hátrafordulásos levegővétellel; úszás szabadon.** ***Ugrások, taposások:*** **beugrás és taposás a mélyvízben (növekvő időtartamban); fejesugrás és előkészítő gyakorlatai.** **A téri tájékozódás, tér- és mélységérzékelés fejlesztése úszó és merülő gyakorlatokkal. Adott úszásnem technikai gyakorlatai koordinációs céllal. Játékos páros és társas vízi feladatok erőfejlesztő céllal.** *Vízhez kötött játékok:* Hajóvontatás, siklási és vízbeugrási versengések, víz alatti fogók, játékos úszógyakorlatok; játékos vízi csapatversenyek eszközökkel, vízilabda-, illetve röplabdajellegű labdás játékok, egyéb játékok különféle eszközökkel. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A választott úszástechnikával kapcsolatos fogalmi készlet ismerete, az uszoda élet- és balesetvédelmi ismeretei, önbizalom és bizalom mások iránt, az úszástanulással, vízben mozgással kapcsolatos érzések kommunikációja, irányítás általi alkalmazkodás. *Amennyiben az intézményben az 1-2. osztályban is megoldott az úszásoktatás, a tematikai egység céljait és követelményeit a helyi tantervben ennek figyelembe vételével kell meghatározni.*	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Felfekvés, gyorsúszás, hátúszás, fejesugrás, késleltetés, levegővétel, merülés, mentés, életvédelem, örvény, pánik, félelem, fáradtság.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A szabadtéri és természetben űzött mozgásos tevékenységek alapvető egészségvédelmi és környezettudatos szabályai. Az időjárási körülmények hatása a testmozgásra. Mozgástapasztalat néhány szabadidős mozgásrendszerről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alternatív, szabadidős mozgásformák további megismerése és kipróbálása. A kihívást jelentő, új sportágak révén a mozgás iránti pozitív érzelmi bázis formálása. Az aktív szabad játék, majd a rekreáció a későbbi egészséget fenntartó, fejlesztő funkciójának megalapozása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG *Ismerkedés újabb alternatív és szabadidős aktivitásokkal, technikai készletükkel, taktikai elemeikkel és szabályaikkal és/vagy az 1-2. osztályban választottak további gyakorlása* ***a lehetőségek függvényében****:* Szabad, aktív játéktevékenység; szabad mozgás a természetben változatos időjárási körülmények közepette; feladatok és játékok havon és jégen; siklások, gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal .Egyéb szabadidős mozgásos, tevékenységek. *Az alternatív, szabadidős mozgásos tevékenységekben megvalósítható játékok.* A választott mozgásrendszerhez illeszkedő játékok, ügyességi csapatversenyek, házi bajnokságok ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A választott szabadidős mozgásrendszerek elnevezései, alaptechnikai és taktikai elemei, legfontosabb szabályai, szabadidős mozgásokhoz tartozó szabályok, eszközök ismerete.	*Technika, életvitel és gyakorlat:* közlekedési ismeretek. *Környezetismeret:* testünk, életműködéseink; időjárás, éghajlat.

A választás a helyi sajátosságok figyelembe vételével (képesített szakember, felszereltség) a helyi tanterv alapján történik.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szabadidő, játékszervezés, bőrbetegség, kullancs, UV-sugárzás,

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	*Előkészítő és preventív mozgásformák* Egyszerű, általános bemelegítő gyakorlatok végrehajtása önállóan, zenére is. Önálló pulzusmérés. A levezetés helyének és preventív szerepének megértése. A nyújtó, erősítő, ernyesztő és légzőgyakorlatok pozitív hatásainak ismerete. A gyakorláshoz szükséges egyszerűbb alakzatok, térformák önálló kialakítása. Az alapvető tartásos és mozgásos elemek önálló bemutatása. A testnevelésórán megfelelő cipő és öltözet, tisztálkodás igényének megszilárdulása. A játékok, versenyek során erősödő személyes felelősség a magatartási szabályrendszer betartásában és a sportszerűen viselkedés terén. Különbségtétel az aktív és passzív ellazulás között. A „tudatos jelenlét” ismerete és annak alkalmazása a gyakorlatban. *Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák* Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása. Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások kombinálása térben, szabályozott energiabefektetéssel, eszközzel, társakkal. A bonyolultabb játékfeladatok, a játékszerepek és játékszabályok alkalmazása. A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások megnevezése, valamint azok mozgástanulási szempontjainak (vezető műveletek) ismerete. *Manipulatív természetes mozgásformák*

	A manipulatív természetes mozgásformák célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása. A manipulatív természetes mozgásformák kombinálása térben és szabályozott energiabefektetéssel. A rendszeres gyakorlás és siker mellett az önálló tanulás és fejlődés pozitív élményének megerősödése. A pontosság, célszerűség és biztonság igénnyé válása. A sporteszközök szabadidős használatának állandósulása. *Természetes mozgásformák a torna jellegű feladatmegoldásokban* Részben önállóan tervezett 3-6 torna elem összekötése .A képességszintnek megfelelő magasságú eszközökre helyes technikával történő fel- és leugrás. Nyújtott karral történő támasz a támaszugrások során. Gurulások, átfordulások, fordulatok, dinamikus kar-, törzs- és lábgyakorlatok közben viszonylag stabil egyensúlyi helyzet. *Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban* A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok vezető műveleteinek ismerete, precizitásra törekedve történő végrehajtása, változó körülmények között. A 3 lépéses dobóritmus ismerete. A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos körülmények között, illetve játékban. Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is. A Kölyökatlétika eszköz- és versenyrendszerének ismerete. A Kölyökatlétikával kapcsolatos élmények kifejezése. *Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban* A tanult sportjátékok alapszabályainak ismerete. Az alaptechnikai elemek ismerete és azok alkalmazása az előkészítő játékok során. Az egyszerű védő és a támadó helyzetek felismerése. Az emberfogásos és a területvédekezés megkülönböztetése. Törekvés a legcélszerűbb játékhelyzet-megoldásra.

	A csapatérdeknek megfelelő összjátékra törekvés. A sportszerű viselkedés értékké válása. *Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban* A tolások, húzások, emelések és hordások erőkifejtésének optimalizálódása. A grundbirkózás alapszabályának ismerete és alkalmazása. A sportszerű küzdés, az asszertív viselkedés betartására törekvés. Az saját agresszió kezelése. *Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban* Egy úszásnemben 25 méter leúszása biztonságosan. Fejesugrással vízbe ugrás. Az uszodai rendszabályok természetessé válása. A tanult úszásnem fogalmi készletének ismerete. *Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben* Legalább 4 szabadidős mozgásforma és alapszabályainak ismerete. A tanult szabadidős mozgásformák sporteszközei biztonságos használatának, alaptechnikai és taktikai elemeinek ismerete, alkalmazása. A szabadidős mozgásformák önszervező módon történő felhasználása szabad játéktevékenység során. A szabadtéren, illetve speciális környezetben történő sportolással együtt járó veszélyforrások ismerete.

4. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Előkészítő és preventív mozgásformák**	**Órakeret 8 óra+ folyamatos**
Előzetes tudás	A tanóra menetét segítő egyszerű alakzatok kialakítása és megtartása.	

	Az alapvető gimnasztikai szakkifejezések ismerete és végrehajtása. A fittség, a higiénia, a baleset-megelőzés és a környezettudatosság területein megszerzett elemi ismeretek.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A testnevelés optimális tanulási környezetének további erősítése. Az elemi kommunikációs szabályok, formák és jelek megszokottá tétele, a testi és lelki egészségért való személyes felelősség tudatosítása. A szervezési feladatok körének bővítése, egyre önállóbbá tétele. Az egészségfejlesztés alapvető területein szerzett ismeretek gyarapítása.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG *Térbeli alakzatok és kialakításuk (rendgyakorlatok):* Tér- és távköz,. A tanórai feladat végrehajtásához szükséges egyéb térformák kialakítása. *Gimnasztika:* Nyújtó, erősítő és ernyesztő hatású szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végrehajtása az ízületi és gerincvédelem szabályainak megfelelően eszköz nélkül és különböző eszközökkel Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal végrehajtva eszköz nélkül és különböző eszközöket felhasználva. Tudatos izomfeszítés, nyújtás és ernyesztés, légzőgyakorlatok a bemelegítésben és levezetésben. Tartásos és mozgásos elemek önálló végrehajtása. Keringésfokozó feladatok gyakorlatsorok erőfejlesztő és aerob állóképesség-fejlesztő jelleggel. Ízületi mozgékonyságfejlesztés, aktív és passzív, dinamikus és statikus nyújtó gyakorlatokkal. Koordinációfejlesztő finommotoros gyakorlatok különféle eszközökkel. Testséma-, tér- és testérzékelés-fejlesztő játékos gyakorlatok. *Játék:* A térbeli tudatosságot, az energiabefektetés tudatosságát és a testtudatot alakító, koordinációfejlesztő szerepjátékok,	*Környezetismeret:* tájékozódási alapismeretek. *Vizuális kultúra:* tárgy- és környezetkultúra, vizuális kommunikáció. *Technika, életvitel és gyakorlat:* életvitel, háztartás.

szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Játékok testtartásjavító feladatokkal. *Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés*: Preventív, szokásjellegű tevékenységformák végzése egyedül, párban és csoportban. A biomechanikailag helyes testtartást kialakító és fenntartó gyakorlatok önálló alkotással és végrehajtással. Egy-egy nyújtó és erősítő hatású gyakorlat önálló végrehajtása a testtartásért felelős főbb izomcsoportokra korrekciós céllal is. Motoros, illetve fittségi tesztek pontosabb végrehajtása. Aktív, mozgásos relaxációs gyakorlatok, a progresszív és az interaktív relaxáció gyakorlatai. Higiéniával és a környezettudatossággal kapcsolatos ismeretek tudatos alkalmazása. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A bemelegítés és levezetés alapvető szabályainak ismerete. A biomechanikailag helyes testtartás jellemzői, fontossága, a gerincvédelem szabályai. A szervezet terhelésével, edzésével kapcsolatos elemi ismeretek. A tartásos és mozgásos elemek szakkifejezéseinek bővülése. Higiéniai alapismeretek: a biológiai éréssel járó testi változások alapismeretei. Relaxációs alapismeretek: belső figyelem, önkontroll, testtudat, a feszültségek feloldása. Környezettudatosság: takarékosság, öltözői rend, saját felszerelés és a sporteszközök megóvása. Személyes felelősség: feladatok megindítását és megállítását jelző kommunikációs jelek felismerése és alkalmazása, egészség, sport, életviteli és életmód alapismeretek, biztonság, baleset-megelőzés és elsősegély-nyújtási alapismeretek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alakzat, helyes testtartás, sérülés, megelőzés, tartásos elem, mozgásos elem, , életmód, táplálkozás, , edzettség, mozgásintenzitás, hajlékonyság, vélemény.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák**	**Órakeret 18óra**
Előzetes tudás	A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások elnevezéseinek, legfontosabb vezető műveleteinek ismerete. Fentiek alkalmazása egyszerű játékhelyzetekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mozgáskoordináció fejlődésével párhuzamosan az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgásformák stabillá és automatizálttá tétele, változó körülmények között is optimális precizitás kialakítása. Az alapvető mozgáskészségek tanulásának folyamatában nagyfokú cselekvésbiztonság kialakítása - lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével. Az egyéni, a páros és a csoportos tanuláshoz szükséges személyes és szociális kompetenciák továbbfejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG *Járások, futások, oldalazások, szökdelések és ugrások:* Fordulattal, ritmus- és irányváltással; manipulatív feladatokkal kombinálva; mozgáskapcsolatokban, vonalak, bóják, ugrókötél által meghatározott mozgásútvonalakon; változó magasságú akadályok beiktatásával;. Szökdelések, el-, fel- és leugrások, áthajtások közben, különböző eszközök segítségével; manipulatív mozgásokkal összekötve. Haladás kiépített, komplex akadálypályán. Három-öt mozgásformából álló helyváltoztató mozgássorok alkotása. Menekülés és üldözés különböző tértárgyak, akadályok kerülésével, egyéb taktikai feladatokkal. *Lendítések, körzések*: Különböző testrészekkel különböző iramú és sebességű mozgások közben. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a lendítésekre és körzésekre építve *Hajlítások és nyújtások:*	*Vizuális kultúra:* kifejezés, alkotás, vizuális kommunikáció. *Technika, életvitel és gyakorlat:* életvitel, háztartás. *Matematika:* műveletek értelmezése; geometria, mérés, testek.

Különböző testhelyzetek kialakítása hajlításokkal és nyújtásokkal az egyéni kreativitást felhasználva. Hajlítások és nyújtások összekapcsolása futásból felugrással, illetve különböző eszközökkel. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a hajlításokra és nyújtásokra építve *Fordítások és fordulatok:* Fordítások különböző helyváltoztató mozgásokhoz kapcsolva. Fél és egész fordulat helyben, ugrással különböző eszközökön is. Fordulatok manipulatív eszközökkel kombinálva. Rövid mozgássorok alkotása és végrehajtása önállóan vagy párban a fordításokra és fordulatokra építve *Tolások, húzások:* Különböző eszközök húzása és tolása egyénileg, párokban és csoportokban fokozódó erőkifejtéssel, különböző eszközökkel és testrészekkel. *Emelések és hordások:* Társemelések és társhordások csoportokban, illetve az egyéni kompetenciáktól függően párokban. Különböző eszközök emelése és hordása az ízület- és gerincvédelem alapelveinek megfelelően. *Függés- és lengésgyakorlatok:* Mászókötélen, mászórúdon, bordásfalon, alacsonygyűrűn, KTK-n, egyéb játszótéri eszközökön az egyéni kompetenciáknak megfelelően. *Egyensúlygyakorlatok:* Különböző testrészeken és testhelyzetekben Egyensúlyi helyzetek megtalálása hely- és helyzetváltoztató mozgásokból, illetve manipulatív eszközhasználattal. Társas egyensúlygyakorlatok a közös súlypont megtalálásával. Eszközök egyensúlyban tartása mozgásban különböző testrészekkel, illetve eszközökkel. Egyéb egyensúlygyakorlatok. *Gurulások, átfordulások:* Különböző szereken, eszközökön; különböző kiinduló helyzetekből, előzetes és utólagos mozgással, egyensúlygyakorlatokkal, illetve	

manipulatív mozgásokkal összekapcsolva. Társsal, társakkal tükörképben és azonosan, társon át. *Támaszok:* Haladás kéztámaszos helyzetekben (utánzó mozgásokkal is) komplex akadálypályán, nehezített feltételek mellett. Ugrások, lépegetések kézzel („támlázás”) és lábbal különböző támaszhelyzetekben. Elszakadás a talajtól kézzel és/vagy lábbal különböző támaszhelyzetekből. Fel-, le-, átmászások eszközökre nehezített feltételekkel. *A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgásokat alkalmazó játékok:* Szerep-, szabály- és feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok, a helyváltoztató természetes mozgásformák felhasználásával. Akadályversenyek, különböző magasságú eszközök leküzdésével. A közösség összteljesítményén alapuló versenyjátékok. A saját egyéni teljesítmény túlszárnyalását célzó egyéni versenyek. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A térbeli tudatosság (érzékelés): elhelyezkedés a térben; mozgásirány; a mozgás horizontális síkjai; a mozgás végrehajtásának útvonala; a mozgás kiterjedése. Az energiabefektetés tudatossága: idő, sebesség; erőkifejtés; lefutás. Kapcsolatok, kapcsolódások: testrészekkel; tárgyakkal és/vagy társsal, vagy társakkal. A tematikus területhez kapcsolódó mozgásos feladatok elnevezései. Az egyes mozgások vezető műveleteinek, tanulási szempontjainak fogalmi ismerete.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hely- és helyzetváltoztató mozgás, térérzékelés, testérzékelés, mozgáskapcsolat, mozgásos játék, játékszabály, játékszerep, gyorsaság, állóképesség, erő, akadályverseny.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Manipulatív természetes mozgásformák**	**Órakeret 22 óra**

Előzetes tudás	Az eszközök ismerete, balesetmentes használata. A manipulatív alapmozgások vezető műveletei.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tudatos gyakorlás és a gyakorlás általi fejlődés örömteli megélése során a magabiztosság erősítése. Bátor, sikerorientált tanulási igény megalapozása, ezzel hozzájárulás a szabadidős aktivitások és játéktevékenység mindennapi életben való használatához. A finommotorika fejlesztése – lehetőség szerint – a Kölyökatlétika mozgásanyagának beépítésével.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG *Dobások (gurítások) és elkapások:* Egy- és kétkezes gurítások és dobások helyből, majd haladásból. Különböző ívben és sebességgel érkező labdák és egyéb eszközök elkapása párban és csoportokban nehezített feltételek mellett. Alsó, felső, mellső dobások párban és csoportokban különböző erővel, irányba és távolságra *haladó mozgás közben*. Gurítások, dobások és elkapások egyszerű cselekkel és egyéb feladatokkal kombinálva. Labdaátadások játékhelyzetekben. Kapura dobások talajról. Páros és hármas kapcsolatok kialakítása játékhelyzetekben. *Rúgások, labdaátvételek lábbal:* Labdás koordinációs gyakorlatok labdavezetéssel különböző alakzatokban. Labdavezetés- és labdakontroll-gyakorlatok váltakozó sebességgel és/vagy irányban társak között mindkét láb használatával. használata feladatmegoldásoknál. „Dekázás” mindkét láb használatával. Rúgások a lábfej különböző részeivel helyből, mozgásból. Játékos passzgyakorlatok. Kézből rúgásfeladatok meghatározott célra, távolságra „dropból” is próbálkozva. *Labdavezetések kézzel:* A társsal azonosan, illetve tükörképben; váltakozó irányban, sebességgel, akadályok felhasználásával; kreatív feladatalkotással; labdadobással, gurítással kombinálva egyénileg, párban és csoportban; csoportos labdavezetéses feladatok.	*Vizuális kultúra:* vizuális kommunikáció. *Technika, életvitel és gyakorlat:* életvitel, háztartás.

Ütések testrésszel és eszközzel: Puha labda és léggömb ütése testrésszel, rövid és hosszú nyelű ütővel különböző célfelületekre, távolságokra és magasságokra; háló (zsinór) fölött különböző magasságban és ívben a vizuális kontroll csökkentésével; egyénileg, párban és csoportban, tükörképben és azonosan. Ütések tenyeres és fonák mozgásmintával; szervaszerűen. *A manipulatív természetes mozgásformák gyakorlása játékban* Szabály- és feladatjátékok, sportjáték-előkészítő kisjátékok, alkotó és kooperatív játékok.. A manipulatív mozgásokat alkalmazó, pontosságra, csökkenő hibaszázalékra, növekvő sikerességre, kreatív eszközhasználatra irányuló egyéni, páros és csoportos versenyek. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Bonyolultabb játékfeladatok által megkövetelt, szabályok szerinti eszközhasználat. A manipulatív eszközhasználati technikák vezető műveletei. Térbeli és energiabefektetésbeli ismeretek az eszközhasználattal összefüggésben. Az eszközkezelés lehetőségeinek megkülönböztetése. A játékfeladat által megkövetelt szabályok szerinti eszközhasználat ismerete.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alkalmazkodás, akarat, sporteszköz, használati szabály, lábfej, tenyeres, fonák, dekázás,

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Természetes mozgásformák a torna jellegű feladatmegoldásokban**	**Órakeret 14 óra**
Előzetes tudás	A tanult tornaelemek, t felismerése, végrehajtása. Egyszerű, 2–4 mozgásformák összekapcsolása, esztétikus végrehajtás mellett. Nyújtott karú támaszhelyzetek. Eredményes mászókulcsolás. Magabiztos statikus és dinamikus egyensúlyi helyzetek. .	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A felelősségteljes gyakorlás révén az önálló tanuláshoz szükséges képességek fejlesztése. A tornajellegű feladatok kombinált megoldásával a testérzékelés, a tér-, izom- és egyensúlyérzékelés továbbfejlesztése. A torna- gyakorlásával hozzájárulás a relatív erő- és a ritmusképesség fejlődéséhez. Az esztétikus mozgásvégrehajtás rögzítése. ,

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG *Torna:* Torna-előkészítő mozgásanyag. Talajgyakorlatok (gurulóátfordulás előre és hátra az egyéni kompetenciákhoz illeszkedő nehézséggel - különböző kiinduló helyzetből, repülési fázissal, szerekre, párban, csoportban; fellendülési kísérletek segítségadással vagy nélküle kézállásba; kézenátfordulás oldalt, emelés zsugorfejállásba; felugrás kéztámasszal különböző szerekre; támaszugrások az egyéni kompetenciákhoz igazodva talajról, ugródeszkáról és/vagy minitrambulinról, egyéni-páros-társas egyensúly-. Alaplendület és leugrás gyűrűn és/vagy nyújtón és/vagy játszótéri eszközökön. 3-6 mozgásforma kapcsolatában tornagyakorlatok önálló alkotása és végrehajtása egyénileg és párokban; kötél- és/vagy rúdmászás kísérletek mászókulcsolással (3 ütemű mászás). *Tornához kapcsolódó játékok, versenyek, bemutatók:* Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok tornajellegű mozgásformák illesztésével., Kreativitásra, esztétikumra és mozgáspontosságra épülő egyszerű torna- bemutatók. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A tornamozgások megnevezése, torna és testnevelés megkülönböztetése. Baleset- és sérülésveszélyes helyzetek elkerülésének módjai, a személyes teljesítőképesség határai átlépésével kapcsolatos kockázatok létezésének elfogadása.	*Környezetismeret:* testünk, életműködéseink. *Ének-zene:* magyar népi mondókák, népi gyermekjátékok, mozgásos improvizáció, ritmikai ismeretek.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gurulás, fellendülés, kéztámasz, spicc, egyensúlygyakorlat, tornaelem, ,

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban**	**Órakeret 14 óra**
Előzetes tudás	A futó-, ugró- és dobóiskolai alapgyakorlatok végrehajtása, azok vezető műveleteinek ismerete. Különböző intenzitású mozgások többször rövid ideig történő fenntartása játékos, változó körülmények között, illetve játékban. Széleskörű mozgástapasztalat a Kölyökatlétika játékaiban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A futó-, ugró- és dobóiskola alapgyakorlatainak fokozódó pontosságú végrehajtása. Idő-, és tempóérzékelésen alapuló tartós futások gyakorlása. A mozdulat- és reakciógyorsaság, az aerob képességek és a törzs- és ízületi stabilizáció fejlesztése. Az atlétikai jellegű alapmozgások tanulása iránti motiváció erősítése a mozgások pontosságra törekvő, változatos gyakorlásával. Az önértékelés további erősítése. A testséma, a testtudat, a figyelem összpontosításának és a figyelem rugalmasságának fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG *Járás- és futás mozgásformái:* egyenletes és változó, illetve váltakozó ritmussal, sebességgel, erőkifejtéssel, lépéstávolsággal és/vagy lépésfrekvenciával; komplex akadálypályán; vágtafutás; tartós futás különböző terepeken; rajtgyakorlatok és a guggolórajt. *Ugrások és szökdelések ugrásformái:* Ugróiskolai gyakorlatok, sorozatszökdelések az ugrástávolság és -magasság változtatásával, páros és egylábon, különböző síkokban; távolugrás-kísérletek elugrósávból guggoló- és/vagy lépőtechnikával;	*Környezetismeret:* testünk, életműködéseink. *Matematika:* geometria, mérés, testek. *Vizuális kommunikáció:* közvetlen tapasztalás útján szerzett

magasugrás-kísérletek átlépő technikával; komplex futó- és ugróiskolai gyakorlatvariációk . *Dobások mozgásformái:* Egy- és kétkezes hajító-, lökő- és vetőmozdulatok célra, változó távolságra, különböző kiinduló helyzetekből. A forgómozgások előkészítő gyakorlatai. Hajítómozgások 3 lépéses dobóritmusban. *Az atlétikai jellegű mozgások alkalmazása játékokban és a Kölyökatlétika versenyrendszerében:* A Kölyökatlétika mozgásrendszerére épített szabályjátékok, feladatjátékok, kreatív és kooperatív játékok, önálló, páros és csoportos ugróiskolai gyakorlatsorok, játékok alkotása. A Kölyökatlétika eszközkészletének sokoldalú felhasználása kontrollált csapatversenyek formájában. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az energia-befektetés tudatosságának összetevői. A futó-, ugró- és dobófeladatokhoz tartozó mozgások megnevezései, a tanult mozgások vezető műveletei, idő- és távolságmérés, atlétikai eszközök elnevezései. A Kölyökatlétikai versenyforma ismerete, az egyéni szerepvállalás fontossága a csapat eredményessége érdekében. Közös szervezés, egymás teljesítményének értékelése és elfogadása.	élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Futó-, ugró- és dobóiskola, váltott lábú szökdelés, váltás, forgás, dobóritmus, sarok-talp gördülés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban**	**Órakeret 24 óra**
Előzetes tudás	Tapasztalat a manipulatív természetes mozgásformák gyakorló- és feladathelyzetben történő alkalmazásáról. Motivált tanulás a játék folyamatában. Összjáték-tapasztalatok az egyszerű támadó és védő helyzetekről. A sportszerű viselkedés jellemzőinek ismerete.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásával hozzájárulás a taktikai gondolkodás fejlődéséhez. A közös játékfeladatok során a csapatérdek hangsúlyos megjelenítése az egyéni érdekkel szemben. A játéktevékenység során kialakuló döntéshelyzetek során a célszerű mozgásválasz megtalálása. A szabadidő aktív közösségi játékkal történő kitöltése igényének megerősítése. A tevékenységek során az énközpontúság csökkentése, ezáltal a taktikai gondolkodás további fejlesztése, az egyén csapathoz való pozitív viszonyának további megerősítése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG *Általános technikai és taktikai tartalmak*: Támadó és védő feladatok terület- és emberfogással kisjátékok közben; páros cselezési feladatok, testcsel labdavezetéssel, játékos passzgyakorlatok; passzgyakorlatok labdavezetéssel kombinálva 1:1, 2:1, 3:1 ellen. *Minikosárlabda:* Kosárra dobási kísérletek helyből, büntetődobás alacsony palánkra; megindulás, megállás, sarkazás a kosárlabdában. *Miniröplabda:* Kosárérintés és alkarérintés, alsó egyenes nyitás puha labdákkal, léggömbbel egyénileg, párokban, csoportokban. *Labdarúgás:* Rúgások kapura és társhoz belsővel, belső csüddel, teljes csüddel, labdaátvételek; labdakontroll-gyakorlatok, lövő- és testcselek nehezedő feltételek mellett. A kispályás labdarúgás szabályainak alkalmazása 4:1 felállási formában, rombuszalakzatban. A felállási forma alkalmazása Területnyitás támadásban. Területszűkítés védekezésben. Kapusok szerepe védekezésben, támadásban.	*Vizuális kultúra:* vizuális kommunikáció. *Matematika:* számolás, térbeli tájékozódás, összehasonlítások, geometria. *Magyar nyelv- és irodalom:* kommunikációs jelek felismerése és értelmezése.

Szivacskézilabda: Kapura dobási kísérletek helyből, nekifutásból, páros lefutásból. Passzgyakorlatok. Ismerkedés a kapusjátékkal. *Sportjáték-előkészítő (kis)játékok:* Létszámazonos (1:1; 2:2; 3:3; 4:4 ellen), létszámfölényes helyzetekben (2:1, 3:1, 4:1, 4:2 ellen) labdarúgás, szivacskézilabda, minikosárlabda (streetball) jelleggel; kis létszámú cicajátékok labdarúgás-, kézilabda-, kosárlabda jelleggel, fokozatos szabálybevezetéssel; területfoglaló, menekülő-üldöző taktikai játékok; palánkkosárlabda, miniröplabda, vonaljátékok, (kooperatív) zsinórlabda, átfutós röplabda puha labdákkal; sportjátékok rögtönzött mérkőzései kis létszámú csapatokkal, egyszerűsített szabályokkal. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Kommunikációs formák és jelek felismerése a csapatjáték során. A kisjátékokhoz szükséges sportági alapszabályok ismerete. Törekvés a társas szabályok betartására. A sportszerű viselkedést igénylő helyzetek felismerése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Labdaív, területvédés, cselezés, emberfogás, kooperatív játék, labdabirtoklás, emberelőny, esélykiegyenlítés, győzelem, vereség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Természetes mozgásformák a küzdő jellegű feladatmegoldásokban**	**Órakeret 3óra**
Előzetes tudás	A támadó- és védőmozgások során az ellenfél mozgásaihoz való igazodás próbálkozások.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önfegyelem és önszabályozás továbbfejlesztése. A sportszerű küzdés iránti igény erősítése. A sportszerű küzdések, együttműködő feladatok végrehajtása során a társak tiszteletének erősítése. A taktikai gondolkodás egyre gyakoribb összekapcsolása a mozgásvégrehajtással.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**

MOZGÁSMŰVELTSÉG *A küzdőjátékok előkészítésének gyakorlata:* Tolások és húzások a testi erő kihasználásával. Társas egyensúly-kibillentő gyakorlatok. Szabadulás fogásokból, birkózó jellegű küzdelmek (grundbirkózás), *Küzdőjátékok:* Szabály- és feladatjátékok, küzdőjátékok, játékok kooperatív erőfejlesztő tartalommal, páros és csoportos kötélhúzó versenyek, páros küzdések. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A mozgásos feladatok végrehajtásának vezető műveletei, a gyakorlatok fogalmi készlete, a küzdés baleset-megelőzési és szabályrendszere, a sportszerű küzdés rítusa,	*Környezetismeret:* testünk, életműködéseink.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	grundbirkózás, , , kiemelés, kitolás, agresszivitás, tisztelet, önszabályozás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban**	**Órakeret 72 óra**
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A gyorsúszás vagy hátúszás közül egy úszásnem választása. Az uszodában szükséges magatartási, higiéniai és balesetvédelmi szabályrendszer tudatosítása, a személyes felelősség kialakítása és az uszodai szabályok betartása. Egy úszásnem (gyorsúszás vagy hátúszás) technikájának rögzítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Az úszásoktatás óraszáma helyi feltételektől függ, de 18 óra biztosítása előírt (a két évfolyamon együttesen). Amennyiben az iskola úszásoktatásra a helyi tantervben csak 18 órát tervez, vagy nem használja fel a teljes (36 órás) időkeretet, a fennmaradó órákat a többi tematikai egység időkeretének bővítésére kell fordítania. MOZGÁSMŰVELTSÉG		*Vizuális kultúra:* tárgy- és környezetkultúra. *Környezetismeret:* a víz tulajdonságai, testünk, életműködéseink.

A vízhez szoktatás gyakorlatai, a vizes környezet balesetvédelmi és higiéniai rendszabályai. Vízbiztonság, siklás hason és háton. Tudatos levegővétel az úszás rávezető gyakorlataiban. Hátúszás Szárazföldi rávezető gyakorlatok (karmunka, lábmunka). ***Feladatok háton:*** **felfekvés a hátra kapaszkodással, fejbeállítás, csípőemelés; háton lebegés segítséggel és önállóan; felfekvés hátra segítséggel és önállóan; lebegés háton önállóan; lebegés és siklás háton.** ***Hátúszás lábtempó:*** **siklás háton; hátúszó lábtempó úszólappal és labdával; hátúszó lábtempó, segítséggel; hátúszás lábtempó segítséggel és önállóan; háton lebegés, siklás és a hátúszás lábtempó összekapcsolása; hátúszás lábmunka önálló gyakorlása.** ***Hátúszás kartempó:*** **hátúszás kartempó – késleltetve; mélytartásból, majd magastartásból; egykaros hátúszás-kísérletek, a levegővétel.** ***Hátúszás kar- és lábtempó összhangjának megteremtése:*** **hátúszás lábtempó, késleltetett kartempó; hátúszás kar- és lábtempó technikai gyakorlatai.** **Gyorsúszás** **Szárazföldi rávezető gyakorlatok (karmunka, lábmunka. légvétel, ritmus)** ***Gyorsúszás lábtempó:*** **siklás hason; gyorsúszás lábtempó korlátnál és önállóan eszközök felhasználásával is; gyorsúszás lábtempóval.** ***Gyorsúszás kartempó:*** **gyorsúszás kartempó járásban; gyorsúszás kartempó járásban egy karral végzett kartempóval; egykaros úszások gyorsúszásban.** ***Gyorsúszás kar- és lábtempó összekötése:*** **gyorsúszás technikai feladatok; gyorsúszás kar- és lábtempó gyakorlása.**	

Gyorsúszás levegővétele: **a gyorsúszás levegővétele „hátrafordulással”; gyorsúszás levegővétel gyakorlása járás közben; a gyorsúszás kartempó és a levegővétel összekapcsolása.** ***Úszások a mélyvízben:*** **gyorsúszás karral-lábbal; gyorsúszás karral-lábbal, hátrafordulásos levegővétellel; úszás szabadon.** ***Ugrások, taposások:*** **beugrás és taposás a mélyvízben (növekvő időtartamban); fejesugrás és előkészítő gyakorlatai.** **A téri tájékozódás, tér- és mélységérzékelés fejlesztése úszó és merülő gyakorlatokkal. Adott úszásnem technikai gyakorlatai koordinációs céllal. Játékos páros és társas vízi feladatok erőfejlesztő céllal.** *Vízhez kötött játékok:* Hajóvontatás, siklási és vízbeugrási versengések, víz alatti fogók, játékos úszógyakorlatok; játékos vízi csapatversenyek eszközökkel, vízilabda-, illetve röplabdajellegű labdás játékok, egyéb játékok különféle eszközökkel ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A választott úszástechnikával kapcsolatos fogalmi készlet ismerete, az uszoda élet- és balesetvédelmi ismeretei, önbizalom és bizalom mások iránt, az úszástanulással, vízben mozgással kapcsolatos érzések kommunikációja, irányítás általi alkalmazkodás. *Amennyiben az intézményben az 1-2. osztályban is megoldott az úszásoktatás, a tematikai egység céljait és követelményeit a helyi tantervben ennek figyelembe vételével kell meghatározni.*	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Felfekvés, gyorsúszás, hátúszás, fejesugrás, késleltetés, levegővétel, merülés, mentés, életvédelem, örvény, pánik, félelem, fáradtság.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben**	**Órakeret 5 óra**
Előzetes tudás	A szabadtéri és természetben űzött mozgásos tevékenységek alapvető egészségvédelmi és környezettudatos szabályai. Az időjárási körülmények hatása a testmozgásra.	

	Mozgástapasztalat néhány szabadidős mozgásrendszerről.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alternatív, szabadidős mozgásformák további megismerése és kipróbálása. A kihívást jelentő, új sportágak révén a mozgás iránti pozitív érzelmi bázis formálása. Az aktív szabad játék, majd a rekreáció a későbbi egészséget fenntartó, fejlesztő funkciójának megalapozása.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG *Ismerkedés újabb alternatív és szabadidős aktivitásokkal, technikai készletükkel, taktikai elemeikkel és szabályaikkal és/vagy az 1-2. osztályban választottak további gyakorlása* ***a lehetőségek függvényében****:* Szabad, aktív játéktevékenység; szabad mozgás a természetben változatos időjárási körülmények közepette; feladatok és játékok havon és jégen; siklások, gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal, :,. Egyéb szabadidős mozgásos, tevékenységek. *Az alternatív, szabadidős mozgásos tevékenységekben megvalósítható játékok.* A választott mozgásrendszerhez illeszkedő játékok, ügyességi csapatversenyek, házi bajnokságok ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A választott szabadidős mozgásrendszerek elnevezései, alaptechnikai és taktikai elemei, legfontosabb szabályai, a szabadidős mozgásokhoz tartozó szabályok, eszközök ismerete, *A választás a helyi sajátosságok figyelembe vételével (képesített szakember, felszereltség) a helyi tanterv alapján történik.*	*Technika, életvitel és gyakorlat:* közlekedési ismeretek. *Környezetismeret:* testünk, életműködéseink; időjárás, éghajlat.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	, szabadidő, játékszervezés, bőrbetegség, kullancs, UV-sugárzás,

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	*Előkészítő és preventív mozgásformák* Egyszerű, általános bemelegítő gyakorlatok végrehajtása önállóan, Önálló pulzusmérés. A levezetés helyének és preventív szerepének megértése. A nyújtó, erősítő, ernyesztő és légzőgyakorlatok pozitív hatásainak ismerete. A gyakorláshoz szükséges egyszerűbb alakzatok, térformák önálló kialakítása. Az alapvető tartásos és mozgásos elemek önálló bemutatása. A testnevelésórán megfelelő cipő és öltözet, tisztálkodás igényének megszilárdulása. A játékok, versenyek során erősödő személyes felelősség a magatartási szabályrendszer betartásában és a sportszerűen viselkedés terén. Különbségtétel az aktív és passzív ellazulás között. A „tudatos jelenlét” ismerete és annak alkalmazása a gyakorlatban. *Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák* Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása. Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások kombinálása térben, szabályozott energiabefektetéssel, eszközzel, társakkal. A bonyolultabb játékfeladatok, a játékszerepek és játékszabályok alkalmazása. A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások megnevezése, valamint azok mozgástanulási szempontjainak (vezető műveletek) ismerete. *Manipulatív természetes mozgásformák* A manipulatív természetes mozgásformák célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása. A manipulatív természetes mozgásformák kombinálása térben és szabályozott energiabefektetéssel. A rendszeres gyakorlás és siker mellett az önálló tanulás és fejlődés pozitív élményének megerősödése.

	A pontosság, célszerűség és biztonság igénnyé válása. A sporteszközök szabadidős használatának állandósulása. *Természetes mozgásformák a torna jellegű feladatmegoldásokban* Részben önállóan tervezett 3-6 torna- összekötése. A képességszintnek megfelelő magasságú eszközökre helyes technikával történő fel- és leugrás. Nyújtott karral történő támasz a támaszugrások során. Gurulások, átfordulások, fordulatok, dinamikus kar-, törzs- és lábgyakorlatok közben viszonylag stabil egyensúlyi helyzet. A tempóváltozások érzékelése és követése. *Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban* A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok vezető műveleteinek ismerete, precizitásra törekedve történő végrehajtása, változó körülmények között. A 3 lépéses dobóritmus ismerete. A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos körülmények között, illetve játékban. Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is. A Kölyökatlétika eszköz- és versenyrendszerének ismerete. A Kölyökatlétikával kapcsolatos élmények kifejezése. *Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban* A tanult sportjátékok alapszabályainak ismerete. Az alaptechnikai elemek ismerete és azok alkalmazása az előkészítő játékok során. Az egyszerű védő és a támadó helyzetek felismerése. Az emberfogásos és a területvédekezés megkülönböztetése. Törekvés a legcélszerűbb játékhelyzet-megoldásra. A csapatérdeknek megfelelő összjátékra törekvés. A sportszerű viselkedés értékké válása. *Természetes mozgásformák s a küzdő jellegű feladatmegoldásokban* A tolások, húzások, emelések és hordások erőkifejtésének optimalizálódása.

	A grundbirkózás alapszabályának ismerete és alkalmazása. A sportszerű küzdés, az asszertív viselkedés betartására törekvés. Az saját agresszió kezelése. Az önvédelmi feladatok céljának megértése. *Természetes mozgásformák a vízbiztonságot kialakító és úszógyakorlatokban* Egy úszásnemben 25 méter leúszása biztonságosan. Fejesugrással vízbe ugrás. Az uszodai rendszabályok természetessé válása. A tanult úszásnem fogalmi készletének ismerete. *Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben* Legalább 4 szabadidős mozgásforma és alapszabályainak ismerete. A tanult szabadidős mozgásformák sporteszközei biztonságos használatának, alaptechnikai és taktikai elemeinek ismerete, alkalmazása. A szabadidős mozgásformák önszervező módon történő felhasználása szabad játéktevékenység során. A szabadtéren, illetve speciális környezetben történő sportolással együtt járó veszélyforrások ismerete.

3–4. évfolyam (2020/2021-ben induló 1. évfolyamtól felmenő rendszerben)

A korosztályra továbbra is jellemző, hogy a különböző kognitív és affektív területek fejlődése a nagymértékű mozgásszükségletben is kifejeződik. A tanuló az előző időszakhoz képest már kialakult szokásrenddel rendelkezik, magabiztosabban mozog az oktatási környezetben, értelmi képességei jelentősen javultak. Az időszak fő célja, hogy átvezesse a diákokat a mozgásműveltség különböző sportágakban testet öltött formáinak elsajátításához.

Az alapmozgásoknál az egyszerű futó-ugró-dobó gyakorlatokban megjelennek azok a jellegzetes technikai elemek, amelyek a későbbiekben egy-egy összetettebb mozgás vezető műveletét alkotják. A gyakorlás során egyre nagyobb szerep jut az önálló csapatokban, csoportokban történő foglalkoztatásnak. A fejlesztésnek meghatározó formája a Kölyökatlétikában kialakított többállomásos feladatrendszer.

A testnevelési és népi játékok továbbra is kiemelten fontosak. A szabályaik gazdagodnak, térbeli, időbeli kiterjedésük növekszik, illetve kiegészülnek az egyes labdajátékok egyszerűsített, könnyített formáival, például a szivacskézilabdával, a zsinórlabdával, a mini kosárlabdával. A tanulók tevékenységét egyre kevésbé az öncélúság, mindinkább a kooperativitás igénye, a társakkal történő együttműködés lehetőségének felismerése jellemzi. A csapatalakításoknál – a tanulói esélyegyenlőség figyelembevételével – teret kap az önállóság**.**

A torna mozgásanyagát megalapozó egyszerű mozgásformák szenzitív időszaka ez. A gurulások, fordulatok, forgások, támasz- és függőhelyzetek, valamint az egyensúlyi elemek könnyen taníthatók, a kedvező testarányok, a relatíve kis testtömeg, illetve az ízületi rendszer plasztikussága révén könnyen taníthatók. Ennek eredményeként a későbbiekben jelentkező természetes gátlások mértéke jelentősen csökkenthető.

A küzdőgyakorlatokra továbbra is a játékos formájú társas küzdelmek jellemzőek, közvetlen és pillanatnyi kontaktussal, melyek kiválóan fejlesztik az egyensúlyozás, a tér és távolság érzékelés képességét, valamint a ritmusképességet. Emellett az asszertivitás megőrzése és fejlesztése mellett továbbra is kiemelten fontos a társak tisztelete, megbecsülése, egymás elfogadása.

A megfelelő vízbiztonság kialakítása után ebben a szakaszban nyílik lehetőség a tanulók számára kedvező úszásnem(ek) megtanítására, megtanulására és egyben kondicionális eszközként történő felhasználására.

A 3–4. évfolyamon, a prevenciós szemlélet megvalósításaként, fokozottan ügyelni kell a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását szolgáló gimnasztikai gyakorlatok rendszeres alkalmazására, a törzsizomzat erősítését elősegítő utánzó természetes mozgások beépítésére a különböző témakörök tartalmi elemeibe.

A gyógytestnevelés testgyakorlatainak végrehajtása során a tanulókban kialakul a korrekciós gimnasztika gyakorlatok precíz, pontos végrehajtása iránti igény. Emellett tudatosul, hogy mely testgyakorlatok segítik, illetve gátolják elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltoztatását.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS

- a tanult mozgásformákat összefüggő cselekvéssorokban, jól koordináltan kivitelezi;
- a tanult mozgásforma könnyed és pontos kivitelezésének elsajátításáig fenntartja érzelmi-akarati erőfeszítéseit;
- a sporttevékenysége során a szabályok betartására törekszik.

MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS

- megfelelő motoros képességszinttel rendelkezik az alapvető mozgásformák viszonylag önálló és tudatos végrehajtásához;
- olyan szintű relatív erővel rendelkezik, amely lehetővé teszi összefüggő cselekvéssorok kidolgozását, az elemek közötti összhang megteremtését.

MOZGÁSKÉSZSÉG-KIALAKÍTÁS – MOZGÁSTANULÁS

- az alapvető mozgásformákat külsőleg meghatározott ritmushoz, társak mozgásához igazított sebességgel és dinamikával képes végrehajtani;
- különböző mozgásai jól koordináltak, a hasonló mozgások szimultán és egymást követő végrehajtása jól tagolt.

VERSENGÉSEK, VERSENYEK

- a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben;
- a versengések és a versenyek tudatos szereplője, a közösséget pozitívan alakító résztvevő;
- felismeri a sportszerű és sportszerűtlen magatartásformákat, betartja a sportszerű magatartás alapvető szabályait.

PREVENCIÓ, ÉLETVITEL

- felismeri a különböző veszély- és baleseti forrásokat, elkerülésükhöz tanári segítséget kér;
- ismeri a keringési, légzési és mozgatórendszerét fejlesztő alapvető mozgásformákat;
- tanári irányítással, ellenőrzött formában végzi a testnevelés – számára nem ellenjavallt – mozgásanyagát;
- a családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten rendszeresen végez testmozgást.

EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

- az öltözködés és a higiéniai szokások terén teljesen önálló, adott esetben segíti társait;
- megismeri az életkorának megfelelő sporttáplálkozás alapelveit, képes különbséget tenni egészséges és egészségtelen tápanyagforrások között.

3. osztály

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	8

Kúszások és mászások	10
Járások, futások	10
Szökdelések, ugrások	10
Dobások, ütések	8
Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	20
Labdás gyakorlatok	10
Testnevelési és népi játékok	12
Küzdőfeladatok és -játékok	5
Foglalkozások alternatív környezetben	15
Úszás	72
Összes óraszám:	180

A gyógytestnevelő tanárok a helyi tanterv (tanmenet) készítésekor a „Gyógytestnevelés” témakör óraszámát az adott intézményben gyógytestnevelés-órára szánt éves óraszám 30-50%-ában állapíthatják meg a többi témakör óraszámának terhére. A „Gyógytestnevelés” témakör óraszámát, illetve az egyes témakörök óraszámcsökkentésének mértékét a gyógytestnevelésen részt vevő tanulók betegségének, elváltozásának figyelembevételével határozza meg a gyógytestnevelő tanár.

TÉMAKÖR: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció
ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;
- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, technikai végrehajtásának ismerete

2-4 ütemű szabad-, társas és kéziszergyakorlatok bemutatás utáni önálló végrehajtásra törekvő, pontos és rendszeres kivitelezése. Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban

Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) alkalmazó gyakorlása

Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban

Mozgékonyság, hajlékonyság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kéziszergyakorlatokkal

A biológiailag helyes testtartást és testsémát kialakító gyakorlatok végrehajtása önállóan

A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését szolgáló gyakorlatok helyes végrehajtása

Légzőgyakorlatok végrehajtása
A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása
A szervezet általános bemelegítését szolgáló gyakorlatok megismerése

FOGALMAK
menet- és futásgyakorlatok, oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat, botgyakorlat, babzsákgyakorlat, labdagyakorlat, karikagyakorlat, ugrókötél-gyakorlat, utasítás, szóban közlés, bemutatás, bemutattatás, statikus gyakorlatelemek elnevezései

A gyógytestnevelés-órán a gimnasztikai gyakorlatok során a tanulók ismerik, elsajátítják azokat a gyakorlatelemeket, 2-4 ütemű gyakorlatokat, amelyek az elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltozását elősegítő izmokat erősíti, illetve nyújtja, továbbá hozzájárul a biológiailag helyes testtartás kialakításához.

TÉMAKÖR: Kúszások és mászások
ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;
- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- mozgásműveltsége szintjénél fogva pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
A kúszások, mászások alapvető balesetmegelőzési szabályainak következetes betartása
Kúszások, mászások, átbújások párban és csapatban fizikai kontaktus nélkül a társ(ak) mozgásával azonos vagy eltérő formában, fizikai kontaktussal kooperatív jelleggel, szerek használatával
Utánzó mozgások játékos formában, különböző tornaszereken
A térbeli tájékozódó képesség fejlesztése
Izomerő- és mozgáskoordináció-fejlesztés mászó feladatokkal
Különböző vízszintes tornaszereken, rézsútos felületen és/vagy függőleges irányba történő kúszások, mászások
Törzsizom-erősítés az utánzó mozgások játékos felhasználásával, különböző tornaszereken
Akadálypályák leküzdése
Egyéni, páros és csapatversenyek, játékok
Sor- és váltóversenyek alkalmazása utánzó kúszó-mászó feladatokkal, játékos formában, különböző tornaszereken

FOGALMAK
függőleges, vízszintes, akadálypálya, páros feladatok, csapatfeladatok, mászás fel-le, függés

A gyógytestnevelés-órán a kúszások és mászások mozgásanyagából a tanulók képességeihez mérten összetett gyakorlatsorokat alakíthatunk ki akadálypályák segítségével, vagy különböző szerekkel, illetve társsal vagy társakkal együtt alkalmazva, a törzsizomzat megerősítéséhez.

TÉMAKÖR: Járások, futások
ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat;
- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- futását összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Járások előre, hátra, oldalra és váltakozó irányokba

Járások egyensúlyvesztő feladatokkal (támadójárás, járás törzsfordításokkal, előre és oldalra hajlításokkal)

Járások sarkon, talpéleken, lábujjhegyen, különböző irányba és forgás közben

A Kölyökatlétika eszközeivel futófeladatok önálló gyakorlása és alkotása

Saroklendítés, térdemelés futás közben síkon és kis akadályok felett, előre, hátra és oldalra karkörzésekkel kombinálva

Sor- és váltóversenyek, szemből, hátulról és váltózónából történő váltással különböző feladatokkal kombinálva

Futások 6-7 m-re elhelyezett akadályok felett

Állórajt kisebb távolságra különböző hangjelekre, érintésre, vizuális jelekre indulással

30 m síkfutás sávban, lendületes átfutással a célvonalon időre

Folyamatos futás különböző terepen és feladatokkal játékos formában

Futások különböző formában egyenesen, irányváltásokkal, fordulatokkal és íven

Futások párban és csoportban tempótartással és -váltással, gyors irány- és sebességváltással fogó- és kidobójátékok közben

Folyamatos futások 3-5 percen keresztül

FOGALMAK

futó ritmus, futó tempó, tempótartás, vezényszó, célvonal, futósáv, másodperc, sprint – vágta futás, oldalazó futás

A gyógytestnevelés-órán a járás-, futásgyakorlatok szakaszos végrehajtásával törekedni kell a tanulók állóképességének fejlesztésére. A tanulók megismerik és alkalmazzák az elváltozásuk, illetve betegségük szempontjából adekvát terhelés-pihenés arányt a járás- és futásgyakorlatok esetében.

TÉMAKÖR: Szökdelések, ugrások
ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a különböző ugrásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A Kölyökatlétika eszközeivel ugró és szökdelő feladatok önálló gyakorlása és alkotása

Indiánszökdelés ellentétes és azonos karlendítéssel, sasszé és oldalazó szökdelések páros karlendítésekkel, körzésekkel

Ritmusra végrehajtott szökdelések helyben 2-4 lábhelyzet váltogatásával

Szökdelések helyváltoztatás közben előre, oldalra, hátra, meghatározott területre különböző variációkban (sportlétra gyakorlatanyaga)

Elugrások páros lábon és egy lábon akadályok nélkül, illetve 20-30 cm-es akadályokra (zsámolyra) fel és le, valamint átugorva 4-6 ismétléssel

Távolugrás rövid lendületből: maximum 10 m-es nekifutásból egy lábról elugrás 60 cm-es ugrósávból szivacsba vagy homokgödörbe érkezéssel guggolásba

Páros lábról felugrás helyből és 1-2 lépés nekifutásból céltárgy elérésére törekedve

FOGALMAK

lendületszerzés, ismétlésszám, ugrókötélhajtás, ütem, elugró sáv, centiméter, talajra érkezés, elugró láb, lendítő láb, optimális sebesség, kísérletszám

A gyógytestnevelés-órán az ugrások, szökdelések a belgyógyászati betegségek esetén differenciált, egyénre szabott módon elősegítik a keringési rendszer és a mozgásműveltség fejlesztését.

TÉMAKÖR: Dobások, ütések
ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a különböző dobásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A Kölyökatlétika eszközeivel dobófeladatok önálló gyakorlása és alkotása

Különböző labdák mozgatása kézben, átadása kézből kézbe társnak
Labda gurítása társnak különböző testhelyzetekben, egy és két kézzel
Testtömeghez igazodó súlyú, de változó méretű labdák lökése, hajítása, vetése ülésből, térdelésből, állásból két majd egy kézzel, társhoz vagy célra
A labda biztonságos elkapása vagy sebességének csökkentése párban, csoportban, csapatban, pontszerző versengések közben
Szivacsgerely, kislabda, szoknyás labda, sípoló rakéta hajítása haránterpeszből
Füles labda, gumidiszkosz, szoknyás labda, karika vetése egy kézzel oldal- és haránterpeszből célra
Megfelelő labda pattintása különböző ütőkkel, labda vezetése, átadása, célra ütése
Floorball, tollaslabda ütésmozdulatainak gyakorlása
Egy választott ütős sportág játékszerű gyakorlása
Sor- és váltóversenyek különböző dobó- és ütőfeladatokkal kombinálva

FOGALMAK

egykezes dobás, vetés, lendületszerzés, röppálya, kirepülési szög, távolságmérés, távolságbecslés, csapóütés, labda terelése

A gyógytestnevelés-órán a tanulók elváltozása, illetve betegsége szempontjából adekvát dobások, ütések elsajátítása révén lehetővé válik a motoros képességek fejlesztése, a mozgásműveltség kialakítása. Ajánlott a különböző ütős sportok adaptált alkalmazása.

TÉMAKÖR: Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok
ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a támasz- és függésgyakorlatok végrehajtásában a testtömegéhez igazodó erő- és egyensúlyozási képességgel rendelkezik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A tér-, izom- és egyensúlyérzék további fejlesztése
A helyes testtartás tudatosítása és az esztétikus mozgásvégrehajtás igényének kialakítása
Az önfegyelem megteremtése a saját gátlások legyőzésében
A mozgásritmus térbeli, időbeli és dinamikai jellemzőinek kialakítása
Gurulóátfordulások végrehajtása kiinduló helyzet nehezítésével
Zsugorfejállási kísérletek
Egyszerű támaszugrások és függőleges repülés végrehajtása
Akadálypályák leküzdése térben és időben bővülő feladatokkal

Egyszerű támaszgyakorlatok kivitelezése talajon, tornapadon, zsámolyon, ugrószekrényen, bordásfalon és más, támaszhelyzetet biztosító tornaszeren

Dinamikus támaszgyakorlatok különböző irányokba, akadályokon történő haladással, fel- és lelépéssel, állandó és változó támasztávolságokkal, egyenletes és változó sebességgel, ritmussal, egyénileg, párokban vagy csoportban, hordással vagy anélkül

Egyensúlyozási gyakorlatok biztonságos végrehajtása helyben és helyzetváltoztatásokkal és különböző kartartásokkal, talajra rajzolt vonalon helyváltoztatással és eltérő irányokba, valamint tornaszereken, a munkafelület folyamatos szűkítésével

Függőgyakorlatok végrehajtása tornaszereken, természetes akadályokon

Függőállások, függések haladással oldalra, fel/le, fordulattal

Mászókulcsolással mászási kísérletek (rúdon, kötélen)

Összerendezett, alkalmazkodó mozgások folyamatos végrehajtása akadálypálya leküzdése során

Egyéni, páros, társas egyensúly gyakorlatok végrehajtása

A tanult elemek, gyakorlatok célszerű összehangolása, alkalmazása változó feltételek között

Az ízületi mozgékonyság képességének fejlesztése és az ellazulási készség kialakítása

FOGALMAK

tarkóállás, kézállás, zsugorfejállás, hajlékonyság, híd, bakugrás, függőleges repülés, kéztámasz, segítségadás, akarat

A gyógytestnevelés-órán a betegségek és az elváltozások szempontjából kontraindikált gyakorlatok nélkül a támasz-, függés- és egyensúlyozási gyakorlatok alkalmazásával, a törzsizomzat fejlesztése révén pozitív változások érhetők el az egészségi állapotban.

TÉMAKÖR: Labdás gyakorlatok
ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
- játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;
- célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A labdás tevékenységek balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása

A helyben és haladással, kézzel és lábbal történő labdavezetési módok végrehajtása statikus helyzetű és dinamikusan változó mozgást végző akadályok vagy társak figyelembevételével

A különböző méretű és tömegű labdákkal labdavezetési, egy- és kétkezes gurítási, dobási, valamint a lábfej különböző részeivel rúgási feladatok mozgó társ vagy társak bevonásával különböző irányokba

Labdagörgetések gyakorlása kézzel, lábbal egyenes vonalon előre, oldalra, hátra, körbe vagy változó irányokba

A labdaérzéket fejlesztő, pontosságot, a hibaszázalék csökkenését előtérbe helyező páros, csoportos versengések mellett az időkényszer melletti feladatmegoldások bekapcsolása

A labdás alaptechnikák fejlesztése, alkalmazó gyakorlása párhuzamos, a figyelem megosztását szükségessé tevő feladatmegoldások bevonásával (idő- és térbeli szerkezeti összetevők, az energiabefektetés variálásával)

Dobások, rúgások helyből statikus helyzetű vagy dinamikusan változó mozgást végző célfelületre

FOGALMAK

alkalmazkodás, figyelemmegosztás, társak megjátszása, alacsony és magas labdavezetés, szemkontaktus

A gyógytestnevelés-órán a labdás feladatok adaptált alkalmazásával a különböző elváltozások, betegségek javulását elősegíti az izomzat, a motoros képesség fejlesztése. Azon labdás testnevelési és sportjátékok megismerése, elsajátítása történik meg, amelyeket a tanuló a betegségtől, illetve az elváltozástól függetlenül is gyakorolhat.

TÉMAKÖR: Testnevelési és népi játékok
ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat;
- játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;
- célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;
- labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A különböző testnevelési játékok balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása

Dinamikusan változó méretű, alakú játékterületen egyszerű fogó- és futójátékok által a játéktér határainak érzékelése

A statikus és dinamikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban a mély súlyponti helyzetben történő irányváltoztatások, elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása

A végtagok helyzetváltoztatásának, az izmok feszültségi állapotának, a test érzékelésének fejlesztése, az egyensúlyozó képesség fejlesztése, szoborjátékokkal, utánzó játékokkal, egyéb népi játékokkal, valamint változatos akadálypályák teljesítését igénylő páros és csoportos játékok által

Statikus és dinamikus célfelületek eltalálására törekvő – különböző dobásformákra, rúgásokra, ütésekre épülő – változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználó célzó játékok rendszeres alkalmazása egyéni, páros és csoportos formában

A kooperativitás, a közös célirányos együttműködés erősítése páros és csoportos játékok (pl. váltó- és sorversenyek, társkimentő fogójátékok) által

Sportjátékok labda nélküli előkészítő jellegű mozgásainak gyakorlása, védőként az érintő távolság megtartása, oldalirányú mozgások keresztlépés nélküli megvalósítása

A támadó és védő szerepek kialakítását elősegítő páros és csoportos versengő játékok

A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, törekedve a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére időkényszer bekapcsolásával

Labdafedezés gyakorlása 1-1 elleni labdabirtoklásra épülő játékokban

pontszerző kisjátékokban a védő szerepek tudatosítása (a labdás emberrel szembeni védekezés, az emberfogás alapjai)

A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal

FOGALMAK

támadó és védő szerep, pontszerző játék, célzó játék, kisjátékok, célfelület, szélességi mozgás, elszakadás a védőtől, passzsáv, együttműködés, csapatszellem, érintő távolság

A gyógytestnevelés-órán a tanuló megismeri azokat a testnevelési és népi játékokat, amelyek alkalmazásával növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző játékok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását.

TÉMAKÖR: Küzdőfeladatok és -játékok
ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és képes megnevezni a küzdőfeladatok, esések, tompítások játék- és baleset-megelőzési szabályait;

- vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A küzdő jellegű feladatok balesetvédelmi szabályainak következetes betartása

A bőrérintés és testközelség elfogadását, a társakkal szembeni bizalom kialakítását elősegítő páros, csoportos és csapat jellegű játékok, valamint kooperatív jellegű képességfejlesztő feladatok gyakorlása

Az állásban és egyéb kiindulóhelyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéket, az erőt fejlesztő társérintés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása

A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéket fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával

A fizikai kontaktussal, a társ erőkifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra, kiemelésekre épülő páros, csoportos és csapat jellegű küzdőjátékok gyakorlása különböző kiinduló helyzetekből, a test különböző részeivel, eszközökkel vagy anélkül

Birkózó jellegű mozgásformák, illetve a grundbirkózás játékszabályainak ismerete, tudatos törekvés azok betartására a páros küzdelmekben

A test súlypontjának a talajhoz közeli kiinduló helyzeteiből (pl. ülésből, guggolásból) induló, előre, oldalra, hátra történő eséstechnikák, gördülések gyakorlása, vezető műveleteinek, balesetmentes végrehajtásuk kulcsmozzanatainak tudatosítása

Távolság- és térérzékelés fejlesztését segítő páros feladatok, játékok szerrel és szer nélkül pillanatnyi kontaktus kialakításával

Ritmusképesség fejlesztését célzó küzdőfeladatok és játékok gyakorlása pillanatnyi kontaktus kialakításával

FOGALMAK

ellenfél tisztelete, felelősség, tompítás, esések, gördülések, grundbirkózás, mögé kerülés, kitolás, asszertivitás, önvédelem, menekülés, önuralom, kitartás

A gyógytestnevelés-órán a tanuló megismeri azokat egészségi állapotával kapcsolatban nem ellenjavallt küzdőfeladatokat és játékokat, amelyek alkalmazásával növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző játékok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását.

TÉMAKÖR: Foglalkozások alternatív környezetben
ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő alkalmazására, végrehajtására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A szabadtéri foglalkozások baleset- és természetvédelmi szabályainak, valamint a szabadban, illetve a természetben való közlekedés szabályainak következetes betartása

A szabadtéri foglalkozások öltözködési szabályainak tudatosítása

A szabadban végezhető népi játékok, a téli és nyári testgyakorlatok lehetőségei ismeretének bővülése (ugrókötél, tollaslabda, görkorcsolya)

Szabadtéri akadálypályák leküzdése önálló feladatokkal

A megtanult természetben űzhető sportágak ismereteinek elmélyítése, fejlesztése (túrázás, korcsolyázás)

FOGALMAK

görkorcsolyázás, sportöltözet, ütős játékok

A gyógytestnevelés-órák keretében a szabadtéri foglalkozások során a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek olyan testgyakorlatokkal, sportokkal, amelyeket elváltozásuk, illetve betegségük ellenére végezhetnek. A megismert szabadban végzett sportok, testgyakorlatok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés megszerettetését, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását. A tanulók legyenek képesek kiválasztani a számukra adekvát testedzési formát.

TÉMAKÖR: Úszás *(Amennyiben adottak a feltételek.)*

ÓRASZÁM: 72 óra

***Heti rendszerességgel, egész tanévben, lehetőleg két egymást követő évfolyamon. A megfelelő óraszám eléréséhez az alsó tagozaton lehetséges a tananyag átcsoportosítása. Ebben az esetben az úszás szempontjából egységesen kell kezelni az alsó tagozat óraszámait.**

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával úszik;
- aktívan vesz részt az uszodában végzett mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az öltözői rend és az uszodai magatartás, valamint a helyes higiéniai, öltözködési szokások kialakítása

A kitartás, önfegyelem és küzdőképesség, valamint az állóképesség és a monotóniatűrés továbbfejlesztése

A vízben végzett játékok, úszások megszerettetése

Lebegések, merülések végrehajtása segítség nélkül

Siklások, lábtempók gyakoroltatása hason, háton

Választott újabb úszásnem(ek) megtanulása és folyamatos gyakorlása

Víz alatti úszások

Segédeszközök felhasználásával, folyamatos hibajavítással, felzárkóztatással a tanulási folyamat hatékonyságának növelése

FOGALMAK

felfekvés, csípőemelés, váltóverseny, levegővétel hátra fordulással

A gyógytestnevelés-órán a hát- és gyorsúszás helyes technikájának elsajátításával, a technikacsiszoló és egyéb vízben végzett gyakorlatok segítségével a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erősítése, a légzőrendszer fejlesztése, az állóképesség növelése történik.

TÉMAKÖR: Gyógytestnevelés

ÓRASZÁM: 36 óra

Heti 1 óra a rászoruló gyermekek részére.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat;
- a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
- ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával úszik;
- a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére;
- aktívan vesz részt az uszodában végzett mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait;
- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK

A gyógytestnevelés fejlesztési feladatai megjelennek a különböző témakörökbe ágyazottan, annak szerves részeként. Az ott felsorolt feladatok végrehajtása során, illetve azokon kívül az alábbi fejlesztési feladatokat kell megvalósítani:

A helyes légzéstechnika elsajátítása, tudatos alkalmazása
A helyes testséma kialakítását szolgáló gyakorlatok pontos végrehajtása segítségadással, majd anélkül
A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása, megtartása
Egyszerűbb és összetettebb korrekciós gimnasztikai gyakorlatok pontos elsajátítása, önálló végrehajtása
A tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának, mozgékonyságának (hajlékonyságának) fejlesztését szolgáló különböző testgyakorlatok tudatos, pontos végrehajtása
Az állóképesség-fejlesztés jelentőségének felismerése, kitartásra nevelés
A mozgás- és terheléshatárok megismertetése, azok növelését szolgáló tevékenységek megismerése, végrehajtása
Az egészségi állapot változását pozitívan és negatívan befolyásoló (kontraindikált) mozgások megismertetése a különböző testgyakorlatok elsajátításán keresztül
Egyszerűbb, a helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatsorok összeállítása tanári segítséggel, azok önálló végrehajtása

FOGALMAK
légzőgyakorlatok, korrekciós gyakorlatok, gerincmobilizáló gyakorlatok, testtudat

TECHNIKA, ÉLETVITEL ÉS GYAKORLAT

A technika és tervezés tantárgy a problémamegoldó gondolkodást, a saját tapasztalás útján történő ismeretszerzést helyezi a középpontba, melynek eszköze a tanórákon megvalósuló kreatív tervező és alkotó munka, a hagyományos kézműves és a legmodernebb digitális technológiák felhasználásával. A tantervben kiemelt szerepet kap a tanulni tudás, az alkalmazás, a problémamegoldáson alapuló alkotás. Ezt szolgálják a kínált tevékenységek, a nevelés, a kompetenciafejlesztés és a műveltségtartalom leírt rendszere, az egyes elemek arányos megjelenítése.

A technika és tervezés tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A **kommunikációs kompetenciák**: A tantárgy tanulása során a tanuló elképzeléseit, terveit megoszthatja társaival

A **személyes és társas kapcsolati kompetenciák**: A tanuló a másokkal közösen végzett csoportos gyakorlati alkotótevékenységek révén szerez tapasztalatot

A **kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái**: A tanulóban az iskolai tevékenysége során erősödik a cselekvő tudatosság, amely hozzájárul a munkára vonatkozó igényességhez.

Cél a tanulók életében felmerülő komplex gyakorlati problémák megoldási készségének kialakítása, a cselekvés általi tanulás és fejlődés támogatása. A tanulók a tanulási folyamat során használható produktumokat hoznak létre valódi anyagokból, ezekhez az adott életkorban biztonságosan használható szerszámokat, eszközöket alkalmazva.

A tantárgy sajátossága, hogy a tanórai tevékenység gyakorlatközpontú; az értékelés elsősorban az alkotó folyamatra, a munkavégzési szokásokra, az elkészült produktumra irányul, és jelentős szerepet kap benne az elért sikerek, eredmények kiemelése, a pozitív megerősítés.

A tantárgy struktúrájában rugalmas, cselekvésre építő, tanulás- és tanulócentrikus. A megszerezhető tudás alkalmazható, s ezzel lehetővé teszi a tanuló számára a mindennapi életben használható és hasznos készségek kialakítását.

Az iskolát kezdő tanulók számára jó alapot adott az óvodai élet során naponta végzett munka jellegű tevékenység. Erre a motivációs bázisra építve tervezhető a technika és tervezés tantárgy programja, középpontba helyezve az alkotótevékenységet.

Célszerűen játékba ágyazott minta és modellkövetés, tapasztalatszerzés, felfedezés, alkotás kell, hogy jellemezze a tanórákon megvalósuló aktív tanulási folyamatot. Kiemelt feladat a kézügyesség életkori sajátosságoknak megfelelő fejlesztése.

A hallássérült tanulók nevelésében, oktatásában az iskolai szakaszokhoz rendelt követelményeket a fejleszthetőség sajátosságainak figyelembevételével szükséges érvényesíteni. A fejleszthetőség sajátos akadályát döntően a nyelvi fejlettségi, a figyelmi, emlékezeti, gondolkodási, valamint magatartási állapot jelenti. A hallók azonos korosztályától egyedileg eltérő mértékben elmarad a szókincs, a nyelvi kifejező eszközöket kevésbé automatizáltan és árnyaltan használják. A hallássérüléssel közvetlenül összefüggenek ezek az eltérések. Az egyéni sajátosságok figyelembevételével módosulhatnak a tantárgyi témakörök, tartalmak.

A tantárgy értékelésének elvei:

- A tantárgy értékelése során mindenkor szükséges figyelembe venni a tanuló egyéni tanulási, kommunikációs képességeit, személyiségének komponenseit.
- A tanuló érdeklődése, motiváltsága a tanórák feladatainak megvalósításában – a tanuló részvételi szándékát, együttműködését figyelembe véve, nem pedig a manuális fejlettségi fokát, mely egyéni tehetség függvénye.
- Az új ismeretek, fogalmak megértése a tanuló által elérhető kommunikációs csatornákon, nyelvi fejlettségi szintjének figyelembe vételével.

- Az egyes területeken megfigyelhető fejlődést mindig a tanuló kiinduló képességeihez mérten, egyénileg kell értékelni; nem lehet életkori vagy egyéb általános elváráshoz igazodó mércét alkalmazni.

A tantárgy értékelésének szempontjai:

5. A tanórán való részvétel, aktivitás és érdeklődés értékelése
6. A közös tevékenységben való együttműködés
7. Alkotó részvétel a tanórán
8. Tantárgyi tudás (az elméleti tananyagrészeknél)

1/1 – 1/2 – 1. évfolyam

Tematikai egység	*Anyagok a környezetünkben*	**2óra**
Előzetes tudás	Az óvodai élet során naponta végzett különböző tevékenységek, séták, gyűjtőmunkák az évszakoknak megfelelően, ezekhez és jeles napokhoz, ünnepekhez készített alkotások során szerzett tapasztalatok.	
A tematikus egység: fejlesztési feladatok és ismeretek	Az érzékszervek és az érzékelés fajtáinak megismerése Véleményformálás a társakkal közös tevékenység során Tevékenység során együttműködési készségek fejlesztése Környezettudatos döntéshozatal a megismert anyagok használata során Építő jellegű párbeszéd alkalmazása Kézügyesség fejlesztése Természetes és mesterséges anyagok csoportosítása: fa, papír, fém, textil, fonal, műanyag Az anyagok fajtái, tulajdonságai, felhasználhatóságuk Anyagvizsgálatok érzékszervi úton	
Fogalmak	természetes anyagok, mesterséges anyagok, termések, magvak, fa, papír, fém, textil, fonal, műanyag, szín, árnyalat, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi simaság	
Javasolt tevékenységek	-Tanulmányi séta: természetes anyagok, levelek, termések gyűjtése. -Anyagok felhasználásának megfigyelése közvetlen környezetünkben. -Termésfigurák, termésbábok készítése, figura tervezése, megfelelő formájú és méretű termések válogatása, becslés, tervezés. Őszi színek megfigyelése, formák összehasonlítása, asszociáció. Levélpréselés módszerének megismerése: levélkép készítése. Magkép készítése. Kavicsfestés. Csoportmunkában tájkép készítése magokból kirakott mozaikkal.	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:	

	-Az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket (szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség). alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.

Tematikai egység	*Otthon – család – életmód*	**5 óra**
Előzetes tudás	Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: élmények, tapasztalatok elmondása; lakhely ismerete; családtagok és rokonok bemutatása; alapvető viselkedési szabályok betartása.	
A tematikus egység: Fejlesztési feladatok és ismeretek	-Tapasztalatszerzés elősegítése a közvetlen környezet megismerése során. -A családkép és a családi otthon képének alakítása. -A környezet- és egészségtudatosság megalapozása. -Szokásrend kialakítása. -A rendszeresség és a rendszeretet iránti igény formálása. -Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat. Környezettudatos magatartás támogatása. Együttműködési képesség kialakítása és erősítése. Az önismeret fejlesztése. Lakásfajták csoportosítása. Lakástervek készítése. Lakásépítés építőelemekkel. Erőforrások a háztartásban – áram, gáz, víz. Lakberendezés. Egészséges életmód és táplálkozás. Étkezési szokások, terítés. Személyi higiénia, tisztálkodás. Öltözködési szabályok. Háztartási balesetek. Munkamegosztás	
Fogalmak	lakás, otthon, család, életmód, családi ház, lakberendezés, egészséges életmód, táplálkozás, higiénia, testápolás, öltözködés, veszélyforrás, baleset, háztartási baleset, háztartás, házimunka, munkamegosztás, időbeosztás, napirend, szabadidő, környezet, környezetvédelem, hulladék, szelektív hulladékgyűjtés	
Javasolt tevékenységek	-Beszámolók lakóhelyünkről. -Saját településünk megismerése: utcák, terek elrendezése, házak, épületek, épülettípusok, lakásfajták. -A ház helyiségei, funkciójuk, berendezésük. -Építőelemekkel házak építése. -Építés alapformára, körvonalrajz, alaprajz készítése. -Különleges építmények tervezése. -A szoba berendezése: bútorok készítése. -Családtagok bemutatása, köszönés, bemutatkozás. -Családi munkamegosztás, házimunka és napi tevékenységek. -Étkezési szokások, az egészséges táplálkozás alapjai, egészséges életmód.	

	-Napi étrend készítése: élelmiszerek, ételek, italok, vitaminok, egyszerű ételkészítés -Asztalterítés, asztali illemtan, asztalterítés, szalvétahajtogatás, meghívó, ültetőkártya készítése. -Tisztálkodási szokások: személyi higiéniához, testápoláshoz kapcsolódó plakátok készítése. -Napszaknak, évszaknak és alkalomnak megfelelő öltözködés: öltöztetőbabák, divatbemutató. -Ruházat tisztántartása, szekrényrendezés. -Környezetünk tisztán tartása. Alapvető takarítószerek és eszközök használata. Veszélyforrások: gyufa, gáz, elektromos áram balesetmentes használata. -Növények a lakásban: növényápolás. -Ötletgyűjtés a közvetlen környezetünkben keletkező hulladékok újra hasznosítására.
Tanulási eredmények	-Ismeri a családellátó tevékenységeket, (terítés, rendrakás, öltözködés, növények, állatok gondozása stb.) -Felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán. -Otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját; -rendet tart a környezetében; -törekszik a takarékos anyagfelhasználásra; -szelektíven gyűjti a hulladékot

Tematikai egység	*Jeles napok, ünnepek*	**3 óra**
Előzetes tudás	Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: a családi, baráti, iskolai és egyéb közösségi rendezvényeken, ünnepeken szerzett élmények és tapasztalatok	
A tematikus egység: Fejlesztési feladatok és ismeretek	-Magyarságtudat erősítése. -Az ünnepléshez kötődő viselkedéskultúra és öltözködéskultúra elemeinek elsajátítása és betartása -Az ajándékozás kultúrájának elsajátítása. -Esztétikai érzék fejlesztése. -Mikulás -Karácsony -Farsang -Március 15. -Húsvét -Anyák napja	
Fogalmak	jeles nap, jelkép, ünnep, népszokás, viselkedéskultúra, öltözködéskultúra, munkaszervezés, dekoráció, esztétika	
Javasolt tevékenységek	-Ünnepi díszek, szimbólumok készítése különböző anyagokból: mikulás, karácsonyfa, kokárda, zászló. -Csomagolástechnikák: különböző alakú ajándéktárgyak csomagolása. -Hímes tojás készítése. -Ajándéktárgyak, meghívók, üdvözlőkártyák készítése.	

Tanulási eredmények	-Adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat. -Alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.

Tematikai egység	*Közlekedés*	**3 óra**
Előzetes tudás	Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten a családból, óvodából, majd az előkészítő 1 és az előkészítő 2 évfolyamon szerzett tudás.	
A tematikus egység: Fejlesztési feladatok és ismeretek	□ Szabálykövető magatartás kialakítása □ Balesetmentes közlekedés támogatása □ Együttműködő és együtt érző képesség fejlesztése □ Etikus magatartás értelmezése és kialakítása -A gyalogos és kerékpáros közlekedés legfontosabb szabályainak megismerése □ A kulturált és biztonságos járműhasználat megismerése -A közlekedési szabályok és a járműhasználat gyakorlása szimulációs és valós közlekedési helyzetekben.	
Fogalmak	Gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, tömegközlekedési eszközök, kulturált közlekedés, biztonságos járműhasználat.	
Javasolt tevékenységek	-Séta az iskola környékén, figyelemfelhívás a veszélyhelyzetekre: gyalogos és kerékpáros közlekedés, úttesten való átkelés szabályai, közlekedési lámpa jelzéseinek ismerete, közlekedési szituációs játék. -Jelzések, táblák megfigyelése. -Helyes és helytelen viselkedés megfigyelése és elemzése. -Gyalogosokra vonatkozó közlekedési jelzések és táblák megismerése. A közlekedésben való részvétel gyakorlása. Átkelés az úttesten. -Tömegközlekedési eszközök megismerése. -Udvariassági szabályok megismerése és alkalmazása.	
Tanulási eredmények	-Ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat -Rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel a közlekedésben	

Tematikai egység	*Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés*	**23 óra**
Előzetes tudás	Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: az óvodáskorban használt, megmunkált anyagok és készített tárgyak ismerete; az anyagok tulajdonságainak megállapítása érzékszervi vizsgálattal; anyagalakítás: gyurmázás, formázás, hajtogatás, nyírás; eszközhasználat.	

A tematikus egység: Fejlesztési feladatok és ismeretek	-Megfigyelő- és feladatmegoldó képesség fejlesztése. -A kreativitás erősítése. -Együttműködés és véleményformálás támogatása. -Tapasztalás támogatása munkatevékenységek útján. -Felelős szerepvállalás és a munkamegosztás erősítése. -Önálló ismeretszerzés támogatása. -Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat. -A takarékosság iránti igény fejlesztése. -A papír tulajdonságainak csoportosítása. -Papírmunkák: • hajtogatás, gyűrés, sodrás • tépés, nyírás • díszítés • bábkészítés -A fa tulajdonságai, felhasználása. -Famunkák: • darabolás • csiszolás • hegyezés -A fonalak csoportosítása, felhasználása -Fonalmunkák: • hurkolás • fonás • csomózás
Fogalmak	természetes anyag, mesterséges anyag, anyagvizsgálat, anyagi tulajdonság, képlékenység, becslés, mérés, sablon, szálas anyag, hurkolás, fonás, csomózás, anyagtakarékosság, újrahasznosítás
Javasolt tevékenységek	-Képlékeny anyagok tulajdonságainak megismerése, anyagvizsgálat érzékszervekkel. -Képlékeny anyagok alakítása: gyúrás, lapítás, gömbölyítés, hengerítés, mélyítés, kivájás, nyújtás, mintázás. -Só-liszt gyurma készítése. -Papírfajták és tulajdonságaik megismerése, használatuk. -Papír sodrásával, gömbölyítésével, gyűrött és sodrott papírból, papírgömböcskékből őszi fa, őszi kép készítése . -Fatörzs és ágak készítése tépéssel, levelek nyírással, kúpos kialakítás nyírással, ragasztással. -Legyezőhajtással, redőzéssel figurák készítése. -Origamijelek ismerete alapján növény- és állatfigurák hajtogatása. -Ünnepi és farsangi díszek készítése termésekből, papírból. Alaklemez, sablon használatával bábok, társasjáték, puzzle, kreatív játékok készítése. -Papírszövés -Ismerkedés a fával, a fa haszna, a faültetés fontossága, a fa tulajdonságainak megfigyelése. -A fa darabolása, csiszolása, hegyezése. -A hurkapálca törőspróbája. -Marokkó készítése. -Kép készítése hurkapálcából.

	-Vesszőfonással ajtókopogtató, mini kosár készítése. -Csomók és masni kötése, sodrás, bojtkészítés, hármas fonás, körmön fonás, nemezelés, pomponkészítés.
Tanulási eredmények	-Adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat. -Egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során. -Alkotótevékenysége során előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el. -Saját és társai tevékenységét a kitűzött célok mentén, megadott szempontok szerint reálisan értékeli. -Értékelés után megfogalmazza tapasztalatait, következtetéseket von le a későbbi eredményesebb munkavégzés érdekében. -Rendet tart a környezetében; -Törekszik a takarékos anyagfelhasználásra Rendelkezik az életkorának megfelelő problémafelismerési. problémamegoldási képességgel. takarékosan gazdálkodik az anyaggal. az elvárt feladatokban önállóan dolgozik. -Társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során.

2. évfolyam

A technika, életvitel és gyakorlat tantárgy tanításának célja az 1–2. évfolyamon, hogy a kulcskompetenciák fejlesztésével a gyermek az életkori sajátosságainak megfelelő szinten tapasztalatokat szerezzen az őt közvetlenül körülvevő világról. A készségek és képességek alakítása során olyan módszereket sajátítson el, amelyek egyaránt segítik a tájékozódásban, a természeti, társadalmi és technikai környezetbe való beilleszkedésében és az örömmel végzett alkotó munkájában.

Az anyanyelvi kommunikáció készségeinek fejlesztése kiemelt terület a célok, feladatok megvalósítása során. A különböző játékok közben szinte észrevétlenül bővül a szókincs, fejlődik a nyelvhasználat.

Minden évben visszatérő programok a családi, az osztály- és az iskolai rendezvények. Mintát adnak az ünnepre való felkészüléshez, az ünnepléshez, az ünneplés utáni teendők végzéséhez.

A gyalogos közlekedés alapvető tudnivalóinak, a veszélyhelyzetek és a balesetek megelőzését célzó szabályok megismerése és azok szituációs játékokban való élményszerű alkalmazása megalapozza a biztonságos és önálló közlekedéshez szükséges szokások kialakulását.

A 2. évfolyamon a Technika és tervezés tantárgy óraszáma 34 óra. Ezenkívül rendelkezésünkre állnak a projekthetek óraszámai is.

Tematikai egység	***Anyagok a környezetünkben***	**6 óra**
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Együttműködési készségek, valamint a véleményformálás fejlesztése a társakkal végzett közös tevékenység során. Környezettudatos döntéshozatal a megismert anyagok használata során. Építő jellegű párbeszéd alkalmazása. Kézügyesség fejlesztése. Természetes és mesterséges anyagok csoportosítása: fa, papír, fém, textil, fonal, műanyag. Az anyagok fajtái, tulajdonságai, felhasználhatóságuk. Anyagvizsgálatok érzékszervi úton.	
Fogalmak	természetes anyagok, mesterséges anyagok, termések, magvak, fa, papír, fém, textil, fonal, műanyag, szín, árnyalat, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi simaság	
Javasolt tevékenységek	Tanulmányi séta: természetes anyagok, levelek, termések gyűjtése. Anyagok felhasználásának megfigyelése közvetlen környezetünkben. Termésfigurák, termésbábok készítése, figura tervezése, megfelelő formájú és méretű termések válogatása, becslés, tervezés. Őszi színek megfigyelése, formák összehasonlítása, asszociáció. Levélkép készítése. Magkép készítése. Kavicsfestés. Csoportmunkában tájkép készítése magokból kirakott mozaikkal.	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: - az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket (szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség);	

	- alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.

Tematikai egység	***Otthon – család – életmód***	**9 óra**
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tapasztalatszerzés elősegítése a közvetlen környezet megismerése során. A környezetátalakítás következményeinek értelmezése. Ok-okozati összefüggések értelmezése. A családkép és a családi otthon képének alakítása. A környezet- és egészségtudatosság megalapozása. Szokásrend kialakítása. A rendszeresség és a rendszeretet iránti igény formálása. Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat kialakítása. Környezettudatos magatartás támogatása. A takarékosság iránti igény fejlesztése Együttműködési képesség kialakítása és erősítése. Az önismeret fejlesztése. Lakásfajták csoportosítása, lakástervek készítése. Lakásépítés építőelemekkel, lakberendezés. Erőforrások a háztartásban – áram, gáz, víz. Egészséges életmód és táplálkozás. Étkezési szokások, terítés. Személyi higiénia, tisztálkodás. Háztartási balesetek. Munkamegosztás a családban. Napirend, házirend. Takarékoskodás. Környezetvédelem.	
Fogalmak	lakás, otthon, család, életmód, családi ház, lakberendezés, egészséges életmód, táplálkozás, higiénia, testápolás, öltözködés, veszélyforrás, baleset, háztartási baleset, háztartás, házimunka, munkamegosztás,	

	időbeosztás, napirend, szabadidő, környezet, környezetvédelem, hulladék, szelektív hulladékgyűjtés
Javasolt tevékenységek	Beszámolók lakóhelyünkről, saját településünk megismerése: utcák, terek elrendezése, házak, épületek, épülettípusok, lakásfajták. A ház helyiségei, funkciójuk, berendezésük, a szoba berendezése: bútorok készítése. Építőelemekkel házak építése. Építés alapformára, körvonalrajz, alaprajz készítése. Különleges építmények tervezése. Családi munkamegosztás, házimunka és napi tevékenységek. Napirend készítése. Étkezési szokások, az egészséges táplálkozás alapjai, egészséges életmód. Napi étrend készítése: élelmiszerek, ételek, italok, vitaminok, egyszerű ételkészítés. Asztalterítés, asztali illemtan, szalvétahajtogatás. Tisztálkodási szokások: személyi higiéniához, testápoláshoz kapcsolódó plakátok készítése. Környezetünk tisztán tartása, alapvető takarítószerek és eszközök használata. Veszélyforrások: gyufa, gáz, elektromos áram balesetmentes használata. Ötletgyűjtés a közvetlen környezetünkben keletkező hulladékok újra hasznosítására.
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: - ismeri a családellátó tevékenységeket, melyek keretében vállalt feladatait az iskolai önellátás során munkamegosztásban végzi – terítés, rendrakás, öltözködés, növények, állatok gondozása; - felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; - felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;

	- otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját; - rendet tart a környezetében; - törekszik a takarékos anyagfelhasználásra; - szelektíven gyűjti a hulladékot; - ismeri a tudatos vásárlás néhány fontos elemét; - ismeri az egészségmegőrzés tevékenységeit.

Tematikai egység	***Jeles napok, ünnepek***	**9 óra**
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Magyarságtudat erősítése. Az ünnepléshez kötődő viselkedéskultúra és öltözködéskultúra elemeinek elsajátítása és betartása. Az ajándékozás kultúrájának elsajátítása. Esztétikai érzék fejlesztése. Közösen átélt élmények és érzések támogatása. Különböző ünnepek és az azokhoz kapcsolódó szokások: Mikulás, karácsony, farsang, nemzeti ünnepeink, húsvét, Anyák napja.	
Fogalmak	jeles nap, jelkép, ünnep, népszokás, viselkedéskultúra, öltözködéskultúra, munkaszervezés, dekoráció, esztétika	
Javasolt tevékenységek	Ünnepi díszek, szimbólumok készítése különböző anyagokból. Csomagolástechnikák: különböző alakú ajándéktárgyak csomagolása. Ajándéktárgyak, meghívók, üdvözlőkártyák készítése.	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: - adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat; - alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát; - felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;	

	- ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

Tematikai egység	***Közlekedés***	**3 óra**
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Saját felelősség felismerése a közlekedésben. Szabálykövető magatartás kialakítása. Balesetmentes közlekedés támogatása. Együttműködő és együtt érző képesség fejlesztése. Etikus magatartás értelmezése és kialakítása. A gyalogos és kerékpáros közlekedés legfontosabb szabályainak megismerése. A kulturált és biztonságos járműhasználat megismerése. A közlekedési szabályok és a járműhasználat gyakorlása szimulációs és valós közlekedési helyzetekben.	
Fogalmak	gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, tömegközlekedési eszközök, kulturált közlekedés, biztonságos járműhasználat.	
Javasolt tevékenységek	Séta az iskola környékén, figyelemfelhívás a veszélyhelyzetekre: gyalogos és kerékpáros közlekedés, úttesten való átkelés szabályai, közlekedési lámpa jelzéseinek ismerete, közlekedési szituációs játék. Jelzések, táblák megfigyelése, gyalogosokra vonatkozó közlekedési jelzések és táblák megismerése. Helyes és helytelen viselkedés megfigyelése és elemzése. A közlekedésben való részvétel gyakorlása, átkelés az úttesten, tömegközlekedési eszközök megismerése. Udvariassági szabályok megismerése és alkalmazása.	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: - ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat;	

	- az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet; - rendelkezik az életkorának és képességeinek megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel a közlekedésben.

Tematikai egység	***Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés***	**7 óra**
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Megfigyelő- és feladatmegoldó képesség fejlesztése. A kreativitás erősítése. Együttműködés és véleményformálás támogatása. Az önkifejezés és a kulturális tudatosság támogatása. Társas tanulási tevékenységek előtérbe helyezése. Felelős szerepvállalás és a munkamegosztás erősítése. Önálló ismeretszerzés támogatása. Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat. A takarékosság iránti igény fejlesztése. Környezettudatos magatartás támogatása. Képlékeny anyagok tulajdonságai, tárgykészítés képlékeny anyagból. A papír tulajdonságainak csoportosítása, papírmunkák (hajtogatás, gyűrés, sodrás, tépés, nyírás, díszítés, bábkészítés, szövés). A fa tulajdonságai, felhasználása, famunkák (darabolás, csiszolás, hegyezés). A fonalak csoportosítása, felhasználása, fonalmunkák (hurkolás, fonás, csomózás).	
Fogalmak	természetes anyag, mesterséges anyag, anyagvizsgálat, anyagi tulajdonság, képlékenység, becslés, mérés, sablon, szálas anyag, hurkolás, fonás, csomózás, anyagtakarékosság, újrahasznosítás	
Javasolt tevékenységek	Képlékeny anyagok tulajdonságainak megismerése, anyagvizsgálat érzékszervekkel. Képlékeny anyagok alakítása: gyúrás, lapítás, gömbölyítés, hengerítés, mélyítés, kivájás, nyújtás, mintázás.	

	Edénykék, gyöngyök, szélcsengő készítése agyagból. Mézeskalács-készítés Hagyományos mesterségek megismerése. Papírból készült különböző technikával készült alkotások. Ünnepi és farsangi díszek készítése termésekből, papírból. Alaklemez, sablon használatával bábok, társasjáték, puzzle, kreatív játékok készítése. A fa darabolása, csiszolása, hegyezése. Képek, tárgyak készítése hurkapálcából, spatulából. Kunyhó készítése fonással. Különböző fonalak, kötelek, cérnák vizsgálata. Növényi és állati eredet. Hogyan készül? Mire használják? Vesszőfonással ajtókopogtató, mini kosár készítése. Csomók és masni kötése, sodrás, bojtkészítés, hármas fonás, körmön fonás, nemezelés, pomponkészítés.
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: - adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat; - egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során; - az elvárt feladatokban önállóan dolgozik; - alkotótevékenysége során előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el; - értékelés után megfogalmazza tapasztalatait, következtetéseket von le a későbbi eredményesebb munkavégzés érdekében. - felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán; - rendet tart a környezetében; - törekszik a takarékos anyagfelhasználásra; - szelektíven gyűjti a hulladékot;

	- rendelkezik az életkorának s képességeinek megfelelő problémafelismerési, problémamegoldási képességgel; - társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során; - felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; - ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

A fejlesztés várt eredményei a négy évfolyamos **(ek.1. o– 2. o.) ciklus végén**	Tapasztalatok az ember természetátalakító (építő és romboló) munkájáról. A család szerepének, időbeosztásának és egészséges munkamegosztásának megértése, káros sztereotípiák lebomlása. A háztartási és közlekedési veszélyek tudatosulása, egészséges veszélyérzet. Alapvető háztartási feladatok, eszközök, gépek és az ezekkel kapcsolatos veszélyforrások ismerete. Példák ismerete az egészséges, korszerű táplálkozás és a célszerű öltözködés terén. A hétköznapjainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása érzékszervi megfigyelések és vizsgálatok alapján, a tapasztalatok megfogalmazása. Életkori szintnek megfelelő problémafelismerés, problémamegoldás. Anyagalakításhoz kapcsolódó foglalkozások megnevezése, az érintett szakmák, hivatások bemutatott jellemzőinek ismerete. Célszerű takarékosság lehetőségeinek ismerete. Képlékeny anyagok, papír, faanyagok, fémhuzal, szálas anyagok, textilek magabiztos alakítása.

	Építés mintakövetéssel és önállóan. Az elvégzett munkáknál alkalmazott eszközök biztonságos, balesetmentes használata. A munka közbeni célszerű rend, tisztaság fenntartása. Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása. Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során. A közlekedési veszélyforrások tudatosulása. Az úttesten való átkelés szabályainak tudatos alkalmazása. A kulturált és balesetmentes járműhasználat (tömegközlekedési eszközökön és személygépkocsiban történő utazás) szabályainak gyakorlati alkalmazása. Az alkalmakhoz illő kulturált viselkedés és öltözködés.

3–4. évfolyam

A technika, életvitel és gyakorlat tantárgy tanításának célja a 3–4. évfolyamon, hogy a kulcskompetenciák további fejlesztésével a gyermek bővítse az életkori sajátosságainak megfelelő szinten az őt közvetlenül körülvevő világról szerzett tapasztalatait és ismereteit. A mindennapok gyakorlatában egyre inkább nélkülözhetetlen életviteli ismeretek mellett a kézügyesség és az alkotó fantázia fejlesztésével a gyermekek az örömteli tanulásra és munkavégzésére kapnak ösztönzést.

Az önállóságra törekvés ösztönzése új tanulási-tanítási módszerek alkalmazását igényli, amelyekhez az egyéni munkálkodás mellett csoportmunka is szükséges. Javarészt még bemutatás utáni mintakövetéssel készülnek a munkadarabok, de egyre önállóban, a saját műveleti sorrendet is követve.

Kiemelten fontos cél a helyes munkafogások és a célszerű, balesetmentes szerszámhasználat betartása.

A szókincs bővítése és a szaknyelvi elemek használata továbbra is játékos keretek közt történik.

Az önkiszolgálás és a segítő tevékenységek az életkornak megfelelően, a családi és közösségi munkamegosztás keretei közötti tudatos feladatvállalással fejlődnek tovább. Egyre határozottabb fejlesztési cél az egészség- és környezettudatos életvitel megalapozása.

A közlekedési kultúra a gyalogos közlekedés alapvető szabályainak készségszintű alkalmazása után a kerékpáros és a tömegközlekedésben való önálló részvétellel, a biztonságos közlekedés magatartási követelményeinek elsajátításával gazdagodik.

<table>
<tr><td>Tematikai egység</td><td colspan="2">1. Család, otthon, háztartás</td><td>Órakeret
12 óra</td></tr>
<tr><td>Előzetes tudás</td><td colspan="3">Egészséges családi munkamegosztás és elemi munkaszokások ismerete.
Cselekvő hozzáállás, személyes felelősségvállalás példáinak ismerete.
Odafigyelés a környezetre, együttműködés a családi és az iskolai közösségben.
Természeti, társadalmi és technikai környezetünk és a megtapasztalt természetátalakító munkák alapvető ismerete.
Információszerzés a problémák megoldására irányuló tevékenységekkel kapcsolatban, és a kapott információk felhasználása.</td></tr>
<tr><td>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</td><td colspan="3">Értékek közvetítése által a pozitív akarati tulajdonságok fejlesztése.
Az elvárt jó magatartási elemek (engedelmesség, alkalmazkodás, udvariasság) gyakoroltatása és a tulajdonságok tárházának bővítése (önállóság, határozottság, segítőkészség, közösségi érzés, másokon való segítés, tolerancia) a tevékenységek végzése közben.
Elvárások, normák megfogalmazása, közösségi egyeztetése, betartásuk elvárása, az együttműködés és egymás munkájának jó szándékkal történő értékelése, érzések és ellenérzések építő jellegű kifejezése.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Ismeretek/fejlesztési követelmények</td><td>Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td colspan="3">1.1. Önkiszolgálás, vendéglátás
Az életkornak, fejlettségnek megfelelő, különböző élethelyzetekben történő önkiszolgáló tevékenység gyakorlása.
Egyszerű hideg étel (pl. szendvics, hidegtál) elkészítése. Teafőzés. Vendéglátás. Néhány egyszerű vendégváró étel, csemege elkészítése.
Asztalterítés és tálalás szabályai. Szalvétahajtogatás.</td><td rowspan="2">Környezetismeret:
család, rokonság, hétköznapok és ünnepi alkalmak, emberi test, egészséges életmód.

Magyar nyelv és irodalom:</td></tr>
<tr><td colspan="3">1.2. Családi ünnepek
Ünneplés a családban. Családi szokások és hagyományok.</td></tr>
</table>

Az ünnep hangulatát kifejező dekoráció készítése. Ajándékkészítés, csomagolás. Az ajándékozás módja, formája.	szövegértés, szövegalkotás, szaknyelv használata, beszédkultúra, kommunikáció. *Matematika:* problémamegoldás, számok, alapműveletek, becslés. *Erkölcstan:* egészség és környezeti hatások, önismeret, felelősség, példakép, kapcsolatépítés, kapcsolattartás.
1.3. Gazdálkodás a háztartásban Takarékosság alapanyaggal, energiával, idővel, pénzzel, fogyasztási cikkekkel. Bevételek, kiadások. Zsebpénz kezelése, beosztása.	
1.4. Egészségünk Egészség és betegség fogalma. Betegségek tünetei. Betegségek elleni védekezés módjai. Betegápolás (egyszerű gondozási műveletek). Egészségkárosító és környezetszennyező hatások a háztartásban. Megelőzés, kármentesítés. Elemi elsősegély-nyújtási ismeretek. Segélyhívószámok (mentők, tűzoltók, rendőrség). A telefonos segélyhívás szabályai (SMS-ben).	
1.5. Önismeret Önismeret, felelősségvállalás, tudatosság a munkák végzésekor. Önellenőrzés, hibák javítása.	
1.6. A háztartásban használt vegyszerek A háztartásban használt vegyszerek (pl. tisztítószerek, kozmetikumok, festékek, ragasztók) használati utasításainak tanulmányozása. Környezetbarát termékek előnyben részesítése. Házi praktikák gyűjtése, ismertetése.	
Kulcsfogalmak / fogalmak	Életvitel, élettér, élővilág, tárgyi (épített) környezet, gazdálkodás, költségvetés, bevétel, kiadás, megtakarítás, zsebpénz, szolgáltatás, segélyhívószám, mentő, tűzoltóság, rendőrség, mosószer, tisztítószer, használati utasítás, egészség, betegség, járvány, betegápolás.

Tematikai egység	**2. Tárgyi kultúra, technológiák, termelés**	**Órakeret 32 óra**

Előzetes tudás	A feladatmegoldáshoz szükséges információk szerzése és célszerű felhasználása. Tárgyak elkészítése segítséggel, mintakövetéssel. Eszközök biztonságos alkalmazása, tapasztalatok megfogalmazása. Természetes anyagok felismerése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a tárgyak, modellek készítéséhez felhasznált anyagokról, eszközökről, technológiákról. A tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése. Mintakövetéssel a feladat végrehajtási lépéseinek megtervezése, a szükséges idő, anyag, munkamennyiség becslése. A tevékenységhez használt szöveges, rajzos és képi minta követéséből származó egyszerű utasítások, tervek végrehajtása. Figyelem és elővigyázatosság; a tervezett és az aktuálisan végzett tevékenységgel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés a biztonságra. A tevékenységhez kapcsolódó baleseti veszélyek és más biztonsági kockázatok felismerése és megelőzése, a segítségnyújtás lehetőségeinek ismerete. Az eszközök célnak és rendeltetésnek megfelelő, biztonságos használata. Kézügyesség, mozgáskoordináció, jó testtartás, megfelelő erőkifejtés képességének fejlesztése. Munka közbeni célszerű rend, tisztaság fenntartása, törekvés a takarékosságra.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
2.1. Ismerkedés a felhasznált anyagok tulajdonságaival Anyagvizsgálat szemrevételezéssel, tapintással, szaglással. Az anyagok felhasználási lehetőségeiket befolyásoló tulajdonságai.	*Környezetismeret:* anyagi tulajdonságok.
2.2. Tárgyak készítése, technológiák elsajátítása Kézi varrás és hímzés eszközei (varrótű, hímzőtű, varrócérna, hímzőcérna, szabóolló, gyűszű), alapöltései (előöltés, tűző öltés, pelenkaöltés), díszítőöltések (pl. szároltés, láncöltés, laposöltés, keresztöltés, gobelin-öltés), hímzések gyakorlása.	*Matematika:* mérés, becslés, szerkesztés. *Vizuális kultúra:* rajzeszközök

Szabás előrajzolással, minta vagy sablon alkalmazásával. Munkadarab készítése választott népi minta szerinti díszítőöltésekkel. Körmönfonás, szalagszövés. Textilek készítése fonalból szövéssel. Szövött anyagok, filcanyagok felhasználása. Ujjbábok készítése. Egyszerű használati tárgyak, dísztárgyak, játékok, ajándékok készítése természetes anyagok, papír, textil, bőr, fa, fonal, fémdrót, illetve maradék- vagy hulladékanyagok, -tárgyak felhasználásával minta vagy rajz alapján. Mérés, előrajzolás, méretre alakítás gyakorlása. Épületmakett és járműmodell készítése különféle anyagokból, vagy konstrukciós játékok (pl. faépítő, fémépítő, Lego) felhasználásával minta, kép, illetve rajz alapján. A munkahely célszerű rendjének fenntartása. Baleset-megelőzés. Kéziszerszámok biztonságos alkalmazása, tárolása, veszélyforrások felismerése tárgykészítés közben, segítségnyújtás.	használata, épületek jellemzői. *Erkölcstan:* Szellemi termékek az emberiség szolgálatában. A tudás hatalma. A világ megismerése. Tárgyaink világa. A világ öröksége.
2.3. Ismerkedés a műszaki ábrázolás elemeivel Mérés eszközei, használatuk. Méretazonosság megállapítása. Vonalfajták (vastag, vékony, folytonos, szaggatott, pontvonal). Körvonalrajz, alaprajz, vázlatrajz felismerése, készítése.	
2.4. A technika vívmányainak mindennapi használata A háztartásban lévő eszközök, berendezések és a megismert egyszerű termelési (készítési) folyamatok, valamint fogyasztási cikkek azonosítása. Neves magyar, illetve külföldi találmányok, feltalálók. Technikatörténeti érdekességek.	
Kulcsfogalmak / fogalmak	Anyag, alapanyag, termék, szerszám, fizikai tulajdonság, technológiai tulajdonság, anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, minta, körvonalrajz, alaprajz, méret, mérés, veszélyforrás, baleset, segítségnyújtás.

Tematikai egység	3. Közlekedés	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Az úttesten való átkelés szabályainak fegyelmezett és tudatos alkalmazása. Helyes viselkedés csoportos közlekedési helyzetben. A gyalogosok közlekedését szabályozó elemi közlekedési jelzések, táblák, lámpák, útburkolati jelek ismerete. Viselkedési normák, illemszabályok ismerete a helyi közösségi közlekedésben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A biztonságos, fegyelmezett, tudatos gyalogos közösségi közlekedési magatartás és szokások megszilárdítása. A közösségi közlekedési környezet és a gyalogos közlekedési szabályok ismerete. Figyelem és elővigyázatosság; a közlekedéssel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés a biztonságra. A közlekedési balesetek lehetséges okainak felismerése, a megelőzés, az elhárítás és a segítségnyújtás lehetőségeinek megismerése és gyakorlása. A kerékpár felépítésének és működésének megismerése. A városi, országúti, vasúti, vízi és légi közlekedés szerepének átlátása, eszközeinek megismerése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
3.1. Gyalogos közlekedési ismeretek A gyalogos közlekedés szabályai, lakott területen és lakott területen kívüli közlekedés. A gyalogos közlekedés elsőbbségi helyzetei. Közlekedési terepasztal készítése természetes anyagok, hulladéktárgyak és egyéb építőelemek (pl. konstrukciós játékok – faépítő, Lego) felhasználásával, közlekedési szituációk megjelenítéséhez.		*Magyar nyelv és irodalom:* beszédértés, szaknyelvhasználat, szövegértés, piktogramok. *Környezetismeret:* lakóhelyismeret, térképismeret. *Erkölcstan:* közlekedési morál, udvariasság, kommunikáció.
3.2. Kerékpározási alapismeretek		

A kerékpár részei, működése, közlekedésbiztonsági állapota, kötelező felszerelési tárgyai, biztonsági eszközök. Közlekedés lakó-pihenőövezetben, kerékpárúton. A kerékpárút közlekedési jelzései. Jelzőtáblatípusok – elsőbbséget jelző táblák, veszélyt jelző és tilalmi táblák. Az úttest részei. Útburkolati jelek. Kerékpárosok és gyalogosok viszonya a közösen használt területeken.	
3.3. Közösségi közlekedés és morál a tömegközlekedésben Viselkedési normák a közlekedési környezetben. Jegyvásárlás, jegykezelés, leszállási szándék jelzése. Balesetmentes, fegyelmezett viselkedés a helyi közlekedési járműveken.	
3.4. Közlekedési eszközök, környezet- és egészségtudatos közlekedés A szárazföldi, vízi és légi közlekedés eszközei. Közlekedési környezetünk veszélyforrásai: figyelmetlenségből, szabályok be nem tartásából fakadó balesetveszély, levegőszennyezés. Egészségünk és a gyalogos, ill. kerékpáros közlekedés közötti kapcsolat.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Úttest, kerékpárút, gyalogos forgalom, fényjelző készülék, alul- és felüljáró, útburkolati jel, közösségi (tömeg)közlekedés,

	helyi és helyközi közlekedés, kerékpározás, forgalomtól elzárt terület, irányjelzés, bekanyarodás, károsanyag-kibocsátás, légszennyezés, védőfelszerelés, biztonsági szabály, udvariassági szabály.

Tematikai egység	**4. Közösségi munka, közösségi szerepek**	**Órakeret 12 óra**
Előzetes tudás	A családi, baráti, iskolai és egyéb közösségi rendezvényeken szerzett élmények és gyakorlati tapasztalatok. Néhány szokás, hagyomány ismerete. A megbeszélt öltözködési és viselkedési szabályok betartása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kulturált ünneplés. Közös értékek, szokások, hagyományok őrzése. A szabadidő hasznos eltöltésének tudatosítása. Az ünnepre való felkészülés, ünneplés, ünneplés utáni teendők végzésének természetes és megőrzendő szokásként való kezelése. Ismerkedés a tervezés, szervezés, irányítás, vezetés feladataival, folyamatos kommunikáció, egyeztetés. Alkalmassá tétel a feladatok megosztására, részfeladatok egyre önállóbb végrehajtására. A kockázati tényezők felismerése, mérlegelése. Munkavégzés egyénileg és csapatban. A tapasztalatok (eredményesség és etikus magatartás) értékelése, elemzése, s ezek megszívlelése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
4.1. Iskolai és osztályrendezvények Iskolai és osztályrendezvények (pl. Mikulás, Karácsony, Farsang, Anyák napja, Gyermeknap, osztálykirándulás, sportnap, játszódélután, nemzeti ünnepek) előkészítése. A helyszín berendezésével, az ünneplés lebonyolításával kapcsolatos tudnivalók.		*Környezetismeret:* szokások, hagyományok, jeles napok, családi és közösségi ünnepek. *Magyar nyelv és irodalom:* szövegalkotás, egyszerű

A szükséges kellékek (meghívó, programfüzet díszletek, jelmezek stb.) előállítása vagy beszerzése. A biztonságos környezet megteremtése. A közös tapasztalatok megbeszélése, az átélt érzések megfogalmazása.	tipográfiai eszközök használata. *Erkölcstan:* hagyományok, szokások, ünnepek, élmények feldolgozása.
4.2. A közösségért végzett munka A közösségi tér alakítása: teremdekoráció, faliújság készítése. Az iskola esztétikus, harmonikus külső és belső környezetének alakítása. A munka megszervezése, lebonyolítása, értékelése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Közösségi munka, közösségi szerep, rendezvény, ünnep, munkaszervezés, programszervezés.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Mindennapokban nélkülözhetetlen praktikus ismeretek – háztartási praktikák – elsajátítása és begyakorlása. Használati utasítások értő olvasása, betartása. Sikerélmények (a felfedezés és önálló próbálkozás öröme, a motiváló hatás érvényesülése tárgyalkotáskor). A hétköznapjainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása érzékszervi megfigyelések és vizsgálatok alapján, a tapasztalatok megfogalmazása. Egyszerű tárgyak elkészítése mintakövetéssel. Munkaeszközök célszerű megválasztása és szakszerű, balesetmentes használata. A gyalogosokra vonatkozó közlekedési szabályok tudatos készségszintű alkalmazása. A kerékpár használatához szükséges ismeretek elsajátítása. Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során. Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása.

3.-4. évfolyam (2020/2021-ben induló 1. évfolyamtól felmenő rendszerben)

A 3. évfolyamtól kezdődően a Technika és tervezés tantárgy munka jellegű tevékenységeinek sora az életkori sajátosságoknak megfelelően bővül, az eszközök és szerszámok használata egyre nagyobb biztonsággal történik.

Munkájuk során fokozódik a tanulók önállósága, így már saját terv alapján dolgozva készítik el az egyszerűbb munkadarabokat. Erősödik belső motivációjuk, megélik az alkotás örömét, büszkék munkáikra. Felfedezik és elismerik saját és mások kiemelkedő munkáit, ugyanakkor a hibák azonosítása után képessé válnak a javító szándékú korrigálásra.

A nevelés-oktatás középpontjában az alkotótevékenység, a tapasztalati úton történő tanulás és a munka áll. Mindezt játékos tapasztalatszerzés, felfedezés, alkotás jellemzi. A tanulók rendszerszemléletének kialakulását elősegíti az évszakok körforgásának, a napirendnek, a néphagyományoknak, az ünnepeknek és a jeles napoknak a megismerése.

Az életkori sajátosságok mentén kiemelt szempont a kézügyesség fejlesztése. A tanórákon végzett tudatos, tervszerűen átalakító, megmunkáló tevékenységek magukba foglalják a különféle anyagok, azok megmunkálhatóságának megismerését, megtapasztalását, a tervező és technológiai folyamatok alkalmazását, a munka során keletkező hulladékok környezettudatos elhelyezését.

A 3–4. évfolyamon a technika és tervezés tantárgy alapóraszáma: 68 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	**Óraszám összesen**	**3. évf.**	**4. évf.**
Anyagok a környezetünkben	8	4	4
Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	30	15	15
Otthon – család – életmód	16	8	8
Jeles napok, ünnepek	8	4	4
Közlekedés	6	3	3
Összes óraszám:	68	34	34

3. évfolyam

A 3. évfolyamon a Technika és tervezés tantárgy óraszáma 34 óra. Ezenkívül rendelkezésünkre állnak a projekthetek óraszámai is.

Tematikai egység	***Anyagok a környezetünkben***	**4 óra**
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Véleményalkotás erősítése. A társakkal való közös tevékenység támogatása. Együttműködési készségek fejlesztése közös tevékenység során. Környezettudatos döntéshozatal elősegítése az anyaghasználat során. Építő jellegű párbeszéd alkalmazása. Kézügyesség fejlesztése. Az anyagok tulajdonságai. Az anyagok felhasználási lehetőségei.	
Fogalmak	anyag, alapanyag, termék	
Javasolt tevékenységek	Természetes és mesterséges környezet megfigyelése. Különböző termések, természeti anyagok tapasztalati úton történő megismerése, felhasználása. Természetes és mesterséges anyagokból készült tárgyak gyűjtése, csoportosítása, környezettudatos felhasználásuk. A gyűjtött természetes anyagokból kép készítése.	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:	

	- az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket (szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség); - alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.

Tematikai egység	***Otthon – család – életmód***	**8 óra**
Fejlesztési feladatok és ismeretek	A környezetátalakítás fontos szabályainak alkalmazása. Az önállóság fokozása. A közösségen belüli segítőkészség fejlesztése. A tevékenységek végzése közben egymás segítő támogatása. A megszerzett munkatapasztalatok alkalmazása. Az alkotás örömének átélése egyéni és csapatmunkában. A munkamegosztás előnyeinek kihasználása. A tolerancia és az empátia fejlesztése. Közösen alkotott szabályok betartása. Jó szándékú véleményformálás támogatása. Különböző kultúrák és a másság elfogadása. Szokásrend kialakítása. Házak, lakások, otthonok. Modellkészítés. Egészséges tápanyagok, változatos étkezés. Ételkészítés, terítés, tálalás. Egészséges életmód, napirend. Öltözködés. Takarékoskodás.	
Fogalmak	ház, lakás, otthon, modell, tápanyagok, életmód, veszélyforrás, lakberendezés, baleset, munkamegosztás, időbeosztás, környezetvédelem, szemét, hulladék	

Javasolt tevékenységek	Különböző típusú házak megfigyelése környezetünkben. Lakásmodell készítése építőjáték vagy szerelőkészlet segítségével. A lakás tisztántartásához napi- és hetirend készítése, ezeknek a munkáknak az elosztása a családban. A lakásban leggyakrabban található növények ápolásának megismerése. Az egészséges tápanyagok megismerése, melynek alapján változatos étrend összeállítása. Egyszerű ételek, italok készítése. Szülinapi zsúr kellékeinek elkészítése. A tisztálkodáshoz szükséges megfelelő kozmetikumok kiválasztása. Alkalomhoz illő öltözet.
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: - felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; - felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán; - takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel; - rendet tart a környezetében; - törekszik a takarékos anyagfelhasználásra; - szelektíven gyűjti a hulladékot; - ismeri az egészségmegőrzés tevékenységeit.

Tematikai egység	***Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés***	**15 óra**

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Önálló tervezés és kivitelezés támogatása. A kreativitás erősítése. Munkafolyamatok algoritmizálása. Pontos munkavégzés iránti igény fejlesztése. Társas tanulási tevékenységek előtérbe helyezése. Felelős szerepvállalás és a munkamegosztás erősítése. A segítségnyújtás és kérés szabályainak értelmezése. Balesetmentes eszközhasználat fejlesztése. A takarékosság iránti igény fejlesztése. Környezettudatos magatartás támogatása. A papír tulajdonságai, felhasználhatósága. A fa tulajdonságai, felhasználása. A textilek csoportosítása, felhasználása. Fonalmunkák: cérnát tűbe fűz önállóan vagy tűbefűző segítségével, gombvarrás. Képességeihez mért minél pontosabb munkavégzés (egyenesen tép, hajtogat, ollóval egyenesen és körív mentén nyír, vastagabb anyagokat hajlítás előtt vonalzó mentén bekarcol, stb.).
Fogalmak	anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, alaprajz, méret, mérés, veszélyforrás, baleset, segítségnyújtás, újrahasznosítás, szelektív hulladékgyűjtés
Javasolt tevékenységek	Figurák, apróbb használati tárgyak készítése képlékeny anyagokból. Állatkert és virágos kert készítése hajtogatással. Térbeli dekorációk papírból, papírcsíkból. Ötletes képeslapok, meghívók tervezése, készítése.

	Modellek készítése alaklemez segítségével íves és egyenes nyírással. Textilgyűjtemény készítése. Bábok, kabalafigurák, tűpárna készítése gombvarrással
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: - adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat; - egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során; - alkotótevékenysége során előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el; - felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán; - rendet tart a környezetében; - törekszik a takarékos anyagfelhasználásra; - szelektíven gyűjti a hulladékot; - rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel; - társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során; - felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét.

Tematikai egység	***Jeles napok, ünnepek***	**4 óra**
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Az ünnepi szokások megőrzése. Kulturált ünneplés. Közös értékek, szokások, hagyományok őrzése. Nemzeti értékeink és hőseink iránti tisztelet erősítése.	

	Különböző ünnepeink, és az azokhoz kapcsolódó szokások (Mikulás, karácsony, farsang, nemzeti ünnepeink, húsvét, Anyák napja).
Fogalmak	népszokás, viselkedéskultúra, öltözködéskultúra
Javasolt tevékenységek	Esztétikus dekorációk tervezése és készítése népi, vallási, nemzeti és családi ünnepekre különböző anyagokból. Ünnepekhez kapcsolódó egyszerű hagyományos ételek készítése. Magyar népszokások megismerése: memóriakártyák készítése.
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: - adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat; - alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát; - felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét.

Tematikai egység	***Közlekedés***	**3 óra**
Fejlesztési feladatok és ismeretek	A tömegközlekedés során alkalmazott magatartás és szokások megszilárdítása. A gyalogos és kerékpáros közlekedési szabályok megerősítése. Közlekedési eszközök megismerése, környezettudatos használatuk. A közlekedéssel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása. A közlekedési balesetek lehetséges okainak felismerése és megelőzése. Figyelem és elővigyázatosság fejlesztése. A gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai lakott területen.	

	Az úttest részei; útburkolati jelek. Közlekedési környezetben alkalmazható viselkedési normák.
Fogalmak	úttest, kerékpárút, gyalogosforgalom, tömegközlekedés, biztonsági és udvariassági szabályok, térképismeret, útvonalterv
Javasolt tevékenységek	A közlekedési eszközök csoportosítása környezetvédelmi szempontból. Társasjáték készítése a gyalogos és a kerékpáros közlekedési szabályokhoz kapcsolódóan. Lakópark készítése úthálózattal, jelzőtáblákkal.
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: - ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat; - az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet; - rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési és problémamegoldási képességgel.

4. évfolyam

A 4. évfolyamon a Technika és tervezés tantárgy óraszáma 34 óra. Ezenkívül rendelkezésünkre állnak a projekthetek óraszámai is.

Tematikai egység	***Anyagok a környezetünkben***	**4 óra**

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Véleményalkotás erősítése. A társakkal való közös tevékenység támogatása. Együttműködési készségek fejlesztése közös tevékenység során. Környezettudatos döntéshozatal elősegítése az anyaghasználat során. Építő jellegű párbeszéd alkalmazása. Kézügyesség fejlesztése. Anyagvizsgálat. Az anyagok tulajdonságai. Az anyagok felhasználási lehetőségei.
Fogalmak	anyag, alapanyag, termék, fizikai tulajdonság, technológiai tulajdonság, anyagvizsgálat
Javasolt tevékenységek	Természetes és mesterséges környezet megfigyelése. Természetes és mesterséges anyagokból készült tárgyak gyűjtése, csoportosítása, környezettudatos felhasználásuk. Természetes és mesterséges anyagok közötti kapcsolat vizsgálata: nyersanyag-alapanyag-termék. A környezetátalakító tevékenységek csoportosítása. Az ember környezetalakító tevékenysége és ennek következményei. A gyűjtött természetes anyagokból kép készítése. Különböző éghajlatú lakások készítése természetes és mesterséges anyagokból.
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: - az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket (szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség); - alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.

Tematikai egység	***Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés***	**15 óra**

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Önálló tervezés és kivitelezés támogatása. A kreativitás erősítése. Munkafolyamatok algoritmizálása. Pontos munkavégzés iránti igény fejlesztése. Társas tanulási tevékenységek előtérbe helyezése. Felelős szerepvállalás és a munkamegosztás erősítése. A segítségnyújtás és kérés szabályainak értelmezése. Reális értékelési készség fejlesztése. Fejlesztő hatású véleményformálás. A papír tulajdonságai, felhasználhatósága. A fa tulajdonságai, felhasználása. A textilek csoportosítása, felhasználása. Fonalmunkák: szövés szövőkereten vagy madzagszövőn, gombvarrás, előöltés, díszítőöltés). Képességeihez mért pontos munkavégzés (egyenesen tép, hajtogat, ollóval egyenesen és körív mentén nyír, vastagabb anyagokat hajlítás előtt vonalzó mentén bekarcol, stb.).
Fogalmak	anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, alaprajz, méret, mérés, előöltés, díszítőöltés, veszélyforrás, baleset, segítségnyújtás, újrahasznosítás, szelektív hulladékgyűjtés
Javasolt tevékenységek	Anyagvizsgálatok végzése a felhasználhatóság szempontjából: Mit miből készítünk, és miért? A papír tulajdonságainak vizsgálata, funkciónak megfelelő alkalmazása. Ajándék- és tároló dobozok készítése karcolással, hajlítással. Vár, papírház vagy manóház készítése kartonpapírból. A fa tulajdonságainak megismerése felhasználhatóság szempontjából. Képkeret, kulcstartó, kisautó, poháralátét készítése darabolással, csiszolással, hegyezéssel. A textilek csoportosítása felhasználásuk szerint. Öltésfajták megismerése: előöltés, díszítő öltések.

	Használati tárgyak készítése megfelelő textilből kézi varrással: zsebkendő-, toll- vagy mobiltelefon-tartó. Bábok, kabalafigurák, tűpárna készítése gombvarrással. A szövés technikájának megismerése szövőkeret vagy madzagszövő segítségével.
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: - adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat; - egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során; - alkotótevékenysége során előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el; - saját és társai tevékenységét a kitűzött célok mentén, megadott szempontok szerint reálisan értékeli; - értékelés után megfogalmazza tapasztalatait, következtetéseket von le a későbbi eredményesebb munkavégzés érdekében; - felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán; - rendet tart a környezetében; - törekszik a takarékos anyagfelhasználásra; - szelektíven gyűjti a hulladékot; - rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel; - otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját; - takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel; - tudatosan megtartja az egészséges és biztonságos munkakörnyezetét; - ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

Tematikai egység	***Otthon – család – életmód***	**8 óra**
Fejlesztési feladatok és ismeretek	A környezetátalakítás fontos szabályainak alkalmazása. Az önállóság fokozása. A közösségen belüli segítőkészség fejlesztése. Az alkotás örömének átélése egyéni és csapatmunkában. A munkamegosztás előnyeinek kihasználása, munkamegosztás a családban. Reális értékelés kialakítása. A tolerancia és az empátia fejlesztése. Közösen alkotott szabályok betartása. Jó szándékú véleményformálás támogatása. Házak, lakások, otthonok, háztartási balesetek. Környezetvédelem. Egészséges tápanyagok, változatos étkezés. Ételkészítés, terítés, tálalás. Otthon a lakásban.	
Fogalmak	ház, lakás, otthon, modell, tápanyagok, életmód, veszélyforrás, lakberendezés, baleset, munkamegosztás, időbeosztás, környezetvédelem, szemét, hulladék	
Javasolt tevékenységek	Különböző típusú házak megfigyelése környezetünkben. Lakópark készítése kisebb dobozokból. A lakás tisztántartásához napi- és hetirend készítése, ezeknek a munkáknak az elosztása a családban. A lakásban leggyakrabban található növények ápolásának megismerése. Az egészséges tápanyagok megismerése, melynek alapján változatos étrend összeállítása. Egyszerű ételek, italok készítése. Ünnepi asztal terítése.	

	A tisztálkodáshoz szükséges megfelelő kozmetikumok kiválasztása. Alkalomhoz illő öltözet. A háztartás gépeinek megismerése, ezek biztonságos használata.
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: - felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; - felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán; - otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját; - takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel; - rendet tart a környezetében; - törekszik a takarékos anyagfelhasználásra; - szelektíven gyűjti a hulladékot; - ismeri a tudatos vásárlás néhány fontos elemét; - ismeri az egészségmegőrzés tevékenységeit.

Tematikai egység	***Jeles napok, ünnepek***	**4 óra**
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Az ünnepi szokások megőrzése. Kulturált ünneplés. Közös értékek, szokások, hagyományok őrzése. Nemzeti értékeink és hőseink iránti tisztelet erősítése. Különböző ünnepeink, és az azokhoz kapcsolódó szokások, hagyományok (Mikulás, karácsony, farsang, nemzeti ünnepeink, húsvét, Anyák napja).	

Fogalmak	népszokás, hagyomány, nemzeti érték, viselkedéskultúra, öltözködéskultúra
Javasolt tevékenységek	Esztétikus dekorációk tervezése és készítése népi, vallási, nemzeti és családi ünnepekre különböző anyagokból. Ünnepekhez kapcsolódó egyszerű hagyományos ételek készítése. A magyar népviselet és népszokások megismerése: memóriakártyák készítése.
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: - adott szempontok alapján tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat; - alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát; - felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; - ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

Tematikai egység	*Közlekedés*	3 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	A tömegközlekedés során alkalmazott magatartás és szokások megszilárdítása. A gyalogos és kerékpáros közlekedési szabályok megerősítése. Közlekedési eszközök megismerése, környezettudatos használatuk. A közlekedéssel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása. A közlekedési balesetek lehetséges okainak felismerése és megelőzése. Figyelem és elővigyázatosság fejlesztése. A gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, lakott területen és lakott területen kívül. Az úttest részei; útburkolati jelek.	

	Kerékpárosok és gyalogosok viszonya a közösen használt területeken. Közlekedési környezetben alkalmazható viselkedési normák.
Fogalmak	úttest, kerékpárút, gyalogosforgalom, tömegközlekedés, helyi és helyközi közlekedés, biztonsági és udvariassági szabályok, térképismeret, útvonalterv
Javasolt tevékenységek	A közlekedési eszközök csoportosítása környezetvédelmi szempontból. Társasjáték készítése a gyalogos és a kerékpáros közlekedési szabályokhoz kapcsolódóan. Lakópark készítése úthálózattal, jelzőtáblákkal.
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: - ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat; - az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet; - rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési és problémamegoldási képességgel.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Mindennapokban nélkülözhetetlen praktikus ismeretek – háztartási praktikák – elsajátítása és begyakorlása. Használati utasítások értő olvasása, betartása. Sikerélmények (a felfedezés és önálló próbálkozás öröme, a motiváló hatás érvényesülése tárgyalkotáskor). A hétköznapjainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása érzékszervi megfigyelések és vizsgálatok alapján, a tapasztalatok megfogalmazása. Egyszerű tárgyak elkészítése mintakövetéssel, esetleg önállóan. Munkaeszközök célszerű megválasztása és szakszerű, balesetmentes használata. A gyalogosokra vonatkozó közlekedési szabályok tudatos készségszintű alkalmazása.

	A kerékpár használatához szükséges ismeretek elsajátítása. Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során. Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása.

Digitális kultúra

A digitális kultúra tantárgy alsó tagozaton az 5/2020. (I.31.) Korm.rendelete alapján 2020. szeptember 1-től felmenő rendszerben először 2024. szeptemberében kerül bevezetésre a 3. évfolyamon.

Az információs társadalom, a digitális kor olyan lehetőségekkel és kihívásokkal jár együtt, melyek alapjaiban változtatják meg a tanulási környezetet, a tudásépítés színtereit, lehetőségeit és módszereit, valamint a tanító szerepét is más megvilágításba helyezik. A tanulás-tanítás egyik célja, hogy a korábban megszerzett alapkészségek mellett a digitális kompetenciák is beépüljenek a tanulók tudásrendszerébe. Az adott életkori szakaszban fontos feladat az is, hogy azok a tanulók is részesüljenek a fejlesztésből, akik otthoni körülményeik miatt még nem kerültek kapcsolatba a digitális környezettel, eszközökkel, lehetőségekkel.

Több fogyatékossági területet szemlélve megállapítható, hogy a digitális kultúra tantárgy kiemelt szerepet tölt be az SNI-s diákok mindennapjaiban. Sokaknak az egyik legfontosabb információszerzési, illetve kommunikációs eszköze a számítógép, az okoseszközök és ezeken keresztül az internet. Használatukat nehezíti szűkebb szókincsük és szövegértési nehézségük. Másoknak a lehetőséget nyújtanak az élő nyelv és a szociális közvetítés helyettesítésére, a kölcsönös kommunikáció segítésére, az önálló ismeretszerzésre. Az akadálymentes kommunikáció és a későbbi sikeres munkavállalás szempontjából is szerepe lehet a megfelelő informatikai tudásnak, mivel ép társaikhoz viszonyítva is versenyképes szintre emelhetők a tanulók.

A digitális kultúra tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A digitális kultúra tanulása során a tanuló képessé válik a digitális környezetben, felhőalapú információmegosztó rendszerekben megszerezhető tudáselemek keresésére.

A kommunikációs kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy fejleszti az eszközhasználatot, így különösen a kommunikációs eszközök használatát.

A digitális kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy elsősorban a digitális kompetenciákat fejleszti. Ezeket a tanuló képes lesz egyéb tudásterületeken, a mindennapi életben is alkalmazni. A tantárgy segíti a kreatív alkotótevékenységhez szükséges képességek kialakítását és fejlesztését is.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A digitális kultúra keretében végzett tevékenység fejleszti a tanulónak a problémák megoldása során szükséges analizáló és szintetizáló gondolkodását.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység elősegíti az online térben való szerepelvárásoknak megfelelő kommunikációs stílus kialakítását.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység kialakítja azokat a biztos és koherens kompetenciákat, melyek birtokában lehetőség nyílik az önkifejezési tevékenységek szélesebb körben történő bemutatására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység fejleszti a tanuló azon képességét, hogy alkalmazkodni tudjon a változó környezethez, képes legyen tudását folyamatosan felülvizsgálni és frissíteni, alkalmazni a problémák megoldására.

A digitális világ körülöttünk témakör a problémamegoldást tartja szem előtt. Elsősorban nem a tárgyi feltételekről, hanem a technológiai megoldásokról, digitális írástudásról, kultúráról, műveltségről van szó. A hangsúly itt nem a konkrét probléma technikai megoldásán van, hanem egy olyan szemléletmód kialakításán, melynek keretében a digitális környezet, az információs társadalom gyakran felmerülő problémáit, összefüggő problémacsoportjait tudják megérteni a gyerekek.

A digitális eszközök használata témakör tanításával elsősorban az a célunk, hogy a tanulók átfogó képet kapjanak arról, milyen feladatok megoldására alkalmasak az élet minden területét behálózó digitális eszközök, és nem utolsósorban tisztában legyenek alkalmazásuk szükségességével. Megértik, hogy ezek az eszközök megkönnyítik az életünket, bizonyos tevékenységeket gyorsabbá tesznek, több ember számára földrajzi távolságokat, időbeni távolságokat hidalnak át, olcsóbbá teszik a kommunikációt, és nem utolsósorban mindenki számára elérhetővé teszik a feladatok megoldásának folyamatát.

Az *Alkotás digitális eszközökkel* témakör tanítása során áttekintjük azokat a területeket, ahol valamilyen digitális megoldást alkalmazunk, azonban ezt mindig problémaszituációban, a gyerekek életéből vett feladatok megoldása során végezzük. Rendkívül fontosnak tartjuk azt is, hogy nem önmagukban álló kész megoldásokat mutatunk be, hanem egy olyan repertoárt adunk a gyerekek kezébe, hogy a digitális eszközök segítségével inspiráló informatikai környezetben tudják megoldani a felmerülő problémákat. E folyamatot minden esetben a konkrét és gyermekközeli valóságból vett példákkal illusztráljuk.

Az *Információszerzés az e-Világban* témakörben az információval, annak megszerzésével, tárolásával, értékelésével és kreatív felhasználásával foglalkoznak a tanulók. Betekintést

nyernek a különböző infokommunikációs technológiákba, megtanulnak az őket érdeklő témakörökben, más tantárgyak tanulása során felmerülő kérdésekben egyszerű információkat keresni és felhasználni, pl. kiselőadások, gyűjtőmunka, projektek alkalmával.

A *Védekezés a digitális világ veszélyei ellen* témakörnél kerülnek szembe a gyerekek azzal a problémával, hogy a fellelhető információk között sok hamis és félrevezető is található, valamint, hogy a digitális térnek veszélyei is lehetnek. Kialakítjuk a digitális világ veszélyei elleni védekezést lehetővé tevő tudáselemeket és védekezési stratégiákat, melyekkel tanítói és szülői segítséggel, valamint biztos háttérrel képesek felismerni, blokkolni és jelezni az őket ért kedvezőtlen hatásokat.

A robotika és a kódolás alapjai témakör újonnan jelenik meg az oktatásban. Megközelítésmódja egyértelműen problémacentrikus, középpontjában az áll, hogy hogyan lehet egy adott problémát felismerni, a problémához megfelelő megoldási módot találni, illetve más problémákhoz kidolgozott megoldási algoritmusokat az adott problémához alakítani, a probléma kisebb mértékű változása esetén az algoritmust hozzáigazítani. Ehhez a témakörhöz nem feltétlenül szükséges számítógép és informatikai környezet, legalábbis annak alapozó szakaszában. Olyan problémákat és a problémák megoldásához szükséges algoritmusokat kell gyűjtenünk a gyerekek életéből, melyek segítségével jól felismerhetők az algoritmus azon ismérvei, melyek ebben az életkorban megtanítandók. Úgymint az elemi lépések egymásutánisága, a lépések kötött sorrendje, illetve az azonos bemenő adatok esetén az algoritmus rendre azonos kimenő adatainak létrehozása. Különböző szituációkat, játékhelyzeteket kell biztosítanunk, hogy ezeket az algoritmusokat el is játsszák, át is éljék a gyerekek. Ez lehet a hétköznapi, gyakran ismétlődő tevékenység eljátszása, azok lépéseinek megbeszélése, vicces szituációkban az egyes lépések kihagyása vagy felcserélése és ennek alapján az algoritmus végkimenetének megítélése. Érdemes különböző tantárgyakban, cselekvésekben algoritmusokat keresni, miután az algoritmus természetével természetesen nem definíció szinten, hanem a tapasztalat alapján tisztában vannak a gyerekek. Minden egyes alsó tagozatos tantárgy tananyagában találhatók algoritmusok, melyeket a tanulókkal most már érdemes ezen a szűrőn keresztül megfigyeltetni. Például matematikából a szöveges feladatok megoldásának algoritmusa, a próbálgatással történő nyitott mondat megoldásának algoritmusa, az írásbeli műveletek végzése mind egy-egy algoritmus.

Értékelés szempontjai a digitális kultúra tantárgynál:

Figyelembe véve, hogy a tananyag tartalmaz elméleti és gyakorlati elemeket is, az értékelés a normál iskolákhoz hasonlóan itt is sokrétű.

Alsó tagozaton (3-4. évfolyam) érdemjeggyel történik az értékelés. Az eredmény megszületésekor figyelembe kell venni az életkori és a fogyatékossági szempontokat is. De összességében a következők szerint történik:

Az érdemjegy/osztályzat az 5 fokozatú skálán:

- jeles (5) ha a tanuló a helyi tanterv követelményeit elsajátította és alkalmazni tudja;

- jó (4) ha kevés hibával sajátította el a fenti követelményeket, bizonytalanul alkalmazza őket;
- közepes (3) ha a tantervi követelményeket a tanuló felszínesen, pontatlanul sajátította el, azok alkalmazására csak a pedagógus segítségével képes;
- elégséges (2) ha a helyi tantervi követelményeket a tovább haladáshoz csak minimálisan sajátította el, feladatvégzésre kizárólag a pedagógus vezetésével képes;
- elégtelen (1) ha a helyi tantervi követelmények minimum szintjét sem sajátította el.

Az értékelés funkciói szerint megkülönböztetünk:
- a helyzetfeltáró, tájékozódó, az alapkészségek megismerését célzó mérések - diagnosztikus értékelést,
- csapatban, közösségben végzett munka értékelését (tanulói önértékelés, társak értékelése, megbeszélések, közös projekt munkák),
- az 5 fokozatú osztályzattal történő értékelés a szummatív értékelést.

Az ellenőrzés, értékelés formái:

Szóbeli	felelet szóbeli vizsga (javító, osztályozó) beszélgetés
Írásbeli	feladatlap teszt röpdolgozat (felelet értékű) – előző 1-2 óra tananyagából dolgozat – kettőnél több tanóra tananyagából témazáró – a tanult témakör tananyagából év eleji/félévi/év végi felmérő dolgozat – előző évi/félévi/évi tananyagból írásbeli vizsga (javító, osztályozó) a fentiek mind papíron, mind digitális platformon megvalósíthatók
Gyakorlati	digitális produktum gyakorlat műveletek bemutatása alkotások

Egyéb tevékenységek	órai munka versenyeken nyújtott teljesítmény egyéb tevékenységekben nyújtott teljesítmény

A számonkérések szabályai, a százalékos értékelés osztályzatra váltásának szabályzata:

Feleletet (írásban, digitális úton számítógépen, okostelefonon, vagy tableten, szóban) a pedagógus bármely órán, előzetes bejelentés nélkül tarthat.

A dolgozat, a témazáró, a félévi és év végi dolgozat témáját és időpontját minden tanár egy héttel korábban köteles bejelenteni. Egy tanítási napon csak két nagyobb volumenű írásbeli beszámoló lehet. A dolgozat javítását tanórán meg kell beszélni. Minden írásbeli számonkérést pontozni kell. Az alábbi százalékos pontátszámítással értékelünk minden platformon:

0-40%	elégtelen
41-55%	elégséges
56-70%	közepes
71-85%	jó
86-100%	jeles

Az előre bejelentett írásbeli témazáró dolgozatot minden gyereknek meg kell írnia. Ha a tanuló a dolgozatírás napján igazoltan hiányzik, pótló dolgozatot ír.

A pedagógiai értékelés más formái:

szóbeli értékelés, személyes értékelés	szöveges értékelés írásban
- a tanítási órákon folyamatos megerősítés, korrigálás - a tanórán kívüli étékelés - a tanuló magatartásának értékelése az osztályközösségben - a szülői értekezleteken az osztályközösség értékelése	- dicséret (tantárgyi, nevelőtestületi) – félévkor dicséret „d”, év végén kitűnő minősítés - elmarasztalás (tanári, szaktanári, osztályfőnöki) - írásbeli munkához írt rövid értékelés

3–4. évfolyam

A digitális kultúra az alsó tagozaton megalapozza azokat a tudáselemeket, attitűdöket, melyekre egyrészt a tárgy későbbi tanulása során lesz szükségük a tanulóknak, másrészt lehetővé teszi a digitális kompetencia más tudásterületeken történő alkalmazását. A megvalósítás során fő alapelvnek a tevékenység-központúság, az életkori sajátosságok figyelembevétele tekinthető, hiszen ebben az életkori szakaszban a közvetlen tapasztalás kulcsfontosságú. Igen lényeges, hogy a tanulók olyan példákkal, lehetőségekkel szembesüljenek, melyeket közvetlen környezetükben is megtapasztalhatnak, illetve mindennapi életük szerves részét képezik. E környezetből kiindulva valósul meg az a fejlesztési folyamat, melynek eredményeképpen képesek lesznek a digitális környezetben tanulni, szórakozni, játszani, kísérletezni oly módon, hogy ismerik a digitális technológia előnyeit, veszélyeit, és képesek azt integrálni más tantárgyak tudáselemei közé. Kapcsolatba kerülnek olyan digitális tananyagokkal, portálokkal, tudásbázisokkal és fejlesztőalkalmazásokkal, melyek a 8-10 éves korosztály sajátosságait figyelembe véve segítik önálló és csoportos tanulásukat, egyéni érdeklődésük kielégítését, a tehetségfejlesztést és a felzárkóztatást egyaránt. Az algoritmikus gondolkodás életkori sajátosságoknak megfelelő tevékenység-központú fejlesztése a tanulás tanulását, a tanulási eredményt és a tanulással kapcsolatos attitűdöket is pozitív irányba befolyásolja.

Az egyes témakörök ismereteinek megszerzése módosulhat, mivel a tanórákon zajló kommunikáció többségében jelnyelven történik, ami folyamatos vizuális kontaktot igényel, az utasítások, magyarázatok közben tényleges munka nem valósul meg. Esetenként az írásbeli feladatok értelmezése is több időt feltételez.

A 3. évfolyamon a digitális kultúra tantárgy alapóraszáma: 34 óra.

TÉMAKÖR: A digitális világ körülöttünk
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- közvetlen otthoni vagy iskolai környezetéből megnevez néhány informatikai eszközt, felsorolja fontosabb jellemzőit;
- önállóan vagy tanítói segítséggel választ más tantárgyak tanulásának támogatásához applikációkat, digitális tananyagot, oktatójátékot, képességfejlesztő digitális alkalmazást;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A digitális környezet elemeinek megnevezése
Az online és az offline környezet összehasonlítása
A digitális világ alapvető összefüggéseinek megértése

FOGALMAK

internet, digitális, számítógép, mobileszközök, információ, program, okoseszközök, adatok, tárolás, keresés, applikáció, oktatóprogram

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Digitális tananyagok alkalmazása különböző tudáselemek feldolgozásához, gyakorlásához
Programok futtatása, ezekben személyre szabott beállítások elvégzése
A tanuló környezetében található digitális eszközök megnevezése, funkcióik körülírása
Szituációs játékok során néhány információs társadalomra jellemző élethelyzet eljátszása

TÉMAKÖR: A digitális eszközök használata
JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;
- kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, amelyek az adott probléma megoldásához szükségesek.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megfogalmazza, néhány példával alátámasztja, hogyan könnyíti meg a felhasználó munkáját az adott eszköz alkalmazása;
- a feladathoz, problémához digitális eszközt, illetve alkalmazást, applikációt, felhasználói felületet választ; felsorol néhány érvet választásával kapcsolatosan;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Digitális eszközök és főbb funkcióinak megnevezése
A digitális eszközök használatával összefüggő balesetvédelmi szabályok ismerete
Digitális eszközök használata
Digitális eszközök védelme
Problémamegoldás digitális eszközzel
A digitális eszköz használatának korlátai
Applikációk alkalmazása, programok futtatása telefonon, tableten, notebookon vagy asztali számítógépen

FOGALMAK

digitális eszköz, számítógép, tablet, okostelefon, nyomtató, monitor, digitális fényképezőgép, digitális kamera, adattárolás, egér, billentyűzet, háttértár, projektor, laptop, mentés, ki- és bekapcsolás, újraindítás, beállítások, függőség, menü

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Digitális eszközök üzembe helyezése, rendeltetésüknek megfelelő használata
Digitális eszközök használata egyszerű tantárgyi feladatok megoldásához
Az egyéni érdeklődésnek megfelelő ismeretek gyűjtése digitális eszköz segítségével
Érvelés a tudatos digitáliseszköz-használat mellett, az értelmetlen túlzott használat ellen
Beállítások elvégzése digitális eszközökön
Néhány digitális eszköz kezelőszerveinek megnevezése, bemutatása és biztonságos használata

TÉMAKÖR: Alkotás digitális eszközökkel

JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;
- megvizsgálja és értékeli az általa vagy társai által alkalmazott, létrehozott, megvalósított eljárásokat;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza;
- grafikai alkalmazással egyszerű, közvetlenül hasznosuló rajzot, grafikát, dokumentumot hoz létre;
- adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Képes dokumentum létrehozására alkalmas szoftver alkalmazása
Képes dokumentum módosítási lehetőségeinek ismerete és alkalmazása
Az elkészített produktum mentésének és megnyitásának ismerete
Alkalmazói készségek alapozása és fejlesztése
Azonos funkciójú alkalmazások összehasonlítása

FOGALMAK

rajzolóprogram, mentés, mentés másként, menü, rajzeszköz, alkalmazás, szerkesztés, visszavonás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Az iskolai feladatoknak és az egyéni érdeklődésnek megfelelő rajz készítése digitális eszközzel
Az adott célnak megfelelő digitális produktumok létrehozása önállóan, illetve projekt keretében
Választás az adott program által biztosított lehetőségek közül
Az adott alkalmazás beállításainak használata
Az elkészült alkotások mentése
Korábban elkészített digitális alkotások megnyitása, módosítása
A saját és az osztálytársak digitális alkotásainak értékelése több szempont alapján

TÉMAKÖR: Információszerzés az e-Világban

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- információt keres az interneten más tantárgyak tanulása során, és felhasználja azt.
- állításokat fogalmaz meg grafikonokról, infografikákról, táblázatokról; a kapott információkat felhasználja napi tevékenysége során;
- információkat keres, a talált adatokat felhasználja digitális produktumok létrehozására;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Alkalmazói készségek fejlesztése
Böngészőprogram alapfunkcióinak ismerete
Egyszerű kulcsszavas keresés alkalmazása
Példák, tapasztalatok elemzése a hamis információkkal, azok felismerésével kapcsolatban
FOGALMAK
böngészőprogram, keresés, hamis információ, nem megbízható weboldalak, kulcsszó, keresőkifejezés, álhír, infografika, adat, grafikon, címsor, weboldal

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Adatok gyűjtése az interneten személyekkel, jelenségekkel, állatokkal, növényekkel, eseményekkel kapcsolatban
Információkeresés kulcsszavak segítségével
Állítások megfogalmazása, érvelés egy infografika, táblázat, grafikon alapján

TÉMAKÖR: Védekezés a digitális világ veszélyei ellen
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;
- egyszerű eljárásokkal meggyőződik néhány, az interneten talált információ igazságértékéről.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- tisztában van a személyes adat fogalmával, törekszik megőrzésére, ismer néhány példát az e-Világ veszélyeivel kapcsolatban;
- ismeri és használja a kapcsolattartás formáit és a kommunikáció lehetőségeit a digitális környezetben;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
A személyes adat fogalmának értelmezése
Az online zaklatás felismerése, a segítségkérés lehetőségeinek bemutatása és gyakorlása
Közvetlen tapasztalatok szerzése az álhírekkel, manipulált képekkel, videókkal kapcsolatban
FOGALMAK
internetes zaklatás, internetfüggőség, játékfüggőség, álhír, blokkolás, kizárás, jelentés, bizalmas információk, jelszó, személyes adat

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Érvelés egy információ hitelességével kapcsolatban
Példák gyűjtése az internetes zaklatások néhány megjelenési formájáról
Szituációs játék eljátszása az internetes támadások, zaklatások esetén történő segítségkérés néhány formájáról
Tanácsok megfogalmazása, napirend készítése a túlzott digitáliseszköz-használat ellensúlyozására, kiküszöbölésére

TÉMAKÖR: A robotika és a kódolás alapjai
JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;
- kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, melyek az adott probléma megoldásához szükségesek;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- értelmezi a problémát, a megoldási lehetőségeket eljátssza, megfogalmazza, egyszerű eszközök segítségével megvalósítja;
- felismer, eljátszik, végrehajt néhány hétköznapi tevékenysége során tapasztalt, elemi lépésekből álló, adott sorrendben végrehajtandó cselekvést;
- egy adott, mindennapi életből vett algoritmust elemi lépésekre bont, értelmezi a lépések sorrendjét, megfogalmazza az algoritmus várható kimenetelét;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az algoritmikus gondolkodás fejlesztése
Egyszerű, hétköznapi algoritmusok felismerése, tevékenység útján történő megvalósítása
Algoritmusok összehasonlítása, elemzése
Algoritmus lépésekre bontása
Algoritmus kiválasztása
Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével
Egyszerű algoritmusok kódolása pl. padlórobottal
Adott problémához algoritmus választása

FOGALMAK

robot, elemi lépések, sorrend, eseménysor, program, programozás, kód, kódolás, végrehajtás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Néhány olyan algoritmus eljátszása, kirakása, melyet mindennapi tevékenységeink során alkalmazunk
Adott utasításoknak megfelelő mozgás (lépegetés) egy kijelölt területen, robotpályán
Algofejtörők megoldása modell segítségével
A robot adott feltételek alapján végzendő mozgásának megtervezése, kirakása jelekkel, a mozgások lelépegetése
Útvonalak tervezése, kódolása adott feltételek alapján
Egyszerű mozgások kódolása padlórobottal

A 4. évfolyamon a digitális kultúra tantárgy alapóraszáma: 34 óra.

TÉMAKÖR: A digitális világ körülöttünk
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- épít az eddig elsajátított alapokra;

- társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat, ötleteit, véleményét megfogalmazza, részt vesz a közös álláspont kialakításában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- közvetlen otthoni vagy iskolai környezetéből megnevez néhány informatikai eszközt, felsorolja fontosabb jellemzőit;
- önállóan vagy tanítói segítséggel választ más tantárgyak tanulásának támogatásához applikációkat, digitális tananyagot, oktatójátékot, képességfejlesztő digitális alkalmazást;
- kezdetben tanítói segítséggel, majd önállóan használ néhány, életkorának megfelelő alkalmazást, elsősorban információgyűjtés, gyakorlás, egyéni érdeklődésének kielégítése céljából.
- ismer néhány, kisiskolások részére készített portált, információforrást, digitálistananyag-lelőhelyet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A digitális környezet elemeinek megnevezése
Az online és az offline környezet összehasonlítása
A digitális világ alapvető összefüggéseinek megértése
Digitális tananyagok, gyermekeknek készített alkalmazások használata

FOGALMAK

internet, digitális, számítógép, mobileszközök, információ, program, okoseszközök, adatok, tárolás, keresés, applikáció, oktatóprogram

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Digitális tananyagok alkalmazása különböző tudáselemek feldolgozásához, gyakorlásához
Programok futtatása, ezekben személyre szabott beállítások elvégzése
A tanuló környezetében található digitális eszközök megnevezése, funkcióik körülírása
Szituációs játékok során néhány információs társadalomra jellemző élethelyzet eljátszása
Más tantárgyak tanulásakor digitális eszközök alkalmazása a differenciált tanulásszervezés során
Kisiskolások számára készült portálok látogatása, az ott található alkalmazások használata

TÉMAKÖR: A digitális eszközök használata

JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- épít az eddig elsajátított alapokra;
- kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, amelyek az adott probléma megoldásához szükségesek.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megfogalmazza, néhány példával alátámasztja, hogyan könnyíti meg a felhasználó munkáját az adott eszköz alkalmazása;
- a feladathoz, problémához digitális eszközt, illetve alkalmazást, applikációt, felhasználói felületet választ; felsorol néhány érvet választásával kapcsolatosan;

- egyszerű feladatokat old meg informatikai eszközökkel. Esetenként tanítói segítséggel összetett funkciókat is alkalmaz;
- közvetlen tapasztalatokat szerez a digitális eszközök használatával kapcsolatban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Digitális eszközök és főbb funkcióinak megnevezése
A digitális eszközök használatával összefüggő balesetvédelmi szabályok ismerete
Digitális eszközök használata
Digitális eszközök védelme
Problémamegoldás digitális eszközzel
A digitális eszköz használatának korlátai
Applikációk alkalmazása, programok futtatása telefonon, tableten, notebookon vagy asztali számítógépen
Digitális eszközök egyszerűbb beállítási lehetőségei

FOGALMAK

digitális eszköz, számítógép, tablet, okostelefon, nyomtató, monitor, digitális fényképezőgép, digitális kamera, adattárolás, egér, billentyűzet, háttértár, projektor, laptop, mentés, ki- és bekapcsolás, újraindítás, beállítások, függőség, menü

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Digitális eszközök üzembe helyezése, rendeltetésüknek megfelelő használata
Digitális eszközök használata egyszerű tantárgyi feladatok megoldásához
Az egyéni érdeklődésnek megfelelő ismeretek gyűjtése digitális eszköz segítségével
Érvelés a tudatos digitáliseszköz-használat mellett, az értelmetlen túlzott használat ellen
Beállítások elvégzése digitális eszközökön
Néhány digitális eszköz kezelőszerveinek megnevezése, bemutatása és biztonságos használata
Adott probléma megoldásához digitális eszköz kiválasztása, érvelés a választás mellett

TÉMAKÖR: Alkotás digitális eszközökkel
JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;
- megvizsgálja és értékeli az általa vagy társai által alkalmazott, létrehozott, megvalósított eljárásokat;
- társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat, ötleteit, véleményét megfogalmazza, részt vesz a közös álláspont kialakításában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza;
- grafikai alkalmazással egyszerű, közvetlenül hasznosuló rajzot, grafikát, dokumentumot hoz létre;
- adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza;

- egy rajzos dokumentumot adott szempontok alapján értékel, módosít;
- egyszerű prezentációt, ábrát, egyéb segédletet készít.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Képes dokumentum létrehozására alkalmas szoftver alkalmazása
Képes dokumentum módosítási lehetőségeinek ismerete és alkalmazása
Az elkészített produktum mentésének és megnyitásának ismerete
Alkalmazói készségek alapozása és fejlesztése
Azonos funkciójú alkalmazások összehasonlítása
Egy adott szoftver funkcióinak és lehetőségeinek értelmezése
Rajzolóprogram alapfunkciói, rajzeszközök alkalmazása

FOGALMAK

rajzolóprogram, mentés, mentés másként, menü, rajzeszköz, alkalmazás, szerkesztés, visszavonás, módosítás, képfájl, digitális fotó

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Az iskolai feladatoknak és az egyéni érdeklődésnek megfelelő rajz készítése digitális eszközzel
Az adott célnak megfelelő digitális produktumok létrehozása önállóan, illetve projekt keretében
Választás az adott program által biztosított lehetőségek közül
Az adott alkalmazás beállításainak használata
Az elkészült alkotások mentése
Korábban elkészített digitális alkotások megnyitása, módosítása
A saját és az osztálytársak digitális alkotásainak értékelése több szempont alapján
Az alkalmazott grafikai megoldások értelmezése
Mérlegelés, indoklás az adott probléma megoldása során megvalósított digitáliseszköz-használattal kapcsolatban

TÉMAKÖR: Információszerzés az e-Világban

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- épít az eddig elsajátított alapokra;
- a rendelkezésére álló eszközökkel, forrásokból meggyőződik a talált vagy kapott információk helyességéről.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- információt keres az interneten más tantárgyak tanulása során, és felhasználja azt.
- állításokat fogalmaz meg grafikonokról, infografikákról, táblázatokról; a kapott információkat felhasználja napi tevékenysége során;
- információkat keres, a talált adatokat felhasználja digitális produktumok létrehozására;
- kiválasztja a számára releváns információt, felismeri a hamis információt;
- képes feladat, probléma megoldásához megfelelő applikáció, digitális tananyag, oktatójáték, képességfejlesztő digitális alkalmazás kiválasztására.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Alkalmazói készségek fejlesztése
Böngészőprogram alapfunkcióinak ismerete

Egyszerű kulcsszavas keresés alkalmazása
Példák, tapasztalatok elemzése a hamis információkkal, azok felismerésével kapcsolatban
Véleményalkotás a keresés eredményének hitelességével kapcsolatban
Egyszerű infografika, diagram értelmezése, állítások megfogalmazása a leolvasott adatokkal kapcsolatban

FOGALMAK

böngészőprogram, keresés, hamis információ, nem megbízható weboldalak, kulcsszó, keresőkifejezés, álhír, infografika, adat, grafikon, címsor, weboldal, webhely, URL, pontos kifejezés, találat

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Adatok gyűjtése az interneten személyekkel, jelenségekkel, állatokkal, növényekkel, eseményekkel kapcsolatban
Információkeresés kulcsszavak segítségével
Állítások megfogalmazása, érvelés egy infografika, táblázat, grafikon alapján
Az interneten gyűjtött információk felhasználása érveléshez, véleményalkotáshoz
Ellenőrzések végzése egy talált információ hitelességével kapcsolatban

TÉMAKÖR: Védekezés a digitális világ veszélyei ellen
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;
- egyszerű eljárásokkal meggyőződik néhány, az interneten talált információ igazságértékéről.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tisztában van a személyes adat fogalmával, törekszik megőrzésére, ismer néhány példát az e-Világ veszélyeivel kapcsolatban;
- ismeri és használja a kapcsolattartás formáit és a kommunikáció lehetőségeit a digitális környezetben;
- ismeri a mobileszközök alkalmazásának előnyeit, korlátait, etikai vonatkozásait;
- közvetlen tapasztalatokkal rendelkezik a mobileszközök oktatási célú felhasználásával kapcsolatban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A személyes adat fogalmának értelmezése
Az online zaklatás felismerése, a segítségkérés lehetőségeinek bemutatása és gyakorlása
Közvetlen tapasztalatok szerzése az álhírekkel, manipulált képekkel, videókkal kapcsolatban
Az online kommunikáció etikai és biztonsági szabályrendszerének bemutatása
Az online függőség jellemzőinek ismerete
A személyes adatok védelme
A mobileszközök alkalmazásának előnyei és veszélyei

FOGALMAK

internetes zaklatás, internetfüggőség, játékfüggőség, álhír, blokkolás, kizárás, jelentés, bizalmas információk, jelszó, személyes adat

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Érvelés egy információ hitelességével kapcsolatban

Példák gyűjtése az internetes zaklatások néhány megjelenési formájáról

Szituációs játék eljátszása az internetes támadások, zaklatások esetén történő segítségkérés néhány formájáról

Tanácsok megfogalmazása, napirend készítése a túlzott digitáliseszköz-használat ellensúlyozására, kiküszöbölésére

Olyan érzékeny, személyes adatok megnevezése, melyeket fokozottan óvni szükséges a digitális kommunikáció során

TÉMAKÖR: A robotika és a kódolás alapjai

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- épít az eddig elsajátított alapokra;
- kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, melyek az adott probléma megoldásához szükségesek;
- eredményétől függően módosítja a problémamegoldás folyamatában az adott, egyszerű tevékenységsorokat;
- alkalmaz néhány megadott algoritmust tevékenység, játék során, és néhány egyszerű esetben módosítja azokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- értelmezi a problémát, a megoldási lehetőségeket eljátssza, megfogalmazza, egyszerű eszközök segítségével megvalósítja;
- felismer, eljátszik, végrehajt néhány hétköznapi tevékenysége során tapasztalt, elemi lépésekből álló, adott sorrendben végrehajtandó cselekvést;
- egy adott, mindennapi életből vett algoritmust elemi lépésekre bont, értelmezi a lépések sorrendjét, megfogalmazza az algoritmus várható kimenetelét;
- feladat, probléma megoldásához többféle algoritmust próbál ki;
- a valódi vagy szimulált programozható eszköz mozgását értékeli, hiba esetén módosítja a kódsorozatot a kívánt eredmény eléréséig. Tapasztalatait megfogalmazza, megvitatja társaival;
- adott feltételeknek megfelelő kódsorozatot tervez és hajtat végre, történeteket, meserészleteket jelenít meg padlórobottal vagy más eszközzel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az algoritmikus gondolkodás fejlesztése

Egyszerű, hétköznapi algoritmusok felismerése, tevékenység útján történő megvalósítása

Algoritmusok összehasonlítása, elemzése

Algoritmus lépésekre bontása

Algoritmus kiválasztása

Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével

Egyszerű algoritmusok kódolása pl. padlórobottal

Adott problémához algoritmus választása

A robotok szerepének bemutatása
Kódolás tevékenységgel
Kódolás grafikus felületen
Néhány elemi lépésből álló algoritmus tudatos alkalmazása, módosítása

FOGALMAK

robot, elemi lépések, sorrend, eseménysor, program, programozás, kód, kódolás, végrehajtás, módosítás, utasítás, elágazás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Néhány olyan algoritmus eljátszása, kirakása, melyet mindennapi tevékenységeink során alkalmazunk
Adott utasításoknak megfelelő mozgás (lépegetés) egy kijelölt területen, robotpályán
Algofejtörők megoldása modell segítségével
A robot adott feltételek alapján végzendő mozgásának megtervezése, kirakása jelekkel, a mozgások lelépegetése
Útvonalak tervezése, kódolása adott feltételek alapján
Egyszerű mozgások kódolása padlórobottal
A robot mozgásának elemzése
Az adott kódsor módosítása újabb feltételek alapján
Történetek mesélése a robot mozgásával kapcsolatban
Önálló történetek kódolása robot segítségével

Idegen nyelv – Angol nyelv

A nyelvtanulás kezdeti szakasza a ráhangolódás időszaka. A fő cél az, hogy a tanuló megszeresse a nyelvtanulást, megértse a nyelvtudás fontosságát és szerepét a tanórán és az iskolán kívül. A cél ebben a szakaszban, hogy a tanuló ismerkedjen meg a célnyelvi kultúrák főbb szokásaival, ünnepeivel és kommunikációs eszközeivel. Szerezzen sikerélményeket a nyelvtanulásban, ezzel növekedjen önbizalma, fejlődjön önismerete és önértékelése. Az adott nyelvi kultúra megismerésével a nyelvtanuló nyitottabbá, érdeklődőbbé és tájékozottabbá válik, érzelemvilága és gondolkodása, kognitív képességei fejlődnek. Az idegen nyelven megszerzett tudás gazdagítja más tantárgyak tanulását is.

A tanterv biztosítja az angol nyelv tanulását mindazon hallássérült tanulók számára, akik saját képességeik és az általános nyelvi kompetencia révén képesek lehetnek az anyanyelvi tanulás mellett az angol nyelv elsajátítására is.

A tantervi program alapvetően követi a 2020. évi kerettanterv idegen nyelvtanulási koncepcióját, céljainak és követelményeinek döntő részét, ugyanakkor sajátossága abban nyilvánul meg, hogy cél- és követelmény-rendszerében, valamint a tanítási anyag elrendezésében megjelenik a hallássérült-specifikus jelleg. A fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei.

A súlyos fokban hallássérült tanulók oktatása a NAT-ban leírt fejlesztési feladatokat és kompetenciákat követi valamint az oktató munkapedagógiai szakaszai – módosításokkal – megegyeznek a szintén a NAT-ban rögzített pedagógiai szakaszokkal és tartalmakkal. Az egyéni sajátosságok figyelembevételével a tantárgyi témakörök, tartalmak, speciális ismeretekkel, képességekkel egészülhetnek ki, így a kompetenciák fejlesztésénél ezeket is figyelembe kell venni. Az oktatás folyamatában jelentős hangsúlyt kap a nyelv írásos formájának hangsúlyos megalapozása és fejlesztése.

Az idegen nyelv elsajátítására való képességet jelentősen befolyásolja a hallássérült tanuló hallásállapota, szókincse, nyelvi kommunikációs szintje, valamint az esetleges társuló tanulási zavarok, fogyatékosságok. A halmozottan sérült hallássérült tanulók nevelési, oktatási lehetőségeit alapvetően befolyásolja a társult fogyatékosság jellege és súlyossága. A nyelv oktatása mindig az egyes tanulók egyéni képességeihez, hallásállapotához, anyanyelvi szintjéhez igazodva történik. Az idegen nyelv tanulásánál a gyermek egyéni képességeihez alkalmazkodva a nyelv megismerése és elsajátítása, illetve a köznapi élethelyzetekkel vagy egy adott szakmával kapcsolatos kifejezések megértése és használata lehet a cél.

A tanuló és a pedagógus tanórai interakciójának természetes része a magyar nyelvű, jelnyelvi kérdés és válasz, amelyet párhuzamosan használnak az idegen nyelvvel együtt. Az anyanyelv alkalmazása szükséges továbbá az idegen nyelv és az anyanyelv szókincsének, szórendjének, nyelvtani ismereteinek magyarázatára, összehasonlítására. A nyelvtanulás középpontjában a motiváció fenntartása, az olvasott szöveg (kérdés, utasítás, cselekvés stb.) megértése, fejlesztése áll.

Hallássérült és a halmozottan fogyatékos hallássérült gyermekek körében az angol nyelv tanulása során a hallás utáni megértés, a szó- illetve beszédelem megfelelő rögzítése akadályokba ütközik. Ennél fogva a programnak része a vizuális percepció biztosításának fontossága. A vizuális alátámasztás valamint a jelnyelv támogató szerepe elsődleges fontosságú, ám emellett a szájról olvasási képnek is jelentős a szerepe.

A program a követelményekben figyelembe veszi, hogy a súlyos fokban hallássérült és a halmozottan fogyatékos hallássérült tanulók esetében az érthető kiejtésre való törekvés mellett annak elvárása korlátozott. A követelmények, a témakörök tartalma és a nyelvtani fogalmak elvárt minimumszintje eltérést mutat a halló tanulóktól elvártaktól. A program hosszabb idősávokat biztosít a követelmények teljesítésére. Szintén korlátozott elvárásokkal élünk diszfáziás illetve más tanulási zavarban szenvedő tanulóink esetében.

A nyelvórán a tanuló életkorának megfelelő, játékos és örömteli foglalkozásokon keresztül találkozik a célnyelvvel és a célnyelvi kultúrákkal, a legalapvetőbb kifejezéseket, kommunikációs fordulatokat élmény- és tevékenységközpontú feladatokon keresztül sajátítja el. A hallássérült tanulók életkori sajátosságainak és fejlettségi szintjének megfelelően, korszerű idegennyelv-tanítási módszerek alkalmazásával, érdekes, változatos köznapi helyzetekben történik az idegen nyelvi fejlesztés.

Az órákat ebben a pedagógiai szakaszban a játékosság és a változatos munkaformák jellemzik. A tanulási folyamatban kiemelt szerepet kap a rendszeres ismétlés, valamint állandó kapcsolat építése az új és a már korábban megszerzett tudás között. A vizuális elemekben gazdag tanulási környezet alapfeltétele a hallássérült tanulók érdeklődésének felkeltésében. A nyelvi tartalmak és eszközök átadása szövegösszefüggésbe ágyazottan, konkrét helyzetekben, képekkel vagy nonverbális elemekkel segítve történik. A tananyagban a képek dominálnak, az új nyelvi elemek sokszor képekhez kötődnek.

Az idegen nyelv tantárgy tanulása illetve értékelése alól a Hallásvizsgáló Országos Szakértő és Rehabilitációs Bizottság és Gyógypedagógiai Szolgáltató Központ adhat felmentést.

Az értékelés alól a Hallásvizsgáló Országos Szakértő és Rehabilitációs Bizottság és Gyógypedagógiai Szolgáltató Központ által felmentett tanulók számára szervezett foglalkozások elsődleges célja a képességfejlesztés, melynek egyik fő feladata az idegen nyelvi készségek fejlesztése, az idegen nyelv elemi szintű tanulására történő felkészítés. Indokolt esetben lehetőséget kell biztosítani a jelnyelv választására vagy a magyar anyanyelvi kompetenciák fejlesztésére, az idegen nyelvi órák keretében, a többi tanuló által tanult nyelv helyett.

Célok és feladatok

A korszerű idegennyelv-tanítás elsődleges célja a nyelvtanuló nyelvi cselekvőképességének fejlesztése, a köznapi helyzetekben történő kommunikációfejlesztés. Az idegen nyelv tanítása eltér a többi tantárgyétól abból a szempontból, hogy nem a tartalmi ismeretek átadásán van a hangsúly, hanem azoknak a készségeknek a kialakításán és állandó fejlesztésén, melyek segítségével a tanuló saját gondolatait és elképzeléseit idegen nyelven is ki tudja fejezni.A bevezető szakasz a csendes, vagy megfigyelő időszak, melynek fontos eleme, hogy felkeltsük a tanuló érdeklődését az idegen nyelvek, valamint a más nyelveket beszélő emberek, kultúrájuk megismerése és elfogadása iránt. A célok érdekében fontos a vidám, stresszmentes, motiváló tanulási környezet, mely hozzájárul a nyelvtudás aktiválásához.

A nyelvtanulás ebben a képzési szakaszban is szorosan kapcsolódik és kitekint egyéb tudásterületekhez, ezzel is tudatosítva a tanulóban azt, hogy a nyelvtudás nem önmagáért való cél, hanem eszköz a világ megismerésére és egyéni céljai elérésére.

A 4. évfolyamon a nyelvi tartalmak és tevékenységek leginkább a művészeti, alkotást és mozgást igénylő tanulásterületekhez, illetve a nem tanórához köthető rendezvényekhez, ünnepekhez, szabadidős programokhoz kötődhetnek.

A 4. osztályos tanulók által elérendő nyelvi minimumszint közös európai referenciakeret (KER) szerint még nem megadható, ezért az ezen az évfolyamon kezdődő kisgyermekkori idegennyelv-oktatás alapvető célja egyrészt kedvet ébreszteni a nyelvek tanulása iránt, sikerélményhez juttatni a diákokat, másrészt megalapozni a későbbi nyelvtanulást. Hallássérülésük okán a receptív készségek közül az olvasott szöveg értésének fejlesztése, a produktív készségek közül pedig az íráskészség fejlesztése áll a középpontban, hogy egyéni képességeiknek megfelelően tudjanak írásban kommunikálni.

Kapcsolódás a kompetenciákhoz

A tanulás kompetenciái: Az idegen nyelvek tanulása során fejlődik a tanuló memóriája, a korábban tanult elemek felidézését és rendszerezését igénylő tanulási teljesítménye. A tanuló megtanulja a hibákra történő visszajelzések elfogadását, a hibák kijavításának szükségességét, valamint képessé válik saját és társai fejlődésének értékelésére. A tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek felismerésével és kihasználásával is készül az egész életen át tartó tanulásra. Az önálló nyelvtanulásra való felkészülés a tanulási folyamat aktív résztvevőivé teszi.

A kommunikációs kompetenciák: A nyelvórai tevékenységek képessé teszik a tanulót arra, hogy az élő idegen nyelven írásban árnyaltan fejezze ki, objektíven támassza alá, szemléltesse gondolatait, társaival közösen hozzon döntéseket, formáljon véleményt, információt és tudást osszon meg. Képekre, ábrákra, szövegekre idegen nyelven utal, azokra vonatkozóan véleményt fogalmaz meg és állást foglal írásban, s ezeket felhasználva, párban vagy csoportban, további kommunikációs feladatokat old meg. Nyelvtudását személyes és online nyelvi érintkezésben kapcsolatépítésre használja fel.

A digitális kompetenciák: Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló úgy használja a digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat, hogy a célnyelv jellemző kifejezéseit és pragmatikáját megfelelően alkalmazza, valamint saját fejlődését és tanulását támogassa. Ezzel lehetővé válik az idegen nyelvű szövegalkotás, szövegértés és nyelvi interakciók fejlesztése digitális felületeken és eszközök használatával.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: Az idegen nyelv tanulása során a tanulónak több szempontból fejlődik a gondolkodása, mely során egyre több nyelvi elemet képes felismerni, felidézni, az egymásra épülő elemeket logikusan elrendezni és alkalmazni. A feldolgozott témák hatására mérlegelő gondolkodása és problémamegoldó készsége, a nyelvek közötti kódváltást lehetővé tevő kognitív képességei is fejlődnek. Nyelvtudása növeli az információszerzési és tudásmegosztási lehetőségeit.

A személyes és társas kompetenciák: Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló nyitottá válik más kultúrák, más szokások iránt, mely a mindennapi életben növelheti toleranciáját. A társas kompetenciák fejlődéséhez hozzájárulnak a nyelvórákon gyakran párban vagy csoportban végzett feladatok, valamint egyéb, kooperáción alapuló tanulási tevékenységek is, melyek során fejlődik együttműködési készsége, kitartása, cél- és feladattudata. A nyelvtudás növeli a tanulók önbizalmát, önbecsülését, valamint fejleszti más nemzetek tagjaihoz, kultúrájához és az idegen, ismeretlen világokhoz való viszonyát.

A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az idegen nyelv tanulása során a tanuló nyitottá válik a saját országa, nemzete és más népek történelmére, kultúrája közötti eltérésekre, elfogadja a különbségeket, magabiztosságát az anyanyelvi kötődés és az a mérlegelő, toleráns gondolkodásmód határozza meg, amely teret ad a kreatív, alkotó jellegű önkifejezésnek. A korszerű nyelvtanítás szükségszerűen magában foglalja a tanuló életkorának megfelelő alkotó tevékenységeket és az alkotással kapcsolatos tartalmakat.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A kompetencia fejlesztése valós nyelvi célok és helyzetek idegen nyelven történő leképezésével valósul meg. Egy nyelvi feladat

megoldása közben a tanuló együttműködik, hagyományos és digitális forrásokat használ, írásban kommunikál, problémát vitat meg, döntéseket hoz, ezekről beszámol.

A témakörök áttekintő táblázata 4. osztályban:

Témakör neve	óraszám
Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	20
Topics concerning classroom activities	10
Cross-curricular topics and activities	8
English and language learning	5
Intercultural topics	6
Playful learning	10
Entertainment	6
Gaining and sharing knowledge	3
Összefoglaló órák, dolgozatok	4
Összes óraszám:	72

Kimeneti szintek, értékelési szempontok

Az időszak végére a tanulókban pozitív attitűd alakul ki az idegen nyelvek és a nyelvtanulás iránt. A nyelvhasználat örömének tudatosítása által a nyelvtanulási motiváció egyre nő.

A nevelési-oktatási szakasz végére, a továbbhaladás érdekében a következő, témakörtől független tanulási eredmények várhatók el: a tanuló a tanult témakörben

- megérti az egyszerű, rövid, olvasott, ismert témákhoz kapcsolódó, vizuális eszközökkel, illetve jelnyelvvel segített rövid kijelentéseket, kérdéseket
- beazonosítja a célzott információt, a tanult nyelvi elemeket az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti olvasott szövegben
- a tanórán begyakorolt, nagyon egyszerű, egyértelmű kommunikációs helyzetekben a megtanult, állandósult beszédfordulatok alkalmazásával írásban kérdez vagy reagál, mondanivalóját jelnyelvi segítséggel vagy nonverbális eszközökkel kifejezi

- ismeri a tanult szavak és állandósult szókapcsolatok írott nyelvi alakját, az angol nyelv alapvető helyesírási szabályait
- felismeri a tanult nyelvi elemeket életkorának megfelelő digitális tartalmakban, digitális csatornákon olvasott nagyon egyszerű szövegekben is

A hallássérült tanulók esetében természetesen a fent említett nyelvi szint elérése írásbeli információcsere illetve interakció esetében várható el.

<u>Angol nyelvi funkciók 4. évfolyam</u> (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) **értelmezése és kifejezése** (Hello. Hi. Good morning. Good afternoon. Good evening. Good night! Goodbye. Bye-bye! See you.)

köszönet kifejezése (Thanks (a lot). Thank you.)

köszönetre történő reakció megfogalmazása (You're welcome. No problem.)

bemutatkozás megfogalmazása (My name is … I'm …. Nice to meet you.)

személyre vonatkozó információkérés, információadás (What's your name? How old are you? I'm 9.)

hogylét iránti érdeklődés és reakció (How are you? I'm fine, thanks. I'm OK.)

bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése (I am sorry.)

bocsánatkérésre történő reakció megfogalmazása (That's OK. No problem.)

jókívánságok kifejezése (Happy birthday! Good luck! Have a nice day/weekend.)

főbb ünnepekhez kapcsolódó szófordulatok (Merry Christmas! Happy New Year! Trick or treat.)

véleménykérés és arra reagálás (Do you agree? Yes. No. Are you OK? Yes. No.)

tetszés, illetve nem tetszés kifejezése (Do you like …? Yes, I do. No, I don't.)

dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése (What is this? What is it like? It's a/an…/ It's big. It's long and comfortable.)

igenlő vagy nemleges válasz kifejezése (Yes. No.)

tudás, illetve nem tudás kifejezése (I know. Where is she? I don't know.)

nem értés megfogalmazása (Sorry, I don't understand.)

visszakérdezés kifejezése nem értés esetén (Sorry, I don't understand. Pardon?)

alapvető érzések kifejezése (I'm happy. I'm cold. I'm hungry.)

utasítások értelmezése és azokra történő reakció kifejezése (Come here. Read the text.)

kívánság kifejezése (I would like to ...)

kérés és arra történő reakció kifejezése (Can you give me a pen? Yes. Sorry, I can't.)

kínálás, illetve javaslat és arra történő reakció kifejezése (Would you like a ...? Yes, please. No, thanks. I would like …)

meghívás és arra történő reakció kifejezése (Can you come to my party? Yes, thanks. Sorry, I can't.)

javaslat és arra reagálás (Let's go to the cinema tonight. Good idea.)

Angol nyelvi elemek, struktúrák 4. évfolyam (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

a létezés kifejezése jelen időben:

- 'to be' létige (I'm ..., I'm not …, Are you …? Is he …?)

a cselekvés, történés, létezés kifejezése jelen időben:

- Present Simple (I eat bread for breakfast. I don't like cheese.)

birtoklás kifejezése jelen időben:

- 'to have' ige (I have/haven't got …She has/hasn't got … Have you got …? Has she got …?)

felszólító mód:

- felszólítások (Come here., Don't shout.)

birtoklás:

- birtokos névmások (My, your, his/her/its, our, their)
- birtoklás kifejezése (Joe's brother…)

mennyiségi viszonyok:

- egyes és többes számú főnevek (dog, dogs, child, children)
- számok (one, two, …hundred), sorszámok (first, second, third)

térbeli viszonyok:

- prepozíciók, határozószók (There is/are…,in, on, under)

időbeli viszonyok:

- napok, időpont megadása (on Monday, at 4 o' clock)

modalitás:

- a'can' segédige (I can/can't swim.)

szövegkohéziós eszközök:

- egyszerű kötőszavak (and, but)

- személyes névmások (I, my, me mine)

TÉMAKÖR: Personal topics and topics concerning immediate environment and nature
JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

írásban közöl alapvető személyes információkat magáról, egyszerű nyelvi elemek segítségével;

érzéseit írásban egy-két szóval vagy begyakorolt állandósult nyelvi fordulatok segítségével kifejezi, olvasott kérdés alapján;

kiemeli az ismert nyelvi elemeket tartalmazó, rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti olvasott szöveg lényegét jelnyelven;

felismeri és írásban alkalmazza a legegyszerűbb, üdvözlésre és elköszönésre, bemutatkozásra használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelően;

felismeri és írásban használja a legegyszerűbb, megszólításra, a köszönet és az arra történő reagálás kifejezésére, a tudás és nem tudás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelően;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a személyes és környezeti tématartományban megért rövid, nagyon egyszerű célnyelvi mondatokat;

a személyes és környezeti tématartományban létrehoz rövid, nagyon egyszerű célnyelvi mondatokat, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel

felismeri és használja a legegyszerűbb mindennapi nyelvi funkciókat életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző szókincs ismerete célnyelven:

- közvetlen, szűk család, barátok
- az otthon, az utcám, a játszótér
- bútorok és alapvető berendezési tárgyak
- családi események, ünneplések
- játszás, étkezés, öltözködés
- az egészséges életmód

- 2-3 főbb ünnephez (pl. Christmas, Easter) kapcsolódó alapszintű kifejezés, állandósult szókapcsolat ismerete
- állatnevek (háziállatok és vadállatok), növények
- természet és az élőlények
- „kis kedvencek” és azok tartása

Személyes és közvetlen környezethez tartozó alapvető információk átadása egyszerű nyelvi elemekkel

Alapvető érzések begyakorolt állandósult nyelvi fordulatok segítségével történő átadása

Alapvető mindennapi nyelvi funkciók használata

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

projektmunka:

- családfa készítése saját rajzok, fényképek segítségével
- lakóhely bemutatása egyszerű térkép készítésével (alapvető címkék felhasználásával)
- kiskedvenc bemutatása fénykép segítségével (képességek, szokások bemutatása)
- legjobb barát/barátnő bemutatása rajz/fénykép alapján (külső-belső tulajdonságok, szokások bemutatása)

— társakkal készített interjú órai keretek között, vagy „Classsurvey” (véleménykutatás) – eredménnyel

- bemutatkozás (What’s your name? Eredmény: Melyik névből van a legtöbb?)
- lakóhely (Do you live in a house or in a flat? Eredmény: Hol lakik az osztály többsége?)
- családtagok (Have you got any brothers or sisters? Eredmény: Hány „rokongyerek” van az osztályban összesen?)

játékos szótanulás: képes szókártyák, pantomim, memóriajáték kártyával vagy interaktív táblával

képes „szótár” rajzolása (pl. a szobát, benne a bútorok nevét odaírni)

projektmunka csoportban: város tervezése helyszínek megnevezésével

szituációs játékok: üdvözlés – bemutatkozás – elköszönés

plakátkészítés: állatok / növények, ünnepek, lakóhelyem, ételek, ruhadarabok

közvélemény kutatás: kinek milyen kisállata van?

ismerkedés az angol ünnepekkel, szokásokkal film segítségével

ismert mese/történet feldolgozása képekkel, képek sorba rakásával

TÉMAKÖR: Topics concerning classroom activities

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

lebetűzi a tanult szavakat társaival közösen játékos tevékenységek kapcsán, szükség esetén segítséggel;

lemásol tanult szavakat játékos, alkotó nyelvórai tevékenységek során;

megold játékos írásbeli feladatokat a szavak, szószerkezetek, rövid mondatok szintjén;
részt vesz kooperatív munkaformában végzett kreatív tevékenységekben, projektmunkában szavak, szószerkezetek, rövid mondatok leírásával, esetleg képi kiegészítéssel;
írásban megnevezi az ajánlott tématartományokban megjelölt, begyakorolt elemeket;
értelmezi azokat az idegen nyelven olvasott nyelvórai szituációkat, melyeket anyanyelvén már ismer;
támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott szövegre az órai játékos alkotó, mozgásos vagy nyelvi fejlesztő tevékenységek során, kooperatív munkaformákban;
rövid, néhány szóból álló írásbeli párbeszédet folytat, felkészülést követően~~;~~
a tanórán a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a játék céljainak megfelelően alkalmazza;
új szavak, kifejezések tanulásakor ráismer a már korábban tanult szavakra, kifejezésekre; felismeri, ha új elemmel találkozik és rákérdez;
a célok eléréséhez társaival rövid feladatokban együttműködik;
egy feladat megoldásának sikerességét segítséggel értékelni tudja
felismeri és írásban alkalmazza a legegyszerűbb, üdvözlésre és elköszönésre használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelően;
felismeri és írásban használja a legegyszerűbb, a megszólításra, a köszönet és az arra történő reagálás kifejezésére, a tudás és nem tudás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelően;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

részt vesz egyszerű szövegértést igénylő játékos nyelvórai tevékenységekben;
részt vesz egyszerű mondatalkotást igénylő játékos nyelvórai tevékenységekben;
a tanórán bekapcsolódik a már ismert játékos, interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a játék céljainak megfelelően alkalmazza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző szókincs ismerete célnyelven:

- osztálytársak, tanárok (classmates, teachers)
- saját iskolám és termei
- tanuláshoz szükséges alapvető eszközök
- tanári utasítások a különböző tevékenységekhez (writing, reading, counting, physical and creative activities)
- tantárgyak, fontosabb iskolai ünnepélyek (school subjects, major school festivals)

Részvétel tanórai játékos nyelvi tevékenységekben
Begyakorolt, alapvető elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére
Életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott szöveg felhasználása a nyelvi tevékenységek során.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

játékos szótanulás szókártyákkal: barkochba: (zsákban iskolai tárgyak) – „What have I got in my hand?”

projektmunka csoportban: az ideális osztályterem tervezése berendezési tárgyak megnevezésével

egyszerűbb társasjátékok célnyelven, pl. memóriajáték szókártyákkal, képekkel: képeken szereplő tárgyak, tanulási tevékenységek

Betűzés játékosan – „akasztófa”

csoportversenyek, szituációs játék: „I am the teacher”

projektmunka (plakátkészítés) csoportban:

- kedvenc tantárgy (a tantárgyra jellemző rajz, kép, tárgy stb. segítségével)
- a saját iskola bemutatása
- az álomiskola (kép, rajz, kulcsszavak stb. segítségével)

órarend készítése célnyelven

társakkal készített interjú/felmérés, és annak egyszerű bemutatása órai keretek között

- tantárgyak (pl. Do you like Maths?)
- az én iskolám (pl. What’s our school like?- melyik a leggyakoribb jelző?)
- iskolai ünnepek (pl. Which school holiday is the best?)

TÉMAKÖR: Cross-curricular topics and activities

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

részt vesz kooperatív munkaformában végzett kreatív tevékenységekben, projektmunkában szavak, szószerkezetek, rövid mondatok leírásával, esetleg képi kiegészítéssel;

aktívan bekapcsolódik a közös meseolvasásba, a mese tartalmát követi;

támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott szövegre az órai játékos alkotó, mozgásos vagy nyelvi fejlesztő tevékenységek során, kooperatív munkaformákban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

összekapcsol a nyelvi tevékenységek során feldolgozott tartalmakat az anyanyelvén korábban megszerzett ismeretekkel;

felismer és alkalmaz egyéb tanulásterületekre, különös tekintettel a művészeti és mozgásos tartalmakra jellemző tevékenységeket, kifejezéseket nyelvórán;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző alapvető szókincs ismerete célnyelven

Alapvető szavak, szókapcsolatok felismerése célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, leginkább művészeti és mozgásos tudásterületek során megcélzott tartalmakból.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- társakkal közösen készített plakát bemutatása jelnyelven
  - öltözködés a különböző évszakokban
  - hétvégi tevékenységek a családban
  - időtöltés tanév közben, illetve nyaralás alatt

    - évszakok, hónapok, napszakok
- más tudományterületeken tanult szavak, fogalmak játékos tanulása
- projektmunka: emberi test részeinek megnevezésével
- mozgásos daltanulás a célnyelven vizuális eszközökkel (pl. Head, shoulders, knees and toes...)
- mozgásos játékok vizuális eszközökkel, képekkel:
    - pl. Charades, Flyswat, Boardrace
    - pl. Lépj előre, ha tudod a választ! - játék
- Kedvenc mese dramatizálása jelnyelven

TÉMAKÖR: English and language learning
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

felismeri az anyanyelvén, illetve a tanult idegen nyelven történő írásmód és betűkészlet közötti különbségeket;

ismeri az adott nyelv ábécéjét;

megkülönbözteti az anyanyelvi és a célnyelvi írott szövegben a betű- és jelkészlet közti különbségeket;

új szavak, kifejezések tanulásakor felismeri, ha új elemmel találkozik és rákérdez.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megismerkedik a célnyelv főbb jellemzőivel;

felismeri az idegen nyelvű írott és olvasott tartalmakat a tanórán kívül is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az angol ábécé és jelkészlet ismerete

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- szavak lebetűzése, szavak diktálása betűzéssel jelnyelven
- szituációs játék: Can you spell your name, please?”
- keresztrejtvény készítése, megoldása
- verseny/játék csoportban:
    - ország-város (adott betűkkel szavak keresése)
    - spelling bee játék ismert szavakkal
    - betűkereső kígyó társasjáték
    - szókígyó írásban- csapatverseny
    - betűzőverseny jelnyelven
- képes szótár készítése
- Szókártyák készítése az alapszókinccsel kapcsolatosan

TÉMAKÖR: Intercultural topics
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megismeri a főbb, az adott célnyelvi kultúrákhoz tartozó országok nevét, földrajzi elhelyezkedését, alapvető országismereti jellemzőit;

ismeri a főbb célnyelvi kultúrához tartozó ünnepekhez kapcsolódó alapszintű kifejezéseket, állandósult szókapcsolatokat és szokásokat;

megtapasztalja a közös célnyelvi olvasás élményét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

találkozik a célnyelvi kultúra legfőbb ünnepeivel, hagyományaival;

találkozik a célnyelvi kultúra legfőbb szokásaival.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A főbb, az adott célnyelvi kultúrához tartozó ünnepek ismerete

A célnyelvi kultúrához tartozó főbb szokások ismerete

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- projektmunka:
  - születésnap ünneplése a célnyelvi kultúrában és hazánkban
  - egyszerű, saját térkép készítése a célnyelvi országról/országokról, saját hazánkról, valamint egy elképzelt álomországról
- plakát készítése: rajz vagy kivágott képekből montázs pl. egy ünnepről
- képek gyűjtése a különböző angolnyelvű országok karácsonyairól
- ünnepekhez kötődő mondókák közös és egyéni előadása jelnyelven
- projektmunka: térkép rajzolása folyók, hegyek, városok megnevezésével
- országismereti vetélkedő

TÉMAKÖR: Playful learning
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

lebetűzi a tanult szavakat társaival közösen játékos tevékenységek kapcsán, szükség esetén segítséggel;

lemásol tanult szavakat játékos, alkotó nyelvórai tevékenységek során;

támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szövegre az órai játékos alkotó, mozgásos vagy nyelvi fejlesztő tevékenységek során, kooperatív munkaformákban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a begyakorolt nyelvi elemeket, célnyelven megismert tartalmakat játékos tevékenységekben használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Részvétel tanórai, alapvető írásbeli interakciót igénylő angol nyelvi tevékenységekben.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- klasszikusan a célnyelvi kultúrában megjelenő mozgásos, az életkornak megfelelő körjátékok/táncok elsajátítása
- játékos szótanulás: pl. minél előbb találd ki, mit rajzolok, mit mutatok (pantomim)
- egyéni/csoportos versenyek: szókincs és helyesírás felmérése
- Akasztófa játék
- Activity
- Bingó számokkal, szavakkal, vizuális eszközökkel

TÉMAKÖR: Entertainment
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

csendes olvasás keretében feldolgozva megért ismert szavakat tartalmazó, pár szóból vagy mondatból álló, akár illusztrációval támogatott szöveget;

megérti a nyelvi szintjének megfelelő, akár vizuális eszközökkel is támogatott írott utasításokat és kérdéseket, és ezekre adekvát rövid válaszreakciókat ad;

beazonosítja a célzott információt az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti szövegben.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felhasznál és létrehoz rövid, nagyon egyszerű célnyelvi mondatokat szabadidős tevékenységek során.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű írott szavak, mondatok felhasználása szórakozás céljára.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- páros és csoportos tevékenységek végzése kártyákon szereplő utasítások, valamint szerepkártyák segítségével
- rövid, egyszerű mondatokból álló képregény olvasása, saját készítése
- képregény kockák, vagy szöveg kártyák történet szerinti sorba rakása
- online feladatok: játékok, játékos gyakorló feladatok, interaktív feladatok
- gyűjtőmunka: célnyelvi szavak, feliratok keresése éttermekben, moziban, egyéb szabadidős tevékenységek során
- keresztrejtvények megoldása, készítése (képek segítségével)
- számítógépes játékok a célnyelven
- célnyelvi társasjáték, bábjátékok

TÉMAKÖR: Gaining and sharingknowledge
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

részt vesz kooperatív munkaformában végzett kreatív tevékenységekben, projektmunkában szavak, szószerkezetek, rövid mondatok leírásával, esetleg képi kiegészítéssel;

törekszik arra, hogy a célnyelvet eszközként alkalmazza információszerzésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

célnyelven írásban megoszt egyedül, vagy társaival együttműködésben megszerzett, alapvető információkat, akár vizuális elemekkel támogatva;

alapvető célzott információt megszerez a tanult témákban tudásának bővítésére.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Alapvető információ megosztása egyszerű, begyakorolt elemekkel angol nyelven

Alapvető, tanult témákhoz kötődő egyszerű, konkrét angol nyelvű információ megszerzése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- saját érdeklődési köréhez tartozó, rajzokkal, fényképekkel támogatott plakát készítése egyedül vagy csoportban, és annak bemutatása jelnyelven a tanulócsoport számára
- rajz, projektmunka alapján rövid kiselőadást tart jelnyelven a tanult témakörökből
- gyűjtőmunka és prezentációk választott témákból

ELTÉRŐ TANTERVEK

A HALLÁSSÉRÜLT TAGOZATON

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

eltérő tanterv szerint haladó hallássérült tanulók számára

A magyar nyelv és irodalom tantárgy legalapvetőbb célja az anyanyelvi kommunikációhoz szükséges képességek kialakítása, illetve fejlesztése, valamint az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátíttatása.

A magyar nyelv a tanulás célja és az ismeretszerzés eszköze is. Célja és feladata a szókincsfejlesztés és gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat, kialakítása erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése. Feladata az eredményes olvasás-, írástanulás feltételeinek megteremtése, az ehhez szükséges készségek kialakítása, megerősítése. Kiemelkedő szerepe van a nyelv rendszerére, a helyesírásra vonatkozó alapvető tudás elsajátításában.

Az alapozás időszakában építünk a tanulók tapasztalatszerzésére, a fogalmak tartalmának megértésére, lassú érlelésére, az értelmes és fejlesztő célú gyakoroltatásra és a folyamatos motiválásra. Minden esetben feltérképezzük a tanulók erősségeit, egyéni fejlesztési szükségleteit. Kellő időt engedünk a tanulási feladatok pszichológiai feltételeinek beéréséhez, és személyre szóló fejlesztéssel és értékeléssel esélyt teremtünk a sikeres iskolai pályafutás, valamint az élethosszig tartó tanulás biztonságos megalapozásához.

Az anyanyelvi nevelésben kiemelt feladatunk az olvasási kedv felkeltése, az olvasás megszerettetése, és megerősítése.
Ehhez hozzájárul:

- a lassabb tempójú, egyénre szabott, elnyújtott betű- és olvasástanítás
- a tanítási, tanulási folyamat mindig a tanuló által használt kommunikációs csatornán történik
- szükség esetén tanulóinknak speciális egyéni segítséget biztosítunk (gyógypedagógiai asszisztens bevonása, vizuális megerősítés, differenciálás, sajátos igények figyelembe vétele)
- az eltérő tantervű tanuló gyakori bevonása a kooperatív osztálymunkába

Az iskolai oktatás, nevelés a sérülésből, a fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdését, a jól működő funkciók továbbfejlődését individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával támogatjuk.

A tantárgy feladatai során törekszünk a vizuális észlelés és differenciálás, auditív észlelés és differenciálás, fonematikus észlelés, érzékelés, figyelem, gondolkodás, emlékezőképesség, analizáló-szintetizáló képesség, ritmus, mozgás, finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztésére.

Az alsó tagozatos anyanyelvi fejlesztés legfőbb feladata: a kommunikációs képességek megalapozása, kialakítása, fejlesztése különféle élethelyzetek során. Az aktív- és passzív szókincs/jelkincs gazdagítása, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartás, viselkedés gyakorlása, továbbá a tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben és a spontán beszédben is a tantárgy keretein valósítható meg.

- tanulóinknak segítünk abban, hogy az egyéni adottságokat figyelembe véve felkínáljunk számukra többféle kommunikációs lehetőséget, majd megtaláljuk a képességeihez igazodó kommunikációs csatornát
- folyamatosan és egyénre szabottan fokozatosan bővítjük a kifejezőkészségüket (expresszív és receptív beszéd, jelkincs, szókincs)

Kiemelt feladatunk az önismeret erősítése, lehetőséget teremtve a véleménynyilvánításra, mások véleményének meghallgatására. A szövegtartalom visszaadásának gyakorlása különféle kommunikációs eszközökkel történik, fokozódó önállósággal valósul meg.

- tanulóinknál a feladatvégzés során törekszünk az önállóság fokozatos kialakítására, de igény esetén a megfelelő mértékű segítséget biztosítjuk számára
- a szavak, mondatok, szövegek értelmezéséhez, feldolgozásához egyszerű vagy akár képes szómagyarázatokat nyújtunk tanulóinknak
- a szövegek tartalmának megértését dramatizálással elősegíthetjük
- a tananyagban szereplő szövegeket adaptáljuk a tanuló kommunikációs, nyelvi szintjéhez

Az írás eszközszintű használata, a helyesírási készség fejlesztése, továbbá a rendezett íráskép kialakítása az egyéni adottságok figyelembe vételével valósul meg.

Ehhez hozzájárul:

- a lassabb tempójú, egyénre szabott, elnyújtott betű- és írástanítás
- hosszabb íráselőkészítési, alapozó időszak lehetőségének felkínálása
- az egyéni adottságokat figyelembe véve több gyakorlás biztosítása
- különböző modalitások bevonása
- a betűtanítás támogatásának érdekében ujj-abc/fonomimikai jelek betűkkel való társítása, használata

A tanulók értékelése:

A tanulók teljesítményének értékeléséhez a tanítás-tanulás folyamatában alkalmazott ellenőrzéseket, méréseket végzünk. Iskolánkban az értékelés elsődlegesen a tanuláshoz való pozitív viszony, a motiváltság, a közösségben elfoglalt státusz megerősítését, pozitív irányú elmozdulását segíti. Hozzájárul az önismeret képességének alakításához, az önelfogadáshoz, a szülői elfogadáshoz.

Értékelési rendszerünkben kiemelten kezeljük:

- a tanuló önmagához mért fejlődését az ismeretek elsajátítása, a képességek minőségi, mennyiségi gyarapodása terén,
- a tanuló szociális képességeinek, magatartásának, viselkedésének fejlődését.

1. **Fejlesztő értékelés**

A nevelési és oktatási céljaink eléréséhez a fejlesztő értékelést alkalmazzuk. Célunk

- minden tanítványunk saját lehetőségének optimumáig jusson el erkölcsi, értelmi és testi-lelki fejlődésében,
- tanulóink eredményesebb tanulásának elősegítése,
- nem a minősítés, hanem a tanulási hibák és nehézségek differenciált feltárása, a tanulási folyamat –a tanuló -segítése, fejlesztése, a javítási lehetőségek számbavétele.

A fejlesztő értékelés folyamatának során nem a tudás egészét, hanem a részfolyamatokat, a tudás bizonyos elemeit értékeljük. Értékelésünk a tanuló számára nyújt visszajelzést erősségeiről és hiányosságairól, fejlődésének lehetőségeiről, figyelembe véve egyéni haladását, az önfejlesztésre, énképre, önértékelésre hatva.

2. **A formatív értékelés**

A formatív értékelés célja a nevelési-oktatási folyamat közben jelentkező tanulási nehézségek feltárása. Így lehetőség nyílik azonnali korrekcióra. Megerősítő szerepe is van. Folyamatosan visszajelzést kapunk munkánk hatékonyságáról, a tanuló taníthatóságáról, tanulási képességeinek fejlődéséről.

3. **Szummatív értékelés**

Szummatív értékelést alkalmazunk egy-egy nagyobb témakör lezárásakor, félévkor, év végén, egy tantárgy tanulásának befejezésekor. Funkciója az eredmények megállapítása, összevetése a kitűzött célokkal.

Az egyéb társuló zavarokat mutató hallássérült tanulóink tanulmányaikat az adott évfolyam hallássérült tanulóival együtt kezdik meg. Hiszünk abban, hogy a csoportban együtt tanuló

diákok számára ez a belső integráció fejlesztő hatású. Természetesen biztosítjuk számukra az egyéni haladási tempót. Mindezt az ismeretek befogadására speciális segítségnyújtással, illetve különböző fejlesztő foglalkozásokkal tesszük lehetővé. Ez részben a csoportfoglalkozásokon valósul meg követve a tantárgyi tematikát, illetve az egyéni foglalkozásokon -a tanulót kiemelve a csoportból- történik. Törekszünk arra, hogy az eltérő tantervű gyermek minél több időt töltsön a csoportban, beleértve a tanuláson kívüli időszakot és a szabadidős tevékenységeket is.

Az alapozó szakasz (előkészítő 1.-2. és az 1.osztály) évfolyamain cél a személyiség biztonságérzetének megteremtésével, az egyéni diagnosztikára épülő funkcionális képességfejlesztéssel elérni az egyénhez viszonyítva azt a legoptimálisabb adaptív állapotot, amely elégséges előfeltétele a tantárgyi rendszerű fejlesztésnek.
Olyan fejlettségi szintre kell hozni a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciókat – gyógypedagógia eszközrendszerének, módszereinek, terápiáinak felhasználásával –, hogy a tanuló az alapvető kultúrtechnikák elsajátítására a sérülésének, állapotának megfelelő idő biztosítása mellett felkészült legyen. A tanulókat fogékonnyá, befogadóvá kell tenni a környezet, a közvetlen megtapasztalható természet és a társas kapcsolatok iránt, miközben tág teret adunk az életkori sajátosságoknak, a fejlettségnek megfelelő gyermekjátéknak és mozgásnak, mindezzel felkeltve érdeklődésüket a tanulás iránt.
A 3.-4. évfolyamon a cél az alapvető képességek és alapkészségek fejlesztése a tanulók egyéni háttértényezőinek figyelembevétele mindez tantárgyi rendszerben végzett intenzív fejlesztési folyamatban.
Kiemelt feladat a személyiség érésének, az önismeret fejlődésének elősegítése a tanulási, viselkedési szokások elsajátításával, magatartási normák közvetítésével; a sérülésből, a fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdésének, a jól működő funkció továbbfejlődésének segítése individualizált programok, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával.

A továbbhaladás követelménye az intézményi helyi tantervben rögzített tanulási tartalmak, minden esetben a tanulók sajátos nevelési igénye és képességei, eltérő haladási tempója alapján egyénileg meghatározva.

KÖRNYEZETISMERET

az eltérő tanmenet szerint haladó tanulók részére

Bevezető

3.-4. évfolyam

A súlyos fokban hallássérült és az eltérő tanmenet szerint haladó tanulók számára kidolgozott helyi tantervünk a környezetismeret tantárgy esetében is az érvényben lévő *Nemzeti alaptanterv,* a *Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára 1-4. évfolyam* - környezetismeret műveltségi terület - és a *Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei* alapján készült, figyelembe véve tanulóink speciális tanulási szükségleteit, a hallássérülésből és az enyhe értelmi fogyatékosságból eredő sajátosságokat.

A környezetismeret tantárgy a Természettudomány és földrajz tanulási terület bevezető tantárgya, mely az alsó tagozat 3–4. évfolyamán jelenik meg. A tantárgy épít az 1–2. osztályos olvasás, valamint a technológia és a matematika tantárgy keretein belül történő fejlesztésre.

A tanulók a természettudományos ismeretszerzés és -feldolgozás módszereire épülő tevékenységek révén, cselekvő úton szereznek tapasztalatokat, aktívan vesznek részt a fejlesztés folyamatában. A megismerési módszerek (megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés és kísérlet) elsajátításán és alkalmazásán keresztül fejlődnek azon alapvető képességeik (megfigyelő, leíró, azonosító, megkülönböztető képesség, mérési technika, kísérletezéshez szükséges képességek), melyek a természettudományos megismeréshez szükségesek, valamint kialakulnak az ezekhez nélkülözhetetlen alapvető szokásaik is.

A tantárgy legfontosabb célja, hogy a gyermekek életkori sajátosságaira, kognitív fejlődésére, valamint kíváncsiságára építve képessé tegye őket szűkebb és tágabb környezetük, valamint saját testük megismerésére, a változások megértésére, alapvető ok-okozati összefüggések meglátására. A tantárgy tanulása során erősíthető a környezet iránti érdeklődés, felelősségvállalás.

Alapvető fontossággal jelenik meg a tantárgy céljai között az egészség megőrzése és az egészséges életvitel összetevői közötti összefüggés felismerése, az egészséges életmód szokásainak alakítása, valamint az egészséget károsító hatások tudatos kerülésére való nevelés. A tantárgy céljaiból következik, hogy szükségszerűen szervesen kötődik a

hétköznapi élethez, s így erősen gyakorlatorientált. Nem ismereteket tanít meg a gyermekek számára, hanem a gyermekek saját tevékenységeinek tapasztalatai által készíti elő a fogalomalkotást.

A kerettanterv figyelembe veszi a hallássérült és enyhe értelmi fogyatékos tanulók megismerési sajátosságait, ezért az olyan megismerési helyzetekre helyezi a hangsúlyt, amelyekben az aktív tevékenység, a közvetlen tapasztalatszerzés, a cselekvések sokasága, a konkrét gyakorlati vonatkozások értelmezése szerepel. A tanulási folyamatban az érzékelésre, az észlelésre, a személyes élményekre, felfedezésekre építve jut el a tanuló a bonyolultabb gondolkodási műveletig, az elemi problémamegoldásig.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknak az ismeretelsajátítási folyamat során olyan tudásrendszerek alapjait kell kiépíteniük, amelyek alkalmasak a mindennapi tevékenységben való felhasználásra. A tanulók ismeretelsajátításában a természeti környezeti világ elemi megismerésének lehetősége tűzhető ki célul. A folyamat során kiemelt figyelmet kell fordítani a kapcsolatrendszerek feltárására, az élő és élettelen természet szoros kölcsönhatására, az ember és természet összetartozására, egymásrautaltságára, az ember természetben betöltött helyének és szerepének felismerésére.

A hallássérült és enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt cél az életkoruknak és fejlettségüknek megfelelő korszerű tudások elsajátítása, a fogalmak folyamatos érlelése, pontosítása. Az önálló ismeretszerzés képességének fejlesztése aktív tevékenységek során, folyamatos gyűjtőmunkával, pozitív megerősítéssel és következetes segítségadással történik. A kognitív képesség, a megismerő képesség fejlesztése, a megismerési módszerek elsajátítása, tapasztalatok szerzése közben, értelmezéssel, pontosítással kísérve történik. A kommunikációs képesség fejlesztésében a szókincsbővítés, a fogalmak értelmezése kerül a középpontba. Az érdeklődés, a nyitottság, a kíváncsiság felkeltésének és tartósságának fokozásával megvalósítható a cselekvési képesség gazdagítása, az önkifejezési formák erősítése, a szociális képességek fejlesztése, együttműködés a feladatokban, kapcsolatteremtés és együttműködési szokások kialakítása, a társak segítése.

A környezetismeret tanítása során felkeltjük a tanulók érdeklődését közvetlen környezetük, társaik és önmaguk iránt. Az életkori sajátosságuknak és egyedi képességeikhez igazodó játékokon keresztül lehetséges csak a tantárgy megszerettetése. A játékok szolgálják az aktív

figyelem- és emlékezetfejlesztést. A játékos gyakorláson keresztül alakítják ki a legfontosabb képzeteket, alapvető fogalmakat, ezek megjelenítését rajzban, formázással, mintázással.

A közvetlen környezet felfedezésén, önmaga megismerésén keresztül fokozatosan bővítjük a megismerés körét. A valóság megfigyelését kövesse annak képi megjelenítése, rajzon, fotón, maketten, terepasztalon történő ábrázolása, amely alkalmas a játékos gyakorlásra, majd szóbeli megerősítésre. A téri, időbeli tájékozódás kezdetben csak tanteremben történjen, konkrét tárgyhoz, valóságos történésekhez kötötten. Ezeken a fejlesztési szinteken haladva lesznek képesek elsajátítani a tanulók azokat az alapokat, amelyekre a következő évek tanulási folyamatait, a tanuló gondolkodási képességének, érzelemvilágának a fejlesztését építhetjük.

A Nat-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

A tanulók értékelése

Az eredményes előrehaladás egyik fontos előfeltétele a tanulók tudásának folyamatos ellenőrzése és értékelése. Fokozott figyelmet kell fordítanunk arra, hogy egyik legfontosabb feladatunk a tanuló saját képességeibe vetett hitének, önbizalmának megalapozása, ezért az értékelés elsődleges célja a fejlesztés, a pozitívumok megerősítése, illetve segítségnyújtás a hiányosságok, hibák csökkentéséhez, leküzdéséhez.

A tanulók sokoldalú tevékenykedtetésének megfelelően az értékelési szempontoknak is sokoldalúaknak kell lenniük. Figyelembe kell vennünk a tanuló egyéni képességeit, ahhoz mérten szükséges osztályoznunk. Az értékelés alapja lehet a tanuló tényismereti szintje akár jelnyelven, beszéddel kísérve vagy vizuális megsegítéssel, a megfigyelésben szerzett jártassága, jártassága a tanult ismeretszerzési módokban, produktumainak szintje (pl. gyűjtőmunka eredményessége, ügyesség a játékokban, manuális tevékenységekben), órai aktivitása, a feladatokhoz való viszonyulása.

A tanulók teljesítményét a pedagógiai folyamat által megkívánt időközönként érdemjeggyel, év végén osztályzattal zárjuk.

A 3–4. évfolyamon a környezetismeret tantárgy alapóraszáma: 72 óra.

A tantárgy megismerési anyagát a Nemzeti alaptanterv 5 fő témakörre osztja:

1. Megismerési módszerek

2. Tájékozódás az időben

3. Tájékozódás a térben

4. Élő környezet

5. Anyagok és folyamatok

A kerettantervi altémakörök áttekintő táblázata, illeszkedés a Nat témaköreihez

Témakör neve	**Javasolt óraszám**		
	összesen	**3. évf.**	**4. évf.**
Megfigyelés, mérés (1., 2.)	12	8	4
Az élettelen környezet kölcsönhatásai (1., 2.)	8	4	4
Tájékozódás térben és időben (3., 4.)	16	16	0
Hazánk, Magyarország (3., 4.)	8	0	8
Életközösségek lakóhelyünk környezetében (5.)	18	4	14
Testünk, egészségünk (5.)	10	4	6
Összes óraszám:	**72**	**36**	**36**

3. évfolyam

A 3. évfolyamon a környezetismeret tantárgy alapóraszáma 36 óra. A témaköröknél megadott óraszámokba szükség esetén bele kell építeni az ismeretszerzés mellé a játékos gyakorlást és az értékeléseket is.

Témakör	**1. Tájékozódás térben, időben**	**Óraszám: 16 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Tér, idő orientációs képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése. Feladattudat, szabálytudat erősítése.	

	Szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Kooperatív technikák elsajátítása, gyakorlása. Elemi térképolvasás gyakorlása.

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
1.1. Tér, idő, nagyságrendek Tájékozódás az időben, saját élettörténet a születéstől máig. Az életkori szakaszok időbelisége a születéstől a halálig Az idő mérése, alkalmi és szabványegységei, az idő becslése, mértékegységei. Tájékozódás térben. A lakóhely és környéke. Irányok, távolság, hosszúság. Fő világtájak, iránytű. Magyarország domborzati térképe. Alapvető térképjelek (államhatár, felszíni formák, vizek, főváros, települések). Alaprajz, térkép, kicsinyítés, nagyítás.	Események időbeli sorrendbeállítása, időszalag, időnaptár készítése. Tabló készítése az egyes életkori szakaszokról. Események, jelenségek rögzítése, fogalmazás szóban, írásban, rajzban. Tapasztalatok szerzése séták, kirándulások alkalmával. Rajzos ábrák, makettek készítése. Terepasztal berendezése. Játékos tájékozódási gyakorlatok iránytűvel.
1.2. Rendszer, rendszer és környezete Rész, egész, összetettség, funkció (élőlények, épületek, tárgyak, eszközök részei) természetes és mesterséges (épített) környezetben.	Irányított megfigyelések, elemzések alapján játékos szerelési, építési gyakorlatok. A növények, állatok és részeik csoportosítása adott szempontok alapján. Tanulmányi séták, kirándulások, megfigyelések, tapasztalatok megfogalmazása szóban és írásban, rajzok, tablók készítése.

Fogalmak	Mértékegység, térkép, élőhely, rész, egész.

Témakör	2. Megfigyelés, mérés	Óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelés, összehasonlítás, vizsgálódás képességének fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Az analizáló, szintetizáló készség fejlesztése. Érdeklődés, motiváltság folyamatos fenntartása. Szociális képesség fejlesztése. A kooperatív technikák alkalmazása. Információszerző eszközök használata.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
2.1. Mérés Mérőeszközök, mértékegységek. Becslés, mérés. Mérési rendszerek (tömeg, hosszúság, hőmérséklet, űrtartalom) Az időjárás alapvető elemei. Anyagok és testek mérhető tulajdonságai A mérhető anyagi tulajdonságok felismerése, megismerése, mérése.	A mérhető tulajdonságok vizsgálata, a vizsgálati módszerek gyakorlása (megfigyelés, viszonyítás, becslés, mérés). A figyelem irányítása, az emlékezet mobilizálása. Mérőeszközök használatának gyakorlása.
2.2. Az élettelen környezet megfigyelése A környezet anyagai. A természetben előforduló és mesterséges anyagok (fa, fém, levegő, víz, talaj). Anyagok érzékelhető tulajdonságai, érzékszervek. A víz előfordulása a természetben.	Természetes és mesterséges anyagok gyűjtése, csoportosítása. Az anyagfajták és a használat közötti összefüggés felismerése. Vágás, tépés, gyurmázás. A víz vizsgálata, halmazállapotainak megnevezése, felismerése, a víz hőfokának mérése.
2.3. Az élő környezet megfigyelése Élőlények csoportjai (állat, növény, ember) Egy kiválasztott növény és állat fő részei. Életjelenségek: táplálkozás, légzés, növekedés, fejlődés, mozgás, szaporodás.	Az életjelenségek megfigyelése, egyszerű kísérletek végzése. Babnövény ültetése, fejlődési napló vezetése. Az állatok megfigyelése (pl. akváriumi halak, kutya, macska, hörcsög, papagáj).

Életfeltételek (levegő, víz, tápanyag, napfény, hőmérséklet).	
Fogalmak	Mérőeszköz, becslés, mérés, életjelenség, a víz különböző halmazállapotai és előfordulása, érzékszerv, nővények, állatok, életfeltétel

Témakör	**3. Az élettelen környezet kölcsönhatásai**	**Óraszám: 4 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerés módszereinek bővítése. A szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Csoportmunka, kooperatív technikák alkalmazása. Kauzális gondolkodás fejlesztése. Tapasztalatok szerzése a közvetlen környezetben és az élettelen természetben előforduló anyagokról, kölcsönhatásokról, az ismeretek bővítése. A tapasztalatok feldolgozása szóban, írásban, rajzban.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
3.1. Anyag A környezetben előforduló gyakori anyagfélék. Halmazállapot. Csapadékformák.	Anyagok halmazállapotainak felismerése, megnevezése, tapasztalatszerzés, kísérletezés. Csoportosítás halmazállapotok szerint. A tapasztalatok rögzítése rajzban, tabló készítése.
3.2. Energia Energiaforrások, az energia felhasználása a mindennapokban.	Egyszerű kísérletek, játékok készítése (szélforgó). Gyűjtőmunka, beszámoló készítése az energiáról.
3.3. Változás – Fizikai változások: Halmazállapot-változások (olvadás, fagyás, párolgás, lecsapódás, forrás).	A változásokat kiváltó hatások azonosítása a mindennapi környezetben megfigyelhető jelenségek esetében.

Az évszakok változásai, következményei a természetben, a mindennapi életben. – Kémiai változások: Az égés, tűz, tűzvédelem, tűzoltás eszközei. A tűzoltók munkája.	A természetben lejátszódó és az ember által létrehozott halmazállapot-változások megfigyelése, megbeszélése. Képek gyűjtése, rendezése adott szempontok alapján. Rajzok, tablók készítése. Időjárási naptár készítése. A változások felismerése, az összefüggések megértése. Megfigyelés, beszélgetés, képek, ábrák elemzése. Éghető és éghetetlen anyagok csoportosítása. Teendők tűzriadó esetén. Információs jelek felismerése.
Fogalmak	Halmazállapot, halmazállapot-változás, évszak, tűz, energiafajta.

Témakör	**4. Életközösségek lakóhelyünk környezetében**	**Óraszám: 4 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképesség fejlesztése. Pozitív attitűd kialakítása a természet szépségének megóvására, természetszeretetre. Kommunikációs készség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések felismerése képességének fejlesztése. Problémamegoldó képesség fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. A kauzális gondolkodás és az értékelő érzék fejlesztése. Környezetvédelem, energiatakarékosság.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
4.1. Élő és élettelen környezeti tényezők	Élő és élettelen megkülönböztetése konkrét példák alapján a közvetlen környezetben.
4*.2. Természetvédelem* Növény- és állatgondozás a tanuló közvetlen környezetében.	Élősarok növényeinek (dísznövények, palánták) gondozása, növényültetés. Kisállatok gondozása.

A közvetlen és tágabb környezet, a természet megóvása.	Felelősség a rábízott élőlényekért. Madáretető készítése, madarak etetése télen.
4.3. Környezetszennyezés Szelektív hulladékgyűjtés.	A levegő, víz, talaj szennyező anyagainak megfigyelése a természetes és mesterséges környezetben. Egyszerű kísérletek végzése a különböző szennyező anyagokkal.
4.4. Energiatakarékosság Takarékosság az árammal, a vízzel.	Törekvés az energiatakarékos életvitelre, egyszerű technikák gyakorlása, szituációs játékok. Közvetlen környezetünk tisztasága.
4.5. A lakóhely közvetlen és tágabb környezetében található életközösségek Park, erdő, rét, mező, vizek, vízpartok. Természetvédelem.	Kirándulások, séták során élőlények megfigyelése. Az élőlények közötti kapcsolatok felismerése. A természet értékeinek védése.
4.6. Változatos élővilág A közvetlen környezet növényvilága (fák, bokrok, virágos növények). A növény részei. Néhány lágyszárú, fás szárú növény. Főbb állatcsoportok. A vadon élő állatok és a házi és ház körül élő állatok. Madár, emlős, rovar.	Séta, a növények érzékelhető, mérhető tulajdonságainak vizsgálata. Megfigyelés, analízis-szintézis, tapasztalatok rögzítése rajzban, írásban. Az állatok jellemzőinek megfigyelése a kültakaró, mozgás, végtagok, táplálkozás, szájszerv, érzékelés, szaporodás szerint. A vadon élő és a házi állatok csoportosítása. Képek csoportosítása. Rajzok, tablók készítése. Az élőlények egyszerű csoportosítása adott szempontok alapján.
Fogalmak	Szelektív hulladékgyűjtés, természetvédelem, energiatakarékosság, víztakarékosság, környezetszennyezés, növény-, állatgondozás, felelősség, park, élőhely.

Témakör	5. Testünk, egészségünk	Óraszám: 4 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Megismerési módszerek, tartós figyelem, emlékezet fejlesztése, a szociális képesség, interperszonális képesség fejlesztése, empátiakészség fejlesztése, helyes magatartási szokások megerősítése, pozitív attitűd kialakítása a mássággal kapcsolatban, illetve a mások elfogadására, megsegítésére; az egészséges életmód alapvető szabályai betartásának erősítése. Kommunikációs képesség fejlesztése. A motoros képességek fejlesztése. A kauzális gondolkodás fejlesztése, döntési képesség fejlesztése, az időbeli tájékozódás képessége, az összehasonlítás, viszonyítás képességének fejlesztése, az elemi ítéletalkotás képességének fejlesztése. Együttműködési formák működtetése, problémaérzékenység fejlesztése.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
6.1. Az emberi test Testrészek és funkciójuk. A mozgás szerepe az egészséges életmódban. Játék, sport.	A főbb testrészek megnevezése. Játékos gyakorlatok a testrészek mozgatására.
6.2. A test, az érzékszervek védelme Egészséges életmód, egészség-betegség Egészséges táplálkozás. Helyes fogápolás.	A helytelen táplálkozás okozta problémák felismerése. Figyelem a hang- és fényártalmakra. Csoportosítás, gyűjtőmunka, rajzolás és tablókészítés az egészséges életmóddal kapcsolatban. A helyes viselkedési szokások megismerése betegség esetén, részvétel szituációs játékokban.
6.3. Öröklődés A család. Különböző emberi külső és belső tulajdonságok (ilyen vagyok).	Tulajdonságok megnevezése, csoportosítás (külső-belső). Hasonlóságok, különbségek észrevétele.

6.4. Magatartás Helyes magatartási formák a betegség megelőzésében. Viselkedés közösségekben.	Veszélyeztető magatartásformák felismerése.
Fogalmak	Az emberi test részei, tisztálkodás, tisztálkodási eszköz, orvos, gyógyszer, helyes táplálkozás, fogápolás, mozgás, sport, testedzés, életműködés, növekedés, változás.

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén a tanulók egyéni képességeihez mérten:

- az élettelen anyagok és az élőlények közötti különbségek ismerete;
- az élőlények és az élettelen anyagok mérhető tulajdonságainak ismerete, azok mérése;
- a növények csoportosítása, részeinek felismerése, megnevezése;
- az állatok csoportosítása, testrészeinek felismerése, megnevezése;
- halmazállapotok ismerete, megnevezése;
- a víz halmazállapot-változásainak ismerete;
- az élőlények és az élettelen anyagok tulajdonságainak ismerete;
- megfelelő tájékozódás az időben: az évszakok, hónapok, hetek, napok időtartama, egymással való kapcsolatuk;
- az idő leolvasása;
- az időjárás alapvető elemeinek megnevezése;
- az emberi életszakaszok ismerete, azok néhány jellemzője;
- a világtájak megnevezése;
- az életközösségek és az ott élő élőlények megnevezése;
- az emberi test testrészei, érzékszervek;
- az egészséges életmód alapvető elemeinek ismerete, egészségtudatos táplálkozási szokások kialakítása;
- az élővilág sokféleségének tisztelete, a természetvédelem fontosságának felismerése.

4. évfolyam

A 4. évfolyamon a környezetismeret tantárgy alapóraszáma 36 óra. A témaköröknél megadott óraszámokba szükség esetén bele kell építeni az ismeretszerzés mellé a játékos gyakorlást és az értékeléseket is.

Témakör	**1. Megfigyelés, mérés**	**Óraszám: 4 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelés, összehasonlítás, vizsgálódás képességének fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Az analizáló, szintetizáló készség fejlesztése. Érdeklődés, motiváltság folyamatos fenntartása. Szociális képesség fejlesztése. A kooperatív technikák alkalmazása. Információszerző eszközök használata.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
2.1. Az élettelen környezet megfigyelése Anyagok és tulajdonságaik. A víz szerepe. A víz előfordulása a természetben Eső, hó, jégeső, folyóvíz, tó. Az ivóvíz. Vízben oldódó és nem oldódó anyagok	Az anyagfajták és a használat közötti összefüggés felismerése. A víz vizsgálata, halmazállapotainak megnevezése, felismerése, a víz hőfokának mérése. A víz, mint életfontosságú anyag tudatosítása. Egyszerű kísérletek végzése cukorral, sóval, homokkal, kaviccsal.
2.3. Az élő környezet megfigyelése Életjelenségek, életfeltételek. Növény részei, azok szerepe. Állatok testrészei, azok szerepe az állat életében.	Az életjelenségek megfigyelése, egyszerű kísérletek végzése. Babnövény ültetése, fejlődési napló vezetése.

	Az állatok megfigyelése (pl. akváriumi halak, kutya, macska, hörcsög, papagáj).
Fogalmak	életjelenség, a víz különböző halmazállapotai és előfordulása, oldhatóság, növények, állatok.

Témakör	**2. Az élettelen környezet kölcsönhatásai**	**Óraszám: 4 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerés módszereinek bővítése. A szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Csoportmunka, kooperatív technikák alkalmazása. Kauzális gondolkodás fejlesztése. Tapasztalatok szerzése a közvetlen környezetben és az élettelen természetben előforduló anyagokról, kölcsönhatásokról, az ismeretek bővítése. A tapasztalatok feldolgozása szóban, írásban, rajzban.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
3.1. Anyag A környezetben előforduló gyakori anyagfélék, halmazállapotuk	Anyagok halmazállapotainak felismerése, megnevezése, tapasztalatszerzés, kísérletezés. A tapasztalatok rögzítése rajzban, tabló készítése.
3.2. Energia Energiaforrások. Energia felhasználása. Energiát felhasználó berendezések, fűtő, hűtő háztartási eszközök. Energiafajták (nap, szél, víz, elektromos, fény).	Egyszerű kísérletek, játékok készítése (szélforgó). Gyűjtőmunka, beszámoló készítése az energiáról.
3.3. Változás – Fizikai változások. Halmazállapot-változások (olvadás, fagyás, párolgás, csapadékformák, fagyasztás). Helyzet- és helyváltoztatás.	A változásokat kiváltó hatások azonosítása a mindennapi környezetben megfigyelhető jelenségek esetében. A természetben lejátszódó és az ember által létrehozott halmazállapot-változások megfigyelése, megbeszélése.

– Kémiai változások. Tűz, tűzvédelem, tűzoltás eszközei.	Képek gyűjtése, rendezése adott szempontok alapján. Rajzok, tablók készítése. Időjárási naptár készítése. A mozgásban megnyilvánuló állandóság és változás megfigyelése, tanulmányozása. A változások felismerése, az összefüggések megértése. Megfigyelés, beszélgetés, képek, ábrák elemzése. Éghető és éghetetlen anyagok csoportosítása. Teendők tűzriadó esetén. Információs jelek felismerése.
Fogalmak	Halmazállapot, halmazállapot-változás, tűz, energiafajta.

Témakör	**3. Életközösségek lakóhelyünk környezetében**	**Óraszám: 14 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképesség fejlesztése. Pozitív attitűd kialakítása a természet szépségének megóvására, természetszeretetre. Kommunikációs készség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések felismerése képességének fejlesztése. Problémamegoldó képesség fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. A kauzális gondolkodás és az értékelő érzék fejlesztése. Környezetvédelemre, energiatakarékosságra való nevelés.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
4.1. Élő és élettelen környezeti tényezők	Élő és élettelen megkülönböztetése konkrét példák alapján a közvetlen környezetben.

4.2. A környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság Egészséges, gondozott környezet. A közvetlen és tágabb környezet (iskola, lakás, közlekedési eszközök, parkok, játszóterek rendjének megóvása. Vizek védelme, víztakarékosság, energiatakarékosság.	Tablókészítés, plakátkészítés, képek gyűjtése, csoportosítás, elemzés a közvetlenebb és tágabb környezetről. Törekvés a víztakarékosságra, energiatakarékosságra.
4*.3. Természetvédelem* A természet megóvása.	Élősarok növényeinek (dísznövények, palánták) gondozása, növényültetés. Kisállatok gondozása. Felelősség a rábízott élőlényekért. Madáretető készítése, madarak etetése télen.
4.4. Környezetszennyezés Levegő-, talaj-, vízszennyezés. Szelektív hulladékgyűjtés.	A levegő, víz, talaj szennyező anyagainak megfigyelése a természetes és mesterséges környezetben. Egyszerű kísérletek végzése a különböző szennyező anyagokkal.
4.5. Energiatakarékosság Takarékosság az árammal, a vízzel. Fűtés, szellőztetés.	Törekvés az energiatakarékos életvitelre, egyszerű technikák gyakorlása, szituációs játékok. Közvetlen környezetünk tisztasága.
4.6. A lakóhely közvetlen és tágabb környezetében található életközösségek Élőhely. Természetvédelem.	Kirándulások, séták során élőlények megfigyelése. Az élőlények közötti kapcsolatok felismerése. A természet értékeinek védése.
4.7. Változatos élővilág A közvetlen környezet növényvilága (fák, bokrok, virágos növények). A zöldségeskert, gyümölcsöskert növényei. A virág része, a termés és részei.	Séta, a növények érzékelhető, mérhető tulajdonságainak vizsgálata. Megfigyelés, analízis-szintézis, tapasztalatok rögzítése rajzban, írásban.

Néhány lágyszárú, fás szárú növény. A gombák. Főbb állatcsoportok. A vadon élő állatok és a házi és ház körül élő állatok. Madár, emlős, rovar.	Az állatok jellemzőinek megfigyelése a kültakaró, mozgás, végtagok, táplálkozás, szájszerv, érzékelés, szaporodás szerint. A vadon élő és a házi állatok csoportosítása. Képek csoportosítása. Rajzok, tablók készítése. Az élőlények egyszerű csoportosítása adott szempontok alapján.
Fogalmak	Szelektív hulladékgyűjtés, természetvédelem, energiatakarékosság, víztakarékosság, környezetszennyezés, növény-, állatgondozás, felelősség, park, élőhely.

Témakör	**4. Hazánk, Magyarország**	**Óraszám: 8 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképesség fejlesztése. Pozitív attitűd kialakítása a természet szépségének megóvására, hazaszeretetre, természetszeretetre. Kommunikációs készség fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. A kauzális gondolkodás és az értékelő érzék fejlesztése.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
5.1. Közvetlen és tágabb települési környezetünk Lakóhely, megyék, főváros. Lakóhelyünk értékei.	Térképhasználat. Lakóhelyhez közeli települések keresése, megnevezése térkép segítségével. Saját lakóhely, a lakóhely kulturális és természeti értékeinek bemutatása tablón vagy bemutató formájában. Fővárosunk néhány jellegzetes nevezetességének, épületeinek, hídjainak, közlekedésének megismerése tanulmányi kirándulás alkalmával, vagy képeken, multimédián keresztül.

5.2. Térképészeti gyakorlatok Földrajzi elhelyezkedés. Felszínformák.	Magyarország elhelyezkedésének megfigyelése földgömb, Európa-térkép. Magyarország államhatárainak, szomszédos országainak megkeresése, megnevezése a térképen. Hazánk felszínformáinak, vizeinek azonosítása domborzati térképen Irányok.
Fogalmak	Térkép, domborzati térkép, közigazgatási térkép, felszínforma, megye, megyeszékhely, település, főváros.

Témakör	**5. Testünk, egészségünk**	**Óraszám: 6 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Megismerési módszerek, tartós figyelem, emlékezet fejlesztése. A szociális képesség, interperszonális képesség, empátiakészség fejlesztése. Helyes magatartási szokások megerősítése, pozitív attitűd kialakítása a mássággal kapcsolatban, illetve a mások elfogadására, megsegítésére. Az egészséges életmód alapvető szabályai betartásának erősítése. Kommunikációs képesség fejlesztése. A motoros képességek fejlesztése. A kauzális gondolkodás fejlesztése, döntési képesség fejlesztése, az időbeli tájékozódás képessége, az összehasonlítás, viszonyítás képességének fejlesztése, az elemi ítéletalkotás képességének fejlesztése. Együttműködési formák működtetése, problémaérzékenység fejlesztése.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
6.1. Az emberi test Testrészek és funkciójuk. A mozgás szerepe az egészséges életmódban.	A főbb testrészek megnevezése. Játékos gyakorlatok a testrészek mozgatására.
6.2. A test, az érzékszervek védelme Egészséges életmód.	A helytelen táplálkozás okozta problémák felismerése.

Egészséges táplálkozás. Egészség és betegség (néhány fertőző gyermekkori betegség) A káros élvezeti szerek.	Figyelem a hang- és fényártalmakra. Csoportosítás, gyűjtőmunka, rajzolás és tablókészítés az egészséges életmóddal kapcsolatban. A helyes viselkedési szokások megismerése betegség esetén, részvétel szituációs játékokban. A káros élvezeti szerek elutasítása.
6.3. Öröklődés A család. Különböző emberi külső és belső tulajdonságok (ilyen vagyok).	Tulajdonságok megnevezése, csoportosítás (külső-belső). Hasonlóságok, különbségek észrevétele.
6.4. Magatartás Helyes magatartási formák a betegség megelőzésében. Viselkedések betegség esetén. Viselkedés közösségekben. A sérült embertársak segítése. Veszélyek a gyermekekre.	A károsító szerek elutasítása. Veszélyeztető magatartásformák felismerése.
Fogalmak	Az emberi test részei, tisztálkodás, tisztálkodási eszköz, gyermekbetegség, védőoltás, fertőzés és járvány, orvos, gyógyszer, helyes táplálkozás, fogápolás, mozgás, sport, testedzés, életműködés, növekedés, változás.

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén a tanuló egyéni képességeihez mérten:

- növények csoportosítása különböző szempontok szerint, részeinek megnevezése, ezek szerepe a növény életében;
- az állatok csoportosítása különböző szempontok szerint, testrészeinek megnevezése, a testrészek és az állatok mozgása, táplálkozása, életmódja közötti összefüggések felismerése;
- a víz halmazállapot-változásainak megfigyelése, az ezekhez kapcsolódó jelenségek megnevezése (olvadás, fagyás, forrás, párolgás, lecsapódás);
- a víz körforgásának megfigyelése, ismerete;

- az égés feltételeinek ismerete, a tűz és az égés szerepe az ember életében;
- hazánk nagytájainak ismerete;
- Magyarország helye Európában, a szomszédos országok megnevezése;
- megyék és megyeszékhelyek megnevezése;
- a természetes és mesterséges életközösségek közötti különbségek ismerete;
- az egyes életközösségek növény-és állatvilága közötti kapcsolatok felismerése (búvóhely, táplálék);
- az emberi test testrészei, fontosabb szervei;
- az egészséges életmód alapvető elemeinek ismerete, egészségtudatos táplálkozási szokások kialakítása;
- a környezetvédelem fontosságának felismerése, környezetkímélő magatartás kialakítása.

MATEMATIKA

Bevezető

1/1 – 4. évfolyam

Az alsó tagozatos matematikatanítás legfőbb célja a matematikai ismeretek és gondolati tevékenységek széles körű tapasztalati alapozása, valamint a kapcsolódó biztos matematikai készségek kialakítása, melyekre a későbbi évfolyamok építhetnek. Alapvető fontosságú, hogy a gyerekek valóságon alapuló saját cselekvő tapasztalataik és élményeik révén jussanak el jól megértett, sok szálon kapcsolódó ismeretekhez, mert ezek jelentik majd a hétköznapi életben hosszú távon használható tudásukat. A matematika spirális felépítésének megfelelően alsó tagozaton széles körű tárgyi tevékenységek alapozzák meg a változatos képi ábrázolásokat, amelyek szükségesek a későbbi absztrakcióhoz, és alkalmassá teszik a tanulókat a felső tagozaton, középiskolában megjelenő szimbolikus gondolkodásra.

A matematikatanítás további célja, hogy lehetővé tegye a tanulók számára a környező világ térformáinak, mennyiségi viszonyainak, összefüggéseinek megértését, a valóság megismerését. Feladata felkelteni a tanulók érdeklődését, segíteni a pozitív attitűd kialakulását a tantárgy tanulása iránt, tapasztalati úton megalapozva a tanulók matematikai ismereteit, változatos tevékenységekkel alakítva ki a matematikai fogalmakat. Fejlesztenie kell a tanulók matematikai

készségeit (számlálás, számolás, mennyiségi következtetések, becslés, mérés, mértékegységváltás, szöveges feladatok megoldása) és matematikai képességeit (rendszerezés, kombinativitás, induktív, deduktív és valószínűségi következtetések), ezáltal lehetővé tenni a tanulók gondolkodásának fejlődését.

A pontos matematikai nyelv használatára való törekvés, a gondolatok szabatos megfogalmazása tevékenységek során alakul a matematikatanulás szokásrendjének gyakorlásával, a pontos, fegyelmezett munkavégzés és az önellenőrzés igényének kialakításával együtt.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák fejlesztése csak a többi kulcskompetenciával együtt, egymással összhangban, egymást felerősítve valósítható meg. A matematikaórákon megszerzett készségek, képességek, ismeretek birtokában a tanulók alkalmassá válnak az önálló tanulásra, eszközként használják azokat más területeken, különböző kontextusokban (továbbtanulás, otthon, munkahely) való alkalmazásra. A matematikai nevelés hozzájárul a természettudományos neveléshez. Vannak közös fejlesztési területeik, mint a tájékozódási képesség fejlesztése térben, síkban, időben és a világ mennyiségi viszonyaiban, valamint a kognitív képességek fejlesztése. Vannak olyan készségek, mint a becslés, mérés, számlálás, számolás, melyeket pl. különböző számításoknál alkalmaznak. Az ének, zene tanulása fejleszti a matematikai gondolkodás különböző formáit. A ritmusgyakorlatok, kottaírás, kottaolvasás, számkotta használata hozzájárulnak az akusztikus és vizuális figyelem és emlékezet, valamint a szerialitás fejlesztéséhez. A matematikai kompetenciát eszközként használják a tanulók a földrajzi ismeretek tanulása során is. Tájékozódnak síkban különböző léptékű térképeken, térben a földgömbön és az időzónákban. Becslési, mérési és számolási készségüket alkalmazzák a távolságok becslésére, mérésére, a magassági számok pontos leolvasására, a földrészek, országok területe, lakossága és a népsűrűsége közötti összefüggések értelmezésére, számításokra. A testnevelésórák nagymértékben hozzájárulnak a motoros képességek fejlődéséhez, ezzel segítik a tanulókat a matematikai és szerkesztő eszközök használatában. A különböző ugrások, dobások alkalmával fejlődik becslési, mérési készségük. Rendgyakorlatoknál a számlálásra végzett mozgássorok hozzájárulnak a számlálás ritmusának kialakulásához.

A vizuális kultúra tanítása során a vizuális nyelv alapelemeinek (vonalak, sík- és térformák) előállítása, azok rendezése, azonosságok, hasonlóságok észrevétele, arányok, kontrasztok

megfigyelése, ismétlések, ritmusok leképezése, szimmetrikus alakzatok létrehozása segíti a formaérzékelés, a térlátás és a vizuális gondolkodás fejlesztését, a geometriai ismeretek elmélyítését.

A digitális kompetenciák fejlesztése, az IKT-eszközök használata hozzájárul a megismerési képesség, a verbális és a nonverbális kommunikáció fejlődéséhez. Az órákon segíti az önálló ismeretszerzést, a matematikai készségek, képességek fejlesztését, a matematika iránti pozitív attitűd kialakulását, az önismeret, az önértékelés fejlődését. Habilitációs foglalkozások keretében fejlesztő programok segítségével hozzájárul a tanulók alapképességeinek fejlesztéséhez.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák fejlesztése közben különböző szervezeti keretekben (egyéni, páros, csoport és kooperatív formában) tevékenykednek a tanulók. Ezáltal fejlődik együttműködési készségük, nő a toleranciájuk, kialakul egymás iránti érdeklődésük, megtanulják társaik elfogadását.

A matematikatanulás hatékonyságának egyik fontos feltétele a módszerek megválasztása. A kisiskolások legfontosabb tevékenysége a játék. Ezért kezdetben játékos tevékenységek megszervezésével biztosítunk lehetőséget a gyerekeknek a közvetlen tapasztalatszerzésre.

Az enyhe értelmi fogyatékos gyerekeknek hosszabb ideig (több éven át) lehetőséget kell teremteni a matematikai problémák cselekvéses tapasztalatra alapozó megoldására. A motiváló hatású tanulási környezet, a játékok, a különböző matematikai eszközök, IKT-eszközök, digitális tananyagok felkeltik a tanulók érdeklődését, igényét a világ megismerésére, saját ismereteik, képességeik fejlesztésére, az érdeklődés ébrentartására, pozitív attitűd kialakulására a tantárgy, a tanulás iránt, mindez biztosítéka a sikeres együtt-tanulásnak.

Az egy osztályba kerülő gyermekek pszichés funkciói, képességei, ismeretei, az egész személyiségük nagyon különböző. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók képességprofilja jelentősebb eltérést mutat, mint ép társaiké. Ezért nagyon fontos minden tanuló egyéni fejlődési folyamatának a megismerése, és az ehhez igazodó differenciált nevelés, oktatás, fejlesztés. A pedagógusnak fel kell térképeznie az osztály tanulóinak ismereteit, képességeit,

érdeklődésüket, motiváltságukat, tanulási stílusukat, szokásaikat, tempójukat. Fel kell tárni társas kapcsolataikat, fizikai és pszichés állapotukat.

Szükséges és lehetséges differenciálni a tartalmak és tevékenységek szintjén egyaránt. A tartalmi differenciálás megnyilvánulhat a feladatok mennyiségében, a feladatok minőségében és a kivitelezés módjában. A tevékenységek szintje is különböző lehet. Lehet elvontan, verbális szinten megoldani a feladatokat, de ugyanazok a feladatok megoldhatók eszközökkel, a cselekvés szintjén is. Differenciálni lehet segítésnyújtással is. Segíthetjük a tanulást eszközök biztosításával, az eszközök használatának segítésével, a feladat megismétlésével, a feladatok algoritmizálásával, mintaadással, analógia alkalmazásával és célirányos kérdésekkel.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál gyakran előfordul súlyos képességzavar, illetve valamelyik képesség hiánya. Ezeket a problémákat nem lehet kizárólag a tanítási órák keretei között orvosolni. Ilyen esetekben szükség van külön habilitációs foglalkozásokra, ahol célirányos fejlesztési terv alapján egyéni fejlesztéssel lehet korrigálni és/vagy kompenzálni a képességzavarokat és hiányokat.

1/1 – 2. évfolyam

A hallássérülésből eredő speciális helyzetet figyelembe véve iskolánkban az általános iskola nyolc osztálya előtt két előkészítő (1/1 és 1/2) osztály is van, ezért az első osztály anyagát szétbontottuk erre a két előkészítő osztályra, a másodikos anyagot pedig az ezt követő első és második osztályra. Ezáltal lehetőségünk van a lassúbb haladás mellett erősebb alapozásra, a hiányzó beszéd magasabb szintű kialakítására, a képességfejlesztés kiemelt szerepének megvalósítására.

Az első négy év kiemelt célja a tanulási képességek alapozása, a tantárgy iránti érdeklődés, a tanulási kedv felkeltése, a tantárgy megszerettetése. A matematikai tevékenységek elvégzéséhez és az ismeretek befogadásához szükséges a megfelelő szomatikus és pszichés állapot fejlesztése is. Fontos feladat a matematikai eszközök használatának megismerésével az önálló ismeretszerzés lehetőségének megteremtése, a tanulók ismereteinek, készségeinek, képességeinek, érdeklődésének a feltérképezése, és ehhez igazodó tanulási módok, eljárások

megkeresése, alkalmazása. Az IKT-eszközök megismerése, használata tanári segítséggel történik.

Az elemi gondolkodási műveletek alapozása cselekvéssel, cselekvésre épülő tapasztalatok megfogalmazásával valósul meg, csakúgy, mint a matematikai nyelv alapozása, ismerkedés a matematikai alapfogalmakkal, jelekkel. Az alkotás örömének megtapasztalása, a folyamatos ösztönzés a matematikai tevékenykedésre, kitartó feladatmegoldásra egyrészt a motiváció erősödését, másrészt a tanulók önértékelésének és önismeretének kialakítását segíti. A módszerek megválasztása támogatja a folyamatos tanári visszajelzés lehetőségeit, a társakkal közös tevékenységek megvalósulását azért, hogy az elősegítse az elemi kommunikációs képességek fejlesztését, társas kapcsolatokban való működtetését.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében biztosítani kell a terápiás fejlesztést a tanulók sérült vagy/és fejletlen pszichikus funkcióinak, készségeinek, képességeinek és gondolkodásának javítására, kompenzálására úgy, hogy a tevékenységek segítsék elő a tanulók együttműködését, az egymás iránti tolerancia kialakulását. Vonatkozik ez a figyelem terjedelmének, tartósságának növelésére, a koncentráció időtartamának növelésére, az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztésére, a finommotoros mozgáskoordináció fejlesztésére is.
Az egyes témakörök nevelési-fejlesztési céljai, a fejlesztési ismeretek és tevékenységek koncentrikusan bővülve visszatérnek a következő évfolyamokon, ezzel biztosítva az ismétlést, az ismeretek beépülését.

Az 1/1 – 2. évfolyamon a matematika tantárgy alapóraszáma 144 óra. A témaköröknél megadott óraszámokba bele kell építeni az ismeretszerzés mellé a differenciált fejlesztést, a sérült, kevésbé fejlett pszichikus funkciók (figyelem, koncentráció; auditív, vizuális és taktilis észlelés és differenciáló képesség, finommotoros képesség) fejlesztését, valamint a játékos gyakorlást és az értékeléseket is.

Az előkészítő évfolyamokon továbbhaladási követelményeket nem állapítunk meg, az előkészítő 1., az előkészítő 2. és az 1. évfolyamot egy fejlesztési szakasznak tekintjük. A témakörök részletezése alatt található összegzett tanulási eredmények a fejlesztési célok

optimális elérése esetén várható ismeretek összefoglalása, melyek megvalósulása nagyban függ a tanulók egyéni képességeitől.

Előkészítő 1. osztály

Témakör	**1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika**	**Javasolt óraszám: 25 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális, auditív és taktilis percepció fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, válogatás gyakoroltatása. Kombinatorikus gondolkodás alapozása. Szerialitás fejlesztése.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
1.1. Halmazok Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságai (szín, forma, nagyság)	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságainak megfigyelése, kiemelése, egyeztetése, megfogalmazása segítséggel, jelölése jelkártyával, IKT-eszközök alkalmazásával. Azonosságok-különbözőségek megállapítása, megnevezése segítséggel, kifejezésük tevékenységgel. Tárgyak válogatása, csoportosítása választott és adott tulajdonság alapján. Tulajdonságok változásának megfigyelése, megfogalmazása segítséggel.
1.2.Matematikai logika Igaz-hamis állítások	Állítások igazságának eldöntése személyek, tárgyak, matematikai eszközök halmazáról.
1.3.Kombinatorika Kombinatorikai feladatok	Kombinatorikai feladatok megoldása matematikai eszközök kirakásával, színezéssel, minél több lehetőség előállítása próbálgatással.
Fogalmak	Szín, méret, minden, egyetlen, egyik sem.

Témakör	**2. Számelmélet, algebra**	**Javasolt óraszám: 88 óra**

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Mennyiségi állandóság kialakítása. A számlálás ritmusának kialakítása, a finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése. Biztos számfogalom kialakítása az 5-ös számkörben, majd a számolási készség fejlesztése az 5-ös számkörben, változatos gyakorlati feladatok segítségével. Tájékozódás a számegyenesen. Az összeadás és kivonás tartalmi megértésének alapozása mindennapi élethelyzetekből kiindulva. Analógiás gondolkodás értelmezése.

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
2.1. Számok Számköri ismeretek az 5-ös számkörben	Határozott és határozatlan halmazok alkotása (személyek, tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök segítségével).
Halmazok számossága	Halmazok számosságának megállapítása le- és megszámlálással. Mennyiségek kirakása tárgyakkal. Számfogalom megerősítése az 5-ös számkörben. Mennyiségek egyeztetése számnévvel, számképpel, számjeggyel.
Számok írása, olvasása 5-ig Számok bontása	Számok írása és olvasása változatos feladathelyzetekben. Adott elemszámú tárgyhalmazok bontása matematikai és IKT-eszközökkel. A kirakásokról bontások megfogalmazása, lejegyzése. Bontott alakú számoknak megfelelő helyzetek előállítása tevékenységgel, rajzzal.
Számok viszonyítása, rendezése Relációs jel	Különböző elemszámú halmazok összehasonlítása tárgyak, matematikai és IKT-eszközök segítségével, jelölésük relációs jelekkel.
Számegyenes Számszomszédok	Számok viszonyítása, sorba rendezése, helyük megkeresése a számegyenesen, számszomszédok megállapítása.

2.2. Műveletek Műveleti jelek (+, –, =, <, >) Összeadás, kivonás tartalmának kialakítása: halmazok bővítése, szűkítése, halmazok egyesítése, különbsége, halmazok összemérése	Műveleti jelek megismerése, értelmezése, írása, kiolvasása, használata. Műveletek megjelenítése egyszerű történetek lejátszásával, tárgyak, matematikai eszközök kirakásával, IKT-eszközökkel. A mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása segítséggel.
Fejben számolás	Fejben számolás 5-ös számkörben.
Szóbeli összeadás, kivonás	Egyjegyűek összeadása, kivonása eszközhasználattal, majd saját kezén való számolással, végül fejben számolással.
Az összeadás tagjainak felcserélhetősége	A tagok felcserélhetőségének érzékeltetése kirakásokkal (matematikai eszközökkel, IKT-eszközökkel), rajzzal, lejegyzésük műveletekkel.
Egyszerű szöveges feladatok	Szóban és jellel megfogalmazott, egyszerű szituációkba ágyazott szöveges feladatok lejátszása, megjelenítése matematikai eszközök kirakásával, rajzban, lejegyzésük műveletekkel.
Fogalmak	Számok neve, jele, relációs jel, (kisebb-nagyobb) szomszéd, számegyenes, összeadás-kivonás, bontás, hozzátevés, elvétel, semmi, üres, sok, kevés.

Témakör	**3. Geometria – mérés**	**Javasolt óraszám: 10 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Térbeli és síkbeli tájékozódás fejlesztése. Gyakorlati mérések gyakoroltatása választott mértékegységekkel. Mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének alakítása.	
Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**	

3.1. Térbeli, síkbeli helyzetek – Térbeli helyzetek	Térbeli helyzetek megfigyelése, leolvasása, megfogalmazása segítséggel. Térbeli helyzetek létrehozása tárgyak, matematikai eszközök építésével – szabadon és minta után.
– Síkbeli helyzetek	Síkbeli helyzetek létrehozása függőleges és vízszintes síkban. Síkbeli helyzetek leolvasása, megfogalmazása segítséggel. Építés saját fantázia és minta alapján.
3.2. Síkbeli alakzatok Síkidomok tulajdonságai	Síkidomok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása segítséggel.
3.3. Térbeli alakzatok Testek tulajdonságai	Testek tulajdonságainak megfigyelése, megnevezése segítséggel. Építés szabadon és minta alapján.
3.3. Mérés Gyakorlati mérések	Mennyiségek mérése (hosszúság, tömeg, űrtartalom) választott mértékegységekkel. Tárgyak összehasonlítása a mért tulajdonság alapján.
Fogalmak	Forma (háromszög, négyszög, kör, gömbölyű, szögletes, kocka), térbeli és síkbeli viszonyszó.

Témakör	**4. Függvények, az analízis elemei**	**Javasolt óraszám: 21 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az összehasonlítás, az összefüggés- és szabályfelismerés alapozása. A rendezés, kiegészítés gyakoroltatása.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
4.1. Relációk Összefüggések személyek, tárgyak, helyzetek, geometriai alakzatok, halmazok számossága között	Személyek, tárgyak, geometriai alakzatok közötti egyszerű kapcsolatok, összefüggések felismerése. Relációk megfogalmazása szóban / jelben, jelölésük (összekötés, nyíl, relációs jel).

4.2. Sorozatok Sorba rendezések	Személyek, tárgyak sorba rendezése különböző tulajdonságaik alapján (nagyság, szélesség, hosszúság, magasság, tömeg stb.). Halmazok sorba rendezése számosság alapján. Számok sorba rendezése. Ciklikus sorok megfigyelése, az ismétlődések megfogalmazása segítséggel és folytatása tevékenységgel (építéssel, kirakással, színezéssel, rajzzal).
Egyszerű sorozatok Növekvő-csökkenő számsorok	Egyszerű sorozatok folytatása megadott és felismert szabály alapján. Állandó különbségű növekvő és csökkenő számsorok leolvasása, folytatása.
4.3. Függvények Hozzárendelések	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök egymáshoz rendelése szóbeli / jelelt utasítás és jelkártyák alapján. Hozzárendelések párosító játékokban (pl. logikai készlet elemeinek egymáshoz rendelése egy tulajdonság megváltoztatásával). Számjegyek hozzárendelése tárgyhalmazokhoz, számképekhez, színes rudakhoz. Természetes számok hozzárendelése a számegyenes pontjaihoz és geometriai alakzatokhoz.
Fogalmak	Összefüggés, ellentétes viszonyszó, sorozat, hozzárendelés.

Összegzett tanulási eredmények az előkészítő 1. osztály végére	A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen: Személyek, tárgyak, alakzatok csoportosítása azonosság, azonos tulajdonság alapján. Nagyságbeli, térbeli és síkbeli viszonyszavak használata segítséggel. Biztos számfogalom 5-ös számkörben. Összeadások és kivonások 5-ös számkörben.

	Egyszerű, rajzzal, jelnyelvi jellel alátámasztott szöveges feladatok megoldása. Alkotás térben, síkban. Térbeli és síkbeli helyzetek létrehozása, létrehozott helyzetek leolvasása, megfogalmazása segítséggel. A tanult térbeli és síkbeli alakzatok felismerése. Tapasztalatok gyűjtése a hosszúság, tömeg, űrtartalom méréséről. Összefüggések felismerése, jelölése egyszerűbb esetekben. Egyszerű sorozatok folytatása megadott szabály alapján.

Előkészítő 2. osztály

Témakör	**1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika**	**Javasolt óraszám: 25 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális, auditív és taktilis percepció fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, válogatás gyakoroltatása. Kombinatorikus gondolkodás alapozása. Szerialitás fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**	
1.4. Halmazok Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságai (szín, forma, nagyság)	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságainak megfigyelése, kiemelése, egyeztetése, megfogalmazása segítséggel, jelölése jelkártyával, IKT-eszközök alkalmazásával. Azonosságok-különbözőségek megállapítása, megnevezése segítséggel, kifejezésük tevékenységgel. Tárgyak válogatása, csoportosítása választott és adott tulajdonság alapján. Tulajdonságok változásának megfigyelése, megfogalmazása segítséggel.	

1.5.Matematikai logika Igaz-hamis állítások	Állítások igazságának eldöntése személyek, tárgyak, matematikai eszközök halmazáról.
1.6.Kombinatorika Kombinatorikai feladatok	Kombinatorikai feladatok megoldása matematikai eszközök kirakásával, színezéssel, minél több lehetőség előállítása próbálgatással.
Fogalmak	Szín, alak, méret, minden, egyetlen, egyik sem.

Témakör	**2. Számelmélet, algebra**	**Javasolt óraszám: 88 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Mennyiségi állandóság kialakítása. A számlálás ritmusának kialakítása, a finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése. Biztos számfogalom kialakítása a 10-es számkörben, majd a számolási készség fejlesztése a 10-es számkörben, változatos gyakorlati feladatok segítségével. Tájékozódás a számegyenesen. Az összeadás és kivonás tartalmi megértésének alapozása mindennapi élethelyzetekből kiindulva. Analógiás gondolkodás értelmezése.	
Fejlesztési ismeretek		**Fejlesztési tevékenységek**
2.1. Számok Számköri ismeretek a 10-es számkörben		Határozott és határozatlan halmazok alkotása (személyek, tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök segítségével).
Halmazok számossága		Halmazok számosságának megállapítása le- és megszámlálással. Mennyiségek kirakása tárgyakkal. Számfogalom megerősítése a 10-es számkörben, Mennyiségek egyeztetése számnévvel, számképpel, számjeggyel.

Sorszámok, sorszámnevek	Sorszámok, sorszámnevek használata valós helyzetekben – első, második, harmadik, utolsó.
Számok írása, olvasása 10-ig Számok bontása	Számok írása és olvasása változatos feladathelyzetekben. Adott elemszámú tárgyhalmazok bontása matematikai és IKT-eszközökkel. A kirakásokról bontások megfogalmazása segítséggel, lejegyzése. Bontott alakú számoknak megfelelő helyzetek előállítása tevékenységgel, rajzzal.
Számok viszonyítása, rendezése Relációs jel	Különböző elemszámú halmazok összehasonlítása tárgyak, matematikai és IKT-eszközök segítségével, jelölésük relációs jelekkel.
Számegyenes Számszomszédok	Számok viszonyítása, sorba rendezése, helyük megkeresése a számegyenesen, számszomszédok megállapítása.
2.2. Műveletek Műveleti jelek (+, –, =, <, >) Összeadás, kivonás tartalmának kialakítása: halmazok bővítése, szűkítése, halmazok egyesítése, különbsége, halmazok összemérése	Műveleti jelek megismerése, értelmezése, írása, kiolvasása, használata. Műveletek megjelenítése egyszerű történetek lejátszásával, tárgyak, matematikai eszközök kirakásával, IKT-eszközökkel. A mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása segítséggel,
Fejben számolás	Fejben számolás 10-es számkörben.
Szóbeli összeadás, kivonás	Összeadás, kivonás 10-es számkörben.
Az összeadás tagjainak felcserélhetősége	A tagok felcserélhetőségének érzékeltetése kirakásokkal (matematikai eszközökkel, IKT-eszközökkel), rajzzal, lejegyzésük műveletekkel.
Egyszerű szöveges feladatok	Szóban és jelnyelven megfogalmazott, egyszerű szituációkba ágyazott szöveges feladatok lejátszása, megjelenítése matematikai eszközök kirakásával, rajzban, lejegyzésük műveletekkel.

Fogalmak	Számok neve, jele, relációs jel, szám, (kisebb-nagyobb) szomszéd, számegyenes, sorszám, művelet, összeadás-kivonás, bontás, hozzátevés, elvétel, semmi, üres, sok, kevés.

Témakör	**3. Geometria – mérés**	**Javasolt óraszám: 10 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Térbeli és síkbeli tájékozódás fejlesztése. Gyakorlati mérések gyakoroltatása választott mértékegységekkel. Mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének alakítása.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
3.1. Térbeli, síkbeli helyzetek – Térbeli helyzetek	Térbeli helyzetek megfigyelése, leolvasása, megfogalmazása segítséggel. Térbeli helyzetek létrehozása tárgyak, matematikai eszközök építésével – szabadon és minta után.
– Síkbeli helyzetek	Síkbeli helyzetek létrehozása függőleges és vízszintes síkban. Síkbeli helyzetek leolvasása, megfogalmazása segítséggel. Építés saját fantázia és minta alapján.
3.2. Síkbeli alakzatok Síkidomok tulajdonságai	Síkidomok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása segítséggel, előállítása tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök használatával.
3.3. Térbeli alakzatok Testek tulajdonságai	Testek tulajdonságainak megfigyelése, megnevezése segítséggel. Építés szabadon és minta alapján.
3.3. Mérés Gyakorlati mérések	Mennyiségek mérése (hosszúság, tömeg) választott mértékegységekkel.

	Hosszúság, magasság, szélesség mérése és összehasonlítása választott egységekkel. Tömeg mérése és összehasonlítása.
Fogalmak	Forma (háromszög, négyszög, kör, gömbölyű, szögletes, kocka), térbeli és síkbeli viszonyszó, becslés, mérés.

Témakör	**4. Függvények, az analízis elemei**	**Javasolt óraszám: 21 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az összehasonlítás, az összefüggés- és szabályfelismerés alapozása. A rendezés, kiegészítés gyakoroltatása.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
4.1. Relációk Összefüggések személyek, tárgyak, helyzetek, geometriai alakzatok, halmazok számossága között	Személyek, tárgyak, geometriai alakzatok közötti egyszerű kapcsolatok, összefüggések felismerése. Relációk megfogalmazása szóban / jelben, jelölésük (összekötés, nyíl, relációs jel).
4.2. Sorozatok Sorba rendezések	Személyek, tárgyak sorba rendezése különböző tulajdonságaik alapján (nagyság, szélesség, hosszúság, magasság, tömeg stb.). Halmazok sorba rendezése számosság alapján. Számok sorba rendezése. Ciklikus sorok megfigyelése, az ismétlődések megfogalmazása segítséggel és folytatása tevékenységgel (építéssel, kirakással, színezéssel, rajzzal).
Egyszerű sorozatok Növekvő-csökkenő számsorok	Egyszerű sorozatok folytatása megadott és felismert szabály alapján. Állandó különbségű növekvő és csökkenő számsorok leolvasása, folytatása.
4.3. Függvények Hozzárendelések	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök egymáshoz rendelése szóbeli / jelelt utasítás és jelkártyák alapján.

	Hozzárendelések párosító játékokban (pl. logikai készlet elemeinek egymáshoz rendelése egy tulajdonság megváltoztatásával). Számjegyek hozzárendelése tárgyhalmazokhoz, számképekhez, színes rudakhoz. Természetes számok hozzárendelése a számegyenes pontjaihoz és geometriai alakzatokhoz.
Fogalmak	Összefüggés, ellentétes viszonyszó, sorozat, hozzárendelés.

Összegzett tanulási eredmények az előkészítő 2. osztály végére	A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen: Személyek, tárgyak, alakzatok csoportosítása azonosság, azonos tulajdonság alapján. Nagyságbeli, térbeli és síkbeli viszonyszavak használata segítséggel. Biztos számfogalom 10-es számkörben. Összeadások és kivonások 10-es számkörben. Alkotás térben, síkban. Térbeli és síkbeli helyzetek létrehozása, létrehozott helyzetek leolvasása, megfogalmazása segítséggel. A tanult térbeli és síkbeli alakzatok felismerése. Tapasztalatok gyűjtése a hosszúság, tömeg méréséről. Összefüggések felismerése, jelölése egyszerűbb esetekben. Egyszerű sorozatok folytatása megadott szabály alapján.

1. osztály

Témakör	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális, auditív és taktilis percepció fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, válogatás gyakoroltatása. Kombinatorikus gondolkodás alapozása. Szerialitás fejlesztése.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
1.7. Halmazok Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságai (szín, forma, nagyság)	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságainak megfigyelése, kiemelése, egyeztetése, megfogalmazása, jelölése jelkártyával, IKT-eszközök alkalmazásával. Azonosságok-különbözőségek megállapítása, megnevezése segítséggel, kifejezésük tevékenységgel, szóval / jellel. Tárgyak válogatása, csoportosítása választott és adott tulajdonság alapján. Tulajdonságok változásának megfigyelése, megfogalmazása segítséggel.
1.8.Matematikai logika Igaz-hamis állítások	Állítások igazságának eldöntése személyek, tárgyak, matematikai eszközök halmazáról.
1.9.Kombinatorika Kombinatorikai feladatok	Kombinatorikai feladatok megoldása matematikai eszközök kirakásával, színezéssel, minél több lehetőség előállítása próbálgatással.
Fogalmak	Szín, alak, méret, tulajdonság, minden, egyetlen, egyik sem.

Témakör	2. Számelmélet, algebra	Javasolt óraszám: 73 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Mennyiségi állandóság automatizálása. A számlálás ritmusának rögzítése, a finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése.	

	Biztos számfogalom kialakítása a 10-es számkörben, tájékozódás a 20-as számkörben saját élményből kiindulva, majd a számolási készség fejlesztése a 20-as számkörben, változatos gyakorlati feladatok segítségével. Tájékozódás a számegyenesen. Az összeadás és kivonás tartalmi megértésének fejlesztése mindennapi élethelyzetekből kiindulva. Szövegértés, szövegalkotás alapozása rajzzal, jellel segített szövegek közös értelmezésével. Analógiás gondolkodás értelmezése.

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
2.1. Számok Számköri ismeretek a 20-as számkörben	Határozott és határozatlan halmazok alkotása (személyek, tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök segítségével).
Halmazok számossága	Halmazok számosságának megállapítása le- és megszámlálással. Mennyiségek kirakása tárgyakkal és játékpénzzel. Számfogalom megerősítése a 20-as számkörben, választott mértékegységekkel végzett mérésekkel (hosszúság). Mennyiségek egyeztetése számnévvel, számképpel, számjeggyel.
Sorszámok, sorszámnevek	Sorszámok, sorszámnevek használata valós helyzetekben. (nullától tízig)
Számok írása, olvasása 20-ig Számok bontása	Számok írása és olvasása változatos feladathelyzetekben. Adott elemszámú tárgyhalmazok bontása matematikai és IKT-eszközökkel. A kirakásokról bontások megfogalmazása segítséggel, lejegyzése. Bontott alakú számoknak megfelelő helyzetek előállítása tevékenységgel, rajzzal.
Számok viszonyítása, rendezése Relációs jel	Különböző elemszámú halmazok összehasonlítása tárgyak, matematikai és IKT-eszközök segítségével, jelölésük relációs jelekkel.

Számegyenes Számszomszédok	Számok viszonyítása, sorba rendezése, helyük megkeresése a számegyenesen, számszomszédok megállapítása. Egy- és kétjegyű számok fogalmának alapozása.
Számtulajdonságok Helyi érték	Számok válogatása, csoportosítása a megismert tulajdonságok alapján. Számok tulajdonságainak megnevezése segítséggel. Tízes csoportok alkotása, tízesek, egyesek helyi értékének értelmezése, a helyi érték fogalmának alapozása.
2.2. Műveletek Műveleti jelek (+, –, =, <, >) Összeadás, kivonás tartalmának kialakítása: halmazok bővítése, szűkítése, halmazok egyesítése, különbsége, halmazok összemérése	Műveleti jelek automatizálása, értelmezése, írása, kiolvasása, használata. Műveletek megjelenítése egyszerű történetek lejátszásával, tárgyak, matematikai eszközök kirakásával, IKT-eszközökkel. A mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása segítséggel, lejegyzésük művelettel.
Fejben számolás	Fejben számolás 10-es számkörben, eszközhasználattal 20-as számkörben.
Szóbeli összeadás, kivonás	Kerek tízesekhez egyjegyűek adása. Teljes kétjegyű számokból az egyesek elvétele. Teljes kétjegyű számokhoz egyjegyűek hozzáadása, elvétele tízesátlépés nélkül.
Az összeadás tagjainak felcserélhetősége	A tagok felcserélhetőségének érzékeltetése kirakásokkal (matematikai eszközökkel, IKT-eszközökkel), rajzzal, lejegyzésük műveletekkel.
Egyszerű szöveges feladatok	Szóban és jelnyelven megfogalmazott, egyszerű szituációkba ágyazott szöveges feladatok lejátszása, megjelenítése matematikai eszközök kirakásával, rajzban, lejegyzésük műveletekkel.

2.3. Számelméleti ismeretek Páros-páratlan számok	Halmaz elemeinek (személyek, tárgyak, matematikai eszközök) párosítása. Páros és páratlan számok helyének megfigyelése a számegyenesen.
Fogalmak	Számok neve, jele, relációs jel, egyjegyű-kétjegyű szám, kerek tízes, (kisebb-nagyobb) szomszéd, számegyenes, sorszám, pénz, forint, ár, páros, páratlan, művelet, műveleti jel, összeadás-kivonás, bontás, hozzátevés, elvétel, semmi, üres, sok, kevés, összehasonlítás.

Témakör	**3. Geometria – mérés**	**Javasolt óraszám: 30 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Térbeli és síkbeli tájékozódás fejlesztése. Gyakorlati mérések gyakoroltatása választott és szabványmértékegységekkel. Mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének alakítása. Szabványmértékegységek nevének, jelének megismertetése.	
Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**	
3.1. Térbeli, síkbeli helyzetek – Térbeli helyzetek	Térbeli helyzetek megfigyelése, leolvasása, megfogalmazása segítséggel. Térbeli helyzetek létrehozása tárgyak, matematikai eszközök építésével – szabadon, minta és szóbeli / jelnyelvi utasítás után.	
– Síkbeli helyzetek	Síkbeli helyzetek létrehozása függőleges és vízszintes síkban. Síkbeli helyzetek leolvasása, megfogalmazása segítséggel. Építés saját fantázia, minta, szóbeli / jelnyelvi utasítás alapján.	

3.2. Síkbeli alakzatok Síkidomok tulajdonságai	Síkidomok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása segítséggel, előállítása tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök használatával. Síkidomok összehasonlítása, azonosságok, különbségek megfogalmazása segítséggel. Csoportosításuk, rendezésük adott tulajdonság (forma, nagyság) alapján.
3.3. Térbeli alakzatok Testek tulajdonságai	Testek tulajdonságainak megfigyelése, megnevezése segítséggel, összehasonlítása. Építés szabadon és minta alapján. Csoportosításuk, rendezésük adott tulajdonság (forma, nagyság) alapján.
3.3. Mérés Gyakorlati mérések	Mennyiségek mérése (hosszúság, tömeg) választott mértékegységekkel. Hosszúság, magasság, szélesség mérése és összehasonlítása választott egységekkel. Tömeg mérése és összehasonlítása.
Mérőeszközök Szabványmértékegységek	Mérőeszközök megismerése. Mérendő anyagokhoz mérőeszközök rendelése. Mérés szabványmértékegységekkel. Szabványmértékegységek nevének és jelének megismerése, használata (cm, kg).
Fogalmak	Forma (háromszög, négyszög, kör, gömbölyű, szögletes, kocka), térbeli és síkbeli viszonyszó, becslés, mérés, hosszúságmérték, tömegmérték, mértékegység.

Témakör	**4. Függvények, az analízis elemei**	**Javasolt óraszám: 21 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az összehasonlítás, az összefüggés- és szabályfelismerés alapozása. A rendezés, kiegészítés gyakoroltatása.	
Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**	

4.1. Relációk Összefüggések személyek, tárgyak, helyzetek, geometriai alakzatok, halmazok számossága között	Személyek, tárgyak, geometriai alakzatok közötti egyszerű kapcsolatok, összefüggések felismerése. Relációk megfogalmazása szóban / jelben, jelölésük (összekötés, nyíl, relációs jel).
4.2. Sorozatok Sorba rendezések	Személyek, tárgyak sorba rendezése különböző tulajdonságaik alapján (nagyság, szélesség, hosszúság, magasság, tömeg stb.). Halmazok sorba rendezése számosság alapján. Számok sorba rendezése. Ciklikus sorok megfigyelése, az ismétlődések megfogalmazása segítséggel és folytatása tevékenységgel (építéssel, kirakással, színezéssel, rajzzal).
Egyszerű sorozatok Növekvő-csökkenő számsorok	Egyszerű sorozatok folytatása megadott, felismert és választott szabály alapján. Állandó különbségű növekvő és csökkenő számsorok leolvasása, folytatása.
4.3. Függvények Hozzárendelések	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök egymáshoz rendelése szóbeli / jelben megadott utasítás és jelkártyák alapján. Hozzárendelések párosító játékokban (pl. logikai készlet elemeinek egymáshoz rendelése egy tulajdonság megváltoztatásával). Számjegyek hozzárendelése tárgyhalmazokhoz, számképekhez, színes rudakhoz. Természetes számok hozzárendelése a számegyenes pontjaihoz és geometriai alakzatokhoz.
Fogalmak	Összefüggés, ellentétes viszonyszó, sorozat, hozzárendelés.

Összegzett tanulási eredmények az 1. osztály végére	A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen:

	Személyek, tárgyak, alakzatok csoportosítása azonosság, azonos tulajdonság alapján. Nagyságbeli, térbeli és síkbeli viszonyszavak használata. Biztos számfogalom 10-es számkörben. Jártasság 20-as számkörben. Összeadások és kivonások 10-es számkörben készségszinten, 20-as számkörben eszközhasználattal. Egyszerű, rajzzal, jelnyelvi jellel alátámasztott szöveges feladatok megoldása. Alkotás térben, síkban. Térbeli és síkbeli helyzetek létrehozása, létrehozott helyzetek leolvasása, megfogalmazása segítséggel. A tanult térbeli és síkbeli alakzatok felismerése, tulajdonságaik megfogalmazása segítséggel. Tapasztalatok gyűjtése a hosszúság, tömeg méréséről. Összefüggések felismerése, jelölése egyszerűbb esetekben. Egyszerű sorozatok folytatása megadott szabály alapján.

2. osztály

Témakör	**1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika**	**Javasolt óraszám: 20 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális, auditív és taktilis percepció fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, válogatás gyakoroltatása. Kombinatorikus gondolkodás alapozása. Szerialitás fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**	

1.10. Halmazok Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságai (szín, forma, nagyság)	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságainak megfigyelése, kiemelése, egyeztetése, megfogalmazása szóban / jelben, jelölése jelkártyával, IKT-eszközök alkalmazásával. Azonosságok-különbözőségek megállapítása, megnevezése szóban / jelben, kifejezésük tevékenységgel, szóval / jelnyelvi jellel. Tárgyak válogatása, csoportosítása választott és adott tulajdonság alapján. Tulajdonságok változásának megfigyelése, megfogalmazása szóban / jelben.
1.11. Matematikai logika Igaz-hamis állítások	Állítások igazságának eldöntése személyek, tárgyak, matematikai eszközök halmazáról.
1.12. Kombinatorika Kombinatorikai feladatok	Kombinatorikai feladatok megoldása matematikai eszközök kirakásával, színezéssel, minél több lehetőség előállítása próbálgatással.
Fogalmak	Szín, alak, méret, tulajdonság, összehasonlítás, minden, egyetlen, egyik sem.

Témakör	**2. Számelmélet, algebra**	**Javasolt óraszám: 73 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Mennyiségi állandóság automatizálása. A számlálás ritmusának rögzítése, a finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése. Biztos számfogalom kialakítása a 10-es számkörben, tájékozódás a 20-as számkörben saját élményből kiindulva, majd a számolási készség fejlesztése a 20-as számkörben, változatos gyakorlati feladatok segítségével. Tájékozódás a számegyenesen. Az összeadás és kivonás tartalmi megértésének fejlesztése mindennapi élethelyzetekből kiindulva.	

	Szövegértés, szövegalkotás alapozása. Analógiás gondolkodás értelmezése.
Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
2.1. Számok Számköri ismeretek a 20-as számkörben	Határozott és határozatlan halmazok alkotása (személyek, tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök segítségével).
Halmazok számossága	Halmazok számosságának megállapítása le- és megszámlálással. Mennyiségek kirakása tárgyakkal, játékpénzzel. Számfogalom megerősítése a 20-as számkörben, választott mértékegységekkel végzett mérésekkel (hosszúság, űrtartalom). Mennyiségek egyeztetése számnévvel, számképpel, számjeggyel.
Sorszámok, sorszámnevek	Sorszámok, sorszámnevek használata valós helyzetekben – húszig.
Számok írása, olvasása 20-ig Számok bontása	Számok írása és olvasása változatos feladathelyzetekben. Adott elemszámú tárgyhalmazok bontása matematikai és IKT-eszközökkel. A kirakásokról bontások megfogalmazása, lejegyzése. Bontott alakú számoknak megfelelő helyzetek előállítása tevékenységgel, rajzzal.
Számok viszonyítása, rendezése Relációs jel	Különböző elemszámú halmazok összehasonlítása tárgyak, matematikai és IKT-eszközök segítségével, jelölésük relációs jelekkel.
Számegyenes Számszomszédok	Számok viszonyítása, sorba rendezése, helyük megkeresése a számegyenesen, számszomszédok megállapítása. Egy- és kétjegyű számok értelmezése, rögzítése.
Számtulajdonságok Helyi érték	Számok válogatása, csoportosítása a megismert tulajdonságok alapján. Számok tulajdonságainak megnevezése.

	Tízes csoportok alkotása, tízesek, egyesek helyi értékének értelmezése.
2.2. Műveletek Műveleti jelek (+, –, =, <, >) Összeadás, kivonás tartalmának kialakítása: halmazok bővítése, szűkítése, halmazok egyesítése, különbsége, halmazok összemérése	Műveleti jelek automatizálása, értelmezése, írása, kiolvasása, használata. Műveletek megjelenítése egyszerű történetek lejátszásával, tárgyak, matematikai eszközök kirakásával, IKT-eszközökkel. A mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzésük művelettel. Matematikai művelethez történetek alkotása.
Fejben számolás	Fejben számolás 10-es számkörben, eszközhasználattal 20-as számkörben.
Szóbeli összeadás, kivonás	Kerek tízesekhez egyjegyűek adása. Teljes kétjegyű számokból az egyesek elvétele. Teljes kétjegyű számokhoz egyjegyűek hozzáadása, elvétele tízesátlépés nélkül.
Az összeadás tagjainak felcserélhetősége	A tagok felcserélhetőségének érzékeltetése kirakásokkal (matematikai eszközökkel, IKT-eszközökkel), rajzzal, lejegyzésük műveletekkel.
Egyszerű szöveges feladatok	Szóban / jelnyelven megfogalmazott, egyszerű szituációkba ágyazott szöveges feladatok lejátszása, megjelenítése matematikai eszközök kirakásával, rajzban, lejegyzésük műveletekkel. Matematikai műveletekhez történet alkotása.
2.3. Számelméleti ismeretek Páros-páratlan számok	Halmaz elemeinek (személyek, tárgyak, matematikai eszközök) párosítása. Páros és páratlan számok helyének megfigyelése a számegyenesen.
Fogalmak	Számok neve, jele, relációs jel, egyjegyű-kétjegyű szám, kerek tízes, (kisebb-nagyobb) szomszéd, számegyenes, sorszám, sorszámnév,

	pénz, forint, ár, áru, olcsó-drága, páros, páratlan, művelet, műveleti jel, összeadás-kivonás, bontás, hozzátevés, elvétel, semmi, üres, sok, kevés, összehasonlítás.

Témakör	**3. Geometria – mérés**	**Javasolt óraszám: 30 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Térbeli és síkbeli tájékozódás fejlesztése. Gyakorlati mérések gyakoroltatása választott és szabványmértékegységekkel. Mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének alakítása. Szabványmértékegységek nevének, jelének megismertetése.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
3.1. Térbeli, síkbeli helyzetek – Térbeli helyzetek	Térbeli helyzetek megfigyelése, leolvasása, megfogalmazása szóban / jelben. Térbeli helyzetek létrehozása tárgyak, matematikai eszközök építésével – szabadon, minta és szóbeli /jelnyelven adott utasítás után.
– Síkbeli helyzetek	Síkbeli helyzetek létrehozása függőleges és vízszintes síkban. Síkbeli helyzetek leolvasása, megfogalmazása szóban / jelben. Építés saját fantázia, minta, szóbeli / jelnyelven adott utasítás alapján.
3.2. Síkbeli alakzatok Síkidomok tulajdonságai	Síkidomok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása szóban / jelben, előállítása tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök használatával. Síkidomok összehasonlítása, azonosságok, különbségek megfogalmazása szóban / jelben. Csoportosításuk, rendezésük adott tulajdonság (forma, nagyság) alapján.

3.3. Térbeli alakzatok Testek tulajdonságai	Testek tulajdonságainak megfigyelése, megnevezése szóban / jelben, összehasonlítása. Építés szabadon és minta alapján. Csoportosításuk, rendezésük adott tulajdonság (forma, nagyság) alapján.
3.3. Mérés Gyakorlati mérések	Mennyiségek mérése (hosszúság, tömeg, űrtartalom) választott mértékegységekkel. Hosszúság, magasság, szélesség mérése és összehasonlítása választott egységekkel. Űrtartalom mérése és összehasonlítása különböző mérőeszközökkel. Tömeg mérése és összehasonlítása.
Mérőeszközök Szabványmértékegységek	Mérőeszközök megismerése. Mérendő anyagokhoz mérőeszközök rendelése. Mérés szabványmértékegységekkel. Szabványmértékegységek nevének és jelének megismerése, használata (m, dm, kg, l, dl).
Fogalmak	Forma (háromszög, négyszög, kör, gömbölyű, szögletes, kocka), térbeli és síkbeli viszonyszó, becslés, mérés, hosszúságmérték, űrmérték, tömegmérték, mértékegység.

Témakör	**4. Függvények, az analízis elemei**	**Javasolt óraszám: 21 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az összehasonlítás, az összefüggés- és szabályfelismerés alapozása. A rendezés, kiegészítés gyakoroltatása.	
Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**	
4.1. Relációk Összefüggések személyek, tárgyak, helyzetek, geometriai alakzatok, halmazok számossága között	Személyek, tárgyak, geometriai alakzatok közötti egyszerű kapcsolatok, összefüggések felismerése. Relációk megfogalmazása szóban / jelben, jelölésük (összekötés, nyíl, relációs jel).	

4.2. Sorozatok Sorba rendezések	Személyek, tárgyak sorba rendezése különböző tulajdonságaik alapján (nagyság, szélesség, hosszúság, magasság, tömeg stb.). Halmazok sorba rendezése számosság alapján. Számok sorba rendezése. Ciklikus sorok megfigyelése, az ismétlődések megfogalmazása szóban / jelben és folytatása tevékenységgel (építéssel, kirakással, színezéssel, rajzzal).
Egyszerű sorozatok Növekvő-csökkenő számsorok	Egyszerű sorozatok folytatása megadott, felismert és választott szabály alapján. Állandó különbségű növekvő és csökkenő számsorok leolvasása, folytatása.
4.3. Függvények Hozzárendelések	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök egymáshoz rendelése szóbeli / jelnyelvi utasítás és jelkártyák alapján. Hozzárendelések párosító játékokban (pl. logikai készlet elemeinek egymáshoz rendelése egy tulajdonság megváltoztatásával). Számjegyek hozzárendelése tárgyhalmazokhoz, számképekhez, színes rudakhoz. Természetes számok hozzárendelése a számegyenes pontjaihoz és geometriai alakzatokhoz.
Fogalmak	Összefüggés, ellentétes viszonyszó, sorozat, hozzárendelés.

Összegzett tanulási eredmények a négy évfolyamos ciklus végére	A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen: Személyek, tárgyak, alakzatok csoportosítása azonosság, azonos tulajdonság alapján. Nagyságbeli, térbeli és síkbeli viszonyszavak használata. Biztos számfogalom 10-es számkörben. Jártasság 20-as számkörben.

	Összeadások és kivonások 10-es számkörben készségszinten, 20-as számkörben eszközhasználattal. Egyszerű szóbeli / jelnyelvi szöveges feladatok megoldása. Alkotás térben, síkban. Térbeli és síkbeli helyzetek létrehozása, létrehozott helyzetek leolvasása, megfogalmazása szóban / jelnyelven. A tanult térbeli és síkbeli alakzatok felismerése, tulajdonságaik megfogalmazása szóban / jelnyelven. Tapasztalatok gyűjtése a hosszúság, tömeg, űrtartalom méréséről. Összefüggések felismerése, jelölése egyszerűbb esetekben. Egyszerű sorozatok folytatása megadott szabály alapján.

3–4. évfolyam

A két év kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése. Feladata a tantárgy iránti érdeklődés folyamatos fenntartása, azért, hogy a tanulók szívesen és aktívan tevékenykedjenek a matematikaórákon; helyes tanulási szokások kialakítása; az önálló tanulás kialakulásának segítése egyénre szabott motivációval, tanulási módokkal, eljárásokkal; a matematikai ismeretek bővítése, készségek, képességek fejlesztése változatos tevékenységek, saját élmények és tapasztalatok alapján. Az IKT-eszközök használata a tanítás-tanulási folyamat különböző szakaszaiban jelenik meg. A gondolkodási módok gyakorlása valós élethelyzetekből kiindulva történik a szövegértés, szövegalkotás fejlesztésével, a tanult matematikai fogalmak, a matematikai nyelv egyre pontosabb használatával.

A kreativitás és az alkotókedv felkeltése matematikai tevékenységek során valósul meg, törekedve a minél pontosabb és kitartó munkavégzésre, az önellenőrzésre ösztönzésre. Az önértékelés és az önismeret fejlesztése párhuzamosan valósul meg az önbizalom folyamatos megerősítésével, az együttműködési képesség, a segítőkészség fejlesztésével, mások segítségének, észrevételeinek elfogadásával.

A 3–4. évfolyamon a figyelem terjedelmének, tartósságának és a koncentráció időtartamának növelése kiegészül az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztésével, a mozgásos, képi és fogalmi emlékezet fejlesztésével. Kiemelt figyelmet kell fordítani a finommotoros mozgáskoordináció további fejlesztésére a matematikai és a szerkesztőeszközök használatának során is. A sérülésekből, fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdése differenciálással és egyénre szabott tanulási eljárásokkal, terápiás, fejlesztő programokkal kiegészítve valósul meg.

A Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, valamint a Függvények, az analízis elemei témaköröknél javasolt óraszámok az új ismeretek feldolgozására vonatkoznak, ezeknek a témaköröknek az ismereteit eszközként használjuk a többi témakör tanulásakor.

A témaköröknél megadott óraszámokba bele kell építeni az ismeretszerzés mellé a differenciált fejlesztést, a sérült, kevésbé fejlett pszichikus funkciók (figyelem, koncentráció; auditív, vizuális és taktilis észlelés és differenciáló képesség, finommotoros képesség) fejlesztését, valamint a játékos gyakorlást és az értékeléseket is.

3. osztály

A 3. évfolyamon a matematika tantárgy alapóraszáma 108 óra.

Témakör	**1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika**	**Javasolt óraszám: 6 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A társakkal való együttműködés segítése. A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Finommotoros mozgáskoordináció fejlesztése. Vizuális érzékelés és észlelés pontosságának fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés gyakoroltatása; közös tulajdonságok felismerése, kiemelése (analizálás). Matematikai fogalmak értelmezése.	
Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**	

1.1 Halmazok Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása. Tulajdonságok megfigyelése, megfogalmazása segítséggel. Közös tulajdonság kiemelése.
Csoportosítás adott vagy választott szempont szerint Osztályozás, rendezés Tulajdonságok jelölése Tulajdonságok változásai	Csoportosítások, rendezések, osztályozások adott szempont szerint. Tulajdonságok jelölése jelkártyákkal. Jelkártyák értelmezése. Transzformációs játékok egy tulajdonság változásával, a változás megfigyelése, megfogalmazása segítséggel.
Kombinatorikus feladatok	Kombinatorikus játékok, építések, színezések.
1.2. Matematikai logika Igaz, hamis állítások	Igaz, nem igaz állítások megfogalmazása segítséggel tárgyak, számok és geometriai alakzatok halmazáról. Állítások igazságának eldöntése.
Fogalmak	Kisebb, nagyobb, több, kevesebb, tulajdonság, szín, forma.

Témakör	**2. Számelmélet, algebra**	**Javasolt óraszám: 63 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Matematikai eszközök célszerű használata. Valós helyzetek, összefüggések elképzelése, műveletek tartalmának megértése. Számolási készség fejlesztése változatos gyakorlással. Szenzomotoros, algoritmusos, analógiás gondolkodás fejlesztése. A matematikai nyelv egyre pontosabb használata.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
2.1. Számok Számfogalom megerősítése 20-as számkörben A 100-as számkör	Tárgyak, matematikai eszközök meg- és leszámlálása. A számlálás ritmusának (szem, kéz koordinációjának) rögzítése. Tízes csoportok alkotása. Számok írása, olvasása, értelmezése. Számok modellezése matematikai eszközökkel.

Számfogalom mint a halmaz tulajdonsága, számossága; darabszám	
Sorszám Számfogalom mint a mérés eredménye, mérőszám	Sorszám írása, olvasása, használata valós helyzetekben. Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabványmértékegységekkel. (hosszúság, tömeg, űrtartalom). Különböző mennyiségek kifizetése öt- és tízforintosokkal.
A tízes számrendszer szerkezeti sajátosságai A helyiérték-táblázat szerkezete Helyi érték, valódi érték Viszonyítás	Helyi értékek közötti összefüggések megfigyelése és megfogalmazása segítséggel. Helyi érték, valódi érték kapcsolatának megfigyelése, megfogalmazása segítséggel. Számok modellezése, összehasonlítása, a relációs jelek (< > =) értelmezése, használata. A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának használata.
Számsorok Számok tulajdonságai	Tájékozódás a számegyenesen és a százas táblán. Egyes és tízes számszomszédok leolvasása. Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása segítséggel.
Bontás	Számok bontása tízesek és egyesek összegére matematikai eszközökkel. Bontások lejegyzése.
2.2 Műveletek Összeadás, kivonás 20-as számkörben tízesátlépéssel Összeadás, kivonás százas számkörben: – kerek tízesek összeadása, kivonása, – kerek tízesekhez egyesek hozzáadása, teljes kétjegyű	Fejben számolás. Összeadás, kivonás, szorzás értelmezése. Történetek megjelenítése tevékenységgel. Mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása segítséggel, lejegyzése művelettel. Műveletek modellezése segítséggel, matematikai eszközökkel. Összeadás, kivonás eszközökkel, majd egyre elvontabb szinten.

számokból az egyesek elvétele, – teljes kétjegyű számokhoz kerek tízesek hozzáadása, elvétele, – teljes kétjegyű számokhoz teljes kétjegyű számok hozzáadása, elvétele tízesátlépés nélkül.	
Szorzás A 10-es, 5-ös; a 2-es, 4-es; a 3-as, 6-os szorzótáblák	A szorzótáblák felépítése. A szorzótáblák memorizálása.
A matematikai jelek (+ – : < > =) Műveleti tulajdonságok: a tagok és tényezők felcserélhetősége Műveletek közötti összefüggések	Matematikai jelek használata a műveletek lejegyzésekor. Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról. Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT-eszközökkel. Az összefüggések megfigyelése, megfogalmazása segítséggel, lejegyzése.
Egyszerű szöveges feladatok	Egyszerű szöveges feladatok értelmezése segítséggel, megjelenítésük lejátszással, kirakással, rajzban. Mennyiségi következtetések. A megfelelő matematikai művelet kiválasztása, a várható eredmény becslése, a művelet kiszámítása, ellenőrzése számológéppel.
2.3. Számelméleti ismeretek Páros, páratlan számok	A páros, páratlan számok fogalmának kiterjesztése a 100-as számkör számaira. Tapasztalatok gyűjtése matematikai elemek párosításával, a tapasztalatok megfogalmazása.

Fogalmak	Szám neve, jele; helyi-, valódi érték; egyes, tízes; egyjegyű, kétjegyű szám; kerek tízes; összeadás, összeadandó, összeg; kivonás, kisebbítendő, kivonandó, maradék, különbség; szorzás.

Témakör	**3. Geometria, mérés**	**Javasolt óraszám: 27 óra**

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Érzékelés pontosságának fejlesztése. Tájékozódás síkban, térben, időben és a mennyiségi viszonyokban. Kreativitás fejlesztése, konstruálási kedv felkeltése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, azonosságok megállapítása (vonalak, síkidomok, testek). Képi emlékezet fejlesztése (geometriai alakzatok, mérőeszközök, mértékegységek nagysága). Mérő- és szerkesztőeszközök célszerű használata, becslés, mérés gyakoroltatása. Összefüggés megértése, mennyiségi következtetések. Szenzomotoros és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
3.1 Téri elemek Vonalak (görbe, egyenes)	Egyenes és görbe vonalak előállítása pálcikákkal, zsinórral. Vonalak rajzolása szabad kézzel, vonalzóval, körzővel. Vonalak tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása segítséggel: • egyenes, görbe vonal • nyitott, zárt vonal • törött vonal.
Egyenes helyzete (függőleges, vízszintes, ferde egyenesek)	Különböző helyzetű egyenesek modellezése pálcikákkal, IKT-eszközökkel. Egyenesek helyzetének megfigyelése, megfogalmazása segítséggel.

	Két vagy több egyenes egymáshoz viszonyított helyzetének megfigyelése, megfogalmazása segítséggel.
Párhuzamos, merőleges, metsző egyenesek	Párhuzamos, merőleges, metsző egyenesek kirakása pálcikákkal, rajzolásuk vonalzóval.
Pont és vonal helyzete	Pont és vonal helyzetének megfigyelése, egymáshoz való viszonyuk megfogalmazása (rajta, kívül, belül) segítséggel. Adott helyzet létrehozása.
3.2. Síkbeli alakzatok Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög, kör	Síkidomok felismerése a környezetben, megnevezésük segítséggel. Síkidomok előállítása tépéssel, vágással; rajzolásuk szabad kézzel és a szerkesztő eszközökkel. Síkidomok jellemzőinek megfigyelése, megfogalmazása segítséggel: • határoló vonalak (egyenes, görbe), • határoló egyenesek száma, • oldalak helyzete, • oldalak nagysága.
3.3. Térbeli alakzatok Kocka, téglatest, gömb	Testek felismerése a környezetben, megnevezésük segítséggel. Testek előállítása gyurmából. Építés kockákból minta alapján és szabadon. Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása segítséggel: – határoló lapok (egyenes- és görbe lap), – határoló lapok száma, – határoló lapok helyzete, – határoló lapok alakja (négyzet, téglalap).
3.4. Transzformációk Tükrös alakzatok, tengelyes szimmetria Tükrözés	Tükrös alakzatok megfigyelése a környezetben. Tükrös alakzatok vizsgálata síktükörrel. Tükrös alakzatok előállítása tépéssel, vágással, hajtogatással.

	Alakzatok tükrözése síkban síktükörrel. Alakzatok és tükörképük összehasonlítása, az azonosság és a különbség megfogalmazása.
3.5. Mérés Hosszúság, tömeg	Mérés választott és szabványmértékegységekkel. Becslés, megmérés, kimérés. Összefüggések felfedezése a mértékegység nagysága és a mérőszám között.
Szabványmértékegységek • hosszúság (m, dm, cm) • tömeg (kg, dkg)	Szabványmértékegységek értelmezése, nevük, jelük. Mérendő anyagok, mérőeszközök, mértékegységek egymáshoz rendelése. Ugyanannak a mennyiségnek megmérése különböző mértékegységekkel.
Idő mértékegységei: év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc	Múlt, jelen, jövő fogalma. Előtte, utána, korábban, később viszonyfogalmak érzékeltetése, használatuk. Időtartam érzékelése, mérése egyenes tempójú mozgással, hanggal, szabvány egységekkel. Időpont leolvasása percnyi pontossággal – kerek tízes percekkel. Óra beállítása adott időpontra.
Pénz, forint	Pénzérmék megismerése, használata. A forint jele: Ft
Fogalmak	Térbeli elem, síkbeli alakzat, térbeli alakzat, transzformáció, mértékegység, pénz.

Témakör	**4. Függvények, az analízis elemei**	**Javasolt óraszám: 12 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlítás, összefüggés felfogása, megfogalmazása, jelölése, rendezés, kiegészítés. Induktív-deduktív következtetések gyakoroltatása.	

	Relációk, sorozatok, függvények, táblázatok megértése. Logikus gondolkodás fejlesztése. Relációs szókincs használata.

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
4.1 Összefüggések	Kapcsolatok felfedezése a környezetben, tárgyhalmazok, számok, műveletek, mennyiségek, mértékegységek és geometriai alakzatok körében. Összefüggések megértése, megfogalmazása segítséggel, jelölése vonallal, nyíllal, relációs jelekkel, nyitott mondatokkal.
4.2. Sorozatok Szabályfelismerés, szabálykövetés	Szabályjátékok logikai készlettel, számokkal egy tulajdonság változásával. Szabály felismerése, megfogalmazása segítséggel, lejegyzése. Táblázat kitöltése adott és felismert szabály alapján. Sorozatok folytatása tárgyakkal, logikai játékkal, rajzban. Számok rendezése. Hiányos számsorok kiegészítése.
Növekvő és csökkenő számsorok	Növekvő és csökkenő számsorok alkotása megadott és felismert szabály alapján. Állandó különbségű sorozatok folytatása megadott és választott szabály alapján.
4.3. Függvények megadása, ábrázolása Táblázat olvasása	A mindennapi életből megfigyelt, gyűjtött, számlált, mért adatok lejegyzése, táblázatba rendezésük segítséggel. Táblázat adatainak értelmezése, kitöltésük adott és felismert szabály alapján, segítséggel.
Fogalmak	Kapcsolat, különbség, azonosság, szabály, táblázat, sorozat.

Összegzett tanulási eredmények a 3. évfolyam végére	A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen: Halmaz elemeinek adott, illetve választott szempont szerinti válogatása, csoportosítása.

	Kész halmazról igaz, nem igaz állítások megfogalmazása. Állítások igazságának eldöntése. Számok írása, olvasása, értelmezése 100-as számkörben. Számok összehasonlítása, helyük a számsorban, számszomszédok. Összeadás, kivonás 20-as számkörben készségszinten. Összeadás, kivonás 100-as számkörben tízesátlépés nélkül analógia és eszközök segítségével. Szorzás értelmezése a tanult szorzótáblákban. A négyzet, téglalap, háromszög, kör felismerése, megnevezése. A négyzet és a téglalap tulajdonságainak ismerete. A kocka, téglatest és a gömb felismerése, megnevezése. A tanult mértékegységek ismerete, használata. Nem matematikai és matematikai relációk felismerése, jelölése. Szabály felismerése, megfogalmazása egyszerűbb esetekben. Állandó különbségű sorozatok folytatása.

4. osztály

A 4. évfolyamon a matematika tantárgy alapóraszáma 144 óra.

Témakör	**1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika**	**Javasolt óraszám: 8 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A társakkal való együttműködés segítése. A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Finommotoros mozgáskoordináció fejlesztése. Vizuális érzékelés és észlelés pontosságának fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés gyakoroltatása; közös tulajdonságok felismerése, kiemelése (analizálás). Matematikai fogalmak értelmezése.	
Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**	

1.1 Halmazok Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása. Tulajdonságok megfigyelése, megfogalmazása szükség szerint segítséggel. Közös tulajdonság kiemelése.
Csoportosítás adott vagy választott szempont szerint Osztályozás, rendezés Tulajdonságok jelölése Tulajdonságok változásai	Csoportosítások, rendezések, osztályozások adott vagy választott szempont szerint. Tulajdonságok jelölése jelkártyákkal. Jelkártyák értelmezése. Transzformációs játékok egy tulajdonság változásával, a változás megfigyelése, megfogalmazása szükség szerint segítséggel.
Kombinatorikus feladatok	Kombinatorikus játékok, építések, színezések.
1.2. Matematikai logika Igaz, hamis állítások	Igaz, nem igaz állítások megfogalmazása szükség szerint segítséggel tárgyak, számok és geometriai alakzatok halmazáról. Állítások igazságának eldöntése.
Fogalmak	Kisebb, nagyobb, több, kevesebb, tulajdonság, szín, forma.

Témakör	**2. Számelmélet, algebra**	**Javasolt óraszám: 80 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Matematikai eszközök célszerű használata. Valós helyzetek, összefüggések elképzelése, műveletek tartalmának megértése. Számolási készség fejlesztése változatos gyakorlással. Szenzomotoros, algoritmusos, analógiás gondolkodás fejlesztése. A matematikai nyelv egyre pontosabb használata.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
2.1. Számok Számfogalom megerősítése 20-as számkörben	Tárgyak, matematikai eszközök meg- és leszámlálása. A számlálás ritmusának (szem, kéz koordinációjának) rögzítése.

A 100-as számkör Számfogalom mint a halmaz tulajdonsága, számossága; darabszám	Tízes csoportok alkotása. Számok írása, olvasása, értelmezése. Számok modellezése matematikai eszközökkel.
Római számok I, V, X, L, C	Ismerkedés a római számokkal, a számok írása, olvasása, használatuk a mindennapi élet különböző területein (kerületek, hónapok, emeletek).
Sorszám Számfogalom mint a mérés eredménye, mérőszám	Sorszám írása, olvasása, használata valós helyzetekben. Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabványmértékegységekkel. (hosszúság, tömeg, űrtartalom). Különböző mennyiségek kifizetése öt- és tízforintosokkal.
A tízes számrendszer szerkezeti sajátosságai A helyiérték-táblázat szerkezete Helyi érték, alaki érték, valódi érték Viszonyítás	Helyi értékek közötti összefüggések megfigyelése és megfogalmazása segítséggel. Helyi érték, alaki érték, valódi érték kapcsolatának megfigyelése, megfogalmazása segítséggel. Számok modellezése, összehasonlítása, a relációs jelek (< > =) értelmezése, használata. A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának használata.
Számsorok Számok tulajdonságai	Tájékozódás a számegyenesen és a százas táblán. Egyes és tízes számszomszédok leolvasása. Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása segítséggel.
Bontás	Számok bontása tízesek és egyesek összegére matematikai eszközökkel. Bontások lejegyzése.
2.2 Műveletek Összeadás, kivonás 20-as számkörben tízesátlépéssel Összeadás, kivonás százas számkörben:	Fejben számolás. Összeadás, kivonás, szorzás, bennfoglalás és részekre osztás értelmezése. Történetek megjelenítése tevékenységgel. Mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása segítséggel, lejegyzése művelettel.

– kerek tízesek összeadása, kivonása, – kerek tízesekhez egyesek hozzáadása, teljes kétjegyű számokból az egyesek elvétele, – teljes kétjegyű számokhoz kerek tízesek hozzáadása, elvétele, – teljes kétjegyű számokhoz teljes kétjegyű számok hozzáadása, elvétele tízesátlépés nélkül, – teljes kétjegyű számokhoz egyjegyű számok hozzáadása, elvétele tízesátlépéssel, – teljes kétjegyű számokhoz teles kétjegyű számok hozzáadása, elvétele tízesátlépéssel	Műveletek modellezése szükség szerint segítséggel, matematikai eszközökkel. Összeadás, kivonás eszközökkel, majd egyre elvontabb szinten. Önellenőrzés, számológép használata.
Szorzás, bennfoglalás, részekre osztás A 10-es, 5-ös, 2-es szorzó- és bennfoglaló táblák A 4-es, 3-as, 6-os szorzó és bennfoglaló táblák	A szorzó és bennfoglaló táblák felépítése. A szorzótáblák memorizálása.
A matematikai jelek (+ – : < > =) Műveleti tulajdonságok: a tagok és tényezők felcserélhetősége	Matematikai jelek használata a műveletek lejegyzésekor. Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról. Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT-eszközökkel.

Műveletek közötti összefüggések	Az összefüggések megfigyelése, megfogalmazása segítséggel, lejegyzése. Valóságos helyzetek, történések elképzelése.
Egyszerű szöveges feladatok	Egyszerű szöveges feladatok értelmezése segítséggel, megjelenítésük lejátszással, kirakással, rajzban. Ismert és ismeretlen adatok megállapítása, az adatok közti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása. Mennyiségi következtetések. A megfelelő matematikai művelet kiválasztása, a várható eredmény becslése, a művelet kiszámítása, ellenőrzése számológéppel.
2.3. Számelméleti ismeretek Páros, páratlan számok	A páros, páratlan számok fogalmának kiterjesztése a 100-as számkör számaira. Tapasztalatok gyűjtése matematikai elemek párosításával, a tapasztalatok megfogalmazása.
Fogalmak	Szám neve, jele; alaki, helyi-, valódi érték; egyes, tízes, százas; egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű szám; kerek tízes, kerek százas; összeadás, összeadandó, összeg; kivonás, kisebbítendő, kivonandó, maradék, különbség; szorzás, bennfoglalás, osztás.

Témakör	**3. Geometria, mérés**	**Javasolt óraszám: 37 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Érzékelés pontosságának fejlesztése. Tájékozódás síkban, térben, időben és a mennyiségi viszonyokban. Kreativitás fejlesztése, konstruálási kedv felkeltése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, azonosságok megállapítása (vonalak, síkidomok, testek). Képi emlékezet fejlesztése (geometriai alakzatok, mérőeszközök, mértékegységek nagysága). Mérő- és szerkesztőeszközök célszerű használata, becslés, mérés gyakoroltatása. Összefüggés megértése, mennyiségi következtetések.	

	Szenzomotoros és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.
Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
3.1 Téri elemek Vonalak (görbe, egyenes)	Egyenes és görbe vonalak előállítása pálcikákkal, zsinórral. Vonalak rajzolása szabad kézzel, vonalzóval, körzővel. Vonalak tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása segítséggel: • egyenes, görbe vonal • nyitott, zárt vonal • törött vonal.
Egyenes helyzete (függőleges, vízszintes, ferde egyenesek)	Különböző helyzetű egyenesek modellezése pálcikákkal, IKT-eszközökkel. Egyenesek helyzetének megfigyelése, megfogalmazása segítséggel. Két vagy több egyenes egymáshoz viszonyított helyzetének megfigyelése, megfogalmazása segítséggel.
Párhuzamos, merőleges, metsző egyenesek	Párhuzamos, merőleges, metsző egyenesek kirakása pálcikákkal, rajzolásuk vonalzóval.
Pont és vonal helyzete	Pont és vonal helyzetének megfigyelése, egymáshoz való viszonyuk megfogalmazása (rajta, kívül, belül) segítséggel. Adott helyzet létrehozása.
3.2. Síkbeli alakzatok Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög, kör	Síkidomok felismerése a környezetben, megnevezésük segítséggel. Síkidomok előállítása tépéssel, vágással; rajzolásuk szabad kézzel és a szerkesztő eszközökkel. Síkidomok jellemzőinek megfigyelése, megfogalmazása segítséggel: • határoló vonalak (egyenes, görbe), • határoló egyenesek száma, • oldalak helyzete, • oldalak nagysága.

	Síkidomok összehasonlítása, analizálása segítséggel, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk.
3.3. Térbeli alakzatok Kocka, téglatest, gömb	Testek felismerése a környezetben, megnevezésük segítséggel. Testek előállítása gyurmából. Építés kockákból minta alapján és szabadon. Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása segítséggel: – határoló lapok (egyenes- és görbe lap), – határoló lapok száma, – határoló lapok helyzete, – határoló lapok alakja (négyzet, téglalap). Testek összehasonlítása, analizálása segítséggel, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk.
3.4. Transzformációk Tükrös alakzatok, tengelyes szimmetria Tükrözés	Tükrös alakzatok megfigyelése a környezetben. Tükrös alakzatok vizsgálata síktükörrel. Tükrös alakzatok előállítása tépéssel, vágással, hajtogatással. Tükrös alakzatok előállítása térben. Alakzatok tükrözése térben, síkban síktükörrel. Alakzatok és tükörképük összehasonlítása, az azonosság és a különbség megfogalmazása.
3.5. Mérés Hosszúság, űrtartalom, tömeg	Mérés választott és szabványmértékegységekkel. Becslés, megmérés, kimérés. Összefüggések felfedezése a mértékegység nagysága és a mérőszám között.
Szabványmértékegységek • hosszúság (m, dm, cm) • űrtartalom (hl, l, dl) • tömeg (kg, dkg)	Szabványmértékegységek értelmezése, nevük, jelük. Mérendő anyagok, mérőeszközök, mértékegységek egymáshoz rendelése. Ugyanannak a mennyiségnek megmérése különböző mértékegységekkel.
Mértékváltás	Mértékváltás következtetéssel.

Idő mértékegységei: év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc	Múlt, jelen, jövő fogalma. Előtte, utána, korábban, később viszonyfogalmak érzékeltetése, használatuk. Időtartam érzékelése, mérése egyenes tempójú mozgással, hanggal, szabvány egységekkel. Időpont leolvasása percnyi pontossággal. Óra beállítása adott időpontra.
Pénz, forint	Pénzérmék megismerése, használata. A forint jele: Ft Mennyiségek be- és felváltása. Ugyanannak a mennyiségnek kifizetése többféleképpen.
3.6 Kerület, terület Négyzet, téglalap kerülete, területe	Kerület fogalmának alapozása körüljárással, méréssel. Négyzet és a téglalap kerületének számítása mért vagy adott adatok alapján. Terület fogalmának előkészítése lefedéssel.
Fogalmak	Térbeli elem, síkbeli alakzat, térbeli alakzat, transzformáció, mértékegység, pénz, kerület, terület.

Témakör	**4. Függvények, az analízis elemei**	**Javasolt óraszám: 19 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlítás, összefüggés felfogása, megfogalmazása, jelölése, rendezés, kiegészítés. Induktív-deduktív következtetések gyakoroltatása. Relációk, sorozatok, függvények, táblázatok megértése. Logikus gondolkodás fejlesztése. Relációs szókincs használata.	
Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**	
4.1 Összefüggések	Kapcsolatok felfedezése a környezetben, tárgyhalmazok, számok, műveletek, mennyiségek, mértékegységek és geometriai alakzatok körében.	

	Összefüggések megértése, megfogalmazása segítséggel, jelölése vonallal, nyíllal, relációs jelekkel, nyitott mondatokkal.
4.2. Sorozatok Szabályfelismerés, szabálykövetés	Szabályjátékok logikai készlettel, számokkal egy tulajdonság változásával. Szabály felismerése, megfogalmazása segítséggel, lejegyzése. Táblázat kitöltése adott és felismert szabály alapján. Sorozatok folytatása tárgyakkal, logikai játékkal, rajzban. Számok rendezése. Hiányos számsorok kiegészítése.
Növekvő és csökkenő számsorok	Növekvő és csökkenő számsorok alkotása megadott és felismert szabály alapján. Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban megadott és választott szabály alapján.
4.3. Függvények megadása, ábrázolása Táblázat olvasása	A mindennapi életből megfigyelt, gyűjtött, számlált, mért adatok lejegyzése, táblázatba rendezésük segítséggel. Táblázat adatainak értelmezése, kitöltésük adott és felismert szabály alapján, segítséggel.
Fogalmak	Kapcsolat, különbség, azonosság, szabály, táblázat, sorozat, függvény.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére	A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen: Halmaz elemeinek adott, illetve választott szempont szerinti válogatása, csoportosítása. Kész halmazról igaz, nem igaz állítások megfogalmazása. Állítások igazságának eldöntése. Számok írása, olvasása, értelmezése 100-as számkörben. Számok összehasonlítása, helyük a számsorban, számszomszédok. Összeadás, kivonás 20-as számkörben készségszinten.

	Összeadás, kivonás 100-as számkörben tízesátlépés nélkül analógia és eszközök segítségével. Gyakorlottság a tanult szorzó- és bennfoglaló táblákban. A négyzet, téglalap, háromszög, kör felismerése, megnevezése. A négyzet és a téglalap tulajdonságainak ismerete. A négyzet és a téglalap kerületének mérése, számítása mért adatok alapján (szükség esetén segítséggel). A kocka, téglatest és a gömb felismerése, megnevezése. A tanult mértékegységek ismerete, használata. Nem matematikai és matematikai relációk felismerése, jelölése. Szabály felismerése, megfogalmazása egyszerűbb esetekben. Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

felső tagozat

eltérő tanterv halmozottan hallássérült tanulók számára

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től	éves óraszám 2020/2021-től
5. évfolyam	180 óra	144 óra
6. évfolyam	216 óra	180 óra
7. évfolyam	180 óra	144 óra
8. évfolyam	216 óra	108 óra

Az 5–8. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgy alapvető célja és feladata az alsóbb évfolyamokon megalapozott szövegértés, szövegalkotás képességének továbbfejlesztése, újabb olvasási stratégiák megismerése és alkalmazása, a hagyományos és digitális kommunikáció-fejlesztése. A szövegalkotás folyamatának megfigyelése, gyakorlása, különböző, a kommunikációs helyzetnek megfelelő szóhasználatú és jelentésű szövegtípusokkal való megismerkedés. Az elsajátított írástechnika, helyesírás gyakorlása, továbbfejlesztése.

A halló családba született sajátos nevelési igényű (esetünkben súlyos fokban nagyothalló) gyerekek esetében sokszor megváltoznak a szerepek. A megfelelő önismeret és a reális énkép kialakításával, a pozitív családminták bemutatásával a hallássérült tanulók esetében értékeket alakíthatunk ki.

Intézményünkben az ismeretszerzésben kiemelkedő szerepe van a vizuális csatornának. Törekszünk arra, hogy az ezen az úton szerzett ismeretek tartalma valósághű legyen, és hogy az ismeretanyag a fogalmi általánosításokat, az árnyaltabb kommunikációt is fejlessze. A komplex ismeretanyagon nyugvó fejlesztési feladat feltételezi a térben, időben, tartalmakban eltérő összefüggések felismerését. Ezek súlyos gondot okozhatnak a kommunikációjukban akadályozott hallássérülteknek. A szókincs és a fogalmak bővítése, a nonverbális úton szerzett ismeretek, fontos részét képezik az egyéni szükségletekhez igazított fejlesztésnek. Szükséges a társadalmi kapcsolatépítés és a kapcsolattartás formáinak megismertetése, elsajátítása, gyakorlása.

Az identitástudat kialakítása a kulturális örökségek megismerésén keresztül, életkoruknak megfelelő gyakorlat orientált módszerekkel (pl. tárgyi emlékek, múzeumlátogatások) történik.

Szemléletük, nyitottságuk alakítását segíti, ha kommunikációs lehetőségeikkel kapcsolatot tudnak teremteni tágabb környezetükben élő sorstársaikkal (pl. internet, pályázatok, szabadidős tevékenységek, kulturális rendezvények).

A súlyos fokban hallássérült-siket- és a kevésbé súlyosan vagy közepes fokban hallássérült-nagyothalló- gyermekek hallásvesztesége a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek. A halláskárosodás miatt teljesen elmarad, vagy erősen sérül a beszéd és a nyelvi kompetencia. Korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége.

Speciális szurdopedagógiai módszereinkkel, speciális óravezetéssel és óraszervezéssel segítjük hallássérült tanulóinkat a magyar nyelv és irodalom ismeretanyagának elsajátításában. A speciális óratípusok egy-egy mozzanatának használata mellett (melyek az alsó tagozat tantervében részletezettek) továbbra is élünk az élményközpontú társalgások lehetőségével, speciális anyanyelvi olvasmányok feldolgozásával, hiszen ezek mind a prioritást élvező nyelvhasználat fejlesztését szolgálják. A hallásnevelés, szájról olvasás módszere szervesen épül az órák menetébe. Dysphasiás tanulóink esetében jelnyelvvel is megsegítjük az információszerzést.

Mesékkel indul a felső tagozatos irodalom, amelyek visszautalnak az alsó tagozatra, s amelyek középpontba állítják a fantáziát. A mesék egy része népmese, így szóba kerül a folklór is, és ennek kapcsán a népdalok. A tananyag ezután egyre inkább közelít a reális világhoz, miközben a fantázia továbbra sem tűnik el az irodalommal való ismerkedésből. Koncentrikusan bővülő ismereteket szerezhetnek a tanulók a család, a szülőföld, később az iskola, a gyerektársadalom világában.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy az anyanyelvi kulcskompetencia fejlesztésében játszik döntő szerepet, ezen kívül jelentősen hozzájárulhat a digitális, a személyes és társas kapcsolati kompetenciák, kreativitás, önkifejezés, kulturális tudatosság kulcskompetenciák fejlesztéséhez is.

A tanulás készségeinek-képességeinek fejlesztése szintén kitüntetett szerepet kap a magyar órákon.

A súlyos fokban hallássérült (siket) gyermekek/fiatalok ismeretszerzését nehezíti a nyelvi kommunikációs szintjük életkorhoz viszonyított elmaradása. Szókincsük, fogalmi gondolkodásuk szegényes, kifejezésmódjuk kevésbé árnyalt, mint halló társaiké. Az ismeretek

megértését segíti a változatos szemléltetés, saját élményen alapuló tevékenységbe ágyazott anyanyelvi fejlesztés, a digitális technika nyújtotta lehetőségek kihasználása. A társas kapcsolatokban, a társadalmi és kulturális tevékenységek során a különböző kommunikációs helyzetekben társadalmilag elvárható, helyes viselkedési formák értelmezésének, megértésének és nyelvi kifejezésének fejlesztése valósítható meg. A mindennapi helyzetekben előforduló metakommunikációt megtanulják helyesen értelmezni. Gyakorolják az írásbeli kommunikációt. Fontos a pozitív attitűd kialakítása, mely segíti a nyilvánosság előtti magabiztos megszólalásra való törekvést.

Kiemelt feladatok

– a beszédértés fejlesztése

– a szövegértő olvasás fejlesztése

– konkrét tapasztalatokon alapuló szókincsfejlesztés

– a beszéd használata

– az írásbeli kifejezés fejlesztése

A halmozottan fogyatékos – jelen esetben enyhe fokú intellektuális képesség zavarral és hallássérüléssel élő – tanulók esetében figyelembe kell venni az egyéni különbségeket, a képességekhez mérten individualizálni kell az elsajátítandó tananyagot, a gyakorlási folyamatot, valamint a számonkérés módját.

5. évfolyam – módosított helyi tanterv alapján a 2020/2021-es tanévtől

A tantárgy elsődleges célja a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulás eredményességéhez szükséges kulcskompetenciák, készségegyüttesek és tudástartalmak megalapozásának a folytatása.

Általános követelmények

Olvasás szempontjából tanári iránymutatással érzékelje a szövegek műfaji különbségeit. Legyen képes néhány mondatos vélemény szóbeli, írásbeli vagy jelnyelvi megfogalmazására az olvasottakról. Szövegalkotás szempontjából tanári segítséggel törekedjen rövidebb szövegek alkotására, személyes és olvasmányélmények megfogalmazására szóban vagy jelnyelven. Tanulási képesség szempontjából törekszünk, ha a tanuló képes különböző vázlatok felhasználására különböző témájú, műfajú szövegek megértésére, megfogalmazására. Szövegértés szempontjából törekedni kell a globális, információkereső, értelmező és reflektáló olvasásra, továbbá a tartalom kiemelésére, vázlatos megfogalmazására szóban, írásban vagy

jelnyelven; a címadásra. Mindez a tanuló értelmi képességeihez mérten, a tanulási tempóját és stílusát figyelembe véve történik. Irodalomismeret szempontjából a tanuló ebben a szakaszban tanári segítséggel megfigyeli a költői nyelv néhány sajátosságát, a műfajok némelyikét, a szerkezetiség némely megnyilvánulásait, a téma és hangulat változatait, a szereplő, az elbeszélő, a lírai én kérdésköreinek némely aspektusát, továbbá az előírt fogalmakat. Erkölcsi ítélőképesség szempontjából megismerkedik a tetszésnyilvánítás nyelvi formáival, a különböző kultúrák és eltérő vélemények tiszteletben tartásának fontosságával.

Magyar nyelv 5. évfolyam 2020. szeptemberétől (6. évfolyamon felmenő rendszerben) halmozottan hallássérült tanulók számára

AZ 5-6. ÉVFOLYAM TANANYAGTARTALMA:

Magyar nyelvtan		
TANANYAG	**ÓRASZÁM**	
	5. ÉVFOLYAM	**6. ÉVFOLYAM**
I. Kommunikáció alapjai		
A jelek világa	**6 óra**	
A kommunikáció fogalma, tényezői		
A kommunikáció nem nyelvi jelei		
A kommunikációs kapcsolat		
A beszélgetés		
A kommunikációs illemszabályok tudatosítása (üdvözlési szokások, SMS, chat)		
II. Helyesírás, nyelvhelyesség – játékosan		
Hang és betű, az ábécé	**8 óra**	
Betűrend, elválasztás		
Helyesírásunk alapelvei: a kiejtés elve		
Helyesírásunk alapelvei: a szóelemzés elve		
Helyesírásunk alapelvei: a hagyomány elve		

Helyesírásunk alapelvei: az egyszerűsítés elve		
Megelevenedett ABC (rajzok)		
III. Mondatalkotás és szövegértés fejlesztés		
Szövegfeldolgozás önállóan	**8 óra**	
Tartalom és vázlat		
Másolás és diktálás		
Fogalmazás a digitális térben (sms, cset, e-mail)		
IV. A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek		
Hangképzés, fonéma	**20 óra**	
A magánhangzók csoportosítása		
Magánhangzótörvények: Hangrend Illeszkedés		
Mássalhangzótörvények: Részleges hasonulás Írásban jelöletlen és jelölt teljes hasonulás Összeolvadás Rövidülés Kiesés		
A szavak szerkezete: Egyszerű és összetett szavak Szótő és toldalékok A képző, a jel, a rag		
A személynévadás esztétikája		
Nyelvi játékok: szóalkotási módok		
V. Hangalak és jelentés		
Egyjelentésű szavak	**14 óra**	
Többjelentésű szavak		
Azonos alakú szavak		
Rokon értelmű szavak		

Ellentétes jelentésű és hasonló alakú szavak		
Hangutánzó, hangulatfestő szavak		
Nyelvi humor		
VI. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban		
Felelet, szóbeli beszámoló, vázlat	**10 óra**	
A leírás		
Az elbeszélés		
A párbeszéd		
A levél (hagyományos, elektronikus)		
A plakát		
A jellemzés		
Kreatív írás		
VII. Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei		
A hagyományos és digitális könyv- és könyvtárhasználat	2 óra	2 óra
Sajtótermékek jellemző jegyei		
Elméleti tananyag helyett gyakorlati feladatokat javaslunk: könyvtárak, múzeumok, kiállítások felkeresése, megtekintése		
VIII. Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók		
Szóelemek, szófajok		66 óra
Az ige fogalma		
Az igeidők		
Az igemódok		
Az ige ragozása		
A leggyakoribb igeképzők		
Az igék helyesírása		
A határozószó		

A főnév		
Személynevek és helyesírásuk		
A földrajzi nevek és helyesírásuk		
Az állatnevek, égitestek, márkanevek és helyesírásuk		
Az intézménynevek, címek, díjak és helyesírásuk		
A melléknév		
A melléknevek helyesírása		
A számnév		
A számnév helyesírása		
A névmások A személyes és birtokos névmás		
A kölcsönös és visszaható névmás		
A mutató és kérdő névmás		
A vonatkozó, határozatlan és általános névmás		
Az igenevek: A főnévi igenév A melléknévi igenév A határozói igenév		
Viszonyszók, mondatszók		
Emberi tulajdonságok megjelenése az állandósult szókapcsolatokban		
Hagyományos és digitális helyesírási szótárak és portálok használata		
ÓRASZÁM:	68	68

Magyar irodalom		
TANANYAG	**ÓRASZÁM**	
	5. ÉVFOLYAM	**6. ÉVFOLYAM**

I. Család, otthon, nemzet		
Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék	18 óra	
Petőfi Sándor: Egy estém otthon Füstbe ment terv Magyar vagyok		
Arany János: Családi kör		
Ágh István: Virágosat álmodtam		
Kányádi Sándor: Nagyanyó-kenyér		
Fehérlófia		
Az égig érő fa (magyar népmese)		
Arany János: Rege a csodaszarvasról		
Görög mítosz: Daidalosz és Ikarosz		
Bibliai történetek A világ teremtése Noé, Jézus születése, A betlehemi királyok		
József Attila: Betlehemi királyok		
II. Petőfi Sándor: János vitéz		
	28 óra	
III. Szülőföld, táj		
Petőfi Sándor: Szülőföldemen	8 óra	
Petőfi Sándor: Az alföld		
Petőfi Sándor: Úti levelek (részlet)		
Nagy László: Balatonparton		
Weöres Sándor: Tájkép		
IV. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk		
	14 óra	
V. Választható magyar ifjúsági vagy meseregény		
Móra Ferenc: Csilicsali Csalavári Csalavér Szabó Magda: Tündér Lala	8 óra	

Fekete István: A koppányi aga testamentuma Fekete István: Bogáncs		
VI. Hősök az irodalomban		
V.1. Hagyomány és irodalom		
Arany János: Mátyás anyja		
Arany János: A walesi bárdok		
Szimónidész: A thermopülei hősök sírfelirata		
Hősök–mondák:		
• *Szent László legendája* • *Kittenberger Kálmán: Oroszlánvadászataimból (részlet)* • *Délvidéki Mátyás-mondák*		14 óra
V.2. Irodalom és mozgókép Fazekas Mihály: Lúdas Matyi		
VII. Arany János: Toldi		
		38 óra
VIII. Szeretet, hazaszeretet, szerelem		
Bibliai történetek Mária és József története Jézus tanítása a gyermekekről (karácsonyi ünnepkör) Ady Endre: Karácsony		
Kölcsey Ferenc: Himnusz		
Vörösmarty Mihály: Szózat		20 óra
Petőfi Sándor: Honfidal		
Irodalom és mozgókép Rockenbauer Pál: Másfélmillió lépés Magyarországon (részlet, lehetőleg a saját régióról)		

Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem		
Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert…		
Radnóti Miklós: Bájoló		
Szerelem a népdalokban: Tavaszi szél vizet áraszt		
IX. Gárdonyi Géza: Egri csillagok		
		30 óra
X. Választható világirodalmi ifjúsági regény		
Daniel Defoe: Robinson Crusoe		10 óra
ÓRASZÁM	**76**	**112**

Magyar nyelv

Témakör: A kommunikáció alapjai

óraszám: 6 óra

5. osztály	**6. osztály**
6 óra	**-**

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése
- A kommunikáció nem nyelvi jeleinek megismerése, alkalmazása és üzenetének felismerése a mindennapi beszédhelyzetekben
- A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése
- Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása
- Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben
- A kommunikáció nem nyelvi jeleinek felismerése, alkalmazása
- A kommunikációs kapcsolat illemszabályainak tudatosítása, alkalmazása

Fogalmak

arcjáték, gesztusok, testhelyzet, külső megjelenés, térköz; hangsúly, hanglejtés, tempó, hangerő, szünet, csend; megszólítás, bemutatkozás, bemutatás, kérdés, kérés – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás szintjén teljesítendő

Témakör: Helyesírás, nyelvhelyesség játékosan

óraszám:

5. osztály	**6. osztály**
8 óra	**-**

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Az alapvető helyesírási szabályok megismerése
- A megismert helyesírási esetek felismerése írott szövegekben, és tudatos alkalmazása a szövegalkotásban

Fogalmak

hang és betű, ábécé, elválasztás, helyes kiejtés, nyelvi normáknak megfelelő mondatalkotás, határozóragok megfelelő használata, felismerése – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás szintjén teljesítendő

Témakör: Mondatalkotás és szövegértés fejlesztés

Szövegfeldolgozás önállóan

Tartalom és vázlat

Másolás és diktálás

Fogalmazás a digitális térben (sms, cset, e-mail)

Javasolt óraszám:

5. osztály	**6. osztály**
8 óra	**-**

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- szövegértelmezés tanári segítséggel
- lényegkiemelés – tartalom és vázlat írás
- írás másolás és diktálás után

- mindennapi szövegek alkotása – cset, e-mail, sms

Fogalmak

szövegértelmezés, tartalom, vázlat, fogalmazás – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás szintjén teljesítendő

Témakör: A nyelvi szintek: a beszédhang, a fonéma, a szóelemek, a szavak, az összetett szavak

Javasolt óraszám:

5. osztály	6. osztály
20 óra	-

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A nyelv szerkezeti egységeinek megismerése
- A nyelvi elemzőkészség fejlesztése
- A beszédhangok képzésének gyakorlati megismerése, csoportosítása segítséggel
- A szavak szerkezetének felismerése
- A főbb szóelemek és funkciójuk (képző, jel, rag) felismerése, elkülönítése
- Az alapszófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, névmás) felismerése
- Nyelvi játékok, szójátékok, szóalkotás különféle módjainak megismerése, digitális programok használatával is

Fogalmak

beszédhang, magánhangzó, mássalhangzó, hangkapcsolódási szabályszerűségek, szó, szóelem, helyesírás - a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás szintjén teljesítendő

Témakör: Hangalak és jelentés

Javasolt óraszám:

5. osztály	6. osztály
14 óra	-

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A hangalak és a jelentés kapcsolatának észrevétele

- Az egyjelentésű, a többjelentésű, az azonos alakú, az ellentétes jelentésű szavak, a rokon értelmű szavak, a hasonló alakú szavak, a hangutánzó és a hangulatfestő szavak jelentése, felismerése
- Gyakorlatszerzés a szavak jelentésviszonyainak sokféleségében

Fogalmak

egyjelentésű, többjelentésű, hasonló alakú, ellentétes jelentésű, hangutánzó, hangulatfestő szavak, jelentésmező – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás szintjén teljesítendő

Témakör: Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban

Javasolt óraszám:

5. osztály	**6. osztály**
10 óra	**-**

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Szöveghű, értő szövegolvasás gyakorlása – hangosan és némán
  - Különféle megjelenésű és típusú szövegek megértése
  - A szóbeli és írásbeli szövegalkotási készség fejlesztése – másolás és diktálás
  - Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata
  - Szövegtípusok I. (tartalom és vázlat) jellemzőinek felismerése, gyakorlati alkalmazása
  - Szövegtípusok II. (elbeszélés, leírás, jellemzés, könyvismertetés, hagyományos levél, elektronikus levél: e-mail) jellemzőinek felismerése, gyakorlati alkalmazása
  - Helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályok ismerete

Fogalmak

elbeszélés, leírás, jellemzés, levél, elektronikus levél, meghívó, vázlat, tartalom, lényegkiemelés – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás szintjén teljesítendő

Témakör: Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei

Javasolt óraszám:

5. osztály	6. osztály
2 óra	2 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Megadott szempontok alapján gyűjtőmunka végzése a könyvtárban és digitális felületeken
- Az információ-keresés, –gyűjtés alapvető technikáinak gyakorlása
- Részvétel múzeumpedagógiai és könyvtárismereti foglalkozáson, és az azt előkészítő osztálytermi órán
- Néhány sajtótermék szerkezetének, tartalmának áttekintése
- Megadott szempontok alapján reflexió megfogalmazása a múzeumban, színházban, könyvtárban szerzett tapasztalatokról szóban vagy jelnyelven

Fogalmak

könyvtár, múzeum, kiállítás, folyóirat, színház – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás szintjén teljesítendő

Témakör: Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók

Javasolt óraszám:

5. osztály	6. osztály
-	66 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Helyesírási készség fejlesztése
- A szójelentés, a több szófajúság megismerése
- A szavak jelentésbeli szerepe és gyakorlati alkalmazása a szóbeli és írásbeli kommunikációban
- A szófajok felismerése helyes leírása a mondatban és a szövegben: ige, főnév, melléknév, számnév, névmások
- Az iskolai helyesírási segédeszközök: szótár, szabályzat és helyesírási portálok önálló használata

- Különféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása
- Szóbeli és írásbeli fogalmazási készség fejlesztése
- Reflektálás a szöveg tartalmára tanári segítséggel
- A szöveghű és értő szövegolvasás gyakorlása hangosan és némán
- A hagyományos és a digitális íráshasználat fejlesztése
- A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése

Fogalmak

szó, szóelem, szófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, névmások – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás szintjén teljesítendő

5. évfolyam

magyar irodalom

óraszám 3 óra/hét

Témakör: Család, otthon, nemzet – kisepikai (**mese, monda, mítosz)** és lírai alkotások

Javasolt óraszám: 18 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A családi és baráti kapcsolatok sokféleségének megismerése irodalmi szövegek által

A korábban megismert műfajokhoz (pl. mese, monda) kapcsolódó elemzési szempontok alkalmazása hasonló témájú szövegekben tanári iránymutatással, egyszerűsített szövegekkel

Személyes vélemény megfogalmazása a szövegekben felvetett problémákról, azok személyes élethelyzethez kapcsolása

Fogalmak

népmese, mese, mesealak, meseszám, kaland, monda, rege, valamint a témakörhöz választott szövegek elemzéséhez kapcsolódó fogalmak: hagyomány, nemzeti hagyomány, nemzeti kultúra, hazaszeretet, dal – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás szintjén teljesítendő

Témakör: Petőfi Sándor: János vitéz

Javasolt óraszám: 28 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A mű szövegének közös órai feldolgozása
A mű cselekményének megismerése, fő fordulópontjainak értelmezése
A költői szöveg részletének és más médiumbeli megjelenítésének (rajzfilm, színmű, illusztráció, stb.) összehasonlítása
A szöveg néhány részletében a poétikai eszközök felismerése
Alapvető verstani és műfaji fogalmak megismerése

Fogalmak

verses epika, elbeszélő költemény; ütemhangsúlyos verselés, verssor; felező tizenkettes, páros rím; hasonlat, metafora, megszemélyesítés; párhuzam, ellentét – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás és felismerés szintjén teljesítendő

Témakör: Szülőföld, táj

Javasolt óraszám: 8 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

A tájhoz, környezethez fűződő érzéseket, gondolatokat kifejező szövegek megértése tanári segítséggel
A táj- és környezetfestés eszközeiként szolgáló nyelvi formák megfigyelése lírai és prózai szövegekben
Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó földrajzi kérdések megbeszélése és azonosítása
A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival
Irodalmi atlasz vagy térkép használata
A szövegek vizuális értését erősítő ábrák, illusztrációk készítése különböző technikákkal

Fogalmak

hagyomány, napló, személyesség, tájleírás, téma, útleírás – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás szintjén teljesítendő

Témakör: Prózai nagyepika – Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk

Javasolt óraszám: 14 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése
A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása
A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése
Egyes szereplők jellemzése
Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása
A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

Fogalmak

Az epikai mű szerkezete: előkészítés, cselekmény, fordulat, bonyodalom, tetőpont, megoldás, végkifejlet, helyszín, főszereplő, mellékszereplő – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás szintjén teljesítendő

Témakör: Egy szabadon választott magyar mese- vagy ifjúsági regény elemzése

Javasolt óraszám: 8 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése, és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése
A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása
A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése
Egyes szereplők jellemzése
Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása
A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

6. évfolyam

magyar irodalom

óraszám: 3 óra/hét

Témakör: Hősök az irodalomban

Javasolt óraszám: 14 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Az olvasott szöveg szereplőiről, a megjelenített élethelyzetekről szóban és írásban véleményt fogalmaz meg képek, ábrák segítségével
- A hősiesség különböző példáit kifejező szövegek megértése
- Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó történelmi, földrajzi kérdések megbeszélése és azonosítása
- Irodalmi atlasz vagy térkép használata
- Kisebb projektmunkák, tabló készítése tanári segítséggel

Fogalmak

próbatétel, epigramma, ballada, vígballada, népballada, műballada – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás szintjén teljesítendő

Témakör: Arany János: Toldi

Javasolt óraszám: 38 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A mű szövegének közös órai feldolgozása

Az olvasás és megértés nyelvi nehézségeinek feltárása, szókincsbővítés és olvasási stratégiák fejlesztése – hangos olvasás

Az elbeszélő költemény műfaji jellemzőinek felismerése

Az alkotás néhány stíluselemének megfigyelése és felismerése

A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek (bűn, bosszú, megtisztulás, testvérviszály stb.) megtárgyalása

Fogalmak

verses epika, elbeszélő költemény – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás szintjén teljesítendő

Témakör: Szeretet, hazaszeretet, szerelem

Javasolt óraszám: 20 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Az olvasott szöveg szereplőinek érzelmeiről, gondolatairól, az élethelyzetekről vélemény megfogalmazása szóban, jelnyelven és írásban

- A szeretet, szerelem, hazaszeretet különböző példáit kifejező szövegek megértése tanári segítséggel
- A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival
- Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése

Fogalmak

líra, téma, versforma, rímszerkezet, keresztrím, alliteráció; dal, népdal – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás szintjén teljesítendő

Témakör: Prózai nagyepika – Gárdonyi Géza: Egri csillagok

Javasolt óraszám: 30 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése

A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás

A cselekmény fordulópontjainak felismerése és összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel

A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése

A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével

Fogalmak

történelmi regény, elbeszélő, időszerkezet, több szálon futó cselekmény, jellemek – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás szintjén teljesítendő

Témakör: Egy szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény

Javasolt óraszám: 10 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése

A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás

A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel

A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése

A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével

Fogalmak

A korábban tanult poétikai fogalmak alkalmazása a választott regénynek megfelelően.

Magyar nyelv és irodalom – eltérő tanterv halmozottan hallássérült tanulók számára

7–8. ÉVFOLYAM

A 7–8. évfolyamon tovább folytatódik az ismeretek bővítése, a kompetenciák fejlesztése (azaz megerősítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése), és az érzelmi nevelés.

Ennek a tanítási-tanulási szakasznak a végére a halmozottan fogyatékos hallássérült tanulók esetében célunk a felnőtt életben használható olvasni és írni tudás (szövegértés és szövegalkotás) gondozása, az anyanyelvi képességeknek és készségeknek továbbfejlesztése valamint a beszédkultúra, az önkifejezést segítő kommunikáció és a hétköznapi kommunikációs helyzetekben való megfelelés fejlesztése.

A nyelvi és értelmi képességek, készségek ismeretében és függvényében az individualizált tanulási technikák elsajátítására helyeződik a hangsúly azért, hogy tanulóink az önismeret elért fokán képesek legyenek az önálló ismeretszerzésre az egész életen át tartó tanulás koncepciójában.

A 7-8. évfolyam irodalomtanításának témakörei:

- Korok és portrék,
- Magyar vagy világirodalmi regény,
- Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első és második felében,
- A 20. századi történelem az irodalomunkban,
- Szórakoztató irodalom.

A 8. osztályosokat a tanterv a középiskolai felkészülésben és a pályaválasztásban az eddig tanultak rendszerező ismétlésével segíti.

Cél, hogy a tanulók a pedagógus irányításával megismerkedjenek a magyar és a világirodalom nagy korszakaival, az irodalmat a történelmi-társadalmi folyamatok részeként is lássák, és esetleg ismereteiket össze tudják kötni más tantárgyak tananyagaival. Ebben a képzési szakaszban válik feladattá a főbb irodalmi műfajok megismerése és az elbeszélésmódok felismerése. Ekkor ismerkednek meg az alapvető verstani és stilisztikai jellegzetességekkel is a tanulók. Természetesen az egyéni képességprofil függvényében a pedagógus mérlegelheti, hogy adott tanulótól milyen szinten várja el a tanultak teljesítését. A két fogyatékossági terület hatványozott hátrányainak ismeretében az alapvető elvárás a vezetett felismerés, megismerés, de természetesen törekszünk a magasabb elsajátítási szint elérésére is.

A magyar nyelvi ismeretek során törekszünk arra, hogy életszerű, a későbbi önálló életvitelre képes felnőtt fogyatékos gyakorlatias ismereteit bővítsük ebben a szakaszban is.

A 7–8. ÉVFOLYAM FŐ TÉMAKÖREI ÉS A JAVASOLT ÓRASZÁMOK:

Témakör neve	**Javasolt óraszám**	
Magyar nyelv		
A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	***4***	***2***
Mondat a szövegben – az egyszerű szerkesztése és helyesírása, alá- és mellérendelő szószerkezetek	***12***	***2***
A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, szóalkotási módok – játékos feladatokkal	***5***	***5***
Könyvtárhasználat	***1***	***1***
Készüljünk a felvételire!	***3***	***7***
Szövegértés, szövegalkotás a gyakorlatban	***8***	***1***
Anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek mindennapjainkban	***5***	***5***
Olvasás és az írott szöveg megértése		***4***
Szabadon felhasználható órák – az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra évfolyamonként 7–7 óra	***7***	***7***
Irodalom		
I. Korok és portrék	**50**	**8**
A) Történelmi korok, műnemek	*4*	
B) Reneszánsz, humanizmus	*12*	
C) Irodalmunk a 17–18. században	*6*	
D-E) Klasszicizmus és romantika	*28*	*8*
II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény		***4***
III. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében	**7**	**23**
A) **Líra a 20. század első felének magyar irodalmában**	*3*	*13*
B) **Epika a 20. század első felének magyar irodalmában**	*4*	*9*
C) **„Vérző Magyarország” - Trianon**	*1*	*1*

IV. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében	**8**	**14**
A) Líra a 20. század második felének magyar irodalmában	*4*	*10*
B) Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	*2*	*3*
C) Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában	*2*	*1*
V. A 20. századi történelem az irodalomban **(II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)**	**2**	**4**
VI. Szórakoztató irodalom	**4**	**1**
Szabadon felhasználható (az órakeret maximum 20%-a) **az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására évfolyamonként 14–14 óra**	**20**	**14**
Összes óraszám:	**136**	**102**
Témahetek óraszámai	**8**	**6**

A 7–8. ÉVFOLYAM TANANYAGTARTALMA:

Magyar nyelvtan	**7. évf.**	**8. évf.**
TANANYAG	**Témakör óraszáma fő témakörönként**	
I. Kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	**4**	**2**
Kommunikáció szóban és írásban – gyakorlati feladatokon keresztül		
Alkalmi beszéd, ünnepi beszéd, köszöntő – felismerés szintjén		
Hozzászólás, felszólalás, kérdés, kérdezés		
Vita és érvelés		
Kommunikációs zavar – korrekciós feladatokkal		
A tömegkommunikáció szerepe, feladatai, tájékoztató és véleményközlő műfajai		

Reklám, hirdetés, apróhirdetés		
II. Mondat a szövegben – egyszerű mondat szerkesztése és helyesírása, az alá- és mellérendelő szószerkezetek, a szóösszetételek	**12**	**2**
A mondat a szövegben, a mondatok csoportosítása		
A mellé- és alárendelő szószerkezet		
Az egyszerű mondat szerkezete		
Az egyszerű mondat helyesírása		
Szóképzés		
Alárendelő szóösszetételek		
Mellérendelő szóösszetételek		
III. A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, ritkább szóalkotási módok – játékos feladatokkal	**5**	**5**
A köznyelv és csoportnyelvek		
Nyelvjárások		
Ritkább szóalkotási módok – mozaikszók értelmezése		
IV. Könyvtárhasználat	**1**	**1**
V. Készüljünk a felvételire!	**3**	**7**
VI. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	**8**	**1**
Különböző műfajú szövegek hangos és néma olvasása. Tartalmi szempontú szövegelemzés. Hangulati szempontú szövegelemzés. Ábrák, illusztrációk értelmezése. Illusztrációk készítése.		
VII. Anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek a mindennapokban	5	5
Az írásbeli fogalmazás fejlesztése. Mondatalkotás. Céljai.		
A mindennapi élet magán-, társas- és hivatalos műfajai: levél,		

jellemzés, önéletrajz, meghatalmazás.		
Helyesírást fejlesztő gyakorlatok. Mondatok tagolása, írásjelek pótlása.		
A levél jellemző jegyei, formai, helyesírási követelményei.		
VIII. Olvasás és az írott szöveg megértése		4
Változatos témájú és műfajú szövegek olvasása.		
Lényegkiemelés, vázlatkészítés.		

Irodalom	**7. évf.**	**8. évf.**
TANANYAG	**Témakör óraszáma fő témakörönként**	
I. Korok és portrék	**50**	**8**
A) Történelmi korok és műnemek	**4**	
Történelmi korok megjelenítése időszalagon. A műnemek differenciálása.		
B) Reneszánsz, humanizmus, reformáció	**12**	
Mesék Mátyás királyról		
Janus Pannonius: Pannonia dicsérete		
Balassi Bálint: Egy katonaének		
Irodalom és színház vagy film kapcsolata A reneszánsz dráma – egy színházi mű megtekintése Shakespeare: Szentivánéji álom **vagy** Romeo és Júlia		
C) **Irodalmunk a 17-18. században**	**6**	
Bujdosóénekek		
Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek)		
D-E) Klasszicizmus és romantika	**28**	**8**

Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez		
Kölcsey Ferenc: Huszt		
Kölcsey Ferenc: Himnusz		
Vörösmarty Mihály: Szózat		
Petőfi Sándor: Nemzeti dal		
Petőfi Sándor: Szeptember végén		
Arany János: A fülemile		
Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa		
Mikszáth Kálmán: A néhai bárány, A két koldusdiák		
II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény		**4**
Jules Verne: Kétévi vakáció **vagy** Mándy Iván: Az enyedi diák **vagy** Csukás István: Vakáció a halott utcában		
III. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében	**7**	**23**
A) Líra a 20. század első felének magyar irodalmában	**3**	**13**
Ady Endre: Őrizem a szemed		
Ady Endre: Üzenet egykori iskolámba		
Kosztolányi Dezső: Mostan színes tintákról álmodom		
Juhász Gyula: Milyen volt…		
Dsida Jenő: Hálaadás		
József Attila: Rejtelmek		
József Attila: Kertész leszek		
Radnóti Miklós: Nem tudhatom		
B) Epika a 20. század első felének magyar irodalmában	4	9
Karinthy Frigyes: Röhög az egész osztály		

Móricz Zsigmond: Pillangó vagy Légy jó mindhalálig		
Herczeg Ferenc: Pro libertate (részlet)		
Tamási Áron: Ábel a rengetegben (részlet)		
C) „Vérző Magyarország” – Trianon a magyar irodalomban	1	1
Reményik Sándor: Mi a magyar?		
IV. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében	8	14
A) Líra a 20. század második felének magyar irodalmában	4	10
Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet		
Weöres Sándor: A társ vagy Ó, ha cinke volnék		
Kányádi Sándor: Öreg iskola ünnepére		
Wass Albert: Üzenet haza (részlet)		
B) Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	2	3
Tamási Áron: Bölcső és bagoly (részlet)		
Örkény István: Egyperces novellák (részletek)		
C) Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában	2	1
Irodalom és színház vagy mozgókép Egy szabadon választott drámai alkotás		
V. A 20. századi történelem az irodalomban (világháborúk, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)	2	4
Irodalom és mozgókép Szabó Magda: Abigél		
Pilinszky János: Francia fogoly (részlet)		
Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról (részlet)		
VI. Szórakoztató irodalom	2	2
Irodalom és mozgókép		

Agatha Christie egy Poirot-novellája vagy Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg (részletek) vagy Daniel Defoe: Robinson Crusoe (részletek)		

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Mikszáth Kálmán: A két koldusdiák (részletek)
Mikszáth Kálmán: A néhai bárány
Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig (részeletek)
William Shakespeare: Szentivánéji álom **vagy** Romeo és Júlia **vagy** Molière: A képzelt beteg (részletek)
Szabó Magda: Abigél (részletek)

MEMORITEREK:

Kölcsey Ferenc: Himnusz – első versszak
Vörösmarty Mihály: Szózat – első és második versszak
Petőfi Sándor: Nemzeti dal – első versszak
Petőfi Sándor: Szeptember végén - részlet
Ady Endre: Őrizem a szemed – részlet
József Attila: Rejtelmek - részlet

Magyar nyelv

Témakör: A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése

Javasolt óraszám: 4+2 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek – az egyéni képességprofilhoz igazodva

- A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése
- A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése, szókincsbővítés

- A kommunikáció nem nyelvi jeleinek alkalmazása mindennapi helyzetekben
- A kommunikációs zavar felismerése, néhány megismert korrekciós lehetőség alkalmazása
- A szóbeli és az írott szövegértési készség fejlesztése
- A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése, a kommunikáció céljának megfelelő beszéd
- Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása
- Részvétel különböző kommunikációs helyzetekben
- Az önálló kérdezés és véleményalkotás, kulturált vita készségének fejlesztése
- Az önálló tanulási és ismeretszerzési képesség fejlesztése hagyományos és digitális források, eszközök használatával
- A tömeg- és digitális kommunikáció jellemzőinek vezetett felismerése

Fogalmak

kommunikáció, beszélő szándéka, kommunikációs zavar, artikuláció, beszédlégzés, vélemény, kérdés, kérdezés, érv, hozzászólás, beleélő képeség, dramatizálás, helyzetgyakorlatok – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás szintén teljesítendő

TÉMAKÖR: Mondat a szövegben – az egyszerű mondat szerkesztése, helyesírása, az alá- és mellérendelő szószerkezetek, a szóösszetételek

Javasolt óraszám: 12+2 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek - az egyéni képességprofilhoz igazodva

- A helyesírási készség fejlesztése
- A mondatfajták közlési szándékának felismerése a beszélt és az írott nyelvben
- Egyszerű mondat tagolása, szórendje, hangsúlya, számbeli egyeztetés gyakorlása, ellenőrzése
- Az egyszerű mondat központozása
- Az összetett szavak helyesírásának alapvető szabályai alkalmazás szintjén

- A szószerkezetek felismerése a mondatokban, azok ki/beemelése a mondatokból/mondatokba
- A szórend és a mondatjelentés kapcsolatának vizsgálata
- A főbb szóalkotási módok (képzés, jelzés, ragozás)
- Az összetett szavak alapvető helyesírási szabályainak elsajátítása
- Szószerkezetek felismerése és gyűjtése különböző műfajú szövegekből
- Szószerkezetek átalakítása a szerkezet megváltoztatásával, bővítéssel (többszörös bővítéssel is), szűkítéssel, rokon értelmű szavak alkalmazásával.
- Mondatalkotás – a beszélő szándéka, a logikai minőség alapján, a beszélő kommunikációs szándékának megfelelően
- Szószerkezetek összeillesztésével mondatalkotás.
- Szerkezet megváltoztatása bővítéssel, szűkítéssel, helyettesítéssel, a részek cseréjével.
- Mondatok tagolása, hiányzó írásjelek pótlása.
- Mondatok csoportosítása szerkezet alapján
- Digitális és papíralapú iskolai helyesírási segédeszközök: szótárak és szabályzatok és helyesírási portálok önálló használata

Fogalmak

egyszerű szó, összetett szó, szószerkezetek (alárendelő: alanyos, tárgyas, határozós, jelzős; mellérendelő: kapcsolatos, ellentétes, választó, magyarázó, következtető); szóösszetétel, szóképzés, szórend, mondatalkotás, beszélő szándéka, önellenőrzés, helyesírás, szókincs, önálló írás, emlékezetből írás – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás szintén, a pedagógus vezetésével teljesítendő

TÉMAKÖR: A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, ritkább szóalkotási módok – játékos feladatokkal

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5+5 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek - az egyéni képességprofilhoz igazodva

- Az anyanyelv állandóságának és változásának tudatosítása
- A nyelv főbb változatainak megismertetése (köznyelv, irodalmi nyelv, csoportnyelvek)

- A nyelvi tolerancia kialakítása, fejlesztése
- A tanuló környezetében előforduló nyelvváltozatok azonosítása
- Anyanyelv, idegen nyelv, nemzetiségi nyelv összevetése

Fogalmak

irodalmi nyelv, köznyelv, népnyelv, csoportnyelv, ifjúsági nyelv, jelnyelv, szókincsbővítés – a fogalmak definitív ismerete a hallássérülésből kifolyólag nem várható el csak a tanuló által használt nyelvi változatok megkülönböztetésében

TÉMAKÖR: Könyvtárhasználat

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1+1 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A szövegek sajátosságainak megfigyeltetése, főbb fajtáinak tudatosítása
- Könyvtárlátogatás
- Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata

FOGALMAK

szöveg, tartalom, szövegbefogadás, önművelés, média, ismeret, ismeretnyújtás, ismeretszerzés, lényegkiemelés - vázlat készítése a pedagógus segítségével

TÉMAKÖR: Készüljünk a felvételire!

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3+7 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek - az egyéni képességprofilhoz igazodva

- A tanult hangtani, alaktani ismeretek megfigyeltetése és felismerése a szavakban
- A szófajok és mondatfajták megfigyeltetése és vezetett felismerése a szövegben
- A szókincs fejlesztése, verbális memória fejlesztése, szájról olvasás fejlesztése
- A szóbeli és írásbeli fogalmazási készség fejlesztése
- Az olvasmány-feldolgozási stratégiák gyakoroltatása
- Reflektálás a szöveg tartalmára
- Törekvés a szöveghű, értő szövegolvasás gyakoroltatása

- A hagyományos és a digitális írás fejlesztése
- Kreatív írásgyakorlatok alkalmazása
- A helyesírási készség fejlesztése
- Helyesírási, nyelvhelyességi szabályoknak és a szövegtípusoknak megfelelő hagyományos és digitális szövegszerkesztési szabályok átismétlése

Fogalmak

Az eddig tanult fogalmak átismétlése

TÉMAKÖR: Szövegértés és szövegalkotás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8+1 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek - az egyéni képességprofilhoz igazodva

- Különféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és adott esetben alkotása is
- Aktív és passzív szókincs gyarapítása
- Különböző műfajú szövegek hangos és néma olvasása
- Tartalmi szempontú szövegelemzés
- Hangulati szempontú szövegelemzés
- Ábrák, illusztrációk értelmezése
- Vélemény megfogalmazása
- Lexikonhasználat, internetes keresőprogramok használata
- Vázlatírás, lényegkiemelés, összefoglalás, tanári irányítással jegyzetkészítés

Fogalmak

szövegelemzés, közlés, szövegalkotás, illusztráció, illusztráció értelmezése, lényegkiemelés, vázlat, jegyzet pedagógus vezetésével, önellenőrzés képességének fejlesztése, kialakítása

TÉMAKÖR: Anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek a gyakorlatban

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5+5 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek - az egyéni képességprofilhoz igazodva

- Önálló tanulás fejlesztése

- Figyelem és gondolkodás fejlesztése szövegek összefüggéseinek felismerése
- A közlés tartalmához és a közlő szándékához igazodó mondatfonetikai eszközök alkalmazásának gyakorlása
- Törekvés erősítése az írásbeli munkák rendezettségére, pontosságára
- Az egyéni fogalmazási stílus kialakításának, a választékos kifejezési formák használatának támogatása
- Az írásbeli szövegalkotás változatos kifejezésformáinak (rokon értelmű és hangulatfestő szavak) használata
- A címzettnek, a témának és a mondanivalónak megfelelő szöveg alkotása a mindennapi élet magán- és társas és hivatalos műfajaiban (levél, jellemzés, önéletrajz, meghatalmazás)

Fogalmak

leírás, jellemzés, elbeszélés, levél, önellenőrzés és annak lehetőségei – a levél kivételével a fogalmak elsajátítása nem elvárható

TÉMAKÖR: Olvasás és az írott szöveg megértése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 0+**4 óra**

Fejlesztési feladatok és ismeretek - az egyéni képességprofilhoz igazodva

- önálló tanulás fejlesztése (téma meghatározása, szövegek csoportosítása – magán, hivatalos, tudományos, stb.)
- szövegértés fejlesztése
- a szövegértési nehézségek során felmerülő, egyéni képességekének megfelelő problémamegoldó stratégia kialakítása, alkalmazása

Fogalmak

szövegelemzés, szövegértés, lényegkiemelés, önfejlesztés – definitív ismeret nem várható el

Irodalom

Témakör: **I. Korok és portrék**

JAVASOLT ÓRASZÁM ÖSSZESEN: 50+8 óra

A) Történelmi korok, műnemek

Javasolt óraszám: 4+0 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek - az egyéni képességprofilhoz igazodva

- Az európai kultúra kialakulásának megismerése, történelmi korok
- A három irodalmi műnem megkülönböztetése a korábban megismert művek alapján
- Az egyes műnemek jellemző jegyeinek összehasonlító felismerése
- időszalag készítése

Fogalom

történelmi korok – az idővonalon történő tájékozódás szintjén, líra, epika, dráma

B) Reneszánsz, humanizmus, reformáció

Javasolt óraszám: 12+0 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK - az egyéni képességprofilhoz igazodva

- A korszakban keletkezett irodalmi szövegek olvasása, értelmezése
- A reneszánsz világkép értelmezése pedagógus segítségével
- Egy adott mű különböző művészeti ágakban és médiumokban megjelenő adaptációjának több szempontú, támogatott összehasonlítása
- Írók, költők jellemző életrajzi adatainak megismerése

Fogalmak

reneszánsz, humanizmus, könyvnyomtatás, vitézi élet, életkép, vers, dráma, vígjáték (komédia) – a fogalmak definitív ismerete nem várható el; életrajzi adatok és a kapcsolódó kifejezések elsajátítására való törekvés

C) Irodalmunk a 17–18. században

Javasolt óraszám: 6+0 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK - az egyéni képességprofilhoz igazodva

- A korszakban keletkezett irodalmi szövegek olvasása, értelmezése – a magyar nyelv különbözőségeinek felismerése
- Írók, költők jellemző életrajzi adatainak megismerése
- Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése
- A hazaszeretet megjelenése a korszak művészetében

Fogalmak

emlékirat – a fogalom definitív ismerete nem várható el, az életrajzi adatok és a kapcsolódó szókészlet elsajátítására törekedni kell, vers, levél

D-E) A klasszicizmus és a romantika irodalma

Javasolt óraszám: 28+8 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek - az egyéni képességprofilhoz igazodva

- A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasása és megbeszélése
- A felvilágosodás és a romantika korának művelődéstörténeti megismerése
- Az élmények, érzések ismeretté, tudássá transzformálása
- Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése: pl. vidám, könnyed, humoros, meghitt, idilli
- A novella és a regény műfaji sajátosságainak differenciáló felismerése
- Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése.
- Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása.
- Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása

Fogalmak

himnusz, novella, elbeszélés – a fogalmak definitív ismerete nem várható el; életrajzi adat, magyar irodalom, vers, próza, a tanult művek műnemek szerinti besorolására törekvés

Témakör: <u>II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény</u>

Javasolt óraszám: **0+4 óra**

Fejlesztési feladatok és ismeretek - az egyéni képességprofilhoz igazodva

- Közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése, tagolása
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, konfliktusok azonosítása, véleményalkotás, ok okozati összefüggések felismerése
- A cselekmény ismertetése az elbeszélés időkezelésének megfigyelésével (pl. egyenes vagy fordított időrend, késleltetés, összefoglalás, időbeli ugrások, stb.)
- Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása
- Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása

Fogalmak

történet és elbeszélés, előre- és visszautalás, késleltetés; epizód, jelenet, leírás, kihagyás – a fogalmak definitív ismerete nem várható el; magyar irodalom, világirodalom

TÉMAKÖR: <u>III. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében</u>

JAVASOLT ÓRASZÁM ÖSSZESEN: 7+23 óra

A) *Líra a 20. század első felének magyar irodalmában*

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3+13 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek - az egyéni képességprofilhoz igazodva

- A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasása, megértése, megbeszélése
- A vers szereplőinek, formájának, tagozódásának, képeinek megfigyelése.
- Hasonlóságok, különbözőségek felismerése.
- Összecsengő sorok jelölése.
- Írók, költők jellemző életrajzi adatainak megismerése.
- A vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása.
- Alapvető hangulatok detektálása a pedagógus segítségével

Fogalmak

életrajzi adatok és a kapcsolódókifejezések, magyar irodalom, vers

B) ***Epika a 20. század első felének magyar irodalmában***

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4+9 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek - az egyéni képességprofilhoz igazodva

- A történetmesélés egyszerűbb formáinak átismétlése
- Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése
- A novella és az elbeszélés műfaji sajátosságainak felismertetése
- Kisepikai és nagyepikai alkotások különbségeinek (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz) felismertetése
- Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése
- Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása
- Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása
- Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése.
- Dramatizálás, felolvasás - jelelés
- Elbeszélési és történeti átírás gyakorlása pedagógus segítségével

Fogalmak

novella, elbeszélés, regény – a fogalmak definitív ismeret nem várható el a tanulóktól, felismerés, különbözőségek felismerése igen

D) „Vérző Magyarország”- Trianon

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1+1 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek - az egyéni képességprofilhoz igazodva

- A nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeinek olvasása, megértése, megbeszélése
- A történelmi tragédia megjelenése irodalmi alkotások mentén
- Az ezzel kapcsolatos érzelmek definiálása

Fogalmak

tájékozódási szinten várható el a tanulóktól a témakör teljesítése – nemzet, nemzeti érzés, Kárpát-medencei magyarság

TÉMAKÖR: <u>IV. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében</u>

JAVASOLT ÖSSZÓRASZÁM: 8+14 óra

A) *Líra a 20. század második felének magyar irodalmában*

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4+10 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek - az egyéni képességprofilhoz igazodva

- A lírai nyelvhasználat sajátosságainak átismétlése
- Összecsengő sorok jelölése
- Írók, költők jellemző életrajzi adatainak megismerése
- Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése
- Szóképek, alakzatok felismerése

Fogalmak

életrajzi adatok, vers, magyar irodalom

B) *Epika a 20. század második felének magyar irodalmában*

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2+3 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek - az egyéni képességprofilhoz igazodva

- A történetmesélés egyszerűbb formáinak átismétlése
- Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése
- Életrajzi adatok és azok felismerése, azonosíttatása a feldolgozott művekben
- Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése
- Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása
- Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása
- Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése
- A groteszk megjelenése a korszak irodalmában

Fogalmak

humor, próza, magyar irodalom, életrajzi adat, szereplők, cselekmény – definitív ismeret nem várható el

C) *Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában*

JAVASOLTÓRASZÁM: 2+1 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek - az egyéni képességprofilhoz igazodva

- A színpadi eszközök megfigyelése
- A drámai döntési helyzetek, motivációk, konfliktusok felismerése
- A dráma cselekményének megértése
- A monológ és a dialógus megkülönböztetése
- Részvétel egy drámai mű színreviteléhez kapcsolódó tevékenységben
- pedagógus segítségével és vezetésével fentiek felismerése a műben

Fogalmak

dráma mint műnem, tragédia, komédia, színház; bonyodalom, konfliktus, tetőpont, megoldás; monológ, dialógus, tér- és időviszonyok; drámai szerepkörök, szereplők – a fogalmak definitív ismeret nem várható el

TÉMAKÖR: <u>V. A 20. századi történelem az irodalomban</u>

(II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)

JAVASOLTÓRASZÁM: 2+4 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek – az egyéni képességprofil függvényében

- A történelem az irodalmi alkotásokban – ismeretek összekapcsolása a pedagógus segítségével
- Diktatúrák és áldozatok, erkölcsi dilemmák és konfliktusok a hatalom és a kiszolgáltatott egyének között
- Fogyatékosság és holokauszt
- Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása
- Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása

– Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése

Fogalmak

holokauszt, koncentrációs tábor, diktatúra, forradalom, szovjet megszállás, emigráció – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a kor hangulatának megéreztetése, az együttérzés kiváltása lehet cél

TÉMAKÖR: VI. Szórakoztató irodalom

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4+1 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

– Az eddigi irodalmi ismeretek felelevenítése és alkalmazása a választott mű értelmezésében

Fogalmak

regény, cselekmény, szereplők

TÖRTÉNELEM, TÁRSADALMI ÉS ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK

tanulásban akadályozottak számára

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től	éves óraszám 2020/2021-től
5. évfolyam	108 óra	108 óra
6. évfolyam	72 óra	108 óra
7. évfolyam	72 óra	72 óra
8. évfolyam	72 óra	72 óra

A Történelem és állampolgári ismeretek műveltségterület a felső tagozaton ismerteti meg a tanulókkal a múltról való tudás jelentőségét; valamint a társadalmi együttélés, a közösséghez tartozás szerepét és lehetőségeit. A történelem, a hon- és népismeret és az állampolgári ismeretek ismeretköreihez kapcsolódó tevékenységformák biztosítják a feltételeket a tanulók számára a fő témakörök megismeréséhez és a tanulási eredmények eléréséhez.

A műveltségi terület tanítási-tanulási folyamatában figyelembe kell venni a hallássérülés, valamint a tanulásban akadályozottság gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit, különös tekintettel a sajátélményű tevékenységek fókuszba helyezésére. A Történelem és állampolgári

ismeretek műveltségterület fontos szerepet kap – a hallássérülés és a tanulásban akadályozottság kritériumait figyelembe véve – a térbeli és időbeli tájékozódás, valamint az időbeli viszonyítás fejlesztésében. Lehetővé teszi az emberiség kulturális értékeinek megismerését; a történelmi és társadalmi összefüggések megértését. Az ismeretek folyamatos bővítésével hozzájárul a tanulásban akadályozott hallássérült tanulók személyiségének fejlődéséhez, különös tekintettel a mérlegelő gondolkodásra, a kommunikáció köréhez tartozó tevékenységek hatékony alkalmazására, a nemzeti érzés erősítésére.

A műveltségi területen középpontba kell állítani a múlt reális megismerését, a térben és időben való pontos tájékozódást, a nemzeti identitástudat kialakítását, az ok-okozati összefüggések láttatását. A célcsoport tanulóinak képessé kell válniuk az alapvető tanulságok levonására, az ítéletalkotásra, a törvényszerűségek felismerésére, a véleménynyilvánításra úgy, hogy a pedagógia mindvégig figyelembe vegye a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit.

A műveltségterület tanítási-tanulási folyamatában az egyéni képességek figyelembe vételével központi szerepet kap a differenciálás, a gyakorlatban alkalmazva a korszerű óravezetési technikák adaptált változatait; pozitív módon erősítve a tanulók ismeretszerzésre irányuló törekvéseit.

A fejlesztési feladatok közül fókuszba kerül a cselekvés szintjén a megkülönböztetés-azonosítás-összehasonlítás képességének, az algoritmusok felismerésének, az elvonatkoztatás és általánosítás képességének a fejlesztése.

A tantárgy a tanulásszervezési eljárások, módszerek megválasztásával támogatja a kommunikációs készségek és képességek fejlesztését, az elfogadó és elutasító attitűd felismerését és megkülönböztetését, a mérlegelő és a történelmi gondolkodás kialakítását, a térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztését, az ismeretszerzéshez kapcsolódó eszközök adekvát használatát.

5–6. évfolyam

Az alsó tagozat tudásanyagára építve kell megismertetni a tanulókkal az emberi közösség történetét, továbbá ezen történések jelennel való kapcsolatát. A tanulásban akadályozott hallássérült tanulók képességeit figyelembe véve kell bemutatni a történelem eseményeit, különös tekintettel az összefüggésekre. A műveltségterületen középpontba kell állítani a múlt reális megismerését, a pontos tájékozódást térben és időben, a nemzeti identitástudat kialakítását, az ok-okozati összefüggések láttatását. A tanulóknak képessé kell válniuk az alapvető tanulságok levonására, az ítéletalkotásra, a törvényszerűségek felismerésére, a véleménynyilvánításra. Ebben a szakaszban ismerkednek meg a tanulók a történelmi időszámítással, a történelmi korokkal és színterekkel. A különböző képek, szemléltetések, digitális tananyagok segítik a tájékozódást a történelmi korokban. A történelmi képzetek helyes kialakítását dramatikus technikák alkalmazása segíti. Az ismeretanyag lehetőséget ad a kort jellemző mítoszok és mondák, művészeti és zenei értékek megismerésére. A több irányból történő demonstrálás segíti elő a tanulásban akadályozott tanulók számára, hogy megismerjék, a különböző történelmi korok társadalmaiban hogyan éltek az emberek. A célcsoporthoz tartozó tanulók időbeli tájékozódásának fejlesztésekor hangsúlyt kell fektetni a múlt, a jelen és a jövő közötti viszonyításra – elsősorban a mindennapi élet eseményeire utalva. A folyamatos fejlesztés eredményeképpen erősödik a tanulók időről alkotott képzete, az események sorendje

közötti összefüggések felismerése. Az időről alkotott képzetek kialakítását segíti az időszalag. A történelmi színtereken keresztül a tanulók téri tájékozódása fejlődik, elsősorban történelmi térképek segítségével.

Témakör	**1. Személyes történelem. A kereszténység**	**Javasolt óraszám: 20 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	– A történelmi megismerés fogalmának kialakítása. A kereszténység jelentősége. *Képességfejlesztési fókuszok:* tér- és időbeli képességek, képzelet.	
Fejlesztési ismeretek		**Fejlesztési tevékenységek**
1.1. Személyes történelem Őseink, családunk. Az idő mérése. Az őskor. *1.2 Az Ószövetség népe* Az Ószövetség/Héber Biblia: Ábrahám és Mózes 1.3. *Újszövetségi történetek* A keresztény vallás kialakulása és elterjedése. Jézus Krisztus születése, élete és halála.		Tájékozódás a térképen. Idő ábrázolása téri-vizuális eszközökkel. Időbeli relációk: a jelen, a múlt és a régmúlt megkülönböztetése. Térbeli relációk: tájékozódási pontok keresése a térképen. Tematikus képanyagok elemzése, összehasonlítása, megkülönböztetése. Ó- és újszövetségi történetek megismerése.
Fogalmak	jelen, múlt, őskor Isten, föld, ég, növény, állat, Jézus Krisztus	

Témakör	**2. Fejezetek az ókor történetéből**	**Javasolt óraszám: 50 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A nagy ókori társadalmak és hatásuk bemutatása. *Képességfejlesztési fókuszok:* tér- és időbeli tájékozódás, képzelet.	
Fejlesztési ismeretek		**Fejlesztési tevékenységek**
2.1. Az ókori keleti kultúrák. Az ókori kelet mezőgazdasága, társadalma, az emberek mindennapi élete. Hitvilág.		Időábrázolás síkban és térben (időszalag-időtorony). Történet olvasása, feldolgozása. A témához kapcsolódó tartalmi elemek

2.2. Az ókori Görögország – istenek, hősök, tudósok, művészek és az olimpia Történetek a görög mondavilágból. Az ókori olimpiai játékok. *2.3. Az athéni demokrácia és a görög-perzsa háborúk* A legjelentősebb görög városállam: Athén. Az ókori görögök mindennapjai. A görög-perzsa háborúról: a marathóni csata (Kr. e. 490). *2.4. Hadvezérek, csaták, uralkodók az ókori Rómában* A római hadsereg és a katonák élete. Róma fénykora. Julius Caesar. Augustus császár. Rómaiak hazánk területén. A Római Birodalom bukása.	válogatása. Csata modellezése. Helyszínek megkeresése a térképen. Tematikus képanyagok elemzése. Egyiptomi építészeti emlékekkel kapcsolatos képek gyűjtése. Antik és modern – összehasonlításra épülő feladatok a tudomány, a művészetek és a sport témakörében. Beszélgetés az olimpiai eszméről. Történet olvasása Athénről. A görög főváros antik történelmi emlékhelyeinek képről történő felismerése. Az ókori Róma nevezetes épületeinek bemutatása. Bepillantás az ókori Róma mindennapjaiba: öltözködés, szórakozás, társasági élet, rabszolgapiac, iskola (beszélgetés, életképek modellezése, illusztrációkészítés). A római hadsereg bemutatása – beszélgetés alapvető szempontok szerint a hadviselés legfontosabb elemeiről: fegyverek, stratégia, emberi tényezők (katonák). Illusztrációk készítése. Pannónia provincia helyzetének, szerepének megismerése a Római Birodalom területén. A bukás okainak közös feltárása.
Fogalmak	időszalag, Nílus, fáraó, piramis, Hellász, Marathón, olimpia, Athén, városállam, Róma, Itália, gladiátor, légió, provincia, Pannónia, Aquincum.

Témakör	3. A középkor világa	Javasolt óraszám: 36 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A ciklusosság megismertetése a történelmi korszakok tükrében. Nézőpontváltás alkalmazása. *Képességfejlesztési fókuszok:* tér- és időbeli képességek, képzelet.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
3.1. A nyugati és a keresztény államiság főbb jellemzői Római Birodalom hanyatlása – idegen népek támadása *3.2. A középkori élet színterei és szereplői (uradalmak, kolostorok, városok, egyetemek)* Céhmesterek és kereskedők. Mindennapi élet a középkori várakban. Kolostori élet: történetek az egyház szerepéről. A lovagi életmód és a keresztes hadjáratok.	Történetek olvasása, megbeszélése. Adatok leolvasása térképről. Tematikus képanyagok elemzése, összehasonlítása. A középkor különböző társadalmi csoportjai – fogalmakhoz, azonosságokhoz és különbségekhez kötődő feladatok. Európa legjelentősebb középkori városainak megkeresése a térképen. A középkori város mint kulturális színtér bemutatása. A hadviselés és a vallások kapcsolatának felismerése a középkori kereszténység tükrében. A lovagi életmód – a lovagokhoz kapcsolódó eszménykép bemutatása – illemszabályok a gyakorlatban.

Fogalmak	vallás, kereszténység, iszlám, hun, király, nemes, jobbágy, lovag, lovagi torna, pápa, latin nyelv, szerzetes, kolostor, város, hadviselés

Témakör	4. Kalandozások és honfoglalás, a magyarok eredete, képek és portrék az Árpád-kor és a XIV-XV. század történetéből, a középkori magyar állam	Javasolt óraszám: 52 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Fogalomalkotás a magyar nemzettörténet legfontosabb eseményeiről. *Képességfejlesztési fókuszok:* térbeli- és időbeli tájékozódás, történelmi gondolkodás.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
4.1. Történetek a magyarság vándorlásáról és a honfoglalásról A magyarok eredete. Rege a csodaszarvasról. Vérszerződés. Honfoglalás, letelepedés. Kalandozó hadjáratok. *4.2. Az államalapítás: Géza és Szent István* Géza fejedelem. I. (Szent) István, Magyarország királya. Államalapítás. Koronázási ékszerek.	A legfontosabb nemzeti történelmi adatok rendezése időszalagon. Mondák, történetek olvasása, feldolgozása. Adott történetben a valós és a fiktív elemek megkülönböztetése. Illusztráció készítése. Tablókészítés. Adatok leolvasása térképről. Időszalagon, időtornyon történő ábrázolás – összefüggések felismerése. Rajzos történeti napló készítése. Látogatás az Országházban, a koronázási ékszerek megtekintése. Jelképek ábrázolása kézműves technikákkal. tananyagrészletek elmondása.

4.3. Az Árpád-ház uralkodói, szentjei I. (Szent) László, a lovagkirály. Szent Gellért. Árpád-házi Szent Margit. Könyves Kálmán. II. András. IV. Béla. *4.4. Nagy Lajos, a hódító és törvényhozó* Anjou-házi királyok: Károly Róbert és Nagy Lajos Gazdasági intézkedések *4.5. Hunyadi János a törökellenes küzdelmek élén* A nándorfehérvári diadal *4.6. Hunyadi Mátyás portréja* Az igazságos Mátyás Élet Mátyás király udvarában	Tárgyi emlékek gyűjtése, válogatása. Játéktevékenységek a lovagi életmód reprezentációjának érdekében. Tárgyi és írásos történelmi emlékek felismerése, csoportosítása. A különböző várostípusok jellemzőinek csoportosítása. A külső veszélyek felismerésének szerepe az ország életében. A törökök és a magyarok motivációinak felismerése, megfogalmazása. A történelmi szituációk eljátszása. A legfontosabb nemzeti történelmi adatok rendezése időszalagon, időtornyon. Szövegértési feladatok megoldása. Különböző élethelyzetek bemutatása, jellemzőinek összehasonlítása.
Fogalmak	vándorlás, honfoglalás, Etelköz, Kárpát-medence, államalapítás, állam, koronázási ékszer, szent, lovagkirály, törvény, hódítás, gazdaság, diadal, csata, királyi udvar, reneszánsz, erény.

Témakör	**5. Új látóhatárok: a földrajzi felfedezések, a vallási megújulás; az új világkép kialakulása**	**Javasolt óraszám: 22 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A történelmi gondolkodás képességének kialakítása és fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. *Képességfejlesztési fókuszok:* kauzális gondolkodás, képzelet, tér-és időbeli tájékozódás	
Fejlesztési ismeretek		**Fejlesztési tevékenységek**
Fogalmak	felfedezés, távcső, mikroszkóp, Kolumbusz Kristóf, vallás, reformáció, katolikus, királyi udvar, felvilágosodás, gyarmat, gyarmatosító, őslakó, függetlenségi harc	

<table>
<tr><td>Témakör</td><td colspan="2">6. Magyarország a XVI–XVIII. században</td><td>Javasolt óraszám: 36 óra</td></tr>
<tr><td>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</td><td colspan="3">A történeti megismerés eszközeinek, módszereinek kialakítása és fejlesztése.
Képességfejlesztési fókuszok: képzelet, tér-és időbeli tájékozódás.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Fejlesztési ismeretek</td><td colspan="2">Fejlesztési tevékenységek</td></tr>
<tr><td colspan="2">6.1. A mohácsi csata és következményei

A mohácsi vész

A három részre szakadt Magyarország, élet a török hódoltság kori Magyarországon.

6.2. Végvári küzdelmek
Szigetvár.
Eger.

6.3. Bocskai István és a hajdúk
Bocskai szerepe a magyar reformációban.

6.4. Az Erdélyi Fejedelemség virágkora Bethlen Gábor idején
Erdély népei, tájai, kultúrája
Bethlen Gábor uralkodása

6.5. Zrínyi Miklós, a hadvezér
Zrínyi Miklós hadjáratai és tervei a magyar hadsereg megteremtésére

6.6. A Rákóczi-szabadságharc kiemelkedő személyiségei, céljai
II. Rákóczi Ferenc élete.

6.7. Buda visszafoglalása, Magyarország a Habsburg Birodalomban
Buda visszafoglalása

Mária Terézia
Hétköznapi élet a kurucok és labancok korában.</td><td colspan="2">Történetek olvasása, feldolgozása. Végvárak megkeresése a térképen.

Királyi Magyarország, Erdélyi Fejedelemség, Török Hódoltság, Bocskai Istvánról, Bethlen Gáborról történet feldolgozása.

A végvárakról rajz, makett készítése. Művészeti alkotások gyűjtése az eseményekről. Események sorrendbe helyezése. Szerepjáték– II. Rákóczi Ferenc életének fölidézése.

Bécs, Bécsújhely, Sárospatak, Kassa városainak megmutatása a térképen.

Kurucok és labancok – történet feldolgozása. Részletek megtekintése kapcsolódó történelmi filmekből.</td></tr>
<tr><td>Fogalmak</td><td colspan="3">végvár, politikus, költő, hadvezér, hajdú, kuruc, labanc,</td></tr>
</table>

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képességeihez és nyelvi szintjéhez mérten: Ismeri a történelmi időszámítás egységeit. Alapvető szinten tájékozódik a történelmi térképen. Az időszalagon felismeri a tárgyalt történelmi időszakokat, évszámokat, kapcsol hozzá tanult ismeretet. Időrendbe helyezi a tanult eseményeket időszalagon, időtornyon. Az adott tematikai egység tárgyalt témaköreiben írásban és/vagy szóban, illetve jelnyelven számot ad a tanult elemi történelmi ismereteiről. Különbséget tesz a különböző történelmi korok, valamint a magyar és a világtörténelem eseményei között. Ismeri a világtörténelem tanult fordulópontjait; a magyar történelmi tudáskánon legfontosabb sarokpontjait – évszámok, események, uralkodók tükrében. A magyar koronázási ékszereket megnevezi. A megismert mondák, legendák, rövid történetek tartalmát segítséggel elmondja. Megkülönbözteti a történetek mesés és valóságos eseményeit. A történelmi hősökkel érzelmileg képes azonosulni. Ok-okozati összefüggéseket tanári irányítás mellett fölismer.

7–8. évfolyam

A történelem tanításának alapvető célja ebben a szakaszban nemzeti történelmünk kiemelkedő eseményeinek feleleventése a mérlegelő gondolkodás tükrében. A társadalmak kialakulásának történelmi körülményei, azok működésének sajátosságai felkészíti a tanulókat a történelmi múlt értelmezésére, egyúttal a társadalmi jelenségek közötti hatékony eligazodásra. A tanítás-tanulás folyamatában központi cél, hogy felébressze a hallássérült enyhe értelmi fogyatékos tanulókban a társadalom kérdései iránt való érdeklődést, elősegítse a diákok hazaszeretetének további erősödését, továbbá hozzásegítse őket ahhoz, hogy elfogadják Magyarország jogilag szabályozott demokratikus értékeit.

A Történelem és állampolgári ismeretek műveltségterület tanítás-tanulás folyamatán belül a tanulók célcsoportjára való tekintettel a képességek, jártasságok és készségek formálása az ismeretszerzés gyakorlatában történik. A történelem tananyagának elsajátítása során a diák megismeri, hogy a történelem eseményei az ember megjelenésének kezdetétől fogva egymással összefüggésben, társadalmi keretek között mennek végbe. A műveltségterület tartalmának elsajátítása során tényszerű, valós és alkalmazható ismeretekhez jut, és képességének megfelelően gyarapítja tudását. Kialakul a tanuló pozitív attitűdje a történelmi múlthoz, erősödik nemzeti identitása.

A kompetencia alapú tanítási-tanulási folyamat során kiemelt szerepet kap a tér- és időbeli tájékozódási képesség fejlesztése, valamint az időbeli viszonyítás képességének kialakítása; a különböző társadalmak kultúrájának és életmódjának megismertetése; az ok- okozati összefüggések megláttatása, különös tekintettel az egymást követő időkben a történelmi-történeti változásokra. A tanulókat képessé kell tenni a következtetésekre, a véleménynyilvánításra, az észszerű vitára, az alapvető történelmi-társadalmi törvényszerűségek felismerésére.

Témakör	1. Történelmi áttekintés	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tanult történelmi csomópontok felidézése térben és időben. *Képességfejlesztési fókuszok:* vizuális és auditív emlékezet, analitikus és szintetikus gondolkodás.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Az ókori társadalmakról tanultak átismétlése Az ókori keleti kultúrák Az ókori Görögország. Az ókori Róma. *A középkori Magyarországról tanultak átismétlése* *(korai szakasz, érett szakasz, késői szakasz)* Árpád-házi királyok. Anjou-házi királyok és a Hunyadiak. Hazánk három részre szakadása.	Időszalag készítése, a történelmi források megnevezése a tanult történelmi korokból. Múzeumlátogatás. Térképhasználat. Tárgyi emlékek fölismerése az ókorból, különös tekintettel az ókori kelet, Görögország és Róma hagyatékaira. Térképhasználat. Adatok leolvasása időszalagról. A vándorlás és honfoglalás állomásainak megnevezése. Múzeumlátogatás, a koronázási ékszerek megtekintése. Tablókészítés a tanult uralkodókról. Tematikus feladatlapok megoldása.

Fogalmak	az ötödik-hatodik évfolyamon megismert fogalmak

Témakör	2. Forradalmak kora	Javasolt óraszám: 14 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A nemzettudat és az állampolgári ismeretek kialakítása, tudatosítása, fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* kauzális gondolkodás, hazaszeretet.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
2.1 A francia forradalom vívmányai és árnyoldalai A nagy francia forradalom – a polgári átalakulás kezdete. *2.2. Az ipari forradalom találmányai* Ipari találmányok és feltalálóik. *2.3. A magyar reformkor képviselői (Széchenyi, Kossuth)* A polgárosodás Magyarországon. *2.4. A forradalom és szabadságharc kiemelkedő személyiségei és céljai* Gróf Széchenyi István élete és munkássága. Kossuth Lajos élete és munkássága. A magyar nyelv hivatalossá tétele. Az 1848. március 15-i események Pesten. Az első független magyar kormány megalakulása, intézkedései. A szabadságharc legfontosabb eseményei.	A történelmi események időrendi sorrendbe rendezése. Adatok olvasása térképről. Gyűjtőmunka a történelmi személyiségek életéről. Információgyűjtés a gőz erejéről. Ismeretanyagok gyűjtése a történelmi anyagokhoz. Egy-egy történelmi korról eseménynaptár készítése. Szóbeli beszámoló a tanult reformkori személyiségek tevékenységéről szókártyák és képek segítségével. Helytörténeti kiállítások, múzeumok látogatása. Képvetítés – adatgyűjtés, tények megfogalmazása – véleménycsere. Öltözékek, viseletek megnevezése és bemutatása. Időszalag, térkép használata. Események képei – időrendben történő csoportosítás. Múzeumlátogatás az 1848/49. évi forradalom és szabadságharc eseményeihez kapcsolódóan. Feladatlapok megoldása. Interaktív tananyagok alkalmazása lehetőség szerint.
Fogalmak	nemzetállam, függetlenségi harc, polgár, munkás, országgyűlés, gőzgép, gyáripar, vasúthálózat, reform, magyar nyelv, törvény, csata, trónfosztás, világosi fegyverletétel, aradi vértanúk

Témakör	3. A modern kor születése: a nemzeti eszme és a birodalmak kora	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A nemzeti, hazafias érzelmek szerepének bemutatása a nemzetállam életében. *Képességfejlesztési fókuszok:* mérlegelő gondolkodás, kauzalitás.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
3.1. Az egységes nemzetállamok létrejötte Az olasz nemzetállam létrejötte. Az egységes német állam magalakulása.	Gyűjtőmunka a könyvtárban. Adatok gyűjtése térképről. Adatok leolvasása időszalagról, időtoronyról

3.2. Polgárháború az Egyesült Államokban *3.3. A dualizmus Magyarországon* Megtorlás a szabadságharc után A kiegyezés tartalma és jelentősége *3.5. Az Osztrák-Magyar Monarchia együtt élő népei* Az Osztrák-Magyar Monarchia.	– évszámok bejelölése. Információk gyűjtése a XIX. század polgárainak mindennapjairól. Történelmi események időrendi sorba rendezése. Magyarok mindennapjai a szabadságharc leverése után – életképekről tények megfogalmazása önálló vélemények hozzáfűzésével. Drámajáték – a néma ellenállás megjelenítése a Habsburg elnyomás idején. A kiegyezés pozitív következményei – fogalmak azonosítása, csoportosítása, megkülönböztetése Magyarország és Ausztria szempontjából. Budapest fejlődése a XIX. század második felében – épületek azonosítása korabeli képekről. A kiegyezéshez kötődő történelmi személyiségekről adatok, képek gyűjtése (Deák Ferenc, Ferenc József, Erzsébet királyné). Gazdasági-társadalmi változások – fogalmak csoportosítása, egyeztetése. A változások szerepének felismerése az emberek életében. A vasúthálózat fejlődése – adatok, képek gyűjtése a XIX. század második felének magyar vasútépítéséről.
Fogalmak	magyar király, Osztrák-Magyar Monarchia, tőke, bank, vasúthálózat, Budapest, világváros, MÁV, dualizmus

Témakör	**4. Hazánk és a nagyvilág a XX. század első felében**	**Javasolt óraszám: 30 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A történelmi tanulás képességének fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* empátia, mérlegelő gondolkodás.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
4.1. Az első világháború jellemzői és következményei Európában és Magyarországon Az első világháború előzményei és kirobbanása. Hazánk részvétele az első világháborúban. Az első világháború főbb eseményei. Tanácsköztársaság. *4.2. Trianon és következményei* Az Osztrák-Magyar Monarchia fölbomlása.	Az Antant és a Központi hatalmak országainak csoportosítása. Térképhasználat. Helyszínek, adatok leolvasása a történelmi térképekről. Háborús frontvonalak meghatározása. Képek gyűjtése, csoportosítása folyóiratokból. Adatok leolvasása időszalagról, időtoronyról – évszámok bejelölése. Játékfilm-részlet (pl. Nyugaton a helyzet változatlan), dokumentumfilm-részletek megtekintése előzetes szempontok alapján. Történelmi események időrendi sorba rendezése. Fiktív levél írása a frontvonalról. Frontok

A trianoni békediktátum és következményei. *4.3. Diktatúrák és diktátorok Európában* Totális diktatúrák: a kommunista Szovjetunió; a nemzetiszocialista Németország *4.4. Politikus portrék a két világháború közötti Magyarországon* Magyarország a két világháború között – Horthy Miklós kormányzó. *4.6. A második világháború jellemzői és következményei* A második világháború kirobbanása. A második világháború főbb eseményei, technikai újításai. A második világháború befejezése. A párizsi békeszerződés. *4.7. Magyarország a második világháborúban* Hazánk helyzete a második világháború előtt: a békés revízió Hazánk szerepe a második világháborúban. A Don-kanyar magyar katonái: megemlékezés a hősi halottakról. *4.8. A holokauszt Európában és Magyarországon* Hazánk német megszállása. Koncentrációs táborok Európában.	modellezése terepasztalon – a villámháború és az állóháború fogalmának kialakítása. Az országhatárokon belül és kívül élő magyarok mindennapjai a trianoni döntést követően – életképekről tények megfogalmazása önálló vélemények hozzáfűzésével. Érvek megfogalmazása a fajgyűlölettel, idegengyűlölettel szemben. A fasiszta és a szövetséges országok csoportosítása. Bekövetkezett változások felismerése a háborús kronológia áttekintésével. A II. világháború hadieszközeinek megnevezése. Fasiszta eszmék felismerése. Dokumentumfilmek megtekintése, megbeszélése. Életkép a koncentrációs táborokban – jellemzők gyűjtése. Részletek olvasása, értelmezése a kort feldolgozó irodalomból.
Fogalmak	világháború, antant, központi hatalmak, állóháború, front, tank, köztársaság, tanácsköztársaság, trianoni békeszerződés, bank, munkanélküliség, fasizmus, nemzetiszocializmus, zsidótörvény, koncentrációs tábor, deportálás, Don-kanyar, nyilas hatalomátvétel, atombomba, Hirosima

Témakör	5. Hazánk és a nagyvilág a XX. század második felében	Javasolt óraszám: 32 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A történelmi tanulás képességének fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* mérlegelő gondolkodás, kauzalitás	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
5.1. A megosztott világ: a hidegháború, az Egyesült Államok és a Szovjetunió vetélkedése Hatalmi csoportosulások kialakulása a II. világháború befejezése után. A berlini fal kiépítése. *5.2. Magyarország a kommunizmus idején* Rákosi Mátyás diktatúrája. Az emberek élete az 1950-es évek elején. *5.3. Az 1956-os forradalom és a Kádár-korszak* Az 1956-os forradalom és Nagy Imre miniszterelnöksége. A Kádár-rendszer jellege, életmódja Az 1980-as évek vége, a Kádár-rendszer válsága. *5.4. A demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon* Rendszerváltoztatás Az Alaptörvény és a mai magyar demokrácia *5.5. Együttélés a Kárpát-medencében: a határon túli magyarok; a magyarországi nemzetiségek a 19. századtól napjainkig.*	Adatok, tényinformációk gyűjtése a XX. század második felében élt polgárok mindennapjairól. Időszalag, időtorony alkalmazása, történelmi évszámok jelölése. Térképről adatok leolvasása. Rövidítések – fogalmak egyeztetése (pl. ENSZ, NATO, Varsói Szerződés). A személyi kultusz jellemzőinek csoportosítása. Tárgyi és írásos emlékek megtekintése az ötvenes évekből. A személyi kultusz, a diktatúra, a pártállam jellemző jegyeinek fölismerése. Évszámok jelölése időszalagon. Szocialista iparvárosok jelölése térképen; rajz, makett készítése a gyárvárosokról. Címerek összehasonlítása a XX. század különböző korszakaiban. Jellemzők megkülönböztetése. Látogatás az 1956-os forradalomhoz kapcsolódó múzeumi kiállításon. Játékfilm, dokumentumfilm megtekintése az 1956-os forradalomról és szabadságharcról. Képek gyűjtése, csoportosítása a hatvanas, hetvenes, nyolcvanas évek hazai életmódjáról. Plakátképek bemutatása: a szovjet csapatok kivonulása Magyarország területéről.

Fogalmak	hidegháború, Egyesült Nemzetek Szervezete, NATO, Varsói Szerződés, személyi kultusz, többpártrendszer, egypártrendszer, diktatúra, pártállam, termelőszövetkezet, munkatábor, forradalom, Alaptörvény/Alkotmány, szabadságharc, eladósodás

<table>
<tr><td>Témakör</td><td colspan="2">6. Régiók története, mérlegen a magyar történelem: lábnyomaink a nagyvilágban; a magyar megmaradás kérdései.</td><td>Javasolt óraszám: 14 óra</td></tr>
<tr><td>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</td><td colspan="3">A történelmi tanulás képességének fejlesztése.
Képességfejlesztési fókuszok: mérlegelő gondolkodás; megkülönböztetés, azonosítás, összehasonlítás a cselekvés szintjén.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Fejlesztési ismeretek</td><td colspan="2">Fejlesztési tevékenységek</td></tr>
<tr><td colspan="2">6.1. Az Európai Unió létrejötte
Az Európai Unió szerepe a történelmi-társadalmigazdasági események alakulásában

6.2. A vasfüggöny lebontása és következményei a keleti blokk országaiban
A szocialista államrendszerek fölbomlásának következményei

6.3. Globális problémák: urbanizáció, környezetszennyezés, terrorizmus, migráció, klímaváltozás
A tudományos-technikai forradalom hatása az emberek mindennapi életére

6.4. Az Alaptörvény, a jogállamiság intézményei a mai Magyarországon
Az Alaptörvény múltja és jelene – az alapvető jogok

6.5. A hagyományos, illetve agrártársadalmak; a modern, illetve ipari társadalmak

6.6. A határon túli magyarság sorsa

6.7. A magyarországi nemzetiségek kultúrája, helyzete</td><td colspan="2">A szocialista országok utódállamai nevének, fővárosainak csoportosítása – az adott nemzethez kötődő információk gyűjtése. Az új államhatárok megkeresése a térképen. Különböző technológiákról történő információgyűjtés. Tablókészítés az utóbbi két évtized technikai változásairól.

A Magyarországon életbe lépett Alaptörvény értelmezése. Feladatok megoldása az alapvető jogok érvényesítésével kapcsolatosan. Gyűjtőmunka, tablókészítés. A Magyarországon élő nemzetiségekhez kötődő tradíciók bemutatása – hagyományőrző foglalkozások keretében.

A határainkon túl élő magyarság helyzete a világban – fotók gyűjtése, honlapok keresése; információk gyűjtése a magyar identitás megőrzésével kapcsolatosan, tanári irányítás mellett. Fogalmak, képek csoportosítása a globalizált világ témakörében.</td></tr>
<tr><td>Fogalmak</td><td colspan="3">Európai Unió, Szovjetunió, Csehszlovákia, Jugoszlávia, jóléti társadalom, alaptörvény, jogállamiság, demográfia, népesedés, kisebbség, vallás, határon túli magyarság</td></tr>
</table>

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló kezelni tudja a kiemelkedő történelmi személyiségekről gyűjtött életrajzi adatokat. Ismeri a reformkor haladó politikusainak nevét és törekvéseikről néhány mondatban beszámol. A reformkor eseményei között történelmi összefüggéseket szempontsor szerint fölismer tanári irányítás mellett. Összefüggéseket tud említeni a világtörténelem és hazánk történelmének eseményei között. A nemzeti alapműveltséghez tartozó évszámokhoz történelmi ismeretet kapcsol. Az adott tematikai egység tárgyalt témaköreiben – képességeinek megfelelően – írásban és/vagy szóban számot ad a tanult elemi történelmi ismereteiről. Gazdasági, társadalmi változásokra példát tud mondani. A térképen meg tudja mutatni a szabadságharc legfontosabb helyszíneit, szempontsor alkalmazásával beszámol a történelmi eseményekről. Információkat képes gyűjteni a történelmi atlaszból. Képről felismeri gróf Széchenyi Istvánt, Kossuth Lajost, Deák Ferencet. Felismeri Budapest történelmileg nevezetes épületeit. A második világháború főbb helyszíneiről, évszámairól, legfontosabb eseményeiről a térkép adatainak segítségével beszámol. A nemzetiszocialista, fasiszta eszmék tartalmát fölismeri, a faj- és idegengyűlöletet elutasítja. Néhány történelmi tárgyú verset, elbeszélést, regényt ismer. Magyarországhoz, hazánk történelmi személyiségeihez pozitív attitűddel viszonyul. A tanult ismeretekhez kapcsolódó dokumentumanyagot képességei szerint értelmezi. Egyszerű összefüggéseket fölismer, azokból következtetéseket képes levonni. A történelem műveltségterülethez kapcsolódó eszközöket, tantárgyi segédleteket a jártasság szintjén tudja alkalmazni.

HELYI TANTERV AZ ALAPFOKÚ NEVELÉS-OKTATÁS ALAPOZÓ ÉS FEJLESZTŐ SZAKASZÁRA

Hallássérültek Felső tagozata

Az intézmény tantestülete helyi tantervét a Nat 2012: 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet Magyar nyelv és irodalom, Idegen nyelv, Matematika, Ember és társadalom, Erkölcstan, Társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek, Ember és természet, Földünk-környezetünk, Művészetek, Informatika, Életvitel és gyakorlat, Testnevelés és sport műveltségterületek, a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet 2. sz. melléklet: A Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve, valamint az 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet 2. sz. melléklet: Kerettanterv az általános iskola 5–8. évfolyamára megnevezésű kerettanterv 1.2. előírásai,
valamint az 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról és az ehhez kapcsolódó hatályos SNI tanulókra vonatkozó irányelvek, szabályozók felhasználásával és azok hallássérültspecifikus adaptálásával készítette.

Bevezető

(5-8. évfolyam)

Az 5/2020. (I.31.) Korm.Rendelet alapján meghatározott kerettanterv szerint elkészített adaptált helyi tanterv a 2020/2021-es tanévben az ötödik osztályban kerül bevezetésre, a jelenleg is érvényes helyi tanterv a többi évfolyamon felmenő rendszerben kerül kivezetésre.

Alsó tagozaton a nyelvi kommunikáció biztonságos megalapozásával, folyamatos fejlesztésével lehetséges, hogy a kulturtechnikák (olvasás, írás, nyelvi rendszer) mindinkább az ismeretszerzés eszközeivé váljanak.
Az alsó tagozatos (1.oszt.–4.oszt.) szakasz megalapozza egy olyan direkt kommunikációs szint elérését, amely alkalmas valamennyi műveltségi terület ismeretanyagának teljesebb körű elsajátítására (szókincs, nyelvalaki struktúrák stb. vonatkozásában).
A nyelvi kommunikáció építésének feladatai az általános iskolai oktatás egész időtartama alatt döntően befolyásolják a műveltségi területek tartalmainak feldolgozását.
A felső tagozat (5–8. évfolyam) funkciója elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz,

a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, készségegyüttesek és tudástartalmak
megalapozásának a folytatása. A 7–8. évfolyam alapvető feladata – a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben – a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, azaz megerősítése, bővítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése.
A felső tagozatos (5-8.oszt.) szakasz végére a nyelvi készségek olyan szintjére juttatható el a súlyos fokban hallássérült tanulók egy része, amely alkalmassá teszi őket az egyre önállóbb ismeretszerzésre, szövegalkotó műveletek végzésére, a korszerű műveltség iskolai tartalmának birtoklására. Ennek megfelelően valamennyi műveltségi területen megjelenik az anyanyelvi készségek intenzív fejlődése (szóbeli és írásbeli közlés gyarapodása, a beszéd- és szövegértés készségei, az aktív és passzív szókincs növekedése, a passzív szókincs aktivizálási folyamatának
gyorsulása).
Vannak azonban olyan tanulók is, akiknél a fenti készségek csak alacsonyabb szinten jelennek meg,akiknél az egyre önállóbb ismeretszerzés csak alacsonyabb szinten tapasztalható meg.
A jelnyelv a megértés fontos eszköze a súlyos fokban hallássérült egyének számára az egymás közötti kommunikációban. A hangos beszédet kísérő jelnyelv segítséget nyújt a nyelvi kommunikáció közvetítésében és értelmezésében azokban az esetekben, amikor a nyelvi közlés megértése különböző okok miatt akadályozott (mentális problémák, diszfázia, részképesség zavarok stb. melyet a FPSZ Hallásvizsgáló Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézmény szakvéleménye támaszt alá).

Az értékelés általános szempontjai:

A javasolt ellenőrzési módszerek:

- feladatlapok ;
- szóbeli felelet
- témazáró dolgozat (nagyobb témakörök végén, vagy több témakör együttes zárásakor);
- otthoni munka (feladatok, gyűjtőmunka, megfigyelés, feladatok számítógépes megoldása …);
- füzetvezetés (íráskép, áttekinthetőség, pontosság …);
- csoportmunka ;

- projektmunka és annak dokumentálása;
- versenyeken, vetélkedőkön való szereplés, elért eredmények.

A tantárgyi eredmények értékelése a hagyományos 5 fokozatú skálán történik (lásd: Pedagógiai Program).
Fontos, hogy a tanulók

- motiváltak legyenek a minél jobb értékelés elnyerésére;
- tudják, hogy munkájukat hogyan fogják (szóban, írásban, jeggyel) értékelni, – ez a tanár részéről következetességet és céltudatosságot igényel;
- számítsanak arra, hogy munkájuk elvégzése után önértékelést is kell végezniük;
- hallgassák meg társaik értékelését az adott szempontok alapján;
- fogadják meg tanáraik észrevételeit, javaslatait, kritikáit akkor is, ha nem érdemjeggyel történik az értékelés.

Magyar nyelv és irodalom

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től	éves óraszám 2020/2021-től
5. évfolyam	180 óra	144 óra
6. évfolyam	216 óra	180 óra
7. évfolyam	180 óra	144 óra
8. évfolyam	216 óra	108 óra

Az 5–8. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgy alapvető célja és feladata az alsóbb évfolyamokon megalapozott szövegértés, szövegalkotás képességének továbbfejlesztése, újabb olvasási stratégiák megismerése és alkalmazása, a hagyományos és digitális kommunikáció-fejlesztése. A szövegalkotás folyamatának megfigyelése, gyakorlása, különböző, a kommunikációs helyzetnek megfelelő szóhasználatú és jelentésű szövegtípusokkal való megismerkedés. Az elsajátított írástechnika, helyesírás gyakorlása, továbbfejlesztése.

A halló családba született sajátos nevelési igényű (esetünkben súlyos fokban nagyothalló) gyerekek esetében sokszor megváltoznak a szerepek. A megfelelő önismeret és a reális énkép

kialakításával, a pozitív családminták bemutatásával a hallássérült tanulók esetében értékeket alakíthatunk ki.

Intézményünkben az ismeretszerzésben kiemelkedő szerepe van a vizuális csatornának. Törekszünk arra, hogy az ezen az úton szerzett ismeretek tartalma valósághű legyen, és hogy az ismeretanyag a fogalmi általánosításokat, az árnyaltabb kommunikációt is fejlessze. A komplex ismeretanyagon nyugvó fejlesztési feladat feltételezi a térben, időben, tartalmakban eltérő összefüggések felismerését. Ezek súlyos gondot okozhatnak a kommunikációjukban akadályozott hallássérülteknek. A szókincs és a fogalmak bővítése, a nonverbális úton szerzett ismeretek, fontos részét képezik az egyéni szükségletekhez igazított fejlesztésnek. Szükséges a társadalmi kapcsolatépítés és a kapcsolattartás formáinak megismertetése, elsajátítása, gyakorlása.

Az identitástudat kialakítása a kulturális örökségek megismerésén keresztül, életkoruknak megfelelő gyakorlat orientált módszerekkel (pl. tárgyi emlékek, múzeumlátogatások) történik. Szemléletük, nyitottságuk alakítását segíti, ha kommunikációs lehetőségeikkel kapcsolatot tudnak teremteni tágabb környezetükben élő sorstársaikkal (pl. internet, pályázatok, szabadidős tevékenységek, kulturális rendezvények).

A súlyos fokban hallássérült-siket- és a kevésbé súlyosan vagy közepes fokban hallássérült-nagyothalló- gyermekek hallásvesztesége a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek. A halláskárosodás miatt teljesen elmarad, vagy erősen sérül a beszéd és a nyelvi kompetencia. Korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége.

Speciális szurdopedagógiai módszereinkkel, speciális óravezetéssel és óraszervezéssel segítjük hallássérült tanulóinkat a magyar nyelv és irodalom ismeretanyagának elsajátításában. A speciális óratípusok egy-egy mozzanatának használata mellett (melyek az alsó tagozat tantervében részletezettek) továbbra is élünk az élményközpontú társalgások lehetőségével, speciális anyanyelvi olvasmányok feldolgozásával, hiszen ezek mind a prioritást élvező nyelvhasználat fejlesztését szolgálják. A hallásnevelés, szájról olvasás módszere szervesen épül az órák menetébe. Dysphasiás tanulóink esetében jelnyelvvel is megsegítjük az információszerzést.

Mesékkel indul a felső tagozatos irodalom, amelyek visszautalnak az alsó tagozatra, s amelyek középpontba állítják a fantáziát. A mesék egy része népmese, így szóba kerül a folklór is, és ennek kapcsán a népdalok. A tananyag ezután egyre inkább közelít a reális világhoz, miközben

a fantázia továbbra sem tűnik el az irodalommal való ismerkedésből. Koncentrikusan bővülő ismereteket szerezhetnek a tanulók a család, a szülőföld, később az iskola, a gyerektársadalom világában.
A magyar nyelv és irodalom tantárgy az anyanyelvi kulcskompetencia fejlesztésében játszik döntő szerepet, ezen kívül jelentősen hozzájárulhat a digitális, a személyes és társas kapcsolati kompetenciák, kreativitás, önkifejezés, kulturális tudatosság kulcskompetenciák fejlesztéséhez is.
A tanulás készségeinek-képességeinek fejlesztése szintén kitüntetett szerepet kap a magyar órákon.

A súlyos fokban hallássérült (siket) gyermekek/fiatalok ismeretszerzését nehezíti a nyelvi kommunikációs szintjük életkorhoz viszonyított elmaradása. Szókincsük, fogalmi gondolkodásuk szegényes, kifejezésmódjuk kevésbé árnyalt, mint halló társaiké. Az ismeretek megértését segíti a változatos szemléltetés, saját élményen alapuló tevékenységbe ágyazott anyanyelvi fejlesztés, a digitális technika nyújtotta lehetőségek kihasználása. A társas kapcsolatokban, a társadalmi és kulturális tevékenységek során a különböző kommunikációs helyzetekben társadalmilag elvárható, helyes viselkedési formák értelmezésének, megértésének és nyelvi kifejezésének fejlesztése valósítható meg. A mindennapi helyzetekben előforduló metakommunikációt megtanulják helyesen értelmezni. Gyakorolják az írásbeli kommunikációt. Fontos a pozitív attitűd kialakítása, mely segíti a nyilvánosság előtti magabiztos megszólalásra való törekvést.
Kiemelt feladatok
– a beszédértés fejlesztése
– a szövegértő olvasás fejlesztése
– konkrét tapasztalatokon alapuló szókincsfejlesztés
– a beszéd használata
– az írásbeli kifejezés fejlesztése

5. évfolyam – módosított helyi tanterv alapján a 2020/2021-es tanévtől
A tantárgy elsődleges célja a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulás eredményességéhez szükséges kulcskompetenciák, készségegyüttesek és tudástartalmak megalapozásának a folytatása.

Általános követelmények

Olvasás szempontjából érzékelje a szövegek műfaji különbségeit. Legyen képes néhány mondatos vélemény szóbeli, írásbeli vagy jelnyelvi megfogalmazására az olvasottakról. Szövegalkotás szempontjából törekedjen rövidebb szövegek alkotására, személyes és olvasmányélmények megfogalmazására. Tanulási képesség szempontjából jó, ha a tanuló képes különböző vázlatok felhasználására különböző témájú, műfajú szövegek megértésére, megfogalmazására. Szövegértés szempontjából szükséges a globális, információkereső, értelmező és reflektáló olvasás, továbbá a tartalom kiemelése, vázlatos megfogalmazása szóban, írásban vagy jelnyelven; a címadás. Irodalomismeret szempontjából a tanuló ebben a szakaszban megfigyeli a költői nyelv néhány sajátosságát, a műfajok némelyikét, a szerkezetiség némely megnyilvánulásait, a téma és hangulat változatait, a szereplő, az elbeszélő, a lírai én kérdésköreinek némely aspektusát, továbbá az előírt fogalmakat. Erkölcsi ítélőképesség szempontjából megismerkedik a tetszésnyilvánítás nyelvi formáival, a különböző kultúrák és eltérő vélemények tiszteletben tartásának fontosságával.

Magyar nyelv 5. évfolyam 2020. szeptemberétől (6. évfolyamon felmenő rendszerben)

AZ 5-6. ÉVFOLYAM TANANYAGTARTALMA:

Magyar nyelvtan		
TANANYAG	**ÓRASZÁM**	
	5. ÉVFOLYAM	**6. ÉVFOLYAM**
I. Kommunikáció alapjai		
A jelek világa	**6 óra**	
A kommunikáció fogalma, tényezői		
A kommunikáció nem nyelvi jelei		
A kommunikációs kapcsolat		
A beszélgetés		
A kommunikációs illemszabályok tudatosítása (üdvözlési szokások, SMS, chat)		
II. Helyesírás, nyelvhelyesség – játékosan		
Hang és betű, az ábécé	**8 óra**	

Betűrend, elválasztás		
Helyesírásunk alapelvei: a kiejtés elve		
Helyesírásunk alapelvei: a szóelemzés elve		
Helyesírásunk alapelvei: a hagyomány elve		
Helyesírásunk alapelvei: az egyszerűsítés elve		
Megelevenedett ABC (rajzok)		
III. Állandósult szókapcsolatok		
Szólások	**8 óra**	
Szóláshasonlatok		
Közmondások		
Szállóigék		
Köznyelvi metaforák		
A digitális kommunikáció állandósult szókapcsolatai és azok stilisztikai, jelentésbeli kifejezőereje		
IV. A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek		
Hangképzés, fonéma	**20 óra**	
A magánhangzók csoportosítása		
Magánhangzótörvények: Hangrend Illeszkedés		
Mássalhangzótörvények: Részleges hasonulás Írásban jelöletlen és jelölt teljes hasonulás Összeolvadás Rövidülés Kiesés		
A szavak szerkezete: Egyszerű és összetett szavak Szótő és toldalékok A képző, a jel, a rag		

A személynévadás esztétikája		
Nyelvi játékok: szóalkotási módok		
V. Hangalak és jelentés		
Egyjelentésű szavak	**14 óra**	
Többjelentésű szavak		
Azonos alakú szavak		
Rokon értelmű szavak		
Ellentétes jelentésű és hasonló alakú szavak		
Hangutánzó, hangulatfestő szavak		
Nyelvi humor		
VI. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban		
Felelet, szóbeli beszámoló, vázlat	**10 óra**	
A leírás		
Az elbeszélés		
A párbeszéd		
A levél (hagyományos, elektronikus)		
A plakát		
A jellemzés		
Kreatív írás		
VII. Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei		
A hagyományos és digitális könyv- és könyvtárhasználat	**2 óra**	**2 óra**
Sajtótermékek jellemző jegyei		
Elméleti tananyag helyett gyakorlati feladatokat javaslunk: könyvtárak, múzeumok, kiállítások felkeresése, megtekintése		
VIII. Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók		
Szóelemek, szófajok		**66 óra**

Az ige fogalma		
Az igeidők		
Az igemódok		
Az ige ragozása		
A leggyakoribb igeképzők		
Az igék helyesírása		
A határozószó		
A főnév		
Személynevek és helyesírásuk		
A földrajzi nevek és helyesírásuk		
Az állatnevek, égitestek, márkanevek és helyesírásuk		
Az intézménynevek, címek, díjak és helyesírásuk		
A melléknév		
A melléknevek helyesírása		
A számnév		
A számnév helyesírása		
A névmások A személyes és birtokos névmás		
A kölcsönös és visszaható névmás		
A mutató és kérdő névmás		
A vonatkozó, határozatlan és általános névmás		
Az igenevek: A főnévi igenév A melléknévi igenév A határozói igenév		
Viszonyszók, mondatszók		
Emberi tulajdonságok megjelenése az állandósult szókapcsolatokban		
Hagyományos és digitális helyesírási		

szótárak és portálok használata		
ÓRASZÁM:	**68**	**68**

Magyar irodalom		
TANANYAG	**ÓRASZÁM**	
	5. ÉVFOLYAM	**6. ÉVFOLYAM**
I. Család, otthon, nemzet		
Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék	18 óra	
Petőfi Sándor: Egy estém otthon Füstbe ment terv Magyar vagyok		
Arany János: Családi kör		
Ágh István: Virágosat álmodtam		
Kányádi Sándor: Nagyanyó-kenyér		
Fehérlófia		
Az égig érő fa (magyar népmese)		
Arany János: Rege a csodaszarvasról		
Görög mítosz: Daidalosz és Ikarosz		
Bibliai történetek A világ teremtése Noé, Jézus születése, A betlehemi királyok		
József Attila: Betlehemi királyok		
II. Petőfi Sándor: János vitéz		
	28 óra	
III. Szülőföld, táj		
Petőfi Sándor: Szülőföldemen	8 óra	
Petőfi Sándor: Az alföld		
Petőfi Sándor: Úti levelek (részlet)		
Nagy László: Balatonparton		

Weöres Sándor: Tájkép		
IV. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk		
	14 óra	
V. Választható magyar ifjúsági vagy meseregény		
Móra Ferenc: Csilicsali Csalavári Csalavér Szabó Magda: Tündér Lala Fekete István: A koppányi aga testamentuma Fekete István: Bogáncs	8 óra	
VI. Hősök az irodalomban		
V.1. Hagyomány és irodalom		
Arany János: Mátyás anyja		
Arany János: A walesi bárdok		
Szimónidész: A thermopülei hősök sírfelirata		
Hősök–mondák:		
• *Szent László legendája* • *Kittenberger Kálmán: Oroszlánvadászataimból (részlet)* • *Délvidéki Mátyás-mondák*		14 óra
V.2. Irodalom és mozgókép Fazekas Mihály: Lúdas Matyi		
VII. Arany János: Toldi		
		38 óra
VIII. Szeretet, hazaszeretet, szerelem		
Bibliai történetek Mária és József története Jézus tanítása a gyermekekről (karácsonyi ünnepkör) Ady Endre: Karácsony		20 óra
Kölcsey Ferenc: Himnusz		
Vörösmarty Mihály: Szózat		

Petőfi Sándor: Honfidal		
Irodalom és mozgókép Rockenbauer Pál: Másfélmillió lépés Magyarországon (részlet, lehetőleg a saját régióról)		
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem		
Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert…		
Radnóti Miklós: Bájoló		
Szerelem a népdalokban: Tavaszi szél vizet áraszt		
IX. Gárdonyi Géza: Egri csillagok		
		30 óra
X. Választható világirodalmi ifjúsági regény		
Daniel Defoe: Robinson Crusoe		10 óra
ÓRASZÁM	**76**	**112**

Magyar nyelv

Témakör: A kommunikáció alapjai

óraszám: 6 óra

5. osztály	**6. osztály**
6 óra	**-**

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése
- A kommunikáció nem nyelvi jeleinek megismerése, alkalmazása és üzenetének felismerése a mindennapi beszédhelyzetekben
- A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése
- Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása
- Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben

- Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése
- A kommunikáció nem nyelvi jeleinek felismerése, alkalmazása
- A kommunikációs kapcsolat illemszabályainak tudatosítása, alkalmazása

Fogalmak

természetes jelek, mesterséges jelek, feladó, címzett, üzenet, kód, csatorna, beszédhelyzet, arcjáték, gesztusok, testhelyzet, külső megjelenés, térköz; hangsúly, hanglejtés, tempó, hangerő, szünet, csend; megszólítás, bemutatkozás, bemutatás, kérdés, kérés

Témakör: Helyesírás, nyelvhelyesség játékosan

óraszám:

5. osztály	**6. osztály**
8 óra	**-**

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Az alapvető helyesírási szabályok megismerése (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve)
- A megismert helyesírási esetek felismerése írott szövegekben, és tudatos alkalmazása a szövegalkotásban

Fogalmak

hang és betű, ábécé, helyesírási alapelv (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve) elválasztás, helyes kiejtés, nyelvi normáknak megfelelő mondatalkotás, határozóragok megfelelő használata

Témakör: Állandósult szókapcsolatok

Javasolt óraszám:

5. osztály	**6. osztály**
8 óra	**-**

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A szókincsfejlesztése, a nyelvhelyességi szabályok alkalmazása
- Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások értelmezése, szerkezetének, használati körének megfigyelése

Fogalmak

állandósult szókapcsolat, szólás, szóláshasonlat, közmondás, szállóige

Témakör: A nyelvi szintek: a beszédhang, a fonéma, a szóelemek, a szavak, az összetett szavak

Javasolt óraszám:

5. osztály	6. osztály
20 óra	-

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése
- A nyelvi elemzőkészség fejlesztése
- A beszédhangok képzésének megismerése, csoportosításának alapjai
- A szavak szerkezetének felismerése
- A főbb szóelemek és funkciójuk (képző, jel, rag) felismerése, elkülönítése
- Az alapszófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, névmás) felismerése
- Nyelvi játékok, szójátékok, szóalkotás különféle módjainak megismerése, digitális programok használatával is

Fogalmak

beszédhang, fonéma, magánhangzó, mássalhangzó, hangkapcsolódási szabályszerűségek, szó, szóelem, egyszerű szó, összetett szó

Témakör: Hangalak és jelentés

Javasolt óraszám:

5. osztály	6. osztály
14 óra	-

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A hangalak és a jelentés kapcsolatának, illetve a jelentésmezőnek a felismerése
- Az egyjelentésű, a többjelentésű, az azonos alakú, az ellentétes jelentésű szavak, a rokon értelmű szavak, a hasonló alakú szavak, a hangutánzó és a hangulatfestő szavak jelentése, felismerése
- Gyakorlatszerzés a szavak jelentésviszonyainak sokféleségében

Fogalmak

egyjelentésű, többjelentésű, hasonló alakú, ellentétes jelentésű, hangutánzó, hangulatfestő szavak, jelentésmező

Témakör: Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban

Javasolt óraszám:

5. osztály	6. osztály
10 óra	-

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Szöveghű, értő szövegolvasás gyakorlása
  - Különféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása
  - A szóbeli és írásbeli szövegalkotási készség fejlesztése
  - Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata
  - Szövegtípusok I. (feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat) jellemzőinek felismerése, alkalmazása
  - Szövegtípusok II. (elbeszélés, leírás, jellemzés, könyvismertetés, hagyományos levél, elektronikus levél: e-mail) jellemzőinek felismerése, alkalmazása
  - Szövegtípusok III. (plakát, meghívó) jellemzőinek felismerése, alkalmazása
  - Helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályok ismerete

Fogalmak

elbeszélés, leírás, feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat, jellemzés, levél, elektronikus levél, plakát, meghívó, könyvismertető

Témakör: Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei

Javasolt óraszám:

5. osztály	6. osztály
2 óra	2 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunka végzése a könyvtárban és digitális felületeken

- Az információ-keresés, –gyűjtés alapvető technikáinak gyakorlása
- Részvétel múzeumpedagógiai és könyvtárismereti foglalkozáson, és az azt előkészítő osztálytermi órán
- Néhány sajtótermék szerkezetének, tartalmának áttekintése
- Megadott szempontok alapján reflexió megfogalmazása a múzeumban, színházban, könyvtárban szerzett tapasztalatokról

Fogalmak

könyvtár, katalógus, digitális adattárak, múzeum, kiállítás, gyűjtemény, sajtó, folyóirat, rovat, célcsoport

Témakör: Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók

Javasolt óraszám:

5. osztály	6. osztály
-	66 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Helyesírási készség fejlesztése
- A szójelentés, a metaforikus jelentés, a több szófajúság megismerése
- A szavak jelentésbeli szerepe és gyakorlati alkalmazása a szóbeli és írásbeli kommunikációban
- A szófajok felismerése helyes leírása a mondatban és a szövegben: ige, főnév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, viszonyszók, mondatszók
- Az iskolai helyesírási segédeszközök: szótár, szabályzat és helyesírási portálok önálló használata
- Különféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása
- Szóbeli és írásbeli fogalmazási készség fejlesztése
- Reflektálás a szöveg tartalmára
- A szöveghű és értő szövegolvasás gyakorlása
- A hagyományos és a digitális íráshasználat fejlesztése

- A kreatív írás gyakorlása
- A helyesírási készség fejlesztése
- A mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése
- A nyelvi elemzőkészség kialakítása

Fogalmak

szó, szóelem, szófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, viszonyszók, mondatszók

5. évfolyam

magyar irodalom

óraszám 3 óra/hét

Témakör: Család, otthon, nemzet – kisepikai (**mese, monda, mítosz)** és lírai alkotások

Javasolt óraszám: 18 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A családi és baráti kapcsolatok sokféleségének megismerése irodalmi szövegek által

A korábban megismert műfajokhoz (pl. mese, monda) kapcsolódó elemzési szempontok alkalmazása hasonló témájú szövegekben

Személyes vélemény megfogalmazása a szövegekben felvetett problémákról, azok személyes élethelyzethez kapcsolása

Fogalmak

népmese, mese, mesealak, meseszám, kaland, motívum, monda, rege, mítosz, valamint a témakörhöz választott szövegek elemzéséhez kapcsolódó fogalmak: hagyomány, nemzeti hagyomány, nemzeti kultúra, hazaszeretet, eredetmonda, dal, életkép, idill, lírai én

Témakör: Petőfi Sándor: János vitéz

Javasolt óraszám: 28 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A mű szövegének közös órai feldolgozása

A mű cselekményének megismerése, fő fordulópontjainak értelmezése

A költői szöveg részletének és más médiumbeli megjelenítésének (rajzfilm, színmű, illusztráció, stb.) összehasonlítása

A szöveg néhány részletében a poétikai eszközök felismerése, szerepük értelmezése: verselés, szóképek, alakzatok

Alapvető verstani és műfaji fogalmak megismerése, alkalmazása a mű bemutatásakor

Fogalmak

verses epika, elbeszélő költemény; ütemhangsúlyos verselés, verssor; felező tizenkettes, páros rím; hasonlat, metafora, megszemélyesítés; párhuzam, ellentét

Témakör: Szülőföld, táj

Javasolt óraszám: 8 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

A tájhoz, környezethez fűződő érzéseket, gondolatokat kifejező szövegek megértése, összehasonlítása

A táj- és környezetfestés eszközeiként szolgáló nyelvi formák megfigyelése lírai és prózai szövegekben

A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése
Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó földrajzi kérdések megbeszélése
A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival
Irodalmi atlasz vagy térkép használata
A szövegek vizuális értését erősítő ábrák, illusztrációk készítése különböző technikákkal

Fogalmak

hagyomány, napló, személyesség, tájleírás, téma, útleírás

Témakör: Prózai nagyepika – Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk

Javasolt óraszám: 14 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése
A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése
Egyes szereplők jellemzése
Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása
A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

Fogalmak

Az epikai mű szerkezete: előkészítés, cselekmény, fordulat, bonyodalom, tetőpont, megoldás, végkifejlet, helyszín, főszereplő, mellékszereplő

Témakör: Egy szabadon választott magyar mese- vagy ifjúsági regény elemzése

Javasolt óraszám: 8 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése, és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése
A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése

Egyes szereplők jellemzése
Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása
A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

6. évfolyam
magyar irodalom
óraszám: 3 óra/hét

Témakör: Hősök az irodalomban
Javasolt óraszám: 14 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Az olvasott szöveg szereplőiről, a megjelenített élethelyzetekről szóban és írásban véleményt fogalmaz meg
- A hősiesség különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása
- A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése
- A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése
- Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó történelmi, földrajzi kérdések megbeszélése
- Irodalmi atlasz vagy térkép használata
- Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése

Fogalmak
próbatétel, ismétlődő motívum, időmértékes verselés, epigramma, ballada, vígballada, népballada, műballada, balladai homály, kihagyás

Témakör: Arany János: Toldi
Javasolt óraszám: 38 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek
A mű szövegének közös órai feldolgozása
Az olvasás és megértés nyelvi nehézségeinek feltárása, szókincsbővítés és olvasási stratégiák fejlesztése
Az elbeszélő költemény műfaji jellemzőinek felismerése, értelmezése a mű vonatkozásában

Az alkotás néhány stíluselemének megfigyelése (pl. verselés, szóképek, alakzatok)
A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek (bűn, bosszú, megtisztulás, testvériszály stb.) megtárgyalása
Az elbeszélői szerepek (narráció, költői kiszólások, rokonszenv) felismerése, értelmezése a jelentésteremtésben

Fogalmak

verses epika, elbeszélő költemény; s, előhang, epizód, késleltetés; allegória; fokozás, túlzás, megszólítás

Témakör: Szeretet, hazaszeretet, szerelem

Javasolt óraszám: 20 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Az olvasott szöveg szereplőinek érzelmeiről, gondolatairól, az élethelyzetekről vélemény megfogalmazása szóban és írásban
- A szeretet, szerelem, hazaszeretet különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása
- A téma megjelenítését különböző korokban és műfajokban szolgáló nyelvi formák elkülönítése lírai és prózai szövegekben
- A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése
- A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival
- Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése

Fogalmak

líra, lírai alany, lírai én, téma, motívum; versforma, rímszerkezet, keresztrím, alliteráció; dal, népda

Témakör: Prózai nagyepika – Gárdonyi Géza: Egri csillagok

Javasolt óraszám: 30 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése
A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás

A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel

A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése

A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével

Fogalmak

történelmi regény, elbeszélő, időszerkezet, több szálon futó cselekmény, jellemek

Témakör: Egy szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény

Javasolt óraszám: 10 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése

A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás

A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel

A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése

A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével

Fogalmak

A korábban tanult poétikai fogalmak alkalmazása a választott regénynek megfelelően.

7–8. Évfolyam

A 7–8. évfolyamon – a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben – a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése (azaz megerősítése, bővítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése) történik. Az információ felismerése (azonosítása), visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítása, bemutatása és cseréje szintén nagy jelentőséget kap, mint pl. a digitális tartalomalkotás és -megosztás, továbbá kommunikációs együttműködés az interneten keresztül. Fontos feladat a nyelvről tanult ismeretek mélyítése, a nyelv szerkezetének, változó egységeinek megfigyelése mondat- és szövegépítő eljárásokkal. Előfeltétele ennek a tanterv, az iskola és a nevelő részéről, hogy vegye figyelembe a tanuló sajátos serdülőkori viszonyát a tanulmányokhoz, a mély lelki kérdéseket érintő kommunikációhoz és a tekintélyhez, és csakis ezt a kritikus és sebezhető kamaszt jól ismerve fogalmazza meg célkitűzéseit. Tanulási képesség szempontjából már nemcsak használni képes a vázlatot, hanem ő maga is képes az önálló vázlatkészítés különféle eljárásaira. Szövegértés szempontjából már nemcsak értelmezésre, hanem formai-stilisztikai elemzésre is képes, továbbá a zenei és ritmikai eszközök típusainak azonosítására. Irodalomismeret szempontjából már nemcsak a lírai és az elbeszélő szerkezetek kulcsfogalmait ismeri, hanem érti a formai jegyek jelentésteremtő szerepét is, továbbá megismerkedik a drámával, a befogadóval, a hatással, a beszédhelyzettel, a jellemzés módjaival és a tantervben számára előírt további fogalmakkal. Erkölcsi ítélőképesség szempontjából már nemcsak a tetszésnyilvánításra és az eltérő vélemény tiszteletére képes, hanem érti az ízlés kontextuális összefüggéseit, kulturális, történeti, közösségi, családi, egyéni beágyazottságát. Ismeri a média működésének, társadalmi hatásainak alapvető összefüggéseit, a történetalakítás és elbeszélés mozgóképi eszközeit.

7. évfolyam

Éves óraszám:180 óra

Magyar nyelv

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	Órakeret 33 óra
célok	A társas viselkedés szabályozásához szükséges nyelvi kompetenciák fejlesztése, a kulturált véleménynyilvánítás, vitázás alapelveivel való	

	megismerkedés, a konfliktuskezelés képességének kialakítása/fejlesztése. A tömegkommunikáció formáinak, céljának, működési módjainak és hatásának, valamint néhány gyakoribb műfajának megismertetése. Kommunikációs helyzetek nyelvi begyakorlása.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Kifejező, a nem verbális jeleket a beszédhelyzetnek megfelelően használó megnyilatkozás. Mindennapi megnyilatkozások, valamint a tömegkommunikáció üzeneteinek megértése. Részvétel beszélgetésben, vitában, a saját álláspont előadása, megvédése képességhez mérten szóban, vagy jelnyelven. Reagálás mások véleményére verbálisan vagy jelnyelven kisközösségi (iskolai, családi, baráti) helyzetekben. A közéleti kommunikáció iskolai helyzetei és műfajai: megbeszélés, vita, felszólalás, hozzászólás, rövid alkalmi beszéd, köszöntés, kiselőadás, ezek felismerése, illetve a helyzetnek és a kommunikációs célnak megfelelő beszédmód, stílus és szókincs használata az egyéni adottságok figyelembe vételével. Aktív részvétel különféle kommunikációs helyzetekben. Alkalmazkodás a beszédhelyzethez, a kommunikációs célhoz. Különböző beszédhelyzetek létrehozása társalgással, szerepjátékkal, drámapedagógiai gyakorlatokkal.(munka világa, tanulás.munka) Mindennapi kommunikációs szituációk különféle helyzetekben történő gyakorlása: kapcsolatfelvétel, kérdés, kérés, beszélgetés (tömegkommunikáció, állampolgárság…).	Minden tantárgy: véleményalkotás kiselőadás, (ünnepi) beszéd, részvétel beszélgetésben, vitában. Vizuális kultúra: szöveg és kép kapcsolata a vizuális médiumokban. Hallás-ritmus-mozgásnevelés: -beszédhang, beszédtempó, ritmus -szövegmondás – kifejezés jelnyelven (dramatikus játékban)

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vélemény, vita, érv; megbeszélés, hozzászólás, felszólalás, kiselőadás, köszöntő, ünnepi beszéd. Tömegkommunikáció, sajtó, rádió, televízió, internet. Sajtóműfaj (hír, tudósítás, interjú).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírás	Órakeret 13 óra
célok	Szövegértelmezési képességek fejlesztése: a mondatfajták, a mondat szerkezeti típusainak írásjelhasználata; a szöveg központozásának, a párbeszéd és az idézetek leggyakoribb szabályainak megismertetése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az írásjelek, a szöveg központozásának legfontosabb szabályai. A párbeszéd és az idézetek írásmódja. Összetett szavak helyesírásának alapvető szabályainak megismerése, alkalmazása.	Informatika: a helyesírási ellenőrző programok. Vizuális kultúra: tipográfiai ismeretek – esztétikus és célszerű íráskép.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Központozás, írásjel (vessző, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kettőspont, gondolatjel), idézet.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nyelv szerkezete és jelentése	Órakeret 30 óra
célok	A mondatfajták közlési szándékának felismertetése a beszélt és írott nyelvben, illetve a jelnyelvben (mimika), alkalmazásuk a mindennapi kommunikációban. A mondat szó szerinti és pragmatikai jelentésének felismertetése, az elsődleges és másodlagos jelentés megkülönböztetése. A viszonyszók és mondatszók funkcionális szerepének megismertetése. A szóalkotási módok megismertetése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A mondat nyelvi funkciója, felépítése, szerkezete, mondatfajták, szövegszervező ereje. Szószerkezetek típusai, fajtái: mellérendelés, alárendelés.	Vizuális kultúra: vizuális kommunikáció, a

A szószerkezetek és a mondatok megalkotásában szerepet játszó viszonyszók és mondatszók. A szószerkezettípusok felépítésének megfigyelése, felismerésük és alkotásuk. A fő mondatrészek szerepének és mondatbeli viszonyainak megismertetése. Fő mondatrészek szerepe, funkciója és fajtái A szóösszetételek típusai, jelentésük változása, helyesírási szabályai. Szóösszetétel, alapszó, képzett szó, szókapcsolat megkülönböztetése.	vizuális közlések felépítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mondatfajta, kijelentő, kérdő, felszólító, felkiáltó, óhajtó mondat. Egyszerű és összetett mondat; tagolt és tagolatlan mondat; minimális és bővített mondat; alárendelő és mellérendelő mondat. Mondatrész, alany, állítmány, jelző (minőség, birtokos, mennyiség), határozó (idő, hely, mód, társ, eszköz, állapot). Szószerkezet, mellérendelő és alárendelő szószerkezet. Viszonyszó, névelő, kötőszó, névutó, partikula, segédige, igekötő. Mondatszó, indulatszó, módosítószó.

8. évfolyam

Éves óraszám: 216 óra

Magyar nyelv

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	Órakeret 38 óra
célok	A kommunikáció fejlesztése (pl. dramatikus játékkal, szövegmondással, interaktív olvasásértéssel). A kifejező kommunikáció, a megfelelő szókincs alkalmaztatása személyes beszámolóban, történetmeséléskor, személyek jellemzésekor. A társas viselkedés szabályozásához szükséges nyelvi kompetenciák fejlesztése, a konfliktusok kezelése képességének fejlesztése. A kiejtés, a szöveg és a nem nyelvi jelek közötti összhang kialakulásának fejlesztése. Kommunikációs helyzetek nyelvi begyakorlása. Kommunikációs (illem) szabályok tudatosítása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Aktív részvétel különféle kommunikációs helyzetekben. Alkalmazkodás a beszédhelyzethez, a kommunikációs célhoz. A közlési szándéknak megfelelő szókincs, kiejtés (hangsúly, tempó, hangerő stb.), valamint nem nyelvi jelek használatára való törekvés. Különböző beszédhelyzetek létrehozása társalgással, szerepjátékkal, drámapedagógiai gyakorlatokkal.(az ember, mint állampolgár, társadalmi beilleszkedés-törvények, bíróság, per…) Mindennapi kommunikációs szituációk különféle helyzetekben történő gyakorlása: kapcsolatfelvétel, kérdés, kérés, beszélgetés.(pártok, képviseleti szervek, önkormányzat…) Férfiak és nők, felnőttek és gyermekek kommunikációja különbözőségeinek megfigyelése, kommunikációs (illem) szabályok (férfiak és nők, felnőttek és gyermekek, gyermekek és gyermekek) között.	Hallás-ritmus:mozgásnevelés: kommunikációs kapcsolatteremtés, szituációk, helyzetgyakorlatok. Vizuális kultúra: vizuális kommunikáció. Természetismeret: (Az ember értelmi képességének, érzelmi intelligenciájának alapvonásai; ,) az érzékszervek szerepe. Erkölcstan: önismeret, a személyes kapcsolatok, a beszélgetés jelentősége.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvasás, szövegértés	Órakeret 24 óra
célok	Szövegfeldolgozási módok, adatkeresési technikák, olvasási formák megismertetése. A tanulási képesség fejlesztése: adatkeresési technikák, információkezelési módok megismertetése, gyakorlati alkalmazása nyomtatott és elektronikus szövegekben.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A megismert szövegfeldolgozási módok gyakorlása. A szöveg érzelmi-gondolati tartalmát kifejező olvasás. Az olvasott szöveg tartalmának és az azt kiegészítő képek, ábrák összefüggéseinek felfedése, értelmezése.	Minden tantárgy: az egyes tantárgyakban olvasott szövegek

Adatkeresés technikái. Elektronikus és nyomtatott szótárhasználat.	feldolgozásának tantárgyi sajátosságai. Informatika: keresési ismeretek alkalmazása. Vizuális kultúra: ábrák, képek, illusztrációk értelmezése.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adatkeresés, szótár, szövegfeldolgozás.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Írás, fogalmazás	Órakeret 10 óra
célok	Néhány tömegkommunikációs műfaj jellemzőinek megismertetése, Többféle jegyzetelési technika, forma elsajátíttatása, a célnak megfelelő kiválasztása, alkalmazása tanári segítséggel. A bemutatkozás írásos formáinak megismerése, írása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú és elektronikus szövegek írása. Forrásjegyzék önálló elkészítése, az idézés pontos jelölése. A tanulást segítő papíralapú és számítógépes jegyzetelés gyakorlása, törekvés a legoptimálisabb egyéni forma kialakítására. Különböző nézőpontú és műfajú szövegek alkotása: elbeszélés, jellemzés, vélemény. Az írásban történő bemutatkozás szabályai a papíralapú és az online felületen (önéletrajz, blogbejegyzés, internetes közösségi portál).	Informatika: a szövegszerkesztő programok lehetőségei. Vizuális kultúra: tipográfia ismeretek.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Jegyzet, elbeszélés, jellemzés, vélemény, elektronikus szöveg, komment, blog; önéletrajz.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nyelv állandósága és változása	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A nyelv változó jelenség. Szótárhasználat, szókincsünk változásai.	

célok	A mai és korábbi nyelvállapot különbségének felismertetése. A nyelvi tudatosság fejlesztése: a nyelv állandóságának és változásának megfigyelése, értelmezése különböző régi és mai szövegeken.

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A nyelv állandóságának és változásának megfigyelése különböző régi és mai szövegeken. A Magyarországon élő nemzetiségek nyelve, nyelvhasználata. A szókincs változása: régi és új szavak, kifejezések gyűjtése, összehasonlítása. A magyar nyelv eredete (finnugor rokonság), helye a nyelvek között.		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a magyarság történetének kezdetei. Hallás-ritmus-mozgásnevelés: régi és új stílusú népdalok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nyelvváltozat, nyelvcsalád, uráli nyelvcsalád.	

7. évfolyam

Irodalom

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kisepikai alkotások (pl. kisregény, elbeszélés, novella, legenda, anekdota)	Órakeret 10 óra
célok	Az érzelmi tartalmak felismerésének (pl. indulatok, szeretet, együttérzés, segítőkészség, félelem, bizalom, hála), fejlesztése. Az irodalmi élmény befogadásának és megosztásának fejlesztése.	

Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Az egyes kisepikai műfajok sajátosságai (pl. tér-, időviszonyok, nézőpont, szerkesztésmód, szereplők, hangnem, téma, motívumok).	A tanuló kisepikai alkotásokban felismeri az idő- és térviszonyokat; érzékeli az elbeszélés és a történet időrendje közötti eltérést; felismeri az elbeszélői nézőpontot, beszédhelyzetet;	Erkölcstan: nemzedékek, család, felnőttek, gyerekek kapcsolatai. Hallás-ritmus-mozgásnevelés: érzelmi tartalmak kifejezése

Kosztolányi Dezső, Mikszáth Kálmán és más magyar elbeszélők alkotásai.	képes érzelmi tartalmak felismerésére, erkölcsi választások értelmezésére pl. indulatok, szeretet, együttérzés, segítőkészség, félelem, bizalom, hála; memoriterek (prózaepikai szövegrészletek) előadására.	drámajátékban, szerepjátékban.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kisepika, mese, monda, legenda, anekdota, novella, elbeszélés, kisregény, szerkezet, időrend, elbeszélői nézőpont, beszédhelyzet.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nagyepikai alkotás – regényelemzés	Órakeret 18 óra
célok	Epikai alkotások elemző, értelmező képességének fejlesztése. Nagyepikai alkotás(ok)ban az idő- és térviszonyok felismerése; az elbeszélés és a történet időrendje közötti eltérés érzékeltetése; Az irodalmi élmény megosztása.	

Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője – sok szempontú megközelítés. Tér- és időviszonyok, cselekmény, szerkezet, anekdotikusság. A szereplők jellemzése (egyéni állásfoglalással – adott képességekhez mérten egyéni vélemény megfogalmazásával).	A tanuló nagyepikai alkotás(ok)ban azonosítja, az idő- és térviszonyokat; érzékeli az elbeszélés és a történet időrendje közötti eltérést; felismeri az elbeszélői nézőpontot, beszédhelyzetet; a műelemzés nyomán tanári segítséggel rögzíti a műfaji sajátosságokat;	Informatika: források önálló feltárása és felhasználása. Földrajz: az olvasott művek topológiája. Erkölcstan: erkölcsi dilemmák a mindennapi életben.

Elemzések folyamatának ismerete, végrehajtása tanári segítséggel. Ajánlott és/vagy egyéni olvasmányok, pl. Jules Verne, Mark Twain, Dickens és mások műveiből; a klasszikus és kortárs, magyar és világirodalmi ifjúsági irodalomból – műbemutatások, értelmezések, ajánlások.	azonosítja az irodalom nagy témáit (pl. család, gyerekek és felnőttek, próbatételek, szerelem); képes az irodalmi élmény megosztására a saját szintjének megfelelően képes a szereplők jellemzésére, tetteik minősítésére; erkölcsi választások értelmezésére és véleményezésére - jó és rossz felismerésére; memoriterek (prózaepikai szövegrészletek) előadására;	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nagyepika, szerkezet, időviszony, térviszony, cselekmény, fordulat, epizód, kitérő, késleltetés, előreutalás; anekdotikus; magatartásforma.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Lírai műfajok (óda, himnusz, elégia, dal, epigramma)	Órakeret 22 óra
célok	Az alapvető lírai műfajok sajátosságainak (pl. beszédhelyzet, megszólított; tematika, motívumok, műfaji és tematikus kapcsolatok) felismerése különböző korok alkotóinak művei alapján – egyéni képességekhez mérten. Szövegértési és szövegelemző képességek fejlesztése: alakzatok, képek azonosítása, érzelmi tartalmak megértése.	

Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Alkotások műfaji szempontokból a magyar irodalom különféle korszakaiból, pl. Arany János,	A tanuló felismeri az alapvető lírai műfajok sajátosságait különböző korok alkotóinak művei alapján;	Hallás-ritmus-mozgásnevelés: ritmusok,

Csokonai Vitéz Mihály (A Reményhez), Janus Pannonius (Pannónia dicsérete), József Attila, Kölcsey Ferenc, Petőfi Sándor, Radnóti Miklós, Szabó Lőrinc, Vörösmarty Mihály, Weöres Sándor műveiből és kortárs magyar lírai alkotásokból. alapvető lírai témák(pl. természet, évszakok és napszakok, szülőföld, haza, család, szerelem, öntudat, költősors, költészet/ars poetica) felismerése Nemzeti himnuszunk, ódáink – Kölcsey: Hymnus; Vörösmarty: Szózat; Petőfi: Nemzeti dal – műértelmezések, sok szempontú elemzések (pl. vershelyzet, szerkezet, műfaji változat, poétikai megoldások, versforma).	felismeri néhány lírai mű beszédhelyzetét, a megszólító-megszólított közötti különbségeket megtalálja saját szintjén megpróbálja azonosítani a művek tematikáját, meghatározó motívumait; felfedez műfaji és tematikus-motivikus kapcsolatokat; azonosít képeket, alakzatokat, szókincsbeli és mondattani jellegzetességeket, megismeri a kompozíció meghatározó elemeit (pl. tematikus szerkezet, tér- és időszerkezet, logikai szerkezet, beszédhelyzet és változása); felismer érzelmi tartalmakat; tanári segítséggel elemez, értelmez különféle műfajú lírai alkotásokat és meg is tanul néhányat (pl. elégia/Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez; epigramma/Janus Pannonius: Pannónia dicsérete); segítséggel értelmezi, elemzi nemzeti himnuszunkat, ódáinkat (Kölcsey: Hymnus; Vörösmarty: Szózat; Petőfi: Nemzeti dal; memoriterek is).	ritmusfajták azonosítása.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Óda, himnusz, elégia, dal, epigramma; verselési rendszer, rímes időmértékes verselés, rím, rímelhelyezkedés; szókép, hasonlat, megszemélyesítés, metafora; alakzat, ismétlés, párhuzam, ellentét, fokozás, szórendcsere.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Egy korstílus – a romantika	Órakeret 14 óra
célok	Az irodalmi művek során a múlt értékes törekvéseinek, értékeinek megismerése. Ismerkedés egy korstílussal, és mű/vekkel. Romantikus jegyek, vonások felismerése, megnevezése.	

Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Egy korstílus – a romantika. Egy-két szemelvény a korszak jellemző alapvetéseiről, törekvéseiről (pl. szabadság az irodalomban; új, jellegzetes műfajok; kevertség, töredékesség; romantika és népiesség). Szemelvények Kölcsey, Vörösmarty, Petőfi korstílusra jellemző, különféle műfajú, tematikájú alkotásaiból (pl. Kölcsey: Huszt; Vörösmarty: Ábránd; Petőfi: Egy gondolat bánt engemet…).	A tanuló ismerkedik a korszak irodalmi életével; megismeri a korszakolás nehézségeit; a romantika hátterét, törekvéseit, ábrázolásmódját, hangnemeit; a stílus formajegyeit; ismerkedik romantika és népiesség, romantika és reformkor hasonlóságaival és különbségeivel jellemző műveken képességeihez mérten felismeri a legjellemzőbb romantikus jegyeket, vonásokat; az önálló ismeretszerzés többféle módszerével (pl. internet, elektronikus könyvtár) is gyűjt információkat.	Vizuális kultúra: romantikus festmények, épületek, viseletek. Hallás-ritmus-mozgásnevelés: a zenei romantika. Informatika: önálló ismeretszerzés a témában

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Műfaji fogalmak (pl. óda, epigramma, rapszódia); romantikus ellentétezés, romantikus képalkotás.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Epikai alkotás – egy Jókai mű és a romantikus korstílus (műelemzés)	Órakeret 11 óra

célok	Fogékonyság az erkölcsi megközelítésre, értékek azonosítására, megvitatására, a szereplők döntéseinek mérlegelésére. Komplex képességfejlesztés: egy Jókai mű elemzése tanári segítséggel (pl. idő- és térviszonyok.)

Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Epikai alkotás (műelemzés) - sok szempontú megközelítés. Jókai Mór egy választott műve Tér- és időviszonyok, cselekmény, szerkezet. Hősök, magatartásformák, erkölcsi választások – a szereplők jellemzése (képesség szerint egyéni állásfoglalással). A romantika megjelenési formái (pl. szerkezet, cselekményfordulatok, jellemek, hangnem, előadásmód). Elemzések, értelmezések segítséggel.	A tanuló egy Jókai műben meglátja a tanult jellemzőket pl. az idő- és térviszonyokat; a szereplők kapcsolatait, a cselekmény elemeit; felismeri a beszédhelyzetet; műelemzés nyomán kellő megsegítéssel rögzíti a műfaji sajátosságokat és romantikus epika jellemzőit; azonosítja a műben megjelenő tematikát (pl. család, szerelem, hősiesség, hazafiság, önfeláldozás); képes a szereplők jellemzésére, tetteik minősítésére; erkölcsi választások értelmezésére és véleményezésére szóban, írásban, vagy jelnyelven; alkalmas a megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerésére alkalmas az irodalmi élmény megosztására szóban / jelnyelven	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a történelmi regény eseményei és a történelem. Földrajz: az olvasott Jókai mű topológiája. Mozgóképkultúra és médiaismeret: Jókai-regények filmes adaptációi.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Romantika; romantikus hős, jellem, ábrázolásmód.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nagyepikai alkotás - regényelemzés	Órakeret 8 óra

célok	Az emberismeret, az önismeret fejlesztése: képesség a szereplők jellemzésére, tetteik minősítésére; alapvető emberi helyzetek, erkölcsi választások értelmezésére, megbeszélésére, véleményezésére. Nagyepikai alkotások elolvasása, több szempontú megközelítése, feldolgozása, a narráció sajátosságainak megbeszélése, megvitatása. Az emberismeret, az önismeret fejlesztése: képesség a szereplők jellemzésére, tetteik minősítésére; alapvető emberi helyzetek, erkölcsi választások értelmezésére és megbeszélésére, véleményezésére.

Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Nagyepikai alkotás – egy regény sok szempontú megközelítése. Pl. Tamási Áron: Ábel a rengetegben vagy Szabó Magda: Abigél vagy Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig (vagy egy másik regénye, pl. Pillangó, Árvácska) vagy Gárdonyi Géza: A láthatatlan ember vagy egy kortárs magyar vagy világirodalmi alkotás. Tér- és időviszonyok, cselekmény, szerkezet, elbeszélői nézőpont, hangnem, ábrázolásmód. Hősök, tettek, magatartásformák – a szereplők jellemzése Regényműfaji változat (pl. történelmi regény	A tanuló nagyepikai alkotás(ok)ban segítséggel elemzi az idő- és térviszonyokat, a narráció sajátosságait (az elbeszélés és a történet időrendje) felismeri az elbeszélői nézőpontot, beszédhelyzetet; azonosítja az irodalom nagy témáit, pl. szülő és gyerek, gyerekek és felnőttek, iskola és nevelés; beavatás, próbatételek, szerelem. A tanuló törekszik a szereplők jellemzésére, tetteik minősítésére; alapvető emberi helyzetek, erkölcsi választások értelmezésére és megbeszélésére, véleményezésére; segítséggel felidézi és rendszerezi az olvasott, feldolgozott regényeket (összefoglalás); igyekszik az irodalmi élmény megosztására	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: nagyepikai alkotások társadalomképe. Erkölcstan: hősök, tettek, magatartásformák értelmezése. Mozgóképkultúra és médiaismeret: nagyepikai alkotások filmes feldolgozásai és hatásuk.

Elemzések, értelmezések segítséggel.	képes memoriterek (prózaepikai szövegrészletek) előadására.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elbeszélői nézőpont, hangnem, ábrázolásmód; humor, történelmi regény.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Lírai és átmeneti műfajok, műtípusok - óda, dal, epigramma, elégia, ekloga, életkép, tájlíra, hangulatlíra, gondolati líra	Órakeret 17 óra
célok	Az alapvető lírai műfajok sajátosságainak (pl. beszédhelyzet, megszólított; tematika, motívumok, műfaji és tematikus kapcsolatok) felismerése különböző korok alkotóinak művei alapján. Szövegértési és szövegelemző képességek fejlesztése: alakzatok, képek azonosítása, a kompozíció meghatározó elemeinek értelmezése, az empátia fejlesztése, az érzelmi tartalmak megértése révén. Szövegelemzések, értelmezések. A szöveghű, kifejező szövegmondás fejlesztése. A reklám, a popzene új szóbeli költészetének értelmezése, szerepének megértése.	

Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Lírai és átmeneti műfajok, műtípusok, pl. óda, dal, epigramma, elégia, ekloga, életkép, tájlíra, hangulatlíra, gondolati líra - műfaji rendszerezés. Tematikus, motivikus kapcsolódások felismerése (a műválasztás felölel alapvető lírai témákat, pl. természet, évszakok és napszakok, szülőföld, haza, család, szerelem, háború, szabadság,	A tanuló segítséggel elemzi az alapvető lírai műfajok sajátosságait különböző korok alkotóinak művei alapján, értelmezi néhány lírai mű beszédhelyzetét, a megszólító-megszólított viszony néhány jellegzetes típusát; azonosítja a művek tematikáját, meghatározó motívumait; felismeri a zenei és ritmikai eszközök típusait, hangulati hatásukat;	Hallás-ritmus-mozgásnevelés: dallam- és ritmusvariációk, ritmushatások; a rockzene néhány jellemzője. Társadalomismeret; mozgóképkultúra és médiaismeret: a reklámeszközök és hatásuk.

öntudat, költősors, költészet / ars poetica). Verstani, poétikai fogalmak rendszerezése. Szemelvények , Arany János, Csokonai Vitéz Mihály, Janus Pannonius, Kölcsey Ferenc, Petőfi Sándor , Vörösmarty Mihály, Weöres Sándor műveiből és kortárs magyar lírai alkotásokból. Szemelvények a reklám és a popzene új szóbeli költészetéből.	megérti a képeket, alakzatokat segítséggel elemzi a kompozíció meghatározó elemeit (pl. tematikus szerkezet, tér- és időszerkezet, logikai szerkezet, beszédhelyzet és változása); felismeri a művekből feltáruló érzelmi tartalmakat; sok szempontú megközelítésben értelmezi a különféle műfajú lírai alkotásokat és meg is tanul néhány részletet (Weöres Sándor egy-egy művét, és kortárs magyar szerzők néhány költeményét; rendszerezi műfajelméleti, verstani, poétikai ismereteit (ismétléssel is); ismerkedik a reklám és a popzene új szóbeli költészetével, illetve ennek helyével, szerepével, hatásával a közműveltségben.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Óda, himnusz, elégia, dal, epigramma, ekloga, verselési rendszer, rímes és rímtelen időmértékes verselés, rím, rímelhelyezkedés, alliteráció; szókép, hasonlat, megszemélyesítés, metafora, alakzat, ismétlés, párhuzam, ellentét, fokozás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Stílusirányzatok a 20. század elején (klasszikus modernség)	Órakeret 6 óra
célok	Megismerkedés egy korszak irodalmi életével és stílusirányzataival – pl. impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió –, az irányzatok és egy-egy mű összefüggésével. Ismeretszerzés, könyvtárhasználat segítséggel.	

Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Stílusirányzatok a 20. század elején (klasszikus modernség). Az impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió stílus- és formajegyei. Jellemző művek, ábrázolásmódok pl. Ady, Babits, Juhász Gyula, Tóth Árpád műveiből.	A tanuló megismerkedik egy korszak stílusirányzataival – pl. impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió –, és egy- egy kapcsolódó művel; ismerkedik a korszak irodalmi életével (pl. a Nyugat szerepe, hatása; irodalmi kapcsolatok); megismeri az irányzatok főbb elveit, törekvéseit, ábrázolásmódját jellemző műveken tanári segítséggel felismeri az irányzatok jellegzetességeit, főbb vonásait; az önálló ismeretszerzés többféle módszerével (pl. internet, elektronikus könyvtár stb.) is gyűjt információkat;	Történelem, társadalmi és állampolgári ismertek: a korstílusok művelődéstörténeti, életmódbeli vonatkozásai. Vizuális kultúra: stílusirányzatok a 20. század elején.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió, szinesztézia, allegória, szimbólum, összetett költői kép.

8. évfolyam

Irodalom

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nagyepikai alkotás az ifjúsági és/vagy a szórakoztató irodalom köréből - magyar vagy világirodalom, regényelemzés	Órakeret 27 óra
célok	A szociális képességek, az önismeret, az empátia, az erkölcsi tudatosság fejlesztése. Megbeszélésekben a tetszés- vagy véleménynyilvánítás, az eltérő ízlésítéletek különbözőségének megbeszélése. A szórakoztató irodalom, a populáris irodalom egyes alkotásainak, különféle filmes feldolgozásoknak az értékelése közösen.	

Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Nagyepikai alkotás az ifjúsági és/vagy a szórakoztató irodalom köréből – egy magyar vagy világirodalmi regény. A népszerű irodalom műfajai (pl. ifjúsági, bűnügyi, fantasztikus regény, kalandregény), megoldásai, hatása; hangnemei (pl. humoros regény), formái (pl. naplóregény, levélregény). Pl. Golding: A Legyek Ura / Salinger: Zabhegyező / Rejtő Jenő egy műve / Verne egy műve / egy klasszikus bűnügyi regény.	A tanuló képes az irodalmi élmény megosztására szóban, írásban vagy jelnyelven. képes memoriterek (prózaepikai szövegrészletek) előadására; meglátja az igazság értelmét képes a műbefogadás teljesebb élményére, a hatás feldolgozására (csoportos beszélgetésben való részvétellel); képes a tetszés- vagy véleménynyilvánításra írásban, szóban vagy jelnyelven, az eltérő ízlésítéletek különbözőségének megértésére segítséggel; képes a szórakoztató irodalom, a populáris irodalom egyes alkotásainak, különféle filmes feldolgozásoknak a megértésre – tanári segítséggel	Társadalomismeret: a bűnügyi regények társadalomképe. Vizuális kultúra; a populáris kultúra műfajai, jellemzői. Mozgóképkultúra és médiaismeret: filmtípusok, műsortípusok (pl. krimi, sorozatok).

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Népszerű irodalom, bűnügyi történet, kalandregény, fantasztikus regény, tudományos-fantasztikus irodalom, humoros hangnem.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Drámai műfajok - egy tragédia és/vagy egy komédia	Órakeret 19 óra
célok	A drámában megjelenített konfliktusok, erkölcsi választások mérlegelése és értékelése segítséggel, a műben megjelenített pozitív értékek, magatartások megértése. Drámai mű/vek közös olvasása, befogadása, feldolgozása; a műnem jellemzőinek (pl. szerkezet, jellem, szituáció, nyelv) felismerése. Képesség drámai hősök jellemzésére. A tragikum/komikum megértése segítséggel. Különféle dramatikus formák kipróbálása révén (pl. helyzetgyakorlat) az empatikus készségek fejlesztése.	

Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Drámai műfajok - egy tragédia és/vagy egy komédia sok szempontú megközelítése. Shakespeare: Romeo és Júlia (vagy egy Shakespeare-komédia vagy Gogol: A revizor). Tér- és időviszonyok, szereplők rendszere, alapszituáció, cselekmény, konfliktusok. Drámai szerkezet. A meghatározó minőség szerepe (tragikus/komikus	A tanuló megsegítéssel felismeri a drámai műnem főbb jellemzőit. meghatározza a választott alkotás műfaját, közös olvasás után segítséggel feldolgozza, elemzi; képességeihez mérten felismeri a tragikumot/ komikumot segítséggel vagy önállóan tudja jellemezni a drámai hősöket, elemezni kapcsolataikat, konfliktusaikat; képes megfelelő segítséggel értelmezni egy látott jelenetet (színházi előadás vagy felvétel); alkalmas egy szövegrészlet megtanulására, jelenet előadására az olvasott drámai műből	Hallás-ritmus-mozgásnevelés: dráma és színház; a tragikus, a komikus minőség megjelenítése; színházi előadás elemzése segítséggel. Erkölcstan: tragikus/komikus történés, cselekmény; érték, értékveszteség.

cselekmény; tragikus/komikus hős). Hősök. Tragikus bukás, értékveszteség/komikus lelepleződés.	különféle dramatikus formák kipróbálása révén (pl. helyzetgyakorlat) fejlődik empatikus készsége.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dráma, komédia, tragédia, komikum, tragikum, dialógus, konfliktus, alapszituáció, drámai nyelv, drámai jellem.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Drámai műfajok (egy komédia)	Órakeret 18 óra
célok	Drámai mű/vek közös olvasása, befogadása, feldolgozása; a műnem jellemzőinek (pl. szerkezet, jellem, szituáció, nyelv) feltárása segítséggel. A műben megjelenített konfliktusok, döntések felismerése. A komikum felismerése egyéni képességeknek megfelelően. Részvétel megjelenítésben (drámajátékban).	

Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Drámai műfajok - egy komédia sok szempontú megközelítése Molière: Fösvény (esetleg pl. Képzelt beteg) vagy Shakespeare egy vígjátéka vagy Szigligeti: Liliomfi vagy Goldoni: Két úr szolgája. Tér- és időviszonyok, szereplők rendszere, alapszituáció, cselekmény, konfliktusok. Drámai szerkezet. Komikus jellem, jellemtípus.	A tanuló megfelelő segítséggel felismeri a drámai műnem legfontosabb jellemzőit, meghatározza a választott alkotás műfaját, közös olvasás után segítséggel feldolgozza, elemzi; a komikum felismerése egyéni képességeknek megfelelően alkalmas részlet megtanulására, esetleg jelenet előadására az olvasott drámai műből	Dráma és tánc: dráma és színház, a színházi megjelenítés, szituáció, jellem, díszlet, színpadi szövegmondás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dráma, komédia, dialógus, konfliktus, alapszituáció, típus, jellemtípus.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kisepikai alkotások - prózai és verses, pl. novella, elbeszélés, kisregény, anekdota, karcolat, komikus eposz, ballada	Órakeret 20 óra
célok	Tematikus kapcsolódások, alapvető élethelyzetek, érzelmi tartalmak felismerése, erkölcsi választások megértése, és véleményezése írásban, szóban vagy jelnyelven. (pl. indulatok, szeretet, együttérzés, segítőkészség, félelem, bizalom, hála). Kisepikai művek műelemzései eljárásainak alkalmazása segítséggel.	

Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Kisepikai alkotások - prózai és verses műfajok. Novella, elbeszélés, kisregény, anekdota, karcolat, egyperces novella, komikus eposz, ballada - műfaji rendszerezés. Kosztolányi Dezső, Móricz Zsigmond, Mikszáth Kálmán művei. Arany János egy balladája (pl. Zách Klára; Szondi két apródja).	A tanuló felismeri az epikus közlésformát segítséggel alkalmazza a művek már ismert értelmezési szempontjait (elemzi az idő- és térviszonyokat, szerkezeti megoldásokat) felismeri az elbeszélői nézőpontot, beszédhelyzetet; képes érzelmi tartalmak felismerésére, erkölcsi választások megértésére – tanári segítséggel- és véleményezésére szóban, írásban vagy jelnyelven, pl. indulatok, szeretet, együttérzés, segítőkészség, félelem, bizalom, hála stb.;	Vizuális kultúra: témák, tematikus kapcsolódások a festészetben. Erkölcstan: beavatás; bűn, bűnhődés, lelkiismeret. Dráma és tánc: kifejező élménymegosztás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kisepika, anekdota, novella, egyperces novella, komikus eposz, szerkezet, időrend, elbeszélői nézőpont, beszédhelyzet.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Lírai műfajok, műtípusok – pl. óda, dal, epigramma, elégia, ekloga, életkép, tájlíra, hangulatlíra, gondolati líra	Órakeret 30 óra
célok	Az alapvető lírai műfajok sajátosságainak megismerése különböző korok alkotóinak művei alapján. Szövegértési és szövegelemző képességek fejlesztése: alakzatok, képek azonosítása, a kompozíció	

	meghatározó elemeinek értelmezése, az empátia fejlesztése, az érzelmi tartalmak megértése révén. Szövegelemzések, értelmezések. A reklám, a popzene új szóbeli költészetének értelmezése, szerepének megértése.	
Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Lírai és átmeneti műfajok, műtípusok, pl. óda, dal, epigramma, elégia, ekloga, életkép, tájlíra, hangulatlíra, gondolati líra - műfaji rendszerezés. Tematikus, motivikus kapcsolódások felismerése (a műválasztás felölel alapvető lírai témákat, pl. természet, évszakok és napszakok, szülőföld, haza, család, szerelem, háború, szabadság, öntudat, költősors, költészet / ars poetica). Verstani, poétikai fogalmak rendszerezése. Szemelvények Ady Endre, Radnóti Miklós, József Attila, Juhász Gyula műveiből és kortárs magyar lírai alkotásokból. Szemelvények a reklám és a popzene új szóbeli költészetéből.	A tanuló segítséggel elemzi az alapvető lírai műfajok sajátosságait különböző korok alkotóinak művei alapján, értelmezi néhány lírai mű beszédhelyzetét, a megszólító-megszólított viszony néhány jellegzetes típusát; azonosítja a művek tematikáját, meghatározó motívumait; felismeri a zenei és ritmikai eszközök típusait, hangulati hatásukat; megérti a képeket, alakzatokat segítséggel elemzi a kompozíció meghatározó elemeit (pl. tematikus szerkezet, tér- és időszerkezet, logikai szerkezet, beszédhelyzet és változása); felismeri a művekből feltáruló érzelmi tartalmakat; sok szempontú megközelítésben érti a különféle műfajú lírai alkotásokat és meg is tanul néhány részletet (Ady Endre, József Attila, Kosztolányi Dezső, Weöres Sándor egy-egy művét, Radnóti Miklós Nem tudhatom című alkotását és kortárs magyar szerzők néhány költeményét; rendszerezi műfajelméleti, verstani, poétikai ismereteit (ismétléssel is);	Hallás-ritmus-mozgásnevelés: dallam- és ritmusvariációk, ritmushatások; a rockzene néhány jellemzője. Társadalomismeret; mozgóképkultúra és médiaismeret: a reklámeszközök és hatásuk.

	ismerkedik a reklám és a popzene új szóbeli költészetével, illetve ennek helyével, szerepével, hatásával a közműveltségben.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Óda, himnusz, elégia, dal, epigramma, ekloga, verselési rendszer, rím, rímelhelyezkedés, alliteráció; szókép, hasonlat, megszemélyesítés, metafora, alakzat, ismétlés, párhuzam, ellentét, fokozás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média kifejezőeszközei (1) Történet és elbeszélés a mozgóképen	Órakeret 7 óra
célok	Annak felismerése, hogy a média nyújtotta lehetőségek közti választás erkölcsi-esztétikai felelősséget is jelent.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Helyszín- és időviszonylatok, illetve jellemek és konfliktusviszonylatok felismerése, megfigyelése a médiaszövegekben. Egyszerűbb médiaszövegek létrehozásával (pl. interjú, újságcikk, közösségi portálra készülő adatlap, önportré) a képzelőerő, kifejezőkészség fejlesztése.	Vizuális kultúra: idő- és térbeli változások megjelenítése képsorozatokkal. Hallás-ritmus-mozgásnevelés: az alapvető fogalmak (történet, cselekmény, szándék, feszültség, konfliktus, fordulópont stb.) ismerete és alkalmazása a saját játékok értékelő megbeszélése során.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Jellem, hős, konfliktus, cselekmény, történet, elbeszélés, narráció, expozíció, bonyodalom, lezárás, beállítás, jelenet, epizód, fordulat.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média kifejezőeszközei (2) A mozgóképi és az írott sajtó szövegeinek rendszerezése	Órakeret 7 óra
célok	Annak belátása, a mozgóképi és írott szövegek közti választás erkölcsi-esztétikai mérlegelést és értékelést igényel. A tudatos szövegválasztás képességének fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Annak tudatosítása, hogy a filmek értelmezését, elemzését segíti a rendszerezés néhány alapszempontja (a valóságanyag természete, dokumentumfilm-fikció).	Hallás-ritmus-mozgásnevelés: zenei stílusok, műfajok ismerete - dal, kánon, kórusmű, szimfónia, más hangszeres és zenekari művek, opera.

A meghatározó sajtóműfajok felismerése, alapvető jellemzőik tudatosítása (tudósítás, riport, publicisztika, kritika).	Dráma és tánc: alapvető tánctípusok, táncstílusok és kísérőzenéjük azonosítása Vizuális kultúra: Képzőművészeti ágak, az építészet, a design főbb jellemzőinek ismerete.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dokumentum, fikció, műfaji, western, sci-fi, thriller; tudósítás, riport, kritika.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata A média nyelve, a médiaszövegek értelmezése	Órakeret 9 óra
célok	A média nagyfokú társadalmi szerepének megértése segítséggel. A média és az internet társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása. Alapszintű, a média művelődéstörténetére vonatkozó tájékozottság megszerzése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Annak felismerése, hogy a médiaszövegek megformálásához („írásához”) és megértéséhez („olvasásához”) az adott médiumra vonatkozó nyelvismeretre van szükség, és a tömegkommunikáció médiumai más- és más jelrendszert, kódokat használnak. Annak tudatosítása, hogy a technikai úton rögzített képeket (is) alkalmazó kommunikáció sajátossága, hogy a képeken, mozgóképeken látható formáknak, motívumoknak nincs pontosan meghatározott értelme – a jelentés nagymértékben függ a befogadótól. Annak felismerése, hogy míg a művek esetében a befogadó a szerző által megjelenített cselekményvilág eseményeiből maga konstruálja a történetet, a média direkt értelmezési kereteket kínál a fogyasztónak a közrebocsátott történetjavaslatok értelmezésére. Annak megismerése, hogy a sztereotip megfogalmazás kényszere, milyen veszélyekkel járhat.		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a médiumok hírei és a környezetben tapasztalt valóság összehasonlítása.

A nemeknek, foglalkozásoknak, életmódmintáknak, kisebbségeknek a tapasztalati valóságtól eltérő megjelenítésének felismerése a médiában. A sztereotípia és a reprezentáció fogalmának meghatározása, annak érzékelése, miért problematikus hogy a világ nem olyan módon jelenik meg a médiában, mint a tapasztalati valóságban. Élmények és tapasztalatok összevetése a média által közvetített, megjelenített világokkal (pl. hírműsorok, talk-showk, reality-showk, életmód magazinok, közösségi portálok alapján az azonosságok és az eltérések megfigyelése, megbeszélése).	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén
A tanuló képes a kulturált szociális érintkezésre, eligazodik és hatékonyan részt vesz a mindennapi páros és csoportos kommunikációs helyzetekben, vitákban. Figyeli és tudja értelmezni partnerei kommunikációs szándékát, nem nyelvi jeleit. Képes érzelmeit kifejezni, álláspontját megvédeni, ugyanakkor empatikusan igyekszik beleélni magát mások gondolatvilágába, érzelmeibe, törekszik megérteni mások cselekvésének mozgatórugóit. Megismerkedik a különböző megjelenésű és műfajú szövegekkel, törekszik a szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezésére, a szövegből információk visszakeresésére. Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát szóban, írásban, vagy jelnyelven, tud segítséggel jegyzetet és vázlatot készíteni. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményét szóban, írásban vagy jelnyelven megfogalmazni. Ismeri és a törekszik a szövegalkotásban a különböző mondatfajták használatára. Alkalmazza az írásbeli szövegalkotásban a mondatvégi, a tagmondatok, illetve mondatrészek közötti írásjeleket. Ismeri a tömegkommunikáció fogalmát, legjellemzőbb területeit. Képes a könnyebben besorolható művek műfaji azonosítására, 8–10 műfajt műnemekbe tud sorolni. A különböző regények szereplőit jellemezni tudja, a konfliktusok mibenlétét fel tudja tárni. Ismeri az alapvető lírai műfajok sajátosságait különböző korok alkotóinak művei alapján (elsősorban 19–20. századi alkotások). Felismeri néhány lírai mű beszédhelyzetét, a megszólító-megszólított viszony néhány jellegzetes típusát, azonosítja a művek tematikáját, meghatározó motívumait. Azonosít képeket, alakzatokat, megismeri a kompozíció meghatározó elemeit (pl. tematikus szerkezet, tér- és időszerkezet, logikai szerkezet,

beszédhelyzet és változása). Képes a drámákban, filmekben megjelenő emberi kapcsolatok, cselekedetek, érzelmi viszonyulások, konfliktusok összetettségének értelmezésére és megvitatására. Az olvasott, megtárgyalt művek erkölcsi kérdésfeltevéseire véleményt tud alkotni szóban, írásban vagy jelnyelven. Képes egyszerűbb meghatározást megfogalmazni a következő fogalmakról: novella, lírai én, szinesztézia, szimbólum, tragédia, komédia, dialógus, monológ. Az ismertebb műfajokról tudja az alapvető információkat.
Segítséggel képes kiselőadást, prezentációt készíteni és tartani különböző írott és elektronikus forrásokból, kézikönyvekből, atlaszokból/szakmunkákból, a témától függően statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból.
Tisztában van a média alapvető kifejezőeszközeivel, az írott és az elektronikus sajtó műfajaival. Ismeri a média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepét, működési módjának legfőbb jellemzőit. Kialakul benne a médiatudatosság elemi szintje, az önálló, kritikus attitűd.

7–8. évfolyam (2020/2021-ben induló 1. évfolyamtól felmenő rendszerben)

A 7–8. évfolyamon tovább folytatódik az ismeretek bővítése, a kompetenciák fejlesztése (azaz megerősítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése), és az érzelmi nevelés.

Ennek a tanítási-tanulási szakasznak a végére a tanulók biztos szövegértési készséggel rendelkeznek, szövegalkotási képességeiket folyamatosan bővíteni kell. Cél, hogy a 8. évfolyam végére a tanulók értőn alkalmazzák a nyelvi ismereteiket: értsék anyanyelvük szerkezetét, grammatikáját, össze tudják vetni anyanyelvük sajátosságait az általuk tanult idegen nyelv és a jelnyelv sajátosságaival. Ismerjék fel az adott kommunikációs helyzetet, ennek megfelelően az általuk tanult műfajokban, írásban és szóban helyesen és pontosan, a magyar nyelv szabályai szerint fejezzék ki magukat.

Tudják alkalmazni a digitális szövegalkotás és -befogadás módjait. Képesek legyenek saját véleményüket logikusan kifejteni, érvelni, s tanulják meg a toleráns nyelvhasználatot. Ezek birtokában tudnak a tanulók egymással együttműködni, így tudják megérteni egymás gondolatait, és saját gondolataikat a lehető legpontosabban elmondani, megértetni másokkal.

Ez teremt lehetőséget anyanyelvi fejlesztésükre, a személyiségük fejlesztésére, érzelmi nevelésükre is.

A 7–8. évfolyamon a tanulók a magyar nyelv rendszerének további szintjeit ismerik meg. A nyelvi oktatás középpontjában továbbra is a szövegértés és a szövegalkotás tanítása áll. A tanult nyelvi szintek nyelvtani ismereteit a diákok a szövegek értelmezésében, a szövegalkotásban és az idegen nyelv tanulásában betöltött szerepük szerint vizsgálják. Ennek a tananyagnak a középpontjában az egyszerű és összetett mondatok, az állandósult szókapcsolatok állnak. A többféle szövegértést fejlesztő és szövegépítő eljárással, kommunikációs technikával találkoznak.

A nyelvoktatásban fontos szerepet kap az egyéni fejlesztés. A tanulás tanítása (elemző olvasás, kulcsszavak, lényegkiemelés, vázlatírás, gondolati váz elkészítése, szövegalkotás) a magyar nyelv és irodalom tanításának is lehetősége és feladata.

A 7–8. évfolyamon a tanulók – életkori sajátosságaik, illetve korábbi tanulmányaik alapján képessé válnak arra, hogy megismerjék az európai és a magyar kultúra nagy korszakait, ezeknek a stílus- és művelődéstörténeti koroknak kiemelkedő alkotásait, és egyre hangsúlyosabbá válik az irodalmi ismeretek bővítése is. A 15–17 éves hallássérült gyerekek már képesek arra, hogy ne csak fabuláris szinten értelmezzenek egy-egy szöveget, hanem tanári irányítással jelentésteremtésre is vállalkozzanak, és megértsék saját kultúrájuk történelmi adottságait, irodalmi törekvéseit.

A 7-8. évfolyam irodalomtanításának témakörei:

- Korok és portrék,
- Magyar vagy világirodalmi regény,
- Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében,
- Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében,
- A 20. századi történelem az irodalomunkban,
- Szórakoztató irodalom.

A 8. osztályosokat a tanterv a középiskolai felkészülésben és a pályaválasztásban az eddig tanultak rendszerező ismétlésével segíti.

Cél, hogy a tanulók megismerjék a magyar és a világirodalom nagy korszakait, művelődéstörténeti szakaszait, az irodalmat a történelmi-társadalmi folyamatok részeként is

lássák, és ismereteiket össze tudják kötni más tantárgyak tananyagaival. Ebben a képzési szakaszban válik feladattá az irodalmi műfajok megismerése és a műfaji sajátosságok, elbeszélésmódok felismerése. Ekkor ismerkednek meg az alapvető verstani és stilisztikai jellegzetességekkel is a tanulók.

A 7–8. ÉVFOLYAM FŐ TÉMAKÖREI ÉS A JAVASOLT ÓRASZÁMOK:

Témakör neve	**Javasolt óraszám**	
MAGYAR NYELV		
A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	***4***	***2***
Mondat a szövegben – egyszerű mondat részei, mellérendelő szószerkezet	***12***	***2***
A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, szóalkotási módok – játékos feladatokkal	***5***	***5***
Könyvtárhasználat	***1***	***1***
Készüljünk a felvételire!	***3***	***7***
Szövegértés, szövegalkotás	***8***	***1***
Összetett mondat a szövegben	***5***	***5***
Nyelvtörténet, nyelvrokonság – játékosan		***4***
Szabadon felhasználható órák – az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra évfolyamonként 7–7 óra	***7***	***7***
IRODALOM		
IV. Korok és portrék	**50**	**8**

D) A középkor	*4*	
E) Reneszánsz, humanizmus, reformáció	*12*	
F) Irodalmunk a 17–18. században	*6*	
D-E) Klasszicizmus és romantika	*28*	*8*
V. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény		***4***
VI. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében	**7**	**23**
D) **Líra a 20. század első felének magyar irodalmában**	*3*	*13*
E) **Epika a 20. század első felének magyar irodalmában**	*4*	*9*
F) **„Vérző Magyarország" - Trianon**	*1*	*1*
IV. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében	**8**	**14**
D) Líra a 20. század második felének magyar irodalmában	*4*	*10*
E) Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	*2*	*3*
F) Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában	*2*	*1*
V. A 20. századi történelem az irodalomban **(II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)**	**2**	**4**
VI. Szórakoztató irodalom	**4**	**1**
Szabadon felhasználható (az órakeret maximum 20%-a) **az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására évfolyamonként 14–14 óra**	**20**	**14**
Összes óraszám:	**136**	**102**
Témahetek óraszámai	**8**	**6**

A 7–8. ÉVFOLYAM TANANYAGTARTALMA:

Magyar nyelvtan	**7. évf.**	**8. évf.**
TANANYAG	**Témakör óraszáma fő témakörönként**	
I. Kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	**4**	**2**
Kommunikáció szóban és írásban		
Alkalmi beszéd, ünnepi beszéd, köszöntő		
Hozzászólás, felszólalás, kiselőadás		
Vita és érvelés		
Kommunikációs zavar		
A tömegkommunikáció szerepe, feladatai, tájékoztató és véleményközlő műfajai		
Reklám, hirdetés, apróhirdetés		
II. Mondat a szövegben – egyszerű mondat részei, az alá- és mellérendelő szószerkezetek, a szóösszetételek	**12**	**2**
A mondat a szövegben, a mondatok csoportosítása		
Az állítmány		
Az alany		
A tárgy		
Határozók Hely-, idő-, állapot- és módhatározó		

Eszköz-, társ-, részes-, ok-, cél-és állandó határozó		
A jelzők Minőség-,mennyiség-, birtokos és értelmező jelző)		
A mellé- és alárendelő szószerkezet		
Az egyszerű mondat szerkezete		
Az egyszerű mondat helyesírása		
Szóképzés		
Alárendelő szóösszetételek		
Mellérendelő szóösszetételek		
III. A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, ritkább szóalkotási módok – játékos feladatokkal	**5**	**5**
A köznyelv és csoportnyelvek		
Nyelvjárások		
Ritkább szóalkotási módok Mozaikszók, ikerszók és szórövidülések		
IV. Könyvtárhasználat	**1**	**1**
V. Készüljünk a felvételire!	**3**	**7**
VI. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	**8**	**1**
A szöveg megszerkesztettsége, szerkezeti egységei Szövegtípusok és műfaji, retorikai, stilisztikai jellemzői Az érv és a cáfolat		
VII. Összetett mondat a szövegben	**5**	**5**

A mellérendelő összetett mondat		
Az alárendelő összetett mondatok		
A sajátos jelentés tartalmú mellékmondat		
Az összetett mondat helyesírása		
Az idézés		
VIII. Nyelvtörténet, a nyelvrokonság kérdései - játékosan		**4**
A nyelvek osztályozása nyelvtípusok szerint		
Nyelvünk eredete, rokonsága		
Nyelvtörténet, nyelvemlékek		
Nyelvújítás		

Irodalom	**7. évf.**	**8. évf.**
TANANYAG	**Témakör óraszáma fő témakörönként**	
II. Korok és portrék	**50**	**8**
D) Középkor	**4**	
István király intelmei Imre herceghez (részletek)		
E) Reneszánsz, humanizmus, reformáció	**12**	
Mesék Mátyás királyról: Hogyan került holló Mátyás király címerébe? (Kóka Rozália gyűjtése alapján)		
Janus Pannonius: Pannonia dicsérete		

Balassi Bálint: Egy katonaének		
Balassi Bálint: Hogy Juliára találá, így köszöne néki		
Irodalom és színház vagy film kapcsolata A reneszánsz dráma Shakespeare: Szentiványéji álom vagy Romeo és Júlia **vagy** később tárgyalva: Molière: A képzelt beteg		
F) **Irodalmunk a 17-18. században**	**6**	
Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek: I./1-21.versszak)		
Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek)		
D-E) Klasszicizmus és romantika	**28**	**8**
Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez		
Berzsenyi Dániel: Levéltöredék barátnémhoz		
Kölcsey Ferenc: Huszt		
Kölcsey Ferenc: Emléklapra		
Kölcsey Ferenc: Himnusz		
Kölcsey Ferenc: Parainesis (részletek)		
Vörösmarty Mihály: Szózat		
Vörösmarty Mihály: Ábránd		
Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem		
Petőfi Sándor: Nemzeti dal		

Petőfi Sándor: Szeptember végén		
Arany János: A fülemile		
Arany János: A tölgyek alatt vagy Epilógus		
Jókai: A huszti beteglátogatók		
Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa		
Mikszáth Kálmán: A néhai bárány		
Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője vagy A két koldusdiák		
II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény		**4**
Jules Verne: Kétévi vakáció **vagy** Tonke Dragt: Levél a királynak **vagy** Mándy Iván: Az enyedi diák **vagy** Csukás István: Vakáció a halott utcában		
III. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében	**7**	**23**
D) Líra a 20. század első felének magyar irodalmában	**3**	**13**
Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én…		
Ady Endre: Őrizem a szemed		
Ady Endre: Üzenet egykori iskolámba		
Babits Mihály: Ádáz kutyám		
Kosztolányi Dezső: Mostan színes tintákról álmodom		
Juhász Gyula: Milyen volt…		

Dsida Jenő: Hálaadás		
József Attila: Rejtelmek		
József Attila: Kertész leszek		
József Attila: Születésnapomra		
Reményik Sándor: Templom és iskola		
Áprily Lajos: Március		
Radnóti Miklós: Nem tudhatom		
E) Epika a 20. század első felének magyar irodalmában	4	9
Kós Károly: Az országépítő (részlet)		
Karinthy Frigyes: Röhög az egész osztály		
Móricz Zsigmond: Pillangó vagy Légy jó mindhalálig		
Herczeg Ferenc: Pro libertate (részlet)		
Tamási Áron: Ábel a rengetegben (részlet)		
Nyirő József: Uz Bence (részlet)		
F) „Vérző Magyarország” – Trianon a magyar irodalomban	1	1
Reményik Sándor: Mi a magyar?		
IV. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében	8	14
E) Líra a 20. század második felének magyar irodalmában	4	10
Szabó Lőrinc: Tücsökzene (részletek)		

Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet		
Weöres Sándor: A társ		
Kányádi Sándor: Két nyárfa		
Kányádi Sándor: Öreg iskola ünnepére		
Wass Albert: Üzenet haza (részlet)		
F) Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	2	3
Sütő András: Anyám könnyű álmot ígér (részlet)		
Tamási Áron: Bölcső és bagoly (részlet)		
Örkény István: Egyperces novellák (részletek)		
G) Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában	2	1
Irodalom és színház vagy mozgókép Egy szabadon választott drámai alkotás		
V. A 20. századi történelem az irodalomban (világháborúk, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)	2	4
Irodalom és mozgókép Szabó Magda: Abigél		
Pilinszky János: Francia fogoly (részlet)		
Choli Daróczi József: Dal		
Irodalom és mozgókép George Orwell: Állatfarm		

Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról (részlet)		
VI. Szórakoztató irodalom	2	2
Irodalom és mozgókép Agatha Christie egy Poirot-novellája		

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője **vagy** A két koldusdiák
Mikszáth Kálmán: A néhai bárány
Móricz Zsigmond: Pillangó **vagy** a Légy jó mindhalálig
William Shakespeare: Szentivánéji álom **vagy** Romeo és Júlia **vagy** Molière: A képzelt beteg
Szabó Magda: Abigél

MEMORITEREK:

Kölcsey Ferenc: Himnusz – teljes szöveg
Vörösmarty Mihály: Szózat – teljes szöveg
Petőfi Sándor: Nemzeti dal
Petőfi Sándor: Szeptember végén
Ady Endre: Őrizem a szemed (részlet)
József Attila: Születésnapomra (részlet)
József Attila: Mama

Témakör: A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése

Javasolt óraszám: 4+2 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése
- A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése
- A kommunikáció nem nyelvi jeleinek alkalmazása mindennapi helyzetekben
- A kommunikációs zavar felismerése, néhány megismert korrekciós lehetőség alkalmazása
- A szövegértési készség fejlesztése
- A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése
- Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása
- Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben
- A közéleti megnyilatkozás alapjainak elsajátítása
- Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése
- Az önálló tanulási és ismeretszerzési képesség fejlesztése hagyományos és digitális források, eszközök használatával
- A tömeg- és digitális kommunikáció jellemzőinek megismerése
- A kommunikációs zavar felismerése, javítása
- Vita- és érvelési kultúra elsajátítása
- A közéleti beszédformák (felszólalás, hozzászólás, alkalmi beszéd) felismerése és alkalmazása

FOGALMAK

tömegkommunikáció, kommunikációs zavar, vélemény, vita, érv, cáfolat, hozzászólás, felszólalás, alkalmi beszéd

TÉMAKÖR: Mondat a szövegben – az egyszerű mondat részei, az alá- és mellérendelő szószerkezetek, a szóösszetételek

Javasolt óraszám: 12+2 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése
- A nyelvi elemzőkészség fejlesztése
- A nyelv változásainak megfigyelése
- A helyesírási készség fejlesztése
- A mondatfajták azonosítása a közlési szándék szerint a beszélt és az írott nyelvben
- Egyszerű mondat típusainak felismerése, elemzése
- Az egyszerű mondat központozása
- Az összetett szavak helyesírásának alapvető szabályai
- A mellérendelő és az alárendelő szószerkezet fajtáinak megismerése, elemzése
- A mondatrészek megtanulása (alany, állítmány, tárgy, határozók [időhatározó, helyhatározó, részeshatározó, mód- és állapothatározó, ok-és célhatározó, eszköz- és társhatározó, állandó határozó]), jelző [minőségjelző, birtokos jelző, mennyiségjelző, értelmező]
- A szórend és a mondatjelentés kapcsolatának vizsgálata
- A szó elsődleges jelentésének, illetve a metaforikus jelentésnek elkülönítése, tudatos alkalmazása
- A főbb szóalkotási módok (szóösszetétel, szóképzés) ismerete
- Az összetett szavak alapvető helyesírási szabályainak elsajátítása
- Digitális és papíralapú iskolai helyesírási segédeszközök: szótárak és szabályzatok és helyesírási portálok önálló használata

FOGALMAK

egyszerű szó, összetett szó, mondatrészek, szószerkezetek (alárendelő: alanyos, tárgyas, határozós, jelzős; mellérendelő: kapcsolatos, ellentétes, választó, magyarázó, következtető); szóösszetétel, szóképzés, szórend

TÉMAKÖR: A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, ritkább szóalkotási módok – játékos feladatokkal

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5+5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az anyanyelv állandóságának és változásának tudatosítása
- A nyelv főbb változatainak megismertetése (köznyelv, irodalmi nyelv, csoportnyelvek)
- A nyelvek megjelenési formáinak ismerete
- A tanuló környezetében előforduló nyelvjárás néhány jellegzetességének megfigyelése
- A nyelvi tolerancia kialakítása, fejlesztése
- A tanuló környezetében előforduló nyelvváltozatok azonosítása
- Anyanyelv, idegen nyelv, nemzetiségi nyelv összevetése

FOGALMAK

irodalmi nyelv, köznyelv, nyelvjárás, csoportnyelv, ifjúsági nyelv, jelnyelv

- TÉMAKÖR: **Könyvtárhasználat**

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1+1 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A szövegek sajátosságainak megfigyeltetése, főbb fajtáinak tudatosítása: lineáris és nem lineáris, hagyományos és digitális szövegek
- Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata

FOGALMAK

szöveg, hagyományos szöveg, digitális szöveg, lineáris szöveg, nem lineáris szöveg

TÉMAKÖR: Készüljünk a felvételire!

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3+7 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A tanult hangtani, alaktani ismeretek megfigyeltetése és felismerése a szavakban
- A szófajok és mondatfajták megfigyeltetése és felismerése a szövegben
- A szókincs fejlesztése
- Az állandósult szókapcsolatok, a szólások, a közmondások, a szállóigék értelmezése
- A szóbeli és írásbeli fogalmazási készség fejlesztése
- Az olvasmány-feldolgozási stratégiák gyakoroltatása

- Reflektálás a szöveg tartalmára
- A szöveghű, értő szövegolvasás gyakoroltatása
- A hagyományos és a digitális írás fejlesztése
- Kreatív írásgyakorlatok alkalmazása
- A helyesírási készség fejlesztése
- A mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- A megtanult szövegtípusok jellemzőinek felismerése és alkalmazása
- Helyesírási, nyelvhelyességi szabályoknak és a szövegtípusoknak megfelelő hagyományos és digitális szövegszerkesztési szabályok átismétlése

FOGALMAK

Az eddig tanult fogalmak átismétlése

TÉMAKÖR: Szövegértés és szövegalkotás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8+1 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Különféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása
- A szövegtípusok műfaji, retorikai és stilisztikai jellemzőinek megismerése, áttekintése

FOGALMAK

elbeszélés, leírás, jellemzés, érvelés, cáfolat

TÉMAKÖR: Összetett mondat a szövegben

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5+5 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A mondatfajták felismerése a közlési szándék és szerkezet szerint
- Az összetett mondatok típusainak megismerése
- Alárendelő és mellérendelő összetett mondatok elkülönítése
- A központozás megtanulása az összetett mondatban
- Az idézés szabályainak elsajátítása

FOGALMAK

összetett mondat, alárendelés, mellérendelés, logikai viszonyok; idézet, idézés

TÉMAKÖR: Nyelvtörténet, nyelvrokonság - játékosan

JAVASOLT ÓRASZÁM: 0+4 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- a nyelv állandóságának és változásának megfigyelése különböző korok szövegeiben
- a szókincs változása, régi kifejezések, jövevényszavak gyűjtése irodalmi és beszélt nyelvi szövegekből
- a nyelvújítás és a nyelvújítók néhány szóalkotási módjának megismerése
- a magyar nyelv eredete, a nyelvrokonság hipotéziseinek megismerése

FOGALMAK

rovásírás, nyelvemlék, nyelvújítás, nyelvcsalád, nyelvrokonság, jövevényszó

IRODALOM

TÉMAKÖR: I. Korok és portrék

JAVASOLT ÓRASZÁM ÖSSZESEN: 50+8 óra

A) A középkor

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4+0 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Irodalmi szövegek olvasása, értelmezése
- Az európai kultúra kialakulásának megismerése

FOGALOM

középkor, román stílus, gótika, egyházi kultúra, lovagi kultúra, lovagi erények, trubadúrok, intelem (parainesis), kódex, iniciálé, miniatűr

B) Reneszánsz, humanizmus, reformáció

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12+0 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A korszakban keletkezett irodalmi szövegek olvasása, értelmezése
- A reneszánsz világkép értelmezés
- A reformáció és az anyanyelvi kultúra összefüggésének felismerése
- A reneszánsz irodalom alkotóinak, műfajainak, jellegzetes motívumainak megismerése
- A reneszánsz drámaváltozatok elkülönítése
- Egy adott mű különböző művészeti ágakban és médiumokban megjelenő adaptációjának összehasonlítása

FOGALMAK

reneszánsz, humanizmus, reformáció, könyvnyomtatás, vitézi élet, életkép, dal, epigramma, dráma, vígjáték (komédia)

C) Irodalmunk a 17–18. században

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6+0 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A korszakban keletkezett irodalmi szövegek olvasása, értelmezése
- A nemzeti hagyományunk szempontjából szimbolikus irodalmi szövegeink megismerése
- A barokk jellegzetes műfajainak és stílusjegyeinek megismerése
- A hazaszeretet megjelenése a korszak művészetében

FOGALMAK

kuruc kor, toborzódal, bujdosóének, siratóének, levél, emlékirat

D-E) A klasszicizmus és a romantika irodalma

JAVASOLT ÓRASZÁM: 28+8 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasása, megértése, megbeszélése
- A felvilágosodás és a romantika korának művelődéstörténeti és irodalmi programjának megismerése
- Az irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és egyéni erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása
- Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése
- Alapvető lírapoétikai szakterminusok bevezetése (lírai én, lírai én pozíciói; hangulati líra, gondolati líra, közösségi líra; helyzetdal, életkép, megszólító vers)
- Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése: pl. vidám, könnyed, humoros, ironikus, emelkedett, fennkölt, meghitt, idilli
- Néhány alapvető lírai műfaj jellemző darabjának megismerése (pl.: dal, himnusz, epigramma, óda)
- Alapvető szóképek felismerése: hasonlat, megszemélyesítés, metafora
- A novella és a regény műfaji sajátosságai felismerése
- **Novellákat és regények különböző szempontok szerinti (téma, műfaj, nyelvi kifejezőeszközök) értelmezése**
- **A kisepikai és a nagyepikai alkotások különbségeinek felismerése (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz, stb.)**

FOGALMAK

romantika; közösségi emlékezet, önazonosság; szállóige, szónoklat, humor, óda, elégia, dal, himnusz, epigramma, kisepika, anekdota, novella, elbeszélés

TÉMAKÖR: II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény

JAVASOLT ÓRASZÁM: 0+4 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény ismertetése az elbeszélés időkezelésének megfigyelésével (pl. egyenes vagy fordított időrend, késleltetés, összefoglalás, időbeli ugrások, stb.)
- Az elbeszélt világ főbb jellemzőinek összefoglalása (pl. realista, romantikus, varázslatos, egy- vagy többszintű világ)

FOGALMAK

történet és elbeszélés, előre- és visszautalás, késleltetés, epizód, jelenet, leírás, kihagyás

TÉMAKÖR: III. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében

JAVASOLT ÓRASZÁM ÖSSZESEN: 7+23 óra

A) *Líra a 20. század első felének magyar irodalmában*

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3+13 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasása, megértése, megbeszélése
- A 20. század első felében megjelenő művelődéstörténeti és irodalmi programok bemutatása
- Az irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és egyéni erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása
- Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése
- Alapvető lírapoétikai szakterminusok alkalmazása
- Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése
- Szóképek felismerése: hasonlat, megszemélyesítés, metafora, metonímia, szinesztézia, szimbólum

FOGALMAK: metonímia, szimbólum; anafora

B) *Epika a 20. század első felének magyar irodalmában*

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4+9 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A történetmesélés egyszerűbb formáinak átismétlése
- A 20. század elejének epikai sokszínűsége, pl.: történelmi regény, idill, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; paródia; lírai novella, realista novella
- Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése
- A novella és az elbeszélés műfaji sajátosságainak felismertetése
- **Kisepikai és nagyepikai alkotások különbségei (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz)**

FOGALMAK

kisepika, novella, elbeszélés, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; humor, paródia; lírai novella, realista novella, aforizma

H) „Vérző Magyarország”- Trianon

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1+1 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeinek olvasása, megértése, megbeszélése
- A történelmi tragédia megjelenése irodalmi alkotásokban
- Egyes olvasott szövegek jellegzetes poétikai-retorikai alakzatainak megfigyelése

FOGALMAK

békediktátum, elcsatolás, nemzeti trauma, nemzeti érzés, Kárpát-medencei magyarság, nacionalizmus, patriotizmus

TÉMAKÖR: IV. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében

JAVASOLT ÖSSZÓRASZÁM: 8+14 óra

A) *Líra a 20. század második felének magyar irodalmában*

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4+10 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A lírai nyelvhasználat sajátosságainak átismétlése
- Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése
- Néhány lírai műfaj jellemzőinek megismerése (lírai önéletrajz, népies dal)
- Szóképek, alakzatok felismerése

FOGALMAK

lírai önéletrajz, népies dal

B) *Epika a 20. század második felének magyar irodalmában*

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2+3 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A történetmesélés egyszerűbb formáinak átismétlése
- A 20. század második felének epikai sokszínűsége, pl.: lírai szociográfia, egypercesek
- Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése
- Az egyperces novella műfaji sajátosságainak felismertetése
- Önéletrajzi ihletettség a 20. század második felének epikájában
- A groteszk megjelenése a korszak irodalmában

FOGALMAK

egyperces, groteszk, humor

C) *Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában*

JAVASOLTÓRASZÁM: 2+1 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A színpadi hatáskeltés eszközeinek vizsgálata
- A drámai döntési helyzetek, motivációk, konfliktusok felismerése, vizsgálata, megvitatása
- A dráma cselekményének megértése, rekonstruálása szerkezeti vázlat segítségével
- A komikum, a humor tartalmi és nyelvi jellemzőinek megismerése
- A monológ és a dialógus szerepének megkülönböztetése
- Drámarészletekből drámaegész kibontása
- Részvétel egy drámai mű színreviteléhez kapcsolódó tevékenységben

FOGALMAK

dráma mint műnem, tragédia, komédia, színház; a drámai szerkezet, alapszituáció, bonyodalom, konfliktus, tetőpont, megoldás; monológ, dialógus, tér- és időviszonyok; drámai szerepkörök, szereplők rendszere, jellemtípus

TÉMAKÖR: V. A 20. századi történelem az irodalomban

(II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)

JAVASOLTÓRASZÁM: 2+4 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A történelmi traumák megjelenése az irodalmi alkotásokban
- Diktatúrák és áldozatok, erkölcsi dilemmák és konfliktusok ábrázolása a hatalom és a kiszolgáltatott egyének között.
- Fogyatékosság és holokauszt.
- Az irodalmi művek alapján az egyes emberek erkölcsi felelősségének tudatosítása
- Egyes olvasott szövegek jellegzetes poétikai-retorikai alakzatainak megfigyelése

FOGALMAK

jellemfejlődés, szolidaritás, holokauszt, koncentrációs tábor, diktatúra, forradalom, szovjet megszállás, emigráció, emigráns irodalom

TÉMAKÖR: V. Szórakoztató irodalom

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4+1 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az eddigi irodalmi ismeretek felelevenítése és alkalmazása a választott mű értelmezésében

FOGALMAK

szórakoztató irodalom, manipuláció és hitelesség, krimi, detektívregény

Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től	éves óraszám 2020/2021-től
5. évfolyam	108 óra	108 óra
6. évfolyam	72 óra	108 óra
7. évfolyam	72 óra	72 óra
8. évfolyam	72 óra	72 óra

A siket tanulók történelem tanításának fő célkitűzései megegyeznek halló társaiké-val. Jelentősebb különbségek a tananyag elsajátítása során jelentkeznek. Ezek abból adódnak, hogy a siket diákok korlátozottan rendelkeznek a beszéddel, mint kommunikációs eszközzel. Ezt a tanítás folyamán fokozatosan alakítjuk ki sok-sok képi eszközzel, több gyakorlással, egyénileg készített, változatos feladatsorokkal. A történelmi szakszókincs kialakítása előtt,- mellett hétköznapi, a halló társak által ismert szavakat is el kell sajátítaniuk a diákoknak. A jelnyelvi kifejezésmód alkalmazása végig jelen van tanításukban. Az időbeli tájékozódási képességük gyengébb, ezért erre is több figyelmet szükséges fordítani. Ezen okok miatt a tartalom nem változik, viszont módosulnak a fejlesztési követelmények, egyes készségek kialakítása több időt igényel vagy a szóbeli kifejezési formát kiegészíti illetve felváltja a képi, jelnyelvi. A hallássérült tanuló nyelvi kommunikációja intenzív fejlesztést igényel a történelem, társadalom és állampolgári ismereteken belül is. A műveltségi terület speciális fejlesztési tartalmát képezi a tér-idő viszonylatok kialakítása, a tájékozódási képesség, a történésekből folyamatokból a tendenciák felismertetése. Segítséget nyújt a hallássérült embernek sajátos problémái miatti akadályozott

helyzetében a társadalmi környezetben való eligazodásához, szocializációjához. Sérülés specifikust tartalma kiegészül a siketek társadalmi beilleszkedését segítő szociális és jogi ismeretek oktatásával. A NAT-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

Az identitástudat kialakítása a kulturális örökségek megismerésén keresztül, életkoruknak megfelelő gyakorlat orientált módszerekkel (pl. tárgyi emlékek, múzeumlátogatások) történik. Szemléletük, nyitottságuk alakításában nagy jelentőséggel bír, ha kommunikációs lehetőségeikkel kapcsolatot tudnak teremteni tágabb környezetükben élő sorstársaikkal (pl. internet, pályázatok, szabadidős tevékenységek, kulturális rendezvények). Ennek középpontjában hagyományosan a történelem mint múltismeret áll, mely a társadalom közös emlékezeteként az emberi azonosságtudat egyik alapja. Ez az identitástudat sokrétű, a legszűkebb helyi közösségektől, a haza és a nemzet legnagyobb kohéziós erőt jelentő összefogó erején át, az európai kontinens közösségei által az emberiség egészéhez való tartozás érzéséig terjed. Kölcsönös függésünk megértése meghatározó jelentőségű, amely világtörténelmi látásmódot követel, és a különböző – főleg európai – kultúrák, de leginkább határainkon inneni és túli nemzeti értékeink megbecsülését jelenti.

A történelem tanításának és tanulásának a célja olyan, hazánk és az emberiség múltjával kapcsolatos műveltség és képességek elsajátíttatása és elsajátítása, amely közös kommunikációs alapot szolgáltatva biztosítja egymás kölcsönös elfogadását a szűkebb és tágabb közösségek számára. Fontos a történelmi folyamatok megértetése és megértése is, olyan történelmi tudat kialakítását megalapozva, amelynek révén egyrészt beláthatóvá válik, hogy a jelen a múlt történéseinek a következménye is; másrészt viszont az, hogy mai életünk hatást fog gyakorolni a jövő nemzedékek sorsára. A történelem tanulásának tehát nem pusztán az a célja, hogy megismerjük múltunkat, hanem az is, hogy jobban tudjunk tájékozódni a jelenben. Kiemelt cél annak érzékeltetése, hogy a magyar nemzet történelme sokféle egyéb nemzetiség és etnikum együttműködésének az eredménye is.

A múlt felidézésének igénye és az ehhez szükséges képességek fejlesztése csak akkor lehet eredményes, ha – figyelembe véve a tanulók életkori sajátosságait – élményszerű a tanítás. Az általános iskolai történelemtanításnak éppen ezért a múltat szemléletesen megjelenítő történettanításon kell alapulnia.

Mivel az 5–6. évfolyamos tanulók gondolkodása konkrét, ezért esetükben a múlt képszerű megjelenítése különös jelentőségű. Ennek érdekében a történetek megjelenítésén alapuló és

tevékenység-központú feldolgozás a történelemtanítás alapelve, melynek eszközei között fontos szerepet játszik a jeles történelmi személyiségek bemutatása, valamint az egyes korok embereinek mindennapjait bemutató életmódtörténet. A 7–8. évfolyamos tanulók gondolkodása már inkább elvont fogalmi szintű, amely képes a múlt valóságát az általánosítás magasabb szintjén, sokoldalúbb történelmi összefüggésekbe ágyazva feldolgozni. Továbbra is a történelem képszerű megjelenítését jelentő történettanítás folyik, mely azonban már egyszerűbb elemzéssel társul, mivel ezek a tanulók képesek a történelem megismerésének, a jelenségek elemzésének magasabb szintjére is.

A tananyag tevékenység-központú feldolgozása a kompetencia elvű képzés folyamatában a fejlesztési feladatok révén valósul meg. A tananyag elsajátítása elsősorban tanulói tevékenységgel lehetséges, a tevékenységek elvégzésére irányuló képességek fejlesztése pedig különböző típusú feladatok révén történik. A történelem megismeréséhez az ember és társadalom műveltségi terület egészére is érvényes fejlesztési területek – az ismeretszerzés és tanulás, a kritikai gondolkodás, a kommunikáció, valamint az időben és térben való tájékozódás – járulnak hozzá a legsajátosabb módon. Fontos, hogy a tanulók – az élethosszig tartó tanulás igényének megfelelve – képessé váljanak ismereteket meríteni szűkebb környezetükből, történetekből, könyvekből, képekből, tömegkommunikációs eszközökből, a világhálóról, statisztikai adatokból, grafikonokból, diagramokból, tárgyi forrásokból és más ismerethordozókból.

A tantervi táblázatok fejlesztési követelmények oszlopában a fejlesztési feladatokra lehet példákat találni. Elvárás, hogy egy kétéves ciklus során a megfelelő évfolyamokhoz kötött fejlesztési feladatok mindegyike legalább egyszer megjelenjen. A szaktanár döntheti el, hogy melyik témánál melyik fejlesztési feladatot, vagy feladatokat, milyen konkrét formában dolgozza fel. A táblázatok témák rovatában dőlt betűvel jelöltük a tájékoztató jellegű, csupán javasolt ismétlődő/visszatérő és hosszmetszeti témákat, a fejlesztési követelmények példaként szolgáló feladatait, valamint a kapcsolódási pontok ajánlott anyagait.

A társadalmi és állampolgári ismeretek témakörei a társadalmi gyakorlatra összpontosító szocializációs célú tartalmi egységek. Az e témakörökben megjelenő ismeretek fontos szerepet játszanak a társadalom múltjára és jelenére vonatkozó tudás összekapcsolásában. Egyúttal alapokat kínálnak annak megértéséhez, hogy miként működik a társadalom, az állam és a gazdaság, amelyben saját maguk és családjuk mindennapi élete zajlik.

Nem mindegy tehát, hogy a tanulók találkoznak-e ezekkel a kérdésekkel iskolai tanulmányaik során, vagy sem. Mint ahogy az sem mellékes, hogy az iskola ösztönzi-e őket az aktív,

cselekvő állampolgárként való életre, vagy az őket körülvevő világ társadalmi, közéleti és gazdasági problémáival akkor találkoznak először, amikor azokat már nekik maguknak kell megoldaniuk. A társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek témaköreinek feldolgozása – cselekvési minták bemutatásával, tapasztalatszerzési lehetőségek megteremtésével és bizonyos gyakorlatias készségek fejlesztésével – sokat tehet azért, hogy a fiatalok ne álljanak majd védtelenül bonyolult élethelyzetekben.
A médiaismeret –kapcsolódási pont címszó alatt- szelektált anyagát a történelem tantárgy megfelelő témakörénél lehet alkalmazni ismeretszerzésre.
A történelem, illetve a társadalmi és állampolgári ismeretek témaköreihez tetszés szerint, több helyen is hozzákapcsolódnak a vizuális nevelés tartalmai.
A történelem tantárgy a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat a következő módon fejleszti:

Tanulás kompetenciái:

A hallássérült gyermekek tanulási folyamatát lényegesen nehezíti különböző mértékű kommunikációs akadályozottságuk. A hallás hiánya vagy csökkenése miatt a szokásostól eltérhet a nyelvi kommunikáció (beszédértés, szövegértő olvasás szókincs, nyelvi szerkezetek értése és használata, hangzó beszéd stb.) fejlettsége, ennek következtében a megismerő tevékenység és a teljes személyiség fejlődése is megváltozhat.
Az időbeli tájékozódási képességük gyengébb, ezért erre is több figyelmet szükséges fordítani. Ezen okok miatt a tartalom nem változik, viszont módosulnak a fejlesztési követelmények, egyes készségek kialakítása több időt igényel vagy a szóbeli kifejezési formát kiegészíti illetve felváltja a képi, jelnyelvi.
Ezért szükséges és elengedhetetlen a speciális módszerek alkalmazása, amelyeket minden esetben a tanulók állapotából fakadó szükségletek határoznak meg. Speciális a jelnyelv használata is amely szükség szerint jelen van tanításukban.
A történelem tanulás során különféle jellegű tudástartalmakkal és különböző típusú feladatokkal találkoznak a tanulók, amelyek megtanulásához, illetve elvégzéséhez különféle módszereket kell választania. Történelmi információk keresése és feldolgozása, a következtetések levonása és egyéb gondolkodási műveletek során fejlődnek a tanulási kompetenciákat.
A történelmi értelmező kulcsfogalmak megértésén és állandó használatán keresztül a tanulók fejlesztik a lényeges és kevésbé lényeges elemek megkülönböztetésének és rendszerezésének -a tanulás során- elengedhetetlenül fontos képességét.

A történelem tudása az iskolán kívül, más élethelyzetekben, illetve a mai kor társadalmi, gazdasági és politikai jelenségei között történő eligazodásban nagy segítség. Különösen igaz ez a hallássérült emberre, akinek a sajátos problémái miatt, még nehezebb az eligazodás a hallók világában.

Kommunikációs és digitális kompetenciák:

A történelmi témák feldolgozása a szövegértés fejlesztésének egyik hatékony módja. A felmerülő történelmi problémákról beszélgetéseket lehet folytatni, digitális eszközök használatával képes formában megjeleníteni.

A történelem tanulása során a digitális eszközök etikus, felelősségteljes használatával a tanuló információkezelési és -feldolgozási készségei fejlődnek, ami elősegíti elemző és mérlegelő gondolkodása kialakulását és elmélyítését is, aminek része a megszerzett információk ellenőrzése, hitelességének vizsgálata. A történelmi forrásokat tartalmazó internetes portálok, hang- és filmarchívumok és adatbázisok megismerése és használata, az itt talált források feldolgozása elengedhetetlen feltétele a korszerű történelemtanulásnak. A digitális információfeldolgozás, illetve a digitális kommunikáció fejlesztésének nagy szerepe van a közéleti tájékozódási készségek kialakításában, így a felelős és aktív állampolgárrá nevelésben.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A hallássérült tanuló az információk feldolgozása során próbál problémákat azonosítani, magyarázatokat megfogalmazni, lényeget kiemelni, következtetéseket levonni.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák:

Speciális fejlesztési terület az együttműködési technikák, az együttműködés szabályainak a megtanulása. A hallássérült tanulók el tudják sajátítani az együttműködési technikákat, de a szabályok, elvek megtanulásához hosszabb időt kell biztosítani, gyakoribb mintanyújtás szükséges. Az együttműködés feltételezi bizonyos kommunikációs készségek meglétét, amelyekhez a szükséges nyelvi formákat a hallássérült gyermekeknek legtöbb esetben hosszabb idő sajátítani.

A hallássérült tanuló a különböző történelmi korok mindennapi életének vizsgálatával, az életmód változatos formáinak, valamint történelmi életutaknak és cselekedeteknek a megismerésével viszonyítási pontokat találhat, illetve követhető modelleket adaptálhat saját életútjának tervezéséhez és szervezéséhez. A tanulóban tudatosulhat, hogy nehéz

élethelyzetekben is kialakíthatók cselekvési tervek, vannak lehetőségek. A példákon keresztül megtapasztalhatja az alkalmazkodás fontosságát.

A kreativitás a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái:
A hallássérült gyermekek számára nehezebben hozzáférhetők a történelmi szövegek, források. A feldolgozás során azonban változatos tevékenységformák alkalmazására van lehetőség. Hallássérült tanulók nemverbális területen nagy kreativitással, aktívan tudnak bekapcsolódni a feldolgozásba, könnyebben jutnak sikerélményhez, ezáltal jelentősen nő az önbizalmuk, önbecsülésük. A sikerélmény segíti a motiváció fenntartását. Ilyenek a szerepjátékok, a drámajátékok. A drámajáték segíti előhívni azokat az érzelmi reakciókat, amelyek normál hallás esetén természetesek; az embert az embertársakhoz, a közösségi élethez, a természeti világhoz mintegy hozzákapcsolják. A hallássérült gyermek a módszer alkalmazása során megélheti saját érzelmeit, esetenként indulatait is, csökkenthetők belső feszültségei, az elnyomottság érzése.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák:
A hallássérült tanulók megismerik és értékelik az alkotó emberi tevékenységek változatos formáit, a tudósok, kutatók és művészek teljesítményét. Megismerik az alkotó emberek kiemelkedő eredményeit, teljesítményeit. Az életmódtörténeti témakörök feldolgozása révén a tanulók felismerhetik, hogy a munkavégzés az egyén, a család és a társadalom létfenntartását biztosítja; beláthatják, hogy a munka sokszor küzdelmekkel jár, ugyanakkor személyiségépítő, társadalmi összetartozást is erősítő tevékenység.
Összegezve: A hallássérült tanulók történelem tanításának fő célkitűzései megegyeznek halló társaikéval. A Nemzeti alaptantervben leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de a tanulási területhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek fejlődési útjai, módjai, kialakulásának időtartama mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei.

5-6. évfolyam

Az általános iskola 5–6. évfolyamán a történelemtanítás bevezeti a hallássérült tanulót a történelmi múlt megismerésébe. A tantárgy iránti érdeklődés felkeltése, a pozitív hozzáállás megteremtése és a legfontosabb ismeretek elsajátítása mellett ekkor kezdődik a

történelemtanuláshoz szükséges alapvető tanulásmódszertani jártasságok, készségek kialakítása. A tanuló képzeletét, fantáziáját és érzelmeit megragadó témák, történetek és tevékenységek révén válhat eredményessé a történelem tanulása. A különböző korok életmódját tárgyaló témakörök és a történelmi portrék jó alkalmat adnak a szemléletes és élményszerű megjelenítésre (pl. képek, filmek, modellek, zenék, hangdokumentumok), a tanuló életéhez, érdeklődéséhez köthető témák tárgyalására, valamint érdekes, megrázó vagy éppen tréfás, de mindenképpen elgondolkodtató történetek elbeszélésére, illetve megjelenítésére.

Cél, hogy a tanuló megismerkedjen a magyar és egyetemes történelem legalapvetőbb történeteivel, tényeivel, jelenségeivel, eseményeivel és szereplőivel. A magyar történelem eseményeiről és hőseiről kialakított kép, a büszkeségre okot adó történelmi cselekedetek, eredmények és emberi teljesítmények megismerése megalapozza a hazaszeretet érzését.

A tantárgy tanulása során bővülő ismeretek és a különböző tevékenységek által fontos hogy kialakuljanak a hallássérült tanulóban a történelemről és társadalmi kérdésekről való tájékozódás és gondolkodás legalapvetőbb kompetenciái, amelyek segítik, hogy megértsék a múlt és jelen társadalmi, politikai, gazdasági és kulturális jelenségeit. Az általános iskolai történelemtanulás megalapozza a tanulóban az aktív állampolgári léthez szükséges kompetenciákat.

Segítséget nyújt a hallássérült embernek sajátos problémái miatti akadályozott helyzetében a társadalmi környezetben való eligazodásához, szocializációjához.

A történelemtanulás iskolai előzményekre is támaszkodik; az 1–4. évfolyamon elsajátított kompetenciákra éppúgy, mint az alsó tagozat történelmi tárgyú olvasmányaira, illetve a tanulónak a nemzeti ünnepek iskolai megünneplése és az emléknapok nyomán keletkező tudására.

Az általános iskolában a történettanításon alapuló történelemtanítás, vagyis a történetmesélés, a szemléletesség és a tevékenységközpontú megközelítés a témák kiválasztásának, illetve feldolgozásának egyaránt fontos vezérelve. Az egyes korszakok életmódját bemutató témakörök, témák, a kiemelkedő személyiségeket bemutató portrék eredményes bemutatásához a tanuló képzeletét megragadó történeteken, a személyes életéhez kapcsolódó élményeken keresztül vezethet az út.

Fejlesztési területekhez kapcsolódó általános követelmények (figyelembe véve a tanulók nyelvi szintjét és fejlettségi állapotát, ami igényelheti a differenciálást és a redukálást)

TÖRTÉNELMI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

- ismeri és fel tudja idézni a magyar és az európai történelmi hagyományhoz kapcsolódó legfontosabb mítoszokat, mondákat, történeteket, elbeszéléseket;
- be tudja mutatni a különböző korok életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az egyes történelmi korszakokban élt emberek életét befolyásoló tényezőket;
- tisztában van a zsidó-keresztény kultúra kialakulásának főbb állomásaival, ismeri a legfontosabb tanításait és hatását az európai civilizációra és Magyarországra;
- ismeri a középkori és újkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében;
- fel tudja idézni a középkori és újkori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait a honfoglalástól napjainkig;
- képes felidézi a magyar nemzet honvédő és szabadságharcait, példákat hoz a hazaszeretet, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira

ISMERETSZERZÉS ÉS FORRÁSHASZNÁLAT

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- képes ismereteket szerezni személyes beszélgetésekből, olvasott és hallott, valamint a különböző médiumok által felkínált szöveges és képi anyagokból;
- megadott szempontok alapján, tanári útmutatás segítségével történelmi információkat gyűjt különböző médiumokból és forrásokból (könyvek, atlaszok, kronológiák, könyvtárak, múzeumok anyagai, filmek; nyomtatott és digitális, vizuális források);
- képes magatartásformák megfigyelésére és jellemzésére;
- megadott szempontok alapján rendszerezi a történelmi információkat;
- felismeri, hogy melyik szöveg, kép, egyszerű ábra kapcsolódik az adott történelmi témához;
- képen, egyszerű ábrán ábrázolt folyamatot, jelenséget saját szavaival le tud írni;
- egyszerű következtetéseket von le, és véleményt tud alkotni

TÁJÉKOZÓDÁS IDŐBEN ÉS TÉRBEN

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a nagy történelmi korszakok elnevezését és időhatárait, néhány kiemelten fontos esemény és jelenség időpontját;
- használja az idő tagolására szolgáló kifejezéseket, történelmi eseményre, jelenségre, korszakra való utalással végez időmeghatározást;
- időrendbe tud állítani történelmi eseményeket, képes az idő ábrázolására pl. időszalag segítségével;
- a tanult történelmi eseményeket, jelenségeket, személyeket, képeket hozzá tudja rendelni egy adott történelmi korhoz, régióhoz, államhoz;
- használ különböző történelmi térképeket a fontosabb történelmi események helyszíneinek azonosítására, egyszerű jelenségek leolvasására, vaktérképen való elhelyezésére;

SZAKTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓ

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- önállóan képes eseményeket, történeteket elmondani, történelmi személyeket bemutatni, saját véleményt megfogalmazni;
- össze tudja foglalni saját szavaival hosszabb elbeszélő vagy leíró szövegek tartalmát;
- képes rövid fogalmazások készítésére egy-egy történetről, történelmi témáról;
- különböző történelmi korszakok, történelmi kérdések tárgyalása során alkalmazza az értelmező és tartalmi kulcsfogalmakat, továbbá használja a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat;
- tanári segítséggel dramatikusan, szerepjáték formájában tud megjeleníteni történelmi eseményeket, jelenségeket, személyiségeket.

TÖRTÉNELMI GONDOLKODÁS

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adott történetben különbséget tud tenni fiktív és valós, irreális és reális elemek között;

- képes megfigyelni és összehasonlítani a történelemben előforduló különböző emberi magatartásformákat és élethelyzeteket;
- a történelmi eseményekkel és személyekkel kapcsolatban önálló kérdéseket fogalmaz meg;
- önálló véleményt képes megfogalmazni történelmi szereplőkről, eseményekről;
- felismeri a különböző korokra és régiókra jellemző tárgyakat, alkotásokat, életmódokat, szokásokat, változásokat, képes azokat összehasonlítani egymással, illetve a mai korral;
- felismeri, hogy az emberi cselekedet és annak következménye között szoros kapcsolat van.

5–6. évfolyamon a kulcsfogalmakat:

Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség.

Tartalmi kulcsfogalmak:

- politikai: politika, állam, államszervezet, államforma, monarchia, köztársaság, egyeduralom, demokrácia, önkormányzat, jog, törvény, birodalom;
- társadalmi: társadalom, társadalmi csoport, nemzet, népcsoport, életmód;
- gazdasági: gazdaság, pénz, piac, mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, adó, önellátás, árutermelés, falu, város;
- eszme- és vallástörténeti: kultúra, művészet, hit, vallás, egyház, világkép.

A témakörök áttekintő táblázata:

5. évfolyam 3 óra/hét	
Témakör	**Óraszám**
Személyes történelem	7
Fejezetek az ókor történetéből	13
A kereszténység	5
A középkor világai	18
Képek és portrék az Árpád-kor történetéből	25
Óraszám:	**68**
6. évfolyam (Történelem) 2021/2022. tanévtől 3 óra/hét	
Témakör	**Óraszám**

Képek és portrék a középkori magyar állam virágkorából	14
Új látóhatárok	14
Portrék és történetek Magyarország kora újkori történetéből	19
Élet a kora újkori Magyarországon	11
Forradalmak kora	9
A magyar nemzeti ébredés és polgárosodás kora	35
Óraszám:	102
Összes óraszám:	**170**

5. évfolyam: heti 3 óra, évi: 108 óra

TÉMAKÖR: Személyes történelem

ÓRASZÁM: 7 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
Körülöttem a történelem	• Családi fotóalbum és személyes tárgyak. • Személyes történetek dokumentálása, elbeszélése. • Egy nap dokumentálása. • Kódexkészítés (valamely magyar kódex mintájára pl. Képes krónika).	*Fogalmak*: kódex. *Kronológia*: Kr. e. és Kr. u., évszázad, őskor, ókor, középkor, újkor, jelenkor/modern kor.	• Egyszerű, személyes történetek elmesélése. • Családi fotók, tárgyak, történetek gyűjtése és rendszerezése.

Címer, zászló, pecsét, az idő mérése	• Címerek és zászlók alkotóelemei saját település és Magyarország címere és zászlaja példáján. • A hitelesítés eszköze, a pecsét (pl. az Aranybulla pecsétje). • Személyes címer-, zászló- és pecsétkészítés. • Az időszámítás. • Időszalag készítése. • Kódexlap készítése, pl. a Képes krónika alapján.		• Címer, zászló, pecsét készítése önállóan vagy társakkal. • Információk gyűjtése képi és tárgyi forrásokból megadott szempontok szerint. • A történelmi idő ábrázolása vizuális eszközökkel.

TÉMAKÖR: Fejezetek az ókor történetéből

ÓRASZÁM: 13 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
Az ókori Egyiptom világa	• Földművelés a Nílus mentén. • Hitvilág és halottkultusz a piramisok és a Királyok Völgye	*Fogalmak*: öntözéses földművelés, fáraó, piramis, hieroglifa, városállam, jósda, többistenhit,	• Az ókori egyiptomi, görög és római életmód főbb vonásainak felidézése. • Információk gyűjtése az ókori és a modern

	példáján: Memphis és Théba. • A legjelentősebb találmány: az írás.	olümpiai játékok, monda, provincia, rabszolga, gladiátor, amfiteátrum, falanx, légió, népvándorlás. *Személyek*: Kheopsz, Zeusz, Pallasz Athéné, Nagy Sándor, Romulus, Hannibál, Julius Caesar, Augustus, Attila. *Kronológia*: Kr. e. 776 az első feljegyzett olümpiai játékok, Kr. e. 753 Róma alapítása a hagyomány szerint, Kr. e. 490 a marathóni csata, Kr. u. 476 a	olimpiai játékokról, és összehasonlításuk. • Az ókori hadviselés legalapvetőbb jellemzőinek bemutatása. • Görög hoplita felismerése, fegyverzetének azonosítása képen, rekonstrukciós ábrán. • A tanult háborúk okainak és következményeinek bemutatása; illetve a tanult hősökhöz kapcsolódó történetek felidézése. • Mai magyar településnevek azonosítása az ókori Pannónia térképén. • A Hun Birodalom földrajzi kiterjedésének nyomon követése a térképen. • A nomád életmód, gazdálkodás és hadviselés alapvető
Az ókori Hellász öröksége	• Mindennapok egy görög városban: Athén és lakói. • Görög istenek, az olümpiai játékok. • Az athéni és spártai nevelés.		
Az ókori Róma öröksége	• Róma alapítása a mondákban. • Egy római polgár mindennapjai. • A gladiátorviadalok és a kocsiversenyek. • Római emlékek Pannóniában.		
A görög-római hadviselés	• Görög hadviselés a marathóni csata példáján. • Nagy Sándor hadserege és hódításai. • Az ókor „tankjai”: Hannibál elefántjai. • Caesar légiói.		

Képek a népvándorlás korából	• A Római Birodalom szétesése. • A Hun Birodalom. • Attila és hadjáratai: az ókor egyik legnagyobb csatája (a catalaunumi csata). • Ókori témájú film vagy filmrészlet megtekintése és megbeszélése.	Nyugatrómai Birodalom bukása. *Topográfia*: Egyiptom, Nílus, Athén, Olümpia, Spárta, Itália, Róma, Pannónia, Aquincum, Marathón, Római Birodalom.	jellegzetességeinek felidézése. • Történelmi mozgások (pl. hadmozdulatok, hadjáratok, népmozgások) nyomon követése történelmi térképen.

TÉMAKÖR: A kereszténység

ÓRASZÁM: 5 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
Az Ószövetség népe	• Az Ószövetség/Héber Biblia: Ábrahám és Mózes. • Az önálló zsidó állam alapítói: Dávid és Salamon története.	*Fogalmak*: egyistenhit, Biblia, Ószövetség/Héber Biblia, Újszövetség, zsidó vallás, keresztény vallás,	• Jézus élete legfontosabb eseményeinek bemutatása.

Jézus élete, tanításai és a kereszténység	• Történetek az Újszövetségből. • A kereszténység főbb tanításai. • A kereszténység elterjedése. • A keresztény hitélet színterei és szertartásai. • A kereszténység jelképei.	keresztség és úrvacsora. *Személyek*: Mózes, Dávid, Salamon, Jézus, Mária, József, Szent Péter és Szent Pál apostolok. *Topográfia:* Jeruzsálem, Betlehem.	• Jézus erkölcsi tanításainak értelmezése. • A kereszténység fő jellemzőinek és elterjedésének bemutatása. • A Héber Biblia máig ható innovációi: egyistenhit, tízparancsolat, heti pihenőnap

TÉMAKÖR: A középkor világai

ÓRASZÁM: 13 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
Élet a várban – egy magyar vár (pl. Visegrád) és uradalom bemutatásával	• Királyok és nemesek • Várépítészet – híres magyar középkori várak. • Egy uradalom működése, a falvak világa (a jobbágyok élete).	*Fogalmak*: földesúr, lovag, nemes, uradalom, jobbágy, robot, pápa, szerzetes, bencés rend, pálos rend, kolostor, katolikus, román stílus, gótikus stílus, polgár, céh, iszlám vallás.	• A középkori és a mai életforma néhány jellegzetességének összehasonlítása. • A középkori kultúra főbb vonásainak felidézése.
Élet a kolostorban –	• A középkori egyházszervezet.		• Az egyes középkori

egy magyar kolostor (pl. Pannonhalma) bemutatásával	• A szerzetesség és a kolostor. • Román és gótikus templomépítészet – híres magyar középkori egyházi emlékek. • Oktatás a középkorban.	*Személyek*: Szent Benedek, Gutenberg, Mohamed. *Topográfia*: Visegrád, Pannonhalma, Szentföld, Anglia, Franciaország.	társadalmi rétegek életformája közti eltérések összehasonlítása. • A középkori város és a falu összehasonlítása megadott szempontok alapján (pl. jellegzetes foglalkozások, életmód). • A középkori hadviselés legalapvetőbb • jellemzőinek bemutatása. • A középkori páncélos lovag felismerése, fegyverzetének azonosítása képen, rekonstrukciós ábrán.
Élet a középkori városban – egy magyar város (pl. Buda) bemutatásával	• A céhek. • A városi polgárok. • Városépítészet – híres magyar középkori városok. • Könyvnyomtatás és reneszánsz.		
A keresztes lovagok világa	• Az iszlám–arab kihívás. • A nehézlovas harcmodor. • Keresztesek a Szentföldön. • A lovagi életforma és kultúra. • Cégér készítése önállóan vagy társakkal.		

TÉMKÖR: Képek és portrék az Árpád-kor történetéből

ÓRASZÁM: 25

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
Történetek a magyarok eredetéről	• A hun-magyar eredettörténet a krónikákban: Hunor, Magor; Csaba királyfi. • Az Árpád-ház eredettörténete: Emese álma, vérszerződés.	*Fogalmak*: hunok, finnugor, törzs, vérszerződés, fejedelem, honfoglalás, székelyek, kalandozások, vármegye, tized, ispán, Szent Korona, tatárok/mongolok, kunok. *Személyek*: Álmos, Árpád, Géza, I. (Szent) István, I. (Szent) László, Könyves Kálmán, III. Béla, IV. Béla, Szent Gellért, Szent Erzsébet, Szent Margit. *Kronológia*: 895 a honfoglalás, 907 a pozsonyi csata, 997/1000–1038	• A mondák és a valóság közötti kapcsolatok és ellentmondások felismerése. • A tanult mondai történetek felidézése, a mondai hősök szándékainak azonosítása. • Mondai szereplők felismerése képek, művészeti alkotások alapján. • Rekonstrukciós rajzok, ábrák elemzése és/vagy készítése a honfoglaló magyarok viseletéről, lakóhelyéről, fegyverzetéről. • Történetek felidézése az Árpád-kori
Honfoglalás és kalandozások	• Álmos és Árpád alakja a krónikákban. • A honfoglalás: Etelközből a Kárpát-medencébe. • Történetek a kalandozó magyarokról.		
Szent István és a magyar állam	• Géza és István alakja a krónikákban. • István harca Koppánnyal és a koronázás. • Államalapítás: egyházszervezés, vármegyék és törvények.		

Árpád-házi királyportrék	• Szent László, a lovagkirály. • Könyves Kálmán, a művelt király. • III. Béla, a nagyhatalmú király. • II. András és az Aranybulla • IV. Béla és a tatárjárás.	István uralkodása, 1222 az Aranybulla kiadása, 1241–1242 a tatárjárás, 1301 az Árpád-ház kihalása. *Topográfia*: Etelköz, Vereckei-hágó, Kárpát-medence, Esztergom, Buda, Székesfehérvár, Horvátország, Muhi, Német-római Császárság.	magyar történelemből. • A tanult történelmi személyek jelentőségének felismerése. • A tanult uralkodók elhelyezése az időszalagon.
Árpád-kori szentek	• Szent Gellért. • Szent Erzsébet. • Szent Margit.		
Árpád-kori győztes harcok és csaták	• A pozsonyi csata. • Német támadások nyugatról: felperzselt föld és a vértesi csata. Nomád támadások keletről: a kerlési csata.		
Magyarország koronázásijelvényei	• Szent Korona. • Palást, jogar, országalma. • A Szent Korona és a koronázási jelvények megtekintése.		

Iskolánkban a hon- és népismeret tanítására 5. évfolyamon heti egy órában kerül sor. Az óra anyaga szervesen kapcsolódik a történelem tantárgy 5. osztályban megjelenő „Személyes történelem” és „az Árpád- kori történetek témaköréhez.

Hon- és népismeret

A hon- és népismeret tartalmazza a népünk kulturális örökségére leginkább jellemző sajátosságokat, nemzeti kultúránk nagy múltú elemeit, a magyar néphagyományt. Teret biztosít azoknak az élményszerű egyéni és közösségi tevékenységeknek, amelyek a család, az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza, a Kárpát-medence, a magyar nemzet és a Magyarországon élő népek megismeréséhez, megbecsüléséhez, velük való azonosuláshoz vezetnek. Segíti a közösségi, nemzeti azonosságtudat kialakítását. Megalapozza és áthatja a különböző tanítási területeket. Rendszerezett ismeretanyagként lehetőséget teremt a magyar népi kultúra értékeinek megismerésére, a különböző kultúrákat, a környezet értékeit megbecsülő és védő magatartás, illetve a szociális érzékenység kialakítására.

A halló kortársakhoz hasonlóan a hallássérült tanulók számára is fontos, megértsék; a néphagyomány az általános emberi értékek hordozója, ezért ismerete az általános műveltség része.

A tantárgy ismeretanyagának elsajátításához szükséges a térben, időben, tartalmakban eltérő összefüggések felismerése. Ezek gondot okozhatnak a kommunikációjukban akadályozott hallássérülteknek, akiknél a térbeli, időbeli szemlélet kialakítása hosszadalmas folyamat.

A nonverbális úton szerzett ismeretek fontos részét képezik a fejlesztésnek, közvetlen élmény nyújtásával hatékonyan ismereteket lehet adni a hazánkban lévő kultúrkincsek megismeréséhez. Tudatos pedagógiai segítségre, sok vizuálisan érzékelhető élmény adására van szükség az ismeretek elsajátításához. Ezt segítik a szabadtéri néprajzi múzeumokban tett látogatások, a néphagyományok – pl. Luca- nap, Márton- nap, ünnepekhez kapcsolódó szokások- feleleventése. A közösen átélt tevékenységek, ünnepek érzelmi kötődést alakítanak ki, erősítik a hagyományőrzést, kultúránk, nemzeti értékeink megbecsülését, erősítik a nemzeti identitást.

A hon- és népismeret tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A tanuló egyéni tanulási utakon, belső motivációval, önszabályozó stratégiák alkalmazásával jut el a nemzeti múlt, a szülőföld értékeinek megismeréséhez, a hagyományos népi élet és a népszokások megismeréséhez, a táji jellegzetességek felfedezéséhez. Az aktív tanulást önállóan, valamint másokkal is együttműködve alkalmazza céljai megvalósítása érdekében.

A kommunikációs kompetenciák: A tanuló saját tapasztalatainak megosztása, önállóan gyűjtött információinak közvetítése során a kommunikációs helyzetnek megfelelően alkalmazza anyanyelvi kompetenciáit, tanult viselkedési mintáit. Az információcsere változatos területeken valósulhat meg, a hagyományos auditív és vizuális csatornák mellett a digitális lehetőségek alkalmazásával. Kommunikációközpontú helyzetgyakorlatokban, játékszituációkban (színjátékszerű népszokások, köszöntők, mondák, mesék, népdalok, népi játékok, mondókák) alkalmazni tudja az elsajátított kötött nyelvi formájú és improvizatív szövegeket.

A digitális kompetenciák: A tanuló információk gyűjtéséhez és rendszerezéséhez a könyvtári dokumentumok mellett forrásként használja az elektronikusan elérhető szakirodalmat, képgyűjteményeket (múzeumok online adatbázisait). Digitális kompetenciáit változatos helyzetekben és szerepekben, önállóan és másokkal is együttműködve, céljai megvalósítása érdekében tudja alkalmazni. A digitális kultúra tantárgy keretében elsajátított ismereteit felhasználva mutatja be a választott témát.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A tanuló elsajátítja a hon- és népismeret alapfogalmait; információkat, tényeket, adatokat gyűjt, válogat, önállóan vagy társaival együttműködve rendszerez.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: Fejlődik, alakul az önismerete-énképe, nyitottá válik a másik ember élethelyzete iránt. A társas tanulás folyamatában együttműködve gyűjt információkat, megosztja véleményét, érvel álláspontja mellett. Aktívan részt vesz a köszöntők vagy színjátékszerű népszokások élményszerű elsajátításában, bemutatásában.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Kreatív alkotásokat tud létrehozni, valamint alkalmazza a művészi önkifejezés elemeit a tanult népművészeti motívumok és alkotások segítségével a szülőföld értékeinek megörökítése során.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A tanuló nyitottá válik a foglalkozások, mesterségek megismerésére, a munkavégzésben rejlő fejlődési folyamatok, az

alkotó tevékenység személyiségfejlesztő hatásának felismerésére. Fejleszti kreativitását, képzeletét, problémamegoldó és mérlegelő gondolkodását a megismert hagyományos munkafolyamatok saját korának munkafolyamataival történő összehasonlító elemzése során. A tanuló felelősséget érez munkavégzésének eredményéért és minőségéért, értékesnek tartja a másokkal való együttműködést.

A hon- és népismeret tantárgy a régebbi korok – különös tekintettel a 19-20. század fordulójára – jellemző városi és falusi életet mutatja be, középpontba helyezve a mindennapi tevékenységeket, az ünnepi szokásokat, valamint ezek táji eltéréseit.

A tananyag épít az általános iskola korábbi évfolyamain tanult magyar nyelv és irodalom, hallás- ritmus , vizuális kultúra, valamint testnevelés tantárgyakban megjelenő népköltészet, népművészet ismeretekre, jelnyelvi órák anyagára.

A tananyag központi eleme a néphagyományok élményszerű megismerése, amelyben a tanulók cselekvő és alkotó módon vesznek részt, tapasztalati úton és személyes élményeken keresztül is jutnak el az elméleti ismeretekig, az összefüggések meglátásáig. Egy-egy témakör komplex megismerése, élményszerű feldolgozása megvalósítható témahetek, tematikus hetek vagy projektnapok keretében is, amelyek lehetővé teszik az ismeretek többféle kontextusban történő vizsgálatát.

A hon- és népismeret tantárgy alapóraszáma: 34 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	**Óraszám**
Az én világom	6
Találkozás a múlttal	20
Örökségünk, hagyományaink, nagyjaink	8
Összes óraszám:	34

TÉMAKÖR: Az én világom

ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megtapasztalja a legszűkebb közösséghez, a családhoz, a lokális közösséghez való tartozás érzését;

megismeri a közvetlen környezetében található helyi értékeket, felhasználva a digitálisan elérhető adatbázisokat is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

nyitottá válik a családi és közösségi értékek befogadására;

megbecsüli szűkebb lakókörnyezetének épített örökségét, természeti értékeit, helyi hagyományait;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A családtagok, a közösség emberi értékei iránti érzékenység fejlesztése

Ok-okozat összefüggések felismertetése

Kommunikációs készség fejlesztése

Az önálló ismeretszerzés erősítése

Hagyományos szerepek megismertetése a családban.

A nemzedékek közötti távolság csökkentése

Az önálló ismeretszerzésben való jártasság növelése

Családi történetek, családfa készítése a rokoni viszonyok, elnevezések alkalmazásával

Szomszédság, rokonság fogalma, rokoni viszonyok, elnevezések

A település jellegzetes mesterségei

Nagyszüleink, dédszüleink és a régebbi korok világának erkölcsi normái

A lakóhely épített és természeti környezetének adottságai, helytörténete, néphagyományai

FOGALMAK

család, rokon, közösség, helyi értékek, helytörténet, mesterség, foglalkozás, norma, épített környezet, természeti környezet, fenntarthatóság

TÉMAKÖR: Találkozás a múlttal

JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

– érdeklődő attitűdjével erősíti a nemzedékek közötti párbeszédet.

- megismeri a gazdálkodó életmódra jellemző újrahasznosítás elvét, és saját életében is törekszik ennek megvalósítására.
- tevékenyen részt vesz a csoportmunkában zajló együttműködő alkotási folyamatban, digitális források közös elemzésében;
- a feladatok vállalásánál mérlegel, hogy melyek felelnek meg legjobban személyiségének, többféle intelligenciájának.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megbecsüli az idősebb családtagok tudását, nyitott a korábbi nemzedékek életmódjának, normarendszerének megismerésére, elfogadására;

ok-okozati összefüggést állapít meg az eltérő természeti környezet és a különböző tájakon élő emberek eltérő életmódja között.

megállapításaiban rámutat a néphagyományok közösségformáló, közösségmegtartó erejére;

szöveges és képi források, digitalizált archívumok elemzése, feldolgozása alapján önálló előadásokat hoz létre, csoportos szerepjáték során reprodukálja a megismert szokásokat;

meghatározott helyzetekben önálló véleményt alkot, a társak véleményének meghallgatását követően álláspontját felül tudja bírálni, döntéseit át tudja értékelni.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Ok-okozat összefüggések felismertetése

Kommunikációs készség fejlesztése

Az önálló ismeretszerzés erősítése

A környezettudatos szemlélet fejlesztése

Az életmódot befolyásoló természeti tényezők megismerésének bővítése

A változások felismerésének erősítése

A szerepbe lépés képességének fejlesztése

A paraszti háztartás

Az egymásra utaltság, a közösen végzett munka jelentőségének megismerése

A lakókörnyezet funkciójának megértése

Mesterségek megismerése nyomán a fizikai munka megbecsülése, értékelése

A magyarok és a magyarországi nemzetiségek házainak külső jellegzetességei, táji különbségei

A konyha és az ételkészítés eszközei

A szoba berendezése, bútorzata

A családon belüli munkamegosztás

Ünnepek, jeles napok

A keresztény ünnepek a népi hagyományokban:

Őszi jeles napok, ünnepek

Karácsonyi ünnepkör, köszöntők, színjátékszerű szokások

Farsangköszöntők, maszkos alakoskodások, iskolába toborzó szokások

Nagyböjt, böjti játékok, húsvéti ünnepkör szokásai

Májusfaállítás, pünkösdi szokások

Szent Iván-napi szokások, nyári jeles napok,

A közösségi alkalmak (vásárok, pásztorünnepek, búcsúk) és jelentőségük a hagyományos közösségi életben

Keresztelő, népi játékok, gyereklakodalom

Leány-, legényélet jellegzetességei, szokásai

A lakodalom, lakodalmi szokások

Életmód

A társas munkák és gazdasági, társadalmi jelentőségük

A munkaalkalmakhoz (aratás, szüret, fonó, tollfosztó, kukoricafosztó) kapcsolódó szokások és játékok

Hétköznapi és ünnepi viselet

Hagyományos paraszti ételek

A népi táplálkozás jellemzői

A gazdálkodó ember legfontosabb munkái

Tanulmányi kirándulás néprajzi tematikájú kiállítás megtekintésével Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeumban

FOGALMAK

jurta, veremház, konyhai cserépedény, sparhelt, munkamegosztás;

ünnep, jeles nap, böjt, advent, köszöntő szokások, lucázás, kántálás, betlehemezés, bölcsőske, regölés, aprószentek napi vesszőzés, háromkirályjárás, iskolába toborzó szokások, böjti játékok, kiszehajtás, villőzés, húsvét, zöldágjárás, komatálküldés, májusfaállítás, pünkösdölés, pünkösdikirályné-járás, nyári napforduló, kaláka, pásztorünnep, búcsú, gyereklakodalom, leányélet, legényélet, lakodalom;

szántás, vetés, aratás, szüret, fonás, szövés, fonó, ing, gatya, pendely, szoknya, kötény, ünnepi viselet, böjtös nap, kenyérsütés, téli étrend, nyári étrend, fonó, tollfosztó, kukoricafosztó, vásár

TÉMAKÖR: Örökségünk, hagyományaink, nagyjaink

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

önálló néprajzi gyűjtés segítségével, digitális archívumok tanulmányozása nyomán be tudja mutatni a néprajzi tájak jellemzőit;

helyszínekhez kötött példákat tud mondani hazánk természeti értékeire, épített örökségekre;

nyitottá válik a hazánkban élő nemzetiségek kultúrája iránt.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

meglátja az összefüggést a szülőföldhöz kötődés kialakulása és a lokális értékek megismerése között

életkorának megfelelő önálló alkotás keretében megjeleníti a magyar tudomány és kultúra eredményeit, a hungarikumokat;

tiszteletben tartja más kultúrák értékeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A nemzeti identitástudat erősítése

A magyar népszokások, hagyományok, mint kulturális értékek megismertetése

Az önálló ismeretszerzés támogatása

Ismeretek megosztási készségének fejlesztése

Véleményalkotás gyakorlatának erősítése

Néprajzi tájak, tájegységek Magyarországon és a Kárpát-medencében

Dunántúl, Felföld, Alföld, és a kapcsolódó határon túli területek néprajzi jellemzői

Erdély és Moldva hon- és népismereti, néprajzi jellemzői

A magyarság kulturális öröksége a határon túli területeken

A hazánkban élő nemzetiségek kultúrája, hagyományai

Természeti kincseink, az épített környezet értékei

A magyar tudomány és kultúra eredményei és alkotói a nagyvilágban

A hungarikumok

A lakóhely nevezetes épületeinek, jeles szülötteinek történelmi korszakokhoz kötése, illusztrált történelmi időszalag készítése

FOGALMAK

néprajzi csoport, nemzetiség, néprajzi táj, határainkon túl élő magyarok, szórvány, nemzeti összetartozás, haza, hazaszeretet, hungarikum, világörökség

6. évfolyam: heti 2 óra, évi: 72 óra – 2013/2014. tanévtől

Az általános iskolai történelemtanítás első két éve bevezet a történelem tanulásába. Olyan alapvető fejlesztési területek, nevelési célok állnak a középpontban, mint a nemzeti öntudat kialakítása, fejlesztése, a hazafias nevelés, az állampolgárságra és demokráciára nevelés megalapozása, valamint a tanulás tanítása. A kulcskompetenciák közül a szociális és állampolgári kompetencia, valamint az egyre hatékonyabb és önállóbb tanulás kiemelt jelentőségű. Fontos szempont az adott szakaszban a szűkebb és tágabb környezet történelmi, kulturális és vallási értékeinek a megismertetése. Ajánlott a múzeumok, közgyűjtemények látogatása, rendeltetésük, szerepük megismertetése.

A rendszeres történelemtanítás az első két évben a történetek feldolgozásán, a jeles történelmi személyiségek és az adott korok mindennapjainak a bemutatásán alapul, kiemelten tárgyalva a magyar történelmi múlt sorsfordulóit. Ennek keretében fontos arra figyelni, hogy a magyarságot – egyebek mellett – a múltról szóló, a közösség többsége által ismert mondák, történetek, valamint a közös nyelv és hagyomány tartják össze. Ez a két év alapozza meg a tanulók időben és térben való tájékozódását. Mindezeknek a megvalósítása csak tevékenység-központú tanítással, változatos fejlesztési feladatok beiktatásával lehetséges. Törekedni kell a történelemtanítás élményszerűségére is (sok dokumentumfilm, képanyag, rajzos ábra segítségével), hogy a távoli korokat, az ott élő emberek világát élet közelien tudjuk feldolgozni. A feldolgozás során támaszkodni kell a korosztály élénk, alkotó képi fantáziájára is. A siketeknél különösen fontos, hogy figyelembe vegyük az 5–6. osztályos tanulók jellemzően konkrét gondolkodását, amely a múlt képszerű megjelenítését fokozottan igényli. Építenünk kell az alsó tagozatos történelmi tárgyú olvasmányok élményanyagára is.

Tematikai egység	A Magyar Királyság virágkora	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	Mesék, mondák és valós történetek a Hunyadiakról.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tudatosul a tanulóban, hogy a királyokat, uralkodókat a történetekben megismert személyes tulajdonságaik és a kor kihívásaira adott (a társadalom életére hatást gyakorolt) válaszaik eredményessége, illetve önfeláldozó magatartásuk alapján őrzi meg a történelmi emlékezet. Látja a törökellenes harcok hősiességének máig ható példáját. Felismeri az összefogás jelentőségét egy függetlenségéért küzdő nép életében. Látja a történelmi személyiség jelentőségét. képes személyek, csoportok tetteinek egyszerű magyarázatára. Megérti és tanári segítséggel értelmezi a képi forrásokat.

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A királyi hatalom megerősítése I. Károly idején. Nagy Lajos, a lovagkirály. Főbb törvényei. Egy középkori város: Buda. Hunyadi János törökellenes harcai. A nándorfehérvári diadal. Hunyadi Mátyás uralkodása és reneszánsz udvara. Uralkodók és államférfiak. A mohácsi vereség és következményei. Buda eleste.	Ismeretszerzés, tanulás: Információk szerzése, rendszerezése kérdések segítségével szöveges és képi forrásokból. (Pl. I. Károly politikai és gazdasági intézkedése képi források felhasználásával.) Történeti események feldolgozása mai szövegekben. (Pl. a nándorfehérvári győzelem.) Kritikai gondolkodás: Lelet és rekonstrukció összevetése. (Pl. egy vár makettje és romjai.) Kommunikáció: Kérdésekre adekvát válasz adása szóban, írásban, jelnyelven. (Pl. Élet a középkori Budán.) Uralkodók és politikájuk jellemzése. (Pl. a lovagkirály külső és belső tulajdonságai.) Tájékozódás időben és térben: Szinkronisztikus időszа-lag készítése (pl. a XIV-XV. századi egyetemes és magyar történelmi eseményeiről).	Magyar nyelv és irodalom: Népmesék és mondák Mátyás királyról. Arany János: Toldi. Hallás-ritmus-mozgásnevelés: Reneszánsz zene Vizuális kultúra: A gótikus és a reneszánsz stílus építészeti emlékei Magyarországon. A középkori Buda műemlékei. Mátyás visegrádi palotája. A corvinák.

Értelmező kulcsfogalom	Változás és folyamatosság, történelmi forrás, történelmi nézőpont.
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, meggazdagodás , elszegényedés,életmód, város, gazdaság, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, adó, politika, állam, törvény, királyság, vallás, kultúra.
Fogalmak, adatok	Fogalmak: aranyforint, nádor, nemes, ősiség és kilenced törvénye, kormányzó, végvár. Személyek: I. Károly, I. (Nagy) Lajos, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, Hunyadi Mátyás, I. Szulejmán. Topográfia: Nándorfehérvár, Visegrád, Mohács. Évszámok: 1308 (I. Károly), 1456 (Nándorfehérvár), 1458-1490 (Hunyadi Mátyás uralkodása), 1526 (a mohácsi vereség).

Tematikai egység	A világ és Európa a kora újkorban	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	. Iskolai és iskolán kívüli ismeretek a protestáns vallásokról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulóban tudatosul, hogy az emberi alkotótevékenység, kezdeményezőképesség (tudományos felfedezések és technikai találmányok stb.) a gazdasági fejlődés meghatározó elemei. Felismeri a felfedezők, újítók jelentőségét saját korukban. Látja, hogy a fejlettebb népek, államok erőfölényük birtokában leigázzák, gyarmatosítják a fejletlenebbeket, valamint, hogy az államok közötti és társadalmon belüli konfliktusok nem egyszer háborúhoz vagy polgárháborúhoz vezetnek, melyek jelentős emberáldozatokkal járnak. Felismeri a földrajzi felfedezések jelentőségét és hatását az európai és amerikai életmódra. Megérti a XVI-XVII. századi vallási megújulás okait. Képes az élményszerű ismereteket megérteni a kora újkori „fényes udvarokról”, információkat felhasználni interaktív feladatokban, képek és szövegek együttes kezelésére, a történelmi és földrajzi atlasz	

	együttes használatára. A párhuzamokat megérteni a történelmi élet-helyzetek, események és mai életünk között.

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A földrajzi felfedezések okai és céljai. Hódítók és meghódítottak. Felfedezők, feltalálók. A felfedezések hatása az európai (és amerikai) életre. A reformáció és a katolikus megújulás. Történelemformáló eszmék. Az alkotmányos királyság létrejötte Angliában. A Napkirály udvara. A felvilágosodás kora. Történelemformáló eszmék. Az észak-amerikai gyarmatok függetlenségi harca. Az Egyesült Államok létrejötte. Egyezmények, szövetségek.	Ismeretszerzés, tanulás: Információk szerzése és rendszerezése tanári segítséggel beszéd, a tankönyvi szövegek , jelnyelv és képek alapján. (Pl. a Kolumbusz előtti Európán kívüli világról.) Egyszerű következtetések levonása segítséggel a feldolgozott információkból. (Pl. az európai gyarmatosítás hatása az amerikai, afrikai, ázsiai országok életére) Írásos vagy rajzos vázlat elemzése. (Pl. a királyi önkényuralom és az alkotmányos királyság jellemzői.) Kritikai gondolkodás: Különbségek azonosítása segítő kérdésekkel egy-egy történelmi jelenség kapcsán (pl. az angol és a spanyol gyarmatosítás céljai) Kommunikáció: Az új fogalmak, ismeretek adekvát használata. (Pl. függetlenségi háború.) Saját vélemény kialakítása kérdések segítségével (pl. a felvilágosodás jelentőségéről). Összehasonlító táblázatok készítése közösen (pl. a katolikus és protestáns vallások különbségeiről). Tájékozódás időben és térben:	Vizuális kultúra: A protestáns templomok külső-belső arculata. A barokk stílus jellegzetességei. A versailles-i palota és Szentpétervár. A barokk legnagyobb mesterei. Hallás-ritmus-mozgásnevelés: A barokk és a klasszikus zene néhány mestere. Mozgóképkultúra és médiaismeret: Részletek népszerű játékfilmekből (pl. Ridley Scott: A Paradicsom meghódítása).

	A korszak néhány kiemelt eseményének elhelyezése az időszalagon. Néhány kiemelt esemény megjelölése kontúrtérképen. (Pl. a felfedező utak és az első gyarmatok.)	
Értelmező kulcsfogalom	Történelmi idő, változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás, jelentőség.	
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, meggazdagodás, lesüllyedés, életmód, város, gazdaság, termelés, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gyarmatosítás, politika, állam, államszervezet, alkotmányos királyság, köztársaság, parlamentarizmus, birodalom, vallás, vallásüldözés.	

Fogalmak, adatok	Fogalmak: újkor, felfedező, gyarmat, manufaktúra, reformáció, protestáns, katolikus megújulás, felvilágosodás, alkotmány. Személyek: Kolumbusz, Luther, Kálvin, Cromwell, XIV. Lajos, Rousseau, Washington. Topográfia: Amerika, Versailles, London, Szentpétervár. Évszámok: 1492 (Kolumbusz), 1517 (Luther fellépése), 1776 (az amerikai Függetlenségi nyilatkozat).

Tematikai egység	Magyarország a kora újkorban	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Mondák és történetek a török ellenes harcok világáról, az „igazságos” Mátyásról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hazafiság erősítése a hódítókkal szembeni védekezés, a hősi önfeláldozás példáin keresztül. A tanuló felismeri, hogy az ország közösségeinek széthúzása gyengíti a társadalom védekező képességét a hódítókkal szemben. Az összefogás és az egységes fellépés azonban a behódolás helyett megegyezést eredményezhet.	

	Felismeri a török terjeszkedés megállításának jelentőségét hazánk és Európa szempontjából. Megérti, hogy két nagyhatalom közötti helyzetünk fokozott terhet rótt a társadalom minden rétegére. Látja a politikai megosztottság következményeit. Igény felkeltése múzeumok, várak felkeresésére határokon innen és túl.

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A három részre szakadt ország lakóinak élete. Végvári harcok – végvári hősök. A nagy várháborúk éve (1552). Békék, háborúk, hadviselés. Reformáció és katolikus megújulás Magyarországon. Az Erdélyi Fejedelemség aranykora Bethlen Gábor idején. Élet a török hódoltságban. Öltözködés, divat. Habsburg-ellenes harcok és vallási mozgalmak a XVII. században, a török kiűzése. A Rákóczi-szabadságharc. Az ország újjáépítése, a hódoltsági területek benépesítése. Kisebbség, többség, nemzetiségek.	Ismeretszerzés, tanulás: Információgyűjtés, a tankönyvből és egyéb könyvekből, filmekből (pl. a végvári katonák életéről). Életmód-történeti ismeretek rendszerezése. (Pl. a kor jellegzetes magyar, német és török ruházkodása, lakóhelyei.) Kritikai gondolkodás: A három országrész jellegzetességeinek összevetése. A személyiség szerepe a történelemben: (Pl. II. Rákóczi Ferenc élete, pályaképe.) Kommunikáció: Írásbeli, szóbeli, jelnyelvi kérdésekre adekvát válasz adása. (Pl. a reformáció hatása a kulturális életre.) Tájékozódás időben és térben: Történelmi térkép elemzése. (Pl. információk gyűjtése a három részre szakadt ország térképének segítségével.)	Magyar nyelv és irodalom: Gárdonyi Géza: Egri csillagok. Hallás-ritmus-mozgásnevelés: A barokk zene. Vizuális kultúra: Jelentősebb barokk műemlékek Magyarországon. Az erdélyi építészet jellegzetességei. A török hódoltság műemlékei: mecsetek, minaretek és fürdők. Mozgóképkultúra és médiaismeret: Részletek népszerű játékfilmekből. (Pl. Várkonyi Zoltán: Egri csillagok.)

Értelmező kulcsfogalom	Történelmi idő, változás és folyamatosság, ok és következmény, tény és bizonyíték, történelmi nézőpont.

Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, felemelkedés, lesüllyedés, nemzetiség, népességfogyás, életmód, város, gazdaság, termelés, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, adó, politika, állam, államszervezet, rendelet, birodalom, vallás.
Fogalmak, adatok	Fogalmak: végvár, hódoltság, szultán, janicsár, kuruc, labanc, hajdú, úrbér, jobbágyrendelet, zsellér, betelepítés, türelmi rendelet, nemzetiség. Személyek: Dobó István, Bocskai István, Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós, II. Rákóczi Ferenc, Mária Terézia, II. József. Topográfia: Pozsony, Bécs, Erdélyi Fejedelemség, Eger, Gyulafehérvár, Debrecen, Hódoltság Évszámok: 1541 (Buda török kézen), 1552 (a „nagy várháborúk” éve), 1686 (Buda visszavívása), 1703–1711 (a Rákóczi-szabadságharc), 1740–1780 (Mária Terézia).

Tematikai egység	A forradalmak és a polgárosodás kora Európában és Magyarországon	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	. Alsó tagozatos olvasmányok az 1848–49-es forradalomról és szabadságharcról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló felismeri, hogy a polgárosodással párhuzamosan az szabadság, egyenlőség, testvériség eszméinek együttese nagy társadalmi mozgósító erővel hat. Megismeri a jelentős társadalmi és gazdasági átalakulások győzteseit és veszteseit. Megérti, hogy az utókor nézőpontjából többnyire az válik történelmi személyiséggé, hőssé, aki a személyes érdekei elé a közösség hosszú távú érdekeit helyezi. Látja a középkori államok és a polgári nemzetállamok közti különbségeket. Értékeli a polgári nemzetállammá válás békés és erőszakos útjait. Hazafiságra nevelés a reformkor, a forradalom és a szabadságharc tanításának során. Megismeri és értékeli a korszak nagy történelmi személyiségei példamutató életét és munkásságát. Megismeri a reformkor legjelentősebb eredményeit, és értékeli ezek jelentőségét a	

	korábbi magyarországi és a korabeli európai viszonyok tükrében. Képes következtetések levonására történelmi térképek segítségével.

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A francia forradalom és vívmányai. A jakobinus terror. Napóleon felemelkedése és bukása. Uralkodók és államférfiak. Az ipari forradalom első feltalálói és találmányai. Közlekedés, úthálózat, hírközlés. Széchenyi István elméleti és gyakorlati munkássága. A reformkori rendi országgyűléseken felmerülő fő kérdések. Kossuth Lajos programja és szerepe a reformkorban. Az 1848-as forradalom. A szabadságharc fontosabb csatái és jeles szereplői.	Ismeretszerzés, tanulás: Ismeretszerzés tanári elbeszélés és vázlatrajz alapján. (Pl. Széchenyi és Kossuth reformkori tevékenysége.) Egyszerű következtetések levonása rövid közjogi forrásrészletekből kérdés segítségével. (Pl. az Emberi és polgári jogok nyilatkozatából.) Kritikai gondolkodás: Változások és hatásaik nyomon követése. (Pl. a szabadságharc bukásának következményei.) Egyszerű vélemény kia-lakítása. (Pl. Széchenyiről) Kommunikáció: Írásbeli, szóbeli, jelnyelvi ismeretek jelentős történelmi személyiség életéről. (Pl. Kossuth Lajosról.) Tájékozódás időben és térben: Jelentős események egymásra hatásának vizsgálata. (Pl. a forradalom és a pozsonyi rendi országgyűlés történései.) A pesti forradalom eseményeinek időrendbe állítása (Pl. helyszínei Budapest térképén)	Magyar nyelv és irodalom: Csokonai, Kölcsey, Vörösmarty és Petőfi versei; Jókai Mór egy műve Természetismeret: Az iparfejlődés környezeti hatásai. Hallás-ritmus-mozgásnevelés: Marseillaise, a nagy romantika mesterei. Erkel: Himnusz; Egressy Béni: Szózat Vizuális kultúra: A kort bemutató történeti festmények. Mozgóképkultúra és médiaismeret: Részletek népszerű játékfilmekből (pl. Beremé-nyi Géza: A Hídember) dokumentumfilmekből (pl. Magyarország története cí- mű sorozatból).

Értelmező kulcsfogalom	Történelmi idő, ok és következmény, történelmi forrás, jelentőség, történelmi nézőpont.
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, forradalom, felemelkedés, lesüllyedés, népesség növekedése, bevándorlás, életmód, város, gazdaság, termelés, tőke, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, adó, politika, állam, államforma, királyság, köztársaság, államszervezet, hatalmi ág, parlamentarizmus, közigazgatás, nemzet, vallás.
Fogalmak, adatok	Fogalmak: népfelség elve, jakobinus, polgári nemzet, ipari forradalom, tőkés, bérmunkás, kapitalizmus, rendi országgyűlés, alsótábla, felsőtábla, reformkor, köztehervisélés, cenzúra, sajtószabadság, választójog, felelős kormány, jobbágyfelszabadítás, honvédség, trónfosztás, nemzetiségek. Személyek: XVI. Lajos, Robespierre, Napóleon, Watt, Széchenyi István, Kölcsey Ferenc, Wesselényi Miklós, Kossuth Lajos, Deák Ferenc, Petőfi Sándor, Batthyány Lajos, Jellasics, Görgey Artúr, Bem József. Topográfia: Párizs, Waterloo, Debrecen, Isaszeg, Buda, Világos, Arad. Évszámok: 1789 (a francia forradalom kezdete), 1815 (a waterlooi csata), 1830 (a Hitel megjelenése, a reformkor kezdete), 1832–1836 (reformországgyűlés), 1848. március 15. (forradalom Pest-Budán), 1849. április 14. (a Függetlenségi nyilatkozat), 1849. október 6. (az aradi vértanúk és Batthyány Lajos kivégzése).

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Az egyetemes emberi értékek elfogadása ókori, középkori és kora újkori egyetemes és magyar kultúrkincs élményszerű megismerésével. A családhoz, a lakóhelyhez, a nemzethez való tartozás élményének személyes megélése. A történelmet formáló, alapvető folyamatok, összefüggések felismerése (pl. a munka értékteremtő ereje) és egyszerű, átélhető erkölcsi tanulságok azonosítása. Az előző korokban élt emberek, közösségek élet-, gondolkodás- és szokásmódjainak felidézése.

	A tanuló értse meg, hogy a múltban való tájékozódást segítik a kulcsfogalmak és fogalmak, amelyek fejlesztik a történelmi tájékozódás és gondolkodás kialakulását. Ismerje fel, hogy az utókor a nagy történelmi személyiségek, nemzeti hősök cselekedeteit a közösségek érdekében végzett tevékenységek szempontjából értékeli. Tudja, hogy az egyes népeket főleg vallásuk és kultúrájuk, életmódjuk alapján tudjuk megkülönböztetni. Ismerje fel, hogy a vallási előírások, valamint az államok által megfogalmazott szabályok döntő mértékben befolyásolhatják a társadalmi viszonyokat és a mindennapokat. Tudja, hogy az emberi munka nyomán elinduló termelés biztosítja az emberi közösségek létfenntartását. Ismerje fel a társadalmi munkamegosztás jelentőségét, amely az árutermelés és pénzgazdálkodás, illetve a városiasodás kialakulásához vezet. Tudja, hogy a társadalmakban eltérő jogokkal rendelkező és eltérő vagyoni helyzetű emberek alkotnak rétegeket, csoportokat. Tudja, hogy a közös szokások és mondák erősítik a közösség összetartozását, egyben a nemzeti öntudat kialakulásának alapjául szolgálnak. Legyen képes a korszakra jellemző képeket, tárgyakat, épületeket felismerni. Legyen képes a történetek a feldolgozásánál a tér- és időbeliség azonosítására, a szereplők csoportosítására fő- és mellékszereplőkre. Ismerje a híres történelmi személyiségek jellemzéséhez szükséges kulcsszavakat, cselekedeteket. Legyen képes a tanuló történelmi ismeretet meríteni hallott szövegekből, filmekből, különböző könyvek anyagából. Legyen képes segítséggel emberi magatartásformák értelmezésre, információk rendezésére.

	Legyen képes információt gyűjteni adott témához könyvtárban, múzeumban, interneten. Ismerje az időszámítás alapelemeit (korszak, évszázad, évezred) tudjon ez alapján kronológiai számításokat végezni. Ismerje néhány kiemelkedő esemény időpontját. Legyen képes egyszerű térképeket másolni. Legyen képes helyeket megkeresni, megmutatni térképen, néhány kiemelt jelenség topográfiai helyét megjelölni vaktérképen, valamint távolságot becsülni történelmi térképen. Legyen képes saját vélemény megfogalmazása mellett mások véleményének figyelembe vételére.

6. évfolyam: heti 3 óra, évi: 108 óra – 2021/2022. tanévtől

TÉMAKÖR: Képek és portrék a magyar állam virágkorából

ÓRASZÁM: 10 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
Magyar királyportrék a 14–15. századból	• Károly és az aranyforint. • Nagy Lajos, a hódító. • Luxemburgi Zsigmond, a császár.	*Fogalmak*: aranyforint, kormányzó, végvár, szekérvár, zsoldos. *Személyek:* I. (Anjou) Károly, I. (Nagy) Lajos,	• A mondák és a valóság közötti kapcsolatok és ellentmondások felismerése. • Tematikus térkép értelmezése és/vagy

Hunyadi János, a törökverő	• Hunyadi János, a sokoldalú hadvezér. • A nándorfehérvári diadal.	Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, I. (Hunyadi) Mátyás. *Kronológia*: 1335 a visegrádi királytalálkozó, 1456 a nándorfehérvári diadal, 1458–1490 Mátyás uralkodása. *Topográfia*: Lengyelország, Oszmán Birodalom, Csehország, Nándorfehérvár.	térképvázlat készítése Nagy Lajos hódításairól/Hunyadi János hadjáratairól. • A tanult történelmi személyek jelentőségének felismerése.
Hunyadi Mátyás, a reneszánsz uralkodó	• Mondák és történetek Mátyás királyról. • A fekete sereg. • Mátyás reneszánsz udvara. • Látogatás a visegrádi várban és/vagy királyi palotában.		

TÉMAKÖR: Új látóhatárok

ÓRASZÁM: 14 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**

A földrajzi felfedezések	• A felfedezők útjai. • A világkereskedelem kialakulása. • Gyarmatosítás Amerikában: az őslakosság sorsa, ültetvények és rabszolgák.	*Fogalmak*: gyarmat, manufaktúra, tőkés, bérmunkás, kapitalizmus, bank, tőzsde, részvény, reformáció, református, evangélikus, ellenreformáció és katolikus megújulás, jezsuiták, vallási türelem, felvilágosodás. *Személyek*: Kolumbusz Kristóf, Magellán, Luther Márton, Kálvin János, Károli Gáspár, Pázmány Péter, Kopernikusz. *Kronológia*: 1492 Amerika felfedezése, 1517 a reformáció kezdete. *Topográfia*: Spanyolország, India, Kína, London, Sárospatak.	• A nagy felfedezők útjainak bemutatása térképen. • A céhek és a manufaktúrák összehasonlítása. • A világkereskedelem útvonalainak bemutatása térkép segítségével. • A reformáció és katolikus megújulás hatásának feltárása az anyanyelvi kultúra és oktatás területén. • Érvelés a vallási türelem mellett.
Korai kapitalizmus	• A tőkés gazdálkodás kibontakozása és a polgárosodó életmód. • A manufaktúrák, a világkereskedelem kialakulása. • Az első bankok és tőzsdék.		
A vallási megújulás	• Egyházi reformtörekvések a kora újkorban. • Reformáció és katolikus megújulás. • Az anyanyelvi kultúra és oktatás felvirágzása magyar példák alapján. • Vallási türelem Erdélyben.		
Az új világkép kialakulása	• A természettudományok fejlődése: a kopernikuszi fordulat. • A középkorit felváltó világkép: a felvilágosodás.		

TÉMAKÖR: Portrék és történetek Magyarország kora újkori történetéből

ÓRASZÁM: 19 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztés feladatok**
A török háborúk hősei	• II. Lajos és a mohácsi csata. • Buda eleste és az ország három részre szakadása. • A várháborúk hősei (pl. Dobó; Zrínyi, a szigetvári hős).	*Fogalmak*: szultán, janicsár, török hódoltság, kuruc, labanc, szabadságharc, trónfosztás. *Személyek*: I. Szulejmán, II. Lajos, Dobó István, Bocskai István, Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós (a költő és hadvezér), II. Rákóczi Ferenc, Mária Terézia. *Kronológia*: 1526 a mohácsi csata, 1541 Buda eleste, 1552 Eger védelme, 1686 Buda	• A mohácsi csata eseményeinek rekonstruálása animációs film és térkép alapján. • A három részre szakadt ország és a fontosabb török hadjáratok bemutatása tematikus térképen. • A török- és Habsburg-ellenes harcok hőseiről szóló történetek elbeszélése, irodalmi szövegek felidézése. • Képek, ábrázolások gyűjtése és azonosítása, filmrészletek értelmezése a törökellenes háborúk hőseiről és eseményeiről.
Bocskai, Bethlen és Zrínyi	• Bocskai István fejedelem, a hajdúk vezére. • Bethlen Gábor, Erdély fejedelme. • Zrínyi Miklós, a költő és hadvezér. • Buda visszavétele: a török kiűzése.		
II. Rákóczi Ferenc és szabadságharca	• Rákóczi fordulatos életpályája Munkácstól Rodostóig. • Történetek a Rákóczi-szabadságharc idejéből.		

	• A szatmári béke: függetlenség helyett megbékélés a birodalommal.	visszafoglalása, 1703–1711 a Rákóczi-szabadságharc. *Topográfia*: Mohács, Eger, Erdélyi Fejedelemség, Pozsony, Bécs.	• A három részre szakadt ország térképének értelmezése. • Annak a bemutatása, hogy milyen hatással volt a török uralom Magyarország fejlődésére. • II. Rákóczi Ferenc életútjának és személyiségének bemutatása.
Mária Terézia	• Mária Terézia, a családanya és uralkodó. • Intézkedései Magyarországon. • A magyar huszárok és a berlini huszárcsíny. • Főúri kastélyok a művelődés szolgálatában (pl. Eszterháza, Gödöllő). • Egy játékfilm megnézése és megbeszélése a törökellenes háborúk hőseiről és eseményeiről.		

TÉMAKÖR: Élet a kora újkori Magyarországon

ÓRASZÁM: 6 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Javasolt tevékenységek**

Élet a török hódoltság kori Magyarországon – egy konkrét település (pl. Debrecen vagy Kecskemét) bemutatásával	• A török uralom. • A mezőváros élete. • Szarvasmarha-kereskedelem.	*Fogalmak:* nemzetiség, ortodox, barokk. *Topográfia*: Debrecen, Temesvár.	• A kora újkori életmód összehasonlítása a maival. • A török kori mezővárosok mindennapjainak bemutatása különböző gyűjtött források alapján. • A 15. századi és a 18. század végi magyarországi etnikai viszonyok összehasonlítása térképen, illetve táblázatban vagy diagramon szereplő adatok segítségével.
Élet a 18. századi Magyarországon – egy konkrét település (pl. Temesvár) bemutatásával	• Magyarország újranépesülése és újranépesítése. • Népek és vallások együttélése. • A barokk városépítészet. • Egy barokk templom megtekintése a saját településen.		

TÉMAKÖR: Forradalmak kora

ÓRASZÁM: 9 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**

Ipari forradalom	• Gyapotból pamut. • A textilipar fejlődése. • A gőzgép. Bányászat, gyáripar, vasútépítés. • Gyerekek és felnőttek mindennapjai egy iparvárosban. • A manufaktúrák és a gyárak működésének összehasonlítása megadott szempontok alapján. • Beszélgetés a gyermekmunkáról.	*Fogalmak*: ipari forradalom, gyár, szabad verseny, tömegtermelés, munkanélküliség, forradalom, diktatúra. *Személyek*: James Watt, Edison, Bonaparte Napóleon. *Kronológia*: 1789 a francia forradalom, 1815 a waterlooi csata. *Topográfia*: Párizs, Habsburg Birodalom, Oroszország, Nagy-Britannia.	• Vélemény megfogalmazása a technikai fejlődés előnyeiről és hátrányairól. • A francia forradalom értékelése; pozitívumok és negatívumok azonosítása. • Napóleon alakjának, történelmi szerepének megítélése különböző források alapján.
Társadalmi-politikai forradalom	• A köztársaság kísérlete Franciaországban. • A forradalmi terror. • Napóleon a császár és hadvezér.		

TÉMAKÖR: A magyar nemzeti ébredés és polgárosodás kora

ÓRASZÁM: 35 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**

A reformkor	• Széchenyi István alkotásai. • A jobbágyfelszabadítás kérdése. • A magyar nyelv és a nemzeti kultúra ügye.	*Fogalmak*: országgyűlés, köztehervíselés, jobbágyfelszabadítás, sajtószabadság, cenzúra, miniszterelnök, honvédség, kiegyezés. *Személyek*: Széchenyi István, Kossuth Lajos, Batthyány Lajos, Bem József, Görgei Artúr, Klapka György, Ferenc József, Deák Ferenc. *Kronológia*: 1830–1848 a reformkor, 1848. március 15. a pesti forradalom, 1849. október 6. az aradi kivégzések, 1867 a kiegyezés. *Topográfia*: Pest, Pákozd, Isaszeg, Világos, Komárom, Arad, Osztrák-Magyar Monarchia.	• A reformkor legfontosabb problémáinak bemutatása. • 1848. március 15-e eseményeinek felidézése képek, dokumentumok, visszaemlékezések, filmrészlet • ek és/vagy dramatikus jelenetek segítségével. • A kor történelmi szereplőinek jellemzése; tevékenységük bemutatása. • A zsidóság pozitív szerepe a szabadságharcban. • A tavaszi hadjárat hadmozdulatainak végigkövetése térképen. • A szabadságharcot követő megtorlás néhány konkrét esetének bemutatása (aradi vértanúk, a
A forradalom	• A március 15-i események és a 12 pont. • Kossuth Lajos szerepe. • Az áprilisi törvények. • A Batthyány-kormány. • Térképvázlat készítése a március 15-i eseményekről. • Kvíz készítése a március 15-i eseményekről és szereplőikről. • 1848–49-es emlékhelyek felkeresése a környéken.		
Képek a szabadságharc történetéből	• Történetek a szabadságharc idejéből.		

	• Görgei Artúr, a hadvezér. • A tavaszi hadjárat. • A Függetlenségi nyilatkozat. • A fegyverletétel és megtorlás – Arad.		zsidóságot sújtó közösségi büntetés) • A kiegyezés értékelése.
A kiegyezés	• Az ellenállás formái. • Deák Ferenc szerepe. • A kiegyezés megkötése. • Az Osztrák-Magyar Monarchia megszületése.		

7–8. évfolyam

Az alapfokú oktatást záró két évfolyam történelemtanításában már lehetőség van a múltat a korábbinál összetettebben, teljesebben, az általánosítás magasabb szintjét megragadva, sokoldalúbb összefüggésekbe ágyazva bemutatni. Az ebben a képzési szakaszban belépő társadalmi és állampolgári ismeretek a történelemmel együtt a korábbiaknál nagyobb lehetőséget kínál az állampolgárságra, demokráciára nevelésre. A nemzeti azonosságtudatra és a hazafiságra nevelés követelménye pedig Trianon utáni történelmünkben a határon túli magyarság sorsát nemzetünk múltjának és jelenének részeként kívánja tárgyalni. Fontos az európai integráció és a globalizáció folyamatának összeegyeztetése az egészséges nemzeti azonosságtudat kialakításával és ápolásával. A kulcskompetenciák közül a szociális és állampolgári kompetencia készíti elő tanulóinkat a mindennapi életben való részvételre. Ez elsősorban a társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek keretében valósul meg. Gazdasági és pénzügyi nevelés: a tapasztalatszerzés hiánya, a nevelés során gyakran kialakuló másoktól függő életforma indokolttá teszi a területhangsúlyozott fejlesztését. A gazdasági és pénzügyi ismeretek, az életkornak megfelelő pénzzel való bánásmódra tanítás a hallássérült tanulók későbbi beilleszkedését szolgálja. Tárgyunkon keresztül is elérendő fontos cél a

hatékony, önálló tanulás és a történelmi ismeretek önálló elsajátítása képességének mind magasabb szintre emelése is.

A 7–8. évfolyamon a tanulók már magasabb szintű elvont fogalmi gondolkodásra is képessé válnak. Az alsóbb évfolyamokra jellemző, a múltat megjelenítő történettanításnál ez már jobban közelít az elemzőbb jellegű irányába. Mind emellett a képszerűség elvét továbbra is kiemelten fontosnak tartjuk siket tanulóiknál, és mindenképpen törekednünk kell arra, hogy a tanulókkal a történelem elemzésének alapvető módszereit elsajátíttassuk. A két évfolyam anyaga az elmúlt másfél évszázad történelmét dolgozza fel. A társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretekkel együtt egyrészt felkészíti tanítványainkat arra, hogy megértsék saját korukat, másrészt, hogy a jelenben felmerülő kérdésekre főként a közelmúlt történelmében keressenek és kapjanak válaszokat. Legalább ennyire fontos azonban az is, hogy a demokrácia értékeinek bemutatásával felkészítsük őket a felelős állampolgári létre és a demokratikus közéletben való tudatos részvételre.

A társadalmi és állampolgári ismeretek – mint szocializációs hatású témaköröket átfogó tartalmi terület – természetes módon kapcsolódik a Nat-ban megfogalmazott valamennyi általános fejlesztési feladathoz. Ez a lehetősége abból fakad, hogy a jelenben való eligazodásra igyekszik felkészíteni a tanulókat. Olyan tartalmakat visz be az oktatásba, amelyek a hétköznapokban közvetlenül hasznosítható tudást eredményeznek. Olyan készségek fejlesztését célozza, amelyek miként az összes kulcskompetencia – széles körben hasznosíthatók az iskolán kívüli életben is. . A megfelelő társas kapcsolatok kialakításának képessége nagy szerepet játszik, az udvarias viselkedés és a későbbi társadalmi beilleszkedés során. Individuális beállítódásuk, gondolkodásuk miatt fontos a közösségi beilleszkedés szabályaira. Érdekvédelmi ismereteik alkalmazása, az őket megillető támogatási rendszer valamint jogi lehetőségeik érvényesítésének ismerete elengedhetetlen.

A témakörök feldolgozása hozzájárul a szociális és állampolgári, valamint a kezdeményezőkészség és vállalkozási kompetencia fejlesztéséhez, az általános nevelési célok közül jelentős mértékben segíti az állampolgárságra és demokráciára való nevelést, a másokért való felelősségvállalás gondolatának elmélyülését a tanulókban, a gazdasági és a pénzügyi nevelést, valamint kisebb mértékben a pályaorientációt is Érdekvédelmi ismereteik alkalmazása, az őket megillető támogatási rendszer valamint jogi lehetőségeik érvényesítésének ismerete elengedhetetlen.

Az általános iskola utolsó évfolyamán megjelenő társadalmi és állampolgári ismeretek témakörei a társadalomtudományi oktatás lezárását jelentik az iskolatípuson belül. A

témakörök a történelmi tudásra építve foglalják össze, és a diákok saját életére vonatkoztatják a korábban megismert társadalmi, gazdasági és politikai fogalmakat, illetve viszonyrendszereket. E témák feldolgozása ugyanakkor előkészítés is a továbblépésre, hiszen ez az év fordulópontot jelent a tanulók többségének életében. 14 éves kortól felgyorsul a szocializáció. Egyre fontosabbá válik az állampolgári jogok és kötelességek ismerete, valamint tudatos gyakorlása, a gazdaság működésének átlátása, a vállalkozói szemlélet kialakulása, valamint a bonyolult társadalmi viszonyok között való eligazodás. A fiatalok egyre aktívabb önálló fogyasztókká válnak, ezért fontos, hogy e téren is a tudatosság jellemezze döntéseiket. A tantervben szereplő jelenismereti témakörök elő kívánják segíteni a fiatalok társadalmi beilleszkedését, egyéni érvényesülésülését és közösségi felelősségvállalását. Elsősorban azon képességek megerősödését kívánják támogatni, amelyek birtokában a tanulók el tudnak igazodni számukra ismeretlen helyzetekben, megoldásokat tudnak keresni azokra a problémákra, amelyekkel szembesülnek, képesek a lehetőségeik mérlegelésére, dönteni tudnak, valamint az általános emberi és polgári normáknak megfelelő módon viselkednek.
Ebben az életszakaszban lesznek a tanulók között olyanok, akik közvetlenül vagy tanulási irányuk megválasztásával elindulnak a munka világa felé. Számukra külön is fontos lehet mindaz, amivel e témakörök feldolgozása hozzá tud járulni a pályaválasztásról, valamint a gazdasági és a pénzügyi kérdésekről való reális gondolkodás megalapozásához.
Mind a XX. századi történelem, mind a társadalmi és állampolgári ismeretek témakörei is számos izgalmas lehetőséget kínálnak a médiamodul egységeinek beépítésére. Ezek az egységek a tanulási folyamat bármely pontján tetszés szerint elhelyezhetők, ahol támogatják az adott korszak jobb megértését – hozzájárulva egyúttal a médiaismeret sajátos fejlesztési céljainak a megvalósulásához is.

7. évfolyam: heti 2 óra, évi 72 óra.

Tematikai egység	A nemzetállamok kora és a gazdasági élet új jelenségei	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Jelentős események és történelmi személyiségek felidézése a középkori és az újkori Európa történetéből. Amerika felfedezése.	

	Találmányok, ipari fejlődés. Az 1848–1849-es magyar forradalom és szabadságharc eseményei.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló felismeri a nemzeti öntudatra és a hazafiságra nevelés jelentőségét, a nemzetépítést mint a közösségteremtés új formáját. Tudatosul benne a nemzetállamiság társadalmi összetartó ereje. Képes a középkor és az újkor egy-egy részterületének összehasonlítására, a XIX. századi Európa és Észak-Amerika történelmének összehasonlítására. Felismeri, hogy a középkori és az újkori vezető államok közül néhány a XIX. században és ma is vezető szerepet tölt be a politikai és gazdasági életben. Megismeri és kérdések segítségével képes mérlegelni a tudományos és technikai fejlődés pozitív és negatív oldalát egyaránt. Megérti a változások lényegét, képes saját egyszerű vélemény kialakítására. Képes az egyes események nyomon követésére és értelmezésére térképen.

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az egységes Németország létrejötte. Polgárháború az Amerikai Egyesült Államokban. Az ipari forradalom második szakaszának feltalálói és találmányai. Felfedezők, feltalálók. Szövetségi rendszerek és katonai tömbök kialakulása.	Ismeretszerzés, tanulás: Információk gyűjtése lexikonokból, az internetről vagy könyvtári kutatással. (Pl. a közlekedés fejlődése a lovas kocsitól az autóig.) Kritikai gondolkodás: Kérdésekre megfelelő válasz adása az egységes államok kialakulásának történelmi okaival kap-csolatban. (Pl. az Egyesült Államok megszületése.) Kommunikáció: Rendszerező táblázat	Vizuális kultúra: A XIX-XX. század fordulójának stílusirányzatai. Hallás-ritmus-mozgásnevelés: Liszt Ferenc zenéje. A kort idéző híres operák. Fizika:

	készítése valamilyen témáról (Pl. a korszak nagy tudósai, feltalálói.) Tájékozódás időben és térben: A tanult földrajzi helyeknek térképen történő megkeresésére. Vaktérkép (pl. a központi hatalmak és az antant országok berajzolásához.)	Korabeli felfedezések, újítások, találmányok (pl. autó, izzó, telefon).

Értelmező kulcsfogalom	Változás és folyamatosság, ok és következmény, tény és bizonyíték.
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, nemzet, nemzetiség, társadalmi mozgás, felemelkedés, lesüllyedés, népesedés, életmód, gazdaság, gazdasági rendszer, termelés, tőke, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, politika, állam, államforma, államszervezet, hatalmi ágak, egyeduralom, önkényuralom, királyság, császárság, köztársaság, demokrácia, birodalom.
Fogalmak, adatok	Fogalmak: polgárháború, nemzetállam, szabad verseny, monopólium, szociáldemokrácia. Személyek: I. Vilmos császár, Bismarck, Lincoln, Edison, Marx. Topográfia: Olaszország, Németország, Egyesült Államok. Évszámok: 1861-1865 (polgárháború az Egyesült Államokban), 1871 (a Német Császárság létrejötte).

Tematikai egység	Önkényuralom és kiegyezés. A dualizmus kora Magyarországon	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	A forradalom és a szabadságharc történetének ismerete. A magyar polgári átalakulás elhelyezése időben és térben, a XIX. századi Európa viszonyai közepette. Iskolai megemlékezések: az aradi vértanúk emléknapja.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló felismeri az uralkodói önkényt, és megérti a zsarnoki intézkedések hátrányait. A nemzetek közötti szembenállás feloldásaként felismeri a kölcsönös engedményeken alapuló megegyezés (kiegyezés) jelentőségét. Megismeri és megbecsüli a békés országépítő munka eredményeit, értékeit. Megismeri a magyar történelem főbb csomópontjait, kiemelkedő gazdasági és társadalmi folyamatait, fontosabb történéseit a XIX. század második feléből. Megérti, hogy az adott lehetőségek minél teljesebb körű kihasználása európai összehasonlításban is jelentős előrelépést hozott. Képes rendszerezni segítséggel a korszak eredményeit, összehasonlítva a korábbi magyarországi fejlődés ütemével. Megismeri egy-egy jeles politikus, személyiség munkásságát.

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Magyarország az önkényuralom éveiben. A kiegyezés; Deák Ferenc szerepe létrejöttében. Az új dualista állam. Államférfiak. Egyezmények, szövetségek. Magyarország gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődése. Népek egymásra hatása, együttélése. Budapest kialakulásának története.	Ismeretszerzés, tanulás: Az adatok oszlop- és kördiagramokban történő ábrázolásának megérté-se.(Pl. a korszak gazdasági fejlődésének jellemzői.) Ismeretszerzés írásos és képi forrásokból, filmekből. (Pl. tájékozódás Budapest XIX. századi történelmi emlékeiről.) Kritikai gondolkodás: Érvek és ellenérvek megértése a kiegyezésről. Képes tabló készítése a millenniumi eseményekről. Kommunikáció: A dualista rendszer államszerkezeti ábrájának megértése.	Magyar nyelv és irodalom: Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk. Vizuális kultúra: A magyar történeti festészet példái. A századforduló magyar építészeti emlékei és legismertebb festői (Pl. Rippl-Rónai József, Csontváry

Budapest világváros. Urbanizáció. Az Osztrák-Magyar Monarchia együtt élő népei. A nemzetiségek helyzete. Kisebbség, többség, nemzetiségek. A millenniumi ünnepségek. Hazánk a XX. század elején.	A kiegyezésben főszerepet játszó személyiség portréjának bemutatása (pl. Deák Ferenc, Ferenc József). Tájékozódás térben és időben: Földrajzi, néprajzi (pl. honismereti) és történelmi térképek összevetése. Budapest fejlődésének nyomon követése (pl. korabeli és mai térképek alapján).	Kosztka Tivadar). Technika, életvitel és gyakorlat: A családok eltérő helyzete, életszínvonala a XIX. század végén.

Értelmező kulcsfogalom	Változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, jelentőség.
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, bevándorlás, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrások, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, önkényuralom, hatalmi ág, parlamentarizmus, közigazgatás, birodalom, vallás.
Fogalmak, adatok	Fogalmak: passzív ellenállás, kiegyezés, közös ügyek, dualizmus, millennium, mezőgazdasági ország, emigráció. Személyek: Deák Ferenc, I. Ferenc József, gróf Andrássy Gyula, báró Eötvös József, Kandó Kálmán. Topográfia: Osztrák-Magyar Monarchia, Budapest. Évszámok: 1867 (a kiegyezés), 1896 (a millenniumi ünnepségek).

Tematikai egység	A nagyhatalmak versengése és az első világháború	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A XIX. századról szóló filmek, képek. A nemzetállamok kialakulása Európában.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló felismeri az emberi élet értékeit kiélezett történelmi helyzetben, elutasítja a háború pusztításait, megérteti, elfogadja a hősi halottak emlékének ápolását, felismeri a békés életviszonyok jelentőségét. Megismeri az első világháborúhoz vezető történelmi folyamatokat, benne a szövetségkötéseket. Képes segítséggel tájékozódni, a katonai eseményeket nyomon követni a térképen. Tudatosul benne, hogy Európa történelmének addigi legvéresebb időszaka az első világháború volt.

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A gyarmatbirodalmak kialakulása. Élet a gyarmatokon. Az első világháború kirobbanása. Tömegek és gépek háborúja. Békék, háborúk, hadviselés. Magyarok az első világháborúban. A háború következményei Oroszországban, Lenin és a bolsevikok hatalomra kerülése.	Ismeretszerzés, tanulás: Fő jellemzők összegyűj-tése Európa nagyhatal-mainak vezetőiről. (Pl. II. Vilmos, Ferenc József, II. Miklós). Ismeretszerzés a XIX. század végi nagyhatal-makról a XX. század története című doku-mentumfilm sorozat segítségével. - Angol és francia nyelv- területek ma (térkép alapján). Kritikai gondolkodás: Érvek gyűjtése segítséggel (pl. a háború törvényszerű kitörése, illetve annak elkerülhetősége mellett). - A háborús és a békés élet összehasonlítása. Kommunikáció: Grafikonok, táblázatok elemzése az első világ-háború legfontosabb adatairól. - Fegyverek és katonai	Földrajz: Európa, és benne a Balkán helye a mai földrajzi térképeken. Vizuális kultúra: Korabeli fotók, albumok. Informatika: Adatok gyűjtése történelmi eseményekről és személyekről az interneten.

Az Egyesült Államok belépése és az antant győzelme a világháborúban. Történelemformáló eszmék.	élet a korszakban. -Tájékozódás térben és időben: A történelmi tér időbeli változásai. (Pl. a határok újrarajzolása a háború után) Vaktérképek készítése. (Pl. frontvonalak berajzolása.) Az események ábrázolása időszalagon.	

Értelmező kulcsfogalom	Történelmi idő, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, jelentőség, történelmi nézőpont.
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági teljesítmény, politika, állam, államforma, államszervezet, birodalom, szuverén, háború, hadsereg.
Fogalmak, adatok	Fogalmak: villámháború, állásháború/állóháború, kommunista, szovjet, hátország, kétfrontos háború. Személyek: II. Vilmos, Lenin, Wilson, II. Miklós. Topográfia: Szerbia, Szarajevó, Pétervár, Oroszország. Évszámok: 1914. július 28. (a világháború kirobbanása), 1914-1918 (az első világháború), 1917 (az oroszországi forradalom és a bolsevik hatalomátvétel).

Tematikai egység	Európa és a világ a két háború között	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	A XIX. század nagyhatalmainak ellentétei, a gyarmatosítás alakulása az előző évfolyam tanulmányai alapján. Az első világháború nagy csatái, új fegyverei, és a világégés következményei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló felismeri, hogy a háborút lezáró békéket kizárólag a győztesek érdekeinek megfelelően kötik meg. Felismeri a háború és a válságok következményeként a szélsőséges politikai erők hatalomra jutásának veszélyeit, azonosítja a modern diktatórikus rendszerek jellemzőit, és elítéli azokat.	

	Megismeri a háború utáni rendezést és következményeit. Képes nyomon követni térképen a területi változásokat. Megérti az egyszerű történelmi összefüggéseket. Felismeri, hogy a két világháború közötti időszak a demokráciák és diktatúrák közti vetélkedés jegyében telt el.

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A Párizs környéki békék. Európa új arca. A demokrácia és a diktatúra jellemzői. A kommunista diktatúra a Szovjetunióban Sztálin, a diktátor. A GULAG rendszere. Birodalmak. A gazdasági világválság az Egyesült Államokban és Európában. Nemzetiszocializmus Németországban, Hitler a diktátor. A náci terjeszkedés kezdetei Európában.	Ismeretszerzés, tanulás: Ismeretek szerzése a békekötésről dokumen-tumfilmből (pl. új országhatárok). Statisztikák összevetése (pl. az európai nagyhatalmak és gyarmataik területük, népességük alapján). Kritikai gondolkodás: Vélemény kialakítása, megfogalmazása írásban, szóban vagy jelnyelven a számunkra igazságtalan békéről. Az első világháború utáni békék történelmi következményei. Képi dokumentumok elemzése. Kommunikáció: A gazdasági világválság magyarázatának megér-tése, összehasonlítása napjaink gazdasági folyamataival. A demokrácia és a dik-tatúra fő jellemzőinek összehasonlítása, rend-szerezése. Tájékozódás térben és időben: Az események és az évszámok elhelyezése a térképen.	Földrajz: Kelet- és Közép-Európa térképe. Vizuális kultúra: Dokumentum- és játékfilmek, fotók, albumok. Játékfilmek (pl. Chaplin: A diktátor).

	Események időrendbe rendezése.	
Értelmező kulcsfogalom	Változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi nézőpont.	
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mozgás, felemelkedés, lesüllyedés, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, gazdasági válság, politika, állam, államforma, államszervezet, egyeduralom, demokrácia, parlamentarizmus, diktatúra, közigazgatás, birodalom, szuverenitás.	
Fogalmak, adatok	Fogalmak: békediktátum, kommunizmus, GULAG, személyi kultusz, fasizmus, nemzetiszocializmus, kisantant, proletárdiktatúra, tőzsde, részvény, gazdasági válság. Személyek: Clemenceau, Sztálin, Roosevelt, Mussolini, Hitler. Topográfia: Szovjetunió, New York, Párizs. Évszámok: 1918. november 11. (az első világháború vége), 1919-1920 Párizsi béke, 1922 (a Szovjetunió megalakulása), 1929-1933 (a nagy gazdasági világválság), 1933 (Hitler hatalomra kerülése).	

Tematikai egység	Magyarország a két világháború között	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	A dualizmus korának Magyarországa. Korábbi tanulmányok a párizsi békéről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló azonosítja nemzeti önvédelem és az önfeladás közötti különbséget. Tudatosul benne a trianoni békediktátum és országcsonkítás igazságtalansága, és nemzeti sorstragédiaként éli meg azt. Megérti, hogy egy-egy nemzet érdekérvényesítése legtöbbször egy másik nemzet kárára történik. Az ismeretek, információk alapján egyre önállóbb véleményt alkot az adott korszakról. Ezek alapján a korszak és szereplőinek tevékenységét értékeli, elismerve azok eredményeit. Felismeri, hogy a két	

	háború közötti magyar politikát döntően a trianoni döntésre választ adó revízió határozta meg. Képes térképen bemutatni a Trianont követő területi változásokat, majd a revíziók ideiglenes eredményeit.

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az őszirózsás forradalom és a tanácsköztársaság okai, következményei. A trianoni békediktátum, országvesztés és a Horthy-korszak kezdete. A Horthy korszak jellegzetességei. A kultúra, a művelődés a Horthy-korszakban. Gyermekek nevelése, oktatása. A határon túli magyarság sorsa a két világháború között. A revíziós politika első sikerei.	Ismeretszerzés, tanulás: Információk gyűjtése segítő kérdésekkel grafikonokból, táblá-zatokból (pl. a Magyarországra nehezedő háború utáni terhekről). Korabeli képi információforrások feldolgozása (pl. fotók, filmek, plakátok, képeslapok, újságillusztrációk).. Kritikai gondolkodás: A kultúra szerepe és hatása a Horthy- korszakban. Kommunikáció: Saját, egyszerű véle-mények megfogalmazása történelmi helyzetekről (pl. a magyar kisebb-ségek helyzetéről). Információk elemzése, rendszerezése (pl. a trianoni békediktátum-mal kapcsolatban). Tájékozódás térben és időben: A revízió határmódosításainak nyomon követése, térképek és táblázatok segítségével.	Biológia-egészségtan: Szent-Györgyi Albert izolálja a C-vitamint. Hallás-ritmus-mozgásnevelés: Kodály Zoltán és Bartók Béla zeneszerzői jelentősége.

Értelmező kulcsfogalom	Ok és következmény, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.

Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, felemelkedés, lesüllyedés, felső réteg, középréteg, alsó réteg, életmód, város, nemzet, nemzetiség.
Fogalmak, adatok	Fogalmak: őszirózsás forradalom, tanácsköztársaság, vörösterror, fehérterror, kormányzó, konszolidáció, revízió, zsidótörvény. Személyek: Károlyi Mihály, Kun Béla, Horthy Miklós, Bethlen István, Teleki Pál. Topográfia: Csehszlovákia, Jugoszlávia, Románia. Évszámok: 1918. október vége (az őszirózsás forradalom), 1919. március (a Magyarországi Tanácsköztársaság kikiáltása), 1920. március (Horthy kormányzóvá választása), 1920. június 4. (Trianon), 1938 (az első bécsi döntés).

Tematikai egység	A második világháború	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Az újabb háborúhoz vezető út. Események, társadalmi és kulturális törekvések, gazdasági törések a XX. század első felében.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló felismeri a társadalmi kirekesztés különböző formáit, elutasítja az ún. fajelméletet, felismerve annak következményeit, különösen a siketek számára. Tudatosulnak benne a hátországot sem kímélő háborús pusztítások. A frontkatonák és a civil lakosság személyes sorsán keresztül felismeri a háború kegyetlenségének és a hősi helytállás kettősségét. Megismeri az emberiség legnagyobb háborújának fontosabb eseményeit. A korszak tanulmányozása során erősödik benne a társadalmi igazságosság iránti igény, az emberi jogok és a demokratikus intézményrendszerek működésének megértése, valamint a béke megőrzése fontosságának belátása. Tudatosulnak benne azok az okoknak, amelyek a pusztító háborúhoz vezettek, és melynek része a népirtás és a holokauszt. Képes önálló tudásbővítésre az iskolán kívül szerzett ismeretek (pl. filmek) felhasználásával. Ismeri és (pl. időszalagon, rendszerező táblán) ábrázolni tudja a háború fontosabb	

	történései időrendjét, képes a térképen az egyidejűleg több fronton (és földrészen) is zajló események nyomon követésére. Tájékozott a háború fontosabb szereplőiről, megfelelően értékelve a tevékenységüket.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A második világháború kezdete és első évei. A Szovjetunió német megtámadása. Koalíciók létrejötte. A totális háború. Békék, háborúk, hadviselés. Fordulat a világháború menetében. Magyarország hadba lépésétől a német megszállásig. A hátország szenvedései. Népirtás a második világháborúban, a holokauszt. A második front megnyitásától a világháború végéig. A jaltai és a potsdami konferencia.	Ismeretszerzés, tanulás: Tankönyvi szöveg, eredeti fotók és dokumentum-filmek feldolgozása (pl. a XX. század története c. filmsorozat, lexikonok). Önálló ismeretszerzés, majd egyszerű beszámoló filmek alapján (pl. Schind-ler listája, A bukás). Diagramok értelmezése (pl. a háborús erőviszonyok ábrázolása). Haditechnikai eszközök megismerése, jelentő-ségük a háború meneté-ben. Kritikai gondolkodás: Magyarázat arra, hogy hazánkat földrajzi helyzete és revíziós politikája hogyan sodorta bele a háborúba. Háborús háttérintézmények (pl. hátország, hírszerzés, koncentrációs tábor, GULAG) összehasonlítása. Kommunikáció: Fegyverek, katonai eszközök és felszerelések megnevezése, müködésük (pl. repülők, harckocsik radar, gépfegyverek, öltözetek).	Magyar nyelv és irodalom: Radnóti Miklós: Nem tudhatom. Vizuális kultúra: Eredeti fotók, háborús albumok. Mozgóképkult úra és médiaismeret: Dokumentumf ilmek (pl. a második világháború nagy csatái), játékfilmek (pl. Pearl Harbor, Sztálingrád, ; A halál ötven

Magyarország német megszállása. A holokauszt Magyarországon. Szálasi és a nyilasok rémuralma. Szovjet felszabadítás és megszállás.	Érvek, ellenérvek egy-egy vitára okot adó eseményről. (Pl. Pearl Harbor megtámadása). Tájékozódás térben és időben: A főbb háborús események időrendbe állítása térségenként, frontonként. Térképek elemzése, távolságok, területek becslése. Vaktérképen katonai tömbök , hódítások színezése.	órája, Sorstalanság).

Értelmező kulcsfogalom	Változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás, interpretáció, történelmi nézőpont.
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, népességfogyás, migráció, életmód, gazdaság, termelés, erőforrás, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, politika, állam, államforma, államszervezet, diktatúra, birodalom, emberi jog, polgárjog, vallásüldözés.
Fogalmak, adatok	Fogalmak: tengelyhatalmak, furcsa háború, hadigazdaság, totális háború, zsidóüldözés, holokauszt, gettó, deportálás, partizán. Személyek: Churchill, Kállay Miklós, Szálasi Ferenc. Topográfia: Lengyelország, Sztálingrád, Don-kanyar, Normandia, Auschwitz, Berlin, Jalta, Hirosima. Évszámok: 1939. szeptember 1. (a második világháború kirobbanása), 1941. június 22. (Németország megtámadja a Szovjetuniót), 1941. június 27. (Magyarország hadba lépése), 1941. december (Pearl Harbor, az Egyesült Államok hadba lépése), (1943. január (a doni katasztrófa), 1943. február eleje (a sztálingrádi csata vége), 1944. március 19. (Magyarország német megszállása), 1944. június (a normandiai partraszállás,), 1944. október 15. (Horthy kiugrási kísérlete, Szálasi hatalomátvétele), 1945. április (a háború vége Magyarországon), 1945. május 9. (Európában befejeződik a háború), 1945. szeptember 2. (Japán kapitulációja).

8. évfolyam: heti 2 óra, évi 72 óra

Tematikai egység	Hidegháborús konfliktusok és a kétpólusú világ kiépülése	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A világháborúk története. A hírek egyre gyorsabb terjedésének történetisége, a napi aktuális események figyelése. Élmények, információk merítése a XX. századdal kapcsolatban más tantárgyakból, műveltségterületekből.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló felismeri az európai kontinens természetellenes megosztottságának veszélyeit, képes ennek személyes sorsokon keresztül való átélésére. Látja a nukleáris háború lehetőségének veszélyeit. Tudatosulnak benne a demokratikus és diktatórikus társadalmi rendszerek közötti különbségek az emberi szabadságjogok biztosítása terén. Látja, hogy a demokrácia a közös döntés intézményrendszerének az emberi jogokat leginkább biztosító formája. Felismeri, hogy a közelmúlt eseményei nagyban meghatározzák napjaink történéseit. Képes megérteni az adott kor fordulópontjait, valamint különböző időszakokat összevetni segítséggel összefüggések megállapítása céljából. Képes képi források értelmezésére.	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A kétpólusú világ kialakulása. Az 1947-es párizsi békeszerződések. A kettéosztott Európa. A NATO és a Varsói Szerződés születése.	Ismeretszerzés, tanulás: Információk rendszerezése és értelmezése tanári segítséggel (pl. az Egyesült Államok és a Szovjetunió vetélkedéséről). Információk megértése a családok, gyermekek, nők helyzetéről a kettéosztott világban (pl. Európa nyugati és keletei felében és Észak-Amerikában). -A XX. század története című filmsorozat információinak megértése . Kritikai gondolkodás:	Földrajz: Kisebb államok és nagyhatalmak gazdasági, területi méreteinek összevetése. Vizuális kultúra:

Egyezmények, szövetségek. Válsággócok és fegyveres konfliktusok a hidegháború korában (Izrael Állam létrejötte, arab-izraeli és vietnami háborúk).	Kérdések megfogalmazása szóban, írásban vagy jelnyelven különféle eseményekhez kapcsolódóan. Egymásnak ellentmondó források elemzése közösen. Érvek gyűjtése tanári kérdésekre adott válaszok segítségével azzal a kérdéssel kapcsolatban, hogy a globalizáció közelebb hozza vagy eltávolítja-e az egyes embereket egymástól. Kommunikáció: Közös gyűjtőmunkán alapuló rendszerező táblázat pl. a távírótól a mobiltelefonig címmel). Tájékozódás térben és időben: A NATO országok és a Varsói Szerződés tagállamainak azonosítása a térképen.	A korszak jellemző képzőművészeti alkotások. Köztéri szobrok. Modern építészet.

Értelmező kulcsfogalom	Történelmi idő, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, társadalmi mobilitás, migráció, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, adó, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, szuverenitás, demokrácia, diktatúra, emberi jog, polgári jog.
Fogalmak, adatok	Fogalmak: hidegháború, vasfüggöny, jóléti állam, piacgazdaság, szuperhatalom. Személyek: Truman, Marshall, Hruscsov. Topográfia: Szovjetunió, NSZK, NDK, Kína, Észak- és Dél-Korea, Észak- és Dél-Vietnam, Kuba, Közel-Kelet. Évszámok: 1946 (a fultoni beszéd), 1947 (a párizsi békék), 1949 (a NATO, az NDK és az NSZK megalakulása), 1953 (Sztálin halála), 1955 (a Varsói Szerződés), 1961 (Jurij Gagarin űrrepülése, a berlini fal felhúzása).

Tematikai egység	Magyarország a második világháború végétől az 1956-os forradalom és szabadságharc leveréséig	Órakeret 8 óra

Előzetes tudás	A bolsevikok hatalomra kerülése Oroszországban. Tanácsköztársaság Magyarországon. A kommunista és szocialista eszmék. A második világháború következményei hazánkban.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló megismeri Magyarország szovjet mintára történő erőszakos átalakítását, megérti a kommunista diktatúra jellegét és lényegét. Értékeli az 1956-ban az idegen elnyomás és zsarnokság ellen föllázadt emberek, közösségek bátorságát, feladatvállalását, adott esetekben hősiességét, a hazafiságra nevelés és a nemzeti öntudat megerősítése érdekében. Együtt érez a szabadságharc hőseinek és áldozatainak sorsával. Felismeri, hogy a XX. században a két totalitárius diktatúra miképpen és milyen áldozatok árán alakította a világ, és benne Magyarország sorsát. Megismeri a kommunista diktatúrák embertelenségét, az ebből fakadó elnyomás, az alacsony életszínvonal jellegzetességeit, a vasfüggöny mögötti bezártság képtelen világát. Ismeretek merít az akkor élt emberek visszaemlékezéseiből, valamint a vonatkozó múzeumok anyagából is.

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Magyarország 1945–1948 között. Kommunista diktatúra: Rákosi, a diktátor. A személyes szabadság korlátozása, a mindennapi élet az ötvenes években. Hétköznapok és ünnepek.	Ismeretszerzés, tanulás: Információk, adatok, tények értelmezése közösen. (Pl. a korszak tanúinak meghallgatása). Az 1956-os események nyomon követése több szálon. Fotók, filmek, a Terror Háza Múzeum meglátogatása. - Goda Krisztina:Szabadság, szerelem, Bacsó Péter: A tanú című filmekből ismeretszerzés. Kritikai gondolkodás:	Vizuális kultúra: Az ötvenes évek építészete. Az első lakótelepek. A korszak jellemző képzőművészeti alkotásai.

Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc.	Történelmi személyiségek (pl. Rákosi és társai) jellemzése. A felszámolt polgári életforma és az új életkörülményeinek összehasonlítása. Kommunikáció: Saját vélemény megfogalmazása tanári segítséggel a Rákosi-diktatúráról. Tájékozódás térben és időben: A magyar internálótáborok helyének megkeresése Magyarország térképén (pl. Recsk, Hortobágy). Az 1956. október 23. és november 4. közötti események kronológiai sorrendbe állítása. Magyarország vaktérképén az 1956-ban hazánkra törő szovjet csapatok útvonalának bejelölése.	
Értelmező kulcsfogalom	Ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.	
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, felemelkedés, lesüllyedés, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség; gazdaság, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, közigazgatás, szuverenitás, demokrácia, diktatúra, emberi jog, állampolgári jog, vallásüldözés, egyházüldözés, vallásszabadság.	
Fogalmak, adatok	Fogalmak: népbíróságok, államosítás, internálás, pártállam, ÁVH, kitelepítések, tervgazdaság, kollektivizálás, szövetkezet, tömegpropaganda, Személyek: Tildy Zoltán, Rákosi Mátyás, Nagy Ferenc, Kovács Béla, Mindszenty József, Nagy Imre, Kádár János. Topográfia: Debrecen, Recsk, Hortobágy.	

	Évszámok: 1945. november (választások Magyarországon), 1946 (a második köztársaság és az új forint), 1947 (a kékcédulás választások, a párizsi béke), 1956. október 23. (forradalom kitörése), 1956. november 4. (a forradalom leverésének kezdete).

Tematikai egység	A két világrendszer versengése, a szovjet tömb felbomlása	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A háború után kialakuló két világrendszer, a hidegháború időszakának kezdete. Integrációs törekvések a politikai és gazdasági életben, új katonai szövetségek létrehozása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló felismeri a kommunista államberendezkedés fejlődésképtelenségét, megérti a bukás körülményeit és következményeit. Megismeri a két világrendszer vetélkedésének főbb történéseit. Felismeri a szovjet típusú országokban végbemenő rendszerváltozás lényegi elemeit. Képes a korszak főbb eseményeinek megértésére korabeli sajtó-tudósítások és filmhíradók, valamint dokumentumfilmek felhasználásával.	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A gazdaság két útja: piacgazdaság és tervgazdaság. Az életmód változása, a populáris kultúra kialakulása és terjedése a világban. Öltözködés, divat. Tudományos és technikai forradalom.	Ismeretszerzés, tanulás: Adatok, képek értelmezé-se a fegyverkezési és űrprogramról. Információk rendszerezése a nagyhatalmak politikai és gazdasági helyzetéről. Hasonlóságok és különbségek felismerése, megfogalmazása közösen. Kritikai gondolkodás: -A szocialista gazdaság egyre jobban megmutatkozó gyengeségeinek elemzése (pl. a tervutasításos rendszer).	Földrajz: Közép- és Kelet-Európa országhatárainak változása. Informatika: Adatok gyűjtése interneten jeles történelmi személyekről (pl. Gorbacsov,

Fegyverkezési verseny és űrprogram. Felfedezők, feltalálók. A nyugati integráció. Az enyhülés kezdetei. államférfiak. Az európai szovjet típusú rendszer összeomlása. Birodalmak. A rendszerváltó Közép-Kelet-Európa. Németország egyesülése. A Szovjetunió és Jugoszlávia felbomlása.	Érvek, ellenérvek gyűjtése közösen a két rendszer (kapitalizmus és szocializmus) működésének értékeléséhez. A lényeg kiemelése segítséggel, a kulcselemek megértetése grafikonok és képek alapján. Kommunikáció: A szocialista és a kapitalista rendszer összehasonlítása szóban, írásban vagy jelnyelven. Tájékozódás térben és időben: Történelmi térkép és mai földrajzi térkép együttes használata. (Pl. a közép- és kelet-európai országok földrajzi helyzetének meghatározása.)	Szaharov, II. János Pál, Reagan), eseményekről (pl. a berlini fal lebontása). Hallás-ritmus-mozgásnevelés: John Williams: Filmzenék (pl. Csillagok háborúja, Harry Potter).
Értelmező kulcsfogalom	Történelmi idő, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi nézőpont.	
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, szuverenitás, népképviselet, demokrácia, diktatúra, emberi jog, polgári jog, vallás, vallásüldözés.	
Fogalmak, adatok	Fogalmak: tervgazdaság, piacgazdaság, beat-korszak, olajárrobbanás, atomkatasztrófa, mamutcégek, nemzetközi pénzvilág, csúcstechnológia. Személyek: Brezsnyev, Kennedy, Reagan, Gorbacsov, II. János Pál. Topográfia: Ukrajna, Észtország, Lettország, Litvánia, Csehország, Szlovákia, Szerbia, Horvátország, Szlovénia, Németország, Prága, Csernobil. Évszámok: 1962 (a kubai rakétaválság), 1968 (a „prágai tavasz”, nyugati diáklázadások), 1989 (a berlini fal lebontása), 1991 (a Varsói Szerződés és a KGST felszámolása, a Szovjetunió felbomlása), 1991-1999 (a délszláv	

	háború), 1991-2004 (Jugoszlávia felbomlása), 1993 (Csehszlovákia szétválása, Csehország és Szlovákia létrejötte), 1999 (Jugoszlávia NATO bombázása).

Tematikai egység	A Kádár-korszak jellemzői	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A kétpólusú világ megszűnése, az európai szovjet típusú rendszerek összeomlása. A Szovjetunió, a szovjet típusú rendszer története 1917–1990/1991 között.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló megismeri az 1956-ot követő kegyetlen megtorlást, tudatosul benne a társadalom és a hatalom közötti kényszerű kompromisszum eredménye és kártékony volta. Képes egyszerű önálló vélemény alkotására a XX. század közép-kelet-európai népeinek történetéről. Megismeri hazánk útját a forradalom utáni megtorlástól a kádári időszak, a „legvidámabb barakk” főbb eseményein keresztül a rendszerváltozásig. A megélt és megírt történelem különbségeinek megfigyelése családtörténeti elemek felhasználásával.	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az 1956 utáni kádári diktatúra, a megtorlás időszaka. A kádári konszolidáció. Élet a „legvidámabb barakkban”. A pártállam csődje.	Ismeretszerzés, tanulás: Adott kérdésekre információgyűjtés a kádári diktatúra éveiről. (Pl. az 1956-os forradalom hőseinek elítélése.) Kritikai gondolkodás: Történelmi folyamat elemzése segítséggel (pl. Magyarország útja a kommunizmustól szocializmus bukásáig). Érvek gyűjtése ugyanazon korszak egyik, illetve másik történelmi szereplője mellett, illetve ellen.	Vizuális kultúra: A Mementó Szoborpark. Makovecz Imre építészete, Erdélyi Miklós művészete.

A rendszer megváltoztatása kezdetei.	Kommunikáció: -Magyarország története című dokumentumfilmen keresztül a korszak fő jellemzőinek megfogalmazása. Tájékozódás térben és időben: Gazdasági, társadalmi, kulturális különbségek a magyar és a korabeli nyugat-európai társadalmak között.	

Értelmező kulcsfogalom	Változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, középréteg, alsó réteg, migráció, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, szuverenitás, népképviselet, demokrácia, diktatúra, emberi jog, polgári jog, vallás.
Fogalmak, adatok	Fogalmak: munkásőrség, konszolidáció, népfelkelés, puha diktatúra, amnesztia, háztáji, pártállam, szamizdat, demokratikus ellenzék. Személyek: Kádár János. Topográfia: Salgótarján, Szászhalombatta, Bős-Nagymaros, Monor, Lakitelek. Évszámok: 1958 (Nagy Imre és vádlott társai kivégzése), 1968 (az új gazdasági mechanizmus), 1985 (monori találkozó), 1987 (a lakiteleki találkozó), 1989 (Nagy Imre és mártírtársainak újratemetése, a harmadik köztársaság kikiáltása).

Tematikai egység	Az egységesülő Európa, a globalizáció kiteljesedése	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A XX. század utolsó harmadának legfontosabb technikai újításai. A nyugat-európai integráció kezdetei. A szovjet tömb felbomlása. Politikai fordulat a rendszerváltó kelet-európai államokban.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló mérlegeli a globalizációs folyamatok előnyeit és hátrányait, képes megítélni a történelmi-társadalmi kérdéseket, folyamatokat a demokratikus értékek jegyében. Belátja a globalizáció és a rendszerváltozás közötti összefüggéseket. Kialakul benne a kisebbségek iránti megértés, a demokratikus és a környezettudatos gondolkodás. Azonosul az egységes Európa gondolatával, felkészül a közéletben való tudatos részvételre.

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az Európai Unió létrejötte és működése. Egyezmények, szövetségek. A közelmúlt háborúi, válsággócai (Közel-Kelet, Afganisztán, Irak, Irán). A globális világ sajátosságai, globalizáció előnyei és hátrányai. Történelemformáló eszmék.	Ismeretszerzés, tanulás: A személyes tapasztalatokra alapozott információk gyűjtése (pl. a televízió, a mobiltelefon, az internet) előnyeiről és hátrányairól. Kritikai gondolkodás: Környezeti- és atomkatasztrófák értékelése egy mai tizenéves. Kommunikáció: Önálló vélemény kialakítása, megfogalmazása a szűkebb és tágabb környezetünket befolyásoló tényezőkről. Tájékozódás térben és időben: A rendszerváltás (rendszerváltozás) ütemének összehasonlítása a volt szocialista országokban.	Földrajz: Az Európai Unió kibővülése és jelenlegi működése. Biológia-egészségtan: Az ökológiai változások figyelemmel kísérése a XXI. század elején. Erkölcstan: Az ember szerepe, helye a gyorsan változó világban.
Értelmező kulcsfogalom	Történelmi idő, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi nézőpont.	
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény,	

	kereskedelem, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, szuverenitás, népképviselet, demokrácia, diktatúra, emberi jog, polgári jog, vallás, vallásüldözés.

Fogalmak, adatok	Fogalmak: multikulturalizmus, terrorizmus, migráció, integráció, euró, internet, tömegkommunikáció. Topográfia: az EU tagállamai. Évszámok: 1992 (a maastrichti szerződés aláírása), 1995 (a schengeni egyezmény életbe lépése), 2002 (az euró bevezetése), 2001. szeptember 11. (terrortámadások az Egyesült Államokban), 2004 (tíz új tagállam csatlakozik az EU-hoz, köztük Magyarország is).

Tematikai egység	Demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A Kádár-korszak legfontosabb általános jellemzői. Az egypártrendszer működésének alapelvei. A pártállam csődjének okai és jelei a Kádár-korszak utolsó éveiben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló tanári segítséggel felismeri a demokratikus átalakulás jelentőségét, és az ezt tagadó álláspontokat kritikával illeti. Megismeri a demokratikus intézményrendszer működése fontosságát, erősödik benne a haza iránt érzett elkötelezettség érzése. Sokoldalúan felkészül a jövendő közéleti szerepekre.	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A demokratikus jogállam megteremtése. Magyarország csatlakozása a NATO-hoz és az Európai Unióhoz.	Ismeretszerzés, tanulás: Ismerkedés a jogállamiság intézményrendszerével. Következtetések levonása, majd azok rendszerezése segítséggel. A napi közéletből vett példák felsorakoztatása.	Földrajz: A Kárpát-medence magyarok által lakott területeinek meghatározása,

A gazdasági élet és a jogi intézményrendszer a mai Magyarországon. A magyarországi nemzetiségek és etnikai kisebbségek. A cigány (roma) népesség helyzete. A határon túli magyarság sorsa a rendszerváltozást követően. Kisebbség, nemzetiség.	Tapasztalatok gyűjtése a család, a szűkebb és tágabb környezet, az iskola mindennapi életéből. Kritikai gondolkodás: A határon túl élő magyarok sorsának megismerése. Történetek, élő tanúk visszaemlékezései, azok meghallgatása. (Pl. az Erdélyből jött diákjaink élete). Kommunikáció: Saját vélemény kialakítása a rendszerváltás éveiről segítséggel. A médiumok hírei és a környezetben tapasztalt valóság összehasonlítása közösen. Tájékozódás térben és időben: Az erdélyi, kárpátaljai, felvidéki és délvidéki magyarok életviszonyainak összehasonlítása egymással és a hazai viszonyokkal. Jelentősebb határon túli magyarlakta települések bejelölése vaktérképre.	vaktérképre rajzolása. Technika, életvitel és gyakorlat: A családok életszínvonalának változása a rendszerváltást követően.
Értelmező kulcsfogalom	Változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.	
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, középréteg, alsó réteg, migráció, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, szuverenitás, népképviselet, demokrácia, diktatúra, emberi jog, polgári jog, vallás.	

Fogalmak, adatok	Fogalmak: privatizáció, rendszerváltás/rendszerváltozás, pluralizmus, demokratikus intézményrendszer, jogállam. Személyek: Antall József, Göncz Árpád, Horn Gyula, Orbán Viktor, Mádl Ferenc. Topográfia: Erdély, Kárpátalja, Felvidék, Délvidék, Várvidék (Burgenland). Évszámok: 1990 (szabad, többpárti választások Magyarországon), 1991 (a szovjet csapatok távozása hazánkból), 1999 (csatlakozás a NATO-hoz), 2004 (Magyarország EU-tag lett).

Tematikai egység	Társadalmi szabályok	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az emberi együttélésre vonatkozó hétköznapi és iskolai szabályok ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A legfontosabb együttélési szabályok jellemzőinek tudatosítása. Különféle típusú társadalmi szabályok értelmezése, a közös és az eltérő vonások felismertetése. Annak beláttatása, hogy minden közösséget a résztvevők által elfogadott írott és íratlan szabályok hoznak létre és tartanak fenn. A saját életre vonatkozó szabályok azonosítása.	

Témák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
Szokás, hagyomány, illem, erkölcs. A jogi szabályozás sajátosságai. Jogok és kötelességek. Az alapvető emberi jogok. A gyermekek jogai, diákjogok. A hallássérültek jogai, érdek-védelem.	Ismeretszerzés, tanulás: A médiából vett példák azonosítása tanári segítséggel az alapvető emberi jogok érvényesülése, illetve megsértése témakörében. Társadalmi egyenlőtlenségek és egyenlőségek azonosítása történelmi példák alapján. Kritikai gondolkodás:	Biológia-egészségtan: Az élővilággal szembeni kötelességeink, és az állatok jogai. Erkölcstan: Szabadság és korlátozottság. A társadalmi

Egyenlőség és egyenlőtlenségek a társadalomban. Tapasztalatszerzés: valamilyen hivatalos ügy elintézésében.	Személyes tapasztalatok és korábban tanult ismeretek kapcsolása a szokás, a hagyomány, az illem, az erkölcs és a jog fogalmához. Különböző társadalmi szabályok összehasonlítása . Jogok és kötelezettségek egymáshoz kapcsolása a közösségi életben. Kommunikáció: A siketek jogai, önérdek érvényesítés különböző életterületeken.	együttélés közös normái.
Kulcsfogalmak	Társadalom, norma, szabály, jog, kötelesség.	
Fogalmak	Szokás, hagyomány, illem, erkölcs, alapvető emberi jog, gyermeki jog, hivatal, egyenlőség, társadalmi különbség, társadalmi egyenlőtlenség.	

Tematikai egység	Állampolgári alapismeretek	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A politikai ideológiák és struktúrák történelmileg kialakult alaptípusainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az állampolgári felelősség kialakítása. A köz- és egyéni érdek összeegyeztethetőségének problémái. Napjaink legjellemzőbb politikai rendszereinek megismertetése, és az ezzel kapcsolatban korábban tanultak fogalmi rendszerezése. A modern politikai rendszer működési mechanizmusának nagy vonalakban való áttekintése. Az egyre önállóbb véleményalkotás gyakoroltatása egy-egy konkrét társadalmi jelenséggel kapcsolatban.	
Témák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
Államformák (királyság, köztársaság).	Ismeretszerzés, tanulás:	Erkölcstan:

Politikai rendszerek (demokrácia, diktatúra). A demokratikus állam működésének alapelvei (hatalommegosztás, hatalomgyakorlás és társadalmi kontroll). Állampolgári jogok és kötelességek. Magyarország politikai intézményei (államszervezet és társadalmi érdekképviseletek). A média, mint hatalmi ág. A nyilvánosság szerepe a közéletben. Tapasztalatszerzés: részvétel a diákönkormányzat munkájában.	Az államformákra és politikai rendszerekre vonatkozó történelmi ismeretek rendszerezése közösen szóban, írásban vagy jelnyelven. A magyarországi törvényalkotás folyamatának megértése. A nyilvánosság politikai szerepének igazolása a médiából vett példák segítségével. Kritikai gondolkodás: Vita az állampolgári jogok és kötelességek viszonyáról. Hallássérültek társadalmi érdekképviselete, részvételük a közéletben.	Tágabb otthonunk - Európa. A média és a valóság.
Kulcsfogalmak	Állam, politikai rendszer, államforma, királyság, köztársaság, hatalom, intézmény, szervezet, kormányzás, demokrácia, diktatúra, szélsőséges pártok és mozgalmak, államszervezet, hatalommegosztás.	
Fogalmak	Hatalmi ág, érdekképviselet, állampolgári jogok, állampolgári kötelességek, közjó, politikai intézmény, média, közélet, nyilvánosság.	

Tematikai egység	Pénzügyi és gazdasági kultúra	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A munka világával kapcsolatos ismeretek és személyes tapasztalatok. Kamatszámítás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tudatos tervezés és a személyes felelősségvállalás hangsúlyozása. Néhány egyszerű gazdasági-pénzügyi alapfogalom megismertetése. A gazdaságról való gondolkodás megalapozása és formálása a gazdasági szereplő azonosításán keresztül. A gazdaságra vonatkozó korábbi ismeretek rendszerezése.	

Témák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
A gazdaság legfontosabb szereplői, és kapcsolatuk a piacgazdaságban (háztartások, vállalatok, állam, külföld, piac, pénzügyi közvetítők). A pénz funkciói és formái (érme, bankjegy, pénzhelyettesítők, bankkártyák). Az infláció. Pénzintézetek és tevékenységük (betétgyűjtés, hitelezés, kamat, tőke, árfolyam). Egy diák lehetséges gazdasági szerepei (munka, fogyasztás, gazdálkodás a zsebpénzzel). Tapasztalatszerzés: internetes tájékozódás munkaszerzési lehetőségekről-hallássérülteknek.	Ismeretszerzés, tanulás: A piacgazdaság modelljének megalkotása, a szereplők és a piacok közötti kapcsolatrendszer megértése. Ismeretek begyakorlása a pénzkezeléssel kapcsolatban. Egy külföldi osztálykirándulás költségvetésének elkészítése – a valuták közötti váltás gyakorlásával együtt. Kritikai gondolkodás: Gazdasági-pénzügyi döntések szimulálása néhány a családi anyagi helyzet feltételezett változása tükrében. Nyert, illetve feláldozott haszon mérlegelése néhány gazdasági döntésben.	Földrajz: A gazdaság ágazatai. A magyar gazdaság főbb működési területei. A piac működésének alapelvei. A pénz szerepe a gazdaságban. Nemzeti és közös valuták. Árfolyam, valutaváltás. Matematika: Kamatszámítás. Technika, életvitel és gyakorlat: Korszerű pénzkezelés.
Kulcsfogalmak	Munka, gazdaság, piac, pénz, termelés, fogyasztás.	
Fogalmak	Piacgazdaság, háztartás, vállalat, belföld, külföld, pénzintézet, pénzügyi közvetítő, bankjegy, pénzhelyettesítő, költségvetés, bevétel, kiadás, egyenleg, megtakarítás, betét, kötvény, befektetési jegy, hitelfelvétel, kamat, árfolyam, infláció.	

Tematikai egység	Háztartás és családi gazdálkodás	Órakeret 5 óra

Előzetes tudás	Személyes tapasztalatok a családi – háztartási gazdálkodással kapcsolatban. Kamatszámítás.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyéni felelősség, kezdeményezőképesség és az alkotó munka szerepének tudatos felismertetése. A pénzkezelés alapvető fogalmainak megértetése a családi gazdálkodás legfontosabb kérdéseihez kapcsolódóan.

Témák	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
Családi bevételek: munkával szerzett jövedelmek, nem munkával szerzett jövedelmek (társadalmi juttatások, tulajdonból származó jövedelmek, örökség, nyeremény, vagyon). Családi kiadások: létszükségleti kiadások (élelem, ruházkodás, lakás, közüzemi szolgáltatások), egyéb kiadások (oktatási-kulturális, szabadidős és rekreációs kiadások). Takarékosság a háztartások fogyasztásában és vásárlásában (energiahasználat, beruházás, tudatos vásárlás, hulladékkezelés és újrahasznosítás). Családi pénzkezelési technikák (megtakarítás és befektetés, hiány és hitel, bankszámlák, bankkártyák és banki műveletek). Tapasztalatszerzés: látogatás egy pénzintézetben, a lakossági folyószámlákhoz kapcsolódó	Ismeretszerzés, tanulás: A családi és a személyes szükségletek, illetve vágyak számbavétele. Ezek rangsorolása és szimulációs gyakorlat keretében való összevetése a reális lehetőségekkel. Különféle élethelyzetekhez kapcsolódó családi költségvetések tervezése. A háztartási megtakarítási lehetőségek azonosításának gyakorlása. Lakossági folyószámla adatainak értelmezése. A családi bevételek és kiadások szerkezetének grafikus ábrázolása közösen.	Földrajz: Egy termék árát befolyásoló tényezők. Kiadás és bevétel. Különböző fizetési módok. A fogyasztási szokások változásai. Matematika: Diagramok, táblázatok, grafikonok – adatleolvasás, készítés, értelmezés. Kamatos kamat, befektetés és hitel. Technika, életvitel és gyakorlat: A háztartás és a közszolgáltatások. Hulladékgazdálkodás.

banki tevékenységek megismerése.		
Kulcsfogalmak	Család, szükséglet, munka, tulajdon, jövedelem.	
Fogalmak	Háztartás, költségvetés, bevétel, kiadás, társadalmi juttatás, tulajdonból származó jövedelem, örökség, nyeremény, vagyon, létszükségleti kiadás, nem létszükségleti kiadás, beruházás, egyenleg, megtakarítás, befektetés, hitel, kamat, bank, bankszámla, bankkártya, banki művelet, lakossági folyószámla.	

Tematikai egység	Médiakörnyezet, a média funkciói, a nyilvánosság	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Minden médiumra kiterjedő, személyes médiahasználati tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a kritikai médiatudatosság fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az internet, a televízió, a videojáték (mozi, rádió, újság) szerepének meghatározása. A média használata a mindennapokban. A különféle médiatartalmak értelmezése, a média funkcióinak (megörökítés, tájékoztatás, vélemények befolyásolása, jövedelemszerzés, szórakoztatás, gyönyörködtetés, önkifejezés) azonosítása. A nyilvánosság jelentésének és jelentőségének meghatározása, szerepének tisztázása az egyes korokban és társadalmakban.		Informatika: Tájékozódás néhány online szolgáltatás céljáról lehetőségéről. Az internet kommunikációs szolgáltatásai (Skype, VoIP, chat, blog).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Média, tömegkommunikáció, médiahasználat, funkció, médiaszöveg. nyilvánosság.	

Tematikai egység	A médiamodellek és intézmények.	Órakeret 3 óra

Előzetes tudás	A médiakörnyezet szereplőinek azonosítása: a fogyasztók/felhasználók és a médiatartalom-előállítók. Információk saját környezet médiahasználati szokásairól.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak megértetése, hogy miért jelenik meg a média közönsége kettős szerepben: mint vásárló és mint áru. A résztvevő és aktív állampolgári szerep elsajátítása, kritikai képességek fejlesztése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A médiapiacon az olvasóért, nézőért, felhasználóért folyó verseny szereplői, jellemzői és eszközei. A fontosabb médiamodellek (közszolgálati, kereskedelmi, közösségi média) és jellemzői, valamint azok megkülönböztetése. A médiaintézmények célközönségei (életkor, nem, végzettség, kulturális és egzisztenciális héttér, érdeklődés). A közösségi hálózatok funkciói, jellemzői.	Magyar nyelv és irodalom: A beszélő és az elbeszélő szerep
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Közszolgálati média, kereskedelmi média, közösségi média.

Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata – Reklám és hír a hagyományos és az új médiában	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A kereskedelmi kommunikáció (reklám) megjelenési helyeinek, alapformáinak ismerete. A hírgyártáshoz kapcsolódó meghatározó tevékenységek (pl. újságíró, fotóriporter) ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A „naiv fogyasztói” szemlélet átértékelése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a kritikai médiatudatosság fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

A reklámok a hirdetés és a médiaipar jellemzői. A hírgyártás folyamatának, szereplőinek azonosítása. A hír, a kommentár és a hírérték fogalmának meghatározása. A pártatlanság és korlátai.	Vizuális kultúra: Reklámhordozó felületek gyűjtése, csoportosítása, olvasása, értelmezése a reklámkészítő szándéka és kifejezésmódja közötti összefüggés alapján.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hír, kommentár, hírérték, hírverseny, pártatlanság, hírportál, közösségi oldal.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén
Az újkori és modernkori egyetemes és magyar történelmi jelenségek, események feldolgozásával a jelenben zajló folyamatok előzményeinek felismerése, a nemzeti azonosságtudat kialakulása. A múltat és a történelmet formáló, alapvető folyamatok, összefüggések felismerése (pl. technikai fejlődésének hatásai a társadalomra és a gazdaságra) és egyszerű, átélhető erkölcsi tanulságok (pl. társadalmi kirekesztés) azonosítása, megítélése. Az új- és modernkorban élt emberek, közösségek élet-, gondolkodás- és szokásmódjainak azonosítása, a hasonlóságok és különbségek felismerése. A tanuló ismerje fel, hogy a múltban való tájékozódást segítik a kulcsfogalmak és fogalmak, amelyek segítik a történelmi tájékozódás és gondolkodás kialakulását, fejlődését. Ismerje fel, hogy az utókor a nagy történelmi személyiségek, nemzeti hősök cselekedeteit a közösségek érdekében végzett tevékenységek szempontjából értékeli, tudjon példát mondani ellentétes értékelésre. Ismerje a XIX.-XX. század nagy korszakainak megnevezését, illetve egy-egy korszak főbb jelenségeit, jellemzőit, szereplőit, összefüggéseit. Ismerje a magyar történelem főbb csomópontjait egészen napjainkig. Legyen képes e hosszú történelmi folyamat meghatározó szereplőinek azonosítására és egy-egy korszak főbb kérdéseinek felismerésére.

Ismerje a korszak meghatározó egyetemes és magyar történelmének eseményeit, évszámait, történelmi helyszíneit. Legyen képes adekvátan válaszolni a térben és időben eltérő fontosabb történelmi események közötti összefüggésekkel kapcsolatban, különös tekintettel azokra, melyek a magyarságot közvetlenül vagy közvetetten érintik.
Tudja, hogy az egyes népek és államok a korszakban eltérő társadalmi, gazdasági és vallási körülmények között éltek, de a modernkor beköszöntével a köztük lévő kapcsolatok széleskörű rendszere épült ki.
Tudja, hogy Európához köthetők a modern demokratikus viszonyokat megalapozó szellemi mozgalmak és dokumentumok.
Tudja, hogy Magyarország a trianoni békediktátum következtében elvesztette területének és lakosságának kétharmadát, és közel ötmillió magyar került kisebbségi sorba. Jelenleg közel hárommillió magyar nemzetiségű él a szomszédos államokban, akik szintén a magyar nemzet tagjainak tekintendők.
Tudja, hogy a társadalmakban eltérő jogokkal rendelkező és vagyoni helyzetű emberek alkotnak rétegeket, csoportokat.
Tudjon különbséget tenni a demokrácia és a diktatúra között, s tudjon azokra példát mondani a feldolgozott történelmi korszakokból és napjainkból.
Ismerje fel a tanuló a hazánkat és a világot fenyegető globális veszélyeket, betegségeket, terrorizmust, munkanélküliséget.
Legyen képes egy-egy korszakra nagyon jellemző képeket, tárgyakat, épületeket felismerni, megnevezni.
Tudja, hogy hol kell a fontos események forrásait kutatni.
Ismerje a híres történelmi személyiségek jellemzéséhez szükséges adatokat, eseményeket és kulcsszavakat.
Legyen képes a tanuló történelmi ismeretet szerezni és egyszerű következtetéseket megfogalmazni szóban, írásban vagy jelnyelven a látott forrásokból, különböző médiumok anyagából.
Legyen képes információt gyűjteni adott témához könyvtárban, múzeumban és interneten.
Ismerje fel a sajtó és média szerepét a nyilvánosságban, tudja azonosítani a reklám és médiapiac jellegzetességeit.
Legyen képes rövid beszámolót készíteni önálló gyűjtőmunkával szerzett ismereteiről.

Legyen képes saját vélemény megfogalmazása mellett mások véleményének figyelembe vételére.
Legyen képes példák segítségével értelmezni az alapvető emberi, gyermek- és diákjogokat, a siketek jogait, valamint a társadalmi szolidaritás különböző formáit.
Ismerje a legfontosabb állampolgári jogokat és kötelességeket.
Legyen képes a gazdasági és pénzügyi terület fontosabb szereplőit azonosítani, illetve egyszerű családi költségvetést készíteni, és mérlegelni a háztartáson belüli megtakarítási lehetőségeket.

7–8. évfolyam (2020/2021-ben induló 1. évfolyamtól felmenő rendszerben)

Az általános iskola 7–8. évfolyamának történelemtanításánál az életkori sajátosságok figyelembevételével már törekedni kell az események és folyamatok összetettebb bemutatására. A tanuló ekkor már a magasabb szintű, elvontabb fogalmi gondolkodásra is képessé válik, ezért a képszerűség és a történettanításon alapuló történelemtanítás elvének alkalmazása mellett megkezdődik az elemző jellegű feldolgozás: összetett okok és következmények feltárása, az egyes történelmi jelenségek és folyamatok több szempontú értelmezése.

Mivel a 7–8. évfolyamra a tanuló formálódó absztrakt gondolkodása a jellemző, ez megengedi, hogy a tananyag alapvetően kronologikus elrendezésű legyen, ami a legalkalmasabb a mai világot meghatározó 19–20. századi folyamatok értelmezésére. Az egyetemes és a magyar történeti témák vegyesen, korszakokhoz köthető témakörökbe rendezve jelennek meg. Kisebb mértékben, de továbbra is jellemző, hogy a tanterv az általános jelenségeket a magyar történelem példáin keresztül dolgozza fel. Az eseménytörténetet két tematikus és négy szintetizáló témakör egészíti ki. Utóbbiak hosszmetszeti jellegűek: a demográfia, a demokrácia, az egyes kiemelt régiók történetét, valamint a nemzeti kultúránk és történelmünk eredményeit tekintik át a kezdetektől napjainkig. Legfőbb céljuk a négy év alatt tanultak áttekintése, illetve ezeknek a témáknak magasabb szintű, integráló, szintetizáló értelmezése.

FEJLESZTÉSI TERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TANULÁSI EREDMÉNYEK (ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK)

TÖRTÉNELMI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

- be tudja mutatni a különböző korok életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az egyes történelmi korszakokban élt emberek életét befolyásoló tényezőket;
- ismeri az újkori és jelenkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében;
- fel tudja idézni az újkori és jelenkori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait a 1849-től napjainkig;
- képes felidézi a magyar nemzet honvédő és szabadságharcait, példákat hoz a hazaszeretet, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira;
- tisztában van a 19. és 20. század fontosabb politikai eszméivel és azok hatásaival;
- ismeri és be tudja mutatni a 19. és 20. századi modernizáció gazdasági társadalmi és kulturális hatásait Magyarországon és a világban;
- ismeri az első és a második világháború legfontosabb eseményeit, jellemzőit, valamint napjainkra is hatással bíró következményeit;
- fel tudja idézni az első és második világháború borzalmait, érveket tud felsorakoztatni a békére való törekvés mellett;
- ismeri a nemzetiszocialista és a kommunista diktatúrák főbb jellemzőit, az emberiség ellen elkövetett bűneiket, ellentmondásaikat és ezek következményeit, továbbá a velük szembeni ellenállás példáit;
- felismeri a különbségeket a demokratikus és a diktatórikus berendezkedések között, érvel a demokrácia értékei mellett;
- ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit néhány történelmi korszakban, beleértve a határon kívüli magyarság sorsát, megmaradásáért folytatott küzdelmét, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára és együttműködésére;
- valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot az újkorban és jelenkorban az európai történelmi folyamatokban, valamint napjaink globális folyamataiban;
- ismeri hazája államszervezetét.

ISMERETSZERZÉS ÉS FORRÁSHASZNÁLAT

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- képes ismereteket szerezni személyes beszélgetésekből, tárgyak, épületek megfigyeléséből, olvasott és hallott, valamint a különböző médiumok által felkínált szöveges és képi anyagokból;
- megadott szempontok alapján, tanári útmutatás segítségével történelmi információkat gyűjt különböző médiumokból és forrásokból (könyvek, atlaszok, kronológiák, könyvtárak, múzeumok, médiatárak, filmek; nyomtatott és digitális, szöveges és vizuális források);
- képes élethelyzetek, magatartásformák megfigyelésére és értelmezésére;
- megadott szempontok alapján tudja értelmezni és rendszerezni a történelmi információkat;
- felismeri, hogy melyik szöveg, kép, egyszerű ábra, grafikon vagy diagram kapcsolódik az adott történelmi témához;
- össze tudja vetni a forrásokban található információkat az ismereteivel, párhuzamot tud vonni különböző típusú (pl. szöveges és képi) történelmi források tartalma között;
- egyszerű következtetéseket von le, és véleményt tud alkotni különböző források hitelességéről és releváns voltáról;

TÁJÉKOZÓDÁS IDŐBEN ÉS TÉRBEN

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a nagy történelmi korszakok elnevezését és időhatárait, néhány kiemelten fontos esemény, jelenség és történelmi folyamat időpontját;
- biztonsággal használja az idő tagolására szolgáló kifejezéseket, történelmi eseményre, jelenségre, folyamatra, korszakra való utalással végez időmeghatározást;
- ismeretei segítségével időrendbe tud állítani történelmi eseményeket, képes az idő ábrázolására pl. időszalag segítségével;
- a tanult történelmi eseményeket, jelenségeket, személyeket, ikonikus szimbólumokat, tárgyakat, képeket hozzá tudja rendelni egy adott történelmi korhoz, régióhoz, államhoz;
- biztonsággal használ különböző történelmi térképeket a fontosabb történelmi események helyszíneinek azonosítására, egyszerű jelenségek, folyamatok leolvasására, értelmezésére, vaktérképen való elhelyezésére;

- egyszerű alaprajzokat, modelleket, térképvázlatokat (pl. települések, épületek, csaták) tervez és készít.

SZAKTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓ

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- önállóan, folyamatos beszéddel (jellel) képes eseményeket, történeteket elmondani, történelmi személyeket bemutatni, saját véleményt megfogalmazni;
- össze tudja foglalni saját szavaival hosszabb elbeszélő vagy leíró, valamint rövidebb magyarázó szövegek tartalmát;
- képes önálló kérdések megfogalmazására a tárgyalt történelmi témával, eseményekkel, folyamatokkal, kapcsolatban;
- képes rövid fogalmazások készítésére egy-egy történetről, történelmi témáról;
- különböző történelmi korszakok, történelmi és társadalmi kérdések tárgyalása során szakszerűen alkalmazza az értelmező és tartalmi kulcsfogalmakat, továbbá használja a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat;
- tud egyszerű vizuális rendezőket készíteni és kiegészíteni hagyományos vagy digitális módon (táblázatok, ábrák, tablók, rajzok, vázlatok) egy történelmi témáról;
- egyszerű történelmi témáról tanári útmutatás segítségével kiselőadást és digitális prezentációt állít össze és mutat be önállóan;
- egyszerű történelmi kérdésekről önálló, tárgyilagos véleményt tud megfogalmazni, állításait alátámasztja;
- meghallgatja és megérti - adott esetben elfogadja - mások véleményét, érveit;
- tanári segítséggel dramatikusan, szerepjáték formájában tud megjeleníteni történelmi eseményeket, jelenségeket, személyiségeket.

TÖRTÉNELMI GONDOLKODÁS

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adott történetben különbséget tud tenni fiktív és valós, irreális és reális elemek között;
- képes megfigyelni, értelmezni és összehasonlítani a történelemben előforduló különböző emberi magatartásformákat és élethelyzeteket;
- a történelmi eseményekkel, folyamatokkal és személyekkel kapcsolatban önálló kérdéseket fogalmaz meg;

- önálló véleményt képes megfogalmazni történelmi szereplőkről, eseményekről, folyamatokról;
- felismeri és értékeli a különböző korokra és régiókra jellemző tárgyakat, alkotásokat, életmódokat, szokásokat, változásokat, képes azokat összehasonlítani egymással, illetve a mai korral;
- társadalmi és erkölcsi problémákat azonosít adott történetek, történelmi események, különböző korok szokásai alapján;
- példákat hoz a történelmi jelenségekre, folyamatokra;
- felismeri, hogy az emberi cselekedet és annak következménye között szoros kapcsolat van.

A tanuló az 7–8. évfolyamon a következő kulcsfogalmakat használja:

Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, értelmezés, történelmi nézőpont.

Tartalmi kulcsfogalmak:

- politikai: politika, állam, államszervezet, államforma, monarchia, köztársaság, egyeduralom, demokrácia, önkormányzat, jog, törvény, birodalom;
- társadalmi: társadalom, társadalmi csoport/réteg, nemzet, népcsoport, életmód;
- gazdasági: gazdaság, pénz, piac, mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, adó, önellátás, árutermelés, falu, város;
- eszme- és vallástörténeti: kultúra, művészet, hit, vallás, egyház, világkép.

A 7–8. évfolyamon a történelem tantárgy alapóraszáma: 136 óra.

Két mélységelvű téma javasolt óraszáma: 6–10 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör	**Javasolt óraszám**
A modern kor születése	5
A dualizmus kora: felzárkózás Európához	7
Az első világháború és következményei	11

Totális diktatúrák	5
A Horthy-korszak	9
A második világháború	10
A megosztott világ	5
Magyarország szovjetizálása	10
A forradalomtól az ezredfordulóig	20
Együttélés a Kárpát-medencében	8
Népesedés és társadalom	5
A demokratikus állam	7
Régiók története	14
Mérlegen a magyar történelem	8
Két mélységelvű téma	12
Összes óraszám:	136

Megjegyzés: A szaggatott vonal az évfolyamok közötti határokat jelzi.

TÉMAKÖR: A modern kor születése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
A nemzeti eszme és a birodalmak kora	• A nemzeti eszme és a nemzetállamok Európája. • A világ nagyhatalmai és ellentéteik a 20. század kezdetén. • Gyarmatbirodalmak a világ térképén.	*Fogalmak*: nacionalizmus, liberalizmus, konzervativizmus, demokrácia, szocializmus, kommunizmus,	• A 20. század eleji nagyhatalmak azonosítása, és a korabeli világra gyakorolt

Politikai eszmék: liberalizmus, konzervativizmus, szocializmus	• A liberalizmus. • A konzervativizmus. • A szocializmus és kommunizmus eszméje. • A kereszténységszocializmus.	kereszténységszocializmus. *Személyek*: Bismarck, Marx. *Kronológia*: 1871 Németország egyesítése. *Topográfia*: Németország, Olaszország, Brit Birodalom, Amerikai Egyesült Államok, Japán.	hatásuk feltárása térképek és egyszerű ábrák segítségével. • A politikai eszmék legjellemzőbb gondolatait megjelenítő néhány egyszerű és rövid forrás értelmezése és azonosítása. • A 19. századi politikai eszmék céljainak és jellemzőinek rendszerezése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Németország területi egyesítés előtt és utáni térképének összehasonlítása, értékelése.
- Magyarázatok keresése és azok megvitatása egyes államok létrejöttének és megerősödésének okaira (pl. Amerikai Egyesült Államok).
- Ismerkedés nemzeti jelképekkel (zászlók, himnuszok).
- Összehasonlító táblázat készítése a korszak politikai eszméiről.

TÉMAKÖR: A dualizmus kora: felzárkózás Európához

JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
A modernizálódó Magyarország	• Magyar feltalálók és találmányok, az ipar fejlődése. • Vasútépítés, folyószabályozás. • Egy világváros kiépülése – az urbanizáció Budapest példáján.	*Fogalmak*: közös ügyek, dualizmus, MÁV, Millennium, emancipáció, urbanizáció. *Személyek*: Andrássy Gyula. *Kronológia*: 1896 a Millennium. *Topográfia*: Budapest.	• A millenniumi Budapest bemutatása. • A dualizmus kori vidék és város lakóinak és életmódjának bemutatása. • A 20. század eleji és korunk életmódja közötti különbségek azonosítása. • A korszak gazdasági és technikai fejlődésének bemutatása. • A korszak ipari fejlődésének nyomon követése diagramok, táblázatok segítségével.
A millenniumi Magyarország	• A soknemzetiségű ország. • A zsidó emancipáció, a hazai zsidóság szerepe a magyarországi modernizációban. • A cigányság helyzete, hagyományos mesterségek. • A millenniumi ünnepségek. • A legjelentősebb kulturális alkotások.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Képes beszámoló (prezentáció) készítése a korszak valamely jeles magyar tudósáról, feltalálójáról.
- Képek gyűjtése a dualizmus kori társadalmi csoportok és nemzetiségek életéről.

- Képgyűjtemény (tabló) összeállítása a millenniumi Budapestről internetes források alapján.

TÉMAKÖR: Az első világháború és következményei

JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztő feladatok**
Az első világháború, Magyarország a háborúban	• A halálos lövés: a világháború kirobbanása. • A hadviselő felek: az antant és a központi hatalmak. • Az állóháború. • Magyarok a világháborúban. • A hátország megpróbáltatásai. • Lenin és a bolsevik hatalomátvétel.	*Fogalmak*: antant, központi hatalmak, front, állóháború, hátország, bolsevik, tanácsköztársaság, vörösterror, fehér különítményes megtorlások, kisantant. *Személyek*: Tisza István, Lenin, Károlyi Mihály, Horthy Miklós. *Kronológia*: 1914–1918 az első világháború, 1917 a bolsevik hatalomátvétel,	• A fontosabb hadviselő országok csoportosítása a szövetségi rendszerek szerint. • Az első világháborús hadviselés összehasonlítása a korábbi háborúkéval. • A háborús körülményeket bemutató különböző típusú források gyűjtése, feldolgozása. • Európa háború előtti és utáni térképének összehasonlítása, a változások értelmezése. • A történelmi Magyarország szétesésének
Magyarország 1918–1919-ben	• A forradalmi kísérlet – elhibázott kül- és katonapolitika. • Magyarország megszállásának folyamata. • A tanácsköztársaság hatalomra kerülése és bukása.		

	• Az ellenforradalom.	1920. június 4. a trianoni békediktátum. *Topográfia*: Szarajevó, Szerbia, Doberdó, Kárpátalja, Felvidék, Délvidék, Burgenland, Erdély, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Románia, Ausztria.	bemutatása térképen az elcsatolt területek történelmi megnevezésével. • Vélemény megfogalmazása a történelmi Magyarország felbomlásának okairól. • A trianoni békediktátum területi és demográfiai következményeinek értékelése.
A trianoni békediktátum	• A Párizs környéki békék alapelvei, a vesztesek büntetése. • A trianoni békediktátum – a megcsonkított Magyarország. • Magyarország területi, népességi és gazdasági veszteségei. • A kisantant.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Vita a háború okairól.
- Grafikonok, táblázatok elemzése a háború legfontosabb adatairól (pl. résztvevők száma, veszteségek, háborús kiadások, fegyverek száma stb.).
- Első világháborús emlékhelyek és emlékművek, sírhelyek feltérképezése és felkeresése a lakóhelyen és környékén.
- Első világháborús kiállítás megtekintése.
- Első világháborús katonadalok gyűjtése és eléneklése.
- Trianon a gyermek szemével – kortárs visszaemlékezések felkutatása és megbeszélése.

TÉMAKÖR: Totális diktatúrák

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK

Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
A kommunista Szovjetunió	• Lenin és Sztálin diktatúrája. • Az államosítás. • A terror és a munkatáborok.	*Fogalmak*: személyi kultusz, GULAG, totális állam, nemzetiszocializmus, antiszemitizmus, fasizmus. *Személyek*: Sztálin, Hitler. *Kronológia*: 1933 a náci hatalomátvétel. *Topográfia*: Szovjetunió, Szibéria (munkatáborok).	• A kommunista Szovjetunió és a nemzetiszocialista Németország jellemzőinek azonosítása képi és szöveges forrásokban. • A totális diktatúrák összehasonlítása (pl. jelképek, ideológiák, hatalmi eszközök). • Érvelés a 20. század kirekesztő ideológiáival szemben.
A nemzetiszocialista Németország	• A nemzetiszocializmus: fajelmélet és antiszemitizmus. • A náci hatalomátvétel, a hitleri diktatúra és terror. • A hitleri Németország terjeszkedése: Ausztria és Csehszlovákia.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- GULÁG táborok és a náci koncentrációs táborok helyszíneinek térképen való azonosítása.
- Film vagy filmrészletek megtekintése a nemzetiszocialista és/vagy a kommunista diktatúráról.

TÉMAKÖR: A Horthy-korszak

JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
A politika irányai	• Horthy, a kormányzó. • Antikommunizmus és revíziós törekvések. • A politikai antiszemitizmus. • Bethlen István miniszterelnöksége.	*Fogalmak*: revízió, numerus clausus, pengő. *Személyek:* Bethlen István, Klebelsberg Kuno, Szent-Györgyi Albert. *Kronológia*: 1920–1944 a Horthy-korszak.	• A Horthy-korszak gazdasági, kulturális, politikai és társadalmi eredményeinek és problémáinak felidézése. • Az antiszemitizmus megnyilvánulásainak azonosítása források alapján. • Magyarország külpolitikai céljainak és lehetőségeinek bemutatása. • A társadalmi változások bemutatása szöveges és képi források alapján. • A korszak egy kiemelkedő személyiségének bemutatása.
Gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődés	• Gazdasági eredmények. • Az oktatás, a kultúra és a tudomány néhány kiemelkedő képviselője. • Társadalmi rétegződés és érintkezési formák Magyarországon. • Életmód, szabadidő, sport.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Plakátok, korabeli történetek, versek, dalok gyűjtése a revíziós törekvésekről.
- Fotók, illusztrációk gyűjtése az ipar (közlekedés) modernizációjáról.
- Képek gyűjtése az oktatás, a tudomány, a sportélet új intézményeiről.

TÉMAKÖR: A második világháború

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
Háború földön, tengeren és levegőben.	• A hadviselő felek: a tengelyhatalmak és a szövetségesek. • Fordulatok a háborúban: Sztálingrád és Normandia, Berlin, az atombomba. • Európa felosztása.	*Fogalmak*: tengelyhatalmak, szövetségesek, nyilasok, totális háború, holokauszt, gettó, deportálás, koncentrációs tábor, zsidótörvények. *Személyek*: Franklin D. Roosevelt, Churchill, Teleki Pál, Szálasi Ferenc *Kronológia*: 1939–1945 a második világháború,	• A nemzetiszocialista Németország és a kommunista Szovjetunió szerepének feltárása a háború kirobbantásában. • A második világháború fordulópontjainak felidézése. • A háború fegyvereinek és borzalmainak bemutatása különböző források alapján. • Magyarország területi változásait és világháborús részvételét, valamint a második világháború főbb
Magyarország a világháború idején	• A revíziós eredmények • A Szovjetunió elleni háború – a 2. magyar hadsereg a Donnál. • Német megszállás. • A kiugrási kísérlet és a nyilas hatalomátvétel. • A hadszíntérré vált Magyarország.		
A háború borzalmai	• A totális háború. • A világháború fegyverei. • A hátország szenvedései. • Az ellenállás formái.		

	• A bombázások és városi harcok – Budapest példáján.	1941. június a Szovjetunió megtámadása, 1944. március 19. Magyarország német megszállása, 1945. április a háború vége Magyarországon. *Topográfia*: Sztálingrád, Normandia, Hirosima, Don-kanyar, Auschwitz.	eseményeit bemutató térképek értelmezése. • A magyar külpolitika háború előtti és alatti törekvéseinek és mozgásterének bemutatása. • Ítélet megfogalmazása a második világháborús népirtásokról és háborús bűnökről. • A magyar honvéd helytállásának felidézése források alapján. • Példák gyűjtése az ellenállás és embermentés formáira.
A holokauszt	• A náci koncentrációs és megsemmisítő táborok. • Az európai és magyarországi zsidótörvények. • Kísérlet az európai és a magyar zsidóság és cigányság elpusztítására. • Áldozatok és bűnösök, felelősség és embermentés: néhány kiemelkedő példa.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A holokausztról szóló visszaemlékezések, irodalmi és filmfeldolgozások egy-egy részletének megbeszélése.
- Második világháborús emlékhelyek, emlékművek és sírhelyek feltérképezése és felkeresése a lakóhelyen és környékén.

TÉMAKÖR: A megosztott világ

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
A hidegháború	• A kétpólusú világ – a vasfüggöny leereszkedése. • Németország kettéosztása. • Fegyverkezési verseny a Szovjetunió és az Amerikai Egyesült Államok között. • Hidegháborús konfliktusok: Korea, Kuba.	*Fogalmak*: Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ), hidegháború, vasfüggöny, berlini fal, szuperhatalom, Észak-atlanti Szerződés Szervezete (NATO), Varsói Szerződés, piacgazdaság, jóléti állam. *Személyek*: Hruscsov, Kennedy. *Kronológia*: 1947 a párizsi béke, a hidegháború kezdete, 1948 Izrael Állam megalapítása. *Topográfia*: Berlin, Németországi Szövetségi Köztársaság (NSZK), Német Demokratikus Köztársaság (NDK),	• A második világháború után kialakult világrendet bemutató térkép áttekintése és értelmezése. • A nyugati demokrácia és a szovjet diktatúra összehasonlítása. • A nyugati világ és a keleti blokk életkörülményeinek összehasonlítása. • A hidegháború korabeli és a mai világhatalmi viszonyok összehasonlítása. • A hidegháborús korszak alapvető jellemzőinek, történelmi szereplőinek azonosítása képek, szöveges források alapján. • Gyűjtött információk értelmezése a hidegháború korának néhány világpolitikai válságáról (pl. Korea, Kuba, Berlin). • Információk szerzése, rendszerezése és értelmezése a két szuperhatalom fegyverkezési versenyéről
A Nyugat	• A nyugati demokrácia és piacgazdaság. • A jóléti társadalom. • Az új tömegkultúra kialakulása.		

		Észak- és Dél-Korea, Kuba.	diagramok, táblázatok, képek és térképek segítségével.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- A jóléti állam jellemzőinek összegyűjtése és értékelése.
- Internetes és egyéb források alapján képes gyűjtemény összeállítása az új tömegkultúra jellemző tárgyairól, eseményeiről.

TÉMAKÖR: Magyarország szovjetizálása

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
A kommunista diktatúra kiépítése Magyarországon	• Háborús pusztítás és szovjet megszállás, deportálások a szovjet munkatáborokba. • Bűnbakká tett németek és magyarok – kitelepítések, lakosságcsere. • Az 1945-ös és 1947-es választások. • Egypártrendszer, államosítás, diktatúra.	*Fogalmak*: malenkij robot, államosítás, tervgazdaság, Államvédelmi Hatóság (ÁVH). *Személyek*: Kovács Béla, Rákosi Mátyás, Mindszenty József. *Kronológia*: 1945 szovjet	• Magyarország szovjet megszállása következményeinek felidézése. • A tömeges deportálások jellemzőinek azonosítása visszaemlékezések és egyéb források alapján. • A Rákosi-rendszer jellemzőinek, bűneinek azonosítása források, képek,
A Rákosi-diktatúra	• Az ÁVH működése. • A személyi kultusz. • Az egyházüldözés. • A tervgazdaság működése.		

Deportálások „békeidőben”	• A deportálások és üldözések okai. • A határon túli magyarok megpróbáltatásai: deportálások Csehszlovákiában; szovjet, román és jugoszláv munkatáborok. • Magyarországi kitelepítések és munkatáborok.	megszállás, választás Magyarországon, 1948–1956 a Rákosi-diktatúra. *Topográfia*: Recsk, Hortobágy, Duna-delta.	filmrészletek alapján. • A határon túli magyarok megpróbáltatása-inak bemutatása különböző források alapján.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Egy játékfilm vagy filmrészlet megtekintése a korszakból vagy a korszakról.
- Saját vélemény megfogalmazása a Rákosi-diktatúráról.

TÉMAKÖR: A forradalomtól az ezredfordulóig

JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztő feladatok**
Az 1956-os forradalom és szabadságharc	• Október 23., a forradalom kirobbanása. • A pesti srácok és szabadsághősök. • A forradalom lakóhelyünkön és környékén. • Szovjet tankokkal a népakarat ellen.	*Fogalmak*: Molotov-koktél, sortüzek, munkásőrség, Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP), Kommunista Ifjúsági Szövetség (KISZ), úttörő,	• Beszámolók készítése az 1956-os forradalom és szabadságharc hőseiről. • Az 1956-os forradalom és szabadságharc utáni megtorlások kegyetlenségének

	• A forradalom jelképei. • A magyar forradalom a világtörténelem színpadán.	termelőszövetkezet, háztáji, maszek, gulyáskommunizmus, rendszerváltoztatás, privatizáció, jogállam, többpártrendszer. *Személyek*: Nagy Imre, Kádár János, Gorbacsov, Reagan, II. János Pál, Antall József, Göncz Árpád, Horn Gyula, Orbán Viktor. *Kronológia*: 1956. október 23. a forradalom kitörése, 1956. november 4. a szovjet támadás, 1956–1989 a Kádár-rendszer, 1989–1990 a rendszerváltoztatás, 1990 az első szabad választások, 1991 a Szovjetunió	bemutatása példákon keresztül. • Érvek gyűjtése a Kádár-rendszer diktatórikus jellegének alátámasztására. • A Kádár-rendszerről szóló különböző jellegű források elemzése, értelmezése. • A Kádár-rendszer és napjaink életkörülményeinek összehasonlítása. • A rendszerváltoztatás jelentőségének, következményeinek bemutatása. • A magyar történelem legfontosabb politikai eseményeinek időrendbe állítása a rendszerváltoztatástól napjainkig.
A kádári diktatúra	• A kádári megtorlás. • A pártállam működése: az elnyomás változó formái. • Ellenőrzött társadalom, tömegszervezetek.		
Élet a Kádár-rendszerben	• A paraszti gazdaságok felszámolása, téeszesítés. • A szocialista modernizáció – „a legvidámabb barakk”. • A hiánygazdaság. • A második gazdaság kiépülése. • Életszínvonal-politika és eladósodás.		
A kétpólusú világ megszűnése és a rendszerváltoztatás Magyarországon	• A Szovjetunió és a szocialista rendszer országainak válsága. • Az ellenzék megszerveződése Magyarországon. • A kétpólusú világ megszűnése.		

	• Az első szabad országgyűlési és önkormányzati választás. • Antall József kormánya.	felbomlása, 1999 Magyarország belép a NATO-ba. *Topográfia:* Corvin köz, Mosonmagyaróvár.	
Magyarország a rendszerváltoztatás után	• A demokrácia és a piacgazdaság kiépítése. • A többpártrendszer működése. • Gazdasági válság és felzárkózás – vesztesek és nyertesek. • A társadalom átalakulása. • Magyarország NATO-tagsága.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Térképvázlat készítése az 1956-os események budapesti helyszíneiről.
- 1956-os emlékhelyek és emlékművek, sírok feltérképezése a lakóhelyen és környékén.
- Az 1956-os forradalom és a Kádár-rendszer korszakával kapcsolatos játékfilm/ filmrészlet megtekintése és értelmezése.
- Tablókészítés az úttörő mozgalom jellemzőiről a világnézeti nevelésben betöltött szerepéről.

TÉMAKÖR: Együttélés a Kárpát-medencében

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
A határon túli magyarok	• Határon túli magyarlakta területek. • Fordulópontok a határon túli magyarok történetében: a történelmi Magyarország felosztása, a revízió, magyarellenes megtorlások, rendszerváltoztatás. • A kisebbségi lét nehézségei egykor és ma: adminisztratív intézkedések és mindennapok. • Kivándorlás és asszimiláció.	*Fogalmak*: kitelepítés, asszimiláció. *Személyek*: Esterházy János, Márton Áron. *Kronológia*: 1944–1945 magyarellenes atrocitások. *Topográfia*: Szlovákia, Ukrajna.	• A határon túli magyarság története főbb fordulópontjainak áttekintése 1920-tól napjainkig. • Példák gyűjtése a határon túli magyarság életéből a hűségre és helytállásra. • A határon túli magyar kisebbségi lét nehézségeinek bemutatása. • A Kárpát-medence 1910-es és 1990 utáni etnikai térképének összehasonlítása a magyarság és a nemzetiségek elhelyezkedése szempontjából.
A magyarországi nemzetiségek a 19. századtól napjainkig	• Magyarország nemzetiségi arányainak változása. • Az asszimiláció folyamata. • Fordulópontok a nemzetiségek		• Példák gyűjtése a nemzeti összetartozás megnyilvánulásairól az anyaországi és a határon túli magyarság kapcsolatában. • Példák gyűjtése a Kárpát-medence

	történetében: 1848–49-es szabadságharc, a történelmi Magyarország felosztása, a magyarországi németek kitelepítése. • A hazai cigány/roma népesség története. • A nemzetiségi jogok a mai Magyarországon.		népeinek együttműködésére és konfliktusaira a történelem során. • A magyarországi nemzetiségek 19-20. századi története főbb jellemzőinek, fordulópontjainak felidézése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Határon túli területek meglátogatása tanulmányi kirándulás kereteiben (pl. Határtalanul program).
- Az erdélyi, kárpátaljai, felvidéki és délvidéki magyarok életviszonyainak összehasonlítása egymással és a hazai viszonyokkal.
- Tabló vagy prezentáció készítése a hazai cigányság korabeli életmódjáról.

TÉMAKÖR: Népesedés és társadalom

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztő feladatok**
A hagyományos/ agrártársadalmak	• Letelepedés és élelemtermelés:	*Fogalmak*: háziasítás, nagy	• A népesedés nagy korszakainak és

	növénytermesztés és állattenyésztés. • Önellátás, árutermelés, kereskedelem. • A népességnövekedés korlátai. • A hagyományos társadalom (hierarchia és család).	pestisjárvány, népességrobbanás, migráció, multikulturalizmus, terrorizmus, globalizáció. *Személyek*: Semmelweis Ignác.	azok jellemzőinek felidézése. • Információk gyűjtése az élelemtermelés fejlődéséről (például régészeti leletek alapján). • A népességváltozás okainak és következményeinek bemutatása. • Hasonlóságok és különbségek megállapítása az egyes népesedési korszakok és folyamatok között. • Vita a modern kori demográfiai folyamatokról és azok várható hatásairól.
A modern/ipari társadalmak	• Az ipari forradalmak hatásai: népességrobbanás és városiasodás. • Népességnövekedés a fejlődő és népességfogyás a fejlett világban. • A migráció. • A modern/ipari társadalom (egyenjogúság és individualizmus).- • A női szerepek változásának áttekintése a történelem során.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Beszélgetés a népességnövekedés és csökkenés okairól és hatásairól.
- A migráció okainak és hatásainak megvitatása.

TÉMAKÖR: A demokratikus állam

JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
A modern demokrácia gyökerei	• Az athéni demokrácia működése. • A parlamentáris rendszer működése Nagy-Britanniában. • Az elnöki rendszer működése az Amerikai Egyesült Államokban.	*Fogalmak*: népgyűlés, hatalmi ágak, alkotmány, elnök, általános választójog. *Személyek*: Periklész, George Washington. *Kronológia*: Kr. e. 5. sz. az athéni demokrácia fénykora, 1776 az amerikai Függetlenségi nyilatkozat, 2012 Magyarország Alaptörvénye.	• A demokrácia kialakulása, állomásainak felidézése és működésének jellemzése a különböző történelmi korszakokban. • Csoportos szerepjáték demokratikus döntéshozatalról (pl. az athéni demokráciában). • Demokratikus döntéshozatal ábrázolása egy folyamatábrán. • A brit parlamentáris és az amerikai elnöki rendszer összehasonlítása. • Áttekintő ábra értelmezése a magyarországi államszervezetről és a választási rendszerről.
A modern magyar állam	• Az Alaptörvény. • Az Országgyűlés, a kormány és az igazságszolgáltatás. • Az országgyűlési és önkormányzati választási rendszer.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Csoportos szerepjáték demokratikus döntéshozatalról (pl. az athéni demokráciában).
- Demokratikus döntéshozatal ábrázolása egy folyamatábrán.

TÉMAKÖR: Régiók története

JAVASOLT ÓRASZÁM: 14 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
Magyarország és az Európa Unió	• Az Európai Unió születése és bővülése. • Az európai integráció céljai, eredményei és gondjai. • Magyarország európai uniós tagsága.	*Fogalmak*: integráció, euró, Európai Unió, visegrádi együttműködés, polgárháború, nagy fal, hinduizmus, buddhizmus, kasztrendszer, Korán. *Személyek*: Linco ln, Gandhi, Mao Ce-tung. *Kronológia*: 1957 a római szerződés, 2004 Magyarország belép az Európai Unióba.	• Az Európai Unió céljainak felidézése. • Az európai integráció eredményeinek és problémáinak áttekintése. • A közép-európai régió középkori, újkori és mai térképeinek összehasonlítása. • A közép-európai népek helyzetének összehasonlítása a középkortól napjainkig. • Az Amerikai Egyesült Államok szuperhatalmi helyzetének elemzése és értékelése katonai, politikai,
Közép-Európa	• A régió sajátosságai (jellemzően kontinentális helyzet, birodalmi függés és nemzeti sokszínűség). • A második világháború hadszíntere. • A szovjet megszállás. • A visegrádi együttműködés.		
Az Amerikai Egyesült Államok	• Az Amerikai Egyesült Államok létrejötte. • Az amerikai polgárháború okai és eredményei. • Az Amerikai Egyesült Államok világhatalommá válása.		
India	• Az indiai civilizáció vallási és kulturális alapjai. • A brit gyarmati uralom. • Gandhi és a függetlenségi mozgalom.		

	• A jelenkori India ellentmondásai.	*Topográfia*: Brüsszel, Lengyelország, Csehország, Közel-Kelet, Izrael.	gazdasági és kulturális téren. • Kína világgazdasági és világpolitikai szerepének megvitatása. • A közel-keleti konfliktusról megfogalmazott álláspontok és érvek azonosítása, beszélgetés a békés megoldási módokról.
Kína	• A kínai civilizáció vallási és kulturális alapjai. • Kína félgyarmati sorban. • A japán megszállás. • Mao Ce-tung és a kommunista diktatúra. • A gazdasági óriás.		
A Közel-Kelet	• Az Oszmán Birodalom felbomlása. • Izrael állam létrejötte. • Az olaj szerepe a régió történetében. • Az iszlám és az iszlamizmus. • Etnikai, vallási és gazdasági törésvonalak.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Különböző források gyűjtése az indiai és kínai civilizáció történetéből, ezek alapján ismertetők, prezentációk készítése.
- Az Oszmán Birodalom, valamint a Közel-Kelet területi változásainak nyomon követése történelmi térképeken.
- Beszámolók, prezentációk készítése az arab-izraeli konfliktusról (pl. az izraeli határ változásai, az olajválság).

TÉMAKÖR: Mérlegen a magyar történelem

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
Lábnyomaink a nagyvilágban	• Világjáró magyarok (utazók, felfedezők). • Tudósok és feltalálók (pl. informatika, autóipar, űrkutatás). • Világraszóló sportsikerek – magyarok az olimpiákon. • Magyar művészek a világban.	*Javasolt személyek (altémánként 1-2)*: Julianus barát, Kőrösi Csoma Sándor, Magyar László; Neumann János, Csonka János, Galamb József, Kármán Tódor; Papp László, Puskás Ferenc, Egerszegi Krisztina, Balczó András; Liszt Ferenc, Munkácsy Mihály, Kodály Zoltán, Bartók Béla, Korda Sándor.	• Valamely területen kiemelkedő eredményt elérő magyarok tevékenységének felidézése, bemutatása. • A Magyar Királyság középkori sikeressége okainak felidézése. • Érvek gyűjtése a Habsburg Birodalomhoz tartozásunk előnyei és hátrányai mellett a 18. században és a 19. század első felében. • Levert szabadságharcaink értékelése az utóbb elért eredmények alapján.
A magyar megmaradás kérdései	• Magyarország mint szuverén európai hatalom a középkorban. • A török kor: a középkori örökség pusztulása és az etnikai arányok romlása. • Az Osztrák-Magyar Monarchia, a Közép-Európát sikeresen egyesítő birodalom. • Trianon máig tartó hatásai: a kisállami lét kényszerpályái a nagyhatalmak árnyékában. • Új típusú kapcsolatépítés a rendszerváltoztatás után a kisebbségbe került magyarsággal.		

	• A magyar megmaradás titkai: szabadságharcok, békés építkezés.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Világjáró magyar utazókról szóló beszámolók készítése.
- Kiselőadások, bemutatók készítése magyar tudósokról, feltalálókról, találmányokról, olimpikonokról, művészekről.

Állampolgári ismeretek (2020/2021-ben induló 5. évfolyamtól felmenő rendszerben)

A társadalmi és állampolgári ismeretek – mint szocializációs hatású témaköröket átfogó tartalmi terület – természetes módon kapcsolódik a Nat-ban megfogalmazott valamennyi általános fejlesztési feladathoz. Ez a lehetősége abból fakad, hogy a jelenben való eligazodásra igyekszik felkészíteni a tanulókat. Olyan tartalmakat visz be az oktatásba, amelyek a hétköznapokban közvetlenül hasznosítható tudást eredményeznek. A súlyos fokban hallássérült tanuló- hallássérülésének és kommunikációs képességének megfelelően-, megismeri a valóságot maga körül, segítséget kap a társadalomban való eligazodáshoz, beilleszkedéshez, továbbá a jövőről is felelősebben tud gondolkodni.

Olyan készségek fejlesztését célozza, amelyek – miként az összes kulcskompetencia – széles körben hasznosíthatók az iskolán kívüli életben is. A témakörök feldolgozása hozzájárul a szociális és állampolgári, valamint a kezdeményezőkészség és vállalkozási kompetencia fejlesztéséhez. Általános nevelési célok közül jelentős mértékben segíti az állampolgárságra és demokráciára való nevelést, a másokért való felelősségvállalás és az önkéntesség gondolatának elmélyülését a tanulókban, a gazdasági és a pénzügyi nevelést, valamint kisebb mértékben a pályaorientációt is. Az általános iskola utolsó évfolyamán megjelenő társadalmi és állampolgári ismeretek témakörei a társadalomtudományi oktatás lezárását jelentik az iskolatípuson belül. A témakörök a történelmi tudásra építve foglalják össze, és a diákok saját életére vonatkoztatják a korábban megismert társadalmi, gazdasági és politikai fogalmakat, illetve viszonyrendszereket. E témák feldolgozása ugyanakkor előkészítés is a továbblépésre, hiszen ez az év fordulópontot jelent a tanulók többségének életében. 14 éves kortól felgyorsul a szocializáció. Egyre fontosabbá válik az állampolgári jogok és kötelességek ismerete, valamint

tudatos gyakorlása, a gazdaság működésének átlátása, a vállalkozói szemlélet kialakulása, valamint a bonyolult társadalmi viszonyok reális értelmezése. A fiatalok egyre aktívabb önálló fogyasztókká válnak, ezért fontos, hogy e téren is a tudatosság jellemezze döntéseiket. A tantervben szereplő jelenismereti témakörök elő kívánják segíteni a fiatalok társadalmi beilleszkedését, egyéni érvényesülésülését és közösségi felelősségvállalását. Elsősorban azon képességek megerősödését kívánják támogatni, amelyek birtokában a tanulók el tudnak igazodni számukra ismeretlen helyzetekben, megoldásokat tudnak keresni azokra a problémákra, amelyekkel szembesülnek, képesek a lehetőségeik mérlegelésére, dönteni tudnak, valamint az általános emberi és polgári normáknak megfelelő módon viselkednek. Ebben az életszakaszban lesznek a tanulók között olyanok, akik közvetlenül vagy tanulási irányuk megválasztásával elindulnak a munka világa felé. Számukra külön is fontos lehet mindaz, amivel e témakörök feldolgozása hozzá tud járulni a pályaválasztásról, valamint a gazdasági és a pénzügyi kérdésekről való reális gondolkodás megalapozásához.

Az állampolgári ismeretek tantárgy koncepciójának kialakításában, a nevelési-oktatási szakaszok tervezésekor meghatározó szerepet játszottak azok a társadalmi elvárások, amelyek szerint a mindennapi életben történő eligazodás, az állampolgári léthez szükséges ismeretek, készségek, képességek elsajátítása, összességében a felnőttkori szerepekre való felkészülés már az általános iskola záró szakaszában meg kell, hogy jelenjen. Fontos szerepet kap az a szakmai igény, hogy a demokratikus gondolkodás és a hazaszeretet megalapozása és erősítése már az általános iskolai nevelés időszakában kezdődjön meg.

Az állampolgári ismeretek tantárgy tanulása révén a hallássérült tanuló támpontokat kap a mindennapi életben történő tájékozódásához. Az alapvető ismeretek elsajátításán túl lehetőség nyílik a készség- és képességfejlesztésre, olyan tevékenységek kipróbálására és gyakorlására, amelyek segítik felkészülését a felnőtt szerepekre, megalapozzák a tájékozott, nyitott és érdeklődő személyiség és felelős polgári mentalitás kialakulását. A tantárgy fontos terepe a közösségért történő felelősségvállalás kialakításának, hazaszeretet, a nemzeti öntudat kialakításának és megerősítésének, a haza iránti kötelezettségek megismerésének.

Az új tantárgy először a 7–8. évfolyam nevelési-oktatási szakaszában jelenik meg, miközben – közös tanulásterületen osztozva – több szállal kötődik a történelem, valamint az erkölcs és etika tantárgyakhoz. A közös tanulásterülethez tartozó ismeretek köre, a jelenségek és folyamatok értelmezése, az ok – okozati összefüggések érvényesítése, a mérlegelő gondolkodás megalapozása, a társas együttműködés, az egyén és közösség viszonyának kérdései, a közösségi

értékek és a felelősségvállalás kiemelése, a társadalmi együttélés követelményeinek és dilemmáinak megbeszélése a történelem, az állampolgári ismeretek, az erkölcs és etika tantárgyak tanulásának folyamatos összehangolását és együttműködését feltételezi. Épít a hon – és népismeret tantárgy ismeretanyagára, nevelési céljaira is. A tantárgy a földrajz tanulásához is kötődik, hiszen a lokális és a regionális szemlélet kialakítása, a társadalmi alrendszerek funkcióinak és az intézmények szerepének vizsgálata mindkét diszciplína fejlesztési feladatai között szerepel. Az állampolgári ismeretek tantárgynak is célja a pénzügyi tudatosság megalapozása és a fenntarthatóság kritériumainak megismertetése, ezért – mind az általános iskolai, mind a középiskolai képzés záró szakaszában – épít a földrajz keretében tanult gazdasági és pénzügyi ismeretekre.

Az állampolgári ismeretek tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A tanuló az információk gyűjtése, rendszerezése és feldolgozása közben megkülönbözteti a lényegest a lényegtelentől, és arra törekszik, hogy hiteles szövegeket használjon fel beszámolói elkészítéséhez. Önállóan vagy megadott szempontok alapján képes megkülönböztetni egymástól a megalapozott, tudományos hátterű és a hamis következtetéseket tartalmazó leírásokat, gondolatsorokat.

A kommunikációs kompetenciák: A tanuló véleménynyilvánításához, érveléséhez, a vitahelyzetekben való megszólalásaihoz a kommunikációs helyzetnek megfelelő nyelvhasználat és viselkedés társul. A véleménynyilvánítás és a vitakultúra fejlesztése az autonóm magatartás kialakulását és a másik ember iránti tiszteletet, a más vélemények mérlegelését egyaránt segíti.

A digitális kompetenciák: A tanuló információk gyűjtéséhez és rendszerezéséhez használja a könyvtári dokumentumokat és az internetet, a beszámolók egy részéhez digitális tartalmakat készít. Az önálló és a társas tanulás folyamatában tanári segítséggel körültekintően választja ki az ismeretforrásokat, ha szükséges, tanácsot kér vagy tanácsot ad a médiahasználatról.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A tanuló információkat, tényeket, adatokat gyűjt, válogat, önállóan vagy társaival együttműködve rendszerez. Társadalmi jelenségeket hasonlít össze, összefüggéseket állapít meg, következtetéseket, magyarázatokat fogalmaz meg. A társadalommal, a honvédelemmel és az állampolgári feladatokkal kapcsolatban képes a problémák azonosítására. Nyitott annak átgondolására, hogy a tudományos-technológiai

fejlődés, a környezetvédelemmel kapcsolatos problémák és a fenntarthatóság kérdésköre miképpen hat életútjára, családjára és hazájára.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A pedagógus vagy a társak orientáló észrevételeit, javaslatait és tanácsait figyelembe véve a tanuló képes korrigálni álláspontját, véleményét, valamint módosíthatja, átértékelheti, felülbírálhatja döntéseit. A társas tanulás közösségi élménye növeli önbizalmát, önbecsülését, egyúttal segíti reális énképének alakulását, és erősíti a közösségért történő felelősségvállalást.

A kooperatív tanulás révén az együttes tevékenység saját élménnyé válik. A tanuló társaival közös véleményt alakít ki, javaslatokat fogalmaz meg és terveket készít. A tanulás folyamán sok esetben társaival együttműködve dolgoz fel szövegeket, gyűjt információkat, továbbá bekapcsolódik egy téma vagy probléma közös megbeszélésébe.

A tanulási tevékenységek jellege, a társas tanulás lehetőségei olyan szituációkat és légkört teremtenek, amelyek biztosítják a tanuló szorongásmentes önkifejezését, ezek révén támogatják véleményének, gondolatainak, érveinek szabad kifejtését, ugyanakkor tudatosítják, hogy saját szempontjai csak mások hasonló megnyilvánulásainak tiszteletben tartásával, érveinek megértésével, egyeztetésével érvényesülhetnek.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanuló lakóhelye történetét és a település kulturális, néprajzi értékeit megismerve arra törekszik, hogy gazdagítsa a helyi társadalom életét.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A mindennapi élethez kapcsolódó készségfejlesztés, a hivatali ügyintézés intézményeinek és alapvető eljárásainak megismerése, a munkavállaláshoz szükséges ismeretek és készségek megszerzése, fejlesztése elősegíti a tanulónak a felnőtt szerepekre való felkészülését.

8. évfolyam

Az állampolgári ismeretek tantárgy tanulásával a súlyos fokban hallássérült tanuló azokat az érvényes ismereteket sajátíthatja el és azon készségeket szerezheti meg, amelyeket a mindennapi életben hasznosíthat, amelyek révén felkészülhet felnőtt szerepeire, tudatos és felelős állampolgárrá és egyben elkötelezett hazafivá válhat.

A témakörök struktúrájának kialakításakor két alapvető szempont érvényesült. A témák bővülő egymásra épülése koherens rendszert alkot: a család, mint a társadalom legalapvetőbb intézménye, a tanuló településének megismerése, a lakóhely kulturális értékeinek kiemelése, az intézmények, szervezetek működésének, majd a nagyobb rendszerek funkciójának vizsgálata, a nemzeti közösséghez tartozás feltételeinek számbavétele, a nemzeti identitás alkotóelemeinek megbeszélése, a haza iránti kötelezettségek megismerése, a nemzeti/etnikai kisebbségi jogok azonosítása. Ezen témakörök egymásra épülésével a tanuló rendszerszemlélete is alakul: differenciált tudást szerezhet meg szűkebb és tágabb környezetéről, hazájáról és a társadalomról, amelyben él.

A tanuló elsajátítja a mindennapi életben alkalmazandó készségeket, tájékozódik a munka világában, megismeri a tudatos fogyasztóvá válás meghatározó és a fenntarthatóság alapvető szempontjait: támogatást kap a felnőtt élet szerepeire történő felkészüléséhez.

Az állampolgári ismeretek tantárgy épít a tanulók együttműködésére, az egyéni teljesítményre és érdeklődésre, valamint a tanulók csoportos tevékenységére. A pedagógus a nevelő – oktató munka során a tanulói tevékenységeket megszervező, irányító, illetve koordináló feladatai is megjelennek, a tanulási folyamatban a segítő-támogató szemléletmód jellemzi a tevékenységét. A tanuló teljesítményének értékelésében az önértékelés, a csoportos megbeszélés, a társak kölcsönös javaslatai is szerepet kaphatnak. A társas tanulás alkalmai révén a tanuló megtapasztalhatja a nézetek, vélemények sokféleségét, kifejezheti saját gondolatait, amelyekbe beépítheti mások értékes megnyilvánulásait, ezek révén fejlődhet önismerete és önértékelése is.

A *Családtörténeti kutatás*, a *Településkutatás* és a *Szakmák, foglalkozások, mesterség és hivatás* projektet az iskolai tematikus hetek, témahetek, projektnapok keretében valósíthatják meg a tanulócsoportok.

A 8. évfolyamon az állampolgári ismeretek tantárgy alapóraszáma: 34 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Család; a családi szocializáció jellemzői, a hagyományos családmodell	4
A család gazdálkodása és pénzügyei	3
Településünk, lakóhelyünk megismerése	6
Nemzet, nemzetiség; a haza iránti kötelezettségeink	6
A magyar állam alapvető intézményei, az állam szerepe a gazdaságban	5
Mindennapi ügyintézés; felkészülés a felnőttkori szerepekre, feladatokra	4
A fogyasztóvédelem alapjai	3
A nagy ellátórendszerek: köznevelés, egészségügy és szociális ellátás	3
Összes óraszám:	34

TÉMAKÖR: Család; a családi szocializáció jellemzői; a hagyományos családmodell

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- felismeri a családi szocializációnak az ember életútját befolyásoló jelentőségét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- értelmezi a családi kohézió alapelemeit, jellemzőit: együttműködés, szeretetközösség, kölcsönösség, tisztelet;
- értelmezi a család mint a társadalom alapvető intézményének szerepét és jellemzőit;
- felismeri a véleménynyilvánítás, érvelés, a párbeszéd és a vita társadalmi hasznosságát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az önismeret, önértékelés és a reális énkép alakítása
- A kommunikációs készség fejlesztése
- A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése

- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- A generációk közötti kapcsolat, a nemzedékek közötti párbeszéd erősítése
- Az egymást követő generációk életútjának megismerése révén a történetiség saját élményű megtapasztalása
- A hagyományos családmodell közösségi és társadalmi fontosságának tudatosítása, a családi szerepek megismerése
- Ismeretszerzés, forrásfeldolgozás a családi szocializáció folyamatáról és jellemzőiről
- Családtörténeti kutatás projekt a tanuló választása és egyéni tervezés alapján
- A család fogalma és társadalmi szerepe; A család: szeretetközösség, együttműködés, kölcsönösség, tisztelet; A családi szerepek; A családi szocializáció jellemzői

FOGALMAK

család, házasság, családi szerepek, gyermekvállalás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Különböző szövegtípusok feldolgozása (naplók, ismeretterjesztő szövegek, memoárok) tartalmi elemeinek megértése, értelmezése és bemutatása a család fogalma és társadalmi szerepe témakörben
- Családtörténeti fotómontázs, digitális tartalmak összeállítása
- Valós vagy elképzelt családtörténeti interjú készítése

TÉMAKÖR: A család gazdálkodása és pénzügyei

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a családi háztartás összetevőit, értelmezi a család gazdálkodását meghatározó és befolyásoló tényezőket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri a családi háztartás gazdasági-pénzügyi fenntarthatóságának és a környezettudatos életvitel kialakításának társadalmi jelentőségét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az önismeret, önértékelés és a reális énkép alakítása
- A kommunikációs készség fejlesztése

- A csoportosítási és rendszerezési készség fejlesztése; a rendszerszemlélet alakítása
- A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- A digitális kompetencia fejlesztése
- A szövegértés, szövegalkotás fejlesztése
- A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás támogatása
- A háztartás fogalmának értelmezése
- A család bevételeinek és kiadásainak csoportosítása
- Információk gyűjtése és értelmezése a család megtakarítási lehetőségeiről
- A tudatos vásárlás családi és társadalmi hatásainak megismertetése, az ok – okozati összefüggések feltárása
- A családok takarékossági lehetőségei, a környezettudatos életvitel
- A családokra jellemző fogyasztási szokások
- Családi költségvetés alapvető elemeinek megismerése, értelmezése, a következtetések megfogalmazása

- Családi háztartás; Bevételek, kiadások; A család fogyasztási szokásai

FOGALMAK

családi háztartás, a család bevételei: jövedelmek, társadalmi juttatások, a tulajdonból származó jövedelmek, örökség, nyeremény, a család kiadásai: létszükségleti kiadások, jóléti (például kulturális, szabadidős és rekreációs) kiadások, rendkívüli kiadások, fogyasztás, pénzügyi tudatosság, gazdasági-pénzügyi fenntarthatóság¸ környezettudatosság;

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Családi háztartás, a család pénzügyeivel kapcsolatos dokumentumok elemzése
- Egy elképzelt családi bevételeinek és kiadásainak megtervezése
- Szakértői mozaik vagy más, kooperatív csoportmunkában használható értékelő, ellenőrző tevékenység segítségével egy fiktív családi költségvetés vizsgálata
- Infokommunikációs eszközök segítségével információk gyűjtése és értelmezése a család megtakarítási lehetőségeiről
- Érvek összegyűjtése a tudatos vásárlás családi és társadalmi hatásairól
- Plakát vagy digitális eszközökkel elkészített produktum a bevételekről és a kiadásokról, a megtakarítási lehetőségekről

TÉMAKÖR: Településünk, lakóhelyünk megismerése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri településének, lakóhelyének kulturális, néprajzi értékeit, a település történetének alapvető eseményeit és fordulópontjait;
- ismeri a saját településének, lakóhelyének alapvető jellemzőit, értelmezi a településen működő intézmények és szervezetek szerepét és működését.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri a véleménynyilvánítás, érvelés, a párbeszéd és a vita társadalmi hasznosságát;
- arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse;
- önállóan vagy társaival együttműködve javaslatokat fogalmaz meg, tervet, tervezetet készít.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A kommunikációs készség fejlesztése
- A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése
- A generációk közötti kapcsolat, a nemzedékek közötti párbeszéd erősítése
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- Az együttműködési és a szervezőkészség fejlesztése
- Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése
- Digitális kompetencia fejlesztése
- A település, lakóhely környezeti sajátosságainak, történelmének megismerése
- A településen jelenlévő egyházi, vagy kulturális szervezet, sportegyesület megismerése
- A település, lakóhely jellemzőinek megismerése
- A település történelmi, kulturális, néprajzi értékeinek megismerése
- A település, lakóhely közintézményei
- A település fejlesztésének lehetőségei
- A település, lakóhely alapvető jellemzői; A település történetének sajátosságai; A lakóhely kulturális értékei; A településen működő intézmények és szervezetek

FOGALMAK

intézmény, önkormányzat, polgármester, polgármesteri hivatal, jegyző, egyház, vallási közösség, szervezet, karitatív szervezet, civil szervezet, alapítvány, településfejlesztés, társadalmi felelősség, fenntarthatóság;

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Településtörténeti kvíz összeállítása
- Ötletbörze: a település fejlesztése, a település környezetének javítása
- Plakát vagy digitális tartalom készítése a település közintézményeiről, működésükről
- Helytörténeti tabló készítése
- Tematikus fotógalériák összeállítása a lakóhelyről: múltja, környezeti-természeti és kulturális értékei, jellegzetes épületei

TÉMAKÖR: Nemzet, nemzetiség; a haza iránti kötelezettségek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfogalmazza a nemzeti identitás jelentőségét az egyén és a közösség szempontjából is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- társaival megvitatja a nemzetek, nemzetállamok helyét és szerepét a globális világban;
- értelmezi és társaival megbeszéli a honvédelem jelentőségét a globalizáció korában;
- felismeri a véleménynyilvánítás, érvelés, a párbeszéd és a vita társadalmi hasznosságát;
- arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse;
- beszámolója elkészítéséhez önállóan vagy segítséggel használja az infokommunikációs eszközöket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Az önismeret fejlesztése
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- A kommunikációs készség fejlesztése
- A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése
- Digitális kompetencia fejlesztése
- Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése
- Nemzeti identitás, hazaszeretet kialakítása, megerősítése
- A magyar kulturális örökség és hagyományok megismerése

- A közösség iránti kötelességtudat és felelősségérzet kialakítása, a patriotizmus és lokálpatriotizmus értelmezése
- A honvédelem szerepének, lehetőségeinek, feladatainak megismerése
- Más kultúrák iránti érdeklődés kialakítása
- A nemzetállamok helye, szerepe és fontossága a globális világban
- Magyarország és az Európai Unió kapcsolatrendszerének megismerése, elemzése
- Népek, nemzetiségek megismerése Magyarországon és a Kárpát-medencében
- Nemzetfogalom, nemzeti identitás, nemzetállam; Lokálpatriotizmus, hazafiság, európaiság; Nemzetiségek, nemzetiségi jogok

FOGALMAK

nemzet, nemzeti identitás, honvédelem, nemzeti kisebbség, nemzetiség, nemzetiségi jogok, Európai Unió, jogok és kötelezettségek, hazaszeretet, globalizáció, nemzetpolitika

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Fogalommagyarázat készítése
- Forráselemzés: a nemzeti öntudat és a hazaszeretet megjelenése a művészeti alkotásokban
- Digitális tartalmakkal támogatott előadás készítése a magyarországi nemzetiségek vagy egy nemzetiség hagyományairól, kultúrájáról
- Vita a jogok és kötelességek egyensúlyáról
- Gyűjtőmunka a honvédelem feladatairól, az ezzel kapcsolatos állampolgári kötelezettségekről
- Tabló készítése az Európai Unió legfontosabb intézményeiről
- Előadás a nemzeti önrendelkezés szerepéről a globális környezetben, ennek megvitatása

TÉMAKÖR: A magyar állam alapvető intézményei; az állam szerepe a gazdaságban

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a magyar állam alapvető intézményeinek feladatkörét és működését;
- értelmezi a törvényalkotás folyamatát;
- azonosítja az igazságszolgáltatás intézményeit és működésük jellemzőit;
- értelmezi az állam gazdasági szerepvállalásának területeit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri a jogok és kötelességek közötti egyensúly kialakításának és fenntartásának fontosságát;
- beszámolója elkészítéséhez önállóan vagy segítséggel használja az infokommunikációs eszközöket;
- felismeri a közteherviselés társadalmi és erkölcsi jelentőségét, kiemeli az adómorál javításának fontosságát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A kommunikációs készség fejlesztése
- Digitális kompetencia fejlesztése
- Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése
- A csoportosítási és rendszerezési készség fejlesztése; a rendszerszemlélet alakítása
- A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- A magyar állam alapvető intézményeinek megismerése, rendszerezése
- A magyar állampolgárság feltételei
- A törvényalkotás menete
- Az igazságszolgáltatás intézményeinek és funkcióinak megismerése
- Az igazságszolgáltatás szereplői és feladatkörük
- Az állam feladatainak megismerése, gazdasági szerepének azonosítása
- Az állam bevételeinek csoportosítása
- A háztartások és az állam kapcsolatrendszere
- A közteherviselés, az adózás társadalmi jelentősége
- A magyar állam alapvető intézményei: köztársasági elnök, Országgyűlés, Kormány, Alkotmánybíróság; Az igazságszolgáltatás funkciója és jellemzői; A bíróságok és az ügyészségek; Az ügyvéd tevékenysége és szerepe; Az állam szerepe a gazdaságban

FOGALMAK

állam, államforma, állampolgárság, alkotmány, Magyarország Alaptörvénye, köztársasági elnök, Országgyűlés, törvény, Kormány, Alkotmánybíróság, jogképesség, korlátozott jogképesség, intézmény, polgári per, büntetőper, bíróság, ügyészség, ügyvéd, közteherviselés, adó, adófajták, adómorál, pénzügyi tudatosság, rendvédelem, katasztrófavédelem;

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Magyarország államformáiról időszalagos bemutató készítése
- Folyamatábra vagy egyéb grafikai szervező készítése és értelmezése a törvényalkotás folyamatáról
- Igazságszolgáltatás részei: plakát vagy digitális tartalom készítése
- Egy kiválasztott intézmény egy napjáról, az ott elvégzett feladatokról elképzelt hivatalnok élménybeszámolójának készítése
- Plakát vagy digitális bemutató készítése az állampolgári jogokról és kötelezettségekről.

TÉMAKÖR: Mindennapi ügyintézés, felkészülés a felnőttkori szerepekre

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- azonosítja a mindennapi ügyintézés alapintézményeit, az alapvető ellátó rendszerek funkcióját és működési sajátosságait;
- megismeri és értelmezi a diákmunka alapvető jogi feltételeit, kereteit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- társaival együttműködve információkat gyűjt és értelmez a foglalkoztatás, a szakmaszerkezet változásairól;
- arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse;
- beszámolója elkészítéséhez önállóan vagy segítséggel használja az infokommunikációs eszközöket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A csoportosítási és rendszerezési készség fejlesztése; a rendszerszemlélet alakítása
- A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- A kommunikációs készség fejlesztése
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- A generációk közötti kapcsolat, a nemzedékek közötti párbeszéd erősítése
- Digitális kompetencia fejlesztése
- Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése
- A mindennapi ügyintézés alapvető feladatai, a legfontosabb ügytípusok
- Az elektronikus ügyintézés

- A diákmunka jogi feltételeinek, speciális jellemzőinek megismerése
- Foglalkozások, szakmák, hivatások szempontok csoportosítása, összehasonlítása
- A munkaerőpiac alapvető feltételrendszerének megismerése
- Az életpálya-tervezés kérdései
- A mindennapi ügyintézés területei; Az állampolgár hivatali ügyintézése; Foglalkozások, szakmák, a szakmaszerkezet változásai

FOGALMAK

ügyfélkapu, kormányablak, kormányhivatal, járási hivatal, polgármesteri hivatal, települési, fővárosi és kerületi önkormányzat, körjegyzőség, diákmunka, munkaszerződés, pályaorientáció, életpálya-tervezés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Tabló készítése a családokat érintő legfontosabb hivatali ügytípusokról

- Helyzetgyakorlat vagy szituációs játék a mindennapi ügyintézés egy-egy eljárásáról
- Vita: a diákmunka szerepe és lehetőségei
- Grafikai szervező segítségével a szakmák, foglalkozások, hivatások csoportosítása
- Plakát készítése a pályaorientációt meghatározó tényezőkről
- A szakmák, foglalkozások, mesterség és hivatás projekthez kapcsolódva beszámoló készítése egy szakmáról, szakmacsoportról

TÉMAKÖR: A fogyasztóvédelem alapjai

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- fogyasztási szokásaiban érvényesíti a tudatosság szempontjait is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A kommunikációs készség fejlesztése

A több nézőpontú, értelmező gondolkodás fejlesztése

A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása

Digitális kompetencia fejlesztése

Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése

A döntési képesség fejlesztése

Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése

- A fogyasztóvédelem fogalmának értelmezése
- A fogyasztóvédelem tipikus területei
- A fogyasztói jogok és azok érvényesítésének lehetőségei
- A fogyasztói társadalom kialakulása, sajátosságai: lehetőségek és veszélyek
- A körültekintő vásárlást megalapozó tájékozódás fontosságának tudatosítása

-- Fogyasztóvédelem; fogyasztói jogok; tudatos fogyasztó

FOGALMAK

fogyasztóvédelem, fogyasztói jogok, fogyasztói társadalom, a fogyasztói érdekek védelme, tudatos fogyasztó, fenntarthatóság, ökológiai lábnyom

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Fogyasztóvédelemi tájékoztató plakát készítése,
- Elképzelt vagy valós fogyasztóvédelmi esetek gyűjtése a sajtóból vagy a világháló segítségével

TÉMAKÖR: A nagy ellátórendszerek: köznevelés, egészségügy és a szociális ellátás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

– értelmezi az alapvető ellátórendszerek funkcióját.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– beszámolója elkészítéséhez önállóan vagy segítséggel használja az infokommunikációs eszközöket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A csoportosítási és rendszerezési készség fejlesztése; a rendszerszemlélet alakítása
- A kommunikációs készség fejlesztése
- Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
- Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése
- Digitális kompetencia fejlesztése
- Az empátia erősítése
- Az oktatási rendszer legfontosabb elemei, szereplői; felépítése, feladatai

- Az egészségügyi ellátás színterei, feladatai, szereplői
- A szociális ellátórendszer feladatai, szerepe a társadalomban
- A közfeladatot ellátó személyek (pl. pedagógusok, orvosok, mentők) feladatai, kiemelt társadalmi hasznosságuk megértése
- A nagy ellátórendszerek társadalmi, gazdasági hatásainak megismerése

FOGALMAK

felsőoktatás, szakképzés, egészségügyi rendszer, társadalombiztosítás, szociális ellátás, családtámogatás, kórház, rendelőintézet, szakorvos, háziorvos;

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Tájékoztató plakát készítése egy elképzelt település orvosi ellátásáról
- Továbbtanulási tanácsadó kiadvány szerkesztése 8. évfolyamos tanulók részére az egyes iskolatípusokról
- Szakértői mozaik: oktatási rendszer, egészségügyi rendszer, szociális ellátás
- Információ gyűjtése és digitális térkép készítése a település/járás vagy kerület/megye egészségügyi ellátást biztosító intézményeiről

Matematika

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től és 2020/2021-től egységesen
5 – 8. évfolyam	144 óra

Az alapfokú képzés első – a matematikai alapkészségek kialakítását legfőbb célként megjelölő – nevelési-oktatási szakaszát követően az 5–8. évfolyamon a matematika tanulása-tanítása során a tudástartalmak fokozatosan válnak egyre elvontabbá. A konkrét tárgyi tevékenységekből indulva a képi szemléltetések, ábrázolások mellett megjelennek a szimbolikus modellek. A tanuló a fogalmak, jelenségek elemzése útján eljut azok megértésen alapuló meghatározásához, a definíciók előkészítése során tulajdonságokat, sejtéseket fogalmaz meg, s kialakul a megoldást alátámasztó indoklás igénye, valamint felismeri a matematika kisebb egységeinek belső struktúráját.

A tanítás fő módszere továbbra is a felfedeztetés, a konkrét tevékenységből, játékból, hétköznapi szituációból fakadó indukció. A tanulási tevékenység és problémamegoldás során a tanulót ösztönözni kell egyszerű problémák felfedezésére, megfogalmazására és a mindennapi életből vett szöveges problémák matematikai szempontú értelmezésére. A tanuló konkrét helyzetek megoldására képi és szimbolikus modelleket, stratégiákat alkalmaz és alkot, ezáltal fejlődik problémamegoldó és problémaalkotó képessége.

A kombinatív képességek területén a lehetőségek strukturált felsorolásából fokozatosan kialakulnak a rendszerezést segítő konkrét eszközök, stratégiák alkalmazásának készségei.

A Hallássérültek Tanintézetében a matematikatanítás megegyezik a normál általános iskolában tanultakkal, de figyelembe vesszük a tanulók speciális oktatási és nevelési igényeit, ezért nagy jelentőséget kap a hiányos ismeretekkel rendelkező diákok felzárkóztatása, az ingerszegény környezetből vagy információhiányos helyről érkező, hátrányos helyzetűek megsegítése. A vegyes összetételű, hallássérült diákok különböző tanulási nehézségekkel és magatartási problémákkal küzdenek, ezért a helyi tanterv alapján a tanmeneteinket a tanulók tudásszintje alapján állítjuk össze, a tananyagot szükség szerint egyszerűsítjük. Fontos szempont a szövegértelmezés, ami alapja a megértésen alapuló gondolkodásnak, a fogalmak elmélyítésének szájról olvasással és jellel, és az új ismeretek előkészítése, befogadása. Hozzá kell szoktatnunk a tanulókat, hogy a feladatok megoldása előtt megoldási tervet, egyes esetekben vázlatrajzot készítsenek. El kell érnünk, hogy a megoldást le is tudják írni. A leírás szabatosságára, a lényeg kiemelésére tanítjuk a gyerekeket, természetesen figyelembe véve a beszédkészségüket. A matematika órákon fokozatosan bővítjük a jelölésrendszert, a szakkifejezéseket jellel történő megsegítéssel, szájról olvasással, vizuális megerősítéssel, jelnyelvvel. A NAT-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv alapján a tanulók fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni az ismeretanyagot.

Felső tagozaton az ismert számok köre bővül a törtekkel és a negatív számokkal úgy, hogy a tanuló ezekkel műveleteket tud végezni. A tanulás-tanítás egyik lényeges elvárása, hogy a különböző, szöveggel, számokkal megadott matematikai szituációk képi, majd szimbolikus modelljeinek bevezetése fokozatos legyen. A tanuló a megismert szimbólumokkal egyszerű műveleteket végez, ismeri ezek tulajdonságait.

Az 5–8. évfolyamon a természettudományi, a digitális technológiai és a gazdasági ismeretek tanulási-tanítási tartalmakban való megjelenése lehetővé teszi a matematika alkalmazhatóságának, hasznosságának bemutatását.

Fejlődnek a tanuló készségei a matematikai kommunikáció terén. A matematikai kifejezéseket helyesen használja, a fogalmakat értelmezi, megmagyarázza, gyakorlati helyzetekben jól alkalmazza. Ismereteit összefoglalva prezentálni tudja.

A tanuló a közös munkában tevékenyen részt vesz. Eseti feladatokban és projektekben mások véleményét elfogadja, és ha különbözik a véleményük, igyekszik érvekkel meggyőzni társait. Az új fogalmak, magasabb szintű absztrakciót igénylő tudástartalmak bevezetésekor az egyéni adottságokhoz, ismeretekhez alkalmazkodó differenciálás biztosítja a megfelelő tempójú haladást annak a tanulónak, akinél ezek a lépések hosszabb időt, több szemléltetést igényelnek. Ezzel a lassabban haladó tanuló sem veszíti el érdeklődését és reményét a matematika megértése iránt.

A matematikai fejlesztő játékok és a számítógép, illetve más IKT-eszközök biztonságos alkalmazása mellett a tanuló megismerkedik olyan matematikai szoftverekkel, amelyek a matematikai tudást és a digitális kompetenciákat együtt fejlesztik.

A matematika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A matematika tanulása során elengedhetetlen a tananyag alapos és átfogó megértése. A szöveges feladatok megoldása fejleszti az értő olvasás és a releváns információk kiválasztásának készségét. Az általánosítás és az analógiák adekvát használata, több szempont egyidejű figyelembevétele, a rendszerezési képesség, a megszerzett tudás új helyzetekben való alkalmazása elősegítik az aktív, önirányított tanulás kompetenciáinak kialakítását, fenntartását, megerősítését. A matematika tantárgy a matematikai logika és az algoritmikus gondolkodás fejlesztésével, az ok-okozati összefüggések megláttatásával hozzájárul a többi tantárgy tanulásához szükséges rendszerező, összefüggéseket felismerő, ezáltal hatékony önálló tanulási módszerek elsajátításához és megfelelő alkalmazásához is.
A kommunikációs kompetenciák: A matematika fejleszti a tanuló azon képességét, hogy világosan, röviden és pontosan fejezze ki gondolatait. A matematika tanulása során fokozatosan alakul ki a tanuló érvelési és vitakészsége. A szöveges problémák megoldása javítja a szöveg megértésének készségét: a tanulónak meg kell keresnie az információkat és

fel kell ismernie egy adott információ jelentőségét a probléma megoldása során. A matematika tanulási folyamatában kialakul a különböző módon (szöveg, grafikon, táblázat, diagram és képlet) bemutatott tartalmak megértésének és alkotásának készségrendszere.

A digitális kompetenciák: A matematika tanulása során hangsúlyos szerepet kap a problémamegoldás és az algoritmikus gondolkodás, melyek elősegítik a tanuló digitális kompetenciáinak fejlesztését. A különböző matematikai tárgyú szoftverek, alkalmazások, applikációk és játékok alkalmazásán keresztül a matematika tanulása hozzájárul a tanuló digitális kultúrájának kialakításához.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A matematika tanulása során a tanuló gondolkodásának fejlesztése elsősorban konkrét problémák megoldásán keresztül történik. A tanuló előzetes tudása és tapasztalata alapján azonosítja a problémákat, majd ismert matematikai fogalmakra támaszkodva stratégiát dolgoz ki ezek megoldására. Elfogadja, hogy a megoldás több különböző úton is elképzelhető, illetve találkozik olyan nyitott problémákkal is, amelyeknek több megoldása is lehetséges. Kellő kitartással próbál ki különböző matematikai módszereket, és felismeri azokat a problémákat is, amelyeknek nincs megoldása. A tanuló megtanul induktív úton példákat általánosítani és deduktív érvelést használni a matematikai állítások bizonyítására.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A matematika tanulása fejleszti a kitartás, a pontosság, a figyelem és a fegyelmezettség képességét. A matematika tanulásán keresztül erősödik a tanuló felelősségtudata, gazdagodik az önképe, fejlődik a kooperációs készsége. A tanuló matematikai ismereteit alkalmazni tudja az egyéni célok eléréséhez szükséges tervezésben, az életét befolyásoló döntései megalapozásában és meghozatalában, a várható következmények mérlegelésében. A matematika tanulása elősegíti annak belátását, hogy a személyes erősségekre építeni, a hibákból pedig tanulni lehet.

A tanuló a matematikai foglalkozások során megtanulja, hogyan oszthatja meg ötleteit másokkal, és hogyan segítheti társait a matematikai fogalmak megértése vagy azok alkalmazása során. Felelősséget vállal a közösen kitűzött feladatok elvégzéséért, s megtanulja tisztelni mások álláspontját, gondolkodásmódját.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A matematika olyan tudomány, amely összeköti a különböző kultúrákat. A tanuló megismeri a gondolkodás logikai felépítésének eleganciáját, a matematikának a természethez, a művészetekhez és az épített környezethez fűződő viszonyát.

A tanuló konkrét vagy képi reprezentációval vagy szimbolikus modellekkel végzi a matematikai gondolatok vagy kapcsolatok feltárását, majd új kapcsolatokat alakít ki a matematikai fogalmak között.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A kompetencia fejlesztése valódi adatok felhasználásával összeállított mindennapi problémák megoldásán keresztül történik. Ennek során a különböző megoldási lehetőségek keresése fejleszti a gondolkodás rugalmasságát és az új ötletek megalkotásának képességét. A tanuló megfelelő játékokon keresztül képessé válik a különböző kockázatok felmérésére, a számára kedvezőnek tűnő stratégia kidolgozására, és megtapasztalja döntései következményét. A matematikai projektekben való részvétel segíti a későbbi munkavállalás szempontjából fontos készségek kialakulását (kreativitás, mérlegelő gondolkodás, problémamegoldás, kezdeményezőkészség, másokkal való együttműködés készsége).

Értékelés szempontjai a matematika tantárgynál:

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban az ellenőrzés és az értékelés csak a tanult ismeretek alkalmazására terjed ki.

A javasolt ellenőrzési módszerek:

- feladatlapok (műveletek elvégzése, állítások igazságtartalmának eldöntése, nyílt végű mondatok helyes befejezése, hibakereséses feladatok elvégzése, egyszerű feleletválasztás, többszörös feleletválasztás ellenpéldák indoklásával, rajzos, szerkesztéses feladatok, logikai feladatok megoldása indoklással…);
- szóbeli felelet (órán megoldott mintára feladatok számonkérése, házi feladatok helyes megoldásának szakszerű kommunikálása, lényegkiemelés, érvelés, kiselőadás felkészülés alapján, órai feladatok végrehajtása, szerkesztések végrehajtása …);
- témazáró dolgozat (nagyobb témakörök végén, vagy több témakör együttes zárásakor);
- otthoni munka (feladatok, szerkesztések, testek építése, gyűjtőmunka, megfigyelés, feladatok számítógépes megoldása …);
- füzetvezetés (íráskép, áttekinthetőség, pontosság …);
- csoportmunka (statisztikai adatgyűjtés, valószínűségi kísérletek elvégzése…);
- projektmunka és annak dokumentálása;
- versenyeken, vetélkedőkön való szereplés, elért eredmények.

A tantárgyi eredmények értékelése a hagyományos 5 fokozatú skálán történik. Fontos, hogy a tanulók

- motiváltak legyenek a minél jobb értékelés elnyerésére;
- tudják, hogy munkájukat hogyan fogják (szóban, írásban, jeggyel) értékelni, – ez a tanár részéről következetességet és céltudatosságot igényel;
- számítsanak arra, hogy munkájuk elvégzése után önértékelést is kell végezniük;
- hallgassák meg társaik értékelését az adott szempontok alapján;
- fogadják meg tanáraik észrevételeit, javaslatait, kritikáit akkor is, ha nem érdemjeggyel történik az értékelés.

5–6. évfolyam

Az 5–6. évfolyam tanulásmódszertani szempontból átmenetet képez az alsó tagozat játékos, tevékenykedtető, felfedeztető módszerei és a matematika elméleti ismereteinek befogadását jelentő tanulási módszerek között. Továbbra is fontos szerepet játszik a szemléltetés, az eszközök használata. Elvárható a szerzett tapasztalatok értelmezése, rendszerezése, néhány területen az általánosítás lehetőségének felfedezése és megfogalmazása. A kezdeti, saját szavakkal történő megfogalmazásokat fokozatosan felváltja a matematikai fogalmakat megnevező szakkifejezések használata. Gyakorlati helyzetekben megjelenik a szakmai vita és az érvelés igénye.

Az 5–6. évfolyamon tematikus elrendezésben követik egymást az egyes fejezetek: *Halmazok; Matematikai logika, kombinatorika; Természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek;*

Alapműveletek természetes számokkal; Egész számok, alapműveletek egész számokkal; Közönséges törtek, tizedes törtek, racionális számok; Alapműveletek közönséges törtekkel; Alapműveletek tizedes törtekkel; Arányosság, százalékszámítás; Egyszerű szöveges feladatok; A függvény fogalmának előkészítése; Sorozatok; Mérés és mértékegységek; Síkbeli alakzatok; Transzformációk, szerkesztések; Térgeometria; Leíró statisztika; Valószínűség-számítás. A témák egy része nemcsak az aktuális terület megalapozását jelenti a megadott óraszámban, hanem megjelenik más fejezetekben is, az eszközrendszer folyamatos gyarapodását biztosítva. Bővül a szöveggel megfogalmazott hétköznapi és matematikai problémák megoldása során alkalmazható modellek köre is.

A szemléltetést és a megértést a tanulók által használható digitális eszközök, szoftverek és online felületek is támogatják.

A témakörök áttekintő táblázata:

Tematikai egység címe		Órakeret	
	kerettanterv alapján órakeret a 5-6.évfolyamra	**helyi tanterv**	**helyi tanterv**
		5.évfolyam órakerete heti 4 órára	**6.évfolyam órakerete heti 4 órára**
I. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	**20**	**10**	**10**
1. Halmazok	10	5	5
2. Matematika logika, kombinatorika	10	5	5
II. Számtan, algebra	**150**	**75**	**75**
1. Természetes számok halmaza, számelméleti alapismeretek	20	10	10
2. Alapműveletek természetes számokkal	16	8	8
3. Egész számok, alapműveletek egész számokkal	18	9	9
4. Közönséges törtek, tizedes törtek, racionális számok	18	9	9
5. Alapműveletek közönséges törtekkel	20	10	10
6. Alapműveletek tizedes törtekkel	16	8	8

7. Arányosság, százalékszámítás	22	11	11
8. Egyszerű szöveges feladatok	20	10	10
III. Függvények, az analízis elemei	**22**	**11**	**11**
1. A függvények fogalmának előkészítése	12	6	6
2. Sorozatok	10	5	5
IV. Geometria	**76**	**38**	**38**
1. Mérések és mértékegységek	18	9	9
2. Síkbeli alakzatok	18	9	9
3. Transzformációk, szerkesztések	22	11	11
4. Térgeometria	18	9	9
V. Statisztika, valószínűség	**20**	**10**	**10**
1. Leíró statisztika	10	5	5
2. Valószínűség számítás	10	5	5
összesen:	**144 + 144 = 288**	**144**	**144**

2020/2021. tanévtől 5. évfolyamon és 2021/2022. tanévtől 6. évfolyamon

TÉMAKÖR: Halmazok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

elemeket halmazba rendez több szempont alapján;

részhalmazokat konkrét esetekben felismer és ábrázol;

véges halmaz kiegészítő halmazát (komplementerét), véges halmazok közös részét (metszetét), egyesítését (unióját) képezi és ábrázolja konkrét esetekben;

számokat, számhalmazokat, halmazműveleti eredményeket számegyenesen ábrázol.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

konkrét esetekben halmazokat felismer és ábrázol.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Halmazokba rendezés egy-két szempont szerint

Halmazábra készítése

Számhalmazok szemléltetése számegyenesen

Részhalmazok felismerése ábráról

Halmazok közös részének és egyesítésének megállapítása ábrázolás segítségével.

FOGALMAK

halmaz, elem, halmazábra, részhalmaz, közös rész, egyesítés, számegyenes

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Konkrét elemek válogatása adott tulajdonság/tulajdonságok szerint, például csoport tagjai közül a szemüvegesek és a barna hajúak

Egy konkrét válogatás (tárgyak, logikai készlet elemei, alakzatok, szavak…) szempontjának/szempontjainak felfedeztetése

Konkrét halmaz elemeiből 1, 2, … elemű részhalmazok képzése, például néhány természetes szám közül 3-mal osztva 1 maradékot adó számok kiválasztása

Példák és ellenpéldák mutatása részhalmazra

Konkrét elemek két tulajdonság szerinti válogatása során a mindkét tulajdonsággal rendelkező elemek és a pontosan egy tulajdonsággal rendelkező elemek elhelyezése a halmazábrán

A legalább egy tulajdonsággal rendelkező elemek felsorolása

Játék logikai készlettel

TÉMAKÖR: Matematikai logika, kombinatorika

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

igaz és hamis állításokat fogalmaz meg;

tanult minták alapján néhány lépésből álló bizonyítási gondolatsort megért és önállóan összeállít;

a logikus érvelésben a matematikai szaknyelvet következetesen alkalmazza társai meggyőzésére;

összeszámlálási feladatok megoldása során alkalmazza az összes eset áttekintéséhez szükséges módszereket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

állítások logikai értékét (igaz vagy hamis) megállapítja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Egyszerű állítások logikai értékének (igaz vagy hamis) megállapítása

Igaz és hamis állítások önálló megfogalmazása

Nyitott mondatok igazsághalmazának megtalálása próbálgatással

A matematikai logika egyszerű, a korosztály számára érthető szakkifejezéseinek ismerete és használata

Egyszerű stratégiai, logikai és pénzügyi játékok, társasjátékok

Kis elemszámú halmaz elemeinek sorba rendezése mindennapi életből vett példákkal

Néhány számkártyát tartalmazó készlet elemeiből adott feltételeknek megfelelő számok alkotása

Az összes eset előállítása során rendszerezési sémák használata: táblázat, ágrajz, szisztematikus felsorolás

FOGALMAK

„igaz”, „hamis”; nyitott mondat, igazsághalmaz; „és”, „vagy”; „legalább”, „legfeljebb”; lehetőségek, összes lehetőség, rendszerező áttekintés, ágrajz

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

„Bírósági tárgyalás” játék: a vádlók hamis állításokat fogalmaznak meg például a páros számokról, a védők csoportja pedig cáfolja azokat

„Füllentős” játék csoportban: a csoportok mondanak 3 állítást, egy hamis, kettő igaz; a többieknek ki kell találni, melyik a hamis

Az igazsághalmaz elemeit is tartalmazó, néhány elemből álló halmaz elemeinek kipróbálása a nyitott mondat igazzá tételére

„Rontó” játék: egy kiinduló halmaz elemeire igaz állítás megfogalmazása, ennek elrontása egy új elemmel, majd új igaz állítás megfogalmazása és így tovább

„Einstein-fejtörő” típusú játék: a szereplőkre vonatkozó állítások alapján személyek és tulajdonságok párosítása

Konkrét tárgyakkal, készletek elemeivel, geometriai alkotásokkal az adott feltételeknek megfelelő összes lehetőség kirakása és rendszerezése

Adott ágrajz alapján feladat készítése és „feladatküldés” csoportmunkában

TÉMAKÖR: Természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri a prímszám és az összetett szám fogalmakat; el tudja készíteni összetett számok prímtényezős felbontását 1000-es számkörben;

meghatározza természetes számok legnagyobb közös osztóját és legkisebb közös többszörösét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

érti és alkalmazza a számok helyi értékes írásmódját nagy számok esetén;

ismeri a római számjelek közül az L, C, D, M jeleket, felismeri az ezekkel képzett számokat a hétköznapi helyzetekben;

ismeri és alkalmazza a 2-vel, 3-mal, 4-gyel, 5-tel, 6-tal, 9-cel, 10-zel, 100-zal való oszthatóság szabályait;

a természetes számokat osztóik száma alapján és adott számmal való osztási maradékuk szerint csoportosítja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Számok helyi értékes írásmódjának megértése különböző alapú számrendszerekben csoportosítást, leltározást, helyiérték-táblázatba rögzítést tartalmazó feladatokon keresztül

Számok helyi értékes írásmódjának használata nagy számok esetében

Római számok írása, olvasása a következő jelekkel: I, V, X, L, C, D, M

Osztók, többszörösök meghatározása; két szám közös osztóinak meghatározása; közös többszörösök meghatározása

2-vel, 3-mal, 4-gyel, 5-tel, 6-tal, 9-cel, 10-zel, 100-zal való oszthatósági szabályok ismerete és alkalmazása

A természetes számok csoportosítása osztóik száma alapján és adott számmal való osztási maradékuk szerint

FOGALMAK

helyi érték, alaki érték, valódi érték, osztó, közös osztó, többszörös, közös többszörös

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Vásárlás „fabatkával”, például tízes számrendszerbeli számokkal árazott termékek vásárlása a virtuális boltban 1, 3, 9, 27, … címletű játékpénz felhasználásával úgy, hogy minél kevesebb érmét használjunk fel; leltárkészítés a felhasznált címletekről

Játék a „tökéletes pénztárgéppel” 10 000-nél nagyobb számokkal: a gép a tíz egyforma címletű pénzt kiveszi, és a következő fiókba beletesz egy tízszer akkora címletűt, majd kiírja a fiók tartalmát. Mit tettem a fiókba, és mit ír ki a gép?

Páros munkában arab számok átírása római számokra és viszont; memóriajáték

„Bumm” játék a közös többszörösök meghatározásához: a tanulók hangosan számlálnak, például az egyik csoport tagjai az 5 többszöröseinél tapsolnak, a másik csoport tagjai a 7 többszöröseinél dobbantanak

Oszthatósági tulajdonságok megfigyelése 3, 4, 5, … oldalú hasábra felcsavart számegyenes segítségével

„Osztó-fosztó” játék: az egyik játékos elvesz egy számkártyát, a másik elveheti ennek a számnak az összes, még az asztalon lévő osztóját, ezután a második játékos választ egy számot és így tovább

TÉMAKÖR: Alapműveletek természetes számokkal

JAVASOLT ÓRASZÁM: 16 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

írásban összead, kivon és szoroz;

ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejben, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében;

a műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt észszerűen kerekíti;

a gyakorlati problémákban előforduló mennyiségeket becsülni tudja, feladatmegoldásához ennek megfelelő tervet készít;

a fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

gyakorlati feladatok megoldása során legfeljebb kétjegyű egész számmal írásban oszt. A hányadost megbecsüli.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Számkörbővítés; fejben számolás százezres számkörben kerek ezresekkel; analógiák alkalmazása

Természetes számok összeadása, kivonása és szorzása írásban

Írásbeli osztás algoritmusa kétjegyű természetes számmal

Írásbeli osztás legfeljebb kétjegyű természetes számmal gyakorlati feladatok megoldása során; a hányados becslése

A műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazása fejben, írásban és géppel számolás esetén

Egyszerű szöveges feladat matematikai tartalmának felismerése, és az annak megfelelő műveletsor felírása

A gyakorlati problémákban előforduló mennyiségek becslése

Az alapműveletek tulajdonságainak (felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság) ismerete és alkalmazása a gyakorlatban

Zárójeleket tartalmazó műveletsorok átalakítása, kiszámolása a természetes számok körében

Kapott eredmény ellenőrzése; észszerű kerekítés

FOGALMAK

összeadandók, az összeg tagjai, kisebbítendő, kivonandó, különbség, szorzandó, szorzó, szorzat, a szorzat tényezői, felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság, osztandó, osztó, hányados, maradék, zárójel, kerekítés, becslés, ellenőrzés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Fejben számolás gyakorlása „intelligens puff” játékkal

Az írásbeli műveletvégzés algoritmusának segítése a „tökéletes pénztárgép” működési elvével „Számalkotó” játék írásbeli összeadáshoz, kivonáshoz: a műveletekben szereplő számokhoz számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból

A műveleti sorrend és a zárójelezési szabályok alkalmazása csoportmunkában, például ugyanazokat a számokat tartalmazó, csoportonként más-más zárójeles és zárójel nélküli műveletsorok elvégzése, majd az egyes csoportok eredményeinek összehasonlítása

Adott szöveges feladathoz többféle műveletsor megadása, ezek közül a megfelelő kiválasztása

Adott szöveges feladathoz megfelelő műveletsor megalkotása

Adott műveletsorhoz szöveges feladat írása

„Nem hiszem” páros játék: egyik játékos állításokat fogalmaz meg, a másik játékos dönt ennek igazságáról; például: két liter tej belefér egy 1 dm élű kocka alakú edénybe; a játékot az a tanuló nyeri, aki eltalálja az állítás igazságértékét

TÉMAKÖR: Egész számok; alapműveletek egész számokkal

JAVASOLT ÓRASZÁM: 18 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejben, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében;

a műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt észszerűen kerekíti;

a gyakorlati problémákban előforduló mennyiségeket becsülni tudja, feladatmegoldásához ennek megfelelő tervet készít;

a fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

meghatározza konkrét számok ellentettjét, abszolút értékét;

ismeri az egész számokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Negatív számok a gyakorlatban: adósság, tengerszint alatti mélység, fagypont alatti hőmérséklet

Egész számok ismerete, összehasonlítása, ábrázolása számegyenesen. Ellentett, abszolút érték fogalmának ismerete és alkalmazása

Alapműveletek értelmezése tárgyi tevékenységek, ábrázolások alapján a számkörbővítés során

Alapműveletek elvégzése az egész számok körében

Az alapműveletek tulajdonságainak (felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság) ismerete és alkalmazása a gyakorlatban

A műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazása fejben, írásban és géppel számolás esetén

Egyszerű szöveges feladat matematikai tartalmának felismerése, és az annak megfelelő műveletsor felírása

Gyakorlati problémákban előforduló mennyiségek becslése

Kapott eredmény ellenőrzése; észszerű kerekítés

FOGALMAK

ellentett, negatív szám, előjel, egész szám, abszolút érték, kerekítés, becslés, ellenőrzés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Vagyoni helyzet megállapítása játékpénzzel és adósságcédulákkal

Hőmérséklet-változás követése hőmérőmodellen

Számok szemléltetéséhez, összehasonlításához, sorba rendezéséhez „élő számegyenes” létrehozása: a tanulók egy, a hátukra ragasztott számot képviselnek, és az értéküknek megfelelően foglalják el a helyüket

Kukás játék: mindenki rajzol 5 négyzetet és egy kukát; számokat húznak például (–10)-től (+10)-ig számkártyákból; a húzott számot mindenki beírja valamelyik négyzetbe úgy, hogy a négyzetekben levő számok végül növekvő sorrendben legyenek; ha valaki nem tudja beírni a húzott számot, akkor az a szám megy a kukába; az győz, aki leghamarabb kitölti minden négyzetét

Az előírt művelet szemléltetése játékpénzzel és adósságcédulákkal

Az előírt művelet szemléltetése a számegyenesen való lépegetéssel, például „Hol van a kisautó, ha … ?”

Gazdálkodj okosan! játék rövidített formája kevés, kis címletű készpénzzel úgy, hogy a játékos kénytelen legyen kölcsönt felvenni; szerencsekártya használata negatív szám kivonásának modellezésére: a bank elengedi 2 Ft adósságodat; ha nincs adósságod, vegyél fel kölcsönt

A műveleti sorrend és a zárójelezési szabályok alkalmazása csoportmunkában, például ugyanazokat a számokat tartalmazó, csoportonként más-más zárójeles és zárójel nélküli műveletsorok elvégzése, majd az egyes csoportok eredményeinek összehasonlítása

Adott szöveges feladathoz többféle műveletsor megadása, ezek közül a megfelelő kiválasztása

Adott szöveges feladathoz megfelelő műveletsor megalkotása

Adott műveletsorhoz szöveges feladat írása

„Nem hiszem” páros játék előjeles mennyiségekkel

TÉMAKÖR: Közönséges törtek, tizedes törtek, racionális számok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 18 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri a racionális számokat, tud példát végtelen nem szakaszos tizedes törtre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ábrázol törtrészeket, meghatároz törtrészeknek megfelelő törtszámokat;

érti és alkalmazza a számok helyi értékes írásmódját tizedes törtek esetén;

megfelelteti egymásnak a racionális számok közönséges tört és tizedes tört alakját.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Törtrészek ábrázolása, törtrészeknek megfelelő törtszámok meghatározása

Törtek összehasonlítása, egyszerűsítés, bővítés

Különböző alakokban írt egyenlő törtek felismerése

Számok helyi értékes írása tizedes törtek esetén

Számok ábrázolása számegyenesen

FOGALMAK

közönséges tört, számláló, nevező, törtvonal, vegyes szám, egyszerűsítés, bővítés, tizedes tört, tizedesvessző, helyi értékes írásmód, racionális szám, számegyenes

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Kör (torta, pizza) és téglalap (tábla csokoládé) egyenlő részekre darabolása, adott törtnek megfelelő rész színezése; színezett részhez törtszám megfeleltetése

Törtek szemléltetése papírhajtogatással, színes rúd modellel

Adott törtrészek ábrázolása tányérmodellel (2 különböző színű papírtányért egy sugár mentén bevágva összecsúsztatunk; az egyik tányéron például 12 egyenlő részt jelző beosztások vannak)

Törtek összehasonlítása, például két egyenlő nagyságú és alakú téglalap közül az egyik 4, a másik 3 egyenlő részre osztása; az elsőben a 3 negyed, a másodikban a 2 harmad színezése

A téglalapon kívül más alakzatok színezése, modellek alkalmazása

Egyenlő és különböző törtek előállítása, összehasonlítása: játék az makaó-jellegű kártyajáték szabályai szerint a törtek, törtrészek különböző alakjaival

A helyiérték-táblázat bővítése; a „tökéletes pénztárgép” „apró” címletekkel való kiegészítése (euró, eurócent)

Törtek szemléltetése és összehasonlítása párhuzamos számegyeneseken

TÉMAKÖR: Alapműveletek közönséges törtekkel

JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

elvégzi az alapműveleteket a racionális számok körében, eredményét összeveti előzetes becslésével;

ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejben, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében;

a műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt észszerűen kerekíti.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

meghatározza konkrét számok reciprokát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Alapműveletek értelmezése tárgyi tevékenységek, ábrázolások alapján

Reciprok fogalmának ismerete és alkalmazása

Alapműveletek elvégzése a közönséges törtek körében

Az alapműveletek tulajdonságainak (felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság) ismerete és alkalmazása a gyakorlatban

A műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazása

Egyszerű szöveges feladat matematikai tartalmának felismerése, és az annak megfelelő műveletsor felírása

Kapott eredmény ellenőrzése

FOGALMAK

közös nevező, reciprok

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Kör- és téglalapmodell, tányérmodell, színes rúd modell alkalmazása alapműveletek értelmezésére

„21-ezés” dominókkal: minden csoport kap egy kupac lefordított dominót; sorban húzunk,

bármikor megállhatunk; a húzott dominót tetszőlegesen fordíthatjuk, egyik oldala a tört számlálója, másik a nevezője; a húzott és megfelelően fordított törteket összeadjuk; akinek az összege 2-nél több, kiesik; az győz, aki legjobban megközelíti a 2-t

A műveleti sorrend és a zárójelezési szabályok alkalmazása csoportmunkában, például ugyanazokat a számokat tartalmazó, csoportonként más-más zárójeles és zárójel nélküli műveletsorok elvégzése, majd az egyes csoportok eredményeinek összehasonlítása

Adott szöveges feladathoz többféle műveletsor megadása, ezek közül a megfelelő kiválasztása

Adott szöveges feladathoz megfelelő műveletsor megalkotása

Adott műveletsorhoz szöveges feladat írása

TÉMAKÖR: Alapműveletek tizedes törtekkel

JAVASOLT ÓRASZÁM: 16 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

elvégzi az alapműveleteket a racionális számok körében, eredményét összeveti előzetes becslésével;

írásban összead, kivon és szoroz;

ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejben, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében;

a műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt észszerűen kerekíti;

a gyakorlati problémákban előforduló mennyiségeket becsülni tudja, feladatmegoldásához ennek megfelelő tervet készít;

a fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

gyakorlati feladatok megoldása során tizedes törtet legfeljebb kétjegyű egész számmal írásban oszt. A hányadost megbecsüli.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Tizedes törtek összeadása, kivonása és szorzása írásban

Tizedes törtek írásbeli osztása legfeljebb két tizedes jegyet tartalmazó számmal gyakorlati feladatok megoldása során; a hányados becslése

Az alapműveletek tulajdonságainak (felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság) ismerete és alkalmazása a gyakorlatban

A műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazása írásban és géppel számolás esetén

Egyszerű szöveges feladat matematikai tartalmának felismerése, és az annak megfelelő műveletsor felírása

Gyakorlati problémákban előforduló mennyiségek becslése

Kapott eredmény ellenőrzése; észszerű kerekítés

FOGALMAK

kerekítés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Az írásbeli műveletvégzés algoritmusának segítése a „tökéletes pénztárgép” működési elvével „Számalkotó” játék írásbeli összeadáshoz, kivonáshoz

A tizedes törttel való osztás bemutatása és megtapasztalása mértékegység-átváltás segítségével

A műveleti sorrend és a zárójelezési szabályok alkalmazása csoportmunkában, például ugyanazokat a számokat tartalmazó, csoportonként más-más zárójeles és zárójel nélküli műveletsorok elvégzése, majd az egyes csoportok eredményeinek összehasonlítása

Adott szöveges feladathoz többféle műveletsor megadása, ezek közül a megfelelő kiválasztása

Adott szöveges feladathoz megfelelő műveletsor megalkotása

Adott műveletsorhoz szöveges feladat írása

„Nem hiszem” páros játék tizedes törtekkel

TÉMAKÖR: Arányosság, százalékszámítás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 22 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben;

felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját;

ismeri a százalék fogalmát, gazdasági, pénzügyi és mindennapi élethez kötődő százalékszámítási feladatokat megold;

ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén;

idő, tömeg, hosszúság, terület, térfogat és űrtartalom mértékegységeket átvált helyi értékes gondolkodás alapján, gyakorlati célszerűség szerint.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Egyenes arányosság felismerése hétköznapi helyzetekben

Az egyenesen arányos mennyiségek felismert tulajdonságainak alkalmazása konkrét gyakorlati feladatok megoldásában

Az egyenes arányosság és a mérés kapcsolatának felismerése

Hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő szabványmértékegységeinek ismerete

Az ismert szabványmértékegységek átváltása helyi értékes gondolkodás alapján

Törtrészkiszámítási feladatok az egyenesen arányos mennyiségek kapcsolatainak alkalmazásával

Századrész és százalék elnevezések párhuzamos használata gyakorlati helyzetekben

FOGALMAK

arány, egyenes arányosság, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő szabványmértékegységei

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Egyenesen arányos mennyiségpárok keresése például vásárlás, parkettázás, mérés esetén

Hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő mérése különböző alkalmi (például a ceruza hossza), objektív (például színes rúd) és szabványmértékegységekkel

Annak megtapasztalása, hogy adott egységgel mérve a kisebb mennyiséghez kevesebb, a nagyobb mennyiséghez több egység szükséges

A mérőszám változásának megfigyelése adott mennyiség különböző mértékegységekkel való mérése esetén

Törtrész előállításának megmutatása konkrét modelleken, például a ⅔ rész kiszámításakor először 3 egyenlő részre osztás az ⅓ rész kiszámításához, majd 2-vel szorzás

Fogyasztási cikkek címkéin, reklámokban, társadalomismereti és természetismereti tanulmányokban előforduló százalékos adatok értelmezése

TÉMAKÖR: Egyszerű szöveges feladatok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

egyismeretlenes elsőfokú egyenletet lebontogatással és mérlegelvvel megold;

különböző szövegekhez megfelelő modelleket készít;

matematikából, más tantárgyakból és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold;

gazdasági, pénzügyi témájú egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold;

gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségeknél becslést végez.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megoldását ellenőrzi.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Matematikai tartalmú egyszerű szöveges feladatok megoldása különféle módszerekkel, például szakaszos ábrázolással, visszafelé gondolkodással

Gazdasági területekről vett egyszerű szöveges feladatok megoldása különféle módszerekkel, például szakaszos ábrázolással, visszafelé gondolkodással

A mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása különféle módszerekkel, például szakaszos ábrázolással, visszafelé gondolkodással

A megoldás ellenőrzése

Gyakorlati problémákban előforduló mennyiségek becslése

FOGALMAK

becslés, ellenőrzés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- „Gondoltam egy számot” játék: a tanár néhány műveletből álló műveletsorral számoltatja a gyerekeket az általuk gondolt számmal; a tanulók megmondják a kapott végeredményt, és a tanár „kitalálja” a gondolt számot; a tanár többféle algoritmus után felajánlja a szerepcserét
- Törtrészek összehasonlítását tartalmazó szöveges feladatokban a törtrészek szemléltetése szakaszokkal

TÉMAKÖR: A függvény fogalmának előkészítése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

konkrét halmazok elemei között megfeleltetést hoz létre;

felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben;

felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tájékozódik a koordináta-rendszerben: koordinátáival adott pontot ábrázol, megadott pont koordinátáit leolvassa.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A matematikából és a mindennapi életből vett megfeleltetések legalább egy lehetséges szabályának megadása

A matematikából és a mindennapi életből vett megfeleltetések tulajdonságainak megfigyelése, elemzése

Tájékozódás térképen, nézőtéren, sakktáblán és a koordináta-rendszerben

Egyenes arányosság grafikonjának felismerése

FOGALMAK

megfeleltetés, egyenes arányosság, koordináta-rendszer, pont koordinátái, grafikon

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A tanár által adott megfeleltetés szabályának felismerése

Páros munkában saját szabály alkotása és felismertetése a társsal

A párok szabályainak megbeszélése, érdekességek megfigyelése

Mozijegy, színházjegy adatainak értelmezése; saját útvonal berajzolása térképre; torpedó játék, kültéri tájékozódási verseny

„Telefonos” játék párban vagy csoportban: az egyik játékos elkészít egy rajzot a koordináta-rendszerben úgy, hogy más ne láthassa; ezután az ábra néhány pontjának koordinátáit közli a többiekkel, ami alapján nekik is ugyanazt kell létrehozniuk

Egyenes arányosság gyakorlati feladatainak adataiból grafikon készítése

„Nem hiszem” páros játék: különböző grafikonok közül az egyenes arányosság grafikonjának kiválasztása

TÉMAKÖR: Sorozatok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

sorozatokat adott szabály alapján folytat;

néhány tagjával adott sorozat esetén felismer és megfogalmaz képzési szabályt.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Sorozatok létrehozása számokból, jelekből, alakzatokból

Szabálykövetés ritmusban, rajzban, számolásban

Sorozatok adott szabály szerinti folytatása

Adott sorozat esetén legalább egy szabály felismerése és megfogalmazása

FOGALMAK

sorozat, számsorozat, szabály

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Számok, sorminták, díszítőelemek, kották, népi motívumok tanári bemutatása, tanulói saját munka készítése
- Megkezdett ritmusgyakorlat megismétlése, tovább fűzése
  Megkezdett díszítő motívum, sorminta folytatása
  „Bumm” játék: számolási szabály követése, például a 7-tel osztható és a 7-est tartalmazó számokra
- A tanár által megkezdett sorozat minél több szabályának gyűjtése csoportmunkában
  Páros munkában saját szabály alkotása és felismertetése a társsal
  A párok szabályainak megbeszélése, érdekességek megfigyelése

TÉMAKÖR: Mérés és mértékegységek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 18 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

meghatározza háromszögek és speciális négyszögek kerületét, területét;

ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén;

egyenes hasáb, téglatest, kocka alakú tárgyak felszínét és térfogatát méréssel megadja, egyenes hasáb felszínét és térfogatát képlet segítségével kiszámolja; a képleteket megalapozó összefüggéseket érti.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

síkbeli tartományok közül kiválasztja a szögtartományokat, nagyság szerint összehasonlítja, méri, csoportosítja azokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Szögtartomány ismerete; összehasonlítás, csoportosítás; szögmérés

Terület, térfogat és űrtartalom mérése gyakorlati helyzetekben alkalmi és szabványegységekkel a természetes és az épített környezetben

Téglalap, négyzet és háromszög kerületének, területének mérése a természetes és az épített környezetben

Téglalap, négyzet kerületének, területének kiszámítása

Sokszögek területének meghatározása átdarabolással

Téglatest, kocka alakú tárgyak felszínének és térfogatának mérése a természetes és az épített környezetben

Téglatest, kocka alakú tárgyak felszínének és térfogatának kiszámítása

FOGALMAK

szög és mértékegységei (fok, szögperc), szögfajták, kerület, terület, űrtartalom és mértékegységei, felszín, térfogat és mértékegységei

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Szívószál-modellel szögtartományok kijelölése

Könyv, füzet, ajtó nyitásával létrehozott szögtartományok megfigyelése; szögmérő használata

Osztályterem adatainak becslése, mérése (hosszúság, szélesség, magasság, ablakok területe, a terem alapterülete, berendezés össztérfogata, a teremben lévő levegő becsült térfogata...)

„Üreges testek” űrtartalmának becslése, mérése, összehasonlítása

Kavicsok térfogatának mérése a mérőhengerben lévő víz vízszintemelkedése alapján

Iskolaépület adatainak becslése, mérése (folyosók hossza, szélessége, alapterülete; lépcső magassága; tornaterem hossza, szélessége, alapterülete, becsült magassága, becsült térfogata; épület hossza, szélessége, alapterülete, becsült magassága, becsült térfogata…)

Közeli játszótér, park, tó, épület adatainak becslése, mérése

Papírból készült sokszögek átdarabolásának bemutatása, majd egyéni kipróbálás és a saját megoldások összehasonlítása

Téglatest, kocka alakú dobozok készítéséhez szükséges papír területének becslése, mérése, számolása

Téglatest, kocka alakú üreges test „feltöltése” egységkockákkal (becslés, mérés, számolás)

TÉMAKÖR: Síkbeli alakzatok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 18 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri a tengelyesen szimmetrikus háromszöget;

ismeri a négyszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, konvex és konkáv közti különbség, átló fogalma;

ismeri a speciális négyszögeket: trapéz, paralelogramma, téglalap, deltoid, rombusz, húrtrapéz, négyzet;

ismeri a speciális négyszögek legfontosabb tulajdonságait, ezek alapján elkészíti a halmazábrájukat;

a háromszögek és a speciális négyszögek tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában;

ismeri a Pitagorasz-tételt és alkalmazza számítási feladatokban;

ismeri a kör részeit; különbséget tesz egyenes, félegyenes és szakasz között;

ismeri a háromszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, háromszög-egyenlőtlenség.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

csoportosítja a háromszögeket szögeik és oldalaik szerint;

felismeri a síkban az egybevágó alakzatokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Környezetünk tárgyaiban a geometriai alakzatok felfedezése

Síkbeli görbék közül a kör kiválasztása

Egyenes, félegyenes és szakasz megkülönböztetése

Síkbeli alakzatok közül a sokszögek kiválasztása

Háromszögek tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: belső szögek összege, háromszög-egyenlőtlenség

Tengelyesen szimmetrikus háromszögek ismerete

Háromszögek csoportosítása szögeik és oldalaik szerint

Téglalap és négyzet tulajdonságainak ismerete, alkalmazása

FOGALMAK

síkidom, sokszög, belső szög, külső szög; hegyesszögű, derékszögű, tompaszögű, egyenlő szárú és szabályos háromszög; téglalap, négyzet

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Osztályterem, iskola, iskola környékének megfigyelése geometriai szempontból (a lényegtelen tulajdonságok kizárása)

Különböző készletekből adott szempontoknak megfelelő elemek válogatása

Papír háromszög sarkainak levágása és egymás mellé helyezése

Szívószálból, hurkapálcából háromszög készítése (lehetséges és lehetetlen helyzetek)

Papír háromszögek hajtogatásával vagy síktükör alkalmazásával szimmetriatulajdonságok megfigyelése

Háromszögeket tartalmazó készletből adott szempontoknak megfelelő elemek válogatása

Papír téglalap és négyzet tulajdonságainak gyűjtése páros munkában, a párok megoldásainak összehasonlítása

Szabálytalan alakú papírból téglalap, négyzet hajtogatása

Tangram játék

TÉMAKÖR: Transzformációk, szerkesztések

JAVASOLT ÓRASZÁM: 22 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megszerkeszti alakzatok tengelyes és középpontos tükörképét;

geometriai ismereteinek felhasználásával pontosan szerkeszt több adott feltételnek megfelelő ábrát;

ismeri a tengelyesen szimmetrikus háromszöget;

felismeri a kicsinyítést és a nagyítást hétköznapi helyzetekben;

ismer és használ dinamikus geometriai szoftvereket, tisztában van alkalmazási lehetőségeikkel.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tapasztalatot szerez a síkbeli mozgásokról gyakorlati helyzetekben;

felismeri a síkban az egybevágó alakzatokat;

a szerkesztéshez tervet, előzetes ábrát készít;

ismeri az alapszerkesztéseket: szakaszfelező merőlegest, szögfelezőt, merőleges és párhuzamos egyeneseket szerkeszt, szöget másol.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Tapasztalatszerzés síkbeli mozgásokról gyakorlati helyzetekben

Egybevágó alakzatok felismerése a természetes és az épített környezetben

Tengelyes tükrözés ismerete és alkalmazása

Tengelyesen szimmetrikus alakzatok felismerése a természetes és az épített környezetben

Alakzatok tengelyes tükörképének megszerkesztése

Alapszerkesztések: szakaszfelező merőleges, merőleges és párhuzamos egyenesek szerkesztése; szögfelezés, szögmásolás

Szerkesztéshez terv, előzetes ábra készítése

Néhány adott feltételnek megfelelő ábra pontos szerkesztése

FOGALMAK

szimmetriatengely, tengelyes szimmetria, merőlegesség, párhuzamosság, szakaszfelező merőleges, szögfelező félegyenes

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Az osztályterem bútorainak mozgatása, tologatása, forgatása; saját eszközök mozgatása a padon

Ábrák másolása másolópapír (például: sütőpapír) segítségével; a másolat mozgatása

Szimmetrikus alkotások előállítása például tükör, hajtogatás, digitális eszköz segítségével

Osztályterem, iskola, közeli játszótér, park, tó, épület egybevágó részeinek keresése, tengelyesen szimmetrikus alakzatok kiválasztása

Tengelyes tükrözésen alapuló szerkesztések elvégzése saját eszközökkel (körző, egyélű vonalzó)

TÉMAKÖR: Térgeometria

JAVASOLT ÓRASZÁM: 18 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla hálóját elkészíti;

testeket épít képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján;

ismeri a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla következő tulajdonságait: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló;

ismeri a gömb tulajdonságait;

a kocka, a téglatest, a hasáb, a gúla, a gömb tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Környezetünk tárgyaiban a geometriai testek felfedezése

Téglatest, kocka tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló

Testek közül gömb kiválasztása

Építmények készítése képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján

Testekről, építményekről nézeti rajzok, alaprajzok, hálók készítése

FOGALMAK

test, kocka, téglatest, lap, él, csúcs, lapátló, testátló, alaprajz, háló, nézet

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Osztályterem, iskola, iskola környékének megfigyelése geometriai szempontból (a testek kiválasztása)

Téglatest- és kockamodell tulajdonságainak gyűjtése páros munkában, a párok megoldásainak összehasonlítása; a tapasztalatok irányított összegzése

Készletből adott szempontnak megfelelő elemek válogatása

Építés dobozokból, színes rudakból, kis kockákból (kockacukor) feltételek alapján; lapok, élek, csúcsok, nézetek, hálók megfigyelése

Egyéni munkában építmények, rajzok, hálók készítése; az alkotások összehasonlítása, megbeszélése, kiállítása az osztályteremben

Zsinóros térgeometriai modellek használata

TÉMAKÖR: Leíró statisztika

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

értelmezi a táblázatok adatait, az adatoknak megfelelő ábrázolási módot kiválasztja, és az ábrát elkészíti;

adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol hagyományos és digitális eszközökkel is;

különböző típusú diagramokat megfeleltet egymásnak;

megadott szempont szerint adatokat gyűjt ki táblázatból, olvas le hagyományos vagy digitális forrásból származó diagramról, majd rendszerezés után következtetéseket fogalmaz meg;

konkrét adatsor esetén átlagot számol, megállapítja a leggyakoribb adatot (módusz), a középső adatot (medián), és ezeket összehasonlítja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Adatokat, táblázatokat és diagramokat tartalmazó források felkutatása (például háztartás, sport, egészséges életmód, gazdálkodás)

A táblázatok adatainak értelmezése és ábrázolása (oszlopdiagram, kördiagram, vonaldiagram, pontdiagram) kisméretű mintán

A hétköznapi életből gyűjtött adatok táblázatba rendezése, ábrázolása hagyományos és digitális eszközökkel kisméretű minta esetén

Azonos adathalmazon alapuló kördiagram és oszlopdiagram összehasonlítása becslés alapján kisméretű minta esetén

Táblázatból adatgyűjtés adott szempont szerint

Átlag fogalmának ismerete, alkalmazása

FOGALMAK

adat, diagram, átlag

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Projektmunka, például iskolai büfével vagy szelektív hulladékgyűjtéssel kapcsolatos felmérés készítése (gyűjtőmunka, a gyűjtött adatok bemutatása, megbeszélése, értelmezése, ábrázolása)

Megadott vagy a tanulók által gyűjtött adatok ábrázolása és elemzése csoportmunkában

TÉMAKÖR: Valószínűség-számítás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

valószínűségi játékokat, kísérleteket végez, ennek során az adatokat tervszerűen gyűjti, rendezi és ábrázolja digitálisan is;

valószínűségi játékokban érti a lehetséges kimeneteleket, játékában stratégiát követ;

ismeri a gyakoriság és a relatív gyakoriság fogalmát. Ismereteit felhasználja a „lehetetlen”, a „biztos” és a „kisebb/nagyobb eséllyel lehetséges” kijelentések megfogalmazásánál.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Egyszerű valószínűségi játékok és kísérletek

Valószínűségi játékok és kísérletek adatainak tervszerű gyűjtése

A „biztos”, a „lehetséges, de nem biztos” és a „lehetetlen” események felismerése

FOGALMAK

valószínűségi kísérlet, „biztos” esemény; „lehetséges, de nem biztos ” esemény; „lehetetlen” esemény

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Játék dobókockákkal, dobótestekkel, pénzérmékkel, szerencsekerékkel, zsákba helyezett színes golyókkal

Játék eseménykártyákkal a „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetésére, események gyakoriságának megfigyelésére csoportmunkában: valószínűségi kísérlethez (például 3 korongot feldobunk) tartozó eseményeket írunk kártyákra (például mindhárom kék; több a kék, mint a piros; nincs piros; van kék; van két egyforma szín; egyik színből sincs legalább kettő); kiosztjuk a kártyákat, elvégezzük a kísérletet, majd mindenki rátesz egy zsetont arra a kártyájára, amelyikre írt esemény bekövetkezett; a kísérletek végén elemzés: melyik a jó kártya, melyik rossz, melyiket választanád

Tippelős játék eseménykártyákkal: minden kártyára mindenki odaírja a tippjét, hogy 20 kísérletből szerinte hányszor következik be; ellenőrizzük a kísérletek elvégzésével

Bökős játék csoportban: minden körben a 100-as tábláról véletlenszerűen választunk egy számot (bökünk vagy papírgalacsint dobunk a táblára); a játék elején mindenkinek van 5 korongja; körönként a szám választása előtt minden játékos egy-egy koronggal tippel, például kékre fordítja, ha a szám 7-tel osztható, pirosra, ha nem; ha nem találta el, elvesztette a korongját, ha talált, akkor nem; az veszít, akinek hamarabb elfogynak a korongjai

10 korongot feldobunk; a számegyenesen a 0-ból indulva annyit lépünk pozitív irányba, ahány pirosat dobtunk, majd innen annyit negatív irányba, ahány kéket; tippeld meg, hova jutsz; válassz 4 számkártyát, nyersz, ha ezek valamelyikére jutsz

„Nem hiszem” páros játék: egyik játékos események bekövetkezésének esélyeiről fogalmaz meg állítást (például lehetséges, de nem biztos, hogy két dobókockával dobva a dobott számok összege 13), a másik játékos dönt ennek igazságáról; a játékot az a tanuló nyeri, aki igazat állít

„Szavazós” játék: a tanár vagy egy tanuló állítást fogalmaz meg egy kísérlet kimenetelére (például két dobókockával a dobott számok szorzata 40); az osztály szavaz a „biztos”, a „lehetséges, de nem biztos” és a „lehetetlen” döntések valamelyikére.

6. ÉVFOLYAM

TÉMAKÖR: Halmazok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

elemeket halmazba rendez több szempont alapján;
részhalmazokat konkrét esetekben felismer és ábrázol;
véges halmaz kiegészítő halmazát (komplementerét), véges halmazok közös részét (metszetét), egyesítését (unióját) képezi és ábrázolja konkrét esetekben;
számokat, számhalmazokat, halmazműveleti eredményeket számegyenesen ábrázol.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

konkrét esetekben halmazokat felismer és ábrázol.
állítások logikai értékét (igaz vagy hamis) megállapítja

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Halmazokba rendezés egy-két szempont szerint
Halmazábra készítése
Számhalmazok szemléltetése számegyenesen
Részhalmazok felismerése ábráról
Halmazok közös részének és egyesítésének megállapítása ábrázolás segítségével.

FOGALMAK

halmaz, elem, halmazábra, részhalmaz, közös rész, egyesítés, számegyenes

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Konkrét elemek válogatása adott tulajdonság/tulajdonságok szerint, például csoport tagjai közül a szemüvegesek és a barna hajúak
Egy konkrét válogatás (tárgyak, logikai készlet elemei, alakzatok, szavak…) szempontjának/szempontjainak felfedeztetése
Konkrét halmaz elemeiből 1, 2, … elemű részhalmazok képzése, például néhány természetes szám közül 3-mal osztva 1 maradékot adó számok kiválasztása
Példák és ellenpéldák mutatása részhalmazra
Konkrét elemek két tulajdonság szerinti válogatása során a mindkét tulajdonsággal rendelkező elemek és a pontosan egy tulajdonsággal rendelkező elemek elhelyezése a halmazábrán
A legalább egy tulajdonsággal rendelkező elemek felsorolása
Játék logikai készlettel

TÉMAKÖR: Matematikai logika, kombinatorika
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

igaz és hamis állításokat fogalmaz meg;

tanult minták alapján néhány lépésből álló bizonyítási gondolatsort megért és önállóan összeállít;

a logikus érvelésben a matematikai szaknyelvet következetesen alkalmazza társai meggyőzésére;

összeszámlálási feladatok megoldása során alkalmazza az összes eset áttekintéséhez szükséges módszereket.

Változatos tartalmú szövegek értelmezése.

Összehasonlításhoz szükséges kifejezések értelmezése, használata (pl. egyenlő; kisebb; nagyobb; több; kevesebb; nem; és; vagy; minden; van olyan, legalább, legfeljebb).

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

állítások logikai értékét (igaz vagy hamis) megállapítja.

konkrét esetekben halmazokat felismer és ábrázol

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Egyszerű állítások logikai értékének (igaz vagy hamis) megállapítása

Igaz és hamis állítások önálló megfogalmazása

Nyitott mondatok igazsághalmazának megtalálása próbálgatással

A matematikai logika egyszerű, a korosztály számára érthető szakkifejezéseinek ismerete és használata

Egyszerű stratégiai, logikai és pénzügyi játékok, társasjátékok

Kis elemszámú halmaz elemeinek sorba rendezése mindennapi életből vett példákkal

Néhány számkártyát tartalmazó készlet elemeiből adott feltételeknek megfelelő számok alkotása

Az összes eset előállítása során rendszerezési sémák használata: táblázat, ágrajz, szisztematikus felsorolás

FOGALMAK

„igaz”, „hamis”; nyitott mondat, igazsághalmaz; „és”, „vagy”; „legalább”, „legfeljebb”; lehetőségek, összes lehetőség, rendszerező áttekintés, ágrajz

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

„Bírósági tárgyalás” játék: a vádlók hamis állításokat fogalmaznak meg például a páros számokról, a védők csoportja pedig cáfolja azokat

„Füllentős” játék csoportban: a csoportok mondanak 3 állítást, egy hamis, kettő igaz; a többieknek ki kell találni, melyik a hamis

Az igazsághalmaz elemeit is tartalmazó, néhány elemből álló halmaz elemeinek kipróbálása a nyitott mondat igazzá tételére

„Rontó” játék: egy kiinduló halmaz elemeire igaz állítás megfogalmazása, ennek elrontása egy új elemmel, majd új igaz állítás megfogalmazása és így tovább

„Einstein-fejtörő” típusú játék: a szereplőkre vonatkozó állítások alapján személyek és tulajdonságok párosítása

Konkrét tárgyakkal, készletek elemeivel, geometriai alkotásokkal az adott feltételeknek megfelelő összes lehetőség kirakása és rendszerezése

Adott ágrajz alapján feladat készítése és „feladatküldés” csoportmunkában

TÉMAKÖR: Természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri a prímszám és az összetett szám fogalmakat; el tudja készíteni összetett számok prímtényezős felbontását 1000-es számkörben;

meghatározza természetes számok legnagyobb közös osztóját és legkisebb közös többszörösét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

érti és alkalmazza a számok helyi értékes írásmódját nagy számok esetén;

ismeri a római számjelek közül az L, C, D, M jeleket, felismeri az ezekkel képzett számokat a hétköznapi helyzetekben;

ismeri és alkalmazza a 2-vel, 3-mal, 4-gyel, 5-tel, 6-tal, 9-cel, 10-zel, 100-zal való oszthatóság szabályait;

a természetes számokat osztóik száma alapján és adott számmal való osztási maradékuk szerint csoportosítja.

gyakorlati feladatok megoldása során legfeljebb kétjegyű egész számmal írásban oszt. A hányadost megbecsüli.

meghatározza konkrét számok ellentettjét, abszolút értékét;

ismeri az egész számokat.

ábrázol törtrészeket, meghatároz törtrészeknek megfelelő törtszámokat;

érti és alkalmazza a számok helyi értékes írásmódját tizedes törtek esetén;

megfelelteti egymásnak a racionális számok közönséges tört és tizedes tört alakját.

meghatározza konkrét számok reciprokát.

gyakorlati feladatok megoldása során tizedes törtet legfeljebb kétjegyű egész számmal írásban oszt. A hányadost megbecsüli.

megoldását ellenőrzi.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Számok helyi értékes írásmódjának megértése különböző alapú számrendszerekben csoportosítást, leltározást, helyiérték-táblázatba rögzítést tartalmazó feladatokon keresztül

Számok helyi értékes írásmódjának használata nagy számok esetében

Római számok írása, olvasása a következő jelekkel: I, V, X, L, C, D, M

Osztók, többszörösök meghatározása; két szám közös osztóinak meghatározása; közös többszörösök meghatározása

2-vel, 3-mal, 4-gyel, 5-tel, 6-tal, 9-cel, 10-zel, 100-zal való oszthatósági szabályok ismerete és alkalmazása

A természetes számok csoportosítása osztóik száma alapján és adott számmal való osztási maradékuk szerint

FOGALMAK

helyi érték, alaki érték, valódi érték, osztó, közös osztó, többszörös, közös többszörös

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Vásárlás „fabatkával”, például tízes számrendszerbeli számokkal árazott termékek vásárlása a virtuális boltban 1, 3, 9, 27, … címletű játékpénz felhasználásával úgy, hogy minél kevesebb érmét használjunk fel; leltárkészítés a felhasznált címletekről

Játék a „tökéletes pénztárgéppel” 10 000-nél nagyobb számokkal: a gép a tíz egyforma címletű pénzt kiveszi, és a következő fiókba beletesz egy tízszer akkora címletűt, majd kiírja a fiók tartalmát. Mit tettem a fiókba, és mit ír ki a gép?

Páros munkában arab számok átírása római számokra és viszont; memóriajáték

„Bumm” játék a közös többszörösök meghatározásához: a tanulók hangosan számlálnak, például az egyik csoport tagjai az 5 többszöröseinél tapsolnak, a másik csoport tagjai a 7 többszöröseinél dobbantanak

Oszthatósági tulajdonságok megfigyelése 3, 4, 5, … oldalú hasábra felcsavart számegyenes segítségével

„Osztó-fosztó” játék: az egyik játékos elvesz egy számkártyát, a másik elveheti ennek a számnak az összes, még az asztalon lévő osztóját, ezután a második játékos választ egy számot és így tovább

TÉMAKÖR: Alapműveletek természetes számokkal

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

írásban összead, kivon és szoroz;

ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejben, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében;

a műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt észszerűen kerekíti;

a gyakorlati problémákban előforduló mennyiségeket becsülni tudja, feladatmegoldásához ennek megfelelő tervet készít;

a fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

gyakorlati feladatok megoldása során legfeljebb kétjegyű egész számmal írásban oszt. A hányadost megbecsüli.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Számkörbővítés; fejben számolás százezres számkörben kerek ezresekkel; analógiák alkalmazása

Természetes számok összeadása, kivonása és szorzása írásban

Írásbeli osztás algoritmusa kétjegyű természetes számmal

Írásbeli osztás legfeljebb kétjegyű természetes számmal gyakorlati feladatok megoldása során; a hányados becslése

A műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazása fejben, írásban és géppel számolás esetén

Egyszerű szöveges feladat matematikai tartalmának felismerése, és az annak megfelelő műveletsor felírása

A gyakorlati problémákban előforduló mennyiségek becslése

Az alapműveletek tulajdonságainak (felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság) ismerete és alkalmazása a gyakorlatban

Zárójeleket tartalmazó műveletsorok átalakítása, kiszámolása a természetes számok körében

Kapott eredmény ellenőrzése; észszerű kerekítés

FOGALMAK

összeadandók, az összeg tagjai, kisebbítendő, kivonandó, különbség, szorzandó, szorzó, szorzat, a szorzat tényezői, felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság, osztandó, osztó, hányados, maradék, zárójel, kerekítés, becslés, ellenőrzés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Fejben számolás gyakorlása „intelligens puff” játékkal

Az írásbeli műveletvégzés algoritmusának segítése a „tökéletes pénztárgép” működési elvével „Számalkotó” játék írásbeli összeadáshoz, kivonáshoz: a műveletekben szereplő számokhoz számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból

A műveleti sorrend és a zárójelezési szabályok alkalmazása csoportmunkában, például ugyanazokat a számokat tartalmazó, csoportonként más-más zárójeles és zárójel nélküli műveletsorok elvégzése, majd az egyes csoportok eredményeinek összehasonlítása

Adott szöveges feladathoz többféle műveletsor megadása, ezek közül a megfelelő kiválasztása
Adott szöveges feladathoz megfelelő műveletsor megalkotása
Adott műveletsorhoz szöveges feladat írása

„Nem hiszem” páros játék: egyik játékos állításokat fogalmaz meg, a másik játékos dönt ennek igazságáról; például: két liter tej belefér egy 1 dm élű kocka alakú edénybe; a játékot az a tanuló nyeri, aki eltalálja az állítás igazságértékét

TÉMAKÖR: Egész számok; alapműveletek egész számokkal

JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejben, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében;

a műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt észszerűen kerekíti;
a gyakorlati problémákban előforduló mennyiségeket becsülni tudja, feladatmegoldásához ennek megfelelő tervet készít;
a fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

meghatározza konkrét számok ellentettjét, abszolút értékét;
ismeri az egész számokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Negatív számok a gyakorlatban: adósság, tengerszint alatti mélység, fagypont alatti hőmérséklet
Egész számok ismerete, összehasonlítása, ábrázolása számegyenesen. Ellentett, abszolút érték fogalmának ismerete és alkalmazása
Alapműveletek értelmezése tárgyi tevékenységek, ábrázolások alapján a számkörbővítés során
Alapműveletek elvégzése az egész számok körében
Az alapműveletek tulajdonságainak (felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság) ismerete és alkalmazása a gyakorlatban
A műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazása fejben, írásban és géppel számolás esetén
Egyszerű szöveges feladat matematikai tartalmának felismerése, és az annak megfelelő műveletsor felírása
Gyakorlati problémákban előforduló mennyiségek becslése
Kapott eredmény ellenőrzése; észszerű kerekítés

FOGALMAK

ellentett, negatív szám, előjel, egész szám, abszolút érték, kerekítés, becslés, ellenőrzés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Vagyoni helyzet megállapítása játékpénzzel és adósságcédulákkal
Hőmérséklet-változás követése hőmérőmodellen
Számok szemléltetéséhez, összehasonlításához, sorba rendezéséhez „élő számegyenes” létrehozása: a tanulók egy, a hátukra ragasztott számot képviselnek, és az értéküknek megfelelően foglalják el a helyüket
Kukás játék: mindenki rajzol 5 négyzetet és egy kukát; számokat húznak például (–10)-től (+10)-ig számkártyákból; a húzott számot mindenki beírja valamelyik négyzetbe úgy, hogy a négyzetekben levő számok végül növekvő sorrendben legyenek; ha valaki nem tudja beírni a húzott számot, akkor az a szám megy a kukába; az győz, aki leghamarabb kitölti minden négyzetét
Az előírt művelet szemléltetése játékpénzzel és adósságcédulákkal
Az előírt művelet szemléltetése a számegyenesen való lépegetéssel, például „Hol van a kisautó, ha … ?”
Gazdálkodj okosan! játék rövidített formája kevés, kis címletű készpénzzel úgy, hogy a játékos kénytelen legyen kölcsönt felvenni; szerencsekártya használata negatív szám kivonásának modellezésére: a bank elengedi 2 Ft adósságodat; ha nincs adósságod, vegyél fel kölcsönt

A műveleti sorrend és a zárójelezési szabályok alkalmazása csoportmunkában, például ugyanazokat a számokat tartalmazó, csoportonként más-más zárójeles és zárójel nélküli műveletsorok elvégzése, majd az egyes csoportok eredményeinek összehasonlítása
Adott szöveges feladathoz többféle műveletsor megadása, ezek közül a megfelelő kiválasztása
Adott szöveges feladathoz megfelelő műveletsor megalkotása
Adott műveletsorhoz szöveges feladat írása
„Nem hiszem” páros játék előjeles mennyiségekkel

TÉMAKÖR: Közönséges törtek, tizedes törtek, racionális számok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri a racionális számokat, tud példát végtelen nem szakaszos tizedes törtre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ábrázol törtrészeket, meghatároz törtrészeknek megfelelő törtszámokat;
érti és alkalmazza a számok helyi értékes írásmódját tizedes törtek esetén;
megfelelteti egymásnak a racionális számok közönséges tört és tizedes tört alakját.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Törtrészek ábrázolása, törtrészeknek megfelelő törtszámok meghatározása
Törtek összehasonlítása, egyszerűsítés, bővítés
Különböző alakokban írt egyenlő törtek felismerése
Számok helyi értékes írása tizedes törtek esetén
Számok ábrázolása számegyenesen

FOGALMAK
közönséges tört, számláló, nevező, törtvonal, vegyes szám, egyszerűsítés, bővítés, tizedes tört, tizedesvessző, helyi értékes írásmód, racionális szám, számegyenes

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Kör (torta, pizza) és téglalap (tábla csokoládé) egyenlő részekre darabolása, adott törtnek megfelelő rész színezése; színezett részhez törtszám megfeleltetése
Törtek szemléltetése papírhajtogatással, színes rúd modellel
Adott törtrészek ábrázolása tányérmodellel (2 különböző színű papírtányért egy sugár mentén bevágva összecsúsztatunk; az egyik tányéron például 12 egyenlő részt jelző beosztások vannak)
Törtek összehasonlítása, például két egyenlő nagyságú és alakú téglalap közül az egyik 4, a másik 3 egyenlő részre osztása; az elsőben a 3 negyed, a másodikban a 2 harmad színezése
A téglalapon kívül más alakzatok színezése, modellek alkalmazása
Egyenlő és különböző törtek előállítása, összehasonlítása: játék az makaó-jellegű kártyajáték szabályai szerint a törtek, törtrészek különböző alakjaival
A helyiérték-táblázat bővítése; a „tökéletes pénztárgép” „apró” címletekkel való kiegészítése (euró, eurócent)
Törtek szemléltetése és összehasonlítása párhuzamos számegyeneseken

TÉMAKÖR: Alapműveletek közönséges törtekkel
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

elvégzi az alapműveleteket a racionális számok körében, eredményét összeveti előzetes becslésével;

ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejben, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében;

a műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt észszerűen kerekíti.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

meghatározza konkrét számok reciprokát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Alapműveletek értelmezése tárgyi tevékenységek, ábrázolások alapján

Reciprok fogalmának ismerete és alkalmazása

Alapműveletek elvégzése a közönséges törtek körében

Az alapműveletek tulajdonságainak (felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság) ismerete és alkalmazása a gyakorlatban

A műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazása

Egyszerű szöveges feladat matematikai tartalmának felismerése, és az annak megfelelő műveletsor felírása

Kapott eredmény ellenőrzése

FOGALMAK

közös nevező, reciprok

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Kör- és téglalapmodell, tányérmodell, színes rúd modell alkalmazása alapműveletek értelmezésére

„21-ezés” dominókkal: minden csoport kap egy kupac lefordított dominót; sorban húzunk, bármikor megállhatunk; a húzott dominót tetszőlegesen fordíthatjuk, egyik oldala a tört számlálója, másik a nevezője; a húzott és megfelelően fordított törteket összeadjuk; akinek az összege 2-nél több, kiesik; az győz, aki legjobban megközelíti a 2-t

A műveleti sorrend és a zárójelezési szabályok alkalmazása csoportmunkában, például ugyanazokat a számokat tartalmazó, csoportonként más-más zárójeles és zárójel nélküli műveletsorok elvégzése, majd az egyes csoportok eredményeinek összehasonlítása

Adott szöveges feladathoz többféle műveletsor megadása, ezek közül a megfelelő kiválasztása

Adott szöveges feladathoz megfelelő műveletsor megalkotása

Adott műveletsorhoz szöveges feladat írása

TÉMAKÖR: Alapműveletek tizedes törtekkel
JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

elvégzi az alapműveleteket a racionális számok körében, eredményét összeveti előzetes becslésével;
írásban összead, kivon és szoroz;
ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejben, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében;
a műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt észszerűen kerekíti;
a gyakorlati problémákban előforduló mennyiségeket becsülni tudja, feladatmegoldásához ennek megfelelő tervet készít;
a fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

gyakorlati feladatok megoldása során tizedes törtet legfeljebb kétjegyű egész számmal írásban oszt. A hányadost megbecsüli.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Tizedes törtek összeadása, kivonása és szorzása írásban
Tizedes törtek írásbeli osztása legfeljebb két tizedes jegyet tartalmazó számmal gyakorlati feladatok megoldása során; a hányados becslése
Az alapműveletek tulajdonságainak (felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság) ismerete és alkalmazása a gyakorlatban
A műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazása írásban és géppel számolás esetén
Egyszerű szöveges feladat matematikai tartalmának felismerése, és az annak megfelelő műveletsor felírása
Gyakorlati problémákban előforduló mennyiségek becslése
Kapott eredmény ellenőrzése; észszerű kerekítés

FOGALMAK

kerekítés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Az írásbeli műveletvégzés algoritmusának segítése a „tökéletes pénztárgép” működési elvével „Számalkotó” játék írásbeli összeadáshoz, kivonáshoz
A tizedes törttel való osztás bemutatása és megtapasztalása mértékegység-átváltás segítségével
A műveleti sorrend és a zárójelezési szabályok alkalmazása csoportmunkában, például ugyanazokat a számokat tartalmazó, csoportonként más-más zárójeles és zárójel nélküli műveletsorok elvégzése, majd az egyes csoportok eredményeinek összehasonlítása
Adott szöveges feladathoz többféle műveletsor megadása, ezek közül a megfelelő kiválasztása
Adott szöveges feladathoz megfelelő műveletsor megalkotása
Adott műveletsorhoz szöveges feladat írása
„Nem hiszem” páros játék tizedes törtekkel

TÉMAKÖR: Arányosság, százalékszámítás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben;

felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját;

ismeri a százalék fogalmát, gazdasági, pénzügyi és mindennapi élethez kötődő százalékszámítási feladatokat megold;

ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén;

idő, tömeg, hosszúság, terület, térfogat és űrtartalom mértékegységeket átvált helyi értékes gondolkodás alapján, gyakorlati célszerűség szerint.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Egyenes arányosság felismerése hétköznapi helyzetekben

Az egyenesen arányos mennyiségek felismert tulajdonságainak alkalmazása konkrét gyakorlati feladatok megoldásában

Az egyenes arányosság és a mérés kapcsolatának felismerése

Hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő szabványmértékegységeinek ismerete

Az ismert szabványmértékegységek átváltása helyi értékes gondolkodás alapján

Törtrészkiszámítási feladatok az egyenesen arányos mennyiségek kapcsolatainak alkalmazásával

Századrész és százalék elnevezések párhuzamos használata gyakorlati helyzetekben

FOGALMAK

arány, egyenes arányosság, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő szabványmértékegységei

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Egyenesen arányos mennyiségpárok keresése például vásárlás, parkettázás, mérés esetén

Hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő mérése különböző alkalmi (például a ceruza hossza), objektív (például színes rúd) és szabványmértékegységekkel

Annak megtapasztalása, hogy adott egységgel mérve a kisebb mennyiséghez kevesebb, a nagyobb mennyiséghez több egység szükséges

A mérőszám változásának megfigyelése adott mennyiség különböző mértékegységekkel való mérése esetén

Törtrész előállításának megmutatása konkrét modelleken, például a ⅔ rész kiszámításakor először 3 egyenlő részre osztás az ⅓ rész kiszámításához, majd 2-vel szorzás

Fogyasztási cikkek címkéin, reklámokban, társadalomismereti és természetismereti tanulmányokban előforduló százalékos adatok értelmezése

TÉMAKÖR: Egyszerű szöveges feladatok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

egyismeretlenes elsőfokú egyenletet lebontogatással és mérlegelvvel megold;

különböző szövegekhez megfelelő modelleket készít;

matematikából, más tantárgyakból és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold;

gazdasági, pénzügyi témájú egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold;
gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségeknél becslést végez.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megoldását ellenőrzi.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Matematikai tartalmú egyszerű szöveges feladatok megoldása különféle módszerekkel, például szakaszos ábrázolással, visszafelé gondolkodással
Gazdasági területekről vett egyszerű szöveges feladatok megoldása különféle módszerekkel, például szakaszos ábrázolással, visszafelé gondolkodással
A mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása különféle módszerekkel, például szakaszos ábrázolással, visszafelé gondolkodással
A megoldás ellenőrzése
Gyakorlati problémákban előforduló mennyiségek becslése

FOGALMAK

becslés, ellenőrzés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- „Gondoltam egy számot” játék: a tanár néhány műveletből álló műveletsorral számoltatja a gyerekeket az általuk gondolt számmal; a tanulók megmondják a kapott végeredményt, és a tanár „kitalálja” a gondolt számot; a tanár többféle algoritmus után felajánlja a szerepcserét
- Törtrészek összehasonlítását tartalmazó szöveges feladatokban a törtrészek szemléltetése szakaszokkal

TÉMAKÖR: A függvény fogalmának előkészítése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

konkrét halmazok elemei között megfeleltetést hoz létre;
felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben;
felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tájékozódik a koordináta-rendszerben: koordinátáival adott pontot ábrázol, megadott pont koordinátáit leolvassa.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A matematikából és a mindennapi életből vett megfeleltetések legalább egy lehetséges szabályának megadása
A matematikából és a mindennapi életből vett megfeleltetések tulajdonságainak megfigyelése, elemzése
Tájékozódás térképen, nézőtéren, sakktáblán és a koordináta-rendszerben

Egyenes arányosság grafikonjának felismerése

FOGALMAK

megfeleltetés, egyenes arányosság, koordináta-rendszer, pont koordinátái, grafikon

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A tanár által adott megfeleltetés szabályának felismerése

Páros munkában saját szabály alkotása és felismertetése a társsal

A párok szabályainak megbeszélése, érdekességek megfigyelése

Mozijegy, színházjegy adatainak értelmezése; saját útvonal berajzolása térképre; torpedó játék, kültéri tájékozódási verseny

„Telefonos" játék párban vagy csoportban: az egyik játékos elkészít egy rajzot a koordináta-rendszerben úgy, hogy más ne láthassa; ezután az ábra néhány pontjának koordinátáit közli a többiekkel, ami alapján nekik is ugyanazt kell létrehozniuk

Egyenes arányosság gyakorlati feladatainak adataiból grafikon készítése

„Nem hiszem" páros játék: különböző grafikonok közül az egyenes arányosság grafikonjának kiválasztása

TÉMAKÖR: Sorozatok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

sorozatokat adott szabály alapján folytat;

néhány tagjával adott sorozat esetén felismer és megfogalmaz képzési szabályt.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Sorozatok létrehozása számokból, jelekből, alakzatokból

Szabálykövetés ritmusban, rajzban, számolásban

Sorozatok adott szabály szerinti folytatása

Adott sorozat esetén legalább egy szabály felismerése és megfogalmazása

FOGALMAK

sorozat, számsorozat, szabály

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Számok, sorminták, díszítőelemek, kották, népi motívumok tanári bemutatása, tanulói saját munka készítése
- Megkezdett ritmusgyakorlat megismétlése, tovább fűzése
  Megkezdett díszítő motívum, sorminta folytatása
  „Bumm" játék: számolási szabály követése, például a 7-tel osztható és a 7-est tartalmazó számokra
- A tanár által megkezdett sorozat minél több szabályának gyűjtése csoportmunkában
  Páros munkában saját szabály alkotása és felismertetése a társsal
  A párok szabályainak megbeszélése, érdekességek megfigyelése

TÉMAKÖR: Mérés és mértékegységek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

meghatározza háromszögek és speciális négyszögek kerületét, területét;

ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén;

egyenes hasáb, téglatest, kocka alakú tárgyak felszínét és térfogatát méréssel megadja, egyenes hasáb felszínét és térfogatát képlet segítségével kiszámolja; a képleteket megalapozó összefüggéseket érti.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

síkbeli tartományok közül kiválasztja a szögtartományokat, nagyság szerint összehasonlítja, méri, csoportosítja azokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Szögtartomány ismerete; összehasonlítás, csoportosítás; szögmérés

Terület, térfogat és űrtartalom mérése gyakorlati helyzetekben alkalmi és szabványegységekkel a természetes és az épített környezetben

Téglalap, négyzet és háromszög kerületének, területének mérése a természetes és az épített környezetben

Téglalap, négyzet kerületének, területének kiszámítása

Sokszögek területének meghatározása átdarabolással

Téglatest, kocka alakú tárgyak felszínének és térfogatának mérése a természetes és az épített környezetben

Téglatest, kocka alakú tárgyak felszínének és térfogatának kiszámítása

FOGALMAK

szög és mértékegységei (fok, szögperc), szögfajták, kerület, terület, űrtartalom és mértékegységei, felszín, térfogat és mértékegységei

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Szívószál-modellel szögtartományok kijelölése

Könyv, füzet, ajtó nyitásával létrehozott szögtartományok megfigyelése; szögmérő használata

Osztályterem adatainak becslése, mérése (hosszúság, szélesség, magasság, ablakok területe, a terem alapterülete, berendezés össztérfogata, a teremben lévő levegő becsült térfogata...) „Üreges testek” űrtartalmának becslése, mérése, összehasonlítása

Kavicsok térfogatának mérése a mérőhengerben lévő víz vízszintemelkedése alapján Iskolaépület adatainak becslése, mérése (folyosók hossza, szélessége, alapterülete; lépcső magassága; tornaterem hossza, szélessége, alapterülete, becsült magassága, becsült térfogata; épület hossza, szélessége, alapterülete, becsült magassága, becsült térfogata…) Közeli játszótér, park, tó, épület adatainak becslése, mérése

Papírból készült sokszögek átdarabolásának bemutatása, majd egyéni kipróbálás és a saját megoldások összehasonlítása

Téglatest, kocka alakú dobozok készítéséhez szükséges papír területének becslése, mérése, számolása

Téglatest, kocka alakú üreges test „feltöltése” egységkockákkal (becslés, mérés, számolás)

TÉMAKÖR: Síkbeli alakzatok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri a tengelyesen szimmetrikus háromszöget;
ismeri a négyszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, konvex és konkáv közti különbség, átló fogalma;
ismeri a speciális négyszögeket: trapéz, paralelogramma, téglalap, deltoid, rombusz, húrtrapéz, négyzet;
ismeri a speciális négyszögek legfontosabb tulajdonságait, ezek alapján elkészíti a halmazábrájukat;
a háromszögek és a speciális négyszögek tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában;
ismeri a Pitagorasz-tételt és alkalmazza számítási feladatokban;
ismeri a kör részeit; különbséget tesz egyenes, félegyenes és szakasz között;
ismeri a háromszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, háromszög-egyenlőtlenség.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

csoportosítja a háromszögeket szögeik és oldalaik szerint;
felismeri a síkban az egybevágó alakzatokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Környezetünk tárgyaiban a geometriai alakzatok felfedezése
Síkbeli görbék közül a kör kiválasztása
Egyenes, félegyenes és szakasz megkülönböztetése
Síkbeli alakzatok közül a sokszögek kiválasztása
Háromszögek tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: belső szögek összege, háromszög-egyenlőtlenség
Tengelyesen szimmetrikus háromszögek ismerete
Háromszögek csoportosítása szögeik és oldalaik szerint
Téglalap és négyzet tulajdonságainak ismerete, alkalmazása

FOGALMAK

síkidom, sokszög, belső szög, külső szög; hegyesszögű, derékszögű, tompaszögű, egyenlő szárú és szabályos háromszög; téglalap, négyzet

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Osztályterem, iskola, iskola környékének megfigyelése geometriai szempontból (a lényegtelen tulajdonságok kizárása)
Különböző készletekből adott szempontoknak megfelelő elemek válogatása
Papír háromszög sarkainak levágása és egymás mellé helyezése
Szívószálból, hurkapálcából háromszög készítése (lehetséges és lehetetlen helyzetek)
Papír háromszögek hajtogatásával vagy síktükör alkalmazásával szimmetriatulajdonságok megfigyelése

Háromszögeket tartalmazó készletből adott szempontoknak megfelelő elemek válogatása
Papír téglalap és négyzet tulajdonságainak gyűjtése páros munkában, a párok megoldásainak összehasonlítása
Szabálytalan alakú papírból téglalap, négyzet hajtogatása
Tangram játék

TÉMAKÖR: Transzformációk, szerkesztések
JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
megszerkeszti alakzatok tengelyes és középpontos tükörképét;
geometriai ismereteinek felhasználásával pontosan szerkeszt több adott feltételnek megfelelő ábrát;
ismeri a tengelyesen szimmetrikus háromszöget;
felismeri a kicsinyítést és a nagyítást hétköznapi helyzetekben;
ismer és használ dinamikus geometriai szoftvereket, tisztában van alkalmazási lehetőségeikkel.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
tapasztalatot szerez a síkbeli mozgásokról gyakorlati helyzetekben;
felismeri a síkban az egybevágó alakzatokat;
a szerkesztéshez tervet, előzetes ábrát készít;
ismeri az alapszerkesztéseket: szakaszfelező merőlegest, szögfelezőt, merőleges és párhuzamos egyeneseket szerkeszt, szöget másol.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Tapasztalatszerzés síkbeli mozgásokról gyakorlati helyzetekben
Egybevágó alakzatok felismerése a természetes és az épített környezetben
Tengelyes tükrözés ismerete és alkalmazása
Tengelyesen szimmetrikus alakzatok felismerése a természetes és az épített környezetben
Alakzatok tengelyes tükörképének megszerkesztése
Alapszerkesztések: szakaszfelező merőleges, merőleges és párhuzamos egyenesek szerkesztése; szögfelezés, szögmásolás
Szerkesztéshez terv, előzetes ábra készítése
Néhány adott feltételnek megfelelő ábra pontos szerkesztése

FOGALMAK
szimmetriatengely, tengelyes szimmetria, merőlegesség, párhuzamosság, szakaszfelező merőleges, szögfelező félegyenes

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Az osztályterem bútorainak mozgatása, tologatása, forgatása; saját eszközök mozgatása a padon
Ábrák másolása másolópapír (például: sütőpapír) segítségével; a másolat mozgatása
Szimmetrikus alkotások előállítása például tükör, hajtogatás, digitális eszköz segítségével
Osztályterem, iskola, közeli játszótér, park, tó, épület egybevágó részeinek keresése, tengelyesen szimmetrikus alakzatok kiválasztása

Tengelyes tükrözésen alapuló szerkesztések elvégzése saját eszközökkel (körző, egyélű vonalzó)

TÉMAKÖR: Térgeometria
JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla hálóját elkészíti;
testeket épít képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján;
ismeri a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla következő tulajdonságait: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló;
ismeri a gömb tulajdonságait;
a kocka, a téglatest, a hasáb, a gúla, a gömb tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Környezetünk tárgyaiban a geometriai testek felfedezése
Téglatest, kocka tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló
Testek közül gömb kiválasztása
Építmények készítése képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján
Testekről, építményekről nézeti rajzok, alaprajzok, hálók készítése

FOGALMAK

test, kocka, téglatest, lap, él, csúcs, lapátló, testátló, alaprajz, háló, nézet

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Osztályterem, iskola, iskola környékének megfigyelése geometriai szempontból (a testek kiválasztása)
Téglatest- és kockamodell tulajdonságainak gyűjtése páros munkában, a párok megoldásainak összehasonlítása; a tapasztalatok irányított összegzése
Készletből adott szempontnak megfelelő elemek válogatása
Építés dobozokból, színes rudakból, kis kockákból (kockacukor) feltételek alapján; lapok, élek, csúcsok, nézetek, hálók megfigyelése
Egyéni munkában építmények, rajzok, hálók készítése; az alkotások összehasonlítása, megbeszélése, kiállítása az osztályteremben
Zsinóros térgeometriai modellek használata

TÉMAKÖR: Leíró statisztika
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

értelmezi a táblázatok adatait, az adatoknak megfelelő ábrázolási módot kiválasztja, és az ábrát elkészíti;
adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol hagyományos és digitális eszközökkel is;

különböző típusú diagramokat megfeleltet egymásnak;
megadott szempont szerint adatokat gyűjt ki táblázatból, olvas le hagyományos vagy digitális forrásból származó diagramról, majd rendszerezés után következtetéseket fogalmaz meg;
konkrét adatsor esetén átlagot számol, megállapítja a leggyakoribb adatot (módusz), a középső adatot (medián), és ezeket összehasonlítja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Adatokat, táblázatokat és diagramokat tartalmazó források felkutatása (például háztartás, sport, egészséges életmód, gazdálkodás)
A táblázatok adatainak értelmezése és ábrázolása (oszlopdiagram, kördiagram, vonaldiagram, pontdiagram) kisméretű mintán
A hétköznapi életből gyűjtött adatok táblázatba rendezése, ábrázolása hagyományos és digitális eszközökkel kisméretű minta esetén
Azonos adathalmazon alapuló kördiagram és oszlopdiagram összehasonlítása becslés alapján kisméretű minta esetén
Táblázatból adatgyűjtés adott szempont szerint
Átlag fogalmának ismerete, alkalmazása

FOGALMAK

adat, diagram, átlag

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Projektmunka, például iskolai büfével vagy szelektív hulladékgyűjtéssel kapcsolatos felmérés készítése (gyűjtőmunka, a gyűjtött adatok bemutatása, megbeszélése, értelmezése, ábrázolása)
Megadott vagy a tanulók által gyűjtött adatok ábrázolása és elemzése csoportmunkában

TÉMAKÖR: Valószínűség-számítás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

valószínűségi játékokat, kísérleteket végez, ennek során az adatokat tervszerűen gyűjti, rendezi és ábrázolja digitálisan is;
valószínűségi játékokban érti a lehetséges kimeneteleket, játékában stratégiát követ;
ismeri a gyakoriság és a relatív gyakoriság fogalmát. Ismereteit felhasználja a „lehetetlen”, a „biztos” és a „kisebb/nagyobb eséllyel lehetséges” kijelentések megfogalmazásánál.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Egyszerű valószínűségi játékok és kísérletek
Valószínűségi játékok és kísérletek adatainak tervszerű gyűjtése
A „biztos”, a „lehetséges, de nem biztos” és a „lehetetlen” események felismerése

FOGALMAK

valószínűségi kísérlet, „biztos” esemény; „lehetséges, de nem biztos ” esemény; „lehetetlen” esemény

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Játék dobókockákkal, dobótestekkel, pénzérmékkel, szerencsekerékkel, zsákba helyezett színes golyókkal

Játék eseménykártyákkal a „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetésére, események gyakoriságának megfigyelésére csoportmunkában: valószínűségi kísérlethez (például 3 korongot feldobunk) tartozó eseményeket írunk kártyákra (például mindhárom kék; több a kék, mint a piros; nincs piros; van kék; van két egyforma szín; egyik színből sincs legalább kettő); kiosztjuk a kártyákat, elvégezzük a kísérletet, majd mindenki rátesz egy zsetont arra a kártyájára, amelyikre írt esemény bekövetkezett; a kísérletek végén elemzés: melyik a jó kártya, melyik rossz, melyiket választanád

Tippelős játék eseménykártyákkal: minden kártyára mindenki odaírja a tippjét, hogy 20 kísérletből szerinte hányszor következik be; ellenőrizzük a kísérletek elvégzésével

Bökős játék csoportban: minden körben a 100-as tábláról véletlenszerűen választunk egy számot (bökünk vagy papírgalacsint dobunk a táblára); a játék elején mindenkinek van 5 korongja; körönként a szám választása előtt minden játékos egy-egy koronggal tippel, például kékre fordítja, ha a szám 7-tel osztható, pirosra, ha nem; ha nem találta el, elvesztette a korongját, ha talált, akkor nem; az veszít, akinek hamarabb elfogynak a korongjai

10 korongot feldobunk; a számegyenesen a 0-ból indulva annyit lépünk pozitív irányba, ahány pirosat dobtunk, majd innen annyit negatív irányba, ahány kéket; tippeld meg, hova jutsz; válassz 4 számkártyát, nyersz, ha ezek valamelyikére jutsz

„Nem hiszem” páros játék: egyik játékos események bekövetkezésének esélyeiről fogalmaz meg állítást (például lehetséges, de nem biztos, hogy két dobókockával dobva a dobott számok összege 13), a másik játékos dönt ennek igazságáról; a játékot az a tanuló nyeri, aki igazat állít

„Szavazós” játék: a tanár vagy egy tanuló állítást fogalmaz meg egy kísérlet kimenetelére (például két dobókockával a dobott számok szorzata 40); az osztály szavaz a „biztos”, a „lehetséges, de nem biztos” és a „lehetetlen” döntések valamelyikére.

7. évfolyam

A matematikatanítás célja és ennek kapcsán feladata: megismertetni a tanulókat az őket körülvevő konkrét környezet mennyiségi és térbeli viszonyaival, megalapozni a korszerű, alkalmazásra képes matematikai tanuláshoz, a mindennapi gyakorlatához szükséges ismereteket és eszközöket. Ebben az osztályban a tanulók mindinkább általánosító elképzelésekben, elvont konstrukciókban gondolkoznak. Elméleteket gyártanak,

összefüggéseket keresnek, próbálják értelmezni a világot. Az iskolai tanítás csak akkor lehet eredményes, ha alkalmazkodik ezekhez a változásokhoz, illetve igyekszik azokat felhasználva fejleszteni a tanulókat. A matematika kiválóan alkalmas arra, hogy a rendszerező képességet és hajlamot fejlessze. A felső tagozat utolsó két évfolyamában mind inkább szükséges matematikai szövegeket értelmezni és alkotni. Segítsük, hogy a tanulók a problémamegoldásaik részeként többféle forrásból legyenek képesek ismereteket szerezni.
A súlyos fokban hallássérült tanulók esetében hangsúlyozottan kiemelt szempont a „mindenki tanítható legyen" elv megvalósulása, melynek érdekében lényeges a differenciált igények figyelembevétele, a kooperatív tanulásszervezés, a csoport-és pármunka előtérbe helyezése, speciális szurdópedagógiai módszerek alkalmazása, valamint a tananyagtartalom szükség szerinti „átalakítása", egyszerűsítése, a súlypontok áthelyezése.
Tekintettel arra, hogy intézményünkben siket gyerekek tanulnak, ezért az oktatás-nevelés minden szintjén és minden területén, így a matematikai kompetenciaterületen is az egyéni fejlődés sajátosságaihoz igazodó tanulási folyamatok megtervezésére, megszervezésére van szükség. A hallássérült diákok matematikaoktatásában a sérülés és annak következményei miatt nehézségek adódnak a kommunikációban: a verbális közlés meghallásában, a beszéd, az írott szöveg megértésében, a nyelvi kifejezésben (beszéd tartama, szerkezete). A szűk szókincs vagy a fogalmak hiányos beépülése megnehezíti az utasítások, a matematikai fogalmak, a szöveges feladatok megértését. A gyerekek a hallássérülés következtében kommunikációs hátrányban vannak, így számos információtól elesnek, és a világgal kapcsolatos ismereteik korlátozottak, tapasztalataik hiányosak.
A matematika tanításában itt jelenik meg a konkrét számok betűkkel való helyettesítése, a tapasztalatok általános megfogalmazása. Ettől az évfolyamtól kezdve már komoly hangsúlyt kell helyeznünk arra, hogy a megsejtett összefüggések bizonyításának igénye is kialakuljon. A definíciókat és a tételeket mind inkább meg kell tudni különböztetni, azokat helyesen kimondani, problémamegoldásban mind többször alkalmazni. A mindennapi élet és a matematika (korosztálynak megfelelő) állításainak igaz vagy hamis voltát el kell tudni dönteni. A tanítás része, hogy a feladatmegoldás előtt mind gyakrabban tervek, vázlatotok készüljenek, majd ezek közül válasszuk ki a legjobbat. Esetenként járjunk be több utat a megoldás során, és ennek alapján gondoljuk végig, hogy létezik-e legjobb út, vagy ennek eldöntése csak bizonyos szempontok rögzítése esetén lehetséges. A feladatmegoldások során lehetőséget kell teremteni arra, hogy esetenként a terveket és a munka szervezését a feladatmegoldás közben a tapasztalatoknak megfelelően módosítani lehessen.

A matematika egyes területei más-más módon adnak lehetőséget ebben az életkorban az egyes kompetenciák fejlesztésére. A különböző matematikatanítási módszerek minden tananyagrészben segíthetik a megfelelő önismeret, a helyes énkép kialakítását.
A gyakorlati élethez kapcsolódó szöveges feladatok segítik a gazdasági nevelést, a környezettudatos életvitelt, az egészséges életmód kialakítását. A definíciók megtanulása fejleszti a memóriát, a szaknyelv precíz használatára ösztönöz. A geometriai ismeretek elsajátítása közben a tanulók térszemlélete fejlődik, megtanulják az esztétikus, pontos munkavégzést. A halmazszemlélet alakítása és fejlesztése a rendszerező képességet erősíti.
Az érdeklődés specializálódása természetes dolog. Akinél ez a reáltárgyak felé fordul, ott igényes feladatanyaggal, kiegészítő ismeretekkel kell elérni, hogy az ilyen irányú továbbtanuláshoz szükséges alapok kialakuljanak, az érdeklődés fennmaradjon. Akinél a matematika, illetve a reáltárgyak iránti érdeklődés csökken, ott egyrészt sok érdeklődést felkeltő elemmel: matematikatörténeti vonatkozással, játékokkal, érdekes feladatokkal lehet ezt az érdeklődést visszaszerezni, másrészt célszerű sok olyan feladatot beiktatni, amelyek jól mutatják, hogy az életben sokszor előnybe kerülhetnek, jobb döntést hozhatnak azok, akik jól tudják a matematikát.
A specializálódott érdeklődés, és az ekkorra már óhatatlanul kialakuló tudásbeli különbségek miatt ajánlott a tárgy csoportbontásban való tanulása. Ezzel célszerű lehetőséget teremteni a lassabban haladók felzárkóztatására és a gyorsabban haladók tudásának elmélyítésére.
A súlyos fokban hallássérült tanulóink beszédállapotának figyelembevétele mellett az értő-elemző olvasás, a szóbeli és az írásbeli kommunikációnak a fejlesztését próbáljuk elősegíteni.
Kiemelt figyelmet fordítunk a súlyos fokban hallássérült tanulóink beszédéből eredő hátrányok kompenzálására, kiküszöbölésére, valamint az egyéni adottságok figyelembevételével társuló különböző tanulási nehézségek, részképességek, illetve pszichés zava-rok leküzdésére. A szöveges feladatokkal való foglalkozás során mind a szöveg hosszát, mind annak összetettségét illetően a fokozatosságot szem előtt kell tartani. A kudarc általában nem motivál pozitívan! Folyamatos törekvés kell, hogy legyen az értő-elemző olvasás fejlesztése szájról olvasással, vizuális megerősítéssel, a szöveg eljátszásával, lerajzolásával.
Az igényes szövegalkotás jellel való megsegítése, és az egyértelmű fogalmazás gyakorlása megkönnyíti a siket tanulók önálló gondolkodásának kialakulását, ugyanakkor a feladatokban való eligazodást teszi lehetővé.

7. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Órakeret 12
Előzetes tudás	Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján. A részhalmaz fogalma. Két véges halmaz közös része. Egyszerű, matematikailag is értelmezhető hétköznapi szituációk megfogalmazása szóban és írásban. Állítások igazságának eldöntése. Igaz és hamis állítások megfogalmazása. Összehasonlításhoz szükséges kifejezések értelmezése, használata. Néhány elem kiválasztása adott szempont szerint. Néhány elem sorba rendezése különféle módszerekkel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önálló gondolkodás igényének kialakítása. Halmazok eszköz jellegű használata, halmazszemlélet fejlesztése. Szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése, a matematikai szaknyelv pontos használata. Saját gondolatok megértetésére való törekvés (szób. Rendszerszemlélet, kombinatorikus gondolkodás fejlesztése. Fogalmak egymáshoz való viszonyának, összefüggéseknek a megértése. A rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok használatának fejlesztése	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Halmazba rendezés több szempont alapján a halmazműveletek alkalmazásával. Két véges halmaz uniója, különbsége, metszete. A részhalmaz.	A halmazszemlélet fejlesztése. Rendszerszemlélet fejlesztése.	
Az „és”, „vagy”, „ha”, „akkor”, „nem”, „van olyan”, „minden” „legalább”, legfeljebb” kifejezések használata.	A matematikai szaknyelv pontos használata. A nyelv logikai elemeinek egyre pontosabb használata.	Magyar nyelv és irodalom: a lényeges és lényegtelen megkülönböztetése.

A gyakorlati élethez és a társtudományokhoz kapcsolódó szöveges feladatok megoldása.	Szövegelemzés, értelmezés, szöveg lefordítása a matematika nyelvére. Ellenőrzés, önellenőrzés iránti igény erősítése. Igényes grafikus és verbális kommunikáció.	Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz; technika, életvitel és gyakorlat: számításos feladatok.
Matematikai játékok.	Aktív részvétel, pozitív attitűd.	
Egyszerű kombinatorikai feladatok megoldása különféle módszerekkel (fadiagram, útdiagram, táblázatok készítése). Sorba rendezés. Néhány elem esetén az összes eset felsorolása.	A kombinatorikus gondolkodás fejlesztése. Tapasztalatszerzés az összes eset rendszerezett felsorolásában.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Halmaz, elem, részhalmaz, egyesítés, metszet. Alaphalmaz. Igaz, hamis, nem, és, vagy, minden, van olyan, biztos, lehetséges, lehetetlen.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Órakeret 50 óra 50 óra
Előzetes tudás	Racionális számkör. Számok írása, olvasása, összehasonlítása, ábrázolása számegyenesen. Műveletek racionális számokkal. Ellentett, abszolút érték, reciprok. Mérés, mértékegységek használata, átváltás egyszerű esetekben. A mindennapi életben felmerülő egyszerű arányossági feladatok megoldása következtetéssel, egyenes arányosság. Alapműveletek racionális számokkal írásban. A zárójelek, a műveleti sorrend biztos alkalmazása. Helyes és értelmes kerekítés, az eredmények becslése, a becslés használata ellenőrzésre is. Szöveges feladatok megoldása. A százalékszámítás alapjai.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A matematikai ismeretek és a mindennapi élet történései közötti kapcsolat tudatosítása. A szabványos mértékegységekhez tartozó mennyiségek és többszöröseik, törtrészeik képzeletben való felidézése. Az együttműködéshez szükséges képességek fejlesztése páros és kiscsoportos tevékenykedtetés, feladatmegoldás során – a munka tervezése, szervezése, megosztása. Az ellenőrzés, önellenőrzés iránti igény, az eredményért való felelősségvállalás erősítése.

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Racionális számok (véges, végtelen tizedes törtek), példák nem racionális számra (végtelen, nem szakaszos tizedes törtek).	A számfogalom mélyítése.	
A természetes, egész és racionális számok halmazának kapcsolata.	A rendszerező képesség fejlesztése.	
Műveletek racionális számkörben írásban és számológéppel. Az eredmény helyes és értelmes kerekítése. Eredmények becslése, ellenőrzése.	Műveletfogalom mélyítése. A zárójel és a műveleti sorrend biztos alkalmazása. Számolási készség fejlesztése. Az algoritmikus gondolkodás fejlesztése.	Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz: számításos feladatok.
A hatványozás fogalma pozitív egész kitevőre.	A hatvány fogalmának kialakítása, fejlesztése. A definícióalkotás igényének felkeltése.	
Műveletek hatványokkal: azonos alapú hatványok szorzása, osztása.		Földrajz: termelési statisztikai adatok.

Hatványozásnál az alap és a kitevő változásának hatása a hatványértékre.		
10 pozitív egész kitevőjű hatványai.	Számolási készség fejlesztése (fejben és írásban).	Kémia: számítási feladatok.
Prímszám, összetett szám. Prímtényezős felbontás. Matematikatörténet: érdekességek a prímszámok köréből.	A korábban tanult ismeretek és az új ismeretek közötti összefüggések felismerése.	
Oszthatósági szabályok. Számelméleti alapú játékok. Matematikatörténet: tökéletes számok, barátságos számok. Legnagyobb közös osztó, legkisebb pozitív közös többszörös.	A tanult ismeretek felelevenítése. Oszthatósági szabályok alkalmazása a törtekkel való műveleteknél. Két szám legnagyobb közös osztójának meghatározása prímtényezős felbontás alapján. A legkisebb közös többszörös meghatározása prímtényezős felbontás alapján.	
Arány, aránypár, arányos osztás. Egyenes arányosság, fordított arányosság.	A következtetési képesség fejlesztése: a mindennapi élet és a matematika közötti gyakorlati kapcsolatok meglátása, a felmerülő arányossági feladatok megoldása során.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés. Fizika; kémia; földrajz: arányossági számítások felhasználása feladatmegoldásokban. Technika, életvitel és gyakorlat: műszaki rajzok értelmezése.

Mértékegységek átváltása racionális számkörben.	Gyakorlati mérések, mértékegység-átváltások helyes elvégzése. Ciklusonként átélt idő és lineáris időfogalom, időtartam, időpont szavak értő ismerete, használata.	Technika, életvitel és gyakorlat: Főzésnél a tömeg, az űrtartalom és az idő mérése. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: évtized, évszázad, évezred.
Az alap, a százalékérték és a százalékláb fogalmának ismerete, értelmezése, kiszámításuk következtetéssel, a megfelelő összefüggések alkalmazásával.	A mindennapi élet és a matematika közötti gyakorlati kapcsolat meglátása a gazdasági élet, a környezetvédelem, a háztartás köréből vett egyszerűbb példákon.	
A mindennapjainkhoz köthető százalékszámítási feladatok. Gazdaságossági számítások.	Feladatok az árképzés: árleszállítás, áremelés, áfa, betétkamat, hitelkamat, adó, bruttó bér, nettó bér, valamint különböző termékek (pl. élelmiszerek, növényvédő-szerek, oldatok) anyagösszetétele köréből. Szövegértés, szövegalkotás fejlesztése. Zsebszámológép célszerű használata a számítások egyszerűsítésére, gyorsítására.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés. Fizika; kémia: számítási feladatok. Kémia: oldatok tömegszázalékos összetételének kiszámítása.
Az algebrai egész kifejezés fogalma. Egytagú, többtagú, egynemű kifejezés fogalma. Helyettesítési érték kiszámítása.	Elnevezések, jelölések megértése, rögzítése, definíciókra való emlékezés. Egyszerű szimbólumok megértése és alkalmazása a matematikában.	Fizika: összefüggések megfogalmazása, leírása a matematika nyelvén.

	Betűk használata szöveges feladatok általánosításánál.	
Egyszerű átalakítások: zárójel felbontása, összevonás. Egytagú és többtagú algebrai egész kifejezések szorzása racionális számmal, egytagú egész kifejezéssel. Matematikatörténet: az algebra kezdetei.	Egyszerű szimbólumok megértése és a matematikában, valamint a többi tantárgyban szükséges egyszerű képletalakítások elvégzése. Algebrai kifejezések egyszerű átalakításának felismerése.	Fizika; kémia; biológia-egészségtan: Képletek átalakítása. A képlet értelme, jelentősége. Helyettesítési érték kiszámítása képlet alapján.
Elsőfokú egyenletek, elsőfokú egyenlőtlenségek megoldása. Mérlegelv. Alaphalmaz, megoldáshalmaz.	Az egyenlő, nem egyenlő fogalmának elmélyítése. Algoritmikus gondolkodás továbbfejlesztése. A megoldások ábrázolása számegyenesen. Pontos munkavégzésre nevelés. Számolási készség fejlesztése. Az ellenőrzés igényének fejlesztés.	Fizika; kémia; biológia-egészségtan: számításos feladatok.
A matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása a tanult matematikai módszerek használatával. Ellenőrzés. Egyszerű matematikai problémát tartalmazó hosszabb szövegek feldolgozása. Feladatok például a környezetvédelem, az egészséges életmód, a vásárlások, a család jövedelmének ésszerű felhasználása köréből.	Szövegértelmezés, problémamegoldás fejlesztése. A lényeges és lényegtelen elkülönítésének, az összefüggések felismerésének fejlesztése. A gondolatmenet tagolása. Az ellenőrzési igény további fejlesztése. Egyszerű kommunikáció kialakítása. Szöveges feladatok megoldása a környezettudatossággal, az	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés. A gondolatmenet tagolása.

	egészséges életmóddal, a családi élettel, a gazdaságossággal kapcsolatban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Racionális szám. Hatvány, alap, kitevő. Százalékalap, százalékláb, százalékérték. Prímszám, összetett szám, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös. Arány, aránypár, arányos osztás, egyenes és fordított arányosság. Változó, együttható, algebrai egész kifejezés, helyettesítési érték, egynemű kifejezés, összevonás, zárójelfelbontás. Egytagú, többtagú kifejezés. Egyenlet, változó, egyenlőtlenség, mérlegelv, ellenőrzés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Egyszerű sorozatok folytatása adott szabály szerint. Biztos tájékozódás a derékszögű koordináta-rendszerben. Egyszerű grafikonok értelmezése. Egyszerű kapcsolatok ábrázolása derékszögű koordináta-rendszerben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Függvényszemlélet fejlesztése. Grafikonok, táblázatok adatainak értelmezése, elemzése. Megoldás a matematikai modellen belül. Matematikai modellek ismerete, alkalmazásának módja, korlátai (sorozatok, függvények, függvényábrázolás).	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Két halmaz közötti hozzárendelések megjelenítése konkrét esetekben. Függvények és ábrázolásuk a derékszögű koordinátarendszerben.	A függvényszemlélet fejlesztése. Időben lejátszódó valós folyamatok elemzése a grafikon alapján.	Fizika; biológia-egészségtan; kémia; földrajz: függvényekkel leírható folyamatok.

Lineáris függvények. Egyenes arányosság grafikus képe.	A mindennapi élet, a tudományok és a matematika közötti kapcsolat fölfedezése konkrét példák alapján. Számolási készség fejlesztése a racionális számkörben. Számítógép használata a függvények ábrázolására.	Fizika: út-idő.
Egyismeretlenes elsőfokú egyenletek grafikus megoldása.	Helyzetfelismerés: a tanult ismeretek alkalmazása új helyzetben.	
Grafikonok olvasása, értelmezése, készítése: szöveggel vagy matematikai alakban megadott szabály grafikus megjelenítése értéktáblázat segítségével.	Kapcsolatok észrevétele, megfogalmazása szóban, írásban. Környezettudatosságra nevelés: pl. adatok és grafikonok elemzése a környezet szennyezettségével kapcsolatban.	Földrajz: adatok hőmérsékletre, csapadék mennyiségére. Kémia: adatok vizsgálata a levegő és a víz szennyezettségére vonatkozóan.
Egyszerű sorozatok vizsgálata. Matematikatörténet: Gauss.	Gauss-módszer.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hozzárendelés, függvény, lineáris függvény, növekedés, csökkenés, értelmezési tartomány, értékkészlet. Számtani sorozat, számtani közép.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Geometria	Órakeret 42 óra
Előzetes tudás	Pont, vonal, egyenes, félegyenes, szakasz, sík, szögtartomány. Háromszögek, csoportosításuk. Négyszögek, speciális négyszögek (trapéz, paralelogramma, deltoid). Kör és részei. Adott feltételeknek megfelelő ponthalmazok. Háromszög, négyszög belső és külső szögeinek összegére vonatkozó tapasztalatok.	

	Téglatest tulajdonságai. Tengelyesen szimmetrikus alakzatok. Egyszerű alakzatok tengelyes tükörképének megszerkesztése. Két pont, pont és egyenes távolsága, két egyenes távolsága. Szakaszfelezés, szögfelezés, szögmásolás. Merőleges és párhuzamos egyenesek szerkesztése. Néhány nevezetes szög szerkesztése. Szerkesztési eszközök használata. Koordináta-rendszer megismerése, pont ábrázolása, adott pont koordinátáinak a leolvasása. A téglalap és a deltoid kerületének és területének kiszámítása. A téglatest felszínének és térfogatának a kiszámítása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerező készség fejlesztése. A mindennapi élethez kapcsolódó egyszerű geometriai számítások elvégzésének fejlesztése. A gyakorlatban előforduló geometriai ismereteket igénylő problémák megoldására való képesség fejlesztése. Statikus helyzetek, képek, tárgyak megfigyelése. Az esztétikai-, művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztése. Képzeletben történő mozgatás: átdarabolás elképzelése, testháló összehajtásának, szétvágásának elképzelése. A pontos munkavégzés igényének fejlesztése. A geometriai problémamegoldás lépéseinek megismertetése (szerkesztésnél: vázlatrajz, adatfelvétel, a szerkesztés menete, szerkesztés). Az együttműködéshez szükséges képességek fejlesztése páros és kis csoportos tevékenykedtetés, feladatmegoldás során – a munka tervezése, szervezése, megosztása; kezdeményezőkészség, együttműködési készség, tolerancia.

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Háromszögek osztályozása oldalak, illetve szögek szerint.	A tanult ismeretek felidézése, megerősítése. A halmazszemlélet fejlesztése.	

	A háromszögek és a négyszögek tulajdonságaira vonatkozó igaz-hamis állítások megfogalmazásán keresztül a vitakészség fejlesztése. Tömör, de pontos szabatos kifejezőkészség fejlesztése. A szaknyelv minél pontosabb használata írásban is.	
A háromszögek magassága, magasságvonala, magasságpontja. A háromszögek kerületének és területének kiszámítása.	Számolási készség fejlesztése. Átdarabolás a terület meghatározásához. Eredmények becslése.	Informatika: tantárgyi szimulációs program.
A háromszög és a négyszög belső és külső szögeinek összege. Matematikatörténet: Bolyai Farkas, Bolyai János. Érdekességek: gömbi geometria.	Tételek megfogalmazása megfigyelés alapján. Bizonyítási igény felkeltése.	
Paralelogramma, trapéz, deltoid tulajdonságai, kerülete, területe. Szabályos sokszögek. Kör kerülete, területe. A kör és érintője.	Törekvés a tömör, de pontos, szabatos kommunikációra. A szaknyelv egyre pontosabb használata írásban is. A terület meghatározása átdarabolással. A kör kerületének közelítése méréssel. Számítógépes animáció használata az egyes területképletekhez.	Technika, életvitel és gyakorlat: hétköznapi problémák, területtel kapcsolatos számítás. Vizuális kultúra: Pantheon, Colosseum.

A tanult síkbeli alakzatok (háromszög, trapéz, paralelogramma, deltoid) szerkesztése. Nevezetes szögek szerkesztése: 15°, 45°, 75°, 105°, 135°.	A szerkesztéshez szükséges eszközök célszerű használata. Átélt folyamatról készült leírás gondolatmenetének értelmezése (pl. egy szerkesztés leírt lépéseiről a folyamat felidézése). A szaknyelv pontos használata.	Technika, életvitel és gyakorlat: műszaki rajz készítése. Földrajz: szélességi körök és hosszúsági fokok.
Középpontos tükrözés. A középpontos tükrözés tulajdonságai. A középpontos tükörkép szerkesztése.	Pontos, precíz munka elvégzése a szerkesztés során. A transzformációs szemlélet továbbfejlesztése.	Vizuális kultúra: művészeti alkotások megfigyelése a tanult transzformációk segítségével.
Középpontosan szimmetrikus alakzatok a síkban. A tanult sokszögek osztályozása szimmetria szerint.	A megfigyelőképesség fejlesztése. Halmazképző, rendszerező képesség fejlesztése. A matematika kapcsolata a természettel és a művészeti alkotásokkal: művészeti alkotások vizsgálata (Penrose, Escher, Vasarely). Gondolkodás fejlesztése szimmetrián alapuló játékokon keresztül.	Vizuális kultúra; biológia-egészségtan: középpontosan szimmetrikus alakzatok megfigyelése, vizsgálata a műalkotásokban és a természetben.
Tengelyes és középpontos szimmetria alkalmazása szerkesztésekben.	Áttekinthető, pontos szerkesztés igényének fejlesztése.	Vizuális kultúra: festmények geometriai alakzatai.
Párhuzamos szárú szögek.	A tanult transzformációk tulajdonságainak felismerése, felhasználása a fogalmak kialakításánál.	

Az egybevágóság szemléletes fogalma, a háromszögek egybevágóságának esetei. Az egybevágóság jelölése. ≅	A megfigyelőképesség fejlesztése. A szaknyelv pontos használata.	Vizuális kultúra: festmények, művészeti alkotások egybevágó geometriai alakzatai.
Három- és négyszög alapú egyenes hasábok, forgáshenger hálója, tulajdonságai, felszíne, térfogata.	A halmazszemlélet és a térszemlélet fejlesztése.	Technika, életvitel és gyakorlat: modellek készítése, tulajdonságainak vizsgálata. Történelem, társadalmi és állampolgári: történelmi épületek látszati képe és alaprajza közötti összefüggések megfigyelése. Vizuális kultúra: térbeli tárgyak síkbeli megjelenítése.
Mértékegységek átváltása racionális számkörben.	A gyakorlati mérések, mértékegységváltások helyes elvégzésének fejlesztése.	Testnevelés és sport: távolságok és idő becslése, mérése. Fizika; kémia: mérés, mértékegységek, mértékegységek átváltása.
Egyszerű számításos feladatok a geometria különböző területeiről.	A számolási készség, és az ellenőrzési igény fejlesztése. Zsebszámológép célszerű használata a számítások egyszerűsítésére, gyorsítására.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Geometriai transzformáció, tengelyes tükrözés, középpontos tükrözés, eltolás. Egybevágóság. Középpontos szimmetria, paralelogramma, rombusz. Egyállású szög, váltószög, csúcsszög. Belső és külső szög. Háromszög, magasságvonal, magasságpont. Hasáb, henger. Alaplap, alapél, oldallap, oldalél.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Egyszerű diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása. Néhány szám számtani közepének kiszámítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A statisztikai gondolkodás fejlesztése. Gazdasági nevelés.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Adatok gyűjtése, rendszerezése, adatsokaság szemléltetése, grafikonok készítése.	Adatsokaságban való eligazodás: táblázatok olvasása, grafikonok készítése, elemzése.	Testnevelés és sport: teljesítmények adatainak, mérkőzések eredményeinek táblázatba rendezése.
Adathalmazok elemzése (átlag, módusz, medián) és értelmezése, ábrázolásuk. Számtani közép kiszámítása.	Gazdasági statisztikai adatok, grafikonok értelmezése, elemzése. Adatsokaságban való eligazodás képességének fejlesztése. Ok-okozati összefüggéseket felismerő képesség fejlesztése. Elemző képesség fejlesztése.	Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: táblázatok és grafikonok adatainak ki- és leolvasása, elemzése, adatok

		gyűjtése, táblázatba rendezése. Informatika: statisztikai adatelemzés.
Valószínűségi kísérletek. Valószínűség előzetes becslése. Valószínűségi kísérletek, eredmények lejegyzése. Gyakoriság, relatív gyakoriság fogalma.	Valószínűségi szemlélet fejlesztése. Tudatos megfigyelőképesség fejlesztése. A tapasztalatok rögzítése képességének fejlesztése. Tanulói együttműködés fejlesztése. Számítógép használata a tudománytörténeti érdekességek felkutatásához.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Diagram, gyakoriság, relatív gyakoriság, valószínűség.	

A fejlesztés várt eredményei a 7. évfolyam végén
Gondolkodási és megismerési módszerek Elemek halmazba rendezése több szempont alapján. Egyszerű állítások igaz vagy hamis voltának eldöntése, állítások tagadása. Állítások, feltételezések, választások világos, érthető közlésének képessége, szövegek értelmezése egyszerűbb esetekben. Fagráfok használata feladatmegoldások során. Számtan, algebra Biztos számolási ismeretek a racionális számkörben. A műveleti sorrendre, zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete, helyes alkalmazása. Az eredmény ellenőrzése, helyes és értelmes kerekítése. Mérés, mértékegység használata, átváltás. Egyenes arányosság, fordított arányosság. A százalékszámítás alapfogalmainak ismerete, a tanult összefüggések alkalmazása feladatmegoldás során.

A legnagyobb közös osztó kiválasztása az összes osztóból, a legkisebb pozitív közös többszörös kiválasztása a többszörösök közül.
Prímszám, összetett szám. Prímtényezős felbontás.
Egyszerű algebrai egész kifejezések helyettesítési értéke. Összevonás. Többtagú kifejezés szorzása egytagúval.
Négyzetre emelés, hatványozás pozitív egész kitevők esetén.
Elsőfokú egyenletek és egyenlőtlenségek. A matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása következtetéssel, egyenlettel. Ellenőrzés. A megoldás ábrázolása számegyenesen.
A betűkifejezések és az azokkal végzett műveletek alkalmazása matematikai, természettudományos és hétköznapi feladatok megoldásában.
Számológép ésszerű használata a számolás megkönnyítésére.
Összefüggések, függvények, sorozatok
Megadott sorozatok folytatása adott szabály szerint.
Az egyenes arányosság grafikonjának felismerése, a lineáris kapcsolatokról tanultak alkalmazása természettudományos feladatokban is.
Grafikonok elemzései a tanult szempontok szerint, grafikonok készítése, grafikonokról adatokat leolvasása. Táblázatok adatainak kiolvasása, értelmezése, ábrázolása különböző típusú grafikonon.
Geometria
A tanuló a geometriai ismeretek segítségével képes jó ábrákat készíteni, pontos szerkesztéseket végezni.
Ismeri a tanult geometriai alakzatok tulajdonságait (háromszögek, négyszögek belső és külső szögeinek összege, nevezetes négyszögek szimmetriatulajdonságai), tudását alkalmazza a feladatok megoldásában.
Tengelyes és középpontos tükörkép szerkesztése.
Háromszögek, speciális négyszögek és a kör kerületének, területének számítása feladatokban.
A tanult testek (háromszög és négyszög alapú egyenes hasáb, forgáshenger) térfogatképleteinek ismeretében ki tudja számolni a mindennapjainkban előforduló testek térfogatát, űrmértékét.
Valószínűség, statisztika

Valószínűségi kísérletek eredményeinek értelmes lejegyzése Zsebszámológép célszerű használata statisztikai számításokban. Néhány kiemelkedő magyar matematikus nevének ismerete, esetenként kutatási területének, eredményének megnevezése.

8. évfolyam

Ebben az évfolyamban tovább folytatódik a szimbolikus gondolkodás kialakulása, ami megalapozza a betűkkel számolást, az egyenletek megoldását, azonosságok alkalmazását. Az absztrakció fejlődésével a logikai műveletek, a problémamegoldás lépéseinek alkalmazása, a feladatmegoldás tudatosabbá válik. Ezzel együtt fejlődnek az indoklások, a bizonyítási igény. A tanulási-tanítási folyamatban változatos tanítási eljárásokat alkalmazunk a hallássérült tanulóinknál. Ezek: differenciált csoportmunka, a közös, páros és egyéni tevékenykedtetés váltogatva a frontális osztálymunkával, többféle kooperatív foglalkozás, a szöveges feladatok megjelenítése tárgyakkal, a szöveg eljátszásával, lerajzolásával, a verbalitás segítése szájról olvasással, vizuális megerősítéssel, jellel történő megsegítéssel, a tanulási eszközök használatának segítése, kísérletezés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Órakeret 14
Előzetes tudás	Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján. A részhalmaz fogalma. Két véges halmaz közös része, egyesítése. Egyszerű, matematikailag is értelmezhető hétköznapi szituációk megfogalmazása szóban és írásban. Állítások igazságának eldöntése. Igaz és hamis állítások megfogalmazása. Összehasonlításhoz szükséges kifejezések értelmezése, használata. Definíció megértése és alkalmazása. Néhány elem kiválasztása adott szempont szerint. Néhány elem sorba rendezése különféle módszerekkel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önálló gondolkodás igényének kialakítása. Halmazok eszköz jellegű használata, halmazszemlélet fejlesztése.	

	Szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése, a matematikai szaknyelv pontos használata. Saját gondolatok megértetésére való törekvés (szóbeli érvelés, szemléletes indoklás). Rendszerszemlélet, kombinatorikus gondolkodás fejlesztése. Fogalmak egymáshoz való viszonyának, összefüggéseknek a megértése. A rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok használata.

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Halmazba rendezés több szempont alapján a halmazműveletek alkalmazásával. Két véges halmaz uniója, különbsége, metszete. A részhalmaz. Matematikatörténet: Cantor.	A halmazszemlélet fejlesztése. Rendszerszemlélet fejlesztése.	
Az „és”, „vagy”, „ha”, „akkor”, „nem”, „van olyan”, „minden” „legalább”, legfeljebb” kifejezések használata.	A matematikai szaknyelv pontos használata. A nyelv logikai elemeinek egyre pontosabb, tudatos használata.	Magyar nyelv és irodalom: a lényeges és lényegtelen megkülönböztetése.
A gyakorlati élethez és a társtudományokhoz kapcsolódó szöveges feladatok megoldása.	Szövegelemzés, értelmezés, szöveg lefordítása a matematika nyelvére. Ellenőrzés, önellenőrzés iránti igény erősítése. Igényes grafikus és verbális kommunikáció.	Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz; technika, életvitel és gyakorlat: számításos feladatok.
Matematikai játékok.	Aktív részvétel, pozitív attitűd. (pl. Hanoi torony)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Halmaz, elem, részhalmaz, egyesítés, metszet. Alaphalmaz. Igaz, hamis, nem, és, vagy, minden, van olyan.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Órakeret 42 óra
Előzetes tudás	Racionális számkör. Műveletek racionális számokkal. Pozitív egész kitevőjű hatvány fogalma. Műveletek hatványokkal. Prímszám, prímtényezőkre bontás. Algebrai kifejezések. Elsőfokú egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása, mérlegelv. Mérés, mértékegységek használata, átváltás egyszerű esetekben. A mindennapi életben felmerülő egyszerű arányossági feladatok megoldása következtetéssel, egyenes arányosság, fordított arányosság, arány, arányos osztás. Szöveges feladatok megoldása. A százalékszámítás alapjai.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A matematikai ismeretek és a mindennapi élet történései közötti kapcsolat tudatosítása. A szabványos mértékegységekhez tartozó mennyiségek és többszöröseik, törtrészeik képzeletben való felidézése. Az együttműködéshez szükséges képességek fejlesztése páros és kiscsoportos tevékenykedtetés, feladatmegoldás során – a munka tervezése, szervezése, megosztása. Az ellenőrzés, önellenőrzés iránti igény, az eredményért való felelősségvállalás erősítése.		

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A hatványozás fogalma pozitív egész kitevőre, egész számok körében.	A hatvány fogalmának kialakítása, fejlesztése.	
10 egész kitevőjű hatványai.	Számolási készség fejlesztése (fejben és írásban).	Kémia: számítási feladatok.
A négyzetgyök fogalma. Számok négyzete, négyzetgyöke.	Négyzetgyök meghatározása számológéppel.	

Példa irracionális számra (π, $\sqrt{2}$).		
Arány, aránypár, arányos osztás. Egyenes arányosság, fordított arányosság.	A következtetési képesség fejlesztése: a mindennapi élet és a matematika közötti gyakorlati kapcsolatok meglátása, a felmerülő arányossági feladatok megoldása során.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés. Fizika; kémia; földrajz: arányossági számítások felhasználása feladatmegoldásokban. Technika, életvitel és gyakorlat: műszaki rajzok értelmezése.

Mértékegységek átváltása racionális számkörben.	Gyakorlati mérések, mértékegység-átváltások helyes elvégzése. Ciklusonként átélt idő és lineáris időfogalom, időtartam, időpont szavak értő ismerete, használata.	Technika, életvitel és gyakorlat: Főzésnél a tömeg, az űrtartalom és az idő mérése. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: évtized, évszázad, évezred.
A mindennapjainkhoz köthető százalékszámítási feladatok. Gazdaságossági számítások.	Feladatok az árképzés: árleszállítás, áremelés, áfa, betétkamat, hitelkamat, adó, bruttó bér, nettó bér, valamint különböző termékek (pl. élelmiszerek, növényvédő-szerek, oldatok) anyagösszetétele köréből. Szövegértés, szövegalkotás fejlesztése.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés. Fizika; kémia: számítási feladatok. Kémia: oldatok tömegszázalékos összetételének kiszámítása.

	Zsebszámológép célszerű használata a számítások egyszerűsítésére, gyorsítására.	Fizika: hatásfok kiszámítása.
Egyszerű átalakítások: zárójel felbontása, összevonás. Egytagú és többtagú algebrai egész kifejezések szorzása racionális számmal, egytagú egész kifejezéssel.	Egyszerű szimbólumok megértése és a matematikában, valamint a többi tantárgyban szükséges egyszerű képletalakítások elvégzése. Algebrai kifejezések egyszerű átalakításának felismerése.	Fizika; kémia; biológia-egészségtan: Képletek átalakítása. A képlet értelme, jelentősége. Helyettesítési érték kiszámítása képlet alapján.
Elsőfokú, illetve elsőfokúra visszavezethető egyenletek, elsőfokú egyenlőtlenségek megoldása. Azonosság. Azonos egyenlőtlenség. Alaphalmaz, megoldáshalmaz.	Az egyenlő, nem egyenlő fogalmának elmélyítése. Algoritmikus gondolkodás továbbfejlesztése. A megoldások ábrázolása számegyenesen. Pontos munkavégzésre nevelés. Számolási készség fejlesztése. Az ellenőrzés igényének fejlesztés.	Fizika; kémia; biológia-egészségtan: számításos feladatok.
A matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása a tanult matematikai módszerek használatával. Ellenőrzés. Egyszerű matematikai problémát tartalmazó hosszabb szövegek feldolgozása. Feladatok például a környezetvédelem, az egészséges életmód, a vásárlások, a család	Szövegértelmezés, problémamegoldás fejlesztése. A gondolatmenet tagolása. Az ellenőrzési igény további fejlesztése. Igényes kommunikáció kialakítása. Szöveges feladatok megoldása a környezettudatossággal, az egészséges életmóddal, a családi élettel, a gazdaságossággal kapcsolatban.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés. A gondolatmenet tagolása.

jövedelmének ésszerű felhasználása köréből.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Racionális szám. Hatvány, alap, kitevő. Négyzetgyök. Százalékalap, százalékláb, százalékérték. Arány, aránypár, arányos osztás, egyenes és fordított arányosság. Változó, együttható, algebrai egész kifejezés, helyettesítési érték, egynemű kifejezés, összevonás, zárójelfelbontás. Egytagú, többtagú kifejezés. Egyenlet, változó, egyenlőtlenség, azonosság, mérlegelv, ellenőrzés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	Egyszerű sorozatok folytatása adott szabály szerint. Biztos tájékozódás a derékszögű koordináta-rendszerben. Függvények és ábrázolásuk derékszögű koordináta-rendszerben. Lineáris függvények. Grafikonok értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Függvényszemlélet fejlesztése. Grafikonok, táblázatok adatainak értelmezése, elemzése. Megoldás a matematikai modellen belül. Matematikai modellek ismerete, alkalmazásának módja, korlátai (sorozatok, függvények, függvényábrázolás).	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Függvények és ábrázolásuk a derékszögű koordinátarendszerben.	A függvényszemlélet fejlesztése. Időben lejátszódó valós folyamatok elemzése a grafikon alapján.	Fizika; biológia-egészségtan; kémia; földrajz: függvényekkel leírható folyamatok.
Lineáris függvények. (Példa nem lineáris függvényre: f(x) = x2, f(x) =|x|).	A mindennapi élet, a tudományok és a matematika	Fizika: út-idő; feszültség-áramerősség.

Függvények jellemzése növekedés, csökkenés	közötti kapcsolat fölfedezése konkrét példák alapján. Számolási készség fejlesztése a racionális számkörben. Számítógép használata a függvények ábrázolására.	
Grafikonok olvasása, értelmezése, készítése: szöveggel vagy matematikai alakban megadott szabály grafikus megjelenítése értéktáblázat segítségével.	Kapcsolatok észrevétele, megfogalmazása szóban, írásban. Környezettudatosságra nevelés: pl. adatok és grafikonok elemzése a környezet szennyezettségével kapcsolatban.	Földrajz: adatok hőmérsékletre, csapadék mennyiségére. Kémia: adatok vizsgálata a levegő és a víz szennyezettségére vonatkozóan.
Egyszerű sorozatok vizsgálata. Matematikatörténet: Gauss.	Gauss-módszer.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hozzárendelés, függvény, lineáris függvény, növekedés, csökkenés, értelmezési tartomány, értékkészlet. Számtani sorozat, számtani közép.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Geometria	Órakeret 38 óra
Előzetes tudás	Pont, vonal, egyenes, félegyenes, szakasz, sík, szögtartomány. Háromszögek, csoportosításuk. Négyszögek, speciális négyszögek (trapéz, paralelogramma, deltoid). Kör és részei. Adott feltételeknek megfelelő ponthalmazok. Háromszög, négyszög belső és külső szögeinek összegére vonatkozó ismeretek. Téglatest tulajdonságai. Tengelyesen és középpontos tükrözés. Nevezetes szögpárok.	

	Háromszögek egybevágóságának esetei. Két pont, pont és egyenes távolsága, két egyenes távolsága. Szakaszfelezés, szögfelezés, szögmásolás. Merőleges és párhuzamos egyenesek szerkesztése. Néhány nevezetes szög szerkesztése. Szerkesztési eszközök használata. Koordináta-rendszer megismerése, pont ábrázolása, adott pont koordinátáinak a leolvasása. Háromszögek, speciális négyszögek kerületének és területének kiszámítása. Háromszög, négyszög alapú hasábok, hengerek felszínének és térfogatának a kiszámítása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerező készség fejlesztése. A mindennapi élethez kapcsolódó egyszerű geometriai számítások elvégzésének fejlesztése. A gyakorlatban előforduló geometriai ismereteket igénylő problémák megoldására való képesség fejlesztése. Statikus helyzetek, képek, tárgyak megfigyelése. Geometriai transzformációkban megmaradó és változó tulajdonságok megfigyelése. Tervek és vázlatrajzok elkészítése Képzeletben történő mozgatás: átdarabolás elképzelése, testháló összehajtásának, szétvágásának elképzelése. A pontos munkavégzés igényének fejlesztése. A geometriai problémamegoldás lépéseinek megismertetése (szerkesztésnél: vázlatrajz, adatfelvétel, a szerkesztés menete, szerkesztés). Az együttműködéshez szükséges képességek fejlesztése páros és kis csoportos tevékenykedtetés, feladatmegoldás során – a munka tervezése, szervezése, megosztása; kezdeményezőkészség, együttműködési készség, tolerancia.

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Eltolás, a vektor fogalma.	Egyszerű alakzatok eltolt képének megszerkesztése.	

	A megfigyelőképesség fejlesztése. Áttekinthető, pontos szerkesztés igényének fejlesztése.	
Három- és négyszög alapú egyenes hasábok, forgáshenger hálója, tulajdonságai, felszíne, térfogata. Ismerkedés a forgáskúppal, gúlával, gömbbel.	A halmazszemlélet és a térszemlélet fejlesztése.	Technika, életvitel és gyakorlat: modellek készítése, tulajdonságainak vizsgálata. Történelem, társadalmi és állampolgári: történelmi épületek látszati képe és alaprajza közötti összefüggések megfigyelése. Vizuális kultúra: térbeli tárgyak síkbeli megjelenítése.
Mértékegységek átváltása racionális számkörben.	A gyakorlati mérések, mértékegységváltások helyes elvégzésének fejlesztése.	Testnevelés és sport: távolságok és idő becslése, mérése. Fizika; kémia: mérés, mértékegységek, mértékegységek átváltása.
Pitagorasz tétele Matematikatörténet: Pitagorasz élete és munkássága. A pitagoraszi számhármasok.	A Pitagorasz-tétel alkalmazása geometriai számításokban. Annak felismerése, hogy a matematika az emberiség kultúrájának része.	

Egyszerű számításos feladatok a geometria különböző területeiről.	A számolási készség, és az ellenőrzési igény fejlesztése. Zsebszámológép célszerű használata a számítások egyszerűsítésére, gyorsítására.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés.
Kicsinyítés és nagyítás.	A megfigyelőképesség fejlesztése: a középpontos nagyítás, kicsinyítés felismerése hétköznapi szituációkban.	Földrajz: térkép. Biológia-egészségtan: mikroszkóp. Vizuális kultúra: valós tárgyak arányosan kicsinyített vagy nagyított rajza.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Geometriai transzformáció, tengelyes tükrözés, középpontos tükrözés, eltolás. Vektor. Egybevágóság. Hasáb, henger, gúla, kúp, gömb.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Egyszerű diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása. Néhány szám számtani közepének kiszámítása. Módusz, medián	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A statisztikai gondolkodás fejlesztése. A valószínűségi gondolkodás fejlesztése. Gazdasági nevelés.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Adatok gyűjtése, rendszerezése, adatsokaság szemléltetése, grafikonok készítése.	Adatsokaságban való eligazodás: táblázatok olvasása, grafikonok készítése, elemzése. Statisztikai szemlélet fejlesztése. Együttműködési készség fejlődése.	Testnevelés és sport: teljesítmények adatainak, mérkőzések eredményeinek táblázatba rendezése.

Adathalmazok elemzése (átlag, módusz, medián) és értelmezése, ábrázolásuk. Számtani közép kiszámítása.	Gazdasági statisztikai adatok, grafikonok értelmezése, elemzése. Adatsokaságban való eligazodás képességének fejlesztése.	Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: táblázatok és grafikonok adatainak ki- és leolvasása, elemzése, adatok gyűjtése, táblázatba rendezése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Diagram, gyakoriság.	

A fejlesztés várt eredményei a 8. évfolyam végén
Gondolkodási és megismerési módszerek Elemek halmazba rendezése több szempont alapján. Egyszerű állítások igaz vagy hamis voltának eldöntése, állítások tagadása. Állítások, feltételezések, választások világos, érthető közlésének képessége, szövegek értelmezése egyszerűbb esetekben. Számtan, algebra Biztos számolási ismeretek a racionális számkörben. A műveleti sorrendre, zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete, helyes alkalmazása. Az eredmény becslése, ellenőrzése., helyes és értelmes kerekítése. Mérés, mértékegység használata, átváltás. Egyenes arányosság, fordított arányosság. A százalékszámítás alapfogalmainak ismerete, a tanult összefüggések alkalmazása feladatmegoldás során. A legnagyobb közös osztó kiválasztása az összes osztóból, a legkisebb pozitív közös többszörös kiválasztása a többszörösök közül. Prímszám, összetett szám. Prímtényezős felbontás. Egyszerű algebrai egész kifejezések helyettesítési értéke. Összevonás. Többtagú kifejezés szorzása egytagúval.

Négyzetre emelés, négyzetgyökvonás, hatványozás pozitív egész kitevők esetén.
Elsőfokú egyenletek és egyenlőtlenségek. A matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása következtetéssel, egyenlettel. Ellenőrzés. A megoldás ábrázolása számegyenesen.
A betűkifejezések és az azokkal végzett műveletek alkalmazása matematikai, természettudományos és hétköznapi feladatok megoldásában.
Számológép ésszerű használata a számolás megkönnyítésére.
Összefüggések, függvények, sorozatok
Megadott sorozatok folytatása adott szabály szerint.
Az egyenes arányosság grafikonjának felismerése, a lineáris kapcsolatokról tanultak alkalmazása természettudományos feladatokban is.
Grafikonok elemzései a tanult szempontok szerint, grafikonok készítése, grafikonokról adatokat leolvasása. Táblázatok adatainak kiolvasása, értelmezése, ábrázolása különböző típusú grafikonon.
Geometria
A tanuló a geometriai ismeretek segítségével képes jó ábrákat készíteni, pontos szerkesztéseket végezni.
Ismeri a tanult geometriai alakzatok tulajdonságait (háromszögek, négyszögek belső és külső szögeinek összege, nevezetes négyszögek szimmetriatulajdonságai), tudását alkalmazza a feladatok megoldásában.
Tengelyes és középpontos tükörkép, eltolt alakzat képének szerkesztése. Kicsinyítés és nagyítás felismerése hétköznapi helyzetekben (szerkesztés nélkül).
A Pitagorasz-tételt kimondása és alkalmazása számítási feladatokban.
Háromszögek, speciális négyszögek és a kör kerületének, területének számítása feladatokban.
A tanult testek (háromszög és négyszög alapú egyenes hasáb, forgáshenger) térfogatképleteinek ismeretében ki tudja számolni a mindennapjainkban előforduló testek térfogatát, űrmértékét.
Valószínűség, statisztika
Valószínűségi kísérletek eredményeinek értelmes lejegyzése.

7 – 8. évfolyam (2020/2021-ben induló 5. évfolyamtól felmenő rendszerben)

A 7–8. évfolyamon nagyobb hangsúlyt kap az elvonatkoztatás és az absztrakció képességének fejlesztése, miközben továbbra is megmarad a szemléltetés és az eszközök használata. Elvárható a tapasztalatok általános megfogalmazása, a mindennapi életből vett szöveges problémák matematikai szempontú értelmezése, a megsejtett összefüggések indoklásának igénye és a tanult matematikai fogalmakat megnevező szakkifejezések helyes használata. Fejlődik a vitatkozás és az érvelés kultúrája az osztálytársakkal és a szaktanárral.

A 7–8. évfolyamon továbbra is tematikus elrendezésben követik egymást az egyes fejezetek: *Halmazok, számhalmazok**;** Matematikai logika, kombinatorika, gráfok**;** Számelméleti ismeretek, hatvány, négyzetgyök**;** Arányosság, százalékszámítás**;** Szöveges feladatok előkészítése**;** Szöveges feladatok**;** A függvény fogalmának előkészítése**;** Síkbeli alakzatok**;** Transzformációk, szerkesztések**;** Térgeometria; Leíró statisztika; Valószínűség-számítás.* Az egyes területek ismeretanyaga jelen van más témakörökben is, folyamatosan gazdagítva a szakmai eszköztárat. A szöveggel megfogalmazott hétköznapi és matematikai problémák megoldása tervek, vázlatok alapján, általánosabb eljárási módokat, gyakran algoritmusokat alkalmazva történik.

Az ismeretek bővülésével lehetővé válik a más tantárgyakhoz való kapcsolódás, a kitekintés lehetősége, a témák rendszerezése, több területen való megjelenése. A nevelési-oktatási szakasz során egyre komplexebbé válik a szemléletmód.

A szemléltetést, a megértést, az órai vagy házi feladatok megoldását és a gondolatmenet bemutatását a tanulók által használható digitális eszközök, szoftverek és online felületek is támogatják.

A témakörök áttekintő táblázata:

Tematikai egység címe		Órakeret	
	kerettanterv alapján órakeret a 7-8.évfolyamra	helyi tanterv	helyi tanterv
		7.évfolyam órakerete heti 4 órára	8.évfolyam órakerete heti 4 órára
I. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	46	23	23
1. Halmazok	20	8	12
2. Matematika logika, kombinatorika	26	15	11
II. Számtan, algebra	104	52	52
1. Számelméleti ismeretek, hatvány, gyök	22	11	11
2. Arányosság, százalékszámítás	30	15	15
3. Szöveges feladatok előkészítése	22	11	11
4. Szöveges feladatok		15	15

	30		
III. Függvények, az analízis elemei	32	16	16
1. A függvények fogalmának előkészítése	32	16	16
IV. Geometria	82	41	41
1. Síkbeli alakzatok	28	14	14
2. Transzformációk, szerkesztések	26	13	13
3. Térgeometria	24	12	12
V. Statisztika, valószínűség	24	12	12
1. Leíró statisztika	12	6	6
2. Valószínűség számítás	12	6	6
összesen:	**144 + 144 = 288**	**144**	**144**

7. évfolyam

TÉMAKÖR: Halmazok, számhalmazok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

elemeket halmazba rendez több szempont alapján;
részhalmazokat konkrét esetekben felismer és ábrázol;
számokat, számhalmazokat, halmazműveleti eredményeket számegyenesen ábrázol;
véges halmaz kiegészítő halmazát (komplementerét), véges halmazok közös részét (metszetét), egyesítését (unióját) képezi és ábrázolja konkrét esetekben;

ismeri a racionális számokat, tud példát végtelen nem szakaszos tizedes törtre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Halmazokba rendezés több szempont szerint
Halmazábra készítése
Számok, számhalmazok, halmazműveleti eredmények szemléltetése számegyenesen
Részhalmazok felismerése és ábrázolása konkrét esetekben
Véges halmaz kiegészítő halmazának (komplementerének), véges halmazok metszetének és uniójának megállapítása ábrázolás segítségével konkrét esetekben
Természetes számok, egész számok, racionális számok halmazának ismerete, halmazábrájuk elkészítése
Véges és végtelen szakaszos tizedes törtek ismerete
Példa végtelen nem szakaszos tizedes törtre

FOGALMAK

kiegészítő halmaz (komplementer), metszet, unió, természetes szám, egész szám, racionális szám; véges, végtelen szakaszos és végtelen nem szakaszos tizedes tört, „minden”, „van olyan”

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Konkrét elemek válogatása több adott tulajdonság szerint
Egy konkrét válogatás szempontjainak felfedeztetése
Konkrét halmaz elemeiből 1, 2, … elemű részhalmazok képzése
Legfeljebb 4 elemű halmaz esetén az összes részhalmaz előállítása
Példák és ellenpéldák mutatása részhalmazra, például A={paralelogrammák} halmaz részhalmaza B={rombuszok}, nem részhalmaza C={deltoidok}
Konkrét elemek szétválogatása adott tulajdonság és a tagadása szerint, például az osztály tanulói közül az iskolától legfeljebb 1 km-re élők és a távolabb lakók
Konkrét elemek két-három tulajdonság szerinti válogatása során a mindegyik tulajdonsággal rendelkező elemek, a pontosan egy tulajdonsággal, a pontosan két tulajdonsággal és az egyetlen tulajdonsággal sem rendelkező elemek elhelyezése a halmazábrán
A legalább egy tulajdonsággal rendelkező elemek felsorolása
Logikai szita megtapasztalása, például 5 piros meg 4 kör összesen 7 elem a logikai készletből
Csoportmunkában különböző közönséges törtek átírása úgy, hogy minden lehetséges tizedes tört típus alakja előforduljon; a tapasztalatok megbeszélése, irányított összegzése
Játék makaó-jellegű kártyajátékkal: törtek különböző alakjainak keresése

TÉMAKÖR: Matematikai logika, kombinatorika, gráfok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

igaz és hamis állításokat fogalmaz meg;
tanult minták alapján néhány lépésből álló bizonyítási gondolatsort megért és önállóan összeállít;
a logikus érvelésben a matematikai szaknyelvet következetesen alkalmazza társai meggyőzésére;

összeszámlálási feladatok megoldása során alkalmazza az összes eset áttekintéséhez szükséges módszereket;
konkrét szituációkat szemléltet gráfok segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Igaz és hamis állítások felismerése, önálló megfogalmazása
A matematikai logika egyszerű, a korosztály számára érthető szakkifejezéseinek ismerete és használata
Egyszerű stratégiai és logikai játékok
Konkrét helyzethez kötött sorba rendezési problémák megoldása kör mentén is
Konkrét helyzethez kötött kiválasztási problémák megoldása a sorrend figyelembevételével és anélkül
Az összes eset összeszámlálása során rendszerezési sémák használata: táblázat, ágrajz, szisztematikus felsorolás
Gráfok alkalmazása konkrét szituációk szemléltetésére

FOGALMAK

„minden”, „van olyan”, gráf, gráf csúcsa, gráf éle

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

„Bírósági tárgyalás” játék
„Einstein-fejtörő” típusú játék
„Rontó” játék
NIM játék; táblás játékok
Az osztályteremben néhány tanuló feltételekkel vagy anélkül való elhelyezkedési lehetőségeinek lejátszása, összeszámlálása kör mentén, fal mellett
Golyók sorba rendezése (lehetnek köztük egyformák is)
Ábrák színezése, színezési lehetőségek összeszámlálása
Lehetséges útvonalak összeszámlálása
Fagylalt vásárlása kehelybe vagy tölcsérbe
Számkártyás feladatok megoldása
Gráfok alkalmazása kézfogások, köszöntések, körmérkőzések (visszavágóval vagy anélkül), családfák, ismeretségek szemléltetésére, különböző feltételek szerinti esetszétválasztás áttekintésére
Logikai készlet épülésének szemléltetése gráffal

TÉMAKÖR: Számelméleti ismeretek, hatvány, négyzetgyök
JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri a Pitagorasz-tételt és alkalmazza számítási feladatokban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri a prímszám és az összetett szám fogalmakat; el tudja készíteni összetett számok prímtényezős felbontását 1000-es számkörben;
meghatározza természetes számok legnagyobb közös osztóját és legkisebb közös többszörösét;

pozitív egész számok pozitív egész kitevőjű hatványát kiszámolja;
négyzetszámok négyzetgyökét meghatározza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Prímszámok, összetett számok kiválasztása a természetes számok közül
Összetett számok prímtényezős felbontásának ismerete és alkalmazása 1000-es számkörben
Legnagyobb közös osztó és legkisebb közös többszörös meghatározása és alkalmazása
Pozitív egész számok pozitív egész kitevőjű hatványának alkalmazása: prímtényezős felbontás felírása hatványokkal, mértékegységek átváltása, számrendszerek helyi értékeinek felírása
Négyzetszámok négyzetgyökének kiszámolása

FOGALMAK

prímszám, összetett szám, prímtényezős felbontás, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös, hatvány, hatványalap, hatványkitevő, hatványérték, négyzetszám, négyzetszámok négyzetgyöke

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Eratoszthenészi szita alkalmazása prímek keresésére
Prímtényezős felbontás kirakása színes rudakkal
Prímtényezős felbontás algoritmusának megmutatása
„Bumm” játék a közös többszörösök felismerésére
Legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös meghatározása prímtényezőkkel
Legnagyobb közös osztó alkalmazása törtek egyszerűsítésére
Legkisebb közös többszörös alkalmazása közös nevező meghatározására
Négyzet kirakása kisebb egybevágó négyzetekkel
Négyzet területéből a négyzet oldalának meghatározása, ha a terület mérőszáma négyzetszám

TÉMAKÖR: Arányosság, százalékszámítás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén;
felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben;
felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri a százalék fogalmát, gazdasági, pénzügyi és mindennapi élethez kötődő százalékszámítási feladatokat megold;
idő, tömeg, hosszúság, terület, térfogat és űrtartalom mértékegységeket átvált helyi értékes gondolkodás alapján, gyakorlati célszerűség szerint.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Egyenes és fordított arányosság felismerése és alkalmazása konkrét helyzetekben
Egyenes arányosság grafikonjának megrajzolása
Valóságos helyzetekhez kötődő százalékszámítás: áremelés, leárazás, egyszerű kamat, keverési feladatok megoldása, levegő összetétele, páratartalom

Banki ajánlatok (ügyfélcsomagok, számlavezetési, megbízási és tranzakciós díjak) összehasonlításával kapcsolatos feladatok megoldása
Megtakarítási és hitelfelvételi lehetőségekkel kapcsolatos egyszerű feladatok megoldása
A fordított arányosság és a mérés kapcsolatának felismerése
Terület, térfogat, űrtartalom szabványmértékegységeinek ismerete és átváltása

FOGALMAK

fordított arányosság, százalék, terület, térfogat, űrtartalom szabványmértékegységei

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Egyenesen arányos mennyiségpárok keresése például vásárlás, parkettázás, mérés, egyenletes mozgás (megtett út – sebesség, megtett út – menetidő) esetén
A fordított arányosság megtapasztalása torta, csokoládé egyenlő részekre osztásával
Fordítottan arányos mennyiségpárok keresése például munkavégzés, mérés, egyenletes mozgás (adott út megtételénél sebesség–menetidő) esetén
Azonos területű, különböző téglalapok oldalhosszainak megfigyelése, összehasonlítása
Százalékszámításhoz, arányossághoz kapcsolódó példák gyűjtése reklámújságokból, banki ajánlatokból, más tantárgyak tankönyvi témáiból; a hozott példák, problémák feldolgozása és bemutatása csoportmunkában; a tapasztalatok irányított összegzése
Projektmunka, például összejövetel, jótékonysági süteményvásár, osztálykirándulás költségvetésének tervezése
Terület, térfogat, űrtartalom mérése különböző alkalmi, objektív és szabványmértékegységekkel
Annak megtapasztalása, hogy adott mennyiséget különböző egységekkel mérve a kisebb egységből több, a nagyobb egységből kevesebb szükséges
A mérőszám változásának megfigyelése a mértékegység átváltása után
Térfogat és űrtartalom mértékegységei közötti kapcsolat megmutatása, például 1 dm élű üreges kocka feltöltése 1 liter folyadékkal

TÉMAKÖR: Szöveges feladatok előkészítése
JAVASOLT MINIMUM ÓRASZÁM: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
különböző szövegekhez megfelelő modelleket készít.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
egyszerű betűs kifejezésekkel összeadást, kivonást végez, és helyettesítési értéket számol;
egy- vagy kéttagú betűs kifejezést számmal szoroz, két tagból közös számtényezőt kiemel;
egyismeretlenes elsőfokú egyenletet lebontogatással és mérlegelvvel megold.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Hétköznapi problémák matematikai tartalmának formalizálása; betűk használata az ismeretlen mennyiségek jelölésére
Egyszerű betűs kifejezések összeadása, kivonása
Helyettesítési érték számolása
Egytagú kifejezések számmal való szorzása

Kéttagú betűs kifejezés számmal való szorzása
Két tagból közös számtényező kiemelése
Egyismeretlenes elsőfokú egyenlet megoldása lebontogatással
Egyismeretlenes elsőfokú egyenlet megoldása mérlegelvvel

FOGALMAK

változó, együttható, helyettesítési érték, egytagú kifejezés, kéttagú kifejezés, egynemű kifejezés; kiemelés, egyenlet, lebontogatás, mérlegelv

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Adott problémához többféle, ismeretlent tartalmazó műveletsor megadása, ezek közül a megfelelő kiválasztása
Adott problémához megfelelő, betűt tartalmazó műveletsor megalkotása
Adott, ismeretlent tartalmazó műveletsorhoz szöveges feladat írása
„Dominó", „triminó" játékkal az eredeti kifejezés és az átalakított kifejezés párba állítása
„Gondoltam egy számot" játék: a tanár néhány műveletből álló műveletsorral számoltatja a gyerekeket az általuk gondolt számmal. A tanulók megmondják a kapott végeredményt, és a tanár „kitalálja" a gondolt számot. A tanár többféle algoritmus után felajánlja a szerepcserét. A fejben alkalmazott lebontogatási stratégia felfedése és formális leírása
Mérlegelv bevezetése kétkarú mérleg alkalmazásával

TÉMAKÖR: Szöveges feladatok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
különböző szövegekhez megfelelő modelleket készít.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
matematikából, más tantárgyakból és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold;
gazdasági, pénzügyi témájú egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold;
gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségeknél becslést végez.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Különböző szövegekhez megfelelő modell készítése (például szakaszos ábrázolás, visszafelé gondolkodás, táblázat, szabadkézi vázlatrajz, betűs kifejezések felírása)
Matematikából, más tantárgyakból, gazdasági területekről és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása következtetéssel vagy egyenlettel
Ellenőrzés a szövegbe való visszahelyettesítéssel
Pénzügyi tudatosság területét érintő feladatok megoldása
Gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségek becslése

FOGALMAK

ellenőrzés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Szöveges feladatok megoldása csoportmunkában „feladatküldéssel”, „szakértői mozaik” alkalmazásával
Gyűjtőmunka, csoportmunka, projekt készítése pénzügyi tudatosság területét érintő témák feldolgozására, például a háztartások bevételei és kiadásai: munkabér, bruttó bér, nettó bér, adó, kamat, társadalmi jövedelem (családi pótlék, nyugdíj), ösztöndíj, hitel;
A költségvetés tervezése: háztartási napló, pénzügyi tervezés, egyensúly, többlet, hiány;
Egy tizenéves pénztárcája: zsebpénz, diákmunka, alkalmi jövedelmek, kimutatás a pénzmozgásokról, saját pénzügyi célok, tervek; korszerű pénzkezelés: bankszámla, bankkártyaválasztás, megtakarítások

TÉMAKÖR: A függvény fogalmának előkészítése
JAVASOLT ÓRASZÁM: 16 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben;
felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
konkrét halmazok elemei között megfeleltetést hoz létre;
értéktáblázatok adatait grafikusan ábrázolja;
egyszerű grafikonokat jellemez.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Konkrét megfeleltetések legalább egy lehetséges szabályának megadása
Egyszerű grafikonok jellemzése: növekedés-csökkenés, szélsőérték, tengelyekkel való metszéspont
Konkrét halmazok elemei között megfeleltetés létrehozása
Értéktáblázatok adatainak grafikus ábrázolása
Az egyenes és a fordított arányosság felismerése konkrét helyzetekben
Egyenes arányosság grafikonjának felismerése és megalkotása
FOGALMAK
megfeleltetés; egyenes és fordított arányosság; grafikon

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
A tanár által adott megfeleltetés szabályának felismerése
Páros munkában saját szabály alkotása és felismertetése a társsal
A megfeleltetések szabályainak megbeszélése, érdekességek megfigyelése
Grafikonok gyűjtése reklámújságokból, banki ajánlatokból, más tantárgyak tankönyvi témáiból; a hozott grafikonok jellemzése és bemutatása (plakát készítése) csoportmunkában; a tapasztalatok irányított összegzése
Az egyenes és fordított arányosság mint speciális megfeleltetés bemutatása, az összetartozó értékpárok grafikus ábrázolása
Különböző grafikonok közül az egyenes és a fordított arányosság grafikonjának kiválasztása

TÉMAKÖR: Síkbeli alakzatok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 14 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri a négyszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, konvex és konkáv közti különbség, átló fogalma;

ismeri a speciális négyszögeket: trapéz, paralelogramma, téglalap, deltoid, rombusz, húrtrapéz, négyzet;

ismeri a speciális négyszögek legfontosabb tulajdonságait, ezek alapján elkészíti a halmazábrájukat;

a háromszögek és a speciális négyszögek tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában;

meghatározza háromszögek és speciális négyszögek kerületét, területét;

ismeri a Pitagorasz-tételt és alkalmazza számítási feladatokban;

ismeri a kör részeit; különbséget tesz egyenes, félegyenes és szakasz között.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Háromszögek külső szögeinek összege

Négyszögek tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: belső és külső szögek összege, konvex és konkáv közti különbség, átló fogalma

A speciális négyszögek (trapéz, paralelogramma, téglalap, deltoid, rombusz, húrtrapéz, négyzet) felismerése és legfontosabb tulajdonságaik megállapítása ábra alapján; alkalmazásuk; halmazábra

Háromszögek, speciális négyszögek kerületének, területének kiszámítása ábra alapján átdarabolással és tanult összefüggéssel; alkalmazások

Pitagorasz-tétel ismerete és alkalmazása

Körrel kapcsolatos fogalmak ismerete

FOGALMAK

négyszög, konvex, konkáv, átló, trapéz, paralelogramma, deltoid, rombusz, húrtrapéz, körvonal, körlap, középpont, sugár, húr, átmérő, szelő, érintő, körcikk

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Párhuzamos szélű papírcsíkból négyszögek nyírása; a keletkező négyszögek csoportosítása; annak megfigyelése, hogy hogyan kell nyírni, hogy téglalapot kapjunk; téglalapból négyzet nyírása, négyzetből téglalap nyírása

Papír négyszögek hajtogatásával, síktükör alkalmazásával szimmetriatulajdonságok megfigyelése; tulajdonságok gyűjtése páros munkában, a párok megoldásainak bemutatása; a tapasztalatok irányított összegzése, halmazábra készítése

Négyszögeket tartalmazó készletekből adott szempontoknak megfelelő elemek válogatása

„Rontó” játék speciális négyszögekkel

Papírból készült háromszögek, speciális négyszögek átdarabolásának megmutatása

Gyakorlati számolási feladatok megoldása, például papírsárkány készítéséhez szükséges papír területének becslése, számolása

Matematikatörténeti vonatkozások gyűjtése, tanulói kiselőadás tartása

Derékszög kijelölése csomós kötéllel

Pitagoraszi számhármasok keresése

Háromszögelési probléma megoldása derékszögű háromszöggel az osztályteremben, az iskola épületében és a játszótéren
„Körjáték”: jelzésre labda gurítása húr mentén, átmérő mentén, sugár mentén

TÉMAKÖR: Transzformációk, szerkesztések
JAVASOLT ÓRASZÁM: 14 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megszerkeszti alakzatok tengelyes és középpontos tükörképét;
geometriai ismereteinek felhasználásával pontosan szerkeszt több adott feltételnek megfelelő ábrát;
felismeri a kicsinyítést és a nagyítást hétköznapi helyzetekben;
ismer és használ dinamikus geometriai szoftvereket, tisztában van alkalmazási lehetőségeikkel.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Középpontos tükrözés ismerete és alkalmazása
Középpontosan szimmetrikus alakzatok felismerése a természetes és az épített környezetben
Alakzatok középpontos tükörképének megszerkesztése
Szerkesztéshez terv, előzetes ábra készítése
Több adott feltételnek megfelelő ábra szerkesztése; diszkusszió
Kicsinyítés és nagyítás felismerése hétköznapi helyzetekben
Dinamikus geometriai szoftver használata
FOGALMAK
szimmetria-középpont, középpontos szimmetria

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Ábrák másolása másolópapír (például sütőpapír) segítségével; a másolat síkban való pont körüli elfordítása 180°-kal; tulajdonságok megfigyelése
Osztályterem, iskola, közeli játszótér, park, tó, épület középpontosan szimmetrikus alakzatainak kiválasztása
Középpontos tükrözésen alapuló szerkesztések elvégzése saját eszközökkel (körző, egyélű vonalzó)
Szimmetria stratégiával nyerhető játékok, például kerek asztalra poharak elhelyezése
Kicsinyítés és nagyítás megfigyelése, például háromszögvonalzó külső és belső pereme, makett, modell, tervrajz, fénykép, diavetítés, térkép, mikroszkóp, nagyító
Szerkesztési feladatok megoldása során dinamikus geometriai szoftver megismerése; az euklideszi szerkesztési lépések követése a szoftverrel

TÉMAKÖR: Térgeometria
JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla hálóját elkészíti;

testeket épít képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján;

ismeri a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla következő tulajdonságait: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló;

egyenes hasáb, téglatest, kocka alakú tárgyak felszínét és térfogatát méréssel megadja, egyenes hasáb felszínét és térfogatát képlet segítségével kiszámolja; a képleteket megalapozó összefüggéseket érti;

ismeri a gömb tulajdonságait;

a kocka, a téglatest, a hasáb, a gúla, a gömb tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Környezetünk tárgyaiban a hasáb, a gúla és a gömb alakú testek felfedezése

Hasáb és gúla tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló

Testek építése képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján

Testek hálójának készítése

A gömb tanult testektől eltérő tulajdonságai

A gömb mint a Föld modellje: hosszúsági körök, szélességi körök tulajdonságai, síkmetszetek

Egyenes hasáb alakú tárgyak felszínének és térfogatának meghatározása méréssel és számolással

FOGALMAK

hasáb, alaplap, alapél, oldallap, oldalél, testmagasság

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Osztályterem, iskola, iskola környékének megfigyelése geometriai szempontból (a testek kiválasztása)

Hasáb és gúla alakú modell tulajdonságainak gyűjtése páros munkában, a párok megoldásainak összehasonlítása; a tapasztalatok irányított összegzése

Egyéni munkában építmények, rajzok, hálók készítése; az alkotások összehasonlítása, megbeszélése, kiállítása az osztályteremben

Zsinóros térgeometriai modellek készítése és használata

A gömb speciális tulajdonságainak megfigyeléséhez testeket tartalmazó készletből elemek választása megadott szempontok alapján

Földgömb bemutatása matematikai szempontból

Tapasztalatszerzés a gömbi geometria alapjairól például narancson

Egyenes hasáb alakú dobozok készítéséhez szükséges papír területének becslése, mérése, számolása

Egyenes hasáb alakú üreges test „feltöltése” egységkockákkal (becslés, mérés, számolás)

TÉMAKÖR: Leíró statisztika

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

értelmezi a táblázatok adatait, az adatoknak megfelelő ábrázolási módot kiválasztja, és az ábrát elkészíti;

adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol hagyományos és digitális eszközökkel is;

különböző típusú diagramokat megfeleltet egymásnak;

megadott szempont szerint adatokat gyűjt ki táblázatból, olvas le hagyományos vagy digitális forrásból származó diagramról, majd rendszerezés után következtetéseket fogalmaz meg;

konkrét adatsor esetén átlagot számol, megállapítja a leggyakoribb adatot (módusz), a középső adatot (medián), és ezeket összehasonlítja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Adathalmazok, egyszerű diagramok, táblázatok adatainak elemzése

Adatok táblázatba rendezése, ábrázolása diagramon

Különböző típusú diagramok megfeleltetése egymásnak

Adatok gyűjtése táblázatból, leolvasása hagyományos vagy digitális forrásból származó diagramról megadott szempont szerint

Adatok rendszerezése, következtetések megfogalmazása

Konkrét adatsor leggyakoribb adatának (módusz) megtalálása, gyakorlati alkalmazása

Rendezhető adatsor középső adatának (medián) megállapítása, gyakorlati alkalmazása

Konkrét adatsor esetén átlag, leggyakoribb adat (módusz), középső adat (medián) megfigyelése, összehasonlítása

FOGALMAK

oszlopdiagram, kördiagram, vonaldiagram, pontdiagram

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Megadott vagy a tanulók által gyűjtött adatok ábrázolása és elemzése csoportmunkában

Projektmunka, például felmérés készítése zenehallgatási szokásokról, IKT-eszközök használatáról, sportolási szokásokról (gyűjtőmunka, a gyűjtött adatok bemutatása, megbeszélése, értelmezése, ábrázolása)

Konkrét adathalmazok középérték-mutatóinak megállapítása és összehasonlítása csoportmunkában

TÉMAKÖR: Valószínűség-számítás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

valószínűségi játékokat, kísérleteket végez, ennek során az adatokat tervszerűen gyűjti, rendezi és ábrázolja digitálisan is;

valószínűségi játékokban érti a lehetséges kimeneteleket, játékában stratégiát követ;

ismeri a gyakoriság és a relatív gyakoriság fogalmát. Ismereteit felhasználja a „lehetetlen”, a „biztos” és a „kisebb/nagyobb eséllyel lehetséges” kijelentések megfogalmazásánál.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Valószínűségi játékok, kísérletek; az adatok tervszerű gyűjtése, rendezése és ábrázolása digitálisan is
Valószínűségi játékok lehetséges kimeneteleinek ismeretében stratégia követése
Az esély intuitív fogalmának felhasználása a „lehetetlen”, a „biztos” és a „kisebb/nagyobb eséllyel lehetséges” kijelentések megfogalmazásánál
A gyakoriság és relatív gyakoriság ismerete és alkalmazása a kísérletezés során

FOGALMAK

esély, gyakoriság, relatív gyakoriság

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Játék dobókockákkal, dobótestekkel, pénzérmékkel, szerencsekerékkel, Galton-deszkával, zsákba helyezett színes golyókkal
Játék eseménykártyákkal gyakoriság becslésére: mindenki előtt ott van minden eseménykártya, amelyekre a tanulók a játék elején tetszés szerint kiraknak 10-10 zsetont; sorban végezzük a kísérleteket; amelyik kártyán levő esemény bekövetkezett, arról a kártyáról levehet a játékos egy zsetont; az győz, akinek a kártyáiról leghamarabb elfogynak a zsetonok
Játék számkorongokkal: 3 korong piros és kék oldalára is számokat írtunk; feldobjuk egyszerre a 3 korongot; kártyákra eseményeket írunk a dobott számok összegére, szorzatára vonatkozó tulajdonságokkal; figyeljük meg, van-e lehetetlen, van-e biztos esemény; tippeljünk az események gyakoriságára
Folyón átkelés gyakoriság becslésére: rakj ki 10 korongot az 1–13 számokhoz a folyó egyik partjára; két kockával dobunk, a dobott számok összegénél álló korong átkelhet a folyón; az győz, akinek először átmegy az összes korongja
Kocka alakú, számozott lapú doboz egyik lapjára belül nehezéket ragasztunk; dobások eredményének megfigyelésével ki kell találni, melyik lapra ragasztottunk nehezéket
21-ezés különbözőképpen számozott dobókockákkal, dominókkal
„Nem hiszem” páros játék: egyik játékos események bekövetkezésének esélyeiről fogalmaz meg állítást (például nagyobb eséllyel lehetséges számozott dodekaéder dobótesttel prímszámot dobni, mint összetett számot), a másik játékos dönt ennek igazságáról; a játékot az a tanuló nyeri, aki igazat állít
„Szavazós” játék páros vagy csoportmunkában: valószínűségi játék vagy kísérlet előtt a tanulók összegyűjtik a lehetséges kimeneteleket, majd egyesével tippelnek a bekövetkezési esélyekről

8. évfolyam

TÉMAKÖR: Halmazok, számhalmazok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

elemeket halmazba rendez több szempont alapján;
részhalmazokat konkrét esetekben felismer és ábrázol;

számokat, számhalmazokat, halmazműveleti eredményeket számegyenesen ábrázol;
véges halmaz kiegészítő halmazát (komplementerét), véges halmazok közös részét (metszetét), egyesítését (unióját) képezi és ábrázolja konkrét esetekben;
ismeri a racionális számokat, tud példát végtelen nem szakaszos tizedes törtre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Halmazokba rendezés több szempont szerint
Halmazábra készítése
Számok, számhalmazok, halmazműveleti eredmények szemléltetése számegyenesen
Részhalmazok felismerése és ábrázolása konkrét esetekben
Véges halmaz kiegészítő halmazának (komplementerének), véges halmazok metszetének és uniójának megállapítása ábrázolás segítségével konkrét esetekben
Természetes számok, egész számok, racionális számok halmazának ismerete, halmazábrájuk elkészítése
Véges és végtelen szakaszos tizedes törtek ismerete
Példa végtelen nem szakaszos tizedes törtre

FOGALMAK

kiegészítő halmaz (komplementer), metszet, unió, természetes szám, egész szám, racionális szám; véges, végtelen szakaszos és végtelen nem szakaszos tizedes tört, „minden”, „van olyan”

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Konkrét elemek válogatása több adott tulajdonság szerint
Egy konkrét válogatás szempontjainak felfedeztetése
Konkrét halmaz elemeiből 1, 2, … elemű részhalmazok képzése
Legfeljebb 4 elemű halmaz esetén az összes részhalmaz előállítása
Példák és ellenpéldák mutatása részhalmazra, például A={paralelogrammák} halmaz részhalmaza B={rombuszok}, nem részhalmaza C={deltoidok}
Konkrét elemek szétválogatása adott tulajdonság és a tagadása szerint, például az osztály tanulói közül az iskolától legfeljebb 1 km-re élők és a távolabb lakók
Konkrét elemek két-három tulajdonság szerinti válogatása során a mindegyik tulajdonsággal rendelkező elemek, a pontosan egy tulajdonsággal, a pontosan két tulajdonsággal és az egyetlen tulajdonsággal sem rendelkező elemek elhelyezése a halmazábrán
A legalább egy tulajdonsággal rendelkező elemek felsorolása
Logikai szita megtapasztalása, például 5 piros meg 4 kör összesen 7 elem a logikai készletből
Csoportmunkában különböző közönséges törtek átírása úgy, hogy minden lehetséges tizedes tört típus alakja előforduljon; a tapasztalatok megbeszélése, irányított összegzése
Játék makaó-jellegű kártyajátékkal: törtek különböző alakjainak keresése

TÉMAKÖR: Matematikai logika, kombinatorika, gráfok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

igaz és hamis állításokat fogalmaz meg;

tanult minták alapján néhány lépésből álló bizonyítási gondolatsort megért és önállóan összeállít;
a logikus érvelésben a matematikai szaknyelvet következetesen alkalmazza társai meggyőzésére;
összeszámlálási feladatok megoldása során alkalmazza az összes eset áttekintéséhez szükséges módszereket;
konkrét szituációkat szemléltet gráfok segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Igaz és hamis állítások felismerése, önálló megfogalmazása
A matematikai logika egyszerű, a korosztály számára érthető szakkifejezéseinek ismerete és használata
Egyszerű stratégiai és logikai játékok
Konkrét helyzethez kötött sorba rendezési problémák megoldása kör mentén is
Konkrét helyzethez kötött kiválasztási problémák megoldása a sorrend figyelembevételével és anélkül
Az összes eset összeszámlálása során rendszerezési sémák használata: táblázat, ágrajz, szisztematikus felsorolás
Gráfok alkalmazása konkrét szituációk szemléltetésére

FOGALMAK

„minden”, „van olyan”, gráf, gráf csúcsa, gráf éle

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

„Bírósági tárgyalás” játék
„Einstein-fejtörő” típusú játék
„Rontó” játék
NIM játék; táblás játékok
Az osztályteremben néhány tanuló feltételekkel vagy anélkül való elhelyezkedési lehetőségeinek lejátszása, összeszámlálása kör mentén, fal mellett
Golyók sorba rendezése (lehetnek köztük egyformák is)
Ábrák színezése, színezési lehetőségek összeszámlálása
Lehetséges útvonalak összeszámlálása
Fagylalt vásárlása kehelybe vagy tölcsérbe
Számkártyás feladatok megoldása
Gráfok alkalmazása kézfogások, köszöntések, körmérkőzések (visszavágóval vagy anélkül), családfák, ismeretségek szemléltetésére, különböző feltételek szerinti esetszétválasztás áttekintésére
Logikai készlet épülésének szemléltetése gráffal

TÉMAKÖR: Számelméleti ismeretek, hatvány, négyzetgyök
JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri a Pitagorasz-tételt és alkalmazza számítási feladatokban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri a prímszám és az összetett szám fogalmakat; el tudja készíteni összetett számok prímtényezős felbontását 1000-es számkörben;
meghatározza természetes számok legnagyobb közös osztóját és legkisebb közös többszörösét;
pozitív egész számok pozitív egész kitevőjű hatványát kiszámolja;
négyzetszámok négyzetgyökét meghatározza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Prímszámok, összetett számok kiválasztása a természetes számok közül
Összetett számok prímtényezős felbontásának ismerete és alkalmazása 1000-es számkörben
Legnagyobb közös osztó és legkisebb közös többszörös meghatározása és alkalmazása
Pozitív egész számok pozitív egész kitevőjű hatványának alkalmazása: prímtényezős felbontás felírása hatványokkal, mértékegységek átváltása, számrendszerek helyi értékeinek felírása
Négyzetszámok négyzetgyökének kiszámolása

FOGALMAK

prímszám, összetett szám, prímtényezős felbontás, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös, hatvány, hatványalap, hatványkitevő, hatványérték, négyzetszám, négyzetszámok négyzetgyöke

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Eratoszthenészi szita alkalmazása prímek keresésére
Prímtényezős felbontás kirakása színes rudakkal
Prímtényezős felbontás algoritmusának megmutatása
„Bumm” játék a közös többszörösök felismerésére
Legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös meghatározása prímtényezőkkel
Legnagyobb közös osztó alkalmazása törtek egyszerűsítésére
Legkisebb közös többszörös alkalmazása közös nevező meghatározására
Négyzet kirakása kisebb egybevágó négyzetekkel
Négyzet területéből a négyzet oldalának meghatározása, ha a terület mérőszáma négyzetszám

TÉMAKÖR: Arányosság, százalékszámítás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén;
felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben;
felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri a százalék fogalmát, gazdasági, pénzügyi és mindennapi élethez kötődő százalékszámítási feladatokat megold;
idő, tömeg, hosszúság, terület, térfogat és űrtartalom mértékegységeket átvált helyi értékes gondolkodás alapján, gyakorlati célszerűség szerint.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Egyenes és fordított arányosság felismerése és alkalmazása konkrét helyzetekben
Egyenes arányosság grafikonjának megrajzolása
Valóságos helyzetekhez kötődő százalékszámítás: áremelés, leárazás, egyszerű kamat, keverési feladatok megoldása, levegő összetétele, páratartalom
Banki ajánlatok (ügyfélcsomagok, számlavezetési, megbízási és tranzakciós díjak) összehasonlításával kapcsolatos feladatok megoldása
Megtakarítási és hitelfelvételi lehetőségekkel kapcsolatos egyszerű feladatok megoldása
A fordított arányosság és a mérés kapcsolatának felismerése
Terület, térfogat, űrtartalom szabványmértékegységeinek ismerete és átváltása

FOGALMAK

fordított arányosság, százalék, terület, térfogat, űrtartalom szabványmértékegységei

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Egyenesen arányos mennyiségpárok keresése például vásárlás, parkettázás, mérés, egyenletes mozgás (megtett út – sebesség, megtett út – menetidő) esetén
A fordított arányosság megtapasztalása torta, csokoládé egyenlő részekre osztásával
Fordítottan arányos mennyiségpárok keresése például munkavégzés, mérés, egyenletes mozgás (adott út megtételénél sebesség–menetidő) esetén
Azonos területű, különböző téglalapok oldalhosszainak megfigyelése, összehasonlítása
Százalékszámításhoz, arányossághoz kapcsolódó példák gyűjtése reklámújságokból, banki ajánlatokból, más tantárgyak tankönyvi témáiból; a hozott példák, problémák feldolgozása és bemutatása csoportmunkában; a tapasztalatok irányított összegzése
Projektmunka, például összejövetel, jótékonysági süteményvásár, osztálykirándulás költségvetésének tervezése
Terület, térfogat, űrtartalom mérése különböző alkalmi, objektív és szabványmértékegységekkel
Annak megtapasztalása, hogy adott mennyiséget különböző egységekkel mérve a kisebb egységből több, a nagyobb egységből kevesebb szükséges
A mérőszám változásának megfigyelése a mértékegység átváltása után
Térfogat és űrtartalom mértékegységei közötti kapcsolat megmutatása, például 1 dm élű üreges kocka feltöltése 1 liter folyadékkal

TÉMAKÖR: Szöveges feladatok előkészítése

JAVASOLT MINIMUM ÓRASZÁM: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
különböző szövegekhez megfelelő modelleket készít.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
egyszerű betűs kifejezésekkel összeadást, kivonást végez, és helyettesítési értéket számol;
egy- vagy kéttagú betűs kifejezést számmal szoroz, két tagból közös számtényezőt kiemel;
egyismeretlenes elsőfokú egyenletet lebontogatással és mérlegelvvel megold.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Hétköznapi problémák matematikai tartalmának formalizálása; betűk használata az ismeretlen mennyiségek jelölésére
Egyszerű betűs kifejezések összeadása, kivonása
Helyettesítési érték számolása
Egytagú kifejezések számmal való szorzása
Kéttagú betűs kifejezés számmal való szorzása
Két tagból közös számtényező kiemelése
Egyismeretlenes elsőfokú egyenlet megoldása lebontogatással
Egyismeretlenes elsőfokú egyenlet megoldása mérlegelvvel

FOGALMAK

változó, együttható, helyettesítési érték, egytagú kifejezés, kéttagú kifejezés, egynemű kifejezés; kiemelés, egyenlet, lebontogatás, mérlegelv

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Adott problémához többféle, ismeretlent tartalmazó műveletsor megadása, ezek közül a megfelelő kiválasztása
Adott problémához megfelelő, betűt tartalmazó műveletsor megalkotása
Adott, ismeretlent tartalmazó műveletsorhoz szöveges feladat írása
„Dominó", „triminó" játékkal az eredeti kifejezés és az átalakított kifejezés párba állítása
„Gondoltam egy számot" játék: a tanár néhány műveletből álló műveletsorral számoltatja a gyerekeket az általuk gondolt számmal. A tanulók megmondják a kapott végeredményt, és a tanár „kitalálja" a gondolt számot. A tanár többféle algoritmus után felajánlja a szerepcserét. A fejben alkalmazott lebontogatási stratégia felfedése és formális leírása
Mérlegelv bevezetése kétkarú mérleg alkalmazásával

TÉMAKÖR: Szöveges feladatok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
különböző szövegekhez megfelelő modelleket készít.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
matematikából, más tantárgyakból és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold;
gazdasági, pénzügyi témájú egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold;
gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségeknél becslést végez.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Különböző szövegekhez megfelelő modell készítése (például szakaszos ábrázolás, visszafelé gondolkodás, táblázat, szabadkézi vázlatrajz, betűs kifejezések felírása)
Matematikából, más tantárgyakból, gazdasági területekről és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása következtetéssel vagy egyenlettel
Ellenőrzés a szövegbe való visszahelyettesítéssel
Pénzügyi tudatosság területét érintő feladatok megoldása

Gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségek becslése

FOGALMAK

ellenőrzés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Szöveges feladatok megoldása csoportmunkában „feladatküldéssel”, „szakértői mozaik” alkalmazásával

Gyűjtőmunka, csoportmunka, projekt készítése pénzügyi tudatosság területét érintő témák feldolgozására, például a háztartások bevételei és kiadásai: munkabér, bruttó bér, nettó bér, adó, kamat, társadalmi jövedelem (családi pótlék, nyugdíj), ösztöndíj, hitel;

A költségvetés tervezése: háztartási napló, pénzügyi tervezés, egyensúly, többlet, hiány;

Egy tizenéves pénztárcája: zsebpénz, diákmunka, alkalmi jövedelmek, kimutatás a pénzmozgásokról, saját pénzügyi célok, tervek; korszerű pénzkezelés: bankszámla, bankkártyaválasztás, megtakarítások

TÉMAKÖR: A függvény fogalmának előkészítése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 16 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben;

felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

konkrét halmazok elemei között megfeleltetést hoz létre;

értéktáblázatok adatait grafikusan ábrázolja;

egyszerű grafikonokat jellemez.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Konkrét megfeleltetések legalább egy lehetséges szabályának megadása

Egyszerű grafikonok jellemzése: növekedés-csökkenés, szélsőérték, tengelyekkel való metszéspont

Konkrét halmazok elemei között megfeleltetés létrehozása

Értéktáblázatok adatainak grafikus ábrázolása

Az egyenes és a fordított arányosság felismerése konkrét helyzetekben

Egyenes arányosság grafikonjának felismerése és megalkotása

FOGALMAK

megfeleltetés; egyenes és fordított arányosság; grafikon

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A tanár által adott megfeleltetés szabályának felismerése

Páros munkában saját szabály alkotása és felismertetése a társsal

A megfeleltetések szabályainak megbeszélése, érdekességek megfigyelése

Grafikonok gyűjtése reklámújságokból, banki ajánlatokból, más tantárgyak tankönyvi témáiból; a hozott grafikonok jellemzése és bemutatása (plakát készítése) csoportmunkában; a tapasztalatok irányított összegzése

Az egyenes és fordított arányosság mint speciális megfeleltetés bemutatása, az összetartozó értékpárok grafikus ábrázolása
Különböző grafikonok közül az egyenes és a fordított arányosság grafikonjának kiválasztása

TÉMAKÖR: Síkbeli alakzatok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 14 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri a négyszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, konvex és konkáv közti különbség, átló fogalma;
ismeri a speciális négyszögeket: trapéz, paralelogramma, téglalap, deltoid, rombusz, húrtrapéz, négyzet;
ismeri a speciális négyszögek legfontosabb tulajdonságait, ezek alapján elkészíti a halmazábrájukat;
a háromszögek és a speciális négyszögek tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában;
meghatározza háromszögek és speciális négyszögek kerületét, területét;
ismeri a Pitagorasz-tételt és alkalmazza számítási feladatokban;
ismeri a kör részeit; különbséget tesz egyenes, félegyenes és szakasz között.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Háromszögek külső szögeinek összege
Négyszögek tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: belső és külső szögek összege, konvex és konkáv közti különbség, átló fogalma
A speciális négyszögek (trapéz, paralelogramma, téglalap, deltoid, rombusz, húrtrapéz, négyzet) felismerése és legfontosabb tulajdonságaik megállapítása ábra alapján; alkalmazásuk; halmazábra
Háromszögek, speciális négyszögek kerületének, területének kiszámítása ábra alapján átdarabolással és tanult összefüggéssel; alkalmazások
Pitagorasz-tétel ismerete és alkalmazása
Körrel kapcsolatos fogalmak ismerete

FOGALMAK

négyszög, konvex, konkáv, átló, trapéz, paralelogramma, deltoid, rombusz, húrtrapéz, körvonal, körlap, középpont, sugár, húr, átmérő, szelő, érintő, körcikk

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Párhuzamos szélű papírcsíkból négyszögek nyírása; a keletkező négyszögek csoportosítása; annak megfigyelése, hogy hogyan kell nyírni, hogy téglalapot kapjunk; téglalapból négyzet nyírása, négyzetből téglalap nyírása
Papír négyszögek hajtogatásával, síktükör alkalmazásával szimmetriatulajdonságok megfigyelése; tulajdonságok gyűjtése páros munkában, a párok megoldásainak bemutatása; a tapasztalatok irányított összegzése, halmazábra készítése
Négyszögeket tartalmazó készletekből adott szempontoknak megfelelő elemek válogatása
„Rontó” játék speciális négyszögekkel
Papírból készült háromszögek, speciális négyszögek átdarabolásának megmutatása

Gyakorlati számolási feladatok megoldása, például papírsárkány készítéséhez szükséges papír területének becslése, számolása
Matematikatörténeti vonatkozások gyűjtése, tanulói kiselőadás tartása
Derékszög kijelölése csomós kötéllel
Pitagoraszi számhármasok keresése
Háromszögelési probléma megoldása derékszögű háromszöggel az osztályteremben, az iskola épületében és a játszótéren
„Körjáték”: jelzésre labda gurítása húr mentén, átmérő mentén, sugár mentén

TÉMAKÖR: Transzformációk, szerkesztések
JAVASOLT ÓRASZÁM: 14 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megszerkeszti alakzatok tengelyes és középpontos tükörképét;
geometriai ismereteinek felhasználásával pontosan szerkeszt több adott feltételnek megfelelő ábrát;
felismeri a kicsinyítést és a nagyítást hétköznapi helyzetekben;
ismer és használ dinamikus geometriai szoftvereket, tisztában van alkalmazási lehetőségeikkel.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Középpontos tükrözés ismerete és alkalmazása
Középpontosan szimmetrikus alakzatok felismerése a természetes és az épített környezetben
Alakzatok középpontos tükörképének megszerkesztése
Szerkesztéshez terv, előzetes ábra készítése
Több adott feltételnek megfelelő ábra szerkesztése; diszkusszió
Kicsinyítés és nagyítás felismerése hétköznapi helyzetekben
Dinamikus geometriai szoftver használata
FOGALMAK
szimmetria-középpont, középpontos szimmetria, kicsinyítés, nagyítás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Ábrák másolása másolópapír (például sütőpapír) segítségével; a másolat síkban való pont körüli elfordítása 180°-kal; tulajdonságok megfigyelése
Osztályterem, iskola, közeli játszótér, park, tó, épület középpontosan szimmetrikus alakzatainak kiválasztása
Középpontos tükrözésen alapuló szerkesztések elvégzése saját eszközökkel (körző, egyélű vonalzó)
Szimmetria stratégiával nyerhető játékok, például kerek asztalra poharak elhelyezése
Kicsinyítés és nagyítás megfigyelése, például háromszögvonalzó külső és belső pereme, makett, modell, tervrajz, fénykép, diavetítés, térkép, mikroszkóp, nagyító
Szerkesztési feladatok megoldása során dinamikus geometriai szoftver megismerése; az euklideszi szerkesztési lépések követése a szoftverrel

TÉMAKÖR: Térgeometria

JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla hálóját elkészíti;

testeket épít képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján;

ismeri a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla következő tulajdonságait: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló;

egyenes hasáb, téglatest, kocka alakú tárgyak felszínét és térfogatát méréssel megadja, egyenes hasáb felszínét és térfogatát képlet segítségével kiszámolja; a képleteket megalapozó összefüggéseket érti;

ismeri a gömb tulajdonságait;

a kocka, a téglatest, a hasáb, a gúla, a gömb tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Környezetünk tárgyaiban a hasáb, a gúla és a gömb alakú testek felfedezése

Hasáb és gúla tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló

Testek építése képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján

Testek hálójának készítése

A gömb tanult testektől eltérő tulajdonságai

A gömb mint a Föld modellje: hosszúsági körök, szélességi körök tulajdonságai, síkmetszetek

Egyenes hasáb alakú tárgyak felszínének és térfogatának meghatározása méréssel és számolással

FOGALMAK

hasáb, gúla, gömb, alaplap, alapél, oldallap, oldalél, testmagasság

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Osztályterem, iskola, iskola környékének megfigyelése geometriai szempontból (a testek kiválasztása)

Hasáb és gúla alakú modell tulajdonságainak gyűjtése páros munkában, a párok megoldásainak összehasonlítása; a tapasztalatok irányított összegzése

Egyéni munkában építmények, rajzok, hálók készítése; az alkotások összehasonlítása, megbeszélése, kiállítása az osztályteremben

Zsinóros térgeometriai modellek készítése és használata

A gömb speciális tulajdonságainak megfigyeléséhez testeket tartalmazó készletből elemek választása megadott szempontok alapján

Földgömb bemutatása matematikai szempontból

Tapasztalatszerzés a gömbi geometria alapjairól például narancson

Egyenes hasáb alakú dobozok készítéséhez szükséges papír területének becslése, mérése, számolása

Egyenes hasáb alakú üreges test „feltöltése” egységkockákkal (becslés, mérés, számolás)

TÉMAKÖR: Leíró statisztika
JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

értelmezi a táblázatok adatait, az adatoknak megfelelő ábrázolási módot kiválasztja, és az ábrát elkészíti;
adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol hagyományos és digitális eszközökkel is;
különböző típusú diagramokat megfeleltet egymásnak;
megadott szempont szerint adatokat gyűjt ki táblázatból, olvas le hagyományos vagy digitális forrásból származó diagramról, majd rendszerezés után következtetéseket fogalmaz meg;
konkrét adatsor esetén átlagot számol, megállapítja a leggyakoribb adatot (módusz), a középső adatot (medián), és ezeket összehasonlítja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Adathalmazok, egyszerű diagramok, táblázatok adatainak elemzése
Adatok táblázatba rendezése, ábrázolása diagramon
Különböző típusú diagramok megfeleltetése egymásnak
Adatok gyűjtése táblázatból, leolvasása hagyományos vagy digitális forrásból származó diagramról megadott szempont szerint
Adatok rendszerezése, következtetések megfogalmazása
Konkrét adatsor leggyakoribb adatának (módusz) megtalálása, gyakorlati alkalmazása
Rendezhető adatsor középső adatának (medián) megállapítása, gyakorlati alkalmazása
Konkrét adatsor esetén átlag, leggyakoribb adat (módusz), középső adat (medián) megfigyelése, összehasonlítása

FOGALMAK

oszlopdiagram, kördiagram, vonaldiagram, pontdiagram

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Megadott vagy a tanulók által gyűjtött adatok ábrázolása és elemzése csoportmunkában
Projektmunka, például felmérés készítése zenehallgatási szokásokról, IKT-eszközök használatáról, sportolási szokásokról (gyűjtőmunka, a gyűjtött adatok bemutatása, megbeszélése, értelmezése, ábrázolása)
Konkrét adathalmazok középérték-mutatóinak megállapítása és összehasonlítása csoportmunkában

TÉMAKÖR: Valószínűség-számítás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

valószínűségi játékokat, kísérleteket végez, ennek során az adatokat tervszerűen gyűjti, rendezi és ábrázolja digitálisan is;
valószínűségi játékokban érti a lehetséges kimeneteleket, játékában stratégiát követ;

ismeri a gyakoriság és a relatív gyakoriság fogalmát. Ismereteit felhasználja a „lehetetlen”, a „biztos” és a „kisebb/nagyobb eséllyel lehetséges” kijelentések megfogalmazásánál.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Valószínűségi játékok, kísérletek; az adatok tervszerű gyűjtése, rendezése és ábrázolása digitálisan is

Valószínűségi játékok lehetséges kimeneteleinek ismeretében stratégia követése

Az esély intuitív fogalmának felhasználása a „lehetetlen”, a „biztos” és a „kisebb/nagyobb eséllyel lehetséges” kijelentések megfogalmazásánál

A gyakoriság és relatív gyakoriság ismerete és alkalmazása a kísérletezés során

FOGALMAK

esély, gyakoriság, relatív gyakoriság

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Játék dobókockákkal, dobótestekkel, pénzérmékkel, szerencsekerékkel, Galton-deszkával, zsákba helyezett színes golyókkal

Játék eseménykártyákkal gyakoriság becslésére: mindenki előtt ott van minden eseménykártya, amelyekre a tanulók a játék elején tetszés szerint kiraknak 10-10 zsetont; sorban végezzük a kísérleteket; amelyik kártyán levő esemény bekövetkezett, arról a kártyáról levehet a játékos egy zsetont; az győz, akinek a kártyáiról leghamarabb elfogynak a zsetonok

Játék számkorongokkal: 3 korong piros és kék oldalára is számokat írtunk; feldobjuk egyszerre a 3 korongot; kártyákra eseményeket írunk a dobott számok összegére, szorzatára vonatkozó tulajdonságokkal; figyeljük meg, van-e lehetetlen, van-e biztos esemény; tippeljünk az események gyakoriságára

Folyón átkelés gyakoriság becslésére: rakj ki 10 korongot az 1–13 számokhoz a folyó egyik partjára; két kockával dobunk, a dobott számok összegénél álló korong átkelhet a folyón; az győz, akinek először átmegy az összes korongja

Kocka alakú, számozott lapú doboz egyik lapjára belül nehezéket ragasztunk; dobások eredményének megfigyelésével ki kell találni, melyik lapra ragasztottunk nehezéket

21-ezés különbözőképpen számozott dobókockákkal, dominókkal

„Nem hiszem” páros játék: egyik játékos események bekövetkezésének esélyeiről fogalmaz meg állítást (például nagyobb eséllyel lehetséges számozott dodekaéder dobótesttel prímszámot dobni, mint összetett számot), a másik játékos dönt ennek igazságáról; a játékot az a tanuló nyeri, aki igazat állít

„Szavazós” játék páros vagy csoportmunkában: valószínűségi játék vagy kísérlet előtt a tanulók összegyűjtik a lehetséges kimeneteleket, majd egyesével tippelnek a bekövetkezési esélyekről

Angol nyelv

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től és 2020/2021-től egységesen
5 – 8. évfolyam	108 óra

A tanterv biztosítja az angol nyelv tanulását mindazon hallássérült tanulók számára, akik saját képességeik és az általános nyelvi kompetencia révén képesek lehetnek az anyanyelvi tanulás mellett az angol nyelv elsajátítására is.
A tantervi program alapvetően követi a 2013. évi kerettanterv idegen nyelvtanulási koncepcióját, céljainak és követelményeinek döntő részét, ugyanakkor sajátossága abban nyilvánul meg, hogy cél- és követelmény-rendszerében, valamint a tanítási anyag elrendezésében megjelenik a hallássérült-specifikus jelleg.
A hallássérült tanulók nevelésében a NAT-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, a fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei.
A súlyos fokban hallássérült tanulók oktatása a NAT tíz műveltségi területét követi. Az egyéni sajátosságok figyelembevételével módosulhatnak a tantárgyi témakörök, tartalmak.
A jelnyelv hallássérültek sajátos, a nyelvi kommunikációt vizuális úton közvetítő forma. Oktatása az 4. évfolyamtól valamennyi tanuló számára, a beszéd és nyelvtanulási akadályozottsággal (diszfázia) rendelkező tanulók esetében viszont már 2. osztálytól ajánlott.
A felső tagozatos (5.oszt.–8.oszt.) szakasz végére a nyelvi készségek olyan szintjére juttatható el a súlyos fokban hallássérült tanulók egy része, amely alkalmassá teszi őket az egyre önállóbb ismeretszerzésre, szövegalkotó műveletek végzésére, a korszerű műveltség iskolai tartalmának birtoklására. Ennek megfelelően valamennyi műveltségi területen megjelenik az anyanyelvi készségek intenzív fejlődése (szóbeli és írásbeli közlés gyarapodása, a beszéd- és szövegértés készségei, az aktív és passzív szókincs növekedése, a passzív szókincs aktivizálási folyamatának gyorsulása). Vannak azonban olyan tanulók is, akiknél a fenti készségek csak alacsonyabb szinten jelennek meg, akiknél az egyre önállóbb ismeretszerzés csak alacsonyabb szinten tapasztalható meg.
A jelnyelv a megértés fontos eszköze a súlyos fokban hallássérült egyének számára az egymás közötti kommunikációban. A hangos beszédet kísérő jelnyelv segítséget nyújt a nyelvi

kommunikáció közvetítésében és értelmezésében azokban az esetekben, amikor a nyelvi közlés megértése különböző okok miatt akadályozott
(mentális problémák, diszfázia, részképesség zavarok stb.).
Az idegen nyelv elsajátítására való képességet jelentősen befolyásolja a hallássérült tanuló hallásállapota, szókincse, nyelvi kommunikációs szintje. Az idegen nyelv tanulásánál a gyermek egyéni képességeihez alkalmazkodva a nyelv megismerése és elsajátítása, illetve a köznapi élethelyzetekben, vagy egy adott szakmával kapcsolatos kifejezések megértése és használata lehet a cél, melyet korszerű idegen nyelv tanítási módszerek alkalmazásával és a köznapi helyzetekben történő kommunikációfejlesztéssel kívánunk elérni.
A siket tanulók oktatásában az élő idegen nyelv műveltségi terület tanítása a nyelvi fejlettségi szint függvényében történik. Az oktatás folyamatában jelentős hangsúlyt kap az írásos forma.
Az értékelés alól a Hallásvizsgáló Országos Szakértő és Rehabilitációs Bizottság és Gyógypedagógiai Szolgáltató Központ által felmentett tanulók számára szervezett foglalkozások elsődleges célja a képességfejlesztés, melynek egyik fő feladata az idegen nyelvi készségek fejlesztése, az idegen nyelv elemi szintű tanulására történő felkészítés. Lehetőséget kell továbbá biztosítani a Szakértő Bizottság által felmentett tanulók számára a jelnyelv választására az idegen nyelvi órák keretében a többi tanuló által tanult nyelv helyett.
Hallássérült gyermekek körében az angol nyelv tanulása során a hallás utáni megértés, a szó- illetve beszédelem megfelelő rögzítése akadályokba ütközik. Ennél fogva a programnak része a különböző típusú hallástréningek mellett a vizuális percepció biztosításának fontossága. A vizuális alátámasztás valamint a jelnyelv támogató szerepe elsődleges fontosságú, ám emellett a szájról olvasási képnek is jelentős a szerepe.
A program a követelményekben figyelembe veszi, hogy a súlyos fokban hallássérült tanulók esetében az érthető kiejtésre való törekvés mellett annak elvárása korlátozott. A követelmények, a témakörök tartalma és a nyelvtani fogalmak évfolyamonként elvárt minimumszintje eltérést mutat a halló tanulóktól elvártaktól. A program hosszabb idősávokat biztosít a követelmények teljesítésére.
Szintén korlátozott elvárásokkal élünk diszfáziás illetve más tanulási zavarban szenvedő tanulóink esetében, akik önhibájukon kívül nem tudnak teljes mértékben eleget tenni a halló tantervi követelményeknek.
Az egyes csoportokon belül a program lehetővé teszi az egyéni szükségleteknek és képességeknek megfelelő kis lépésekben való haladást.

Az anyag-elrendezés koncentrikusan épül fel, a különböző témákban történő nyelvi építkezés évfolyamról évfolyamra halad, az előzőekre építve és megfelelően bővítve.
A tanév eleji ismétlés és a tanév folyamán történő tananyag elmélyítése döntő a súlyos fokban hallássérült tanulók nyelvi kommunikációjának kiépítésében és a nyelvi memória fejlesztésében.
A fejlesztési követelmények, kompetenciák közül a hallássérülésből adódóan az olvasott szöveg értése és az íráskészség kap nagyobb hangsúlyt. A beszédértés és beszédkészség területén a súlyos fokban hallássérült tanulók egyéni adottságaihoz és képességeihez igazítjuk az elvárásokat.
A tanterv tartalmi elemeinek egymás mellé rendelése nem kötelező jellegű. A tananyag elrendezése, sorrendisége megváltoztatható, felcserélhető az alkalmazott tankönyv vagy a csoport igényeitől függően.

Célok és feladatok
Az ötödik évfolyam megkezdésekor már minden diák egy éve tanulja az idegen nyelvet. Ismerősek a feladattípusok, órai tevékenységek, motiváltak, és néhány alapvető stratégiát már használnak.
Cél az angol nyelvű országok kultúrájával, szokásaival való megismerkedés; a nyelvtanulás által más emberek megismerése, a másság iránti nyitottság, megértés, a tolerancia növelése; a nyelvtanuláshoz szükséges készségek megalapozása; a nyelvtanulás szokásainak kialakítása; a tantárgyi integráció, a “transzfer” hatás erősítése.
A négy év során a diákok eljuthatnak a nyelvtanulási stratégiák olyan szintű használatához, melyek lehetővé teszik számukra az osztályterem falain kívüli idegen nyelvi hatások (Internet, filmek, tévéműsorok, újságok) hasznosítását is.
A nyolcadik osztály végére a tanulók nyelvtudása elérheti azt a mérhető, a Közös Európai Referenciakeret szerinti A1 szintet, mellyel Képesek egyszerű kapcsolatteremtésre, ha a másik személy hajlandó a mondanivalóját kissé lassabban vagy más kifejezésekkel is megismételni, illetve segíti a mondanivaló megformálását. Fel tudnak tenni és meg tudnak válaszolni olyan kérdéseket, amelyek a mindennapi szükségletek konkrét kifejezésére szolgálnak. Egyszerű kifejezésekkel és mondatokkal be tudják mutatni a lakóhelyüket és az ismerőseiket. A hallássérült tanulók esetében természetesen a fent említett A1 nyelvi szint elérése írásbeli információcsere illetve interakció esetében várható el.

A1	Néhány egyszerű nyelvtani szerkezetet és mondatfajta betanult készletét korlátozott mértékben alkalmazza. Le tud másolni ismert szavakat és rövid fordulatokat pl. egyszerű jeleket, vagy instrukciókat, mindennapi tárgyak nevét és rendszeresen használt állandósult fordulatokat. Képes alapvető társadalmi érintkezésre a legegyszerűbb mindennapi udvarias üdvözlési, búcsúzási, bemutatkozási formulák használatával. Tud kérést, köszönetet, sajnálkozást stb. kifejezni. Szavakat, illetve szócsoportokat össze tud kapcsolni nagyon alapvető lineáris kötőszavakkal.

Feladatok:
A négy tanév feladatai között első helyen áll a motiváció fenntartása, a gyerekek sikerélményhez juttatása. Továbbra is- a hallássérülés okán- a receptív készségek közül az olvasott szöveg értésének fejlesztése, a produktív készségek közül pedig az íráskészség fejlesztése áll a középpontban.
A témakörök felölelik a tanterv egyéb tantárgyi tartalmait, hiszen a nyelvet nem önmagáért használjuk, hanem információszerzésre, illetve információ-feldolgozásra. A kerettantervi törekvések hozzájárulnak az idegen nyelvi tananyag érthetővé tételéhez, de a tartalmakat más szempontból, másképp csoportosítva dolgozzuk fel.
A tanulók az 5-8. évfolyamon hallássérült-specifikusságukból kifolyólag heti 2 órában tanulják az idegen nyelvet. Az iskolánkban tanuló gyermekek többsége a középfokú oktatásban nem tudnak részt venni, így a fejlesztés várható és elérhető eredménye a 8. évfolyam végén az A1 szint.
Fejlesztési követelmények
Legyen képes a tanárral és társaival a célnyelven a nyelvórai feladatok megoldásában.
Legyen tájékozott az angol nyelvű országok kultúrájával, szokásaival kapcsolatban.
Legyen birtokában olyan alapkészségeknek, tanulási technikáknak, melyek lehetővé teszik számára a megszerzett nyelvtudás kreatív használatát.
Ismerkedjen meg az angol nyelv természetével.
Nyelvtudása segítse abban, hogy nemcsak Magyarország, hanem a világ polgára is lehessen.

Kapcsolódó kompetenciák

A tanulás kompetenciái: Az idegen nyelvek tanulása során fejlődik a tanuló memóriája, a korábban tanult elemek felidézését és rendszerezését igénylő tanulási teljesítménye. A tanuló megtanulja a hibákra történő visszajelzések elfogadását, a hibák kijavításának szükségességét, valamint képessé válik saját és társai fejlődésének értékelésére. A tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek felismerésével és kihasználásával is készül az egész életen át tartó tanulásra. Az önálló nyelvtanulásra való felkészülés a tanulási folyamat aktív résztvevőivé teszi.

A kommunikációs kompetenciák: A nyelvórai tevékenységek képessé teszik a tanulót arra, hogy az élő idegen nyelven írásban árnyaltan fejezze ki, objektíven támassza alá, szemléltesse gondolatait, társaival közösen hozzon döntéseket, formáljon véleményt, információt és tudást osszon meg. Képekre, ábrákra, szövegekre idegen nyelven utal, azokra vonatkozóan véleményt fogalmaz meg és állást foglal írásban, s ezeket felhasználva, párban vagy csoportban, további kommunikációs feladatokat old meg. Nyelvtudását személyes és online nyelvi érintkezésben kapcsolatépítésre használja fel.

A digitális kompetenciák: Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló úgy használja a digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat, hogy a célnyelv jellemző kifejezéseit és pragmatikáját megfelelően alkalmazza, valamint saját fejlődését és tanulását támogassa. Ezzel lehetővé válik az idegen nyelvű szövegalkotás, szövegértés és nyelvi interakciók fejlesztése digitális felületeken és eszközök használatával.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: Az idegen nyelv tanulása során a tanulónak több szempontból fejlődik a gondolkodása, mely során egyre több nyelvi elemet képes felismerni, felidézni, az egymásra épülő elemeket logikusan elrendezni és alkalmazni. A feldolgozott témák hatására mérlegelő gondolkodása és problémamegoldó készsége, a nyelvek közötti kódváltást lehetővé tevő kognitív képességei is fejlődnek. Nyelvtudása növeli az információszerzési és tudásmegosztási lehetőségeit.

A személyes és társas kompetenciák: Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló nyitottá válik más kultúrák, más szokások iránt, mely a mindennapi életben növelheti toleranciáját. A társas kompetenciák fejlődéséhez hozzájárulnak a nyelvórákon gyakran párban vagy csoportban végzett feladatok, valamint egyéb, kooperáción alapuló tanulási tevékenységek is, melyek során fejlődik együttműködési készsége, kitartása, cél- és feladattudata. A nyelvtudás növeli a tanulók önbizalmát, önbecsülését, valamint fejleszti más nemzetek tagjaihoz, kultúrájához és az idegen, ismeretlen világokhoz való viszonyát.

A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az idegen nyelv tanulása során a tanuló nyitottá válik a saját országa, nemzete és más népek történelmére,

kultúrája közötti eltérésekre, elfogadja a különbségeket, magabiztosságát az anyanyelvi kötődés és az a mérlegelő, toleráns gondolkodásmód határozza meg, amely teret ad a kreatív, alkotó jellegű önkifejezésnek. A korszerű nyelvtanítás szükségszerűen magában foglalja a tanuló életkorának megfelelő alkotó tevékenységeket és az alkotással kapcsolatos tartalmakat.
Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A kompetencia fejlesztése valós nyelvi célok és helyzetek idegen nyelven történő leképezésével valósul meg. Egy nyelvi feladat megoldása közben a tanuló együttműködik, hagyományos és digitális forrásokat használ, kommunikál, problémát vitat meg, döntéseket hoz, ezekről beszámol.

Az értékelés szempontjai

A nevelési-oktatási szakasz végére, a továbbhaladás érdekében a következő, témakörtől független tanulási eredmények várhatók el: a tanuló a tanult témakörben

- megérti az olvasott, ismert témákhoz kapcsolódó, vizuális eszközökkel, illetve jelnyelvvel segített kijelentéseket, kérdéseket, szövegeket
- beazonosítja a célzott információt, a tanult nyelvi elemeket az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti olvasott szövegben
- a tanórán begyakorolt kommunikációs helyzetekben a megtanult, állandósult beszédfordulatok alkalmazásával írásban kérdez vagy reagál, mondanivalóját jelnyelvi segítséggel vagy nonverbális eszközökkel kifejezi
- ismeri a tanult szavak és állandósult szókapcsolatok írott nyelvi alakját, az angol nyelv alapvető helyesírási szabályait
- felismeri a tanult nyelvi elemeket életkorának megfelelő digitális tartalmakban, digitális csatornákon olvasott szövegekben is

A hallássérült tanulók esetében természetesen a fent említett nyelvi szint elérése írásbeli információcsere illetve interakció esetében várható el.

5. és 6. évfolyam a 2020/2021. tanévtől, illetve a 7-8. évfolyam 2021/2022. tanévtől felmenő rendszerben

Az idegennyelv-tanítás és -tanulás a nyelvtudásmegszerzésén túl hozzájárul a megismerő folyamatok fejlődéséhez, más tanulási területek fejlesztési céljainak és nevelési feladatainak megvalósításához. A nyelvtanulás során közvetített ismeretek segítik az adott nyelvet használó emberek megismerését, az egyes kultúrák, valamint az azok közötti eltérések megértését, a nyitott és befogadó életszemlélet kialakítását. Az idegen nyelvek ismerete hozzájárul továbbá az érdeklődő, tájékozottnyelvtanulói magatartás kialakításához, és fejleszti a nyelvet tanuló és nyelvet használó anyanyelvi kompetenciáit is.

A tanterv biztosítja az angol nyelv tanulását mindazon hallássérült tanulók számára, akik saját képességeik és az általános nyelvi kompetencia révén képesek lehetnek az anyanyelvi tanulás mellett az angol nyelv elsajátítására is.

A tantervi program alapvetően követi a 2020. évi kerettanterv idegen nyelvtanulási koncepcióját, céljainak és követelményeinek döntő részét, ugyanakkor sajátossága abban nyilvánul meg, hogy cél- és követelmény-rendszerében, valamint a tanítási anyag elrendezésében megjelenik a hallássérült-specifikus jelleg.

A hallássérült tanulók nevelésében a NAT-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, a fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei.

A súlyos fokban hallássérült tanulók oktatása a NAT-ban leírt fejlesztési feladatokat és kompetenciákat követi valamint az oktató munkapedagógiai szakaszai – módosításokkal – megegyeznek a szintén a NAT-ban rögzített pedagógiai szakaszokkal és tartalmakkal. Az egyéni sajátosságok figyelembevételével módosulhatnak a tantárgyi témakörök, tartalmak., speciális ismeretekkel, képességekkel egészülhetnek ki, így a kompetenciák fejlesztésénél ezeket is figyelembe kell venni. Az oktatás folyamatában jelentős hangsúlyt kap az írásos forma.

Az idegen nyelv elsajátítására való képességet jelentősen befolyásolja a hallássérült tanuló hallásállapota, szókincse, nyelvi kommunikációs szintje, valamint az esetleges társuló tanulási zavarok, fogyatékosságok. Iskolánk tanulóinak sokszor nem csupán a súlyos fokú hallássérüléssel kell megküzdenie, hanem az esetlegesen társuló értelmi fogyatékossággal, mozgásszervi fogyatékossággal, látássérüléssel, autizmussal vagy egyéb pszichés fejlődési

zavarral. A halmozottan sérült hallássérült tanulók nevelési, oktatási lehetőségeit alapvetően befolyásolja a társult fogyatékosság jellege és súlyossága.

Az idegen nyelv tanulásánál a gyermek egyéni képességeihez alkalmazkodva a nyelv megismerése és elsajátítása, illetve a köznapi élethelyzetekkel vagy egy adott szakmával kapcsolatos kifejezések megértése és használata lehet a cél. A nyelv oktatása mindig az egyes tanulók egyéni képességeihez, hallásállapotához, anyanyelvi szintjéhez igazodva történik. Kívánatos a korszerű idegennyelv-tanítási módszerek alkalmazása, a köznapi helyzetekben történő kommunikációfejlesztés. Az idegen nyelv elsajátítása során a tanulók olyan nyelvi tevékenységekben vesznek részt, amelyek képességeiknek megfelelnek. A nyelvtanulási stratégiák között fontos szerep jut a játékos tevékenységeknek, az egyszerű élethelyzetek modellezésének, ismert helyzetek, tartalmak idegen nyelven történő értelmezésének. A nyelvórákon érdekes, az életből vett gyakorlati tartalom jelenik meg.

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulóknál – hasonlóan az anyanyelvi kommunikáció esetében tapasztaltakhoz – hiányozhat az idegen nyelv rugalmas, a kommunikatív partnerhez alkalmazkodó használata, a fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények valódi megértése és kifejezése, annak ellenére, hogy a nyelv mechanikus elsajátítása megtörténhet. Így esetükben különösen nagy hangsúlyt kap az idegen nyelv funkcionális használatának fejlesztése. Egyénenként mérlegelni kell, hogy a nyelvtanuláshoz szükséges alapvető készségek adottak-e.

A kommunikatív nyelvi kompetencia feltételei közül a lexikális, grammatikai és szövegalkotási ismereteket a jó nyelvi és intellektuális képességű autizmussal élő tanulók képesek lehetnek elsajátítani. Nehézségek a szociokulturális és interkulturális készségek területén mutatkozhatnak.

A tanuló és a pedagógus tanórai interakciójának természetes része a magyar nyelvű, jelnyelvi kérdés és válasz, amelyet párhuzamosan használnak az idegen nyelvvel együtt. Az anyanyelv alkalmazása szükséges továbbá az idegen nyelv és az anyanyelv szókincsének, szórendjének, nyelvtani ismereteinek magyarázatára, összehasonlítására. A nyelvtanulás középpontjában a motiváció fenntartása, az olvasott szöveg (kérdés, utasítás, cselekvés stb.) megértése, fejlesztése áll.

Az idegennyelv-oktatás tevékenység- és tanulóközpontú, vagyis a tanuló számára olyan életkorának, hallás illetve szellemi állapotának, valamint érdeklődésének megfelelő

szituációkat teremt, amelyekben személyisége fejlődik, és a nyelvet eszközként, hatékonyan használja. A nyelvi tartalmak és eszközök átadása szövegösszefüggésbe ágyazottan, konkrét helyzetekben, akár képekkel vagy nonverbális elemekkel segítve történik.

Hallássérült és a halmozottan fogyatékos hallássérült gyermekek körében az angol nyelv tanulása során a hallás utáni megértés, a szó- illetve beszédelem megfelelő rögzítése akadályokba ütközik. Ennél fogva a programnak része a vizuális percepció biztosításának fontossága. A vizuális alátámasztás valamint a jelnyelv támogató szerepe elsődleges fontosságú, ám emellett a szájról olvasási képnek is jelentős a szerepe.

A program a követelményekben figyelembe veszi, hogy a súlyos fokban hallássérült és a halmozottan fogyatékos hallássérült tanulók esetében az érthető kiejtésre való törekvés mellett annak elvárása korlátozott. A követelmények, a témakörök tartalma és a nyelvtani fogalmak évfolyamonként elvárt minimumszintje eltérést mutat a halló tanulóktól elvártaktól. A program hosszabb idősávokat biztosít a követelmények teljesítésére. Szintén korlátozott elvárásokkal élünk diszfáziás illetve más tanulási zavarban szenvedő tanulóink esetében, akik önhibájukon kívül nem tudnak teljes mértékben eleget tenni a halló tantervi követelményeknek.

Az egyes csoportokon belül a program lehetővé teszi az egyéni szükségleteknek és képességeknek megfelelő kis lépésekben való haladást.

Az anyag-elrendezés koncentrikusan épül fel, a különböző témákban történő nyelvi építkezés évfolyamról évfolyamra halad, az előzőekre építve és megfelelően bővítve.

A tanév eleji ismétlés és a tanév folyamán történő tananyag elmélyítése döntő a súlyosfokban hallássérült és halmozottan fogyatékos hallássérült tanulók nyelvi kommunikációjának kiépítésében és a nyelvi memória fejlesztésében.

A fejlesztési követelmények, kompetenciák közül a hallássérülésből adódóan az olvasott szöveg értése és az íráskészség kap nagyobb hangsúlyt. Az olvasott szövegértés és az írásbeli szövegalkotás készségeinek tudatos fejlesztése eredményeként a nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló írásban megold változatos kihívásokat igénylő feladatokat, társas tevékenységekben vesz részt, valamint életkorának és nyelvi szintjének megfelelően kommunikál az élő idegen nyelven.

A beszédértés és beszédkészség területén a súlyos fokban hallássérült tanulók egyéni

adottságaihoz és képességeihez igazítjuk az elvárásokat. A tanulási szakaszban fokozatosan egyre nagyobb szerepet kap a digitális csatornákon keresztül történő kommunikáció és szövegértés is.

Amennyiben az anyanyelvi kommunikáció területén markáns nehézségek jelentkeznek, felmerül a tantárgy vagy egyes tananyagrészek értékelése alóli felmentés szükségessége. Az idegen nyelv tantárgy tanulása illetve értékelése alól a Hallásvizsgáló Országos Szakértő és Rehabilitációs Bizottság és Gyógypedagógiai Szolgáltató Központ adhat felmentést.

Az értékelés alól a Hallásvizsgáló Országos Szakértő és Rehabilitációs Bizottság és Gyógypedagógiai Szolgáltató Központ által felmentett tanulók számára szervezett foglalkozások elsődleges célja a képességfejlesztés, melynek egyik fő feladata az idegen nyelvi készségek fejlesztése, az idegen nyelv elemi szintű tanulására történő felkészítés.

Célok és feladatok

A korszerű idegennyelv-tanítás elsődleges célja a tanuló nyelvi cselekvőképességének fejlesztése. Az idegennyelvek tanítása eltér a többi tantárgyétól abból a szempontból, hogy nem a tartalmi ismeretek átadásán van a hangsúly, hanem azoknak a készségeknek a kialakításán és állandó fejlesztésén, melyek segítségével a tanuló saját gondolatait és elképzeléseit idegen nyelven is ki tudja fejezni.

Az ötödik évfolyam megkezdésekor már minden diák egy éve tanulja az idegen nyelvet. Ismerősek a feladattípusok, órai tevékenységek, motiváltak, és néhány alapvető stratégiát már használnak. Egyre nagyobb szerephez jutnak azok a módszerek, melyek a tanuló írásbeli kommunikációját, illetve tudatos nyelvhasználatát fejlesztik mind a hagyományos, mind a digitális csatornákon.

Fő cél a megelőző szakaszban kialakított nyelvtanulási motiváció fenntartása és erősítése, ugyanakkor egyre hangsúlyosabbá válik, hogy a tanuló valós nyelvi helyzetekben tudja használni a nyelvet és egyre növekvő nyelvi tudatossággal rendelkezzen. Ekkor kell megalapozni azt a képességet, mellyel az idegennyelvi ismereteket tudatosítja, és az idegennyelvű szövegek világában eligazodik. A nyelvtanuló ebben a szakaszban egyre mélyebben és árnyaltabban ismeri meg az idegen nyelv felépítését és szerkezetét.

A célok elérése érdekében lényeges, hogy az előző és a jelen oktatási szakasz között az átmenet gördülékeny legyen - vagyis továbbra is fontos a stresszmentes nyelvóra, az oldott hangulatú

tanulási környezet, amelyben a tanuló változatos munkaformákban, életkorának és érdeklődési körének megfelelő, tevékenységközpontú, sok esetben mozgásos és játékos feladatokat old meg.

A 8. osztály végére a tanulók nyelvtudása ideális esetben elérheti azt a mérhető, a Közös Európai Referenciakeret szerinti A1 szintet, elmozdulást mutathatnak az A2 szint irányába, mellyel képesek egyszerű kapcsolatteremtésre, ha a másik személy hajlandó a mondanivalóját kissé lassabban vagy más kifejezésekkel is megismételni, illetve segíti a mondanivaló megformálását. Fel tudnak tenni és meg tudnak válaszolni olyan kérdéseket, amelyek a mindennapi szükségletek konkrét kifejezésére szolgálnak. Egyszerű kifejezésekkel és mondatokkal be tudják mutatni a lakóhelyüket és az ismerőseiket. A hallássérült tanulók esetében természetesen a fent említett A1 nyelvi szint elérése írásbeli információcsere illetve interakció esetében várható el.

A1	Néhány egyszerű nyelvtani szerkezetet és mondatfajta betanult készletét korlátozott mértékben alkalmazza. Le tud másolni ismert szavakat és rövid fordulatokat pl. egyszerű jeleket, vagy instrukciókat, mindennapi tárgyak nevét és rendszeresen használt állandósult fordulatokat. Képes alapvető társadalmi érintkezésre a legegyszerűbb mindennapi udvarias üdvözlési, búcsúzási, bemutatkozási formulák használatával. Tud kérést, köszönetet, sajnálkozást stb. kifejezni. Szavakat, illetve szócsoportokat össze tud kapcsolni nagyon alapvetőlineáris kötőszavakkal.

A négy tanév feladatai között első helyen áll a motiváció fenntartása, a gyerekek sikerélményhez juttatása. Továbbra is- a hallássérülés okán- a receptív készségek közül az olvasott szöveg értésének fejlesztése, a produktív készségek közül pedig az íráskészség fejlesztése áll a középpontban, mert kiemelten fontosnak tartjuk, hogy a tanulók az egyéni képességeiknek megfelelően tudjanak írásban kommunikálni.

A hallássérült személyek egyik legfontosabb információszerzési, illetve kommunikációs eszköze a számítógép, az okoseszközök és ezeken keresztül az internet. Fontos feladat a keresőoldalakkal, szótárakkal való megismertetés, a digitális eszközökkel való szemléltetés.

Kimeneti szintek és értékelési szempontok

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a 8. évfolyam végére az A1 nyelvi szint a kimeneti elvárás mely elmozdulást mutat az A2 nyelvi szint irányába. Ez időszak végére a tanuló ismeri és használja az alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat, valamint ezeket más tanulási területeken is megpróbálja alkalmazni kompetenciáinak mélyítésére. Életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hagyományos és digitális nyelvtanulási forrásokat használ (pl. internet, mobilalkalmazások), kiaknázza a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket szórakozásra, főként ismerős, mindennapi helyzetekben történő kommunikációra, ismeretszerzésre és tudásmegosztásra. Egyre inkább érti a nyelvtanulás, illetve a nyelvtudás fontosságát.

Az 5-8. évfolyamon a következő tanulási eredmények várhatók el, témakörtől függetlenül:

- változatos, kognitív kihívást jelentő írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel;
- nyomtatott és/vagy digitális alapú segédeszközt, szótárt használ;
- értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó írottszövegekben megjelenő információkat;
- kiemel, kiszűr konkrét információkat a nyelvi szintjének megfelelő írott szövegből, és azokat összekapcsolja más iskolai vagy iskolán kívül szerzett ismereteivel;
- a tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, kommunikációs szándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkot szöveget írásban;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is folytat célnyelvi interakciót az ismert nyelvi eszközök segítségével;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megérti az ismert témához kapcsolódó írott szövegeket;
- alkalmazza idegen nyelven az életkorának és érdeklődésének megfelelő digitális műfajok főbb jellemzőit.

<u>Angol nyelvi funkciók 5-8. évfolyam</u>(a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák)**:**

- **megszólítás kifejezése és arra reagálás** (Excuse me. Can I help you?)
- **köszönési formák** (üdvözlés és elköszönés) **értelmezése és kifejezése** (Hello! Good morning! Good night! Goodbye! Bye-bye! Take care! How are you? Fine, thanks. I'm OK.)
- **köszönet kifejezése** (Thanks. Thanks a lot. Thank you very much.)
- **köszönetre történő reakció megfogalmazása** (You're welcome. No problem.)
- **bemutatkozás megfogalmazása** (My name is … Hello. Hi! Nice to meet you.) (Let me introduce myself.)
- **személyre vonatkozó információkérés, információadás** (What's your favourite subject? It's maths.)
- **információkérés, információadás** (What's your name? My name is Peter. How old are you? I'm 10. Where are you from? I'm from Budapest. When's your birthday? On 4th July. What's your favourite animal? My favourite animals are cats. Have you got a pet? Yes, a cat. No, I haven't. Have you got any brothers or sisters? Yes, a brother. No, I haven't.)
- **hogylét iránti érdeklődés és reakció** (How are you? What's wrong?) (What's the matter? I feel…) (I'm fine, thanks. I'm OK.)
- **bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése** (I am sorry. I'm very sorry.)
- **bocsánatkérésre történő reakció megfogalmazása** (That's OK. No problem. Don't worry about it. It doesn't matter.)
- **jókívánságok kifejezése és reakció megfogalmazása**(Happy birthday! Good luck! Congratulations!) (Thank you, the same to you.)
- **főbb ünnepekhez kapcsolódó szófordulatok** (Merry Christmas! Happy New Year! Happy Easter!)
- **megszólítás és elköszönés kifejezése írott, személyes szövegben, pl. baráti levélben és e-mailben** (Dear Peter, Best wishes) (Dear John, Best wishes, Love,)
- **véleménykérés és arra reagálás** (Do you agree? Yes, I do. No, I don't. What's your opinion? In my opinion…, What do you think about …? I think …)

tetszés, illetve nem tetszés kifejezése(Do you like ...? Yes, I do. No, I don't. What's your opinion about …? I think …) (How do you like it? I think it's…)

igenlő vagy nemleges válasz kifejezése (Yes, I have. No, I haven't. Yes, I do. No, I don't.)

tudás, illetve nem tudás kifejezése (I know. I don't know. I have no idea.)

alapvető érzések kifejezése (I'm cold. I'm hungry. I'm happy/sad/angry.)

akarat, kívánság kifejezése (Would you like a ...? Yes, please. No, thanks. I would like …)

kérés és arra reagálás (Can you give me a pen? Can I get a pen? Yes, here you are. Sorry, I can't.)

kínálás és arra reagálás (Would you like an orange? Here you are. Yes, please. No, thank you. Thank you.)

betűzés kérésének kifejezése (Could you spell it, please?)

utasítások értelmezése és azokra történő reakció kifejezése (Come here, please. Read the text, please.)

— **képesség kifejezése** (Can you speak French? I can understand French.)

— **szükségesség kifejezése** (Do I have to ...? Do I need to …? You must … We have to …)

— **ígéret kifejezése** (Will you help me? Don't worry, I will. I promise …)

— szándék, kívánság kifejezése (What would you like to do? Would you like to have a rest? I'd like to see that film.)

— **dicséret, kritika kifejezése** (It's great. It's a good idea. It's boring.)

— **dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése** (What is this? What is it like? It's …/ It's big and comfortable. What's ... in English? What's ... in Hungarian?)

— **visszakérdezés, ismétléskérés kifejezése nem értésesetén** (Sorry, what did you say?) (Can you repeat it? Can you spell it for me?)

— **nem értés megfogalmazása** (I don't understand.)

— **nem értés, magyarázatkérés, magyarázat értésének ellenőrzése** (Could you understand me? Is it clear? Sorry, what does that mean?)

— betűzés kérése, betűzés (It spells …)

— **öröm, sajnálkozás, bánat kifejezése** (Are you happy about it? What do you think of that? How do you feel about it? Great! I'm glad to hear that. Good for you. I feel so happy for … I'm sorry to hear that. Oh, no! Oh, dear! I feel so sorry for …)

javaslat és arra reagálás (Would you like to come to the cinema? Yes, sure. Let's go to the cinema., Good idea.)

meghívás és arra reagálás (I'd like to invite you to my party. Thank you, I'm happy to come.) (Can you come to my party? Yes, thanks. Sorry, I can't. I'd like to invite you to my party.)

- **információkérés, -adás** (When is the next train? What time does the train arrive? Is the boss here? Yes, he is.)
- **egyetértés, egyet nem értés** (Do you agree? What's your opinion? How do you feel about it? I agree. I don't agree. I don't think so.)
- **valaki igazának az elismerése és el nemismerése** (You are right. You are wrong.)
- **egymást követő eseményekleírása** (What happened? First … then … finally …)

<u>Angol nyelvi elemek, struktúrák5-8. évfolyam</u>(a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák)**:**

létezés kifejezése jelen időben:

- 'to be' létige (I'm … I'm not … Are you …? Is he …? Who is he? What's that?)

szokásos cselekvés, történés kifejezése jelen időben:

- Present Simple (I eat bread for breakfast. I don't like cheese. Do you play tennis?)

cselekvés, történés kifejezése jelen időben:

- Present Continuous (Why is she crying? I'm not listening. I'm leaving.)

létezés kifejezése múlt időben:

- 'to be' létige (I was … I wasn't ... Were you …? Was he…?Who was there? What was that?)

cselekvés, történés kifejezése múlt időben:

- Past Simple (I ate bread for breakfast. I didn't see the film. Did you visit Joe?)

jövő idejűség kifejezése:

- 'going to' (I'm going to be a doctor. It's going to rain.)
- 'will' (When will you be fourteen? I'll help you.)

felszólító mód:

- Egyes/Többesszám 1. személy (Let's go.)
- felszólítások (Come here. Don't shout.)

kérdőmondatok, kérdőszavak (who?, when?, where?, what?, how?)

birtoklás:

- birtokos névmások és ’s genitive (My, your, his/her/its, our, their, Joe’s brother …)
- birtokos névmások (mine, yours, his, hers, its, ours, theirs)
- birtoklás kifejezése múlt időben: ’have’ (I didn’t have many friends at school.)
- birtoklás kifejezése jövő időben: ’have’ (At the age of 25 I will have a car.)

mennyiségi viszonyok:

- egyes és többes szám (dog-dogs, child-children)
- számok (one, two, …, hundred), sorszámok (first, second, third…)
- megszámlálható főnevek (How many CDs have you got? I’ve got a lot of/few CDs.)
- megszámlálhatatlan főnevek (How much money have you got? I’ve got a lot of/little money.)

térbeli viszonyok:

- prepozíciók, helyhatározók (here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between …)

időbeli viszonyok:

- gyakoriság (How often? always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day), időpontok/dátumok (in 1997, in July, at 5 o’clock, on Monday, It’s eight. It’s quarter to eight.)

minőségi viszonyok:

- rövid melléknevek fokozása (Tom’s younger than Sue. Mary is the prettiest girl.)

minőségi viszonyok:

- rendhagyó melléknevek fokozása (good/bad, better/worse)
- hosszabb melléknevek fokozása, összehasonlítás (She is the most intelligent of all. Tom’s younger than Sue. Mary is more beautiful than Sue.)

modalitás:

- ’can’, ’must’ segédige (I can/can’t swim. I must go.)
- engedélykérés ’could’, ’may’ segédigékkel (Can/could/may I join you?)
- tanácsadás ’should/shouldn’t’ segédigével (You should ask her.)
- kötelezettség kifejezése ’have to’ segédigével (Did you have to be there?)
- tiltás kifejezése ’mustn’t’ segédigével (You mustn’t smoke here.)

szövegösszetartó eszközök:

- névelők (a, an, the),
- mutató névmások (this, that, these, those),
- kötőszavak (and, or, but, because),
- névmások (I, he, they…, me, him, them…),
- some/any (There are some pencils in the bag. Have you got any sisters? I haven't got any matchboxes. There's some water in the vase., There isn't any juice in my glass.),
- határozatlan névmások (somebody, anybody, nobody, everybody)

Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:

- az adott tématartományban megért egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget;
- az adott tématartományban létrehoz egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel;
- az adott tématartományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

5-6. évfolyam	**Kerettantervi órakeret**	**Helyi tantervi órakeret 5. évfolyam**	**Helyi tantervi órakeret 6. évfolyam**
Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	64	32	32
Public matters	8	4	4
Topics concerning classroom activities	30	15	15
Cross-curricular topics and activities	12	6	6
English and language learning	12	6	6
Intercultural topics	27	13	14
Current topics	14	7	7
Entertainment and playful learning	22	11	11
Gaining and sharing knowledge	15	8	7
Összefoglaló órák, dolgozatok		6	6
Összesen	204	108	108

7-8. évfolyam	Kerettantervi órakeret	Helyi tantervi órakeret 7. évfolyam	Helyi tantervi órakeret 8. évfolyam
Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	60	30	30
Public matters	12	6	6
Topics concerning classroom activities	23	12	11
Cross-curricular topics and activities	15	7	8
English and language learning	13	6	7
Intercultural topics	25	13	12
Current topics	13	7	6
Entertainment	23	11	12
Gaining and sharing knowledge	20	10	10
Összefoglaló órák, dolgozatok		6	6
Összesen	204	108	108

5. évfolyam

Az 5. évfolyam óraszámai: 108 óra

A témakörök áttekintő táblázata 5. osztályban:

Témakör neve	óraszám
Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	32
Public matters	4
Topics concerning classroom activities	15
Cross-curricular topics and activities	6
English and language learning	6
Intercultural topics	13
Current topics	7
Entertainment and playful learning	11
Gaining and sharing knowledge	8
Összefoglaló órák, dolgozatok	6
Összes óraszám:	108

TÉMAKÖR: Personal topics and topics concerning immediate environment and nature

JAVASOLT ÓRASZÁM: 32 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

kommunikációt kezdeményezquestion- és answerboard-on egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja;

az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;

üzeneteket ír;

megoszt alapvető személyes információkat magáról egyszerű nyelvi elemekkel;

kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, szándékot;

kifejez alapvető érzéseket, például örömöt, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a személyes és környezeti tématartományban megért egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget;

a személyes és környezeti tématartományban létrehoz egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel;

a személyes és környezeti tématartományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző szókincs ismerete célnyelven:

- ismerősök, rokonok (family relations)
- közvetlen környezet, otthon
- a ház/lakás részei, bútorok, háztartási eszközök
- ünnepek
- hobbik
- társadalmi kapcsolatok (social relations)
- állatok, növények
- a természet, a város és a vidék
- természetvédelem, állatvédelem
- természeti jelenségek (natural phenomena)

Személyes és közvetlen környezethez tartozó egyszerű információk átadása egyszerű nyelvi elemekkel

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka egyénileg (PPT):
  - családfa készítése képekkel és annak jelnyelvibemutatása
- scrapbook/poszter készítése:
  - 'Ez vagyok én' (kedvenc tárgyaim, együttesem, színészem stb.
  - 'A családom'
- projektmunka csoportban:
  - Ezek vagyunk mi (kedvenc együtteseink, kedvenc tantárgyaink, kedvenc filmjeink, színészeink, olvasmányaink, játékaink stb.)
- csoportos internetes kutató munka: 'Families around the world' képek gyűjtése, azok bemutatása, összehasonlítása az órán
- kérdőívek megalkotása, kitöltése, illetve írásbeliösszegzése:
  - 'Különóráink és hobbijaink' (időpont, helyszín stb.)
- internetes kutatás: My hero's/actor's life and lifestyle
- Szerepjátékok:
  - Ismerkedés egy új osztálytárssal – kérdések és feleletek

TÉMAKÖR: Public matters

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a közéleti tématartományban megért egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző szókincs ismerete célnyelven:

- a közéletben és a szolgáltatásokban résztvevő személyek, (pl. waiter, ticket officer, tourist)
- restaurants, national attractions/sights, city life/country life
- entrance tickets, forms
- cultural events, ways of entertainment
- giving information
- hobbies, entertainment, culture, travelling,

A közéleti tématartományhoz tartozó egyszerű információk értelmezése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- poszter: térképkészítés a környékről majd ezt felhasználva páros feladat az útbaigazítás gyakorlására
- projektmunka csoportban (társasjáték készítése és játszása):
  - 'What can you find' (in London, in Budapest, in Paris, in New York, in your home town stb.)- egy nevezetességgel lehet továbblépni.
- kiselőadás, internetes kutatómunka: az Egyesült Királyság bemutatása
- quiz játék a célnyelvi országokról és hazánkról

TÉMAKÖR: Topics concerning classroom activities

JAVASOLT ÓRASZÁM:15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megérti a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket;

változatos, kognitív kihívást jelentő és írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel;

alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és a feladatmegoldás során;

alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és feladatmegoldás során;

nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak, vagy fordulatok ismétlését vagy betűzését kéri.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a játék céljainak megfelelően alkalmazza;

a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a feladat céljainak megfelelően alkalmazza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző szókincs ismerete célnyelven:

- tantestület (school staff)
- school
- objects used for studying
- afternoon activities, school festivals, school traditions, events, extracurricular opportunities for language learning/use of language
- learning, social events, hagyomány őrzés (keeping traditions)
- tudás (knowledge), nyelvtanulási célok (language learning targets)

Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő írott szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka: - egyéni vagy csoportos
  - iskolai szokások, napirend, órarend
  - iskolai öltözködés Magyarországon és a célnyelvi országokban
- scrapbook/poszter: (’kiállítás’ az osztályterem falain)
  - iskolánk bemutatása
  - kedvenc tanárom bemutatása
- Iskolai versenyek:
  - olvasási verseny – Ki tud egy év alatt 500 szót a könnyített olvasmányok segítségével elolvasni?
  - ’Use of English’ – Tanulmányi verseny korosztályi célnyelvi követelményekből

TÉMAKÖR:Cross-curricular topics and activities

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformákban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Alapvető szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- internetes kutató- és projektmunka:
  - településem történetének, földrajzának, élővilágának bemutatása
- kedvenc dal feldolgozása (pl. kérdésekkel, vizuális eszközökkel)
- egyéni projektmunka:
  - Melyik tantárgyban segített idegennyelv tudásom és hogyan?
- csoportos projekt: társasjáték készítése és játszása – fókuszban egy-egy tantárgy
  - pl. földrajz – Nevezz meg hármat…' (rivers in Hungary, hills near Budapest, towns in England, lakes in Hungary, cities in America stb…)

TÉMAKÖR: English and language learning

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri a célnyelv főbb jellemzőit;

értelmezi és használja az idegen nyelvű írott és olvasott tartalmakat a tanórán kívül is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére;

megold játékos és változatos írásbeli feladatokat rövid szövegek szintjén.

nyelvtanulási céljainak eléréséhez társaival párban és csoportban együttműködik;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az anyanyelv és a célnyelv közötti legalapvetőbb helyesírási különbségek felismerése

Az angol nyelv betű- és jelkészletének alkalmazása

Az idegen nyelvű írott és olvasott tartalmak felismerése, akár a tanórán kívül is, digitális csatornákon is

Alapszintű nyelvtanulási stratégiák használata

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- tanulásmódszertan tudatosan:
  - tanulókártyák
- filmnézés a célnyelven
- könnyített olvasmányok otthoni elolvasása (évente 1-2), és rövid, tartalom elmesélése jelnyelven
- csoportos projekt:
  - betűzés játékosan (betűzd a szót, a többiek írják le)
- keresztrejtvény készítése – a megoldás a padtárs feladata
- egyszerű nyelvezetű szöveg feldolgozása (illusztráció, előadás)

TÉMAKÖR:Intercultural topics

JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Főbb célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete, összehasonlítása alapvető hazai szokásainkkal

A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó alapvető tanult nyelvi elemek alkalmazása

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- az Egyesült Királyság megismerése hagyományos és digitális kutatómunka majd órai kiselőadások formájában, az alábbi témakörök mentén:
  - mindennapi szokások
  - ünnepek a családban
  - állattartási szokások, kedvenc állatok
  - angol időjárás
- olvasott szövegértés fejlesztése: az Amerikai Egyesült Államok – jellemző adatok, alapvető tudnivalók

TÉMAKÖR: Current topics

JAVASOLT ÓRASZÁM:7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

találkozik a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő legfőbb hazai hírekkel, eseményekkel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése célnyelven.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka:
  - aktuális hírek feldolgozása vizuális eszközökkel (rajz készítése, képek gyűjtése)
  - időjárásjelentés
- Egy izgalmas sportesemény megtekintése az angol nyelvű híradóban (pl. úszó VB)
  - szógyűjtés az esemény témájával kapcsolatban

TÉMAKÖR:Entertainment and playful learning

JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- néz az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
- a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal;
felhasználja a célnyelvet szórakozásra és játékos nyelvtanulásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése
Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára
Célnyelvi társasjátékok készítése és használata
Részvétel játékos nyelvi tevékenységekben.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- nyelvi és egyéb hagyományos játékok: Scrabble, Activity, Ország-város, ’Találd ki, ki vagyok’, Barkochba, kártyajátékok
- társasjáték készítése az aktuális tananyaghoz
- egy kisfilm/rajzfilm megtekintése

TÉMAKÖR: Gaining and sharing knowledge

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformákban;

találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is;

néhány szóból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Egyszerű, releváns információ megosztása az ismert nyelvi eszközökkel angol nyelven

A tanult témákhoz kapcsolódó angol nyelvű, egyszerű információ megszerzése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- csoportchat: közös online csoport létrehozása, rendszeres használata rövid angol nyelvű véleményekkel hozzászólásokkal
- scrapbook/poszter készítése az aktuális tananyaghoz

6. évfolyam

Az 6. évfolyam óraszámai: 108 óra

A témakörök áttekintő táblázata 6. évfolyamban:

Témakör neve	**Javasolt óraszám**
Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	32
Public matters	4
Topics concerning classroom activities	15
Cross-curricular topics and activities	6
English and language learning	6
Intercultural topics	14
Current topics	7
Entertainment and playful learning	11

Gaining and sharing knowledge	7
Összefoglaló órák, dolgozatok	6
Összes óraszám:	108

TÉMAKÖR: Personal topics and topics concerning immediate environment and nature

JAVASOLT ÓRASZÁM: 32óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- írásban elmesél rövid, személyes történetet egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve;
- rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az ajánlott tématartományokban;
- az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
- üzeneteket ír;
- megoszt alapvető személyes információkat magáról egyszerű nyelvi elemekkel;
- kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, szándékot;
- kifejez alapvető érzéseket, például örömöt, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget;
- ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a személyes és környezeti tématartományban megért egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget;
- a személyes és környezeti tématartományban létrehoz egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel;
- a személyes és környezeti tématartományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző szókincs ismerete célnyelven:

- ismerősök, rokonok (family relations)

- közvetlen környezet, otthon
- a ház/lakás részei, bútorok, háztartási eszközök
- ünnepek
- hobbik
- társadalmi kapcsolatok (social relations)
- állatok, növények
- a természet, a város és a vidék
- természetvédelem, állatvédelem
- természeti jelenségek (natural phenomena)

Személyes és közvetlen környezethez tartozó egyszerű információk átadása egyszerű nyelvi elemekkel

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka egyénileg (PPT):
  - a lakóhely és környezetének bemutatása
- scrapbook/poszter készítése:
  - 'Háziállatom', milyen állatot szeretnék, (fajta, kinézet, kor, táplálkozás, szokásaik stb.)
  - 'Okosház'
- projektmunka csoportban:
  - (plakát készítése): Mit teszünk környezetünk védelme érdekében?
  - (makett készítése): A mi házunk; Álomházam; Lakóhelyünk
- internetes kutatás: meddig élnek a különböző állatok?
- kérdőívek megalkotása, kitöltése, illetve írásbeliösszegzése:
  - 'Házi kedvencek a csoportunkban',
- internetes kutatás: My hero's/actor's life and lifestyle
- Szerepjátékok:
  - Interjú kedvenc hősöddel/színészeddel az életéről és családjáról

TÉMAKÖR: Public matters

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a közéleti tématartományban megért egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget;

a közéleti tématartományban létrehoz egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel;

a közéleti tématartományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat írásban a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző szókincs ismerete célnyelven:

- a közéletben és a szolgáltatásokban résztvevő személyek, (pl. waiter, ticket officer, tourist)
- cultural institutions, restaurants, national and international attractions/sights, city life/country life
- entrance tickets, forms, brochures
- cultural events, ways of entertainment
- giving directions, giving information
- hobbies, entertainment, culture, travelling, national and international tourism

A közéleti tématartományhoz tartozó egyszerű információk értelmezése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- poszter: térképkészítés üzletekről, látványosságokról, majd ezt felhasználva páros feladat az útbaigazítás gyakorlására
- prospektus, reklám készítése - csoportverseny - (étterem, mozi, színház, látványosság) - melyik a leghatásosabb reklám?
- projektmunka csoportban (társasjáték készítése és játszása):
  - 'What do you know about…?' (The moon, The Pacific Ocean, Crocodiles, Tokio, Jazz music stb.) - egyszerű válasszal lehet továbblépni.
- quiz játék a célnyelvi országokról és hazánkról
- kérdőív készítése, kitöltése, kiértékelése
  - leggyakoribb szórakozási formák a csoportban, (tv, olvasás, internet, sport stb.)

TÉMAKÖR: Topics concerning classroom activities

JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megérti a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket;

írásban képet jellemez röviden, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján;

változatos, kognitív kihívást jelentő írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel;

alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és a feladatmegoldás során;

alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és feladatmegoldás során;

egyszerű mondatokat összekapcsolva ír le egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról;

nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak, vagy fordulatok ismétlését vagy betűzését kéri.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a játék céljainak megfelelően alkalmazza;

a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a feladat céljainak megfelelően alkalmazza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző szókincs ismerete célnyelven:

- tantestület (school staff)
- school
- objects used for studying
- afternoon activities, school festivals, school traditions, events, extracurricular opportunities for language learning/use of language
- learning, social events, hagyományőrzés (keeping traditions)

- tudás (knowledge), nyelvtanulási célok (language learning targets)

Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben

Tanult elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő írott szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka: - egyéni vagy csoportos
  - iskolai szabályok
  - tantárgyak összehasonlítása a két országban, iskolai időbeosztás összehasonlítása, tanórán kívüli tevékenységek összehasonlítása
- scrapbook/poszter: (’kiállítás’ az osztályterem falain)
  - kedvenc tanárom bemutatása
  - kedvenc iskolai helyem bemutatása
- kérdőív készítése:
  - kedvenc tantárgyak, ki miben érzi jónak / kevésbé jónak magát – szóbeli összesítés
- csoportos feladat:
  - szókártyákból mondatalkotás – melyik csoport tudja az összes kártyáját felhasználni?
- Iskolai versenyek:
  - olvasási verseny – Ki tud egy év alatt 1000 szót a könnyített olvasmányok segítségével elolvasni?
  - ’Use of English’ – Tanulmányi verseny korosztályi célnyelvi követelményekből

TÉMAKÖR:Cross-curricular topics and activities

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformákban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Alapvető szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- internetes kutató- és projektmunka:
  - településem történetének, földrajzának, élővilágának bemutatása
- kedvenc dal feldolgozása (pl. kérdésekkel, vizuális eszközökkel)
- egyéni projektmunka:
  - Melyik tantárgyban segített idegennyelv tudásom és hogyan?
- csoportos projekt: társasjáték készítése és játszása – fókuszban egy-egy tantárgy
  - pl. földrajz – Nevezz meg hármat…' (rivers in Hungary, hills near Budapest, towns in England, lakes in Hungary, cities in America stb…)

TÉMAKÖR: English and language learning

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri a célnyelv főbb jellemzőit;

értelmezi és használja az idegen nyelvű írott és olvasott tartalmakat a tanórán kívül is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

alkalmazza a tanult nyelvi funkciókat társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez;

digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére;

megold játékos és változatos írásbeli feladatokat rövid szövegek szintjén.

nyelvtanulási céljainak eléréséhez társaival párban és csoportban együttműködik;

nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző szókincs ismerete célnyelven:

- nyelvi készségek (language skills, language learning, languages)

Az anyanyelv és a célnyelv közötti legalapvetőbb helyesírási különbségek felismerése

Az angol nyelv betű- és jelkészletének alkalmazása

Az idegen nyelvű írott és olvasott tartalmak felismerése, akár a tanórán kívül is, digitális csatornákon is

Alapszintű nyelvtanulási stratégiák használata

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- tanulásmódszertan tudatosan:
  - tanulókártyák
- Nyelvtanulási típusok, stratégiák feltérképezése kérdőívvel
- filmnézés a célnyelven
- könnyített olvasmányok otthoni elolvasása (évente 1-2), és rövid, kedvébresztő beszámoló készítése az osztálytársak számára
- csoportos projekt:
  - társasjáték készítése pl. 'Use the word' (minden kockán egy szó, mondatot kell vele alkotni ahhoz, hogy tovább lépj)
- keresztrejtvény készítése – a megoldás a padtárs feladata

TÉMAKÖR:Intercultural topics

JAVASOLT ÓRASZÁM: 14 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait

a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Főbb célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete, összehasonlítása alapvető hazai szokásainkkal

Célnyelvi országok főbb országismereti jellemzőinek ismerete

Hazánk főbb országismereti jellemzőinek ismerete célnyelven

A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó alapvető tanult nyelvi elemek alkalmazása

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- az Egyesült Királyság megismerése hagyományos és digitális kutatómunka majd órai kiselőadások formájában, az alábbi témakörök mentén:
  - az angol iskolák jellemzői, napirend
  - tipikus angol ház, lakás
  - angol nyaralási szokások
  - az Egyesült Királyság tájegységei, országrészei
  - angol étkezési szokások, tipikus ételek
- olvasott szövegértés fejlesztése: az Amerikai Egyesült Államok – jellemző adatok, alapvető tudnivalók
- projektmunka csoportban (plakát készítése):
  - hazánk és az Egyesült Királyság összehasonlítása számokban, ill. képekkel illusztrálva –hasonlóságok, különbségek bemutatása- (kultúra, étkezés, hagyományok, időjárás, ruházat, történelem stb.)

TÉMAKÖR: Current topics

JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

találkozik a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő legfőbb hazai és nemzetközi hírekkel, eseményekkel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése célnyelven.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka:
  - aktuális hírek feldolgozása vizuális eszközökkel (rajz készítése, képek gyűjtése)

- képaláírások megfogalmazása
- időjárásjelentés

- Egy izgalmas sportesemény megtekintése az angol nyelvű híradóban (pl. úszó VB)
  - szógyűjtés az esemény témájával kapcsolatban
- szerepjáték:
  - interjú készítése írásban, egy, a hírekben aktuálisan szereplő híres emberrel

TÉMAKÖR:Entertainment and playful learning

JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

néz az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;

a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal;

felhasználja a célnyelvet szórakozásra és játékos nyelvtanulásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára

Célnyelvi társasjátékok készítése és használata

Részvétel játékos nyelvi tevékenységekben.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- nyelvi és egyéb hagyományos játékok: Scrabble, Activity, Ország-város, ’Találd ki, ki vagyok’, Barkochba, kártyajátékok
- társasjáték készítése az aktuális tananyaghoz
- projektmunka, prezentáció:
  - kedvenc filmem/színészem/animációs filmszereplőm/játékom bemutatása
- közösen választott képregény, film, órai feldolgozása

TÉMAKÖR: Gaining and sharing knowledge

JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformákban;

találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is;

néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Egyszerű, releváns információ megosztása az ismert nyelvi eszközökkel angol nyelven

A tanult témákhoz kapcsolódó angol nyelvű, egyszerű információ megszerzése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- csoportchat: közös online csoport létrehozása, rendszeres használata rövid angol nyelvű véleményekkel hozzászólásokkal
- projektmunka, kiselőadás, internetes kutatómunka: saját, választott témából
- scrapbook/poszter készítése az aktuális tananyaghoz

IKT eszközökkel elkészített és segített prezentáció

7. évfolyam

A 7. évfolyamon az angol nyelv tantárgy óraszáma: 108 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	**Javasolt óraszám**
Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	30
Public matters	6
Topics concerning classroom activities	12

Cross-curricular topics and activities	7
English and language learning	6
Intercultural topics	13
Current topics	7
Entertainment	11
Gaining and sharing knowledge	10
Összefoglalások, dolgozatok	6
Összes óraszám:	108

TÉMAKÖR: Personal topics and topics concerning immediate environment and nature

JAVASOLT ÓRASZÁM: 30 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az ajánlott tématartományokban;

összetett írott instrukciókat értelmez;

kommunikációt kezdeményez írásban egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű, nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja;

az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel, és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;

véleményét, gondolatait, érzéseit egyre magabiztosabban fejezi ki a tanult nyelvi eszközökkel;

a tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, beszédszándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben;

váratlan, előre nem kiszámítható eseményekre, jelenségekre és történésekre is reagál egyszerű célnyelvi eszközökkel, személyes vagy online interakciókban;

üzeneteket ír;

egyszerűen megfogalmazza személyes véleményét;

kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, szándékot;

kifejez kérést, javaslatot és ezekre reagálást;

kifejez alapvető érzéseket, például örömöt, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget;

nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok magyarázatát kéri vagy visszakérdez;

megoszt alapvető személyes információkat magáról egyszerű nyelvi elemekkel;

ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével,.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a személyes és környezeti tématartományban megért egyszerű célnyelvi szöveget;

a személyes és környezeti tématartományban létrehoz egyszerű célnyelvi szöveget;

a személyes és környezeti tématartományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző szókincs ismerete célnyelven:

- ismerősök (acquaintances), rokonok (family relations)
- közvetlen környezet (immediate environment)
- parts of the house/flat, furnishings, appliances
- holidays
- hobbies
- social relations
- animals, plants
- természet, települések (settlements)
- természetvédelem (nature protection), állatvédelem (animal protection), keeping pets
- természeti jelenségek, környezetünk védelme, fenntarthatósága

Személyes és környezethez tartozó információk átadása

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka egyénileg, (PPT készítése képekkel és annak bemutatása)
  - tágabb rokoni kapcsolatrendszer, családi ünnepek, szomszédi kapcsolatok
- projektmunka csoportban: üres lakás berendezése és bemutatása
- csoportos projekt: (plakát készítése): Mit teszünk környezetünk védelme érdekében?
  - lakóhelyünkön, otthonunkban

- az iskolában

- internetes kutatás:
  - meddig élnek a különböző kis-kedvencek, illetve egyéb állatok?
  - környezetszennyezési problémák
- levél írása egy kellemes/kellemetlen élményről
- kérdőívek elkészítése, kitöltése és írásbeli összegzése:
  - családi szokások, hagyományok

TÉMAKÖR: Public matters

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó, digitális felületen elhangzó rövid szöveg tartalmát;

olvas az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;

értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő információkat;

megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó rövid írott szöveg tartalmát;

információt cserél, információt kér, információt ad.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a közéleti tématartományban megért egyszerű célnyelvi szöveget;

a közéleti tématartományban létrehoz egyszerű célnyelvi szöveget;

a közéleti tématartományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző szókincs ismerete célnyelven:

- kulturális és közintézmények, éttermek, szállodák, hazai és külföldi nevezetességek, valamint a városi és vidéki élet helyszínei
- entrance tickets, forms, brochures

- kulturális események (cultural events), különböző szórakozások(ways of entertainment)
- közigazgatás, szolgáltatások, idegenvezetés giving directions, giving information,
- hobbies, entertainment, culture, services, travelling, national and international tourism

A közéleti tématartományhoz tartozó egyszerű információk értelmezése és átadása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- prospektus, reklám készítése - (étterem, mozi, színház, látványosság)
- ismerkedés a reklámok világával: színek, logók, üzenetek
- projektmunka csoportban: film/beszámoló/társasjáték készítése:
  - lakóhelyem
- quiz játék a célnyelvi országokról és hazánkról
- kérdőív készítése, kitöltése, kiértékelése:
  - a legkedveltebb szabadidős tevékenységek a csoportban, (tv, olvasás, internet, közösségi média, tánc, sport stb.), és miért?

TÉMAKÖR: Topics concerning classroom activities

JAVASOLT ÓRASZÁM:12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megérti a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket;

képet jellemez röviden, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján;

változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli és írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel;

egyénileg vagy társaival együttműködve, írásban projektmunkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;

a főbb szövegtípusok jellegzetességeit követi;

megkülönbözteti a főbb, életkorának megfelelő írott szövegtípusokat;

összetett írott instrukciókat értelmez;

véleményét írásban, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazza, és arról írásban interakciót folytat;

néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;

egyszerű mondatokat összekapcsolva mond el egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról;

összekapcsolja az ismert nyelvi elemeket egyszerű kötőszavakkal (például: és/de/vagy);

nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok magyarázatát kéri vagy visszakérdez;

alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és feladatmegoldás során.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a feladat céljainak megfelelően alkalmazza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző szókincs ismerete célnyelven:

- school staff
- oktatási intézmények (educational institutions)
- objects used for studying
- délutáni foglalkozások (afternoon activities), tanórán kívüli foglalkozások (extracurricular activities), iskolán kívüli lehetőségek a nyelvtanulásra), (extracurricular opportunities for language learning/use of language), school festivals, school traditions, school events
- learning, extracurricular use of language, social events, keeping traditions
- school subjects, knowledge, language learning targets, professional orientation

Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben

Tanult elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő írott szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka: (egyéni vagy csoportos)

    - a magyar és az angol iskolarendszer főbb különbségei
    - osztályunk
- projektmunka csoportban (fordított tanóra): egy tanóra megtervezése
- scrapbook/poszter készítése:
    - iskolai kirándulásaink
    - kedvenc iskolai tantermem bemutatása
- csoportos társasjáték készítése:
    - a különböző tantárgyakról
    - szókártyákból mondatalkotás – melyik csoport tudja az összes kártyáját felhasználni?
- órai feladatok
    - történetfeldolgozása (pl. igaz/hamis' mondatokkal)
- évvégi színi előadás: pl. egy ismert musical közös megnézése, közös dramatizálása és előadása
- Iskolai versenyek:
    - olvasási verseny – ki tud egy év alatt 1000 szót a könnyített olvasmányok segítségével elolvasni?
    - 'Use of English' – tanulmányi verseny korosztályi célnyelvi követelményekből

TÉMAKÖR:Cross-curricular topics and activities

JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

társaival együttműködve, írásban projektmunkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít kooperatív munkaformákban;

aktívan részt vesz az életkorának és érdeklődésének megfelelő gyermek-, és ifjúsági irodalmi alkotások közös előadásában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- csoportos projektmunka - témák, személyiségek bemutatása
  - egy híres tudós élete
  - egy angol király élete
- csoportos projekt:
  - társasjáték készítése és játszása - fókuszban egy-egy tantárgy (pl. földrajz, történelem, biológia, művészeti tantárgyak)

TÉMAKÖR: English and language learning

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

idegen nyelvi kommunikációjában használja a célnyelv főbb jellemzőit;

értelmezi és használja az idegen nyelvű írott és olvasott tartalmakat a tanórán kívül is;

tudatosan használ alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat.

A tanuló a szövegek létrehozásához nyomtatott és/vagy digitális alapú segédeszközt, szótárt használ.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

alkalmazza a tanult nyelvi funkciókat írásbeli társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez;

tanult nyelvi eszközökkel és nonverbális elemek segítségével tisztázza mondanivalójának lényegét;

digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére;

következetesen alkalmazza a célnyelvi betű- és jelkészletet;

nyelvtanulási céljainak eléréséhez megtalálja és használja a megfelelő eszközöket;

nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni;

hibáit többnyire észreveszi és javítja;

társai haladásának értékelésében segítően részt vesz.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: language skills, language learning, languages

A célnyelvi betű- és jelkészlet következetes alkalmazása

Tanult nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák tudatos alkalmazása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- tanulásmódszertan tudatosan: szótanulási technikák
- filmnézés a célnyelven
    - keresztrejtvény készítése a film kulcsszavaival
- kedvenc videóm
- 'osztálykönyvtár' könnyített olvasmányokból és táblázat a falon: ki, melyiket olvasta az év folyamán, és ajánlja-e a társainak. Ki olvasta el a legtöbb könyvet?
- egyszerű nyelvezetű szöveg feldolgozása (illusztráció, előadás)

TÉMAKÖR:Intercultural topics

JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

célnyelvi kommunikációjába beépíti a tanult interkulturális ismereteket

találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal

megismerkedik hazánk legfőbb országismereti és történelmi eseményeivel a célnyelven.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait

a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete

Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete

Hazai főbb országismereti jellemzők ismerete célnyelven

Hazai legfontosabb látnivalók, országismereti jellemzők bemutatása célnyelven

A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

Projektmunka – csoportos

- az Egyesült Királyság és Magyarország összehasonlítása hagyományos és digitális kutatómunka majd órai kiselőadások formájában, az alábbi témakörök mentén:
  - ünnepek a családban (Name day? Christmas Eve? Easter Monday? stb.)
  - állattartási szokások, kedvenc állatok (’cats’ vs ’dogs’?)
  - angol időjárás – magyar időjárás
  - az Egyesült Királyság/Magyarország tájegységei, országrészei
  - angol/magyar étkezési szokások, tipikus ételek
  - híres helyek a két országban
- Csoportos játék:
  - Ki tud többet az Amerikai Egyesült Államokról – jellemző adatok, alapvető tudnivalók
- rövid dokumentumfilmek megtekintése, elemzése a célnyelvi országokról
- jellegzetes angolszász ünnepek megszervezése az osztályban/iskolában
  - pl. Christmas Party
  - pl. Valentines Day

TÉMAKÖR: Current topics

JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megért és használ szavakat, szókapcsolatokat a célnyelvi, az életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel kapcsolatban;

megérti és tájékozódásra használja a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírek, események lényegét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése és használata célnyelven

Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

ismert hírek angol nyelvű változatának olvasása, megtekintése (TV híradó)

szalagcímek és újságcikkek összepárosítása a tanulók érdeklődésének megfelelő témákban

projektmunka:

- időjárásjelentés készítése a célnyelven

egy saját kulturális élmény bemutatása

TÉMAKÖR:Entertainment

JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

olvas az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;

kiemel, kiszűr konkrét információkat a nyelvi szintjének megfelelő, digitális felületen megjelenő szövegből, és azokat összekapcsolja más iskolai vagy iskolán kívül szerzett ismereteivel;

értelmez egyszerű, szórakoztató és ismeretterjesztő kisfilmeket;

értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő információkat;

összetett írott instrukciókat értelmez;

rövid szövegek írását igénylő kreatív munkát hoz létre önállóan;

üzeneteket ír;

a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal;

felhasználja a célnyelvet szórakozásra és játékos nyelvtanulásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése (irodalom, film, társasjáték)

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- egyéni projektmunka és bemutató:
  - saját szórakozási szokások
  - szórakozási szokások a tanulócsoporton belül
  - kedvenc kulturális élményem
- olvasási verseny az osztályon belül
- egy választott könnyített olvasmány feldolgozása
- 'csoportchat':
  - közös online csoport létrehozása, használata - vélemények, rövid blogok írása

TÉMAKÖR: Gaining and sharing knowledge

JAVASOLT ÓRASZÁM:10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

egyénileg vagy társaival együttműködve, írásban projektmunkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformákban;

olvas az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket, elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;

a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre,

néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;

a tanórán kívüli, akár játékos nyelvtanulási lehetőségeket felismeri, és azokat használja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal;

felhasználja a célnyelvet ismeretszerzésre;

felhasználja a célnyelvet tudásmegosztásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Információ megosztása az ismert nyelvi eszközökkel angol nyelven

A tanult témákhoz kapcsolódó releváns angol nyelvű információ megszerzése, tudatos felhasználása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

– projektmunka, kiselőadás, internetes kutatómunka: saját, választott témából scrapbook, poszter készítése, prezentáció

8. évfolyam

A 8. évfolyamon az angol nyelv tantárgy óraszáma: 108 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	**Javasolt óraszám**
Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	30
Public matters	6
Topics concerning classroom activities	11
Cross-curricular topics and activities	8
English and language learning	7
Intercultural topics	12
Current topics	6
Entertainment	12
Gaining and sharing knowledge	10
Összefoglalások, dolgozatok	6
Összes óraszám:	108

TÉMAKÖR: Personal topics and topics concerning immediate environment and nature

JAVASOLT ÓRASZÁM: 30 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

elmesél rövid, személyes történetet egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve;

rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az ajánlott tématartományokban;

összetett írott instrukciókat értelmez;

kommunikációt kezdeményez írásban egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű, nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja;

az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel, és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;

véleményét, gondolatait, érzéseit egyre magabiztosabban fejezi ki a tanult nyelvi eszközökkel;

a tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, beszédszándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben;

váratlan, előre nem kiszámítható eseményekre, jelenségekre és történésekre is reagál egyszerű célnyelvi eszközökkel, személyes vagy online interakciókban;

üzeneteket ír;

egyszerűen megfogalmazza személyes véleményét, másoktól véleményük kifejtését kéri, és arra reagál, elismeri vagy cáfolja mások állítását, kifejezi egyetértését vagy egyet nem értését;

kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, szándékot;

kifejez kérést, javaslatot, meghívást, kínálást és ezekre reagálást;

kifejez alapvető érzéseket, például örömöt, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget;

nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok magyarázatát kéri vagy visszakérdez;

megoszt alapvető személyes információkat magáról egyszerű nyelvi elemekkel;

ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével,.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a személyes és környezeti tématartományban megért egyszerű célnyelvi szöveget;

a személyes és környezeti tématartományban létrehoz egyszerű célnyelvi szöveget;

a személyes és környezeti tématartományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző szókincs ismerete célnyelven:

- ismerősök (acquaintances), rokonok (family relations)
- közvetlen környezet (immediate environment)
- parts of the house/flat, furnishings, appliances
- holidays
- hobbies
- social relations
- animals, plants
- természet, települések (settlements)
- természetvédelem (nature protection), állatvédelem (animal protection), keeping pets
- természeti jelenségek, környezetünk védelme, fenntarthatósága

Személyes és környezethez tartozó információk átadása

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka egyénileg, (PPT készítése képekkel és annak szóbeli bemutatása
  - a lakóhely és környezetének bemutatása
- projektmunka csoportban: üres lakás berendezése és bemutatása
- csoportos projekt: (plakát készítése): Mit teszünk környezetünk védelme érdekében?
  - városunkban
  - okos eszközökkel
- internetes kutatás:
  - környezetszennyezési problémák
  - időjárás okozta katasztrófák
- levél írása egy kellemes/kellemetlen élményről
- kérdőívek elkészítése, kitöltése és írásbeli összegzése:
  - környezetvédelem a szűkebb környezetben

TÉMAKÖR: Public matters

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó, digitális felületen elhangzó rövid szöveg tartalmát;

értelmezi az életkorának megfelelő, digitális felületen elhangzó szövegekben a beszélők gondolatmenetét;

olvas az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;

értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő információkat;

megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó rövid írott szöveg tartalmát;

információt cserél, információt kér, információt ad.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a közéleti tématartományban megért egyszerű célnyelvi szöveget;

a közéleti tématartományban létrehoz egyszerű célnyelvi szöveget;

a közéleti tématartományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző szókincs ismerete célnyelven:

- a közigazgatás és szolgáltatások résztvevői (members of the public sector and civil service), tourists, etc.
- kulturális és közintézmények, éttermek, szállodák, hazai és külföldi nevezetességek, valamint a városi és vidéki élet helyszínei)
- entrance tickets, forms, brochures
- kulturális események (cultural events), különböző szórakozások (ways of entertainment)
- közigazgatás, szolgáltatások, idegenvezetés giving directions, giving information,
- hobbies, entertainment, culture, services, travelling, national and international tourism

A közéleti tématartományhoz tartozó egyszerű információk értelmezése és átadása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- ismerkedés a reklámok világával: színek, logók, üzenetek
- projektmunka csoportban:
  - rövid útikönyv készítése

- projektmunka csoportban: film/beszámoló/társasjáték készítése:
    - hazánk múltja
- quiz játék a célnyelvi országokról és hazánkról
- kérdőív készítése, kitöltése, kiértékelése:
    - a legkedveltebb szabadidős tevékenységek a csoportban, (tv, olvasás, internet, közösségi média, tánc, sport stb.), és miért?

TÉMAKÖR: Topics concerning classroom activities

JAVASOLT ÓRASZÁM:11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megérti a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket;

képet jellemez röviden, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján;

változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli és írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel;

egyénileg vagy társaival együttműködve, írásban projektmunkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;

a főbb szövegtípusok jellegzetességeit követi;

megkülönbözteti a főbb, életkorának megfelelő írott szövegtípusokat;

összetett írott instrukciókat értelmez;

véleményét írásban, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazza, és arról írásban interakciót folytat;

néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;

egyszerű mondatokat összekapcsolva mond el egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról;

összekapcsolja az ismert nyelvi elemeket egyszerű kötőszavakkal (például: és/de/vagy);

nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok magyarázatát kéri vagy visszakérdez;

alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és feladatmegoldás során.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a feladat céljainak megfelelően alkalmazza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző szókincs ismerete célnyelven:

- school staff
- oktatási intézmények (educational institutions)
- objects used for studying
- délutáni foglalkozások (afternoon activities), tanórán kívüli foglalkozások (extracurricular activities), iskolán kívüli lehetőségek a nyelvtanulásra), (extracurricular opportunities for language learning/use of language), school festivals, school traditions, school events
- learning, extracurricular use of language, social events, keeping traditions
- school subjects, knowledge, language learning targets, professional orientation

Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben

Tanult elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő írott szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka: (egyéni vagy csoportos)
  - különleges iskolák Magyarországon és Angliában
  - iskolánk története, hagyományai
- projektmunka csoportban (fordított tanóra): egy tanóra megtervezése
- internetes kutatás:
  - iskolai szokások, időbeosztás és szabályok országonként
  - szótanulási stratégiák – a különböző módszerek bemutatása
- scrapbook/poszter készítése:
  - mit szerettem az iskolánkban legjobban
  - saját szerepem az osztályban
- kérdőív készítése:
  - Milyen az ideális nyelvtanár?
  - Milyen iskolában szeretnék továbbtanulni?

- csoportos társasjáték készítése:
    - szókártyákból mondatalkotás – melyik csoport tudja az összes kártyáját felhasználni?
- órai feladatok
    - történet átalakítás (pl. más személyben, más időben)
    - képleírás, hasonló képeknél a különbség keresése
- Iskolai versenyek:
    - olvasási verseny – ki tud egy év alatt 1500 szót a könnyített olvasmányok segítségével elolvasni?
    - 'Use of English' – tanulmányi verseny korosztályi célnyelvi követelményekből

TÉMAKÖR: Cross-curricular topics and activities

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

egyénileg vagy társaival együttműködve, szóban, részben írásban projektmunkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformákban;

aktívan részt vesz az életkorának és érdeklődésének megfelelő gyermek-, és ifjúsági irodalmi alkotások közös előadásában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból

Más tantárgyakból szerzett ismeretek és előzetes tudás felhasználása célnyelven

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- egyéni projektmunka - témák, személyiségek bemutatása
    - egy szabadon választott téma, mely más tárgy tanulása közben felkeltette az érdeklődésemet

- Magyarország történelmének egy érdekes alakja
- célnyelven rövid történet, mese írása

- vaktérképen országok, népek megjelölése, népnevek gyakorlása
- egy könnyített szövegű irodalmi mű elolvasása, értékelése (pl. Robinson Crusoe, David Copperfield)
- csoportos projekt:
  - társasjáték készítése és játszása - fókuszban egy-egy tantárgy (pl. földrajz, történelem, biológia, művészeti tantárgyak)

TÉMAKÖR: English and language learning

JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

idegen nyelvi kommunikációjában használja a célnyelv főbb jellemzőit;

értelmezi és használja az idegen nyelvű írott és olvasott tartalmakat a tanórán kívül is;

tudatosan használ alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat.

A tanuló a szövegek létrehozásához nyomtatott és/vagy digitális alapú segédeszközt, szótárt használ.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

alkalmazza a tanult nyelvi funkciókat írásbeli társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez;

tanult nyelvi eszközökkel és nonverbális elemek segítségével tisztázza mondanivalójának lényegét;

digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére;

következetesen alkalmazza a célnyelvi betű- és jelkészletet;

ismeretlen szavak valószínű jelentését a szövegösszefüggéseinek alapján kikövetkezteti az életkorának és érdeklődésének megfelelő, konkrét, rövid szövegekben;

egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;

nyelvtanulási céljainak eléréséhez megtalálja és használja a megfelelő eszközöket;

nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni;

hibáit többnyire észreveszi és javítja;

társai haladásának értékelésében segítően részt vesz.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző szókincs ismerete célnyelven:

- language skills, language learning, languages

A célnyelvi betű- és jelkészlet következetes alkalmazása

Tanult nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák tudatos alkalmazása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- tanulásmódszertan tudatosan: szótanulási technikák
- filmnézés a célnyelven
  - írásbeli feladat: rövid összefoglaló a filmről, a cselekményt lineárisan összefűzve
  - keresztrejtvény készítése a film kulcsszavaival
- kedvenc videóm
- 'osztálykönyvtár' könnyített olvasmányokból és táblázat a falon: ki, melyiket olvasta az év folyamán, és ajánlja-e a társainak. Ki olvasta el a legtöbb könyvet?
- egy irodalmi mű feldolgozása, bemutatása

TÉMAKÖR:Intercultural topics

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

célnyelvi kommunikációjába beépíti a tanult interkulturális ismereteket

találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal

megismerkedik hazánk legfőbb országismereti és történelmi eseményeivel a célnyelven.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait

a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete

Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete

Hazai főbb országismereti jellemzők ismerete célnyelven

Hazai legfontosabb látnivalók, országismereti jellemzők bemutatása célnyelven

A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

Projektmunka – egyéni

- az Egyesült Királyság és Magyarország összehasonlítása hagyományos és digitális kutatómunka majd órai kiselőadások formájában, az alábbi témakörök mentén:

- az angol és magyar iskolák jellemzői, napirend
- tipikus angol ház, lakás – miért más itthon?
- mindennapi szokások Angliában és Magyarországon – van-e különbség?
- viselkedésbeli különbségek a két kultúrában (pl. üdvözlés)
- angol és magyar nyaralási szokások

- Csoportos játék:
  - Ki tud többet az Amerikai Egyesült Államokról – jellemző adatok, alapvető tudnivalók
- rövid dokumentumfilmek megtekintése, elemzése a célnyelvi országokról
- jellegzetes angolszász ünnepek megszervezése az osztályban/iskolában
  - pl. Christmas Party
  - pl. Valentines Day

TÉMAKÖR: Current topics

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megért és használ szavakat, szókapcsolatokat a célnyelvi, az életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel kapcsolatban;

megérti és tájékozódásra használja a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírek, események lényegét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése és használata célnyelven

Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

ismert hírek angol nyelvű változatának olvasása, megtekintése (TV híradó)

szalagcímek és újságcikkek összepárosítása a tanulók érdeklődésének megfelelő témákban

projektmunka:

- iskolai híradó, híradó, időjárásjelentés készítése a célnyelven

egy saját kulturális élmény bemutatása

TÉMAKÖR: Entertainment

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

olvas az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;

kiemel, kiszűr konkrét információkat a nyelvi szintjének megfelelő, digitális felületen megjelenő szövegből, és azokat összekapcsolja más iskolai vagy iskolán kívül szerzett ismereteivel;

értelmez egyszerű, szórakoztató és ismeretterjesztő kisfilmeket;

értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő információkat;

összetett írott instrukciókat értelmez;

érdeklődése erősödik a célnyelvi irodalmi alkotások iránt.

rövid szövegek írását igénylő kreatív munkát hoz létre önállóan;

üzeneteket ír;

a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre;

a tanórán kívüli játékos nyelvtanulási lehetőségeket felismeri, és azokat használja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal;

felhasználja a célnyelvet szórakozásra és játékos nyelvtanulásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése (irodalom, film, társasjáték)

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- egyéni projektmunka és bemutató:
  - saját szórakozási szokások
  - szórakozási szokások a tanulócsoporton belül

- kedvenc kulturális élményem

- egyéni internetes kutatások angolul különböző témákban (filmek, színészek, együttesek stb.)
- olvasási verseny az osztályon belül
- egy választott könnyített olvasmány feldolgozása
- e-mailezés angolul
- közösen választott képregény/film órai feldolgozása
- 'csoportchat':
    - közös online csoport létrehozása, használata - vélemények, rövid blogok írása

TÉMAKÖR: Gaining and sharing knowledge

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

egyénileg vagy társaival együttműködve, írásban projektmunkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;

papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformákban;

olvas az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket, elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;

a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre,

néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;

a tanórán kívüli, akár játékos nyelvtanulási lehetőségeket felismeri, és azokat használja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal;

felhasználja a célnyelvet ismeretszerzésre;

felhasználja a célnyelvet tudásmegosztásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Információ megosztása az ismert nyelvi eszközökkel angol nyelven

A tanult témákhoz kapcsolódó releváns angol nyelvű információ megszerzése, tudatos felhasználása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka, kiselőadás, internetes kutatómunka: saját, választott témából scrapbook, poszter készítése, prezentáció

7. –8. évfolyam (A 2020/2021-ben induló 5. évfolyamtól kifutó rendszerben)

Szóbeli interakció

Tudatosan megválasztott nonverbális elemekkel támogatott mondanivaló kifejezése, egyre bővülő szókinccsel, begyakorolt beszédfordulatokkal, egyszerű nyelvi eszközökkel.

Egyszerű, tényszerű információk megszerzése és továbbadása.

Vélemény, gondolat, érzés kifejezése, illetve ezekre való rákérdezés egyszerű nyelvi eszközökkel.

Ismert témákhoz, mindennapi helyzetekhez vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdések feltevése, kérések, felszólítások megfogalmazása, illetve az azokra történő válaszadás.

Észlelt (hallott/látott) jelenségekre (pl. váratlan osztálytermi történésekre, helyzetekre) való reagálás egyszerű nyelvi eszközökkel.

Összefüggő beszéd

Rövid, de egyre bővülő szókincs, egyszerű beszédfordulatok alkalmazásával, összefüggő beszéd saját magáról és közvetlen környezetéről rövid mondatokban megfogalmazva.

Munkája bemutatása egyszerű nyelvi eszközökkel.

Egyszerű nyelvtani szerkezetek és mondatfajták használata.

A szavak, szócsoportok, egyszerű cselekvések, történések összekapcsolása lineáris kötőszavakkal, és az ok-okozati összefüggések kifejezése.

A megértést segítő legfontosabb stratégiák alkalmazása.

A mondanivaló jelentésének pontosítása, tisztázása a testbeszéd tudatos alkalmazásával.

Olvasott szövegértés

Az ismerős témákról szóló rövid szövegek megértése.

Az alapvető információk megtalálása az egyszerű, hétköznapi szövegekben.

Az életkornak megfelelő témájú egyszerű, rövid szövegek lényegének megértése, a szövegekből az alapvető információk kiszűrése.

Az olvasott szövegekre vonatkozó feladatok elvégzése.

A készsége kreatív használata az olvasott szövegek megértéséhez, értelmezéséhez; tájékozottság növelése a célnyelvi kultúráról.
Az érdeklődés fokozása a célnyelvi kultúrába tartozó irodalmi, művészeti alkotások iránt.
Egyszerű üzenetek, levelek, elektronikus üzenetek, SMS-ek, bejegyzések megértése.
Egyszerű használati utasítások, instrukciók megértése, követése.
Információszerzés hagyományos és elektronikus forrásokból.
Íráskészség
Összefüggő mondatok írása a közvetlen környezettel kapcsolatos témákról.
Az írás kommunikációs eszközként történő használata egyszerű interakciókban.
Gondolatok kifejezése egyszerű kötőszavakkal összekapcsolt mondatsorokban.
A nyelvismeret kreatívan alkalmazása egyszerű szövegek írására az őt érdeklő, ismert témákról.
Szavak és rövid szövegek másolása.
Egyszerű szövegek írása kommunikációs céllal (pl. levél, üzenet, blogbejegyzés, fórumbejegyzés).
Gondolatok összekapcsolása egyszerű kötőszavakkal (pl. és, vagy, mert, de, ezért, azután).
Gyakori írásbeli műfajok legalapvetőbb szerkezeti és stílusjegyeinek követése saját írásmű létrehozása során (pl. megszólítás levélben, e-mailben, záró formula).
A mondanivaló közvetítése vizuális eszközökkel (pl. szövegkiemelés, internetes, vagy SMS-ben használt emotikon, rajz, ábra, diasor).

Témakörök
Család
Én és a családom.
Családtagok bemutatása, családfa.
Családi események, közös programok.
Családi ünnepek.
Nagyszüleim világa.
Otthon
Otthonom, szűkebb környezetem.
Lakóhelyiségek, bútorok, berendezési tárgyak.
Lakóhelyem, tágabb környezetem.
Otthonok a célnyelvi országban és a nagyvilágban.
Otthontalanok.
Étkezés
Napi étkezések.
Kedvenc ételeim, italaim.
Egészséges táplálkozás.
Receptek, főzés, sütés, főzőműsorok.
Étkezési szokások a célnyelvi kultúrában és a nagyvilágban.
Idő, időjárás
Az óra.

Évszakok és hónapok.
A hét napjai és a napszakok.
Időjárás.
Időjárási rekordok.
Időjárási jelenségek.
Természeti katasztrófák.
Öltözködés
Ruhadarabok.
Kedvenc ruháim.
Divat világa.
Sport
Testrészek és mozgás.
Kedvenc sportom.
Sportok, sportfelszerelések.
Extrém sportok.
Sportversenyek, olimpia.
Iskola, barátok
Iskolám, osztálytermünk.
Tantárgyaim, tanáraim.
Osztálytársaim, barátaim.
Tanórán kívüli közös programjaink.
Iskolai élet más országokban.
Szabadidő, szórakozás
Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem.
Internet, interaktív játékok.
Mozi, színház, zenehallgatás, kiállítások.
Közös időtöltés barátokkal.
Természet, állatok
Kedvenc állataim.
Kisállatok, felelős állattartás.
Kontinensek, tájegységek.
Hazánk és más országok, más kontinensek élővilága.
Ünnepek és szokások
Az én ünnepeim.
Ünnepek itthon és a nagyvilágban.
Város, bevásárlás
Városok, települések, falvak.
Épületek, utcák.
Tájékozódás, útbaigazítás.
Üzletek, bevásárlóközpontok, piac.
Vásárlás.
Látnivalók, nevezetességek a lakóhelyemen.
Híres városok és nevezetességeik.
Utazás, pihenés
Vakáció, nyaralás.
Táborok, osztálykirándulás.
Közlekedési eszközök.
Utazás belföldön és külföldön.
Zene, művészetek
Kedvenc zeném, együttesem.
Film- és színházi élményeim.
Kedvenc múzeumom.
Kiállítások, rendezvények, koncertek.
Zenei világnap.
Egészséges életmód
A rendszeres testedzés.
A helyes táplálkozás.
Betegségek és megelőzésük.
Felfedezések
Nagy földrajzi felfedezések.
Híres felfedezők és életútjuk.
Tudomány, technika

Feltalálók és találmányok.
Híres feltalálók és életútjuk.
A jövő technikai vívmányai.
Média, kommunikáció
Internet, interaktív játékok, közösségi oldalak.

Infokommunikációs eszközök a mindennapokban.
A média szerepe a hétköznapokban.
Testbeszéd.
Kommunikáció az állatvilágban.
Földünk és a világűr
A naprendszer és a bolygók
A Nap és a csillagok.
Utazások az űrben

Tartalom

A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök		
	Kezdeményezés és válasz	
Megszólítás	Excuse me.	Pardon?
Köszönés	How do you do? Good morning. Hello Tom. Hello, how are you? Hi!	How do you do? Good morning. Hello Mary. Very well, thank you. And how about you? Hi!
Elköszönés	Goodbye. Bye-bye! Good night. Take care.	Goodbye. Bye! Good night. Thanks. Bye!
Köszönet és arra reagálás	Thanks. Thank you very much. Thanks a lot. It's very kind of you.	Not at all. You are welcome. No problem. Don't mention it.
Bemutatkozás, bemutatás	My name is… May I/Can I/ Let me introduce myself. May I/Can/ Let me introduce you to Rosy?	Hello. Hi! Pleased to meet you. Nice to meet you.
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás	How are you feeling today? What's the matter?	Fine. / OK / All right. Much better, thanks. Not very well, I am afraid.
Bocsánatkérés és arra reagálás	I am sorry. I am very sorry. I beg your pardon.	That's all right. It doesn't matter. Never mind.
Gratulációk, jókívánságok és arra reagálás	Happy Christmas/New year/Birthday! Many happy returns (of the day) Congratulations!	Happy Christmas /New Year/ Birthday! Thank you. Thank you, the same to you.

Telefon felvétele	Oxford, five oh two double one.	Hello, this is Ms Brown speaking.
Telefonon bemutatkozás	Hello, this is Mary Smith speaking.	
Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök		
Véleménykérés, és arra reagálás	What do you think? How do you like it?	I think it is rather strange. I like it.
Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése	You are right. You are wrong.	
Egyetértés, egyet nem értés	Do you agree? What's your opinion? How do you feel about it?	OK. All right. I think he's wrong/right.
Tetszés, nem tetszés	Do you like Greek food? What do you think of my boyfriend?	I think it's great. I don't like it. He looks nice.
Akarat, kívánság	Would you like a biscuit?	I'd like an ice-cream, please.
Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök		
Dolgok, személyek megnevezése, leírása	What is it? What's it in English? What is his house like?	It's…/ That's…/ It's a kind of…/It's used for… It's big and comfortable.
Információ kérés, adás	Are you all right? When are the guests coming?	Yes, I am. At 6 p.m.
Tudás, nemtudás	Where is she?	I have no idea.

A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök		
Kérés és arra reagálás	Can you give me a pen?	Yes, sure. Yes, of course. I'm afraid I can't.
Javaslat és arra reagálás	Let's go to the cinema tonight.	Good idea.
Meghívás és arra reagálás	Are you free on Tuesday? Let's meet on Sunday.	Yes, I am. Good idea.
Kínálás és arra reagálás	Have an orange. Here you are.	Yes, please. No, thank you. Thank you.
Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök		
Megértés biztosítása	Did you say the castle?	
Visszakérdezés, ismétléskérés	Can you spell it for me? It spells…	
Nem értés, betűzés kérése, betűzés	Sorry, I don't understand. Could you understand? Sorry, what does that mean?	

Fogalomkörök		Fogalomkörök nyelvi kifejezései	
Cselekvés, történés, létezés kifejezése			
	Jelenidejűség	Present Simple	When do you get up? I don't drink milk.
		Present Continuous	Why is she crying? I'm not listening. I'm leaving.
	Múltidejűség	Past Simple	And then she kissed me. Why didn't you come yesterday?
	Jövőidejűség	Going to	What are you going to do on Saturday?
Birtoklás kifejezése		Present forms of have	I have five friends at school.
		Possessive adj.	My, your, his/her/its, our, their dog

		Genitive ’s	Kate’s brother Whose?
Térbeli viszonyok	Irányok, helymeghatározás	Prepositions, Prepositional Phrases, Adverbs	Here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between,
Időbeli viszonyok			
	Gyakoriság	How often	Always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day.
	Időpont	When? What time? What’s the time?	Now, Yesterday, last week, two years ago, Tomorrow, next week In 1997, in July, at 5 o’clock, on Monday It’s eight. It’s quarter to eight.
Mennyiségi viszonyok		Singulars and plurals Regular and irregular plurals	Boys, girls, Children, people, men, women …
		Cardinal numbers 1-100	
		Ordinal numbers	first, second…
		Countable nouns Uncountable nouns	How many CDs have you got? I’ve got a lot of/few CDs. How much money have you got? I’ve got a lot of/little money.

Minőségi viszonyok		Comparative and superlative of short adjectives Irregular comparative and superlative forms of adjectives	Tom's younger than Sue. Mary is the prettiest girl. Good/bad (better, worse) What's it like? What colour is it?
Modalitás		Can (ability)	I can swim.
Logikai viszonyok		Linking words	And/or/but/because
Szövegösszetartó eszközök		Articles Some+plural noun any+plural noun Some +singular noun Any +singular noun Nominative and Accusative of personal pronouns Demonstrative pronouns Indefinite pronouns	A, an, the There are some pencils in the bag. Have you got any sisters? I haven't got any matchboxes. There's some water in the vase. There isn't any juice in my glass. I, he, they… Me, him, them… This, that, these, those Somebody, anybody, nobody, everybody

A továbbhaladás feltételei

Beszédkészség

A tanuló

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre hiányos, egyszerű mondatban válaszol;
- tanult minta alapján egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz;
- tanult minta alapján egyszerű, pár mondatos, rövid párbeszédben részt vesz;
- megértési probléma esetén segítséget kér.

Olvasott szöveg értése

A tanuló
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, rövid szöveget megért;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott rövid szövegben fontos információt megtalál;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveg lényegét megérti;
- egyszerű történetet megért;
- használja a szintjének megfelelő kétnyelvű szótárakat;
Íráskészség
A tanuló
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokat leír;
- közléseket,kérdéseket tanult minta alapján megfogalmaz;
-.ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kifejezéseket, egyszerű mondatokat emlékezetből leír;
- ismert struktúrák felhasználásával, minta alapján rövid szöveget létrehoz.
Szempontok a tanulók teljesítményének értékeléséhez
Az értékelés mindig legyen méltányos és vegye figyelembe a súlyos fokban hallássérült tanulók egyéni képességstruktúráját.
Az ellenőrzés segítő jellegű, folyamatos és tervezett, elsősorban a tanuló önmagához viszonyított fejlődését figyelembe véve. Kiterjed a kommunikációs alapkészségekre, a nyelvtani anyag és a szókincs elsajátítására
A tanári értékelés mellett a tanulókat igyekszünk hozzászoktatni az önellenőrzéshez,, önmaguk és társaik értékeléséhez is.
A számonkérés, történhet csoportban, párban vagy egyénileg, a gyakorláshoz hasonlóan. A gyengébb teljesítményt nyújtó gyerekeknek több alkalmat kell biztosítani arra, hogy fejlődésükről számot adjanak.
Fontos, hogy tisztában legyenek saját fejlődésük menetével, hol kell még jobban teljesíteniük, milyen területen igazán jók.
Értékelés: A tanulók félévenként érdemjegyet kapnak, mely jelzi a gyermek és a szülők felé a diák nyelvtanulás iránti attitüdjét és számot ad önmagához viszonyított fejlődéséről.
Az értékelés alapja: tevékenység közben végzett tanári megfigyelések, önálló írásbeli feladatmegoldások valamint az órai munka.

Biológia

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től és 2020/2021-től egységesen
7. évfolyam	72 óra
8. évfolyam	36 óra

7–8. évfolyam 2020/2021-es tanévtől kifutó rendszerben

A biológia tantárgy tanításának céljai és feladatai

Az ember és természet műveltségterület és ezen belül a biológia tantárgy középpontjában a természet és az azt megismerni igyekvő ember áll. A természettudományi műveltség a természettel való közvetlen, megértő és szeretetteljes kapcsolaton alapul. Olyan tudást kell építenünk, amely segíti természeti-technikai környezetünk megismerését, és olyan tevékenységre késztet, mely hozzájárul a környezettel való összhang megtalálásához és tartós fenntartásához. Ennek érdekében a tanulónak meg kell ismernie a világot leíró alapvető természettudományos modelleket és elméleteket, azok történeti fejlődését, érvényességi határait és a hozzájuk vezető megismerési módszereket. Mivel a paradigmák, kutatási programok ma is változnak, a természettudományok tanítása során azt is be kell mutatnunk, hogy azok századok kollektív munkájával születtek meg, folyamatosan alakulnak, és sok esetben nem kizárják, hanem kiegészítik egymást. A természettudományok fejlődésének jellemzőit és módszereit az iskolai oktatás és nevelés során is figyelembe kell venni. A tanulókat meg kell ismertetni a tervszerű megfigyeléssel és az eredmények ábrázolásával. A természettudományi műveltség az egyén és a társadalom számára is meghatározó jelentőségű. Az egészség tudatos megőrzése, a természeti, a technikai és az épített környezet felelős és fenntartható alakítása a természettudományos kutatások és azok eredményeinek alkalmazása nélkül elképzelhetetlen. A globális problémák megoldásának fontos feltétele az állampolgárok természettudományos műveltségen alapuló, kritikus és konstruktív magatartása. A természettudományok tanítása során alapvető cél a tudományágak pontos és részben elkülönült fogalmainak használata. A természettudományi nevelésnek ugyanakkor elő kell segítenie a közvetített tudás társadalmi érvényesülését is. Ezért az sem a tartalmak, sem a módszerek tekintetében nem szorítható be kizárólag a szaktudományok szűken értelmezett kereteibe. Az iskolai oktatásnak és nevelésnek olyan, természettudományos módszerekkel vizsgálható kérdésekkel is foglalkoznia kell, amelyeket a társadalom és a gazdaság adott időben és helyen felvet, amelyek befolyásolják az egyén és a közösség jelenlegi életét, illetve kihatással vannak a jövő alakulására. Ilyenek az egészségmegőrzéssel, a természeti forrásokkal való fenntartható gazdálkodással összefüggő problémák.

Cél, hogy a tanulók cselekvő közreműködőivé váljanak a tanulási folyamatnak, egyben felkészüljenek az aktív állampolgári szerepvállalásra. A közoktatásban folyó természettudományos nevelés a maga sajátos eszközeivel ehhez biztosít hozzáférést. Erre az alapra épül a természettudományos és műszaki életpályákra való felkészítés is. Ahhoz, hogy a tudás személyessé váljék, a diszciplínák tudásrendszereit a súlyos fokban hallássérült tanulók igényeihez, életkori sajátosságaihoz, nyelvi szintjéhez, kommunikációs csatornáihoz, képességeik és gondolkodásmódjuk sokféleségéhez kell igazítani. Így felkelthető a tanulók érdeklődése, megalapozható a nem természettudományos pályát választók kellő tájékozottságának kialakítása, és – megkülönböztetett figyelemmel a tehetségek gondozására – elérhető a fiatalok egy részének természettudományokhoz köthető pályákra irányítása is. A közoktatásban felépített természettudományi tudás érvényességének és működőképességének feltétele a rendszerszerűség. Az alapelvek, kulcsfogalmak és modellek tudásrendszerét közérthető, érdeklődést keltő és fenntartó, azt tovább bővíthető módon kell fejleszteni. Ennek eszköze a tanulók cselekvő részvételét biztosító tudásépítés. Az önmagában is összetett funkciójú természettudományi nevelés – a többi műveltségterülethez hasonlóan – beágyazódik az iskola komplex személyiségfejlesztési folyamatába. Ennek feltétele az iskolai és azon kívüli tanulási környezet változatossága, az információforrások és interakciós lehetőségek sokfélesége, a cselekvő tanulás lehetősége. A természettudományi nevelés a tanulókat a fenntarthatóságot támogató, önmagáért és a közösségért felelős életmód kialakítására készteti. A megalapozott természettudományos műveltség teszi lehetővé a félrevezetésen, manipuláción alapuló megnyilvánulások felismerését és hárítását is.
A biológia a természetismeret 5–6. évfolyamán elsajátított ismeretekre, készségekre, képességekre épül. Annak céljaival, feladataival szerves egységben bővíti a tanulók biológiai ismereteit, erősíti a természettudományos tárgyak tantárgyközi kapcsolatait, továbbfejleszti a tanulók megismerési képességeit, elősegíti személyiségük sokoldalú kibontakozását, formálja ön- és világszemléletüket, segíti a természeti és társadalmi környezetben való eligazodásukat, testi és lelki harmóniájuk kibontakozását.
A biológiai ismeretek elsajátítása során a tanítás-tanulás folyamatában kiemelt hangsúlyt kap a testi-lelki egészség, az énkép és önismeret, a hon- és népismeret, a környezeti nevelés, valamint az információs és kommunikációs kultúra fejlesztési feladatainak megvalósítása.

Kiemelt fejlesztési feladatok

A hallássérült tanulók nevelésében a Nat-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, és fejlesztendő képességek (azok fejlődési

útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei.

—Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A hallássérült tanulókat segíteni kell abban, hogy érzékszervi fogyatékosságukkal együtt élve, önmagukat elfogadva a munka világának aktív részesévé, kiegyensúlyozott személyiségekké váljanak a sikeres társadalmi beilleszkedés
céljából (alul- és felülértékelés, reális énkép, önértékelés). Tanulják meg, hogy felelősek saját sorsuk, életpályájuk alakításában.

—A családi életre nevelés

A megfelelő önismeret és a reális énkép kialakításával, a pozitív családminták bemutatásával a hallássérült tanulók esetében értékeket alakíthatunk ki.

—Médiatudatosságra nevelés

Az ismeretszerzésben kiemelkedő szerepe van a vizuális csatornának. Törekedni kell arra, hogy az ezen az úton szerzett ismeretek tartalma valósághű legyen, és hogy az ismeretanyag a fogalmi általánosításokat, az árnyaltabb kommunikációt is fejlessze.

A komplex ismeretanyagon nyugvó fejlesztési feladat feltételezi a térben, időben, tartalmakban eltérő összefüggések felismerését. A szókincs és a fogalmak bővítése, a non-verbális úton szerzett ismeretek fontos részét képezik az egyéni szükségletekhez igazított fejlesztésnek. Szükséges a társadalmi kapcsolatépítés és a kapcsolattartás formáinak megismertetése, elsajátítása, gyakorlása. Fontos a hallássérültek számára készült feliratozott műsorok, filmek használata.

—Nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés

Az identitástudat kialakítása a kulturális örökségek megismerésén keresztül, életkoruknak megfelelő gyakorlatorientált módszerekkel (pl. tárgyi emlékek, múzeumlátogatások) történjen.

Szemléletük, nyitottságuk alakításában nagy jelentőséggel bír, ha kommunikációs lehetőségeikkel kapcsolatot tudnak teremteni tágabb környezetükben élő sorstársaikkal (pl. internet, pályázatok, szabadidős tevékenységek, kulturális rendezvények).

—Fenntarthatóság, környezettudatosságra nevelés

Minél fiatalabb életkortól kezdődően tevékeny részvétellel, megfigyelés útján kell hatékonyan eljuttatni a tanulókat a környezet alakításának, megóvásának és fontosságának felismeréséhez (pl. interaktív tananyagok alkalmazása, természetben töltött programok). Tudatos pedagógiai segítséggel kell lehetővé tenni minél több vizuálisan jól érzékelhető, saját élményen alapuló ismeretek gyűjtését.

—A tanulás tanítása

A hallássérült gyermekek tanulási folyamatát lényegesen nehezíti különböző mértékű kommunikációs akadályozottságuk. A tanulással kapcsolatos speciális igényeik, lehetőségeik (emlékezet, az emlékezet struktúrája, dysphasiás jegyek, részképesség-zavarok stb.) feltárására építve valósítható meg az egyénre szabott fejlesztés. Az iskolai évek során sajátítsák el az önálló tanulást segítő eszközök (pl. számítógép, internet, elektronikus és iskolai könyvtár) készségszintű használatát. A hatékony tanulás módszereinek elsajátíttatása magában foglalja a csoportos tanulás módszereit, a kooperatív tanulási technikát.

—A testi és lelki egészségre nevelés

A hallássérült tanulókat szükséges megismertetni – az életkoruknak, esetleges társuló fogyatékosságuknak megfelelő szinten – azokkal az okokkal, melyek hallássérülésüket, illetve annak következményeit okozták. El kell sajátíttatni a tanulókkal a nélkülözhetetlen hallásjavító eszközök használatát, valamint azokat az egészségügyi ismereteket,melyekkel biztosítható számukra hallásmaradványuk aktivizálása. Életmódjuk, életvitelük alakításában hangsúlyos szerepe van komplex kommunikációs lehetőségeik fejlesztésének (hallásmaradvány kihasználása, szájról olvasás, pontos jelnyelvi ismeretek). Szükséges, hogy felismerjék a környezetben előforduló káros szokásokat,hogy az ártalmas magatartási formákat ne vegyék át. Ismerjék meg saját értékeiket, hogy életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket tudjanak hozni, képessé váljanak a környezet és a munkaerőpiac elvárásainak megfelelő társadalmi integrációra.

– A hallássérült gyermek számára a mozgás, a testedzés olyan kompenzációs terület, ahol kommunikációs hátrányaikkal is jelentős sikereket érhetnek el. Emellett a sport segíthet a belső feszültségeik levezetésében, így segítve az indulatok kezelését.

– A mozgás, a testedzés hozzájárulhat a hallássérüléssel esetlegesen együtt járó egyensúlyproblémák kezeléséhez.

– A hallássérült gyermekek, nyelvi korlátozottságuk miatt kevesebb információval rendelkeznek a világról, bizonytalanságuk, befolyásolhatóságuk miatt jobban ki vannak téve az őket veszélyeztető káros hatásoknak. Ezért fontos a szexuális nevelés, a szenvedélybetegségeket megelőző programok, illetve a biztonságos internet- használat megismertetése.

– Az érzelmek, indulatok, belső feszültségek verbális kifejezésének nehezített volta miatt fontos, hogy legyen lehetőségük ezeknek az érzelmeknek nem verbális módon való kifejezésére (akár a művészetek (képzőművészet, tánc), akár a sport területén).

A társadalomba való beilleszkedésük elősegítésére meg kell ismertetni velük az érzelem, az indulat kifejezés társadalmilag elfogadott verbális és non-verbális formáit.
– Tanuljanak meg segítő szakemberekhez fordulni (pszichológus stb.).
—Pályaorientáció
Az iskolai fejlesztések során kiemelt feladat a lehető legnagyobb önállóság elérése. Lényeges azoknak az eljárásoknak, módszereknek, tevékenységeknek a megkeresése, és működtetése, amelyek a tanuló életének minden színterén az önálló életvitel kialakítását segítik, gyakoroltatják. Alapvető fontosságú feladat mindazon személyiségjegyek feltárása, melyek a tanulók további sorsát döntően befolyásolhatják. Ezek fejlesztése jó esélyt adhat arra, hogy pályaválasztásuk sikeres legyen. Segíteni kell őket, hogy reálisan mérjék fel a hallássérülésükből adódó akadályozó tényezőket.
Reális énképük, önismeretük kialakítása segíti a számukra megfelelő, elérhető szakma tanulását, majd a munka világába, és azon keresztül a társadalomba való beilleszkedésüket. Ehhez rendszeres integrációs gyakorlatra van szükségük, ahol megismerhetik a hallók világát (pl. kapcsolattartás halló közösséggel, kommunikáció gyakorlása „természetes” közegben, illemszabályok, írott és íratlan törvények megismerése).
—Gazdasági és pénzügyi nevelés
A tapasztalatszerzés hiánya, a nevelés során gyakran kialakuló másoktól függő életforma indokolttá teszi a terület hangsúlyozott fejlesztését. A gazdasági és pénzügyi ismeretek, az életkornak megfelelő mennyiségű pénzzel való bánásmódra tanítás a hallássérült tanulók társadalmi beilleszkedését szolgálja.
Fejlesztési követelmények
A tanuló legyen nyitott, tanúsítson érdeklődést környezete és szervezete iránt. Legyen érzékeny azok problémáira. Tanuljon meg tapasztalatokat, tudományos ismereteket szerezni. Legyen képes megszerzett tudását a mindennapi életben hasznosítani. Váljon igényévé az ismeretszerzés.
Ehhez az szükséges, hogy:
– legyen képes a természetben és a szervezetében játszódó jelenségek, folyamatok, változások, kölcsönhatások tudatos megfigyelésére;
– ismerje fel a megfigyelések, vizsgálódások feladataiban rejlő problémát, legyen képes azok tapasztalatait értelmezni, magyarázni, belőle következtetéseket levonni és róluk írásos, rajzos feljegyzéseket készíteni;
– tudja a szöveges és a képi információhordozókat önállóan/segítséggel használni, diagramokat elemezni, ezekből következtetéseket levonni;

– legyen képes ismereteinél a lényeges és a lényegtelen elkülönítésére, a mennyiségi és minőségi jellemzők összehasonlítására, az ok-okozati összefüggések felismerésére és magyarázatára;
– vegye észre az egészséges test felépítésének és működésének csodáit;
– ismerje a környezetét és egészségét károsító tényezőket, használja fel ismereteit a veszély időbeni felismerésére és elhárítására;
– tekintse egészségének, környezetének védelmét elsőrendű feladatának és vegyen részt aktívan a megvalósításban.
Sajátítson el képességeinek megfelelő mennyiségű és mélységű ismereteket az élő és élettelen anyag tulajdonságairól, szerkezetének és működésének összefüggéseiről.
Ennek érdekében:
– ismerje meg a legfontosabb szerves és szervetlen anyagok jellemző tulajdonságait;
– tudja az élelmiszerek, ételek tápanyag-tartalmát és táplálkozását e szerint alakítsa;
– értse, hogy az élő szervezetet felépítő anyagok mennyisége, aránya és szerkezete elválaszthatatlan a működéstől;
– ismerje fel az élő anyag különböző megjelenési formáiban a hasonlóságokat és a különbségeket;
– lássa az ökológiai rendszerekben az anyagok áramlását, körforgását;
értse a növényi, állati és emberi szervezet építő és lebontó anyagcsere-folyamatainak elválaszthatatlanságát;
– legyenek biztos ismeretei a szervezetet károsító anyagok (nikotin, alkohol és a drog) mérgező hatásáról kipróbálásuk és használatuk veszélyeiről;
– ismerje a leggyakoribb környezetszennyező anyagokat, törekedjen felhalmozódásuk megelőzésére és az esetlegesen kialakuló károk csökkentésére.
A környezetben való tájékozódás érdekében szükséges tudnia, hogy a természet élő és élettelen dolgai, jelenségei, kölcsönhatásai időben és meghatározott térben zajlanak.
Így fontos, hogy:
– tudja, a természetben minden állandó változásban, mozgásban van,
– tudja, a természeti jelenségek, folyamatok, kölcsönhatások időben és térben játszódnak,
– értse a folyamatok időbeliségét és visszafordíthatatlanságát,
– ismerje fel az élőlények egyedfejlődési szakaszait és időtartamát,
– tudatosuljon benne, hogy az élőlények elválaszthatatlanok környezetüktől, mert azzal állandó és folytonos anyagcserét folytatnak,

– rendelkezzen megfelelő szintű testtopográfiai ismerettel az élőlények és saját szerveztük felépítésénél,
– lássa a test külső és belső tereiben a rész és az egész viszonyát,
– ismerje a főbb biomok, életközösségek földrajzi helyét.

Kompetenciák

A biológia tantárgy tanulása során az információk feldolgozása lehetőséget ad a tanulók esztétikai-művészeti tudatosságának, kifejezőképességének, anyanyelvi és jelnyelvi kommunikációkészségnek, kezdeményezőképességének, szociális és állampolgári kompetenciájának fejlesztéséhez is.

A súlyos fokban hallássérült (siket) gyermekek/fiatalok ismeretszerzését nehezíti a nyelvi kommunikációs szintjük életkorhoz viszonyított elmaradása. Szókincsük fogalmi gondolkodásuk szegényes, kifejezésmódjuk kevésbé árnyalt, mint halló társaiké. Az ismeretek megértését segíti a változatos szemléltetés, saját élményen alapuló tevékenységbe ágyazott anyanyelvi fejlesztés, a digitális technika nyújtotta lehetőségek kihasználása. A társas kapcsolatokban, a társadalmi és kulturális tevékenységek során a különböző kommunikációs helyzetekben társadalmilag elvárható, helyes viselkedési formák értelmezése, megértése nyelvi kifejezése valósítható meg. A mindennapi helyzetekben előforduló metakommunikációt tanulják meg helyesen értelmezni. Tudjanak írásban kommunikálni. Fontos a pozitív attitűd kialakítása, mely segíti a nyilvánosság előtti magabiztos megszólalásra való törekvést.

A felső tagozatos (5. oszt.–8 .oszt.) szakasz végére a nyelvi készségek olyan szintjére juttatható el a súlyos fokban hallássérült tanulók egy része, amely alkalmassá teszi őket az egyre önállóbb ismeretszerzésre, szövegalkotó műveletek végzésére, a korszerű műveltség iskolai tartalmának birtoklására. Ennek megfelelően valamennyi műveltségi területen megjelenik az anyanyelvi készségek intenzív fejlődése (szóbeli és írásbeli közlés gyarapodása, a beszéd- és szövegértés készségei, az aktív és passzív szókincs növekedése, a passzív szókincs aktivizálási folyamatának gyorsulása). Vannak azonban olyan tanulók is, akiknél a fenti készségek csak alacsonyabb szinten jelennek meg, akiknél az egyre önállóbb ismeretszerzés csak alacsonyabb szinten tapasztalható meg.

A jelnyelv a megértés fontos eszköze a súlyos fokban hallássérült egyének számára az egymás közötti kommunikációban. A hangos beszédet kísérő jelnyelv segítséget nyújt a nyelvi kommunikáció közvetítésében és értelmezésében azokban az esetekben, amikor a nyelvi közlés megértése különböző okok miatt akadályozott (mentális problémák, diszfázia, részképesség zavarok stb.).

A biológia tudománytörténetének megismertetésével hozzájárul a tanulók erkölcsi neveléséhez, a magyar vonatkozások révén pedig a nemzeti öntudat erősítéséhez. Segíti az állampolgárságra és demokráciára nevelést, mivel hozzájárul ahhoz, hogy a fiatalok felnőtté válásuk után felelős döntéseket hozhassanak. A testi és lelki egészségre, valamint a családi életre nevelés érdekében a fiatalok megismerik a környezetük egészséget veszélyeztető leggyakoribb tényezőit. Ismereteket sajátítanak el a veszélyhelyzetek és a káros függőségek megelőzésével, a családtervezéssel, és a gyermekvállalással kapcsolatban. A kialakuló természettudományos műveltségre alapozva fejlődik a médiatudatosságuk. Elvárható a felelősségvállalás másokért, amennyiben a tanulóknak szerepet kell vállalniuk a természettudományok és a technológia pozitív társadalmi szerepének, gazdasági vonatkozásainak megismertetésében, és az áltudományos nézetek elleni harcban, továbbá a csalók leleplezésében. A közoktatási biológia tanulmányok végére életvitelszerűvé kell válnia a környezettudatosságnak és a fenntarthatóságra törekvésnek. A hallássérült gyermek/fiatal a környezetéről elsősorban a látás útján szerez információkat. Fontos, hogy az egyes természeti folyamatok megértését, szemléltetés, modellezés, tényleges cselekedtetés, kísérletezés útján segítsük. (Pl. terepasztalok, tanulmányi séta, kirándulás, természetfilmek, digitális tananyagok, interaktív tábla használata).

A biológia tantárgy tanulása során az információk feldolgozása lehetőséget ad a tanulók digitális kompetenciájának fejlesztéséhez is. A hallássérültek egyik legfontosabb információszerzési, illetve kommunikációs eszköze a számítógép és ezen keresztül az internet. Használatát nehezíti szűkebb szókincsük és szövegértési nehézségük. Ebből adódóan kiemelt feladat a keresőprogramokkal való megismertetésük, melyek segítenek a lényegkiemelésben és az írott szöveg megértésében. Mivel a hallássérült tanulók erősen motiváltak a digitális eszközök használatában, ezt a motivációt ajánlott kihasználni más tanórákon is. Ajánlott a szabályos tízujjas gépírás elsajátítása (gépírást tanító program). Az ok-okozati összefüggéseket nehezen ismerik fel, ezért szükséges az IKT használatának során felmerülő valós és virtuális kapcsolatok megkülönböztetésének oktatása.

A hatékony, önálló tanulás elsajátíttatása fontos, mert a hallássérült tanuló önértékelése esetenként nem reális, szókincs és beszédértési nehézségei miatt az önálló tanuláshoz szükséges képességek kialakítása nagyobb figyelmet igényel. Munkába állásuk, karrierépítésük a kommunikációs lemaradásuk miatt nehezített, ezért ajánlott megtanítani őket munkájuk értékelésére, tanácsok, információk kérésére. A különböző tanulási technikák megismertetése elengedhetetlen (szótárak, lexikonok, ezek digitális változatainak használata). Fontos az önálló ismeretszerzés igényének kialakítása

A biológia tantárgy tanulása során az információk feldolgozása lehetőséget ad a tanulók szociális és állampolgári kompetenciájának erősítésére is, hiszen a hallássérült gyermeket/fiatalt támogatni kell sérülésének, és ebből adódó esetleges hátrányainak elfogadásában, az esetenként kialakuló konfliktusok és stressz kezelésében. A megfelelő társas kapcsolatok kialakításának képessége nagy szerepet játszik az udvarias viselkedés elsajátításában a későbbi társadalmi beilleszkedés során. Individuális beállítódásuk, gondolkodásuk miatt fontos a közösségi beilleszkedés szabályaira nevelés.
Érdekvédelmi ismereteik alkalmazása, az őket megillető támogatási rendszer valamint jogi lehetőségeik érvényesítésének ismerete elengedhetetlen.
A hallássérült tanulók esztétikai nevelése, ízlésük formálása nem csak személyiségük színesebbé tételét szolgálja, hanem fontos eszköze társadalmi beilleszkedésüknek, önkifejezésüknek is. A művészeti ágak közül elsősorban a vizuális kultúra, a manuális tevékenységek (festés, agyagozás, szövés, bőrtárgy készítés, fotózás, kézimunka, gyöngyfűzés, ékszerkészítés) lehetnek az önkifejezés eszközei, melyek a későbbi megfelelő pályaválasztást is befolyásolhatják.
Speciális intézményünkben figyelembe vesszük a tanulók speciális oktatási és nevelési igényeit, ezért nagy jelentőséget kap a hiányos ismeretekkel rendelkező diákok felzárkóztatása, az ingerszegény környezetből érkező, hátrányos helyzetűek megsegítése. Kiemelt figyelmet fordítunk a súlyos fokban hallássérült tanulóink eltérő nyelvi szintjéből eredő hiányosságok kompenzálására, illetve a hallássérülés és egyéb tanulási nehézségek, részképességek, esetleges pszichés zavarok leküzdésére.
Az értékelés leggyakoribb formái
szóbeli felelet,
feladatlapok értékelése,
tesztek, dolgozatok osztályozása,
rajzok készítése,
természetben tett megfigyelések, saját fényképek készítése kémiai anyagokról, jelenségekről.
Értékelési szempontok:

– Milyen szinten sajátította el a tanuló a tananyaghoz kapcsolódó szaknyelvet és az élőlények testtopográfiai ismereteit?
– Felismeri-e az élőlényeket, tudja-e őket jellemezni?
– Képes-e a megismert tények, folyamatok, fogalmak elemzésére, törvényszerűségek bizonyítására?

– Érti-e az ökológiai rendszerek szabályozó folyamatait, tudja e példákkal illusztrálni a környezet –életmód- szervezet, valamint a szervek felépítése és működése közti oksági összefüggéseket?
– Képes-e a növényi és állati anyagcsere összehasonlítására?
– Felismeri e a növény és állatvilág élőlényeinek testfelépítésében és életműködéseinek fejlődését?
– Képes-e a megismert élőlények rendszerezésére?
– Ismeri-e az emberi szervezet felépítését, működését, szabályozó folyamatait?
– Látja-e szervezetében a rész és az egész viszonyát, az életfolyamatok irreverzibilitását?
– Elsajátította-e és alkalmazza-e a mindennapokban az egészséges életvitel szokásrendszerét?
– Tudja-e, mikor kell orvoshoz fordulni és hogyan kell ott viselkedni?
– Rendelkezik-e megfelelő önállósággal a megfigyelések, vizsgálódások, kísérletek végzésében, az eszközök balesetmentes használatában, az információhordozók kiválasztásában, hasznosításában?
– Milyen mértékben vált személyiségének jellemzőjévé a környezet- és egészségvédelem?

A biológia tantárgy tartalma a természettudományos műveltség sajátos és egyben szerves része. Különös jelentőségét az adja, hogy az élő természettel foglalkozik, amelynek része a társadalomban élő, tanuló ember is. A tantervben szereplő biológia tantárgy témakörei, és azok feldolgozási módjai a NAT azon törekvésére építenek, amely szerint a természettudományokban való alapvető jártasság nemcsak az orvosok, mezőgazdászok, környezetvédők, biológusok és a szaktudósok, hanem minden ember számára fontos. A biológia tanulása által a diákok nemcsak az élő természet szépségét és változatosságát, de saját szervezetük működését is megismerik, miközben egyre jobban megértik a természeti törvényszerűségeket, a jelenségek hátterében zajló folyamatokat és a közöttük lévő összefüggéseket.

Az általános iskolai biológia az alsó tagozatos környezetismeret, illetve az 5–6. évfolyamon tanult természetismeret tantárgy folytatása, de azoktól eltérően már csak az élők világával foglalkozik. A tantárgy tanulásának fontos feladata a természetről és az emberről, a kettő kapcsolatáról való szemlélet formálása, a diákok egészséges életmódjának és környezettudatos magatartásának alakítása.

Annak érdekében, hogy diákjaink nyitottak legyenek a világra, tudjanak tapasztalati tényekből következtetéseket levonni, felismerjék a problémákat, keressék azok okait, és életkoruknak megfelelő válaszokat fogalmazzanak meg a felvetődött kérdésekre, a biológia tanulása során a mindennapi életben tapasztalható jelenségekből, problémákból kiindulva jutunk el a megoldáshoz szükséges ismeretekhez, és azok alkalmazásához.
A tartalmak egy része lehetőséget ad a társadalom és a gazdaság aktuális problémáinak felismerésére és értelmezésére, az aktív és felelős állampolgári magatartás gyakorlására.
A célok megvalósításához elengedhetetlen, hogy a tanulók aktívan részt vegyenek az ismeretszerzés folyamatában. Ehhez megfelelő motiváció, tanulási környezet és az (inter)aktív tanulási formákat támogató tanulásszervezés szükséges, amelynek során folyamatosan fejlődik a természettudományos gondolkodáshoz nélkülözhetetlen megfigyelőképesség, a könyvtári és más információforrások használata, az információk rögzítésének és felidézésének képessége. Ennek során alakul a diákok egyéni tanulási stílusa és együttműködési képessége, megtanulnak másokkal együttműködni és csoportban tanulni.
A 7–8. évfolyamon a diákoknak az élővilág és az élőlények iránti szeretetére és kíváncsiságára építve – a fiatalabb korra jellemző – közvetlen megfigyelésen és tapasztalatszerzésen alapuló, többnyire leíró jellegű tudásépítés mellett egyre erőteljesebben jelenik meg az absztrakt gondolkodás fejlesztése. A természet szépségére, az élővilág „érdekes dolgaira” történő rácsodálkozás a kíváncsiság kielégítése és fenntartása mellett azokat a pozitív érzelmeket mozgósítja, melyek motiváló hatása a tanulás fáradtságosabb szakaszain is átsegíti a tanulót.
A tanítás-tanulás folyamatát a fejlesztő értékelés segíti, amely támogatja a tanulónak a tanulás folyamatában való aktív részvételét, segíti a reális önismeret alakulását és az önálló tanulási stratégiák kiépítését.
A tananyag a természet leíró megismeréséből kiindulva fokozatosan halad a jelenségek hátterében lévő általános természeti törvények felismerése, a természetben lévő kölcsönhatások megismerése és megértése felé. A Föld nagy tájai zonális életközösségeinek megismerése során, e biomok jellegzetes élőlényeinek megismerése által világossá válnak a fajok elképesztő sokfélesége mögött rejlő alapvető törvényszerűségek: a testfelépítésnek és a működésnek, illetve az állati viselkedésnek a környezeti feltételekhez való alkalmazkodása. Példák sorozatán keresztül derül fény az életközösségek felépülésének törvényszerűségeire, és a fajok közötti kapcsolatok különböző típusainak megismerésére. Sor kerül a fajok sokféleségében való rendszerezés szükségszerűségének belátására és a tudományos rendszerezés alapjainak a megismerésére.

Az egyedekből álló szerveződés, valamint az egyedek jellemzésének és működési sajátosságainak a megismerését az egyed alatti szerveződési szintek megismerése követi: a struktúra és a funkció közötti kapcsolat megvalósulása a sejtekben és a szövetekben, a növényi és az emberi szervekben, szervrendszerekben.
A környezettudatosság és a fenntarthatóság tantárgyakon átívelő nevelési feladat, amely karakteresen kötődik a természettudományos tárgyakhoz és a biológiához. Megvalósítása leginkább az életközösséggel és az emberrel foglakozó tematikus egységeknél valósítható meg.
A tudományos megismerés során nemcsak a „mi van a természetben?”, hanem „miért éppen úgy van?” kérdésre is keressük a választ. Több témakör tartalma ad lehetőséget arra, hogy a tanulók tervezett megfigyeléseket, méréseket végezzenek. Az ember megismerése és egészsége fejlesztési feladataihoz kapcsolódó tartalmaknak és tevékenységeknek meghatározó szerepük van a kamaszok reális önismeretének alakításában. Nevelési feladataink súlypontjai a testi-lelki egészségre, a családi életre nevelésre, az önismeret és a társas kultúra fejlesztésére és a fenntarthatóságra koncentrálnak. Szándékainknak azonban van erkölcsi–állampolgári vetülete is, azaz az önmaga cselekedeteiért és azok következményeiért viselt felelősség tudatával rendelkező személyiség alakítása.
A tanterv elkészítésénél figyelembe vettük, hogy a beszédkommunikációjukban és megismerő tevékenységükben akadályozott siket tanulókat lehetőség szerint gyakorlati tevékenykedtetéssel, multiszenzoros tapasztalatszerzéssel juttassuk olyan alkalmazható ismeretek birtokába, melyek konvertálhatók a természeti környezet, a viszonylatok, összefüggések felismeréséhez.
A NAT-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

7. évfolyam

Tematikai egység: Az élőlények változatossága I.
Csapadékhoz igazodó élet a forró éghajlati övben (9 óra)
Előzetes tudás:

– Az éghajlat elemei, a talaj (humusz), az éghajlati övezetek jellemzői.
– A környezeti tényezők hatása az élőlényekre.
– Táplálkozási lánc.
– A víz körforgása a természetben.

Nevelési-fejlesztési célok:

– A rendszerszemlélet fejlesztése az élővilág és a környezet kapcsolatának, az életközösségek szerkezetének, időbeni változásának elemzése során.

– Az életközösségek belső kapcsolatainak megértése a fajok közötti kölcsönhatások típusain keresztül.

– Az életközösségek veszélyeztetettségének felismerése, a lokális környezetszennyezés globális következményeinek feltárása.

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Hogyan határozzák meg az élettelen és élő környezetei tényezők egymást? A környezeti tényezők (fény, hőmérséklet, levegő, víz, talaj) hatása a növényzet kialakulására. Miért elképzelhetetlen az ÉLET víz nélkül? A víz szerepe a földi élet szempontjából (testalkotó vegyület, élettér, oldószer). Szobanövényeink egy része trópusi eredetű. Milyen ápolási igényben nyilvánul ez meg (pl. orchideák, broméliák, kaktuszok, filodendron)? Példák az élőlényeknek a magas hőmérséklethez való alkalmazkodásra. Az életközösségek vízszintes és függőleges rendeződése, mint a	Példák a növények környezethez való alkalmazkodására (szárazságtűrő, fénykedvelő, árnyéktűrő). Példák a víz fontosságára. A magas hőmérséklet mellett a csapadék mennyiségéhez, illetve eloszlásához való alkalmazkodási stratégiák (testfelépítés, életmód, élőhely és viselkedés) bemutatása néhány jellegzetes forró éghajlati növény és állat példáján keresztül. Az élővilággal kapcsolatos térbeli és időbeli mintázatok magyarázata a forró éghajlati öv biomjaiban. A kedvezőtlen környezet és a túlélési stratégiákban megnyilvánuló alkalmazkodás felismerése.	Kémia: a víz szerkezete és jellegzetes tulajdonságai. Földrajz: A Föld gömb alakja és a földrajzi övezetesség, a forró éghajlati öv. Tájékozódás térképen. Matematika: modellezés; összefüggések megjelenítése. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: A tengeren túli kereskedelem

környezeti feltételek optimális kihasználásának eredménye. A forró éghajlati öv jellegzetes biomjainak jellemzése (területi elhelyezkedés, kialakulásuk okai, főbb növény- és állattani jellemzői). Fajok közötti jellegzetes kölcsönhatások (együttélés, versengés, élősködés, táplálkozási kapcsolat) a trópusi éghajlati öv életközösségeiben. Milyen következményekkel jár az erdők kiirtása? Milyen forrásból tudjuk C-vitamin szükségletünket kielégíteni a téli hónapokban? A trópusi éghajlati öv fontosabb haszonnövényei, szerepük a táplálkozásban. Milyen következményekkel jár az erdők kiirtása? Az élőhelyek pusztulásának, azon belül az elsivatagosodásnak az okai és következményei.	Táplálkozási lánc összeállítása a forró éghajlati öv biomjainak jellegzetes élőlényeiből. A trópusokról származó gyümölcsökkel és fűszerekkel kapcsolatos fogyasztási szokások elemzése; kapcsolatuk a környezetszennyezéssel. A forró éghajlati övben megvalósuló emberi tevékenység (az ültetvényes gazdálkodás, a fakitermelés, a vándorló állattenyésztés, túllegeltetés, az emlősállatok túlzott vadászata)és a gyors népességgyarapodás hatása a természeti folyamatokra; cselekvési lehetőségek felmérése. Az elsivatagosodás megakadályozásának lehetőségei.	jelentősége (Kolumbusz Kristóf) Informatika: Szent-Györgyi Albert munkássága
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Környezeti tényező, életfeltétel, tűrőképesség, környezethez való alkalmazkodás; trópusi esőerdő, erdős és füves szavanna, trópusi sivatag, elsivatagosodás; versengés, együttélés, táplálkozási lánc; gerinces, hüllő, madár, emlős.	

Tematikai egység: Az élőlények változatossága II.

Az élővilág alkalmazkodása a négy évszakhoz (12 óra)

Előzetes tudás

– A környezeti tényezők hatása az élőlényekre.
– Az éghajlat elemei és módosító hatásai.
– Éghajlati övezetek.
– Táplálkozási lánc.

Nevelési-fejlesztési célok:

– Életközösségek felépítésének és belső kapcsolatrendszerének megismerése megfigyelések és más információforrások alapján.
– Az élőlények alkalmazkodásának bizonyítása a testfelépítés, életmód, élőhely és viselkedés kapcsolatának elemzésével.
– Az emberi szükségletek kielégítésének környezeti következményei, veszélyei feltárása során a globális problémákról való gondolkodás összekapcsolása a lokális, környezettudatos cselekvéssel.

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Mely környezeti tényezőknek van elsődleges szerepük a növényzeti övek kialakulásában a mérsékelt övezetben? A természetes növénytakaró változása a tengerszint feletti magasság, illetve az Egyenlítőtől való távolság függvényében. A mérsékelt övezet és a magashegységek környezeti jellemzői. Hogyan változik egy rét, vagy a park füve a nyári szárazságban, illetve eső után?	A környezeti tényezők és az élővilág kapcsolatának bemutatása a mérsékelt övi biomok néhány jellegzetes élőlényének példáján. A környezeti tényezők élővilágra tett hatásának értelmezése a mérsékelt övi (mediterrán, kontinentális, tajga, magashegységi övezetek, déli és északi lejtők) fás társulások összehasonlításával. A megismert állatok és növények jellemzése (testfelépítés, életmód, szaporodás) csoportosítása különböző szempontok szerint. Példák az állatok közötti kölcsönhatásokra a jellegzetes hazai életközösségekben.	Földrajz: Mérsékelt övezet, mediterrán éghajlat, óceáni éghajlat, kontinentális éghajlat, tajgaéghajlat, függőleges földrajzi övezetesség. Időjárási jelenségek, a földfelszín és az időjárás kapcsolata, légköri és tengeri áramlatok (Golf-áramlat,

A mérsékelt éghajlati övezet biomjainak (keménylombú erdők, lombhullató erdőségek, füves puszták jellemzői) jellemzése (földrajzi helye, legjellemzőbb előfordulása, környezeti feltételei, térbeli szerkezete, jellegzetes növény- és állatfajok). Honnan „tudja” egy növény, hogy mikor kell virágoznia? Honnan „tudja” a rigó, hogy mikor van tavasz? A mérsékelt öv biomjainak jellegzetes növényei és állatai. Fajok közötti kölcsönhatások néhány jellegzetes hazai társulásban (erdő, rét, víz-vízpart). Az ember természetátalakító munkájaként létrejött néhány tipikus mesterséges (mezőgazdasági terület, ipari terület, település) életközösség a Kárpát-medencében. Hogyan alakulnak ki a savas esők és hogyan hatnak a természetre?	A lakóhely közelében jellegzetes természetes és mesterséges életközösségek összehasonlítása. Az ember és a természet sokféle kapcsolatának elemzése A természetes élőhelyek pusztulásának okai (pl. savas eső, fakitermelés, az emlősállatok túlzott vadászata, felszántás, legeltetés, turizmus) és veszélyei; Aktuális környezetszennyezési probléma vizsgálata. Gyógy- és allergén növények megismerése. Gyógy -növények felhasználásának, az allergén növények ellen való védekezés formáinak ismerete és jelentőségének felismerése. A lakókörnyezet közelében lévő életközösség megfigyelése: a levegő-, a víz- és a talajszennyezés forrásainak, a szennyező anyagok típusainak és konkrét példáinak megismerése, vizsgálata. Lehetséges projektmunka: helyi környezeti probléma felismerése, a védelemre vonatkozó javaslat kidolgozása.	szélrendszerek). Csapadékfajták. Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata.

A környezetszennyezés jellemző esetei és következményei (levegő, víz, talajszennyezés). Melyek a parlagfű gyors elterjedésének okai és következményei? Allergén növények (parlagfű).		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Keménylombú erdő, lombhullató erdő, füves puszta, tajga, nyitvatermő, zárvatermő, gerinces, hüllő, madár, emlős; táplálkozási hálózat.	

Tematikai egység: Az élőlények változatossága III.

Az élővilág alkalmazkodása a hideghez, és a világtenger övezeteihez (9 óra)

Előzetes tudás:

– Éghajlati övezetek.
– Vizek– vízpartok élővilága.
– Környezeti tényezők, életfeltételek.
– A fajok közötti kölcsönhatások típusai.

Nevelési-fejlesztési célok:

– Az élővilág sokféleségének, mint értéknek felismerése.
– Az életközösség anyag- és energiaáramlása és az egyensúlyi állapot közötti összefüggés megértése.
– A Föld globális problémáinak összegzése, a fenntarthatóságot támogató életvitel, illetve az egyéni és közösségi cselekvés megalapozása.
– A tudomány és a technika a társadalomban és a gazdaság fejlődésében játszott szerepének bemutatása konkrét példák alapján.
– A kutató és mérnöki munka jelentőségét felismerő és értékelő attitűd megalapozása.

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

Miben hasonlít a sivatagi, illetve a hideg égövi állatok túlélési stratégiája? A hideg éghajlati övezet biomjainak jellemzése az extrém környezeti feltételekhez való alkalmazkodás szempontjából. Miben mások a szárazföldi és a vízi élőhelyek környezeti feltételei? A világtenger, mint élőhely: környezeti feltételei, tagolódása. A világtengerek jellegzetes élőlényei, mint a vízi környezeti feltételekhez való alkalmazkodás példái. Mi kapcsolja össze a közös élőhelyen élő fajokat? Az életközösségek belső kapcsolatai, a fajok közötti kölcsönhatások konkrét típusai. Anyag- és energiaáramlás a tengeri életközösségekben. Az élőhelyek pusztulásának okai: a prémes állatok vadászata, a túlzott halászat, a bálnavadászat, a szennyvíz, a kőolaj, a radioaktív hulladék, a turizmus következményei. Milyen veszélyekkel jár a globális fölmelegedés a sarkvidékek és az egész Föld élővilágára?	Az extrém környezeti feltételekhez (magas és alacsony hőmérséklet, szárazság) való alkalmazkodás eredményeként kialakuló testfelépítés és életmód összehasonlítása a hideg és a trópusi övben élő élőlények példáin. A világtengerek szennyezésével kapcsolatos problémák. A megismert élőlények csoportosítása különböző szempontok szerint. Táplálkozási lánc és táplálékozási piramis összeállítása a tengeri élőlényekből. Példák a fajok közötti kölcsönhatásokra a tengeri életközösségekben. Nemzetközi törekvések a környezetszennyezés megakadályozására, illetve a környezeti terhelés csökkentésére. Az ember természeti folyamatokban játszott szerepének kritikus vizsgálata példák alapján. Az életközösségek, a bioszféra stabil állapotait megzavaró hatások és a lehetséges következmények azonosítása.	Földrajz: hideg övezet, sarkköri öv, sarkvidéki öv. Matematika: táblázatok, rajzos modellek, diagramok, grafikonok leolvasása, megértése. Magyar nyelv és irodalom: szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; Fizika: Az energia-megmaradás elvének alkalmazása. Az energiatermelés módjai, kockázatai. A Nap energiatermelése. Időjárási jelenségek, a földfelszín és az időjárás kapcsolata. Csapadékfajták. Természeti katasztrófák. Viharok, árvizek, földrengések, cunamik.

A Föld globális problémái: túlnépesedés - a világ élelmezése, fogyasztási szokások – anyag- és energiaválság, környezetszennyezés – a környezet leromlása. Hogyan függ az egyén életvitelétől a fenntarthatóság? A fenntarthatóság fogalma, az egyéni és közösségi cselekvés lehetőségei a fenntarthatóság érdekében. Az éghajlat hatása az épített környezetre (pl. hőszigetelés).	A környezeti kár, az ipari és természeti, időjárási katasztrófák okainak elemzése, elkerülésük lehetőségeinek bemutatása. A tejtermékek, antibiotikumok előállítása és a mikrobák, továbbá a biológiai védekezés és a kártevő-irtás, valamint a védőoltások és a járványok kapcsolatának feltárása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tundra, plankton, egysejtű, moszat, szivacs, csalánozó, gerinces, hal, madár, emlős; környezeti tényező, tűrőképesség, táplálkozási hálózat, táplálkozási piramis, fenntartható fejlődés, táplálkozási piramis.	

Tematikai egység: Rendszer az élővilág sokféleségében (10 óra)

Előzetes tudás:

– A főbb növény- és állatcsoportok tulajdonságai.
– A környezethez való alkalmazkodás formái.
– A testfelépítés, életmód, élőhely és viselkedés kapcsolata.

Nevelési-fejlesztési célok:

– Az élővilág rendszerezésében érvényesülő szempontok értelmezése.
– A hierarchikus rendszerezés elvének alkalmazása.
– A tudományos modellek változásának felismerése.
– A tudományos módszerek és a nem tudományos elképzelések megkülönböztetése.

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az élőlények csoportosításának lehetőségei.	A rendszerezés és a csoportosítás közti különbség megértése.	Magyar nyelv és irodalom: A szöveg

Milyen szempontok szerint lehet csoportosítani az élőlényeket? A tudományos rendszerezés alapelvei a leszármazás elve, és néhány jellegzetes bizonyítéka. Az élővilág törzsfejlődésének időskálája. Baktériumok, egyszerű eukarióták, gombák, növények és állatok általános jellemzői. A növények és állatok országa jellegzetes törzseinek általános jellemzői.	Rendszertani kategóriák (ország, törzs, osztály, faj) megnevezése, a közöttük lévő kapcsolat ábrázolása. A földtörténeti, az evolúciós és a történelmi idő viszonyának bemutatása, az egyes változások egymáshoz való viszonyának érzékelése. A hazai életközösségek jellegzetes fajainak rendszertani besorolása (ország, törzs). A főbb rendszertani csoportok jellemzőinek felismerése 1-1 tipikus képviselőjének példáján.	egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése. Kulturált könyvtárhasználat. Matematika: Fogalmak egymáshoz való viszonya: alá- és fölérendeltségi viszony; mellérendeltség. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok. Földrajz: a természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi és időtartambeli különbségei.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rendszerezés, rendszertani kategória; ország, törzs, osztály.	

Tematikai egység: Részekből egész (10 óra)

Előzetes tudás:

– A növények és az állatok testfelépítése.

– Táplálkozási lánc.

– Szaporodási típusok a növény- és az állatvilágban.

Nevelési-fejlesztési célok:

– A rendszerszemlélet fejlesztése rendszer és környezete kapcsolatának elemzésén keresztül.

– A rész és egész viszonyának felismerése az élő egységes egész és a benne összehangoltan - működő szerveződési szintek összefüggésében.

– A növényi és az állati sejt hasonlóságainak megállapításával a természet egységére vonatkozó elképzelések formálása.
– Az ember természetben elfoglalt helye, a természetben megjelenő méretek és nagyságrendek érzékeltetésével.
– A sejtszintű és a szervezetszintű életfolyamatok összekapcsolása a növényi sejt és növényi szervek működésének példáján.

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Hogyan tudunk különbséget tenni élő és élettelen, növény és állat között? Az élő szervezet, mint nyitott rendszer. A rendszer és a környezet fogalma, kapcsolata, biológiai értelmezése. Miért nem képes a szövetes élőlények egy-egy sejtje az összes életműködés lebonyolítására, míg az egysejtűek egyetlen sejtje igen? A biológiai szerveződés egyeden belüli szintjei, a szintek közötti kapcsolatok. Testszerveződés a növény- és állatvilágban. Az eukarióta sejt fénymikroszkópos szerkezete, a fő sejtalkotók (sejthártya, sejtplazma, sejtmag) szerepe a sejt életfolyamataiban. Minek a megfigyelésére használunk távcsövet, tükröt, nagyítót, mikroszkópot?	Az élővilág méretskálája: a szerveződési szintek nagyságrendjének összehasonlítása. A rendszer és a környezet fogalmának értelmezése az egyed, és az egyed alatti szerveződési szinteken. A rendszerek egymásba ágyazottságának értelmezése az egyeden belüli biológiai szerveződési szintek példáján. Növényi és állati sejt megfigyelése, összehasonlításuk. A felépítés és a működés összefüggései a növényi és az állati sejt példáján. Kutatómunka a mikroszkópok felfedezésével és működésével kapcsolatban. Növényi és állati sejtek megfigyelése fénymikroszkópban.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szövegben megfogalmazott feltételeket teljesítő példák azonosítása. Matematika: Fogalmak egymáshoz való viszonya: alá- és fölérendeltségi viszony; mellérendeltség értelmezése. Tárgyak, jelenségek, összességek összehasonlítása mennyiségi tulajdonságaik

A fény-, illetve az elektronmikroszkóp felfedezése, jelentősége a természettudományos megismerésben. Miért keletkezik két egyforma sejt egy egysejtű élőlénye kettéosztódásakor? A sejtosztódás fő típusai, és szerepük az egyed, illetve a faj fennmaradása szempontjából. A növényi és az állati szövetek fő típusai, jellemzésük. Mi a magyarázata annak, hogy a táplálkozási láncok általában zöld növénnyel kezdődnek? A növények táplálkozásának és légzésének kapcsolata; jelentősége a földi élet szempontjából. Mire lehet következtetni abból, hogy a sejteket felépítő anyagok az élettelen természetben is megtalálhatók? Az élőlényeket/sejteket felépítő anyagok (víz, ásványi anyagok, szénhidrátok, zsírok és olajok, fehérjék, vitaminok) és szerepük az életműködések megvalósulásában. A szaporodás mint a faj fennmaradását biztosító életjelenség. Fő típusai.	A sejtosztódási típusok összehasonlítása az információátadás szempontjából. Néhány jellegzetes növényi és állati szövettípus vizsgálata; a struktúra és a funkció közötti kapcsolat jellemzése a megfigyelt szerkezet alapján. A struktúra-funkció kapcsolatának elemzése zöld levél szöveti szerkezetének vizsgálata alapján. Néhány jellegzetes állati és növényi szövet megfigyelése fénymikroszkópban. Az ivaros és ivartalan szaporodási módok összehasonlítása konkrét példák alapján.	(méret) szerint; becslés, nagyságrendek. Informatika: adatok gyűjtése az internetről. Kémia: a víz szerkezete és tulajdonságai, oldatok, szerves anyagok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szerveződési szint, sejt, szövet; sejtalkotó, táplálkozás, anyagszállítás, légzés, ivaros és ivartalan szaporodás.	

A fejlesztés várt eredményei a 7. évfolyam végén

– A tanuló értse az éghajlati övezetek kialakulásának okait és a biomok összetételének összefüggéseit az adott térségre jellemző környezeti tényezőkkel.
– Ismerje a globális környezetkárosítás veszélyeit, értse, hogy a változatosság és a biológiai sokféleség érték.
– Ismerje és megfelelő algoritmus alapján tudja jellemezni a jellegzetes életközösségeket alkotó legfontosabb fajokat, tudjon belőlük táplálékláncot összeállítani.
– Tudja bemutatni az egyes életközösségek szerkezetét, térbeli elrendeződésük hasonlóságait és különbségeit.
– Ismerje az élővilág országait, törzseit és jellegzetes osztályait.
– Tudja elhelyezni morfológiai jellegzetességeik alapján, az ismert élőlényeket a fejlődés-történeti rendszerben (maximum osztály szintig).
– Lássa a sejtek, szövetek, és szervek felépítése és működése közötti összefüggést.
– Értse a sejtszintű és a szervezetszintű életfolyamatok közötti kapcsolatot.
– Ismerje az ivaros és az ivartalan szaporodás előnyeit és hátrányait, szerepüket a fajok fennmaradásában, a földi élet változatosságának fenntartásában.
– Legyen tisztába a bőr és a mozgásrendszer felépítésével és alapvető működési sajátosságaival.
– Tudjon megfigyeléseket, vizsgálódásokat végezni, tapasztalatairól feljegyzéseket készíteni.
– Rendelkezzen jártassággal a mikroszkóp használatában.

8. évfolyam

Tematikai egység: Szépség, erő, egészség (10 óra)

Előzetes tudás:

– A kültakaró és a mozgás szerveinek legfontosabb jellemzői.
– A hám-, a kötő- és támasztó-, valamint az izomszövetek szerkezete.

Nevelési-fejlesztési célok:

– Az egészséges életvitel szokásrendszerének kialakítása érdekében a rendszeres testmozgás és a bőrápolás iránti igény felkeltése.
– Az egészséget veszélyeztető tényezők azonosítása, az ismeretek és tapasztalatok felhasználása a veszély időbeni érzékelése és elhárítása érdekében.
– A fogyatékkal élő emberekkel tanúsított elfogadó, segítő, megértő magatartás erősítése.

– A reális énkép és az önismeret fejlesztése.

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az emberi test síkjai, szimmetriája, formavilága, esztétikuma. Milyen szerepe van a bőrnek és függelékeinek (haj, köröm) a vonzó megjelenésben? A bőr felépítése és funkciói. A bőr szerepe a külső testkép kialakításában: a bőr kamaszkori változásainak okai, következményei. Házi kozmetikumok használata, illetve hogyan válasszunk kozmetikai szereket? A bőr- és szépségápolás. A bőr védelme; bőrsérülések és ellátásuk. Bőrbetegségek (bőrallergia, fejtetvesség, rühatka, gombásodás). Milyen kapcsolat van az ember mozgása és fizikai munkavégzése között? A mozgás szervrendszerének aktív és passzív szervei. Az ember mozgásának fizikai jellemzése (erő, munkavégzés).	A kétoldali szimmetria felismerése, példák szimmetrikusan és aszimmetrikusan elhelyezkedő szervekre. A bőr szöveti szerkezetének és működésének összefüggése. Példák a szerkezeti változás – működésváltozás összefüggésére. A pattanás, a zsíros és a száraz bőr, a töredezett haj és köröm összefüggése a bőr működésével. Környezetkímélő tisztálkodási és tisztítószerek megismerése, kipróbálása. Öngyógyítás és az orvosi ellátás szükségessége. Elsősegélynyújtás bőrsérülések esetén. Az emberi csontváz fő részei, a legfontosabb csontok felismerése. A szervezet mozgása és a szervek, szövetek működésének kapcsolata. Példák a jellegzetes csontkapcsolatokra. Elsősegélynyújtás mozgássérülések esetén. A mozgássérült és mozgáskorlátozott emberek segítése.	Informatika: adatok gyűjtése az internetről. Magyar nyelv és irodalom: a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony felismerése. Matematika: Szimmetria, tükrözés. Kémia: az oldatok kémhatása. Fizika: erő, forgatónyomaték; mechanikai egyensúly. Testnevelés és sport: a bemelegítés szerepe a balesetek megelőzésében.

Hogyan alkotnak a csontok egységes belső vázat? A csontok kapcsolódása. Az ízület szerkezete. A porcok szerepe a mozgásban. Miként befolyásolja az életmód a mozgás szervrendszer állapotát? Mozgássérülések (ficam, rándulás, törés) ellátása, mozgásszervi betegségek (csípőficam, gerincferdülés, lúdtalp) és megelőzésük. A mozgás, az életmód és az energia-szükséglet összefüggései.	Sportoló és nem sportoló osztálytársak napirendjének összehasonlítása, elemzése a mozgás (edzés), pihenés, tanulás egyensúlya a test napi energiaigénye szempontjából.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kültakaró, mozgás-szervrendszer, ízület.	

Tematikai egység: A szervezet anyag- és energiaforgalma (15 óra)

Előzetes tudás:

– A sejt felépítése, sejtszintű életfolyamatok.

– A tápcsatorna szakaszai és fő működéseik, a táplálékok tápanyagtartalma.

– A légzés szervrendszerének részei és működéseik.

– A keringés szervei és szerepük a szervezet működésében.

Nevelési-fejlesztési célok:

– A sejtszintű és a szervezetszintű életfolyamatok összekapcsolásával a rendszerfogalom mélyítése.

– A saját és mások egészségének megőrzése iránti felelős magatartás erősítése.

– Az egészséges táplálkozás jellegzetességeire építve a tudatos fogyasztói szokások megalapozása, erősítése.

– Az orvoshoz fordulás céljának, helyes időzítésének tudatosítása, illetve baleset esetén a tudatosan cselekvő magatartás megalapozása.

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Miért van szüksége szervezetünknek különböző tápanyagokra (fehérjékre, szénhidrátokra és zsírokra)? Az élőlényeket felépítő szervetlen és szerves anyagok (víz, ásványi anyagok, szénhidrátok, zsírok és olajok, fehérjék, vitaminok) szerepe. Miért nincs önemésztés a tápcsatornában? A tápcsatorna részei és szerepük a tápanyagok emésztésében és felszívódásában. Melyek az alultápláltság, a túlsúly, az elhízás okai és következményei? Az egészséges táplálkozás jellemzői (minőségi és mennyiségi éhezés alapanyagcsere, testtömeg-index, normál testsúly). Hogyan jutnak tápanyaghoz és oxigénhez a szervezetünk belsejében található sejtek? A vér és alkotóinak szerepe az anyagszállításban és a véralvadásban. Miben különbözik a be- és a kilélegzett levegő összetétele, és mi a különbség magyarázata? A légzési szervrendszer részei és működésük. Hangképzés és hangadás. Milyen történések játszódnak le a szív működésekor?	A táplálékok csoportosítása jellegzetes tápanyagtartalmuk alapján. A fő tápanyagtípusok útjának bemutatása az étkezéstől a sejtekig. Számítások végzése a témakörben (pl.: testtömeg-index, kalóriaszükséglet) Felvilágosító kampány összeállítása az egészséges táplálkozás megvalósítására; a testsúllyal kapcsolatos problémák veszélyeinek megismerésére. Az egészséges étkezési szokások népszerűsítése. A táplálkozásnak és a mozgásnak a keringésre gyakorolt hatása, az elhízás következményei. A szívműködést kísérő elektromos változások (EKG) gyógyászati jelentősége; a szívmegállás, szívinfarktus tüneteinek felismerése. A pulzusszám, a vércukorszint, a testhőmérséklet és a vérnyomás fizikai terhelés hatására történő változásának megfigyelése és magyarázata. A vér- és vizeletvizsgálat jelentősége, a laborvizsgálat	Kémia:a legfontosabb tápanyagok (zsírok, fehérjék, szénhidrátok)kémiai felépítése Matematika: Adatok, rendezése, ábrázolása. Matematikai modellek (pl. függvények, táblázatok, rajzos modellek, diagramok, grafikonok) értelmezése, használata. Informatika: Szent-Györgyi Albert munkássága Magyar nyelv és irodalom: a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése;

A keringési rendszer felépítése és működése. A táplálkozás és a légzés szerepe szervezet energiaellátásában. A vér szerepe a szervezet védelmében és belső állandóságának fenntartásában. Immunitás, vércsoportok. A védőoltások jelentősége. Mitől függ, hogy mennyi folyadékot kell elfogyasztanunk egy nap? A kiválasztásban résztvevő szervek felépítése és működése. A vízháztartás és a belső környezet állandósága. A só- és vízháztartás összefüggése. Hogyan függ össze a szívinfarktus a kockázati tényezőkkel? Vérzéstípusok - vérzéscsillapítások. Légzőszervi elváltozások, betegségek megelőzése. A szív és az érrendszeri betegségek tünetei és következményei. Az alapvető életfolyamatok (légzés, pulzusszám, vérnyomás, testhőmérséklet és vércukorszint) szabályozásának fontossága a belső környezet állandóságának fenntartásában. A rendszeres szűrővizsgálat, önvizsgálat szerepe a betegségek megelőzésében.	legfontosabb adatainak értelmezése. Vénás és artériás vérzés felismerése, fedő- és nyomókötés készítése. Adatgyűjtés arról, hogy milyen hatással van a dohányzás a keringési és a légzési szervrendszerre, illetve a magzat fejlődésére. Az interneten található betegségtünetek értelmezése és értékelése. Beszélgetés a rendszeres egészségügyi és szűrővizsgálatok, az önvizsgálat, a védőoltások, valamint az egészséges életmód betegség-megelőző jelentőségéről. Az eredményes gyógyulás és az időben történő orvoshoz fordulás ok-okozati összefüggésének összekapcsolása.	Informatika: adatok gyűjtése az internetről, prezentáció készítése. Technika, életvitel és gyakorlat: betegjogok.

Melyek az egészségügyi ellátáshoz való jog főbb ismérvei? Betegjogok: az orvosi ellátáshoz való jog; háziorvosi és szakorvosi ellátás.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tápanyag, anyagcsere, alapanyagcsere, emésztés, vér, vércsoport, véralvadás, immunitás, szűrlet, vizelet, só- és vízháztartás.	

Tematikai egység: A belső környezet állandóságának biztosítása (12 óra)

Előzetes tudás:

– A sejt felépítése.

– Külső- és belső környezet, egyensúlyi állapot.

– Környezethez való alkalmazkodás, az érzékszervek specializálódása adott inger felfogására.

Nevelési-fejlesztési célok:

– A szervezet és a környezet kölcsönös egymásra hatásának megértése.

– A környezeti jelzések kódolásának és dekódolásának értelmezése az érzékelés folyamatában.

– Az alkohol és a kábítószerek káros élettani hatásának ismeretében tudatos, elutasító attitűd alakítása.

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A környezeti jelzések érzékelésének biológiai jelentősége. Mi történik, ha valamelyik érzékszervünk nem, vagy nem megfelelően működik? Mit jelent a szemüveg dioptriája? A hallás és egyensúlyozás, a látás, a tapintás, az ízlelés és a szaglás érzékszervei. Miben hasonlít, és miben különbözik az EKG és az EEG?	Az érzékeléssel kapcsolatos megfigyelések, vizsgálódások végzése, a tapasztalatok rögzítése, következtetések levonása. Az érzékszervi fogyatékkal élő emberek elfogadása, segítésük kulturált módja. Adatgyűjtés a leggyakoribb szembetegségekről és korrekciós lehetőségeikről. Annak megértése, hogy az érzékelés az érzékszervek és	Fizika: A hang keletkezése, hangforrások, a hallás fizikai alapjai. Hangerősség, decibel. Zajszennyezés. A fény. A szem és a látás fizikai alapjai. Látáshibák és javításuk. Informatika: Audiogram értelmezése Matematika: Változó helyzetek megfigyelése;

Az idegrendszer felépítése; a központi és a környéki idegrendszer főbb részei, az egyes részek Az idegsejt felépítése és működése. A feltétlen és a feltételes reflex. A feltételes reflex, mint a tanulás alapja. Meddig tudjuk visszatartani a lélegzetünket, tudjuk-e szabályozni a szívverésünket? Az alapvető életfolyamatok (légzés, pulzusszám, vérnyomás, testhőmérséklet és vércukorszint) szabályozásának működési alapelve. Mely tényezők veszélyeztetik az idegrendszer egészségét? Az alkohol egészségkárosító hatásai. A lágy és kemény drogok legismertebb fajtái, hatásuk az ember idegrendszerére, szervezetére, személyiségére. A megelőzés módjai.	az idegrendszer együttműködéseként jön létre. Az EEG működésének alapja és elemi szintű értelmezése. Az idegsejt különleges felépítése és működése közötti összefüggés megértése. Példák arra, hogy a tanulás lényegében a környezethez való alkalmazkodásként. Az egyensúlyi állapot és a rendszerek stabilitása közötti összefüggés felismerése, alkalmazása konkrét példákon. A személyes felelősség tudatosulása, a szülő, a család, a környezet szerepének bemutatása a függőségek megelőzésében. A kockázatos, veszélyes élethelyzetek megoldási lehetőségeinek bemutatása.	a változás kiemelése (analízis). Modellek megértése, használata. Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés - a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata; egy hétköznapi probléma megoldása a szöveg tartalmi elemeinek felhasználásával. Informatika: szövegszerkesztés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Receptor, érzékszerv, reflex, reflexkör, feltétlen és feltételes reflex, központi és környéki idegrendszer.	

Tematikai egység: A fogamzástól az elmúlásig (12 óra)

Előzetes tudás:

– Sejtosztódás.
– Szaporodási típusok a növény-és állatvilágban.
– A nemi érés jelei.

Nevelési-fejlesztési célok:

– Felkészítés a felelősségteljes párkapcsolatra alapozott örömteli nemi életre és a tudatos családtervezésre.

– Az életszakaszok főbb testi, lelki és magatartásbeli jellemzőinek megismerésével azoknak a viselkedési formáknak az erősítése, melyek biztosítják a korosztályok közötti harmonikus együttélést.

Az önismeret fejlesztésével hozzájárulás önmaguk kibontakoztatásához, mások megértéséhez, elfogadásához, a boldogságra való képesség kialakításához.

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Mi a szexualitás szerepe az ember életében? A férfi és a nő szaporodási szervrendszerének felépítése és működése. Milyen változások zajlanak le a szervezetben a női nemi ciklus alatt? Elsődleges és másodlagos nemi jellegek. A nemi hormonok és a pubertás. Az ivarsejtek termelődése, felépítése és biológiai funkciója. A menstruációs ciklus. Melyek a különböző fogamzásgátlási módok előnyei és hátrányai? A fogamzásgátlás módjai, következményei. Az abortusz egészségi, erkölcsi és társadalmi kérdései. A nemi úton terjedő betegségek kórokozói, tünetei, következményei és megelőzésük.	Az örökítő anyagot megváltoztató környezeti hatások megismerése, azok lehetséges következményeinek megértése, felkészülés a veszélyforrások elkerülésére. Másodlagos nemi jellegek gyűjtése, magyarázat keresése a különbségek okaira. A biológiai nem és a nemi identitás megkülönböztetése. A petesejt és a hím ivarsejt termelődésének összehasonlítása. A nemek pszichológiai jellemzőinek értelmezése. A biológiai és társadalmi érettség különbözőségeinek megértése. Érvelés a tudatos családtervezés, az egymás iránti felelősségvállalásra épülő örömteli szexuális élet mellett. Hiedelmek, téves ismeretek tisztázására alapozva a megelőzés lehetséges módjainak tudatosítása.	Fizika: ultrahangos vizsgálatok az orvosi diagnosztikában Matematika: ciklusonként átélt idő és lineáris időfogalom; időtartam, időpont. Magyar nyelv és irodalom: szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése;

Mely környezeti és életmódbeli hatások okozhatnak meddőséget? A fogamzás feltételei, a méhen belüli élet mennyiségi és minőségi változásai, a szülés/születés főbb mozzanatai. Hogyan változik az építő- és lebontó anyagcsere aránya az egyes életszakaszokban? A méhen kívüli élet főbb szakaszainak időtartama, az egyed testi és szellemi fejlődésének jellemzői. Mikor alakul ki és meddig változik a személyiség? A serdülőkor érzelmi, szociális és pszichológiai jellemzői. A személyiség összetevői, értelmi képességek, érzelmi adottságok Az önismeret és az önfejlesztés fontossága. Melyek a jó emberi kapcsolatok jellemzői? Leány és női, fiú és férfi szerepek a családban, a társadalomban. A családi és az egyéni (rokoni, iskolatársi, baráti, szerelmi) kapcsolatok jelentősége, szerepük a személyiség fejlődésében. A viselkedési normák és szabályok szerepe a társadalmi együttélésben.	Mikortól tekinthető a magzat embernek/élőlénynek? – Érvelés a tudatos gyermekvárás mellett. A születés utáni egyedfejlődési szakaszok legjellemzőbb testi és pszichológiai megnyilvánulásainak összehasonlítása, különös tekintettel az ember életkora és viselkedése összefüggésre. Az adott életkor pszichológiai jellemzőinek értelmezése kortárs-segítők és szakemberek segítségével. Példák a családi és iskolai agresszió okaira, lehetséges kezelésére, megoldására. Szerepjáték (önzetlenség, alkalmazkodás, áldozatvállalás, konfliktuskezelés, probléma-feloldás). Szerepjáték, illetve kortárs irodalmi alkotások bemutatása a szerelemnek az egymás iránti szeretet, tisztelet és felelősségvállalás kiteljesedéseként történő értelmezéséről.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ivarsejt, nemi hormon, elsődleges, másodlagos nemi jelleg, nemi szerv, szexualitás, abortusz, fogamzásgátlás, tudatos családtervezés.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén

– A tanuló értse az éghajlati övezetek kialakulásának okait és a biomok összetételének összefüggéseit az adott térségre jellemző környezeti tényezőkkel.
– Ismerje a globális környezetkárosítás veszélyeit, értse, hogy a változatosság és a biológiai sokféleség érték.
– Ismerje és megfelelő algoritmus alapján tudja jellemezni a jellegzetes életközösségeket alkotó legfontosabb fajokat, tudjon belőlük táplálékláncot összeállítani.
– Példákkal tudja illusztrálni az élőlények közötti kölcsönhatások leggyakoribb formáit.
– Tudja bemutatni az egyes életközösségek szerkezetét, térbeli elrendeződésük hasonlóságait és különbségeit.
– Ismerje az életközösségek változatosságának és változásának okait.
– Ismerje az élővilág országait, törzseit és jellegzetes osztályait.
– Tudja elhelyezni morfológiai jellegzetességeik alapján, az ismert élőlényeket a fejlődés-történeti rendszerben (maximum osztály szintig).
– Lássa a sejtek, szövetek, és szervek felépítése és működése közötti összefüggést.
– Értse a sejtszintű és a szervezetszintű életfolyamatok közötti kapcsolatot.
– Ismerje az ivaros és az ivartalan szaporodás előnyeit és hátrányait, szerepüket a fajok fennmaradásában, a földi élet változatosságának fenntartásában.
– Legyen tisztába saját teste felépítésével és alapvető működési sajátosságaival.
– Legyen tisztába a férfi és a nő közötti különbséggel és a kamaszkor biológiai-pszichológiai problémáival.
– Ismerje a betegségek kialakulásának okait, megelőzésük és felismerésük módjait, az egészséges életmód és az elsősegélynyújtás legfontosabb szabályait.
– Értse a szűrővizsgálatok jelentőségét a betegségek sikeres gyógyításában.
– Rendelkezzen jártassággal a mikroszkóp használatában.

7-8. évfolyam a 2020/2021-ben induló 5. évfolyamtól felmenő rendszerben

évfolyam	éves óraszám 2020/2021-től	éves óraszám 2021/2022-től
7. évfolyam	72 óra	72 óra
8. évfolyam	36 óra	36 óra

Az ember és természet műveltségterület és ezen belül a biológia tantárgy középpontjában a természet és az azt megismerni igyekvő ember áll. A természettudományi műveltség a természettel való közvetlen, megértő és szeretetteljes kapcsolaton alapul. Olyan tudást kell építenünk, amely segíti természeti-technikai környezetünk megismerését, és olyan tevékenységre késztet, mely hozzájárul a környezettel való összhang megtalálásához és tartós fenntartásához

A biológia tanulása-tanítása továbbviszi a korábbi években elkezdett természettudományos fogalmi fejlődés folyamatát, elmélyíti és rendszerezi a kulcsfogalmak köré szervezett elméleti tudást, olyan eszközöket ad a tanulók kezébe, amelyekkel a körülöttük lévő élővilágot tanulmányozhatják. A hallássérült tanulók elsajátíthatják a biológia kulcsfogalmait, alapvető elméleteit.

Speciális intézményünkben figyelembe vesszük a tanulóink sajátos oktatási és nevelési igényeit, ezért nagy jelentőséget kap a hiányos ismeretekkel rendelkező diákok felzárkóztatása, megsegítése. A vegyes összetételű, hallássérült diákok különböző tanulási nehézségekkel és magatartási problémákkal küzdenek, ezért a helyi tanterv alapján a tananyagot szükség szerint egyszerűsítjük. Nagy hangsúlyt fektetünk a szövegértelmezésre, a fogalmak elmélyítésére (szájról olvasással és jellel illetve grafikus úton is) és az új ismeretek előkészítésére, befogadására. A leírás szabatosságára, a lényeg kiemelésére tanítjuk a gyerekeket, természetesen figyelembe véve a beszédkészségüket/jelnyelvi ismereteiket. A biológia órákon fokozatosan bővítjük a szaknyelvi szó- /jelkincset, a szakkifejezéseket jellel történő

A siket, ép intellektusú tanulók között jelentős azoknak az aránya, akik súlyos beszéd-és nyelvtanulási zavarral küzdenek (diszfázia), ezért jelentős elmaradást mutatnak a beszédértésben és –kivitelezésben, az írásbeli kifejezésben. Hallássérült tanulóink oktatásában a jelnyelvet is alkalmazzuk, hogy minél szélesebb spektrumban sajátíthassák el és alkalmazzák a biológia tantárgy ismeretanyagát. Kiemelt figyelmet fordítunk a sajátos nevelési igényű tanulóink hátrányainak kiküszöbölésére, kompenzálására, a társuló különböző tanulási zavarok leküzdésére.

A kulcsfogalmak és elméletek fejlesztése a tapasztalati alapoktól a magasabb szintű értelmezésekig fokozatosan és differenciáltan történhet tanulóink nyelvi szintjének figyelembevételével. Egy bonyolultnak tűnő fogalmat először említés, ismerkedés szintjén mutatunk be, majd - magasabb évfolyamon - a hallássérült tanulóknak lehetősége lesz a fogalmi váltásra is jelnyelv segítségével. A műveltségi jellegű tudás esetében a tanulók a saját szavaikkal/jeleikkel is hűen visszaadhatják a fogalmak, definíciók jelentését és adekvátan

használhatják azokat. Az aktív tanulási módszerek alkalmazása több időt igényel ugyan a tanulóknál, de ők így azokat a vizsgálati és gondolkodási műveleteket is gyakorolhatják, amelyeknek az iskolán kívül a mindennapi életben is hasznát vehetik.

A tanulás-tanítás fejlesztési céljai és módszerei

A biológia a természetismeret 5–6. évfolyamán elsajátított ismeretekre, készségekre, képességekre épül. Annak céljaival, feladataival szerves egységben bővíti a tanulók biológiai ismereteit, erősíti a természettudományos tárgyak tantárgyközi kapcsolatait, továbbfejleszti a tanulók megismerési képességeit, elősegíti személyiségük sokoldalú kibontakozását, formálja ön- és világszemléletüket, segíti a természeti és társadalmi környezetben való eligazodásukat, testi és lelki harmóniájuk kibontakozását.
A biológia tantárgy keretében elsajátított ismereteket a tanulók olyan gondolkodási sémákba illeszthetik, mint pl. a törzsfejlődés, az egyedfejlődés, a felépítés és működés, az alkalmazkodás vagy az egyensúly. A gondolkodás fejlesztése magában foglalja a biológiai szerveződési szintek, a rész-egész viszonyok elemzését, a változások és folyamatok azonosítását, a rendszer és környezete közötti kapcsolatok feltárását. Az értékek és attitűdök formálásának fontos eszköze a kritikai gondolkodás, a több szempontú megközelítések alkalmazása, amivel megérthetik azt, hogy természeti környezet védelme számos ponton ellentétes a rövid távon nyereséges, de önpusztító gazdálkodás igényeivel. Csak a természet és jó gazdálkodás összhangja vezethet a fenntartható életminőséghez. Ahogy az egészségnevelés sem csupán az elméleti megfontolásokra építve lehet hatékony, hanem az egészséges életmódnak megfelelő életvezetés kialakításával érhetünk el jó eredményeket.

A hatékony tanulás interakciókra épül, ezért a kommunikáció és együttműködés fejlesztését is be kell illeszteni a tanulás-tanítás folyamatába. Ezt a rendszeres tanuló-tanuló, tanuló-tanár interakciók biztosíthatják. A meglévő tudás felszínre hozása, megosztása és elmélyítése a tanórákon kívül a virtuális közösségekben, osztálytermi alkalmazásokban is történhet. A csoportos tanulási helyzetek fejleszthetik a hallássérült tanulók közötti együttműködést. A digitális készségek fejlesztését a mobiltelefonnal történő fotózás vagy videózás is segítheti.

A biológia tantárgy a kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A biológiai megfigyelések és kísérletek alapján a tanuló átéli a tudásszerzés aktív folyamatát, míg a tudás alkalmazhatóságának tapasztalata az önirányító tanulás képességét erősíti. Tantárgyhoz kapcsolódó, napról napra frissülő információk keresése, az ezekre a forrásokra épített tanulás fejleszti az önálló tanulás képességét.

A kommunikációs kompetenciák: A természet megfigyelése és a tapasztalatok megfogalmazása fejleszti a tanuló szókincsét/jelkincsét, jelnyelvi kifejezőkészségét. Az élő rendszerek és életjelenségek ábrák, képek, mozgóképek formájában is vizsgálhatók, ez fejleszti a képzeletet, a képek és a nyelvi kifejezésmódok közötti átalakítás képességét. A csoportos, interaktív tanulási helyzetek a vélemények felszínre hozását, a tudás közös építését és megosztását segítik.

A digitális kompetenciák: A közvetlen tapasztalatszerzés mellett a tanuló digitális forrásokból szerezhet információkat a természeti környezetéről. Megfelelő tanári támogatással a tanuló maga is alkotóvá válhat, személyre szabott tananyagokat hozhat létre, eredményeit megoszthatja társaival.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A biológiai vizsgálatok során a tanuló alkalmazza az analitikus és a szintetizáló gondolkodás műveleteit. Az elvégzett megfigyelések és kísérletek számos egyedi jelenséget tárnak fel, ezek tanulságainak levonásához az induktív gondolkodás képességét is fejleszteni kell. A megismert biológiai elméletek alkalmazása a fenntarthatóság vagy az egészség összefüggésében deduktív gondolkodás útján is történhet. A biológiai jelenségek leírása, a sokféleségben rejlő azonosságok és különbségek összehasonlítása az analógiás gondolkodást fejleszti. Az élet egymásra épülő szerveződési szintjeinek megértése rendszerszintű, komplex gondolkodást igényel.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: Az ember biológiai és társadalmi lény, a biológia tanulása hozzásegít e kettősség tudatos szemléletéhez. Az önismeret fejlesztését szolgálják az interaktív tanulási formák, a fejlesztő szemléletű ön- és társértékelés. A tanuláshoz nyújtott megfelelő tanári támogatás, az egymástól tanulás növeli a közösségi összetartozás érzését, a segítség adásának és elfogadásának képességét.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az élő természeti környezetből érkező érzelmi hatások befogadása, ezek kreatív alkotásokban történő kifejezése segíti a biológia nevelési céljainak elérését.

Az értékelés leggyakoribb formái

szóbeli felelet,
feladatlapok értékelése,
tesztek, dolgozatok osztályozása,
rajzok készítése,

természetben tett megfigyelések, saját fényképek készítése kémiai anyagokról, jelenségekről.

Értékelési szempontok

– Milyen szinten sajátította el a tanuló a tananyaghoz kapcsolódó szaknyelvet és az élőlények testtopográfiai ismereteit?

– Felismeri-e az élőlényeket, tudja-e őket jellemezni?

– Képes-e a megismert tények, folyamatok, fogalmak elemzésére, törvényszerűségek bizonyítására?

– Érti-e az ökológiai rendszerek szabályozó folyamatait, tudja e példákkal illusztrálni a környezet –életmód- szervezet, valamint a szervek felépítése és működése közti oksági összefüggéseket?

– Képes-e a növényi és állati anyagcsere összehasonlítására?

– Felismeri e a növény és állatvilág élőlényeinek testfelépítésében és életműködéseinek fejlődését?

– Képes-e a megismert élőlények rendszerezésére?

– Ismeri-e az emberi szervezet felépítését, működését, szabályozó folyamatait?

– Látja-e szervezetében a rész és az egész viszonyát, az életfolyamatok irreverzibilitását?

– Elsajátította-e és alkalmazza-e a mindennapokban az egészséges életvitel szokásrend-szerét?

– Tudja-e, mikor kell orvoshoz fordulni és hogyan kell ott viselkedni?

– Rendelkezik-e megfelelő önállósággal a megfigyelések, vizsgálódások, kísérletek végzésében, az eszközök balesetmentes használatában, az információhordozók kiválasztásában, hasznosításában?

– Milyen mértékben vált személyiségének jellemzőjévé a környezet- és egészségvédelem?

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	**Óraszám felosztása**		
	Új ismeretek	**Gyakorlás, összefoglalás**	**Összesen**
7. évfolyam			
A biológia tudománya	3	0	3
Életközösségek vizsgálata	10	2	12
A természeti értékek védelme	8	0	8
Az élővilág és az ember kapcsolata, fenntarthatóság	10	0	10
Az élet kialakulása és szerveződése	6	0	6
Az élővilág fejlődése	6	1	7
Az élővilág országai	10	2	12
Bolygónk élővilága	10	2	12
Év végi összefoglalás	0	2	2
Összes óraszám	**72**		
Témakör neve	**Óraszám felosztása**		
	Új ismeretek	**Gyakorlás, összefoglalás**	**Összesen**
8. évfolyam			
Az emberi szervezet I. – Kültakaró, mozgás	5	1	6
Az emberi szervezet II. – Anyagforgalom	8	2	10
Az emberi szervezet III. – Érzékelés, szabályozás	7	2	9
Szaporodás, öröklődés, életmód	6	2	8
Egészségmegőrzés, elsősegély	3	0	3
Összes óraszám	**36**		

7. évfolyam

1. TÉMAKÖR: A biológia tudományának céljai és vizsgálati módszerei ÓRASZÁM: 3 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A Föld élővilágának teljességét magában foglaló bioszféra fogalmának megismerése és értelmezése

A biológia kutatási céljainak megismerése, néhány jelentős felismerés és felfedezés történeti bemutatása, értékelése

A természettudományos vizsgálatok feltételeinek és alapvető módszereinek ismerete, gyakorlati alkalmazása

TEVÉKENYSÉGEK

- Tabló, ppt készítése az élettudományok és az orvoslás történetének egy-egy nevezetes személyiségéről, az ókortól napjainkig
- A tudományos és a hétköznapi megfigyelés különbségeinek bemutatása konkrét példákon keresztül

FOGALMAK

- bioszféra, élettudományok, tudományos probléma, kísérlet, rendszer, környezet, szerveződési szint, tudományos közlemény

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

- a vizsgált biológiai jelenségekkel kapcsolatos megfigyeléseit, következtetéseit és érveit érthetően és pontosan fogalmazza meg verbálisan vagy jelnyelven, ezeket szükség esetén rajzokkal, fotókkal, videókkal kiegészíti.

2. TÉMAKÖR: Életközösségek vizsgálata ÓRASZÁM: 12 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az élettelen környezeti tényezők és az élőlények közötti kölcsönhatások azonosítása, környezeti igény és tűrőképesség vizsgálata

A levegő, a víz és a talaj minőségi jellemzőinek vizsgálata, főbb típusainak megkülönböztetése, természetes összetevők és szennyezők azonosítása

Az élőhely fogalmának ismerete, jellemzőinek és típusainak vizsgálatokban történő azonosítása, az élőhelyi környezethez való alkalmazkodás módjainak és példáinak elemzése

Az életközösségek rendszerként való értelmezése, a kölcsönhatások és hálózatok vizsgálatokban történő felismerése, ciklikus és előrehaladó változási folyamatok azonosítása

Az indikátorszervezetek jelentőségének megértése, felismerésük és alkalmazásuk a konkrét vizsgálatokban

FOGALMAK

életközösség, élőhely, környezeti igény, tűrőképesség, indikátorszervezet, populációs kölcsönhatás, évszakos és napi változási ciklus, társulások fejlődése, szukcesszió

TEVÉKENYSÉGEK

- Egyszerű levegőminőség- (pl. ülepedő por), vízminőség- és talajvizsgálatok (pl. szemcseméret, víztartalom, pH) elvégzése, mintavétel és elemzés
- Tabló készítése

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a hallássérült tanuló:

- fotók, videók és adatok alapján az élettelen környezeti tényezők és az élőlények közötti kapcsolatokat elemzi;
- felismeri az élőlények közötti táplálkozási kapcsolatokat, táplálkozási piramist szerkeszt;
- leírások, filmek és saját megfigyelései alapján jellemzimaz állatok viselkedésének alaptípusait

3. TÉMAKÖR: A természeti értékek védelme ÓRASZÁM: 8 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A természetvédelem szükségessége melletti érvelés, az alkalmazható egyedi és rendszerszintű módszerek és szabályozási elvek ismerete

A gazdálkodás, a települések és az infrastruktúra fejlődése által előidézett, a természeti környezetre gyakorolt hatások megismerése, azonosítása

Nemzeti parkjaink elnevezésének, területi elhelyezkedésének és sajátos biológiai értékeinek ismerete

A lakóhely közelében lévő védett területről önálló információ- és adatgyűjtés

A védett faj, az eszmei érték fogalmának értelmezése konkrét példák alapján

FOGALMAK

tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, nemzeti park, védett faj, eszmei érték, ökoturizmus, urbanizáció, környezettudatosság

TEVÉKENYSÉGEK

- A környezet- és természetvédelem jeles napjaihoz (pl. Föld napja, víz napja, madarak és fák napja, környezetvédelmi világnap stb.) kapcsolódó iskolai programok szervezése
- Szerepjáték, storyline (kerettörténet) feladat, strukturált vita valamely természetvédelemmel összefüggő probléma (pl. veszélyeztetett élőhelyek, fajok védelme) több szempontú elemzésére, a megoldási lehetőségek keresése
- A hazai nemzeti parkok életközösségeit, jellegzetes élőlényeit bemutató kiselőadások, tabló készítése
- Kirándulás valamely hazai nemzeti parkba, részvétel vezetett túrán, megfigyelés, fotózás, rajzolás, az eredményekből kiállítás rendezése

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- érti és elfogadja, hogy az élő természet rendelkezik olyan értékekkel, amelyeket törvényi eszközökkel is védeni kell, ismeri ennek formáit, felhívja a figyelmet az általa észlelt természetkárosításra;
- az életformák sokféleségét megőrzendő értékként kezeli, felismeri a benne rejlő esztétikai szépséget, érvel a biológiai sokféleség veszélyeztetése ellen;
- tájékozódik a környezetében található védett fajokról, életközösségekről, ezek eszmei értékéről és biológiai jelentőségéről, ismeri a hazai nemzeti parkok számát, területi elhelyezkedését, bemutatja védendő életközösségeik alapvető jellemzőit;

4. TÉMAKÖR: Az élővilág és az ember kapcsolata, fenntarthatóság ÓRASZÁM: 10 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A biológiai sokféleség beszűkülését előidéző okok és a lehetséges veszélyek felismerése, az ellenük megtehető intézkedések példáinak elemzése

Az emberi populáció növekedésével, a települések és a gazdálkodás átalakulásával járó hatások elemzése, az élővilág változásával való összefüggésének vizsgálata

A fogyasztói létforma és a Föld véges erőforrásai közötti ellentmondás felismerése, a fenntarthatóság problémájának több szempontú elemzése

Az ökológiai gazdálkodás, a génmegőrzés biológiai alapjainak megteremtését és megőrzését szolgáló eljárások elvi ismerete, példákon alapuló bemutatása

Az éghajlatváltozási modellek által a bioszféra jövőjére adott előrejelzések értékelése, a megelőzés, hatáscsökkentés és alkalmazkodás módjainak áttekintése

FOGALMAK

biológiai sokféleség, fajgazdagság, fajtanemesítés, génmegőrzés, globális probléma, éghajlatváltozás, monokultúra, biogazdálkodás, tájgazdálkodás, fenntarthatóság

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- kritikusan és önkritikusan értékeli az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatását, életvitelében tudatosan követi a természet- és környezetvédelem szempontjait;
- ismeri a növények gondozásának biológiai alapjait, több szempontot is figyelembe véve értékeli a növények, a növénytermesztés élelmezési, ipari és környezeti jelentőségét;
- ismeri a haszonállatok tartási módjai és a fajra jellemző igények közötti ellentmondásokat, érti a nagyüzemi technológiák és a humánus állattartási módok közötti különbségeket;

5. TÉMAKÖR: Az élet kialakulása és szerveződése ÓRASZÁM: 6 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK

A mikroszkópok használatának megismerése

A mikroorganizmusok és a földi élet kialakulása közötti kapcsolat felismerése

A növényi és az állati sejttípusok összehasonlítása

ISMERETEK, FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEK

- A sejt felépítése, sejtalkotók
- Növényi, állati sejtek jellemzői, összehasonlítása
- Vírusok testfelépítése, jellemzői, életműködései
- Egysejtűek csoportosítása
- Baktériumok testfelépítése, jellemzői, életműködései
- Növényi egysejtűek testfelépítése, jellemzői, életműködései
- Állati egysejtűek testfelépítése, jellemzői, életműködései

TEVÉKENYSÉGEK

- Fénymikroszkóp beállítása, állati szövetmetszetek vizsgálata, a látottak rögzítése rajzban, mobiltelefonnal és rövid szöveges leírással
- Fénymikroszkópos sejtalkotók ábrázolása állati és/vagy növényi sejt rajzán
- A sejtek felépítését és működését bemutató animációk, videók keresése, a látottak megbeszélése, összefoglalása
- A baktériumok sokféle biológiai szerepének bemutatása konkrét példákon keresztül
- Növényi és állati sejtmodell készítése néhány alapvető különbség hangsúlyozásával

FOGALMAK

– fénymikroszkóp, sejt, sejtalkotó, baktérium, DNS, gén, anyagcsere, szénforrás, energiaforrás, fotoszintézis, légzés, egysejtű, telep, szövet

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a hallássérült tanuló:

értékeli a baktériumok egészségügyi és környezeti jelentőségét;

vázlatrajz, fotó vagy videó alapján felismeri és megnevezi a sejtmagvas sejttípus legfontosabb alkotórészeit;

képek, videók és mikroszkópos megfigyelések alapján összehasonlítja a növényi és az állati sejtek felépítését és működését

érti a többsejtűek szerveződési típusainak különbségét.

6. TÉMAKÖR: Az élővilág fejlődése ÓRASZÁM: 7 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az élővilág sokféleségének értékelése

Az élővilág fejlődését befolyásoló tényezők megismerése, az alkalmazkodással összefüggő változások felismerése

Az emberi evolúció főbb lépéseinek (agytérfogat, testtartás, tűz- és eszközhasználat, viselkedés, kommunikáció) azonosítása

Rendszerelemzési képesség megalapozása, a felépítés és működés, valamint a rendszer és környezet kapcsolatok biológiai vizsgálatokkal összefüggő jelentőségének megértése

TEVÉKENYSÉGEK

– Az élővilág fejlődését bemutató időszalag készítése, a fontosabb mérföldkövek megjelenítése
– A környezet és az élőlények testfelépítése, életmódja közötti összefüggést bemutató példák elemzése, az alkalmazkodás tényezőinek és konkrét módjainak megfogalmazása
– A nagyrasszok képviselőinek testfelépítése és a környezethez való alkalmazkodás közötti összefüggések bemutatása
– Emberelődök testfelépítését (csontváz, testalkat, végtagok, koponya) bemutató rajzok, rekonstrukciók összehasonlítása, a különbségek azonosítása, a fejlődési folyamat néhány jellemzőjének megfogalmazása
– Az emberré válás folyamatát bemutató videó elemzése.

FOGALMAK

– evolúció, természetes kiválasztódás, alkalmazkodás, rátermettség, fajok sokfélesége, emberi evolúció, ősemberek, nagyrasszok, Homo sapiens

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megismeri az evolúciós fejlődés szempontjait, a földtörténeti időskálán el tudja helyezni ennek mérföldköveit, érti, hogy a mai emberi faj is az evolúció során alakult ki;

értelmezi a rátermettség és a természetes szelekció fogalmát

elfogadja, hogy minden ember egy fajhoz tartozik és a nagyrasszok értékükben nem különböznek, a biológiai és kulturális örökségük az emberiség közös kincse.

7. TÉMAKÖR: Az élővilág országai ÓRASZÁM: 12 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az élőlények sokféleségében való eligazodás szükségességének és módszereinek azonosítása, a hierarchia és a leszármazási rokonság elvének felismerése

A gombák, a növények és az állatok külön országba sorolása, fontosabb rendszertani csoportjaik alaktani és szervezettani jellemzése, néhány példafaj bemutatása

FOGALMAK

rendszertani kategóriák, faj, kettős nevezéktan, virágtalan növények, virágos növények, növényvilág törzsei, osztályai, férgek, puhatestűek, ízeltlábúak és a gerincesek törzsei és osztályai

TEVÉKENYSÉGEK

– Az élővilág országait bemutató törzsfa rajzolása, rövid jellemzések készítése az egyes országokról
– Mikroorganizmusok (planktonikus élőlények) és telepes élőlények mikroszkópos vizsgálata
– PPT készítése a gombaszedéssel és -fogyasztással kapcsolatos tudnivalókról
– Virágtalan, valamint egy- és kétszikű növények vizsgálata, a tapasztalatok rajzos rögzítése
– Gyűrűsférgek, puhatestűek, ízeltlábúak vizsgálata, tapasztalatok rajzos rögzítése
– Tabló összeállítása az állatvilág „legjeiről”

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

alaktani jellemzők összehasonlítása alapján felismer néhány fontosabb növény- és állatcsoportot, ezekbe besorolást végez;

konkrét példák vizsgálata alapján összehasonlítja a gombák, a növények és az állatok testfelépítését, életműködéseit és életmódját, ennek alapján érvel az önálló rendszertani csoportba sorolásuk mellett.

8. **TÉMAKÖR: Bolygónk élővilága** **ÓRASZÁM: 12 óra**

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Bolygónk nagy életközösségeinek azonosítása tematikus térképen, a kontinensek néhány jellegzetes növény- és állatfajának megismerése
- Az élőlények testfelépítése, életmódja, életciklusa és a biom ökológiai feltételei közti kapcsolat elemzése
- Az európai magashegységekben kialakuló függőleges zonalitás okainak megértése, néhány jellegzetes életközösség, faj azonosítása
- Óceánok, tengerek és édesvízi életközösségek néhány jellegzetes élőlényének megismerése
- Táplálkozási láncok és hálózatok összeállítása a biomok élőlényeiből
- Rendszerelemzési képesség megalapozása, a felépítés és működés, valamint a rendszer és környezet kapcsolatok biológiai vizsgálatokkal összefüggő jelentőségének megértése

ISMERETEK

- Trópusi éghajlati övezet élővilága
- Mérsékelt éghajlati övezet élővilága
- Hideg éghajlati övezet élővilága
- Tenger élővilága
- Hegyvidékek élővilága

FOGALMAK

tápláléklánc, táplálékhálózat, elterjedési terület, éghajlati övezet, biomok, vízi életközösségek, függőleges zonalitás

TEVÉKENYSÉGEK

- A kontinensek, éghajlati övek jellemző életközösségeit bemutató tematikus térképek rajzolása, poszterek készítése
- Tűrőképességi görbék elemzése, az elterjedés és a környezeti igények közötti kapcsolat vizsgálata
- Táplálkozási piramis/hálózat rajzolása a biomokra jellemző élőlényekről kapott vagy gyűjtött információk alapján

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- alapfokon ismeri a földrészek, óceánok legjellegzetesebb növény- és állatfajait;
- a földrészek természetes növényzetét ábrázoló tematikus térképek segítségével azonosítja bolygónk biomjait;
- néhány jellegzetes faj példáján keresztül felismeri a kontinensek éghajlati övezetei és az ott élő növényvilág közötti kapcsolatokat;
- néhány jellegzetes faj példáján keresztül felismeri a kontinensek jellegzetes növényei és az ott élő állatvilág közötti kapcsolatot;
- néhány tengeri növény- és állatfaj megismerése során felismeri, hogy bolygónk legnagyobb életközössége a világtengerekben él.

8. évfolyam

1. TÉMAKÖR: A kültakaró és a mozgás szervrendszere ÓRASZÁM: 6 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Tájékozódás az emberi testen, a testtájak és szervek elhelyezkedésének anatómiai irányok használatával történő bemutatása maketten vagy ábrán és a saját testen

Az emberi kültakaró szövettani rétegeinek (hámszövet) azonosítása ábrákon, az egyes rétegek, szervek funkciójának ismertetése

A gerincoszlop tájékainak és részeinek megnevezése, a végtagok és függesztőöveik, a mellkas csontjainak megmutatása csontvázon vagy képeken és saját testen

A mozgásszervrendszerre jellemző főbb kötő-, támasztó- és izomszövet csoportok vizsgálata, a szerkezet és működés kapcsolatának értelmezése

A végtagok hajlító- és feszítőizmai elhelyezkedésének megmutatása, az arc izmainak összefüggésbe hozása a mimika és az artikuláció képességével

FOGALMAK

kültakaró, bőr(szövet), csont(szövet), koponyacsontok, gerincoszlop, csigolyák, bordák, a végtagok alapfelépítése, függesztőövek, izom(szövet), hajlító- és feszítőizmok, mimikai izmok

TEVÉKENYSÉGEK

- Az emberi test (férfi és női) anatómiáját bemutató videók, animációk használata a testkép fejlesztésében

- Mikroszkópi metszetek (és/vagy mikrofotók) vizsgálata, rajzos vázlat készítése (pl. bőr, csont, izomszövet)
- A bőr rétegeinek megfigyelése állati szöveteken (pl. sertésszalonna), a bőr-, köröm- és hajápolással kapcsolatos tabló készítése
- A mozgásszervrendszer egyes részeinek felépítését és működését bemutató mozgatható makettek készítése (pl. kéz, kar)
- A gerincoszlop és a talpboltozat hajlatai jelentőségének vizsgálata, a tapasztalatok rajzos rögzítése
- Vita a testképzavarok kialakulásának okairól, a kortársak, a média és a család szerepének elemzése

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az emberi test megfigyelése alapján azonosítja a főbb testtájakat és testrészeket
- felismeri az emberi bőr, a csontváz és a vázizomzat főbb elemeit, ezek kapcsolódási módjait;
- alapvető mozgástípusok és egyes sportok esetében elemzi a mozgásszervrendszer működésének jellemzőit,
- tudja, hogy a testünk alapfelépítése az evolúciós fejlődés eredménye, de az öröklött adottságaink az egyedfejlődés során formálódnak egyénivé, ebben nagy szerepet játszik az életmódunk is;
- felismeri a gyakorolt sportok testi és lelki fejlesztő hatását és a velük járó terheléseket, baleseti veszélyeket, ismeri a balesetek elkerülési módjait.

2. TÉMAKÖR: Anyagforgalom ÓRASZÁM: 10 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A belső szervek elhelyezkedésének anatómiai irányok használatával történő bemutatása maketten vagy ábrán és a saját testen

A tápanyagok élettani szerepének megértése, az energiatartalom és összetétel adatainak értelmezése

A táplálkozási szervrendszer főbb részeinek, a tápcsatornaszakaszok funkcióinak, a szakaszok szövettani és szervi felépítésének és működésének értelmezése, az emésztés és felszívódás folyamatának megértése

A légzőszervrendszer szövettani és szervi felépítésének, a légcsere- és a gázcserefolyamatok helyének és funkcióinak azonosítása, biológiai hátterének megértése

A szervezet folyadéktereinek és a keringési szervrendszer szerveinek azonosítása, biológiai funkciójának a felépítés és működés alapján való megértése

A vérkép, a vér összetételének jellemzése, a főbb alakos elemek és vérplazma funkcióinak azonosítása, a véralvadási folyamat kiváltó okainak és jelentőségének felismerése

Az immunrendszer és a keringési szervrendszer közötti kapcsolat felismerése, a védekezésben szerepet játszó fontosabb sejttípusok és kémiai anyagok azonosítása, a veleszületett és szerzett immunitás megkülönböztetése

A védőoltások működési módjának megértése, az egyéni és a közösségi egészség megőrzésében játszott szerepük értékelése

A kiválasztó szervrendszer főbb feladatainak, szerveinek azonosítása, működési elvének megértése

FOGALMAK

tápcsatorna, tápanyag, emésztőnedv, felszívódás, máj, hasnyálmirigy, felső és alsó légutak, tüdő, légcsere és gázcsere, szív, szívciklus, értípusok, véralvadás, vérkép, immunrendszer, veleszületett és szerzett immunitás, védőoltás vese, só- és vízháztartás, kiválasztás,

TEVÉKENYSÉGEK

- Az emberi test belső szerveit bemutató makettek, torzók tanulmányozása
- Szövettani ábrák, fotók elemzése, humán szövettani metszetek mikroszkópos vizsgálata
- A táplálkozási szervrendszer működését bemutató folyamatvázlat rajzolása, az emésztés és felszívódás legfontosabb részfolyamatainak ábrázolása
- Élelmiszerek összetételi adatainak (címkéinek) gyűjtése, az adattípusok (tápanyagfajták, energiatartalom) értelmezése
- Információk keresése a dohányzás káros hatásairól, a lehetséges egészségügyi kockázatok bemutatása, érvelés a saját és mások egészségmegőrzése mellett
- A szívciklust és az érrendszer működését bemutató animációk keresése, értelmezése
- A keringési és a légzési szervrendszer működésével összefüggő megfigyelések és egyszerűbb mérések elvégzése (pl. pulzusmérés, légzésszám, vitálkapacitás,)
- Dializáló készülék működési elvének megismerése, a művesekezelés lényegének közös értelmezése videó segítségével

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– ábrák, makettek alapján felismeri az ember anyagforgalmi szervrendszereinek fontosabb szerveit, a megismert külső és belső testkép alapján felidézi azok elhelyezkedését;
– szövegek, ábrák, folyamatvázlatok, videók és szimulációk alapján azonosítja a táplálkozási, keringési, légzési, kiválasztási szervrendszerek alapvető biológiai funkcióit, az életfolyamatok lépéseit, betegségeit;
– ismeri és megfelelő szempontok szerint értékeli az emberi szervezet állapotát, folyamatait jellemző fontosabb adatokat, azokat összefüggésbe hozza a testi és lelki állapotával, egészségével.

3. TÉMAKÖR: Érzékelés, szabályozás ÓRASZÁM: 9 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az idegrendszer feladatának, működési módjának megértése, a központi és környéki idegrendszer, a gerincvelő és az agyvelő felépítésének vázlatos ismerete, az akaratlagos és a vegetatív szabályozási módok megkülönböztetése

Az érzékelési képességek (látás, hallás, kémiai és mechanikai érzékelés) és az ezeknek megfelelő érzékszervek felépítésének és működésének megismerése és megértése

A hormonrendszer feladatának, működési módjának megértése, a főbb hormontermelő szervek azonosítása, a termelt hormonok hatásainak bemutatása, az idegi és a hormonális szabályozás kapcsolatának megértése

FOGALMAK

központi és környéki idegrendszer, gerincvelő, érző- és mozgatópálya, reflex, belső elválasztású mirigy, hormon és receptor, agyalapi mirigy, pajzsmirigy, mellékvese, nemi mirigyek és hormonjaik

TEVÉKENYSÉGEK

– Az agy és a gerincvelő szöveti felépítését, elhelyezkedését, felépítését bemutató ábrák, fotók, makettek, animációk elemzése, a főbb részek azonosítása
– Gerincvelői reflexet bemutató animációk keresése, a részek azonosítása, a működés megbeszélése
– A szem és a fül felépítését és működését (látás, hallás, helyzet- és mozgásérzékelés) bemutató animációk keresése, megbeszélése
– A látáshibák típusait bemutató ábrák, animációk összehasonlítása, a javítási lehetőségek (pl. szemüvegek) megbeszélése

- Halláskárosodást okozó hatásokat, veszélyeket bemutató információk keresése, érvelés a halláskárosodás megelőzése mellett
- A szem működésével kapcsolatos egyszerű vizsgálatok: pupilla – szemlencse működése, térlátás – színtévesztés vizsgálata
- A hallással kapcsolatos egyszerű vizsgálatok: hallásküszöb, frekvenciatartomány, térbeliség
- Kémiai ingerek érzékelésével kapcsolatos egyszerű vizsgálatok: a négy alapíz érzékelése, szaglásvizsgálat
- Bőrérzékeléssel kapcsolatos egyszerű vizsgálatok: testrészek tapintópont sűrűség vizsgálata, hideg- és melegpontok vizsgálata
- Összefoglaló táblázat szerkesztése a belső elválasztású mirigyekről, fontosabb hormonjaikról és azok hatásairól, a működési zavarok tüneteiről
- Az immunrendszer működését bemutató rajzfilm megnézése, válaszolás feladatlapos kérdésekre
- Információk keresése a Magyarországon kötelező védőoltásokról, az egyéni és a közösségi védettség fogalmának, kapcsolatának megbeszélése

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ábrák, makettek alapján felismeri az ember ideg- és hormonrendszerének fontosabb szerveit, a megismert külső és belső testkép alapján felidézi azok elhelyezkedését;
- szövegek, ábrák, folyamatvázlatok, videók és szimulációk alapján azonosítja az ideg- és hormonrendszer alapvető biológiai funkcióit, értelmezi a szabályozás elvét;
- felismeri, hogy az immunrendszer is információkat dolgoz fel, azonosítja a rendszer főbb szerveit, sejtes elemeit és kémiai összetevőit;
- ismeri és megfelelő szempontok szerint értékeli az emberi szervezet állapotát, folyamatait jellemző fontosabb adatokat, azokat összefüggésbe hozza a testi és lelki állapotával, egészségével.

4. TÉMAKÖR: Szaporodás, öröklődés, életmód — ÓRASZÁM: 8 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A másodlagos nemi jellegek kialakulását bemutató ábrák, animációk tanulmányozása, a fejlődési folyamat időbeli jellegzetességeinek és egyéni eltéréseinek megbeszélése

A női és a férfi nemi szervrendszer külső és belső felépítésének elemzése képek, ábrák alapján, a női és férfi másodlagos nemi jellegek kialakulásának bemutatása

Az ivarsejtek képződési helyének azonosítása, a tulajdonságok átörökítésében és a változékonyság biztosításában játszott szerepük magyarázása

A megtermékenyítés feltételeinek ismerete, a fogamzásgátló módszerek működésének megértése

A fogamzástól a születésig tartó magzati fejlődés főbb jellemzőinek és feltételeinek ismerete, a szülés fő szakaszainak és körülményeinek megbeszélése

Az ember életszakaszai főbb jellemzői

A gének szerepének felismerése, az utódnemzedékek kialakulására vezető genetikai folyamatok egyszerű öröklésmenetek példáján történő elemzése

A testi és a nemi kromoszómák megkülönböztetése, a nem meghatározásában játszott szerepük ismerete, a nemhez kapcsolt öröklődés néhány példájának áttekintése

A felelős szexuális magatartás jellemzőinek ismerete, a szexualitás egyéni életviteli és párkapcsolati jelentőségének értékelése.

FOGALMAK

női és férfi ivarszervek, nemi jellegek, hímivarsejt és petesejt, gén, kromoszóma, minőségi és mennyiségi tulajdonság, öröklésmenet, megtermékenyítés, embrió, magzati fejlődés, szülés, ember életszakaszai

TEVÉKENYSÉGEK

- Az emberi nemek anatómiai különbségeit (elsődleges és másodlagos nemi jellegek) bemutató képek, animációk tanulmányozása, a különbségek megfogalmazása
- A nemi érés folyamatáról, egyéni eltéréseiről szóló információk keresése
- A megtermékenyítést és a magzati fejlődést bemutató fotósorozatok, animációk és videók tanulmányozása, ezek alapján folyamatvázlat készítése, rajzolása
- Ábrák elemzése a szülés folyamatáról
- Családi öröklésmeneteket bemutató ábrák, képek, családfák elemzése, a hasonlóságok és különbségek megfogalmazása egy-egy példán
- Genetikai betegségeket bemutató esettanulmányok megbeszélése, az esetek közötti hasonlóságok és különbségek megfogalmazása

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– azonosítja az emberi egyedfejlődés főbb szakaszait, bemutatja az emberi nemek testi különbözőségének kialakulását, tisztában van a felelős szexuális magatartás ismérveivel, értékeli a szexualitás egyéni életviteli és párkapcsolati jelentőségét;
– értékeli a személyi és környezeti higiénia egészségmegőrzéssel kapcsolatos jelentőségét, ennek alapelveit személyes környezetében is igyekszik alkalmazni, egyéni képességeihez mérten tisztán, rendben tartja környezetét.

5. **TÉMAKÖR: Egészségmegőrzés, elsősegély** **ÓRASZÁM: 3 óra**

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A szív- és érrendszeri betegségek kockázati tényezőinek azonosítása, megelőzési lehetőségeinek megvitatása, a rendszeres testmozgás és az egészség megőrzése közötti összefüggés, a mozgásszegény életmód okozta egészségügyi kockázatok felismerése

A kórokozó, a fertőzés, a járvány és higiénia fogalmai közötti összefüggések feltárása, a higiénia és a fertőző betegségek megelőzése közötti összefüggés felismerése, a rendszeres és helyes tisztálkodással, valamint a lakó- és munkakörnyezet tisztántartásával kapcsolatos elvek és módszerek elsajátítása

Az elsősegélynyújtás lépéseinek elvi ismerete, szimulációkkal történő gyakorlása, szükség esetén alkalmazása, a sérült vagy beteg személy ellátásának (sebellátás, vérzéscsillapítás, eszméletlen beteg ellátása, szabad légút biztosítása) megkezdése a rendelkezésre álló eszközökkel vagy eszköz nélkül

Az alapszintű újraélesztést szükségessé tevő helyzet felismerése, mellkaskompressziókkal történő alkalmazása

FOGALMAK

fertőzés, járvány, stressz, , személyi higiénia, lelki egészség, függőség, szűrővizsgálat, diagnosztikai eljárások, elsősegélynyújtás, alapszintű újraélesztés

TEVÉKENYSÉGEK

– Népegészségügyi adatsorok, grafikonok értelmezése (pl. szív- és érrendszeri betegségek, rákstatisztikák, fertőző betegségek), a bemutatott helyzettel összefüggő értékelések megfogalmazása
– Egészségnap szervezése, egészségmegőrzési tanácsadó szakértők meghívása, videóinterjúk készítése

- Járványok, egyes fertőző betegségek történetéről szóló kiselőadások, házi dolgozatok készítése
- Napjaink egyes nagyobb járványairól szóló esettanulmányok, filmek elemzése, a tanulságok megbeszélése
- Alapvető elsősegélynyújtási ismeretek alkalmazásának gyakorlati bemutatása (pl. vérzések, gyakori rosszullétek, égési sérülések, sportbalesetek esetén)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a szív- és érrendszeri betegségek kockázati tényezőit, igyekszik tudatosan alakítani étkezési szokásait, törekszik az életmódjának megfelelő energia- és tápanyagbevitelre, a normál testsúly megőrzésére;
- ismeri a kórokozó, a fertőzés és a járvány fogalmait, megkülönbözteti a vírusos és bakteriális fertőző betegségeket, felismeri az antibiotikumok helyes használatának fontosságát;
- felméri a baleseti sérülések kockázatait, igyekszik ezeket elkerülni, a bekövetkezett balesetek esetében felismeri a sérülés, vérzés vagy mérgezés jeleit, ezekről megfelelő beszámolót tud adni;
- a bekövetkezett balesetet, rosszullétet felismeri, segítséget (szükség esetén mentőt) tud hívni, valamint a tőle elvárható módon (életkori sajátosságainak megfelelően) elsősegélyt tud nyújtani: a sérült vagy beteg személy ellátását a rendelkezésre álló eszközökkel vagy eszköz nélkül megkezdeni (sebellátás, vérzéscsillapítás, eszméletlen beteg ellátása, szabad légút biztosítása);
- tudja alkalmazni az alapszintű újraélesztést mellkaskompressziók és lélegeztetés (CPR) kivitelezésével, felismeri ennek szükségességét.

Kémia

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től és 2020/2021-től egységesen
7. évfolyam	36 óra
8. évfolyam	72 óra

7-8. évfolyam (A 2020/2021-ben induló 5- évfolyamtól kifutó rendszerben)

A kémia tanításának célja és feladatai

A kémia tanításának célja és feladata, hogy a tanulók fokozatosan sajátítsák el azt a kémiai műveltségtartalmat és szemléletet, amely a 21. század kulturált emberét képessé teszi arra, hogy a környezetében megjelenő és mindennapi tevékenységében felhasználásra kerülő anyagok kémiai tulajdonságait, hatásait, a kémiai jelenségeket és azok összefüggéseit, törvényeit megértse, és segíti őt az anyagok tudatos felhasználásában. Az anyag sokféleségének bemutatása mellett e sokféleség osztályozásával meg kell mutatni, hogy az néhány egyszerű elv alapján jól megérthető és kezelhető. Az ismeretanyag és a szemléletmód járuljon hozzá a tanulók egységes természet- és társadalomképének formálásához, egyéni képességeik felismeréséhez és fejlesztéséhez, a természettudományok iránti érdeklődés és az önművelés iránti igény felkeltéséhez. A tanulók tudjanak ismeretekhez jutni a természeti és technikai környezet jelenségeinek, folyamatainak megfigyelése, mérése, vizsgálata és értelmezése, illetve a könyvtár és az elektronikus információhordozók révén. Legyenek képesek a természettudományok körébe tartozó különböző problémák felismerésére. A kémia tanulása alakítson ki felelősségteljes tudást az élő környezet megóvása és az egészséges életmód megvalósítása érdekében.

A kémiai tananyag a lehetőségek maximális felhasználásával kapcsolódik több más műveltségterülethez, azokkal együttműködve tekinthetik át az embernek, az általa létrehozott társadalomnak, valamint az őt körülvevő természetnek a kölcsönhatásait. A kémia műveltségi terület keretei között folyó nevelés-oktatás a fenntartható fejlődés igényeinek megfelelően formálja a tanulók gondolkodásmódját, természethez való viszonyát. A kémiai eljárások, valamint az egyes elemek, vegyületek, módszerek felfedezésének történetével, neves kémikusok tevékenységének tanításával az a cél, hogy kialakuljon a tanulókban a kémia kultúrtörténeti szemlélete.

A kémiaoktatás feladata, hogy nyújtson maradandó és hasznosítható tudást, komplex természetbarát szemléletet, biztosítson olyan kémiai alapműveltséget.

A kémia, mint belépő természettudományos tantárgy, kiváló megvalósítási terepe annak, hogy a diákok az élet minden területén jól használható módot alakítsanak ki. Kísérletei révén a tények tiszteletére, elfogadására nevel.

Tanulmányaik során a tanulók legtöbbször tapasztalatokból, megfigyelésekből, kísérletekből indulnak ki, ezekből vonnak le következtetéseket, majd az anyag viselkedésének okaira keresik a választ. A tudományos megismerés egyes formáinak alkalmazásával tudnak új ismereteket szerezni. Közben hasznos anyagismeretekhez jutnak, amelyeket a napi tevékenységeik során közvetlenül is alkalmazhatnak.
A kémiával való ismerkedés közben olyan tapasztalatokon nyugvó, biztos anyagismereten alapuló tudást szerezhetnek meg, amely nemcsak segíti őket (például a háztartási teendőkben), hanem életmentő is lehet számukra (például a szénmonoxid hatása). A természettudományos szemlélet birtokában a tanulók egyre tudatosabban ügyelhetnek az egészségükre, szűkebb és tágabb környezetükre. Az így kialakuló látásmód védheti meg a jövő generációt az áltudományok különböző formáitól.
A tanterv figyelembe veszi, hogy a súlyos fokban hallássérült tanulók eltérő nyelvi szintekkel, kommunikációs csatornákkal, képességekkel, érdeklődéssel, szociális és családi háttérrel rendelkeznek. Ezért több szinten közelíti meg a jelenségeket, így kapaszkodót adhat azoknak is, akik már nem találkoznak a kémiával, mint tantárggyal.
A kémiai jelenségek vizsgálata egyaránt igényel gyakorlati és elméleti készségeket, így a tantárgy kisebb-nagyobb sikerélményhez juttathat mindenkit, ami a hatékony tanulás egyik alapvető feltétele.
A kémia az általános iskolában élményközpontúan, a diákok természetes kíváncsiságára építve jelenik meg. A diszciplináris tudás megszerzése mellett azonos súlyt kap a napi élettel és a környezettel, egyéb tanulmányaival való kapcsolat, továbbá azoknak az utaknak, módoknak a megtalálása, amelyekkel a kívánt információ, tudás birtokába juthat.
Az elsődleges cél az érdeklődés felkeltése és szinten tartása a legkülönbözőbb interaktív módszerekkel. Az otthoni megfigyelések, mérések, kémhatás vizsgálatok, kutakodások még a kémia népszerűsítését is elősegíthetik.
A tanulók az életkorukhoz és a 21. századhoz alkalmazkodó módszerek alkalmazásával nemcsak kémiatudásra, anyagismeretre és szemléletre tesznek szert, hanem megőrizhetik nyitottságukat, érdeklődésüket az ilyen témák iránt. A kíváncsiság pedig az újabb ismeretek megszerzésének hajtóereje.

Kiemelt fejlesztési feladatok

A hallássérült tanulók nevelésében a Nat-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, és fejlesztendő képességek (azok fejlődési

útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei.

—Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A hallássérült tanulókat segíteni kell abban, hogy érzékszervi fogyatékosságukkal együtt élve, önmagukat elfogadva a munka világának aktív részesévé, kiegyensúlyozott személyiségekké váljanak a sikeres társadalmi beilleszkedés céljából (alul- és felülértékelés, reális énkép, önértékelés). Tanulják meg, hogy felelősek saját sorsuk, életpályájuk alakításában.

—A családi életre nevelés

A megfelelő önismeret és a reális énkép kialakításával, a pozitív családminták bemutatásával a hallássérült tanulók esetében értékeket alakíthatunk ki.

—Médiatudatosságra nevelés

Az ismeretszerzésben kiemelkedő szerepe van a vizuális csatornának. Törekedni kell arra, hogy az ezen az úton szerzett ismeretek tartalma valósághű legyen, és hogy az ismeretanyag a fogalmi általánosításokat, az árnyaltabb kommunikációt is fejlessze. A komplex ismeretanyagon nyugvó fejlesztési feladat feltételezi a térben, időben, tartalmakban eltérő összefüggések felismerését. A szókincs és a fogalmak bővítése, a non-verbális úton szerzett ismeretek fontos részét képezik az egyéni szükségletekhez igazított fejlesztésnek. Szükséges a társadalmi kapcsolatépítés és a kapcsolattartás formáinak megismertetése, elsajátítása, gyakorlása. Fontos a hallássérültek számára készült feliratozott műsorok, filmek használata.

—Nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés

Az identitástudat kialakítása a kulturális örökségek megismerésén keresztül, életkoruknak megfelelő gyakorlatorientált módszerekkel (pl. tárgyi emlékek, múzeumlátogatások) történjen. Szemléletük, nyitottságuk alakításában nagy jelentőséggel bír, ha kommunikációs lehetőségeikkel kapcsolatot tudnak teremteni tágabb környezetükben élő sorstársaikkal (pl. internet, pályázatok, szabadidős tevékenységek, kulturális rendezvények).

—Fenntarthatóság, környezettudatosságra nevelés

Minél fiatalabb életkortól kezdődően tevékeny részvétellel, megfigyelés útján kell hatékonyan eljuttatni a tanulókat a környezet alakításának, megóvásának és fontosságának felismeréséhez (pl. interaktív tananyagok alkalmazása, természetben töltött programok). Tudatos pedagógiai segítséggel kell lehetővé tenni minél több vizuálisan jól érzékelhető, saját élményen alapuló ismeretek gyűjtését.

—A tanulás tanítása

A hallássérült gyermekek tanulási folyamatát lényegesen nehezíti különböző mértékű kommunikációs akadályozottságuk. A tanulással kapcsolatos speciális igényeik, lehetőségeik (emlékezet, az emlékezet struktúrája, dysphasiás jegyek, részképesség-zavarok stb.) feltárására építve valósítható meg az egyénre szabott fejlesztés. Az iskolai évek során sajátítsák el az önálló tanulást segítő eszközök (pl. számítógép, internet, elektronikus és iskolai könyvtár) készségszintű használatát. A hatékony tanulás módszereinek elsajátíttatása magában foglalja a csoportos tanulás módszereit, a kooperatív tanulási technikát.

—A testi és lelki egészségre nevelés

A hallássérült tanulókat szükséges megismertetni – az életkoruknak, esetleges társuló fogyatékosságuknak megfelelő szinten – azokkal az okokkal, melyek hallássérülésüket, illetve annak következményeit okozták. El kell sajátíttatni a tanulókkal a nélkülözhetetlen hallásjavító eszközök használatát, valamint azokat az egészségügyi ismereteket,melyekkel biztosítható számukra hallásmaradványuk aktivizálása. Életmódjuk, életvitelük alakításában hangsúlyos szerepe van komplex kommunikációs lehetőségeik fejlesztésének (hallásmaradvány kihasználása, szájról olvasás, pontos jelnyelvi ismeretek). Szükséges, hogy felismerjék a környezetben előforduló káros szokásokat, hogy az ártalmas magatartási formákat ne vegyék át. Ismerjék meg saját értékeiket, hogy életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket tudjanak hozni, képessé váljanak a környezet és a munkaerőpiac elvárásainak megfelelő társadalmi integrációra.

– A hallássérült gyermek számára a mozgás, a testedzés olyan kompenzációs terület, ahol kommunikációs hátrányaikkal is jelentős sikereket érhetnek el. Emellett a sport segíthet a belső feszültségeik levezetésében, így segítve az indulatok kezelését.

– A mozgás, a testedzés hozzájárulhat a hallássérüléssel esetlegesen együtt járó egyensúlyproblémák kezeléséhez.

– A hallássérült gyermekek, nyelvi korlátozottságuk miatt kevesebb információval rendelkeznek a világról, bizonytalanságuk, befolyásolhatóságuk miatt jobban ki vannak téve az őket veszélyeztető káros hatásoknak. Ezért fontos a szexuális nevelés, a szenvedélybetegségeket megelőző programok, illetve a biztonságos internet- használat megismertetése.

– Az érzelmek, indulatok, belső feszültségek verbális kifejezésének nehezített volta miatt fontos, hogy legyen lehetőségük ezeknek az érzelmeknek nem verbális módon való kifejezésére(akár a művészetek (képzőművészet, tánc), akár a sport területén).

A társadalomba való beilleszkedésük elősegítésére meg kell ismertetni velük az érzelem, az indulat kifejezés társadalmilag elfogadott verbális és non-verbális formáit.
– Tanuljanak meg segítő szakemberekhez fordulni (pszichológus stb.).
—Pályaorientáció
Az iskolai fejlesztések során kiemelt feladat a lehető legnagyobb önállóság elérése. Lényeges azoknak az eljárásoknak, módszereknek, tevékenységeknek a megkeresése, és működtetése, amelyek a tanuló életének minden színterén az önálló életvitel kialakítását segítik, gyakoroltatják. Alapvető fontosságú feladat mindazon személyiségjegyek feltárása, melyek a tanulók további sorsát döntően befolyásolhatják. Ezek fejlesztése jó esélyt adhat arra, hogy pályaválasztásuk sikeres legyen. Segíteni kell őket, hogy reálisan mérjék fel a hallássérülésükből adódó akadályozó tényezőket. Reális énképük, önismeretük kialakítása segíti a számukra megfelelő, elérhető szakma tanulását, majd a munka világába, és azon keresztül a társadalomba való beilleszkedésüket. Ehhez rendszeres integrációs gyakorlatra van szükségük, ahol megismerhetik a hallók világát (pl. kapcsolattartás halló közösséggel, kommunikáció gyakorlása „természetes” közegben, illemszabályok, írott és íratlan törvények megismerése).
—Gazdasági és pénzügyi nevelés
A tapasztalatszerzés hiánya, a nevelés során gyakran kialakuló másoktól függő életforma indokolttá teszi a terület hangsúlyozott fejlesztését. A gazdasági és pénzügyi ismeretek, az életkornak megfelelő mennyiségű pénzzel való bánásmódra tanítás a hallássérült tanulók társadalmi beilleszkedését szolgálja.
Ismeretszerzési, -feldolgozási és alkalmazási képességek
fejlesztésének lehetőségei, feladatai
A tanterv a fejlesztési feladatok közül kiemelt hangsúllyal a következőket tartalmazza:
a természettudományos megismerés módszereinek bemutatása,
a kémiatanulás módszereinek bemutatása, a tanulási készség kialakítása, fejlesztése,
tájékozódás az élő és az élettelen természetről,
az egészséges életmód feltételeinek megismertetése,
a környezetért érzett felelősségre nevelés,
a hon- és népismeret, hazaszeretetre nevelés, kapcsolódás Európához, a világhoz,
a kommunikációs kultúra fejlesztése,
a harmonikusan fejlett ember formálása,
a pályaorientáció,
a problémamegoldó képesség, a kreativitás fejlesztése,

döntésképes személyiségek fejlesztése, akik tárgyi ismereteik segítségével, képesek a lakóhely és az iskola közvetlen aktuális problémáinak, sajátos természeti adottságainak megismerése alapján véleményt formálni és cselekedni.

A tanulók

megfigyelőképességének és a fogalmak megalkotásán keresztül logikus gondolkodás-módjának fejlesztése,

önállóan és segítséggel végzett célirányos megfigyeléseik és kísérleteik eredményeiből, a megismert tények, összefüggések birtokában legyenek képesek következtetések levonására,

életkori sajátosságaiknak megfelelően legyenek képesek a jelenségek közötti hasonlóságok és különbségek felismerésére,

legyenek képesek arra, hogy gondolataikat szóban/jelnyelven és írásban képességeihez mérten nyelvileg helyesen, világosan, a kémiai szakkifejezések helyes alkalmazásával fogalmazzák meg,

ábrákat, grafikonokat, táblázati adatokat tudjanak értelmezni, számítási feladatokat megoldani, ismerjék és alkalmazzák a problémamegoldás elemi műveleteit,

tudják magyarázni ismereteik mennyisége és mélysége szerint a természeti jelenségeket és folyamatokat, valamint a technikai alkalmazásokat,

használjanak modelleket,

legyenek képesek alapvető számítógépes alkalmazásokat (szövegszerkesztés, adatkezelés) felhasználni az órán kívüli tevékenységek során,

ismerjék fel az ismereteikhez kapcsolódó környezeti problémákat, ismereteik járuljanak hozzá személyiségük pozitív formálásához,

tudják, hogy az egészség és a környezet épsége semmivel sem pótolható érték, legyenek tájékozottak arról, hogy a természettudomány fejlődése milyen szerepet játszik a társadalmi folyamatokban, a különböző népek, országok tudósai, kutatói egymásra épülő munkájának az eredménye, és e munkában jelentős szerepet töltenek be a magyar tudósok, kutatók is.

Kompetenciák

A kémia tantárgy a számítási feladatok révén hozzájárul a matematikai kompetencia fejlesztéséhez. A kémia tantárgy tanulása során az információk feldolgozása lehetőséget ad a tanulók kifejezőképességének, anyanyelvi és jelnyelvi kommunikációkészségnek, kezdeményezőképességének, szociális és állampolgári kompetenciájának fejlesztéséhez is.

A súlyos fokban hallássérült (siket) gyermekek/fiatalok ismeretszerzését nehezíti a nyelvi kommunikációs szintjük életkorhoz viszonyított elmaradása. Szókincsük fogalmi gondolkodásuk szegényes, kifejezésmódjuk kevésbé árnyalt, mint halló társaiké. Az ismeretek

megértését segíti a változatos szemléltetés, saját élményen alapuló tevékenységbe ágyazott anyanyelvi fejlesztés, a digitális technika nyújtotta lehetőségek kihasználása. A társas kapcsolatokban, a társadalmi és kulturális tevékenységek során a különböző kommunikációs helyzetekben társadalmilag elvárható, helyes viselkedési formák értelmezése, megértése nyelvi kifejezése valósítható meg. A mindennapi helyzetekben előforduló metakommunikációt tanulják meg helyesen értelmezni. Tudjanak írásban kommunikálni. Fontos a pozitív attitűd kialakítása, mely segíti a nyilvánosság előtti magabiztos megszólalásra való törekvést.

A felső tagozatos (5.oszt.–8.oszt.) szakasz végére a nyelvi készségek olyan szintjére juttatható el a súlyos fokban hallássérült tanulók egy része, amely alkalmassá teszi őket az egyre önállóbb ismeretszerzésre, szövegalkotó műveletek végzésére, a korszerű műveltség iskolai tartalmának birtoklására. Ennek megfelelően valamennyi műveltségi területen megjelenik az anyanyelvi készségek intenzív fejlődése (szóbeli és írásbeli közlés gyarapodása, a beszéd- és szövegértés készségei, az aktív és passzív szókincs növekedése, a passzív szókincs aktivizálási folyamatának gyorsulása). Vannak azonban olyan tanulók is, akiknél a fenti készségek csak alacsonyabb szinten jelennek meg, akiknél az egyre önállóbb ismeretszerzés csak alacsonyabb szinten tapasztalható meg.

A jelnyelv a megértés fontos eszköze a súlyos fokban hallássérült egyének számára az egymás közötti kommunikációban. A hangos beszédet kísérő jelnyelv segítséget nyújt a nyelvi kommunikáció közvetítésében és értelmezésében azokban az esetekben, amikor a nyelvi közlés megértése különböző okok miatt akadályozott (mentális problémák, diszfázia, részképesség zavarok stb.).

A kémia tudománytörténetének megismertetésével hozzájárul a tanulók erkölcsi neveléséhez, a magyar vonatkozások révén pedig a nemzeti öntudat erősítéséhez. Segíti az állampolgárságra és demokráciára nevelést, mivel hozzájárul ahhoz, hogy a fiatalok felnőtté válásuk után felelős döntéseket hozhassanak. A testi és lelki egészségre, valamint a családi életre nevelés érdekében a fiatalok megismerik a környezetük egészséget veszélyeztető leggyakoribb tényezőit. Ismereteket sajátítanak el a veszélyhelyzetek és a káros függőségek megelőzésével, a családtervezéssel, és a gyermekvállalással kapcsolatban. A kialakuló természettudományos műveltségre alapozva fejlődik a médiatudatosságuk. A közoktatási kémia tanulmányok végére életvitelszerűvé kell válnia a környezettudatosságnak és a fenntarthatóságra törekvésnek. A hallássérült gyermek/fiatal a környezetéről elsősorban a látás útján szerez információkat. Fontos, hogy az egyes természeti folyamatok megértését,

szemléltetés, modellezés, tényleges cselekedtetés, kísérletezés útján segítsük. (Pl. digitális tananyagok, interaktív tábla használata).
A kémia tantárgy tanulása során az információk feldolgozása lehetőséget ad a tanulók digitális kompetenciájának fejlesztéséhez is. A hallássérültek egyik legfontosabb információszerzési, illetve kommunikációs eszköze a számítógép és ezen keresztül az internet. Ennek használatát nehezíti szűkebb szókincsük és szövegértési nehézségük. Ebből adódóan kiemelt feladat a keresőprogramokkal való megismertetésük, melyek segítenek a lényegkiemelésben és az írott szöveg megértésében. Mivel a hallássérült tanulók erősen motiváltak a digitális eszközök használatában, ezt a motivációt ajánlott kihasználni más tanórákon is. Ajánlott a szabályos tízujjas gépírás elsajátítása (gépírást tanító program). Az ok-okozati összefüggéseket nehezen ismerik fel, ezért szükséges az IKT használatának során felmerülő valós és virtuális kapcsolatok megkülönböztetésének oktatása.
A hatékony, önálló tanulás elsajátíttatása fontos, mert a hallássérült tanuló önértékelése esetenként nem reális, szókincs és beszédértési nehézségei miatt az önálló tanuláshoz szükséges képességek kialakítása nagyobb figyelmet igényel. Munkába állásuk, karrierépítésük a kommunikációs lemaradásuk miatt nehezített, ezért ajánlott megtanítani őket munkájuk értékelésére, tanácsok, információk kérésére. A különböző tanulási technikák megismertetése elengedhetetlen (szótárak, lexikonok, ezek digitális változatainak használata).
A kémia tantárgy tanulása során az információk feldolgozása lehetőséget ad a tanulók szociális és állampolgári kompetenciájának erősítésére is, hiszen a hallássérült gyermeket/fiatalt támogatni kell sérülésének, és ebből adódó esetleges hátrányainak elfogadásában, az esetenként kialakuló konfliktusok és stressz kezelésében.
A hallássérült tanulók esztétikai nevelése, ízlésük formálása nem csak személyiségük színesebbé tételét szolgálja, hanem fontos eszköze társadalmi beilleszkedésüknek, önkifejezésüknek is. A művészeti ágak közül elsősorban a vizuális kultúra, a manuális lehetnek az önkifejezés eszközei, melyek a későbbi megfelelő pályaválasztást is befolyásolhatják.
Speciális intézményünkben figyelembe vesszük a tanulók speciális oktatási és nevelési igényeit, ezért nagy jelentőséget kap a hiányos ismeretekkel rendelkező diákok felzárkóztatása, az ingerszegény környezetből érkező, hátrányos helyzetűek megsegítése. Kiemelt figyelmet fordítunk a súlyos fokban hallássérült tanulóink eltérő nyelvi szintjéből eredő hiányosságok kompenzálására, illetve a hallássérülés és egyéb tanulási nehézségek, részképességek, esetleges pszichés zavarok leküzdésére.
Értékelés

Az értékelés kettős céljának megfelelően mindig meg kell találni a helyes arányt a formatív és a szummatív értékelés között. Fontos szerepet kell játszania az egyéni és csoportos önértékelésnek, illetve a diáktársak által végzett értékelésnek is. Törekedni kell arra, hogy a számonkérés formái minél változatosabbak, az életkornak megfelelőek legyenek.
Formái:
szóbeli felelet,
feladatlapok értékelése,
tesztek, dolgozatok osztályozása,
rajzok készítése,
modellek összeállítása,
számítási feladatok megoldása,
természetben tett megfigyelések, saját fényképek készítése kémiai anyagokról, jelenségekről, üzem- és múzeumlátogatási tapasztalatok előadása.

7–8. évfolyam

A kémia tárgyát képező makroszkópikus anyagi tulajdonságok és folyamatok okainak megértéséhez már a kémiai tanulmányok legelején szükség van a részecskeszemlélet kialakítására. A fizikai és kémiai változások legegyszerűbb értelmezése a Dalton-féle atommodell alapján történik, amely megengedi az atomokból kialakuló molekulák kézzel is megfogható modellekkel és kémiai jelrendszerrel (vegyjelekkel és képletekkel) való szimbolizálását, valamint a legegyszerűbb kémiai reakciók modellekkel való „eljátszását”, illetve szóegyenletekkel és képletekkel való leírását is. A mennyiségi viszonyok tárgyalása ezen a ponton csak olyan szinten történik, hogy a reakcióegyenlet két oldalán az egyes atomok számának meg kell egyezniük. A gyakorlati szempontból legfontosabbnak ítélt folyamatok itt a fizikai és kémiai változások, és ezeken belül a hőtermelő és hőelnyelő folyamatok kategóriáiba sorolhatók. Ez a modell megengedi a kémiailag tiszta anyagok és a keverékek megkülönböztetését, valamint a keverékek kémiailag tiszta anyagokra való szétválasztási módszereinek és ezek gyakorlati jelentőségének tárgyalását. A keverékek (elegyek, oldatok) összetételének megadása a tömeg- és térfogatszázalék felhasználásával történik.
Az anyagszerkezeti ismeretek a továbbiakban a Bohr-féle atommodellre, illetve a Lewis-féle oktettszabályra építve fejleszthetők tovább. Ezek már megengedik a periódusos rendszer (egyszerűsített) elektronszerkezeti alapon való értelmezését. Ebből kiindulva az egyszerű ionok elektronleadással, illetve -felvétellel való képződése is magyarázható. A molekulák

kialakulása egyszeres és többszörös kovalens kötésekkel mutatható be. A 7–8. évfolyamon a kötés- és a molekulapolaritás fogalma nincs bevezetve, csak a „hasonló a hasonlóban oldódik jól” elv szerint a „vízoldékony”, „zsíroldékony” és „kettős oldékonyságú” anyagok különböztetendők meg. A fémek jellegzetes tulajdonságai az atomok közös, könnyen elmozduló elektronjaival értelmezhetők.

Abból a célból, hogy a rendezett kémiai egyenletek alapján egyszerű sztöchiometriai számításokat tudjanak végezni, a tanulóknak a 7–8. évfolyamon meg kell ismerkedniük az anyagmennyiség fogalmával is. Ennek bevezetése megerősíti a részecskeszemléletet, amennyiben megtanulják, hogy a kémiai reakciók során a részecskék száma (és nem a tömege) a meghatározó. Szemléletes hasonlatokkal rá kell vezetni a diákokat arra, hogy e részecskék tömege általában olyan kicsi, hogy hagyományos mérlegeken csak nagyon nagy számú részecske együttes tömege mérhető. Az egyes kémiai reakciók megismerésekor pedig az egymással maradéktalanul reakcióba lépő, vagy bizonyos mennyiségű termék előállításához szükséges anyagmennyiségek kiszámítását is gyakorolják.

A redoxireakciók tárgyalása ezeken az évfolyamokon az égés jelenségéből indul ki, s az oxidáció és a redukció értelmezése is csak oxigénátmenettel történik. A redukció legfontosabb példáit az oxidokból kiinduló fémkohászat alapegyenletei nyújtják. A savak és bázisok jellemzésére és a sav-bázis reakciók magyarázatára a 7–8. évfolyamon a disszociáció (Arrhenius-féle) elmélete szolgál. Ennek során kiemelt szerepet kapnak a gyakorlatban is fontos információk: a savak vizes oldatai savas kémhatásúak, a bázisok vizes oldatai lúgos kémhatásúak, a kémhatás indikátorokkal vizsgálható és a pH-skála segítségével számszerűsíthető; a savak és lúgok vizes oldatai maró hatásúak, a savak és bázisok vizes oldatai só és víz keletkezése mellett közömbösítési reakcióban reagálnak egymással. A megismert kémiai anyagok és reakciók áttekintését rövid, rendszerező jellegű csoportosítás segíti.

A szervetlen kémiai ismeretek tárgyalása és a szerves vegyületek néhány csoportjának bevezetése ezen a szinten csak a hétköznapok világában való eligazodást szolgálja. A természeti és az ember által alakított környezet gyakorlati szempontból fontos anyagainak és folyamatainak megismerése az előfordulásuk és a mindennapi életünkben betöltött szerepük alapján csoportosítva történik. A környezetkémiai témák közül már ebben az életkorban szükséges a fontosabb szennyezőanyagok és eredetük ismerete.

A tanterv tartalmazza a kerettantervben megjelölt művelődési anyagot. Tartalmának elrendezésével, feldolgozásmódjával lehetővé kívánja tenni, hogy a tanulók életkori

sajátosságait maximálisan figyelembe véve lehetővé váljék a továbbhaladás feltételeinek biztosítása.

A jelen kerettanterv a 7. – 8. évfolyamra előírt 108 kémiaóra 90 % ának megfelelő (azaz 97 órányi) tananyagot jelöl ki, míg 11 kémiaóra tananyaga szabadon tervezhető.

A NAT-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

7. évfolyam

	Tematikai egység	Órakeret
1.	A kémia tárgya, kémiai kísérletek	4 óra
2.	Részecskék, halmazok, változások, keverékek	16 óra
3.	A részecskék szerkezete, tulajdonságai, vegyülettípusok	12 óra
4.	A kémiai reakciók típusai	14 óra
	Tanulókísérletekre, megfigyelésekre	3 óra
	Szabadon tervezhető	5 óra
	Összesen:	54 óra

Tematikai egység	A kémia tárgya, kémiai kísérletek	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Térfogat és térfogatmérés. Halmazállapotok, anyagi változások, hőmérsékletmérés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tudománytörténeti szemlélet kialakítása. A kémia tárgyának, alapvető módszereinek és szerepének megértése. A kémia kikerülhetetlenségének bemutatása a mai világban. A kémiai kísérletezés bemutatása, megszerettetése, a kísérletek tervezése, a tapasztalatok lejegyzése, értékelése. A biztonságos laboratóriumi eszköz- és vegyszerhasználat alapjainak kialakítása. A veszélyességi jelek felismerésének és a balesetvédelem szabályai alkalmazásának készségszintű elsajátítása.	

Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok

A kémia tárgya és jelentősége A kémia tárgya és jelentősége, szerepe a mindennapi életünkben. A kémia felosztása, főbb területei. Kémiai kísérletek A kísérletek célja, tervezése, rögzítése, tapasztalatok és következtetések. A kísérletezés közben betartandó szabályok. Azonnali tennivalók baleset esetén. Laboratóriumi eszközök, vegyszerek Alapvető laboratóriumi eszközök. Szilárd, folyadék- és gáz halmazállapotú vegyszerek tárolása. Vegyszerek veszélyességének jelölése.	A kémia tárgyának és a kémia kísérletes jellegének ismerete, a kísérletezés szabályainak megértése. Egyszerű kísérletek szabályos és biztonságos végrehajtása. Baleseti szituációs játékok. Kísérletek rögzítése a füzetben. Vegyszerek tulajdonságainak megfigyelése, érzékszervek szerepe: szín, szag (kézlegyezéssel), pl. szalmiákszesz, oldószerek, kristályos anyagok. Jelölések felismerése a csomagolásokon, szállítóeszközökön. A laboratóriumi eszközök kipróbálása egyszerű feladatokkal, pl. térfogatmérés főzőpohárral, mérőhengerrel, indikátoros híg lúgoldat híg savval, majd lúggal való elegyítése a színváltozás bemutatására. Laboratóriumi eszközök csoportosítása a környezettel való anyagátmenet szempontjából.	Biológia-egészségtan: ízlelés, szaglás, tapintás, látás. Fizika: a fehér fény színekre bontása, a látás fizikai alapjai.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Balesetvédelmi szabály, veszélyességi jelölés, laboratóriumi eszköz, kísérlet.	

Tematikai egység	Részecskék, halmazok, változások, keverékek	Órakeret 16 óra

Előzetes tudás	Balesetvédelmi szabályok, laboratóriumi eszközök, halmazállapotok, halmazállapot-változások.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tudománytörténeti szemlélet kialakítása az atom és az elem fogalmak kialakulásának bemutatásán keresztül. A részecskeszemlélet és a daltoni atomelmélet megértése. Az elemek, vegyületek, molekulák vegyjelekkel és összegképlettel való jelölésének elsajátítása. Az állapotjelzők, a halmazállapotok és az azokat összekapcsoló fizikai változások értelmezése. A fizikai és kémiai változások megkülönböztetése. A változások hőtani jellemzőinek megértése. A kémiai változások leírása szóegyenletekkel. Az anyagmegmaradás törvényének elfogadása és ennek alapján vegyjelekkel írt reakcióegyenletek leírása. A keverékek és a vegyületek közötti különbség megértése. A keverékek típusainak ismerete és alkalmazása konkrét példákra, különösen az elegyekre és az oldatokra vonatkozóan. Az összetétel megadási módjainak ismerete és alkalmazása. Keverékek szétválasztásának kísérleti úton való elsajátítása.

Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
Részecskeszemlélet a kémiában Az atom szó eredete és a daltoni atommodell. Az egyedi részecskék láthatatlansága, modern műszerekkel való érzékelhetőségük. A részecskék méretének és számának szemléletes tárgyalása. Elemek, vegyületek A kémiailag tiszta anyag fogalma. Azonos/különböző atomokból álló kémiailag tiszta anyagok: elemek/vegyületek. Az elemek jelölése vegyjelekkel. Több azonos	A részecskeszemlélet elsajátítása. Képletek szerkesztése. A vegyjelek gyakorlása az eddig megismert elemeken, újabb elemek bevezetése, pl. az ókor hét féme, érdekes elemfelfedezések története. Az eddig megismert vegyületek vegyjelekkel való felírása, bemutatása. Egyszerű molekulák szemléltetése modellekkel. Molekulamodellek építése. Műszeres felvételek molekulákról.	Biológia-egészségtan: emberi testhőmérséklet szabályozása, légkör, talaj és termőképesség e. Fizika: tömeg, térfogat, sűrűség, energia, halmazállapot

atomból álló részecskék képlete. Vegyületek jelölése képletekkel. A mennyiségi viszony és az alsó index jelentése. Molekulák A molekula mint atomokból álló önálló részecske. A molekulákat összetartó erők (részletek nélkül).		ok jellemzése, egyensúlyi állapotra törekvés, termikus egyensúly, olvadáspont, forráspont, hőmérséklet, nyomás, mágnesesség, hőmérséklet mérése, sűrűség mérése és mértékegysége, testek úszása, tömegmérés, térfogatmérés. Földrajz: vizek, talajtípusok. Matematika: százalékszámítás. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: őskorban, ókorban ismert fémek.
Halmazállapotok és a kapcsolódó fizikai változások A szilárd, a folyadék- és a gázhalmazállapotok jellemzése, a kapcsolódó fizikai változások. Olvadáspont, forráspont. A fázis fogalma. Kémiai változások (kémiai reakciók) Kémiai reakciók. A kémiai és a fizikai változások megkülönböztetése. Kiindulási anyag, termék. Hőtermelő és hőelnyelő változások A változásokat kísérő hő. Hőtermelő és hőelnyelő folyamatok a rendszer és a környezet szempontjából. Az anyagmegmaradás törvénye A kémiai változások leírása szóegyenletekkel, kémiai jelekkel (vegyjelekkel, képletekkel). Mennyiségi viszonyok figyelembevétele az egyenletek két oldalán. Az anyagmegmaradás törvénye.	A fizikai és a kémiai változások jellemzése, megkülönböztetésük. Egyszerű egyenletek felírása. Jód szublimációja. Illékonyság szerves oldószereken bemutatva, pl. etanol. Kétfázisú rendszerek bemutatása: jég és más anyag olvadása, a szilárd és a folyadékfázisok sűrűsége. Pl. vaspor és kénpor keverékének szétválasztása mágnessel, illetve összeolvasztása. Égés bemutatása. Hőelnyelő változások bemutatása hőmérséklet mérése mellett, pl. oldószer párolgása, hőelnyelő oldódás. Információk a párolgás szerepéről az emberi test hőszabályozásában. Egyszerű számítási feladatok az anyagmegmaradás (tömegmegmaradás) felhasználásával.	

Komponens Komponens (összetevő), a komponensek száma. A komponensek változó aránya. Elegyek és összetételük Gáz- és folyadékelegyek. Elegyek összetétele: tömegszázalék, térfogatszázalék. Tömegmérés, térfogatmérés. A teljes tömeg egyenlő az összetevők tömegének összegével, térfogat esetén ez nem mindig igaz. Oldatok Oldhatóság. Telített oldat. Az oldhatóság változása a hőmérséklettel. Rosszul oldódó anyagok. A „hasonló a hasonlóban oldódik jól” elv.	Elegyek és oldatok összetételének értelmezése. Összetételre vonatkozó számítási feladatok megoldása. Többfázisú keverékek előállítása: pl. porkeverékek, nem elegyedő folyadékok, korlátozottan oldódó anyagok, lőpor. Szörp, ecetes víz, víz-alkohol elegy készítése. Egyszerű számítási feladatok tömeg- és térfogatszázalékra, pl. üdítőital cukortartalmának, ételecet ecetsavtartalmának, bor alkoholtartalmának számolása. Adott tömegszázalékú vizes oldatok készítése pl. cukorból, illetve konyhasóból. Anyagok oldása vízben és étolajban. Információk gázok oldódásának hőmérséklet- és nyomásfüggéséről példákkal (pl. keszonbetegség, magashegyi kisebb légnyomás következményei).	
Keverékek komponenseinek szétválasztása Oldás, kristályosítás, ülepítés, szűrés, bepárlás, mágneses elválasztás, desztilláció, adszorpció. A levegő mint gázelegy A levegő térfogatszázalékos összetétele. Néhány vizes oldat	Keverékek szétválasztásának gyakorlása. Kísérletek szabályos és biztonságos végrehajtása. Egyszerű elválasztási feladatok megtervezése és/vagy kivitelezése, pl. vas- és alumíniumpor szétválasztása mágnessel, színes filctoll festékanyagainak szétválasztása papírkromatográfiával. Információk a desztillációról és az adszorpcióról:	

Édesvíz, tengervíz (sótartalma tömegszázalékban), vérplazma (oldott anyagai). Szilárd keverékek Szilárd keverék (pl. só és homok, vas és kénpor, sütőpor, bauxit, gránit, talaj).	pl. pálinkafőzés, kőolajfinomítás, orvosi szén, dezodorok, Információk a levegő komponenseinek szétválasztásáról. Sós homokból só kioldása, majd bepárlás után kristályosítása. Információk az étkezési só tengervízből történő előállításáról. Valamilyen szilárd keverék komponenseinek vizsgálata, kimutatása.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Daltoni atommodell, kémiailag tiszta anyag, elem, vegyület, molekula, vegyjel, képlet, halmazállapot, fázis, fizikai és kémiai változás, hőtermelő és hőelnyelő változás, anyagmegmaradás, keverék, komponens, elegy, oldat, tömegszázalék, térfogatszázalék.	

Tematikai egység	A részecskék szerkezete és tulajdonságai, vegyülettípusok	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Részecskeszemlélet, elem, vegyület, molekula, kémiai reakció.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mennyiségi arányok értelmezése vegyületekben a vegyértékelektronok számának, illetve a periódusos rendszernek az ismeretében. Az anyagmennyiség fogalmának megértése. Ionok, ionos kötés, kovalens kötés és fémes kötés értelmezése a nemesgáz-elektronszerkezetre való törekvés elmélete alapján. Az ismert anyagok besorolása legfontosabb vegyülettípusokba.	

Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
Az atom felépítése Atommodellek. Atommag és elektronok. Elektronok felosztása törzs- és vegyértékelektronokra.	A periódusos rendszer szerepének és az anyagmennyiség fogalmának a megértése. Képletek szerkesztése, anyagmennyiségre vonatkozó számítási feladatok megoldása.	Fizika: tömeg, töltés, áramvezetés, természet méretviszonya

Vegyértékelektronok jelölése a vegyjel mellett pontokkal, elektronpár esetén vonallal. A periódusos rendszer Története (Mengyelejev), felépítése. A vegyértékelektronok száma és a kémiai tulajdonságok összefüggése a periódusos rendszer 1., 2. és 13–18. (régebben főcsoportoknak nevezett) csoportjaiban. Fémek, nemfémek, félfémek elhelyezkedése a periódusos rendszerben. Magyar vonatkozású elemek (Müller Ferenc, Hevesy György). Nemesgázok elektronszerkezete. Az anyagmennyiség Az anyagmennyiség fogalma és mértékegysége. Atomtömeg, moláris tömeg és mértékegysége, kapcsolata a fizikában megismert tömeg mértékegységével.	Vegyértékelektronok jelölésének gyakorlása. Információ a nemesgázok kémiai viselkedéséről. Az elemek moláris tömegének megadása a periódusos rendszerből leolvasott atomtömegek alapján. Vegyületek moláris tömegének kiszámítása az elemek moláris tömegéből. A kiindulási anyagok és a reakciótermékek anyagmennyiségeire és tömegeire vonatkozó egyszerű számítási feladatok..	i, atomi méretek.
Egyszerű ionok képződése A nemesgáz-elektronszerkezet elérése elektronok leadásával, illetve felvételével: kation, illetve anion képződése. Ionos kötés. Ionos vegyületek képletének jelentése. Kovalens kötés	Az ionos, kovalens és fémes kötés ismerete, valamint a köztük levő különbség megértése. Képletek szerkesztése. Egyszerű molekulák szerkezetének felírása az atomok vegyérték-elektronszerkezetének ismeretében az oktettelv felhasználásával. Összetételre vonatkozó számítási feladatok megoldása.	

A nemesgáz-elektronszerkezet elérése az atomok közötti közös kötő elektronpár létrehozásával. Egyszeres és többszörös kovalens kötés. Kötő és nemkötő elektronpárok, jelölésük vonallal. Molekulák és összetett ionok kialakulása. Fémes kötés Fémek és nemfémek megkülönböztetése tulajdonságaik alapján. Fémek jellemző tulajdonságai. A fémes kötés, az áramvezetés értelmezése az atomok közös, könnyen elmozduló elektronjai alapján. Könnyűfémek, nehézfémek, ötvözetek.	Só képződéséhez vezető reakcióegyenletek írásának gyakorlása a vegyértékelektronok számának figyelembevételével (a periódusos rendszer segítségével). Ionos vegyületek képletének szerkesztése. Ionos vegyületek tömegszázalékos összetételének kiszámítása. Molekulák elektronszerkezeti képlettel való ábrázolása, kötő és nemkötő elektronpárok feltüntetésével. Példák összetett ionokra, elnevezésükre. Összetett ionok keletkezésével járó kísérletek, pl. alkáli- és alkáliföldfémek reakciója vízzel. Kísérletek fémekkel, pl. fémek megmunkálhatósága, alumínium vagy vaspor égetése.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Atommag, törzs- és vegyértékelektron, periódusos rendszer, anyagmennyiség, ion, ionos, kovalens és fémes kötés, só.

Tematikai egység	A kémiai reakciók típusai	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Vegyértékelektron, periódusos rendszer, kémiai kötések, fegyelmezett és biztonságos kísérletezési képesség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kémiai reakciók főbb típusainak megkülönböztetése. Egyszerű reakcióegyenletek rendezésének elsajátítása. A reakciók összekötése hétköznapi fogalmakkal: gyors égés, lassú égés, robbanás, tűzoltás, korrózió, megfordítható folyamat, sav, lúg. Az ismert folyamatok általánosítása (pl. égés mint oxidáció, savak és bázisok közömbösítési reakciói), ennek alkalmazása kísérletekben.	

Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok

Egyesülés Egyesülés fogalma, példák. Bomlás Bomlás fogalma, példák. Gyors égés, lassú égés, oxidáció, redukció Az égés mint oxigénnel történő kémiai reakció. Robbanás. Tökéletes égés, nem tökéletes égés és feltételei. Rozsdásodás. Korrózió. Az oxidáció mint oxigénfelvétel. A redukció mint oxigénleadás. A redukció ipari jelentősége. A CO-mérgezés és elkerülhetősége, a CO-jelzők fontossága. Tűzoltás, felelős viselkedés tűz esetén.	Az egyesülés, bomlás, égés, oxidáció, redukció ismerete, ezekkel kapcsolatos egyenletek rendezése, kísérletek szabályos és biztonságos végrehajtása. Pl. mészkő, cukor, kálium-permanganát hőbomlása,. Pl. szén, faszén, metán (vagy más szénhidrogén) égésének vizsgálata. Égéstermékek kimutatása. Annak bizonyítása, hogy oxigénben gyorsabb az égés. Savval tisztított, tisztítatlan és olajos szög vízben való rozsdásodásának vizsgálata. Az élő szervezetekben végbemenő anyagcsere-folyamatok során keletkező CO2-gáz kimutatása indikátoros meszes vízzel. Izzó faszén, illetve víz tetején égő benzin eloltása, értelmezése az égés feltételeivel. Reakcióegyenletek írásának gyakorlása.	Biológia-egészségtan: anyagcsere. Fizika: hő.
Oldatok kémhatása, savak, lúgok Savak és lúgok, disszociációjuk vizes oldatban, sav-bázis elmélet. pH-skála, a pH mint a savasság és lúgosság mértékét kifejező számérték. Indikátorok. Kísérletek savakkal és lúgokkal Savak és lúgok alapvető reakciói. Közömbösítési reakció, sók képződése	Savak, lúgok és a sav-bázis reakcióik ismerete, ezekkel kapcsolatos egyenletek rendezése, kísérletek szabályos és biztonságos végrehajtása. Háztartási anyagok kémhatásának vizsgálata többféle indikátor segítségével. Növényi alapanyagú indikátor készítése. Kísérletek savakkal (pl. sósavval, ecettel) és pl. fémmel, mészkővel, tojáshéjjal, vízkővel. Információk arról, hogy a sav roncsolja a fogat. Kísérletek szénsavval, a szénsav bomlékonysága. Megfordítható	

Közömbösítés fogalma, példák sókra.	reakciók szemléltetése. Víz pH-jának meghatározása állott és frissen forralt víz esetén. Kísérletek lúgokkal, pl. NaOH-oldat pH-jának vizsgálata. Annak óvatos bemutatása, hogy mit tesz a 0,1 mol/dm3-es NaOH-oldat a bőrrel. Különböző töménységű savoldatok és lúgoldatok összeöntése indikátor jelenlétében, a keletkező oldat kémhatásának és pH-értékének vizsgálata. Reakcióegyenletek írásának gyakorlása. Egyszerű számítási feladatok közömbösítéshez szükséges oldatmennyiségekre.	
A kémiai reakciók egy általános sémája nemfémes elem égése (oxidáció, redukció) → égéstermék: nemfém-oxid → nemfém-oxid reakciója vízzel → savoldat (savas kémhatás) fémes elem égése (oxidáció, redukció) → égéstermék: fém-oxid → fém-oxid reakciója vízzel → lúgoldat (lúgos kémhatás) savoldat és lúgoldat összeöntése (közömbösítési reakció) → sóoldat (ionvegyület, amely vízben jól oldódik, vagy csapadékként kiválik). kémiai reakciók sebességének változása a hőmérséklettel (melegítés, hűtés).	Az általánosítás képességének fejlesztése típusreakciók segítségével. Magnézium égetése, az égésterméket vízbe helyezve az oldat kémhatásának vizsgálata. Kémcsőben lévő, indikátort is tartalmazó, kevés NaOH-oldathoz sósav adagolása az indikátor színének megváltozásáig, oldat bepárlása. Szódavíz (szénsavas ásványvíz) és meszes víz összeöntése indikátor jelenlétében.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyesülés, bomlás, gyors és lassú égés, oxidáció, redukció, pH, sav, lúg, közömbösítés.

8. évfolyam

	Tematikai egység	Órakeret
1.	Élelmiszerek és az egészséges életmód	13 óra
2.	Kémia a természetben	12 óra
3.	Kémia az iparban	12 óra
4.	Kémia a háztartásban	14 óra
	Szabadon tervezhető	3 óra
	Összesen:	54 óra

Tematikai egység	Élelmiszerek és az egészséges életmód	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	Elem, vegyület, molekula, periódusos rendszer, kémiai reakciók ismerete, fegyelmezett és biztonságos kísérletezés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szerves és a szervetlen anyagok megkülönböztetése. Ismert anyagok besorolása a szerves vegyületek csoportjaiba. Információkeresés az élelmiszerek legfontosabb összetevőiről. A mindennapi életben előforduló, a konyhai tevékenységhez kapcsolódó kísérletek tervezése, illetve elvégzése. Annak rögzítése, hogy a főzés többnyire kémiai reakciókat jelent. Az egészséges táplálkozással kapcsolatban a kvalitatív és a kvantitatív szemlélet elsajátítása. A tápanyagok összetételére és energiaértékére vonatkozó számítások készségszintű elsajátítása. Az objektív tájékoztatás és az elriasztó hatású kísérletek eredményeként elutasító attitűd kialakulása a szenvedélybetegségekkel szemben.	

Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
Szerves vegyületek Szerves és szervetlen anyagok megkülönböztetése.	Az élelmiszerek legfőbb összetevőinek, mint szerves	Biológia-egészségtan: az élőlényeket

Szénhidrátok Elemi összetétel és az elemek aránya. Egyszerű és összetett szénhidrátok. Szőlőcukor (glükóz, C6H12O6), gyümölcscukor (fruktóz), tejcukor (laktóz), répacukor (szacharóz). Biológiai szerepük. Méz, kristálycukor, porcukor. Mesterséges édesítőszerek. Keményítő és tulajdonságai, növényi tartalék-tápanyag. Cellulóz és tulajdonságai, növényi rostanyag. Fehérjék Elemi összetétel. 20-féle alapvegyületből felépülő óriásmolekulák. Biológiai szerepük (enzimek és vázfehérjék). Fehérjetartalmú élelmiszerek. Zsírok, olajok Elemi összetételük. Megkülönböztetésük. Tulajdonságaik. Étolaj és sertészsír, koleszterintartalom, avasodás, kémiailag nem tiszta anyagok, lágyulás. Alkoholok és szerves savak Szeszes erjedés. Pálinkafőzés. A glikol, a denaturált szesz és a metanol erősen mérgező hatása. Ecetesedés. Ecetsav.	vegyületeknek az ismerete és csoportosítása. Tömény kénsav (erélyes vízelvonó szer) és kristálycukor reakciója. Keményítő kimutatása jóddal élelmiszerekben. Csiriz készítése. Karamellizáció. Tojásfehérje kicsapása magasabb hőmérsékleten, illetve sóval. Oldékonysági vizsgálatok, pl. étolaj vízben való oldása tojássárgája segítségével, majonézkészítés. Információk a margarinról, szappanfőzésről. Alkoholok párolgásának bemutatása. Információk mérgezési esetekről. Ecetsav kémhatásának vizsgálata, háztartásban előforduló további szerves savak bemutatása.	felépítő főbb szerves és szervetlen anyagok, anyagcsere-folyamatok, tápanyag. Fizika: a táplálékok energiatartalma.
Az egészséges táplálkozás Élelmiszerek összetétele, az összetétellel kapcsolatos táblázatok értelmezése, ásványi sók és nyomelemek. Energiatartalom, táblázatok értelmezése, használata. Sportolók, diétázók, fogyókúrázók táplálkozása. Zsír- és vízoldható vitaminok, a C-vitamin. Tartósítószerek. Szenvedélybetegségek	Az egészséges életmód kémiai szempontból való áttekintése, egészségtudatos szemlélet kialakítása. Napi tápanyagbevitel vizsgálata összetétel és energia szempontjából. Üdítőitalok kémhatásának, összetételének vizsgálata a	

Függőség. Dohányzás, nikotin. Kátrány és más rákkeltő anyagok, kapcsolatuk a tüdő betegségeivel. Alkoholizmus és kapcsolata a máj betegségeivel. „Partidrogok”, egyéb kábítószerek.	címke alapján. Információk Szent-Györgyi Albert munkásságáról. Pl. elriasztó próbálkozás kátrányfoltok oldószer nélküli eltávolításával. Információk a drog- és alkoholfogyasztás, valamint a dohányzás veszélyeiről..	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szerves vegyület, alkohol, szerves sav, zsír, olaj, szénhidrát, fehérje, dohányzás, alkoholizmus, drog.	

Tematikai egység	Kémia a természetben	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	A halmazok, keverékek, kémiai reakciók ismerete, fegyelmezett és biztonságos kísérletezés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A természetben található legfontosabb anyagok jellemzése azok kémiai tulajdonságai alapján. Szemléletformálás annak érdekében, hogy a tanuló majd felnőttként is képes legyen alkalmazni a kémiaórán tanultakat a természeti környezetben előforduló anyagok tulajdonságainak értelmezéséhez, illetve az ott tapasztalt jelenségek és folyamatok magyarázatához. A levegő- és a vízszennyezés esetében a szennyezők forrásainak és hatásainak összekapcsolása, továbbá azoknak a módszereknek, illetve attitűdnek az elsajátítása, amelyekkel az egyén csökkentheti a szennyezéshez való hozzájárulását.	

Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
Hidrogén Tulajdonságai. Előfordulása a csillagokban. Légköri gázok	A légköri gázok és a légszennyezés kémiai vonatkozásainak ismerete, megértése, környezettudatos szemlélet kialakítása.	Biológia-egészségtan: szaglás, tapintás, látás, környezetszenny

A légkör összetételének ismétlése (N2, O2, CO2, H2O, Ar). Tulajdonságaik, légzés, fotoszintézis, üvegházhatás, a CO2 mérgező hatása. Levegőszennyezés Monitoring rendszerek, határértékek, riasztási értékek. Szmog. O3, SO2, NO, NO2, CO2, CO, szálló por (PM10). Tulajdonságaik. Forrásaik. Megelőzés, védekezés. Ózonpajzs. Az ózon mérgező hatása a légkör földfelszíni rétegében. A savas esőt okozó szennyezők áttekintése.	Hidrogén égése, durranógáz-próba. Annak kísérleti bemutatása, hogy az oxigén szükséges feltétele az égésnek. Lépcsős kísérlet gyertyasorral. Pl. esővíz pH-jának meghatározása. Szálló por kinyerése levegőből.	ezés, levegő-, víz- és talajszennyezés. Fizika: Naprendszer, atommag, a természetkárosítás fajtáinak fizikai háttere, elektromos áram.
Vizek Édesvíz, tengervíz, ivóvíz, esővíz, ásványvíz, gyógyvíz, szennyvíz, desztillált víz, ioncserélt víz, jég, hó. Összetételük, előfordulásuk, felhasználhatóságuk. A természetes vizek mint élő rendszerek. Vízszennyezés A Föld vízkészletének terhelése kémiai szemmel. A természetes vizeket szennyező anyagok (nitrát-, foszfátszennyezés, olajszennyezés) és hatásuk az élővilágra. A szennyvíztisztítás lépései. A közműolló. Élővizeink és az ivóvízbázis védelme. Ásványok, ércek Az ásvány, a kőzet és az érc fogalma. Magyarországi hegységképző kőzetek főbb ásványai. Mészkő, dolomit, szilikátásványok. Barlang- és cseppkőképződés. Homok, kvarc. Agyag és égetése. Porózus anyagok. Kőszén, grafit, gyémánt. Szikes talajok.	A vizek, ásványok és ércek kémiai összetételének áttekintése; a vízszennyezés kémiai vonatkozásainak ismerete, megértése, környezettudatos szemlélet kialakítása. Különböző vizek bepárlása, a bepárlási maradék vizsgálata. Környezeti katasztrófák kémiai szemmel. Ércek bemutatása. Kísérletek mészkővel, dolomittal és sziksóval, vizes oldataik kémhatása.	Földrajz: ásványok, kőzetek, vizek, környezetkárosító anyagok és hatásaik.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	H2, légköri gáz, természetes és mesterséges víz, ásvány, érc, levegőszennyezés, vízszennyezés.

Tematikai egység	Kémia az iparban	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	A természetben előforduló anyagok ismerete, kémiai reakciók ismerete, fegyelmezett és biztonságos kísérletezés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A természetben található nyersanyagok kémiai átalakításával értékes és nélkülözhetetlen anyagokhoz lehet jutni, de az ezek előállításához szükséges műveleteknek veszélyei is vannak. Néhány előállítási folyamat legfontosabb lépéseinek megértése, valamint az előállított anyagok jellemzőinek, továbbá (lehetőleg aktuális vonatkozású) felhasználásainak magyarázata (pl. annak megértése, hogy a mész építőipari felhasználása kémiai szempontból körfolyamat). Az energiatermelés kémiai vonatkozásai esetében a környezetvédelmi, energiatakarékossági és a fenntarthatósági szempontok összekapcsolása a helyes viselkedésformákkal.	

Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok
A vegyész és a vegyészmérnök munkája az iparban, a vegyipari termékek jelenléte mindennapjainkban. A vegyipar és a kémiai kutatás modern, környezetbarát irányvonalai. Vas- és acélgyártás A vas és ötvözeteinek tulajdonságai. A vas- és acélgyártás folyamata röviden. A vashulladék szerepe. Alumíniumgyártás A folyamat legfontosabb lépései. A folyamat energiaköltsége és	A tágabban értelmezett vegyipar főbb ágainak, legfontosabb termékeinek és folyamatainak ismerete, megértése, környezettudatos szemlélet kialakítása. Információk a vegyipar jelentőségéről, a vas- és acélgyártásról. Alumínium oxidációja a védőréteg leoldása után. Információk az amorf szerkezetről és a hazai üveggyártásról.	Biológia-egészségtan: fenntarthatóság, környezetszennyezés, levegő-, víz- és talajszennyezés. Fizika: az energia fogalma, mértékegysége, energiatermelési eljárások, hatásfok, a környezettudatos

környezetterhelése. Újrahasznosítás. Az alumínium tulajdonságai. Üvegipar Homok, üveg. Az üveg tulajdonságai. Újrahasznosítás. Papírgyártás A folyamat néhány lépése. Fajlagos faigény. Újrahasznosítás. Műanyagipar A műanyagipar és hazai szerepe. Műanyagok. Közös tulajdonságaik.	Információk a különféle felhasználási célú papírok előállításának környezetterhelő hatásáról. Információk a biopolimerek és a műanyagok szerkezetének hasonlóságáról, mint egységekből felépülő óriásmolekulákról. Információk a műanyagipar nyersanyagairól.	magatartás fizikai alapjai, energiatakarékos eljárások, energiatermelés módjai, kockázatai, víz-, szél-, nap- és fosszilis energiák, atomenergia, a természetkárosítás fajtáinak fizikai háttere, elektromos áram. Földrajz: fenntarthatóság, környezetkárosító anyagok és hatásaik, energiahordozók, környezet-károsítás.
Energiaforrások kémiai szemmel Felosztásuk: fosszilis, megújuló, nukleáris; előnyeik és hátrányaik. Becsült készletek. Csoportosításuk a felhasználás szerint. Alternatív energiaforrások. Fosszilis energiaforrások Szénhidrogének: metán, benzin, gázolaj. Kőolaj-finomítás. A legfontosabb frakciók felhasználása. Kőszenek fajtái, széntartalmuk, fűtőértékük, égéstermékeik. Az égéstermékek környezeti terhelésének csökkentése: porleválasztás, további oxidáció. Biomassza Megújuló energiaforrások. A biomassza fő típusai energetikai szempontból. Összetételük, égéstermékeik. Elgázosítás, folyékony tüzelőanyag gyártása. A biomassza	Az energiaforrások áttekintése a kémia szempontjából, környezettudatos szemlélet kialakítása. Információk az egyén energiatudatos viselkedési lehetőségeiről, a hazai olajfinomításról és a megújuló energiaforrások magyarországi fölhasználásáról.	

mint ipari alapanyag a fosszilis források helyettesítésére.		
Mész A mészalapú építkezés körfolyamata: mészégetés, mészoltás, karbonátosodás. A vegyületek tulajdonságai. Balesetvédelem. Gipsz és cement Kalcium-szulfát. Kristályvíz. Kristályos gipsz, égetett gipsz. Az égetett gipsz (modellgipsz) vízfelvétele, kötése. Cementalapú kötőanyagok, kötési idő, nedvesen tartás.	Információk a mész-, a gipsz- és a cementalapú építkezés során zajló kémiai reakciók szerepéről. A főbb lépések bemutatása, pl. a keletkező CO2-gáz kimutatása meszes vízzel, mészoltás kisebb mennyiségben. Információk a régi mészégetésről.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vas- és acélötvözet, alumínium, üveg, papír, energia, fosszilis energia, földgáz, kőolaj, szén, biomassza, mész, körfolyamat, kristályvíz.

Tematikai egység	Kémia a háztartásban	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	A háztartásban előforduló anyagok és azok kémiai jellemzői, kémiai reakciók ismerete, fegyelmezett és biztonságos kísérletezés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A háztartásokban található anyagok és vegyszerek legfontosabb tulajdonságainak ismerete alapján azok kémiai szempontok szerinti, szakszerű jellemzése. Az egyes vegyszerek biztonságos kezelésének, a szabályok alkalmazásának készségszintű elsajátítása a kísérletek során, a tiltott műveletek okainak megértése. A háztartási anyagok és vegyszerek szabályos tárolási, illetve a hulladékok előírásszerű begyűjtési módjainak ismeretében ezek gyakorlati alkalmazása. A háztartásban előforduló anyagokkal, vegyszerekkel kapcsolatos egyszerű, a hétköznapi életben is használható számolási feladatok megoldása.	

Ismeretek (tartalmak, jelenségek, problémák, alkalmazások)	Fejlesztési követelmények/ módszertani ajánlások	Kapcsolódási pontok

Savak, lúgok és sók biztonságos használata Használatuk a háztartásban (veszélyességi jelek). Ajánlott védőfelszerelések. Maró anyagok. Savak Háztartási sósav. Akkumulátorsav. Ecet. Vízkőoldók: a mészkövet és a márványt károsítják. Lúgok Erős lúgok: zsíroldók, lefolyótisztítók. Erős és gyenge lúgokat tartalmazó tisztítószerek. Sók Konyhasó. Tulajdonságai. Felhasználása. Szódabikarbóna. Tulajdonságai. Felhasználása. A sütőpor összetétele: szódabikarbóna és sav keveréke, CO2-gáz keletkezése.	A háztartásban előforduló savak, lúgok és sók, valamint biztonságos használatuk módjainak elsajátítása. Pl. kénsavas ruhadarab szárítása, majd a szövet roncsolódása nedvességre. Információk az élelmiszerekben használt gyenge savakról. Annak bizonyítása, hogy a tömény lúg és az étolaj reakciója során a zsíroldékony étolaj vízoldékonnyá alakul. Információk táplálékaink sótartalmáról és a túlzott sófogyasztás vérnyomásra gyakorolt hatásáról. Sütőpor és szódabikarbóna reakciója vízzel és ecettel. Információk a szódabikarbónával való gyomorsav-megkötésről.	Biológia-egészségtan: tudatos fogyasztói szokások, fenntarthatóság. Fizika: az energia fogalma, mértékegysége, elektromos áram.
Fertőtlenítő- és fehérítőszerek Hidrogén-peroxid. Hipó. Klórmész. Tulajdonságaik. A hipó (vagy klórmész) + sósav reakciójából mérgező Cl2-gáz keletkezik. A klórgáz tulajdonságai. A vízkőoldó és a klórtartalmú fehérítők, illetve fertőtlenítőszerek együttes használatának tilalma. Mosószerek, szappanok, a vizek keménysége Mosószerek és szappanok, mint kettős oldékonyságú részecskék. A	A háztatásban előforduló fertőtlenítő- és mosószerek, valamint biztonságos használatuk módjainak elsajátítása. A csomagolóanyagok áttekintése, a hulladékkezelés szempontjából is, környezettudatos szemlélet kialakítása. Információk a háztartási vegyszerek összetételéről. Semmelweis Ignác tudománytörténeti szerepe.	

szappanok, mosószerek mosóhatásának változása a vízkeménységtől függően. A víz keménységét okozó vegyületek. A vízlágyítás módjai, csapadékképzés, ioncsere. Csomagolóanyagok és hulladékok kezelése A csomagolóanyagok áttekintése. Az üveg és a papír mint újrahasznosítható csomagolóanyag. Alufólia, aludoboz. Az előállítás energiaigénye. Műanyagok jelölése a termékeken. Élettartamuk.	Információk a kettős oldékonyságú részecskékről. Vízlágyítók és adagolásuk különbsége mosógép és mosogatógép esetében. Információk a foszfátos és foszfátmentes mosópor környezetkémiai vonatkozásairól. Információk: mi miben tárolható, mi mosható mosogatógépben, mi melegíthető mikrohullámú melegítőben. Információk a csomagolóanyagok szükségességéről, a környezettudatos viselkedésről. Műanyag égetése elrettentésként. Információk az iskola környékén működő hulladékkezelési rendszerekről.	
Réz és nemesfémek A félnemesfémek és nemesfémek. A réz (vörösréz) és ötvözetei (sárgaréz, bronz). Tulajdonságaik. Tudománytörténeti érdekességek. Az ezüst és az arany ún. tisztaságának jelölése. Választóvíz, királyvíz. Permetezés, műtrágyák Réz-szulfát mint növényvédő szer. Szerves növényvédő szerek. Adagolás, lebomlás, várakozási idő. Óvintézkedések permetezéskor. A növények tápanyagigénye.	Kémiai információk ismerete a háztartásban található néhány további anyagról, azok biztonságos és környezettudatos kezelése. A háztartásban előforduló kémiai jellegű számítások elvégzési módjának elsajátítása. Réz és tömény salétromsav reakciója. A rézgálic színe, számítási feladatok permetlé készítésére és műtrágya adagolására. Információk a valós műtrágyaigényről.	

Műtrágyák N-, P-, K-tartalma, vízoldékonysága, ennek veszélyei.		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vízkőoldó, zsíroldó, fertőtlenítő- és fehérítőszer, mosószer, vízkeménység, csomagolóanyag, műanyag, szelektív gyűjtés, nemesfém, permetezőszer, műtrágya, várakozási idő, adagolás, szárazelem, akkumulátor.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló ismerje a kémia egyszerűbb alapfogalmait (atom, kémiai és fizikai változás, elem, vegyület, keverék, halmazállapot, molekula, anyagmennyiség, tömegszázalék, kémiai egyenlet, égés, oxidáció, redukció, sav, lúg, kémhatás), alaptörvényeit, vizsgálati céljait, módszereit és kísérleti eszközeit, a mérgező anyagok jelzéseit. Ismerje néhány, a hétköznapi élet szempontjából jelentős szervetlen és szerves vegyület tulajdonságait, egyszerűbb esetben ezen anyagok előállítását és a mindennapokban előforduló anyagok biztonságos felhasználásának módjait. Tudja, hogy a kémia a társadalom és a gazdaság fejlődésében fontos szerepet játszik. Értse a kémia sajátos jelrendszerét, a periódusos rendszer és a vegyértékelektron-szerkezet kapcsolatát, egyszerű vegyületek elektronszerkezeti képletét, a tanult modellek és a valóság kapcsolatát. Értse és az elsajátított fogalmak, a tanult törvények segítségével segítséggel tudja magyarázni a halmazállapotok jellemzőinek, illetve a tanult elemek és vegyületek viselkedésének alapvető különbségeit, az egyes kísérletek során tapasztalt jelenségeket. Alkalmazza a megismert törvényszerűségeket egyszerűbb, a hétköznapi élethez is kapcsolódó problémák, kémiai számítási feladatok megoldása során, illetve gyakorlati szempontból jelentős kémiai reakciók egyenleteinek leírásában. Megszerzett tudását alkalmazva hozzon felelős döntéseket a saját életével, egészségével kapcsolatos kérdésekben, vállaljon szerepet személyes környezetének megóvásában.

7-8. évfolyam (A 2020/2021-ben induló 5. évfolyamtól felmenő rendszerben)

A kémia oktatása során egyrészt be kell mutatni a kémiának az élet minőségének javításában betöltött alapvető szerepét, az új anyagok előállításának szépségét és hasznosságát, másrészt maximálisan ki kell használni azt a lehetőséget, amit a kémia tárgyalásmódja (makro-, szimbólum- és részecskeszint) nyújt a tanulók absztrakciós készségének fejlesztésében. Az oktatás minden szakaszában törekedni kell az élményszerűségre, a tanulók számára releváns és érdekes problémák kémiai vonatkozásainak bemutatására, a gyakorlatban használható tudás elsajátításának fontosságára. Az élményközpontú tanítás során arra kell hangsúlyt helyezni, hogy a tanulókba tudatosuljon: a kémiai ismeretek szükségesek az élőlényekben zajló folyamatok megértéséhez, a mindennapokban használt tárgyaink előállításához, a kémiatanítás másik feladata a tudatos vásárlási és anyagfelhasználási szokások kialakítása, az egészségvédelemhez és az élhető környezet megóvásához szükséges ismeretek és szemlélet biztosítása.

Ugyanakkor tisztában kell lennünk a fogalmi megértést nehezítő, valamint a kémiához viszonyuló pozitív attitűd ellen ható tényezőkkel (például áltudományos nézetek) is. A fogalmi megértést nehezítő további tényező a kémiai fogalmak néhány sajátossága. Az anyagok és jelenségek többszintű (makro-, részecske- és szimbólumszintű) értelmezése, számos kémiai fogalom elnevezésének és korszerű jelentésének ellentmondásossága, bizonyos fogalmak kontextustól függő jelentése, a tudományos és a köznyelvi jelentések különbözősége miatt különösen fontos a tanuló gondolkodásának megismerése, a fogalmi megértési problémák feltárása. A kémia ismeretanyagát – a tanulók érdeklődési körétől függően – többféleképpen is lehet értelmezni. Ez a tanterv a mindenki számára szükséges tartalmakat és fejlesztési célokat tartalmazza.

A tanterv figyelembe veszi, hogy a súlyos fokban hallássérült tanulók eltérő nyelvi szintekkel, kommunikációs csatornákkal, képességekkel, érdeklődéssel, szociális és családi háttérrel rendelkeznek. Ezért több szinten közelíti meg a jelenségeket, így kapaszkodót adhat azoknak is, akik már nem találkoznak a kémiával, mint tantárggyal.
A hallássérültek egyik legfontosabb információszerzési, illetve kommunikációs eszköze a számítógép és ezen keresztül az internet. Ennek használatát nehezíti szűkebb szókincsük és szövegértési nehézségük. Ebből adódóan kiemelt feladat a keresőprogramokkal való megismertetésük, melyek segítenek a lényegkiemelésben és az írott szöveg megértésében. Mivel a hallássérült tanulók erősen motiváltak a digitális eszközök használatában, ezt a motivációt ajánlott kihasználni más tanórákon is. Ajánlott a szabályos tízujjas gépírás

elsajátítása (gépírást tanító program). Az ok-okozati összefüggéseket nehezen ismerik fel, ezért szükséges az IKT használatának során felmerülő valós és virtuális kapcsolatok megkülönböztetésének oktatása.

A hatékony, önálló tanulás elsajátíttatása fontos, mert a hallássérült tanuló önértékelése esetenként nem reális, szókincs és beszédértési nehézségei miatt az önálló tanuláshoz szükséges képességek kialakítása nagyobb figyelmet igényel. Munkába állásuk, karrierépítésük a kommunikációs lemaradásuk miatt nehezített, ezért ajánlott megtanítani őket munkájuk értékelésére, tanácsok, információk kérésére. A különböző tanulási technikák megismertetése elengedhetetlen (szótárak, lexikonok, ezek digitális változatainak használata).

A kémia tantárgy tanulása során az információk feldolgozása lehetőséget ad a tanulók szociális és állampolgári kompetenciájának erősítésére is, hiszen a hallássérült gyermeket/fiatalt támogatni kell sérülésének, és ebből adódó esetleges hátrányainak elfogadásában, az esetenként kialakuló konfliktusok és stressz kezelésében. .

Speciális intézményünkben figyelembe vesszük a tanulók speciális oktatási és nevelési igényeit, ezért nagy jelentőséget kap a hiányos ismeretekkel rendelkező diákok felzárkóztatása, az ingerszegény környezetből érkező, hátrányos helyzetűek megsegítése. Kiemelt figyelmet fordítunk a súlyos fokban hallássérült tanulóink eltérő nyelvi szintjéből eredő hiányosságok kompenzálására, illetve a hallássérülés és egyéb tanulási nehézségek, részképességek, esetleges pszichés zavarok leküzdésére.

A kémiai jelenségek vizsgálata egyaránt igényel gyakorlati és elméleti készségeket, így a tantárgy kisebb-nagyobb sikerélményhez juttathat mindenkit, ami a hatékony tanulás egyik alapvető feltétele.

A kémia az általános iskolában élményközpontúan, a diákok természetes kíváncsiságára építve jelenik meg. A diszciplináris tudás megszerzése mellett azonos súlyt kap a napi élettel és a környezettel, egyéb tanulmányaival való kapcsolat, továbbá azoknak az utaknak, módoknak a megtalálása, amelyekkel a kívánt információ, tudás birtokába juthat.

Az elsődleges cél az érdeklődés felkeltése és szinten tartása a legkülönbözőbb interaktív módszerekkel. Az otthoni megfigyelések, mérések, kémhatás vizsgálatok, kutakodások még a kémia népszerűsítését is elősegíthetik.

A tanulók az életkorukhoz és a 21. századhoz alkalmazkodó módszerek alkalmazásával nemcsak kémiatudásra, anyagismeretre és szemléletre tesznek szert, hanem megőrizhetik nyitottságukat, érdeklődésüket az ilyen témák iránt. A kíváncsiság pedig az újabb ismeretek megszerzésének hajtóereje.

A kémia tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A tanuló felismeri, összegyűjti, csoportosítja, rendszerezi és értékeli a hétköznapi életben, a tanulói kísérletezések során, illetve a szaknyelvi környezetben megjelenő, a kémiához kapcsolódó információkat. A rendszerezett és értékelt természettudományos információkat társaival megosztja.

A kommunikációs kompetenciák: A tanuló magabiztosan kommunikál írásban, szóban és jelnyelven, az anyanyelvén, ismeri és alkalmazza a legfontosabb természettudományos, különösen a kémiához kapcsolható legalapvetőbb szaknyelvi kifejezéseket, jeleket. Az anyagok fizikai és kémiai tulajdonságaival, a környezetvédelemmel kapcsolatos médiatartalmakat, prezentációkat hoz létre, illetve egyszerű szöveges feladatot old meg önállóan vagy csoportban dolgozva, annak érdekében, hogy általuk üzeneteket közvetítsen főként társai és korosztálya számára.

A digitális kompetenciák: A tanuló magabiztosan használja a digitális technológiát kémiai tárgyú tartalmak keresésére, értelmezésére, elemzésére, a vizsgálatai során meghatározott adatok kiértékelésére. Próbálja megismerni azokat a szempontokat, amelyek alapján kiszűrheti és helyesen értelmezheti az áltudományos tartalmakat a világhálón. A technológia felhasználásával a tanuló különböző médiatartalmakat, prezentációkat készít különböző témakörökben. A tanulás része az együttműködés és a kommunikáció, korszerű eszközökkel.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A tanuló a kémiai tanulmányai során gyakorlatot szerez a bizonyítékokon alapuló következtetések levonásában. A kémiai tárgyú problémák megoldása során megfogalmazza hipotézisét, a kísérleteket megtervezik, tanári segítséggel elvégzik, miközben fejlődik a diák absztrakciós készsége. A kísérletek végrehajtása elemzések során összefüggéseket vesz észre, ok-okozati viszonyokra jön rá, ami alapján egyszerűbb általánosításokat fogalmaz meg.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A kémiatanulás alapja az egyéni és a csoportos tevékenység. A tanulási tevékenységet vagy munkavégzést érintő csoportmunka során a tanuló felismeri feladatát, szerepét a csoportban, csoporttagként a társakkal együtt végez különböző tevékenységeket.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanuló a projektfeladatok megoldása során önállóan, illetve a csoporttagokkal közösen

különböző médiatartalmakat, prezentációkat, rövidebb-hosszabb szöveges produktumokat hoz létre a tapasztalatok, eredmények, elemzések, illetve következtetések bemutatására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A tanuló a kémiaórai tevékenysége során elsajátít számos olyan készséget, amely alkalmassá teszi arra, hogy képes legyen a feladatkörét érintő változó szerepekhez újító módon és rugalmasan alkalmazkodni. Felismeri a hétköznapi életben előforduló, kémiai tárgyú problémákban rejlő lehetőségeket, lehetőségeihez mérten hozzájárul a problémák megoldásához. Hatékonyan kommunikál másokkal, a többség álláspontját elfogadva vagy saját álláspontját megvédve érvel, mások érveit meghallgatja, azokat elfogadja vagy cáfolja.

Értékelés

Az értékelés kettős céljának megfelelően mindig meg kell találni a helyes arányt a formatív és a szummatív értékelés között. Fontos szerepet kell játszania az egyéni és csoportos önértékelésnek, illetve a diáktársak által végzett értékelésnek is. Törekedni kell arra, hogy a számonkérés formái minél változatosabbak, az életkornak megfelelőek legyenek.

Formái:

szóbeli felelet,
feladatlapok értékelése,
tesztek, dolgozatok osztályozása,
rajzok készítése,
modellek összeállítása,
számítási feladatok megoldása,
természetben tett megfigyelések, saját fényképek készítése kémiai anyagokról, jelenségekről, üzem- és múzeumlátogatási tapasztalatok előadása.

7–8. évfolyam

Az általános iskolai kémiai ismeretek tanításának célja a természettudományok iránti érdeklődés felkeltése, a természettudományos szemléletmód kialakítása, valamint a kémiának a társadalom és az egyén életében betöltött szerepének bemutatása. Ezeket a célokat a tanulók számára releváns problémák életszerű helyzetek kémiai vonatkozásainak tárgyalásával, a tanulók aktív közreműködésével, egyszerű – akár otthon is elvégezhető – kísérletek

tervezésével, végrehajtásával, megfigyelésével és elemzésével érhetjük el. A kémia tantárgy tanulása során a hallássérült tanulók olyan tapasztalatokon, kísérleteken nyugvó, biztos anyagismereten alapuló tudást szerezhetnek meg, amely nemcsak segíti őket (például a háztartási teendőkben) a mindennapokban, hanem akár életmentő is lehet számukra (például a benzingőz robbanásveszélye, a szén-monoxid és a klórgáz végzetes hatása). Az elsajátított ismeretek és a természettudományos szemlélet birtokában a tanulók – majd felnőttként is – egyre tudatosabban ügyelhetnek az egészségükre, szűkebb és tágabb környezetükre.

A kémiatanítás első szakaszának fő csomópontja az elemek, a vegyületek és a keverékek, illetve az atomok, a molekulák és az ionok megkülönböztetése, valamint a periódusos rendszer jelentőségének és használhatóságának megismerése. A kémiai szimbólumok (vegyjelek, képletek, reakcióegyenletek) és azok jelentésének tanítása háttérbe szorul az anyagok és folyamatok makroszintű és részecskeszintű értelmezésével szemben.

Ebben a szakaszban kezdődik el a részecskeszemlélet kialakítása, a tudományos ismeretek és a hétköznapi tapasztalatokon alapuló naiv elméletek ütköztetése is. A részecskeszemlélet kialakítása jól megválasztott, egyszerű kísérletekkel, valamint különböző modellek használatával történik. A modelleknek fontos szerepe van a részecskeszint és a makroszint kapcsolatának megértésében, valamint a szimbólumszint kialakításában. Már ebben a szakaszban is kiemelt figyelmet kell szentelni a tanulók gondolkodásának megismerésére, a fogalmi megértési problémák (tévképzetek, primitív axiómák) feltárására.

A 7–8. évfolyamon a kémia ismeretanyagának megközelítése elsősorban a tanulók előzetes tudására építve, jellemzően kísérleti tapasztalatok útján, illetve a mindennapi életben szerzett tapasztalatok felől történik. Ebben a szakaszban a tanulók által korábban megismert és gyakran pontatlanul használt fogalmakat és jeleket egyértelműsítjük úgy, hogy az természettudományos szempontból is korrekt legyen. Kezdetben inkább a tanulók megfigyeléseire, kísérleti tapasztalataira adunk választ, folyamatosan bővítve ezzel a természettudományos ismereteket és készségeket. Később az addig megszerzett ismeretek birtokában lehetőség nyílik a mindennapi élet – gyakran bonyolult – problémáinak egyszerűsített magyarázatára is.

Nagyon fontos, hogy mind a kémiai tanulmányok, mind az egyes témakörök tárgyalása ne száraz leírással, hanem érdekes, a tanulók számára is izgalmas kérdések, problémák felvetésével, kísérletek bemutatásával kezdődjön.

A kémia életszerűségét erősíthetjük, a tanulók kémiai problémák iránti érzékenységét növelhetjük, ha a kémiaórákon állandó figyelmet és időt szentelünk a médiában felbukkanó

kémiai jellegű hírek (pl. szén-monoxid-, mustgáz-, metil-alkohol-mérgezés, kémiai Nobel-díj-átadás, környezetkárosítások stb.) megbeszélésére.

A 7–8. évfolyamon a kémia tantárgy alapóraszáma: 108 óra.

évfolyam	éves óraszám 2020/2021-től	éves óraszám 2021/2022-től
7. évfolyam	36 óra	36 óra
8. évfolyam	72 óra	72 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	**óraszám**		
	Új ismeretek	**Gyakorlás, összefoglalás**	**Összesen**
7. évfolyam			
A kísérleti megfigyeléstől a modellalkotásig	17	1	18
Az anyagi halmazok	17	1	18
Összesen	**36**		
Atomok, molekulák és ionok	14	2	16
Kémiai reakciók	20	0	20
Kémia a természetben	15	1	16
Kémia a mindennapokban	19	1	20
Összesen	**72**		

7. ÉVFOLYAM

TÉMAKÖR: A kísérleti megfigyeléstől a modellalkotásig

ÓRASZÁM: 18 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Megfigyelési és manuális készség fejlesztése

Kísérletek értelmezése és biztonságos megvalósítása

A biztonságos eszköz- és vegyszerhasználat elsajátítása, baleseti szituációs játékok

Hipotézisalkotás, a hipotézis kísérleti megerősítése vagy cáfolata

A tudományos gondolkodás kialakulásának támogatása

Információkeresés, alkotás digitális eszközzel

Az anyagi halmazok jellemzése, modellezése

Az anyagok halmazállapota, halmazállapot-változások

Mérések: tömeg, térfogat, hőmérséklet

A fizikai és kémiai változások megkülönböztetése

Keverékek komponenseinek szétválasztása

Oldás, kristályosítás, ülepítés, szűrés, bepárlás, mágneses elválasztás, desztilláció, adszorpció

FOGALMAK

modell, kísérlet, tapasztalat, magyarázat, balesetvédelmi szabály, veszélyességi jelölés, anyagi halmaz, gáz, folyadék, szilárd halmazállapot, halmazállapot-változások, olvadás, párolgás, forrás, lecsapódás, fagyás, szublimáció, endoterm és exoterm változások, vegyszer, egyszerű mérési módszerek, tömeg, térfogat, sűrűség, elválasztási eljárások, kísérleti eszközök, desztilláció

TEVÉKENYSÉGEK

Beszélgetés a veszélyességi jelek bevezetésének és egységesítésének szükségességéről

Néhány háztartási vegyszer (pl. sósav, hypo stb.) címkéjének megismerése, a veszélyességi jelek értelmezése

A leggyakrabban használt laboratóriumi eszközök jellemzése (anyaguk, melegíthetőségük, felhasználási területük)

Tömegmérés táramérleggel, a mérési pontosság megbeszélése, a tapasztalatok értelmezése

Térfogatmérés mérőhengerrel: víz térfogatának mérése, a mérési pontosság megbeszélése, becslés kis mennyiségű folyadékok térfogatára

Egyszerű tárgyak, testek tömegének és térfogatának megmérése, majd sűrűségük kiszámítása, a mérési pontosságok alapján a sűrűségadat pontosságának megadása

Gáz, folyékony és szilárd halmazállapotú anyagok fizikai tulajdonságainak vizsgálata és táblázatos összehasonlítása, a levegő vizsgálata műanyag fecskendős kísérletben, a víz mint folyadék tulajdonságainak vizsgálata, a vas tulajdonságainak vizsgálata

A víz halmazállapot-változásainak vizsgálata, a jód szublimációjának vizsgálata

A halmazállapot-változással kapcsolatos videofilmek megtekintése és értelmezése a részecskeszemlélet alapján

Endoterm és exoterm folyamatok (pl. az alkohol és a víz elegyedésének) követése hőmérsékletméréssel

A víz körforgásának értelmezése a víz halmazállapot-változásainak tükrében

Egyszerű magyar (esetleg idegen) nyelvű animációk keresése az interneten a víz körforgásával kapcsolatban

Szilárd keverékek (pl. só és homok) elválasztása oldással, szűréssel, bepárlással

A pálinkafőzés tanulmányozása videofilm segítségével, a folyamat értelmezése

Homok és víz keverékének elválasztása ülepítéssel, dekantálással, illetve szűréssel

Háromkomponensű (konyhasó-homok-vaspor) keverék szétválasztásának megtervezése, a várható tapasztalatok megbecsülése, a vizsgálat csoportokban történő megvalósítása, a tapasztalatok összevetése az előzetes elképzeléssel, a következtetések levonása

Egyszerű fényképgaléria készítése az elvégzett kísérletekről, szövegaláírás a képekhez

Hasonló kísérletek keresése és gyűjtése videomegosztó portálok segítségével

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megismeri egy egyszerű laboratórium felépítését, anyagait és eszközeit;

megkülönbözteti a kísérletet, a tapasztalatot és a magyarázatot;

egyszerű modelleket (golyómodellt) használ az anyagot felépítő kémiai részecskék modellezésére;

ismeri a halmazállapot-változásokat, konkrét példát tud mondani a természetből (légköri jelenségek) és a mindennapokból;

tudja, hogy a keverékek alkotórészeit az alkotórészek egyedi tulajdonságai alapján választhatjuk szét egymástól, ismer példákat az elválasztási műveletekre (pl. bepárlás, szűrés, ülepítés);

megismeri néhány köznapi anyag legfontosabb tulajdonságait és az anyagok vizsgálatának egyszerű módszereit.

TÉMAKÖR: Az anyagi halmazok

ÓRASZÁM: 18 óra

és az oldatok összetételét;

példát mond a valódi oldatra és a kolloid oldatra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az érvelési készség fejlesztése

Egyszerűbb következtetések kialakításának támogatása

A kémiailag tiszta anyagok: elemek és vegyületek összetétele és tulajdonságai példákkal

A keverékek

Az oldatok és összetételük

Az oldódás

Egyszerű kolloidok

FOGALMAK

kémiailag tiszta anyag, kémiai elem, fém, nemfém, vegyület, szervetlen vegyület, szerves vegyület, keverék, fizikai tulajdonság, fizikai változás, oldat, oldott anyag, oldószer, oldódás, oldhatóság, tömegszázalék, telítetlen oldat, telített oldat, fiziológiás sóoldat, rendszer, valódi oldat, kolloid oldat, komponens, levegő, ötvözetek

TEVÉKENYSÉGEK

Példák bemutatása a köznapi életből elemre (pl. grafit, vörösréz, kén), vegyületre (pl. víz, nátrium-klorid, szőlőcukor) és keverékre (pl. benzin, levegő, sárgaréz)

Köznapi anyagok (pl. alufólia, mészkő, kockacukor) fizikai tulajdonságainak (szín, szag, halmazállapot, oldhatóság, sűrűség, megmunkálhatóság, elektromos vezetés) összehasonlítása, táblázat és/vagy anyagismereti kártyák készítése

Egyszerű oldási kísérletek a „Mi miben oldódik?” kérdés eldöntésére, pl. vas, konyhasó, répacukor és jód oldódásának vizsgálata vízben, alkoholban és benzinben

Konyhasó oldhatóságának meghatározása kísérleti úton

Grafikonok és táblázatok adatainak elemzése a különböző anyagok oldhatóságával, valamint egy anyag különböző hőmérsékleten való oldhatóságával kapcsolatban

A diffúziót szemléltető tanulókísérletek elvégzése

A diffúziót részecskeszemlélet alapján bemutató magyar (vagy idegen) nyelvű animáció, illetve kisfilm keresése az internet segítségével, szövegkönyv (és narráció) készítése a fimhez

Az oldás sebességét befolyásoló tényezők kísérleti úton történő vizsgálata

Kristályok növesztése otthon (pl. konyhasó, timsó, kandiscukor)

Oldatkészítési gyakorlat, adott tömegű és tömegszázalékos oldat elkészítése a laboratóriumi eszközök (mérleg, főzőpohár, mérőhenger, vegyszeres kanál, üvegbot) felhasználásával

Példák gyűjtése a köznapi életből tömeg- és térfogatszázalékos adatok megadására

Szövegkeresés és -értelmezés a fiziológiás sóoldat összetételéről és szerepéről az orvosi gyakorlatban

Nagyon egyszerű számítási feladatok elvégzése a tömegszázalék köréből

Híg szappanoldat, szörpök és limonádé készítése és tanulmányozása, összehasonlítása valódi oldatokkal

Gyümölcszselé és majonéz készítése és tanulmányozása

A tej, tejföl, mosógél, tusfürdő, kézkrém, köd, füst tanulmányozása

Poszter vagy digitális bemutató készítése „Ötvözetek a mindennapjainkban (acél/könnyűfém felni/lágyforrasz stb.)" címmel

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri a természettudományos vizsgálatok során alkalmazott legfontosabb mennyiségeket és azok kapcsolatát;

képes egyszerű kísérletek elvégzésére és elemzésére az elemekkel, vegyületekkel és keverékekkel kapcsolatban;

a részecskemodell alapján értelmezi az oldódást;

különbséget tesz elem, vegyület és keverék között;

tudja, hogy melyek az anyag fizikai tulajdonságai;

részecskeszemlélettel értelmezi az oldódás folyamatát

8. ÉVFOLYAM

TÉMAKÖR: Atomok, molekulák és ionok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 16 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A társakkal való kooperáció képességének fejlesztése

A biztonságos eszköz- és vegyszerhasználat elsajátítása

Internetes források használatának fejlesztése

Számítógépes bemutató készítésének gyakorlása

Az analógiás gondolkodás fejlesztése

Alkotás digitális eszközzel

Az atom felépítése és fontosabb jellemzői

Az elektronszerkezet kiépülése, nemesgázszerkezet

Az elemek periódusos rendszere

A periódusos rendszer felépítésének összefüggései az atom elektronszerkezetével

A periódusos rendszer csoportjai

A molekulák képződése, felépítése és fontosabb jellemzői

Az ion képződése és fontosabb jellemzői, csoportosítás töltés alapján

A kémiai kötések fajtái, jellemzői

Az anyagok halmazszerkezete és fizikai tulajdonságai

FOGALMAK

elemi részecske, proton, elektron, neutron, kémiai részecske, atom, molekula, ion, elemmolekula, vegyületmolekula, atommag, elektronburok, rendszám, periódusos rendszer, nemesgázszerkezet, kémiai kötés, vegyjel, képlet, alkálifémek, alkáliföldfémek, földfémek, halogének, nemesgázok

TEVÉKENYSÉGEK

Atomok és molekulák modellezése, az atomok méretviszonyainak megfigyelése

Az atomok, az ionok és a molekulák összehasonlítása táblázatos formában (pl. az oxigén példáján)

Információgyűjtés a periódusos rendszerről, prezentáció készítése a témával kapcsolatban

Prezentáció a periódusos rendszer fontosabb, gyakoribb, érdekesebb elemeiről internetes források felhasználásával, a források megnevezésével

Projekt: a periódusos rendszer (művészi/vicces/informatív) elkészítése csoportokban kartonlapokból, kerámiacsempékből stb.

Magyar és idegen nyelvű, ingyen letölthető, periódusos rendszert megjelenítő mobiltelefonos/táblagépes applikációk feltérképezése, az alkalmazhatóságuk korlátjainak megállapítása

„Milyen a periódusos rendszer mint társasjáték?” – kreatív ötletek gyűjtése a periódusos rendszer társasjátékká való alakítására

Játék a vegyjelekkel: nevek kirakása vegyjelekből, a kedvenc vers egy szakaszának átírása vegyjelekkel, egyszerű szöveges vagy rajzos rejtvények készítése a vegyjelekkel, elemek nevével kapcsolatban

Információgyűjtés a fontosabb atomok vegyjelének eredetével kapcsolatban

Vita kezdeményezése a kémia jelrendszerének szükségessége kapcsán

Memóriakártyák készítése a fontosabb elemek és vegyületek nevének és kémiai jelének (vegyjelének, képletének) megjegyzéséhez

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

különbséget tesz elemi részecske és kémiai részecske, valamint atom, molekula és ion között;

szöveges leírás vagy kémiai szimbólum alapján megkülönbözteti az atomokat, molekulákat és ionokat;

ismeri a legfontosabb elemek vegyjelét, illetve vegyületek képletét;

tudja, hogy az atom atommagból és elektronburokból épül fel;

fel tudja írni a kisebb atomok elektronszerkezetét a héjakon lévő elektronok számával;

tudja, hogy az atom külső elektronjainak fontos szerep jut a molekula- és ionképzés során;

érti egyszerű molekulák kialakulását (H_2, Cl_2, O_2, N_2, H_2O, HCl, CH_4, CO_2), és fel tudja írni a képletüket;

érti az egyszerű ionok kialakulását (Na^+, K^+, Mg^{2+}, Ca^{2+}, Al^{3+}, Cl^-, O^{2-}), és analógiás gondolkodással következtet az egy oszlopban található elemekből képződő ionok képletére;

érti az ionvegyületek képletének megállapítását;

ismeri a köznapi anyagok molekula- és halmazszerkezetét (hidrogén, oxigén, nitrogén, víz, metán, szén-dioxid, gyémánt, grafit, vas, réz, nátrium-klorid);

érti, hogy az atomok és ionok között jellemzően erősebb, a molekulák között gyengébb kémiai kötések alakulhatnak ki.

TÉMAKÖR: Kémiai reakciók

JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az analógiás gondolkodás fejlesztése

A kémiai információk keresése és értelmezése

A korábbi ismeretek alkalmazása az új információk feldolgozása során

A fizikai és a kémiai változások megkülönböztetése

A reakciók egyenletének leírása szavakkal, a folyamat értelmezése

A reakciók energiaviszonyai

A kémiai változások típusai

A köznapi életben jelentős kémiai reakciók

FOGALMAK

kémiai reakció, reakcióegyenlet, katalizátor, csapadék, gázfejlődés, exoterm reakció, endoterm reakció, egyesülés, bomlás, égés, gyors égés, lassú égés, sav, bázis, só, savas kémhatás, semleges kémhatás, lúgos kémhatás, közömbösítés, pH-érték, indikátor, korrózió, rozsda

TEVÉKENYSÉGEK

Egyszerű kémiai reakciók végrehajtása, a kémiai változás értelmezése (pl. a hurkapálca égése, a csillagszóró égése, a szódabikarbóna reakciója ételecettel, a vörösbor színének megváltozása szódabikarbóna hatására, a cukor karamellizációja, a meszes víz reakciója szén-dioxiddal stb.), a megfigyelések leírásának gyakorlása

Érdekes, akár bonyolultabb kémiai kísérletek megfigyelése videofilmeken, a kémiai változás értelmezése

A katalizátor hatásának bemutatása érdekes kísérleteken, pl. a hidrogén-peroxid bontása barnakőporral (vagy apróra vágott májdarabkákkal), a fejlődő oxigén kimutatása parázsló gyújtópálcával, kockacukor meggyújtása fahamu vagy teafű jelenlétében, keményítőemésztés hasnyálkivonat segítségével

Az égés tanulmányozása, a gyors (gyufa égése, földgáz égése, borszesz égése, csillagszóró égése, magnézium égése) és lassú égés (rozsdásodás, korhadás) tanulmányozása egyszerű kísérletekkel

Néhány egyszerűbb égési folyamat szóegyenlettel történő felírása

Az égés feltételeinek vizsgálata, az éghetetlen zsebkendő kísérlet elvégzése

Információk gyűjtése a tűzesetekkel és a tűzoltással kapcsolatban

Kiselőadás a lakástüzek, erdőtüzek megelőzésével és a tűzoltással kapcsolatban

Videofilm megtekintése a hivatásos tűzoltók munkájával kapcsolatosan

Endoterm reakciók keresése és gyűjtése az internet segítségével

Közismert savak (háztartási sósav, ecetsav, citromsav) tulajdonságainak vizsgálata

A háztartásban megtalálható semleges, savas és lúgos oldatok kémhatásának vizsgálata

Laboratóriumi és növényi indikátorok színváltozásának vizsgálata (pH-papír)

Háztartási tisztítószerek, oldatok, élelmiszerek kémhatásának vizsgálata saját indikátorpapírral, a vizsgálatok fényképes és/vagy mozgóképes dokumentálása

A közömbösítés vizsgálata egyszerű laboratóriumi kísérletekkel, pl. az ecetsav reakciója szódával vagy szódabikarbónával, a háztartási sósav reakciója nátrium-hidroxid-oldattal

„A fény és a fotoszintézis folyamata” – a téma bemutatása IKT-eszközökkel, kiselőadás formájában

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a részecskemodell alapján értelmezi az egyszerű kémiai reakciókat;

ismeri a kémiai reakciók végbemenetelének legalapvetőbb feltételeit;

ismeri a köznapi élet szempontjából legalapvetőbb kémiai reakciókat (pl. égési reakciók, egyesülések, bomlások, savak és bázisok reakciói, fotoszintézis);

ismer sav-bázis indikátorokat, érti felhasználásuk jelentőségét;

ismeri a katalizátor fogalmát, érti a katalizátorok működési elvének lényegét;

ismeri a korrózió fogalmát és a fémek csoportokba sorolását korrózióállóságuk alapján, érti a vas korróziójának lényegét, valamint a korrózióvédelem módjait.

TÉMAKÖR: Kémia a természetben

JAVASOLT ÓRASZÁM: 16 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az értékelési és érvelési készség fejlesztése

A prezentációs készség fejlesztése

Különböző, egyszerű médiatartalmak létrehozása

A levegő, a víz, a talaj, a kőzetburok és az élővilág anyagai

A levegő szennyező forrásai és következményei

A természetes vizek összetétele, szennyezői, víztisztítás, ivóvízgyártás

A hulladékok, a hulladékkezelés, az újrahasznosítás

A fosszilis energiahordozók

Megújuló energiaforrások

FOGALMAK

üvegházhatás, globális klímaváltozás, ózonpajzs, ózonlyuk, savas eső, szmog, édes víz, sós víz, ásványvíz, ásvány, trágya, hulladék, veszélyes hulladék, újrahasznosítás, szelektív hulladékgyűjtés, szerves vegyület, fosszilis tüzelőanyag, természetes szenek, megújuló energiaforrások

TEVÉKENYSÉGEK

Cikkek keresése a digitális és nyomtatott sajtóban a klímaváltozással kapcsolatban, tendenciák megfigyelése

Információgyűjtés és prezentáció készítése a levegőszennyezés következményeiről (a globális klímaváltozásról, a savas esőkről, az ózonpajzs sérüléséről, a szmogról)

Az esővíz kémhatásának vizsgálata

A savas esők hatásának modellezése egy levélen, a változások mikroszkópos megfigyelése

A savas esők épületekre, illetve műemlékekre gyakorolt hatásának modellezése egy mészkő- vagy márványdarabon

A fólia alatti növénytermesztés kérdésének érvekkel alátámasztott megvitatása

Beszélgetés az erős UV-sugárzás hatásairól

A napvédő krémek összetétele, a faktorszám függése az összetételtől

Porszennyezés egyszerű kísérleti vizsgálata a lakóhelyünkön, összehasonlítás az interneten talált adatokkal

Természetes vizek mintáinak vizsgálata bepárlással

A természetes vizek, folyók, tavak, tengerek szennyezéséről szóló filmek megtekintése, eszmecsere

Figyelemfelkeltő plakátok készítése a környezetvédelem fontosságával kapcsolatban, pl. a víztakarékosság, az energiafelhasználás csökkentése, a tudatos vásárlás, a műanyag hulladékok mennyiségének csökkentése, a szelektív hulladékgyűjtés fontossága, a vegyszertakarékos életmód kialakítása

Üzemlátogatás a helyi vagy egy regionális szennyvíztisztítóban

Aktív tréning a szelektív hulladéktárolók szakszerű használatához („Mit hova dobjunk?”)

Iskolai papírgyűjtés szervezése

A fosszilis energiahordozókkal kapcsolatos kisfilm megtekintése, eszmecsere a felhasználás mértékének csökkentéséről

Információgyűjtés a megújuló energiaforrásokról

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megérti és példákkal szemlélteti az emberi tevékenység és a természeti környezet kölcsönös kapcsolatát kémiai szempontok alapján;

ismeri természeti környezetének, azon belül a légkörnek, a kőzetburoknak, a természetes vizeknek és az élővilágnak a legalapvetőbb anyagait;

érti a globális klímaváltozás, a savas esők, az ózonréteg károsodásának, valamint a szmogoknak a kialakulását és emberiségre gyakorolt hatását;

azonosítja és példát hoz fel a környezetében előforduló leggyakoribb, levegőt, vizet és talajt szennyező forrásokra;

kiselőadás vagy projektmunka keretében ismerteti a háztartási hulladék összetételét, felhasználásának és csökkentésének lehetőségeit, különös figyelemmel a veszélyes hulladékokra;

konkrét lépéseket tesz annak érdekében, hogy mérsékelje a környezetszennyezést (pl. energiatakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés, tudatos vásárlás).

TÉMAKÖR: Kémia a mindennapokban

JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A logikus gondolkodás készségének fejlesztése

A megbízható internetes információk keresésének és megosztásának támogatása

Az áltudományos információk felismerésének támogatása

Élelmiszerek összetevői

Káros szenvedélyek

Gyógyszerek

A vízkeménység

Mosószerek, tisztítószerek

Fertőtlenítőszerek

Ruházatunk anyagai

Építőanyagok

A kőolaj

A legismertebb fémek

FOGALMAK

gyógyszer, dohánytermék, drog, alkohol, tápanyag, élelmiszer-adalék, táplálékkiegészítő, mesterséges édesítőszerek, tartósítószerek, E-számok, kemény víz, vízlágyítás, vízkőoldás, mosószer, szappan, fertőtlenítőszer, érc, műanyag, festékanyagok, növényvédő szerek, műtrágya, mikro- és makrotápanyagok, mesterséges szenek

TEVÉKENYSÉGEK

A tudomany.hu honlap felkeresése, egy kémiai tárgyú cikk elemzése

Egyszerű laboratóriumi vizsgálatok élelmiszerekkel, pl. keményítő kimutatása jóddal, zsírtartalom kioldása benzinnel

Gyakran fogyasztott élelmiszereink címkéinek elemzése: összetétel, élelmiszer-adalékok

Játék: „Hány E-számot ismersz?” – ismert anyagok (nitrogén, aszkorbinsav, citromsav stb.) E-számainak kikeresése, összepárosítása

Természetes színezékek az élelmiszerekben: cékla, csalán, bodza, hagymahéj, indigó stb. alkalmazása, a színanyagok kivonása növényekből, színük kémhatástól függő változásának vizsgálata

Az élelmiszerek tápanyag-összetételével és energiatartalmával kapcsolatos egyszerű számítások leírás alapján

Cigarettadohány száraz lepárlása egyszerű kísérlettel, a lepárlás termékeinek (mérgező gázok, kátrány) megfigyelése

Információgyűjtés az elektromos cigarettáról, a füstben található anyagokról

Az alkoholizmussal és a metanol-mérgezéssel kapcsolatos cikkek keresése az elektronikus médiában, az etil-alkohol és a metil-alkohol tulajdonságainak és egészségkárosító hatásainak táblázatos összehasonlítása

Prezentáció készítése a drogokról és azok hatásairól

Beszélgetés a legális és illegális drogok használatának veszélyeiről

Gyógyszercímke elemzése a tanórán, az információk értelmezése, a hatóanyag és a kísérőanyagok fogalmának tisztázása, a gyógyszer hatásai, mellékhatásai, a gyógyszer szedésével kapcsolatos javaslatok értelmezése

A kemény és lágy víz összehasonlítása egyszerű tanulókísérlettel (pl. szappan habzása különböző keménységű vizekben, vízlágyítás csapadékos vízlágyítással)

Szappanok, mosószerek, samponok, fogkrémek vizsgálata egyszerű kísérletekkel

A hypo vizsgálata, színtelenítő hatásának megfigyelése egyszerű kémcsőkísérletekkel, a hypo és a háztartási sósav egymásra hatásának veszélyei

Fertőtlenítőszerek a háztartásban (pl. alkohol, jód, ezüst, hidrogén-peroxid) – biztonságos felhasználásuk átbeszélése

Mosószer, szappan, hajsampon, tusfürdő, fogkrém, háztartási vízkőoldó, fertőtlenítő címkéjének elemzése, különös tekintettel az összetételükre és a használatukkal kapcsolatos óvintézkedésekre

Növényvédő szerek és festékek címkéjének elemzése, a használatukkal kapcsolatos óvintézkedések áttekintése

Építőanyagok (mészkő, égetett mész, oltott mész, cement, beton, üveg, polisztirolhab, poliuretánhab, kőzetgyapot) tanulmányozása egyszerű megfigyeléssel és kísérletekkel

Prezentáció készítése „Építőanyagok a múltban és napjainkban” címmel

A kőolaj feldolgozásával kapcsolatos videofilm megtekintése és elemzése

Kőolajpárlatok (pl. benzin, petróleum, szilárd paraffin) egyszerű laboratóriumi vizsgálata (oldási és oldódási kísérletek, sűrűség megfigyelése)

Bemutató készítése „A gépjárművek motorhajtó anyagai” címmel

Videofilm megtekintése és megbeszélése a műanyagokkal, a műanyag hulladékokkal kapcsolatban

„Áldás vagy átok a műanyag?” – érvelő vita a műanyagok használata mellett és ellen

Textilminták összehasonlítása: gyapjú, pamut, selyem, műszál vizsgálata, ruhacímke elemzése, a mosási és tisztítási javaslatok elemzése

A fém felhasználása és a tulajdonságai közötti kapcsolat megbeszélése

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tisztában van azzal, hogy a bennünket körülvevő anyagokat a természetben található anyagokból állítjuk elő;

tisztában van vele, hogy az életfolyamatainkhoz szükséges anyagokat a táplálékunkból vesszük fel zsírok, fehérjék, szénhidrátok, ásványi sók és vitaminok formájában;

tudja, hogy a változatos táplálkozás és az egészséges életmód a hosszú élet titka;

képes a forgalomban lévő kemikáliák (növényvédő szerek, háztartási mosó- és tisztítószerek) címkéjén feltüntetett használati útmutató értelmezésére, azok felelősségteljes használatára;

tudja, hogy a különféle ásványokból, kőzetekből építőanyagokat (pl. meszet, betont, üveget) és fémeket (pl. vasat és alumíniumot) gyártanak;

ismeri a kőolaj feldolgozásának módját, fő alkotóit, a szénhidrogéneket, tudja, hogy ezekből számos termék (motorhajtóanyag, kenőanyag, műanyag, textília, mosószer) készül.

Fizika

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től	éves óraszám 2020/2021-től
7. évfolyam	72 óra	36 óra
8. évfolyam	36 óra	72 óra

7–8. évfolyam (A 2020/2021-ben induló 5. évfolyamtól kifutó rendszerben)

Tekintettel arra, hogy intézményünkben súlyos fokban hallássérült gyermekek tanulnak, ezért az egyéni fejlődés sajátosságaihoz igazodó tanulási folyamatok megtervezésére, irányítására van szükség. A hallássérült tanulóknál nehézségek adódnak a kommunikációban: verbális közlés meghallásában, a beszéd, az írott szöveg megértésében, a nyelvi kifejezésben. A fizikaórákon használjuk az anyanyelvet, a szaknyelvet, valamint a jelnyelvet, amivel

biztosítani tudjuk a fogalmak tartalmi megismerését, megértését. A természettudományos kompetencia középpontjában a természetet és a természet működését megismerni igyekvő ember áll. A fizika tantárgy a természet működésének a tudomány által feltárt legalapvetőbb törvényszerűségeit igyekszik megismertetni a diákokkal. A törvényszerűségek harmóniáját és alkalmazhatóságuk hihetetlen széles skálatartományát megcsodálva bemutatja, hogyan segíti a tudományos módszer a természet erőinek és javainak az ember szolgálatába állítását. Olyan ismeretek megszerzésére ösztönözzük a fiatalokat, amelyekkel egész életpályájukon hozzájárulnak majd a társadalom és a természeti környezet összhangjának fenntartásához, a tartós fejlődéshez és ahhoz, hogy a körülöttünk levő természetnek minél kevésbé okozzunk sérülést.

A súlyos fokban hallássérült tanulóink beszédállapotának figyelembevétele mellett az értő-elemző olvasás, a kommunikáció (jellel, szóban, írásban) fejlesztését igyekszünk elősegíteni. Kiemelt figyelmet fordítunk a hallássérült tanulóink beszédéből eredő hátrányok kompenzálására, kiküszöbölésére, valamint az egyéni adottságok alapján a társuló tanulási nehézségek, részképességek, illetve pszichés zavaraik leküzdésére. A tanulók a hallássérülés következtében fellépő kommunikációs hátrány miatt számos információtól elesnek, így a világgal kapcsolatos ismereteik korlátozottak, tapasztalataik hiányosak. Ezért mindenképpen törekednünk kell az oktatás során a konkrét élményekhez kötött, minél több érzékszervet bevonó cselekvő megtapasztalásra, szemléltetésre.

A tantárgy tanulása során a tanulók megismerik az alapvető fizikai jelenségeket és az azokat értelmező modellek és elméletek történeti fejlődését, érvényességi határait, a hozzájuk vezető megismerési módszereket.

A súlyos fokban hallássérült tanulók esetében hangsúlyozottan kiemelt szempont a „mindenki tanítható legyen” elv megvalósítása, melynek érdekében lényeges a tananyagtartalom szükség szerinti „átalakítása”,egyszerűsítése,a súlypontok áthelyezése.

A tanulási-tanítási folyamatban változatos tanítási eljárásokat alkalmazunk.

Ezek: differenciált csoportmunka, a közös, páros egyéni tevékenykedtetés váltogatva a frontális osztálymunkával, többféle kooperatív foglalkozás, a fogalmak tartalmának megismerése, megjelenítése tárgyakkal, a szöveg eljátszásával, lerajzolásával; a verbalitás segítése szájról olvasással, vizuális megerősítéssel, jellel történő megsegítéssel.

A felső tagozatos (7.oszt.–8.oszt.) szakasz végére a nyelvi készségek olyan szintjére juttatható el a súlyos fokban hallássérült tanulók egy része, amely alkalmassá teszi őket az egyre önállóbb ismeretszerzésre, szövegalkotó műveletek végzésére, a korszerű műveltség iskolai tartalmának birtoklására. Ennek megfelelően valamennyi műveltségi területen megjelenik az

anyanyelvi készségek intenzív fejlődése (szóbeli és írásbeli közlés gyarapodása, a beszéd- és szövegértés készségei, az aktív és passzív szókincs növekedése, a passzív szókincs aktivizálási folyamatának gyorsulása). Vannak azonban olyan tanulók is, akiknél a fenti készségek csak alacsonyabb szinten jelennek meg, akiknél az egyre önállóbb ismeretszerzés csak alacsonyabb szinten tapasztalható meg.
A NAT-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.
A jelnyelv a megértés fontos eszköze a súlyos fokban hallássérült egyének számára az egymás közötti kommunikációban. A hangos beszédet kísérő jelnyelv segítséget nyújt a nyelvi kommunikáció közvetítésében és értelmezésében azokban az esetekben, amikor a nyelvi közlés megértése különböző okok miatt akadályozott (mentális problémák, diszfázia, részképesség zavarok stb.).
A tantárgy tanulása során a tanulók megismerkedhetnek a természet tervszerű megfigyelésével, a kísérletezéssel, a megfigyelési és a kísérleti eredmények számszerű megjelenítésével, grafikus ábrázolásával, a kvalitatív összefüggések megfogalmazásával.
Fontos, hogy a tanulók a jelenségekből és a köztük feltárt kapcsolatokból leszűrt törvényeket a természetben újabb és újabb jelenségekre alkalmazva ellenőrizzék, megtanulják igazolásuk vagy cáfolatuk módját. A tanulók ismerkedjenek meg a tudományos tényeken alapuló érveléssel, amelynek része a megismert természeti törvények egy-egy tudománytörténeti fordulóponton feltárt érvényességi korlátainak megvilágítása. A fizikában használatos modellek alkotásában és fejlesztésében való részvételről kapjanak vonzó élményeket és ismerkedjenek meg a fizika módszerének a fizikán túlmutató jelentőségével is.
Célok és feladatok
Az általános iskolai természettudományos oktatás, ezen belül a 7– 8. évfolyamon a fizika tantárgy tanításának és tanulásának legfőbb célja és feladata a tanulók felvértezése mind a személyiségük, tudásuk, készségük és képességük, mind a gondolkodásuk fejlesztésével arra, hogy majd boldoguljanak, helytálljanak magánéletükben, élethivatásukban és a 21. századi társadalomban.
Ennek érdekében a legfőbb feladat a természettudományos és más alapkompetenciák fejlesztése, a gyermekekben ösztönösen meglévő kíváncsiság és tudásvágy megerősítése, a sikerélmény biztosítása, a tantárgy megszerettetése, a fizika további tanulásának érzelmi és értelmi magalapozása.
A fizika alaptudomány, mert saját, a többi természettudomány alapjául is szolgáló fogalomrendszere, alapelvei és törvényei vannak. Ezért bizonyos előismereteteket a többi reál

tantárgy tanításához a fizikának kell biztosítania. A fizikának meghatározó szerepe és felelőssége van a természet megismerésében és védelmében, a technika fejlesztésében és az ahhoz való alkalmazkodásban is.

A tanítási-tanulási folyamatban központi szerepet kell biztosítani legfontosabb szereplőknek, a tanulóknak. Ezért figyelembe kell venni a tanulók többségére jellemző életkori sajátosságokat; minél aktívabb szereplővé kell tenni őket a tudás megszerzésében (tanulói kísérletek, a bemutatott kísérletek közös elemzése, önálló adatgyűjtés stb.);

gondoskodni kell a többség sikerélményéről, mert ez a legfontosabb tényezője a tantárgy megszerettetésének, tehát érzelmileg és értelmileg is hozzá kell kötni a tanulókat a fizikához;

mivel a tanulók azt az ismeretet, gondolatot fogadják be legkönnyebben, ami jól kapcsolódik a már meglévő ismereteikhez, tudásuk bővítésénél építeni kell a korábban megszerzett iskolai vagy iskolán kívüli konkrét tapasztalataikra, ismereteikre. Érdemes ezeket az egyes témák feldolgozása előtt céltudatosan feleleveníteni, bővíteni;

figyelembe kell venni, hogy a tanulók ebben az életkorban egyre több területen képesek az elvontabb (absztrakt, formális) gondolkodásra. Ezt nagymértékben erősíti, fejleszti, ha azt megfigyelések, kísérletek, mérések, ezek elemzése előzi meg, és a későbbi gyakorlati alkalmazások igazolják helyességüket;

a tanulók ismerjék meg és gyakorolják be a hagyományos és a korszerű ismeretszerzési módszereket és a korszerű eszközök alkalmazását, mert ezzel hatékonyabbá és könnyebbé tehetjük munkájukat;

lehetőséget kell adni csoportmunkára, mert az jellemformáló, és felkészíti őket a felnőttkori feladatok elvégzésére.

Fejlesztési feladatok

A fizika tanulása, tanítása nem lehet öncélú (csak a fizikai tartalomra figyelő), formális (csak a jelenségek, fogalmak, törvények stb. emlékezeti tudását segítő és elváró). Ezért ezt a műveltségi területet az egész természettudomány és az általános műveltség részeként kell feldolgozni úgy, hogy a fizika minél több szállal kapcsolódjon ezekhez. Közös munkával (a tanulókkal és a többi kollégával) el kell érni, hogy a tanulók döntő többsége elinduljon és évről évre előrelépjen azon a fejlődési folyamaton, amelynek eredményeként 18 éves korára képes lesz:

biztonsággal tájékozódni a természetben, a társadalomban, a rázúduló információhalmazban, felismerni abban a helyét és feladatait, és ezek ismeretében képes lesz rendszerben gondolkodni és önállóan cselekedni;

megismerni az ehhez szükséges fizikai jelenségeket, fogalmakat, törvényszerűségeket életkorának megfelelő alkalmazási szinten és kialakítani önmagában az olyan logikus (a természettudományokra jellemző, de általánosan felhasználható) gondolkodásmódot, amely segíti felismerni és megkülönböztetni az áltudományos tanokat a bizonyított ismeretektől, így tudatosan tudja, hogy döntéseiben mit vegyen figyelembe;
észrevenni a kapcsolatot a fizika fejlődése és a társadalom változása, a történelmi folyamatok kialakulása között, megismerni, értékelni a legkiválóbb fizikusok munkásságát, tudományos eredményeit, ezek hatását az emberiség életére.
eldönteni, hogy miben tehetséges, és ez alapján meghatározni azt az életpályát, amire sikeresen felkészülhet.
Biztosítani kell a tanulóknak, hogy:
irányítással vagy önállóan, egyedül vagy csoportosan megtervezhessenek és végrehajthassanak megfigyeléseket, kísérleteket, ezek elemzését, közös értékelését és az eredményeket szakmailag és nyelvileg is helyesen fogalmazzák meg. Ismerjék és alkalmazzák a balesetvédelmi szabályokat.
hagyományos mérőeszközök (mérőszalag, óra, hőmérő, mérleg, rugós erőmérő, feszültség- és áramerősség-mérő stb.) és ezek korszerű változatát alkalmazhassák; az ismeretszerzés minél többféle lehetőségét (könyvtár, számítógép, internet, multimédiás eszközök stb.) felhasználják;
a fizikai ismeretek rendszerében felismerjék, hogy melyek azok az alapvető fogalmak, elvek, törvények, amelyekre a rendszer épül. Ezekkel kiemelt hangsúllyal kell foglalkozni, pl.: az anyag és ennek mindkét fajtája (a részecskeszerkezetű, ill. a mező), valamint legfontosabb tulajdonságaik (halmazállapot, tehetetlenség, gravitáló képesség, a kölcsönható képesség, mágneses és elektromos tulajdonság stb.); a megmaradási törvények; a tér, idő, tömeg elemi szintű értelmezése.
észrevegyék és tudatosan használják az a) anyag, test, változási folyamatok, b) ezek tulajdonságai, c) az ezeket jellemző mennyiségek összetartozó, de alapvetően különböző jellegű fogalmát.
értsék az energia és energiaváltozás (munka, hőmennyiség) mint mennyiségi fogalmak jelentőségét az állapot és az állapotváltozás általános jellemzésében, az energiával kapcsolatos köznapi szóhasználatok szakmailag helyes értelmezését és annak elfogadását, hogy ezek célszerű, egyszerűsített kifejezések, pontatlanok ugyan, de használatuk mégis elfogadható, ha tudjuk, mit „rejtjelezünk” velük.

A fizika tantárgy a fejlesztési területek és kulcskompetenciák közül különösen az alábbiak fejlesztéséhez járulhat hozzá:
Természettudományos kompetencia: A természettudományos törvények és módszerek hatékonyságának ismerete, az ember világbeli helye megtalálásának, a világban való tájékozódásának elősegítésére. A tudományos elméletek társadalmi folyamatokban játszott szerepének ismerete, megértése; a fontosabb technikai vívmányok ismerete; ezek előnyeinek, korlátainak és társadalmi kockázatainak ismerete; az emberi tevékenység természetre gyakorolt hatásának ismerete.
Szociális és állampolgári kompetencia: a helyi és a tágabb közösséget érintő problémák megoldása iránti szolidaritás és érdeklődés; kompromisszumra való törekvés; a fenntartható fejlődés támogatása; a társadalmi-gazdasági fejlődés iránti érdeklődés.
Matematikai kompetencia: alapvető matematikai elvek alkalmazása az ismeretszerzésben, a mennyiségi fogalmak jellemzésében és a problémák megoldásában, ami a 7–8. osztályban csak a négy alapműveletre és a különböző táblázatok elkészítésére, grafikonok rajzolására és elemzésére korlátozódik.
Digitális kompetencia: információkeresés a témával kapcsolatban, adatok gyűjtése, feldolgozása, rendszerezése, a kapott adatok kritikus alkalmazása, felhasználása, grafikonok készítése.
Hatékony, önálló tanulás: új ismeretek felkutatása, értő elsajátítása, feldolgozása és beépítése; munkavégzés másokkal együttműködve, a tudás megosztása; a korábban tanult ismeretek, a saját és mások élettapasztalatainak felhasználása.
Kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia: az új iránti nyitottság, elemzési képesség, különböző szempontú megközelítési lehetőségek számbavétele.
Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: a saját prezentáció, gyűjtőmunka esztétikus kivitelezése, a közösség számára érthető tolmácsolása.
Mindezekre és sok más sikeres fejlesztésre és a sikerélmény széleskörű biztosítására a legalkalmasabb módszer a gyermekközpontú, az életkori sajátosságokat tiszteletben tartó, gyakorlati szemléletű, rendszerben gondolkodtató, színvonalas fizikatanítás.
Az iskola tankönyvválasztásának szempontjai
A szakmai munkaközösségek a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszik figyelembe:
a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének;
a taneszköz legyen jól tanítható, jól tanulható;

a taneszköz nyomdai kivitelezése legyen alkalmas a tantárgy óraszámának és igényeinek megfelelő használatra több tanéven keresztül;
a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megóvására;
Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:
amelyek több éven keresztül használhatók;
amelyek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai;
amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. munkafüzet, tudásszintmérő, feladatgyűjtemény, gyakorló);
amelyekhez rendelkezésre áll olyan digitális tananyag, amely interaktív táblán segíti az órai munkát feladatokkal, videókkal (pl. veszélyes, időigényes kísérletekről készült filmek, animációk) 3D modellek, grafikonrajzoló, statisztikai programok, interaktív feladatok, számonkérési lehetőségek, játékok stb. segítségével.
amelyekhez olyan hozzáférés biztosított, amely az iskolában használt digitális eszközöket és tartalmakat interneten keresztül a diákok otthoni tanulásához is nyújtani tudja.
Iskolai tanulói kísérleti eszközök, tanári demonstrációs eszközök, interaktív tábla, számítógép, projektor stb.

Értékelés

Az értékelés kettős céljának megfelelően mindig meg kell találni a helyes arányt a formatív és a szummatív értékelés között. Fontos szerepet kell játszania az egyéni és csoportos önértékelésnek, illetve a diáktársak által végzett értékelésnek is. Törekedni kell arra, hogy a számonkérés formái minél változatosabbak, az életkornak megfelelőek legyenek.

<u>Formái:</u>

szóbeli felelet,
feladatlapok értékelése,
tesztek, dolgozatok osztályozása,
rajzok készítése,
modellek összeállítása,
számítási feladatok megoldása,
természetben tett megfigyelések, saját fényképek. videók készítése jelenségekről,
múzeumlátogatási tapasztalatok előadása.

<u>Szempontok:</u>

– Milyen szinten sajátította el a tanuló a tananyaghoz kapcsolódó szaknyelvet és ismereteket?

– Képes-e a megismert tények, folyamatok, fogalmak elemzésére, törvényszerűségek bizonyítására?

– Elsajátította-e és alkalmazza-e a mindennapokban a tanult fizikai szabályokat?

– Tudja-e a tananyag elsajátítása során megismert veszélyhelyzeteket felismerni és azokat elkerülni?

– Rendelkezik-e megfelelő önállósággal a megfigyelések, vizsgálódások, kísérletek végzésében, az eszközök balesetmentes használatában, az információhordozók kiválasztásában, hasznosításában?

7. évfolyam

A tematikai egységek címe	(1,5 óra)
Természettudományos vizsgálati módszerek, kölcsönhatások	11
Mozgások	17
Nyomás	—
Energia, energiaváltozás	9
Hő jelenségek	10
Az évi 10 %	2
Év végi összefoglalás, az elmaradt órák pótlása	5
Az óraszámok összege	54

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természettudományos vizsgálati módszerek kölcsönhatások	Órakeret: 11
Előzetes tudás	A tulajdonság és mennyiség kapcsolata. A mérés elemi fogalma. Hosszúság-, idő-, hőmérséklet-, tömegmérés gyakorlati ismerete. A megfigyelés és a kísérlet megkülönböztetése. A tömeg és térfogat elemi fogalma.	

Tantárgyi fejlesztési célok	Együttműködési képesség fejlesztése. A tudományos megismerési módszerek bemutatása és gyakoroltatása. Képességek fejlesztése megfigyelésre, az előzetes tudás mozgósítására, hipotézisalkotásra, kérdésfeltevésre, vizsgálatra, mérés tervezésére, mérés végrehajtására, mérési eredmények kezelésére, következtetések levonására és azok kommunikálására.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A természetismeretben tanultak felelevenítése. Milyen kísérleteket láttatok és végeztetek az 5. osztályban természetismeret-órán? Ismeretek: A tanulói kísérleti munka szabályai. Veszélyforrások (hő, vegyi, elektromos, fény, hang stb.) az iskolai és otthoni tevékenységek során.	Ismeretek felidézése, rendszerezése. Fényképek, ábrák, saját tapasztalatok alapján a veszélyek megfogalmazása, megbeszélése. Csoportmunkában veszélyre figyelmeztető, helyes magatartásra ösztönző poszterek, táblák készítése.	Természetismeret 5. évfolyam: I. Az anyag és néhány fontos tulajdonsága; IV. Állandóság és változás környezetünkben, kölcsönhatások c. fejezetek. Technika, életvitel és gyakorlat: baleset- és egészségvédelem. Magyar nyelv és irodalom: kommunikáció.
Ismeretek: Megfigyelés. Leírás, összehasonlítás, csoportosítás. Céltudatos megfigyelés. A természet megfigyelésének fontossága a tudósok	A megfigyelőképesség ellenőrzése egyszerű feladatokkal. Szempontok megfogalmazása jelenségek megfigyelésére, a megfigyelés végrehajtására és a megfigyelésről szóbeli beszámoló.	Kémia: a kísérletek célja, tervezése, rögzítése, tapasztalatok és következtetések.

természettörvényeket feltáró munkájában.	Megfigyelések rögzítése, dokumentálása.	
Problémák, alkalmazások: Hogyan kell használni a különböző mérőeszközöket? Mire kell figyelni a leolvasásnál? Hogyan tervezzük meg a mérési folyamatot? Hogyan lehet megjeleníteni a mérési eredményeket? Mire következtethetünk a mérési eredményekből? Mérőeszközök a mindennapi életben. Ismeretek: Mérőeszközök használata. A mért mennyiségek mérték-egységei és átváltásai.	Hosszúság, terület, térfogat, tömeg, idő, hőmérséklet stb. mérése, meghatározása csoportmunkában, az eredmények egyéni feljegyzése. Mérési javaslat, tervezés és végrehajtása az iskolában és a tanuló otthoni környezetében. Hipotézisalkotás és értékelés a mérési eredmények rendszerbe szedett ábrázolásával. Előzetes elképzelések számbavétele, a mérési eredmények elemzése (táblázat, grafikon). Egyszerű időmérő eszköz csoportos készítése. A tömeg és a térfogat nagyságának elkülönítése. (Jellegzetes tévképzet: a két mennyiség arányos kezelése.) Önálló munkával különféle információhordozókról az élővilág, az épített környezet és az emberi tevékenység hosszúság- és időbeli méretadatainak összegyűjtése tanári és önálló feladatválasztással.	Földrajz: időzónák a Földön. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: az időszámítás kezdetei a különböző kultúrákban. Matematika: mértékegységek; megoldási tervek készítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Test – tulajdonság – mennyiség. Megfigyelés, mérés, mértékegység, átlag, becslés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Mozgások	Órakeret: 17
Előzetes tudás	A sebesség naiv fogalma (hétköznapi tapasztalatok alapján). A sebességváltozást eredményező kölcsönhatások és a különféle erőhatások felismerése.	

Tantárgyi fejlesztési célok	A hétköznapi sebességfogalom pontosítása, kiegészítése. Az egyenletes mozgás vizsgálata és jellemzése. Lépések az átlagsebességtől a pillanatnyi sebesség felé. A mozgásállapot és a lendületfogalom előkészítése. A közlekedési, balesetvédelmi szabályok tudatosítása, a felelős magatartás erősítése.

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Milyen mozgásokat ismersz? Miben különböznek, és miben egyeznek meg ezek? Ismeretek: Hely- és helyzetváltozás. Mozgások a Naprendszerben (keringés, forgás, becsapódások). Körmozgás jellemzői (keringési idő, fordulatszám). A testek különböző alakú pályákon mozoghatnak (bolygók)	Mozgással kapcsolatos tapasztalatok, élmények felidézése, elmondása (közlekedés, játékszerek, sport). Mozgásformák eljátszása (pl. rendezetlen részecskemozgás, keringés a Nap körül, égitestek forgása, a Föld–Hold rendszer kötött keringése). A mozgásokkal kapcsolatos megfigyelések, élmények szabatos elmondása.	Testnevelés és sport: mozgások. Magyar nyelv és irodalom: Petőfi és a vasút; Arany: a levéltovábbítás sebessége Prága városába a 15. században.
Problémák: Hogyan lehet összehasonlítani a mozgásokat? Milyen adatokat kell megadni a pontos összehasonlításhoz? Hogyan lehet eldönteni, hogy ki vagy mi mozog? Ismeretek: A mozgás viszonylagossága.	A viszonyítási pont megegyezéses rögzítése, az irányok rögzítése.	Magyar nyelv és irodalom: tájképek. Matematika: Descartes-féle koordináta-rendszer és elsőfokú függvények; vektorok.
Problémák:	Az egyenletes mozgás sebességének meghatározása az út és idő hányadosaként, a fizikai	Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedési

Milyen sebességgel mozoghatnak a környezetünkben található élőlények, közlekedési eszközök? Mit mutat az autó, busz sebesség-mérőjének pillanatnyi állása? Hogyan változik egy jármű sebességmérője a mozgása során? Hogyan változik egy futball-labda sebessége a mérkőzés során (iránya, sebessége)? Miben más ez a teniszlabdáéhoz képest? Ismeretek: A sebesség. Mozgás grafikus ábrázolása. A sebesség SI-mértékegysége. Az egyenes vonalú mozgás gyorsulása/lassulása (kvalitatív fogalomként). Átlagos sebességváltozás közlekedési eszköz egyenes vonalú mozgásának különböző szakaszain. A sebességváltozás természete egyenletes körmozgás során. Ha akár a sebesség nagysága, akár az iránya változik, változó mozgásról beszélünk.	meghatározás alkalmazása egyszerű esetekre. Egyszerű iskolai kísérletek, sportmozgások, közlekedési eszközök egyenes vonalú mozgásának megfigyelése, ábrázolása út-idő grafikonon, és a sebesség grafikus értelmezése. Az egyenes vonalú egyenletes mozgásra egyszerű számítások elvégzése (az út, az idő és a sebesség közti arányossági összefüggés alapján). Következtetések levonása a mozgásról. Az átlag- és a pillanatnyi sebesség fogalom értelmezése. Út-idő grafikonon a mozgás sebességének értelmezése, annak felismerése, hogy a sebességnek iránya van. A gyorsulás értelmezése mint az aktuális (pillanatnyi) sebesség változása. Egymás utáni különböző mozgásszakaszokból álló folyamat esetén a sebesség változásának értelmezése. A sebesség fogalmának alkalmazása különböző, nem mozgás jellegű folyamatokra is (pl. kémiai reakció, biológiai folyamatok).	ismeretek, sebességhatárok. Matematika: arányosság, fordított arányosság. Földrajz: folyók sebessége, szélsebesség.

Jelenségek: Az egyik szabadon mozgó testnek könnyebb, a másiknak nehezebb megváltoztatni a sebességét. Ismeretek: A tömeg. A tehetetlenség, mint tulajdonság, a tömeg mint mennyiség fogalma. Mértékegység. Problémák, jelenségek: Minek nagyobb a tömege 1 liter víznek, vagy 1dm3 vasnak? Minek nagyobb a térfogata 1kg víznek, vagy 1 kg vasnak? Azonos térfogatú, de különböző anyagból készült, illetve azonos anyagú, de különböző térfogatú tárgyak tömege. Ismeret: A sűrűség mint tulajdonság és mint az anyagot jellemző mennyiség. Jelenség: Nem mindegy, hogy egy kerékpár, vagy egy teherautó ütközik nekem azonos sebességgel. A gyermeki tapasztalat a lendület fogalmáról. Felhasználása a test mozgásállapotának és mozgásállapot-változásának a jellemzésére: a nagy tömegű	A tulajdonság és - annak jellemzője- a mennyiség kapcsolatának és különbözőségének felismerése. Az alap és a származtatott mennyiség megkülönböztetése. A testek tömegének összekapcsolása a részecskemodellel (a tömeget a testeket felépítő részecskék tömegének összege adja). Egyes anyagok sűrűségének kikeresése táblázatból, és a sűrűség értelmezése. Annak felismerése, hogy a test mozgásállapotának megváltoztatása szempontjából a test tömege és sebessége egyaránt fontos. A mozgás és a mozgásállapot megkülönböztetése. Konkrét példákon annak bemutatása, hogy egy test lendületének megváltozása mindig más testekkel való kölcsönhatás következménye. Annak a kísérletsornak a gondolati elemzése és a gondolatmenet bemutatása, amiből leszűrhető, hogy annak a testnek, amely semmilyen másik testtel nem áll kölcsönhatásban, nem változik a mozgásállapota: vagy egyenes vonalú egyenletes mozgást végez, vagy áll.	Testnevelés és sport: lendület a sportban. Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedési szabályok, balesetvédelem. Matematika: elsőfokú függvények, behelyettesítés, egyszerű egyenletek Kémia: a sűrűség;

és/vagy sebességű testeket nehéz megállítani. Ismeretek: A test lendülete a sebességtől és a tömegtől függ. . A magára hagyott test fogalmához vezető tendencia. A tehetetlenség törvénye.		
Jelenségek, kérdések: Milyen hatások következménye a mozgásállapot megváltozása. Az erő mérése rugó nyúlásával. Ismeretek: Az erőhatás, erő. Az erő mértékegysége: (1 N). Az erő mérése. A kifejtett erőhatás nagysága és az okozott változás mértéke között arányosság van. Az erőhatás, mint két test közötti kölcsönhatás, a testek mozgásállapotának változásában (és ezt követő alakváltozásában) nyilvánulhat meg.	Rugós erőmérő skálázása. Különböző testek súlyának mérése a saját skálázású erőmérővel.	
Problémák: Hogyan működik a rakéta? Miért törik össze a szabályosan haladó kamionba hátulról beleszaladó sportkocsi? Ismeretek: A hatás-ellenhatás törvénye. Minden mechanikai kölcsönhatásnál egyidejűleg két	Demonstrációs kísérlet: két, gördeszkán álló gyerek erőmérők közbeiktatásával, kötéllel húzza egymást – a kísérlet ismertetése, értelmezése. Kapcsolódó köznapi jelenségek magyarázata, pl. rakétaelven működő játékszerek mozgása (elengedett lufi, vízi rakéta).	

erőhatás lép fel ezek egyenlő nagyságúak, ellentétes irányúak, két különböző testre hatnak, az erő és ellenerő jellemzi ezeket.		
Ismeretek: Az erő mint vektormennyiség. Az erő vektormennyiség, nagysága és iránya jellemzi.	Annak tudása, hogy valamely test mozgásállapot-változásának iránya (ha egy erőhatás éri) megegyezik a testet érő erőhatás irányával (rugós erőmérővel mérve a rugó megnyúlásának irányával).	Matematika: a vektor fogalma.
Problémák: Miért nehéz elcsúsztatni egy ládát? Miért könnyebb elszállítani ezt a ládát kiskocsival? Mitől függ a súrlódási erő nagysága? Hasznos vagy káros a súrlódás? Ismeretek: A súrlódás. A súrlódási erő az érintkező felületek egymáshoz képesti elmozdulását akadályozza. A súrlódási erő a felületeket összenyomó erővel arányos, és függ a felületek minőségétől. Gördülési ellenállás. Közegellenállás jelenség szintű ismerete.	A súrlódási erő mérése rugós erőmérővel, tapasztalatok rögzítése, következtetések levonása. Hétköznapi példák gyűjtése a súrlódás hasznos és káros eseteire. Kiskocsi és megegyező tömegű hasáb húzása rugós erőmérővel, következtetések levonása. Érvelés: miért volt korszakalkotó találmány a kerék.	Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedési ismeretek (a súrlódás szerepe a mozgásban, a fékezésben). Testnevelés és sport: a súrlódás szerepe egyes sportágakban; speciális cipők salakra, fűre, terembe stb. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a kerék felfedezésének jelentősége.
Problémák:	Egyszerű kísérletek végzése, következtetések levonása:	Matematika: vektorok.

Miért esnek le a tárgyak a Földön? Miért kering a Hold a Föld körül? Ismeret: A gravitációs kölcsönhatás, gravitációs mező. Gravitációs erő. A súly fogalma és a súlytalanság. 1 kg tömegű nyugvó test súlya a Földön kb. 10 N.	a testek a gravitációs mező hatására gyorsulva esnek; a gravitációs erőhatás kiegyensúlyozásakor érezzük/mérjük a test súlyát, minthogy a súlyerővel a szabadesésében akadályozott test az alátámasztást nyomja, vagy a felfüggesztést húzza; ha ilyen erőhatás nincs, súlytalanságról beszélünk. Kísérleti igazolás: rugós erőmérőre függesztett test leejtése erőmérővel együtt, és a súlyerő leolvasása – csak a gravitációs hatásra mozgó test (szabadon eső test, az űrhajóban a Föld körül keringő test) van a súlytalanság állapotában. (Gyakori tévképzet: csak az űrben, az űrhajókban és az űrállomáson figyelhető meg súlytalanság, illetve súlytalanság csak légüres térben lehet.)	
Jelenségek: Asztalon, lejtőn álló test egyensúlya. Ismeretek: A kiterjedt testek egyensúlyának feltétele, hogy a testet érő erőhatások „kioltsák” egymás hatását. Jelenségek: A csigán, pallóhintás levő testek egyensúlya. Ismeretek:	Testek egyensúlyának vizsgálata. Az egyensúlyi feltétel egyszerű esetekkel történő illusztrálása. Példák keresése az erőhatások forgásállapot-változtató képességének szemléltetésére.	

Az erőhatás forgásállapotot változtató képessége. A forgatónyomaték elemi szintű fogalma.		
Alkalmazások: Egyszerű gépek. Emelő, csiga, lejtő. Ismeretek: Az egyszerű gépek alaptípusai és azok működési elve. Az egyszerű gépek esetén a szükséges erő nagysága csökkenthető, de akkor hosszabb úton kell azt kifejteni.	Az egyszerű gépek működési elvének vizsgálata konkrét példákon. Példák gyűjtése az egyszerű gépek elvén működő eszközök használatára. Alkalmazás az emberi test (csontváz, izomzat) mozgásfolyamataira. Tanulói mérésként/kiselőadásként az alábbi feladatok egyikének elvégzése: arkhimédészi csigasor összeállítása; egyszerű gépek a háztartásban; a kerékpár egyszerű gépként működő alkatrészei; egyszerű gépek az építkezésen.	Technika, életvitel és gyakorlat: háztartási eszközök, szerszámok, mindennapos eszközök (csavar, ajtótámasztó ék, rámpa, kéziszerszámok, kerékpár). Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: arkhimédészi csigasor, vízikerék a középkorban.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Viszonyítási pont, a mozgás jellemzői (sebesség, átlagsebesség, gyorsulás) A tehetetlenség és a tömeg, tömegmérés, sűrűség. Erőhatás, erő, gravitációs erő, a súly, súrlódási erő, hatás-ellenhatás, Egyensúly. Forgatónyomaték.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyomás	Órakeret: 13
Előzetes tudás	Matematikai alapműveletek, az erő fogalma és mérése, terület.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Helyi jelenségek és nagyobb léptékű folyamatok összekapcsolása (földfelszín és éghajlat, lég- és a tengeráramlások fizikai jellemzői, a	

	mozgató fizikai hatások; a globális klímaváltozás jelensége, lehetséges fizikai okai). A testek súlya és a természetben előforduló, nyomással kapcsolatos jelenségek vizsgálata (víznyomás, légnyomás, a szilárd testek nyomása). A víz és a levegő, mint fontos környezeti tényező bemutatása, a velük kapcsolatos takarékos és felelős magatartás erősítése. A hallással kapcsolatos egészségvédelem fontosságának megértetése. A matematikai kompetencia fejlesztése.

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Miért lehet a rajzszeget beszúrni a fába? Mi a különbség a síléc, tűsarkú cipő, úthenger, és a kés élének hatása között? Hol előnyös, fontos, hogy a nyomás nagy legyen? Hol előnyös a nyomás csökkentése? Ismeretek: A nyomás fogalma, mértékegysége. Szilárd testek, folyadékok és gázok által kifejtett nyomás.	Különböző súlyú és felületű testek benyomódásának vizsgálata homokba, lisztbe. A benyomódás és a nyomás kapcsolatának felismerése, következtetések levonása. A nyomás fogalmának értelmezése és kiszámítása egyszerű esetekben az erő és a felület hányadosaként. Szilárd testekkel kifejtett nyomáson alapuló jelenségek és alkalmazások ismertetése.	
Jelenségek, gyakorlati alkalmazások: A folyadékoszlop nyomása. Közlekedőedények, folyadékok sűrűsége. Környezetvédelmi	Annak belátása, hogy, gravitációs mezőben levő folyadékoszlop nyomása – a rétegvastagságtól és a folyadék sűrűségétől függ.	Technika, életvitel és gyakorlat: ivóvízellátás, vízhálózat

vonatkozások: kutak, vizek szennyezettsége. Ismeretek: Nyomás a folyadékokban: nem csak a szilárd testek fejtenek ki súlyukból származó nyomást; a folyadékok nyomása a folyadékoszlop magasságától és a folyadék sűrűségétől függ.	Közlekedőedények vizsgálata, folyadékok sűrűségének meghatározása.	(víztornyok). Vízszennyezés
Gyakorlati alkalmazások: hidraulikus emelő, hidraulikus fék. Ismeretek: Dugattyúval nyomott folyadék nyomása. A nyomás terjedése folyadékban (vízi buzogány, dugattyú). Oldalnyomás.	Pascal törvényének ismerete és demonstrálása.	Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedési eszközök.
Jelenségek, gyakorlati alkalmazások: autógumi, játékléggömb. Ismeretek: Nyomás gázokban, légnyomás. Torricelli élete és munkássága.	A gáznyomás kimutatása nyomásmérő műszerrel. A légnyomás létezésének belátása. Annak megértése, hogy a légnyomás csökken a tengerszint feletti magasság növekedésével.	Kémia: a nyomás mint állapothatározó, gáztörvények. Földrajz: a légnyomás és az időjárás kapcsolata.
Gyakorlati alkalmazások: Léghajó. Ismeretek: A folyadékban (gázban) a testekre felhajtóerő hat. Sztatikus felhajtóerő. Arkhimédész törvénye.	Arkhimédész törvényének kísérleti igazolása. A sűrűség meghatározó szerepének megértése abban, hogy a vízbe helyezett test elmerül, úszik, vagy lebeg.	Biológia–egészségtan: halak úszása. Technika, életvitel és gyakorlat: hajózás.

	Egyszerű számítások végzése Arkhimédész törvénye alapján. A következő kísérletek egyikének elvégzése: Cartesius-búvár készítése; kődarab sűrűségének meghatározása Arkhimédész módszerével. Jellemző történetek megismerése Cartesius (Descartes) és Arkhimédész	Testnevelés és sport: úszás. Földrajz: jéghegyek.
Gyakorlati alkalmazások: Nyomáskülönbségen alapuló eszközök.	Néhány, a nyomáskülönbség elvén működő eszköz megismerése, működésük bemutatása. (Pipetta, kutak, vízlégszivattyú, injekciós fecskendő. A gyökér tápanyagfelvételének mechanizmusa.)	Biológia–egészségtan: tápanyagfelvétel, Kémia: cseppentő, pipetta
A hanggal kapcsolatos problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Mi a hang? Mitől kellemes és mitől kellemetlen a hang? Hangrobbanás. Miért halljuk a robbanást? Jerikó falainak leomlása. Mi a zajszennyezés, és hogyan védhető ki? Ultrahang (pl. denevérek, bálnák, vesekő-operáció). Ismeret Zajszennyezés. Hangszigetelés.	Annak megértése, hogy a hang a levegőben periodikus sűrűségváltozásként terjed a nyomás periodikus változtatására, és hogy a hang terjedése energiaváltozással jár együtt. A zaj, zörej, dörej.	Biológia–egészségtan: hallás, ultrahangok az állatvilágban; ultrahang az orvosi diagnosztikában. Matematika: elsőfokú függvény és behelyettesítés.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nyomás, légnyomás. Sűrűség. Úszás, lebegés, merülés. Hullámterjedés. Hang, hallás. Ultrahang.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Energia, energiaváltozás	Órakeret: 9
Előzetes tudás	A különféle kölcsönhatások, állapotváltozások felismerése. Erő, elmozdulás mennyiségi fogalma. A mennyiség, mint a tulajdonság jellemzője.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az energia fogalmának mélyítése. Az energiaváltozással járó folyamatok, termelési módok, kockázatainak bemutatásával az energiatakarékos szemlélet erősítése. Energiatakarékos eljárások. A természetkárosítás fajtái fizikai hátterének megértetése során a környezetvédelem iránti elkötelezettség, a felelős magatartás erősítése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, gondolatok az általános szemléletmód erősítésére: Keressünk különféle módokat: egy test felmelegítésére! egy vasgolyó felgyorsítására! mi a közös ezekben a változá-sokban, és mi a különböző? Van-e valami közös a különféle változásokban, ami alapján mennyiségileg össze lehet - hasonlítani azokat? Ismeretek: Az energia elemi, leíró jellegű fogalma. Az energia és megváltozásai.	Jelenségek vizsgálata, megfigyelése során energiafajták megkülönböztetése (pl. a súrlódva mozgó test felmelegedésének megtapasztalása, a megfeszített rugó mozgásba hoz testeket, a rugónak energiája van; a magasról eső test felgyorsul, a testnek magasabb helyzetében a gravitációs mezőnek nagyobb energiája van stb.). Annak megértése, hogy minden olyan hatás, ami állapotváltozással jár, leg-általánosabban energiaváltozással jellemezhető. Eseti különbségtétel a munka fizikai fogalma és köznapi fogalma között.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: az ősember tűzgyújtási eljárása (fadarab gyors oda-vissza forgatása durva falú vályúban). Földrajz: energiahordozók, erőművek. Kémia: kötési energia.

Az energia megmaradásának felismerése és értelmezése. Munkavégzés és a munka fogalma. A fizikai munkavégzés az erő és az irányába eső elmozdulás szorzataként határozható meg. A munka, mint az energiaváltozás egyik fajtája. A munka és az energia mértékegysége. A testen végzett munka eredményeként változik a test energiája, az energia és a munka mértékegysége megegyezik: neve joule (ejtsd: dzsúl). A joule jele: J. Jelenségek: Különféle munkavégzések vizsgálata, elemzése. Olyan esetek felismerése, amelyeknél az erőhatások ellenére nincs munkavégzés. Ismeretek: Az energia különféle fajtái belső energia, „helyzeti” energia, mozgási energia, rugóenergia, kémiai energia, a „táplálék” energiája. A mozgó testnek, a megfeszített rugónak, a gravitációs mezőnek energiája van.	A hétköznapi munkafogalomból indulva az erő és a munka, illetve az elmozdulás és a munka kapcsolatának belátása konkrét esetekben (pl. emelési munka). A munka fizikai fogalmának definíciója arányosságok felismerésével: az erő és az irányába eső elmozdulás szorzata. (1 J = 1N·1 m)	
Jelenségek, ismeretek:	Konkrét energiafajták felsorolása (napenergia, szélenergia, vízenergia,	Kémia: hő termelő és

Energiaátalakulások, energiafajták: vízenergia, szélenergia, geotermikus energia, nukleáris energia, napenergia, fosszilis energiahordozók. Napenergia megjelenése a földi energiahordozókban.	kémiai energia /égés/), és példák ismertetése egymásba alakulásukra.	hőelnyelő kémiai reakciók, nukleáris és megújuló energiaforrá sok(reakcióhő, égéshő).
Problémák, gyakorlati alkalmazások: Energia és társadalom. Az energiával kapcsolatos köznapi szóhasználatok értelmezése! Miért van szükségünk energiaváltozással járó folyamatok létrehozására? Milyen tevékenységhez, milyen energiaváltozással járó folyamat szükséges? Ismeretek: Energiamérleg a családi háztól a Földig. James Joule élete és jelentősége a tudomány történetében.	Saját tevékenységekben végbemenő energiaváltozással járó folyamatok elemzése. A köznapi nyelvben használt energiával kapcsolatos kifejezések értelmezése (pl. energiaszállítás, energiaforrás, energiatakarékosság, energiahordozó, energiaelőállítás stb.) és annak belátása, hogy ez egyszerűsíti ugyan a szóhasználatot, de mindig tudni kell, hogy mit fejez ki valójában. Az energiatakarékosság szükségszerűségének megértése, az alapvető energiaforrások megismerése.	

Gyakorlati alkalmazások: Egyszerű gépek működésének vizsgálata energiaváltozások szempontjából Jelenségek, problémák: A társdalom és a gazdaság fejlődése egyre kevesebb izomerőt igényel! A gépek működtetéséhez üzemanyag kell. Mi ennek a feltétele és mi a következménye? Ismeretek: Energiaforrások: Fosszilis energiahordozók és kitermelésük végessége. A vízenergia, szélenergia, megjelenése a földi energiahordozókban. A geotermikus energia, a nukleáris energia, haszna, kára és veszélye. A Föld alapvető energiaforrása a Nap. Az egyes energiahordozók felhasználásának módja, környezetterhelő hatásai.	Annak felismerése, hogy egy jelenség több féle szempontból is vizsgálható, és – ha helyes a következtetés – ugyanazt az eredményt kapjuk. Annak elmagyarázása, hogy miként vezethető vissza a fosszilis energia-hordozók (szén, olaj, gáz) és a megújuló energiaforrások (víz, szél, biomassza) léte a Nap sugárzására. Részvétel az egyes energiaváltozással járó folyamatok, lehetőségek előnyeinek, hátrányainak és alkalmazásuk kockázatainak megvitatásában, a tények és adatok összegyűjtése. A vita során elhangzó érvek és az ellenérvek csoportosítása, kiállítások, bemutatók készítése. Projektlehetőségek a földrajz és a kémia tantárgyakkal együttműködve: Erőműmodell építése, erőmű-szimulátorok működtetése. Különböző országok energia-előállítási módjai, azok részaránya. Az energiahordozók beszerzésének módjai (vasúti szénszállítás, kőolajvezeték és tankerek, elektromos hálózatok).	Kémia: kémia az iparban, erőművek, energiaforrások felosztása és jellemzése, környezeti hatások, (energiakészletek). Földrajz: az energiaforrások megoszlása a Földön, hazai energiaforrások. Energetikai önellátás és nemzetközi együttműködés.
Jelenségek, problémák: Van, aki ugyanannyi idő alatt több munkát végez, mint mások. Hogyan jellemzik az ilyen szorgalmas és ügyes ember tevékenységét?	Az energiaváltozással járó folyamatok jellemzése gyorsaság és hasznosság szempontjából.	

Ismeret: A teljesítmény és a hatásfok fogalma.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Energia, energiaváltozás, energiamegmaradás. Munkavégzés, munka. Energiafajták: mozgási, belső-, rugalmas „helyzeti” energia. A megújuló energia: vízi, szél-, geotermikus, napenergia; A nem megújuló energia: fosszilis; Teljesítmény, hatásfok.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hőjelenségek	Órakeret: 10
Előzetes tudás	Hőmérséklet-fogalom, csapadékfajták. Halmazállapotok és változásaik. Az energia fogalma és mértékegysége. Az energiaváltozások jellemzése. Az energia fajták sokfélesége. Az anyag egyik fajtájának részecskeszerkezete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az egyensúly (sok területre érvényes) fogalmának alapozása, mélyítése (egyensúlyi állapotra törekvés, termikus egyensúly). A részecskeszemlélet és az energiaváltozás kapcsolata. Az anyagfogalom mélyítése. Az energiatakarékosság szükségességének beláttatása, az egyéni lehetőségek felismertetése. A táplálkozás alapvető energetikai vonatkozásai kapcsán az egészséges táplálkozás fontosságának beláttatása.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek: Milyen hőmérsékletű anyagok léteznek a világban? Mit jelent a napi átlaghőmérséklet? Mit értünk a „klíma” fogalmán?	A környezet, a Föld, a Naprendszer jellegzetes hőmérsékleti értékeinek számszerű ismerete és összehasonlítása. A víz-só hűtőkeverék közös hőmérséklete alakulásának	Biológia–egészségtan: az élet létrejöttének lehetőségei. Földrajz: hőmérsékleti viszonyok a Földön, a Naprendszerben.

A víz fagyás- és forráspontja; a Föld legmelegebb és leghidegebb pontja. A Nap felszíni hőmérséklete. A robbanómotor üzemi hőmérséklete. Hőmérséklet-viszonyok a konyhában. A hűtőkeverék. Ismeretek: Nevezetes hőmérsékleti értékek. A Celsius-féle hőmérsékleti skála és egysége.	vizsgálata az összetétel változtatásával. A Celsius-skála jellemzői, a viszonyítási hőmérsékletek ismerete, tanulói kísérlet alapján a hőmérő kalibrálási módjának megismerése.	Matematika: mértékegységek ismerete. Kémia: a hőmérséklet (mint állapothatározó), Celsius-féle hőmérsékleti skála (Kelvin-féle abszolút hőmérséklet).
Alkalmazások: Otthoni környezetben előforduló hőmérőtípusok és hőmérséklet-mérési helyzetek. Ismeret: hőmérőtípusok.	A legfontosabb hőmérőtípusok (folyadékos hőmérő, digitális hőmérő, színváltós hőmérő stb.) megismerése és használata egyszerű helyzetekben. Hőmérséklet-idő adatok felvétele, táblázatkészítés, majd abból grafikon készítése és elemzése. A javasolt hőmérséklet-mérési gyakorlatok egyikének elvégzése: Pohárba kiöntött meleg víz lehűlési folyamatának vizsgálata. Elektromos vízmelegítővel melegített víz hőmérséklet-idő függvényének mérése (melegedési görbe felvétele, különböző mennyiségű vízre, különböző ideig melegítve is). Só-jég hűtőkeverék hőmérséklete-nek függése a só ‚koncentrá-ciótól.	Matematika: grafikonok értelmezése, készítése. Informatika: mérési adatok kezelése, feldolgozása. Kémia: tömegszázalék, (anyagmennyiség-koncentráció).

	A melegítés okozta változások megfigyelése, a hőmérséklet mérése, az adatok táblázatba rendezése, majd a hőmérséklet időbeli alakulásának ábrázolása, következtetések megfogalmazása.	
Ismeretek: A hőmérséklet-kiegyenlítődés. A hőmennyiség (energia) kvalitatív fogalma, mint a melegítő hatás mértéke. Egysége (1 J).	Hőmérséklet-kiegyenlítődési folyamatok vizsgálata egyszerű eszközökkel (pl. hideg vizes zacskó merítése meleg vízbe). Hőmérséklet-kiegyenlítéssel járó folyamatokra konkrét példák gyűjtése; annak felismerése, hogy hőmennyiség (energia) cseréjével járnak. Annak felismerése, hogy a közös hőmérséklet a testek kezdeti hőmérsékletétől, tömegüktől és anyagi minőségüktől függ.	Földrajz: energiahordozók, a jéghegyek olvadása. Biológia–egészségtan: az emberi testhőmérséklet. Kémia: „hőtermelő és hőelnyelő” folyamatok (exoterm és endoterm változások).
Problémák, jelenségek, alkalmazások: A víz sűrűségének változása fagyás során. Jelentősége a vízi életre, úszó jéghegyek, a Titanic katasztrófája. Miért vonják be hőszigetelő anyaggal a szabadban lévő vízvezetéket? Miért csomagolják be a szabadban lévő kőszobrokat? A halmazállapot-változásokkal kapcsolatos köznapi tapasztalatok (pl. ruhaszárítás, csapadékformák, forrasztás, az	A különböző halmazállapotok és azok legfontosabb jellemzőinek megismerése. Tanári mérést követő csoportmunka alapján a jég-víz keverék állandó intenzitású melegítésekor fellépő jelenségek bemutatása a részleges elforralásig, a melegedési görbe felvétele és értelmezése. A mindennapi életben gyakori halmazállapot-változásokhoz	Földrajz: a kövek mállása a megfagyó víz hatására. Biológia–egészségtan: a víz fagyásakor bekövetkező térfogat-növekedés hatása a befagyás rétegességében és a halak áttelelésében. Kémia: halmazállapot-változások, fagyáspont, forráspont

utak téli sózása, halmazállapot-változások a konyhában stb.) Ismeretek: Halmazállapotok és halmazállapot-változások. Melegítéssel (hűtéssel) az anyag halmazállapota megváltoztatható. A halmazállapot-változás hőmérséklete anyagra jellemző állandó érték. Olvadáspont, forráspont, olvadáshő, forrás hő fogalma. Csapadékformák és kialakulásuk fizikai értelmezése. Problémák, alkalmazások A tüzelőanyagok égése és annak következménye. Az égés jelensége, fogalma és a vele kapcsolatos energiaváltozás jellemzése. A gyors és a lassú égés. Élelmiszerek szerepe az élő szervezetekben. Az élő szervezet, mint „energiafogyasztó” rendszer.	kapcsolódó tapasztalatok, jelenségek értelmezése. Az égés és a környezetszennyezés kapcsolata.	(a víz szerkezete és tulajdonságai). Keverékek szétválasztása, kőolaj-finomítás Kémia: égés, lassú oxidáció, energiaátalakulások, tápanyag, energiatartalom. Biológia–egészségtan: egészséges táplálkozás, az egészséges énkép kialakítása.
Ismeretek: A halmazállapotok és változások értelmezése anyagszerkezeti modellel. Az anyag részecskékből való felépítettsége, az anyagok különböző halmazállapot-beli szerkezete.	Az anyag golyómodelljével kapcsolatos ismeretek felfrissítése és alkalmazása az egyes halmazállapotok leírására és a halmazállapot-változások értelmezésére. Annak felismerése, hogy melegítés hatására a test belső	Kémia: halmazállapotok és halmazállapot-változások. Értelmezésük a részecskeszemlélet alapján.

A kristályos anyagok, a folyadékok és a gázok egyszerű golyómodellje. A halmazállapot-változások szemléltetése golyómodellel. A belső energia. Belső energia szemléletesen, mint golyók mozgásának élénksége (mint a mozgó golyók energiájának összessége). Melegítés hatására a test belső energiája változik. A belsőenergia-változás mértéke megegyezik a melegítés során átadott hőmennyiséggel.	energiája megváltozik, amit jelez a hőmérséklet és/vagy a halmazállapot megváltozása. Egy szem mogyoró elégetésével adott mennyiségű víz felmelegítése az energiatartalom jellemzésére. Tanári útmutatás alapján az élelmiszerek csomagolásáról az élelmiszerek energiatartalmának leolvasása. Az élelmiszereken a kereskedelemben feltüntetik az energiatartalmat.	
Milyen anyag alkalmas hőmérő készítésére? Ismeretek: Hőtágulás és gyakorlati szerepe. Hőtan és táplálkozás: az életműködéshez szükséges energiát a táplálék biztosítja.	Egyszerű kísérletek bemutatása a különböző halmazállapotú anyagok hő tágulására. Gyűjtőmunka alapján beszámoló tartása a hő tágulás jelentőségéről a technikában és a természetben.	Matematika: egyszerű számolások.
Problémák, jelenségek, alkalmazások: Elraktározhatjuk-e a meleget? Mely anyagok a jó hővezetők, melyek a hőszigetelők? A Nap hősugárzása, üvegházhatás. A légkör melegedése. A hőáramlás szerepe a fűtéstechnikában. Hősugárzás, a	Egyszerű demonstrációs kísérletek alapján a hőátadás különböző módjainak, alapvető jelenségfajtáinak megismerése. Jó és rossz hővezető anyagok megkülönböztetése. Gyűjtőmunka alapján gyakorlati esetek alapján annak bemutatása internetes képekkel, videofelvételekkel, hogy mikor	Technika, életvitel és gyakorlat: energiatakarékossági lehetőségek a háztartásban (fűtés, hőszigetelés). Földrajz: a Nap sugárzásának hatása, jelentősége; légköri folyamatok; hideg és

hő kamera képek és értelmezésük. Az energiatudatosság és a hőszigetelés. Ismeretek: „Hőátadás”, hővezetés, hőáramlás, hősugárzás.	van szükség jó hővezetésre, mikor szigetelésre. A hőszigetelés és az ezzel kapcsolatban lévő energiatakarékosság jelentőségének felismerése.	meleg tengeri áramlatok. Kémia: üvegházhatás (a fémek hővezetése).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hőmérséklet, halmazállapot, halmazállapot-változás, olvadáspont, forráspont, termikus egyensúly. Égés, égéshő. Hő tágulás. Hőterjedés.	

8. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyomás	Órakeret: 13
Előzetes tudás	Matematikai alapműveletek, az erő fogalma és mérése, terület.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Helyi jelenségek és nagyobb léptékű folyamatok összekapcsolása (földfelszín és éghajlat, lég- és a tengeráramlások fizikai jellemzői, a mozgató fizikai hatások; a globális klímaváltozás jelensége, lehetséges fizikai okai). A testek súlya és a természetben előforduló, nyomással kapcsolatos jelenségek vizsgálata (víznyomás, légnyomás, a szilárd testek nyomása). A víz és a levegő mint fontos környezeti tényező bemutatása, a velük kapcsolatos takarékos és felelős magatartás erősítése. A hallással kapcsolatos egészségvédelem fontosságának megértetése. A matematikai kompetencia fejlesztése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, gyakorlati alkalmazások:	Különböző súlyú és felületű testek benyomódásának vizsgálata homokba, lisztbe. A benyomódás és a nyomás	

Miért lehet a rajzszeget beszúrni a fába? Mi a különbség a síléc, tűsarkú cipő, úthenger, és a kés élének hatása között Hol előnyös, fontos, hogy a nyomás nagy legyen? Hol előnyös a nyomás csökkentése? Ismeretek: A nyomás fogalma, mértékegysége. Szilárd testek, folyadékok és gázok által kifejtett nyomás.	kapcsolatának felismerése, következtetések levonása. A nyomás fogalmának értelmezése és kiszámítása egyszerű esetekben az erő és a felület hányadosaként. Szilárd testekkel kifejtett nyomáson alapuló jelenségek és alkalmazások ismertetése.	
Jelenségek, gyakorlati alkalmazások: A folyadékoszlop nyomása. Közlekedőedények, folyadékok sűrűsége. Környezetvédelmi vonatkozások: kutak, vizek szennyezettsége. Ismeretek: Nyomás a folyadékokban: nem csak a szilárd testek fejtenek ki súlyukból származó nyomást; a folyadékok nyomása a folyadékoszlop magasságától és a folyadék sűrűségétől függ.	Annak belátása, hogy, gravitációs mezőben levő folyadékoszlop nyomása – a rétegvastagságtól és a folyadék sűrűségétől függ.. Közlekedőedények vizsgálata, folyadékok sűrűségének meghatározása.	Technika, életvitel és gyakorlat: ivóvízellátás, vízhálózat (víztornyok). Vízszennyezés
Gyakorlati alkalmazások: hidraulikus emelő, hidraulikus fék. Ismeretek:	Pascal törvényének ismerete és demonstrálása.	Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedési eszközök.

Dugattyúval nyomott folyadék nyomása. A nyomás terjedése folyadékban (vízi buzogány, dugattyú). Oldalnyomás.		
Jelenségek, gyakorlati alkalmazások: autógumi, játékléggömb. Ismeretek: Nyomás gázokban, légnyomás. Torricelli élete és munkássága.	A gáznyomás kimutatása nyomásmérő műszerrel. A légnyomás létezésének belátása. Annak megértése, hogy a légnyomás csökken a tengerszint feletti magasság növekedésével.	Kémia: a nyomás mint állapothatározó, gáztörvények. Földrajz: a légnyomás és az időjárás kapcsolata.
Gyakorlati alkalmazások: Léghajó. Ismeretek: A folyadékban (gázban) a testekre felhajtóerő hat. Sztatikus felhajtóerő. Arkhimédész törvénye.	Arkhimédész törvényének kísérleti igazolása. A sűrűség meghatározó szerepének megértése abban, hogy a vízbe helyezett test elmerül, úszik, vagy lebeg. Egyszerű számítások végzése Arkhimédész törvénye alapján. A következő kísérletek egyikének elvégzése: Cartesius-búvár készítése; kődarab sűrűségének meghatározása Arkhimédész módszerével. Jellemző történetek megismerése Cartesius (Descartes) és Arkhimédész tudományos munkásságáról.	Biológia–egészségtan: halak úszása. Technika, életvitel és gyakorlat: hajózás. Testnevelés és sport: úszás. Földrajz: jéghegyek.
Gyakorlati alkalmazások: Nyomáskülönbségen alapuló eszközök.	Néhány, a nyomáskülönbség elvén működő eszköz megismerése, működésük bemutatása.	Biológia–egészségtan: tápanyagfelvétel, ozmózis.

	(Pipetta, kutak, vízlégszivattyú, injekciós fecskendő. A gyökér tápanyagfelvételének mechanizmusa.)	Kémia: cseppentő, pipetta, ozmózis.
A hanggal kapcsolatos problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Mi a hang? Mitől kellemes és mitől kellemetlen a hang? Hangrobbanás. Miért halljuk a robbanást? Jerikó falainak leomlása. Mi a zajszennyezés, és hogyan védhető ki? Ultrahang (pl. denevérek, bálnák, Ismeret: A hang keletkezése, terjedése, energiája. A terjedési sebesség gázokban a legkisebb és szilárd anyagokban a legnagyobb. Zajszennyezés. Hangszigetelés.	Hangforrások Annak megértése, hogy a hang a levegőben periodikus sűrűségváltozásként terjed a nyomás periodikus változtatására, és hogy a hang terjedése energiaváltozással jár együtt. A zaj, zörej, dörej A hangok emberi tevékenységre gyakorolt gátló és motiváló hatásának megértése.	Biológia–egészségtan: hallás, ultrahangok az állatvilágban; ultrahang az orvosi diagnosztikában. Matematika: elsőfokú függvény és behelyettesítés.
Ismeretek: Rengés terjedése a földkéregben és a tengerekben: a földrengések, a cunami kialakulásának leegyszerűsített modellje.	Szemléltetés (pl. animációk) alapján a Föld belső szerkezete és a földrengések kapcsolatának, a cunami kialakulásának megértése.	Földrajz: a Föld kérge, köpenye és mozgásai.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nyomás, légnyomás. Sűrűség. Úszás, lebegés, merülés. Hullámterjedés. Hang, hallás. Ultrahang.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Elektromosság, mágnesség	Órakeret: 18

Előzetes tudás	Mágneses és elektrosztatikus alapjelenségek, földmágnesség.
Tantárgyi fejlesztési célok	Az elektromos alapjelenségek értelmezése és gyakorlati alkalmazása; Az egyen- és a váltóáram megkülönböztetése. Összetett technikai rendszerek működési alapelveinek, jelentőségének bemutatása (elektromos hálózatok felépítése). Az elektromosság, a mágnesség élővilágra gyakorolt hatásának megismertetése. Érintésvédelmi ismeretek elsajátíttatása.

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Hogyan lehet könnyen összeszedni az elszórt gombostűket, apró szögeket? Mit tapasztalsz két egymáshoz közel levő mágnes rúd különböző helyzeteiben? Ismeretek: Mágnesek, mágneses kölcsönhatás. Ampère modellje a mágneses anyag szerkezetéről. Földmágnesség és iránytű.	Kis csoportos kísérletek végzése permanens mágnesekkel az erőhatások vizsgálatára (mágnes rudak vonzásának és taszításának függése a relatív irányításuktól), felmágnesezett gemkapocs darabolása során pedig a pólusok vizsgálatára; tapasztalatok megfogalmazása, következtetések levonása: az északi és déli pólus kimutatása; bizonyos anyagokat (pl. vas) mágnesessé lehet tenni; a mágneses pólusokat nem lehet szétválasztani. Az iránytű orientációjának értelmezése, egyszerű iránytű készítése.	Földrajz: tájékozódás, a Föld mágneses tere. Kémia: vas elkülönítése szilárd keverékből mágnessel (ferromágnesesség).
Jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Elektrosztatikus jelenségek a hétköznapokban (műszálas	Tanári bemutató kísérlet alapján a kétféle elektromos állapot kialakulásának megismerése dörzs-elektromos	Kémia: elektromos töltés, elektron,

pulóver feltöltődése, átütési szikrák, villámok, villámhárító). Ismeretek: Az anyag elektromos tulajdonságú részecskéinek (elektron, proton és ion) létezése. Az atomok felépítettsége. Az elektromos (elektrosztatikus kölcsönhatásra képes) állapot. Az elektromos töltés, mint mennyiség, értelmezése. Bizonyos testek többféle módon elektromos állapotba hozhatók. Az elektromos állapotú testek erőhatást gyakorolnak egymásra. Kétféle (negatív és pozitív) elektromos állapot létezik, a kétféle „töltés” közömbösíti egymás hatását. Az elektromos tulajdonságú részecskék átvihetők az egyik testről a másikra.	kísérletekben, a vonzó-taszító kölcsönhatás kvalitatív jellemzése. Tanári irányítással egyszerű elektroszkóp készítése, működésének értelmezése. Az elektromos tulajdonság és az elektromos állapot megkülönböztetése.	elektrosztatikus vonzás és taszítás, a fémek elektromos vezetésének anyagszerkezeti magyarázata (ionos kötés, ionrács, ionvegyületek elektromos vezetése oldatban és olvadékban).
Jelenségek: Elektrosztatikus energia bizonyítéka a hőhatás alapján: az átütési szikrák kiégetik a papírt. A töltött fémgömb körül a próbatöltés-inga megemelkedik. Ismeretek: A feszültség fogalma és mértékegysége. A töltések szétválasztása során munkát végzünk.	A feszültség fogalmának hozzákapcsolása az elektromos töltések szétválasztására fordított munka végzéséhez. Az elektromos mező energiájának egyszerű tapasztalatokkal történő illusztrálása.	Kémia: az elektron, a töltés és a feszültség.

Ismeret: Az elektromos áramkör és részei (telep, vezetékek, ellenállás vagy fogyasztó). A telepben zajló belső folyamatok: a különböző elektromos tulajdonságú részecskék szétválasztása a két pólusra. A két pólus közt feszültség mérhető, ami az áramforrás elektromos mezejének mennyiségi jellem-zője.	Egyszerű áramkörök összeállítása csoportmunkában, különböző áramforrásokkal, fogyasztókkal. A feszültség mérése elektromos áramkörben mérőműszerrel.	Kémia: a vezetés anyagszerkezeti magyarázata. Galvánelem.
Ismeret: Az elektromos egyenáram. Az elektromos egyenáram, mint töltéskiegyenlítési folyamat. Az áram erőssége, az áramerősség mértékegysége (1A) Adott vezetéken átfolyó áram a vezető két vége között mérhető feszültséggel arányos. A vezetéket jellemző ellenállás fogalma, mérése és kiszámítása. Az ellenállás mértékegysége (Ω). Ohm törvénye.	Áramerősség mérése (műszer kapcsolása, leolvasása, méréshatárának beállítása). Ellenállás meghatározása Ohm törvénye alapján (feszültség- és árammérésre visszavezetve). Mérések és számítások végzése egyszerű áramkörök esetén.	Kémia: az elektromos áram (áramerősség, galvánelem, az elektromos áram kémiai hatásai, Faraday I. és II. törvénye).
Gyakorlati alkalmazások: Az elektromágnes és alkalmazásai. Elektromotorok. Ismeretek:	Oersted kísérletének kvalitatív értelmezése. Tekercs mágneses terének vizsgálata vasreszelékkel, hasonlóság kimutatása a rúd mágnessel. Az elektromotor modelljének bemutatása. Csoportmunkában az alábbi gyakorlatok egyikének elvégzése:	

Az áram mágneses hatása: az elektromos áram mágneses mezőt gerjeszt. Az áramjárta vezetők között mágneses kölcsönhatás lép fel, és ezen alapul az elektromotorok működése.	elektromágnes készítése zsebtelep, vasszög és szigetelt huzal felhasználásával, a pólusok és az erősség vizsgálata; egyszerű elektromotor készítése gemkapocs, mágnes és vezeték felhasználásával. Egyéni gyűjtőmunka az elektromágnesek köznapi/gyakorlati felhasználásáról.	
Problémák, gyakorlati alkalmazások: Milyen változás észlelhető az elektromos fogyasztók alkalmazásánál? Mi a hasznos célú és milyen az egyéb formájú, felesleges energiaváltozás különböző elektromos eszközöknél (pl. vízmelegítő, motor)? Mit mutat a havi villanyszámla, hogyan becsülhető meg realitása?		Technika, életvitel és gyakorlat: elektromos eszközök biztonságos használata, villanyszámla értelmezése, elektromos eszközök energiafelhasználása, energiatakarékosság.
Ismeret: Az áram hőhatását meghatározó arányosságok és az azt kifejező matematikai összefüggés (E=UIt), energiakicsatolás, fogyasztók.	Az Ohm-törvény felhasználása egyszerű esetekben. A rendszerben gondolkodás erősítése.	Matematika: egyszerű számítási és behelyettesítési feladatok.
Problémák, jelenségek: Miben különbözik az otthon használt elektromos áram a	Egyéni gyűjtőmunka az alábbi témák egyikében: Hol használnak elektromos áramot?	

„zsebtelepek” által létrehozott áramtól? Az elektromos árammal mágneses mezőt hoztunk létre. Lehet-e mágneses mezővel elektromos mezőt létrehozni? Ismeretek: Az elektromágneses indukció jelensége. Váltakozó áram és gyakorlati alkalmazása.	Milyen elektromossággal működő eszközök találhatók otthon a lakásban? Milyen adatok találhatók egy fogyasztón (teljesítmény, feszültség, frekvencia)? Az elektromosság gyakorlati jelentőségének felismerése. A hőhatás jelenségét bemutató egyszerű kísérletek ismertetése (pl. az elektromos vízmelegítés mértéke arányos az áramerősséggel, a feszültséggel és az idővel. A fogyasztó fényerejének változása folytonosan változtatható kapcsolóval. Ellenállásdrót melegedése soros és párhuzamos kapcsolású fogyasztókban az áramerősség növelésével.) Annak megértése, hogy az elektromos fogyasztó energiaváltozással,, átalakítással („fogyaszt”) jár. Tanári vezetéssel egy családi ház elektromos világításának megtervezése, modellen való bemutatása. A balesetvédelem fontosságának felismerése. Annak megítélése, hogy a háztartásokban előforduló elektromos hibák közül mit lehet házilag kijavítani és mi az, amit szakemberre kell bízni.	
Problémák, gyakorlati alkalmazások: Miért elektromos energiát használunk nagy részben a mindennapi életünkben?	Az erőművek és a nagyfeszültségű hálózatok alapvető vázszerkezetének (generátor, távvezeték, transzformálás, fogyasztók) bemutatása.	Földrajz: az energiaforrások földrajzi megoszlása és az energia

Melyek az ország energiafogyasztásának legfontosabb tényezői? Honnan származik az országban felhasznált elektromos energia? Az elektromos energia „előállítása”, szállítása.	Annak belátása, hogy az elektromos energia bármilyen módon történő előállítása hatással van a környezetre. Csoportos gyűjtőmunka a hazai erőműhálózatról és jellemzőiről (milyen energiaforrással működnek, mikor épültek, mekkora a teljesítményük, stb.). Magyarország elektromosenergia-fogyasztása főbb komponenseinek megismerése, az elektromos energia megtakarításának lehetőségei.	kereskedelme. Kémia: energiaforrások és használatuk környezeti hatásai.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mágneses hatások, pólusok, mágneses mező. Elektromos tulajdonság, elektromos állapot, töltés, elektromos mező. Áramerősség, feszültség, ellenállás, áramkör, elektromágnes. Elektromágneses indukció, váltakozó áram, generátorok és motorok. Erőmű, transzformátor, távvezeték.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Optika, csillagászat	Órakeret: 12
Előzetes tudás	Hosszúságmérés, éjszakák és nappalok váltakozása, a Hold, látszólagos periodikus változása. Sebesség, egyenletes mozgás. Energia, energiaváltozás. Hősugárzás. Frekvencia.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az anyag és a kölcsönhatás fogalmának bővítése. A fény tulajdonságainak megismerése. A fény szerepe az élő természetben. A beszélgetések és a gyűjtőmunkák során az együttműködés és a kommunikáció fejlesztése. A tudomány és a technika társadalmi szerepének bemutatása. A földközéppontú és a napközéppontú világkép jellemzőinek összehasonlítása során a modellhasználat fejlesztése.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Árnyékjelenségek. Fényáteresztés. Visszaverődés, törés jelensége. Hétköznapi optikai eszközök (síktükör, borotválkozó tükör, közlekedési gömbtükör, egyszerű nagyító, távcső, mikroszkóp, vetítő, fényképezőgép). Száloptika alkalmazása a jelátvitelben és a gyógyászatban. Távcsövek, űrtávcsövek, látáshibák javítása, fényszennyezés. Ismeretek: A fény egyenes vonalú terjedése. A fényvisszaverődés és a fénytörés: a fény az új közeg határán visszaverődik és/vagy megtörik; a leírásuknál használt fizikai mennyiségek (beesési szög, visszaverődési szög, törési szög rajzolása). Teljes visszaverődés. Hétköznapi optikai eszközök képalkotása. Valódi és látszólagos kép. Síktükör, homorú és domború tükör, szóró- és gyűjtőlencse. Fókusz. A szem képalkotása.	Az árnyékjelenségek magyarázata a fény egyenes vonalú terjedésével. Fény áthatolásának megfigyelése különböző anyagokon és az anyagok tanulmányozása átlátszóságuk szempontjából. Jelenségek a visszaverődés és a fénytörés jelenségének vizsgálatára. Periszkóp, kaleidoszkóp készítése és modellezése. A sugármenet kvalitatív megrajzolása fénytörés esetén : prizma, vizes kád. Kvalitatív kapcsolat felismerése a közeg sűrűsége és a törési szögnek a beesési szöghöz viszonyított változása között. A teljes visszaverődés jelenségének bemutatása alapján (pl. az akvárium víztükrével) a jelenség kvalitatív értelmezése. Az optikai szál modelljének megfigyelése egy műanyag palack oldalán kifolyó vízsugár hátulról történő megvilágításával. Kép- és tárgytávolság mérése gyűjtőlencsével, fókusztávolságának meghatározása napfényben. A tanuló környezetében található tükrök és lencsék képalkotásának kísérleti bemutatása. Tükrök esetén a kép keletkezésének értelmezése egyszerű sugármeneti rajzzal.	Biológia–egészségtan: a szem, a látás, a szemüveg; nagyító, mikroszkóp és egyéb optikai eszközök (biológiai minták mikroszkópos vizsgálata). Matematika: geometriai szerkesztések, tükrözés. Technika, életvitel és gyakorlat: a színtévesztés és a színvakság társadalmi vonatkozásai.

Rövidlátás, távollátás, színtévesztés.	Gyakorlati különbségtétel a valódi és a látszólagos kép között. A fókusz kísérleti meghatározása homorú tükör és gyűjtőlencse esetén. Az emberi szem, mint optikai lencse működésének megértése, a jellegzetes látáshibák (távollátás, rövidlátás) és a korrekció módja (szemüveg, kontaktlencse).	
Ismeretek: A fehér fény színeire bontása. Színkeverés, kiegészítő színek. A tárgyak színe: a természetes fény különböző színkomponenseit a tárgyak különböző mértékben nyelik el és verik vissza, ebből adódik a tárgy színe.	A fehér fény felbontása színekre prizma segítségével; a fehér fény összetettségének felismerése. Tanulói kísérlettel a színkeverés bemutatása forgó színkoronggal. A tárgyak színének egyszerű magyarázata.	Biológia–egészségtan: a színek szerepe az állat- és növényvilágban (klorofill, rejtőzködés).
Problémák: Milyen folyamatokban keletkezik fény? Mi történhet a Napban, és mi a Holdon? Minek a fényét látják a „kék bolygót” megfigyelő űrhajósok? Ismeretek: Elsődleges és másodlagos fényforrások. Fénykibocsátó folyamatok a természetben.	Az elsődleges és másodlagos fényforrások megkülönböztetése, gyakorlati felismerésük. Fénykibocsátást eredményező fizikai (villámlás, fémek izzása), kémiai és biokémiai (égés, szentjánosbogár, korhadó fa stb.) jelenségek gyűjtése.	Kémia: égés, lángfestés. Biológia–egészségtan: lumineszcencia. Földrajz: természeti jelenségek, villámlás.
Problémák, jelenségek, alkalmazások: Milyen az ember és a fény viszonya?	Hagyományos és új mesterséges fényforrások sajátságainak összegyűjtése, a fényforrások és az energiatakarékosság kapcsolatának	Biológia–egészségtan: a fényszennyezés biológiai

Hogyan hasznosíthatjuk a fénnyel kapcsolatos tapasztalatainkat a környezetünk megóvásában? Milyen fényforrásokat használunk? Milyen fényforrásokat érdemes használni a lakásban, az iskolában, a településeken, színpadon, filmen, közlekedésben stb. (színérzet, hőérzet, élettartam)? Mit nevezünk fényszennyezésnek? Milyen Magyarország fényszennyezettsége? Ismeretek: Mesterséges fényforrások. Fényszennyezés.	vizsgálata (izzólámpa, fénycső, kompaktlámpa, LED-lámpa). Az új és elhasznált izzólámpa összehasonlítása. Összehasonlító leírás a mesterséges fényforrások fajtáiról, színéről és az okozott hőérzet összehasonlítása. A fényforrások használata egészségügyi vonatkozásainak megismerése. A fényforrások használata környezeti hatásainak megismerése. A fényszennyezés fogalmának megismerése.	hatásai, a fényszennyezés, mint a környezetszennyezés egyik formája. Kémia: nemesgázok, volfrám, izzók, fénycsövek.
Problémák, jelenségek: A csillagos égbolt: Hold, csillagok, bolygók, galaxisok, gázködök. A Hold és a Vénusz fázisai, a hold- és napfogyatkozások. Milyen történelmi elképzelések voltak a Napról, a csillagokról és a bolygókról? Ismeretek: Az égbolt természetes fényforrásai: a Nap, Hold, bolygók, csillagok, csillaghalmazok, ködök stb. A Naprendszer szerkezete.	A csillagos égbolt megfigyelése szabad szemmel (távcsővel) és számítógépes planetárium programok futtatásával. Az objektumok csoportosítása aszerint, hogy elsődleges (a csillagok, köztük a Nap) vagy másodlagos fényforrások (a bolygók és a holdak csak visszaverik a Nap fényét). A csillagok és a bolygók megkülönböztetése képüknek kis távcsőbeli viselkedése alapján. A fázisok és fogyatkozások értelmezése modellkísérletekkel. A Naprendszer szerkezetének megismerése; a Nap egy a sok csillag közül.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: az emberiség világképének változása. Csillagképek a különböző kultúrákban. Kémia: hidrogén (hélium, magfúzió).

A Nap, a Naprendszer bolygóinak és azok holdjainak jellegzetességei. Megismerésük módszerei. A tudományos kutatás modelleken át a természettörvényekhez vezető útja, mint folyamat.	Ismeretek szerzése arról, hogy a Naprendszerről, a bolygókról és holdjaikról, valamint az (álló-) csillagokról alkotott kép miként alakult az emberiség történetében. Differenciált csoportmunka alapján Ptolemaiosz, Kopernikusz, Galilei, Kepler munkásságának megismerése.	Matematika: a kör és a gömb részei. Földrajz: a Naprendszer. A világűr megismerésének, kutatásának módszerei.
Problémák, jelenségek, alkalmazások: A Nap és más fényforrások felbontott fénye (pl. gyertya lángja megsózva). Infra lámpa, röntgenkép létrejötte (árnyékhatás), mikrohullámú sütő. A röntgen ernyőszűrés az emberi szervezet és ipari anyagminták belső szerkezetének vizsgálatában, az UV sugárzás veszélyei. A hőtanhoz továbbvezető problémák: Mit hoz a villám, amivel felgyújtja a fát, amibe belecsap? Mit sugároznak ki a fénnyel együtt az izzított fémek? Mit ad a fény a kémiai reakcióhoz? Ismeretek: A napfény és más fényforrások (elektromágneses) spektruma:	A különböző sugárzások hatásairól a köznapi és a médiából származó ismeretek összegyűjtésével a látható fénytartomány kibővítése elektromágneses spektrummá, kiegészítése a szintén közismert rádió- és mikrohullámokkal, majd a röntgensugárzással. Annak felismerése, hogy a fény hatására zajlanak le a növények életműködéséhez nélkülözhetetlen kémiai reakciók. Az infravörös és az UV sugárzás, a röntgensugárzás élettani hatásainak, veszélyeinek, gyakorlati alkalmazásainak megismerése a technikában és a gyógyászatban.	Biológia-egészségtan: növényi fotoszintézis, emberi élettani hatások (napozás); diagnosztikai módszerek. Kémia: fotoszintézis, (UV fény hatására lejátszódó reakciók)

rádióhullámok, mikrohullámok, infravörös sugárzás, látható fény, UV sugárzás, röntgensugárzás. A Nap fénye és hősugárzása biztosítja a Földön az élet feltételeit. A napozás szabályai. Példák az infravörös és az UV sugárzás, a röntgensugárzás élettani hatásaira, veszélyeire, gyakorlati alkalmazásaira a technikában és a gyógyászatban.		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyenes vonalú terjedés, tükör, lencse, fénytörés, visszaverődés. A fény hatása az élő természetre. Fényszennyezés. Nap, Naprendszer. Földközéppontú világkép, napközéppontú világkép.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén

A tanuló használja a számítógépet adatrögzítésre, információgyűjtésre.

Ismerje fel, hogy a természettudományos tények megismételhető megfigyelésekből, célszerűen tervezett kísérletekből nyert bizonyítékokon alapulnak.

Váljon igényévé az önálló ismeretszerzés.

Legalább egy tudományos elmélet esetén kövesse végig, hogy a társadalmi és történelmi háttér hogyan befolyásolta annak kialakulását és fejlődését.

Használja fel ismereteit saját egészségének védelmére.

Legyen képes a mások által kifejtett véleményeket megérteni, értékelni

A kísérletek elemzése során alakuljon ki kritikus szemléletmódja, egészséges szkepticizmusa. Tudja, hogy ismeretei és használati készségei meglévő szintjén további tanulással túl tud lépni.

Ítélje meg, hogy különböző esetekben milyen módon alkalmazható a tudomány és a technika, értékelje azok előnyeit és hátrányait az egyén, a közösség és a környezet szempontjából.

Törekedjék a természet- és környezetvédelmi problémák enyhítésére.

Legyen képes egyszerű megfigyelési, mérési folyamatok megtervezésére, tudományos ismeretek megszerzéséhez célzott kísérletek elvégzésére.

Legyen képes ábrák, adatsorok elemzéséből tanári irányítás alapján egyszerűbb összefüggések felismerésére. Megfigyelései során használjon modelleket.
Legyen képes egyszerű arányossági kapcsolatokat matematikai és grafikus formában is lejegyezni. Az eredmények elemzése után vonjon le konklúziókat.
Ismerje fel a fény szerepének elsőrendű fontosságát az emberi tudás gyarapításában, ismerje a fényjelenségeken alapuló kutatóeszközöket, a fény alapvető tulajdonságait.
Képes legyen a sebességfogalmat különböző kontextusokban is alkalmazni.
Tudja, hogy a testek közötti kölcsönhatás során a sebességük és a tömegük egyaránt fontos, és ezt konkrét példákon el tudja mondani.
Értse meg, hogy egy adott testet érő gravitációs vonzást a Föld (vagy más égitest) gravitációs mezője okozza.
A tanuló tudja, hogy az energiával kapcsolatos köznapi szóhasználat egy rövidített kifejezési forma, amelynek megvan a szakmailag pontosabb változata is.
Magyarázataiban legyen képes az energiaátalakulások elemzésére, a hőmennyiséghez való kapcsolódásuk megvilágítására. Tudja használni az energiafajták elnevezését. Ismerje fel a hőmennyiség cseréjének és a hőmérséklet kiegyenlítésének kapcsolatát.
Fel tudjon sorolni többféle energiaforrást, ismerje alkalmazásuk környezeti hatásait.
Tanúsítson környezettudatos magatartást, takarékoskodjon az energiával.
A tanuló minél több energiaátalakítási lehetőséget ismerjen meg, és képes legyen azokat azonosítani. Tudja értelmezni a megújuló és a nem megújuló energiafajták közötti különbséget.
A tanuló képes legyen arra, hogy az egyes energiaátalakítási lehetőségek előnyeit, hátrányait és alkalmazásuk kockázatait elemezze, tényeket és adatokat gyűjtsön, vita során az érveket és az ellenérveket csoportosítsa, és azokat a vita során felhasználja.
Képes legyen a sebesség, gyorsulás, tömeg, sűrűség, az erő, a nyomás fogalmának értelmezésére és kiszámítására egyszerű esetekben.
Tudja, hogy nem csak a szilárd testek fejtenek ki nyomást.
Tudja magyarázni a gázok nyomását a részecskeképpel.
Tudja, hogy az áramlások oka a nyomáskülönbség.
Tudja, hogy a hang miként keletkezik, és hogy a részecskék sűrűségének változásával terjed a közegben.
Tudja, hogy a hang terjedési sebessége gázokban a legkisebb, és szilárd anyagokban a legnagyobb.

Ismerje az elektromossággal kapcsolatos biztonsági szabályokat, az elektromos áramkör részeit, képes legyen egyszerű egyenáramú áramkörök összeállítására, és azokban az áramerősség mérésére. Tudja, hogy az áramforrások mezőjének kvantitatív jellemzője a feszültség. Tudja, hogy az elektromos fogyasztón energiaváltozás és átalakulás jön létre. A tanuló képes legyen az erőművek alapvető szerkezét bemutatni. Tudja, hogy az elektromos mező bármilyen módon történő előállítása terheli a környezetet.

Fizika (A2020/2021-es taévben induló 5. évfolyyamtól felmenő rendszerben)

évfolyam	éves óraszám 2020/21-től	éves óraszám 2020/2021-től
7. évfolyam	72 óra	36 óra
8. évfolyam	36 óra	72 óra

Tekintettel arra, hogy intézményünkben súlyos fokban hallássérült gyermekek tanulnak, ezért az egyéni fejlődés sajátosságaihoz igazodó tanulási folyamatok megtervezésére, irányítására van szükség. A hallássérült tanulóknál elsősorban a kommunikációban adódnak nehézségek: verbális közlés meghallásában, a beszéd, az írott szöveg megértésében, a nyelvi kifejezésben. A fizikaórákon használjuk az anyanyelvet, a szaknyelvet, valamint a jelnyelvet, amivel biztosítani tudjuk a fogalmak tartalmi megismerését, megértését. A természettudományos kompetencia középpontjában a természetet és a természet működését megismerni igyekvő ember áll. A fizika tantárgy a természet működésének a tudomány által feltárt legalapvetőbb törvényszerűségeit igyekszik megismertetni a diákokkal. A törvényszerűségek harmóniáját és alkalmazhatóságuk hihetetlen széles skálatartományát megcsodálva bemutatja, hogyan segíti a tudományos módszer a természet erőinek és javainak az ember szolgálatába állítását. Olyan ismeretek megszerzésére ösztönözzük a fiatalokat, amelyekkel egész életpályájukon hozzájárulnak majd a társadalom és a természeti környezet összhangjának fenntartásához, a tartós fejlődéshez és ahhoz, hogy a körülöttünk levő természetnek minél kevésbé okozzunk sérülést.

A súlyos fokban hallássérült tanulóink beszédállapotának figyelembevétele mellett az értő-elemző olvasás, a kommunikáció (jellel, szóban, írásban) fejlesztését igyekszünk elősegíteni.

Kiemelt figyelmet fordítunk a hallássérült tanulóink beszédéből eredő hátrányok kompenzálására, kiküszöbölésére, valamint az egyéni adottságok alapján a társuló tanulási nehézségek, részképességek, illetve pszichés zavaraik leküzdésére. A tanulók a hallássérülés következtében fellépő kommunikációs hátrány miatt számos információtól elesnek, így a világgal kapcsolatos ismereteik korlátozottak, tapasztalataik hiányosak. Ezért mindenképpen törekednünk kell az oktatás során a konkrét élményekhez kötött, minél több érzékszervet bevonó cselekvő megtapasztalásra, szemléltetésre.

A tantárgy tanulása során a tanulók megismerik az alapvető fizikai jelenségeket és az azokat értelmező modellek és elméletek történeti fejlődését, érvényességi határait, a hozzájuk vezető megismerési módszereket.

A súlyos fokban hallássérült tanulók esetében hangsúlyozottan kiemelt szempont a „mindenki tanítható legyen" elv megvalósítása, melynek érdekében lényeges a tananyagtartalom szükség szerinti „átalakítása", „egyszerűsítése", a súlypontok áthelyezése.

A tanulási-tanítási folyamatban változatos tanítási eljárásokat alkalmazunk. Ezek: differenciált csoportmunka, a közös, páros egyéni tevékenykedtetés váltogatva a frontális osztálymunkával, többféle kooperatív foglalkozás, a fogalmak tartalmának megismerése, megjelenítése tárgyakkal, a szöveg eljátszásával, lerajzolásával; a verbalitás segítése szájról olvasással, vizuális megerősítéssel, jellel történő megsegítéssel.

A felső tagozatos (7.oszt.–8.oszt.) szakasz végére a nyelvi készségek olyan szintjére juttatható el a súlyos fokban hallássérült tanulók egy része, amely alkalmassá teszi őket az egyre önállóbb ismeretszerzésre, szövegalkotó műveletek végzésére, a korszerű műveltség iskolai tartalmának birtoklására. Ennek megfelelően valamennyi műveltségi területen megjelenik az anyanyelvi készségek intenzív fejlődése (szóbeli és írásbeli közlés gyarapodása, a beszéd- és szövegértés készségei, az aktív és passzív szókincs növekedése, a passzív szókincs aktivizálási folyamatának gyorsulása). Vannak azonban olyan tanulók is, akiknél a fenti készségek csak alacsonyabb szinten jelennek meg, akiknél az egyre önállóbb ismeretszerzés csak alacsonyabb szinten tapasztalható meg.

A NAT-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

A jelnyelv a megértés fontos eszköze a súlyos fokban hallássérült egyének számára az egymás közötti kommunikációban. A hangos beszédet kísérő jelnyelv segítséget nyújt a nyelvi kommunikáció közvetítésében és értelmezésében azokban az esetekben, amikor a nyelvi közlés megértése különböző okok miatt akadályozott (mentális problémák, diszfázia, részképesség zavarok stb.).

A hallássérültek egyik legfontosabb információszerzési, illetve kommunikációs eszköze a számítógép és ezen keresztül az internet. Ennek használatát nehezíti szűkebb szókincsük és szövegértési nehézségük. Ebből adódóan kiemelt feladat a keresőprogramokkal való megismertetésük, melyek segítenek a lényegkiemelésben és az írott szöveg megértésében. Mivel a hallássérült tanulók erősen motiváltak a digitális eszközök használatában, ezt a motivációt ajánlott kihasználni más tanórákon is. Ajánlott a szabályos tízujjas gépírás elsajátítása (gépírást tanító program). Az ok-okozati összefüggéseket nehezen ismerik fel, ezért szükséges az IKT használatának során felmerülő valós és virtuális kapcsolatok megkülönböztetésének oktatása.

A hatékony, önálló tanulás elsajátíttatása fontos, mert a hallássérült tanuló önértékelése esetenként nem reális, szókincs és beszédértési nehézségei miatt az önálló tanuláshoz szükséges képességek kialakítása nagyobb figyelmet igényel. Munkába állásuk, karrierépítésük a kommunikációs lemaradásuk miatt nehezített, ezért ajánlott megtanítani őket munkájuk értékelésére, tanácsok, információk kérésére. A különböző tanulási technikák megismertetése elengedhetetlen (szótárak, lexikonok, ezek digitális változatainak használata).

A fizika tantárgy tanulása során az információk feldolgozása lehetőséget ad a tanulók szociális és állampolgári kompetenciájának erősítésére is, hiszen a hallássérült gyermeket/fiatalt támogatni kell sérülésének, és ebből adódó esetleges hátrányainak elfogadásában, az esetenként kialakuló konfliktusok és stressz kezelésében.

Speciális intézményünkben figyelembe vesszük a tanulók speciális oktatási és nevelési igényeit, ezért nagy jelentőséget kap a hiányos ismeretekkel rendelkező diákok felzárkóztatása, az ingerszegény környezetből érkező, hátrányos helyzetűek megsegítése. Kiemelt figyelmet fordítunk a súlyos fokban hallássérült tanulóink eltérő nyelvi szintjéből eredő hiányosságok kompenzálására, illetve a hallássérülés és egyéb tanulási nehézségek, részképességek, esetleges pszichés zavarok leküzdésére.

A Nat preambulumában megfogalmazottakat követve a fizika oktatásának célja egyfelől, hogy a tanuló a legkorszerűbb fizikai, tudományos ismereteket és készségeket sajátítsa el. Fontos feladat a tanuláshoz és a munkához szükséges képességek, ismeretek és készségek együttes fejlesztése, az egyéni és a csoportos teljesítmény ösztönzése, minden oktatási szakaszban a pozitív attitűd és a megfelelő motiváltság kialakítása.

Erre jó lehetőséget biztosít, hogy a tantárgy a szűken értelmezett szakmai ismeretanyag és a mindennapokban könnyen hasznosítható praktikus ismeretek átadásán túl olyan

természettudományos módszerekkel vizsgálható kérdésekkel is foglalkozik, amelyek befolyásolják az egyén és a közösség életét, illetve kihatással vannak a jövő alakulására. Ilyenek például az egészségmegőrzéssel, a globális környezeti problémákkal, a természeti erőforrások felelős felhasználásával összefüggő problémák vagy a világűr kutatása. A témaválasztás fontos szempontja a mindennapokban hasznosítható, releváns ismeretek nyújtása, valamint az önállóbb ismeretszerzéshez szükséges készségek és képességek fejlesztése.

A fizika tantárgy fontos feladata a diákok természettudományos szemléletének kialakítása, mely alapvetően a fizika tudományában alakult ki, és amelyet később a többi természettudománnyal foglalkozó tudomány is átvett. Azt a pozitív attitűdöt kell a diákokban kialakítani, hogy a természet megismerhető, működése a természeti törvények segítségével leírható.

Világunk megismerésének vannak módszerei, szabályai, algoritmusai: egyre több jelenséget tudunk megmagyarázni úgy, hogy alapvetőbb jelenségekre vezetjük azokat vissza. Ennek elengedhetetlen feltétele az, hogy különböző fogalmakat tanuljunk meg és mélyítsünk el, amelyekkel jellemezni tudjuk az adott tevékenységet, jelenséget.

A fizika tantárgy a kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A fizikai megfigyelések és kísérletek alapján a tanuló átéli a tudásszerzés aktív folyamatát, míg a tudás alkalmazhatóságának tapasztalata az önirányító tanulás képességét erősíti. Tantárgyhoz kapcsolódó, napról napra frissülő információk keresése, az ezekre a forrásokra épített tanulás fejleszti az önállóbb tanulás képességét.

A kommunikációs kompetenciák: A fizikai jelenségek megfigyelése és a tapasztalatok megfogalmazása fejleszti a tanuló szókincsét/jelkincsét, jelnyelvi kifejezőkészségét. A fizika tanításához használt ábrák, képek, mozgóképek fejlesztik a képzeletet, a képek és a nyelvi kifejezésmódok közötti átalakítás képességét. A csoportos, interaktív tanulási helyzetek a vélemények felszínre hozását, a tudás közös építését és megosztását segítik.

A digitális kompetenciák: A közvetlen tapasztalatszerzés mellett a tanuló digitális forrásokból szerezhet információkat a környezetéről. Megfelelő tanári támogatással a tanuló maga is alkotóvá válhat, személyre szabott tananyagokat hozhat létre, eredményeit megoszthatja társaival.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A fizikai kísérletek során a tanuló alkalmazza az analitikus és a szintetizáló gondolkodás műveleteit. Az elvégzett megfigyelések és kísérletek számos egyedi jelenséget tárnak fel, ezek tanulságainak levonásához az induktív gondolkodás képességét is fejleszteni kell. Az elsajátított fizikai elméletek alkalmazása a fenntarthatóság összefüggésében deduktív gondolkodás útján is történhet. A fizikai jelenségek leírása, a azonosságok és különbségek összehasonlítása az analógiás gondolkodást fejleszti. A fizika tananyag megértése rendszerszintű, komplex gondolkodást igényel.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: Az ember biológiai és társadalmi lény, a fizika tanulása hozzásegít e kettősség tudatos szemléletéhez. Az önismeret fejlesztését szolgálják az interaktív tanulási formák, a fejlesztő szemléletű ön- és társértékelés. A tanuláshoz nyújtott segítő tanári attitűd, az egymástól tanulás növeli a közösségi összetartozás érzését, a segítség adásának és elfogadásának képességét.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A természeti környezetből érkező érzelmi hatások befogadása, ezek kreatív alkotásokban történő kifejezése segíti a fizika nevelési céljainak elérését.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A tanuló a fizikaórai tevékenysége során elsajátít számos olyan készséget, amely alkalmassá teszi arra, hogy képes legyen a feladatkörét érintő változó szerepekhez újító módon és rugalmasan alkalmazkodni. Felismeri a hétköznapi életben előforduló problémákban rejlő lehetőségeket, lehetőségeihez mérten hozzájárul a problémák megoldásához. Hatékonyan kommunikál másokkal, a többség álláspontját elfogadva vagy saját álláspontját megvédve érvel, mások érveit meghallgatja, azokat elfogadja vagy cáfolja, ezzel felkészül a nagybetűs életben való helytállásra.

Értékelés

Az értékelés kettős céljának megfelelően mindig meg kell találni a helyes arányt a formatív és a szummatív értékelés között. Fontos szerepet kell játszania az egyéni és csoportos önértékelésnek, illetve a diáktársak által végzett értékelésnek is. Törekedni kell arra, hogy a számonkérés formái minél változatosabbak, az életkornak megfelelőek legyenek.

<u>Formái:</u>

szóbeli felelet,

feladatlapok értékelése,

tesztek, dolgozatok osztályozása,

rajzok készítése,
modellek összeállítása,
számítási feladatok megoldása,
természetben tett megfigyelések, saját fényképek. videók készítése jelenségekről,
múzeumlátogatási tapasztalatok előadása.

Szempontok:

– Milyen szinten sajátította el a tanuló a tananyaghoz kapcsolódó szaknyelvet és ismereteket?
– Képes-e a megismert tények, folyamatok, fogalmak elemzésére, törvényszerűségek bizonyítására?
– Elsajátította-e és alkalmazza-e a mindennapokban a tanult fizikai szabályokat?
– Tudja-e a tananyag elsajátítása során megismert veszélyhelyzeteket felismerni és azokat elkerülni?
– Rendelkezik-e megfelelő önállósággal a megfigyelések, vizsgálódások, kísérletek végzésében, az eszközök balesetmentes használatában, az információhordozók kiválasztásában, hasznosításában?

7–8. évfolyam

A fizika tantárgy oktatására az általános iskola 3–4. osztályában tanult környezetismeret, illetve az 5–6. osztályban tanult természettudomány oktatását követően kerül sor.

A tanterv témakörei, a megtanítandó ismeretek és fejlesztési feladatok lehetővé teszik egyfelől a Nat által az adott nevelési szakaszra előírt tanulási eredmények megvalósulását, másrészt a fizika oktatására vonatkozó általános alapelvek érvényesülését. Ennek megfelelően a témák szorosan kapcsolódnak a hétköznapi problémákhoz, természeti jelenségekhez és technikai alkalmazásokhoz. A tervezett oktatási, tanulási folyamat mélyíti a szükséges szakmai ismereteket, támogatja a tudásalkalmazást, összekapcsolja a tantárgyon belüli és a tantárgyak közötti releváns információkat és szervesen épít a jelenség és tevékenység alapú tudásszervezés alapelveire. Ezeknek a céloknak a megvalósulását szolgálják a fizika tudományával, annak munkamódszerével valamit a globális környezeti problémákkal foglalkozó témakörök.

Az internethasználattal és prezentációk készítésével kapcsolatos tanulási eredmények megvalósulása megfelelő óraszervezéssel, a digitális technológia tanári irányítás melletti önálló használatával biztosítható. Ezeket az alábbiakban soroljuk fel:

- az internet segítségével adatokat gyűjt a legfontosabb fizikai jelenségekről;
- tanári útmutatás felhasználásával magabiztosan használ magyar nyelvű mobiltelefonos/táblagépes applikációkat fizikai tárgyú információk keresésére;
- ismer megbízható fizikai tárgyú magyar nyelvű internetes forrásokat;
- egyszerű számítógépes prezentációkat készít egy adott témakör bemutatására;
- projektfeladatok megoldása során önállóan, illetve a csoporttagokkal közösen különböző prezentációkat hoz létre a tapasztalatok és eredmények bemutatására;
- értelmezi a sportolást segítő kisalkalmazások által mért fizikai adatokat. Méréseket végez a mobiltelefon szenzorainak segítségével.

A tananyag kijelöli a témaköröket és iránymutató a lehetséges sorrendre nézve, de a feldolgozás nagyon sokféle lehet. Részben azért is, mert a tananyag csak a mindenki számára kötelező minimumot adja meg, de elsősorban azért, mert a tanítás során - ebben az életkori szakaszban különösen - alkalmazkodnia kell a tanulócsoport egyedi sajátosságaihoz, az oktató-nevelőmunka helyi céljaihoz és körülményeihez. Lényegében bármelyik téma lehetőséget nyújt az elmélyülésre, izgalmas részkérdéseket bonthatunk ki a gyerekek együttműködése révén megvalósuló projektek során vagy a világhálón található információk felhasználásával. A tanulás sikerességének kritériuma lehet az értelmes és motiváló közös munka, olyan csoportmunka, melyben mindenki megtalálhatja a saját szerepét, s ezáltal sikerélményhez, pozitív természettudományos attitűdhöz juthat.

A tanulók értékelésének módszerei ennek megfelelően nem korlátozódnak a hagyományos definíciók, törvények kimondásán és számítási feladatok elvégzésén alapuló számonkérésre. Az értékelés során megjelenhet a prezentációra alapuló szóbeli felelet, a teszt, az önálló munka, az aktív tanulás közbeni tevékenység, illetve a csoportmunka csoportos értékelése is. A cél az, hogy a tanulók képesek legyenek megérteni a megismert jelenségek lényegét, az alapvető technikai eszközök működésének elvét, az időszerű társadalmi-gazdasági kérdések, problémák jelentőségét, s a fizika hozzájárulását a megoldási törekvésekhez.

A 7–8. évfolyamon a fizika tantárgy alapóraszáma: 108 óra.

Témakör neve	**Óraszám**		
	Új ismeretek	**Gyakorlás, Összefoglalás**	**Összesen**

7. évfolyam			
Bevezetés a fizikába	7	1	8
Az energia	7	1	8
Mozgás közlekedés és sportolás közben	8	2	10
Lendület és egyensúly	8	2	10
Összesen	**36**		
8. évfolyam			
Víz, levegő és szilárd anyagok a háztartásban és a környezetünkben	14	1	15
Elektromosság a háztartásban	14	1	15
Világítás, fény, optikai eszközök	12	1	13
Hullámok	10	1	11
Környezetünk globális problémái	6	1	7
Égi jelenségek megfigyelése és magyarázata	10	1	11
Összesen	**72**		

7. ÉVFOLYAM

TÉMAKÖR: Bevezetés a fizikába (mérések)

ÓRASZÁM: 8 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A fizika tudománya által vizsgálható jelenségek felismerése, a tudományos megismerés ismérvei

A testek mérhető tulajdonságai: a hosszúság, térfogat, tömeg jele, mértékegységei és mérőeszközei, a mértékegységek átváltása

Az alapvető fizikai mennyiségek jellemző értékeinek tapasztalati becslése

Az eltelt idő jele, mértékegységei.

A hőmérséklet jele, mértékegységei, a Celsius-skála

A távolság, a térfogat, az eltelt idő, a tömeg, a hőmérséklet közvetlen mérése a rendelkezésre állóeszközökkel (beleértve a mobiltelefon óráját vagy a digitális konyhai mérleget, más konyhai mérőeszközt)

A mérés pontosságának becslése ismételt mérések, illetve az eszköz jellemző adatainak ismeretében. A mérési eredmények összehasonlítása

Azonos anyagból készült különböző tömegű testek tömegének és térfogatának kapcsolata, a sűrűség fogalma. Az anyagra jellemző sűrűség megállapítása

Sűrűségadatok használata a tömeg vagy térfogat kiszámolására

A fizika szakterületei, néhány újabb eredmény egyszerű bemutatása, egy állítás tudományos megalapozottságának kritikus vizsgálata

FOGALMAK

mérés, hosszúság, térfogat, tömeg, sűrűség, idő, hőmérséklet, a mérés pontossága, a mért adatok átlaga, becslés, tudományos eredmény

TEVÉKENYSÉGEK

Adott idejű folyamatok létrehozása (pl. 1 perc alatt leguruló golyó)

Szilárd, folyékony és légnemű anyagok térfogatának értelmezése, mérése

Az emberi test méreteihez kötött távolságok vizsgálata

Időtartam becslése (pl. 1 perc elteltének becslése számolással)

Távolságok mérése digitális térképeken

Külső hőmérséklet vizsgálata egy adott időszakban, az eredmények ábrázolása, átlagérték kiszámítása

A Föld éghajlatának globális változásával kapcsolatos hőmérsékleti adatsorok elemzése

Szilárd és folyékony anyagok sűrűségének összehasonlítása, illetve becslése csoportos kísérletezés során

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megfigyeléseket és kísérleteket végez a környezetében, az abból származó tapasztalatokat rögzíti;
- felismeri a tudomány által vizsgálható jelenségeket
- hétköznapi eszközökkel méréseket végez, rögzíti a mérések eredményeit, leírja a méréssorozatokban megfigyelhető tendenciákat, ennek során helyesen használja a közismert mértékegységeket;
- ismeri a fizika fontosabb szakterületeit;
- tájékozott a fizika néhány új eredményével kapcsolatban.

TÉMAKÖR: Az energia

ÓRASZÁM: 8 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Energiafajták: rugalmas energia, helyzeti energia, mozgási energia, belső energia

A rugalmas energia mozgási energiává alakulásának (rugós eszközzel kilőtt golyó), a helyzeti energia mozgási energiává alakulásának (zuhanó test) megfigyelése. A mozgási energia belső energiává alakulásának (összedörzsölt tenyér) megfigyelése

A teljesítmény használata az energiafogyasztás meghatározására

A lakásban található legnagyobb fogyasztók kiválasztása, jellemző adataik (teljesítmény, energiafogyasztás) áttekintése

A háztartásban használt energiahordozók megismerése: elektromos áram, földgáz, szén, fa

Az energiahordozók jellemzése, csoportosítása: fosszilis energia, zöldenergia

Az energia árának becslése néhány fűtési-melegítési módszer (például gázkonvektor, elektromos vízmelegítő) esetében a háztartás számláinak segítségével

Az erőművekben bekövetkező energiaátalakulások vizsgálata, az energia megmaradása

A szélerőmű, napelemek, napkollektor működésének értelmezése

Néhány energiatakarékossági lehetőség gyakorlatban való közvetlen megfigyelése, működési elve: termosztátos fűtőeszköz, hőszigetelés

A táplálkozási problémák fizikai hátterének megismerése: az energiafogyasztás és bevitel egyensúlyának vizsgálata az élelmiszerek energiatartalmát megadó adatok segítségével

FOGALMAK

energiafogyasztás, teljesítmény, energiahordozók, zöldenergia, fosszilis energia, energiabiztonság, energiatakarékosság, energiamegmaradás, rugalmas energia, helyzeti energia, mozgási energia, belső energia

TEVÉKENYSÉGEK

Az emberiség energiafogyasztásának és a rendelkezésre álló energiaforrások mennyiségének áttekintése, az energiabiztonság fogalma

A jövő lehetséges energiaforrásaival kapcsolatos ismeretek gyűjtése, bemutatása

A háztartásban használatos izzók gazdaságosságának összehasonlítása

Az emberi szervezet energiafelhasználásának elemzése

Az energiatakarékosság lehetséges módszereinek vizsgálata a közvetlen környezetben

A diák egy átlagos napjának végiggondolása energiafogyasztás szempontjából. Milyen energiahordozókat használt, milyen energiaszükségletet elégített ki, a felhasznált energiamennyiség becslése, pazarolt-e energiát

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tisztában van azzal, hogy az energiának ára van, gyakorlati példákon keresztül ismerteti az energiatakarékosság fontosságát, ismeri az energiatermelés környezeti hatásait, az energiabiztonság fogalmát;
- ismeri a jövő tervezett energiaforrásaira vonatkozó legfontosabb elképzeléseket;
- előidéz egyszerű energiaátalakulással járó folyamatokat (melegítés, szabadesés), megnevezi az abban szereplő energiákat;
- ismeri a zöldenergia és fosszilis energia fogalmát, az erőművek energiaátalakításban betöltött szerepét, az energiafelhasználás módjait és a háztartásokra jellemző fogyasztási adatokat;
- átlátja a táplálékok energiatartalmának szerepét a szervezet energiaháztartásában és az ideális testsúly megtartásában;
- kvalitatív ismeretekkel rendelkezik az energia szerepéről, az energiaforrásokról, az energiaátalakulásokról.

TÉMAKÖR: Mozgás közlekedés és sportolás közben

ÓRASZÁM: 10 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A hely megadása, a környezetben tapasztalható mozgások megfigyelése, csoportosítása a pálya és a helyváltozatás gyorsasága alapján

A sebesség nagysága, iránya, mértékegysége

A közel állandó sebességű mozgások (mozgólépcső, autó, korcsolya) megfigyelése, kialakulásuk körülményei,

Newton I. törvénye

A megtett út, az utazásból hátralévő idő kiszámolása a sebesség nagyságának segítségével

Az elejtett test mozgásának vizsgálata. A nehézségi erő és a nehézségi gyorsulás. Newton II. törvénye

A gyorsuló és kanyarodó autó sebesség változását okozó külső hatás (súrlódás, súrlódási erő) azonosítása

A sebességváltozást okozó erő nagyságának és a tömeg szerepének megfigyelése fékezés során

FOGALMAK

hely, pálya, elmozdulás, út, átlagsebesség, kölcsönhatás, gyorsulás, nehézségi gyorsulás, erő, Newton I. törvénye, Newton II. törvénye

TEVÉKENYSÉGEK

Anyaggyűjtés és beszélgetés Newton vagy Galilei életéről, sokoldalú kutatásairól

Sebességrekordok gyűjtése, vizsgálata

Közlekedéstervezés pl. valamilyen applikáció segítségével, az átlagsebességek vizsgálata

Mozgás elemzése valamilyen telefonos applikáció segítségével

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megfelelően tudja összekapcsolni a hely- és időadatokat.
- különbséget tesz az út és elmozdulás fogalma között.
- ismeri, és ki tudja számítani az átlagsebességet, a mértékegységeket megfelelően használja.
- tudja, hogy lehetnek egyenletes és nem egyenletes mozgások.
- ismeri a testek sebességének nagyságrendjét;
- meghatározza az egyenes vonalú egyenletes mozgást végző test sebességét, a megtett utat, az út megtételéhez szükséges időt;

TÉMAKÖR: Lendület és egyensúly

ÓRASZÁM: 10 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A lendület kiszámítása, a lendület megmaradásának vizsgálata néhány hétköznapi helyzetben

A rakéta mozgásának kísérleti vizsgálata (léggömb-rakéta), fizikai magyarázata.

Newton III. törvénye

Körmozgások és lengések (például a hinta lengései) megfigyelése, a periódusidő mérése. A periódusidőt befolyásoló tényezők azonosítása.

A környezetünkben megfigyelhető nyugvó testek egyensúlyának vizsgálata. Annak magyarázata, hogy miért nem esik le, miért nem fordul el a test

Rugalmas és rugalmatlan alakváltozások megfigyelése, a kétféle viselkedés összehasonlítása

Szemléletes kép kialakítása a szilárd anyagok belső szerkezetéről

FOGALMAK

lendület, a lendület megmaradása, periódusidő, fordulatszám, egyensúly, amplitúdó rezgésszám, rugalmas alakváltozás, Newton III. törvénye

TEVÉKENYSÉGEK

Egyszerű ütközések kísérleti vizsgálata a lendületmegmaradás szemléltetésére

Egyes háztartási eszközök, mint egyszerű gépek erőátvitelének vizsgálata

A Föld mozgási periódusainak vizsgálata az időszámítás szempontjából

Anyaggyűjtés és beszélgetés: Arkhimédész és gépei

Néhány gép (például: emelők, gőzgép, elektromos motor, benzinmotor) működésének megfigyelése, gazdaságot, társadalmat megváltoztató hatásának bemutatása

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- egyszerű eszközökkel létrehoz periodikus mozgásokat, méri a periódusidőt, fizikai kísérleteket végez azzal kapcsolatban, hogy mitől függ a periódusidő;
- tisztában van a mozgások kialakulásának okával, ismeri az erő szerepét egy mozgó test megállításában, elindításában, valamilyen külső hatás kompenzálásában;
- tisztában van a rugalmasság és rugalmatlanság fogalmával, az erő és az általa okozott deformáció közötti kapcsolat jellegével.

8. évfolyam

TÉMAKÖR: Víz és levegő a háztartásban és a környezetünkben

JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A környezetben lezajló termikus kölcsönhatások felismerése, összegyűjtése

A melegítés gyorsaságát meghatározó fizikai körülmények kísérleti vizsgálata, egyszerű magyarázata

A jég olvadásának és a víz fagyásának kísérleti vizsgálata, a hőmérséklet időbeli változásának megfigyelése.

Az olvadáspont

A víz forrásának kísérleti megfigyelése, vízgőz, a hőmérséklet mérése forrás közben: forráspont

A halmazállapotok és halmazállapot-változások értelmezése az anyagot alkotó részecskék (apró golyók) egyszerű modelljének felhasználásával

A téli fagy romboló erejének fizikai magyarázata, a fagyás megfigyelése jégkocka készítés során

A nyomás jele, mértékegysége. Alkalmazása a felületre ható erő kiszámolására

A hidrosztatikai nyomás kísérleti vizsgálata, a mélységtől való függés és az iránytól való függetlenség felismerése.

A hidrosztatikai nyomás kiszámolása

A víz tapasztalati tulajdonságainak kísérleti vizsgálata és értelmezése: összenyomhatatlanság, sűrűség, folyékonyság

A felhajtóerő

Az acélból készült hajók úszásának fizikai magyarázata, a sűrűségfeltétellel és Arkhimédész-törvényének segítségével

Kapilláris jelenségek megfigyelése a háztartásban (felmosás, szivacs)

Szilárd anyagok melegítésének kísérleti megfigyelése, a tapasztalt hőtágulás, hővezetés kvalitatív fizikai magyarázata

A levegő fizikai tulajdonságai: nyomás, hőmérséklet, páratartalom

A szél, az eső, a harmat, a dér, a hó, a jégeső és a felhők kialakulásának egyszerű fizikai magyarázata

FOGALMAK

légnemű, folyékony, szilárd, fagyás, olvadás, párolgás, lecsapódás, forrás; kapilláris csövek, nyomás, hidrosztatikai nyomás, felhajtóerő, úszás, lebegés, sűrűségfeltétel, termikus kölcsönhatás, melegítés, felvett és leadott hő, nyomáskülönbség

TEVÉKENYSÉGEK

Hőmérő készítése

A nyomás időjárástól és magasságtól való függésének kísérleti vizsgálata

A páratartalom változásának kísérleti vizsgálata egyszerű mérőeszközzel, a páratartalom hatása a lakókörnyezetre, az emberi szervezetre

Úszó sűrűségmérő működésének vizsgálata, értelmezése

A kapilláris jelenségek szerepe a természetben, anyaggyűjtés

Az álló, ülő, fekvő ember által a talajra kifejtett nyomás becslése

Beszélgetés az alábbi kérdésekről: Hogyan érzékeljük a levegő nyomását, miért pattog a fülünk, ha gyorsan emelkedünk vagy süllyedünk?

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a környezetében előforduló legfontosabb természeti jelenségek (például időjárási jelenségek, fényviszonyok változásai, égi jelenségek) fizikai magyarázatát;

- ismeri a saját maga által használt eszközök (például közlekedési eszközök, elektromos háztartási eszközök, szerszámok) működési elvének lényegét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- jellemzi az anyag egyes halmazállapotait, azok sajátságait, ismeri a halmazállapot-változások jellemzőit, a halmazállapot-változások és a hőmérséklet alakulásának kapcsolatát;
- tudja magyarázni a folyadékokban való úszás, lebegés és elmerülés jelenségét, az erre vonatkozó sűrűségfeltételt;
- tudja, miben nyilvánulnak meg a kapilláris jelenségek, ismer ezekre példákat a gyakorlatból (pl. növények tápanyagfelvétele a talajból);
- kísérletezés közben, illetve a háztartásban megfigyeli a folyadékok és szilárd anyagok melegítésének folyamatát, és szemléletes képet alkot a melegedést kísérő változásokról, a melegedési folyamatot befolyásoló tényezőkről.

TÉMAKÖR: Elektromosság a háztartásban

JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az elektromos állapot kialakulásának megfigyelése kísérletezés közben, ennek magyarázata a töltéssel rendelkező részecskék és atomszerkezeti ismeretek (elektron, proton, atommag) segítségével

Szemléletes kép alkotása az elektromos – egyen és váltakozó – áramról. Egyen és váltakozó-áramú eszközök azonosítása a környezetünkben

A feszültség és áramerősség jele, mértékegysége, feltüntetése az elektromos eszközökön

Az áramerősség várható értékének meghatározása az ellenállás ismeretében.

A technikai alkalmazásokban gyakori szigetelő és vezető anyagok ellenállásának mérése

Az egyszerű áramkör részei: áramforrás, kapcsoló, fogyasztók, vezeték

Elemek és akkumulátorok jellemző adatainak összehasonlítása

Az emberre veszélyes feszültség és áramerősség értékek.

Az áramütés hatása

Elsősegélynyújtás ramütés esetén

A Joule-hő meghatározása.

A vasaló, a hajszárító, a vízmelegítő működési elve: a fűtőszál kialakítása és szerepe

Áramütés-veszélyes helyzetek a lakásban: A rövidzár, a biztosíték és a földelés szerepe az elektromos eszközök biztonságos használata során

Az iránytű használatának fizikai alapja

FOGALMAK

atom, elektromos állapot, elektromos áram, feszültség, áramerősség, ellenállás, Ohm törvénye, áramforrás, fogyasztó, Joule-hő, áramütés, elektromos energia, teljesítmény, dipólus, transzformátor

TEVÉKENYSÉGEK

A dörzselektromos jelenség kísérleti vizsgálata például léggömbök felhasználásával

Háztartási eszközök elektromos tulajdonságainak vizsgálata

Az elektromos biztosíték szerepe és működése a háztartásban

Elemek és akkumulátorok környezeti hatásának elemzése

LED-et tartalmazó egyszerű áramkör készítése

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri az elektromos állapot fogalmát, kialakulását, és megmagyarázza azt az anyagban lévő töltött részecskék és a közöttük fellépő erőhatások segítségével;
- szemléletes képe van az elektromos áramról, ismeri az elektromos vezetők és szigetelők fogalmát;
- használja a feszültség, áramerősség, ellenállás mennyiségeket egyszerű áramkörök jellemzésére;
- tudja, hogy a Földnek mágneses tere van, ismeri ennek legegyszerűbb dipól közelítését. Ismeri az állandó mágnes sajátságait, az iránytűt.

TÉMAKÖR: Világítás, fény, optikai eszközök

ÓRASZÁM: 13 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A fény és tulajdonságai

Fényforrások csoportosítása, példák

A fény egyenes vonalú terjedésének megfigyelése, demonstrálása lézer segítségével

A fényvisszaverődés jelenségének megfigyelése

A síktükörben látható tükörkép kialakulásának magyarázata a fény szabályos visszaverődésével, a fénysugár útjának megrajzolásával

A háztartásban használt fényforrások és azok tulajdonságainak (a fény színe, a fényerősség, a kibocsátott fény térbeli eloszlása, az energiahatékonyság, ár, élettartam) megismerése, a működésükhöz szükséges áramforrás kiválasztása

A fénytörés jelenségének megfigyelése

A gyűjtőlencse optikai tulajdonságainak kísérleti vizsgálata.

A nagyító képalkotásának fizikai magyarázata

A látás folyamatának fizikai magyarázata.

Jellegzetes lencsehibák: rövidlátás, távollátás, ezek korrekciója szemüveggel, kontaktlencsével, lézeres beavatkozással.

A szem egészségvédelme

Megfigyelések nagyítóval vagy mikroszkóppal illetve távcsővel vagy látcsővel

A távcső és mikroszkóp részeinek vizsgálata, működésének fizikai magyarázata

FOGALMAK

fényforrás, szabályos visszaverődés, tükör, fénytörés, gyűjtő és szórólencse, fókusztávolság, fókuszpont

TEVÉKENYSÉGEK

A környezetben található fényforrások megfigyelése

A környezetben létrejövő árnyékok megfigyelése, fényképezése, kialakulásának magyarázata a fény egyenes vonalú terjedésével

A Hold árnyéka a Földön: a napfogyatkozás, a Föld árnyéka a Holdon: holdfogyatkozás

Optikai illúziók vizsgálata

A különböző élőlények látórendszere, látástartománya:

Az iskola világítási rendszerének megismerése közvetlen megfigyelés segítségével: Hány darab és milyen világítótest van használatban, mennyi ideig működnek, milyen rendszerességgel, mennyit fizet az iskola ezért az energiáért?

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri az aktuálisan használt elektromos fényforrásokat, azok fogyasztását és fényerejét meghatározó mennyiségeket
- ismeri a látás folyamatát, a szem hibáit és a szemüveg szerepét ezek kijavításában, a szem megerőltetésének (például számítógép) következményeit;

- ismeri néhány gyakran használt optikai eszköz részeit, átlátja működési elvüket;
- tisztában van a fény egyenes vonalú terjedésével, szabályos visszaverődésének törvényével, erre hétköznapi példákat hoz.

TÉMAKÖR: Hullámok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Rugalmas kötélen, rugón kialakított állóhullámok megfigyelése, jellemzése

A vízhullámok kísérleti vizsgálata, a mozgás leírása

A haladó hullámok kialakulásának elvi magyarázata.

Az amplitúdó, a frekvencia, a hullámhossz fogalma, jele, mértékegysége

A terjedési sebesség becslése

A hang tulajdonságainak (hangmagasság, hangerő) fizikai magyarázata

A hallás mechanizmusának fizikai lényege, a hallást károsító tényezők ismerete

A fény hullámtermészetének ismerete

A színek észlelésének magyarázata, a kiegészítő színek

A felhők, az ég, a növényzet, a tenger, a folyók színének egyszerű magyarázata

FOGALMAK

állóhullám, hullámhossz, frekvencia, hullám terjedési sebessége, hangmagasság, hangerő, szivárvány színei, kiegészítő színek

TEVÉKENYSÉGEK

A cunami jelenségének megismerése, magyarázata

Hangok keltése, elemzése egyszerű esetekben

Szivárvány létrehozása, megfigyelése a természetben

Fényfestés, játékok, kísérletek színekkel

Színek kikeverése festékekkel

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- érti a hullámmozgás lényegét
- ismeri a jellemző legfontosabb mennyiségeket: frekvencia, amplitúdó, hullámhossz, terjedési sebesség;
- ismeri a hallás folyamatát, a levegő hullámzásának szerepét a hang továbbításában. Meg tudja nevezni a halláskárosodáshoz vezető főbb tényezőket.

TÉMAKÖR: Környezetünk globális problémái

JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az ózonpajzs elvékonyodásának hatása: a Földet érő ultraibolya sugárzás erősödése,

Az ózonpajzs védelmében hozott intézkedések

Az éghajlatváltozás okai és következményei. Az éghajlat változására utaló fizikai mennyiségek értékeinek vizsgálata

A tengerszint emelkedésének fizikai okai

A tüzelőanyagok elégetésének szerepe az üvegházhatás kialakulásában

Az emberi tevékenység természetre gyakorolt hatása: az ökológiai lábnyom

A fényszennyezés megfigyelése

A zajszennyezés fogalma

Innovatív technológiák a környezet és az ember védelmében: porszűrők működési elve, hangszigetelés, energiatakarékos eszközök használata, a levegőben található szennyezők távolról történő mérése alapján elrendelt forgalomkorlátozás

FOGALMAK

éghajlatváltozás, üvegházhatás, ökológiai lábnyom, környezettudatosság, fényszennyezés, zajszennyezés

EVÉKENYSÉGEK

Sötét és világos felületek fényelnyelési tulajdonságainak kísérleti vizsgálata (természeti megfigyelése)

A globális éghajlatváltozás bizonyítékainak gyűjtése, vizsgálata, a lehetséges következmények elemzése, az emberi cselekvés lehetőségeinek megvitatása, a tudomány szerepének mérlegelése

A zajszint mérése mobiltelefonnal vagy más alkalmas eszközzel

Saját ökológiai lábnyom csökkentését eredményező tevékenységek tervezése

Üvegházhatás megfigyelése, értelmezése (pl. üvegház, napon álló autó)

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri az ózonpajzs elvékonyodásának és az ultraibolya sugárzás erősödésének tényét és lehetséges okait.
- tudja azonosítani a széles körben használt technológiák környezetkárosító hatásait, és fizikai ismeretei alapján javaslatot tesz a károsító hatások csökkentésének módjára;

- ismeri az éghajlatváltozás problémájának összetevőit, lehetséges okait.
- tisztában van a hagyományos ipari nyersanyagok földi készleteinek végességével és e tény lehetséges következményeivel.

TÉMAKÖR: Égi jelenségek megfigyelése és magyarázata

JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az égitestek csoportosítása: csillagok, bolygók, holdak

A Nap fizikai jellemzői. A Nap energiájának forrása

A Föld Nap körüli mozgásának, a Hold Föld körüli mozgásának fizikai jellemzői

Ptolemaiosz, Kopernikusz és Kepler világképei

A Nap járásának megfigyelése egy bot árnyékának segítségével (napóra)

Az égtájak meghatározása

A Hold megfigyelése, felszíni formáinak magyarázata: meteorok

A Hold fázisainak megfigyelése, fizikai magyarázata a Nap, Föld, Hold helyzete alapján

Föld típusú bolygók és óriásbolygók, a bolygók jellegzetességeinek egyszerű fizikai magyarázata

A csillagok sajátosságai, megkülönböztetésük a bolygóktól, látszólagos mozgásuk fizikai értelmezése

A legfontosabb csillagképek megfigyelése

Ismerkedés az égbolt egyéb égi objektumaival: a Tejútrendszer, galaxisok, fekete lyukak. Az objektumok legfontosabb fizikai jellemzőinek feltérképezése.

Az űrkutatás aktuális céljai, legfontosabb irányai: az űrszondák, a nemzetközi űrállomás, az űrtávcsövek, a műholdak tevékenységének bemutatása

A világűr kutatásának kérdései: élet a Világegyetemben, a Világegyetem keletkezése és fejlődése

FOGALMAK

napközéppontú világkép, földtípusú bolygó, óriásbolygó, holdfázis, fogyatkozások, csillag, galaxis, fekete lyuk, fényév

TEVÉKENYSÉGEK

A Hold megfigyelése szabad szemmel és távcsővel

Beszélgetés a világűr méreteiről

Beszélgetés a földönkívüli élet, intelligencia lehetőségéről

Beszélgetés a fény véges sebességéről, s a csillagos ég látványáról

a Naprendszer égitestjeinek érdekességei

Olyan jelenségek és megfigyelések összegyűjtése, amik azt támasztják alá, hogy a Föld gömbölyű, nem pedig lapos

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- érti a nappalok és éjszakák változásának fizikai okát,
- megfigyelésekkel feltárja a holdfázisok változásának fizikai hátterét.
- látja a Nap szerepét a Naprendszerben mint gravitációs centrum és mint energiaforrás;
- ismeri a csillagok fogalmát, számuk és méretük nagyságrendjét.
- ismeri a világűr fogalmát, a csillagászati időegységeket (nap, hónap, év) és azok kapcsolatát a Föld és Hold forgásával és keringésével;
- ismeri a csillagképek, a Sarkcsillag, valamint a Nap égi helyzetének szerepét a tájékozódásban;
- tisztában van a galaxisok mibenlétével, számuk és méretük nagyságrendjével.
- ismeri a Naprendszer bolygóinak fontosabb fizikai jellemzőit;
- tisztában van az űrkutatás aktuális céljaival, legérdekesebb eredményeivel.

Földrajz

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től	éves óraszám 2020/2021-től
7. évfolyam	36 óra	72 óra

8. évfolyam	72 óra	36 óra

A földrajzoktatás megismerteti a tanulókat a szűkebb és tágabb környezet természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzőivel, folyamataival, továbbá a környezetben való tájékozódást, eligazodást segítő alapvető eszközökkel és módszerekkel. Vizsgálódásának középpontjában a természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatok, jelenségek, azok kölcsönhatásai, illetve napjaink gazdasági, környezeti eseményei állnak. A földrajz tantárgy a természet- és társadalomföldrajz, valamint a regionális tudomány mellett számos földtudományágat képvisel a közoktatásban, integrálja a földtani, a légkörtani, a hidrológiai, a talajtani és a planetológiai tudást. Tantárgyi előzménye az alsó tagozatos környezetismeret, illetve 5–6. évfolyamon a természetismeret, így annak követelményrendszerére épül, amelynek teljesítését feltételezi.

7–8. évfolyam

A földrajzi tartalmak feldolgozása során fejlődik a tanulók földrajzi-környezeti gondolkodása, helyi, regionális és globális szemlélete. Megértik, hogy a természet egységes egész, a Föld egységes, de állandóan változó rendszer, amelyben az ember természeti és társadalmi lényként él, és ez megköveteli az erőforrásokkal való ésszerű gazdálkodást. Az oknyomozó tudásszerzés elvéből kiindulva a tananyag feldolgozása során a tanulók minden tényt, jelenséget és folyamatot elsődlegesen térbeli, emellett időbeli változásában, fejlődésében ismernek meg, megláttatva azok okait és lehetséges következményeit is. Így fokozatosan kialakulhat felelős magatartásuk a szűkebb és a tágabb természeti, illetve társadalmi környezet iránt. A helyi és a regionális gazdasági, társadalmi és környezeti folyamatok értékelésével és a globális folyamatok érzékelésével lehetővé válik, hogy a tanulók megismerjék az emberiség egész bolygónkra kiterjedő tevékenységét, valamint az ebből fakadó, szintén világméretű természeti, társadalmi és környezeti problémákat.
A tartalmak feldolgozása a szűkebb és a tágabb környezet földrajzi jellemzőire épül. Elsődleges célja a térbeli intelligencia fejlesztése. Kiemelt része a haza és környezete földrajzi-környezeti jellemzőinek megismertetése, amelynek során megalapozódik a hazához és a magyarsághoz való kötődés. Az Európai Unió, valamint a távoli országok természeti és társadalmi-gazdasági sajátosságainak bemutatásával hozzájárul az eltérő kultúrák megismerése iránti igény, a nyitott és befogadó magatartás, illetve szemlélet kialakulásához. Mindezt úgy valósítja meg, hogy közben elősegíti a természeti és a kulturális értékek iránti tisztelet, illetve a következő nemzedékek számára történő megőrzésük iránti igény

kialakulását. Ezzel hozzájárul a felelős és tudatos környezeti magatartás, a jövő generáció érdekeit is szem előtt tartó gondolkodás fejlődéséhez. A hazáról, a földrészünkről és a távoli földrészekről való tudásszerzés mellett nagymértékben segíti a tanulók képességeinek fejlődését. A más anyanyelvű országok és kultúrák megismerése elősegítheti a tanulókban az adott célnyelven történő kommunikáció igényének kialakulását, ez pedig megkönnyítheti az idegen nyelvi kommunikáció fejlődését. A különféle szóbeli és írásbeli ismeretközvetítő, illetve értékelési módszerek alkalmazásával segíti az anyanyelvi kommunikáció fejlődését.
A természeti és a környezeti folyamatokban megfigyelhető kölcsönhatások feltárásával a földrajzoktatás hozzájárul a természettudományi szemlélet és gondolkodásmód kialakulásához. Folytatja az 5–6. évfolyamon megkezdett integrált tudásszerzést és az egységes természettudományi szemlélet alakítását. Az állandóság és a változás látszólagos ellentmondásosságát, a rendszerek törvényszerűségeit, a struktúra és a funkció összefüggéseit, az anyag, az energia, az információ különböző formáit regionális megjelenésükben vizsgálja. A természeti jellemzőkhöz mindig hozzákapcsolja azok társadalmi-gazdasági felhasználását, illetve egymáshoz illeszti a társadalmi élet és a gazdaság elemeit is, ezáltal megveti a társadalomtudományi szemlélet alapjait is. Szüntelenül változó és globalizálódó világunk természeti, környezeti és társadalmi-gazdasági folyamatainak megismeréséhez és megértéséhez elengedhetetlen a folyamatos tájékozódás és információszerzés, valamint a nyitott gondolkodás. Ezért a tartalmi elemek elsajátítása elképzelhetetlen a tanulók egyre önállóbbá váló információkezelő tevékenysége nélkül. Így a tanítási-tanulási folyamatban nagy hangsúlyt kap az információszerzés és az információfeldolgozás képességének fejlesztése, különös tekintettel a tapasztalati és a digitális világ nyújtotta lehetőségek felhasználására. Mivel a földrajz tantárgy feladatának tekinti a tanulók megismertetését a helyi, a regionális és a globális környezetükkel, a valóság pedig gyorsan változik, ezért a tanulók kénytelenek állandóan önállóan frissíteni ismereteiket. A távoli tájak megismerésében nagy szerepet kapnak a mediatizált kommunikációs eszközök (nyomtatott sajtó, televízió, internet) által szerzett információk. A földrajz tantárgynak tehát célkitűzése, hogy ösztönözze a médiumok által közvetített világ kritikus elemzését, értelmezését, megértesse a tanulókkal, hogy a világ itteni ábrázolása nem azonos a valósággal, az eseményeknek és a jelenségeknek az alkotók által konstruált változatát láthatják.
A tanítási-tanulási folyamat kiemelt célja a folyamatos önképzés iránti igény felébresztése, valamint az élethosszig tartó tanulás képességének kialakítása. Hazánk és a világ társadalom-földrajzi jellemzőinek bemutatásával a tantárgy elősegíti a szociális és állampolgári kompe-

tenciák fejlődését. Napjaink társadalmi-gazdasági folyamatainak megismertetése nagymértékben hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók a gazdasági élet eseményeiben eligazodó aktív, kreatív, rugalmas és vállalkozóképes állampolgárrá válhassanak. A tantárgy komplex ismeretanyaga révén segíti a tanulók pályaválasztását, eligazodását a munka világában, illetve felkészíti őket a szakirányú középfokú tanulmányokra. Hozzájárul ahhoz, hogy az általános iskolából kilépő diákok képesek legyenek felelős döntéshozatalra az állampolgári szerepek gyakorlása során.
A földrajztanulás során a tanulók megszerzik a szemléleti térképolvasás képességét, és jártasságot szereznek az okfejtő térképolvasásban (különféle méretarányú és ábrázolásmódú térképeken). A dokumentum topográfiai és kulcsfogalmi listája csak az adott témában újonnan megjelenő és azokat a fogalmakat tartalmazza, amelyek a kerettanterv tartalmi és szemléleti újdonságainak pontosítása érdekében szükségesek, a korábbi életkori szakaszban vagy a megelőző témák során feldolgozottakat tudottnak feltételezi.
Hallássérült tanulóink képesek elsajátítani a földrajz tantárgy tananyagát néhány speciális módszer, megsegítés alkalmazásával.
Az összefüggések felismeréséhez, az általánosításhoz több segítséget kell adnunk. Fontos a szemléltető anyag jó kiválasztása, a tanári magyarázat következetessége .A szóbeli kommunikációt az órákon jelnyelv használatával egészítjük ki. Így a jelnyelv a szóbeli kommunikáció és a szájról olvasás mellett nagymértékben elősegíti az órákon az ismeretek megértését, a térképek, ábrák, diagramok elemzését és a szóbeli feleleteket. Az órákon nagyon sok szemléltető eszközt: ábrákat, képeket, vaktérképeket, video bejátszásokat használunk . E szemléltető eszközök hagyományos megjelenítése mellett, a Mozaik tankönyvkiadó által készített Mozabook digitális tananyagát is használjuk a tanítás tanulás folyamatában. Ennek használata a hallássérült tanulóink vizuális fejlettségének minél nagyobb mértékű kiaknázását segíti elő, egyben lehetővé teszi a tananyag megfelelő mélységű elsajátítását.

Értékelés

Az értékelés kettős céljának megfelelően mindig meg kell találni a helyes arányt a formatív és a szummatív értékelés között. Fontos szerepet kell játszania az egyéni és csoportos önértékelésnek, illetve a diáktársak által végzett értékelésnek is. Törekedni kell arra, hogy a számonkérés formái minél változatosabbak, az életkornak megfelelőek legyenek.
<u>Formái:</u>

szóbeli felelet,
feladatlapok értékelése,
tesztek, dolgozatok osztályozása,
rajzok készítése,
modellek összeállítása,
természetben tett megfigyelések, saját fényképek. videók készítése jelenségekről,
múzeumlátogatási tapasztalatok előadása.

Szempontok:

– Milyen szinten sajátította el a tanuló a tananyaghoz kapcsolódó szaknyelvet és ismereteket?
– Képes-e a megismert tények, folyamatok, fogalmak elemzésére, törvényszerűségek bizonyítására?
– Elsajátította-e és alkalmazza-e a mindennapokban a tanult ismereteket?
– Rendelkezik-e megfelelő önállósággal a megfigyelések, vizsgálódások, az információhordozók kiválasztásában, hasznosításában?

ÓRATERV

Témakörök	Az órák felhasználása			
	Új ismeretek	Gyakorlati óra***	Ismétlés, összefoglalás, mérés-értékelés	Összes óraszám
7. évfolyam				
A szilárd Föld anyagi és folyamatai	5	2	2	9
A földrajzi övezetesség alapjai	5	2	1	8
Gazdasági alapismeretek	3	1	1	5
Afrika és Amerika földrajza	15	3	3	21
Ázsia földrajza	10	3	2	15
Ausztrália, a sarkvidékek és az óceánok földrajza	4	1	1	6
Év végi összefoglalás****	0	0	8	8

Összesen	42	12	18	72

8. évfolyam				
Európa általános földrajza	5	0	1	6
Észak- és Mediterrán-Európa földrajza	5	1	2	8
Atlanti-Európa földrajza	4	1	2	7
Kelet- és Közép-Európa földrajza	6	1	2	9
A Kárpát-medencevidék földrajza	3	2	2	7
A hazánkkal szomszédos országok földrajza	5	1	2	8
Magyarország természeti és kulturális értékei	3	4	2	9
Magyarország társadalomföldrajza	8	2	2	12
Szabadon felhasználható				2
Év végi összefoglalás****	0	0	4	4
Összesen	39	12	19	72

*** Gyakorlat, ábra-, grafikon- és egyéb elemzés, forrásfeldolgozás, számítási feladatok, kiselőadások, bemutatók, természetfilmek vetítése stb., vagy új ismeret.

**** Év végi összefoglalás, amelynek órakerete szükség esetén az egyes témakörök feldolgozásába is beépíthető.

7. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A szilárd Föld anyagai és folyamatai			Órakeret 9 óra
Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	5	2	2	9
Előzetes tudás	Szemléleti kép a Föld belső gömbhéjairól. Megfigyelések és vizsgálódások alapján szerzett tapasztalatok a szűk környezetben			

	található szilárd anyagokról. A belső és külső erők, hatásaik felismerése, modellezése. A talajképződés lényege hazai talajtípusok vizsgálata alapján. Emberi és természetföldrajzi időléptékek, időtartamok érzékelése. Konkrét, lakóhelyhez közeli példák ismerete környezetalakító tevékenységre, természeti értékek védelmére.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A térszemlélet fejlesztése az ember által tapasztalható méretek (pl. hegyek) és a Föld méretviszonyainak összehasonlítása révén. Az időfogalom, az időbeli tájékozódás fejlesztése az ember által tapasztalható időtartamok és a földtörténeti időegységek arányainak érzékeltetésével. A felfedeztető tanulási stratégia alkalmazása (megfigyelések, vizsgálódások, mérések megadott szempont alapján tanári irányítással), a balesetmentes és biztonságos eszközhasználat gyakoroltatása, a tapasztalatrögzítés önállóságának fokozatos növelése. Az oksági gondolkodás erősítése, mélyítése több ok együttes hatására bekövetkező jelenségek vizsgálata során. A szükségletek kielégítése és a fenntarthatóság közötti egyensúly lehetőségének bemutatása, a környezettudatos gondolkodás, a fenntarthatóság iránti elkötelezettség megalapozása. A természet mint megbecsülendő és védendő érték beláttatása a talaj példáján.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Környezetünk anyagainak vizsgálata I-II. Ásványokból összetett természetes (kőzetek, ércek) és mesterséges anyagok (pl. beton, tégla) összehasonlítása egyéni és csoportos vizsgálódással. A legfontosabb bio- és ércásványok, kőzetalkotó ásványok, drágakövek, magmás, üledékes és átalakult kőzetek (vas- és rézérc, bauxit, agyag, márvány) tulajdonságainak megfigyelése, mérése, vizsgálata; csoportosításuk. (gyakorlat)	Kémia: Szerves és szervetlen anyag, keverék, szilárd anyag, egyes ásványok és kőzetek összetétele.

A talaj anyagainak és szerkezetének megismerése különböző talajtípusok vizsgálata, összehasonlítása során. A talajkeletkezési folyamat és a talaj tulajdonságainak összekapcsolása. A földtani képződmények védelmének megismerése környékbeli példákon közvetlen tapasztalatszerzéssel. (gyakorlat) A folyamatosan változó bolygó és környezet I-III. A földövek és méreteik, a kőzetöv és a kőzetlemezek felépítésének megismerése. A földtani és a természetföldrajzi kontinensfogalom összekapcsolása. Geológiai (belső) erők megnyilvánulásainak megértése a kőzetlemezek mozgásának és következményeinek összekapcsolásával (hegyláncok felgyűrődése, gyűrődés; mélytengeri árkok és óceáni hátságok keletkezése; vulkánosság és földrengés; emelkedés és süllyedés, vetődés, rögösödés; magmás, átalakult kőzetek keletkezése). A földrajzi (külső) erők felismerése folyamatokban (aprózódás és mállás; lepusztulás és felhalmozódás, feltöltődés; üledékképződés, üledékes kőzetek keletkezése). A geológiai erők és a földrajzi erők harcának értelmezése. A kontinensek területét gyarapító és fogyasztó folyamatok megkülönböztetése. A szárazföldek és a tengerek mindenkori földgömbi helyzete természetföldrajzi és környezeti következményeinek felismerése a mai földrészek kialakulásához vezető állapotok példái alapján. (külső) erők felismerése. Tájékozódás a földtörténeti időben Tájékozódás a geológiai mozgások, változások időskáláján egyes események időpontjának, folyamatok időtartamának elhelyezésével, idővonalzó készítésével.	Halmazállapotok. Biológia-egészségtan: élő anyag. Matematika: Képzeleti mozgatás, szétvágások. Időegységek, időtartammérés, számok a számegyenesen. Fizika: úszás, sűrűség, erőhatások, szilárd testek fizikai változása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kőzetöv; ásvány, kőzet, érc; magmás, üledékes és átalakult kőzet; ősmaradvány; építőanyag, nyersanyag, energiahordozó anyag. Geológiai (belső) és földrajzi (külső) erő. Óceáni és kontinentális lemez, magma, vulkán, láva, földrengés. Szilárdhulladék-lerakó, földtani természetvédelem. Geológiai idő, földtörténeti időegységek.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A földrajzi övezetesség alapjai			Órakeret 8 óra
Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	5	2	1	8
Előzetes tudás	Időjárási elemek, jelenségek. A besugárzás és a felmelegedés, a víz körforgása és halmazállapot-változásai, a felhő- és csapadékképződés jelenségek felismerése. Példák hozatala az időjárási elemek térbeli és időbeli változásaira, az éghajlat-módosító tényezők megnyilvánulására. A nedves és a száraz kontinentális éghajlat jellemzése, társadalmi-gazdasági hatásainak felismerése hazai példákon. A Föld gömb alakjának és az éghajlati övezetek kialakulásának összekapcsolása.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A modellszemlélet alapozása a földrajzi övezetességi rendszer elemeinek példáival a regionális földrajzi tanulmányok előtt. A földrajzi és az éghajlati övezetesség különbségének megértetése. A földrajzi övezetesség elemeinek összeillesztése különböző típusú összefüggéseket mutató ábrák (diagramok, modellek, magyarázó ábrák) elemzése során. A kutatásos stratégia alkalmazása (természeti adottságok értékelése a társadalom szempontjából, társadalmi-gazdasági hatásaik, környezeti következményeik meglátása példákban). Az övezetek, övek bemutatási szempontjainak és a tipikus tájak jellemzési algoritmusának megismertetése. Szociális nevelés a környezet és az életmód kapcsolatának felfedezésével. Családi életre nevelés a más kultúrákban jellemző családi életmódok bemutatásával.			

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Éghajlati alapismeretek Az éghajlati elemek, az éghajlatot alakító és módosító tényezők érvényesülésének felismerése, magyarázata; az éghajlat övezetességét kialakító tényezők értelmezése; éghajlati diagram olvasása.	Fizika: fény, hullám, hőmérséklet,

A forró övezeti földrajzi-környezeti kapcsolatok feltárása Esőerdővidék (a felszálló légáramlás következménye, jellemzői, erdőirtás és termőföld-erózió); szavannavidék (az évszakos esőzés következményei, legelőváltó gazdálkodás, az elsivatagosodás folyamata); sivatag (a leszálló légáramlás uralma, jellemzői, napenergia-készlet). A mérsékelt övezeti földrajzi-környezeti kapcsolatok értelmezése A mediterrán táj és a mediterrán gazdálkodás jellemzése; a természetföldrajzi jellemzők a földrészek belseje felé való változásának felismerése a valódi mérsékelt övben, a füves területek és a vegyes szántóföldi gazdálkodás összefüggéseinek bemutatása; a tajgavidék és az erdőgazdálkodás jellemzése. A hideg övezeti földrajzi-környezeti kapcsolatok feltárása A megvilágítás évszakos különbsége következményének felismerése a szélsőséges természeti viszonyokban. A függőleges földrajzi övezetesség A természetföldrajzi adottságok függőleges változásának és a hegység éghajlat- és vízválasztó szerepének felismerése; a magashegységi táj jellemzése; a vízenergia-hasznosítás modellszerű értelmezése; helyes magatartás lavinaveszélykor. Éghajlati diagram olvasása. (gyakorlat)	halmazállapot, csapadék. Matematika: modellek és diagramok megértése, adatleolvasás. Biológia-egészségtan: életfeltételek, életközösségek, biomok, ökológiai kapcsolatrendszerek. Informatika: adatgyűjtés az internetről, időjárási térképek, előrejelző rendszerek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vízszintes és függőleges földrajzi övezetesség, földrajzi övezet és öv. Szélrendszer (passzát, nyugatias, sarki); éghajlat (egyenlítői, szavanna-, forró övezeti sivatagi, mediterrán, óceáni, tajga); éghajlat- és vízválasztó hegység; vízjárás. Sivatagi váztalaj, szürke erdei talaj. Elsivatagosodás, hóhatár, gleccser. Vízenergia, napenergia. Tipikus táj (esőerdő-, szavanna- és tajgavidék, sivatag, mediterrán és magashegységi táj). Gazdálkodás (erdő-, vegyes szántóföldi és legelőváltó gazdálkodás).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Gazdasági alapismeretek	Órakeret 5 óra

Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	3	1	1	5
Előzetes tudás	A gazdaság természeti feltételeinek, a gazdasági ágazatok tevékenységeinek felismerése példákban. A családi bevétel és kiadás példáinak ismerete.			
Tantárgyi fejlesztési célok	Közgazdasági szemlélet alapozása az üzletekben vásárolható termékeket előállító gazdasági ágazatok tevékenysége közötti szoros kapcsolat és az egyes termékek árát befolyásoló sokféle tényező felismertetésével. A kreatív gondolkodás fejlesztése a piac működési alapelvének, a kereslet és a kínálat szerepének köznapi gyakorlati példákon keresztül történő megértetése során. Gazdasági és pénzügyi nevelés, a felelős gazdálkodás megalapozása a családi gazdaság működésének helyzetgyakorlatokban való bemutatásával.			

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A gazdaság értelmezése A gazdasági ágazatok feladatának, szerepének megismerése egy ország életében; a szolgáltatás és a mindennapi élet kapcsolatának meglátása (lakóhelyen és a világhálón igénybe vehető szolgáltatások); az országok és a gazdasági fejlettség alapadatainak megismerése. Pénzügyi alapismeretek I-II. Egy termék árát befolyásoló tényezők (ráfordítások, kereslet, kínálat) és kapcsolatuk megértése. A pénz és szerepe, típusai, fizetési módok megismerése. *Nemzeti és közös valuták, árfolyam egyszerű értelmezése, a valutaváltás eljárásának megismerése helyzetgyakorlatokban. (gyakorlat) A piac működési alapelvének, a kiadás-bevétel rendszer megértése egyszerű köznapi példákban. A kölcsön veszélyeinek felismerése. A takarékosodás és a megtakarítások lényege.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a gazdasági ágak történelmi kialakulása; nemzetközi együttműködések. Matematika: mennyiségek összehasonlítása, százalékszámítás, egyenes arányosság. Informatika: adat- és ténygyűjtés az internetről.

*Nemzetközi együttműködések A nemzetközi együttműködések szükségességének felismerése különböző típusú szervezetek példáin (EU, ENSZ, WHO, UNESCO, WWF, regionális és civil szervezetek).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gazdasági ágazat és ág, gazdasági szerkezet. Kereskedelem, vám. Pénz, kiadás, bevétel, kölcsön, megtakarítás. Valuta, árfolyam.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Afrika és Amerika földrajza			Órakeret 21 óra
Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	15	3	3	14
Előzetes tudás	A földrészek szerkezetfejlődési modelljének ismerete. Eligazodás a földtörténeti időben. A vízszintes és a függőleges földrajzi övezetesség rendszere, az övek főbb természeti adottságainak és környezeti problémáinak összefüggései. A földrajzi övek és a tipikus tájak földrajzi jellemzési algoritmusának használata. A földrészek és az óceánok megnevezése.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Átfogó kép kialakítása Afrika és Amerika természetföldrajzi jellemzőiről a Föld fejlődéséről és a földrajzi övezetességi rendszerről való tudás alkalmazásával. Térszemlélet fejlesztése az ábrázolt térben való tájékozódással. A valós térbeli viszonyok megismertetése térkép alapján, a szemléleti térképolvasás képességének fejlesztése. A kritikai gondolkodás fejlesztése a földrészek társadalmi-gazdasági jellemzői és a természeti adottságok, a történelmi események, a világban zajló gazdasági folyamatok elemzésével, illetve a földrajzi tényezők életmódot meghatározó szerepének, a gazdasági fejlettség területi különbségeinek, okainak, társadalmi és környezeti következményeinek megláttatásával. Az országjellemzés algoritmusának alkalmaztatása. A környezeti szemlélet fejlesztése a regionális társadalmi-gazdasági és környezeti problémák világméretűvé válásának érzékeltetésével, az			

	emberiség közös felelősségének megértetésével a környezet állapotában, valamint a hosszú távú természeti, környezeti folyamatok példákban való felismertetésével. Családi életre nevelés a más kultúrákban lévő életmódok megismertetésével. A kommunikációs képességek fejlesztése a szövegbeli speciális jelrendszerek működésének megfigyelésével, valamint különböző jellegű információs anyagokban való célszerű kereséssel, tabló-összeállítással és beszámoló-készítéssel (országcsoportok, országok bemutatása).

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Afrika természetföldrajza Afrika domborzatának és tájainak megismerése. Erőforrások: a földtani szerkezet és az övezetesség következményeinek, valamint az ásványkincs- és energiahordozó-készletek területi és gazdasági ellentmondásosságának értelmezése. Afrika társadalomföldrajza I-III. Emberfajták, népek és kultúrák találkozása. A népességrobbanás, a fiatal népesség és következményeinek összekapcsolása esetleírásokban (etnikai feszültségek, országok közötti és polgárháborúk). A trópusi mezőgazdaság változatos formái (talajváltó, ültetvényes, oázis- és legeltető gazdálkodás) és az azokhoz kötődő életmódok különbségeinek feltárása. Száhel, az éhezés és a szegénység földje: a természeti, társadalmi, egészségügyi veszélyhelyzetek (pl. menekültek, járványok, túllegeltetés), ökológiai katasztrófa okozati megismerése, nemzetközi segítségnyújtás szükségességének felismerése. Egyiptom: az ősi kultúra és a globális világ ellentmondásainak megértése. Amerika természetföldrajza I-II. A földrész szerkezeti tagolódásának, a szerkezetfejlődési múlt gazdaságot és életmódot meghatározó szerepének megismerése. Észak-, dél- és közép-amerikai tájtípusok összehasonlító elemzése.	Biológia-egészségtan: A forró övezet élővilága. Városi ökoszisztéma. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Gyarmatosítás, ókori öntözéses kultúrák. Amerika meghódítása. Urbanizáció, technológiai fejlődés.

A természetföldrajzi övezetesség, az É-D-i nyitottság és K-Ny-i zártság következményeinek, veszélyhelyzeteinek felismerése. Az aszimmetrikus vízgyűjtő terület következményeinek megismerése, a vízrendszer-hasznosítás modellezése. Amerika társadalomföldrajza I-II. A földrész népességföldrajzi tagolódásának megismerése; a népességkeveredésből fakadó társadalmi-gazdasági előnyök, hátrányok felismerése példákban. A népességkoncentrációk, a városodás és a városiasodás, a település-együttesek, az agglomerációs zóna kialakulási folyamatának értelmezése példákban. A farmgazdálkodás modellezése, a mezőgazdasági övezetesség átalakulásának értelmezése (pl. elmetérképezéssel). Az erőforrás-gazdálkodástól a tudásalapú társadalomig való fejlődési út értelmezése; a technológiai övezet jellemzése. Amerika országföldrajza I-III. Eltérő szerepű országok (világgazdasági nagyhatalom, felzárkózó erőterek, banánköztársaságok) földrajzi összehasonlítása. Amerikai Egyesült Államok mint világgazdasági vezető hatalom; Brazília mint gyorsan fejlődő ország. Gyakorlat	Erkölcstan: lokális cselekvések és globális problémák.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tagolatlan és tagolt partvidék; gyűrt- és röghegységrendszer, szárazföldi árokrendszer. Hurrikán, tornádó; vízesés, időszakos folyó, artézi kút, tóvidék, sivatagtípus. Emberfajta, bennszülött. Túlnépesedés, éhségövezet, menekült, járvány, túllegeltetés, ökológiai katasztrófa. Gyűjtögetés, talajváltó, ültetvényes és oázisgazdálkodás, vándorló és istállózó állattartás, monokultúra, vadfoglalás, farmgazdaság. Egyoldalú gazdaság, banánköztársaság, gazdasági befolyás, bérmunka, világcég, tudásalapú társadalom, világgazdasági nagyhatalom. Tipikus táj (ültetvény, farm, rezervátum, menekülttábor, technológiai övezet, urbanizáció, városövek, városövezet, agglomerációs zóna).
Topográfiai ismeretek	Afrikai- és Kanadai-ősföld, Atlasz, Andok, Appalache, Sziklás-hegység, Dél- és Kelet-afrikai- magasföld, Brazil-felföld, Mexikói-fennsík,

	Amazonas- és Kongó-medence, Szahara, Szudán; Mississippi- és Paraná-alföld, Préri, Floridai- és Kaliforniai-félsziget; Száhel. Amerika részei. Vörös-tenger, Guineai- és Mexikói-öböl, Amazonas, Kongó, Mississippi, Nílus, Orinoco, Paraná; asszuáni Nagy-gát; Nagy-tavak, Panama-csatorna. Egyiptom, Amerikai Egyesült Államok, Brazília, Mexikó, Venezuela; Alexandria, Atlanta, Brazíliaváros, Chicago, Houston, Kairó, Los Angeles, New Orleans, New York, Rio de Janeiro, San Francisco, São Paulo, Szilícium-völgy, Washington.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ázsia földrajza			Órakeret 15 óra
Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	10	3	2	15
Előzetes tudás	A földrészek szerkezetfejlődési modelljének ismerete. Eligazodás a földtörténeti időben. A vízszintes és a függőleges földrajzi övezetesség rendszere, az övek főbb természeti adottságaival és környezeti problémáinak összefüggései. A sivatag, a tajgavidék, a magashegység, az agglomeráció és a technológiai park tipikus tájak jellemzői, az országok jellemzési algoritmusának használata.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Oksági gondolkodás fejlesztése Ázsia természetföldrajzi jellemzőinek okaival, társadalmi-gazdasági következményeivel és a világ gazdasági folyamataival való összefüggésekben történő feldolgozásával. A földrajzi tényezők életmód-meghatározó szerepének felismertetése. Prognosztikus szemlélet fejlesztése az ázsiai gazdasági fejlettség területi különbségeinek és okainak megláttatásával, a társadalmi és környezeti következményeik elképzeltetésével. Környezeti szemlélet fejlesztése a regionális társadalmi-gazdaság, környezeti problémák világméretűvé válásának példákban való érzékeltetésével, az egészséges környezet megőrzésében a társadalmi felelősségének bemutatásával.			

	Az időbeli tájékozódás fejlesztése a rövidebb időtartamú társadalmi és környezeti folyamatok példákban való felismertetésével. A szemléleti térképolvasás fejlesztése különböző tartalmú térképeken való önállóan tájékozódással, az információk közötti összefüggések indoklásával.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Ázsia természetföldrajza I-III. A „legek” földrésze: óriástájak és szerkezeti egységek, változatos éghajlat és termőföldhiány, vízbőség és vízszegénység kontrasztjának, okainak megismerése. Természeti veszélyhelyzetek (földrengés, vulkánkitörés, cunami, tájfun) felismerése, a helyes magatartás megismerése. Belső-ázsiai sivatagok: kontinensbelseji zárt fekvés következményeinek megértése. Monszun vidék és terület: a kialakító okok összehasonlítása a forró és a mérsékelt övezetben, jellemzésük, az öntözéses monszungazdálkodás modellezése. Ázsia társadalomföldrajza I-II. Népek és kultúrák jellemzőinek, népességkoncentrációk kialakulási okainak és következményeinek megismerése. Az ősi kultúrák, a világvallások társadalmat, gazdaságot, környezetet befolyásoló szerepének felismerése példákban. Területi fejlettségi különbségek felismerése. A világ új fejlődési és gazdasági pólusa, felgyorsult gazdasági növekedés, technológiaátvitel-folyamat értelmezése. Ázsia regionális földrajza I-IV. Eltérő szerepkörű országcsoportok: olajországok, mezőgazdasági alapanyag-termelők, összeszerelő-beszállítók, újonnan iparosodott országok, új gazdasági hatalmak megismerése. India: a hagyományos zárt társadalom és az informatikai társadalom ellentmondásai.	Matematika: ok-okozati gondolkodás, modellezés. Fizika: légköri jelenségek fizikai törvényszerűségei, természeti katasztrófák. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: ókori jelentős ázsiai kultúrák, napjaink gazdasági fejlődése; a gazdasági hatalomváltás. Biológia-egészségtan: biotechnológiai forradalom, életfeltételek.

Japán: a termőföld-, energia- és nyersanyagszegénység; a biotechnológián és elektronikán alapuló gazdasági hatalom; a természeti katasztrófahelyzetek földrajzi alapjai, életmódbeli és környezeti következményei. Kína: a világ meghatározó gazdasága; a tengerparti és a belső területek fejlettségkülönbségének természeti alapjai, életmódbeli és környezeti következményei. Gyakorlat	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vulkáni szigetív. Kontinentalitás, szélsőségesen szárazföldi terület, monszunvidék és monszunterület; mérsékelt övezeti sivatagi, forró és mérsékelt övezeti monszun éghajlat, tájfun, cunami, talajpusztulás. Népességrobbanás, világvallás, zarándokhely. Öntözéses gazdálkodás, zöld forradalom, technológia-átvitel, csúcstechnológia, informatikai társadalom.
Topográfiai ismeretek	Eurázsia, Ázsia részei, Közel- és Távol-Kelet; Arab-félsziget, Fülöp- és Japán-szigetek, Indokínai-félsziget, Indonéz-szigetvilág, Dekkán- és Közép-szibériai-fennsík, Dél-kínai-hegyvidék, Himalája, Pamír, Csomolungma, Fuji, Góbi, Hindusztáni-, Kínai- és Nyugat-szibériai-alföld, Mezopotámia, Tajvan, Takla-Makán, Tibet, Tien-san, Urál; Fekete-, Japán- és Kaszpi-tenger, Perzsa-öböl, Aral- és Bajkál-tó, Boszporusz, Brahmaputra, Indus, Jangce, Gangesz, Mekong, Ob, Sárga, Urál-folyó, Tigris. Dél-Korea, India, Japán, Kína, Kuvait, Szaúd-Arábia, Thaiföld, Törökország; Hongkong, Kalkutta, Kanton, Mumbai, Peking, Sanghaj, Szingapúr, Szöul, Tokió, Újdelhi.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ausztrália, a sarkvidékek és az óceánok földrajza			Órakeret 6 óra
Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	4	1	1	6
Előzetes tudás	A szerkezetfejlődési folyamatok által létrehozott képződmények példái. Eligazodás a földtörténeti időben. A forró és a hideg övezet és öveik főbb természeti adottságainak, környezeti problémáinak ismerete. Az			

	óceánok és a tengerek tulajdonságainak elkülönítése, a földrészek és az óceánok megnevezése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Átfogó kép alkotása Ausztrália és a sarkvidékek természetföldrajzi jellemzőiről, az okok és a jellemzők közötti összefüggések felismertetése a Föld fejlődéséről és az övezetességi rendszerről való tudás alkalmazásával. A környezetgazdálkodási szemlélet fejlesztése a tengeri erőforrások globális folyamatokban betöltött szerepének felismertetésével példákban, sérülékenységének és következményeinek megértetésével. A modellszerű gondolkodás fejlesztése elméleti modellalkotással a térség problémáiról. Az információszerző stratégia fejlesztése a tengert ábrázoló térképeken való tájékozódással, információleolvasással.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Ausztrália, a kontinensnyi ország Elszigetelt fekvés, ellentmondásos természeti adottságok (sivatag és artézivíz-készlet, termékeny alföldek és hegyvidék) és következményeik ismerete. *Szigetvilág az óceánban (Óceánia), a speciális fekvés gazdasági, társadalmi és környezeti következményeinek (hajózás, idegenforgalom stb.) megismerése. A sarkvidékek földrajza Az Északi- és a Déli-sarkvidék összehasonlító földrajzi jellemzése; az ózonréteg-elvékonyodás okainak és következményeinek átlátása; a sarkvidék mint speciális élettér értelmezése; az Antarktika szerepének, a kutatóállomások jelentőségének megismerése. A világtenger földrajza Az óceánok és tengerek földrajzi jellemzőinek, a tengeráramlások szerepének, a világtenger mint erőforrás (ásványkincsek, árapály-energia, halászat) és mint veszélyforrás (szökőár) megismerése; a veszélyeztető folyamatok (pl. vízszennyezés, túlhalászás) egyszerű értelmezése.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: nagy földrajzi felfedezések; hajózás. Kémia: ózon; sósvíz és édesvíz; vízszennyezés. Biológia-egészségtan: életfeltételek, a hideg övezet és a tengerek élővilága. Fizika: Felhajtóerő, hőszigetelés. A tengermozgások fizikai alapjai (hullámok vízfelületen).

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Állandóan fagyos és tundraéghajlat, fahatár, belföldi jégtakaró, jéghegy, ózonréteg, korallzátony, jégsivatag. Világtenger; tengeráramlás; árapály-energia, túlhalászás, kutatóállomás. Őslakos, bevándorló.
Topográfiai ismeretek	Ausztráliai-alföld, Nagy-Artézi-medence, Nagy-Vízválasztó-hegység, Nyugat-ausztráliai-ősföld, Új-Guinea, Grönland, Hawaii; Murray. Ausztrália, Új-Zéland; Melbourne, Perth, Sydney. Északi-sarkvidék, Déli-sarkvidék (Antarktisz).

8. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Európa általános földrajza			Órakeret 6 óra
Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	5	0	1	5
Előzetes tudás	Szerkezetfejlődési folyamatok által létrehozott képződmények felismerése példákban. Eligazodás a földtörténeti időben. A földrajzi övezetesség rendszere, az övek főbb természeti adottságai, környezeti problémái. A szélrendszerek éghajlatot meghatározó szerepe. A földrészek és országcsoportok szerepe a világgazdaságban.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az Európa-tudat megalapozása az integrációs folyamat céljainak megismertetésével, napjaink törekvéseinek érzékeltetésével. A tanulni tudás képességének fejlesztése az előzetes (a távoli földrészekkel kapcsolatos) tudás előhívásával és alkotó felhasználásával. Az analizáló képesség fejlesztése Európa természetföldrajzi adottságai és az azokból következő társadalmi-gazdasági lehetőségek, környezeti veszélyek feldolgozásával. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése az európai kulturális sokszínűség földrajzi okainak és a népességkeveredés következményeinek elemzése során. A közös európai kultúra, főként földrajzi alapjainak ismerete és a megőrzésére irányuló igény kialakítása.			

	Az információszerzési képesség fejlesztése adatok, egyszerű adatsorok, diagramok értelmezésével, elemezésével, a földrajzi övek jellemzési szempontjainak önálló használatával.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Európa általános természetföldrajzi képe I-II. Szerkezetalakító folyamatok és a külső erők felszíni következményeinek, a domborzati adottságok következményeinek és a nagytájak mozaikjának megismerése. Európa változatos és szeszélyes éghajlatának, a nyitottság a többi természetföldrajzi tényezőre való hatásának megismerése. A természeti adottságok szerepének meglátása az európai társadalmi-gazdasági életben. Európa társadalomföldrajzi képe és folyamatai I-II-III. Európa változó társadalmi erőforrásainak, az elöregedő társadalom gazdasági következményeinek megismerése. Az európai erőtér gyengülő világgazdasági szerepének felismerése, az új válságjelenségek (növekvő eladósodás, munkanélküliség) értelmezése; a transzkontinentális infrastruktúra szerkezetének térképezése. Az Európai Unió földrajzi lényegének megértése; az országok és térségek változó szerepének felismerése az integrációs folyamatban.	Fizika: erőhatások. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: A természeti adottságok és a történelmi események kapcsolata. Európa mint évszázadokon át a Föld legfejlettebb és vezető térsége; az integráció története, intézményrendszere; infrastruktúra és fejlődés. Biológia-egészségtan: életkor.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kaledóniai-, variszkuszi- és alpi hegységképződés; eljegesedés. Időjárási front. Öregedő társadalom; indo-európai nyelvcsalád; soknemzetiségű ország; uniós polgár, állampolgár; letelepedési engedély, munkavállalási engedély. Gazdasági és politikai integráció; euró-övezet, Schengeni övezet.
Topográfiai ismeretek	Európa részei; Észak-atlanti-áramlás. Az Európai Unió tagállamai és fővárosuk; Strasbourg, Vatikán.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Észak- és Mediterrán-Európa földrajza	Órakeret 8 óra

Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	5	1	2	8
Előzetes tudás	Áttekintő kép Európa természetföldrajzi adottságairól és az azokból következő társadalmi-gazdasági lehetőségekről. A hideg mérsékelt és a meleg mérsékelt öv, a mediterrán táj és gazdálkodás jellemzőinek, a vándorló állattartás lényegének ismerete. Az Európai Unió országai és fővárosuk megnevezése.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Lényegkiemelő és összehasonlító képesség fejlesztése a két kontinensrész közös és egyedi földrajzi-környezeti vonásainak, azok okainak és következményeinek feltárásával. Gyakorlatorientált szemlélet fejlesztése az ismert világ folyamatos tágulása a fejlődésben máig érzékelhető hatásainak, valamint a természeti és gazdasági körülmények, hagyományok gondolkodásmódot, életmódot befolyásoló hatásának felismertetésével. Az információfeldolgozás képességének fejlesztése ismeretekről való leírás készítésével segédeszközök használatával, tanári irányítással. A szociális kompetencia fejlesztése az országcsoportok környezeti problémáinak irányított projektmódszerrel történő feldolgozásával.			

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A tenger, a tagolt partvidék szerepe az észak- és dél-európai népek életében A tengerparti fekvés elszigetelő és a világ más részeivel összekötő szerepének, az életmódra gyakorolt hatásának belátása. Észak-Európa földrajza: az északi fekvés következményeinek megismerése; az eltérő jellegű természeti tájak, az adottságaikhoz igazodó munkamegosztás modellezése; országai jóléte, gazdagsága okainak, összetevőinek értelmezése. Mediterrán-Európa földrajza I-II-III. Dél-Európa természetföldrajzi jellemzése; a napfényövezet, a kikötőövezet és az üdülőövezet földrajzi-környezeti modelljének megalkotása. Az országok gazdasági életének, a szolgáltató ágazatok súlyának megismerése.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Földrajzi fekvés szerepe a világ-gazdasági helyzetben; nagy földrajzi felfedezések; munkamegosztás. Gyarmatosítás következményei (gyarmattartók). Kultúrák ütközése.

A népességmozgások és a menekültáradat kialakulási okainak és következményeinek értelmezése Olaszország példáján. A környezetben lejátszódó események, folyamatok, helyzetek bemutatása helyzetgyakorlatokban. (gyakorlat) A Balkán-térség A térség természetföldrajzi jellemzése, a karsztvidékek modellezése; a kultúrák találkozási következményeinek felismerése példákban.	Informatika: bemutató készítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fjord, moréna. Kikötőövezet, üdülőövezet, karsztvidék, tengeri bányászat, vízerőmű, földhőerőmű. Kereskedelmi flotta, bérfuvarozás, parasztgazdaság, földbérleti rendszer, mezőgazdasági szövetkezet, munkamegosztás, vendégmunkás, munkaerővándorlás, időszakos idegenforgalom.
Topográfiai ismeretek	Adriai-, Balti- és Északi-tenger; Appenninek, Appennini-, Balkán-, Pireneusi (Ibériai)-, Skandináv-félsziget, Izland, Kréta, Szicília. Balti-ősföld, Balkán-, Dinári- és Skandináv-hegység, Pireneusok, Dalmácia, Etna, Finn-tóvidék, Vezúv; Pó. Norvégia; Bergen, Helsinki, Oslo, Várna, Velence, olasz ipari háromszög.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlanti-Európa földrajza			Órakeret 7 óra
Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	4	1	2	7
Előzetes tudás	Áttekintő kép Európa természetföldrajzi adottságairól és az azokból következő társadalmi-gazdasági lehetőségek, környezeti veszélyhelyzetek ismerete. A valódi mérsékelt öv természetföldrajzi jellemzői, az óceáni éghajlat. A tenger szerepe a társadalom életében. Az Európai Unió országai és fővárosuk megnevezése.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kritikai gondolkodás fejlesztése az öregedő társadalom, a túltermelés és a társadalom nagymérvű környezetátalakító tevékenysége következményeinek feltárásával (mentális térképkészítés). A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése a termelés más			

	kontinensekre való áthelyezése következtében kialakuló válsághelyzet és az új fejlődési pályák választása konfliktusának elemzésével. A környezeti szemlélet alakítása a környezeti állapot javítására tett kezdeményezések bemutatásával, a regionális és a a globális szemlélet összekapcsolása. Földrajzi-környezeti tartalmú, különböző céloknak megfelelő, másodlagos információhordozók kiválasztása tanári irányítással. A térbeli intelligencia fejlesztése az országok népességi, gazdálkodási adatai egymáshoz való viszonyának, nagyságrendjének érzékeltetésével.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Atlanti-Európa földrajzi jellemzői és problémái I-II. A nyugati fekvés földrajzi következményeinek felismerése, Nyugat-Európa természetföldrajzi jellemzése. A fosszilis energiahordozó és ásványi nyersanyag-készletek fogyása következményeinek felismerése. Bányavidékek és ipari körzetek átalakulási folyamatának és a gazdasági szerkezet modernizációjának értelmezése. A szélenergia-hasznosítás; a környezet savanyodása, a vízszennyeződés okozati és prognosztikus értelmezése. Nyugat-Európa meghatározó országai I-II. Regionális földrajzi sajátosságaik megismerése összehasonlító elemzéssel. (gyakorlat) Egyesült Királyság (a gyarmattartó szigetország, a világ műhelye és a profilt váltó iparvidékek). Franciaország (az élelmiszertermelés és a könnyűipar hagyományainak, a modern ipar kialakulásának földrajzi összefüggései).	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: gyarmatosítók, ipari forradalom, technológiai váltás. Matematika: kritikai gondolkodás, nagyságrendi viszonyítás.

Kulcsfogalmak/fogalma	Bányavidék, átalakuló ipari körzet, szélpark, savas ülepedés és eső, a környezet savanyodása.
Topográfiai ismeretek	Brit-szigetek, Francia-középhegység, Londoni- és Párizsi-medence, Mont Blanc, Pennine; La Manche, Rhône, Szajna, Temze.

	Anglia; Birmingham, Glasgow, Lyon, Manchester, Marseille; Közép-angliai-iparvidék.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kelet- és Közép-Európa földrajza			Órakeret 9 óra
Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	6	1	2	9
Előzetes tudás	Áttekintő kép Európa és Ázsia északi része természetföldrajzi adottságairól és az azokból következő társadalmi-gazdasági lehetőségek, környezeti veszélyhelyzetek. A hideg és a valódi mérsékelt öv földrajzi jellemzőinek, a kontinentalitás térbeli változásának ismerete. A mérsékelten szárazföldi és a szárazföldi terület természetföldrajzi jellemzői, a hegyvidéki függőleges övezetesség és hatásuk az életmódra. Magashegység, tajgavidék, bányavidék, átalakuló ipari körzet, kikötőövezet mint tipikus tájak, tájjellemzési algoritmus. Az Európai Unió országai és fővárosuk megnevezése.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az oksági gondolkodás fejlesztése a nyersanyagban való gazdagság, szegénység és a függőség, valamint a történelmi, politikai változások és a társadalmi-gazdasági hatások felismertetésével. A tájfejlődés társadalmi összetevőinek, illetve a térbeli kölcsönhatások és érdekek érvényesülésének felismertetése (a különböző adottságú tájak átalakítása kultúrtájakká). A közép-európai regionális tudat megalapozása hazánk közvetlen környezetének európai összefüggésben való megismertetésével, a közép-európai országok és hazánk kapcsolatának értelmezésével.			

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Kelet-Európa, kapocs Ázsia és Európa között A kontinensbelseji fekvés és a hatalmas kiterjedés természet- és társadalom-földrajzi következményeinek felismerése (összehasonlító tematikus térképolvasás). A termelési kapcsolatrendszerek (ásványi nyersanyag-, energiahordozó-kitermelés és feldolgozóipari ágazatok;	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Technológiai kapcsolatok.

energiagazdaság, erdőgazdálkodás és fafeldolgozás; eltérő célú mezőgazdasági termelés) megértése. Oroszország Az európai és ázsiai erőközpont sokszínű természeti és társadalmi alapjai, nagy területi fejlettségkülönbségek. Közép-Európa I-II-III-IV. A hegyvidéki Közép-Európa: a közép-európai magashegyvidék természetföldrajzi jellemzői társadalmi életet befolyásoló hatásának bizonyítása; a tej- és az erdőgazdaság, az idegenforgalom meghatározó szerepének igazolása. A medencei Közép-Európa: a gazdasági-társadalmi élet eltérő jellegű feltételeinek feltárása a Közép-európai-sík- és rögvidék feltöltött alföldjein, dombvidékein, középhegységi tipikus tájain. A közép-európai országok összefonódó gazdasági múltjának és jelenének értelmezése. A vegyipari és a gépipari kapcsolatrendszerek felismerése. Lengyelország és Csehország összehasonlító komplex földrajzi jellemzése. Németország földrajza, az európai gazdaság motorjának elemzése (esetelemzés, mentális térképkészítés).	Szocialista világrend, hidegháború, Szovjetunió. Osztrák-Magyar Monarchia, világháború. Biológia-egészségtan: életközösségek.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Természetátalakítás, kultúrtáj. Katonai és politikai nagyhatalom, tervgazdálkodás, gazdasági körzet, nagyüzemi gazdálkodás, családi mezőgazdálkodás, energiagazdaság, hegyi turizmus.
Topográfiai ismeretek	Alpok, Kaukázus, Lengyel- és Német-középhegység, Szudéták, Cseh-medence, Kelet-európai-síkság, Német–Lengyel-alföld, Kaszpi-mélyföld; Ruhr-vidék, Szilézia; Boden-tó, Dnyeper, Don, Duna–Majna–Rajna vízi út, Visztula, Volga. Oroszország, Svájc; Brno, Frankfurt, Gdańsk, Hamburg, Katowice, Köln, Krakkó, Moszkva, München, Plzeň, Stuttgart, Szentpétervár, Volgográd.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A Kárpát-medencevidék földrajza	Órakeret 7 óra

Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	3	2	2	7
Előzetes tudás	A földszerkezetet alakító folyamatok. Éghajlatot alakító és módosító tényezők, a vízhálózat. Áttekintő kép Európa és benne Közép-Európa természetföldrajzi adottságairól és az azokból következő társadalmi-gazdasági lehetőségekről, környezeti veszélyhelyzetekről. A magas- és a középhegyvidék, a dombvidék és a feltöltött síkság tipikus tája. A közép-európai és a magyarországi nagytájak ismerete.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az oksági gondolkodás fejlesztése a medencejelleg közvetlen és közvetett földrajzi következményeinek, az ember életmódját meghatározó feltételeknek az összekapcsolásával, illetve prognosztizálással. A kritikai és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése stratégiai tervezéssel társadalmi, környezetvédelmi témájú feladatmegoldásban tanári útmutatással. Időszemlélet fejlesztése különböző léptékű földtani, földrajzi, környezeti folyamatok elemzésével (a Kárpát-medencevidék kialakulása, az ember környezet-átalakító tevékenysége). A szociális kompetencia fejlesztése a medencevidék népeinek, országainak együttműködésében rejlő lehetőségek, az együttműködés szubjektív korlátainak felismertetésével. A digitális kompetencia fejlesztése digitális prezentációs kiselőadás készítésével.			

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A Kárpát-medencevidék természetföldrajzi egysége I-II. A Kárpát-medence szerkezetének, domborzatának összekapcsolása a földtani fejlődési folyamatokkal; a medencejelleg modellezése. A medencejelleg következményeinek bizonyítása az éghajlatban, a vízrajzban és vízkészletekben, a környezeti állapotban.	Fizika: fizikai folyamatok a földkéregben.

A medencevidék nagytájainak földrajzi jellegzetességei, az azokból adódó környezeti különbségek, veszélyhelyzetek értelmezése. A Kárpát-medencevidék társadalom-földrajzi egysége A medencejelleg társadalmi hasznosításának, a tájátalakításnak és következményeinek az ok-okozati rendszerű megismerése, prognosztizálása. (gyakorlat) A Kárpát-medencei népesség összetételének értelmezése, a Magyarország határán túli néprajzi tájegységek és földrajzi alapú népszokásaik megismerése. A Kárpát-medencevidék magyar emlékhelyei. (gyakorlat)	Magyar nyelv és irodalom: tájjal, szülőfölddel kapcsolatos irodalmi művek. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Magyar Királyság, magyar kultúra. Erkölcstan: nép, nemzet, nemzetiség, etnikum.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Földtani alapszerkezet, medencejelleg, szeszélyes időjárás és vízjárás, aszályveszély, árvízveszély, vízrendezés, vízkészlet, földcsuszamlás, kultúrpuszta, szikesedés; földhőenergia, biomassza. Vásárvonal, vásárváros, hídváros. Magyarság, nemzetiség, nemzeti kisebbség, etnikum, néprajzi csoport, néprajzi táj, nyelvsziget; székely, csángó.
Topográfiai ismeretek	Kárpát-medencevidék, Kárpátok; Erdélyi-hegyvidék, Erdélyi-medence; Király-hágó, Vereckei-hágó. Délvidék, Erdély, Felvidék, Kárpátalja, Székelyföld, Őrvidék, Partium.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A hazánkkal szomszédos országok földrajza			Órakeret 6 óra
Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	5	1	2	8
Előzetes tudás	Áttekintő kép Közép-Európa és benne a Kárpát-medence, Kelet-Európa és a Balkán térség természetföldrajzi adottságairól és az azokból következő társadalmi-gazdasági lehetőségekről. A magas- és középhegyvidék és a feltöltött síkság tipikus tájainak, a kárpát-medencei nagytájak ismerete. A magyarság kárpát-medencei múltjának, jelen helyzetének ismerete.			

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nemzeti öntudat fejlesztése a szomszéd országok hazánkkal való múltbeli és jelenlegi kapcsolatának tudatosításával, a magyarsághoz kapcsolódó országrészeik földrajzi-környezeti jellemzőinek megismertetésével. Oksági gondolkodás fejlesztése az országok földrajzi jellemzőinek rendszerezésével (összehasonlító táblázat, mérlegelés, logikai sorok, idő- és térsorok, folyamatvázlatok, sémák stb.). A kritikai gondolkodás fejlesztése tényelemzéssel (országok földrajzi-környezeti jellemzői). A tanulni tudás képességének fejlesztése az előzetes (a Közép-Európával kapcsolatos) tudás előhívásával és alkotó felhasználásával. Médiatudatosságra nevelés és a digitális kompetencia fejlesztése internetalapú szolgáltatások célirányos használatával (pl. tények, adatok, képek, idegenforgalmi ajánlatok keresése). A kommunikatív és a művészi kifejezőkészség fejlesztése országbemutatás során (tanulói kreatív módszerek).

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A Kárpát-medence magashegységi keretének országai I-II-III. Az alpi és a kárpáti országok természet- és társadalom-földrajzi jellemzőinek összehasonlítása; történetelmondás hazai és külföldi utazások átélt élményeiről. (gyakorlat) Ausztria mint a legfejlettebb gazdaságú alpi szomszéd földrajzi jellemzése. Magyar szórványok, Őrvidék; a hazánkkal való társadalmi-gazdasági kapcsolatok. Szlovénia mint a legfejlettebb délszláv térség és Szlovákia mint a fiatal kárpáti ország (a Felvidék) földrajzi jellemzőinek megismerése és bemutatása. A keleti termékeny vidékek országai Románia gazdag természeti erőforrásokra épülő útkereső gazdaságának bemutatása; Erdély és Partium földrajzi jellemzése. Ukrajna mint Kelet-Európa potenciális éléstára, energiaszolgáltatója földrajzi-környezeti kapcsolatrendszereinek feltárása; Kárpátalja földrajzi jellemzése.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Trianoni szerződés és következményei. Szovjetunió. Jugoszlávia, délszláv háború.

A déli hegyvidékek országai Horvátország és Szerbia: hasonló nyelv, eltérő vallás és kultúra (országok összehasonlító természet- és társadalom-földrajzi jellemzése); a Vajdaság, Délvidék magyarlakta termékeny tájának földrajzi jellemzése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	
Topográfiai ismeretek	Bécsi-medence, Duna-delta, Grazi-medence, Isztria, Magas-Tátra, Hargita; Maros, Olt, Vág. Horvátország, Szerbia, Ukrajna; Vajdaság; Arad, Belgrád, Brassó, Fiume, Graz, Kassa, Kijev, Kolozsvár, Marosvásárhely, Munkács, Nagyvárad, Salzburg, Újvidék, Ungvár, Temesvár, Zágráb.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyarország természeti és kulturális értékei			Órakeret 9 óra
Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	3	4	2	9
Előzetes tudás	A Kárpát-medence természet- és társadalomföldrajzi jellemzői, nagytájai. Magyarország nagytájai és egyes középtájai, megyéi, néhány városa. A hegységek és a felszín alatti vizek típusai. A középhegység, a karsztvidék és a feltöltött alföld tipikus táj.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A térszemlélet fejlesztése Magyarország földjének a Kárpát-medencevidék egészében való földrajzi értelmezésével. Az oksági gondolkodás fejlesztése az országrészek, tájak földrajzi jellemzőinek összevetésével (az összehasonlító földrajzi elemzés módszerével, a jellemzők okainak és következményeinek összekapcsolásával). A szülőföld és a haza szeretetének megalapozása a mikrokörnyezet megismerésétől induló, egyre bővülő tudásszerzéssel; a haza- és a nemzettudat formálása. Környezettudatosságra nevelés a természet-, környezet- és értékvédelem alapvető céljainak, közös és sajátos feladatainak			

	megismertetésével, illetve információgyűjtéssel, és az azokkal kapcsolatos személyes és közösségi cselekvési lehetőségek felismertetésével.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A magyarországi nagytájak I-II-III. A medencei fekvés nagytájanként eltérő következményeinek értelmezése; az alföldi, a dombvidéki és a középhegységi nagytájak természet- és társadalom-földrajzi jellemzése, a természeti adottságok felhasználásának értelmezése és a táj átalakításának modellezése. A magyar nemzeti kultúra: a magyarországi néprajzi csoportok és földrajzi alapú hagyományaik értelmezése; a magyar földrajzi felfedezők, utazók és tudósok kiemelkedő teljesítményeinek bemutatása tanulói kutatómunka alapján. I-II. (gyakorlat) Természeti, kulturális és történelmi értékvédelem, eredetvédelem I-II. A védettség különböző fokozatainak és jellegének összehasonlítása helyek, objektumok példáin; a védelem lényegének megértése, a védett helyeken engedélyezett tevékenységek megismerése; kulturális hungarikumok megismerése projektmunkában. (gyakorlat)	Hon- és népismeret: nemzeti kultúra, néprajzi csoport, népszokások. Magyar nyelv és irodalom: szöveges információgyűjtés. Biológia-egészségtan: ökológia és természetvédelem.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hordalékkúpsíkság, löszvidék, árterület, szikes puszta, dombvidék, hegységközi medence, romhegység, tanúhegy, karsztosodás. Világörökségi védettség, nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, természeti emlék, történelmi emlékhely, a törvény erejénél fogva védett terület és érték, bioszféra-rezervátum, Ramsari terület, termék-eredetvédelem.
Topográfiai ismeretek	Aggteleki-karszt, Badacsony, Balaton-felvidék, Baradla, Bükk-fennsík, Budai-, Kőszegi-, Soproni-, Tokaj-Eperjesi- (Zempléni-), Villányi-hegység, Cserehát, Cserhát, Gerecse, Pilis, Vértes, Baranyai-, Somogyi- és Tolnai-dombság, Bodrogköz, Dráva menti és Pesti-síkság, Győri-, Marcal- és Tapolcai-medence, Hajdúság, Hegyalja, Jászság, Őrség; Szigetköz, Mohácsi- és Szentendrei-sziget, Tihanyi-

	félsziget; Hévízi-tó, Ipoly, Kis-Balaton, Sajó, Sió, Tisza-tó, Zagyva, Zala. A magyarországi világörökség helyszínek és nemzeti parkok.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyarország társadalomföldrajza			Órakeret 12 óra
Az órakeret felhasználása	Új ismeretek	Gyakorlat	Ismétlés, mérés	Összes óraszám
	8	2	2	12
Előzetes tudás	A Kárpát-medence társadalomföldrajzi jellemzői. Magyarország megyéi, néhány városa. A gazdasági ágazatok szerepe az országok életében és kapcsolataik különböző példái.			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Reális tudáson alapuló nemzettudat kialakítása a magyar gazdaság világgazdaságban és az európai gazdasági erőtérben változó helyzetének értelmezésével. Gazdasági nevelés a gazdasági ágazatok jellegzetességeinek, értékeinek, gondjainak problémaközpontú megközelítésével, gondolatvázlatok készítésével és stratégiai tervezéssel. A kreativitás, a kezdeményező- és vállalkozóképesség szerepének felismerése a társadalmi-gazdasági fejlődésben regionális és hazai példákon. A földrajzi környezetben, a köznapi életben való eligazodás és a konfliktuskezelés képességének fejlesztése. Állampolgárságra nevelés a hírek földrajzi-környezeti tartalmú információinak értelmezésével, nézetek megfogalmazásával, kifejtésével. A tanulni tudás képességének fejlesztése kooperatív módszerekkel, hálózatos tanulással. A gyakorlati életre nevelés az internetalapú szolgáltatások (pl. adattárak, menetrendek, idegenforgalmi ajánlatok) használatával, a szerzett ismeretek másokkal való digitális megosztásával, valamint a tudatos vásárlói magatartás jellemzőinek bemutatásával.			

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

Népesség és településhálózat I-II-III. A népességfogyás értelmezése; a népességszám-csökkenés és a társadalom öregedése okainak, következményeinek feltárása; népességszerkezet megismerése. (gyakorlat) A településfajták, a településhálózat átalakulásának értelmezése; lakókörnyezetek és életmódbeli jellemzők (nagyvárosi, városi, falusi települések, természeti, épített és emberi környezet, gazdasági, szociális eltérések). A régiók és Budapest földrajzi jellemzése, változó súlyuk okainak elemzése; a falusias térségek válsághelyzetének, felzárkózásuk lehetőségeinek megismerése. Magyarország gazdasági szerkezete I-II-III-IV-V-VI-VII. Magyarország gazdasági szerkezetének elemzése; a fejlettség és az életmód kapcsolata, a regionális különbségek megismerése. A fogyasztási szokások változásának belátása, okaik feltárása és következményeik megvitatása. A magyar gazdaság főbb működési területei. Az átmenő forgalom jellemzői és infrastruktúrája; a térben és szerkezetében változó külgazdasági kapcsolatok. Az idegenforgalom szerepe a gazdaságban, elérő jellegű körzetei (okozati és prognosztikus bemutatás). (gyakorlat) Hagyományos mezőgazdasági termékek, élelmiszerek, ételek; a hagyományok földrajzi alapjai. A magyar mezőgazdaság helye a globális gazdaságban, európai integrációban. A húzóágazatok (autóipar, gyógyszeripar, kommunikációs ágazat) szerepe, jövőbeli lehetőségei. A tudásipar feltételei és jellemzése; az ipari és infoparkok szerepe.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Népesedési ciklus, infrastruktúrafejlődés a történelmi Magyarországon. Kommunikációs és technológiai fejlődés. Matematika: Modellek megértése. Adatok jegyzése, ábrázolása. Informatika: internetalapú szolgáltatások használata.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fogyó társadalom, településhálózat, régió, eurorégió, tranzitország, menekültstátusz, termelői támogatási rendszer, kistermelő, vállalkozás, fogyasztói kosár, idegenforgalmi körzet, gyógyturizmus, bor- és gasztronómiai turizmus, falusi turizmus, szolgáltatáskereskedelem, tudásipar, infopark.

Topográfiai ismeretek	Magyarország megyei jogú városai. Balatonfüred, Gyöngyös, Gyula, Hajdúszoboszló, Hatvan, Hévíz, Kalocsa, Keszthely, Komárom, Kőszeg, Mohács, Paks, Röszke, Siófok, Százhalombatta, Szentendre, Szentgotthárd, Tihany, Tiszaújváros, Visegrád, Visonta, Záhony.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén

A tanulók átfogó és reális képzettel rendelkezzenek a Föld egészéről és annak kisebb-nagyobb egységeiről (a földrészekről és a világtengerről, a kontinensek karakteres nagytájairól és tipikus tájairól, valamint a világgazdaságban kiemelkedő jelentőségű országcsoportjairól, országairól). Legyen átfogó ismeretük földrészünk, azon belül a meghatározó és a hazánkkal szomszédos országok természet- és társadalomföldrajzi sajátosságairól, lássak azok térbeli és történelmi összefüggéseit, érzékeljék a földrajzi tényezők életmódot meghatározó szerepét. Birtokoljanak reális ismereteket a Kárpát-medencében fekvő hazánk földrajzi jellemzőiről, erőforrásairól és az ország gazdasági lehetőségeiről az Európai Unió keretében. Legyenek tisztában az Európai Unió meghatározó szerepével, jelentőségével.

Ismerjék fel a földrajzi övezetesség kialakulásában megnyilvánuló összefüggéseket és törtvényszerűségeket. Legyenek képesek alapvető összefüggések, tendenciák felismerésére és megfogalmazására az egyes földrészekre vagy országcsoportokra, tájakra jellemző természeti jelenségekkel, társadalmi-gazdasági folyamatokkal kapcsolatban, ismerjék fel az egyes országok, országcsoportok helyét a világ társadalmi-gazdasági folyamataiban. Érzékeljék az egyes térségek, országok társadalmi-gazdasági adottságai jelentőségének időbeli változásait. Ismerjék fel a globalizáció érvényesülését regionális példákban. Ismerjék hazánk társadalmi-gazdasági fejlődésének jellemzőit összefüggésben a természeti erőforrásokkal. Értsék, hogy a hazai gazdasági, társadalmi és környezeti folyamatok világméretű vagy regionális folyamatokkal függenek össze.

Tudják példákkal bizonyítani a társadalmi-gazdasági folyamatok környezetkárosító hatását, a lokális problémák globális következmények elvének érvényesülését. Legyenek tisztában a Földet fenyegető veszélyekkel, értsék a fenntarthatóság lényegét példák alapján, ismerjék fel, hogy a Föld sorsa a saját magatartásukon is múlik.

Rendelkezzenek a tanulók valós képzetekkel a környezeti elemek méreteiről, a számszerűen kifejezhető adatok és az időbeli változások nagyságrendjéről. Tudjanak nagy vonalakban tájékozódni a földtörténeti időben. Legyenek képesek természet-, illetve társadalom- és gazdaságföldrajzi megfigyelések végzésére, a különböző nyomtatott és elektronikus információhordozókból földrajzi tartalmú információk gyűjtésére, összegzésére, a lényeges

elemek kiemelésére. Ezek során alkalmazzák digitális ismereteiket. Legyenek képesek megadott szempontok alapján bemutatni földrajzi öveket, földrészeket, országokat és tipikus tájakat.
Legyenek képesek a tanulók a térképet információforrásként használni, szerezzék meg a logikai térképolvasás képességét. A topográfiai ismereteikhez tudjanak földrajzi-környezeti tartalmakat kapcsolni. Topográfiai tudásuk alapján a tanulók biztonsággal tájékozódjanak a köznapi életben a földrajzi térben, illetve a térképeken, és alkalmazzák topográfiai tudásukat más tantárgyak tanulása során is.
Legyenek képesek a társakkal való együttműködésre. Alakuljon ki bennük az igény arra, hogy későbbi életük folyamán önállóan tovább gyarapítsák földrajzi ismereteiket.

Földrajz (22020/2021-ben induló 5. évfolyamtól felmenő rendszerben)

A földrajztudomány a természeti és társadalmi-gazdasági környezet jelenségeit, folyamatait – a természet- és társadalomtudományok vizsgálati módszereire egyaránt építve – mutatja be, ezáltal sajátos helyet foglal el, és összekapcsolja a természet- és társadalomtudományokat. Ezen interdiszciplináris sajátosság alapján válik a földrajz szintetizáló, a természeti és társadalmi-gazdasági jelenségeket és folyamatokat összefüggéseiben, kölcsönhatásaiban feldolgozó tantárggyá. A tanítás során különös hangsúlyt kap, hogy a tanulók megértsék Földünk mint egységes rendszer sérülékenységét, ahol az ember természeti és társadalmi lényként él, létezése és tevékenysége növekvő mértékben átalakítja, és ezzel veszélyezteti ennek a rendszernek az egyensúlyát, amelynek következményei az emberiség jelene és jövője szempontjából igen súlyosak is lehetnek. A földrajz tantárgy komplex természet- és társadalomtudományi szemléletének köszönhetően feltárja az egyensúly megbomlásának természeti és társadalmi okait, megoldást keres az egyensúly helyreállítására. Szemléletformálásra képes, ezért kiemelkedően fontos szerepet tölt be a környezettudatosság kialakításában.

A földrajz az a tantárgy, amelyből a tanulók megismerhetik szűkebb és tágabb természeti, társadalmi-gazdasági környezetünk jellemzőit, a körülöttük zajló folyamatokat – melyeknek önmaguk is részesei – és ezek összefüggéseit, kölcsönhatásait, a környezetben való tájékozódást, a benne történő eligazodást segítő alapvető eszközöket és módszereket. A földrajz a természet- és társadalomföldrajz, valamint a regionális tudomány mellett számos földtudományágat képvisel a közoktatásban, integrálja a földtani, a légkörtani, a hidrológiai, a

talajtani és a planetológiai-csillagászati tudást, valamint megjelenít gazdaságtudományi, szociológiai, demográfiai, etikai, néprajzi, politológiai ismereteket is.

Bolygónkról és annak természeti és társadalmi-gazdasági folyamatairól összegyűjtött, mind pontosabb és sokrétűbb ismereteink, egyre összetettebbé váló világunk komplex problémáinak megértetésére csak a megújult szemléletű földrajzoktatás képes. Az oktatási hagyományok újragondolását teszi szükségessé az információforrások, illetve az általuk közvetített adatmennyiség rohamos növekedése is. Ezért napjaink földrajzoktatása szakít a leíró jellegű, szigorúan ismeretközlő hagyományokkal, és a hangsúlyt az információk tudatos keresésére, értelmezésére, az összefüggések feltárására, a megszerzett információk alkalmazását lehetővé tevő képességek kialakítására helyezi. Az élményszerű, a hétköznapi megfigyeléseken, tapasztalatokon és információgyűjtésen alapuló földrajztanítás nem pusztán leírja a jelenséget, hanem annak okait és következményeit is feltárja. Mindez a természeti-környezeti és a társadalmi-gazdasági folyamatokat szintetizálva, a jelen eseményein túlmutatva értékelésre, problémamegoldásra, jövőképalkotásra ösztönöz.

A földrajzoktatás a különböző geoszférákban zajló jelenségek, folyamatok természet- és társadalomtudományi szempontú vizsgálatával a komplexitást szem előtt tartó, szintetizáló gondolkodás kialakítására törekszik. Az önálló földrajzi ismeretszerzés és -feldolgozás, valamint a problémaorientált, elemző és értékelő gondolkodás fejlesztésével hozzájárul az információs társadalomra jellemző hír- és információáradatban történő eligazodáshoz, a felelős és tudatos állampolgári szerepvállalás kialakításához.

A földrajztanítás fontos feladata annak felismertetése és tudatosítása, hogy a környezettudatos, a fenntarthatóságot szem előtt tartó gondolkodás és cselekvés az élhető jövő, a fenntartható környezet záloga. A Föld tűrőképességét veszélyeztető problémák felismertetése, a már észlelhető és várható következmények beláttatása, a lehetséges megoldások keresése és bemutatása döntő szerepet játszik a cselekvőképes, a környezetért felelősséggel tenni akaró magatartás kialakításában.

A korszerű, a tanulók érdeklődését felkelteni képes földrajzoktatás alig képzelhető el a térinformatikai, illetve infokommunikációs eszközök használata nélkül, ez pedig hozzájárul a tanulók digitális kompetenciájának fejlődéséhez, tudatos eszközhasználóvá válásukhoz.

Mindennapjainkat, életvitelünket, szokásainkat jelentősen átalakította és folyamatosan formálja a globalizáció. Ezért is fontos feladat, hogy a tanulók megértsék, hogyan válnak globális folyamatokká, jelenségekké az egyes regionális történések, és ez a folyamat hogyan

befolyásolja mindennapi életünket. A globális világ nyújtotta lehetőségek mellett fontos a nemzeti és az európai önazonosság felvállalása és ezek értékeinek megőrzése. Hazánk nemzeti értékeinek és a globális világban betöltött szerepének megismertetésével a földrajzoktatás hozzájárul a szülőföldhöz és a magyarsághoz való kötődés kialakításához és elmélyítéséhez.

A térbeli társadalmi egyenlőtlenségek által kiváltott folyamatok földrajzi okainak és lehetséges természeti és társadalmi-gazdasági következményeinek bemutatása révén a földrajzoktatás hozzájárul az empatikus, problémamegoldó gondolkodás, illetve az érvek ütköztetésére épülő vitakultúra kialakulásához.

A földrajzoktatás a jelen folyamataira, történéseire és azok jövőbeli következményeire fókuszál, így hozzájárul az érdeklődés felkeltéséhez az aktuális, körülöttünk zajló társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatok megismerése, megértése, megvitatása, továbbá a logikus érveken alapuló véleménynyilvánítás iránt. Napjaink társadalomföldrajzi, vallásföldrajzi és etnikai földrajzi folyamatainak bemutatása révén a tantárgy hozzájárul a toleráns és etikus, egymás tiszteletét szem előtt tartó magatartás kialakulásához is.

A földrajz a helyi, regionális és globális gazdasági-pénzügyi folyamatok megismertetésével elősegíti a gazdasági élet eseményeiben eligazodó aktív, kreatív, rugalmas és vállalkozóképes állampolgári gondolkodás és viszonyulás kialakulását. Fontos feladatának tartja, hogy a mindennapi életben hasznosítható gazdasági és pénzügyi ismeretek bemutatásával hozzájáruljon az értő és felelős pénzügyi döntési képesség kialakításához. A tantárgy komplexitására, szintetizáló jellegére, a tantárgy által közvetített földrajzi-földtani, környezeti, gazdasági ismeretekre, gondolkodás- és szemléletmódra építve a tanulók ilyen irányú pályaorientációját is jelentősen támogatja.

Hallássérült tanulóink képesek elsajátítani a földrajz tantárgy tananyagát néhány speciális módszer, megsegítés alkalmazásával.

Az összefüggések felismeréséhez, az általánosításhoz több segítséget kell adnunk. Fontos a szemléltető anyag jó kiválasztása, a tanári magyarázat következetessége. A szóbeli kommunikációt az órákon jelnyelv használatával egészítjük ki. Így a jelnyelv a szóbeli kommunikáció és a szájról olvasás mellett nagymértékben elősegíti az órákon az ismeretek megértését, a térképek, ábrák, diagramok elemzését és a szóbeli feleleteket. Az órákon nagyon sok szemléltető eszközt: ábrákat, képeket, vaktérképeket, video bejátszásokat használunk. E szemléltető eszközök hagyományos megjelenítése mellett, a Mozaik tankönyvkiadó által készített Mozabook digitális tananyagát is használjuk a tanítás tanulás folyamatában. Ennek használata a hallássérült tanulóink vizuális

fejlettségének minél nagyobb mértékű kiaknázását segíti elő, egyben lehetővé teszi a tananyag megfelelő mélységű elsajátítását.

A földrajz tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: Szüntelenül változó és globalizálódó világunk megismeréséhez, megértéséhez elengedhetetlen a folyamatos tájékozódás, információszerzés és a nyitott gondolkodás, amely elképzelhetetlen a tanuló kezdetben még irányított, majd egyre önállóbbá váló információszerző tevékenysége nélkül. Így a tanulás-tanítási folyamatnak hozzá kell járulnia az információszerzés és -feldolgozás készségének fejlesztéséhez, különös tekintettel a digitális világ nyújtotta lehetőségek kritikus felhasználására. A földrajztanulás célja, hogy elősegítse a megszerzett ismeretek alkalmazását a mindennapi élet különböző területein, támogassa az egyéni igényekkel összhangban lévő önirányító és önfejlesztő tanulás képességének fejlődését. Cél, hogy a tanuló képes legyen a földrajzi-földtudományi, gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi jellegű információk felismerésére és összegyűjtésére a valós térben (például terepen) csakúgy, mint különböző információhordozókból (például újságcikkek, grafikonok, térképek, híradások, forrásszövegek, karikatúrák, képek, ábrák elemzése révén).

A kommunikációs kompetenciák: A különféle szóbeli és írásbeli ismeretközvetítő, illetve értékelési módszerek alkalmazásával a földrajztanítás segíti az anyanyelvi kommunikáció fejlődését. A földrajzi információk értelmezése során fejlődik a tanuló érvelésen alapuló egészséges vitakészsége. A kommunikációs kompetenciák fejlesztését segítik a földrajzi tartalmú információk értelmezését elváró írásbeli és szóbeli – közöttük a prezentációhoz kapcsolódó – feladatok megoldása. A különböző forrásokból gyűjtött információk, leírások értelmezése és feldolgozása hozzájárul a szövegértési kompetencia fejlesztéséhez.

A digitális kompetenciák: A korszerű földrajzoktatás elképzelhetetlen a digitális világ nyújtotta aktuális információk tanításba való beépítése nélkül. Ehhez szükség van a tanuló digitális kompetenciáinak alkalmazására. A tanulási-tanítási folyamat tudatosan épít a digitális térképek, térinformatikai szoftverek alkalmazására, elemzések elvégzésére, földrajzi összefüggések felismerésére és megértésére. Az adatok összegyűjtése és felhasználása mellett fontos feladatnak tartja az adatbázisok, információforrások értő szemléletének kialakítását, a tudatos felhasználóvá válás támogatását. A projektfeladatok, önálló vagy csoportban végzett

kutatások fejlesztik a tudatos közösségi információáramlást, a tudás hálózatos megosztásának képességét. A földrajztanítás tudatosan épít a tanuló prezentációs képességére, ösztönzi a földrajzi folyamatok digitális eszközökkel történő bemutatását.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A földrajztanítás során a földrajzi problémák kezdetben közös, majd csoportos vagy önálló megoldásán keresztül lehetőség nyílik a gondolkodási készségek, elsősorban az elemzés, a rendszerezés, a valós vagy modellkísérleteken alapuló tapasztalást követő következtetés és problémamegoldás fejlesztésére. A földrajztanítás fontos célja az analógiás gondolkodás, a sokféleségben rejlő azonosságok és különbségek összehasonlítási készségének fejlesztése. A különböző földrajzi folyamatok vizsgálata során szükség van az analitikus és a szintetizáló gondolkodásra. Előtérbe kerül az új megoldási ötletek megfogalmazása, azaz a kreatív gondolkodás fejlesztése, ezzel párhuzamosan pedig nagy hangsúlyt kap a tanulói döntéshozatal, az alternatívák végiggondolása, a kockázatvállalás, az értékelés, az érvelés és a legjobb megoldási lehetőségek kiválasztása. Fontos feladat a mérlegelő gondolkodás megerősítése.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A földrajz elsősorban a társadalomföldrajzi témák feldolgozásával hozzájárul a világ társadalmi-kulturális sokszínűségének megismertetéséhez, ehhez társul a más kultúrák, szokások iránti érdeklődés és tisztelet kialakulásának támogatása. A csoportos és interaktív munkamódszerek alkalmazása során lehetőség nyílik az egyéni és a kollektív felelősség tudatosítására. A kooperatív módszerek alkalmazása lehetővé teszi a tanuló szociális kompetenciáinak fejlesztését, amelyek elengedhetetlenek ahhoz, hogy későbbi élete során képes legyen hatékony és konstruktív módon részt venni a társadalmi életben, és szükség esetén kezelni tudja a felmerülő konfliktusokat.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A világ társadalmi, kulturális sokszínűségének bemutatásával a földrajzoktatás segíti a kulturális értékek megismerését, emellett hozzájárul a kulturális identitás tudatosításához, a kulturális értékeink és hagyományaink megőrzése iránti igény kialakításához. Az önállóan vagy csoportosan létrehozott produktumot (például modell, prezentáció) elváró feladatok hozzájárulnak a kreatív alkotás és önkifejezés képességének fejlődéséhez.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: Modern földrajzoktatásunk révén napjaink társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatainak megismerése nagymértékben hozzájárul a társadalmi-gazdasági élet eseményeiben történő eligazodáshoz, az aktív, kreatív, a

körülményekhez rugalmasan alkalmazkodó állampolgárrá váláshoz. Az oktatás a modern gazdasági élet sikeres szereplőinek bemutatásával hozzájárul az innováció szerepének, a munkaerőpiac igényeinek megismeréséhez, ez pedig hatással van a munkavállalói és a vállalkozói kompetencia fejlődésére.

Értékelés

Az értékelés kettős céljának megfelelően mindig meg kell találni a helyes arányt a formatív és a szummatív értékelés között. Fontos szerepet kell játszania az egyéni és csoportos önértékelésnek, illetve a diáktársak által végzett értékelésnek is. Törekedni kell arra, hogy a számonkérés formái minél változatosabbak, az életkornak megfelelőek legyenek.

Formái:

szóbeli felelet,

feladatlapok értékelése,

tesztek, dolgozatok osztályozása,

rajzok készítése,

modellek összeállítása,

természetben tett megfigyelések, saját fényképek. videók készítése jelenségekről,

múzeumlátogatási tapasztalatok előadása.

Szempontok:

– Milyen szinten sajátította el a tanuló a tananyaghoz kapcsolódó szaknyelvet és ismereteket?

– Képes-e a megismert tények, folyamatok, fogalmak elemzésére, törvényszerűségek bizonyítására?

– Elsajátította-e és alkalmazza-e a mindennapokban a tanult ismereteket?

– Rendelkezik-e megfelelő önállósággal a megfigyelések, vizsgálódások, az információhordozók kiválasztásában, hasznosításában?

7–8. évfolyam

Az önálló földrajztanítás az általános iskola 7. évfolyamán kezdődik, de földrajzi tartalmakkal már korábban, az alsó tagozatos környezetismeret keretében és 5–6. évfolyamon a természettudomány tantárgy anyagában is találkoznak a tanulók. Ezért fontos, hogy az önálló földrajztanítás tudatosan építsen a korábban már megszerzett ismeretekre és a már meglévő kompetenciákra.

A 7–8. osztályos tananyag a földrajzi tartalmakat a földrajzi tér fokozatos kitágításával, a közelitől a távoli felé, azaz a közvetlen lakóhely (település) felől Magyarország földrajzán keresztül a kontinentális, majd végül a globális folyamatok felé haladva mutatja be, de mindvégig szem előtt tartja az életkori sajátosságoknak megfelelő, a tapasztalatokra, a konkrét jelenségekre, folyamatokra építő tananyag-felépítést. Az ismereteket a földrajzi szempontból tipikus természet- és társadalomföldrajzi folyamatokra, összefüggésekre fűzi fel, és középpontba állítja a földrajzi eredetű problémák komplex bemutatását.

A földrajzoktatás a jelen folyamataira, jelenségeire és azok lehetséges következményeire helyezi a hangsúlyt, tudatosan épít a különböző digitális és hagyományos térképi, vizuális és szöveges adatforrásokból megszerezhető információkra. Ezáltal a tanulókat felkészíti az önálló információszerzésre és az információk mérlegelő értelmezésére, továbbá hozzájárul az önálló véleménynyilvánítás és a felelős döntéshozatal képességének kialakításához.

A földrajzoktatás ebben a képzési szakaszban kiemelten fontosnak tartja a személyes érdeklődés felkeltését a szűkebb, majd a tágabb környezetünk, illetve az alapfokú nevelési-oktatási szakasz végére a bolygónk egészét érintő földrajzi jelenségek, folyamatok, problémák megismerése és megértése iránt. További célja, hogy kialakítsa az önálló földrajzi tudásbővítés igényét és képességét, mert a tanulók egy jelentős részének nincs lehetősége a földrajzi ismeretek intézményi keretek között történő további bővítésére. Az egyes témák feldolgozásánál fontos szempont, hogy gyakorlati, a mindennapi életben hasznosítható ismeretek elsajátításával és képességek kialakításával történjen.

A földrajz szemléletformáló, szintetizáló tantárgyként olyan, a hétköznapokban használható ismereteket, eszközöket, módszereket ad a tanulók kezébe, amelyek segítik a tájékozódást mind összetettebbé váló világunkban, és hozzájárulnak ahhoz, hogy felnőtt életükben felelős, környezettudatos, aktív állampolgárrá váljanak.

A 7–8. évfolyamon kiemelt feladat a Föld megismertetésén keresztül a földrajzi gondolkodás tudatos fejlesztése. Ehhez kapcsolódóan a témakörök feldolgozása során a tanuló:

- megismeri hazánk és Európa, majd a távoli kontinensek legalapvetőbb természet- és társadalomföldrajzi jellemzőit, melynek során kialakul a Földről alkotott, a valóságot visszatükröző kognitív térképe;
- földrajzi tartalmú adatok, adatsorok alapján következtéseket von le, következményeket fogalmaz meg;

- megadott szempontok alapján rendszerezi földrajzi ismereteit, rendszerbeli viszonyokat állapít meg;
- összehasonlít tipikus tájakat, megfogalmazza azok közös és eltérő földrajzi vonásait;
- megkülönbözteti a tényeket a véleményektől.

Ugyanígy minden témakör feldolgozásakor kiemelt figyelmet kell hogy kapjon a földrajzi tartalmú információszerzés és -feldolgozás, a digitáliseszköz-használat. Ennek megfelelően a tanuló:

- megadott szempontok alapján információkat gyűjt hagyományos és digitális információforrásokból;
- adatokat rendszerez és ábrázol digitális eszközök segítségével;
- digitális eszközök segítségével bemutatja szűkebb és tágabb környezetének földrajzi jellemzőit;
- megadott szempontok alapján tájakkal, országokkal kapcsolatos földrajzi tartalmú szövegeket, képi információhordozókat dolgoz fel;
- közvetlen környezetének földrajzi megismerésére terepvizsgálódást tervez és kivitelez.

A 7–8. évfolyamon a földrajz tantárgy alapóraszáma: 108 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve		**Javasolt óraszám**
Tájékozódás a földrajzi térben		4
Közvetlen lakókörnyezetünk földrajza		2
Magyarország földrajza		26
A Kárpát-medence térsége		4
Európa és a távoli kontinensek eltérő fejlettségű térségei, tipikus tájai	Európa földrajza	30
	Az Európán kívüli kontinensek földrajza	33
A földrajzi övezetesség rendszere		4
Életünk és a gazdaság: a pénz és a munka világa		5
	Összes óraszám:	108

7. ÉVFOLYAM

TÉMAKÖR: Tájékozódás a földrajzi térben

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- használja a földrajzi térben való tájékozódást segítő hagyományos és digitális eszközöket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tájékozódik különböző típusú és tartalmú térképeken, biztonsággal leolvassa azok információtartalmát, a térképen elhelyez földrajzi elemeket;
- gyakorlati feladatokat (pl. távolság- és helymeghatározás, utazástervezés) old meg nyomtatott és digitális térkép segítségével;
- el tud készíteni egyszerű térképvázlatokat, útvonalterveket;
- azonosítja a jelenségek időbeli jellemzőit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A különböző léptékű, típusú és tartalmú térképek használatával, elemzésével és összehasonlításával a rendszerben és összefüggésekben történő gondolkodás fejlesztése

A terepi tájékozódási, valamint a térképalapú távolság- és helymeghatározási feladatok megoldása kapcsán a matematikai és logikai gondolkodás fejlesztése

Hagyományos és digitális térképen történő távolság- és helymeghatározás segítségével a térbeli tájékozódás és a logikai gondolkodás fejlesztése

Különböző időpontban készült űr- vagy légifelvételek és térképek párhuzamos használatával a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése

Gyakorlati feladatok megoldása (pl. távolság- és helymeghatározás, utazástervezés) terepen, valamint nyomtatott és digitális térképek és online felületek segítségével

Különböző típusú és tartalmú térképek tudatos használata a tanuláshoz

A földrajzi térben való tájékozódást segítő hagyományos és egyes digitális eszközök ismerete

A különböző léptékű, típusú és tartalmú térképek, műholdképek, légifelvételek sajátosságainak felismerése, a mindennapi életben való felhasználásuk lehetőségeinek ismerete

Különböző időpontban készült űr- vagy légifelvételek és térképek párhuzamos használatával földrajzi megfigyelések elvégzése, problémák megoldása

A térkép fogalma és jelrendszere

A hagyományos és digitális térképek fajtái

Távérzékelés és földrajzi alkalmazásai (műholdképek, légifelvételek)

A földrajzi helymeghatározás módszerei

FOGALMAK

földrajzi fokhálózat, keresőhálózat, fő- és mellékvilágtájak, méretarány, aránymérték, szintvonal

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Egy adott útvonal (pl. osztálykirándulás) útvonalának tervezése nyomtatott és digitális térképek, online felületek segítségével

Iránytű, térkép, GPS használatának gyakorlása terepi tájékozódási feladatok, kereső játékok során

Távolság és hely meghatározása térképen, illetve terepen

Játékos feladatok a földrajzi helyek meghatározására megadott földrajzi koordináták segítségével

Alaprajzkészítés, térképvázlat-készítés szöveg, leírás alapján

Geocaching játék

Tematikus térképek megadott szempontok szerinti elemzése

Különböző időpontokban készült űr- vagy légifelvételek és térképek párhuzamos használatával földrajzi megfigyelések elvégzése

TÉMAKÖR: Közvetlen lakókörnyezetünk földrajza

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- bemutatja és értékeli lakókörnyezetének földrajzi jellemzőit, ismeri annak természeti és társadalmi erőforrásait;
- szűkebb és tágabb környezetében földrajzi eredetű problémákat azonosít, magyarázza kialakulásuk okait.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt;
- összehasonlít, illetve komplex módon, problémaközpontú megközelítéssel vizsgál pl. hazai nagytájakat, tájakat, régiókat, településeket;
- javaslatot fogalmaz meg lakókörnyezete jövőbeli, környezeti szempontokat szem előtt tartó, fenntartható fejlesztésére;
- érveket fogalmaz meg a tudatos fogyasztói magatartás, a környezettudatos döntések fontossága mellett.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A tanuló szűkebb lakókörnyezetének társadalmi és gazdasági problémáinak felismerésével és ezekre vonatkozó megoldási javaslatok elkészítésével a döntési képesség, valamint a szociális és vállalkozói kompetenciák fejlesztése

Az adott terület komplex földrajzi elemzése során a rendszerben és összefüggésekben való gondolkodás fejlesztése

A lakóhely jelenét, illetve annak jövőbeli fejlődését segítő és nehezítő természet- és társadalomföldrajzi folyamatok felismerése, valamint feldolgozása eredményeként a fenntartható fejlődés és környezettudatosság fejlesztése

A lakókörnyezet környezeti problémáinak bemutatása

Véleményalkotás a lakóhely jelenét, illetve annak jövőbeli fejlődését segítő és nehezítő természet- és társadalomföldrajzi folyamatokról

Nyitottság a lakóhellyel és annak környezetével kapcsolatos információk megismerése iránt, információk gyűjtése írott és elektronikus forrásokból, azok értelmezése és rendszerezése

A földrajzi tudás alkalmazása a mindennapi életben a következmények tudatában meghozott környezettudatos döntésekben

A szűkebb lakókörnyezet (település és környezete) földrajzi helyzetének, természeti és kulturális értékeinek bemutatása

A lakókörnyezet földrajzi jellemzőiből fakadó előnyeinek és hátrányainak mérlegelése, a lakókörnyezet környezettudatos és fenntartható fejlesztése

FOGALMAK

kulturális érték, természeti érték

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A Föld háromdimenziós megjelenítését lehetővé tevőprogram segítségével a közvetlen környezet virtuális felfedezése

Szituációs játék – önkormányzati ülés, melynek témája a lakókörnyezet környezettudatos és fenntartható fejlesztése

Irányított beszélgetés a helyi írott és elektronikus médiából gyűjtött földrajzi tartalmú információkról

Helyzetgyakorlat: idegenvezetés a településen

Ötletbörze a szűkebb lakókörnyezet társadalmi és gazdasági problémáinak feltárására, és az ezekre vonatkozó megoldási javaslatok megfogalmazása

Projektfeladat: poszter, prezentáció vagy rövid videofilm készítése a szűkebb lakóhely természeti és kulturális értékeiről

Projektfeladat: tanösvény és térkép tervezése a szűkebb lakóterület természeti és kulturális értékeihez kapcsolódóan

Projektfeladat: helyismereti vetélkedő szervezése a közvetlen környezet természeti és kulturális értékeinek megismerésére

TÉMAKÖR: Magyarország földrajza

JAVASOLT ÓRASZÁM: 26 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- rendszerezi, csoportosítja és értékeli Magyarország és a Kárpát-medence térségének természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásait, illetve bemutatja a természeti és társadalmi adottságok szerepének, jelentőségének időbeli változásait, a területi fejlettség különbségeit;
- összehasonlít, illetve komplex módon, problémaközpontú megközelítéssel vizsgál pl. hazai nagytájakat, tájakat, régiókat, településeket;
- ismeri a környezet- és a természetvédelem alapvető feladatait és lehetőségeit a földrajzi, környezeti eredetű problémák mérséklésében, megoldásában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le;
- következtet Magyarország és a Kárpát-medence térségében előforduló természeti és környezeti veszélyek kialakulásának okaira, várható következményeire, térbeli jellemzőire;
- elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt;
- híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál;
- reális alapokon nyugvó magyarság- és Európa-tudattal rendelkezik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Hazánk és a Kárpát-medence tájainak és régióinak feldolgozása során a térszemlélet, valamint a hagyományos és digitális térképhasználat fejlesztése

Egy-egy kis- és középtáj vagy település komplex módon, több szempontú megközelítéssel történő vizsgálata során a problémamegoldó, valamint a rendszerben és összefüggésekben történő gondolkodás fejlesztése

A Magyarországgal kapcsolatos földrajzi ismeretek feldolgozása során az önálló és hiteles információszerzés, valamint a felelős véleményalkotás fejlesztése

Magyarország természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásainak, valamint környezeti jellemzőinek Kárpát-medencei kitekintésben történő értelmezésével a Magyarországhoz és a magyarsághoz való kötődés elmélyítése

Véleményalkotás, logikus érvelés és vitában való részvétel képességének fejlesztése földrajzi témájú szövegekben bemutatott hazai természeti, környezeti és társadalmi jelenségekhez, folyamatokhoz, információkhoz kapcsolódóan

A szociális és vállalkozói kompetencia fejlesztése Magyarországgal kapcsolatos feladatok társakkal együttműködésben való megoldása, tudásmegosztás során

A kommunikációs és esztétikai kompetenciák fejlesztése Magyarország témakörben önállóan készített prezentáció bemutatásával

Következtetés a Magyarország területén előforduló környezeti és természeti veszélyek kialakulásának okaira, várható következményeire, térbeli jellemzőire

Kárpát-medencei kitekintésben Magyarország természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásai, környezeti jellemzői

Magyarország természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzőiből fakadó előnyei és hátrányai a fenntartható fejlődés jegyében

Egy kistáj, középtáj vagy település komplex és problémaközpontú vizsgálata

Magyarország nemzetközi gazdasági szerepének igazolása példák alapján

Magyarország társadalmi-gazdasági jellemzőinek értékelő megközelítése és megoldási-fejlesztési javaslatok

Magyarország idegenforgalmi adottságai és a fenntarthatóság jegyében történő jövőbeli fejlesztése

A Magyarország területén előforduló környezeti és természeti veszélyek vizsgálata, továbbá a társadalmi-gazdasági jellemzők értékelő megközelítéssel történő feldolgozása során a fenntartható fejlődés és környezettudatosság szemléletének fejlesztése

FOGALMAK

erőforrás, falu, folyószabályozás, folyó vízjárása, hungarikum, kontinentális éghajlat, közigazgatás, medencejelleg, nemzetiség, öregedő társadalom, táj, talaj, tanya, természetes szaporodás és fogyás, területi fejlettség-különbség, tranzitforgalom, város, világörökség

TOPOGRÁFIAI ISMERETEK

Nagytájak: Alföld, Dunántúli-dombvidék, Dunántúli-középhegység, Északi-középhegység, Kisalföld, Alpokalja

Egyéb földrajzi helyszínek: Aggteleki-karszt, Badacsony, Bakony, Balaton-felvidék, Baradla-barlang, Baranyai-dombság, Bodrogköz, Borsodi-medence, Börzsöny, Budai-hegység, Bükk, Bükk-fennsík, Csepel-sziget, Cserehát, Cserhát, Dráva menti síkság (Dráva-mellék), Duna–Tisza köze, Dunakanyar, Gerecse, Hajdúság, Tokaj-Hegyalja, Hortobágy, Írott-kő, Jászság, Kékes, Kiskunság, Körös–Maros köze, Kőszegi-hegység, Marcal-medence, Mátra, Mecsek, Mezőföld, Mohácsi-sziget, Móri-árok, Nagykunság, Nógrádi-medence, Nyírség, Őrség, Pesti-síkság, Pilis, Belső-Somogy, Külső-Somogy, Soproni-hegység, Szigetköz, Szekszárdi-dombság, Szentendrei-sziget, Tapolcai-medence, Tihanyi-félsziget, Tiszántúl, Tolnai-dombság, Velencei-hegység, Vértes, Villányi-hegység, Visegrádi-hegység, Zalai-dombság, Tokaji (Zempléni)-hegység;

Vízrajz: Balaton, Bodrog, Dráva, Duna, Fertő, Hernád, Hévízi-tó, Ipoly, Kis-Balaton, Körös, Maros, Mura, Rába, Sajó, Sió, Szamos, szegedi Fehér-tó, Szelidi-tó, Tisza, Tisza-tó, Velencei-tó, Zagyva, Zala;

Magyarország nemzeti parkjai, világörökségi helyszínei, régiói, megyéi, megyeszékhelyei

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Hazánk és a Kárpát-medence tájainak és régióinak megadott szempontok alapján történő feldolgozása hagyományos és digitális térképek, internetről gyűjtött adatok felhasználásával, kooperatív módszer alkalmazásával

A topográfiai ismeretek elmélyítése online topográfiai játékok segítségével

Projektfeladat: osztálykirándulás tervezése Magyarország egy kiválasztott középtájának megismerésére

Prezentáció készítése egy kiválasztott tájról vagy településről

Természetföldrajzi és társadalmi-gazdasági adatsorok rendszerezése, szemléletes ábrázolása és az adatok értelmezése

Disputa a híradásokban megjelent hazai, természeti, környezeti és társadalmi-gazdasági jelenségekről, folyamatokról

Nemzeti értékek, hungarikumok bemutatására iskolai kiállítás szervezése

Hazánk területén előforduló környezeti és természeti veszélyek kialakulását ábrázoló képekhez, rövidfilmekhez narráció készítése

Hazánk nemzetközi gazdasági szerepének igazolása a média és az internet segítségével

Interaktív termékbemutató összeállítása a magyar gazdaság nemzetközi jelentőségű termékeiből

Magyarország idegenforgalmi adottságainak és lehetőségeinek bemutatása képeslapok, tájfotók segítségével

Projektfeladat: akcióterv készítése természeti és társadalmi-gazdasági értékeink megőrzésére

Magyarország szerepvállalásának ismertetése a nemzetközi környezetvédelmi programokban, internetes források felhasználásával

Projektfeladat: plakát, szórólap készítése Magyarország idegenforgalmi értékeiről

Gondolattérkép készítése Magyarország és az Európai Unió kapcsolatáról

Turisztikai kiadványok, pl. szórólapok, tájékoztatók alapján Magyarország idegenforgalmi adottságainak feldolgozása kooperatív módszerek alkalmazásával

Projektfeladat: beszámoló készítése a saját település (vagy egy választott kistáj, középtáj) hagyományos és megújuló energiaforrásairól, az adott térségben a fenntarthatóságot szem előtt tartó törekvésekről

TÉMAKÖR: A Kárpát-medence térsége

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

– rendszerezi, csoportosítja és értékeli Magyarország és a Kárpát-medence térségének természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásait, illetve bemutatja a természeti és társadalmi adottságok szerepének, jelentőségének időbeli változásait, a területi fejlettség különbségeit;

- példák alapján megfogalmazza a helyi környezetkárosítás tágabb környezetre kiterjedő következményeit, megnevezi és ok-okozati összefüggéseiben bemutatja a globálissá váló környezeti problémákat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt;
- bemutatja a nemzetközi szintű munkamegosztás és a fejlettségbeli különbségek kialakulásának okait és következményeit;
- következtet Magyarország és a Kárpát-medence térségében előforduló természeti és környezeti veszélyek kialakulásának okaira, várható következményeire, térbeli jellemzőire;
- híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál;
- nyitott más országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése iránt.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A térszemlélet fejlesztése Magyarország területének a Kárpát-medence egészében való földrajzi értelmezésével

A felelős, tényeken alapuló véleményalkotás képességének támogatása a Kárpát-medence térségében előforduló környezeti és természeti veszélyek kialakulásának példáján

Az összefüggésekben való gondolkodás fejlesztése a medencejelleg közvetlen és közvetett földrajzi következményeinek felismerésével

A szociális kompetencia fejlesztése a Kárpát-medence népeinek, országainak együttműködésében rejlő lehetőségek és korlátok felismerésével

A Kárpát-medence és környezete természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásainak rendszerezése, értékelése

Az egyes nagytájak, illetve régiók természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzőinek felismerése és összehasonlítása

A Kárpát-medence térségében előforduló környezeti és természeti veszélyek kialakulásához vezető okok, összefüggések és következmények értelmezése

A Kárpát-medence idegenforgalmi adottságainak, az idegenforgalom jelentőségének értékelése

A Kárpát-medence térségében meglévő területi fejlettségbeli különbségek okainak és következményeinek feltárása

A medence mint társadalmi-gazdasági egység

Medencejelleg és következményei a Kárpát-medencében

A Kárpát-medence térségének nagytájai

Természeti erőforrások, táji és kulturális értékek a Kárpát-medence térségében

FOGALMAK

autonómia, éghajlatváltozás, erdőgazdálkodás, gazdasági átalakulás, húzóágazat, idegenforgalom, nemzeti kisebbség, népességvándorlási folyamatok, néprajzi csoport, néprajzi táj, tájhasználat, talajpusztulás

TOPOGRÁFIAI FOGALMAK

Tájak, történelmi és néprajzi tájnevek: Bécsi-medence, Burgenland (Őrvidék), Csallóköz, Délvidék, Déli-Kárpátok, Erdély, Erdélyi-középhegység, Erdélyi-medence, Északkeleti-Kárpátok, Északnyugati-Kárpátok, Felvidék, Hargita, Kárpátalja, Kárpát-medence, Keleti-Kárpátok, Magas-Tátra, Székelyföld, Vajdaság, Vereckei-hágó;

Városok: Arad, Beregszász, Csíkszereda, Eszék, Kassa, Kolozsvár, Marosvásárhely, Munkács, Nagyvárad, Pozsony, Révkomárom, Szabadka, Székelyudvarhely, Temesvár, Újvidék, Ungvár

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Élménybeszámoló készítése egy Kárpát-medencében tett kirándulásról

Tértágítás és térszűkítés, tájrendszerezés képek és térképrészletek alapján Magyarország és a Kárpát-medence viszonylatában

Fotógaléria összeállítása a Kárpát-medence tájainak és országainak bemutatására, narráció elkészítése pármunkában

A térségben előforduló környezeti és természeti veszélyek bemutatása irányított esetelemzéssel

A medencejelleg következményeinek feltárása logikai lánc alkotásával

A térség erőforrásainak rendszerezése táblázatban, időbeli változásának bemutatása diagramon

Az egyes nagytájak természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzőinek felismerése játékos formában képek, fotómontázs, irodalmi részlet, lényegkiemelő tanulói rajz stb. alapján

Projektfeladat: utazási kiállítás tervezése a Kárpát-medence természeti és kulturális értékeinek bemutatására

Kooperatív módszerek alkalmazásával adatgyűjtés, -rendszerezés és -bemutatás a Kárpát-medence térségének társadalmi-gazdasági folyamatiról, a területi fejlettség különbségeiről

Projektfeladat: Kárpát-medence modelljének elkészítése pl. homokasztalon

Projektfeladat: egy Kárpát-medencei osztálykirándulás útvonalának és programtervének kidolgozása

8. ÉVFOLYAM

TÉMAKÖR: Európa földrajza

JAVASOLT ÓRASZÁM: 30 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megnevez az egyes kontinensekre, országcsoportokra, meghatározó jelentőségű országokra jellemző társadalmi-gazdasági folyamatokat, ott előállított termékeket, szolgáltatásokat;
- probléma- és értékközpontú megközelítéssel jellemzi Európa és az Európán kívüli kontinensek tipikus tájait, településeit, térségeit;
- ismerteti az Európai Unió társadalmi-gazdasági jellemzőit, példákkal igazolja világgazdasági szerepét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és értelmezi a társadalmi-gazdasági fejlettségbeli különbségek leírására alkalmazott mutatókat;
- népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le;
- foglalkoztatási adatokat értelmez és elemez, következtetéseket von le belőlük;
- bemutatja a nemzetközi szintű munkamegosztás és fejlettségbeli különbségek kialakulásának okait és következményeit;
- elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt;

- ismeri a környezet- és a természetvédelem alapvető feladatait és lehetőségeit a földrajzi, környezeti eredetű problémák mérséklésében, megoldásában;
- híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál;
- reális alapokon nyugvó magyarság- és Európa-tudattal rendelkezik;
- nyitott más országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése iránt.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Európa főbb országainak, országcsoportjainak, jellemző tájainak és térségeinek megismerésével és elemzésével a térszemlélet fejlesztése

A problémamegoldó gondolkodás, valamint a rendszerben és összefüggésekben történő gondolkodás fejlesztése az Európát jellemző nemzetközi szintű munkamegosztás és fejlettségbeli különbségek okainak és következményeinek, jellemző társadalmi-gazdasági folyamatainak elemzése során

Egyes országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése által a szociális kompetenciák fejlesztése

Európa térségeinek természeti-környezeti, valamint társadalmi-gazdasági jellemzőinek és folyamatainak komplex, problémacentrikus látásmóddal történő feldolgozása során a fenntartható fejlődés és környezettudatosság szemléletének fejlesztése

A témába vágó aktualitásokra, híradásokban közölt regionális földrajzi információkra történő reflektálással a felelős önálló véleményformálás fejlesztése

Európa főbb országainak, országcsoportjainak, meghatározó jelentőségű társadalmi-gazdasági folyamatainak megnevezése

Az Európai Unió társadalmi-gazdasági jellemzőinek ismertetése, világgazdasági szerepének igazolása példákkal

Tipikus európai tájak, települések, térségek jellemzése, komplex és problémacentrikus vizsgálata

Az Európai Unió és Európa jövője a fenntartható fejlődés jegyében

Európa sokszínű kulturális öröksége és jövője

FOGALMAK

agglomeráció, deltatorkolat, elöregedő társadalom, Európai Unió, fjord, gazdasági szerkezetváltás, gleccser, jégkorszak, K+F (innováció), karsztvidék, „kék banán”, munkanélküliség, „napfényövezet”, tagolatlan part, tagolt part, tölcsértorkolat, vendégmunkás

TOPOGRÁFIAI ISMERETEK

A földrész részei: Dél-Európa, Észak-Európa, Kelet-Európa, Kelet-Közép-Európa, Közép-Európa, Nyugat-Európa;

Egyéb földrajzi helyszínek: Alpok, Appenninek, Appennini-félsziget, Azori-szigetek, Balkán-félsziget, Balkán-hegység, Brit-szigetek, Cseh-medence, Ciprus, Dalmácia, Dinári-hegység, Duna-delta, Etna, Finn-tóvidék, Francia-középhegység, Genfi-tó, Germán-alföld, Holland-mélyföld, Izland, Kárpátok, Kelet-európai-síkság, Kréta, Lengyel-alföld, Lengyel-középhegység, Londoni-medence, Mont Blanc, Morva-medence, Német-középhegység, Párizsi-medence, Pennine-hegység (Pennine), Pireneusi (Ibériai)-félsziget, Pireneusok, Skandináv-félsziget, Skandináv-hegység, Szicília, Szilézia, Urál, Vezúv;

Vízrajz: Adriai-tenger, Balti-tenger, Boden-tó, Dnyeper, Duna, Duna–Majna–Rajna vízi út, Ebro, Elba, Északi-tenger, Fekete-tenger, Földközi-tenger, La Manche, Ladoga-tó, Odera, Olt, Pó, Rajna, Rhône, Szajna, Száva, Temze, Vág, Visztula, Volga

Európa országai, jelentős gazdasági és kulturális központjai

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Az én Európám – szubjektív térkép készítése Európáról
Európa tipikus tájainak bemutatása tanulócsoportok által készített modellek segítségével
Európával kapcsolatos kvízjáték készítése és megoldása pármunkában online felületen
A kontinens országainak, országcsoportjainak bemutatása pl. szakértői mozaik, kooperatív technika, helyszínépítés, prezentációkészítés, tanulói kiselőadás segítségével
Kapcsolati háló, logikai lánc felrajzolása a nemzetközi szintű munkamegosztás bemutatására
Európai népek, nemzetiségek jellegzetes szokásainak, kulturális sajátosságinak bemutatása helyzet-, szerep-, empátiagyakorlat vagy helyszínépítés módszerével
Különböző tartalmú tematikus térképek megadott szempontok alapján történő összevetése, komplex elemzése
Egy adott témához kapcsolódó adatok gyűjtése, rendszerezése, szemléletes megjelenítése és értelmezése
Helyzetgyakorlat a külföldön történő tanuláshoz, munkavállaláshoz kapcsolódóan
Virtuális séta összeállítása egy kiválasztott európai nemzeti parkban, geoparkban, világörökségi helyszínen
Beszélgetés, vita a híradásokban közölt aktuális információkról, önálló vélemény megfogalmazása
Élménybeszámoló egy átélt vagy elképzelt európai utazásról, irányított szempontok alapján
Gyűjtőmunka új európai nagyberuházásokról, az Európai Unióban található cégek magyarországi telephelyválasztásáról
A településen és környékén európai támogatásból megvalósult fejlesztések bemutatása önálló gyűjtőmunka alapján
Európa fejlettségbeli területi különbségeinek leírására alkalmas társadalmi-gazdasági mutatók elemzése, a felzárkózás lehetőségeinek megfogalmazása
Európa jövője – plakátkészítés
Ország, illetve táj névjegyének tervezése és elkészítése
Projektmódszer: tematikus (pl. kikötők, magashegységi tájak stb.) európai körutazás összeállítása és a tervek bemutatása

TÉMAKÖR: Az Európán kívüli kontinensek földrajza

JAVASOLT ÓRASZÁM: 33 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megnevez az egyes kontinensekre, országcsoportokra, meghatározó jelentőségű országokra jellemző társadalmi-gazdasági folyamatokat, ott előállított termékeket, szolgáltatásokat;
- probléma- és értékközpontú megközelítéssel jellemzi Európa és az Európán kívüli kontinensek tipikus tájait, településeit, térségeit;

- bemutatja a nemzetközi szintű munkamegosztás és fejlettségbeli különbségek kialakulásának okait és következményeit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és értelmezi a társadalmi-gazdasági fejlettségbeli különbségek leírására alkalmazott mutatókat;
- népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le;
- foglalkoztatási adatokat értelmez és elemez, következtetéseket von le belőlük;
- híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál;
- nyitott más országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése iránt;
- példák alapján megfogalmazza a helyi környezetkárosítás tágabb környezetre kiterjedő következményeit, megnevezi és ok-okozati összefüggéseiben bemutatja a globálissá váló környezeti problémákat;
- a környezeti kérdésekkel, globális problémákkal kapcsolatos álláspontját logikus érvekkel támasztja alá, javaslatot fogalmaz meg a környezeti problémák mérséklésére.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A kontinensek főbb országainak, országcsoportjainak, jellemző tájainak és térségeinek megismerésével és elemzésével a világtér-szemlélet fejlesztése

A földrajzi tényezők életmódot, gazdálkodást meghatározó szerepének bemutatása

A gazdasági fejlettség területi különbségeinek, annak okainak, illetve társadalmi és környezeti következményeinek feltárása

Összefüggések felismerése példákon keresztül a társadalmi-gazdasági jellemzők és a természeti adottságok, a történelmi események, a világban zajló gazdasági folyamatok kapcsolataiban

Tájékozódás az ábrázolt térben, a térbeli viszonyok felismerése térkép segítségével

A regionális társadalmi-gazdasági és környezeti problémák világméretűvé válásának igazolása példák alapján

Az országok közötti különböző típusú együttműködések (környezeti, gazdasági stb.) szükségességének igazolása példák alapján

Tipikus tájak, települések, térségek több szempont szerinti logikus bemutatása

A problémamegoldó és az értékelő gondolkodás fejlesztése Afrika, Ázsia és Amerika társadalmi jellemzőinek, ellentmondásainak példáján

Az analógiás gondolkodás fejlesztése a tipikus tájak elemzésének példáján

A sokféleségben rejlő azonosságok és különbségek összehasonlítási képességének fejlesztése Afrika, Ázsia, Amerika társadalmi és gazdasági jellemzői példáján

A személyes és társas kompetenciák fejlesztése a különböző tanulási stratégiák alkalmazásával

A véleményalkotás és vitakészség fejlesztése a kontinensek kulturális sokszínűségének jellemzői alapján

A környezettudatosság fejlesztése az elsivatagosodás, a világtengert veszélyeztető folyamatok, az árvizek, a trópusi esőerdők irtásának és egyéb környezetszennyező tevékenységek példáján

Afrika társadalmi és gazdasági életét meghatározó természetföldrajzi jellemzők és problémák (elsivatagosodás, éhínség, aszály); Afrika társadalmi és gazdasági fejlődésének problémái, élet és gazdálkodás a tipikus tájakon; afrikai példák a természeti tényezők és a gazdasági, társadalmi viszonyok közötti kapcsolatokra

Ausztrália és Óceánia természeti, társadalmi és gazdasági jellemzői és problémái

A sarkvidékek és a világtenger jellemzői és problémái, a sarkvidékeket és a világtengert veszélyeztető folyamatok

Amerika társadalmi és gazdasági fejlődésének természeti és társadalmi-gazdasági tényezői, jellemzői és problémái, élet az óriásvárosokban; az Amerikai Egyesült Államok gazdasági fejlődése és világgazdasági szerepe, az amerikai kultúra a mindennapokban; Latin-Amerika társadalmi és gazdasági fejlődésének jellemzői és problémái, a környezet állapotát veszélyeztető folyamatok

Ázsia társadalmi és gazdasági életét meghatározó természetföldrajzi folyamatok és természeti veszélyek (árvizek, földrengések, tájfunok, tengerszint emelkedése); Ázsia társadalmi és gazdasági fejlődésének jellemzői és problémái, a környezet állapotát veszélyeztető folyamatok; kulturális sokszínűség Ázsiában; Japán, illetve a világgazdaság kelet- és délkelet-ázsiai szereplőinek társadalmi és gazdasági fejlődése, a környezet állapotát veszélyeztető folyamatok, élet és gazdálkodás a tipikus tájakon; Kína társadalmi és gazdasági fejlődésének folyamatai és problémái (népesedési problémák, a környezet állapotát veszélyeztető folyamatok; India társadalmi és gazdasági fejlődésének folyamatai és problémái (népesedési problémák, kétarcúság), a környezet állapotát veszélyeztető folyamatok

FOGALMAK

éhségövezet, eladósodás, élelmezési válság, elsivatagosodás, emberfajták, fenntarthatóság, gazdasági szerkezet, globalizáció, népességrobbanás, népességtömörülés, nyomornegyed, őslakos, perifériatérség, rezervátum, termelési módok (farmgazdaság, monokultúra, nagybirtok, nomád pásztorkodás, oázisgazdálkodás, parasztgazdaság, teraszos művelés, ültetvényes gazdálkodás, vándorló [nomád] állattenyésztés, vegyes gazdálkodás), tömegturizmus, túlhalászás, túllegeltetés, városfejlődés (városodás, városiasodás), világvallások, világgazdasági hatalom (centrumtérség)

TOPOGRÁFIAI ISMERETEK

Afrika

Szerkezeti egységek, tájak: Afrikai-árokrendszer, Atlasz, Kelet-afrikai-magasföld, Kilimandzsáró (Kilimandzsáró-csoport), Kongó-medence, Madagaszkár, Szahara, Teleki-vulkán; Száhel (öv)

Vízrajz: Csád-tó, Guineai-öböl, Kongó, Nílus, Szuezi-csatorna, Tanganyika-tó, Viktória-tó, Vörös-tenger

Országok: Dél-afrikai Köztársaság, Egyiptom, Kenya, Marokkó, Nigéria

Városok: Alexandria, Fokváros, Johannesburg, Kairó

Amerika

A földrész részei: Észak-Amerika, Közép-Amerika, Dél-Amerika

Tájak: Alaszka, Amazonas-medence, Andok, Antillák, Appalache-hegység (Appalache), Brazil-felföld, Floridai-félsziget (Florida), Grönland, Guyanai-hegyvidék, Hawaii-szigetek, Kaliforniai-félsziget, Kordillerák, Labrador-félsziget (Labrador), Mexikói-fennsík, Mississippi-alföld, Mount St. Helens, Paraná-alföld, préri, Sziklás-hegység, Szilícium-völgy

Vízrajz: Amazonas, Colorado, Karib (Antilla)-tenger, Mexikói-öböl, Mississippi, Nagy-tavak, Niagara-vízesés, Panama-csatorna, Szt. Lőrinc-folyó

Országok: Argentína, Amerikai Egyesült Államok, Brazília, Kanada, Mexikó

Városok: Brazíliaváros, Buenos Aires, Chicago, Houston, Los Angeles, Mexikóváros, Montréal, New Orleans, New York, Ottawa, Rio de Janeiro, San Francisco, Washington DC

Ausztrália és Óceánia

Tájak: Ausztráliai-alföld, Nagy-Artézi-medence, Nagy-korallzátony, Nagy-Vízválasztó-hegység, Új-Guinea

Országok: Ausztrália, Új-Zéland

Városok: Canberra, Melbourne, Sydney, Wellington

Ázsia

A földrész meghatározó egységei, jelentős földrajzi helyszínek: Arab-félsziget, Csomolungma (Mt. Everest), Dekkán-fennsík, Dél-kínai-hegyvidék, Fudzsi, Fülöp-szigetek, Góbi, Himalája, Indokínai-félsziget, Japán-szigetek, Kaszpi-mélyföld, Kaukázus, Kínai-alföld, Kis-Ázsia, Koreai-félsziget, Közép-szibériai-fennsík, Krakatau, Nyugat-szibériai-alföld, Szibéria, Takla-Makán, Tibet, Tien-san, Turáni-alföld

Vízrajz: Aral-tó, Bajkál-tó, Boszporusz, Eufrátesz, Holt-tenger, Indus, Jangce, Japán-tenger, Jeges-tenger, Jenyiszej, Gangesz, Kaszpi-tenger, Ob, Perzsa-öböl (Perzsa (Arab)-öböl), Sárga-folyó, Tigris

Országok: Egyesült Arab Emírségek, Dél-Korea (Koreai Köztársaság), India, Indonézia, Irak, Irán, Izrael, Japán, Kazahsztán, Kína, Kuvait, Malajzia, Szaúd-Arábia

Városok: Bagdad, Hongkong, Isztambul, Jakarta, Jeruzsálem, Mekka, Peking, Sanghaj, Szingapúr, Szöul, Teherán, Tel Aviv-Jaffa, Tokió, Újdelhi

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Kontinensekre, országokra jellemző képek keresése az interneten, azokból montázs készítése

Kontinensek földrajzi jellemzőit összehasonlító grafikus rendező készítése

Az én kontinensem – szubjektív térkép készítése egy adott kontinensről

Az egyes kontinensek tipikus tájainak bemutatása tanulócsoportok által készített modellek segítségével

Az egyes kontinensekkel kapcsolatos kvízjáték készítése és megoldása pármunkában online felületen

A kontinens országainak, országcsoportjainak bemutatása pl. szakértői mozaik, kooperatív technika, helyszínépítés, prezentációkészítés, tanulói kiselőadás segítségével

Kapcsolati háló, logikai lánc felrajzolása a nemzetközi szintű munkamegosztás bemutatására

Távoli népek, nemzetiségek jellegzetes szokásainak, kulturális sajátosságainak bemutatása helyzet-, szerep-, empátiagyakorlat vagy helyszínépítés módszerével

Különböző tartalmú tematikus térképek megadott szempontok alapján történő összevetése, következtetések megfogalmazása

Egy adott témához kapcsolódó adatok gyűjtése, rendszerezése, szemléletes megjelenítése és értelmezése

Virtuális séta, kirándulás összeállítása egy kiválasztott világörökségi helyszínen, illetve országban

Beszélgetés, vita a híradásokban közölt aktuális információkról, önálló vélemény megfogalmazása

Élménybeszámoló egy átélt vagy elképzelt távoli utazásról, irányított szempontok alapján

Fejlettségbeli területi különbségek leírására alkalmas társadalmi-gazdasági mutatók elemzése, a felzárkózás lehetőségeinek megfogalmazása

Ország, illetve táj névjegyeinek tervezése és elkészítése

Projektmódszer: tematikus (pl. sivatagok, világvárosok stb.) világkörüli út összeállítása és bemutatása

A regionális társadalmi-gazdasági és környezeti problémák világméretűvé válásának igazolása példák alapján. Környezeti problémák okozta élethelyzetek bemutatása szerep-, empátia- és helyzetgyakorlattal

Kommentek írása a híradásokban közölt regionális földrajzi információkra

Élet az óriásvárosokban az Amerikai Egyesült Államokban – képregénykészítés

Gyűjtőmunka: kulturális hatások mindennapjainkban, pl. az amerikai és a kínai kultúra hatásának példái a mindennapokban

Egy tipikus tájat bemutató képzeletbeli fotókiállítás ismertetőjének elkészítése pármunkában

Hajónapló készítése földrajzi jellemzők felhasználásával, pl. Dél-Amerika képzeletbeli körülhajózása alapján

TÉMAKÖR: A földrajzi övezetesség rendszere

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- bemutatja a földrajzi övezetesség rendszerét, ismerteti az övezetek, övek kialakulásának okait és elhelyezkedésének térbeli jellemzőit;
- összehasonlítja az egyes övezetek, övek főbb jellemzőit, törvényszerűségeket fogalmaz meg velük összefüggésben.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- példákat nevez meg a természeti adottságok gazdálkodást, életvitelt befolyásoló szerepére;
- helyi, regionális és a Föld egészére jellemző folyamatok közötti hasonlóságokat, összefüggéseket felismer;
- példák alapján megfogalmazza a helyi környezetkárosítás tágabb környezetre kiterjedő következményeit, ok-okozati összefüggéseket fogalmaz meg;
- ismeri a környezet- és a természetvédelem alapvető feladatait és lehetőségeit a földrajzi, környezeti eredetű problémák mérséklésében, megoldásában;
- az egyes térségek kapcsán földrajzi és környezeti veszélyeket és problémákat fogalmaz meg, valamint reflektál azokra;
- a környezeti kérdésekkel, globális problémákkal kapcsolatos álláspontját logikus érvekkel támasztja alá, javaslatot fogalmaz meg a környezeti problémák mérséklésére.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A földrajzi övezetesség (vízszintes, függőleges) elrendeződésének megismerésével a rendszerben történő gondolkodás fejlesztése

Az egyes övezetek, övek főbb természeti jellemzőinek megismerésével és rendszerezésével az összefüggésekben való gondolkodás fejlesztése

Környezettudatosság fejlesztése az egyes övezeteket, öveket érintő környezeti problémák megismertetésével

A vízszintes és függőleges övezetesség összefüggéseinek bemutatásával a természettudományos szemlélet fejlesztése

A kontinensekről, tipikus tájakról tanult regionális földrajzi ismeretek és a földrajzi övezetesség során tanult ismeretek szintézise
Az összefüggésekben történő földrajzi gondolkodás fejlesztése a földrajzi helyzet, a természeti adottságok és a társadalmi-gazdasági folyamatok közötti kölcsönhatás bemutatásával
Az időjárás és az éghajlat kapcsolatának értelmezése
Az egyedi földrajzi jellemzők alapján az egyes földrajzi övezetek, övek tipikus tájainak felismerése
A földrajzi övezetesség rendszerének kialakulása
A forró, a mérsékelt és a hideg övezet törvényszerűségei és jellemzői
A függőleges övezetesség kialakulásának összefüggései

FOGALMAK

éghajlat, éghajlati diagram, fenntarthatóság, forró övezet és övei, függőleges övezetesség, hideg övezet és övei, környezetkárosítás, mérsékelt övezet és övei, tipikus táj

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Montázs készítése egy éghajlati területre jellemző képekből
Az éghajlati övezetek bemutatása prezentáció/kiselőadás segítségével
Képzeletbeli riport készítése: Hogyan zajlik egy adott övben (pl. egy térítői öv) élő gyerek egy napja?
A földrajzi övezetesség kialakulásának összefüggéseit mutató magyarázó ábrák, modellek közös értelmezése, ok-okozati összefüggések megfogalmazása
Éghajlati diagram alapján rövid ismertető leírás készítése az adott éghajlatról
Mit viszek a bőröndben? Egy adott éghajlati területre utazó bőröndjének összeállítása
Szerepjáték: élethelyzetek – pl. piaci vásárlás – egy adott éghajlatú területen
Éghajlattal kapcsolatos szövegek értelmezése grafikus rendező segítségével
Lényegkiemelés a témához illeszkedő szövegből pl. szójegyzékkészítéssel, páros szövegfeldolgozással, ablakmódszerrel
Az éghajlatok jellemzőinek megfogalmazása, összefüggések feltárása tematikus térképek segítségével
Összefogásra, cselekvésre felhívó plakát készítése az egész Földet érintő éghajlatváltozás megállításáért
Filmrészletek, képek, leírások alapján az egyes földrajzi övezetek, övek tipikus tájainak felismerése

TÉMAKÖR: Életünk és a gazdaság: a pénz és a munka világa

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és értelmezi a társadalmi-gazdasági fejlettségbeli különbségek leírására alkalmazott mutatókat;
- népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le;
- értelmezi a mindennapi életben jelen lévő pénzügyi tevékenységeket, szolgáltatásokat;
- megnevezi a vállalkozás működését befolyásoló tényezőket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- példákat sorol a globalizáció mindennapi életünket befolyásoló folyamataira;
- érveket fogalmaz meg a tudatos fogyasztói magatartás, a környezettudatos döntések fontossága mellett;
- életkori sajátosságainak megfelelő helyzetekben alkalmazza pénzügyi ismereteit (pl. egyszerű költségvetés készítése, valutaváltás, diákvállalkozás tervezése);
- foglalkoztatási adatokat értelmez és elemez, következtetéseket von le belőlük.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Adatok gyűjtése és értelmezése, különféle szemléletes formában történő megjelenítése a pénz és a munka világához kapcsolódóan

A felelős döntéshozatal, a következményekért vállalt felelősség az életkori sajátosságoknak megfelelő pénzügyi döntések meghozatalában. A pénzügyi, gazdasági tények és az egyéni vélemények közötti különbség felismerése

A hitelfelvétel és a fejlődés, illetve az eladósodás kapcsolatának megértése; a döntést és az értelmes kockázatvállalást befolyásoló érvek megfogalmazása egy esetleges hitelfelvétellel kapcsolatban

Foglalkoztatási adatok értelmezése és elemzése, következtetések levonása; mindennapi életből vett példák alapján annak felismerése, hogy a munka világa folyamatosan változik

A fogyasztóvédelem szerepének, az egyszerű bolti vásárlással összefüggő fogyasztói jogok fontosságának felismerése mindennapi élethelyzetekben

Az energiahatékony, energia- és nyersanyag-takarékos, illetve „zöld” gazdálkodás és életvitel szemléletének megismerésével a környezettudatos állampolgári magatartás megalapozása

A mindennapi élethelyzetekből adódó pénzügyi döntéshelyzetek megismertetésével, a tanuló saját életében is alkalmazható egyszerű költségvetés készítésével a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése

Pénzügyi költségtervek készítése, egyszerű pénzügyhöz kapcsolódó logikai és számítási feladatok megoldása során a matematikai eszköztudás alkalmazása

A globalizációval, a munkavállalással, a személyes pénzügyi döntésekkel kapcsolatos témák, illetve különböző forrásokból gyűjtött pénzügyi adatok feldolgozása során a véleményalkotás és vitakészség fejlesztése

Az élethelyzetekből vett példák, helyzetgyakorlatok során a döntési képesség fejlesztése; a tényeken alapuló véleményformálás képességének támogatása

A helyi, regionális és a Föld egészére jellemző folyamatok közötti hasonlóságok, összefüggések felismerése

A piacgazdaság működésének alapvető földrajzi vonatkozásai

A pénz és a pénzügyi szolgáltatások szerepe, valutaváltás

Hitelfelvétel, a kockázatvállalás és a fejlődés, illetve az eladósodás összefüggései

A globalizáció és a mindennapi élet kapcsolata, a globalizáció és a globális problémák kialakulásának összefüggései

A fenntarthatóságot szem előtt tartó fogyasztói magatartás jellemzői

A munka világának résztvevői és jellemzőik

FOGALMAK

családi költségvetés, eladósodás, globalizáció, hitel, munkanélküli, munkavállaló, pénz, tőzsde, valuta, valutaváltás, világtermék

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Pénzügyi döntési helyzetek megoldása szerepjátékkal

A piac és a tőzsde működésének bemutatása szimulációs játékkal
Munkaerőpiaci döntési helyzetek megoldása szerepjátékkal
Bankok portáljáról összegyűjthető ajánlatok alapján a bankokban igénybe vehető szolgáltatások megismerése
Beszélgetés, pénzügyi kérdezz-felelek a tanítási órára meghívott pénzügyi szakemberrel
Helyzetgyakorlat: az energiatudatos fogyasztói döntés meghozatala a környezeti és pénzügyi szempontok együttes mérlegelésével (pl. energiatakarékos izzó, napelemes akkutöltő, háztartási gépek energiaosztálya)
Adatgyűjtés internetről valutaárfolyamokkal kapcsolatosan, az adatok és a változások következményeinek közös értelmezése
Osztálykirándulás költségtervének elkészítése csoportmunkában
Foglalkoztatási adatok gyűjtése és közös értelmezése, az adatok szemléletes megjelenítése
Beszélgetés az internetes vásárlás, e-bankolás jellemzőiről, előnyökről, veszélyekről

Digitális kultúra - Informatika

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től	éves óraszám 2020/2021-től
5. évfolyam	-	36 óra
6. évfolyam	36 óra	36 óra
7. évfolyam	36 óra	36 óra
8. évfolyam	36 óra	36 óra

A **digitális kultúra** tantárgy felső tagozaton az 5/2020. (I.31.) Korm.rendelete alapján 2020. szeptember 1-től felmenő rendszerben az 5. évfolyamon kerül bevezetésre.

A digitális átalakulás komoly kihívást jelent oktatási rendszerünk számára. Ahhoz ugyanis, hogy tanulóink sikeresen érvényesüljenek a társadalmi életben és megfeleljenek a gazdaság munkaerőpiaci elvárásainak, el kell sajátítaniuk a felmerülő problémák digitális eszközökkel történő megoldását is. Mivel az informatikai eszközök fejlődése folyamatosan olyan új lehetőségeket tár fel, amelyekkel korábban nem találkoztunk, a tanulók digitális kompetenciájának fejlesztése nem csupán az informatikai tudás átadását jelenti, hanem a tanulók digitális kultúrájuk sokoldalú fejlesztését igényli. Ez természetesen valamennyi tanulási területen megjelenik, azonban a szükséges szakmai és módszertani hátteret a digitális kultúra tantárgy biztosítja.

Több fogyatékossági területet szemlélve megállapítható, hogy a digitális kultúra tantárgy kiemelt szerepet tölt be az SNI-s diákok mindennapjaiban. Sokaknak az egyik legfontosabb információszerzési, illetve kommunikációs eszköze a számítógép, az okoseszközök és ezeken keresztül az internet. Használatukat nehezíti szűkebb szókincsük és szövegértési nehézségük. Másoknak a lehetőséget nyújtanak az élő nyelv és a szociális közvetítés helyettesítésére, a kölcsönös kommunikáció segítésére, az önálló ismeretszerzésre. Az akadálymentes kommunikáció és a későbbi sikeres munkavállalás

szempontjából is szerepe lehet a megfelelő informatikai tudásnak, mivel ép társaikhoz viszonyítva is versenyképes szintre emelhetők a tanulók.

A digitális kultúra tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A digitális kultúra tanulása során a tanuló képessé válik a digitális környezetben, felhőalapú információmegosztó rendszerekben megszerezhető tudáselemek keresésére, szűrésére, rendszerezésére, továbbá tudásépítő folyamataikban való alkotó felhasználására.

A kommunikációs kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy fejleszti az eszközhasználatot, így különösen a kommunikációs eszközök használatát.

A digitális kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy elsősorban a digitális kompetenciákat fejleszti. Ezeket a tanuló képes lesz egyéb tudásterületeken, a mindennapi életben is alkalmazni. A tantárgy segíti a kreatív alkotótevékenységhez szükséges képességek kialakítását és fejlesztését is.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A digitális kultúra keretében végzett tevékenység fejleszti a tanulónak a problémák megoldása során szükséges analizáló, szintetizáló és algoritmizáló gondolkodását.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység fejleszti a tanuló online térben történő közös feladatmegoldáshoz, kapcsolatteremtéshez, alkotótevékenységhez szükséges képességeit, továbbá fejleszti a felelősségtudatot a különböző felületeken való információmegosztás során. Az online térben elősegíti a szerepelvárásoknak megfelelő kommunikációs stílus kialakítását.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység kialakítja azokat a biztos és koherens kompetenciákat, melyek birtokában lehetőség nyílik az önkifejezési tevékenységek szélesebb körben történő bemutatására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység fejleszti a tanuló azon képességét, hogy alkalmazkodni tudjon a változó környezethez, képes legyen tudását folyamatosan felülvizsgálni és frissíteni, ahogyan azt a munkaerőpiac megkívánja. Fejleszti továbbá a munka világában alapkövetelményként megjelenő élethosszon át tartó tanulás és flexibilitás képességét.

Értékelés szempontjai a digitális kultúra tantárgynál:

Figyelembe véve, hogy a tananyag tartalmaz elméleti és gyakorlati elemeket is, az értékelés a normál iskolákhoz hasonlóan itt is sokrétű.

Az összes évfolyamon érdemjeggyel történik az értékelés. Az eredmény megszületésekor figyelembe kell venni az életkori és a fogyatékossági szempontokat is. De összességében a következők szerint történik:

- jeles (5) ha a tanuló a helyi tanterv követelményeit elsajátította és alkalmazni tudja;
- jó (4) ha kevés hibával sajátította el a fenti követelményeket, bizonytalanul alkalmazza őket;
- közepes (3) ha a tantervi követelményeket a tanuló felszínesen, pontatlanul sajátította el, azok alkalmazására csak a pedagógus segítségével képes;
- elégséges (2) ha a helyi tantervi követelményeket a tovább haladáshoz csak minimálisan sajátította el, feladatvégzésre kizárólag a pedagógus vezetésével képes;
- elégtelen (1) ha a helyi tantervi követelmények minimum szintjét sem sajátította el.

Az értékelés funkciói szerint megkülönböztetünk:

- a helyzetfeltáró, tájékozódó, az alapkészségek megismerését célzó mérések - diagnosztikus értékelést,
- csapatban, közösségben végzett munka értékelését (tanulói önértékelés, társak értékelése, megbeszélések, közös projekt munkák),
- az 5 fokozatú osztályzattal történő értékelés a szummatív értékelést.

Az ellenőrzés, értékelés formái:

Szóbeli	felelet szóbeli vizsga (javító, osztályozó) beszélgetés
Írásbeli	feladatlap teszt röpdolgozat (felelet értékű) – előző 1-2 óra tananyagából dolgozat – kettőnél több tanóra tananyagából témazáró – a tanult témakör tananyagából év eleji/félévi/év végi felmérő dolgozat – előző évi/félévi/évi tananyagból írásbeli vizsga (javító, osztályozó) a fentiek mind papíron, mind digitális platformon megvalósíthatók

Gyakorlati	digitális produktum gyakorlat műveletek bemutatása alkotások
Egyéb tevékenységek	órai munka versenyeken nyújtott teljesítmény egyéb tevékenységekben nyújtott teljesítmény

A számonkérések szabályai, a százalékos értékelés osztályzatra váltásának szabályzata:

Feleletet (írásban, digitális úton számítógépen, okostelefonon, vagy tableten, szóban) a pedagógus bármely órán, előzetes bejelentés nélkül tarthat.

A dolgozat, a témazáró, a félévi és év végi dolgozat témáját és időpontját minden tanár egy héttel korábban köteles bejelenteni. Egy tanítási napon csak két nagyobb volumenű írásbeli beszámoló lehet. A dolgozat javítását tanórán meg kell beszélni. Minden írásbeli számonkérést pontozni kell.

Az előre bejelentett írásbeli témazáró dolgozatot minden gyereknek meg kell írnia. Ha a tanuló a dolgozatírás napján igazoltan hiányzik, pótló dolgozatot ír.

A pedagógiai értékelés más formái:

szóbeli értékelés, személyes értékelés	szöveges értékelés írásban
- a tanítási órákon folyamatos megerősítés, korrigálás - a tanórán kívüli étékelés - a tanuló magatartásának értékelése az osztályközösségben - a szülői értekezleteken az osztályközösség értékelése	- dicséret (tantárgyi, nevelőtestületi) – félévkor dicséret „d”, év végén kitűnő minősítés - elmarasztalás (tanári, szaktanári, osztályfőnöki) - írásbeli munkához írt rövid értékelés

A digitális kultúra tantárgy fejlesztési feladatait a Nat négy témakör köré szervezi, amelyek szervesen kapcsolódnak egymáshoz.

Az *informatikai eszközök használata* önálló tartalmi elemként nem jelenik meg. Ezt a témakört a többi témakör oktatásában dolgozzuk fel akkor, amikor az adott eszköz használata azt szükségessé teszi. A

tanulók mindennapi életük során sokféle digitális eszközzel és e-megoldással találkoznak. A tananyag feldolgozása során támaszkodnunk kell a tanulók különböző informális tanulási utakon összegyűjtött ismereteire, azt rendszereznünk, kiegészítenünk kell. Az informatikai eszközök megismerése felhasználói szemléletű: hogyan kell üzembe helyezni, hogyan kell a különböző funkciókat beállítani, hogyan kell a működési hibákat elhárítani. A javasolt óraszám nem egyszeri, lezárható témafeldolgozást jelent, hanem egy becsült, összegzett elképzelést.

A *digitális írástudás* közvetlen gyakorlati hasznát a tanulók az iskolai élet egyéb területein, más tantárgyak esetében is megtapasztalják. Az informatikatanár rendelkezik megfelelő szakmódszertani képzettséggel, ezért a digitális írástudás alapjait neki kell átadnia, míg a többi tantárgy az ismeretek alkalmazásának és felhasználásának nélkülözhetetlen terepe.

A tanuló a digitális írástudás fejlesztése során a megfelelő szintű és biztonságos eszközhasználat gyakorlásával problémaorientált feladatmegoldásokat sajátít el, lehetőség szerint minél több célprogram megismerésével. A szövegszerkesztési, a bemutatókészítési, a rajzolási, a képfeldolgozási és a multimédia ismereteknél a gyakorlati felhasználás, a dokumentumkészítés lényegesebb, mint egy szoftver részletes funkcionalitásának ismerete. A megfelelő szemlélet kialakítása lehetővé teszi, hogy a tanuló a későbbiekben olyan szoftvereket is bátran, önállóan megismerjen, céljaira felhasználjon, amelyek nem voltak részei a formális iskolai tanulásának. Ebben a nevelési-oktatási szakaszban fontos célkitűzés, hogy a hétköznapi életből vett feladatok mellett a többi tantárgy tanulása során felbukkanó problémák is előkerüljenek. A tanulók ismerkedjenek meg az információszerzés, tárolás, értékelés és kreatív felhasználás folyamatával. Tanuljanak meg ismereteket szerezni különböző digitális technológiák segítségével a más tantárgyak tanulása során felmerülő témakörökben. Kollaboratív tevékenységgel használják fel a megszerzett ismereteket például kiselőadások, tanulmányok, projektek során. A *problémamegoldás* a hétköznapi élethelyzetek, a tanulási feladatok, a munkavégzés fontos részét képezi. A feladatok eredményes megoldásához azok megértése, részekre bontása, majd a megfelelő lépések tervezett, precíz végrehajtása szükséges. A problémamegoldás egyre gyakrabban digitális eszközökkel történik, ezért a digitális kultúra tantárgy tanulási eredményei között kiemelt szerepet kap a problémamegoldás témaköre.

Az algoritmizálás, programozás ismerete elősegíti az olyan elvárt készségek fejlesztését, amelyek a digitális eszközökkel történő problémamegoldásban, a kreativitás kibontakozásában és a logikus gondolkodásban nélkülözhetetlenek. Ez az alapfokú képzés második nevelési-oktatási szakaszában blokkprogramozással valósul meg, ami játékos, de az algoritmikus gondolkodást jól fejlesztő eszközt biztosít. A blokkprogramozás az iskola lehetőségeitől függően sokféle módon megvalósítható: használhatunk robotot, készíthetünk mobilalkalmazásokat, alkalmazhatunk mikrokontrollert, vagy futtathatunk valamilyen asztali, kifejezetten a blokkprogramozáshoz készült fejlesztői környezetet. A programozási feladatok kezdetben mindig olyanok legyenek, melyeket a tanulók informatikai eszköz nélkül is el tudnak játszani, hogy legyen személyes élményük a megoldandó feladattal kapcsolatosan.

Az *információs technológiákat* nem csak a digitális szolgáltatások igénybevételéhez használjuk, azok ma már az állampolgári kötelezettségek teljesítéséhez is szükségesek. A webes és mobilkommunikációs eszközök széles választéka, felhasználási területük gazdagsága lehetővé teszi a tanórák rugalmas alakítását, és szükségessé teszi a tanulók bevonását a tanulási folyamat tervezésébe – beleértve ebbe a tanulók saját mobileszközeinek alkalmazását is. A témakör feldolgozása során nem a technikai újdonságokra kell helyezni a hangsúlyt, hanem az „okos eszközök" „okos használatára", vagyis a tudatos felhasználói és vásárlói magatartás alakítására, a biztonsági okokból bevezetett korlátozások megismerésére és elfogadására.

5–6. évfolyam

Míg a digitális kultúra fejlesztése a 3–4. évfolyamon a tevékenykedtetés módszerével, gyakran digitális eszközök közvetlen használata nélkül történik, addig az 5–6. évfolyamon a tanulók már rendszeresen használják a számítógéptermet és az iskola számítógépes hálózatát.

A tanulóktól már más tantárgyaknál is elvárás a digitális írástudás alapszintű ismerete, így a digitális kultúra tantárgy keretében a megfelelő szakmai-módszertani alapozásra, a tipográfiai ismeretekre, a diakockák megfelelő elrendezésére, a képek és ábrák célszerű beillesztésére kerül a hangsúly. Az ismeretek alkalmazása, mélyítése gyakran más tantárgyak keretében történik, ezért nélkülözhetetlen a tantárgyi koncentráció, a projektmunkák megvalósítása, a feladatok teammunkában történő megoldása.

A problémamegoldás során a felső tagozatra áttérve az alsó tagozaton már megismert blokkprogramozást folytatjuk tovább, az életkornak megfelelő, az iskolában rendelkezésre álló eszközökkel. A vezérlőszerkezetek megismerése után azok tudatos választását, kezelésének jártasságát kell kialakítani. A hangsúlyt azonban nem a mélyebb összefüggésekre (pl. programozási tételekre) kell helyeznünk, hanem a problémák játékos, de átgondolt, kreatív megközelítésére, algoritmikus megoldására, többféle lehetőség végig gondolására.

Az egyes témakörök ismereteinek megszerzése módosulhat, mivel a tanórákon zajló kommunikáció többségében jelnyelven történik, ami folyamatos vizuális kontaktot igényel, az utasítások, magyarázatok közben tényleges munka nem valósul meg. Esetenként az írásbeli feladatok értelmezése is több időt feltételez.

Az 5. évfolyamon a digitális kultúra tantárgy alapóraszáma: 34 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Algoritmizálás és blokkprogramozás	5

Online kommunikáció	3
Robotika	5
Szövegszerkesztés	9
Bemutatókészítés	3
Multimédiás elemek készítése	4
Az információs társadalom, e-Világ	3
A digitális eszközök használata	2
Összes óraszám:	34

TÉMAKÖR: Algoritmizálás és blokkprogramozás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- érti, hogyan történik az egyszerű algoritmusok végrehajtása a digitális eszközökön;
- egyszerű algoritmusokat elemez és készít.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megkülönbözteti, kezeli és használja az elemi adatokat;
- ismeri és tanári segítséggel használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit;
- ismeri és használja a programozási környezet alapvető eszközeit;
- mozgásokat vezérel szimulált vagy valós környezetben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Hétköznapi tevékenységek és információáramlási folyamatok algoritmusának elemzése, tervezése

A problémamegoldáshoz tartozó algoritmuselemek megismerése; algoritmus leírásának módja

Nem számítógéppel megoldandó feladatok algoritmizálása

Az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és az eredmények kapcsolata

A programozás építőkockái

Számok és szöveges adatok

A vezérlési szerkezetek megfelelői egy programozási környezetben

Animáció, grafika programozása

A program megtervezése, kódolása

Tesztelés, elemzés

FOGALMAK

algoritmus, folyamat, adat, adattípus, szöveges adatok, számok, bemenet, kimenet, problémamegoldó tevékenység, változó, algoritmus leírása, feltétel, algoritmustervezés, lépésenkénti finomítás elve, fejlesztői felület, blokkprogramozás, kódolás, tesztelés, elemzés, hibajavítás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Életkornak és érdeklődési körnek megfelelő hétköznapi tevékenységek és információáramlási folyamatok algoritmusának elemzése, tervezése

Az algoritmizálás nem számítógépes megvalósítása, az algoritmus eljátszása, személyes élmények szerzése

Vezérlőszerkezetek tudatos választását igénylő blokkprogramozási feladatok megoldása

Változók használatát igénylő folyamatok programozása, és a kimeneti eredmények elemzése szélsőséges bemeneti értékek esetén

Projektmunkában egyszerű részekre bontott feladat elkészítése a részfeladatok megoldásával és összeállításával

Jól részekre bontható projektfeladat megoldása páros vagy csoportmunkában

Mozgások vezérlése valós és szimulált környezetben, az eredmények tesztelése, elemzése

Objektum tulajdonságának és viselkedésének beállítását igénylő feladat megoldása blokkprogramozási környezetben

TÉMAKÖR: Online kommunikáció

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri, használja az elektronikus kommunikáció lehetőségeit, a családi és az iskolai környezetének elektronikus szolgáltatásait;
- ismeri és betartja az elektronikus kommunikációs szabályokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Online kommunikációs csatornák önálló használata, online kapcsolattartás

Etikus és hatékony online kommunikáció a csoportmunka érdekében

Online identitás védelmében teendő lépések, használható eszközök

FOGALMAK

online identitás, e-mail, chat

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Elektronikus levél írása, üzenetküldő és csevegőprogram használata az elektronikus kommunikáció szabályainak betartásával

Etikus és hatékony online kommunikáció az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó csoportmunka érdekében

Az adatok védelmét biztosító lehetőségek használata az online kommunikációs alkalmazásokban

Személyes adatok, az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó projektben adatok tárolása és megosztása a családi és az iskolai környezet elektronikus szolgáltatásai, felhőszolgáltatások segítségével

TÉMAKÖR: Robotika

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit;
- adatokat gyűjt szenzorok segítségével;
- mozgásokat vezérel szimulált vagy valós környezetben.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az algoritmikus gondolkodás fejlesztése

Algoritmus készítése lépésekre bontással

Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével

A gyakorlati életből vett egyszerű problémák megoldása algoritmusok segítségével

FOGALMAK

robot, szenzor, algoritmus, blokkprogramozás, kódolás, vezérlés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Alapszolgáltatásokat nyújtó program előállítása blokkprogramozás segítségével

Blokkprogramozás használatával az események és azok kezelésének megismerése egyszerű játékok készítése kapcsán

TÉMAKÖR: Szövegszerkesztés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket;
- a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Szövegszerkesztési alapelvek

Szöveges dokumentumok létrehozása, formázása

Feladatleírás, illetve minta alapján dokumentumok szerkesztése

A dokumentum céljának megfelelően képek választása, beillesztése, átméretezése, elhelyezése

Adott tanórai, iskolai, hétköznapi problémához dokumentum készítése

FOGALMAK

szövegbevitel, megnyitás, mentés, kijelölés, másolás, törlés, áthelyezés, szövegegységek, karakter, karakter formázása, karakter típusa, karakter stílusa, karakter mérete, bekezdés, bekezdés formázása, behúzás, margó, lapméret, helyesírás-ellenőrző, elválasztás, kép beillesztése, képméret változtatása

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Nyomtatott dokumentumokban alkalmazott betű- és bekezdésformátumok elemzése

Egyszerű hétköznapi szöveges dokumentumok elkészítése, például: feliratok, tájékoztató táblák, napirend, menü

Képeket, ábrákat, különböző karakter- és bekezdésformázással készült szövegeket, szimbólumokat tartalmazó dokumentumok készítése, például termékismertetők, címkék

Részletes feladatleírás alapján dokumentumok önálló szerkesztése

Az iskolai élethez, hétköznapi problémához, adott tanórai vagy más tantárgyakhoz kapcsolódó szöveges dokumentum készítése projektmunka keretében, például fogalmazás készítése vagy egy földrajzi terület bemutatása

TÉMAKÖR: Bemutatókészítés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat;
- ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket;
- etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a prezentációkészítés alapszabályait, és azokat alkalmazza;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Szöveget, képet tartalmazó prezentáció létrehozása, formázása, paramétereinek beállítása

Feladatleírás, illetve minta alapján prezentáció szerkesztése

Bemutatószerkesztési alapelvek

A bemutató objektumaira animációk beállítása

FOGALMAK

prezentáció, animáció, dokumentumformátum, csoportmunka eszközei, lényegkiemelés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Minta alapján bemutató létrehozása, paramétereinek beállítása

Feladatleírás alapján prezentáció szerkesztése

Prezentáció készítése kiselőadáshoz (a digitális kultúrához, más tantárgyakhoz, az iskolai élethez, hétköznapi problémához kapcsolódó feladat)

Bemutató készítése projektmunkában végzett tevékenység összegzéséhez, bemutatásához, a megfelelő szerkezet kialakításával, az információforrások etikus használatával

TÉMAKÖR: Multimédiás elemek készítése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri egy bittérképes rajzolóprogram használatát, azzal ábrát készít;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Feladatleírás, illetve minta alapján rasztergrafikus ábra létrehozása, összehasonlítása, szerkesztése és illesztése különböző típusú dokumentumokba

Digitalizáló eszközök megismerése. Kép, hang és video digitális rögzítése

FOGALMAK

rajz, rasztergrafika létrehozása, rasztergrafika szerkesztése, rajzeszközök; kép, hang, video digitális rögzítése; digitalizáló eszköz,

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Kép, hang és video önálló rögzítése és tárolása digitális eszközökkel, digitális fényképezőgéppel, okostelefonnal más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában

A tárolt multimédiás elemek megosztása társakkal, feldolgozása páros és kiscsoportos munkaformában

A saját eszközzel készített képből, videóból képrészlet kivágása prezentációhoz való felhasználás céljából

TÉMAKÖR: Az információs társadalom, e-Világ

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a digitális környezet, az e-Világ etikai problémáit;
- ismeri az információs technológia fejlődésének gazdasági, környezeti, kulturális hatásait.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- önállóan keres információt, a találatokat hatékonyan szűri;
- az internetes adatbázis-kezelő rendszerek keresési űrlapját helyesen tölti ki;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az információ szerepe a modern társadalomban

Információkeresési technikák, stratégiák

FOGALMAK

e-Világ; e-ügyintézés; virtuális személyiség; információs társadalom;

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Elektronikus levél írása hivatalos, iskolai, családi és baráti címzettnek

Nyilvános és baráti fórumba hozzászólás, posztolás, mások hozzászólásának értékelése

A családi és iskolai kapcsolatokban az elektronikus kommunikációs szabályok értékelése

Az elektronikus kommunikáció gyakorlatában felmerülő problémák megismerése, valamint az ezeket megelőző vagy ezekre reagáló biztonságot szavatoló beállítások megismerése, használata

TÉMAKÖR: A digitális eszközök használata

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- célszerűen választ a feladat megoldásához használható informatikai eszközök közül;
- önállóan használja az operációs rendszer felhasználói felületét;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az informatikai eszközöket önállóan használja, a tipikus felhasználói hibákat elkerüli, és elhárítja az egyszerűbb felhasználói szintű hibákat;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásai

Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata

Az informatikai eszközök be- és kiviteli perifériái, a háttértárak, továbbá a kommunikációs eszközök. A felhasználás szempontjából fontos működési elvek és paraméterek

FOGALMAK

adat, információ, hír, digitalizálás, minőség, ergonómia, be- és kiviteli periféria, háttértár, kommunikációs eszközök, fájl, fájlműveletek, mappa, mappaműveletek, mobileszközök operációs rendszere, helyi hálózat, jogosultságok, etikus információkezelés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A digitális eszközök feladatot segítő felhasználása projektfeladatokban

Bemutatóhoz, projektfeladathoz tartozó állományok rendezett tárolása a lokális gépen, azok megosztása a társakkal a felhőszolgáltatáson keresztül

Projektfeladathoz kacsolódóan használandó perifériák lehetőségeinek megismerése, használata

A 6. évfolyamon a digitális kultúra tantárgy alapóraszáma: 34 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	**Javasolt óraszám**
Algoritmizálás és blokkprogramozás	9
Online kommunikáció	2
Robotika	6
Szövegszerkesztés	3
Bemutatókészítés	5
Multimédiás elemek készítése	4
Az információs társadalom, e-Világ	3
A digitális eszközök használata	2
Összes óraszám:	34

TÉMAKÖR: Algoritmizálás és blokkprogramozás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- épít az eddig elsajátított alapokra;
- ismeri a kódolás eszközeit;
- adatokat kezel a programozás eszközeivel.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a probléma megoldásához vezérlési szerkezetet (szekvencia, elágazás és ciklus) alkalmaz a tanult blokkprogramozási nyelven;
- tapasztalatokkal rendelkezik az eseményvezérlésről;
- mozgásokat vezérel szimulált vagy valós környezetben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Hétköznapi tevékenységek és információáramlási folyamatok algoritmusának elemzése, tervezése

A problémamegoldáshoz tartozó algoritmuselemek megismerése; algoritmus leírásának módja

Nem számítógéppel megoldandó feladatok algoritmizálása

Az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és az eredmények kapcsolata

Szekvencia, elágazások és ciklusok; egyszerű algoritmusok tervezése az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elvei alapján

A programozás építőkockái

Számok és szöveges adatok

A vezérlési szerkezetek megfelelői egy programozási környezetben

Elágazások, feltételek kezelése; többirányú elágazás; ciklusok fajtái

Animáció, grafika programozása

A program megtervezése, kódolása

Tesztelés, elemzés

FOGALMAK

algoritmus, folyamat, adat, adattípus, szöveges adatok, számok, bemenet, kimenet, problémamegoldó tevékenység, változó, algoritmus leírása, szekvencia, elágazás, ciklus, ciklusok fajtái, feltétel, algoritmustervezés, lépésenkénti finomítás elve, fejlesztői felület, blokkprogramozás, kódolás, tesztelés, elemzés, hibajavítás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Életkornak és érdeklődési körnek megfelelő hétköznapi tevékenységek és információáramlási folyamatok algoritmusának elemzése, tervezése

Az algoritmizálás nem számítógépes megvalósítása, az algoritmus eljátszása, személyes élmények szerzése

Vezérlőszerkezetek tudatos választását igénylő blokkprogramozási feladatok megoldása

Változók használatát igénylő folyamatok programozása, és a kimeneti eredmények elemzése szélsőséges bemeneti értékek esetén

Projektmunkában egyszerű részekre bontott feladat elkészítése a részfeladatok megoldásával és összeállításával

Jól részekre bontható projektfeladat megoldása páros vagy csoportmunkában

Mozgások vezérlése valós és szimulált környezetben, az eredmények tesztelése, elemzése

Objektum tulajdonságának és viselkedésének beállítását igénylő feladat megoldása blokkprogramozási környezetben

TÉMAKÖR: Online kommunikáció

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri, használja az elektronikus kommunikáció lehetőségeit, a családi és az iskolai környezetének elektronikus szolgáltatásait;
- ismeri és betartja az elektronikus kommunikációs szabályokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket;
- önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Online kommunikációs csatornák önálló használata, online kapcsolattartás

Etikus és hatékony online kommunikáció a csoportmunka érdekében

Online identitás védelmében teendő lépések, használható eszközök

Adattárolás és -megosztás felhőszolgáltatások használatával

FOGALMAK

online identitás, e-mail, chat, felhőszolgáltatások, adattárolás, megosztás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Elektronikus levél írása, üzenetküldő és csevegőprogram használata az elektronikus kommunikáció szabályainak betartásával

Etikus és hatékony online kommunikáció az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó csoportmunka érdekében

Az adatok védelmét biztosító lehetőségek használata az online kommunikációs alkalmazásokban

Személyes adatok, az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó projektben adatok tárolása és megosztása a családi és az iskolai környezet elektronikus szolgáltatásai, felhőszolgáltatások segítségével

TÉMAKÖR: Robotika

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit;

- adatokat gyűjt szenzorok segítségével;
- mozgásokat vezérel szimulált vagy valós környezetben.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

épít az eddig elsajátított alapokra;

Robotvezérlési alapfogalmak

Szenzorok, robotok vezérlésének kódolása blokkprogramozással

Az együttműködési készség fejlesztése csoportos feladatmegoldások és projektmunkák során

FOGALMAK

robot, szenzor, algoritmus, blokkprogramozás, kódolás, vezérlés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Alapszolgáltatásokat nyújtó program előállítása blokkprogramozás segítségével

Blokkprogramozás használatával az események és azok kezelésének megismerése egyszerű játékok készítése kapcsán

Robotok vezérlése blokkprogramozással

Geometrikus ábrák útján mozgó robot programozása

A környezeti akadályokra reagáló robot programozása

TÉMAKÖR: Szövegszerkesztés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- épít az eddig elsajátított alapokra;
- ismeri és kritikusan használja a nyelvi eszközöket (például helyesírás-ellenőrzés, elválasztás);
- etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Szövegszerkesztési alapelvek

Szöveges dokumentumok létrehozása, formázása

Feladatleírás, illetve minta alapján dokumentumok szerkesztése

A dokumentum céljának megfelelően képek választása, beillesztése, átméretezése, elhelyezése

Adott tanórai, iskolai, hétköznapi problémához dokumentum készítése

Nyelvi funkciók kritikus használata, helyesírás-ellenőrzés, elválasztás

Az információforrások etikus felhasználásának kérdései

FOGALMAK

szövegbevitel, megnyitás, mentés, kijelölés, másolás, törlés, áthelyezés, szövegegységek, karakter, karakter formázása, karakter típusa, karakter stílusa, karakter mérete, bekezdés, bekezdés formázása, behúzás, margó, lapméret, helyesírás-ellenőrző, elválasztás, kép beillesztése, képméret változtatása, információforrások etikus felhasználása, idézés szabályai

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Nyomtatott dokumentumokban alkalmazott betű- és bekezdésformátumok elemzése

Egyszerű hétköznapi szöveges dokumentumok elkészítése, például: feliratok, tájékoztató táblák, napirend, menü

Képeket, ábrákat, különböző karakter- és bekezdésformázással készült szövegeket, szimbólumokat tartalmazó dokumentumok készítése, például termékismertetők, címkék

Részletes feladatleírás alapján dokumentumok önálló szerkesztése

Az iskolai élethez, hétköznapi problémához, adott tanórai vagy más tantárgyakhoz kapcsolódó szöveges dokumentum készítése projektmunka keretében, például fogalmazás készítése vagy egy földrajzi terület bemutatása

TÉMAKÖR: Bemutatókészítés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat;
- ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket;
- etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a prezentációkészítés alapszabályait, és azokat alkalmazza;
- a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Szöveget, képet tartalmazó prezentáció létrehozása, formázása, paramétereinek beállítása

Feladatleírás, illetve minta alapján prezentáció szerkesztése

Bemutatószerkesztési alapelvek

A bemutató objektumaira animációk beállítása

Iskolai, hétköznapi problémák közös megoldása, a csoportmunka támogatása

Az információforrások etikus felhasználásának kérdései

FOGALMAK

prezentáció, animáció, dokumentumformátum, csoportmunka eszközei, lényegkiemelés, információforrások etikus felhasználása

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Minta alapján bemutató létrehozása, paramétereinek beállítása

Feladatleírás alapján prezentáció szerkesztése

Prezentáció készítése kiselőadáshoz (a digitális kultúrához, más tantárgyakhoz, az iskolai élethez, hétköznapi problémához kapcsolódó feladat)

Bemutató készítése projektmunkában végzett tevékenység összegzéséhez, bemutatásához, a megfelelő szerkezet kialakításával, az információforrások etikus használatával

TÉMAKÖR: Multimédiás elemek készítése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- épít az eddig elsajátított alapokra;
- digitális képeken képkorrekciót hajt végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő programban rajzeszközökkel ábrát készít.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Képszerkesztési műveletek: beillesztés, vágás, kitöltés, kijelölés, színválasztás, feliratozás, retusálás, képméret változtatása, transzformációk

Más tantárgyaknál felmerülő problémák megoldása grafikai programmal: ábrák készítése, képek, fotók szerkesztése

FOGALMAK

rajz, rasztergrafika létrehozása, rasztergrafika szerkesztése, rajzeszközök; kép, hang, video digitális rögzítése; digitalizáló eszköz, képszerkesztési műveletek, transzformációk, színválasztás, retusálás, képméret változtatása

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Képkorrekció végrehajtása saját készítésű digitális képeken, ami a további alkalmazáshoz vagy feldolgozáshoz szükséges

Bittérképes rajzolóprogrammal ábrakészítés más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában

Bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő programban vektorgrafikus rajzeszközökkel ábrakészítés más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában

TÉMAKÖR: Az információs társadalom, e-Világ

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- épít az eddig elsajátított alapokra;
- ismeri az információs technológia fejlődésének gazdasági, környezeti, kulturális hatásait.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri az információs társadalom múltját, jelenét és várható jövőjét;
- védekezik az internetes zaklatás különböző formái ellen, szükség esetén segítséget kér.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Adatok biztonságos kezelése, technikai és etikai problémák

Az informatikai eszközök használatának következményei a személyiségre és az egészségre vonatkozóan

FOGALMAK

e-Világ; e-ügyintézés; virtuális személyiség; információs társadalom; adatbiztonság; adatvédelem; digitális eszközöktől való függőség

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Megfigyelések végzése és értelmezése a közösségi portálokon, keresőmotorok használata közben rögzített szokásokról, érdeklődési körökről, személyes profilokról

Érdeklődési körnek, tanulmányoknak megfelelően információk keresése valamelyik keresőmotorban, és a találatok hatékony szűrése

TÉMAKÖR: A digitális eszközök használata

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- épít az eddig elsajátított alapokra;
- önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;
- használja a digitális hálózatok alapszolgáltatásait.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;
- értelmezi az informatikai eszközöket működtető szoftverek hibajelzéseit, és azokról beszámol.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az informatikai eszközök, mobileszközök operációs rendszerei

Tudatos felhasználói magatartás erősítése, a felelős eszközhasználat kialakítása, tudatosítása; etikus információkezelés

Felhőszolgáltatások igénybevétele, felhasználási területei, virtuális személyiség és a hozzá tartozó jogosultságok szerepe, kezelése

Állományok tárolása, kezelése és megosztása a felhőben

FOGALMAK

adat, információ, hír, digitalizálás, minőség, ergonómia, be- és kiviteli periféria, háttértár, kommunikációs eszközök, fájl, fájlműveletek, mappa, mappaműveletek, mobileszközök operációs rendszere, helyi hálózat, jogosultságok, etikus információkezelés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A digitális eszközök feladatot segítő felhasználása projektfeladatokban

Bemutatóhoz, projektfeladathoz tartozó állományok rendezett tárolása a lokális gépen, azok megosztása a társakkal a felhőszolgáltatáson keresztül

Projektfeladathoz kacsolódóan használandó perifériák lehetőségeinek megismerése, használata

7–8. évfolyam

A 7–8. évfolyam tananyaga szervesen kapcsolódik az 5–6. évfolyam tananyagához, annak spirális-teraszos logikát követő mélyítése, bővítése.

A digitális írástudás témaköreinek feldolgozása – az életkornak, ezáltal a magasabb absztrakciós szintnek, valamint a nagyobb közismereti tudásnak megfelelően – lehetővé teszi összetettebb problémák megoldását. Új elemként jelenik meg az adatok táblázatos elrendezése, vektorgrafikus ábrák beillesztése, valamint kitekintés a webes dokumentumok világába. A digitális írástudás alapjainak elsajátítását a 8. évfolyam végére lényegében lezárjuk.

A problémamegoldás fejlesztésében új témakörként jelenik meg a táblázatkezelés, amely alapszinten ugyan, de kerek egészet alkot. Az algoritmizálás, programozás témakörében a tanulók már csoportmunkában önállóan fejlesztenek blokkalapú programokat, megismerkednek az 5–6. osztályban tanulttól eltérő platformmal is. A 8. osztály végére a blokkprogramozás mint algoritmizálási, kódolási eszköz lezárásra kerül.

Az egyes témakörök ismereteinek megszerzése módosulhat, mivel a tanórákon zajló kommunikáció többségében jelnyelven történik, ami folyamatos vizuális kontaktot igényel, az utasítások, magyarázatok közben tényleges munka nem valósul meg. Esetenként az írásbeli feladatok értelmezése is több időt feltételez.

A 7. évfolyamon a digitális kultúra tantárgy alapóraszáma: 34 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Algoritmizálás és blokkprogramozás	7
Online kommunikáció	2
Robotika	4
Szövegszerkesztés	3
Bemutatókészítés	4
Multimédiás elemek készítése	3
Táblázatkezelés	6
Az információs társadalom, e-Világ	3
A digitális eszközök használata	2
Összes óraszám:	34

TÉMAKÖR: Algoritmizálás és blokkprogramozás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- értelmezi az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és az eredmények kapcsolatát;
- egyszerű algoritmusokat elemez és készít;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megkülönbözteti, kezeli és használja az elemi adatokat;
- ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az algoritmikus gondolkodást segítő informatikai eszközök és szoftverek használata

Hétköznapi tevékenységekből a folyamat és az adatok absztrakciója

A problémamegoldó tevékenység tervezési és szervezési kérdései

A problémamegoldáshoz tartozó algoritmuselemek megismerése. Algoritmus leírásának egy lehetséges módja

Az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és az eredmények kapcsolata

Az elemi adatok megkülönböztetése, kezelése és használata

Szekvencia, elágazások és ciklusok. Egyszerű algoritmusok tervezése az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elvei alapján

Példák típusalgoritmus használatára

A vezérlési szerkezetek megfelelői egy programozási környezetben

Elágazások, feltételek kezelése, többirányú elágazás, ciklusok

Változók, értékadás. Eljárások, függvények alkalmazása

A program megtervezése, kódolása

Animáció, grafika programozása

Mozgások vezérlése

Tesztelés, elemzés

Az objektumorientált gondolkozás megalapozása

Mások által készített alkalmazások paramétereinek a program működésére gyakorolt hatásának vizsgálata

FOGALMAK

algoritmuselemek, tervezési folyamat, adatok absztrakciója, algoritmusleírási mód, szekvencia, elágazás, ciklus, elemi adat, egyszerű algoritmusok tervezése, vezérlési szerkezetek, eljárás, függvény, kódolás, animáció,

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Életkornak és érdeklődési körnek megfelelő hétköznapi tevékenységek és információáramlási folyamatok algoritmusának elemzése, tervezése

Hétköznapi algoritmusok leírása egy lehetséges algoritmusleíró eszközzel

Vezérlőszerkezetek tudatos választását igénylő blokkprogramozási feladatok megoldása

Típusalgoritmusok – összegzés, másolás, eldöntés, maximumkiválasztás – használatát igénylő programozási feladatok megoldása

Projektmunkában egyszerű részekre bontott feladat elkészítése a részfeladatok megoldásával és összeállításával

TÉMAKÖR: Online kommunikáció

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri, használja az elektronikus kommunikáció lehetőségeit, a családi és az iskolai környezetének elektronikus szolgáltatásait.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket;
- önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Online kommunikációs csatornák használata, online kapcsolattartás

Etikus és hatékony online kommunikáció a csoportmunka érdekében

Online identitás védelmében teendő lépések, használható eszközök

FOGALMAK

online identitás, e-mail, chat,

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Elektronikus levél írása, üzenetküldő és csevegőprogram használata az elektronikus kommunikáció szabályainak betartásával

Etikus és hatékony online kommunikáció az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó csoportmunka érdekében

Az adatok védelmét biztosító lehetőségek használata az online kommunikációs alkalmazásokban

Személyes adatok, az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó projektben adatok tárolása és megosztása a családi és az iskolai környezet elektronikus szolgáltatásai, felhőszolgáltatások segítségével

TÉMAKÖR: Robotika

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adatokat gyűjt szenzorok segítségével;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével

Szenzorok funkciói, paraméterei, használata

FOGALMAK

robot, szenzor, blokkprogramozás, vezérlési szerkezetek,

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A környezeti tárgyakra, akadályokra reagáló robot programozása

Akadálypályát teljesíteni képes robot programozása

A robot szenzorokkal gyűjtött adatainak rögzítése, feldolgozása egy akadálypályán; a viselkedés módosítása a gyűjtött adatoknak megfelelően

TÉMAKÖR: Szövegszerkesztés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket;
- a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Szöveget, képet, ábrát, táblázatot tartalmazó dokumentumok létrehozása, formázása

Feladatleírás, illetve minta alapján dokumentumok szerkesztése

Szövegszerkesztési alapelvek. A szöveg tipográfiája, tipográfiai ismeretek. Szöveges dokumentumok szerkezete, objektumok. Élőfej és élőláb

FOGALMAK

szövegszerkesztési alapelvek, tipográfia, dokumentumok szerkezete, objektumok, élőfej, élőláb, táblázat szövegben, táblázat tulajdonságai, dokumentumformátumok, csoportmunka eszközei, webes dokumentumkészítés, információforrások etikus felhasználása

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Kész minta alapján szöveges dokumentumok önálló létrehozása, például iratminták, adatlap készítése

Adott tanórai vagy más tantárgyakhoz kapcsolódó problémához, az iskolai élethez, hétköznapi problémához szöveget, képet, ábrát, táblázatot tartalmazó dokumentum készítése önállóan vagy projektmunka keretében, például tanulmány egy adott történelmi korról

TÉMAKÖR: Bemutatókészítés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat;
- ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a prezentációkészítés alapszabályait, és azokat alkalmazza;
- a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Szöveget, táblázatot, ábrát, képet, hangot, animációt, videót tartalmazó prezentáció létrehozása, formázása, paramétereinek beállítása

Feladatleírás, illetve minta alapján prezentáció szerkesztése

Bemutatószerkesztési alapelvek. A mondandóhoz illeszkedő megjelenítés

Automatikusan és az interaktívan vezérelt lejátszás beállítása a bemutatóban

Iskolai, hétköznapi problémák közös megoldása, a csoportmunka támogatása

FOGALMAK

prezentáció, multimédiás objektum, dokumentumformátumok, csoportmunka eszközei, lényegkiemelés, dokumentum belső szerkezete

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Prezentáció készítése kiselőadáshoz (a digitális kultúrához, más tantárgyakhoz, az iskolai élethez, hétköznapi problémához kapcsolódó feladat)

Bemutató készítése projektmunkában végzett tevékenység összegzéséhez, bemutatásához, a megfelelő szerkezet kialakításával az információforrások etikus használatával

Tájékoztató vagy reklámcélú, automatikusan ismétlődő, animált bemutató készítése

Rövid rajzfilm készítése prezentációkészítő alkalmazással

Elkészített prezentáció megjelenítése többféle elrendezésben, mentése különböző formátumokba

TÉMAKÖR: Multimédiás elemek készítése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri egy bittérképes rajzolóprogram használatát, azzal ábrát készít;
- bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő programban rajzeszközökkel ábrát készít.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Kép, hang és video digitális rögzítése (képek szkennelése, digitális fotózás, videofelvétel-készítés) és javítása

Multimédia alapelemek: fotó, hang, video készítése, szerkesztése, felhasználása előadásokhoz és bemutatókhoz

FOGALMAK

képek szkennelése, digitális fotózás, videofelvétel-készítés, fotó, hang, video készítése, szerkesztése, felhasználása, rasztergrafika, vektorgrafika, görbék

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A mindennapi, az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó kép, hang és video rögzítése szkennerrel, digitális fényképezőgéppel, okostelefonnal

Rögzített, illetve rendelkezésre álló multimédia-alapelemek: fotó, hang, video szerkesztése és felhasználása előadásokhoz, bemutatókhoz

Feladatleírás, illetve minta alapján raszter- és vektorgrafikai ábra készítése, szerkesztése, módosítása különböző dokumentumokba, előadásokhoz és bemutatókhoz

Ábrakészítés során egyszerű transzformációs műveletek, igazítások, csoportműveletek használata

Olyan grafikai feladatok megoldása, amelyek algoritmikus módszereket igényelnek: másolás, klónozás, tükrözés, geometriai transzformációk

TÉMAKÖR: Táblázatkezelés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az adatokat táblázatos formába rendezi és formázza;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- cellahivatkozásokat, matematikai tudásának megfelelő képleteket, egyszerű statisztikai függvényeket használ táblázatkezelő programban;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az adatok csoportosítási, esztétikus megjelenítési lehetőségei

Táblázatkezelési alapfogalmak: cella, oszlop, sor, munkalap, munkafüzet, cellahivatkozás, adattípus. Adatok táblázatos formába rendezése, feldolgozása. Adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás elsajátítása

Statisztikai adatelemzés, statisztikai számítások. Statisztikai függvények használata táblázatkezelőkben

Adatok feldolgozását segítő számítási műveletek

FOGALMAK

táblázatkezelési alapfogalmak, cella, oszlop, sor, munkalap, munkafüzet, cellahivatkozás, adatok táblázatos formába rendezése, adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás, relatív és abszolút cellahivatkozás, saját képletek szerkesztése,

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Mérési eredmények, nyomtatott és online adathalmazok, táblázatok elemzése

Az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó, valamint közérdekű adatok gyűjtése különböző forrásokból

Összegyűjtött adatok táblázatos elrendezése táblázatkezelő alkalmazással

A problémának megfelelő adattípusok, adatformátumok, képletek, függvények alkalmazása egy táblázatkezelő programban

Az osztály, évfolyam vagy az iskola adatainak statisztikai elemzése

Egy-egy adatsorból többféle diagram készítése, az adatok megtévesztő ábrázolásának felismerése

Más tantárgyakhoz kapcsolódó projektben az adatok feldolgozása táblázatkezelő program segítségével

TÉMAKÖR: Az információs társadalom, e-Világ

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a digitális környezet, az e-Világ etikai problémáit;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri az információs társadalom múltját, jelenét és várható jövőjét;
- online gyakorolja az állampolgári jogokat és kötelességeket;
- ismeri az információkeresés technikáját, stratégiáját és több keresési szempont egyidejű érvényesítésének lehetőségét;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az információs technológiai fejlesztés gazdasági, környezeti, kulturális hatásainak felismerése

Az információ szerepe a modern társadalomban

Információkeresési technikák, stratégiák, többszempontú keresés

FOGALMAK

e-Világ, e-kereskedelem, e-bank, e-állampolgárság, virtuális személyiség, információs társadalom, adatvédelem, internetes bűnözés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Az információs társadalom múltjában kijelölt szakasz (például ókori számolási módszerek vagy elektromechanikus gépek) projektmódszerrel történő feldolgozása

Az állampolgári jogok és kötelességek online gyakorlása, például bejelentkezés egészségügyi vizsgálatra vagy veszélyeshulladék-lerakási címek keresése

Az elektronikus kommunikáció gyakorlatában felmerülő problémák megismerése, valamint az ezeket megelőző vagy ezekre reagáló, biztonságot szavatoló beállítások megismerése, használata

Megfigyelések végzése és értelmezése a közösségi portálokon, keresőmotorok használata közben rögzített szokásokról, érdeklődési körökről, személyes profilokról

TÉMAKÖR: A digitális eszközök használata

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- célszerűen választ a feladat megoldásához használható informatikai eszközök közül;
- önállóan használja az operációs rendszer felhasználói felületét;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tapasztalatokkal rendelkezik az iskolai oktatáshoz kapcsolódó mobileszközökre fejlesztett alkalmazások használatában;
- az informatikai eszközöket önállóan használja, a tipikus felhasználói hibákat elkerüli, és elhárítja az egyszerűbb felhasználói szintű hibákat;
- értelmezi az informatikai eszközöket működtető szoftverek hibajelzéseit, és azokról beszámol;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásai

Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata

Az informatikai eszközök be- és kiviteli perifériái, a háttértárak, továbbá a kommunikációs eszközök. A felhasználás szempontjából fontos működési elvek és paraméterek

Az informatikai eszközök, mobileszközök operációs rendszerei

Az operációs rendszer segédprogramjai. Az állományok és könyvtárak tömörítése

Az operációs rendszerek, helyi hálózatok erőforrásainak használata, jogosultságok ismerete. Tudatos felhasználói magatartás erősítése, a felelős eszközhasználat kialakítása, tudatosítása; etikus információkezelés

Felhőszolgáltatások igénybevétele, felhasználási területei, virtuális személyiség és a hozzá tartozó jogosultságok szerepe, kezelése. Alkalmazások a virtuális térben. Állományok tárolása, kezelése és megosztása a felhőben

FOGALMAK

adat, információ, hír, digitalizálás, digitalizálás minősége, kódolás, kódolási problémák, ergonómia, be- és kikapcsolás folyamata, be- és kiviteli periféria, háttértár, kommunikációs eszközök, működési elv, működési paraméterek, hálózatok felhasználási területei, mobileszközök operációs rendszere, operációs rendszerek eszközkezelése, operációs rendszer segédprogramjai, állományok és könyvtárak tömörítése, helyi hálózat, jogosultságok, etikus információkezelés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Digitális eszközök és perifériáinak feladatot segítő felhasználása projektfeladatokban

Bemutatóhoz, projektfeladathoz tartozó állományok rendezett tárolása a lokális gépen, azok megosztása a társakkal a felhőszolgáltatáson keresztül

Adatok tömörített tárolása, továbbítása a hálózaton keresztül az együttműködés érdekében

Történelmi, földrajzi témák feldolgozásához térinformatikai, térképalkalmazások felhasználása

A 3D megjelenítés lehetőségeinek felhasználása tantárgyi feladatokban

Közös munka esetén a digitális erőforrásokhoz tartozó hozzáférési és jogosultsági szintek megismerése

A 8. évfolyamon a digitális kultúra tantárgy alapóraszáma: 34 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Algoritmizálás és blokkprogramozás	8
Online kommunikáció	2
Robotika	4
Szövegszerkesztés	5
Bemutatókészítés	2
Multimédiás elemek készítése	3
Táblázatkezelés	6
Az információs társadalom, e-Világ	2
A digitális eszközök használata	2
Összes óraszám:	34

TÉMAKÖR: Algoritmizálás és blokkprogramozás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- épít az eddig elsajátított alapokra;
- ismeri a kódolás eszközeit;
- adatokat kezel a programozás eszközeivel.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a probléma megoldásához vezérlési szerkezetet (szekvencia, elágazás és ciklus) alkalmaz a tanult blokkprogramozási nyelven;
- tapasztalatokkal rendelkezik az eseményvezérlésről;
- vizsgálni tudja a szabályozó eszközök hatásait a tantárgyi alkalmazásokban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az algoritmikus gondolkodást segítő informatikai eszközök és szoftverek használata

Hétköznapi tevékenységekből a folyamat és az adatok absztrakciója

A problémamegoldó tevékenység tervezési és szervezési kérdései

A problémamegoldáshoz tartozó algoritmuselemek megismerése. Algoritmus leírásának egy lehetséges módja

Az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és az eredmények kapcsolata

Az elemi adatok megkülönböztetése, kezelése és használata

Szekvencia, elágazások és ciklusok. Egyszerű algoritmusok tervezése az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elvei alapján

Példák típusalgoritmus használatára

A vezérlési szerkezetek megfelelői egy programozási környezetben

Elágazások, feltételek kezelése, többirányú elágazás, ciklusok

Változók, értékadás. Eljárások, függvények alkalmazása

A program megtervezése, kódolása

Animáció, grafika programozása

Mozgások vezérlése

Tesztelés, elemzés

Az objektumorientált gondolkozás megalapozása

Mások által készített alkalmazások paramétereinek a program működésére gyakorolt hatásának vizsgálata

FOGALMAK

algoritmuselemek, tervezési folyamat, adatok absztrakciója, algoritmusleírási mód, szekvencia, elágazás, ciklus, elemi adat, egyszerű algoritmusok tervezése, vezérlési szerkezetek, eljárás, függvény, kódolás, animáció, grafika programozása, objektumorientált gondolkozás, típusfeladatok, tesztelés, elemzés, hibajavítás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Életkornak és érdeklődési körnek megfelelő hétköznapi tevékenységek és információáramlási folyamatok algoritmusának elemzése, tervezése

Hétköznapi algoritmusok leírása egy lehetséges algoritmusleíró eszközzel

Vezérlőszerkezetek tudatos választását igénylő blokkprogramozási feladatok megoldása

Típusalgoritmusok – összegzés, másolás, eldöntés, maximumkiválasztás – használatát igénylő programozási feladatok megoldása

Projektmunkában egyszerű részekre bontott feladat elkészítése a részfeladatok megoldásával és összeállításával

Egyszerű algoritmussal megadható mozgások vezérlése valós és szimulált környezetben, az eredmények tesztelése, vizsgálata a lehetséges paraméterek függvényében

Adatok kezelését, változók használatát igénylő folyamatok programozása

Új objektum létrehozását igénylő feladatok megoldása blokkprogramozási környezetben

TÉMAKÖR: Online kommunikáció

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- épít az eddig elsajátított alapokra;
- ismeri és betartja az elektronikus kommunikációs szabályokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket;
- önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Online kommunikációs csatornák használata, online kapcsolattartás

Etikus és hatékony online kommunikáció a csoportmunka érdekében

Online identitás védelmében teendő lépések, használható eszközök

Adattárolás és megosztás felhőszolgáltatások használatával

FOGALMAK

online identitás, e-mail, chat, felhőszolgáltatások

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Elektronikus levél írása, üzenetküldő és csevegőprogram használata az elektronikus kommunikáció szabályainak betartásával

Etikus és hatékony online kommunikáció az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó csoportmunka érdekében

Az adatok védelmét biztosító lehetőségek használata az online kommunikációs alkalmazásokban

Személyes adatok, az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó projektben adatok tárolása és megosztása a családi és az iskolai környezet elektronikus szolgáltatásai, felhőszolgáltatások segítségével

TÉMAKÖR: Robotika

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- épít az eddig elsajátított alapokra;
- mozgásokat vezérel szimulált vagy valós környezetben.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével

Szenzorok funkciói, paraméterei, használata

Szenzorok, robotok vezérlésének kódolása blokkprogramozással

Vezérlési feladatok megoldása objektumokkal, eseményvezérelten

Az együttműködési készség fejlesztése csoportos feladatmegoldások és projektmunkák során

FOGALMAK

robot, szenzor, blokkprogramozás, vezérlési szerkezetek, vezérlés, elágazás, ciklus

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A környezeti tárgyakra, akadályokra reagáló robot programozása

Akadálypályát teljesíteni képes robot programozása

A robot szenzorokkal gyűjtött adatainak rögzítése, feldolgozása egy akadálypályán; a viselkedés módosítása a gyűjtött adatoknak megfelelően

TÉMAKÖR: Szövegszerkesztés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket;
- a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat;
- ismeri és kritikusan használja a nyelvi eszközöket (például helyesírás-ellenőrzés, elválasztás);
- a szöveges dokumentumokat többféle elrendezésben jeleníti meg papíron, tisztában van a nyomtatás környezetre gyakorolt hatásaival;
- etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Szöveget, képet, ábrát, táblázatot tartalmazó dokumentumok létrehozása, formázása

Feladatleírás, illetve minta alapján dokumentumok szerkesztése

Szövegszerkesztési alapelvek. A szöveg tipográfiája, tipográfiai ismeretek. Szöveges dokumentumok szerkezete, objektumok. Élőfej és élőláb

Táblázat beszúrása a szövegbe. A táblázat formázása

Iskolai, hétköznapi problémák közös megoldása, a csoportmunka támogatása

Mentés különböző formátumokba

Az információforrások etikus felhasználásának kérdései

FOGALMAK

szövegszerkesztési alapelvek, tipográfia, dokumentumok szerkezete, objektumok, élőfej, élőláb, táblázat szövegben, táblázat tulajdonságai, dokumentumformátumok, csoportmunka eszközei, webes dokumentumkészítés, információforrások etikus felhasználása

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Kész minta alapján szöveges dokumentumok önálló létrehozása, például iratminták, adatlap készítése

Adott tanórai vagy más tantárgyakhoz kapcsolódó problémához, az iskolai élethez, hétköznapi problémához szöveget, képet, ábrát, táblázatot tartalmazó dokumentum készítése önállóan vagy projektmunka keretében, például tanulmány egy adott történelmi korról

Adott dokumentum tartalmának megfelelő szerkezet kialakítása, például levélpapír készítése és sablonként történő mentése, élőfej és élőláb kialakítása és formázása, vízjel szerepeltetése egy kép beszúrásával

Az elkészített dokumentum környezetbarát nyomtatásának megbeszélése, mentése és megnyitása PDF formátumban

Szöveges dokumentum megosztása online tárhelyen

TÉMAKÖR: Bemutatókészítés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- épít az eddig elsajátított alapokra;
- etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a prezentációkészítés alapszabályait, és azokat alkalmazza;
- a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Szöveget, táblázatot, ábrát, képet, hangot, animációt, videót tartalmazó prezentáció létrehozása, formázása, paramétereinek beállítása

Feladatleírás, illetve minta alapján prezentáció szerkesztése

Bemutatószerkesztési alapelvek. A mondandóhoz illeszkedő megjelenítés

Automatikusan és az interaktívan vezérelt lejátszás beállítása a bemutatóban

Iskolai, hétköznapi problémák közös megoldása, a csoportmunka támogatása

Az információforrások etikus felhasználásának kérdései

FOGALMAK

prezentáció, multimédiás objektum, dokumentumformátumok, csoportmunka eszközei, lényegkiemelés, dokumentum belső szerkezete, információforrások etikus felhasználása

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Prezentáció készítése kiselőadáshoz (a digitális kultúrához, más tantárgyakhoz, az iskolai élethez, hétköznapi problémához kapcsolódó feladat)

Bemutató készítése projektmunkában végzett tevékenység összegzéséhez, bemutatásához, a megfelelő szerkezet kialakításával az információforrások etikus használatával

Tájékoztató vagy reklámcélú, automatikusan ismétlődő, animált bemutató készítése

Rövid rajzfilm készítése prezentációkészítő alkalmazással

Elkészített prezentáció megjelenítése többféle elrendezésben, mentése különböző formátumokba

TÉMAKÖR: Multimédiás elemek készítése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- épít az eddig elsajátított alapokra;
- digitális képeken képkorrekciót hajt végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri egy bittérképes rajzolóprogram használatát, azzal ábrát készít;
- bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő programban rajzeszközökkel ábrát készít.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Kép, hang és video digitális rögzítése (képek szkennelése, digitális fotózás, videofelvétel-készítés) és javítása

Multimédia alapelemek: fotó, hang, video készítése, szerkesztése, felhasználása előadásokhoz és bemutatókhoz

Raszter- és vektorgrafikai ábra összehasonlítása, szerkesztése és illesztése különböző típusú dokumentumokba

Feladatleírás, illetve minta alapján vektorgrafikus ábra készítése. Görbék, csomópontok felhasználása rajzok készítésében. Csomópontműveletek

FOGALMAK

képek szkennelése, digitális fotózás, videofelvétel-készítés, fotó, hang, video készítése, szerkesztése, felhasználása, rasztergrafika, vektorgrafika, görbék, csomópontok, csomópontműveletek

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A mindennapi, az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó kép, hang és video rögzítése szkennerrel, digitális fényképezőgéppel, okostelefonnal

Rögzített, illetve rendelkezésre álló multimédia-alapelemek: fotó, hang, video szerkesztése és felhasználása előadásokhoz, bemutatókhoz

Feladatleírás, illetve minta alapján raszter- és vektorgrafikai ábra készítése, szerkesztése, módosítása különböző dokumentumokba, előadásokhoz és bemutatókhoz

Ábrakészítés során egyszerű transzformációs műveletek, igazítások, csoportműveletek használata

Olyan grafikai feladatok megoldása, amelyek algoritmikus módszereket igényelnek: másolás, klónozás, tükrözés, geometriai transzformációk

TÉMAKÖR: Táblázatkezelés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- épít az eddig elsajátított alapokra;
- problémákat old meg táblázatkezelő program segítségével.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- cellahivatkozásokat, matematikai tudásának megfelelő képleteket, egyszerű statisztikai függvényeket használ táblázatkezelő programban;
- az adatok szemléltetéséhez diagramot készít;
- tapasztalatokkal rendelkezik hétköznapi jelenségek számítógépes szimulációjáról.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az adatok csoportosítási, esztétikus megjelenítési lehetőségei

Táblázatkezelési alapfogalmak: cella, oszlop, sor, munkalap, munkafüzet, cellahivatkozás, adattípus. Adatok táblázatos formába rendezése, feldolgozása. Adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás elsajátítása

Statisztikai adatelemzés, statisztikai számítások. Statisztikai függvények használata táblázatkezelőkben

Adatok feldolgozását segítő számítási műveletek

Feladatok a cellahivatkozások használatára. Relatív és abszolút cellahivatkozás. Saját képletek szerkesztése. Függvények használata, paraméterezés

Más tantárgyaknál felmerülő problémák megoldása a táblázatkezelő program segítségével

Az adatok grafikus ábrázolási lehetőségei. Diagram létrehozása, szerkesztése. Diagramtípusok

FOGALMAK

táblázatkezelési alapfogalmak, cella, oszlop, sor, munkalap, munkafüzet, cellahivatkozás, adatok táblázatos formába rendezése, adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás, relatív és abszolút cellahivatkozás, saját képletek szerkesztése, függvények használata, paraméterezés, adatok csoportosítása, diagram létrehozása, diagram szerkesztése, diagramtípusok

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Mérési eredmények, nyomtatott és online adathalmazok, táblázatok elemzése

Az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó, valamint közérdekű adatok gyűjtése különböző forrásokból

Összegyűjtött adatok táblázatos elrendezése táblázatkezelő alkalmazással

A problémának megfelelő adattípusok, adatformátumok, képletek, függvények alkalmazása egy táblázatkezelő programban

Az osztály, évfolyam vagy az iskola adatainak statisztikai elemzése

Egy-egy adatsorból többféle diagram készítése, az adatok megtévesztő ábrázolásának felismerése

Más tantárgyakhoz kapcsolódó projektben az adatok feldolgozása táblázatkezelő program segítségével

TÉMAKÖR: Az információs társadalom, e-Világ

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- épít az eddig elsajátított alapokra;
- ismeri az információs technológia fejlődésének gazdasági, környezeti, kulturális hatásait.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri az információs társadalom múltját, jelenét és várható jövőjét;
- online gyakorolja az állampolgári jogokat és kötelességeket;
- ismeri az információkeresés technikáját, stratégiáját és több keresési szempont egyidejű érvényesítésének lehetőségét;
- tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket;
- védekezik az internetes zaklatás különböző formái ellen, szükség esetén segítséget kér.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az információs technológiai fejlesztés gazdasági, környezeti, kulturális hatásainak felismerése

Az információ szerepe a modern társadalomban

Információkeresési technikák, stratégiák, többszempontú keresés

A digitális eszközök egészségre és személyiségre gyakorolt hatásai

Az adatbiztonság és adatvédelem tudatos felhasználói magatartásának szabályai

FOGALMAK

e-Világ, e-kereskedelem, e-bank, e-állampolgárság, virtuális személyiség, információs társadalom, adatvédelem, internetes bűnözés, digitális eszközöktől való függőség

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Az információs társadalom múltjában kijelölt szakasz (például ókori számolási módszerek vagy elektromechanikus gépek) projektmódszerrel történő feldolgozása

Az állampolgári jogok és kötelességek online gyakorlása, például bejelentkezés egészségügyi vizsgálatra vagy veszélyeshulladék-lerakási címek keresése

Az elektronikus kommunikáció gyakorlatában felmerülő problémák megismerése, valamint az ezeket megelőző vagy ezekre reagáló, biztonságot szavatoló beállítások megismerése, használata

Megfigyelések végzése és értelmezése a közösségi portálokon, keresőmotorok használata közben rögzített szokásokról, érdeklődési körökről, személyes profilokról

Az adatok és az online identitás védelmét biztosító lehetőségeket alkalmazása, például a közösségi oldalakon elérhető személyes adatok keresése, korlátozása és törlése

Többszempontú, hatékony információkeresési feladatok megoldása más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában

TÉMAKÖR: A digitális eszközök használata

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- épít az eddig elsajátított alapokra;
- önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;
- használja a digitális hálózatok alapszolgáltatásait.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tapasztalatokkal rendelkezik az iskolai oktatáshoz kapcsolódó mobileszközökre fejlesztett alkalmazások használatában;
- az informatikai eszközöket önállóan használja, a tipikus felhasználói hibákat elkerüli, és elhárítja az egyszerűbb felhasználói szintű hibákat;
- értelmezi az informatikai eszközöket működtető szoftverek hibajelzéseit, és azokról beszámol;
- tapasztalatokkal rendelkezik a digitális jelek minőségével, kódolásával, tömörítésével, továbbításával kapcsolatos problémák kezeléséről;
- ismeri a térinformatika és a 3D megjelenítés lehetőségeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásai

Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata

Az informatikai eszközök be- és kiviteli perifériái, a háttértárak, továbbá a kommunikációs eszközök. A felhasználás szempontjából fontos működési elvek és paraméterek

Az informatikai eszközök, mobileszközök operációs rendszerei

Az operációs rendszer segédprogramjai. Az állományok és könyvtárak tömörítése

Az operációs rendszerek, helyi hálózatok erőforrásainak használata, jogosultságok ismerete. Tudatos felhasználói magatartás erősítése, a felelős eszközhasználat kialakítása, tudatosítása; etikus információkezelés

Felhőszolgáltatások igénybevétele, felhasználási területei, virtuális személyiség és a hozzá tartozó jogosultságok szerepe, kezelése. Alkalmazások a virtuális térben. Állományok tárolása, kezelése és megosztása a felhőben

FOGALMAK

adat, információ, hír, digitalizálás, digitalizálás minősége, kódolás, kódolási problémák, ergonómia, be- és kikapcsolás folyamata, be- és kiviteli periféria, háttértár, kommunikációs eszközök, működési elv, működési paraméterek, hálózatok felhasználási területei, mobileszközök operációs rendszere, operációs rendszerek eszközkezelése, operációs rendszer segédprogramjai, állományok és könyvtárak tömörítése, helyi hálózat, jogosultságok, etikus információkezelés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Digitális eszközök és perifériáinak feladatot segítő felhasználása projektfeladatokban

Bemutatóhoz, projektfeladathoz tartozó állományok rendezett tárolása a lokális gépen, azok megosztása a társakkal a felhőszolgáltatáson keresztül

Adatok tömörített tárolása, továbbítása a hálózaton keresztül az együttműködés érdekében

Történelmi, földrajzi témák feldolgozásához térinformatikai, térképalkalmazások felhasználása

A 3D megjelenítés lehetőségeinek felhasználása tantárgyi feladatokban

Közös munka esetén a digitális erőforrásokhoz tartozó hozzáférési és jogosultsági szintek megismerése

Informatika tantárgy a 6. évfolyamtól kifutó rendszerben a 2020/2021. tanévtől

A hallássérült tanulónál – a hallás hiánya vagy csökkenése miatt – a szokásostól eltérhet a nyelvi kommunikáció (beszédértés, szövegértő olvasás szókincs, nyelvi szerkezetek értése és használata, hangzó beszéd stb.) fejlettsége, ennek következtében a megismerő tevékenység és a teljes személyiség fejlődése is megváltozhat. A tanuló nyelvi kommunikációja intenzív fejlesztést igényel, mert ennek szintje általában nem korrelál életkorával, hallásállapotával – melytől pozitív és negatív irányú eltérés is lehet.

A hallássérült tanulók nevelésében a Nat-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei.

Az ismeretszerzésben kiemelkedő szerepe van a vizuális csatornának. Törekedni kell arra, hogy az ezen az úton szerzett ismeretek tartalma valósághű legyen, és hogy az ismeretanyag a fogalmi általánosításokat, az árnyaltabb kommunikációt is fejlessze. A komplex ismeretanyagon nyugvó fejlesztési feladat feltételezi a térben, időben, tartalmakban eltérő összefüggések felismerését. Mindezek súlyos gondot okozhatnak a kommunikációjukban akadályozott hallássérülteknek. A szókincs és a fogalmak bővítése, a nonverbális úton szerzett ismeretek, fontos részét képezik az egyéni szükségletekhez igazított fejlesztésnek. Szükséges

a társadalmi kapcsolatépítés és a kapcsolattartás formáinak megismertetése, elsajátítása, gyakorlása. Fontos a hallássérültek számára készült feliratozott műsorok, filmek használata.
A hallássérült gyermekek tanulási folyamatát lényegesen nehezíti különböző mértékű kommunikációs akadályozottságuk. A tanulással kapcsolatos speciális igényeik, lehetőségeik (emlékezet, annak struktúrája, dysphasiás jegyek, részképességzavarok stb.) feltárására építve valósítható meg az egyénre szabott fejlesztés. Az iskolai évek során sajátítsák el az önálló tanulást segítő eszközök (pl. számítógép, internet, elektronikus és iskolai könyvtár) készségszintű használatát. A hatékony tanulás módszereinek elsajátíttatása magában foglalja a csoportos tanulás módszereit, a kooperatív tanulási technikát vagy a távoktatás elsajátítását, megismerését.

A Nat-ban és a választott kerettantervben megjelenő tartalmak speciális ismeretekkel, képességekkel egészülnek ki, így a kompetenciák fejlesztésénél ezeket is figyelembe kell venni.
A hallássérültek egyik legfontosabb információszerzési, illetve kommunikációs eszköze a számítógép és ezen keresztül az internet. Használatát nehezíti szűkebb szókincsük és szövegértési nehézségük. Ebből adódóan kiemelt feladat a keresőprogramokkal való megismertetésük, melyek segítenek a lényegkiemelésben és az írott szöveg megértésében. Mivel a hallássérült tanulók erősen motiváltak a digitális eszközök használatában, ezt a motivációt ajánlott kihasználni más tanórákon is. Ajánlott a szabályos tízujjas gépírás elsajátítása (gépírást tanító program). Az ok-okozati összefüggéseket nehezen ismerik fel, ezért szükséges az IKT használatának során felmerülő valós és virtuális kapcsolatok megkülönböztetésének oktatása.
A hallássérült tanuló önértékelése esetenként nem reális, szókincs és beszédértési nehézségei miatt az önálló tanuláshoz szükséges képességek kialakítása nagyobb figyelmet igényel. Munkába állásuk, karrierépítésük a kommunikációs lemaradásuk miatt nehezített, ezért ajánlott megtanítani őket munkájuk értékelésére, tanácsok, információk kérésére. A különböző tanulási technikák megismertetése elengedhetetlen (szótárak, lexikonok, ezek digitális változatainak használata).
Fontos az önálló ismeretszerzés igényének kialakítása (lehetőség szerint könyvtár).
A súlyos fokban hallássérült (siket) tanulók iskolai fejlesztése
A nyelvi kommunikáció építésének feladatai az általános iskolai oktatás egész időtartama alatt döntően befolyásolják a műveltségi területek tartalmainak feldolgozását. A felső tagozatos (5.oszt.–8.oszt.) szakasz végére a nyelvi készségek olyan szintjére juttatható el a súlyos

fokban hallássérült tanulók egy része, amely alkalmassá teszi őket az egyre önállóbb ismeretszerzésre, szövegalkotó műveletek végzésére, a korszerű műveltség iskolai tartalmának birtoklására. Ennek megfelelően valamennyi műveltségi területen megjelenik az anyanyelvi készségek intenzív fejlődése (szóbeli és írásbeli közlés gyarapodása, a beszéd- és szövegértés készségei, az aktív és passzív szókincs növekedése, a passzív szókincs aktivizálási folyamatának gyorsulása). Vannak azonban olyan tanulók is, akiknél a fenti készségek csak alacsonyabb szinten jelennek meg, akiknél az egyre önállóbb ismeretszerzés csak alacsonyabb szinten tapasztalható meg. A jelnyelv a megértés fontos eszköze a súlyos fokban hallássérült egyének számára az egymás közötti kommunikációban. A hangos beszédet kísérő jelnyelv segítséget nyújt a nyelvi kommunikáció közvetítésében és értelmezésében azokban az esetekben, amikor a nyelvi közlés megértése különböző okok miatt akadályozott (mentális problémák, disphazia, részképesség zavarok stb.).
Ezen okokat a Hallásvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság és Gyógypedagógiai Szolgáltató Központ írásban közölt véleménye alapján oktatjuk, szükség esetén jelnyelvet alkalmazzuk.
A súlyos és enyhe fokban hallássérült tanulók nevelésében, oktatásában az életkori és iskolai szakaszokhoz rendelt követelményeket a fejleszthetőség sajátosságainak figyelembevételével szükséges a helyi tantervben érvényesíteni. A fejleszthetőség sajátos akadályát döntően a nyelvi fejlettségi, figyelmi, emlékezeti, gondolkodási, magatartási állapot jelenti. A hallók azonos korosztályától egyedileg eltérő mértékben elmarad a szókincs, a nyelvi kifejező eszközöket kevésbé automatizáltan és árnyaltan használják. A hallássérüléssel közvetlenül összefüggenek az eltérések.
A Nat elveit és lényegét nem érintő módosításoknak ezek a jelenségek képezik az alapját. A súlyos és enyhe fokban hallássérült tanulók oktatása a Nat tíz műveltségi területét követi. Az egyéni sajátosságok figyelembevételével módosulhatnak a tantárgyi témakörök, tartalmak.
A hallássérült tanulóknak az információszerzésben és kommunikációban meglévő akadályozottságuk következtében alapvető szükségük van a vizuális információszerzés, feldolgozás és átadás legkorszerűbb technikáinak ismeretére és ezek alkalmazására. Megkülönböztetett jelentősége van az írásos kommunikációban. Ezért a lehető legkorábbi életkortól kell tanítani a gyermekeket a számítógép helyes használatára, illetve az internet által kínált kommunikációs lehetőségek tudatos, kulturált elsajátítására. A NAT-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

Az informatika tantárgy ismeretkörei, fejlesztési területei hozzájárulnak ahhoz, hogy a hallássérült tanuló az információs társadalom aktív tagjává válhasson. Az informatikai eszközök használata olyan eszköztudást nyújt a hallássérült tanulóknak, melyet a tanulási folyamat közben bármely ismeretszerző, -feldolgozó és alkotó tevékenység során alkalmazni tudnak. Ennek érdekében fontos a rendelkezésre álló informatikai és információs eszközök és szolgáltatások megismerése, működésük megértése, az egyéni szükségleteknek megfelelő szolgáltatások kiválasztása, és célszerű, értő módon való kritikus, biztonságos, etikus alkalmazása.

Az informatikai és információs eszközök, szolgáltatások az egyén életének és a társadalom működésének szinte minden területét átszövik, ezért az informatika tantárgyban szereplő fejlesztési területek számos területen kapcsolódnak a Nemzeti alaptanterv műveltségterületeinek fejlesztési feladataihoz. Az informatika tantárgy keretében megoldandó feladatok témájának kiválasztásakor, tartalmainak meghatározásakor fokozott figyelmet kell fordítani a kiemelt nevelési célok, a kulcskompetenciák és az életszerű, releváns információk megjelenítésére.

Az informatika tantárgy feladata, hogy korszerű eszközeivel és módszereivel felkeltse az érdeklődést a tanulás iránt és lehetővé tegye, hogy a hallássérült tanuló a rendelkezésre álló informatikai eszközök segítségével hatékonyabbá tegye a tanulási folyamatot. Az informatika tanulása hozzásegíti a tanulót, hogy önszabályozó módon fejlessze tanulási stratégiáját, ennek érdekében ismerje fel a tanulási folyamatban a problémamegoldás fontosságát, az információkeresés és az eszközhasználat szerepét, legyen képes megszervezni tanulási környezetét, melyben fontos szerepet játszanak az informatikai eszközök, az információforrások és az online lehetőségek.

Az informatika tantárgy segíti a hallássérült tanulót abban, hogy az internet által nyújtott lehetőségek kihasználásával aktívan részt vegyen a demokratikus társadalmi folyamatok alakításában, ügyeljen a biztonságos eszközhasználatra, fejlessze kritikus szemléletét, érthető módon és formában tegye fel a témával kapcsolatos kérdéseit, törekedjen az építő javaslatok megfogalmazására, készüljön fel a változásokra. Az informatika tantárgy kiemelt célja a digitális kompetencia fejlesztése, az alkalmazói programok felhasználói szintű alkalmazása, az információ szerzése, értelmezése, felhasználása, az elektronikus kommunikációban való aktív részvétel.

Az informatikaórákon elsajátított alapok lehetővé teszik azt, hogy a hallássérült tanuló a más tantárgyak tanulása során készített feladatok megoldásakor informatikai tudását alkalmazza.

Az informatika tantárgy feladata a formális úton szerzett tudás rendszerezése és

továbbfejlesztése, a nem formális módon szerzett tudás integrálása, a felmerülő problémák értelmezése és megoldása. Az egyéni, a csoportos, a tanórai és a tanórán kívüli tanulás fontos színtere és eszköze az iskola informatikai bázisa és könyvtára, melyek használatához az informatika tantárgy nyújtja az alapokat.

Az informatika műveltségterület fejlesztési céljai – a hallássérült tanulók váljanak a digitális világ aktív polgárává –, illetve a Nemzeti alaptanterv sajátos nevelési igényű tanulókra vonatkozó fejlesztési céljai, valamint az ott leírt digitális kompetenciák fejlesztése akkor valósulhatnak meg, ha az egyes tantárgyak, műveltségterületek tanítása és a tanórán kívüli iskolai tevékenységek szervesen, összehangolt módon kapcsolódnak az informatikához. Az informatika műveltségterület egyes elemeinek elsajátíttatása, a készségek fejlesztése, az informatikai tudás alkalmazása tehát valamennyi műveltségterület feladata. A digitális kompetencia fejlődését segíthetik például a szaktanárok közötti együttműködések (például: közös, több tantárgyat átfogó feladatok), továbbá az aktív részvétel a kulturális, társadalmi és/vagy szakmai célokat szolgáló közösségekben és hálózatokban.

Az informatika tantárgy fejlesztési feladatait a Nemzeti alaptanterv hat részterületen írja elő, melyek szervesen kapcsolódnak egymáshoz. Az egyes műveltségterületek a fejlesztési feladatok megvalósítása során építenek az informatika tantárgy keretében megalapozott tudásra és az informatikai eszközök használatára.

Mindennapi életünk során az intelligens informatikai rendszerek sokaságát használjuk. Az informatikai eszközök használata témakörön belül a számítógép felépítése és a gép alapvető működését biztosító hardverrészek kerülnek bemutatásra, a tanulók megismerik az adattárolást, a digitalizálást, az interaktivitást segítő eszközöket és a legfontosabb hardverelemek működését.

Az információs társadalom lehetőségeivel csak azok a személyek tudnak megfelelő módon élni, akik tudatosan alkalmazzák az informatikai eszközöket, ezért a fejlesztési feladatok meghatározása során elsősorban az eszközök ismeretére, az eszközökkel megvalósítható lehetőségek feltérképezésére és az alkotó felhasználásra kerül a hangsúly.

Az alkalmazói ismeretek témakör fejlesztése során a társadalmi élet számára hasznos informatikai műveletek megismerésére, megértésére és használatára, például állományok kezelésére, különböző alkalmazások használatára, és a programok üzeneteinek értelmezésére kerül sor. A számítógép működtetése érdekében a tanulóknak magabiztosan kell használniuk az operációs rendszert, amelyen keresztül kommunikálnak a számítógéppel.

Az alkalmazói programok használatakor fontos a célnak megfelelő eszközök kiválasztása, a szövegszerkesztéssel, kép- és videoszerkesztéssel, multimédia-fejlesztéssel,

prezentációkészítéssel, táblázatkezeléssel, adatbázis-kezeléssel kapcsolatos problémák megoldása közben az alkalmazott programok értő felhasználása, az alkalmazható eljárások megismerése, a használat közben felmerülő problémák megoldása. Az alkalmazói ismeretek fejlesztése többféle program használatát igényli, amelyek együttesen támogatják a kreativitást és az innovációt.

Az infokommunikáció térnyerésével a 21. század a hagyományos információforrások mellett központba állítja az elektronikus információforrások használatát, előtérbe helyezi az interneten zajló kommunikációt, megköveteli a hálózati és multimédiás informatikai eszközök hatékony felhasználását. Hallássérültek esetében a hallás elvesztése miatt különösen fontossá válik az infokommunikációs források megfelelő ismerete, elsajátítása.

Hangsúlyossá válik a különböző formákban megjelenő információk (szövegek, képek, hangok, egyéb multimédiás elemek) felismerése, kezelése, értékelése és felhasználása. Az ismeretek bővítéséhez, kiegészítéséhez a könyvtár, valamint az internet korosztálynak megfelelő alapszolgáltatásainak, az intelligens és interaktív hálózati technológiáknak az önálló használata szükséges. Az alkalmazáshoz nélkülözhetetlen a szükséges információk online adatbázisokban való keresése, a találatok és a programok által szolgáltatott válaszok értelmezése, az adatok közötti összefüggések felismerése és vizsgálata tanári segítséggel. A túlzott vagy helytelen informatikai eszközhasználat veszélyeket rejthet, melyekre érdemes felhívni a figyelmet, hasznos lehet megismerni azokat a módszereket, amelyekkel a veszélyek elkerülhetők.

Az infokommunikáció témakörén belül kerül sor az interneten zajló kommunikációs formák és rendszerek bemutatására, megismerésére és összekapcsolására. A kommunikációs folyamat magában foglalja az információk fogadását, küldését, továbbítását, tárolását, rendszerezését, a netikett betartását, a kommunikációt akadályozó tényezők felismerését. A csoportokon belül zajló kommunikáció számtalan lehetőséget rejt a tanulási folyamatok számára, ennek érdekében a tanulóknak tájékozottságot kell szerezniük a közösségi oldalak használatáról, azok előnyeiről és veszélyeiről, meg kell ismerniük a használatra vonatkozó elvárásokat, szabályokat.

A médiainformatika témakör tartalmazza az elektronikus, internetes médiumok elérését, használatát, információk kinyerését, felhasználását. A források használata magában foglalja az egyes információhordozók tanulásban való alkalmazását, valamint hitelességük, objektivitásuk vizsgálatát, tartalmuk értékelését is.

Az információs társadalom témakörben elsajátított ismeretek, fejlesztett készségek és képességek hozzájárulnak ahhoz, hogy a hallássérült tanuló a későbbiekben etikusan és

biztonsággal kezelje az adatokat, megfelelően használja a rendelkezésére álló informatikai eszközöket. Az aktív állampolgárság érdekében kerül sor az elektronikus szolgáltatások megismerésére, az egyes szolgáltatástípusok céljainak azonosítására, jellemzésére, az igényeknek megfelelő szolgáltatások kiválasztására. A hallássérült tanulók a szabályok betartásával igénybe veszik a számukra hasznos elektronikus szolgáltatásokat. Az informatikai rendszerek használata közben számtalan biztonsági, etikai probléma merül fel, melyek tájékozottság és tapasztalat birtokában megfelelő módon kezelhetők, ezért lehetőséget kell nyújtani a tapasztalatszerzés többféle módjára, pl. a médiában szereplő események különböző szempontok szerinti értelmezésére, a társakkal történt esetek megbeszélésére, a lehetséges megoldási alternatívák kifejtésére.

A könyvtárhasználat oktatásának célja a hallássérült tanulók felkészítése az információszerzés kibővülő lehetőségeinek felhasználására a tanulásban, a hétköznapokban az információk elérésével, kritikus szelekciójával, feldolgozásával és a folyamat értékelésével. A könyvtár forrásközpontként való használata az önműveléshez szükséges attitűdök, képességek és az egész életen át tartó önálló tanulás fejlesztésének az alapja. A fenti cél az iskolai és fokozatosan a más típusú könyvtárak, könyvtári források, eszközök megismerésével, valamint a velük végzett tevékenységek gyakorlásával, tudatos, magabiztos használói magatartás, tájékozódás és a könyvtárhasználat igényének kialakításával érhető el.

Az információkeresés területén kiemelt cél, hogy a képzési szakasz végére a hallássérült tanuló tudatosan és komplexen gondolkodjon a folyamatról és tervezze azt. Ehhez elengedhetetlen, hogy ismerje a dokumentumtípusok és segédkönyvek típusait, jellemzőit és azok információs értékének megállapításának szempontjait. Ezen tudásának fokozatos, folyamatos és gyakorlatközpontú fejlesztése segíti őt a feladatokhoz szükséges kritikus és válogató forráskiválasztáshoz és információgyűjtéshez. Tudatosítani szükséges a hallássérült tanulókban a könyvtári információszerzéshez, -feldolgozáshoz és -felhasználáshoz is kapcsolódóan az etikai szabályokat, jogi vonatkozásokat.

A könyvtári informatika témakör oktatása során a tanuló a könyvtárak és a könyvtári források használatának alapjaival ismerkedik meg, majd a többi tantárgy keretében megvalósuló, erre a tudására épülő gyakorlati feladatok során szerez tapasztalatokat az egyes műveltségterületeken és rendszerezi, mélyíti tudását. Mindezek során egyszerre vannak jelen a könyvtárak által nyújtott hagyományos szolgáltatások és a korszerű társadalmi igényeket kiszolgáló modern technikai lehetőségek.

Az informatikai eszközök használata a számítógépteremben lévő szabályok betartatásával és az egészséges számítógépes munkakörnyezet kialakításával építő módon hat az erkölcsi gondolkodásra, a testi és lelki egészségre.
Az informatikai eszközök használata során, a megismert hardverelemek bővülésével a digitális és a természettudományos kompetencia is fejlődik. A papír nélküli nyomtatási lehetőségek megismerése, az analóg információk digitalizálása erősíti a környezettudatosságot, felkészíti a tanulókat a fenntarthatóság megteremtéséből adódó feladatokra.
A biztonságos adattárolás megismerésével, az egyéni felelősségvállalás és az illetéktelen adathozzáférés megismertetésével fejleszthető az erkölcsi gondolkodás. A digitális eszközök használatával fejlődnek a diákok technikai készségei.
Az alkalmazói ismeretek során a hallássérült tanulók dokumentumokat szerkesztenek, amely fejleszti az anyanyelvi kommunikációt, a digitális kompetenciát, az esztétikai érzéket és az önálló tanulást. A személyes dokumentumok készítése fejleszti az önismeretet, segíti a pályaorientációt. A multimédiás dokumentumok készítése támogatja a médiatudatosságra nevelést. A táblázatok kezelésére alkalmas programokkal végzett műveletek során nyert információk támogatják a felhasználót az önálló döntésben, segítik a matematikai, a digitális, a kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetenciák fejlesztését és a hatékony, önálló tanulást.
A problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör hozzájárul az önismereti és a társas kapcsolati kultúra fejlesztéséhez. A problémamegoldás során a tanulók megtapasztalják, hogy egy nagyobb probléma akkor oldható meg hatékonyan, ha azt kisebb részekre bontják és a feladat megoldása közben csoportban dolgoznak együtt. A csoportmunka szervezése hozzájárul az önismeret fejlesztéséhez valamint a társak megértéséhez, elfogadásához.
Az infokommunikáció témakör során szerzett tapasztalatok támogatják a médiatudatosságra nevelést. A hagyományos média mellett az elektronikus média mindennapjaink nélkülözhetetlen részévé vált. Az információszerzés, a tanulás, a szórakozás és a kapcsolattartás sem képzelhető el digitális média nélkül. Az informatika tantárgy kiemelt célja, hogy a tanuló az információs társadalom aktív és kritikusan gondolkodó részvevője legyen. A médiatudatos oktatás célja, hogy a hallássérült tanuló az elképesztő mennyiségű információból legyen képes kiválasztani a hiteles információt. Fontos, hogy a diákok meg tudják különböztetni a valóságot és a virtuális világot. A multimédia jelentős szerepet játszik társadalmunk megismerésében, ezért a média működésének megismerése nélkülözhetetlen az

információk kritikus értelmezéséhez, ennek érdekében kerül sor a médiatudatos, kritikus gondolkodás ösztönzésére, az etikus viselkedés betartására. A média egyes elemei a manipuláció eszközei is lehetnek, a tudatos befolyásolás jelei jól azonosíthatók. A helyes médiahasználatra való felkészítéssel, a helyes viselkedésminták megfigyelésével megelőzhető a káros függőség kialakulása. Az eszközhasználat során ügyelni kell az önálló döntéshozatalon alapuló mértéktartásra. Fontos azoknak a helyzeteknek a felismerése, melyekben elkerülhetetlen a segítségkérés.

Az információs társadalom témakör tárgyalása során a hallássérült tanulók olyan normákat, értékeket ismernek meg, melyek hozzájárulnak az erkölcsi neveléshez és ezen keresztül a családi életre neveléshez. Az elektronikus szolgáltatások igénybevétele egyéni felelősségvállalással jár, amely támogatja a társadalmi folyamatok megismerését. Az online tevékenységek végzésekor lehetőség nyílik a társas kapcsolatok ápolására, a szociális kompetencia fejlesztésére, a folyamatokban való aktív és kritikus részvétellel fejlődik az önismeret, és a szövegértő, -feldolgozó képesség.

Az informatikai eszközhasználat készségszintű elsajátítása támogatja a tanulás eredményességét, hozzájárul az élményszerű, korszerű eszközökkel támogatott tanulás megvalósításához, lehetőséget nyújt a folyamatos és hatékony önképzéshez.

Az informatikai eszközök használata során cél, hogy a felhasználók törődjenek a testi és lelki egészségükkel, munkájukat egészséges munkakörnyezetben végezzék. A jövőorientált gondolkodás kialakítása érdekében érdemes megismerni az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásait, a környezetet kímélő energiatakarékos üzemmódokat. A társadalmi tevékenységek hatással vannak a környezetre, a környezet megóvása érdekében a környezettudatos életmód kialakítására és az ezzel kapcsolatos információk keresésére is hangsúlyt kell fektetni.

Az online rendszerek megismerésével lehetővé válik a valós és virtuális kapcsolatok közötti különbségek azonosítása. A világhálóról származó tartalmak különböző hitelességűek, ezért eleinte csak a biztonságos információforrások használata javasolt, a későbbi évfolyamokon a tanulók tanulmányi feladataiknak, érdeklődésüknek megfelelően, körültekintően bővíthetik az alkalmazott források és felhasználások körét.

A könyvtárhasználati tudás a kiemelt fejlesztési területek mindegyikében elengedhetetlen, mivel minden téma megismerése hatékony és kritikai szemléletet igényel. Ezen belül is kiemelkedik a nemzeti műveltség, értékek és az egyetemes kultúra megismertetése, hiszen ezek alapvető eszközei az információforrások. A demokráciára nevelés és az állampolgári kompetencia fejlesztésének fontos része az információhoz való jog tudatosítása és a

megszerzéséhez, megértéséhez, a társadalom érdekében való aktív felhasználásához szükséges tudás fejlesztése. Az információ feldolgozása sok erkölcsi kérdés megvitatását teszi szükségessé, melyekkel a tanulók társas kapcsolati kultúrája fejleszthető.
A könyvtári informatika keretén belül kerül sor annak a megtanítására, hogy hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások a tanulás során. A forrás- és könyvtárhasználat tanulása segít az információkeresés és a tanulás folyamatának megértésében, a tanulási stratégia fejlesztésében. A témakör a gyakorlatközpontúságból adódó folyamatos tevékenykedtetéssel és az együttműködést igénylő csoportmunkával járul hozzá a differenciáláshoz. Mind az anyanyelvi, mind a digitális kulcskompetenciák fejlesztése területén kiemelt jelentősége van az információs problémamegoldás folyamatának, valamint ezek bemutatásának. A könyvtárhasználat tanítása során cél, hogy a tanulók a nyomtatott és a digitális eszközök segítségével önállóan és tudatosan használjanak könyvtárakat, anyanyelvi és idegen nyelvű információforrásokat.
A hallássérült tanulónál – a hallás hiánya vagy csökkenése miatt – a szokásostól eltérhet a nyelvi kommunikáció (beszédértés, szövegértő olvasás szókincs, nyelvi szerkezetek értése és használata, hangzó beszéd stb.) fejlettsége, ennek következtében a megismerő tevékenység és a teljes személyiség fejlődése is megváltozhat. A tanórák során jelnyelven történik az oktatás hangos beszéddel is megerősítve. A tananyagot a szintnek megfelelően egyszerűsítve jelenítik meg az oktatók, kibővítve vizuális szemléltető eszközökkel.

7. évfolyam 2020/2021.tanévtől kifutó rendszerben

Az informatikai eszközök közül a számítógéppel való kommunikáció során fontos egy operációs rendszer rutinszerű használata. Ezeken az évfolyamokon a tanulók már önállóan használják a legfontosabb eszközöket, segítség nélkül kezelik a fájlokat és mappákat. Napjainkban egyre fontosabbá válik az információk digitális formában való tárolása, az analóg információk digitalizálása. A digitalizált állományok mérete sokszor rendkívül nagy lehet, ezért szükséges a tömörítési módok és eljárások ismerete is.
Az alkalmazói ismeretek elsajátításával gyakorlottan használják a szövegszerkesztő programot, tudnak szöveget, képet és táblázatot is tartalmazó dokumentumot minta vagy leírás alapján elkészíteni. A dokumentumok esztétikus megjelenítése érdekében képek gyűjtésére, feldolgozására kerül sor képszerkesztő program segítségével. Ismerik a táblázatkezelés alapjait, a diagramok szerkesztésének, módosításának lépéseit. Tudnak különböző dokumentumokból származó részleteket saját munkájukban elhelyezni, ismerik a webes publikáció jellemző elemeit.

Az infokommunikációs eszközök használatakor, az információszerzés során az általános iskola utolsó évfolyamain az internet hatékony használata kerül előtérbe. A tanulók az egyszerű keresések mellett az összetett keresések végzésében is gyakorlatot szereznek. Az információszerzés során szerzett tapasztalatok következtében megjelenik a kritikus szemlélet az információk hitelességével szemben. A szükséges információk megkeresésén, letöltésén túl a saját anyagaik publikálására is sor kerül.
A korábbi évek során megismert infokommunikációs eszközök bővítése, egyéb internetes és mobilkommunikációs lehetőségek megismerése következtében a tanulók egyre tudatosabban választanak a rendelkezésre álló elektronikus médiumok között. Betartják az adatvédelem alapvető szabályait, felismerik az ártó szándékú támadásokat és megfelelő eszközökkel képesek védekezni ezek ellen.
Az információs társadalom témakör feldolgozása során a tanulók megismerik az információkezeléssel kapcsolatos feladatokat, a veszélyek elhárítási lehetőségeit, a jogi és etikai vonatkozásokat. Az alkalmazás során kiemelt szerepet kap az információforrások hitelességének értékelése, az információk etikus használata. Az informatikai eszközök használatakor törekednek a helyes módszerek kialakítására, megismerik a kulturált együttélésre vonatkozó szabályokat és betartják azokat. Az informatikai eszközök használata jelentősen hozzájárul a változásokhoz, ezért érdemes megismerni a fejlődés egyes szakaszait.
A tanulók az életkori sajátosságoknak és az igényeknek megfelelő elektronikus szolgáltatásokkal ismerkednek meg, majd sor kerül azok hétköznapi életben betöltött szerepének, céljainak azonosítására és biztonságos, kritikus használatára. A fejlesztés során a szolgáltatások kiválasztását követően a működés megfigyelése és megértése, az egyes funkciók kipróbálása, a működési algoritmusok azonosítása, az eljárások értő alkalmazása és a kritikus szemléletmód kialakítása kap hangsúlyos szerepet.
A könyvtári informatika fejlesztési területen az egyre tudatosabb könyvtárhasználóvá nevelés a kiemelt cél. Ehhez járul hozzá az információs problémamegoldás alapvető lépéseinek ismerete, az egyes eszközök, módszerek tanári támogatással történő alkalmazása, továbbá az iskolai könyvtár állományának és szolgáltatásainak önálló használata. Az önálló forráskiválasztást és -használatot, a döntések meghozását támogatja, hogy a tanulók megismerik az egyes könyvtártípusok és szolgáltatásaik jellemzőit, különbségeit, a nyomtatott és elektronikus kézikönyvek, tájékoztató eszközök széles tárházát, azok információs értékét.
A különböző tantárgyi gyűjtőmunkákhoz, projektmunkákhoz kapcsolódó támogatásban, értékelésben hangsúlyos szerepet kapnak az etikai és jogi vonatkozások, a forrásjegyzék készítése és a hivatkozások.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Az informatikai eszközök használata	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás a különböző informatikai környezetekben. Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata. Az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásainak használata. Az ismert eszközök közül az adott feladat megoldásához alkalmas hardver- és szoftvereszköz kiválasztása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tájékozódás a különböző informatikai környezetekben Számítógépes és nem számítógépes informatikai környezetek megismerése, összehasonlítása.	Fizika: egyes technikai eszközök működésének megfigyelése, a működés feltételeinek értelmezése a mindennapi környezetben.
Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata A számítógép fő egységei. Neumann elvű gépek fő részei. Bemeneti és kimeneti perifériák, adathordozó eszközök működési elvei. Az eszközök helyes használatának elsajátítása. Digitalizálás. Képek szkennelése. Digitális fotózás.	
Az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásainak használata Az operációs rendszer grafikus felületének magabiztos használata. A hálózati operációs rendszerek funkciói, főbb szolgáltatásai. Vezetékes és vezeték nélküli kapcsolatok. Az iskolai hálózat vázlatos felépítése.	Fizika; biológia-egészségtan; kémia: a tudomány és a technika mindennapi élettel való kapcsolata, az egyéni felelősség kérdése.
Az ismert eszközök közül az adott feladat megoldásához alkalmas hardver- és szoftvereszköz kiválasztása Az adott feladat elemzése. A probléma megoldásához szükséges informatikai eszköz kiválasztása.	Fizika; kémia; matematika; biológia-egészségtan: a tantárgyi órán felmerülő feladatok informatikai

A probléma megoldásához szükséges funkciók elsajátítása. Nyomtatás fájlba, pdf állományok készítése. Környezettudatos viselkedés nyomtatáskor. Be-, illetve kitömörítés.	eszközzel történő megoldása. Az adott helyzethez legjobban illeszkedő hardver és szoftver kiválasztása. A tanórán bemutatott kísérlet vagy vizsgálat jegyzőkönyvének nyomtatása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Monitor, nyomtató, adathordozó, pendrive, merevlemez, CD, CD-olvasó, digitalizálás, hálózat, hálózati szolgáltatás, tömörítés, tömörített állomány.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Alkalmazói ismeretek	Órakeret 17 óra
	2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása. A szövegszerkesztés alapfogalmainak ismerete. A leggyakoribb karakter- és bekezdésformázások önálló végzése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása. Objektumok szövegben való elhelyezése. Összetett dokumentum készítése. Táblázatkészítés szövegszerkesztővel. Digitális képek alakítása, formázása. Hangszerkesztés. Webes publikáció készítése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Szöveges, rajzos dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása Kisebb méretű dokumentum minta vagy leírás alapján történő szerkesztése. Objektumok a szövegben Objektumok beillesztése a szövegbe. A szövegben elhelyezhető különböző objektumok (kép, szöveg, rajz) tulajdonságainak megismerése, az egyes jellemzők módosítása. Összetett dokumentum készítése Egyszerű szöveget, rajzot és táblázatot is tartalmazó dokumentumok elkészítése. Szöveg mentése különböző formátumokban.	Magyar nyelv és irodalom: szövegalkotás a társadalmi (közösségi) élet különböző területein a papíralapú és az elektronikus műfajokban). Fizika; kémia; biológia-egészségtan: kísérlet vagy vizsgálat

Táblázatkészítés szövegszerkesztővel Táblázat beszúrása szövegbe. A táblázat tulajdonságainak beállítása. Táblázat formázása.	jegyzőkönyvének elkészítése.
Információk publikálásának különböző módjai az interneten Weblap készítése. Bloghasználat megismerése.	
Digitális képek alakítása, formázása Digitális képek jellemzőinek megismerése. Képszerkesztő program használata. Műveletek képekkel, képszerkesztés, képvágás.	Vizuális kultúra: a technikai médiumok képalkotó módszerei; vizuális reklámok.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Szöveg, digitális kép, weblap, blog.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés	
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása. Példák megnevezése a táblázatok mindennapi életben történő használatára vonatkozóan. Alkalmazói programok fájlműveletei. A térképhasználat alapjainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Táblázatkezelés. Táblázatos dokumentumok készítése. Az adatkezelés alapjainak fejlesztése. Az információ és adat ábrázolása, értelmezése, grafikus eszközök, módszerek. Térképhasználati ismeretek felhasználása, keresése az interneten.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Táblázatkezelés Táblázatkezelő program használata. A munkakörnyezet beállítása. A táblázatkezelő menürendszerének megismerése.		
Táblázatos dokumentumok. Az adatkezelés alapjai Táblázatok használata a mindennapi életben. Adatok táblázatos formába rendezése, feldolgozása. Adattípusok megismerése.		Matematika: ismeretek alkalmazása az újabb ismeretek megszerzésében, a gyakorlati életben és más tantárgyak keretében (pl. százalék, kamatos kamat, terület-, felszín-, térfogatszámítás, relatív

Adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás elsajátítása. Cellahivatkozások használata. Képletek szerkesztése. A konstans, relatív és abszolút hivatkozás fogalmának megismerése.	gyakoriság, valószínűség, logaritmus függvény). Táblázatok készítése. Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz: Mérési adatok, ábrák, értelmezése. Természeti jelenségek, folyamatok időbeli lefolyásának leírása függvényekkel, diagramok elemzése, értelmezése.
Az információ és adat ábrázolása, értelmezése, grafikus eszközök, módszerek Adatok megjelenítése, kiemelése, aktuális információ keresése. Az adatok gyűjtése, csoportosítása, értelmezése. Diagramok készítése. Diagramtípus kiválasztása, szerkesztése, módosítása.	Fizika; kémia; földrajz; biológia-egészségtan: a vizsgált természeti és technikai rendszerek állapotának leírására szolgáló szempontok és módszerek használata.
Térképhasználati ismeretek felhasználása, keresése az interneten Térképhasználati ismeretek alkalmazása. Térképek keresése, használata. Keresés a térképeken, a térképek átalakítása.	Földrajz; fizika: a térbeli tájékozódást szolgáló eszközök és módszerek alapjai és felhasználásuk. A GPS idő-, távolság- és sebességadatainak értelmezése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás, cella, oszlop, sor, aktív cella, tartomány, munkalap, munkafüzet, cellahivatkozás, konstans, relatív és abszolút hivatkozás, képlet, függvény, diagram.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Infokommunikáció	Órakeret 7 óra
	3.1. Információkeresés, információközlési rendszerek	
Előzetes tudás	Böngészőprogramok, keresők, levelezőrendszerek használata. Információkeresés az interneten. Megadott művek elektronikus katalógusban való visszakeresése.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az információk hatékony keresése, a legfontosabb információk megtalálása, a hiteles és nem hiteles információk megkülönböztetése, információk kritikus kezelése, a tartalmak publikálásra való előkészítése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Összetett keresések űrlapok segítségével Tematikus és kulcsszavas keresőgépek használata az információ elérésére, több keresési szempont egyidejű érvényesítése, űrlapok kitöltése.	Földrajz: a Föld országainak, fővárosainak bemutatásához, prezentációk készítéséhez anyagok gyűjtése, kiselőadás készítése.
Hatékony, céltudatos információszerzés A keresés folyamata. Keresőkérdés alkotása. Releváns információk kiszűrése a kereső által megtalált adathalmazból.	
Információforrások irányított kiválasztása, hitelességének vizsgálata, szelektálása Helyi könyvtári és a korosztálynak szóló elterjedt adatbázisok. Az információk elemzése hitelesség szempontjából. Több hasonló tartalmú oldal összehasonlítása.	Fizika: természettudományos anyagok gyűjtése, a megbízhatóság vizsgálata.
Nyomtatásra és webes publikálásra szánt dokumentumok készítése Közlésre szánt szöveges és képi információval kapcsolatos elvárások, kiválasztási szempontok. Nyomtatási beállítások. Webes publikálásra alkalmas fájlformátumok megismerése. Internetes oldalak feltöltése egy nyilvános tárhelyre. Publikus és nem publikus adatok megkülönböztetése.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Keresés, letöltés, publikálás, hitelesség, űrlap.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák	
Előzetes tudás	Elektronikus levél írása, fogadása, új postafiók regisztrálása.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A modern infokommunikációs eszközök hatékony használata.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A kommunikációs modell megismerése Az információ küldésének és fogadásának kommunikációs eszközei, funkciói, kiválasztási szempontjai. Az elektronikus levelezés alapjai. A mobilkommunikáció eszközei. Kapcsolatteremtés infokommunikációs eszközök útján. Az internet kommunikációs szolgáltatásai.	Kémia; biológia-egészségtan: feladatok közös kidolgozása kommunikációs csatornákon keresztül.
A kommunikációs célnak megfelelő választás a médiumok között A fogyatékkal élőkkel való és a fogyatékkal élők közötti kommunikációt biztosító eszközök megismerése. A virtuális tér közlekedési szabályai. A kommunikációs médiumok és szerepük.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: közösségi portálokon megjelenő személyes adatok vizsgálata a védelem és adatbiztonság szempontjából.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kommunikációs modell, üzenet, internetes kommunikáció, mobilkommunikáció, adatvédelem.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3.3. Médiainformatika	
Előzetes tudás	A hagyományos és az elektronikus média kezelése, az internetes média elérése, egyes elemek letöltése. A médiában megjelenő információk hitelességének kritikus értékelése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A legújabb médiainformatikai technológiák használata, alkalmazása; önálló és kritikus attitűd fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

A hagyományos médiumok modern megjelenési formáinak megismerése, alkalmazásuk a megismerési folyamatban A média alkalmazási lehetőségei. Internetes portálok, szöveges és képi információforrások. Internet, televízió, rádió használata. Elektronikus könyv, hangoskönyv használata. Szótárak, lexikonok, folyóiratok az interneten. Képek, zenék, filmek elérése az interneten. Oktatóprogramok, oktatóanyagok keresése az interneten. Internetes térképek keresése.	Matematika: bonyolult vagy érdekes függvények vizsgálatához anyaggyűjtés, digitális táblára anyagfeldolgozáshoz. Földrajz: térképhasználat. Magyar nyelv és irodalom: hangoskönyv, elektronikus könyv. Idegen nyelvek; magyar nyelv és irodalom: szótárak, lexikonok használata.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Internetes oktatóprogram, regisztráció, online szótár, online elérés, elektronikus könyv, hangoskönyv, információmegosztó portálok.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Az információs társadalom	Órakeret 5 óra
	4.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai	
Előzetes tudás	Informatikai biztonsággal, információkezeléssel kapcsolatos tapasztalatok. Infokommunikációs eszközök használata során tanúsított viselkedési módok megfigyelése, véleményezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az információ előállítása, megosztása, terjesztése, használata, átalakítása. Az információ kezelése során felmerülő veszélyek felismerése, elhárításuk lehetőségei. Az információforrások hitelességének értékelése. Viselkedési szabályok közös kialakítása, a kulturált együttélés szabályainak betartása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

Az adatokkal, különösen a személyes adatokkal való visszaélések, veszélyek és következmények megismerése, azok kivédése, a védekezés módszereinek és szempontjainak megismerése Az adatvédelemmel kapcsolatos feladatok megismerése. Az adatokkal való visszaélések kivédése. Az adatokkal való visszaélésekből származó veszélyek és következmények megismerése. Védekezési módszerek és szempontok megismerése.	Technika, életvitel és gyakorlat: az emberi tevékenységek hatásainak felismerése, a tevékenységek nem várt hatásainak kezelési ismeretei.
Az információ hitelessége és ellenőrzési lehetőségeinek megismerése Megbízható információforrások ismerete. Az információ hitelességének értékelése.	Technika, életvitel és gyakorlat: a tevékenységekhez szükséges információk kiválasztása és alkalmazása. A különböző eredetű információk szűrése, értékelése, összekapcsolása, érvényességük kiterjesztése.
Az informatikai eszközök alkalmazásának fontosabb etikai kérdései A jogtiszta szoftverhasználat előnyei. Szabadon vagy korlátozottan használható programok használata. A programhasználat során betartandó jogok és kötelességek.	Technika, életvitel és gyakorlat: az iskolai környezet rendje, tisztasága. Matematika: matematikai modellek (pl. nyitott mondatok, gráfok, sorozatok, függvények, függvényábrázolás, számítógépes programok, statisztikai elemzések), alkalmazásuk módja, korlátai (pontosság, értelmezhetőség).
Az információforrások etikus felhasználásának megismerése Az információszerzés folyamatának ismerete. Az információforrások etikus felhasználása. Az információforrások feltüntetése. Az információ értékként való kezelése, megosztása.	Technika, életvitel és gyakorlat: a személyes felelősség belátása és érvényesítése a közvetlen környezet alakításában. Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: információk keresése, könyvtár-, folyóirat- és internethasználat, adatbázisok,

	szimulációk használata, kiselőadások tervezése. Magyar nyelv és irodalom: az információs kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása, az ezekhez kapcsolódó tipikus hibák és veszélyek felismerése, kiküszöbölése.
Az információ és az informatika emberi kapcsolatokra gyakorolt hatásának megismerése Az információ szerepe az információs társadalomban. Az informatikai eszközök használatának következményei.	Technika, életvitel és gyakorlat: a probléma megoldásához szükséges komplex tájékozódás.
Kulcsfogalmak /fogalmak	Adat, adathalászat, kéretlen levél (spam), lánclevél (hoax), információ, információforrás, hitelesség, megbízhatóság, jogtiszta szoftver, licenc, ingyenes szoftver, korlátozottan használható szoftver.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata	
Előzetes tudás	Életkori sajátosságoknak megfelelő elektronikus szolgáltatásokkal kapcsolatos tapasztalatok, vélemények megfogalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elektronikus szolgáltatások hétköznapi életben betöltött szerepének felismerése. Az elektronikus szolgáltatások használata, a biztonság figyelembevétele, a kritikus szemléletmód kialakítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az e-szolgáltatások használatának célirányos megismerése Az elektronikus szolgáltatások funkcióinak megismerése. Az elektronikus szolgáltatások működésének megismerése, a szolgáltatások igénybevétele, használata, lemondása.		Technika, életvitel és gyakorlat: a megtakarítási lehetőségek felismerése, a hatékonyság, egészség- és környezettudatosság érvényesítése.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információs társadalom, média, elektronikus szolgáltatások, regisztráció, leiratkozás, azonosító, jelszó.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Könyvtári informatika	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Az iskolai könyvtár önálló használata a raktári rend ismeretében. Közkönyvtári tapasztalatok. Könyvtári katalógusok irányított használata. Az önálló műre való hivatkozás alapjainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az iskolai és lakóhelyi könyvtár alapszolgáltatásainak és a különböző információforrásoknak önálló, alkotó és etikus felhasználása egyszerű tanulmányi feladatok egyéni és csoportos megoldása során.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Könyvtártípusok, funkcionális terek Tájékozódás az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében. Az összes könyvtártípus jellemzőinek megismerése, összehasonlítása. A kézikönyvtár összetételének és tájékozódásban betöltött szerepének megismerése. Nagyobb könyvtárak funkcionális tereinek megismerése. Önálló eligazodás a települési közkönyvtárban. A gyermekkönyvtár (-részleg) önálló használata. Könyvtárlátogatás.	Magyar nyelv és irodalom: könyvtárhasználat.
Könyvtári szolgáltatások Könyvtári szolgáltatások irányított alkalmazása a tanulásban és a tájékozódásban. A kézikönyvtár önálló használata.	
Információkeresés Hatékony, céltudatos információszerzés. Keresett téma kifejezése tárgyszóval. Összetett keresőkérdés megfogalmazása.	Technika, életvitel és gyakorlat: a tevékenység információforrásainak használata: a tevékenységhez kapcsolódó információszükséglet behatárolása és a tevékenységhez, a probléma

Megadott szempontok szerint való keresés az iskolai és a lakóhelyi elektronikus könyvtári katalógusban. Konkrét feladathoz való irányított forráskeresés katalógus és bibliográfia segítségével. A forráskeresés és -feldolgozás lépéseinek tudatosítása, irányított alkalmazása.	megoldásához szükséges komplex tájékozódás. Fizika; kémia; biológia-egészségtan: Információk keresése, könyvtár-, folyóirat- és internethasználat, adatbázisok, szimulációk használata. Természettudományi témájú ismeretterjesztő források önálló keresése, követése, értelmezése, az ismeretszerzés eredményeinek bemutatása. Magyar nyelv és irodalom: Írás, szövegalkotás: rövidebb beszámolók anyagának összegyűjtése, rendezése különböző nyomtatott (lexikonok, kézikönyvek) és elektronikus forrásokból. Az önálló feladatvégzés, információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazása. Internetes enciklopédiák és keresőprogramok használata. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: önálló információgyűjtés adott témához különböző médiumokból. Földrajz: tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról - információgyűjtés internetalapú szolgáltatásokkal (tények, adatok, menetrendek, hírek, idegenforgalmi ajánlatok).
Dokumentumtípusok, kézikönyvek Nyomtatott és elektronikus kézikönyvek, közhasznú információforrások és ismeretterjesztő	Matematika: ismerethordozók használata - könyvek (pl. matematikai zsebkönyvek, szakkönyvek, ismeretterjesztő könyvek, lexikonok,

művek típusainak ismerete. Közhasznú adatbázisok használata.	feladatgyűjtemények, táblázatok, képletgyűjtemények). Magyar nyelv és irodalom: az önálló feladatvégzés, információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazása: segédkönyvek, szótárak, lexikonok, helyesírási kézikönyvek használata, ismeretlen kifejezések jelentésének megkeresése egynyelvű szótárakban. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről. Biológia-egészségtan: az élővilág rendszerezésében érvényesülő szempontok bemutatása határozókönyvek alapján.
Forráskiválasztás A feladatnak megfelelő forrástípus önálló kiválasztása. Információforrások hitelességének vizsgálata, szelektálása. Többféle forrásra épülő tematikus gyűjtőmunka.	Technika, életvitel és gyakorlat: a tevékenység információforrásainak használata. A tevékenységekhez szükséges információk kiválasztása és alkalmazása. A különböző eredetű információk szűrése, értékelése, összekapcsolása, érvényességük kiterjesztése. Magyar nyelv és irodalom: az információ kritikus befogadásának megalapozása (azonos témáról különböző forrásból származó rövidebb információk összevetése tanári irányítással, csoportosan). Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a források megbízhatósága.

Bibliográfiai hivatkozás, forrásfelhasználás Bibliográfiai hivatkozás önálló készítése. Idézés jelölése. A szerzői jogi vonatkozások megértése. Forrásjegyzék összeállítása.	Magyar nyelv és irodalom: források megjelölése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nemzeti könyvtár, szakkönyvtár, elektronikus könyvtár, kézikönyv, szaklexikon, szakkönyv, napilap, folyóirat, bibliográfia, linkgyűjtemény, keresőkérdés, tárgyszó, szerzői jog, információs érték, felhasznált irodalomjegyzék.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén
A tanuló az informatikai eszközök használata témakör végére ismerje meg a különböző informatikai környezeteket; tudja használni az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásait; segítséggel legyen képes az adott feladat megoldásához alkalmas hardver- és szoftvereszközök kiválasztására. A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére tudjon dokumentumokba különböző objektumokat beilleszteni; tudjon szöveget, képet és táblázatot is tartalmazó dokumentumot minta vagy leírás alapján elkészíteni; tudjon egyszerű táblázatot létrehozni; ismerje a diagramok szerkesztésének, módosításának lépéseit; tudjon bemutatót készíteni. A tanuló az infokommunikáció témakör végére legyen képes megkeresni a kívánt információt; legyen képes az információ értékelésére; legyen képes előkészíteni az információt weben történő publikálásra; tudja megkülönböztetni a publikussá tehető és védendő adatait; használja a legújabb infokommunikációs technológiákat, szolgáltatásokat. A tanuló az információs társadalom témakör végére ismerje az informatikai biztonsággal és adatvédelemmel kapcsolatos fogalmakat; ismerje az adatokkal való visszaélésekből származó veszélyeket és következményeket; ismerjen megbízható információforrásokat;

legyen képes értékelni az információ hitelességét;
ismerje az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályokat;
ismerje az információforrások etikus felhasználási lehetőségeit;
ismerje fel az informatikai eszközök használatának az emberi kapcsolatokra vonatkozó következményeit;
ismerjen néhány elektronikus szolgáltatást;
legyen képes a szolgáltatások igénybevételére, használatára, lemondására.
A tanuló a könyvtári informatika témakör végére
a könyvtár és az internet szolgáltatásait igénybe véve képes önállóan releváns forrásokat találni konkrét tantárgyi feladataihoz;
a választott forrásokat képes alkotóan és etikusan felhasználni a feladatmegoldásban;
képes alkalmazni a más tárgyakban tanultakat (pl. informatikai eszközök használata, szövegalkotás);
egyszerű témában képes az információs problémamegoldás folyamatát önállóan végrehajtani.

8. évfolyam 2020/2021.tanévtől kifutó rendszerben

Az informatikai eszközök közül a számítógéppel való kommunikáció során fontos egy operációs rendszer rutinszerű használata. Ezeken az évfolyamokon a tanulók már önállóan használják a legfontosabb eszközöket, segítség nélkül kezelik a fájlokat és mappákat. Napjainkban egyre fontosabbá válik az információk digitális formában való tárolása, az analóg információk digitalizálása. A digitalizált állományok mérete sokszor rendkívül nagy lehet, ezért szükséges a tömörítési módok és eljárások ismerete is.
Az alkalmazói ismeretek elsajátításával gyakorlottan használják a szövegszerkesztő programot, tudnak szöveget, képet és táblázatot is tartalmazó dokumentumot minta vagy leírás alapján elkészíteni. A dokumentumok esztétikus megjelenítése érdekében képek gyűjtésére, feldolgozására kerül sor képszerkesztő program segítségével. Ismerik a táblázatkezelés alapjait, a diagramok szerkesztésének, módosításának lépéseit. Tudnak különböző dokumentumokból származó részleteket saját munkájukban elhelyezni, ismerik a webes publikáció jellemző elemeit.
Az infokommunikációs eszközök használatakor, az információszerzés során az általános iskola utolsó évfolyamain az internet hatékony használata kerül előtérbe. A tanulók az egyszerű keresések mellett az összetett keresések végzésében is gyakorlatot szereznek. Az információszerzés során szerzett tapasztalatok következtében megjelenik a kritikus szemlélet

az információk hitelességével szemben. A szükséges információk megkeresésén, letöltésén túl a saját anyagaik publikálására is sor kerül.
A korábbi évek során megismert infokommunikációs eszközök bővítése, egyéb internetes és mobilkommunikációs lehetőségek megismerése következtében a tanulók egyre tudatosabban választanak a rendelkezésre álló elektronikus médiumok között. Betartják az adatvédelem alapvető szabályait, felismerik az ártó szándékú támadásokat és megfelelő eszközökkel képesek védekezni ezek ellen.
Az információs társadalom témakör feldolgozása során a tanulók megismerik az információkezeléssel kapcsolatos feladatokat, a veszélyek elhárítási lehetőségeit, a jogi és etikai vonatkozásokat. Az alkalmazás során kiemelt szerepet kap az információforrások hitelességének értékelése, az információk etikus használata. Az informatikai eszközök használatakor törekednek a helyes módszerek kialakítására, megismerik a kulturált együttélésre vonatkozó szabályokat és betartják azokat. Az informatikai eszközök használata jelentősen hozzájárul a változásokhoz, ezért érdemes megismerni a fejlődés egyes szakaszait.
A tanulók az életkori sajátosságoknak és az igényeknek megfelelő elektronikus szolgáltatásokkal ismerkednek meg, majd sor kerül azok hétköznapi életben betöltött szerepének, céljainak azonosítására és biztonságos, kritikus használatára. A fejlesztés során a szolgáltatások kiválasztását követően a működés megfigyelése és megértése, az egyes funkciók kipróbálása, a működési algoritmusok azonosítása, az eljárások értő alkalmazása és a kritikus szemléletmód kialakítása kap hangsúlyos szerepet.
A könyvtári informatika fejlesztési területen az egyre tudatosabb könyvtárhasználóvá nevelés a kiemelt cél. Ehhez járul hozzá az információs problémamegoldás alapvető lépéseinek ismerete, az egyes eszközök, módszerek tanári támogatással történő alkalmazása, továbbá az iskolai könyvtár állományának és szolgáltatásainak önálló használata. Az önálló forráskiválasztást és -használatot, a döntések meghozását támogatja, hogy a tanulók megismerik az egyes könyvtártípusok és szolgáltatásaik jellemzőit, különbségeit, a nyomtatott és elektronikus kézikönyvek, tájékoztató eszközök széles tárházát, azok információs értékét.
A különböző tantárgyi gyűjtőmunkákhoz, projektmunkákhoz kapcsolódó támogatásban, értékelésben hangsúlyos szerepet kapnak az etikai és jogi vonatkozások, a forrásjegyzék készítése és a hivatkozások.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Az informatikai eszközök használata	Órakeret 3 óra

Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás a különböző informatikai környezetekben. Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata. Az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásainak használata. Az ismert eszközök közül az adott feladat megoldásához alkalmas hardver- és szoftvereszköz kiválasztása.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tájékozódás a különböző informatikai környezetekben Számítógépes és nem számítógépes informatikai környezetek megismerése, összehasonlítása.	Fizika: egyes technikai eszközök működésének megfigyelése, a működés feltételeinek értelmezése a mindennapi környezetben.
Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata A számítógép fő egységei. Neumann elvű gépek fő részei. Bemeneti és kimeneti perifériák, adathordozó eszközök működési elvei. Az eszközök helyes használatának elsajátítása. Digitalizálás. Képek szkennelése. Digitális fotózás.	
Az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásainak használata Az operációs rendszer grafikus felületének magabiztos használata. A hálózati operációs rendszerek funkciói, főbb szolgáltatásai. Vezetékes és vezeték nélküli kapcsolatok. Az iskolai hálózat vázlatos felépítése.	Fizika; biológia-egészségtan; kémia: a tudomány és a technika mindennapi élettel való kapcsolata, az egyéni felelősség kérdése.
Az ismert eszközök közül az adott feladat megoldásához alkalmas hardver- és szoftvereszköz kiválasztása Az adott feladat elemzése. A probléma megoldásához szükséges informatikai eszköz kiválasztása. A probléma megoldásához szükséges funkciók elsajátítása. Nyomtatás fájlba, pdf állományok készítése. Környezettudatos viselkedés nyomtatáskor. Be-, illetve kitömörítés.	Fizika; kémia; matematika; biológia-egészségtan: a tantárgyi órán felmerülő feladatok informatikai eszközzel történő megoldása. Az adott helyzethez legjobban illeszkedő hardver és szoftver kiválasztása. A tanórán

	bemutatott kísérlet vagy vizsgálat jegyzőkönyvének nyomtatása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Monitor, nyomtató, adathordozó, pendrive, merevlemez, CD, CD-olvasó, digitalizálás, hálózat, hálózati szolgáltatás, tömörítés, tömörített állomány.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Alkalmazói ismeretek	Órakeret 17 óra
	2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása. A szövegszerkesztés alapfogalmainak ismerete. A leggyakoribb karakter- és bekezdésformázások önálló végzése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása. Objektumok szövegben való elhelyezése. Összetett dokumentum készítése. Táblázatkészítés szövegszerkesztővel. Digitális képek alakítása, formázása. Hangszerkesztés. Webes publikáció készítése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Szöveges, rajzos dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása Kisebb méretű dokumentum minta vagy leírás alapján történő szerkesztése. Objektumok a szövegben Objektumok beillesztése a szövegbe. A szövegben elhelyezhető különböző objektumok (kép, szöveg, rajz) tulajdonságainak megismerése, az egyes jellemzők módosítása. Összetett dokumentum készítése Egyszerű szöveget, rajzot és táblázatot is tartalmazó dokumentumok elkészítése. Szöveg mentése különböző formátumokban. Táblázatkészítés szövegszerkesztővel Táblázat beszúrása szövegbe. A táblázat tulajdonságainak beállítása. Táblázat formázása.	Magyar nyelv és irodalom: szövegalkotás a társadalmi (közösségi) élet különböző területein a papíralapú és az elektronikus műfajokban). Fizika; kémia; biológia-egészségtan: kísérlet vagy vizsgálat jegyzőkönyvének elkészítése.

Információk publikálásának különböző módjai az interneten Weblap készítése. Bloghasználat megismerése.	
Digitális képek alakítása, formázása Digitális képek jellemzőinek megismerése. Képszerkesztő program használata. Műveletek képekkel, képszerkesztés, képvágás.	Vizuális kultúra: a technikai médiumok képalkotó módszerei; vizuális reklámok.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Szöveg, digitális kép, weblap, blog.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés	
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása. Példák megnevezése a táblázatok mindennapi életben történő használatára vonatkozóan. Alkalmazói programok fájlműveletei. A térképhasználat alapjainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Táblázatkezelés. Táblázatos dokumentumok készítése. Az adatkezelés alapjainak fejlesztése. Az információ és adat ábrázolása, értelmezése, grafikus eszközök, módszerek. Térképhasználati ismeretek felhasználása, keresése az interneten.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Táblázatkezelés Táblázatkezelő program használata. A munkakörnyezet beállítása. A táblázatkezelő menürendszerének megismerése.		
Táblázatos dokumentumok. Az adatkezelés alapjai Táblázatok használata a mindennapi életben. Adatok táblázatos formába rendezése, feldolgozása. Adattípusok megismerése. Adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás elsajátítása. Cellahivatkozások használata.		Matematika: ismeretek alkalmazása az újabb ismeretek megszerzésében, a gyakorlati életben és más tantárgyak keretében (pl. százalék, kamatos kamat, terület-, felszín-, térfogatszámítás, relatív gyakoriság, valószínűség, logaritmus függvény). Táblázatok készítése. Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz: Mérési adatok, ábrák,

Képletek szerkesztése. A konstans, relatív és abszolút hivatkozás fogalmának megismerése.	értelmezése. Természeti jelenségek, folyamatok időbeli lefolyásának leírása függvényekkel, diagramok elemzése, értelmezése.
Az információ és adat ábrázolása, értelmezése, grafikus eszközök, módszerek Adatok megjelenítése, kiemelése, aktuális információ keresése. Az adatok gyűjtése, csoportosítása, értelmezése. Diagramok készítése. Diagramtípus kiválasztása, szerkesztése, módosítása.	Fizika; kémia; földrajz; biológia-egészségtan: a vizsgált természeti és technikai rendszerek állapotának leírására szolgáló szempontok és módszerek használata.
Térképhasználati ismeretek felhasználása, keresése az interneten Térképhasználati ismeretek alkalmazása. Térképek keresése, használata. Keresés a térképeken, a térképek átalakítása.	Földrajz; fizika: a térbeli tájékozódást szolgáló eszközök és módszerek alapjai és felhasználásuk. A GPS idő-, távolság- és sebességadatainak értelmezése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás, cella, oszlop, sor, aktív cella, tartomány, munkalap, munkafüzet, cellahivatkozás, konstans, relatív és abszolút hivatkozás, képlet, függvény, diagram.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Infokommunikáció	Órakeret 7 óra
	3.1. Információkeresés, információközlési rendszerek	
Előzetes tudás	Böngészőprogramok, keresők, levelezőrendszerek használata. Információkeresés az interneten. Megadott művek elektronikus katalógusban való visszakeresése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az információk hatékony keresése, a legfontosabb információk megtalálása, a hiteles és nem hiteles információk megkülönböztetése, információk kritikus kezelése, a tartalmak publikálásra való előkészítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Összetett keresések űrlapok segítségével		

Tematikus és kulcsszavas keresőgépek használata az információ elérésére, több keresési szempont egyidejű érvényesítése, űrlapok kitöltése.	Földrajz: a Föld országainak, fővárosainak bemutatásához, prezentációk készítéséhez anyagok gyűjtése, kiselőadás készítése.
Hatékony, céltudatos információszerzés A keresés folyamata. Keresőkérdés alkotása. Releváns információk kiszűrése a kereső által megtalált adathalmazból.	
Információforrások irányított kiválasztása, hitelességének vizsgálata, szelektálása Helyi könyvtári és a korosztálynak szóló elterjedt adatbázisok. Az információk elemzése hitelesség szempontjából. Több hasonló tartalmú oldal összehasonlítása.	Fizika: természettudományos anyagok gyűjtése, a megbízhatóság vizsgálata.
Nyomtatásra és webes publikálásra szánt dokumentumok készítése Közlésre szánt szöveges és képi információval kapcsolatos elvárások, kiválasztási szempontok. Nyomtatási beállítások. Webes publikálásra alkalmas fájlformátumok megismerése. Internetes oldalak feltöltése egy nyilvános tárhelyre. Publikus és nem publikus adatok megkülönböztetése.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Keresés, letöltés, publikálás, hitelesség, űrlap.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák	
Előzetes tudás	Elektronikus levél írása, fogadása, új postafiók regisztrálása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A modern infokommunikációs eszközök hatékony használata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A kommunikációs modell megismerése Az információ küldésének és fogadásának kommunikációs eszközei, funkciói, kiválasztási szempontjai.		Kémia; biológia-egészségtan: feladatok közös kidolgozása

Az elektronikus levelezés alapjai. A mobilkommunikáció eszközei. Kapcsolatteremtés infokommunikációs eszközök útján. Az internet kommunikációs szolgáltatásai.	kommunikációs csatornákon keresztül.
A kommunikációs célnak megfelelő választás a médiumok között A fogyatékkal élőkkel való és a fogyatékkal élők közötti kommunikációt biztosító eszközök megismerése. A virtuális tér közlekedési szabályai. A kommunikációs médiumok és szerepük.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: közösségi portálokon megjelenő személyes adatok vizsgálata a védelem és adatbiztonság szempontjából.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kommunikációs modell, üzenet, internetes kommunikáció, mobilkommunikáció, adatvédelem.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3.3. Médiainformatika	
Előzetes tudás	A hagyományos és az elektronikus média kezelése, az internetes média elérése, egyes elemek letöltése. A médiában megjelenő információk hitelességének kritikus értékelése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A legújabb médiainformatikai technológiák használata, alkalmazása; önálló és kritikus attitűd fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A hagyományos médiumok modern megjelenési formáinak megismerése, alkalmazásuk a megismerési folyamatban A média alkalmazási lehetőségei. Internetes portálok, szöveges és képi információforrások. Internet, televízió, rádió használata. Elektronikus könyv, hangoskönyv használata. Szótárak, lexikonok, folyóiratok az interneten. Képek, zenék, filmek elérése az interneten.		Matematika: bonyolult vagy érdekes függvények vizsgálatához anyaggyűjtés, digitális táblára anyagfeldolgozáshoz. Földrajz: térképhasználat. Magyar nyelv és irodalom: hangoskönyv, elektronikus könyv. Idegen nyelvek; magyar nyelv és irodalom: szótárak, lexikonok használata.

Oktatóprogramok, oktatóanyagok keresése az interneten. Internetes térképek keresése.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Internetes oktatóprogram, regisztráció, online szótár, online elérés, elektronikus könyv, hangoskönyv, információmegosztó portálok.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Az információs társadalom	Órakeret 5 óra
	4.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai	
Előzetes tudás	Informatikai biztonsággal, információkezeléssel kapcsolatos tapasztalatok. Infokommunikációs eszközök használata során tanúsított viselkedési módok megfigyelése, véleményezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az információ előállítása, megosztása, terjesztése, használata, átalakítása. Az információ kezelése során felmerülő veszélyek felismerése, elhárításuk lehetőségei. Az információforrások hitelességének értékelése. Viselkedési szabályok közös kialakítása, a kulturált együttélés szabályainak betartása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az adatokkal, különösen a személyes adatokkal való visszaélések, veszélyek és következmények megismerése, azok kivédése, a védekezés módszereinek és szempontjainak megismerése Az adatvédelemmel kapcsolatos feladatok megismerése. Az adatokkal való visszaélések kivédése. Az adatokkal való visszaélésekből származó veszélyek és következmények megismerése. Védekezési módszerek és szempontok megismerése.		Technika, életvitel és gyakorlat: az emberi tevékenységek hatásainak felismerése, a tevékenységek nem várt hatásainak kezelési ismeretei.

Az információ hitelessége és ellenőrzési lehetőségeinek megismerése Megbízható információforrások ismerete. Az információ hitelességének értékelése.	Technika, életvitel és gyakorlat: a tevékenységekhez szükséges információk kiválasztása és alkalmazása. A különböző eredetű információk szűrése, értékelése, összekapcsolása, érvényességük kiterjesztése.
Az informatikai eszközök alkalmazásának fontosabb etikai kérdései A jogtiszta szoftverhasználat előnyei. Szabadon vagy korlátozottan használható programok használata. A programhasználat során betartandó jogok és kötelességek.	Technika, életvitel és gyakorlat: az iskolai környezet rendje, tisztasága. Matematika: matematikai modellek (pl. nyitott mondatok, gráfok, sorozatok, függvények, függvényábrázolás, számítógépes programok, statisztikai elemzések), alkalmazásuk módja, korlátai (pontosság, értelmezhetőség).
Az információforrások etikus felhasználásának megismerése Az információszerzés folyamatának ismerete. Az információforrások etikus felhasználása. Az információforrások feltüntetése. Az információ értékként való kezelése, megosztása.	Technika, életvitel és gyakorlat: a személyes felelősség belátása és érvényesítése a közvetlen környezet alakításában. Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: információk keresése, könyvtár-, folyóirat- és internethasználat, adatbázisok, szimulációk használata, kiselőadások tervezése. Magyar nyelv és irodalom: az információs kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása, az ezekhez kapcsolódó tipikus hibák és veszélyek felismerése, kiküszöbölése.
Az információ és az informatika emberi kapcsolatokra gyakorolt hatásának megismerése Az információ szerepe az információs társadalomban.	Technika, életvitel és gyakorlat: a probléma megoldásához szükséges komplex tájékozódás.

Az informatikai eszközök használatának következményei.		
Kulcsfogalmak /fogalmak	Adat, adathalászat, kéretlen levél (spam), lánclevél (hoax), információ, információforrás, hitelesség, megbízhatóság, jogtiszta szoftver, licenc, ingyenes szoftver, korlátozottan használható szoftver.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata	
Előzetes tudás	Életkori sajátosságoknak megfelelő elektronikus szolgáltatásokkal kapcsolatos tapasztalatok, vélemények megfogalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elektronikus szolgáltatások hétköznapi életben betöltött szerepének felismerése. Az elektronikus szolgáltatások használata, a biztonság figyelembevétele, a kritikus szemléletmód kialakítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az e-szolgáltatások használatának célirányos megismerése Az elektronikus szolgáltatások funkcióinak megismerése. Az elektronikus szolgáltatások működésének megismerése, a szolgáltatások igénybevétele, használata, lemondása.		Technika, életvitel és gyakorlat: a megtakarítási lehetőségek felismerése, a hatékonyság, egészség- és környezettudatosság érvényesítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információs társadalom, média, elektronikus szolgáltatások, regisztráció, leiratkozás, azonosító, jelszó.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Könyvtári informatika	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Az iskolai könyvtár önálló használata a raktári rend ismeretében. Közkönyvtári tapasztalatok. Könyvtári katalógusok irányított használata. Az önálló műre való hivatkozás alapjainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az iskolai és lakóhelyi könyvtár alapszolgáltatásainak és a különböző információforrásoknak önálló, alkotó és etikus felhasználása egyszerű tanulmányi feladatok egyéni és csoportos megoldása során.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

Könyvtártípusok, funkcionális terek Tájékozódás az iskolai könyvtár tér- és állományszerkezetében. Az összes könyvtártípus jellemzőinek megismerése, összehasonlítása. A kézikönyvtár összetételének és tájékozódásban betöltött szerepének megismerése. Nagyobb könyvtárak funkcionális tereinek megismerése. Önálló eligazodás a települési közkönyvtárban. A gyermekkönyvtár (-részleg) önálló használata. Könyvtárlátogatás.	Magyar nyelv és irodalom: könyvtárhasználat.

Könyvtári szolgáltatások Könyvtári szolgáltatások irányított alkalmazása a tanulásban és a tájékozódásban. A kézikönyvtár önálló használata.	
Információkeresés Hatékony, céltudatos információszerzés. Keresett téma kifejezése tárgyszóval. Összetett keresőkérdés megfogalmazása. Megadott szempontok szerint való keresés az iskolai és a lakóhelyi elektronikus könyvtári katalógusban. Konkrét feladathoz való irányított forráskeresés katalógus és bibliográfia segítségével. A forráskeresés és -feldolgozás lépéseinek tudatosítása, irányított alkalmazása.	Technika, életvitel és gyakorlat: a tevékenység információforrásainak használata: a tevékenységhez kapcsolódó információszükséglet behatárolása és a tevékenységhez, a probléma megoldásához szükséges komplex tájékozódás. Fizika; kémia; biológia-egészségtan: Információk keresése, könyvtár-, folyóirat- és internethasználat, adatbázisok, szimulációk használata. Természettudományi témájú ismeretterjesztő források önálló keresése, követése,

	értelmezése, az ismeretszerzés eredményeinek bemutatása. Magyar nyelv és irodalom: Írás, szövegalkotás: rövidebb beszámolók anyagának összegyűjtése, rendezése különböző nyomtatott (lexikonok, kézikönyvek) és elektronikus forrásokból. Az önálló feladatvégzés, információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazása. Internetes enciklopédiák és keresőprogramok használata. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: önálló információgyűjtés adott témához különböző médiumokból. Földrajz: tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról - információgyűjtés internetalapú szolgáltatásokkal (tények, adatok, menetrendek, hírek, idegenforgalmi ajánlatok).
Dokumentumtípusok, kézikönyvek Nyomtatott és elektronikus kézikönyvek, közhasznú információforrások és ismeretterjesztő művek típusainak ismerete. Közhasznú adatbázisok használata.	Matematika: ismerethordozók használata - könyvek (pl. matematikai zsebkönyvek, szakkönyvek, ismeretterjesztő könyvek, lexikonok, feladatgyűjtemények, táblázatok, képletgyűjtemények). Magyar nyelv és irodalom: az önálló feladatvégzés, információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazása: segédkönyvek, szótárak, lexikonok, helyesírási kézikönyvek használata, ismeretlen kifejezések jelentésének megkeresése egynyelvű szótárakban. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről.

	Biológia-egészségtan: az élővilág rendszerezésében érvényesülő szempontok bemutatása határozókönyvek alapján.
Forráskiválasztás A feladatnak megfelelő forrástípus önálló kiválasztása. Információforrások hitelességének vizsgálata, szelektálása. Többféle forrásra épülő tematikus gyűjtőmunka.	Technika, életvitel és gyakorlat: a tevékenység információforrásainak használata. A tevékenységekhez szükséges információk kiválasztása és alkalmazása. A különböző eredetű információk szűrése, értékelése, összekapcsolása, érvényességük kiterjesztése. Magyar nyelv és irodalom: az információ kritikus befogadásának megalapozása (azonos témáról különböző forrásból származó rövidebb információk összevetése tanári irányítással, csoportosan). Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a források megbízhatósága.
Bibliográfiai hivatkozás, forrásfelhasználás Bibliográfiai hivatkozás önálló készítése. Idézés jelölése. A szerzői jogi vonatkozások megértése. Forrásjegyzék összeállítása.	Magyar nyelv és irodalom: források megjelölése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nemzeti könyvtár, szakkönyvtár, elektronikus könyvtár, kézikönyv, szaklexikon, szakkönyv, napilap, folyóirat, bibliográfia, linkgyűjtemény, keresőkérdés, tárgyszó, szerzői jog, információs érték, felhasznált irodalomjegyzék.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló az informatikai eszközök használata témakör végére ismerje meg a különböző informatikai környezeteket; tudja használni az operációs rendszer és a számítógépes hálózat alapszolgáltatásait; segítséggel legyen képes az adott feladat megoldásához alkalmas hardver- és szoftvereszközök kiválasztására.

	A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére tudjon dokumentumokba különböző objektumokat beilleszteni; tudjon szöveget, képet és táblázatot is tartalmazó dokumentumot minta vagy leírás alapján elkészíteni; tudjon egyszerű táblázatot létrehozni; ismerje a diagramok szerkesztésének, módosításának lépéseit; tudjon bemutatót készíteni. A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére lássa át a problémamegoldás folyamatát; ismerje és használja az algoritmusleíró eszközöket; ismerje egy programozási nyelv alapszintű utasításait; tudjon kódolni algoritmusokat; tudjon egyszerű vezérlési feladatokat megoldani fejlesztői környezetben; ismerjen és alkalmazzon tervezési eljárásokat; legyen képes meghatározni az eredményt a bemenő adatok alapján; legyen képes tantárgyi szimulációs programok használatára. A tanuló az infokommunikáció témakör végére legyen képes megkeresni a kívánt információt; legyen képes az információ értékelésére; legyen képes előkészíteni az információt weben történő publikálásra; tudja megkülönböztetni a publikussá tehető és védendő adatait; használja a legújabb infokommunikációs technológiákat, szolgáltatásokat. A tanuló az információs társadalom témakör végére ismerje az informatikai biztonsággal és adatvédelemmel kapcsolatos fogalmakat; ismerje az adatokkal való visszaélésekből származó veszélyeket és következményeket; ismerjen megbízható információforrásokat; legyen képes értékelni az információ hitelességét; ismerje az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályokat; ismerje az információforrások etikus felhasználási lehetőségeit;

	ismerje fel az informatikai eszközök használatának az emberi kapcsolatokra vonatkozó következményeit; ismerjen néhány elektronikus szolgáltatást; legyen képes a szolgáltatások igénybevételére, használatára, lemondására. A tanuló a könyvtári informatika témakör végére a könyvtár és az internet szolgáltatásait igénybe véve képes önállóan releváns forrásokat találni konkrét tantárgyi feladataihoz; a választott forrásokat képes alkotóan és etikusan felhasználni a feladatmegoldásban; képes alkalmazni a más tárgyakban tanultakat (pl. informatikai eszközök használata, szövegalkotás); egyszerű témában képes az információs problémamegoldás folyamatát önállóan végrehajtani.

Technika és tervezés - Technika, életvitel és gyakorlat

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től és 2020/2021-től egységesen
5. évfolyam	36 óra
6. évfolyam	36 óra
7. évfolyam	36 óra
8. évfolyam	-

A **Technika és tervezés** tantárgy felső tagozaton az 5/2020. (I.31.) Korm.rendelete alapján 2020. szeptember 1-től felmenő rendszerben az 5. évfolyamon kerül bevezetésre.

A technika és tervezés tantárgy a problémamegoldó gondolkodást, a saját tapasztalás útján történő ismeretszerzést helyezi a középpontba, melynek eszköze a tanórákon megvalósuló kreatív tervező és alkotó munka, a hagyományos kézműves és a legmodernebb digitális technológiák felhasználásával. A tantervben kiemelt szerepet kap a tanulni tudás, az alkalmazás, a problémamegoldáson alapuló alkotás. Ezt szolgálják a kínált tevékenységek, a nevelés, a kompetenciafejlesztés és a műveltségtartalom leírt rendszere, az egyes elemek arányos megjelenítése. A gyerekek megélik az alkotó munka örömét az egyéni vagy közös tevékenységek során. Kialakul a rendeltetésszerű, balesetmentes szerszám- és eszközhasználatot Munkatevékenységekben a gyerekek megtapasztalják saját képességeiket,

korlátaikat. Évfolyamról évfolyamra haladva a tanulók önállósága egyre nő a tervezési folyamatban, az anyaghasználatban. A pedagógus közvetlen irányító és ellenőrző szerepe változik, hangsúlyosabb lesz a segítő, támogató jellege.

A technika és tervezés tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A kommunikációs kompetenciák: A tanulása során a tanuló elképzeléseit megoszthatja társaival. A csoportban végzett feladat fejleszti a tanuló együttműködési készségeit és lehetőséget nyújt az építő jellegű párbeszédre. Kiemelt jelentőségű a szakkifejezések helyes és szakszerű alkalmazása jelnyelven. Ezzel párhuzamosan a tanuló vizuális kommunikációs kompetenciái is fejlődnek. Megtanul rajz, ábra, műszaki leírás alapján építeni, tárgyakat kivitelezni, terveit rajzban bemutatni, jelnyelven fogalmazni, előadni. A tantárgy technikatörténeti ismeretei hozzájárulnak a régi korok megismeréséhez és a technika, technológia fejlődéséhez.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A technika és tervezés a természettudományos tantárgyak 5–6. évfolyam való előkészítésében, a tanult ismeretek szintetizálásában és gyakorlati alkalmazásában tölt be fontos szerepet. A célok eléréséhez differenciált tevékenységrendszert alkalmaz, mellyel megalapozza a tanulók műszaki műveltségét, segíti a mindennapi életben felmerülő problémák megoldását.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák:

A tantárgy változatos tevékenységeken keresztül ad lehetőséget a praktikus feladatmegoldó képesség fejlesztésére. Csoportos gyakorlati alkotótevékenységek révén szerez tapasztalatot a csoporttagokkal tervezett együttműködés kialakításának lehetőségeiről.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái:

A tanulóban az iskolai tevékenysége során erősödik a cselekvő tudatosság, amely hozzájárul a munkára vonatkozó igényességhez. Fejlesztési lehetőséget biztosít a különböző tárgyak és működőképes eszközök tanulói tervezése.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák:

A tantárgyi keretekben végzett tevékenységek elősegítik, hogy a tanulók számára olyan munkavállalói és vállalkozói készségek fejlesztésére nyíljon lehetőség, mint a tervezés, szervezés, irányítás, az egyéni és csapatmunkában történő munkavégzés, felelősségvállalás. A tevékenységek során szerzett munkatapasztalat hozzájárul a pályaválasztási önismeret, a továbbtanulási és a szakmaválasztási célok kirajzolódásához.

Cél: a tanulók életében felmerülő komplex gyakorlati problémák megoldási készségének kialakítása. A tanulók a tanulási folyamat során használható (működő, megehető, stb.)

produktumokat hoznak létre valódi anyagokból, ezekhez az adott életkorban biztonságosan használható szerszámokat, eszközöket alkalmazva.
A tantárgy sajátossága, hogy a tanórai tevékenység gyakorlatközpontú; ezért az értékelés elsősorban az alkotó folyamatra, a munkavégzési szokásokra, az elkészült produktumra irányul, és jelentős szerepet kap a sikerek kiemelése, a pozitív megerősítés.
A tantárgy tanulása és tanítása során célszerű alkalmazni azokat a közismereti tárgyak tanulása során elsajátított ismereteket.
A tantárgy **struktúrájában** rugalmas, elsősorban cselekvésre épít. A megszerezhető tudás alkalmazható, a mindennapi életben és a munka világában használható.

A tantárgy értékelésének elvei:

- A tantárgy értékelése során mindenkor szükséges figyelembe venni a tanuló egyéni tanulási, kommunikációs képességeit, személyiségének komponenseit.
- A tanuló érdeklődése, motiváltsága a tanórák feladatainak megvalósításában – a tanuló részvételi szándékát, együttműködését figyelembe véve, nem pedig a manuális fejlettségi fokát, mely egyéni tehetség függvénye.
- Az új ismeretek, fogalmak megértése a tanuló által elérhető kommunikációs csatornákon, nyelvi fejlettségi szintjének figyelembe vételével.
- Az egyes területeken megfigyelhető fejlődést mindig a tanuló kiinduló képességeihez mérten, egyénileg kell értékelni; nem lehet életkori vagy egyéb általános elváráshoz igazodó mércét alkalmazni.

A tantárgy értékelésének szempontjai:

9. A tanórán való részvétel, aktivitás és érdeklődés értékelése
10. A közös tevékenységben való együttműködés
11. Alkotó részvétel a tanórán
12. Tantárgyi tudás (az elméleti tananyagrészeknél)

A technika és tervezés tantárgy tanterve négy modult kínál, melyekből az iskola kiválaszthatja a sajátosságaihoz illő, a tanulók érdeklődésének leginkább megfelelő tantervi tartalmakat tartalmazó modul tantárgyat. A hallássérült tanulók esetében fontos az adott tanulócsoport egyéni képességeinek, kommunikációs szintjének figyelembevétele, de nem tekinthetünk el a helyi adottságoktól, eszköz- és anyagellátottságtól sem a modulválasztás során.

Intézményünk a felkínált lehetőségek közül az

„A”: Épített környezet – tárgyalkotás technológiái

modult választotta.

5–6. évfolyam

MODUL „A”: Épített környezet – tárgyalkotás technológiái

A kétéves nevelési-oktatási szakaszban a tantárgy tanításának középpontjában a település, a települést meghatározó épületek, a közlekedési infrastruktúra, a lakás, lakókörnyezet áll. A tanórai modellezési, makettépítési feladatokon keresztül a tanuló a környezetéről szerzett tapasztalatait rendszerezi, megismeri a települések szerkezetét, a lakóépületek és a természeti környezet közötti kapcsolatot, a településeken található legfontosabb középületeket, közintézményeket. Felismeri a közlekedési hálózatok szerepét, fontosságát a települések kialakulásában, fejlődésében, a település lakóinak életminőségében. Eligazodik egyszerű építészeti vázlatokon, helyszínrajzot értelmez. Lakásterveket, modelleket készít, melyen keresztül megismeri a lakás jellemző helyiségeit, azok funkcióját, egymással való kapcsolatát, az alaprajz és a berendezés közötti kapcsolatot, a legfontosabb karbantartási, állagmegóvási munkákat. Az információgyűjtés, tervezés során lehetőség van különböző digitális eszközök, alkalmazások, például tervezőprogramok használatára.

Irányítással, egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel információt szerez a felhasznált anyagok tulajdonságairól. Anyagválasztásnál értékeli a megismert anyagok jellemzőit a felhasználhatóság szempontja szerint.

Tevékenységét irányítással tervezi. Terveit szóban, rajzban megosztja. A terv szerinti lépések megtartásával, külső ellenőrzéssel halad alkotótevékenységében. Érti a forma és funkció összefüggéseit, ajánlat mentén választ szerszámot, eszközt. A szerszámokat és eszközöket tanári útmutatás segítségével használja. A munkavégzési szabályokat betartja. Csoportmunkában tevékenykedik, a szabályokat betartja, betartatja. Felismeri az egyes

műveletek baleseti veszélyeit, tisztában van a védőeszközök használatának szükségességével. A csoportban feladata szerint dolgozik, segítséget kér, segítséget ad.

Felismeri az elkészült produktum tervtől való eltérésének ok-okozati összefüggéseit. Megérti a munkatevékenység értékteremtő lényegét.

Megadott szempontok szerint környezetét jellemzi. Felismeri a környezeti tapasztalások, megfigyelések közötti ok-okozati összefüggéseket. Tevékenységének következményeit mérlegeli.

Konkrét munkatevékenységek, témák vonatkozásában ismeri azok múltbéli és a jelenben tapasztalható megvalósulását. A probléma megoldásához, tanári támogatással, több úton közelít. A problémamegoldás során irányítottan választ stratégiát.

Érti a jóllét fogalmát. Ismeri az ok-okozati összefüggéseket döntései egészségére gyakorolt hatásáról. Ismeri a döntés-előkészítés, döntés folyamatának elemeit. Hibás döntését felismeri. Döntésén segítséggel változtat.

Közvetlen – megtapasztalható – környezetére vonatkoztatva végzi az elemzést és az alkalmazást. Ismeri az egyes technológiai folyamatok végzése során felhasznált anyagok környezeti hatását. Ismeri az emberi tevékenység eredményeként kialakuló globális problémákat és a lokális felelősségre épülő tevékenységi lehetőségeket. Ismeri fogyasztási szokásainak egészségre és környezetre gyakorolt hatását.

A munkavégzés során figyel társaira, a környezetre, a terv szerinti haladásra. Probléma esetén segítséget kér. Ismeri a csapat feladatrendszerét. Változó szerepekben vállal feladatokat. Ismeri a csoportmunka kereteit, elfogadja a csoport döntéseit, a delegált feladatokat. Részfeladatait pontosan, felelősséggel végzi.

Ismeri az egyes foglalkozások jellemzőit, helyét a termelési, szolgáltatási rendszerekben.

Az 5–6. évfolyamon a technika és tervezés tantárgy alapóraszáma: összesen 68 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	**Javasolt óraszám**
Modell- és makettépítés technológiái	4/év
Település – a település kialakulása, településtípusok	3/év
Építészet – forma és funkció, anyagok és szerkezetek	4/év
Közterek, közösségi terek, középületek	4/év

Közlekedés – közlekedés egykor és ma	3/év
Lakás, lakókörnyezet – a lakás jellemzői, lakástípusok, funkciók, helyiségek	4/év
Lakás, lakókörnyezet – funkciók, berendezések	4/év
Lakás karbantartása – a legfontosabb állagmegóvási, karbantartási munkák	3/év
Komplex modell- és makettkészítés	5/év
Összes óraszám:	34/év

5.évfolyam

TÉMAKÖR: Modell- és makettépítés technológiái

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megérti a munkatevékenység értékteremtő lényegét;

felismeri a környezeti tapasztalások, megfigyelések ok-okozati összefüggéseit;

felismeri az egyes műveletek baleseti veszélyeit;

elemi műszaki rajzi ismereteit alkalmazza a tervezés során;

alkalmazza a vetületi ábrázolást.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megismeri a méretmegadás elemeit;

felismeri a méretarányos kicsinyítés, nagyítás feladatát, jelentőségét;

irányítással, egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel információkat szerez a modellezés során felhasznált anyagok tulajdonságairól, például természetes és mesterséges faanyagok, műanyagok, fémek, papírok, textilek, képlékeny anyagok.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A szabályok szükségességének belátása, a szabálykövető magatartás fejlesztése

A térszemlélet és az elvont gondolkodás fejlesztése

A tapasztalati úton történő információgyűjtés képességének fejlesztése

Ok-okozati összefüggések felismerése

A modellezés, makettépítés feladata, jelentősége

A modell és a makett közötti különbségtétel

A mérés célja, fontossága

Mérőeszközök alkalmazása

Mérés milliméteres pontossággal

Műszaki ábrázolás alapismereteinek elsajátítása

Méretmegadás elemei, szabályai

Rajzolvasási gyakorlatok. A valóság és az ábra összefüggéseinek felismerése

A modellezéshez felhasználható anyagok (például papír, fa, műanyag, fém, textil, agyag vagy egyéb képlékeny anyag) tulajdonságainak megismerése egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel (szemrevételezés, próba, összehasonlítás, mérés alapján)

Az anyagok megmunkálásához, alakításához, szereléséhez szükséges technológiák, szerszámok megismerése, célszerű, balesetmentes használatuk elsajátítása

FOGALMAK

modell, makett, mérés, mérőeszköz, mérési pontosság, méretmegadás elemei és szabályai, vonalfajták, méretszám, méretarány, kicsinyítés, nagyítás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Modellek és makettek megfigyelése megadott szempontok szerint, azonosságok, különbségek megfogalmazása, a modell-, illetve makettkészítés jelentőségének felismerése

A műszaki rajz szükségességének felismerése térbeli alakzatok, tárgyak és róluk készült műszaki rajzok elemzésén keresztül. A valóság és az ábra közötti kapcsolat, megfelelés azonosítása

Mérőeszközök használata, mérés milliméter pontossággal

Műszaki rajzok értelmezése, a műszaki ábrázolás jelképeinek, szabályainak megismerése, azonosítása

A modellezéshez, makettépítéshez felhasználható anyagok néhány tulajdonságának megismerése egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel

A rendelkezésre álló szerszámok és a velük végezhető műveletek megismerése, gyakorlása

Térbeli szerkezetek, tornyok építése rudakból, stabilitásuk, terhelhetőségük vizsgálata

TÉMAKÖR: Település – a település kialakulása, településtípusok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri a legfontosabb településfajtákat, azok jellemzőit;

összehasonlítja a különböző településtípusokhoz kötődő életformákat, azonosságokat, különbségeket fogalmaz meg;

összehasonlítja a különböző életformákhoz kötődő lakó- és gazdasági épületeket;

ismereteket gyűjt a saját településéről;

elemzi a lakóépületek és a természeti környezet közötti kapcsolatot;

átlátja a lakóház tervezésének szempontjait – alaprajz, tájolás, épület alakja;

lakóépületet tervez megadott szempontok és méretarány alapján;

lakóépület-makettet épít egyszerű geometrikus testek felhasználásával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Ok-okozati összefüggések felismerése

Jellemző tulajdonságok és igények közötti összefüggések értelmezése

Információgyűjtési, -rendszerezési, -értelmezési képességek fejlesztése

A települések kialakulása

Különböző településtípusokhoz (város, falu) és életformákhoz (pl. gazdálkodás) kötődő lakó- és gazdasági épületek tanulmányozása, összehasonlítása

A lakóépületek és a természeti környezet kapcsolatának elemzése

Információk gyűjtése a saját településről, annak történetéről

Lakóépületek típusai

Lakóépület-makett készítése egyszerű geometrikus testekből

FOGALMAK

lakóhely, település, város, falu, mezőgazdaság, ipar, városiasodás, városodás, ház (családi ház, sorház, toronyház, lakópark), kert, gazdasági épület, melléképület, lakás, udvar, alaprajz, homlokzat, tető, nyílászárók, az építkezés menete

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Információk gyűjtése a települések kialakulásáról, az egyes éghajlati viszonyok jellegzetes lakóépületeiről megadott szempontok szerint. Az információk rendszerezése, megosztása

Településmakett elkezdése közös döntések megfogalmazásával: a makett méretarányának meghatározása, a lakóövezet kijelölése, az utcahálózat megrajzolása, a telkek kiosztása, a lakóépületek jellegének meghatározása

Lakóépület-makett készítése egyéni munkában a közös döntéseknek megfelelően

A település régen és ma – a lakóhely egy tere, része változásainak nyomon követése

TÉMAKÖR: Építészet – forma és funkció, anyagok és szerkezetek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

azonosítja a lakóház részeit – alap, tartószerkezet, falazat, nyílászárók, homlokzat, tető;

ismereteket gyűjt a régi korok épületeiről, építőanyagairól, a hagyományos népi építészet épületeiről, építőanyagairól;

információkat gyűjt építőanyagokról, építőipari szakmákról;

megtervezi a lakóépület közvetlen környezetét – kert, gazdasági épületek;

modellezi a lakóépületek környezetét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Ok-okozati összefüggések felismerése

Jellemző tulajdonságok és igények közötti összefüggések értelmezése

Véleményformálás támogatása a természeti és a lakókörnyezet kapcsolatának felismeréséhez

Digitális alkalmazások használatával információk, adatok rendezése, értelmezése

A munkatevékenység értékteremtő lényegének értelmezése

Az adott kor technikai fejlettsége és az alkalmazott anyagok, technológiák közötti összefüggések felismerése

A társadalmi munkamegosztás lényegének, az egyes foglalkoztatási ágazatok jelentőségének értelmezése

Építményekre ható hatások és az építményekkel kapcsolatos követelmények elemzése, összehasonlítása

Régi korok jellemző épületeinek, a hagyományos népi építészet építményeinek, építőanyagainak tanulmányozása, elemzése

Az egyes tájegységek jellegzetességei – lakó-, gazdasági és középületek alakja, elrendezése –, a használt anyagok és építési technológiák közötti kapcsolatok feltárása, elemzése

A modern kor építészete – iparosított technológia, vasbeton szerkezetek, építőipari gépek

Az építészet építőanyagainak, építőipari foglalkozások tanulmányozása, elemzése

Az építőanyagok és építési technológiák, építőipari foglalkozások közötti kapcsolatok feltárása, elemzése

A lakóépület-makett közvetlen környezetének kialakítása

FOGALMAK

építészet, épület, építmény, alapozás, vízszigetelés, hőszigetelés, tájolás, passzív napenergia, benapozottság, árnyékolás, kő, fa, föld, agyag, vályog, tégla, pala, cserép, beton, vasbeton, üveg, kötőanyag, mennyezet, tetőszerkezet, panel

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Információk gyűjtése az egyes történelmi korok, tájegységek jellemző épületeiről, a felhasznált anyagokról, technológiákról. Az információk rendszerezése, megosztása

Látogatás egy építkezésen vagy film megtekintése egy építkezésről. Megfigyelési szempontok szerinti adatgyűjtés, megbeszélés

Információgyűjtés a végzett tevékenységekhez kötődő szakmákról, tanulási utakról

A lakóházmakett környezetének megtervezése és kialakítása

TÉMAKÖR: Közterek, közösségi terek, középületek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megnevezi a településeken található legfontosabb középületeket, közintézményeket;

a társakkal együttműködve településmodellt tervez;

csoportban településmodellt épít.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Együttműködési készségek fejlesztése munkatevékenységek tervezése és végzése során

Ok-okozati összefüggések felismerése

Jellemző tulajdonságok és igények közötti összefüggések értelmezése

Az elvont gondolkodás fejlesztése

Közösségi épület funkciója

Az emberek mindennapos tevékenysége (munka, háztartás, szabadidő) és a településtípusok (épületek, építmények, szabad területek és infrastruktúrák) közötti kapcsolatok feltárása

Településmakett készítése

FOGALMAK

középület, közintézmény, közösségi épület, szolgáltatás, helyszínrajz

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Tanulmányi séta az iskola közvetlen környezetében, a település arculatát alakító tényezők tanulmányozása. Megfigyelési szempontok szerinti adatgyűjtés, közös megbeszélés

A bejárt terület helyszínrajzának összevetése a személyes tapasztalatokkal

TÉMAKÖR: Közlekedés – közlekedés egykor és ma

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felismeri a közlekedési hálózatok szerepét, fontosságát a települések kialakulásában, fejlődésében, a település lakóinak életminőségében.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Együttműködési készségek fejlesztése munkatevékenységek tervezése és végzése során

Ok-okozati összefüggések felismerése

Információgyűjtési, -rendszerezési, -értelmezési képességek fejlesztése

Az adott kor technikai fejlettsége és az alkalmazott anyagok, technológiák közötti összefüggések felismerése

Szabálykövető magatartás fejlesztése

A városi és a közúti közlekedés rendszereinek megismerése

A vízi és a légi közlekedés

A közlekedés fejlődése, találmányok és feltalálók a közlekedéstörténetben – információgyűjtés, -rendszerezés

Gyalogos közlekedés helye, alkalmazkodás a közlekedési szituációkhoz

Közlekedésbiztonsági ismeretek

A közlekedéssel kapcsolatos foglalkozások, szakmák

A közlekedés infrastruktúrájának modellezése a településmaketten

FOGALMAK

jármű, navigáció, közlekedési rendszer, közlekedésbiztonság

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A tanulók közlekedési szokásainak (iskolába járás) feltérképezése, az adatok elemzése

A település közlekedési infrastruktúrájának tanulmányozása

Irányított információgyűjtés a közlekedés fejlődéséről, a legfontosabb találmányokról, jelentős feltalálókról, különös tekintettel a magyar vonatkozásokra. Információk megosztása

Közlekedési helyzetek szimulálása a terepasztalon

TÉMAKÖR: Lakás, lakókörnyezet – a lakás jellemzői, lakástípusok, funkciók, helyiségek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

lakásalaprajzot tervez – akár tervezőprogram segítségével – megadott létszámú család számára;

berendezett lakásmakettet készít;

alaprajzok tanulmányozása során megismeri a lakás jellemző helyiségeit, azok funkcióját, egymással való kapcsolatát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Ok-okozati összefüggések felismerése

Jellemző tulajdonságok és igények közötti összefüggések értelmezése

Az elvont gondolkodás fejlesztése

Digitális alkalmazások használatával információk, adatok rendezése, értelmezése

Digitális technológiák alkalmazása a tervezésben

A lakás kialakítása (építése) és a külső hatások elleni védelem összefüggésének felismerése (feladat – anyag – technológia)

A lakás fizikai adottságai és a benne folyó tevékenységek közötti kapcsolat felismerése, elemzése

Épület, lakás alaprajzának értelmezése és összevetése a valósággal

A lakásalaprajz jellemzői

A lakás helyiségeinek csoportosítása

A helyiségek egymással való kapcsolatának elemzése

A lakás beosztásának, az egyes helyiségek egymással való kapcsolatának jelentősége, szerepe

Lakásalaprajz tervezése, lakásmakett készítése

FOGALMAK

alaprajz, helyszínrajz, tájolás, fizikai jellemzők, egyéni és közösségi terek, háztartási és higiénés terület, közlekedők, tárolók, szabad terület

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Saját lakás leírása szóban – elbeszélés utáni rajzolás

Ismert épület bejárása új megfigyelési szempontok meghatározásával, vázlatkészítés

Lakásalaprajzok tanulmányozása megadott szempontok szerint, azonosságok megfogalmazása, szükségszerűségek felismerése

A megbeszélt szempontok szerint lakásalaprajz tervezése, lehetőleg digitális alkalmazás segítségével

– A lakástervek elemzése, megvitatása, lakásmakett készítése

TÉMAKÖR: Lakás, lakókörnyezet – funkciók, berendezések

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a társakkal együttműködve megtervezi a lakás berendezését;

felismeri a lakás alaprajza és a lakás berendezhetősége közötti kapcsolatot;

ismeri a lakás helyiségeinek jellemző bútorait;

ismeri az ergonómiai, esztétikai szempontokat a bútorok kiválasztása, elhelyezése során;

felismeri a lakás berendezése és a lakók eltérő igényei, szokásai közötti kapcsolatot;

ismeri a világítás, a színek, az anyagok és minták, a tárgyak és díszek szerepét a lakberendezésben;

információkat gyűjt a régi magyar konyhák berendezéseiről, eszközeiről;

ismeri a modern konyhával szemben támasztott követelményeket;

a konyhatervezés során használja a kialakítás, berendezés higiéniai, munkaszervezési, ergonómiai szempontjait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Ok-okozati összefüggések felismerése

Igények és jellemző tulajdonságok közötti összefüggések értelmezése

Egyéni tulajdonságok és igények közötti kapcsolat feltárása

Digitális alkalmazások használatával információk gyűjtése, rendszerezése

Digitális technológiák alkalmazása a tervezésben

Önismeret és együttműködési készségek fejlesztése munkatevékenységek tervezése és végzése során

Döntéshozatal során ismeretek alkalmazása, véleményformálás, konszenzusra jutás

Ízlés formálása

Egészségtudatos magatartás igényének erősítése

A lakás berendezésének jellemzői

Az egyes lakóterületek funkcióinak kialakítása a megfelelő berendezéssel

A különböző helyiségek jellemző bútorzatai, a lakótér feladata, a bútorzat és a tevékenységek közötti kapcsolat felismerése

A berendezés stílusa és az egyéni ízlés közötti kapcsolat elemzése

Bútortörténet

A bútorok kiválasztásának, elhelyezésének szempontjai

A berendezés szerepe a téralakításban

A lakberendezés modellezése

A helyes munkavégzés szükségességének felismertetése

A leggyakoribb egészségkárosító helyzetek és azok elkerülése

A konyha ergonomikus berendezése

Konyhatervek készítése

FOGALMAK

funkció, esztétika, stílus, ízlés, harmónia, színek szerepe, helykihasználás, nyugalmi területek, közlekedőutak, bútorok helyigénye, kényelmi és tároló bútorok, bútorválasztás szempontjai, egészségkárosító helyzetek

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Egy bútoráruház meglátogatása. Katalógus, folyóiratok, prospektusok, internetes anyagok képei alapján berendezett lakások, lakásrészek elemzése meghatározott szempontok szerint

Információk gyűjtése, megosztása a bútorok történetéről, a világítás, a színek, az anyagok és minták, a tárgyak és díszek lakberendezésben betöltött szerepéről

Konyhaterv készítése, figyelembe véve a kialakítás, berendezés higiéniai, munkaszervezési, ergonómiai szempontjait

Munkaműveletek, tárgyak, eszközök elemzése ergonómiai szempontból, a helyes munkavégzés, a helyes ülés gyakorlása

TÉMAKÖR: Lakás karbantartása – a legfontosabb állagmegóvási, karbantartási munkák

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

tevékenysége során tapasztalatokat szerez a háztartás műszaki jellegű rendszereinek felépítéséről, működéséről.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tevékenységének tervezésénél és értékelésénél figyelembe veszi a környezeti szempontokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az ember személyes felelősségének felismerése a környezet alakításában

Tevékenységek, beavatkozások következményének mérlegelése

Szabálykövető, kooperatív magatartás alkalmazása a munkavégzés során

Munkatevékenység értékteremtő lényegének, felelősségének értelmezése

A környezet- és egészségtudatos cselekvés fejlesztése

Információk gyűjtése a lakásban előforduló legfontosabb állagmegóvási, karbantartási munkákról

Szagtalanítás, védekezés a kártevők ellen

Környezetbarát anyagok és eljárások alkalmazása a tevékenység során

A hagyományos tisztítószerek és eljárások alkalmazása és a környezetvédelem összefüggéseinek felismertetése

A laikus által végezhető munkák határai, annak felismerése, hogy nagyobb munkálatokhoz szakembert kell hívni

A tevékenységgel érintett foglalkozások, szakmák

FOGALMAK

állagmegóvás, karbantartás, mázolás, festés, tapétázás, burkolás, takarítás, tisztítószer, környezetvédelem

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Információk gyűjtése, megosztása a lakásban előforduló legfontosabb állagmegóvási, karbantartási munkákról

Állagmegóvási, karbantartási munkák végzése a helyi lehetőségek szerint, például: bútorok megjavítása, festése; folttisztítási gyakorlat környezetbarát anyagokkal, ruházat, lakástextíliák gondozása stb.

Különböző háztartási vegyszerek címkéinek tanulmányozása a felhasználás, tárolás, balesetveszély szempontjai szerint

Baleseti források azonosítása, megtörtént balesetek elemzése, elsősegélynyújtási szabályok megbeszélése

Információgyűjtés a végzett tevékenységekhez kötődő szakmákról, tanulási utakról. A tanulók szerepjáték formájában bemutathatják egymásnak az egyes foglalkozások jellemző feladatait

TÉMAKÖR: Komplex modell- és makettkészítés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában;

megérti a munkatevékenység értékteremtő lényegét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

az órai munkák során tapasztalatot szerez a felhasznált anyagokról, például természetes és mesterséges faanyagok, műanyagok, fémek, papírok, textilek, képlékeny anyagok;

terveit szóban, rajzban megosztja;

a szerszámokat és eszközöket tanári útmutatás segítségével használja;

a munkavégzési szabályokat betartja;

felismeri az egyes műveletek balesetveszélyeit, a védőeszközök használatának szükségességét;
csoportmunkában, feladata szerint dolgozik, a szabályokat betartatja, betartja;
a csoportban feladata szerint tevékenykedik, segítséget kér, segítséget ad;
felismeri az elkészült produktum tervtől való eltérésének ok-okozati összefüggéseit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A tanult ismeretek alkalmazása, mélyítése
Együttműködési készségek fejlesztése a munkatevékenységek tervezése és végzése során
Önismeret, társas kompetenciák, munkakultúra fejlesztése
Kreativitás fejlesztés

FOGALMAK

az elvégzett feladatokhoz kapcsolódó technológiák és szerszámok, eszközök megnevezése

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A tanult ismeretek, műveletek alkalmazása valós igényt szolgáló, tárgyalkotó tevékenység során
A tanulók választása alapján elkészülhet egy híres épület, esetleg egy településrészlet makettje a rendelkezésre álló anyagok minél kreatívabb felhasználásával, vagy a lakáshoz, lakókörnyezethez kapcsolódó tárgy, lehetőség szerint újrahasznosított anyagokból

6.évfolyam

TÉMAKÖR: Modell- és makettépítés technológiái

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megérti a munkatevékenység értékteremtő lényegét;
felismeri a környezeti tapasztalások, megfigyelések ok-okozati összefüggéseit;
felismeri az egyes műveletek baleseti veszélyeit;
elemi műszaki rajzi ismereteit alkalmazza a tervezés során;
alkalmazza a vetületi ábrázolást.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megismeri a méretmegadás elemeit;
felismeri a méretarányos kicsinyítés, nagyítás feladatát, jelentőségét;

ismeri a vetületi ábrázolást;

irányítással, egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel információkat szerez a modellezés során felhasznált anyagok tulajdonságairól, például természetes és mesterséges faanyagok, műanyagok, fémek, papírok, textilek, képlékeny anyagok.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A szabályok szükségességének belátása, a szabálykövető magatartás fejlesztése

A térszemlélet és az elvont gondolkodás fejlesztése

A tapasztalati úton történő információgyűjtés képességének fejlesztése

Ok-okozati összefüggések felismerése

A modellezés, makettépítés feladata, jelentősége

A modell és a makett közötti különbségtétel

A mérés célja, fontossága

Mérőeszközök alkalmazása

Mérés milliméteres pontossággal

Műszaki ábrázolás alapismereteinek elsajátítása

Méretmegadás elemei, szabályai

Vetületi ábrázolás, méretarány alkalmazása, a méretarányos kicsinyítés, nagyítás jelentősége

Rajzolvasási gyakorlatok. A valóság és az ábra összefüggéseinek felismerése

A modellezéshez felhasználható anyagok (például papír, fa, műanyag, fém, textil, agyag vagy egyéb képlékeny anyag) tulajdonságainak megismerése egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel (szemrevételezés, próba, összehasonlítás, mérés alapján)

Különböző profilok, szerkezetek építése, terhelési próba végzése

Az anyagok megmunkálásához, alakításához, szereléséhez szükséges technológiák, szerszámok megismerése, célszerű, balesetmentes használatuk elsajátítása

FOGALMAK

modell, makett, mérés, mérőeszköz, mérési pontosság, méretmegadás elemei és szabályai, vonalfajták, méretszám, méretarány, kicsinyítés, nagyítás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Modellek és makettek megfigyelése megadott szempontok szerint, azonosságok, különbségek megfogalmazása, a modell-, illetve makettkészítés jelentőségének felismerése

A műszaki rajz szükségességének felismerése térbeli alakzatok, tárgyak és róluk készült műszaki rajzok elemzésén keresztül. A valóság és az ábra közötti kapcsolat, megfelelés azonosítása

Mérőeszközök használata, mérés milliméter pontossággal

Műszaki rajzok értelmezése, a műszaki ábrázolás jelképeinek, szabályainak megismerése, azonosítása

A modellezéshez, makettépítéshez felhasználható anyagok néhány tulajdonságának megismerése egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel

A rendelkezésre álló szerszámok és a velük végezhető műveletek megismerése, gyakorlása

Térbeli szerkezetek, tornyok építése rudakból, stabilitásuk, terhelhetőségük vizsgálata

TÉMAKÖR: Település – a település kialakulása, településtípusok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri a legfontosabb településfajtákat, azok jellemzőit;

összehasonlítja a különböző településtípusokhoz kötődő életformákat, azonosságokat, különbségeket fogalmaz meg;

összehasonlítja a különböző életformákhoz kötődő lakó- és gazdasági épületeket;

ismereteket gyűjt a saját településéről;

elemzi a lakóépületek és a természeti környezet közötti kapcsolatot;

átlátja a lakóház tervezésének szempontjait – alaprajz, tájolás, épület alakja;

lakóépületet tervez megadott szempontok és méretarány alapján;

lakóépület-makettet épít egyszerű geometrikus testek felhasználásával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Ok-okozati összefüggések felismerése

Jellemző tulajdonságok és igények közötti összefüggések értelmezése

Információgyűjtési, -rendszerezési, -értelmezési képességek fejlesztése

A települések kialakulása

Különböző településtípusokhoz (város, falu) és életformákhoz (pl. gazdálkodás) kötődő lakó- és gazdasági épületek tanulmányozása, összehasonlítása

A lakóépületek és a természeti környezet kapcsolatának elemzése

Információk gyűjtése a saját településről, annak történetéről

Lakóépületek típusai

Lakóépület-makett készítése egyszerű geometrikus testekből

FOGALMAK

lakóhely, település, város, falu, mezőgazdaság, ipar, városiasodás, városodás, ház (családi ház, sorház, toronyház, lakópark), kert, gazdasági épület, melléképület, lakás, udvar, alaprajz, homlokzat, tető, nyílászárók, az építkezés menete

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Információk gyűjtése a települések kialakulásáról, az egyes éghajlati viszonyok jellegzetes lakóépületeiről megadott szempontok szerint. Az információk rendszerezése, megosztása

Településmakett elkezdése közös döntések megfogalmazásával: a makett méretarányának meghatározása, a lakóövezet kijelölése, az utcahálózat megrajzolása, a telkek kiosztása, a lakóépületek jellegének meghatározása

Lakóépület-makett készítése egyéni munkában a közös döntéseknek megfelelően

A település régen és ma – a lakóhely egy tere, része változásainak nyomon követése

TÉMAKÖR: Építészet – forma és funkció, anyagok és szerkezetek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

azonosítja a lakóház részeit – alap, tartószerkezet, falazat, nyílászárók, homlokzat, tető;

ismereteket gyűjt a régi korok épületeiről, építőanyagairól, a hagyományos népi építészet épületeiről, építőanyagairól;

információkat gyűjt építőanyagokról, építőipari szakmákról;

megtervezi a lakóépület közvetlen környezetét – kert, gazdasági épületek;

modellezi a lakóépületek környezetét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Ok-okozati összefüggések felismerése

Jellemző tulajdonságok és igények közötti összefüggések értelmezése

Véleményformálás támogatása a természeti és a lakókörnyezet kapcsolatának felismeréséhez

Digitális alkalmazások használatával információk, adatok rendezése, értelmezése

A munkatevékenység értékteremtő lényegének értelmezése

Az adott kor technikai fejlettsége és az alkalmazott anyagok, technológiák közötti összefüggések felismerése

A társadalmi munkamegosztás lényegének, az egyes foglalkoztatási ágazatok jelentőségének értelmezése

Építményekre ható hatások és az építményekkel kapcsolatos követelmények elemzése, összehasonlítása

Régi korok jellemző épületeinek, a hagyományos népi építészet építményeinek, építőanyagainak tanulmányozása, elemzése

Az egyes tájegységek jellegzetességei – lakó-, gazdasági és középületek alakja, elrendezése –, a használt anyagok és építési technológiák közötti kapcsolatok feltárása, elemzése

A modern kor építészete – iparosított technológia, vasbeton szerkezetek, építőipari gépek

Az építészet építőanyagainak, építőipari foglalkozások tanulmányozása, elemzése

Az építőanyagok és építési technológiák, építőipari foglalkozások közötti kapcsolatok feltárása, elemzése

A lakóépület-makett közvetlen környezetének kialakítása

FOGALMAK

építészet, épület, építmény, alapozás, vízszigetelés, hőszigetelés, tájolás, passzív napenergia, benapozottság, árnyékolás, kő, fa, föld, agyag, vályog, tégla, pala, cserép, beton, vasbeton, üveg, kötőanyag, mennyezet, tetőszerkezet, panel

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Információk gyűjtése az egyes történelmi korok, tájegységek jellemző épületeiről, a felhasznált anyagokról, technológiákról. Az információk rendszerezése, megosztása

Látogatás egy építkezésen vagy film megtekintése egy építkezésről. Megfigyelési szempontok szerinti adatgyűjtés, megbeszélés

Információgyűjtés a végzett tevékenységekhez kötődő szakmákról, tanulási utakról

A lakóházmakett környezetének megtervezése és kialakítása

TÉMAKÖR: Közterek, közösségi terek, középületek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megnevezi a településeken található legfontosabb középületeket, közintézményeket;

a társakkal együttműködve településmodellt tervez;

csoportban településmodellt épít.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Együttműködési készségek fejlesztése munkatevékenységek tervezése és végzése során

Ok-okozati összefüggések felismerése

Jellemző tulajdonságok és igények közötti összefüggések értelmezése

Az elvont gondolkodás fejlesztése

Közösségi épület funkciója

Az emberek mindennapos tevékenysége (munka, háztartás, szabadidő) és a településtípusok (épületek, építmények, szabad területek és infrastruktúrák) közötti kapcsolatok feltárása

Településmakett készítése

FOGALMAK

középület, közintézmény, közösségi épület, szolgáltatás, helyszínrajz

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Tanulmányi séta az iskola közvetlen környezetében, a település arculatát alakító tényezők tanulmányozása. Megfigyelési szempontok szerinti adatgyűjtés, közös megbeszélés

A bejárt terület helyszínrajzának összevetése a személyes tapasztalatokkal

TÉMAKÖR: Közlekedés – közlekedés egykor és ma

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felismeri a közlekedési hálózatok szerepét, fontosságát a települések kialakulásában, fejlődésében, a település lakóinak életminőségében.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Együttműködési készségek fejlesztése munkatevékenységek tervezése és végzése során

Ok-okozati összefüggések felismerése

Információgyűjtési, -rendszerezési, -értelmezési képességek fejlesztése

Az adott kor technikai fejlettsége és az alkalmazott anyagok, technológiák közötti összefüggések felismerése

Szabálykövető magatartás fejlesztése

A városi és a közúti közlekedés rendszereinek megismerése

A vízi és a légi közlekedés

A közlekedés fejlődése, találmányok és feltalálók a közlekedéstörténetben – információgyűjtés, -rendszerezés

Gyalogos közlekedés helye, alkalmazkodás a közlekedési szituációkhoz

Közlekedésbiztonsági ismeretek

A közlekedéssel kapcsolatos foglalkozások, szakmák

A közlekedés infrastruktúrájának modellezése a településmaketten

FOGALMAK

jármű, navigáció, közlekedési rendszer, közlekedésbiztonság

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A tanulók közlekedési szokásainak (iskolába járás) feltérképezése, az adatok elemzése

A település közlekedési infrastruktúrájának tanulmányozása

Irányított információgyűjtés a közlekedés fejlődéséről, a legfontosabb találmányokról, jelentős feltalálókról, különös tekintettel a magyar vonatkozásokra. Információk megosztása

Közlekedési helyzetek szimulálása a terepasztalon

TÉMAKÖR: Lakás, lakókörnyezet – a lakás jellemzői, lakástípusok, funkciók, helyiségek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

lakásalaprajzot tervez – akár tervezőprogram segítségével – megadott létszámú család számára;

berendezett lakásmakettet készít;

alaprajzok tanulmányozása során megismeri a lakás jellemző helyiségeit, azok funkcióját, egymással való kapcsolatát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Ok-okozati összefüggések felismerése

Jellemző tulajdonságok és igények közötti összefüggések értelmezése

Az elvont gondolkodás fejlesztése

Digitális alkalmazások használatával információk, adatok rendezése, értelmezése

Digitális technológiák alkalmazása a tervezésben

A lakás kialakítása (építése) és a külső hatások elleni védelem összefüggésének felismerése (feladat – anyag – technológia)

A lakás fizikai adottságai és a benne folyó tevékenységek közötti kapcsolat felismerése, elemzése

Épület, lakás alaprajzának értelmezése és összevetése a valósággal

A lakásalaprajz jellemzői

A lakás helyiségeinek csoportosítása

A helyiségek egymással való kapcsolatának elemzése

A lakás beosztásának, az egyes helyiségek egymással való kapcsolatának jelentősége, szerepe

Lakásalaprajz tervezése, lakásmakett készítése

FOGALMAK

alaprajz, helyszínrajz, tájolás, fizikai jellemzők, egyéni és közösségi terek, háztartási és higiénés terület, közlekedők, tárolók, szabad terület

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Saját lakás leírása szóban – elbeszélés utáni rajzolás

Ismert épület bejárása új megfigyelési szempontok meghatározásával, vázlatkészítés

Lakásalaprajzok tanulmányozása megadott szempontok szerint, azonosságok megfogalmazása, szükségszerűségek felismerése

A megbeszélt szempontok szerint lakásalaprajz tervezése, lehetőleg digitális alkalmazás segítségével

– A lakástervek elemzése, megvitatása, lakásmakett készítése

TÉMAKÖR: Lakás, lakókörnyezet – funkciók, berendezések

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a társakkal együttműködve megtervezi a lakás berendezését;

felismeri a lakás alaprajza és a lakás berendezhetősége közötti kapcsolatot;

ismeri a lakás helyiségeinek jellemző bútorait;

ismeri az ergonómiai, esztétikai szempontokat a bútorok kiválasztása, elhelyezése során;

felismeri a lakás berendezése és a lakók eltérő igényei, szokásai közötti kapcsolatot;

ismeri a világítás, a színek, az anyagok és minták, a tárgyak és díszek szerepét a lakberendezésben;

információkat gyűjt a régi magyar konyhák berendezéseiről, eszközeiről;

ismeri a modern konyhával szemben támasztott követelményeket;

a konyhatervezés során használja a kialakítás, berendezés higiéniai, munkaszervezési, ergonómiai szempontjait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Ok-okozati összefüggések felismerése

Igények és jellemző tulajdonságok közötti összefüggések értelmezése

Egyéni tulajdonságok és igények közötti kapcsolat feltárása

Digitális alkalmazások használatával információk gyűjtése, rendszerezése

Digitális technológiák alkalmazása a tervezésben

Önismeret és együttműködési készségek fejlesztése munkatevékenységek tervezése és végzése során

Döntéshozatal során ismeretek alkalmazása, véleményformálás, konszenzusra jutás

Ízlés formálása

Egészségtudatos magatartás igényének erősítése

A lakás berendezésének jellemzői

Az egyes lakóterületek funkcióinak kialakítása a megfelelő berendezéssel

A különböző helyiségek jellemző bútorzatai, a lakótér feladata, a bútorzat és a tevékenységek közötti kapcsolat felismerése

A berendezés stílusa és az egyéni ízlés közötti kapcsolat elemzése

Bútortörténet

A bútorok kiválasztásának, elhelyezésének szempontjai

A berendezés szerepe a téralakításban

A lakberendezés modellezése

A helyes munkavégzés szükségességének felismertetése

A leggyakoribb egészségkárosító helyzetek és azok elkerülése

A konyha ergonomikus berendezése

Konyhatervek készítése

FOGALMAK

funkció, esztétika, stílus, ízlés, harmónia, színek szerepe, helykihasználás, nyugalmi területek, közlekedőutak, bútorok helyigénye, kényelmi és tároló bútorok, bútorválasztás szempontjai, egészségkárosító helyzetek

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Egy bútoráruház meglátogatása. Katalógus, folyóiratok, prospektusok, internetes anyagok képei alapján berendezett lakások, lakásrészek elemzése meghatározott szempontok szerint

Információk gyűjtése, megosztása a bútorok történetéről, a világítás, a színek, az anyagok és minták, a tárgyak és díszek lakberendezésben betöltött szerepéről

Konyhaterv készítése, figyelembe véve a kialakítás, berendezés higiéniai, munkaszervezési, ergonómiai szempontjait

Munkaműveletek, tárgyak, eszközök elemzése ergonómiai szempontból, a helyes munkavégzés, a helyes ülés gyakorlása

TÉMAKÖR: Lakás karbantartása – a legfontosabb állagmegóvási, karbantartási munkák

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

tevékenysége során tapasztalatokat szerez a háztartás műszaki jellegű rendszereinek felépítéséről, működéséről.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tevékenységének tervezésénél és értékelésénél figyelembe veszi a környezeti szempontokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az ember személyes felelősségének felismerése a környezet alakításában

Tevékenységek, beavatkozások következményének mérlegelése

Szabálykövető, kooperatív magatartás alkalmazása a munkavégzés során

Munkatevékenység értékteremtő lényegének, felelősségének értelmezése

A környezet- és egészségtudatos cselekvés fejlesztése

Információk gyűjtése a lakásban előforduló legfontosabb állagmegóvási, karbantartási munkákról

Szagtalanítás, védekezés a kártevők ellen

Környezetbarát anyagok és eljárások alkalmazása a tevékenység során

A hagyományos tisztítószerek és eljárások alkalmazása és a környezetvédelem összefüggéseinek felismertetése

A laikus által végezhető munkák határai, annak felismerése, hogy nagyobb munkálatokhoz szakembert kell hívni

A tevékenységgel érintett foglalkozások, szakmák

FOGALMAK

állagmegóvás, karbantartás, mázolás, festés, tapétázás, burkolás, takarítás, tisztítószer, környezetvédelem

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Információk gyűjtése, megosztása a lakásban előforduló legfontosabb állagmegóvási, karbantartási munkákról

Állagmegóvási, karbantartási munkák végzése a helyi lehetőségek szerint, például: bútorok megjavítása, festése; folttisztítási gyakorlat környezetbarát anyagokkal, ruházat, lakástextíliák gondozása stb.

Különböző háztartási vegyszerek címkéinek tanulmányozása a felhasználás, tárolás, balesetveszély szempontjai szerint

Baleseti források azonosítása, megtörtént balesetek elemzése, elsősegélynyújtási szabályok megbeszélése

Információgyűjtés a végzett tevékenységekhez kötődő szakmákról, tanulási utakról. A tanulók szerepjáték formájában bemutathatják egymásnak az egyes foglalkozások jellemző feladatait

TÉMAKÖR: Komplex modell- és makettkészítés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában;

megérti a munkatevékenység értékteremtő lényegét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

az órai munkák során tapasztalatot szerez a felhasznált anyagokról, például természetes és mesterséges faanyagok, műanyagok, fémek, papírok, textilek, képlékeny anyagok;

terveit szóban, rajzban megosztja;

a szerszámokat és eszközöket tanári útmutatás segítségével használja;

a munkavégzési szabályokat betartja;

felismeri az egyes műveletek balesetveszélyeit, a védőeszközök használatának szükségességét;

csoportmunkában, feladata szerint dolgozik, a szabályokat betartatja, betartja;

a csoportban feladata szerint tevékenykedik, segítséget kér, segítséget ad;

felismeri az elkészült produktum tervtől való eltérésének ok-okozati összefüggéseit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A tanult ismeretek alkalmazása, mélyítése

Együttműködési készségek fejlesztése a munkatevékenységek tervezése és végzése során

Önismeret, társas kompetenciák, munkakultúra fejlesztése

Kreativitás fejlesztés

FOGALMAK

az elvégzett feladatokhoz kapcsolódó technológiák és szerszámok, eszközök megnevezése

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A tanult ismeretek, műveletek alkalmazása valós igényt szolgáló, tárgyalkotó tevékenység során

A tanulók választása alapján elkészülhet egy híres épület, esetleg egy településrészlet makettje a rendelkezésre álló anyagok minél kreatívabb felhasználásával, vagy a lakáshoz, lakókörnyezethez kapcsolódó tárgy, lehetőség szerint újrahasznosított anyagokból

7. évfolyam 2020/2021. tanévtől kifutó rendszerben

A 7. évfolyamon a család által használt összetettebb műszaki rendszerek, közművek, közszolgáltatások összefoglalásával befejeződik, teljessé válik a háztartás, a lakókörnyezet megismerése. Ennek révén a családi életre nevelés elemeként tudatosabbá válhat a családon

belüli munkamegosztás és az azon belül lehetséges saját szerepek. Az ennek keretében szerzett tapasztalatok, a vizsgálódás, a működési próbák, a környezet alakításában elvégzett kisebb feladatok, amellett, hogy a pályaorientációt segítve további alkalmakat adnak arra, hogy a tanulók feltárják saját képességeiket, jelentősen fejlesztik a műszaki és természettudományos kompetenciát is. Ezeken a foglalkozásokon a tanulók egyrészt felhasználják a természettudományos tantárgyakban tanultakat, másrészt az ekkor szerzett tapasztalatok alapul szolgálnak a későbbi években sorra kerülő tanuláshoz.

Tematikai egység	1. A háztartás és a közszolgáltatások	Órakeret 12 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a háztartás műszaki jellegű rendszereinek felépítéséről, működéséről, a tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése. Az ember mindennapos tevékenységei és a környezet állapota, jellemzői közötti összefüggések felismerése, a természet általi meghatározottság és a környezetre gyakorolt hatások megértésére irányuló szándék, a tevékenységekkel járó felelősség belátása. Véleményalkotás a tevékenységekkel érintett szakmákról, munkafolyamatokról. A tevékenységekhez, feladatokhoz kapcsolódó célzott információszerzés információforrásokból. A használt anyagok, eszközök, a tapasztalt látvány, jelenség vizsgálatából fakadó tapasztalatok önálló rögzítése. Gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározása segítséggel. Előzetesen bemutatott és megbeszélt munkaműveletek pontos végrehajtása, a biztonsági szabályok betartása, veszélyhelyzetek felismerése. Igényesség a megfelelően funkcionáló, rendezett mesterséges környezet iránt.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
1.1. A háztartás elektromos rendszere Az elektromos hálózat fizikai-műszaki jellemzői, áramköri elemek a háztartási hálózatban.	Fizika: Elektromos áram, áramkör, energiatermelés,

Világítás, motorok, fűtő, hűtő eszközök, elektromossággal működő háztartási és egyéb eszközök, gépek jellemzői, működésük és használatuk. Az elektromos rendszer üzemzavarai, túláramvédelmi és érintésvédelmi eszközök jellemzői, szerepe. Az elektromos energiafogyasztás árának, díjának meghatározása, takarékossági lehetőségek. Villanyszámlák tartalmának értelmezése. Tapasztalatok gyűjtése a környezetben használt elektromos eszközök működéséről és használati jellemzőiről.	energiaátalakítás, energiaforrások. Fényforrások, motorok működési elve, az elektromos áram hőhatása. Elektromos és hőtani mennyiségek (feszültség, áramerősség, teljesítmény, hőmérséklet, hőmennyiség, hőenergia, égéshő, fűtőérték). Biológia-egészségtan: A víz szerepe az élet kialakulásában és fenntartásában. A víz humán-élettani szerepe. A hulladékok tárolásának, kezelésének biológiai veszélyei. Mérgező anyagok egészségügyi hatásai. Földrajz: A víz körforgása a természetben. A víz felhasználása az egyes gazdasági termelési területeken.
1.2. A háztartás és a lakókörnyezet vízellátó-, szennyvíz- és csapadékvíz-elvezető, illetve -kezelő rendszere A vízfelhasználáshoz kapcsolódó felszerelési, berendezési tárgyak, szerelvények szerkezete és működése. Az ivóvíz forrásai, a víz minősége, fizikai, kémiai és biológiai jellemzői, vízfogyasztási módok, a víz élelmi, más háztartási, valamint műszaki, technológiai célú felhasználása. A háztartási szennyvíz keletkezési forrásai, az elvezetés, gyűjtés, tisztítás eljárásai, eszközei. A csapadékvíz káros mechanikai és kémiai (korróziós) hatásai az emberi lakókörnyezetben. Üzemzavarok, rendellenességek a vízellátás és a szennyvíz-, valamint a csapadékvíz-elvezetés működésében. Felelősségünk a talajvíz és a vízbázisok tisztaságának megőrzésében. A vízfogyasztás árának, díjainak meghatározása, takarékossági lehetőségek. Víz- és csatornaszámlák tartalmának értelmezése. A csapadékvíz-gyűjtés és -felhasználás lehetőségei. Víztakarékos technológiai megoldások és rendszerek. Tapasztalatok gyűjtése a környezetben használt, a vízfelhasználáshoz kapcsolódó eszközök működéséről és használati jellemzőiről.	
1.3. A háztartás és a lakókörnyezet különböző fűtési megoldásai A gáz forrásai, az ellátás rendszere, elemei, gázfűtés, a gáz szállítása, tárolása, gázt felhasználó háztartási készülékek. Szilárd tüzelőanyagok és fűtőberendezéseik, üzemeltetési szabályaik.	

Füstgázelvezetés, az égéstermékek környezeti hatásai. A gázhálózat, gázpalackok, gázfogyasztó berendezések üzemeltetésének veszélyei, üzemzavarok, a használat biztonsági szabályai, a biztonsági berendezések működési jellemzői. Gázszivárgásra és más üzemzavarra utaló jelek, teendők és tilalmak rendellenességek esetén. A fűtési és más hőenergia-felhasználási költségek meghatározása, takarékossági lehetőségek. Gázszámlák tartalmának értelmezése. Megújuló energiaforrások felhasználása a fűtésben és a használati melegvíz készítésében. Tapasztalatok gyűjtése a környezetben használt, fűtésre, hőenergia-termelésre használt eszközök működéséről és használati jellemzőiről.	Fosszilis és megújuló energiaforrások. Matematika: számok, alapműveletek, matematikai modell. Kémia: Az égés mint kémiai folyamat, égéstermékek, a környezetre káros hatású kémiai anyagok. A víz tulajdonságai. Korrózió. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Családi kiadások. Takarékosság a háztartások fogyasztásában. Erkölcstan: A modern technika alkalmazásának előnyei, hátrányai, veszélyei, az életvitelt könnyítő lehetőségei. Magunkért és másokért érzett felelősség. Mértékletesség a fogyasztásban. Érték és mérték.
1.4. Hulladékgazdálkodás A hulladékok keletkezési módjai a háztartásban és a lakókörnyezetben. A keletkező hulladékok fizikai és kémiai jellemzői, tárgyként való tovább használati, illetve anyagként való újra feldolgozhatóságuk lehetőségei. A hulladék keletkezését mérséklő fogyasztási, életmódbeli szokások, hulladékok házilagos kezelése, komposztálás. A hulladékszállítás, szelektív hulladékgyűjtés, hulladékkezelés, energetikai célú hulladékhasznosítás települési környezettől függő rendszerei. A hulladékok kezelése, a hulladék keletkezésével, tárolásával, kezelésével járó veszélyek. Veszélyes hulladékok, környezeti és egészségügyi hatásaik. Komposztálható hulladékok. Háztartási körülmények között égethető és nem égethető hulladékanyagok. A hulladékokkal járó költségek meghatározása, a csökkenést eredményező megoldások, a takarékosság lehetőségei. Tapasztalatok gyűjtése a lakókörnyezetben keletkező hulladékokról, a gyűjtés, kezelés megoldásairól, az újrahasznosítási lehetőségekről.	

	Informatika: információkeresés, internethasználat.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elektromos energia, energiafogyasztás, áramfelvétel, túláramvédelem, érintésvédelem, áramütés, ivóvíz, szennyvíz, csapadékvíz, használati melegvíz, vízvezeték, vízszerelvény, szennyvízvezeték, csatornázás, szennyvíztisztítás, gázenergia, gázfogyasztás, gázfűtés, gázszivárgás, gázmérgezés, füstmérgezés, füstgázelvezetés, szilárd tüzelés, hulladék, veszélyes hulladék, újrahasznosítás, hulladékkezelés, szolgáltatás, közmű, közüzemi szolgáltató, közüzemi számla.

Tematikai egység	2. Közlekedés	Órakeret 6 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A közúti kerékpáros közlekedésben való felelős részvétel erősítése. A gépjárművek üzemeltetésével kapcsolatos problémák megfigyelésével, megvitatásával a szabályismeret, a szabálykövető attitűd, a felelősségérzet és a környezettudatosság erősítése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
2.1. A kerékpáros közúti közlekedés A kerékpáros közúti közlekedés KRESZ szerinti szabályai, eszközrendszere. A balesetmentes, udvarias közlekedés. Közlekedési veszélyhelyzetek felismerése, elhárítása. A biztonságos kerékpáros közlekedéshez szükséges gyakorlati készségek fejlesztése az alapvető szituációkat modellező gyakorlati pályán. Felkészítés a közúti forgalomban történő kerékpáros közlekedésre.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, digitális információk kezelése. Testnevelés és sport: kerékpározás. Fizika: motorok, mechanika. Matematika: tájékozódás a térben térkép és egyéb vázlatok alapján, számok, műveletek,
2.2. Közlekedéstörténet A motorok fejlődési állomásai. A korszerű szárazföldi közlekedés. A járműmeghajtások jövője.	
2.3. Környezet- és egészségtudatos közlekedés	

A közlekedési eszközök által okozott, a környezetet terhelő, illetve az egészséget károsító hatások. A mozgás élménye. A természet mint közlekedési környezet. A biztonságos túrakerékpározás. Kerékpártúra-útvonalak, útvonalterv készítése.	számítások időtartamokkal. Informatika: Alkalmazások használata. Többszálú lineáris olvasás.
2.4. Nyomtatott és elektronikus közlekedési információforrások Tájékozódás közlekedési útvonalakról, járatokról, adatokról. Papíralapú és elektronikus menetrendek használata. A közlekedés idő- és költségigényének meghatározása útvonaltervező segítségével. A közlekedési környezet – mint rendszer – jellemzői. A közlekedési infrastruktúra mennyiségi jellemzői (idő, sebesség, gyakoriság, közlekedési logisztika).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Motor, útvonaltervezés, menetrend, környezettudatos közlekedés, környezeti terhelés.

Tematikai egység	3. Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés	Órakeret 10 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a tárgyak, modellek készítéséhez felhasznált anyagokról, eszközökről, technológiákról, tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése. A karbantartás szükségességének felismerése, helyzetelemzés, hibakeresés, problémamegoldás, a változásokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése. A munka során felhasznált anyagok technológiai tulajdonságainak felismerése, az ismeretek alkalmazása. A tervezett és az aktuálisan végzett tevékenységgel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, a biztonság iránti igény kialakítása. Véleményalkotás az egyes szakmákról, munkatevékenységekről.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
3.1. Karbantartás a háztartásban		

Vízvezeték-szerelvények, különféle vízcsapok, lefolyók, WC tartályok működése (szabályozása), gyakran előforduló hibák, javítások. Világítási áramkör, foglalatok, izzófajták, energiatakarékos izzók, kapcsolók – adatok értelmezése, összehasonlítása. Fali dugaszoló aljzatok, vezetékcsatlakozások, villásdugók szerelése. A laikus által végezhető javítások határai.	Fizika: áramkör, vezető, fogyasztó, az elektromos áram munkája és teljesítménye. Informatika: információkeresés, irányítás, szabályozás. Erkölcstan: Kötődés a tárgyi világhoz. Találmányok az emberiség szolgálatában (az emberek javára, kárára.
3.2. Tárgykészítés Kötés és/vagy horgolás elsajátítása és gyakorlása. Egyszerű tárgy (pl. sál, poháralátét) elkészítése az elsajátított kötési vagy horgolási technikával. Gépi varrás elsajátítása és gyakorlása. Egyszerű tárgy (pl. kötény, párnahuzat) elkészítése gépi varrás alkalmazásával.	
3.3. Eszközök rendeltetésszerű, biztonságos használata, megfelelő munkakörnyezet Biztonságos munkavégzéshez szükséges munkafogások ismerete, alkalmazása. A szerszámok célszerű, balesetmentes használata. A munkakörnyezet rendjének fenntartása. A műveletekhez szükséges munkavédelmi felszerelések alkalmazása. A segítségnyújtás lehetőségeinek megismerése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vízvezeték, szerelvény, szabályozás, elektromos szerelvény, áramkör, kötés, horgolás, varrógép.

Tematikai egység	4. Továbbtanulás, munkák, szakmák, megélhetés, munkakörnyezetek megismerése	Órakeret 8 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A munkavégzés jelentőségének tudatosítása a társadalom jóléte szempontjából. Az ember környezetének, valamint tevékenységeinek, munkájának, továbbá a megélhetés és az életminőség kapcsolatának felismerése. Továbbtanulási, pályaválasztási elhatározás, életpálya-elképzelés kialakítása, megerősítése. A tervezett pálya jellemzőinek összevetése a	

	személyes elképzelésekkel, a lehetőségek helyes megítélése, fejlődő önismeret, reális önértékelés. A megélhetést biztosító tervezett életpályára, munkára való alkalmasság nélkülözhetetlen összetevőinek (képesség, szaktudás, tanulás, munkakultúra) tudatosítása. A saját életpálya és életminőség alakításában viselt személyes felelősség felismertetése. Előzetes ismeretszerzés a karrier, a hivatás és a családi élet összeegyeztetéséről. A munkamegosztás, az egyéni és kollektív munkatevékenységek, a technológiai folyamat, a produktumok stb. összefüggéseinek felismerése, megértése. A munkára való alkalmasság összetevőinek, a munkavégzés körülményeinek és a munkát végzőre gyakorolt hatásoknak, a munkával járó veszélyeknek a felismerése. Tapasztalatszerzés a helyes munkamagatartásról, a munkakultúráról. A megismert munkakörnyezetekről alkotott vélemény és érvek megfogalmazása a saját elképzelésekkel összevetve. Közelebb kerülés a saját pályaválasztási döntéshez. A munkakereséssel, munkába állással kapcsolatos alapvető tudnivalók elsajátítása.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
4.1. A tanulási pálya A tanulási pálya szakaszai. Képzési lehetőségek, eltérő tanulási utak, szakmatanulási lehetőségek megismerése, elemzése, összevetése. Iskolatípusok, képzési formák, közoktatás, szakképzés, felsőoktatás, felnőttképzés, érettségi, szakmai vizsga, diploma.	Informatika: adatgyűjtés az internetről. Földrajz: a gazdaság ágai, a munkahelyteremtés természet- és gazdaságföldrajzi alapjai.
4.2. Szakmák és munkák Az egyes gazdasági ágazatokhoz tartozó munkák, foglalkozások, szakmák, szakmacsoportok megismerése, elemzése, összevetése.	

Szakmák közös és eltérő tevékenységi elemei, termékei, szolgáltatásai, munkakörülményei. A napi életvitelt meghatározó, az egyes szakmákhoz, foglalkozásokhoz kapcsolódó jellemzők (pl. munkaidő beosztás, szezonalitás).	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: munkahely és munkavállalói szerep.
4.3. Munkakörnyezetek megismerése Előzetes tájékozódás a megismerendő munkakörnyezetekről, technológiákról, munkatevékenységekről, termékekről, szolgáltatásokról, munkakörülményekről, munkaszervezeti keretekről. Információforrások felkutatása. Egyedi termékkészítéssel foglalkozó, javító, felújító; árutermelő, ipari vagy agrár jellegű; kereskedelmi, vendéglátási, gazdasági, közlekedési jellegű; egészségügyi, szociális, oktatási jellegű, és személyeknek szolgáltatást nyújtó más munkahely, munkakörnyezet, foglalkozás megismerése helyszínen tett látogatás, audiovizuális segédanyag vagy meghívott szakértő segítségével. Információgyűjtés a megismert munkakörnyezetekről: az alkalmazott eszközök, technológiák, a felhasznált anyagok, a munkafolyamatok jellemzői, a tevékenység feltételei és környezeti hatásai, munkaszervezeti sajátosságok, munkakörülmények, kereseti lehetőségek. A szerzett tapasztalatok rögzítése, feldolgozása.	Erkölcstan: A munka és a munkát végző ember tisztelete. Személyes tapasztalatok, együttműködés, egyéni boldogulás és a csapatmunka. Pályaválasztás – foglalkozás, élethivatás. Magyar nyelv és irodalom: az önéletrajz formái, a hivatalos levél jellemzői.
4.3. Környezet és pályaválasztás A családi, települési környezet, az életmód, a megélhetés, a továbbtanulási lehetőségek és a személyes ambíciók összevetése. Elképzelések megfogalmazása a saját lehetőségekről, tanulási pályáról. Karrier és hivatás fogalma, ezek hatása a családi szerepek, értékrend és munkamegosztás alakulására. A települési és a tágabb környezet gazdasági, foglalkoztatási, továbbtanulási lehetőségei. A szakmákról, munkalehetőségekről, pályaalkalmasságról, továbbtanulásról szóló információk forrásai. Önálló tájékozódás	

szakmákról, munkákról internetes (pl. Nemzeti pályaorientációs portál) és más információforrásokból, valamint a személyes környezetben.	
4.5. Munkavállalás Vállalkozók és alkalmazottak az értékteremtő munkában. A vállalkozói lét és az alkalmazotti helyzet előnyei és hátrányai. Vállalkozói tevékenységek, a vállalkozó személye, felelős vállalkozói magatartás. Alkalmazottként való elhelyezkedés. A munkába állás adminisztratív előzményei (álláskeresés, tájékozódás, önéletrajz, motivációs levél, állásinterjú).	
4.6. Megélhetés A család megélhetése, a jövedelemforrások, a napi életvitel, az élethelyzetek és az életminőség összefüggései. A család megélhetési, önfenntartási lehetőségei, tevékenységei, a tanulás és a munkamagatartás szerepe, kapcsolata. Teendők és lehetőségek munkanélküliség esetén.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Általános iskola, középiskola, felsőoktatás, szakképzés, felnőttképzés, szakképesítés (szakma), érettségi, diploma, fizikai munka, kétkezi munka, szellemi munka, ipar, kereskedelem, mezőgazdaság, közlekedés, termelés, termék, szolgáltatás, foglalkozás, munkahely, munkaidő, munkabér, munkaadó, munkavállaló, vállalkozó, alkalmazott, motivációs levél, állásinterjú, munkaszerződés, munkanélküliség, családi önfenntartás, karrier, hivatás, alapanyag, termelőeszköz, gép, árutermelés, sorozatgyártás, egyedi termék, javítás, felújítás, szolgáltatás, építés, szerelés, technológia, munkaművelet, fogyasztó, vevő, ügyfél, vállalat, vállalkozás, intézmény, munkaszervezet, munkahelyi hierarchia, munkamegosztás, munkanorma, munkabér.

7. évfolyam (2020/2021-ben induló 5. évfolyamtól felmenő rendszerben)

A nevelési-oktatási szakaszban a tanulási folyamat középpontjában a település és lakás legfontosabb technikai rendszerei, a közművek, a közszolgáltatások és a településeket

összekötő közlekedési rendszerek állnak. A 7. évfolyamon a család által használt összetettebb műszaki rendszerek, közművek, közszolgáltatások összefoglalásával befejeződik, teljessé válik a lakás, a lakókörnyezet megismerése.

A korszerű, egészséges lakás és lakókörnyezet témakör áttekinti a lakás legfontosabb, életminőséget, komfortérzetet befolyásoló tényezőit. A lakóház használata, a lakók szokásai és az energiafelhasználás közötti összefüggések elemzése rámutat a környezettudatosság fontosságára, hozzájárul az egészséges életvitel, a tudatos fogyasztói magatartás igényének kialakításához. Az egészséges település témakör felismerteti az épített tér és a természeti környezet közötti összhang megteremtésének szükségességét a fenntarthatóság érdekében. A célzott önálló információgyűjtés a digitális eszközök széles körű használatát feltételezi. A komplex modellezési feladat, a jövő városának elkészítése a modul során elsajátított ismeretek, készségek kreatív alkalmazását teszi lehetővé.

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a tanuló önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján. Környezeti, fenntarthatósági szempontokat is mérlegelve, céljainak megfelelően választ a rendelkezésre álló anyagokból. Tevékenységét önállóan vagy társakkal együttműködve tervezi, terveit a műszaki kommunikáció alkalmazásával osztja meg.

A terv szerinti lépések megtartásával, önellenőrzéssel halad alkotótevékenységében. Alkalmazza a forma és funkció összefüggéseit, önállóan választ szerszámot, eszközt. Az ismert szerszámokat és eszközöket önállóan használja, az újakat tanári útmutatással.

Részt vesz a munkavégzési szabályok megalkotásában, betartja azokat. Felméri és tervezi a tevékenység munkavédelmi szabályait. Csoportmunkánál részt vesz a döntéshozatalban, és a döntésnek megfelelően tevékenykedik. Önismeretére építve vállal feladatokat, szem előtt tartva a csapat eredményességét. Alkalmazkodik a változó munkafeladatokhoz, szerepelvárásokhoz. Vezetőként tudatosan vezeti a csoport döntési folyamatát. Alkalmazza a döntés-előkészítés, döntéshozatal eljárásait. Hibás döntésein változtat. Az egyes részfeladatokat rendszerszinten szemléli. Megérti az egyén felelősségét a közös értékteremtésben.

Érti és értékeli a globális változásokat érintő lehetséges megoldások és az emberi tevékenység szerepét, jelentőségét. Tevékenységének tervezésénél és értékelésénél figyelembe veszi a környezeti szempontokat. Felismeri a technológiai fejlődés és a társadalmi, gazdasági fejlődés kapcsolatát. A probléma megoldása során önállóan vagy társakkal együtt fogalmaz meg megoldási alternatívákat. Komplex szempontrendszer mentén választ stratégiát. Optimalizál.

Döntéseit tudatosság, holisztikus szemlélet jellemzi. Felismeri a személyes cselekvés jelentőségét a globális problémák megoldásában. Egészség- és környezettudatosan dönt és tevékenykedik.

Érti a társadalmi munkamegosztás lényegét. A fizikai és digitális környezetből információt gyűjt a számára vonzó foglalkozások alkalmassági és képesítési feltételeiről, keresi a vállalkozási lehetőségeket, a jövedelmezőséget és a jellemző tanulási utakat. A lehetséges továbbtanulási útvonalakkal kapcsolatban segítséggel rövid és középtávú terveket fogalmaz meg.

A 7. évfolyamon a technika és tervezés tantárgy alapóraszáma: 34 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	**Javasolt óraszám**
A települések közműellátása, a legfontosabb közművek, közszolgáltatások	6
Korszerű, egészséges lakás és lakókörnyezet	8
Az egészséges település	6
Közlekedés, közlekedési rendszerek	6
Komplex modellezési feladat	8
Összes óraszám:	34

Témakör: A települések közműellátása, a legfontosabb közművek, közszolgáltatások
Javasolt óraszám: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

célzottan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján, és a kapott adatokat értékeli, rendszerezi, elemzi;

holisztikus szemlélettel rendelkezik, az összefüggések megértésére törekszik;

az egyes részfeladatokat rendszerszinten szemléli;

felismeri a technikai fejlődés és a társadalmi, gazdasági fejlődés kapcsolatát;

egészség- és környezettudatosan dönt és tevékenykedik;

tisztában van a saját, a családi és a társadalmi erőforrásokkal és az azokkal való hatékony és tudatos gazdálkodás módjaival;

érti a társadalmi munkamegosztás lényegét, az egyes foglalkoztatási ágazatok jelentőségét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján;

azonosítja a települések legfontosabb közműveit, közszolgáltatásait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A rendszerszemlélet fejlesztése

Ok-okozati összefüggések felismerése

Célzott információszerzés, a kapott adatok értelmezése, feldolgozása

A települések legfontosabb közművei, közszolgáltatásai – elektromos hálózat, vízvezeték, szennyvízelvezetés, csatorna, gázvezeték, távfűtés, szemétszállítás

Épület közműveinek tanulmányozása, elemzése

A közművek megléte és a település élete, a lakóház használata közötti összefüggések felismerése, megfogalmazása

Információk gyűjtése a saját település, lakás közműveiről, közszolgáltatásairól

FOGALMAK

közmű, közszolgáltatás, építési engedély, összközműves épület, elektromos hálózat, vízvezeték-hálózat, szennyvíz, csatorna, gázvezeték, távfűtés, szemétszállítás, szelektív hulladékgyűjtés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Információgyűjtés és -megosztás megadott szempontok szerint a vízellátás, csatornázás, fűtés, villamosítás, gázellátás, szemétszállítás témában

Információk gyűjtése a saját település, lakás közműveiről, közszolgáltatásairól

Véleményformálás a közművek megléte és a település élete, a lakóház használata közötti összefüggésekről

Táblázatok, grafikonok elemzésén keresztül információk gyűjtése a lakások közműellátottságáról, számítások végzése a szolgáltatások áráról

Az iskola adottságai szerint látogatás egy közműtelepen vagy a témakörhöz kapcsolódó film megtekintése

TÉMAKÖR: Korszerű, egészséges lakás és lakókörnyezet

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

célzottan szerez információkat a tevékenységekhez, feladatokhoz kapcsolódó műszaki útmutatókból, használati leírásokból;

holisztikus szemlélettel rendelkezik, az összefüggések megértésére törekszik;

döntéseit tudatosság jellemzi, alternatívákat mérlegel;

érti és értékeli a globális változásokat érintő lehetséges megoldások és az emberi tevékenység szerepét, jelentőségét;

felismeri a technikai fejlődés és a társadalmi, gazdasági fejlődés kapcsolatát;

felismeri a személyes cselekvés jelentőségét a globális problémák megoldásában;

felismeri saját felelősségét életvezetése megtervezésében és megszervezésében, tudatosan gazdálkodik a rendelkezésre álló anyagi és nem anyagi erőforrásokkal;

tisztában van a saját, a családi és a társadalmi erőforrásokkal és az azokkal való hatékony és tudatos gazdálkodás módjaival;

egészség- és környezettudatosan dönt és tevékenykedik;

érti a társadalmi munkamegosztás lényegét, az egyes foglalkoztatási ágazatok jelentőségét;

ismeri a témakörhöz kapcsolódó foglalkozások jellemzőit, ezekkel kapcsolatban megfogalmazza saját preferenciáit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tevékenysége során tapasztalatokat szerez a háztartás műszaki jellegű rendszereinek felépítéséről, működéséről;

önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján;

elemzi, összehasonlítja az építményekre ható hatásokat és az építményekkel kapcsolatos követelményeket;

tanulmányozott példák alapján áttekinti az épületek legfontosabb közműveit – elektromos hálózat, vízellátó rendszer, fűtési rendszer, légtechnika;

azonosítja a legfontosabb üzemeltetési, karbantartási feladatokat, a leggyakoribb hibákat és azok okait;

elvégez egyszerű javítási feladatokat a környezetében található szerkezeteken;

tevékenységét önállóan vagy társakkal együttműködve tervezi;

a terv szerinti lépések megtartásával, önellenőrzéssel halad tevékenységében;

a megismert szerszámokat és eszközöket önállóan, az újakat tanári útmutatással használja;

részt vesz a munkavégzési szabályok megalkotásában, betartja azokat;

terv szerint tevékenykedik, probléma esetén észszerű kockázatokat felvállal;

csoportmunkában feladatot vállal, részt vesz a döntéshozatalban, és a döntésnek megfelelően tevékenykedik;

a csoportban feladata szerint tevékenykedik, tudását megosztja;

problémamegoldás során önállóan vagy társakkal együtt fogalmaz meg megoldási alternatívákat;

adott szempontok mentén értékeli saját és mások munkáját;

tevékenységének tervezésénél és értékelésénél figyelembe vesz környezeti szempontokat;

példákat mond az energiapazarlásra;

példákat mond takarékossági lehetőségekre az elektromosáram-fogyasztás, a vízfogyasztás, a fűtési és más hőenergia területén.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Egészségtudatosság

Tudatos fogyasztói magatartás

A lakás életminőséget, komfortérzetet befolyásoló tényezői – vízminőség, hőmérséklet, levegő páratartalma

A rossz szigetelés káros hatásai

Információk és tapasztalatok gyűjtése a háztartás műszaki jellegű rendszereinek felépítéséről, működéséről – elektromos hálózat, vízvezeték-hálózat, fűtés, klimatizálás

A lakás elektromos hálózatának részei, biztonsági és életvédelmi berendezések, megoldások

Követelmények a fűtőberendezésekkel, fűtési rendszerekkel szemben, szabályozhatóság, egészségvédelem

A klíma fogalma, az egészséges levegő, hőérzet, komfortérzet

A lakóház használata, a lakók szokásai és az energiafelhasználás közötti összefüggések elemzése, a környezettudatosság fontossága

FOGALMAK

komfortérzet, ivóvíz, fogyasztásmérő, biztosíték, életvédelmi relé, fázis, nulla, védőföldelés, fűtés, klíma, környezettudatosság, tudatos fogyasztói magatartás, fenntarthatóság

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Információk gyűjtése és megosztása az egészséges lakókörnyezetről

Az épületek legfontosabb közműveinek áttekintése – elektromos hálózat, vízellátó rendszer, fűtési rendszer, légtechnika – folyamatábrák segítségével

Tapasztalatok gyűjtése a környezetben található épületgépészeti rendszerekről, például az iskolaépület új szempontú bejárása és feltérképezése során

Ötletek, javaslatok gyűjtése az elektromosenergia-fogyasztás, a vízfogyasztás, a fűtési és más hőenergia-felhasználás takarékossági lehetőségeiről, a hulladék keletkezését mérséklő fogyasztási, életmódbeli szokásokról

TÉMAKÖR: Az egészséges település

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában;

holisztikus szemlélettel rendelkezik, az összefüggések megértésére törekszik;

döntéseit tudatosság jellemzi, alternatívákat mérlegel;

érti és értékeli a globális változásokat érintő lehetséges megoldások és az emberi tevékenység szerepét, jelentőségét;

felismeri a technikai fejlődés és a társadalmi, gazdasági fejlődés kapcsolatát;

felismeri a személyes cselekvés jelentőségét a globális problémák megoldásában;

felismeri saját felelősségét életvezetése megtervezésében és megszervezésében, tudatosan gazdálkodik a rendelkezésre álló anyagi és nem anyagi erőforrásokkal;

tisztában van a saját, a családi és a társadalmi erőforrásokkal és az azokkal való hatékony és tudatos gazdálkodás módjaival;

egészség- és környezettudatosan dönt és tevékenykedik;

érti a társadalmi munkamegosztás lényegét, az egyes foglalkoztatási ágazatok jelentőségét;

ismeri a témakörhöz kapcsolódó foglalkozások jellemzőit, ezekkel kapcsolatban megfogalmazza saját preferenciáit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felsorolja az egészséges, élhető település kritériumait;

elemzi a különböző településtípusokhoz kötődő életformákat, felismeri a törvényszerűségeket;

elemzi az épített környezet és az életvitel összefüggéseit;

összehasonlítja a hagyományos és a modern építőanyagokat;

feltárja az építőanyagok és építési technológiák, építőipari foglalkozások közötti kapcsolatokat;

megnevezi a településeken található legfontosabb középületeket, közintézményeket és azok szerepét a településen lakók életében;

régi térképek, fényképek alapján nyomon követi egy adott terület változásait;

gyűjtött dokumentumok alapján megismeri a települése történetét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Ok-okozati összefüggések felismerése

Rendszerszemlélet fejlesztése

Fenntarthatóság fogalmának mélyítése

Az ember személyes felelősségének felismerése a környezet alakításában

A városok kialakulásának és fejlődésének okai és szükségessége, a város fogalmának mélyítése

A különböző környezetszennyeződések hatása az épített környezetre és a településen élők életminőségére

Az épített környezet alakításának szempontjai, a zöld területek szerepe, környezetvédelem

Az épített tér és a természeti környezet közötti összhang szükségességének felismertetése

A funkcionalista és az organikus építészet főbb jegyeinek megismertetése, összehasonlítása

Információk gyűjtése különleges épületekről, híres építészekről, különös tekintettel a magyar vonatkozásokra

Követelmények a XXI. század településeivel szemben

FOGALMAK

légszennyezés, környezetszennyezés, tervszerű városépítés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Információgyűjtés a településformák fejlődéséről, a különböző országok, illetve kontinensek jellemző településeiről, híres építészekről, különös tekintettel a magyar vonatkozásokra. Az információk rendszerezése, megosztása

Az egészséges, élhető település kritériumainak összegyűjtése, megfogalmazása

Információk gyűjtése a települések környezetszennyezését okozó tényezőkről, esettanulmányok alapján

Séta a településen. A település vagy településrész részletes, elemző megfigyelése az építészeti stílusok, zöld környezet szempontjából

Parktervezés, az intézmény lehetősége szerint – zöld terület kialakítása, gondozása

TÉMAKÖR: Közlekedés, közlekedési rendszerek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megérti az egyén felelősségét a közös értékteremtésben;
felméri és tervezi a tevékenység munkavédelmi szabályait;
alkalmazza a forma és funkció összefüggéseit, önállóan választ szerszámot, eszközt;
önismeretére építve vállal feladatokat, szem előtt tartva a csapat eredményességét;
környezeti, fenntarthatósági szempontokat is mérlegelve, céljainak megfelelően választ a rendelkezésre álló anyagokból;
az egyes részfeladatokat rendszerszinten szemléli;
holisztikus szemlélettel rendelkezik, az összefüggések megértésére törekszik;
döntéseit tudatosság jellemzi, alternatívákat mérlegel;
érti és értékeli a globális változásokat érintő lehetséges megoldások és az emberi tevékenység szerepét, jelentőségét;
felismeri a technikai fejlődés és a társadalmi, gazdasági fejlődés kapcsolatát;
felismeri a személyes cselekvés jelentőségét a globális problémák megoldásában;
felismeri saját felelősségét életvezetése megtervezésében és megszervezésében, tudatosan gazdálkodik a rendelkezésre álló anyagi és nem anyagi erőforrásokkal;
tisztában van a saját, a családi és a társadalmi erőforrásokkal és az azokkal való hatékony és tudatos gazdálkodás módjaival;
egészség- és környezettudatosan dönt és tevékenykedik;
érti a társadalmi munkamegosztás lényegét, az egyes foglalkoztatási ágazatok jelentőségét;
ismeri a témakörhöz kapcsolódó foglalkozások jellemzőit, ezekkel kapcsolatban megfogalmazza saját preferenciáit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján;
tevékenységét önállóan vagy társakkal együttműködve tervezi;
terveit a műszaki kommunikáció alkalmazásával osztja meg;
a terv szerinti lépések megtartásával, önellenőrzéssel halad alkotótevékenységében;
anyagválasztásnál elemzi a megismert anyagok jellemzőit a felhasználhatóság szempontja szerint;
a megismert szerszámokat és eszközöket önállóan, az újakat tanári útmutatással használja;
részt vesz a munkavégzési szabályok megalkotásában, betartja azokat;
terv szerint tevékenykedik, probléma esetén észszerű kockázatokat felvállal;
csoportmunkában feladatot vállal, részt vesz a döntéshozatalban, és a döntésnek megfelelően tevékenykedik;
a csoportban feladata szerint tevékenykedik, tudását megosztja;

alkalmazkodik a változó munkafeladatokhoz, szerepelvárásokhoz; vezetőként tudatosan vezeti a csoport döntési folyamatát;

problémamegoldás során önállóan vagy társakkal együtt fogalmaz meg megoldási alternatívákat;

alkalmazza a döntés-előkészítés, döntéshozatal eljárásait, hibás döntésein változtat;

adott szempontok mentén értékeli saját és mások munkáját;

a használatbavétel során, az eltéréseket kiindulópontként alkalmazva javaslatot tesz produktuma továbbfejlesztésére;

tevékenységének tervezésénél és értékelésénél figyelembe vesz környezeti szempontokat;

szempontokat határoz meg a környezeti állapot felméréséhez, bizonyos eltéréseket számszerűsít;

átlátja a közlekedési hálózatok szerepét, fontosságát a település lakóinak életminőségében.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Ok-okozati összefüggések felismerése

Fenntarthatóság fogalmának mélyítése

Közlekedés a településen, a települések között

Közösségi közlekedés

A közlekedés infrastruktúrája

Információk gyűjtése környezetbarát megoldásokra a közlekedésben

FOGALMAK

tömegközlekedés, közút, kerékpárút, híd, aluljáró, felüljáró

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Információk gyűjtése, megosztása a saját település, lakókörnyezet úthálózatáról, tömegközlekedéséről, annak az ott élők életmódjára gyakorolt hatásáról

Információk szerzése, képek gyűjtése a személy- és teherszállítás történetéről, a közlekedési infrastruktúra fejlődéséről

Tájékozódás a közlekedési eszközök által okozott, a környezetet terhelő, illetve az egészséget károsító hatásokról esettanulmányokon keresztül

Példák gyűjtése, bemutatása környezetbarát, biztonságos megoldásokra a közlekedésben

TÉMAKÖR: Komplex modellezési feladat

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

jártasságot szerez a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározásában;

megérti az egyén felelősségét a közös értékteremtésben;

felméri és tervezi a tevékenység munkavédelmi szabályait;

alkalmazza a forma és funkció összefüggéseit, önállóan választ szerszámot, eszközt;

önismeretére építve vállal feladatokat, szem előtt tartva a csapat eredményességét;

környezeti, fenntarthatósági szempontokat is mérlegelve, céljainak megfelelően választ a rendelkezésre álló anyagokból;

az egyes részfeladatokat rendszerszinten szemléli;

komplex szempontrendszer mentén választ stratégiát, optimalizál;

holisztikus szemlélettel rendelkezik, az összefüggések megértésére törekszik;

döntéseit tudatosság jellemzi, alternatívákat mérlegel;

érti és értékeli a globális változásokat érintő lehetséges megoldások és az emberi tevékenység szerepét, jelentőségét;

felismeri a technikai fejlődés és a társadalmi, gazdasági fejlődés kapcsolatát;

felismeri a személyes cselekvés jelentőségét a globális problémák megoldásában;

felismeri saját felelősségét életvezetése megtervezésében és megszervezésében, tudatosan gazdálkodik a rendelkezésre álló anyagi és nem anyagi erőforrásokkal;

tisztában van a saját, a családi és a társadalmi erőforrásokkal és az azokkal való hatékony és tudatos gazdálkodás módjaival;

egészség- és környezettudatosan dönt és tevékenykedik;

érti a társadalmi munkamegosztás lényegét, az egyes foglalkoztatási ágazatok jelentőségét;

ismeri a témakörhöz kapcsolódó foglalkozások jellemzőit, ezekkel kapcsolatban megfogalmazza saját preferenciáit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján;

tevékenységét önállóan vagy társakkal együttműködve tervezi;

terveit a műszaki kommunikáció alkalmazásával, esetleg rajzoló- vagy tervezőprogram segítségével készíti el és osztja meg;

a terv szerinti lépések megtartásával, önellenőrzéssel halad alkotótevékenységében;

anyagválasztásnál elemzi a megismert anyagok jellemzőit a felhasználhatóság szempontja szerint;

a megismert szerszámokat és eszközöket önállóan, az újakat tanári útmutatással használja;
részt vesz a munkavégzési szabályok megalkotásában, betartja azokat;
terv szerint tevékenykedik, probléma esetén észszerű kockázatokat felvállal;
csoportmunkában feladatot vállal, részt vesz a döntéshozatalban, és a döntésnek megfelelően tevékenykedik;
a csoportban feladata szerint tevékenykedik, tudását megosztja;
alkalmazkodik a változó munkafeladatokhoz, szerepelvárásokhoz; vezetőként tudatosan vezeti a csoport döntési folyamatát;
problémamegoldás során önállóan vagy társakkal együtt fogalmaz meg megoldási alternatívákat;
alkalmazza a döntés-előkészítés, döntéshozatal eljárásait, hibás döntésein változtat;
adott szempontok mentén értékeli saját és mások munkáját;
a használatbavétel során, az eltéréseket kiindulópontként alkalmazva javaslatot tesz produktuma továbbfejlesztésére;
tevékenységének tervezésénél és értékelésénél figyelembe vesz környezeti szempontokat;
szempontokat határoz meg a környezeti állapot felméréséhez, bizonyos eltéréseket számszerűsít.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az eddig tanult ismeretek mélyítése, alkalmazása
Kreativitás fejlesztése
„A jövő városa” – komplex modellezési feladat egyéni tervek alapján projektmunkában

FOGALMAK

az elvégzett feladatokhoz kapcsolódó technológiák és szerszámok, eszközök megnevezése

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A „Jövő városának” elkészítése projektmunkában, akár a storyline módszer alkalmazásával. Modellezni lehet az épületeket, a város infrastruktúráját, energiaellátását. Kutatás a városok és a közlekedés várható fejlődési irányáról, az emberek élet- és munkakörülményeinek változásáról. A szerzett információk felhasználása a tervezési folyamatban.

Rajz - Vizuális kultúra

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től és 2020/2021-től egységesen
5 – 8.évfolyam	36 óra

A **Vízuális kultúra** tantárgy felső tagozaton az 5/2020. (I.31.) Korm.rendelete alapján 2020. szeptember 1-től felmenő rendszerben az 5. évfolyamon kerül bevezetésre.

A vizuális nevelés legfontosabb célja, hogy segítse a tanulókat az őket körülvevő világ vizuálisan értelmezhető jelenségeinek megértésében, ezen belül a vizuális művészeti alkotások átélésében és értelmezésében, illetve ennek segítségével környezetünk tudatos alakításában. Ez a cél a tanórai kereteken belül az alkotva befogadás elvét követve valósulhat meg a leghatékonyabban, azaz a tantárgy jellemző tulajdonsága, hogy aktív tanulói tevékenységen alapul.
A tantárgy fontos célja, hogy a tanulók az iskolában megismerjék a magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti műalkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgykultúráját és díszítőművészetét. A tantárgy kulcsszerepet játszik a tanulók érzelmi fejlesztésében, mely az őket körülvevő világhoz való pozitív érzelmi viszonyulásuk kialakításának fontos eszköze. Ennek eredményeként elérendő cél, hogy a tanulók a magyar kultúrára büszkék legyenek, és kötődjenek szülőföldünk értékeihez.
További fontos cél, hogy a tanulók ismerjék meg az európai és egyetemes vizuális kultúra legjelentősebb képzőművészeti és építészeti alkotásait, alakuljon ki bennük érdeklődés a vizuális jellegű művészetek iránt. Váljanak nyitottá a régmúlt korok, illetve az őket körülvevő XXI. század művészeti jelenségek befogadására.
A vizuális kultúra tantárgy tartalmát három részterület, a képzőművészet, a vizuális kommunikáció és a tárgy- és környezetkultúra képezi. A vizuális nevelés szempontjából a képzőművészet részterület az ábrázoló és kifejező szándékú, esetleg művészi élményt nyújtó képalkotással, illetve befogadással foglalkozik, a tárgy- és környezetkultúra részterület az ember tervezett tárgyi és épített környezetét jelenti, a vizuális kommunikáció pedig képekben, gyakran kép és szöveg egységében megjelenő, eleve kommunikációs célú képalkotással foglalkozik. E részterületek tartalmi elemei különböző hangsúllyal, de minden iskolaszakaszban jelen vannak a tantervi követelményekben. A Nat alapelvei alapján a vizuális kultúra tantárgy gyakorlatközpontúsága a vizuális megismerés, a közvetlen tapasztalatszerzés, az elemző-szintetizáló gondolkodás egységében értelmezendő, és a tanulók ténylegesen megvalósuló alkotó munkáját szolgálja.

A vizuális fejlesztés legfontosabb célja adott iskolaszakaszokban az életkornak megfelelő szinteken játékos, kreatív szemlélet kialakítása és alkalmazása.
Fontos cél továbbá a minél szélesebb körű anyaghasználat, az alkotó tevékenységen keresztül a kéz finommotorikájának fejlesztése, a változatos médiumok és megközelítési módok alkalmazása, a vizuális médiumok közötti átjárhatóság és a művészi gondolkodás szabadságának a kialakítása. Mindez segíti a tanulók tájékozódását az őket érő nagy mennyiségű vizuális információ feldolgozásában, szelektálásában, s végül majd az önálló, mérlegelni képes szemlélet kialakításában. Jelen korunk jellemző képkészítési lehetőségeit is figyelembe véve további cél a vizuális kommunikáció digitális kultúrához is köthető mindennapi formáinak, illetve az épített környezet és a tárgyi világnak a vizsgálata, valamint a környezetalakítás tudatosságának fejlesztése.
A vizuális nevelés kiemelt feladatának tekinti a kreativitás fejlesztését, mely a vizuális problémamegoldás folyamatában fejleszthető és gyakorolható. A tanulók kreativitása az örömteli, kísérletező, az élményekben gazdag, alkotó tevékenység közben bontakozhat és teljesedhet ki, mely mind az egyén, mind pedig a közösség alkotó energiáinak a motorja lehet. Lényeges elem mindezekben a motiváció kialakítása az önmagát folytonosan építő, alkotói magatartás megteremtésére és a folyamatos önművelésre. Ezzel összefüggésben fontos a tanulók önértékelésének és önismeretének fejlesztése, a mérlegelő szemlélet kialakítása, amelynek az önálló és a társakkal együttműködő gyakorlati feladatmegoldásokban kell megjelennie és működnie a tanulók fejlesztése során. A vizuális nevelés a tanulók személyiségfejlesztésének rendkívül fontos eleme, hiszen az itt alkalmazott tevékenységekre jellemző alkotva tanulás érzelmeket gazdagító, empátiát, intuíciót és minőségérzéket, valamint önmagukkal szembeni igényességet kialakító hatása működik.

A vizuális kultúra tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:
A tanulás kompetenciái: Ahogyan a kisgyermekkorban a megismerés alapvető eszköze a vizualitás, úgy a későbbi tanulási folyamatban is meghatározó szerepe van a vizuálisan nyerhető információk feldolgozásának. A vizuális megfigyelés, a belső képalkotás, a vizuális elemzés, összehasonlítás, esetleg a tapasztalatok, a következtetések vizuális megjelenítése – kiváltképp a digitális kor vizuális dominanciája miatt – az információszerzés, a tanulás feltétele. A vizuális információszerzés rutinja különösen fontos az önálló tanulás szempontjából. A vizuális gondolkodás ugyanakkor nemcsak az információszerzést, hanem az információk feldolgozását és a gondolkodási folyamatokat is ösztönözheti (például

gondolattérkép, modellalkotás), segítséget nyújtva különböző tanulási stílusok és stratégiák megtalálásában. Miközben a vizuális kultúra tantárgy változatos tevékenységei és fejlesztési technikái más műveltségi területeket is támogathatnak, olyan tanulási motivációt jelentenek, melyek érdekesebbé, izgalmasabbá és sikeresebbé tehetik a tanulók számára a tanulást.

A kommunikációs kompetenciák: A vizuális kultúra tantárgy célja, hogy a tanulók megismerjék és használják a vizuális kommunikáció lehetőségeinek minél szélesebb skáláját. A digitáliseszköz-használat – a kommunikációs csatornák átalakításával – folyamatosan hatást gyakorol a kommunikáció domináns formáira és minőségére. A vizuális kommunikációs formák értelmezése, értő és felelős használata – ami a vizuális kultúra tantárgy keretében fejleszthető leginkább – a mindennapi életben és a munka világában is elengedhetetlen. A vizuális kultúra a művészeti nevelés olyan átfogó megközelítésére törekszik, melynek keretében sokféle önkifejezési forma (vizuális megjelenítés, beszéd, mozgás) gyakorlására van mód, ami a kommunikációs lehetőségek körét is tágítja.

A digitális kompetenciák: A digitális kor, amelyben élünk, nagyrészt vizuális kommunikációs formákat használ, ezért a vizuális kultúra tantárgynak is alapvető feladata, hogy segítse a digitális médiumok használatát, mind a közlés, mind a befogadás képességeinek fejlesztésével. A kreatív feladatmegoldás érdekében a tanulók digitálisan hozzáférhető információkat gyűjtenek, és életkori sajátosságaiknak megfelelően lehetőséget kapnak arra, hogy az egy-egy tananyagrész produktumát digitális formában készítsék el. Ezáltal megtanulják, hogy hogyan érdemes alkotó folyamatba építeni az elérhető és összegyűjthető információkat, és hogyan lehet felhasználni a technikai lehetőségeket. A digitális technika lehetőségeinek előre nem látható fejlődési iránya miatt legfontosabb éppen a változásokra reagálni tudó tanulói személyiség fejlesztése.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A megismerési folyamatok fontos eleme a vizuális megfigyelés. A vizualitás a belső képalkotásnak, majd az ismeretszerzésnek és a magasabb szintű gondolkodási folyamatoknak is sajátos eszköze. A vizuális kultúra tanulása során mind a szabad alkotásban, mind az egyszerű tervezési feladatokban a problémamegoldó gondolkodást gyakorolhatja a tanuló, amikor végigjárja az információgyűjtés, -elemzés, -értelmezés, az ötletelés, a tesztelés és az újraértelmezés szakaszait. Minden problémamegoldás esetében nagy jelentősége van a szabad asszociáción alapuló, divergens gondolkodási szakaszoknak, amelyet a vizuális kultúra tantárgy tanulása a nyitottság, az egyéni ötletek és a sajátos kifejezési megoldások bemutatásával és elfogadásával jelentős mértékben képes fejleszteni.

A személyes és társas kompetenciák: A művészettel nevelés elvének megfelelően a vizuális kultúra tantárgy kiemelt feladata a személyiség fejlesztése, különös tekintettel a személyes és társas kompetenciákra. A tantárgy egyik jellemzője a gazdag önkifejezési formák támogatása, ami segíti az önismeretet és a reális önértékelés kialakítását, miközben a változatos tevékenységi formák nagyobb esélyt adnak a sikerélmény elérésére. Az érzelmek kifejezéséhez, felismeréséhez és szabályozásához kapcsolódó készségek gyakorlása ugyanakkor szerepet játszik a társas viselkedésben is. A vizuális kultúra tantárgy – és ezen belül a kreatív problémamegoldás fejlesztésének – lehetősége, hogy csoportos együttműködésben valósuljon meg, azaz a feladatmegoldások sokféle nézőpont és sokféle tudás megjelenítésével, mindenki közreműködésével és megelégedésével jöjjön létre. A csoportos együttműködésen alapuló alkotó vagy befogadó feladatmegoldásokban lehetőség van a különböző szerepek megtapasztalására, a közös döntések megvitatására és a konfliktushelyzetek megoldására, végül a legjobb megoldás érdekében a produktív tevékenység gyakorlására.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A vizuális kultúra tantárgy, a Művészetek műveltségi terület részeként, hagyományosan magába foglalja a műalkotások elemző vizsgálatát, így alapvető feladata a művészet kultúraközvetítésben elfoglalt helyének hangsúlyozása. Cél, hogy kontextusba helyezze a művészettörténeti változásokat, különös tekintettel kulturális örökségünk jelentőségére, ugyanakkor a tantárgy feladata a kortárs kulturális jelenségek értelmezése is. A tantárgy fontos célja, hogy a tanulók az iskolában megismerjék a magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti alkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgykultúráját és díszítőművészetét, ezáltal büszkék legyenek a magyar kultúrára, és kötődjenek szülőföldünk értékeihez. A befogadó tevékenység aktív alkotótevékenységgel támogatva a kreativitásfejlesztés egyedülálló lehetőségeként működik. A kreatív gazdaság a világ leggyorsabban fejlődő ága, hisz a mindennapos kihívásokkal szemben mindig új megoldásokra van szükség. A vizuális kultúra tantárgy az alkotó feladataiban olyan megoldásra váró problémákat tud meghatározni, amelyek kreatív megoldásokra várnak, a megoldások pedig produktum formájában is bemutatásra kerülnek.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A vizuális kultúra tantárgy leginkább a személyiségfejlesztésben betöltött feladata miatt képes a munkavállalói és vállalkozói kompetenciák fejlesztésére. A kreatív feladatmegoldás megköveteli az adott helyzet rugalmas kezelését, az innovatív ötletek, új megoldások megtalálását, a megoldás érdekében a helyzetek értékelését, majd a hatékony döntés céljából a kitartó mérlegelést és

döntést. A csoportos feladatmegoldások (például projektfeladatok) esetében a tanuló kipróbálhat ugyanakkor olyan együttműködéseket is, amelyekre a munka világában is szüksége lehet.

A köznevelésben a vizuális kultúra tantárgy a művészettel nevelés eszköze, s mint ilyen, általánosan alapozó, vizuális szemlélet kialakítását és fejlesztését tartja elsőrendű feladatának. A kerettanterv segíti e célok megvalósítását, adott iskolaszakaszokra és ciklusokra kijelölve a legfontosabb fejlesztési feladatokat, a tanterv témaköreire reflektáló tanári szabadság figyelembevételével. A kerettanterv fő tematikai egységei, témakörei a – vizuális kultúra részterületein alapuló – Nat-ban foglalt fő témakörök további részletezéseként alakultak ki. Minden témakör tartalmazza a megvalósításhoz szükséges óraszámajánlást, támaszkodik a Nat megadott tanulási eredményekre, és minden témakör fejlesztési feladatok és ismeretek, minimális fogalomkészlet megadásával konkretizálja az adott tanítási egység elvárható követelményeit. A tematikai egységek és meghatározott fejlesztési feladatok és ismeretek nem jelölnek időrendi sort, és nem azonosak egy-egy tanóra tananyagával, feladataival. Az egységek rugalmasan kezelhetők, a tanulásszervezés felépítésének logikája mentén történő saját igényű alkalmazás és az adott évfolyamra ajánlott óraszámjavaslatok figyelembevételével. A kerettantervi fejlesztési feladatok értelmezését ugyanakkor példák segítik, amelyek az adott követelmény pontosabb értelmezéséhez adnak ötleteket, illetve inspirálják a helyi tanterv vagy tanmenet tervezését. Egy-egy témakörnél megjelenő fogalmak iskolai feldolgozása természetesen az adott témakör fejlesztési feladataival összekapcsolva értelmezendő. Minden fejlesztési szakaszban és minden témakör esetében csak a belépő új fogalmak jelennek meg, de a már bevezetett fogalmakhoz kapcsolódó tudás elmélyítése és további felhasználása érdekében a fogalmak magasabb évfolyamokon az aktuális fejlesztési feladatoknak megfelelően, az iskola saját igényeinek, és a tanulók aktuális fejlettségi szintjének megfelelően ismételhetők.

A vizuális nevelés célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a látható világ jelenségeinek, a vizuális művészeti alkotásoknak mélyebb értelmezéséhez és megítéléséhez, környezetünk értő alakításához. A tantárgy így nemcsak a képző- és iparművészet területeinek a feldolgozásával foglalkozik tehát, hanem tartalmai közé emeli a vizuális jelenségek, közlések olyan köznapi formáinak vizsgálatát is, mint a tömegkommunikáció vizuális megjelenései, a legújabb elektronikus médiumokhoz kapcsolódó jelenségek és az épített, alakított környezet. A

képzőművészet, vizuális kommunikáció, tárgy- és környezetkultúra a vizuális kultúra tantárgynak olyan részterületei, amelyeknek a tartalmai végigkísérik a közoktatásban a vizuális nevelést, ám a különböző iskolaszakaszokban különböző módon kapnak hangsúlyt. Ezek a részterületek azonban a legfontosabb tartalmakat biztosítják csupán a fejlesztéshez, de a hatékony fejlesztés csakis komplex feladatokban, egymással összefüggő feladatsorokban értelmezhető. A tantárgy oktatása tevékenység-, illetve gyakorlatközpontú, ahol alapvető fontosságú a játékos-kreatív szemlélet, illetve hogy a tantárgy tartalmainak feldolgozása komplex, folyamatorientált megközelítésben történjen, így a pl. a projektmódszer eszközét is felhasználja a tanítás-tanulás folyamatában.

A NAT fejlesztési feladatainak alapján a vizuális kultúra tantárgy gyakorlati tevékenységeinek fontos célja az érzéki tapasztalás, a környezettel való közvetlen kapcsolat fenntartása, erősítése, ezáltal a közvetlen tapasztalatszerzés, az anyagokkal való érintkezés, az érzékelés érzékenységének fokozása. További cél tudatosítani az érzékelés különböző formáinak (például látás, hallás, kinetikus érzékelés) kapcsolatát, amely a számítógépes környezet bevonásával képes egy újabb, „más minőségű” intermediális szemléletet is kialakítani. A fejlesztés átfogó célja segíteni a tanulókat abban, hogy képesek legyenek az őket érő hatalmas mennyiségű vizuális és térbeli információt, számtalan spontán vizuális hatást minél magasabb szinten, kritikusan feldolgozni, a megfelelő szelekciót elvégezni, értelmezni, továbbá ezzel kapcsolatos önálló véleményt megfogalmazni. Cél továbbá segíteni a művészi és köznapi vizuális közlések pontos értelmezését, továbbá fokozni az alkotómunka során a vizuális közlés és kifejezés árnyalt megjelenítését. Meghatározó szerepe miatt fontos a vizuális környezet alapját képező épített környezet iránti tudatosság fejlesztése a tapasztalás, értelmezés, alkotás folyamatán keresztül. A vizuális nevelés kiemelt fontosságú feladata a kreativitás működtetése, illetve fejlesztése, a kreatív képességek kibontakoztatása. Nagy hangsúlyt kap a kreatív problémamegoldás folyamatának és módszereinek tudatosítása, mélyítése. A fejlesztés minden más tantárgytól megkülönböztető lehetősége az örömteli, élményt nyújtó, a személyes megnyilvánulásnak legnagyobb teret engedő alkotótevékenység megszerettetése, ezáltal a motiváció fokozása, egy szélesebb értelemben vett alkotó magatartás kialakítása. Cél továbbá a problémamegoldó képesség erősítése, hisz a feladatok önálló megoldása bizonyos rutinok, készségek kialakításával kezdődik, majd az egyre önállóbban végzett tevékenységeken keresztül jut el a projektfeladatok önálló megoldásáig. A tanulók önismeretének, önkritikájának, önértékelésének fejlesztése kritikai szemléletmód kialakításával a gyakorlati tevékenységeken keresztül valósul meg, amelyek mindegyike – eredeti céljától függetlenül is – személyiségfejlesztő hatású. Motiváló hatásuk mellett segítik

az érzelmi gazdagodást, az empátia, az intuíció fejlesztését, az önálló ízlés, a belső igényesség kialakulását, az önértékelés és önismeret kialakulása révén pedig a céltudatos önszabályozást. Mindezektől függetlenül a vizuális kultúra tanításának fontos alapelve azonban, hogy a művészeti nevelés valójában művészettel nevelésként értelmezendő, hisz a közoktatásban a művészet nem lehet célja, csupán eszköze a nevelésnek, azaz egy közismereti tárgy közvetlen feladata nem lehet a „művészképzés".

A fenti célok és szemlélet megvalósítását segíti a kerettanterv, amely konkrét módszertani segítséget nem biztosít, hisz ez nem feladata, de a fejlesztési követelmények részletezésével teszi konkrétabbá az elvárható fejlesztés irányát. A kerettanterv – némileg eltérően a NAT kompetenciafejlesztő kiindulópontjától – a vizuális kultúra részterületei szerint („Kifejezés, képzőművészet", „Vizuális kommunikáció", „Tárgy- és környezetkultúra") szervezi a fejlesztés követelményeit. Az említett részterületeket további tematikai egységekre bontja, és ezeken belül fogalmazza meg a fejlesztés követelményeit, amelyekhez egy-egy évfolyamra ajánlott óraszámokat is feltüntet. Természetesen sem a tematikai egységek, sem a tematikai egységekbe foglalt tantervi követelmények sorrendje nem jelez semmiféle időrendi sorrendet vagy logikai kapcsolatot, illetve egy-egy fejlesztési követelmény nem azonos egy-egy tanóra tananyagával. Az optimális tartalomtervezés a különböző tematikai egységek követelményeit összekapcsolja a tanórán, azaz a helyi tantervkészítés, még inkább a tanmenet-összeállítás folyamán a tematikai egységeket rugalmasan kell kezelni, a tanulásszervezés felépítésének logikáját követve felhasználni, az adott évfolyamra ajánlott óraszám figyelembevételével. Egy-egy tematikai egységen belül megjelenő fejlesztési követelmények nézőpontja a célzott tanulói tevékenység, amelynek megfogalmazása folyamatcentrikus. Ezen belül a sok esetben megjelenő konkrét példák segítik az adott követelmény pontosabb értelmezését, így támogatva a kerettantervet felhasználó szaktanárokat a tanmenettervezésben, illetve ötleteket adnak konkrét fejlesztő feladatok megalkotásához. A példák tehát természetesen nem kötelezőek, csupán a további tervezést segítik. A kerettanterv az adott évfolyamokra fogalmazza meg a fejlesztési tartalmakat, a hozzárendelt óraszámokkal.

Az adott tantárgy fontosságát hangsúlyozza, hogy az információs csatornák gazdagodása a szöveges információ befogadás mellé felzárkóztatja a vizuális információk tudatos befogadásának fontosságát is, hisz az információk forrása és jellege alapján szöveg és kép együtt értelmezése napjainkban gyakoribb jelenség valós élethelyzetekben. A médiatudatosság fejlesztésének tehát egyre fontosabb aspektusa a vizuális megfigyelés és értelmezés segítségével megvalósuló médiahasználat és médiaértés. Ebből következően a tervezés során további fontos szempont, hogy 5–8. évfolyamon a mozgóképkultúra és

médiaismeret bizonyos kapcsolódó fejlesztési követelményeit a vizuális kultúra tantárgy óraszám keretein belül kell végrehajtani. Az óraszámmegosztást az adott iskolaszakaszban, pontosabban a 7–8. évfolyamon a mozgóképkultúra és médiaismeret követelményeihez feltüntetett órakeret jelzi.

Kiemelt fejlesztési feladatok

A hallássérült tanulók nevelésében a Nat-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de az egyes mûveltségi területekhez rendelt tartalmak, és fejlesztendõ képességek (azok fejlõdési útjai, módjai és kialakulásuk idõtartama) mindenkor a tanulók egyéni fejlõdésének függvényei.

Médiatudatosságra nevelés

Az ismeretszerzésben kiemelkedõ szerepe van a vizuális csatornának. Törekedni kell arra, hogy az ezen az úton szerzett ismeretek tartalma valósághû legyen, és hogy az ismeretanyag a fogalmi általánosításokat, az árnyaltabb kommunikációt is fejlessze.

Nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés

Az identitástudat kialakítása a kulturális örökségek megismerésén keresztül, életkoruknak megfelelõ gyakorlat orientált módszerekkel (pl. tárgyi emlékek, múzeumlátogatások) történjen.

Szemléletük, nyitottságuk alakításában nagy jelentõséggel bír, ha kommunikációs lehetõségeikkel kapcsolatot tudnak teremteni tágabb környezetükben élõ sorstársaikkal (pl.jelnyelv-használat, internet, pályázatok, szabadidõs tevékenységek, kulturális rendezvények). Közvetlen élmények nyújtásával kell ismereteket adni a hazánkon kívüli kulturkincsek megismeréséhez.

A hallássérült gyermekek tanulási folyamatát lényegesen nehezíti különbözõ mértékû kommunikációs akadályozottságuk. A tanulással kapcsolatos speciális igényeik, lehetõségeik (emlékezet, annak struktúrája, dysphasiás jegyek, részképességzavarok stb.) feltárására építve valósítható meg az egyénre szabott fejlesztés.

Az érzelmek, indulatok, belsõ feszültségek verbális kifejezésének nehezített volta miatt fontos, hogy legyen lehetõségük ezek nem verbális módon való kifejezésére a mûvészetek (képzõmûvészet, tánc) terén. A társadalomba való beilleszkedésüket segítve meg kell ismertetni velük az érzelem, az indulat kifejezés társadalmilag elfogadott verbális és nonverbális formáit.

A fejlesztés kiemelt feladatai

– A vizuális percepció, az önkifejezés, az önmegvalósítás, a valóság képi feldolgozásának, megjelenítésének, értelmezésének folyamatos bekapcsolása a tanulás-tanítás folyamatába a személyiség kibontakoztatása, gazdagítása céljából. A tehetségre utaló személyiségjegyek feltárása és gondozása.

Művészetek

Az önkifejezés, az információszerzés széles skálája teremthető meg e műveltségi terület tartalmain keresztül. A kreativitás fejlesztése szempontjából megkülönböztetett jelentőséggel bír a vizuális kultúra fejlesztése, a különböző manuális technikák megismertetése és sokoldalú művelése. A személyiség fejlesztésében a dráma és a tánc adta lehetőségek kihasználása fontos az önkifejezés miatt. A tanulók teljesítménye e műveltségi terület egyes részterületein eléri, a halló társak produktumait. A vizuális kultúra keretében a többi szaktárgy (pl. földrajz, fizika) tanításához nyújt segítséget, fejleszti a tanulók absztrakciós készségét.

A Nat és a kerettantervek alkalmazása a helyi tanterv készítésénél

A súlyos és enyhe fokban hallássérült tanulók nevelésében, oktatásában az életkori és iskolai szakaszokhoz rendelt követelményeket a fejleszthetõség sajátosságainak figyelembevételével szükséges a helyi tantervben érvényesíteni.

A fejleszthetõség sajátos akadályát döntõen a nyelvi fejlettségi, figyelmi, emlékezeti, gondolkodási, magatartási állapot jelenti. A hallók azonos korosztályától egyedileg eltérõ mértékben elmarad a szókincs, a nyelvi kifejezõ eszközöket kevésbé automatizáltan és árnyaltan használják. A hallássérüléssel közvetlenül összefüggenek az eltérések.

A Nat elveit és lényegét nem érintő módosításoknak ezek a jelenségek képezik az alapját.

A súlyos és enyhe fokban hallássérült tanulók vizuális kultúra oktatása a Nat a művészetek műveltségi területét követi. Az egyéni sajátosságok figyelembevételével módosulhatnak a tantárgyi témakörök, tartalmak. Az adott műveltségi területek hangsúlyos, speciális feladatai: Az ismeretek bõvítésével kapcsolatos fogalomrendszerek pontos kiépítése, a tudáselemek értõ, értelmezõ összekapcsolásaa kognitív funkciók (a felfogás, a feldolgozás, a lényegkiemelés, az összefüggések meglátása és az alkalmazás) szintjeinek fejlesztésével.

A tantárgy értékelésének elvei:

- A tantárgy értékelése során mindenkor szükséges figyelembe venni a tanuló egyéni tanulási, kommunikációs képességeit, személyiségének komponenseit.
- A tanuló érdeklődése, motiváltsága a tanórák feladatainak megvalósításában – a tanuló részvételi szándékát, együttműködését figyelembe véve, nem pedig a manuális fejlettségi fokát, mely egyéni tehetség függvénye.

- Az új ismeretek, fogalmak megértése a tanuló által elérhető kommunikációs csatornákon, nyelvi fejlettségi szintjének figyelembe vételével.
- Az egyes területeken megfigyelhető fejlődést mindig a tanuló kiinduló képességeihez mérten, egyénileg kell értékelni; nem lehet életkori vagy egyéb általános elváráshoz igazodó mércét alkalmazni.

A tantárgy értékelésének szempontjai:

13. A tanórán való részvétel, aktivitás és érdeklődés értékelése
14. A közös tevékenységben való együttműködés
15. Alkotó részvétel a tanórán
16. Tantárgyi tudás (az elméleti tananyagrészeknél)

5. évfolyam 2020/2021. tanévtől felmenő rendszerben és 6. évfolyam a 2021/2022. tanévtől felmenő rendszerben

Ebben az iskolaszakaszban erősödik fel a tanulókban a valóság megismerése iránti fokozott igény. A látott és ismert vizuális világ ütköztetése révén nem csak mérlegelő gondolkodásuk, hanem az információk szelektálásának képessége is megalapozható. Az objektív és szubjektív ítéletek között képesek különbséget tenni. A valósághű ábrázolás igénye és a gyerek meglévő képességei közti eltérés vezethet az ábrázolási, alkotási kedv elvesztéséhez. A tantárgy tanításának egyik alapvető célja az alkotásra késztető motiváció fenntartása. Ez a kiskamaszkorba lépő gyerek érdeklődésére számot tartó vizuális feladatrendszerben valósítható meg. A tanulók érdeklődése személyenként változó, ezért az eredményes fejlesztés érdekében differenciált feladatkiadásra van szükség. A személyiségformálás e szakaszában is fontos szerepet kapnak a művészi alkotó-befogadó tevékenységek, melyek összetevőinek, a konkrét képességeknek, készségeknek fejlesztése alsó tagozaton már megkezdődik.

A tervezéshez figyelembe kell venni az előzményeket és a más tantárgyak által tanított ismeretek meglétét, mely lehetőséget ad azok felhasználására és beépítésére a vizuális kultúra tanórákon.

Az 5–6. évfolyamon a vizuális kultúra tantárgy alapóraszáma: 68 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok	10
Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió	10
Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei	10
Tér és időbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei	10
Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete	8

Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat	10
Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció	10
Összes óraszám:	68

Témakör: Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok
Javasolt óraszám: 10 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja;
- alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
- látványok, képek részeinek, részleteinek alapján elképzeli a látvány egészét, fogalmi és vizuális eszközökkel bemutatja és megjeleníti, rekonstruálja azt;
- szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzeli és megjeleníti a látványt, egyénileg és csoportmunkában is;
- a látványokkal kapcsolatos objektív és szubjektív észrevételeket pontosan szétválasztja;
- különböző érzetek kapcsán belső képeinek, képzeteinek megfigyelésével tapasztalatait vizuálisan megjeleníti;
- különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Vizuális művészeti alkotások megfigyelése, és egyéni véleményformálás során az objektív és szubjektív megállapítások szétválasztása, a látvány lényeges, egyedi művészettörténeti korszak jellemzőinek felismerésével és személyes gondolatok megfogalmazásával. A tapasztalatok (pl. képolvasás, látvány szöveges ismertetése a vizuális megjelenítés érdekében, eligazodás vizuális információk között) felhasználása az alkotás során is.

A történelem tantárgyból már megismert művészettörténeti korokban (pl. ókor, középkor, XVII-XVIII. század, XIX-XX. század) készült vizuális alkotások elemző összehasonlítása (pl. történelmi háttér, téma, műfaj, létrehozás szándéka, figurativitáshoz való viszony, kifejezőeszközök használata szerint), és inspiratív felhasználása az alkotás során.

A történelem tantárgy keretében feldolgozott korszakok egy-egy jellemző műalkotásának, tárgyának, díszítő stíluselemének felhasználásával kifejező képalkotás, plasztikus mű, vagy újraértelmezett tárgy készítése. (pl. fekete alakos vázakép stílusában modern olimpiai sportág megjelenítése, timpanon forma kitöltése jelen korunkra jellemző témájú csoportképpel).

Különböző jellegű, stílusú látványok (pl. tárgyfotó, magyar néprajzi motívum, film képkockája), vizuális alkotások (pl. figuratív/non-figuratív festmény, installáció) adott részeinek, részleteinek meghatározott célú, személyes kiegészítése, rekonstruálása a személyes kifejezés érdekében, a jellemző vizuális jegyek tudatos használatával.

Fogalmak

klasszikus, modern, kortárs vizuális művészet, objektív, szubjektív, művészettörténeti korok, stílus

Témakör: Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió
Javasolt óraszám: 10 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja;
- alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján;
- különböző érzetek kapcsán belső képeinek, képzeteinek megfigyelésével tapasztalatait vizuálisan megjeleníti;
- szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzeli és megjeleníti a látványt, egyénileg és csoportmunkában is;
- megfigyeléseit, tapasztalatait, gondolatait vizuálisan rögzíti, mások számára érthető vázlatot készít;
- adott tartalmi keretek figyelembevételével karaktereket, tereket, tárgyakat, helyzeteket, történeteket részletesen elképzel, fogalmi és vizuális eszközökkel bemutat és megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
- a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Adott tartalmi keretekhez (pl. irodalmi vagy médiaélmény, tanulók által közösen kitalált történet, személyes élmény) illeszkedő figurák, karakterek, terek, tárgyak, helyzetek, történet részletes elképzelése, korábbi személyes vizuális tapasztalatok, emlékek inspiratív felhasználásával. Az elképzelések bemutatása és vizuális megjelenítése érdekében többféle forrásból (pl. könyvtár, internet, valóság) vizuális információk, képi inspirációk gyűjtése és megfelelő alkotó felhasználása egyénileg és csoportmunkában.

Szokatlan szituációkban (pl. korlátozott mozgás, színes szemüveg, bekötött szem) különböző érzetek (pl. mozgás, hang, látvány, szag, íz, tapintás) kapcsán keletkező belső képek megfigyelése, és az egyéni ötletek megjelenítése többféle vizuális eszköz rugalmas alkalmazásával (pl. vegyes technika, festék, szén, kollázs, fény, fotó, fotómanipuláció).

Fogalmak
vizuális élmény, hatás, asszociáció, karakter, figuratív-nonfiguratív megjelenítés

Témakör: Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei
Javasolt óraszám: 10 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- a vizuális problémák vizsgálata során összegyűjtött információkat, gondolatokat különböző szempontok szerint rendez és összehasonlít, a tapasztalatait különböző helyzetekben a megoldás érdekében felhasználja;
- vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is;
- látványok, képek, médiaszövegek, történetek, szituációk feldolgozása kapcsán személyes módon kifejezi, megjeleníti felszínre kerülő érzéseit, gondolatait, asszociációit;
- vizuális megjelenítés során egyénileg és csoportmunkában is használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Példák alapján a hétköznapokban, tanulási helyzetekben gyakran és szívesen használt médiumok (pl. fotó, mozgókép, online felületek, számítógépes játék) sajátosságainak, jellemző kifejezési eszközeinek (pl. használt képi és szöveges elemek aránya, mérete, kompozíciós elrendezések, képkivágások, színhasználat, kontraszt, fény-árnyék, világos-sötét alkalmazása, ismétlések szerepe, vágás, nézőpont, kameramozgás, időbeliség) megismerése. A tapasztalatok adekvát használata érdekében információk, vizuális inspirációk gyűjtése, különös tekintettel a figyelemirányítás és kiemelés célját szolgáló lehetőségekre.

Valós és fiktív helyzetek, történetek megjelenítése, ábrázolása, dokumentálása során a közvetítendő tartalmaknak, és személyes gondolatoknak, érzéseknek leginkább megfelelő médium kiválasztása. (Pl. tanult irodalmi alkotás inspirációjára rövid mozgókép készítése ténylegesen, vagy annak rajzos forgatókönyve.) A választott médiumhoz illő vizuális kifejezési eszközök használata a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés (pl. szín, méret, arány, forma, kompozíció, képkivágás, nézőpont, fény, vágás, montázs) érdekében egyénileg és csoportmunkában is.

Hagyományos (nyomtatott) információhordozó digitális médium számára történő átalakítása társai számára is értelmezhető rajzi vázlatban, vagy montázs alkalmazásával. (Pl. más tantárgy számára készült tankönyv egy érdeklődésére számot tartó oldalának átalakítására internetes oldallá, mobil applikációvá.) A tapasztalatok felhasználása a további alkotó tevékenység közben egyénileg vagy csoportmunkában.

Fogalmak

vizuális kifejezési eszközök, médium, kiemelés, figyelemirányítás, kompozíció, képkivágás, nézőpont

Témakör: Tér és időbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei
Javasolt óraszám: 10 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
- vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is;
- felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján;
- adott cél szempontok figyelembevételével térbeli, időbeli viszonyokat, változásokat, eseményeket, történeteket rögzít, megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
- adott témát, időbeli, térbeli folyamatokat, történéseket közvetít újabb médiumok képírási formáinak segítségével egyénileg vagy csoportmunkában is;
- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A térmegjelenítés különböző művészettörténeti korokban használt lehetőségeinek (pl. kiterített tér, frontális nézet, takarás, egy iránypontos perspektíva, fordított perspektíva) megfigyelése, megismerése, műalkotások alapján. (egyiptomi falfestmények, középkori miniatúrák, Brueghel: Bábel tornya, Leonardo da Vinci: Utolsó vacsora, Vermeer belső terei, Szent Péter-bazilika Kollonád).

Az egy iránypontos perspektíva egyszerű szabályainak megismerése, és az ismeretek felhasználása kitalált tér ábrázolására épülő alkotó munkában.

Példák alapján időbeli változások, történések vizuális megjelenítésének megkülönböztetése (pl. folyamatábra, képregény, storyboard, fotósorozat, film), és egy rövid történés (pl. teafőzés, pizza evés, tornasorba rendeződés), időbeli változás, folyamat (pl. jég olvadása, vihar közeledte, almacsutka fonnyadása) vagy saját történet rögzítése a választott médium sajátosságainak figyelembevételével, egyénileg vagy csoportban.

Fogalmak

tér, nézőpont, képkivágás, rövidülés, fókuszpont, horizont, időbeli változás vizuális megjelenítései, folyamatábra, képregény/storyboard

Témakör: Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete
Javasolt óraszám: 8 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzeli és megjeleníti a látványt, egyénileg és csoportmunkában is;
- a vizuális problémák vizsgálata során összegyűjtött információkat, gondolatokat különböző szempontok szerint rendez és összehasonlít, a tapasztalatait különböző helyzetekben a megoldás érdekében felhasználja;

- a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
- vizuális megjelenítés során egyénileg és csoportmunkában is használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit;
- egyszerű tájékoztató, magyarázó rajzok, ábrák, jelek, szimbólumok tervezése érdekében önállóan információt gyűjt;
- célzottan vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket értelmez és tervez a kommunikációs szándék és a hatáskeltés szempontjait kiemelve.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A téma feldolgozásakor aktuálisan más tantárgy keretében tanult korhoz illeszkedő művészettörténeti korszak jellemző műalkotása, vagy ökológia, társadalmi probléma témájában ismeretek és érzetek inspiratív és kreatív felhasználásával direkt vizuális kommunikációt szolgáló produktum létrehozása (pl. kiállítás plakátja, ökológiailag tudatos termékcsomagolás, rövid mozgóképi reklám, animált gif). A feladathoz kapcsolódóan gyűjtött vizuális információk, szöveges, képi inspirációk, és a korábbi vizuális megfigyelési tapasztalatok, adekvát képnyelvi eszközök felhasználása az alkotás során egyénileg és csoportmunkában is.

Reklámfilmek és hírműsorok példáiban a valós és fiktív elemek egyértelmű megjelenését keresve a befolyásolás lehetőségének felismerése. A példák megfigyeléséből származó tapasztalatok felhasználása játékos szituációk és gyakorlatok során (pl. képtelen reklám).

A verbális és a vizuális kommunikáció közötti lényegi különbségek felismerése és megfogalmazása kreatív gyakorlatok (pl. sajtófotók szóbeli leírásával, „közvetítésével") tapasztalatai alapján csoportmunkában is.

Felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján.

Fogalmak

kommunikációs felület, üzenet, hír/álhír, figyelemirányítás, kommunikációs cél, hatáskeltés vizuális eszközei, valóság/fikció, dokumentálás, befolyásolás

Témakör: Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat
Javasolt óraszám: 10 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja;
- alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit;
- különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt;

- adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is;
- adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik;
- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A tárgyi környezet különböző szempontú vizsgálata érdekében adott téma (pl. ünnepi és hétköznapi öltözet, dédszüleink világa, egyedi, személyes tárgyak, divat változása) vizuális és szöveges feldolgozása, információk keresése és rendszerezése különböző forrásokból (pl. könyvtár, internet, interjú készítése az érintettekkel, skanzen vagy helytörténeti kiállítás látogatása).

Hagyományos magyar népi kultúra és a közvetlen környezet tárgyi világának megfigyelése és inspiratív felhasználása segítségével mai korunkra jellemző, értelmesen használható tárgy (pl. háztartási eszköz, játék, öltözet kiegészítő, telefontok, textil táska, tolltartó, szemüvegtok, de nem dísztárgy!) tervezése és létrehozása tudatos anyag és eszközhasználattal (pl. nemezelés, hímzés, szövés, fonás, agyagozás, bőrmunka).

Különböző korok és kultúrák szimbólumainak és motívumainak felhasználásával minta, díszítés tervezése, és a minta felhasználása tárgyak díszítésére választott célok érdekében (pl. saját pecsét, csomagolópapír, póló, táska, takaró, bögre) különböző technikák felhasználásával (pl. krumpli, papír nyomat; stencil/sablon, filctoll, textilfestés).

A hagyományos magyar népi kultúra és a modern, kortárs kultúra tárgyi világának (pl. épület, tárgy, öltözék) összehasonlítása megadott szempontok (pl. anyaghasználat, technológia, rendeltetés, díszítés) alapján. A jellemzőik, egyedi vonásaik kiemelése által szerzett információk és inspirációk felhasználásával, építmények, terek, tárgyak átalakítása választott eszközökkel (pl. rajz, festés, kollázs, montázs, vegyes technika), személyes igényeknek megfelelően.

Fogalmak

hagyomány, néprajz, népi kultúra, design, divat, kézműves technika, egyedi tárgy, formaredukció, motívum, technológia

Témakör: Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció
Javasolt óraszám: 10 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja;
- alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit;
- különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt;

- adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is;
- adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik;
- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál;
- felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Példák alapján (pl. különböző korban, kultúrában, stílusban készült építmények, terek) a közvetlen környezetben található valós terek, térrészletek saját kezű vázlatrajzának (pl. buszmegálló, kapu/bejárati ajtó, iskola ebédlője, iskolai könyvtár, beszélgető sarok, büfé) áttervezése, átalakítása megadott valós vagy játékos funkció megvalósítása (pl. biztonságérzet, figyelemfelhívás, otthonosságérzet, rejtőzködés) érdekében. A tervezés során kísérletezés és többféle ötlet felvetése és vizuális rögzítése, az ötletek és a tervezési folyamat szöveges bemutatása egyénileg és csoportmunkában is.

A már tanult történelmi korszakokhoz kapcsolódó művészettörténeti korszakok jellemző építészeti stíluselemeinek megismerése, felismerése a klasszicista és historizáló magyar építészet fontos épületein (Steindl Imre: Országház, A. Clark: Lánchíd, Ybl Miklós: Operaház, Pollack Mihály: Magyar Nemzeti Múzeum). A megismert stíluselemek felhasználása a tanuló valós környezetében található valós terek, épületrészletek áttervezésére.

Egy választott tárgy, tárgytípus (pl. kedvenc tárgy, játék, hírközlési, közlekedési, konyhai eszköz, bútor) különböző történeti korokban, és földrajzi helyeken való megjelenésének összehasonlító vizsgálata adott szempontok mentén (pl. funkció, anyag, forma, díszítés, környezetkárosítás) és a vizsgálat eredményeinek részletes szöveges és vizuális bemutatása (pl. tabló, prezentáció formájában).

Szokatlan egyéni funkcióra (pl. álomkép-rögzítés, „időbefogás”, „lustaság elszívás”, okosítás) alkalmas tárgy tervezése vagy létrehozása a korábban látott, vizsgált tárgyi, képi inspirációk felhasználásával, egyénileg vagy csoportmunkában, hulladékanyagok felhasználásával, valamint a tervezési folyamat dokumentálásával (pl. rajzok, képes inspirációk gyűjteménye, fotósorozat).

Fogalmak

környezettudatosság, tervezés, rendeltetés, tárgy/építmény nézetei

Ajánlott műtípusok, művek, alkotók 5-6. évfolyam

A szemléltetés érdekében az alábbi műtípusok, művek, vagy alkotók valamely művének bemutatása ajánlott:

Építmények: amiens-i székesegyház, Colosseum, debreceni Nagytemplom, Erektheion, fertődi Eszterházy-kastély, Hagia Sophia, Hundertwasser épületei, festményei, Istar-kapu, jáki bencés apátsági templom, karnaki Ámon-templom, Kheopsz piramisa, Notre-Dame székesegyház-Párizs, nyírbátori református templom, Palazzo Farnese, Parthenon, Pantheon, pisai dóm, Pollack Mihály: Magyar Nemzeti Múzeum, Steindl Imre: Országház, Stonehenge,

Szent Péter bazilika és kollonád, versailles-i palota, Ybl Miklós: Operaház, Szent István bazilika, Zikkurat- Úr

Képzőművészeti alkotások: altamirai barlangrajz, Bruegel: Gyermekjátékok, Bábel tornya, Írnok szobor, Botticelli: Vénusz születése, Chagall: Párizs az ablakon keresztül, Csók István: A keresztapa reggelije, Csontváry Kosztka Tivadar: Magányos cédrus, Zarándolklás a cédrushoz, Öreg halász, Nagy Taormina, Mostar, delphoi kocsihajtó, Duchamp: Biciklikerék, Dürer: Önarckép, Izsó Miklós: Táncoló paraszt, Laokoón-csoport, Manet: Reggeli a szabadban, Michelangelo: Dávid, Sixtus- kápolna freskói, Müron: Diszkoszvető, Munch: Sikoly, M.S. mester: Mária és Erzsébet találkozása, Nofretete fejszobra, Rippl-Rónai: Kalitkás nő, „kukoricás képek", Rodin: Gondolkodó, Római portrészobor, Rubljov: Szentháromság, Soós Nóra: Buborékfújó VIII., Szamothrakéi Niké, Szinyei Merse Pál: Majális, Szent László legendákat ábrázoló freskók, Van Eyck: Arnolfiní házaspár, Van Gogh: Önarckép, Napraforgók, tájképek, grafikák, Velazquez: Las Meninas, Vermeer: Geográfus, Willendorfi vénusz

Egyéb: Bayeux-i kárpit, chartres-i katedrális üvegablakai, görög vázafestészet, Lánchíd-Budapest, Magyar Szent Korona és koronázási jelvények, nagyszentmiklósi kincs, Szkíta aranyszarvas, Tutanhamon arany halotti maszkja

7–8. évfolyam 2022/2023. és 2023/2024. tanévtől felmenő rendszerben

A vizuális kultúra tantárgy feladata ebben az iskolaszakaszban is az, hogy a tanulók a vizuális művészet eszközeivel megismerhető világ jelenségeit megvizsgálják, értelmezzék, következtetéseiket az életkoruknak megfelelő szinten használják fel alkotó munkájukban. Az ebben az életkorban felerősödő mérlegelő gondolkodást, továbbá a személyes vélemények megjelenítését a vizuális kultúra tantárgy minden részterületén érdemes érvényesíteni. Itt jelenik meg a vizuális nevelés értékközvetítő és értékteremtő hatásának személyiségformáló ereje. A vizuális kultúra tantárgy kultúraközvetítő hatása a történeti korok művészetének alkotó jellegű megismerésében rejlik. A magyar művészet kiemelkedő alkotásainak megismerése erősíti a nemzeti önazonosságtudatot és a szociális kompetenciák fejlesztését is támogatja. A kamaszkorú tanulók szívesen versengenek egymással, kortársaik véleménye, elismerése látszólag fontosabb a szülők és pedagógusok elismerésénél, ezért a tárgy műveltségi anyagának elsajátítását érdemes felnőttekre szabott műveltségi játékok formájában motiválni. A realitásigény erősödésével a tanulók érdeklődése erőteljesebben fordul a mindennapi vizuális jelenségek felé, így a tantárgy határozott célja a médiatudatosság fejlesztése, a fenntarthatóság, a környezettudatos szemlélet erősítése.

A technikai médiumok használatának túlsúlya miatt rendkívül fontos az újabb vizuális médiumok sajátosságainak megismertetése a tanulókkal és azok kritikai, mérlegelő használatának kialakítása bennük. Ez az iskolaszakasz az, ahol a mozgóképek és a médiaszövegek értelmezése és megértése legalább olyan fajsúlyos kérdés, mint a divat, a szűkebb és tágabb környezet vizuális kultúrája, és az ebben megjelenő technológia.

A 7–8. évfolyamon a vizuális kultúra tantárgy alapóraszáma: 68 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok	10
Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió	10
Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei	8
Időbeli és térbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei	8
Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete	12
Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat	10
Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció	10
Összes óraszám:	68

Témakör: Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok
Javasolt óraszám: 10 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- látványt, vizuális jelenségeket, műalkotásokat önállóan is pontosan, részletgazdagon szövegesen jellemez, bemutat;
- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzeli és megjeleníti a látványt, egyénileg és csoportmunkában is;
- különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt;
- tetszésítélete alapján alkotásokról információkat gyűjt, kifejezőerő és a közvetített hatás szempontjából csoportosítja, és megállapításait felhasználja más szituációban;
- megfogalmazza személyes viszonyulását, értelmezését adott vagy választott művész alkotásai, társadalmi reflexiói kapcsán.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Adott vagy választott – klasszikus, modern, kortárs – művészettörténeti korban, stílusban készült alkotások, építmények összehasonlító, elemzéséből (pl. kora középkori és reneszánsz vagy barokk és XX-XXI. századi emberábrázolás, klasszikus és modern építészet anyaghasználata, figuratív és nonfiguratív ábrázolás a modern művészetben) származó tapasztalatok megfigyelése, elemzése (pl. stílusjegyek, kifejezőerő, hatáskeltés, anyaghasználat és funkció) és felhasználása az alkotás során. Az adott témához társított korszakra, stílusra jellemző elemek, karakter felhasználásával vagy hangsúlyozásával fantáziát, belső képeket, intuíciót felhasználó feladatok megoldása (pl. művek átdolgozása, parafrázis készítése, társasjáték, számítógépes játék tervezése, prezentáció, színházi, filmes látványterv, irodalmi, zenei illusztráció).

Különböző korból és kultúrából származó művek csoportosítása különböző szempontok (pl. műfaj, technika, kifejezőeszköz, tériség, mű célja) szerint.

Fogalmak
képzőművészeti műfaj, stíluskorszak, stílusirányzat, kortárs művészet, művészi kifejezés, parafrázis, vizuális napló, látványterv

Témakör: Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió
Javasolt óraszám: 10 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- elvont fogalmakat, művészeti tartalmakat belső képek összekapcsolásával bemutat, magyaráz és különböző vizuális eszközökkel megjelenít;
- a vizuális problémák vizsgálata során összegyűjtött információkat, gondolatokat különböző szempontok szerint rendez és összehasonlít, a tapasztalatait különböző helyzetekben a megoldás érdekében felhasználja;
- látványok, képek, médiaszövegek, történetek, szituációk feldolgozása kapcsán személyes módon kifejezi, megjeleníti felszínre kerülő érzéseit, gondolatait, asszociációit;
- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Művészeti élmények (pl. zene, színház/mozgás, médiajelenség) vizuális megjelenítése, átírása különböző eszközökkel (pl. festés, kollázs, installáció, fotó, rövidfilm) önkifejező alkotásokban. A megjelenítés rövid szöveges értelmezése.

Elvont fogalmak (pl. hűség, szabadság, harmónia, zsarnokság, szorongás) változatos vizuális megjelenítésére műalkotások gyűjtése (pl. tabló, prezentáció) egyénileg vagy csoportmunkában. A gyűjtemények bemutatása, vitatható műalkotások kapcsán az érvelés gyakorlása.

Példaként korábban látott műalkotás stílusjegyeit felhasználva önálló alkotómunka más elvont fogalom megjelenítése céljából.

Adott alkotó (pl. Baldessari, Bacon, Caravaggio, Chagall, Csontváry, Dali, Escher, Giacometti, Giotto, Haring, Michelangelo, Modigliani, Monet, Moor, Munkácsy, Rembrandt, Shiota, van Gogh, Vasarely, Vermeer) vagy választott stílus (pl. bizánci, expresszionizmus, gótika, impresszionizmus, pop-art, reneszánsz, szürrealizmus) jellemzőinek, stílusjegyeinek összegyűjtése és a gyűjtött információk felhasználása játékos alkotó feladatokban (pl. műfaj vagy médium csere, életműbe illő „hamisítvány” kreálása, öltözet kollekció tervezése)

Adott látvány, tárgy együttes (pl. félhomály, ellenfény, alulnézet, letakart beállítás, felborult pad, kiborult kuka, kötél, tűzoltó kalapács, fél pár strandpapucs) vizuális ábrázolása (pl. fotó, rajz, festés, plasztika), majd a látvány kiegészítése, továbbgondolása választott vizuális alkotások (pl. Matisse: Csendélet kék asztalon, Moholy-Nagy: Q1 Suprematistic, Munch: Sikoly, Vermeer: Geográfus,) képi elemeinek felhasználásával a személyes mondanivaló érdekében (pl. a felborult padtól megrémült lány, A geográfus csodálkozva vizsgálja a félhomályban a fél pár strandpapucsot)

A XIX-XX. századi magyar művészet legjelentősebb alkotásainak megismerése (Barabás, Borsos, Csontváry, Madarász, Munkácsy, Paál stb.), egy-egy alkotáshoz televíziós műveltségi vetélkedők stílusában változatos tesztkérdések írása egyénileg vagy csoportban. Egyéni felkészülés után a vetélkedő eljátszása

Fogalmak

vizuális átírás, kiemelés eszközei, fény- és színhatás, kontraszt, színkontraszt, enteriőr

Témakör: Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei
Javasolt óraszám: 8 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is;
- látványok, képek, médiaszövegek, történetek, szituációk feldolgozása kapcsán személyes módon kifejezi, megjeleníti felszínre kerülő érzéseit, gondolatait, asszociációit;
- vizuális megjelenítés során egyénileg és csoportmunkában is használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Példák alapján a mozgókép működésének értelmezése (pl. időszervezés, képkivágás/kameramozgás, plán, hanghatás) majd kreatív alkalmazása összetett feladatokban (pl. storyboard készítése megadott képkockából kiindulva, rövidfilm készítése megadott fogalomból vagy fotóból kiindulva), mely a médium sajátos (nyelvi) működésének felismerését célozza meg.

Példák alapján a technikai képalkotó, digitális médiumok (pl. sajtófotó, híroldal, blog, filmetűd, klip, videóinstalláció) hétköznapi kommunikációs, továbbá személyes és művészi kifejező szándékának összehasonlítása.

Fogalmak

címrend, tipográfia, illusztráció, képaláírás, link, banner, kameraállás, kameramozgás

Témakör: Időbeli és térbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei
Javasolt óraszám: 8 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
- vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is;

- a helyzetek, történetek ábrázolása, dokumentálása során felhasználja a kép és szöveg, a kép és hang viszonyában rejlő lehetőségeket, egyénileg vagy csoportmunkában is;
- adott témát, időbeli, térbeli folyamatokat, történéseket közvetít újabb médiumok képírási formáinak segítségével egyénileg vagy csoportmunkában is;
- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Példák alapján a tér és idő valós érzékelésének, látványának, törvényszerűségeinek megfigyelése és összevetése a különböző korok teret és időbeliséget ábrázoló, megjelenítő módjaival, (pl. ókori egyiptomi, középkor, reneszánsz, barokk, impresszionizmus, XX-XXI. század művészeti törekvései).

A tér, térbeliség (pl. kórházi folyosó, vágyott szoba, metróállomás) ábrázolása az egy iránypontos perspektíva szabályaival. Az elkészült alkotások, rajzok kiegészítése (pl. személyes szöveggel, saját fotóval, képrészlettel, műalkotások szereplőivel).

A két iránypontos perspektíva szabályainak megismerése, alkalmazása szögletes testek rajzi megjelenítésében.

Egyméretű axonometria felhasználásával készült, irreális tereket bemutató műalkotások (pl. Vasarely, M.C. Escher, Orosz István művei) szerkezeti elvének megfigyelése után változatok önálló alkotása.

A mozgókép működésének, a mozgás illúziókeltésének és kezdeti animációs filmek technikatörténeti hátterének megismerése után (pl. Muybridge, Lumiere, Funny faces) stop motion típusú animációs kisfilmek készítése csoportban.

Fogalmak

állókép, mozgókép, képes forgatókönyv, fázis, perspektíva, axonometria

Témakör: Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete
Javasolt óraszám: 12

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
- vizuális megjelenítés során használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit, egyénileg és csoportmunkában is;
- a helyzetek, történetek ábrázolása, dokumentálása során felhasználja a kép és szöveg, a kép és hang viszonyában rejlő lehetőségeket, egyénileg vagy csoportmunkában is;
- nem vizuális információkat (pl. számszerű adat, absztrakt fogalom) különböző célok (pl. tudományos, gazdasági, turisztikai) érdekében vizuális, képi üzenetté alakít;
- gondolatait, terveit, észrevételeit, véleményét változatos vizuális eszközök segítségével prezentálja.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Példák alapján a nyomtatott és online sajtó tervezésekor (pl. napilap, magazin, honlap) alkalmazott fontosabb figyelemvezető, kiemelő eljárások értelmezése (pl. címrend, betűméret, tipográfia, szöveg és képi illusztráció viszonya, képaláírás, linkek, hang-és képanyagok) és felhasználása játékos tervező feladatokban (pl. híroldal tervezése az osztály számára, saját profil tervezése) egyénileg és csoportmunkában.

Nem vizuális információk (pl. számszerű adat, absztrakt fogalom) különböző célok (pl. tudományos, gazdasági, turisztikai) érdekében vizuális, képi üzenetté alakítása (pl. rajz, festés, térbeli konstrukció, fotó, film, installáció, számítógépes infografika, fényjáték segítségével), és/vagy saját jelzésrendszer alkalmazásával (pl. szubjektív térkép, „hangulathőmérő").

Különböző helyzetekben (tanulási, hétköznapi, utazási, fiktív, dramatikus) az adott szituációhoz, tartalomhoz, közlési szándékhoz és a személyes érdeklődéshez leginkább illeszkedő, kifejező és változatos vizuális eszközökkel prezentáció létrehozása, a gondolatok, tervek, vélemények, észrevételek bemutatásához (pl. tabló, képfolyam, diagram, digitális prezentáció).

Példák alapján direkt kommunikációs célok érdekében kép és szöveg vizuális és fogalmi/szöveges üzenetének tanulmányozása, azok egymást befolyásoló, módosító, erősítő, illetve gyengítő hatásának vizsgálata játékos feladatokban (pl. adott kép továbbgondolása különböző képaláírásokkal, „elromlott TV": csak kép vagy csak hang alapján a szituáció reprodukálása).

Fogalmak

verbális és vizuális kommunikáció, közlési szándék, figyelemirányítás, kiemelés, sűrítés

Témakör: Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat
Javasolt óraszám: 10 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- látványt, vizuális jelenségeket, műalkotásokat önállóan is pontosan, részletgazdagon szövegesen jellemez, bemutat;
- alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt;
- különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit;
- adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is;
- gondolatait, terveit, észrevételeit, véleményét változatos vizuális eszközök segítségével prezentálja;
- adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik;

- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Tárgyak átalakítása, áttervezése meghatározott célok (pl. védelem, álcázás, stílusváltás) érdekében, a történeti korok és a modern design tárgyainak vizsgálatán keresztül. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. metszetrajz, vetületi ábrázolás) a saját tervek megjelenítése szabadkézi rajzban.

Személyes tárgyak (pl. öltözék, fontos tárgyak, közvetlen otthoni környezet) elemzése és megjelenítése a személyes stílus bemutatása érdekében, tetszőlegesen választott eszközökkel (pl. stíluslap, divatrajz).

Lakóhelyének (vagy a magyar népművészeti tájegységek egyikének) jellemző díszítőmotívumait felhasználó, önállóan gyűjtött inspirációs forrás segítségével mintatervezés különböző léptékben, és a minta felhasználása a környezetalakításban (pl. festett faldekoráció tervezése a kiindulásként használt magyar tájegység közösségi tere, épülete számára).

Fogalmak

metszetrajz, vetületi ábrázolás, nézetek, tudatos anyaghasználat, divat, személyes stílus

Témakör: Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció

Javasolt óraszám: 10 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit;
- alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is;
- adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik;
- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Példák alapján épített terek, téri helyzetek (pl. klasszikus és modern épület, labirintus, térinstalláció) elemző vizsgálata különböző vizuális eszközökkel, a tér megjelenítésének (pl. 2D és 3D) lehetőségeivel kísérletezve (pl. 2D-ből 3D megjelenítés: pop-up technika, papírplasztika, makett készítése, 3D-ből 2D megjelenítés: épület fotói alapján alaprajz „rekonstrukció”).

A közvetlen környezet hasznos átalakítása érdekében konkrét probléma feltárása (pl. térhasznosítás az iskolaudvaron, szelektív szemétgyűjtés bevezetése, közösségi tér a településen), elemzése, a megoldás érdekében az ötletek vizuális rögzítése, majd a végleges megoldási javaslat kidolgozása, modellezése és bemutatása egyénileg és csoportmunkában. Az adott cél érdekében folyó tervezési folyamat lépéseinek dokumentálása.

Személyes tárgy (pl. fülhallgató, toll, telefontok) áttervezése a funkció megtartásával, ugyanakkor sajátos szempontok érvényesítésével (pl. abszurd vagy természet inspirálta formaalakítás, tárgy a távoli jövőből) a vizuális felmérésből származó elemző tapasztalatok (pl. mérés, információgyűjtés, ötletek vázlatos megjelenítése) alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével.

Fogalmak

építészeti elem, lépték, designgondolkodás, ergonómia, forma és funkció összefüggései

Ajánlott műtípusok, művek, alkotók: **7-8. évfolyam**

A szemléltetés érdekében az alábbi műtípusok, művek, vagy alkotók valamely művének bemutatása ajánlott:

Építmények: Gaudi: Sagrada Familia, Gropius: A Bauhaus központi épülete, Le Corbusier: Ronchamp-i kápolna, Makovecz Imre épületei, Pollack Mihály: Nemzeti Múzeum, Steindl Imre: Országház

Képzőművészeti alkotások: Baldessari: Stonehenge 2005, Barabás Miklós portréfestményei, Bernáth Aurél: Tél, Borsos József: Nemzetőr, Bosch: A hét főbűn, Brueghel: Vakok, Brunelleschi: Ospedale degli Innocenti, Caravaggio: Szent Máté elhivatása, Fáraó vadászaton-thébai falfestmény, Gauguin: Mi újság? (Tahiti nők), Giacometti: Erdő, Giotto: Szent Ferenc élete, Kandinszkij: Sárga piros kék, La Tour: A születés, Madarász Viktor történelmi festményei, Man Rey: Ajándék, Massaccio: Szentháromság, Markó Károly tájképei, Matisse: Csendélet kék asztalon, Mányok Ádám: II. Rákóczi Ferenc, Marcus Aurelius lovasszobra, M.C. Escher grafikái, Memling: Jelenetek Mária életéből, Moholy-Nagy: Q1 Suprematistic, Modigliani: Jeanne Hébuterne sárga pulóverben, Monet: A felkelő nap impressziója, Moore: Fekvő figura, Munkácsy Mihály: Tépéscsinálók, Ecce homo, Orosz István grafikái, Paál László tájképei, Picasso: Guernica, Avignoni kisasszonyok, Raffaello: Az athéni iskola, Rembrandt: Éjjeli őrjárat, Shiota: Emlékező, Vermeer: Geográfus

Egyéb: Cristo, Dali, Vasarely

6. évfolyam 2020/2021. tanévtől kifutó rendszerben

A fokozott realitásigény megjelenése az adott életkorban megalapozza a tanulók információk közti szelekciós képességét, és kritikai gondolkodást alakít ki. A művészeti nevelés értékközvetítő, értékteremtő és személyiségformáló szerepe lehetőséget biztosít a kompetenciák legszélesebb körű fejlesztésére.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetenciájának folyamatos mélyítése lehetőséget teremt az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztésére. A testi és lelki egészségre nevelés feladata a vizuális kultúra tantárgynak is, hiszen a kifejező céllal születő alkotások létrehozásának folyamata a harmonikus személyiségfejlődéshez nagyban

hozzájárul, a párokban és csoportban végzett tervező és alkotó munka elősegíti a másokért való felelősségvállalást, a másokkal való együttműködést. A módszerek és munkaformák sokszínűsége lehetőséget teremt a tanulás tanításának hatékony elősegítésére is. A forma és rendeltetés összefüggéseinek vizsgálata által, tárgyi környezetünk leírásával a hatékony, önálló tanulás módszerei, a rekonstruáló és konstruáló képességek fejlesztésével a kreatív problémamegoldás lépései tudatosulnak, mely hosszú távon a kezdeményezőképességet és a vállalkozói kompetenciát ösztönzi. A tervezés során kibontakozik a természettudományos és technológiai kompetencia, és előtérbe kerül a fenntarthatóság és környezettudatosság lehetőségeinek vizsgálata is. A vizuális kommunikáció területén a kép és szöveg lehetséges kapcsolatainak feltárása az anyanyelvi kommunikáció fejlesztésének is terepet biztosít, a gyakorlati feladatok lehetőséget teremtenek a digitális kompetencia mélyítésére. A médiatudatosság kialakítása kiemelt fejlesztési cél, például a reklám hatásmechanizmusának elemzésével út nyílik a kritikus, értelmező gondolkodás és aktív állampolgárság megalapozására.

A vizuális kultúra részterületei közül az 5–6. évfolyamon nagyobb arányban szerepelnek a „Kifejezés, képzőművészet” részterülethez kapcsolódó tartalmak, hiszen a megjelenő művészettörténet tananyagával bővülnek a fejlesztés követelményei. Ehhez hasonló a „Tárgy- és környezetkultúra” részterület tematikai egységeinek aránya is, hiszen az alsóbb iskolaszakaszhoz képest új feladatok jelennek meg: a tervezett alakított tér és az épített környezet szerkezeti, történeti tanulmányozása, mely a nemzeti és európai identitás mellett a szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését is szolgálja. E szakaszban a „Vizuális kommunikáció” részterület tartalmai a másik kettőhöz képest csekélyebb mértékben vannak jelen.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Valóság és képzelet	Órakeret 5 óra + 1 óra
Előzetes tudás	Az élményt nyújtó, személyes megnyilvánulások érvényesítése az alkotó folyamatban. A vizuális nyelv alapelemeinek ismerete és alkalmazása a kifejező alkotásokban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikák alapszintű alkalmazása.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek vizuális megjelenítése különböző eszközökkel az előtanulmányok során szerzett tapasztalatok alkalmazásával. Tér és sík megkülönböztetése, megjelenítése különböző méretű és formájú felületeken való komponálással. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A valóság, modell (pl. épített és természetes környezet, tárgyak, alakok) célirányos megfigyelése adott szempontok (pl. térbeli helyzet, arány, plaszticitás, színviszonyok) alapján, és ábrázolása síkban illetve térben, különböző technikákkal (pl. grafika: ceruza, tus, pác, kréta, fotó, akvarell, tempera, mintázás, konstruálás). Egyszerű téri helyzetek leírása (pl. formai, szerkezeti, felületi, tónusbeli), az adott valós látvány sajátosságaiból kiinduló kompozíció egy részletének képi igényű nagyítása, illetve kompozíciós variációk létrehozása, különböző színes technikákkal (pl. akvarell, temperafestés, pasztell-, olajkréta, vegyestechnika). Szabad asszociációs és vizuális játékok adott témára (pl. fogalom, jelenség, hang, szín, mozgás, gondolat, érzés, tárgy, cselekvés). Az előhívott impressziók megjelenítése síkban, térben, időben. Irodalmi, filmes élmények felidézése, s a létrejött személyes tartalmak megjelenítése a kifejezési szándéknak megfelelő anyagok, eszközök, méretek felhasználásával (pl. színes, grafikai technika, mintázás, konstruálás, installáció talált tárgyakból, fotó).	Magyar nyelv és irodalom: a műélvezet megtapasztalása. Matematika: pontos megfigyelés, lényegkiemelés. Dráma és tánc: dramatikus improvizációk irodalmi, képzőművészeti, zenei művek alapján.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tömörítés, kiemelés, kompozíció, szín-, vonal-, formaritmus, variáció, színharmónia, színkontraszt, főszín, mellék/kiegészítő szín, komplementer, méretarány.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Stílus és mozgás	Órakeret 7 óra + 1 óra

Előzetes tudás	Művészeti ágak és a képzőművészeti ágak legfontosabb megkülönböztető jegyeinek felismerése. Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális leírása. A vizuális nyelv alapelemeinek megkülönböztetése és használata. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozási képessége, az érzékelhető tulajdonságok alapján az azonosságok és különbözőségek tudatosítása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális közlés különböző műfajú köznapi és művészi formáinak felismerése. A megfigyelt jelenségek térbeli helyzetének, arányainak, plaszticitásának és szín- és fényviszonyainak megfigyelése és ábrázolása. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok elemi ismerete legjellemzőbb műtárgyain és szimbolikus tárgyain keresztül, gyakorlati feladatok előkészítő szakaszába ágyazottan. A vizuális nyelv alapelemeinek és azok egymáshoz való viszonyának értelmezése. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Különböző mozgások (pl. emberi, állati, ipari, gépi, mechanikai, kémiai, földrajzi, biológiai) megfigyelése és rögzítése egy vizuális látványban, felhasználva megadott művészettörténeti alkotások inspiráló hatását. Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek megjelenítése meghatározott művészettörténeti korszakok stílusjegyeinek elemzése, és inspiráló, alkotó felhasználása által síkban és/vagy térben. Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, (pl. őskor, ókori egyiptom, ókori görög és római, romanika, gótika, reneszánsz, barokk) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség) szerint. Képek, látványok, médiaszövegek, események (pl. műalkotások, fotók, filmek, élmények, álmok, közösségi alkalmak) szöveges leírása, a vizuális közlés köznapi és művészi formáinak azonosításával. A leírás alapján személyes feldolgozások megjelenítése síkban, térben vagy	Természetismeret: Az emberi test, testarányok. Mozgásképesség. Matematika:változó helyzetek, időbeliség. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történeti korok, korszakok. Magyar nyelv és irodalom: különböző kultúrák eltérő szemléletének

időben (pl. festés, plasztika, parafrázis, intermediális: pl. fotográfia, kinetikus, installációs, environment, eseményművészet) a tárgyalt művészettörténeti korszak inspiráló felhasználásával.	megtapasztalása. Könyvtárhasználat.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Művészi kifejezés, látványelemzés, téri helyzet, plaszticitás, arányrendszer, kompozíció, képkivágás, képsík, képi és optikai helyzetviszonylat, takarás, pont, vonal, felület, forma, faktúra, textúra, szín, tónus, irány, térbeliség, nagyság, kiegészítő szín, kevert szín, kontraszt, tónus, szín-, vonal-, formaritmus.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Jelértelmezés, jelalkotás	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Egyszerű vizuálisan értelmezhető jelenségek, jelzések, közlő ábrák értelmezése. Tájékozódás vizuális elemek alapján. Az egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenések: jel, alaprajz, térkép értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Magyarázó rajzok, képes használati utasítás pontos értelmezése. A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata. Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Képes (pl. fotósorozat), rajzos használati utasítás létrehozása az előzetesen értelmezett képi utasítások (pl. műszaki berendezések üzembe helyezése, tárgyak összeszerelése, Lego) tanulmányozásának segítségével. Az utasítás kipróbálása, ellenőrzése, a visszacsatolás után módosítás a felmerült problémák alapján. A legfontosabb egyezményes vizuális jelek, jelzések, szimbólumok (pl. tájékozódás, közlekedés, cégérek, parancsikonok, attributumok) gyűjtése, értelmezése. A közösség számára fontos, nem vizuális jellegű információk (pl. események, időpontok, tevékenységek, jellemzők) képi tömörítése, direkt jellé (pl. piktogram, jelzőkártya) alakítása,	Természetismeret: Tájékozódás természetes és épített környezetben; technikai eszközök működésének megfigyelése. Jelek, jelzések felismerése és értelmezése. Földrajz: tájékozódás, térrajz, útvonalrajz, térképvázlat. Magyar nyelv és irodalom: szöveg és kép viszonya. Informatika: rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása.

használatba helyezése (pl. ismert útvonal rajzán vizuális jelzések kialakítása).	Matematika: Tájékozódás. Objektumok alkotása. Rendszeralkotás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Használati utasítás, jel, jelentés, egyezményes jelzés, jelrendszer, piktogram, embléma, ábra, vizuális sűrítés, kiemelés, séma.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Kép és szöveg	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Az emberi gesztusok, mimika, mozdulatok értelmezése. Alapfokú jártasság dramatikus játékformákban. A szöveg tartalmát és a beszélő szándékát tükröző beszédmód eszközeinek alkalmazása. A szóhasználat és testbeszéd összehangolása különféle beszédhelyzetekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális sűrítés és kiemelés fogalmának ismerete, megfelelő alkalmazása. Kép és szóbeli vagy írott szöveg együttes alkalmazása a jelentésmódosulások megfigyelésének céljával. A különböző kommunikációs felületeken megjelenő reklám hatásmechanizmusának értelmezése és alkotó használata. Médiatudatosság kialakítása a személyes preferenciák érvényre juttatásával.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Szöveg és kép együttes megjelenésének tanulmányozása (pl. plakát, képregény) után, az alkotóelemek variálásával a vizuális és verbális üzenet jelentésváltozásának megértése céljából, szabad játékos feladatokkal (pl. adott kép szövegaláírásának megváltoztatása, azonos szövegek különböző képekhez rendelése). Hang és kép együttes alkalmazása (pl. árnyjáték, dramatikus játék), szabad asszociációk megfogalmazása a létrejött üzenetek kapcsán. Reklámhordozó felületek (pl. folyóirat, póló, reklámszatyor, kitűző, hűtőmágnes) gyűjtése, csoportosítása, értelmezése a reklámkészítő szándéka és kifejezésmódja közötti összefüggés alapján.	Magyar nyelv és irodalom: szöveg és kép viszonya. Dráma és tánc: nem verbális kommunikációs játékok. Informatika: multimédiás dokumentumok

Korábban készített saját alkotás továbbgondolása, felhasználása alkalmazott grafikai feladatként (pl. DVD-borító, képernyővédő, arculati elem), vagy képgrafikaként. Nem mozgóképi reklámhordozók (pl. CD-borító, plakát, csomagolóanyag, termékcimke) tervezése, kivitelezése szabadon választott technikával (pl. digitális képszerkesztéssel, kollázs technikával vagy élőképben), a reklám hatásmechanizmusának tudatos használatával.	előállítása kész alapelemekből.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hang-, szöveg- és képkapcsolat, kommunikációs csatorna, üzenet, reklámhordozó, reklámfelület, szlogen, médium, manipuláció, képi valóság, fikció, vizuális és verbális sűrítés, kiemelés, alkalmazott grafika.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	Órakeret 6 óra + 2 óra
Előzetes tudás	Építmények, építészeti alkotások típusainak, funkcionális térrészeinek megnevezése. Térbeli formák kiterjedésének, méretének, téri helyzetének megállapítása. Környezetalakítás egyszerű eszközökkel. Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű téri helyzetek leírása, megjelenítése. Térkapcsolatok, térbeli viszonyok, térbeli tagolódások létrehozása. Szerkezetek és térmodellek állékonyságának (statikájának), teherbírásának megfigyelése. Különböző korok és kultúrák tárgyi és épített környezetének vizsgálata értelmezés céljából, meghatározott szempontok alapján. Változatos anyag- és eszközhasználat a tárgykészítés során.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Egyszerű tértervezés és téralakítás meghatározott célból (pl. védelem, szakralitás, figyelemfelkeltés, emlékállítás, inter-akció) különféle eszközökkel (pl. rajzos vázlat, magyarázó rajz, fotómontázs, modellezés) és anyagokkal (pl. agyag, karton, fa, gipsz, drót, textil, talált tárgyak) történeti korok	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: történelemi korszakok.

legfontosabb alátámasztó-teherhordó (pl. oszlop, pillér, fal) és térlefedő (pl. gerenda, födém, boltív, boltozat, kupola) lehetőségeinek, illetve alaprajzi elrendezéseinek megfigyelésével. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás) saját tervezés (pl. tárgy, környezet) megjelenítése szabadkézi rajzban. A közvetlen környezetben található tárgyak (pl. bútor, szerszám, jármű, szerkezet, öltözék, hangszer), épületek (pl. lakás, pályaudvar, templom, iroda, istálló, garázs, víztorony, palota, színház, múzeum) elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül, az összegyűjtött információk alapján. Egy választott tárgy vagy épület átalakítása, áttervezése, modellezése meghatározott célok érdekében (pl. álcázás, transzparencia, figyelemfelkeltés, megváltozott környezeti hatás: árvíz, hó, napfény, közösségi esemény) a történeti korok, európai és Európán kívüli, illetve a modern társadalmak tárgyi környezetéből hozott példák elemzéséből származó tapasztalatok alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével.	Természetismeret: Az ember hatására bekövetkező változás a táj képében. A természeti és mesterséges, technikai és épített. Magyar nyelv és irodalom: különböző kultúrák eltérő létmódja, szemlélete. Könyvtárhasználat. Technika, életvitel és gyakorlat: tervezés, anyagalakítás. Matematika: Egyszerűsített rajz készítése lényeges elemek megőrzésével. A tér elemei, síkbeli, térbeli alakzatok. Tárgyak tulajdonságainak vizsgálata. Geometriai modellek.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Épület, építmény, téri helyzetek, építészet, alaprajz, homlokzat, forma, funkció, alátámasztás, térlefedés, oszlop, pillér, fal, gerenda, födém, boltív, boltozat, kupola, térmodell, térkonstrukció, alapanyag, gazdaságos anyaghasználat, elemző- magyarázó rajz, kézműves technika, sorozatgyártás, design.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy és környezetkultúra Tárgy és hagyomány	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Megadott szempontok alapján tárgyak, anyagok csoportosítása. A különböző anyagokról szerzett tapasztalatok szóbeli megfogalmazása. Tárgyak, épületek, műalkotások, természeti látványok megfigyelése, leírása, esztétikai minőségeinek jellemzése.	

	Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás. Alapvető manuális készségek működése az anyagalakítás során.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti sajátos jegyeinek értelmezése. A közvetlen környezetben található tárgyakon, épületeken a forma, a rendeltetés és a díszítmény kapcsolatának megértése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességeinek, viseletének, és kézműves tevékenységének megismerése, elemzése (pl. skanzen vagy helytörténeti kiállítás látogatásával, vagy gyűjtött képek alapján). A mai életbe, életformába illeszthető, hagyományos kézműves technikával (pl. szövés, hímzés, nemezelés, lemezdomborítás, papírmerítés) készített tárgy (pl. iskolaszer, öltözet, hangszer, játék, kisbútor) létrehozása, meghatározott tulajdonos (pl. adott személyiség, életkor, nemek, foglalkozás) vagy funkció (hétköznapi, ünnepi) számára, a környezettudatosság lehetőségeinek figyelembevételével. Létrehozott vagy talált tárgyak díszítésének megtervezése és kivitelezése különféle díszítőelemek (pl. növényi, állati, geometrikus motívumok) gyűjtése, megfigyelése, tanulmányozása után, oly módon, hogy a díszítmény összhangban legyen a tárgy formai, funkcionális és társadalmi üzenetével, illetve az alkotó személyes közlési szándékával. Különböző történeti korok (pl. népvándorlás kora) és kultúrák (pl. Európán kívüli) sajátos, legjellemzőbb szimbolikus tárgyainak, épületeinek felismerése és elemző vizsgálata.	Hon- és népismeret: család és lakóhely, falvak és városok. Magyar nyelv és irodalom: népköltészet. Könyvtárhasználat. Természetismeret: környezettudatosság, fenntarthatóság. Dráma és tánc: népszokások. Technika, életvitel és gyakorlat: hagyományos foglalkozások, szakmák.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Népművészet, mesterség, hagyományos kézműves technika, forma, funkció, alapanyag, gazdaságos anyaghasználat, formaredukció, díszítmény, motívum, formaritmus, környezettudatosság, társadalmi üzenet.

Ajánlott műtípusok, művek, alkotók

Amennyiben a különböző korok és kultúrák feldolgozását kronologikus megközelítésben végezzük, az alábbi műtípusok, művek, alkotók bemutatása ajánlott:
Megalitikus építészet (pl. Stonehenge), őskori mágikus ábrázolás (pl. altamirai barlangrajz), ókori egyiptomi és mezopotámiai sírtípusok és templom (pl. Kheopsz piramisa, Zikkurat – Úr, karnaki Ámon-templom), faragott mészkőszobor az ókori Egyiptomból (pl. Írnok szobor, Nofretete fejszobra), halotti kultusz tárgyai (pl. Tutenchamon arany halotti maszkja), az ókori Egyiptom ábrázolását bemutató falfestmény vagy domború (pl. Fáraó vadászaton – thébai falfestmény), az ókori görög és római templom (pl. athéni Akropolisz: Parthenon, Erektheion; Pantheon), ókori színház, amfiteátrum (pl. Colosseum), görög és római emberábrázolás (pl. delphoi kocsihajtó, Szamothrakéi Niké, Laokoón-csoport, római portré szobor), korakeresztémy és bizánci templom (pl. Santa Sabina, Hagia Sophia), népvándorlás kori tárgy (pl. nagyszentmiklósi kincs, honfoglaláskori öltözet), románkori és gótikus templom, székesegyház (pl. pisai dóm, jáki bencés apátsági templom, amiens-i székesegyház, nyírbátori református templom), Magyar Szent Korona és koronázási palást, épületdíszítő és oltárszobrok a középkorból (pl. V. Stoss), gótikus freskó és oltárkép (pl. Giotto, M.S. Mester), gótikus üvegablak (pl. chartres-i katedrális üvegablakai), reneszánsz és barokk palota és kastély (pl. Palazzo Farnese, chambordi kastély, versailles-i palota, fertődi Eszterházy-kastély), a reneszánsz és barokk mesterei (pl. Michelangelo B., Leonardo da Vinci, Raffaello S., A. Dürer, P. Bruegel, P. P. Rubens, Rembrandt, D. Velazquez, Vermeer van Delf).
A válogatás fontos szempontja, hogy a bemutatott művek az egyetemes művészettörténet legjelentősebb és tipikus műveivel szemléltessék a témát, illetve hangsúly kerüljön a magyar művészet- és építészettörténetben megtalálható leglényegesebb példákra is. A fentebb ajánlott műveken és alkotókon kívül adott témák szemléltetésére további műtípusok és művek is felhasználhatók. Különösen érvényes ez akkor, ha az adott témát nem kronologikus, hanem tematikus megközelítésben dolgozunk fel, vagy ha nem elsősorban művészettörténeti, hanem nyitottabban értelmezett kultúrtörténeti, építészet- és tárgytörténeti tartalmakat mutatunk be. Ezekben az esetekben a válogatás további fontos szempontja, hogy az adott téma függvényében a magas művészet és a populárisabb irányzatok egyformán szemléltessék az adott tartalmat, hogy tértől (pl. Európán kívüli kultúrákból származó művek) és időtől (pl. akár kortárs művek) független példák mutassák be az adott tananyagot. Fontos továbbá, hogy a vizuális kommunikáció, valamint a tárgy- és környezetkultúra részterületek szemléltetéséhez a kortárs kultúrából, a történelmi korokból, illetve a közelmúltból származó példákat is felhasználhatjuk.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek megfelelő alkalmazása az alkotó tevékenység során a vizuális emlékezet segítségével és megfigyelés alapján. Egyszerű kompozíciós alapelvek a kifejezésnek megfelelő használata a képalkotásban. Térbeli és időbeli változások lehetséges vizuális megjelenéseinek értelmezése, és egyszerű mozgásélmények, időbeli változások megjelenítése. A mindennapokban használt vizuális jelek értelmezése, ennek analógiájára saját jelzésrendszerek kialakítása. Szöveg és kép együttes jelentésének értelmezése különböző helyzetekben és alkalmazása különböző alkotó jellegű tevékenység során. Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján egyszerű következtetések megfogalmazása. Néhány rajzi és tárgykészítési tecnika megfelelő használata az alkotótevékenység során. Reflektálás társművészeti alkotásokra vizuális eszközökkel. A legfontosabb művészettörténeti korok azonosítása. Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások elemzése során a vizuális megfigyelés pontos megfogalmazása. Fontosabb szimbolikus és kultárális üzenetet közvetítő tárgyak felismerése. A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.

7.évfolyam 2020/2021. tanévtől kifutó rendszerben

Mivel a vizuális kultúra tantárgy legfontosabb célja ebben az iskolaszakaszban is a vizuálisan, illetve vizuális művészi eszközökkel megismerhető világ vizsgálata, az esztétikai, művészeti nevelés kulcskompetencia fejlesztésének feladatát képes leginkább közvetíteni. E megismerési folyamatban különösen fontos szerepet nyer, hogy a tantárgy nem csupán a megfigyelés, értelmezés, azaz a befogadás tevékenységeinek segítségével kívánja teljesíteni

ezt a feladatot, hanem csakúgy, mint az alsóbb iskolaszakaszokban, egy produktumokat létrehozó, szorosan kapcsolódó alkotótevékenység segítségével. E tevékenység különösen fontos, mert az alkotófolyamat során az önálló tanulói utak bejárásával a hatékony és önálló tanulás támogatásának is megteremti a lehetőségét, továbbá ez az összetett megismerési és fejlesztési folyamat fokozottan segíti az önismeret és önértékelés képességének a fejlesztését, ennek segítségével ebben az iskolaszakaszban különösen fontos jelentőséget nyerhet az adott tantárgy és a pályaorientáció kapcsolata is. Ebben az időszakban különösen fontos továbbá a vizuális nevelés értékközvetítő és értékteremtő hatásának személyiségformáló ereje, így továbbra is nagyban segítheti a testi, lelki egészség megteremtését és fejlesztését. Mivel a vizuális kultúra tantárgy hagyományosan erős kultúraközvetítő szerepben van, így a történeti korok művészetének megismerése erősítheti a nemzeti öntudatot, illetve a történeti példák esztétikai preferenciái a szociális kompetenciák fejlesztését is támogathatják. A vizuális kultúra tantárgy kevéssé hagyományos, azonban szükség szerint korszerű tartalmai a képzőművészeten kívül a vizuális kommunikáció és a tárgy- és környezetkultúra, amelyek határozott célul tűzik ki a médiatudatosság fejlesztését, illetve a fenntarthatóság, környezettudatos szemlélet erősítését.

A vizuális kultúra részterületei közül ebben a szakaszban a gyerekek természetes érdeklődését és szükségletét is kielégítve, a „Vizuális kommunikáció” részterület fejlesztési feladata veszi át a főszerepet, illetve a „Kifejezés, képzőművészet” részterületnek a modern művészet és kortárs kultúra által közvetíthető tartalmai kapnak fontosabb, kiemelt szerepet, míg a „Tárgy- és környezetkultúra” részterület követelményei az építészettörténet összegző jellegű megközelítését és a környezettudatosság erősítését tűzik ki célul.

A médiatudatosság fejlesztésének egyre fontosabb aspektusa a vizuális megfigyelés és értelmezés segítségével megvalósuló médiahasználat és médiaértés. Ebből következően a mozgóképkultúra és médiaismeret bizonyos vizuális kultúrához kapcsolódó fejlesztési követelményei is itt jelennek meg, külön tematikai egységekben (lásd a vizuális kommunikáció tematikai egységei után).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Érzelmek, hangulatok kifejezése	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Látvány plasztikitásának és színviszonyainak, érzelmi hatásainak megfigyelése és kifejező ábrázolása. Színtani alapok kifejező használata és ismerete. Önkifejezés alkalmazása az alkotó-tevékenységekben. Vizuális-esztétikai jellegű szempontok	

	érvényesítése az alkotásokban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikák kifejezési szándéknak megfelelő alkalmazása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Érzelmek, hangulatok megfogalmazása egyéni szín- és formavilágban. A kifejezésnek megfelelő kompozíció használata. Személyes gondolatok, érzelmek vizuális megjelenítése a vizuális kifejezés alapvető eszközeinek segítségével. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Látványok, jelenségek asszociatív megjelenítése, kifejező feldolgozása színes technikákkal (pl. akvarell, temperafestés, fotókollázs/montázs, pasztell, vegyes technika), különböző színérzet (pl. hideg, meleg), illetve különböző ábrázolási rendszerek (pl. perspektíva, axonometria) használatával. Művészeti élmények (pl. zene, mozgás, médiajelenség) vizuálisan értelmezhető megjelenítése önkifejező asszociációs alkotások által síkban, térben, időben (pl. megélt/átélt érzelmek, érzések hangulatát kifejező festészeti vagy plasztikai megjelenítéssel, talált tárgyakból készített installációval, fotókollázs technikával). Művészeti alkotások kifejező, sajátos átdolgozása, átírása, parafrázis készítése (pl. színesből fekete-fehér vagy monokróm megjelenítés, sík alkotás térbelivé alakítása, kép kiegészítése sajátos elemekkel vagy részletekkel, stílus- és műfajváltás, idő és karaktercserék).	Magyar nyelv és irodalom: verbális közlésformák, a műelemzés verbális módszerei. Dráma és tánc: jelenetek, mozgások, összetett mediális művészeti hatások élményének feldolgozása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Megjelenítés, vizuális átírás, stilizálás, kiemelés, kompozíció, színritmus, vonalritmus, formaritmus, felületek (textúra, faktúra), parafrázis, mozgásfázisok, fotókollázs, montázs, vetület, Monge vetület, horizont, nézőpont, tapasztalati távlattan, perspektíva.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet A művészi közlés, mű és jelentése	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Művészeti és a képzőművészeti ágak legfontosabb jegyeinek megkülönböztetése a műelemzés során. Művészeti alkotások, vizuális	

	jelenségek, látványok verbális és képi elemzése. A vizuális kifejezés eszközeinek használata. Vizuális esztétikai jellegű értékítéletek megfogalmazása elemzésekben, illetve érvényre juttatása az alkotó feladatokban.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális közlés különböző műfajú köznapi és művészi formáinak árnyalt megkülönböztetése. Különböző ábrázolási rendszerek, színkontrasztok, felületi hatások felismerése, kifejező szerepük értékelése műalkotások tematikus elemzésén keresztül. A megfigyelt jelenségek, műalkotások formai és színviszonyainak értelmezése vizuális és verbális módszerekkel. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok legjellemzőbb műalkotásainak és szimbolikus tárgyainak azonosítása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, stílusirányzatok (különösen a 20. század irányzatai) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség, mű célja: pl. mágia, megörökítés, provokálás, tanítás) szerint. Személyes véleményt kifejező elemző jellegű vizuális megjelenítés adott témában (pl. felnőtté válás, tolerancia, szorongás) a kortárs irányzatok példáinak felhasználásával (pl. fotóalapú, kinetikus, installációs, environment, performansz/eseményművészet). Képek, látványok, médiaszövegek, események (pl. műalkotások, fotók, filmek, élmények, álmok, közösségi alkalmak) önálló elemzése a vizuális közlés köznapi és művészi formáinak megkülönböztetésével, illetve az elemzés eredményének, a következtetéseknek a bemutatása szöveggel és képekkel (pl. szöveg és illusztráció kapcsolatok létrehozása a szemléltetés érdekében).	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Időmeghatározás. Művészeti korstílusok és irányzatok kötődése a társadalmi, kulturális háttérhez. Társadalmi témák vizuális megjelenítése. Magyar nyelv és irodalom: a művészeti ágak mellérendelt viszonyainak megtapasztalása. Könyvtárhasználat. Informatika: Internetes portálok használata. Digitális prezentációk készítése.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Művészi kifejezés, látványelemzés, téri helyzet, vetület, képsík, axonometria, egy iránypontos perspektíva, képzőművészeti műfaj, plaszticitás, arányrendszer, kompozíció, képkivágás, síkbeli és téri helyzetviszonylat, takarás, felület, forma, faktúra, textúra, szín, tónus, irány, térbeliség, formatömeg, főszín, mellékszín, kevert szín, színkontraszt, tónus, szín-, vonal-, formaritmus, stíluskorszak, stílusirányzat, intermediális kifejezés/műfaj, kortárs művészet.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Magyarázó képek/rajzok	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata. Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Nem vizuális természetű információk érzékletes képi megfogalmazása. Időbeni folyamatok értelmezhető vizuális megjelenítése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Pontosan értelmezhető információközlések képes és rajzos használati utasítások megfogalmazásával, kivitelezésével (pl. kitalált, „képtelen tárgyról”) a különféle jelentésmódok, ábrázolások megfigyelésének céljával. Nem vizuális természetű információk érzékletes megjelenítése egyezményes jelzések használatával (pl. grafikonon, diagramon), és/vagy saját jelzésrendszer alkalmazásával, a jelentésváltozatok megfelelő működésének tudatosítása érdekében.	Magyar nyelv és irodalom: Szöveg és kép viszonya. Nyelvi és nem nyelvi kódok mindennapi közlési helyzetekben. Meggyőző kommunikáció. Ábrák, képek, illusztrációk kapcsolata a szöveggel. Szó szerinti és metaforikus jelentés. Matematika: Rajzolt, illetve tárgyi jelek értelmezése. Rendszeralkotás: elemek elrendezése különféle szempontok szerint. Rendszerezést segítő eszközök (fadiagram, útdiagram, táblázatok). Földrajz: a mindennapi környezetben előforduló jelek, jelzések, a jelekből álló információhoz kapcsolódó kommunikáció.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyezményes jel, jelzés, saját jel, jelzés, jelrendszer, tér-idő változás, (grafikon), (diagram).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Montázs	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján. Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása. Különböző mozgások vizuális rögzítése. Hang és kép együttes alkalmazása. Tervvázlatok készítése. Reflektálás filmes élményekre. Szabad asszociáció.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Időbeni folyamatok értelmezhető megjelenítése. A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Térben és időben egymástól távol eső elemek, részletek, motívumok egységes egésszé szervezése új információközlés, alkotás létrehozása, különféle technikával megvalósított konkrét feladatmegoldás (pl. fotókollázs, vagy „montázs-film” meglévő, „talált” mozgóképi részletek „összeszerelésével”) érdekében. A mozgóképi (tér-idő) szerkesztés jelentőségének, a montázs néhány alaptípusának felismerése, összehasonlítása konkrét rövidfilmek, illetve játékfilmrészletek (pl. Gaál István: Pályamunkások, Rodriguez: Desperado, Lang: M – Egy város keresi a gyilkost) elemzése, összehasonlítása kapcsán.	Dráma és tánc: ellentét és párhuzam, a feszültségteremtés eszközei. Magyar nyelv és irodalom: a kompozíció meghatározó elemei; különböző nézőpontú elbeszélés; cselekmény, epizód, helyszín, szereplő, leírás, párbeszéd, jellemzés; szerkezet, a cselekményt alkotó elemek; ismétlés, fokozás, párhuzam, ellentét; metaforikus jelentés; allegória, szimbólum; szórakoztató irodalom, filmes feldolgozások.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Montázs és gondolkodás, montázselv, tér-idő szervezés, (mozgóképi szerkesztés/montázs), leíró és szubjektív kép/nézőpont; lineáris-cselekményábrázoló és párhuzamos montázs.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Vizuális kommunikációs formák	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Fényképek, újságképek, reklámképek csoportosítása adott szempontok alapján, olvasása, értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A verbális/ jelnyelvi és a vizuális kommunikáció közötti lényegi különbségek felismerése és megfogalmazása kreatív gyakorlatok tanulságaiból levonva (pl. képek szóbeli leírásával, „közvetítésével" történő rekonstruálással). A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása, összehasonlítása a különféle vizuális kifejező eszközök, médiumok tudatosítása érdekében.	Magyar nyelv és irodalom: Nyelvi és nem nyelvi kódok, mindennapi közlési helyzetek, meggyőző kommunikáció. A nyomtatott és az elektronikus szövegek jellemzői. Gyakori szövegtípusok. Ábrák, képek, illusztrációk kapcsolata a szöveggel. Információhordozók természete, kommunikációs funkcióival és kultúrájával. Informatika: Multimédiás dokumentumok elemei. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák. Kommunikációs médiumok és szerepük. A hagyományos médiumok modern megjelenési formái. Matematika: Osztályozás. Rendszeralkotás - elemek elrendezése; rendszerezést segítő eszközök (pl. táblázatok).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A kép „működése", állókép és mozgókép különbözősége, közvetlen és közvetett kommunikáció, tömegkommunikáció, távközlés, televízió, internet, gesztusnyelv, közlekedési tábla, térkép, plakát, képes forgatókönyv, fotográfia, mozgókép, (techno)médium.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	Órakeret 5 óra

Előzetes tudás	Közvetlen környezet vizuális megfigyelése alapján tapasztalatok megfogalmazása. Azonosságok és különbségek célirányos megfogalmazása a megfigyelés és elemzés során. Egyszerű téri helyzetek értelmezése vizuálisan és szövegben. Tárgyakkal, épületekkel kapcsolatos információk gyűjtése. Egyszerű tárgykészítő technikák alkalmazása. Tervvázlatok készítése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelések alapján a vizuális közlések érdekében különböző rajzi technikák alkalmazása. Tárgykészítő, kézműves technikák megfelelő alkalmazása. Tárgyak, épületek felmérése, elemzése, értelmezése különböző szempontok alapján. Elemzési szempontok megfelelő érvényesítése. A választás lehetőségének mérlegelése a feladatmegoldás során felmerülő ötletek között.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tárgytervezés (pl. öltözék kiegészítő, csomagolás), tárgyalkotás (pl. saját amulett, egyszerű repülő eszköz) a vizuális felmérésből, megismerésből származó elemző tapasztalatok (pl. rajzos felmérés) alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével. Mintatervezés megadott cél érdekében (pl. pólóra a toleranciáért, falfestmény az iskola ebédlőjébe). Épületek, tárgyak átalakítása, áttervezése meghatározott célok (pl. védelem, álcázás) vagy más funkció betöltése (pl. használati tárgyból személyes tárgy) érdekében. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás) saját tervezés (pl. tárgy, környezet) megjelenítése szabadkézi rajzban, illetve az önálló tervezési, tárgyalkotó folyamat dokumentálása az ötlettől a kivitelezésig. A környezettudatos élet lehetőségeinek összegyűjtése a közvetlen környezetben.	Matematika: Síkbeli és térbeli alakzatok. Vetületi ábrázolás. Technika, életvitel és gyakorlat: Szükségletek és igények elemzése, tevékenységhez szükséges információk kiválasztása, tervezés szerepe, jelentősége, műveleti sorrend betartása, eszközhasználat. Lakókörnyezet-életmód. Tárgyak, szerkezetek, rendeltetés. Biológia-egészségtan: Minőségi tulajdonságok megkülönböztetése. Környezet fogalmának értelmezése. Helyi természet- és környezetvédelmi problémák felismerése. Környezettudatos magatartás, fenntarthatóság. Földrajz: védett hazai és nemzetközi természeti értékek.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tervezési folyamat, felmérés, funkció, gazdaságos anyaghasználat, alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás, műszaki jellegű ábrázolás, vonalfajta, környezettudatos magatartás, környezetvédelem.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Az épített környezet története	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Tárgyak, épületek vizuális megfigyelése adott szempontok alapján. Azonosságok és különbségek célirányos megfogalmazása a megfigyelés és elemzés során. Tárgyakkal, épületekkel kapcsolatos információk gyűjtése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Épített, tervezett környezet értelmezése különböző módon. Különböző korú és típusú tárgyak, épületek felmérése, elemzése, értelmezése különböző szempontok alapján. Az építészet térszervező és tömegalakítást szolgáló eszközeinek megértése. Elemzési szempontok megfelelő érvényesítése.	

smeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tárgyak, épületek összehasonlító elemzése a történeti változást vagy a földrajzi elhelyezkedést jól szemléltető szempontok szerint (pl. anyaghasználat, funkció). – Az építészet történetében megjelenő alapvető térszervezést és tömegalakítást (pl. alaprajztípusok, alátámasztó elemek, térlefedések) szolgáló építészeti megjelenések összegzése a fontosabb építészettörténeti példák alapján. Legalább egy, közvetlen tapasztalatok útján megismerhető néprajzi tájegység (pl. Tiszántúl – pl. Jászság, Bodrogköz) tárgykultúrájának (pl. épület, öltözék, használati tárgy) elemző vizsgálata és legfontosabb jegyei alapján megkülönböztetése más tárgycsoportoktól.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: épületek, használati és dísztárgyak megfigyelése. Hon- és népismeret: Néprajzi tájegységek, nemzetiségek. Hagyományos paraszti tárgykultúra. Földrajz: A természeti környezet és a kultúra összefüggései. Magyarország és a Kárpát-medence földrajza, kulturális régió. Technika, életvitel és gyakorlat: lakókörnyezet és életmód; tárgyak, szerkezetek, rendeltetése.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Építészeti elem, közösségi és személyes tér, alaprajztípus, osztatlan és osztott (vagy egyszerű és bővített) tér, fő-, oldal-, kereszthajó, apszis, dongaboltozat, keresztboltozat, oszloprend, masztaba, piramis, akropolisz, amfiteátrum, bazilika, palota, kúria, használati tárgy, dísztárgy, rituális tárgy, viselet, népi kultúra, néprajzi tájegység, kézművesség, ipari formatervezés, organikus építészet.

Tematikai egység	Médiakörnyezet, a média funkciói, a nyilvánosság	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Személyes és közvetett kommunikáció megkülönböztetése. Minden médiumra kiterjedő, személyes médiahasználati tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a kritikai médiatudatosság fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az internet, a televízió, a videojáték (mozi, rádió, újság) szerepének meghatározása. A média használata a mindennapokban. A különféle médiatartalmak értelmezése, a média funkcióinak (megörökítés, tájékoztatás, vélemények befolyásolása, jövedelemszerzés, szórakoztatás, gyönyörködtetés, önkifejezés) azonosítása. A nyilvánosság jelentésének és jelentőségének meghatározása, szerepének tisztázása az egyes korokban és társadalmakban.		Informatika: Tájékozódás néhány online szolgáltatás céljáról lehetőségéről. Az internet kommunikációs szolgáltatásai (MSN, Skype, VoIP, chat, blog).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Média, tömegkommunikáció, médiahasználat, funkció, médiaszöveg. nyilvánosság.	

Ajánlott műtípusok, művek, alkotók

Amennyiben a különböző korok és kultúrák feldolgozását kronologikus megközelítésben végezzük, az alábbi műtípusok, művek, alkotók bemutatása ajánlott:

19. század építészetének megjelenései (pl. Pollack Mihály: Nemzeti Múzeum, Steindl Imre: Országház), romantika, realizmus és impresszionizmus, posztimpresszionizmus festői (pl. F.

Goya, Munkácsy Mihály, Szinyei Merse Pál, E. Manet, C. Monet, V. van Gogh, P. Gauguin), 19–20. század fordulójának irányzatai (pl. A. Gaudi, A. Rodin, G. Klimt, Rippl-Rónai József, Csontváry Kosztka Tivadar), 20. századi és kortárs irányzatok példái (pl. W. Gropius, F. L. Wright, Le Corbusier, Makovecz Imre, H. Moore, H. Matisse, P. Picasso, M. Duchamp, M. Chagall, S. Dali, Kassák Lajos, J. Pollock, A. Warhol, V. Vasarely, Erdély Miklós).
A válogatás fontos szempontja, hogy a bemutatott művek az egyetemes művészettörténet legjelentősebb és tipikus műveivel szemléltessék a témát, illetve hangsúly kerüljön a magyar művészet- és építészettörténetben megtalálható leglényegesebb példákra is. A fentebb ajánlott műveken és alkotókon kívül adott témák szemléltetésére további műtípusok és művek is felhasználhatók. Különösen érvényes ez akkor, ha az adott témát nem kronologikus, hanem tematikus megközelítésben dolgozunk fel, vagy ha nem elsősorban művészettörténeti, hanem nyitottabban értelmezett kultúrtörténeti, építészet- és tárgytörténeti példákat mutatunk be. Ezekben az esetekben a válogatás további fontos szempontja, hogy az adott téma függvényében a magas művészet és a populárisabb irányzatok egyformán szemléltessék az adott tartalmat, hogy tértől (pl. Európán kívüli kultúrákból származó művek) és időtől (pl. akár kortárs művek) független válogatás mutassa be a témát. Fontos továbbá, hogy a vizuális kommunikáció, valamint a tárgy- és környezetkultúra részterületek szemléltetéséhez a kortárs kultúrából, a történelmi korokból, illetve a közelmúltból származó példákat is felhasználhatjuk (pl. építészet alaprajzi, alátámasztási és térlefedési változásai).

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Célirányos vizuális megfigyelési szempontok önálló alkalmazása. A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek tudatos és pontos alkalmazása az alkotótevékenység során adott célok kifejezése érdekében. Bonyolultabb kompozíciós alapelvek használata különböző célok érdekében. Térbeli és időbeli változások vizuális megjelenítésének kifejező vagy közlő szándéknak megjelelő értelmezése, és következtetések megfogalmazása. Alapvetően közlő funkcióban lévő képi vagy képi és szöveges megjelenések egyszerű értelmezése. Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján összetettebb következtetések megfogalmazása.

	Több jól megkülönböztethető technika, médium (pl. állókép-mozgókép, síkbeli-térbeli) tudatos használata az alkotótevékenység során. A médiatudatos gondolkodás megalapozása a vizuális kommunikációs eszközök és formák rendszerezőbb feldolgozása kapcsán. A mozgóképi közlésmód, az írott sajtó és az online kommunikáció szövegszervező alapeszközeinek felismerése. Mozgóképi szövegek megkülönböztetése a valóság ábrázolásához való viszony, alkotói szándék és nézői elvárás karaktere szerint. Társművészeti kapcsolatok lehetőségeinek értelmezése. A legfontosabb kultúrák, művészettörténeti korok, stílusirányzatok megkülönböztetése és a meghatározó alkotók műveinek felismerése. Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások árnyaltabb elemzése, összehasonlítása. A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.

8. évfolyam 2020/2021. tanévtől kifutó rendszerben

Mivel a vizuális kultúra tantárgy legfontosabb célja ebben az iskolaszakaszban is a vizuálisan, illetve vizuális művészi eszközökkel megismerhető világ vizsgálata, az esztétikai, művészeti nevelés kulcskompetencia fejlesztésének feladatát képes leginkább közvetíteni. E megismerési folyamatban különösen fontos szerepet nyer, hogy a tantárgy nem csupán a megfigyelés, értelmezés, azaz a befogadás tevékenységeinek segítségével kívánja teljesíteni ezt a feladatot, hanem csakúgy, mint az alsóbb iskolaszakaszokban, egy produktumokat létrehozó, szorosan kapcsolódó alkotótevékenység segítségével. E tevékenység különösen fontos, mert az alkotófolyamat során az önálló tanulói utak bejárásával a hatékony és önálló tanulás támogatásának is megteremti a lehetőségét, továbbá ez az összetett megismerési és fejlesztési folyamat fokozottan segíti az önismeret és önértékelés képességének a fejlesztését, ennek segítségével ebben az iskolaszakaszban különösen fontos jelentőséget nyerhet az adott tantárgy és a pályaorientáció kapcsolata is. Ebben az időszakban különösen fontos továbbá a vizuális nevelés értékközvetítő és értékteremtő hatásának személyiségformáló ereje, így továbbra is nagyban segítheti a testi, lelki egészség megteremtését és fejlesztését. Mivel a vizuális kultúra tantárgy hagyományosan erős kultúraközvetítő szerepben van, így a történeti korok művészetének megismerése erősítheti a nemzeti öntudatot, illetve a történeti példák

esztétikai preferenciái a szociális kompetenciák fejlesztését is támogathatják. A vizuális kultúra tantárgy kevéssé hagyományos, azonban szükség szerint korszerű tartalmai a képzőművészeten kívül a vizuális kommunikáció és a tárgy- és környezetkultúra, amelyek határozott célul tűzik ki a médiatudatosság fejlesztését, illetve a fenntarthatóság, környezettudatos szemlélet erősítését.

A vizuális kultúra részterületei közül ebben a szakaszban a gyerekek természetes érdeklődését és szükségletét is kielégítve, a „Vizuális kommunikáció" részterület fejlesztési feladata veszi át a főszerepet, illetve a „Kifejezés, képzőművészet" részterületnek a modern művészet és kortárs kultúra által közvetíthető tartalmai kapnak fontosabb, kiemelt szerepet, míg a „Tárgy- és környezetkultúra" részterület követelményei az építészettörténet összegző jellegű megközelítését és a környezettudatosság erősítését tűzik ki célul.

A médiatudatosság fejlesztésének egyre fontosabb aspektusa a vizuális megfigyelés és értelmezés segítségével megvalósuló médiahasználat és médiaértés. Ebből következően a mozgóképkultúra és médiaismeret bizonyos vizuális kultúrához kapcsolódó fejlesztési követelményei is itt jelennek meg, külön tematikai egységekben (lásd a vizuális kommunikáció tematikai egységei után).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet Érzelmek, hangulatok kifejezése	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Látvány plaszticitásának és színviszonyainak, érzelmi hatásainak megfigyelése és kifejező ábrázolása. Színtani alapok kifejező használata és ismerete. Önkifejezés alkalmazása az alkotó-tevékenységekben. Vizuális-esztétikai jellegű szempontok érvényesítése az alkotásokban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikák kifejezési szándéknak megfelelő alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Érzelmek, hangulatok megfogalmazása egyéni szín- és formavilágban. A kifejezésnek megfelelő kompozíció használata. Személyes gondolatok, érzelmek vizuális megjelenítése a vizuális kifejezés alapvető eszközeinek segítségével. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

Látványok, jelenségek asszociatív megjelenítése, kifejező feldolgozása színes technikákkal (pl. akvarell, temperafestés, fotókollázs/montázs, pasztell, vegyes technika), különböző színérzet (pl. hideg, meleg), illetve különböző ábrázolási rendszerek (pl. perspektíva, axonometria) használatával. Művészeti élmények (pl. zene, mozgás, médiajelenség) vizuálisan értelmezhető megjelenítése önkifejező asszociációs alkotások által síkban, térben, időben (pl. megélt/átélt érzelmek és érzések hangulatát kifejező festészeti vagy plasztikai megjelenítéssel, talált tárgyakból készített installációval, fotókollázs technikával). Művészeti alkotások kifejező, sajátos átdolgozása, átírása, parafrázis készítése (pl. színesből fekete-fehér vagy monokróm megjelenítés, sík alkotás térbelivé alakítása, kép kiegészítése sajátos elemekkel vagy részletekkel, stílus- és műfajváltás, idő és karaktercserék).	Magyar nyelv és irodalom: verbális közlésformák, a műelemzés verbális módszerei. Dráma és tánc: jelenetek, mozgások, összetett mediális művészeti hatások élményének feldolgozása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Megjelenítés, vizuális átírás, stilizálás, kiemelés, kompozíció, színritmus, vonalritmus, formaritmus, felületek (textúra, faktúra), parafrázis, mozgásfázisok, fotókollázs, montázs, vetület, Monge vetület, horizont, nézőpont, tapasztalati távlattan, perspektíva.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kifejezés, képzőművészet A művészi közlés, mű és jelentése	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Művészeti és a képzőművészeti ágak legfontosabb jegyeinek megkülönböztetése a műelemzés során. Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális és képi elemzése. A vizuális kifejezés eszközeinek használata. Vizuális esztétikai jellegű értékítéletek megfogalmazása elemzésekben, illetve érvényre juttatása az alkotó feladatokban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális közlés különböző műfajú köznapi és művészi formáinak árnyalt megkülönböztetése. Különböző ábrázolási rendszerek, színkontrasztok, felületi hatások felismerése, kifejező szerepük értékelése műalkotások tematikus elemzésén keresztül. A megfigyelt jelenségek, műalkotások formai és színviszonyainak értelmezése vizuális és	

	verbális/jelnyelvi módszerekkel. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok legjellemzőbb műalkotásainak és szimbolikus tárgyainak azonosítása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, stílusirányzatok (különösen a 20. század irányzatai) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség, mű célja: pl. mágia, megörökítés, provokálás, tanítás) szerint. Személyes véleményt kifejező elemző jellegű vizuális megjelenítés adott témában (pl. felnőtté válás, tolerancia, szorongás) a kortárs irányzatok példáinak felhasználásával (pl. fotóalapú, kinetikus, installációs, environment, performansz/eseményművészet). Képek, látványok, médiaszövegek, események (pl. műalkotások, fotók, filmek, élmények, álmok, közösségi alkalmak) önálló elemzése a vizuális közlés köznapi és művészi formáinak megkülönböztetésével, illetve az elemzés eredményének, a következtetéseknek a bemutatása szöveggel és képekkel (pl. szöveg és illusztráció kapcsolatok létrehozása a szemléltetés érdekében).	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Időmeghatározás. Művészeti korstílusok és irányzatok kötődése a társadalmi, kulturális háttérhez. Társadalmi témák vizuális megjelenítése. Magyar nyelv és irodalom: a művészeti ágak mellérendelt viszonyainak megtapasztalása. Könyvtárhasználat. Informatika: Internetes portálok használata. Digitális prezentációk készítése.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Művészi kifejezés, látványelemzés, téri helyzet, vetület, képsík, axonometria, egy iránypontos perspektíva, képzőművészeti műfaj, plaszticitás, arányrendszer, kompozíció, képkivágás, síkbeli és téri helyzetviszonylat, takarás, felület, forma, faktúra, textúra, szín, tónus, irány, térbeliség, formatömeg, főszín, mellékszín, kevert szín, színkontraszt, tónus, szín-, vonal-, formaritmus, stíluskorszak, stílusirányzat, intermediális kifejezés/műfaj, kortárs művészet.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kommunikáció Mozgóképi közlés	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Jelenségek megfigyelése adott szempontok alapján. Időbeli folyamatok, változások megfigyelése, ábrázolása. Különböző mozgások vizuális rögzítése. Hang és kép együttes alkalmazása. Tervvázlatok készítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Mozgások megfigyelése, megjelenítése. Időbeni folyamatok értelmezhető megjelenítése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A mozgókép működésének, a mozgás illúziókeltésének értelmezése kreatív feladatmegoldás érdekében (pl. taumatróp fotokollázs technikával, rajzolt/fotózott zootróp-szalag készítése zootróp-dobba/hengerbe). A mozgóképi nyelv alapjainak, működésének értelmezése, majd kreatív alkalmazása összetettebb feladat kapcsán (pl. story-board, kamerába vágott videoanyag készítése megadott fogalomból vagy fotográfiákból kiindulva), mely a médium sajátos (nyelvi) működésének felismerését célozza meg.	Dráma és tánc: cselekmény, jelenet, feszültség, konfliktus, fordulópont; díszlet, jelmez, kellék, fény- és hanghatások. Magyar nyelv és irodalom: elbeszélő, cselekmény, epizód, helyszín, szereplő, leírás, párbeszéd, jellemzés; szerkezet, a cselekményt alkotó elemek, fordulatok, jelenet, konfliktus, feszültség, tetőpont, fordulópont. Informatika: Egyszerű animációk. A hagyományos médiumok modern megjelenési formái.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Technikai kép, optikai játék (taumatróp, zootróp, fenakisztoszkóp), retinális utóképhatás, a mozgás illúziója, animáció, képkivágás, nézet (gépállás, gépmozgás), beállítás, jelenet, expozíció, lezárás, konfliktus, fordulat, elbeszélő-szerkezeti alapséma, story-board.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei Reprodukálás és ábrázolás – a mozgókép kettős természete	Órakeret 2 óra

Előzetes tudás	A reprodukálás, a technikai úton rögzített kép/hang és az ábrázolás fogalmának ismerete.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mozgóképi írás-olvasás tudás fejlesztése. Alapszintű mozgóképnyelvi tájékozottság megszerzése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A mozgóképi közlés kettős természetének, azaz egyszerre ábrázoló és reprodukáló alaptulajdonságának megtapasztalása és tudatosítása (pl. mobiltelefonnal rögzített képek vagy híradórészletek tanulmányozása alapján). A dokumentum és a fikció fogalmának magyarázata konkrét példákon keresztül (pl. Bunuel: Föld kenyér nélkül, Tarr Béla: Hotel Magnezit).	Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; dráma és tánc; vizuális kultúra: az elbeszélő, előadó kifejezési szándékának szubjektív nézőpontja.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dokumentum, fikció, reprodukció, ábrázolás, kettős természet, valóság.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei A kiemelés (hangsúlyozás) alapeszközei a mozgóképi ábrázolásban, az írott és az online sajtóban	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	A művészeti alkotások és a médiaszövegek egyaránt konstruált textusok. A művek (irodalmi, képzőművészeti, zenei alkotások) és a médiaszövegek nyelvi jellemzőivel, használatával kapcsolatos néhány fontos alapfogalom (pl. ismétlés, motívum, kompozíció) ismerete, helyes alkalmazása élőszóban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasás (értelmezés) tudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

Mozgóképi szövegek (pl. filmetűdök, reklámok, klipek, előzetesek, animációs filmek) megfigyelése és elemzése annak tudatosítása céljából, hogy melyek a figyelemirányítás, kiemelés eszközei (legfontosabb motívumok ismétlése, közelkép, fény/szín, zenei hangsúlyok, kameramozgások, váltakozó beállítások tempója). Napilapok, magazinok, hírportálok, címlapok és belső oldalak rendjének megfigyelése, a nyomtatott és online sajtó szövegeinek megkonstruálása során alkalmazott fontosabb figyelemvezető, kiemelő eljárások tudatosítása érdekében (pl. címrend, betűméret, tipográfia, szín és folthatások, tördelés, írott szöveg és képi illusztráció viszonya, képaláírás, linkek, felnyíló/futó ablakok, hang- és képanyagok).	Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; dráma és tánc; vizuális kultúra: a hangsúlyozás, nyomatékosítás eszközei a társművészetekben. Informatika: a hagyományos médiumok modern megjelenési formáinak megismerése, alkalmazása.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ismétlés, közelkép, képkivágás, tempó, kameramozgás, címrend, tipográfia, tördelés, illusztráció, képaláírás, link, banner.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Média és mozgóképkultúra – A média kifejezőeszközei A montázs szerepe és alapformái a mozgóképi ábrázolásban	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A dolgok elmondásának, megjelenítésének szükségszerű módja, a kihagyás, tér- és időváltások alkalmazása, az ehhez kapcsolódó konvenciók elfogadása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasás tudás fejlesztése. A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A filmkép jelenidejűségének megtapasztalása, felismerése és a montázs alapfunkcióinak azonosítása a	Informatika: Digitális képek jellemzőinek megismerése,

mozgóképi ábrázolásban (pl. a cselekmény folyamatosságának és ritmusának megteremtése, a mozgóképi szöveg jellemző terének és idejének létrehozása, jelentésalkotás) kreatív gyakorlatok kapcsán (pl. egyszerű történés vagy történet tervezése és felvétele „kamerába vágott” technikával), az alpvető montázstípusok és megoldások kipróbálása érdekében (pl. lineáris, párhuzamos montázs, flashback, flash forward). Művészeti példák (pl. képzőművészet, fotó, irodalom, zene) összevetésével a montázshatás általánosabb, emberi gondolkodást és kifejezést jellemző értelmének tanulmányozása.	minőségének javítása. Képszerkesztő program használata. Műveletek képekkel: képszerkesztés, -vágás. Montázs készítése. Digitális hangformátumok. Az egyes formátumok közötti átalakítás elvégzése. Hang vágása egy hangszerkesztő program segítségével. Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; dráma és tánc: időbeli és térbeli változások kifejezései különböző eszközökkel. Könyvtárhasználat.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Montázs, szerkesztés, idő, tér, folyamatosság, ritmus, flashback.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Közvetlen környezet vizuális megfigyelése alapján tapasztalatok megfogalmazása. Azonosságok és különbségek célirányos megfogalmazása a megfigyelés és elemzés során. Egyszerű téri helyzetek értelmezése vizuálisan és szövegben. Tárgyakkal, épületekkel kapcsolatos információk gyűjtése. Egyszerű tárgykészítő technikák alkalmazása. Tervvázlatok készítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelések alapján a vizuális közlések érdekében különböző rajzi technikák alkalmazása. Tárgykészítő, kézműves technikák megfelelő alkalmazása. Tárgyak, épületek felmérése, elemzése, értelmezése különböző szempontok alapján. Elemzési szempontok megfelelő érvényesítése. A választás lehetőségének mérlegelése a feladatmegoldás során felmerülő ötletek között.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tárgytervezés (pl. öltözék kiegészítő, csomagolás), tárgyalkotás (pl. saját amulett, egyszerű repülő eszköz) a vizuális felmérésből, megismerésből származó elemző tapasztalatok (pl. rajzos felmérés) alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével. Mintatervezés megadott cél érdekében (pl. pólóra a toleranciáért, falfestmény az iskola ebédlőjébe). Épületek, tárgyak átalakítása, áttervezése meghatározott célok (pl. védelem, álcázás) vagy más funkció betöltése (pl. használati tárgyból személyes tárgy) érdekében. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás) saját tervezés (pl. tárgy, környezet) megjelenítése szabadkézi rajzban, illetve az önálló tervezési, tárgyalkotó folyamat dokumentálása az ötlettől a kivitelezésig. A környezettudatos élet lehetőségeinek összegyűjtése a közvetlen környezetben.	Matematika: Síkbeli és térbeli alakzatok. Vetületi ábrázolás. Technika, életvitel és gyakorlat: Szükségletek és igények elemzése, tevékenységhez szükséges információk kiválasztása, tervezés szerepe, jelentősége, műveleti sorrend betartása, eszközhasználat. Lakókörnyezet-életmód. Tárgyak, szerkezetek, rendeltetés. Biológia-egészségtan: Minőségi tulajdonságok megkülönböztetése. Környezet fogalmának értelmezése. Helyi természet- és környezetvédelmi problémák felismerése. Környezettudatos magatartás, fenntarthatóság. Földrajz: védett hazai és nemzetközi természeti értékek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tervezési folyamat, felmérés, funkció, gazdaságos anyaghasználat, alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás, műszaki jellegű ábrázolás, vonalfajta, környezettudatos magatartás, környezetvédelem.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tárgy- és környezetkultúra Az épített környezet története	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Tárgyak, épületek vizuális megfigyelése adott szempontok alapján. Azonosságok és különbségek célirányos megfogalmazása a megfigyelés és elemzés során. Tárgyakkal, épületekkel kapcsolatos információk gyűjtése.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Épített, tervezett környezet értelmezése különböző módon. Különböző korú és típusú tárgyak, épületek felmérése, elemzése, értelmezése különböző szempontok alapján. Az építészet térszervező és tömegalakítást szolgáló eszközeinek megértése. Elemzési szempontok megfelelő érvényesítése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tárgyak, épületek összehasonlító elemzése a történeti változást vagy a földrajzi elhelyezkedést jól szemléltető szempontok szerint (pl. anyaghasználat, funkció). – Az építészet történetében megjelenő alapvető térszervezést és tömegalakítást (pl. alaprajztípusok, alátámasztó elemek, térlefedések) szolgáló építészeti megjelenések összegzése a fontosabb építészettörténeti példák alapján. Legalább egy, közvetlen tapasztalatok útján megismerhető néprajzi tájegység (pl. Tiszántúl – pl. Jászság, Bodrogköz) tárgykultúrájának (pl. épület, öltözék, használati tárgy) elemző vizsgálata és legfontosabb jegyei alapján megkülönböztetése más tárgycsoportoktól.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: épületek, használati és dísztárgyak megfigyelése. Hon- és népismeret: Néprajzi tájegységek, nemzetiségek. Hagyományos paraszti tárgykultúra. Földrajz: A természeti környezet és a kultúra összefüggései. Magyarország és a Kárpát-medence földrajza, kulturális régió. Technika, életvitel és gyakorlat: lakókörnyezet és életmód; tárgyak, szerkezetek, rendeltetése.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Építészeti elem, közösségi és személyes tér, alaprajztípus, osztatlan és osztott (vagy egyszerű és bővített) tér, fő-, oldal-, kereszthajó, apszis, dongaboltozat, keresztboltozat, oszloprend, masztaba, piramis, akropolisz, amfiteátrum, bazilika, palota, kúria, használati tárgy, dísztárgy, rituális tárgy, viselet, népi kultúra, néprajzi tájegység, kézművesség, ipari formatervezés, organikus építészet.

Tematikai egység	A médiamodellek és intézmények.	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	A médiakörnyezet szereplőinek azonosítása: a fogyasztók/felhasználók és a médiatartalom-előállítók. Információk saját környezet médiahasználati szokásairól.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak megértetése, hogy miért jelenik meg a média közönsége kettős szerepben: mint vásárló és mint áru. A résztvevő és aktív állampolgári szerep elsajátítása, kritikai képességek fejlesztése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A médiapiacon az olvasóért, nézőért, felhasználóért folyó verseny szereplői, jellemzői és eszközei. A fontosabb médiamodellek (közszolgálati, kereskedelmi, közösségi média) és jellemzői, valamint azok megkülönböztetése. A médiaintézmények célközönségei (életkor, nem, végzettség, kulturális és egzisztenciális héttér, érdeklődés). A közösségi hálózatok funkciói, jellemzői.	Magyar nyelv és irodalom: A beszélő és az elbeszélő szerep, a mindentudó és a tárgyilagos elbeszélői szerep különbözősége, a közvetett és a közvetlen elbeszélésmód eltérései.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Közszolgálati média, kereskedelmi média, közösségi média.

Tematikai egység	A média társadalmi szerepe, használata – Reklám és hír a hagyományos és az új médiában	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A kereskedelmi kommunikáció (reklám) megjelenési helyeinek, alapformáinak ismerete. A hírgyártáshoz kapcsolódó meghatározó tevékenységek (pl. újságíró, fotóriporter) ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A „naiv fogyasztói” szemlélet átértékelése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a kritikai médiatudatosság fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A reklámok a hirdetés és a médiaipar jellemzői.	

A hírgyártás folyamatának, szereplőinek azonosítása. A hír, a kommentár és a hírérték fogalmának meghatározása. A pártatlanság és korlátai. Reklámhordozó felületek gyűjtése, csoportosítása, olvasása, értelmezése a reklámkészítő szándéka és kifejezésmódja közötti összefüggés alapján.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hír, kommentár, hírérték, hírverseny, pártatlanság, hírportál, közösségi oldal.

Ajánlott műtípusok, művek, alkotók

Amennyiben a különböző korok és kultúrák feldolgozását kronologikus megközelítésben végezzük, az alábbi műtípusok, művek, alkotók bemutatása ajánlott:

19. század építészetének megjelenései (pl. Pollack Mihály: Nemzeti Múzeum, Steindl Imre: Országház), romantika, realizmus és impresszionizmus, posztimpresszionizmus festői (pl. F. Goya, Munkácsy Mihály, Szinyei Merse Pál, E. Manet, C. Monet, V. van Gogh, P. Gauguin), 19–20. század fordulójának irányzatai (pl. A. Gaudi, A. Rodin, G. Klimt, Rippl-Rónai József, Csontváry Kosztka Tivadar), 20. századi és kortárs irányzatok példái (pl. W. Gropius, F. L. Wright, Le Corbusier, Makovecz Imre, H. Moore, H. Matisse, P. Picasso, M. Duchamp, M. Chagall, S. Dali, Kassák Lajos, J. Pollock, A. Warhol, V. Vasarely, Erdély Miklós).

A válogatás fontos szempontja, hogy a bemutatott művek az egyetemes művészettörténet legjelentősebb és tipikus műveivel szemléltessék a témát, illetve hangsúly kerüljön a magyar művészet- és építészettörténetben megtalálható leglényegesebb példákra is. A fentebb ajánlott műveken és alkotókon kívül adott témák szemléltetésére további műtípusok és művek is felhasználhatók. Különösen érvényes ez akkor, ha az adott témát nem kronologikus, hanem tematikus megközelítésben dolgozunk fel, vagy ha nem elsősorban művészettörténeti, hanem nyitottabban értelmezett kultúrtörténeti, építészet- és tárgytörténeti példákat mutatunk be. Ezekben az esetekben a válogatás további fontos szempontja, hogy az adott téma függvényében a magas művészet és a populárisabb irányzatok egyformán szemléltessék az adott tartalmat, hogy tértől (pl. Európán kívüli kultúrákból származó művek) és időtől (pl. akár kortárs művek) független válogatás mutassa be a témát. Fontos továbbá, hogy a vizuális kommunikáció, valamint a tárgy- és környezetkultúra részterületek szemléltetéséhez a kortárs kultúrából, a történelmi korokból, illetve a közelmúltból származó példákat is felhasználhatjuk (pl. építészet alaprajzi, alátámasztási és térlefedési változásai).

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Célirányos vizuális megfigyelési szempontok önálló alkalmazása. A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek tudatos és pontos alkalmazása az alkotótevékenység során adott célok kifejezése érdekében. Bonyolultabb kompozíciós alapelvek használata különböző célok érdekében. Térbeli és időbeli változások vizuális megjelenítésének kifejező vagy közlő szándéknak megjelelő értelmezése, és következtetések megfogalmazása. Alapvetően közlő funkcióban lévő képi vagy képi és szöveges megjelenések egyszerű értelmezése. Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján összetettebb következtetések megfogalmazása. Több jól megkülönböztethető technika, médium (pl. állókép-mozgókép, síkbeli-térbeli) tudatos használata az alkotótevékenység során. A médiatudatos gondolkodás megalapozása a vizuális kommunikációs eszközök és formák rendszerezőbb feldolgozása kapcsán. A mozgóképi közlésmód, az írott sajtó és az online kommunikáció szövegszervező alapeszközeinek felismerése. Mozgóképi szövegek megkülönböztetése a valóság ábrázolásához való viszony, alkotói szándék és nézői elvárás karaktere szerint. Társművészeti kapcsolatok lehetőségeinek értelmezése. A legfontosabb kultúrák, művészettörténeti korok, stílusirányzatok megkülönböztetése és a meghatározó alkotók műveinek felismerése. Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások árnyaltabb elemzése, összehasonlítása. A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.

Testnevelés és sport

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től és 2020/2021-től egységesen
5 – 8. évfolyam	180 óra

Az alapfokú nevelés-oktatás második szakaszába lépve az 1–4. évfolyamon elkezdett sokoldalú pszichomotoros és az ezen keresztül megvalósuló kognitív, affektív-emocionális képesség-összetevők fejlesztése tovább folytatódik. A személyiségformálás – a tanulók életkori sajátosságainak figyelembevételével, a szenzitív időszakokhoz igazodó mozgástartalmakon keresztül – a tanulási, nevelési célokat úgy valósítja meg, hogy közben a Nat kompetenciarendszerében realizálja az Európai Unió kulcskompetenciáinak fejlesztését. Kiemelt terület a személyes és társas kompetencia-összetevők rendszerében a szomatikus egészség, a szocio-emocionális jóllét, a biztonság és az emberi kapcsolatok minősége.
A testnevelés tartalmi elemei közé az 5. évfolyamtól belép a sportági alaptechnikák és taktikák rendszere, a hozzájuk kapcsolódó elméleti ismeretekkel, miközben folytatódik a széles spektrumú koordinációsképesség-fejlesztés. A nevelési szakasz elején a kondicionális képességek differenciált fejlesztése itt is elsősorban a mozgáskészségek elsajátításán, játékos gyakorláson keresztül történik, majd később fokozatosan előtérbe kerül az életkori sajátosságokhoz igazodó kondicionális képzés. A mozgástanulás folyamatában fontos szerepet kap az elméleti tudatosítás, az ok-okozati összefüggések ismertetése, mely elősegíti a mentalizációs folyamatokat. Mindez a változó környezeti feltételekhez igazodó, egyre összetettebb mozgássorok hatékony elsajátítását teszi lehetővé.
A testi-lelki egészségre nevelés célrendszere a tanulási terület egészét áthatja. A tanulók tovább bővítik az egészséges életvitel alapjaival összefüggő ismereteiket. A közvetlen mozgástapasztalattal szoros kapcsolatban álló elméleti ismeretekkel gyarapodva tudatosul bennük a különböző mozgásformák egészségmegőrző hatása. Tisztában vannak az alapszintű anatómiai, edzéselméleti törvényszerűségekkel (pl. a bemelegítés módja, funkciói), ami a baleset-megelőzés, a biztonságos sportolás, az egészséges testi fejlődés legfőbb záloga. A testi higiéniai tevékenységeket igyekeznek mindennapi szokásrendszerükbe illeszteni, mellyel párhuzamosan a XXI. századi életforma stresszhatásainak kezelésére megfelelő stratégiákat (pl. relaxációs módszerek) sajátítanak el. A tanulóközpontú szemlélettel átitatott oktatási környezetben erősödik a tanulói sportolási kedv, a mozgáshoz fűződő pozitív attitűd. Ehhez kapcsolódóan prioritást kapnak a játékos feladatmegoldások, az élményalapú tananyag-feldolgozás. A változatos munkaformák alkalmazása, a gyakran változó összetételű,

képességű heterogén csoportok együttes sporttevékenysége a méltányosság, a társakhoz való alkalmazkodás, a tolerancia, a csapatszellem, az egymás tanításának lehetőségét is magába foglalja. Ez a tanulók társas kapcsolataiban az együttműködésre és kölcsönös tiszteletadásra nevelés célját valósítja meg. A társas mozgásformák egyben az elfogadást, a konfliktuskezelés asszertív eszközeit kínálják. A változatos küzdőfeladatokban előtérbe kerül az iskolai küzdősportokra jellemző technikák végrehajtása és azok test-test elleni küzdelemben történő kreatív alkalmazása. Ezek az egyszerű mozgásformák esetében szabadon végrehajthatók, mások tanári irányítás mellett, a legnagyobb mozgásbiztonság elérésére törekedve, a balesetveszély minimálisra csökkentése mellett.

A tanár-diák interakciókban a pedagógus mintaadó, facilitátor szerepe a tanulók kommunikációs kultúrájának kialakításában realizálódik, mely a kooperatív jellegű gyakorlásban kihat a diákok közötti kommunikáció minőségére is. Mindezen tényezők a mozgással, sportolással kapcsolatban jelentős attitűdformáló erőt jelentenek.

A nevelési-oktatási szakasz végéhez közeledve egyre nagyobb mértékben kapnak szerepet az induktív jellegű feladatmegoldások, melyek a gondolkodást és a problémamegoldó képességeket fejlesztik. A tanulási terület – sajátosságaiból adódóan – folyamatosan fejleszti az önismeretet, az önelfogadás képességét, melynek rendszeresen alkalmazott eszköze – a pedagógus általi előremutató formatív visszajelzések mellett – az ön- és társértékelés. Ezek a folyamatok a 7–8. évfolyamon hozzájárulnak a tanulók saját készség- és képességszintű erősségeinek, illetve hiányosságainak felismeréséhez, ezáltal a képességek tanári segítséggel tudatosan fejleszthetők. A tradicionális sportágak meghatározó szereplőinek, olimpikonjainak megismerésével a tanulókat a nemzeti azonosságtudatra, a haza szeretetére neveljük, amelyben a példaképformálás is hangsúlyos szerepet kap.

Az IKT-eszközök a mozgástanulás, a diagnosztika, az egészséges életvezetés kialakításának hatékony segítői, mindemellett a konstruktív jellegű elméleti ismeretszerzést is jelentősen támogatják. Ezzel a tanulók motivációjára és digitáliskompetencia-szintjére gyakorolhatunk pozitív hatást. Az egészségfejlesztés mozgáshoz kapcsolódó eszközrendszerével tudatosítjuk a szabad levegőn, a természetes környezetben folytatott rendszeres testedzés testi és lelki jóllétet erősítő hatását, ami pozitív irányú befolyást gyakorol a tanulók környezettudatos szemléletmódjára. Ezzel a testnevelés hozzájárul a fenntartható jelen és jövő iránti elkötelezettséghez mint nevelési célhoz.

A testnevelés tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A testnevelés tantárgy eredményességéhez fontos a mély és értő (motoros) tanulás képességének elsajátítása. A motoros tanulásra is igaz, hogy a környezettel kialakult kölcsönhatás eredményeként létrejövő, tartós és alkalmazkodó változás, amely a különböző tanulási formákkal összekapcsolódva a személyiség fejlődésének más területeire is hatást gyakorol. A különböző mozgásformák elsajátítása – különös tekintettel az általános iskola kezdeti szakaszában – jelentős befolyással van a tanuló kognitív fejlődésére, hiszen a mozgásos cselekvés célirányos, komplex kognitív-motoros tevékenység. Hatékony és eredményes motoros tanulás-tanítás csak akkor valósulhat meg, ha annak során figyelembe veszik az életkori és tanulási sajátosságokat, s ha az spirálisan építkező és gyakorlatorientált.
A kommunikációs kompetenciák: A testnevelés – az érthetőség, az árnyaltság és a pontosság elvárásainak mentén – fejleszti a nyelvi és jelnyelvi kommunikáció minőségét. A testnevelésben a kommunikáció általában nehezített körülmények között, felhívó, felszólító módon zajlik, amelynek nem lehet sajátja az erőtlenül formált és artikuláció nélküli beszéd. A tantárgy fejleszti a hallás utáni szövegértés mellett a kommunikáció más formáit is, úgymint a kéz- és karjelzéseket, a testmozgás, a sportolás közbeni gesztusokat, a tekintet és/vagy az arc izmainak játékát. A sporttevékenységek folyamatos metakommunikáció mentén folynak, elég csak a jelzésértékű testtartásokra vagy a távolodó-közeledő mozgások kifejezőerejére gondolni. A szakkifejezések, a helyes terminológia elsajátításával lehetővé válik a procedurális tudás átfordítása a gondolkodás révén tervezhető motoros produktummá.
A digitális kompetenciák: Az információs és tudástársadalom korában meghatározóan fontos, hogy a korszerű digitális eszközök hogyan épülnek be a nevelés, az oktatás és a képzés tanítási-tanulási folyamataiba. A digitális kompetencia főbb területeinek – digitális jelenlét, életvezetés és produktivitás – fejlesztése a testnevelésnek és egészségfejlesztésnek is egyik kiemelt célja. A digitális kompetencia a testnevelés tantárgy esetében is elengedhetetlen, példaként említhető a teljesítménymonitorozás, a mozgáselemzés, az információkeresés, -szűrés és -feldolgozás digitális eszközökkel történő megvalósítása.
A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A motoros tanulás során elsősorban a cselekvéses tényező dominál, de a hatékonysága és eredményessége – a verbális metódusok által – a kognitív komponensektől is függ. A beszéd és a gondolkodás kapcsolata révén válik lehetővé a motoros tevékenységekkel összefüggő ismeretek és tapasztalatok tárolása, felidézése. A nyelvhasználat teszi lehetővé a mozgásos cselekvéstanuláshoz szükséges ideomotoros kép, a gondolati modell kialakítását, tervezését. A kreatív feladatmegoldásokon alapuló problémamegoldó gondolkodás egyaránt megjelenik a nyílt jellegű mozgáskészségek

(pl. sportjátékok) változatos döntéshozatali játékhelyzeteiben és a kognitív típusú testnevelési játékokban (pl. táblajátékok mozgásos változatai).

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A testnevelés tantárgy a személyes és társas kompetenciák fejlesztésének egyik terepe. Az iskolának fejlesztenie szükséges a szomatikus egészséggel, a társas-érzelmi jólléttel, a biztonsággal kapcsolatos kompetenciákat. A fejlesztés kiterjed a testi jóllét és a motoros teljesítőképesség kialakítására is. A tantárgy tanulásának és tanításának jelentős közösségfejlesztő hatása van. Külön kiemelendők a csapatsportokban fontos szerepet játszó együttműködési formák, a közösséget alakító tényezők (a közös célkitűzések, a közös gyakorlás élménye, a teljesítmény egyént és csapatközösséget formáló szerepe, a csapaton belüli összetartozás és egymásrautaltság stb.).

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az iskola a kiemelkedő sportszakemberek és sportolók által létrehozott kreatív produktumok megismerésének egyik helye, ami az alkotó produkálás biztosításával támogatja, hogy a tanuló értelmezni tudja a sporteredmények személyes és társadalmi életre gyakorolt hatását. A tanuló ezeknek a kompetenciáknak az elsajátításával képessé válik arra, hogy saját tanulási tevékenységében is értékesnek tartsa a testnevelés, az egészségfejlesztés kreatív ötleteit és produktumait. Önmaga kreatív alkotásokat hoz létre (pl. alkotóképes játéktevékenység vagy bemelegítő gyakorlatok és edzésprogramok összeállítása) a tanulási tevékenység ezen területén, és elsajátítja a fizikai aktivitás, a testedzés és a sportolás rekreációt támogató elemeit. A tanuló megtanulja értékként kezelni az olimpiai eszmét, az olimpiai játékokon elért eredményeket. Értékesnek tartja a magyar, az európai és a világ testkulturális örökségét.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A testnevelés és egészségfejlesztés a tanuló ügyességét, erejét, állóképességét, szomatikus, mentális és érzelmi teherbírását fejlesztve teszi képessé az egyént a különböző munkatevékenységek elvégzésére. A sporttevékenység hozzájárul a munkaerkölcsi tulajdonságok (például fegyelmezettség, közösségi szemlélet, lelkiismeretesség, felelősségteljesség, munkaszeretet) kialakításához. A testnevelésben és a sportban alkalom nyílik a bátorságot, a kockázatot, az önállóságot, a monotóniatűrést és az innovációt igénylő tevékenységekre, a vállalkozáshoz szükséges kezdeményezőkészség alkalmazására és a határozott viselkedésre. Az önállóságot igénylő, döntési helyzeteket biztosító sportolás a tanulót hozzásegíti, hogy a munkavégzés során is hasonló módon cselekedjen. A testedzés, a sportolás – a szabadidő egészséges eltöltésén keresztül, rekreatív hatásával – elősegíti a munka utáni pihenést, kikapcsolódást és regenerálódást.

Az iskolai testnevelés óra keretén belül megvalósuló könnyített testnevelés esetében - amelyen egészségi állapotváltozásuk miatt ideiglenesen illetve tartósan csökkent teljesítőképességű tanulók vesznek részt – a testnevelő tanárnak az egészségi állapotot és az abból adódó egyéni sajátosságot maximálisan figyelembe véve, differenciáltan kell megvalósítania a fejlesztési feladatokat. Ezekhez a fejlesztési feladatokhoz nyújt segítséget a gyógytestnevelés témakör.

A korszerű gyógytestnevelés szemlélet, amely szakít az eddigi korrekciós gyakorlatok túlsúlyára épülő tananyagtartalommal, indokolttá teszi a mindennapos testnevelés szerves részként való megjelenését a kerettantervben. A korszerű szemléletben elvárásként jelenik meg a korrekciós gyakorlatokkal egyenlő arányban megjelenő, a kerettantervben megvalósuló témakörök elsajátítása a gyógytestnevelésre utalt tanulók körében is. A fentiek indokolják, hogy minden témakör mellett megjelennek a gyógytestnevelés specifikus gyakorlatelemei. Az önállóan megjelenő „Gyógytestnevelés" témakör csak az ezen a területen érintett tanulókra vonatkozik, mely külön órakeretben valósul meg. A gyógytestneveléssel kapcsolatos órakeret meghatározásához ad segítséget „A témakörök áttekintő táblázata" kiegészítő szövege.

Az 5-8. évfolyamon a gyógytestnevelés területén elvárás az egyéni és differenciált gyakorlatok tudatos végrehajtása, valamint, hogy a tanulók az egészségük fejlesztése érdekében tudatosan alkalmazzák a szabadidős és sportjátékokat. A gyakorlások során kiemelten jelenik meg a kontrollált légzés, a pulzusszámlálás és a relaxáció.

Értékelés: A tanulók mozgáshoz fűződő pozitív attitűdjének kialakítása érdekében az értékelés alapja a különböző sportági mozgáskészségekben, valamint a motorikus képességekben a tanuló önmagához mért fejlődése. A tanultsági szint méréséhez fontosak a különböző pontérték-táblázatok, számszerűsített vagy grafikonos statisztikai eljárások, de az egyes próbákon és teszteken elért eredmények mellett legalább olyan fontos az érzelmi-akarati tényezők figyelembevétele az értékelés, osztályozás során.

Iskolánkban a testnevelés speciális szerepe többirányú. A fejlesztésnek figyelembe kell vennie a tanulók adottságait, az átlagosnál gyakrabban előforduló mozgáskoordinációs zavarokat, testi fejlődési rendellenességeket, térbeli orientációs zavarokat. A tehetséggondozás fontos területe is egyben, ahol a hallássérült tanulók jó adottságaikat fejlesztve a halló társaikkal azonos teljesítményekre képesek. Feladata a fizikai munkavégzésre történő testi és pszichikai felkészítés, a motoros képességek fejlesztése, fizikai kondíció növelése, egészséges életre nevelés, mozgásigény kialakítása, a halló gyermekekkel való kapcsolatok kiépítése, versenyhelyzetek teremtése.

Tekintettel iskolánk speciális helyzetére (súlyos fokban hallássérült gyermekek), az oktatás folyamán különös gondot fordítunk a feladatok pontos elmagyarázására, helyes megértetésére. Ehhez speciális kiegészítésként a verbális közlés mellett jelnyelvet is alkalmazunk. Természetesen így gondolunk arra is, hogy ennek felfogására, megértésére több időre van szüksége tanulóinknak.
Mivel gyerekeink sérülésükből adódóan (egyénileg eltérő mértékben) labilisabb egyensúlyérzékkel rendelkeznek, ennek kompenzálására speciális egyensúlygyakorlatokat végezünk. Ennek fokozott fejlesztése is elősegíti és lehetővé teszi tanulóinknak a testnevelés tantárgy követelményeinek elsajátítását.

5–6. évfolyam

Az 5. évfolyamba lépő diákok testi fejlődésében a fiúk és a leányok között jellemző különbségek még nem mutatkoznak. A leányok egy hosszú (9 éves kortól tartó), mérsékelt ütemű megnyúlási szakasz közepén, míg a fiúk a pubertáskort megelőző testalkati telítődési szakaszban járnak. A két nem terhelhetősége közel azonos. A 11–12 éves diákok, a sokoldalú alapokra építkezve, eredményesen tanulnak új sportági technikákat mind a zárt, mind a nyílt jellegű mozgáskészségekben. Mozgásigényük igen jelentős, figyelmük, koncentrálóképességük tartós, ami az időhatékony óraszervezéssel tovább segíti a pszichomotoros tanulási folyamatokat.
A korosztály kondicionális képzésében kiemelt szerepet kap a gerincoszlop tartóizmainak, a törzs általános erő-állóképességének folyamatos fejlesztése. Fontos az aerob állóképesség kezdetben játékos formájú, majd egyre inkább tartós futással történő növelése, ugyanakkor az intenzív anaerob munkavégzés kerülendő. A koordinációs képességek közül kiemelten fejleszthető a ritmusérzék, az egyensúlyozó képesség, a téri tájékozódó képesség, emellett a nyílt jellegű mozgásformákban megmutatkozó összekapcsolási-átállási képesség is dinamikusan javul. A sportjátékok oktatásában a technikai képzés mellett megjelennek az emberelőnyös és létszámazonos kisjátékok alaptaktikai elemei (add és fuss; szélességi és mélységi mozgások), először célfelület nélkül, majd célfelülettel. Továbbra is hangsúlyos szerepet kapnak a sportjátékokat előkészítő testnevelési játékok. Az ízületi és izomzati mozgékonyság a prepubertás idején még mindkét nemnél jól fejleszthető, így ebben az időszakban a dinamikus és statikus nyújtó hatású feladatokkal egyaránt eredményes a rendszeres gyakoroltatás, ezzel is elősegítve a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását. Az önvédelmi és küzdősportok a test-test elleni játékos küzdőgyakorlatok megtanításán túl a sportági képzésre helyezik a hangsúlyt. Míg az eddigi játékok és feladatok olyan játékos

mozgásformákon keresztül csináltak kedvet a küzdelemhez, melyek a különböző küzdősportok mozgástechnikáihoz hasonló elemeket tartalmaztak, most iskolai küzdősport, a birkózás, mozgásanyagára kerül a hangsúly. E gyakorlatok kondicionális képességfejlesztő hatásai elsősorban az erő-állóképesség, a gyorsaság fejlesztésében érezhetők, valamint a gerincoszlop tartóizmai, a hát- és a hasizmok erősítése terén, valamint a gerinc egészséges, fiziológiás tartásának javításában realizálódnak. Az önvédelmi és küzdősportok a koordinációfejlesztés szempontjából elsősorban a kognitív koordinációs képességeket fejlesztik az ellenfél eltérő mozgására adott folyamatosan változó reakciók miatt. A téri tájékozódó képesség, a reakcióképesség, a ritmusképesség, a kinesztézis, a mozgásszabályozó és átalakító képesség folyamatos fejlődésen mennek át a sportági mozgásanyag tanítása révén. A test-test elleni küzdelem tekintetében továbbra is kiemelt fejlesztési terület a tanuló személyisége, hiszen a sportági technikák nagy koncentrációval történő végrehajtása az önuralom és akaraterő próbája elé állítja a tanulót.

Az 5–6. évfolyam tanulóinak példaképválasztó igénye a megfelelő irányba terelve elősegíti a hosszú távú elköteleződésüket a szabadidős és/vagy versenysport felé. A tanulók a versengésen alapuló mozgásformákat szeretik, melyek – jól megszervezett, kooperációs elemekben gazdag, a társak eltérő képességeit tiszteletben tartó, a fair play szellemiségét prioritásként kezelő viselkedésmintákkal – kontrollált módon kiválóan gyakoroltathatók. Oktatásmódszertani szempontból a tanórák jelentős részét a mozgásos tartalmak bemutatásán, bemutattatásán alapuló képi, vizuális forrásokra épülő direkt oktatási stratégiák jellemzik, de megjelennek már az indirekt módszertani elemek is.

A tanulók a gyógytestnevelés mozgásformáiban – a korrekciós gimnasztika gyakorlatok mellett – elsajátítják a nyújtó hatású, valamint az egyéni sajátosságokat figyelembe vevő, optimális aerob terhelést biztosító gyakorlatokat, melyek elváltozásukra, betegségükre nézve is kedvező hatásúak. A testnevelési játékokkal párhuzamosan megismerkednek az állapotuk javulását szolgáló szabadidős és sportjátékokkal is.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS

- a tanult alapvető mozgásformák kombinációiból álló cselekvéssorokat változó térbeli, időbeli, dinamikai feltételek mellett készségszinten kivitelezi;
- a tanult mozgásforma készségszintű kivitelezése közben fenntartja érzelmi-akarati erőfeszítéseit;

- minden sporttevékenységében forma- és szabálykövető attitűddel rendelkezik, ez tevékenységének automatikus részévé válik.

MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS

- a motoros képességeinek fejlődési szintje révén képes az összhang megteremtésére a cselekvéssorainak elemei között;
- relatív erejének birtokában képes a sportágspecifikus mozgástechnikák koordinált, készségszintű kivitelezésére;
- az alapvető mozgásainak koordinációjában megfelelő begyakorlottságot mutat, és képes a változó környezeti feltételekhez célszerűen illeszkedő végrehajtásra;
- a (meg)tanult erő-, gyorsaság-, állóképesség- és ügyességfejlesztő eljárásokat tanári irányítással tudatosan alkalmazza.

VERSENGÉSEK, VERSENYEK

- a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben, ezt tőlük is elvárja;
- a versengések és a versenyek közben közösségformáló, csapatkohéziót kialakító játékosként viselkedik.

PREVENCIÓ, ÉLETVITEL

- megoldást keres a különböző veszély- és baleseti források elkerülésére;
- tanári segítséggel, egyéni képességeihez mérten, tervezetten, rendezetten és rendszeresen fejleszti keringési, légzési és mozgatórendszerét;
- ismeri a tanult mozgásformák gerinc- és ízületvédelmi szempontból helyes végrehajtását;
- a családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez testmozgást.

EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

- a higiéniai szokások terén teljesen önálló, adott esetben segíti társait;
- az életkorának és alkati paramétereinek megfelelően tervezett, rendezett és rendszeres, testmozgással összefüggő táplálkozási szokásokat alakít ki.

Az 5-6. évfolyamon a testnevelés tantárgy óraszámai:

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	**Javasolt óraszám**
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	15
Atlétikai jellegű feladatmegoldások	30
Torna jellegű feladatmegoldások	25
Sportjátékok	50
Testnevelési és népi játékok	20
Önvédelmi és küzdősportok	10
Alternatív környezetben űzhető mozgásformák	30
Úszás	-
Összes óraszám:	180

A gyógytestnevelő tanárok a helyi tanterv (tanmenet) készítésekor a Gyógytestnevelés témakör óraszámát az adott intézményben gyógytestnevelés-órára szánt éves óraszám 30-50%-ában állapíthatják meg a többi témakör óraszámának terhére. A Gyógytestnevelés témakör óraszámát, illetve az egyes témakörök óraszámcsökkentésének mértékét a gyógytestnevelésen részt vevő tanulók betegségének, elváltozásának figyelembevételével határozza meg a gyógytestnevelő tanár.

5. évfolyam 2020/2021. tanévtől felmenő rendszerben

Témakör: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció

óraszám: 15 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- bemutat egyszerű relaxációs gyakorlatokat;
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat;
- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, technikai végrehajtásának önálló alkalmazása

4-8 ütemű szabad-, társas és kéziszergyakorlatok bemutatás utáni önálló végrehajtásra törekvő pontos és rendszeres kivitelezése

2-3 gyakorlatból álló gimnasztikai gyakorlatsor összeállítása tanári kontrollal

Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) alkalmazó gyakorlása

Futásgyakorlatok különböző alakzatokban

Mozgékonyság, hajlékonyság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kéziszer- és egyszerű szergyakorlatokkal (zsámoly, pad, bordásfal)

A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő egyszerű gyakorlatok összeállítása segítséggel, azok gyakorlása

A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését, nyújtását, ellazulását szolgáló egyszerű gyakorlatok összeállítása segítséggel, azok helyes végrehajtása

Légzőgyakorlatok összeállítása segítséggel, azok végrehajtása

A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása

A nyugalomban lévő és bemelegített izomzat tulajdonságainak megismerése, a fáradt izmok lehetséges sérüléseinek (izomhúzódás, izomszakadás, izomgörcs, izomláz) ok-okozati tényezők szerinti beazonosítása

Különböző testrészek bemelegítését szolgáló gyakorlatok közös, majd önálló (kis tanári segítséggel) összeállítása, végrehajtása

a terhelések utáni nyújtó gyakorlatok jelentőségének megismerése

A Az egyszerűbb relaxációs technikák elsajátítása és alkalmazása

Fogalmak

Futásgyakorlatok; oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat; szergyakorlatok, utasítás, szóban közlés, jelben közlés, bemutatás, bemutattatás, relaxáció, izomhúzódás, izomszakadás, izomgörcs, izomláz, keringésfokozás

A gyógytestnevelés-órák keretében a gimnasztikai gyakorlatok során a tanulók ismerik, elsajátítják azokat a gyakorlatelemeket, 2-4-8 ütemű gyakorlatokat, amelyek az elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltozását elősegítő izmokat erősíti, illetve nyújtja, továbbá hozzájárulnak a biológiailag helyes testtartás kialakításához. Megismerik és alkalmazzák azokat a relaxációs gyakorlatokat, amelyek pozitívan hatnak elváltozásukra, betegségükre.

Témakör: Atlétikai jellegű feladatmegoldások

óraszám: 30 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben többször használja;
- ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- futótechnikája – összefüggő cselekvéssor részeként – eltérést mutat a vágta- és a tartós futás közben;
- alkalmazza a távol- és magasugrás, valamint a kislabdahajítás és súlylökés – számára megfelelő – technikáit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Futóiskolai és futófeladatok egyenesen és íven, előre, hátra, oldalra mozgás közben30 20– m hosszan

Ugrófeladatok el- és felugrással, akadályokra és akadályok átugrásával

Rajtgyakorlatok, rajtversenyek különböző testhelyzetekből, térdelőrajt 20–30 m kifutással időre, sprintfutások 30–60 m-en időre

Dobógyakorlatok 1–3 kg-os tömött labdával fekvésben, ülésben, térdelésben, állásban, dobások különböző eszközökkel (labdák, karikák, szivacsgerely)

Távolugrás lépő technikával, rövid nekifutásból emelt elugró helyről és elugró gerendáról 4–10 lépés nekifutásból

Felugrások egy lábról gumiszalagra, lécre, szemből és oldalról nekifutással 5–7 lépésből, átlépő, átlépő technikával

Az állóképesség, a szívműködés és a testtömegkontroll összefüggéseinek megismerése

Folyamatos futások egyenletes ritmusban és tempóváltással 5-6 percen keresztül

Az atlétika főbb (néhány) versenyszabályainak megismerése, gyakorlatban történő alkalmazása

Fogalmak

elrugaszkodó láb, lendítő láb, térdelőrajt, hibás rajt, tempóérzék, pulzus, átlépő technika, lépő technika, nekifutási távolság, optimális sebesség, kidobási vonal

A gyógytestnevelés-órán atlétikai jellegű feladatokkal tovább fejleszthető a tanulók állóképessége. A differenciált, egyénre (szabott) adaptáltan megvalósuló futó-, szökdelő- és ugrófeladatok elősegítik a keringési rendszer és a mozgásműveltség fejlesztését. A dobógyakorlatok differenciált alkalmazásával jól fejleszthető a tanulók törzsizomzata.

Témakör: Torna jellegű feladatmegoldások

óraszám: 25 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a mindennapi sporttevékenységébe beépíti a korrekciós gyakorlatokat;
- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet;
- a torna mozgásformákon keresztül tanári irányítás mellett fejleszti esztétikai-művészeti tudatosságát és kifejezőképességét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- segítségadással képes egy-egy általa kiválasztott tornaelem bemutatására és a tanult elemekből önállóan alkotott egyszerű gyakorlatsor kivitelezésére.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A téri tájékozódó képesség és egyensúlyérzék, valamint a torna jellegű feladatmegoldások szempontjából fontos motorikus képességek (erő, ízületi mozgékonyság, izomérzékelés) további fejlesztése

A gyakorlás biztonságos körülményeinek megteremtése

A cselekvési biztonság növelése

Segítségadás tanítása, tanulása

Igényesség kialakítása az esztétikus test iránt, valamint a „tornászos” mozgás elsajátítására

A rendelkezésre álló és a célnak megfelelő tornaszereken statikus testhelyzetek, támlázások, támaszcserék, ellendülések, fellendülések, fel-, le- és átugrások végrehajtása

Egyensúlyi elemek, gurulások, emelések, billenések, átfordulások végrehajtása

Egyensúlyozási gyakorlatok megvalósítása helyben helyzetváltoztatásokkal és különböző kartartásokkal, valamint helyváltoztatással eltérő irányokba tornapadon, annak merevítő gerendáján és/vagy gerendán

Mászókulcsolással mászás (rúdon, kötélen),; függeszkedési kísérletek, mászóversenyek

Talajon:

Gurulóátfordulások előre-hátra különböző testhelyzetekből különböző testhelyzetekbe

Fejállás (zsugor)

Kézállásba fellendülés segítségadással, falnál

Repülő gurulóátfordulás

Híd, mérlegállás végrehajtásának tökéletesítése

Összefüggő talajgyakorlat összeállítása

Ugrószekrényen:

Keresztbe állított ugrószekrényen zsugorkanyarlati átugrás

Hosszába állított ugrószekrényen felguggolás után gurulóátfordulás előre

Gyűrűn:

(Fiúknak) Érintő magas gyűrűn: függésben térd- és sarokemelések; alaplendület; zsugorlefüggés; lefüggés

(Lányoknak) Lendületek előre-hátra; fellendülés lebegő függésbe; zsugorlefüggés

Fogalmak

függeszkedés, támlázás, zsugorfejállás, talajgyakorlat, lefüggés, zsugorlefüggés, fellendülés, ellendülés, billenés, átfordulás, zsugorkanyarlati átugrás

A gyógytestnevelés-órán a torna jellegű gyakorlatok a kontraindikált gyakorlatok kivételével elősegítik a törzsizomzat fejlesztését, a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását.

Témakör: Sportjátékok

óraszám: 50 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben használja;
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a sportjátékok előkészítő kisjátékaiban célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket;
- a testnevelési és sportjáték közben célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséget mutat;
- a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, többnyire jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Két választott sportjáték alapvető sportágspecifikus technikai és alaptaktikai elemeinek, szabályainak elsajátítása

Folyamatos csapatjáték kialakítása könnyített szabályok mellett

A sportjátékok különböző döntési helyzeteiben a csapat érdekeinek figyelembevételével a legmegfelelőbb megoldások kiválasztására, együttműködésre való törekvés
1-1 elleni játékszituációkban a labdatartás, labdafedezés alapelveinek tudatos alkalmazása
Kisjátékokban védőként a támadó és a célfelület helyzetéhez igazodó helyezkedés tudatos alkalmazása
A sportjátékokban megjelenő egyéni és csapatrész támadó, védekező alaptaktikai és ezekre épülő technikai elemeinek (emberfogás, területvédekezés) megismerése, gyakorlása

- Kosárlabda
    - A labda nélküli technikai elemek, mint az alaphelyzet, a támadó és védekező lábmunka, a védőtől való elszakadás
    - felugrások egy és két lábról, leérkezések megtanulása, végrehajtása kontrollált környezetben, egyszerűbb játékszituációkban
    - Labdavezetés irányváltásokkal, ritmusos labdavezetés, indulás, együtemű megállás folyamatos labdavezetésből, labdavezetés közben történő egyszerűbb irányváltoztatási módok elsajátítása megadott feltételekkel
    - Labdaátadások kétkezes mellsővel és felsővel, illetve egykezes tolt átadással helyben, különböző irányokba történő kilépéssel és mozgásból mozgó társnak
    - A helyből történő kosárra dobás, egy-két labdaleütésből, majd folyamatos labdavezetés
    - 1-1 elleni játék gyakorlása a támadó és védő játékosok személyének meghatározásával
    - gyorsindulások labda nélküli támadó mozgásának elsajátítása
    - Létszámazonos kisjátékokban a támadó és védő szerepek gyakorlása
    - Alapvető szabályok, mint a lépésszabály, a kétszer indulás szabálya, az ellenféllel történő szabálytalanságok módjainak ismerete, törekvés a szabályok betartására
    - Létszámazonos mérkőzésjátékok változatos szabálymódosításokkal

- Röplabda
    - A labda nélküli alaphelyzet, valamint az érkező labdához történő helyezkedés tudatosítása
    - A kosárérintés, az alkarérintés, az alsó egyenes nyitás jellegzetes mozgásdinamikájának elsajátítása egyéni és páros gyakorlatokban
    - Helyezkedési módok megismerése
    - Forgásszabály alkalmazása

- A csapattársak közötti kommunikáció jelentőségének tudatosítása az eredményes játék érdekében

– Labdarúgás
  - A labda nélküli technikai elemek, mint a mély súlyponti helyzetben történő elindulások, megállások, irányváltoztatások, támadó és védő alapmozgások ismerete, alkalmazása a játék folyamatában
  - Labdavezetések és labdaátadások gyakorlása a lábfej különböző részeivel, laposan és levegőben érkező labdák átvételének alkalmazása talppal, belsővel
  - Alakzattartással történő labdás koordinációs passzgyakorlatok
  - Rúgások gyakorlása célba állított labdával, mozgásból, a futással megegyező irányból, oldalról
  - A különböző védőszerepek megismerése (passzsávok lezárása, optimális távolságtartás a támadótól, célfelülethez igazított helyezkedés)
  - Változatos alakú, méretű pályán az 1-1 és 2-2 elleni játékszituációk védő és támadó szerepeinek gyakorlása különböző méretű, elhelyezkedésű, számú célfelületre, a labda méretének, anyagának változtatásával
  - Létszámazonos kisjátékok és mérkőzésjátékok változatos szabályokkal
  - A kapus alaphelyzet kialakítása, guruló, félmagas és magas ívelt labdák elfogása. Kigurítás, kidobás, kirúgás gyakorlása állított, lepattintott labdával

– Floorball
  - Labda nélküli technikai elemek, mint az alapállás, a helyes ütőfogás, ütővel való haladás, indulások-megállások, cselezések irányváltoztatással elsajátítása
  - Labdabiztonságot növelő gyakorlatok
  - Labda terelése egyenes vonalban és irányváltoztatással
  - Labdaütések palánkra és társnak
  - Lövések
  - Folyamatos labdaátadások társnak
  - Kapura lövések helyből, labdavezetésből és kapott labdából
  - Kapus alaphelyzetének kialakítása, kapura lőtt labdák védése, kispályán állásban ütővel, lábbal, féltérdelő pozícióból ütővel, lábbal

Fogalmak

kétszer indulás, lépéshiba, alsó egyenes nyitás, védőérintés, támadóérintés, röplabda – forgás, együtemű megállás, labda fedezése, bedobás, szabaddobás, szabadrúgás, büntetődobás, büntetőrúgás, területvédekezés, emberfogás, egykezes tolt átadás
floorball – ütőfogás, lövés, kapuelőtér

A gyógytestnevelés-órák keretében a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek a sportjátékok adaptált formáival. A megismert sportjátékok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását. A gyógytestnevelés-óra keretében a sportjátékok rekreációs lehetőségként és az élethosszig tartó fizikai aktivitásra való felkészülés részeként jelennek meg.

Témakör: Testnevelési és népi játékok

óraszám: 20 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja;
- a testnevelési és sportjáték közben célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséggel rendelkezik;
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a sportjátékok előkészítő kisjátékaiban célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket;
- a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A testnevelési játékok baleset-megelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása
A figyelemmegosztást igénylő egyszerű fogó- és futójátékokban (pl. keresztező fogó, mozgásutánzó fogók, labdavezetéses fogók) a teljes játékteret felölelő mozgásútvonalak kialakítása, az üres területek felismerése, a játéktér határainak érzékelése
A tanulók fokozott kreativitására, együttműködésre épülő, összetett kimentési módokat megvalósító fogójátékok gyakorlása

Labdás manipulatív mozgásformákkal (pl. labdavezetés) megvalósuló dinamikus és statikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban az irányváltoztatások, az elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása
A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére törekedve, időkényszer bekapcsolásával
1-1 elleni játékhelyzetek kialakítására épülő testnevelési játékok gyakorlása
Statikus és dinamikus célfelületek eltalálására törekvő, a sportjátékok speciális mozgástartalmaira épülő dobások, rúgások, ütések változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználva, egyéni és csapatjátékokban
Az egyszerű és összetett sportági technikák gyakorlása a páros és csoportos játékokban (pl. váltó- és sorversenyek)
Az egyszerű és választásos reakcióidőt fejlesztő páros és csoportos versengések alkalmazása
A támadó és védő szerepek alkalmazását elősegítő páros és csoportos versengések
Célfelületre törekvő emberfölényes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a támadó szerepek gyakorlása, a védőtől való elszakadás gyors iram- és irányváltásokkal
Célfelületre törekvő emberfölényes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a védő szerepek gyakorlása (a passzsávok lezárása, a labdás emberrel szembeni védekezés, az emberfogás alapjai, a célfelület védelme)
A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal

Fogalmak

laza és szoros emberfogás, szélességi mozgás, mélységi mozgás, elszakadás a védőtől, célfelület védelme, testcsel

A gyógytestnevelés-órák keretében a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek azokkal a testnevelési és népi játékokkal, amelyeket elváltozásuktól, illetve betegségüktől függetlenül végezhetnek. A megismert testnevelési és népi játékok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség, a testedzéssel kapcsolatos attitűd pozitív irányú megváltozását.

Témakör: Önvédelmi és küzdősportok

óraszám: 10 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a küzdő jellegű feladatokban életkorának megfelelő asszertivitást mutatva tudatosan és célszerűen alkalmazza a támadó és védő szerepeknek megfelelő technikai és taktikai elemeket;

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A küzdő jellegű feladatok balesetvédelmi szabályainak következetes betartása

Küzdőjátékok közben a tervszerű gondolkodás és a kreativitás, a hatékony problémamegoldás fejlesztése

A küzdőfeladatokban az életkornak megfelelő asszertivitás kialakítása a társak iránti tisztelet és tolerancia megtartása mellett

Az állásban és egyéb kiinduló helyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéket, az erőt fejlesztő társérintés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszköz nélküli és eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása

A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéket fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával

A küzdelem tanult technikai elemeinek tudatos alkalmazása

A fizikai kontaktussal, a társ erőkifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra, épülő páros küzdőjátékok képességfejlesztő célú alkalmazása

Eszköz-, majd társemelés technikájának elsajátítása (egyenes derék, lábbal emelés)

Az eséstechnikák vezető műveleteinek, baleset-megelőzést szolgáló legfontosabb technikai mozzanatainak elméleti tudatosítása

Előre, hátra és oldalra történő esések gyakorlása fokozatosan emelkedő súlyponti helyzetből indítva egyénileg, majd társakkal

Oldalra esés technikájának elsajátítása oldalterpeszállásból indulva mindkét irányba

Egy választott küzdősport alaptechnikájának elsajátítása

- Birkózás

A birkózásban használatos különböző fogásmódok megismerése

- Birkózó alapállás technikájának elsajátítása

- Birkózó alapfogásban (páros felkarfogás) társ tolása, majd húzása egyenes vonalban (előre-hátra)
- Grundbirkózás párokban, csoportban birkózó fogásban végrehajtott húzások-tolások alkalmazásával
- Állásban végrehajtható megfogások és szabadulások alaptechnikájának megismerése, gyakorlása a páros küzdelmekben
    - Mögé kerülés karberántással: támadó és védekező technika
    - Mögé kerülés: könyökfelütéssel, kibújással

Témakör: Alternatív környezetben űzhető mozgásformák

óraszám: 30 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő felhasználására, végrehajtására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A szabadban végezhető sportágak ismeretének bővítése (tenisz, frizbi, futás, görkorcsolya, tájfutás parkban, streetball, asztalitenisz, tollaslabda, jóga, kerékpározás)

Téli és nyári rekreációs sportok megismerése, jártasság szintű elsajátítása szánkózás, korcsolyázás, jégkorong

A térképolvasás alapjainak, a tájolók megfelelő használatának elsajátítása

Tanári segítséggel erdei tornapályák, szabadtéri kondipark gépeinek használata

Szabadtéri akadálypályák leküzdése

A környezet- és természetvédelmi szabályok betartása és betartatása, a környezettudatos gondolkodás kialakítása

Fogalmak

környezetvédelem, streetball, tájfutás, jégkorong, erdei tornapálya, környezetvédelem

A gyógytestnevelés-órák keretében a szabadtéri foglalkozások során a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók

megismerkednek olyan testgyakorlatokkal, sportokkal, amelyeket elváltozásuk, illetve betegségük ellenére végezhetnek. A megismert szabadban végzett sportok, testgyakorlatok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását.

Témakör: Gyógytestnevelés

óraszám: 36 óra

Heti 1 óra a rászoruló gyermekek részére.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő felhasználására, végrehajtására;
- ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat;
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre;
- megnevez és bemutat egyszerű relaxációs gyakorlatokat;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat;
- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet.

Fejlesztési feladatok

A gyógytestnevelés fejlesztési feladatai megjelennek a különböző témakörökbe ágyazottan, annak szerves részeként. Az ott felsorolt feladatok végrehajtása során, illetve azokon kívül az alábbi fejlesztési feladatokat kell megvalósítani:

A helyes légzéstechnika elsajátítása

Egyszerűbb légzőgyakorlatok összeállítása

A helyes testséma kialakítását szolgáló gyakorlatok pontos végrehajtása segítségadással, majd anélkül
A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása, megtartása, tudatosítása
A 4-5 gyakorlatból álló, a biomechanikailag helyes testtartást kialakítását elősegítő gyakorlatsor önálló összeállítása kis tanári segítséggel
Összetett korrekciós gimnasztikai gyakorlatok pontos elsajátítása, önálló végrehajtása, alkalmazása
A tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának, mozgékonyságának (hajlékonyságának) fejlesztését szolgáló különböző testgyakorlatok önálló összeállítása tanári segítséggel, azok tudatos, pontos végrehajtása
Az állóképesség-fejlesztés jelentőségének felismerése, kitartásra nevelés
Mozgás- és terheléshatárok megismertetése, azok növelését szolgáló tevékenységek megismerése, végrehajtása
Az egészségi állapot változását pozitívan és negatívan befolyásoló (kontraindikált) mozgások megismertetése a különböző testgyakorlatok elsajátításán keresztül

Fogalmak

vázizomzat, izomérzékelés, önállóan végzett otthoni gyakorlatok, kontraindikált gyakorlatok, légzőizmok

6. évfolyam

Ezen az iskolafokon a tanulók a mozgástanulás magasabb szintjére lépnek. Az alapokat az 1–4. évfolyamon megvalósuló céltudatos fejlesztési folyamat biztosítja. Erre építve valósul meg 5. évfolyamtól az életkori sajátosságokat és a szenzitív időszakokat szem előtt tartó komplex készség- és képességfejlesztés. A tulajdonképpeni sportági képzés az 5. évfolyamon kezdődik meg, és teljesedik ki a 8. évfolyamra, mindvégig szem előtt tartva a motoros teljesítmény két alapvető összetevője – a mozgáskészség és motoros képesség – szükségszerű összhangjának megteremtését. A Nemzeti alaptanterv testnevelés és sport műveltségterület célkitűzéseinek megvalósításához 5–8. évfolyamon az örök értékeket képviselő tradicionális sportágak mellett a tanulók érdeklődését kiváltó újszerű sport-, illetve testgyakorlati ágakra helyezzük a hangsúlyt. A javasolt tartalmak feldolgozása igényes és sokoldalú mozgáskultúrával, magas szintű cselekvésbiztonsággal ruházza fel a tanulókat. Olyan tudásról van szó, melynek

előnyeit észrevétlenül élvezik a mindennapok cselekvéseiben, motoros és motivációs bázisa a rekreációs célú sporttevékenységeknek, és nem utolsó sorban utat mutat, és utat nyit a tehetségesek előtt az élsport világába. Ez az életkor kiemelkedő szerepet játszik a testnevelés és sport iránti elkötelezettség, az élethosszig tartó fizikai aktivitás iránti igény megalapozásában. Ebből a prioritást élvező szempontból a tartalom megjelenési formái és a hozzájuk kapcsolódó módszerek is kulcsfontosságúnak számítanak. Az 5–8. évfolyamra összeállított kerettanterv a sportági, illetve testgyakorlati ágak pszichomotoros tartalmai mellett különös gondot fordít a tudatosítást elmélyítő, az informáltságot gazdagító, ezáltal a kognitív szférát érintő elméleti ismereteknek – természetszerűleg szoros összefüggésben a motoros tartalommal. Így a tartalom szerves részei a személyi higiénével, a balesetek megelőzésével, a játék-versenyszabályokkal, a sport- és testgyakorlati ágakkal kapcsolatos alapvető technikai-taktikai tudáselemek, az életkorhoz igazított élettani ismeretek, a tudatos tanulást segítő cselekvési, biomechanikai, edzéselméleti elvek, módszerek stb. Az elméleti tudásanyag része továbbá az egészséggel, az életmóddal, azaz a test kulturálásával kapcsolatos ismeretek köre.

A testnevelésóra minden mozzanata a felső tagozatban is magában rejti az erkölcsi tulajdonságok fejlesztésének lehetőségét. A játék- és viselkedésszabályok betartatásával a szabálykövető magatartást alapozzuk meg. De ez csak meggyőző pedagógiai tevékenység eredményeként valósulhat meg. Cél beláttatni azt, hogy a szabályok az egyén és a közösség érdekeit egyaránt szolgálják. Így élvezhető minden játék, a játék- és versenyszabályok tisztelete biztosítja az egyenlő feltételeket. Ilyen körülmények között az adott cél mindenki számára elérhető. Az erkölcsi fejlődést szolgálja a fair play fogalmának megismerése, az igazságosság elvének elfogadása és annak gyakorlatba ültetése, a kötelességteljesítés, a szorgalmas munkavégzés és a mások teljesítménye iránti felelősségérzet elismerése. Ide kapcsolhatók a felelősségvállalás másokért fejlesztési terület elvárásai. A motoros közeg természete megkívánja a társakkal való együttműködést, de együttnevelés esetén a közösséghez tartozó fogyatékkal élő társaknak történő segítség is erkölcsi kötelesség. Hazánk gazdag a nemzetközi sportsikerekben. A sportéletünk sikereinek és kiemelkedő sportembereink megismerése a nemzeti öntudat és hazafias nevelés erős érzelmeket is megmozgató eszköze. Ez a témakör minden tanulót megérinti, és büszkeséggel tölti el, nem beszélve a sportban tehetséget mutató tanulókról. Esetükben már az 5. évfolyamtól kezdve lehetőség nyílik a pályaorientáció megalapozására. Nincs is talán több olyan műveltségterülete a közoktatásnak, amely hatékonyabb terepe lenne a demokráciára nevelésnek. Az erőszakmentesség, az agresszió elvetése és a konfliktusok normális kezelése

alapvető elv és gyakorlat a testnevelésben ezen az iskolafokon is. A közös célért való együttműködést kínálja a motoros oktatás megannyi szituációja. Az erőszakmentességet szolgálja a testnevelés azzal is, hogy már az 5. évfolyamtól kezdve felhívja a figyelmet a sporteseményekhez kapcsolódó agresszióra és elítéli azokat, a médiában megjelenő formái esetében is. Szembesülni önmagunkkal, reális testképet és énképet kialakítani szinte lehetetlenség lenne a motoros cselekvések végrehajtása és átélése nélkül. A motoros teljesítmény külső értékelése még nagyon fontos pedagógiai módszer ebben az életkorban. De a 7–8. évfolyamra az önértékelés, a belső értékelés szerepe egyre inkább felértékelődik. Önkritikai és kritikai érzékük eredményeként ebben az életkori szakaszban már határozott véleményt tudnak megfogalmazni saját és társaik teljesítményéről, illetve magatartásáról. A testi és lelki egészségre nevelés értékei egybeforrnak a testnevelés és sport műveltségterület célrendszerével. Bár a nevelési terület feladatainak megoldásából minden közoktatási tantárgynak ki kell venni a részét, a testnevelés deklaráltan és rejtett tantervi hatásként is záloga a feladatok realizálásának, az életkori szakasz sajátosságainak megfelelően. Szorosan ide tartoznak azok a sport és a környezet kapcsolatát tartalmazó, a környezettudatosságot szolgáló információk, amelyre a szabadtéren történő sportfoglalkozások adnak lehetőséget. A kerettanterv szerkezeti egységei révén a motoros tanulás komplexitását tükrözi ezen az iskolafokon is. Motoros képességek, motoros készségek egymással szerves és funkcionális kapcsolatban fejlesztendők. Ezt a két összetartozó elemet játékos, élményt nyújtó módszerekkel és célszerű szakpedagógiai instrukciókkal realizáljuk, valamint hozzáadunk az életkornak, értelmi képességeknek megfelelő elméleti ismereteket, akkor a sikeres tanulás, a hatékony motoros oktatás stratégiáját valósítjuk meg. Ezzel megismertetjük a tanulókat az eredményes tanulás alapvető technikáival, és felkészítjük őket az önálló testkulturális művelődésre.

A fejlesztési területek feladatainak fentebb bemutatott megvalósításával sikeresen munkálkodunk a hatékony, önálló tanulás, valamint a szociális és állampolgári kompetencia kialakításán.

Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése döntően két módon valósul meg az 5–8. évfolyam testnevelés oktatása keretében. Meghatározó eszköz a szaknyelvi terminológiai, valamint a testkulturális ismeretek koncentrikusan bővülő körének igényes közvetítése a testnevelő tanár által. De nem elhanyagolható a kommunikációs kompetencia fejlesztése szempontjából a szűk értelemben vett szakmai közléseken túl, a tanár-tanuló kommunikáció milyensége, illetve a tanulók kommunikációs lehetőségeinek biztosítása. Erre alkalom nyílik a tanórákon többek között a hibajavítás, a saját és más teljesítményének értékelése, a játékszituációk

megbeszélése, a győzelmek-vereségek okainak feltárása, az egymásnak nyújtott segítségadás stb. keretében. Cél a testkultúrához kapcsolódó, valamint közösségben végzett motoros tanulás folyamatához kapcsolódó kommunikációs hajlandóság és nyitottság kialakítása.
A kezdeményezőkészség, a vállalkozói kompetencia fejlesztésére a testnevelés és sport természetéből adódóan ebben az életkori szakasz is számtalan lehetőséget tartogat. Elég csak a különböző foglalkoztatási formákban történő munkavégzésre gondolni. A testnevelési játékok, sportjátékok csapatainak megszervezésében, tevékenységükben, a tanórai versenyek lebonyolításában való részvétel is önálló feladat megoldását várja el a tanulóktól. Tanórán és tanórán kívüli foglalkozásokon, szervezeti és önkéntes formákban mindenki megtalálhatja a képességeinek, ambícióinak leginkább megfelelő reszortot, illetve feladatot. A kompetenciák és a fejlesztési területek összefüggéseire jellemző, hogy ennek a kompetenciának a fejlesztése egyúttal az erkölcsi fejlődést, a demokráciára nevelés, az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztését, a felelősségvállalást másokért az önkéntességet és még a pályaorientáció nevelési területek céljait is szolgálják.
A testnevelés-tanítás sajátos céljai közé kell sorolni az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetencia fejlesztését. A motoros cselekvések mozgásmintát és mozgásmodellt megközelítő megjelenítésük által esztétikai tartalommal bírnak. Már az 5. évfolyamtól kezdve nagy hangsúlyt kell fektetni a megjelenítés, a végrehajtás minőségére, mert ezek egyrészt az eredményesség mutatói, másrészt a belső motiváció kiváltó hatásai lehetnek. Egy szemre is szép tornaelem vagy labdás megoldás nagy hatással van az egyénre és a társakra egyaránt. Az esztétikai élmény átélése, a kifejezőkészség kinyilvánítása kiváltja és fokozza a testnevelés iránti érdeklődést már ezen az iskolafokon is.
Iskolánkban a testnevelés speciális szerepe többirányú. A fejlesztésnek figyelembe kell vennie a tanulók adottságait, az átlagosnál gyakrabban előforduló mozgáskoordinációs zavarokat, testi fejlődési rendellenességeket, térbeli orientációs zavarokat. A tehetséggondozás fontos területe is egyben, ahol a hallássérült tanulók jó adottságaikat fejlesztve a halló társaikkal azonos teljesítményekre képesek. Feladata a fizikai munkavégzésre történő testi és pszichikai felkészítés, a motoros képességek fejlesztése, fizikai kondíció növelése, egészséges életre nevelés, mozgásigény kialakítása, a halló gyermekekkel való kapcsolatok kiépítése, versenyhelyzetek teremtése.
Tekintettel iskolánk speciális helyzetére (súlyos fokban hallássérült gyermekek), az oktatás folyamán különös gondot fordítunk a feladatok pontos elmagyarázására, helyes megértetésére. Ehhez speciális kiegészítésként a verbális közlés mellett jelbeszédet is alkalmazunk.

Természetesen így gondolunk arra is, hogy ennek felfogására, megértésére több időre van szüksége tanulóinknak.

Mivel gyerekeink sérülésükből adódóan (egyénileg eltérő mértékben) labilisabb egyensúlyérzékkel rendelkeznek, ennek kompenzálására speciális egyensúlygyakorlatokat végezünk. Ennek fokozott fejlesztése is elősegíti és lehetővé teszi tanulóinknak a testnevelés tantárgy követelményeinek elsajátítását.

TÉMAKÖR: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció
ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megnevez és bemutat egyszerű relaxációs gyakorlatokat;
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat;
- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, technikai végrehajtásának önálló alkalmazása

4-8 ütemű szabad-, társas és kéziszergyakorlatok bemutatás utáni önálló végrehajtásra törekvő pontos és rendszeres kivitelezése

2-3 gyakorlatból álló gimnasztikai gyakorlatsor összeállítása tanári kontrollal

Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) alkalmazó gyakorlása

Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban

Mozgékonyság, hajlékonyság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kéziszer- és egyszerű szergyakorlatokkal (zsámoly, pad, bordásfal)

A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatok összeállítása segítséggel, azok gyakorlása

A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését, nyújtását, ellazulását szolgáló gyakorlatok összeállítása segítséggel, azok helyes végrehajtása

Légzőgyakorlatok összeállítása segítséggel, azok végrehajtása

A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása

A nyugalomban lévő és bemelegített izomzat tulajdonságainak megismerése, a fáradt izmok lehetséges sérüléseinek (izomhúzódás, izomszakadás, izomgörcs, izomláz) ok-okozati tényezők szerinti beazonosítása

Különböző testrészek bemelegítését szolgáló gyakorlatok közös, majd önálló (kis tanári segítséggel) összeállítása, végrehajtása

a terhelések utáni nyújtó gyakorlatok jelentőségének megismerése

A stressz fogalmának, fajtáinak beazonosítása, pozitív megküzdési stratégiáinak megismerése

Az egyszerűbb relaxációs technikák elsajátítása és alkalmazása

FOGALMAK

Futásgyakorlatok; oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat; szergyakorlatok, utasítás, szóban közlés, bemutatás, bemutattatás, relaxáció, stresszkezelés, izomhúzódás, izomszakadás, izomgörcs, izomláz, keringésfokozás

A gyógytestnevelés-órák keretében a gimnasztikai gyakorlatok során a tanulók ismerik, elsajátítják azokat a gyakorlatelemeket, 2-4-8 ütemű gyakorlatokat, amelyek az elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltozását elősegítő izmokat erősíti, illetve nyújtja, továbbá hozzájárulnak a biológiailag helyes testtartás kialakításához. Megismerik és alkalmazzák azokat a relaxációs gyakorlatokat, amelyek pozitívan hatnak elváltozásukra, betegségükre.

TÉMAKÖR: Atlétikai jellegű feladatmegoldások
ÓRASZÁM: 30 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja;
- ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- futótechnikája – összefüggő cselekvéssor részeként – eltérést mutat a vágta- és a tartós futás közben;
- magabiztosan alkalmazza a távol- és magasugrás, valamint a kislabdahajítás és súlylökés – számára megfelelő – technikáit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Futóiskolai és futófeladatok egyenesen és íven, előre, hátra, oldalra mozgás közben 20–40 m hosszan

Ugrófeladatok el- és felugrással, akadályokra és akadályok átugrásával

Rajtgyakorlatok, rajtversenyek különböző testhelyzetekből, térdelőrajt 20–30 m kifutással időre, sprintfutások 30–60 m-en időre

Váltófeladatok alsó és felső váltással párban és csapatban, helyben és mozgás közben

Dobógyakorlatok 1–3 kg-os tömött labdával fekvésben, ülésben, térdelésben, állásban, beszökkenéssel, dobások különböző eszközökkel (labdák, karikák, szivacsgerely)

Távolugrás lépő technikával, rövid nekifutásból emelt elugró helyről és elugró gerendáról 4–10 lépés nekifutásból

Felugrások egy lábról gumiszalagra, lécre, szemből és oldalról nekifutással 5–7 lépésből, átlépő, hasmánt technikával

Az állóképesség, a szívműködés és a testtömegkontroll összefüggéseinek megismerése

Folyamatos futások egyenletes ritmusban és tempóváltással 8-10 percen keresztül

Az atlétika főbb versenyszabályainak megismerése, gyakorlatban történő alkalmazása

FOGALMAK

elrugaszkodó láb, lendítő láb, térdelőrajt, hibás rajt, váltójel, váltótávolság, tempóérzék, pulzus, átlépő technika, lépő technika, nekifutási távolság, optimális sebesség, kidobási vonal, dobószektor, hasmánt technika

A gyógytestnevelés-órán atlétikai jellegű feladatokkal tovább fejleszthető a tanulók állóképessége. A differenciált, egyénre (szabott) adaptáltan megvalósuló futó-, szökdelő- és ugrófeladatok elősegítik a keringési rendszer és a mozgásműveltség fejlesztését. A dobógyakorlatok differenciált alkalmazásával jól fejleszthető a tanulók törzsizomzata.

TÉMAKÖR: Torna jellegű feladatmegoldások
ÓRASZÁM: 25 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat;
- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- segítségadással képes egy-egy általa kiválasztott tornaelem bemutatására és a tanult elemekből önállóan alkotott gyakorlatsor kivitelezésére.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A téri tájékozódó képesség és egyensúlyérzék, valamint a torna jellegű feladatmegoldások szempontjából fontos motorikus képességek (erő, ízületi mozgékonyság, izomérzékelés) további fejlesztése

A gyakorlás biztonságos körülményeinek megteremtése

A cselekvési biztonság növelése

Segítségadás tanítása, tanulása

Igényesség kialakítása az esztétikus test iránt, valamint a „tornászos” mozgás elsajátítására

A rendelkezésre álló és a célnak megfelelő tornaszereken statikus testhelyzetek, támlázások, támaszcserék, lendületek, ellendülések, fellendülések, fel-, le- és átugrások végrehajtása

Preakrobatikus és akrobatikus elemek, egyensúlyi elemek, gurulások, emelések, fellendülések, billenések, átfordulások végrehajtása

Gimnasztikus elemek (csak lányok) – lépések, járások, testsúlyáthelyezések, szökkenések, ugrások, fordulatok – kivitelezése

Egyensúlyozási gyakorlatok megvalósítása helyben helyzetváltoztatásokkal és különböző kartartásokkal, valamint helyváltoztatással eltérő irányokba tornapadon, annak merevítő gerendáján és/vagy gerendán

Mászókulcsolással mászás (rúdon, kötélen), vándormászás lefelé; függeszkedési kísérletek, mászóversenyek

Talajon:

Gurulóátfordulások előre-hátra különböző testhelyzetekből különböző testhelyzetekbe

Fejállás

Kézállásba fellendülés segítségadással, falnál és önállóan

Kézenátfordulás oldalra mindkét irányba

Repülő gurulóátfordulás

Híd, mérlegállás és spárga kísérletek végrehajtásának tökéletesítése

Összefüggő talajgyakorlat összeállítása

Ugrószekrényen:

Keresztbe állított ugrószekrényen zsugorkanyarlati átugrás, huszárugrás és guggoló átugrás

Hosszába állított ugrószekrényen felguggolás után gurulóátfordulás előre, leguggolás, valamint leterpesztés

Gurulóátfordulás előre ugródeszkáról történő elrugaszkodással

Gerendán:

Alacsony gerendán: felguggolás és homorított leugrás; felguggolás és lábterpesztéssel leugrás

Érintőjárás; hármas lépés fordulatokkal, szökdelésekkel is; mérlegállás

Gyűrűn:

(Fiúknak) Érintő magas gyűrűn: függésben térd- és sarokemelések; alaplendület; zsugorlefüggés; lefüggés; fellendülés lebegő függésbe; hátsó függésből emelés lebegő függésbe; homorított leugrás

Gyűrűn: hátsó függés; fellendülés lebegő függésbe; függésben lendület hátra, homorított leugrás

(Lányoknak) Lendületek előre-hátra; fellendülés lebegő függésbe; zsugorlefüggés

FOGALMAK

függeszkedés, támlázás, fejállás, talajgyakorlat, terpeszleugrás, lefüggés, lebegőfüggés, hátsó függés, zsugorlefüggés, homorított leugrás, érintőjárás, hármaslépés, fellendülés, ellendülés, billenés, átfordulás, zsugorkanyarlati átugrás, huszárugrás, guggoló átugrás

A gyógytestnevelés-órán a torna jellegű gyakorlatok a kontraindikált gyakorlatok kivételével elősegítik a törzsizomzat fejlesztését, a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását.

TÉMAKÖR: Sportjátékok

ÓRASZÁM: 50 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja;
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket;
- a testnevelési és sportjáték közben célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséget mutat;
- a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Két választott sportjáték alapvető sportágspecifikus technikai és alaptaktikai elemeinek, szabályainak elsajátítása

Folyamatos csapatjáték kialakítása könnyített szabályok mellett

A sportjátékok különböző döntési helyzeteiben a csapat érdekeinek figyelembevételével a legmegfelelőbb megoldások kiválasztására, együttműködésre való törekvés

1-1 elleni játékszituációkban a labdatartás, labdafedezés alapelveinek tudatos alkalmazása

Emberelőnyös (2-1, 3-1, 3-2, 4-2, 4-3) és létszámazonos (2-2, 3-3, 4-4) kisjátékokban a szélességi és mélységi labda nélküli támadó mozgások, védőtől való elszakadás módjainak gyakorlása

Kisjátékokban védőként a támadó és a célfelület helyzetéhez igazodó helyezkedés tudatos alkalmazása

A sportjátékokban megjelenő egyéni és csapatrész támadó, védekező alaptaktikai és ezekre épülő technikai elemeinek (emberfogás, területvédekezés, letámadás, támadóalakzat) megismerése, gyakorlása

- Kosárlabda
  - A labda nélküli technikai elemek, mint az alaphelyzet, a támadó és védekező lábmunka, a védőtől való elszakadás iram- és irányváltásokkal, lefordulások, felugrások egy és két lábról, leérkezések megtanulása, végrehajtása kontrollált környezetben, egyszerűbb játékszituációkban
  - Labdavezetés irányváltásokkal, ritmusos labdavezetés, rövid és hosszú indulás, együtemű megállás folyamatos labdavezetésből, kétütemű megállás egy és két labdaleütésből, sarkazás, labdavezetés közben történő egyszerűbb irányváltoztatási módok elsajátítása megadott feltételekkel
  - Labdaátadások kétkezes mellsővel és felsővel, egykezes felső és alsó, illetve egykezes tolt átadással helyben, különböző irányokba történő kilépéssel és mozgásból mozgó társnak (páros és hármas lefutás)
  - A helyből történő kosárra dobás, egy-két labdaleütésből, majd folyamatos labdavezetésből és társtól kapott labdából történő fektetett dobás technikájának ismerete, gyakorlati elsajátítása

- 1-1 elleni játék gyakorlása a támadó és védő játékosok személyének meghatározásával, indulási joggal rendelkező, majd indulási joggal nem rendelkező támadó esetében (adogatóval)
- 2-0-ás és 3-0-ás gyorsindulások labda nélküli támadó mozgásának elsajátítása (páros lefutás, hármas lefutás)
- Létszámazonos kisjátékokban a támadó és védő szerepek gyakorlása
- Alapvető szabályok, mint a lépésszabály, a kétszer indulás szabálya, az ellenféllel történő szabálytalanságok módjainak ismerete, törekvés a szabályok betartására
- Létszámazonos mérkőzésjátékok változatos szabálymódosításokkal

– Röplabda
  - A labda nélküli alaphelyzet, valamint az érkező labdához történő helyezkedés tudatosítása
  - A kosárérintés, az alkarérintés, az alsó egyenes nyitás jellegzetes mozgásdinamikájának elsajátítása egyéni és páros gyakorlatokban
  - Kisjátékokban (2-2, 3-3, 4-4) a nyitásfogadás, feladás elsajátításával törekvés a három érintéssel történő játékra könnyített feltételek mellett
  - Helyezkedési módok megismerése a különböző csapatlétszámú játékokban
  - Forgásszabály alkalmazása
  - A csapattársak közötti kommunikáció jelentőségének tudatosítása az eredményes játék érdekében

– Labdarúgás
  - A labda nélküli technikai elemek, mint a mély súlyponti helyzetben történő elindulások, megállások, irányváltoztatások, támadó és védő alapmozgások ismerete, alkalmazása a játék folyamatában
  - Labdavezetések és labdaátadások gyakorlása a lábfej különböző részeivel, laposan és levegőben érkező labdák átvételének alkalmazása talppal, belsővel
  - Alakzattartással történő labdás koordinációs passzgyakorlatok
  - Rúgások gyakorlása célba teljes csüddel, állított labdával, mozgásból, a futással megegyező irányból, oldalról és szemből érkező labdával
  - A labda nélküli támadó szerepek (helyezkedési módok) megismerése 2-0-ás, 3-0-ás gyakorlási helyzetekben
  - A különböző védőszerepek megismerése (passzsávok lezárása, optimális távolságtartás a támadótól, célfelülethez igazított helyezkedés)
  - Kényszerítő átadások gyakorlása 2-0-ás taktikai helyzetben
  - Változatos alakú, méretű pályán az 1-1 és 2-2 elleni játékszituációk védő és támadó szerepeinek gyakorlása különböző méretű, elhelyezkedésű, számú célfelületre, a labda méretének, anyagának változtatásával
  - 2-1, 3-1 elleni emberelőnyös kisjátékokban a támadó játékosok együttműködésének, a védő játékosok helyezkedésének gyakorlása
  - Létszámazonos kisjátékok és mérkőzésjátékok változatos szabályokkal
  - A kapus alaphelyzet kialakítása, guruló, félmagas és magas ívelt labdák elfogása. Kigurítás, kidobás, kirúgás gyakorlása állított, lepattintott labdával

– Floorball
  - Labda nélküli technikai elemek, mint az alapállás, a helyes ütőfogás, ütővel való haladás, indulások-megállások, cselezések irányváltoztatással elsajátítása
  - Labdabiztonságot növelő gyakorlatok
  - Labda terelése egyenes vonalban és irányváltoztatással

- Labdaütések palánkra és társnak
- Lövések és húzások közötti különbség megéreztetése
- Folyamatos labdaátadások társnak
- Kapura lövések helyből, labdavezetésből és kapott labdából
- Kapus alaphelyzetének kialakítása, kapura lőtt labdák védése nagypályán kézzel, kispályán állásban ütővel, lábbal, féltérdelő pozícióból ütővel, lábbal
- 1-1, 2-1 elleni kisjátékok, a támadójátékosok együttműködése és a védőjátékos helyezkedésének gyakorlása

FOGALMAK

kétszer indulás, lépéshiba, alsó egyenes nyitás, védőérintés, támadóérintés, állásrend, röplabda – forgás, hosszú- és rövidindulás, egy-és kétütemű megállás, sarkazás, indulócsel, fektetett dobás, labda fedezése, bedobás, szabaddobás, szabadrúgás, büntetődobás, büntetőrúgás, alakzattartásos passzgyakorlat, alakzatbontó és alakzattartó helyezkedés, kényszerítő átadás, területvédekezés, emberfogás, egykezes tolt átadás, páros és hármas lefutás, floorball – ütőfogás, labdahúzás és -lövés, kapuelőtér

A gyógytestnevelés-órák keretében a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek a sportjátékok adaptált formáival. A megismert sportjátékok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását. A gyógytestnevelés-óra keretében a sportjátékok rekreációs lehetőségként és az élethosszig tartó fizikai aktivitásra való felkészülés részeként jelennek meg.

TÉMAKÖR: Testnevelési és népi játékok
ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja;
- a testnevelési és sportjáték közben célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséggel rendelkezik;
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket;
- a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A testnevelési játékok baleset-megelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása

A figyelemmegosztást igénylő egyszerű fogó- és futójátékokban (pl. keresztező fogó, mozgásutánzó fogók, labdavezetéses fogók) a teljes játékteret felölelő mozgásútvonalak kialakítása, az üres területek felismerése, a játéktér határainak érzékelése

A tanulók fokozott kreativitására, együttműködésre épülő, összetett kimentési módokat megvalósító fogójátékok gyakorlása

Labdás manipulatív mozgásformákkal (pl. labdavezetés) megvalósuló dinamikus és statikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban az irányváltoztatások, az elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása

A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére törekedve, időkényszer bekapcsolásával

1-1 elleni játékhelyzetek kialakítására épülő testnevelési játékok gyakorlása

Statikus és dinamikus célfelületek eltalálására törekvő, a sportjátékok speciális mozgástartalmaira épülő dobások, rúgások, ütések változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználva, egyéni és csapatjátékokban

Az egyszerű és összetett sportági technikák gyakorlása a páros és csoportos játékokban (pl. váltó- és sorversenyek)

Az egyszerű és választásos reakcióidőt fejlesztő páros és csoportos versengések alkalmazása

A logikai, algoritmikus és egyéb problémamegoldó gondolkodást igénylő mozgásos játékok gyakorlása (pl. amőba váltóversenyben)

A támadó és védő szerepek alkalmazását elősegítő páros és csoportos versengések

Célfelületre törekvő emberfölényes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a támadó szerepek gyakorlása, a védőtől való elszakadás gyors iram- és irányváltásokkal

Célfelületre törekvő emberfölényes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a védő szerepek gyakorlása (a passzsávok lezárása, a labdás emberrel szembeni védekezés, az emberfogás alapjai, a célfelület védelme)

A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal

FOGALMAK

laza és szoros emberfogás, szélességi mozgás, mélységi mozgás, elszakadás a védőtől, célfelület védelme, ütempassz, testcsel

A gyógytestnevelés-órák keretében a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek azokkal a testnevelési és népi játékokkal, amelyeket elváltozásuktól, illetve betegségüktől függetlenül végezhetnek. A megismert testnevelési és népi játékok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség, a testedzéssel kapcsolatos attitűd pozitív irányú megváltozását.

TÉMAKÖR: Önvédelmi és küzdősportok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a küzdő jellegű feladatokban életkorának megfelelő asszertivitást mutatva tudatosan és célszerűen alkalmazza a támadó és védő szerepeknek megfelelő technikai és taktikai elemeket;
- a tanári irányítást követve, a mozgás sebességét növelve hajt végre önvédelmi fogásokat, ütéseket, rúgásokat, védéseket és ellentámadásokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A küzdő jellegű feladatok balesetvédelmi szabályainak következetes betartása

Küzdőjátékok közben a tervszerű gondolkodás és a kreativitás, a hatékony problémamegoldás fejlesztése

A küzdőfeladatokban az életkornak megfelelő asszertivitás kialakítása a társak iránti tisztelet és tolerancia megtartása mellett

Az állásban és egyéb kiinduló helyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéket, az erőt fejlesztő társérintés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszköz nélküli és eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása

A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéket fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával

A küzdelem tanult technikai elemeinek tudatos alkalmazása

A fizikai kontaktussal, a társ erőkifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra, ütésekre, rúgásokra épülő páros küzdőjátékok képességfejlesztő célú alkalmazása

Egy- és kétkezes lefogások (csuklófogás, átkarolás, fojtás, hajfogás) elleni védekező mozgások gyakorlása

Eszköz-, majd társemelés technikájának elsajátítása (egyenes derék, lábbal emelés)

Az eséstechnikák vezető műveleteinek, baleset-megelőzést szolgáló legfontosabb technikai mozzanatainak elméleti tudatosítása

Előre, hátra és oldalra történő esések gyakorlása fokozatosan emelkedő súlyponti helyzetből indítva egyénileg, majd társakkal

Oldalra esés technikájának elsajátítása oldalterpeszállásból indulva mindkét irányba

Egy választott küzdősport korosztály-specifikus alaptechnikájának és elméleti ismereteinek elsajátítása

- Birkózás

  A birkózásban használatos különböző fogásmódok megismerése (kapocsfogás, tenyérbefogás, csuklófogás, alkarfogás, könyökfogás)

  A gerincoszlop mozgékonyságát, a nyakizmok erejét növelő, birkózásra előkészítő speciális hídgyakorlatok jártasság szintű végrehajtása

    - Hanyatt fekvésből felhidalás kéz segítségével, majd anélkül
    - Hídban forgási kísérletek
    - Hídból kifordulás fejtámaszba
    - Hídba vetődés fejtámaszból társ segítségével
- Birkózó alapállás technikájának elsajátítása
- Birkózó alapfogásban (páros felkarfogás) társ tolása, majd húzása egyenes vonalban (előre-hátra)
- Grundbirkózás párokban, csoportban birkózó fogásban végrehajtott húzások-tolások alkalmazásával
- Állásban végrehajtható megfogások és szabadulások alaptechnikájának megismerése, gyakorlása a páros küzdelmekben
    - Mögé kerülés karberántással: támadó és védekező technika
    - Mögé kerülés: könyökfelütéssel, kibújással

FOGALMAK

lefogás, karberántás, könyökfelütés, kibújás, oldalsó leszorítások, csuklófeszítés, tatami, tompítás, birkózófogás, fogáskeresés, fogásbontás, egyensúlybontás, társemelés

A gyógytestnevelés-órán a tanuló megismeri az önvédelmi és küzdősportok azon technikai gyakorlatait, amelyek az egészségi állapotával kapcsolatban nem ellenjavalltak és alkalmazásukkal növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző technikai gyakorlatok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását.

TÉMAKÖR: Alternatív környezetben űzhető mozgásformák
ÓRASZÁM: 30 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő felhasználására, végrehajtására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A szabadban végezhető sportágak ismeretének bővítése (frizbi, futás, görkorcsolya, túrázás, tájfutás parkban, streetball, asztalitenisz, tollaslabda, jóga, kerékpározás)

Téli és nyári rekreációs sportok megismerése, jártasság szintű elsajátítása (síelés, szánkózás, korcsolyázás)

A térképolvasás alapjainak, a tájolók megfelelő használatának elsajátítása, a turistajelzések megismerése, alkalmazása segítséggel

Tanári segítséggel erdei tornapályák, szabadtéri kondipark gépeinek használata

Szabadtéri akadálypályák leküzdése

A környezet- és természetvédelmi szabályok betartása és betartatása, a környezettudatos gondolkodás kialakítása

FOGALMAK

természetjárás, vízi túra, környezetvédelem, streetball, tájfutás, jégkorong, erdei tornapálya, térkép, turistajelzések, környezetvédelem

A gyógytestnevelés-órák keretében a szabadtéri foglalkozások során a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek olyan testgyakorlatokkal, sportokkal, amelyeket elváltozásuk, illetve betegségük ellenére végezhetnek. A megismert szabadban végzett sportok, testgyakorlatok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását.

TÉMAKÖR: Gyógytestnevelés
ÓRASZÁM: 36 óra

Heti 1 óra a rászoruló gyermekek részére.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő felhasználására, végrehajtására;
- ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával, készségszinten úszik;
- a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat;
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre;
- tudatosan, összehangoltan végzi a korrekciós gyakorlatait és uszodai tevékenységét, azok megvalósítása automatikussá, mindennapi életének részévé válik;
- rendszeresen végez számára megfelelő vízi játékokat, és hajt végre úszástechnikákat;
- megnevez és bemutat egyszerű relaxációs gyakorlatokat;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat;
- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK

A gyógytestnevelés fejlesztési feladatai megjelennek a különböző témakörökbe ágyazottan, annak szerves részeként. Az ott felsorolt feladatok végrehajtása során, illetve azokon kívül az alábbi fejlesztési feladatokat kell megvalósítani:

A helyes légzéstechnika elsajátítása

Egyszerűbb légzőgyakorlatok összeállítása

A helyes testséma kialakítását szolgáló gyakorlatok pontos végrehajtása segítségadással, majd anélkül

A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása, megtartása, tudatosítása

A 4-5 gyakorlatból álló, a biomechanikailag helyes testtartást kialakítását elősegítő gyakorlatsor önálló összeállítása kis tanári segítséggel

Összetett korrekciós gimnasztikai gyakorlatok pontos elsajátítása, önálló végrehajtása, alkalmazása

A tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának, mozgékonyságának (hajlékonyságának) fejlesztését szolgáló különböző testgyakorlatok önálló összeállítása tanári segítséggel, azok tudatos, pontos végrehajtása

Az állóképesség-fejlesztés jelentőségének felismerése, kitartásra nevelés

Mozgás- és terheléshatárok megismertetése, azok növelését szolgáló tevékenységek megismerése, végrehajtása

Az egészségi állapot változását pozitívan és negatívan befolyásoló (kontraindikált) mozgások megismertetése a különböző testgyakorlatok elsajátításán keresztül

FOGALMAK

vázizomzat, izomérzékelés, önállóan végzett otthoni gyakorlatok, kontraindikált gyakorlatok, légzőizmok

7. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes és nem természetes mozgásformák	Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	A gyakorláshoz szükséges alakzatok öntevékeny gyors kialakítása. A tanult rend-, illetve gimnasztikai gyakorlatok folyamatos, pontosságra törekvő és megfelelő intenzitású végrehajtása. 8□10 gyakorlattal önállóan bemelegítés végrehajtása. Az autogén tréning alapfokú gyakorlatainak ismerete. A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása.	

	A tanévben alkalmazott gimnasztika alapvető szakkifejezéseinek ismerete. A bemelegítés és a levezetés szempontjainak ismerete. Öntevékenyen részvétel a szervezési feladatok végrehajtásában.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Gyakorlottság a szervezés célszerűségét, gyorsaságát szolgáló új térformák, alakzatok kialakításában. Egyszerű relaxációs technikák elsajátítása. Motoros tesztekkel mérhető fejlődés a kondicionális képességekben. A gimnasztikai gyakorlatok, gyakorlatsorok végrehajtása. Az erősítés és nyújtás ellenjavallt gyakorlatainak ismerete és az okozati összefüggés egyszerű magyarázata. Igényesség a harmonikus, szép testtartás kialakításában. A kamaszkori személyi higiénével kapcsolatos ismeretek bővülése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Rendgyakorlatok, térbeli alakzatok kialakítása. A testnevelésóra szervezéséhez szükséges egyéb térformák, alakzatok. Mozgások zárt rendben, alakzatváltozások. Alakzatfelvételek járás és futás közben, a lépéshossz és a járás sebességének változtatásával. Gimnasztika Természetes mozgásformák egyéni és társas gyakorlatok formájában, szerek, kéziszerek felhasználásával, játékos feladatokkal és versengésekkel összekötve. Játékos és szabadgyakorlati alapformájú szabad-, társas- szer és kéziszer-gyakorlatok (pad-, bordásfal-, labda-, karika-, ugrókötél-, gumikötél stb.). Nyújtó-, lazító hatású, állóképességet fejlesztő 8□16 ütemű, legalább 4 gyakorlatelemet tartalmazó szabadgyakorlatok és gyakorlatsorok. Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal végrehajtva, önálló tervezéssel is. Egyszerű légző és relaxációs gyakorlatok. A testtartás javítását szolgáló ízületi mozgékonyságot és a törzs erejét növelő gimnasztikai gyakorlatok. Képességfejlesztés	Matematika: számolás, térbeli tájékozódás, összehasonlítások. Természetismeret: testünk, életműködéseink. Vizuális kultúra: tárgy- és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.

Az alapállóképesség fejlesztése és a keringés fokozása futás közben végzett feladatokkal. A kar- és a láb dinamikus erejének növelése kéziszer-gyakorlatokkal. A ritmusérzék, a kreativitás és a kinesztétikus differenciáló képesség fejlesztése . Játékok, versengések A szervezet előkészítését, bemelegítését szolgáló testnevelési játékok, eszközzel is. A testtudatot alakító, koordináció- és fittségfejlesztő szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Játékok testtartásjavító feladatokkal. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását, a gerinc izomegyensúlyának és a medence középállásának automatizálását biztosító eszközökkel is végezhető gyakorlatok. A láb statikai rendellenességei ellen ható gyakorlatok. Javasolt: A 10 testtájra vonatkozó gerinctorna gyakorlatanyagának felhasználása. Relaxációs alapgyakorlatok. Motoros, illetve fittségi tesztek végrehajtása. Ismeretek, személyiségfejlesztés Az általános bemelegítő gyakorlatok összeállításának szempontjai és a bemelegítő blokkok főbb élettani hatásai. A keringést fokozó természetes és speciális sportági mozgásformák jelentősége a bemelegítés és az edzettség szempontjából. Az életkori sajátosságoknak megfelelő funkcionális erősítő gyakorlatok ismeretei és végrehajtásuk szempontjai. Az erősítés és nyújtás kapcsolata, alkalmazásuk módszerei. Az ellenjavallt gyakorlatok indoklása. Relaxációs technikák és prevenciós gyakorlatok szerepe az egészségmegőrzésben. Az autogén tréning és progresszív relaxáció értelmezése. Az izomegyensúly fogalmának feltárása. A kamaszkori személyi higiénével kapcsolatok információk. A tudatos higiénés magatartás ismérvei. Az edzettség értelmezése és a rendszeres fizikai aktivitás szerepe az edzettség megszerzésében és az egészségtudatos magatartásban.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	gerinc-izomegyensúly, funkcionális gyakorlat, edzettség, egészségtudatos magatartás, ellenjavallt gyakorlat, fizikai aktivitás, inaktivitás, intenzitás, terjedelem, időtartam, edzhetőség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportjátékok	Órakeret 80 óra
Előzetes tudás	A sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátításában alkalmazott testnevelési játékok és játékos feladatok aktív és értő végrehajtása. A sportjátékok alapvető technikai készletének elsajátítása. Törekvés a játékelemek (technikai, taktikai elemek) pontos, eredményes végrehajtására és tudatos kontrollálására. A sportjátékok játékszabályainak ismerete és alkalmazása. Szabálykövető magatartás, önfegyelem, együttműködés kinyilvánítása a sportjátékokban. Részvétel a kedvelt sportjátékban a tanórán kívüli sportfoglalkozásokon, vagy egyéb szervezeti formában.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A játékelemek eredményességre törekvő alkalmazása testnevelési játékokban és a sportjátékban. A sportjátékok technikai és taktikai készletét bővítő új elemek elsajátítása, és alkalmazása. Tapasztalatszerzés a taktikai helyzetek megoldásában. A játékszabályok kibővített körének ismerete és értő alkalmazása. A csapatjátékhoz szükséges együttműködés és kommunikáció fejlődése. A sportjátékokhoz tartozó test-test elleni küzdelem megtapasztalása és elfogadása. Konfliktusok esetén a gondolatok, vélemények szóban történő kifejezése és indokolása. A sportjátékokat kísérő sportszerűtlenségek, deviáns magatartások helyes megítélése. A sportjátékok iránti érdeklődés megszilárdulása.	

	Az egyéni adottságokhoz és a megszerzett képességekhez igazodó sportjáték- tudás kialakulása, rekreációs célú vagy versenysport igényű alkalmazás elősegítésére.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Legalább két labdajáték választása kötelező. MOZGÁSMŰVELTSÉG Kosárlabdázás Labda nélküli technikai gyakorlatok: irányváltoztatás, cselezés; cselezés induláskor és futás közben. Labdás technikai gyakorlatok: Labdás ügyességi gyakorlatok (normál méretű labdával). Labdavezetés: Labdavezetés félaktív, aktív védővel szemben játékos formában. Labdavezetés közben cselezés. Megállás, sarkazás, labdavezetésből kapott labdával változatos körülmények között. Megállás, sarkazás önpasszból és kapott labdával, meghatározott helyen és időben. Kosárra dobások: dobócsel, indulócsel után labdavezetés, fektetett dobás. Lepattanó labda megszerzése után kosárra dobás. Átadások, átvételek: Átadás különböző irányba és távolságra, mozgás közben, kétkezes mellső átadással, pattintva is. Bejátszás befutó társnak. Páros lefutás egy védővel. Gyors indítás párokban. Taktikai gyakorlatok: Emberfogásos védekezés: labda nélküli és labdát birtokló támadó védése. Labdavezető játékos védése; védekezés a labdavezetést befejező és a még labdát vezető támadóval szemben. Játékelemek alkalmazása: 1:1 elleni játék, félaktív és aktív védővel; létszámfölényes helyzet 2:1 elleni játék. Befutások. 1:1 elleni játékadogatóval. Létszámfölényes helyzet 3:2 elleni játék. Képességfejlesztés Kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző labda nélküli és labdás technikai elemek, játékelemek gyakorlásával. Koordinációs képességek fejlesztése labdás gyakorlatokkal: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek	Matematika: logika, valószínűség-számítás, térbeli alakzatok, tájékozódás. Vizuális kultúra: tárgy és környezetkultúra, vizuális kommunikáció. Fizika: mozgások, ütközések, erő, energia. Biológia-egészségtan: az emberi szervezet működése, energianyerési folyamatok.

közötti feladat végrehajtásokkal. A komplex képességfejlesztéssel hozzájárulás az edzettség és fittség szervi megalapozásához. A kognitív képességek fejlesztése (helyzetfelismerés, kreativitás, anticipáció stb.) az üres helyek, az előnyök felismerése, az ellenfél általi akadályoztatás kezelése, a célba találás, az összjátékban való részvétel eredményeként. Játékok, versengések A kosárlabdázás technikai, taktikai készletének tökéletesítése, valamint a játékelemek begyakorlása játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazásával. Kosárlabdázás labdavezetés nélkül, könnyített szabályokkal, a szabályok bővülő körének beépítésével. Kosárra dobó versenyek. Részvétel az iskolai mini kosárlabda bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás-nevelés elősegítése. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Baleset-megelőzés a kosárlabdázás játékelemeinek szabályos, körültekintő végrehajtásával, valamint a játékszabályok betartásával, a sportszerűség szabályainak szem előtt tartásával. Sikeres tanulás biztosításával a kosárlabdázás megszerettetése, hozzájárulás a fizikai rekreációs sportágválasztáshoz. Röplabdázás Labdás technikai gyakorlatok, a tanult játékelemek tökéletesítése: Az alkar-, kosárérintés, felső ütőérintés és alsó egyenes nyitás gyakorlása egyéni, páros és csoportos gyakorlatokban. Kosárérintés változatai: kosárérintés előre-hátra, alacsony és közepesen magasra elpattanó labdával. Kosárérintés célba, fölre tett karikába, kosárba, különböző magasságú zsinór felett. Felső egyenes nyitás. a mozgás végrehajtása a labda megütése nélkül, egyénileg a fallal szemben a labda megütésével; párokban a zsinór/háló felett. A nyitás végrehajtása a zsinórtól növekvő távolságra és különböző nagyságú célterületre, az alapvonal különböző pontjairól. Felső egyenes nyitás-nyitásfogadás. A felső egyenes nyitás és az alkarérintéssel történő nyitásfogadás gyakorlása csoportokban, forgással. Taktikai gyakorlatok. Támadási alapformák. Helyezkedés támadásnál. Az ütés és a sáncolás fedezése.	

Képességfejlesztés Labdakezelési ügyesség komplex fejlesztése (reagáló képesség, gyorskoordináció, ritmusérzék, differenciális mozgásérzékelés, téri tájékozódás, és egyensúlyozás) a testrészek különböző felületeivel történő érintésekkel egyénileg, párokban és csoportokban. Az egyensúlyozó és téri tájékozódó képesség fejlesztése csoportokban végzett alapérintéseket tartalmazó gyakorlatokkal, fordulatok és helycserék végrehajtásával. Az erő-állóképesség fejlesztése az egyenes leütés és a sáncolás többszöri és folyamatos végrehajtásával. Mozdulatgyorsaság fejlesztése dobott labdák elérésére törekvéssel különböző kiinduló helyzetből. Játékok, versengések Az alapérintések tökéletesítése és a játékelemek eredményességének javítása testnevelési játékok, játékos feladatok alkalmazásával. 2:2, 3:3 elleni játék meghatározott érintési módokkal, a tanult érintések beiktatásával. Versengések egyénileg és párokban különböző érintésekkel. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A röplabdajáték szabadidőben, szabadtéren, strandon is játszható technikai készletének valamint egyszerűsített játékformáinak elsajátítása Kézilabdázás Labda nélküli technikai gyakorlatok: Alapmozgás, indulás, megállás, irányváltoztatások, cseles, megtévesztő mozgások, fordulatok labda nélkül. Lábmunka csiszolása. Indulócselek, le- és visszaforgások. Ütközések. Sáncolás helyben, mozgással talajon és felugrással. Résekre helyezkedés. Esések-tompítások. Labdás technikai gyakorlatok: labdavezetés nehezített körülmények között irány- és ritmusváltoztatásokkal. Önszöktetés. Labdás cselek: indulási-átadási lövő cselek. Átadások: test előtti átadások, oldalról és hátulról érkező labda elkapása. Kapura lövések: talajról különböző lendületszerzés után és felugrásból, passzív, félaktív és aktív védővel szemben. Kapura lövések cselezés után. Kapura lövés bedőléssel, bevetődéssel. Ejtés.	

Kapusmunka: helyezkedés, támadás, ill. védekezés esetén. Feladatok gyorsindítás esetén. Indítások megelőzése. Védés kézzel, lábbal. 7 méteres védése. Taktika: Egyéni taktika - betörések labda nélkül és labdával. A kapus átívelése. Kitámadás, halászás, szerelés, elzárás. Csapatrész- és csapattaktika: 1.1; 2:1; 2:2, 3:2, 3:3 elleni játék. Védekezés emberfogással, 6:0-s és 5:1-es területvédekezéssel. Üres helyre helyezkedés. Védőtől való elszakadás. Gyors indítások. Ötletjáték. Támadásból védekezésbe való gyors visszahelyezkedés. Képességfejlesztés A kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző feladatokkal, gyakorlatokkal, a játékelemek intenzív gyakorlásával; mérkőzések játszásával. A labdás koordináció kiemelt fejlesztése: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladat végrehajtásokkal. A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között a játékelemek intenzív gyakorlásával és mérkőzések játszásával. A kondicionális és koordinációs képességek fejlesztésével hozzájárulás az edzettség és a fittség szervi megalapozásához. Játékok, versengések A kézilabdázás technikai, taktikai készletének tökéletesítése, valamint a játékelemek begyakorlása játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazásával. Célba dobó versenyek; kézilabdajáték a szabályok fokozatos bővítésével. Részvétel az iskolai bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás nevelés elősegítése. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Baleset-megelőzés a kézilabdázás játékelemeinek szabályos és körültekintő végrehajtásával. A kézilabdázás megszerettetésével és a játéktudás bővítésével a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése. A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között végzett játéktevékenységgel. Labdarúgás	

Labdás technikai gyakorlatok: labdavezetések mindkét lábbal, külső és belső csüddel, különböző alakzatban. Labdahúzogatás, -görgetés haladás közben, fordulatokkal. Átadások (passzolások), átvételek mindkét lábbal. Átadások laposan mozgás közben, ívelten növekvő távolságra, irányváltoztatással. Átvételek ívelt labdával. Labdalevétel: talppal, belsővel, combbal, mellel. Levegőből érkező labda átvétele belsővel. Labda toppolás. Rúgások:, teljes csüddel, állított labdával, mozgásból, a futással megegyező irányból, oldalról és szemből érkező labdával, különböző irányból érkező labdával. Dekázás. Dekázás csoportosan csak lábbal, csak fejjel. Fejelés: előre, oldalra, különböző irányból érkező labdával. Fejelés felugrással. Cselezés: testcsel, labdavezetésből labda elhúzása oldalra. Szerelés: alapszerelés- megelőző szerelés, labdaátvétel megakadályozása. Helyezkedés a támadó és a kapu közé, a labda elrúgása. Egyéb feladatok: partdobás szabályosan. Kapusmunka: guruló- és ívelt labda megfogása, kigurítás, kirúgás állított, lepattintott labdával, helyezkedés, erős lövés megfogása, lábbal védés, kidobás. Taktikai gyakorlatok: Gyors támadásba felfejlődés és visszarendeződés. „Poszt” vagy „udvaros” gyakorlás. Helyezkedés. Emberfogás poszt szerint. Támadásban a védőtől való elszakadás, üres helyre helyezkedés. Váltás védelemben. A támadások súlypontjának változtatása rövid és hosszú átadásokkal. Egyből játék. 4:2 elleni játék. Képességfejlesztés A motoros képességek fejlesztése a labdarúgás technikai készletének variálásával, intenzív, nehezített körülmények közötti nagyobb ismétlésszámban történő végrehajtásával. A komplex képességfejlesztést szolgálja a technikai elemek sajátos ritmusának-dinamikájának kialakítása, valamint azok változatos, egyre bonyolultabb feltételek (idő, pontosság, összjátékkényszer, ellenféljelenlét stb.) mellett történő gyakorlása. A szervezet edzettségének, fittségének növelése a szabadtéren, különböző évszakokban és időjárási viszonyok közötti gyakorlással, mérkőzések játszásával. Játékok, versengések	

A labdarúgás játékelemeinek elsajátítását és rögzítését segítő játékos feladatok, testnevelési játékok. Cserefoci. Lábtenisz meghatározott szabályokkal. Vonal foci. Játék 1 kapura 2 labdával. 2:1 elleni játék. Labdavezető, dekázó, célba rúgó és fejelő versenyek egyénileg és csoportosan. Kispályás labdarúgó mérkőzések. Részvétel az iskolai kispályás bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás nevelés elősegítése. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Baleset-megelőzés az évszakhoz, az időjáráshoz alkalmazkodó sportág-specifikus bemelegítés-gyakorlataival, és a technikai- taktikai játékelemek szabályos és sportszerű végrehajtásával. A labdarúgásban különösen igénybe vett izmok erősítésének és nyújtásának elvei és gyakorlatai a sérülések, károsodások prevenciója érdekében. A szervek-szervrendszerek működésének fejlesztése a szabadtéren, különböző évszakokban és időjárási viszonyok között végzett sportág-specifikus motoros cselekvésekkel. Az élményszerű játékkal és a sokoldalú játéktudással a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A sportjátékokban a kibővített játékelem-repertoár technikai végrehajtására, a hibajavításra, a taktikai megoldásokra és hozzájuk kapcsolódó játékszabályokra vonatkozó ismeretek. A játék kiteljesítését szolgáló egyéni- és csapattaktikai ismeretek. A sportjátékszabályok körének bővítése és a képzettséghez igazodó játékvezetési ismeretek. A specifikus sportjátéktudás elsajátításához szükséges motoros képességek és alapvető fejlesztési módszerek. A csapatjátékok szerepe az együttműködés, a társas készségek kialakításában, a közösségi sikerek átélésének lehetőségeiben. A sportszerűség, a fair play és a szabálykövető magatartás fontossága a sportjátékokban. A sportolói és a szurkolói magatartás pozitív és negatív vonásai, a sporteseményekhez kapcsolódó durvaságok, az agresszió helyes értelmezése.	

A sportjátékok kiemelkedő magyar bázisai, nemzetközi sikerei. A világ élenjáró nemzetei a sportjátékokban. A sportjátékok rekreációs célú felhasználási lehetőségei és szerepe az egészséges életmód kialakításában. A sportjátékokkal kapcsolatos balesetvédelmi és elsősegély-nyújtási ismeretek.	

Kulcsfogalmak/ Fogalmak	„Félaktív”, aktív védő, dobócsel, indulócsel, önpassz, lepattanó labda, ráfordulás, befutás, páros lefutás, hármas-nyolcas, 1:1, 2:1, 3:2. elleni játék, létszámfölényes helyzet. Adogató, felső egyenes nyitás, támadási alapformák, ütés-sáncolás fedezése, 1:1, 2:2 elleni játék. Ütközések, résekre helyezkedés, esés-tompítás, önszöktetés, átlövés, bevetődéses-bedőléses lövés, ejtés, betörés, gyorsindítás, kitámadás, halászás, elzárás, lerohanás. labda toppolás, emberfogás, védőtől való elszakadás, üres helyre helyezkedés, egyből játék, partdobás, sportágspecifikus bemelegítés, deviancia.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlétikai jellegű feladatok	Órakeret 30 óra
Előzetes tudás	A tanult futó-, ugró-, dobógyakorlatokban jártasság. A rajtok mozgáselemeinek végrehajtása az indítás jeleknek megfelelően. A futómozgás technikájának alkalmazása a vágta, illetve a tartósfutásban. Tapasztalat a nekifutás távolságának és sebességének megválasztásában. Kislabdahajítás. A kar- és láblendítés szerepe az el- és felugrások eredményességében. Az atlétikai versenyek lényeges szabályai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az atlétikai cselekvésminták sokoldalú és célszerű alkalmazása. Futó-, ugró- és dobógyakorlatok képességeknek megfelelő elsajátítása és a versenyszabályoknak megfelelő alkalmazása. Az atlétika versenyszámainak eredményes tanulását és a teljesítmények javulását megalapozó motoros képességekben mérhető fejlődés elérése. A vágta-, a tartós-, valamint a váltófutás technikájának a mozgásmintához közelítő bemutatása.	

	Ugrásoknál az optimális nekifutás, valamint az erőteljes kar- és láblendítés kialakítása. A hajításnál, lökésnél a lendületszerzés és kidobás összekapcsolása. Az ugrásoknál és a dobásoknál érvényesülő alapvető fizikai törvényszerűségek ismerete. A futás, a kocogás élettani jelentőségének ismerete. Az érdeklődés cselekvésekben történő kinyilvánítása az atlétikai mozgások, valamint a sportolás és a rendszeres testedzés iránt.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Futások, rajtok A korábban tanult rajtformák (álló- és térdelőrajt) gyakorlása. Térdelőrajt rajtgépről. Rajtversenyek állórajttal, térdelőrajttal 15-20 m-es távon. Repülő és fokozó futások. Gyorsfutások játékosan és versenyek alkalmazásával 30-60 m-es távon. Iramfutás, tempófutás a táv fokozatos növelésével. Váltófutás váltózónában, egyenesben, játékosan és versenyszerűen, egykezes váltással. Tartós futás a táv és az intenzitás növelésével. Futás feladatokkal, akadályokkal, átfutás akadályok felett. Futóiskolai gyakorlatok. Szökdelések, ugrások Szökdelő és ugróiskolai gyakorlatok. Sorozat el- és felugrások. Helyből távolugrás. Távolugrás guggoló technikával. A nekifutás, az elugrás és a talajérés iskolázása (elugró sávból). Magasugrás átlépő technikával. A nekifutás és a felugrás iskolázása. Dobások Dobóiskolai gyakorlatok. Dobások, lökések különböző kiinduló helyzetből tömött- és füles labdával, célba is. Vetés füles labdával zónába vagy célba, egy és két kézzel (jobb és bal kézzel). Kislabdahajítás helyből, nekifutással hármas és ötös lépésritmusból. Kislabdahajítás célba. Súlylökés helyből (jobb és bal kézzel is). Vetés füles labdával távolba és célba, egy és két kézzel Képességfejlesztés	Ének-zene: ritmusgyakorlatok, ritmusok. Biológia-egészségtan: energianyerés, szénhidrátok, zsírok, állóképesség, erő, gyorsaság. Informatika: táblázatok, grafikonok. Földrajz: térképismeret.

Az ideg-izom kapcsolat fejlesztése futóiskolai gyakorlatokkal. A reakció- és a vágtagyorsaság fejlesztése rajtokkal és vágtafutásokkal. Az idő- és tempóérzék fejlesztése iram- és tempófutásokkal. Gyorskoordinációs képességek fejlesztése különböző sebességgel végzett futásokkal. Az aerob állóképesség fejlesztése növekvő intenzitású tartós futással. Az ugrásokhoz szükséges gyorserő fejlesztése szökdelő és ugróiskolai gyakorlatokkal, valamint sorozat el- és felugrásokkal. A dobóerő és dobóügyesség fejlesztés tömött- és füles labda dobásokkal. Játékok, versengések Az atlétikai versenyszámok eredményes elsajátítását és az azokban elérhető teljesítmény fokozását elősegítő adekvát játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazása, versenyszerűen is. Az atlétikai versenyszámokban lebonyolított versenyek. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Az atlétikai mozgások cselekvésmintáinak optimalizálása növeli a mindennapi cselekvések és feladathelyzetek biztonságos megoldását. Az életkori periódushoz igazodó arányos és harmonikus erőfejlesztés elősegíti az atlétikus versenyszámok eredményes elsajátítását és rögzíti a biomechanikailag helyes testtartást. A futások különböző formáinak és különböző terepen történő végzése cselekvésmintát szolgáltatnak a szabadidőben és különböző terepen végzett tartós futások, kocogások számára. Levezetés, a szervezet lecsillapítása. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A rajtolás sikerében kiemelt szerepet játszó indulás utáni fokozatosan növekvő és gyorsuló lépések, a lábak és a karok aktív munkájának tudatosítása. Az ugrásoknál és a dobásoknál érvényesülő alapvető fizikai törvényszerűségek. Az „aktív elugrás” értelmezése. Az ugrások és dobások eredményes elsajátításához szükséges erőfajták, információk a passzív mozgatórendszer megterhelését, károsodását okozó erőedzésekről.	

A mozgáskoordináció szerepének tudatosítása az állóképességi és gyorsasági teljesítményekben. Az akarati tényezők szerepe az állóképességet igénylő teljesítményekben Alapvető ismeretek a terhelési összetevőkről. Ismeretek a tartós terhelések hatásáról a keringési rendszerre, a szervek és szervrendszerek szabályozására, működésük gazdaságosságára és a tanulásban érvényesülő teljesítőképességre. Az atlétikai képzéssel pozitív magatartásbeli tulajdonságok fejlesztése.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Váltózóna, egykezes váltás, magasugrás átlépő technikával, hármas-ötös lépésritmus, ideg-izom kapcsolat, reagáló-gyorsaság, vágtagyorsaság, aktív és passzív mozgatórendszer, terhelési összetevő.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Torna jellegű feladatok	Órakeret 28 óra
Előzetes tudás	A testtömeg uralása szükséges segítségadás mellett. A tanult akadályleküzdési módok és feladatok biztonságos végrehajtása. Kötélmászás a képességnek megfelelő magasságig. Egyensúlygyakorlatok a képességnek megfelelő magasságon, szükség esetén segítségadás mellett. Technikailag helyes járások, ritmizált lépések, futások és szökdelések. Hibajavítás. Balesetvédelem. Segítségnyújtás a társaknak.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tornajellegű gyakorlatok végrehajtásánál igényesség a helyes testtartás kialakítására, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának megteremtésére. Talajon, gerendán, valamint gyűrűn összefüggő gyakorlatok önálló összeállítása, összekötő elemek alkalmazásával. A szekrény- és a támaszugrások biztonságos végrehajtása, a képességnek megfelelő magasságon. A figyelemkoncentráció, az önkontroll és a kitartó képesség fejlődése.

	Önállóság, együttműködés és segítségnyújtás a torna jellegű gyakorlatok végrehajtásában.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Torna (talajtorna, szertorna) A talajtorna és legalább egy tornaszer választása kötelező. Támaszhelyzetek, támaszgyakorlatok, támaszugrások: Támlázások előre, hátra, oldalra, mellső, hátsó fekvőtámaszban haladással is. Mellső és mély fekvőtámaszban karhajlítás, nyújtás. Akadályok leküzdése támaszfeladatokkal. Gurulóátfordulások előre, hátra, különböző kiinduló helyzetből különböző befejező helyzetbe. Gurulóátfordulások sorozatban. Fejállás különböző kiinduló helyzetből, különböző lábtartással és lábmozgással. Mellső mérlegállás. Fellendülés kézállásba bordásfalnál, segítséggel és segítség nélkül. Repülő-guruló átfordulás néhány lépés nekifutásból (fiúknak). Összefüggő talajgyakorlat. Csúsztatás nyújtott ülésből hasonfekvésbe és vissza (lányoknak). Vetődés mellső fekvőtámaszból nyújtott ülésbe (fiúknak). Ugrószekrény hosszában (lányoknak: 3□4 rész, fiúknak 4-5 rész): gurulóátfordulás a szekrényen talajról elugrással; felguggolás, leterpesztés. Függésgyakorlatok: Akadályok leküzdése függésfeladatokkal. Mászás kötélen/rúdon. Függeszkedési kísérletek bordásfalon felfelé és lefelé. Vándormászás. Magas gyűrű (fiúknak): alaplendület; zsugorlefüggés; lendület előre zsugorlefüggésbe; zsugorlefüggésből ereszkedés hátsó lefüggésbe; homorított leugrás hátra, lendületből. Érintő magas gyűrű (lányoknak): lendületek előre-hátra; fellendülés lebegő függésbe; zsugorlefüggés; ereszkedés hátsó függésbe; függésben lendület hátra, homorított leugrás. Egyensúlyozó gyakorlatok: Magas gerendán, ferdén elhelyezett padon: természetes és utánzó járások, futások, fordulatok. 1 m-es gerenda (lányoknak): Járások előre, hátra, oldalt különböző kartartásokkal.	Fizika: az egyszerű gépek működési törvényszerűségei, forgatónyomaték, egyensúly, reakcióerő, hatásidő; egyensúly, tömegközéppont. Biológia-egészségtan: egyensúlyérzékelés, izomérzékelés. Ének-zene: ritmus és tempó.

Érintőjárás; hármas lépés. Járás guggolásban. Mérlegállás. Függőleges repülés különböző kiinduló helyzetből. Ugrókötélgyakorlatok (lányoknak, fiúknak) Lengetések: oldalt lengetés; elől lengetés; fent lengetés; „fűnyíró”; 8-as figura. Kötéláthajtások: egy, illetve páros lábon szökdeléssel, előre és hátra kötélhajtással állóhelyben és haladással; futás mindkét láb alatt történő áthajtással; helyben futás a joggoláshoz hasonló lábmunkával. Kombinációk: oldalt lengetés egyik oldalra, majd páros lábon szökdelés közben kötéláthatás előre, ezt követően oldalt lengetés másik oldalra; ugyanez hátra kötélhatással. Fordulatok: 2x180□ fordulat (egy oldallengetés közben 180□ fordulat, majd kötélhajtás hátra a láb alatt, ezután a második 180□ fordulat majd kötélhatás előre a láb alatt. Képességfejlesztés Koordinációs képességek komplex fejlesztése talajgyakorlati és gyűrűn végezhető elemek kombinált végrehajtásával, valamint az ugrószekrény alkalmazásával (téri tájékozódó-mozgásátállítódás képesség, ritmusérzék). A statikus és dinamikus egyensúly-érzékelés fejlesztése gerendán végezhető gyakorlatokkal, illetve azok variálásával. A váll, a kar és törzs erejének erősítése támaszhelyzetben és függésben végzett gyakorlatokkal. Állásban és talajon saját testsúllyal végezhető gyakorlatok a főbb izomcsoportok erősítése céljából (térdfeszítő, -hajlító, csípőfeszítők, -hajlítók, törzsfeszítő, -hajlító, könyökízület-feszítők, -hajlítók). Erősítő és statikus nyújtó hatású gyakorlatok variálása. Játékok, versengések Célszerű testnevelési játékok a tornaszerek (gerenda, ugrószekrény, zsámolyok) felhasználásával is. Játékos feladatok, ugrókötéllel, kötélhajtással, hullámzó kör, hullámzó vonal. Összefüggő talajgyakorlat (fiúk-lányok), valamint gerendagyakorlat (lányok) önálló összeállítása, bemutatása összekötő elemek felhasználásával, a társak pontozásával. Tehetséggondozás a torna, és ugrókötél sportágakban	

tehetségesekkel különböző versenyeken való részvétellel, tehetségirányítás a versenysportba. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Az egészséges testi fejlődés elősegítése a tornajellegű feladatmegoldásokkal és az aerob munkavégzéssel. A test izmainak arányos fejlesztése, a biomechanikailag helyes testtartás, a gerinc izomegyensúlyának elősegítése a különböző támaszban és függésben végzett gyakorlatokkal, az erő- és nyújtó gyakorlatok összhangjának megteremtésével. A tornajellegű feladatmegoldásokkal a cselekvésbiztonság növelése, áttételesen a mindennapok biztonságos cselekvéseinek elősegítése. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A tornajellegű feladatmegoldásokhoz tartozó sportágak koncentrikusan bővülő szaknyelvi ismeretei. A sportágspecifikus önálló és bemelegítés szempontjai. Az erősítő és nyújtó hatású gyakorlatok alapvető anatómiai és élettani ismeretei. A mozgáshibákkal kapcsolatos ismeretek bővítése, a technikáról alkotott mozgáskép pontosításához és az önkontroll elősegítéséhez. A funkcionális és célzatos erőfejlesztő gyakorlatok kiválasztásának és végrehajtásának alapismeretei. Az esztétikai kivitelezésre vonatkozó ismeretek. Az életkor szenzitív szakaszai és értelmezésük alapismeretei. A tornajellegű gyakorlatokkal kapcsolatos versenyrendezés és -lebonyolítás kérdései. A feladat-végrehajtások során az egymásnak nyújtott segítségnyújtás és -biztosítás módjainak verbális és gyakorlati ismeretei. Az egészséges életmód összetevői közül a rendszeres testmozgás és táplálkozás összefüggéseire vonatkozó ismeretek.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Futólagos kézállás, repülő guruló átfordulás, csúsztatás, vetődés, , vándormászás, homorított leugrás, aszimmetrikus koreográfia, ugrókötél-gyakorlat, statikus és dinamikus egyensúlyérzékelés, statikus nyújtás, szenzitív életkori szakasz.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alternatív környezetben űzhető sportok	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Az alternatív környezetben űzhető sportágak alaptechnikái. A tanult sportágak űzéséhez szükséges eszközök biztonságos használata. A természeti és környezeti hatások és a szervezet alkalmazkodó képessége közötti összefüggés ismerete. A természeti környezetben sportok egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályai. A mostoha időjárási feltételek melletti testmozgás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyi tárgyi feltételek függvényében választott sportági mozgásokkal a tematika továbbtervezése. A játék- és sportkultúra gazdagodása a szabadidőben szórakozást és a játékélményt nyújtó új sportágak mozgásanyagának megismerésével. Az évszakoknak megfelelő rekreációs célú sportágak és népi hagyományokra épülő sportolási forma elsajátítása. Az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek elsajátítása. A szabadban végzett mozgások jelentőségének belátása. A környezettudatosság fontosságának elismerése. A természeti/környezeti hatásokkal szembeni alkalmazkodó, ellenálló képesség növekedése. A verbális és nem verbális kommunikáció fejlődése a testkultúra hagyományos és újszerű mozgásanyagainak elsajátításával. A szabadidőben rekreációs céllal végzett fizikai aktivitás iránti pozitív beállítódás fokozódása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG A helyi tantervben rögzített választás szerint legalább négy, az évszaknak megfelelő és a helyi személyi és tárgyi körülményekhez, feltételekhez igazodó fizikai aktivitás: feladatok és játékok havon és jégen; siklások, gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal. Egy		Földrajz: időjárási ismeretek, tájékozódás, térképhasználat.

– a helyi tantervben leírható – lehetséges választás mintáját képző négy aktivitás mozgásműveltségi anyaga: Korcsolyázás (az 5-6. évfolyamos tudásanyag bővítése) Siklások: egy lábon kapaszkodással, majd önállóan; váltott lábbal, ellökéssel; guggolásokkal. A korcsolyázás technikai alapjai: elrugaszkodás, pihenés, támaszhelyzet. Rajtolás. Előrekorcsolyázás egyéni és páros gyakorlatokban: a jégpálya hosszában, keresztben, körben; szlalom korcsolyázás; jobb és bal lábon siklással; egymás tolásával. Előrekorcsolyázás, az optimális sebesség után váltott lábon siklások. Váltott lábon siklások, a lengő láb előre és hátra lendítésével. Előrekorcsolyázó gyakorlatok csoportokban. Asztalitenisz (folyosón és szabadban felállított asztalon is gyakorolható) Előkészítő gyakorlatok: a játékoknál felsorolt játékos gyakorlatok. Technikai elemek: alapállás; ütőtartás; lábmunka; tenyeres hosszú adogatás; tenyeres kontraütés; fonák hosszú adogatás; fonák kontraütés; fonák droppütés; tenyeres droppütés; fonák nyesett adogatás; tenyeres nyesett adogatás; alapszervák. Képességfejlesztés A korcsolyázás alaptechnikai elmeinek gyakorlásával az alapállóképesség, a lokomotoros gyorsaság, az alsó végtag erejének, valamint a koordinációs képességek közül kiemelten az egyensúlyozó képesség fejlesztése. Az asztalitenisz játékhoz szükséges koordinációs képességek fejlesztése játékos gyakorlatokkal, illetve az alapütések technikájának gyakorlásával. A láb és a kar gyorserejének fejlesztése, különös tekintettel az asztalitenisz sportág igényeire. Játékok, versengések Korcsolyázás: Játékos rajtolási és megállási gyakorlatok: rajtolás, megállás meghatározott vonal előtt és mögött. Ívben korcsolyázás tárgyak, társak megkerülésével. siklóversenyek, korcsolyaversenyek 30 és 60 méteren, időmérésre. Íves korcsolyázás tárgyhoz közeli kanyarodással, versenyszerűen.	

Asztalitenisz: Labdapattogtatás az ütő tenyeres, illetve fonák oldalán különböző testhelyzetben, állóhelyben és járás közben - ügyesebb és ügyetlenebb kézzel. Ütögetés a falra, illetve párokban - ügyetlenebb kézzel is. Játékos ütögetés, pattogtatás, egyensúlyozás állomásokon, mindkét kéz igénybevételével. Ütögetés az ütő tenyeres és fonák oldalát váltogatva. Szervák célba - versenyszerűen. Rövidített, illetve szabályos játszmák. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Szabadidőben, különböző évszakokban, egyénileg, csapatban, formális és informális kertek között űzhető új testedzési formák megismerése, jártasság szintű elsajátítása. A szervezet edzettségének, ellenálló- és alkalmazkodó képességének fokozása a természeti és környezeti hatásokkal. Az egészséges életmóddal kapcsolatos tudásanyag bővítése, a környezettudatos magatartás formálása. Az új sportági mozgásformák megismerésével a motoros cselekvésbiztonság növelése, technikailag helyes elsajátításukkal a balesetek megelőzése. A technikai gyakorlatok káros kivitelezése következményeinek tudatosításával prevenciós ismeretek átadása. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A pszichomotoros tartalmakhoz tartozó információk az önálló és tudatos tanulás, gyakorlás elősegítésére. A választott aktivitás kellékei, játék- és versenyszabályai. A válsztott aktivitás helyes kivitelezésével és a testi épségre káros mozdulatokkal kapcsolatos ismeretek. Információk az sporteszközökről, valamint az évszaknak és időjárásnak megfelelő öltözékről Ismeretek a szabadtéren különböző évszakokban és időjárási körülmények között történő sportolás egészségvédő hatásairól. A környezetkímélő magatartás főbb kritériumai. A rekreáció alapértelmezése, életkori sajátosságai és az életen át tartó fizikai aktivitás alapismeretei.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	A választott aktivitásoknak megfelelő fogalmak. A közölt minta esetén: előrekorcsolyázás, tenyeres adogatás, tenyeres kontraütés, fonák adogatás, fonák kontraütés, fonák droppütés, tenyeres droppütés, fonák nyesett adogatás, tenyeres nyesett adogatás, alapszerva.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önvédelmi és küzdő jellegű feladatok	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Az alapvető önvédelmi fogások és eséstechnikák. Grundbirkózás alaphelyzetek, kitolás és a kihúzás. Néhány egyszerű önvédelmi fogás. A test-test elleni küzdelem. Az érzelmek és az agresszió szabályozása. Mások teljesítményének elismerése. A tanult önvédelmi és küzdő jellegű feladatok szabályai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A grundbirkózás további technikájának, szabályainak elsajátítása és gyakorlatban történő alkalmazása. Az önvédelmi módok megismerése és gyakorlatainak kontrollált végrehajtása. Különböző eséstechnikák biztonságos végrehajtása társ közreműködésével is. Veszélyes helyzetek, fenyegetettség felismerése, viselkedésminták elsajátítása a fenyegetettség elkerülésére. Segítségkérésre, menekülésre vonatkozó ismeretek elsajátítása. A sportszerű győzni akarás kinyilvánítása. A fájdalomtűrés és az önfegyelem fejlődése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Grundbirkózás Emelések és védésük. Mellső, hátsó és oldalemelések különböző fogásokkal (derékfogásból, hónaljfogásból, karlezárással, karfelütéssel stb.). Grundbirkózás szabályai, küzdelmek azonos súlyú partnerekkel. Képességfejlesztés Az önvédelmi és küzdő jellegű feladatok eredményes elsajátításához szükséges kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése természetes mozgásformák és játékos, egyéni és páros képességfejlesztő gyakorlatok alkalmazásával (mászások, kúszások, emelések-hordások, függeszkedések, húzások-tolások, kéziszerrel történő gyakorlatok). Játékok, versengések Az állás és földharc küzdelmet előkészítő páros küzdőjátékok. Földharcjátékok (szőnyegfelület esetén). Állásban végzett játékok. Emeléseket előkészítő páros küzdőjátékok. Mögékerülés, kiemelés páros játékos küzdőgyakorlatai. Állásküzdelmek azonos súlyú partnerekkel a grundbirkózás és a dzsúdó elsajátított elemeinek alkalmazásával. A tehetséges tanulók sportágspecifikus tudásának növelése a diáksportban történő versenyeztetéshez és a sportegyesületbe történő irányításhoz. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A mindennapi cselekvésbiztonság növelése az eséstechnikák és tompítások elsajátításával. Viselkedésminták elsajátítása a veszélyes helyzetek és fenyegetettség elkerülésére. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az oktatásra kerülő gyakorlatok technikailag helyes végrehajtására vonatkozó ismeretek. Átfogó ismeretek a szabálytalan és tilos fogásokról. Az önvédelmi és küzdő jellegű feladatok eredményes végrehajtását befolyásoló alapvető motoros képességek ismeretei és életkorhoz igazított fejlesztés módszerei.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: keleti kultúrák. Biológia-egészségtan: izmok, ízületek, anatómiai ismeretek, testi és lelki harmónia.

A küzdősportok mint a magyar sport nemzetközi sikereinek kiemelkedő képviselője. Szemléletformálás a küzdősportok komplex személyiségfejlesztő értékeinek ismertetésével (motoros, kognitív, szociális és érzelmi akarati tulajdonságok). Annak tudatosítása, hogy a küzdőmódokban a szerény, szorgalmas és kitartó emberek találnak védelmi eszközt. A küzdősportok gyakorlásában alapvető elv az egészségi és élettani szabályok megtartásának elve: a gyakorlás és a pihenés helyes aránya, a helyes táplálkozás, a célszerű légzés, a túlerőltetés elkerülése. Az óvatosság, a figyelem és a józan helyzetmegítélés mellett le kell küzdeni az elbizakodottságot, a vigyázatlanságot és a félelmet.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	grundbirkózás, önvédelem

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén
Természetes és nem természetes mozgásformák Gyakorlottság a célszerű óraszervezés megvalósításában. Egyszerű relaxációs technikákról tájékozottság. Egyszerű gimnasztikai gyakorlatok önálló összefűzése és előadása zenére. Az erősítés és nyújtás néhány ellenjavallt gyakorlatának ismerete. Az összehangolt, feszes testtartás kritériumainak való megfelelésre kísérletek. A kamaszkori személyi higiénéről elemi tájékozottság. Az eddig elsajátított relaxációs technikák, és a képtudati, szimbolizációs folyamatok összekapcsolása. Sportjátékok Gazdagabb sportjáték-technikai és -taktikai készlet. Jártasság néhány taktikai formáció, helyzet megoldásában. A játékszabályok kibővített körének megértése és alkalmazása. A csapatjátékhoz szükséges együttműködés és kommunikáció fejlődése. A sportjátékokhoz tartozó test-test elleni küzdelem megtapasztalása és elfogadása.

Konfliktusok, sportszerűtlenségek, deviáns magatartások esetén a gondolatok, vélemények szóban történő kifejezése.
Sporttörténeti alapvető tájékozottság a labdajátékokban.
Atlétika jellegű feladatok
Az atlétikai cselekvésminták sokoldalú és célszerű alkalmazása.
Futó-, ugró- és dobógyakorlatok képességeknek megfelelő végzése a tanult versenyszabályoknak megfelelően.
Mérhető fejlődés a képességekben és a sportági eredményekben.
Az atlétikai alapmozgásokban mozgásmintához közelítő bemutatás, a lendületszerzések és a befejező mozgások összekapcsolása.
A futás, a kocogás élettani jelentőségének ismerete.
Torna jellegű feladatok
A helyes testtartás, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának jelenléte a torna jellegű mozgásokban.
Talajon, gerendán, valamint gyűrűn növekvő önállóság jeleinek felmutatása a gyakorlásban, gyakorlat-összeállításban.
A szekrény- és a támaszugrások bátor végrehajtása, a képességnek megfelelő magasságon.
Önkontroll, együttműködés és segítségnyújtás a torna jellegű gyakorlatok végrehajtásában.
Alternatív környezetben űzhető sportok
Az évszakoknak megfelelő rekreációs célú sportágakban és népi hagyományokra épülő sportolási formákban bővülő gyakorlási tapasztalat és fellelhető erősebb belső motiváció némelyik területén.
Az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek kinyilvánítása.
A természeti erők és a sport hasznos összekapcsolásának ismerete és az ezzel kapcsolatos előnyök, rutinok területén jártasság.
A környezettudatosság cselekedetekben való megjelenítése.
A verbális és nem verbális kommunikáció fejlődése a testkultúra hagyományos és újszerű mozgásanyagainak elsajátításában.
A szabadidőben végzett sportolás iránti pozitív beállítódás felmutatása.
Önvédelmi és küzdőfeladatok
A grundbirkózás alaptechnikájának, szabályainak gyakorlatban történő alkalmazása.
Állásküzdelemben jártasság.
A fenyegetettségi szituációkra, segítségkérésre, menekülésre vonatkozó ismeretek elsajátítása.

A sportszerű győzni akarás kinyilvánítása. A fájdalomtűrésben és az önfegyelemben érzékelhető fejlődés.

8. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes és nem természetes mozgásformák	Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	A gyakorláshoz szükséges alakzatok öntevékeny gyors kialakítása. A tanult rend-, illetve gimnasztikai gyakorlatok folyamatos, pontosságra törekvő és megfelelő intenzitású végrehajtása. 8□10 gyakorlattal önállóan bemelegítés végrehajtása. Az autogén tréning alapfokú gyakorlatainak ismerete. A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása. A tanévben alkalmazott gimnasztika alapvető szakkifejezéseinek ismerete. A bemelegítés és a levezetés szempontjainak ismerete. Öntevékenyen részvétel a szervezési feladatok végrehajtásában.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Gyakorlottság a szervezés célszerűségét, gyorsaságát szolgáló új térformák, alakzatok kialakításában. Egyszerű relaxációs technikák elsajátítása. Motoros tesztekkel mérhető fejlődés a kondicionális képességekben. A gimnasztikai gyakorlatok, gyakorlatsorok zenével összhangban történő végrehajtása. A kreativitás kinyilvánítása önállóan összeállított gimnasztikai gyakorlatfüzérrel. Az erősítés és nyújtás ellenjavallt gyakorlatainak ismerete és az okozati összefüggés egyszerű magyarázata. Igényesség a harmonikus, szép testtartás kialakításában. A kamaszkori személyi higiénével kapcsolatos ismeretek bővülése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Rendgyakorlatok, térbeli alakzatok kialakítása.	Matematika: számolás, térbeli tájékozódás, összehasonlítások.

A testnevelésóra szervezéséhez szükséges egyéb térformák, alakzatok. Mozgások zárt rendben, alakzatváltozások. Alakzatfelvételek járás és futás közben, a lépéshossz és a járás sebességének változtatásával. Gimnasztika Természetes mozgásformák egyéni és társas gyakorlatok formájában, szerek, kéziszerek felhasználásával, játékos feladatokkal és versengésekkel összekötve. Játékos és szabadgyakorlati alapformájú szabad-, társas- szer és kéziszer-gyakorlatok (pad-, bordásfal-, labda-, karika-, ugrókötél-, gumikötél stb.). Nyújtó-, lazító hatású, állóképességet fejlesztő 8□16 ütemű, legalább 4 gyakorlatelemet tartalmazó szabadgyakorlatok és gyakorlatsorok. Bemelegítő és levezető gyakorlatok egyénileg, párban és társakkal végrehajtva, önálló tervezéssel is. Egyszerű légző és relaxációs gyakorlatok. A testtartás javítását szolgáló ízületi mozgékonyságot és a törzs erejét növelő gimnasztikai gyakorlatok. Képességfejlesztés Az alapállóképesség fejlesztése és a keringés fokozása zenére történő futásokkal és futás közben végzett feladatokkal. A kar- és a láb dinamikus erejének növelése kéziszer-gyakorlatokkal. A ritmusérzék, a kreativitás és a kinesztétikus differenciáló képesség fejlesztése zenére végzett gyakorlatokkal. Játékok, versengések A szervezet előkészítését, bemelegítését szolgáló testnevelési játékok, eszközzel is. A testtudatot alakító, koordináció- és fittségfejlesztő szabályjátékok és feladatjátékok kreatív, kooperatív, valamint versenyjelleggel. Játékok testtartásjavító feladatokkal. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását, a gerinc izomegyensúlyának és a medence középállásának automatizálását biztosító eszközökkel is végezhető gyakorlatok. A láb statikai rendellenességei ellen ható gyakorlatok. Javasolt: A 10 testtájra vonatkozó gerinctorna gyakorlatanyagának felhasználása. Relaxációs	Természetismeret: testünk, életműködéseink. Vizuális kultúra: tárgy- és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.

alapgyakorlatok: (autogén tréning, progresszív relaxáció). Motoros, illetve fittségi tesztek végrehajtása. Ismeretek, személyiségfejlesztés Az általános bemelegítő gyakorlatok összeállításának szempontjai és a bemelegítő blokkok főbb élettani hatásai. A keringést fokozó természetes és speciális sportági mozgásformák jelentősége a bemelegítés és az edzettség szempontjából. Az életkori sajátosságoknak megfelelő funkcionális erősítő gyakorlatok ismeretei és végrehajtásuk szempontjai. Az erősítés és nyújtás kapcsolata, alkalmazásuk módszerei. Az ellenjavallt gyakorlatok indoklása. Relaxációs technikák és prevenciós gyakorlatok szerepe az egészségmegőrzésben. Az autogén tréning és progresszív relaxáció értelmezése. Az izomegyensúly fogalmának feltárása. A kamaszkori személyi higiénével kapcsolatok információk. A tudatos higiénés magatartás ismérvei. Az edzettség értelmezése és a rendszeres fizikai aktivitás szerepe az edzettség megszerzésében és az egészségtudatos magatartásban.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	gerinc-izomegyensúly, funkcionális gyakorlat, edzettség, egészségtudatos magatartás, autogén tréning, progresszív relaxáció, ellenjavallt gyakorlat, fizikai aktivitás, inaktivitás, intenzitás, terjedelem, időtartam, edzhetőség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportjátékok	Órakeret 80 óra
Előzetes tudás	A sportjátékok technikai és taktikai készletének elsajátításában alkalmazott testnevelési játékok és játékos feladatok aktív és értő végrehajtása. A sportjátékok alapvető technikai készletének elsajátítása. Törekvés a játékelemek (technikai, taktikai elemek) pontos, eredményes végrehajtására és tudatos kontrollálására. A sportjátékok játékszabályainak ismerete és alkalmazása.	

	Szabálykövető magatartás, önfegyelem, együttműködés kinyilvánítása a sportjátékokban. Részvétel a kedvelt sportjátékban a tanórán kívüli sportfoglalkozásokon, vagy egyéb szervezeti formában.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A játékelemek eredményességre törekvő alkalmazása testnevelési játékokban és a sportjátékban. A sportjátékok technikai és taktikai készletét bővítő új elemek elsajátítása, és alkalmazása. Tapasztalatszerzés a taktikai helyzetek megoldásában. A játékszabályok kibővített körének ismerete és értő alkalmazása. A csapatjátékhoz szükséges együttműködés és kommunikáció fejlődése. A sportjátékokhoz tartozó test-test elleni küzdelem megtapasztalása és elfogadása. Konfliktusok esetén a gondolatok, vélemények szóban történő kifejezése és indokolása. A sportjátékokat kísérő sportszerűtlenségek, deviáns magatartások helyes megítélése. A sportjátékok magyar történetének kiemelkedő korszakai és személyiségei, valamint a világ élvonalába tartozó nemzetek megismerése. A sportjátékok iránti érdeklődés megszilárdulása. Az egyéni adottságokhoz és a megszerzett képességekhez igazodó sportjáték- tudás kialakulása, rekreációs célú vagy versenysport igényű alkalmazás elősegítésére.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Legalább két labdajáték választása kötelező. MOZGÁSMŰVELTSÉG Kosárlabdázás Labda nélküli technikai gyakorlatok: irányváltoztatás, cselezés; cselezés induláskor és futás közben. Labdás technikai gyakorlatok: Labdás ügyességi gyakorlatok (normál méretű labdával). Labdavezetés: Labdavezetés félaktív, aktív védővel szemben	Matematika: logika, valószínűség-számítás, térbeli alakzatok, tájékozódás.

játékos formában. Labdavezetés közben cselezés. Megállás, sarkazás, labdavezetésből kapott labdával változatos körülmények között. Megállás, sarkazás önpasszból és kapott labdával, meghatározott helyen és időben. Kosárra dobások: dobócsel, indulócsel után labdavezetés, fektetett dobás. Lepattanó labda megszerzése után kosárra dobás. Fektetett dobás labdavezetésből, illetve kapott labdával ráfordulással. Közép távoli dobás helyből. Átadások, átvételek: Átadás különböző irányba és távolságra, mozgás közben, kétkezes mellső átadással, pattintva is. Bejátszás befutó társnak. Páros lefutás egy védővel. Hármas-nyolcas mögéfutással. Gyors indítás párokban. Taktikai gyakorlatok: Emberfogásos védekezés: labda nélküli és labdát birtokló támadó védése. Labdavezető játékos védése; védekezés a labdavezetést befejező és a még labdát vezető támadóval szemben. Játékelemek alkalmazása: 1:1 elleni játék, félaktív és aktív védővel; létszámfölényes helyzet 2:1 elleni játék. Befutások. 1:1 elleni játékadogatóval. Létszámfölényes helyzet 3:2 elleni játék. Képességfejlesztés Kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző labda nélküli és labdás technikai elemek, játékelemek gyakorlásával. Koordinációs képességek fejlesztése labdás gyakorlatokkal: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladat végrehajtásokkal. A komplex képességfejlesztéssel hozzájárulás az edzettség és fittség szervi megalapozásához. A kognitív képességek fejlesztése (helyzetfelismerés, kreativitás, anticipáció stb.) az üres helyek, az előnyök felismerése, az ellenfél általi akadályoztatás kezelése, a célba találás, az összjátékban való részvétel eredményeként. Játékok, versengések A kosárlabdázás technikai, taktikai készletének tökéletesítése, valamint a játékelemek begyakorlása játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazásával. Kosárlabdázás labdavezetés nélkül, könnyített szabályokkal, a szabályok bővülő körének beépítésével. Kosárra dobó versenyek. Részvétel	Vizuális kultúra: tárgy és környezetkultúra, vizuális kommunikáció. Fizika: mozgások, ütközések, erő, energia. Biológia-egészségtan: az emberi szervezet működése, energianyerési folyamatok.

az iskolai mini kosárlabda bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás-nevelés elősegítése. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Baleset-megelőzés a kosárlabdázás játékelemeinek szabályos, körültekintő végrehajtásával, valamint a játékszabályok betartásával, a sportszerűség szabályainak szem előtt tartásával. Sikeres tanulás biztosításával a kosárlabdázás megszerettetése, hozzájárulás a fizikai rekreációs sportágválasztáshoz. Röplabdázás Labdás technikai gyakorlatok, a tanult játékelemek tökéletesítése: Az alkar-, kosárérintés, felső ütőérintés és alsó egyenes nyitás gyakorlása egyéni, páros és csoportos gyakorlatokban. Kosárérintés változatai: kosárérintés előre-hátra, alacsony és közepesen magasra elpattanó labdával. Kosárérintés célba, fölre tett karikába, kosárba, különböző magasságú zsinór felett. Felső egyenes nyitás. a mozgás végrehajtása a labda megütése nélkül, egyénileg a fallal szemben a labda megütésével; párokban a zsinór/háló felett. A nyitás végrehajtása a zsinórtól növekvő távolságra és különböző nagyságú célterületre, az alapvonal különböző pontjairól. Felső egyenes nyitás-nyitásfogadás. A felső egyenes nyitás és az alkarérintéssel történő nyitásfogadás gyakorlása csoportokban, forgással. Egyenes leütés: a mozgássor gyakorlása labda és zsinór nélkül, majd zsinórnál tartott, illetve pontosan dobott labdából. Taktikai gyakorlatok. Támadási alapformák. Helyezkedés támadásnál. Az ütés és a sáncolás fedezése. Képességfejlesztés Labdakezelési ügyesség komplex fejlesztése (reagáló képesség, gyorskoordináció, ritmusérzék, differenciális mozgásérzékelés, téri tájékozódás, és egyensúlyozás) a testrészek különböző felületeivel történő érintésekkel egyénileg, párokban és csoportokban. Az egyensúlyozó és téri tájékozódó képesség fejlesztése csoportokban végzett alapérintéseket tartalmazó gyakorlatokkal, fordulatok és helycserék végrehajtásával.	

Az erő-állóképesség fejlesztése az egyenes leütés és a sáncolás többszöri és folyamatos végrehajtásával. Mozdulatgyorsaság fejlesztése dobott labdák elérésére törekvéssel különböző kiinduló helyzetből. Játékok, versengések Az alapérintések tökéletesítése és a játékelemek eredményességének javítása testnevelési játékok, játékos feladatok alkalmazásával. 2:2, 3:3 elleni játék meghatározott érintési módokkal, a tanult érintések beiktatásával. Versengések egyénileg és párokban különböző érintésekkel. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A röplabdajáték szabadidőben, szabadtéren, strandon is játszható technikai készletének valamint egyszerűsített játékformáinak elsajátítása Kézilabdázás Labda nélküli technikai gyakorlatok: Alapmozgás, indulás, megállás, irányváltoztatások, cseles, megtévesztő mozgások, fordulatok labda nélkül. Lábmunka csiszolása. Indulócselek, le- és visszaforgások. Ütközések. Sáncolás helyben, mozgással talajon és felugrással. Résekre helyezkedés. Esések-tompítások. Labdás technikai gyakorlatok: labdavezetés nehezített körülmények között irány- és ritmusváltoztatásokkal. Önszöktetés. Labdás cselek: indulási-átadási lövő cselek. Átadások: test előtti átadások, oldalról és hátulról érkező labda elkapása. Test mögötti átadások. Kapura lövések: talajról különböző lendületszerzés után és felugrásból, passzív, félaktív és aktív védővel szemben. Átlövés felugrással is. Kapura lövések cselezés után. Kapura lövés bedőléssel, bevetődéssel. Ejtés. Kapusmunka: helyezkedés, támadás, ill. védekezés esetén. Feladatok gyorsindítás esetén. Indítások megelőzése. Védés kézzel, lábbal. 7 méteres védése. Taktika: Egyéni taktika - betörések labda nélkül és labdával. A kapus átívelése. Kitámadás, halászás, szerelés, elzárás. Csapatrész- és csapattaktika: 1.1; 2:1; 2:2, 3:2, 3:3 elleni játék. Védekezés emberfogással, 6:0-s és 5:1-es területvédekezéssel. Üres helyre helyezkedés. Védőtől való elszakadás. Melléállásos elzárás. Gyors indítások. Lerohanásos támadás rendezetlen	

védelem ellen. Ötletjáték. Támadásból védekezésbe való gyors visszahelyezkedés. Képességfejlesztés A kondicionális képességek fejlesztése a sportjátékra jellemző feladatokkal, gyakorlatokkal, a játékelemek intenzív gyakorlásával; mérkőzések játszásával. A labdás koordináció kiemelt fejlesztése: az idő, a pontosság, a feladat bonyolultsága és a mozgás összehangolásának kényszere okozta feltételek közötti feladat végrehajtásokkal. A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között a játékelemek intenzív gyakorlásával és mérkőzések játszásával. A kondicionális és koordinációs képességek fejlesztésével hozzájárulás az edzettség és a fittség szervi megalapozásához. Játékok, versengések A kézilabdázás technikai, taktikai készletének tökéletesítése, valamint a játékelemek begyakorlása játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazásával. Célba dobó versenyek; kézilabdajáték a szabályok fokozatos bővítésével. Részvétel az iskolai bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás nevelés elősegítése. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Baleset-megelőzés a kézilabdázás játékelemeinek szabályos és körültekintő végrehajtásával. A kézilabdázás megszerettetésével és a játéktudás bővítésével a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése. A szervezet edzettségének növelése a szabadtéren különböző időjárási viszonyok között végzett játéktevékenységgel. Labdarúgás Labdás technikai gyakorlatok: labdavezetések mindkét lábbal, külső és belső csüddel, különböző alakzatban. Labdahúzogatás, -görgetés haladás közben, fordulatokkal. Átadások (passzolások), átvételek mindkét lábbal. Átadások laposan mozgás közben, ívelten növekvő távolságra, irányváltoztatással. Átvételek ívelt labdával. Labdalevétel: talppal, belsővel, külső csüddel, combbal, mellel. Levegőből érkező labda átvétele belsővel. Labda toppolás. Rúgások: belső csüddel, teljes csüddel, külső csüddel, állított labdával, mozgásból, a futással megegyező irányból, oldalról és szemből érkező	

labdával, különböző irányból érkező labdával. Dekázás: haladással, irányváltoztatással. Dekázás csoportosan csak lábbal, csak fejjel. Fejelés: előre, oldalra, különböző irányból érkező labdával. Fejelés felugrással. Cselezés: testcsel, labdavezetésből labda elhúzása oldalra, labdaátvétel testcsellel. Átadócsel, rúgócsel, rálépéssel, hátra húzással. Szerelés: alapszerelés- megelőző szerelés, labdaátvétel megakadályozása. Helyezkedés a támadó és a kapu közé, a labda elrúgása. Egyéb feladatok: partdobás szabályosan. Kapusmunka: guruló- és ívelt labda megfogása, kigurítás, kirúgás állított, lepattintott labdával, helyezkedés, erős lövés megfogása, lábbal védés, kidobás. Taktikai gyakorlatok: Gyors támadásba felfejlődés és visszarendeződés. „Poszt” vagy „udvaros” gyakorlás. Helyezkedés. Emberfogás poszt szerint. Támadásban a védőtől való elszakadás, üres helyre helyezkedés. Váltás védelemben. A támadások súlypontjának változtatása rövid és hosszú átadásokkal. Egyből játék. 4:2 elleni játék. Képességfejlesztés A motoros képességek fejlesztése a labdarúgás technikai készletének variálásával, intenzív, nehezített körülmények közötti nagyobb ismétlésszámban történő végrehajtásával. A komplex képességfejlesztést szolgálja a technikai elemek sajátos ritmusának-dinamikájának kialakítása, valamint azok változatos, egyre bonyolultabb feltételek (idő, pontosság, összjátékkényszer, ellenféljelenlét stb.) mellett történő gyakorlása. A szervezet edzettségének, fittségének növelése a szabadtéren, különböző évszakokban és időjárási viszonyok közötti gyakorlással, mérkőzések játszásával. Játékok, versengések A labdarúgás játékelemeinek elsajátítását és rögzítését segítő játékos feladatok, testnevelési játékok. Cserefoci. Lábtenisz meghatározott szabályokkal. Vonal foci. Játék 1 kapura 2 labdával. 2:1 elleni játék. Labdavezető, dekázó, célba rúgó és fejelő versenyek egyénileg és csoportosan. Kispályás labdarúgó mérkőzések. Részvétel az iskolai kispályás bajnokságban, a sportágválasztás és az utánpótlás nevelés elősegítése.	

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Baleset-megelőzés az évszakhoz, az időjáráshoz alkalmazkodó sportág-specifikus bemelegítés-gyakorlataival, és a technikai- taktikai játékelemek szabályos és sportszerű végrehajtásával. A labdarúgásban különösen igénybe vett izmok erősítésének és nyújtásának elvei és gyakorlatai a sérülések, károsodások prevenciója érdekében. A szervek-szervrendszerek működésének fejlesztése a szabadtéren, különböző évszakokban és időjárási viszonyok között végzett sportág-specifikus motoros cselekvésekkel. Az élményszerű játékkal és a sokoldalú játéktudással a fizikai rekreációra alkalmas sportok repertoárjának bővítése. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A sportjátékokban a kibővített játékelem-repertoár technikai végrehajtására, a hibajavításra, a taktikai megoldásokra és hozzájuk kapcsolódó játékszabályokra vonatkozó ismeretek. A játék kiteljesítését szolgáló egyéni- és csapattaktikai ismeretek. A sportjátékszabályok körének bővítése és a képzettséghez igazodó játékvezetési ismeretek. A specifikus sportjátéktudás elsajátításához szükséges motoros képességek és alapvető fejlesztési módszerek. A csapatjátékok szerepe az együttműködés, a társas készségek kialakításában, a közösségi sikerek átélésének lehetőségeiben. A sportszerűség, a fair play és a szabálykövető magatartás fontossága a sportjátékokban. A sportolói és a szurkolói magatartás pozitív és negatív vonásai, a sporteseményekhez kapcsolódó durvaságok, az agresszió helyes értelmezése. A sportjátékok kiemelkedő magyar bázisai, nemzetközi sikerei. A világ élenjáró nemzetei a sportjátékokban. A sportjátékok rekreációs célú felhasználási lehetőségei és szerepe az egészséges életmód kialakításában. A sportjátékokkal kapcsolatos balesetvédelmi és elsősegély-nyújtási ismeretek.	
Kulcsfogalmak/ Fogalmak	„Félaktív”, aktív védő, dobócsel, indulócsel, önpassz, lepattanó labda, ráfordulás, befutás, páros lefutás, hármas-nyolcas, 1:1, 2:1, 3:2. elleni játék,

	létszámfölényes helyzet. Adogató, felső egyenes nyitás, egyenes leütés, feladás, sáncolás, támadási alapformák, ütés-sáncolás fedezése, 1:1, 2:2 elleni játék. Ütközések, sáncolás, résekre helyezkedés, esés-tompítás, önszöktetés, átlövés, bevetődéses-bedőléses lövés, ejtés, betörés, gyorsindítás, kitámadás, halászás, elzárás, lerohanás. Átadócsel, rúgócsel, labda toppolás, emberfogás, védőtől való elszakadás, üres helyre helyezkedés, egyből játék, partdobás, sportágspecifikus bemelegítés, deviancia.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlétikai jellegű feladatok	Órakeret 30 óra
Előzetes tudás	A tanult futó-, ugró-, dobógyakorlatokban jártasság. A rajtok mozgáselemeinek végrehajtása az indítás jeleknek megfelelően. A futómozgás technikájának alkalmazása a vágta, illetve a tartósfutásban. Tapasztalat a nekifutás távolságának és sebességének megválasztásában. Kislabdahajítás. A kar- és láblendítés szerepe az el- és felugrások eredményességében. Az atlétikai versenyek lényeges szabályai. Szervezési feladatok vállalása a tanórai versenyek lebonyolításában.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az atlétikai cselekvésminták sokoldalú és célszerű alkalmazása. Futó-, ugró- és dobógyakorlatok képességeknek megfelelő elsajátítása és a versenyszabályoknak megfelelő alkalmazása. Az atlétika versenyszámainak eredményes tanulását és a teljesítmények javulását megalapozó motoros képességekben mérhető fejlődés elérése. A vágta-, a tartós-, valamint a váltófutás technikájának a mozgásmintához közelítő bemutatása. Ugrásoknál az optimális nekifutás, valamint az erőteljes kar- és láblendítés kialakítása. A hajításnál, lökésnél a lendületszerzés és kidobás összekapcsolása. Az ugrásoknál és a dobásoknál érvényesülő alapvető fizikai törvényszerűségek ismerete. A futás, a kocogás élettani jelentőségének ismerete. Az érdeklődés cselekvésekben történő kinyilvánítása az atlétikai mozgások, valamint a sportolás és a rendszeres testedzés iránt.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Futások, rajtok A korábban tanult rajtformák (álló- és térdelőrajt) gyakorlása. Térdelőrajt rajtgépről. Rajtversenyek állórajttal, térdelőrajttal 15-20 m-es távon. Repülő és fokozó futások. Gyorsfutások játékosan és versenyek alkalmazásával 30-60 m-es távon. Iramfutás, tempófutás a táv fokozatos növelésével. Váltófutás váltózónában, egyenesben, játékosan és versenyszerűen, egykezes váltással. Tartós futás a táv és az intenzitás növelésével. Futás feladatokkal, akadályokkal, átfutás akadályok felett. Futóiskolai gyakorlatok. Szökdelések, ugrások Szökdelő és ugróiskolai gyakorlatok. Sorozat el- és felugrások. Helyből távolugrás. Távolugrás guggoló vagy lépő technikával. A nekifutás, az elugrás és a talajérés iskolázása (elugró sávból). Magasugrás átlépő és guruló technikával. A nekifutás és a felugrás iskolázása. Dobások Dobóiskolai gyakorlatok. Dobások, lökések különböző kiinduló helyzetből tömött- és füles labdával, célba is. Vetés füles labdával zónába vagy célba, egy és két kézzel (jobb és bal kézzel). Kislabdahajítás helyből, nekifutással hármas és ötös lépésritmusból. Kislabdahajítás célba. Súlylökés helyből és becsúszással (jobb és bal kézzel is). Vetés füles labdával távolba és célba, egy és két kézzel. Vetés tömött labdával, két kézzel két oldalra. Vetések negyed- és egész fordulattal, a pördület iskolázása. Képességfejlesztés Az ideg-izom kapcsolat fejlesztése futóiskolai gyakorlatokkal. A reakció- és a vágtagyorsaság fejlesztése rajtokkal és vágtafutásokkal. Az idő- és tempóérzék fejlesztése iram- és tempófutásokkal. Gyorskoordinációs képességek fejlesztése különböző sebességgel végzett futásokkal. Az aerob állóképesség fejlesztése növekvő intenzitású tartós futással. Az ugrásokhoz szükséges gyorserő fejlesztése szökdelő és ugróiskolai gyakorlatokkal,	Ének-zene: ritmusgyakorlatok, ritmusok. Biológia-egészségtan: energianyerés, szénhidrátok, zsírok, állóképesség, erő, gyorsaság. Informatika: táblázatok, grafikonok. Földrajz: térképismeret.

valamint sorozat el- és felugrásokkal. A dobóerő és dobóügyesség fejlesztés tömött- és füles labda dobásokkal. Játékok, versengések Az atlétikai versenyszámok eredményes elsajátítását és az azokban elérhető teljesítmény fokozását elősegítő adekvát játékos feladatok és testnevelési játékok alkalmazása, versenyszerűen is. Az atlétikai versenyszámokban lebonyolított versenyek. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Az atlétikai mozgások cselekvésmintáinak optimalizálása növeli a mindennapi cselekvések és feladathelyzetek biztonságos megoldását. Az életkori periódushoz igazodó arányos és harmonikus erőfejlesztés elősegíti az atlétikus versenyszámok eredményes elsajátítását és rögzíti a biomechanikailag helyes testtartást. A futások különböző formáinak és különböző terepen történő végzése cselekvésmintát szolgáltatnak a szabadidőben és különböző terepen végzett tartós futások, kocogások számára. Levezetés, a szervezet lecsillapítása. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A rajtolás sikerében kiemelt szerepet játszó indulás utáni fokozatosan növekvő és gyorsuló lépések, a lábak és a karok aktív munkájának tudatosítása. Az ugrásoknál és a dobásoknál érvényesülő alapvető fizikai törvényszerűségek. Az „aktív elugrás” értelmezése. Az ugrások és dobások eredményes elsajátításához szükséges erőfajták, információk a passzív mozgatórendszer megterhelését, károsodását okozó erőedzésekről. A mozgáskoordináció szerepének tudatosítása az állóképességi és gyorsasági teljesítményekben. Az akarati tényezők szerepe az állóképességet igénylő teljesítményekben Alapvető ismeretek a terhelési összetevőkről. Ismeretek a tartós terhelések hatásáról a keringési rendszerre, a szervek és szervrendszerek szabályozására, működésük gazdaságosságára és a tanulásban érvényesülő teljesítőképességre.	

Az atlétikai képzéssel pozitív magatartásbeli tulajdonságok fejlesztése.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Váltózóna, egykezes váltás, magasugrás guruló technikával, hármas-ötös lépésritmus, vetés, ideg-izom kapcsolat, reagáló-gyorsaság, vágtagyorsaság, aktív és passzív mozgatórendszer, terhelési összetevő.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Torna jellegű feladatok	Órakeret 28 óra
Előzetes tudás	A testtömeg uralása szükséges segítségadás mellett. A tanult akadályleküzdési módok és feladatok biztonságos végrehajtása. Kötélmászás a képességnek megfelelő magasságig. Egyensúlygyakorlatok a képességnek megfelelő magasságon, szükség esetén segítségadás mellett. Technikailag helyes járások, ritmizált lépések, futások és szökdelések. Hibajavítás. Balesetvédelem. Segítségnyújtás a társaknak.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tornajellegű gyakorlatok végrehajtásánál igényesség a helyes testtartás kialakítására, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának megteremtésére. Talajon, gerendán, valamint gyűrűn összefüggő gyakorlatok önálló összeállítása, összekötő elemek alkalmazásával. A szekrény- és a támaszugrások biztonságos végrehajtása, a képességnek megfelelő magasságon. A figyelemkoncentráció, az önkontroll és a kitartó képesség fejlődése. Önállóság, együttműködés és segítségnyújtás a torna jellegű gyakorlatok végrehajtásában.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Torna (talajtorna, szertorna) A talajtorna és legalább egy tornaszer választása kötelező.		Fizika: az egyszerű gépek működési

Támaszhelyzetek, támaszgyakorlatok, támaszugrások: Támlázások előre, hátra, oldalra, mellső, hátsó fekvőtámaszban haladással is. Mellső és mély fekvőtámaszban karhajlítás, nyújtás. Akadályok leküzdése támaszfeladatokkal. Gurulóátfordulások előre, hátra, különböző kiinduló helyzetből különböző befejező helyzetbe. Gurulóátfordulások sorozatban. Fejállás különböző kiinduló helyzetből, különböző lábtartással és lábmozgással. Mellső mérlegállás. Fellendülés kézállásba bordásfalnál, segítséggel és segítség nélkül. Fellendülés futólagos kézállásba, gurulás előre. Repülő-guruló átfordulás néhány lépés nekifutásból (fiúknak). Kézen átfordulás oldalra, mindkét irányba megközelítően nyújtott testtel. Összefüggő talajgyakorlat. Csúsztatás nyújtott ülésből hasonfekvésbe és vissza (lányoknak). Vetődés mellső fekvőtámaszból nyújtott ülésbe (fiúknak). Ugrószekrény széltében (lányoknak: 3□4 rész, fiúknak: 4□5 rész): guggolóátugrás. Ugrószekrény hosszában (lányoknak: 3□4 rész, fiúknak 4-5 rész): gurulóátfordulás a szekrényen talajról elugrással; felguggolás, leterpesztés. Függésgyakorlatok: Akadályok leküzdése függésfeladatokkal. Mászás kötélen/rúdon. Függeszkedési kísérletek bordásfalon felfelé és lefelé. Vándormászás. Függeszkedési kísérletek kötélen (fiúknak). Magas gyűrű (fiúknak): alaplendület; zsugorlefüggés; lendület előre zsugorlefüggésbe; zsugorlefüggésből ereszkedés hátsó lefüggésbe; homorított leugrás hátra, lendületből. Érintő magas gyűrű (lányoknak): lendületek előre-hátra; fellendülés lebegő függésbe; zsugorlefüggés; ereszkedés hátsó függésbe; függésben lendület hátra, homorított leugrás. Egyensúlyozó gyakorlatok: Magas gerendán, ferdén elhelyezett padon: természetes és utánzó járások, futások, fordulatok. 1 m-es gerenda (lányoknak): Járások előre, hátra, oldalt különböző kartartásokkal. Érintőjárás; hármas lépés. Járás guggolásban. Mérlegállás. Függőleges repülés különböző kiinduló helyzetből. Ugrókötélgyakorlatok (lányoknak, fiúknak) Lengetések: oldalt lengetés; elől lengetés; fent lengetés; „fűnyíró”; 8-as figura.	törvényszerűségei, forgatónyomaték, egyensúly, reakcióerő, hatásidő; egyensúly, tömegközéppont. Biológia-egészségtan: egyensúlyérzékelés, izomérzékelés.

Kötéláthajtások: egy, illetve páros lábon szökdeléssel, előre és hátra kötélhajtással állóhelyben és haladással; futás mindkét láb alatt történő áthajtással; helyben futás a joggoláshoz hasonló lábmunkával. Kombinációk: oldalt lengetés egyik oldalra, majd páros lábon szökdelés közben kötéláthatás előre, ezt követően oldalt lengetés másik oldalra; ugyanez hátra kötélhatással. Fordulatok: 2x180□ fordulat (egy oldallengetés közben 180□ fordulat, majd kötélhajtás hátra a láb alatt, ezután a második 180□ fordulat majd kötélhatás előre a láb alatt. Képességfejlesztés Koordinációs képességek komplex fejlesztése talajgyakorlati és gyűrűn végezhető elemek kombinált végrehajtásával, valamint az ugrószekrény alkalmazásával (téri tájékozódó-mozgásátállítódás képesség, ritmusérzék). A statikus és dinamikus egyensúly-érzékelés fejlesztése gerendán végezhető gyakorlatokkal, illetve azok variálásával. A váll, a kar és törzs erejének erősítése támaszhelyzetben és függésben végzett gyakorlatokkal. Állásban és talajon saját testsúllyal végezhető gyakorlatok a főbb izomcsoportok erősítése céljából (térdfeszítő, -hajlító, csípőfeszítők, -hajlítók, törzsfeszítő, -hajlító, könyökízület-feszítők, -hajlítók). Erősítő és statikus nyújtó hatású gyakorlatok variálása. Játékok, versengések Célszerű testnevelési játékok a tornaszerek (gerenda, ugrószekrény, zsámolyok) felhasználásával is. Játékos feladatok, ugrókötéllel, kötélhajtással, hullámzó kör, hullámzó vonal. Összefüggő talajgyakorlat (fiúk-lányok), valamint gerendagyakorlat (lányok) önálló összeállítása, bemutatása összekötő elemek felhasználásával, a társak pontozásával. Tehetséggondozás a torna és ugrókötél sportágakban tehetségesekkel különböző versenyeken való részvétellel, tehetségirányítás a versenysportba. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Az egészséges testi fejlődés elősegítése a tornajellegű feladatmegoldásokkal és az aerob munkavégzéssel. A test izmainak arányos fejlesztése, a biomechanikailag helyes testtartás, a gerinc izomegyensúlyának elősegítése a	

különböző támaszban és függésben végzett gyakorlatokkal, az erő- és nyújtó gyakorlatok összhangjának megteremtésével. A tornajellegű feladatmegoldásokkal a cselekvésbiztonság növelése, áttételesen a mindennapok biztonságos cselekvéseinek elősegítése. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A tornajellegű feladatmegoldásokhoz tartozó sportágak koncentrikusan bővülő szaknyelvi ismeretei. A sportágspecifikus önálló és bemelegítés szempontjai. Az erősítő és nyújtó hatású gyakorlatok alapvető anatómiai és élettani ismeretei. A mozgáshibákkal kapcsolatos ismeretek bővítése, a technikáról alkotott mozgáskép pontosításához és az önkontroll elősegítéséhez. A funkcionális és célzatos erőfejlesztő gyakorlatok kiválasztásának és végrehajtásának alapismeretei. Az esztétikai kivitelezésre vonatkozó ismeretek. Az életkor szenzitív szakaszai és értelmezésük alapismeretei. A tornajellegű gyakorlatokkal kapcsolatos versenyrendezés és -lebonyolítás kérdései. A feladat-végrehajtások során az egymásnak nyújtott segítségnyújtás és -biztosítás módjainak verbális és gyakorlati ismeretei. Az egészséges életmód összetevői közül a rendszeres testmozgás és táplálkozás összefüggéseire vonatkozó ismeretek.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Futólagos kézállás, repülő guruló átfordulás, csúsztatás, vetődés, guggolóátugrás, vándormászás, homorított leugrás, aszimmetrikus koreográfia, ugrókötél-gyakorlat, statikus és dinamikus egyensúlyérzékelés, statikus nyújtás, szenzitív életkori szakasz.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alternatív környezetben űzhető sportok	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Az alternatív környezetben űzhető sportágak alaptechnikái. A tanult sportágak űzéséhez szükséges eszközök biztonságos használata.	

	A természeti és környezeti hatások és a szervezet alkalmazkodó képessége közötti összefüggés ismerete. A természeti környezetben sportok egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályai. A mostoha időjárási feltételek melletti testmozgás.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyi tárgyi feltételek függvényében választott sportági mozgásokkal a tematika továbbtervezése. A játék- és sportkultúra gazdagodása a szabadidőben szórakozást és a játékélményt nyújtó új sportágak mozgásanyagának megismerésével. Az évszakoknak megfelelő rekreációs célú sportágak és népi hagyományokra épülő sportolási forma elsajátítása. Az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek elsajátítása. A szabadban végzett mozgások jelentőségének belátása. A környezettudatosság fontosságának elismerése. A természeti/környezeti hatásokkal szembeni alkalmazkodó, ellenálló képesség növekedése. A verbális és nem verbális kommunikáció fejlődése a testkultúra hagyományos és újszerű mozgásanyagainak elsajátításával. A szabadidőben rekreációs céllal végzett fizikai aktivitás iránti pozitív beállítódás fokozódása.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG A helyi tantervben rögzített választás szerint legalább négy, az évszaknak megfelelő és a helyi személyi és tárgyi körülményekhez, feltételekhez igazodó fizikai aktivitás: feladatok és játékok havon és jégen; siklások, gördülések, gurulások, gurítások különféle eszközökkel; hálót igénylő és háló nélküli labdás sportok, játékok; labdás játékok különféle labdákkal. Egy – a helyi tantervben leírható – lehetséges választás mintáját képző négy aktivitás mozgásműveltségi anyaga: Korcsolyázás (az 5-6. évfolyamos tudásanyag bővítése) Siklások: egy lábon kapaszkodással, majd önállóan; váltott lábbal, ellökéssel; guggolásokkal.	Földrajz: időjárási ismeretek, tájékozódás, térképhasználat.

A korcsolyázás technikai alapjai: elrugaszkodás, pihenés, támaszhelyzet. Rajtolás. Előrekorcsolyázás egyéni és páros gyakorlatokban: a jégpálya hosszában, keresztben, körben; szlalom korcsolyázás; jobb és bal lábon siklással; egymás tolásával. Előrekorcsolyázás, az optimális sebesség után váltott lábon siklások. Váltott lábon siklások, a lengő láb előre és hátra lendítésével. Előrekorcsolyázó gyakorlatok csoportokban. Asztalitenisz (folyosón és szabadban felállított asztalon is gyakorolható) Előkészítő gyakorlatok: a játékoknál felsorolt játékos gyakorlatok. Technikai elemek: alapállás; ütőtartás; lábmunka; tenyeres hosszú adogatás; tenyeres kontraütés; fonák hosszú adogatás; fonák kontraütés; fonák droppütés; tenyeres droppütés; fonák nyesett adogatás; tenyeres nyesett adogatás; alapszervák. Képességfejlesztés A korcsolyázás alaptechnikai elmeinek gyakorlásával az alapállóképesség, a lokomotoros gyorsaság, az alsó végtag erejének, valamint a koordinációs képességek közül kiemelten az egyensúlyozó képesség fejlesztése. Az asztalitenisz játékhoz szükséges koordinációs képességek fejlesztése játékos gyakorlatokkal, illetve az alapütések technikájának gyakorlásával. A láb és a kar gyorserejének fejlesztése, különös tekintettel az asztalitenisz sportág igényeire. Játékok, versengések Korcsolyázás: Játékos rajtolási és megállási gyakorlatok: rajtolás, megállás meghatározott vonal előtt és mögött. Ívben korcsolyázás tárgyak, társak megkerülésével. siklóversenyek, korcsolyaversenyek 30 és 60 méteren, időmérésre. Íves korcsolyázás tárgyhoz közeli kanyarodással, versenyszerűen. Asztalitenisz: Labdapattogtatás az ütő tenyeres, illetve fonák oldalán különböző testhelyzetben, állóhelyben és járás közben - ügyesebb és ügyetlenebb kézzel. Ütögetés a falra, illetve párokban - ügyetlenebb kézzel is. Játékos ütögetés, pattogtatás, egyensúlyozás állomásokon, mindkét kéz igénybevételével. Ütögetés az ütő tenyeres és fonák oldalát váltogatva. Szervák célba - versenyszerűen. Rövidített, illetve szabályos játszmák.	

Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés Szabadidőben, különböző évszakokban, egyénileg, csapatban, formális és informális kertek között űzhető új testedzési formák megismerése, jártasság szintű elsajátítása. A szervezet edzettségének, ellenálló- és alkalmazkodó képességének fokozása a természeti és környezeti hatásokkal. Az egészséges életmóddal kapcsolatos tudásanyag bővítése, a környezettudatos magatartás formálása. Az új sportági mozgásformák megismerésével a motoros cselekvésbiztonság növelése, technikailag helyes elsajátításukkal a balesetek megelőzése. A technikai gyakorlatok káros kivitelezése következményeinek tudatosításával prevenciós ismeretek átadása. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A pszichomotoros tartalmakhoz tartozó információk az önálló és tudatos tanulás, gyakorlás elősegítésére. A választott aktivitás kellékei, játék- és versenyszabályai. A válsztott aktivitás helyes kivitelezésével és a testi épségre káros mozdulatokkal kapcsolatos ismeretek. Információk az sporteszközökről, valamint az évszaknak és időjárásnak megfelelő öltözékről Ismeretek a szabadtéren különböző évszakokban és időjárási körülmények között történő sportolás egészségvédő hatásairól. A környezetkímélő magatartás főbb kritériumai. A rekreáció alapértelmezése, életkori sajátosságai és az életen át tartó fizikai aktivitás alapismeretei.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A választott aktivitásoknak megfelelő fogalmak. A közölt minta esetén: előre- és hátrakorcsolyázás, koszorú; tenyeres adogatás, tenyeres kontraütés, fonák adogatás, fonák kontraütés, fonák droppütés, tenyeres droppütés, fonák nyesett adogatás, tenyeres nyesett adogatás, alapszerva.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önvédelmi és küzdő jellegű feladatok	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Az alapvető önvédelmi fogások és eséstechnikák. Grundbirkózás alaphelyzetek, kitolás és a kihúzás. Néhány egyszerű önvédelmi fogás. A test-test elleni küzdelem.	

	Az érzelmek és az agresszió szabályozása. Mások teljesítményének elismerése. A tanult önvédelmi és küzdő jellegű feladatok szabályai.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A grundbirkózás további technikájának, szabályainak elsajátítása és gyakorlatban történő alkalmazása. Az önvédelmi módok megismerése és gyakorlatainak kontrollált végrehajtása. Különböző eséstechnikák biztonságos végrehajtása társ közreműködésével is. Állásküzdelem kialakítása a dzsúdó elsajátított dobásaival. Veszélyes helyzetek, fenyegetettség felismerése, viselkedésminták elsajátítása a fenyegetettség elkerülésére. Segítségkérésre, menekülésre vonatkozó ismeretek elsajátítása. A sportszerű győzni akarás kinyilvánítása. A fájdalomtűrés és az önfegyelem fejlődése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Grundbirkózás Emelések és védésük. Mellső, hátsó és oldalemelések különböző fogásokkal (derékfogásból, hónaljfogásból, karlezárással, karfelütéssel stb.). Grundbirkózás szabályai, küzdelmek azonos súlyú partnerekkel. Képességfejlesztés Az önvédelmi és küzdő jellegű feladatok eredményes elsajátításához szükséges kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése természetes mozgásformák és játékos, egyéni és páros képességfejlesztő gyakorlatok alkalmazásával (mászások, kúszások, emelések-hordások, függeszkedések, húzások-tolások, kéziszerrel történő gyakorlatok). Játékok, versengések Az állás és földharc küzdelmet előkészítő páros küzdőjátékok. Földharcjátékok (szőnyegfelület esetén). Állásban végzett játékok.	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: keleti kultúrák. Biológia-egészségtan: izmok, ízületek, anatómiai ismeretek, testi és lelki harmónia.

Emeléseket előkészítő páros küzdőjátékok. Mögékerülés, kiemelés páros játékos küzdőgyakorlatai. Állásküzdelmek azonos súlyú partnerekkel a grundbirkózásban. A tehetséges tanulók sportágspecifikus tudásának növelése a diáksportban történő versenyeztetéshez és a sportegyesületbe történő irányításhoz. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés A mindennapi cselekvésbiztonság növelése az eséstechnikák és tompítások elsajátításával. Viselkedésminták elsajátítása a veszélyes helyzetek és fenyegetettség elkerülésére. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az oktatásra kerülő gyakorlatok technikailag helyes végrehajtására vonatkozó ismeretek. Átfogó ismeretek a szabálytalan és tilos fogásokról. Az önvédelmi és küzdő jellegű feladatok eredményes végrehajtását befolyásoló alapvető motoros képességek ismeretei és életkorhoz igazított fejlesztés módszerei. A küzdősportok mint a magyar sport nemzetközi sikereinek kiemelkedő képviselője. Szemléletformálás a küzdősportok komplex személyiségfejlesztő értékeinek ismertetésével (motoros, kognitív, szociális és érzelmi akarati tulajdonságok). Annak tudatosítása, hogy a küzdőmódokban a szerény, szorgalmas és kitartó emberek találnak védelmi eszközt. A küzdősportok gyakorlásában alapvető elv az egészségi és élettani szabályok megtartásának elve: a gyakorlás és a pihenés helyes aránya, a helyes táplálkozás, a célszerű légzés, a túlerőltetés elkerülése. Az óvatosság, a figyelem és a józan helyzetmegítélés mellett le kell küzdeni az elbizakodottságot, a vigyázatlanságot és a félelmet.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	grundbirkózás, önvédelem

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén
Természetes és nem természetes mozgásformák

Gyakorlottság a célszerű óraszervezés megvalósításában.
Egyszerű relaxációs technikákról tájékozottság.
Egyszerű gimnasztikai gyakorlatok önálló összefűzése és előadása zenére.
Az erősítés és nyújtás néhány ellenjavallt gyakorlatának ismerete.
Az összehangolt, feszes testtartás kritériumainak való megfelelésre kísérletek.
A kamaszkori személyi higiénéről elemi tájékozottság.
Az eddig elsajátított relaxációs technikák, és a képtudati, szimbolizációs folyamatok összekapcsolása.
Sportjátékok
Gazdagabb sportjáték-technikai és -taktikai készlet.
Jártasság néhány taktikai formáció, helyzet megoldásában.
A játékszabályok kibővített körének megértése és alkalmazása.
A csapatjátékhoz szükséges együttműködés és kommunikáció fejlődése.
A sportjátékokhoz tartozó test-test elleni küzdelem megtapasztalása és elfogadása.
Konfliktusok, sportszerűtlenségek, deviáns magatartások esetén a gondolatok, vélemények szóban történő kifejezése.
Sporttörténeti alapvető tájékozottság a labdajátékokban.
Atlétika jellegű feladatok
Az atlétikai cselekvésminták sokoldalú és célszerű alkalmazása.
Futó-, ugró- és dobógyakorlatok képességeknek megfelelő végzése a tanult versenyszabályoknak megfelelően.
Mérhető fejlődés a képességekben és a sportági eredményekben.
Az atlétikai alapmozgásokban mozgásmintához közelítő bemutatás, a lendületszerzések és a befejező mozgások összekapcsolása.
A futás, a kocogás élettani jelentőségének ismerete.
Torna jellegű feladatok
A helyes testtartás, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának jelenléte a torna jellegű mozgásokban.
Talajon, gerendán, valamint gyűrűn növekvő önállóság jeleinek felmutatása a gyakorlásban, gyakorlat-összeállításban.
A szekrény- és a támaszugrások bátor végrehajtása, a képességnek megfelelő magasságon.
Önkontroll, együttműködés és segítségnyújtás a torna jellegű gyakorlatok végrehajtásában.
Alternatív környezetben űzhető sportok

Az évszakoknak megfelelő rekreációs célú sportágakban és népi hagyományokra épülő sportolási formákban bővülő gyakorlási tapasztalat és fellelhető erősebb belső motiváció némelyik területén. Az egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek kinyilvánítása. A természeti erők és a sport hasznos összekapcsolásának ismerete és az ezzel kapcsolatos előnyök, rutinok területén jártasság. A környezettudatosság cselekedetekben való megjelenítése. A verbális és nem verbális kommunikáció fejlődése a testkultúra hagyományos és újszerű mozgásanyagainak elsajátításában. A szabadidőben végzett sportolás iránti pozitív beállítódás felmutatása. Önvédelmi és küzdőfeladatok A grundbirkózás alaptechnikájának, szabályainak gyakorlatban történő alkalmazása. Állásküzdelemben jártasság. A fenyegetettségi szituációkra, segítségkérésre, menekülésre vonatkozó ismeretek elsajátítása. A sportszerű győzni akarás kinyilvánítása. A fájdalomtűrésben és az önfegyelemben érzékelhető fejlődés.

7–8. évfolyam (2020/2021-ben induló 5. évfolyamtól felmenő rendszerben)

A pubertáskorba lépő tanulók testalkati, pszichomotoros és lelki értelemben egyaránt jelentős változásokon mennek keresztül. A fiúknál jelentkező erőteljes megnyúlási szakasz a már stabilizálódott mozgáskészségek, koordinációs képességek színvonalát ronthatja, míg a leányok testalkati átrendeződése inkább kondicionális értelemben okozhat teljesítményromlást. Különösen kiemelendő az aerob állóképesség visszaesése, amely többek között a leányok megváltozott érdeklődési köréből adódó mozgásigény-csökkenés eredménye. A két nem közötti testalkati eltérés a terhelhetőség különbségében is jelentősen megmutatkozik.

Ebben a korban a kondicionális fejlesztés egyre inkább különválik a koordinációs képzéstől. Ezzel párhuzamosan a motiválás eszközeként a tudatosítás, az ok-okozati összefüggések feltárása, a mindennapi életben történő használhatóság megemlítése egyaránt belső motivációs többletet nyújt. A serdülőkorra tehető a mozgásszervi betegségek számának ugrásszerű növekedése. Ebből kiindulva kiemelt szerepet kell szánni a saját testtömeget felhasználó vagy kisebb súlyú eszközökkel támogatott relatíverő-növelésnek, de különösen a törzsizom erő-állóképessége javításának, valamint az aerob állóképesség fejlesztésének. A koordinációs képzés terén szenzitív időszaknak tekinthető a téri-tájékozódó és az összekapcsolási-átállási képesség fejleszthetősége. Serdülőkorban a fiúk ízületi, izomzati mozgékonysága jelentősen visszaeshet, melynek mértékét rendszeres gyakorlással mérsékelhetjük. A sportjátékok

oktatásában a nagyobb létszámmal végzett játékok összetettebb taktikai lehetőségei egyre jobban kihasználhatók, miközben csoportos feladatokkal a szabálykövető magatartásforma, a társak elfogadása, az együttműködés készségszinten realizálódhat.

A nevelési-oktatási folyamatok során a tanulók szélsőséges és hullámzó érzelmi állapota a pedagógustól – a következetesség betartása mellett – nagyfokú türelmet és elfogadást igényel. Ez megfelelő rugalmasságot, empátiát feltételez az értékelés és az osztályozás területén is. A gondolkodás fejlesztését szolgáló deduktív jellegű tanulási helyzetek egyre nagyobb arányban alkalmazhatók. A tanulók az elméleti ismereteik gyarapodásával tudatosabban kezdik értelmezni az egészségorientált képességeiket felmérő tesztek eredményeit, miközben felismerik erősségeiket és hiányosságaikat.

Az önvédelmi és küzdősportok területén a kondicionális képességek fejlődésével párhuzamosan bekapcsolódik az oktatásba a technikák mozgásdinamikájának célszerű növelése, a megfelelő balesetvédelmi előírások és követelmények fokozott megtartása mellett. Mivel a tanulók által kivitelezett technikák egyre erősebbek, folyamatos hangsúly van a társak iránti tisztelet, tolerancia gyakorlásán, valamint a maximális önkontroll megvalósításán. A tanári irányítás kiemelt jelentőséget kap a nyílt készséget feltételező mozgásformáknál.

A gyógytestnevelés gyakorlatainak végrehajtása eléri a készségszintet. Egyik fő cél a tanulók mozgásszervi elváltozását és betegségét illetően a javító, korrigáló gyakorlatok, valamint az optimális aerob terhelést szolgáló mozgásformák tudatos alkalmazása a mindennapi életben. Emellett cél a megismert szabadidős és sportjátékok adaptív alkalmazása az egészségi állapot javítása érdekében.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS

- a tanult alapvető mozgásformák kombinációiból álló cselekvéssorokat változó térbeli, időbeli, dinamikai feltételek mellett készségszinten kivitelezi;
- a tanult mozgásforma készségszintű kivitelezése közben fenntartja érzelmi-akarati erőfeszítéseit;
- minden sporttevékenységében forma- és szabálykövető attitűddel rendelkezik, ez tevékenységének automatikus részévé válik.

MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS

- a motoros képességeinek fejlődési szintje révén képes az összhang megteremtésére a cselekvéssorainak elemei között;
- relatív erejének birtokában képes a sportágspecifikus mozgástechnikák koordinált, készségszintű kivitelezésére;
- az alapvető mozgásainak koordinációjában megfelelő begyakorlottságot mutat, és képes a változó környezeti feltételekhez célszerűen illeszkedő végrehajtásra;
- a (meg)tanult erő-, gyorsaság-, állóképesség- és ügyességfejlesztő eljárásokat tanári irányítással tudatosan alkalmazza.

VERSENGÉSEK, VERSENYEK

- a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben, ezt tőlük is elvárja;

- a versengések és a versenyek közben közösségformáló, csapatkohéziót kialakító játékosként viselkedik.

PREVENCIÓ, ÉLETVITEL

- megoldást keres a különböző veszély- és baleseti források elkerülésére;
- tanári segítséggel, egyéni képességeihez mérten, tervezetten, rendezetten és rendszeresen fejleszti keringési, légzési és mozgatórendszerét;
- ismeri a tanult mozgásformák gerinc- és ízületvédelmi szempontból helyes végrehajtását;
- a családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez testmozgást.

EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

- a higiéniai szokások terén teljesen önálló, adott esetben segíti társait;
- az életkorának és alkati paramétereinek megfelelően tervezett, rendezett és rendszeres, testmozgással összefüggő táplálkozási szokásokat alakít ki.

A 7–8. évfolyamon a testnevelés tantárgy óraszámai:

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	**Javasolt óraszám**
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	15
Atlétikai jellegű feladatmegoldások	30
Torna jellegű feladatmegoldások	25
Sportjátékok	50
Testnevelési és népi játékok	20
Önvédelmi és küzdősportok	10
Alternatív környezetben űzhető mozgásformák	30
Úszás	-
Összes óraszám:	180

A gyógytestnevelő tanárok a helyi tanterv (tanmenet) készítésekor a Gyógytestnevelés témakör óraszámát az adott intézményben gyógytestnevelés-órára szánt éves óraszám 30-50%-ában állapíthatják meg a többi témakör óraszámának terhére. A Gyógytestnevelés témakör óraszámát, illetve az egyes témakörök óraszámcsökkentésének mértékét a gyógytestnevelésen részt vevő tanulók betegségének, elváltozásának figyelembevételével határozza meg a gyógytestnevelő tanár.

7. évfolyam

TÉMAKÖR: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció
ÓRASZÁM:15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megnevez és bemutat egyszerű relaxációs gyakorlatokat;
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat;
- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, technikai végrehajtásának önálló alkalmazása

4-8 ütemű szabad-, társas és kéziszergyakorlatok ismertetés utáni pontos és rendszeres végrehajtása, alkalmazása

5-6 gyakorlatból álló gimnasztikai gyakorlatok összeállítása, végrehajtása tanári kontrollal

A bemelegítés és a harmonikus erőfejlesztés egészségmegőrző hatásának tudatosítása, alapelveinek elsajátítása

Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) alkalmazó gyakorlása

Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban

Mozgékonyság, hajlékonyság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kéziszer- és egyszerű szergyakorlatokkal (zsámoly, pad, bordásfal)

A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatok összeállítása, azok gyakorlása

A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését, nyújtását szolgáló gyakorlatok önálló összeállítása, azok helyes végrehajtása

Légzőgyakorlatok végrehajtása

A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása, alkalmazása

A különböző mozgatórendszeri sérülések megelőzését, rehabilitációját érintő elemi szintű alapelvek, eljárások megismerése

Különböző testrészek bemelegítését szolgáló gyakorlatok közös, majd önálló összeállítása, végrehajtása

A nyugalomban lévő és bemelegített izomzat tulajdonságainak megismerése, a fáradt izmok lehetséges sérüléseinek (izomhúzódás, izomszakadás, izomgörcs, izomláz) ok-okozati tényezők szerinti beazonosítása

A terhelések után végzett nyújtó hatású gyakorlatok jelentőségének ismerete, azok összeállítása tanári segítséggel

A mindennapi stressz fogalmi keretrendszerének ismeretében a pozitív megküzdési stratégiák tanári segítséggel történő alkalmazása

Az egyszerűbb relaxációs technikák elsajátítása és alkalmazása

Összetett gimnasztikai gyakorlatok, illetve egyszerűbb gimnasztikai gyakorlatok

FOGALMAK

menet- és futásgyakorlatok; oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat; utasítás, szóban közlés, bemutatás, bemutattatás, relaxáció, stresszkezelés, szergyakorlatok

A gyógytestnevelés-órák keretében a gimnasztikai gyakorlatok során a tanulók ismerik, elsajátítják azokat a gyakorlatelemeket, 2-4-8 ütemű gyakorlatokat, amelyek az elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltozását elősegítő izmokat erősíti, illetve nyújtja, továbbá hozzájárul a biológiailag helyes testtartás kialakításához. Megismerik és alkalmazzák azokat a relaxációs gyakorlatokat, amelyek pozitívan hatnak elváltozásukra, betegségükre.

TÉMAKÖR: Atlétikai jellegű feladatmegoldások
ÓRASZÁM: 30 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja;
- ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- futótechnikája – összefüggő cselekvéssor részeként – eltérést mutat a vágta- és a tartós futás közben;
- magabiztosan alkalmazza a távol- és magasugrás, valamint a kislabdahajítás és súlylökés – számára megfelelő – technikáit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A futó-, dobó- és ugróiskolai gyakorlatok mozgáskészség-, mozgásképesség- és egészségfejlesztésben betöltött szerepének tudatosítása

Futóiskolai gyakorlatok (taposó futás, ollózó futás, saroklendítés, térdemelés, keresztező futás), futófeladatok (repülő és fokozó futás) különböző irányokba és kombinációkban, variációkban, egyenes vonalon, íveken és irányváltással

Vágtafutások 60–100 m-en ismétléssel, mozgáskészség- és mozgásképesség-fejlesztéssel

A tartós futás egészségmegőrző, ideális testtömeg elérését, megtartását elősegítő intenzitászónájának megismerése, ellenőrzése (pulzusmérés)

Egyenletes futások tempótartással 8-10 percig, futások 100–400 m-es távolságon egyenletes és változó iramban

Ugróiskola-gyakorlatok kis és közepes lendületből (indiánszökdelés, indiánszökdelés azonos lábról 2-4 lépésre, indiánszökdelés sasszéval előre és felugrásra törekedve, egy- és

háromlépéses sorozatelugrások, szökdelések, ugrások sorozatban akadályokon és akadályok felett egy és páros lábon

Dobógyakorlatok könnyített és nehezített szerekkel egy és két kézzel, rögzített helyzetből és lendületből társhoz, célra és távolságra

Távolugrás közepes (6–10 lépés) nekifutással, lépő technikával homokba, szivacsba, emelt elugró helyről és elugró gerendáról

Magasugrás átlépő, hasmánt technikával 5–9 lépés lendületszerzéssel

Súlylökés 3–4 kg-os szerrel, egy kézzel helyből szemből és oldalról, oldalt beszökkenéssel

Kislabdahajítás 5–7 lépéses dobóritmussal, két-három keresztlépéssel célra és távolságra

Az atlétika jellegű feladatmegoldások specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal

Egyénileg választott három versenyszám eredményre történő végrehajtása

Az atlétika sportágtörténetének, világcsúcsainak, kiemelkedő külföldi és magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése

FOGALMAK

olimpiai versenyszámok, világcsúcs, résztáv, pihenőidő; nyugalmi, munka- és terheléses pulzus; váltogatott iramú futás, ferde hajítás, függőleges és vízszintes vektor, támaszhelyzet, koordináció, kondíció

A gyógytestnevelés-órán atlétikai jellegű feladatokkal tovább fejleszthető a tanulók állóképessége. A differenciált, egyénre adaptáltan megvalósuló futó-, szökdelő- és ugrófeladatok elősegítik a keringési rendszer és a mozgásműveltség fejlesztését. A dobógyakorlatok differenciált alkalmazásával jól fejleszthető a tanulók törzsizomzata.

TÉMAKÖR: Torna jellegű feladatmegoldások
ÓRASZÁM: 25 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat;
- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet;
- a torna, a ritmikus gimnasztika, tánc és aerobik jellegű mozgásformákon keresztül tanári irányítás mellett fejleszti esztétikai-művészeti tudatosságát és kifejezőképességét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- segítségadással képes egy-egy általa kiválasztott tornaelem bemutatására és a tanult elemekből önállóan alkotott gyakorlatsor kivitelezésére.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A torna jellegű mozgásformák egészségfejlesztő szerepének tudatosítása

A torna jellegű feladatmegoldások statikus és dinamikus erőfejlesztő gyakorlatai főbb izomcsoportokat érintő hatásainak beazonosítása

A téri tájékozódó képesség és egyensúlyérzék, valamint a torna jellegű feladatmegoldások szempontjából fontos motorikus képességek (erő, ízületi mozgékonyság, izomérzékelés) további fejlesztése

A gyakorlás biztonságos körülményeinek megteremtése, a segítségadás elsajátítása

Az önkontroll, az együttműködés és a segítségnyújtás fontosságának kialakítása

A helyes testtartás, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának megteremtése

Differenciált gyakorlás a testalkatnak, az egyéni fejlődésnek és a pszichés állapotnak megfelelően

(Csak lányok) Gimnasztikus – lépéseket, járásokat, testsúly-áthelyezéseket, szökkenéseket, ugrásokat, fordulatokat tartalmazó – gyakorlatok kivitelezése

A tornagyakorlatok nemre jellemző összekötő elemeinek megismerése

A rendelkezésre álló és a célnak megfelelő tornaszereken statikus testhelyzetek, támlázások, támaszcserék, lendületek, ellendülések, fellendülések, fel-, le- és átugrások végrehajtása

A torna jellegű feladatmegoldások specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal

A női és férfitorna meghatározó külföldi és magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése

- Talajon:
  - Gurulóátfordulások előre-hátra, különböző testhelyzetekből különböző testhelyzetekbe; gurulóátfordulások sorozatban is
  - Fejállás különböző lábtartásokkal
  - Fellendülés futólagos kézállásba, gurulás előre
  - Kézen átfordulás oldalra, mindkét irányba, megközelítőleg nyújtott testtel
  - Repülő gurulóátfordulás néhány lépés nekifutásból (fiúk)
  - Csúsztatás nyújtott ülésből hason fekvésbe és vissza (lányok)
  - Összefüggő talajgyakorlat összekötő elemekkel
- Ugrószekrényen:
  - Keresztbe állított ugrószekrényen guggoló átugrás
  - Hosszába állított ugrószekrényen felguggolás, leterpesztés
- Gerendán:
  - Érintőjárás; hármas lépés fordulatokkal, szökdelésekkel is; mérlegállás; járás guggolásban; támaszhelyzeten át fel- és leugrás
  - Függőleges repülés különböző kiinduló helyzetekből
  - Önállóan összeállított összefüggő gyakorlatok
- Gyűrűn:
  - (Fiúknak) Magas gyűrűn: alaplendület; zsugorlefüggés; lendület előre zsugorlefüggésbe; leugrás hátra, lendületből
  - (Lányoknak) Érintő magas gyűrűn: lendületek előre-hátra; fellendülés lebegőfüggésbe; zsugorlefüggés; ereszkedés hátsó függésbe; függésben lendület hátra, homorított leugrás
  - Mászókulcsolással mászás (rúdon, kötélen), vándormászás felfelé és lefelé; függeszkedési kísérletek felfelé; mászóversenyek

FOGALMAK

futólagos kézállás, csúsztatás, vetődés, összekötő elemek, erőfejlesztés, izomcsoport

A gyógytestnevelés-órán a torna jellegű gyakorlatok, a kontraindikált gyakorlatok kivételével, elősegítik a törzsizomzat fejlesztését, a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását.

TÉMAKÖR: Sportjátékok
ÓRASZÁM: 50 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja;
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket;
- a testnevelési és sportjáték közben célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséget mutat;
- a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Két választott sportjáték alapvető sportágspecifikus technikai és alaptaktikai elemeinek, szabályainak készségszintű elsajátítása, alkalmazása

A folyamatos csapatjáték kialakítása az adott sportág versenyszabályai mellett

A sportjátékok különböző döntési helyzeteiben a csapat érdekeinek figyelembevételével a legmegfelelőbb megoldások kiválasztására, együttműködésre való törekvés

1-1 elleni játékszituációkban a labdatartás, labdafedezés célszerű és tudatos alkalmazása

Emberelőnyös (2-1, 3-1, 3-2, 4-2, 4-3) és létszámazonos (2-2, 3-3, 4-4) kisjátékokban a szélességi és mélységi labda nélküli támadó mozgások, védőtől való elszakadás módjainak gyakorlása

Kisjátékokban védőként a támadó és a célfelület helyzetéhez igazodó helyezkedés tudatos alkalmazása

Játéktevékenységekben az egyéni és csapatvédekezés alapvető formáinak (emberfogás és területvédekezés) tudatos alkalmazása, gyakorlása

A sportjátékok specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal

Két választott sportjáték történetének, meghatározó külföldi és magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése

- Röplabda
  - A felső egyenes nyitás alaptechnikájának elsajátítása, gyakorlása célfelületre

- Távolról érkező labda megjátszása társnak (nyitásfogadás, ellenfél térfeléről érkező labda) alkar- és kosárérintéssel
- A kosárérintés, az alkarérintés, az alsó egyenes nyitás gyakorlása célfelület beiktatásával, készségszintű alkalmazása különböző játékhelyzetekben
- Kisjátékokban (2-2, 3-3, 4-4) a nyitásfogadás, feladás elsajátításával törekvés a három érintéssel történő labdamegjátszásra
- Helyezkedési módok automatikus felismerése a különböző csapatlétszámú játékokban. A 6-6 elleni játék alapfelállásának ismerete
- Forgásszabály önálló és tudatos alkalmazása

– Labdarúgás
  - A labda nélküli technikai elemek – mint a mély súlyponti helyzetben történő elindulások, megállások, irányváltoztatások, támadó és védő alapmozgások ismerete – alkalmazása a játék folyamatában
  - Labdavezetések, -átadások és -átvételek megfelelő módjainak (lábfej különböző részeivel, talppal, combbal, mellkassal, fejjel) alkalmazása a játékhelyzethez igazodva
  - Kényszerítő átadások gyakorlása 2-0-ás, majd 2-1-es taktikai helyzetben
  - 3-2, 4-2 és 4-3 elleni emberelőnyös kisjátékokban a támadó játékosok együttműködésének, a védő játékosok összehangolt helyezkedésének gyakorlása
  - Rúgások gyakorlása célba teljes csüddel, állított labdával, mozgásból, a futással megegyező irányból, oldalról és szemből érkező labdával
  - Létszámazonos kisjátékok és mérkőzésjátékok változatos szabályokkal
  - A területvédekezés alkalmazása a játékban
  - Egy- és kétudvaros emberelőnyös kisjátékokban az üres passzsávok hatékony megjátszása időkényszer alatt, a védekező játékos mozgásirányának gyakorlása
  - A kapus alaphelyzet kialakítása, guruló, félmagas és magas ívelt labdák elfogása. Kigurítás, kidobás, kirúgás gyakorlása állított, lepattintott labdával

– Floorball
  - Labda nélküli technikai elemek – mint az alapállás, a támadó és védő alapmozgások, a helyes ütőfogás, ütővel való haladás, indulások-megállások, cselezések irányváltoztatással – alkalmazása a játék folyamatában
  - Labdavezetések, átadások, átvételek megfelelő módjainak alkalmazása a játékhelyzethez igazodva
  - Labdaátadások társnak palánk segítségével
  - Labdatartást fejlesztő játékok
  - Kapura lövések labdavezetésből
  - Szabad ütések, büntető ütések gyakorlása
  - Kapus alaphelyzet kialakítása, kapura lőtt labdák védése
  - Csereszituációk gyakorlása
  - 2-2, 3-2, 3-3 elleni kisjátékok a támadó játékosok együttműködése és a védőjátékosok összehangolt helyezkedésének gyakorlása
  - Létszámazonos kisjátékok a módosított szabályok szerint

FOGALMAK

védőtávolság, félaktív védő, aktív védő, felső egyenes nyitás, feladás, sáncolás, egyenes leütés, gyorsindítás, lerohanás, bedőlés, bevetődés, hármas nyolcas, tempódobás, átadócsel, rúgócsel, alakzatbontásos és építéses passzgyakorlat, területnyitás, pontrúgás, beugrásos és felugrásos kapura lövés, dugattyúmozgás, kosárlabda – indulási jog, megelőző szerelés, floorball – szabadütés, büntetőütés, védekezés, csere

A gyógytestnevelés-órák keretében a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek a sportjátékok adaptált formáival. A megismert sportjátékok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását. A gyógytestnevelés-óra keretében a sportjátékok rekreációs lehetőségként és az élethosszig tartó fizikai aktivitásra való felkészülés részeként jelennek meg.

TÉMAKÖR: Testnevelési és népi játékok
ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja;
- a testnevelési és sportjáték közben a célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséget mutat;
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket;
- a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A testnevelési játékok baleset-megelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása

A manipulatív mozgásformákkal nehezített, figyelemmegosztást igénylő egyszerű fogó- és futójátékokban (pl. labdavezetéses fogók) a teljes játékteret felölelő mozgásútvonalak kialakítása, az üres területek felismerése, a játéktér határainak érzékelése

A játékhelyzethez igazodó legmegfelelőbb együttműködési lehetőségek kiválasztására épülő testnevelési játékok gyakorlása (pl. 3 csapat egymás ellen, joker játékosok az oldalvonalon)

A tanulók fokozott kreativitására, együttműködésre épülő, összetett kimentési módokat megvalósító fogójátékok gyakorlása

Labdás manipulatív mozgásformákkal (pl. labdavezetés) megvalósuló, dinamikus és statikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban az irányváltoztatások, az elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása

A támadó és védő szerepek alkalmazását elősegítő páros és csoportos versengések

A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére törekedve, időkényszer bekapcsolásával

1-1 elleni játékhelyzetek kialakítására épülő testnevelési játékok gyakorlása

Statikus és dinamikus célfelületek eltalálására törekvő, a sportjátékok speciális mozgástartalmaira épülő dobások, rúgások, ütések változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználva, fokozatosan nehezedő gyakorlási feltételek mellett egyéni és csapatszintű célzó játékokban

Az egyszerű és választásos reakcióidőt fejlesztő páros és csoportos manipulatív mozgásformákkal kombinált versengések alkalmazása

Az egyszerű és összetett sportági technikák gyakorlása a páros és csoportos játékokban (pl. váltó- és sorversenyek)

A logikai, algoritmikus és egyéb problémamegoldó gondolkodást igénylő, egyre összetettebb mozgásos játékok gyakorlása (pl. amőba váltóversenyben, táblajátékok mozgásos változatban)

Célfelületre törekvő emberfölényes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a támadó szerepek készségszintű elsajátítása, a védőtől való elszakadás gyors iram- és irányváltásokkal

Célfelületre törekvő emberfölényes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a védő szerepek készségszintű elsajátítása (a passzsávok lezárása, a labdás emberrel szembeni védekezés, az emberfogás alapjai, a célfelület védelme)

A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal

FOGALMAK

döntéshelyzet, játékstratégia, szabálykövető magatartás, fair play, célfelülethez igazított emberfogás, üres területre helyezkedés

A gyógytestnevelés-órák keretében a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek azokkal a testnevelési és népi játékokkal, amelyeket elváltozásuktól, illetve betegségüktől függetlenül végezhetnek. A megismert testnevelési és népi játékok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását, a testedzéssel kapcsolatos pozitív attitűd kialakítását.

TÉMAKÖR: Önvédelmi és küzdősportok
ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a küzdő jellegű feladatokban életkorának megfelelő asszertivitást mutatva tudatosan és célszerűen alkalmazza a támadó és védő szerepeknek megfelelő technikai és taktikai elemeket;
- a tanári irányítást követve, a mozgás sebességét növelve hajt végre önvédelmi fogásokat, védéseket és ellentámadásokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A küzdő jellegű feladatok balesetvédelmi szabályainak következetes betartása

A küzdőfeladatokban az életkornak megfelelő asszertivitás kialakítása a társak iránti tisztelet és tolerancia megtartása mellett. Siker és kudarc feldolgozása megfelelő önkontrollt tanúsítva

Az állásban és egyéb kiindulóhelyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéket, az erőt fejlesztő, társérintés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása

A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéket fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával

A jogszerű önvédelem fogalmi keretrendszerének, lehetőségeinek, jogi szabályozásának elsajátítása

A fizikai kontaktussal, a társ erőkifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra épülő páros küzdőjátékok rendszeres képességfejlesztő célú alkalmazása

Tervszerű gondolkodást, problémamegoldó készséget fejlesztő összetett játékok, különböző küzdőtechnikák alkalmazásával, húzások, tolások, billentések, egyensúlyi helyzet megbontása és visszaszerzése

Az eséstechnikák vezető műveleteinek, baleset-megelőzést szolgáló legfontosabb technikai mozzanatainak átismétlése, elméleti tudatosítása

Az előre, hátra és oldalra történő eséstechnikák készségszintű elsajátítása

Oldalra esés, terpeszállásból indított eséstechnikák gyakorlása egyénileg, társakkal

A küzdősportok specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal

A tradicionális magyar küzdősportok (birkózás, karate, ökölvívás, dzsúdó) történetének, meghatározó hazai személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése, a sportágak szabályrendszerének átismétlése

- Birkózás
  - A gerincoszlop mozgékonyságát, a nyakizmok erejét növelő, birkózásra előkészítő speciális hídgyakorlatok készségszintű végrehajtása
  - Hanyatt fekvésből felhidalás kéz segítségével, majd anélkül
  - Hídban forgás
  - Hídba vetődés fejtámaszból
  - Birkózó alapfogásban társ egyensúlyának kibillentése húzások, tolások kombinált alkalmazásával

- Páros földharcjátékok (pl. hátára, hasára fordítás, eszközszerzés, mögé kerülés birkózás térdelésben) eszközzel vagy anélkül
- Állásban végrehajtható megfogások és szabadulások alaptechnikájának jártasságszintű elsajátítása a páros gyakorlatokban
    - Mögé kerülés karberántással: támadó és védekező technika
    - Mögé kerülés: könyökfelütéssel, kibújással
- Parter helyzetből induló birkózótechnikák megismerése, gyakorlása a páros küzdelmekben
    - Karfelszedés könyökhajlatnál és átfordítás
    - Túlsó karbehúzás

FOGALMAK

jogszerű önvédelem, egyensúlyi helyzet kibillentése, fair play, oldalsó csúsztatott esés, földharc, társ felemelése, parter helyzet

A gyógytestnevelés-órán a tanuló megismeri az önvédelmi és küzdősportok azon technikai gyakorlatait, amelyek az egészségi állapotával kapcsolatban nem ellenjavalltak és alkalmazásukkal növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző technikai gyakorlatok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását.

TÉMAKÖR: Alternatív környezetben űzhető mozgásformák
ÓRASZÁM: 30 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő felhasználására, végrehajtására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A szabad levegőn végzett mozgásformák egészségfejlesztő hatásának, szerepének tudatosítása

Az időjárás, az öltözködés, a sporttáplálkozás és a sporttevékenység összefüggéseinek megértése

Az egészségmegőrző mozgásformák kategóriáinak intenzitás szerinti beazonosítása, szerepének megismerése az egészségtudatos életvezetésben

A szabadban végezhető sportágak ismeretének további bővítése (futás, görkorcsolya, túrázás, tájfutás erdőben, streetball, strandkézilabda, strandröplabda, nordic walking, lovaglás, falmászás, asztalitenisz, tollaslabda, jóga, kerékpározás)

Téli és nyári rekreációs sportok megismerése, készségszintű elsajátítása (korcsolyázás, jégkorong, kajakozás, túrakenuzás)

Térképolvasás alapjainak, a tájolók megfelelő használatának elsajátítása, a turistajelzések ismerete, alkalmazása

Erdei tornapályák, szabadtéri kondipark gépeinek tudatos használata

Szabadtéri akadálypályák leküzdése

A környezet- és természetvédelmi szabályok betartása és betartatása, a környezettudatos gondolkodás tudatosítása

Az alternatív környezetben űzhető sportok specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal

Egy tradicionális, természetben űzhető sportág történetének, meghatározó magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése

FOGALMAK

strandkézilabda, strandröplabda, tájoló, égtájak, folyadékpótlás, napsugárzás, egészség

A gyógytestnevelés-órák keretében a szabadtéri foglalkozások során a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek olyan testgyakorlatokkal, sportokkal, amelyeket elváltozásuk, illetve betegségük ellenére végezhetnek. A megismert szabadban végzett sportok, testgyakorlatok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását.

A gyógytestnevelés-óra keretében a szabadtéri mozgásformák, sportjátékok, valamint a természetben űzhető mozgásformák a rekreáció lehetőségeként és az élethosszig tartó fizikai aktivitásra való felkészülés részeként jelennek meg.

TÉMAKÖR: Gyógytestnevelés

ÓRASZÁM: 36 óra

Heti 1 óra a rászoruló gyermekek részére.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő felhasználására, végrehajtására;
- ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával, készségszinten úszik;
- a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat;
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre;
- tudatosan, összehangoltan végzi a korrekciós gyakorlatait és uszodai tevékenységét, azok megvalósítása automatikussá, mindennapi életének részévé válik;

- rendszeresen végez számára megfelelő vízi játékokat, és hajt végre úszástechnikákat;
- megnevez és bemutat egyszerű relaxációs gyakorlatokat;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat;
- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK

A gyógytestnevelés fejlesztési feladatainak megjelenése a különböző témakörökbe ágyazottan, azok szerves részeként. Az ott felsorolt feladatok végrehajtása során, illetve azokon kívül az alábbi fejlesztési feladatokat kell megvalósítani:

A helyes légzéstechnika elsajátítása

Légzőgyakorlatok önálló összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal

A helyes testséma kialakítását szolgáló gyakorlatok pontos végrehajtása segítségadással, majd anélkül

A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása, megtartása

A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatok összeállítása segítséggel

Összetett korrekciós gimnasztikai gyakorlatok pontos elsajátítása, önálló végrehajtása

Egyszerűbb korrekciós gimnasztikai gyakorlatok összeállítása tanári segítséggel

A tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának, mozgékonyságának (hajlékonyságának) fejlesztését szolgáló különböző testgyakorlatok önálló összeállítása tanári kontrollal, a testgyakorlatok tudatos, pontos végrehajtása

Az állóképesség-fejlesztés jelentőségének felismerése, kitartásra nevelés

Mozgás- és terheléshatárok megismertetése, azok növelését szolgáló tevékenységek megismerése, végrehajtása

Az egészségi állapot változását pozitívan és negatívan befolyásoló (kontraindikált) mozgások megismertetése a különböző testgyakorlatok elsajátításán keresztül

A gyógytestnevelés specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal

A gerinc elváltozásához, belgyógyászati betegségekhez vezető káros életviteli szokások beazonosítása, ok-okozati összefüggéseinek megértése

FOGALMAK

káros életviteli szokások, gerincferdülés, helytelen testtartások, terheléshatár

8. évfolyam

TÉMAKÖR: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció
ÓRASZÁM:15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megnevez és bemutat egyszerű relaxációs gyakorlatokat;
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat;
- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, technikai végrehajtásának önálló alkalmazása

4-8 ütemű szabad-, társas és kéziszergyakorlatok ismertetés utáni pontos és rendszeres végrehajtása, alkalmazása

5-6 gyakorlatból álló gimnasztikai gyakorlatok összeállítása, végrehajtása tanári kontrollal

A bemelegítés és a harmonikus erőfejlesztés egészségmegőrző hatásának tudatosítása, alapelveinek elsajátítása

Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) alkalmazó gyakorlása

Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban

Mozgékonyság, hajlékonyság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kéziszer- és egyszerű szergyakorlatokkal (zsámoly, pad, bordásfal)

A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatok összeállítása, azok gyakorlása

A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését, nyújtását szolgáló gyakorlatok önálló összeállítása, azok helyes végrehajtása

Légzőgyakorlatok végrehajtása

A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása, alkalmazása

A különböző mozgatórendszeri sérülések megelőzését, rehabilitációját érintő elemi szintű alapelvek, eljárások megismerése

Különböző testrészek bemelegítését szolgáló gyakorlatok közös, majd önálló összeállítása, végrehajtása

A nyugalomban lévő és bemelegített izomzat tulajdonságainak megismerése, a fáradt izmok lehetséges sérüléseinek (izomhúzódás, izomszakadás, izomgörcs, izomláz) ok-okozati tényezők szerinti beazonosítása

A terhelések után végzett nyújtó hatású gyakorlatok jelentőségének ismerete, azok összeállítása tanári segítséggel

A mindennapi stressz fogalmi keretrendszerének ismeretében a pozitív megküzdési stratégiák tanári segítséggel történő alkalmazása

Az egyszerűbb relaxációs technikák elsajátítása és alkalmazása

Összetett gimnasztikai gyakorlatok, illetve egyszerűbb gimnasztikai gyakorlatok

FOGALMAK

menet- és futásgyakorlatok; oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat; utasítás, szóban közlés, bemutatás, bemutattatás, relaxáció, stresszkezelés, szergyakorlatok

A gyógytestnevelés-órák keretében a gimnasztikai gyakorlatok során a tanulók ismerik, elsajátítják azokat a gyakorlatelemeket, 2-4-8 ütemű gyakorlatokat, amelyek az elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltozását elősegítő izmokat erősíti, illetve nyújtja, továbbá hozzájárul a biológiailag helyes testtartás kialakításához. Megismerik és alkalmazzák azokat a relaxációs gyakorlatokat, amelyek pozitívan hatnak elváltozásukra, betegségükre.

TÉMAKÖR: Atlétikai jellegű feladatmegoldások
ÓRASZÁM: 30 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja;
- ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- futótechnikája – összefüggő cselekvéssor részeként – eltérést mutat a vágta- és a tartós futás közben;
- magabiztosan alkalmazza a távol- és magasugrás, valamint a kislabdahajítás és súlylökés – számára megfelelő – technikáit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A futó-, dobó- és ugróiskolai gyakorlatok mozgáskészség-, mozgásképesség- és egészségfejlesztésben betöltött szerepének tudatosítása

Futóiskolai gyakorlatok (taposó futás, ollózó futás, saroklendítés, térdemelés, keresztező futás), futófeladatok (repülő és fokozó futás) különböző irányokba és kombinációkban, variációkban, egyenes vonalon, íveken és irányváltással

Vágtafutások 60–100 m-en ismétléssel, mozgáskészség- és mozgásképesség-fejlesztéssel

A tartós futás egészségmegőrző, ideális testtömeg elérését, megtartását elősegítő intenzitászónájának megismerése, ellenőrzése (pulzusmérés)

Egyenletes futások tempótartással 8-12 percig, futások 100–400 m-es távolságon egyenletes és változó iramban

Ugróiskola-gyakorlatok kis és közepes lendületből (indiánszökdelés, indiánszökdelés azonos lábról 2-4 lépésre, indiánszökdelés sasszéval előre és felugrásra törekedve, egy- és háromlépéses sorozatelugrások, szökdelések, ugrások sorozatban akadályokon és akadályok felett egy és páros lábon

Dobógyakorlatok könnyített és nehezített szerekkel egy és két kézzel, rögzített helyzetből és lendületből társhoz, célra és távolságra

Távolugrás közepes (6–10 lépés) és hosszabb (10–14 lépés) nekifutással, lépő technikával homokba, szivacsba, emelt elugró helyről és elugró gerendáról

Magasugrás átlépő, hasmánt vagy flop technikával 5–9 lépés lendületszerzéssel

Súlylökés 3–4 kg-os szerrel, egy kézzel helyből szemből és oldalról, oldalt beszökkenéssel vagy háttal becsúszással

Kislabdahajítás 5–7 lépéses dobóritmussal, két-három keresztlépéssel célra és távolságra

Az atlétika jellegű feladatmegoldások specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal

Egyénileg választott három versenyszám eredményre történő végrehajtása

Az atlétika sportágtörténetének, világcsúcsainak, kiemelkedő külföldi és magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése

FOGALMAK

flop technika, olimpiai versenyszámok, világcsúcs, résztáv, pihenőidő; nyugalmi, munka- és terheléses pulzus; váltogatott iramú futás, ferde hajítás, függőleges és vízszintes vektor, támaszhelyzet, koordináció, kondíció

A gyógytestnevelés-órán atlétikai jellegű feladatokkal tovább fejleszthető a tanulók állóképessége. A differenciált, egyénre adaptáltan megvalósuló futó-, szökdelő- és ugrófeladatok elősegítik a keringési rendszer és a mozgásműveltség fejlesztését. A dobógyakorlatok differenciált alkalmazásával jól fejleszthető a tanulók törzsizomzata.

TÉMAKÖR: Torna jellegű feladatmegoldások
ÓRASZÁM: 25 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat;
- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet;
- a torna, a ritmikus gimnasztika, tánc és aerobik jellegű mozgásformákon keresztül tanári irányítás mellett fejleszti esztétikai-művészeti tudatosságát és kifejezőképességét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- segítségadással képes egy-egy általa kiválasztott tornaelem bemutatására és a tanult elemekből önállóan alkotott gyakorlatsor kivitelezésére.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A torna jellegű mozgásformák egészségfejlesztő szerepének tudatosítása

A torna jellegű feladatmegoldások statikus és dinamikus erőfejlesztő gyakorlatai főbb izomcsoportokat érintő hatásainak beazonosítása

A téri tájékozódó képesség és egyensúlyérzék, valamint a torna jellegű feladatmegoldások szempontjából fontos motorikus képességek (erő, ízületi mozgékonyság, izomérzékelés) további fejlesztése

A gyakorlás biztonságos körülményeinek megteremtése, a segítségadás elsajátítása

Az önkontroll, az együttműködés és a segítségnyújtás fontosságának kialakítása

A helyes testtartás, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának megteremtése

Differenciált gyakorlás a testalkatnak, az egyéni fejlődésnek és a pszichés állapotnak megfelelően

(Csak lányok) Gimnasztikus – lépéseket, járásokat, testsúly-áthelyezéseket, szökkenéseket, ugrásokat, fordulatokat tartalmazó – gyakorlatok kivitelezése

A tornagyakorlatok nemre jellemző összekötő elemeinek megismerése

A rendelkezésre álló és a célnak megfelelő tornaszereken statikus testhelyzetek, támlázások, támaszcserék, lendületek, ellendülések, fellendülések, fel-, le- és átugrások végrehajtása

A torna jellegű feladatmegoldások specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal

A női és férfitorna meghatározó külföldi és magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése

- Talajon:
  - Gurulóátfordulások előre-hátra, különböző testhelyzetekből különböző testhelyzetekbe; gurulóátfordulások sorozatban is
  - Fejállás különböző kiinduló helyzetekből, különböző lábtartásokkal
  - Fellendülés futólagos kézállásba, gurulás előre
  - Kézen átfordulás oldalra, mindkét irányba, megközelítőleg nyújtott testtel
  - Repülő gurulóátfordulás néhány lépés nekifutásból (fiúk)
  - Csúsztatás nyújtott ülésből hason fekvésbe és vissza (lányok)
  - Vetődés mellső fekvőtámaszból nyújtott ülésbe (fiúk)
  - Összefüggő talajgyakorlat összekötő elemekkel
- Ugrószekrényen:
  - Keresztbe állított ugrószekrényen guggoló átugrás
  - Hosszába állított ugrószekrényen felguggolás, leterpesztés
  - Gurulóátfordulás előre ugródeszkáról történő elrugaszkodással
- Gerendán:
  - Érintőjárás; hármas lépés fordulatokkal, szökdelésekkel is; mérlegállás; járás guggolásban; támaszhelyzeten át fel- és leugrás
  - Függőleges repülés különböző kiinduló helyzetekből
  - Önállóan összeállított összefüggő gyakorlatok
- Gyűrűn:
  - (Fiúknak) Magas gyűrűn: alaplendület; zsugorlefüggés; lendület előre zsugorlefüggésbe; zsugorlefüggésből ereszkedés hátsó lefüggésbe; homorított leugrás hátra, lendületből
  - (Lányoknak) Érintő magas gyűrűn: lendületek előre-hátra; fellendülés lebegőfüggésbe; zsugorlefüggés; ereszkedés hátsó függésbe; függésben lendület hátra, homorított leugrás
  - Mászókulcsolással mászás (rúdon, kötélen), vándormászás felfelé és lefelé; függeszkedési kísérletek felfelé; mászóversenyek

FOGALMAK

futólagos kézállás, csúsztatás, vetődés, összekötő elemek, erőfejlesztés, izomcsoport

A gyógytestnevelés-órán a torna jellegű gyakorlatok, a kontraindikált gyakorlatok kivételével, elősegítik a törzsizomzat fejlesztését, a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását.

TÉMAKÖR: Sportjátékok
ÓRASZÁM: 50 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja;
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket;
- a testnevelési és sportjáték közben célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséget mutat;
- a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Két választott sportjáték alapvető sportágspecifikus technikai és alaptaktikai elemeinek, szabályainak készségszintű elsajátítása, alkalmazása

A folyamatos csapatjáték kialakítása az adott sportág versenyszabályai mellett

A sportjátékok különböző döntési helyzeteiben a csapat érdekeinek figyelembevételével a legmegfelelőbb megoldások kiválasztására, együttműködésre való törekvés

1-1 elleni játékszituációkban a labdatartás, labdafedezés célszerű és tudatos alkalmazása

Emberelőnyös (2-1, 3-1, 3-2, 4-2, 4-3) és létszámazonos (2-2, 3-3, 4-4) kisjátékokban a szélességi és mélységi labda nélküli támadó mozgások, védőtől való elszakadás módjainak gyakorlása

Kisjátékokban védőként a támadó és a célfelület helyzetéhez igazodó helyezkedés tudatos alkalmazása

Játéktevékenységekben az egyéni és csapatvédekezés alapvető formáinak (emberfogás és területvédekezés) tudatos alkalmazása, gyakorlása

A sportjátékok specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal

Két választott sportjáték történetének, meghatározó külföldi és magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése

- Röplabda
  - A felső egyenes nyitás alaptechnikájának elsajátítása, gyakorlása célfelületre
  - Távolról érkező labda megjátszása társnak (nyitásfogadás, ellenfél térfeléről érkező labda) alkar- és kosárérintéssel

- A kosárérintés, az alkarérintés, az alsó egyenes nyitás gyakorlása célfelület beiktatásával, készségszintű alkalmazása különböző játékhelyzetekben
- Kisjátékokban (2-2, 3-3, 4-4) a nyitásfogadás, feladás elsajátításával törekvés a három érintéssel történő labdamegjátszásra
- Helyezkedési módok automatikus felismerése a különböző csapatlétszámú játékokban. A 6-6 elleni játék alapfelállásának ismerete
- Forgásszabály önálló és tudatos alkalmazása

– Labdarúgás
  - A labda nélküli technikai elemek – mint a mély súlyponti helyzetben történő elindulások, megállások, irányváltoztatások, támadó és védő alapmozgások ismerete – alkalmazása a játék folyamatában
  - Labdavezetések, -átadások és -átvételek megfelelő módjainak (lábfej különböző részeivel, talppal, combbal, mellkassal, fejjel) alkalmazása a játékhelyzethez igazodva
  - Alakzattartással, alakzatbontással- és építéssel történő labdás koordinációs passzgyakorlatok
  - Kényszerítő átadások gyakorlása 2-0-ás, majd 2-1-es taktikai helyzetben
  - 3-2, 4-2 és 4-3 elleni emberelőnyös kisjátékokban a támadó játékosok együttműködésének, a védő játékosok összehangolt helyezkedésének gyakorlása
  - Rúgások gyakorlása célba belső csüddel, teljes csüddel, külső csüddel, állított labdával, mozgásból, a futással megegyező irányból, oldalról és szemből érkező labdával
  - Létszámazonos kisjátékok és mérkőzésjátékok változatos szabályokkal
  - A területvédekezés alkalmazása a játékban
  - Egy- és kétudvaros emberelőnyös kisjátékokban az üres passzsávok hatékony megjátszása időkényszer alatt, a védekező játékos mozgásirányának gyakorlása
  - A kapus alaphelyzet kialakítása, guruló, félmagas és magas ívelt labdák elfogása. Kigurítás, kidobás, kirúgás gyakorlása állított, lepattintott labdával

– Floorball
  - Labda nélküli technikai elemek – mint az alapállás, a támadó és védő alapmozgások, a helyes ütőfogás, ütővel való haladás, indulások-megállások, cselezések irányváltoztatással – alkalmazása a játék folyamatában
  - Labdavezetések, átadások, átvételek megfelelő módjainak alkalmazása a játékhelyzethez igazodva
  - Labdaátadások társnak palánk segítségével
  - Labdatartást fejlesztő játékok
  - Kapura lövések labdavezetésből
  - Szabad ütések, büntető ütések gyakorlása
  - Kapus alaphelyzet kialakítása, kapura lőtt labdák védése
  - Csereszituációk gyakorlása
  - 2-2, 3-2, 3-3 elleni kisjátékok a támadó játékosok együttműködése és a védőjátékosok összehangolt helyezkedésének gyakorlása
  - Létszámazonos kisjátékok a módosított szabályok szerint

FOGALMAK

védőtávolság, félaktív védő, aktív védő, felső egyenes nyitás, feladás, sáncolás, egyenes leütés, gyorsindítás, lerohanás, bedőlés, bevetődés, hármas nyolcas, tempódobás, átadócsel, rúgócsel, alakzatbontásos és építéses passzgyakorlat, területnyitás, pontrúgás, beugrásos és felugrásos

kapura lövés, dugattyúmozgás, kosárlabda – indulási jog, megelőző szerelés, floorball – szabadütés, büntetőütés, védekezés, csere

A gyógytestnevelés-órák keretében a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek a sportjátékok adaptált formáival. A megismert sportjátékok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását. A gyógytestnevelés-óra keretében a sportjátékok rekreációs lehetőségként és az élethosszig tartó fizikai aktivitásra való felkészülés részeként jelennek meg.

TÉMAKÖR: Testnevelési és népi játékok
ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja;
- a testnevelési és sportjáték közben a célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséget mutat;
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket;
- a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A testnevelési játékok baleset-megelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása

A manipulatív mozgásformákkal nehezített, figyelemmegosztást igénylő egyszerű fogó- és futójátékokban (pl. labdavezetéses fogók) a teljes játékteret felölelő mozgásútvonalak kialakítása, az üres területek felismerése, a játéktér határainak érzékelése

A játékhelyzethez igazodó legmegfelelőbb együttműködési lehetőségek kiválasztására épülő testnevelési játékok gyakorlása (pl. 3 csapat egymás ellen, joker játékosok az oldalvonalon)

A tanulók fokozott kreativitására, együttműködésre épülő, összetett kimentési módokat megvalósító fogójátékok gyakorlása

Labdás manipulatív mozgásformákkal (pl. labdavezetés) megvalósuló, dinamikus és statikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban az irányváltoztatások, az elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása

A támadó és védő szerepek alkalmazását elősegítő páros és csoportos versengések

A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére törekedve, időkényszer bekapcsolásával

1-1 elleni játékhelyzetek kialakítására épülő testnevelési játékok gyakorlása

Statikus és dinamikus célfelületek eltalálására törekvő, a sportjátékok speciális mozgástartalmaira épülő dobások, rúgások, ütések változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználva, fokozatosan nehezedő gyakorlási feltételek mellett egyéni és csapatszintű célzó játékokban

Az egyszerű és választásos reakcióidőt fejlesztő páros és csoportos manipulatív mozgásformákkal kombinált versengések alkalmazása

Az egyszerű és összetett sportági technikák gyakorlása a páros és csoportos játékokban (pl. váltó- és sorversenyek)

A logikai, algoritmikus és egyéb problémamegoldó gondolkodást igénylő, egyre összetettebb mozgásos játékok gyakorlása (pl. amőba váltóversenyben, táblajátékok mozgásos változatban)

Célfelületre törekvő emberfölényes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a támadó szerepek készségszintű elsajátítása, a védőtől való elszakadás gyors iram- és irányváltásokkal

Célfelületre törekvő emberfölényes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a védő szerepek készségszintű elsajátítása (a passzsávok lezárása, a labdás emberrel szembeni védekezés, az emberfogás alapjai, a célfelület védelme)

A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal

FOGALMAK

döntéshelyzet, játékstratégia, szabálykövető magatartás, fair play, célfelülethez igazított emberfogás, üres területre helyezkedés

A gyógytestnevelés-órák keretében a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek azokkal a testnevelési és népi játékokkal, amelyeket elváltozásuktól, illetve betegségüktől függetlenül végezhetnek. A megismert testnevelési és népi játékok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását, a testedzéssel kapcsolatos pozitív attitűd kialakítását.

TÉMAKÖR: Önvédelmi és küzdősportok
ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a küzdő jellegű feladatokban életkorának megfelelő asszertivitást mutatva tudatosan és célszerűen alkalmazza a támadó és védő szerepeknek megfelelő technikai és taktikai elemeket;
- a tanári irányítást követve, a mozgás sebességét növelve hajt végre önvédelmi fogásokat, védéseket és ellentámadásokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A küzdő jellegű feladatok balesetvédelmi szabályainak következetes betartása

A küzdőfeladatokban az életkornak megfelelő asszertivitás kialakítása a társak iránti tisztelet és tolerancia megtartása mellett. Siker és kudarc feldolgozása megfelelő önkontrollt tanúsítva

Az állásban és egyéb kiindulóhelyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéket, az erőt fejlesztő, társérintés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása

A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéket fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával

A jogszerű önvédelem fogalmi keretrendszerének, lehetőségeinek, jogi szabályozásának elsajátítása

A fizikai kontaktussal, a társ erőkifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra épülő páros küzdőjátékok rendszeres képességfejlesztő célú alkalmazása

Tervszerű gondolkodást, problémamegoldó készséget fejlesztő összetett játékok, különböző küzdőtechnikák alkalmazásával, húzások, tolások, billentések, egyensúlyi helyzet megbontása és visszaszerzése

Az eséstechnikák vezető műveleteinek, baleset-megelőzést szolgáló legfontosabb technikai mozzanatainak átismétlése, elméleti tudatosítása

Az előre, hátra és oldalra történő eséstechnikák készségszintű elsajátítása

Oldalra esés, terpeszállásból indított eséstechnikák gyakorlása egyénileg, társakkal

A küzdősportok specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal

A tradicionális magyar küzdősportok (birkózás, karate, ökölvívás, dzsúdó) történetének, meghatározó hazai személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése, a sportágak szabályrendszerének átismétlése

- Birkózás
  - A gerincoszlop mozgékonyságát, a nyakizmok erejét növelő, birkózásra előkészítő speciális hídgyakorlatok készségszintű végrehajtása
  - Hanyatt fekvésből felhidalás kéz segítségével, majd anélkül
  - Hídban forgás
  - Hídba vetődés fejtámaszból
  - Birkózó alapfogásban társ egyensúlyának kibillentése húzások, tolások kombinált alkalmazásával
  - Páros földharcjátékok (pl. hátára, hasára fordítás, eszközszerzés, mögé kerülés birkózás térdelésben) eszközzel vagy anélkül
  - Állásban végrehajtható megfogások és szabadulások alaptechnikájának jártasságszintű elsajátítása a páros gyakorlatokban
    - Mögé kerülés karberántással: támadó és védekező technika
    - Mögé kerülés: könyökfelütéssel, kibújással
  - Parter helyzetből induló birkózótechnikák megismerése, gyakorlása a páros küzdelmekben

- Karfelszedés könyökhajlatnál és átfordítás
- Túlsó karbehúzás

FOGALMAK

jogszerű önvédelem, egyensúlyi helyzet kibillentése, fair play, oldalsó csúsztatott esés, földharc, társ felemelése, parter helyzet

A gyógytestnevelés-órán a tanuló megismeri az önvédelmi és küzdősportok azon technikai gyakorlatait, amelyek az egészségi állapotával kapcsolatban nem ellenjavalltak és alkalmazásukkal növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző technikai gyakorlatok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását.

TÉMAKÖR: Alternatív környezetben űzhető mozgásformák
ÓRASZÁM: 30 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő felhasználására, végrehajtására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A szabad levegőn végzett mozgásformák egészségfejlesztő hatásának, szerepének tudatosítása

Az időjárás, az öltözködés, a sporttáplálkozás és a sporttevékenység összefüggéseinek megértése

Az egészségmegőrző mozgásformák kategóriáinak intenzitás szerinti beazonosítása, szerepének megismerése az egészségtudatos életvezetésben

A szabadban végezhető sportágak ismeretének további bővítése (futás, görkorcsolya, túrázás, tájfutás erdőben, streetball, strandkézilabda, strandröplabda, nordic walking, lovaglás, falmászás, asztalitenisz, tollaslabda, jóga, kerékpározás)

Téli és nyári rekreációs sportok megismerése, készségszintű elsajátítása (korcsolyázás, jégkorong, kajakozás, túrakenuzás)

Térképolvasás alapjainak, a tájolók megfelelő használatának elsajátítása, a turistajelzések ismerete, alkalmazása

Erdei tornapályák, szabadtéri kondipark gépeinek tudatos használata

Szabadtéri akadálypályák leküzdése

A környezet- és természetvédelmi szabályok betartása és betartatása, a környezettudatos gondolkodás tudatosítása

Az alternatív környezetben űzhető sportok specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal

Egy tradicionális, természetben űzhető sportág történetének, meghatározó magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése

FOGALMAK

strandkézilabda, strandröplabda, tájoló, égtájak, folyadékpótlás, napsugárzás, egészség

A gyógytestnevelés-órák keretében a szabadtéri foglalkozások során a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek olyan testgyakorlatokkal, sportokkal, amelyeket elváltozásuk, illetve betegségük ellenére végezhetnek. A megismert szabadban végzett sportok, testgyakorlatok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását.

A gyógytestnevelés-óra keretében a szabadtéri mozgásformák, sportjátékok, valamint a természetben űzhető mozgásformák a rekreáció lehetőségeként és az élethosszig tartó fizikai aktivitásra való felkészülés részeként jelennek meg.

TÉMAKÖR: Gyógytestnevelés
ÓRASZÁM: 36 óra

Heti 1 óra a rászoruló gyermekek részére.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő felhasználására, végrehajtására;
- ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával, készségszinten úszik;
- a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat;
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre;
- tudatosan, összehangoltan végzi a korrekciós gyakorlatait és uszodai tevékenységét, azok megvalósítása automatikussá, mindennapi életének részévé válik;
- rendszeresen végez számára megfelelő vízi játékokat, és hajt végre úszástechnikákat;
- megnevez és bemutat egyszerű relaxációs gyakorlatokat;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat;

- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK

A gyógytestnevelés fejlesztési feladatainak megjelenése a különböző témakörökbe ágyazottan, azok szerves részeként. Az ott felsorolt feladatok végrehajtása során, illetve azokon kívül az alábbi fejlesztési feladatokat kell megvalósítani:

A helyes légzéstechnika elsajátítása

Légzőgyakorlatok önálló összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal

A helyes testséma kialakítását szolgáló gyakorlatok pontos végrehajtása segítségadással, majd anélkül

A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása, megtartása

A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatok összeállítása segítséggel

Összetett korrekciós gimnasztikai gyakorlatok pontos elsajátítása, önálló végrehajtása

Egyszerűbb korrekciós gimnasztikai gyakorlatok összeállítása tanári segítséggel

A tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának, mozgékonyságának (hajlékonyságának) fejlesztését szolgáló különböző testgyakorlatok önálló összeállítása tanári kontrollal, a testgyakorlatok tudatos, pontos végrehajtása

Az állóképesség-fejlesztés jelentőségének felismerése, kitartásra nevelés

Mozgás- és terheléshatárok megismertetése, azok növelését szolgáló tevékenységek megismerése, végrehajtása

Az egészségi állapot változását pozitívan és negatívan befolyásoló (kontraindikált) mozgások megismertetése a különböző testgyakorlatok elsajátításán keresztül

A gyógytestnevelés specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal

A gerinc elváltozásához, belgyógyászati betegségekhez vezető káros életviteli szokások beazonosítása, ok-okozati összefüggéseinek megértése

FOGALMAK

káros életviteli szokások, gerincferdülés, helytelen testtartások, terheléshatár

Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től	éves óraszám 2020/2021-től
5. évfolyam	72 óra	72 óra
6. évfolyam	36 óra	36 óra
7. évfolyam	36 óra	36 óra
8. évfolyam	36 óra	72 óra

A 8. évfolyamon 2020/20221-tanévtől felmenő rendszerben a Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés tantárgyba integrálva jelennek meg a dráma és színház tantárgy tartalmai is.

A hallássérült intézményben az ének-zene tantárgyi tartalmait a hallás-ritmus és mozgásnevelés tantárgy foglalja magába, részben.

A hallás-ritmus és mozgásnevelés tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanár-tanuló és tanuló-tanuló együttműködésének kiemelt szerepe van az aktív tanulás kompetenciáinak kialakításában és fenntartásában, megerősítésében és továbbfejlesztésében. Ebben a hallás-ritmus és mozgásnevelés tantárgyra különösen fontos szerep hárul a hagyományostól eltérő tanóraszervezési és tanulási módok által. Ebből adódik, hogy a tanulásból adódó sikeresség élményként jelenik meg a tanórák során. Ennek az élménynek a megtapasztalása más tárgyak (pl.: irodalom) tanulásához is pozitívan járul hozzá.

A kommunikációs kompetenciák: A zene, a ritmus, az egyenletes pulzálás kiválóan alkalmas a mozgás, az anyanyelvi kompetenciák fejlesztésére, illetve a beszédnehézségek enyhítésére, a hallásfejlesztésre. Lényeges az énekek, mondókák, dalok szövegeinek kötetlenebb, játékosabb megismerése is mint a szókincsbővítést és verbális kommunikációt támogató munkaforma. Ezt természetesen a magyar jelnyelv használatával támogatjuk tanórákon. A kommunikációs készségek mélyüléséhez kapcsolódik a művek elmesélése, dramatizálása, bemutatása amely által a tanuló saját nyelvén és/vagy nonverbálisan képes leírni azokat illetve tartalmi összefüggéseiket a mindennapi élettel (időjárás jósló mondókák, énekek, stb.).

A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális világban él és annak eszközeit használja mindennapjaihoz, ezért az oktatás hatékonyságát növeli, ha a pedagógus épít a tanuló ilyen irányú jártasságára. A tanuló kezében lévő mindennapos digitális eszközök alkalmasak arra is, hogy használójuk számára a tantárgy tartalmainak elsajátítását segítse. A megfelelő szoftverek, alkalmazások, tanulóvideók játékosan fejlesztik a mozgás és ritmusérzéket, a verbális és nonverbális kifejezési eszközök alkalmazhatóságát, egyben az infokommunikációs kompetenciákat is.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló megtapasztalja az együttműködés hatékonyságát a csoportos tevékenységeken keresztül (pl. pantomim, drámajátékok, jelkórus, szereplések), és lehetősége van véleményének, gondolatainak kinyilvánítására. Mások

produkciójának megfigyelése a különböző nézőpontok iránti toleranciáját is formálja, a kritikai gondolkodást fejleszti.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az önkifejezés, a kreativitás és a szépérzék fejlesztése keretében a tanuló képessé válik gondolatai, érzései tolmácsolására, használva az improvizáció és a dramatizálás adta lehetőségeket is. Ezen kívül különböző kultúrák zenéjével, nyelvével, hagyományaival való ismerkedés és azok társadalmi funkciójának megértése hozzájárul a komplex látásmód kifejlődéséhez.

A hallás-ritmus és mozgásnevelés oktatásának célja a sajátos nevelési igényű tanulók hallásveszteségéből eredő következmények kompenzálása. Fő cél a tanulók hallásállapotának függvényében önálló hangfelismerés, differenciálás, a beszédérthetőség és mozgás fejlesztés a ritmizálás eszközével, az önkifejezés fejlesztés, személyiségfejlesztés. Feladatunk továbbá a zenei írás-olvasás alapvető fogalmainak oktatása. A ritmikai, dallami, és hallási készségek fejlesztésében és gyakorlásában egyre nagyobb szerepet kap az önkifejezés, a tanult zenei elemek és eszközök önálló alkalmazása. A sokszínű zenehallgatás célja a zene keltette gondolatok és érzések értelmezése, megfogalmazása, szóbeli kifejezése. A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben és tantárgyban is megjelenik, ezáltal a teljes oktatási folyamaton belül is érvényesül a komplexitás. A tantárgy kiváló lehetőséget biztosít az iskola közösségi életében való részvételre, az ünnepségekre való felkészülés által, ami a diákok személyiségét is fejleszti, lehetőséget az egyéni ötletek megvalósítására, az önkifejezésre, az improvizációra, az interpretálásra és a csoportmunkára. Módszertanilag javasolt a tantárgy szemléletes, gyakorlatias, játékos és tapasztalati érzékeltetésen keresztüli oktatása.

Az intézmény profiljának és a hallássérült tanulók sajátos nevelési igényeinek megfelelően az ének-zene kerettantervben javasolt témakörök és óraszámok módosítása a hangsúlyok eltolásával valósul meg a hallássérült diákok komplex fejlesztésének érdekében. A népdalok, mondókák és zeneművek kiválasztása (a Kerettantervbe foglaltak közül) során az egyéni differenciálás és az adott csoport verbális képességeit kell szem előtt tartani, hiszen ez a tanóra csak akkor adhat örömet a hallássérült gyermekek számára, ha számukra érthető a közvetítendő mondandó. A dráma és színház tevékenységei nagy szerepet játszanak minden kompetencia fejlesztésében.

A tantárgy kiemelt fejlesztési feladatai

Interpretáció. Az énekhang a hallássérült gyerekeknél spontán nem alakul ki. Ezért a hallásállapot függvényében az énekes vagy zenei alkotóképesség lehetséges megalapozása fontos feladat.
Improvizáció. Az inprovizáció feltételezi a személyiség nyitottságát. Ennek fejlesztéséhez nagy mértékben járulnak hozzá a drámapedagógiai eszközök, a tánc-mozgásos feladatok. A kreativitás, a fantázia és az önkifejezés fejlesztéséhez a megismert zenei és dramatikus eszközök adnak lehetőséget.
Zenehallgatás. A hallókészülékkel történő zenehallgatás az auditív befogadó készség fejlesztésének eszköze. A zeneirodalom nagyságaiból kiemelt karakteres zeneművek feldolgozása lehetőséget ad az emberi hangfajták, a hangszerek megkülönböztetésére, fejlesztik a hallási figyelmet és a hallási differenciáló képességet. Lehetőséget nyújt a esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőkészség kulcskompetenciák fejlődéséhez.
Zenei hallás és kottaismeret. A hallás fejlesztése aktivizálja az emlékezetet, a hallást, a ritmusérzéket, a tempó- és dinamikaérzéket. A belső hallás megalapozása, a memória fejlesztése, a zenei élmény szóbeli, vizuális és mozgásos megfogalmazása a fejlesztő tevékenység fontos eleme. A zenei olvasás-írás alapjainak begyakorlása, egyre önállóbb használata, a dalok ritmikai sajátosságainak megjelenítése javasolható.
Az elért teljesítmények az egyéni hallásveszteség és adottságok miatt nagy eltérést mutatnak, ezért közös követelményrendszerének meghatározása nem indokolt. Ennek ellenére évfolyamonként mérőszempontokat adunk meg, melyek segítségével nyomon követhető a tanulók fejlődése.

Szempontok a tanulók értékeléséhez

A tantárgy értékelése, a tantárgyi követelményeknek való megfelelést – az oktatás területén lehetséges eszközök és módszerek kiaknázása mellett - minden esetben az egyéni képességek, adottságokhoz viszonyítottan várjuk el. A tanulók a tárgyból ötfokozatú skálán, szöveges értékelést kapnak (elégtelen, elégséges, megfelelt, jól megfelelt, kiválóan megfelelt).

5. évfolyam

A tantárgy főbb témakörei és a javasolt óraszámok:

Témakör	Óraszám
Népdalok, mondókák, versek	14 óra/tanév

Hon- és népismeret, hagyományok, szokások	10 óra/tanév
Zeneművek	6 óra/tanév
Ritmikai fejlesztés	10 óra/tanév
Hallásfejlesztés	minden tanórába beépítve
Zenei írás-olvasás, zeneelmélet	12 óra/tanév
Személyiség- és csoportfejlesztő drámajátékok	10 óra/tanév
Mozgásfejlesztés	10 óra/tanév

Fejlesztési feladatok	Tartalom
Interpretáció Ritmus képletek ismeretének bővítése. Megtartó emlékezet fejlesztése ritmusmemorizálással. Ritmusok visszaadása mozgással, hangszeren. Tanult mondókák ritmusának önálló leírása. Ritmussorozatok megszólaltatása hangszereken a tanulók fokozatos be illetve kiléptetésével. Gyakoroltatás koncentrációs feladatokban.	6-8 egységnyi ritmusmotívum memorizálása akusztikus minta alapján, leírása önállóan. Ritmusgyakorlatok páros megszólaltatása. Ritmusok jelének írása, olvasása. Kifejező olvasás közben ritmus és hanglejtés tartása Népszokások ismereteinek bővítése.
Improvizáció Rögtönzés az ismert ritmikai, dallami és formai elemek felhasználásával. Improvizált mozgások. Zenei élmény alapján önkifejező mozdulatsorok lejátszása. Élethelyzetek megjelenítése némajátékkal.	Páros és vezetéses táncok, mozgásgyakorlatok akadályos terepen. Divattánc elemek utánzása, átdolgozása önállóan. Társainak, tanárainak, családtagjainak és önmagának a jellemábrázolása különböző játékokban.
Zenehallgatás Hangszeres, szólista zene differenciálása. Ének és zenekari mű közötti különbség ismertetése.	A már tanult zeneszerzők műveiből részletek meghallgatása. Az opera, a szimfónia és a versenyművek közötti különbségek megismerése tanári segítséggel.
Zenei hallás és kottaismeret	

Éles és nyújtott ritmus olvasása, írása önállóan akusztikus minta után. Tanult dallamok leolvasása kottáról. Hangos, halk, suttogó beszéd felismerése, gyakorlása versben vagy olvasmányban.	A már tanult, ismert hangszercsoportok hangszereinek megnevezése. Néhány, tanult zeneszerző és alkotásuk felsorolása. A magyar nyelv és irodalom órákon feldolgozott irodalmi művek részleteinek kifejező olvasása.

Dráma és tánc Nonverbális kifejezőeszközök helyes és tudatos használata. Táncos és mozgásos tevékenységek a mozgáskultúra és a mozgásos kommunikáció fejlesztése céljából. Alkotó részvétel a mozgásos improvizációkban, improvizációs képesség fejlesztése; az egymásra figyelés és az együttműködés erősítése. A kreativitás, improvizációs képesség fejlesztése; a tartós, intenzív figyelem erősítése; a kooperáció, a munkamegosztásban való részvétel gyakorlása. Alkotó és tevékeny részvétel támogatása, fejlesztése különböző drámajátékos tevékenységekben, történetek megjelenítésében. Különböző művészeti alkotások játékon, megjelenítésen keresztül történő feldolgozása. Néphagyományok alapfokú ismerete.	Nem verbális kommunikációs játékok: beszéd nélküli gyakorlatok különféle kommunikációs helyzetekben, kis csoportokban és párban. Koncentrációs és lazítógyakorlatok (a koncentráció érvényesülhet pl. a figyelem irányításában, a mozgás koordinációjában, az együttműködésben, az egymáshoz igazodásban). Egyensúly- és mozgáskoordinációs játékok. A bizalomérzet kialakítását szolgáló gyakorlatok. Kommunikáció tárgyakkal, bábokkal. Elemekből építkező mozgássor létrehozása. Improvizáció a megismert technikák alkalmazásával. Különböző karakterek mozgásbeli kifejezése. A figyelem irányításának erősítése. Dramatikus improvizációk irodalmi, képzőművészeti alkotások, ismert történelmi események, fénykép, film, (nép)hagyomány felhasználásával. A szereplők jellemének (külső és benső jegyeinek, valamint motivációinak) vizsgálata dramatikus tevékenységek felhasználásával. Dramatikus játékok során a néphagyomány egyes elemeinek felismerése és beépítése a gyakorlatokba.

6. évfolyam

A tantárgy főbb témakörei és a javasolt óraszámok:

Témakör	Óraszám
Népdalok, mondókák, versek	7 óra/tanév
Hon- és népismeret, hagyományok, szokások	5 óra/tanév
Zeneművek	3 óra/tanév
Ritmikai fejlesztés	5 óra/tanév
Hallásfejlesztés	minden tanórába beépítve
Zenei írás-olvasás, zeneelmélet	8 óra/tanév
Személyiség- és csoportfejlesztő drámajátékok	3 óra/tanév
Mozgásfejlesztés	5 óra/tanév

Fejlesztési feladatok	Tartalom
Interpretáció Ritmus képletek ismeretének bővítése. Megtartó emlékezet fejlesztése ritmusmemorizálással. Ritmusok visszaadása mozgással, hangszeren. Tanult mondókák ritmusának önálló leírása. Ritmussorozatok megszólaltatása hangszereken a tanulók fokozatos be illetve kiléptetésével. Gyakoroltatás koncentrációs feladatokban.	8-10 egységnyi ritmusmotívum memorizálása akusztikus minta alapján, leírása önállóan. Ritmusgyakorlatok páros megszólaltatása. Ritmusok jelének írása, olvasása. Kifejező olvasás közben ritmus és hanglejtés tartása Népszokások ismereteinek bővítése.
Improvizáció Rögtönzés az ismert ritmikai, dallami és formai elemek felhasználásával. Improvizált mozgások. Zenei élmény alapján önkifejező mozdulatsorok lejátszása. Élethelyzetek megjelenítése némajátékkal.	Páros és vezetéses táncok, mozgásgyakorlatok akadályos terepen. Divattánc elemek utánzása, átdolgozása önállóan. Társainak, tanárainak, családtagjainak és önmagának a jellemábrázolása különböző játékokban.

Zenehallgatás Hangszeres, szólista zene differenciálása. Ének és zenekari mű közötti különbség ismertetése.	A már tanult zeneszerzők műveiből részletek meghallgatása. Az opera, a szimfónia és a versenyművek közötti különbségek megismerése tanári segítséggel.
Zenei hallás és kottaismeret Éles és nyújtott ritmus olvasása, írása önállóan akusztikus minta után. Tanult dallamok leolvasása kottáról. Hangos, halk, suttogó beszéd felismerése, gyakorlása versben vagy olvasmányban.	A már tanult, ismert hangszercsoportok hangszereinek megnevezése. Néhány, tanult zeneszerző és alkotásuk felsorolása. A magyar nyelv és irodalom órákon feldolgozott irodalmi művek részleteinek kifejező olvasása.

Dráma és tánc Nonverbális kifejezőeszközök helyes és tudatos használata. Táncos és mozgásos tevékenységek a mozgáskultúra és a mozgásos kommunikáció fejlesztése céljából. Alkotó részvétel a mozgásos improvizációkban, improvizációs képesség fejlesztése; az egymásra figyelés és az együttműködés erősítése. A kreativitás, improvizációs képesség fejlesztése; a tartós, intenzív figyelem erősítése; a kooperáció, a munkamegosztásban való részvétel gyakorlása. Alkotó és tevékeny részvétel támogatása, fejlesztése különböző drámajátékos tevékenységekben, történetek megjelenítésében.	Nem verbális kommunikációs játékok: beszéd nélküli gyakorlatok különféle kommunikációs helyzetekben, kis csoportokban és párban. Koncentrációs és lazítógyakorlatok (a koncentráció érvényesülhet pl. a figyelem irányításában, a mozgás koordinációjában, az együttműködésben, az egymáshoz igazodásban). Egyensúly- és mozgáskoordinációs játékok. A bizalomérzet kialakítását szolgáló gyakorlatok. Kommunikáció tárgyakkal, bábokkal. Elemekből építkező mozgássor létrehozása. Improvizáció a megismert technikák alkalmazásával. Különböző karakterek mozgásbeli kifejezése. A figyelem irányításának erősítése. Dramatikus improvizációk irodalmi, képzőművészeti alkotások, ismert történelmi események, fénykép, film, (nép)hagyomány felhasználásával.

Különböző művészeti alkotások játékon, megjelenítésen keresztül történő feldolgozása. Néphagyományok alapfokú ismerete.	A szereplők jellemének (külső és benső jegyeinek, valamint motivációinak) vizsgálata dramatikus tevékenységek felhasználásával. Dramatikus játékok során a néphagyomány egyes elemeinek felismerése és beépítése a gyakorlatokba.

7. évfolyam (2020/2021-es tanévtől egységesen kifutó és felmenő rendszerben is)

A tantárgy főbb témakörei és a javasolt óraszámok:

Témakör	Óraszám
Népdalok, mondókák, versek	7 óra/tanév
Hon- és népismeret, hagyományok, szokások	4 óra/tanév
Zeneművek	3 óra/tanév
Ritmikai fejlesztés	5 óra/tanév
Hallásfejlesztés	minden tanórába beépítve
Zenei írás-olvasás, zeneelmélet	8 óra/tanév
Személyiség- és csoportfejlesztő drámajátékok	4 óra/tanév
Mozgásfejlesztés	5 óra/tanév

Fejlesztési feladatok	Tartalom
Interpretáció Önálló ritmizálási képesség fejlesztése. Ritmustartás fejlesztése hangszereken és mozgásban. Új mondóka, dal bemutatását követően önálló ritmizálás. Beszédminta akusztikus észlelése alapján szövegeken hangsúlyt, szünetet jelezni. Visszamondáskor ezek beszédbeli érzékeltetése.	Ismert versekben, irodalmi szövegekben a tanult ritmusok felhasználása. Dallamrészletek hangszereken való lejátszása a ritmus megtartásával. 10-12 egység terjedelemben ritmusmotívumok memorizálása akusztikus minta alapján.
Improvizáció Véleményalkotási képesség fejlesztése.	Élethelyzetek elemzése és azok helyes-helytelen magatartásformáinak megjelenítése.

Önuralomra, önkontrolra nevelés. Néhány társastánc pl. keringő alaplépéseinek elsajátítása. Modern tánclépések felhasználása ünnepi műsorokban.	Pantomim mozgások gyakorlása, előadása. Némajáték jelelés nélkül.
Zenehallgatás Tánczene és komolyzene közötti feltűnő különbségek differenciálása. Ünnepségen előadásra kerülő énekek meghallgatása, magyarázata. Az énekek feldolgozása ritmussal és szöveggel. Magyar zeneszerzők munkássága, élete.	Ritmus, pontos szövegtartás gyakorlása. Nemzeti zeneszerzőink munkáiból részletek hallgatása.
Zenei hallás és kottaismeret Tájékozódás a kottában. A jelek értelmezése.	Az eddig tanult ritmusképletek, jelek írása, olvasása , hangszeren lejátszása akusztikus minta után, önállóan.
Dráma és tánc Táncos és mozgásos tevékenységek a mozgáskultúra és a mozgásos kommunikáció fejlesztése céljából. A kapcsolatteremtésen alapuló alkotó együttműködés képességének fejlesztése. Aktív, alkotó részvétel a mozgásos improvizációkban, improvizációs képesség fejlesztése; az egymásra figyelés és az együttműködés erősítése. Összpontosított alkotómunka; a kreativitás, improvizációs képesség fejlesztése; a tartós, intenzív figyelem erősítése; a kooperáció, a munkamegosztásban való részvétel gyakorlása; a társak munkájának megértése, tisztelete. Alkotó és tevékeny részvétel támogatása, fejlesztése különböző drámajátékos	Kapcsolatteremtő, feszítő-lazító mozdulat-játékok. Egyszerűbb interakciós játékok. A bizalomérzet kialakítását szolgáló gyakorlatok. Kommunikáció tárgyakkal, bábokkal. Mozgásos improvizáció a tanár által meghatározott témára. Improvizáció a megismert technikák alkalmazásával. Alkalmazkodás, érdekérvényesítés együttműködést igénylő csoportos tevékenységek során. Döntési helyzetek elemzése, feldolgozása dramatikus tevékenységekkel (pl. balladák, mesék, elbeszélő költemények, mítoszok, mondák, kortárs irodalmi alkotások, a

tevékenységekben, történetek megjelenítésében. Különböző művészeti alkotások játékon, megjelenítésen keresztül történő feldolgozása.	tanulókat érdeklő konfliktushelyzetek, emberi problémák alapján). A szereplők jellemének (külső és benső jegyeinek, valamint motivációinak) vizsgálata dramatikus tevékenységek felhasználásával.

8. évfolyam (2020/2021-es tanévtől egységesen kifutó és felmenő rendszerben is)

A 8. évfolyamon a hallás-ritmus és mozgásnevelés tárgyba integrálva jelennek meg a dráma és színház tantárgy tartalmai is. Az új tantárgy célja, az élményeken, az átélésen történő megértetés, az empatikus készség fejlesztése, a verbális és jelnyelvi kommunikáció, az együttműködés, a kreativitás fejlesztése, melyek kiváló lehetőségeket teremtenek a tanulóknak az egyre mélyebb önismeretre, tárismeretre, a gondolatok és érzelmek változatos meg- és felismerésére, kifejezésére.

A tantárgy főbb témakörei és a javasolt óraszámok:

Témakör	**Óraszám 2020-tól felmenő rendszerben**	**Óraszám 2020-tól kifutó rendszerben**
Népdalok, mondókák, versek	7 óra/tanév	3 óra/tanév
Szabályjátékok, népi játékok	7 óra/tanév	4 óra/tanév
Hon- és népismeret, hagyományok, szokások	4 óra/tanév	2 óra/tanév
Műalkotások feldolgozása	5 óra/tanév	3 óra/tanév
Zeneművek	3 óra/tanév	1 óra/tanév
Színházi előadás megtekintése	3 óra/tanév	1 óra/tanév
Ritmikai fejlesztés	5 óra/tanév	3 óra/tanév
Hallásfejlesztés	minden tanórába beépítve	
Zenei írás-olvasás, zeneelmélet	8 óra/tanév	4 óra/tanév

A színház kifejezőeszközei (szöveg, hang, báb, zene, mozgás, tánc)	2 óra/tanév	1 óra/tanév
Dramaturgiai alapfogalmak Színházi műfajok, stílusok	3 óra/tanév	-
Személyiség- és csoportfejlesztő drámajátékok	4 óra/tanév	4 óra/tanév
Rögtönzés	5 óra/tanév	2 óra/tanév
Saját történetek feldolgozása	5 óra/tanév	3 óra/tanév
Dramatikus játékok (szöveggel, hanggal, bábbal, zenével, mozgással, tánccal)	4 óra/tanév	2 óra/tanév
Mozgásfejlesztés	5 óra/tanév	3 óra/tanév

Fejlesztési feladatok	Tartalom
Interpretáció Egy választott témakörhöz pl. iskolai ünnepség az osztály által összeállított énekes műsor előadása. Ritmusmotívumok, kísérő ritmusok önálló összeállítása. Hangszereken játszás egymásnak. Ritmusképletek írása csak akusztikus úton. Hangos olvasási gyakorlatok helyes kiejtéssel, hangsúlyozással, hanglejtéssel.	Népdalok, műdalok, versek feldolgozása. A szöveg ritmusának leírása, alkalmazása, hangos gyakorlása, előadása. A mozgás, ritmus, szöveg és jel teljes összhangban való alkalmazása a tanult versekben.
Improvizáció Az önkifejezés különböző technikáinak és ezek variációs lehetőségeinek gyakoroltatása. Történetek, élethelyzetek megjelenítése, felhasználva a pantomimos játékokban. Mese dramatizálás elkezdése.	Ritmus improvizálás, előadás. Memorizálás után, sorozatok pontos ismétlése, továbbadása, bővítése. Dramatizálás szövegének átírása más helyzetekre önállóan.
Zenehallgatás Rendszerező ismétlés.	Az előző években hallgatott zenék, zörejek, hangok meghallgatása, ismétlése, differenciálása.

Iskolai ünnepségekre a Himnusz pontos ismerete.	A Himnusz.
Zenei hallás és kottaolvasás A tíz év alatt tanult dallami és ritmikai ismeretek ismétlése, gyakorlása, alkalmazása csak akusztikus úton. A megismert ritmusképletek önálló írása, olvasása.	A tanult énekes és hangszeres szemelvények anyaga hangélményhez kötve.
Dráma és tánc Táncos és mozgásos tevékenységek a mozgáskultúra és a mozgásos kommunikáció fejlesztése céljából. A kapcsolatteremtésen alapuló alkotó együttműködés képességének fejlesztése. Aktív, alkotó részvétel a mozgásos improvizációkban, improvizációs képesség fejlesztése; az egymásra figyelés és az együttműködés erősítése. Alkotó és tevékeny részvétel támogatása, fejlesztése különböző drámajátékos tevékenységekben, történetek megjelenítésében. Különböző művészeti alkotások játékon, megjelenítésen keresztül történő feldolgozása. Dramatikus játékok során a néphagyomány egyes elemeinek felismerése és beépítése a gyakorlatokba. Ismerkedés a tánc és a mozgás szerepével és jellemzőivel (pl. különféle történelmi és társastáncok, különböző kultúrák táncai, különböző korok színpadi táncai).	Nem verbális kommunikációs játékok: beszéd nélküli gyakorlatok egész csoportban különféle kommunikációs helyzetekben, kis csoportokban és párban. Interakciós és mozgáskoordinációs játékok. A bizalomérzet kialakítását szolgáló gyakorlatok. Mozgásos improvizáció a tanár által meghatározott témára. Improvizáció a megismert technikák alkalmazásával. Alkalmazkodás, érdekérvényesítés együttműködést igénylő csoportos tevékenységek során. Döntési helyzetek elemzése, feldolgozása dramatikus tevékenységekkel (pl. balladák, mesék, elbeszélő költemények, mítoszok, mondák, kortárs irodalmi alkotások, a tanulókat érdeklő konfliktushelyzetek, emberi problémák alapján). Társastáncok – kultúrák megismerése.

Természetismeret - Természettudomány

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től és 2020/2021-től egységesen
5 és 6. évfolyam	72 óra

A **Természettudomány** tantárgy felső tagozaton az 5/2020. (I.31.) Korm.rendelete alapján 2020. szeptember 1-től felmenő rendszerben az 5. évfolyamon kerül bevezetésre a Természetismeret tantárgy helyett. A 2020/2021. tanévben a 6. évfolyam még az előző helyi tantervi szabályozók szerint halad.

A természettudomány tantárgy alapvető szerepet játszik a tudományos és technológiai műveltség kialakításában a természettudományokkal való ismerkedés korai szakaszában. Összekötő szerepet tölt be az alsó tagozatos környezetismeret és a 7. osztálytól oktatott természettudományos tárgyak (biológia, fizika, földrajz, kémia) között. Ugyanakkor a tantárgynak van egy horizontális vetülete is, hiszen a természettudományi tanulmányok sok esetben építenek a más tantárgyak (főleg a magyar, a matematika és a történelem) keretében megszerzett tudásra, készségekre, kompetenciákra.
A fenti megállapításokból kiindulva a természettudomány tárgy négy olyan alapdiszciplína (biológia, fizika, földrajz és kémia) köré szerveződik, amelyek a természeti törvényszerűségek, rendszerek és folyamatok megismerésével foglalkoznak. Ennek megfelelően a természettudomány tárgy célja e komplex tudásanyag integrálása az egyes természeti rendszerek közötti alapvető összefüggésekre való rávilágítás révén.
A természettudomány tanulási-tanítási folyamatában alapvető szerepe van a tanulók számára az életszerű helyzetek megismerésének, amit a felvetett probléma integrált szemléletű tárgyalásával, a tanulók aktív közreműködésével, egyszerű – akár otthon is elvégezhető – kísérletek tervezésével, végrehajtásával, megfigyelésével és elemzésével érhetünk el. Mindezeket nagyon fontos kiegészíteni terepi tevékenységekkel is, ami nem csupán a természetben történő vizsgálódást jelenti, hanem akár városi környezetben (pl. múzeum, állatkert, park stb.) is megvalósulhat. Az élményszerű, a tanulók gondolkodásához, problémáihoz közel álló, gyakorlatorientált, ún. kontextusalapú tananyag-feldolgozás közelebb áll a tanulókhoz.

A természettudomány tananyaga tehát mindenkihez szól, nem csak azokhoz, akik a későbbiekben komolyabban szeretnének természettudományokkal foglalkozni. Szervesen kötődik a hétköznapi élethez, és erősen gyakorlatorientált. Feltárja a természettudományok társadalmunkban és az egyén életében betöltött szerepét. Sok gyakorlati jellegű tevékenységre, megfigyelésre, tapasztalásra épít. Előnyben részesíti az életszerű természettudományos problémák csoportmunkában (projektmódszerrel, kutatásalapú tanítással) történő feldolgozását. Megfelelően használja a kísérleteket, a terepi foglalkozásokat, megfigyeléseket, melyeknek mindig világos a célja, és a manuális készségek mellett a fogalmi megértést is fejlesztik. Hangsúlyozza a kísérleti problémamegoldás lépéseit, különös tekintettel a várható eredmény becslésére (hipotézisalkotásra).

A természettudomány tantárgy a kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A természettudomány tanulásának belső motivációs bázisa a természet, az élő és élettelen környezeti jelenségek iránti gyermeki érdeklődés, amelyet a tantárgy tudatos ismeretszerzéssé alakít át. A kezdetben több támogatással, később egyre önállóbban végzett természettudományos megfigyelések és kísérletek alapján a tanuló átéli a tudásszerzés aktív folyamatát. A természettudomány vizsgálati témáit és módszereit a tanuló össze tudja kapcsolni a mindennapi élet kontextusaival, a tudás alkalmazhatósága az önirányító tanulás képességét is erősíti.

A kommunikációs kompetenciák: A természettudomány tantárgy és általában a természettudományok azon képességeket fejlesztik, amelyek révén a tanuló megtanulja világosan, röviden és pontosan kifejezni saját gondolatait, megfigyeléseit és tapasztalatait.

A digitális kompetenciák: A gyermekek számára természetes a digitális technológia jelenléte és aktív részesei a digitális kultúrának, ez azonban nem jelenti azt, hogy ne lenne szükséges és fontos a digitális kompetenciáik fejlesztése. A tantárgy által felölelt tudományterületek számos lehetőséget kínálnak a digitális kompetenciák fejlesztésére, hiszen a technológia jól alkalmazható a megismerés, az együttműködés, az információk kritikus értelmezése, az értékelés és alkotás során, illetve a természettudományos gondolkodás tanításakor.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A természettudományok alapvetően gyakorlatorientált, tapasztalatokon alapuló tudományok, ahol a minőségi tulajdonságok mellett a mennyiségi viszonyok vizsgálata is elengedhetetlen. Sok esetben ez csak statisztikus gondolkodással lehetséges. Ugyancsak fontos cél az elemző gondolkodás kialakítása is. Mivel a természettudomány tantárgy alapvetően integráló jellegű, ezért szinte minden témakör fejleszti a tanuló rendszerszintű, komplex gondolkodását. Ez az olyan problémakörök

tárgyalásánál a leghangsúlyosabb, amelyeknek több diszciplínát is érintő vetülete van. Ilyen például a víz vagy a levegő témaköre, vagy akár a globális éghajlatváltozás. A kísérletek, terepi megfigyelések számos egyedi jelenséget tárnak fel, ezek tanulságainak levonásához az induktív gondolkodás képességét is fejleszteni kell.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: Mivel a természettudomány alapvetően gyakorlatorientált tantárgy, a tudás elsajátításához alkalmazott módszerek között nagyon gyakran szerepel a társakkal együttműködést igénylő csoportmunka, amely során a tanuló felismeri feladatát, szerepét a csoportban, csoporttagként a társakkal együtt végez különböző tevékenységeket, illetve megfelelő készségek birtokában igény szerint csoportvezetői szerepet vállalhat.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A természeti/környezeti nevelési célok eléréséhez az ismeretszerzés mellett 10–12 éves korosztályban kiemelt fontosságú a természetből érkező érzelmi hatások befogadása, amelyek akár egy életre is meghatározhatják a gyerekek természettudományokhoz történő hozzáállását, attitűdjét. Gyakran ez az érzelmi hatás kreatív alkotásokban kerül kifejezésre, amit felerősíthetünk a természetben történő vizsgálódás, tapasztalás élményével.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A természettudományos diszciplínák közül szinte mindegyikre jellemző, hogy a nagyon komoly elméleti tudás mögött a társadalmi hasznosulást nagyban segítő, gyakorlati alkalmazásuk is van. Ezt az adottságot remekül ki lehet használni a gazdasági élet szereplőivel, gyárakkal, cégekkel történő együttműködés kialakítására, amelynek a természettudomány tantárgy keretein belül még elsősorban gyakorlati ismeretszerző, közvetlen tapasztalást segítő szerepe lehet. A jövőbeni pályaorientáció, életpálya-tervezés és munkavállalás szempontjából az ilyen tapasztalatok kulcsfontosságú szerepet tölthetnek be.

5–6. évfolyam

Az 5–6. osztályos korcsoport sajátosságaiból adódóan a gyerekek többnyire érdeklődéssel fordulnak az élő és élettelen környezet, a természet felé. Erre az érdeklődésre alapozva kell biztosítani számukra azoknak a készségeknek és képességeknek a fejlesztését, amelyek alkalmassá teszik majd őket a felsőbb évfolyamokon a magasabb szintű természettudományok világában történő eligazodásra. A természettudomány tanításának legfontosabb célja tehát azoknak a képességeknek, készségeknek, szokásoknak a fejlesztése, amelyeket alsó tagozaton a környezetismeret tantárgy alapozott meg, és amelyek a felsőbb évfolyamokon a természettudományos tárgyak tanulásához szükségesek.

Az életkorból és a fejlesztési feladatokból következően a tanulók cselekvő tapasztalatszerzés útján haladó szinten és integrált módon sajátítják el a természettudományos ismeretszerzés módszereit. A tanulási folyamat során a későbbi diszciplináris tárgyakat megalapozó ismeretanyag megtanulása mellett az ismeretszerző módszerek elsajátítása, begyakorlása a fő cél.

A megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, rendezés, mérés, kísérletezés módszereit önállóan gyakorolva fejlődik a tanulók megfigyelő-, leíró, azonosító és megkülönböztető képessége, mérési technikája, amelyet az alsó tagozattal ellentétben már tanári segítség nélkül is képesek megvalósítani. A megfigyelt jelenségeket ezután leírják valamilyen formában, ami ebben az életkorban nem csak írás lehet, hanem gyakran rajz vagy más manuális, illetve verbális készségeket igénylő forma. Az alapvető mennyiségek mérését a tanulók már alsó tagozaton megbízhatóan elsajátították, 5–6. osztályban ennek elmélyítése és begyakorlása, a mérendő mennyiségek körének kibővítése történik, hiszen a mérés módszerét a későbbiekben minden természettudományos tárgy alkalmazza. A tanulók egyszerű kísérletek megtervezésével, kivitelezésével és a következtetések levonásával készülnek fel a felsőbb évfolyamokon is jellemző természettudományos kísérletezésekre.

Az időben és térben történő tájékozódás képességének elsajátítása is alapvetően gyakorlati feladatok megoldásával történik. A tanulóknak fejlődik a szemléleti térképolvasási képessége, amit több, terepen töltött tanóra alkalmával tudnak begyakorolni. Az időbeli tájékozódás fejlesztése során a tanulók megismerik az időbeli dimenziókat a földtörténeti időskálától a másodperc tört része alatt lejátszódó kémiai reakciókig.

A kétéves ciklus során a tanulók megismerik a növények és állatok testfelépítését, jellemző tulajdonságait, a természetben és az ember szempontjából betöltött szerepüket. Tágítva a kört, az életközösségek vizsgálata során megértik az élő és élettelen környezet kölcsönhatásait, a szervezet és az életmód összefüggéseit. Részletesen foglalkoznak az élő és élettelen környezeti elemeket érintő környezet- és természetvédelmi problémákkal, valamint a fenntartható fejlődés témakörével is. Külön témakör foglalkozik az emberi szervezet felépítésével és működésének megismerésével, amelyen belül nagy hangsúlyt kap a testi és lelki egészség megőrzésének és az egészséges életmódnak a kérdésköre.

Külön témakör foglalkozik az élettelen környezet elemeivel, ezek állandóságával és változásaival. Hangsúlyosan jelenik meg a rendszerek törvényszerűségeinek vizsgálata, a felépítés és az alkalmazhatóság összefüggései, az anyag és az energia témaköre. A témakör a természettudományos elgondolások mellett számos esetben a folyamatok olyan társadalmi

vetületeire is rávilágít, mint például az energiatakarékosság, ezzel is hangsúlyozva az emberi felelősséget az egészség és a természeti-környezeti rendszerek védelmében.

Az 5–6. évfolyamon a természettudomány tantárgy alapóraszáma: 136 óra.

5. évfolyam

Témakör: Anyagok és tulajdonságaik óraszám: 12 óra	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	A tanuló: – ismerje fel és figyelje meg a környezetben előforduló élő és élettelen anyagokat, megadott vagy önállóan kitalált szempontok alapján csoportosítsa azokat; – felismerjen és megfigyeljen különböző természetes és mesterséges anyagokat, ismerje azok tulajdonságait, felhasználhatóságukat, ismerje a természetes és mesterséges környezetre gyakorolt hatásukat; – önállóan végezzen becsléseket, méréseket és használjon mérőeszközöket különféle fizikai paraméterek meghatározására; – önállóan végezzen egyszerű kísérleteket. – korábbi tapasztalatai és megfigyelései révén felismerje a víz különböző tulajdonságait, különböző szempontok alapján rendszerezze a vizek fajtáit; – megfigyelje a különböző halmazállapot-változásokhoz (olvadás, fagyás, párolgás, forrás, lecsapódás) kapcsolódó folyamatokat, példákat gyűjtsön hozzájuk a természetben, a háztartásban és az iparban; – bizonyítsa és hétköznapi példákkal támassza alá a víz fagyásakor történő térfogat-növekedést; – kísérletek során figyelje meg a különböző halmazállapotú anyagok vízben való oldódásának folyamatát; – ismerje fel az olvadás és az oldódás közötti különbséget kísérleti tapasztalatok alapján;

	– sajátítsa el a tűzveszélyes anyagokkal való bánásmódot, tűz esetén ismerje a szükséges teendőket; – figyelje meg a talaj élő és élettelen alkotóelemeit, tulajdonságait, hasonlítsa össze különböző típusú talajféleségeket, valamint következtetések révén ismerje fel a talajnak, mint rendszernek a komplexitását; – korábbi tapasztalatai és megfigyelései révén ismerje fel a levegő egyes tulajdonságait; – vizsgálat révén azonosítsa a tipikus lágy szárú és fás szárú növények részeit; – különböztesse meg a hely- és helyzetváltoztatást, és keressen példákat ezekre megadott szempontok alapján.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	A közvetlen környezet anyagai Az élő és élettelen anyag minőségi tulajdonságai Természetes és mesterséges anyagok tulajdonságai Természetes és mesterséges anyagok felhasználhatósága Természetes és mesterséges anyagok környezetre gyakorolt hatásai A közvetlen környezet anyagainak csoportosítási lehetőségei Az anyagok különböző halmazállapotai Halmazállapot-változások A halmazállapot-változás összefüggése a hőmérséklettel A víz fagyásakor történő térfogat-növekedés Halmazállapot-változások a természetben, a háztartásban és az iparban Az oldódás Az olvadás és oldódás közti különbség Tűzveszélyes anyagok A talaj tulajdonságai, szerepe az élővilág és az ember életében A talaj szerkezete, fő alkotóelemei A talaj szennyeződése, pusztulása és védelme A víz tulajdonságai, megjelenési formái, szerepe az élővilág és az ember életében

	A levegő tulajdonságai, összetétele, szerepe az élővilág és az ember életében Hely- és helyzetváltoztatás
Kulcsfogalmak/Fogalmak	anyag, halmazállapot, halmazállapot-változás, olvadás, fagyás, párolgás, forrás, lecsapódás, oldódás, éghető, éghetetlen, talaj, humusz, talajnedvesség, légnyomás, hőmérséklet, mozgás, helyváltoztatás, helyzetváltoztatás
Kapcsolódó tevékenységek	Vizsgálatok elvégzése a víz különböző halmazállapotú formáival, a tapasztalatok rögzítése rajzban és írásban Különböző halmazállapotú anyagok tulajdonságainak vizsgálata, a tapasztalatok rögzítése rajzban és írásban Poszter vagy kiselőadás készítése a természetben és/vagy a háztartásban könnyen megfigyelhető halmazállapot-változásokról Egyszerű kísérletek elvégzése vízzel és különböző oldandó anyagokkal az oldódás és az oldhatatlanság megfigyelésére Egyszerű kísérletek elvégezése a talaj tulajdonságainak (szín, szerkezet, mésztartalom, szervesanyag-tartalom) meghatározására, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése Vizsgálódás a talajréteg felszínének lepusztulásával kapcsolatban A levegő jelenlétének kimutatása egyszerű kísérletekkel Tipikus lágy szárú és fás szárú növényi részek vizsgálata nagyítóval, esetleg mikroszkóppal, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése
Témakör: Mérések, mértékegységek, mérőeszközök óraszám: 7 óra	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	A tanuló: ismerje fel és figyelje meg a környezetben előforduló élő és élettelen anyagokat, megadott vagy önállóan kitalált szempontok alapján csoportosítsa azokat;

	felismerjen és megfigyeljen különböző természetes és mesterséges anyagokat, ismerje azok tulajdonságait, felhasználhatóságukat, ismerje a természetes és mesterséges környezetre gyakorolt hatásukat; önállóan végezzen becsléseket, méréseket és használjon mérőeszközöket különféle fizikai paraméterek meghatározására; önállóan végezzen egyszerű kísérleteket. önállóan végezzen becsléseket, méréseket és használjon mérőeszközöket a hőmérséklet, a hosszúság, a tömeg, az űrtartalom és az idő meghatározására; észlelje, mérje az időjárási elemeket, a mért adatokat rögzítse, ábrázolja; Magyarországra vonatkozó adatok alapján számítsa ki a napi középhőmérsékletet, a napi és évi közepes hőingást; olvassa le és értékelje a Magyarországra vonatkozó éghajlati diagramok és éghajlati térképek adatait.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Az élő és élettelen anyag mérhető jellemzői Mérési eljárások, mérőeszközök használata Az időjárási elemek mérése, a mért adatok rögzítése, ábrázolása A napi középhőmérséklet számítása A napi és az évi hőingás számítása Hazánkra vonatkozó éghajlati diagramok és éghajlati térképek leolvasása és értékelése
Kulcsfogalmak/Fogalmak	becslés, időjárás, éghajlat, középhőmérséklet, hőmérséklet-változás, éghajlati diagram, éghajlati térkép, hőmérséklet, csapadék
Kapcsolódó tevékenységek	Az iskola vagy a közeli park területén becslések elvégzése a hőmérséklet, a hosszúság, a tömeg, az űrtartalom és az idő meghatározására Természeti rekordok, legek mérhető tulajdonságainak gyűjtése

	Az iskola vagy a közeli park területén mérések elvégzése releváns mérőeszközökkel a hőmérséklet, a hosszúság, a tömeg, az űrtartalom és az idő meghatározására Valós adatsorok alapján középhőmérséklet és hőingás számítása
Témakör: Megfigyelés, kísérletezés, tapasztalás óraszám: 8 óra	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	A tanuló: – ismerje fel és figyelje meg a környezetben előforduló élő és élettelen anyagokat, megadott vagy önállóan kitalált szempontok alapján csoportosítsa azokat; – felismerjen és megfigyeljen különböző természetes és mesterséges anyagokat, ismerje azok tulajdonságait, felhasználhatóságukat, ismerje a természetes és mesterséges környezetre gyakorolt hatásukat; – önállóan végezzen becsléseket, méréseket és használjon mérőeszközöket különféle fizikai paraméterek meghatározására; – önállóan figyelje meg a mágneses kölcsönhatásokat, kísérlettel igazolja a vonzás és a taszítás jelenségét, ismerjen példákat a mágnesesség gyakorlati életben való felhasználására; – figyelje meg a testek elektromos állapotát és a köztük lévő kölcsönhatásokat, ismerje ennek gyakorlati életben való megjelenését; – megfigyeléseken és kísérleten keresztül ismerje meg az energiatermelésben szerepet játszó anyagokat és az energiatermelés folyamatát; – kísérletekkel igazolja a növények életfeltételeit; – kísérleti úton figyelje meg az időjárás alapvető folyamatait, magyarázza ezek okait és következményeit. – végezzen egyszerű kísérleteket.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	A mágneses tulajdonságok megfigyelése Testek elektromos állapotának létrehozása

	Elektromos állapotban lévő testek kölcsönhatásai A villám keletkezése Energiahordozók fajtái Energiatakarékosság A növények életfeltételei A csapadékképződés folyamata
Kulcsfogalmak/Fogalmak	mágnes, energia, energiaforrás, energiahordozó, energiatakarékosság
Kapcsolódó tevékenységek	Egyszerű kísérletek elvégzése a mágnesesség jelenségének megtapasztalására, a tapasztalatok rögzítése rajzban és/vagy írásban Poszter és/vagy kiselőadás készítése a mágnesesség hétköznapi hasznosításáról Az elektromosság egyszerű kísérletekkel történő bizonyítása Egyszerű eszközök (pl. szélkerék, vízimalom) építése a megújuló energiahordozók megértéséhez Tanári kísérlet elvégzése a széntüzelés által bekövetkező légszennyezés élőlényekre és épített környezetre gyakorolt hatásáról, a tapasztalatok rögzítése rajzban és/vagy írásban Egyszerű kísérletek elvégzése a növények életfeltételeinek kimutatására, a tapasztalatok rögzítése rajzban és/vagy írásban Egyszerű kísérletek elvégzése az alapvető időjárási folyamatok bemutatására, a tapasztalatok rögzítése rajzban és/vagy írásban
Témakör: Tájékozódás az időben óraszám: 6 óra	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	A tanuló: – ismerje fel az idő múlásával bekövetkező változásokat és ezek összefüggéseit az élő és élettelen környezet elemein; – tudja értelmezni az időt különböző dimenziójú skálákon. – készítsen tervet saját időbeosztására vonatkozóan; – figyelje meg a természet ciklikus változásait;

	– értse meg a Föld mozgásai és a napi, évi időszámítás közötti összefüggéseket; – modellezze a Nap és a Föld helyzetét a különböző napszakokban és évszakokban.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Idő és időtartam mérése különböző dimenziójú skálákon Az idő mértékegységei Napirend, hetirend tervezése A Föld mozgásai és a napi, évi időszámítás összefüggései A napszakok váltakozása Az évszakok váltakozása
Kulcsfogalmak/Fogalmak	idő, napszak, évszak, a Föld forgása, a Föld keringése, tengelyferdeség
Kapcsolódó tevékenységek	Napirend és hetirend készítése A Föld és a Hold mozgásainak modellezése A földi időszámítással kapcsolatos egyszerű feladatok megoldása (helyi idő, zónaidő) Időszalag készítése a földtörténetre, az emberi történelemre, egy ember életére Poszter készítése az évszakok jellemzőiről hazánkban és Föld más tájain.
Témakör: Alapvető térképészeti ismeretek óraszám: 7 óra	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	A tanuló: – határozza meg az irányt a valós térben; – értse a térkép és a valóság közötti viszonyt; – tájékozódjon a térképen és a földgömbön. – mágneses kölcsönhatásként értelmezze az iránytű működését; – ismerje fel a felszínformák ábrázolását a térképen; – értse meg a méretarány és az ábrázolás részletessége közötti összefüggéseket; – fő- és mellékégtájak segítségével határozza meg különböző földrajzi objektumok egymáshoz viszonyított helyzetét;

	– ismerje fel és használja a térképi jelrendszert és a térképfajtákat (domborzati térkép, közigazgatási térkép, autós térkép, turistatérkép).
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Térbeli tájékozódás fejlesztése valós környezetben és térképen Irány meghatározása térképen A valóság és a térképi ábrázolás összefüggései A térábrázolás különböző formái Felszínformák ábrázolása A térkép jelrendszere A méretarány és az ábrázolás részletessége közti összefüggés Térképek ábrázolási és tartalmi különbségei A térképek fajtái
Kulcsfogalmak/Fogalmak	fő- és mellékvilágtáj, térkép, térképi jelrendszer, méretarány, vonalas aránymérték, domborzati térkép, közigazgatási térkép, turistatérkép, autós térkép
Kapcsolódó tevékenységek	Terepi vagy iskolai környezetben végzett gyakorlatok megoldása iránytűvel Iránytű készítése Tájékozódási gyakorlatok iránytű nélkül a természetben Magyarország nagytájainak bemutatása Távolságmérési feladatok elvégzése különböző méretarányú térképeken Különböző objektumok egymáshoz viszonyított helyzetének meghatározása a térképen az égtájak megjelölésével Kirándulás, túraútvonal tervezése
Témakör: Topográfiai ismeretek óraszám: 7 óra	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	A tanuló: – határozza meg az irányt a valós térben; – értse a térkép és a valóság közötti viszonyt; – tájékozódjon a térképen és a földgömbön. – ismerje fel a földrészeket és az óceánokat a különböző méretarányú és ábrázolásmódú térképeken;

	– ismerje fel a nevezetes szélességi köröket a térképen; – fogalmazza meg Európa és Magyarország tényleges és viszonylagos földrajzi fekvését; – ismerje a fő folyó, a mellékfolyó és a torkolat térképi ábrázolását; – ismerje fel és nevezze meg a legjelentősebb hazai álló- és folyóvizeket; – jelölje be a térképen Budapestet és a saját lakóhelyéhez közeli fontosabb nagyvárosokat és a szomszédos országokat.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Tájékozódás hazánk domborzati és közigazgatási térképén Tájékozódás a földgömbön Földrészek, óceánok Nevezetes szélességi körök Tényleges és viszonylagos földrajzi helyzet Fő folyó, mellékfolyó, torkolat Legfontosabb hazai álló- és folyóvizek Budapest, a tanuló lakóhelye és a szomszédos országok bejelölése a térképen Magyarország nagytájainak bejelölése térképen
Kulcsfogalmak/Fogalmak	földgömb, Egyenlítő, Ráktérítő, Baktérítő, északi sarkkör, déli sarkkör, Északi-sark, Déli-sark, tényleges földrajzi helyzet, viszonylagos földrajzi helyzet, fő folyó, mellékfolyó, torkolat, Nyugat-magyarországi-peremvidék, Dunántúli-középhegység, Dunántúli-domb- és hegyvidék, Kisalföld, Alföld, Északi-középhegység
Kapcsolódó tevékenységek	Kontinensek ábrázolása: gömbfelületen, síkban, kontinens puzzle készítése Földrajzi legek gyűjtése: kontinensek, magasságok, mélységek, folyók, tavak… Települések és egyéb térképi objektumok helymeghatározása a fokhálózat segítségével Kiselőadás, poszter készítése a nagy földrajzi felfedezésekről
Témakör: Gyakorlati jellegű térképészeti ismeretek (az iskola környékének megismerése)	

óraszám: 7 óra	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	A tanuló: – határozza meg az irányt a valós térben; – értse a térkép és a valóság közötti viszonyt; – tájékozódjon a térképen és a földgömbön. – a valóságban megismert területről egyszerű, jelrendszerrel ellátott útvonaltervet, térképet készítsen; – tájékozódjon a terepen térképvázlat, iránytű és GPS segítségével; – meghatározott szempontok alapján útvonalat tervezzen a térképen; – használni tudjon néhány egyszerű térinformatikai alkalmazást.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Térképvázlat készítése ismert területről Terepi tájékozódás Útvonalterv készítése Tájékozódás térinformatikai alkalmazásokkal
Kulcsfogalmak/Fogalmak	térképvázlat, alaprajz, iránytű, GPS
Kapcsolódó tevékenységek	Valós területről (iskola vagy lakóhely környezete) térképvázlat készítése Terepi tájékozódási feladat, vetélkedő megoldása térkép, iránytű és/vagy GPS segítségével Útvonalterv készítése különböző távolságokra és közlekedési eszközökre térképi és/vagy térinformatikai alkalmazásokkal
Témakör: A növények testfelépítése óraszám: 10 óra	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	A tanuló: – komplex rendszerként értelmezze az élő szervezeteket és az ezekből felépülő élőlénytársulásokat; – tisztában legyen az életfeltételek és a testfelépítés közti kapcsolattal; – tisztában legyen azzal, hogy az élő rendszerekbe történő beavatkozás káros hatásokkal járhat.

	– ismerje fel és nevezze meg a növények életfeltételeit, életjelenségeit; – hasonlítsa össze ismert hazai termesztett vagy vadon élő növényeket adott szempontok (testfelépítés, életfeltételek, szaporodás) alapján; – ismerje fel és nevezze meg a növények részeit, figyelje meg jellemzőiket, fogalmazza meg ezek funkcióit; – hasonlítsa össze ismert hazai termesztett vagy vadon élő növények részeit megadott szempontok alapján; – ismert hazai termesztett vagy vadon élő növényeket különböző szempontok szerint csoportosítson; – azonosítsa a lágy szárú és a fás szárú növények testfelépítése közötti különbségeket.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	A növények életfeltételeinek igazolása Ismert növények összehasonlítása és csoportosítása megadott szempontok alapján Növényi részek (gyökér, szár, levél, virágzat, termés) és funkcióik megnevezése Lágyszárúak és fásszárúak testfelépítése Növények életciklusainak vizsgálata jellegzetes zöldségeink, gyümölcsféléink példáján Biológiai védekezés formái a kertekben
Kulcsfogalmak/Fogalmak	életfeltétel, életjelenség, lágy szárú, fás szárú, zöldség, gyümölcs, kultúrnövény
Kapcsolódó tevékenységek	Egynyári növények egyedfejlődésének megfigyelése Növények életfeltételeinek vizsgálata Növényi szervek (gyökér, szár, levél, virág, termés) megfigyelése nagyítóval, esetleg mikroszkóppal, a tapasztalatok rögzítése rajzban vagy írásban Terepi körülmények között növények meghatározása növényhatározó, esetleg online alkalmazás segítségével Kiselőadás tartása a híres magyar zöldség- és gyümölcsfajtákról

	Kerti kártevő rovarok testfelépítésének vizsgálata nagyítóval, esetleg sztereómikroszkóppal, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése Madárodú, madáretető, madárkalács készítése Kerti kalendárium, kerti vetésforgó összeállítása
Témakör: Az állatok testfelépítése óraszám: 10 óra	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	A tanuló: – komplex rendszerként értelmezze az élő szervezeteket és az ezekből felépülő élőlénytársulásokat; – tisztában legyen az életfeltételek és a testfelépítés közti kapcsolattal; – tisztában legyen azzal, hogy az élő rendszerekbe történő beavatkozás káros hatásokkal járhat. – ismerje fel és nevezze meg az állatok életfeltételeit és életjelenségeit; – hasonlítsa össze ismert hazai házi vagy vadon élő állatokat adott szempontok (testfelépítés, életfeltételek, szaporodás) alapján; – ismerje fel és nevezze meg az állatok testrészeit, figyelje meg jellemzőiket, fogalmazza meg ezek funkcióit; – az állatokat különböző szempontok szerint csoportosítsa; – azonosítsa a gerinctelen és a gerinces állatok testfelépítése közötti különbségeket; – mikroszkóp segítségével figyeljen meg egysejtű élőlényeket.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Az állatok életfeltételeinek igazolása Ismert hazai házi vagy vadon élő állatok összehasonlítása és csoportosítása megadott szempontok alapján Állati testrészek és funkcióik megnevezése Gerinctelenek és gerincesek testfelépítése Egysejtű élőlények vizsgálata Házi és ház körüli vagy vadon élő állatok testfelépítése és mozgásuk kapcsolatának vizsgálata

	Házi, ház körüli vagy vadon élő gerincesek és gerinctelen állatok életciklusának vizsgálata
Kulcsfogalmak/Fogalmak	gerinctelen, gerinces, egysejtű, ragadozó, mindenevő, növényevő, háziállat, vadon élő állat
Kapcsolódó tevékenységek	Állati szervek (pl. csigaház, rovarláb, rovarszárny, madártoll, szőr, köröm stb.) megfigyelése nagyítóval, esetleg mikroszkóppal, a tapasztalatok rögzítése rajzban és írásban Terepi körülmények között állatok meghatározása állathatározó, esetleg online alkalmazás segítségével Állati eredetű anyagok vizsgálata, pl. fehérje, zsírszerű anyagok, szaru, csont Kiselőadás tartása háziállat választásáról, gondozásáról, neveléséről Látogatás magyar állatfajtákat bemutató majorban, állatparkban
Témakör: Az erdők életközössége és természeti-környezeti problémái óraszám: 11 óra	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	A tanuló: – komplex rendszerként értelmezze az élő szervezeteket és az ezekből felépülő élőlénytársulásokat; – tisztában legyen az életfeltételek és a testfelépítés közti kapcsolattal; – tisztában legyen azzal, hogy az élő rendszerekbe történő beavatkozás káros hatásokkal járhat. – figyelje meg hazánk erdei élőlénytársulásainak főbb jellemzőit; – életközösségként értelmezze az erdőt; – ismerje fel és magyarázza az élőhely-életmód-testfelépítés összefüggéseit az erdők életközössége esetén; – példákkal bizonyítsa, rendszerezze és következtetéseket vonjon le az erdei élőlények környezethez történő alkalmazkodására vonatkozóan; – táplálékláncokat és azokból táplálékhálózatot állítson össze a megismert erdei növény- és állatfajokból;

	– példákon keresztül mutassa be az erdőgazdálkodási tevékenységek életközösségre gyakorolt hatásait; – tisztában legyen az erdő természetvédelmi értékével, fontosnak tartsa annak védelmét.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Az élő és élettelen környezeti tényezők szerepének bemutatása az erdők kialakulásában A növényzet környezeti igénye és előfordulása közti összefüggés Tölgy-, bükk- és fenyőerdők összehasonlítása Az erdő növényeinek különböző szempontú csoportosítása Erdei táplálkozási láncok és hálózatok A környezetszennyezés és élőhelypusztulás következményei Erdei életközösség megfigyelése terepen
Kulcsfogalmak/Fogalmak	erdő, zárvatermő, nyitvatermő, élőhely, alkalmazkodás, életközösség, tápláléklánc, táplálékhálózat, élőhelypusztulás, erdőgazdálkodás
Kapcsolódó tevékenységek	Egy lakóhelyhez közeli, erdei társulásokat (is) tartalmazó védett terület (nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület) felkeresése, ott feladatlapok megoldása Erdei társulásokhoz, azok környezeti problémáihoz kötődő kiselőadások, poszterek készítése Hazai erdőink jellegzetes fafajainak vizsgálata: habitus, kéreg, levél, virág, termés Növényfelismerési gyakorlat erdeink lágyszárú növényeiből, cserjéiből Bemutató készítése erdeink termőtestes gombáiról Erdeinkben élő ízeltlábú fajok testfelépítésének vizsgálata nagyítóval, esetleg mikroszkóppal, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése Bemutató készítése erdeink madarairól: megjelenésük, hangjuk, életmódjuk Kisfilmek megtekintése erdeink emlősállatairól
Témakör: A mezők és a szántóföldek életközössége, természeti- környezeti problémái	

óraszám: 9 óra	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	A tanuló: – komplex rendszerként értelmezze az élő szervezeteket és az ezekből felépülő élőlénytársulásokat; – tisztában legyen az életfeltételek és a testfelépítés közti kapcsolattal; – tisztában legyen azzal, hogy az élő rendszerekbe történő beavatkozás káros hatásokkal járhat. – figyelje meg hazánk fátlan élőlénytársulásainak főbb jellemzőit; – megadott szempontok alapján hasonlítsa össze a rétek és a szántóföldek életközösségeit; – életközösségként értelmezze a mezőt; – ismerje fel és magyarázza az élőhely-életmód-testfelépítés összefüggéseit a rétek életközössége esetén; – példákkal bizonyítsa, rendszerezze és következtetéseket vonjon le a mezei élőlények környezethez történő alkalmazkodására vonatkozóan; – táplálékláncokat és azokból táplálékhálózatot állítson össze a megismert mezei növény- és állatfajokból; – példákon keresztül mutassa be a mezőgazdasági tevékenységek életközösségre gyakorolt hatásait; – tisztában legyen a fátlan társulások természetvédelmi értékével, fontosnak tartsa azok védelmét.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Az élő és élettelen környezeti tényezők szerepének bemutatása a mezők kialakulásában A növényzet környezeti igénye és előfordulása közti összefüggés bemutatása a rétek esetén A mező növényeinek különböző szempontú csoportosítása Mezei táplálkozási láncok és hálózatok A természeti és a kultúrtáj A mezőgazdasági tevékenység életközösségre gyakorolt hatása Mezei és szántóföldi életközösség megfigyelése terepen

Kulcsfogalmak/Fogalmak	síkság, alföld, rét, legelő, mezőgazdaság, kultúrtáj, növénytermesztés, állattenyésztés, szántóföld, fűfélék, rágcsáló, élőhely, alkalmazkodás, életközösség, tápláléklánc, táplálékhálózat
Kapcsolódó tevékenységek	Egy lakóhelyhez közeli, fátlan társulásokat (is) tartalmazó védett terület (nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület) felkeresése, ott feladatlapok megoldása Fátlan társulásokhoz, azok környezeti problémáihoz kötődő kiselőadások, poszterek készítése Növényfelismerési gyakorlat mezők lágyszárú növényeiből, cserjéiből A mező legismertebb gyógynövényeinek és felhasználási lehetőségeinek megismerése Fűfélék testfelépítésének vizsgálata, tapasztalatok összegzése több természettudományos terület ismeretanyagának felhasználásával Gabonamagvak anyagainak kimutatása, tapasztalatok összegzése több természettudományos terület ismeretanyagának felhasználásával A mezőn élő ízeltlábú fajok testfelépítésének vizsgálata nagyítóval, esetleg sztereómikroszkóppal, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése Bemutató készítése, kisfilmek megtekintése a mező madarairól, emlősállatairól
Témakör: Vízi és vízparti életközösségek és természeti-környezeti problémái óraszám: 10 óra	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	A tanuló: – komplex rendszerként értelmezze az élő szervezeteket és az ezekből felépülő élőlénytársulásokat; – tisztában legyen az életfeltételek és a testfelépítés közti kapcsolattal; – tisztában legyen azzal, hogy az élő rendszerekbe történő beavatkozás káros hatásokkal járhat.

	– figyelje meg hazánk vízi és vízparti élőlénytársulásainak főbb jellemzőit; – életközösségként értelmezze a vizes élőhelyeket; – hasonlítsa össze a vízi és szárazföldi élőhelyek környezeti tényezőit; – ismerje fel és magyarázza az élőhely-életmód-testfelépítés összefüggéseit a vízi és vízparti életközösségek esetén; – példákkal bizonyítsa, rendszerezze és következtetéseket vonjon le a vízi élőlények környezethez történő alkalmazkodására vonatkozóan; – táplálékláncokat és ezekből táplálékhálózatot állítson össze a megismert vízi és vízparti növény- és állatfajokból; – példákon keresztül mutassa be a vízhasznosítás és a vízszennyezés életközösségre gyakorolt hatásait; – tisztában legyen a vízi társulások természetvédelmi értékével, fontosnak tartsa azok védelmét.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	A vízi és a szárazföldi élőhely környezeti tényezői A vízi növények környezeti igényei és térbeli elhelyezkedésük közti összefüggés A vízi növények és állatok szerveinek alkalmazkodása a vízi és vízparti környezethez Vízi táplálékláncok és -hálózatok A vízparti növények környezetvédelmi és gazdasági jelentősége A vízszennyezés hatása a vízi életközösségekre Egy vizes élőhely életközösségének megfigyelése terepen
Kulcsfogalmak/Fogalmak	hínárnövényzet, ligeterdő, légzőgyökérzet, kopoltyú, úszóláb, gázlóláb, lemezes csőr, költöző madár, élőhely, alkalmazkodás, életközösség, tápláléklánc, táplálékhálózat, vízgazdálkodás, vízszennyezés, folyószabályozás, ártér, mocsárlecsapolás
Kapcsolódó tevékenységek	Egy lakóhelyhez közeli, vízi társulásokat (is) tartalmazó védett terület (nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület) felkeresése, ott feladatlapok megoldása

	Vízi társulásokhoz, azok környezeti problémáihoz kötődő kiselőadások, poszterek készítése Egy szennyvíztisztító telep felkeresése Papucsállatka-tenyészet készítése, planktonikus élőlények testfelépítésének vizsgálata nagyítóval, esetleg sztereómikroszkóppal, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése Moszatok, lágy szárú vízi és vízparti növények testfelépítésének vizsgálata, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése Vízparti fák összehasonlító vizsgálata: sűrűségük, keménységük, virágzatuk, levelük, kérgük, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése Vízi és vízparti állatok testalakjának megfigyelése, kültakarójuk vizsgálata, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése Vízi puhatestűek és halak légzésvizsgálata, valamint az úszóhólyag működésének modellezése, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése Vízi és vízparti gerinces állatokról szóló kisfilmek megtekintése
Témakör: Az emberi szervezet felépítése, működése, a testi-lelki egészség óraszám: 10 óra	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	A tanuló: – értse, hogy a szervezet rendszerként működik; – tisztában legyen a testi és lelki egészség védelmének fontosságával; – tisztában legyen az egészséges környezet és az egészségmegőrzés közti összefüggéssel. ismerje fel és nevezze meg az emberi test fő részeit, szerveit; – lássa az összefüggéseket az egyes szervek működése között; – értse a kamaszkori testi és lelki változások folyamatát, élettani hátterét;

	– tisztában legyen az egészséges életmód alapelveivel, azokat igyekezzen betartani.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Az emberi test fő részeinek és szerveinek felismerése Az egyes életszakaszok legfontosabb jellemzői A kamaszkori érés, testi és lelki változások Adatok elemzése különböző korcsoportú emberek egészségi állapotáról A mozgás és a fizikai, szellemi teljesítőképesség összefüggései Táplálékpiramis Elhízás és kóros soványság Az érzékszervek védelmét biztosító módszerek és eszközök A környezet és az ember egészsége közötti kapcsolat
Kulcsfogalmak/Fogalmak	szerv, érzékszerv, szervrendszer, szervezet, túlsúly, alultápláltság, táplálékpiramis, egészség, betegség, járvány, egészséges életmód, szenvedélybetegség, serdülés
Kapcsolódó tevékenységek	Az emberi egészséghez kötődő adatok (testsúly, testmagasság, vércukorszint, koleszterinszint) elemzése Emberi egészséggel kapcsolatos szövegek elemzése Mozgásos feladatok, játékok megvalósítása Kiselőadás készítése a kiskamaszkori bőrápolással kapcsolatban Tartásjavító gyakorlatsor összeállítása, bemutatása Fogorvos/dentálhigiénikus közreműködésével szájápolási preventív foglalkozás tartása Egészséges étkezési napirend összeállítása A látás és hallás védelméről szóló szövegek feldolgozása Az elsősegélynyújtás alapvető lépéseinek megismerése gyakorlati foglalkozás/kisfilm segítségével A dohányzás káros hatásait bemutató modell készítése
Témakör: Az energia óraszám: 6 óra	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	A tanuló: – összetett rendszerként értelmezze az egyes földi szférák működését;

	– ismerje a természeti erőforrások energiatermelésben betöltött szerepét; – tisztában legyen a természeti erők szerepével a felszínalakításban. – csoportosítsa az energiahordozókat különböző szempontok alapján; – példákat hozzon a megújuló és a nem megújuló energiaforrások felhasználására; – ismerje meg az energiatermelés hatását a természetes és a mesterséges környezetre.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Energiahordozók csoportosítása Megújuló és nem megújuló energiaforrások összehasonlítása A bányászat környezeti hatásai Légszennyező anyagok és hatásaik
Kulcsfogalmak/Fogalmak	megújuló energiaforrás, nem megújuló energiaforrás, bánya, bányászat, szénféleségek, kőolaj, földgáz, napenergia, vízenergia, szélenergia, szmog, savas eső, üvegházhatás, globális éghajlatváltozás
Kapcsolódó tevékenységek	Az energiatermelés környezeti hatásaihoz kötődő szövegrészek elemzése Esettanulmányok gyűjtése a fosszilis és a megújuló energiaforrások környezeti hatásaira Egy egykori bányaterület felkeresése (pl. Gánti Geológiai Tanösvény) Megújuló energiákat bemutató szélkerékmodellek készítése
Témakör: A Föld külső és belső erői, folyamatai óraszám: 10 óra	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	A tanuló: – összetett rendszerként értelmezze az egyes földi szférák működését; – ismerje a természeti erőforrások energiatermelésben betöltött szerepét;

	– tisztában legyen a természeti erők szerepével a felszínalakításban. – állapítsa meg, hasonlítsa össze és csoportosítsa néhány jellegzetes hazai kőzet egyszerűen vizsgálható tulajdonságait; – hozzon példákat a kőzetek tulajdonságai és a felhasználásuk közötti összefüggésekre; – tisztában legyen azzal, hogy a talajpusztulás világméretű probléma; – ismerjen olyan módszereket, melyek a talajpusztulás ellen hatnak (tápanyag-visszapótlás, komposztkészítés, ökológiai kertművelés); – ismerje fel és hasonlítsa össze a gyűrődés, a vetődés, a földrengés és a vulkáni tevékenység hatásait; – magyarázza a felszín lejtése, a folyó vízhozama, munkavégző képessége és a felszínformálás közti összefüggéseket; – magyarázza az éghajlat és a folyók vízjárása közötti összefüggéseket.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	A gyűrődés és a vetődés folyamata A gyűrt és a röghegységek alapvető formakincse Néhány jellegzetes hazai kőzet Talajképződés folyamata Talajpusztulás problémája Talajpusztulás ellen ható módszerek (tápanyag-visszapótlás, komposztkészítés, ökológiai kertművelés) Belső és külső erők hatásai A vízhozam, a munkavégző-képesség és a felszínformálás összefüggései Az éghajlat és a vízjárás közti összefüggés
Kulcsfogalmak/Fogalmak	gyűrődés, vetődés, földrengés, vulkáni tevékenység, kőzet, talaj, talajpusztulás, tápanyag, komposztálás, ökológiai kertművelés, lepusztulás, vízjárás, vízhozam, munkavégző-képesség

Kapcsolódó tevékenységek	Jellegzetes gyűrt és vetődéses formák terepi megfigyelése a lakóhelyhez közeli hegységben Néhány jellegzetes hazai kőzet vizsgálata (nagyítóval, HCl-cseppentéssel, karcpróbával stb.) Talajvizsgálatok (szín meghatározása, gyúrópróba, mésztartalom, szervesanyag-tartalom) A talajpusztulással, mint globális problémával kapcsolatos kiselőadás és/vagy poszter készítése A gyűrődés folyamatának modellezése textíliák, gyurma… felhasználásával „Minicseppkövek” készítése szódabikarbóna- vagy mosószódaoldat segítségével „Minivulkán” készítése A magma áramlásának megfigyelése megfestett hideg és meleg vizet tartalmazó edények segítségével A külső erők felszínformáló folyamatainak modellezése kísérletekkel (jég, víz, szél) Túrázó „minilexikon” összeállítása „Zsebkomposzt” készítése Ökológiai kertművelés gyakorlása iskolakertben Vízhozammal kapcsolatos vizsgálatok elvégzése egy, az iskolához közeli természetes vízfolyáson vagy iskolai homokasztalon
Témakör: Alapvető légköri jelenségek és folyamatok óraszám: 6 óra	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	A tanuló: – összetett rendszerként értelmezze az egyes földi szférák működését; – ismerje a természeti erőforrások energiatermelésben betöltött szerepét; – tisztában legyen a természeti erők szerepével a felszínalakításban.

	– nevezze meg az éghajlat fő elemeit; – jellemezze és hasonlítsa az egyes éghajlati övezeteket (forró, mérsékelt, hideg); – értelmezze az évszakok változását; – értelmezze az időjárás-jelentést; – piktogramok alapján fogalmazza meg a várható időjárást.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Az éghajlat elemei A forró, a mérsékelt és a hideg éghajlati övezet jellemzése Időjárás-jelentés Várható időjárás Időjárási piktogramok
Kulcsfogalmak/Fogalmak	időjárás, éghajlat, éghajlati övezet, időjárás-jelentés
Kapcsolódó tevékenységek	Kiselőadás, poszter készítése az egyes éghajlati övek jellegzetességeiről Időjárás-jelentés készítése piktogramokkal Számítási feladatok elvégzése valós időjárási, éghajlati adatokkal Időjárási mérőállomás készítése az iskola udvarán vagy a tanterem ablakában Időjárás-megfigyelési projekt: mérési feladatok (hőmérséklet, napsütés, szélerősség jellemzése, csapadékmennyiség, csapadékfajta), összevetés az előrejelzéssel, állatok viselkedésének megfigyelése időjárás-változást megelőzően, tapasztalatok rögzítése írásban, grafikonok, rajzok segítségével

6. évfolyam

Napjaink környezeti problémái és a fogyasztói társadalom által kínált, gyakran egészségkárosító életmódra csábító megoldások ráirányítják a figyelmet a természettudományos műveltség fontosságára, amelynek alapozása a természetismeret tantárgy egyik legfontosabb feladata.

A tantárgy legfőbb célja a tanulók természet iránti érdeklődésének fenntartása. Olyan gyerekek nevelése, akik nyitottak a világra, felismerik a problémákat, keresik a jelenségek

okait, következtetéseket tudnak levonni a tapasztalt tényekből, képesek kérdéseket megfogalmazni, és életkoruknak megfelelő válaszokat találnak a felvetődött kérdésekre. Ez a gondolkodásmód segít eligazodni a természeti és társadalmi környezetben, egyben kitágítja a világ megismerésének lehetőségét, a mindennapokban jól hasznosítható tudás megszerzését szolgálja. A korábban megszerzett ismeretekre és készségekre épülve fejleszti a természeti jelenségek megfigyelésének a képességét, fölkelti a megfigyelt jelenségek magyarázata iránti igényt, előkészíti a természettudományos megismerés módszereinek alkalmazását, és megalapozza a 7. évfolyamtól induló természettudományos tárgyak: a biológia-egészségtan, a fizika és a kémia, valamint a földrajz tanulását.

A természetismeret tantárgy a tanulók holisztikus világképéhez illeszkedve – a lehetőségekhez mérten – egységben mutatja meg az élő és élettelen világ jelenségeit, folyamatait, kölcsönhatásait. A megismerés során az elsődlegesen tapasztalati úton szerzett elemi ismeretekre építve fokozatosan fejlődik a diákok természettudományos fogalmi rendszere, alakulnak absztrakciós szintű ismereteik. A természetben, illetve a tanulók közvetlen környezetében megfigyelhető, tapasztalható jelenségek, folyamatok elemzése, kísérleti modellezése, az oksági összefüggések feltárása során formálódik a diákok természettudományos szemlélete.

A természetismeret tantárgy fontos szerepet tölt be a megismerési módszerek elsajátításában, a természettudományos gondolkodásmód megalapozásában, a természethez való pozitív attitűd alakításában. Az iskolai tanulás folyamatába szervesen beépülnek a tanulóknak az élet különféle területein a legkülönbözőbb forrásokból és tapasztalatokból szerzett ismeretei, csakúgy, mint előzetes élményei, közvetlen tapasztalásai. Ez nemcsak a tanulás hatékonyságát, hanem a tanulási motivációt is erősíti. Az ismeretszerzés nem öncélú, hanem a gondolkodás és az önálló tanulás fejlesztését szolgálja. A használható tudás megszerzése lehetőséget nyújt ahhoz, hogy a tanuló új szituációban a tantárgyi kereteken kívül is sikeresen alkalmazza tudását. Az egyéni tapasztalatszerzésre épülő tanulás, a tevékenységközpontú módszerek, az IKT-eszközök alkalmazása, a vita és az érvelés olyan élményekhez juttatják a diákokat a tantárgy tanulása közben, amelyek elősegítik a természethez való pozitív viszonyulásuk fennmaradását, és hozzájárulnak a természettudományok iránti érdeklődés felkeltéséhez.

A természettudományok egységes szemléletének kialakítását az ötödik évfolyamtól az érettségiig ívelő közös fejlesztési területek, rendezőelvek integrációja biztosítja. Az állandóság és változás látszólagos antagonizmusa, a rendszerek törvényszerűségeinek vizsgálata, a struktúra és funkció összefüggései, az anyag, az energia, az információ

különböző formái más-más tartalomhoz kötődve jelennek meg, fejlesztve azokat a készségeket és képességeket is, melyek a tudományos megismerés, a technikai eszközök alkalmazásának feltételeit biztosítják.
A fejlesztési területek közül kiemelkedik és különösen nagy hangsúlyt kap a természetismeret tantárgy keretein belül az ember szervezetének és működésének megismerése, a környezet és fenntarthatóság problémakörének elemzése.
A természetismeret testi-lelki egészség témaköreinek kibontása során feltárja a környezet és az egészség kapcsolatát, hozzájárul az egészséges életvitel szokásrendszerének formálásához, segíti az együttélés szabályainak elfogadását és betartását. A Föld globális problémáinak vizsgálatán keresztül felhívja a figyelmet az ember személyes felelősségére, egyéni és közösségi szinten aktivizál a helyi környezeti problémák megoldása érdekében. A hazai tájak és életközösségek megismerése pedig hozzájárul a nemzeti büszkeség, a hazaszeretet fejlődéséhez.
A természetismeret a többi tantárggyal közösen megalapozza azokat a megismerési képességeket, személyiségjegyeket, melyek birtokában a diákok elsajátítják a tanulás elemi módszereit, technikáit, átélhetik az ismeretszerzés örömét, a világ megismerésének szépségét. A tananyag feldolgozása több ponton kapcsolódik más tárgyak ismeretanyagához, fejlesztési követelményeihez. A tanulás folyamatában épít a tanulók meglévő tudására, lehetőséget ad az önálló információszerzésre is.
A témakörök feldolgozása során a tanulási, a gondolkodási és a kommunikációs képességek fejlesztése párhuzamosan folyik, egymást erősítik. Ez teszi lehetővé, hogy a tanulók életkoruknak megfelelően használják a szaktudomány nyelvezetét a jelenségek, folyamatok értelmezése és a természet bemutatása során.
Mindezek eredményeként a tanuló megőrizi kíváncsiságát, motivált marad az ismeretszerzésben. Egyénileg vagy társaival közösen aktívan vesz részt a tanítás-tanulás folyamatában. Ismeri és érti a tanulás során elérhető lehetőségeket, és képes a mindennapi életében, munkájában a felmerülő akadályok leküzdésére, a megszerzett ismeretek, képességek hasznosítására. Ez olyan szellemiséget, munkatermi hangulatot igényel, ahol a nevelő társ az ismeretszerzés folyamatában. Irányítja, segíti a tanulót a megismerés útján, lehetőséget teremt az egyéni differenciált munkára, visszajelzéseivel, értékelésével jobb teljesítményre ösztönzi őket.
A hallássérült gyermek/fiatal a környezetéről elsősorban a látás útján szerez információkat. Fontos, hogy az egyes természeti folyamatok megértését, szemléltetés, modellezés, tényleges

cselekedtetés, kísérletezés útján segítsük. (Pl. terepasztalok, tanulmányi séta, kirándulás, természetfilmek, digitális tananyagok, interaktív tábla használata).
A hallássérült tanuló önértékelése esetenként nem reális, szókincs és beszédértési nehézségei miatt az önálló tanuláshoz szükséges képességek kialakítása nagyobb figyelmet igényel. Munkába állásuk, karrierépítésük a kommunikációs lemaradásuk miatt nehezített, ezért ajánlott megtanítani őket munkájuk értékelésére, tanácsok, információk kérésére. A különböző tanulási technikák megismertetése elengedhetetlen (szótárak, lexikonok, ezek digitális változatainak használata). Fontos az önálló ismeretszerzés igényének kialakítása (lehetőség szerint könyvtár).
A hallássérült gyermeket/fiatalt támogatni kell sérülésének, és ebből adódó esetleges hátrányainak elfogadásában, az esetenként kialakuló konfliktusok és stressz kezelésében. A megfelelő társas kapcsolatok kialakításának képessége nagy szerepet játszik, az udvarias viselkedés és a későbbi társadalmi beilleszkedés során. Individuális beállítódásuk, gondolkodásuk miatt fontos a közösségi beilleszkedés szabályaira nevelés.
Szurdopedagógusaink komplex személyiségfejlesztő munkát végeznek, mely során a Kerettanterv kiemelt fejlesztési feladatait nagy felelősséggel kell felvállalniuk, hiszen tanulóink közül sokan hallássérült családi háttérrel rendelkeznek, hátrányos, esetleg halmozottan hátrányos helyzetűek.
A tantárgy az Ember és természet, valamint a Földünk-környezetünk műveltségterület tartalmait és fejlesztési feladatait öleli fel. A körülöttünk lévő világ komplex megismerését szolgálja, melyben a különböző tudományterületek – a fizika, biológia-egészségtan, kémia, földrajz – ismeretei összekapcsolódnak, egymást kiegészítik, magyarázatul szolgálnak mesterséges és természetes környezetünkben lejátszódó jelenségek megértéséhez.
A megismerés a tanulók életkori sajátosságaihoz igazodik. A közelitől a távoli, az egyeditől az általános felé halad. Élmények, egyéni tapasztalatok megszerzésére törekszik. Kiemelt szerepük van a megfigyeléseknek, kísérleteknek, vizsgálódásoknak, melyek tapasztalatait – tanári irányítás mellett – növekvő önállósággal képesek elvégezni, rögzíteni, értelmezni, miközben egyre nagyobb jártasságot szereznek a balesetmentes eszközhasználatban, a csoportban végzett munka során a feladatok megosztásában és az együttműködésben.
Alapvető elvárás évente legalább két kísérlet, vizsgálódás önálló elvégzése, illetve négy, tanórán bemutatott vizsgálatról feljegyzés készítése.
Célunk e két fejlesztő szakaszban a meglévő hallásmaradvány maximális aktivizálása-és fejlesztése segítségével az anyanyelvi kompetencia sérülése által engedett legmagasabb

szintre emelése, szaktantárgyi ismeretek elsajátításával tanítványaink felkészítése a középfokú tanulmányokra.
Vizsgálódások közben feltárulnak az élő és élettelen anyagok tulajdonságai, szerkezetük és működésük összefüggései, az anyagok kölcsönhatásai és változásai. Megismerik a közvetlen környezet állatait, növényeit, jellemző tulajdonságait, jelentőségét, emberhez fűződő kapcsolatát.
Hazánk tájainak és életközösségeinek vizsgálata során megtanulnak tájékozódni térben és időben, térképen és valóságban. Megértik az élő és élettelen környezet kölcsönhatásait, a szervezet és az életmód összefüggéseit. Eléjük tárul a természet formagazdagsága és szépsége, amely erősíti a fiatalok kötődését szűkebb és tágabb környezetükhöz, szülőföldjükhöz.
A természetismeret tanulása során fejlődik a tanuló szemléleti térképolvasási képessége. A kerettanterv megjeleníti a legfontosabb topográfiai fogalmakat is. Elvárható tudás, hogy a tanuló felismeri és megmutatja ezeket a különböző ábrázolásmódú térképeken.
A természetismeret tantárgy embert és környezetét, a természeti és társadalmi folyamatokat egységben jeleníti meg. Kutatja az okokat és a következményeket. Együttgondolkodásra sarkallja a tanulókat, megláttatja az emberi tevékenység pozitív és negatív hatásait. Rávilágít a fogyasztói társadalom hibáira, anyag- és energiatakarékos szokások kialakítására ösztönöz. Az ember személyes felelősségét hangsúlyozza az egészség és a környezet védelmében.
A fiatalok számára legérdekesebb témakör saját szervezetük felépítésének és működésének megismerése, mely során feltárulnak a kamaszkori változások okai és a vele kapcsolatos tennivalók, tudatosulnak a veszélyeztető környezeti hatások. A hangsúly a betegségek megelőzésére helyeződik. A lelki egészség megőrzése érdekében ráirányítja a figyelmet a reális önismeret, a család és a társas kapcsolatok jelentőségére.
Új elemként jelenik meg a követelményekben, hogy a tanuló a kétéves ciklus alatt legalább egy alkalommal önállóan dolgozzon fel egy természettudományos témát. A feladat lehetőséget nyújt a tehetségek kibontakoztatására, az elvégzett munka tükrözi a tanuló készségeinek, képességeinek fejlődését is.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A Föld és a Világegyetem	Órakeret 10 óra

Előzetes tudás	A Nap látszólagos napi járása, a Nap mint energiaforrás, időjárás, hőmérséklet, csapadék, szél.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A térbeli tájékozódás, a térfogalom fejlesztése átfogó kép kialakításával a Naprendszer felépítéséről, Földünknek a világegyetemben elfoglalt helyéről. A Föld alakja, tengelyferdesége, a besugárzás és az éghajlati övezetek kialakulása közötti összefüggések. A rendszerszemlélet fejlesztése a Nap, a Föld és a Hold mozgásai, a közöttük levő kölcsönhatások és következményeik vizsgálata során. A Nap látszólagos égi útja, a napóra. A jelenségek és az idő kapcsolata. Az oksági gondolkodás fejlesztése a természeti környezet jelenségeinek – a Hold fényváltozásainak, a napszakok, évszakok és az éghajlati övezetek kialakulásának – magyarázata, a légköri alapfolyamatok közötti oksági összefüggések feltárása során. (Tájékozódás az időben. Időmérés. A napi időszámítás. Évi időszámítás.) Természeti törvények felismerése, alkalmazása a hétköznapi jelenségek értelmezésekor. Különböző típusú információforrások használatának gyakoroltatása éghajlati diagramok, tematikus térképek révén. A klímaváltozás és az emberi tevékenység közötti összefüggés felismerése, a személyes felelősség tudatosítása. A tudományos megismeréshez kötődő történeti szemlélet formálása. Az egyes éghajlati övezetek leíró jellemzése. Éghajlatot kialakító és módosító tényezők. Az éghajlat vízszintes és függőleges változása.

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Miért van a sarkvidékeken hideg, a trópusokon meleg? Hogyan készül az időjárás-jelentés? Miért váltakoznak az évszakok és a napszakok?	A Föld, a Nap és a Világegyetem közötti hierarchikus kapcsolat ábrázolása. A holdfogyatkozás és a Hold fényváltozásainak értelmezése modell vagy más szemléltetés alapján.	Matematika: Fogalmak egymáshoz való viszonya. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok. Összehasonlítás, azonosítás,

Miért hosszabbak a nappalok nyáron, mint télen? Hogyan keletkezik a szél és a csapadék? Hogyan védhetjük magunkat villámláskor, hóviharban, hőségben, szélviharban? Ismeretek: A Föld helye a Naprendszerben és a Világegyetemben. Égitest, csillag, bolygó, hold. A Naprendszer. A Nap jelentősége. A Nap, a Föld és a Hold egymáshoz viszonyított helyzete, mérete, távolsága, mozgása, kölcsönhatása. A Föld alakja. A tengelykörüli forgás és a Nap körüli keringés következményei. Föld gömbhéjas szerkezete. Éghajlati övezetek. Időjárás, éghajlat és elemeik: napsugárzás, hőmérséklet, csapadék, szél. Légköri alapfolyamatok: felmelegedés, lehűlés, szél keletkezése, felhő- és csapadékképződés, csapadékfajták, a víz körforgása és halmazállapot-változásai. Éghajlat-módosító tényezők: földrajzi szélesség, óceántól való távolság, domborzat.	A Föld mozgásai és a napi, évi időszámítás összefüggéseinek megértése. Az éghajlati övezetek összehasonlítása. Az évszakok váltakozásának magyarázata. Nap és a Föld helyzetének modellezése a különböző napszakokban és évszakokban. A Föld gömbalakja, a napsugarak hajlásszöge és az éghajlati övezetek közötti összefüggés felismerése. Időjárás-jelentés értelmezése, a várható időjárás megfogalmazása piktogram alapján. A fizikai jelenségek (nyomásváltozás, hőmérsékletváltozás, halmazállapot változások) bemutatása a csapadék és a szél keletkezésében. Éghajlat-módosító tényezők felismerése a példákban. Éghajlati diagramok és éghajlati térképek információtartalmának leolvasása, az adatok értékelése. A légkör általános felmelegedésének következményeinek felismerése példákban. A veszélyes időjárási helyzetekben való helyes viselkedés szabályainak összegyűjtése.	megkülönböztetés; különbségek, azonosságok megállapítása. Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint. Matematikai modellek (hierarchikus kapcsolatok ábrázolása). Magyar nyelv és irodalom: szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-

Magyarország éghajlata: száraz és nedves kontinentális éghajlat. Veszélyes időjárási jelenségek: villámlás, szélvihar, hóvihar, hőség.		elem viszony magyarázata. Informatika: információkeresés az interneten.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Világegyetem, égitest, csillag, bolygó, hold, holdfázis, tengelyferdeség, évszak, gömbhéjas szerkezet, éghajlati övezet, éghajlat, időjárás, napi és évi középhőmérséklet, napi hőingadozás, évi közepes hőingadozás, csapadék, szél
Topográfiai ismeretek	Naprendszer, Nap, Jupiter, Föld, Mars, Merkúr, Vénusz, Neptunusz, Szaturnusz, Uránusz, Hold.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Felszíni és felszín alatti vizek	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A víz szerepe, előfordulása a természetben, a víz tulajdonságai. Állóvizek, folyóvizek. Vízszennyezés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A Környezet és fenntarthatóság fejlesztési terület részeként hazánk felszíni és felszín alatti vizei és jelentőségük megismerése, a nemzeti azonosság és a hazaszeretet erősítése. A szennyezés hatása a vízi életközösségekre. A vizek öntisztulása. A vízkészletre kifejtett egyéni és társadalmi-gazdasági hatások, a belőlük adódó problémák felismerése, megoldási módok keresésére való törekvés erősítése, a felelősségtudat erősítése egyéni és közösségi szinten. A takarékos vízhasználat szokásának megalapozása. A hazánk vízrajzáról való átfogó kép kialakítása során a szemléleti térképolvasás fejlesztése. Az összefüggések, törvényszerűségek alkalmazása a logikai térképolvasás elemi lépései során. A természetföldrajzi és társadalom-földrajzi folyamatok időléptéke közötti különbségek érzékeltetésével az időbeli tájékozódás, az időfogalom fejlesztése.	

	Az érdeklődés felkeltése a közvetlen környezet szépségeinek, értékeinek megismerése és a környezeti problémák iránt.

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Hol található hazánkban gyógyfürdő? Milyen jelek utalnak a víz szennyeződésére? Milyen károkat okozhatnak az árvizek és a belvizek? Mi veszélyezteti hazánk ivóvízkészletét? Hogyan takarékoskodhatunk az ivóvízzel otthon és az iskolában? Ismeretek: Felszín alatti vizek: talajvíz, hévíz, ásványvíz, gyógyvíz jellemzői, jelentősége az ember életében, gazdasági életében. A belvizek kialakulásának okai és következményei, az ellene való védekezés formái. Felszíni vizek: hazánk legjelentősebb állóvizei, folyóvizei. A folyók útja a forrástól a torkolatig. Vízgyűjtő terület, vízválasztó, vízjárás, folyók felszínformálása. Árvizek kialakulásának oka, az ellene való védekezés formái. Állóvizek keletkezése, pusztulása. Legnagyobb tavunk: a Balaton (keletkezése, jellemzése).	Felszín alatti vizek összehasonlítása, vizek különböző szempontú rendszerezése. Az időjárás, a felszínforma és a belvízveszély közötti kapcsolat bizonyítása. A legjelentősebb hazai álló-és folyóvizek, a főfolyó, a mellékfolyó és a torkolat felismerése a térképen. A felszín lejtése, a folyó vízhozama, munkavégző képessége és a felszínformálás közötti összefüggés magyarázata. Az éghajlat és a folyók vízjárása közötti összefüggés magyarázata. Különböző vizek (pl. csapvíz, ásványvíz, desztillált víz) fizikai-kémiai tulajdonságainak összehasonlítása.	Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése: a szöveg elemei közötti ok-okozati viszony magyarázata; egy hétköznapi probléma megoldása a szöveg tartalmi elemeinek felhasználásával; hétköznapi kifejezés alkalmi jelentésének felismerése. A táj, a természeti jelenségek ábrázolásának szerepe. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: folyami kultúrák. Technika, életvitel és gyakorlat: vízfelhasználás,

A folyók, tavak haszna, jelentősége. Vízszennyezés okai, következményei, megelőzésének lehetőségei. Vizek védelme. Víztisztítási eljárások.		víztisztítás, víztakarékosság.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Felszíni víz, felszín alatti víz, talajvíz, belvíz, hévíz, gyógyvíz, ásványvíz, folyóvíz, állóvíz, főfolyó, mellékfolyó, vízgyűjtő terület, vízválasztó, vízjárás, felszínformálás, vízszennyezés, vízvédelem.
Topográfiai ismeretek	Balaton, Fertő tó, Velencei-tó, Duna, Tisza, Körös, Dráva, Rába, Szigetköz, Szentendrei-sziget, Csepel-sziget, Mohácsi-sziget.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizek, vízpartok élővilága	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A víz jelentősége a földi élet szempontjából; az állatok csoportosítása különböző szempontok szerint, az állatok jellemzésének szempontjai vízszennyezés forrásai, következményei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az élő és élettelen környezeti tényezők sokoldalú kapcsolatrendszerének megismerése a vizek-vízpartok életközösségében. Az élőhely – szervezet – életmód összefüggéseinek magyarázata a víz-vízpart élőlényeinek vizsgálata során. A természetszeretet és természetvédelem iránti elkötelezettség elmélyítése az élővilág változatosságának, sokszínűségének. sérülékenységének tudatosításával. A természet jelzéseinek felismertetése, értelmezése, az okok és következmények elkülönítése az emberi tevékenységek és az élettelen környezet közötti kapcsolatrendszer elemzésével. A helyi környezeti problémák iránti érdeklődés felkeltése. A személyes felelősség tudatosítása a vízkészlet tisztaságának megőrzésében. A tanulók aktív cselekvésre ösztönzése a természet védelmében egyéni és közösségi szinten. A folyók, tavak legjellemzőbb élőlényeinek élete.	

	A hazai vízparti élőhelyek környezeti adottságai. Élőlények a vizek partján.

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Miért félnek az emberek a kígyóktól, békáktól? Mit tehetünk, hogy kevesebb szúnyog fejlődjön ki környezetünkben? Ismeretek: A vízi élőhely jellemző élettelen környezeti tényezői. Vizek egysejtűi: zöld szemes ostoros, papucsállatka, baktériumok testfelépítése, életmódja. Vízi-vízparti növénytársulások vízszintes tagozódása: lebegő, gyökerező hínár, nádas mocsárrétek, ártéri erdők jellegzetes növényeinek testfelépítése, életmódja jelentősége. A vízi-vízparti életközösség jellemző gerinctelen és gerinces állatai: tavi kagyló, orvosi pióca, kecskerák, szúnyogok, szitakötők, (tiszavirág) ponty, leső harcsa, kecskebéka, vízisikló, tőkés réce, barna réti héja, fehér gólya külleme, teste, élete, jelentősége az életközösségben, az ember életében, védettségük. Kölcsönhatások az életközösségben: táplálkozási láncok, táplálékhálózatok.	A vízi és a szárazföldi élőhely környezeti tényezőinek összehasonlítása. Egysejtű élőlények megfigyelése, összehasonlításuk. A növények környezeti igényei és térbeli elrendeződése közötti összefüggés bemutatása egy konkrét vízi, vagy vízparti társulás példáján. A növényi szervek környezethez való alkalmazkodásának bemutatása konkrét példákon. A vízparti növények környezetvédelmi és gazdasági jelentőségének bemutatása konkrét példákon. Az állatok különböző szempontú csoportosítása. Táplálkozási láncok összeállítása a megismert fajokból.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata. Technika, életvitel és gyakorlat: fűzfavesszőből, nádból készült tárgyak a környezetünkben. Matematika: Fogalmak egymáshoz való viszonya. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés;

Az életközösség veszélyeztetettségének okai, következményei: tápanyagdúsulás és a méreganyag koncentrálódása. Az életközösség védelme.		különbségek, azonosságok megállapítása. Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint. Hierarchikus kapcsolatok ábrázolása.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Egysejtű, sejtszervecske, baktérium, moszat, telepes test, gyöktörzs, kétlaki növény, hínárnövényzet, gerinctelen, gyűrűsféreg, puhatestű, kagyló, ízeltlábú, rovar, rák, gerinces, hal, kopoltyú, úszóláb, lemezes csőr, gázlóláb, tépőcsőr, markoló láb, lágyhéjú tojás, átalakulásos fejlődés, átváltozás, átalakulás nélküli fejlődés, költöző madár, téli álom, változó testhőmérséklet.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alföldi tájakon	Órakeret 10s óra
Előzetes tudás	Síkság, alföld, élőhely, életközösség, madár, emlős, ízeltlábú, rovar, táplálkozási lánc, táplálkozási hálózat, környezetszennyezés, környezet – szervezet – életmód összegfüggései, élőlények bemutatásának algoritmusa, tájékozódás a térképen, diagramok, tematikus térképek értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Átfogó kép kialakítása alföldi tájaink természetföldrajzi jellemzőiről, természeti-társadalmi erőforrásairól, gazdasági folyamatairól, környezeti állapotáról. A természeti, társadalmi-gazdasági értékek megismerésén keresztül a hazához való kötődés erősítése, a nemzettudat fejlesztése. Az alföldek keletkezésének vizsgálata során a folyamatok sorrendjének, időléptékének érzékeltetése. A szemléleti térképolvasás elemi készségeinek fejlesztése.	

	A környezetre kifejtett egyéni és társadalmi hatások és a belőlük adódó problémák felismertetése, megoldási módok keresése. A hazai füves területek kialakulásának környezeti feltételei. A hazai füves területek legjellemzőbb élőlényeinek élete. A füves területek jelentősége, pusztulásuk okai. Nemzeti parkjaink. A lakóhely és környékének védett, és védelem alatt nem álló természeti értékei.

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Hogyan alakultak ki hazánk alföldjei az egykori tenger helyén? Mi a futóhomok? Hogyan lesz a búzából kenyér? Gyógyítanak-e a gyógynövények? Ismeretek: Hazai alföldjeink keletkezése. A Kisalföld és az Alföld tájai, természeti adottságai. A füves puszták jellegzetes növényei: fűfélék, gyógy- és gyomnövények, jellemzőik, jelentőségük. Az életközösség állatai: sáskák, szöcskék, gyíkok, fácán, mezei pocok, mezei nyúl, egerészölyv szervezete, életmódja.	A Kisalföld, a Kiskunság és a Nagykunság természeti adottságainak összehasonlítása. A tájjellemzés megismerése, gyakorlása a megismert tájak bemutatása során. Információk leolvasása különböző diagramokról, tematikus térképekről. A megismert életközösségek ökológiai szemléletű jellemzése. A növényi szervek környezeti tényezőkhöz való alkalmazkodásának bemutatása konkrét példákon. A környezet – szervezet – életmód összefüggéseinek bemutatása konkrét példákon	Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés - a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése. Szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemi közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata. Alföld megjelenítése irodalmi alkotásokban. Matematika: Fogalmak egymáshoz való viszonya. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok ismerete. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés;

A növénytermesztés, állattenyésztés és az élelmiszeripar összefüggései.		különbségek, azonosságok megállapítása. Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint. Matematikai modellek (hierarchikus kapcsolatok ábrázolása). Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a honfoglaló magyarok háziállatai.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Síkság, alföld, feltöltődés, természeti erőforrás, fűféle, koronagyökér, takarólevél nélküli virág, fészek-, kalász-, torzsavirágzat, szemtermés, kifejlés, kétéltű, hüllő, rágcsáló.	
Topográfiai ismeretek	Alföld, Kisalföld, Duna-Tisza-köze, Tiszántúl, Mezőföld, Kiskunság, Nagykunság, Hortobágy, Szeged, Kecskemét, Debrecen, Győr.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hegyvidékek, dombvidékek	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Jellegzetes felszíni formák (síkság, alföld, dombság, hegység, völgy, medence), a folyók felszínformálása, kőzetek (homok, lösz,) és ásványkincsek (barnaszén, feketekőszén, kőolaj, földgáz), környezetszennyezés, talajpusztulás. A növény jellegzetes szervei, fő típusaik, egynyári, kétnyári, évelő növény. Természeti erőforrások – társadalmi, gazdasági folyamatok összefüggései, éghajlati diagramok, éghajlati térképek értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egyensúly és stabilitás fogalmának mélyítése a külső és belső erők egyensúlyának a földfelszín mai képének kialakításában való szerepének megismerésével.	

	A természeti erőforrások és a társadalmi-gazdasági folyamatok összefüggéseinek bizonyítása, következtetések levonása. A logikai térképolvasás megalapozása. A hazaszeretet elmélyítése hazai tájaink szépségeinek és értékeinek bemutatásával. A földrajzi tér megismerési módszereinek továbbfejlesztése. Az információgyűjtés és feldolgozás fejlesztése a térképek, diagramok, adatsorok használatában való jártasság és a szemléleti térképolvasás készségeinek fejlesztésével. A földfelszín kialakulása és az ember termelő tevékenysége során végzett tájátalakítás időléptéke közötti különbség érzékeltetése. Az emberi tevékenység által okozott károk és a megelőzés lehetőségeinek megismerése, a személyes felelősségérzet erősítése.

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Hogyan keletkeztek a hegységek? Hogyan működnek a vulkánok? A biodízel mint energiaforrás. Használatának előnyei és hátrányai. Mire használják a bazaltot és a mészkövet? Ismeretek: Hazai hegységeink keletkezése, a belső erők szerepe a hegységképződésben: gyűrődés, vetődés, vulkánosság. A külső felszínformáló erők: víz, szél, jég, hőmérsékletingadozás hatásai. A lepusztulás – szállítás – lerakódás – feltöltődés kapcsolata. Kőzetek vizsgálata. Az andezit, bazalt, mészkő, homok, lösz, barnakőszén,	A gyűrődés, vetődés, vulkáni működés megfigyelése egyszerű modellkísérletekben. Példák a különböző hegységképződési folyamatok eredményeként létrejött formakincs kapcsolatára. Aprózódás és mállás, külső és belső erők összehasonlítása. Néhány jellegzetes hazai kőzet egyszerűen vizsgálható tulajdonságainak megállapítása,	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés – a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemi közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata.

feketekőszén jellegzetes tulajdonságai, felhasználásuk. Az Északi-középhegység és a Dunántúli-középhegység természeti adottságai, tájai. Élet a hegyvidékeken: A természeti erőforrások és az általuk nyújtott lehetőségek. Az erdő gazdasági jelentősége, napsütötte déli lejtők – szőlőtermesztés – borászat, ásványkincsek és ipari felhasználásuk. Az ember gazdasági tevékenységének következményei. A táj arculatának változása. A dunántúli domb- és hegyvidék, Nyugat-magyarországi peremvidék természeti adottságai, tájai. Élet a dombvidéken. Természeti erőforrások. Termesztett növényei: lucerna, repce testfelépítése, termesztése, felhasználása. A mezőgazdaság hatása a környezetre: talajpusztulás, környezetszennyezés.	összehasonlításuk, csoportosításuk. Az Északi-középhegység és a Dunántúli-középhegység megadott szempontok szerinti összehasonlítása. Az alföldek és a hegyvidékek éghajlatának összehasonlítása, a különbségek okainak bemutatása az éghajlati diagramok, tematikus térképek elemzésével. A mészkő- és vulkanikus hegységek vízrajza közti különbségek indoklása. A természetes növénytakaró övezetes változásának magyarázata. Természeti erőforrások és a társadalmi-gazdasági kapcsolatok bemutatása konkrét példák alapján.	Matematika: Fogalmak egymáshoz való viszonya. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok ismerete. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; különbségek, azonosságok megállapítása. Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint. Matematikai modellek (hierarchikus kapcsolatok ábrázolása). Technika, életvitel és gyakorlat: anyagok megmunkálása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gyűrődés, vetődés, rög, lépcsős felszín, beszakadt árok, vulkán, kráter, kürtő, magma, magmakamra, láva, vulkáni hamu, andezit, bazalt, mészkő, belső erő, külső erő, bauxit, lignit. Gyökérgümő, pillangós virág.	
Topográfiai ismeretek	Dunántúli domb- és hegyvidék, Dunántúli-középhegység, Északi-középhegység, Nyugat-magyarországi peremvidék, Bakony, Vértes, Dunazug-hegység, Börzsöny, Cserhát, Mátra, Bükk, Zempléni-hegység,	

	Aggteleki-karszt, Kékes, Alpokalja, Zalai-dombság, Somogyi-dombság, Tolnai-hegyhát, Mecsek, Miskolc, Veszprém, Pécs.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az erdő életközössége	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Életközösség, lombhullató, örökzöld, porzós és termős virág, megporzás, telepes test, állatok csoportjai különböző tulajdonságaik alapján, összetett gyomor, kérődző állat, állandó madár, gerinctelen állatok egyedfejlődési típusai, élőlények bemutatásának algoritmusa, a környezet- szervezet- életmód és szervek felépítése-működése közötti összefüggés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rendszerszemlélet fejlesztése, a rendszerfogalom mélyítése az erdő életközösségének, az élőlények szerveződésének, sokoldalú kapcsolatrendszerének ökológiai szemléletű vizsgálatával. A környezeti tényezők és az életközösségek szerkezete közötti összefüggés feltárása és magyarázata a hazai erdők példáján. A különféle hazai erdők sajátosságai, kialakulásának környezeti feltételei. Egészséges életmódra nevelés a természetjárás iránti igény felkeltésével, a természeti környezet védelmét szolgáló magatartás- és viselkedéskultúra fejlesztése. Az erdők jelentősége (táplálkozási kapcsolatok), pusztulásuk okai. A környezet-szervezet-életmód, a szervek felépítése-működése közötti oksági összefüggések feltárása, bizonyítása az életközösség élőlényeinek megismerése során. Az emberi tevékenységnek a természetes életközösségére gyakorolt hatásainak elemzése; az erdőpusztulás okainak és következményeinek megismerése. Aktív természetvédelemre ösztönzés. Az erdők legjellemzőbb élőlényeinek élete.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Hogyan változik a hegyvidéki erdők képe a magasság emelkedésével? Milyen jelei vannak az élőlények egymás közötti versengésének az erdőben? A gombák gyűjtésének és fogyasztásának szabályai. A kullancsok által terjesztett betegségek, jellemző tüneteik. A megelőzés és védekezés formái. Az erdőjárás magatartási szabályai. Ismeretek: Hazai erdőségek földrajzi helye, kialakulása, gyakori erdőtípusainak jellemzői. Az erdő mint életközösség. Az erdő szintjei, a környezeti tényezők függőleges irányú változásai. Az erdőszintek legjellemzőbb növényeinek (kocsánytalan tölgy, gyertyán, bükk, erdei fenyő, gyepürózsa, erdei pajzsika, nagy seprűmoha) környezeti igényei, faji jellemzői, testfelépítése, hasznosítása, az életközösségben betöltött szerepe. Az erdőszéli csiperke és a gyilkos galóca faji sajátosságai. A (bazidiumos) gombák testfelépítése, táplálkozása, szaporodása. A gombák szerepe az életközösségekben, az egészséges	A természetjárás viselkedési szabályainak megfogalmazása. Az élő és az élettelen környezeti tényezők szerepének bemutatása az erdők kialakulásában, előfordulásában és az erdők függőleges tagolódásában. A tölgy-, bükk- és fenyőerdők összehasonlítása. Az ehető és mérgező gombapárok összehasonlítása. A mohák, harasztok, nyitvatermők és zárvatermők összehasonlítása jellegzetes képviselőik példáján. Az erdő növényeinek különböző szempontú csoportosítása. A pókszabásúak, a rovarok, a lepkék és a bogarak összehasonlítása. Az orvoshoz fordulás eseteinek felismerése. A kullancsfertőzés elleni védekezés alkalmazása természetjárás során.	Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés – a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata. Az erdő megjelenítése irodalmi alkotásokban. Matematika: Fogalmak egymáshoz való viszonya. Rendszerezést segítő eszközök és algoritmusok. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés; különbségek, azonosságok megállapítása. Osztályozás egy és egyszerre két (több) saját szempont szerint, adott, illetve elkezdett válogatásban felismert szempont szerint.

táplálkozásban. A gombafogyasztás szabályai. Az erdő gerinctelen és gerinces állatainak (szarvasbogár, gyapjaslepke, erdei vöröshangya, koronás keresztespók, közönséges kullancs, széncinege, nagy tarkaharkály, gímszarvas, vaddisznó, erdei fülesbagoly, róka) külleme, teste, élete, szerepe az erdő életében. A kullancsok által terjesztett betegségek, az ellenük való védekezés. A kullancseltávolítás fontossága, módszerei.		Matematikai modellek (hierarchikus kapcsolatok ábrázolása). Technika, életvitel és gyakorlat: állati eredetű táplálékok szerepe; a fa megmunkálása; a betegség tünetei. Informatika: információkeresés az interneten.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Erdő, zárvatermő, nyitvatermő, haraszt, moha, virágtalan növény, gomba, spóra, barkavirágzat, makktermés, tűlevél, tobozvirágzat, cserje, pókszabású, rovar, bogár, lepke, csáprágó, pödörnyelv, kúszóláb. vésőcsőr.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A természet és társadalom kölcsönhatásai	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Természeti erőforrás, mezőgazdaság, ipar, környezetszennyezés, energiahordozó, életközösség, természeti erőforrások és a társadalmi gazdasági folyamatok összefüggése, tájjellemzés és az élőlények bemutatásának algoritmusa.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rendszerszemlélet és gondolkodás fejlesztése a természeti erőforrások társadalmi-gazdasági felhasználása során bekövetkezett változások vizsgálatával, a globális problémák helyi vetületeinek felismerésével. Aktív állampolgárságra nevelés a helyi környezeti problémák okainak és következményeinek felismerésén alapuló, a környezet védelméért való aktív együttműködésre való késztetéssel. A hazához, a szűkebb pátriához való kötődés erősítése a lakóhelyi táj természeti és gazdasági-társadalmi környezetének megismerésével.	

	Az embernek a természetben elfoglalt sajátos helyzetének és ezzel kapcsolatos felelősségének megértése a természetes és mesterséges életközösség különbségeinek megismerésével, a városi környezetben élő állatoknak az emberre gyakorolt hatásainak megismerésével. Anyag- és energiatakarékos szemlélet formálása, tudatos vásárlási szokások megalapozása, az egyéni felelősség tudatosítása.

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Lakóhelyed mely értékeire vagy büszke? Min szeretnél változtatni? Milyen előnyöket, milyen hátrányokat nyújt a városi élőhely az állatok számára? A szelektív hulladékgyűjtés szabályai. Energia- és víztakarékosság formái a háztartásban. Internetes menetrend használata utazás tervezéséhez. Ismeretek: Gazdasági ágazatok: mezőgazdaság, ipar, szolgáltatás. A gazdaság természeti feltételei. Településtípusok: tanya, falu, városjellemző képe, társadalmi, gazdasági szerepe. Élet a városban. A gazdasági ágazatok együttműködése. Hálózatok szerepe a lakosság ellátásában (víz-, energiaellátó rendszer, közlekedési hálózat). A város mesterséges életközösségének, sajátos állatvilága: házi egér	A falu és a város által nyújtott szolgáltatások összehasonlítása. A vasút- és közúthálózat szerkezetének vizsgálata: Előnyök és hátrányok bemutatása. A városi élőhely nyújtotta előnyök és hátrányok elemzése az állatok alkalmazkodásának vizsgálata során. A fenntarthatóságot segítő életvitel legfontosabb elemeinek bemutatása. A szelektív hulladékgyűjtés szabályainak megismerése és gyakorolása az iskolában.	Technika, életvitel és gyakorlat: nyersanyag, termék; közlekedés; energia- és vízellátás, takarékosság.

vándorpatkány, csótány, galamb, elszaporodásuk feltételei és következményeik A betegséget terjesztő állatok elleni védekezés formái. A háztartás anyag- és energiagazdálkodása. Szelektív hulladékgyűjtés. Hazánk fővárosa, Budapest: földrajzi helyzete, gazdasági, kulturális jelentősége.	A társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatok kapcsolatának feltárása a lakóhely környezetében. Az emberi tevékenységek által okozott környezetkárosító folyamatok felismerése a lakóhelyen és környékén.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szelektív hulladékgyűjtés, tanya, falu, város, termelés, fogyasztás, nyersanyag, késztermék.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az ember szervezete és egészsége	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Testrész, életjelenség, csont, izom, táplálkozás, érzékszerv, érzékelés, betegség, egészség, életszakasz.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az emberi test felépítésével és működésével kapcsolatos meglévő ismereteik rendszerezése. Az egészséget veszélyeztető tényezők felismerése, az egészséges életvitel szokásrendszerének formálása. Az ember személyes felelősségének tudatosítása egészségének megőrzésében, sorsának, életpályájának alakításában. A környezet – szervezet – életmód – egészségi állapot közötti összefüggés feltárása, a higiénés kultúra fejlesztése. A betegségek megelőzésének, az időbeni orvoshoz fordulás jelentőségének tudatosítása. A reális énkép, önismeret fejlesztése, az alapvető emberi értékek, erkölcsi normák elfogadása, a velük való azonosulás.	

	Az egészségvédelemmel kapcsolatos információk iránti érdeklődés felkeltése, megfelelő szintű jártasság kialakítása az információk feldolgozásában, értelmezésében. A fogyatékkal élő emberek elfogadása, segítése.

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások: Mi a serdülőkori változások? Miért gyakoriak a konfliktusok a serdülők életében? Hogyan oldhatók fel? Mi a különbség a fiúk és a lányok nemi működése között? Mit jelent a függőség és melyek a tünetei? Milyen hatást fejt ki a serdülő szervezetére a cigaretta, az alkohol és a kábítószer? Hogyan befolyásolják a barátok, a család a fiatal életét? Fiatalkori bűnözés. Helyes és helytelen testtartás. Ismeretek: Testkép, testalkat, testtájak. Az emberi test méretének, arányainak változásai az egyedfejlődés során. A mozgás szervrendszere. A vázrendszer és az izomzat fő jellemzői. A mozgás-szervrendszer felépítése és működése közötti kapcsolat. A kamaszkori elváltozások	A kamaszkori változások jeleinek és okainak összegyűjtése. A testarányok és méretek összehasonlítása a különböző életszakaszokban. A divat és a média szerepének tudatosulása a testkép A mozgás és a fizikai, szellemi teljesítőképesség összefüggéseinek bizonyítása példákon. A táplálkozás, a légzés és a mozgás közti kapcsolatok bemutatása példákon. Táplálékpiramis összeállítása. Táplálkozási szokások, étrendek elemzése, javaslatok megfogalmazása. A túlsúlyosság és a kóros soványság veszélyeinek bemutatása. Nemi szervek működésének serdülőkori változásai, a	Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés – a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; szövegben elszórt, explicite megfogalmazott információk azonosítása, összekapcsolása, rendezése; a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszony magyarázata. Család, baráti kapcsolatok ábrázolása az irodalomban. Informatika: információkeresés,

okai, következményei, megelőzésük lehetőségei. A táplálkozás, a légzés, a kiválasztás és a keringés legfontosabb szervei. Kapcsolatok az anyagcsere életjenségei, szervrendszerei között. Az egészséges táplálkozás alapelvei. A táplálék mennyisége és minősége. Az étkezések száma, aránya. A férfi és a női nemi szervek felépítése és működése. Serdülőkori változások. A két nem testi és lelki tulajdonságainak különbségei. A nemi szervek egészsége, személyi higiéniája. Az egyedfejlődés szakaszai. Méhen belüli és méhen kívüli fejlődés. A serdülő személyiségének jellemző vonásai. Az önismeret és az önfejlesztés eszközei. Viselkedési normák, szabályok jelentősége az ember életében A családi és a társas kapcsolatok jelentősége. Veszélyforrások és megelőzésük lehetőségei a háztartásban, közlekedésben, sportolás közben. Az érzékszervek szerepe. A látó és hallószerv károsító hatásai. megelőzésük módja. Környezet és az ember egészsége. Fertőzés, betegség, járvány. A	testalkat és a lelki tulajdonságok összefüggéseinek elemzése. Férfi és női szerepek megkülönböztetése, fiúk és lányok jellemző tulajdonságainak összehasonlítása, kapcsolatba hozása a nemi szerepekkel. Az egyes életszakaszok legfontosabb jellemzőinek bemutatása. A konfliktusok okainak és következményeinek elemzése, a feloldás formáinak megismerése. Veszélyhelyzetek, kockázatok azonosítása különböző szituációkban. A környezet és az ember egészsége közötti kapcsolat felismerése. Az eredményes gyógyulás és az időbeni orvoshoz fordulás összefüggéseinek belátása. A kipróbálás és a függőség összefüggéseinek megértése.	adatgyűjtés és -értelmezés. Vizuális kultúra: az emberi test ábrázolása, a szép test fogalma a különböző korokban. Technika, életvitel és gyakorlat: elsősegélynyújtás; betegjogok, egészségügyi ellátás.

leggyakoribb fertőző betegségek tünetei és megelőzésük módjai. Lázcsillapítás és diéta. Orvosi ellátással kapcsolatos ismeretek. Káros szenvedélyek. Az alkohol, a dohányzás, kábítószerek hatásai az ember szervezetére, személyiségére.		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Csont, izom, ízület, mozgásszervi elváltozás, tápcsatorna, emésztés, felszívódás, tápanyag, normál testsúly, túlsúly, alultápláltság, légzés, tüdő, vér, szív, kiválasztás, vese, petefészek, here, nemi hormon, ivarsejt, magömlés, menstruáció, nőies, férfias jelleg, érzékszerv, egészség, betegség, fertőzés, járvány.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló tudjon anyagokat, kölcsönhatásokat, fizikai, kémiai változásokat felismerni, jellemezni. Értelmezze a jelenségeket az energiaváltozás szempontjából Ismerje az emberi szervezet felépítését, működését, serdülőkori változásait és okait. Tudatosuljanak az egészséget veszélyeztető hatások, alapozódjon meg az egészséges életvitel szokásrendszere. Formálódjon reális énképe, értse a családi és a társas kapcsolatok jelentőségét, élete irányításában kapjon döntő szerepet az erkölcsi értékrendnek való megfelelés. Legyen embertársaival empatikus és segítőkész. Ismerje a Föld helyét a Világegyetemben, Magyarország helyét Európában. Alakuljon ki átfogó kép hazai tájaink természetföldrajzi jellemzőiről, természeti-társadalmi erőforrásairól, gazdasági folyamatairól, környezeti állapotukról. Legyen képe a közöttük levő kölcsönhatásokról. Ismerje hazánk legjellemzőbb életközösségeit, termesztett növényeit, a házban és ház körül élő állatait. Értse az élő és élettelen környezeti tényezők kölcsönhatását. Ismerje fel a környezet-szervezet-életmód, valamint a szervek felépítése és működése közötti összefüggéseket.

	Tudjon tájékozódni a térképeken. Értelmezze helyesen a különböző tartalmú térképek jelrendszerét, használja fel az információszerzés folyamatában. Erősödjön a természet és a haza iránti szeretete. Törekedjen a természeti és társadalmi értékek védelmére. Ismerje fel szűkebb és tágabb környezetében az emberi tevékenység környezeti hatásait. Legyen nyitott, érdeklődő a világ megismerése iránt. Az internet és a könyvtár segítségével legyen képes tudása bővítésére.

Osztályfőnöki

5- 8. évfolyam

Az osztályfőnöki tantárgy jelentősége

Apáink, nagyapáink korában a közösségeknek egységes volt erkölcsről, nevelésről, kötelességekről és jogokról a felfogása.

Valaha a család közegében tapasztaltuk meg a lehetőségeinket, korlátainkat, tanultuk meg, hogy mire érzékeny a lelkünk s mire a másik emberé, ott szoktuk meg a viselkedési szabályokat, ott nyertünk tapasztalatot az ember és a közösség természetes működéséről. A család pedig szervesen illeszkedett a nagyobb közösség, az iskola, a város és a nemzet egységes értékrendszerébe, az pedig az európai értékrendbe.

Ma is minden gyermeknek joga lenne egy egységes és viszonylag nyugodt világhoz. Ma azonban sok gyermeknek ez nem adatik meg. Sokan élnek kulcsos gyerekként, vagy a hűtőre tűzött cédulák által, esetleg mobilon keresztül „nevelve". Nincs tapasztalatuk az emberi közösség jó működéséről, nincs alkalmuk megismerni önmagukat – sodródnak s gyakran a virtuális világba, elsietett kapcsolatokba, esetleg drogba menekülnek, vagy agresszióhoz folyamodnak.

Az osztályfőnöknek gyakran a szülői ház nevelési hiányait is pótolnia kell, de természetesen a szülőkkel való együttműködést keresve. Bár ez lehetetlen, mégis meg kell kísérelniük a családi nevelést is pótolni és/vagy korrigálni. Intézményünk diákjai hallásállapotukból adódóan akadályoztatva vannak a kommunikációban, az információk gyűjtésében. Nagyobb mértékben szükséges a szülők otthoni nevelő-tanító munkájának, az információk átadásának, a helyzetek, fogalmak tisztázásának iskolai megsegítése.

Fejlesztési területek

Az erkölcsi nevelés

A tanuló belátja, hogy teljesíteni kell az elvállalt kötelességeket. A szabályokat betartja minden körülmények között, kivéve az olyan eseteket, amikor azok más társadalmi kötelezettségekkel kerülnek konfliktusba. A tanuló érti, hogy a törvényeket a társadalom hozza és alakítja. Tudatosul benne, hogy az emberek különböző értékeket és véleményeket vallanak, és hogy az értékek és szabályok egy része viszonylagos. A tanuló megérti a normakövetés fontosságát.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A tanuló megismeri lakóhelye és környékének hagyományait, valamint az ünnepkörökhöz köthető magyar hagyományokat. Megismeri nemzeti ünnepeinket, ezekhez kötődő hagyományainkat, és ezeket tantárgyi ismereteihez is tudja kapcsolni. Kialakul benne a szülőföld, a haza és a nemzet fogalma.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A tanuló törekszik a konfliktusok feloldására, alkalmazza a konfliktuskezelés technikáit. Ismeri a közösségi élet sajátosságaiból fakadó korlátokat. Megismerkedik az alapvető emberi, szabadság- és állampolgári jogokkal, kötelezettségekkel és az őt megillető jogok érvényesítési lehetőségeivel.

Önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése

A tanuló megismeri az önmegfigyelés jelentőségét. Képes különbséget tenni a valódi és virtuális társas kapcsolatok természete között, be tud kapcsolódni különböző kisközösségekbe. Felismeri társadalmi szerepeit (férfi-nő, gyerek-szülő, diák-tanár). Megismer bizonyos előítéletes magatartásformákat és a sztereotípia megnyilvánulásait.

A családi életre nevelés

A tanuló megismeri a családban betöltött szerepeket, feladatokat, megtalálja és elvégzi a rá háruló feladatokat. Tisztában van a nemi szerepek biológiai funkcióival, társadalmi hagyományaival. Felismeri a családi élet és a párkapcsolatok során előforduló súlyos problémahelyzeteket, és ezek megoldásához megfelelő segítséget tud kérni.

A testi és lelki egészségre nevelés

A tanuló ismeri az egészséges táplálkozás néhány alapvető szabályát. Ismeri a tisztálkodással kapcsolatos alapvető szabályokat, a személyes higiéné ápolásának módjait, majd megtanulja tudatosan ápolni személyes higiénéjét. Tudatosan figyel testi egészségére. Ismer és alkalmaz stresszoldási technikákat, tisztában van a nem megfelelő stresszoldás következményeivel, ennek kockázataival (különösen az alkohol, a dohányzás és a drogok használatának veszélyeivel). Ismeri a stressz okozta ártalmakat, a civilizációs betegségeket és ezek megelőzésének módját.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A tanulóban fokozatosan tudatosul, hogy társaival kölcsönösen egymásra vannak utalva. Bizonyos helyzetekben kérésre képes felelősséget vállalni másokért.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanulóban kifejlődnek a környezetharmonikus, környezetkímélő életvezetéshez szükséges szokások, mozgósítható a környezet védelmét célzó együttes cselekvésre. Felismeri a

mindennapi életben előforduló, a környezetet szennyező anyagokat, a környezetre káros tevékenységeket és kerüli ezeket.

Pályaorientáció

A tanuló képes megfogalmazni, hogy mi érdekli őt leginkább, és felismeri, hogy érdeklődési körét, motivációját, saját adottságait mely szakmákban tudná hasznosítani. Tud célokat kitűzni és jövőképet felállítani. Van önkritikája, képes különbséget tenni a társas befolyásolás és saját elképzelése között.

Médiatudatosságra nevelés

A tanuló hatékonyan tud keresni a világhálón, kulcsszavak segítségével, majd képessé válik elektronikus gyűjtőmunkát végezni. Tisztában van a videojátékok használatának helyes mértékével. Egyre inkább tisztában van a közösségi oldalak, valamint a médiatartalmak megosztásának esetleges veszélyeivel. Odafigyel arra, hogy magánszférájába ne engedjen be nem kívánatos médiatartalmakat.

Kulcskompetenciák fejlesztése az órák keretében:

Kommunikációs kompetencia: Az osztályfőnöki órák lehetőséget adnak fő feladatunk, a hangos beszéd fejlesztésére. A tartalmak feldolgozásakor lehetőség nyílik a verbális kommunikáció gyakorlására, a véleménynyilvánításra.

Kreativitás, önkifejezés, kult. tudatosság kompetencia: Tanulóink felismerik az emberi tevékenység környezetre gyakorolt káros hatásait, lehetőségük van a körültekintő, takarékos technikákkal való megismerkedésre. Nyitottá válnak a környezettudatos gondolkodás és cselekvés iránt.

Személyes és társas kapcsolati kompetencia: Megismerik diákjaink az állampolgársághoz kapcsolódó alapvető fogalmakat. Képesek lesznek együttműködni társaikkal az iskolai és az iskolán kívüli életben egyaránt, segítséget nyújtanak egymásnak problémáik megoldásában. Felelősséget vállalnak egymásért.

Munkavállalói és vállalkozói kompetencia: A tanulók képeseké válnak mérlegelni, döntéseket hozni és felmérni döntéseik következményeit. Életkoruknak megfelelő helyzetekben felismerik a számukra kedvező lehetőségeket.

A tanulás és digitális kompetenciák:

Tanulóink megismerkednek olyan tanulást segítő technikákat, amelyek segítségével hatékonyabbá teszik az önálló felkészülését. Megtanulják az információszerzést a világhálón.

5. évfolyam

Témakör: Iskolánk		
Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Tanulási technikák Önismeret, önértékelés Sajátos iskolai szokásaink Házirend megbeszélése Új tantárgy Felelősök feladatai	Kiscsoportos gyűjtőmunka, beszélgetés, Napirendkészítés, rögzítés A tanulás fontossága Olvasás – tanulás Pihenés, szórakozás, tanulás helyes arányai	Hallás-ritmus-mozgásnevelés
Témakör: Ünnepeink		
Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Az ünneplés művészete, ünnepvárás, készülődés, Családi, nemzeti, egyházi ünnepeink	- fényképek gyűjtése - ünnepek eljátszása - tablók készítése	Történelem Magyar irodalom
Témakör: Családunk		
Egészséges emberi kapcsolatok A mi családunk Rokoni kapcsolatok (egymás segítése) Őseink – híres magyar családok Szülők munkája, foglalkozások (a munka megbecsülése) Részvétel a család munkájában Alkalmazkodás: társakhoz, különböző korú emberekhez (csecsemő – öregek) Ünnepek (hagyományok, szokások)	- beszélgetés - családi fotók nézegetése - saját családom bemutatása - gyűjtőmunka	Történelem Magyar irodalom

Témakör: Példaképeink		
- fontos, hogy legyen példaképünk - milyen alapon (sikeresség? Külső?) válasszunk példaképet? - ki a te példaképed? – miért? Az én példamutatásom fontossága - felelős vagyok-e az arcomért? - Nemzeti példaképeink	- beszélgetés - tablókészítés - idézetgyűjtés	Történelem Irodalom

Témakör: Értékek és erények		
Értékeink, erényeink Egyetemes és sajátosan nemzeti értékeink Értékes műalkotás és giccs Értékes és értéktelen emberi tulajdonságok	beszélgetés kiscsoportos tevékenység, gyűjtőmunka tablókészítés	Magyar nyelv és irodalom és vízuális kultúra

Témakör: Egészség – a környezet védelme		
Egészséges, kultúrált életmód Testápolás, ruházat gondozása Lakás tisztántartása (higiénia) Beteglátogatás otthon, kórházban Környezetünk védelme	beszélgetés kiscsoportos tevékenység, gyűjtőmunka tablókészítés	Természetismeret

6. évfolyam

Témakör: Iskolánk		
Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Iskolánk története Hogyan tanuljunk hatodikban? Mit kezdjek a másik nemmel az iskolában?	gyűjtőmunka, beszélgetés, tanulásmódszertani foglalkozások iskolatörténeti „kutatások”	Pályaorientáció Családi életre nevelés Történelem, környezetismeret

- jogos és jogtalan kritika és annak közlése - napirend		

Témakör: Közösségi élet		
Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Az osztályközösség: egyéni és közös érdek A fiúk, lányok barátsága Az udvarias viselkedés szabályai Becsületesség	Beszélgetés Szerepjáték, dramatikus játékok	Hallás-ritmus.mozgásnevelés Erkölcstan

Témakör: Családunk - önismeret		
Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
A családi kapcsolatok megbecsülése, a rokonság Csonka családban élők problémái A család védelme: egyénileg, társadalmilag Milyennek látnak társaim? Saját véleményem magamról Az érzelmek szerepe A hallássérüléssel járó problémák	beszélgetés, tablókészítés az ideális családról	Egészségtan Hallás-ritmus.mozgásnevelés Erkölcstan

Témakör: A munka világa		
Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Tudnivalók a pályaválasztásról Foglalkozások fajtái, anyagi és társadalmi megbecsültség Az ember munkájával védi, alakítja környezetét	Beszélgetés Tanulmányi kirándulások, hospitálások	

(társadalmi munka, környezetvédelem)		
Témakör: Értékeink		
A legfőbb értékek –az élet, a szabadság, az emberi kapcsolatok, az egészség Az ember alkotta világ értékei – művészetek, tudomány vívmányai, Hamis „értékek”, érték-rombolás, káros szenvedélyek Értékeink, erényeink Érzelmeink Akarati cselekvéseink és ezek viszonya	- beszélgetés - kiscsoportos tevékenység, gyűjtőmunka	- sport, - tánc és drámajáték - művészetek - egészségnevelés - drogprevenció
Témakör: Szülőföldünk, hazánk		
Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Lakóhelyünk nevezetességei Természeti szépségek: parkok, természetvédelmi területek megbecsülése Magyarország politikai élete Országunk törekvései a világban	Tanulmányi séta Beszélgetés tablókészítés	Informatika történelem
Témakör: Egészséges, kultúrált életmód		
Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Az önálló közlekedés szabályainak, baleseti lehetőségeinek áttekintése A serdülőkor biológiai, higiéniai problémái, a lelki változások A rendszeres sportolás az egészséges fejlődés feltétele	Beszélgetés Tanulmányi séta tablókészítés	Biológia Egészségtan Testnevelés

7. évfolyam (2020/2021-es tanévtől egységesen kifutó és felmenő rendszerben is)

Témakör: Iskolánk		
Témák tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Tanulási módszerem Saját magam elfogadása, mások elfogadása A felnőttek értékei és gyengeségei - a helyes önismeret fejlesztése emberi szempontból - a hozott és a szerzett ill. szerezhető értékeim számbavétele és tudatosítása	- tanulás-módszertani beszélgetések, gyakorlatok - beszélgetés, - testi-lelki változások leírása és megbeszélése - lelkitükör készítése	Biológia Erkölcstan Irodalom Vízuális kultúra

Témakör: Egészség – lakás/otthon		
Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Egészséges táplálkozás – reformétkezés Öltözködés, tisztálkodás (kamaszkor) Betegségek a családban Munka, hobby, szenvedélyek, elfoglaltság Berendezés, lakáskultúra Otthonosság – hasznosság Divat – ízlés Szép otthon	Beszélgetés tablókészítés	Vízuális kultúra Biológia Egészségtan
Témakör: Család - ünnep		
Minden emberi közösség alapja a család.	- gyűjtőmunka	Erkölcstan Biológia

A család válsága, az ember válsága Pénzkeresés, jövedelem, beosztás Kialakult munkamegosztás Egymásra figyelés, segítség Család és munkahelyek Örömszerzés Vendéglátás Rokonság – barátság	- beszélgetés vendégekkel (is) nemek szerinti bontásban	
Témakör: Utazás - szabadidő		
Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Készülődés, tervezés Intézkedés, ügyek intézése Utazási élmények Hasznos időtöltések: Olvasás, hobby, színház, stb. Szórakozás lehetőségei Ismerkedés		

Témakör: Önismeret - szerelem		
Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Önkép – énkép Hibák, jellemvonások Társak Ismerkedés, pár/társválasztás Együttjárás Konfliktusok kezelése Szerelem – szex /szexuális kultúra	- beszélgetés - filmek megtekintése	Irodalom

8. évfolyam (2020/2021-es tanévtől egységesen kifutó és felmenő rendszerben is)

Témakör: Baráti kapcsolatok, szabadidős tevékenységek		
Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Kötetlen beszélgetés a barátságról, a szerelemről Legkedvesebb időtöltések: Művelődés, szórakozás, sport Köznapi helyzetek Hogyan illik viselkedni: Fiatal lányok, fiúk öltözködése, divat	Beszélgetés kirándulások	Vízuális kultúra
Témakör: Aktuális problémák		
Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
Halál, temetés Részvétnyilvánítás A halottakról való megemlékezés Hagyományok Köznapi helyzetek Hogyan illik viselkedni: Lányok, fiúk öltözködése, divat	- beszélgetés	

Témakör: Családunk		
Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
- a család mint érték - családi kapcsolatok - különböző életkorú emberek a családban - családi ünnepek - a család a képzőművészetben - pénzbeosztás a családban - konfliktusok a családban	szituációs játékok befejezetlen történetek Tablókészítés	Irodalom erkölcstan
Témakör: A család jövedelme		
Témák, tartalmak	Tanulói tevékenységek	Kapcsolódási lehetőségek
A jövedelem formái. Levonások a fizetésből Hogyan lehet a fizetést beosztani? Segélyek, szociális kedvezmények Lakásvásárlás, építési kölcsönök Biztosítások	beszélgetés	Matematika Informatika

Témakör: Egészség		
Betegségek, tünetek – megelőzés Élvezeti cikkek (alkohol, cigaretta, kábítószerek) károk hatása Helyes táplálkozás, sport!	Beszélgetés Szemléltetés	Biológia Testnevelés Kémia

Témakör: Pályaválasztás		
Továbbtanulás Élet a középiskolában, a szakmunkásképző iskolákban Álláskeresés, pályázat, hirdetések, stb. Állásváltoztatások indokai	Beszélgetés Iskolalátogatások Újságok	Informatika

Etika

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től és 2020/2021.től egységesen
5 – 8. évfolyam	36 óra

Az erkölcsi nevelés alapvető feladata, a tanulók szocializációjának, értékrendjének, normarendszerének, gondolkodás és viselkedésmódjának formálása. Fő cél az erkölcsi érzék fejlesztése, a kultúránkban általánosan elfogadott erkölcsi értékek tanulmányozása, és ezek alkalmazása a mindennapokban. Önálló tájékozódáshoz és tudatos életvezetéshez szükséges jellemvonások, készségek és ismeretek fejlesztése. Helyes világszemlélet, önismeret, humanizmus kialakulása.

Hallássérült tanulóinknál a családból hozott értékvilág – szokás, norma, hagyományrendszer – sok esetben kevés vagy elégtelen a számukra, ezért az iskola kompenzációs szerepe egyre meghatározóbbá válik. Bonyolult, értékzavaros világunkban a kommunikációs akadályokkal küzdő fiataloknak nehéz az eligazodás. Fontos számukra a kapaszkodók nyújtása.

A témakörök, tananyagtartalmak feldolgozásakor fontosnak tartjuk az élményszerűséget, színességet. Szituációs, és szerepjátékok alkalmazásával, konkrét élethelyzetek erkölcsi tanulságainak levonásával igyekszünk ezt elérni. IKT csatornák beépítése is célunk az erkölcsi nevelés folyamatába. Komplexebbé teszik a tanulók ismereteit, érdekesebb, sokszínűbb és hitelesebb megközelítést nyújtanak egy élethelyzet, vagy esettanulmány feldolgozásakor. Plasztikusak, megmozgatják a fantáziát, szemléletesebbek, segítik a megértést, önálló munkára, alkotásra, kutatásra nevelnek.

Fontos, hogy tanulóink a különböző információk feldolgozása során kezdjenek el képessé válni arra, hogy különbséget tudjanak tenni tények és vélemények között. Tanulják meg az információkat kritikusan szemlélni. Konkrét eseményekhez kapcsolódóan ismerjék fel a

folyamatosság és a változások szerepét saját, valamint családjuk és a közösség életében. Az etika tanításának-tanulásnak a tanulók kommunikációs, szóbeli és írásbeli kifejezőképességének fejlesztésében is jelentős szerepe van. Elengedhetetlen a beszéd- és szövegértés, valamint az aktív és passzív szókincs gyarapítása, a kommunikáció fejlődése.

Fontos, hogy tanulóink szerezzenek gyakorlatot események pontos szóban és jelben történő megfogalmazásában. Tanuljanak meg írásban válaszolni írásbeli kérdésekre. Sajátítsák el a kulturált kommunikáció, társalgás technikáit és szabályait. Képessé kell válniuk saját véleményük elmondására, valamint a másik fél véleményének megértésére és figyelembe vételére.

Az etika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A tantárgy keretében alkalmazott módszerek elősegítik az aktív tanulóvá válást, a tanulás tervezését, az egyéni tanulási stílus kialakítását és a tanulási útvonalak felfedezését, a mérlegelő gondolkodást, a belső motiváción nyugvó cselekvést, a célok elérése iránti elkötelezettséget, a metakognitív stratégiák alkalmazását.

A Kommunikációs kompetenciák: A kommunikációs kompetenciák formálása során a tanuló gyakorolja az érzelmek kommunikálásának, az empátián nyugvó értő figyelemnek, az álláspontok asszertív megjelenésének, az erőszakmentes kommunikációnak, az adatokra támaszkodó érvelésnek és a megfelelő vitakultúrának, valamint a társas konfliktusok kezelésének kommunikációs technikákat igénylő változatait.

A digitális kompetenciák: A digitális kompetenciák fejlesztését támogatja a hiteles forrásokon alapuló kutatómunka végzése, a projektmunkák szervezése, megvalósítása, az elvégzett feladatok digitális eszközökkel történő bemutatása. A virtuális térben kialakult közösségek tagjainak viselkedését befolyásoló etikai szabályok felismerése és elemzése. A digitális önkifejezés, a közösségi oldalakon történő önmegjelenítés, az információk kezelése. A tartalom digitális megosztásával kapcsolatos etikai kérdések köre számtalan fejlesztési lehetőséget rejt magában.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A gondolkodási készségeket fejlesztik azok a tanulási tevékenységek, amelyek különböző élethelyzetek, információforrások, médiatartalmak elemzését igénylik. A különböző esettanulmányi példákban és a valóságos élethelyzetekben felmerülő etikai problémák, konfliktusok és a szabályok felismerése közben a tanuló elemző, problémamegoldó, mérlegelő gondolkodás alkalmazásával vizsgálja az események

bekövetkezésének feltételeit. Átalakítja a szerzett információt, következtetéseket von le, magyarázatot keres, rendszerezést végez.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tantárgy támogatja az önismereten alapuló önszabályozás és önfejlesztés megvalósítását, a lelkiismeretesség, az alkalmazkodóképesség, a kezdeményezőkészség, az elkötelezettség kialakulását, és a teljesítmény javítására való törekvést. A gyakorlatok során az érzelmek felismerésének és kifejezésének, az érzelmi állapotok szabályozásának, a társas helyzetek észlelésének, a konfliktusok kezelésének és a döntéshozatali készségeknek a fejlesztése válik hangsúlyossá.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanulók önállóan vagy csoportosan lehetőséget kapnak a kreatív alkotások tervezésére, készítésére, projektfeladatok szervezésére, kivitelezésére. A szocio-emocionális készségek fejlesztése drámajátékkal, szerepjátékkal valósul meg, az érzelmek kifejeződése zenei produkciókban, vizuális alkotásokban ölt testet. A tudatosság erősítését segítik elő azok a feladatok, amelyekben kulturális hagyományok megismerésére kerül sor.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A tantárgy az önismeret fejlesztése révén segíti a tanulók jövőképének kialakítását, felkészíti őket a munka világára. Ugyanakkor erősíti a hosszú távú célkitűzéseket, a személyes jövőtervezést, az életpálya-építést, a döntéshozatalt, az életvezetést, a pénzügyi tudatosságot, és a tudatos önfejlesztést.

Az etika kerettanterv főbb pedagógiai alapelvei:

- A tanulók komplex személyiségfejlesztése, értelmi, érzelmi formálás és a cselekvésre buzdítás.
- A teljes személyiség aktivizálása a belső motiváció felkeltése és ébren tartása.
- Célrendszere és ajánlásai élményt adók, személyiséget, meggyőződést formálók.
- A tananyagok kiválasztása és annak megvalósítása során figyelembe veszi az egyes korosztályok tipikus életkori sajátosságait és lehetséges élethelyzeteit. Valamint lehetőséget kíván adni a tanulók és tanulócsoportok egyéni sajátosságai szerinti differenciálásra.
- Az aktív, cselekvő viselkedés, magatartás megélésére ösztönzi a diákokat a különböző élethelyzeteiben.
- Fontosnak tartja a nevelés három színterét (család, iskola, társadalom).

- Ebben a tantervben elsődleges az érzelmi, érzületi nevelés, a morális fejlesztés, amely során a gyermekek cselekedtetése, meggyőződésének formálása elengedhetetlenül szükséges a lelkiismeretes magatartás megszilárdulása érdekében.
- A nevelés mindig egy társadalmi közegben történik, így a nemzeti értékeink megismerése és megőrzése alapfeladat.
- A munkaformák között fontos szerepet tölt be a kooperatív csoportmunka, az egyéni és csoportos projektfeladatok szervezése, az egész csoportot bevonó beszélgetések. A hatékony munkavégzés érdekében közös szabályok felállítása javasolt. A tanuló munkáiból összeállított portfólió is az értékelés alapja lehet. A feladatok megtervezésénél és kivitelezésénél a tanulók igénybe vehetik a digitális eszközöket is.

A tanulási tevékenység értékelése alapvetően a fejlesztő értékelésre épül. A kooperatív tanulási tevékenység alkalmával az önértékelésről a társértékelésre, illetve a csoport együttműködésének az értékelésére kerülhet a hangsúly.

Az etika tanítása nagyfokú empátiát, sokirányú ismeretet, adaptivitási készséget és rugalmasságot igényel a pedagógustól, aki szakmailag kompetens személy, fejlődés-lélektani, pedagógiai, szakdidaktikai és módszertani felkészültséggel rendelkezik. Tisztában van az alapelvekkel, melyeknek szellemiségében tanít. Együttműködik azokkal, akikkel munkatársi kapcsolatban van (szülők, osztályfőnök, igazgató, tanárok, stb.)

5–6. évfolyam

Ebben az életszakaszban megerősödik a távlatosabb *időszemlélet*, és ez alapot kínál ahhoz, hogy a tanulókban fokozatosan kialakuljon a közös európai és a magyar múlt öröksége iránti megbecsülés.

11–12 éves korban már megélt tapasztalatai vannak a gyerekeknek a jogok és kötelezettségek közötti kapcsolatról, miként arról is, hogy a társas együttéléshez szükségképpen hozzátartoznak az érdekellentétek és a konfliktusok. Az etika keretében ekkor feldolgozásra kerülő témák jó alkalmakat kínálnak *az önismeret és a társas kultúra*, a *demokráciára nevelés* alapjainak lerakására, valamint *a szociális és állampolgári kompetencia* erőteljes fejlesztésére.

Erre az életszakaszra általában már kialakul az önkifejezés alapvető eszköztára, (szóban, jelben és írásban). Az etika órák – az infokommunikációs eszközök használatára épülő

kapcsolattartás, gondolatcsere és kreatív írás-alkotás révén – hasznos támogatói lehetnek az *anyanyelvi kommunikáció* és a *digitális kompetencia* fejlődésének is.

Ezeket az éveket a nagy barátkozások jellemzik, ami felértékeli a gyerekek számára *az önismerettel és a társas kapcsolatokkal* összefüggő témákat. Ugyancsak fontos feladata ennek az életkornak *az anyagi javakhoz és a pénzhez való viszony* elmélyült feldolgozása annak érdekében, hogy a kívánatos módon alakuljon a tanulók értékhierarchiája.

Az erkölcsi témák ezekben az években jó lehetőséget kínálnak az érdek- és értékkonfliktusok felismeréséhez és feldolgozásához is. A foglalkozásokon érdemes kiemelt szerephez juttatni az elkövetett hibák vagy rossz döntések miatt bekövetkező *károk enyhítéséről, a jóvátételről és a jó visszaállításának lehetőségeiről* való gondolkodást, valamint az ehhez kapcsolódó kommunikációs és közösségi technikák életkornak megfelelő szinten való elsajátítását.

A konfliktusok elemzése során fel kell mutatni, illetve meg kell erősíteni a problémák *erőszakmentes, konstruktív és morálisan elfogadható* kezelésének mintáit. A témakörök alkalmasak a tanulók szociális érzékenységének fejlesztésére, amihez különösen jó eszközt kínálnak a szerepjátékok. A szabad beszélgetés mellett ez a forma tudja leginkább elősegíteni a tanulókat foglalkoztató kérdések felszínre hozatalát, a kételyek megfogalmazását és a közös válaszkeresést.

5.évfolyam

Az etika/erkölcstan tantárgyának oktatása során alapvető cél, hogy a hallássérült tanulók énképe, önismerete fejlődjön, gyakorlati vagy tapasztalati feladatok útján nézőpontváltáson menjenek keresztül, az erkölcsi szabályokat megértsék, ami a társas érintkezések szabályaihoz való rugalmas hozzáállást segíti, értelmi és érzelmi, morális fejlesztés. Ehhez kapcsolódóan kiemelkedő szerepet kap a saját és önálló gondolatok és érzelmek verbális kifejezésének tanítása. Ki kell alakítani/támogatni kell a tanulóban a segítőkészséget, az empátiát, a toleranciát, az együttműködést, a szolidaritást, az asszertivitásra törekvő konfliktusmegoldást. Mindezt úgy, hogy a tanultak a diákok viselkedésében a nevelés mindhárom színterén, a családban, az iskolában és a társadalomban is kibontakozhasson. A tananyag tartalmát ajánlott a hétköznapi életből merített és oda visszacsatolható tapasztalatokra, illetve hallássérült tanulóink személyes élményeire építeni, mintsem elméleti jellegű ismeretekre. Nem utolsó sorban már az ötödik évfolyamon is fontos foglalkozni a fenntarthatóság kérdéskörével is.

Az Irányelveknek megfelelően a NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

Témakör neve	**Javasolt óraszám**
1. Éntudat – Önismeret + fogyatékosság	5/év
2. Család – Helyem a családban + fogyatékosság	6/év
3. Társas tudatosság és társas kapcsolatok – Helyem a társas-lelkületi közösségekben + fogyatékosság	6/év
4. A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – helyem a társadalomban + fogyatékosság	5/év
5. A természet rendjének megőrzése, a fenntartható jövő	6/év
6. Az európai kultúra emberképe, hatása az egyén értékrendjére + fogyatékosság	6/év
Összes óraszám:	34/év

Fontos kiemelni azt, hogy az egyes témaköröknél a sajátos nevelési igényű gyermekek és leendő felnőttek szempontjából is tárgyaljuk a témákat, hiszen a hallássérült tanulókat (is) meghatározza saját érzékszervi fogyatékosságuk (másság elfogadása, pozitív diszkrimináció, jogérvényesítés).

A tantárgy értékelése a fejlesztő értékelésre épül, tehát a tanulási tevékenységek során az önértékelésre, társértékelésre és csoportértékelésre helyeződik a hangsúly.

Témakörök óraszámai, tartalmi és fejlesztési feladatai

TÉMAKÖR: Éntudat – Önismeret

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5+5 óra

A tantárgy fejlesztési feladatai

Testi és lelki változások

- A testi, lelki egészség egységének felismerése a saját egészségi állapot;
- Az életkorra jellemző testi és szellemi fejlődés megfigyelése,
- Az önállósodás és növekvő felelősség fogalmai;
- A saját és társak belső értékeinek tudatosítása.

Én és mások

- A saját viszonyulás néhány elemének feltárása;
- Az emberek közötti hasonlóságok és különbségek felismerése,
- Az alapvető emberi viselkedésformák értékelése;
- Különböző emberi élethelyzetek megismerése;
- Az önértékelés módjainak tudatosítása.

Harmonikus jövő

- Az egészséges és harmonikus életmód feltételeinek megfogalmazása;
- A pozitív és negatív hatások felismerése saját élethelyzetekben;
- Megoldási modellek kialakítása nehéz helyzetek kezelésére;
- Az egyéni sikerek értelmezése;
- Saját tanulási célok megfogalmazása;
- Valós és virtuális környezetben példaként szolgáló személyek keresése.

FOGALMAK

önismeret, fejlődés, önállóság, felelősség, egészség, harmónia, elfogadás, tervezés, tanulás, tudás, példakép, jövőkép

TÉMAKÖR: Család – Helyem a családban

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6+6 óra

A tantárgy fejlesztési feladatai

A kapcsolatok hálója

- Saját kapcsolatok vizsgálata, a szűkebb és a tágabb közösségek hatása a tanuló életére
- Az alapvető emberi érintkezések formáinak (viselkedés, verbális és non verbális kommunikáció, gondolatok kifejezése, alkotások) megismerése valós és virtuális terepen is;
- A különböző érzelmeket kiváltó okok feltárása;
- Az érzelem vezérelte cselekvések következményeinek vizsgálata.

A bizalom és a szeretet a kapcsolatokban

- Kapcsolatok elemzése a támogatás, bizalom, szeretet, tisztelet, segítség szempontjából;
- A tartós, bizalomra épülő kapcsolatok jellemzői és fenntartásuk feltételeinek átélése;
- Az érzelmeket is kifejező figyelmes kommunikáció gyakorlása;
- Segítségkérés, speciális segítségkérés és megsegítés segítség felajánlása.

Családi erőforrások

- A család, rokonság egyedi viszonyrendszereinek feltárása;
- Saját helyzet felismerése, feladatok a családban;
- A legértékesebb családi szokások azonosítása;

- A családok sokszínű kulturális hátterének értelmezése;
- Tipikus családi szerepek, helyzetek;
- Az érték- és érdekütköztetések, az igények kifejezésének gyakorlása.

FOGALMAK

támogatás, bizalom, szeretet, tisztelet, segítség, figyelem, probléma, kapcsolat, családi szokás

TÉMAKÖR: Társas tudatosság és társas kapcsolatok - Helyem a társas-lelkületi közösségekben

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6+6 óra

A tantárgy fejlesztési feladatai

Szükségünk van társakra

- A társas kapcsolatok fontosságának hangsúlyozása
- Az elhagyatottság, a kirekesztettség állapotának felismerése/elképzelése
- A hagyományos és a modern kapcsolattartási lehetőségek

A kapcsolat kezdete

- A rokonszenv, ellenszenv azonosítása
- Az ismeretlenek iránti bizalom vagy bizalmatlanság okai feltárása
- A virtuális kapcsolatteremtési formák, a virtuális identitások

A kapcsolat ápolása

- A kortárs, baráti kapcsolatokat összetartó szokások, a jó működés feltételeinek feltárása, a jó problémamegoldási minták megismerése
- A bizalom, támogatás, törődés, őszinteség és a bántás megjelenési formái
- A megértésre törekvő, egyenrangú kommunikáció gyakorlása
- A kapcsolatokat gyengítő okok feltárása, a kialakuló konfliktusok elemzése
- Konfliktuskezelési lehetőségek felismerése és gyakorlása

FOGALMAK

rokonszenv, ellenszenv, barátság, kapcsolat, bizalom, bizalmatlanság, támogatás, törődés, őszinteség, bántás, megértés, konfliktus

TÉMAKÖR: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – helyem a társadalomban

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5+5 óra

A tantárgy fejlesztési feladatai

A közösségek összetartó ereje

- Saját identitást képező néhány közösség mélyebb megismerése: nemzet, nemzetiség
- Olyan közösségek megismerése, melyeknek a tanuló nem tagja

- A csoportba kerülés lehetőségei. Saját csoporton belüli helyzet, tevékenység értékelése

A közösségek értékei

- A segítség, együttérzés, tolerancia, egyenlőség, igazságosság, méltányosság, önzetlenség, felelősségvállalás jelentőségének vizsgálata a társas együttműködésben
- A csoport értékelése a befogadás-elfogadás szempontjából, mások segítése
- Az alapvető gyermekjogok megismerése
- A köztulajdon megbecsülése és a magántulajdon védelme

A közösségek működése

- Valós és virtuális közösségek írott szabályainak és íratlan szokásrendjének feltárása
- A hatékony együttműködés feltételei számbavétele
- A közös szabályalkotás, a jó munkamegosztás, a vezető szerepének elemzése
- Egyéni és közösségi érdekek összevetése
- A társas élet lehetséges konfliktusainak okai, a konfliktusok kezelése

FOGALMAK

csoport, közösség, nemzet, nemzetiség, beilleszkedés, kirekesztés, érdek, egyenlőség, igazságosság, méltányosság, önzetlenség, felelősségvállalás, vezető, példakép

TÉMAKÖR: A természet rendjének megőrzése és a fenntartható jövő

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6+6 óra

A tantárgy fejlesztési feladatai

Létezésünk feltételei

- Saját szükségletek, érdekek és értékek feltárása, ezek motiváló hatása a cselekvésekre
- A testi, szellemi egészség megismerése– egyéni, társadalmi és környezeti szinten
- A különböző életkörülményű emberek életmódjának összehasonlítása

Fejlődés: értékek és veszélyek

- Ember és környezete viszonyának értelmezése
- A környezetszennyezés fő területei, hatása a Föld, az élőlények, köztük az ember életére
- A technikai fejlődés néhány területének feltárása, és hatása az ember életmódjára
- Etikai kérdések felvetése a virtuális tevékenységgel, a médiatartalmakkal, a technikai eszközök alkalmazási módjaival kapcsolatban, saját ilyen jellegű tevékenységek reflektív vizsgálata

Felelősség és cselekvés a jövő érdekében

- A közvetlen környezet állapotának kritikus szemléletű vizsgálata
- A világ jelenéért és jövőjéért vállalható emberi felelősség

- Saját és közösségi cselekvési lehetőségek tervezése a környezetvédelem érdekében

FOGALMAK

természetvédelem, környezetvédelem, média, virtuális tér, tudatos fogyasztó, létszükséglet, takarékosság, mértékletesség, felelősségvállalás

TÉMAKÖR: Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6+6 óra

A tantárgy fejlesztési feladatai

Kérdések és válaszok a világról

- A világra megismerésének lehetőségei
- Az információk elemzése a hitelesség alapján
- A logikai érvelések gyakorlása
- A tény, a vélemény, a tudás, a hit, az értékítélet fogalmak értelmezése
- Az érték- és világnézeti különbségek azonosítása

A helyes és a helytelen dilemmái

- Különböző és hasonló, azonos helyzetről alkotott értékítéletek elemzése
- A lelkiismeret működésének megérzése, átérzése a döntésekben
- Személyes erkölcsi elvek feltárása
- Dilemmahelyzet elemzése erkölcsi szempontból

A vallási és a kulturális hagyományok tanításai

- Az istenhívő világnézet sajátosságainak vizsgálata
- A környezetben fellelhető vallások néhány szokásának, ünnepének megismerése, ezen keresztül a világnézeti-kulturális sokszínűség tudatosítása

FOGALMAK

világkép, világnézet, tudás, tény, vélemény, információ, hitelesség, együttélés, hit, istenhit, vallás, egyház, vallási tanítás, jó, rossz, lelkiismeret

7–8. évfolyam

Az általános iskola szakaszzáró éveiben megnő azoknak a kérdéseknek a köre és bővül azoknak az élethelyzeteknek a sora, amelyekben a fiatalok önálló döntéseket hoznak – s ezzel együtt fokozódik a felelősségük is önmagukkal, társaikkal és környezetükkel szemben. Ez a helyzet fontos kapcsolódási pontokat kínál *a másokért való felelősségvállalás és az önkéntesség,* valamint a *pályaorientáció* témakörének nevelési céljaihoz, illetve a *kezdeményezőkészség és vállalkozói kompetencia* fejlesztéséhez.

Erre az életkorra új dimenziókkal bővül a fiúk és a lányok kapcsolata, s az ezzel összefüggő témák tanórai feldolgozása szerepet vállalhat a *testi és lelki egészségre,* illetve a *családi életre való nevelés* általános céljainak megvalósításában.

13-14 évesen a tanulók már nagymértékben önálló használói a legkülönbözőbb technikai eszközöknek, így az etika órák keretében is kitüntetett helyet kell kapnia a *médiatudatosságra* nevelésnek – hangsúlyozva, hogy ez egyúttal fontos szelete az *állampolgárságra és demokráciára* nevelésnek, valamint az *esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség* fejlesztésének is.

A 7-8. évfolyamon a tanulók már képesek pontosan érzékelni az egyes társadalmi csoportok lehetőségei és életesélyei közötti különbségeket, fel tudják fogni a *társadalmi igazságosság* kérdéskörébe sorolható problémákat, és képesek minderről összefüggésekben gondolkodni. Következésképpen az etika órák keretében direkt formában is felvetődhetnek a kirekesztettség, az előítéletek, valamint a méltányosság kérdéseit feszegető témakörök. Az órai beszélgetések valamennyi formája elősegítheti a *lelkiismeret* szociális dimenziójának erősödését.

Szintén fontos sajátossága ennek az életkornak, hogy megkezdődik a *személyes világkép* és világnézet kialakulása, amely ugyan csak évek múltán válik teljesen összerendezetté, de ezekben az években az iskola fontos feladata, hogy ezt a folyamatot a maga eszközeivel támogassa. A formálódó világképben testet öltő értékekre támaszkodva a fiatalok fokozatosan elkezdik elhelyezni magukat a létezés tágabb összefüggésrendszerében.

Az életkorra jellemző *önállósodást* az iskola *véleményt, választást és döntést igénylő helyzetek* teremtésével tudja támogatni. Ebből az etika valós, vagy a valóságoshoz nagyon hasonló morális dilemmák mérlegeltetésével veheti ki a maga részét. Ebben a szakaszban a dilemmák már hangsúlyosan célozhatják a *személyes jövőkép* kialakítását, valamint az *identitás* különféle dimenziókban való stabilizálódását. E folyamat részeként fontos szerepet kap az etika órákon annak a megerősítése, hogy másnak ugyanúgy joga van saját identitáshoz, amelynek a szokásokban és vélekedésekben megnyilvánuló másságát tiszteletben kell tartani.

Ugyancsak kiemelt szerep jut a *kritikai gondolkodás fejlesztésének* és a jelenségek érvekkel alátámasztott *értékelésének,* valamint a *disputa* jellegű vitáknak és az *erkölcsi dilemmavitáknak* is.

Tematikai egység	**Ki vagyok én, és mi vezérli a tetteimet?**	**Órakeret 10 óra**
Előzetes tudás, tapasztalat	A nyelv és nyelvhasználat, valamint az emberi kommunikáció témakörében szerzett anyanyelvi ismeretek. A tettek belső mozgatóerőivel kapcsolatos személyes tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önismeret fejlesztése a saját mozgatóerőkre való reflektálás révén. Az önelfogadás és az akaraterő fejlődésének támogatása. Ösztönzés a személyes értékválasztásra és az ezzel járó feszültségek kezelésének gyakorlása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Nyelv és gondolkodás Vajon hogyan születik a gondolat? Mi minden befolyásolja, hogy mit gondolok? Mindig van-e célja a gondolkodásnak? Milyen kapcsolat van a gondolkodás és a nyelv, a fogalmak és a szavak között? Milyen kapcsolat van a szavak és a tettek között? Hogyan befolyásolhatja a nyelvhasználat a társas kapcsolataimat?		*Magyar nyelv és irodalom*: a kommunikációs céloknak megfelelő szövegek írása; a nyelv

Vajon aki más nyelvet beszél, az másképp is gondolkodik? *Tudás és értelem* Mi az, ami igazán érdekel? Hogyan és mit tanulok könnyen? Miben vagyok sikeres? Mi az, amiben kevésbé vagyok sikeres, és vajon miért? Akarok valamin változtatni ezen a téren? Ha igen, miért és hogyan? Miben vagyok tehetséges? Hogyan használom és hogyan fejlesztem a tehetségemet? Vajon már a születéskor eldől, hogy milyen teljesítményt érhet el valaki, vagy a tanulás és a gyakorlás szerepe a meghatározó? *Ösztönzők és mozgatóerők* Mi minden befolyásolja a tetteimet és a döntéseimet? Mik az ösztönök, és hogyan hatnak a viselkedésünkre? Mikor jó, hogy hatnak ránk, és mikor nem? Tudjuk-e befolyásolni az ösztönös késztetéseinket? Hogyan hatnak a testi és lelki állapotunkra, tetteinkre a pozitív és a negatív érzések és érzelmek? Lehet-e befolyásolni az érzelmeket? Milyen igények, vágyak és célok alakítják a döntéseinket? Mi az, ami akarattal elérhető, és mi az, ami nem? Hogyan hat ránk a siker, a kudarc és a válság? Ha én nem vagyok magamért, akkor ki van értem? Elég-e az, ha csak magamért vagyok? *Érték és mérték* Mi az, ami igazán fontos az életemben? Vannak-e olyan értékek, amelyek mindenkinek egyformán fontosak? Mik az én értékeim? Előfordult-e már olyan döntési helyzet, amikor ütköztek ezek az értékek egymással, és választanom kellett közöttük? Mit tettem akkor, és mit tennék hasonló helyzetben most? Tudok-e valamilyen sorrendet felállítani az értékeim között?	állandósága és változása. *Technika, életvitel és gyakorlat:* tanulási pálya; környezet és pályaválasztás; megélhetés. *Biológia − egészségtan:* a serdülőkor érzelmi, szociális és pszichológiai jellemzői;a személyiség összetevői, értelmi képességek, érzelmi adottságok. *Vizuális kultúra:* érzelmek, hangulatok kifejezése; látványok, jelenségek asszociatív megjelenítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nyelv, gondolkodás, szó, fogalom, tett, nyelvhasználat, tudás, értelem, tehetség, siker, kudarc, felelősség, ösztön, érzés, érzelem, igény, vágy, cél, döntés, válság, akarat, érték, értékrend, értékütközés.

Tematikai egység	**Párkapcsolat és szerelem**	**Órakeret 11 óra**
Előzetes tudás, tapasztalat	A nemi éréssel és a szaporodással kapcsolatos biológiai ismeretek. A párkapcsolatok terén szerzett személyes tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak megértetése, hogy milyen szerepet játszik az intim párkapcsolat az emberek életében. Az egymás iránti felelősség érzésének felkeltése. A szexuális visszaélések veszélyeinek tudatosítása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Vonzódás Milyen testi változásokkal jár a serdülőkor, és ezeknek milyen lelki hatásai vannak? Milyen okai lehetnek annak, hogy egyesekhez vonzódunk, míg mások inkább taszítanak bennünket? Honnan tudhatja egy lány és egy fiú, hogy egymás iránti vonzódásuk kölcsönös? Ki tegye meg az első lépést és hogyan? Mi minden lehet félreértések forrása? Mit szabad és mit nem szabad tenni abban az esetben, ha a vonzódás nem kölcsönös? *Együttjárás* Milyen forrásai és formái lehetnek a szerelemben az örömnek és a boldogságnak? Mit jelent a másik tisztelete és az egymás iránti felelősség a párkapcsolatban? Hogyan tudják segíteni egymást a szerelmesek? Mikor elég érett egy fiatal a szexuális kapcsolatra? Hogyan kerülhető el a nem kívánt terhesség? Mit jelent és hogyan teremthető meg az intimitás a szexuális kapcsolatban? Milyen forrásai és formái lehetnek a problémáknak és a konfliktusoknak egy párkapcsolatban? Hogyan lehet és meddig érdemes feloldani ezeket? Honnan lehet észrevenni, hogy a vonzódás már nem kölcsönös? El lehet-e kerülni a lelki sérüléseket egy szakítás során? *Házasság, család és otthonteremtés* Milyennek képzelem azt az embert, aki majd felnőttként a társam lesz az életben? Milyen családot és milyen otthont szeretnék? Fontos-e a házasságkötés ahhoz, hogy két egymást szerető ember együtt éljen? Milyen a jó házasság? Mit lehet tenni a fenntartása érdekében? Mivel és hogyan lehet elrontani? Le lehet-e élni egy életet egyetlen ember mellett? Lehet-e, érdemes-e erre törekedni? Miért dönt úgy két ember, hogy családot alapít? Fontos-e, hogy amikor egy gyerek világra jön, a szülei házastársak legyenek? *Visszaélés a nemiséggel* Mit jelent a prostitúció, a pedofília, a pornográfia és a szexuális bántalmazás kifejezés? Hogyan lehet elkerülni, hogy ilyesminek az áldozataivá váljunk? Hol lehet segítséget kérni ilyen jellegű fenyegetettség esetén? Mi a teendő, ha egy társunkat ilyen veszély fenyegeti?	*Biológia− egészségtan:* nemi jellegek, nemi hormonok; a menstruációs ciklus folyamata; másodlagos nemi jellegek, lelki tulajdonságok; a fogamzásgátlás módjai, következményei; az abortusz egészségi, erkölcsi és társadalmi kérdései; a fogamzás feltételei, a méhen belüli élet mennyiségi és minőségi változásai, a szülés/születés főbb mozzanatai.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nemi érés, vonzás, taszítás, szerelem, nemi vágy, szexuális kapcsolat, házasság, család, gyerekvállalás, terhesség, prostitúció, pornográfia, szexuális bántalmazás, áldozat, családon belüli erőszak.

Tematikai egység	Egyén és közösség	Órakeret 11 óra

Előzetes tudás, tapasztalat	Formális és informális, iskolai és iskolán kívüli közösségekben szerzett személyes tapasztalatok.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önismeret fejlesztése, valamint az autonóm gondolkodás és cselekvés iránti igény felkeltése, megerősítése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Közösségeim Milyen csoportokhoz tartozom és miért? Mi változott ezen a téren az utóbbi időben? Milyen okai vannak a változásnak? Melyik csoporthoz mennyire kötődöm? Melyikben mennyire érzem szabadnak magam? *Erőt adó közösség* Miért van szükségünk arra, hogy együtt legyünk másokkal? Miben különbözik a közösséghez tartozás a páros kapcsolattól, és miben hasonlít rá? Milyen szerepet töltök be a közösségeim életében? Mit kapok tőlük, és mit adok nekik? Mitől érzem magam jól vagy rosszul egy csoportban? Mit tehetek azért, hogy a csoportban, amelyhez tartozom, mindenki jól érezze magát? *Korlátozó közösség* Milyen érzés, ha valamilyen kérdésben mást gondolok, mint a csoport többi tagja? Lehet-e egy csoporton belül másképp viselkedni, mint ahogy a többség teszi? Milyen következményekkel járhat ez? Meg tudja-e változtatni egy ember egy csoport nézeteit vagy viselkedését? *Szabadság és korlátozottság* Mennyire vagyok szabad és önálló a tetteimben és a választásaimban? Mi az, amihez alkalmazkodnom kell egy közösségben, és mi az, amiről valóban szabadon dönthetek? Kitől kaphatok segítséget, ha döntenem kell? Kiknek és milyen szabályoknak kell mindenképp engedelmeskednem? Milyen előnyei és milyen veszélyei lehetnek az engedelmességnek? Van-e olyan helyzet, amikor nem kell vagy nem szabad engedelmeskednem? Hogyan segíthet a lelkiismeret a jó és a rossz, a bűn és az erény közötti választásban? Milyen helyzetekben mondhat mást a lelkiismeretem, mint a szabályok vagy a közösségem tagjai? Figyelmeztet-e a lelkiismeretem saját tévhiteimre és előítéleteimre?	*Biológia egészségtan:* leány és női, fiú és férfi szerepek a családban, a társadalomban; mások megismerése, megítélése és a kommunikáció; családi és iskolai agresszió, önzetlenség, alkalmazkodás, áldozatvállalás, konfliktuskezelés, probléma feloldás; a kamasz helye a harmonikus családban; a viselkedési normák és szabályok szerepe.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Csoport, közösség, önállóság, korlátozás, alkalmazkodás, engedelmesség, szabály, lelkiismeret, választás, bűn, erény, előítélet, tévhit.

Tematikai egység	**Helyem a világban**	**Órakeret 11 óra**
Előzetes tudás, tapasztalat	Az Európáról, a globalizációról és a multikulturális társadalmakról szerzett történelmi és földrajzi ismeretelemek.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az európai identitás kialakulásának támogatása a tanulókban. A más kultúrák iránti nyitottság erősítése; annak elfogadtatása, hogy napjaink globális világában a kultúrák és a népcsoportok számos ok miatt keverednek egymással, ami előnyökkel és nehézségekkel is együtt járhat. A legfontosabb általános társadalmi normák funkciójának megértetése és a betartásukra vonatkozó igény erősítése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Tágabb otthonunk: Európa Melyek az Európai Unió jelképei, és mit jelentenek ezek számomra? Európa mely térségeiben élnek olyan emberek, akiket közelebbről vagy távolabbról ismerek? Mi kapcsol össze velük? Miben hasonlítanak egymásra Európa különböző országainak lakói, és mi mindenben különböznek egymástól? *Színesedő társadalmak* Miért akarnak egyes emberek máshol tanulni vagy dolgozni, mint ahol megszülettek? Milyen pozitív és negatív hatásai lehetnek e jelenségnek az egyének és a közösségek életére? Mi az oka annak, hogy sokan elmenekülnek saját hazájukból, és más országban akarnak letelepedni? Be kell-e engedni egy gazdagabb országnak a saját területére a világ szegényebb térségeiből menekülőket? Milyen előnyei származhatnak a külföldiek befogadásából egy országnak, és milyen problémák forrása lehet ez? Vajon ugyanolyan jogok illetik-e meg a külföldről érkezőket, mint a befogadó ország polgárait? Melyek a más néphez vagy más kultúrához tartozó emberekkel szembeni sztereotípiák és előítéletek forrásai? Miért fordulnak elő Magyarországon és Európa más részein is etnikai hátterű konfliktusok? Mire van szükség ahhoz, hogy létrejöjjön a bizalom és az együttérzés a különböző kultúrákhoz tartozó emberek között? *A társadalmi együttélés közös normái* Milyen jellegű szabályok vonatkoznak a társadalom minden tagjára? Milyen esetekben fogadható el a kivételezés? Hogyan alakulnak ki ezek a közös szabályok? Miért baj, ha egyesek nem tartják be ezeket a szabályokat? Jogos-e, ha ezért megbüntetik őket? A büntetés milyen formái fogadhatók el? Milyen módon lehet jóvátenni, ha valaki vétett a társadalom közös normái ellen? Milyen formában próbálnak egyes emberek mások által nem elérhető előnyökhöz jutni? Meg lehet-e szüntetni a vesztegetést és a korrupciót? Lehet-e a hála jele a hálapénz? Hibázik-e az, aki adja vagy az, aki kapja? Melyik hatékonyabb, a büntetés vagy a megelőzés? Mit tehet az egyén és a közösség a társadalmi normák általános érvényre jutása érdekében? Meg lehet-e tartani azt az elvet, hogy ne tegyünk senkivel olyat, amit nem szeretnénk, hogy velünk megtörténjen?	*Földrajz*: éhezés és szegénység a világban; Európa változó társadalma; az Európai Unió lényegének megértése; népességmozgások és menekültáradat; a Kárpát-medence népei. *Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek*: egyenlőség és egyenlőtlenségek a társadalomban; állampolgári jogok és kötelességek; a nyugati integráció kezdetei; az Európai Unió létrejötte és működése; a globalizáció előnyei és veszélyei; Magyarország Alaptörvénye; a magyarországi nemzetiségek és etnikai kisebbségek; a cigány (roma) népesség helyzete.

Új technikák, új szabályok Vajon az, ami fenn van a világhálón, a világ közös tulajdonának tekinthető? Mi az, amit szabadon használhatunk fel az interneten elérhető tartalmak közül, és mi az, amit nem? Mi az, amit szabadon letölthetünk onnan, és mi az, amit nem? Honnan lehet tudni, hogy mit véd a szerzői jog és mit nem? Vannak-e a mobil telefon használatának közösségi szabályai?	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Európai Unió, menekült, befogadó ország, sztereotípia, előítélet, etnikai konfliktus, társadalmi norma, szabályszegés, vesztegetés, korrupció, hálapénz, büntetés, megelőzés, szerzői jog.

Tematikai egység	**Mi dolgunk a világban?**	**Órakeret 11 óra**
Előzetes tudás, tapasztalat	Az alkohol, a cigaretta és a drogok káros hatásaival kapcsolatos egészségtani ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A személyes jövőkép kialakításának ösztönzése, az egyéni és közösségi boldogulást támogató értékek melletti elköteleződés támogatása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Jóllét és jólét Mivel lehet a legnagyobb örömet, illetve bánatot okozni nekem? Mitől érzem jól magam a bőrömben, és mitől érzem rosszul? Miről tudnék könnyen lemondani a jelenlegi életem javai és lehetőségei közül? Mi az, amihez mindenképp ragaszkodnék? Mit szeretnék elérni az életemben? Mit lehet pénzért megkapni és mit nem? Mit kell tennem azért, hogy egészséges maradjak? *Boldogulás, boldogság* Hogyan képzelem el a jövőmet? Mikor érezném sikeresnek, értelmesnek az életem alakulását? Milyen szerepe lehet ebben a tanulásnak, a pénznek, a munkának, az alkotásnak és az emberi kapcsolatoknak? Milyen foglalkozásokat tudok elképzelni magamnak? Mit tartok még fontosnak a boldoguláshoz? Mivel tudom enyhíteni a rosszkedvemet vagy a bennem lévő feszültséget, ha valami nem úgy sikerül, ahogy elképzeltem? Mit gondolok ezzel kapcsolatban a drogról és az alkoholról? Vajon mindent érdemes kipróbálni az életben, vagy van olyasmi, amit egyszer sem? Amit sokan tesznek, azt helyes is tenni? Mit tehetek és mit nem szabad tennem a boldogulásomért? *A média és a valóság* Mit tudhatunk meg a világról a tévéből, az újságokból és az internetről? Honnan tudjuk, hogy a valóságot mutatja-e be az, amit az újságban olvasunk, a tévében látunk, az interneten találunk? Mitől függ, hogy egy információt hitelesnek érzünk-e vagy sem? Hogyan	*Magyar nyelv és irodalom*: a sajtóműfajok alapvető jellemzőinek tudatosítása; hírek, események a médiában. *Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek*: tudományos és technikai forradalom; a világháló. *Vizuális kultúra:* képek, látványok, médiaszövegek, események önálló elemzése a vizuális közlés köznapi és művészi formáinak felhasználásával; a mozgóképi nyelv alapjainak, működésének értelmezése.

kell tájékozódnunk ahhoz, hogy valós információhoz jussunk? Tudjuk-e mi magunk is alakítani a világot a médián keresztül?	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Jólét, öröm, bánat, elégedettség, boldogság, boldogulás, vágy, remény, hiányérzet, elégedetlenség, boldogtalanság, stressz, drog, alkohol, függőség, értelmes élet, média, befolyásolás, korrupció, hitelesség.

Tematikai egység	**Hit, világkép, világnézet**	**Órakeret 11 óra**
Előzetes tudás, tapasztalat	Különböző vallásokhoz kapcsolódó, történelmi, irodalmi és művészeti ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tények és vélemények elkülönítése; érvényes állítások és értékelések megfogalmazásának gyakorlása, fejlesztése. A nagy világvallások legfontosabb tanításainak megismertetése. A világértelmezések közötti párbeszéd fontosságnak elfogadtatása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Az ember mint értékelő és erkölcsi lény Hogyan tudunk különbséget tenni a tények és a vélekedések között? Miért fontos ezek megkülönböztetése? Hogyan tudjuk eldönteni, hogy egy állítás igaz vagy nem? Miért fontos ezt tudni? Hogyan alakulnak ki a tévhitek, a sztereotípiák és az előítéletek? Mi járul hozzá ezek fenntartásához, és mi segíti elő a lebomlásukat? Mi a különbség a meggyőződés, a hit, a világkép és a világnézet között? *A nagy világvallások világképe* Milyennek mutatja be a világ kezdetét, működését és végét a judaizmus, a kereszténység, az iszlám, a hinduizmus és a buddhizmus? Milyen egyéb világképek élnek más vallásokban? Miben hasonlítanak ezek egymáshoz, és miben különböznek? *A nagy világvallások erkölcsi tanításai* Mit mond a kereszténység a jóról és a rosszról, a helyesről és a helytelenről? Mit mondanak ugyanerről a judaizmus, az iszlám, a hinduizmus és a buddhizmus tanításai? Melyek a világvallások közös értékei? *Párbeszéd és együttműködés* Miről érdemes együtt gondolkodniuk a mai világban a különböző keresztény felekezetek képviselőinek, a keresztény és zsidó vallású embereknek, a kereszténységeknek és más vallások követőinek, a hívőknek és a nem hívőknek? Milyen új vallási mozgalmak kialakulásának lehetünk tanúi napjainkban? Vajon miért nem a régi vallások közül választanak maguknak ezek követői?	*Vizuális kultúra:* személyes véleményt kifejező vizuális megjelenítés adott témában. *Földrajz:* a világvallások társadalmat, gazdaságot, környezetet befolyásoló szerepe; kultúrák találkozásai a Föld különféle térségeiben.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tény, vélemény, állítás, értékelés, tévhit, sztereotípia, előítélet, Tízparancsolat, meggyőződés, világkép, világnézet, hit, vallás, világvallás, erkölcsi tanítás.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló megérti, hogy az ember egyszerre biológiai és tudatos lény, akit veleszületett képességei alkalmassá tesznek a tanulásra, mások megértésre és önmaga vizsgálatára. Érti, hogy az emberek viselkedését, döntéseit tudásuk, gondolataik, érzelmeik, vágyaik, nézeteik és értékrendjük egyaránt befolyásolják. Képes reflektálni saját maga és mások gondolataira, motívumaira és tetteire. Életkorának megfelelő szinten ismeri önmagát, hosszabb távú elképzeléseinek kialakításakor képes reálisan felmérni a lehetőségeit. Képes erkölcsi szempontok szerint mérlegelni különféle cselekedeteket, és el tudja viselni az értékek közötti választással együtt járó belső feszültséget. Képes ellenállni a csoportnyomásnak, és saját értékrendje szerinti autonóm döntéseket hozni. Tisztában van vele, hogy baráti- és párkapcsolataiban felelősséggel tartozik a társaiért. Kialakultak benne az európai identitás csírái. Nyitott más kultúrák értékeinek megismerésére és befogadására. Érti a szabályok szerepét az emberi együttélésben, s e belátás alapján igyekszik alkalmazkodni hozzájuk; igényli azonban, hogy maga is alakítója lehessen a közösségi szabályoknak. Van elképzelése saját jövőjéről, és tisztában van vele, hogy céljai eléréséért erőfeszítéseket kell tennie. Életkorának megfelelő szinten tisztában van vele, hogy minden döntés szabadsága egyúttal felelősséggel is jár. Fontosnak érzi a közösséghez tartozást, miközben törekszik személyes autonómiájának megőrzésére. Képes megfogalmazni, hogy mi okoz neki örömet, illetve rossz érzést. Tisztában van a függőséget okozó szokások súlyos következményeivel. Tudja, hogy ugyanazt a dolgot különböző emberek eltérő módon ítélhetik meg, ami konfliktusok forrása lehet.

7-8. évfolyam (2020/2021-ben induló 5. évfolyamtól felmenő rendszerben)

Felső tagozat második felében az éntudat, az önismeret az életkor előre haladásával járó horizontális bővülése és fejlődése a témakörökben való egyre elmélyültebb, kritikus gondolkodás és mérlegelés elősegítését és támogatását igényli a pedagógus részéről, az oktatási szakasz végén pedig az önálló döntéshozatal segítését is. A döntésekkel járó felelősségvállalást tudatosítani kell diákjainkban, bármilyen nyelvi és intellektuális szinten állnak is.

Szintén fontos ebben az életkori szakaszban a kortárs csoportban való megfelelés reális szintjének kialakítása, a formálódó világkép sok szempontú támogatása és elősegítése. Sajátos nevelési igényű tanulóink esetében ez nagyon fontos és gazdag módszertani repertoárt igényel a gyógypedagógus részéről. Nagy hangsúlyt fektetünk a diákjaink között zajló kommunikációs formák, csatornák és a hatékony együttműködési képesség megteremtésére és interiorizálására. A nemi érés ezen szakaszában kiemelkedő hangsúlyt fektetünk a családokat is támogatva a helyes magatartási minták és nemi szerepek megértetésére.

A témakörök áttekintő táblázata a javasolt óraszámokkal:

Témakör neve	**Javasolt óraszám**
1. Éntudat – Önismeret - Fogyatékosság	5/év
2. Család – Helyem a családban	6/év
3. Társas tudatosság és társas kapcsolatok – Helyem a társas-lelkületi közösségekben, fogyatékkal élő közösségek	6/év
4. A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – helyem a társadalomban, fogyatékkal élő közösségek	5/év
5. A természet rendjének megőrzése, a fenntartható jövő	6/év
6. Az európai kultúra emberképe, hatása az egyén értékrendjére, másság	6/év
Összes óraszám:	34/év

Témakörök óraszámai, tartalmi és fejlesztési feladatai

TÉMAKÖR: Éntudat – Önismeret

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5+5 óra

A tantárgy fejlesztési feladatai

Önismeret

- Saját főbb személyiségjegyek vizsgálata, tulajdonságok;
- Ismerkedés a társadalmi szerepekkel, elvárásokkal;
- Saját identitás fogalmának bővítése;
- Az emberi gondolkodásmód sokszínűsége megértése;
- Azonos helyzetekre adott eltérő reakciók, vélemények elemzése;
- Az egyének néhány cselekvésének saját értékrenddel való összevetése;
- Önkifejezési módok gyakorlása.

Szükségletek és igények

- A tanulás és fejlődés összefüggéseinek megértése a tanuló életében;
- Információforrások kritikus elemzése;
- Saját szokások, életvezetési mód, életszemlélet értékelése a testi és mentális egészség, a lehetséges káros tényezők feltárása, ezek elkerülésére javaslatok az önazonosság és a fejlődés szempontjából;
- Saját igények és szükségletek feltárása.

Célok és tervek

- A felelősség, önismeret, munka, együttműködés, kreativitás, vállalkozó szellem, munkamegosztás, pénzügyi tudatosság megjelenése a mindennapi cselekvésekben;
- A siker, a boldogság, boldogulás átérzése, azonosítása az egyén életében;
- A pozitív életszemlélet tudatosítása;
- Néhány személyes életcél megfogalmazása.

FOGALMAK

önismeret, önazonosság, boldogulás, boldogság, jólét, jóllét, stressz, káros szenvedély, függés, alkotás, munka, pénzügyi tudatosság

TÉMAKÖR: Család – Helyem a családban

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6+6 óra

A tantárgy fejlesztési feladatai

Érzelmek és cselekvések hatása

- Külső és belső tényezők összehangolása, hatásuk az érzelmi-mentális állapotra;
- Stratégiák kidolgozása a negatív hatások kivédésére;
- Valós és virtuális térben zajló cselekvések elemzése a másokra tett hatás;

Kölcsönösség és egyenlőség a kapcsolatokban;

- A bizalom, szeretet, tisztelet, segítség és intimitás a kapcsolatokban, fogalmak;
- Pozitív minták a harmonikusan működő párkapcsolatokra;
- Az egyenlőtlen, kihasználó vagy bántalmazó kapcsolat jellemzőinek azonosítása, az erre vonatkozó jogok és a védelem lehetőségeinek megismerése.

Változások a családban

- A család társadalmi funkciói értelmezése, a családszerkezet sokfélesége;
- A harmonikus családi életet meghatározó értékek összegyűjtése,
- A támogatás, megértés, tanulás, együttérzés és egyenlőség vizsgálata családi kapcsolatokban;

- A serdülőkor önállósági igényéből vagy az életkori különbségekből eredő vélemény- és érdekkonfliktusok azonosítása.

FOGALMAK

érzelem, szerelem, párkapcsolat, vonzódás, intimitás, bizalom, hűség, igény, nemzedék, értékrend, önvédelem, zaklatás, emberi jogok.

TÉMAKÖR: Társas tudatosság és társas kapcsolatok – Helyem a társas-lelkületi közösségekben

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6+6 óra

A tantárgy fejlesztési feladatai

Felelősség egymásért

- Kapcsolatrendszerek, az egyén felelősségének megfogalmazása különböző szerepekben: cselekvőként vagy szemlélőként, aktív segítőként vagy érzelmi támogatóként a valós és a virtuális térben is.

A kapcsolatok minősége

- Egymás jobb megismerésének játékos feladatok által;
- Megítélő vélemények elemzése a sztereotípiák, az előítéletek, elfogadás, tolerancia;
- A figyelmesség, közös tervezés és az együttműködés példáinak érvényesítése;
- A tartós kapcsolatok és párkapcsolatok alapvető feltételeinek megismerése.

A kapcsolatok megóvása

- Kapcsolati konfliktusok elemzése eltérő igények, kommunikáció és érzelmek szempontjából, megoldási stratégiák kidolgozása;
- A felelősségvállalás, bocsánatkérés és a jóvátétel szerepének felismerése a kapcsolatok helyreállításában,

FOGALMAK

kapcsolatrendszer, viszonyulás, konfliktuskezelés, jóvátétel, alkalmazkodás, önállóság, cselekvés, átélés, előítélet, elfogadás

TÉMAKÖR: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – helyem a társadalomban

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5+5 óra

A tantárgy fejlesztési feladatai

A közösségek és identitás

- A kulturális-társadalmi identitás alapjai, a nemzeti identitás megőrzése;
- Európa fogalma, az Únió szerepének felismerése;

- A különböző közösségekhez tartozás lehetséges ellentmondásai feltárása;
- Különböző közösségek viszonyainak elemzése;

Értékek a társas együttműködésben;

- A bizalom, becsületesség és felelősségvállalás, mint értékek azonosítása;
- Az elesettek segítése, a szolidaritás fogalmának értelmezése;
- Véleményalkotás a szabálysértés, csalás, jogsértés, bűnelkövetés fogalmai;
- Kérdések megfogalmazása a büntetés néhány formájáról;
- Az együttműködés, felelősségvállalás, feladatvállalás alapelveinek átélése;
- A jogok és kötelességek rendszerének elemzése több társadalmi szinten;
- Az egyén aktív részvételi lehetőségei a társadalom életének szabályozásában;
- Társadalmi témájú médiahírek elemzése, saját médiafogyasztás vizsgálata;
- Az agresszív nyelvhasználat és az információtorzítás felismerése.

FOGALMAK

nemzet, nemzetiség, kultúra, identitás, tolerancia, szolidaritás, szabályszegés, jogsértés, bűn, büntetés, érdekérvényesítés, társadalmi cél, média

TÉMAKÖR: A természet rendjének megőrzése, a fenntartható jövő

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6+6 óra

A tantárgy fejlesztési feladatai

Lehetőségek és egyenlőtlenségek

- Általános emberi szükségleteket egyéni, helyi és az emberiség szintjén;
- Az egyén és közösség rövid és hosszú távú érdekei közötti ellentmondások;
- Az emberiség létezésének alapvető feltételeit veszélyeztető folyamatok azonosítja;
- Társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségek okainak megismerése.

Az ember és környezetének kölcsönhatása

- Az emberiség életét és gondolkodását leginkább befolyásoló technológiák hatásainak elemzése a személyes kapcsolatok és az életminőség szempontjából, megoldási javaslatok, etikai szabályok megfogalmazása a problémákra;
- Károsító és építő, környezetszépítő tevékenységek megkülönböztetése;
- Néhány környezeti etikai és bioetikai kérdés megismerése;

Az emberiség jövője

- A fogyasztói és pénzügyi tudatosság fő elveinek rendszerezése;
- Környezetbarát technológiai megoldások, kreatív újra hasznosítási lehetőségek;
- Saját célok megfogalmazása a fenntartható fejlődés érdekében.

FOGALMAK

erőforrás, globális hatás, újrahasznosítás, környezetbarát technológia, egyéni felelősség, fenntartható fejlődés, egyenlőtlenség

TÉMAKÖR: Az európai kultúra emberképe, hatása az egyén értékrendjére

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6+6 óra

A tantárgy fejlesztési feladatai

Világnézet és erkölcs

- Különböző világnézeten alapuló gondolkodások összehasonlítása;
- Az erkölcs értelmezése, mint viselkedést szabályozó értékrendszer;
- A személyes erkölcsi tényezők: a család, a média, a kortárs csoportok, a nevelők;
- Az egyén és közösség értékítéletének ellentmondásai és azok felfedése;
- A zsidóság és a kereszténység, világképeinek fő vonásai, fő tanításaik megismerése;
- A vallás szerepének jelentőségének azonosítása az emberek életében;
- A zsidó és keresztény vallások értelmezése;
- Az egyházak társadalmi tevékenységének megismerése.

A vallások tanításai

- A tízparancsolat megismerése;
- A felebaráti szeretet, felelősségvállalás gyakorlása a másik ember iránt;
- Olyan értékek keresése, melyek azonosak a vallásos és nem vallásos emberek számára.

FOGALMAK

vallás, hit, erkölcs, kereszténység, iszlám, judaizmus, hinduizmus, buddhizmus, felebaráti szeretet, karitász, aranyszabály, az élet tiszteletének elve, tízparancsolat

Egyéni anyanyelvi nevelés

1/1 - 8. évfolyam

Rehabilitációs óra.

Lehetőség szerint minden tanuló részesüljön naponta 15 perc egyéni foglalkozásban. Mindig az egyéni adottságokat, életkori sajátosságokat figyelembe véve határozzuk meg a fejlesztés menetét (ütemét, módját).

Célok

Elsőrendű célunk a NAT által meghatározott műveltségi területek alapján, az ajánlott tantárgyi rendszerben, szorosan kapcsolódva elsősorban a Magyar nyelv és irodalom tantárgyhoz, az anyanyelvi kompetencia fejlesztése.
Az anyanyelvi kompetencia fejlesztésével a többi kulcskompetencia fejlesztésének feltételeit igyekszünk megteremteni.

Feladatok

Az Egyéni anyanyelvi nevelés lehetőséget nyújt a hallássérült tanulók kommunikációs készségének fejlesztéséhez.
Feladata az érthető beszéd kialakítása és megtartása, a hallókészülék folyamatos használatával a hallásmaradvány maximális kihasználása, a beszédhallás fejlesztése. A beszéd igényes eszközzé fejlesztésének segítségével a hatékony önálló tanulási kompetencia és a személyiség sokoldalú fejlesztése érdekében is sokat tehet.
A feladatok egyben a foglalkozás mozzanatait is tartalmazzák.

1. A beszéd érthetőségének javítása

a tiszta alaphang kialakítása és megtartása az érthető beszédhangok kialakítása, az egyszerűbb, majd a bonyolultabb hangkapcsolatok gyakorlása
a természetes beszédtempó, jó ritmus, hangsúly fejlesztése
a pontos szájról olvasási kép kialakítása az artikulációs mozgások fejlesztésével

2. A hallásnevelés

időtartama legyen rövid, de rendszeres
a feladatokat a tanulók auditív szintjéhez igazítsuk
először vizuálisan adjuk a mintát
Gyakori legyen a szerepváltás a feladatok alatt
a társalgásokba és a tananyaggal kapcsolatos feladatokba is iktassunk be auditív fejlesztő elemeket

A hallás fokozatos elsajátításának lépései:
Felfedezés, felfigyelés a hangra.
Diszkriminálás, azonos vagy különböző hang, szó vagy mondat felismerése, megkülönböztetése (az eltérés, különbözőség nagy legyen).
Felismerés, differenciálás kisebb eltérésekkel, hosszúság, illetve hangi összetevők alapján, a nehézségi fokozatok betartásával (előbb kettő, majd több közül).
Megértés hallás alapján, a kapott információ feldolgozása (kérdésre válaszol a tanuló, utasítást végrehajt, ellentétet, felsőfogalmat megnevez, körülírásra megnevez fogalmakat, stb.).
Megértés hallás alapján, információ nélkül (pl.: új fogalom akusztikus bemutatása).

3. A kommunikációs alapkészség kibontakoztatása a társalgáson keresztül
a beszélgetések során előforduló kiejtési és nyelvalaki hibákat módszeresen javítjuk
elősegítjük a nyelvelsajátítás minél magasabb szintre való emelését
A társalgás alapszabályai:
Alapvető feltétel a megfelelően kiválasztott, jól beállított hallókészülék. A működést a Ling-féle hangteszttel (á, ú, í, s, sz, m) ellenőrizzük.
Oldott, kellemes légkör egymás mellett ülve, laza beszélgetés, mindkét fél figyel a másikra.
A társalgás témája a gyerek számára érdekes, értelmi szintjének megfelelő legyen.
Lényeges a közös figyelemösszpontosítás, a közös jelenlét. A tanuló értse, hogy miről van szó.
Gyakori szerepcsere társalgás közben.
A tanár feladatai:
A foglalkozás nyugodt körülményeinek megteremtése (eszközök kikészítése; a tanuló és a tanár egymás mellett ülnek az asztalnál).
A hallókészülék használatát és működését ellenőrzi a foglalkozás elején.
Nyelvi reakcióiban normál, köznapi társalgási nyelvet használ.
Figyeli a tanuló kezdeményezéseit, és megragadja ezeket.
Korrigál grammatika vagy szókincs tekintetében, emeli a nyelvi szintet.
Lehetőséget ad a minta megismétlésére.
Felszínen tartja a társalgást, érdeklődik, kérdéseket tesz fel.
Figyeli, hogy a tanuló hogyan reagál: nem reagál, gesztussal vagy hanggal reagál (vokalizál, szavakat mond, tőmondatokat vagy összetett mondatokat használ, összefüggően beszél).
Megállapítja az imitáció hosszát, a hang minőségét, a kiejtés érthetőségét.
Egy – egy mondatot kiemel, leírják, megismétlik a tanulóval, és a következő alkalommal visszatérnek rá.
Gondoskodik rajzokról, képekről, képsorozatokról, mesekönyvekről, nagyobbaknál újságcikkekről, a tanagyaghoz kapcsolódó képekről, szövegrészekről, ismeretterjesztő könyvekről, és a tanuló saját élményeinek felhasználásával is motivál, beszélgetésre késztet.
Különösen dysphasiás tanulók esetében a tükröt is használja.

Értékelési rendszer

Folyamatosan értékeljük a tanulókat szóban az elért eredményekről. A tanulók fejlődését mindig önmagukhoz kell mérni! Minden tanulóról feljegyzést készítünk, mely tartalmazza az audiogramot, a foglalkozások idejét, és a haladás irányát, a felmerülő problémákat.

Év eleji és év végi felmérést készítünk a hallás szintjéről és a beszédérthetőségről, a helyesen ejtett és a még hibás hangokról.
A Kerettanterv szempontrendszerének megfelelően a következőket vettük át:
a fejlesztésközpontú pedagógiai gyakorlatban az értékelés az elért fejlesztési eredmények mentén történik a jó értékelés értékrendet közvetít, megerősít, és nem megszégyenít; legyen személyre szóló és nem minősítő jellegű; tartalmazzon útmutatást, biztatást a továbblépéshez (így a tanuló tudatosabban és nagyobb kedvvel tudja majd végezni a feladatait)
Szempontok a tanulók teljesítményének értékeléséhez az Egyéni anyanyelvi nevelésben az anyanyelvi kompetencia fejlesztése érdekében:
beszédérthetőség (artikuláció tisztasága, hangkapcsolatok helyes kiejtése, időtartam érzékeltetése, levegővel való gazdálkodás, a magyar nyelv sajátosságainak megfelelő hanglejtés) mondat- és szövegfonetikai eszközök használatának tudatossága
hangerő és beszédhelyzet összhangja.
beszédkészség, a szóbeli szövegek alkotásának és -megértésének színvonala (szókincs terjedelme, pontos használata; a gondolatok kifejezésének értelmessége; a szóbeli közlések megértésének pontossága; a kérdésfeltevések és válaszadások lényegre irányultsága)
kommunikációs szokások (a beszélőre irányuló figyelem fejlettsége; a beszélgetésbe, vitába, megbeszélésbe való bekapcsolódás szabályainak ismerete és alkalmazási szintje; a tanult nyelvi fordulatok szituációknak megfelelő használata)
Az Egyéni anyanyelvi nevelés fejlesztési szakaszai:
(A Kerettantervhez igazodva)
Bevezető és kezdő szakasz
(Az óvodai Egyéni anyanyelvi nevelés időszaka, mely részletesen az Óvodai Nevelési Programban található)
Alapozó szakasz
(az 1/1, 1/2, 1. és 2. évfolyamokon)
Korrekciós szakasz
(a 3. – 4. – 5. – 6. évfolyamokon)
(Ez a szakasz egyrészt a Módosított Kerettanterv Bevezető és kezdő szakaszát, másrészt az 5. – 6. évfolyamokra érvényes Alapozó szakaszt foglalja magában az Egyéni anyanyelvi nevelés esetében.)
Cél:

Az anyanyelvi kommunikáció kulcskompetenciájának fejlesztése, ezen belül a verbális kommunikáció szintjének személyre szóló emelése, hogy a tanuló az érzéseit, gondolatait minél érthetőbben tudja kifejezni.

óvoda - bevezető és kezdő szakasz

Feladatok:

beszédlégzés

helyes beszédlégzésre szoktatás a spontán beszéd egyszerű, később összetett mondataiban

a levegővel való gazdálkodás feleljen meg az elhangzó szöveg helyes tagolódásának

a beszédlégzés tudatosítása koncentrációs légző-gyakorlatokkal (növekvő szótagszámú ismert szöveg visszamondása egy levegővel)

hangkapcsolódások

különböző mássalhangzók igazodással történő változásának érzékeltetése

zárhangok kapcsolódása nazálisokkal, réshangokkal, affrikátákkal, likvidákkal

réshangok kapcsolódása zárhangokkal, nazálisokkal, affrikátákkal, likvidákkal

affrikáták kapcsolódása zárhangokkal, nazálisokkal, réshangokkal, likvidákkal

likvidák kapcsolódása zárhangokkal, nazálisokkal, réshangokkal

nazálisok kapcsolódása zárhangokkal, réshangokkal, likvidákkal, affrikátákkal

példák gyűjtése a különböző hangkapcsolatokra

társalgás

a megnövekedett szókészlet, a bonyolultabb nyelvhasználat elsajátítása mellett törekvés a tiszta ejtésre

a beszédhangok állandó javítása a társalgásokban, a tananyaghoz kapcsolódó szövegekben

egy-egy helytelenül használt nyelvi forma kiemelése és gyakoroltatása a foglalkozásokon

légzéstechnikai gyakorlatokkal a beszéd folyamatosságának segítése

törekvés a könnyed, szabad társalgás szintjének elérésére

hallásfejlesztés

figyelemfelhívás az auditív csatorna használatára

ismeretlen szövegek hallás utáni vizuális követése, megszakítások helyének jelölése

jó hallásmaradvány esetében célzott gyakorlatok a hallás felhasználására a megértésben

kiejtési hibák javítása a hibásan ejtett és javított szó auditív differenciálásával

szájról olvasás

e vizuális csatorna felhasználásával is megsegítjük a fokozatosan növekvő tananyag elsajátítását és a beszédmegértést

1/1-1/2-1-2. évfolyam – alapozó szakasz

Feladatok:
légző- és beszédlégző gyakorlatok
vegyes mélylégzés, hangtalan belégzés, a kilégzés időtartamának fokozatos növelése
kilégzés hangadással (s, sz, f, v, m, z, zs) és hangerő-váltakoztatással
szöveges, ritmikus légzőgyakorlatok
koncentrációs légzőgyakorlatok
az érthető beszéd fejlesztése
beszédhangok időtartamának gyakorlása
szó- és mondatgyakorlatok a beszédritmus és a tempó fejlesztésére
ritmusgyakorlatok a tananyagból kiemelt szövegekkel is
magánhangzó – mássalhangzó-, és mássalhangzó – magánhangzó kapcsolatok helyes ejtése
a szavak helyesírásának és helyes ejtésének az eltérései a különböző hangkapcsolatokban
a beszédhallás fejlesztése
a hangsúlyok érzékeltetése hallás alapján
a beszédhangok időtartamának tudatos megkülönböztetésére késztetés
a beszéd ritmusának megfigyeltetése, érzékeltetése
a ritmusos szövegmondás fejlesztése
az önkontroll fejlesztése
szájról olvasás
ugyanaz, mint a korábbi évfolyamokon
társalgás
ugyanaz, mint a korábbi évfolyamokon

3-4-5-6. évfolyam – korrekciós szakasz

Feladatok:
légző és beszédlégző gyakorlatok
szöveges légzőgyakorlatok
az érthető beszéd fejlesztése
gyakorlatok tempó- és hangerő-változtatásokkal ismert szövegben
a beszédhangok időtartamának gyakorlása
a mássalhangzó-kapcsolatok ejtésének gyakorlása (igazodás, összeolvadás, egybeolvadás)
a különböző tantárgyakban előforduló új szavak és kifejezések helyes ejtése
a beszédhallás fejlesztése

gyakorlatok a helyes hangerő, a beszédtempó, hanglejtés, hangsúly, ritmus észlelésére, alkalmazására köznapi és irodalmi szövegekben is
az önkontroll fejlesztése
szájról olvasás
ugyanaz, mint a korábbi évfolyamokon
társalgás
ugyanaz, mint a korábbi évfolyamokon

A Korrekciós szakasz végére elvárható szint:

a tanuló nagyjából érthetően használja a beszédhangokat, bonyolultabb hangkapcsolatokat mondatokat, szövegrészeket tudjon ritmusosan, megfelelő tempóban olvasni, a kommunikációs normáknak megfelelően verset, prózai szöveget felolvasni
figyeljen a szavak, mondatok hangsúlyozására, a ragokat, névelőket hangsúlytalanul ejtse, hangsúlyozzon a kiemelés szándékával
tudja a hangerőt szándékosan változtatni (suttogás, halk, hangos)
figyeljen a mondatok hanglejtésére
a sokat gyakorolt témakörökben tudjon auditívan tájékozódni
tudja szándékosan szabályozni a belégzést a szöveg értelmezése szerint
legyen képes a kommunikációhoz szükséges koncentrált figyelemre

Megerősítő szakasz
(a 7. és 8. évfolyamokon)
(A Kerettanterv Fejlesztő szakasza)
Cél:
A Magyar nyelv és irodalom tantárgy feladataival egybehangzóan a kommunikáció és az önkifejezés hatékonyságának növelése, az ehhez szükséges képességek továbbfejlesztése. Az aktív és passzív szókincs folyamatos gazdagítása, a beszéd tartalmi fejlesztése.

7. évfolyam – megerősítő szakasz

Feladatok:
az érthető beszéd gondozása
szöveges légzőgyakorlatok
a kiejtési, grammatikai hibák javítása (figyelmeztetésre) a társalgásban
szükség esetén érdemes visszatérni a rögzítés, automatizálás fázisára, a helyes hangképzés gyakorlására
a különböző hangkapcsolatok ejtésének tudatos alkalmazása
egyenletes beszédtempóra törekvés

a beszéd szupraszegmentális elmeinek használata, alkalmazása szó- és mondatsorokon
a szöveg- és mondatfonetikai eszközök biztonságos elsajátíttatása
szöveg gyakorlása kiválasztott hangulati elemek alkalmazásával (intonáció, testbeszéd, mimika)
önállóbb és érthetőbb közlésre törekvés
bővülő terjedelmű szövegek megértésének fejlesztése
köznapi kommunikációs szituációk felismerése és aktív bekapcsolódás azokba
a kapcsolattartás elemi, udvariassági szabályainak ismerete, kifejezési formáinak alkalmazása
a beszédhallás fejlesztése (hallókészülék rendszeres használatával!)
a helyes hangerő, a beszédtempó, hanglejtés, hangsúly, ritmus észlelésének és alkalmazásának gyakorlása köznapi és irodalmi szövegekben, folyamatos beszédben
a beszédhallásra való támaszkodás biztonságának növelése
szájról olvasás
ugyanaz, mint az előző évfolyamokon

8. évfolyam

Feladatok:
a természetest megközelítő folyamatos beszéd használatára törekvés (hangszín, ritmus, hangerő)
az érthető beszéd összes feltételeinek folyamatos gondozása, a hibák javítása érdekében esetleg a korábban végzett gyakorlatokra való visszatéréssel is
nyelvalaki hibák folyamatos javítása a társalgás során
érzelmeknek, helyzeteknek megfelelő intonációra törekvés, és a megfelelő nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszköz megválasztásának gyakorlása
a jelenségek, történések okának megértésére törekvés, és a dolgok következményeinek tudatosítása (az ok-okozati összefüggések felismerése)
köznyelvi és irodalmi szövegek elemzése, gyakorlása, hosszabb összefüggő szöveg elmondása
a kommunikációs készség fokozott fejlesztése (aktív részvétel ismert társalgási helyzetekben, és ismeretlen, váratlan helyzetek megértése)
az érzelmi, szociális és intellektuális érés elősegítése
a gondolkodási kulcskompetencia fejlesztése
a beszédhallás fejlesztése

folyamatos törekvés a beszédhallás egyre fokozottabb mértékű és biztonsággal történő felhasználására
szájról olvasás
ugyanaz, mint az előző évfolyamokon

A Megerősítő szakasz végére elvárható szint:

a tanuló tudja a bővülő ismeretanyagot (tartalom, terjedelem), a tanult társalgási szöveget érthetően közölni
a társalgások során alakuljon ki olyan szintű hallásfigyelme és szájról olvasási képessége, melynek segítségével ismeretlen személyeket és témákat is megért
folyamatos társalgásban tudatosan próbálja alkalmazni az élőbeszéd szabályait (tempó, hangsúly, tagolás)
gondoljon a dolgok, események előzményeire, következményeire, értse meg az összefüggéseket
legyen képes az írott szöveg megértésére és a beszélt nyelv eszközszintű elsajátítására és használatára
Tanulási nehézség, neurogén vagy pszichogén zavar esetén differenciált fejlesztéssel igyekezzük az elvárható szintet az adott tanulóval is megközelíteni.

Értékelés (az 1/1-től a 8. évfolyam végéig):

kizárólag azonnali helyeslő vagy nemleges reakcióval a kezdeti időszakokban, majd a későbbi gyakorlási fázisokban változatlanul megfelelő mimikával, gesztussal és verbálisan is
az értékelés történjen differenciáltan, a tanuló teljesítményét a saját korábbi beszédproduktumával együtt vizsgálva
soha nem adunk érdemjegyet
vegyük figyelembe az egyéni eltéréseket, adottságokat
vizsgáljuk a spontán beszédet is

SZAKISKOLAI HELYI TANTERV

Kerettanterv megnevezése

Szakiskolánkban a következő kerettanterveket adaptáltuk diákjaink összetétele és egyéni szükséglete alapján:

- 22/2016. (VIII.25.) EMMI rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet módosításáról, 8. Melléklet
- 30/2016. (VIII.31.) NGM rendelet a szakképzési kerettantervekről, speciális kerettantervek
- a Nat2020. dokumentumhoz kapcsolódó - Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskola kötelező 9/E előkészítő évfolyamának kerettanterve; Két évfolyamos szakiskolai oktatás, képzés szakmai kerettantervei; Irányelvek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához;

Szakiskolai óratervi háló 2021 szeptembertől

		Bőr	Bőr	~~SZGSZK~~	~~MR~~	SZGSZK	SZGSZK
Tantárgy	**9.E.**	**9.**	**10.**	**~~10.~~**	**~~10.~~**	**11.**	**12.**
Szakmai elmélet	**-**	**7**	**6**	**~~9~~**	**~~8~~**	**8**	**8**
Szakmai gyakorlat	**-**	**14**	**15**	**~~12~~**	**~~13~~**	**13**	**13**
Szabad szakmai órakeret (Jogi és váll.ism.,Munk.vál l.ismeretek)	**-**	**2**	**2**	**~~2~~**	**~~2~~**	**-**	**-**
Összesen:	**0**	**23**	**23**	**~~23~~**	**~~23~~**	**21**	**21**
Közismereti órák:							
Magyar nyelv és irodalom	5	1+2rehab	1+2rehab	1+2rehab	1+2rehab	3	3
Idegen nyelv	2	-	-	~~-~~	~~-~~	1	1
Matematika	5	2	2	~~2~~	~~2~~	1	1
Természetismeret	3	-	-	~~-~~	~~-~~	-	-
Társadalomismeret	-	1	1	~~1~~	~~1~~	1	1
Állampolgári ismeretek	1+1	-	-	~~-~~	~~-~~	-	-
Vizuális kultúra	2	-	-	~~-~~	~~-~~	-	-
Digitális kultúra	2+1	1	1	~~1~~	~~1~~	-	-
Pályaorientáció	1+1	-	-	~~-~~	~~-~~	-	-
Szakmai alapozó ismeretek	4	-	-	~~-~~	~~-~~	-	-
Testnevelés és sport	5	5	5	~~5~~	~~5~~	5	5
Osztályfőnöki óra	1	1	1	~~1~~	~~1~~	1	1
Összesen:	**31**	**10**	**10**	**~~10~~**	**~~10~~**	**12**	**12**
Szabadon terv. közism. óra	**3**	**1**	**1**	**~~1~~**	**~~1~~**	**0**	**0**
Mindösszesen:	**34**	**34**	**34**	**~~34~~**	**~~34~~**	**33**	**33**

Rehabilitációs óraszám	**13**	**13**	**14**	**14**	**14**	**15**	**15**

Megjegyzés:

9. és 10. évfolyamon a rehabilitációs órakeretből 2-2 órát anyanyelvi fejlesztésre fordítunk. Az anyanyelvi fejlesztési órák frontális formában kapcsolódnak a Magyar nyelv és irodalom tantárgy tananyagának elsajátításához, mely a diákok differenciált képesség-struktúrája és eltérő nyelvi, illetve kommunikációs csatornája és szintje miatt indokolt.

Szakiskolai óratervi háló 2018 szeptembertől (2021/2022-es tanévtől kizárólag a 11.és 12. évfolyamosokra érvényes (Régi)

		Bőr	Bőr	SZGSZK	MR	SZGSZK	SZGSZK
Tantárgy	**9.E.**	**9.**	**10.**	**10.**	**10.**	**11.**	**12.**
Szakmai elmélet	**-**	**7**	**6**	**9**	**8**	**8**	**8**
Szakmai gyakorlat	**-**	**14**	**15**	**12**	**13**	**13**	**13**
Összesen:	**0**	**21**	**21**	**21**	**21**	**21**	**21**
Közismereti órák:							
Magyar nyelv és irodalom	5	3	3	3	3	3	3
Idegen nyelv	2	1	1	1	1	1	1
Matematika	5	1	1	1	1	1	1
Erkölcstan	1	-	-	-	-	-	-
Természetismeret	2,5+1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	0	0
Társadalomismeret	-	0	1	1	1	1	1
Állampolgári ismeretek	1+0,5						
Vizuális kultúra	2						
Informatika	2+1						
Pályaorientáció	1+0,5						
Szakmai alapozó ismeretek	4						
Testnevelés és sport	5	5	5	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra	1	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1
Összesen:	**31,5**	**12**	**13**	**13**	**13**	**12**	**12**
Szabadon tervezhető közismereti óra	**3,5**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Mindösszesen:	**35**	**33**	**34**	**34**	**34**	**33**	**33**

Rehabilitációs óraszám	**13**	**13**	**14**	**14**	**14**	**15**	**15**

Óraszámok szakmánként és évfolyamonként

Bőrtárgy készítő szakma

A rész-szakképesítés képzésének heti és éves szakmai óraszámai:

	9. évfolyam heti óraszám	9. évfolyam éves óraszám (36 héttel)	10. évfolyam heti óraszám	10. évfolyam éves óraszám (35 héttel)
Közismeret	10	360	10	350
Szakmai elmélet és gyakorlat együtt	**21**	**756+70**	**21**	**735**
Összesen	31	1116+70	31	1085
8-10% szabad sáv (közismereti rész)	**1**	36	1	35
8-10% szabad sáv (szakmai rész)	2	72	2	70
Mindösszesen (teljes képzés ideje)	34	1224+70	36	1260

A rész-szakképesítés oktatására fordítható idő **1703** óra (756+70+735+72+70) nyári összefüggő gyakorlattal és szakmai szabadsávval együtt.

Közismereti órák

Műveltségi terület	**Tantárgy neve**	**9. évf. (átlag heti óraszám)**	**10. évf. (átlag heti óraszám)**
Magyar nyelv és irodalom	**Magyar nyelv és irodalom**	1 + 2 rehab.	1 + 2 rehab.
Matematika	**Matematika**	2	2
Ember és társadalom	**Társadalomismeret (szab.felhaszn.órakeret)**	1	1
Testnevelés és sport	**Testnevelés és sport**	5	5
	Digitális kultúra	1	1
	Osztályfőnöki	1	1
Közismeret összesen		**10 +2 rehab.**	**10 +2 rehab.**
Szakmai elmélet és gyakorlat együtt		*21*	*21*
További szabad szakmai időkeret (szabad sáv)		*2*	*2*
Összefüggő szakmai gyakorlat		*70*	

9. és 10. évfolyamon a rehabilitációs órakeretből 2-2 órát anyanyelvi fejlesztésre fordítunk. Az anyanyelvi fejlesztési órák frontális formában kapcsolódnak a Magyar nyelv és irodalom tantárgy tananyagának elsajátításához, mely a diákok differenciált képesség-struktúrája és eltérő nyelvi, illetve kommunikációs csatornája és szintje miatt indokolt.

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak heti óraszáma évfolyamonként szabadsáv nélkül

Szakmai követelmény-modulok	Tantárgyak	Heti óraszám				
		9. évfolyam			10. évfolyam	
		elméleti	gyakorlati	ögy	elméleti	gyakorlati
10256-12 Bőripari anyagok jellemzői, szabás és előkészítő műveletek	Bőripari anyag és áruismeret	3		70	2	
	Szabás, előkészítés	2			2	
	Szabás, előkészítés gyakorlat		7			7
10258-12 Bőrtárgy készítése	Bőrtárgy készítés	2			2	
	Bőrtárgy készítés gyakorlat		7			8
Összes heti elméleti/gyakorlati óraszám		7	14		6	15
Összes heti/ögy óraszám		21		70	21	

Jelmagyarázat: ögy/összefüggő szakmai gyakorlat

Számítógép szerelő-, karbantartó szakma– kifutó rendszerben

A szakképesítés képzésének heti és éves szakmai óraszámai:

	9. évfolyam heti óraszám	**9. évfolyam éves óraszám 36 héttel**	**10. évfolyam heti óraszám**	**10. évfolyam éves óraszám 36 héttel**	**11. évfolyam heti óraszám**	**11. évfolyam éves óraszám 36 héttel**	**12. évfolyam heti óraszám**	**12. évfolyam éves óraszám 32 héttel**
Közismeret	10,5	378	11,5	414	10,5	378	10,5	336
Szakmai elmélet és gyakorlat együtt	**21**	**756+70**	**21**	**756+105**	**21**	**756+105**	**21**	**672**
Összesen	31,5	1134+70	32,5	1170+105	31,5	1134+105	31,5	1008
8-10% szabad sáv (közismereti rész)	2	72	1,5	54	1,5	54	1,5	48
8-10% szabad sáv (szakmai rész)	1,5	54	2	72	2	72	2	64
Mindösszesen (teljes képzés ideje)	35	1260+70	36	1296+105	35	1260+105	35	1120

A szakképesítés oktatására fordítható idő **3482** óra

(756+70+756+105+756+105+672+54+72+72+64) nyári összefüggő gyakorlattal és szakmai szabadsávval együtt.

Közismereti órák

Műveltségi terület	Tantárgy neve	9. évf. (átlag heti óraszám)	10. évf. (átlag heti óraszám)	11. évf. (átlag heti óraszám)	12. évf. (átlag heti óraszám)
Magyar nyelv és irodalom	**Magyar nyelv és irodalom**	3	3	3	3
Idegen nyelv	**Idegen nyelv**	1	1	1	1
Matematika	**Matematika**	1	1	1	1
Ember és társadalom	**Természetismeret**	1,5	1,5	0	0
Ember és társadalom	**Társadalomismeret**	1	1	1	1
Testnevelés és sport	**Testnevelés és sport**	5	5	5	5
	Osztályfőnöki	0,5	0,5	1	1
Közismeret összesen		**13**	**13**	**12**	**12**
Szakmai elmélet és gyakorlat együtt		*21*	*21*	*21*	21
További szabad szakmai időkeret (szabad sáv)		*1,5*	*2*	*2*	2
Összefüggő szakmai gyakorlat		*70*	*105*	*105*	0

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak heti óraszáma

évfolyamonként szabadsáv nélkül 2016. szeptember előtt kezdett évfolyamokon

Szakmai követelmény-modulok	Tantárgy	9. évfolyam			10. évfolyam			11. évfolyam			12. évfolyam	
		e	gy	ögy	e	gy	ögy	e	gy	ögy	e	gy
11500-12 Munkahelyi egészség és biztonság	Munkahelyi egészség és biztonság	0,5										
11497-12 Foglalkoztatás I.	Foglalkoztatás I.										2	
11499-12 Foglalkoztatás II.	Foglalkoztatás II.										0,5	
10815-12 Információtechnológiai alapok	Információtechnológiai alapok	2		70	2		105			105		
	Információtechnológiai gyakorlat		2			1			1			1
10826-12 Szakmai életpálya-építés, munkaszervezés, munkahelyi kommunikáció	Munkaszervezési ismeretek				1			1			2,5	
	Munkaszervezési gyakorlat					2			2			2
10833-12 Hálózati alapok	Hálózati ismeretek	2,5			2			2			1	
	Hálózati ismeretek gyakorlat		2			2			2			2

	Operációs rendszerek	1			1			2				
	Operációs rendszerek gyakorlat		3			2			2			2
10834 -12 Számítógépes hibaelhárítás	Számítógéprendszer hibáinak elhárítása	3			3			3			3	
	Számítógéprendszer hibáinak elhárítása gyakorlat		5			5			6			5
Összes heti elméleti/gyakorlati óraszám		9	12		9	12		8	13		9	12
Összes heti/ögy óraszám		21		70	21		105	21		105	21	

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak heti óraszáma

évfolyamonként szabadsáv nélkül 2016. szeptembertől

Szakmai követelmény-modulok	Tantárgyak	Heti óraszám										
		9. évfolyam			10. évfolyam			11. évfolyam			12. évfolyam	
		e	gy	ögy	e	gy	ögy	e	gy	ögy	e	gy
11497-12 Foglalkoztatás I.	Foglalkoztatás I.			0			0			0	2	
11499-12 Foglalkoztatás II.	Foglalkoztatás II.										0,5	
11996-16 Információtechnológiai alapok	IT alapok	2			2							
	IT alapok gyakorlat		2			2						
10833-16 Hálózati alapok	Hálózati ismeretek	3			2			2			1	
	Hálózati ismeretek gyakorlat		3			3			2			2
	Operációs rendszerek	2			2			1			1	
	Operációs rendszerek gyakorlat		3			3			2			2
10834 -16 Számítógépes hibaelhárítás	Számítógéprendszer hibáinak elhárítása	2			3			5			3,5	
	Számítógéprendszer hibáinak elhárítása gyakorlat		4			4			9			9
Összes heti elméleti/gyakorlati óraszám		9	12		9	12		8	13		8	13
Összes heti/ögy óraszám		21		0	21		0	21		0	21	

Jelmagyarázat: e/elmélet; gy/gyakorlat; ögy/összefüggő szakmai gyakorlat

A szaktanárok a csoportok képességeinek figyelembe vételével a 9. évfolyamon 1,5, a 10-11-12. évfolyamokon 2 óra szabadsávról évenként dönthetnek.

Továbbhaladás feltétele: az évfolyam teljesítését igazoló bizonyítványban foglaltak szerint teljesített tantárgyak - a szakképzési kerettantervben meghatározottak szerint. Az összefüggő gyakorlat teljesítése a - a szakképzési kerettantervben meghatározottak szerint.

A szakmai vizsgára bocsátás feltétele: az évfolyam teljesítését igazoló bizonyítványban foglaltak szerint teljesített tantárgyak - a szakképzési kerettantervben meghatározottak szerint.

9.E ELŐKÉSZÍTŐ ÉVFOLYAM HELYI TANTERVE

2020/2021. tanévtől

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM
éves óraszám: 180 óra

A magyar nyelv és irodalom tantárgy a szakiskolánkban az irodalmi élmény nyújtása mellett az anyanyelvi kompetencia, a kommunikáció fejlesztésének legfontosabb eszköze. Alapvető *feladata,* hogy a tanulók szövegalkotási tudásának gyarapításával hozzájáruljon sikeres kommunikációjukhoz, önkifejezésükhöz.

Célja felkészíteni a tanulót a társas-társadalmi együttéléshez szükséges nyelvi képességekre, beállítódásokra, a kulturált nyelvi magatartásra, segíteni a közvetlen környezetében az emberi-, tárgyi viszonyrendszerekben történő eligazodáshoz szükséges beszédképesség kialakítását, a beszéd formai és tartalmi elemeinek, a tiszta artikulációnak, a kommunikációs biztonságérzetnek a fejlődését.

A tanuló képességeihez mérten sajátítja el az anyanyelvű írásbeliség és a jelnyelv normáihoz alkalmazkodó szövegalkotást, alakítja a kultúrtechnikák gyakorlásával és használatával az alkalmazást. A pedagógus feladata elérni, hogy bővüljön a tanuló aktív és passzív szókincse a szakképzés, a felnőtt élet, a munkavállalás és munkavégzés, valamint a szakmai munka területén. Legyen képes a tanuló formanyomtatványok önálló kitöltésére, önéletrajz, magán- és hivatalos levelek írására.

Részben önállóan, részben tanári segítséggel tudjon elolvasni egyszerűbb, rövidebb írásos műveket, váljon képessé írásos kifejezésformák befogadására, minél önállóbb értelmezésére. A tantárgy feladata a tanulók kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási képességének továbbfejlesztése, a kommunikációs ismeretek bővítése, a nyelvi alapkészségek építése, az igényes és a helyzethez illő szóhasználat és jelnyelv használat, a mondat- és szövegalkotás gyakorlása.

Az enyhe értelmi fogyatékos és a hallássérült tanuló a tantárgy tanulása során felkészül a mondat- és szövegfonetikai eszközöknek a nem verbális nyelvi elemekkel összehangolt és

célszerű használatára, megtanulja a kommunikációs helyzetek során ezek értelmezését, továbbfejlődik véleményalkotási képessége. A tantárgy elsajátítása során kiemelt feladat az önállóságra nevelés és kreativitásra ösztönzés a szövegalkotásban, motiválás az irodalomolvasásra és a köznapi élet hivatalos ügyirataiban való eligazodás támogatása. Fontos az irodalom önmegértést és önmeghatározást elősegítő lehetőségeinek felismerése, a korábban megszerzett kommunikációs és tömegkommunikációs ismeretek szintetizálása, fejlesztése.

A tantárgy segíti a szereplési biztonság kialakítását, és támogatja, hogy a tanuló vegyen részt dráma-, szerep és szituációs játékokban. Kiemelt szerepet kap a tanulási-tanítási folyamatban a pedagógus differenciáló munkája, a fejlesztési követelmények igazítása a fejlődés egyéni üteméhez, a gyakorlatorientált óravezetés, a hétköznapi élet elvárásainak megjelenése, a tantárgy tartalmának felnőtt életben betöltött mindennapi szerepének hangsúlyozása.

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az *erkölcsi nevelés* terén. Lehetőséget teremt a pozitív és negatív példa felismerésére, napilapokban, folyóiratokban, a mindennapi élet eseményeiben a helyes magatartás, követendő minta és a helytelen magatartás megkülönböztetésére.

A *nemzeti azonosságtudatot, hazafias nevelést* segíti hazánk múltja, jelene megismerésének támogatásával írók, költők és más publicisták művein keresztül.

Az *állampolgárságra, demokráciára* nevelésben fontos szerepet játszik a közéletiség felismerése az olvasott szövegekben, a demokratikus jogokért való küzdelem megjelenésének nyomon követése a múlt irodalmában.

A tantárgy az *önismeret és a társas kultúra* területén a szóbeli, írásbeli és jelbeli kifejezőkészség fejlesztésével segíti a társas érintkezést. Az önismeret fejlesztésére teremt lehetőséget a tanórai teljesítmények értékelése, a tanulói önértékelés jelenléte, a folyamatos visszajelzés gyakorlatának kialakítása. A saját személyiség fejlesztését szolgálják az improvizatív és irányított szerepjátékok, tanórai munkák.

A *testi és lelki egészségre nevelés* területét a tantárgy az egészséges és tudatos életmód jellemzőinek rögzítésével, ismeretterjesztő és irodalmi szövegek megismerésével, a saját személyre vonatkozó lehetőségek megfogalmazásával támogatja.

A *családi életre nevelést* az írásos művekben megismert pozitív és negatív családpéldák, családmodellek, erkölcsi normák felismertetésével, közös megfogalmazással, a véleménynyilvánítás gyakorlásával segíti.

A *felelősségvállalás másokért, önkéntesség* területen fontos a személyiségfejlesztő nevelés során megjelenő odafigyelés, elfogadás, együttérzés kialakítása irányított megbeszélés során irodalmi művek kapcsán, gyakoroltatás szituációs játékokban, szerepjátékokban.

A tantárgy a *fenntarthatóság, környezettudatosság* kialakulását különböző környezeti tényezők között a helyes szokásrend következetes alakításával (osztály, iskola, könyvtár, színház stb.) éri el.

A *pályaorientációt* a munka világáról szóló ismeretterjesztő, irodalmi művek, publicisztikák elemzésével, megbeszélésével, egy-egy cselekvési algoritmus kialakításával, gyakorlásával, folyamatok kipróbálásával segíti.

Gazdasági és pénzügyi nevelés területen fontos az egyén, a család, a társadalom gazdasági lehetőségeinek változását feltáró művek olvasásával ismeretet nyújtani a tanulóknak a tulajdonviszonyok, az érdekérvényesítés, a munkamegosztás, családi élet, hivatalos ügyintézés, gazdálkodás stb. témakörében.

A *médiatudatosságra nevelést* az ismeretszerzési, művelődési, önkifejező kapcsolatteremtési lehetőségek gyakorlásával segíti. A tanuló a tömegkommunikációs eszközök segítségével tájékozódik a napi eseményekről.

A *tanulás tanítását* az egyénre szabott motiváció, egyéni tanulási módok feltárása segíti, melyre támaszkodva lehet elérni az önálló ismeretszerzési képesség fejlődését egyénre szabott értékelés, feladatadás segítségével.

Az *anyanyelvi kommunikáció* fejlesztéséhez hozzájárul a tantárgy tanítási tartalmait felhasználva, az egyéni különbségeket figyelembe véve, az önkifejezés, a beszédértés és a beszédprodukció és a jelnyelvi kifejezőkészség fejlesztésével.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy az anyanyelvi kulcskompetencia fejlesztésében játszik döntő szerepet, ezen kívül jelentősen hozzájárulhat a digitális, a személyes és társas kapcsolati kompetenciák, kreativitás, önkifejezés, kulturális tudatosság kulcskompetenciák fejlesztéséhez is.

A tanulás készségeinek-képességeinek fejlesztése szintén kitüntetett szerepet kap a magyar órákon.

Kapcsolódó kompetenciák:

A tanulás kompetenciái

A tanulót támogatni kell abban, hogy megtalálja saját érdeklődési körét, hogy minél több tanulási technikát megismerjen, és ezek alapján képessé váljon majd saját tanulási stratégia kialakítására. Segíteni kell a tanulót abban, hogy lehetősége legyen a tanuláshoz való pozitív viszony kialakítására.

A kommunikációs kompetenciák

Az anyanyelv elsajátíttatása során alapvetően fontos a megfelelő nyelvi csatorna kiválasztása az egyéni sajátosságok figyelembevételével. A hallási észlelés, a figyelem, az emlékezet fokozott fejlesztése mellett a célokat a tanulók szükségletei határozzák meg. A sikeres kommunikáció érdekében szükség van a nagyobb időkeretre, a folyamatos gyakorlásra, a játékos helyzetekben történő megvalósításra, a helyzetgyakorlatokra. Törekedni kell a digitális technológia kínálta eszközök, lehetőségek kommunikációs célú alkalmazására. Súlyos fokú hallássérülés esetén a jelnyelvi támogatás szükséges.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák elsajátítása, felhasználói szintű alkalmazása az esélyegyenlőség megteremtése és a minél önállóbb életvitel támogatása szempontjából is kiemelkedő jelentőségű. Az online zaklatás gyakori megjelenése miatt a tanulóknak ismerniük kell a biztonságos eszközhasználatot, valamint a digitális tartalmak létrehozásával kapcsolatos etikai szabályokat is. A tanulók számára fontos a megbízható információk, az online biztonság, a digitális eszközök társadalmilag elfogadott formáinak alkalmazása a kommunikáció során, illetve azok alapvető szabályainak ismerete a társadalomban való részvétel érdekében.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanulókat támogatni kell a társas kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, ehhez elengedhetetlen a pozitív énkép és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képessége. Az eltérő képességeknek megfelelően fel kell készíteni a tanulókat a változó társadalmi-gazdasági helyzet adta kihívásokra, önmaguk megismerésére. A tanulóknak ismereteket kell szerezniük a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás, valamint – az egyéni képességeket figyelembe véve – a rövidebb és hosszabb távú élethelyzetek tervezése kapcsán.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés, a nyitottság, az értékítélet kialakítása.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A munkavégzésre való szocializálás, a munkavállalói magatartás kialakítása, a tanulók élettervezésének elősegítése, az önálló életvezetés megalapozása a társadalmi beilleszkedés fontos eleme.

Értékelés szempontjai:

A javasolt ellenőrzési módszerek:

- feladatlapok

- szóbeli felelet
- témazáró dolgozat (nagyobb témakörök végén, vagy több témakör együttes zárásakor);
- otthoni munka (feladatok, gyűjtőmunka, megfigyelés, feladatok számítógépes megoldása);
- füzetvezetés (íráskép, áttekinthetőség, pontosság);
- csoportmunka
- projektmunka és annak dokumentálása;
- versenyeken, vetélkedőkön való szereplés, elért eredmények.

A tantárgyi eredmények értékelése a hagyományos 5 fokozatú skálán történik. Fontos, hogy a tanulók

- motiváltak legyenek a minél jobb értékelés elnyerésére;
- tudják, hogy munkájukat hogyan fogják (szóban, írásban, jeggyel) értékelni, – ez a tanár részéről következetességet és céltudatosságot igényel;
- számítsanak arra, hogy munkájuk elvégzése után önértékelést is kell végezniük;
- hallgassák meg társaik értékelését az adott szempontok alapján;
- fogadják meg tanáraik észrevételeit, javaslatait, kritikáit akkor is, ha nem érdemjeggyel történik az értékelés.

Témakör	**1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása**	**Javasolt óraszám: 10 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A szókincs gyarapítása mellett a meglévő nyelvhasználati zavarok korrigálása, csökkentése, megszüntetése. A metakommunikációs eszközök megismertetésével a testbeszéd megértetése, használatával a szóbeli kifejezőkészség erősítése. A beszélő szándékának megértése. A hallott szöveg értelmezése, adekvát, nyelvtanilag helyes válaszadás. Saját vélemény, saját gondolat, kérdés, kérés megfogalmazása. A reproduktív beszéd és jelnyelv képességének fejlesztése. Tanult szövegek kifejező tolmácsolása.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Fejlesztési tevékenységek A tanuló egyéni képességeihez igazodóan – a helyes artikuláció, beszédtechnikai elemek alkalmazása a beszédállapothoz mérten – aktív és passzív szókincs fejlesztése,

- társas kapcsolatokba a tanult elemek beépítése.

Fejlesztési ismeretek
- Beszédtechnika:
  - a helyes beszédlégzés: levegőbeosztás, szünettartás,
  - megfelelő beszédhang: hangterjedelem, hangszín, hangerő,
  - a pontos artikuláció a beszédállapothoz mérten
- Beszéd(meg)értés:
  - szavak,
  - mondatok,
  - szöveg szintjén.
- Beszédkészség
  - kifejezőképesség, a kommunikáció céljának megfelelő beszéd és jel

Tanulói tevékenység
A levegőbeosztás, a szünettartás, az egyenletes hangadáshoz szükséges kilégzés gyakorlása szövegolvasás, szabad beszéd közben a beszédállapothoz mérten
A hangadás esetleges hibáinak javítása, a hangterjedelem kiszélesítése, a hangszín, a hangadás egyenletességének megteremtése a teljes hangterjedelemben, a görcsmentes hangerőfokozás és hangváltások kialakítása és gyakorlása a beszédállapothoz mérten
Az artikulációs mozgások gyakorlása, a gondos szóvégejtés, a pergő, tiszta szövegmondás, a szabályos beszédritmus, a hangkapcsolatos szabályos ejtésének kialakítása és gyakorlása.
A kommunikáció céljának megfelelő beszéd, a hangsúlyok, érzelmek, indulatok, szándékok megjelenítése.
Analógiák készítése, a következtetések megfogalmazása, analizáló-szintetizáló gyakorlatok végzése, összehasonlítások a nyelv különböző szintjein, különböző szempontok szerinti csoportosítások, fogalomalkotások.
Hangutánzó és hangulatfestő szavak keresése, beépítése szövegkörnyezetbe, a stílushatások véleményezése, szépirodalmi és köznyelvi szövegek összehasonlítása, azonosságok és különbözőségek meghatározása, szépirodalmi kifejezések gyűjtése, szólások, közmondások beépítése a szövegkörnyezetbe (behelyettesítés).

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek
- kommunikációs képesség: szókincsbővítés, kifejezőkészség formai és tartalmi elemei, percepció: verbális és vizuális hang, szó, mondat, szöveg.
- vizuális és akusztikus figyelem, emlékezet (rövid és hosszú távú).

Fogalmak	Artikuláció, beszédértés, beszédlégzés, beszélő szándéka, kommunikáció, összehasonlítás, csoportosítás, főfogalom.

Témakör	**2. A tanulási képesség fejlesztése**	**Javasolt óraszám: 10 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az ismerethordozók önálló használatának tanulása. Az egyéni érdeklődésen alapuló önművelő és szükségletkielégítő szabadidős tevékenységek tanulása. Tanári, tankönyvi vázlat felhasználása a tanuláshoz. Lényegkiemelés, szöveg értelmezése tanári irányítással.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Fejlesztési tevékenységek – Tények, adatok, információk növekvő önállósággal történő felismerése az ismerethordozó/terjesztő médiákból. – A tanuló érdeklődésének megfelelő könyv vagy olvasmány, cikk választása. *Fejlesztési ismeretek* – Könyvtárhasználat, információszerzés különböző eszközei. – Tanulást segítő eljárások gyakorlása. – Szövegfeldolgozás. – Szépirodalmi részletek, művek szöveghű megtanulása. *Tanulói tevékenység* Adatkeresés, adatgyűjtés. Vázlatok értelmezése, közös vázlatkészítés. Lényegkiemelés aláhúzással megbeszélés alapján. Összefüggések, cselekmény egymásra épülésének feltárása. Kérdésfeltevés, válaszadás az olvasottakkal kapcsolatban. *Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek* Motiváció, összefüggéslátás, összefüggések felismerése, önállóság.

Fogalmak	Önművelés, média, ismeret, ismeretnyújtás, ismeretszerzés, lényegkiemelés, vázlat.

Témakör	**3. Anyanyelvi ismeretek**	**Javasolt óraszám: 40 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A kommunikációs készség fejlesztése. A mondanivaló árnyalt közlése a mondatokkal kapcsolatos ismeretek segítségével.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Fejlesztési tevékenységek – Betűrendbe rendezés. – Helyes mondatalkotás, szövegalkotás szabályainak alkalmazása. – Tanult helyesírási szabályok (mondatkezdés, írásjelek, tulajdonnevek) alkalmazása. – Jól olvasható egyéni íráskép kialakítása. – Környezetében meglévő jelzések, képi információk megértése. – A beszédkörnyezetnek megfelelő nyelvhasználat szóban, írásban, jelben *Fejlesztési ismeretek* – Nyelvtani alapfogalmak rendszerezése: o *hangok, betűk* (magánhangzók, mássalhangzók csoportosítása); o *szavak, szóelemek* (ige, főnév, melléknév, számnév, névmás) jellemzői; o *mondatok*kal kapcsolatos ismeretek (egyszerű, összetett, kijelentő, kérdő, óhajtó, felszólító). – A mondatok szövegben betöltött szerepe. – Mondatfajták, egyszerű és összetett mondatok.

- Érzelmek kifejezése indulatszavakkal (öröm, bánat, harag, gyengédség).
- Tájékoztatás, leírás stíluselemei.
- Az írott beszéd felelőssége.
- Pontos és szabatos megfogalmazás.
- Helyesírás. A helyesírási szabályok felelevenítése, tudatosítása:
  - tulajdonnevek írása,
  - mondatkezdés,
  - mondatvégi írásjelek,
  - szótagolás, szavak elválasztása,
  - rövid- és hosszú magánhangzók,
  - rövid- és hosszú mássalhangzók használata.
- Helyesírási szótár használata.
- Helyesírási ellenőrző program használata segítséggel számítógépen írás alkalmával.

Tanulói tevékenység
Szavak betűrendbe rendezése, katalógus használata, készítése.
Szavak szófajokba sorolása, fontosabb jellemzői, helyesírásuk.
Igeragozás, igeidő használata, változtatása szükség szerint.
Mondatok alakítása tetszés szerint.
Mondatok helyesírása.
Veszélyt és tiltást jelentő szavak és jelzések (pl. közlekedési táblák, tiltó jelzések, piktogramok) felismerése, megnevezése.
Megfogalmazások különböző stíluselemekkel (szaknyelv, argó, SMS stb.).
Másolás, tollbamondás, ellenőrzés, önellenőrzés.
Az írás képének, sebességének, pontosságának folyamatos javítása, értékelése.
Másolás, tollbamondás, (tollba jelelés) ellenőrzés, javítás, gyakorlás változatos formában.
Írás a számítógépen, hibajavítás a helyesírási program használatával.
Szövegek gyűjtése adott stílusban, szövegalkotás a kért stílusban.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek
- akusztikus figyelem,
- szerialitás,
- rövid- és hosszú távú emlékezet,
- egyéni íráskép.

Fogalmak	A magyar nyelv és jelnyelv jellemzői, a magyar nyelv szépsége, a nyelv tisztasága, a nyelv védelme, a nyelv fejlődése. Érzelem (öröm, bánat, harag, gyengédség), indulatszó. Helyesírási szótár, helyesírási ellenőrző program.

Témakör	**4. Írás, szövegalkotás – Fogalmazási ismeretek**	**Javasolt óraszám: 40 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Mondanivaló megfogalmazása összefüggően. Lényeges és lényegtelen körülmény egyre biztosabb megállapítása. Elfogadható színvonalú helyesírás. Önellenőrzés fejlesztése. Az írás eszközjellegű használatának fejlesztése.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Fejlesztési tevékenységek – Az írásbeli szövegalkotás legalapvetőbb szabályainak ismerete. – Néhány mondatos szöveg alkotása önállóan, vázlat alapján. – Hosszabb szövegből vázlat készítése – lényegkiemelés. – A címzettnek megfelelő stílusban levél, beszámoló készítése. *Fejlesztési ismeretek* – Elemi szintű műfaji ismeretek (elbeszélés, leírás). – Rövid irodalmi szöveg leíró és elbeszélő részleteinek elolvasása, megbeszélése. – Egyszerű szöveg megértése, adott szempont szerinti alakítása. – Szöveg alkotása kép alapján. – Szöveg alkotása adott témára. – Elbeszélés, élménybeszámoló készítése (saját tapasztalat vagy látott esemény alapján) szóban vagy írásban. – Magánjellegű és hivatalos szövegek stíluselemeinek, jellemzőinek megismerése (magánlevél, hivatalos levél, árajánlat, önéletrajz). *Tanulói tevékenység* Szöveg alkotása, átalakítása önállóan, adott szempontnak megfelelően. Az elkészített szöveg felolvasása, bírálata, megvitatása, javítása. Levél írása adott témában barátnak, idős rokonnak, hivatalnak, tanárának, levél elolvasása után a stílus alapján annak megállapítása, hogy ki a címzett. A számítógép használatához kapcsolódó tevékenységek felelős alkalmazása (blog, sms, e-mail, csetelés). Leírás készítése élő személyről (barátom, apám, tanárom), helyről (iskolám, településem, erdő, szobám). Történetek, filmek, irodalmi művek, események összegzése szóban és írásban. *Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek* – finommotorika; – téri tájékozódás: vonalközben való eligazodás, íráskép rendezése; – emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókincs használata önálló írás esetén; – tanult nyelvtani szabályok alkalmazása.
Fogalmak | Önálló írás, emlékezetből való írás, diktálás, nyelvtani szabály, fogalmazás, leírás, elbeszélés, hír, jellemzés.

Témakör	**5. Szövegek értő olvasása**	**Javasolt óraszám: 30 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A hangos és a néma olvasási technika, a szövegértő olvasás fejlesztése. Aktív és passzív szókincs gyarapítása. Az olvasási kedv felkeltése, a könyvek iránti érdeklődés megalapozása.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Fejlesztési tevékenységek – A jellemző stílusjegyek alapján a hallott vagy olvasott szöveg jellegének felismerése. – Mondatok, szöveg értelmezése néma és hangos olvasással.

- Szövegből – adott szempontok alapján – részletek kiemelése.
- Az olvasottakkal kapcsolatban saját vélemény megfogalmazása.

Fejlesztési ismeretek
- Olvasmányélmények, látott, hallott irodalmi alkotások felidézése.
- Egyszerűbb színdarabrészletek, alkalmi irodalmi összeállítások előadása közönség előtt.
- Kreatív szövegalkotás (alkalomra vers, szöveg alkotása: köszöntő, búcsúztató).

Tanulói tevékenység
Szövegfelismerés (vers, regényrészlet, használati utasítás, reklámszöveg), a stílusjegyek alapján.
Hírek, használati utasítások értelmezése.
Közösen olvasott alkotás elemzése formai és tartalmi szempontok szerint.
Közös színházlátogatás, közösen kiválasztott film megtekintése moziban, a látottak megbeszélése, a tartalom, és a témával kapcsolatos élmények elmondása.
Alkalomra előadással készülés (a kiválasztott anyag elemzése, szereposztás, próba), és előadás szűkebb és tágabb közönségnek.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek
- vizuális és auditív észlelés,
- figyelem,
- emlékezet: tanultak, olvasottak, látottak felidézése.

Fogalmak	Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás. Szómagyarázat.

Témakör	**6. Kommunikáció – Médiaismeret**	**Javasolt óraszám: 50 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Aktív és passzív szókincs gyarapítása. Az információs-kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása. Az információszerzés színtereinek feltérképezése (rádió, televízió). Az olvasási kedv felkeltése, a könyvek iránti érdeklődés megalapozása. A könyv és más média által elért információforrás értékének felismerése, az ezekből való tanulás megalapozása. Önálló gondolatok bátor elmondása, a vélemény vállalása.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Fejlesztési tevékenységek - Látott, hallott, olvasott szöveg, műsorok értelmezése, műsor elemzése elemi szinten, saját élmények alapján. - Szövegből – adott szempontok alapján – információk kiemelése. - Lehetőség szerint rendszeres hírlap-, folyóirat-olvasás, hírműsorok nézése, hallgatása. - A továbbadandó hírek, információk valóságtartalmának mérlegelése. - A médiából szerzett információ, reklámok mérlegelő, fenntartással fogadása.

Fejlesztési ismeretek

- Művek, műsorok, azok részeinek csoportos vagy kiscsoportos megtekintése, megbeszélése, elemzése, projektszerű médiafigyelés és produktum készítése.
- A kommunikáció formái: - verbális, - nonverbális (képi, gesztus, testbeszéd, mimika).
- A hiteles információhoz jutás színterei, kommunikációs források.
- Könyvtárhasználat. Internethasználat az információszerzésre.
- Az információ valóságtartamának mérlegelése (hiteles, pletyka, rágalom).
- A média által sugárzott virtuális valóság és a valóság viszonya.
- A reklámok célja és természete.

Tanulói tevékenység

Érzelmek közlése, megértése képről, gesztusból, mimikából, testbeszédből.
Kutatómunka adott információ megkeresésére.
Látogatás könyvtárban, tájékozódás katalógusban.
Napilapok, folyóiratok, rádióadók, televízióadók cikkeiből, műsorából adott témák szerint keresés, tájékozódás.
Információk értékelése, mérlegelése.
Reklámok gyűjtése, megtekintése különböző területeken.
Kísérlet a valóság és a virtuális valóság szétválasztására.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

- önálló mérlegelő gondolkodás, médiaszövegek értelmezése,
- tolerancia, empátia,
- nyitottság az információk iránt,
- személyes adatok védelme,
- vizuális és auditív észlelés, figyelem,
- emlékezet: olvasottak, látottak, hallottak felidézése,
- verbális készség, aktivitás.

Fogalmak	Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás, virtuális valóság, látszat, valóság, mimika, testbeszéd, gesztus, önismeret, hírforrás, cáfolat, megerősítés, termék, áru, érték, katalógus, keresőprogram, országos napilap, helyi lap, folyóirat, szaklap.

Összegzett tanulási eredmények az évfolyam végén	A tanuló társalgásban részt tud venni. Képes a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni, képes meggyőzni, érvelni, kérdezni, véleményt elfogadni, a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni. Könyvtárt használ megadott szempontok alapján. Lényegkiemelésre, tartalom rövid visszaadására képes (esetleg tanári kérdések alapján). Képes írásbeli munkáit a tanult szabályok szerint végezni. Megadott szempontok alapján olvasható, áttekinthető írásműveket készít, az írást kommunikációs célokra használja. Képes az olvasást az információszerzéshez és -átadáshoz felhasználni.

MATEMATIKA

éves óraszám: 180 óra

A matematika tantárgy tanításának célja abban támogatni a tanulót, hogy alkalmazza a matematika eszköztárát a mindennapokban felmerülő feladatok, problémák megoldása során, saját élethelyzeteiben, kialakítani nyitottságát a matematika iránt, fejleszteni együttműködési hajlandóságát a sikeres közös munka érdekében társaival. A szükséges alapismeretek gyakorlása mellett, a gyakorlatias tudás megszerzése is előtérbe kerül.

A tantárgy feladata a gondolkodási funkciók fejlesztése, a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak megismerése, megszilárdítása, a mérések és számítások alkalmazása mindennapi élethelyzetekben, az alkalmazásképes matematikai gondolkodás, a gyakorlati élet problémái elvont szintű megoldásának megalapozása. A logikus gondolkodás, a racionális érvelés és az ok-okozati összefüggések eredményeinek felismerése és elfogadása, a logikai, matematikai következtetések megismerése, gyakorlása a pedagógus által megtervezett élethelyzetekhez kötötten történik, a matematikai becslések pontosságának növelése, a mennyiségi, térbeli és időbeli változások felismerése, a hatások következtetése is tanulói tevékenységeken keresztül alakul.

A tantárgy jelentős szerepet kap a *pályaorientáció* területén a munkatevékenységekkel, szakmákkal összefüggő matematikai, logikai ismeretek megerősítésében, lehetőséget adva az

egyéni képességek és érdeklődés megismerésére, a szakmaválasztási döntés előkészítésének támogatására.

A *gazdasági és pénzügyi nevelés* terén támogatja a minél önállóbb felnőtt életre történő felkészülést, a jövedelem és kiadások megismerésének függvényében felkészít a munkabér és más pénzeszközök célszerű felhasználására.

A *fenntarthatóság, környezettudatosság* terén segíti a mennyiségek, összehasonlítások megismerésével, megértésével a takarékos életvitel lehetőségét, a tudatos törekvést az anyagok, az energia és az idő praktikus és rugalmas beosztására.

A matematika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A matematika tanulása során elengedhetetlen a tananyag alapos és átfogó megértése. A szöveges feladatok megoldása fejleszti az értő olvasás és a releváns információk kiválasztásának készségét. Az általánosítás és az analógiák adekvát használata, több szempont egyidejű figyelembevétele, a rendszerezési képesség, a megszerzett tudás új helyzetekben való alkalmazása elősegítik az aktív, önirányított tanulás kompetenciáinak kialakítását, fenntartását, megerősítését. A matematika tantárgy a matematikai logika és az algoritmikus gondolkodás fejlesztésével, az ok-okozati összefüggések megláttatásával hozzájárul a többi tantárgy tanulásához szükséges rendszerező, összefüggéseket felismerő, ezáltal hatékony önálló tanulási módszerek elsajátításához és megfelelő alkalmazásához is.

*A kommunikációs kompetenciák***:** A matematika fejleszti a tanuló azon képességét, hogy világosan, röviden és pontosan fejezze ki gondolatait. A matematika tanulása során fokozatosan alakul ki a tanuló érvelési és vitakészsége. A szöveges problémák megoldása javítja a szöveg megértésének készségét: a tanulónak meg kell keresnie az információkat és fel kell ismernie egy adott információ jelentőségét a probléma megoldása során. A matematika tanulási folyamatában kialakul a különböző módon (szöveg, grafikon, táblázat, diagram és képlet) bemutatott tartalmak megértésének és alkotásának készségrendszere.

*A digitális kompetenciák***:** A matematika tanulása során hangsúlyos szerepet kap a problémamegoldás és az algoritmikus gondolkodás, melyek elősegítik a tanuló digitális kompetenciáinak fejlesztését. A különböző matematikai tárgyú szoftverek, alkalmazások, applikációk és játékok alkalmazásán keresztül a matematika tanulása hozzájárul a tanuló digitális kultúrájának kialakításához.

*A matematikai, gondolkodási kompetenciák***:** A matematika tanulása során a tanuló gondolkodásának fejlesztése elsősorban konkrét problémák megoldásán keresztül történik. A

tanuló előzetes tudása és tapasztalata alapján azonosítja a problémákat, majd ismert matematikai fogalmakra támaszkodva stratégiát dolgoz ki ezek megoldására. Elfogadja, hogy a megoldás több különböző úton is elképzelhető, illetve találkozik olyan nyitott problémákkal is, amelyeknek több megoldása is lehetséges. Kellő kitartással próbál ki különböző matematikai módszereket, és felismeri azokat a problémákat is, amelyeknek nincs megoldása. A tanuló megtanul induktív úton példákat általánosítani és deduktív érvelést használni a matematikai állítások bizonyítására.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A matematika tanulása fejleszti a kitartás, a pontosság, a figyelem és a fegyelmezettség képességét. A matematika tanulásán keresztül erősödik a tanuló felelősségtudata, gazdagodik az önképe, fejlődik a kooperációs készsége. A tanuló matematikai ismereteit alkalmazni tudja az egyéni célok eléréséhez szükséges tervezésben, az életét befolyásoló döntései megalapozásában és meghozatalában, a várható következmények mérlegelésében. A matematika tanulása elősegíti annak belátását, hogy a személyes erősségekre építeni, a hibákból pedig tanulni lehet.

A tanuló a matematikai foglalkozások során megtanulja, hogyan oszthatja meg ötleteit másokkal, és hogyan segítheti társait a matematikai fogalmak megértése vagy azok alkalmazása során. Felelősséget vállal a közösen kitűzött feladatok elvégzéséért, s megtanulja tisztelni mások álláspontját, gondolkodásmódját.

*A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái***:** A matematika olyan tudomány, amely összeköti a különböző kultúrákat. A tanuló megismeri a gondolkodás logikai felépítésének eleganciáját, a matematikának a természethez, a művészetekhez és az épített környezethez fűződő viszonyát.

A tanuló konkrét vagy képi reprezentációval vagy szimbolikus modellekkel végzi a matematikai gondolatok vagy kapcsolatok feltárását, majd új kapcsolatokat alakít ki a matematikai fogalmak között.

*Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák***:** A kompetencia fejlesztése valódi adatok felhasználásával összeállított mindennapi problémák megoldásán keresztül történik. Ennek során a különböző megoldási lehetőségek keresése fejleszti a gondolkodás rugalmasságát és az új ötletek megalkotásának képességét. A tanuló képessé válik a különböző kockázatok felmérésére, a számára kedvezőnek tűnő stratégia kidolgozására, és megtapasztalja döntései következményét. A matematikai projektekben való részvétel segíti a későbbi munkavállalás szempontjából fontos készségek kialakulását (kreativitás, mérlegelő gondolkodás, problémamegoldás, kezdeményezőkészség, másokkal való együttműködés készsége).

Értékelés szempontjai:

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban az ellenőrzés és az értékelés csak a tanult ismeretek alkalmazására terjed ki.

A javasolt ellenőrzési módszerek:

- feladatlapok (műveletek elvégzése, állítások igazságtartalmának eldöntése, nyílt végű mondatok helyes befejezése, hibakereséses feladatok elvégzése, egyszerű feleletválasztás, többszörös feleletválasztás ellenpéldák indoklásával, rajzos, szerkesztéses feladatok, logikai feladatok megoldása indoklással…);
- szóbeli felelet (órán megoldott mintára feladatok számonkérése, házi feladatok helyes megoldásának szakszerű kommunikálása, lényegkiemelés, érvelés, kiselőadás felkészülés alapján, órai feladatok végrehajtása, szerkesztések végrehajtása);
- témazáró dolgozat (nagyobb témakörök végén, vagy több témakör együttes zárásakor);
- otthoni munka (feladatok, szerkesztések, testek építése, gyűjtőmunka, megfigyelés, feladatok számítógépes megoldása);
- füzetvezetés (íráskép, áttekinthetőség, pontosság);
- csoportmunka (statisztikai adatgyűjtés, valószínűségi kísérletek elvégzése…);
- projektmunka és annak dokumentálása;
- versenyeken, vetélkedőkön való szereplés, elért eredmények.

A tantárgyi eredmények értékelése a hagyományos 5 fokozatú skálán történik. Fontos, hogy a tanulók

- motiváltak legyenek a minél jobb értékelés elnyerésére;
- tudják, hogy munkájukat hogyan fogják (szóban, írásban, jeggyel) értékelni, – ez a tanár részéről következetességet és céltudatosságot igényel;
- számítsanak arra, hogy munkájuk elvégzése után önértékelést is kell végezniük;
- hallgassák meg társaik értékelését az adott szempontok alapján;
- fogadják meg tanáraik észrevételeit, javaslatait, kritikáit akkor is, ha nem érdemjeggyel történik az értékelés.

Témakör	**1. Gondolkodási műveletek**	**Javasolt óraszám 50 óra**

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Állítás megfogalmazása. Vitakészség, érvelés, cáfolás, bizonyítás. A megértésen alapuló gondolkodás fejlesztése.

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek

- A megértésen alapuló gondolkodás fejlesztése.
- A logikai kifejezések alkalmazása.
- Adatok ábrázolása, azok leolvasása.
- Függvények jellemzése grafikon alapján.
- Valószínűségi játékok, kísérletek kapcsán események összegyűjtése, rendszerezése, táblázat készítése, valószínűségi esemény becslése.

Fejlesztési ismeretek

- Gondolkodási műveletek: csoportosítás, osztályozás, konkretizálás, analógia, elvonatkoztatás, általánosítás, mérlegelő gondolkodás, következtetés, általánosítás, ítéletalkotás.
- Nyitott mondatok.

Tanulói tevékenység

Fogalmak értelmezése, rendszerezése.
Egyszerű feladatok a gondolkodás fejlesztésére.
Elemek elhelyezése adott halmazokba.
Halmazok kapcsolatának az összes esetre vonatkozó használata (nincs közös elemük, van közös elemük, de egyik halmaz sem része a másiknak, illetve egyik halmaz része a másiknak).
Szövegelemzés, szövegértelmezés.
A logikai „és”, „vagy” alkalmazása.
A „minden”, „van olyan”, „van, amelyik nem”, „egy sem” helyes alkalmazása.
Összefüggések felismerése a matematika valamennyi területéről.
Szöveges feladat lejegyzése nyitott mondattal, összes megoldásának megkeresése adott alaphalmazon.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

- megfigyelőképesség,
- irányított, tartós, tudatos figyelem,
- emlékezet tartóssága, mobilizálása,
- problémamegoldó képesség,
- matematikai összefüggések.

Fogalmak	Logikus indoklás, érvelés, magyarázat, elempár, egyenes arányosság. A „lehetetlen”, „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „véletlen”, „valószínűbb” logikai megfogalmazások tartalma. A matematikai nyelv témához kapcsolódó szókincse.

Témakör	**2. Számtan. Műveletek**	**Javasolt óraszám 70 óra**
A témakör	A matematika elemi fogalmainak a mindennapi életben való használata.	

nevelési-fejlesztési céljai	Biztos műveletfogalom és számolási készség az alapműveletek körében. A zsebszámológép használata.

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek

- A mindennapi életvezetésben biztonságot jelentő matematikai ismeretek biztos elsajátítása.
- Biztos számfogalom a racionális számkörben.
- A négy alapművelet biztonságos használata gyakorlati matematikai probléma megoldásában.
- Pontos és gyors számolás.
- Zsebszámológép használata.
- Önmaga és mások munkáinak ellenőrzése, javítása.

Fejlesztési ismeretek

- Természetes számfogalom és mennyiségfogalom elmélyítése.
- Számfogalom, számköri ismeretek.
- Műveletek.
- Szöveges feladatok.

Tanulói tevékenység

Törtekkel kapcsolatos felismerések, átalakítások, összehasonlítások, átváltások, egyszerűsítés, bővítés, rendezés, műveletvégzés: közönséges törtek, tizedes törtek.
Negatív számok értelmezése, elhelyezésének gyakorlása.
Természetes és racionális számok csoportosítása, összehasonlítása, rendezése.
Összeg-, különbség-, szorzatalakok felismerése.
Műveletek végzése természetes számokkal.
Kerek számok összeadása, kivonása, egyjegyű szorzóval szorzás,
egyjegyű osztóval osztás szóban.
Írásban: a 0-val való számolás eseteinek gyakorlása.
Közönséges törtek összeadása, kivonása, szorzása, osztása egész számmal, közönséges törttel.
A százalék fogalma.
Átlagszámítás több adatból (tanulmányi átlag, átlagéletkor).
Egyszerű szövegezésű feladatok a tanult alapműveletek alkalmazásával a mindennapi gyakorlathoz kapcsolódóan.
Szöveges feladatok megoldása és készítése (értelmezés, megoldási terv elkészítése, kivitelezése, válaszadás, ellenőrzés).
A zsebszámológép biztos használata, elsősorban ellenőrzésre.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

- pontos munkavégzés,
- szóbeli kifejezőképesség,
- figyelem terjedelme, pontossága,
- emlékezet mobilizálása,
- szabályalkalmazás, szabálykövetés,
- összefüggés-felismerés.

Fogalmak	A pénzforgalommal kapcsolatos aktuális fogalmak (folyószámla, hitelszámla, kamat, csekk, részletfizetés), százalék (%).

Témakör	3. Mérések	Javasolt óraszám 60 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A matematika elemi fogalmainak a mindennapi életben való használata. A mérés eredményeinek pontos lejegyzése. Arányos alaprajz készítése.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek

- Szakmához és a hétköznapokhoz kapcsolódó mérési rutinok kialakítása.
- A pontos munkavégzés fontosságának tudatosítása és szem előtt tartása.
- Geometriai alapismeretek, a tanult mérési és számítási eljárások alkalmazása gyakorlati példákban.
- Síkidomok és testek tulajdonságainak ismerete, segítséggel terület és térfogat számítása.
- Pontos, tiszta szerkesztésre törekvés megvalósítása.

Fejlesztési ismeretek

- Hosszúság, tömeg és űrtartalom mérése.
- Idő mérése.
- Gyakorlati mérések, mértékegységek, számítások.
- Szerkesztési feladatok.

Tanulói tevékenység

Mérések végzése különböző mérőeszközökkel.
Becslés.
Összehasonlítás alkalmi és szabványos egységekkel.
Foglalkozásokhoz, és a köznapi élethez kapcsolódó szöveges feladatok megoldása.
Mértékegységek ismétlése, összefüggések elmélyítése, átváltások.
Szakmaorientált feladatvégzések szabványos mértékegységekkel.
Testek, síkidomok tanult tulajdonságok alapján történő rendszerezése, tulajdonságok elmélyítése.
Speciális négyszögek rendszerezése halmazábra segítségével, részhalmazok közötti kapcsolat bemutatása.
A kör és alkotórészei.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek:

- vizuális észlelés,
- figyelem,
- auditív észlelés,
- pontosság.

Fogalmak	Méretarányos, felül-, elöl-, oldalnézet. Testhálózat (gyakorlati alkalmazásokkal összefüggésben). A feladatvégzésekkel kapcsolatos fogalmak.

Összegzett	A tanuló képes alkalmazni a logikai kifejezéseket.

tanulási eredmények az évfolyam végén	Jártasság az adott halmazra vonatkozó állítások igazságának eldöntésében. Képes állításokat tagadni, ismeri a tagadás logikai tartalmát. Jártasság sorozatok folytatásában adott és felismert szabály alapján mindkét irányban. Képes egyenes arányosság ábrázolására. Képes adatokból átlagszámításra. Felismeri a 10-es számrendszer helyi értékeit milliós számkörben. Képes a négy alapműveletet pontosan kivitelezni az egész és a racionális számok körében. Képes szöveges feladatot megoldani, ellenőrizni, olvasható, áttekinthető írásbeli munkát végezni. Zsebszámológépet pontosan használ. Egyszerűbb összefüggéseket biztosan felismer számok, mennyiségek, mértékegységek, geometriai alakzatok között. Testek és síkidomok alkotórészeit felismeri.

IDEGEN NYELV

éves óraszám: 72 óra

A tantárgy tanítása során a súlyos fokban hallássérült tanulók esetében a négy nyelvi készség közül az írásbeli szövegértés és az önálló írásbeli megnyilvánulás fejlesztésén van a hangsúly. Az idegen nyelven történő írás és olvasás elsajátítása közben a tanuló megismer néhány egyszerű szövegfajtát is (jelentkezési lap, űrlap, rövid e-mail).

Az idegen nyelv tanításának és tanulásának céljait a tanulók szükségletei határozzák meg. Esélyegyenlőségük növelése érdekében használható és továbbfejleszthető idegen nyelv- tudás elérése a cél, mely személyiségfejlődésüket is előnyösen befolyásolja: megpróbálják megérteni és használni a gyakoribb, mindennapi kifejezéseket és az alapvető fordulatokat, amelyek fontosak a mindennapi szükségletek konkrét kielégítésében.

A tantárgy tanítása során a hangsúly az idegen nyelven történő megnyilvánuláshoz való bátorság növelésére, az egyszerű közlések, kérdések angol nyelvű megfogalmazásának és leírásának természetessé válására és az olvasott szövegből az ismert szavak és kifejezések felismerésére, megértésére helyeződik. Fontos, hogy a tanuló merjen megnyilvánulni idegen nyelven és az idegen nyelvű szövegeket próbálja értelmezni ismeretei alapján.

Idegen nyelvi szempontból ez a fejlesztő szakasz, melynek során a tanulók már rendelkeznek alapvető idegen nyelvi nyelvtani és lexikai ismeretekkel, kialakult bizonyos fokú bátorságuk az idegen nyelvű megnyilvánulásokat illetően. További feladat, hogy ezeket megerősítve, ezekre

alapozva, ezt tovább mélyítsük és a lehetőségekhez mérten bővítsük.

Erősítenünk kell a tanulóban az idegen nyelv információt adó szerepét, tudatosítanunk kell, hogy nemcsak ismeretei, hanem *társas kapcsolatai* is bővülhetnek egy idegen nyelv ismerete által, s a nyelvtanulás folyamán egy másik ország népének kultúráját is megismerheti. Ezen az osztályfokon az élő idegen nyelv tanításának és tanulásának az alapvető célja a *kommunikatív nyelvi kompetenciák továbbfejlesztése*, mindennapokban használható nyelvtudás megszerzésének elsajátíttatása, praktikus ismeretek nyújtása. Tovább erősítjük a tanulók tudatos nyelvtanulását, motivációját, megalapozva ezzel a későbbi önálló nyelvtanulás lehetőségét.

Az idegen nyelv tanulása során fejlődik a gyermekek erkölcsi, esztétikai érzékük, kötelességtudatuk, kooperáló képességük, magyarságtudatuk. A nyelvtanulás folyamatában nemcsak nyelvtani szabályokat sajátítanak el implicit módon, hanem a társas érintkezés szabályait is. Tovább erősödik és tudatosul a tanulókban a nyelvtanulás jelentősége későbbi életükre és esélyegyenlőségük növelésére nézve.

A tantárgy tanítása során támaszkodik a más műveltségi területeken megszerzett ismeretekre, fejleszti a tanulók *önismeretét*.

A tantárgy a *digitális kompetencia* terület fejlődését segíti a használt infokommunikációs eszközök jeleinek, utasításainak, szimbólumainak megértésével és elsajátításával.

A lenti táblázatokban lévő fejlesztési egységek a Közös európai referenciakeretben szereplő készségekre épülnek, ezek kerültek adaptálásra a súlyos fokban hallássérült tanulók nyelvtanulási igényeire.

A helyi tantervi programunk alapvetően követi a NAT alapján készült kerettanterv idegen nyelvtanulási koncepcióját, céljainak és követelményeinek döntő részét, ugyanakkor sajátossága abban nyilvánul meg, hogy cél- és követelmény-rendszerében, valamint a tanítási anyag elrendezésében megjelenik a hallássérült-specifikus jelleg.

A jelnyelv a hallássérültek sajátos, a nyelvi kommunikációt vizuális úton közvetítő formája. Oktatása valamennyi diákunk, főképp a beszéd és nyelvtanulási akadályozottsággal (diszfázia) rendelkező tanulónk számára kiemelkedően fontos.

A jelnyelv a megértés fontos eszköze a súlyos fokban hallássérült egyének számára az egymás közötti kommunikációban. A hangos beszédet kísérő jelnyelv segítséget nyújt a nyelvi kommunikáció közvetítésében és értelmezésében azokban az esetekben, amikor a nyelvi közlés megértése különböző okok miatt akadályozott

(mentális problémák, diszfázia, részképesség zavarok stb.).

Az idegen nyelv elsajátítására való képességet jelentősen befolyásolja a hallássérült tanuló hallásállapota, szókincse, nyelvi kommunikációs szintje. Az idegen nyelv tanulásánál a gyermek egyéni képességeihez alkalmazkodva a nyelv megismerése és elsajátítása, illetve a köznapi élethelyzetekben, vagy egy adott szakmával kapcsolatos kifejezések megértése és használata lehet a cél, melyet korszerű idegennyelv tanítási módszerek alkalmazásával és a köznapi helyzetekben történő kommunikációfejlesztéssel kívánunk elérni.

A súlyos fokban hallássérült tanulók oktatásában az élő idegen nyelv tanítása a nyelvi fejlettségi szint függvényében történik. Az oktatás folyamatában jelentős hangsúlyt kap az írásos forma.

A NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni a tananyagot.

Az értékelés alól a Hallásvizsgáló Országos Szakértő és Rehabilitációs Bizottság és Gyógypedagógiai Szolgáltató Központ által felmentett tanulók számára szervezett foglalkozások elsődleges célja a képességfejlesztés, melynek egyik fő feladata az idegen nyelvi készségek fejlesztése, az idegen nyelv elemi szintű tanulására történő felkészítés. Lehetőséget kell továbbá biztosítani a Szakértő Bizottság által felmentett tanulók számára a jelnyelv választására az idegen nyelvi órák keretében a többi tanuló által tanult nyelv helyett.

Hallássérült gyermekek körében az angol nyelv tanulása során a hallás utáni megértés, a szó- illetve beszédelem megfelelő rögzítése akadályokba ütközik. Ennél fogva a programnak része a különböző típusú hallástréningek mellett a vizuális percepció biztosításának fontossága. A vizuális alátámasztás valamint a jelnyelv támogató szerepe elsődleges fontosságú, ám emellett a szájról olvasási képnek is jelentős a szerepe.

A program a követelményekben figyelembe veszi, hogy a súlyos fokban hallássérült tanulók esetében az érthető kiejtésre való törekvés mellett annak elvárása korlátozott. A követelmények, a témakörök tartalma és a nyelvtani fogalmak évfolyamonként elvárt minimumszintje eltérést mutat a halló tanulóktól elvártaktól. A program hosszabb idősávokat biztosít a követelmények teljesítésére.

Szintén korlátozott elvárásokkal élünk diszfáziás illetve más tanulási zavarban szenvedő tanulóink esetében, akik önhibájukon kívül nem tudnak teljes mértékben eleget tenni a halló tantervi követelményeknek.

Az egyes csoportokon belül a program lehetővé teszi az egyéni szükségleteknek és képességeknek megfelelő kis lépésekben való haladást.

A fejlesztési követelmények, kompetenciák közül a hallássérülésből adódóan az olvasott szöveg értése és az íráskészség kap nagyobb hangsúlyt. A beszédértés és beszédkészség

területén a súlyos fokban hallássérült tanulók egyéni adottságaihoz és képességeihez igazítjuk az elvárásokat.

A tanterv tartalmi elemeinek egymás mellé rendelése nem kötelező jellegű. A tananyag elrendezése, sorrendisége megváltoztatható, felcserélhető az alkalmazott tankönyv vagy a csoport igényeitől függően.

Óraszámok: Heti 2 óra, évi 72 óra.

Tematikai egység	**Beszédszándékok (az írásbeliséget felhasználva)**	**Órakeret folyamatos**
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Általános fogalmak, beszédszándék megismertetése utánzáson keresztül történő nyelvtanítás előnyben részesítésével, a korábban tanultak megerősítése, mélyítése, tovább bővítése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési követelmények – Verbális és képi emlékezet fejlesztése. – Idegen nyelvi gondolkodás fejlesztése. – Sorrendiség fejlesztése. – Erkölcsi tulajdonságok fejlesztése. – Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez és a beszédpartnerekhez. – Beszédbátorság megteremtése nagyszámú ismétléssel. – A figyelem terjedelmének növelése. – Emlékezet fejlesztése, megerősítése cselekvéssel. – Önismeret fejlesztése. – Önkontroll, önellenőrzés képességének fejlesztése. *Ismeretek* BESZÉDSZÁNDÉKOK (az írásbeliség felhasználásával): – Kapcsolatfelvétel – napszaknak megfelelő köszönés, érdeklődés a beszélgetőpartner iránt: Good morning. How are you? What's wrong? – Udvarias kérés: Can I…	*Osztályfőnöki óra:* önismeret, reális önkép, erkölcsi tulajdonságok. *Magyar nyelv és irodalom:* udvariassági formák, vélemény kifejezése; a kommunikáció alapjai. *Testnevelés és sport:* mozgásfejlesztés. *Ember és természet:* környezetük tárgyainak, élőlények neveinek ismerete,

– Tiltás kifejezése: Don't… *Tanulói tevékenység* Alapvető udvariassági formák alkalmazása. Vélemény megfogalmazása. Kérdésekre egyéni, adaptált válasz adása. *Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek* – motiváció, – rövid- és hosszú távú emlékezet, – passzív és aktív szókincs.	velük kapcsolatos ismeretek. *Társadalomismeret:* személyes adatok, család, iskola.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Udvariassági formák, kérés, tiltás, szándék, akarat, vélemény, érzés.

Tematikai egység	**Beszédkészség (az írásbeliség felhasználásával)**	**Órakeret folyamatos**
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyre biztosabb beszédkészség kialakítása, beszédbátorság fokozatos növelése a tanulóknál a sikeres kommunikáció elérése érdekében. Olyan beszédhelyzetek megismertetése a tanulókkal, melyek a mindennapi életben is előfordulnak. Mindezek szolgálatába állítva a nyelvi írott képét.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési követelmények – Beszédbátorság növelése. – Önellenőrzés, önkontroll képességének fejlesztése. – A mindennapi beszédhelyzet felismerésének elősegítése, a minél hatékonyabb kommunikáció érdekében. – Koncentráció, emlékezet fejlesztése. – A tanuló motivációjának fenntartása, növelése. *Ismeretek* – A tanult témákban a kérdések felismerése, megértése (írott kép segítségével). – Néhány szóval válaszolni a tanult kérdésre.	*Magyar nyelv és irodalom:* mondatfajták a beszélő szándéka szerint, udvariassági formák. *Matematika:* sorrendiség, időbeli sorrend, logikus gondolkodás.

– Kérdésalkotások gyakorlása. – Környezete tárgyainak megnevezése. – Cselekvéshez kötött beszédfejlesztés. *Tanulói tevékenység* Probléma jelzése, segítségkérés (írott kép segítségével). Rövid szövegrészeknél törekvés a mondatok sorrendiségének megjegyezésére. Javítás elfogadása, és törekvés az önkorrekcióra. *Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek* – motiváció, – rövid- és hosszú távú emlékezet, – passzív és aktív szókincs.	*Testnevelés és sport:* helyes légzés, mozgásfejlesztés, válaszadás cselekvéssel. *Természetismeret:* környezetének tárgyai, eseményei, élőlények.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Lassan, gyorsan, együtt, külön, halkan, hangosan, rövid, hosszú, utánzás, ismétlés, mutasd, csináld, mimika, gesztus, udvariasan.

Tematikai egység	**Fogalomkörök**	**Órakeret folyamatos**
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvtani anyag implicit módon való elsajátíttatása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési követelmények – Idegen nyelvi gondolkodás fejlesztése. – Térbeli viszonyok fejlesztése. – Időbeli viszonyok fejlesztése. – Mennyiségi viszonyok fejlesztése. – Sorrendiség, logikai sorrend fejlesztése. *Ismeretek* IDŐBELISÉG: – folyamatos jelen idő (Present Continuous tense); – egyszerű jelen idő (Present Simple);	*Magyar nyelv és irodalom:* szófajtan, mondattan, dátum kifejezése, kérdőszavak. *Matematika:* ismeretek százas számkörben, tő- és sorszámnevek, csoportosítás,

– folyamatos múlt idő (Past Continuous); – egyszerű múlt idő (Simple Past); – jövő idő (Future tenses) – jelen idejű gyakoriságot kifejező időhatározók (never, sometimes, usually, often, always); – jelen idejű időhatározók (now, at the moment, today). TÉRBELISÉG: – helyhatározók (behind, between, next to, by, in front of, in, on, over, under, opposite,); – irányhatározók (up, down, right, left). MENNYISÉGEK KIFEJEZÉSE: – anyagnevek (Countable-Uncountable nouns), – some, any, many, much, a lot of, – egységek (a bottle of, a packet of, a piece of), – számok százas számkörben, kitekintés az ezres számkörre (two hundred, three hundred…, a thousand), – főnevek többes száma, rendhagyó főnevek, – dátum kifejezése. MODALITÁS: – képesség, udvarias kérés (I can swim. Can I open the window? Can you help me, please?) – kérdőszavak: What? Where? When? Who? Which? Why? *Tanulói tevékenység* Nyelvtani fordulatok gyakorlása, automatizálása. Mozgásos feladatok, utasítások adása, megértése, végrehajtása, manipulálás tárgyakkal, képekkel, kép- és szókártyákkal, csoportosítás, rendezés, párosítás. *Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek* – motiváció, – vizuális és auditív észlelés, figyelem, – rövid- és hosszú távú emlékezet, – passzív és aktív szókincs,	rendszerezés, mértékegységek. *Testnevelés és sport:* irányok, testséma, viszonyítási pontok.

– emlékezet: olvasottak, látottak, felidézése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gyakoriság, pillanatnyi helyzet, kérés, képesség, udvariassági formák, személyes névmás, jelen, múlt, jövő, kérdés, kérdőszó, számok, időrend, sorrend, dátum, (mérték)egységek.

Tematikai egység	**Témakörök, szókincs**	**Órakeret folyamatos**
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A meglévő ismeretek elmélyítése, automatizálása. Nyelvtani ismeretek megerősítése a kommunikációs témakörökön keresztül.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési követelmények – Lexikai elemek elsajátíttatása. – Aktív és passzív szókincs felépítése, bővítése egyéni képességek függvényében. – Más műveltségi területeken megszerzett információ alkalmazása, újabb kapcsolódási pontok kialakítása. – Önismeret fejlesztése, reális önkép kialakítása. – Egészséges életszemlélet formálása. – Nyelvi struktúrák és lexikai elemek integrálása. – Kommunikáció információt adó tulajdonságának erősítése. – Testséma, térbeli tájékozódás, irányok. – Időbeliség, sorrendiség fejlesztése. *Ismeretek* ***Család*** • Én és a családom. • Családtagok bemutatása. • Családi ünnepek. ***Otthon*** • Otthonom, szűkebb környezetem. • Lakóhelyiségek, bútorok, berendezési tárgyak.	*Természetismeret:* élőlények, környezetünk tárgyai, a tanuló saját lakóhelye. *Magyar nyelv és irodalom:* párbeszédek, kommunikációs feladatok. *Informatika:* internet használata, információ keresése, szövegszerkesztés.

• Lakóhelyem, tágabb környezetem. ***Étkezés*** • Napi étkezések. • Kedvenc ételeim, italaim. • Egészséges táplálkozás. • Receptek, főzés, sütés, főzőműsorok. • Étkezési szokások a célnyelvi kultúrában és a nagyvilágban. ***Idő, időjárás*** • Az óra. • Évszakok és hónapok. • A hét napjai és a napszakok. • Időjárás. • Időjárási jelenségek. • Természeti katasztrófák. ***Öltözködés*** • Ruhadarabok. • Kedvenc ruháim. • Divat világa. ***Sport*** • Testrészek és mozgás. • Kedvenc sportom. • Sportok, sportfelszerelések. • Extrém sportok. • Sportversenyek, olimpia. ***Iskola, barátok*** • Iskolám, osztálytermünk. • Tantárgyaim, tanáraim. • Osztálytársaim, barátaim. ***Szabadidő, szórakozás*** • Szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem. • Internet, interaktív játékok. • Mozi, színház, zenehallgatás, kiállítások.	

• Közös időtöltés barátokkal. ***Természet, állatok*** • Kedvenc állataim. • Kisállatok, felelős állattartása. ***Ünnepek és szokások*** • Az én ünnepeim. • Ünnepek itthon és a nagyvilágban. ***Város, bevásárlás*** • Városok, települések, falvak. • Épületek, utcák. • Tájékozódás, útbaigazítás. • Vásárlás. • Látnivalók, nevezetességek a lakóhelyemen. • Híres városok és nevezetességeik. ***Utazás, pihenés*** • Vakáció, nyaralás. • Táborok, osztálykirándulás. • Közlekedési eszközök. • Utazás belföldön és külföldön. ***Zene, művészetek*** • Kedvenc zeném, együttesem. • Film- és színházi élményeim. • Kedvenc múzeumom. • Kiállítások, rendezvények, koncertek. • Zenei világnap. ***Egészséges életmód*** • A rendszeres testedzés. • A helyes táplálkozás. • Betegségek és megelőzésük. ***Földünk és a világűr*** • A naprendszer és a bolygók • A Nap és a csillagok.	

• Utazások az űrben. *Tanulói tevékenység* Aktív és passzív szókincs folyamatos bővítése egyéni képességek függvényében. Más műveltségi területeken megszerzett információ alkalmazása, újabb kapcsolódási pontok kialakítása (néhány mondatos szöveg alkotása, megtanulása egy-egy témáról). Témakörökkel kapcsolatos dalok, játékok, mondókák, szituációs feladatok. *Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek* – motiváció, – vizuális és auditív észlelés, figyelem, – rövid- és hosszú távú emlékezet, – passzív és aktív szókincs, – emlékezet: olvasottak, látottak, hallottak felidézése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Család, otthon, étkezés, idő, időjárás, öltözködés, sport, iskola, barátok, szabadidő, szórakozás, természet, állatok, ünnepek, szokások, város, utazás, pihenés, művészetek, egészséges életmód, Földünk, világűr.

Tematikai egység	**Olvasási készség**	**Órakeret folyamatos**
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Bevezetni a tanulókat az idegen nyelvi írás készségbe.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési követelmények – Az angol és a magyar ábécé összehasonlítása, hasonlóságok és különbségek felismertetése. – A tanult szavak és kifejezések megerősítése olvasással. – Személyes adatok megerősítése. – Az e-mail és a levél formai elemeinek felismerése. *Ismeretek*	*Magyar nyelv és irodalom:* ábécé, űrlapok, levélforma. *Informatika:* levelezés, e-mail, szövegszerkesztés.

– Az angol ábécé megismertetése. – A tanult szavak, egyszerű mondatok és párbeszédek egyéni olvasása. – Bemutatkozás leírása. – E-mail olvasása (fejléc, e-mail cím, subject, from, to, Dear…, Please write soon). *Tanulói tevékenység* Az angol és a magyar ábécé gyakorlása, szavak sorba rendezése. Angol nyelvű e-mail küldése egymásnak, hibák javítása, válasz küldése. *Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek* – motiváció, bátor megnyilvánulás, – rövid- és hosszú távú emlékezet, olvasottak, látottak, felidézése, – passzív és aktív szókincs.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ábécé, szó, mondat, párbeszéd, nagybetű, tulajdonnév, mondatvégi írásjel, dátum, aláírás, személyes adat, fejléc, téma, kitől, kinek, megszólítás, elbúcsúzás.

Tematikai egység	**Íráskészség**	**Órakeret folyamatos**
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Bevezetés az angol nyelv írásába, elemi írástudás kialakítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési követelmények – Figyelemkoncentráció fejlesztése. – Pontosságra, önellenőrzésre nevelés. – Olvasható íráskép kialakítása. – Tájékozódás táblázatokban, űrlapokon, kérdőíveken. – Megfelelő válaszok beírása a kérdőívekre. – Levélforma/e-mail forma alkalmazása, formai és tartalmi elemek használata.		*Magyar nyelv és irodalom:* ábécé, másolás, levél. *Informatika:* levelezés, e-mail írása, szövegszerkesztés,

– Sorrendiség. – Emlékezet fejlesztése. – A magyar és az angol nyelv közötti hasonlóságok és különbségek megfigyeltetése. *Ismeretek* – A tanuló igyekezzen pontosan lemásolni a tanult szavakat, kifejezéseket, egyszerű mondatokat. – Saját név leírása angolul (fordított sorrend). – Rövid e-mail írása minta alapján. (Irányított fogalmazás, személyes adatok használata). *Tanulói tevékenység* Rövid írásbeli munkák készítése (feladatlap, képaláírás), különös tekintettel az írásképre, olvashatóságra. Levél, üdvözlőlap, e-mail írása, levélre válasz írása. *Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek* – motiváció, – problémamegoldó képesség, – emlékezet tartóssága, mobilizálhatósága, – emlékezet: olvasottak, látottak, hallottak felidézése, – pontos munkavégzés.	netikett.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ábécé, sor, oszlop, fejléc, hasáb, nyomtatott betű, kisbetű, írott alak, aláírás, megszólítás, bekezdés, sorkihagyás, sor eleje, mondatvégi írásjelek, mondattípusok, rövid levél, e-mail, képeslap, e-mail cím, lakcím.

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Olyan fokú beszédbátorság kialakulása, hogy a tanult szavakat, kifejezéseket a tanuló merje nemcsak önállóan megismételni, hanem szituációkban és a valós élethelyzetekben is alkalmazni. A tanuló felismeri, hogy angolul máshogy írunk, és máshogy ejtjük ki a szavakat; néhány feliratot elolvas, megért. Megpróbál nagyon rövid e-mailt írni. Próbál magáról 8-15 mondatban beszélni. Motiváltság az idegen nyelv tanulására, az önálló ismeretszerzésre.

	Ismeri a helyes viselkedést a hétköznapi helyzetekben. Ismeri a szavak és a kifejezések kulturális jelentését. Próbálkozik alapfokon elsajátítani a kultúra adott elemeihez tartozó nyelvi elemeket. A tanuló a Közös Európai Referencia (KER) szint szerint meghatározott A1 szinten az ide tartozó nyelvtani fogalomi körökben, és témakörökben biztonsággal tájékozódik, ért és önállóan mondatot, szöveget alkot.

A továbbhaladás feltételei

Beszédkészség

A tanuló

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre hiányos, egyszerű mondatban válaszol;
- tanult minta alapján egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz;
- tanult minta alapján egyszerű, pár mondatos, rövid párbeszédben részt vesz;
- megértési probléma esetén segítséget kér.

Olvasott szöveg értése

A tanuló

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, rövid szöveget megért;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott rövid szövegben fontos információt megtalál;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveg lényegét megérti;
- egyszerű történetet megért;
- használja a szintjének megfelelő kétnyelvű szótárakat;

Íráskészség

A tanuló:

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokat leír;
- közléseket, kérdéseket tanult minta alapján megfogalmaz;
-.ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kifejezéseket, egyszerű mondatokat emlékezetből leír;
- ismert struktúrák felhasználásával, minta alapján rövid szöveget létrehoz.

Szempontok a tanulók teljesítményének értékeléséhez

Az értékelés mindig legyen méltányos és vegye figyelembe a súlyos fokban hallássérült tanulók egyéni képességstruktúráját.

Az ellenőrzés segítő jellegű, folyamatos és tervezett, elsősorban a tanuló önmagához viszonyított fejlődését figyelembe véve. Kiterjed a kommunikációs alapkészségekre, a nyelvtani anyag és a szókincs elsajátítására

A tanári értékelés mellett a tanulókat igyekszünk hozzászoktatni az önellenőrzéshez,, önmaguk és társaik értékeléséhez is.

A számonkérés, történhet csoportban, párban vagy egyénileg, a gyakorláshoz hasonlóan. A gyengébb teljesítményt nyújtó gyerekeknek több alkalmat kell biztosítani arra, hogy fejlődésükről számot adjanak.

A tantárgy értékelésének módja:

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel – tudás, magatartás és szorgalom értékelése 5-ös skálán (jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1)).

ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK

éves óraszám: 72 óra

A tantárgy legfontosabb célja a tanulót felkészíteni a társadalom struktúrájában való eligazodásra, a közösségi környezet szervezeteinek, szabályainak megismerésére. A pedagógiai helyzetekben a tanuló tevékenység közben, szimulált helyzetekben ismeri meg a családi élethez, a munkavállaláshoz, a szabadidő eltöltéséhez kapcsolódó intézmények szerepét, feladatait, az állampolgári jogokat és kötelezettségeket, a demokratikus társadalmi intézményrendszert, a legfontosabb társadalmi, gazdasági és politikai szervezeteket. Felismeri a felelősséget közösségi környezetének alakításában. Bővülnek ismeretei a mindennapi életvezetéshez kapcsolódó önérvényesítés lehetőségeiről, a segítségkérés formáiról.

A tantárgy segítséget nyújt az *erkölcsi nevelés* terén a közösségi életben való aktív részvételre és véleménynyilvánításra ösztönzésben, a társadalmi igazságosság felismertetésében és az ehhez kapcsolódó intézményrendszer igénybevételének bemutatásában.

Erősíti a *nemzeti azonosságtudatot és a hazafias nevelést* az ország irányításában, védelmében, a társadalmi béke megőrzésében szerepet vállaló intézmények működésének megismertetésével, a társadalmi tevékenységekben való aktív részvétel támogatásával.

A *felelősségvállalás másokért, önkéntesség* területén segíti a közösség aktív tagjává válást, a környezet iránti figyelem fontosságának, a segítségnyújtás és segítségkérés lehetőségének

felismerését.

A *gazdasági és pénzügyi nevelés* területén a tanuló felkészül a pénzkezeléssel és gazdálkodással összefüggő intézményrendszer igénybevételére.

A tantárgy a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat a következő módon fejleszti:

Tanulás kompetenciái:

Különféle jellegű tudástartalmakkal és különböző típusú feladatokkal találkoznak a tanulók, amelyek megtanulásához, illetve elvégzéséhez különféle módszereket kell választania. Történelmi – állampolgári ismeretekkel kapcsolatos információk keresése és feldolgozása, a következtetések levonása és egyéb gondolkodási műveletek során fejlődnek a tanulási kompetenciák.

Az állampolgári ismeretek kulcsfogalmak megértésén és állandó használatán keresztül a tanulók fejlesztik a lényeges és kevésbé lényeges elemek megkülönböztetésének és rendszerezésének - a tanulás során- elengedhetetlenül fontos képességét.

Az állampolgári ismeretek tudása az iskolán kívül, más élethelyzetekben, illetve a társadalmi, gazdasági és politikai jelenségei között történő eligazodásban nagy segítség. Különösen igaz ez a hallássérült emberre, akinek a sajátos problémái miatt, még nehezebb az eligazodás a hallók világában.

Kommunikációs és digitális kompetenciák:

A témák feldolgozása a szövegértés fejlesztésének egyik hatékony módja. A felmerülő problémákról beszélgetéseket lehet folytatni, digitális eszközök használatával képes formában megjeleníteni.

A digitális eszközök etikus, felelősségteljes használatával a tanuló információkezelési és -feldolgozási készségei fejlődnek, ami elősegíti elemző és mérlegelő gondolkodása kialakulását és elmélyítését is, aminek része a megszerzett információk ellenőrzése, hitelességének vizsgálata. A különböző forrásokat tartalmazó internetes portálok, hang- és filmarchívumok és adatbázisok megismerése és használata, az itt talált források feldolgozása elengedhetetlen feltétele a korszerű tanulásnak. A digitális információfeldolgozás, illetve a digitális kommunikáció fejlesztésének nagy szerepe van a közéleti tájékozódási készségek kialakításában, így a felelős és aktív állampolgárrá nevelésben.

Matematikai, gondolkodási kompetenciák: A hallássérült tanuló az információk feldolgozása során próbál problémákat azonosítani, magyarázatokat megfogalmazni, lényeget kiemelni, következtetéseket levonni.

Személyes és társas kapcsolati kompetenciák:

Speciális fejlesztési terület az együttműködési technikák, az együttműködés szabályainak a megtanulása. A hallássérült tanulók el tudják sajátítani az együttműködési technikákat, de a szabályok, elvek megtanulásához hosszabb időt kell biztosítani, gyakoribb mintanyújtás szükséges. Az együttműködés feltételezi bizonyos kommunikációs készségek meglétét, amelyekhez a szükséges nyelvi formákat a hallássérült gyermekeknek legtöbb esetben hosszabb idő sajátítani.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák:

A hallássérült tanulók megismerik és értékelik az alkotó emberi tevékenységek változatos formáit, a tudósok, kutatók és művészek teljesítményét. Megismerik az alkotó emberek kiemelkedő eredményeit, teljesítményeit. Az életmód-történeti témakörök feldolgozása révén a tanulók felismerhetik, hogy a munkavégzés az egyén, a család és a társadalom létfenntartását biztosítja; beláthatják, hogy a munka sokszor küzdelmekkel jár, ugyanakkor személyiségépítő, társadalmi összetartozást is erősítő tevékenység.

Értékelés szempontjai:

A javasolt ellenőrzési módszerek:

- feladatlapok
- szóbeli felelet
- témazáró dolgozat (nagyobb témakörök végén, vagy több témakör együttes zárásakor);
- otthoni munka (feladatok, gyűjtőmunka, megfigyelés, feladatok számítógépes megoldása);
- füzetvezetés (íráskép, áttekinthetőség, pontosság);
- csoportmunka
- projektmunka és annak dokumentálása;
- versenyeken, vetélkedőkön való szereplés, elért eredmények.

A tantárgyi eredmények értékelése a hagyományos 5 fokozatú skálán történik. Fontos, hogy a tanulók

- motiváltak legyenek a minél jobb értékelés elnyerésére;
- tudják, hogy munkájukat hogyan fogják (szóban, írásban, jeggyel) értékelni, – ez a tanár részéről következetességet és céltudatosságot igényel;
- számítsanak arra, hogy munkájuk elvégzése után önértékelést is kell végezniük;
- hallgassák meg társaik értékelését az adott szempontok alapján;
- fogadják meg tanáraik észrevételeit, javaslatait, kritikáit akkor is, ha nem érdemjeggyel történik az értékelés.

Témakör	**1. Társadalmi szabályok**	**Javasolt**

		óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A közösségi együttélés szabályai, a szabálytudat erősítése. A szociális aatitűd, az együttműködés, a tolerancia megnyilvánulásai magatartásában.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek

- Jogok és kötelességek a társadalomban – az emberek együtt éléséhez szükséges normák megismertetése.
- Mindennapi ügyintézések modellezése (a lebonyolításhoz kötődő kommunikációs és illemtani szabályok).
- Az ügyintézés alapvető faktorainak számbavétele (ügyintézési technikák lépésről-lépésre).

Fejlesztési ismeretek

- Szokás, hagyomány, illem, erkölcs, jog.
- A jog szerepe az emberek mindennapjaiban.
- Az emberi alapjogok.
- A gyermekek jogai, diákjogok.
- Hivatalos ügyeink (ügyintézés).
- Ügyintézés a világhálón.

Tanulói tevékenység

Beszélgetés az iskola házirendjéről – a diákokat megillető jogok, a diákélethez kapcsolódó kötelességek.
A gyermekek helyzete a világban – beszélgetés, adatgyűjtés különböző kontinensen élő gyermekek életéről, mindennapjairól.
A mindennapi élethez kötődő ügyek intézéséhez szükséges információk gyűjtése (látogatás a megfelelő intézményben).
Ügyintézési lehetőségek internetes felületről (egyszerűbb alkalmazások összegyűjtése).

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

- erkölcsi érzék,
- mérlegelő gondolkodás,
- tolerancia, elfogadás,
- beleérző képesség.

Fogalmak	Szokás, hagyomány, illem, erkölcs, jog, norma, normasértés, illemszabály, ügyintézés, internet.

Témakör	**2. Állampolgári ismeretek**	**Javasolt óraszám: 28 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Állampolgári felelősség (az állampolgársághoz kapcsolódó ismeretek). Az ismeretek gyakorlati alkalmazásának képessége. Tájékozódási képesség helyi és országos társadalmi, közéleti szinten.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek

- A törvényhozó- és végrehajtó hatalom feladatainak feltérképezése.

- A tömegtájékoztatás jelentősége és eszközeinek megismerése.
- Az információátadás torzulása a nyilvánosságban, a tény és a vélemény közötti különbségek meghatározása.

Fejlesztési ismeretek
- Demokratikus alapelvek. Állampolgári jogok és kötelességek.
- Magyarország politikai intézményei.
- Az állam feladatai (a belső rend, közrend védelme – rendőrség, honvédelem, igazságszolgáltatás – ügyészség, bíróság, művelődésügy, közoktatás, egészségügyi ellátás).
- A média és a nyilvánosság szerepe (televízió, rádió, internet).
- A tömegtájékoztatáshoz kapcsolódó előnyök meghatározása.

Tanulói tevékenység
Információgyűjtés és csoportosítás az állampolgári jogok és kötelezettségek területén (jelölt, választás, pártok szerepe, képviselet).
Látogatás a Parlamentben, polgármesteri hivatalban.
Helyi önkormányzat, okmányiroda felkeresése, okmányok igénylésének gyakorlása, okmányok csoportosítása.
Szituációs játék (ügyintézés, tárgyalás, vita, sajtókonferencia, riportkészítés).
Híradó megtekintése – beszélgetés a tanulócsoport számára könnyen érthető hírekről .
Napi újságcikkekhez kapcsolódó szövegértési feladatok megoldása.
A közösségi portálokon való jelenlét – beszélgetés az alkalmazás előnyeiről és hátrányairól.
Kérdőívek, kérvények kitöltése.
Tablókészítés. Kooperatív technikák alkalmazása.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek
- mérlegelő gondolkodás,
- kauzális gondolkodás,
- értékazonosulás, értékválasztás.

Fogalmak	Államforma, köztársaság, királyság, demokrácia, demokratikus alapelvek, jelölt, jelöltállítás, választás, párt, kormány, törvényszék, Parlament, híradó, média, vélemény, tény, közösségi portál, érzékeny adatok, állampolgári jogok és kötelezettségek, házasság, család, okmány, irat, űrlap, anyakönyv, igazolvány.

Témakör	**3. Pénzügyi és gazdasági kultúra**	**Javasolt óraszám: 24 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tudatos pénzhasználat – a pénzügyi kultúra fejlesztése. Felelősségérzet a közvetlen környezet és a jövő iránt.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek
- A bevételek és kiadások modellezése havi lebontásban.
- A pénz szerepe az emberek életében – historikus szemléletű tabló készítése.
- Különböző fizetési módok modellezése.
- A pénzromláshoz kapcsolódó adatok gyűjtése.

– A hitel és a visszaadott kölcsön összegének összehasonlítása. *Fejlesztési Ismeretek* – Állami bevételek (adók), állami kiadások (az állami intézmények fenntartása). – A jövedelem szerepe a családban (bevételek és kiadások, megtakarítás, hitel, rezsi, zsebpénz). – A pénz és formái (érme és bankjegy, virtuális pénz, bankkártya, árfolyam, infláció). – Pénzintézetek és tevékenységük (bank, biztosító, hitel, kamat, tőke). – Vállalkozói alapismeretek. *Tanulói tevékenység* A bevételtípusok megkülönböztetése, példákon keresztül (naplóvezetés). A megtakarítás és hitel – egyszerű gyakorlati példákon keresztül. Családi költségvetés készítése, a rezsiköltségek összehasonlítása a háztartás kiadásainak tükrében (statisztikai adatok gyűjtése, felhasználása, elemzése, következtetések levonása). A magyar fizetőeszközhöz kötődő bankjegyek és érmék megkülönböztetése játékpénzek felhasználásával. A különböző pénzek átváltása – a legegyszerűbb számítások szintjén. A bankok szerepe az emberek életében – információgyűjtés a hitelről. Vállalkozói formák számbavétele, a vállalkozás működésének összetevői – elemi információk gyűjtése a témában. *Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek* – mérlegelő gondolkodás, – életvezetési képesség, – problémamegoldó gondolkodás.

Fogalmak	Jövedelem, bevétel, kiadás, megtakarítás, rezsi, hitel, zsebpénz, pénz, bankjegy, érme, pénzromlás, biztosító, bank, bankkártya, hitel, részlet, törlesztés, árfolyam, kamat, tőke, vállalkozás.

Összegzett tanulási eredmények az évfolyam végén	A tanuló tájékozódik a hivatalos ügyintézés módjaiban, annak illetékes és korszerű formáiban. Tud a világháló közösségi portáljain való részvétel lehetőségeiről. Ismereteket szerez a jövedelem szerepéről az ember életvezetésének tükrében. Fogalmi képet alkot a pénzről, a pénzintézetekről, azok tevékenységeiről; utóbbiak lehetséges szerepéről az életpálya felépítésének tükrében.

TERMÉSZETTUDOMÁNY - TERMÉSZETISMERET

éves óraszám: 108 óra

A természettudomány tanításának a célja fenntartani a tanulók természet iránti érdeklődését;

olyan tanulókat nevelni, akik nyitottak a világra, a lehetőségeikhez képest felismerik a problémákat, keresik a jelenségek okait. A korábbi ismeretekre és tapasztalatokra építve fejleszti a természeti jelenségek megfigyelése iránti érdeklődést. Törekszik az elsődlegesen tapasztalati úton szerzett elemi ismeretek beépítésére, a tapasztalható jelenségek, folyamatok elemzésére.

A tantárgy célja hétköznapi példákkal, rávezetéssel, tudatosítással, gyakorlati alkalmazással kialakítani az egészség- és környezetvédelmi ismeretek megerősítését, a környezetvédő magatartást. Az érzelmi intelligencia mozgósításával formálni a természetbarát, ökologikus szemléletet, példák bemutatásán keresztül segíteni az összefüggések feltárását. A gondolkodás rugalmasságának, a mérlegelő, a problémamegoldó gondolkodásnak a fejlesztése sok életszerű példán, gyakorlaton át.

A megismert, megtapasztalt összefüggések felismerése, megfogalmazása segíti a tudományosan megalapozott ismeretek elsajátíttatását az emberi test működéséről, az egészséget megóvó életvezetési szabályok kialakítása érdekében. A felnőtté válással járó lehetőségek és kötelezettségek megismertetése, a felelősség tudatosítása a családdal és a tágabb környezettel kapcsolatban támogatja, megkönnyíti a felnőtt életben való sikeres helytállást, megteremti a nyitottságot az egészséget veszélyeztető szokások és az egészség megőrzését segítő lehetőségek gyakorlati megismeréséhez. A természetismeret tantárgy különösen fontos szerepet játszik a pozitív életvezetési stratégiák kialakításában, elfogadtatásában, az életvezetési készségek fejlesztésében.

A tantárgy érinti az elemi balesetvédelmi és munka-egészségügyi ismereteket, hazánk egészségügyi hálózatának, társadalombiztosítási rendszerének és a fontosabb betegjogoknak a megismertetését, az egészséges életmód előnyeinek tudatosítását, a megelőzés jelentőségének felismertetését. Az egészségmegóvás szabályainak, az egészségügyi intézmények szolgáltatásai igénybevételének, a gyógyszerfogyasztás és -kezelés szabályainak elsajátíttatását.

Kiemelten fontos a tanulók érdeklődésének fenntartása a mindennapi életben felfedezhető fizikai jelenségekkel kapcsolatban, a környezetkímélő és -óvó magatartás tudatos vállalására nevelés. A napi problémák megoldásához szükséges a fizika tudománya által nyújtott ismeretek hasznosságának felismerése. A gyakorlati élet szempontjából fontos ismeretek adása a hang- és a fénytan körében. Az ember életvitele szempontjából elengedhetetlenül fontos fizikai ismeretek összekapcsolása az emberi érzékszervek működésével (hallás, látás).

A hangtan eredményeit felhasználó – a mindennapi gyakorlatban alkalmazott – eszközök működési elvének és kezelési módjának megismertetése, az elektromos jelenségek és az elektromos áram hatásainak megismerése a háztartásban és munkahelyen előforduló

elektromos gépek, berendezések biztonságos használata érdekében történik.

A tudományosan megalapozott alapismeretek nyújtása a kémia tárgyköréből az elsajátított környezetvédelmi ismeretek aktivizálását, a környezettudatos magatartás kialakítását segíti. A mindennapi kémiai jellegű problémák támogatják az önálló véleményalkotást, annak tudatosítását, hogy környezetünk számos energiaforrása nem megújuló, szükség van a gazdaságosságra, a takarékosságra. Kiemelt szerepet kap a baleset-megelőző cselekvési eljárások elsajátíttatása a kémiai anyagok felhasználása során.

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik a testi és lelki egészségre nevelés területén a környezet biológiai, fizikai, kémiai hatásainak felismerésével, a veszélyek elkerülésének bemutatásával és az anyagok biztonságos felhasználásának megismertetésével. Fontos szerepet tölt be a mindennapi gyakorlatban előforduló tevékenységekhez alkalmazott eljárások természettudományos hátterének megismertetésével, a nem látható és nem érzékelhető veszélyforrásokra történő figyelemfelhívással. Segíti a biztonságos önálló életvitelt, a felelős viselkedést a környezet megismertetésével. A *fenntarthatóság, környezettudatosság* területén a környezetbarát szemlélet alakításával, a természet megóvására és az anyagokkal való takarékosságra neveléssel jelenik meg.

A természettudomány tantárgy a kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A természettudomány tanulásának belső motivációs bázisa a természet, az élő és élettelen környezeti jelenségek iránti gyermeki érdeklődés, amelyet a tantárgy tudatos ismeretszerzéssé alakít át. A kezdetben több támogatással, később egyre önállóbban végzett természettudományos megfigyelések és kísérletek alapján a tanuló átéli a tudásszerzés aktív folyamatát. A természettudomány vizsgálati témáit és módszereit a tanuló össze tudja kapcsolni a mindennapi élet kontextusaival, a tudás alkalmazhatósága az önirányító tanulás képességét is erősíti.

A kommunikációs kompetenciák: A természettudomány tantárgy és általában a természettudományok azon képességeket fejlesztik, amelyek révén a tanuló megtanulja világosan, röviden és pontosan kifejezni saját gondolatait, megfigyeléseit és tapasztalatait.

*A digitális kompetenciák***:** A fiatalok számára természetes a digitális technológia jelenléte és aktív részesei a digitális kultúrának, ez azonban nem jelenti azt, hogy ne lenne szükséges és fontos a digitális kompetenciáik fejlesztése. A tantárgy által felölelt tudományterületek számos lehetőséget kínálnak a digitális kompetenciák fejlesztésére, hiszen a technológia jól alkalmazható a megismerés, az együttműködés, az információk kritikus értelmezése, az értékelés és alkotás során, illetve a természettudományos gondolkodás tanításakor.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A természettudományok alapvetően gyakorlatorientált, tapasztalatokon alapuló tudományok, ahol a minőségi tulajdonságok mellett a mennyiségi viszonyok vizsgálata is elengedhetetlen. Sok esetben ez csak statisztikus gondolkodással lehetséges. Ugyancsak fontos cél az elemző gondolkodás kialakítása is. Mivel a természettudomány tantárgy alapvetően integráló jellegű, ezért szinte minden témakör fejleszti a tanuló rendszerszintű, komplex gondolkodását. Ez az olyan problémakörök tárgyalásánál a leghangsúlyosabb, amelyeknek több diszciplínát is érintő vetülete van. Ilyen például a víz vagy a levegő témaköre, vagy akár a globális éghajlatváltozás. A kísérletek, terepi megfigyelések számos egyedi jelenséget tárnak fel, ezek tanulságainak levonásához az induktív gondolkodás képességét is fejleszteni kell.

*A személyes és társas kapcsolati kompetenciák***:** Mivel a természettudomány alapvetően gyakorlatorientált tantárgy, a tudás elsajátításához alkalmazott módszerek között nagyon gyakran szerepel a társakkal együttműködést igénylő csoportmunka, amely során a tanuló felismeri feladatát, szerepét a csoportban, csoporttagként a társakkal együtt végez különböző tevékenységeket, illetve megfelelő készségek birtokában igény szerint csoportvezetői szerepet vállalhat.

*A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái***:** A természeti/környezeti nevelési célok eléréséhez az ismeretszerzés mellett kiemelt fontosságú a természetből érkező érzelmi hatások befogadása, amelyek akár egy életre is meghatározhatják a természettudományokhoz történő hozzáállást, attitűdöt. Gyakran ez az érzelmi hatás kreatív alkotásokban kerül kifejezésre, amit felerősíthetünk a természetben történő vizsgálódás, tapasztalás élményével.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A természettudományos diszciplínák közül szinte mindegyikre jellemző, hogy a nagyon komoly elméleti tudás mögött a társadalmi hasznosulást nagyban segítő, gyakorlati alkalmazásuk is van. Ezt az adottságot remekül ki lehet használni a gazdasági élet szereplőivel, gyárakkal, cégekkel történő együttműködés kialakítására, amelynek a természettudomány tantárgy keretein belül még elsősorban gyakorlati ismeretszerző, közvetlen tapasztalást segítő szerepe lehet. A jövőbeni pályaorientáció, életpálya-tervezés és munkavállalás szempontjából az ilyen tapasztalatok kulcsfontosságú szerepet tölthetnek be.

Értékelés szempontjai:

A javasolt ellenőrzési módszerek:

- feladatlapok
- szóbeli felelet
- témazáró dolgozat (nagyobb témakörök végén, vagy több témakör együttes zárásakor);
- otthoni munka (feladatok, gyűjtőmunka, megfigyelés, feladatok számítógépes megoldása);
- füzetvezetés (íráskép, áttekinthetőség, pontosság);
- csoportmunka
- projektmunka és annak dokumentálása;
- versenyeken, vetélkedőkön való szereplés, elért eredmények.

A tantárgyi eredmények értékelése a hagyományos 5 fokozatú skálán történik. Fontos, hogy a tanulók

- motiváltak legyenek a minél jobb értékelés elnyerésére;
- tudják, hogy munkájukat hogyan fogják (szóban, írásban, jeggyel) értékelni, – ez a tanár részéről következetességet és céltudatosságot igényel;
- számítsanak arra, hogy munkájuk elvégzése után önértékelést is kell végezniük;
- hallgassák meg társaik értékelését az adott szempontok alapján;
- fogadják meg tanáraik észrevételeit, javaslatait, kritikáit akkor is, ha nem érdemjeggyel történik az értékelés.

Témakör	**1. Környezetvédelem – Élő természet, növény, állat**	**Javasolt óraszám: 10 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A meglévő ismeretek több szempontú rendszerezése.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Fejlesztési tevékenységek – A tanulmányok során megismert növények és állatok tulajdonságainak és hasznosságának számbavétele. – Az állattartás és növénygondozás felelősségének átérzése. – A természet szépségének, célszerűségének megélése. – Szöveges és képi információk értelmezése. *Fejlesztési ismeretek* – Élőlények és környezetük. – Ökológiai alapismeretek. – A globalizáció és modernizáció hatásai az élő természetre. – Személyes tapasztalatok növényekről, állatokról. – Szűkebb- és tágabb környezet bejárása, felmérése. – Környezetszennyezés. Környezeti ártalmak feltérképezése. – Környezetvédelem – környezetmegóvás. – Háztartási hulladék, szerves-, szervetlen anyagok, szelektív gyűjtés, komposztálás. – Szennyezőanyagok. Szennyezés megelőzés. Szennyezés mentesítés. – Vegyi anyagok: talajszennyezés, vízszennyezés, légszennyezés.

Tanulói tevékenység
Gyűjtőmunka, megfigyelés, összehasonlítások.
Csoportosítás.
Beszámoló.
Egyéni és csoportos tananyag-feldolgozás.
Tanulmányi kirándulás.
Szelektív hulladékgyűjtés.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek
- motiváció,
- önállóság,
- praktikus készség,
- passzív- aktív szókincs.

Fogalmak	Természetes és mesterséges környezet, civilizációs ártalom, környezetvédelem, ökoszemlélet, evolúció, törzsfejlődés, mutáció, genetika, környezetszennyezés.

Témakör	**2. Egészségvédelem. Élő természet – az ember**	**Javasolt óraszám: 22 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Összefüggések keresése az életmód és az egészségi állapot között.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek
- Az emberi test működéséről eddig tanult ismeretek bővítése.
- A tanuló saját egészségi állapotának reális ismerete.
- Saját és a környezete egészségének védelmében szükséges teendők megismerése.
- Az egészségügyi dokumentumok, a gyógyszerek megfelelő elhelyezésének, tárolásának fontossága, az ezzel kapcsolatos teendők ismerete.
- Az orvosi utasítások betartásának fontossága, teendői egészsége védelmében.
- Önálló életvitelre alkalmas, praktikus készségű fiatal elméleti felkészítése.

Fejlesztési ismeretek
- Az emberi test felépítése.
- Szervek, érzékszervek funkciója és működése.
- Egészség – betegség.
- Általános orvosi vizsgálatok: vérnyomásmérés, vércukorszint-mérés, pulzusvizsgálat.
- Kórelőzmény ismerete, számon tartása, dokumentálása, ezek szerepe a gyógyulás sikerességében.
- Egészségvédelem és rehabilitáció.
- Vitaminok, sport és mozgás szerepe az egészséges életmódban.
- Felkészülés a családi életre, szex, szerelem, testiség.
- Családtervezés, fogamzásgátlás.
- Nemi betegségek.
- Káros szenvedélyek, függőség. (Dohányzás, alkoholfogyasztás, droghasználat

veszélyei).

Tanulói tevékenység
Intézménylátogatások (szakorvosi rendelő, laboratórium).
Megfigyelés, önmegfigyelés.
Egyszerűbb vizsgálatok (vérnyomás mérése, vércukor, vizeletvizsgálat, hallásvizsgálat) elvégzése, a kapott eredmény megbeszélése.
Beszélgetés (meghívott előadó, konzulens) közösen választott témáról.
Kutatómunka és csoportos kutatómunka.
Egyéni esetmegbeszélés.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek
- motiváció,
- önállóság,
- komplex gondolkodás,
- praktikus ismeretek,
- verbális készség,
- empátia,
- önfegyelem.

Fogalmak	Öröklés, anamnézis, oltási könyv, védőoltás, ismétlő oltás, gyógyítható – gyógyíthatatlan betegség, gyógyszerkísérlet, cseppfertőzés, szexuális úton terjedő fertőzés, kábító- és tudatmódosító szer, diszkréció.

Témakör	**3. Egészségtan – Környezet-egészségtani és munka-egészségtani ismeretek**	**Javasolt óraszám: 25 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Higiénikus, egészséges, balesetmentes otthoni és munkahelyi környezet iránti igény kialakítása.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési követelmények
- Az emberi test és az egészséges környezet jellemzőinek megismerése.

Ismeretek
- Egészségtan. Az egészség megóvása.
- Hazánk egészségügyi ellátórendszere, társadalombiztosítás (feltételei).
- Járóbeteg-ellátás: háziorvosi ellátás, szakrendelések.
- Szűrővizsgálatok és akut egészségügyi ellátások.
- Bejelentkezés szakrendelésre, beutaló, időpont kérése telefonon, személyesen.
- Munka-alkalmassági vizsgálat.
- Környezet-egészségtani, munka-egészségtani ismeretek.
- A környezet testi-lelki hatása az egészségre.
- A lakás, az iskola, a munkahely, a szórakozóhelyek és a közlekedési eszközök higiénéje.
- Gyógyszerfogyasztás és annak veszélyei (gyógyszerek tájékoztatójának elolvasása, megértése), az utasítás betartásának fontossága.

- Fertőzések és járványok.
- Mentálhigiéné.
- Egészséges életmód fontossága, egészségkárosító hatások.
- Prevenciós tevékenységek.
- Baleseti sérülések és azok ellátása otthon és a munkahelyen.
- Elsősegélynyújtás.

Tanulói tevékenység
Intézménylátogatás.
Kutatómunka.
Egyéni és csoportos témafeldolgozás.
Órai csoportos és egyéni megfigyelések.
Család egészségi állapotának feltérképezése.
Elsősegélynyújtással kapcsolatos ismeretek és gyakorlatok, mentőláda használata.
Egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek összefoglalása, gyűjtőmunka, tablókészítés.
Egészségvédelmi ismeretek összegyűjtése, tablókészítés a közösségi színtereken alkalmazott helyes viselkedésről (köhögés – zsebkendőbe, kézmosás fontossága, fertőzések elkerülése – higiénia).

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek
- motiváció,
- önállóság,
- verbális kommunikáció,
- passzív- aktív szókincs,
- komplex gondolkodás,
- praktikus készség.

Fogalmak	Immunitás, genetika, mentálhigiéné, prevenció, vércsoport, magas vérnyomás, cukorbetegség, recept, betegtájékoztató, járóbeteg-ellátás, szakrendelés, elsősegélynyújtás, vészhívás, prevenció, mentálhigiéné, közösségi szemlélet.

Témakör	**4. Kémiai alapismeretek**	**Javasolt óraszám: 15 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Új, alapvető ismeretek beépítése, tantárgyi alapozás. A természetben előforduló fontos nyagok és vegyületek megismertetése. Praktikus ismeretek nyújtása a háztartási és egyszerű munkafolyamatokban használt vegyi anyagokkal kapcsolatosan.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek

- Tudományosan megalapozott ismeretek nyújtása.
- Elemek és vegyületek összekapcsolódása, összefüggései.
- Egészséges veszélyérzet és óvatosság kialakítása a kémiai anyagokkal szemben.
- Tudatosság és meggondoltság a mindennapi tevékenységekben.
- Praktikus helyzetekben az elméleti tudásanyag beazonosítása és adaptációja.
- Kémiai ismeretekhez kapcsolódó környezeti problémák felismerése.

Fejlesztési ismeretek

- A legfontosabb elemek és vegyületek nevének és kémiai jelének megismerése (oxigén, víz, szénvegyületek).
- Anyagszerkezeti ismeretek (az anyag tulajdonságai érzékenyen reagálnak a szerkezeti változásokra).
- Halmazállapot-változások.
- Folyékony, gáz és szilárd elemek és vegyületek.
- A háztartásban előforduló kémiai anyagok ismerete.
- Háztartásban alkalmazott oldatok hígítási arányai, háztartásban alkalmazott keverékek komponenseinek aránya.
- Mérgező anyagok.
- Szerves vegyületek, anyagok és felhasználásuk: szén, szénvegyületek, kőolaj, alkohol.
- Fontosabb természetes szénvegyületek: szénhidrát, szőlőcukor, répacukor.
- Tápanyagok: olajok, zsírok, fehérjék, vitaminok.
- Természetes anyagok a háztartásban és a munkakörnyezetben.
- Szerves vegyületek és anyagok fontosságának megértése, életünkben betöltött szerepe, gazdaságos felhasználása.
- Reakciósebesség, reakcióhő.
- Környezeti és háztartási anyagok.
- Építkezésnél használt anyagok: mészkő, égetett mész, oltott mész, gipsz, cement, festékek és oldószereik, üveg.
- Műanyagok, műanyaghulladék-kezelés, újrahasznosítás.

Tanulói tevékenység

Szaknyelv elemi kifejezéseinek megismerése.
Anyaggyűjtés, rendszerezés, tulajdonságok megfigyelése.

Meglévő ismeretek rendszerezése, csoportosítása.
Gyűjtőmunka, rendszerezés.
Összefüggések felfedezése, tapasztalatok megfogalmazása.
A használt anyagok számbavétele, csoportosítása az alkalmazás területei szerint (háztartás, ipar).
A használt anyagok rendszerezése a környezetre gyakorolt hatások alapján (környezetbarát, káros).
A használt anyagok elemzése jellegzetes tulajdonságaik alapján (párolog, erős, jellegzetes szagú, szagtalan, megkeményedik, cseppfolyósodik levegő hatására).
A használt anyagok rendszerezése az egészségre kifejtett hatás alapján (káros az egészségre, életveszélyes!, ártalmatlan).
A természetes anyagok és a mesterségesen előállított anyagok rendszerezése tulajdonságaik, használatuk, hasznosságuk alapján.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

- irányított, tartós, tudatos figyelem,
- verbális és vizuális emlékezet,
- differenciáló készség,
- verbális kommunikáció,
- passzív-aktív szókincs,
- matematikai összefüggések,
- önállóság,
- precizitás,
- komplex gondolkodás.

Fogalmak	Oldat, oldhatóság, keverék, arány, sav, erózió, korrózió, mérgező anyag, vegyület, környezettudatosság, lúg, balesetvédelem, műanyag, újrahasznosítás. Tápanyag (olajok, zsírok, fehérjék, vitaminok).

Témakör	**5. Hétköznapok kémiája – kísérletezés**	**Javasolt óraszám: 12 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Összefüggések felfedezése. Tapasztalatok felhasználása a mindennapi életben.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Fejlesztési tevékenységek – A kísérletekben realizált elméleti ismeretek és a mindennapi gyakorlat összekapcsolása. *Fejlesztési ismeretek* – Verbális fejlesztés, szaknyelv elemi kifejezéseinek megismerése, használata. – Vízkeménység, vízkő. – Levegő, szén-monoxid, kén-monoxid. – Savak és lúgok a háztartásban, sav-bázis reakciók. – Szóda, szódabikarbóna, szappan, sósav, mosó- és mosogatószerek. – Fertőtlenítőszerek.

- Penész.
- Rozsdásodás.
- Alkoholok.
- A konyhai munkák higiénikus és szakszerű elvégzése, a veszélyforrásokra figyelemmel (romlandó, szavatosság, tápérték elvesztése).
- Elővigyázatossági szabályok megismerése a kísérlettekkel és a háztartásban előforduló szerekkel kapcsolatosan.
- Alapvető baleset-megelőzési szabályok ismerete és betartása.
- Kémiai ismeretekhez kapcsolódó környezeti problémák felismerése.
- Szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás.

Tanulói tevékenység
Szaknyelv elemi kifejezéseinek megismerése.
Célirányos megfigyelések, eredmények elemzése (szag, állag, szín megváltozása).
Megfigyelések, mérések csoportmunkában és önállóan.
A tanuló fejlettségi szintjének megfelelően a jelenségek, folyamatok közötti hasonlóság, különbség észrevétele, megfogalmazása szóban és írásban.
Tanulmányi séta üzletekben, a feltüntetett adatok elemzése (összetétel, szavatosság, tárolhatóság).
Konklúziók verbális kifejezése.
Elővigyázatossági szabályok megismerése az élelmiszerek, a háztartási szerek használatánál, tárolásánál, a hulladékkezelésnél.
Verbális fejlesztés, szakmai kifejezések használata.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek
- motiváció,
- megfigyelőképesség,
- elemzés,
- irányított, tartós, tudatos figyelem,
- összefüggés-felismerés – komplex gondolkodás,
- kooperációs készség,
- precizitás,
- motiváció,
- praktikus készség,
- kreativitás,
- óvatosság.

Fogalmak	Oldat, oldhatóság, reakciósebesség, reakcióhő, keverék, képlet, arány, sav, erózió, korrózió, mérgező anyag, vegyület, veszélyes hulladék, környezettudatosság, lúg, balesetvédelem, műanyag, szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás. Tápanyag (olajok, zsírok, fehérjék, vitaminok).

Témakör	**6. Fizikai alapismeretek**	**Javasolt óraszám: 12 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési	A tanulók érdeklődésének fenntartása a mindennapi életben felfedezhető fizikai jelenségekkel kapcsolatban. A napi problémák megoldásához	

céljai	szükséges a fizika tudománya által nyújtott ismeretek hasznosságának felismerése. A gyakorlati életben fontos ismeretek átadása a hang- és fénytan körében.

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek

- Tapasztalatok a fizikai folyamatokról: tapasztalatokon alapuló tudásbővítés anyagokról.
- A fizika mindennapi hasznosságának felismertetése.

Fejlesztési ismeretek

- A fény tulajdonságai. Fényforrások. A fény egyenes vonalú terjedése.
- Tükrök: sík, domború, homorú.
- A szemüveg.
- Az emberi szem és a látás.
- Színek. A fehér fény színeire bontása. Szivárvány.
- A hang, mint hullám. Rezonancia.
- Hangszerek. Visszhang.
- Mágneses hatás megfigyelése.
- Az elektromos töltés kísérleti megfigyelése.
- A testek elektromos állapota.
- Az elektromos áram, áramkör praktikus ismeretei.
- Áramforrások: elem, akkumulátor.
- Az áram mágneses hatása (elektromos motorok).
- Az elektromos és a mágneses mező kölcsönhatásai.
- Elektromágneses indukció (dinamó, generátor, transzformátor).
- Soros és párhuzamos kapcsolás mindennapi háztartási példákkal.
- Az elektromos feszültség.
- Az elektromos munka, teljesítmény, ellenállás.
- Élettani hatások.
- Sugárzás, és annak veszélyei, hasznos és káros sugárzás, sugárvédelem.
- Megújuló energiaforrásaink: víz-, szél-, nap-, geotermikus energia.

Tanulói tevékenység

Megfigyelések.
Mérések, méréseredmények leolvasása.
Köznapi élethez kapcsolódó szöveges feladatok csoportos és egyéni megoldása.
Mérések, becslések.
Egyszerű kísérletek végzése (áramkör, elemek töltése, akkumulátorok működésének megfigyelése).
Kutatás egyénileg és csoportmunkában.
Példák gyűjtése a fizikai jelenségekről (mágnes, sugárzás: röntgen, egészségügyi terápiák, atomhulladék).
Mágneses vonzás megfigyelése, próbálgatása.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

- megfigyelőképesség,
- precizitás,
- vizuális és auditív figyelem,

– verbális memória és praktikus ismeretek kooperálása.

Fogalmak	Fény, fényforrás, természetes és mesterséges fény, tükrök, tükröződés, fényvisszaverődés, elektromos töltés, anód, katód, feszültség, áramerősség, ellenállás, elektromos és mágneses mező, atomenergia, sugárzás, sugárzásvédelem.

Témakör	**7. Mindennapok fizikája – kísérletezés**	**Javasolt óraszám: 12 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók érdeklődésének fenntartása a mindennapi életben felfedezhető fizikai jelenségekkel kapcsolatban. A napi problémák megoldásához szükséges, a fizika tudománya által nyújtott ismeretek hasznosságának felismerése.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Fejlesztési tevékenységek – Tapasztalatok a fizikai folyamatokról: tapasztalatokon alapuló tudásbővítés az anyagokról. – A fizika mindennapi hasznosságának felismertetése. – Kísérletek és mérések segítségével tapasztalatszerzés a környezetünkben lezajló kölcsönhatásokról. *Fejlesztési ismeretek* – A fény- és hangtani ismeretek összekapcsolása az emberi érzékszervek működésével (látás, hallás). – A hang terjedése, vezető közegek összehasonlítása. – Elektromosság a mindennapi élethelyzetekben: egyszerű háztartási és munkahelyi berendezések működése. – Az elektromos jelenségek és az elektromos áram hatásainak megismerése a háztartásban és a munkahelyen előforduló elektromos gépek, berendezések biztonságos használatának érdekében. – Az égés feltételei, tűzoltás. – A hullámmozgás, a hullámok terjedése. – Az elektromos és a mágneses mező kölcsönhatásai. – Sugárzás. Fizikai és vegyi anyagok káros hatásai. Sugárzás elleni védekezés. – Víz-, szél-, nap- és geotermikus energia. *Tanulói tevékenység* Kísérletek megfigyelése, egyszerű kísérletek önálló végzése. Mérések, méréseredmények leolvasása. Megfigyelések, ismeretek a háztartásban meglévő elektromos eszközök használatának, kezelésének, és a fogyasztás nagyságának összefüggéseiről, valamint a takarékos használat módjáról. *Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek* – motiváció, – irányított, tartós, tudatos figyelem, – kreativitás, – megfigyelőképesség, – praktikus készség.

Fogalmak	Elektromosság, áramerősség, feszültség, munka, terhelés, ellenállás, fénytörés, fénysebesség, hangsebesség, hullám, hullámmozgás, rezonancia, mágneses tér, sugárzás, megújuló energia.

Összegzett tanulási eredmények az évfolyam végén	Jó rendszerező képesség, gyakorlatiasság. Egészségtudatos életszemlélet kialakítása, követése. Higiénikus, egészséges, balesetmentes otthoni és munkahelyi környezet iránti igény kialakulása. A tanuló általános és egyéni egészségi állapotát ismeri, azt felelősségteljesen kifejezi és megóvja. A kémiai jelrendszert elemi szinten ismeri. A mérgező anyagokról ismeretekkel rendelkezik.

	A mindennapi élet gyakorlati problémáinak megoldásához nyújtott segítséggel az aktív környezetvédő magatartás kialakítását segíti a tantárgy. Baleset-megelőzési szabályokat és eljárásokat alkalmaz a kémiai anyagok felhasználása során. Ismeri a fény egyenes vonalú terjedését, a fény terjedésének jellemzőit. A választott szakma tanulásához elegendő általános fizikai tájékozottság kialakítása. Ismeri az elektromosság fontosságát a gyakorlati életben. Az elektromos áram felhasználásával kapcsolatos alapvető biztonsági szabályokat alkalmazza, ismeri a baleset-megelőzési szabályokat. Megismeri az elektromos jelenségeket és az elektromos áram hatásait a háztartásban és a munkahelyen előforduló elektromos gépek, berendezések biztonságos használata érdekében. A fizikában tanultak széles körű kiterjesztése az ember egészségének és környezetének védelmére, a károsító tényezők, hatások megelőzésére.

VIZUÁLIS KULTÚRA

éves óraszám: 72 óra

A rajzolás a vizuális megismerés és közlés lényegmegragadó alapeszköze. A rajztanítás célja, hogy fejlessze a gyermekek látáskultúráját, finommotorikáját; érzelmeikre és értelmükre hatva hozzájáruljon személyiségük fejlődéséhez. Az ábrázolás célja, hogy megfelelő térszemléletet alakítson ki a tárgyak és azok síkbeli ábrázolásának összekapcsolásával, fokozatosan fejlessze a látvány megfigyelésén alapuló, komoly koncentrációt igénylő rajzolást, festést.

A rajztanítás feladata a vizuális kultúra alapértékeinek közvetítése, a vizuális kulturáltság megszerzéséhez szükséges ábrázoló-alakító, eszközhasználati, technikai képességek fejlesztése, alkotó, cselekvő magatartás és szemléletmód kialakítása.

A tantárgy segít megérteni az arányok jelentőségét, meghatározni a tárgyak formai karakterét. A tanuló megérti és megpróbálja megjeleníteni a téri helyzeteket, képessé válik a vizuális kommunikáció dekódolására, értelmezni próbálja a vizuálisan rögzített közléseket. A rajztanítás során fejlődik a tanuló finommotorikai képessége, a szem-kéz koordináció és a megfigyelő képesség, amely mind megalapozza a szakmai gyakorlatban alkalmazott technikákat.

A tantárgy gyakorlati tevékenységeinek fontos célja az érzéki tapasztalás, a környezettel való közvetlen kapcsolat fenntartása, erősítése, ezáltal a közvetlen tapasztalatszerzés, az anyagokkal való érintkezés, az érzékelés érzékenységének fokozása. További cél tudatosítani az érzékelés különböző formáinak (például látás, hallás, kinetikus érzékelés) kapcsolatát, amely a

számítógépes környezet bevonásával képes egy újabb, „más minőségű” intermediális szemléletet is kialakítani. A fejlesztés átfogó célja segíteni a tanulókat abban, hogy képesek legyenek az őket érő hatalmas mennyiségű vizuális és térbeli információt, számtalan spontán vizuális hatást minél magasabb szinten, mérlegelve feldolgozni, a megfelelő szelekciót elvégezni, értelmezni, továbbá ezzel kapcsolatos önálló véleményt megfogalmazni.
A tanuló a képek, látványok nézegetése során tapasztalatokat gyűjthet, azokat megfogalmazza, választ témához illő képeket, anyagokat, fejlődik a kreativitása.
Felismeri és értelmezi a környezetben, lakásban, öltözékben megjelenő üzenethordozó tárgyak, formák, színek jelentőségét.
A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az *önismeret és a társas kultúra* területén a vizuálisan megjelenő ismertetőjegyek, megkülönböztető jelzések megismerésével, az önálló ízlésvilág kialakításának segítésével. A *médiatudatosságra nevelést* a tömegkommunikációs eszközök divatformáló hatásának felismerésével és az irányzatok közötti választás támogatásával alakítja. Segíti az önálló, tudatos stílus kialakítását.
Az *esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség* kompetenciaterületet fejleszti a kreativitás, az alkotókedv folyamatos fenntartásával, a tevékenységekkel szerzett vizuális tapasztalatokra biztatással, a környezet és az alakító tevékenység eredményeinek megfigyelésével.

A vizuális kultúra tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A vizuális megfigyelés, a belső képalkotás, a vizuális elemzés, összehasonlítás, esetleg a tapasztalatok, a következtetések vizuális megjelenítése – kiváltképp a digitális kor vizuális dominanciája miatt – az információszerzés, a tanulás feltétele. A vizuális információszerzés rutinja különösen fontos az önálló tanulás szempontjából. A vizuális gondolkodás ugyanakkor nemcsak az információszerzést, hanem az információk feldolgozását és a gondolkodási folyamatokat is ösztönözheti (például gondolattérkép, modellalkotás), segítséget nyújtva különböző tanulási stílusok és stratégiák megtalálásában. Miközben a vizuális kultúra tantárgy változatos tevékenységei és fejlesztési technikái más műveltségi területeket is támogathatnak, olyan tanulási motivációt jelentenek, melyek érdekesebbé, izgalmasabbá és sikeresebbé tehetik a tanulók számára a tanulást.
A kommunikációs kompetenciák: A vizuális kultúra tantárgy célja, hogy a tanulók megismerjék és használják a vizuális kommunikáció lehetőségeinek minél szélesebb skáláját. A digitáliseszköz-használat – a kommunikációs csatornák átalakításával – folyamatosan hatást gyakorol a kommunikáció domináns formáira és minőségére. A vizuális kommunikációs

formák értelmezése, értő és felelős használata – ami a vizuális kultúra tantárgy keretében fejleszthető leginkább – a mindennapi életben és a munka világában is elengedhetetlen. A vizuális kultúra a művészeti nevelés olyan átfogó megközelítésére törekszik, melynek keretében sokféle önkifejezési forma (vizuális megjelenítés, beszéd, mozgás) gyakorlására van mód, ami a kommunikációs lehetőségek körét is tágítja.

A digitális kompetenciák: A digitális kor, amelyben élünk, nagyrészt vizuális kommunikációs formákat használ, ezért a vizuális kultúra tantárgynak is alapvető feladata, hogy segítse a digitális médiumok használatát, mind a közlés, mind a befogadás képességeinek fejlesztésével. A kreatív feladatmegoldás érdekében a tanulók digitálisan hozzáférhető információkat gyűjtenek, és életkori sajátosságaiknak megfelelően lehetőséget kapnak arra, hogy az egy-egy tananyagrész produktumát digitális formában készítsék el. Ezáltal megtanulják, hogy hogyan érdemes alkotó folyamatba építeni az elérhető és összegyűjthető információkat, és hogyan lehet felhasználni a technikai lehetőségeket. A digitális technika lehetőségeinek előre nem látható fejlődési iránya miatt legfontosabb éppen a változásokra reagálni tudó tanulói személyiség fejlesztése.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A megismerési folyamatok fontos eleme a vizuális megfigyelés. A vizualitás a belső képalkotásnak, majd az ismeretszerzésnek és a magasabb szintű gondolkodási folyamatoknak is sajátos eszköze. A vizuális kultúra tanulása során mind a szabad alkotásban, mind az egyszerű tervezési feladatokban a problémamegoldó gondolkodást gyakorolhatja a tanuló, amikor végigjárja az információgyűjtés, - elemzés, - értelmezés, az ötletelés, a tesztelés és az újraértelmezés szakaszait. Minden problémamegoldás esetében nagy jelentősége van a szabad asszociáción alapuló, divergens gondolkodási szakaszoknak, amelyet a vizuális kultúra tantárgy tanulása a nyitottság, az egyéni ötletek és a sajátos kifejezési megoldások bemutatásával és elfogadásával jelentős mértékben képes fejleszteni.

A személyes és társas kompetenciák: A művészettel nevelés elvének megfelelően a vizuális kultúra tantárgy kiemelt feladata a személyiség fejlesztése, különös tekintettel a személyes és társas kompetenciákra. A tantárgy egyik jellemzője a gazdag önkifejezési formák támogatása, ami segíti az önismeretet és a reális önértékelés kialakítását, miközben a változatos tevékenységi formák nagyobb esélyt adnak a sikerélmény elérésére. Az érzelmek kifejezéséhez, felismeréséhez és szabályozásához kapcsolódó készségek gyakorlása ugyanakkor szerepet játszik a társas viselkedésben is. A vizuális kultúra tantárgy – és ezen belül a kreatív problémamegoldás fejlesztésének – lehetősége, hogy csoportos együttműködésben valósuljon meg, azaz a feladatmegoldások sokféle nézőpont és sokféle

tudás megjelenítésével, mindenki közreműködésével és megelégedésével jöjjön létre. A csoportos együttműködésen alapuló alkotó vagy befogadó feladatmegoldásokban lehetőség van a különböző szerepek megtapasztalására, a közös döntések megvitatására és a konfliktushelyzetek megoldására, végül a legjobb megoldás érdekében a produktív tevékenység gyakorlására.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A vizuális kultúra tantárgy, a Művészetek műveltségi terület részeként, hagyományosan magába foglalja a műalkotások elemző vizsgálatát, így alapvető feladata a művészet kultúraközvetítésben elfoglalt helyének hangsúlyozása. Cél, hogy kontextusba helyezze a művészettörténeti változásokat, különös tekintettel kulturális örökségünk jelentőségére, ugyanakkor a tantárgy feladata a kortárs kulturális jelenségek értelmezése is. A tantárgy fontos célja, hogy a tanulók az iskolában megismerjék a magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti alkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgykultúráját és díszítőművészetét, ezáltal büszkék legyenek a magyar kultúrára, és kötődjenek szülőföldünk értékeihez. A befogadó tevékenység aktív alkotótevékenységgel támogatva a kreativitásfejlesztés egyedülálló lehetőségeként működik. A kreatív gazdaság a világ leggyorsabban fejlődő ága, hisz a mindennapos kihívásokkal szemben mindig új megoldásokra van szükség. A vizuális kultúra tantárgy az alkotó feladataiban olyan megoldásra váró problémákat tud meghatározni, amelyek kreatív megoldásokra várnak, a megoldások pedig produktum formájában is bemutatásra kerülnek.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A vizuális kultúra tantárgy leginkább a személyiségfejlesztésben betöltött feladata miatt képes a munkavállalói és vállalkozói kompetenciák fejlesztésére. A kreatív feladatmegoldás megköveteli az adott helyzet rugalmas kezelését, az innovatív ötletek, új megoldások megtalálását, a megoldás érdekében a helyzetek értékelését, majd a hatékony döntés céljából a kitartó mérlegelést és döntést. A csoportos feladatmegoldások (például projektfeladatok) esetében a tanuló kipróbálhat ugyanakkor olyan együttműködéseket is, amelyekre a munka világában is szüksége lehet.

A tantárgy értékelésének elvei:

- A tantárgy értékelése során mindenkor szükséges figyelembe venni a tanuló egyéni tanulási, kommunikációs képességeit, személyiségének komponenseit.
- A tanuló érdeklődése, motiváltsága a tanórák feladatainak megvalósításában – a tanuló részvételi szándékát, együttműködését figyelembe véve, nem pedig a manuális fejlettségi fokát, mely egyéni tehetség függvénye.

- Az új ismeretek, fogalmak megértése a tanuló által elérhető kommunikációs csatornákon, nyelvi fejlettségi szintjének figyelembe vételével.
- Az egyes területeken megfigyelhető fejlődést mindig a tanuló kiinduló képességeihez mérten, egyénileg kell értékelni; nem lehet életkori vagy egyéb általános elváráshoz igazodó mércét alkalmazni.

A tantárgy értékelésének szempontjai:

17. A tanórán való részvétel, aktivitás és érdeklődés értékelése
18. A közös tevékenységben való együttműködés
19. Alkotó részvétel a tanórán
20. Tantárgyi tudás (az elméleti tananyagrészeknél)

Témakör	**1. Vizuális kommunikáció – az alkotó és a befogadó tevékenységben**	**Javasolt óraszám: 22 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A mindennapi élet vizuális jelzéseinek értelmezése és orientációs felhasználása. Testek látványszerű ábrázolása.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Fejlesztési tevékenységek – A rajzolás területeinek áttekintése (szabadkézi rajz, vázlatrajz, műszaki rajz helye és szerepe). – Vizuális közlések – szöveg és kép együttes hatásának tanulmányozása. – A színhasználat (a színek hatása, jellemzői) jelentőségének tudatosítása. *Fejlesztési ismeretek* – Művészi alkotásokkal kapcsolatos fogalmak (stílusok, megjelenési formák). – Hétköznapok vizuális megjelenési területei, esztétikai hatása (öltözködés, tárgyi kultúra, lakberendezés, utcai látvány, reklám, plakát, felirat, graffiti, média felületei). – Színek szerepe és hatásának tudatos alkalmazása. *Tanulói tevékenység* A művészi alkotásokról szerzett ismeretek áttekintése (kiállítás, albumok). Anyaggyűjtés a tanuló szűkebb és tágabb környezetében (üzletek kínálata, saját ruhatár, utcakép, plakát, reklám, szórólap), a gyűjtött anyag elemzése, adott témára anyag készítése (plakát, meghívó, tabló), versenyeztetése, és értékelése. Logó tervezése szabadon választott technikával. Reklámok – realitások és marketingfogások elemzése. A használati tárgyak esztétikai értékeinek (használhatóság, szépség) megvitatása. Egyszerűbb tárgyak ábrázolása (szabad rajz, festmény, kollázs, makett). Színhasználattal kapcsolatos tanulmányok készítése (főszín, kiegészítő szín, színkör). *Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek* – formamegfigyelés képessége, – térlátás képessége, – színlátás és harmónia, – vizuális kommunikációs képesség.

Fogalmak	Vázlatrajz, makett, színdinamika, színkör, kiegészítő szín, főszín, logó, harmónia, kollázs, graffiti, prezentáció, marketing.

Témakör	**2. Műszaki rajz készítésének alapjai**	**Javasolt óraszám: 50 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A térlátás alakítása és erősítése. Képalkotási képesség fejlesztése, testek látványszerű ábrázolása. Műszaki rajz készítése változatos témákban (testek felülete, alaprajz, szabásminta). A célnak megfelelő mérőeszközök, mértékegységek és rajzeszközök megválasztása.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Fejlesztési tevékenységek – A szabadkézi rajz és az ábrázoló geometria alapelemeinek megismerése. – A szabványos vonalfajták, vonalvastagságok, szabványírás megismerése. – Különös formájú tárgyak látványszerű ábrázolása, eltérő célú műszaki rajz készítése.

Fejlesztési ismeretek

- Térhatások, téri elemek.
- Kísérlet a látvány ábrázolására.
- Nézetábrázolás képsík rendszerben.
- Szabványok.
- Mérési alapismeretek (méretmegadás, méretarány).
- Szerkesztések.

Tanulói tevékenység

Mérések (mérési gyakorlatok, hosszúságmérés, eszközkiválasztás, mérési pontosság), becslés.
Szabványos vonalfajták, szabványírás gyakorlása.
Testek axonometrikus ábrázolása (kocka, téglatest, hasáb, gúla, henger), alaprajz, egyszerű szabásminta megszerkesztése (feladatnak megfelelően).
Makett, modell készítése változatos anyaghasználattal (méretarányra figyelemmel).

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

- formaészlelés-formareprodukció,
- térészlelés és térrendezés képessége,
- lényegkiemelés képessége,
- formamegfigyelés képessége,
- térlátás és differenciált térrendezés képessége,
- tárgytervezés és tárgyalkotás képessége,
- környezettudatosság, a természeti és épített környezet védelme.

Fogalmak	Mértani forma, kocka, henger, hasáb, gúla, kúp, tengely, modell, makett, torzítás, szimmetria, aszimmetria, szabványosítás, SI mértékrendszer, axonometria, méretmegadás, méretarány.

Összegzett tanulási eredmények az évfolyam végén	Műalkotások kompozíciós elemeinek célzott megfigyelése, tudatos színkeverés temperával, vízfestékkel. Igényesség a személyes tárgyak és környezet esztétikus alakítására. Ismeretek tapasztalati úton a mértani testekről, formaábrázolás (megközelítő hasonlósággal), vázlatszerű ábra készítése, tárgy, egyszerű makett készítése a tanuló által választott technikával. Ismeretek a szabványokkal, szerkesztésekkel kapcsolatban. Mérés, mértékegység és mérőeszköz megválasztásával, a mérési pontosság jelentőségét ismeri a tanuló. Egyszerű szakrajz (alaprajz, szabásminta) értelmezése, elkészítése. Törekvés munkája igényes kivitelezésére.

DIGITÁLIS KULTÚRA
éves óraszám: 108 óra

Az információs kultúra alapjainak gyakorlatorientált megismerése a tanulókat hozzásegíti a munkájukhoz, az életvitelük alakításához szükséges információk korszerű, gyors megszerzéséhez, feldolgozásához és alkalmazásához. A digitális kultúra tantárgy célja tudatosítani a technológiai eszközök szerepét, fontosságát az élet különböző területein. Az önálló számítástechnikai produktum (pl.: rajz, levél, névjegy stb.) létrehozásának élménye, az alkotás élményének biztosítása motiválja a tanulókat, a gyakorlat során egyre tudatosabban használják a digitális eszközöket.

Több fogyatékossági területet szemlélve megállapítható, hogy a digitális kultúra tantárgy kiemelt szerepet tölt be az SNI diákok mindennapjaiban. Sokaknak az egyik legfontosabb információszerzési, illetve kommunikációs eszköze a számítógép, az okoseszközök és ezeken keresztül az internet. Használatukat nehezíti szűkebb szókincsük és szövegértési nehézségük. Másoknak a lehetőséget nyújtanak az élő nyelv és a szociális közvetítés helyettesítésére, a kölcsönös kommunikáció segítésére, az önálló ismeretszerzésre. Az akadálymentes kommunikáció és a későbbi sikeres munkavállalás szempontjából is szerepe lehet a megfelelő informatikai tudásnak, mivel ép társaikhoz viszonyítva is versenyképes szintre emelhetők a tanulók.

A tantárgy a szakmai ismeretekhez kapcsolódó internetes és más tömegkommunikációs technikák alkalmazásának tudatos megismertetésével, új tartalmak felkutatására nevel. Ismeretkörei, fejlesztési területei hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanuló az információs társadalom aktív tagjává válhasson. A digitális eszközök használata olyan eszköztudást nyújt a tanulóknak, melyet a tanulási folyamat közben bármely ismeretszerző, –feldolgozó és alkotó tevékenység során alkalmazni tudnak. Ennek érdekében fontos a rendelkezésre álló technológiai eszközök és szolgáltatások megismerése, működésük megértése, az egyéni szükségleteknek megfelelő szolgáltatások kiválasztása, és célszerű, értő módon való mérlegelő, biztonságos, etikus alkalmazása.

Az ismeretek elsajátítása során a tanulók megismerik és gyakorolják a digitális eszközök tudatos használatát, rajzos-szöveges dokumentumok létrehozását, átalakítását, formázását. Megismerik a hatékony, céltudatos információszerzést az internetről, információ küldését és fogadását csoportos kommunikációs eszközök segítségével, internetes portálok, szöveges és képi információforrások használatát, tanulmányi feladatokhoz kereső kérdések megfogalmazását. A tanulók képessé válnak adatgyűjtésekre – játék az adatokkal, csoportosítások, rendezések, összehasonlítások.

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az *önismeret és társas kultúra fejlesztésében* az internethasználattal összefüggő magatartási és etikai szabályok betartásával, a társadalmi kapcsolattartás elektronikus formáinak megismerésével. A *médiatudatosság* területén a digitális eszközök használati szabályozásának, a függőség elkerülésének tudatos irányításával, az internetes tartalmak valóságtartalmának szűrésével kap eszközöket a tanuló a függőség elkerülésére.

A digitális kultúra tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A digitális kultúra tanulása során a tanuló képessé válik a digitális környezetben, felhőalapú információmegosztó rendszerekben megszerezhető tudáselemek keresésére, szűrésére, rendszerezésére, továbbá tudásépítő folyamataikban való alkotó felhasználására.

A kommunikációs kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy fejleszti az eszközhasználatot, így különösen a kommunikációs eszközök használatát.

A digitális kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy elsősorban a digitális kompetenciákat fejleszti. Ezeket a tanuló képes lesz egyéb tudásterületeken, a mindennapi életben is alkalmazni. A tantárgy segíti a kreatív alkotótevékenységhez szükséges képességek kialakítását és fejlesztését is.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A digitális kultúra keretében végzett tevékenység fejleszti a tanulónak a problémák megoldása során szükséges analizáló, szintetizáló és algoritmizáló gondolkodását.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység fejleszti a tanuló online térben történő közös feladatmegoldáshoz, kapcsolatteremtéshez, alkotótevékenységhez szükséges képességeit, továbbá fejleszti a felelősségtudatot a különböző felületeken való információ megosztás során. Az online térben elősegíti a szerepelvárásoknak megfelelő kommunikációs stílus kialakítását.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység kialakítja azokat a biztos és koherens kompetenciákat, melyek birtokában lehetőség nyílik az önkifejezési tevékenységek szélesebb körben történő bemutatására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység fejleszti a tanuló azon képességét, hogy alkalmazkodni tudjon a változó környezethez, képes legyen tudását folyamatosan felülvizsgálni és frissíteni, ahogyan azt a munkaerőpiac megkívánja. Fejleszti továbbá a munka világában alapkövetelményként megjelenő élethosszon át tartó tanulás és flexibilitás képességét.

Értékelés szempontjai a digitális kultúra tantárgynál:

Figyelembe véve, hogy a tananyag tartalmaz elméleti és gyakorlati elemeket is, az értékelés a normál iskolákhoz hasonlóan itt is sokrétű.

Az összes évfolyamon érdemjeggyel történik az értékelés. Az eredmény megszületésekor figyelembe kell venni az életkori és a fogyatékossági szempontokat is. De összességében a következők szerint történik:

- jeles (5) ha a tanuló a helyi tanterv követelményeit elsajátította és alkalmazni tudja;
- jó (4) ha kevés hibával sajátította el a fenti követelményeket, bizonytalanul alkalmazza őket;
- közepes (3) ha a tantervi követelményeket a tanuló felszínesen, pontatlanul sajátította el, azok alkalmazására csak a pedagógus segítségével képes;
- elégséges (2) ha a helyi tantervi követelményeket a tovább haladáshoz csak minimálisan sajátította el, feladatvégzésre kizárólag a pedagógus vezetésével képes;
- elégtelen (1) ha a helyi tantervi követelmények minimum szintjét sem sajátította el.

Az értékelés funkciói szerint megkülönböztetünk:
- a helyzetfeltáró, tájékozódó, az alapkészségek megismerését célzó mérések - diagnosztikus értékelést,
- csapatban, közösségben végzett munka értékelését (tanulói önértékelés, társak értékelése, megbeszélések, közös projekt munkák),
- az 5 fokozatú osztályzattal történő értékelés a szummatív értékelést.

Az ellenőrzés, értékelés formái:

Szóbeli	felelet szóbeli vizsga (javító, osztályozó) beszélgetés
Írásbeli	feladatlap teszt röpdolgozat (felelet értékű) – előző 1-2 óra tananyagából dolgozat – kettőnél több tanóra tananyagából témazáró – a tanult témakör tananyagából év eleji/félévi/év végi felmérő dolgozat – előző évi/félévi/évi tananyagból írásbeli vizsga (javító, osztályozó) a fentiek mind papíron, mind digitális platformon megvalósíthatók
Gyakorlati	digitális produktum gyakorlat műveletek bemutatása

	alkotások
Egyéb tevékenységek	órai munka versenyeken nyújtott teljesítmény egyéb tevékenységekben nyújtott teljesítmény

A számonkérések szabályai, a százalékos értékelés osztályzatra váltásának szabályzata:

Feleletet (írásban, digitális úton, számítógépen, okostelefonon, vagy tableten, szóban) a pedagógus bármely órán, előzetes bejelentés nélkül tarthat.

A dolgozat, a témazáró, a félévi és év végi dolgozat témáját és időpontját minden tanár egy héttel korábban köteles bejelenteni. Egy tanítási napon csak két nagyobb volumenű írásbeli beszámoló lehet. A dolgozat javítását tanórán meg kell beszélni. Minden írásbeli számonkérést pontozni kell.

Az előre bejelentett írásbeli témazáró dolgozatot minden gyereknek meg kell írnia. Ha a tanuló a dolgozatírás napján igazoltan hiányzik, pótló dolgozatot ír.

A pedagógiai értékelés más formái:

szóbeli értékelés, személyes értékelés	szöveges értékelésírásban
- a tanítási órákon folyamatos megerősítés, korrigálás - a tanórán kívüli étékelés - a tanuló magatartásának értékelése az osztályközösségben - a szülői értekezleteken az osztályközösség értékelése	- dicséret (tantárgyi, nevelőtestületi) – félévkor dicséret „d”, év végén kitűnő minősítés - elmarasztalás (tanári, szaktanári, osztályfőnöki) - írásbeli munkához írt rövid értékelés

Témakör	1. Számítógép alkalmazása	Javasolt óraszám: 64 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megértésen alapuló gondolkodás fejlesztése. A számítógép-használat nyújtotta lehetőségek felismerése és alkalmazása a mindennapi tevékenységekben. Az etikai szabályok ismerete és szem előtt tartása a világháló használatakor.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek

- A baleset-megelőzés szabályainak betartása.
- Számítástechnikai eszközök kezelése.
- Az iskolában használatos operációs rendszer ismerete, segédprogramok használata.
- A számítógép használata a tanulásban, az ismeretszerzésben.
- Szövegszerkesztési ismeretek.
- Hardver eszközök fajtái, jellemzői.

Fejlesztési ismeretek

- Dokumentumkészítés.
- Számítógéphez kapcsolódó eszközök használata (nyomtató, szkenner, digitális fényképezőgép, modem, CD, DVD-lejátszó).
- Könyvtárhasználat, dokumentumismeret.
- A számítógép alkalmazása során felmerülő etikai és egészségügyi fenntartások.

Tanulói tevékenység

A géphasználat során felmerülő fogalmak értelmezése, rendszerezése.
Az általában használatos dokumentumformák, szoftverek alkalmazása.
Ikonok használata, egyszerű szöveg és rajzkészítés.
Hálózatra kapcsolódás, kapcsolat bontása.
Keresés kijelölt feladatra, dokumentum választása adott tantárgyi feladathoz, adott tartalmak, képek megkeresése keresőprogram segítségével, adatok értelmezése, felhasználása (menetrend, térkép).
Nyers szöveg formázása: önéletrajz, rövid hivatalos levél elkészítése (nyomtatása).
Levelezőprogram használata, levél küldése, fogadása, az udvariassági formulák ismerete és használata.
A számítógéphez csatolható eszközök használata.
Ismerkedés a könyvtári nyilvántartás számítógépes adatbázisaival.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

- érzékszervi megismerések,
- térbeli és időbeli tájékozódás,
- irányított, tartós, tudatos figyelem, emlékezet tartóssága, mobilizálása,
- problémamegoldó képesség,
- finommotorika, gyors, pontos, koordinált mozgásos reagáló képesség.

Fogalmak	A számítógépes alkalmazásokkal kapcsolatos fogalmak (szakkifejezések).

Témakör	2. A számítógép használata során felmerülő etikai és technikai kérdések	Javasolt óraszám: 44 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A számítógépet és tartozékait kíméletesen, szakszerűen használni. Balesetmentes, költségkímélő alkalmazás. A világhálóról szerzett és az általa feltett információt mérlegelve, fenntartással, felelősséggel kezelni.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek

- Szakszerű eszközhasználat.
- Egészségmegőrzéssel kapcsolatos ismeretek.
- A világháló használata a káros oldalak mellőzésével.
- Önkorlátozás a számítógép használatának időtartamában.

Fejlesztési ismeretek

- A használt eszköz értéke és kíméletes alkalmazása.
- Az alkalmazás során felmerülő etikai kérdések áttekintése.
- A számítógép használata során szükséges egészségvédelmi feladatok.
- Káros szokások kialakulásának megelőzése.

Tanulói tevékenység

A gép és a perifériák megfelelő használata.
Az egészségkímélő géphasználat feltételeit számba venni, és alkalmazni.
Etikai kódex közös összeállítása. A tilalmak számbavétele, indoklása.
A számítógép-függőség kialakulásának megelőzése.
Az agresszivitást erősítő játékok kerülése.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

- szóbeli/jelnyelvi (képességtől függően) és írásbeli kifejezőképesség,
- figyelem terjedelme, pontossága,
- emlékezet mobilizálása,
- szabályalkalmazás, szabálykövetés,
- összefüggés-felismerés, algoritmikus, problémamegoldó gondolkodás.

Fogalmak	A számítógépes alkalmazásokkal kapcsolatos fogalmak (közösségi oldal, blog, csetelés, illegális letöltés, jogdíj).

Összegzett tanulási eredmények az évfolyam végén	A tanuló képes a számítógépet biztonságosan, megfelelően működtetni. Képes a megismert alkalmazásokat kis segítséggel, önállóan használni. Képes célnak megfelelő produktumokat készíteni. Értékeli a szövegszerkesztő program előnyeit, érzékeli a szerkesztőprogramok gyakorlati hasznosságát. Képes saját és mások személyiségi, intim szféráját megvédeni. Képes önkorlátozásra, a káros tartalmak kerülésére. Ismeri és képes használni az iskolai és a lakóhelyi könyvtár állományait, és egyéb szolgáltatásait. Ismer és tudatosan használ a számítógép káros hatását csökkentő egyszerű mozgásgyakorlatokat.

PÁLYAORIENTÁCIÓ
éves óraszám: 72 óra

A tantárgy fontos szerepet játszik a tanulók reális önismeretének és önbizalmának kialakításában, a tanulók aktív részvételével a munkavállalói kompetenciák és a munkavégzéssel kapcsolatos motiváció fejlesztésében.

A tantárgy kiemelt célja a sikeres pályaválasztáshoz és életpálya-építéshez szükséges személyes aktivitások megtervezése, a motivációban szerepet játszó egyéni képességek és készségek felismerése, tudatosítása, a tanulásból a munka világába való átmenet előkészítése.

A tantárgy célja, hogy a tanulóban felkeltse az érdeklődésének, fizikai és értelmi képességének megfelelő, lakóhelyén reálisan elérhető munkakör és munkavégzés iránti érdeklődést, segítse a választott munkaterülethez szükséges kompetenciák megismerését, igényelje ezek fejlesztését.

A pályaorientáció során a tanuló megismeri a betölthető foglalkozásokat, a tanulható szakmákat és összeegyezteti azokat személyiségével, ambícióival.

A pályaorientáció támogatja a tanulót abban, hogy megismerje a betölthető foglalkozásokat, tanulható szakmákat, és megpróbálja azokat összeegyeztetni saját személyiségével, ambícióival, lehetőségeivel. Megismeri és elsajátítja a munkavállalással és munkavégzéssel kapcsolatos ügyintézések, adminisztrációs teendők alapjait, felismeri ezek fontosságát

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az *állampolgárságra és demokráciára nevelés* területén a munkahelyi demokrácia és munkavállalói lehetőségek bemutatásával, az *önismeret és társas kultúra* területén az egyéni képességekhez mért pályaválasztás és szakmatanulás lehetőségeinek felismertetésében.

A pályaorientáció feladata a munka világának bemutatása a lehető legszélesebb körben és az egyéni lehetőségek, a választott szakmai képzés megismertetése, megszerettetése. Fontos a munka fontosságának és a megtermelt értékeknek a felismerése, a munkavégzés megbecsülésére nevelés. *Gazdasági és pénzügyi nevelés* területén lényeges a munkavállalás és a munkavégzés szerepének felismerése a megélhetés megalapozásában, a munkahelyi feladatok ellátása és a munkahely megtartásának fontosságára nevelés. A tanulók megismerik a munka világának hazai és európai sajátosságait, jellemzőt, értékeit, a munkaerőpiac lehetőségeit, a különböző kultúrák munkavállalást, egyéni életutat befolyásoló hatását.

A tantárgy az *anyanyelvi kompetenciaterületet* a munka világával kapcsolatos ismeretek körével, a szakmai nyelv megismertetésével segíti. Támogatja a munkahelyi kommunikáció megismerését, az önkifejezést a vállalt és ellátott feladatokkal kapcsolatban. A *szociális és állampolgári kompetenciaterület* fejődését segíti a társadalmi munkamegosztás szerkezetének

és okainak megismertetésével, a munkakörök egymásra utaltságának bemutatásával és az egyéni munkavállalói fontosság érzésének kialakításával. Fejleszti az önismeretet a munkaképesség, pályaalkalmasság és egyéni életpálya lehetőségének feltárásával. A kapcsolatteremtés és kapcsolattartás formáit bővíti a munkahelyi kommunikáció elvárt szabályainak és lehetőségeinek gyakorlásával.

A NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

Kulcskompetenciák fejlesztése az órák keretében:

Kommunikációs kompetencia: A pályaorientációs órák lehetőséget adnak fő feladatunk, a hangos beszéd fejlesztésére. A tartalmak feldolgozásakor lehetőség nyílik a verbális kommunikáció gyakorlására, a véleménynyilvánításra, mások véleményeinek és érveinek nyitott módon történő megközelítése, konstruktív, kritikai párbeszéd folytatása.

Idegen nyelvi kommunikáció: A kulturális különbségek iránti fogékonyság, a sztereotípiák elutasítása.

Kreativitás, önkifejezés, kulturális tudatosság kompetencia: Nyitottság a kulturális kifejezés sokfélesége iránt. Tanulóink felismerik az emberi tevékenység környezetre gyakorolt káros hatásait, lehetőségük van a körültekintő, takarékos technikákkal való megismerkedésre. Nyitottá válnak a környezettudatos gondolkodás és cselekvés iránt.

Személyes és társas kapcsolati kompetencia: A másik ember iránti érdeklődés és tisztelet. Törekvés a sztereotípiák és az előítéletek leküzdésére, kompromisszumkészség. Megismerik diákjaink a szakmákkal, munkavállalással kapcsolódó alapvető fogalmakat. Képesek lesznek együttműködni társaikkal az iskolai és az iskolán kívüli életben egyaránt, segítséget nyújtanak egymásnak problémáik megoldásában. Felelősséget vállalnak egymásért.

Munkavállalói és vállalkozói kompetencia: A tanulók képeseké válnak mérlegelni, döntéseket hozni és felmérni döntéseik következményeit. Életkoruknak megfelelő helyzetekben felismerik a számukra kedvező lehetőségeket. Késztetés éreznek azoknak a területeknek a keresésére, ahol az ember vállalkozói készségeit kamatoztathatja – például otthon, a munkahelyen és a helyi közösségben.

A tanulás tanulása: Tanulóink megismerkednek olyan tanulást segítő technikákat, amelyek segítségével hatékonyabbá teszik az önálló felkészülését. Megtanulják az információszerzést a világhálón. A kompetenciák változtatására és további fejlesztésére való hajlandóságot támogató énképet alakítanak ki.

Digitális kompetenciák: A tanulók nyitottakká válnak a látókör szélesítése érdekében történő

ITT – használat iránt kulturális, társadalmi és szakmai célú közösségekben és hálózatokban való részvétel révén.

Értékelés szempontjai:

A javasolt ellenőrzési módszerek:

- feladatlapok
- szóbeli felelet
- témazáró dolgozat (nagyobb témakörök végén, vagy több témakör együttes zárásakor);
- otthoni munka (feladatok, gyűjtőmunka, megfigyelés, feladatok számítógépes megoldása);
- füzetvezetés (íráskép, áttekinthetőség, pontosság);
- csoportmunka
- projektmunka és annak dokumentálása;
- versenyeken, vetélkedőkön való szereplés, elért eredmények.

A tantárgy értékelésének módja:
A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel – tudás, magatartás és szorgalom értékelése 5-ös skálán (jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1)).
Fontos, hogy a tanulók

- motiváltak legyenek a minél jobb értékelés elnyerésére;
- tudják, hogy munkájukat hogyan fogják (szóban, írásban, jeggyel) értékelni, – ez a tanár részéről következetességet és céltudatosságot igényel;
- számítsanak arra, hogy munkájuk elvégzése után önértékelést is kell végezniük;
- hallgassák meg társaik értékelését az adott szempontok alapján;
- fogadják meg tanáraik észrevételeit, javaslatait, kritikáit akkor is, ha nem érdemjeggyel történik az értékelés.

Témakör	**4. Munkavállalói ismeretek**	**Javasolt óraszám: 32 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Munkahely-kereséssel, munkavállalással, munkavégzéssel összefüggő ismeretek rendszerezése.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Fejlesztési tevékenységek – Munkaerőpiacon való érvényesüléséhez szükséges viselkedési formák, technikák, adminisztratív teendők. – Munkával kapcsolatos jogok és kötelességek, a munkaerő-piaci szervezetek nyújtotta lehetőségek, támogatási formák, juttatások, szolgáltatások. – A munka világának hazai és európai sajátosságai, jellemzői, értékei, a munkaerőpiac lehetőségei. – Az egész életen át tartó tanulás és a folyamatos pályakorrekcióra való felkészülés. – Életpálya tudatos tervezése, az álláskeresési technikák megismertetése, gyakoroltatása, elsajátítása.

Fejlesztési ismeretek

- Munkahely-keresési ismeretek, munkafelvétel,
- Munkavállalással kapcsolatos ügyintézési ismeretek,
- Munkaegészségügyi ismeretek,
- A munkahelyek szerkezete, felépítése,
- Munkahelyi viselkedés, munkahelyi kapcsolatok,
- A munkavégzés szervezése.

Tanulói tevékenység

Látogatás munkaügyi központba, ismerkedés az ügyintézéssel.
Munkafelvételi adatlapok kitöltése, hivatalos adatok, iratok, erkölcsi bizonyítvány (TAJ-szám, adószám, bankszámlaszám, képzettség adatai).
Önéletrajz készítése, állásinterjú gyakorlása.
Munkaegészségügyi vizsgálaton történő részvétel. Munkaruha, védőruha, védőeszközök fontosságának megbeszélése.
Munkavállalói jogok és kötelességek megbeszélése.
Munkahelyi adminisztráció (jelenléti ív, fizetési jegyzék, munkahelyi igazolás, szabadságkérés, betegállomány igazolása).
Munkahelyi kapcsolatok, problémakezelés gyakorlása (munkavezető, munkatársak, beosztottak szerepe).
Iskolai időbeosztás és munkahelyi időbeosztás különbözőségének megbeszélése (szabadság, munkaidő, szünet, ebédidő, táppénz, túlóra, helyettesítés).
Munkahelyváltással, munkakörváltással kapcsolatos ismeretek megbeszélése (felmondás, munkanélküliség, munkanélküli segély, álláskeresési lehetőségek, közmunka).

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

- alkalmazkodás, szociabilitás,
- önállóság,
- motiváció,
- szabálykövetés.

Fogalmak	Munkahely, munkaidő, szabadság, betegállomány, táppénz, segély, munkabér, bérjegyzék, felmondás és más, a munkavállalással kapcsolatos fogalmak, kifejezések.

Témakörök	**4. Pályaorientáció**	**Javasolt óraszám: 40 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A választható szakmák, munkatevékenységek megismerése.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Fejlesztési tevékenységek – Reális önismeret és személyes jellemzők megismerése. – Személyes pályaalkalmasság feltárása. – Társas képességek megismerése. – Egyéni képesség és érdeklődés összehangolása. – Szakmák rendszerének, sajátosságainak megismerése. – Munkakedv felkeltése a reálisan választható szakmák és a képzési kínálat függvényében. *Fejlesztési ismeretek* – Az egyes szakterületeken dolgozók tevékenységének, a pályák, munkakörök sajátosságainak, a különböző szakmacsoportok tevékenységformáinak megismerése. – Különböző életpálya-lehetőségek bemutatása, pályatükrök megismerése, az egyéni alkalmasság és a munkatevékenység közötti megfelelés bemutatása. – Szakmai szerep kiválasztása, megfogalmazása, egyéni életpálya reális megtervezése. – Munkahelyi körülmények, munkafeltételek, saját alkalmasság mérlegelésének szempontjai. – Munkahelyi egészségvédelem szempontjai. *Tanulói tevékenység* Jól ismert szakmák jellemzőinek gyűjtése, szülők munkájának és a környék munkalehetőségeinek bemutatása. Információk gyűjtése a szakmákról, a munka világáról, hazai és európai sajátosságokról. Egyéni pályaalkalmasságról, fizikai erőnlétről, terhelhetőségről, ügyességről tapasztalatok gyűjtése. Munkaerő-piaci lehetőségek, munkavállalást és egyéni életutat befolyásoló hatások gyűjtése, megbeszélése. Az egészséges munkahelyi környezet kritériumainak gyűjtése. Az egész életen át tartó tanulás és a folyamatos pályakorrekcióra való felkészülés érdekében az életpálya tudatos tervezésének, az álláskeresési technikák elsajátításának megismerése, gyakorlása. Elvégzett munka eredményeinek megtekintése, a munka értékének és szépségének felismerése (elkészült eszközök, megművelt kertek stb.). *Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek* – esztétikai érzék, – önismeret, – motiváció, – precizitás, – önállóság.

Fogalmak	Szakmák és munkakörök megnevezései, a fizikai és mentális alkalmasság kifejezései.

Összegzett tanulási eredmények az évfolyam végén	A tanuló képes kiválasztani a szakmák és munkakörök rendszeréből a képességeinek és érdeklődésének megfelelő tevékenységet, motiválttá válik a szakma ismereteinek elsajátítása és a felnőttkori munkavégzés iránt.

SZAKMAI ALAPOZÓ ISMERETEK
éves óraszám: 144 óra

A tantárgy célja az egyéni életpálya-elképzelések, az egészségügyi, fizikai és pszichikai tényezők alapján – a pályaválasztási döntés segítése. Megismerteti a választott szakmák munkakörülményeit, a munkahelyek szerkezetét, az álláslehetőségeket, a különböző szakmacsoportokat, foglalkozásokat, tevékenységformákat. A feltételek függvényében egy vagy több szakterületen gyakorlatorientált, általános szakmai ismereteket nyújt.

A szakiskolában a szakmai alapozó oktatás keretében a tanulók az általános szakmai elméleti ismeretek elsajátítása mellett a gyakorlatban is megismerkednek a kiválasztott szakmacsoport jellemző technológiáival, a felhasznált anyagokkal, megismerik a szakmacsoportba tartozó szakképesítéseket és felkészülnek az Országos Képzési Jegyzékben szereplő konkrét szakképesítés vagy rész-szakképesítés kiválasztására.

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az *erkölcsi nevelés* területén a munkahelyeken, műhelyekben elvárt viselkedés megismertetésével, az *önismeret és társas kapcsolati kultúra* területén a munkatársi kapcsolatokban szokásos együttműködési képességek kialakításával, a munkavezetővel és a kollégákkal történő kapcsolattartás gyakorlásával.

A *testi és lelki egészségre nevelés* területén a munkaképesség és állóképesség fejlesztése és megtartása érdekében a saját személyre vonatkozó ismeretek nyújtásával segíti a tanulókat. Megismerteti az egyes foglalkozások egészségügyi, fizikai és pszichikai kockázatait, ezek elkerülésének lehetőségeit és a sérülések, károsodások megelőzésének fontosságát.

A *felelősségvállalás másokért, önkéntesség* területén segíti felismerni a munkavégzéssel összefüggő veszélyek elkerülését segítő technikákat, megalapozza a műhelyekben szükséges, szerszámokkal, tevékenységekkel kapcsolatos óvatosságot, odafigyelést a saját és a munkatársak épségét veszélyeztető tényezők és folyamatok elkerülésére.

A tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A megismert eszköz- és tudásrendszer segíti az önálló tanulás és az elmélyült szakmai ismeretek befogadását.

A kommunikációs kompetenciák: Fejleszti az eszközhasználatot, így különösen a kommunikációs eszközök használatát.

A digitális kompetenciák: A megszerzett eszköztudást a tanuló képes lesz egyéb tudásterületeken, a mindennapi életben is alkalmazni. A tantárgy segíti a kreatív alkotótevékenységhez szükséges képességek kialakítását és fejlesztését is.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A végzett tevékenységek fejlesztik a tanulónak a problémák megoldása során szükséges analizáló, szintetizáló és algoritmizáló gondolkodását.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A végzett tevékenység fejleszti a tanuló közös feladatmegoldáshoz, kapcsolatteremtéshez, alkotótevékenységhez szükséges képességeit, továbbá fejleszti a felelősségtudatot a különböző felületeken való információ-megosztás során.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A végzett tevékenység kialakítja azokat a biztos és koherens kompetenciákat, melyek birtokában lehetőség nyílik az önkifejezési tevékenységek szélesebb körben történő bemutatására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A végzett tevékenység fejleszti a tanuló azon képességét, hogy alkalmazkodni tudjon a változó környezethez, képes legyen tudását folyamatosan felülvizsgálni és frissíteni, ahogyan azt a munkaerőpiac megkívánja. Fejleszti továbbá a munka világában alapkövetelményként megjelenő élethosszon át tartó tanulás és flexibilitás képességét.

Értékelés szempontjai:

A javasolt ellenőrzési módszerek:

- feladatlapok
- szóbeli felelet
- témazáró dolgozat (nagyobb témakörök végén, vagy több témakör együttes zárásakor);
- otthoni munka (feladatok, gyűjtőmunka, megfigyelés, feladatok számítógépes megoldása);
- füzetvezetés (íráskép, áttekinthetőség, pontosság);
- csoportmunka
- projektmunka és annak dokumentálása;
- versenyeken, vetélkedőkön való szereplés, elért eredmények.

A tantárgyi eredmények értékelése a hagyományos 5 fokozatú skálán történik. Fontos, hogy a tanulók

- motiváltak legyenek a minél jobb értékelés elnyerésére;
- tudják, hogy munkájukat hogyan fogják (szóban, írásban, jeggyel) értékelni, – ez a tanár részéről következetességet és céltudatosságot igényel;
- számítsanak arra, hogy munkájuk elvégzése után önértékelést is kell végezniük;
- hallgassák meg társaik értékelését az adott szempontok alapján;
- fogadják meg tanáraik észrevételeit, javaslatait, kritikáit akkor is, ha nem érdemjeggyel történik az értékelés.

Témakör	1. Általános munkahelyi tűz- és balesetvédelem	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A munkahelyek és műhelyek használata rendjének és szabályainak megismerése, az önmaga és társai érdekében szükséges védő-, óvó előírások megismerése, fontosságuk felismertetése.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek

- Tűz- és balesetvédelmi előírások, műhelyhasználat rendjének megismerése.
- Alapvető óvatosság kialakulása.
- Műhelyben elvárt viselkedés szabályozása.
- Tűz és baleset esetén szükséges teendők, mentések, értesítendők körének megismerése.

Fejlesztési ismeretek

- Veszélyes gépek, eszközök, tevékenységek.
- Veszélyes alapanyagok, energiaforrások.
- Munkaruha, védőruha, munkacipő, védő és óvó eszközök.
- Elsősegélynyújtási alapismeretek, elsősegélyláda helye a műhelyben, tartalma.
- Egészségvédelem a műhelyben, munkahelyen.

Tanulói tevékenység

Beszélgetés a tűz veszélyeiről, a munkagépek és munkaeszközök balesetet, sérülést okozó lehetőségeiről.
Baleseti sérülés ellátásának szimulálása, elsősegélyláda tartalmának összeválogatása, alkalmazásának gyakorlása.
Tűzvédelmi gyakorlat.
Segélyhívások, segítségkérés helye, szimulálása, mentők, tűzoltók, rendőrség, segélyvonal.
Különböző típusú munkavégzéshez alkalmas és nem alkalmas munkaruha, védőruha válogatása.
Munkatevékenységekhez védő és óvó felszerelések kiválasztása.
Védőfelszerelés helyes használatának bemutatása, kipróbálása.
Munkaeszközök helyes megfogásának, átadásának gyakorlása.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

- megfigyelőképesség,
- óvatosság,
- kooperációs készség.

Fogalmak	Baleset, veszély, elsősegély, mentőláda, műhelyben használt eszközök, anyagok neve.

Témakör	2. Közlekedési ismeretek	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A műhelyek és munkahelyek tömegközlekedéssel történő megközelítése lehetőségeinek megismerése.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek

- A munkahely és lakóhely közötti önálló közlekedés biztonságosan és célszerűen.
- Tömegközlekedési eszközök biztonságos és célszerű igénybevétele.
- Menetrend alapján menetidő, átszállások ismerete.
- Közlekedéshez szükséges menetidő és útvonal tartása.

Fejlesztési ismeretek

- Menetrend.
- Átszállási lehetőségek.
- Tömegközlekedési eszközök útvonala.
- Lakóhely közlekedése.
- Lakcím és munkahely, műhely címének pontos ismerete.
- Bérletek, jegyek időbeli és térbeli hatályosságának ismerete.

Tanulói tevékenység

Útvonalak tervezése, baleset esetén kerülőutak tervezése.
Közlekedési igazolványok, bérletek és jegyek szükség szerinti beszerzése.
Menetidő kipróbálása, pontos érkezés a munkahelyre.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

- figyelem,
- önállóság,
- együttműködési készség,
- pontosság,
- óvatosság.

Fogalmak	Közlekedési eszközök neve, menetrend, menetidő, átszállás, jegyek, bérletek elnevezése, útvonal.

Témakör	**3. Műhelygyakorlatok**	**Javasolt óraszám 124 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Munkahelyen, műhelyben végezhető segítő feladatok, részmunkák végzése.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Fejlesztési tevékenységek – Munkahelyi műhelyben helyes viselkedési szabályok kialakítása. – Egy szakmacsoport közös szakmai gyakorlati ismereteinek, készségeinek, képességeinek fejlesztése. – A szükséges általános elméleti elemekkel való összekapcsolás. – A műhelyben szokásos és elvárt higiénés szokások elsajátítása. – A képzés céljától függően felkészítés az Országos Képzési Jegyzékben szereplő konkrét szakképesítés, rész-szakképesítés vagy munkába állást, életkezdést segítő ismeretek elsajátítására. *Fejlesztési ismeretek* – A műhely helységeinek, eszközeinek, rendjének, tisztántartásának megismerése, megnevezése. – A munkahely és műhely elvárt higiénés rendjének megismerése. – Jellemző technológiák, a felhasznált anyagok megismerése, megnevezése. – Munkafolyamat menetének megismerése. – A társadalmi, munkahelyi beilleszkedéshez szükséges viselkedésformák elsajátítása. *Tanulói tevékenység* A műhely elvárt és szükséges higiénés rendjének betartása. Az egyszerűbb kéziszerszámok, eszközök helyes fogási, használati módjának gyakorlása. Szükséges munkaruha, védőruha, munkacipő helyes viselésének gyakorlása, gondoskodás a tisztántartásról. A munkaműveletek kipróbálása, a helyes munkavégzési szokások kialakulásának megalapozása. Szerszámok tisztántartásának, szerszámok, anyagok tárolási szokásainak betartása. Munkavégzés közben a szükséges pihenőidő betartása. Helyes testtartás és fogások gyakorlása. *Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek* – praktikus készség, – kooperációs készség, – pontosság, precizitás, – irányított figyelem, óvatosság, – önállóság, önismeret.

Fogalmak	Műhelyben használt helyiségek, eszközök, anyagok nevei.

Összegzett tanulási eredmények az évfolyam végén	A tanuló az intézmény szakmai képzésének megfelelő területen jártas lesz a gyakorlati műhelyekben és munkahelyeken, elsajátítja a képzés során használatos alapvető segítő munkák és részfeladatok elemeit. Tájékozott lesz a munkavégzés során elvárt teljesítménnyel és saját képességeivel kapcsolatban.

TESTNEVELÉS
éves óraszám: 180 óra

A testnevelés az egyik legösszetettebb tanulási terület, meglehetősen komplex célkitűzéssel. Egyik legfontosabb feladata a tanulók testi, lelki, értelmi, érzelmi és szociális fejlődésének biztosítása, mely kiemelten a Nemzeti alaptanterv testi-lelki egészségre nevelés célját valósítja meg, miközben az alapkompetenciák és az ezekre épülő Nat kompetencia-összetevők fejlesztése is megtörténik.

Az enyhe értelmi fogyatékos fiatalok középfokú nevelésében-oktatásában jellemző a tudatos és rendszeres öntevékenység, önképzési igény valamennyi műveltségi terület, így a testnevelés és sport esetében is. Hangsúlyossá válik a munkavállaláshoz szükséges fizikai kondíció és az egésztudatosság beépülése a személyiségvonások rendszerébe, a motoros aktivitásban vezető szerephez jut a rekreativitás, a szabadidős fizikai tevékenység. Középfokú oktatásban részesülő enyhén értelmi fogyatékos fiatalok tehetséggondozásának egyik fő terepe a versenysport.

A kiemelt fejlesztési feladatok közül az erkölcsi, az önismereti, a másokért való felelősségvállalás valósulhat meg egyértelműen, de áttételesen szinte valamennyi nevelési célnak megfeleltethető a tantárgy.

Ha a tanuló gyógytestnevelésben vesz részt, vagy gyógytestnevelésben is részt vesz, a gyógytestnevelés végrehajtása során a testnevelés kerettanterv adaptálható elemeit is alkalmazni kell.

A tantárgy sajátos fejlesztési célja az erő, az állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése, a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése. További cél a helyzetfelismerő képesség fejlesztése, a komplex személyiségfejlesztés, a szociális és emocionális aspektus hangsúlyával. Fontos a motiváció felkeltése a szabadidő- és diáksportokra, a testnevelés és sportági ismeretek bővítésére, a preventív és egészségtudatos szokások kialakítására a tanulókban. A testnevelés és egészségfejlesztés kiemelten támogatja a biomechanikailag helyes testtartás kialakulását, szükség szerint a tartás javítását, korrekcióját.

A tantárgy terápiás célja, hogy az enyhe fokban értelmi fogyatékos fiatal kondicionális, koordinációs képességei és mozgásos cselekvésbiztonsága folyamatosan fejlődjék, erősítve a szocializációs, rehabilitációs folyamatokat, esélyt teremtve a munka világában való helytállásra.

A testnevelés tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A testnevelés tantárgy eredményességéhez fontos a mély és értő (motoros) tanulás képességének elsajátítása. A motoros tanulásra is igaz, hogy a környezettel kialakult kölcsönhatás eredményeként létrejövő, tartós és alkalmazkodó változás, amely a különböző tanulási formákkal összekapcsolódva a személyiség fejlődésének más területeire is hatást gyakorol. A különböző mozgásformák elsajátítása – különös tekintettel az általános

iskola kezdeti szakaszában – jelentős befolyással van a tanuló kognitív fejlődésére, hiszen a mozgásos cselekvés célirányos, komplex kognitív-motoros tevékenység. Hatékony és eredményes motoros tanulás-tanítás csak akkor valósulhat meg, ha annak során figyelembe veszik az életkori és tanulási sajátosságokat, s ha az spirálisan építkező és gyakorlatorientált.
A kommunikációs kompetenciák: A testnevelés – az érthetőség, az árnyaltság és a pontosság elvárásainak mentén – fejleszti a nyelvi és jelnyelvi kommunikáció minőségét. A testnevelésben a kommunikáció általában nehezített körülmények között, felhívó, felszólító módon zajlik, amelynek nem lehet sajátja az erőtlenül formált és artikuláció nélküli beszéd. A tantárgy fejleszti a hallás utáni szövegértés mellett a kommunikáció más formáit is, úgymint a kéz- és karjelzéseket, a testmozgás, a sportolás közbeni gesztusokat, a tekintet és/vagy az arc izmainak játékát. A sporttevékenységek folyamatos metakommunikáció mentén folynak, elég csak a jelzésértékű testtartásokra vagy a távolodó-közeledő mozgások kifejezőerejére gondolni. A szakkifejezések, a helyes terminológia elsajátításával lehetővé válik a procedurális tudás átfordítása a gondolkodás révén tervezhető motoros produktummá.
A digitális kompetenciák: Az információs és tudástársadalom korában meghatározóan fontos, hogy a korszerű digitális eszközök hogyan épülnek be a nevelés, az oktatás és a képzés tanítási-tanulási folyamataiba. A digitális kompetencia főbb területeinek – digitális jelenlét, életvezetés és produktivitás – fejlesztése a testnevelésnek és egészségfejlesztésnek is egyik kiemelt célja. A digitális kompetencia a testnevelés tantárgy esetében is elengedhetetlen, példaként említhető a teljesítménymonitorozás, a mozgáselemzés, az információkeresés, -szűrés és - feldolgozás digitális eszközökkel történő megvalósítása.
A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A motoros tanulás során elsősorban a cselekvéses tényező dominál, de a hatékonysága és eredményessége – a verbális metódusok által – a kognitív komponensektől is függ. A beszéd és a gondolkodás kapcsolata révén válik lehetővé a motoros tevékenységekkel összefüggő ismeretek és tapasztalatok tárolása, felidézése. A nyelvhasználat teszi lehetővé a mozgásos cselekvéstanuláshoz szükséges ideomotoros kép, a gondolati modell kialakítását, tervezését. A kreatív feladatmegoldásokon alapuló problémamegoldó gondolkodás egyaránt megjelenik a nyílt jellegű mozgáskészségek (pl. sportjátékok) változatos döntéshozatali játékhelyzeteiben és a kognitív típusú testnevelési játékokban (pl. táblajátékok mozgásos változatai).
A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A testnevelés tantárgy a személyes és társas kompetenciák fejlesztésének egyik terepe. Az iskolának fejlesztenie szükséges a szomatikus egészséggel, a társas-érzelmi jólléttel, a biztonsággal kapcsolatos kompetenciákat. A fejlesztés kiterjed a testi jóllét és a motoros teljesítőképesség kialakítására is. A tantárgy

tanulásának és tanításának jelentős közösségfejlesztő hatása van. Külön kiemelendők a csapatsportokban fontos szerepet játszó együttműködési formák, a közösséget alakító tényezők (a közös célkitűzések, a közös gyakorlás élménye, a teljesítmény egyént és csapatközösséget formáló szerepe, a csapaton belüli összetartozás és egymásrautaltság stb.).
A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az iskola a kiemelkedő sportszakemberek és sportolók által létrehozott kreatív produktumok megismerésének egyik helye, ami az alkotó produkálás biztosításával támogatja, hogy a tanuló értelmezni tudja a sporteredmények személyes és társadalmi életre gyakorolt hatását. A tanuló ezeknek a kompetenciáknak az elsajátításával képessé válik arra, hogy saját tanulási tevékenységében is értékesnek tartsa a testnevelés, az egészségfejlesztés kreatív ötleteit és produktumait. Önmaga kreatív alkotásokat hoz létre (pl. alkotóképes játéktevékenység vagy bemelegítő gyakorlatok és edzésprogramok összeállítása) a tanulási tevékenység ezen területén, és elsajátítja a fizikai aktivitás, a testedzés és a sportolás rekreációt támogató elemeit. A tanuló megtanulja értékként kezelni az olimpiai eszmét, az olimpiai játékokon elért eredményeket. Értékesnek tartja a magyar, az európai és a világ test-kulturális örökségét.
Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A testnevelés és egészségfejlesztés a tanuló ügyességét, erejét, állóképességét, szomatikus, mentális és érzelmi teherbírását fejlesztve teszi képessé az egyént a különböző munkatevékenységek elvégzésére. A sporttevékenység hozzájárul a munkaerkölcsi tulajdonságok (például fegyelmezettség, közösségi szemlélet, lelkiismeretesség, felelősségteljesség, munkaszeretet) kialakításához. A testnevelésben és a sportban alkalom nyílik a bátorságot, a kockázatot, az önállóságot, a monotóniatűrést és az innovációt igénylő tevékenységekre, a vállalkozáshoz szükséges kezdeményezőkészség alkalmazására és a határozott viselkedésre. Az önállóságot igénylő, döntési helyzeteket biztosító sportolás a tanulót hozzásegíti, hogy a munkavégzés során is hasonló módon cselekedjen. A testedzés, a sportolás – a szabadidő egészséges eltöltésén keresztül, rekreatív hatásával – elősegíti a munka utáni pihenést, kikapcsolódást és regenerálódást.
Értékelés: A tanulók mozgáshoz fűződő pozitív attitűdjének kialakítása érdekében az értékelés alapja a különböző sportági mozgáskészségekben, valamint a motorikus képességekben a tanuló önmagához mért fejlődése. A tanultsági szint méréséhez fontosak a különböző pontérték-táblázatok, számszerűsített vagy grafikonos statisztikai eljárások, de az egyes próbákon és teszteken elért eredmények mellett legalább olyan fontos az érzelmi-akarati tényezők figyelembevétele az értékelés, osztályozás során.

Iskolánkban a testnevelés speciális szerepe többirányú. A fejlesztésnek figyelembe kell vennie a tanulók adottságait, az átlagosnál gyakrabban előforduló mozgáskoordinációs zavarokat, testi fejlődési rendellenességeket, térbeli orientációs zavarokat. A tehetséggondozás fontos területe is egyben, ahol a hallássérült tanulók jó adottságaikat fejlesztve a halló társaikkal azonos teljesítményekre képesek. Feladata a fizikai munkavégzésre történő testi és pszichikai felkészítés, a motoros képességek fejlesztése, fizikai kondíció növelése, egészséges életre nevelés, mozgásigény kialakítása, a halló gyermekekkel való kapcsolatok kiépítése, versenyhelyzetek teremtése.

Témakör	**1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség**	**Javasolt óraszám: 36 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Kondicionális és koordinációs képességfejlesztés. Testépítés természetes eszközökkel, egészségvédelemmel. Biomechanikailag helyes testtartás fenntartása.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Fejlesztési tevékenységek – Minőségelvű motoros tevékenységek tökéletesítése. – Sportági tevékenységre épülő kondicionális és koordinációs képességfejlesztés. – Vízi biztonság megteremtése, a víz, mint az egyik őselem gyógyhatásainak tudatosítása. *Fejlesztési ismeretek* – A fittség és az edzettség kritériumai. – A terhelés élettani és pszichés értelmezése. – A nyolc évfolyamon tanultak elmélyítése, készségszintre emelése. – Gimnasztika. – Egyensúlygyakorlatok. – Küzdőgyakorlatok. – Zenére végzett gyakorlatok. – Légzőgyakorlatok. *Tanulói tevékenység* Differenciált, egyéni edzésterv készítése – segítséggel. Négy-nyolc ütemű szabadgyakorlatok szer nélkül és tornaszerekkel (labda, kötél, gyűrű, zsámoly, tornapad). Szereken történő célirányos mozgások: függeszkedések, mászások. Önállóan végzett bemelegítés (8-10 gyakorlatnyi). Bemelegítő mozgásanyag tervezése és kivitelezése. Biomechanikailag helyes testtartás fenntartása. Testépítés – minden izomcsoport harmonikus fejlesztése a gerinc és az ízületek védelmével. Tesztek, felmérések kizárólag diagnosztikus célzattal: – motoros (Cooper),

- kardio-respiratorikus,
- állóképesség,
- erő,
- izomerő,
- állóképesség,
- testösszetétel.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

- döntési képesség,
- térkihasználási képesség,
- transzferhatások.

Fogalmak	Speciális kifejezések az edzésekkel kapcsolatban.

Témakör	2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	Javasolt óraszám: 36 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Természetes mozgásformák továbbfejlesztése. Sportágak technikai elemeinek megismerése. Célorientált motoros tevékenység kialakítása, gondolkodás, kreativitást fejlesztő motoros tanulás.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek

- Térbeli és energia-befektetésre vonatkozó tudatosság fejlesztése.
- Tudatos helyzetfelismerő és feladatmegoldó képességek fejlesztése.

Fejlesztési ismeretek

- Új sportági ismeretek és rendszerek alapjai.
- Mozgásos tapasztalatszerzés a néptánc, a történelmi táncok, társastánc és modern mozgáselemek tárából.
- Rendgyakorlatok.
- Torna.
- Támaszgyakorlatok.
- Mászás, vándormászás.
- Függeszkedés, lendülés.
- Guruló átfordulás előre-hátra, tigrisbukfenc.
- Atlétikai elemek:
  - Járások, futások, dobások, ugrások, lökések, hajítások.
  - Futásfajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú állórajttal.
- Tánc: népi és régi stílusú táncok, új stílusú táncok, sport jellegű táncok megismerése.
- Úszás.
- A vízből mentés elemi szabályai.

Tanulói tevékenység

Természetes mozgások végrehajtása (sportág-specifikus jelleggel).
Technikai és taktikai elemek véghezvitele (egyéni szintű) cselekvési biztonsággal
Szervezést elősegítő gyakorlatok: rendgyakorlatok, alakzatok felvétele, menetelések, ellenvonulások, nyitódások, zárkózás, szakadozások.
Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba járás közben.
Nyitódás, felzárkózás, felfejlődés, szakadozás.
Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban menetelés alakzatfelvétellel.
Támaszgyakorlatok, függés- és egyensúlygyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen, gerendán, gyűrűn, bordásfalon.
Mászás kötélen, vándormászás bordásfalon.
Függeszkedés, lendülés, lengés, hintázás szereken.
Guruló átfordulás előre-hátra, tigrisbukfenc gyakorlása.
Járások, futások, dobások, ugrások, lökések, hajítások.
Futásfajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú állórajttal, verseny, időmérés.
Tudatos, gyakorlati alapú tapasztalatszerzés a hazai és külföldi sportjátékok technikai és taktikai készletéből.
Tánc, művészeti előadás és más mozgásformák alkalmazása az önreflexió és önkifejezés érdekében.

Tánctanítás, tutorálás mozgásos programokban, gyakorlatokban.
Úszás: gyors, mell, hátúszás saját tempóban, a pillangóúszás elemei, indulási és beérkezési technikák, vízi sportjátékok.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

- instrukcióra gyors, pontos reagálás képessége,
- imitációs és elemző képesség,
- alkalmazkodási képesség,
- a mozgás örömének átélése.

Fogalmak	Balesetvédelemmel és baleset-megelőzéssel kapcsolatos fogalmak, támasz, átfordulás, tigrisbukfenc, ugróerő, lendület, gyorsítás, lassítás, rajtolás, átlépő technika, hajítás, dobás, lökés, vetés, start, fejes, forduló, a vízből mentés fogalomtára.

Témakör	**3. Játék**	**Javasolt óraszám: 52 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Együttműködés, kooperáció elősegítése. Versenyszellem és a sportszerűség kialakítása és fenntartása. Élethosszig űzhető szabadidős tevékenységek megismertetése és megkedveltetése.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek

- Személyes és társas folyamatok pozitív alakítása a megismerésben, az értékelésben, az asszertivitásban, a sportszerűségben és a sikerorientáltságban.
- Testnevelési és sport játékok stratégiai és taktikai elemeinek megismerése, szabályainak rendszere, szabálykövetés és mérlegelő értelmezés.
- Csapatépítés.
- Sportági előkészítő kreativitás és kooperativitás fejlesztése.
- Inklúzióra, társadalmi integrációra előkészítés, érzékenyítés.
- Érzelmek és motivációk szabályozásának megvalósítása.
- Játékszabályok által döntésképesség és szabálytudat kialakítása.
- Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben.
- Személyes és társas folyamatok megélése.
- A konfliktuskezelés ismerete és gyakorlata.

Fejlesztési ismeretek

- Dobó- és elfogójátékok.
- Futó- és fogójátékok taktikai elemekkel.
- Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben.
- Átadások helyben és mozgás közben.
- Célba rúgó és célba dobó játékok.
- Kosárlabda.
- Labdarúgás.
- Röplabda.

- Kézlabda.
- Küzdősportok (judo) – önvédelemi megközelítéssel.
- Szabadidős teremjátékok.

Tanulói tevékenység
Dobó és elfogó játékok játszása.
Futó- és fogójátékok taktikai elemekkel (kidobós).
Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés, védővel szemben, átadások helyben és mozgás közben, célba rúgó és célba dobó játékok.
Küzdősportok (judo) – önvédelemi megközelítéssel (esések, gurulások, szabadulások).
Szabadidős teremjátékok: gombfoci, asztali foci, darts, asztalitenisz, asztali hoki.
Preventív játékok és tevékenységek vízben.
Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értése és reprodukciója.
Tanulói kreativitásra alapozó motoros játékok.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek
- szabálytudat,
- kooperativitás,
- asszertivitás,
- kudarc és győzelem sportszerű megélése.

Fogalmak	Játékok neve és szabályai, büntetődobás, büntetőrúgás, oldal-bedobás, sarokrúgás, szerelés, becsúsztatás, ívelés, feladás, sáncolás, csatár, középpályás, védő, kapus, kapáslövés, önvédelem, esés, gurulás, szabadulás.

Témakör	**4. Versenyzés**	**Javasolt óraszám: 36 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre: sor-és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében. Olimpikonok, paralimpikonok tiszteletére nevelés.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek
- Sportági versenyek, versenytapasztalatok megszerzése a diáksport, élsport és szabadidősport terén.
- Sportszerűség fogalmi jelentésének ismerete.
- Az olimpia és sporttörténet nagy alakjai, emblematikus személyiségei, híres magyar és nemzetközi sportolók megismertetése a múltból és a jelenből.
- Példakép (választás, a választás megindokolása).

Fejlesztési ismeretek
- Egyénileg, párban és csoportosan végrehajtott versenyfeladatok, a sportági versenyek szabályainak, technikájának és taktikájának elemei.
- Sorversenyek. Váltóversenyek. Futóiskola. Ugróiskola. Dobóversenyek. Kötélugró verseny. Kosárra dobó verseny. Labdavezetési verseny. Kidobó játék. Labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, zsinórlabda játékok szabályainak megismerése.
- Népi gyermek versenyjátékok, versenyfeladatok.

- Küzdősportok elemei.
- Az olimpiák története – sportidolok, paralimpia.

Tanulói tevékenység
Sportági versenyek – szükség szerinti egyszerűsített szabályokkal – gyakorlása.
Váltóversenyek.
Futóiskola – futóversenyek (gyors, kitartó, gát, staféta).
Ugróiskola – magasugrás, távolugrás.
Dobóversenyek (célba, távba különféle eszközökkel).
Sorversenyek. Váltóversenyek. Dobóversenyek. Kötélugró verseny. Kosárra dobó verseny. Labdavezetési verseny. Kidobó játék. Labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, zsinórlabda játékok szabályszerű, csapatok közötti játéka.
Népi gyermek versenyjátékok, versenyfeladatok (bigézés, karikahajtás, dióleső, tojásba vágás, csizmadobáló).
Úszóverseny egyszerűsített szabályokkal.
Küzdősportok elemei – birkózás, keleti küzdősportok elemei.
Sor- és váltóversenyek szabályainak ismerete és betartása.
Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával.
Példakép keresése híres magyar és nemzetközi sportolók és csapatok közül (képek, eredmények, versenyek látogatása, kulturált szurkolás).

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek
- szabálykövetés, szabálytartás,
- egészséges versenyszellem,
- kooperáció,
- koordináció,
- döntési és reagáló képesség.

Fogalmak	A játékok neve és szabályai; erőszakos, kíméletes, sportszerű, „fair play”, esélyegyenlőség, teljesítmény, olimpikon, paralimpia.

Témakör	**5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés**	**Javasolt óraszám: 20 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra, egészségtudatosságra nevelés. Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepe.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Fejlesztési tevékenységek - Igénykeltés a mozgásban gazdag életformára, a terhelés alakítására és kontrolljára való képesség kialakítása. - Optimális testtömeg és fittség paramétereinek kialakítása és/vagy fenntartása. - A relaxáció és stresszoldás mint a lelki egészség megőrzésének egyik eszköze. - Életviteli alapelvek és szokásrendszerek: étrend, bioritmus, higiénia, médiatudatosság, szenvedélybetegségek hatásai a testi-lelki egészségre.

- Primer prevenció és az életvezetés kapcsolatrendszere: szokások, egészségfejlesztés, egészségtudatosság.
- Egyéni felelősség és döntés az egészséges életvitel és a szabadidős tevékenységek megvalósításában.
- Biztonság és környezettudatosság.
- Rendszeres testmozgás, sport egészségmegőrző hatása.
- Önkontroll, önuralom.
- Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtásának képessége –a védő-óvó intézkedések ismerete és gyakorlata (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat).
- A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése.
- A tanulók betegségtudatának, félénkségének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatásával.

Fejlesztési ismeretek

- Otthon is végezhető testgyakorlatok.
- Táncok különféle műfajai.
- Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata.
- Relaxációs gyakorlatok.
- Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése, betegségek megelőzése, prevenció, védőoltások szerepe.
- Természetben űzhető sportok (balesetvédelem: kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem elsajátítása).
- Kerékpározás, görkorcsolyázás.
- Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen.
- Könnyített testnevelés.

Tanulói tevékenység

Egészségfejlesztő motoros tevékenységformák – egyénileg, párban, csapatban.
Otthon is végezhető testgyakorlatok (aerobic, talajtorna).
Relaxációs gyakorlatok: légzőgyakorlatok, figyelemösszpontosító és lazító testtartások.
Természetben űzhető sportok: labdajátékok, futóversenyek, túra, kocogás, tájfutás – balesetvédelem: kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem rendszeres elvégzése (krémezés, ruházat, ellenőrzés).
Kerékpározás, görkorcsolyázás.
Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen.
Könnyített testnevelés: a tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok (a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint, a tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása).
Testtartás-javító gyakorlatok: preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

- egészségtudatosság,
- mozgásigény,
- a körülményekhez való alkalmazkodás,
- a természet szeretete, fenntartható fejlődés.

Fogalmak	Higiéné, relaxáció, edzettség, fittség, túra, bioritmus, gyógytestnevelés, korrekció, napsugárzás, UV-A és UV-B, kullancs, médiatudatosság, prevenció, drog, önuralom, önkontroll, testtartás, tájfutás, tájoló, térkép, terep, önkarbantartás, tréning, örömtréning.

Összegzett tanulási eredmények az évfolyam végén	Menet- és ütemtartás, hosszabb távú egyenletes, lassú futás. Hatékony mozgásszabályozás, két-három mozgáselem összekapcsolása a gyakorlatok során, a gyakorolt mozgáselemeket, sportágakat szabad térben, más körülmények között is alkalmazni. A szergyakorlatok teljesítése, önálló végrehajtása a tanuló képessége szerint. Az ugróerő és súlypontemelkedés tudatos szabályozása. A tánc és a közös mozgás élményének élvezete. A tanuló képes: önállóan bemelegíteni; a sportot életritmusába beépíteni; legalább egy úszásnemet biztonságosan művelni; versenyjátékok, versenyfeladatok szakszavait értelmezni, és azoknak megfelelően cselekedni; labdát céltudatosan irányítani; labda- és sportjátékok szabályait betartani, a csapatszerepeket felismerni; a szabályok betartásával aktívan részt venni a közös játékokban, versenyekben; higiénés ismereteit rutinszerűen alkalmazni saját életterében; a relaxációs gyakorlatokat önsegítő rendszerében alkalmazni, nyugalmi és stresszhelyzetben szokásrendszerébe integrálni az egészségtudatos magatartásformákat.

OSZTÁLYFŐNÖKI

éves óraszám: 36 óra

Az osztályfőnöki óra sajátos szerepet tölt be a tantárgyak rendszerében. Tartalmai, tevékenységei közvetlenül szolgálják a nevelést, mintegy szintetizálva az egyes tantárgyakban közvetített fejlesztési, nevelési célokat, az iskolai nevelési folyamatot, lehetőséget biztosítva a tanítási órákon elsajátítottak elmélyítésére, aktualizálására, a tudásanyagnak értékmozzanatokkal történő felruházására. Az osztályfőnöki óra az osztályfőnöki tevékenység tanórai kereteként, tematikusan segíti a tanulók megismerését, az egyéni sajátosságokhoz illeszkedő személyiségfejlesztést.

Célja fejleszteni – a konkrét tapasztalatok és élmények feldolgozásával, értelmezésével – a szociabilitást, a testi-lelki harmóniát, a tanulók társas, egyéni és iskolai kapcsolatait, a szabálytudat erősítését. Fontos, hogy hozzájáruljon – az egyéni szükségletek mentén – az énkép, az önértékelés alakításához, a közösen kialakított magatartási és viselkedési szokások elsajátításához, az önbizalom, az öntudatos és a környezetért is felelős magatartás, a világgal szembeni pozitív beállítódás, a demokrácia tisztelete, a tolerancia, az őszinte kommunikáció, az értelmes kockázatvállalás attitűdjeinek kialakulásához.

Feladata erősíteni – a terápiás eljárások alkalmazásával –az önismeretet, az önelfogadást és az önfejlesztést, biztosítani a szociális attitűd légkörét, a konfliktusok kezelésének konkrét megoldását helyzetgyakorlatokon, megélt, átélt élményeken keresztül. A tantárgy tudatosítja az értékek védelmével kapcsolatos felelősséget, bemutatja a közvetlen környezet humán értékeit. Az osztályfőnöki óra feladata, hogy kapaszkodókat adjon a serdülőkor testi-lelki változásaihoz – a tanuló számára lehetőséget adjon a saját élmények, vélemények megvitatására.

Riportok, filmek, cikkek, tanulmányok értelmezésével, megvitatásával – saját élmény eseti bekapcsolásával – adjon pontos képet és iránymutatást az élvezeti szerek veszélyeiről, a deviáns magatartás következményeiről. A tanulók saját tapasztalatokat szereznek – események, történések közös elemzésével, egyéni gyűjtőmunkával – a felelős állampolgári viselkedésről, a környezettudatos, fenntartható fejlődésről. Felkészíti a tanulókat a pályaválasztásra, a reális életcélok megfogalmazására, a tanuló tapasztalatokat gyűjt a munka világáról, a szakmákról.

A tantárgy feladata továbbá a vonzódások, lehetőségek mérlegelése – szakmatanulási lehetőségek a képességnek megfelelően –, a képességfejlesztés útjainak, módjainak számbavétele az életcélok elérése érdekében.

A tantárgy az *erkölcsi nevelés* terén, irodalmi művek, irodalmi szereplők megismerésén keresztül támogatást nyújt pozitív és negatív példák felismerésére, pozitív mintakövetésre; *nemzeti öntudat, hazafias nevelés* területén hazánk múltjának, jelenének megismerésére az írók, költők szemével.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelés terén szerepet játszik az olvasott szövegekben a közéletiség felismerésében, a múlt irodalmában a demokratikus jogokért való küzdelem megjelenésének nyomon követésében.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése területen fontos szerepet tölt be a tantárgy, a szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztésével segíti a társas érintkezést. Az önismeretet fejleszti a tanórai teljesítmények értékelésével, folyamatos visszajelzéssel, segíti a saját személyiség megismerését az improvizatív és irányított szerepjátékokkal, tanórai munkával.

A *testi és lelki egészségre nevelésben* az egészséges és tudatos életmód jellemzőinek megismerésével ismeretterjesztő és irodalmi szövegekben, ezek felismerésével, saját személyre vonatkozó lehetőségek megfogalmazásával vesz részt.

A *családi életre nevelést* az irodalmi művekben megismert pozitív és negatív családpéldák, családmodellek, erkölcsi normák felismertetése, közös megfogalmazás, véleménynyilvánítás gyakorlása erősíti.

A *felelősségvállalás másokért, önkéntesség* területet támogatja a személyiségfejlesztő nevelés során megjelenő odafigyelés, elfogadás, együttérzés, segítés irányított megbeszélése irodalmi művek kapcsán, illetve ezek gyakoroltatása szituációs játékokban, szerepjátékokban.

A *fenntarthatóság, környezettudatosság* terület egyre tudatosabbá válik a helyes szokásrend következetes alakítása során különböző életterekben (osztály, iskola, könyvtár, színház stb.).

A *pályaorientáció t*erületét támogatja a munka világáról szóló ismeretterjesztő, irodalmi művek elemzésével, megbeszélésével, saját lehetőségek és motivációk összevetésével.

Gazdasági és pénzügyi nevelés területen komplex ismereteket nyújt az egyén, a család, a társadalom gazdasági lehetőségeinek bemutatásával a tanulóknak a tulajdonviszonyok, az érdekérvényesítés, a munkamegosztás, családi élet, hivatalos ügyintézés, gazdálkodás stb. témakörökben.

A *médiatudatosságra nevelést* segíti az ismeretszerzési, művelődési, önkifejező kapcsolatteremtési lehetőségek, infokommunikációs eszközök igénybevételének gyakorlásával.

A *tanulás tanítása* területet támogatja az egyénre szabott motiváció, egyéni tanulási módok feltárásával, egyénre szabott értékeléssel, az önálló ismeretszerzési képességek fejlesztésével.

Kapcsolódó kompetenciák
A kulcskompetenciák közül az *anyanyelvi kommunikáció* hangsúlyos, a tantárgy tanítási tartalmait felhasználva, az egyéni különbségeket figyelembe véve kell szerepet kapnia az önkifejezésnek, a beszédértés és a beszédprodukció fejlesztésének.

A *személyes és társas kapcsolati kompetencia* fejlődését, a társadalmi beilleszkedést a kellő önismeret alakításával tudja a tantárgy segíteni.
Kulcskompetenciák fejlesztése az órák keretében:
*Kommunikációs kompetencia***:** Az osztályfőnöki órák lehetőséget adnak fő feladatunk, a hangos beszéd fejlesztésére. A tartalmak feldolgozásakor lehetőség nyílik a verbális kommunikáció gyakorlására, a véleménynyilvánításra.
Kreativitás, önkifejezés, kult. tudatosság kompetencia: Tanulóink felismerik az emberi tevékenység környezetre gyakorolt káros hatásait, lehetőségük van a körültekintő, takarékos technikákkal való megismerkedésre. Nyitottá válnak a környezettudatos gondolkodás és cselekvés iránt.
Személyes és társas kapcsolati kompetencia: Megismerik diákjaink az állampolgársághoz kapcsolódó alapvető fogalmakat. Képesek lesznek együttműködni társaikkal az iskolai és az iskolán kívüli életben egyaránt, segítséget nyújtanak egymásnak problémáik megoldásában. Felelősséget vállalnak egymásért.
Munkavállalói és vállalkozói kompetencia: A tanulók képeseké válnak mérlegelni, döntéseket hozni és felmérni döntéseik következményeit. Életkoruknak megfelelő helyzetekben felismerik a számukra kedvező lehetőségeket.
*A tanulás és digitális kompetenciák***:**
Tanulóink megismerkednek olyan tanulást segítő technikákat, amelyek segítségével hatékonyabbá teszik az önálló felkészülését. Megtanulják az információszerzést a világhálón

Témakör	**1. Beilleszkedés – Alkalmazkodás**	**Javasolt óraszám: 12 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Reális pályatervezés.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek

- A szabályok elfogadása.
- Helyes napirend kialakítása.
- Az önálló tanulás egyre nagyobb aránya.
- Felkészülés a szakmatanulásra.
- Érzelmi azonosulás, megértés az elődök tettei iránt.
- Szolidaritás a rászorulókkal szemben.
- Aktív részvétel a lakóközösség és iskolaközösség életében.

Fejlesztési ismeretek

- Tanulói jogok és kötelezettségek. Házirend.
- Tűz- és balesetvédelem.
- Napirend. Tanórán kívüli elfoglaltságok.
- Tanulás és tudás.
- Új tantárgyak megismerése.
- Gyakorlati tantárgyakkal kapcsolatos képességek feltérképezése (kézügyesség, kitartás, pontosság, megbízhatóság).
- Helyismeret.
- Közvetlen lakókörnyezetben, iskola szervezésében végezhető önkéntes munka végzése.

Tanulói tevékenység

A házirenddel kapcsolatos kérdések megvitatása (kérdések megfogalmazása).
A szabályok megvitatása.
Időbeosztás, órarend. Hatékonyság ellenőrzése.
Saját tanulási stratégia megkeresése, az előnyök és hátrányok mérlegelésével.
Kérdések megfogalmazása az új tantárgyakkal kapcsolatban (pályaorientáció, alkalmasság).
Beszámoló az önálló tanulásról és a tanulópárok együttműködésének tapasztalatairól.
Kapcsolatépítés, aktív együttműködés.
A lehetőségek és képességek felmérése, saját képességek tudatosítása a pályaválasztás érdekében (tesztek, pályaválasztási tanácsadó).
Kutatómunka a közvetlen környezet múltjáról (könyvtári kutatómunka, Helytörténeti Múzeum, kiállítás megtekintése).
Tanulmányi kirándulás, intézménylátogatás, kapcsolatfelvétel a rászorulók megsegítése érdekében (gyermekintézmény, idősgondozás, állatgondozás, parkgondozás, ünnepi műsor előadása stb.).

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

- akusztikus figyelem,
- szerialitás.

Fogalmak	Egyéni tanulás, tanulócsoport, kötelező tanóra, igazolt-igazolatlan hiányzás, legális munkavégzés, feketemunka, helytörténet, múlt, közelmúlt, együttérzés, önkéntesség, önfeláldozás, karitatív tevékenység, hatékony tanulás, önellenőrzés, rátermettség, viszonzás nélkül, szívesen.

Témakör	**2. Önismeret – Testi és lelki egészség**	**Javasolt óraszám: 14 óra**

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Mondanivaló árnyalt közlése szóban és írásban és jelben Lényeges és lényegtelen körülmény egyre biztosabb megállapítása. Törekvés a káros szokások kijavítására.

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek

- Reális önismeret.
- Sérelmeiről beszél a tanuló.
- A mérlegelést kívánt javaslatok befogadása, kiállás a saját vélemény mellett.
- Hatékony és konstruktív részvétel a szűkebb környezet életében.
- A káros szenvedélyek kialakulásának elkerülése.
- Segítségkérés módjának és helyének megismerése.
- Segélykérő telefonszámok ismerete.

Fejlesztési ismeretek

- Önjellemzés, reális önértékelés.
- Lelki bántalmak, sérelmek következményei.
- Milyennek látom társaimat, ők hogy látnak engem?
- Az emberi természet megnyilvánulása, a helyes életvezetés kialakítása.
- Negatív tulajdonságok számbavétele.
- Veszélyeztető tényezők, a káros hatások kivédése, kialakulásuk megelőzése.
- Dohányzás (aktív – passzív).
- Alkoholizmus, káros közösségek hatása (galeri, szekta).

Tanulói tevékenység

Saját tulajdonságok számbavétele, feltérképezése (külső- és belső tulajdonságok), fénykép nézegetése: régi – új, mi változott?
Önjellemzés készítése és megismertetése a társakkal (önmérlegelés).
Javaslatok és tervkészítés a hibajavításra.
Jó – rossz, helyes – helytelen, hiba – bűn bemutatása helyzetgyakorlatokban, állásfoglalás, reakció megbeszélése.
Ellenszenv, rokonszenv, őszinteség, hazugság, választás, döntés, helyzetek megoldása, a választott megoldás indoklása.
Jellemzés készítése véletlenszerűen kiválasztott társról, a kapott jellemzés elfogadása, vagy elutasítása.
Saját élmények a felmerülő témával kapcsolatban (szóbeli beszámolók).
Szituációs gyakorlatok a káros hatásokkal való találkozásokról, hogyan lehet kikerülni a fenti helyzeteket (alkohol, cigaretta és drog visszautasítása), a napirend és az egészséges életmód segítségével.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

- akusztikus figyelem,
- emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókincs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása,
- emlékezet – rövid távú: diktálás utáni írás,
- szerialitás.

Fogalmak	Konfliktuskezelés, egészségmegőrzés, szabálykövetés, játékszenvedély, függőségkerülés, elhárítás, önjellemzés, önmérlegelés, tervkészítés,

	feszültségoldás, megelőzés, realitás.

Témakör	3. Aktuális témák	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyéni és társadalmi ünnepek ismerete, számontartása. Mások ünnepeinek megismerése, elfogadása (tolerancia), ünneplésének a tisztelet megadása. Aktív részvétel az intézmény és lakóhely életében.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Fejlesztési tevékenységek – Szűkebb és tágabb közösségének ismerete. – Aktivitás, együttműködés. *Fejlesztési ismeretek* – Egyéni és közösségi ünnepek, események ismerete. – A közösség építése érdekében saját teendőinek feltérképezése. *Tanulói tevékenység* Az intézmény (iskola, munkahely) hagyományainak, történetének megismerése. A választott szakma története, hagyományai, alkotásai, eszközei körében tájékozódás. Tanulmányi séta, kirándulás, múzeumlátogatás. A tapasztalatok, ismeretek rendszerezése. Aktív részvétel ünnepeken (családi és közösségi alkalmakon), az ünnepnek megfelelő szokások, külsőségek megtartása (meghívó, plakátkészítés, vendégvárással kapcsolatos teendők, ünnepi műsorban szerepvállalás, fényképezés, beszámoló szóban, írásban az eseményről). *Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek* – akusztikus figyelem, – emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókincs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása, – emlékezet – rövid távú: diktálás utáni írás, – szerialitás.

Fogalmak	Az ünnepekkel, eseményekkel kapcsolatos fogalmak köre.

Összegzett tanulási eredmények az évfolyam végén	A tanuló képes iskolai munkáit a tanult szabályok szerint végezni. Képes a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni. Képes meggyőzni, kulturáltan véleményt megfogalmazni, empatikusan együttműködni beszédpartnerével. Képes iskolai munkáit a tanult szabályok szerint végezni. Képes a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni. Képes meggyőzni, kulturáltan véleményt megfogalmazni, empatikusan együttműködni beszédpartnerével. A környezet és az értékek megismerése alapján azonosulás, elfogadás és szolidaritás az aktuális helyzetekben. Képes felismerni az ünnepek és ünneplés helyét és értékét az egyén és a közösség életében. Képes megismerni az aktív közreműködés és részvétel élményét, emlékeket gyűjteni, dokumentálni.

SZAKMAI ÉVFOLYAMOK HELYI TANTERVEI

KOMMUNIKÁCIÓ – MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM (KOMA)

(a 2020/2021-es tanévtől kifutó rendszerben)

Az olvasási, a szövegértési és a kommunikációs készségek, képességek fejlesztése döntő szerepet játszik a társadalmi beilleszkedésben és sikerességben, ezért kitüntetett szerepet játszik a szakiskola közismereti programjában. A társadalmilag elfogadott kommunikációs formák, viselkedésminták megismerése és használati módjuk elsajátítása nagyrészt e tantárgy keretei között zajlik. A tantárgy tanításának alapvető célja a biztos alapkészségek kialakítása:, a helyesírás, az olvasás és a kommunikáció. A program ugyanakkor lehetőséget teremt arra is, hogy a tanulók művészeti, irodalmi tájékozottságot szerezzenek, ízlésük, véleményük formálódjon, képesek legyenek köznapi, közéleti és művészeti témákról is beszélgetni.

A kerettanterv épít a diákok életében is egyre nagyobb szerepet betöltő digitális és vizuális kultúrára (fotó, film, digitális tartalmak stb.), illetve a média pozitív és negatív jelenségeinek értelmezésére is. A fiatalok sokszor könnyebben jutnak el a virtuális világ és vizualitás felől a szövegekhez, mint fordítva. A most szakiskolába kerülő fiatalok már a Z generáció tagjai, akik a digitális világba születtek, teljes természetességgel használják a digitális eszközöket, szabadidejükben a világhálón élnek, sokkal nehezebben illeszkednek be szűk, valóságos környezetükbe. A kerettantervnek és a hozzá kapcsolódó közismereti programnak ezt figyelembe kell vennie. Ugyanakkor a média működésének, illetve a manipuláció hatásmechanizmusainak megértése is nagyon fontos cél.

A Kommunikáció – magyar nyelv és irodalom (KOMA) műveltségterület a Szaki programban kitüntetett szerepet játszik, mert az alapvető kulcskompetenciák közül többnek a fejlesztésében is jelentős helye van: az anyanyelvi és a kulturális kompetencia fejlesztésében elsőrendűen, ezen kívül a tanulási képességek fejlesztésében, a szociális és állampolgári kompetencia erősítésében, sőt a digitális kompetencia fejlesztésében is. Az általános iskolát végzett tanulók jó része az alapvető kompetenciák hiányával érkezik a szakiskolába, tehát egy alapos mérés után fokozatos, egyénre szabott fejlesztésben kell részesülniük. Az általános iskolából hozott hiányok csökkentése mellett tovább kell fejleszteni kommunikációs és szövegértési/szövegalkotási képességeiket. A Nat-ban is megfogalmazott nevelési célok

tekintetében elsőrendű szerepe van a műveltségterületnek abban, hogy a tanulók önismerete, erkölcsi magatartása, felelősségvállalása, jövője, szakmai pályája iránti elkötelezettsége megfelelően alakuljon. Ezt a fejlesztést a 9. évfolyamon tervszerűen kell elkezdeni, hogy mire a tanulók elhagyják a szakiskolát, és munkába állnak, felelősségteljes állampolgárokká, a társadalom hasznos tagjaivá váljanak.

Tanulóink súlyos fokban – siket – és kevésbé súlyosan, közepes fokban hallássérült – nagyothalló – gyermekek, akik hallásvesztesége a főbb beszédfrekvenciákon oly mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek. A halláskárosodás miatt teljesen elmarad vagy erősen sérül a beszéd és a nyelvi kompetencia. Korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás is, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége. A siket diszfáziás tanulók számára egyéni lehetőség a jelnyelv használata a kommunikáció során, ennek fejlesztése alapvető feladat.
Hallássérült tanulóinknál elsődleges az írott kommunikációs forma fejlesztése is, mellyel megfelelő beszédkészség megléte nélkül is képesek lesznek a halló társadalomba való beilleszkedésre, kommunikációra, információszerzésre.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésére-oktatására a Nat által meghatározott irányelvek alapján a nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva, az alábbiakat figyelembe véve kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb idősávokat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékossággal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíttetni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar jelnyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába.

Így a tantárgyi követelményeknek való megfelelést – az oktatás területén lehetséges eszközök és módszerek kiaknázása mellett – minden esetben az egyéni képességek, adottságokhoz viszonyítottan várjuk el.

Értékelési szempontok

A tantárgyi követelményeknek való megfelelést – az oktatás területén lehetséges eszközök és módszerek kiaknázása mellett – minden esetben az egyéni képességek, adottságokhoz viszonyítottan várjuk el.

A javasolt ellenőrzési módszerek:

- feladatlapok
- szóbeli felelet
- témazáró dolgozat (nagyobb témakörök végén, vagy több témakör együttes zárásakor);
- otthoni munka (feladatok, gyűjtőmunka, megfigyelés, feladatok számítógépes megoldása);
- füzetvezetés (íráskép, áttekinthetőség, pontosság);
- csoportmunka
- projektmunka és annak dokumentálása;
- versenyeken, vetélkedőkön való szereplés, elért eredmények.

A tantárgyi eredmények értékelése a hagyományos 5 fokozatú skálán történik. Fontos, hogy a tanulók

- motiváltak legyenek a minél jobb értékelés elnyerésére;
- tudják, hogy munkájukat hogyan fogják (szóban, írásban, jeggyel) értékelni, – ez a tanár részéről következetességet és céltudatosságot igényel;
- számítsanak arra, hogy munkájuk elvégzése után önértékelést is kell végezniük;
- hallgassák meg társaik értékelését az adott szempontok alapján;
- fogadják meg tanáraik észrevételeit, javaslatait, kritikáit akkor is, ha nem érdemjeggyel történik az értékelés.

11. évfolyam (teljes képzés - kifutó)

A 11. évfolyamon heti három óra áll rendelkezésre (108 óra/év)

A 11. évfolyam legfontosabb céljai:

- a szóbeli és írásbeli kommunikáció fejlesztése, hátránykompenzálás;
- a teljes mondatokban való fogalmazás igényének felkeltése;
- saját vélemény megfogalmazása szóban, írásban és jelnyelven;
- legyenek képesek szóban, írásban vagy jelnyelven elmesélni egy történetet;
- legyenek képesek néma olvasással egyszerű szövegek megértésére és az olvasottak felidézésére;
- legyenek képesek történetet írni előre meghatározott szempontok segítségével;
- tudjanak vázlatot készíteni segítséggel a megadott szempontok alapján;
- szerezzenek gyakorlatot a vizuális, a komplex információk megértésében;
- ismerjék meg az online kommunikáció módjait, írott és íratlan szabályait.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Személyes kommunikáció – Tömegkommunikáció**	**Órakeret:** 13 óra
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A személyközi és a társadalmi, valamint a tömegkommunikáció fogalmának megismerése, ezek megkülönböztetése. A tömegkommunikáció csatornáinak és eszközeinek ismerete. Az online kommunikáció módjainak, írott és íratlan szabályainak megismerése; az egyén felelősségének tudatosítása az internetes kommunikációban.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
A kommunikáció szintjei. A társadalmi kommunikáció fogalma. A társadalmi kommunikáció csatornái. A társadalmi kommunikáció egyéb területei: hivatalos szövegek (pl. *menetrend, betegtájékoztató, banki dokumentumok, álláshirdetések értelmezése*). Tömegkommunikáció és műfajai. Kommunikációs gyakorlatok és játékok. Az értő figyelem felkeltése, fenntartása. Napló és blog, mint irodalmi műfajok, illetve az internet műfajai.	*OKÉ - tematika* illeszkedő részei. *Társadalomismeret:* társadalmi kommunikáció, tömegkommunikáció. *Természetismeret, matematika:* kommunikációs képességeket fejlesztő gyakorlatok.

Levél, e-mail, sms, blog (eltérő nyelvezet, eltérő etikett).	*Idegen nyelv:* nonverbális kommunikáció, testbeszéd, eltérő szabályok különböző kultúrákban.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tömegkommunikáció, hír, vélemény, sajtó.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Vizuális és verbális kommunikáció kapcsolata;**	**Órakeret: 12 óra**
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A kommunikáció kulturális meghatározottságának tudatosítása. A vizuális és a komplex információk megértésének továbbfejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
A kommunikáció kulturális meghatározottsága, kulturális antropológiai szempontok; a divat, az öltözködés jelentéshordozó szerepe. Reklám, plakát, graffiti. Megértés szöveggel és szöveg nélkül. Szövegek és képi információk megértése. A vizuális és a verbális kommunikáció kapcsolata. A vizuális kommunikáció eszközei, a képek jelentése és olvashatósága. A színek jelentése, színszimbolika a köznapokban és a művészetekben.	*OKÉ* - t*ematika* illeszkedő részei. *Társadalomismeret:* kommunikáció társadalmi és kulturális meghatározottságai. *Természetismeret, matematika:* kommunikációs képességeket fejlesztő feladatok. *Idegen nyelv:* a nem nyelvi jelek szerepe.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vizualitás, képi nyelv, nemzeti kultúra.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**A nyelv és a nyelvtan rendszere**	**Órakeret: 10 óra**

A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A nyelvi jelekről és a nyelvi jelrendszerről tanultak felfrissítése, kiegészítése. A helyes beszéd és a jó helyesírás igényének felkeltése, megerősítése. A nyelvtani ismeretek hasznosságáról való meggyőződés kialakítása, megerősítése. A szóelemek felismerésének fejlesztése, szókincsbővítés. A helyesírás fejlesztése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Morfémák, szóelemek, szóalakok. A toldalékok szerepe a szó- és a mondatalkotásban. Szóalkotó játékok. Szövegértési feladatok. Helyesírási gyakorlófeladatok.	*Társadalomismeret, idegen nyelv, természetismeret, matematika:* helyesírás.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szóelem, szóalak, toldalék.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Mondat – szöveg – jelentés**	**Órakeret 10 óra**
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Az értő néma és hangos olvasás fejlesztése kreatív feladatokkal. Szövegelrendezés. A szókincs bővítése, a fogalmazási készség fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Szövegértési feladatok. Szókincsbővítő feladatok.	*Társadalomismeret, idegen nyelv, természetismeret, matematika:* helyesírás.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Szövegértés, szövegalkotás I. A szövegek szerkezete**	**Órakeret 14 óra**

A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A szöveg tartalmának összefoglalása, jegyzet és vázlat készítése segítséggel. Az olvasott szöveg tartalmának megfogalmazása segítséggel. Szövegalkotás során a különböző mondatfajták használata. A helyesírás alapvető szabályainak ismerete. Saját szókincs fokozatos bővítése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
A szöveg jellemzői, tartalmi és formai elemei. Olvasástechnika, olvasás és szövegértés, hangos és néma olvasás utáni értés. Szövegek tagolása. Szókincs bővítése, szótárak, kézikönyvek használata. Internetes szótárak, helyesírás-ellenőrző programok, szótárprogramok használata, internetes keresés. Rövid szóbeli szövegek leírása – írott szöveggé alakítása segítséggel.	*OKÉ - tematika* illeszkedő részei. *Társadalomismeret, idegen nyelv, természetismeret, matematika:* szövegértést, szövegalkotást fejlesztő feladatok, hangos és néma olvasás gyakorlása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szöveg, szövegrész, szótár, szó szerinti jelentés, üzenet.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Szövegértés, szövegalkotás II. A történetalakítás eszközei**	**Órakeret 14 óra**
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Történet létrehozása előre meghatározott szempontok alapján segítséggel.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
A történet fogalma, funkciója. Saját történet létrehozása segítséggel. A szöveg makro-szerkezetének három egysége: bevezetés, tárgyalás, befejezés.	*OKÉ - tematika* illeszkedő részei. *Társadalomismeret, idegen nyelv, természetismeret, matematika:* szövegértést, szövegalkotást fejlesztő feladatok, hangos és néma olvasás gyakorlása.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Történet, bevezetés, tárgyalás, befejezés, bekezdés, elbeszélés, élménybeszámoló.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Irodalom – Műnemek, műfajok**	**Órakeret 22 óra**
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A köznyelvi és irodalmi szöveg különbségeinek felismerése. Műnemek és műfajok felismerése. Az ízlés fogalmának megértése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Irodalom: Műnemek: epika, dráma, líra. Az egyes műnemek legjellemzőbb műfajai. Kortárs szerzők versei, szövegei. Egyperces novellák. (Javasolt szerzők /művek, műrészletek/: *Madách Imre, Arany János, Móricz Zsigmond, Mikszáth Kálmán, Krúdy Gyula, Ady Endre, József Attila, Karinthy Frigyes, Weöres Sándor, Örkény István, Janikovszky Éva)*	*OKÉ - tematika* illeszkedő részei. *Társadalomismeret:* tömegkultúra, média.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Irodalmi szöveg, köznyelvi szöveg, műnem, műfaj,

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Művészetek – média Az irodalom és a vizuális kultúra formanyelve és eszközei**	**Órakeret 13 óra**
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Filmes adaptációk (képregény, remake) jellemzőinek megállapítása. Ismerkedés az irodalom határterületeivel.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Művészet/Média: (érintőlegesen) A képregény, mint műfaj, híres képregények. Képregények filmes adaptációi (pl. *Superman, Batman, Pókember, Sin City, Amerika kapitány, Asterix* stb.).	*OKÉ - tematika* illeszkedő részei. *Társadalomismeret:* társadalmi környezet, szubkultúrák.

Filmes gegek, átverés, képi humor, rajzfilm, némafilm (pl. *Chaplin, Stan és Pan, Buster Keaton*).		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Cselekmény hagyomány, képregény.	

A fejlesztés várt eredményei a 11. évfolyam végén	Az egyes tanulók önmagukhoz viszonyítva a korábbinál tudatosabban és sikeresebben kommunikálnak. Ismerik a kommunikáció összetevőit, tudnak olvasni a nonverbális jelekből. Igyekeznek alkalmazkodni a helyzetnek megfelelő kommunikációs normákhoz. Online kommunikációjuk tudatosabb, felismerik az internetes kommunikáció veszélyeit és illemtanát. A tanulók a pedagógus segítségével felismerik egyéni fejlesztési szükségleteiket, kialakul a helyes beszéd és a helyes írás iránti motiváció, fejlődik az önellenőrzés, az önálló tanulás képessége. A tanulók rendelkeznek a legalapvetőbb nyelvtani ismeretekkel, Törekszenek arra, hogy szóbeli és írásbeli közléseik érthetőek legyenek és minél kevesebb helyesírási hibát ejtsenek. A tanulók egyszerű szövegeket hangosan és némán is értőn olvasnak. Képesek a szövegben információkat keresni. Képesek különböző típusú szövegek tartalmának összefoglalására, jegyzet és vázlat készítésére segítséggel. A tanulók felismerik az egyszerű szövegek témáját, kulcsszavait. Fejlődik írásjel-használatuk és olvasási készségük. A tanulók gyakorlatot szereznek az egyszerű információk megértésében. Segítséggel képesek szóban és írásban vagy jelnyelven logikusan elmesélni egy egyszerű történetet. Segítséggel képesek néma olvasással szövegek megértésére. Képesek egyszerű, rövid történet írására előre meghatározott szempontrendszer segítségével. Ismernek néhány epikai műfajt.

12. évfolyam (teljes képzés - kifutó)

A 12. évfolyamon heti 3 óra áll rendelkezésre. (96 óra/tanév)

A 12. évfolyam legfontosabb céljai:

- fejlődjön a tanulók tanulási technikája,
- kommunikációjuk során legyenek képesek a kulturált véleményalkotásra,
- készüljenek fel a különböző vizsgahelyzetekre;
- legyenek képesek egyszerű szövegek önálló, néma, értő olvasásra;
- legyenek képesek a mindennapi életben való eligazodásra, az önállóbb életvitelre

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**A sikeres kommunikáció – nyelvi és kommunikációs repertoár a gyakorlatban**	**Órakeret 20 óra**
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tanulási technikák, az önértékelés és a társértékelés fejlesztése. Írásbeli / szóbeli és jelnyelven történő véleményformálás. Az udvarias társalgás gyakorlása. Konfliktushelyzetek kulturált megoldása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Generációs hasonlóságok és különbségek megismerése. Irányított gyűjtőmunka: „Régen és ma.” Önértékelés, önkritika megfogalmazása szóban, írásban vagy jelnyelven, megerősítés és segítő bírálat a társaknak. Kulturált véleményalkotás, önértékelés, egymás munkájának és teljesítményének értékelése indoklással. Vita és érvelés jellemzői, alapszabályai. Gyakorlás szituációs játékokkal.		*OKÉ - tematika* illeszkedő részei. *Társadalomismeret:* kommunikáció társadalmi és kulturális meghatározottságai. *Természetismeret, matematika:* kommunikációs képességeket fejlesztő gyakorlatok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	testbeszéd, arcjáték, hangerő, hanglejtés, vita, érvelés, önértékelés. önkritika.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Önálló életvitel**	**Órakeret 20 óra**

A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A szociális háló működésének megismerése, igénybe vételének lehetőségei. Az idő és pénz megfelelő beosztása.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Egészségügyi és szociális ellátások; a fogyatékossággal élők által igényelhető járulékok, támogatások, az igénylés folyamata. Család és háztartás – munkaszervezés, munkamegosztás a családban; bevételek, kiadások. A jelnyelv, mint vizuális jeleken alapuló önálló kommunikációs eszköz. Az alanyi jogon járó jelnyelvi tolmácsolás menete, elérhetősége, igénylése.	*Társadalomismeret: illeszkedő részek.*

Kulcsfogalmak/ fogalmak	egészségügy, szociális ellátás, járulék, formanyomtatvány, bevétel, kiadás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Hivatalos kommunikáció**	**Órakeret 10 óra**
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Mindennapi szövegtípusok (önéletrajz, álláshirdetés, kérvények stb.) megértése és létrehozása segítséggel. Hivatalos ügyintézés az elméletben és a gyakorlatban.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Önéletrajz típusok. A munkavállaláshoz szükséges dokumentumok értelmezése. Hivatalos okmányok igénylése, formanyomtatványok kitöltése. A hivatalos ügyintézés megismerése.	*OKÉ - tematika* illeszkedő részei. *Társadalomismeret:* a munkába állás jogi háttere.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Lényegkiemelés, formanyomtatvány, munkaszerződés, munkáltató, munkavállaló.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Irodalom – művészetek – média Műalkotások befogadása**	**Órakeret 16 óra**

A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Irodalmi művekről, filmekről való véleményalkotás önálló kifejtése szóban, írásban vagy jelnyelven. Művészeti irányzatok közötti különbségek felismerése. Műalkotások megértésével, értelmezésével, befogadásával kapcsolatos legfontosabb ismeretek megismerése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Irodalom: Különböző műnemű és műfajú irodalmi művekről közös beszélgetés és elemzés tematikus bontásban. (Javasolt szerzők: *Petőfi Sándor, Babits Mihály, Kertész Imre, Kosztolányi Dezső, Shakespeare, Tóth Árpád, Radnóti Miklós)* Képregények, kalandregények feldolgozása.	*OKÉ - tematika* illeszkedő részei.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Műértelmezés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Környezettudatos szemlélet megismerése/ elmélyítése.**	**Órakeret 20 óra**
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Az ember és a természet kölcsönhatásának megismerése. Környezettudatos magatartás kialakítása. A környezet értékeinek felismerése, megőrzése, magatartásminták ajánlása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Környezettudatos szemlélet fontossága, környezetünk védelme. Szelektív hulladékgyűjtés módja, a szétválogatás előnyei. Az újrahasznosítás folyamata – mit készítenek az általunk összegyűjtött hulladékokból? Gyűjtőmunka.	*Társadalomismeret, természetismeret, matematika:* illeszkedő részei.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szelektív hulladékgyűjtés, környezettudatosság, újrahasznosítás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Szövegértés**	**Órakeret 10 óra**

A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Egyszerűbb szövegek megértése, tartalmának összegzése szóban, írásban vagy jelnyelven.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Motiváló történetek, aktuális hírek, érdekességek feldolgozása. Szókincsbővítés. Nemzeti ünnepeinkhez, emléknapokhoz kapcsolódó szövegek értelmezése, információgyűjtés az adott témában.	*OKÉ - tematika* illeszkedő részei.

A fejlesztés várt eredményei a 12. évfolyam végén	Fejlődnek a tanulók tanulási technikái, a tanulók felismerik az egész életen át tartó tanulás szükségességét. Ismerik a hétköznapokban használatos dokumentumok típusait, azok kitöltésének módját, eligazodnak a hivatalos ügyekben használatos formanyomtatványok között, kitöltésükben alapszintű jártasságot szereznek. Rendelkeznek alapvető nyelvtörténeti ismeretekkel, tudják, hogy egy időben is többféle nyelvváltozat létezik. Képesek egyszerű szövegek önálló, néma, értő olvasásra. Tisztában vannak a média vélemény- és ízlésformáló szerepével. Kulturáltabban mondanak véleményt a műalkotásokról nemtetszés esetén is, képesek véleményüket egy-két érvvel alátámasztani.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM
9–10. évfolyam

Az olvasási, a szövegértési és a kommunikációs készségek, képességek fejlesztése döntő szerepet játszik a társadalmi beilleszkedésben és sikerességben, ezért kitüntetett szerepet játszik a szakiskola közismereti programjában. A társadalmilag elfogadott kommunikációs formák, viselkedésminták megismerése és használati módjuk elsajátítása nagyrészt e tantárgy keretei között zajlik. A tantárgy tanításának alapvető célja a biztos alapkészségek kialakítása:, a helyesírás, az olvasás és a kommunikáció..

A kerettanterv épít a diákok életében is egyre nagyobb szerepet betöltő digitális és vizuális kultúrára (fotó, film, digitális tartalmak stb.), illetve a média pozitív és negatív jelenségeinek értelmezésére is. A fiatalok sokszor könnyebben jutnak el a virtuális világ és vizualitás felől a szövegekhez, mint fordítva. A most szakiskolába kerülő fiatalok már a Z generáció tagjai, akik a digitális világba születtek, teljes természetességgel használják a digitális eszközöket, szabadidejükben a világhálón élnek, sokkal nehezebben illeszkednek be szűk, valóságos környezetükbe. A kerettantervnek és a hozzá kapcsolódó közismereti programnak ezt figyelembe kell vennie. Ugyanakkor a média működésének, illetve a manipuláció hatásmechanizmusainak megértése is nagyon fontos cél.
A magyar nyelv és irodalom műveltségterület a kitüntetett szerepet játszik, mert az alapvető kulcskompetenciák közül többnek a fejlesztésében is jelentős helye van: az anyanyelvi és a kulturális kompetencia fejlesztésében elsőrendűen, ezen kívül a tanulási képességek fejlesztésében, a szociális és állampolgári kompetencia erősítésében, sőt a digitális kompetencia fejlesztésében is. Az általános iskolát végzett tanulók jó része az alapvető kompetenciák hiányával érkezik a szakiskolába, tehát egy alapos mérés után fokozatos, egyénre szabott fejlesztésben kell részesülniük. Az általános iskolából hozott hiányok csökkentése mellett tovább kell fejleszteni kommunikációs és szövegértési/szövegalkotási képességeiket. A Nat-ban is megfogalmazott nevelési célok tekintetében elsőrendű szerepe van a műveltségterületnek abban, hogy a tanulók önismerete, erkölcsi magatartása, felelősségvállalása, jövője, szakmai pályája iránti elkötelezettsége megfelelően alakuljon. Ezt a fejlesztést a 9. évfolyamon tervszerűen kell elkezdeni, hogy mire a tanulók elhagyják a szakiskolát, és munkába állnak, felelősségteljes állampolgárokká, a társadalom hasznos tagjaivá váljanak.

Tanulóink súlyos fokban – siket – és kevésbé súlyosan, közepes fokban hallássérült – nagyothalló – gyermekek, akik hallásvesztesége a főbb beszédfrekvenciákon oly mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek. A halláskárosodás miatt teljesen elmarad vagy erősen sérül a beszéd és a nyelvi kompetencia. Korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás is, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége. A siket diszfáziás tanulók számára egyéni lehetőség a jelnyelv használata a kommunikáció során, ennek fejlesztése alapvető feladat.
Hallássérült tanulóinknál elsődleges az írott kommunikációs forma fejlesztése is, mellyel megfelelő beszédkészség megléte nélkül is képesek lesznek a halló társadalomba való beilleszkedésre, kommunikációra, információszerzésre.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésére-oktatására a Nat által meghatározott irányelvek alapján a nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva, az alábbiakat figyelembe véve kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb idősávokat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékossággal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíttetni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar jelnyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába.

Kapcsolódó kompetenciák

A tanulás kompetenciái

A tanulót támogatni kell abban, hogy megtalálja saját érdeklődési körét, hogy minél több tanulási technikát megismerjen, és ezek alapján képessé váljon majd saját tanulási stratégia kialakítására. Segíteni kell a tanulót abban, hogy lehetősége legyen a tanuláshoz való pozitív viszony kialakítására.

A kommunikációs kompetenciák

Az anyanyelv elsajátíttatása során alapvetően fontos a megfelelő nyelvi csatorna kiválasztása az egyéni sajátosságok figyelembevételével. A hallási észlelés, a figyelem, az emlékezet fokozott fejlesztése mellett a célokat a tanulók szükségletei határozzák meg. A sikeres kommunikáció érdekében szükség van a nagyobb időkeretre, a folyamatos gyakorlásra, a játékos helyzetekben történő megvalósításra, a helyzetgyakorlatokra. Törekedni kell a digitális technológia kínálta eszközök, lehetőségek kommunikációs célú alkalmazására. Súlyos fokú hallássérülés esetén a jelnyelvi támogatás szükséges.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák elsajátítása, felhasználói szintű alkalmazása az esélyegyenlőség megteremtése és a minél önállóbb életvitel támogatása szempontjából is kiemelkedő jelentőségű. Az online zaklatás gyakori megjelenése miatt a tanulóknak ismerniük kell a biztonságos eszközhasználatot, valamint a digitális tartalmak létrehozásával kapcsolatos etikai szabályokat is. A tanulók számára fontos a megbízható információk, az online biztonság, a digitális eszközök társadalmilag elfogadott formáinak alkalmazása a kommunikáció során, illetve azok alapvető szabályainak ismerete a társadalomban való részvétel érdekében.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanulókat támogatni kell a társas kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, ehhez elengedhetetlen a pozitív énkép és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képessége. Az eltérő képességeknek megfelelően fel kell készíteni a tanulókat a változó társadalmi-gazdasági helyzet adta kihívásokra,

önmaguk megismerésére. A tanulóknak ismereteket kell szerezniük a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás, valamint – az egyéni képességeket figyelembe véve – a rövidebb és hosszabb távú élethelyzetek tervezése kapcsán.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés, a nyitottság, az értékítélet kialakítása.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A munkavégzésre való szocializálás, a munkavállalói magatartás kialakítása, a tanulók élettervezésének elősegítése, az önálló életvezetés megalapozása a társadalmi beilleszkedés fontos eleme.

Értékelési szempontok

A tantárgyi követelményeknek való megfelelést – az oktatás területén lehetséges eszközök és módszerek kiaknázása mellett – minden esetben az egyéni képességek, adottságokhoz viszonyítottan várjuk el.

A javasolt ellenőrzési módszerek:

- feladatlapok
- szóbeli felelet
- témazáró dolgozat (nagyobb témakörök végén, vagy több témakör együttes zárásakor);
- otthoni munka (feladatok, gyűjtőmunka, megfigyelés, feladatok számítógépes megoldása);
- füzetvezetés (íráskép, áttekinthetőség, pontosság);
- csoportmunka
- projektmunka és annak dokumentálása;
- versenyeken, vetélkedőkön való szereplés, elért eredmények.

A tantárgyi eredmények értékelése a hagyományos 5 fokozatú skálán történik. Fontos, hogy a tanulók

- motiváltak legyenek a minél jobb értékelés elnyerésére;
- tudják, hogy munkájukat hogyan fogják (szóban, írásban, jeggyel) értékelni, – ez a tanár részéről következetességet és céltudatosságot igényel;
- számítsanak arra, hogy munkájuk elvégzése után önértékelést is kell végezniük;
- hallgassák meg társaik értékelését az adott szempontok alapján;
- fogadják meg tanáraik észrevételeit, javaslatait, kritikáit akkor is, ha nem érdemjeggyel történik az értékelés.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy a speciális szakiskolában az irodalmi élmény nyújtása mellett az anyanyelvi kompetencia fejlesztésének legfontosabb eszköze. Alapvető feladata, hogy a tanulók szövegalkotási tudásának gyarapításával képessé váljanak a társadalmi kommunikációra, az önkifejezésre. Legfontosabb célok:

- A tanuló készüljön fel a társas-társadalmi együttéléshez szükséges szóbeli, írásbeli és jelbeli nyelvi képességek elsajátítására, beállítódásokra, a kulturált nyelvi magatartásra.
- Rendelkezzen közvetlen környezetében az emberi-, tárgyi viszonyrendszerekben történő eligazodáshoz szükséges beszéd- és jelnyelvi képességgel.
- A beszéd formai és tartalmi oldalának fejlesztése: a tiszta artikuláció, a kommunikációs biztonságérzet kialakítása az egyéni hallás- és beszédállapothoz képest
- Az anyanyelvű írásbeliség normáihoz alkalmazkodó – képességekkel adekvát – szövegalkotás,
- Alakuljon ki eszköztudás, a kultúrtechnikák alkalmazásának gyakorlásával és használatával.
- Jelentősen bővül aktív és passzív szókincse a felnőtt élet, a munkavállalás és végzés valamint a szakmai munka területén
- Irodalmi kifejezésformák befogadására nevelés.
- Tudjon folyamatosan hangosan vagy magában olvasni, majd az olvasottakról tömörítve, a lényeget kiemelve beszámolni szóban, írásban vagy jelnyelven
- Legyen képes részben önállóan, részben tanári segítséggel elolvasni egyszerűbb, rövidebb írásos műveket. Tegyen kísérletet ezek erkölcsi és életvezetési értelmezésére.
- Legyen képes formanyomtatványok önálló kitöltésére, önéletrajz, magán- és hivatalos levelek írására.

A tantárgy feladatai a következők:

- A tanulók kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási képességének továbbfejlesztése.
- A kommunikációs ismeretek bővítése, a nyelvi alapkészségek továbbépítése.
- Az igényes és a helyzethez illő szóhasználat, a mondat- és szövegalkotás gyakorlása szóban, írásban és jelnyelven
- A mondat- és szövegfonetikai eszközöknek a nem verbális nyelvi elemekkel összehangolt és célszerű használata.
- A véleményalkotási képesség továbbfejlesztése.
- Önállóságra nevelés és kreativitásra ösztönzés a szövegalkotásban.
- Motiválás az irodalomolvasásra és a köznapi élet hivatalos ügyirataiban való eligazodás támogatása.
- Az irodalom önmegértést és önmeghatározást elősegítő lehetőségeinek felismerése.
- A korábban megszerzett kommunikációs és tömegkommunikációs ismeretek szintetizálása.
- Szereplési biztonság kialakítása.
- A tanuló vegyen részt a dráma-, szerep és szituációs játékokban.

A tantárgy szerepe a fejlesztési területekben:

Erkölcsi nevelés: irodalmi művek és más írásos szereplők megismerésén keresztül pozitív és

negatív példa felismerése. Napilapokban, folyóiratokban, a mindennapi élet eseményeiben a helyes magatartás, követendő minta és a helytelen magatartás megkülönböztetése.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés: hazánk múltjának, jelenének megismerése az írók, költők és más publicisták szemével.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés: a közéletiség felismerése az olvasott szövegekben, demokratikus jogokért való küzdelem megjelenésének nyomon követése a múlt irodalmában.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése: szóbeli és írásbeli és jelnyelvi kifejezőkészség fejlesztésével segíteni a társas érintkezést. Önismeret fejlesztése a tanórai teljesítmények értékelésével, folyamatos visszajelzéssel. Saját személyiség fejlesztése az improvizatív és irányított szerepjátékokkal, tanórai munkával.

A testi és lelki egészségre nevelés: az egészséges és tudatos életmód jellemzőinek rögzítése ismeretterjesztő és irodalmi szövegek megismerésével. Saját személyre vonatkozó lehetőségek megfogalmazása.

Családi életre nevelés: írásos művekben megismert pozitív és negatív családpéldák, családmodellek, erkölcsi normák felismertetése, közös megfogalmazás, véleménynyilvánítás gyakorlása.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség: a személyiségfejlesztő nevelés során megjelenő odafigyelés, elfogadás, együttérzés, segítés irányított megbeszélése irodalmi művek kapcsán. Gyakoroltatás szituációs játékokban, szerepjátékokban való megjelenéssel.

Fenntarthatóság, környezettudatosság: helyes szokásrend következetes alakítása különböző környezeti tényezők között (osztály, iskola, könyvtár, színház stb.).

Pályaorientáció: a munka világáról szóló ismeretterjesztő, irodalmi művek, publicisztikák elemzése, megbeszélése.

Gazdasági és pénzügyi nevelés: az egyén, a család, a társadalom gazdasági lehetőségeinek változását feltáró művek olvasásával ismeretet nyújtani a tanulóknak a tulajdonviszonyok, az érdekérvényesítés, a munkamegosztás, a családi élet, a hivatalos ügyintézés, a gazdálkodás stb. témakörökben.

Médiatudatosságra nevelés: ismeretszerzési, művelődési, önkifejező kapcsolatteremtési lehetőségek gyakorlása.

A tanulás tanítása: egyénre szabott motiváció, egyéni tanulási módok feltárása, egyénre szabott értékelés, feladatadás segítségével el kell érni az önálló ismeretszerzési képesség fejlődését.

9. évfolyam – rész-szakképesítés

A 9. évfolyamon heti egy óra áll rendelkezésre (36 óra/év)

A 9. évfolyam legfontosabb céljai:

- a szóbeli és írásbeli kommunikáció fejlesztése, hátránykompenzálás;
- a teljes mondatokban való fogalmazás igényének felkeltése;
- saját vélemény megfogalmazása szóban, írásban és jelnyelven;
- a köznyelvi és irodalmi szöveg különbségeinek felismerése;
- ismerjenek fel néhány alakzatot és szóképet;
- legyenek képesek rokon értelmű szavakkal változatosabbá tenni mondanivalójukat;
- legyenek képesek szóban, írásban vagy jelnyelven elmesélni egy történetet;
- ismerjék néhány egynyelvű szótár használatát;
- legyenek képesek néma olvasással egyszerű szövegek megértésére és az olvasottak felidézésére;
- legyenek képesek történetet írni előre meghatározott szempontok segítségével;
- tudjanak vázlatot készíteni segítséggel a megadott szempontok alapján;
- szerezzenek gyakorlatot a vizuális, a komplex információk megértésében;
- ismerjék meg az online kommunikáció módjait, írott és íratlan szabályait.

9. évfolyam

Témakör	**1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása**	**Javasolt óraszám: 3 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A szókincs gyarapítása mellett nyelvi kifejezőképesség fejlesztése. A testbeszéd, mimika megértése, használatával a szóbeli kifejezőkészség erősítése. A beszélő szándékának megértése. A hallott szöveg értelmezése, adekvát, nyelvtanilag helyes válaszadás. Saját vélemény, saját gondolat, kérdés, kérés megfogalmazása. A reproduktív beszéd képességének fejlesztése, memoriterek tanulása. Tanult szövegek kifejező tolmácsolása.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Fejlesztési tevékenységek Egyéni képességekhez igazodóan: – a helyes artikuláció, beszédtechnikai elemek alkalmazása, – aktív és passzív szókincs fejlesztése, – társas kapcsolatok kommunikációjába a tanult elemek beépítése. *Fejleszetési ismeretek* Beszédtechnika, Hangképzési ismeretek a) a helyes beszédlégzés: levegőbeosztás, szünettartás,

b) megfelelő beszédhang: hangterjedelem, hangszín, hangerő,
c) a pontos artikuláció,
d) a kifejező képesség, a kommunikáció céljának megfelelő beszéd.

Beszéd(meg)értés:
a) szavak,
b) mondatok,
c) szöveg szintjén.

Beszédkészség

Tanulói tevékenység

A levegőbeosztás, a szünettartás, az egyenletes hangadáshoz szükséges kilégzés kialakítása és gyakorlása szövegolvasás közben.
A hangadás esetleges hibáinak javítása, a hangterjedelem kiszélesítése, a hangszín, a hangadás egyenletességének megteremtése a teljes hangterjedelemben, a görcsmentes hangerőfokozás és hangváltások kialakítása és gyakorlás.
Az artikulációs mozgások gyakorlása, a gondos szóvégejtés, a pergő, tiszta szövegmondás, a szabályos beszédritmus, a hangkapcsolatok szabályos ejtésének kialakítása és gyakorlása.
A kommunikáció céljának megfelelő beszéd, a hangsúlyok, érzelmek, indulatok, szándékok megjelenítése.
Főfogalom alá rendezés, az „egész” részeinek felsorolása, a „rész” hozzárendelése az egészhez, hibás szókapcsolatok javítása segítséggel, új fogalmak, szókapcsolatok tartalmának megismerése az értelmező szótár vagy rokon értelmű szavak alkalmazásával.
Mondatpárok készítése, a mondat elemeinek cseréje, az eseményhez tartozó mondat kiválasztása, hibás elemek cseréje, feladat, utasítások végrehajtása.
A mondat sorrendjének megállapítása, a hiányzó „láncszem” felismerése, kérdések, válaszok megfogalmazása a szöveghez, dramatizálás.
Analógiák készítése, a következtetések megfogalmazása, analizáló- szintetizáló gyakorlatok végzése, összehasonlítások a nyelv különböző szintjein, különböző szempontok szerinti csoportosítások, fogalomalkotások segítséggel.

Szavak és szókapcsolatok jelentéstartalmainak feltárása, szavak és szókapcsolatok szövegkörnyezetbe helyezése, rokon értelmű szavakból szósorok alkotása, a hangulati és a fokozati különbségek megállapítása, hangutánzó és hangulatfestő szavak keresése, beépítése szövegkörnyezetbe, a stílushatások véleményezése, a szépirodalmi és a köznyelvi szövegek összehasonlítása, azonosságok és különbözőségek meghatározása, szépirodalmi kifejezések gyűjtése, szólások, közmondások beépítése a szövegkörnyezetbe (behelyettesítés).
Vers- és prózamondás gyakorlása.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

Kommunikációs képesség: szókincsbővítés, kifejezőkészség formai és tartalmi elemei.
Percepció: verbális és vizuális hang, szó, mondat, szöveg.
Vizuális és akusztikus figyelem.
Emlékezet.

Fogalmak	Artikuláció, beszédértés, beszédlégzés, beszélő szándéka, kommunikáció, összehasonlítás, csoportosítás, főfogalom, analógia, analízis-szintézis.

Témakör	**2. A tanulási képesség fejlesztése**	**Javasolt óraszám:**

		3 óra
A témakör fejlesztési céljai	Az önművelés igényének szinten tartása. Önálló könyvtárhasználat előkészítése. „Szabadpolcok” önálló használatának megtanulása. Ismeretnyújtás a könyvtár felépítéséről, működéséről, előző években szerzett információk rendszerezése, gyakorlása. Az ismerethordozók önálló használatának tanulása. Az egyéni érdeklődésen alapuló, önművelő és szükségletkielégítő szabadidős tevékenységek tanulása. Tanári, tankönyvi vázlat felhasználása a tanuláshoz. Lényegkiemelés, szöveg értelmezése tanári irányítással.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Fejlesztési tevékenységek – Tények, adatok, információk növekvő önállósággal történő felismerése az ismerethordozó/terjesztő médiákból. – Érdeklődésnek megfelelő könyv választása. *Fejlesztési ismeretek* – Könyvtárhasználat, információszerzés különböző eszközei. – Tanulást segítő eljárások gyakorlása. – Szövegfeldolgozás. – Szépirodalmi részletek, művek szöveghű megtanulása. *Tanulói tevékenység* Iskolai könyvtár rendszeres látogatása. Önálló könyvkölcsönzés megadott szempontok alapján (memoriterek keresése, kötelező olvasmány kikölcsönzése). Adatkeresés, adatgyűjtés. Vázlatok értelmezése, közös vázlatkészítés. Lényegkiemelés aláhúzással megbeszélés alapján. Összefüggések, cselekmény egymásra épülésének feltárása. Kérdésfeltevés, válaszadás az olvasottakkal kapcsolatban. *Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek* Motiváció. Összefüggéslátás, összefüggések felismerése. Önállóság.

Fogalmak	Önművelés, média, ismeret, ismeretnyújtás, ismeretszerzés, lényegkiemelés, vázlat.

Témakör	**3. Anyanyelvi ismeretek ***	**Javasolt óraszám: 4 óra (+any.fejl .órák)**
A témakör-fejlesztési céljai	A magyar nyelv rendszeréről és elemeiről meglévő ismeretek elmélyítése.	

	A kommunikációs készség fejlesztése. Az elfogadható színvonalú helyesírás megalapozása. A mondanivaló árnyalt közlése a mondatokkal kapcsolatos ismeretek segítségével.

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek

- Betűrendbe rendezés.
- Helyes mondatalkotás, szövegalkotás szabályainak alkalmazása.
- Tanult helyesírási szabályok (mondatkezdés, írásjelek, tulajdonnevek) alkalmazása.
- Tanári útmutatás alapján szöveget alkot a tanuló, a szövegeket kiegészíti, módosítja.
- Beszédhangok rendszerével, szófajokkal, mondatalkotással kapcsolatos ismeretek.
- A magyar helyesírás szabályainak alkalmazása.
- Jól olvasható egyéni íráskép.
- Környezetében meglévő jelzéseket, képi információkat megérteni.
- A beszédkörnyezetnek megfelelő nyelvhasználat.

Fejlesztési ismeretek

- A mondatok szövegben betöltött szerepe.
- Mondatfajták, egyszerű és összetett mondatok.
- Érzelmek kifejezése indulatszavakkal (öröm, bánat, harag, gyengédség).
- Tájékoztatás, leírás stíluselemei.
- Az írott beszéd felelőssége.
- Pontos és szabatos megfogalmazás.
- Helyesírás. A helyesírási szabályok felelevenítése, tudatosítása:
  - tulajdonnevek írása,
  - mondatkezdés,
  - mondatvégi írásjelek,
  - szótagolás, szavak elválasztása,
  - rövid- és hosszú magánhangzók,
  - rövid- és hosszú mássalhangzók használata.
- Hibakeresés, hibajavítás.
- Helyesírási szótár használata.
- Helyesírási ellenőrző program használata segítséggel számítógépen írás alkalmával.
- Köznyelv, irodalmi nyelv, szaknyelv, zsargon, argó, kortársi nyelv használata.

Tanulói tevékenység

Szavak szófajokba sorolása, szófajok fontosabb jellemzői, helyesírásuk.
Igeragozás, igeidő használata, változtatása szükség szerint.
Mondatok helyesírása, mondatbővítés, szűkítés, összevonás.
Veszélyt és tiltást jelentő szavak és jelzések (pl. közlekedési táblák, tiltó jelzések, piktogramok) felismerése, megnevezése.
Megfogalmazások különböző stíluselemekkel (szaknyelv, argó, sms stb.)
Az írás képének, sebességének, pontosságának folyamatos javítása, értékelése.
Másolás, tollbamondás, ellenőrzés, javítás, gyakorlás változatos formában.
Írás a számítógépen, hibajavítás a helyesírási program használatával.
Szövegek gyűjtése adott stílusban, szövegalkotás a kért stílusban.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

Akusztikus figyelem, szerialitás.

Fogalmak	Érzelmek kifejezésére szolgáló szavak (öröm, bánat, harag, gyengédség). Szöveg, mondatfajták, szavak fajtáinak nevei.

* Az Anyanyelvi ismeret témakör fennmaradó tananyagai az Anyanyelvi fejlesztés rehabilitációs órák keretében kerülnek feldolgozásra.

Témakör	**4. Írás, szövegalkotás – Fogalmazási ismeretek**	**Javasolt óraszám: 9 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Mondanivaló árnyalt közlése, az írásbeli kifejezőképesség és az írás eszközjellegű használatának fejlesztése. Lényeges és lényegtelen körülmény egyre biztosabb megállapítása. Elfogadható színvonalú helyesírás. Önellenőrzés fejlesztése.	

Fejlesztési ismeretek, tevékenységek
Fejlesztési tevékenységek – Az írásbeli szövegalkotás legalapvetőbb szabályainak ismerete. – Néhány mondatos szöveg önálló alkotása vázlat alapján. – Hosszabb szövegből vázlat készítése – lényegkiemelés. – A címzettnek megfelelő stílusban levél, beszámoló készítése. – Önéletrajz írása tartalmi és formai követelményeknek megfelelően (kézírásos, számítógépen írott). Az írás közben felmerülő helyesírási, értelmezési probléma esetén tanári segítséggel. – A tanuló saját és mások írásmunkáinak ellenőrzése, javítása a tanult nyelvtani szabályoknak megfelelően. *Fejlesztési ismeretek* – Elemi szintű műfaji ismeretek (elbeszélés, leírás). – Irodalmi szöveg leíró és elbeszélő részleteinek elolvasása, megbeszélése. – Szövegértés, szövegalkotás. – Vázlat készítése (lényegkiemelés, szövegbővítés). – Egyszerű szöveg megértése, adott szempont szerinti alakítása. – Szöveg alkotása, leírás készítése kép vagy adott téma alapján. – Elbeszélés, élménybeszámoló (saját tapasztalat vagy látott esemény alapján) szóban vagy írásban. – Magánjellegű és hivatalos szövegek stíluselemei, jellemzői (magánlevél, hivatalos levél, árajánlat, önéletrajz). – Önéletrajz írásának gyakorlása (tartalmi és formai elemek megismerése). *Tanulói tevékenység* Szöveg alkotása, átalakítása önállóan, adott szempontnak megfelelően. Az elkészített szöveg felolvasása, bírálata, megvitatása, javítása. Ismert szövegről vázlat készítése (lényegkiemelés), vázlatpontok alapján szöveg bővítése (bőbeszédűség, felesleges körülmény kiszűrése) a célközönségnek megfelelően.

Levél írása adott témában barátnak, idős rokonnak, hivatalnak, tanárának stb., levél elolvasása után annak megállapítása stílus alapján, hogy kinek íródott.
A számítógép használatához kapcsolódó tevékenységek felelős alkalmazása (blog, SMS, e-mail, csetelés).
Saját önéletrajz írása (munkahelyi pályázat, ösztöndíj, segély kérése) a célnak megfelelően.
„Önéletrajz" írása ismert irodalmi szereplőről (pl. János vitéz).

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek
Finommotorika.
Téri tájékozódás: vonalközben való eligazodás, íráskép rendezése.
Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókincs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása.
Emlékezet – rövid távú: diktálás utáni írás.
Figyelem.

Fogalmak	Önálló írás, emlékezetből való írás, diktálás, nyelvtani szabály, fogalmazás, leírás, elbeszélés, hír, jellemzés.

Témakör	**5. Irodalmi szöveg olvasása**	**Javasolt óraszám: 10 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A hangos és a néma olvasási technika, a szövegértő olvasás fejlesztése, szövegfeldolgozás alakítása. Aktív és passzív szókincs gyarapítása. Az olvasási kedv felkeltése, a könyvek iránti érdeklődés megalapozása. Minél több alkotást megismerni, megszeretni.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek
- A jellemző stílusjegyek alapján a hallott vagy olvasott szöveg jellegének felismerése.
- Mondatok, szöveg értelmezése néma és hangos olvasással.
- Szövegből – adott szempontok alapján – részletek kiemelése.
- Az olvasottakkal kapcsolatban saját vélemény megfogalmazása.
- A megismert irodalmi alkotások előadásában képességek szerinti feladatvállalás.

Fejlesztési ismeretek
- Olvasmányélmények, látott, hallott irodalmi alkotások felidézése.
- A szépirodalmi alkotások megjelenési formái (vers, próza, dráma, mese, mítosz, monda, regény, novella, elbeszélés).
- Művek és alkotók megismerése (korosztálynak megfelelő irodalmi alkotások, filmek, színdarabok választása).
- Egyszerűbb színdarabrészletek, alkalmi irodalmi összeállítások előadása közönség előtt.
- Kreatív szövegalkotás (alkalomra vers, szöveg alkotása: köszöntő, búcsúztató).

Tanulói tevékenység
DVD-, CD- és élő előadásban elhangzó művek megismerése nyomán az élmények, érzések, hangulatok, indulatok kifejezésével reagálás.

Közös színházlátogatás, közösen kiválasztott film megtekintése moziban, a látottak megbeszélése, a tartalom és a témával kapcsolatos élmények elmondása.
Alkalomra társaival előadással készülés (a kiválasztott anyag elemzése, szereposztás, próba); előadás szűkebb és tágabb közönségnek.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek
Vizuális észlelés.
Figyelem.
Auditív észlelés.
Emlékezet: tanultak, olvasottak, látottak felidézése.

Fogalmak	Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás. Szómagyarázat.

Témakör	**6. Kommunikáció – Médiaismeret**	**Javasolt óraszám: 7 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Aktív és passzív szókincs gyarapítása. Az információs-kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása. Az információszerzés színtereinek feltérképezése (rádió, televízió, informatika). Média által elérhető információforrás értékének felismerése, az ezekből való tanulás megalapozása. Önálló gondolatok bátor elmondása, a vélemény vállalása.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek
- Látott, hallott, olvasott mondatok, szöveg értelmezése.
- A szövegből – adott szempontok alapján - információ kiemelése.
- Lehetőség szerint rendszeresen hírlap, folyóirat olvasása, hírműsorok nézése, hallgatása.
- A továbbadandó hírek, információk valóságtartalmának mérlegelése.
- Az eltérő vélemény meghallgatása, megvitatása, ha indokolt, elfogadása.
- Számítógép mint információs eszköz használata, a kapott ismeretek értelmezése.
- A médiából szerzett információk, reklámok fenntartással, mérlegelve fogadása.

Fejlesztési ismeretek
- A kommunikáció formái: verbális, nonverbális (képi, gesztus, testbeszéd, mimika).
- A hiteles információhoz jutás színterei: felnőttek, hírlapok, kommunikációs források.
- Szövegelemzés. A hír, információ hitelességének tisztázása (cáfolat, megerősítés).
- Könyvtárhasználat. Internethasználat az információszerzéshez.
- Az információ valóságtartamának mérlegelése (hiteles, pletyka, rágalom).
- A média által sugárzott virtuális valóság és a valóság viszonya.
- A reklámok célja és természete.
- Kreatív szövegalkotás, részvétel helyi újság, rádió műsorának készítésében (cikk írása, olvasói levél).

Tanulói tevékenység
Érzelmek közlése, megértése képről, gesztusból, mimikából, testbeszédből.
Kutatómunka adott információ megkeresésére.
Látogatás könyvtárban, tájékozódás katalógusban.
Napilapok, folyóiratok, rádióadók, televízióadók közül választás.
Információk értékelése, mérlegelése.
Reklámok gyűjtése, megtekintése különböző területeken.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek
Vizuális észlelés.
Figyelem.
Auditív észlelés.
Emlékezet: olvasottak, látottak, hallottak felidézése.

Fogalmak	Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás. Virtuális valóság, látszat, valóság. Mimika, testbeszéd, gesztus, önismeret. *Hírforrás, cáfolat, megerősítés, termék, áru, érték, katalógus, keresőprogram, országos napilap, helyi lap, folyóirat, szaklap.*

Összegezett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni. Képes meggyőzni, kulturáltan érvelni, kérdezni, együttműködni beszédpartnerével, véleményt elfogadni. Lényegkiemelésre, tartalom rövid visszaadására képes (esetleg tanári kérdések alapján). Képes írásbeli munkáit a tanult szabályok szerint végezni, olvasható, áttekinthető írásműveket készíteni. Tudja az írást kommunikációs célokra használni. Képes az olvasást az információszerzéshez és átadáshoz felhasználni. Képes a média által bemutatott valóságképet mérlegelve fogadni. Könyvtárhasználat megadott szempontok alapján. Fogékony a művészeti élményekre.

10. évfolyam – rész-szakképesítés

A 10. évfolyamon heti 1 óra áll rendelkezésre. (34 óra/tanév)

A 10. évfolyam legfontosabb céljai:

- fejlődjön a tanulók tanulási technikája, alakítsanak ki pozitív viszonyt a jövőbeli tanulás különböző módozataihoz;
- kommunikációjuk során nem kortársi helyzetben kerüljék a szlenget;
- készüljenek fel a különböző vizsgahelyzetekre;
- legyenek képesek egyszerű szövegek önálló, néma, értő olvasásra;

10. évfolyam

Témakör	**1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása**	**Javasolt óraszám: 2 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A szókincs gyarapítása mellett nyelvi kifejezőképesség fejlesztése. A testbeszéd, mimika megértése, használatával a szóbeli kifejezőkészség erősítése. A beszélő szándékának megértése. A hallott szöveg értelmezése, adekvát, nyelvtanilag helyes válaszadás. Saját vélemény, saját gondolat, kérdés, kérés megfogalmazása. A reproduktív beszéd képességének fejlesztése, memoriterek tanulása. Tanult szövegek kifejező tolmácsolása.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek

Egyéni képességekhez igazodóan:
- a helyes artikuláció, beszédtechnikai elemek alkalmazása,
- aktív és passzív szókincs fejlesztése,
- társas kapcsolatok kommunikációjába a tanult elemek beépítése.

Fejleszetési ismeretek
Beszédtechnika, Hangképzési ismeretek
e) a helyes beszédlégzés: levegőbeosztás, szünettartás,
f) megfelelő beszédhang: hangterjedelem, hangszín, hangerő,
g) a pontos artikuláció,
h) a kifejező képesség, a kommunikáció céljának megfelelő beszéd.

Beszéd(meg)értés:
d) szavak,
e) mondatok,
f) szöveg szintjén.

Beszédkészség

Tanulói tevékenység
A levegőbeosztás, a szünettartás, az egyenletes hangadáshoz szükséges kilégzés kialakítása és gyakorlása szövegolvasás közben.
A hangadás esetleges hibáinak javítása, a hangterjedelem kiszélesítése, a hangszín, a hangadás egyenletességének megteremtése a teljes hangterjedelemben, a görcsmentes hangerőfokozás és hangváltások kialakítása és gyakorlás.
Az artikulációs mozgások gyakorlása, a gondos szóvégejtés, a pergő, tiszta szövegmondás, a szabályos beszédritmus, a hangkapcsolatok szabályos ejtésének kialakítása és gyakorlása.
A kommunikáció céljának megfelelő beszéd, a hangsúlyok, érzelmek, indulatok, szándékok megjelenítése.
Főfogalom alá rendezés, az „egész” részeinek felsorolása, a „rész” hozzárendelése az egészhez, hibás szókapcsolatok javítása segítséggel, új fogalmak, szókapcsolatok tartalmának megismerése az értelmező szótár vagy rokon értelmű szavak alkalmazásával.
Mondatpárok készítése, a mondat elemeinek cseréje, az eseményhez tartozó mondat kiválasztása, hibás elemek cseréje, feladat, utasítások végrehajtása.
A mondat sorrendjének megállapítása, a hiányzó „láncszem” felismerése, kérdések, válaszok megfogalmazása a szöveghez, dramatizálás.
Analógiák készítése, a következtetések megfogalmazása, analizáló- szintetizáló gyakorlatok végzése, összehasonlítások a nyelv különböző szintjein, különböző szempontok szerinti csoportosítások, fogalomalkotások segítséggel.

Szavak és szókapcsolatok jelentéstartalmainak feltárása, szavak és szókapcsolatok szövegkörnyezetbe helyezése, rokon értelmű szavakból szósorok alkotása, a hangulati és a fokozati különbségek megállapítása, hangutánzó és hangulatfestő szavak keresése, beépítése szövegkörnyezetbe, a stílushatások véleményezése, a szépirodalmi és a köznyelvi szövegek összehasonlítása, azonosságok és különbözőségek meghatározása, szépirodalmi kifejezések gyűjtése, szólások, közmondások beépítése a szövegkörnyezetbe (behelyettesítés).
Vers- és prózamondás gyakorlása.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek
Kommunikációs képesség: szókincsbővítés, kifejezőkészség formai és tartalmi elemei.
Percepció: verbális és vizuális hang, szó, mondat, szöveg.
Vizuális és akusztikus figyelem.
Emlékezet.

Fogalmak	Artikuláció, beszédértés, beszédlégzés, beszélő szándéka, kommunikáció, összehasonlítás, csoportosítás, főfogalom, analógia, analízis-szintézis.

Témakör	**2. A tanulási képesség fejlesztése**	**Javasolt óraszám: 2 óra**
A témakör fejlesztési céljai	Az önművelés igényének szinten tartása. Önálló könyvtárhasználat előkészítése. „Szabadpolcok” önálló használatának megtanulása. Ismeretnyújtás a könyvtár felépítéséről, működéséről, előző években szerzett információk rendszerezése, gyakorlása. Az ismerethordozók önálló használatának tanulása. Az egyéni érdeklődésen alapuló, önművelő és szükségletkielégítő szabadidős tevékenységek tanulása. Tanári, tankönyvi vázlat felhasználása a tanuláshoz. Lényegkiemelés, szöveg értelmezése tanári irányítással.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek
- Tények, adatok, információk növekvő önállósággal történő felismerése az ismerethordozó/terjesztő médiákból.
- Érdeklődésnek megfelelő könyv választása.

Fejlesztési ismeretek
- Könyvtárhasználat, információszerzés különböző eszközei.
- Tanulást segítő eljárások gyakorlása.
- Szövegfeldolgozás.
- Szépirodalmi részletek, művek szöveghű megtanulása.

Tanulói tevékenység
Iskolai könyvtár rendszeres látogatása. Önálló könyvkölcsönzés megadott szempontok alapján (memoriterek keresése, kötelező olvasmány kikölcsönzése).
Adatkeresés, adatgyűjtés.
Vázlatok értelmezése, közös vázlatkészítés.
Lényegkiemelés aláhúzással megbeszélés alapján.
Összefüggések, cselekmény egymásra épülésének feltárása.
Kérdésfeltevés, válaszadás az olvasottakkal kapcsolatban.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek
Motiváció.
Összefüggéslátás, összefüggések felismerése.
Önállóság.

Fogalmak	Önművelés, média, ismeret, ismeretnyújtás, ismeretszerzés, lényegkiemelés, vázlat.

Témakör	**3. Anyanyelvi ismeretek****	**Javasolt óraszám: 4 óra (+any.fejl .órák)**
A témakör-fejlesztési céljai	A magyar nyelv rendszeréről és elemeiről meglévő ismeretek elmélyítése. A kommunikációs készség fejlesztése. Az elfogadható színvonalú helyesírás megalapozása. A mondanivaló árnyalt közlése a mondatokkal kapcsolatos ismeretek segítségével.	

****** Az Anyanyelvi ismeret témakör fennmaradó tananyagai az Anyanyelvi fejlesztés rehabilitációs órák keretében kerülnek feldolgozásra.

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek
– Betűrendbe rendezés.
– Helyes mondatalkotás, szövegalkotás szabályainak alkalmazása.
– Tanult helyesírási szabályok (mondatkezdés, írásjelek, tulajdonnevek) alkalmazása.
– Tanári útmutatás alapján szöveget alkot a tanuló, a szövegeket kiegészíti, módosítja.
– Beszédhangok rendszerével, szófajokkal, mondatalkotással kapcsolatos ismeretek.
– A magyar helyesírás szabályainak alkalmazása.
– Jól olvasható egyéni íráskép.
– Környezetében meglévő jelzéseket, képi információkat megérteni.
– A beszédkörnyezetnek megfelelő nyelvhasználat.
 	
Fejlesztési ismeretek
– A mondatok szövegben betöltött szerepe.
– Mondatfajták, egyszerű és összetett mondatok.
– Érzelmek kifejezése indulatszavakkal (öröm, bánat, harag, gyengédség).
– Tájékoztatás, leírás stíluselemei.
– Az írott beszéd felelőssége.
– Pontos és szabatos megfogalmazás.
– Helyesírás. A helyesírási szabályok felelevenítése, tudatosítása:
  – tulajdonnevek írása,
  – mondatkezdés,
  – mondatvégi írásjelek,
  – szótagolás, szavak elválasztása,
  – rövid- és hosszú magánhangzók,
  – rövid- és hosszú mássalhangzók használata.
– Hibakeresés, hibajavítás.

– Helyesírási szótár használata.
– Helyesírási ellenőrző program használata segítséggel számítógépen írás alkalmával.
– Köznyelv, irodalmi nyelv, szaknyelv, zsargon, argó, kortársi nyelv használata.

Tanulói tevékenység
Szavak szófajokba sorolása, szófajok fontosabb jellemzői, helyesírásuk.
Igeragozás, igeidő használata, változtatása szükség szerint.
Mondatok helyesírása, mondatbővítés, szűkítés, összevonás.
Veszélyt és tiltást jelentő szavak és jelzések (pl. közlekedési táblák, tiltó jelzések, piktogramok) felismerése, megnevezése.
Megfogalmazások különböző stíluselemekkel (szaknyelv, argó, sms stb.)
Az írás képének, sebességének, pontosságának folyamatos javítása, értékelése.
Másolás, tollbamondás, ellenőrzés, javítás, gyakorlás változatos formában.
Írás a számítógépen, hibajavítás a helyesírási program használatával.
Szövegek gyűjtése adott stílusban, szövegalkotás a kért stílusban.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek
Akusztikus figyelem, szerialitás.

Fogalmak	Érzelmek kifejezésére szolgáló szavak (öröm, bánat, harag, gyengédség). Szöveg, mondatfajták, szavak fajtáinak nevei.

Témakör	**4. Írás, szövegalkotás – Fogalmazási ismeretek**	**Javasolt óraszám: 9 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Mondanivaló árnyalt közlése, az írásbeli kifejezőképesség és az írás eszközjellegű használatának fejlesztése. Lényeges és lényegtelen körülmény egyre biztosabb megállapítása. Elfogadható színvonalú helyesírás. Önellenőrzés fejlesztése.	

Fejlesztési ismeretek, tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek
– Az írásbeli szövegalkotás legalapvetőbb szabályainak ismerete.
– Néhány mondatos szöveg önálló alkotása vázlat alapján.
– Hosszabb szövegből vázlat készítése – lényegkiemelés.
– A címzettnek megfelelő stílusban levél, beszámoló készítése.
– Önéletrajz írása tartalmi és formai követelményeknek megfelelően (kézírásos, számítógépen írott). Az írás közben felmerülő helyesírási, értelmezési probléma esetén tanári segítséggel.
– A tanuló saját és mások írásmunkáinak ellenőrzése, javítása a tanult nyelvtani szabályoknak megfelelően.

Fejlesztési ismeretek
– Elemi szintű műfaji ismeretek (elbeszélés, leírás).
– Irodalmi szöveg leíró és elbeszélő részleteinek elolvasása, megbeszélése.
– Szövegértés, szövegalkotás.
– Vázlat készítése (lényegkiemelés, szövegbővítés).

- Egyszerű szöveg megértése, adott szempont szerinti alakítása.
- Szöveg alkotása, leírás készítése kép vagy adott téma alapján.
- Elbeszélés, élménybeszámoló (saját tapasztalat vagy látott esemény alapján) szóban vagy írásban.
- Magánjellegű és hivatalos szövegek stíluselemei, jellemzői (magánlevél, hivatalos levél, árajánlat, önéletrajz).
- Önéletrajz írásának gyakorlása (tartalmi és formai elemek megismerése).

Tanulói tevékenység
Szöveg alkotása, átalakítása önállóan, adott szempontnak megfelelően.
Az elkészített szöveg felolvasása, bírálata, megvitatása, javítása.
Ismert szövegről vázlat készítése (lényegkiemelés), vázlatpontok alapján szöveg bővítése (bőbeszédűség, felesleges körülmény kiszűrése) a célközönségnek megfelelően.
Levél írása adott témában barátnak, idős rokonnak, hivatalnak, tanárának stb., levél elolvasása után annak megállapítása stílus alapján, hogy kinek íródott.
A számítógép használatához kapcsolódó tevékenységek felelős alkalmazása (blog, SMS, e-mail, csetelés).
Saját önéletrajz írása (munkahelyi pályázat, ösztöndíj, segély kérése) a célnak megfelelően.
„Önéletrajz" írása ismert irodalmi szereplőről (pl. János vitéz).

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek
Finommotorika.
Téri tájékozódás: vonalközben való eligazodás, íráskép rendezése.
Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókincs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása.
Emlékezet – rövid távú: diktálás utáni írás.
Figyelem.

Fogalmak	Önálló írás, emlékezetből való írás, diktálás, nyelvtani szabály, fogalmazás, leírás, elbeszélés, hír, jellemzés.

Témakör	**5. Irodalmi szöveg olvasása**	**Javasolt óraszám: 10 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A hangos és a néma olvasási technika, a szövegértő olvasás fejlesztése, szövegfeldolgozás alakítása. Aktív és passzív szókincs gyarapítása. Az olvasási kedv felkeltése, a könyvek iránti érdeklődés megalapozása. Minél több alkotást megismerni, megszeretni.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek
- A jellemző stílusjegyek alapján a hallott vagy olvasott szöveg jellegének felismerése.
- Mondatok, szöveg értelmezése néma és hangos olvasással.
- Szövegből – adott szempontok alapján – részletek kiemelése.
- Az olvasottakkal kapcsolatban saját vélemény megfogalmazása.
- A megismert irodalmi alkotások előadásában képességek szerinti feladatvállalás.

Fejlesztési ismeretek

- Olvasmányélmények, látott, hallott irodalmi alkotások felidézése.
- A szépirodalmi alkotások megjelenési formái (vers, próza, dráma, mese, mítosz, monda, regény, novella, elbeszélés).
- Művek és alkotók megismerése (korosztálynak megfelelő irodalmi alkotások, filmek, színdarabok választása).
- Egyszerűbb színdarabrészletek, alkalmi irodalmi összeállítások előadása közönség előtt.
- Kreatív szövegalkotás (alkalomra vers, szöveg alkotása: köszöntő, búcsúztató).

Tanulói tevékenység

DVD-, CD- és élő előadásban elhangzó művek megismerése nyomán az élmények, érzések, hangulatok, indulatok kifejezésével reagálás.
Közös színházlátogatás, közösen kiválasztott film megtekintése moziban, a látottak megbeszélése, a tartalom és a témával kapcsolatos élmények elmondása.
Alkalomra társaival előadással készülés (a kiválasztott anyag elemzése, szereposztás, próba); előadás szűkebb és tágabb közönségnek.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

Vizuális észlelés.
Figyelem.
Auditív észlelés.
Emlékezet: tanultak, olvasottak, látottak felidézése.

Fogalmak	Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás. Szómagyarázat.

Témakör	**6. Kommunikáció – Médiaismeret**	**Javasolt óraszám: 7 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Aktív és passzív szókincs gyarapítása. Az információs-kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása. Az információszerzés színtereinek feltérképezése (rádió, televízió, informatika). Média által elérhető információforrás értékének felismerése, az ezekből való tanulás megalapozása. Önálló gondolatok bátor elmondása, a vélemény vállalása.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Fejlesztési tevékenységek – Látott, hallott, olvasott mondatok, szöveg értelmezése. – A szövegből – adott szempontok alapján - információ kiemelése. – Lehetőség szerint rendszeresen hírlap, folyóirat olvasása, hírműsorok nézése, hallgatása. – A továbbadandó hírek, információk valóságtartalmának mérlegelése. – Az eltérő vélemény meghallgatása, megvitatása, ha indokolt, elfogadása. – Számítógép mint információs eszköz használata, a kapott ismeretek értelmezése. – A médiából szerzett információk, reklámok fenntartással, mérlegelve fogadása. *Fejlesztési ismeretek* – A kommunikáció formái: verbális, nonverbális (képi, gesztus, testbeszéd, mimika). – A hiteles információhoz jutás színterei: felnőttek, hírlapok, kommunikációs források. – Szövegelemzés. A hír, információ hitelességének tisztázása (cáfolat, megerősítés). – Könyvtárhasználat. Internethasználat az információszerzéshez. – Az információ valóságtartamának mérlegelése (hiteles, pletyka, rágalom). – A média által sugárzott virtuális valóság és a valóság viszonya. – A reklámok célja és természete. – Kreatív szövegalkotás, részvétel helyi újság, rádió műsorának készítésében (cikk írása, olvasói levél). *Tanulói tevékenység* Érzelmek közlése, megértése képről, gesztusból, mimikából, testbeszédből. Kutatómunka adott információ megkeresésére. Látogatás könyvtárban, tájékozódás katalógusban. Napilapok, folyóiratok, rádióadók, televízióadók közül választás. Információk értékelése, mérlegelése. Reklámok gyűjtése, megtekintése különböző területeken. *Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek* Vizuális észlelés. Figyelem. Auditív észlelés. Emlékezet: olvasottak, látottak, hallottak felidézése.

Fogalmak	Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás. Virtuális valóság, látszat, valóság. Mimika, testbeszéd, gesztus, önismeret. *Hírforrás, cáfolat, megerősítés, termék, áru, érték, katalógus, keresőprogram, országos napilap, helyi lap, folyóirat, szaklap.*

Összegezett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni. Képes meggyőzni, kulturáltan érvelni, kérdezni, együttműködni beszédpartnerével, véleményt elfogadni. Lényegkiemelésre, tartalom rövid visszaadására képes (esetleg tanári kérdések alapján). Képes írásbeli munkáit a tanult szabályok szerint végezni, olvasható, áttekinthető írásműveket készíteni.

	Tudja az írást kommunikációs célokra használni. Képes az olvasást az információszerzéshez és átadáshoz felhasználni. Képes a média által bemutatott valóságképet mérlegelve fogadni. Könyvtárhasználat megadott szempontok alapján. Fogékony a művészeti élményekre.

MATEMATIKA

A matematikatanítás célja és ennek kapcsán feladata: megismertetni a tanulókat az őket körülvevő konkrét környezet mennyiségi és térbeli viszonyaival, megalapozni a korszerű, alkalmazásra képes matematikai tanulásához, a mindennapok gyakorlatához szükséges matematikai ismereteket és eszközöket. Speciális intézményünkben figyelembe vesszük a tanulók speciális oktatási és nevelési igényeit, ezért nagy jelentőséget kap a hiányos ismeretekkel rendelkező diákok felzárkóztatása, az ingerszegény környezetből érkező, hátrányos helyzetűek megsegítése. A vegyes összetételű, hallássérült diákok különböző tanulási nehézségekkel és magatartási problémákkal küzdenek, ezért a helyi tanterv alapján a tanmeneteinket a tanulók tudásszintje alapján állítjuk össze, a tananyagot szükség szerint egyszerűsítjük. Fontos szempont a szövegértelmezés, ami alapja a megértésen alapuló gondolkodásnak, a fogalmak elmélyítésének szájról olvasással és jellel, és az új ismeretek előkészítése, befogadása. Hozzá kell szoktatnunk a tanulókat, hogy a feladatok megoldása előtt megoldási tervet, egyes esetekben vázlatrajzot készítsenek. El kell érnünk, hogy a megoldást le is tudják írni. A leírás szabatosságára, a lényeg kiemelésére tanítjuk a gyerekeket, természetesen figyelembe véve a beszédkészségüket. A matematika órákon fokozatosan bővítjük a jelölésrendszert, a szakkifejezéseket jellel történő megsegítéssel, szájról olvasással, vizuális megerősítéssel.

A NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

A siket, ép intellektusú tanulók között jelentős azoknak az aránya, akik súlyos beszéd-és nyelvtanulási zavar tüneteit mutatják (pl. diszfázia), jelentős elmaradást mutatnak a beszéd megértésében és kivitelezésében, az írásos kifejezésben. Oktatásunkban - az illetékes szakértői bizottság javaslata alapján – szükség esetén indokolt a jelnyelv alkalmazása.

Kiemelt figyelmet fordítunk a súlyos fokban hallássérült tanulóink beszédéből eredő hátrányok kompenzálására, kiküszöbölésére, valamint az egyéni adottságok figyelembe vételével társuló különböző tanulási nehézségek (pl. diszkalkulia), részképességek, illetve pszichés zavarok leküzdésére.

A matematika tanulásának eredményeként a tanulók megismerik a világ számszerű vonatkozásait**,** összefüggéseit, az ember szempontjából legfontosabb törvényszerűségeket, relációkat. A tantárgyi ismeretek elsajátítását olyan problémák, eljárások alkalmazásával kell segíteni, hogy a tanulók ismerjék fel a matematika gyakorlati életben és más ismereteik bővítésében való alkalmazhatóságát, és hasznosítsák is azt. Mindezek elemzéséhez, megismeréséhez, de elsősorban szakmai gyakorlati alkalmazásához legyenek algebrai, halmazelméleti, geometriai ismereteik, melyekkel képessé válnak a világ térbeli, időbeli folyamatainak objektív értelmezésére, a változás, fejlődés tendenciáinak felismerésére.
A tanulási folyamatot, a tevékenységeket úgy kell megszervezni, hogy növekedjék a tanulók figyelem-koncentrációja, fejlődjék önálló és logikus gondolkodásuk, kreativitásuk, probléma- és összefüggés-felismerő és a fegyelmezett, precíz (kooperatív) munkára való képességük, bővüljön kommunikációs terük (szöveg, ábra, jelrendszer), legyen igényük a folyamatos önellenőrzésre.
Mindezen célok elérése érdekében a hangsúlyokat a következő területekre, tevékenységekre helyezzük:

- a hétköznapok matematikája (gyakorlat, becslés, kerekítés, fejben számolás);
- kommunikáció fejlesztése (szöveges problémamegoldás);
- szövegek matematikai tartalmának értelmezése, elemzése;
- kombinatorika, valószínűség, statisztika elemei;
- matematikai modellek és alkalmazhatóságuk;
- algoritmus, kiszámíthatóság;
- mennyiségek közötti kapcsolatok (függvényjellegű, illetve valószínűségi) megértése;
- többféle megoldási mód keresése;
- önellenőrzés módjai (eredmény realitása);
- számológép és számítógép használata.

Célunk, hogy a szakiskola elvégzése után a tanuló legyen képes

- elvégezni alapműveleteket racionális számkörben;

- elvégezni egész kitevőjű hatványozást a racionális számkörben;
- behelyettesíteni, megbecsülni és kiszámolni (géppel) adott (szakmai) képletek értékét;
- matematikailag értelmezni egyszerű szöveges problémákat;
- megoldani egyszerűbb szöveges feladatokat;
- megoldani egy ismeretlenes elsőfokú egyenleteket;
- értelmezni relációkat pl. (kisebb, nagyobb), logikai kapcsolatokat (pl. és, vagy, ha-akkor, is);
- alkalmazni az egyenes és fordított arányosságot, a százalékszámítást;
- használni elemi geometriai fogalmakat;
- elvégezni elemi méréseket, geometriai számításokat, mértékegységeket használni;
- felismerni a szimmetria, hasonlóság, egybevágóság eseteit;
- tájékozódni a számegyenesen, derékszögű koordinátarendszerben;
- felismerni egyszerűbb sorozatokat (számtani, mértani);
- felismerni műveletsorokat, algoritmusokat;
- értelmezni, létrehozni egyszerű grafikonokat, diagramokat, táblázatokat;
- felismerni, értelmezni a matematika (halmazok, valószínűség számítás, kombinatorika, statisztika, geometria) elemi fogalmait, szakkifejezéseit;
- megfogalmazni a szakma tanulása során felmerült matematikai jellegű kérdéseit, problémáit, megoldást keresni;
- új információkat keresni könyvtárban, interneten.

Módszereit és ismeretelemeit tekintve a matematika tanítása szorosan kapcsolódik a többi komplex műveltségterület moduljaihoz (kommunikáció, értő olvasás, pontos fogalmazás, grafikonok, statisztikák, képletek a szakmában, természeti, gazdasági törvényszerűségek stb.). Folyamatosan kötődnie kell a szakmatanulás szükségleteihez és eszközként kell alkalmaznia az informatikát (számítógép, oktatóprogramok).

A matematika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A matematika tanulása során elengedhetetlen a tananyag alapos és átfogó megértése. A szöveges feladatok megoldása fejleszti az értő olvasás és a releváns információk kiválasztásának készségét. Az általánosítás és az analógiák adekvát használata, több szempont egyidejű figyelembevétele, a rendszerezési képesség, a megszerzett tudás új

helyzetekben való alkalmazása elősegítik az aktív, önirányított tanulás kompetenciáinak kialakítását, fenntartását, megerősítését. A matematika tantárgy a matematikai logika és az algoritmikus gondolkodás fejlesztésével, az ok-okozati összefüggések megláttatásával hozzájárul a többi tantárgy tanulásához szükséges rendszerező, összefüggéseket felismerő, ezáltal hatékony önálló tanulási módszerek elsajátításához és megfelelő alkalmazásához is.
*A kommunikációs kompetenciák***:** A matematika fejleszti a tanuló azon képességét, hogy világosan, röviden és pontosan fejezze ki gondolatait. A matematika tanulása során fokozatosan alakul ki a tanuló érvelési és vitakészsége. A szöveges problémák megoldása javítja a szöveg megértésének készségét: a tanulónak meg kell keresnie az információkat és fel kell ismernie egy adott információ jelentőségét a probléma megoldása során. A matematika tanulási folyamatában kialakul a különböző módon (szöveg, grafikon, táblázat, diagram és képlet) bemutatott tartalmak megértésének és alkotásának készségrendszere.
*A digitális kompetenciák***:** A matematika tanulása során hangsúlyos szerepet kap a problémamegoldás és az algoritmikus gondolkodás, melyek elősegítik a tanuló digitális kompetenciáinak fejlesztését. A különböző matematikai tárgyú szoftverek, alkalmazások, applikációk és játékok alkalmazásán keresztül a matematika tanulása hozzájárul a tanuló digitális kultúrájának kialakításához.
*A matematikai, gondolkodási kompetenciák***:** A matematika tanulása során a tanuló gondolkodásának fejlesztése elsősorban konkrét problémák megoldásán keresztül történik. A tanuló előzetes tudása és tapasztalata alapján azonosítja a problémákat, majd ismert matematikai fogalmakra támaszkodva stratégiát dolgoz ki ezek megoldására. Elfogadja, hogy a megoldás több különböző úton is elképzelhető, illetve találkozik olyan nyitott problémákkal is, amelyeknek több megoldása is lehetséges. Kellő kitartással próbál ki különböző matematikai módszereket, és felismeri azokat a problémákat is, amelyeknek nincs megoldása. A tanuló megtanul induktív úton példákat általánosítani és deduktív érvelést használni a matematikai állítások bizonyítására.
A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A matematika tanulása fejleszti a kitartás, a pontosság, a figyelem és a fegyelmezettség képességét. A matematika tanulásán keresztül erősödik a tanuló felelősségtudata, gazdagodik az önképe, fejlődik a kooperációs készsége. A tanuló matematikai ismereteit alkalmazni tudja az egyéni célok eléréséhez szükséges tervezésben, az életét befolyásoló döntései megalapozásában és meghozatalában, a várható következmények mérlegelésében. A matematika tanulása elősegíti annak belátását, hogy a személyes erősségekre építeni, a hibákból pedig tanulni lehet.

A tanuló a matematikai foglalkozások során megtanulja, hogyan oszthatja meg ötleteit másokkal, és hogyan segítheti társait a matematikai fogalmak megértése vagy azok alkalmazása során. Felelősséget vállal a közösen kitűzött feladatok elvégzéséért, s megtanulja tisztelni mások álláspontját, gondolkodásmódját.

A matematika tanítása alkalmazásközpontú, elsősorban az induktív gondolkodásra épít, tevékenységhez kapcsolódik, és törekszik az egyre önállóbb tanulói munkára is építeni. A hallássérült tanuló számára – minél csekélyebb előismerettel rendelkezik, annál inkább – a saját hétköznapi teendőin, azok megoldásán át vezethet az út a magasabb absztrakciós szint felé. A tanítási óra a gyakorlatból (ideális esetben a tanulók által hozott problémából) indul ki, és következtetései, eredményei (általánosan alkalmazhatóan) oda is térnek vissza.

Az egyes évfolyamokon a fő témakörök ismétlődnek, ami egyre bővülő, magasabb szinten történő ismétlésre és elmélyítésre ad lehetőséget, elősegíti a már ismert anyag rögzítését, illetve módot ad az előző évi ismeretek kiegészítésére, a következő év szintjének beállítására.

A matematika tantárgy éves óraszámai 9. és 10. évfolyamban 72 óra/ év (heti 2 óra)

9. évfolyam

Témakör	**Gondolkodási módszerek, halmazok, kombinatorika, valószínűség, statisztika**	**Órakeret 12 óra**
Fejlesztési cél	Logikai alapon állítás megfogalmazása. Vitakészség, érvelés, cáfolás, bizonyítás. A megértésen alapuló gondolkodás fejlesztése.	
Előzetes tudás	Elemi szinten a halmaz, a grafikon, a szöveges feladat, a valószínűség fogalmának felismerése. Alapfokú számolási készség, egyszerű, rövid szövegek értő olvasása. Tájékozódás a számegyenesen (racionális számkör).	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Fejlesztési tevékenységek – A megértésen alapuló gondolkodás fejlesztése. – A logikai kifejezések alkalmazása. – Adatok leolvasása.		

– Valószínűségi játékok, kísérletek kapcsán események összegyűjtése, rendszerezése, táblázat készítése, valószínűségi esemény becslése.
– Szöveges feladatok lejegyzése nyitott mondattal, összes megoldás megkeresése adott alaphalmazon.
Fejlesztési ismeretek
Gondolkodási műveletek: csoportosítás, osztályozás, analógia, elvonatkoztatás, általánosítás, mérlegelő gondolkodás, következtetés, ítéletalkotás.
– Összefüggések.
– Valószínűség.
– Nyitott mondatok.
Tanulói tevékenység
Fogalmak értelmezése, rendszerezése.
Egyszerű feladatok a gondolkodás fejlesztésére.
Elemek elhelyezése adott halmazokba.
Halmazok kapcsolatának az összes esetre vonatkozó használata (nincs közös elemük, van közös elemük, de egyik halmaz sem része a másiknak, illetve egyik halmaz része a másiknak).
Halmazokkal kapcsolatos műveletek végzése (elem, válogatás, ábrázolás).
Szövegelemzés, szövegértelmezés.
A logikai „és”, „vagy” alkalmazása.
A „minden”, „van olyan”, „van, amelyik nem”, „egy sem” helyes alkalmazása.
Statisztika a hétköznapi életben (adatgyűjtés, mintavétel).
Eredmények megfigyelése, adatok lejegyzése, rendszerezése.
Biztos, lehet, lehetetlen leolvasása oszlopos diagramról.
Gyakorlati feladatok, átlagszámítás.
A nyelv logikai elemeinek felismerése a matematikában (összehasonlítás, viszonyítás, rendezés, relációk, műveletek.
Feltétel, előzmény, következmény felismerése, alkalmazása egyszerű esetekben.
Szövegértelmezés gyakorlati feladatokban (adatok kiválasztása, lejegyzése, becslés, kiszámítás, ellenőrzés).
A valószínűség gyakorlati fogalmának megismerése, valószínűségi játékok, problémák.
Problémamegoldási módszerek gyakorlása (próbálgatás; következtetés, sejtés, szabályosságok, lehetőségek kipróbálása, ellenpélda szerepe).

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek Megfigyelőképesség. Irányított, tartós, tudatos figyelem. Emlékezet tartóssága, mobilizálása. Problémamegoldó képesség. Matematikai összefüggések felismerése. A fogalmak felismerése, alkalmazása hétköznapi, tantárgyi, gyakorlati előfordulásaikban. Aktív, kreatív munkavégzés, a kommunikáció, kooperáció javuló szintje. Logikus, fegyelmezett, mérlegelő gondolkodás. Közelítő fejben számolás, becslés (nagyságrend). Az önellenőrzés igénye, alkalmazása. Ismerethordozók kezelése, tudatos használata.	
Kulcsfogalmak	Halmaz, számegyenes, pontosság (hibahatár), nagyságrend, koordinátarendszer, grafikon, diagram, logikai művelet, statisztika, valószínűség.

Témakör	**Számtan: algebra, műveletek**	**Órakeret: 30 óra**
Fejlesztési cél	A matematika elemi fogalmainak a mindennapi életben való használata. Biztos műveletfogalom és számolási készség az alapműveletek körében. A zsebszámológép használata.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
Fejlesztési tevékenységek – A mindennapi életvezetésben biztonságot jelentő matematikai ismeretek biztos elsajátítása. – Biztos számfogalom a racionális számkörben. – A négy alapművelet biztonságos használata matematikai probléma megoldásában. – Pontos és gyors számolás. – Zsebszámológép használata.		

- Saját és mások munkáinak ellenőrzése, javítása.

Fejlesztési ismeretek

- Természetes számfogalom és mennyiségfogalom elmélyítése.
- Számfogalom, számköri ismeretek. Negatív számok.
- Műveletek. Összeg-, különbség-, szorzatalakok.
- Szöveges feladatok.

Tanulói tevékenység

Természetes és racionális számok írása, olvasása, összehasonlítása, csoportosítása, összehasonlítása, rendezése.

Műveletek (alapműveletek, hatványozás, négyzetgyökvonás) természetes számokkal szóban/jelben és írásban.

A 0-val való számolás eseteinek gyakorlása szóban/jelben és írásban.

Arányosság: egyenes- és fordított arányosság, következtetések.

Műveletek racionális számokkal.

Törtek: közönséges törtek, tizedes törtek, átváltások, egyszerűsítés, bővítés, összehasonlítás, rendezés.

Tizedes törtek összeadása, kivonása, szorzása egész számmal és tizedes törttel, osztás egész számmal.

Közönséges és tizedes törtekkel végzendő műveletek gyakorlása a mindennapi élethez kapcsolódó gyakorlatban.

A százalék fogalma. Egyszerű százalékérték kiszámítások (kamatok, árleszállítás, adó).

Fizetések, vásárlások részletre.

Átlagszámítás több adatból (tanulmányi átlag, átlagéletkor).

Szöveges feladatok megoldása és készítése (értelmezés, megoldási terv elkészítése, kivitelezése, válaszadás, ellenőrzés).

A zsebszámológép biztos használata, elsősorban ellenőrzésre.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

Pontos munkavégzés.

Szóbeli kifejezőképesség.

Figyelem terjedelme, pontossága.

Emlékezet mobilizálása.

Szabályalkalmazás, szabálykövetés. Összefüggés-felismerés.		
Fogalmak	A pénzforgalommal kapcsolatos aktuális fogalmak (folyószámla, hitelszámla, kamat, csekk, részletfizetés). Százalék (%).	
Témakör	**Mérések: geometria**	**Órakeret: 26 óra**
Fejlesztési cél	A matematika elemi fogalmainak használata a mindennapi életben. A mérés eredményeinek pontos lejegyzése.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		

Fejlesztési tevékenységek

- Szakmához és a hétköznapokhoz kapcsolódó mérések rutinos végzése.
- A pontos munkavégzés fontosságának tudatosítása és szem előtt tartása.
- Geometriai alapismeretek, a tanult mérési és számítási eljárások alkalmazása gyakorlati példákban.
- Síkidomok és testek tulajdonságainak ismerete, segítséggel terület és térfogat számítása.
- Pontos, tiszta szerkesztés.

Fejlesztési ismeretek

- Hosszúság, tömeg és űrtartalom mérése.
- Idő mérése.
- Gyakorlati mérések, mértékegységek, számítások.
- Szerkesztési feladatok.

Tanulói tevékenység

Mérések végzése különböző mérőeszközökkel.

Becslés.

Összehasonlítás alkalmi és szabványos egységekkel.

Mértékegységek, átváltások: mértékegységek ismétlése, összefüggések elmélyítése.

Hosszúság, terület, térfogat mértékegységeinek összehasonlítása, összefüggések megállapítása.

Az alapvető geometriai fogalmak ismerete és használata (sík és tér, pont, egyenes, félegyenes, szakasz, távolság, szög, párhuzamosság, merőlegesség).

Geometriai alakzatok (vonalak, síkidomok, testek) csoportosítása tanult tulajdonságok alapján. Testek, síkidomok tanult tulajdonságok alapján történő rendszerezése, tulajdonságok elmélyítése. Geometriai transzformációk, tulajdonságaik. Háromszög, négyszög, sokszög, kör felismerése, tulajdonságainak megállapítása A kör és alkotórészei, az átmérő és a sugár kapcsolata. Kör kerületének, területének kiszámítása. Kocka és téglatest térfogatának mérése, kiszámítása következtetéssel, majd mért adatok alapján. Szöveges feladatok végzése. Szerkesztések. Tanult szerkesztések gyakorlása (méretarányos, szabványos jelölésekkel). *Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek* Vizuális észlelés. Figyelem. Auditív észlelés.	
Fogalmak	Sík, tér, szög, síkidom, test, mérés, kerület, terület, térfogat, felszín, szimmetria, síkidom, nevezetes alakzatok.

A fejlesztés várt eredményei az évfolyamvégén	A tanuló képes - behelyettesíteni, megbecsülni és kiszámolni (géppel) az egyszerűbb és összetettebb képletek értékét; - matematikailag értelmezni és megoldani szöveges problémákat; - értelmezni relációkat (kisebb, nagyobb), logikai kapcsolatokat (nem, és/vagy, ha-akkor, is); - alkalmazni az egyenes és fordított arányosságot, százalékszámítást szöveges problémákra is; - használni és alkalmazni elemi geometriai fogalmakat és mértékegységeket; - elvégezni geometriai számításokat; - felismerni szimmetriát, hasonlóságot;

	- tájékozódni számegyenesen, derékszögű koordináta-rendszerben; - felismerni műveletsorokat, algoritmusokat; - értelmezni, ábrázolni a feldolgozott témakörökhöz kapcsolódó grafikonokat, diagramokat, táblázatokat; - felismerni, értelmezni a matematika (halmazok, valószínűség, kombinatorika, statisztika, geometria) elemi fogalmait, szakkifejezéseit; - megfogalmazni a szakma tanulása során felmerült matematikai jellegű kérdéseit, problémáit, megoldást keresni ezekre.

10. évfolyam

Témakör	**Gondolkodási műveletek: halmazok, kombinatorika, valószínűség, statisztika**	**Órakeret 12 óra**
Fejlesztési cél	Logikai alapon állítás megfogalmazása. Vitakészség, érvelés, cáfolás, bizonyítás. A megértésen alapuló gondolkodás fejlesztése.	
Előzetes tudás	Halmaz, grafikon, szöveges feladat, valószínűség fogalmának felismerése, számolási készség, szövegek értő olvasása	

Ismeretek/fejlesztési követelmények

Fejlesztési tevékenységek

- A megértésen alapuló gondolkodás fejlesztése.
- A logikai kifejezések alkalmazása.
- Adatok leolvasása.
- Valószínűségi játékok, kísérletek kapcsán események összegyűjtése, rendszerezése, táblázat készítése, valószínűségi esemény becslése.
- Szöveges feladatok lejegyzése nyitott mondattal, összes megoldás megkeresése adott alaphalmazon.

Fejlesztési ismeretek

Gondolkodási műveletek: csoportosítás, osztályozás, analógia, elvonatkoztatás, általánosítás, mérlegelő gondolkodás, következtetés, ítéletalkotás.

– Összefüggések.
– Valószínűség.

Tanulói tevékenység

Halmazokkal kapcsolatos műveletek végzése (részhalmaz, metszet, unió).

Grafikon, diagram használata.

Ellentmondás, bizonyítás, általánosítás felismerése, alkalmazása egyszerű esetekben.

A logikai „és”, „vagy” alkalmazása.

A „minden”, „van olyan”, „van, amelyik nem”, „egy sem” helyes alkalmazása.

Szövegértelmezés gyakorlati feladatokban (adatok kiválasztása, lejegyzése, megoldási terv, becslés, kiszámítás, ellenőrzés).

Valószínűség gyakorlati fogalmának alkalmazása valószínűségi játékokban, problémákban.

Probléma-megoldási módszerek alkalmazása (próbálgatás; következtetés, sejtés, szabályosságok, lehetőségek kipróbálása, ellenpélda szerepe).

Statisztika a hétköznapi életben (adatgyűjtés, mintavétel, relevancia, következtetések).

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

Aktív, kreatív munkavégzés, a kommunikáció, kooperáció.

Logikus, fegyelmezett, mérlegelő gondolkodás.

Közelítő fejben számolás, becslés (nagyságrend).

Önellenőrzés igénye, alkalmazása.

Tájékozódás térben, időben, folyamatokban.

Kulcsfogalmak	Halmaz, számegyenes, grafikon, diagram, logikai művelet, statisztika, valószínűség. Logikus, indoklás, érvelés, magyarázat. A „lehetetlen”, „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „véletlen”, „valószínűbb” logikai megfogalmazások tartalma. Halmaz, alaphalmaz.	
Témakör	**Számtan, algebra**	**Órakeret 30 óra**
Fejlesztési cél	A matematika elemi fogalmainak a mindennapi életben való használata. Biztos műveletfogalom és számolási készség az alapműveletek körében.	

Előzetes tudás	Gyakorlottság a számolásban, alapműveletek, tízes számrendszer, algebrai kifejezés, képlet behelyettesítése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények

Fejlesztési tevékenységek

- A mindennapi életvezetésben biztonságot jelentő matematikai ismeretek biztos elsajátítása.
- Biztos számfogalom a racionális számkörben.
- A négy alapművelet biztonságos használata matematikai probléma megoldásában.
- Pontos és gyors számolás.
- Zsebszámológép használata.
- Saját és mások munkáinak ellenőrzése, javítása.

Fejleszetési ismeretek

- Természetes számfogalom és mennyiségfogalom elmélyítése.
- Számfogalom, számköri ismeretek. Negatív számok.
- Műveletek. Összeg-, különbség-, szorzatalakok.
- Szöveges feladatok.

Tanulói tevékenység

Alapműveletek, hatványozás, négyzetgyökvonás (számológéppel) természetes, racionális számokkal.

Algebrai kifejezések (alapműveletek), műveleti szabályok alkalmazása, képletek, behelyettesítés (képletgyűjtemények használata).

Százalékszámítás, a százalékszámítás gyakorlata a mindennapi életben. (kamatok, akciók, adószámítás)

Átlagszámítás.

Szöveges feladatok megoldása (értelmezés, megoldási terv készítése, kivitelezés, válaszadás, ellenőrzés)

Pontosság (hibahatár), nagyságrend (normál alak), számolás fejben, papíron, géppel, becslés, kerekítés.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

Önálló, aktív munka, kreativitás, kommunikáció, kooperáció javuló szintje.

Matematikai ismeretek helyes alkalmazása gyakorlati problémákban.

Logikus, fegyelmezett, mérlegelő gondolkodás. Önellenőrzés igénye, zsebszámológép gyakorlott használata.	
Kulcsfogalmak	Szám, alapművelet, hatvány, négyzetgyök, normál alak, becslés, pontosság (hibahatár), ellenőrzés, számegyenes.

Témakör	**A geometria alapjai**	**Órakeret** **26 óra**
Fejlesztési cél	A matematika elemi fogalmainak használata a mindennapi életben. A mérés eredményeinek pontos lejegyzése.	
Előzetes tudás	Tájékozódás a térben, alakzatok és testek felismerése, elemi mérés, vázlatos rajzolás, képletgyűjtemény használata.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények

Fejlesztési tevékenységek

- Szakmához és a hétköznapokhoz kapcsolódó mérések rutinos végzése.
- A pontos munkavégzés fontosságának tudatosítása és szem előtt tartása.
- Geometriai alapismeretek, a tanult mérési és számítási eljárások alkalmazása gyakorlati példákban.
- Síkidomok és testek tulajdonságainak ismerete, segítséggel terület és térfogat számítása.
- Pontos, tiszta szerkesztés.

Fejlesztési ismeretek

- Gyakorlati mérések, mértékegységek, számítások.
- Szerkesztési feladatok.

Tanulói tevékenység

Mérések végzése különböző mérőeszközökkel.

Becslés.

Összehasonlítás alkalmi és szabványos egységekkel.

Foglalkozásokhoz, és a köznapi élethez kapcsolódó szöveges feladatok megoldása.

Mértékegységek ismétlése, összefüggések elmélyítése.

Geometriai alakzatok (vonalak, síkidomok, testek) csoportosítása tanult tulajdonságok alapján.

Testek, síkidomok tanult tulajdonságok alapján történő rendszerezése, tulajdonságok elmélyítése. Geometriai transzformációk, tulajdonságaik (egybevágóság). A kör és alkotórészei. Kör kerületének, területének mérése tapasztalati úton. Kocka és téglatest térfogatának és felszínének kiszámítása következtetéssel, majd mért adatok alapján, gyakorlati alkalmazásainak lehetőségei. Szöveges feladatok végzése terület, kerület, térfogat, felszín témakörben. Szerkesztések. Tanult szerkesztések gyakorlása (méretarányos, szabványos jelölésekkel). Összefüggések műveletek, mértékek, helyi értékek között. Táblázat adatai közötti összefüggés felismerése, leírása. *Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek* Vizuális észlelés. Figyelem.	
Kulcsfogalmak	Sík, tér, szög, távolság, mérés, kerület, terület, térfogat, felszín, szimmetria, nevezetes síkidomok, szabályos testek.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	- A tanuló képes összefüggéseket biztosan felismerni számok, mennyiségek, mértékegységek, geometriai alakzatok között. - Testek és síkidomok alkotórészeinek ismerete. - Jártasság a tanult geometriai számításokban és szerkesztésekben. - A tanuló képes arányos alaprajzot készíteni. - Képes alkalmazni a logikai kifejezéseket. - Legyen jártas az adott halmazra vonatkozó állítások igazságának eldöntésében. - Tudjon állításokat tagadni, ismerje a tagadás logikai tartalmát. - Legyen jártas sorozatok folytatásában adott és felismert szabály alapján mindkét irányban. - Képes egyszerű adatokból átlagszámításra. - Ismerje a 10-es számrendszert milliós számkörben.

	- Képes a négy alapműveletet pontosan kivitelezni az egész és a racionális számok körében. - Képes szöveges feladatot megoldani, ellenőrizni, zsebszámológépet pontosan használni. - Képes az olvasható, áttekinthető írásbeli munkára.

A tantárgy értékelésének módja:

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. tüörvény 54.§ (2) a) pontja szerint.

11. évfolyam (A 2020/2021-es tanévben 9. évfolyamtól kifutó rendszerben)

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Számtan, algebra**	**Órakeret 10 óra**
Előzetes tudás	Elemi számolás, alapműveletek, tízes számrendszer, algebrai kifejezés, képlet behelyettesítési értéke, zsebszámológép használata.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tájékozódás fejlesztése a világ mennyiségi viszonyaiban. Megismeréshez szükséges képességek fejlesztése (tapasztalat, képzelet, emlékezés, gondolkodás, rendszerezés, ismerethordozók használata). Problémakezelés és - megoldás fejlesztése. A kreativitás (adott feltételek szerinti) fejlesztése. Akarati, érzelmi, önfejlesztő képességek fejlesztése, az együttéléssel kapcsolatos értékek erősítése (kommunikáció, együttműködés, motiváltság, önszabályozás, énkép).	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
A racionális számok írása, olvasása, összehasonlítása. A tízes számrendszer használata, ábrázolás számegyenesen, alapműveletek, hatványozás (10 hatványai), elvégzése, négyzetgyökvonás (számológéppel). Algebrai kifejezések (összevonás), képletekbe behelyettesítés (képletgyűjtemények használata). Becslés. Fejszámolás gyakorlása. Jel használata a szöveges feladatok értelmezésénél.	*Kommunikáció – magyar nyelv és irodalom; osztályközösség-építés; idegen nyelv:* szövegértés, kommunikáció, önismeret,

Törekvés az/ önálló, aktív munkára, kreativitásra, kommunikációra, kooperációra. Eredmények korrekt szöveges megfogalmazása. Matematikai ismeretek helyes alkalmazása gyakorlati problémákban: logikus gondolkodás Válaszok meghatározása jelnyelven. Fogalmak, szakkifejezések felismerése, magyarázata. Zsebszámológép használata.	tanulási technikák, kooperáció.
Kulcsfogalmak	Szám, alapművelet, hatvány, négyzetgyök, azonosság, normál alak, pontosság, számegyenes, számhalmazok.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Gondolkodási módszerek, halmazok, kombinatorika, valószínűség, statisztika**	**Órakeret 8óra**
Előzetes tudás	Elemi szinten a halmaz, grafikon, szöveges feladat, valószínűség fogalmának felismerése. Alapfokú számolási készség, egyszerű, rövid szövegek értelmezése. Tájékozódás a számegyenesen (racionális számkör).	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tájékozódás fejlesztése a világ mennyiségi viszonyaiban, a térben és az időben. Megismeréshez szükséges képességek fejlesztése (tapasztalat, képzelet, emlékezés, gondolkodás, rendszerezés, ismerethordozók használata). Problémakezelés és -megoldás fejlesztése. A kreativitás fejlesztése (adott feltételek szerint). Akarati, érzelmi, önfejlesztő képességek fejlesztése, az együttéléssel kapcsolatos értékek erősítése (kommunikáció, együttműködés).	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Halmazokkal kapcsolatos műveletek végzése (elem, válogatás, ábrázolás). Grafikon, diagram, koordinátarendszer – értelmezés, tájékozódás, ábrázolás. A nyelv logikai elemeinek felismerése a matematikában (összehasonlítás, viszonyítás, rendezés, relációk, műveletek: és, vagy, igaz, hamis, minden, nem minden). Szövegértelmezés gyakorlati feladatokban (adatok kiválasztása,	*Kommunikáció – magyar nyelv és irodalom; osztályközösség-építés; természetismeret; társadalomismeret; idegen nyelv:* szövegértés,

lejegyzése, kiszámítás, ellenőrzés). A valószínűség gyakorlati fogalmának megismerése („biztos”, „lehet, de nem biztos”, „lehetetlen”), valószínűségi játékok, problémák. Probléma-megoldási módszerek gyakorlása (próbálgatás; következtetés, sejtés, szabályosságok, lehetőségek kipróbálása, ellenpélda szerepe). Statisztika a hétköznapi életben (adatgyűjtés, mintavétel). A fogalmak felismerése, alkalmazása hétköznapi, tantárgyi, gyakorlati előfordulásaikban. Aktív, kreatív munkavégzés. Az eredmények korrekt, szöveges megfogalmazása. Logikus gondolkodás. Közelítő fejben számolás, becslés (nagyságrend). Az önellenőrzés igénye, alkalmazása	kommunikáció, önismeret, tanulási technikák, kooperáció, adatsorok, diagramok értelmezése.
Kulcsfogalmak	Halmaz, számegyenes, pontosság, nagyságrend, koordinátarendszer, grafikon, diagram, logikai művelet, statisztika, valószínűség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Függvények, sorozatok, egyenletek, algoritmus**	**Órakeret 8 óra**
Előzetes tudás	Számolás racionális körben, számegyenes, koordinátarendszer.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tájékozódás fejlesztése a világ mennyiségi viszonyaiban, a térben és az időben. Megismeréshez szükséges képességek fejlesztése (tapasztalat, képzelet, emlékezés, gondolkodás, rendszerezés, ismerethordozók használata). Problémakezelés és - megoldás fejlesztése. A kreativitás fejlesztése (adott feltételek szerint). Akarati, érzelmi, önfejlesztő képességek fejlesztése, az együttéléssel kapcsolatos értékek erősítése (kommunikáció, együttműködés, motiváltság, önszabályozás, énkép).	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Egyes gyakorlati összefüggések matematikai modelljének megalkotása (egyenes arányosság, táblázat, képlet, függvény, ábra). Elsőfokú egy ismeretlenes egyenletre vezető szöveges feladat megoldása. Algoritmusok felismerése, alkalmazása, pl. sorozatok, számtani sorozat, mértani sorozat, kamatszámítás. Arányos mennyiségek, fordított arány, százalék, százalékszámítás alkalmazása játékos, beugratós, gyakorlatias feladványokban. Önálló, aktív munka, kreativitás, kommunikáció Többféle megoldási út keresése. Az eredmények szöveges megfogalmazása. Az ismeretek helyes alkalmazása gyakorlati problémákban. Logikus gondolkodás fejlesztése. A helyes megoldások számának keresése (mikor lehet több is?). Önellenőrzés igénye, rutinszerű alkalmazása.	*Kommunikáció - magyar nyelv és irodalom;* *osztályközösség-építés;* *természetismeret;* *idegen nyelv:* szövegértés, kommunikáció, önismeret, tanulási technikák, kooperáció, társadalom- és természetismereti adatsorok, diagramok, függvények értelmezése.
Kulcsfogalmak	Százalék, sorozat, függvény, egyenlet, definíció (képlet, szabály), grafikon, táblázat, diagram, algoritmus, kamat.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A geometria alapjai	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Alapfokú tájékozódás a térben, egyszerű alakzatok és testek felismerése, elemi mérés (vonalzó, szögmérő, mérőszalag), vázlatos rajzolás, derékszögű koordináta-rendszer ismerete, képletgyűjtemény használata.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tájékozódás fejlesztése a világ mennyiségi viszonyaiban, a térben és az időben. Megismeréshez szükséges képességek fejlesztése (tapasztalat, képzelet, emlékezés, gondolkodás, rendszerezés. Problémakezelés és - megoldás fejlesztése. A kreativitás fejlesztése (adott feltételek szerint). Akarati, érzelmi, önfejlesztő képességek fejlesztése, az együttéléssel kapcsolatos értékek erősítése (kommunikáció, együttműködés, motiváltság)	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Alapvető geometriai fogalmak ismerete (sík és tér, pont, egyenes, félegyenes, szakasz, távolság, szög, párhuzamosság, merőlegesség, síkidomok és térbeli testek). Háromszög, négyszög, sokszög, kör felismerése, tulajdonságai megállapítása Tulajdonságok, szabályosság, szimmetria felismerése, alkalmazása egyszerű esetekben. Derékszögű háromszög adatai, Pitagorasz-tétel. Egybevágóság, hasonlóság felismerése, alkalmazása egyszerű következtetésekben. Mérés (módszerek, mértékegységek alkalmazása), kerület, terület (gyakorlati pl.) kiszámítása. Egyszerű testek fajtáinak felismerése (gúla, kúp, hasáb, henger, gömb). Alapadatokból terület, térfogat becslése, képletgyűjteménnyel kiszámolása.	*Kommunikáció - magyar nyelv és irodalom; osztályközösség-épités; természetismeret; társadalomismeret; idegen nyelv:* szövegértés, kommunikáció, önismeret, tanulási technikák, kooperáció, térbeli relációk, szabályosságok.

Ábra olvasása, értelmezése. Geometriai problémák vázlatos ábrázolása. Geometriai ismeretek használata gyakorlati problémákban. Kreativitás, kommunikáció, kooperáció. Az eredmények szöveges megfogalmazása. Logikus gondolkodás. Közelítő fejszámolás, becslés (nagyságrend), pontosság. Az önellenőrzés igénye.	
Kulcsfogalmak	Sík, tér, szög, síkidom, test, mérés, kerület, terület, térfogat, felszín, szimmetria, síkidom, nevezetes alakzatok.

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	A tanuló képes - elvégezni alapműveleteket és egész kitevőjű hatványozást racionális számkörben; - behelyettesíteni és kiszámolni (géppel) adott (szakmai) képletek értékét; - megoldani egyszerű szöveges problémákat (következtetés, próbálgatás, elsőfokú egyenlet); - értelmezni relációkat (kisebb, nagyobb), logikai kapcsolatokat (nem, és/vagy). - alkalmazni az egyenes és fordított arányosságot, százalékszámítást; - használni elemi geometriai fogalmakat és mértékegységeket; - elvégezni elemi méréseket, geometriai számításokat; - felismerni szimmetriát, egybevágóságot; - tájékozódni számegyenesen, derékszögű koordináta rendszerben; - felismerni műveletsorokat, algoritmusokat; - értelmezni, ábrázolni a tanultakhoz kapcsolódó grafikonokat, diagramokat, táblázatokat; - felismerni a matematika (halmazok, valószínűség, kombinatorika, statisztika, geometria) elemi fogalmait, szakkifejezéseit; - megfogalmazni a szakma tanulása során felmerült matematikai jellegű kérdéseit, problémáit, megoldást keresni ezekre.

12. évfolyam (A 2020/2021-es tanévben 9. évfolyamtól kifutó rendszerben)

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Számtan, algebra**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás	Gyakorlottság a számolásban, alapműveletek, tízes számrendszer, algebrai kifejezés, képlet behelyettesítése.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tájékozódás fejlesztése a világ mennyiségi viszonyaiban, a térben és az időben. Megismeréshez szükséges képességek fejlesztése (tapasztalat, képzelet, emlékezés, gondolkodás, rendszerezés, ismerethordozók használata). Problémakezelés és - megoldás fejlesztése. A kreativitás fejlesztése (adott feltételek szerint).	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Alapműveletek, hatványozás, négyzetgyökvonás (számológéppel). Algebrai kifejezések (alapműveletek), műveleti szabályok alkalmazása, képletek, behelyettesítés (képletgyűjtemények használata). Pontosság, nagyságrend (normál alak), számolás fejben, papíron, géppel, becslés, kerekítés. Önálló, aktív munka, kreativitás, kommunikáció, kooperáció javuló szintje. Eredmények korrekt, szöveges megfogalmazása. Matematikai ismeretek helyes alkalmazása gyakorlati problémákban. Logikus, fegyelmezett, kritikus/önkritikus gondolkodás. Önellenőrzés igénye. Zsebszámológép gyakorlott használata.	*Kommunikáció - magyar nyelv és irodalom; osztályközösség-építés; idegen nyelv:* szövegértés, kommunikáció, önismeret, tanulási technikák, kooperáció.
Kulcsfogalmak	Szám, alapművelet, hatvány, négyzetgyök, normál alak, becslés, pontosság (hibahatár), ellenőrzés, számegyenes.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Gondolkodási módszerek, halmazok, kombinatorika, valószínűség, statisztika	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Halmaz, grafikon, szöveges feladat, valószínűség fogalmának felismerése, számolási készség, szövegek értő olvasása, tájékozódás a számegyenesen.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tájékozódás fejlesztése a világ mennyiségi viszonyaiban, a térben és az időben. Megismeréshez szükséges képességek fejlesztése (tapasztalat, képzelet, emlékezés, gondolkodás, rendszerezés, ismerethordozók használata). Problémakezelés és -megoldás fejlesztése. A kreativitás fejlesztése (adott feltételek szerint). Akarati, érzelmi, önfejlesztő képességek fejlesztése, az együttéléssel kapcsolatos értékek erősítése (kommunikáció, együttműködés, motiváltság, önszabályozás, énkép).	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Halmazokkal kapcsolatos műveletek végzése (részhalmaz, metszet, unió, ábrázolás). Grafikon, diagram, koordinátarendszer használata. A nyelv logikai elemeinek tudatos alkalmazása a matematikában (összehasonlítás, viszonyítás, rendezés, relációk, műveletek: és, vagy, minden, nem minden, egyik sem, nem). Ellentmondás alkalmazása egyszerű esetekben. Szövegértelmezés gyakorlati feladatokban (adatok kiválasztása, lejegyzése, megoldási terv, kiszámítás, ellenőrzés), matematikai modellalkotás. Kombináció, variáció alkalmazása egyszerű problémákban. Valószínűség gyakorlati fogalmának alkalmazása („biztos”, „lehet, de nem biztos”, „lehetetlen”), valószínűségi játékokban, problémákban. Statisztika a hétköznapi életben (adatgyűjtés, mintavétel, relevancia, következtetések). Aktív, kreatív munkavégzés, a kommunikáció. Eredmények korrekt, szöveges megfogalmazása. Logikus gondolkozás.	*Kommunikáció - magyar nyelv és irodalom;* *osztályközösség-építés;* *természetismeret;* *társadalomismeret;* *idegen nyelv:* szövegértés, kommunikáció, önismeret, tanulási technikák, kooperáció, adatsorok, diagramok értelmezése.

Közelítő fejben számolás. Önellenőrzés igénye, alkalmazása. Tájékozódás térben, időben.	
Kulcsfogalmak	Halmaz, számegyenes, koordinátarendszer, grafikon, diagram, logikai művelet, statisztika, valószínűség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Függvények, sorozatok, egyenletek, algoritmus**	**Órakeret 10 óra**
Előzetes tudás	Számolás racionális körben, számegyenes, koordinátarendszer, függvények ábrázolása értéktáblázatból, sorozatok fogalma, hatványozás, kamatszámítás.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tájékozódás fejlesztése a világ mennyiségi viszonyaiban, a térben és az időben. Megismeréshez szükséges képességek fejlesztése (tapasztalat, képzelet, emlékezés, gondolkodás, rendszerezés, ismerethordozók használata). Problémakezelés és -megoldás fejlesztése. A kreativitás fejlesztése (adott feltételek szerint). Akarati, érzelmi, önfejlesztő képességek fejlesztése, az együttéléssel kapcsolatos értékek erősítése (kommunikáció, együttműködés)	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Gyakorlati összefüggések matematikai modelljének alkalmazása (egyenes/fordított arányosság, táblázat, grafikon, képlet, függvény). Elsőfokú egy ismeretlenes egyenletre, egyenletrendszerre vezető szöveges feladat megoldása, ellenőrzés, megoldhatóság vizsgálata. Algoritmusok: pl. sorozatok, számtani sorozat – egyszerű számítások gyakorlati problémákban; mértani sorozat, elemeinek számolása; kamatszámítás (kamatos kamat számítása). (Fejtörők, beugratós, gyakorlatias feladványok.) Önálló, aktív munka, kreativitás, kommunikáció. Többféle megoldási út keresése. Eredmények szöveges megfogalmazása. Közelítő fejszámolás (nagyságrend), pontosság. Logikus gondolkodás. Helyes megoldások számának keresése (mikor lehet több is?).	*Kommunikáció - magyar nyelv és irodalom;* *osztályközösség-építés;* *természetismeret;* *társadalomismeret;* *idegen nyelv:* szövegértés, kommunikáció, önismeret, tanulási technikák, kooperáció, adatsorok, diagramok,

Önellenőrzés igénye, rutinszerű alkalmazása. Tájékozódás térben, időben, folyamatokban.		függvények értelmezése.
Kulcsfogalmak	Százalék, sorozat, függvény, képlet, szabály, grafikon, táblázat, diagram, algoritmus.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**A geometria alapjai**	**Órakeret 8 óra**
Előzetes tudás	Tájékozódás a térben, alakzatok és testek felismerése, elemi mérés, vázlatos rajzolás, képletgyűjtemény használata.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tájékozódás fejlesztése a világ mennyiségi viszonyaiban, a térben és az időben. Megismeréshez szükséges képességek fejlesztése (tapasztalat, képzelet, emlékezés, gondolkodás, rendszerezés, ismerethordozók használata). Problémakezelés és - megoldás fejlesztése. A kreativitás fejlesztése (adott feltételek szerint). Akarati, érzelmi, önfejlesztő képességek fejlesztése, az együttéléssel kapcsolatos értékek erősítése (kommunikáció, együttműködés, motiváltság). A matematika épülésének bemutatása (geometria története).	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Az alapvető geometriai fogalmak ismerete és használata (sík és tér, pont, egyenes, félegyenes, szakasz, távolság, szög, párhuzamosság, merőlegesség). Síkidomok és térbeli testek felismerése. Háromszög, négyszög, sokszög, kör felismerése, tulajdonságai megállapítása. Tulajdonságok, szabályosság, szimmetria felismerése, alkalmazása egyszerű esetekben. Derékszögű háromszög adatai, Pitagorasz-tétel. Egybevágóság, hasonlóság felismerése, alkalmazása. Mérés (módszerek, mértékegységek használata), kerület, terület (gyakorlati pl.) kiszámítása. Egyszerű testek fajtái tulajdonságainak megállapítása (gúla, kúp, hasáb, henger, gömb).	*Kommunikáció - magyar nyelv és irodalom; osztályközösség-építés; természetismeret; társadalomismeret; idegen nyelv:* szövegértés, kommunikáció, önismeret, tanulási technikák, kooperáció, térbeli relációk, szabályosságok, szimmetriák.

Alapadatokból terület, térfogat, felszín becslése, képletgyűjteménnyel kiszámolása. Rajzok értelmezése (műszaki, szakmai példák). Geometriai problémák vázlatos ábrázolása, modellezése. Kreativitás, kommunikáció, kooperáció, önismeret fejlődése. Eredmények korrekt szöveges megfogalmazása. Logikus gondolkodás. Közelítő fejszámolás (nagyságrend), pontosság . Önellenőrzés igénye, rutinszerű alkalmazása. Tájékozódás térben, időben.	
Kulcsfogalmak	Sík, tér, szög, távolság, mérés, kerület, terület, térfogat, felszín, szimmetria, nevezetes síkidomok, szabályos testek..

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	A tanuló képes - behelyettesíteni, megbecsülni és kiszámolni (géppel) összetettebb (szakmai) képletek értékét; - matematikailag értelmezni és megoldani szöveges problémákat (következtetés, elsőfokú egyenlet); - értelmezni relációkat (kisebb, nagyobb) logikai kapcsolatokat (nem, és/vagy); - alkalmazni az egyenes és fordított arányosságot, százalékszámítást szöveges problémákra is; - használni és alkalmazni elemi geometriai fogalmakat és mértékegységeket; - elvégezni geometriai számításokat; - felismerni szimmetriát, hasonlóságot, egybevágóságot; - tájékozódni számegyenesen, derékszögű koordináta rendszerben; - felismerni műveletsorokat, algoritmusokat; - értelmezni, ábrázolni a feldolgozott témakörökhöz kapcsolódó grafikonokat, diagramokat, táblázatokat; - felismerni, értelmezni a matematika (halmazok, valószínűség, kombinatorika, statisztika, geometria) elemi fogalmait, szakkifejezéseit;

	- megfogalmazni a szakma tanulása során felmerült matematikai jellegű kérdéseit, problémáit, megoldást keresni ezekre; - új információkat keresni (könyvtárban) interneten.

TÖRTÉNELEM ÉS ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK
9-10. évfolyam

A Nat2020. dokumentumhoz kapcsolódó – Közismereti kerettanterv a szakképző iskolák számára készített tanterv alapján

A Történelem és állampolgári ismeretek (és részben a Természettudomány és földrajz) műveltségterület tartalmait a szakképző iskolákban egyetlen tantárgy, a komplex történelem és állampolgári ismeretek közvetíti. Ez a *történelem*, az *állampolgári ismeretek,* az *etika* és a *hon- és népismeret* területeinek tartalmait különböző arányban tartalmazza.

A történelem és állampolgári ismeretek tantárgy főbb feladatai a Nat-ból következően fogalmazhatóak meg:

- a történelmi múlt megismerése járuljon hozzá a jelen összefüggései, az összetett társadalmi folyamatok megértéséhez;
- segítse elő szűkebb és tágabb közösségekhez tartozásuk személyes megélését, felelősségtudatos magatartásukat;
- az események feltárása, bemutatása és értelmezése révén fejlessze a tanulók készségeit, kompetenciáit, melynek révén sikeres felnőtté válhatnak;
- támogassa a felnőtté váló szakképző iskolai tanulók tudatos közéleti részvételét, az aktív állampolgárrá válásukat, erősítse a demokrácia értékeit gondolkodásukban;
- tegye lehetővé a magyar kultúra értékeinek és más kultúrák értékeinek megismerését, az általuk közvetített értékek felismerését és befogadását, különös tekintettel a Kárpát-medencében együtt élő népekre, vallásokra;
- a történelmi események tanulmányozása tegye képessé a szakképző iskolai tanulókat a jelenben való eligazodásban, és segítse a jövőre való felkészülésüket;
- a szakképző iskolai tanulók életkorához és érdeklődéséhez igazodva a történelmi megismerés során kapjanak képet a múltról, és különösen a közelmúlt világáról, a jelent alakító tényezőiről;
- személyes élményt alakítson ki a tanulókban a történelmi szituációkkal kapcsolatban, lehetőséget biztosítson a történelemből fakadó tanulságok levonására;
- a történelem problémaközpontú megközelítése biztosítsa az önismereti, a társas kapcsolati kultúra fejlesztését és a pozitív énkép kialakítását a tanulókban;
- a társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek ismeretkör legfőbb feladata, hogy reflektáljon a diákok társadalmi tapasztalataira.

A tantárgy tanításának céljai a szakképző iskolai közismereti tantárgyrendszerben a következők:

- A differenciált történelmi gondolkodás kialakítása, az adatok, tények, fogalmak, a történettudomány által kínált konstrukciók (sémák) rugalmas adaptálásával, illetve

a történettudomány vizsgálati eljárásainak (történeti probléma felismerése, megfogalmazása, forráskritika, az interpretáció) alkalmazásával.

- A tanulók ismerjék fel és értsék meg azt, hogyan és miért éreztek, gondolkodtak, cselekedtek másként az emberek a múltban, mint a jelenben élők.
- A történelmi kulcsfogalmak, a történelmi folyamatok megértése és elsajátítása segíti a tanulókat a múltra vonatkozó magyarázatok, következtetések és értékelések megértésében, a történelmi ismeretek rendszerezésében, a múlttal és a múlt megismerésével kapcsolatos kérdések egyre árnyaltabb megválaszolásában, a különböző korok és események összehasonlításában, az összefüggések azonosításában, valamint az önálló következtetések és vélemények megfogalmazásában.
- A társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek ismeretkör legfőbb célja, hogy a különböző társadalomtudományok (szociológia, szociálpszichológia, politológia, jogtudomány, közgazdaság-tudomány stb.) nézőpontjából mutasson be jelenségeket, problémákat, és segítse a tanulókat ezek értelmezésében, következtetések megfogalmazásában; valamint segítse a szakképző iskolai tanulókat a szűkebb és tágabb környezetükben való eligazodásban, boldogulásban.
- Fontos cél továbbá, hogy a személyes tapasztalatra építő készségfejlesztő módszerek alkalmazásával a tantárgy alapozza meg és fejlessze a diákok szociális, erkölcsi és jogi érzékét, és erősítse problémamegoldó gondolkodásukat.

Lényeges eleme a kerettantervi programszerkezetnek a bemeneti és kimeneti mérések rendszere, amely által pontos képet lehet kapni a szakképző iskolába belépő tanulóknak a tantárgyhoz kapcsolódó kompetenciáiról és ismereteiről, illetve azok hiányáról, és ennek ismeretében lehet megvalósítani a szakképző iskolai közismereti kerettantervet, amely lehetőséget ad a tanulók különbözőségének kezelésére.

A 9–10. évfolyamon a történelem és állampolgári ismeretek tantárgyi célja az, hogy a tanulók képesek legyenek

- a magyar és az európai történelem és társadalom alapvető folyamatainak megértésére;
- annak felismerésére, hogy a magyar nemzet történelme a vele együtt élő nemzetiségek és etnikumok együttműködésének az eredménye is;
- az egyén szerepének értékelésére és a szűkebb és tágabb közösséghez tartozás felelősségének elfogadására;
- a társadalmi normák erkölcsi értékének és gyakorlati hasznának felismerésére, betartására;
- értékelni a tudást, megbecsülni az iskolát, az osztályközösséget, osztálytársaikat, valamint kihasználni a szakképző iskola által biztosított tanulási lehetőségeket.
- a társadalom és legfontosabb intézményeinek megismerésére, a működésük megértésére;
- a különböző világképek jellemzőinek felismerésére, a világvallások azonosítására;
- a politika világában való eligazodásra, saját értékeinek és érdekeinek megfelelő döntések meghozatalára;
- a gazdaság leglényegesebb információinak megértésére, az egyén gazdasági lehetőségeinek felmérésére és a pénzügyekben való tájékozódásra.

9. évfolyam

Heti óraszám: 1, éves óraszám: 36 óra

Ez az év olyan nevelési célok megvalósítására ad lehetőséget, mint a tanulók ún. történelmi gondolkodásának elmélyítése és kiszélesítése, valamint a tanulás, az iskola, a tudás értékeinek, hasznának felismertetése, a társadalom, a közösségek és az egyén kapcsolatának vizsgálata. Ezek a tartalmak olyan tevékenységeken keresztül valósulhatnak meg, amelyek mind az egyének, mind az osztályközösségek számára fejlesztést tesznek lehetővé.
Kompetenciák fejlesztése: A tanulók nem megfelelő szintű kulcskompetenciái, illetve a meglévő kompetenciák bővítésére, fejlesztésére adnak lehetőséget, mint például a szóbeli és írásbeli kifejezőkészség, az önálló véleményalkotás, a mérlegelő gondolkodás vagy a térbeli tájékozódás.

A 9. évfolyamon a történelem és állampolgári ismeretek tantárgyi célja az, hogy a tanulók képesek legyenek:

- a magyar és az európai történelem és társadalom alapvető folyamatainak megértésére;
- annak felismerésére, hogy a magyar nemzet történelme a vele együtt élő nemzetiségek és etnikumok együttműködésének az eredménye is;
- az egyén szerepének értékelésére, a szűkebb és tágabb közösséghez tartozás felelősségének elfogadására;
- a társadalmi normák erkölcsi értékének és gyakorlati hasznának felismerésére, betartására;
- értékelni a tudást, megbecsülni iskolát, az osztályközösséget, osztálytársaikat, valamint kihasználni a szakképző iskola által biztosított tanulási lehetőségeket.

Fejlesztési feladatok minden tematikai egységre vonatkozóan
Ismeretszerzés, tanulás A forrásokban és -feldolgozásokban található információk gyűjtése. A történelem tárgyi emlékeinek felismerése, értelmezése élőszóban vagy írásban vagy jelnyelven. A filmek, filmhíradók értelmezése. Történelmi esemény, intézmény, szervezet megismerése források alapján. Tájékozódás kézikönyvekben, az ismeretterjesztő folyóiratokban és az internet valamely magyar nyelvű keresőprogramjában. Ábra készítése a tankönyv, a munkafüzet, szakirodalom felhasználásával. *Mérlegelő gondolkodás* Különböző típusú források elemzése, ellentétes felfogású forrásrészletek összehasonlítása, értelmezése, feldolgozása. Azonos eseményről, jelenségről készült különböző forrásrészletek összehasonlítása. A forrásokban fellelhető leegyszerűsítő vélemények mérlegelő értelmezése tanári rávezetéssel. A média forrásértékének, jellegének felismerése, elemzése. Eltérő álláspontok felismerése megadott történelmi források és tudományos feldolgozások szövegében; az eltérések okainak vizsgálata. Kiemelkedő történelmi személyiségek döntéseinek értékelése. A történelem meghatározó jelentőségű történelmi személyiségei szerepének értékelése. *Kommunikáció* A korszakokra vonatkozó történelmi szakkifejezések helyes használata, a jelszókincs bővítése A történelmi fogalmak magyarázata. Egy téma bemutatása többféle módszer és eszköz (élőszó, térkép, kép, filmrészlet, tárgyak stb.) ötvözésével. Egy-egy előre megadott kérdés

kapcsán saját vélemény megfogalmazása, kifejtése szóban, írásban, és/vagy jelnyelven. Érvelési technikák ismerete és alkalmazása szóban és írásban és/vagy jelnyelven.. Hosszabb adatsorok, grafikonok, ábrák alapján történelmi változások felismerése és bemutatása. Szemléletes diagramok és grafikonok készítése gazdasági, társadalmi, demográfiai folyamatokról. Táblázatkészítés demográfiai, gazdasági és társadalomtörténeti adatok bemutatásához. Jártasság a feladatlapok kitöltésében; tájékozottság javítási elveiben és módszereiben.

Tájékozódás időben és térben
Fontosabb folyamatok vagy jelenségek időrendjének összeállítása. Időrendi táblázat készítése. Az időben való jártasság bemutatása élőbeszédben, írásban és/vagy jelnyelven és a térképen. A térben és időben játszódó események közötti kapcsolat felismerése. Időrendi táblázatok és térképek összehasonlítása, rajzok és térképek készítése. Az egyetemes és a magyar kronológiák használata. Történelmi jelenségek természeti feltételeinek megállapítása a szaktanár útmutatása alapján. Történelmi helyek azonosítása mai térképeken. Sematikus rajz készítése egy-egy történeti táj egységeiről. Tematikus történelmi térképek adatainak összehasonlítása (pl. gazdasági fejlődés, népsűrűség, nemzetiségi összetétel változása).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Európa a világban, Magyarország Európában**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás	Alapvető topográfiai ismeretek; elemi tájékozódás Magyarország és Európa térképein.	
A tematikai egységhez kapcsolódó nevelési célok	Képes térben elhelyezni saját lakóhelye fontosabb intézményeit, nagyobb városainkat, Magyarországot, a szomszédos országokat és az Európai Unió országait a kapcsolódó térképeken. Azonosítani tudja Magyarország megyéit és úthálózata fontosabb egységeit. Felismeri a térkép legfontosabb elemeit (vizek, domborzati jelölések, államhatárok, települések), azonosítja azokat a térképen.	
Ismeretek/Témák		
Lakóhelyünk és környezetünk a térben. Magyarország területi tagozódása. Magyarország és Európa.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Közép-Európa, Nyugat-Európa, Kelet-Európa, Dél-Európa, Észak-Európa, Európai Unió, régió, ország, állam, szövetség, rendszerváltás, demokratikus berendezkedés, úthálózat, infrastruktúra.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Múlt és jelen képekben és szövegekben I. Európa bölcsői**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás	Az általános iskolában tanultak.	
A tematikai egységhez kapcsolódó nevelési célok	Képes az európai civilizáció gyökereinek feltárására, az ókori demokrácia alapelveinek vázlatos összehasonlítására a modern demokrácia alapelveivel.	

	A tanuló felismeri, hogy egy több évszázadon keresztül fennálló állam felemelkedésében és hanyatlásában több tényező együttes hatása játszik szerepet, valamint, hogy a hosszú életű birodalmak társadalma, gazdasági élete, politikai berendezkedése folyamatosan változik. Tudja, hogy az antik kultúra a görög és a római kultúra kölcsönhatása során alakult ki, látja ennek az európai civilizációra gyakorolt hatását.
Ismeretek/Témák	
Az európai civilizáció kezdetei. Vallás, kultúra és sport az antikvitásban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*Fogalmak:* polisz/városállam, demokrácia, rabszolga, egyistenhit, zsidó vallás, kereszténység, Biblia, Újszövetség, olimpia. *Személyek:* Szolón, Jézus, Theodosius. *Topográfia:* Balkán-félsziget, Athén, Róma, Júdea, Olimpia. *Kronológia:* Kr.e. 776 (első ókori olimpia), Kr.e. 5. század (athéni demokrácia kialakulása), 395 (a Római Birodalom felosztása), 476 (a Nyugat-római Birodalom bukása).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Múlt és jelen képekben és szövegekben II. A középkor századai**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás	Az általános iskolai előzmények.	
A tematikai egységhez kapcsolódó nevelési célok	Érti a keresztény vallás szerepét az európai szellemi és hatalmi expanzióban, azonosítja az egyház társadalomépítő és -szabályozó tevékenységét, megérti távlatos jelentőségét. Tudatosítja az iszlám vallás civilizációformáló szerepét. Feltárja a középkori keresztény civilizáció örökségét, és kimutatja a középkori városi civilizáció továbbélését a modern európai civilizációban. A tanuló felismeri és tudatosul benne, hogy a magyarság eredetére vonatkozó álláspontok különbözőségét (a források rendkívüli hiányosságából és az egyes szaktudományok (történettudomány, régészet, nyelvészet) kutatási eredményeinek egymásnak olykor ellentmondó adataiból fakad). Megérti, hogy a kereszténység felvétele és az erre épülő államalapítás teremtette meg a magyar állam megerősödésének és fejlődésének feltételeit. Felismeri, hogy az Árpád-korban megszilárdult a keresztény magyar állam. A korszak jelentős uralkodói politikai életpályájának megismerésén keresztül belátja, hogy a több nemzetiségből álló Magyar Királyság a közép-európai régió egyik legerősebb államaként fejlődött, sorsa több ponton összekapcsolódott a környező államok és Nyugat-Európa fejlődésével.	
Ismeretek/Témák		
A középkori Európa birodalmai, társadalom és világkép. A magyar honfoglalás és az államalapítás. A középkori Magyar Királyság helye Európában.		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	*Fogalmak:* hun, barbár, gróf, lovag, lovagi erény, keresztes háború, egyház, pápa, Korán, iszlám, finnugor, nyelvrokonság, sztyeppe, törzs, honfoglalás, pogány, vármegye, Árpád-ház, jobbágy, forint, zsoldos hadsereg (pl. fekete sereg). *Személyek:* Attila, Nagy Károly, I. Ottó, Mohamed, Árpád, Géza, I. (Szent) István, IV. Béla, III. András, Károly Róbert, I. (Nagy) Lajos, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, Hunyadi Mátyás. *Topográfia:* Frank Birodalom, Német-római Császárság, Bizánc, Konstantinápoly, Szentföld, Kárpát-medence, Vereckei-hágó, Oszmán Birodalom, Nikápoly, Mohács. *Kronológia:* VII. század (az iszlám vallás alapítása), 800 (Nagy Károly császárrá koronázása), 895 táján (a honfoglalás), 1000 (I. Szent István megkoronázása), 1054 (az egyházszakadás), 1241–42 (a tatárjárás), 1301 (az Árpád-ház kihalása), 1308 (Károly Róbert királlyá választása), 1342 (I. [Nagy] Lajos), 1453 (Konstantinápoly elfoglalása), 1456 (a nándorfehérvári diadal), 1458–1490 (I. [Hunyadi] Mátyás uralkodása), 1526 (a mohácsi csata).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Múlt és jelen képekben és szövegekben III. Az újkor hajnala**	**Órakeret 3 óra**
Előzetes tudás	Az általános iskolai előzmények.	
A tematikai egységhez kapcsolódó nevelési célok	Belátja, hogy a világ különböző civilizációit összeköti az emberi alapszükségletek biztosításának igénye (élelem, biztonság, világ megértésének igénye stb.). Megérti, hogy a kultúrák találkozása milyen esélyeket és/vagy veszélyeket hordoz magában. A tanuló belátja, hogy Amerika felfedezése gyökeresen megváltoztatta a világ képét. Felismeri, hogy a kereskedelmi utak feletti ellenőrzés általában jelentős hatalmi pozíciót is jelent, valamint, hogy a kereskedelemi utak terén lezajló változások átrendezik a régiók közötti gazdasági erőviszonyokat, hosszú távon jelentős gazdasági, társadalmi és politikai következményekkel járnak. Belátja, hogy az oszmán-török katonai fölény mellett a politikai megosztottság is hozzájárult az ország három részre szakadásához. Megérti a részekre szakadt ország helyzetét a két nagyhatalom ütközőzónájában, és belátja, hogy a török kiűzését a hatalmi erőegyensúly felbomlása tette lehetővé. Átlátja a másfél évszázados török uralom rövid és hosszú távú következményeit.	
Ismeretek/Témák		
Felfedezések – a civilizációk találkozása. Vallási megújhodás Európában. Államformák és uralkodók az újkori Európában. A Magyar Királyság a birodalmak szorításában.		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	*Fogalmak:* világkereskedelem, selyemút, karavella, gyarmatosítás, reformáció, evangélikus, református, kapitalizmus, alkotmányos monarchia, parlament, abszolutizmus, végvár, kuruc. *Személyek:* Kolumbusz, Luther Márton, XIV. Lajos, Szapolyai János, Habsburg Ferdinánd, Dobó István, II. Szulejmán, Zrínyi Miklós, II. Rákóczi Ferenc. *Topográfia:* Anglia, Franciaország, Versailles, Buda, Eger, Szigetvár, Ónod. *Kronológia:* 1492 (Amerika felfedezése), 1517 (Luther fellépése, a reformáció kezdete), 1541 (Buda török elfoglalása, az ország tényleges három részre szakadása), 1552 (Eger sikertelen török ostroma), 1566 (Szigetvár eleste), 1703–11 (a Rákóczi-szabadságharc), 1707 (az ónodi országgyűlés), 1711 (a szatmári béke).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Múlt és jelen képekben és szövegekben IV. A modern világ születése**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás	Az általános iskolai előzmények.	
A tematikai egységhez kapcsolódó nevelési célok	Látja, hogy a felvilágosodás állította középpontba a világmindenség megértésének igényét, a tudományos megismerés elsőbbrendűségét, és hogy ezzel a tudományok fejlődésének új korszaka kezdődött. Belátja, hogy a hatalommegosztás és a képviseleti elv általánossá válása a polgári államokban a demokratikus jogok gyakorlásának kiterjesztését eredményezte. Felismeri, hogy az ipari forradalom, amely új energiaforrások hasznosítása mellett új technikai eszközök alkalmazásával és a termelési formák átalakításával létrehozta az ipari társadalmat, a népesség számszerű gyarapodását, urbanizációt és az ipari munkásság létszámának növekedését eredményezte. Tudatosul benne, hogy Magyarország a Habsburg Birodalom részét képezte, megérti a birodalmiságból fakadó problémák lényegét, és reális képet alkot Magyarország birodalmon belüli helyzetéről. Érti, hogy a korszakot a nemzeti és a liberális eszme megerősödése, valamint az európai centrumhoz való fölzárkózás kényszere határozza meg. Belátja, hogy ezek nyomán fogalmazódott meg a jobbágyi és rendi viszonyok megszüntetésének, az érdekegyesítés, a közteherviselés, valamint a nemzeti nyelv és kultúra megteremtésének szükségessége, amelyek a polgári viszonyok és a nemzeti önállóság megteremtését célozzák. Tudja, hogy e célok megvalósítása állította középpontba azokat a nagyformátumú politikusokat, akik túllépve egyéni érdekeiken, egymást kiegészítve, a közösség hosszú távú érdekeit szolgáló reformprogramok mellé állították a közvéleményt. Megérti, hogy a kiegyezés reális kompromisszum volt, amely megfelelt a kor erőviszonyainak. Látja a kiegyezés hosszú távú hatásait Magyarország fejlődésére, mely folyamatban a hazai zsidó polgárság kiemelkedő szerepet játszott.	
Ismeretek/Témák		
Forradalmak kora Európában. A Magyar Királyság a Habsburg Birodalomban.		

A reformkor és az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc. A dualizmus kora.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*Fogalmak:* felvilágosodás, tolerancia, egyenlőség, szabadság, enciklopédia, forradalom, Emberi és polgári jogok nyilatkozata, jakobinus diktatúra, terror, ipari forradalom, belső vándorlás, betelepítés, Ratio Educationis, nyelvrendelet, jobbágyrendelet, nyelvújítás, ipari forradalom, gyár, környezetszennyezés, jobbágyfelszabadítás, áprilisi törvények, honvédség, aradi vértanúk, dualizmus. *Személyek:* Bonaparte Napóleon, Mária Terézia, II. József, James Watt, Széchenyi István, Kossuth Lajos, Batthyány Lajos, Deák Ferenc. *Topográfia:* Bécs, Pozsony, Budapest, Nagy-Britannia, Amerikai Egyesült Államok, Németország, Osztrák-Magyar Monarchia. Kronológia: 1789. július 14. (a Bastille ostroma, a francia forradalom kitörése), 1793–1794 (a jakobinus diktatúra), 1804 (Napóleon császárrá koronázása), 1740–80 (Mária Terézia), 1780–1790 (II. József), 1825–1848 (a reformkor), 1848. március 15. (forradalom kitörése Pesten), 1848–1849 (forradalom és szabadságharc Magyarországon), 1867 (a kiegyezés).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Múlt és jelen képekben és szövegekben V. A szélsőségek évtizedei**	**Órakeret 3 óra**
Előzetes tudás	Az általános iskolai előzmények.	
A tematikai egységhez kapcsolódó nevelési célok	Látja az első világháború kirobbanásához vezető okokat, és azok komplex jellegét. Felismeri, hogy a korábban kialakult nagyhatalmi egyensúly felbomlása, a gyarmatokért való versengés, a létrejövő katonai szövetségek, a fegyverkezési verseny és a megoldatlan balkáni helyzet együttesen vezetett a háborúhoz. Érti, hogy az új hadászati eszközök és módszerek alkalmazása elhúzódó harcokkal és óriási ember- és anyagi veszteséggel jártak, és minden állampolgárt érintettek. Felismeri a békerendszer keltette új ellentmondásokat, különös tekintettel a kelet-közép-európai régióra Felismeri, hogy a háborús pusztítás, különösen a vereség és a gazdasági válságok egyik következménye a szélsőségek térnyerése. Érti, hogy a két világháború közötti magyar kül- és belpolitika egyik legfontosabb mozgatórugója a trianoni békeszerződés és annak hatásaira való reflektálás volt. Tudatosulnak benne a trianoni békeszerződés politikai életre, gazdaságra, társadalomra és közgondolkodásra gyakorolt hatásai, valamint a bethleni konszolidáció eredményei, hazai és nemzetközi összefüggései. Tudja, hogy mennyi áldozattal, pusztítással járt a második világháború, és hogy a holokauszt az emberiség, valamint az egész magyarság tragédiája. Megérti, miként került a háború során Magyarország kényszerpályára, és ez milyen következményekkel járt az ország sorsát illetően.	

	Tisztában van a háborús vereség és a megszállás közvetett és közvetlen következményeivel (pl. malenkij robotra elhurcolt magyar és német származású civilek, német nemzetiségű lakosság kitelepítése, a szlovákiai magyarok áttelepítése). Belátja, hogy Európában és hazánkban a XX. századi kirekesztésen alapuló (bűnbakképzésen alapuló) népirtások nem mehettek volna végbe a többségi társadalom tevőleges vagy hallgatólagos támogatása, valamint apátiája nélkül.
Ismeretek/Témák	
Az első világháború és következményei Európában, valamint Magyarországon. A totális diktatúrák jellemzői. Magyarország a két világháború között. A második világháború és következményei Európában, valamint Magyarországon.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*Fogalmak:* antant, központi hatalmak, jóvátétel, kiegyezés, kommunizmus, bolsevik, államosítás, diktatúra, Tanácsköztársaság, ellenforradalom, revízió, általános választójog, gazdasági világválság, nemzetiszocializmus, egypártrendszer, fajelmélet, antiszemitizmus, zsidóüldözés, deportálás, haláltábor, holokauszt, soá, porraimos, kényszermunkatábor, gulág. *Személyek:* Ferenc Ferdinánd, Károlyi Mihály, Kun Béla, Lenin, Sztálin, Adolf Hitler, Horthy Miklós, Bethlen István, Szálasi Ferenc. *Topográfia:* Budapest, Szarajevó, Párizs, Trianon, Auschwitz, Hirosima. *Kronológia:* 1914. június 28. (a szarajevói merénylet), 1914–1918 (az első világháború), 1918 (az őszirózsás forradalom), 1920 (a trianoni békediktátum aláírása). 1938 (a náci Németország megszállja Ausztriát), 1939. szeptember 1. (Németország megtámadja Lengyelországot, kitör a második világháború), 1941 (Magyarország belép a háborúba), 1943. január (a doni katasztrófa), 1944. tavasz (a németek megszállják Magyarországot), 1945. május 8. (a második világháború lezárása Európában), 1945. április (Magyarország felszabadítása a náci uralom alól, a szovjet megszállás kezdete, a háború vége Magyarországon), 1945. augusztus (atomtámadás Hirosima és Nagaszaki ellen).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Múlt és jelen képekben és szövegekben VI. A megosztott világ**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás	Az általános iskolai előzmények.	
A tematikai egységhez kapcsolódó nevelési célok	A tanuló értelmezi a háború utáni helyzetet és a megosztott világ kialakulásának folyamatát. Felismeri a hidegháború keltette helyi háborúk máig ható következményeit. Felismeri, hogy a modern technológia, a globalizációs folyamatok, a szabadság ideológiája és a kommunikációs rendszerek milyen szerepet töltöttek be a szovjet típusú rendszerek bukásában.	

	Felismeri a szovjet megszállás és az ebből fakadó korlátozott állami szuverenitás következményeit. Megérti, hogy Magyarországnak 1956-ban a rendkívül kedvezőtlen nemzetközi helyzetben, az erőegyensúlyra épülő politikai viszonyrendszerben nem sikerült kiszakadnia a szovjet tömbből. Felismeri, hogy az 1956-os forradalom és szabadságharc jelenlegi demokratikus rendünk egyik talpköve. Ismeri a Kádár-rendszer jellegét, és tisztában van annak mozgásterével. Képes sokoldalúan elemezni a Kádár-rendszer válságának és bukásának okait, körülményeit, felismeri a rendszer lényegi reformálhatatlanságát. Képes a globalizációs folyamatok, kihívások és az egységesülő Európa előnyeinek és hátrányainak sokoldalú feldolgozására. Tisztában van a rendszerváltozás előtti és az azt követő időszak politikai és gazdasági rendszere közötti legfontosabb különbségekkel.

Ismeretek/Témák

A kétpólusú világ és a megosztott Európa.

Magyarország vasfüggöny mögött.

1956-os forradalom és szabadságharc.

A szovjet tömb felbomlása, a demokratikus viszonyok kiépülése.

Tudományos és technikai forradalom.

A környező országok, határon túli magyarok.

Az Európai Unió alapelvei és intézményei.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	*Fogalmak:* hidegháború, szuperhatalom, fegyverkezési verseny, vasfüggöny, Szovjet Kommunista Párt, berlini fal, ÁVH, vallásellenesség, centralizáció, választási csalás, koncepciós per, államosítás, termelőszövetkezet (téesz), kétkeresős családmodell, kitelepítés, emigráció, gulyáskommunizmus, rendszerváltás, MDF, SZDSZ, FKgP, FIDESZ, KDNP, MSZP, Európai Unió, schengeni övezet. *Személyek:* Gagarin, Neil Amstrong, Hruscsov, Kennedy, Gandhi, Rákosi Mátyás, Kádár János, Nagy Imre, Reagen, Mihail Gorbacsov, Antall József. *Topográfia:* Korea, Kuba, Vietnám, Berlin, Afganisztán, Csehszlovákia, Csehország, Szlovákia, Jugoszlávia, Szlovénia, Horvátország, Szerbia, Bosznia-Hercegovina, Szerbia, Koszovó. *Kronológia:* 1949 (a kommunista alkotmány), 1961 (a berlini fal építése, Gagarin űrrepülése), 1969 (az első Holdra szállás), 1956. október 23. (a forradalom kirobbanása), 1956. november 4. (szovjet támadás indul Magyarország ellen), 1973 (első olajárrobbanás), 1989. június 16. (Nagy Imre és társainak újratemetése), 1990 (szabad országgyűlési és önkormányzati választások), 1991 (Jugoszlávia bomlásnak indul), 1993 (Csehország és Szlovákia szétválása), 2004 (Magyarország és kilenc másik állam csatlakozása az Európai Unióhoz).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Múlt és jelen képekben és szövegekben VII. A magyar társadalom a rendszerváltás után.**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás	Az általános iskolai előzmények.	
A tematikai egységhez kapcsolódó nevelési célok	Reális kép alakul ki a tanulóban Magyarország szerepéről és lehetőségeiről az európai integráción belül, továbbá ismeri fontosabb külkapcsolatait, és tudatosul benne a jelentősebb nemzetiségi és emigráns közösségek híd-szerepe. Képes a nemzet, kisebbség és a helyi társadalmak fogalmak szakszerű használatára. Képes a társadalom makro- és mikrostruktúráját alkotó elemeinek azonosítására, a társadalom tagoltságából eredő egyenlőtlenségek felismerésére, azok okainak azonosítására.	
Ismeretek/Témák		
Az ezredforduló magyar társadalma. A mai magyar társadalom jellemzői, problémái. Hazánk kiemelkedő tudományos-technikai, kulturális és sportteljesítményei.		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	szabadpiac, privatizáció, társadalom, munkanélküliség, társadalmi egyenlőtlenség, gazdagok, középosztály, szegények, népességfogyás, várható élettartam, elöregedés, korfa, iskolázottság, létminimum, deviancia (bűnözés, öngyilkosság, kábítószer-fogyasztás, mentális betegségek, prostitúció), norma, nemzetiségek, cigányság társadalmi helyzete, felekezeti megoszlás, hungarikum, világörökség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Múlt és jelen képekben és szövegekben VIII. A tanuló társadalom.**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás	Az általános iskolai előzmények.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tanuló felismeri az iskola szerepének jelentőségét az egyén és a társadalom életében. Tisztában van a tanulással kapcsolatos jogokkal és kötelességekkel. Látja a tanulás és a munkaerő-piaci szerepvállalás összefüggéseit. Felismeri és elfogadja a tanulási és munkatevékenység emberformáló és értékteremtő erejét.	
Ismeretek/Témák		
Az oktatás és iskola a múltban. A tanuló társadalom és az élethosszig tartó tanulás.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	oktatás, iskola, tanítás, tudásépítés, tanuló, tanuló felnőtt, képzettség, képzetlenség, információs társadalom, élethosszig tartó tanulás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**A tanulók teljesítményének a mérése**	**Órakeret 2 óra**

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	A tanuló ismerje Magyarország helyét Európában, földrajzi, politikai elhelyezkedését, a magyar államszervezet főbb szereplőit, az önkormányzati intézményeket, a tömegmédia fontosabb csatornáit, a manipuláció eszközeit. Képes legyen értékelni, megbecsülni az egyéni és közösségi értékeket, a tudást, a tanulást, és értse az egész életen át tartó tanulás személyes és társadalmi szükségességét. A tanuló legyen tisztában a társadalom és gazdaság alapvető tulajdonságaival, ismerje fel a történelemben zajló változásokat és azt, hogy ezeknek az ismerete nélkülözhetetlen a napjainkban zajló társadalmi, gazdasági, politikai, művészeti folyamatok (és azok változásainak) a megértéséhez.

10. évfolyam

Heti óraszám: 1, éves óraszám: 35 óra

A 10. évfolyam programját a tanulók forrás- és tevékenységközpontú munkáltatása határozza meg. A tanév célja, hogy a tanulók képessé váljanak:

- a társadalom és legfontosabb intézményeinek megismerésére, a működésük megértésére;
- a különböző világképek jellemzőinek felismerésére, a világvallások azonosítására;
- a politika világában való eligazodásra, saját értékeinek és érdekeinek megfelelő döntések meghozatalára;
- a gazdaság leglényegesebb információinak megértésére, az egyén gazdasági lehetőségeinek felmérésére és a pénzügyekben való tájékozódásra.

Kompetenciák fejlesztése: A tanulók nem megfelelő szintű kulcskompetenciái, illetve a meglévő kompetenciák bővítésére, fejlesztésére adnak lehetőséget, mint például a szóbeli, írásbeli, jelnyelvi kifejezőkészség, az önálló véleményalkotás, a kritikai gondolkodás vagy a térbeli tájékozódás.

Fejlesztési feladatok minden tematikai egységre vonatkozóan
Ismeretszerzés, tanulás A forrásokban és -feldolgozásokban található információk gyűjtése. A történelem tárgyi emlékeinek felismerése, értelmezése élőszóban vagy írásban. A filmek, filmhíradók értelmezése. Történelmi esemény, intézmény, szervezet megismerése források alapján. Tájékozódás kézikönyvekben, az ismeretterjesztő folyóiratokban és az internet valamely magyar nyelvű keresőprogramjában. Ábra készítése a tankönyv, a munkafüzet, szakirodalom felhasználásával. *Mérlegelő gondolkodás* Különböző típusú források elemzése, ellentétes felfogású forrásrészletek összehasonlítása, értelmezése, feldolgozása. Azonos eseményről, jelenségről készült különböző forrásrészletek összehasonlítása. A forrásokban fellelhető leegyszerűsítő vélemények elemző értelmezése tanári rávezetéssel. A média forrásértékének, jellegének felismerése, elemzése. Eltérő álláspontok felismerése megadott történelmi források és tudományos feldolgozások szövegében; az eltérések okainak vizsgálata. Kiemelkedő történelmi személyiségek döntéseinek értékelése. A történelem meghatározó jelentőségű történelmi személyiségei szerepének értékelése *Kommunikáció* A korszakokra vonatkozó történelmi szakkifejezések helyes használata. A történelmi fogalmak magyarázata. Egy téma bemutatása többféle módszer és eszköz (élőszó, térkép, kép, filmrészlet, tárgyak stb.) ötvözésével. Egy-egy előre megadott kérdés kapcsán saját vélemény megfogalmazása, kifejtése. Érvelési technikák ismerete és alkalmazása szóban és írásban. Előadás készítése (meghatározott terjedelemben) történeti témákról, segédeszközök felhasználásával. Hosszabb adatsorok, grafikonok, ábrák alapján történelmi változások felismerése és bemutatása. Szemléletes diagramok és grafikonok készítése gazdasági, társadalmi, demográfiai folyamatokról. Táblázatkészítés demográfiai, gazdasági és társadalomtörténeti adatok bemutatásához. Jártasság a feladatlapok kitöltésében; tájékozottság javítási elveiben és módszereiben. *Tájékozódás időben és térben*

Fontosabb folyamatok vagy jelenségek időrendjének összeállítása. Időrendi táblázat készítése. Az időben való jártasság bemutatása élőbeszédben, írásban és a térképen. A térben és időben játszódó események közötti kapcsolat felismerése. Időrendi táblázatok és térképek összehasonlítása, rajzok és térképek készítése. Az egyetemes és a magyar kronológiák használata. Történelmi jelenségek természeti feltételeinek megállapítása a szaktanár útmutatása alapján. Történelmi helyek azonosítása mai térképeken. Sematikus rajz készítése egy-egy történeti táj egységeiről. Tematikus történelmi térképek adatainak összehasonlítása (pl. gazdasági fejlődés, népsűrűség, nemzetiségi összetétel változása).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**A tanulók teljesítményének a mérése**	**Órakeret 2 óra**

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Társadalom és intézményei múltban és jelenben – Intézményeink működése**	**Órakeret 9 óra**
Előzetes tudás	Általános iskolai előzmények.	
A tematikai egységhez kapcsolódó nevelési célok	A tanuló képes a hivatalos és magánügyek megkülönböztetésére. Ismeri a legfontosabb országos intézmények – országgyűlés, kormány, minisztériumok, bíróságok, adóhivatal – feladatait, működését (a múltban és a jelenben). Átlátja a helyi intézmények – önkormányzat, polgármesteri hivatal, az egészségügyi, az oktatási és egyéb funkciójú helyi intézmények – rendszerét, azok feladatait.	
Ismeretek/Témák		
A modern polgári állam funkciói, intézményei. A demokratikus berendezkedés, a hatalommegosztás. A mai magyar állam főbb jellemzői. Az önkormányzat intézményei. Különböző ügyek intézésének gyakorlata, a kulturált viselkedés gyakorlása. Különböző emberi élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása, magatartásminták elemzése, értékelése. Mindennapi élethelyzetek elbeszélése, eljátszása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Állam, államszervezet, önkormányzat, hatalmi ág, demokrácia, alkotmány – alaptörvény.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**A világkép**	**Órakeret 10 óra**
Előzetes tudás	Általános iskolai előzmények.	
A komplex műveltség-területhez	A tanuló megismeri a különböző világkép-magyarázatokat, felismeri jellegzetességeiket és értékeli azokat.	

kapcsolható fejlesztési feladatok	Tisztában van a globalizáció legfontosabb jelenségeivel és folyamataival, értelmezi azok mindennapi életre gyakorolt hatásait, képes önálló vélemény megfogalmazására a fentiekkel kapcsolatban. A tanuló képes feltérképezni a generációk közötti kapcsolódások (egymásrautaltság, értékrendbeli változások, konfliktusok) jelentőségét, annak nehézségeit.

Ismeretek/Témák

Világmagyarázatok, a világról alkotott kép változásai. A sokszínű világlátás. Vallások, világvallások (különös tekintettel a zsidó, a keresztény és az iszlám vallásra).

A fogyasztói társadalom, a jóléti állam és a világgazdasági válságok.

Demográfiai problémák Európában és a világban.

A globalizáció és a fenntartható fejlődés. A globális világ kihívásainak hatása hazánk fejlődésére. Alapvető globális problémák tudatosítása. A kulturális globalizáció előnyei és hátrányai.

Generációk, generációs kérdések, konfliktusok. Az időskor és a különböző nemzedékek eltérő életmódja. A nemzedékek közti szolidaritás. Az együttélés szabályainak kialakítása és rendeltetése.

A család funkciójának és szerepének változásai napjainkban.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Világkép, civilizáció, filozófia, vallás, hit, fundamentalizmus, ateizmus, egyistenhit, többisten-hit, világvallás, földrajzi felfedezés, idealizmus, materializmus, gazdasági, társadalmi, politikai rendszer, berendezkedés, fejlődő és fejlett ország, globalizáció, fenntartható fejlődés, terrorizmus, információs társadalom, klímaváltozás, környezetszennyezés, migráció, nyugdíjrendszer, társadalmi szolidaritás, inaktív korú népesség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**A politika világa – a demokratikus politikai berendezkedés**	**Órakeret 8 óra**
Előzetes tudás	Általános iskolai előzmények.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tanuló ismeri a politikai alapfogalmakat, egyben értelmezi azokat a mai magyar politikai életre. Történelmi példákon keresztül felismeri a szélsőséges politikai irányokban rejlő veszélyeket (pl. a nemzetiszocialista és a kommunista diktatúrák bűntettei [kirekesztés, megkülönböztetés, holokauszt, Gulág]). Képes a demokrácia működésének modellálására, a jogok és kötelességek rendszerének átlátására. Megismeri az Alaptörvény fontosabb részleteit, rendelkezéseit.	

Ismeretek/Témák

A gazdaság, a társadalom és a politika kapcsolata.

A politikai berendezkedések: a demokrácia és a diktatúra.

A rendszerváltás Magyarországon.

Az Alaptörvény főbb pontjai. A politizálás színterei. A politikai pártok ma Magyarországon.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Politika, demokrácia, diktatúra, kirekesztés, fajgyűlölet, antiszemitizmus, holokauszt, Gulág, párt, politikai jog, rendszerváltás, alkotmány, alaptörvény, jogállam.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Gazdaság, gazdálkodás, pénzügyek**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás	Általános iskolai előzmények.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tanuló képes közgazdasági és pénzügyi ismeretek, összefüggések megértésére. Hasznos ismeretekkel rendelkezik az egyéni gazdálkodás (egyéni költségvetés) terén, valamint tisztában van az ország költségvetésének legalapvetőbb kérdéseivel (milyen területekből áll, miből finanszírozzák). Megfelelő tudással, realitásérzékkel rendelkezzen ahhoz, hogy felelős gazdasági döntést hozhasson –képes a különböző lehetőségek összevetésére, mérlegelésre, felelős döntések meghozatalára.	
Ismeretek/Témák		
A legfontosabb közgazdasági fogalmak (gazdasági ágazatok, gazdasági szereplők, tőke). Az egyén gazdálkodása, a háztartások gazdálkodása. A legfontosabb pénzügyi ismeretek (bankok, banki szolgáltatások, számlák, hitel, kamat, megtakarítás, thm, bankkártyák, valutaárfolyam, jelzálog). Egyéni költségvetés készítése. Mindennapi élethelyzetek elbeszélése, eljátszása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gazdasági ágazat, költségvetés, vállalkozás, tőke, banki szolgáltatás, pénzügyi tranzakció.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**A tanulók teljesítményének a mérése**	**Órakeret 2 óra**

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	A tanuló képes legyen a körülötte lévő társadalmi-természeti környezet változásait érzékelni, véleményt nyilvánítani a különböző események kapcsán; tudja, hogy milyen társadalmi normák érvényesek rá, és ezek betartásával legyen képes saját érdekeinek megfelelően cselekedni. A tanuló legyen tisztában a társadalom és a gazdaság alapvető tulajdonságaival, ismerje fel a történelemben zajló változásokat, és azt, hogy ezeknek az ismerete nélkülözhetetlen a napjainkban zajló társadalmi, gazdasági, politikai, művészeti folyamatok (és azok változásainak) a megértéséhez.

A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel.

11. évfolyam (teljes képzés – kifutó)

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Társadalom és intézményei múltban és jelenben – Intézményeink működése**	**Órakeret 10 óra**
Előzetes tudás	Általános iskolai előzmények.	
A tematikai egységhez kapcsolódó nevelési célok	A tanuló képes a hivatalos és magánügyek megkülönböztetésére. Ismeri a legfontosabb országos intézmények – országgyűlés, kormány, minisztériumok, bíróságok, adóhivatal – feladatait, működését (a múltban és a jelenben). Átlátja a helyi intézmények – önkormányzat, polgármesteri hivatal, az egészségügyi, az oktatási és egyéb funkciójú helyi intézmények – rendszerét, azok feladatait.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
A modern polgári állam funkciói, intézményei. A demokratikus berendezkedés, a hatalommegosztás. A mai magyar állam főbb jellemzői. Az önkormányzat intézményei. Különböző ügyek intézésének gyakorlata, a kulturált viselkedés gyakorlása. Különböző emberi élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása, magatartásminták elemzése, értékelése.	

Mindennapi élethelyzetek elbeszélése, eljátszása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Állam, államszervezet, önkormányzat, hatalmi ág, demokrácia, alkotmány – Alaptörvény.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**A világkép**	**Órakeret 10 óra**
Előzetes tudás	Általános iskolai előzmények.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tanuló megismeri a különböző világkép-magyarázatokat, felismeri jellegzetességeiket és értékeli azokat. Tisztában van a globalizáció legfontosabb jelenségeivel és folyamataival, értelmezi azok mindennapi életre gyakorolt hatásait, képes önálló vélemény megfogalmazására a fentiekkel kapcsolatban. A tanuló képes feltérképezni a generációk közötti kapcsolódások (egymásrautaltság, értékrendbeli változások, konfliktusok) jelentőségét, annak nehézségeit.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Világmagyarázatok, a világról alkotott kép változásai. A sokszínű világlátás. Vallások, világvallások (különös tekintettel a zsidó, a keresztény és az iszlám vallásra). A fogyasztói társadalom, a jóléti állam és a világgazdasági válságok. Demográfiai problémák Európában és a világban. A globalizáció és a fenntartható fejlődés. A globális világ kihívásainak hatása hazánk fejlődésére. Alapvető globális problémák tudatosítása. A kulturális globalizáció előnyei és hátrányai. Generációk, generációs kérdések, konfliktusok. Az időskor és a különböző nemzedékek eltérő életmódja. A nemzedékek közti szolidaritás. Az együttélés szabályainak kialakítása és rendeltetése. A család funkciójának és szerepének változásai napjainkban.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Világkép, civilizáció, filozófia, vallás, hit, fundamentalizmus, ateizmus, egyistenhit, többistenhit, világvallás, földrajzi felfedezés, idealizmus, materializmus, gazdasági, társadalmi, politikai rendszer, berendezkedés, fejlődő és fejlett ország, globalizáció, fenntartható fejlődés, terrorizmus, információs társadalom, klímaváltozás, környezetszennyezés, migráció, nyugdíjrendszer, társadalmi szolidaritás, inaktív korú népesség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**A politika világa – a demokratikus politikai berendezkedés**	**Órakeret 8 óra**
Előzetes tudás	Általános iskolai előzmények.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tanuló ismeri a politikai alapfogalmakat, egyben értelmezi azokat a mai magyar politikai életre. Történelmi példákon keresztül felismeri a szélsőséges politikai irányokban rejlő veszélyeket (pl. a nemzetiszocialista és a kommunista diktatúrák bűntettei [kirekesztés, megkülönböztetés, holokauszt, Gulág]). Képes a demokrácia működésének modellálására, a jogok és kötelességek rendszerének átlátására. Megismeri az Alaptörvény fontosabb részleteit, rendelkezéseit.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
A gazdaság, a társadalom és a politika kapcsolata. A politikai berendezkedések: a demokrácia és a diktatúra. A rendszerváltás Magyarországon. Az Alaptörvény főbb pontjai. A politizálás színterei. A politikai pártok ma Magyarországon.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Politika, demokrácia, diktatúra, kirekesztés, fajgyűlölet, antiszemitizmus, holokauszt, Gulág, párt, politikai jog, rendszerváltás, alkotmány, Alaptörvény, jogállam.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Gazdaság, gazdálkodás, pénzügyek**	**Órakeret 8 óra**
Előzetes tudás	Általános iskolai előzmények.	

A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tanuló képes közgazdasági és pénzügyi ismeretek, összefüggések megértésére. Hasznos ismeretekkel rendelkezik az egyéni gazdálkodás (egyéni költségvetés) terén, valamint tisztában van az ország költségvetésének legalapvetőbb kérdéseivel (milyen területekből áll, miből finanszírozzák). Megfelelő tudással, realitásérzékkel rendelkezzen ahhoz, hogy felelős gazdasági döntést hozhasson –képes a különböző lehetőségek összevetésére, mérlegelésre, felelős döntések meghozatalára.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
A legfontosabb közgazdasági fogalmak (gazdasági ágazatok, gazdasági szereplők, tőke). Az egyén gazdálkodása, a háztartások gazdálkodása. A legfontosabb pénzügyi ismeretek (bankok, banki szolgáltatások, számlák, hitel, kamat, megtakarítás, thm, bankkártyák, valutaárfolyam, jelzálog). Egyéni költségvetés készítése. Mindennapi élethelyzetek elbeszélése, eljátszása.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gazdasági ágazat, költségvetés, vállalkozás, tőke, banki szolgáltatás, pénzügyi tranzakció.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Év végi rendszerezés, összefoglalás**	**Órakeret 2 óra**

12. évfolyam (teljes képzés - kifutó)

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**A mai magyar társadalom 6 óra**
A komplex műveltség-területhez	Alakuljon ki a tanulóban a reális önismeret és önértékelés, a másik ember személyiségének tisztelete és megértése. Legyen képes életvitele tudatos alakítására. Alakuljon ki világos kép a tanulókban az általuk betöltött státusok szerepkészleteiről. Mélyüljön el a tanulók politikai és

kapcsolható fejlesztési feladatok	jogi szocializációja. Ismerkedjenek meg a társadalmi és gazdasági élet alapvető tényeivel, jelenségeivel, fogalmaival. Alakuljanak ki a tanulókban azok a képességek, amelyek a társadalom és gazdaság megértéséhez nélkülözhetetlenek. Fejlődjön a tanulók társadalmi tér- és időszemlélete. Ismerjék meg a társadalom működési mechanizmusait.

Ismeretek/fejlesztési követelmények
Társadalmi csoportok – társadalmi mobilitás. A társadalom rétegződése és térbeli szerkezete. Gazdagság és szegénység. Nemzeti és etnikai kisebbségek.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Szocializáció és társadalmi devianciák**	**Órakeret 6 óra**
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Törekedjen a tanuló az előítéletes magatartás következetes elutasítására. Ismerje meg és tudja elemezni a különféle tudományok (történelem, szociológia, jogelmélet, alkotmánytan, politológia, filozófia, közgazdaságtan stb.) anyagára támaszkodva a társadalom viszonyait, fogalmait, törvényszerűségeit. Ismerje fel a társadalmi problémákat, feszültségeket, és a lehetséges kezelési módokról legyenek fogalmai. Ismerje meg az alapvető állampolgári jogokat, és az állampolgárság kritériumait. Fejlődjenek ki a tanulókban olyan képességek és attitűdök, melynek birtokában képesek lesznek állampolgári jogaik gyakorlására. Erősödjön nemzeti tudata, fejlődjön a humánus, értékeket védő magatartásuk.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Bűnözés, vandalizmus. Alkoholizmus. Idegengyűlölet. Kábítószer-használat, függőségek. A szocializáció fogalma, tartalma és színterei. Problémák a szocializáció folyamatában.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Az iskola világa**	**Órakeret 5 óra**

A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tanuló lássa árnyaltan az embereket; elemezze önmaga és mások döntéseit; ismerje fel, hogy milyen viszonyok fűzik őt környezetéhez, és kiért, miben és mennyiben felelős; fedezze fel a rokoni és baráti kapcsolatok értékeit; család- és gyermekbarát gondolkodása és attitűdjei alakuljanak ki; ismerje fel, hogy mit tehet a közjó és az emberi jogok védelmében; becsülje az emberi életet és a természeti értékeket. Ismerje az emberi együttélés alapelveit; sajátítsa el a tudatos belátáson alapuló kritikát; mélyüljön el jogérzéke, társadalmi felelősségtudata; ismerje az etika alapfogalmait; tudjon érvelni az ember kilétéről, a jó és rossz mibenlétéről, az erényekről folytatott vitákban; fogalmazza meg saját maga és környezete számára a helyes cselekedet alapelveit.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
A műveltség társadalmi szerepe. Közoktatás – szakoktatás – felsőoktatás. A művelődés iskolán kívüli formái és színterei. Az iskolán kívüli művelődésben, képzésben részt vevők érdekérvényesítési lehetőségei.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**A politika világa**	**Órakeret 8 óra**
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Fejlődjenek ki a tanulókban olyan képességek és attitűdök, melynek birtokában képesek lesznek állampolgári jogaik gyakorlására. Erősödjön nemzeti tudata, fejlődjön a humánus, értékeket védő magatartásuk. Ismerjék meg a tanulók a demokratikus politikai intézményrendszert. Ismerjék fel a nemzetközi munkamegosztás szerepét és fontosságát. Legyenek tisztában korunk globális kérdéseivel, az emberiség közös történelmi felelősségével. Ismerjék az európai integrációs folyamatok lényeges elemeit. Ismerjék meg azokat a kapcsolódási pontokat, melyek Magyarországot Európával összekötik.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
A politika fogalma. Diktatúra és demokrácia. Az érdekérvényesítés különféle módjai.	

Tömegkommunikáció és politika. Rendszerváltás Magyarországon. A hazai pártok általános jellemzői. Érdekképviseleti szervezetek és nyomásgyakorló csoportok. A közvélemény-kutatás. Választási rendszer Magyarországon.	

Tematikai egység	**Adók**	**Órakeret 6 óra**
Előzetes tudás	Személyes tapasztalatok, munkával, jövedelemmel kapcsolatos ismeretek	
Ismeretek/fejlesztési feladatok		**Kapcsolódási pont**
Adók fajtái, csoportosításuk A jövedelemhez kapcsolódó adók: személyi jövedelemadó, adójóváírás, jövedelemadó kiszámítása, adófizetés, bevallás, járulékfizetés A fogyasztáshoz kapcsolódó adók: ÁFA, jövedéki adó, fogyasztási adó, Adózás rendje, adóhatóságok, adóellenőrzés Adózással kapcsolatos jogkövetkezmények, intézkedések		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	adó, bevétel, jövedelem, SZJA, ÁFA, EVA, jövedéki adó, iparűzési adó, kommunális adó, adóalap, jogosultság	

Tematikai egység	**A könyvelés alapjai**	**Órakeret 3 óra**
Előzetes tudás	Személyes tapasztalatok	
Ismeretek/fejlesztési feladatok		**Kapcsolódási pont**
A könyvelés alapjai: alapnyilvántartások, bevételi nyilvántartás, költségnyilvántartás, pénztárkönyv Pénzügytechnikai eszközök: számla, nyugta Számlaírás gyakorlása		

TESTNEVELÉS

A testnevelés és egészségfejlesztés műveltségtartalma ezen az iskolafokon – már a mérlegelő gondolkodásra alapozva – tovább mélyíti és bővíti a sportolás, aktív pihenés alkalmazásához szükséges ismereteket és mozgásos tevékenységeket, és az ehhez tartozó kompetenciákat. Ebben a szakaszban a munkaerőpiac kompetenciaelvárásainak és a Nat kulcskompetenciáinak tudatosítására és a Nat-nak megfelelő sportműveltség, sportágismeret elsajátítására kell elsősorban törekedni. További cél az önálló felelősségvállalás, a munkavállalásra alkalmazhatóság, a munkabírás, a tanulás és mozgás helyes aránya, a választás kialakítása a saját, előnyben részesített rekreációs terület irányába, és az azokkal kapcsolatos tudás összefoglalása, továbbfejlesztése. A műveltségterület ebben az életszakaszban közvetíti a civilizációs betegségek ismeretét, felismerési módjait, az ezek elleni küzdelem lehetőségét, módját.

A diák alapvetően képessé válik az eddig megszerzett tudás, kompetenciák birtokában a tárgyi és eszköztudását fejleszteni, valamint felelősen végig tudja gondolni a jövőjét sarkalatosan befolyásoló események fontosságát, azok szerepét. A kerettantervben megjelenő mozgásos és kognitív tartalmak sikeres akkomodációjának érdekében inkább a tanuló változó körülményekhez kapcsolódó alkalmazkodóképességét és nem a mozgásreprodukáló képességét fejlesztjük. A különböző testgyakorlási formák hozzájárulnak az általános értékteremtés mellett a közös és az egyéni érdekek képviseletéhez, valamint erősítik a tantárgy alapvető és aktuális motivációs tényezőit, pl. ötletszerzés, élményszerzés, jókedv, kaland, testformálás, fogyókúra, párválasztás, kikapcsolódás, feszültséglevezetés, örömszerzés, baráti kör, önmegvalósítás, teljesítménykontroll, sportolási divatok.

A kívánt célállapotban a szakképzési tanulmányait befejező fiatal képes a mozgáskommunikáció sokoldalú felhasználására, az iskolai testnevelésben tanult testgyakorlati ágak technikájának teljesítményhez kötött bemutatására, a testi képességekhez, az egészséges életmódhoz kapcsolódó ismeretek alkotó felhasználására, az egyéni és társas játékok, sporttevékenységek szervezéséhez szükséges ismeretek átadására és bemutatására.

A kerettanterv minden tanuló számára biztosítani kívánja a hatékony és élményszerű motoros tanulást. Módszereiben döntően a játékos cselekvéstanulást, az adekvát játékok és versengések alkalmazását helyezi előtérbe. Az egységesség és differenciálás elvét az általa vezérelt gyakorlatok során a legfőbb értékek közé sorolja. Ebben az oktatási szakaszban is megkülönböztetett figyelmet fordít a belső, didaktikai differenciálásra. Ez a záloga annak, hogy minden tanuló eljusson a megszerezhető tudás legmagasabb szintjére és megvalósulhassanak a társadalmi érdekeket is kifejező tantárgyi célok. A differenciálás alappillérei a tanulói képességek különbözősége, a motivációs háttér és a testneveléshez kapcsolódó egyéni célok. A fejlesztő munka igazodik a tanulásban mutatkozó alapvető tendenciákhoz, de az oktatási-nevelési folyamatban bekövetkező változásokhoz is. A belső didaktikai differenciálás emeli a motoros tanulás, de egyúttal a személyiségfejlesztés egyéb dimenzióiban bekövetkező fejlesztés hatásfokát is. A motoros tanulás sajátossága ugyanis, hogy a tudáshoz, a teljesítményhez vezető úton formálódnak az értelmi, érzelmi-akarati, szociális képességek és tulajdonságok. A fejlesztés várt eredményei ennek megfelelően a készségekben, a képességekben, az ismeretekben és az attitűdökben megfogalmazható követelményeket is tartalmaznak.

A szakképzési folyamat kimeneti szakaszához közeledve a tudatosan tervezett, rendszeres képzésben megjelenik a testkultúrához tartozó, a sportkultúrát és sportműveltséget

fejlesztő szabály-, élettani, anatómiai, illetve sporttörténeti oktatás, megteremtve a szükséges alapot és lehetőséget a közép- és emelt szintű érettségi vizsga sikeres teljesítéséhez, valamint az *állampolgárságra, demokráciára nevelés és az erkölcsi nevelés* segítéséhez. Az évfolyamszakasz vége az általános műveltséget elmélyítő, pályaválasztási szakasznak tekinthető – előtérbe lép a *pályaorientáció*, a saját életút iránti *felelősségvállalás*. A tanulók értik, tudják a kultúra és a testkultúra kapcsolatrendszerét, a mozgásigény és mozgásszükséglet alakulását a biológiai fejlődéssel összhangban, az önálló testedzés elméleti és gyakorlati alapjait, a testi képességek és a mozgásműveltség sokoldalú fejlesztésének módozatait, a *testi és a lelki egészség* megőrzésére vonatkozó lehetőségeket. Az alternatív, szabadtéri sportok kapcsán hangsúlyt kap a *környezettudatos* nevelés is.

Mindezek adják az egészségtudatos, sportos felnőtt élet kialakításának bázisát. Megteremtik az élethosszig tartó mozgásos tevékenységekhez szükséges felelős döntések elegendő és rugalmasan bővíthető információs készletét – kiteljesedik az *önértékelés*. Kialakítják a társas viszonyokba ágyazott személyes identitást, és képessé teszik a fiatalt arra, hogy a sportban átélt konkrét élményeket szimbolikus síkon értelmezze, az élet más területén szerzett tapasztalataival összevesse, és az összefüggéseket megértse – ezáltal erősödik a *nemzeti öntudat, a hazafias nevelés*.

Ebben a szakaszban célként jelenik meg az iskolai műveltség differenciált megszilárdítása, amelyben már feltűnnek a szakképzés előkészítéséhez, a pályaválasztáshoz, a munkavállalói szerepekhez szükséges kompetenciák. Ez a szakasz a tudás alapvető tényezőit és összetevőit a tartalomba ágyazott képességfejlesztés elvének a szem előtt tartásával szilárdítja meg. Ebben az életkorban már kiemelten valósulhat meg – a kognitív fejlesztési oldal figyelembevételével – a testnevelés és sport oktatásában az alapvető egészséggel és önismerettel kapcsolatos értékek elsajátítása.

A tantárgy tanításának alapja a szaknyelv fejlődését biztosító *kommunikációs kompetenciák*. Célja, hogy a tanulók képesek legyenek objektív módon elemezni saját egészségi állapotukat, ismerjék az egészségkárosító tényezőket, azok hatását, elkerülésük módját. Mindezek mellett tudatosan és minden tekintetben kielégítő módon kommunikáljanak, és saját véleményüket artikuláltan, határozottan fejtsék ki az egészségtudatos életvitellel kapcsolatban és a társaknak nyújtott segítségadás során.

A sikeres interperszonális részvétel érdekében elengedhetetlen a viselkedési szabályok és az általánosan elfogadott magatartás megértése, ezáltal fejlődik a *személyes és társas kapcsolati kompetenciák*. E kompetenciák alapját az a készség képezi, hogy építő módon tudjanak a tanulók *kommunikálni*, nézőpontokat kifejezni és megérteni, bizalmat keltő módon tárgyalni, és képesek legyenek az együttérzésre. Az egyénnek tudnia kell kezelni a stresszt és a frusztrációt, és építő módon kell ezeket kifejezésre juttatnia, továbbá különbséget kell tudnia tenni a személyes és a szakmai szféra között.

A sport- és mozgáskultúra bázisára építve fejlődnek a *munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák*, miszerint egyénileg és csapatban is képesek a személyek dolgozni. Kialakul az egyén saját erős és gyenge pontjai megítélésének képessége, valamint az a képesség, hogy az egyén a kockázatokat értékelni és adott esetben vállalni tudja. A mozgásminőség és mozgáskivitelezés elemzésén keresztül fejlődnek a *kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái.*

Iskolánkban a testnevelés speciális szerepe többirányú. A fejlesztésnek figyelembe kell vennie a tanulók adottságait, az átlagosnál gyakrabban előforduló mozgáskoordinációs zavarokat, testi fejlődési rendellenességeket, térbeli orientációs zavarokat. A tehetséggondozás fontos területe is egyben, ahol a hallássérült tanulók jó adottságaikat

fejlesztve a halló társaikkal azonos teljesítményekre képesek. Feladata a fizikai munkavégzésre történő testi és pszichikai felkészítés, a motoros képességek fejlesztése, fizikai kondíció növelése, egészséges életre nevelés, mozgásigény kialakítása, a halló gyermekekkel való kapcsolatok kiépítése, versenyhelyzetek teremtése.

Tekintettel iskolánk speciális helyzetére (súlyos fokban hallássérült gyermekek), az oktatás folyamán különös gondot fordítunk a feladatok pontos elmagyarázására, helyes megértetésére. Ehhez speciális kiegészítésként a verbális közlés mellett jelbeszédet is alkalmazunk. Természetesen így gondolunk arra is, hogy ennek felfogására, megértésére több időre van szüksége tanulóinknak.

Mivel gyerekeink sérülésükből adódóan (egyénileg eltérő mértékben) labilisabb egyensúlyérzékkel rendelkeznek, ennek kompenzálására speciális egyensúlygyakorlatokat végezünk. Ennek fokozott fejlesztése is elősegíti és lehetővé teszi tanulóinknak a testnevelés tantárgy követelményeinek elsajátítását.

A testnevelés tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A testnevelés tantárgy eredményességéhez fontos a mély és értő (motoros) tanulás képességének elsajátítása. A motoros tanulásra is igaz, hogy a környezettel kialakult kölcsönhatás eredményeként létrejövő, tartós és alkalmazkodó változás, amely a különböző tanulási formákkal összekapcsolódva a személyiség fejlődésének más területeire is hatást gyakorol. A különböző mozgásformák elsajátítása – különös tekintettel az általános iskola kezdeti szakaszában – jelentős befolyással van a tanuló kognitív fejlődésére, hiszen a mozgásos cselekvés célirányos, komplex kognitív-motoros tevékenység. Hatékony és eredményes motoros tanulás-tanítás csak akkor valósulhat meg, ha annak során figyelembe veszik az életkori és tanulási sajátosságokat, s ha az spirálisan építkező és gyakorlatorientált.
A kommunikációs kompetenciák: A testnevelés – az érthetőség, az árnyaltság és a pontosság elvárásainak mentén – fejleszti a nyelvi és jelnyelvi kommunikáció minőségét. A testnevelésben a kommunikáció általában nehezített körülmények között, felhívó, felszólító módon zajlik, amelynek nem lehet sajátja az erőtlenül formált és artikuláció nélküli beszéd. A tantárgy fejleszti a hallás utáni szövegértés mellett a kommunikáció más formáit is, úgymint a kéz- és karjelzéseket, a testmozgás, a sportolás közbeni gesztusokat, a tekintet és/vagy az arc izmainak játékát. A sporttevékenységek folyamatos metakommunikáció mentén folynak, elég csak a jelzésértékű testtartásokra vagy a távolodó-közeledő mozgások kifejezőerejére

gondolni. A szakkifejezések, a helyes terminológia elsajátításával lehetővé válik a procedurális tudás átfordítása a gondolkodás révén tervezhető motoros produktummá.
A digitális kompetenciák: Az információs és tudástársadalom korában meghatározóan fontos, hogy a korszerű digitális eszközök hogyan épülnek be a nevelés, az oktatás és a képzés tanítási-tanulási folyamataiba. A digitális kompetencia főbb területeinek – digitális jelenlét, életvezetés és produktivitás – fejlesztése a testnevelésnek és egészségfejlesztésnek is egyik kiemelt célja. A digitális kompetencia a testnevelés tantárgy esetében is elengedhetetlen, példaként említhető a teljesítménymonitorozás, a mozgáselemzés, az információkeresés, -szűrés és - feldolgozás digitális eszközökkel történő megvalósítása.
A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A motoros tanulás során elsősorban a cselekvéses tényező dominál, de a hatékonysága és eredményessége – a verbális metódusok által – a kognitív komponensektől is függ. A beszéd és a gondolkodás kapcsolata révén válik lehetővé a motoros tevékenységekkel összefüggő ismeretek és tapasztalatok tárolása, felidézése. A nyelvhasználat teszi lehetővé a mozgásos cselekvéstanuláshoz szükséges ideomotoros kép, a gondolati modell kialakítását, tervezését. A kreatív feladatmegoldásokon alapuló problémamegoldó gondolkodás egyaránt megjelenik a nyílt jellegű mozgáskészségek (pl. sportjátékok) változatos döntéshozatali játékhelyzeteiben és a kognitív típusú testnevelési játékokban (pl. táblajátékok mozgásos változatai).
A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A testnevelés tantárgy a személyes és társas kompetenciák fejlesztésének egyik terepe. Az iskolának fejlesztenie szükséges a szomatikus egészséggel, a társas-érzelmi jólléttel, a biztonsággal kapcsolatos kompetenciákat. A fejlesztés kiterjed a testi jóllét és a motoros teljesítőképesség kialakítására is. A tantárgy tanulásának és tanításának jelentős közösségfejlesztő hatása van. Külön kiemelendők a csapatsportokban fontos szerepet játszó együttműködési formák, a közösséget alakító tényezők (a közös célkitűzések, a közös gyakorlás élménye, a teljesítmény egyént és csapatközösséget formáló szerepe, a csapaton belüli összetartozás és egymásrautaltság stb.).
A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az iskola a kiemelkedő sportszakemberek és sportolók által létrehozott kreatív produktumok megismerésének egyik helye, ami az alkotó produkálás biztosításával támogatja, hogy a tanuló értelmezni tudja a sporteredmények személyes és társadalmi életre gyakorolt hatását. A tanuló ezeknek a kompetenciáknak az elsajátításával képessé válik arra, hogy saját tanulási tevékenységében is értékesnek tartsa a testnevelés, az egészségfejlesztés kreatív ötleteit és produktumait. Önmaga kreatív alkotásokat hoz létre (pl. alkotóképes játéktevékenység vagy bemelegítő gyakorlatok és edzésprogramok összeállítása) a tanulási tevékenység ezen

területén, és elsajátítja a fizikai aktivitás, a testedzés és a sportolás rekreációt támogató elemeit. A tanuló megtanulja értékként kezelni az olimpiai eszmét, az olimpiai játékokon elért eredményeket. Értékesnek tartja a magyar, az európai és a világ test-kulturális örökségét.
Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A testnevelés és egészségfejlesztés a tanuló ügyességét, erejét, állóképességét, szomatikus, mentális és érzelmi teherbírását fejlesztve teszi képessé az egyént a különböző munkatevékenységek elvégzésére. A sporttevékenység hozzájárul a munkaerkölcsi tulajdonságok (például fegyelmezettség, közösségi szemlélet, lelkiismeretesség, felelősségteljesség, munkaszeretet) kialakításához. A testnevelésben és a sportban alkalom nyílik a bátorságot, a kockázatot, az önállóságot, a monotóniatűrést és az innovációt igénylő tevékenységekre, a vállalkozáshoz szükséges kezdeményezőkészség alkalmazására és a határozott viselkedésre. Az önállóságot igénylő, döntési helyzeteket biztosító sportolás a tanulót hozzásegíti, hogy a munkavégzés során is hasonló módon cselekedjen. A testedzés, a sportolás – a szabadidő egészséges eltöltésén keresztül, rekreatív hatásával – elősegíti a munka utáni pihenést, kikapcsolódást és regenerálódást.
Értékelés: A tanulók mozgáshoz fűződő pozitív attitűdjének kialakítása érdekében az értékelés alapja a különböző sportági mozgáskészségekben, valamint a motorikus képességekben a tanuló önmagához mért fejlődése. A tanultsági szint méréséhez fontosak a különböző pontérték-táblázatok, számszerűsített vagy grafikonos statisztikai eljárások, de az egyes próbákon és teszteken elért eredmények mellett legalább olyan fontos az érzelmi-akarati tényezők figyelembevétele az értékelés, osztályozás során.
Iskolánkban a testnevelés speciális szerepe többirányú. A fejlesztésnek figyelembe kell vennie a tanulók adottságait, az átlagosnál gyakrabban előforduló mozgáskoordinációs zavarokat, testi fejlődési rendellenességeket, térbeli orientációs zavarokat. A tehetséggondozás fontos területe is egyben, ahol a hallássérült tanulók jó adottságaikat fejlesztve a halló társaikkal azonos teljesítményekre képesek. Feladata a fizikai munkavégzésre történő testi és pszichikai felkészítés, a motoros képességek fejlesztése, fizikai kondíció növelése, egészséges életre nevelés, mozgásigény kialakítása, a halló gyermekekkel való kapcsolatok kiépítése, versenyhelyzetek teremtése.

9. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportjátékok	Órakeret 50 óra
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő technikai és taktikai, elméleti és gyakorlati tudás. Aktív részvétel az előkészítő játékokban, sportjátékokban. Figyelmes és hatékony munkavégzés a gyakorlásban. Csapatjátékos tulajdonságok ismerete. Sportszerűség; a szabálykövető magatartás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A választott legalább két labdajátékra vonatkozóan: Az új játékfeladatokban, játékszituációkban a technikai, taktikai és szabályismeret tudatos és felelős alkalmazása, bővítése. A sportjáték-specifikus képességek megerősítése. A játékszituációk, játékfeladatok magasabb gondolkodási, motoros szinten történő megoldása a szabálykövetés, a csoportkonszenzus és az ellenfél tisztelete szempontjából is.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények

MOZGÁSMŰVELTSÉG

A labdajátékokra felkészítő mozgásfeladatok

Speciálisan előkészítő, rávezető, képességfejlesztő feladatok és testnevelési játékok

A labda nélkül végzett mozgások – szlalomfutások (változó irányokba), vágták, irányváltások, taposások helyben, súlypontemelkedések, ugrások páros és egy lábbal, váltott lábbal – gyakorlási hatékonyságának, játékban való eredményes használatának továbbfejlesztése.

Az alapmozgások nagyszámú variációja irányban, sebességnöveléssel.

A reakcióidő és a társ mozdulatára reagálás optimumának elérése.

A helyezkedés, helyzetfelismerés továbbfejlesztése a labdáért való harcban, cselek labdával és labda nélkül, küzdések váll-váll érintéssel a labda megszerzéséhez.

Labdás ügyességfejlesztés egy-két labdával, a labdás ügyességfejlesztés összetettebb játékai: a labda fogadása, kezelése fokozódó lendületben, magasságban, távolságban, a labda továbbítása gyorsabban, lendületesebb, változó magasságokban, futás közben, labdavezetés, haladás a labdával gyors irányváltásokkal és ritmusváltásokkal.

Az adott sportjáték technikái gyakorlása testnevelési játékokban, kidobós, fogójátékok labdával, labdaszerző és -védő játékok, cicajátékok, pontszerzők, stilizált játékok, szabadon alkalmazott technikai-taktikai elemek és szabályismeretek mellett is.

A mozgástanulást segítő eszközök használata (szemüveg, célkeret stb.).

Bonyolultabb – kooperatív, kreatív – testnevelési és sportjátékok (pl. játékszabályok dinamikus változtatása, esélykiegyenlítő játékok, fordított eredményszámítás).

A sportjátékokra való előkészítésen túlmutató, stratégiai jellegű, az életszerepekre felkészítő és inklúziót támogató játékok.

Bemelegítés labdajáték foglalkozásra – részleges tanári irányítással

A bemelegítési modell ismételt gyakorlása és az önálló bemelegítésre való felkészítés. A modell minimális tartalma: sportjáték-specifikus futó-ugrómozgások, labda nélküli és labdás gyakorlatok az ízületek átmozgatására, labdavezetések variációi helyben és haladással, páros, mikrocsoportos labdás gyakorlatok, bemelegítő testnevelési játékok labda nélkül és labdával, az adott labdajáték specifikus technikai és taktikai előkészítő gyakorlatai.

A választott labdajátékok technikai és taktikai elemeinek gyakorlása, tökéletesítése, alkalmazása új variációkban, szituációkban.

Kosárlabdázás

Technikai elemek

Fokozódó lendületben, magasságban, távolságban, csökkenő hibaszázalékkal végrehajtott technikai elemek.
Taktikai elemek
Kisebb csapatrészekben azonos létszámmal egymás elleni játék teljes anyagának beépítése az 5:5 elleni játékba, félpályás és egészpályás gyakorlatokkal.
Emberfölényes helyzetek támadásban, védekezésben.
Emberfogás, területvédekezés. Ötletjáték támadásban.

Labdarúgás
Technikai elemek fokozódó kitartással, variációban, lendületben, magasságban, távolságban, csökkenő hibaszázalékkal
A labdás koordináció minőségi fejlesztése. Labdakezelések mozgás közben és irányváltoztatással, átadások különböző mértani alakzatokban. Rövid és hosszú labdaátadások talajon vagy levegőben. Induló-, futó-, átadási és lövőcselek védővel szemben. Fejelések technikái levegőből, társnak vagy kapura.
Taktikai elemek a variációk növelésével és végrehajtási minőség emelésével
Posztok betöltése: kapus, védő, középpályás, támadó.

Röplabda
Technikai elemek optimális erőközléssel, fokozódó magasságban, pontossággal, folyamatossággal, csökkenő hibaszázalékkal
A mélységlátást, labdához való igazodást elősegítő gyakorlatok, társtól dobott vagy falra feljátszott labdával. Gurulások, vetődések. Célba ütések és érintő labdatovábbítások mozdulatlan, majd mozgó céltárgyra vagy társhoz. A sáncolás technikája egyénileg és párban.
Támadás és védekezés alapvető megoldásai
két-három támadási technikák védelem nélkül és védelem ellen, védekező feladatok, biztosítás, változatos támadásbefejezések (erő, ív, elhelyezés stb. szempontjából).

Kooperativitás és versengés a labdajátékokban, a szabályok – játékszabályok begyakorlása – játékvezetési gyakorlat.

Az elsajátított játéktudásnak megfelelő színvonalú játékszabályok alkalmazása, betartatása növekvő tudatossággal és önállósággal az osztályszintű gyakorlások és mérkőzések során.
Játékszituációk előidézése egy-egy szabály begyakorlására, a játékszituáció megállítása, elemenkénti ismétlése a szabálytalanság korrekciója érdekében.
Játék egyszerűsített és fokozatosan bővülő szabályokkal.
Rövidített játékidővel gyakorlás, osztálymeccsek, villámtornák a diákolimpiáknak megfelelő versenyszerű körülmények és a helyi szabályozás szerint. Differenciált mennyiségű és minőségű játéklehetőség biztosítása.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS
Játéktípusok, szabályok, stratégiák működtetése.
A tanult játékstratégiák (támadó és védő alaptaktika, emberelőnyös-emberhátrányos játékszituációk) felhasználása a taktikai magyarázatok, beszélgetések és játékszervezés során.
Az animáció alkalmazása a játékok továbbfejlesztésében.
Különböző életkorra, az egyénre és a helyzetre jellemző érzelmi önkontroll. A siker egyéni és csoportos átélése, a kudarc elfogadása, mint a tevékenység természetes velejárója.
Az alkotó, kooperatív mozgásos tevékenységek kezdeményezése, az ötletek kulturált megfogalmazása és megvalósítása. Az együttjátszás előnyeinek, jelentőségének képviselete.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Játékrendszer, taktika, támadási rend, védelmi rend, önszerveződés, problémaorientált taktikai megoldás, támadási stratégia, védekezési stratégia, megegyezésen alapuló játék.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Torna jellegű feladatok**	**Órakeret 23óra**
Előzetes tudás	Részlegesen önálló, balesetmentes gyakorlás. Az alapvető torna mozgáselemek önálló bemutatása. A szabályok érthető megfogalmazása. A gyengébbeknek, a segítségre szorulóknak feltétel nélküli segítségadás. Sportágak versenyrendszeréről alapismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az iskolai tornajellegű feladatok, táncos mozgásformák során a reális énkép további alakítása. A gyakorlás során segítség adása és elfogadása, mások bátorítása révén a tevékenységek állandó motivációs hátterének biztosítása. Szabadabb és differenciáltabb önálló részvétel, az alkotókészség, kreativitás fejlesztése a gimnasztika, torna. Az esztétikus mozgás, a feszes, megtartott testmozgás további javítása. A test térbeli, időbeli és dinamikai érzékelésének, valamint a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának továbbfejlesztése. A saját kultúra újrateremtése iránti igény erősítése, a más népek kultúrája iránti tisztelet erősítése. Az ismeretek körének bővítése az adott versenysportágak hazai élvonaláról, ennek révén a nemzeti öntudat fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények

MOZGÁSMŰVELTSÉG

Gimnasztika

Térbeli alakzatok – rendgyakorlatok

Alakzatok, mozgások zárt rendben, alakzatváltozások. Variációk a ritmusban, a tempóban történő változtatással, rendgyakorlatok.

Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok

8-16 ütemű gimnasztikai gyakorlatok egyidejű fejlesztő hatásokkal, kiemelten a mély hát- és hasizmok, a függesztő öv, a lábboltozat izomzatának optimális és precíz működése által. Gimnasztikai gyakorlatok alkalmazása az izommunka jellege szerint (nyújtó, erősítő, ernyesztő-lazító) arányosan, minden testrész mozgásaira kiterjedően, növekvő önállósággal a gyakorlatok kiválasztásában, növekvő önállósággal a gyakorlatsorok összeállításában.
A gyakorlatok variálása szempontjai szerinti változatok a mozgásütem változtatásával, a kiinduló helyzet és kartartás változtatásával, a kéziszerek – súlyzó, bordásfal, pad, medicinlabda – alkalmazásával. A dinamikus és statikus erőkifejtés megkülönböztetése.
A különböző erőadagolás változatos gyakorlatai alkalmazása.

Összetett, komplex, fizikai képességeket fejlesztő gyakorlatok

Szabadgyakorlati alapformájú és természetes gyakorlatok differenciáltan, egyénre szabottan, állandó gyakorlási jelleggel. Erőgyakorlatok az egyén számára optimális ellenállás leküzdésével. Aerob állóképesség-fejlesztő eljárások a gimnasztika eszközeivel.
Az elrugaszkodás (dobbantás) gyorsaságának fejlesztése. Az egyensúlyozás továbbfejlesztésére a statikus helyzetek időtartamának és bonyolultságának növelése. Az esztétikus mozgások előadásmódja segítésére a testtartást biztosító kondicionális és koordinációs képességfejlesztő eljárások gyakorlása.

Torna – iskolai sporttorna
Célirányos előkészítő és rávezető gyakorlatok, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazó, átállító és mozgástanuló jelleggel. **Talajon és a helyi tanterv szerint választott legalább egy szeren** a korábbi követelményeken nehézségben túlmutató mozgásanyag tanulása, gyakorlása egységesen és differenciáltan.
Talajtorna
Tartásos gyakorlatelemek végzése: tarkóállás, fejállás, kézállás, mérlegek kéztámasszal, mérlegállások, spárgák, hidak.
Mozgásos gyakorlatelemek végzése: gurulóátfordulások különböző irányokba, tarkóbillenés, cigánykerék, vetődések, átguggolások, átterpesztések, lábkörzések, dőlések, felállások, egységesen az alapformában és differenciáltan a variációkban. Az esztétikus és harmonikus előadásmód rávezető eljárásai (feszítések, fejtartás, válltartás, spicc kidolgozása).
Az elemek mennyiségének és nehézségi fokának továbbfejlesztése – differenciáltan. Az egyéni optimum, az önálló bővítés lehetőségének megjelenítése az elemkapcsolatokban, gyakorlatokban.
A gyakorlatbemutatás rítusa minőségi paraméterek hozzáadásával történik az ellenőrzések során.
Szertorna
A helyi tanterv által meghatározott szeren vagy szereken történik: egységesen az alapformában, differenciáltan a variációkban és az elemek mennyiségében és nehézségi fokában, egyénre szabott segítségadással társak és/vagy tanár közreműködésével, önálló tervezéssel és gyakorlással.

Szertorna fiúk számára
Gyűrűn gyakorlás – kéz- és lábfüggések, függések, lefüggések, mellső függőmérleg, hajlított támasz, nyújtott támasz, alaplendület, lendületvétel, húzódás-tolódás támaszba, vállátfordulás előre, homorított leugrás, leterpesztés hátra.

Szertorna lányok számára
Gerendán gyakorlás – állások, térdelések, ülések, fekvések, térdelőtámaszok, mérlegek, guggolótámaszok, fekvőtámaszok, támaszban átlendítés, belendítés, hasonfekvésből emelés fekvőtámaszba, térdelőtámaszba, fordulatok állásban, guggolásban. Szökdelések, lábtartás-cserék, felugrás egy láb át- és belendítéssel, homorított leugrás

Szertorna – szerugrás, ugrószekrényen gyakorlás
Gyakorlás és kontroll a tanuló előzetes tudása és testalkata figyelembevételével. Az 5–8. osztályban tanultak továbbfejlesztése, az első és második ív növelése.
Felguggolások – homorított ugrások, vetődések, kanyarlatok, guggoló átugrások, terpeszátugrások, lebegőtámasz.
Bemelegítés a torna gyakorlásához, egy specifikus jellegű mozgássor megtanulása.
Célszerű gyakorlási és gyakorlásszervezési formációk működtetése növekvő tanulói önállósággal. A segítségadás technikái, felelős külső kontrollal – a hibajavítás beépítése a mindennapi gyakorlási szokásokba.
Versenyszituációkon keresztül a szabályok – pontozási hierarchia és szemlélet – gyakorlása, az 5–8. osztályban tanultak továbbfejlesztése.

Szabadgyakorlatok
Előkészítő tartásos és mozgásos elemek alapformái ismétlése, és új, összetett formák gyakorlása:
lábujjállások, terpeszállások, hajlított- és guggolóállások, lépő és kilépő állások, támadó- és védőállások, lebegő- és mérlegállások, nyújtott és hajlított ülések, lebegő ülések, térdelések,

térdelőmérlegek, fekvések, kéz és lábtámaszok, ujj- és kartartások és mozgások (lebegtetések, ejtések, fordítások, hullámok), statikus és dinamikus törzsmozgások és lábmozgások. *Fő mozgások alapformái ismétlése, és új, összetett formák gyakorlása:* Testsúlyáthelyezések, járások, futások, szökdelések, ugrások (öt alapforma megkülönböztetése), egyensúlyhelyzetek, forgások, hullámok. Önálló bővítési lehetőség, önálló gyakorlatrészek hozzáadása a minimumhoz. *Labdagyakorlatok* Fogások végzése, gurítások talajon és testen, labdavezetések változatos vonalon a levegőben, átadások, leütések, dobások, elkapások, labdatartások (kézzel, lábbal, térddel, nyakkal stb.) változatos szabadgyakorlati formák felhasználásával. Önálló bővítési lehetőség, önálló gyakorlatrészek hozzáadása a minimumhoz tanári irányítással (1 perc).
Egyéb tornajellegű mozgásformák: A tornajellegű kondicionális és koordinációs képességek és készségek alkalmazása más – a helyi lehetőségek szerint a helyi tantervben rögzített – mozgásrendszerekben. Gúlatorna, falmászás, gumiasztal, eszközös táncok stb. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A szakkifejezések és vezényszavak ismerete, a legismertebbek önálló használata a tervezésben, segítségadásban és a hibajavítás értelmezésében. A saját test szemlélése, elfogadása, változásainak követése, és az ezzel kapcsolatos félelmek, szorongások, frusztrációk megfogalmazásának képessége (önreflexió), átélése és tudatos felvállalása. A nemnek megfelelő mozgás dinamikájának és/vagy esztétikájának ismerete. A saját és társ testi épsége iránti felelősségvállalás. A társak gyenge, esetleg sérült oldalának segítése, az erősségek elismerése, támogatása. A divat és a média testkultúrára ható kedvező és kedvezőtlen tényezőinek szétválasztása (értékfelismerés, önértékelés). Tájékozottság a tanult versenysportágak versenyrendszeréről, a magyar élsportolók eredményeinek ismerete.
Kulcsfogalmak/ fogalmak | Szaknyelvi kifejezés, elem, vezényszó.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Atlétika jellegű feladatok**	**Órakeret 35 óra**
Előzetes tudás	A térdelő- és állórajt technikája, a fokozó- és repülőfutás összehangolt kar- és lábmunkája. A rövid- és hosszú távú futásnál irambeosztási tapasztalat. Váltás alsó botátadással. Távolugrás guggoló technikája. Kislabdahajítás beszökkenéssel. Lökőmozdulat oldal felállásból, dobások lendületvétellel is.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az atlétikai mozgásokat befolyásoló jellegzetes biomechanikai törvényszerűségek megismerése, egyre tudatosabb alkalmazása. Jártasság kialakítása az egyes szakági technikákban.	

	Az emberi teljesítőképesség jelenlegi határainak viszonyítása a saját teljesítményhez, ennek révén az önismeret fejlesztése. Az egyéni teljesítmény túlszárnyalására ösztönzés. Az általános atlétikus képességek továbbfejlesztése, a más sportágakban történő alkalmazhatóság érdekében is.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
MOZGÁSMŰVELTSÉG Futások, rajtok *A képességfejlesztés gyakorlatai* Az 5–8. osztályban végzett futóiskolai feladatok gyorsabban, erősebben és tudatosabban. Futóiskolai és futófeladatok bemutatás nélküli végrehajtása. Iramfutások. Aerob állóképesség fejlesztése, a kitartó futás távjának további növelésével, az önismeretre, a korábbi tapasztalatokra épített, a távnak megfelelő egyéni iram kialakításával. *A sportági technika gyakorlása* Futások 30-60 méteren. A térdelőrajt szabályos végrehajtása a rövid és hosszú sprintszámokban. A váltófutás botátadási technikáinak, a váltótávolság kialakításának (segédjelek alkalmazásával), és a váltás szabályainak gyakorlása. A gátfutás lendítő és elrugaszkodó lábmozgásának ismerete. A rövid, közép- és hosszú távok közötti futótechnika megkülönböztetése. A tartós futás technikájának kontrollja, az egyéni tartós futás sebességének kialakítása az önálló gyakorlás elősegítése érdekében. *Játékok és versenyek* Rajtversenyek, sprintversenyek. Fogójátékok. Egyéni, sor- és váltóversenyek gyors-, akadály- és váltófutással. Egyéb testnevelési játékok futófeladatokkal. Ugrások, szökdelések *A képességfejlesztés gyakorlatai* az 5–8. osztályban végzett ugróiskolai feladatok továbbfejlesztése, koordináltabban, nagyobb kiterjedéssel, erővel és tudatosabban, egylépéses sorozatelugrás, illetve kétlépéses sorozat felugrás. *A sportági technika gyakorlása* Az ugrás előtti utolsó három lépés ritmusának kialakítása. Az elrugaszkodó láb és a lendítő láb, kar megfelelő mozgásának összehangolása. A lépő távolugró technika végrehajtása, aktív leérkezéssel. Az egyéni nekifutás próbái nagyobb elugró terület kijelölése mellett. Az átlépő technika végrehajtása, 5-7 lépéses íven történő nekifutás. *Játékok és versenyek* Távolugróversenyek helyből és egyéni nekifutással. Magasugróversenyek egyéni nekifutással (érintő ugrások). Egyéni, sor- és váltóversenyek ugró és szökdelő feladatokkal. Egyéb testnevelési játékok ugrásokkal és szökdelésekkel. Dobások *A képességfejlesztés gyakorlatai* Különböző szerekkel változatos dobásformák végrehajtása egy és két kézzel, különböző kiinduló helyzetekből. Speciális erősítés kézisúlyzókkal, súlyzókkal, erőgépekkel. *A sportági technika gyakorlása* Célba és távolságra dobások hajító, lökő és vető mozdulattal. Hajítás nekifutással, ötlépéses dobóritmusban. A lekészítés technikájának és az impulzus-lépés, beszökkenés szerepének ismerete.	

A háttal felállásból történő lökés technikájának ismerete. Szabályos lökés végrehajtása oldal vagy háttal felállásból súlygolyóval vagy medicinlabdával. *Játékok és versenyek* Kislabdahajító és szabadon választható egyéb dobószerrel versenyek helyből és lendületszerzéssel. Súlylökő versenyek. Célbadobó versenyek. Dobóiskolai versengések. *Bemelegítési modellek* gyakorlása a kocogások, futások, ugrások, dobások végzése és a versenyek előtt. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A futóversenyek, a váltás szabályainak ismerete. A középtávok állórajtra vonatkozó szabályainak, a köríven futás szabályszerűségeinek, a repülőrajt előnyeinek ismerete. A savasodás jellegzetes hatásainak és annak teljesítőképességre gyakorolt hatásának ismerete. Az állóképesség-fejlesztő módszerek ismerete. A nekifutás jellemzőinek ismerete távol- és magasugrásnál. Az ugrószámok főbb szabályainak és a sérülések megelőzésének ismerete. A dobások főbb versenyszabályainak és balesetvédelmi, biztonsági rendjének ismerete. A magyar olimpiai futó-, ugró- és dobóeredmények ismerete.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Reakcióidő, mozdulat- és mozgásgyorsaság; lépéshossz, lépésfrekvencia; irambeosztás, pihenőidő; ugróláb, lendítőláb, felugrás, elugrás; optimális sebesség, maximális sebesség; súlypont, szögsebesség, pördület, fordulat, hatás-ellenhatás, belső ritmus, dinamizmus.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek	Órakeret 47 óra
Előzetes tudás	Motorikus képességek, mozgástapasztalatok. Balesetmentesen végzett, kevéssé ismert, szokatlan sportmozgások. A természetben űzhető sportok alapszabályai. A legfőbb balesetvédelmi és biztonsági szabályok alkalmazásszintű ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyi tárgyi feltételek függvényében legalább négy választott sportági mozgással a kívánt edzéshatás és élményszerzés elérése. Felkészítés az önálló vagy önszerveződő sporttevékenységek űzésére. A szervezet edzettségének, ellenállásának növelése a tudatosan szabadtéren tartott foglalkozásokkal. A testneveléssel és a sporttal kapcsolatos pozitív beállítódás, elköteleződés kialakítása az élményszerű, változatos és kötetlen foglalkozások által.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények

MOZGÁSMŰVELTSÉG

A helyi tárgyi feltételek függvényében **legalább négy** választott sportági mozgás mozgásműveltségének fejlesztése.

Az 5–8. osztályban felsorolt lehetséges sportok, vagy/és a helyi lehetőségek adta egyéb alternatív, szabadidős sportok. Az egyén által előnyben részesített, élethossziglan űzhető sportok alternatíváinak bővítése.

Előkészítés, felkészítés, képességfejlesztés

Az élményszerű, természetben végzett előkészítő és rávezető gyakorlatokkal, a természeti erők felhasználásával a szervezet alkalmazkodóképességének, az edzettségnek, fittségnek a fejlesztése. A természetben végzett önálló bemelegítés, gyakorlás – laza tanári kontrollal.

A környezettudatos viselkedés alapelveinek megismerése.

Közlekedésbiztonsági szabályok elsajátítása és betartása.

Felkészülés és együttműködés a különböző tábori lehetőségek, speciális, túra jellegű terhelések előtt és alatt.

Technika és taktika gyakorlása

Minimális helyigényű vagy kis eszközigényű sportmozgások megismerése. Az adott sportmozgás lehetőségekhez képest minél sokoldalúbb, balesetmentes elsajátítása, élményszerű gyakorlása.

Játékok, versengések, akadályok legyőzése a választott sportban, fizikai aktivitásban. A fair play szellemének és a személyes biztonságnak a szem előtt tartása minden mozgásos tevékenységben.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

Az élethosszig tartó mozgásos tevékenységek számára felelős döntésekhez szükséges képességek fejlesztése.

Az egyéni képességek kibontakoztatása közösségi tevékenységek során.

Transzferáló képesség fejlesztése a sportban átélt élményeknek az élet más területén, a saját és a környezet javára történő fordítására.

Információk átadása, mások tanítása, a megélt élmények, tábori tapasztalatok átadása.

Prevenciós és rekreációs tevékenységformák elsajátítása, kreatív alkalmazása.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kooperáció, önkéntesség, szabálykövető magatartás, segítségadás, környezettudatosság, edzettség, fittség, zene, ritmusérzék, egyensúlyérzék, bátorság-vakmerőség, közlekedési szabály.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önvédelem és küzdősportok	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A páros és küzdőjátékok, test-test elleni küzdelmek fajtái. A grundbirkózás mozgástechnikái, alapvető szabályai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egyén (ön)védelmét szolgáló egyszerűbb technikákban, küzdelmekben magas fokú jártasság elérése. A küzdő típusú sportágak, játékok tudatos alkalmazása során az önuralom erősítésére, a társak tiszteletére és a szabályok elfogadására szoktatás.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények

MOZGÁSMŰVELTSÉG

A test-test elleni feladatokat csak és kizárólag azonos nemű és közel azonos testalkatú tanulókkal végeztetjük.

Előkészítő és rávezető gyakorlatok, játékok a küzdésekhez.

Az 5–8. osztályos mozgásfeladatok variációinak gyakorlása, továbbfejlesztésük. Azon testi és pszichés képességek megerősítése, amik alkalmassá teszik a tanulót a bonyolultabb gyakorlatok végrehajtására.

Alap kézgyakorlatok, húzó-taszító gyakorlatok, lenyomó-emelő gyakorlatok, esések-zuhanások sérülésmentes elsajátítása, egészségi és élettani szabályok betartása.

Küzdőgyakorlatok szerrel, szer nélkül társakkal vagy önállóan.

Alapvető önvédelmi technikákat elsajátító gyakorlatok játékos és változó körülmények között.

A gyakorlatok tanulása saját képességek figyelembevétele mellett történik.

Grundbirkózás

A 7–8. osztályos kerettantervben felsorolt fogások, kitolások, kihúzások, emelések, szabadulások gyakorlása, cselekvésbiztos végrehajtása. Újabb elemkapcsolatok megismerése, megoldása.

Az egyensúlyhelyzetek tudatos kihasználása, mögékerülések, kiemelések állásból, térdelésből, földharcban.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

Az általános és küzdőjellegű sportágak gyakorlását megelőző specifikus bemelegítő mozgások ismerete.

Az eszközökkel végrehajtható küzdőfeladatok ismerete (tornabot, súlyzó, gumikötél, medicinlabda).

A balesetveszélyes helyzetek felismerése, megelőzése.

A küzdőfeladatok közben felmerülő saját és társas problémák konstruktív megoldása, és az ellentmondásos helyzetek szabálytudatos kezelése.

A sportszerűség, sikerorientáltság, kudarctűrés megfogalmazásának képessége.

A felmerülő vitákban érvelés a sportszerű magatartás mellett.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Páros és csapat küzdőjáték, tiszta győzelem, pontozásos győzelem, önismeret, tisztelet, tus, ippon.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Egészségkultúra – prevenció	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Légző, stressz- és feszültségoldó, valamint testtartásjavító gyakorlatok, alapvető gerinctorna-gyakorlatok, törzsizom-erősítő gyakorlatok és ellenjavallt gyakorlatok. Önfejlesztő mozgás, egészségtudatos szokás fogalma, gyakorlata. A prevenció tágabb értelmezése. A bemelegítés, a levezetés, a szervezet lecsillapítása jelentősége, szerepe. Tudatos baleset-megelőzés, a veszélyes helyzetek és a fenyegetettség elkerülése. A téli időjárás jótékony hatása az egészségvédelemre. A fájdalmak tűrése (oxigénadósság, savasodás).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A testkultúrához tartozó, az általános műveltséget fejlesztő élettani, anatómiai – elméleti és gyakorlati – tudás megalapozottá tétele. Az egészséges életvitel szükségleteivel kapcsolatos értékek és az egészségmegőrző szokásrendszer megerősítése. Az élethosszig tartó sportoláshoz szükséges felelős döntések rugalmasan bővíthető információs készletének rendszerezése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények

MOZGÁSMŰVELTSÉG

Bemelegítés

Általános bemelegítő mozgássor gyakorlása (futás, hajlítások, nyújtások, lendítések stb.).
Fizikai felkészülés a sérülésmentes sporttevékenységre.
Stretching gyakorlatok bemelegítő és levezető jelleggel.
A sportági területeken tanult speciális bemelegítések ismétlése.

Edzés, terhelés

A keringési rendszer terhelése megfelelő munkapulzusérték mellett, és a pulzus mérése (nyugalmi pulzus, munkapulzus, felső érték stb.).
Az intenzitás, ismétlésszám és a pihenőidő változtatása, hatása a terhelésre.
A fizikai fittség típusai, fejlesztési lehetőségei.
A fizikai aktivitás szintjének becslése, követése.
Részben önálló mozgásprogram-tervezés.
Testépítés – a főbb izomcsoportok izolált hatású gyakorlatai.
Gyakorlás az állapotfelmérés adataira épített célokért az edzettség fejlesztése, megőrzése érdekében – egyszerű edzéstervek a gyengeségek felszámolására.
Edzés korszerű (alternatív) eszközökkel, erőgépekkel, fitneszgépekkel.
Nemek közötti eltérések megjelenítése az edzésaktivitásban.
Gyakorlás az állapotfelmérés adataira épített célokért az edzettség fejlesztése, megőrzése érdekében.
Köredzéses módszer változatos mintákkal, mégy-hat feladattal.

Motoros tesztek – központi előírás szerint.
Az egészséges test és lélek megóvása.
A testsúly, testtömeg, illetve lehetőség szerint a testösszetétel mérése – összehasonlító idősoros adatrögzítés.
Stressz- és feszültségoldó gyakorlatok.
Képesség a fizikai és lelki egyensúly önellenőrzésen alapuló fenntartására.
A technikák használata a tanuló saját tanulási technikáinak tökéletesítésében.

A komputerhasználat ellensúlyozására megoldási minták gyakorlása. A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló gyakorlatanyag: a biomechanikailag helyes testtartás megőrzésének gyakorlatai – állandó gyakorlás a tanár és a társak kontrollja, hibajavítása mellett. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A testtartásért felelős izmok erősítését és nyújtását szolgáló gyakorlatok megfogalmazása, felismerése, helyes kivitelezése, a helytelen kijavítása. A gerinckímélet lényegének ismerete a testnevelési és sportmozgásokban. A házi és kerti munkák gerinckímélő módjainak ismerete. A gerincsérülések leggyakoribb fajtáinak ismerete. Törekvés az önmagához képest a legjobb teljesítmény elérésére, a siker átélésére, a kudarc elfogadására és az azzal való megküzdésnek a teljesítmény részeként való értelmezésére. A saját test szemlélése, elfogadása, változásainak követése, kommunikációja mint a műveltségterületi kommunikáció része. A serdülőkor specifikus feszültségei és érzelmi hullámzásai felismerése, és a sport általi oldás elfogadása. Felelősségvállalás kimutatása a társak egészséges életmódja iránt**.**	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Stretching, nyugalmi pulzus, munkapulzus, testépítés, köredzés, intenzitás, ismétlésszám, testtömegindex, biomechanikailag helyes testtartás, megküzdési stratégia, gerincvédelem.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	*Sportjátékok* Az adott iskolában a helyi tanterv szerinti technikai, taktikai és egyéb játékfeladatok ismerete és aktív, kooperatív gyakorlás. Komplex szabályismeret, sportszerű alkalmazás és a játékok önálló továbbfejlesztése. Játék lényeges versenyszabályokkal. A technikák és taktikai megoldások többnyire tudatos, a játékszerepnek megfelelő megválasztása. A játékfolyamat, a taktikai megoldások szóbeli elemzése, a fair és a csapatelkötelezett játék melletti állásfoglalás. Tapasztalat a játékvezetői gyakorlatban. Játéktapasztalat a társas kapcsolatok ápolásában, a bármilyen képességű társakat elfogadó, bevonó játékok játszásában, megválasztásában. *Torna jellegű feladatok* A mozgáselemek mozgásbiztonságának és a gyakorlás mennyisége, minősége oksági viszonyainak megértése és érvényesítése a gyakorlatban. A javító elemzés elfogadása és a mozdulatok kivitelezésének javítása. Esztétikus és harmonikus előadásmód. Önálló talaj- és/vagy szergyakorlat. Célszerű gyakorlási és gyakorlásszervezési formációk, versenyszituációk, versenyszabályok ismerete. A tanult mozgások versenysportja területén, a magyar sportolók sikereiről elemi tájékozottság. *Atlétika jellegű feladatok* Egy kijelölt táv megtételéhez szükséges idő és sebesség helyes becslése, illetve a becsült értékek alapján a feladat pontos végrehajtása. Évfolyamonként önmagához mérten javuló futó-, ugró-, dobóteljesítmény.

	A tempóérzék és odafigyelési képesség fejlődése a váltófutás gyakorlásában. A transzferhatás érvényesülése, más mozgásformák teljesítményének javulása az atlétikai képességek fejlődésének hatására. *Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek* Az adott sportmozgás technikájának elfogadható cselekvésbiztonságú végrehajtása. A sebesség, gyorsulás és a tempóváltások uralása guruláskor, csúszáskor, gördüléskor. Tapasztalat a sportolás során használt különféle anyagok, felületek tulajdonságairól és a baleseti kockázatokról. Feladatok tervezése és megoldása alternatív sporteszközökkel. Az adott alternatív sportmozgáshoz szükséges edzés és balesetvédelmi alapfogalmak ismerete, és azok alkalmazása a gyakorlatban. *Önvédelem és küzdősportok* Az önvédelmi és küzdőgyakorlatokban, harcokban a közös szabályok, biztonsági követelmények és a küzdésekkel kapcsolatos rituálé betartása. A veszélyhelyzetek kerülése, az indulatok, agresszív magatartásformák feletti uralom. Néhány támadási és védekezési megoldás, kombináció ismerete, eredményes önvédelem, és szabadulás a fogásból. *Egészségkultúra és prevenció* Bemelegítés, fizikai felkészülés a sérülésmentes sporttevékenységre. A biomechanikailag helyes testtartás jellemzőinek és néhány jellemző deformitás kockázatának értelmezése, a megőrzés néhány gyakorlatának ismerete és felelős alkalmazása. A gerinc sérüléseinek leggyakoribb fajtái, és a gerinc és az ízületek védelemének legfontosabb szempontjainak ismerete. A preventív stressz- és feszültségoldó gyakorlatok tudatos alkalmazása. A fittségi paraméterek ismerete, mérésük tesztek segítségével, ezzel kapcsolatosan önfejlesztő célok megfogalmazása az egészség-edzettség érdekében. A szükséges táplálkozási ismeretek alkalmazása a testsúly, testtömeg ismeretében. A rendszeres testmozgás pozitív hatásainak ismerete a káros szenvedélyek leküzdésében, az érzelem- és a feszültségszabályozásban.

10. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Sportjátékok**	**Órakeret 50 óra**
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő technikai és taktikai, elméleti és gyakorlati tudás. Aktív részvétel az előkészítő játékokban, sportjátékokban. Figyelmes és hatékony munkavégzés a gyakorlásban. Csapatjátékos tulajdonságok ismerete. Sportszerűség; a szabálykövető magatartás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A választott legalább két labdajátékra vonatkozóan:	

	Az új játékfeladatokban, játékszituációkban a technikai, taktikai és szabályismeret tudatos és felelős alkalmazása, bővítése. A sportjáték-specifikus képességek megerősítése. A játékszituációk, játékfeladatok magasabb gondolkodási, motoros szinten történő megoldása a szabálykövetés, a csoportkonszenzus és az ellenfél tisztelete szempontjából is.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
MOZGÁSMŰVELTSÉG A labdajátékokra felkészítő mozgásfeladatok *Speciálisan előkészítő, rávezető, képességfejlesztő feladatok és testnevelési játékok* A labda nélkül végzett mozgások – szlalomfutások (változó irányokba), vágták, irányváltások, taposások helyben, súlypontemelkedések, ugrások páros és egy lábbal, váltott lábbal – gyakorlási hatékonyságának, játékban való eredményes használatának továbbfejlesztése. Az alapmozgások nagyszámú variációja irányban, sebességnöveléssel. A reakcióidő és a társ mozdulatára reagálás optimumának elérése. A helyezkedés, helyzetfelismerés továbbfejlesztése a labdáért való harcban, cselek labdával és labda nélkül, küzdések váll-váll érintéssel a labda megszerzéséhez. Labdás ügyességfejlesztés egy-két labdával, a labdás ügyességfejlesztés összetettebb játékai: a labda fogadása, kezelése fokozódó lendületben, magasságban, távolságban, a labda továbbítása gyorsabban, lendületesebb, változó magasságokban, futás közben, labdavezetés, haladás a labdával gyors irányváltásokkal és ritmusváltásokkal. Az adott sportjáték technikái gyakorlása testnevelési játékokban, kidobós, fogójátékok labdával, labdaszerző és -védő játékok, cicajátékok, pontszerzők, stilizált játékok, szabadon alkalmazott technikai-taktikai elemek és szabályismeretek mellett is. A mozgástanulást segítő eszközök használata (szemüveg, célkeret stb.). Bonyolultabb – kooperatív, kreatív – testnevelési és sportjátékok (pl. játékszabályok dinamikus változtatása, esélykiegyenlítő játékok, fordított eredményszámítás). A sportjátékokra való előkészítésen túlmutató, stratégiai jellegű, az életszerepekre felkészítő és inklúziót támogató játékok. *Bemelegítés labdajáték foglalkozásra – részleges tanári irányítással* A bemelegítési modell ismételt gyakorlása és az önálló bemelegítésre való felkészítés. A modell minimális tartalma: sportjáték-specifikus futó-ugrómozgások, labda nélküli és labdás gyakorlatok az ízületek átmozgatására, labdavezetések variációi helyben és haladással, páros, mikrocsoportos labdás gyakorlatok, bemelegítő testnevelési játékok labda nélkül és labdával, az adott labdajáték specifikus technikai és taktikai előkészítő gyakorlatai. A választott labdajátékok technikai és taktikai elemeinek gyakorlása, tökéletesítése, alkalmazása új variációkban, szituációkban. Kosárlabdázás *Technikai elemek* Fokozódó lendületben, magasságban, távolságban, csökkenő hibaszázalékkal végrehajtott technikai elemek. *Taktikai elemek* Kisebb csapatrészekben azonos létszámmal egymás elleni játék teljes anyagának beépítése az 5:5 elleni játékba, félpályás és egészpályás gyakorlatokkal. Emberfölényes helyzetek támadásban, védekezésben. Emberfogás, területvédekezés. Ötletjáték támadásban. A speciális feladatok megoldása (feldobás, alap- és oldalvonal-bedobás, büntetődobás utáni támadás és védekezés).	

Labdarúgás
Technikai elemek fokozódó kitartással, variációban, lendületben, magasságban, távolságban, csökkenő hibaszázalékkal
A labdás koordináció minőségi fejlesztése. Labdakezelések mozgás közben és irányváltoztatással, átadások különböző mértani alakzatokban. Rövid és hosszú labdaátadások talajon vagy levegőben. Átadások, átvételek mélységi, szélességi játékhelyzetek kialakításával.
Induló-, futó-, átadási és lövőcselek védővel szemben. Fejelések technikái levegőből, társnak vagy kapura.
Taktikai elemek a variációk növelésével és végrehajtási minőség emelésével
Posztok betöltése: kapus, védő, középpályás, támadó.
Rombuszban 4 játékos feladatmegoldása mélységben, szélességben, folyamatos helycserékkel.

Röplabda
Technikai elemek optimális erőközléssel, fokozódó magasságban, pontossággal, folyamatossággal, csökkenő hibaszázalékkal
A mélységlátást, labdához való igazodást elősegítő gyakorlatok, társtól dobott vagy falra feljátszott labdával. Gurulások, vetődések. Célba ütések és érintő labdatovábbítások mozdulatlan, majd mozgó céltárgyra vagy társhoz. A sáncolás technikája egyénileg és párban.
Támadás és védekezés alapvető megoldásai
két-három támadási technikák védelem nélkül és védelem ellen, védekező feladatok, biztosítás, változatos támadásbefejezések (erő, ív, elhelyezés stb. szempontjából).

Kooperativitás és versengés a labdajátékokban, a szabályok – játékszabályok begyakorlása – játékvezetési gyakorlat.

Az elsajátított játéktudásnak megfelelő színvonalú játékszabályok alkalmazása, betartatása növekvő tudatossággal és önállósággal az osztályszintű gyakorlások és mérkőzések során.
Játékszituációk előidézése egy-egy szabály begyakorlására, a játékszituáció megállítása, elemenkénti ismétlése a szabálytalanság korrekciója érdekében.
Játék egyszerűsített és fokozatosan bővülő szabályokkal.
Rövidített játékidővel gyakorlás, osztálymeccsek, villámtornák a diákolimpiáknak megfelelő versenyszerű körülmények és a helyi szabályozás szerint. Differenciált mennyiségű és minőségű játéklehetőség biztosítása.
Rövid játékvezetői gyakorlás a tanárral együtt, rögzített, változtatható, egyszerűsített játékvezetésben.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS
Játéktípusok, szabályok, stratégiák működtetése.
A tanult játékstratégiák (támadó és védő alaptaktika, emberelőnyös-emberhátrányos játékszituációk) felhasználása a taktikai magyarázatok, beszélgetések és játékszervezés során.
Az animáció alkalmazása a játékok továbbfejlesztésében.
Különböző életkorra, az egyénre és a helyzetre jellemző érzelmi önkontroll. A siker egyéni és csoportos átélése, a kudarc elfogadása, mint a tevékenység természetes velejárója.
Az alkotó, kooperatív mozgásos tevékenységek kezdeményezése, az ötletek kulturált megfogalmazása és megvalósítása. Az együttjátszás előnyeinek, jelentőségének képviselete.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Játékrendszer, taktika, támadási rend, védelmi rend, önszerveződés, problémaorientált taktikai megoldás, támadási stratégia, védekezési stratégia, megegyezésen alapuló játék.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Torna jellegű feladatok**	**Órakeret 23óra**
Előzetes tudás	Részlegesen önálló, balesetmentes gyakorlás. Az alapvető torna mozgáselemek önálló bemutatása. A szabályok érthető megfogalmazása. A gyengébbeknek, a segítségre szorulóknak feltétel nélküli segítségadás. Sportágak versenyrendszeréről alapismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az iskolai tornajellegű feladatok, táncos mozgásformák során a reális énkép további alakítása. A gyakorlás során segítség adása és elfogadása, mások bátorítása révén a tevékenységek állandó motivációs hátterének biztosítása. Szabadabb és differenciáltabb önálló részvétel, az alkotókészség, kreativitás fejlesztése a gimnasztika, torna. Az esztétikus mozgás, a feszes, megtartott testmozgás további javítása. A test térbeli, időbeli és dinamikai érzékelésének, valamint a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának továbbfejlesztése. A saját kultúra újrateremtése iránti igény erősítése, a más népek kultúrája iránti tisztelet erősítése. Az ismeretek körének bővítése az adott versenysportágak hazai élvonaláról, ennek révén a nemzeti öntudat fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
MOZGÁSMŰVELTSÉG Gimnasztika *Térbeli alakzatok – rendgyakorlatok* Alakzatok, mozgások zárt rendben, alakzatváltozások. Variációk a ritmusban, a tempóban történő változtatással, rendgyakorlatok . *Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok* 8-16 ütemű gimnasztikai gyakorlatok egyidejű fejlesztő hatásokkal, kiemelten a mély hát- és hasizmok, a függesztő öv, a lábboltozat izomzatának optimális és precíz működése által. Gimnasztikai gyakorlatok alkalmazása az izommunka jellege szerint (nyújtó, erősítő, ernyesztő-lazító) arányosan, minden testrész mozgásaira kiterjedően, növekvő önállósággal a gyakorlatok kiválasztásában, növekvő önállósággal a gyakorlatsorok összeállításában. A gyakorlatok variálása szempontjai szerinti változatok a mozgásütem változtatásával, a kiinduló helyzet és kartartás változtatásával, a kéziszerek – súlyzó, bordásfal, pad, medicinlabda – alkalmazásával. A dinamikus és statikus erőkifejtés megkülönböztetése. A különböző erőadagolás változatos gyakorlatai alkalmazása. *Összetett, komplex, fizikai képességeket fejlesztő gyakorlatok* Szabadgyakorlati alapformájú és természetes gyakorlatok differenciáltan, egyénre szabottan, állandó gyakorlási jelleggel. Erőgyakorlatok az egyén számára optimális ellenállás leküzdésével. Aerob állóképesség-fejlesztő eljárások a gimnasztika eszközeivel. Az elrugaszkodás (dobbantás) gyorsaságának fejlesztése. Az egyensúlyozás továbbfejlesztésére a statikus helyzetek időtartamának és bonyolultságának növelése. Az esztétikus mozgások előadásmódja segítésére a testtartást biztosító kondicionális és koordinációs képességfejlesztő eljárások gyakorlása.	

Mászások, függeszkedések differenciált követelménnyel, az 1–8. osztályban elért egyéni szint szerinti fejlődést követő rendszeres kontrollal.

Torna – iskolai sporttorna
Célirányos előkészítő és rávezető gyakorlatok, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazó, átállító és mozgástanuló jelleggel. **Talajon és a helyi tanterv szerint választott legalább egy szeren** a korábbi követelményeken nehézségben túlmutató mozgásanyag tanulása, gyakorlása egységesen és differenciáltan.
Akrobatikus gyakorlatok – talajtorna
Tartásos gyakorlatelemek végzése: tarkóállás, fejállás, kézállás, mérlegek kéztámasszal, mérlegállások, spárgák, hidak.
Mozgásos gyakorlatelemek végzése: gurulóátfordulások különböző irányokba, tarkóbillenés, fejenátfordulás, cigánykerék, vetődések, átguggolások, átterpesztések, lábkörzések, dőlések, felállások, egységesen az alapformában és differenciáltan a variációkban. Az esztétikus és harmonikus előadásmód rávezető eljárásai (feszítések, fejtartás, válltartás, spicc kidolgozása). Az elemek mennyiségének és nehézségi fokának továbbfejlesztése – differenciáltan. Az egyéni optimum, az önálló bővítés lehetőségének megjelenítése az elemkapcsolatokban, gyakorlatokban.
A gyakorlatbemutatás rítusa minőségi paraméterek hozzáadásával történik az ellenőrzések során.
Szertorna
A helyi tanterv által meghatározott szeren vagy szereken történik: egységesen az alapformában, differenciáltan a variációkban és az elemek mennyiségében és nehézségi fokában, egyénre szabott segítségadással társak és/vagy tanár közreműködésével, önálló tervezéssel és gyakorlással.

Szertorna fiúk számára
Gyűrűn gyakorlás – kéz- és lábfüggések, függések, lefüggések, mellső függőmérleg, hajlított támasz, nyújtott támasz, alaplendület, lendületvétel, húzódás-tolódás támaszba, vállátfordulás előre, homorított leugrás, leterpesztés hátra.

Szertorna lányok számára
Gerendán gyakorlás – állások, térdelések, ülések, fekvések, térdelőtámaszok, mérlegek, guggolótámaszok, fekvőtámaszok, támaszban átlendítés, belendítés, hasonfekvésből emelés fekvőtámaszba, térdelőtámaszba, fordulatok állásban, guggolásban. Szökdelések, lábtartás-cserék, felugrás egy láb át- és belendítéssel, homorított leugrás, terpesz csukaugrás.

Szertorna – szerugrás, ugrószekrényen gyakorlás
Gyakorlás és kontroll a tanuló előzetes tudása és testalkata figyelembevételével. Az 5–8. osztályban tanultak továbbfejlesztése, az első és második ív növelése.
Felguggolások – homorított ugrások, vetődések, kanyarlatok, bukfencek, guggoló átugrások, terpeszátugrások, lebegőtámasz.
Bemelegítés a torna gyakorlásához, egy specifikus jellegű mozgássor megtanulása.
Célszerű gyakorlási és gyakorlásszervezési formációk működtetése növekvő tanulói önállósággal. A segítségadás technikái, felelős külső kontrollal – a hibajavítás beépítése a mindennapi gyakorlási szokásokba.
*Verseny*szituációkon keresztül a szabályok – pontozási hierarchia és szemlélet – gyakorlása, az 5–8. osztályban tanultak továbbfejlesztése.

Szabadgyakorlatok

Előkészítő tartásos és mozgásos elemek alapformái ismétlése, és új, összetett formák gyakorlása: lábujjállások, terpeszállások, hajlított- és guggolóállások, lépő és kilépő állások, támadó- és védőállások, lebegő- és mérlegállások, nyújtott és hajlított ülések, lebegő ülések, térdelések, térdelőmérlegek, fekvések, kéz és lábtámaszok, ujj- és kartartások és mozgások (lebegtetések, ejtések, fordítások, hullámok), statikus és dinamikus törzsmozgások és lábmozgások. *Fő mozgások alapformái ismétlése, és új, összetett formák gyakorlása:* Testsúlyáthelyezések, járások, futások, szökdelések, ugrások (öt alapforma megkülönböztetése), egyensúlyhelyzetek, forgások, hullámok. Önálló bővítési lehetőség, önálló gyakorlatrészek hozzáadása a minimumhoz. *Labdagyakorlatok* Fogások végzése, gurítások talajon és testen, labdavezetések változatos vonalon a levegőben, átadások, leütések, dobások, elkapások, labdatartások (kézzel, lábbal, térddel, nyakkal stb.) változatos szabadgyakorlati formák felhasználásával. Önálló bővítési lehetőség, önálló gyakorlatrészek hozzáadása a minimumhoz tanári irányítással (1 perc).
Egyéb tornajellegű mozgásformák: A tornajellegű kondicionális és koordinációs képességek és készségek alkalmazása más – a helyi lehetőségek szerint a helyi tantervben rögzített – mozgásrendszerekben. Gúlatorna, falmászás, gumiasztal, eszközös táncok stb. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A szakkifejezések és vezényszavak ismerete, a legismertebbek önálló használata a tervezésben, segítségadásban és a hibajavítás értelmezésében. A saját test szemlélése, elfogadása, változásainak követése, és az ezzel kapcsolatos félelmek, szorongások, frusztrációk megfogalmazásának képessége (önreflexió), átélése és tudatos felvállalása. A nemnek megfelelő mozgás dinamikájának és/vagy esztétikájának ismerete. A saját és társ testi épsége iránti felelősségvállalás. A társak gyenge, esetleg sérült oldalának segítése, az erősségek elismerése, támogatása. A divat és a média testkultúrára ható kedvező és kedvezőtlen tényezőinek szétválasztása (értékfelismerés, önértékelés). Tájékozottság a tanult versenysportágak versenyrendszeréről, a magyar élsportolók eredményeinek ismerete.
Kulcsfogalmak/ fogalmak | Szaknyelvi kifejezés, elem, vezényszó.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Atlétika jellegű feladatok**	**Órakeret 35 óra**
Előzetes tudás	A térdelő- és állórajt technikája, a fokozó- és repülőfutás összehangolt kar- és lábmunkája. A rövid- és hosszú távú futásnál irambeosztási tapasztalat. Váltás alsó botátadással. Távolugrás guggoló technikája. Kislabdahajítás beszökkenéssel. Lökőmozdulat oldal felállásból, dobások lendületvétellel is.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az atlétikai mozgásokat befolyásoló jellegzetes biomechanikai törvényszerűségek megismerése, egyre tudatosabb alkalmazása. Jártasság kialakítása az egyes szakági technikákban. Az emberi teljesítőképesség jelenlegi határainak viszonyítása a saját teljesítményhez, ennek révén az önismeret fejlesztése. Az egyéni teljesítmény túlszárnyalására ösztönzés. Az általános atlétikus képességek továbbfejlesztése, a más sportágakban történő alkalmazhatóság érdekében is.

Ismeretek/fejlesztési követelmények

MOZGÁSMŰVELTSÉG

Futások, rajtok

A képességfejlesztés gyakorlatai

Az 5–8. osztályban végzett futóiskolai feladatok gyorsabban, erősebben és tudatosabban. Futóiskolai és futófeladatok bemutatás nélküli végrehajtása. Iramfutások. Aerob állóképesség fejlesztése, a kitartó futás távjának további növelésével, az önismeretre, a korábbi tapasztalatokra épített, a távnak megfelelő egyéni iram kialakításával. Akadályok felett 5-4-3 lépéses ritmusfutások könnyített magasságon és távolságon. Tartós és résztávos állóképesség-fejlesztő módszerek gyakorlása.

A sportági technika gyakorlása

Futások 30-60 méteren. A térdelőrajt szabályos végrehajtása a rövid és hosszú sprintszámokban. A váltófutás botátadási technikáinak, a váltótávolság kialakításának (segédjelek alkalmazásával), és a váltás szabályainak gyakorlása. A gátfutás lendítő és elrugaszkodó lábmozgásának ismerete. A rövid, közép- és hosszú távok közötti futótechnika megkülönböztetése.

A tartós futás technikájának kontrollja, az egyéni tartós futás sebességének kialakítása az önálló gyakorlás elősegítése érdekében.

Játékok és versenyek

Rajtversenyek, sprintversenyek. Fogójátékok. Egyéni, sor- és váltóversenyek gyors-, akadály- és váltófutással. Egyéb testnevelési játékok futófeladatokkal.

Ugrások, szökdelések

A képességfejlesztés gyakorlatai

az 5–8. osztályban végzett ugróiskolai feladatok továbbfejlesztése, koordináltabban, nagyobb kiterjedéssel, erővel és tudatosabban, egylépéses sorozatelugrás, illetve kétlépéses sorozat felugrás.

A sportági technika gyakorlása

Az ugrás előtti utolsó három lépés ritmusának kialakítása.

Az elrugaszkodó láb és a lendítő láb, kar megfelelő mozgásának összehangolása. A lépő távolugró technika végrehajtása, aktív leérkezéssel. Az egyéni nekifutás próbái nagyobb elugró terület kijelölése mellett.

Az átlépő technika végrehajtása, 5-7 lépéses íven történő nekifutás.

A flop-technika gyakorlása, s az egyéni nekifutó távolság kimérése és rögzítése. Az egyéni magasugró technikák megismerése, mozgástapasztalat szerzése növekvő teljesítményre törekvés nélkül.

Játékok és versenyek

Távolugróversenyek helyből és egyéni nekifutással. Magasugróversenyek egyéni nekifutással (érintő ugrások). Egyéni, sor- és váltóversenyek ugró és szökdelő feladatokkal. Egyéb testnevelési játékok ugrásokkal és szökdelésekkel.

Dobások

A képességfejlesztés gyakorlatai
Különböző szerekkel változatos dobásformák végrehajtása egy és két kézzel, különböző kiinduló helyzetekből. Speciális erősítés kézisúlyzókkal, súlyzókkal, erőgépekkel.
A sportági technika gyakorlása
Célba és távolságra dobások hajító, lökő és vető mozdulattal.

Hajítás nekifutással, ötlépéses dobóritmusban. A lekészítés technikájának és az impulzus-lépés, beszökkenés szerepének ismerete.
A háttal felállásból történő lökés technikájának ismerete.
Szabályos lökés végrehajtása oldal vagy háttal felállásból súlygolyóval vagy medicinlabdával.
Az egy- és kétkezes vetések technikái. Az ideális kirepülési szög a különböző dobásoknál, szerepük a jobb eredmény elérésében.

Játékok és versenyek
Kislabdahajító és szabadon választható egyéb dobószerrel versenyek helyből és lendületszerzéssel. Súlylökő versenyek. Célbadobó versenyek.
Dobóiskolai versengések.

Bemelegítési modellek gyakorlása a kocogások, futások, ugrások, dobások végzése és a versenyek előtt.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS
A futóversenyek, a váltás szabályainak ismerete.
A középtávok állórajtra vonatkozó szabályainak, a köríven futás szabályszerűségeinek, a repülőrajt előnyeinek ismerete.
A savasodás jellegzetes hatásainak és annak teljesítőképességre gyakorolt hatásának ismerete.
Az állóképesség-fejlesztő módszerek ismerete.
A nekifutás jellemzőinek ismerete távol- és magasugrásnál.
Az ugrószámok főbb szabályainak és a sérülések megelőzésének ismerete.
A dobások főbb versenyszabályainak és balesetvédelmi, biztonsági rendjének ismerete.
A magyar olimpiai futó-, ugró- és dobóeredmények ismerete.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Reakcióidő, mozdulat- és mozgásgyorsaság; lépéshossz, lépésfrekvencia; irambeosztás, pihenőidő; ugróláb, lendítőláb, felugrás, elugrás; optimális sebesség, maximális sebesség; súlypont, szögsebesség, pördület, fordulat, hatás-ellenhatás, belső ritmus, dinamizmus.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek	Órakeret 47 óra
Előzetes tudás	Motorikus képességek, mozgástapasztalatok. Balesetmentesen végzett, kevéssé ismert, szokatlan sportmozgások. A természetben űzhető sportok alapszabályai. A legfőbb balesetvédelmi és biztonsági szabályok alkalmazásszintű ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyi tárgyi feltételek függvényében legalább négy választott sportági mozgással a kívánt edzéshatás és élményszerzés elérése. Felkészítés az önálló vagy önszerveződő sporttevékenységek űzésére. A szervezet edzettségének, ellenállásának növelése a tudatosan szabadtéren tartott foglalkozásokkal. A testneveléssel és a sporttal kapcsolatos pozitív beállítódás, elköteleződés kialakítása az élményszerű, változatos és kötetlen foglalkozások által.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények

MOZGÁSMŰVELTSÉG

A helyi tárgyi feltételek függvényében **legalább négy** választott sportági mozgás mozgásműveltségének fejlesztése.

Az 5–8. osztályban felsorolt lehetséges sportok, vagy/és a helyi lehetőségek adta egyéb alternatív, szabadidős sportok. Az egyén által előnyben részesített, élethossziglan űzhető sportok alternatíváinak bővítése.

Előkészítés, felkészítés, képességfejlesztés

Az élményszerű, természetben végzett előkészítő és rávezető gyakorlatokkal, a természeti erők felhasználásával a szervezet alkalmazkodóképességének, az edzettségnek, fittségnek a fejlesztése. A természetben végzett önálló bemelegítés, gyakorlás – laza tanári kontrollal.

A környezettudatos viselkedés alapelveinek megismerése.

Közlekedésbiztonsági szabályok elsajátítása és betartása.

Felkészülés és együttműködés a különböző tábori lehetőségek, speciális, túra jellegű terhelések előtt és alatt.

Technika és taktika gyakorlása

Minimális helyigényű vagy kis eszközigényű sportmozgások megismerése. Az adott sportmozgás lehetőségekhez képest minél sokoldalúbb, balesetmentes elsajátítása, élményszerű gyakorlása.

Játékok, versengések, akadályok legyőzése a választott sportban, fizikai aktivitásban. A fair play szellemének és a személyes biztonságnak a szem előtt tartása minden mozgásos tevékenységben.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

Az élethosszig tartó mozgásos tevékenységek számára felelős döntésekhez szükséges képességek fejlesztése.

Az egyéni képességek kibontakoztatása közösségi tevékenységek során.

Transzferáló képesség fejlesztése a sportban átélt élményeknek az élet más területén, a saját és a környezet javára történő fordítására.

Információk átadása, mások tanítása, a megélt élmények, tábori tapasztalatok átadása.

Prevenciós és rekreációs tevékenységformák elsajátítása, kreatív alkalmazása.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kooperáció, önkéntesség, szabálykövető magatartás, segítségadás, környezettudatosság, edzettség, fittség, zene, ritmusérzék, egyensúlyérzék, bátorság-vakmerőség, közlekedési szabály.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önvédelem és küzdősportok	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A páros és küzdőjátékok, test-test elleni küzdelmek fajtái. A grundbirkózás mozgástechnikái, alapvető szabályai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egyén (ön)védelmét szolgáló egyszerűbb technikákban, küzdelmekben magas fokú jártasság elérése. A küzdő típusú sportágak, játékok tudatos alkalmazása során az önuralom erősítésére, a társak tiszteletére és a szabályok elfogadására szoktatás.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények

MOZGÁSMŰVELTSÉG

A test-test elleni feladatokat csak és kizárólag azonos nemű és közel azonos testalkatú tanulókkal végeztetjük.

Előkészítő és rávezető gyakorlatok, játékok a küzdésekhez.

Az 5–8. osztályos mozgásfeladatok variációinak gyakorlása, továbbfejlesztésük. Azon testi és pszichés képességek megerősítése, amik alkalmassá teszik a tanulót a bonyolultabb gyakorlatok végrehajtására.

Alap kézgyakorlatok, húzó-taszító gyakorlatok, lenyomó-emelő gyakorlatok, esések-zuhanások sérülésmentes elsajátítása, egészségi és élettani szabályok betartása.

Küzdőgyakorlatok szerrel, szer nélkül társakkal vagy önállóan.

Alapvető önvédelmi technikákat elsajátító gyakorlatok játékos és változó körülmények között.

A gyakorlatok tanulása saját képességek figyelembevétele mellett történik.

Grundbirkózás

A 7–8. osztályos kerettantervben felsorolt fogások, kitolások, kihúzások, emelések, szabadulások gyakorlása, cselekvésbiztos végrehajtása. Újabb elemkapcsolatok megismerése, megoldása.

Az egyensúlyhelyzetek tudatos kihasználása, mögékerülések, kiemelések állásból, térdelésből, földharcban.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

Az általános és küzdőjellegű sportágak gyakorlását megelőző specifikus bemelegítő mozgások ismerete.

Az eszközökkel végrehajtható küzdőfeladatok ismerete (tornabot, súlyzó, gumikötél, medicinlabda).

A balesetveszélyes helyzetek felismerése, megelőzése.

A küzdőfeladatok közben felmerülő saját és társas problémák konstruktív megoldása, és az ellentmondásos helyzetek szabálytudatos kezelése.

A sportszerűség, sikerorientáltság, kudarctűrés megfogalmazásának képessége.

A felmerülő vitákban érvelés a sportszerű magatartás mellett.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Páros és csapat küzdőjáték, tiszta győzelem, pontozásos győzelem, önismeret, tisztelet, tus, ippon.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Egészségkultúra – prevenció	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Légző, stressz- és feszültségoldó, valamint testtartásjavító gyakorlatok, alapvető gerinctorna-gyakorlatok, törzsizom-erősítő gyakorlatok és ellenjavallt gyakorlatok. Önfejlesztő mozgás, egészségtudatos szokás fogalma, gyakorlata. A prevenció tágabb értelmezése. A bemelegítés, a levezetés, a szervezet lecsillapítása jelentősége, szerepe. Tudatos baleset-megelőzés, a veszélyes helyzetek és a fenyegetettség elkerülése. A téli időjárás jótékony hatása az egészségvédelemre. A fájdalmak tűrése (oxigénadósság, savasodás).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A testkultúrához tartozó, az általános műveltséget fejlesztő élettani, anatómiai – elméleti és gyakorlati – tudás megalapozottá tétele. Az egészséges életvitel szükségleteivel kapcsolatos értékek és az egészségmegőrző szokásrendszer megerősítése. Az élethosszig tartó sportoláshoz szükséges felelős döntések rugalmasan bővíthető információs készletének rendszerezése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények

MOZGÁSMŰVELTSÉG

Bemelegítés

Általános bemelegítő mozgássor gyakorlása (futás, hajlítások, nyújtások, lendítések stb.).
Fizikai felkészülés a sérülésmentes sporttevékenységre.
Stretching gyakorlatok bemelegítő és levezető jelleggel.
A sportági területeken tanult speciális bemelegítések ismétlése.

Edzés, terhelés

A keringési rendszer terhelése megfelelő munkapulzusérték mellett, és a pulzus mérése (nyugalmi pulzus, munkapulzus, felső érték stb.).
Az intenzitás, ismétlésszám és a pihenőidő változtatása, hatása a terhelésre.
A fizikai fittség típusai, fejlesztési lehetőségei.
A fizikai aktivitás szintjének becslése, követése.
Részben önálló mozgásprogram-tervezés.
Testépítés – a főbb izomcsoportok izolált hatású gyakorlatai.
Gyakorlás az állapotfelmérés adataira épített célokért az edzettség fejlesztése, megőrzése érdekében – egyszerű edzéstervek a gyengeségek felszámolására.
Edzés korszerű (alternatív) eszközökkel, erőgépekkel, fitneszgépekkel.
Nemek közötti eltérések megjelenítése az edzésaktivitásban.
Gyakorlás az állapotfelmérés adataira épített célokért az edzettség fejlesztése, megőrzése érdekében.
Köredzéses módszer változatos mintákkal, mégy-hat feladattal.

Motoros tesztek – központi előírás szerint.
Az egészséges test és lélek megóvása.
A testsúly, testtömeg, illetve lehetőség szerint a testösszetétel mérése – összehasonlító idősoros adatrögzítés.
Stressz- és feszültségoldó gyakorlatok.
Képesség a fizikai és lelki egyensúly önellenőrzésen alapuló fenntartására.
A technikák használata a tanuló saját tanulási technikáinak tökéletesítésében.

A komputerhasználat ellensúlyozására megoldási minták gyakorlása. A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló gyakorlatanyag: a biomechanikailag helyes testtartás megőrzésének gyakorlatai – állandó gyakorlás a tanár és a társak kontrollja, hibajavítása mellett. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A testtartásért felelős izmok erősítését és nyújtását szolgáló gyakorlatok megfogalmazása, felismerése, helyes kivitelezése, a helytelen kijavítása. A gerinckímélet lényegének ismerete a testnevelési és sportmozgásokban. A házi és kerti munkák gerinckímélő módjainak ismerete. A gerincsérülések leggyakoribb fajtáinak ismerete. Törekvés az önmagához képest a legjobb teljesítmény elérésére, a siker átélésére, a kudarc elfogadására és az azzal való megküzdésnek a teljesítmény részeként való értelmezésére. A saját test szemlélése, elfogadása, változásainak követése, kommunikációja mint a műveltségterületi kommunikáció része. A serdülőkor specifikus feszültségei és érzelmi hullámzásai felismerése, és a sport általi oldás elfogadása. Felelősségvállalás kimutatása a társak egészséges életmódja iránt**.**	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Stretching, nyugalmi pulzus, munkapulzus, testépítés, köredzés, intenzitás, ismétlésszám, testtömegindex, biomechanikailag helyes testtartás, megküzdési stratégia, gerincvédelem.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	*Sportjátékok* Az adott iskolában a helyi tanterv szerinti technikai, taktikai és egyéb játékfeladatok ismerete és aktív, kooperatív gyakorlás. Komplex szabályismeret, sportszerű alkalmazás és a játékok önálló továbbfejlesztése. Játék lényeges versenyszabályokkal. A technikák és taktikai megoldások többnyire tudatos, a játékszerepnek megfelelő megválasztása. A játékfolyamat, a taktikai megoldások szóbeli elemzése, a fair és a csapatelkötelezett játék melletti állásfoglalás. Tapasztalat a játékvezetői gyakorlatban. Játéktapasztalat a társas kapcsolatok ápolásában, a bármilyen képességű társakat elfogadó, bevonó játékok játszásában, megválasztásában. *Torna jellegű feladatok* A mozgáselemek mozgásbiztonságának és a gyakorlás mennyisége, minősége oksági viszonyainak megértése és érvényesítése a gyakorlatban. A javító elemzés elfogadása és a mozdulatok kivitelezésének javítása. Esztétikus és harmonikus előadásmód. Önálló talaj- és/vagy szergyakorlat. Célszerű gyakorlási és gyakorlásszervezési formációk, versenyszituációk, versenyszabályok ismerete. A tanult mozgások versenysportja területén, a magyar sportolók sikereiről elemi tájékozottság. *Atlétika jellegű feladatok* Egy kijelölt táv megtételéhez szükséges idő és sebesség helyes becslése, illetve a becsült értékek alapján a feladat pontos végrehajtása. Évfolyamonként önmagához mérten javuló futó-, ugró-, dobóteljesítmény.

	A tempóérzék és odafigyelési képesség fejlődése a váltófutás gyakorlásában. A transzferhatás érvényesülése, más mozgásformák teljesítményének javulása az atlétikai képességek fejlődésének hatására. *Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek* Az adott sportmozgás technikájának elfogadható cselekvésbiztonságú végrehajtása. A sebesség, gyorsulás és a tempóváltások uralása guruláskor, csúszáskor, gördüléskor. Tapasztalat a sportolás során használt különféle anyagok, felületek tulajdonságairól és a baleseti kockázatokról. Feladatok tervezése és megoldása alternatív sporteszközökkel. Az adott alternatív sportmozgáshoz szükséges edzés és balesetvédelmi alapfogalmak ismerete, és azok alkalmazása a gyakorlatban. *Önvédelem és küzdősportok* Az önvédelmi és küzdőgyakorlatokban, harcokban a közös szabályok, biztonsági követelmények és a küzdésekkel kapcsolatos rituálé betartása. A veszélyhelyzetek kerülése, az indulatok, agresszív magatartásformák feletti uralom. Néhány támadási és védekezési megoldás, kombináció ismerete, eredményes önvédelem, és szabadulás a fogásból. *Egészségkultúra és prevenció* Bemelegítés, fizikai felkészülés a sérülésmentes sporttevékenységre. A biomechanikailag helyes testtartás jellemzőinek és néhány jellemző deformitás kockázatának értelmezése, a megőrzés néhány gyakorlatának ismerete és felelős alkalmazása. A gerinc sérüléseinek leggyakoribb fajtái, és a gerinc és az ízületek védelemének legfontosabb szempontjainak ismerete. A preventív stressz- és feszültségoldó gyakorlatok tudatos alkalmazása. A fittségi paraméterek ismerete, mérésük tesztek segítségével, ezzel kapcsolatosan önfejlesztő célok megfogalmazása az egészség-edzettség érdekében. A szükséges táplálkozási ismeretek alkalmazása a testsúly, testtömeg ismeretében. A rendszeres testmozgás pozitív hatásainak ismerete a káros szenvedélyek leküzdésében, az érzelem- és a feszültségszabályozásban.

11.évfolyam – kifutó rendszerben 2020/2021-től

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Sportjátékok**	**Órakeret 65óra**

Előzetes tudás	A helyi tanterv szerint választott labdajátékokban a 9–10. osztályos technikai, taktikai és egyéb játékfeladatok, lényeges versenyszabályok ismerete és alkalmazásuk. Megfelelés a játékszerepnek, sportszerű és csapatelkötelezett viselkedés. Tapasztalat a játékvezetői gyakorlatban. Empátia és tolerancia a társak elfogadásában. Önfejlesztő és társas kapcsolatépítő játékok ismerete.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A választott **legalább két** labdajátékra vonatkozóan: A megoldások sokféleségének, sikerességének bővítése. Az önálló játékhoz szükséges technikai és taktikai tudás mennyiségi és minőségi növelése. Az egyéni fizikai adottságok és jellemvonások fejlesztése, a csapatok eredményességéhez szükséges képességek, attitűdök erősítése. A többféle labdajáték során a mozgástanulás folyamatában működő transzferhatás kihasználása. Megküzdés a feszültségekkel.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG Általános feladatok *Az önszervezés gyakorlása* Önálló csapatalakítás, bemelegítés, gyakorlás és játékszervezés. A közvetlen tanári irányítást többnyire nélkülöző, a támadás és védekezés megszervezésére, a csapatösszeállításra és az értékelésre vonatkozó megbeszélések a gyakorlásokba építve. Szituációk, feladatok megoldása, melyek során önálló az egyéni és/vagy társas döntéshozatal - a sportszerűség, tolerancia és empátia szem előtt tartásával. A tevékenységekhez tartozó felszerelések, berendezések önálló használata, rendben tartása, megóvása. *Lényeges játékszabályok készség szintű alkalmazása – játékvezetési gyakorlat*	*Fizika:* mozgások, ütközések, gravitáció, forgatónyomaték, pályavonal, hatás-ellenhatás.

A labdával vagy labda nélküli mozgások közben elkövethető, direkt vagy indirekt személyre irányuló szabálytalanságok elkerülését elősegítő gyakorlatok, megerősítések, megbeszélések. A kosárlabdában, kézilabdában és labdarúgásban szabályok engedte test-test elleni játék több lehetőségének modellálása, gyakorlása. Kézilabdában és labdarúgásban a mezőnyjátékosra és a kapusra vonatkozó szabályok ismerete, betartása. Röplabdában a forgásszabály, az első és második sorra vonatkozó főbb megkötéseknek való megfelelés, a háló és a labda hibás érintése szabályai és a labdára, emberre vonatkozó területelhagyás értelmezése. Az labdajáték-specifikus időhatárok betartásának gyakorlatai. A szabályok a képzettségnek megfelelő önkontrollos betartása, játék az elkövetett vétség önálló jelzésének elvárásával. Játékfolyamatok „belső” játékvezetéssel, megegyezéssel. A játékvezetés gyakorlása laza tanári kontrollal, önállóan, a lényeges játékszabályok alkalmazásával, néhány játékvezetői non-verbális jel használatával is. Az eredmény jelzésében szerzett gyakorlat. *Versenyhelyzetek* Az labdajátékok alap- és játékismereteinek alkalmazása, megmérettetése osztályszintű mérkőzéseken, házibajnokságokon, a tehetségesebb tanulók számára a korosztályos diákolimpiai és egyéb versenyeken. Kosárlabdázás *Technikai elemek tökéletesítése, alkalmazása* Új variációk a már megtanult technikákkal kisebb taktikai egységekbe ágyazottan - mindenféle cselezés, ritmusváltás, biztonságos labdabirtoklás, kidobott labda elfogása, labdavezetés különböző testhelyzetekben, támadó, védő láb- és karmozgások, összetettebb átadások, kötetlen átadási formák, lepattanó labda megszerzése, ebből indulás, átadás vagy kosárra dobás. A technikákat alkalmazó játékok párban, csoportban a variációk önálló és kreatív felhasználásával. *Taktikai továbbfejlesztés*	

A lényeges védekezési formák - terület védelem, emberfogásos védekezés, vegyes védekezés – gyakorlása és önálló alkalmazása. Formációk begyakorlása két vagy több ember kapcsolatára támadásban és védekezésben.). Játék minden összetételű, emberhátrányos, emberelőnyös és azonos létszámú taktikai szituációban. Önálló játék (streetball, illetve egész pályás 5:5 elleni játék).	
Kézilabdázás *Technikai elemek tökéletesítése, alkalmazása* Változatos variációk megoldása már megtanult technikákkal kisebb taktikai egységekbe ágyazottan. Taktika előkészítő futó- és fogójátékok, test-test elleni küzdelmek. Labdatechnikák összetett és bonyolultabb alapformái cselekvés-biztosan végrehajtva Szélsők, átlövők, beállók kapura lövéseinek gyakorlása, alkalmazása rövidebb akciók befejezéseként, kapusmozgások átismétlése.. *Taktikai továbbfejlesztés* Gyors indítások gyakorlása, létszámbeli előnyből, illetve hátrányból való támadások. A támadó taktika posztonként történő alkalmazása, játékszituációk ismétlése 1–2 beállóval, lerohanás rendezetlen védelem ellen. Védekezés irányítása gyorsindítás esetén. Védekezési taktika végrehajtása 6:0, 5:1, 4:2 védekezési rendszerek esetén.	*Matematika*: térgeometria – gömbtérfogat; valószínűség-számítás.
Labdarúgás *Technikai elemek tökéletesítése, alkalmazása* A tanult elemek összetett variációkban alkalmazott megoldásai csökkenő hibaszázalékkal, labdakezelési cselekvés biztonsággal, eredményes befejezésekkel, pozícióváltások szélességben és mélységben zavaró ellenféllel szemben is, felívelés, beadások, letámadás, visszatámadás. Pontos cselezések, szerelések alkalmazása a játékban. Változatos kapura lövések, ívelések, rúgásfajták alkalmazás, a labda céltudatos irányításával. Fejelések különböző fajtái dobott vagy rúgott labdából. Szögletrúgás, bedobás eredményes technikája, büntetőrúgások	*Biológia-egészségtan:* érzékszervek külön-külön és együttes működése.

különböző távolságból. Gólszerzés különféle testrésszel a szabályok betartása mellett. *Taktikai továbbfejlesztés* A területvédekezésben szerzett tapasztalatok, megoldások bővítése. A szoros és követő emberfogás gyakorlása kisebb és nagyobb egységekben. Védelmi rendszerek ismerete és gyakorlása. Támadási variációk felépítése a különböző védekezési formák ellen. Csapatrészeken belüli koordinált együttműködés, és csapatrészek összjátékának megvalósítása a kötött játékfolyamatok és ötletjáték során.	
Röplabdázás A röplabda sajátossága kettős: egyrészt a játékos nem birtokolhatja a labdát, így a döntési idő igen-igen rövid és a cselekvés pillanata elé helyeződik, másrészt a játék szabályai szerint a játékosok között nincs testi kontaktus. E két szempont alapvetően meghatározza az oktatás menetét. *Technikai elemek tökéletesítése, alkalmazása* A labdaérintés biztonságának, a labda tudatos és pontos helyezésének gyakorlása, a hibaszázalék csökkentése, az élvezhető, folyamatos játék elérése érdekében Tanult támadási technikák gyakorlása, a felső egyenes nyitás elsajátítása helyes technikával talajról, tehetségesebbek felugrásból. A feladás technikájának biztonságos alkalmazása alkar és kosárérintéssel egyaránt. A háló felett érkezett nyitásfogadások gyakorlása változó irányú és erejű labdákkal, technikai kombinációkkal. Az eredményes sáncolás elsajátítása, sáncolás párban is. Gurulások, labdamentések technikájának továbbfejlesztése. „Röptenisz”, szabadon választott vagy megkötött érintéssel csak meghatározott érintéssel. *Taktikai továbbfejlesztés* Védekezések különböző állásrendek szerint, a csillagalakzat, alapvédekezési forma megtanítása. 4:2-es és az 5:1-es védekezési és támadási játékelemek elsajátítása.	

Ütő és sáncoló játékosok melletti védekezés, sánc mögötti ütött vagy ejtett labdához való elhelyezkedés, támadás közbeni helycserék megtanítása, helytartási szabály betartása. Tenisz: adogatások,tenyeres és fonákütések, játék	
ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A sportági ismeretek magasabb szintű, kreatív alkalmazása az alkotó, kooperatív feladatokban, játékokban, sportjátékokban. A testnevelési és sportjátékok mozgásai, szabályrendszere egymásra épülésének megértése. A játékszabályok, játéktípusok tudatos alkalmazása. A legfontosabb játékvezetői jelzések ismerete. A sportjátékok transzferhatásának felismerése és a lehetséges összefüggések értelmezése az egyéni fejlődés szempontjából. A páros és társas kapcsolatokban konstruktív konfliktusmegoldás. Sportjáték-történeti ismeretek, érdekességek iránti érdeklődés, tájékozottság a témában. A személyes biztonság és társak biztonságának védelme a játékszituációkban, a döntésekben pedig a baleset-megelőzés fontosságának tudatos képviselete. A sport és környezettudatosság értő összekapcsolása, a sportolási felszerelés és sportolási környezet felelős, jövőorientált használata, kímélete.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Játékrendszer, taktika, támadási rend, védelmi rend, önszerveződés, problémaorientált taktikai megoldás, támadási stratégia, védekezési stratégia, megegyezésen alapuló játék.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Torna jellegű feladatok**	**Órakeret 25 óra**
Előzetes tudás	A differenciáltan összeállított gyakorlatok bemutatása átlagos mozgásbiztonsággal, szükség esetén segítő biztosítással. Esztétikus, fegyelmezett, feszes testtartású végrehajtás. Differenciált gyakorlási mennyiség és minőség okai, következményei. Gyengeségek ellensúlyozása képességfejlesztéssel, gyakorlással.	

	Kis tanári segítséggel, aktív tevékenykedés gyakorlási és versenyszituációban. Részleges önállóság és segítségadás az egyéni, páros és társas feladatokban.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A koordináció, a cselekvésbiztonság, tovább fejlesztése . Az önállóság és kooperativitás növelése a mozgásrendszer működtetésének minden területén: bemelegítésben, képességfejlesztésben, gyakorlásban, versenyzésben, versenyrendezésben. Az erősségek és gyengeségek figyelembevétele. A közös tervezés, kivitelezés során a kellő határozottságú és öntudatú kommunikáció fejlesztése. A produktumok jó tartással, biztos kiállással történő, gördülékeny, könnyed, plasztikus, esztétikus végrehajtásának elérése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG Gimnasztika *Rendgyakorlatok gyakorlása* A korábbi évfolyamokon gyakoroltak bővített elemkapcsolatokkal történő ismétlése. Alkalmazásuk az óraszervezés funkcióinak megfelelően. *Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végzése* A gyakorlatok variálása szempontjai szerinti változatok: pl. mozgásütem változtatása, kiinduló helyzet és kartartás változtatása. Az agonista és antagonista izmok arányos, harmonikus fejlesztése. Az aktív és passzív izomnyújtás – a hatás elkülönítése. Kézi szerek – thera band, gyógylabda, homokzsák stb. – alkalmazása. 8-16 ütemű gimnasztikai gyakorlatok, egyidejű mozgáskapcsolatok, aszimmetrikus sorozatok. Önállóság a gyakorlatok kiválasztásában, gyakorlatsorok összeállításában. *Összetett, komplex, fizikai képességeket fejlesztő gyakorlatok végzése* Szabadgyakorlati alapformájú és természetes gyakorlatok differenciáltan, egyénre szabottan.	*Fizika:* egyensúly, mozgások, gravitáció, szabadesés, szögelfordulás. *Biológia-egészségtan:* az izomműködés élettana.

Az ízületi lazaság megtartása, fokozása gimnasztikai és stretching gyakorlatokkal. Erőgyakorlatok az egyén számára optimális ellenállás leküzdésével. Anaerob állóképesség-fejlesztő eljárások a gimnasztika eszközeivel. Az egyensúly gyakorlatai: dinamikus gyakorlatok guggolásban, ülésben, fekvésben, forgómozgásokkal sorozatban. Az esztétikus mozgások előadásmódját segítő kondicionális és koordinációs képességfejlesztő eljárások. Mászások, függeszkedések differenciált követelménnyel, az egyéni fejlődést követő rendszeres kontrollal. Torna, sporttorna **Talajon és a helyi tanterv szerint 9-10. osztályban választott egy szeren,** a korábbi követelményeken nehézségben túlmutató, vagy egy másik választott szeren a minimumkövetelmény mozgásanyagának tanulása, gyakorlása. *Talajtorna* Tartásos gyakorlatelemek, elemkapcsolatok gyakorlása: tarkóállás, fejállás, kézállás, mérlegek kéztámasszal, mérlegállások, spárgák, hidak mozgásos gyakorlatelemek gyakorlása: gurulóátfordulások különböző irányokba, gurulóátfordulás hátra-tolódás kézállásba, tarkóbillenés, fejenátfordulás, kézenátfordulás oldalt, kézenátfordulás, vetődések, átguggolások, átterpesztések, lábkörzések, dőlések, felállások egységesen az alapformában és differenciáltan a variációkban, az elemek mennyiségének és nehézségi fokának továbbfejlesztése differenciáltan. – *összefüggő gyakorlatsorok* Gyakorlás során az egyéni optimum, önálló bővítés megjelenítése az elemkapcsolatokban, sorozatokban. Az esztétikus és harmonikus előadásmód igénye (feszítések, fejtartás, válltartás, spicc) mint minőségi elvárás megjelenik a hibajavítás, ismétlések során. – *társas talajtorna*	

Páros és mikrocsoportos gyakorlatok önálló összeállítása cselekvés biztos szinten elsajátított talajtorna-elemek kreatív felhasználásával, a szükség szerint beépített segítségadást tartalmazva. *Szertorna-gyakorlatok* A gyakoroltatás során egységesen az alapformában és differenciáltan a variációkban, az elemek mennyiségének és nehézségi fokának továbbfejlesztése differenciáltan, egyénre szabottan történik.	
Szertorna, gyakorlás tornaszereken fiúk számára Gyűrűn – kéz- és lábfüggések, függések, lefüggések, mellső függőmérleg, hajlított támasz, nyújtott támasz, alaplendület, lendületvétel, húzódás-tolódás támaszba, vállátfordulás előre, homorított leugrás, leterpesztés hátra.	
Szertorna, gyakorlás tornaszereken lányok számára Gerendán – állások, térdelések, ülések, fekvések, térdelőtámaszok, mérlegek, guggolótámaszok, fekvőtámaszok, támaszban átlendítés, belendítés, hasonfekvésből emelés fekvőtámaszba, térdelőtámaszba, fordulatok állásban, guggolásban. Szökdelések, lábtartás cserék, felugrás egy láb át- és belendítéssel, homorított leugrás, terpesz csukaugrás. Bemelegítés a torna gyakorlásához, egyénileg összeállított mozgássor, együttes bemelegítés az önálló mozgássorral. Célszerű gyakorlási és gyakorlásszervezési formációk működtetése önállóan. A segítségadás technikái, felelős külső kontrollal – a tudatos hibajavítás beépítése a mindennapi gyakorlási szokásokba. Versenyszituációkon keresztül egyszerű szabályok alkalmazása. Ritmikus gimnasztika Az esztétikus, szép és nőies mozgásokat, alakformálást, minőségi interpretálást segítő kondicionális és koordinációs képességfejlesztő eljárások megismerése, gyakorlása. A testtartás, tágasság, forgásbiztonság kiemelt továbbfejlesztése *Szabadgyakorlatok gyakorlása*	*Művészetek*: az esztétika fogalma.

A 9–10. osztályban begyakorolt, előkészítő tartásos és mozgásos elemek és fő mozgások alapformái ismétlése és új, összetett formák gyakorlása. *Kötélgyakorlatok gyakorlása* Egyszerű és keresztezett áthajtások, ugrások és fordulatok áthajtások közben, *Karikagyakorlatok gyakorlása* Ugrások és fordulatok karikamozgatás közben, karikaforgatások és átadások egyik kézből a másikba test körül és köré, karikadobások és -elkapások, karikaáthajtások, karikapörgetések talajon és levegőben, karikakörzések függőleges és vízszintes síkban.	
ISMERETEK – SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A hibajavítás megértése, kétirányú kommunikáció, tudásátadás, mások tanítása. Változtatási hajlandóság az egyéni hibás rutinokban. A nemnek megfelelő mozgás dinamikájának és/vagy harmonikus esztétikájának átélése és tudatos felvállalása. A divat és a média testkultúrára ható kedvező és kedvezőtlen tényezőinek szétválasztása (értékfelismerés, önértékelés). A saját és társ testi épsége iránti felelősségvállalás a társak gyenge, esetleg sérült oldalának segítése, az erősségek elismerése, támogatása, egyéni és helyzetből adódó sajátosságok mérlegelése, az objektív megoldások keresése. A társak és a csoport irányítása a csoport közös érdekeinek figyelembevételével, a stratégiák egyeztetése. Alkotó, kooperatív feladatok, mozgásos tevékenységek – aktív részvétel a sportrendezvények, bemutatók szervezésében. Tornasport érdekességek.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Agonista, antagonista izmok, aktív és passzív nyújtás, dinamikus egyensúly, társas talajtorna, forgásbiztonság,.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlétikai jelegű feladatok	Órakeret 25 óra
Előzetes tudás	Térdelő-, álló- és repülőrajt versenyhelyzetekben. Iramszakasz, egyéni irambeosztás. Különféle bottechnikák a váltófutásban. Optimális lendületszerzés, elrugaszkodás, repülőfázis, biztonságos leérkezés az ugrásokban. A hajítás, lökés és vetőmozgás biomechanikai különbözőségei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Jártasság kialakítása a biomechanikai törvényszerűségek alkalmazásában. Az önismeret fejlesztése a kedvező atlétikai mozgásformák kiválasztása és önálló gyakorlása révén. A már elsajátított atlétikai futó-, ugró-, dobószámok versenyszabályai a korosztályos előírások szerinti alkalmazása és betartása. Motiváló eljárások az egyéni eredmény, teljesítmény javítására. A mérhető teljesítményeken alapuló objektív ellenőrzés elfogadtatása, beépítése a döntéshozatalba. A folyamatos és visszatérő gyakorlás szerepének, jelentőségének, hatásának tudatosítása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Futások *Rövidtáv, váltófutás,* A gyorsfutás technikáját javító gyakorlatok változatos végrehajtása. A kedvező rajthelyzet kialakítása, segédvonalak kijelölése. Versenyszerű végrehajtás, eredményorientált együttműködés váltófutásban. Csapatban 4x50-100 m-es váltók alakítása, versenyzés. *Középtáv, folyamatos futás,* Választás a távok közül. A különböző távokhoz illeszkedő futótechnika kiválasztása. Jártasság az adott távhoz szükséges versenytempó és irambeosztás megválasztásában. Állóképesség-fejlesztő módszerek rendszeres alkalmazása és teljesítményének nyomon követése. Az állóképesség-fejlesztő módszerek önálló gyakorlása.	*Biológia-egészségtan:* szénhidrátlebontás. *Fizika:* hajítások, energia. *Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* Az olimpiai eszme. Az újkori olimpiák története

Folyamatos futás közbeni tájékozódás, Ugrások A homorító távolugrás jellemzőinek ismerete, gyakorlati alkalmazása. Választás a magasugró technikák közül. 5–7 lépéses egyénileg kialakított nekifutással versenyszerű végrehajtás. Közreműködés versenyek lebonyolításában. Kondicionális jelleggel sorozat szökdelések végrehajtása. 1–3 lépéses sorozat elugrás, illetve 2–4 lépéses sorozat felugrások technikajavító végrehajtása. Gyorsuló nekifutás optimális távolságról. Dobások A különböző dobásformákkal a törzsizom sokoldalú erősítése. Teljes lendületből történő hajítás. Választás az egyes lökő mozdulatok közül. Lendületvétellel egykezes vetés végrehajtása. ISMERETEK – SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az iram és tempó megválasztása szempontjainak ismerete. A nekifutás módosítása szükségszerűségének ismerete. Az atlétikai ugrások és dobások technikatörténeti, a technikák változásai teljesítménynövelő hatásainak ismerete. Az olimpiákon szereplő atlétikai versenyszámok ismerete. „A gyorsabban, magasabbra, erősebben” jelmondat értelmezése. Önmagához képest a legjobb teljesítmény elérésére, a siker átélése, a kudarc elfogadása és az azzal való megküzdés. Az élettani különbözőségek ismerete.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyéni reakcióidő, mozdulat- és mozgásgyorsaság, váltás közbeni alkalmazkodás, korrekció, holtpont, lépő, homorító, átlépő, guruló, hasmánt- és floptechnika, ötlépéses hajító ritmus, lökés, vetés,

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek**	**Órakeret 35 óra**
Előzetes tudás	Az adott sportmozgás technikájának ismerete. A test feletti uralom szokatlan, új mozgásszituációkban. A baleseti kockázatok mérlegelése.	

	Az adott alternatív sportmozgáshoz szükséges edzésmódszertani és balesetvédelmi alapfogalmak, eljárások. Szabadban, teremben, spontán helyzetben végezhető egyéni, társas, csoportos mozgásformák. Az edzéshatáshoz szükséges ingerek nagysága és gyakorisága, a pihenő idő jelentősége.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rekreációs életviteléhez szükséges sportági, élettani, edzéselméleti ismeretek megszerzése. Az önállóan kezdeményezett társas vagy csoportos sportolás szervezési és lebonyolítási ismeretek, jártasságok megszerzése. A testnevelés újszerű tartalmakkal történő gazdagítása, az iskolai létesítményen belüli és tágabb környezetében lévő lehetőségek kihasználása sportolásra. A felnőtt kor sportos életviteléhez újabb sportágak megismerése, családi és csoportos öntevékeny sportoláshoz szükséges szervezési és rendezési ismeretek megszerzése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG A helyi tárgyi feltételek függvényében **legalább négy** választott sportági mozgás mozgásműveltségének fejlesztése. A szabadidő, ill. alternatív sportok rendszerben kezelése. A helyi tantervben választott alternatív sport technikai, taktikai, gyakorlási, edzési és versenyzési rutinjának kialakítása, a hozzátartozó eszközök, technikák és veszélyek kezelése. A szabadtéri formák hangsúlyának megerősítése. Edzés a természet erőivel - játszóterek, szabadidő-központok bevonása, az adottságok kihasználásával jégpálya készítése. Újszerű mozgásfeladatok kihívásainak való megfelelés, pl. a közlekedés-biztonság területén a kerékpározás kultúráját szem előtt tartva. Sportolás közben a rutinok megerősítése a zöldfelület megóvásában, a tájhasználatban, az épületek megóvásában és az energia, a vízhasználat, a dohányzás elleni küzdelem és a hulladékgyűjtés, újrahasznosítás területén. A családi, baráti, munkahelyi csoportos és öntevékeny sportolásra való	*Biológia-egészségtan:* élettan.

felkészítés, az önszerveződéshez szükséges ismeretek, jártasságok megszerzése. Társaságban is jól alkalmazható mozgásos kreatív, kommunikációs és kooperációs játékok tárházának bővítése. A többfunkciós helyi lehetőségek, eszközök bevonása a tartalmi változatosság biztosításához (természetes akadályok, ügyességi versenyek a környezet adta kihívások legyőzése). Egyszerű (akár saját készítésű) eszközökkel szerény térigényű mozgásformák elsajátítása (ugrókötelezés, asztalitenisz, tollaslabda, kondigépezés, lábtengó, stb.) ISMERETEK – SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Szabályismeret és baleset-megelőzési információk a helyi tantervben kidolgozott alternatív sportok területén. A helyes öltözködés és folyadékfogyasztás a szabadtéren végzett sportolás során. A környezettudatos magatartás, a testmozgások során az egyénnek önmagával, társaival és a természettel való harmonikus kapcsolata kialakítása. A táborozási eszközrendszer megismerése, használatában jártasság szerzése	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rekreáció, edzettség, fittség, jó közérzet, teljesítőképesség, újrahasznosítás, példamutatás; környezettudatos természet- és építettkörnyezet-használat.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Küzdősportok**	**Órakeret 5 óra**
Előzetes tudás	Biztonsági követelmények és a küzdésekkel kapcsolatos rituálé. Az indulatok feletti uralom. A grundbirkózás alaptechnikái, szabályai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az akaraterő, a kitartás, a küzdőképesség, az önbizalom fejlesztése, a félelem leküzdése és a sportszerűség (fair play) szemléletének kiteljesítése. Küzdő típusú játékok tudatos alkalmazása a személyiségfejlesztésben, különös tekintettel az önuralomra, a társak tiszteletére és a szabályok	

	elfogadására. A közösségben előforduló veszélyhelyzetek felismerése és kezelése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG A küzdéseket előkészítő és rávezető gyakorlatok, játékok: Tolások-húzások, változatos testrészekkel, testhelyzetekben. Grundbirkózás cselekvés biztos gyakorlása: Alapállás, alaphelyzetek stabil alkalmazása, szabályos és erős fogások csuklóra, karra, nyakra, derékra, rögzített kilendítések, keresztfogások. Emelések hónaljfogással, derékfogással, kevert fogással. A mögékerülések és kiemelések különböző változatai, leszorítások alkalmazása. Az eredményes földharc technikájának elsajátítása. Egyéni és csapatversenyek, küzdési taktikát igénylő feladatok játékos formában és páros küzdelmek. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az érzelem- és feszültségszabályozás, az agresszió megelőzése a küzdőjellegű sporttevékenységek révén, az előnyök megfogalmazásának képessége. A sportszerű küzdések jellemformáló hatásának ismerete, elismerése. A megegyezésre készenlét képessége, a szabályok időleges, társ által megerősített felfüggesztésének, módosításának lehetősége.	*Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* ókori olimpiák, hősök, távol-keleti kultúrák.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Viszonylagos erőkifejtés, fokozatosan növekvő erőkifejtés, sérülésmentes küzdelem, agresszió, önuralom, sportszerűség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Egészségkultúra és prevenció**	**Órakeret: 25óra**
Előzetes tudás	Rendeződő egészségtudatosság, döntésképesség az egészséges, aktív életmód érdekében. Relaxációs, terhelési, edzési és a test épségét, egészségét megőrző eljárásokból egy-két megoldás ismerete, alkalmazása. Jártasság a gerincvédelmet érintő minden tanult feladat megoldásában.	

	A terhelés igazítása a tesztek eredményeihez. A testmozgás szerepének ismerete a káros szenvedélyek elleni küzdelemben.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az élethosszig tartó optimális, életkornak és testalkatnak megfelelő prevenciós és rekreációs mozgásos tevékenységek önálló működtetéséhez, bővítéséhez és szükség esetén gyógyászati céllal történő gyakorlásához szükséges készségek és kompetenciák továbbfejlesztése. Az edzésre, a teljesítmény növelésére és mérésére, a prevencióra, rekreációra kész fizikai és mentális állapot állandósítása, a stressz kezelése. A fenntartásához szükséges elméleti és gyakorlati tudás rendszerré szervezése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG Bemelegítés Általános és sportág-specifikus bemelegítő mozgásanyag feladatmegoldásai, kezdetben egyénileg, párban a tervezés, szervezés, levezetés, értékelés megvalósítása. A labdajátékhoz, tornához, futáshoz, ugráshoz, dobáshoz, küzdéshez kapcsolódó bemelegítések általános és speciális jellemzőinek, mozgásainak elkülönítése szóban és gyakorlatban egyaránt. Edzés, terhelés A fejlődés, a megfelelő hatékonyság alapfeltételeinek biztosítása: jól szervezettség, a felesleges állásidők kiküszöbölése, szükséges mozgásterjedelem (idő, ismétlésszám), szükséges intenzitás (sebesség, gyakorlatsűrűség, megfelelő ellenállás), terhelés-pihenés egyensúlya. Főbb témák: Kondicionális és koordinációs képességfejlesztés tervezése és megvalósítása a gyakorlatban egyénileg, párban, csoportban eszközök nélkül és különböző eszközök segítségével. A fizikai fittség típusai, fejlesztési lehetőségei. A fizikai fittség típusai, fejlesztési lehetőségei. A fizikai aktivitás szintjének becslése, követése. Önálló mozgásprogram-tervezés.	*Biológia-egészségtan:* anaerob terhelés, az idegrendszer működése, a keringési rendszer működése, glikolízis, terminális oxidáció. *Fizika:* egyszerű gépek, erő, munka.

Lehetséges hagyományos és alternatív eszközök: pulzusmérő, mozgásszenzorok, medicinlabda, súlyzó, ugrókötél, erősítő gumiszalag, gimnasztikai labda, , erőgépek. A képességfejlesztő módszertani eljárások bemutatása: intervallumos, ismétléses, tartós és ellenőrző módszerekkel edzésfolyamatok. A koordinációt javító eljárások bemutatása: a végrehajtás megváltoztatása és a végrehajtás feltételeinek megváltoztatása. A rendelkezésre álló szabadidő megtervezésének eljárásai. Egyéni rekreációs megoldások bemutatása, foglalkozásrészlet vezetése. Konkrét sportági tevékenységre és mozgásanyagra fejlesztett kondicionális és koordinációs képességfejlesztés. Motoros tesztek lebonyolítása – központi előírás szerint.	
Az egészséges test és lélek megóvása A munkahelyi és egyéb ártalmak elleni védekezésre való felkészítés: a biomechanikailag helyes testtartás és az egészséges lábboltozat kialakításának és fenntartásának, a helyes légzésnek a gyakorlatai, az ülőmunka és a zárt tér ellensúlyozására szolgáló tevékenységek, a sportolás kedvező hatása a szenvedélyek megelőzésében. A stresszoldás gyakorlatai és a relaxáció. A „tudatos jelenlét” módszerének elsajátítása és integrálása és mindezek használata a mindennapi élet helyzeteiben. A megtanult és folyamatosan használt relaxációs módszerek tudatos alkalmazása a pályaorientációt és jövőképet építő lelki munkában, és a feszültségek szabályozása és az élet stresszhelyzeteivel való autogén megküzdés. A test-lelki harmónia fejlesztésének egyéb, alternatív megközelítése a helyi lehetőségek és programok szerint. A testtartásért felelős izmok kellő erejének és nyújthatóságának fejlesztése a helyesen végzett tartásjavító tornával (általános és konkrét sportági jelleggel). ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A sport által a pillanatnyi kiteljesedés (flow) élményének megélése.	

A sportágak gyakorlásához megfelelően illeszkedő bemelegítő eljárások ismerete. A terhelésfokozás paramétereinek ismerete. Az alvás és ébrenlét megfelelő arányai, a sport szerepe az egészséges alvásban. A gerincsérülések, ártalmak elkerülési módozatainak ismerete. A sérült gerinc esetén az elsősegély ellátása és/vagy a sérülttel való helyes bánásmód ismerete. A stresszes állapot elleni tudatos védekezés ismerete. A helyes gerinctorna kivitelezésével kapcsolatos fogalmak, a gerinckímélet lényegének ismerete. Igény kialakítása a tanult gerinctorna gyakorlatok rendszeres végrehajtására. A növekvő teljesítmény, sporteredmény objektív elismerése, öröm a másik ember teljesítménye felett, pozitív megerősítés. Az öröm, mint pozitív életérzés melletti tudatos döntés, közös élmény, az egészség és a mozgásra fordított szabadidő megteremtésének egymást erősítő igénye (motiváció). A tudatos terhelésen, méréseken, önkontrollon alapuló teljesítményfejlesztés. Felelősségvállalás társak egészséges életmódja iránt.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Sportág-specifikus bemelegítés, mozgásterjedelem, intervallumos, ismétléses, tartós és ellenőrző módszer, terhelés-pihenés egyensúlya, progresszív relaxáció, ingernagyság, ingergyakoriság, gerinckímélet, relaxáció, tudatos jelenlét.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	*Sportjátékok* A helyi tanterv szerint tanított két labdajátékra vonatkozóan: Önállóság és önszervezés a bemelegítésben, a gyakorlásban, az edzésben és a játékban, játékvezetésben. Az adott labdajáték főbb versenykörülményeinek ismerete.

	Erős figyelemmel végrehajtott technikai elemek, taktikai megoldások, szimulálva a valódi játékszituációkat. Ötletjáték és 2–3 tudatosan alkalmazott formáció, a csapaton belüli szerepnek való megfelelés. A csapat taktikai tervének, teljesítményének szakszerű és objektív megfogalmazása. A másik személy különféle szintű játéktudásának elfogadása. Kreativitást, együttműködést, tartalmas, asszertív társas kapcsolatokat szolgáló mozgásos játéktípusok ismerete és célszerű használata. *Torna jellegű feladatok* A torna mozgásanyagában az optimális végrehajtására jellemző téri, időbeli és dinamikai sajátosságok megjelenítése. Bonyolult gyakorlatelem sorok, folyamatok végrehajtása közben a mozgás koordinált irányítása. A torna versenysport előnyei, veszélyei, a hozzá kapcsolódó testi képességek fejlesztésének lehetőségei ismerete. Bemelegítő és képességfejlesztő gyakorlatok ismerete, a célnak megfelelő kiválasztása. Optimális segítségadás, biztosítás, bíztatás. Hibajavítás és annak asszertív kommunikációja. Az izmok mozgáshatárát bővítő aktív és passzív eljárások ismerete. *Atlétika jellegű feladatok* A futások, ugrások és dobások képességfejlesztő hatásának felhasználása más mozgásrendszerekben. Az atlétikai versenyszámok biomechanikai alapjainak ismerete. Az állóképesség fejlesztésével, a lendületszerzés az izom-előfeszítések begyakorlásával a futó-, az ugró- és a dobóteljesítmények növelése. Az alapvető atlétikai versenyszabályok ismerete. Bemelegítés az atlétikai mozgásokhoz illeszkedően. *Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek* Az helyi tantervben kiválasztott sportmozgás végzése elfogadható cselekvésbiztonsággal.

	Uralom a test felett a sebesség, gyorsulás, tempóváltás, gurulás, csúszás, gördülés esetén. Feladatok önálló tervezése és megoldása alternatív sporteszközökkel. Az adott alternatív sportmozgáshoz szükséges edzés és balesetvédelmi alapfogalmak ismerete. Az ismeretek alkalmazása az új sporttevékenységek során. *Küzdősportok* A szabályok és rituálék betartása. Önfegyelem, az indulatok és agresszivitás kezelése. *Egészségkultúra és prevenció* A bemelegítés szükségessége élettani okainak ismerete. Az egészségük fenntartásához szükséges edzés, terhelés megtervezése. Relaxációs gyakorlatkészlettel tudatos védekezés a stresszes állapot ellen. A feszültségek szabályozása és az élet stresszhelyzeteivel való autogén megküzdés. A testtartásért felelős izmok erősítését és nyújtását szolgáló gyakorlatok ismerete, pontos gyakorlása, értő kontrollja. A gerinckímélet alkalmazása a testnevelési és sportmozgásokban, kerti és házimunkákban, az esetleges sérüléses szituációk megfelelő kezelése.

12. évfolyam – kifutó rendszerben a 2020/2021-es tanévtől

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Sportjátékok**	**Órakeret 60óra**
Előzetes tudás	A helyi tanterv szerint választott labdajátékokban a 9–10. osztályos technikai, taktikai és egyéb játékfeladatok, lényeges versenyszabályok ismerete és alkalmazásuk. Megfelelés a játékszerepnek, sportszerű és csapatelkötelezett viselkedés. Tapasztalat a játékvezetői gyakorlatban. Empátia és tolerancia a társak elfogadásában. Önfejlesztő és társas kapcsolatépítő játékok ismerete.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A választott **legalább két** labdajátékra vonatkozóan: A megoldások sokféleségének, sikerességének bővítése. Az önálló játékhoz szükséges technikai és taktikai tudás mennyiségi és minőségi növelése. Az egyéni fizikai adottságok és jellemvonások fejlesztése, a csapatok eredményességéhez szükséges képességek, attitűdök erősítése. A többféle labdajáték során a mozgástanulás folyamatában működő transzferhatás kihasználása. Megküzdés a feszültségekkel.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG Általános feladatok *Az önszervezés gyakorlása* Önálló csapatalakítás, bemelegítés, gyakorlás és játékszervezés. A közvetlen tanári irányítást többnyire nélkülöző, a támadás és védekezés megszervezésére, a csapatösszeállításra és az értékelésre vonatkozó megbeszélések a gyakorlásokba építve. Szituációk, feladatok megoldása, melyek során önálló az egyéni és/vagy társas döntéshozatal - a sportszerűség, tolerancia és empátia szem előtt tartásával. A tevékenységekhez tartozó felszerelések, berendezések önálló használata, rendben tartása, megóvása. *Lényeges játékszabályok készség szintű alkalmazása – játékvezetési gyakorlat* A labdával vagy labda nélküli mozgások közben elkövethető, direkt vagy indirekt személyre irányuló szabálytalanságok elkerülését elősegítő gyakorlatok, megerősítések, megbeszélések. A kosárlabdában, kézilabdában és labdarúgásban szabályok engedte test-test elleni játék több lehetőségének modellálása, gyakorlása. Kézilabdában és labdarúgásban a mezőnyjátékosra és a kapusra vonatkozó szabályok ismerete, betartása.	*Fizika:* mozgások, ütközések, gravitáció, forgatónyomaték, pályavonal, hatás-ellenhatás.

Röplabdában a forgásszabály, az első és második sorra vonatkozó főbb megkötéseknek való megfelelés, a háló és a labda hibás érintése szabályai és a labdára, emberre vonatkozó területelhagyás értelmezése. Az labdajáték-specifikus időhatárok betartásának gyakorlatai. A szabályok a képzettségnek megfelelő önkontrollos betartása, játék az elkövetett vétség önálló jelzésének elvárásával. Játékfolyamatok „belső” játékvezetéssel, megegyezéssel. A játékvezetés gyakorlása laza tanári kontrollal, önállóan, a lényeges játékszabályok alkalmazásával, néhány játékvezetői non-verbális jel használatával is. Az eredmény jelzésében szerzett gyakorlat. *Versenyhelyzetek* Az labdajátékok alap- és játékismereteinek alkalmazása, megmérettetése osztályszintű mérkőzéseken, házibajnokságokon, a tehetségesebb tanulók számára a korosztályos diákolimpiai és egyéb versenyeken. Kosárlabdázás *Technikai elemek tökéletesítése, alkalmazása* Új variációk a már megtanult technikákkal kisebb taktikai egységekbe ágyazottan - mindenféle cselezés, ritmusváltás, biztonságos labdabirtoklás, kidobott labda elfogása, labdavezetés különböző testhelyzetekben, támadó, védő láb- és karmozgások, összetettebb átadások, kötetlen átadási formák, lepattanó labda megszerzése, ebből indulás, átadás vagy kosárra dobás. A technikákat alkalmazó játékok párban, csoportban a variációk önálló és kreatív felhasználásával. *Taktikai továbbfejlesztés* A lényeges védekezési formák - terület védelem, emberfogásos védekezés, vegyes védekezés – gyakorlása és önálló alkalmazása. Formációk begyakorlása két vagy több ember kapcsolatára támadásban és védekezésben.). Játék minden összetételű, emberhátrányos, emberelőnyös és azonos létszámú taktikai szituációban. Önálló játék (streetball, illetve egész pályás 5:5 elleni játék).	

Kézilabdázás *Technikai elemek tökéletesítése, alkalmazása* Változatos variációk megoldása már megtanult technikákkal kisebb taktikai egységekbe ágyazottan. Taktika előkészítő futó- és fogójátékok, test-test elleni küzdelmek. Labdatechnikák összetett és bonyolultabb alapformái cselekvés biztosan végrehajtva Szélsők, átlövők, beállók kapura lövéseinek gyakorlása, alkalmazása rövidebb akciók befejezéseként, kapusmozgások átismétlése.. *Taktikai továbbfejlesztés* Gyors indítások gyakorlása, létszámbeli előnyből, illetve hátrányból való támadások. A támadó taktika posztonként történő alkalmazása, játékszituációk ismétlése 1–2 beállóval, lerohanás rendezetlen védelem ellen. Védekezés irányítása gyorsindítás esetén. Védekezési taktika végrehajtása 6:0, 5:1, 4:2 védekezési rendszerek esetén.	*Matematika*: térgeometria – gömbtérfogat; valószínűség-számítás.
Labdarúgás *Technikai elemek tökéletesítése, alkalmazása* A tanult elemek összetett variációkban alkalmazott megoldásai csökkenő hibaszázalékkal, labdakezelési cselekvés biztonsággal, eredményes befejezésekkel, pozícióváltások szélességben és mélységben zavaró ellenféllel szemben is, felívelés, beadások, letámadás, visszatámadás. Pontos cselezések, szerelések alkalmazása a játékban. Változatos kapura lövések, ívelések, rúgásfajták alkalmazás, a labda céltudatos irányításával. Fejelések különböző fajtái dobott vagy rúgott labdából. Szögletrúgás, bedobás eredményes technikája, büntetőrúgások különböző távolságból. Gólszerzés különféle testrésszel a szabályok betartása mellett. *Taktikai továbbfejlesztés* A területvédekezésben szerzett tapasztalatok, megoldások bővítése. A szoros és követő emberfogás gyakorlása kisebb és nagyobb egységekben. Védelmi rendszerek ismerete és gyakorlása. Támadási variációk felépítése a különböző védekezési formák ellen.	*Biológia-egészségtan:* érzékszervek külön-külön és együttes működése.

Csapatrészeken belüli koordinált együttműködés, és csapatrészek összjátékának megvalósítása a kötött játékfolyamatok és ötletjáték során.	
Röplabdázás A röplabda sajátossága kettős: egyrészt a játékos nem birtokolhatja a labdát, így a döntési idő igen-igen rövid és a cselekvés pillanata elé helyeződik, másrészt a játék szabályai szerint a játékosok között nincs testi kontaktus. E két szempont alapvetően meghatározza az oktatás menetét. *Technikai elemek tökéletesítése, alkalmazása* A labdaérintés biztonságának, a labda tudatos és pontos helyezésének gyakorlása, a hibaszázalék csökkentése, az élvezhető, folyamatos játék elérése érdekében Tanult támadási technikák gyakorlása, a felső egyenes nyitás elsajátítása helyes technikával talajról, tehetségesebbek felugrásból. A feladás technikájának biztonságos alkalmazása alkar és kosárérintéssel egyaránt. A háló felett érkezett nyitásfogadások gyakorlása változó irányú és erejű labdákkal, technikai kombinációkkal. Az eredményes sáncolás elsajátítása, sáncolás párban is. Gurulások, labdamentések technikájának továbbfejlesztése. „Röptenisz”, szabadon választott vagy megkötött érintéssel csak meghatározott érintéssel. *Taktikai továbbfejlesztés* Védekezések különböző állásrendek szerint, a csillagalakzat, alapvédekezési forma megtanítása. 4:2-es és az 5:1-es védekezési és támadási játékelemek elsajátítása. Ütő és sáncoló játékosok melletti védekezés, sánc mögötti ütött vagy ejtett labdához való elhelyezkedés, támadás közbeni helycserék megtanítása, helytartási szabály betartása. Tenisz:adogatások,tenyeres és fonákütések, játék	
ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A sportági ismeretek magasabb szintű, kreatív alkalmazása az alkotó, kooperatív feladatokban, játékokban, sportjátékokban.	

A testnevelési és sportjátékok mozgásai, szabályrendszere egymásra épülésének megértése. A játékszabályok, játéktípusok tudatos alkalmazása. A legfontosabb játékvezetői jelzések ismerete. A sportjátékok transzferhatásának felismerése és a lehetséges összefüggések értelmezése az egyéni fejlődés szempontjából. A páros és társas kapcsolatokban konstruktív konfliktusmegoldás. Sportjáték-történeti ismeretek, érdekességek iránti érdeklődés, tájékozottság a témában. A személyes biztonság és társak biztonságának védelme a játékszituációkban, a döntésekben pedig a baleset-megelőzés fontosságának tudatos képviselete. A sport és környezettudatosság értő összekapcsolása, a sportolási felszerelés és sportolási környezet felelős, jövőorientált használata, kímélete.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Játékrendszer, taktika, támadási rend, védelmi rend, önszerveződés, problémaorientált taktikai megoldás, támadási stratégia, védekezési stratégia, megegyezésen alapuló játék.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Torna jellegű feladatok**	**Órakeret 20 óra**
Előzetes tudás	A differenciáltan összeállított gyakorlatok bemutatása átlagos mozgásbiztonsággal, szükség esetén segítő biztosítással. Esztétikus, fegyelmezett, feszes testtartású végrehajtás. Differenciált gyakorlási mennyiség és minőség okai, következményei. Gyengeségek ellensúlyozása képességfejlesztéssel, gyakorlással. Kis tanári segítséggel, aktív tevékenykedés gyakorlási és versenyszituációban. Részleges önállóság és segítségadás az egyéni, páros és társas feladatokban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A koordináció, a cselekvésbiztonság, továbbfejlesztése . Az önállóság és kooperativitás növelése a mozgásrendszer működtetésének minden területén: bemelegítésben, képességfejlesztésben,	

	gyakorlásban, versenyzésben, versenyrendezésben. Az erősségek és gyengeségek figyelembevétele. A közös tervezés, kivitelezés során a kellő határozottságú és öntudatú kommunikáció fejlesztése. A produktumok jó tartással, biztos kiállással történő, gördülékeny, könnyed, plasztikus, esztétikus végrehajtásának elérése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG Gimnasztika *Rendgyakorlatok gyakorlása* A korábbi évfolyamokon gyakoroltak bővített elemkapcsolatokkal történő ismétlése. Alkalmazásuk az óraszervezés funkcióinak megfelelően. *Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végzése* A gyakorlatok variálása szempontjai szerinti változatok: pl. mozgásütem változtatása, kiinduló helyzet és kartartás változtatása. Az agonista és antagonista izmok arányos, harmonikus fejlesztése. Az aktív és passzív izomnyújtás – a hatás elkülönítése. Kézi szerek – thera band, gyógylabda, homokzsák stb. – alkalmazása. 8-16 ütemű gimnasztikai gyakorlatok, egyidejű mozgáskapcsolatok, aszimmetrikus sorozatok. Önállóság a gyakorlatok kiválasztásában, gyakorlatsorok összeállításában. *Összetett, komplex, fizikai képességeket fejlesztő gyakorlatok végzése* Szabadgyakorlati alapformájú és természetes gyakorlatok differenciáltan, egyénre szabottan. Az ízületi lazaság megtartása, fokozása gimnasztikai és stretching gyakorlatokkal. Erőgyakorlatok az egyén számára optimális ellenállás leküzdésével. Anaerob állóképesség-fejlesztő eljárások a gimnasztika eszközeivel. Az egyensúly gyakorlatai: dinamikus gyakorlatok guggolásban, ülésben, fekvésben, forgómozgásokkal sorozatban. Az esztétikus mozgások előadásmódját segítő kondicionális és koordinációs képességfejlesztő eljárások.	*Fizika:* egyensúly, mozgások, gravitáció, szabadesés, szögelfordulás. *Biológia-egészségtan:* az izomműködés élettana.

Mászások, függeszkedések differenciált követelménnyel, az egyéni fejlődést követő rendszeres kontrollal. Torna, sporttorna **Talajon és a helyi tanterv szerint 9-10. osztályban választott egy szeren,** a korábbi követelményeken nehézségben túlmutató, vagy egy másik választott szeren a minimumkövetelmény mozgásanyagának tanulása, gyakorlása. *Talajtorna* Tartásos gyakorlatelemek, elemkapcsolatok gyakorlása: tarkóállás, fejállás, kézállás, mérlegek kéztámasszal, mérlegállások, spárgák, hidak mozgásos gyakorlatelemek gyakorlása: gurulóátfordulások különböző irányokba, gurulóátfordulás hátra-tolódás kézállásba, tarkóbillenés, fejenátfordulás, kézenátfordulás oldalt, kézenátfordulás, vetődések, átguggolások, átterpesztések, lábkörzések, dőlések, felállások egységesen az alapformában és differenciáltan a variációkban, az elemek mennyiségének és nehézségi fokának továbbfejlesztése differenciáltan. – *összefüggő gyakorlatsorok* Gyakorlás során az egyéni optimum, önálló bővítés megjelenítése az elemkapcsolatokban, sorozatokban. Az esztétikus és harmonikus előadásmód igénye (feszítések, fejtartás, válltartás, spicc) mint minőségi elvárás megjelenik a hibajavítás, ismétlések során. – *társas talajtorna* Páros és mikro-csoportos gyakorlatok önálló összeállítása cselekvés biztos szinten elsajátított talajtorna-elemek kreatív felhasználásával, a szükség szerint beépített segítségadást tartalmazva. *Szertorna-gyakorlatok* A gyakoroltatás során egységesen az alapformában és differenciáltan a variációkban, az elemek mennyiségének és nehézségi fokának továbbfejlesztése differenciáltan, egyénre szabottan történik.	

Szertorna, gyakorlás tornaszereken fiúk számára Gyűrűn – kéz- és lábfüggések, függések, lefüggések, mellső függőmérleg, hajlított támasz, nyújtott támasz, alaplendület, lendületvétel, húzódás-tolódás támaszba, vállátfordulás előre, homorított leugrás, leterpesztés hátra.	
Szertorna, gyakorlás tornaszereken lányok számára Gerendán – állások, térdelések, ülések, fekvések, térdelőtámaszok, mérlegek, guggoló támaszok, fekvőtámaszok, támaszban átlendítés, belendítés, hasonfekvésből emelés fekvőtámaszba, térdelőtámaszba, fordulatok állásban, guggolásban. Szökdelések, lábtartás cserék, felugrás egy láb át- és belendítéssel, homorított leugrás, terpesz csukaugrás. Bemelegítés a torna gyakorlásához, egyénileg összeállított mozgássor, együttes bemelegítés az önálló mozgássorral. Célszerű gyakorlási és gyakorlásszervezési formációk működtetése önállóan. A segítségadás technikái, felelős külső kontrollal – a tudatos hibajavítás beépítése a mindennapi gyakorlási szokásokba. Versenyszituációkon keresztül egyszerű szabályok alkalmazása. Ritmikus gimnasztika Az esztétikus, szép és nőies mozgásokat, alakformálást, minőségi interpretálást segítő kondicionális és koordinációs képességfejlesztő eljárások megismerése, gyakorlása. A testtartás, tágasság, forgásbiztonság kiemelt továbbfejlesztése *Szabadgyakorlatok gyakorlása* A 9–10. osztályban begyakorolt, előkészítő tartásos és mozgásos elemek és fő mozgások alapformái ismétlése és új, összetett formák gyakorlása. *Kötélgyakorlatok gyakorlása* Egyszerű és keresztezett áthajtások, ugrások és fordulatok áthajtások közben, *Karikagyakorlatok gyakorlása*	*Művészetek*: az esztétika fogalma.

Ugrások és fordulatok karikamozgatás közben, karikaforgatások és átadások egyik kézből a másikba test körül és köré, karikadobások és - elkapások, karikaáthajtások, karikapörgetések talajon és levegőben, karikakörzések függőleges és vízszintes síkban.	
ISMERETEK – SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A hibajavítás megértése, kétirányú kommunikáció, tudásátadás, mások tanítása. Változtatási hajlandóság az egyéni hibás rutinokban. A nemnek megfelelő mozgás dinamikájának és/vagy harmonikus esztétikájának átélése és tudatos felvállalása. A divat és a média testkultúrára ható kedvező és kedvezőtlen tényezőinek szétválasztása (értékfelismerés, önértékelés). A saját és társ testi épsége iránti felelősségvállalás a társak gyenge, esetleg sérült oldalának segítése, az erősségek elismerése, támogatása, egyéni és helyzetből adódó sajátosságok mérlegelése, az objektív megoldások keresése. A társak és a csoport irányítása a csoport közös érdekeinek figyelembevételével, a stratégiák egyeztetése. Alkotó, kooperatív feladatok, mozgásos tevékenységek – aktív részvétel a sportrendezvények, bemutatók szervezésében. Tornasport érdekességek.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Agonista, antagonista izmok, aktív és passzív nyújtás, dinamikus egyensúly, társas talajtorna, forgásbiztonság

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Atlétikai jelegű feladatok**	**Órakeret 20óra**
Előzetes tudás	Térdelő-, álló- és repülőrajt versenyhelyzetekben. Iramszakasz, egyéni irambeosztás. Különféle bottechnikák a váltófutásban. Optimális lendületszerzés, elrugaszkodás, repülőfázis, biztonságos leérkezés az ugrásokban. A hajítás, lökés és vetőmozgás biomechanikai különbözőségei.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Jártasság kialakítása a biomechanikai törvényszerűségek alkalmazásában. Az önismeret fejlesztése a kedvező atlétikai mozgásformák kiválasztása és önálló gyakorlása révén. A már elsajátított atlétikai futó-, ugró-, dobószámok versenyszabályai a korosztályos előírások szerinti alkalmazása és betartása. Motiváló eljárások az egyéni eredmény, teljesítmény javítására. A mérhető teljesítményeken alapuló objektív ellenőrzés elfogadtatása, beépítése a döntéshozatalba. A folyamatos és visszatérő gyakorlás szerepének, jelentőségének, hatásának tudatosítása.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG Futások *Rövidtáv, váltófutás,* A gyorsfutás technikáját javító gyakorlatok változatos végrehajtása. A kedvező rajthelyzet kialakítása, segédvonalak kijelölése. Versenyszerű végrehajtás, eredményorientált együttműködés váltófutásban. Csapatban 4x50-100 m-es váltók alakítása, versenyzés. *Középtáv, folyamatos futás,* Választás a távok közül. A különböző távokhoz illeszkedő futótechnika kiválasztása. Jártasság az adott távhoz szükséges versenytempó és irambeosztás megválasztásában. Állóképesség-fejlesztő módszerek rendszeres alkalmazása és teljesítményének nyomon követése. Az állóképesség-fejlesztő módszerek önálló gyakorlása. Folyamatos futás közbeni tájékozódás, Ugrások A homorító távolugrás jellemzőinek ismerete, gyakorlati alkalmazása. Választás a magasugró technikák közül. 5–7 lépéses egyénileg kialakított nekifutással versenyszerű végrehajtás. Közreműködés versenyek lebonyolításában.	*Biológia-egészségtan:* szénhidrátlebontás. *Fizika:* hajítások, energia. *Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* Az olimpiai eszme. Az újkori olimpiák története

Kondicionális jelleggel sorozat szökdelések végrehajtása. 1–3 lépéses sorozat elugrás, illetve 2–4 lépéses sorozat felugrások technikajavító végrehajtása. Gyorsuló nekifutás optimális távolságról. Dobások A különböző dobásformákkal a törzsizom sokoldalú erősítése. Teljes lendületből történő hajítás. Választás az egyes lökő mozdulatok közül. Lendületvétellel egykezes vetés végrehajtása. ISMERETEK – SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az iram és tempó megválasztása szempontjainak ismerete. A nekifutás módosítása szükségszerűségének ismerete. Az atlétikai ugrások és dobások technikatörténeti, a technikák változásai teljesítménynövelő hatásainak ismerete. Az olimpiákon szereplő atlétikai versenyszámok ismerete. „A gyorsabban, magasabbra, erősebben” jelmondat értelmezése. Önmagához képest a legjobb teljesítmény elérésére, a siker átélése, a kudarc elfogadása és az azzal való megküzdés. Az élettani különbözőségek ismerete.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyéni reakcióidő, mozdulat- és mozgásgyorsaság, váltás közbeni alkalmazkodás, korrekció, holtpont, lépő, homorító, átlépő, guruló, hasmánt- és floptechnika, ötlépéses hajító ritmus, lökés, vetés

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek**	**Órakeret 30 óra**
Előzetes tudás	Az adott sportmozgás technikájának ismerete. A test feletti uralom szokatlan, új mozgásszituációkban. A baleseti kockázatok mérlegelése. Az adott alternatív sportmozgáshoz szükséges edzésmódszertani és balesetvédelmi alapfogalmak, eljárások. Szabadban, teremben, spontán helyzetben végezhető egyéni, társas, csoportos mozgásformák. Az edzéshatáshoz szükséges ingerek nagysága és gyakorisága, a pihenő idő jelentősége.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rekreációs életviteléhez szükséges sportági, élettani, edzéselméleti ismeretek megszerzése. Az önállóan kezdeményezett társas vagy csoportos sportolás szervezési és lebonyolítási ismeretek, jártasságok megszerzése. A testnevelés újszerű tartalmakkal történő gazdagítása, az iskolai létesítményen belüli és tágabb környezetében lévő lehetőségek kihasználása sportolásra. A felnőtt kor sportos életviteléhez újabb sportágak megismerése, családi és csoportos öntevékeny sportoláshoz szükséges szervezési és rendezési ismeretek megszerzése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG A helyi tárgyi feltételek függvényében **legalább négy** választott sportági mozgás mozgásműveltségének fejlesztése. A szabadidő, ill. alternatív sportok rendszerben kezelése. A helyi tantervben választott alternatív sport technikai, taktikai, gyakorlási, edzési és versenyzési rutinjának kialakítása, a hozzátartozó eszközök, technikák és veszélyek kezelése. A szabadtéri formák hangsúlyának megerősítése. Edzés a természet erőivel - játszóterek, szabadidő-központok bevonása, az adottságok kihasználásával jégpálya készítése. Újszerű mozgásfeladatok kihívásainak való megfelelés, pl. a közlekedés-biztonság területén a kerékpározás kultúráját szem előtt tartva. Sportolás közben a rutinok megerősítése a zöldfelület megóvásában, a tájhasználatban, az épületek megóvásában és az energia, a vízhasználat, a dohányzás elleni küzdelem és a hulladékgyűjtés, újrahasznosítás területén. A családi, baráti, munkahelyi csoportos és öntevékeny sportolásra való felkészítés, az önszerveződéshez szükséges ismeretek, jártasságok megszerzése. Társaságban is jól alkalmazható mozgásos kreatív, kommunikációs és kooperációs játékok tárházának bővítése. A többfunkciós helyi lehetőségek, eszközök bevonása a tartalmi változatosság biztosításához (természetes akadályok, ügyességi versenyek a környezet adta kihívások legyőzése).	*Biológia-egészségtan:* élettan.

Egyszerű (akár saját készítésű) eszközökkel szerény térigényű mozgásformák elsajátítása (ugrókötelezés, asztalitenisz, tollaslabda, kondigépezés, lábtengó, stb.) ISMERETEK – SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Szabályismeret és baleset-megelőzési információk a helyi tantervben kidolgozott alternatív sportok területén. A helyes öltözködés és folyadékfogyasztás a szabadtéren végzett sportolás során. A környezettudatos magatartás, a testmozgások során az egyénnek önmagával, társaival és a természettel való harmonikus kapcsolata kialakítása. A táborozási eszközrendszer megismerése, használatában jártasság szerzése	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rekreáció, edzettség, fittség, jó közérzet, teljesítőképesség, újrahasznosítás, példamutatás; környezettudatos természet- és épített környezet-használat.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Küzdősportok**	**Órakeret 5 óra**
Előzetes tudás	Biztonsági követelmények és a küzdésekkel kapcsolatos rituálé. Az indulatok feletti uralom. A grundbirkózás alaptechnikái, szabályai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az akaraterő, a kitartás, a küzdőképesség, az önbizalom fejlesztése, a félelem leküzdése és a sportszerűség (fair play) szemléletének kiteljesítése. Küzdő típusú játékok tudatos alkalmazása a személyiségfejlesztésben, különös tekintettel az önuralomra, a társak tiszteletére és a szabályok elfogadására. A közösségben előforduló veszélyhelyzetek felismerése és kezelése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG A küzdéseket előkészítő és rávezető gyakorlatok, játékok: Tolások-húzások, változatos testrészekkel, testhelyzetekben.	*Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* ókori

Grundbirkózás cselekvés-biztos gyakorlása: Alapállás, alaphelyzetek stabil alkalmazása, szabályos és erős fogások csuklóra, karra, nyakra, derékra, rögzített kilendítések, keresztfogások. Emelések hónaljfogással, derékfogással, kevert fogással. A mögé kerülések és kiemelések különböző változatai, leszorítások alkalmazása. Az eredményes földharc technikájának elsajátítása. Egyéni és csapatversenyek, küzdési taktikát igénylő feladatok játékos formában és páros küzdelmek. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az érzelem- és feszültségszabályozás, az agresszió megelőzése a küzdőjellegű sporttevékenységek révén, az előnyök megfogalmazásának képessége. A sportszerű küzdések jellemformáló hatásának ismerete, elismerése. A megegyezésre készenlét képessége, a szabályok időleges, társ által megerősített felfüggesztésének, módosításának lehetősége.	olimpiák, hősök, távol-keleti kultúrák.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Viszonylagos erőkifejtés, fokozatosan növekvő erőkifejtés, sérülésmentes küzdelem, agresszió, önuralom, sportszerűség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Egészségkultúra és prevenció**	**Órakeret 15óra**
Előzetes tudás	Rendeződő egészségtudatosság, döntésképesség az egészséges, aktív életmód érdekében. Relaxációs, terhelési, edzési és a test épségét, egészségét megőrző eljárásokból egy-két megoldás ismerete, alkalmazása. Jártasság a gerincvédelmet érintő minden tanult feladat megoldásában. A terhelés igazítása a tesztek eredményeihez. A testmozgás szerepének ismerete a káros szenvedélyek elleni küzdelemben.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az élethosszig tartó optimális, életkornak és testalkatnak megfelelő prevenciós és rekreációs mozgásos tevékenységek önálló működtetéséhez, bővítéséhez és szükség esetén gyógyászati céllal történő gyakorlásához szükséges készségek és kompetenciák továbbfejlesztése. Az edzésre, a teljesítmény növelésére és mérésére, a prevencióra, rekreációra kész fizikai és mentális állapot állandósítása, a stressz kezelése. A fenntartásához szükséges elméleti és gyakorlati tudás rendszerré szervezése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
MOZGÁSMŰVELTSÉG Bemelegítés Általános és sportágspecifikus bemelegítő mozgásanyag feladatmegoldásai, kezdetben egyénileg, párban a tervezés, szervezés, levezetés, értékelés megvalósítása. A labdajátékhoz, tornához, futáshoz, ugráshoz, dobáshoz, küzdéshez kapcsolódó bemelegítések általános és speciális jellemzőinek, mozgásainak elkülönítése szóban és gyakorlatban egyaránt. Edzés, terhelés A fejlődés, a megfelelő hatékonyság alapfeltételeinek biztosítása: jól szervezettség, a felesleges állásidők kiküszöbölése, szükséges mozgásterjedelem (idő, ismétlésszám), szükséges intenzitás (sebesség, gyakorlatsűrűség, megfelelő ellenállás), terhelés-pihenés egyensúlya. Főbb témák: Kondicionális és koordinációs képességfejlesztés tervezése és megvalósítása a gyakorlatban egyénileg, párban, csoportban eszközök nélkül és különböző eszközök segítségével. A fizikai fittség típusai, fejlesztési lehetőségei. A fizikai fittség típusai, fejlesztési lehetőségei. A fizikai aktivitás szintjének becslése, követése. Önálló mozgásprogram-tervezés. Lehetséges hagyományos és alternatív eszközök: pulzusmérő, mozgásszenzorok, medicinlabda, súlyzó, ugrókötél, erősítő gumiszalag, gimnasztikai labda, , erőgépek.	*Biológia-egészségtan:* anaerob terhelés, az idegrendszer működése, a keringési rendszer működése, glikolízis, terminális oxidáció. *Fizika:* egyszerű gépek, erő, munka.

A képességfejlesztő módszertani eljárások bemutatása: intervallumos, ismétléses, tartós és ellenőrző módszerekkel edzésfolyamatok. A koordinációt javító eljárások bemutatása: a végrehajtás megváltoztatása és a végrehajtás feltételeinek megváltoztatása. A rendelkezésre álló szabadidő megtervezésének eljárásai. Egyéni rekreációs megoldások bemutatása, foglalkozásrészlet vezetése. Konkrét sportági tevékenységre és mozgásanyagra fejlesztett kondicionális és koordinációs képességfejlesztés. Motoros tesztek lebonyolítása – központi előírás szerint.	
Az egészséges test és lélek megóvása A munkahelyi és egyéb ártalmak elleni védekezésre való felkészítés: a biomechanikailag helyes testtartás és az egészséges lábboltozat kialakításának és fenntartásának, a helyes légzésnek a gyakorlatai, az ülőmunka és a zárt tér ellensúlyozására szolgáló tevékenységek, a sportolás kedvező hatása a szenvedélyek megelőzésében. A stresszoldás gyakorlatai és a relaxáció. A „tudatos jelenlét” módszerének elsajátítása és integrálása és mindezek használata a mindennapi élet helyzeteiben. A megtanult és folyamatosan használt relaxációs módszerek tudatos alkalmazása a pályaorientációt és jövőképet építő lelki munkában, és a feszültségek szabályozása és az élet stresszhelyzeteivel való autogén megküzdés. A test-lelki harmónia fejlesztésének egyéb, alternatív megközelítése a helyi lehetőségek és programok szerint. A testtartásért felelős izmok kellő erejének és nyújthatóságának fejlesztése a helyesen végzett tartásjavító tornával (általános és konkrét sportági jelleggel). ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A sport által a pillanatnyi kiteljesedés (flow) élményének megélése. A sportágak gyakorlásához megfelelően illeszkedő bemelegítő eljárások ismerete. A terhelésfokozás paramétereinek ismerete.	

Az alvás és ébrenlét megfelelő arányai, a sport szerepe az egészséges alvásban. A gerincsérülések, ártalmak elkerülési módozatainak ismerete. A sérült gerinc esetén az elsősegély ellátása és/vagy a sérülttel való helyes bánásmód ismerete. A stresszes állapot elleni tudatos védekezés ismerete. A helyes gerinctorna kivitelezésével kapcsolatos fogalmak, a gerinckímélet lényegének ismerete. Igény kialakítása a tanult gerinctorna gyakorlatok rendszeres végrehajtására. A növekvő teljesítmény, sporteredmény objektív elismerése, öröm a másik ember teljesítménye felett, pozitív megerősítés. Az öröm, mint pozitív életérzés melletti tudatos döntés, közös élmény, az egészség és a mozgásra fordított szabadidő megteremtésének egymást erősítő igénye (motiváció). A tudatos terhelésen, méréseken, önkontrollon alapuló teljesítményfejlesztés. Felelősségvállalás társak egészséges életmódja iránt.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Sportág-specifikus bemelegítés, mozgásterjedelem, intervallumos, ismétléses, tartós és ellenőrző módszer, terhelés-pihenés egyensúlya, progresszív relaxáció, ingernagyság, ingergyakoriság, gerinckímélet, relaxáció, tudatos jelenlét.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	*Sportjátékok* A helyi tanterv szerint tanított két labdajátékra vonatkozóan: Önállóság és önszervezés a bemelegítésben, a gyakorlásban, az edzésben és a játékban, játékvezetésben. Az adott labdajáték főbb versenykörülményeinek ismerete. Erős figyelemmel végrehajtott technikai elemek, taktikai megoldások, szimulálva a valódi játékszituációkat. Ötletjáték és 2–3 tudatosan alkalmazott formáció, a csapaton belüli szerepnek való megfelelés.

	A csapat taktikai tervének, teljesítményének szakszerű és objektív megfogalmazása. A másik személy különféle szintű játéktudásának elfogadása. Kreativitást, együttműködést, tartalmas, asszertív társas kapcsolatokat szolgáló mozgásos játéktípusok ismerete és célszerű használata. *Torna jellegű feladatok* A torna mozgásanyagában az optimális végrehajtására jellemző téri, időbeli és dinamikai sajátosságok megjelenítése. Bonyolult gyakorlatelem sorok, folyamatok végrehajtása közben a mozgás koordinált irányítása. A torna versenysport előnyei, veszélyei, a hozzá kapcsolódó testi képességek fejlesztésének lehetőségei ismerete. Bemelegítő és képességfejlesztő gyakorlatok ismerete, a célnak megfelelő kiválasztása. Optimális segítségadás, biztosítás, bíztatás. Hibajavítás és annak asszertív kommunikációja. Az izmok mozgáshatárát bővítő aktív és passzív eljárások ismerete. *Atlétika jellegű feladatok* A futások, ugrások és dobások képességfejlesztő hatásának felhasználása más mozgásrendszerekben. Az atlétikai versenyszámok biomechanikai alapjainak ismerete. Az állóképesség fejlesztésével, a lendületszerzés az izom-előfeszítések begyakorlásával a futó-, az ugró- és a dobóteljesítmények növelése. Az alapvető atlétikai versenyszabályok ismerete. Bemelegítés az atlétikai mozgásokhoz illeszkedően. *Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek* Az helyi tantervben kiválasztott sportmozgás végzése elfogadható cselekvésbiztonsággal. Uralom a test felett a sebesség, gyorsulás, tempóváltás, gurulás, csúszás, gördülés esetén. Feladatok önálló tervezése és megoldása alternatív sporteszközökkel. Az adott alternatív sportmozgáshoz szükséges edzés és balesetvédelmi alapfogalmak ismerete.

	Az ismeretek alkalmazása az új sporttevékenységek során. *Küzdősportok* A szabályok és rituálék betartása. Önfegyelem, az indulatok és agresszivitás kezelése. *Egészségkultúra és prevenció* A bemelegítés szükségessége élettani okainak ismerete. Az egészségük fenntartásához szükséges edzés, terhelés megtervezése. Relaxációs gyakorlatkészlettel tudatos védekezés a stresszes állapot ellen. A feszültségek szabályozása és az élet stresszhelyzeteivel való autogén megküzdés. A testtartásért felelős izmok erősítését és nyújtását szolgáló gyakorlatok ismerete, pontos gyakorlása, értő kontrollja. A gerinckímélet alkalmazása a testnevelési és sportmozgásokban, kerti és házimunkákban, az esetleges sérüléses szituációk megfelelő kezelése.

OSZTÁLYFŐNÖKI

Az osztályközösség-építő program célja, hogy segítse a kilencedik évfolyamra beiratkozott, számos iskolából érkező, sok esetben alulszocializált, motiválatlan, ismerethiányokkal küszködő tanulók (osztály) közösségének kialakulását az iskolai előrehaladás és a tanulás sikeressége érdekében. Intézményünk szakiskolája országos beiskolázású, így kiemelten fontos feladata az oktató-nevelő munkának az egységes szabályrendszer, értékrend kialakítása, rögzítése, a zökkenőmentes, hatékony kommunikáció kialakítása. A mindennapos helyzetmegbeszélések mellett az osztályközösség-építő órák kiváló lehetőséget teremtenek a tanulók megismerésére, konfliktusaik, nehézségeik feltérképezésére.
Alapvető cél egy stabil osztályközösség kialakítása, mely támogató, biztonságos teret nyújt a tanuláshoz, az egyéni problémák, nehézségek megoldásához. A tanulók motiváltságát nagymértékben növeli, ha az iskolai közösségükben fontos szerepet töltenek be, jelenlétükre számítanak.

Feladatok:

A legfontosabb – és ez *minden évfolyamra értendő* – a *tanulói személyiség komplex fejlesztése*, amelynek középpontjában az iskola, a tanulás, a közösség elfogadása áll.

Minden évfolyamon fejlesztendő kompetenciák:

Fejlesztendő kompetenciák	**Fejlesztési területeinek, nevelési céljainak elemei**
A) Kommunikációs kompetenciák	
A *kommunikációs készség* fejlesztése. Tanulóink súlyos fokban – siket – és kevésbé súlyosan, közepes fokban hallássérült – nagyothalló – gyermekek, akik hallásvesztesége a főbb beszédfrekvenciákon oly mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek. A halláskárosodás miatt teljesen elmarad vagy erősen sérül a beszéd és a nyelvi kompetencia. Korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás is, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége. A fejlesztés hátterében az a törekvés húzódhat meg, hogy a tanuló a közösség tagjaival pozitív és eredményes interakciókat folytasson, amely csökkentheti és tompíthatja az iskolai konfliktusok számát, az agresszivitás mértékét. A siket diszfáziás tanulók számára egyéni lehetőség a jelnyelv használata a kommunikáció során, ennek fejlesztése alapvető feladat.	Médiatudatosságra nevelés. Nemzeti és európai azonosságtudat – egyetemes kultúra.

Írásbeli szövegek megértése, alkotása,	
Írásbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása. A terület fő komponense az olvasás, az írott szövegek megértése, és esetenként írott szövegek létrehozása, a szövegalkotás is. Hallássérült tanulóinknál elsődleges az írott kommunikációs forma fejlesztése is, mellyel megfelelő beszédkészség megléte nélkül is képesek lesznek a halló	Médiatudatosságra nevelés. Nemzeti és európai azonosságtudat – egyetemes kultúra.

társadalomba való beilleszkedésre, kommunikációra, információszerzésre. Az egyéni szintű fejlesztési programok tervezésének alapját ezen kompetencia hiányának regisztrálása, feltérképezése képezi. A szaktárgyi szintű fejlesztési tervek számára e program kulcsfontosságú információkat nyújthat.	
B) Személyes és társas kapcsolati, kreítivitás, önkifejezés, kult. tudatosság kompetenciák	
A szociális kompetenciák fejlesztése egyrészt a tanuló közösségben elfoglalt helyéről, az ott betöltött szerepéről szól, arról, hogy a program mit tehet a tanulói ön- az iskolai (és az iskolán kívüli) tanulásról vallott elképzeléseit; másrészt módosíthatja a tanuló a közösségi emberről alkotott minta és énkép pozitív irányú fejlesztésében. A fejlesztés két irányban indulhat, egyrészt erősítheti a tanulónak önmagáról, mint tanulóról alkotott önképét, ezen keresztül befolyásolhatja közösség aktív tagjáról vallott nézeteit, elképzeléseit is. A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztése során a hallássérült tanulókat támogatjuk sérülésének, és ebből adódó esetleges hátrányainak elfogadásában, az esetenként kialakuló konfliktusok és stressz kezelésében. A megfelelő társas kapcsolatok kialakításának képessége nagy szerepet játszik, az udvarias viselkedés és a későbbi társadalmi beilleszkedés során. Individuális beállítódásuk, gondolkodásuk miatt fontos a közösségi beilleszkedés szabályaira nevelés. Érdekvédelmi ismereteik alkalmazása, az őket megillető támogatási rendszer valamint jogi lehetőségeik érvényesítésének ismerete elengedhetetlen.	Erkölcsi nevelés, szolidaritás. Testi és lelki egészség. Aktív állampolgárságra, demokráciára, honvédelemre nevelés. Fenntarthatóságra – környezettudatosságra nevelés. Önismeret, társas kapcsolati kultúra. A hátránnyal élők segítése, az önkéntesség elvének elfogadása.
B) Tanulással összefüggő kompetenciák	
A tanulással kapcsolatos kompetenciák részben a konkrét iskolai tanuláshoz kapcsolható és ott nélkülözhetetlen tényezők fejlesztésére helyezik a hangsúlyt (pl. a tanuláshoz szükséges források keresése és használata /könyvtár, internet), illetve	A tanulás tanítása. Önismeret, társas kapcsolati kultúra.

különféle tanulási módszerek elsajátítására. Ezen a területen a különféle műveltségterületek szoros együttműködését kell megvalósítani. Másrészt fontos annak a felismertetése is, hogy a folyamatos tanulás a modern világban az egyik legfontosabb és nem megkerülhető társadalmi integrációs tényező, amelynek elmaradása dezintegrálódást, elszegényedést, kirekesztettséget eredményezhet.	
C) Munkavállalói, vállalkozói kompetenciák	
Az életpálya- és karrierépítéshez szükséges kompetenciák fejlesztése elsősorban az iskolai éveket követő időszak folyamatainak megértését és azok tervezését segítheti elő (munka és magánélet, döntéshozatal az életút meghatározó pontjain stb.). Ennek első állomását azonban a jelen képezi, azok az iskolai évek, ahol a tanulók a választott szakma alapjait elsajátíthatják. Ennél az elemnél különösen fontos a közismereti és szakmai tárgyakat tanítók együttműködése, mert nem kerülhető meg a fejlesztés során az, hogy a tanulók már az iskolai évek alatt a munkavégzéshez szükséges kompetenciákkal is megismerkedjenek. Ehhez – mint az eltérő területeken zajló „diákmunkához” – nyújthat jelentős támogatást a köz- és szakismereti, valamint a szakmatanuláshoz kapcsolódó gyakorlati tantárgyak együttese.	Pályaorientáció, munkára nevelés. Gazdasági nevelés. Családi életre nevelés. Önismeret, társas kapcsolati kultúra. Fenntarthatóságra – környezettudatosságra nevelés.

Az egyes kompetenciaterületek fejlesztése a tantárgyak és a tananyag sajátos elrendezése következtében minden évfolyamon elvégzendő feladat.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésére-oktatására a Nat által meghatározott irányelvek alapján a nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva, az alábbiakat figyelembe véve kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb idősávokat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékossággal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíttetni;

- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar jelnyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába.

Így a tantárgyi követelményeknek való megfelelést – az oktatás területén lehetséges eszközök és módszerek kiaknázása mellett – minden esetben az egyéni képességek, adottságokhoz viszonyítottan várjuk el.

Intézményünk szakiskolájában az alapozó 9.e évfolyam után tanulóink két éves részszakképzés illetve négy éves szakképző tagozat közül választhattak. Ennek megfelelően a 11. 12. évfolyam tananyagtartalma a 9., 10. évfolyam bővített, kiegészített változata, a kerettanterv adaptálásával – a fentebb olvasható Nat által meghatározott SNI irányelvek alapján – 2020/2021-es tanévtől kifutó rendszerben.

Az osztályfőnöki órák sajátos szerepet töltenek be a tantárgyak rendszerében. Tartalmaik, tevékenységeik közvetlenül szolgálják a nevelést, mintegy szintetizálva az egyes tantárgyakban közvetített fejlesztési, nevelési célokat, az iskolai nevelési folyamatot, lehetőséget biztosítva a tanítási órákon elsajátítottak elmélyítésére, aktualizálására, a tudásanyagnak értékmozzanatokkal történő felruházására.

Az osztályfőnöki óra az osztályfőnöki tevékenység tanórai kereteként, tematizáltan segíti a tanulók megismerését, az egyéni sajátosságokhoz illeszkedő személyiségfejlesztést.

Célja fejleszteni – a konkrét tapasztalatok és élmények feldolgozásával, értelmezésével – a szociabilitást, a testi-lelki harmóniát, a tanulók társas, egyéni és iskolai kapcsolatát, a szabálytudatot. Hozzájárulni – az egyéni szükségletek mentén – az énkép, az önértékelés alakításához, a közösen kialakított magatartási és viselkedési szokások elsajátításához, az önbizalom, az öntudatos és a környezetért is felelős magatartás, a világgal szembeni pozitív beállítódás, a demokrácia tisztelete, a tolerancia, az őszinte kommunikáció, az értelmes kockázatvállalás attitűdjeinek kialakulásához.

Feladata, hogy erősítse – a terápiás eljárások alkalmazásával – az önismeretet, az önelfogadást és az önfejlesztést. Biztosítsa a szociális attitűd légkörét, a konfliktusok kezelésének konkrét megoldását helyzetgyakorlatokon, megélt, átélt élményeken keresztül. Tudatosítsa az értékek védelmével kapcsolatos felelősséget, keresse a közvetlen környezet humán értékeit.

Adjon képet a serdülőkor testi-lelki változásairól – tudatosítsa a saját élményeket,

véleményeket.
Alakítson ki riportok, filmek, cikkek, tanulmányok értelmezésével, megvitatásával – saját élmény eseti bekapcsolásával – pontos képzetet és viszonyulást az élvezeti szerek használatának veszélyeiről, a deviáns magatartás következményeiről.
Szerezzenek a tanulók saját tapasztalatokat – események, történések közös elemzésével, egyéni gyűjtőmunkával – a felelős állampolgári viselkedésről, a környezettudatos, fenntartható fejlődésről.
Készítse fel a tanulókat a pályaválasztásra, a reális életcélok megfogalmazására.
Gyűjtsön tapasztalatokat a tanuló a munka világáról, a szakmákról. Feladat továbbá a vonzódások, lehetőségek mérlegelése – szakmatanulási lehetőségek a képességnek megfelelően – a képességfejlesztés útjainak, módjainak számbavétele az életcélok elérése érdekében.

A tantárgy szerepe a fejlesztési területekben, a nevelési célok elérésében:

Erkölcsi nevelés: irodalmi művek, irodalmi szereplők megismerésén keresztül pozitív és negatív példa felismerése, pozitív mintakövetés.
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés: hazánk múltjának, jelenének megismerése az írók, költők szemével.
Állampolgárságra, demokráciára nevelés: a közéletiség felismerése az olvasott szövegekben, demokratikus jogokért való küzdelem megjelenésének nyomon követése a múlt irodalmában.
Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése: szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztésével segíteni a társas érintkezést. Önismeret fejlesztése a tanórai teljesítmények értékelésével, folyamatos visszajelzéssel. Saját személyiség megismerése, fejlesztése az improvizatív és irányított szerepjátékokkal, tanórai munkával.
Családi életre nevelés: irodalmi művekben megismert pozitív és negatív családpéldák, családmodellek, erkölcsi normák felismertetése, közös megfogalmazás, véleménynyilvánítás gyakorlása.
A testi és lelki egészségre nevelés: az egészséges és tudatos életmód jellemzőinek megismerése ismeretterjesztő és irodalmi szövegekben. Ennek felismerése, saját személyre vonatkozó lehetőségek megfogalmazása.
Felelősségvállalás másokért, önkéntesség: a személyiségfejlesztő nevelés során megjelenő odafigyelés, elfogadás, együttérzés, segítés irányított megbeszélése irodalmi művek kapcsán. Gyakoroltatás szituációs játékokban, szerepjátékokban való megjelenéssel.
Fenntarthatóság, környezettudatosság: helyes szokásrend következetes alakítása különböző környezeti tényezők között (osztály, iskola, könyvtár, színház stb.)

Pályaorientáció: a munka világáról szóló ismeretterjesztő, irodalmi művek elemzése, megbeszélése.
Gazdasági és pénzügyi nevelés: az egyén, a család, a társadalom gazdasági lehetőségeinek változását feltáró művek olvasásával ismeretet nyújtani a tanulóknak a tulajdonviszonyok, az érdekérvényesítés, a munkamegosztás, a családi élet, a hivatalos ügyintézés, a gazdálkodás stb. témakörökben.
Médiatudatosságra nevelés: ismeretszerzési, művelődési, önkifejező kapcsolatteremtési lehetőségek gyakorlása.
A tanulás tanítása: egyénre szabott motiváció, egyéni tanulási módok feltárása, egyénre szabott értékelés, feladatadás segítségével el kell érni az önálló ismeretszerzési képesség fejlődését.

9. évfolyam

Heti óraszám: 1, éves óraszám: 36
A 9. évfolyamon a fejlesztés hangsúlyai a tanulással és az iskolával kapcsolatos motivációs bázis erősítésére, az iskolai és osztályközösségben történő beilleszkedés segítésére, a tanuláshoz szükséges kulcskompetenciák megerősítésére (írás, olvasás, számolás, szövegértés) irányulnak.

Témakör	**1. Beilleszkedés – Alkalmazkodás**	**Javasolt óraszám: 6 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Reális pályatervezés, osztályközösség megismerése.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Fejlesztési tevékenységek – A szabályok elfogadása. – Helyes napirend kialakítása. – Érzelmi azonosulás az elődök tetteivel. – Szolidaritás a rászorulókkal szemben. – Aktív részvétel a lakóközösség és az iskolaközösség életében. – Bekapcsolódás a helyi öntevékeny csoportok munkájába (szakkör, énekkar, tánccsoport).

Fejleszetési ismeretek
Tanulói jogok és kötelességek.
Házirend.
Tűz- és balesetvédelem.
Napirend.
Tanórán kívüli elfoglaltságok.
Tanulás és tudás.
„A tanulás tanulása”, az egyén szerepe.
Műhelyek, munkahelyek megismerése, munkatársi kapcsolatok.
Bevált és új tanulási módszerek kialakítása.
Gyakorlati tantárgyakkal kapcsolatos képességek feltérképezése (kézügyesség, kitartás, pontosság, megbízhatóság stb.).

Tanulói tevékenység
A házirenddel, munkarenddel kapcsolatos kérdések megvitatása (kérdések megfogalmazása).
Időbeosztás, órarend.
Hatékonyság ellenőrzése.
Saját tanulási stratégia megkeresése, az előnyök és hátrányok mérlegelésével.
Kérdések megfogalmazása az új tantárgyakkal kapcsolatban.
Beszámoló az önálló tanulásról és a tanulópárok együttműködésének tapasztalatairól.
Kapcsolatépítés, aktív együttműködés.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek
Akusztikus figyelem.
Szerialitás.

Fogalmak	Egyéni tanulás, tanulócsoport, kötelező tanóra, igazolt-igazolatlan hiányzás, legális munkavégzés, feketemunka, helytörténet, múlt, közelmúlt, együttérzés, önkéntesség, önfeláldozás, karitatív tevékenység.

Témakör	**2. Önismeret – Testi és lelki egészség**	**Javasolt óraszám: 11 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Mondanivaló árnyalt közlése szóban és írásban. Lényeges és lényegtelen körülmény egyre biztosabb megállapítása. Törekvés a káros szokások kijavítására.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek
- Reális önismeret.
- Sérelmeiről beszél a tanuló.
- A vélemények elviselése, kiállás a saját vélemény mellett.
- Hatékony és konstruktív részvétel a szűkebb környezet életében.
- A káros szenvedélyek felismerése, kialakulásuk elkerülése.
- Segítségkérés módjának és helyének megismerése.
- Segélykérő telefonszámok ismerete.

Fejlesztési ismeretek
Önjellemzés, reális önértékelés.
Lelki bántalmak, sérelmek következményei.
Feszültségoldás.
Milyennek látom társaimat, ők hogy látnak engem?
Az emberi természet megnyilvánulásai, a helyes életvezetés kialakítása.
Negatív tulajdonságok számbavétele.
Veszélyeztető tényezők, a káros hatások kivédése, kialakulásának megelőzése.
Dohányzás (aktív – passzív).
Alkoholizmus, káros közösségek hatása (galeri, szekta).
Fiatalkori bűnözés, kábítószer-használat.
Fertőző betegségek (AIDS, hepatitis).
Játékszenvedély (nyerőgép, számítógép, kártya, sportfogadás stb.).
A különböző, prevencióval foglalkozó szervezetek és technikák megismerése.

Tanulói tevékenység
Saját tulajdonságok számbavétele, feltérképezése.
Önjellemzés készítése, és megismertetése a társakkal (önelemzés).
Javaslatok és tervkészítés a „hibajavításra".
(Külső és belső tulajdonságok számbavétele) fénykép nézegetése: régi – új, mi változott?
Feszültségoldásra alkalmazott módszerek megosztása társakkal.
A feszültségoldás önpusztító formáinak kerülése (módszerek a lelki egyensúly visszaállítására).
Jó – rossz, helyes – helytelen, hiba – bűn, bemutatásuk helyzetgyakorlatokban, állásfoglalás, reakció megbeszélése.
Ellenszenv, rokonszenv, őszinteség, hazugság, választás, döntés, helyzetek megoldása, a választott megoldás indoklása.
Jellemzés készítése véletlenszerűen kiválasztott társról, a kapott jellemzés elfogadása, vagy elutasítása.
Saját élmények a témával kapcsolatban (szóbeli beszámolók).
Beszélgetés a káros szokásokról, előadás, tájékoztató film a negatív hatásokról.
Megelőzés.
Szituációs gyakorlatok a káros hatásokkal való találkozásokról, hogyan lehet kikerülni ezeket a helyzeteket (alkohol, cigaretta és drog visszautasítása), a napirend és az egészséges életmód segítségével.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek
Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókincs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása.
Emlékezet – rövidtávú: diktálás utáni írás.

Fogalmak	Konfliktuskezelés, egészségmegőrzés, szabálykövetés, játékszenvedély, függőségkerülés, -elhárítás, önismeret, önjellemzés, önelemzés, tervkészítés, hibajavítás, feszültségoldás, megelőzés, reális, pozitív és negatív változás, önpusztítás, prevenció.

Témakör	3. **Aktuális témák**	**Javasolt óraszám: 19 óra**

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyéni és társadalmi ünnepek ismerete, számontartása. Mások ünnepeinek megismerése, elfogadása (tolerancia), ünneplésének a tisztelet megadása. Aktív részvétel az intézmény és a lakóhely életében. Osztályközösség alakítása.

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Fejlesztési tevékenységek – Szűkebb és tágabb közösség ismerete. – Aktivitás, együttműködés. *Fejlesztési ismeretek* – Egyéni és közösségi ünnepek, események ismerete. – A közösség építése érdekében a tanuló saját teendőinek feltérképezése. *Tanulói tevékenység* Az intézmény (iskola, munkahely) hagyományainak, történetének megismerése. Tanulmányi séta, kirándulás, múzeumlátogatás. A tapasztalatok, ismeretek rendszerezése. Aktív részvétel ünnepeken (családi és közösségi alkalmakon), az ünnepnek megfelelő szokások, külsőségek megtartása (meghívó, plakátkészítés, vendégvárással kapcsolatos teendők, ünnepi műsorban szerepvállalás, fényképezés, beszámoló szóban, írásban az eseményről). *Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek* Akusztikus figyelem. Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókincs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása. Emlékezet – rövid távú: diktálás utáni írás. Szerialitás.

Fogalmak	Az ünnepekkel, eseményekkel, osztályközösséggel kapcsolatos fogalmak köre.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes iskolai és gyakorló műhelyben végzett munkáit a tanult szabályok szerint végezni. Képes meggyőzni, kulturáltan véleményt megfogalmazni, empatikusan együttműködni beszédpartnerével. A környezet és az értékek megismerése alapján azonosulás, elfogadás és szolidaritás az aktuális helyzetekben. Képes felismerni az ünnepek és ünneplés helyét és értékét az egyén és a közösség életében. Megismeri az aktív közreműködés és részvétel élményét, emlékeket gyűjt, dokumentál.

10. évfolyam

Heti óraszám: 1, éves óraszám: 34

Ezen az évfolyamon a fő fejlesztési területek:

- az iskolai és az iskolán kívüli (folyamatos) tanulás erősítése,
- az iskolai és osztályközösségen túli szakmai, közösségi és egyéni kapcsolatok további fejlesztésére, a munkaerő-piaci és társadalmi integrációhoz szükséges szociális kompetenciák.

Témakör	**4. Beilleszkedés – Alkalmazkodás**	**Javasolt óraszám: 6 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Reális pályatervezés, osztályközösség megismerése.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Fejlesztési tevékenységek – A szabályok elfogadása. – Helyes napirend kialakítása. – Érzelmi azonosulás az elődök tetteivel. – Szolidaritás a rászorulókkal szemben. – Aktív részvétel a lakóközösség és az iskolaközösség életében. – Bekapcsolódás a helyi öntevékeny csoportok munkájába (szakkör, énekkar, tánccsoport). *Fejleszetési ismeretek* Tanulói jogok és kötelességek. Házirend. Tűz- és balesetvédelem. Napirend. Tanórán kívüli elfoglaltságok. Tanulás és tudás. „A tanulás tanulása”, az egyén szerepe. Műhelyek, munkahelyek megismerése, munkatársi kapcsolatok. Bevált és új tanulási módszerek kialakítása. Gyakorlati tantárgyakkal kapcsolatos képességek feltérképezése (kézügyesség, kitartás, pontosság, megbízhatóság stb.). *Tanulói tevékenység* A házirenddel, munkarenddel kapcsolatos kérdések megvitatása (kérdések megfogalmazása). Időbeosztás, órarend. Hatékonyság ellenőrzése. Saját tanulási stratégia megkeresése, az előnyök és hátrányok mérlegelésével.

Kérdések megfogalmazása az új tantárgyakkal kapcsolatban.
Beszámoló az önálló tanulásról és a tanulópárok együttműködésének tapasztalatairól.
Kapcsolatépítés, aktív együttműködés.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek
Akusztikus figyelem.
Szerialitás.

Fogalmak	Egyéni tanulás, tanulócsoport, kötelező tanóra, igazolt-igazolatlan hiányzás, legális munkavégzés, feketemunka, helytörténet, múlt, közelmúlt, együttérzés, önkéntesség, önfeláldozás, karitatív tevékenység.

Témakör	**5. Önismeret – Testi és lelki egészség**	**Javasolt óraszám: 10 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Mondanivaló árnyalt közlése szóban és írásban. Lényeges és lényegtelen körülmény egyre biztosabb megállapítása. Törekvés a káros szokások kijavítására.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek
- Reális önismeret.
- Sérelmeiről beszél a tanuló.
- A vélemények elviselése, kiállás a saját vélemény mellett.
- Hatékony és konstruktív részvétel a szűkebb környezet életében.
- A káros szenvedélyek felismerése, kialakulásuk elkerülése.
- Segítségkérés módjának és helyének megismerése.
- Segélykérő telefonszámok ismerete.

Fejlesztési ismeretek
Önjellemzés, reális önértékelés.
Lelki bántalmak, sérelmek következményei.
Feszültségoldás.
Milyennek látom társaimat, ők hogy látnak engem?
Az emberi természet megnyilvánulásai, a helyes életvezetés kialakítása.
Negatív tulajdonságok számbavétele.
Veszélyeztető tényezők, a káros hatások kivédése, kialakulásának megelőzése.
Dohányzás (aktív – passzív).
Alkoholizmus, káros közösségek hatása (galeri, szekta).
Fiatalkori bűnözés, kábítószer-használat.
Fertőző betegségek (AIDS, hepatitis).
Játékszenvedély (nyerőgép, számítógép, kártya, sportfogadás stb.).
A különböző, prevencióval foglalkozó szervezetek és technikák megismerése.

Tanulói tevékenység
Saját tulajdonságok számbavétele, feltérképezése.
Önjellemzés készítése, és megismertetése a társakkal (önelemzés).

Javaslatok és tervkészítés a „hibajavításra”.
(Külső és belső tulajdonságok számbavétele) fénykép nézegetése: régi – új, mi változott?
Feszültségoldásra alkalmazott módszerek megosztása társakkal.
A feszültségoldás önpusztító formáinak kerülése (módszerek a lelki egyensúly visszaállítására).
Jó – rossz, helyes – helytelen, hiba – bűn, bemutatásuk helyzetgyakorlatokban, állásfoglalás, reakció megbeszélése.
Ellenszenv, rokonszenv, őszinteség, hazugság, választás, döntés, helyzetek megoldása, a választott megoldás indoklása.
Jellemzés készítése véletlenszerűen kiválasztott társról, a kapott jellemzés elfogadása, vagy elutasítása.
Saját élmények a témával kapcsolatban (szóbeli beszámolók).
Beszélgetés a káros szokásokról, előadás, tájékoztató film a negatív hatásokról.
Megelőzés.
Szituációs gyakorlatok a káros hatásokkal való találkozásokról, hogyan lehet kikerülni ezeket a helyzeteket (alkohol, cigaretta és drog visszautasítása), a napirend és az egészséges életmód segítségével.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek
Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókincs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása.
Emlékezet – rövidtávú: diktálás utáni írás.

Fogalmak	Konfliktuskezelés, egészségmegőrzés, szabálykövetés, játékszenvedély, függőségkerülés, -elhárítás, önismeret, önjellemzés, önelemzés, tervkészítés, hibajavítás, feszültségoldás, megelőzés, reális, pozitív és negatív változás, önpusztítás, prevenció.

Témakör	6. **Aktuális témák**	**Javasolt óraszám: 18 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyéni és társadalmi ünnepek ismerete, számontartása. Mások ünnepeinek megismerése, elfogadása (tolerancia), ünneplésének a tisztelet megadása. Aktív részvétel az intézmény és a lakóhely életében. Osztályközösség alakítása.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek
- Szűkebb és tágabb közösség ismerete.
- Aktivitás, együttműködés.

Fejlesztési ismeretek
- Egyéni és közösségi ünnepek, események ismerete.
- A közösség építése érdekében a tanuló saját teendőinek feltérképezése.

Tanulói tevékenység
Az intézmény (iskola, munkahely) hagyományainak, történetének megismerése.
Tanulmányi séta, kirándulás, múzeumlátogatás.

A tapasztalatok, ismeretek rendszerezése.
Aktív részvétel ünnepeken (családi és közösségi alkalmakon), az ünnepnek megfelelő szokások, külsőségek megtartása (meghívó, plakátkészítés, vendégvárással kapcsolatos teendők, ünnepi műsorban szerepvállalás, fényképezés, beszámoló szóban, írásban az eseményről).

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

Akusztikus figyelem.
Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókincs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása.
Emlékezet – rövid távú: diktálás utáni írás.
Szerialitás.

Fogalmak	Az ünnepekkel, eseményekkel, osztályközösséggel kapcsolatos fogalmak köre.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes iskolai és gyakorló műhelyben végzett munkáit a tanult szabályok szerint végezni. Képes meggyőzni, kulturáltan véleményt megfogalmazni, empatikusan együttműködni beszédpartnerével. A környezet és az értékek megismerése alapján azonosulás, elfogadás és szolidaritás az aktuális helyzetekben. Képes felismerni az ünnepek és ünneplés helyét és értékét az egyén és a közösség életében. Megismeri az aktív közreműködés és részvétel élményét, emlékeket gyűjt, dokumentál.

11. évfolyam – kifutó rendszerben

Az Osztályközösség-építő program célja a 11. évfolyamon az, hogy erősítse azokat a kompetenciákat, amelyek elősegítik az egyén számára a munkaerő-piaci és társadalmi integrációt, valamint az egyéni pálya- és karrierépítés tervezését.

Ebben a tanévben *a fejlesztés hangsúlya(i)*

- a társas kapcsolati kultúra,
- a kultúra- és médiafogyasztás,
- valamint a társadalmi-politikai együttéléshez és szerepvállaláshoz szükséges kompetenciák erősítésére tevődnek.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Globalizáció – lokalizáció**	**Órakeret 12 óra**
Előzetes tudás	A 9. és 10. évfolyam tematikai egységeiben szerzett tudás és tapasztalat.	

A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A globalizáció (lokalizáció) fogalmának (és a hozzá kapcsolható folyamatoknak) az ismerete konkrét példákban. A nemzetközi térben szerveződő gazdasággal és munkaerő-piaccal kapcsolatos alapvető jellegzetességek ismerete. Alapvető politológiai alapfogalmak ismerete. A szűkebb és tágabb környezetben fellelhető kulturális sokszínűség felismerése és értékelése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Globalizáció, többféle nézőpontból. A globális gazdaságtól a helyi piacig – mit vihetek a tőzsdére, és mit a helyi piacra? – összehasonlítás, megkülönböztetés, az alapfogalmak megismerése, megértése konkrét példák alapján. Én és a politika – a nagypolitikától a helyi politikáig, az érdekképviselet eltérő szintjei és színterei; összehasonlítás, megkülönböztetés, az alapfogalmak megismerése, megértése konkrét példák, esetek alapján. A látható és a láthatatlan gazdaság (a fehér, a szürke és a feketegazdaság); munkaerőpiac nemzetközi térben – alapfogalmak megismerése, előnyök, hátrányok összevetése. Népek és kultúrák („Ahány ház, annyi szokás”); a sokszínű Kárpát-medence – kulturális kaleidoszkóp; távolabbi és közelebbi népek, nemzetiségek szokásainak megismerése, összehasonlítása, tapasztalatok megosztása.	*Társadalomismeret:* globalizációs jelenségek, állampolgári jogok és kötelességek. *Matematika:* százalékszámítás, hatványozási ismeretek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Globalizáció, lokalizáció, tőzsde, bux, index, parlament, párt, ideológia, önkormányzat, választás, kulturális sokszínűség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**A civil társadalom – érdekvédelem**	**Órakeret 6 óra**
Előzetes tudás	A 9–10. évfolyamon tanultak.	
A komplex műveltség-területhez	A társadalmi, gazdasági problémák iránti érzékenység megteremtése. A társadalmi igazságosság, méltányosság és szolidaritás értékeinek tudatosítása.	

kapcsolható fejlesztési feladatok	Az országos és helyi civilszervezet megismertetése, a tanulók számára érdeklődésre számot tartó szervezetek részletes bemutatása.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Társadalmi, csoport- és egyéni érdekek és az érdekvédelem. Érdekellentétek felismerése, kezelése, erőszakmentes megoldása. A társadalmi szerveződések. A civil társadalom. A fogyasztóvédelem. Önálló információgyűjtés, egy-egy konkrét szervezet munkájának részletesebb megismerése. Esetmegbeszélések.	*Kommunikáció – magyar nyelv és irodalom:* érvelés, vita. *Osztályközösség-építés:* egyéni és közösségi érdek, társadalmi és közösségi szerepek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Civil társadalom, civil szervezet, önkéntesség, fogyasztóvédelem, érdekképviselet, érdekegyeztetés, szakszervezet, kamara, polgári engedetlenség, sztrájk.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Kaleidoszkóp**	**Órakeret 8 óra**
Előzetes tudás	A 9. és 10. évfolyam tematikai egységeiben szerzett tudás és tapasztalat.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A családi hagyományok szerepének és megőrzésük fontosságának felismerése. A kulturális fogyasztás sokszínű kínálatának és az ezekhez kapcsolható értékeknek az ismerete. Az egyén felelősségének belátása mikro- és makroszinten a családtervezés fontosságát illetően. A tolerancia fogalmának megértése. Alapszintű ismeretek szerzése a törvények (jogalkotás) világáról.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Mikrotörténetek a makrotörténelemben – a családi legendáriumok haszna, kultúra- és tapasztalatátadás rendje a nemzedékek között; élmények, tárgyi emlékek gyűjtése.	*Társadalomismeret:* állampolgári jogok és kötelességek.

Az operáktól a performanszig – a kulturális fogyasztás sokszínűségének megismerése, programajánlatok keresése, programtervezés. Családtervezés, gyermekvállalás – a döntések következményeinek felmérése. A nagycsaládok és a szinglik. Ő és én. Másság és tolerancia: elfogadó és elutasító attitűdök a társadalomban. A törvények világa – a hétköznapok szabályzóinak megismerése (az alkotmány, a törvények és a rendeletek). Hol húzódnak a határok: jogszerű és jogszerűtlen, törvényes és törvénytelen, szankciók – konkrét esetek megvitatása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Családi hagyomány, családtervezés, tolerancia, törvény, rendelet, alkotmány.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Mit és miért tanultam az iskolában?**	**Órakeret 6 óra**
Előzetes tudás	A 9. és 10. évfolyam tematikai egységeiben szerzett tudás és tapasztalat.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A „jó” iskola ismérveinek felismertetése (hatékonyság, eredményesség, minőség). Az „iskolai tudás” szerepének összekapcsolása a szakmatanulás és az életpálya-építés szempontjaival. Az LLL (élethosszig tartó tanulás) „filozófiájának” megismerése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Az ideális iskola képe, ahogy mi (diákok) szeretnénk látni – tervezés, megvitatás, vélemények ütköztetése. Az iskolai tudás haszna és szerepe – elképzelések kialakítása, megvitatása. Az élethosszig tartó tanulás jelentőségének belátása, összekapcsolás az életpálya-tervezéssel.	*Társadalomismeret:* iskola a történelemben.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Minőség, hatékonyság, eredményesség, iskolai tudás, hétköznapi tudás, élethosszig tartó tanulás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Projektek** **A tanulók éves teljesítményének a mérése**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás	A korábbi tanórákon és projektekben szerzett tudás és tapasztalat.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Projektek készítéséhez, a közreműködéshez szükséges kompetenciák továbbfejlesztése. A tanulók teljesítményének a mérése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Részvétel a projekt tervezésében, lebonyolításában és értékelésében, a projektmódszer ismerete.	*Minden műveltségterület:* a projekthez kapcsolható tartalmi elemek.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Projekt, tervezés, külső és belső értékelés.

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	A tanuló ismerje fel a tudatos, saját értékeire épülő kultúra- és médiafogyasztás fontosságát. Törekedjen azokra a kompetenciákra, illetve tudáselemekre, amelyek a társadalmi-politikai együttéléshez és szerepvállaláshoz nélkülözhetetlenek. Ismerje fel a családalapítással és gyermekvállalással kapcsolatos egyéni döntések egyéni és társadalmi szinten megjelenő következményeit. Legyen elkötelezett a folyamatos tanulás és tudásbővítés mellett.

12. évfolyam – kifutó rendszerben

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**A közösségek belső világa(i)**	**Órakeret 8 óra**
Előzetes tudás	A 9.10.11. évfolyam tematikai egységeiben tanultak, tapasztaltak.	

A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Az iskola hagyományainak megismertetése. A deviáns magatartások /szokások felismertetése. A szabadidő-felhasználás fontosságának felismertetése Bekapcsolódás a „tabutémákról” folyó beszélgetésbe.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
A (kortárs) tanulástámogatás szerepének ismerete és alkalmazása, tanulás kortárs mentorokkal. Határon innen és határon túl: mi az elfogadható, és hol kezdődik az elfogadhatatlan? – a társadalmilag elfogadható /elfogadhatatlan magatartások /szokások felismerése, megkülönböztetése. Mitől és miért „szub” egy „kultúra” (a képregényektől a tetoválásokig) – a (többségi) kultúra és a szubkultúra közötti összefüggések, különbségek felismerése. Nemek és terek: a plázáktól a stadionok világáig – a szabadidő eltöltésének megválasztása, az aktív és a passzív időfelhasználás különbségeinek ismerete. A felelős gondolkodás – beszélgetés – cselekvés szerepének a felismerése a szex/szexualitás témakörben.	*Kommunikáció – magyar nyelv és irodalom:* devianciák a művészetben. *Társadalomismeret:* a divat története.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Iskolai hagyomány, mentor, mentorálás, deviancia, deviáns magatartás, szubkultúra, plázakultúra, sport és kultúra, nemek és divat, szex, szexualitás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Család és iskola – fiúk és lányok/nők és férfiak az iskolában és a társadalomban**	**Órakeret 14 óra**
Előzetes tudás	A 9. évfolyamon tanultak és egyéni (tanulási) tapasztalatok felhasználható elemei.	

A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Egyéni és csoportos konfliktusok okainak feltárása. Válságkezelő stratégiák megismerése és lehetséges hatásaik felmérése. Költségvetés-tervezés – családi szinten; a „fontos” és „nem fontos” dolgok megkülönböztetése. A tudatos vásárlói attitűd rögzítése. Reklámkezelési stratégiák megismerése, kritikus gondolkodás erősítése. A munka világára vonatkozó alapfogalmak bővítése.

Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Az alapvető konfliktuskezelő technikák ismétlése, bővítése. A családi szintű pénzügyi tervezés alapjainak ismétlése és a tudatos vásárlói szemlélet rögzítése – mi fontos és mi nem? Foglalkoztatottak és munkanélküliek; munkajövedelmek és a segélyek világa – alapvető ismeretek elsajátítása, információkeresés.	*Társadalomismeret:* egyének és közösségek szerepe a történelemben. *Kommunikáció – magyar nyelv és irodalom:* konfliktusok ábrázolása az irodalmi/művészeti alkotásokban.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	konfliktus, családi gazdálkodás, foglalkoztatás, foglalkoztathatóság, munkanélküliség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**A környezetünk, amelyben élünk és az együttélés szabályai**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás	A 9.10.11. évfolyam tanulmányai és egyéni (tanulási) tapasztalatok hasznosítása	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Az életünket szabályozó, mindennapi dokumentumok ismétlése, tájékozódás, eligazodás. Az egészséges életmód kritériumai, alternatívák, lehetőségek. Időtervezés és időfelhasználás: munka, szabadidő, pihenés arányai. Írott és íratlan szabályok átismétlése, igény felkeltése a betartásukra, hasznuk, értelmük belátása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Eligazodás a mindennapokban történő tájékozódáshoz nélkülözhetetlen dokumentumokban – értelmezés, megkeresésük, használatuk gyakorlása (menetrendek, használati utasítások stb.). Az egészséges életmód, egészségmegőrzés fontosságának belátása, lehetséges módszerek, tényezők gyűjtése (környezet, táplálkozás, mozgás stb. szerepe). Munka és szabadidő – időterv készítése. A társadalmi/közösségi együttélést szabályozó írott (és íratlan) szabályozók (törvények, normák, erkölcsi alapvetések) ismerete, törekvés a betartásukra a közös munka során.	*Kommunikáció – magyar nyelv és irodalom:* irodalmi és hétköznapi szövegek értelmezése. *Társadalomismeret:* törvény és jog szerepe a történelemben.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Környezet, életmód, életvitel, szabadidő; munkaidő, törvény, norma, erkölcs.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**„Itthon otthon vagyok!”**	**Órakeret 8 óra**
Előzetes tudás	A 9. évfolyam tematikai egységeiben tanultak, tapasztaltak.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Népi hagyományok, népi mesterségek – tájak és emberek. Alapvető ismeretek bővítése a világvallásokról. A példakép értékének és értelmének felismerése az önépítés, önmegvalósítás szempontjából. A hosszabb távú tervezéshez szükséges alapvető ismeretek nyújtása, az ezekkel kapcsolatos realitásérzék, felelősségtudat alapozása, erősítése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Egyház(ak) és társadalom – a vallás szerepe a társadalomban és (kisebb) közösségekben. A példaképek szerepe a hétköznapokban és a média világában – a választás szempontjainak tudatosítása. Vízióim a jövő(m)ről – az egyéni pályatervezéshez szükséges alapvető ismeretek, a stratégiakészítés fontosságának a felismerése az egyéni életút szempontjából, a munkavégzés egyéni és társadalmi fontosságának felismerése, A banki műveletekkel kapcsolatos lehetőségek és veszélyek felismerése (pl. hitel, zálog, kölcsön).	*Társadalomismeret:* földrajzi viszonyok és a települések kapcsolata. *Kommunikáció – magyar nyelv és irodalom:* hivatalos szövegek, dokumentumok létrehozása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	vallás, egyház, szekta, gasztronómia, példakép, pályatervezés, stratégiai gondolkodás, munka, munkabér, bank, hitel, kölcsön, zálog, uzsora.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Projektek A tanulók éves teljesítményének a mérése	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A korábbi tanórákon és projektekben szerzett tudás és tapasztalat.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	Projektek készítéséhez, a közreműködéshez szükséges kompetenciák továbbfejlesztése. A tanulók teljesítményének a mérése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Részvétel a projekt tervezésében, lebonyolításában és értékelésében, a projektmódszer ismerete.	*Minden műveltségterület:* a projekthez kapcsolható tartalmi elemek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Projekt, tervezés, külső és belső értékelés.

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	A tanuló ismerje fel a tudatos, saját értékeire épülő kultúra- és médiafogyasztás fontosságát. Rendelkezzen azokkal a kompetenciákkal, illetve tudáselemekkel, amelyek a társadalmi-politikai együttéléshez és szerepvállaláshoz nélkülözhetetlenek. Ismerje fel a családalapítással és gyermekvállalással kapcsolatos egyéni döntések egyéni és társadalmi szinten megjelenő következményeit. Legyen elkötelezett a folyamatos tanulás és tudásbővítés mellett.

DIGITÁLIS KULTÚRA
9–10. évfolyam

A tantárgy a szakmai ismeretekhez kapcsolódó internetes és más tömegkommunikációs technikák alkalmazásának tudatos megismertetésével, új tartalmak felkutatására nevel. Ismeretkörei, fejlesztési területei hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanuló az információs társadalom aktív tagjává válhasson. Az informatikai eszközök használata olyan eszköztudást nyújt a tanulónak, melyet a tanulási folyamat közben bármely ismeretszerző, -feldolgozó és alkotó tevékenység során alkalmazni tudnak. Ennek érdekében fontos a rendelkezésre álló informatikai és információs eszközök és szolgáltatások megismerése, működésük megértése, az egyéni szükségleteknek megfelelő szolgáltatások kiválasztása, és célszerű, értő módon való elemző, biztonságos, etikus alkalmazása.

Több fogyatékossági területet szemlélve megállapítható, hogy a digitális kultúra tantárgy kiemelt szerepet tölt be az SNI-s diákok mindennapjaiban. Sokaknak az egyik legfontosabb információszerzési, illetve kommunikációs eszköze a számítógép, az okoseszközök és ezeken keresztül az internet. Használatukat nehezíti szűkebb szókincsük és szövegértési nehézségük. Másoknak lehetőséget nyújtanak az élő nyelv és a szociális közvetítés helyettesítésére, a kölcsönös kommunikáció segítésére, az önálló ismeretszerzésre. Az akadálymentes kommunikáció és a későbbi sikeres munkavállalás szempontjából is szerepe lehet a megfelelő

informatikai tudásnak, mivel ép társaikhoz viszonyítva is versenyképes szintre emelhetők a tanulók.

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik *az önismeret és társas kultúra* fejlesztésében az internethasználattal összefüggő magatartási és etikai szabályok betartásával, a társadalmi kapcsolattartás elektronikus formáinak megismerésével. *A médiatudatosság* területén az informatikai eszközök használati szabályozásának, a függőség elkerülésének tudatos irányításával, az internetes tartalmak valóságtartalmának szűrésével kap eszközöket a tanuló a függőség elkerülésére.

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

Az Európai Unió által ajánlott, a Nat-ban meghatározott kulcskompetenciák, az ezeket célzó kompetenciafejlesztés a szakképző iskolák helyi tanterveinek kialakításakor is mérvadó.

A tanulás kompetenciái

A tanuló a 9-10. évfolyam végére képes figyelmét összpontosítva kitartóan, önállóan tanulni, saját tanulását megszervezni. A tanuláshoz való hozzáállása pozitív. Képes motivációja folyamatos fenntartására, felismeri képességeinek, készségeinek erős és gyenge pontjait, munkáját tárgyilagosan értékeli. Képes arra, hogy szükség esetén tanácsot, támogatást kérjen. A tanuló megtanulja saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve az idővel és az információval való hatékony gazdálkodást is. Ismeri és érti saját tanulási stratégiáit, felismeri szükségleteit és lehetőségeit. Képes arra, hogy szükség esetén tanácsot, információt, támogatást kérjen.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

A tanuló hétköznapi kommunikációs helyzetekben alkalmazza a különféle beszédműfajok kommunikációs technikáit. Beszélgetés, vita során képes mások álláspontjának értelmezésére, saját véleménye megosztására, megvédésére vagy korrekciójára. Önállóan olvas és megért nyomtatott és elektronikus formájú irodalmi, ismeretterjesztő szövegeket. Szabatosan használja a választott szakmacsoport tanult szakszókincsét. Mérlegelő módon vesz részt az infokommunikációs társadalom műfajainak megfelelő információszerzésben és információátadásban. Képes szövegalkotásra a társadalmi (közösségi) élet legfontosabb területein a papíralapú és az elektronikus műfajokban. Törekszik a normakövető helyesírásra, képes az önálló kézikönyvhasználatra. Képes egyes nem verbális természetű információk

verbális leírására, értelmezésére.

Valós élethelyzetekben is tudja használni a tanult idegen nyelvet a produktív készségek (írás és beszéd) alkalmazásával is. Megérti a fontosabb információkat a világos, mindennapi szövegekben. Egyszerű, összefüggő szöveget tud alkotni ismert vagy az érdeklődési körébe tartozó témában. Megérti és használja a gyakoribb mindennapi kifejezéseket és a nagyon alapvető fordulatokat, amelyek célja a mindennapi szükségletek konkrét kielégítése. Képes egyszerű interakcióra, ha a másik személy lassan, világosan beszél és segítőkész.

A digitális kompetenciák

A tanuló egyre motiváltabbá válik az IKT-eszközök használatában. A tanuló képes a számítógép használatára, lehetőségeinek önálló alkalmazására a tanulásban és a mindennapi életben. Nyitott és motivált az IKT nyújtotta lehetőségek kihasználásában. Gyakorlottan kapcsolódik be az információmegosztásba, képes részt venni az érdeklődési körének, választott szakterületének megfelelő együttműködő hálózatokban. Felismeri és ki is használja az IKT nyújtotta lehetőségeket a feladatok, problémák megoldásában saját szakterületén. A tanulóban kialakul az IKT alkalmazásának adekvát magatartása, elfogadja a kommunikáció és az információfelhasználás etikai elveit. Felismeri az IKT interaktív használatából adódó esélyeket, tudatosan törekszik ezek mérséklésére.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A tanuló képes matematikai problémák megoldása során és mindennapi helyzetekben egyszerű modellek alkotására, illetve használatára. Felismer egyszerű ok-okozati összefüggéseket, logikai kapcsolatokat, és törekszik ezek pontos megfogalmazására. Gyakorlott a mindennapi életben is használt mennyiségek becslésében, a mennyiségek összehasonlításában. Képes következtetésre épülő problémamegoldás során egyszerű algoritmusok kialakítására, követésére. Kialakul az absztrakciós, analizáló és szintetizáló képessége. A tanuló mérlegelő gondolkodásának fejlesztése többek között a feladatok megoldása során kapott eredmények elemzésén és értékelésén keresztül történik.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanuló képes együttműködni társaival az iskolai és az iskolán kívüli életben egyaránt. Önként vállal feladatokat különböző, általa választott közösségekben. Képes társai számára segítséget nyújtani ismert élethelyzetekhez kapcsolódó problémák megoldásában. Megérti és elfogadja, hogy a közösség tagjai felelősek egymásért. Képes megfogalmazni véleményét a közösséget érintő kérdésekben, meghallgatja és képes elfogadni mások érvelését. A magyar és az európai kultúra, illetve hagyományok megismerésével kialakul a tanulóban az országhoz, a nemzethez és Európához való tartozás tudata.

A tanulmányok végére képes helyes döntéseket hozni, illetve segítséget elfogadni konfliktushelyzetekben. Képes a stressz és a frusztráció megfelelő kezelésére. Törekszik a személyes előítéletek leküzdésére, képes a kompromisszumra.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A tanuló képes korának megfelelő, különböző művészeti (zenei, irodalmi, dramatikus, képzőművészeti, fotó- és film-) élmények több szempontú befogadására, élvezetére. Képes szabad asszociációs játékokra, gondolatok, érzelmek, hangulatok kifejezésére különböző művészeti területeken alkalmazott kifejezőeszközök, módszerek, technikák alkalmazásával.

Felismeri, hogy a művészetek érzelmi, gondolati, erkölcsi, esztétikai élmények, a tapasztalatszerzés forrásai. Tudatosul benne a helyi, a nemzeti, az európai és az egyetemes kulturális örökség jelentősége. Nyitott műalkotások befogadására, életkorának megfelelő szintű értelmezésére.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A tanuló ismert élethelyzetekben egyre inkább képes mérlegelni, önálló döntéseket hozni és felmérni döntései következményeit. Terveket készít céljai megvalósításához és – esetenként segítséggel – meg tudja ítélni ezek realitását. Csoportos feladathelyzetekben részt tud venni a végrehajtás megszervezésében, a feladatok megosztásában. A tanuló felismeri, hogy a munkavégzés az egyén, a család és a társadalom létfenntartását biztosítja; belátja, hogy a munka sokszor küzdelmekkel jár, ugyanakkor személyiségépítő, társadalmi összetartozást is erősítő tevékenység. Tudatosan készül a munka világához kapcsolódó döntéshelyzetek megismerésére.

A tanuló képes csoportos munkavégzésben részt venni, a közös feladatok, az iskolai élethez kapcsolódó problémák megoldása során képes a munka megtervezésére és irányítására, társai vezetésére. Együttműködik társaival, képes a feladatmegoldást segítő információk megosztására. Vannak elképzelései az egyén társadalmi-gazdasági feladataival, boldogulásával kapcsolatban. Nyitott a gazdaság működéséhez, az egyén gazdasági szerepéhez (pl. vállalkozás) kapcsolódó témák iránt, egyre reálisabb elképzelései vannak saját jövőjét illetően. Nyitott és érdeklődő a mindennapi életét érintő pénzügyi és jogi kérdések iránt.

Témakör	**1. A számítógép alkalmazása**	**Javasolt óraszám: 57 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megértésen alapuló gondolkodás fejlesztése. A számítógép-használat nyújtotta lehetőségek felismerése, és alkalmazása a mindennapi tevékenységekben.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		

Fejlesztési tevékenységek

- A baleset-megelőzés szabályainak betartása.
- Számítástechnikai eszközök kezelése.
- Az iskolában használatos operációs rendszer ismerete, segédprogramok használata.
- A számítógép használata a tanulásban, az ismeretszerzésben.
- Szöveg- és ábraszerkesztési ismeretek.
- Adatbázis- és táblázatkezelés egyszerűbb eseteinek ismerete.
- Hardvereszközök fajtáinak, jellemzőinek megismerése.
- Hálózati alapismeretek.
- Szórakoztató, fejlesztő szabadidős célú felhasználás megismerése.

Fejlesztési ismeretek

- Dokumentumkészítés.
- Számítógéphez kapcsolódó eszközök használata (nyomtató, szkenner, digitális fényképezőgép, modem, CD-, DVD-lejátszó).
- Hálózati alkalmazások, keresőprogram használata.
- A számítógép alkalmazása során felmerülő etikai és egészségügyi fenntartások.
- Játékprogramok.

Tanulói tevékenység

A géphasználat során felmerülő fogalmak értelmezése, rendszerezése.
Az általában használatos dokumentumformák, szoftverek alkalmazása.
Ikonok használata, egyszerű szöveg- és rajzkészítés.
Hálózatra kapcsolódás, kapcsolat bontása.
Adott tartalmak, képek megkeresése keresőprogram segítségével, adatok értelmezése, felhasználása (menetrend, térkép).
Levelezőprogram használata, levélküldés, -fogadás, az udvariassági formulák ismerete és használata.
A számítógéphez csatolható eszközök használata.
Produktumok készítése közös munkával (az osztály életéről, kirándulásról).
Játékprogamok mértékletes használata.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

Megfigyelőképesség.
Irányított, tartós, tudatos figyelem.
Emlékezet tartóssága, mobilizálása.
Problémamegoldó képesség.
Finommotorika.

Fogalmak	Szakkifejezések a számítógépes alkalmazásokkal kapcsolatban (pl. e-mail, vírus, belépés, jelszó, megnevezések).

Témakör	**2. A számítógép használata során felmerülő etikai és technikai kérdések**	**Javasolt óraszám: 14 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A számítógépet és tartozékait kíméletesen, szakszerűen használni. Balesetmentes, költségkímélő alkalmazás.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		

Fejlesztési tevékenységek
- Szakszerű eszközhasználat.
- Egészségmegőrzéssel kapcsolatos ismeretek.
- A világháló használata a káros oldalak mellőzésével.
- Megfontolt tartalmak elhelyezése a világhálóra.
- Önkorlátozás a számítógép használatának időtartamára.

Fejlesztési ismeretek
- A használt eszköz értéke és kíméletes alkalmazása.
- Az alkalmazás során felmerülő etikai kérdések áttekintése.
- A számítógép használata során szükséges egészségvédelmi feladatok.
- Káros szokások kialakulásának megelőzése.

Tanulói tevékenység
A gép és a perifériák megfelelő használata.
Az egészségkímélő géphasználat feltételeit számba venni, és alkalmazni.
Etikai kódex közös összeállítása. A tilalmak számbavétele, indoklása.
A számítógép-függőség kialakulásának megelőzése.
Az agresszivitást erősítő játékok kerülése.
Meggondolt, körültekintő kapcsolatteremtés, vásárlás a világhálón.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek:
Szóbeli és írásbeli kifejezőképesség.
Figyelem terjedelme, pontossága.
Emlékezet mobilizálása.
Szabályalkalmazás, szabálykövetés.
Összefüggés-felismerés.

Fogalmak	Szakkifejezések a számítógépes alkalmazásokkal kapcsolatban (pl. közösségi oldal, blog, csetelés, illegális letöltés, jogdíj).

10. évfolyam

Témakör	**2. A számítógép alkalmazása**	**Javasolt óraszám: 57 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A számítógép-használat nyújtotta lehetőségek felismerése, és alkalmazása a mindennapi tevékenységekben. Az etikai szabályok ismerete és szem előtt tartása a világháló használatakor.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
Fejlesztési tevékenységek – A baleset-megelőzés szabályainak betartása. – Számítástechnikai eszközök kezelése. – Az iskolában használatos operációs rendszer ismerete, segédprogramok használata.		

– A számítógép használata a tanulásban, az ismeretszerzésben.
– Szöveg- és ábraszerkesztési ismeretek.
– Adatbázis- és táblázatkezelés egyszerűbb eseteinek ismerete.
– Hardvereszközök fajtáinak, jellemzőinek megismerése.
– Hálózati alapismeretek.
– Szórakoztató, fejlesztő szabadidős célú felhasználás megismerése.

Fejlesztési ismeretek
– Dokumentumkészítés.
– Számítógéphez kapcsolódó eszközök használata (nyomtató, szkenner, digitális fényképezőgép, modem, CD-, DVD-lejátszó).
– Hálózati alkalmazások, keresőprogram használata.
– A számítógép alkalmazása során felmerülő etikai és egészségügyi fenntartások.
– Játékprogramok.

Tanulói tevékenység
A géphasználat során felmerülő fogalmak értelmezése, rendszerezése.
Az általában használatos dokumentumformák, szoftverek alkalmazása.
Ikonok használata, egyszerű szöveg- és rajzkészítés.
Hálózatra kapcsolódás, kapcsolat bontása.
Adott tartalmak, képek megkeresése keresőprogram segítségével, adatok értelmezése, felhasználása (menetrend, térkép).
Levelezőprogram használata, levélküldés, -fogadás, az udvariassági formulák ismerete és használata.
A számítógéphez csatolható eszközök használata.
Produktumok készítése közös munkával (az osztály életéről, kirándulásról).
Játékprogamok mértékletes használata.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek
Megfigyelőképesség.
Irányított, tartós, tudatos figyelem.
Emlékezet tartóssága, mobilizálása.
Problémamegoldó képesség.
Finommotorika.

Fogalmak	Szakkifejezések a számítógépes alkalmazásokkal kapcsolatban (pl. e-mail, vírus, belépés, jelszó, megnevezések).

Témakör	**2. A számítógép használata során felmerülő etikai és technikai kérdések**	**Javasolt óraszám: 14 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A világhálóról szerzett információt fenntartással mérlegelve, a tanuló által feltett információt felelősséggel kezelni.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
Fejlesztési tevékenységek – Szakszerű eszközhasználat. – Egészségmegőrzéssel kapcsolatos ismeretek. – A világháló használata a káros oldalak mellőzésével.		

– Megfontolt tartalmak elhelyezése a világhálóra.
– Önkorlátozás a számítógép használatának időtartamára.

Fejlesztési ismeretek
– A használt eszköz értéke és kíméletes alkalmazása.
– Az alkalmazás során felmerülő etikai kérdések áttekintése.
– A számítógép használata során szükséges egészségvédelmi feladatok.
– Káros szokások kialakulásának megelőzése.

Tanulói tevékenység
A gép és a perifériák megfelelő használata.
Az egészségkímélő géphasználat feltételeit számba venni, és alkalmazni.
Etikai kódex közös összeállítása. A tilalmak számbavétele, indoklása.
A számítógép-függőség kialakulásának megelőzése.
Az agresszivitást erősítő játékok kerülése.
Meggondolt, körültekintő kapcsolatteremtés, vásárlás a világhálón.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek:
Szóbeli és írásbeli kifejezőképesség.
Figyelem terjedelme, pontossága.
Emlékezet mobilizálása.
Szabályalkalmazás, szabálykövetés.
Összefüggés-felismerés.

Fogalmak	Szakkifejezések a számítógépes alkalmazásokkal kapcsolatban (pl. közösségi oldal, blog, csetelés, illegális letöltés, jogdíj).

A digitális kultúra tudásterület operacionalizált célkitűzései a 10. évfolyam végére

Az informatikai eszközök használata

A tanuló képességeihez mérten a lehető legalaposabban ismerje meg a célszerűen használt informatikai eszközök és a működtető szoftvereik felhasználási lehetőségeit.

Ismerje a digitális eszközök részeit és fő egységeit.

Ismerje a számítógépes hálózatok összetevőit, eszközeinek fajtáit és fontosabb jellemzőit.

Legyen képes az operációs rendszer segédprogramjait használni és a rendszerbeállításait elvégezni.

Tudjon vírusellenőrzést végezni, és értse a vírusvédelem alapfogalmait.

Tudja az állományokat és mappákat tömöríteni.

Ismerje a felhőszolgáltatások és a felhőalapú alkalmazások célszerű és biztonságos használatát.

Digitális írástudás

A tanulónak legyen gyakorlata a mindennapi munkavégzés során a szövegszerkesztő, fotó-,

hang-, video- és multimédia-szerkesztő, táblázatos dokumentumok, bemutatók létrehozását segítő eszközök használatában.
Ismerkedjen meg az e-szolgáltatásokat és az e-ügyintézést, értse ezek működési elvét.
Ismerje az információkezelés jogi és etikai vonatkozásainak, valamint az adatbiztonság és adatvédelem alapelveit.

Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel

A tanuló legyen képes a probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztására.
Legyen képes a program helyes működésének vizsgálatára.
Ismerje a hibakeresési módszereket és tudja a hibajavítás folyamatát elvégezni.
Tudjon több megoldás közül a céljainak megfelelően választani.
Ismerje az adatkezelés, adatfeldolgozás, adatbázis-kezelés módszereit, alapfogalmait, működési elvét.
Legyen képes a nagyobb adatmennyiség tárolását, hatékony feldolgozását biztosító eszközök és módszerek használatára.
Tudja az adatokat céljainak megfelelően csoportosítani, etikusan és esztétikusan grafikusan ábrázolni.

Információs technológiák

Legyen képes az információkeresés, -feldolgozás és az IKT-val támogatott kollaboráció megoldásainak hatékony felhasználására a hétköznapi tevékenységek, a tanulás és a munkavégzés során.

Ismerje a digitális kompetencia, valamint a tudatos médiahasználat szerepét az élethosszig történő tanulásban.
Ismerje az információkeresés, információközlési rendszerek működési elvét.
Legyen képes az információs technológián alapuló kommunikációs formák használatára.
Használja a mobil hálózatokra épülő informatikai szolgáltatásokat.

Értékelés

A tantárgy értékelése szummatív, ötfokozatú skálán meghatározott jeggyel történik. Melynek százalékos formája a következő:

Érdemjegy	Százalék
jeles (5)	100%-81%
jó (4)	80%-71%
közepes (3)	70%-61%
elégséges (2)	60%-51%
elégtelen (1)	0%-50%

Azt azonban nem szabad elfelejteni, hogy a digitális kultúra tantárgy elsődleges szerepe a digitális környezetben megvalósuló tevékenységekhez szükséges képességek fejlesztése. Ezek a képességek mindig valamilyen cselekvés, alkotás, problémamegoldás folyamán jelennek meg, illetve azokhoz szükségesek, az értékelés során az egyes értékelendő komponenseket érdemes nem önmagukban, hanem tevékenység közben, folyamatukban megfigyelni, megvizsgálni. Ennek következtében az ismeretek gyakorlati alkalmazásának értékelése nagyobb hangsúlyt kap, mint az elméleti tudás papíralapú számonkérése.

Az értékelés során – a Nat-ban megfogalmazott általános alapelveken túl – egy adott probléma megoldásának értékelése történik.

Ezek alapján, az értékelés folyamata közben minden esetben érdemes figyelembe venni a következő szempontokat:

a digitális megvalósítás indokoltsága;

az adott környezet (hardver- és szoftverkomponensek) kiválasztásának szempontjai;

a megvalósítás módja és szintje;

a más tudásterületekhez való kapcsolódás lehetősége, módjai;

a megosztás, kommunikáció lehetőségeinek kihasználása és megvalósítása;

életszerűség, gyakorlati alkalmazhatóság, hasznosság;

a digitális veszélyek kiküszöbölésének lehetőségei;

a kooperáció lehetőségeinek alkalmazása;

az egyéni adottságok, érdeklődés, lehetőségek figyelembevétele a megvalósítás során.

MUNKAVÁLLALÓI ISMERETEK

9. évfolyam

A Nat2020. dokumentumhoz kapcsolódó – Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához - Két évfolyamos szakiskolai oktatás, képzés szakmai kerettantervei hallási fogyatékos tanulók számára 10962-16 Kertészeti munkavállalói ismeretek alapjai modul adaptált változata.

Heti óraszám: 1, éves óraszám 36 óra

A 10962-16 azonosító számú követelménymodulhoz tartozó tantárgyak és a témakörök oktatása során fejlesztendő kompetenciák

	Munkavállalói ismeretek
FELADATOK	
Munkavédelmi, balesetvédelmi, tűzvédelmi, biztonságtechnikai, higiéniai és minőségbiztosítási jogszabályokat, hatósági előírásokat betart, betartat	x
Környezetvédelmi jogszabályokat, hatósági előírásokat betart, betartat	x
Gondoskodik az áru- és vagyonvédelemről	x
A munkaviszony megkezdésére, folytatására, megszűnésére, megszüntetésére vonatkozó szabályokat, előírásokat betart, betartat	x
SZAKMAI ISMERETEK	
Baleset-, munka-, tűzvédelmi szabályok, higiéniai előírások	x
Környezetvédelmi szabályok	x
~~Természetvédelem (védett növények)~~	x
Az áru- és vagyonvédelmi berendezések fajtái	x
Az áru- és vagyonvédelmi berendezések használata	x
Munkajogi fogalmak	x
SZAKMAI KÉSZSÉGEK	
Olvasott szakmai szöveg megértése	x
~~Szakmai nyelvű hallott szöveg megértése~~	x
Szakmai nyelvű beszédkészség	x
SZEMÉLYES KOMPETENCIÁK	
Felelősségtudat	x
TÁRSAS KOMPETENCIÁK	
Határozottság	x
MÓDSZERKOMPETENCIÁK	
Ismeretek helyénvaló alkalmazása	x
Körültekintés elővigyázatosság	x

Munkavállalói ismeretek tantárgy **36 óra/év**

A tantárgy tanításának célja

Olyan komplex ismeretanyag biztosítása, amely lehetővé teszi a munkavédelmi, tűzvédelmi, ergonómiai és környezetvédelmi szempontoknak megfelelő munkavégzést.
Adjon megfelelő biztonságot a balesetek és betegségek megelőzésében; a balesetekkel kapcsolatos operatív és adminisztratív teendők végzésében, valamint tudatosítsa a tűzvédelmi teendőket.
A tanulók ismerjék meg a legalapvetőbb munkajogi fogalmakat.

Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

Témakörök

Munkavédelmi szabályozás és felügyelet ***2 óra***

A munkavédelem fogalma és feladatai
Munkakörülmények, veszély, veszélyeztetettség, alkalmasság, munkabiztonság, biztonsági eszközrendszer, védőeszközök, biztonságtechnika fogalma, feladata
A munkavédelmi törvény, jogszabályok
Biztonsági szabályzatok
A munkavédelem helyi szabályai
Gépkönyv, használati és kezelési utasítás
Technológiai dokumentáció, leírás, utasítás
Műveleti, munkahelyi utasítás
Szabványok a munkavédelemben
A szabvány fogalma, fajtái, formai és tartalmi követelményei
Szabványok alkalmazása
A munkavédelem szervezetei
Irányítás, felügyelet (általános és szakfelügyeletek), társadalmi szervezetek, munkahelyi szervek

Munkáltatók és munkavállalók munkavédelmi jogai és kötelességei ***3 óra***

A vezető, munkahelyi vezető, szervezeti egységek vezetőinek munkavédelmi feladatai
A munkavállalók munkavédelmi feladatai

Balesetek, baleset-elhárítás ***3 óra***

Baleset, munkabaleset, foglalkozási betegség fogalma
A balesetek bejelentése, kivizsgálása, dokumentálása
A balesetek típusai, jellegzetes okai
Megbetegedések bejelentése, kivizsgálása, dokumentálása
Baleseti ellátás, rehabilitáció
A munkaeszközökre vonatkozó általános követelmények
Munkahelyi magatartás
Biztonsági berendezések, védőburkolatok
Biztonsági szín- és alakjelek
Rendszeres ellenőrzés, karbantartás
Anyagmozgatás általános szabályai
Anyagtárolás általános szabályai
Az elsősegélynyújtó alapvető feladatai, az első ellátás nyújtása, a veszélyes behatás megszakítása, a sérült biztonságba helyezése
Sérülések csoportosítása, ellátásuk
A légzés és vérkeringés fenntartása

Gondoskodás az orvosi ellátásról
Az elsősegélynyújtás eszközei

A munkavégzés jellegzetességei ***4 óra***

A munkák csoportosítása
Az ember energiaszükséglete
A fizikai munka energiaszükséglete
Alap, munka- és szabadidős tevékenységi energia
A dinamikus és statikus munka jellemzése
Az idegi és szellemi munka energiaszükséglete
A szervezet alkalmazkodása a terheléshez
A fáradás fizikai és pszichikai módjai
A munka minőségét befolyásoló tényezők (a munkateljesítmény időbeni alakulása, életkor, monotonitás, a munka szervezettsége)
Munkaidő-pihenőidő összhangja

Munkaegészségtan ***2 óra***

Fogalmak és feladatok az általános és részletes munkaegészségtannal kapcsolatban, a foglalkozás-egészségügyi szolgálat
Az üzemek, munkahelyek telepítésének, elrendezésének, berendezésének általános követelményei
Telepítés, elrendezés (tájolás), domborzati viszonyok, talajviszonyok, közművesítés, úthálózat, uralkodó szélirány, tömbös és pavilonos rendszer
Munkahelyi klíma, hőmérséklet, nedvességtartalom, légsebesség, légszennyezettség
Légzésvédők fajtái és használata
Munkahelyek világítása, természetes és mesterséges világítás
Színdinamikai kérdések, a munkahely színezésének élettani, lélektani hatása a munkateljesítményre
Üzemi létesítmények, egészségügyi és szociális létesítmények hatása, következményei
Zaj- és rezgéshatás
Mérgezések, fertőzések
A foglalkozási betegségek megelőzésének módszerei
Alkalmassági vizsgálat, (előzetes, időszakos)
Egészségügyi könyv
Nők és fiatalkorúak védelme
Védőeszközök, védőital
Az ergonómia fogalma és feladata, az ember és a gépkialakítás kapcsolatának jelentősége a hatékony és az egészséges munkavégzés szempontjából

Munkalélektan ***2 óra***

A munkalélektan fogalma és feladata, alapfogalmak
Munkabiztonság pszichikai háttere
Személyiség, magatartás, intelligencia, rátermettség, tehetség, érdeklődés, alkalmazkodás, képesség (értelmi és manuális), jártasság, készség
A pszichikai tényezők befolyásoló szerepe, a balesetek keletkezésének pszichikai okai
A munkát végző közösség és a biztonságos munkavégzés
Az alkoholos és egyéb befolyásoltság

Tűz- és robbanásvédelem ***3 óra***

Tűz- és robbanásvédelmi alapfogalmak
Tűzveszélyességi osztályok
Éghetőség, tűzállóság
Tűzvédelmi jogszabályok, irányító szervek, tűzoltóságok
Az üzemi tűzvédelmi feladatok, tűzvédelmi oktatás, tűzriadó-terv
Gépek és létesítmények tűzbiztonsági szabályai
Gépszínek, gépek (erő- és munkagépek) üzemeltetése
Tűzoltó anyagok: oltóporok, víz, oltóhabok, oltógázok (szén-dioxid)
Tűzoltó eszközök és készülékek
Gázpalackok, gázkészülékek kezelésének biztonsági szabályai

Környezet- és természetvédelem ***14 óra***

A környezetvédelem fogalma és feladatai
A környezetvédelem jogi szabályozása, szervezetek
A különböző környezet- és természetvédelmi törvények
A minisztérium és a hatóságok
Környezetvédelmi feladatok
A víz védelme
A víz szennyeződésének forrásai, megelőzés lehetőségei, víztisztítási lehetőségek
Tisztított szennyvíz elhelyezése
A levegő tisztaságának védelme
A levegő szennyezettsége, a légszennyezés folyamata, a levegőtisztaság megóvásának lehetőségei
Hulladékok, a hulladék fogalma, csoportosításuk, a hulladékok ártalmatlanításának, újra hasznosításának eljárásai
A veszélyes hulladékok és ártalmatlanításuk
Környezetvédelmi károk és bírságolás
A természetvédelem feladata, jelentősége, elvárások az Európai Unióban

Munkajogi alapismeretek ***3 óra***

Munkajogi fogalmak
Munkaviszony megszűnése és megszüntetése, munkaidő, pihenőidő, munka díjazása
Az Európai Unió vonatkozó jogszabályai

A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel.

JOGI ÉS VÁLLALKOZÁSI ISMERETEK

9. évfolyam

A Nat2020. dokumentumhoz kapcsolódó – Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához - Két évfolyamos szakiskolai oktatás, képzés szakmai kerettantervei hallási fogyatékos tanulók számára 10503-12 azonosító számú üzemviteli alapok modul adaptálása alapján.

Heti óraszám: 1, éves óraszám 36 óra

Jogi és vállalkozási ismeretek tantárgy **36 óra**

A tantárgy tanításának célja: A jogi és vállalkozási ismeretek tantárgy azt a jogi és gazdasági környezetet ismerteti meg a tanulóval, amelyben később dolgozni fog. Felkészíti a munkájához szükséges gazdasági ismeretekre, jogi feladatokra

Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

Társadalomismeret.

Témakörök

Jogi ismeretek ***7 óra***

Jogforrások
Munkajog, tanulói jogviszony
A magyar jogrendszer felépítése
A szakminisztériumok hatáskörei
Az önkormányzatok hatáskörei

Vállalkozási ismeretek ***29 óra***

Vállalkozásfajták
A magyar adórendszer felépítése
Általános forgalmi adó
Munkavállalói adózási ismeretek (alapfogalmak)
Személyi adókötelezettségek
Személyi jövedelemadó
Nyugdíjrendszer
Társadalombiztosítási rendszer

A 10503-12 azonosító számú szakmai követelménymodulhoz tartozó tantárgyak és a témakörök oktatása során fejlesztendő kompetenciák

10503-12 Motor- és kerékpárszerelés üzemviteli alapjai	**Jogi és vállalkozási ismeretek**		**Munkavédelmi speciális ismeretek**	
	Jogi ismeretek	**Vállalkozási ismeretek**	**Szerszámok és berendezések biztonságtechnikája**	**Anyagtárolás és használat biztonságtechnikája**
FELADATOK				
Kitölti a munka-megrendelési nyomtatványokat	**X**	**X**		

Ajánlatot ad a javítás költségeiről és a várható javítási időszükségletről	**X**	**X**		
Anyagjegyzéket és költségvetést használ, illetve állít össze	**X**	**X**		
Javítások végeztével dokumentálja az elvégzett munkát, regisztrálja a felhasznált anyagokat (pl. alkatrész, segédanyag)	**X**	**X**		
Figyelemmel kíséri a szakmai és gazdasági előírások változásait, azokat munkája során alkalmazza	**X**	**X**	**X**	**X**
A tevékenységéhez biztosítja a szükséges vállalkozási (anyagi és tárgyi) feltételeket	**X**	**X**		
Hirdeti, ajánlja a tevékenységét, tájékoztatást ad	**X**	**X**		
Ismeri és a feladatkörének megfelelően alkalmazza a kapcsolattartás szabályait az ügyfelekkel	**X**	**X**		
Számlát állít ki az elvégzett munkáról	**X**	**X**		
Elvégzi egyéni, társas vállalkozás egyszerű indítási, működtetési feladatait	**X**	**X**		
Közreműködik kisebb társas vállalkozás működtetésében	**X**	**X**		
SZAKMAI ISMERETEK				
Elsősegély, munkahelyi balesetek bejelentése	**X**		**X**	**X**
Munkavégzés személyi feltételei	**X**	**X**		
Munkavégzés tárgyi feltételei	**X**	**X**		
Munkáltatók kötelezettségei	**X**	**X**		
Munkavállalók kötelezettségei és jogai	**X**	**X**		
Vállalkozásokról szóló főbb jogszabályok	**X**	**X**		
A vállalkozási ügymenethez szükséges könyvelési, adózási, pénzügyi ismeretek	**X**	**X**		
Számlázás	**X**	**X**		
SZAKMAI KÉSZSÉGEK				
Készletkezelő, egyéb nyilvántartó célprogramok	**X**	**X**		
Köznyelvi szöveg hallás utáni megértése	**X**	**X**	**X**	**X**
Köznyelvi beszédkészség	**X**	**X**	**X**	**X**

SZEMÉLYES KOMPETENCIÁK				
Önállóság	**X**	**X**	**X**	**X**
Döntésképesség	**X**	**X**	**X**	**X**
Fejlődőképesség, önfejlesztés	**X**	**X**	**X**	**X**
TÁRSAS KOMPETENCIÁK				
Kapcsolatteremtő készség	**X**	**X**	**X**	**X**
MÓDSZERKOMPETENCIÁK				
Problémaelemzés, -feltárás	**X**	**X**	**X**	**X**
Helyzetfelismerés	**X**	**X**	**X**	**X**
Nyitott hozzáállás	**X**	**X**	**X**	**X**

A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel.

10. évfolyam

Heti óraszám: 1, éves óraszám 35 óra

Jogi és vállalkozási ismeretek tantárgy **35 óra**

A tantárgy tanításának célja: A jogi és vállalkozási ismeretek tantárgy azt a jogi és gazdasági környezetet ismerteti meg a tanulóval, amelyben később dolgozni fog. Felkészíti a munkájához szükséges gazdasági ismeretekre, jogi feladatokra

Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

Társadalomismeret.

Témakörök

Jogi ismeretek ***7 óra***

Működési engedély megszerzésének jogi feladatai
Garancia, szavatosság, jótállás
Szerződések jogi kritériumai
Speciális szerződés típusok

.

Vállalkozási ismeretek ***28 óra***

Adózás vállalkozásként (alapfogalmak)
Számla és nyugta kibocsájtás
VTSZ számok rendszere
SZJ számok rendszere
Adózás munkavállalóként

A 10503-12 azonosító számú szakmai követelménymodulhoz tartozó tantárgyak és a témakörök oktatása során fejlesztendő kompetenciák

10503-12	Jogi és vállalkozási ismeretek		Munkavédelmi speciális ismeretek	
	Jogi ismeretek	Vállalkozási ismeretek	Szerszámok és berendezések biztonságtechnikája	Anyagtárolás és használat biztonságtechnikája
FELADATOK				
Kitölti a munka-megrendelési nyomtatványokat	X	X		
Ajánlatot ad a javítás költségeiről és a várható javítási időszükségletről	X	X		
Anyagjegyzéket és költségvetést használ, illetve állít össze	X	X		
Javítások végeztével dokumentálja az elvégzett munkát, regisztrálja a felhasznált anyagokat (pl. alkatrész, segédanyag)	X	X		
Figyelemmel kíséri a szakmai és gazdasági előírások változásait, azokat munkája során alkalmazza	X	X	X	X
A tevékenységéhez biztosítja a szükséges vállalkozási (anyagi és tárgyi) feltételeket	X	X		
Hirdeti, ajánlja a tevékenységét, tájékoztatást ad	X	X		
Ismeri és a feladatkörének megfelelően alkalmazza a kapcsolattartás szabályait az ügyfelekkel	X	X		
Számlát állít ki az elvégzett munkáról	X	X		
Elvégzi egyéni, társas vállalkozás egyszerű indítási, működtetési feladatait	X	X		
Közreműködik kisebb társas vállalkozás működtetésében	X	X		
SZAKMAI ISMERETEK				
Elsősegély, munkahelyi balesetek bejelentése	X		X	X

Munkavégzés személyi feltételei	**X**	**X**		
Munkavégzés tárgyi feltételei	**X**	**X**		
Munkáltatók kötelezettségei	**X**	**X**		
Munkavállalók kötelezettségei és jogai	**X**	**X**		
Vállalkozásokról szóló főbb jogszabályok	**X**	**X**		
A vállalkozási ügymenethez szükséges könyvelési, adózási, pénzügyi ismeretek	**X**	**X**		
Számlázás	**X**	**X**		
SZAKMAI KÉSZSÉGEK				
Készletkezelő, egyéb nyilvántartó célprogramok	**X**	**X**		
Köznyelvi szöveg hallás utáni megértése	**X**	**X**	**X**	**X**
Köznyelvi beszédkészség	**X**	**X**	**X**	**X**
SZEMÉLYES KOMPETENCIÁK				
Önállóság	**X**	**X**	**X**	**X**
Döntésképesség	**X**	**X**	**X**	**X**
Fejlődőképesség, önfejlesztés	**X**	**X**	**X**	**X**
TÁRSAS KOMPETENCIÁK				
Kapcsolatteremtő készség	**X**	**X**	**X**	**X**
MÓDSZERKOMPETENCIÁK				
Problémaelemzés, -feltárás	**X**	**X**	**X**	**X**
Helyzetfelismerés	**X**	**X**	**X**	**X**
Nyitott hozzáállás	**X**	**X**	**X**	**X**

A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel.

SZAKMAI TANTERVEK A SZAKISKOLA SZAKKÉPZŐ ÉVFOLYAMAI SZÁMÁRA

34 523 02 SZÁMÍTÓGÉP-SZERELŐ, KARBANTARTÓ szakképesítés

(2020/2021. tanévtől kifutó rendszerben)

I. A szakképzés jogi háttere

A szakmai tantervi adaptáció

- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény,
- a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény,

valamint

- az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárásrendjéről szóló 150/2012. (VII. 6.) Kormányrendelet,
- az állam által elismert szakképesítések szakmai követelménymoduljairól szóló 217/2012. (VIII. 9.) Kormányrendelet,
- a 34 523 02 Számítógép-szerelő, karbantartó szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményeit tartalmazó rendelet,
- a szakképesítések kerettanterveit tartalmazó NGM rendelet alapján készült.

II. A szakképesítés alapadatai

A szakképesítés azonosító száma: 34 523 02

A szakképesítés megnevezése: Számítógép-szerelő, karbantartó

A szakmacsoport száma és megnevezése: 7. Informatika

Ágazati besorolás száma és megnevezése: XIII. Informatika

Elméleti képzési idő aránya: 40%

Gyakorlati képzési idő aránya: 60%

III. A szakképzésbe történő belépés feltételei

Iskolai előképzettség: alapfokú iskolai végzettség

Bemeneti kompetenciák: a képzés megkezdhető a szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményeit kiadó rendelet 3. számú mellékletében a 7. Informatika szakmacsoportra meghatározott kompetenciák birtokában

Egészségügyi alkalmassági követelmények: -

Pályaalkalmassági követelmények: -

Az iskolai rendszerű képzésben az összefüggő szakmai gyakorlat időtartama:

Az első szakképzési évfolyamot követően 70 óra; a második szakképzési évfolyamot követően 105 óra; a harmadik szakképzési évfolyamot követően 105 óra

IV. A szakképzés szervezésének feltételei

Személyi feltételek

A szakmai elméleti és gyakorlati képzésben a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC.

törvény és a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény előírásainak megfelelő végzettséggel rendelkező pedagógus és egyéb szakember vehet részt.

Ezen túl az oktatás során, gyógypedagógiai asszisztens segítheti az oktató munkáját.

Tárgyi feltételek

A szakmai képzés lebonyolításához szükséges eszközök és felszerelések felsorolását a szakképesítés szakmai és vizsgakövetelménye (SZVK) tartalmazza, melynek további részletei az alábbiak:

Gyakorló számítógépek (asztali és mobil)
Multi-funkciós nyomtató
Tartalék alkatrészek, perifériák
Szerelőkészlet (csavarhúzó, fogó, alkatrész visszanyerő, csipesz)
Antisztatikus csuklópánt és szőnyeg
Munkavédelmi szemüveg
PC diagnosztikai kártya
Tisztítási segédanyagok
Hővezető paszta
Multiméter
Hálózati multiméter
Kábelezési szerszámok (krimpelő fogó, blankoló, kábelvágó)
Integrált szolgáltatású útválasztó
UTP kábel végződtető eszközök (RJ-45 csatlakozó és aljzat)
Operációs rendszer -telepítő média
Pen Drive
Protokoll analizátor program (pl. Wireshark)
Írható optikai lemez

Egyéb a szakmai képzés lebonyolításához, speciálisan a hallássérültek igényeikhez szükséges további eszközökre és felszerelésekre: _____

Ajánlás az egyéni sajátosságoknak megfelelő hangerősítő (hallókészülék, CI) készülék viselése.

V. Szakiskolai óraterv OKJ szerinti számítógép szerelő és karbantartó képesítés oktatásához

A szakképesítés képzésének heti és éves szakmai óraszámai:

	9. évfolyam heti óraszám	9. évfolyam éves óraszám 36 héttel	10. évfolyam heti óraszám	10. évfolyam éves óraszám 36 héttel	11. évfolyam heti óraszám	11. évfolyam éves óraszám 36 héttel	12. évfolyam heti óraszám	12. évfolyam éves óraszám 32 héttel
Szakmai elmélet és gyakorlat együtt	**21**	**756+70**	**21**	**756+105**	**21**	**756+105**	**21**	**672**

A kerettanterv szakmai tartalma - a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény 8.§ (5) bekezdésének megfelelően - a nappali rendszerű oktatásra meghatározott tanulói éves kötelező összes óraszám szakmai elméleti és gyakorlati képzésre rendelkezésre álló részének legalább 90%-át lefedi.

Az időkeret fennmaradó részének (szabadsáv) szakmai tartalmáról a szakképző iskola szakmai programjában kell rendelkezni.

1. számú táblázat

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak heti óraszáma évfolyamonként szabadsáv nélkül

	Tantárgyak	Heti óraszám										
		9. évfolyam			10. évfolyam			11. évfolyam			12. évfolyam	
		e	gy	ögy	e	gy	ögy	e	gy	ögy	e	gy
11500-12 Munkahelyi egészség és biztonság	Munkahelyi egészség és biztonság	0,5										
11497-12 Foglalkoztatás I.	Foglalkoztatás I.										2	
11499-12 Foglalkoztatás II.	Foglalkoztatás II.										0,5	
10815-12 Információtechnológiai alapok	Információtechnológiai alapok	2		70	2		105			105		
	Információtechnológiai gyakorlat		2			1			1			1
10826-12 Szakmai életpálya-építés, munkaszervezés, munkahelyi kommunikáció	Munkaszervezési ismeretek				1			1			2,5	
	Munkaszervezési gyakorlat					2			2			2
10833-12 Hálózati alapok	Hálózati ismeretek	2,5			2			2			1	
	Hálózati ismeretek gyakorlat		2			2			2			2
	Operációs rendszerek	1			1			2				
	Operációs rendszerek gyakorlat		3			2			2			2
10834 -12	Számítógéprendszer hibáinak elhárítása	3			3			3			3	

Számítógépes hibaelhárítás	Számítógéprendszer hibáinak elhárítása gyakorlat		5			5			6			5
Összes heti elméleti/gyakorlati óraszám		9	12		9	12		8	13		9	12
Összes heti/ögy óraszám		21		70	21		105	21		105	21	

Jelmagyarázat: e/elmélet; gy/gyakorlat; ögy/összefüggő szakmai gyakorlat

A szakmai és vizsgakövetelményben a szakképesítésre meghatározott elmélet/gyakorlat arányának a teljes képzési idő során kell teljesülnie.

2. számú táblázat

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak és témakörök óraszáma évfolyamonként

Szakmai követelménymodul	**Tantárgyak**/témakörök	**Óraszám**											Összesen
		9. évfolyam			**10. évfolyam**			**11. évfolyam**			**12. évfolyam**		
		e	**gy**	**ögy**	**e**	**gy**	**ögy**	**e**	**gy**	**ögy**	**e**	**gy**	
11500-12 Munkahelyi egészség és biztonság	**Munkahelyi egészség és biztonság**	**18**											**18**
	Munkavédelmi alapismeretek	*4*											*4*
	Munkahelyek kialakítása	*4*											*4*
	Munkavégzés személyi feltételei	*2*											*2*
	Munkaeszközök biztonsága	*2*											*2*
	Munkakörnyezeti hatások	*2*											*2*
	Munkavédelmi jogi ismeretek	*4*											*4*
11497-12 Foglalkoztatás I.	**Foglalkoztatás I.**										**64**		**64**
	Nyelvtani rendszerzés 1										*10*		*10*
	Nyelvtani rendszerezés 2										*10*		*10*
	Nyelvi készségfejlesztés										*24*		*24*
	Munkavállalói szókincs										*20*		*20*
11499-12 Foglalkoztatás II.	**Foglalkoztatás II.**										**16**		**16**
	Munkajogi alapismeretek										*4*		*4*
	Munkaviszony létesítése										*4*		*4*

	Álláskeresés										*4*		*4*
	Munkanélküliség										*4*		*4*
10815-12 Információtechnológiai alapok	**Információtechnológiai alapok**	**72**			**72**								**144**
	Bevezetés a számítógépes architektúrákba	*36*											*36*
	Perifériák	*36*											*36*
	Hordozható számítógépek				*18*								*18*
	Szoftverismeretek				*36*								*36*
	Információtechnológiai biztonság alapjai				*18*								*18*
	Információtechnológiai gyakorlat		**72**			**36**			**36**			**32**	**176**
	Számítógép összeszerelése		*72*										*72*
	Telepítés és konfigurálás					*36*			*24*				*60*
	Megelőző karbantartás								*12*			*32*	*44*
10826-12 Szakmai életpálya-építés, munkaszervezés, munkahelyi kommunikáció	**Munkaszervezési ismeretek**				**36**			**36**			**80**		**152**
	Álláskeresés, foglakoztatásra irányuló jogviszony létesítése				*8*						***16***		*24*
	Szervezeten belüli szerep, irányítás, munkaszervezés, kommunikáció				*10*								*10*
	Információgyűjtés, - kezelés, tájékozódás				*8*								*8*

	Munkavégzés projektekben				*10*						*22*		*32*
	Pénzügyi, vállalkozási feladatok										*42*		*42*
	Munka- és balesetvédelem, elsősegélynyújtás							*12*					*12*
	Minőség-ellenőrzés, minőségbiztosítás, minőségirányítás							*12*					*12*
	Környezetvédelem, környezeti fenntarthatóság, veszélyes anyagok kezelése							*12*					*12*
	Munkaszervezési gyakorlat					**72**			**72**			**64**	**208**
	Álláskeresés, foglakoztatásra irányuló jogviszony létesítése					*36*							*36*
	Szervezeten belüli szerep, irányítás, munkaszervezés, kommunikáció					*36*							*36*
	Információgyűjtés, - kezelés, tájékozódás								*36*				*36*
	Munkavégzés projektekben								*36*				*36*
	Pénzügyi, vállalkozási feladatok											*34*	*34*
	Munka- és balesetvédelem, elsősegélynyújtás											*10*	*10*

	Minőség-ellenőrzés, minőségbiztosítás, minőségirányítás											*10*	*10*
	Környezetvédelem, környezeti fenntarthatóság, veszélyes anyagok kezelése											*10*	*10*
10833-12 Hálózati alapok	**Hálózati ismeretek**	**90**			**72**			**72**			**32**		**266**
	Fizikai átviteli jellemzők és módszerek	*15*											***15***
	Közeg-hozzáférési módszerek	*15*											***15***
	Adatkapcsolati protokollok	*20*											***20***
	Lokális hálózatok	*20*											***20***
	Hálózati réteg	*20*											***20***
	A felsőbb rétegek				*36*								***36***
	A TCP/IP protokoll és az Internet				*36*			*36*					***72***
	Vezeték nélküli átviteli módok							*36*			**32**		***68***
	Hálózati ismeretek gyakorlat		**72**			**72**			**72**			**64**	**280**
	Kábelek és csatlakozók szerelése		*36*										*36*
	Két számítógép közötti pont-pont kapcsolat kialakítása		*36*										*36*
	Vezetékes otthoni, kisvállalati hálózat kialakítása SOHO forgalomirányító segítségével					*36*							*36*

	SOHO forgalomirányító konfigurálása, alapbeállításai					*36*							*36*
	SOHO forgalomirányító konfigurálása vezeték nélküli hozzáférésre								*36*				*36*
	Biztonsági beállítások SOHO forgalomirányítón								*36*				*36*
	Jogosultságok kiosztása hálózatban											*16*	*16*
	Nyomtatás hálózatban											*32*	*32*
	Fájlmegosztás LAN hálózatban											*16*	*16*
	Operációs rendszerek	**36**			**36**			**72**					**144**
	Számítógépek felépítése	*36*											*36*
	Az operációs rendszerek fejlődése				***10***								***10***
	Felhasználói felületek				*16*								*16*
	Lemezkezelés				*10*			*15*					*25*
	Állományok							*15*					*15*
	Alapfogalmak							*14*					*14*
	Folyamat és processzorkezelés							*14*					*14*
	Memóriakezelés							*14*					*14*
	Operációs rendszerek gyakorlat		**108**			**72**			**72**			**64**	**316**
	Macintosh operációs rendszer		*108*										*108*
	Android rendszerek					***72***			***18***				*90*

	Linux desktop operációs rendszer								***54***			***64***	*118*
10834 -12 Számítógépes hibaelhárítás	**Számítógéprendszer hibáinak elhárítása**	**108**			**108**			**108**			**96**		**420**
	Hibaazonosítási alapelvek és mérőeszközök	*54*											*54*
	Számítógépek konfigurálása	*54*											*54*
	Perifériák kiválasztása, méretezése				*54*								*54*
	Számítógép hibák és elhárításuk							*36*					*36*
	Perifériák hibái és elhárításuk				*54*						*32*		*86*
	Hálózati rendszerek hibái és elhárításuk							*36*			*32*		*68*
	Karbantartási feladatok számítógépes rendszerekben							*36*			*32*		*68*
	Számítógéprendszer hibáinak elhárítása gyakorlat		**180**			**180**			**216**			**160**	**736**
	Hibaazonosítási alapelvek és mérőeszközök gyakorlat		*90*										*90*
	Számítógépek bontása, összeépítése, rendszerszoftver telepítése		*90*									*40*	*130*
	Számítógép hibák és elhárításuk gyakorlat					*90*			*72*			*40*	*202*

	Perifériák hibái és elhárításuk gyakorlata					*90*						*40*	*130*
	Hálózati rendszerek hibái és elhárításuk								*72*			*40*	*112*
	Karbantartási feladatok számítógépes rendszerekben gyakorlat								*72*				*72*
Összes éves elméleti/gyakorlati óraszám:		**360**	**396**		**288**	**468**		**324**	**432**		**256**	**416**	**2940**
Összes éves/ögy óraszám:		**756**		**70**	**756**		**105**	**756**		**105**	**672**		**3220**
Elméleti óraszámok/aránya		1228/3220=38,1%											
Gyakorlati óraszámok/aránya		1992/3220=61,9%											

A szakmai és vizsgakövetelményben a szakképesítésre meghatározott elmélet/gyakorlat arányának a teljes képzési idő során kell teljesülnie.

A tantárgyakra meghatározott időkeret kötelező érvényű, a témakörökre kialakított óraszám pedig ajánlás.

A 11500-12 azonosító számú Munkahelyi egészség és biztonság megnevezésű szakmai követelménymodul tantárgyai, témakörei

1. Munkahelyi egészség és biztonság tantárgy 18 óra

1.1. A tantárgy tanításának célja

A tanuló általános felkészítése az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésre, a biztonságos munkavállalói magatartáshoz szükséges kompetenciák elsajátíttatása.

1.2. Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

1.3. Témakörök

1.3.1. Munkavédelmi alapismeretek *4 óra*

A munkahelyi egészség és biztonság jelentősége

Történeti áttekintés. A szervezett munkavégzésre vonatkozó munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelmények, továbbá ennek megvalósítására szolgáló törvénykezési, szervezési, intézményi előírások jelentősége. Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés személyi, tárgyi és szervezeti feltételeinek értelmezése.

A munkakörnyezet és a munkavégzés hatása a munkát végző ember egészségére és testi épségére

A munkavállalók egészségét és biztonságát veszélyeztető kockázatok, a munkakörülmények hatásai, a munkavégzésből eredő megterhelések, munkakörnyezet kóroki tényezők.

A megelőzés fontossága és lehetőségei

A munkavállalók egészségének, munkavégző képességének megóvása és a munkakörülmények humanizálása érdekében szükséges előírások jelentősége a munkabalesetek és a foglalkozással összefüggő megbetegedések megelőzésének érdekében. A műszaki megelőzés, zárt technológia, a biztonsági berendezések, egyéni védőeszközök és szervezési intézkedések fogalma, fajtái, és rendeltetésük.

Munkavédelem, mint komplex fogalom (munkabiztonság-munkaegészségügy)

Veszélyes és ártalmas termelési tényezők

A munkavédelem fogalomrendszere, források

A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII törvény fogalom-meghatározásai.

1.3.2. Munkahelyek kialakítása ***4 óra***

Munkahelyek kialakításának általános szabályai

A létesítés általános követelményei, a hatásos védelem módjai, prioritások.

Szociális létesítmények

Öltözőhelyiségek, pihenőhelyek, tisztálkodó- és mellékhelyiségek biztosítása, megfelelősége.

Közlekedési útvonalak, menekülési utak, jelölések

Közlekedési útvonalak, menekülési utak, helyiségek padlózata, ajtók és kapuk, lépcsők, veszélyes területek, akadálymentes közlekedés, jelölések.

Alapvető feladatok a tűzmegelőzés érdekében

Tűzmegelőzés, tervezés, létesítés, üzemeltetés, karbantartás, javítás és felülvizsgálat. Tűzoltó készülékek, tűzoltó technika, beépített tűzjelző berendezés vagy tűzoltó berendezések. Tűzjelzés adása, fogadása, tűzjelző vagy tűzoltó központok, valamint távfelügyelet.

Termékfelelősség, forgalomba hozatal kritériumai.

Anyagmozgatás

Anyagmozgatás a munkahelyeken. Kézi és gépi anyagmozgatás fajtái. A kézi anyagmozgatás szabályai, hátsérülések megelőzése

Raktározás

Áruk fajtái, raktározás típusai

Munkahelyi rend és hulladékkezelés

Jelzések, feliratok, biztonsági szín-és alakjelek. Hulladékgazdálkodás, környezetvédelem célja, eszközei.

1.3.3. Munkavégzés személyi feltételei ***2 óra***

A munkavégzés személyi feltételei: jogszerű foglalkoztatás, munkaköri alkalmasság orvosi vizsgálata, foglalkoztatási tilalmak, szakmai ismeretek, munkavédelmi ismeretek

A munkavégzés alapvető szervezési feltételei: egyedül végzett munka tilalma, irányítás szükségessége. Egyéni védőeszközök juttatásának szabályai.

1.3.4. Munkaeszközök biztonsága ***2 óra***

Munkaeszközök halmazai

Szerszám, készülék, gép, berendezés fogalom-meghatározása.

Munkaeszközök dokumentációi

Munkaeszköz üzembe helyezésének, használatba vételének dokumentációs követelményei és a munkaeszközre (mint termékre) meghatározott EK-megfelelőségi nyilatkozat, valamint a megfelelőséget tanúsító egyéb dokumentumok.

Munkaeszközök veszélyessége, eljárások

Biztonságtechnika alapelvei, veszélyforrások típusai, megbízhatóság, meghibásodás, biztonság. A biztonságtechnika jellemzői, kialakítás követelményei. Veszélyes munkaeszközök, üzembe helyezési eljárás.

Munkaeszközök üzemeltetésének, használatának feltételei

Feltétlenül és feltételesen ható biztonságtechnika, konstrukciós, üzemviteli és emberi tényezők szerepe. Általános üzemeltetési követelmények. Kezelőelemek, védőberendezések kialakítása, a biztonságos működés ellenőrzése, ergonómiai követelmények.

1.3.5. Munkakörnyezeti hatások *2 óra*

Veszélyforrások, veszélyek a munkahelyeken (pl. zaj, rezgés, veszélyes anyagok és keverékek, stressz)

Fizikai, biológiai és kémiai hatások a dolgozókra, főbb veszélyforrások valamint a veszélyforrások felismerésének módszerei és a védekezés a lehetőségei.

A stressz, munkahelyi stressz fogalma és az ellene való védekezés jelentősége a munkahelyen.

A kockázat fogalma, felmérése és kezelése

A kockázatok azonosításának, értékelésének és kezelésének célja az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeinek biztosításában, a munkahelyi balesetek és foglalkozási megbetegedések megelőzésben. A munkavállalók részvételének jelentősége

1.3.6. Munkavédelmi jogi ismeretek *4 óra*

A munkavédelem szabályrendszere, jogok és kötelezettségek

Az Alaptörvényben biztosított jogok az egészséget, biztonságot és méltóságot tiszteletben tartó munkafeltételekhez, a testi és lelki egészségének megőrzéséhez. A Munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvényben meghatározottak szerint a

munkavédelem alapvető szabályai, a követelmények normarendszere és az érintett szereplők (állam, munkáltatók, munkavállalók) főbb feladatai. A kémiai biztonságról szóló 2000. évi XXV. törvény, illetve a Kormány, illetve az ágazati miniszterek rendeleteinek szabályozási területei a további részletes követelményekről. A szabványok, illetve a munkáltatók helyi előírásainak szerepe.

Munkavédelmi feladatok a munkahelyeken

A munkáltatók alapvető feladatai az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkakörülmények biztosítása érdekében. Tervezés, létesítés, üzemeltetés. Munkavállalók feladatai a munkavégzés során.

Munkavédelmi szakemberek feladatai a munkahelyeken

Munkabiztonsági és munkaegészségügyi szaktevékenység keretében ellátandó feladatok. Foglalkozás-egészségügyi feladatok

Balesetek és foglalkozási megbetegedések

Balesetek és munkabalesetek valamint a foglalkozási megbetegedések fogalma. Feladatok munkabaleset esetén. A kivizsgálás, mint a megelőzés eszköze

Munkavédelmi érdekképviselet a munkahelyen

A munkavállalók munkavédelmi érdekképviseletének jelentősége és lehetőségei. A választott képviselők szerepe, feladatai, jogai.

1.4. A képzés helyszíne

Tanterem, informatika terem

1.5. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák (változatosan)

1.5.1. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek

Sorszám	Alkalmazott oktatási módszer neve	A tanulói tevékenység szervezeti kerete			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		egyéni	csoport	osztály	
1.1	magyarázat		x	x	Szakkönyvek, munkavédelmi tárgyú jogszabályok

1.2.	megbeszélés		x		Munkabaleset, foglalkozási megbetegedés elemzése
1.3.	szemléltetés			x	Oktatófilmek (pl. NAPO)
1.4.	házi feladat	x			
1.5.	teszt	x			

1.5.2. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák

Sor-szám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		Egyéni	Csoport bontás	Osztály keret	
1.	**Információ feldolgozó tevékenységek**				
1.1.	Hallott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel		x		
2.	**Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok**				
2.1.	Szöveges előadás egyéni felkészüléssel	x	x		A tanult (vagy egy választott) szakma szabályainak veszélyei, ártalmai

1.6. A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel – tudás, magatartás és szorgalom értékelése 5-ös skálán (jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1)).

A 11497-12 azonosító számú Foglalkoztatás I. megnevezésű szakmai követelménymodul tantárgyai, témakörei

1. Foglalkoztatás I. tantárgy 64 óra

1.1. A tantárgy tanításának célja

A tantárgy tanításának célja, hogy a diákok képesek legyenek személyes és szakmai vonatkozást is beleértve bemutatkozni idegen nyelven. Továbbá egyszerű alapadatokat tartalmazó formanyomtatványt kitölteni. Illetve cél, hogy a tanuló idegen nyelvű szakmai irányítás mellett képes legyen eredményesen végezni a munkáját.

Cél, hogy a rendelkezésre álló 64 tanóra egység keretén belül egyrészt egy alapvető nyelvtani rendszerezés történjen meg a legalapvetőbb igeidők, segédigék, illetve a mondatszerkesztési eljárásokhoz kapcsolódóan. Majd erre építve történjen meg az idegen nyelvi asszociatív memóriafejlesztés és az induktív nyelvtanulási készségfejlesztés 4 alapvető, a mindennapi élethez kapcsolódó társalgási témakörön keresztül. Végül ezekre az ismertekre alapozva valósuljon meg a szakmájához kapcsolódó idegen nyelvi kompetenciafejlesztés.

1.2.Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak:

idegen nyelvek

1.3. Témakörök

1.3.1. Nyelvtani rendszerezés 1 ***10 óra***

A 10 óra alatt a tanulók átismétlik **a 3 alapvető idősíkra (jelen, múlt, jövő) vonatkozó igeidőket,** illetve begyakorolják azokat, hogy a munkavállaláshoz kapcsolódóan az állásinterjú során ne okozzon gondot sem a múltra, sem a jövőre vonatkozó kérdések megértése, illetve az azokra adandó egyszerű mondatokban történő válaszok megfogalmazása. A témakör elsajátítása révén a diák alkalmassá válik a munkavégzés során az elvégezendő, illetve elvégzett feladathoz kapcsolódó a munkaadó által idegen nyelven feltett egyszerű, az elvégezendő munka elért eredményére, illetve a jövőbeli feladatokra vonatkozó kérdések megértse, valamint a helyes igeidő használattal ezekre egyszerű mondatokban is képes lesz reagálni.

A célként megfogalmazott idegennyelvi magabiztosság csak az alapvető igeidők helyes és pontos használata révén fog megvalósulni.

1.3.2. Nyelvtani rendszerezés 2 ***10 óra***

A témakör tananyagaként megfogalmazott nyelvtani egységek – a tagadás, a jelen idejű feltételes mód, illetve a segédigék (képesség, lehetőség, szükségesség) - használata révén a diák képes lesz egzaktabb módon idegen nyelven bemutatkozni szakmai és

személyes vonatkozásban egyaránt. Egyszerű mondatokban meg tudja fogalmazni az állásinterjún idegen nyelven feltett kérdésekre a választ kihasználva az a 3 alapvető igeidő, a segédigék által biztosított nyelvi precizitás adta kereteket. A kérdésfeltevés, a szórend alapvető szabályainak elsajátítása révén alkalmassá válik a diák arra, hogy egy munkahelyi állásinterjún megértse a feltett kérdéseket, illetve esetlegesen ő maga is egyszerű tisztázó kérdéseket tudjon feltenni a munkahelyi meghallgatás során.

1.3.3. Nyelvi készségfejlesztés *24 óra*

/Az induktív nyelvtanulási képesség és az idegennyelvi asszociatív memória fejlesztése fonetikai készségfejlesztéssel kiegészítve/

A 24 órás nyelvi készségfejlesztő blokk célja, hogy rendszerezze a diák idegennyelvi alapszókincshez kapcsolódó ismereteit. Az **induktív nyelvtanulási képességfejlesztés** és az **idegennyelvi asszociatív memóriafejlesztés** 4 alapvető társalgási témakörön keresztül valósul meg. Az induktív nyelvtanulási képesség által egy adott idegen nyelv struktúráját meghatározó szabályok kikövetkeztetésére lesz alkalmas a tanuló. Ahhoz, hogy a diák koherensen lássa a nyelvet és ennek szellemében tudjon idegen nyelven reagálni, feltétlenül szükséges ennek a képességnek a minél tudatosabb fejlesztése. Ehhez szorosan kapcsolódik az idegen nyelvi asszociatív memóriafejlesztés, ami az idegen nyelvű anyag megtanulásának képessége: képesség arra, hogy létrejöjjön a kapcsolat az ingerek (az anyanyelv szavai, kifejezése) és a válaszok (a célnyelv szavai és kifejezései) között. Mind a két fejlesztés hétköznapi társalgási témakörök elsajátítása során valósul meg.

- Az elsajátítandó témakörök:
- személyes bemutatkozás
- a munka világa
- napi tevékenységek, aktivitás
- étkezés, szállás

Ezen a témakörön keresztül valósul meg a fonetikai dekódolási képességfejlesztés is, amely során a célnyelv legfontosabb fonetikai szabályaival ismerkedik meg a nyelvtanuló.

1.3.4. Munkavállalói szókincs *20 óra*

/Munkavállalással kapcsolatos alapvető szakszókincs elsajátítása/

A 20 órás szakmai nyelvi készségfejlesztés csak a 44 órás 3 alapozó témakör elsajátítása után lehetséges. Cél, hogy a témakör végére a diák egyszerű mondatokban, megfelelő

nyelvi tartalmi koherenciával be tudjon bemutatkozni kifejezetten szakmai vonatkozással. A témakör tananyagának elsajátítása révén alkalmas lesz a munkalehetőségeket feltérképezni a célnyelvi országban. Begyakorolja az alapadatokat tartalmazó formanyomtatvány kitöltését. Elsajátítja azt a szakmai jellegű szókincset, ami alkalmassá teszi arra, hogy a munkalehetőségekről, munkakörülményekről tájékozódjon. A témakör tanulása során közvetlenül a szakmájára vonatkozó gyakran használt kifejezéseket sajátítja el.

1.4.A képzés javasolt helyszíne

Tanterem, informatika terem

1.5. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák

A tananyag kb. fele digitális tartalmú oktatási anyag, így speciálisak mind a módszerek, mind pedig a tanulói tevékenységformák.

1.5.1. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek

Sorszám	Alkalmazott oktatási módszer neve	A tanulói tevékenység szervezeti kerete			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		egyéni	csoport	osztály	
1.1	magyarázat			x	
1.3.	megbeszélés			x	
1.5.	szemléltetés			x	
1.7.	kooperatív tanulás		x		
1.8.	szerepjáték		x		
1.9.	házi feladat	x			
1.10.	digitális alapú feladatmegoldás	x			

1.5.2. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák

Sor-szám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		Egyéni	Csoport bontás	Osztály keret	

1.	**Információ feldolgozó tevékenységek**				
1.1.	Olvasott szöveg önálló feldolgozása	x			
1.2.	Olvasott szöveg feladattal vezetett feldolgozása	x			
1.3.	Információk feladattal vezetett rendszerezése	x			
2.	**Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok**				
2.1.	Levélírás	x			
2.2.	Válaszolás írásban mondatszintű kérdésekre	x			
3.	**Komplex információk körében**				
3.1.	Elemzés készítése tapasztalatokról			x	
4.	**Csoportos munkaformák körében**				
4.1.	Feladattal vezetett kiscsoportos szövegfeldolgozás			x	
4.3.	Csoportos helyzetgyakorlat			x	

1.6. A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel – tudás, magatartás és szorgalom értékelése 5-ös skálán (jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1)).

A 11499-12 azonosító számú Foglalkoztatás II. megnevezésű szakmai követelménymodul tantárgyai, témakörei

Foglalkoztatás II. tantárgy **16 óra**

1.1.A tantárgy tanításának célja

A tanuló általános felkészítése az álláskeresés módszereire, technikáira, valamint a munkavállaláshoz, munkaviszony létesítéséhez szükséges alapismeretek elsajátítására.

1.2.Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

1.3.Témakörök

1.3.1. Munkajogi alapismeretek *4 óra*

Munkavállaló jogai (megfelelő körülmények közötti foglalkoztatás, bérfizetés, költségtérítés, munkaszerződés módosítás, szabadság), kötelezettségei (megjelenés, rendelkezésre állás, munkavégzés, magatartási szabályok, együttműködés, tájékoztatás), munkavállaló felelőssége (vétkesen okozott kárért való felelősség, megőrzési felelősség, munkavállalói biztosíték).

Munkajogi alapok: felek a munkajogviszonyban, munkaviszony létesítése, munkakör, munkaszerződés módosítása, megszűnése, megszüntetése, felmondás, végkielégítés, pihenőidők, szabadság.

Foglalkoztatási formák: munkaviszony, megbízási jogviszony, vállalkozási jogviszony, közalkalmazotti jogviszony, közszolgálati jogviszony.

Speciális jogviszonyok: egyszerűsített foglalkoztatás fajtái: atipikus munkavégzési formák az új munka törvénykönyve szerint (távmunka, bedolgozói munkaviszony, munkaerő-kölcsönzés, rugalmas munkaidőben történő foglalkoztatás, egyszerűsített foglalkoztatás (mezőgazdasági, turisztikai idénymunka és alkalmi munka), önfoglalkoztatás, őstermelői jogviszony, háztartási munka, iskolaszövetkezet keretében végzett diákmunka, önkéntes munka.

1.3.2. Munkaviszony létesítése **4 *óra***

Munkaviszony létrejötte, fajtái: munkaszerződés, teljes- és részmunkaidő, határozott és határozatlan munkaviszony, minimálbér és garantált bérminimum, képviselet szabályai, elállás szabályai, próbaidő.

Munkavállaláshoz szükséges iratok, munkaviszony megszűnésekor a munkáltató által kiadandó dokumentumok.

Munkaviszony adózási, biztosítási, egészség- és nyugdíjbiztosítási összefüggései: munkaadó járulékfizetési kötelezettségei, munkavállaló adó- és járulékfizetési kötelezettségei, biztosítottként egészségbiztosítási ellátások fajtái (pénzbeli és természetbeli), nyugdíj és munkaviszony.

1.3.3. Álláskeresés *4 óra*

Karrierlehetőségek feltérképezése: önismeret, reális célkitűzések, helyi munkaerőpiac ismerete, mobilitás szerepe, képzések szerepe, foglalkoztatási támogatások ismerete.

Motivációs levél és önéletrajz készítése: fontossága, formai és tartalmi kritériumai, szakmai önéletrajz fajtái: hagyományos, Europass, amerikai típusú, önéletrajzban szereplő email cím és fénykép megválasztása, motivációs levél felépítése.

Álláskeresési módszerek: újsághirdetés, internetes álláskereső oldalak, személyes kapcsolatok, kapcsolati hálózat fontossága, EURES (Európai Foglalkoztatási Szolgálat az Európai unióban történő álláskeresésben), munkaügyi szervezet segítségével történő álláskeresés, cégek adatbázisába történő jelentkezés, közösségi portálok szerepe.

Munkaerő-piaci technikák alkalmazása: Foglalkozási Információs Tanácsadó (FIT), Foglalkoztatási Információs Pontok (FIP), Nemzeti Pályaorientációs Portál (NPP).

Állásinterjú: felkészülés, megjelenés, szereplés az állásinterjún, testbeszéd szerepe.

1.3.4. Munkanélküliség *4 óra*

A munkanélküli (álláskereső) jogai, kötelezettségei és lehetőségei: álláskeresőként történő nyilvántartásba vétel; a munkaügyi szervezettel történő együttműködési kötelezettség főbb kritériumai; együttműködési kötelezettség megszegésének szankciói; nyilvántartás szünetelése, nyilvántartásból való törlés; munkaügyi szervezet által nyújtott szolgáltatások, kiemelten a munkaközvetítés.

Álláskeresési ellátások („passzív eszközök”): álláskeresési járadék és nyugdíj előtti álláskeresési segély. Utazási költségtérítés.

Foglalkoztatást helyettesítő támogatás.

Közfoglalkoztatás: a közfoglalkoztatás célja, közfoglalkozatás célcsoportja, közfoglalkozatás főbb szabályai

Munkaügyi szervezet: Nemzeti Foglalkoztatási Szervezet (NFSZ) felépítése, Nemzeti Munkaügyi Hivatal, munkaügyi központ, kirendeltség feladatai.

Az álláskeresők részére nyújtott támogatások („aktív eszközök”): önfoglalkoztatás támogatása, foglalkoztatást elősegítő támogatások (képzések, béralapú támogatások, mobilitási támogatások).

Vállalkozások létrehozása és működtetése: társas vállalkozási formák, egyéni vállalkozás, mezőgazdasági őstermelő, nyilvántartásba vétel, működés, vállalkozás megszűnésének, megszüntetésének szabályai.

A munkaerőpiac sajátosságai, NFSZ szolgáltatásai: pályaválasztási tanácsadás, munka- és pályatanácsadás, álláskeresési tanácsadás, álláskereső klub, pszichológiai tanácsadás.

1.4. A képzés javasolt helyszíne

Tanterem, hallás-ritmus terem, videóterem

1.5. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák

1.5.1. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek

Sorszám	Alkalmazott oktatási módszer neve	A tanulói tevékenység szervezeti kerete			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		egyéni	csoport	osztály	
1.1	magyarázat	x			
1.4.	megbeszélés		x		
1.5.	vita		x		
1.6.	szemléltetés			x	
1.10.	szerepjáték		x		
1.11.	házi feladat			x	

1.5.2. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák

Sor-szám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		Egyéni	Csoport bontás	Osztály keret	
1.	**Információ feldolgozó tevékenységek**				
1.1.	Olvasott szöveg önálló feldolgozása	x			
1.2.	Olvasott szöveg feladattal vezetett feldolgozása	x			
1.3.	Olvasott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel	x			
1.4..	Információk önálló rendszerezése	x			
1.5.	Információk feladattal vezetett rendszerezése	x			

2.	**Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok**				
2.2.	Leírás készítése		x		
2.3.	Válaszolás írásban mondatszintű kérdésekre		x		
2.4.	Tesztfeladat megoldása		x		

1.6. A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel – tudás, magatartás és szorgalom értékelése 5-ös skálán (jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1)).

A 10815-12 azonosító számú Információtechnológiai alapok megnevezésű szakmai követelménymodul tantárgyai, témakörei

1. Információtechnológiai alapok tantárgy (elmélet) 144 óra

1.1.A tantárgy tanításának célja

Az Információtechnológiai ismeretek tantárgy tanításának célja, hogy alapozó információtechnológiai ismereteket biztosítson az informatikai szakképesítések megszerzéséhez, valamint lehetőséget biztosítson belépő szintű IT munkakörök betöltéséhez szükséges ismeretek elsajátítására, ipari minősítő vizsga letételére.

1.2. Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

Számítógép-kezelés felhasználói szintű ismerete

1.3. Témakörök és elemeik

1.3.1. Bevezetés a számítógépes architektúrákba ***36 óra***

Kettes- és tizenhatos számrendszer.

Neumann-elvű számítógép felépítése.

Hardver és firmware fogalma.

Számítógép házak és tápegységek.

Processzortípusok, foglalatok.

Hőelvezetési technológiák.

Memóriák típusai, memória modulok, memóriahibák kezelése.

Illesztőkártyák és csatlakozási felületeik.

BIOS feladatai, beállításai.

Input perifériák, KVM kapcsolók.

Háttértárak és típusaik.

Merevlemezek adattárolási struktúrája.

Redundáns adattárolás fogalma, RAID.

1.3.2. Perifériák *36 óra*

Megjelenítők típusai, paraméterei, alapvető működési elveik.

Nyomtatók típusai, működési elveik.

Nyomtatók csatlakozási felületei, jellemző paramétereik.

Lapleíró nyelvek, PCL és PostScript összehasonlítása.

Szkennerek típusai, működési elveik.

Multi-funkciós nyomtatók.

Portok és csatlakozók típusai, belső- és külső kábeltípusok.

Hálózati eszközök, hálózati kártya feladata és beállításai.

Hálózati topológiák.

Speciális számítógépes rendszerek (CAD/CAM, virtualizáció, játék, HTPC).

1.3.3. Hordozható számítógépek *18 óra*

Laptop és asztali számítógép alkatrészek összehasonlítása.

Laptopokra jellemző adapterek, bővítőkártyák.

Dokkoló állomás és port-ismétlő.

Energiagazdálkodási beállítások, APM és ACPI szabványok.

Táblagépek és okos telefonok hardvereszközei.

1.3.4. Szoftverismeretek *36 óra*

Szoftver fogalma, szoftverek csoportosítása.

Zárt- é nyílt forráskódú rendszerek, GPL.

Operációs rendszer fogalma, feladatai.

Operációs rendszerek típusai és jellemzőik.

GUI és CLI felhasználói felületek.

Megfelelő operációs rendszer kiválasztásának szempontjai.

Partíció fogalma, típusai.

Formázás, fontosabb fájlrendszerek.

Rendszerbetöltés folyamata.

Windows indítási módok.

Regisztráció adatbázis.

Multi-boot rendszerek.

Könyvtárstruktúra, felhasználói és rendszerkönyvtárak.

Fájlkiterjesztések és attribútumok.

Vezérlőpult beállításai.

Archiválási módok.

Kliensoldali virtualizáció, hypervisor.

Táblagépek és okos telefonok operációs rendszerei.

Adat - szinkronizáció.

Hibakeresési folyamat lépései.

1.3.5. Információtechnológiai biztonság alapjai ***18 óra***

Rosszindulatú szoftverek (vírus, trójai, féreg, adware, spyware).

Védekezési módok a rosszindulatú szoftverek ellen.

Támadástípusok (felderítés, DoS, DDoS, hozzáférési támadás).

Megtévesztési technikák (social engineering, phishing).

Kéretlen és reklámlevelek, SPAM szűrés lehetőségei.

Biztonságos böngészés, böngésző biztonsági beállításai.

Biztonságos adatmegsemmisítés módszerei.

Biztonsági szabályzat.

Felhasználói nevek és jelszavak (BIOS, számítógép, hálózati hozzáférés).

Fájlmegosztás, fájlok és mappák fájlrendszer szintű védelme.

Tűzfalak feladata, típusai.

Mobil eszközök védelme, biometrikus azonosítási módszerek.

IT eszközök fizikai védelme.

Munka-, baleset-, tűz- és környezetvédelmi, valamint a távközlési szakmára vonatkozó előírások.

1.4. A képzés helyszíne

Számítógép terem

1.5. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák

1.5.1. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek

Sorszám	Alkalmazott	Tanulói tevékenység	Alkalmazandó

	oktatási módszer neve	szervezeti kerete			eszközök és felszerelések
		egyéni	csoport	osztály	
1.1	magyarázat			x	
1.2	elbeszélés		x		
1.3	kiselőadás		x		
1.4	megbeszélés		x		
1.5	vita		x		
1.6	szemléltetés			x	projektor
1.7	projekt	x	x	x	
1.8	kooperatív tanulás		x	x	
1.9	szimuláció	x	x		
1.11	házi feladat	x			
1.12	egyéb				

1.5.2. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák

Sorszám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		egyéni	csoport	osztály	
1.	**Információ feldolgozó tevékenységek**				
1.1	Olvasott szöveg önálló feldolgozása	x			
1.2	Hallott szöveg feladattal vezetett feldolgozása		x		
1.3	Információk feladattal vezetett rendszerezése	x			
2.	**Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok**				
2.1	Tesztfeladat megoldása			x	
2.2	Szöveges előadás	x			

	egyéni felkészüléssel				

1.6. A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel – tudás, magatartás és szorgalom értékelése 5-ös skálán (jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1)).

2. Információtechnológiai gyakorlat tantárgy 176 óra

2.1. A tantárgy tanításának célja

Az Információtechnológiai gyakorlat tantárgy tanításának célja, hogy alapozó információtechnológiai gyakorlati készségeket biztosítson az informatikai szakképesítések megszerzéséhez, valamint lehetőséget biztosítson belépő szintű IT munkakörök betöltéséhez szükséges készségek elsajátítására, ipari minősítő vizsga letételére.

2.2. Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

Számítógép-kezelés felhasználói szintű ismerete.

2.3. Témakörök és elemeik

2.3.1. Számítógép összeszerelése *72 óra*

Számítógép szétszerelése.

Pontos konfiguráció meghatározása, megfelelő alkatrészek kiválasztása.

Számítógép szakszerű összeszerelésének folyamata.

Tápegység telepítése.

Alaplapi alkatrészek telepítése, alaplap házba helyezése.

Belső alkatrészek telepítése, kábelek csatlakoztatása.

Perifériák csatlakoztatása.

BIOS funkciója és beállításai.

Memóriabővítés asztali számítógépben és laptopban.

Számítógép alkatrészek cseréje.

Számítógép hálózatra csatlakoztatása, IP cím beállítása.

SOHO útválasztó hálózatra csatlakoztatása.

Laptopok felhasználó, illetve szerviz által cserélhető alkatrészei.

Hibakeresési folyamat lépései, kézenfekvő problémák kiszűrése.

Áramellátás zavarai, túlfeszültség levezető bekötése.

UPS típusok, teljesítményszükséglet meghatározása. UPS üzembe helyezése.

Munka-, baleset-, tűz- és környezetvédelmi, valamint a távközlési szakmára vonatkozó előírások betartása.

2.3.2. Telepítés és konfigurálás *60 óra*

Megfelelő operációs rendszer kiválasztása.

Operációs rendszerek hardverkövetelményeinek meghatározása.

Operációs rendszer hardver kompatibilitásának ellenőrzése.

Merevlemez particionálás.

Kötetek formázása.

Operációs rendszerek telepítése.

Meghajtó programok telepítése.

Frissítések és hibajavító csomagok telepítése.

Operációs rendszer upgrade-je, felhasználói adatok költöztetése.

Regisztrációs adatbázis biztonsági mentése, helyreállítása.

Lemezkezelés.

Alkalmazások és folyamatok kezelése, feladatkezelő használata.

Alkalmazások telepítése, eltávolítása.

Felhasználói fiókok kezelése.

Virtuális memória beállítása.

Illesztő-programok frissítése, eszközkezelő használta.

Területi és nyelvi beállítások.

Eseménynapló ellenőrzése.

Rendszer helyreállítás.

Rendszer erőforrásainak monitorozása, szolgáltatások beállításai.

Kezelőpult (MMC) használata.

Biztonsági másolatok készítése, archiválási típusok.

Személyes tűzfal beállítása.

Antivírus alkalmazás telepítése, frissítése, vírusellenőrzés.

Lemezklónozás.

Virtuális gép telepítése.

2.3.3. Megelőző karbantartás *44 óra*

Megelőző karbantartás jelentősége, karbantartási terv.

Hardver- és szoftverkarbantartás feladatai.

Ház és a belső alkatrészek szakszerű tisztítása.

Monitorok szakszerű tisztítása.

Festékszint ellenőrzése, toner és festékpatron cseréje.

Nyomtatók és szkennerek szakszerű tisztítása.

Alkatrészek csatlakozásának ellenőrzése.

Számítógépek működésének környezeti feltételei.

Operációs rendszer frissítése, javítócsomagok telepítése.

Merevlemez karbantartása, lemezellenőrzés, töredezettség-mentesítés.

Helyreállítási pontok készítése, rendszer visszaállítása korábbi időpontra.

Távoli asztalkapcsolat és távsegítség konfigurálása.

Ütemezett karbantartási feladatok.

Laptopok szakszerű tisztítása.

2.4. A képzés helyszíne

Informatika terem, gyakorlati terem

2.5. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák

2.5.1. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek

Sorszám	Alkalmazott oktatási módszer neve	Tanulói tevékenység szervezeti kerete			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		egyéni	csoport	osztály	
1.1	magyarázat			x	
1.2	elbeszélés		x		
1.3	kiselőadás	x	x		
1.4	megbeszélés		x		
1.5	vita		x		
1.6	szemléltetés	x	x	x	
1.7	projekt		x		
1.8	kooperatív tanulás		x	x	
1.9	szimuláció		x		szimulációs program
1.10	szerepjáték	x			

1.11	házi feladat	x			
1.12	egyéb				

2.5.2. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák

Sor-szám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)			Alkalmazandó eszközök és felszerelések (SZVK 6. pont lebontása, pontosítása)
		Egyéni	Csoport bontás	Osztály keret	
1.	**Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok**				
1.1.	Leírás készítése	x			
1.2.	Tesztfeladat megoldása	x			
2.	**Komplex információk körében**				
2.1.	Esetleírás készítése	x			
3.	**Csoportos munkaformák körében**				
3.1.	Kiscsoportos szakmai munkavégzés irányítással		x		

2.6. A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel – tudás, magatartás és szorgalom értékelése 5-ös skálán (jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1)).

A 10826-12 azonosító számú Szakmai életpálya-építés, munkaszervezés, munkahelyi kommunikáció megnevezésű szakmai követelménymodul

1. Munkaszervezési ismeretek tantárgy 152 óra

1.1.A tantárgy tanításának célja

A Foglalkoztatás követelménymodulra építve a tanuló megismeri a jellemző informatikai munkaköröket, az informatikai munkakörökre jellemző munkaadói elvárásokat, és a személyes portfólió sajátosságait, és az informatikai álláshelyekkel kapcsolatos információforrásokat.

Megismeri a különböző szervezeti típusokat, azok jellemző ügyviteli és információs folyamatait és szabályait. Elsajátítja a szervezeti kommunikációra vonatkozó alapvető szabályokat, fejleszti írásbeli és szóbeli kommunikációs készségét. Megismeri a személyes hatékonyságnövelés, időgazdálkodás alapjait, megismeri a saját feladatai tervezésére, súlyozására, nyomon követésére alkalmas módszereket. Jártasságot szerez saját munkája elvégzéséhez szükséges információk felkutatatásában, és visszakereshető tárolásában. Elsajátítja a projektmenedzsment alapismereteket, felkészül arra, hogy tevékenységét projekt keretek között végezze. Elsajátítja az alapvető pénzügyi, számviteli ismereteket: bankszámlanyitás, bankszámla-vezetés, számla formája, kiállítása, alapvető adók, közterhek. A Munkahelyi egészség és biztonság megnevezésű modulhoz kapcsolódóan megismeri a szakképesítésére, szakmacsoportjára jellemző munkavédelmi munkaegészségügyi kockázatokat és azokat a szabályokat, amelyek alkalmasak a veszély és a kockázat minimalizálására.

Megismeri a minőségirányítás helyét, szerepét a munkaszervezeten belül.

Képet kap a szakmacsoportjára jellemző, a tevékenységek során keletkező veszélyes hulladékokról és azok kezelésének módjáról a jogszabályok tükrében.

1.2. Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

1.3. Témakörök és elemeik

1.3.1. Álláskeresés, foglalkoztatásra irányuló jogviszony létesítése ***24 óra***

Ez a témakör a Foglalkoztatás modulra épül.

A foglalkoztatásra irányuló jogviszony, megbízási, vállalkozói jogviszony előnyei és hátrányai a foglalkoztatott szempontjából.

Szakmai és személyes portfólió helye és szerepe az életpálya-építésben, tartalma az informatikai munkakörök esetében.

Jellemző informatikai munkakörök, tipikus munkaköri elvárások.

1.3.2.Szervezeten belüli szerep, irányítás, munkaszervezés, kommunikáció

10 óra

Gazdasági szervezetek (vállalkozások, egyéni vállalkozás, egyéni cég), nonprofit szervezetek, közigazgatási szervek szervezeti, működési jellemzői, különbségei, azonosságai a vezetés/irányítás, munkaszervezés és kommunikáció szempontjából.

A szervezeti kommunikációra (írásbeli és szóbeli), ügyvitelre vonatkozó alapvető szabályok, eljárások.

Az eljárásokat leíró szabályozó dokumentumok fajtái (szervezeti és működési szabályzat, iratkezelésre, dokumentumkezelésre, ügyviteli folyamatokra kiterjedő szabályzatok) tartalma, helye, szerepe a szervezetek működésében.

A munkaszervezési, kommunikációs és ügyviteli folyamatok, eljárások támogatására alkalmazott szoftverek.

A munkavégzésre jellemző, szóbeli kommunikációs helyzetekre – üzleti tárgyalás, reklamáció, panasz kezelése, nehéz ügyfél kezelése, prezentáció - vonatkozó viselkedési és kommunikációs szabályok.

1.3.3. Információgyűjtés, - kezelés, tájékozódás *8 óra*

A munkafeladatok elvégzéséhez szükséges információk gyűjtése, elemzése, kezelése, visszakereshető tárolása: tematikus portálok; szakmai adatbázisok; szakmai fórumok.

Gyártó - specifikus információforrások az informatika területén;

Az interneten elérhető szakma-specifikus képzési és tananyagok;

Végfelhasználó által jelzett igények, hibajelzések értelmezése, pontosítása;

1.3.4. Munkavégzés projektekben 32 *óra*

Projektmenedzsment alapfogalmai.

Projekten belüli szerepek, a szerepekhez kapcsolódó, a projekt alapú működésből fakadó tevékenységek, felelősségi és hatáskörök.

Projektszoftverek fajtái, jellemző funkcionalitása, helye, szerepe, alkalmazhatósága a projektek tervezésében, adminisztrálásában, nyomon követésében, erőforrások kezelésében.

A projekttervezés folyamata, tevékenységek tervezése, erőforrások fajtái és tervezése.

A projektműködésre jellemző speciális kommunikációs és dokumentációs szabályok, jellemző projektdokumentumok.

A projektek nyomon követésének, monitoringjának módja, az indikátorok fajtái, szerepe a projektek követésében.

Csoportmunka támogató eszközök, szoftverek a projekten belüli együttműködést támogató web2-es csoportmunka-támogató eszközök.

1.3.5. Pénzügyi, vállalkozási feladatok ***42 óra***

Egyéni vállalkozás, egyéni cég alapításának folyamata, az alapítás feltételei. Társas vállalkozás alapítása.

Pénzügyi adminisztrációra, számvitelre jellemző alaptevékenységek, pénzügyi, számviteli folyamatok, tevékenységek helye, szerepe a szervezeti működésben.

A vállalkozás jövedelmének keletkezési folyamata a bevételtől az eredményig.

A vállalkozókat, vállalkozásokat, munkavállalókat terhelő adó- és közterhek.

A bruttó és nettó bevétel, költség, önköltség fogalma, számításának módja.

Munkafolyamatokhoz, szolgáltatásokhoz, termékekhez kapcsolódó egyszerű költségkalkuláció, költségszámítás, jövedelmezőség számítása;

Árajánlat szerepe, tartalma, felépítése.

Ügyfélkapu szolgáltatásait (eBEV, értesítési tárhely, adó és járulékbevallás, foglalkoztatási jogviszony, cégkereső, ügyintézés, jogszabálykereső, OEP lekérdezés /betegéletút, biztosítási jogviszony).

1.3.6. Munka - és balesetvédelem, elsősegélynyújtás ***12 óra***

Ez a témakör a Munkahelyi egészség és biztonság megnevezésű modulra épül.

A számítógépes munkahely kialakítására vonatkozó munkaegészségügyi szabályozás.

A számítógépes munkahelyre vonatkozó ergonómiai követelmények.

Érintésvédelmi előírások, áramütéses balesetek megelőzése

1.3.7. Minőség-ellenőrzés, minőségbiztosítás, minőségirányítás ***12óra***

Minőségellenőrzés, minőségbiztosítás, minőségirányítás fogalmának értelmezése a szakképesítésre jellemző munkafolyamatokban.

A szabványok helye és szerepe a minőségügyi, minőségirányítási, minőségbiztosítási eljárásokban.

Szakképesítésre jellemző minőségügyi szabványok

1.3.8. Környezetvédelem, környezeti fenntarthatóság, veszélyes anyagok kezelése

12 óra

A betölthető munkakörre jellemző környezetvédelmi előírások és azok alkalmazása, hulladékok, veszélyes anyagok kezelésének szabályai

Környezetterhelési kockázatok

1.4. A képzés javasolt helyszíne

Tanterem, informatikai szaktanterem

1.5. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói

tevékenységformák

1.5.1. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek

Sorszám	Alkalmazott oktatási módszer neve	Tanulói tevékenység szervezeti kerete			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		egyéni	csoport	osztály	
1.1	magyarázat			x	
1.2	elbeszélés		x		
1.3	kiselőadás	x	x	x	projektor
1.4	megbeszélés		x		
1.5	vita		x	x	
1.6	szemléltetés			x	
1.7	projekt		x		
1.8	kooperatív tanulás		x	x	
1.9	szimuláció		x	x	Számítógép, internet
1.10	szerepjáték		x		
1.11	házi feladat	x			
1.12	egyéb				

1.5.2. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák

Sorszám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		egyéni	csoport	osztály	
1.	**Információ feldolgozó tevékenységek**				
1.1	Olvasott szöveg önálló feldolgozása	x			
1.2.	Információk feladattal vezetett rendszerezése	x	x	x	
2.	**Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok**				

2.1	Tesztfeladat megoldása	x			
2.2	Szöveges előadás egyéni felkészüléssel		x		

1.6. A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel – tudás, magatartás és szorgalom értékelése 5-ös skálán (jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1)).

2. Munkaszervezési gyakorlat tantárgy: 208 óra

2.1. A tantárgy tanításának célja

A tanuló elsajátítsa és gyakorolja a szaktudásának, személyes karrier elképzeléseinek megfelelő állás, munkahely felkutatásához, elnyeréséhez szükséges készségeket, kompetenciákat. Elemzi, értelmezi a különböző szervezeti típusokra jellemző ügyviteli és információs folyamatokat. Fejleszti írásbeli és szóbeli kommunikációs készségét. Kipróbálja a személyes hatékonyságnövelés, időgazdálkodás módszereit, és a saját feladatai tervezésére, súlyozására, nyomon követésére alkalmas módszereket. Jártasságot szerez saját munkája elvégzéséhez szükséges információk felkutatásában, és visszakereshető tárolásában. Felkészül arra, hogy tevékenységét projekt keretek között végezze. Gyakorlatot szerez alapvető pénzügyi, számviteli tevékenységekben: bankszámla-nyitás, bankszámla-vezetés, számla kiállítása, önköltségszámítás, árajánlat készítés. Értelmezi és elemzi a szakképesítésére, szakmacsoportjára jellemző munkavédelmi, munkaegészségügyi kockázatokat és azokat a szabályokat, amelyek alkalmasak a veszély és a kockázat minimalizálására. A minőségirányítási eljárásokhoz kapcsolódóan folyamatokat elemez, egyszerű folyamatokat ír le, szakmacsoportjára jellemző szabványokat keres.

Veszélyes hulladékokkal kapcsolatban szakmacsoportjára jellemző helyzetekben a jogszabályok figyelembe vételével kockázatokat elemez.

2.2. Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

2.3. Témakörök és elemeik

2.3.1. **Álláskeresés, foglalkoztatásra irányuló jogviszony létesítése** ***36 óra***

Szakmai és személyes portfólió elkészítése és vezetése a közösségi oldalakon, interneten közzétett személyes információk figyelembevételével

Az internet használata informatikai állások felkutatásában: információforrások, lehetőségek, szolgáltatások.

A szakmai önéletrajz jellegzetességei informatikai szakképesítések esetében.

2.3.2. Szervezeten belüli szerep, irányítás, munkaszervezés, kommunikáció

36 óra

A különböző munkahelyi szituációkban keletkező dokumentumok tartalmi, formai, stilisztikai sajátosságainak megismerése dokumentumok elemzésével: hivatalos levél, emlékeztető, ajánlat, jegyzőkönyv, reklamáció, műszaki, ügyviteli leírás, utasítás.

Dokumentummenedzsment, dokumentumkezelő szoftverek jellemző funkciói, helye, szerepe a szervezet folyamataiban – egy konkrét dokumentummenedzsment alkalmazás megismerése.

Saját munkaidő, feladatok tervezésének, nyomon követésének módszerei (személyes időgazdálkodás, személyes hatékonyság), eszközei.

Munkaidő és feladattervező, - követő szoftverek használata.

1.3.3. Információgyűjtés, - kezelés, tájékozódás ***36 óra***

Jellemző keresőalkalmazások, kereső-alkalmazások funkcionalitása;

Megadott szempontok alapján különböző típusú információk keresése.

Információk megosztására, rendszerezésére, tárolására szolgáló alkalmazások kezelése.

Hibajegy-kezelő szoftver alkalmazása.

Magyar és angol nyelvű műszaki dokumentáció (katalógus, publikáció, szakszöveg) értelmezése, ismertetése.

1.3.4. Munkavégzés projektekben ***36 óra***

Jellemző projekt-dokumentumok elkészítése minta alapján saját projektre.

Saját projekt megtervezése: megadott projektcélra tevékenységek tervezése, ütemezése, erőforrás tervezés.

Projektszoftverek alkalmazása a projektben: adminisztrálás, nyomon követés, erőforrások kezelése. Saját tanulói projekt felvitele projektmenedzsment szoftverbe.

Ügyfél-kapcsolattartás eszközei.

Csoportmunka támogató eszközök, szoftverek a projekten belüli együttműködést támogató web2-es csoportmunka-támogató eszközök.

1.3.5. Pénzügyi, vállalkozási feladatok ***34 óra***

Egyéni és társas vállalkozás alapítása.

Pénzügyi adminisztrációra jellemző alaptevékenységek elvégzése: bankszámlanyitás, számlavezetéssel kapcsolatos tevékenységek, átutalás kezdeményezése, hiteligénylés, hitelfelvétel feltételeinek, menetének megismerése);

Számla kiállítása, számlaellenőrzés.

Munkafolyamatokhoz, szolgáltatásokhoz, termékekhez kapcsolódó egyszerű költségkalkulációs, költségszámítási feladatok a vállalkozókat, vállalkozásokat, munkavállalókat terhelő adó- és közterhek figyelembevételével.

A költségkalkuláció figyelembevételével egyszerű árajánlat összeállítása.

Alapvető ügyfélkapu műveletek gyakorlása.

1.3.6. Munka és balesetvédelem, elsősegélynyújtás ***10 óra***

A számítógép perifériáinak ergonomikus, helytakarékos, funkcionális elrendezése a környezeti adottságok és a munkaegészségügyi előírások figyelembevételével.

A balesetmentes munkavégzés – kockázatbecslés, elemzés – szituációk alapján.

Balesetvédelmi és az érintésvédelmi előírások, áramütéses balesetek megelőzése, áramütést szenvedett elsősegélynyújtása.

1.3.7. Minőség-ellenőrzés, minőségbiztosítás, minőségirányítás ***10 óra***

Folyamatszabályozás, folyamatfejlesztés – szervezeti dokumentumok alapján.

Munkahelyi minőségirányítási előírások értelmezése; szabályozó dokumentumok fajtái.

Szabványok fellelhetősége, keresés minőségügyi szabványok között.

1.3.8. Környezetvédelem, környezeti fenntarthatóság, veszélyes anyagok kezelése ***10 óra***

Veszélyes anyagok hulladékok kezelése – eljárások.

Veszélyes hulladékokkal kapcsolatos kockázatbecslés.

1.4. A képzés javasolt helyszíne

Tanterem, informatikai terem

1.5. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák

1.5.3. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek

Sorszám	Alkalmazott	Tanulói tevékenység szervezeti	Alkalmazandó

	oktatási módszer neve	kerete			eszközök és felszerelések
		egyéni	csoport	osztály	
1.1	magyarázat		x	x	
1.2	elbeszélés		x		
1.3	kiselőadás	x	x	x	projektor
1.4	megbeszélés		x		
1.5	vita		x	x	
1.6	szemléltetés			x	
1.7	projekt		x		
1.8	kooperatív tanulás		x	x	
1.9	szimuláció		x	x	Számítógép, internet
1.10	szerepjáték		x		
1.11	házi feladat	x			
1.12	egyéb				

1.5.4. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák

Sorszám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		egyéni	csoport	osztály	
1.	**Információ feldolgozó tevékenységek**				
1.1	Olvasott szöveg önálló feldolgozása	x			
1.2.	Információk feladattal vezetett rendszerezése	x	x		
2.	**Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok**				
2.1	Tesztfeladat megoldása	x			
2.2	Szöveges előadás	x	x		

	egyéni felkészüléssel				

1.6. A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel – tudás, magatartás és szorgalom értékelése 5-ös skálán (jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1).

A 10833-12 azonosító számú Hálózati alapok megnevezésű szakmai követelménymodul tantárgyai, témakörei

1. Hálózati ismeretek tantárgy 266 óra

1.1. A tantárgy tanításának célja

A tantárgy célja, hogy a tanulók megismerjék a számítógép hálózatok alapvető elméleti hátterét, a működési elvét, valamint a működéshez szükséges protokollokat, vezérlő eljárásokat.

1.2.Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

A tantárgy kapcsolódik az Információtechnológiai alapok és Információtechnológiai gyakorlat tantárgyakhoz.

1.3. Témakörök

1.3.1. Fizikai átviteli jellemzők és módszerek *15 óra*

Általános elméleti alapok

Vonalak megosztása

Multiplexelés frekvenciaosztással

Multiplexelés szinkron időosztással

Vonalkapcsolás

Üzenet- és csomagkapcsolás

Vezetékes átviteli közegek

Csavart érpár (UTP, STP)

Koaxiális kábelek

Alapsávú koaxiális kábelek

Szélessávú koaxiális kábelek

Üvegszálas kábel

Vezeték nélküli átviteli közeg

Infravörös, lézer átvitel

Rádióhullám

Szórt spektrumú sugárzás

Műholdas átvitel

Analóg átvitel

Telefónia

Cellás mobil rádiótelefonok

Modemek

Faxok

Digitális átvitel

Digitális jelek kódolása

Karakterek ábrázolása - az ASCII kódrendszer

Unicode

Párhuzamos és soros adatátvitel

Aszinkron soros adatátvitel

RS-232C szabvány

Terminálkezelés

Multiplexelés és koncentrálás

ISDN - integrált szolgáltatású digitális hálózat

Beágyazott rendszerek kommunikációja

Soros kommunikáció

1.3.2. Közeg-hozzáférési módszerek *15 óra*

Véletlen átvitelvezérlés

Ütközést jelző vivőérzékeléses többszörös hozzáférés (CSMA/CD)

Réselt gyűrű (slotted ring)

Regiszter beszúrásos gyűrű (register insertion ring)

Osztott átvitelvezérlés

Vezérjeles gyűrű (Token Ring)

Vezérjeles sín (Token bus – Vezérjel busz)

Ütközést elkerülő, vivőérzékeléses többszörös hozzáférés (CSMA/CA)

Központosított átvitelvezérlés

Lekérdezéses (polling) eljárás

Vonalkapcsolásos eljárás

1.3.3. Adatkapcsolati protokollok ***20 óra***

Keretek képzése

Hibakezelés

Korlátozás nélküli egyirányú (szimplex) protokoll

Egyirányú „megáll és vár” protokoll

Egyirányú összetett protokoll

Kétirányú protokollok

Egybites csúszó-ablakos protokoll

Visszalépés n-el technikájú protokoll

Szelektív ismétlő protokoll

HDLC (High Level Data Link Control)

1.3.4. Lokális hálózatok ***20 óra***

IEEE 802-es szabványok

A fizikai réteg

Közeghozzáférés-vezérlési (MAC) alréteg

Logikai kapcsolatvezérlési (LLC) alréteg

Rétegek közötti szolgálatok

A lokális hálózatok fizikai egységei

Az IEEE 802.3 szabvány és az ETHERNET

1.3.5. Hálózati réteg ***20 óra***

Forgalomirányítás

A legrövidebb út meghatározása

Determinisztikus forgalomirányítás

Adaptív algoritmusok

Központi adaptív forgalomirányítás

Elszigetelt forgalomirányítás

Elosztott adaptív forgalomirányítás

Torlódásvezérlés

X.25 hálózat

Keret-relézés (Frame Relay)

1.3.6. A felsőbb rétegek ***36 óra***

Szállítási réteg

Viszonyréteg

Megjelenítési réteg

Adatábrázolás

Adattömörítés

Hálózati biztonság és védelem (titkosítás)

Alkalmazási réteg

1.3.7. A TCP/IP protokoll és az Internet *72 óra*

TCP/IP protokoll

Az internet szállítási rétege: a TCP

Az internet hálózati rétege: az IP

Címzési rendszer

VLSM

CIDR

Összeköttetés - mentes szállítási protokoll: az UDP

Az internet vezérlése: az ICMP protokoll

Hálózat elérési réteg

A UNIX hálózatkezeléséről röviden

Példa az alkalmazási rétegre: Az internet-szolgáltatások

Kapcsolódás az internetre

E-mail (Electronic mail)

FTP (File Transfer Protocol)

Telnet

Archie

Finger

Levelezési listák és a Usenet

Információk szervezése a hálózaton

Gopher

Wais (Wide Area Information Server)

WWW (World Wide Web)

HTML

URL-specifikációk

A CGI

A HTTP-protokoll

A hálózat emberi tényezői

A legfontosabb RFC dokumentumok

1.3.8. Vezeték nélküli átviteli módok ***68 óra***

Vezeték nélküli technológiák

Előnyei

Hátrányai

Korlátai

Vezeték nélküli hálózatok típusai

Vezeték nélküli helyi hálózatok

Szabványok

Összetevők

Azonosítás a hálózaton

Csatornák

Vezeték nélküli hálózat biztonsága

Elérések korlátozása

Hitelesítés

Titkosítások

Forgalomszűrés

1.4. A képzés javasolt helyszíne

Elméleti tanterem

1.5. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák

1.5.1.A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek (ajánlás)

Sorszám	**Alkalmazott oktatási módszer neve**	**A tanulói tevékenység szervezeti kerete**			**Alkalmazandó eszközök és felszerelések (SZVK 6. pont lebontása, pontosítása)**
		egyéni	**csoport**	**osztály**	
1.1.	magyarázat			x	
1.2.	kiselőadás	x			
1.3.	megbeszélés		x		
1.4.	szemléltetés			x	
1.5.	szimuláció		x		

1.6.	házi feladat	x			

1.5.2.A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák

Sor-szám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)			Alkalmazandó eszközök és felszerelések (SZVK 6. pont lebontása, pontosítása)
		Egyéni	Csoport-bontás	Osztály-keret	
1.	**Információ feldolgozó tevékenységek**				
1.1.	Olvasott szöveg önálló feldolgozása	x			
1.2.	Olvasott szöveg feladattal vezetett feldolgozása	x			
2.	**Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok**				
2.1.	Tesztfeladat megoldása	x			
2.2.	Szöveges előadás egyéni felkészüléssel	x			
3.	**Képi információk körében**				
3.1.	Hálózati topológia rajz értelmezése		x		
3.2.	Hálózati topológia rajz készítése leírásból	x			
3.3.	Hálózati topológia rajz elemzés, hibakeresés		x		
4.	**Komplex információk körében**				
4.1.	Esetleírás készítése	x			
5.	**Csoportos munkaformák körében**				
5.1.	Feladattal vezetett kiscsoportos szövegfeldolgozás		x		

5.2.	Kiscsoportos szakmai munkavégzés irányítással		x		
5.3.	Csoportos helyzetgyakorlat		x		
6.	**Gyakorlati munkavégzés körében**				
6.1.	Műveletek gyakorlása			x	
7.	**Üzemeltetési tevékenységek körében**				
7.1.	Géprendszer megfigyelése adott szempontok alapján			x	
7.2.	Üzemelési hibák szimulálása és megfigyelése		x		

1.6. A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel – tudás, magatartás és szorgalom értékelése 5-ös skálán (jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1)).

2. Hálózati ismeretek gyakorlat tantárgy 280 óra

2.1. A tantárgy tanításának célja

A tanuló jártasságot szerezzen a hálózat gyakorlati kialakításában. Szerezzen gyakorlatot a kábelek szerelésében nem csak laboratóriumi körülmények között, hanem különleges, nem jól hozzáférhető pozíciókban is. Tudjon összeállítani peer-to-peer hálózatot két számítógép összekapcsolásával és megfelelő konfigurációjával. Tudjon kialakítani otthoni, kisvállalati hálózatot SOHO forgalomirányító segítségével, megfelelő biztonsági szempontok alapján. Tudjon csatlakoztatni vezeték nélküli hálózati eszközöket a SOHO Wifi forgalomirányítóhoz. Legyen jártas a SOHO forgalomirányító konfigurálásában, a konfiguráció mentésében és visszatöltésében.

2.2.Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

A tantárgy kapcsolódik az Információtechnológiai alapok és Információtechnológiai gyakorlat tantárgyakhoz.

2.1. Témakörök

2.3.1. Kábelek és csatlakozók szerelése ***36 óra***

Fémes vezetők

Koaxiális kábel és csatlakoztatásuk

Színkódok, szabványok

STP kábelek és csatlakoztatásuk

UTP kábelek és csatlakozók

Kategóriák és tulajdonságaik (fali kábel, patch kábel)

Törésgátlók

Krimpelő fogó felépítése, használat

Optikai kábelek szerelése (pl.: video)

Fali csatlakozók

Típusai

Szerelése

Betűző szerszám használata

Rack szekrények tulajdonságai, típusai

Patch panelek fajtái, szerelése

Színkódok, szabványok

Kábelrendezés, feliratozás rack szekrényben

Kábel teszterek típusai, fajtái

Mérések kábel teszterekkel

Mérési jegyzőkönyvek készítése

Mérési jegyzőkönyvek tartalmi elemei

2.3.2.Két számítógép közötti pont-pont kapcsolat kialakítása ***36 óra***

Fizikai réteg előkészítése

Kábel típus kiválasztása

Számítógépek csatlakoztatása

Számítógépek konfigurálása

IP kapcsolat beállítása

IP-címek beállítása

Hálózati maszk meghatározása, beállítása

Átjáró meghatározása, beállítása

Kapcsolat ellenőrzés PING segítségével

Állományok másolása

Állományok megosztása

Jogosultságok kiosztása

Bluetouth eszköz csatlakoztatása

Bluetouth adapter konfigurálása

Prezenter csatlakoztatása

Mobil telefon csatlakoztatása

2.3.3.Vezetékes otthoni, kisvállalati hálózat kialakítása SOHO forgalomirányító segítségével ***36 óra***

A forgalomirányító és a számítógép fizikai csatlakoztatása

Kábeltípus kiválasztása

Megfelelő port kiválasztása a forgalomirányítón (LAN, WAN)

A számítógép csatolójának konfigurálása megfelelő IP beállításokkal, a forgalomirányító konfigurációs felületének eléréséhez

Bejelentkezés a forgalomirányítóra

Felhasználó név, jelszó páros

LAN hálózati kapcsolat konfigurálása

Router IP és maszk

DHCP szerver

Maximálisan bejelentkezhető felhasználók száma

Kezdő IP-cím beállítások

DNS szerver

Internet kapcsolat konfigurálása

Automatikus konfigurációs beállítások

Statikus IP-cím konfiguráció

PPPoE

2.3.4.SOHO forgalomirányító konfigurálása, alapbeállításai ***36 óra***

Hozzáférés korlátozás

Policy létrehozása

Hozzáférés engedélyezésének és tiltásának szerepe a szolgáltatások elérésében

Időintervallumok

Weblapok blokkolása URL cím segítségével, kulcsszóval

Alkalmazások blokkolása

Alkalmazásvezérlés

Port forwarding

Adminisztráció

Menedzsment

Diagnosztika

Konfigurációs beállítások mentése, visszatöltése

Gyári beállítások visszaállítása

Firmware frissítés

2.3.5.SOHO forgalomirányító konfigurálása vezeték nélküli hozzáférésre ***36 óra***

Vezeték nélküli beállítások

Elemi beállítások

Hálózati mód

Hálózati név (SSID) beállítása

Hálózati név szórása

Rádiósáv

Csatorna kiosztás

Biztonsági beállítások

WEP, WPA, WPA2

MAC-cím szűrés

2.3.6.Biztonsági beállítások SOHO forgalomirányítón ***36 óra***

Tűzfal beállítások

SPI tűzfal védelem

Internet szűrők

Web szűrők

2.3.7.Jogosultságok kiosztása hálózatban ***16 óra***

Munkaállomás a hálózaton

felhasználók felvétele a munkaállomásra

felhasználóváltás

jogosultságok kiosztása

2.3.8.Nyomtatás hálózatban ***32 óra***

Erőforrás-kezelés

nyomtató megosztása

hálózati nyomtató kiválasztása

hálózati nyomtató telepítése

hálózati nyomtató, nyomtatási sor karbantartása

navigálás telepített nyomtatók között

2.3.9.Fájlmegosztás LAN hálózatban ***16 óra***

Erőforrás-kezelés

navigálás a munkacsoportban, navigálás domainben

fájlok, mappák megosztása, jogosultságok beállítása

hálózati meghajtó hozzárendelése, eltávolítása

Hálózati környezet beállítása

kliens beállítások (protokollok beállítása, név beállítás …)

protokollok hozzáadása eltávolítása

csatolók beállítása

2.4. A képzés javasolt helyszíne

Számítógép terem

2.5. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák

2.5.1. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek (ajánlás)

Sorszám	**Alkalmazott oktatási módszer neve**	**A tanulói tevékenység szervezeti kerete**			**Alkalmazandó eszközök és felszerelések (SZVK 6. pont lebontása, pontosítása)**
		egyéni	**csoport**	**osztály**	
1.1.	magyarázat			x	
1.4.	megbeszélés		x		
1.6.	szemléltetés			x	
1.7.	projekt		x		
1.9.	szimuláció	x			

2.5.2. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák

Sor-szám	**Tanulói tevékenységforma**	**Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)**			**Alkalmazandó eszközök és felszerelések (SZVK 6. pont lebontása, pontosítása)**
		Egyéni	**Csoport-bontás**	**Osztály-keret**	

1.	**Információ feldolgozó tevékenységek**				
1.1.	Olvasott szöveg önálló feldolgozása	x			
1.2.	Olvasott szöveg feladattal vezetett feldolgozása	x			
1.5.	Információk önálló rendszerezése	x			
2.	**Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok**				
2.1.	Leírás készítése	x			
2.2.	Válaszolás írásban mondatszintű kérdésekre	x			
3.	**Képi információk körében**				
3.1.	Hálózati topológia rajz értelmezése		x	x	
3.2.	Hálózati topológia rajz készítése leírásból	x			
3.3.	Hálózati topológia rajzelemzés, hibakeresés	x	x	x	
4.	**Komplex információk körében**				
4.1.	Esetleírás készítése	x			
4.2.	Elemzés készítése tapasztalatokról	x			
4.3.	Jegyzetkészítés eseményről kérdéssor alapján	x			
5.	**Csoportos munkaformák körében**				
5.1.	Kiscsoportos szakmai munkavégzés irányítással		x		
5.2.	Csoportos helyzetgyakorlat		x		
6.	**Gyakorlati munkavégzés körében**				
6.1.	Műveletek gyakorlása			x	

7.	**Üzemeltetési tevékenységek körében**				
7.1.	Géprendszer megfigyelése adott szempontok alapján		x		
7.2.	Feladattal vezetett szerkezetelemzés		x		

2.6. A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel – tudás, magatartás és szorgalom értékelése 5-ös skálán (jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1)).

3.

Operációs rendszerek tantárgy **144 óra**

3.3. A tantárgy tanításának célja

Az operációs rendszerek működési elveinek elméleti szintű megismerése. A tanuló ismerje meg az operációs rendszer definícióját, fő feladatait, szolgáltatásait, az operációs rendszerek osztályozásának szempontjait, a folyamatok és processzek ütemezését. Cél továbbá az állományok, lemezek és memóriák kezelésének megismerése.

3.4. Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

A tantárgy szorosan kapcsolódik az Információtechnológiai alapismeretek tantárgyhoz.

3.5. Témakörök

3.5.1.Számítógépek felépítése ***36 óra***

Hardver-megközelítés: Neumann-elvek, A számítógép blokkvázlata,

Neumann ciklus

Funkcionális megközelítés: Alkalmazás hierarchia, hétszintű logikai modell

3.5.2.Az operációs rendszerek fejlődése ***10 óra***

A kezdetek

Kötegelt feldolgozás

Multi-programozás

PC-k

Többprocesszoros rendszerek

Elosztott rendszerek

3.5.3.Felhasználói felületek ***16 óra***

Felhasználó és a rendszermag:

Külső erőforrások: Kézi beállítások (config.sys, systerm.ini), PnP

Belső erőforrások: Memóriakezelés

Karakteres felületek:

Programkezelés

Programok indítása

Programkörnyezet beállítása (paraméterek, kapcsolók környezeti változók stb.)

A parancsértelmező

Grafikus felületek

Az ablakozó rendszer működése

A grafikus felületek jellemzői

3.5.4.Lemezkezelés ***25 óra***

Háttértárolók felépítése: mágnesszalagok, mágneslemezek optikai tárolók

Eszközmeghajtók

Lemezütemezés

Sorrendi kiszolgálás

Legkisebb elérési idő

Pásztázó módszer

Egyirányú pásztázás

Memóriaterületek kiválasztása: Szinkron, Aszinkron átvitel, Átmeneti tárak

Lemezgyorsítás

Blokkméret optimalizálás

Adattömörítési eljárások

Megbízhatóság, redundancia

3.5.5.Állományok ***15 óra***

Fájl fogalma, fájlnevek, fájlok jellemzői

Katalógus fogalma, egyszintű és többszintű katalógus

Fájlok elhelyezése: folytonos, láncolt, indexelt

3.5.6.Alapfogalmak ***14 óra***

Folyamatok: program fogalma, folyamatleíró blokk (PCB), szálak.

Erőforrások: megszakítható és nem megszakítható erőforrások

Az operációs rendszerek meghatározása, szerkezet, szolgáltatásai

A KERNEL

Rendszerhívások, válaszok

3.5.7.Folyamat és processzorkezelés ***14 óra***

Folyamatok létrehozása: a főütemező

Műveletek folyamatokkal

Várakozási sorok

Környezetváltás

A folyamatok alapállapotai

Felfüggesztett állapot

Processzorütemezés: előbb jött előbb fut, legrövidebb előnyben,

prioritásos módszerek

3.5.8.Memóriakezelés ***14óra***

Valóságos tárkezelés

Rögzített címzés

Áthelyezhető címzés

Átlapoló (overlay) módszer

Tárcsere

Állandó partíciók

Rugalmas partíciók

Lapozás

Virtuális tárkezelés

A virtuális tárkezelés algoritmusa

Lapkiosztási elvek

Lapcsere stratégiák

Tárvédelem, szegmentálás

Folyamatok logikai egységeinek védelme

Folyamatok védelme egymástól

Operációs rendszer védelme

Gyorstárak (cache memóriák)

3.6. A képzés javasolt helyszíne

Elmélet tanterem.

3.7. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák

3.7.1.A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek (ajánlás)

Sorszám	Alkalmazott oktatási módszer neve	A tanulói tevékenység szervezeti kerete			Alkalmazandó eszközök és felszerelések (SZVK 6. pont lebontása, pontosítása)
		egyéni	csoport	osztály	
1.1.	magyarázat			x	
1.6.	szemléltetés			x	
1.7.	projekt		x		
1.11.	házi feladat	x			

3.7.2.A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák

Sor-szám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)			Alkalmazandó eszközök és felszerelések (SZVK 6. pont lebontása, pontosítása)
		Egyéni	Csoport-bontás	Osztály-keret	
1.	**Információ feldolgozó tevékenységek**				
1.1.	Olvasott szöveg önálló feldolgozása	x			
1.2.	Olvasott szöveg feladattal vezetett feldolgozása	x			
2.	**Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok**				
2.1.	Tesztfeladat megoldása	x			
2.2.	Szöveges előadás egyéni felkészüléssel	x			
3.	**Képi információk körében**				
3.1.	Alaplapi rajz értelmezése	x			
3.2.	XY rajzelemzés, hibakeresés		x		
4.	**Komplex információk körében**				
4.1.	Esetleírás készítése	x			

5.	**Csoportos munkaformák körében**				
5.1.	Feladattal vezetett kiscsoportos szövegfeldolgozás		x		
5.2.	Kiscsoportos szakmai munkavégzés irányítással		x		
5.3.	Csoportos helyzetgyakorlat		x		
6.	**Gyakorlati munkavégzés körében**				
6.1.	Műveletek gyakorlása			x	
7.	**Üzemeltetési tevékenységek körében**				
7.1.	Géprendszer megfigyelése adott szempontok alapján			x	
7.2.	Üzemelési hibák szimulálása és megfigyelése			x	

3.8. A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel – tudás, magatartás és szorgalom értékelése 5-ös skálán (jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1)).

4. Operációs rendszerek gyakorlat tantárgy 316 óra

4.3. A tantárgy tanításának célja

Az tantárgy célja, hogy a tanulók elsajátítsák az operációs rendszerek alapjait a gyakorlatban, Mac OS X, Linux rendszerek konfigurációját, üzemeltetését és ezt követve a legújabb trendeket és technológiákat.

A tanév közben rendszertelepítéseket, felhasználói szintű beállításokat, felhasználói programok, alkalmazások telepítését és ezek gyakorlati alkalmazásait végzik el a tanulók a gyakorlatok során.

A tárgy célkitűzései közé tartozik a Mac OS X, Linux rendszerek használatának felhasználó szintű elsajátítása.

4.4. Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

A tantárgy szorosan kapcsolódik az Információtechnológiai alapismeretek tantárgyhoz.

4.5. Témakörök

4.5.1. Macintosh operációs rendszer *108 óra*

Macintosh operációs rendszer telepítése

Fontos billentyűk indításkor

A számítógép beállításai

Programok és fájlok

Felhasználói jogosultságok

Fájlnevek és kierjesztések

Fájlok keresése

SpotLight keresőtechnika

A rendszer nyelvének beállítása

Ablakváltás, asztal elérés

Dashboard segítségével apró kiegészítő (widgetek) futtatása az asztalon

Apache-, FTP-szerver-integráció

Software update

Együttműködés Mac és PC között

Váltás az operációs rendszerek között

Fájlcsere Mac és PC között

Programhibák elhárítása

4.5.2. Android rendszerek *90 óra*

Érintő képernyő fajtái és működésük

Android verziók és tulajdonságaik

Android telepítése PC-re

Android telepítése telefonra

Androidos alkalmazások telepítése telefonra

Androidos telefon frissítése

4.5.3. Linux desktop operációs rendszer *118 óra*

Linux fogalmának definiálása

UNIX és Linux rendszerek története

GNU GPL, szabad szoftver mozgalom, Linux alapelvek.

Linux operációs rendszer telepítése

Az operációs rendszer grafikus telepítése

A telepítési lépések részletes elsajátítása

Linux csomagkezelés

Karakteres csomagkezelés

Grafikus csomagkezelő programok

Linux használata, parancskezelés

Alapparancsok, műveletek

Állomány –és könyvtárkezelés, állományrendszer

Linux jogosultság –és felhasználó-kezelés

Linux jogosultságkezelés: 3X3-as jogrendszer

Tulajdonjog kezelés, csoportjog kezelés

Felhasználók létrehozása és törlése

Linux operációs rendszer kezelése

Alapvető Linux programok használata, parancsok beírása

Fájl –és könyvtárkezelés, jogosultságkezelés gyakorlása

Csövek, átirányítások, kimenetek, bemenetek kezelése

Archiválás, tömörített állományok kezelése

Linux grafikus felületek összehasonlítása, telepítése

Unity, Gnome

KDE

Xfce

Linux fájlrendszerek, becsatolások

Mikor melyik fájlrendszert érdemes használni

Fájlrendszerek fel- és lecsatolása kézzel, illetve minden induláskor automatikusan

Grafikus partícionáló program használata

Linux és a Windows fájlrendszerének kölcsönös elérése

Linux alól Windows fájlrendszerének használata

Windows alól Linux fájlrendszerének használata

Samba

4.6. A képzés javasolt helyszíne

Elmélet tanterem.

4.6.1.A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák

4.6.2.*A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek (ajánlás*)

Sorszám	Alkalmazott oktatási módszer neve	A tanulói tevékenység szervezeti kerete			Alkalmazandó eszközök és felszerelések (SZVK 6. pont lebontása, pontosítása)
		egyéni	csoport	osztály	
1.1.	magyarázat			x	
1.6.	szemléltetés			x	
1.7.	projekt		x		
1.11.	házi feladat	x			

4.6.3.A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák (ajánlás)

Sor-szám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)			Alkalmazandó eszközök és felszerelések (SZVK 6. pont lebontása, pontosítása)
		Egyéni	Csoport-bontás	Osztály-keret	
1.	**Információ feldolgozó tevékenységek**				
1.1.	Olvasott szöveg önálló feldolgozása	x			
1.2.	Olvasott szöveg feladattal vezetett feldolgozása	x			
2.	**Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok**				
2.1.	Tesztfeladat megoldása	x			
2.2.	Szöveges előadás egyéni felkészüléssel	x			
3.	**Képi információk körében**				
3.1.	Alaplapi rajz értelmezése	x			
3.2.	XY rajzelemzés, hibakeresés		x		
4.	**Komplex információk körében**				

4.1.	Esetleírás készítése	x			
5.	**Csoportos munkaformák körében**				
5.1.	Feladattal vezetett kiscsoportos szövegfeldolgozás		x		
5.2.	Kiscsoportos szakmai munkavégzés irányítással		x		
5.3.	Csoportos helyzetgyakorlat		x		
6.	**Gyakorlati munkavégzés körében**				
6.1.	Műveletek gyakorlása			x	
7.	**Üzemeltetési tevékenységek körében**				
7.1.	Géprendszer megfigyelése adott szempontok alapján			x	
7.2.	Üzemelési hibák szimulálása és megfigyelése			x	

4.7. A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel – tudás, magatartás és szorgalom értékelése 5-ös skálán (jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1)).

A 10834 -12 azonosító számú Számítógépes hibaelhárítás szakmai követelménymodul tantárgyai, témakörei

A 10834-12 azonosító számú, Számítógépes hibaelhárítás megnevezésű szakmai követelménymodulhoz tartozó tantárgyak és a témakörök oktatása során fejlesztendő kompetenciák

10834-12 Számítógépes hibaelhárítás	Számítógép rendszer hibáinak elhárítása							Számítógép rendszer hibáinak elhárítása gyakorlat					
	Hibaazonosítási alapelvek és mérőeszközök	Számítógépek konfigurálása	Perifériák kiválasztása, méretezése	Számítógép hibák és elhárításuk	Perifériák hibái és elhárításuk	Hálózati rendszerek hibái és elhárításuk	Karbantartási feladatok számítógépes rendszerekben	Hibaazonosítási alapelvek és mérőeszközök gyakorlat	Számítógépek bontása, összeépítése, rendszerszoftver telepítése	Számítógép hibák és elhárításuk gyakorlata	Perifériák hibái és elhárításuk gyakorlata	Hálózati rendszerek hibái és elhárításuk	Karbantartási feladatok számítógépes rendszerekben gyakorlat
FELADATOK													
A számítógépet szakszerűen karbantartja							x						x
Végfelhasználói hibajelzést értelmez	x	x	x	x	x	x							
Hibafeltárási eljárásokat alkalmaz	x			x	x	x				x	x	x	
Asztali- és mobil számítógépeket (notebook, tablet) szakszerűen bont és szerel össze									x				
BIOS hibajelzéseket értelmez				x						x			
Alaplap feliratozás rövidítéseit felismeri			x						x	x			
Hibafeltáró programot futtat és jelzéseit értelmez								x		x			
PC diagnosztikai kártyát használ										x			
Termikus túlterhelést felismeri									x	x	x		x
UPS túlterhelését és hibáját felismeri											x		x

Védőföldelés hiányát vagy meglétét kiméri										x	x		x
Mérőeszközöket használ, működőképességüket ellenőrzi								x	x	x	x	x	x
Bootolható optikai lemezt, Pen Drive-ot készít									x	x			
Nyomató kellékanyag hibát felismeri és szakszerűen cseréli											x		x
Nyomtatók hibás működési állapotait felismeri, hibajelzéseit értelmezi											x		
Multifunkciós nyomtató fax üzemmódját teszteli, programozza											x		
Szoftveres és hardveres hibát elkülönít									x	x			
Vírusfertőzést feltárja és elhárítja										x		x	x
Javítást követően a szükséges teszteket elvégzi										x	x	x	
Elvégzett tevékenységet dokumentálja									x	x	x	x	x
Távfelügyeletet lát el										x			x
Angol nyelvű szakmai szöveget értelmez	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
SZAKMAI ISMERETEK													
Hibafeltárási eljárások													
PC diagnosztikai kártya szolgáltatásai													
Védőföldelés jelentősége													
Vírusirtás módszerei és eszközei				x			x			x			x
Karbantartási feladatok a PC-ken, nyomtatókon és egyéb perifériákon							x						x
Eszközök termikus túlterhelése, a megfelelő ventilláció jelentősége				x	x		x			x	x		x
UPS kapacitás meghatározása					x						x		
Mérőeszközök típusai, használhatóságuk korlátai	x							x					
A nyomtatók fő működési egységei					x						x		

PC diagnosztikai programok				x			x			x			x
Nyomtatók funkcionális egységei, kellékanyagai					x						x		
Hardveres és szoftveres karbantartás jelentősége							x						x
BIOS hibakeresésben használható jelzései				x						x			
Operációs rendszerek hibakeresési szolgáltatásai				x						x			
Feliratok, rövidítések, piktogramok tudása PC-n, nyomtatón				x	x					x	x		
Távfelügyeleti programok				x			x			x			x
Angol nyelvű szakmai kifejezések	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
SZAKMAI KÉSZSÉGEK													
Diagnosztikai módszerek alkalmazása				x				x		x	x		x
ESD védelmi eszközök szakszerű használata										x	x		x
Hibajavítási dokumentáció készítése										x	x		x
Nyomtatók kellékanyag cseréje, papír elakadás megszűntetése											x		x
SZEMÉLYES KOMPETENCIÁK													
Pontosság	x							x	x				
Alaposság		x	x							x	x	x	x
Elemző készség				x	x	x	x		x	x	x	x	x
TÁRSAS KOMPETENCIÁK													
-													
MÓDSZERKOMPETENCIÁK													
Logikus gondolkodás		x			x	x	x	x	x	x	x	x	
Áttekintő képesség		x	x	x	x	x	x			x	x	x	x

5. Számítógéprendszer hibáinak elhárítása tantárgy 420 óra

5.3. A tantárgy tanításának célja

A tantárgy célja, hogy a tanulók megismerjék a számítógépek, perifériáik és a hálózatok hiba-keresésének, és – elhárításának alapvető elméleti hátterét.

5.4. Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

A tantárgy kapcsolódik az Információtechnológiai alapok és Információtechnológiai gyakorlat tantárgyakhoz.

5.5. Témakörök

5.5.1. Hibaazonosítási alapelvek és mérőeszközök *54 óra*

Általános elméleti alapok

Hiba jelenség szakszerű meghatározása

Hiba és a működési sajátosság, gyártói tűrés.

Ügyféljelzések értelmezése, korrekciója, visszaellenőrzése, ügyfél szóhasználat értelmezése

Készülékek hibakódjai, azok értelmezése

külső hatások figyelembe vétele

Hőhatás

fényhatás

Mechanikai hatások

Mágneses tér

Készülék előélete, idegenkezűség

Hiba helyének, forrásának, okának meghatározása

tápfeszültségek, terhelhetőség ellenőrzése

szakaszolás, felezéses eljárás,

próba és ellenpróba

zárt (visszacsatolt) rendszer vizsgálata

Külső feltételek, jelforrás, kompatibilitás ellenőrzése

Mérőeszközök és tulajdonságaik, alkalmazásuk korlátai

Multiméter

ESR és kapacitásmérő (az elfogadható értékek ismerete)

Teljesítménymérő (Wattos (W) és látszólagos teljesítmény (VA)

Árammérő lakatfogó

Akkumulátor belsőellenállás mérő

Oszcilloszkóp

EPROM író és olvasó eszköz

Fénymennyiség mérő

Színhőmérséklet mérő

Kábel bekötés vizsgáló (nagyfrekvenciás szempontból nem nyújt információt!)

Hálózat analizátor

Vezeték nyomvonal kereső eszközök

Teszt eszközök

BIOS Post kódokat megjelenítő teszt eszközök

BIOS manipuláló teszt kártyák

Készülék alkatrészek, mint teszteszközök (Tápegység, videokártya, memória, HDD stb.)

Műterhelés tápegység vizsgálatához

Műterhelés UPS vizsgálatához

Jelgenerátorok

Video jelgenerátor

Teszt szoftverek

Mérő szoftverek

Beállító szoftverek

Teszt-üzemmódot generáló szoftverek

Tesztábrák monitorhoz, nyomtatóhoz

5.5.2. Számítógépek konfigurálása *54 óra*

Számítógéppel végzett feladatok teljesítmény igénye

Irodai feladatok ellátásának teljesítményigénye

WEB-es alkalmazások futtatásának teljesítményigénye

Grafikai feladatok ellátásának hatása a teljesítmény igényre

Gamer gépek

Video képrögzítő célszámítógép

Beépített gépek (kioszkok)

Ipari célú felhasználások speciális szempontjai

Szempontok:

Ergonómia, Sebesség, Terhelhetőség, Tartósság, Tartós vagy szakaszos üzem, Funkcióhoz rendelt szolgáltatások (pl. érintő kijelző), jövőbeni fejleszthetőség lehetősége szükségessége.

Hardver elemek tulajdonságai kiválasztási szempontjai a teljesítmény igény és a feladat kiszolgálása szempontjából

Processzor tulajdonságok

Alaplapi chip készlet tulajdonságok

Alaplap csatoló felületei (ISA, VESA, PCI, AGP,stb.)

Operatív memória (RAM) tulajdonságok

Video vezérlő tulajdonságok

Beépített adattároló elemek tulajdonságai

Harddisk (HDD)

DVD, (ODD)

Floppy drive

SSD tároló

Csatoló felület szempontjából (IDE, SCSI, SATA, SAS stb.)

Portok fajtájának, elhelyezkedésének és mennyiségének megválasztása

PS2

Billentyűzet port

USB port

Soros port

Párhuzamos port

IEE488

Videokimenetek (CGA, EGA, VGA, DVI, HDMI, BNC-s stb. kimenetek)

PCMCI

Kártyaolvasó be- és kimenetek

Dokkolóegységek hordozható készülékekhez

Adatkapcsolat kapcsolat eszközeinek tulajdonságai

Kábeles (pl. UTP, Ethernet, Tokenring …)

WIFI

Mobil adatkapcsolatok (GSM)

Bluethooth

Speciális vezérlők tulajdonságai

Raid vezérlők

Ipari célú vezérlő kártyák

Készülékházak kiválasztása

Geometriai kötöttségek (mint bútorelem, mint alkotóelemeket befogadó eszköz)

Hűtési kívánalmak (termelődő hőmennyiség elvezetésére képes legyen)

Mechanikai követelmények (tartósság, hordozhatóság)

Tápegység kiválasztása teljesítmény igény és funkció szempontjából

Teljesítményigény meghatározása (adott feszültségen adott teljesítményigény biztosítása)

Hűtési mód megválasztása (saját hulladékhő elvezetése, készülékház légcseréjében való közreműködés)

Csatlakozók fajtája és mennyisége

Redundancia

Hűtési megoldások a teljesítmény igény alapján

konvekciós hűtés

Kényszer keringtetett hűtések

Hőátadó felület növelése

5.5.3. Perifériák méretezése, kiválasztásuk és gyakorlata *54 óra*

Billentyűzet

Nyelvezet,

Ergonómia,

Kiegészítő billentyűk megléte

Vezetékes vagy vezeték nélküli

Mouse (touchpad)

Ergonómia,

Kiegészítő funkcióbillentyűk,

Digitalizáló táblák

Program környezet igényei,

Célfeladat igényei

Kamera

Fényviszonyok (érzékenység)

Felbontás igény

Fókuszálhatóság (kézi, motorikus)

Milyen porton fogadjuk a jelet (USB vagy speciális kártyán)

Mikrofon

Irány érzékeny vagy körsugárzó.

Csak beszéd átvitelre vagy szélesebb sávú,

Asztali, beépített, fejre illeszthető, hordozható

Vezetékes vagy vezeték nélküli

Hangsugárzók (hangszórók és fejhallgató)

Szükséges csatornák száma (1;2;3;5+1)

Teljesítményigény a hangosított térben

Hangzáshűség követelménye

Vezetékes vagy vezeték nélküli csatlakozás (fej- és fülhallgatóknál)

Nyomtatók

Milyen technológia alkalmas a végtermék előállítására

Lapnyomtató (lézernyomató, tintasugaras nyomtató, szilárdtintás nyomtató),

Mátrix vagy sornyomtató,

thermo és thermotransfer nyomtató

Lapnyomtatók esetén

Fekete - fehér vagy színes nyomat

Milyen méretű nyomatokat kell előállítani

Milyen minőségű nyomatokat kell előállítani (irodai, fénykép minőség, nyomdai minőség)

Egy-egy feladat átlagos nyomatszáma

Napi, havi nyomatszám

Szükséges élettartam lapszámban vagy üzemidőben

A teljes nyomatköltség elvárt értéke (nem tényező vagy behatárolt)

Mátrixnyomtató és sornyomtató

Hány másolati példányt kell, hogy „átüssön”

Milyen fajta nyersanyagra kell, hogy dolgozzon

Milyen sebességgel kell működnie

Thermo nyomtató

Milyen karakter- vagy vonalkódokat kell ismernie

Milyen sebességgel kell nyomtatnia

Milyen nyersanyagra kell dolgoznia (papír, műanyagszalag, műanyag kártya),

Megjelenítők

Milyen helyen környezetben kell megjeleníteni (kültéren, beltéren), munkapadon, irodaasztalon, kioskban stb.)

Milyen fényerőt kell produkálnia

Mekkora pixelszámot kell megjeleníteni

Milyen napi, havi üzemidőt kell produkálni

Milyen élettartamot kell kibírnia

Milyen színhelyességi kívánalom van (kalibrálható-e)

A jelforrás csatlakozási módja (milyen csatlakozója van)

Lapolvasók

Folyamatos vagy szakaszos üzemű

Egy feladat átlagos lapszáma

Sebesség igény

Egy vagy kétoldalas olvasás szükséges-e

Szünetmentes áramforrások (UPS-ek)

Egy készüléket vagy teljes rendszert kell ellátni

Mekkora Wattos és VA-es fogyasztása van az eszközöknek

Mekkora áthidalási időt kell biztosítani

Feszültségszint kompenzációra szükség van-e

Vonalkód és QR kód-olvasók

Milyen kódkészleteket kell felismerni

Milyen portra kell csatlakozni

Vezetékes vagy vezeték nélküli összeköttetés szükséges

Mozdulat vezérelt megoldások

5.5.4. Számítógép hibák és elhárításuk *36 óra*

Asztali számítógépek

Nem indul a gép

Tápegység hibái

Külső zárlat

Fogyasztói oldal zárlata

Zárlat az alaplapon

Zárlatos elem behatárolása

Csipogás mint hibaüzenet

Csipogások értelmezése

BIOS POST kódok elemzése

AMI BIOS Postkódok

PHOENIX Postkódok

AWARD Postkódok

Elindul a gép, de hibásan működik

BIOS reset

Bootolás külső referencia eszközről

Szoftveres hibák

Driver hibák

Operációs rendszer hibák

Operációs rendszer hibakereső eszközei

Vírusfertőzés okozta hibák

Adatábrázolási hibák (framentáció , telített adattároló)

Hardware hibák kiszűrése

Ellenpróbák a gyanús elemmel

Videokártya hibái

Processzor hibák

Hűtési problémák

Belső adattároló hibái (HDD, SSD, stb….)

Szakszerűtlen összeszerelésből adódó hibák

Hordozható számítógépek (notebook) hibái

Szoftverhibák kiszűrése

BIOS reset

Bootolás külső adatforrásról

Operációs rendszer visszaállítása gyári állapotra

Hardware hibák

Szétszerelés fogásai és szerszámai (rejtett fülek és csavarok)

Memória hiba tesztje

Szoftveres teszt

Ellenpróba

Winchester hiba tesztje

Szoftveres teszt

Ellenpróba

Processzor hiba

hűtési hiányosság

processzor meghibásodás

Video vezérlő tesztje

Hűtési hiányosság

Külső és belső (saját) kijelző működtetésének hiányosságai

Kijelző hibái

Ellenőrzés külső kijelzővel

Háttérvilágítás hiánya és hibái

Videokártya és kijelző hibák megkülönböztetése

Optikai meghajtó hibái

Tesztelés referencia lemezekkel

Kiszerelés fogásai

Kézi számítógépek hibái

Szoftverhibák kiszűrése

Reset

Újratelepítés

Firmware frissítése

Hardware hibák

Szétszerelés fogásai és szerszámai (rejtett fülek és csavarok)

Csatlakozók és kábelek cseréje

Akkumulátor cseréje

Kijelző cseréje

Főpanel cseréje

Memória cseréje

Hibák és javítási eljárások dokumentálása

Dokumentálás szerepe

Visszakereshetőség, számlázhatóság, ellenőrizhetőség stb.

Szabványosított hiba és javítási kódok (IRIS kód)

5.5.5. Perifériák hibái és elhárításuk ***86 óra***

Monitorok

Megfelelő meghajtójel generálása

Táplálási hibák (előlapi jelzőfények értelmezése)

Háttérvilágítás változása, hiánya

Nativ felbontás

pixel és subpixel hibák vizsgálata, kiértékelése

gyártói tűréshatárok értelmezése

LCD panel hibái

pixel, Mura, vonal, sávhiba, háttérvilágítás villog vagy gyenge stb…

Képcső hibái (CRT)

konvergencia hiba

lemágnesezés hibája

szabálytalan képgeometria

Tesztábra elemeinek értelmezése

Projektorok

Megfelelő meghajtójel generálása

Izzó állapot felmérése

A lencse szakszerű tisztítása

Nyomtatók

Nem aktív a nyomtató

fedelek záródása (érzékelő kapcsolók)

tápellátás ellenőrzése

Kijelző aktív, de nem nyomtat.

Teszt üzemmód aktiválása

Csatolófelület kapcsolatának ellenőrzése

Driver telepítés ellenőrzése

Hálózati cím beállítás ellenőrzése

Tesztoldal nyomtatása és tartalmi értelmezés

Hibakódok értelmezése a készülékleírás és a szervizkönyv alapján

Minőségi hibák a nyomtatásban

Rendezetlen tartalom (driverhiba, vagy kommunikációs hiba)

Koszolt a nyomatkép

A hiba ciklikusságának és elhelyezkedésének vizsgálata a hibaforrás feltárása érdekében.

Toner és DRUM ellenőrzése (gyári vagy utángyártott)

nyomtatási média ellenőrzése (papírminőség)

Mátrixnyomtatónál fejtávolság és fejmaszk ellenőrzése

Tintasugaras nyomtatónál fejtisztítás

Papír elakadása

Papírtovábbító elemek állapotának ellenőrzése

Akadály elhárítása a papírúton

Média (papírminőség, méret, szálirány, vastagság, érdesség) ellenőrzése

Mátrixnyomtatók setupolása

Kódlap választása

Betűstílus választása

Karaktersűrűség beállítása

Kezdő pozíció beállítása

Papír szakszerű be és kifűzése

Multi-funkciós készülékek hibái

Szkennelés hibái

Tartalmi hiba a szkennelt képben (kosznyomok)

Nem küldi el a címzettnek vagy nem tárolja le a hálózati mappában

Faxolás hibái

Nem működik a telefonos kapcsolat

bekötés hibája (nem megfelelő portba, nem 2-eres vezetékkel van csatlakoztatva)

kompatibilitási hiba

Szünetmentes áramforrások

Nem aktív a készülék

Biztosítók ellenőrzése

Akkucsatlakozások ellenőrzése

Akku állapot ellenőrzése

Aktív, de nem megfelelően szolgáltat

Teszt üzemmód

Akkumulátorok és csatlakozóinak ellenőrzése

Töltési kör működésének ellenőrzése

Kommunikációs hiba a felügyeleti rendszer felé

Adatbeviteli eszközök

Billentyűzet

Mouse

Lapolvasók

Digitalizáló tábla

Kamera

5.5.6. Hálózati rendszerek hibái és elhárításuk ***68 óra***

Egy eszközre korlátozódik a probléma

Csatolókártya fizikai kapcsolatának ellenőrzése

Csatolókártya aktivitásának ellenőrzése

Driver ellenőrzése

IP cím ellenőrzése, korrekciója

Egy hálózati szegmensre kiterjedt probléma

Szerver eszköz elérhető

címkiosztás működésének ellenőrzése

Szerver sem érhető el

hibás kapcsolóeszköz behatárolása

szakaszolással

pingeléssel

mérőeszközzel

túlzott adatforgalmat generáló eszköz kiszűrése

Szakaszolással, leválasztással

5.5.7. Karbantartási feladatok számítógépes rendszerekben gyakorlat ***68 óra***

Személyi számítógépek karbantartási feladatai

Adatkarbantartás (takarítás, rendszerezés, archiválás)

Vírusvédelem vizsgálata, karbantartása

Firmware update

Operációs rendszer update

Hűtési viszonyok ellenőrzése, portalanítás, ventillátorcsere

Külső tisztítás

Nyomtatók

Lézernyomtatók

Kellékanyagok cseréje (végfelhasználó által cserélendő kopó alkatrészek)

Elakadt, beszorult papír eltávolítása

Státuszlap (beállítási adatok) kinyomtatása

Tesztoldal nyomatképének elemzése

Lapfelszedő elemek ellenőrzése, cseréje

Portalanítás a papírúton

Felesleges festékpor eltávolítása

Fényhenger (Drum) koszmentesítése

Lézer optika tisztítása

Fuser takarítása

Mátrixnyomtatók

Festékszalag cseréje

Elakadt beszorult papírmaradványok eltávolítása

Beállítási adatok kinyomtatása

Teszt üzemmód aktiválása

Papírtovábbító elemek beállítása

Fej tisztítása

Fejszán tisztítása, szükség szerinti kenése

Thermonyomtatók

Papír és transzferszalag befűzése

Elakadt beszorult papírmaradványok eltávolítása

Teszt-üzemmód aktiválása

Beállítási adatok nyomtatása

Beviteli eszközök (billentyűzet, mouse) karbantartása

Tisztítás és lehetséges eszközei (gazdaságosan nem javíthatók)

UPS-ek karbantartása

Szakszerű portalanítás

Terhelhetőség, akkukapacitás ellenőrzése

Akkumulátorok cseréje

Hálózati kapcsolóeszközök

Portalanítás

Firmware update

Kézi számítógépek karbantartása

Szoftver update

Mikrofon, hangszóró nyílások takarítása

Akkumulátor csatlakozás ellenőrzése tesztje

Forrasztás-technológiai ismeretek

Forrasztás-technológiai alapelvek

kézi forrasztás szerszámai, eszközei

Forrasztás a gyártás során

5.6. *A képzés javasolt helyszíne*

Elméleti tanterem

5.7. *A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák*

5.7.1.A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek

Sorszám	Alkalmazott oktatási módszer neve	A tanulói tevékenység szervezeti kerete			Alkalmazandó eszközök és felszerelések (SZVK 6. pont lebontása, pontosítása)
		egyéni	csoport	osztály	
1.1.	magyarázat			x	
1.2.	kiselőadás	x			
1.3.	megbeszélés		x		
1.4.	szemléltetés			x	
1.5.	szimuláció		x		
1.6.	házi feladat	x			

5.7.2.A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák

Sor-szám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)			Alkalmazandó eszközök és felszerelések (SZVK 6. pont lebontása, pontosítása)
		Egyéni	Csoport-bontás	Osztály-keret	
1.	**Információ feldolgozó tevékenységek**				
1.1.	Olvasott szöveg önálló feldolgozása	x			
1.2.	Olvasott szöveg feladattal vezetett feldolgozása	x			
2.	**Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok**				

2.1.	Tesztfeladat megoldása	x			
2.2.	Szöveges előadás egyéni felkészüléssel	x			
3.	**Képi információk körében**				
3.1.	Hálózati topológia rajz értelmezése		x		
3.2.	Hálózati topológia rajz készítése leírásból	x			
3.3.	Hálózati topológia rajzelemzés, hibakeresés		x		
4.	**Komplex információk körében**				
4.1.	Esetleírás készítése	x			
5.	**Csoportos munkaformák körében**				
5.1.	Feladattal vezetett kiscsoportos szövegfeldolgozás		x		
5.2.	Kiscsoportos szakmai munkavégzés irányítással		x		
5.3.	Csoportos helyzetgyakorlat		x		
6.	**Gyakorlati munkavégzés körében**				
6.1.	Műveletek gyakorlása			x	
7.	**Üzemeltetési tevékenységek körében**				
7.1.	Géprendszer megfigyelése adott szempontok alapján			x	
7.2.	Üzemelési hibák szimulálása és megfigyelése		x		

5.8. A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel – tudás, magatartás és szorgalom értékelése 5-ös skálán (jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1)).

6. Számítógéprendszer hibáinak elhárítása gyakorlat tantárgy 736 óra

6.3. A tantárgy tanításának célja

A tanuló jártasságot szerezzen a számítógépek, perifériáik és a hálózatok hiba-keresésének, és - elhárításának gyakorlati kivitelezésében.

6.4. Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

A tantárgy kapcsolódik az Információtechnológiai alapok és Információtechnológiai gyakorlat tantárgyakhoz.

6.5. Témakörök

6.5.1.Hibaazonosítási alapelvek és mérőeszközök gyakorlat *90 óra*

Általános elméleti alapok

Hiba jelenség szakszerű meghatározása

Hiba és a működési sajátosság, gyártói tűrés.

Ügyféljelzések értelmezése, korrekciója, visszaellenőrzése, ügyfél szóhasználat értelmezése

Készülékek hibakódjai, azok értelmezése

külső hatások figyelembe vétele

Hőhatás

fényhatás

Mechanikai hatások

Mágneses tér

Készülék előélete, idegenkezűség

Hiba helyének, forrásának, okának meghatározása

tápfeszültségek, terhelhetőség ellenőrzése

szakaszolás, felezéses eljárás,

próba és ellenpróba

zárt (visszacsatolt) rendszer vizsgálata

Külső feltételek, jelforrás, kompatibilitás ellenőrzése

Mérőeszközök használatának megismerése

Multiméter

ESR és kapacitásmérő

Teljesítménymérő

Árammérő lakatfogó

Akkumulátor belsőellenállás mérő

Oszcilloszkóp

Fénymennyiség mérő

Színhőmérséklet mérő

kábel bekötés vizsgáló

Hálózat analizátor

Vezeték nyomvonal kereső eszközök

Teszt eszközök használatának megismerése

BIOS Post kódokat megjelenítő teszt eszközök

BIOS manipuláló teszt kártyák

Készülék alkatrészek mint teszteszközök (Tápegység, videokártya, memória, HDD stb.)

Műterhelés tápegység vizsgálatához

Műterhelés UPS vizsgálatához

Teszt szoftverek megismerése

Mérő szoftverek

Beállító szoftverek

Teszt üzemmódot generáló szoftverek

Tesztábrák monitorhoz, nyomtatóhoz

6.5.2.Számítógépek bontása, összeépítése, rendszerszoftver telepítése

130 óra

Szerszámok megismerése, használatuk begyakorlása

ESD eszközök használata a munkavégzés során, gyakorlás

PC építése előre összekészített elemekből.

Számítógép tervezése adott célfeladathoz

Hordozható számítógépek szét és összeszerelése,speciális szerszámok használatának begyakorlása

6.5.3.Számítógép hibák és elhárításuk gyakorlata ***202 óra***

Asztali számítógépek

Nem indul a gép, hiba kezelése

Tápegység hibák

Külső zárlat

Fogyasztói oldal zárlata (alaplap, HDD, stb.)

Zárlat az alaplapon

Csipogás mint hibaüzenet

Csipogások értelmezése

Tesztkártya használata

BIOS POST kódok elemzése különböző hibaállapotok imitálásakor

Bootolható DVD és Pendrive előállítása.

Bootolás külső referencia eszközről

Szoftveres hibák

Driver hibák

Operációs rendszer hibák

Operációs rendszer hibakereső eszközei

Vírusfertőzés okozta hibák

Adatábrázolási hibák (fragmentáció, telített adattároló)

Hardware hibák kiszűrése

Ellenpróbák a gyanús elemmel

Videokártya hibái

Processzor hibák

Hűtési problémák

Belső adattároló hibái (HDD,SSD stb….)

Szakszerűtlen összeszerelésből adódó hibák

Hordozható számítógépek (notebook) hibái

Szoftverhibák kiszűrése

BIOS reset

Bootolás külső adatforrásról

Operációs rendszer visszaállítása gyári állapotra

Hardware hibák

Szétszerelés fogásai és szerszámai (rejtett fülek és csavarok)

Memória hiba tesztje

Szoftveres teszt

Ellenpróba

Winchester hiba tesztje

Szoftveres teszt

Ellenpróba

Processzor hiba

hűtési hiányosság

processzor meghibásodás

Video vezérlő tesztje

Hűtési hiányosság

Külső és belső (saját) kijelző működtetésének hiányosságai

Kijelző hibái

Ellenőrzés külső kijelzővel

Háttérvilágítás hiánya és hibái

Videokártya és kijelző hibák megkülönböztetése

Optikai meghajtó hibái

Tesztelés referencia lemezekkel

Kiszerelés fogásai

Kézi számítógépek hibái

Szoftverhibák kiszűrése

Reset

Újratelepítés

Firmware frissítése

Hardware hibák

Szétszerelés fogásai és szerszámai (rejtett fülek és csavarok)

Csatlakozók és kábelek cseréje

Akkumulátor cseréje

Kijelző cseréje

Főpanel cseréje

Memória cseréje

Hibák és javítási eljárások dokumentálása

Dokumentálás munkalapokon

IRIS kód használata

6.5.4.*Perifériák hibái és elhárításuk** ***130 óra

Monitorok

Megfelelő meghajtójel generálása

Táplálási hibák (előlapi jelzőfények értelmezése)

Háttérvilágítás változása, hiánya

Nativ felbontás

pixel és subpixel hibák vizsgálata, kiértékelése

gyártói tűréshatárok értelmezése

Tesztábra elemeinek értelmezése

Projektorok

Megfelelő meghajtójel generálása

Izzó állapot felmérése

Foltok a képen, zavaró vonalazódás a képen

Nyomtatók

Nem aktív a nyomtató

fedelek záródása (érzékelő kapcsolók)

tápellátás ellenőrzése

Kijelző aktív, de nem nyomtat.

Teszt üzemmód aktiválása

Csatolófelület kapcsolatának ellenőrzése

Driver telepítés ellenőrzése

Hálózati cím beállítás ellenőrzése

Tesztoldal nyomtatása és tartalmi értelmezés

Minőségi hibák a nyomtatásban

Rendezetlen tartalom (driverhiba, vagy kommunikációs hiba)

Koszolt a nyomatkép

A hiba ciklikusságának és elhelyezkedésének vizsgálata a hibaforrás feltárása érdekében.

Toner és DRUM ellenőrzése (elhasználtság, kopás)

nyomtatási média ellenőrzése (papírminőség)

Mátrixnyomtatónál fejtávolság és fejmaszk ellenőrzése

Tintasugaras nyomtatónál fejtisztítás

Papír elakadása

Papírtovábbító elemek állapotának ellenőrzése

Akadály elhárítása a papírúton

Média (papírminőség) ellenőrzése

Mátrixnyomtatók setupolása

Kódlap választása

Betűstílus választása

Karaktersűrűség, soremelés beállítása

Kezdő pozíció beállítása

Papír szakszerű be és kifűzése

Multi-funkciós készülékek hibái

Szkennelés hibái

Tartalmi hiba a szkennelt képben (kosznyomok)

Nem küldi el a címzettnek vagy nem tárolja le a hálózati mappában

Faxolás hibái

Nem működik a telefonos kapcsolat

bekötés hibája (nem megfelelő portba, nem 2-eres vezetékkel van csatlakoztatva)

kompatibilitási hiba

Szünetmentes áramforrások

Nem aktív a készülék

Biztosítók ellenőrzése

Akkucsatlakozások ellenőrzése

Akku állapot ellenőrzése

Aktív, de nem megfelelően szolgáltat

Teszt üzemmód

Akkumulátorok és csatlakozóinak ellenőrzése

Töltési kör működésének ellenőrzése

Kommunikációs hiba a felügyeleti rendszer felé

Adatbeviteli eszközök

Billentyűzet

Mouse

Lapolvasók

Digitalizáló tábla

Kamera

6.5.5.Hálózati rendszerek hibái és elhárításuk ***110 óra***

Egy eszközre korlátozódik a probléma

Csatolókártya fizikai kapcsolatának ellenőrzése

Csatolókártya aktivitásának ellenőrzése

Driver ellenőrzése

IP cím ellenőrzése, korrekciója

Egy hálózati szegmensre kiterjedt probléma

Szerver eszköz elérhető

cím kiosztás működésének ellenőrzése

Szerver sem érhető el

hibás kapcsolóeszköz behatárolása

szakaszolással

pingeléssel

mérőeszközzel

túlzott adatforgalmat generáló eszköz kiszűrése szakaszolással, leválasztással

6.5.6.* Hálózati rendszerek hibái és elhárításuk** ***112 óra

Egy eszközre korlátozódik a probléma

Csatolókártya fizikai kapcsolatának ellenőrzése

Csatolókártya aktivitásának ellenőrzése

Driver ellenőrzése

IP cím ellenőrzése, korrekciója

Egy hálózati szegmensre kiterjedt probléma

Szerver eszköz elérhető

címkiosztás működésének ellenőrzése

Szerver sem érhető el

hibás kapcsolóeszköz behatárolása

szakaszolással

pingeléssel

mérőeszközzel

túlzott adatforgalmat generáló eszköz kiszűrése Szakaszolással, leválasztással

6.5.7.*Karbantartási feladatok számítógépes rendszerekben** ***72 óra

Személyi számítógépek karbantartási feladatai

Adatkarbantartás (takarítás, rendszerezés, archiválás)

Vírusvédelem vizsgálata, karbantartása

Firmware update

Operációs rendszer update

Hűtési viszonyok ellenőrzése, portalanítás, ventillátorcsere

Külső tisztítás

Nyomtatók

Lézernyomtatók

Kellékanyagok cseréje (végfelhasználó által cserélendő kopó alkatrészek)

Elakadt, beszorult papír eltávolítása

Státuszlap (beállítási adatok) kinyomtatása

Tesztoldal nyomatképének elemzése

Lapfelszedő elemek ellenőrzése, cseréje

Portalanítás a papírúton

Felesleges festékpor eltávolítása

Fényhenger (Drum) koszmentesítése

Lézer optika tisztítása

Fuser takarítása

Mátrixnyomtatók

Festékszalag cseréje

Elakadt beszorult papírmaradványok eltávolítása

Beállítási adatok kinyomtatása

Teszt üzemmód aktiválása

Papírtovábbító elemek beállítása

Fej tisztítása

Fejszán tisztítása, szükség szerinti kenése

Thermo nyomtatók

Papír és transzferszalag befűzése

Elakadt beszorult papírmaradványok eltávolítása

Teszt-üzemmód aktiválása

Beállítási adatok nyomtatása

Beviteli eszközök (billentyűzet, mouse) karbantartása

Tisztítás és lehetséges eszközei (gazdaságosan nem javíthatók)

Megjelenítők karbantartása

Monitorok karbantartása

Projektorok karbantartása (portalanítás, izzócsere)

A lencse szakszerű tisztítása

UPS-ek karbantartása

Szakszerű portalanítás

Terhelhetőség, akkukapacitás ellenőrzése

Akkumulátorok cseréje

Hálózati kapcsolóeszközök

Portalanítás

Firmware update

Kézi számítógépek karbantartása

Szoftver update

Mikrofon, hangszóró nyílások takarítása

Akkumulátor csatlakozás ellenőrzése tesztje

Forrasztás-technológiai ismeretek

Forrasztás-technológiai alapelvek

kézi forrasztás szerszámai, eszközei

egyszerű áramkör összeépítése

6.6. A képzés javasolt helyszíne

Informatika labor, a megfelelő eszközökkel, kábelezési lehetőségekkel

6.7. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák

6.7.1. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek

Sorszám	Alkalmazott oktatási módszer neve	A tanulói tevékenység szervezeti kerete			Alkalmazandó eszközök és felszerelések (SZVK 6. pont lebontása, pontosítása)
		egyéni	csoport	osztály	
1.1.	magyarázat			x	
1.4.	megbeszélés		x		
1.6.	szemléltetés			x	
1.7.	projekt		x		
1.9.	szimuláció	x			

6.7.2. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák

Sor-szám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)			Alkalmazandó eszközök és felszerelések (SZVK 6. pont lebontása, pontosítása)
		Egyéni	Csoport-bontás	Osztály-keret	

1.	**Információ feldolgozó tevékenységek**				
1.1.	Olvasott szöveg önálló feldolgozása	x			
1.2.	Olvasott szöveg feladattal vezetett feldolgozása	x			
1.3.	Információk önálló rendszerezése	x			
2.	**Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok**				
2.1.	Leírás készítése	x			
2.2.	Válaszolás írásban mondatszintű kérdésekre	x			
3.	**Képi információk körében**				
3.1.	Hálózati topológia rajz értelmezése		x	x	
3.2.	Hálózati topológia rajz készítése leírásból	x			
3.3.	Hálózati topológia rajzelemzés, hibakeresés	x	x	x	
4.	**Komplex információk körében**				
4.1.	Esetleírás készítése	x			
4.2.	Elemzés készítése tapasztalatokról	x			
4.3.	Jegyzetkészítés eseményről kérdéssor alapján	x			
5.	**Csoportos munkaformák körében**				
5.1.	Kiscsoportos szakmai munkavégzés irányítással		x		
5.2.	Csoportos helyzetgyakorlat		x		
6.	**Gyakorlati munkavégzés körében**				
6.1.	Műveletek gyakorlása			x	

7.	**Üzemeltetési tevékenységek körében**				
7.1.	Géprendszer megfigyelése adott szempontok alapján		x		
7.2.	Feladattal vezetett szerkezetelemzés		x		

6.8. A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel – tudás, magatartás és szorgalom értékelése 5-ös skálán (jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1)).

Összefüggő szakmai gyakorlat

OKJ szerinti szakképesítés oktatásához

9. évfolyamot követően 70 óra

10. évfolyamot követően 105 óra

11. évfolyamot követően 105 óra

Az összefüggő nyári gyakorlat egészére vonatkozik a meghatározott óraszám, amelynek keretében az összes felsorolt elemet kötelezően oktatni kell az óraszámok részletezése nélkül, a tanulók egyéni kompetenciafejlesztése érdekében.

Szakmai követelménymodulok	**Tantárgyak**/Témakörök
10815-12 Információtechnológiai alapok	**Információtechnológiai alapok gyakorlat**
	Számítógép összeszerelése
	Telepítés és konfigurálás
	Megelőző karbantartás
10826-12 Szakmai életpálya-építés, munkaszervezés, munkahelyi kommunikáció	**Munkaszervezési gyakorlat**
	Álláskeresés, foglakoztatásra irányuló jogviszony létesítése
	Szervezeten belüli szerep, irányítás, munkaszervezés, kommunikáció
	Információgyűjtés, - kezelés, tájékozódás
	Munkavégzés projektekben
	Pénzügyi, vállalkozási feladatok

	Munka- és balesetvédelem, elsősegélynyújtás
	Minőség-ellenőrzés, minőségbiztosítás, minőségirányítás
	Környezetvédelem, környezeti fenntarthatóság, veszélyes anyagok kezelése
10833-12 **Hálózati alapok**	**Hálózati ismeretek gyakorlat**
	Kábelek és csatlakozók szerelése
	Két számítógép közötti pont-pont kapcsolat kialakítása
	Vezetékes otthoni, kisvállalati hálózat kialakítása SOHO forgalomirányító segítségével
	SOHO forgalomirányító konfigurálása, alapbeállításai
	SOHO forgalomirányító konfigurálása vezeték nélküli hozzáférésre
	Biztonsági beállítások SOHO forgalomirányítón
	Jogosultságok kiosztása hálózatban
	Nyomtatás hálózatban
	Fájlmegosztás LAN hálózatban
	Operációs rendszerek gyakorlat
	Macintosh operációs rendszer
	Android rendszerek
	Linux desktop operációs rendszer
10834 -12 **Számítógépes hibaelhárítás**	**Számítógéprendszer hibáinak elhárítása gyakorlat**
	Hibaazonosítási alapelvek és mérőeszközök gyakorlat
	Számítógépek bontása, összeépítése, rendszerszoftver telepítése

	Számítógép hibák és elhárításuk gyakorlat
	Perifériák hibái és elhárításuk gyakorlata
	Hálózati rendszerek hibái és elhárításuk
	Karbantartási feladatok számítógépes rendszerekben gyakorlat

10815-12 Információtechnológiai alapok

Információtechnológiai alapok gyakorlat tantárgy

Témakörök:

Számítógép összeszerelése

Számítógép szétszerelése.

Pontos konfiguráció meghatározása, megfelelő alkatrészek kiválasztása.

Számítógép szakszerű összeszerelésének folyamata.

Tápegység telepítése.

Alaplapi alkatrészek telepítése, alaplap házba helyezése.

Belső alkatrészek telepítése, kábelek csatlakoztatása.

Perifériák csatlakoztatása.

BIOS funkciója és beállításai.

Memóriabővítés asztali számítógépben és laptopban.

Számítógép alkatrészek cseréje.

Számítógép hálózatra csatlakoztatása, IP cím beállítása.

SOHO útválasztó hálózatra csatlakoztatása.

Laptopok felhasználó, illetve szerviz által cserélhető alkatrészei.

Hibakeresési folyamat lépései, kézenfekvő problémák kiszűrése.

Áramellátás zavarai, túlfeszültség levezető bekötése.

UPS típusok, UPS üzembe helyezése.

Telepítés és konfigurálás

Operációs rendszerek hardverkövetelményeinek meghatározása.

Operációs rendszer hardver kompatibilitásának ellenőrzése.

Particionálás.

Kötetek formázása.

Operációs rendszerek telepítése.

Meghajtó programok telepítése.

Frissítések és hibajavító csomagok telepítése.

Operációs rendszer upgrade-je, felhasználói adatok költöztetése.

Regisztrációs adatbázis biztonsági mentése, helyreállítása.

Lemezkezelés.

Alkalmazások és folyamatok kezelése, feladatkezelő használata.

Alkalmazások telepítése, eltávolítása.

Felhasználói fiókok kezelése.

Virtuális memória beállítása.

Illesztő-programok frissítése, eszközkezelő használta.

Területi és nyelvi beállítások.

Eseménynapló ellenőrzése.

Rendszer erőforrásainak monitorozása, szolgáltatások beállításai.

Kezelőpult (MMC) használata.

Biztonsági másolatok készítése, archiválási típusok.

Személyes tűzfal beállítása.

Antivírus alkalmazás telepítése, frissítése, vírusellenőrzés.

Lemezklónozás.

Virtuális gép telepítése.

Megelőző karbantartás

Megelőző karbantartás jelentősége, karbantartási terv.

Hardver- és szoftverkarbantartás feladatai.

Ház és a belső alkatrészek szakszerű tisztítása.

Monitorok szakszerű tisztítása.

Festékszint ellenőrzése, toner és festékpatron cseréje.

Nyomtatók és szkennerek szakszerű tisztítása.

Alkatrészek csatlakozásának ellenőrzése.

Számítógépek működésének környezeti feltételei.

Operációs rendszer frissítése, javítócsomagok telepítése.

Merevlemez karbantartása, lemezellenőrzés, töredezettség-mentesítés.

Helyreállítási pontok készítése, rendszer visszaállítása korábbi időpontra.

Távoli asztalkapcsolat és távsegítség konfigurálása.

Ütemezett karbantartási feladatok.

Laptopok szakszerű tisztítása.

10826-12 Szakmai életpálya-építés, munkaszervezés, munkahelyi kommunikáció

Munkaszervezési gyakorlat tantárgy

Témakörök:

Álláskeresés, foglakoztatásra irányuló jogviszony létesítése

Szakmai és személyes portfólió elkészítése és vezetése a közösségi oldalakon, interneten közzétett személyes információk figyelembevételével

Az internet használata informatikai állások felkutatásában: információforrások, lehetőségek, szolgáltatások.

A szakmai önéletrajz jellegzetességei informatikai szakképesítések esetében.

Szervezeten belüli szerep, irányítás, munkaszervezés, kommunikáció

A különböző munkahelyi szituációkban keletkező dokumentumok tartalmi, formai, stilisztikai sajátosságainak megismerése dokumentumok elemzésével: hivatalos levél, emlékeztető, ajánlat, jegyzőkönyv, reklamáció, műszaki, ügyviteli leírás, utasítás.

Dokumentummenedzsment, dokumentumkezelő szoftverek jellemző funkciói, helye, szerepe a szervezet folyamataiban – egy konkrét dokumentummenedzsment alkalmazás megismerése.

Saját munkaidő, feladatok tervezésének, nyomon követésének módszerei (személyes időgazdálkodás, személyes hatékonyság), eszközei.

Munkaidő és feladattervező, - követő szoftverek használata.

Információgyűjtés, - kezelés, tájékozódás

Jellemző kereső alkalmazások, kereső alkalmazások funkcionalitása;

Megadott szempontok alapján különböző típusú információk keresése.

Információk megosztására, rendszerezésére, tárolására szolgáló alkalmazások kezelése.

Hibajegy-kezelő szoftver alkalmazása.

Magyar és angol nyelvű műszaki dokumentáció (katalógus, publikáció, szakszöveg) értelmezése, ismertetése.

Munkavégzés projektekben

Jellemző projekt-dokumentumok elkészítése minta alapján saját projektre.

Saját projekt megtervezése: megadott projektcélra tevékenységek tervezése, ütemezése, erőforrás tervezés.

Projektszoftverek alkalmazása a projektben: adminisztrálás, nyomon követés, erőforrások kezelése. Saját tanulói projekt felvitele projektmenedzsment szoftverbe.

Ügyfél-kapcsolattartás eszközei.

Csoportmunka támogató eszközök, szoftverek a projekten belüli együttműködést támogató web2-es csoportmunka-támogató eszközök.

Pénzügyi, vállalkozási feladatok

Egyéni és társas vállalkozás alapítása.

Pénzügyi adminisztrációra jellemző alaptevékenységek elvégzése: bankszámlanyitás, számlavezetéssel kapcsolatos tevékenységek, átutalás kezdeményezése, hiteligénylés, hitelfelvétel feltételeinek, menetének megismerése);

Számla kiállítása, számlaellenőrzés.

Munkafolyamatokhoz, szolgáltatásokhoz, termékekhez kapcsolódó egyszerű költségkalkulációs, költségszámítási feladatok a vállalkozókat, vállalkozásokat, munkavállalókat terhelő adó- és közterhek figyelembevételével.

A költségkalkuláció figyelembevételével egyszerű árajánlat összeállítása.

Alapvető ügyfélkapu műveletek gyakorlása.

Munka és balesetvédelem, elsősegélynyújtás

A számítógép perifériáinak ergonomikus, helytakarékos, funkcionális elrendezése a környezeti adottságok és a munkaegészségügyi előírások figyelembevételével.

A balesetmentes munkavégzés – kockázatbecslés, elemzés – szituációk alapján.

Balesetvédelmi és az érintésvédelmi előírások, áramütéses balesetek megelőzése, áramütést szenvedett elsősegélynyújtása.

Minőség-ellenőrzés, minőségbiztosítás, minőségirányítás

Folyamatszabályozás, folyamatfejlesztés – szervezeti dokumentumok alapján.

Munkahelyi minőségirányítási előírások értelmezése; szabályozó dokumentumok fajtái.

Szabványok fellelhetősége, keresés minőségügyi szabványok között.

Környezetvédelem, környezeti fenntarthatóság, veszélyes anyagok kezelése

Veszélyes anyagok hulladékok kezelése – eljárások.

Veszélyes hulladékokkal kapcsolatos kockázatbecslés.

10833-12 Hálózati alapok

Hálózati ismeretek gyakorlat tantárgy

Témakörök:

Kábelek és csatlakozók szerelése

Fémes vezetők

Koaxiális kábel és csatlakoztatásuk

Színkódok, szabványok

STP kábelek és csatlakoztatásuk

UTP kábelek és csatlakozók

Kategóriák és tulajdonságaik (fali kábel, patch kábel)

Törésgátlók

Krimpelő fogó felépítése, használat

Optikai kábelek szerelése (pl.: video)

Fali csatlakozók

Típusai

Szerelése

Betűző szerszám használata

Rack szekrények tulajdonságai, típusai

Patch panelek fajtái, szerelése

Színkódok, szabványok

Kábelrendezés, feliratozás rack szekrényben

Kábel teszterek típusai, fajtái

Mérések kábel teszterekkel

Mérési jegyzőkönyvek készítése

Mérési jegyzőkönyvek tartalmi elemei

Két számítógép közötti pont-pont kapcsolat kialakítása

Fizikai réteg előkészítése

Kábel típus kiválasztása

Számítógépek csatlakoztatása

Számítógépek konfigurálása

IP kapcsolat beállítása

IP-címek beállítása

Hálózati maszk meghatározása, beállítása

Átjáró meghatározása, beállítása

Kapcsolat ellenőrzés PING segítségével

Állományok másolása

Állományok megosztása

Jogosultságok kiosztása

Bluetouth eszköz csatlakoztatása

Bluetouth adapter konfigurálása

Prezenter csatlakoztatása

Mobil telefon csatlakoztatása

Vezetékes otthoni, kisvállalati hálózat kialakítása SOHO forgalomirányító segítségével

A forgalomirányító és a számítógép fizikai csatlakoztatása

Kábeltípus kiválasztása

Megfelelő port kiválasztása a forgalomirányítón (LAN, WAN)

A számítógép csatolójának konfigurálása megfelelő IP beállításokkal, a forgalomirányító konfigurációs felületének eléréséhez

Bejelentkezés a forgalomirányítóra

Felhasználó név, jelszó páros

LAN hálózati kapcsolat konfigurálása

Router IP és maszk

DHCP szerver

Maximálisan bejelentkezhető felhasználók száma

Kezdő IP-cím beállítások

DNS szerver

Internet kapcsolat konfigurálása

Automatikus konfigurációs beállítások

Statikus IP-cím konfiguráció

PPPoE

SOHO forgalomirányító konfigurálása, alapbeállításai

Hozzáférés korlátozás

Policy létrehozása

Hozzáférés engedélyezésének és tiltásának szerepe a szolgáltatások elérésében

Időintervallumok

Weblapok blokkolása URL cím segítségével, kulcsszóval

Alkalmazások blokkolása

Alkalmazásvezérlés

Port forwarding

Adminisztráció

Menedzsment

Diagnosztika

Konfigurációs beállítások mentése, visszatöltése

Gyári beállítások visszaállítása

Firmware frissítés

SOHO forgalomirányító konfigurálása vezeték nélküli hozzáférésre

Vezeték nélküli beállítások

Elemi beállítások

Hálózati mód

Hálózati név (SSID) beállítása

Hálózati név szórása

Rádiósáv

Csatorna kiosztás

Biztonsági beállítások

WEP, WPA, WPA2

MAC-cím szűrés

Biztonsági beállítások SOHO forgalomirányítón

SPI tűzfal védelem

Internet szűrők

Web szűrők

Jogosultságok kiosztása hálózatban

Munkaállomás a hálózaton

felhasználók felvétele a munkaállomásra

felhasználóváltás

jogosultságok kiosztása

Nyomtatás hálózatban

Erőforrás-kezelés

nyomtató megosztása

hálózati nyomtató kiválasztása

hálózati nyomtató telepítése

hálózati nyomtató, nyomtatási sor karbantartása

navigálás telepített nyomtatók között

Fájlmegosztás LAN hálózatban

Erőforrás-kezelés

navigálás a munkacsoportban, navigálás domainben

fájlok, mappák megosztása, jogosultságok beállítása

hálózati meghajtó hozzárendelése, eltávolítása

Hálózati környezet beállítása

kliens beállítások (protokollok beállítása, név beállítás …)

protokollok hozzáadása eltávolítása

csatolók beállítása

Operációs rendszerek gyakorlat tantárgy

Témakörök

Macintosh operációs rendszer

Macintosh operációs rendszer telepítése

Fontos billentyűk indításkor

A számítógép beállításai

Programok és fájlok

Felhasználói jogosultságok

Fájlnevek és kierjesztések

Fájlok keresése

SpotLight keresőtechnika

A rendszer nyelvének beállítása

Ablakváltás, asztal elérés

Dashboard segítségével apró kiegészítő (widgetek) futtatása az asztalon

Apache-, FTP-szerver-integráció

Software update

Együttműködés Mac és PC között

Váltás az operációs rendszerek között

Fájlcsere Mac és PC között

Programhibák elhárítása

Android rendszerek

Érintő képernyő fajtái és működésük

Android verziók és tulajdonságaik

Android telepítése PC-re

Android telepítése telefonra

Androidos alkalmazások telepítése telefonra

Androidos telefon frissítése

Linux desktop operációs rendszer

Linux fogalmának definiálása

UNIX és Linux rendszerek története

GNU GPL, szabad szoftver mozgalom, Linux alapelvek.

Linux operációs rendszer telepítése

Az operációs rendszer grafikus telepítése

A telepítési lépések részletes elsajátítása

Linux csomagkezelés

Karakteres csomagkezelés

Grafikus csomagkezelő programok

Linux használata, parancskezelés

Alapparancsok, műveletek

Állomány –és könyvtárkezelés, állományrendszer

Linux jogosultság –és felhasználó-kezelés

Linux jogosultságkezelés: 3X3-as jogrendszer

Tulajdonjog kezelés, csoportjog kezelés

Felhasználók létrehozása és törlése

Linux operációs rendszer kezelése

Alapvető Linux programok használata, parancsok beírása

Fájl –és könyvtárkezelés, jogosultságkezelés gyakorlása

Csövek, átirányítások, kimenetek, bemenetek kezelése

Archiválás, tömörített állományok kezelése

Linux grafikus felületek összehasonlítása, telepítése

Unity, Gnome

KDE

Xfce

Linux fájlrendszerek, becsatolások

Mikor melyik fájlrendszert érdemes használni

Fájlrendszerek fel- és lecsatolása kézzel, illetve minden induláskor automatikusan

Grafikus partícionáló program használata

Linux és a Windows fájlrendszerének kölcsönös elérése

Linux alól Windows fájlrendszerének használata

Windows alól Linux fájlrendszerének használata

Samba

10834-12 Számítógépes hibaelhárítás

Számítógéprendszer hibáinak elhárítása gyakorlat tantárgy

Témakörök

Hibaazonosítási alapelvek és mérőeszközök gyakorlat

Általános elméleti alapok

Hiba jelenség szakszerű meghatározása

Hiba és a működési sajátosság, gyártói tűrés.

Ügyféljelzések értelmezése, korrekciója, visszaellenőrzése, ügyfél szóhasználat értelmezése

Készülékek hibakódjai, azok értelmezése

külső hatások figyelembe vétele

Hőhatás

fényhatás

Mechanikai hatások

Mágneses tér

Készülék előélete, idegenkezűség

Hiba helyének, forrásának, okának meghatározása

tápfeszültségek, terhelhetőség ellenőrzése

szakaszolás, felezéses eljárás,

próba és ellenpróba

zárt (visszacsatolt) rendszer vizsgálata

Külső feltételek, jelforrás, kompatibilitás ellenőrzése

Mérőeszközök használatának megismerése

Multiméter

ESR és kapacitásmérő

Teljesítménymérő

Árammérő lakatfogó

Akkumulátor belsőellenállás mérő

Oszcilloszkóp

Fénymennyiség mérő

Színhőmérséklet mérő

kábel bekötés vizsgáló

Hálózat analizátor

Vezeték nyomvonal kereső eszközök

Teszt eszközök használatának megismerése

BIOS Post kódokat megjelenítő teszt eszközök

BIOS manipuláló teszt kártyák

Készülék alkatrészek mint teszteszközök (Tápegység, videokártya, memória, HDD stb.)

Műterhelés tápegység vizsgálatához

Műterhelés UPS vizsgálatához

Teszt szoftverek megismerése

Mérő szoftverek

Beállító szoftverek

Teszt üzemmódot generáló szoftverek

Tesztábrák monitorhoz, nyomtatóhoz

Számítógépek bontása, összeépítése, rendszerszoftver telepítése

Szerszámok megismerése, használatuk begyakorlása

ESD eszközök használata a munkavégzés során, gyakorlás

PC építése előre összekészített elemekből.

Számítógép tervezése adott célfeladathoz

Hordozható számítógépek szét és összeszerelése,speciális szerszámok használatának begyakorlása

Számítógép hibák és elhárításuk gyakorlata

Asztali számítógépek

Nem indul a gép, hiba kezelése

Tápegység hibák

Külső zárlat

Fogyasztói oldal zárlata (alaplap, HDD, stb.)

Zárlat az alaplapon

Csipogás mint hibaüzenet

Csipogások értelmezése

Tesztkártya használata

BIOS POST kódok elemzése különböző hibaállapotok imitálásakor

Bootolható DVD és Pendrive előállítása.

Bootolás külső referencia eszközről

Szoftveres hibák

Driver hibák

Operációs rendszer hibák

Operációs rendszer hibakereső eszközei

Vírusfertőzés okozta hibák

Adatábrázolási hibák (fragmentáció, telített adattároló)

Hardware hibák kiszűrése

Ellenpróbák a gyanús elemmel

Videokártya hibái

Processzor hibák

Hűtési problémák

Belső adattároló hibái (HDD,SSD stb….)

Szakszerűtlen összeszerelésből adódó hibák

Hordozható számítógépek (notebook) hibái

Szoftverhibák kiszűrése

BIOS reset

Bootolás külső adatforrásról

Operációs rendszer visszaállítása gyári állapotra

Hardware hibák

Szétszerelés fogásai és szerszámai (rejtett fülek és csavarok)

Memória hiba tesztje

Szoftveres teszt

Ellenpróba

Winchester hiba tesztje

Szoftveres teszt

Ellenpróba

Processzor hiba

hűtési hiányosság

processzor meghibásodás

Video vezérlő tesztje

Hűtési hiányosság

Külső és belső (saját) kijelző működtetésének hiányosságai

Kijelző hibái

Ellenőrzés külső kijelzővel

Háttérvilágítás hiánya és hibái

Videokártya és kijelző hibák megkülönböztetése

Optikai meghajtó hibái

Tesztelés referencia lemezekkel

Kiszerelés fogásai

Kézi számítógépek hibái

Szoftverhibák kiszűrése

Reset

Újratelepítés

Firmware frissítése

Hardware hibák

Szétszerelés fogásai és szerszámai (rejtett fülek és csavarok)

Csatlakozók és kábelek cseréje

Akkumulátor cseréje

Kijelző cseréje

Főpanel cseréje

Memória cseréje

Hibák és javítási eljárások dokumentálása

Dokumentálás munkalapokon

IRIS kód használata

Perifériák hibái és elhárításuk

Monitorok

Megfelelő meghajtójel generálása

Táplálási hibák (előlapi jelzőfények értelmezése)

Háttérvilágítás változása, hiánya

Nativ felbontás

pixel és subpixel hibák vizsgálata, kiértékelése

gyártói tűréshatárok értelmezése

Tesztábra elemeinek értelmezése

Projektorok

Megfelelő meghajtójel generálása

Izzó állapot felmérése

Foltok a képen, zavaró vonalazódás a képen

Nyomtatók

Nem aktív a nyomtató

fedelek záródása (érzékelő kapcsolók)

tápellátás ellenőrzése

Kijelző aktív, de nem nyomtat.

Teszt üzemmód aktiválása

Csatolófelület kapcsolatának ellenőrzése

Driver telepítés ellenőrzése

Hálózati cím beállítás ellenőrzése

Tesztoldal nyomtatása és tartalmi értelmezés

Minőségi hibák a nyomtatásban

Rendezetlen tartalom (driverhiba, vagy kommunikációs hiba)

Koszolt a nyomatkép

A hiba ciklikusságának és elhelyezkedésének vizsgálata a hibaforrás feltárása érdekében.

Toner és DRUM ellenőrzése (elhasználtság, kopás)

nyomtatási média ellenőrzése (papírminőség)

Mátrixnyomtatónál fejtávolság és fejmaszk ellenőrzése

Tintasugaras nyomtatónál fejtisztítás

Papír elakadása

Papírtovábbító elemek állapotának ellenőrzése

Akadály elhárítása a papírúton

Média (papírminőség) ellenőrzése

Mátrixnyomtatók setupolása

Kódlap választása

Betűstílus választása

Karaktersűrűség, soremelés beállítása

Kezdő pozíció beállítása

Papír szakszerű be és kifűzése

Multifunkciós készülékek hibái

Szkennelés hibái

Tartalmi hiba a szkennelt képben (kosznyomok)

Nem küldi el a címzettnek vagy nem tárolja le a hálózati mappában

Faxolás hibái

Nem működik a telefonos kapcsolat

bekötés hibája (nem megfelelő portba, nem 2-eres vezetékkel van csatlakoztatva)

kompatibilitási hiba

Szünetmentes áramforrások

Nem aktív a készülék

Biztosítók ellenőrzése

Akkucsatlakozások ellenőrzése

Akku állapot ellenőrzése

Aktív, de nem megfelelően szolgáltat

Teszt üzemmód

Akkumulátorok és csatlakozóinak ellenőrzése

Töltési kör működésének ellenőrzése

Kommunikációs hiba a felügyeleti rendszer felé

Adatbeviteli eszközök

Billentyűzet

Mouse

Lapolvasók

Digitalizáló tábla

Kamera

Hálózati rendszerek hibái és elhárításuk

Egy eszközre korlátozódik a probléma

Csatolókártya fizikai kapcsolatának ellenőrzése

Csatolókártya aktivitásának ellenőrzése

Driver ellenőrzése

IP cím ellenőrzése, korrekciója

Egy hálózati szegmensre kiterjedt probléma

Szerver eszköz elérhető

cím-kiosztás működésének ellenőrzése

Szerver sem érhető el

hibás kapcsolóeszköz behatárolása

szakaszolással

pingeléssel

mérőeszközzel

túlzott adatforgalmat generáló eszköz kiszűrése Szakaszolással, leválasztással

Karbantartási feladatok számítógépes rendszerekben

Személyi számítógépek karbantartási feladatai

Adatkarbantartás (takarítás, rendszerezés, archiválás)

Vírusvédelem vizsgálata, karbantartása

Firmware update

Operációs rendszer update

Hűtési viszonyok ellenőrzése, portalanítás, ventillátorcsere

Külső tisztítás

Nyomtatók

Lézernyomtatók

Kellékanyagok cseréje (végfelhasználó által cserélendő kopó alkatrészek)

Elakadt, beszorult papír eltávolítása

Státuszlap (beállítási adatok) kinyomtatása

Tesztoldal nyomatképének elemzése

Lapfelszedő elemek ellenőrzése, cseréje

Portalanítás a papírúton

Felesleges festékpor eltávolítása

Fényhenger (Drum) koszmentesítése

Lézer optika tisztítása

Fuser takarítása

Mátrixnyomtatók

Festékszalag cseréje

Elakadt beszorult papírmaradványok eltávolítása

Beállítási adatok kinyomtatása

Teszt üzemmód aktiválása

Papírtovábbító elemek beállítása

Fej tisztítása

Fejszán tisztítása, szükség szerinti kenése

Thermo nyomtatók

Papír és transzferszalag befűzése

Elakadt beszorult papírmaradványok eltávolítása

Teszt-üzemmód aktiválása

Beállítási adatok nyomtatása

Beviteli eszközök (billentyűzet, mouse) karbantartása

Tisztítás és lehetséges eszközei (gazdaságosan nem javíthatók)

Megjelenítők karbantartása

Monitorok karbantartása

Projektorok karbantartása (portalanítás, izzócsere)

A lencse szakszerű tisztítása

UPS-ek karbantartása

Szakszerű portalanítás

Terhelhetőség, akkukapacitás ellenőrzése

Akkumulátorok cseréje

Hálózati kapcsolóeszközök

Portalanítás

Firmware update

Kézi számítógépek karbantartása

Szoftver update

Mikrofon, hangszóró nyílások takarítása

Akkumulátor csatlakozás ellenőrzése tesztje

Forrasztás-technológiai ismeretek

Forrasztás-technológiai alapelvek

kézi forrasztás szerszámai, eszközei

egyszerű áramkör összeépítése

HELYI TANTERV

a 31 542 01 Bőrtárgy készítő rész-szakképesítés Hallássérültek Óvodája, Általános Iskolája, Szakiskolája, EGYMI és Kollégiumában történő oktatásához

I. A szakképzés jogi háttere

A speciális kerettanterv

- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény,
- a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény,

valamint

- az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárásrendjéről szóló 150/2012. (VII. 6.) Korm. rendelet,
- az állam által elismert szakképesítések szakmai követelménymoduljairól szóló 217/2012. (VIII. 9.) Korm. rendelet, és
- a 31 542 01 Bőrtárgy készítő rész-szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményeit tartalmazó 27/2012. (VIII. 27.) NGM rendelet alapján készült.

II. A rész-szakképesítés alapadatai

A rész-szakképesítés azonosító száma: 31 542 01

A rész-szakképesítés megnevezése: Bőrtárgy készítő

A szakmacsoport száma és megnevezése: 10. Könnyűipar

Ágazati besorolás száma és megnevezése: XVII. Könnyűipar

Elméleti képzési idő aránya: 30%

Gyakorlati képzési idő aránya: 70%

III. A szakképzésbe történő belépés feltételei

Iskolai előképzettség: alapfokú iskolai végzettség

vagy iskolai előképzettség hiányában

Bemeneti kompetenciák: a képzés megkezdhető a szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményeit kiadó rendelet 3. számú mellékletében a 10. Könnyűipar szakmacsoportra meghatározott kompetenciák birtokában. E kompetenciák megszerezhetőek a szakképzést előkészítő évfolyam keretében is.

Egészségügyi alkalmassági követelmények: szükségesek

Pályaalkalmassági követelmények: -

Az iskolai rendszerű képzésben az összefüggő szakmai gyakorlat időtartama: -

Az első szakképzési évfolyamot követően 70 óra

IV. A szakképzés szervezésének feltételei

Személyi feltételek

A szakmai elméleti és gyakorlati képzésben a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény és a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény előírásainak megfelelő végzettséggel rendelkező pedagógus és egyéb szakember vehet részt.

Ezen túl az oktatás során, gyógypedagógiai asszisztens segítheti az oktató munkáját.

Tárgyi feltételek

A szakmai képzés lebonyolításához szükséges eszközök és felszerelések felsorolását a rész-szakképesítés szakmai és vizsgakövetelménye (SZVK) tartalmazza, melynek további részletei az alábbiak: Nincs.

Ajánlás a szakmai képzés lebonyolításához szükséges további eszközökre és felszerelésekre:

_____

VI. Speciális szakiskolai óraterv OKJ szerinti rész-szakképesítés oktatásához

A rész-szakképesítés képzésének heti és éves szakmai óraszámai:

	9. évfolyam heti óraszám	9. évfolyam éves óraszám (36 héttel)	10. évfolyam heti óraszám	10. évfolyam éves óraszám (35 héttel)
Szakmai elmélet és gyakorlat együtt	**21**	**756+70**	**21**	**735**

1. számú táblázat

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak heti óraszáma évfolyamonként szabadsáv nélkül

Szakmai követelmény-modulok	**Tantárgyak**	**Heti óraszám**				
		9. évfolyam			**10. évfolyam**	
		elméleti	**gyakorlati**	**ögy**	**elméleti**	**gyakorlati**
10256-12 Bőripari anyagok jellemzői, szabás és előkészítő műveletek	Bőripari anyag és áruismeret	3		70	2	
	Szabás, előkészítés	2			2	
	Szabás, előkészítés gyakorlat		7			7
10258-12 Bőrtárgy készítése	Bőrtárgy készítés	2			2	
	Bőrtárgy készítés gyakorlat		7			8
Összes heti elméleti/gyakorlati óraszám		7	14		6	15
Összes heti/ögy óraszám		21		70	21	

Jelmagyarázat: ögy/összefüggő szakmai gyakorlat

A szakmai és vizsgakövetelményben a rész-szakképesítésre meghatározott elmélet/gyakorlat arányának a teljes képzési idő során kell teljesülnie.

A kerettanterv szakmai tartalma - a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény 8.§ (5) bekezdésének megfelelően - a nappali rendszerű oktatásra meghatározott tanulói éves kötelező összes óraszám szakmai elméleti és gyakorlati képzésre rendelkezésre álló részének legalább 90%-át lefedi.

Az időkeret fennmaradó részének (szabadsáv) szakmai tartalmáról a szakképző iskola szakmai programjában kell rendelkezni.

2. számú táblázat

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak és témakörök óraszáma évfolyamonként

Szakmai követelménymodul	**Tantárgyak**/témakörök	**Óraszám**					**Összesen**
		9. évfolyam			**10. évfolyam**		
		elméleti	**gyakorlati**	**ögy**	**elméleti**	**gyakorlati**	
10265-12 Bőripari anyagok jellemzői, szabás és előkészítő műveletek	**Bőripari anyag és áruismeret**	**108**			**70**		**178**
	Természetes bőrök	*40*			*25*		*65*
	Textilek és műbőrök	*22*			*10*		*32*
	Táblás áruk	*16*			*10*		*26*
	Kellékek és segédanyagok	*30*			*25*		*55*
	Szabás, előkészítés	**72**			**70**		**142**
	Szabás gazdaságossága, szabásrendszerek	*18*			*16*		*34*
	Kézi szabás	*12*			*12*		*24*
	Gépi szabás	*14*			*14*		*28*
	Előkészítő műveletek	*28*			*28*		*56*
	Szabás, előkészítés gyakorlat		**252**			**245**	**497**
	Különböző anyagok szabása		*90*			*80*	*170*

	Előkészítő műveletek		*90*			*90*	*180*
	Gépek, berendezések, szerszámok használata		*72*			*75*	*147*
10258-12 Bőrtárgy készítése	**Bőrtárgy készítés**	**72**		**70**	**70**		**142**
	Bőrtárgy előkészítés	*30*			*30*		*60*
	Bőrtárgy készítése, díszítése	*42*			*40*		*82*
	Bőrtárgy készítés gyakorlat		**252**			**280**	**532**
	Bőrtárgy előkészítés		*108*			*136*	*244*
	Bőrtárgy készítés, díszítés		*144*			*144*	*288*
Összes éves elméleti/gyakorlati óraszám:		**252**	**504**		**210**	**525**	**1491**
Összes éves/ögy óraszám:		**756**		**70**	**735**		**1561**
Elméleti óraszámok/aránya		462 / 29,6%					
Gyakorlati óraszámok/aránya		1099 / 70,4%					

Jelmagyarázat: ögy/összefüggő szakmai gyakorlat

A szakmai és vizsgakövetelményben a szakképesítésre meghatározott elmélet/gyakorlat arányának a teljes képzési idő során kell teljesülnie.

A tantárgyakra meghatározott időkeret kötelező érvényű, *a témakörökre kialakított óraszám pedig ajánlás."*

A 10256-12 azonosító számú Bőripari anyagok jellemzői, szabás és előkészítő műveletek megnevezésű szakmai követelménymodul tantárgyai, témakörei

Bőripari anyag- és áruismeret tantárgy **178 óra**

1.1.A tantárgy tanításának célja

A tantárgy tanításának célja a bőripari alap- és kellékanyagok fajtáinak megismertetése a tanulókkal.

Fontos, hogy a diákok anyagismereti alapfogalmakat elsajátítsák, a különböző anyagok előállítási műveleteit megismerjék, az alap- és kellékanyagok felhasználási és minőségi tulajdonságainak megtanulják.

1.2.Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

A tantárgy az adott évfolyamba lépés feltételeiként megjelölt közismereti és szakmai tartalmakra épül.

1.3.Témakörök

1.3.1. Természetes bőrök *65 óra*

A bőrfeldolgozó-iparban felhasznált természetes bőranyagok fajtái (marha-, sertés-, kecske-, juh-, ló-, vad- és egyéb bőrök), általános jellemzői, felhasználása.

A természetes bőranyagok területi felosztása, minőségi jellemzői, hibái.

A nyersbőrök szövettani felépítése, jellemzői.

Nyersbőrhibák.

Nyersbőrök tartósítása, anyagai, minőségi követelményei.

A természetes bőranyagok gyártási folyamata:

- A vizes és meszes műhely műveletei – áztatás, meszezés, húsolás, színelés, hasítás, mésztelenítés -, anyagai, gépei, berendezései, eszközei, minőségi követelményei.

- A cserzés fajtái - növényi, ásványi, zsír-, kombinált- és egyéb cserzés - anyagai, műveletei, gépei, berendezései, eszközei, minőségi követelményei.

- A cserzés utáni mechanikai – víztelenítés, taszítás, szárítás, hasítás, faragás, puhítás, csiszolás – műveletek, gépek, berendezések, eszközök, minőségi követelmények.

- A kikészítés vegyi – zsírozás, színelés, fedőfestés, appretálás stb. - és mechanikai – hengerlés, fényezés, vasalás stb. - műveletei, anyagai, gépei, berendezései, eszközei, minőségi követelményei.

A készbőrök csoportosítása, tulajdonságai, minősítése, hibái.

1.3.2. Textilek- és műbőrök *32 óra*

A bőrfeldolgozó-iparban alkalmazott textilanyagok fajtái.

A bőrfeldolgozó-iparban alkalmazott textilanyagok összetétele, általános jellemzői,

felhasználása.

A textilanyagok alapanyagainak (természetes-, vegyi- és kevert szálas anyagok) ismerete.

A textilanyagok alapanyagainak tulajdonságai, minőségi jellemzői.

A textilanyagok minőségi jellemzői, hibái.

A textilanyagok gyártási folyamata, gépei, berendezései.

A textilanyagok minőségi követelményei:

- Fonal és cérnagyártás (fonás, cérnázás). A cérnák fajtái, jellemzői, hibái.
- Kelmegyártás (szövés, kötés, hurkolás, nemszőtt textíliák készítése). A kelmék fajtái, jellemzői, hibái.
- A textilanyagok kikészítése (előkezelés, színezés, appretálás).

A bőrfeldolgozó-iparban felhasznált műbőrök-, műanyagok fajtái, szerkezeti felépítései, általános jellemzői, felhasználása.

A műbőrök anyagai, gyártási folyamata – paszta készítés, hordozóréteg előkészítése, műanyag fedőréteg felvitele, filmképzés, hűtés, kikészítés, gépei, berendezései, minőségi követelményei.

A különböző műanyagok feldolgozási módszerei (sajtolás, rétegelés, fröccsöntés, extrudálás, kalanderezés, szálhúzás, vákuumformázás, öntés, stb.)

A műbőrök, műanyagok minőségi jellemzői, hibái.

1.3.3. Táblásáruk *26 óra*

A bőrfeldolgozó-iparban alkalmazott - rostműbőrök-, gumi-, és műanyagok-, valamint kartonanyagok - táblás szerkezetű anyagok fajtái, összetétele, általános jellemzői.

A bőrfeldolgozó-iparban alkalmazott táblás áruk felhasználása.

A különböző táblás méretű anyagok alapanyagai, gyártási folyamata, gépei, berendezései, minőségi követelményei:

- Rostműbőrök anyagai, gyártási folyamata, gépei, berendezései, minőségi követelményei.
- Gumianyagok alapanyagai, gyártási folyamata, gépei, berendezései, minőségi követelményei.
- Műanyagok alapanyagai, gyártási folyamata, gépei, berendezései, minőségi követelményei.
- Papír és kartonanyagok alapanyagai, gyártási folyamata (nyersanyag

előkészítés, pépkészítés, lapképzés, kikészítés, kiszerelés), gépei, berendezései, minőségi követelményei.

A táblás méretű anyagok minőségi jellemzői, hibái.

1.3.4. Kellék és segédanyagok *55 óra*

Szemrevételezi a modell, minta alapanyag összetételét.

A bőrfeldolgozó-iparban alkalmazott különböző műanyag-, fém-, papír-, fa-, és gumi kellékek- és segédanyagok fajtái, összetétele, általános jellemzői, felhasználása.

Műanyag díszek, csatok, egyéb alkatrészek, szegők, zsinórok stb. előállítása minőségi jellemzői, hibái.

Fém díszek, csatok, szegecsek, szögek, ringlik, kapcsok, egyéb alkatrészek előállítása minőségi jellemzői, hibái.

Fa díszek, csatok, szögek, egyéb alkatrészek előállítása minőségi jellemzői, hibái.

Gumi segédanyagok, alkatrészek előállítása minőségi jellemzői, hibái.

A ragasztók, és oldószerek fajtái, anyagai.

A ragasztók, és oldószerek általános jellemzői, felhasználása.

A ragasztók, és oldószerek munka-, tűz- és környezetvédelmi előírásai.

A különböző kellék- és segédanyagok gyártása, minőségi jellemzői, hibái.

A kellék- és segédanyagok gyártásánál alkalmazott munka-, tűz- és környezetvédelmi előírások.

1.4.*A képzés helyszíne*

Tanterem

1.5.*A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák*

1.5.1. *A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek*

Sorszám	Alkalmazott oktatási módszer neve	A tanulói tevékenység szervezeti kerete			Alkalmazandó eszközök és felszerelések (SZVK 6. pont lebontása, pontosítása)
		egyéni	csoport	osztály	

1.1	magyarázat			x	-
1.2.	megbeszélés		x		-
1.3.	szemléltetés			x	-
1.4.	projekt		x		-
1.5.	kooperatív tanulás		x		-
1.6.	szimuláció			x	-
1.7.	házi feladat			x	-

1.5.2. *A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák*

Sor-szám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)			Alkalmazandó eszközök és felszerelések (SZVK 6. pont lebontása, pontosítása)
		Egyéni	Csoport-bontás	Osztály-keret	
1.	**Információ feldolgozó tevékenységek**				
1.1.	Olvasott szöveg önálló feldolgozása	x			-
1.2.	Olvasott szöveg feladattal vezetett feldolgozása		x		-
1.3.	Olvasott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel			x	-
1.4.	Információk önálló rendszerezése			x	-
1.5.	Információk feladattal vezetett rendszerezése			x	-
2.	**Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok**				
2.1.	Írásos elemzések készítése		x		-
2.2.	Leírás készítése			x	-

2.3.	Válaszolás írásban mondatszintű kérdésekre			x	-
2.4.	Tesztfeladat megoldása			x	-
5.	**Csoportos munkaformák körében**				
5.1.	Feladattal vezetett kiscsoportos szövegfeldolgozás		x		-
5.2.	Információk rendszerezése mozaikfeladattal		x		-
5.3.	Kiscsoportos szakmai munkavégzés irányítással		x		-
5.4.	Csoportos helyzetgyakorlat		x		-

1.6.A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel – tudás, magatartás és szorgalom értékelése 5-ös skálán (jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1)).

2. Szabás, előkészítés tantárgy 142 óra

2.1. A tantárgy tanításának célja

A tantárgy tanításának célja megismertetni a tanulókkal a különböző anyagok szabásrendszereit, szabási módszereit, és az alkatrészek előkészítési technológiáit, követelményeit.

2.2.Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

A tantárgy az adott évfolyamba lépés feltételeiként megjelölt közismereti és szakmai tartalmakra épül.

2.3.Témakörök

2.3.1. Szabás gazdaságossága, szabásrendszerek *34 óra*

A technológiai paraméterek meghatározása.

A természetes bőranyagok szabásrendszerei: szimmetrikus (kisipari vagy tükrös), váltakozó irányú, paralelogramma, társas szabás. A természetes bőranyagok szabásrendszereinek gazdaságossági, és minőségi követelményei.
Terítékanyagok, táblás szerkezetű anyagok szabásrendszerei: különböző soros elhelyezések, váltakozó-, ferde irányú (szög alatti), szembe fekvő, paralelogramma, társas szabás.
Terítékanyagok, táblás szerkezetű anyagok szabásrendszereinek alkalmazása, gazdaságossági, és minőségi követelményei.
Alkatrész elhelyezési módszerek alkalmazása, az anyagkihasználás mértéke, gazdaságossági hatásai.
A szabástervek elkészítésének eszközei, korszerű számítógépes módszerei.
Az anyag-előirányzat (tiszta felület, hulladék, anyagnorma, paralelogramma felület, optimális manipuláció) meghatározásának, kiszámításának módszerei.
Természetes bőrök anyag-előirányzatának meghatározása.
Terítékanyagok anyag-előirányzatának meghatározása.
Táblás szerkezetű anyagok anyag-előirányzatának meghatározása.
Az anyag-előirányzat meghatározásának, eszközei, korszerű számítógépes módszerei.

2.3.2. Kézi szabás *24 óra*

A kézi szabás módszereinek ismerete.
A kézi szabás szerszámainak ismerete.
A kézi szabás eszközeinek ismerete.
A kézi szabás berendezéseinek (kések, sablonok fajtái, köszörűk, jelölő eszközök, nehezékek) ismerete.
A kézi szabás minőségi követelményei.
A kézi szabás előnyei, hátrányai.

2.3.3. Gépi szabás *28 óra*

A gépi szabás módszerei (kiütő gépes, terítékes, szegőszalag, korszerű szabási módszerek).
A gépi szabás alkalmazása, szerszámai, eszközei, berendezései.
A gépi szabás minőségi követelményei.
A kiütő gépes szabás gépei (lengőfejes, hidas, félautomata, automata kiütő gépek).

A kiütő gépes szabás berendezései, műveletei, munkavédelmi előírásai.
Kiütő-kések, leütés számlálók, anyagtovábbító berendezések ismerete.
A terítékes szabás gépei (terítőgépek, tekercsállványok, áttekercselő berendezések, villamos ollók, anyagadagoló berendezések).
A terítékes szabás műveletei, minőségi követelményei, munkavédelmi előírásai.
A szegőszalag szabás gépei (bőrcsík vágó-, műbőr-, és fóliacsík-vágó gépek, berendezések).
A szegőszalag szabás műveletei, minőségi követelményei, munkavédelmi előírásai.
Szabástervek ismerete.
Hulladékgazdálkodás.
Szabászgépek, kiegészítő berendezések, eszközök ismerete.
Szabászgépek, kiegészítő berendezések, eszközök jellemzői.
A gépi szabás munka-, tűzvédelmi előírásainak ismerete.
A gépi szabás környezetvédelmi előírásai.

2.3.4. Előkészítő műveletek *56 óra*

Az előkészítés műveleteinek (jelölés, vékonyítás, ragasztás, kierősítés, szélfestés) ismerete, gépei, szerszámai, eszközei, berendezései, minőségi követelményei.
A jelölés célja, gépei, berendezései, szerszámai, segédanyagai, műveletei, minőségi követelményei, munkavédelmi előírásai.
A vékonyítás célja, fajtái (szélvékonyítás, teljes felületű vékonyítás), alkalmazása, gépei, berendezései, szerszámai, műveletei, minőségi követelményei, munkavédelmi előírásai.
A ragasztás célja, fajtái (szélkenés, teljes felületű ragasztás, pontragasztás), anyagai, alkalmazása, gépei, berendezései, szerszámai, műveletei, minőségi követelményei, munka-, tűz- és környezetvédelmi előírásai.
Oldószerek fajtái, alkalmazásuk.
A kierősítés célja, fajtái, anyagai, alkalmazása, gépei, berendezései, szerszámai, műveletei, minőségi követelményei.
A szélfestés célja, fajtái, anyagai, alkalmazása, gépei, berendezései, szerszámai, műveletei, minőségi követelményei, munka-, tűz- és környezetvédelmi előírásai.
Az előkészítés gépeinek, kiegészítő berendezéseknek, eszközeinek alkalmazása, jellemzői.

Az előkészítés munka-, tűz- és környezetvédelmi előírása.

2.4.*A képzés helyszíne*

Tanterem

2.5.*A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák*

2.5.1. *A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek*

Sorszám	Alkalmazott oktatási módszer neve	A tanulói tevékenység szervezeti kerete			Alkalmazandó eszközök és felszerelések (SZVK 6. pont lebontása, pontosítása)
		egyéni	csoport	osztály	
1.1	magyarázat			x	-
1.2.	megbeszélés		x		-
1.3.	szemléltetés			x	-
1.4.	projekt		x		-
1.5.	kooperatív tanulás		x		-
1.6.	szimuláció			x	-
1.7.	házi feladat			x	-

2.5.2. *A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák*

Sor-szám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)			Alkalmazandó eszközök és felszerelések (SZVK 6. pont lebontása, pontosítása)
		Egyéni	Csoport-bontás	Osztály-keret	
1.	**Információ feldolgozó tevékenységek**				
1.1.	Olvasott szöveg önálló feldolgozása	x			-

1.2.	Olvasott szöveg feladattal vezetett feldolgozása		x		-
1.3.	Olvasott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel			x	-
1.4.	Információk önálló rendszerezése			x	-
1.5.	Információk feladattal vezetett rendszerezése			x	-
2.	**Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok**				
2.1.	Írásos elemzések készítése		x		-
2.2.	Leírás készítése			x	-
2.3.	Válaszolás írásban mondatszintű kérdésekre			x	-
2.4.	Tesztfeladat megoldása			x	-
5.	**Csoportos munkaformák körében**				
5.1.	Feladattal vezetett kiscsoportos szövegfeldolgozás		x		-
5.2.	Információk rendszerezése mozaikfeladattal		x		-
5.3.	Kiscsoportos szakmai munkavégzés irányítással		x		-
5.4.	Csoportos helyzetgyakorlat		x		-

2.6.A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel – tudás, magatartás és szorgalom értékelése 5-ös skálán (jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1)).

3. Szabás, előkészítés gyakorlat tantárgy **497 óra**

3.1.A tantárgy tanításának célja

Megismertetni és elsajátíttatni a tanulókkal a különböző anyagok szabásrendszereinek, szabási módszereinek és az alkatrészek előkészítési technológiáinak gyakorlati kivitelezését.

3.2.Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

A tantárgy az adott évfolyamba lépés feltételeiként megjelölt közismereti és szakmai tartalmakra épül.

3.3.Témakörök

3.3.1. Különböző anyagok szabása *170 óra*

A szabandó anyagok kiválasztása műszaki dokumentáció alapján.

A kiszabott alkatrészek ellenőrzése.

A természetes bőranyagok kézi szabásának elsajátítása, a gazdaságossági és a minőségi követelmények betartása.

A természetes bőranyagok gépi szabási műveleteinek elsajátítása, a gazdaságossági és a minőségi követelmények betartásával.

Terítékanyagok- textil, műbőr, fóliaműbőr - gépi szabási műveleteinek elsajátítása, minőségi követelmények betartásával.

Táblás szerkezetű anyagok gépi szabási műveleteinek elsajátítása, minőségi követelmények betartásával.

A szegőszalag szabás gépi szabási műveleteinek elsajátítása, minőségi követelmények betartása.

Alkatrészek szabásrendszereinek alkalmazása, gazdaságos elhelyezés, hulladékgazdálkodás.

A szabászat gépeinek, kiegészítő berendezéseknek, eszközeinek, szerszámainak szakszerű alkalmazása, beállítása, kezelése.

Alkatrészek összeválogatása, tétel összeállítása.

Önálló szabászati feladatok gyakorlati kivitelezése, műszaki dokumentáció alapján.

A szabászat munka-, tűz- és környezetvédelmi előírásainak betartása.

3.3.2. Előkészítő műveletek *180 óra*

Az előkészítés műveleteinek (jelölés, vékonyítás, ragasztás, kierősítés, szélfestés) gyakorlati elsajátítása.

A jelölési műveletek gyakorlati kivitelezésének elsajátítása a minőségi követelmények, és a munkavédelmi előírások betartásával.

A különböző vékonyítási műveletek elsajátítása a minőségi követelmények, és a munkavédelmi előírások betartásával.

A ragasztási műveletek (szélkenés, teljes felületű ragasztás, pontragasztás), gyakorlata a minőségi követelmények, a munka-, tűz- és környezetvédelmi előírások betartása.

A kierősítési műveletek gyakorlati kivitelezésének elsajátítása a minőségi követelmények, és a munkavédelmi előírások betartásával.

A szélfestés műveleteinek gyakorlati elsajátítása a minőségi követelmények, a munka-, tűz- és környezetvédelmi előírások betartása.

Az előkészítési műveletek önálló kivitelezése adott modellek műszaki dokumentációja alapján.

Az előkészítés munka-, tűz- és környezetvédelmi előírásainak betartása.

3.3.3. Gépek, berendezések, szerszámok használata *147 óra*

A szabászat, az előkészítés gépeinek, kiegészítő berendezéseinek, eszközeinek, szerszámainak szakszerű alkalmazása, beállítása, kezelése.

A kézi szabás szerszámainak, eszközeinek, berendezéseinek szakszerű használata, kezelése.

A kézi szabás szerszámainak, eszközeinek, berendezéseinek összeállítása önállóan egy adott modell alkatrészeinek kiszabásához.

A gépi szabási módszerek gyakorlati alkalmazása (kiütő gépes, terítékes, szegőszalag, korszerű automata berendezések) gépek, berendezések, eszközök szakszerű használata, a kezelési műveletek begyakorlása.

Egy meghatározott modell alkatrészeinek gépi szabásához a gépigény összeállítása önállóan.

Az előkészítő műveletek (jelölés, vékonyítás, ragasztás, kierősítés, szélfestés) gépeinek, szerszámainak, eszközeinek, kiegészítő berendezéseinek szakszerű alkalmazása, a minőségi, a munka-, a tűz- és a környezetvédelmi előírások követelmények betartásával.

Gép-, szerszám-, eszköz-, és kiegészítő berendezések meghatározása önállóan egy adott termék előkészítési műveleteihez.

3.4.*A képzés helyszíne*

Tanműhely

3.5.*A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák*

3.5.1. *A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek*

Sorszám	Alkalmazott oktatási módszer neve	A tanulói tevékenység szervezeti kerete			Alkalmazandó eszközök és felszerelések (SZVK 6. pont lebontása, pontosítása)
		egyéni	csoport	osztály	
1.1	magyarázat			x	-
1.2.	elbeszélés			x	-
1.3.	megbeszélés			x	-
1.4.	szemléltetés			x	-
1.5.	kooperatív tanulás		x		-
1.6.	szimuláció			x	-
1.7.	házi feladat			x	-

3.5.2. *A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák*

Sor-szám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)			Alkalmazandó eszközök és felszerelések (SZVK 6. pont lebontása, pontosítása)
		Egyéni	Csoport-bontás	Osztály-keret	
1.	**Információ feldolgozó tevékenységek**				
1.1.	Olvasott szöveg önálló feldolgozása	x			-
1.2.	Olvasott szöveg feladattal vezetett feldolgozása			x	-
1.3.	Olvasott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel			x	-
1.4.	Információk önálló rendszerezése			x	-

1.5.	Információk feladattal vezetett rendszerezése			x	-
2.	**Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok**				
2.1.	Írásos elemzések készítése			x	-
2.2.	Leírás készítése			x	-
2.3.	Válaszolás írásban mondatszintű kérdésekre			x	-
2.4.	Tesztfeladat megoldása			x	-
2.5.	Tapasztalatok utólagos ismertetése szóban			x	-
2.6.	Tapasztalatok helyszíni ismertetése szóban			x	-
4.	**Komplex információk körében**				
4.1.	Esetleírás készítése			x	-
4.2.	Elemzés készítése tapasztalatokról			x	-
4.3.	Jegyzetkészítés eseményről kérdéssor alapján			x	-
4..4.	Esemény helyszíni értékelése szóban felkészülés után			x	-
5.	**Csoportos munkaformák körében**				
5.1.	Feladattal vezetett kiscsoportos szövegfeldolgozás		x		-
5.2.	Információk rendszerezése mozaikfeladattal			x	-
5.3.	Kiscsoportos szakmai munkavégzés irányítással		x		-
5.4.	Csoportos helyzetgyakorlat		x		-
6.	**Gyakorlati munkavégzés körében**				

6.1.	Árutermelő szakmai munkatevékenység			x	Munkaasztal, szabászgép, gépi szabászkések, kézi szabászkés, szélvékonyító gép, hasító gép
6.2.	Műveletek gyakorlása			x	Köszörűgép, munkaasztal
6.3.	Munkamegfigyelés adott szempontok alapján			x	-
7.	**Üzemeltetési tevékenységek körében**				
7.1.	Géprendszer megfigyelése adott szempontok alapján			x	-
7.2.	Feladattal vezetett szerkezetelemzés			x	-
7.3.	Üzemelési hibák szimulálása és megfigyelése			x	-

3.6.A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel – tudás, magatartás és szorgalom értékelése 5-ös skálán (jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1)).

A 10258-12 azonosító számú Bőrtárgy készítése megnevezésű szakmai követelménymodul tantárgyai, témakörei

Bőrtárgy készítés tantárgy **142 óra**

4.1. A tantárgy tanításának célja

Elméleti ismeretek nyújtása a különböző bőrtárgyak összeállítási műveleteinek végrehajtásához. A szabási (szakmai specialitásainak), az előkészítési, a díszítési, az összeállítási és a kikészítési módok elméleti fogalmainak, technológiáinak elsajátítása. A különböző bőrtárgyak típusainak megismerése, szerkezeti, technológiai különbségeinek elsajátítása. A termékek elkészítésénél alkalmazott munka-, tűz- és környezetvédelmi előírások elsajátítása.

4.2.Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

A tantárgy az adott évfolyamba lépés feltételeiként megjelölt közismereti és szakmai tartalmakra épül.

4.3.Témakörök

4.3.1. Bőrtárgy előkészítés *60 óra*

A bőrtárgyak fajtái, funkciói.

A bőrtárgyak tervezése, mintaszerkesztése.

A különböző bőrtárgyak szerkezete, anyagai, kellékei.

A bőrtárgyak alkatrészeinek szabási módszerei, minőségi követelményei.

Kézi szabás módszerei, eszközei, szerszámai, követelményei.

Gépi szabás módszerei, gépei, eszközei, szerszámai, követelményei.

A bőrtárgyak előkészítési műveletei.,

Vékonyítási módok, alkalmazásuk, eszközeik, szerszámaik, gépeik, követelményeik.

Jelölések alkalmazása, eszközei, szerszámai, gépei, követelményei.

Ragasztások-, ragasztóanyagok fajtái, kivitelezése, eszközei, szerszámai, gépei, követelményei.

Széleldolgozások fajtái, alkalmazásuk.

Csiszolások, szélfestések, műveletei, eszközei, szerszámai, gépei, követelményei.

Behajtások fajtái, műveletei, eszközei, szerszámai, gépei, követelményei.

Szegések fajtái, műveletei, eszközei, szerszámai, gépei, minőségi követelményei.

Szélezés, eszközei, szerszámai, gépei, minőségi követelményei.

A bőrtárgyak szabásánál, előkészítésénél alkalmazott munka-, tűz- és környezetvédelmi előírások.

4.3.2. Bőrtárgy készítése, díszítése *82 óra*

A bőrtárgyak díszítési módjai, alkalmazásuk.

Lyukasztások, perforációk alkalmazása, eszközei, szerszámai, gépei, követelményei

Fűzések fajtái, alkalmazása, anyagai, követelményei.

Fonások fajtái, alkalmazása, műveletei, anyagai, követelményei.

A rátétes díszítések lehetőségei, kivitelezése, követelményei.

A domborítások alkalmazása, anyagai, követelményei.

A szélfestés alkalmazása, anyagai eszközei, szerszámai, gépei, követelményei.

A szélégetés alkalmazása, eszközei, szerszámai, gépei, követelményei,

A szegéses díszítések alkalmazása, anyagai, gépei, követelményei.

Egyéb – festések, hímzések, gyöngyök, kellékek stb. - díszítési módok alkalmazása, kivitelezése, követelményei

A funkciónak megfelelő díszítések alkalmazásának ismerete.

A különböző díszítések műveletei, technológiai megoldásai, követelményei.

A bőrtárgyak díszítésénél használatos gépek, berendezések, eszközök, szerszámok munka-, tűz- és környezetvédelmi előírásai.

A különböző bőrtárgyak (apróáruk, tartók, tokok, táskák, dísztárgyak, ékszerek, öltözék kiegészítők stb.) összeszerelési módjai, követelményei.

Bőrtárgyak készítésének technológiai folyamata, követelményei.

A bőrtárgyak kikészítési technológiái, műveletei, követelményei.

Különböző apróáruk – pénztárcák, levéltárcák – készítésének ismerete.

Öltözék-kiegészítők – övek, szíjak – készítésének ismerete.

Bőr ékszerek – karkötők, nyakláncok, medálok – készítésének ismerete.

Bőrből készült egyszerű dísztárgyak – dobozok, mappák – készítésének ismerete.

Tartók, tokok, táskák készítésének ismerete.

A bőrtárgyak gyártásánál használatos gépek, berendezések, eszközök, szerszámok ismerete.

A munka-, tűz- és környezetvédelmi előírások ismerete.

4.4.*A képzés helyszíne*

Tanterem

4.5.*A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák*

4.5.1. *A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek*

Sorszám	Alkalmazott oktatási módszer neve	A tanulói tevékenység szervezeti kerete			Alkalmazandó eszközök és felszerelések (SZVK 6. pont lebontása, pontosítása)
		egyéni	csoport	osztály	
1.1	magyarázat			x	-
1.2.	elbeszélés	x			-
1.3.	megbeszélés		x		-
1.4.	szemléltetés			x	-
1.5.	projekt		x		-
1.6.	kooperatív tanulás		x		-
1.7.	szimuláció			x	-
1.8.	házi feladat			x	-

4.5.2. *A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák*

Sor-szám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)			Alkalmazandó eszközök és felszerelések (SZVK 6. pont lebontása, pontosítása)
		Egyéni	Csoport-bontás	Osztály-keret	
1.	**Információ feldolgozó tevékenységek**				

1.1.	Olvasott szöveg önálló feldolgozása	x			-
1.2.	Olvasott szöveg feladattal vezetett feldolgozása		x		-
1.3.	Olvasott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel			x	-
1.4.	Információk önálló rendszerezése			x	-
1.5.	Információk feladattal vezetett rendszerezése			x	-
2.	**Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok**				
2.1.	Írásos elemzések készítése		x		-
2.2.	Leírás készítése			x	-
2.3.	Válaszolás írásban mondatszintű kérdésekre			x	-
2.4.	Tesztfeladat megoldása			x	-
5.	**Csoportos munkaformák körében**				
5.1.	Feladattal vezetett kiscsoportos szövegfeldolgozás		x		-
5.2.	Információk rendszerezése mozaikfeladattal		x		-
5.3.	Kiscsoportos szakmai munkavégzés irányítással		x		-
5.4.	Csoportos helyzetgyakorlat		x		-

4.6.A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel – tudás, magatartás és szorgalom értékelése 5-ös skálán (jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1)).

5. Bőrtárgy készítés gyakorlat tantárgy 532 óra

5.1.A tantárgy tanításának célja

Különböző bőrtárgyak tervezési -, szabási-, előkészítési-, díszítési, összeállítási-, és kikészítési, műveleteinek gyakorlati elsajátítása.

Bőrtárgyak elkészítése műszaki dokumentáció alapján.

A bőrtárgyak elkészítésénél alkalmazott gépek, berendezések, eszközök, szerszámok szakszerű használata, beállítása.

A munka-, tűz- és környezetvédelmi előírások alkalmazása.

5.2.Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

A tantárgy az adott évfolyamba lépés feltételeiként megjelölt közismereti és szakmai tartalmakra épül.

5.3.Témakörök

5.3.1. Bőrtárgy előkészítés *244 óra*

A bőrtárgyak tervezési, mintaszerkesztési feladatainak gyakorlati elsajátítása, követelményei.

A bőrtárgyak alkatrész-szabási módszereinek gyakorlata, minőségi, gazdaságossági követelményei.

A kézi szabás elsajátítása, eszközei, szerszámai, minőségi követelményei.

A gépi szabás módszereinek gyakorlata, gépei, eszközei, szerszámai, követelményei.

Szabászgépek beállítása, kezelése.

Különböző bőrtárgyak szabása műszaki dokumentáció szerint.

A bőrtárgyak előkészítési műveleteinek gyakorlata.

Vékonyítási módok gyakorlása, eszközeik, szerszámaik, gépeik, kezelése, követelményeik.

Jelölések alkalmazása, követelményei, eszközeik, szerszámaik, gépeik, kezelése.

Ragasztások gyakorlati kivitelezése, követelményei, anyagainak megismerése, eszközeinek, szerszámainak, gépeinek kezelése.

Széleldolgozások elsajátítása, gyakorlati alkalmazásuk.

Csiszolások, szélfestések, műveleteinek gyakorlata, követelményei, eszközeinek, szerszámainak, gépeinek kezelése.

Behajtási műveletek gyakorlata, követelményei, eszközeinek, szerszámainak,

gépeinek alkalmazása, kezelése.

Szegési műveletek gyakorlata, követelményei, eszközeinek, szerszámainak, gépeinek alkalmazása, kezelése.

A szélezés gyakorlata, minőségi követelményei eszközeinek, szerszámainak, gépeinek alkalmazása, kezelése.

A bőrtárgyak szabásánál, előkészítésénél alkalmazott munka-, tűz- és környezetvédelmi előírások betartása.

5.3.2. Bőrtárgy készítés, díszítés *288 óra*

A bőrtárgyak díszítési módjainak gyakorlata.

Lyukasztások, perforációk gyakorlati kivitelezése, alkalmazása, követelményei eszközeinek, szerszámainak, gépeinek használata.

Különböző fűzések, fonások gyakorlása, alkalmazása, anyagainak kiválasztása, minőségi követelményei, szerszámainak használata.

A rátétes díszítések, domborítások gyakorlati kivitelezése, alkalmazása, anyagainak kiválasztása, minőségi követelményei.

A szélfestés, szélégetés gyakorlati kivitelezése, alkalmazása, minőségi követelményei, anyagainak, eszközeinek, szerszámainak, gépeinek kiválasztása.

A szegések gyakorlati alkalmazása, anyagai, minőségi követelményei, gépeinek használata.

Egyéb – festések, hímzések, gyöngyök, kellékek stb. - díszítési módok gyakorlati műveletei, kivitelezésük, minőségi követelményei.

A funkciónak megfelelő díszítések kiválasztása, gyakorlati alkalmazása.

Különböző bőrtárgyak díszítési műveleteinek gyakorlása, technológiai kivitelezése, követelményei.

A bőrtárgyak díszítésénél használatos gépek, berendezések, eszközök, szerszámok munka-, tűz- és környezetvédelmi előírásainak betartása.

A különböző bőrtárgyak összeszerelési módjainak gyakorlása, minőségi követelményei,

Bőrtárgyak készítésének technológiai folyamata, műszaki dokumentációk értelmezése, készítése.

Különböző apróáruk – pénztárcák, levéltárcák stb. – elkészítése, technológiai változatok elsajátítása.

Öltözék-kiegészítők – övek, szíjak stb. - elkészítése.

Bőr ékszerek – karkötők, nyakláncok, medálok stb. – gyakorlati kivitelezése.

Bőrből készült egyszerű dísztárgyak – dobozok, mappák stb. – elkészítése.

Különböző tartók, tokok, táskák elkészítése, technológiai változatok elsajátítása.

A különböző anyagból készített bőrtárgyak kikészítési technológiáinak gyakorlása, minőségi követelményei,

A bőrtárgyak gyártásánál használatos gépek, berendezések, eszközök, szerszámok kezelése, beállítása.

A munka-, tűz- és környezetvédelmi előírások betartása a bőrtárgyak készítése során.

5.4.*A képzés helyszíne*

Tanműhely

5.5.*A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák*

5.5.1. *A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek*

Sorszám	Alkalmazott oktatási módszer neve	A tanulói tevékenység szervezeti kerete			Alkalmazandó eszközök és felszerelések (SZVK 6. pont lebontása, pontosítása)
		egyéni	csoport	osztály	
1.1	magyarázat			x	-
1.2.	elbeszélés			x	-
1.3.	megbeszélés			x	-
1.4.	szemléltetés			x	-
1.5.	kooperatív tanulás		x		-
1.6.	szimuláció			x	-
1.7.	házi feladat			x	-

5.5.2. *A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák*

Sor-szám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)			Alkalmazandó eszközök és felszerelések (SZVK 6. pont lebontása, pontosítása)
		Egyéni	Csoport-bontás	Osztály-keret	
1.	**Információ feldolgozó tevékenységek**				
1.1.	Olvasott szöveg önálló feldolgozása	x			-
1.2.	Olvasott szöveg feladattal vezetett feldolgozása			x	-
1.3.	Olvasott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel			x	-

1.4.	Információk önálló rendszerezése			x	-
1.5.	Információk feladattal vezetett rendszerezése			x	-
2.	**Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok**				
2.1.	Írásos elemzések készítése			x	-
2.2.	Leírás készítése			x	-
2.3.	Válaszolás írásban mondatszintű kérdésekre			x	-
2.4.	Tesztfeladat megoldása			x	-
2.5.	Tapasztalatok utólagos ismertetése szóban			x	-
2.6.	Tapasztalatok helyszíni ismertetése szóban			x	-
4.	**Komplex információk körében**				
4.1.	Esetleírás készítése			x	-
4.2.	Elemzés készítése tapasztalatokról			x	-
4.3.	Jegyzetkészítés eseményről kérdéssor alapján			x	-
4..4.	Esemény helyszíni értékelése szóban felkészülés után			x	-
5.	**Csoportos munkaformák körében**				
5.1.	Feladattal vezetett kiscsoportos szövegfeldolgozás		x		-
5.2.	Információk rendszerezése mozaikfeladattal			x	-
5.3.	Kiscsoportos szakmai munkavégzés irányítással		x		-
5.4.	Csoportos helyzetgyakorlat		x		-

6.	**Gyakorlati munkavégzés körében**				
6.1.	Árutermelő szakmai munkatevékenység			x	
6.2.	Műveletek gyakorlása			x	
6.3.	Munkamegfigyelés adott szempontok alapján			x	-
7.	**Üzemeltetési tevékenységek körében**				
7.1.	Géprendszer megfigyelése adott szempontok alapján			x	-
7.2.	Feladattal vezetett szerkezetelemzés			x	-
7.3.	Üzemelési hibák szimulálása és megfigyelése			x	

5.6.A tantárgy értékelésének módja

6. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel – tudás, magatartás és szorgalom értékelése 5-ös skálán (jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1)).

Összefüggő szakmai gyakorlat

OKJ szerinti rész-szakképesítés oktatásához

9. évfolyamot követően 70 óra

Az összefüggő nyári gyakorlat egészére vonatkozik a meghatározott óraszám, amelynek keretében az összes felsorolt elemet kötelezően oktatni kell az óraszámok részletezése nélkül, a tanulók egyéni kompetenciafejlesztése érdekében.

Szakmai követelménymodulok	**Tantárgyak**/Témakörök
10256-12 **Bőripari anyagok jellemzői, szabás és előkészítő műveletek**	**Szabás, előkészítés gyakorlat**
	Különböző anyagok szabása
10258-12 **Bőrtárgy készítése**	**Bőrtárgy készítés gyakorlat**
	Bőrtárgy előkészítés
	Bőrtárgy készítés, díszítés

10256-12 Bőripari anyagok jellemzői, szabás és előkészítő műveletek

A 9. évfolyamot követően:

Szabás, előkészítés gyakorlat tantárgy

Témakörök

Különböző anyagok szabása

A természetes bőranyagok kézi szabásának elsajátítása, a gazdaságossági és a minőségi követelmények betartása.

A természetes bőranyagok gépi szabási műveleteinek elsajátítása, a gazdaságossági és a minőségi követelmények betartásával.

A szabászat gépeinek, kiegészítő berendezéseknek, eszközeinek, szerszámainak szakszerű alkalmazása, beállítása, kezelése.

Alkatrészek szabásrendszereinek alkalmazása, gazdaságos elhelyezés, hulladékgazdálkodás.

10258-12 Bőrtárgy készítése

A 9. évfolyamot követően:

Bőrtárgy készítés gyakorlat tantárgy

Témakörök

Bőrtárgy előkészítés

A bőrtárgyak tervezési, mintaszerkesztési feladatainak gyakorlati elsajátítása, követelményei.

Különböző bőrtárgyak szabása műszaki dokumentáció szerint.

A bőrtárgyak előkészítési műveleteinek gyakorlata.

Vékonyítási módok gyakorlása, eszközeik, szerszámaik, gépeik, kezelése, követelményeik.

Jelölések alkalmazása, követelményei, eszközeik, szerszámaik, gépeik, kezelése.

Ragasztások gyakorlati kivitelezése, követelményei, anyagainak megismerése, eszközeinek, szerszámainak, gépeinek kezelése.

Széleldolgozások elsajátítása, gyakorlati alkalmazásuk.

Szegési műveletek gyakorlata, követelményei, eszközeinek, szerszámainak, gépeinek alkalmazása, kezelése.

Behajtási műveletek gyakorlata, követelményei, eszközeinek, szerszámainak, gépeinek alkalmazása, kezelése.

Csiszolások, szélfestések, műveleteinek gyakorlata, követelményei, eszközeinek, szerszámainak, gépeinek kezelése.

Bőrtárgy készítés, díszítés

Lyukasztások, perforációk gyakorlati kivitelezése, alkalmazása, követelményei eszközeinek, szerszámainak, gépeinek használata.

A szélfestés, szélégetés gyakorlati kivitelezése, alkalmazása, minőségi követelményei, anyagainak, eszközeinek, szerszámainak, gépeinek kiválasztása.

Egyéb – festések, hímzések, gyöngyök, kellékek stb. - díszítési módok gyakorlati műveletei, kivitelezésük, minőségi követelményei.

Szakiskolai helyi tanterv

Kerettanterv megnevezése

Szakiskolánkban a következő kerettanterveket adaptáltuk diákjaink összetétele és egyéni szükséglete alapján:

- 22/2016. (VIII.25.) EMMI rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet módosításáról, 8. Melléklet
- 30/2016. (VIII.31.) NGM rendelet a szakképzési kerettantervekről, speciális kerettantervek
- a Nat2020. dokumentumhoz kapcsolódó - Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskola kötelező 9/E előkészítő évfolyamának kerettanterve; Két évfolyamos szakiskolai oktatás, képzés szakmai kerettantervei; Irányelvek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához;

Szakiskolai óratervi háló 2023 szeptembertől		**Bőrtárgy készítő**	**Számítógépes Adatrögzítő**	**Számítógépes Adatrögzítő**	**Számítógép-szerelő, karbantartó (kifutó)**
Tantárgy	**9.E.**	**10.**	**9.**	**10.**	**12.**
Szakmai elmélet	**-**	**6**	**8**	**8**	**8**
Szakmai gyakorlat	**-**	**15**	**13**	**13**	**13**
Szabad szakmai órakeret (Jogi és váll.ism.,Munk.váll.ismeretek)	**-**	**2**	**-**	**-**	**-**
Angol	**-**	**-**	**2**	**2**	**-**
Összesen:	**0**	**23**	**23**	**23**	**21**
Közismereti órák:					
Magyar nyelv és irodalom	**5**	**1+2rehab**	**1+2rehab**	**1+2rehab**	**3**
Idegen nyelv	**2**	**-**	**-**	**-**	**1**
Matematika	**5**	**2**	**2**	**2**	**1**
Természetismeret	**3**	**-**	**-**	**-**	**-**
Társadalomismeret	**-**	**1**	**1**	**1**	**1**
Állampolgári ismeretek	**1+1**	**-**	**-**	**-**	**-**
Vizuális kultúra	**2**	**-**	**-**	**-**	**-**
Digitális kultúra	**2+1**	**1**	**1**	**1**	**-**

Pályaorientáció	**1+1**	**-**	**-**	**-**	**-**
Szakmai alapozó ismeretek	**4**	**-**	**-**	**-**	
Testnevelés és sport	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**
Osztályfőnöki óra	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**
Összesen:	**31**	**10**	**10**	**10**	**12**
Szabadon terv. közism. óra	**3**	**1**	**1**	**1**	
Mindösszesen:	**34**	**11**	**11**	**11**	**12**

Számítógépes adatrögzítő szakma

Képzési szerkezet:

		9. évfolyam heti óraszám (36 hét)	Összefüggő (nyári) gyakorlat (2 hét)	10. évfolyam heti óraszám (35 hét)
Közismeret				
	Kötött órák	10	-	10
	Szabadon felhasználható órakeret	1	-	1
	Összesen	*11*	-	*11*
Szakmai elmélet és gyakorlat				
	Kötött órák	21	70	21
	Szabadon felhasználható órakeret	2	-	2
	Összesen	*23*	*70*	*23*
Mindösszesen (teljes képzés ideje)		***heti: 34***	**70**	***heti: 34***

(Az oktatásra, képzésre fordítható szakmai órák száma összesen: 1703 óra nyári összefüggő szakmai gyakorlattal és a szakmai szabad sávval együtt)

Közismereti órák

Műveltségi terület	**Tantárgy neve**	**9. évf. (átlag heti óraszám)**	**10. évf. (átlag heti óraszám)**
Magyar nyelv és irodalom	**Magyar nyelv és irodalom**	1 + 2 rehab.	1 + 2 rehab.
Matematika	**Matematika**	2	2
Ember és társadalom	**Társadalomismeret (szab.felhaszn.órakeret)**	1	1
Testnevelés és sport	**Testnevelés és sport**	5	5
	Digitális kultúra	1	1
	Osztályfőnöki	1	1
Közismeret összesen		**11 (10+1) +2 rehab.**	**11 (10+1) +2 rehab.**
Szakmai elmélet és gyakorlat együtt		*21*	*21*
További szabad szakmai időkeret (szabad sáv) ***[Angol]***		*2*	*2*
Összefüggő szakmai gyakorlat		*70*	

9. és 10. évfolyamon a rehabilitációs órakeretből 2-2 órát anyanyelvi fejlesztésre fordítunk. Az anyanyelvi fejlesztési órák frontális formában kapcsolódnak a Magyar nyelv és irodalom tantárgy tananyagának elsajátításához, mely a diákok differenciált képesség-struktúrája és eltérő nyelvi, illetve kommunikációs csatornája és szintje miatt indokolt.

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak heti óraszáma

évfolyamonként, szabadsáv nélkül

Szakmai követelmény-modulok	**Tantárgyak**	**Heti óraszám**				
		9. évfolyam			**10. évfolyam**	
		elméleti	**gyakorlati**	**ögy***	**elméleti**	**gyakorlati**
12082-16 Gépírás és irodai alkalmazások	Gépírás és levelezési gyakorlat		8	70		7
	Irodai alkalmazások gyakorlata		5			6
12084-16 Üzleti kommunikáció és protokoll	Kommunikáció a titkári munkában	8			8	
Összes heti elméleti/gyakorlati óraszám		8	13		8	13
Összes heti/ögy óraszám		21		70	21	

*Jelmagyarázat: ögy/összefüggő szakmai gyakorlat

HELYI TANTERVEK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM
9–10. évfolyam

Az olvasási, a szövegértési és a kommunikációs készségek, képességek fejlesztése döntő szerepet játszik a társadalmi beilleszkedésben és sikerességben, ezért kitüntetett szerepet játszik a szakiskola közismereti programjában. A társadalmilag elfogadott kommunikációs formák, viselkedésminták megismerése és használati módjuk elsajátítása nagyrészt e tantárgy keretei között zajlik. A tantárgy tanításának alapvető célja a biztos alapkészségek kialakítása:, a helyesírás, az olvasás és a kommunikáció..

A kerettanterv épít a diákok életében is egyre nagyobb szerepet betöltő digitális és vizuális kultúrára (fotó, film, digitális tartalmak stb.), illetve a média pozitív és negatív jelenségeinek értelmezésére is. A fiatalok sokszor könnyebben jutnak el a virtuális világ és vizualitás felől a szövegekhez, mint fordítva. A most szakiskolába kerülő fiatalok már a Z generáció tagjai, akik a digitális világba születtek, teljes természetességgel használják a digitális eszközöket, szabadidejükben a világhálón élnek, sokkal nehezebben illeszkednek be szűk, valóságos környezetükbe. A kerettantervnek és a hozzá kapcsolódó közismereti programnak ezt figyelembe kell vennie. Ugyanakkor a média működésének, illetve a manipuláció hatásmechanizmusainak megértése is nagyon fontos cél.

A magyar nyelv és irodalom műveltségterület a kitüntetett szerepet játszik, mert az alapvető kulcskompetenciák közül többnek a fejlesztésében is jelentős helye van: az anyanyelvi és a kulturális kompetencia fejlesztésében elsőrendűen, ezen kívül a tanulási képességek fejlesztésében, a szociális és állampolgári kompetencia erősítésében, sőt a digitális kompetencia fejlesztésében is. Az általános iskolát végzett tanulók jó része az alapvető kompetenciák hiányával érkezik a szakiskolába, tehát egy alapos mérés után fokozatos, egyénre szabott fejlesztésben kell részesülniük. Az általános iskolából hozott hiányok csökkentése mellett tovább kell fejleszteni kommunikációs és szövegértési/szövegalkotási képességeiket. A Nat-ban is megfogalmazott nevelési célok tekintetében elsőrendű szerepe van a műveltségterületnek abban, hogy a tanulók önismerete, erkölcsi magatartása, felelősségvállalása, jövője, szakmai pályája iránti elkötelezettsége megfelelően alakuljon. Ezt a fejlesztést a 9. évfolyamon tervszerűen kell elkezdeni, hogy mire a tanulók elhagyják a szakiskolát, és munkába állnak, felelősségteljes állampolgárokká, a társadalom hasznos tagjaivá váljanak.

Tanulóink súlyos fokban – siket – és kevésbé súlyosan, közepes fokban hallássérült – nagyothalló – gyermekek, akik hallásvesztesége a főbb beszédfrekvenciákon oly mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek. A halláskárosodás miatt teljesen elmarad vagy erősen sérül a beszéd és a nyelvi kompetencia. Korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás is, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége. A siket diszfáziás tanulók számára egyéni lehetőség a jelnyelv használata a kommunikáció során, ennek fejlesztése alapvető feladat.

Hallássérült tanulóinknál elsődleges az írott kommunikációs forma fejlesztése is, mellyel megfelelő beszédkészség megléte nélkül is képesek lesznek a halló társadalomba való beilleszkedésre, kommunikációra, információszerzésre.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésére-oktatására a Nat által meghatározott irányelvek alapján a nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva, az alábbiakat figyelembe véve kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb idősávokat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékossággal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíttetni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar jelnyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába.

Kapcsolódó kompetenciák

A tanulás kompetenciái

A tanulót támogatni kell abban, hogy megtalálja saját érdeklődési körét, hogy minél több tanulási technikát megismerjen, és ezek alapján képessé váljon majd saját tanulási stratégia kialakítására. Segíteni kell a tanulót abban, hogy lehetősége legyen a tanuláshoz való pozitív viszony kialakítására.

A kommunikációs kompetenciák

Az anyanyelv elsajátíttatása során alapvetően fontos a megfelelő nyelvi csatorna kiválasztása az egyéni sajátosságok figyelembevételével. A hallási észlelés, a figyelem, az emlékezet fokozott fejlesztése mellett a célokat a tanulók szükségletei határozzák meg. A sikeres

kommunikáció érdekében szükség van a nagyobb időkeretre, a folyamatos gyakorlásra, a játékos helyzetekben történő megvalósításra, a helyzetgyakorlatokra. Törekedni kell a digitális technológia kínálta eszközök, lehetőségek kommunikációs célú alkalmazására. Súlyos fokú hallássérülés esetén a jelnyelvi támogatás szükséges.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák elsajátítása, felhasználói szintű alkalmazása az esélyegyenlőség megteremtése és a minél önállóbb életvitel támogatása szempontjából is kiemelkedő jelentőségű. Az online zaklatás gyakori megjelenése miatt a tanulóknak ismerniük kell a biztonságos eszközhasználatot, valamint a digitális tartalmak létrehozásával kapcsolatos etikai szabályokat is. A tanulók számára fontos a megbízható információk, az online biztonság, a digitális eszközök társadalmilag elfogadott formáinak alkalmazása a kommunikáció során, illetve azok alapvető szabályainak ismerete a társadalomban való részvétel érdekében.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanulókat támogatni kell a társas kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, ehhez elengedhetetlen a pozitív énkép és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képessége. Az eltérő képességeknek megfelelően fel kell készíteni a tanulókat a változó társadalmi-gazdasági helyzet adta kihívásokra, önmaguk megismerésére. A tanulóknak ismereteket kell szerezniük a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás, valamint – az egyéni képességeket figyelembe véve – a rövidebb és hosszabb távú élethelyzetek tervezése kapcsán.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés, a nyitottság, az értékítélet kialakítása.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A munkavégzésre való szocializálás, a munkavállalói magatartás kialakítása, a tanulók élettervezésének elősegítése, az önálló életvezetés megalapozása a társadalmi beilleszkedés fontos eleme.

Értékelési szempontok

A tantárgyi követelményeknek való megfelelést – az oktatás területén lehetséges eszközök és módszerek kiaknázása mellett – minden esetben az egyéni képességek, adottságokhoz viszonyítottan várjuk el.

A javasolt ellenőrzési módszerek:

- feladatlapok

- szóbeli felelet
- témazáró dolgozat (nagyobb témakörök végén, vagy több témakör együttes zárásakor);
- otthoni munka (feladatok, gyűjtőmunka, megfigyelés, feladatok számítógépes megoldása);
- füzetvezetés (íráskép, áttekinthetőség, pontosság);
- csoportmunka
- projektmunka és annak dokumentálása;
- versenyeken, vetélkedőkön való szereplés, elért eredmények.

A tantárgyi eredmények értékelése a hagyományos 5 fokozatú skálán történik. Fontos, hogy a tanulók

- motiváltak legyenek a minél jobb értékelés elnyerésére;
- tudják, hogy munkájukat hogyan fogják (szóban, írásban, jeggyel) értékelni, – ez a tanár részéről következetességet és céltudatosságot igényel;
- számítsanak arra, hogy munkájuk elvégzése után önértékelést is kell végezniük;
- hallgassák meg társaik értékelését az adott szempontok alapján;
- fogadják meg tanáraik észrevételeit, javaslatait, kritikáit akkor is, ha nem érdemjeggyel történik az értékelés.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy a szakiskolában az irodalmi élmény nyújtása mellett az anyanyelvi kompetencia fejlesztésének legfontosabb eszköze. Alapvető feladata, hogy a tanulók szövegalkotási tudásának gyarapításával képessé váljanak a társadalmi kommunikációra, az önkifejezésre. Legfontosabb célok:

- A tanuló készüljön fel a társas-társadalmi együttéléshez szükséges szóbeli, írásbeli és jelbeli nyelvi képességek elsajátítására, beállítódásokra, a kulturált nyelvi magatartásra.
- Rendelkezzen közvetlen környezetében az emberi-, tárgyi viszonyrendszerekben történő eligazodáshoz szükséges beszéd- és jelnyelvi képességgel.
- A beszéd formai és tartalmi oldalának fejlesztése: a tiszta artikuláció, a kommunikációs biztonságérzet kialakítása az egyéni hallás- és beszédállapothoz képest
- Az anyanyelvű írásbeliség normáihoz alkalmazkodó – képességekkel adekvát –

szövegalkotás,

- Alakuljon ki eszköztudás, a kultúrtechnikák alkalmazásának gyakorlásával és használatával.
- Jelentősen bővül aktív és passzív szókincse a felnőtt élet, a munkavállalás és végzés valamint a szakmai munka területén
- Irodalmi kifejezésformák befogadására nevelés.
- Tudjon folyamatosan hangosan vagy magában olvasni, majd az olvasottakról tömörítve, a lényeget kiemelve beszámolni szóban, írásban vagy jelnyelven
- Legyen képes részben önállóan, részben tanári segítséggel elolvasni egyszerűbb, rövidebb írásos műveket. Tegyen kísérletet ezek erkölcsi és életvezetési értelmezésére.
- Legyen képes formanyomtatványok önálló kitöltésére, önéletrajz, magán- és hivatalos levelek írására.

A tantárgy feladatai a következők:

- A tanulók kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási képességének továbbfejlesztése.
- A kommunikációs ismeretek bővítése, a nyelvi alapkészségek továbbépítése.
- Az igényes és a helyzethez illő szóhasználat, a mondat- és szövegalkotás gyakorlása szóban, írásban és jelnyelven
- A mondat- és szövegfonetikai eszközöknek a nem verbális nyelvi elemekkel összehangolt és célszerű használata.
- A véleményalkotási képesség továbbfejlesztése.
- Önállóságra nevelés és kreativitásra ösztönzés a szövegalkotásban.
- Motiválás az irodalomolvasásra és a köznapi élet hivatalos ügyirataiban való eligazodás támogatása.
- Az irodalom önmegértést és önmeghatározást elősegítő lehetőségeinek felismerése.
- A korábban megszerzett kommunikációs és tömegkommunikációs ismeretek szintetizálása.
- Szereplési biztonság kialakítása.
- A tanuló vegyen részt a dráma-, szerep és szituációs játékokban.

A tantárgy szerepe a fejlesztési területekben:

Erkölcsi nevelés: irodalmi művek és más írásos szereplők megismerésén keresztül pozitív és negatív példa felismerése. Napilapokban, folyóiratokban, a mindennapi élet eseményeiben a helyes magatartás, követendő minta és a helytelen magatartás megkülönböztetése.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés: hazánk múltjának, jelenének megismerése az írók, költők és más publicisták szemével.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés: a közéletiség felismerése az olvasott szövegekben, demokratikus jogokért való küzdelem megjelenésének nyomon követése a múlt irodalmában.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése: szóbeli és írásbeli és jelnyelvi kifejezőkészség fejlesztésével segíteni a társas érintkezést. Önismeret fejlesztése a tanórai teljesítmények értékelésével, folyamatos visszajelzéssel. Saját személyiség fejlesztése az improvizatív és irányított szerepjátékokkal, tanórai munkával.

A testi és lelki egészségre nevelés: az egészséges és tudatos életmód jellemzőinek rögzítése ismeretterjesztő és irodalmi szövegek megismerésével. Saját személyre vonatkozó lehetőségek megfogalmazása.

Családi életre nevelés: írásos művekben megismert pozitív és negatív családpéldák, családmodellek, erkölcsi normák felismertetése, közös megfogalmazás, véleménynyilvánítás gyakorlása.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség: a személyiségfejlesztő nevelés során megjelenő odafigyelés, elfogadás, együttérzés, segítés irányított megbeszélése irodalmi művek kapcsán. Gyakoroltatás szituációs játékokban, szerepjátékokban való megjelenéssel.

Fenntarthatóság, környezettudatosság: helyes szokásrend következetes alakítása különböző környezeti tényezők között (osztály, iskola, könyvtár, színház stb.).

Pályaorientáció: a munka világáról szóló ismeretterjesztő, irodalmi művek, publicisztikák elemzése, megbeszélése.

Gazdasági és pénzügyi nevelés: az egyén, a család, a társadalom gazdasági lehetőségeinek változását feltáró művek olvasásával ismeretet nyújtani a tanulóknak a tulajdonviszonyok, az érdekérvényesítés, a munkamegosztás, a családi élet, a hivatalos ügyintézés, a gazdálkodás stb. témakörökben.

Médiatudatosságra nevelés: ismeretszerzési, művelődési, önkifejező kapcsolatteremtési lehetőségek gyakorlása.

A tanulás tanítása: egyénre szabott motiváció, egyéni tanulási módok feltárása, egyénre szabott értékelés, feladatadás segítségével el kell érni az önálló ismeretszerzési képesség fejlődését.

9. évfolyam

A 9. évfolyamon heti egy óra áll rendelkezésre (36 óra/év + 72 rehab óra/év)

A 9. évfolyam legfontosabb céljai:

- a szóbeli és írásbeli kommunikáció fejlesztése, hátránykompenzálás;
- a teljes mondatokban való fogalmazás igényének felkeltése;
- saját vélemény megfogalmazása szóban, írásban és jelnyelven;
- a köznyelvi és irodalmi szöveg különbségeinek felismerése;
- ismerjenek fel néhány alakzatot és szóképet;
- legyenek képesek rokon értelmű szavakkal változatosabbá tenni mondanivalójukat;
- legyenek képesek szóban, írásban vagy jelnyelven elmesélni egy történetet;
- ismerjék néhány egynyelvű szótár használatát;
- legyenek képesek néma olvasással egyszerű szövegek megértésére és az olvasottak felidézésére;
- legyenek képesek történetet írni előre meghatározott szempontok segítségével;
- tudjanak vázlatot készíteni segítséggel a megadott szempontok alapján;
- szerezzenek gyakorlatot a vizuális, a komplex információk megértésében;
- ismerjék meg az online kommunikáció módjait, írott és íratlan szabályait.

9. évfolyam

Témakör	1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése,	Javasolt

	értelmezése és alkotása	**óraszám: 3 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A szókincs gyarapítása mellett nyelvi kifejezőképesség fejlesztése. A testbeszéd, mimika megértése, használatával a szóbeli kifejezőkészség erősítése. A beszélő szándékának megértése. A hallott szöveg értelmezése, adekvát, nyelvtanilag helyes válaszadás. Saját vélemény, saját gondolat, kérdés, kérés megfogalmazása. A reproduktív beszéd képességének fejlesztése, memoriterek tanulása. Tanult szövegek kifejező tolmácsolása.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek

Egyéni képességekhez igazodóan:
- a helyes artikuláció, beszédtechnikai elemek alkalmazása,
- aktív és passzív szókincs fejlesztése,
- társas kapcsolatok kommunikációjába a tanult elemek beépítése.

Fejlesztési ismeretek
Beszédtechnika, Hangképzési ismeretek
a) a helyes beszédlégzés: levegőbeosztás, szünettartás,
b) megfelelő beszédhang: hangterjedelem, hangszín, hangerő,
c) a pontos artikuláció,
d) a kifejező képesség, a kommunikáció céljának megfelelő beszéd.

Beszéd(meg)értés:
a) szavak,
b) mondatok,
c) szöveg szintjén.

Beszédkészség

Tanulói tevékenység
A levegőbeosztás, a szünettartás, az egyenletes hangadáshoz szükséges kilégzés kialakítása és gyakorlása szövegolvasás közben.
A hangadás esetleges hibáinak javítása, a hangterjedelem kiszélesítése, a hangszín, a hangadás egyenletességének megteremtése a teljes hangterjedelemben, a görcsmentes hangerőfokozás és hangváltások kialakítása és gyakorlás.
Az artikulációs mozgások gyakorlása, a gondos szóvégejtés, a pergő, tiszta szövegmondás, a szabályos beszédritmus, a hangkapcsolatok szabályos ejtésének kialakítása és gyakorlása.
A kommunikáció céljának megfelelő beszéd, a hangsúlyok, érzelmek, indulatok, szándékok megjelenítése.
Főfogalom alá rendezés, az „egész” részeinek felsorolása, a „rész” hozzárendelése az egészhez, hibás szókapcsolatok javítása segítséggel, új fogalmak, szókapcsolatok tartalmának megismerése az értelmező szótár vagy rokon értelmű szavak alkalmazásával.
Mondatpárok készítése, a mondat elemeinek cseréje, az eseményhez tartozó mondat kiválasztása, hibás elemek cseréje, feladat, utasítások végrehajtása.
A mondat sorrendjének megállapítása, a hiányzó „láncszem” felismerése, kérdések, válaszok

megfogalmazása a szöveghez, dramatizálás.
Analógiák készítése, a következtetések megfogalmazása, analizáló- szintetizáló gyakorlatok végzése, összehasonlítások a nyelv különböző szintjein, különböző szempontok szerinti csoportosítások, fogalomalkotások segítséggel.

Szavak és szókapcsolatok jelentéstartalmainak feltárása, szavak és szókapcsolatok szövegkörnyezetbe helyezése, rokon értelmű szavakból szósorok alkotása, a hangulati és a fokozati különbségek megállapítása, hangutánzó és hangulatfestő szavak keresése, beépítése szövegkörnyezetbe, a stílushatások véleményezése, a szépirodalmi és a köznyelvi szövegek összehasonlítása, azonosságok és különbözőségek meghatározása, szépirodalmi kifejezések gyűjtése, szólások, közmondások beépítése a szövegkörnyezetbe (behelyettesítés).
Vers- és prózamondás gyakorlása.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek
Kommunikációs képesség: szókincsbővítés, kifejezőkészség formai és tartalmi elemei.
Percepció: verbális és vizuális hang, szó, mondat, szöveg.
Vizuális és akusztikus figyelem.
Emlékezet.

Fogalmak	Artikuláció, beszédértés, beszédlégzés, beszélő szándéka, kommunikáció, összehasonlítás, csoportosítás, főfogalom, analógia, analízis-szintézis.

Témakör	**2. A tanulási képesség fejlesztése**	**Javasolt óraszám: 3 óra**
A témakör fejlesztési céljai	Az önművelés igényének szinten tartása. Önálló könyvtárhasználat előkészítése. „Szabadpolcok” önálló használatának megtanulása. Ismeretnyújtás a könyvtár felépítéséről, működéséről, előző években szerzett információk rendszerezése, gyakorlása. Az ismerethordozók önálló használatának tanulása. Az egyéni érdeklődésen alapuló, önművelő és szükségletkielégítő szabadidős tevékenységek tanulása. Tanári, tankönyvi vázlat felhasználása a tanuláshoz. Lényegkiemelés, szöveg értelmezése tanári irányítással.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek
- Tények, adatok, információk növekvő önállósággal történő felismerése az ismerethordozó/terjesztő médiákból.
- Érdeklődésnek megfelelő könyv választása.

Fejlesztési ismeretek
- Könyvtárhasználat, információszerzés különböző eszközei.
- Tanulást segítő eljárások gyakorlása.

– Szövegfeldolgozás. – Szépirodalmi részletek, művek szöveghű megtanulása. *Tanulói tevékenység* Iskolai könyvtár rendszeres látogatása. Önálló könyvkölcsönzés megadott szempontok alapján (memoriterek keresése, kötelező olvasmány kikölcsönzése). Adatkeresés, adatgyűjtés. Vázlatok értelmezése, közös vázlatkészítés. Lényegkiemelés aláhúzással megbeszélés alapján. Összefüggések, cselekmény egymásra épülésének feltárása. Kérdésfeltevés, válaszadás az olvasottakkal kapcsolatban. *Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek* Motiváció. Összefüggéslátás, összefüggések felismerése. Önállóság.

Fogalmak	Önművelés, média, ismeret, ismeretnyújtás, ismeretszerzés, lényegkiemelés, vázlat.

Témakör	**3. Anyanyelvi ismeretek ***	**Javasolt óraszám: 4 óra (+any.fejl.órák)**
A témakör-fejlesztési céljai	A magyar nyelv rendszeréről és elemeiről meglévő ismeretek elmélyítése. A kommunikációs készség fejlesztése. Az elfogadható színvonalú helyesírás megalapozása. A mondanivaló árnyalt közlése a mondatokkal kapcsolatos ismeretek segítségével.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Fejlesztési tevékenységek – Betűrendbe rendezés. – Helyes mondatalkotás, szövegalkotás szabályainak alkalmazása. – Tanult helyesírási szabályok (mondatkezdés, írásjelek, tulajdonnevek) alkalmazása. – Tanári útmutatás alapján szöveget alkot a tanuló, a szövegeket kiegészíti, módosítja. – Beszédhangok rendszerével, szófajokkal, mondatalkotással kapcsolatos ismeretek. – A magyar helyesírás szabályainak alkalmazása. – Jól olvasható egyéni íráskép. – Környezetében meglévő jelzéseket, képi információkat megérteni. – A beszédkörnyezetnek megfelelő nyelvhasználat. *Fejlesztési ismeretek*

- A mondatok szövegben betöltött szerepe.
- Mondatfajták, egyszerű és összetett mondatok.
- Érzelmek kifejezése indulatszavakkal (öröm, bánat, harag, gyengédség).
- Tájékoztatás, leírás stíluselemei.
- Az írott beszéd felelőssége.
- Pontos és szabatos megfogalmazás.
- Helyesírás. A helyesírási szabályok felelevenítése, tudatosítása:
  - tulajdonnevek írása,
  - mondatkezdés,
  - mondatvégi írásjelek,
  - szótagolás, szavak elválasztása,
  - rövid- és hosszú magánhangzók,
  - rövid- és hosszú mássalhangzók használata.
- Hibakeresés, hibajavítás.
- Helyesírási szótár használata.
- Helyesírási ellenőrző program használata segítséggel számítógépen írás alkalmával.
- Köznyelv, irodalmi nyelv, szaknyelv, zsargon, argó, kortársi nyelv használata.

Tanulói tevékenység
Szavak szófajokba sorolása, szófajok fontosabb jellemzői, helyesírásuk.
Igeragozás, igeidő használata, változtatása szükség szerint.
Mondatok helyesírása, mondatbővítés, szűkítés, összevonás.
Veszélyt és tiltást jelentő szavak és jelzések (pl. közlekedési táblák, tiltó jelzések, piktogramok) felismerése, megnevezése.
Megfogalmazások különböző stíluselemekkel (szaknyelv, argó, sms stb.)
Az írás képének, sebességének, pontosságának folyamatos javítása, értékelése.
Másolás, tollbamondás, ellenőrzés, javítás, gyakorlás változatos formában.
Írás a számítógépen, hibajavítás a helyesírási program használatával.
Szövegek gyűjtése adott stílusban, szövegalkotás a kért stílusban.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek
Akusztikus figyelem, szerialitás.

Fogalmak	Érzelmek kifejezésére szolgáló szavak (öröm, bánat, harag, gyengédség). Szöveg, mondatfajták, szavak fajtáinak nevei.

* Az Anyanyelvi ismeret témakör fennmaradó tananyagai az Anyanyelvi fejlesztés rehabilitációs órák keretében kerülnek feldolgozásra.

Témakör	**4. Írás, szövegalkotás – Fogalmazási ismeretek**	**Javasolt óraszám: 9 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Mondanivaló árnyalt közlése, az írásbeli kifejezőképesség és az írás eszközjellegű használatának fejlesztése. Lényeges és lényegtelen körülmény egyre biztosabb megállapítása. Elfogadható színvonalú helyesírás.	

	Önellenőrzés fejlesztése.

Fejlesztési ismeretek, tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek

- Az írásbeli szövegalkotás legalapvetőbb szabályainak ismerete.
- Néhány mondatos szöveg önálló alkotása vázlat alapján.
- Hosszabb szövegből vázlat készítése – lényegkiemelés.
- A címzettnek megfelelő stílusban levél, beszámoló készítése.
- Önéletrajz írása tartalmi és formai követelményeknek megfelelően (kézírásos, számítógépen írott). Az írás közben felmerülő helyesírási, értelmezési probléma esetén tanári segítséggel.
- A tanuló saját és mások írásmunkáinak ellenőrzése, javítása a tanult nyelvtani szabályoknak megfelelően.

Fejlesztési ismeretek

- Elemi szintű műfaji ismeretek (elbeszélés, leírás).
- Irodalmi szöveg leíró és elbeszélő részleteinek elolvasása, megbeszélése.
- Szövegértés, szövegalkotás.
- Vázlat készítése (lényegkiemelés, szövegbővítés).
- Egyszerű szöveg megértése, adott szempont szerinti alakítása.
- Szöveg alkotása, leírás készítése kép vagy adott téma alapján.
- Elbeszélés, élménybeszámoló (saját tapasztalat vagy látott esemény alapján) szóban vagy írásban.
- Magánjellegű és hivatalos szövegek stíluselemei, jellemzői (magánlevél, hivatalos levél, árajánlat, önéletrajz).
- Önéletrajz írásának gyakorlása (tartalmi és formai elemek megismerése).

Tanulói tevékenység

Szöveg alkotása, átalakítása önállóan, adott szempontnak megfelelően.
Az elkészített szöveg felolvasása, bírálata, megvitatása, javítása.
Ismert szövegről vázlat készítése (lényegkiemelés), vázlatpontok alapján szöveg bővítése (bőbeszédűség, felesleges körülmény kiszűrése) a célközönségnek megfelelően.
Levél írása adott témában barátnak, idős rokonnak, hivatalnak, tanárának stb., levél elolvasása után annak megállapítása stílus alapján, hogy kinek íródott.
A számítógép használatához kapcsolódó tevékenységek felelős alkalmazása (blog, SMS, e-mail, csetelés).
Saját önéletrajz írása (munkahelyi pályázat, ösztöndíj, segély kérése) a célnak megfelelően.
„Önéletrajz” írása ismert irodalmi szereplőről (pl. János vitéz).

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

Finommotorika.
Téri tájékozódás: vonalközben való eligazodás, íráskép rendezése.
Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókincs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása.
Emlékezet – rövid távú: diktálás utáni írás.
Figyelem.

Fogalmak	Önálló írás, emlékezetből való írás, diktálás, nyelvtani szabály, fogalmazás, leírás, elbeszélés, hír, jellemzés.

Témakör	**5. Irodalmi szöveg olvasása**	**Javasolt óraszám: 10 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A hangos és a néma olvasási technika, a szövegértő olvasás fejlesztése, szövegfeldolgozás alakítása. Aktív és passzív szókincs gyarapítása. Az olvasási kedv felkeltése, a könyvek iránti érdeklődés megalapozása. Minél több alkotást megismerni, megszeretni.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek

- A jellemző stílusjegyek alapján a hallott vagy olvasott szöveg jellegének felismerése.
- Mondatok, szöveg értelmezése néma és hangos olvasással.
- Szövegből – adott szempontok alapján – részletek kiemelése.
- Az olvasottakkal kapcsolatban saját vélemény megfogalmazása.
- A megismert irodalmi alkotások előadásában képességek szerinti feladatvállalás.

Fejlesztési ismeretek

- Olvasmányélmények, látott, hallott irodalmi alkotások felidézése.
- A szépirodalmi alkotások megjelenési formái (vers, próza, dráma, mese, mítosz, monda, regény, novella, elbeszélés).
- Művek és alkotók megismerése (korosztálynak megfelelő irodalmi alkotások, filmek, színdarabok választása).
- Egyszerűbb színdarabrészletek, alkalmi irodalmi összeállítások előadása közönség előtt.
- Kreatív szövegalkotás (alkalomra vers, szöveg alkotása: köszöntő, búcsúztató).

Tanulói tevékenység

DVD-, CD- és élő előadásban elhangzó művek megismerése nyomán az élmények, érzések, hangulatok, indulatok kifejezésével reagálás.
Közös színházlátogatás, közösen kiválasztott film megtekintése moziban, a látottak megbeszélése, a tartalom és a témával kapcsolatos élmények elmondása.
Alkalomra társaival előadással készülés (a kiválasztott anyag elemzése, szereposztás, próba); előadás szűkebb és tágabb közönségnek.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

Vizuális észlelés.
Figyelem.
Auditív észlelés.
Emlékezet: tanultak, olvasottak, látottak felidézése.

Fogalmak	Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás. Szómagyarázat.

Témakör	**6. Kommunikáció – Médiaismeret**	**Javasolt óraszám: 7 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Aktív és passzív szókincs gyarapítása. Az információs-kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása. Az információszerzés színtereinek feltérképezése (rádió, televízió, informatika). Média által elérhető információforrás értékének felismerése, az ezekből való tanulás megalapozása. Önálló gondolatok bátor elmondása, a vélemény vállalása.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek

- Látott, hallott, olvasott mondatok, szöveg értelmezése.
- A szövegből – adott szempontok alapján - információ kiemelése.
- Lehetőség szerint rendszeresen hírlap, folyóirat olvasása, hírműsorok nézése, hallgatása.
- A továbbadandó hírek, információk valóságtartalmának mérlegelése.
- Az eltérő vélemény meghallgatása, megvitatása, ha indokolt, elfogadása.
- Számítógép mint információs eszköz használata, a kapott ismeretek értelmezése.
- A médiából szerzett információk, reklámok fenntartással, mérlegelve fogadása.

Fejlesztési ismeretek

- A kommunikáció formái: verbális, nonverbális (képi, gesztus, testbeszéd, mimika).
- A hiteles információhoz jutás színterei: felnőttek, hírlapok, kommunikációs források.
- Szövegelemzés. A hír, információ hitelességének tisztázása (cáfolat, megerősítés).
- Könyvtárhasználat. Internethasználat az információszerzéshez.
- Az információ valóságtartamának mérlegelése (hiteles, pletyka, rágalom).
- A média által sugárzott virtuális valóság és a valóság viszonya.
- A reklámok célja és természete.
- Kreatív szövegalkotás, részvétel helyi újság, rádió műsorának készítésében (cikk írása, olvasói levél).

Tanulói tevékenység

Érzelmek közlése, megértése képről, gesztusból, mimikából, testbeszédből.
Kutatómunka adott információ megkeresésére.
Látogatás könyvtárban, tájékozódás katalógusban.
Napilapok, folyóiratok, rádióadók, televízióadók közül választás.
Információk értékelése, mérlegelése.
Reklámok gyűjtése, megtekintése különböző területeken.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

Vizuális észlelés.

Figyelem. Auditív észlelés. Emlékezet: olvasottak, látottak, hallottak felidézése.

Fogalmak	Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás. Virtuális valóság, látszat, valóság. Mimika, testbeszéd, gesztus, önismeret. *Hírforrás, cáfolat, megerősítés, termék, áru, érték, katalógus, keresőprogram, országos napilap, helyi lap, folyóirat, szaklap.*

Összegezett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni. Képes meggyőzni, kulturáltan érvelni, kérdezni, együttműködni beszédpartnerével, véleményt elfogadni. Lényegkiemelésre, tartalom rövid visszaadására képes (esetleg tanári kérdések alapján). Képes írásbeli munkáit a tanult szabályok szerint végezni, olvasható, áttekinthető írásműveket készíteni. Tudja az írást kommunikációs célokra használni. Képes az olvasást az információszerzéshez és átadáshoz felhasználni. Képes a média által bemutatott valóságképet mérlegelve fogadni. Könyvtárhasználat megadott szempontok alapján. Fogékony a művészeti élményekre.

10. évfolyam

A 10. évfolyamon heti 1 óra áll rendelkezésre. (34 óra/tanév + 68 rehab óra/év)

A 10. évfolyam legfontosabb céljai:

- fejlődjön a tanulók tanulási technikája, alakítsanak ki pozitív viszonyt a jövőbeli tanulás különböző módozataihoz;
- kommunikációjuk során nem kortársi helyzetben kerüljék a szlenget;
- készüljenek fel a különböző vizsgahelyzetekre;
- legyenek képesek egyszerű szövegek önálló, néma, értő olvasásra;

10. évfolyam

Témakör	**1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása**	**Javasolt óraszám: 2 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A szókincs gyarapítása mellett nyelvi kifejezőképesség fejlesztése. A testbeszéd, mimika megértése, használatával a szóbeli kifejezőkészség erősítése. A beszélő szándékának megértése. A hallott szöveg értelmezése, adekvát, nyelvtanilag helyes válaszadás. Saját vélemény, saját gondolat, kérdés, kérés megfogalmazása. A reproduktív beszéd képességének fejlesztése, memoriterek tanulása.	

	Tanult szövegek kifejező tolmácsolása.

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek

Egyéni képességekhez igazodóan:
- a helyes artikuláció, beszédtechnikai elemek alkalmazása,
- aktív és passzív szókincs fejlesztése,
- társas kapcsolatok kommunikációjába a tanult elemek beépítése.

Fejleszetési ismeretek
Beszédtechnika, Hangképzési ismeretek
e) a helyes beszédlégzés: levegőbeosztás, szünettartás,
f) megfelelő beszédhang: hangterjedelem, hangszín, hangerő,
g) a pontos artikuláció,
h) a kifejező képesség, a kommunikáció céljának megfelelő beszéd.
Beszéd(meg)értés:
d) szavak,
e) mondatok,
f) szöveg szintjén.
Beszédkészség

Tanulói tevékenység
A levegőbeosztás, a szünettartás, az egyenletes hangadáshoz szükséges kilégzés kialakítása és gyakorlása szövegolvasás közben.
A hangadás esetleges hibáinak javítása, a hangterjedelem kiszélesítése, a hangszín, a hangadás egyenletességének megteremtése a teljes hangterjedelemben, a görcsmentes hangerőfokozás és hangváltások kialakítása és gyakorlás.
Az artikulációs mozgások gyakorlása, a gondos szóvégejtés, a pergő, tiszta szövegmondás, a szabályos beszédritmus, a hangkapcsolatok szabályos ejtésének kialakítása és gyakorlása.
A kommunikáció céljának megfelelő beszéd, a hangsúlyok, érzelmek, indulatok, szándékok megjelenítése.
Főfogalom alá rendezés, az „egész” részeinek felsorolása, a „rész” hozzárendelése az egészhez, hibás szókapcsolatok javítása segítséggel, új fogalmak, szókapcsolatok tartalmának megismerése az értelmező szótár vagy rokon értelmű szavak alkalmazásával.
Mondatpárok készítése, a mondat elemeinek cseréje, az eseményhez tartozó mondat kiválasztása, hibás elemek cseréje, feladat, utasítások végrehajtása.
A mondat sorrendjének megállapítása, a hiányzó „láncszem” felismerése, kérdések, válaszok megfogalmazása a szöveghez, dramatizálás.
Analógiák készítése, a következtetések megfogalmazása, analizáló- szintetizáló gyakorlatok végzése, összehasonlítások a nyelv különböző szintjein, különböző szempontok szerinti csoportosítások, fogalomalkotások segítséggel.

Szavak és szókapcsolatok jelentéstartalmainak feltárása, szavak és szókapcsolatok szövegkörnyezetbe helyezése, rokon értelmű szavakból szósorok alkotása, a hangulati és a fokozati különbségek megállapítása, hangutánzó és hangulatfestő szavak keresése, beépítése szövegkörnyezetbe, a stílushatások véleményezése, a szépirodalmi és a köznyelvi szövegek

összehasonlítása, azonosságok és különbözőségek meghatározása, szépirodalmi kifejezések gyűjtése, szólások, közmondások beépítése a szövegkörnyezetbe (behelyettesítés). Vers- és prózamondás gyakorlása. *Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek* Kommunikációs képesség: szókincsbővítés, kifejezőkészség formai és tartalmi elemei. Percepció: verbális és vizuális hang, szó, mondat, szöveg. Vizuális és akusztikus figyelem. Emlékezet.

Fogalmak	Artikuláció, beszédértés, beszédlégzés, beszélő szándéka, kommunikáció, összehasonlítás, csoportosítás, főfogalom, analógia, analízis-szintézis.

Témakör	**2. A tanulási képesség fejlesztése**	**Javasolt óraszám: 2 óra**
A témakör fejlesztési céljai	Az önművelés igényének szinten tartása. Önálló könyvtárhasználat előkészítése. „Szabadpolcok” önálló használatának megtanulása. Ismeretnyújtás a könyvtár felépítéséről, működéséről, előző években szerzett információk rendszerezése, gyakorlása. Az ismerethordozók önálló használatának tanulása. Az egyéni érdeklődésen alapuló, önművelő és szükségletkielégítő szabadidős tevékenységek tanulása. Tanári, tankönyvi vázlat felhasználása a tanuláshoz. Lényegkiemelés, szöveg értelmezése tanári irányítással.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Fejlesztési tevékenységek – Tények, adatok, információk növekvő önállósággal történő felismerése az ismerethordozó/terjesztő médiákból. – Érdeklődésnek megfelelő könyv választása. *Fejlesztési ismeretek* – Könyvtárhasználat, információszerzés különböző eszközei. – Tanulást segítő eljárások gyakorlása. – Szövegfeldolgozás. – Szépirodalmi részletek, művek szöveghű megtanulása. *Tanulói tevékenység* Iskolai könyvtár rendszeres látogatása. Önálló könyvkölcsönzés megadott szempontok alapján (memoriterek keresése, kötelező olvasmány kikölcsönzése). Adatkeresés, adatgyűjtés. Vázlatok értelmezése, közös vázlatkészítés. Lényegkiemelés aláhúzással megbeszélés alapján.

Összefüggések, cselekmény egymásra épülésének feltárása. Kérdésfeltevés, válaszadás az olvasottakkal kapcsolatban. *Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek* Motiváció. Összefüggéslátás, összefüggések felismerése. Önállóság.

Fogalmak	Önművelés, média, ismeret, ismeretnyújtás, ismeretszerzés, lényegkiemelés, vázlat.

Témakör	**3. Anyanyelvi ismeretek****	**Javasolt óraszám: 4 óra (+any.fejl.órák)**
A témakör-fejlesztési céljai	A magyar nyelv rendszeréről és elemeiről meglévő ismeretek elmélyítése. A kommunikációs készség fejlesztése. Az elfogadható színvonalú helyesírás megalapozása. A mondanivaló árnyalt közlése a mondatokkal kapcsolatos ismeretek segítségével.	

****** Az Anyanyelvi ismeret témakör fennmaradó tananyagai az Anyanyelvi fejlesztés rehabilitációs órák keretében kerülnek feldolgozásra.

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Fejlesztési tevékenységek – Betűrendbe rendezés. – Helyes mondatalkotás, szövegalkotás szabályainak alkalmazása. – Tanult helyesírási szabályok (mondatkezdés, írásjelek, tulajdonnevek) alkalmazása. – Tanári útmutatás alapján szöveget alkot a tanuló, a szövegeket kiegészíti, módosítja. – Beszédhangok rendszerével, szófajokkal, mondatalkotással kapcsolatos ismeretek. – A magyar helyesírás szabályainak alkalmazása. – Jól olvasható egyéni íráskép. – Környezetében meglévő jelzéseket, képi információkat megérteni. – A beszédkörnyezetnek megfelelő nyelvhasználat. *Fejlesztési ismeretek* – A mondatok szövegben betöltött szerepe. – Mondatfajták, egyszerű és összetett mondatok. – Érzelmek kifejezése indulatszavakkal (öröm, bánat, harag, gyengédség). – Tájékoztatás, leírás stíluselemei. – Az írott beszéd felelőssége.

- Pontos és szabatos megfogalmazás.
- Helyesírás. A helyesírási szabályok felelevenítése, tudatosítása:
  - tulajdonnevek írása,
  - mondatkezdés,
  - mondatvégi írásjelek,
  - szótagolás, szavak elválasztása,
  - rövid- és hosszú magánhangzók,
  - rövid- és hosszú mássalhangzók használata.
- Hibakeresés, hibajavítás.
- Helyesírási szótár használata.
- Helyesírási ellenőrző program használata segítséggel számítógépen írás alkalmával.
- Köznyelv, irodalmi nyelv, szaknyelv, zsargon, argó, kortársi nyelv használata.

Tanulói tevékenység
Szavak szófajokba sorolása, szófajok fontosabb jellemzői, helyesírásuk.
Igeragozás, igeidő használata, változtatása szükség szerint.
Mondatok helyesírása, mondatbővítés, szűkítés, összevonás.
Veszélyt és tiltást jelentő szavak és jelzések (pl. közlekedési táblák, tiltó jelzések, piktogramok) felismerése, megnevezése.
Megfogalmazások különböző stíluselemekkel (szaknyelv, argó, sms stb.)
Az írás képének, sebességének, pontosságának folyamatos javítása, értékelése.
Másolás, tollbamondás, ellenőrzés, javítás, gyakorlás változatos formában.
Írás a számítógépen, hibajavítás a helyesírási program használatával.
Szövegek gyűjtése adott stílusban, szövegalkotás a kért stílusban.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek
Akusztikus figyelem, szerialitás.

Fogalmak	Érzelmek kifejezésére szolgáló szavak (öröm, bánat, harag, gyengédség). Szöveg, mondatfajták, szavak fajtáinak nevei.

Témakör	**4. Írás, szövegalkotás – Fogalmazási ismeretek**	**Javasolt óraszám: 9 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Mondanivaló árnyalt közlése, az írásbeli kifejezőképesség és az írás eszközjellegű használatának fejlesztése. Lényeges és lényegtelen körülmény egyre biztosabb megállapítása. Elfogadható színvonalú helyesírás. Önellenőrzés fejlesztése.	

Fejlesztési ismeretek, tevékenységek
Fejlesztési tevékenységek – Az írásbeli szövegalkotás legalapvetőbb szabályainak ismerete. – Néhány mondatos szöveg önálló alkotása vázlat alapján. – Hosszabb szövegből vázlat készítése – lényegkiemelés.

– A címzettnek megfelelő stílusban levél, beszámoló készítése.
– Önéletrajz írása tartalmi és formai követelményeknek megfelelően (kézírásos, számítógépen írott). Az írás közben felmerülő helyesírási, értelmezési probléma esetén tanári segítséggel.
– A tanuló saját és mások írásmunkáinak ellenőrzése, javítása a tanult nyelvtani szabályoknak megfelelően.

Fejlesztési ismeretek
– Elemi szintű műfaji ismeretek (elbeszélés, leírás).
– Irodalmi szöveg leíró és elbeszélő részleteinek elolvasása, megbeszélése.
– Szövegértés, szövegalkotás.
– Vázlat készítése (lényegkiemelés, szövegbővítés).
– Egyszerű szöveg megértése, adott szempont szerinti alakítása.
– Szöveg alkotása, leírás készítése kép vagy adott téma alapján.
– Elbeszélés, élménybeszámoló (saját tapasztalat vagy látott esemény alapján) szóban vagy írásban.
– Magánjellegű és hivatalos szövegek stíluselemei, jellemzői (magánlevél, hivatalos levél, árajánlat, önéletrajz).
– Önéletrajz írásának gyakorlása (tartalmi és formai elemek megismerése).

Tanulói tevékenység
Szöveg alkotása, átalakítása önállóan, adott szempontnak megfelelően.
Az elkészített szöveg felolvasása, bírálata, megvitatása, javítása.
Ismert szövegről vázlat készítése (lényegkiemelés), vázlatpontok alapján szöveg bővítése (bőbeszédűség, felesleges körülmény kiszűrése) a célközönségnek megfelelően.
Levél írása adott témában barátnak, idős rokonnak, hivatalnak, tanárának stb., levél elolvasása után annak megállapítása stílus alapján, hogy kinek íródott.
A számítógép használatához kapcsolódó tevékenységek felelős alkalmazása (blog, SMS, e-mail, csetelés).
Saját önéletrajz írása (munkahelyi pályázat, ösztöndíj, segély kérése) a célnak megfelelően.
„Önéletrajz” írása ismert irodalmi szereplőről (pl. János vitéz).

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek
Finommotorika.
Téri tájékozódás: vonalközben való eligazodás, íráskép rendezése.
Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókincs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása.
Emlékezet – rövid távú: diktálás utáni írás.
Figyelem.

Fogalmak	Önálló írás, emlékezetből való írás, diktálás, nyelvtani szabály, fogalmazás, leírás, elbeszélés, hír, jellemzés.

Témakör	**5. Irodalmi szöveg olvasása**	**Javasolt óraszám: 10 óra**
A témakör	A hangos és a néma olvasási technika, a szövegértő olvasás fejlesztése,	

nevelési-fejlesztési céljai	szövegfeldolgozás alakítása. Aktív és passzív szókincs gyarapítása. Az olvasási kedv felkeltése, a könyvek iránti érdeklődés megalapozása. Minél több alkotást megismerni, megszeretni.

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Fejlesztési tevékenységek – A jellemző stílusjegyek alapján a hallott vagy olvasott szöveg jellegének felismerése. – Mondatok, szöveg értelmezése néma és hangos olvasással. – Szövegből – adott szempontok alapján – részletek kiemelése. – Az olvasottakkal kapcsolatban saját vélemény megfogalmazása. – A megismert irodalmi alkotások előadásában képességek szerinti feladatvállalás. *Fejlesztési ismeretek* – Olvasmányélmények, látott, hallott irodalmi alkotások felidézése. – A szépirodalmi alkotások megjelenési formái (vers, próza, dráma, mese, mítosz, monda, regény, novella, elbeszélés). – Művek és alkotók megismerése (korosztálynak megfelelő irodalmi alkotások, filmek, színdarabok választása). – Egyszerűbb színdarabrészletek, alkalmi irodalmi összeállítások előadása közönség előtt. – Kreatív szövegalkotás (alkalomra vers, szöveg alkotása: köszöntő, búcsúztató). *Tanulói tevékenység* DVD-, CD- és élő előadásban elhangzó művek megismerése nyomán az élmények, érzések, hangulatok, indulatok kifejezésével reagálás. Közös színházlátogatás, közösen kiválasztott film megtekintése moziban, a látottak megbeszélése, a tartalom és a témával kapcsolatos élmények elmondása. Alkalomra társaival előadással készülés (a kiválasztott anyag elemzése, szereposztás, próba); előadás szűkebb és tágabb közönségnek. *Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek* Vizuális észlelés. Figyelem. Auditív észlelés. Emlékezet: tanultak, olvasottak, látottak felidézése.

Fogalmak	Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás. Szómagyarázat.

Témakör	**6. Kommunikáció – Médiaismeret**	**Javasolt óraszám: 7 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési	Aktív és passzív szókincs gyarapítása. Az információs-kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő	

céljai	olvasási szokások gyakorlása. Az információszerzés színtereinek feltérképezése (rádió, televízió, informatika). Média által elérhető információforrás értékének felismerése, az ezekből való tanulás megalapozása. Önálló gondolatok bátor elmondása, a vélemény vállalása.

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Fejlesztési tevékenységek – Látott, hallott, olvasott mondatok, szöveg értelmezése. – A szövegből – adott szempontok alapján - információ kiemelése. – Lehetőség szerint rendszeresen hírlap, folyóirat olvasása, hírműsorok nézése, hallgatása. – A továbbadandó hírek, információk valóságtartalmának mérlegelése. – Az eltérő vélemény meghallgatása, megvitatása, ha indokolt, elfogadása. – Számítógép mint információs eszköz használata, a kapott ismeretek értelmezése. – A médiából szerzett információk, reklámok fenntartással, mérlegelve fogadása. *Fejlesztési ismeretek* – A kommunikáció formái: verbális, nonverbális (képi, gesztus, testbeszéd, mimika). – A hiteles információhoz jutás színterei: felnőttek, hírlapok, kommunikációs források. – Szövegelemzés. A hír, információ hitelességének tisztázása (cáfolat, megerősítés). – Könyvtárhasználat. Internethasználat az információszerzéshez. – Az információ valóságtartamának mérlegelése (hiteles, pletyka, rágalom). – A média által sugárzott virtuális valóság és a valóság viszonya. – A reklámok célja és természete. – Kreatív szövegalkotás, részvétel helyi újság, rádió műsorának készítésében (cikk írása, olvasói levél). *Tanulói tevékenység* Érzelmek közlése, megértése képről, gesztusból, mimikából, testbeszédből. Kutatómunka adott információ megkeresésére. Látogatás könyvtárban, tájékozódás katalógusban. Napilapok, folyóiratok, rádióadók, televízióadók közül választás. Információk értékelése, mérlegelése. Reklámok gyűjtése, megtekintése különböző területeken. *Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek* Vizuális észlelés. Figyelem. Auditív észlelés. Emlékezet: olvasottak, látottak, hallottak felidézése.	
Fogalmak	Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás. Virtuális valóság, látszat, valóság. Mimika, testbeszéd, gesztus, önismeret. *Hírforrás, cáfolat, megerősítés, termék, áru, érték, katalógus, keresőprogram, országos napilap, helyi lap, folyóirat, szaklap.*

Összegezett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni. Képes meggyőzni, kulturáltan érvelni, kérdezni, együttműködni beszédpartnerével, véleményt elfogadni. Lényegkiemelésre, tartalom rövid visszaadására képes (esetleg tanári kérdések alapján).

	Képes írásbeli munkáit a tanult szabályok szerint végezni, olvasható, áttekinthető írásműveket készíteni. Tudja az írást kommunikációs célokra használni. Képes az olvasást az információszerzéshez és átadáshoz felhasználni. Képes a média által bemutatott valóságképet mérlegelve fogadni. Könyvtárhasználat megadott szempontok alapján. Fogékony a művészeti élményekre.

MATEMATIKA

A matematikatanítás célja és ennek kapcsán feladata: megismertetni a tanulókat az őket körülvevő konkrét környezet mennyiségi és térbeli viszonyaival, megalapozni a korszerű, alkalmazásra képes matematikai tanulásához, a mindennapok gyakorlatához szükséges matematikai ismereteket és eszközöket. **I**ntézményünkben figyelembe vesszük a tanulók speciális oktatási és nevelési igényeit, ezért nagy jelentőséget kap a hiányos ismeretekkel rendelkező diákok felzárkóztatása, az ingerszegény környezetből érkező, hátrányos helyzetűek megsegítése. A vegyes összetételű, hallássérült diákok különböző tanulási nehézségekkel és magatartási problémákkal küzdenek, ezért a helyi tanterv alapján a tanmeneteinket a tanulók tudásszintje alapján állítjuk össze, a tananyagot szükség szerint egyszerűsítjük. Fontos szempont a szövegértelmezés, ami alapja a megértésen alapuló gondolkodásnak, a fogalmak elmélyítésének szájról olvasással és jellel, és az új ismeretek előkészítése, befogadása. Hozzá kell szoktatnunk a tanulókat, hogy a feladatok megoldása előtt megoldási tervet, egyes esetekben vázlatrajzot készítsenek. El kell érnünk, hogy a megoldást le is tudják írni. A leírás szabatosságára, a lényeg kiemelésére tanítjuk a gyerekeket, természetesen figyelembe véve a beszédkészségüket. A matematika órákon fokozatosan bővítjük a jelölésrendszert, a szakkifejezéseket jellel történő megsegítéssel, szájról olvasással, vizuális megerősítéssel.

A NAT-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

A siket, ép intellektusú tanulók között jelentős azoknak az aránya, akik súlyos beszéd-és nyelvtanulási zavar tüneteit mutatják (pl. diszfázia), jelentős elmaradást mutatnak a beszéd megértésében és kivitelezésében, az írásos kifejezésben. Oktatásunkban - az illetékes szakértői bizottság javaslata alapján – szükség esetén indokolt a jelnyelv alkalmazása.

Kiemelt figyelmet fordítunk a súlyos fokban hallássérült tanulóink beszédéből eredő hátrányok kompenzálására, kiküszöbölésére, valamint az egyéni adottságok figyelembe vételével társuló

különböző tanulási nehézségek (pl. diszkalkulia), részképességek, illetve pszichés zavarok leküzdésére.

A matematika tanulásának eredményeként a tanulók megismerik a világ számszerű vonatkozásait**,** összefüggéseit, az ember szempontjából legfontosabb törvényszerűségeket, relációkat. A tantárgyi ismeretek elsajátítását olyan problémák, eljárások alkalmazásával kell segíteni, hogy a tanulók ismerjék fel a matematika gyakorlati életben és más ismereteik bővítésében való alkalmazhatóságát, és hasznosítsák is azt. Mindezek elemzéséhez, megismeréséhez, de elsősorban szakmai gyakorlati alkalmazásához legyenek algebrai, halmazelméleti, geometriai ismereteik, melyekkel képessé válnak a világ térbeli, időbeli folyamatainak objektív értelmezésére, a változás, fejlődés tendenciáinak felismerésére.
A tanulási folyamatot, a tevékenységeket úgy kell megszervezni, hogy növekedjék a tanulók figyelem-koncentrációja, fejlődjék önálló és logikus gondolkodásuk, kreativitásuk, probléma- és összefüggés-felismerő és a fegyelmezett, precíz (kooperatív) munkára való képességük, bővüljön kommunikációs terük (szöveg, ábra, jelrendszer), legyen igényük a folyamatos önellenőrzésre.
Mindezen célok elérése érdekében a hangsúlyokat a következő területekre, tevékenységekre helyezzük:

- a hétköznapok matematikája (gyakorlat, becslés, kerekítés, fejben számolás);
- kommunikáció fejlesztése (szöveges problémamegoldás);
- szövegek matematikai tartalmának értelmezése, elemzése;
- kombinatorika, valószínűség, statisztika elemei;
- matematikai modellek és alkalmazhatóságuk;
- algoritmus, kiszámíthatóság;
- mennyiségek közötti kapcsolatok (függvényjellegű, illetve valószínűségi) megértése;
- többféle megoldási mód keresése;
- önellenőrzés módjai (eredmény realitása);
- számológép és számítógép használata.

Célunk, hogy a szakiskola elvégzése után a tanuló legyen képes

- elvégezni alapműveleteket racionális számkörben;
- elvégezni egész kitevőjű hatványozást a racionális számkörben;

- behelyettesíteni, megbecsülni és kiszámolni (géppel) adott (szakmai) képletek értékét;
- matematikailag értelmezni egyszerű szöveges problémákat;
- megoldani egyszerűbb szöveges feladatokat;
- megoldani egy ismeretlenes elsőfokú egyenleteket;
- értelmezni relációkat pl. (kisebb, nagyobb), logikai kapcsolatokat (pl. és, vagy, ha-akkor, is);
- alkalmazni az egyenes és fordított arányosságot, a százalékszámítást;
- használni elemi geometriai fogalmakat;
- elvégezni elemi méréseket, geometriai számításokat, mértékegységeket használni;
- felismerni a szimmetria, hasonlóság, egybevágóság eseteit;
- tájékozódni a számegyenesen, derékszögű koordinátarendszerben;
- felismerni egyszerűbb sorozatokat (számtani, mértani);
- felismerni műveletsorokat, algoritmusokat;
- értelmezni, létrehozni egyszerű grafikonokat, diagramokat, táblázatokat;
- felismerni, értelmezni a matematika (halmazok, valószínűség számítás, kombinatorika, statisztika, geometria) elemi fogalmait, szakkifejezéseit;
- megfogalmazni a szakma tanulása során felmerült matematikai jellegű kérdéseit, problémáit, megoldást keresni;
- új információkat keresni könyvtárban, interneten.

Módszereit és ismeretelemeit tekintve a matematika tanítása szorosan kapcsolódik a többi komplex műveltségterület moduljaihoz (kommunikáció, értő olvasás, pontos fogalmazás, grafikonok, statisztikák, képletek a szakmában, természeti, gazdasági törvényszerűségek stb.). Folyamatosan kötődnie kell a szakmatanulás szükségleteihez és eszközként kell alkalmaznia az informatikát (számítógép, oktatóprogramok).

A matematika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A matematika tanulása során elengedhetetlen a tananyag alapos és átfogó megértése. A szöveges feladatok megoldása fejleszti az értő olvasás és a releváns információk kiválasztásának készségét. Az általánosítás és az analógiák adekvát használata, több szempont egyidejű figyelembevétele, a rendszerezési képesség, a megszerzett tudás új helyzetekben való alkalmazása elősegítik az aktív, önirányított tanulás kompetenciáinak

kialakítását, fenntartását, megerősítését. A matematika tantárgy a matematikai logika és az algoritmikus gondolkodás fejlesztésével, az ok-okozati összefüggések megláttatásával hozzájárul a többi tantárgy tanulásához szükséges rendszerező, összefüggéseket felismerő, ezáltal hatékony önálló tanulási módszerek elsajátításához és megfelelő alkalmazásához is.

*A kommunikációs kompetenciák***:** A matematika fejleszti a tanuló azon képességét, hogy világosan, röviden és pontosan fejezze ki gondolatait. A matematika tanulása során fokozatosan alakul ki a tanuló érvelési és vitakészsége. A szöveges problémák megoldása javítja a szöveg megértésének készségét: a tanulónak meg kell keresnie az információkat és fel kell ismernie egy adott információ jelentőségét a probléma megoldása során. A matematika tanulási folyamatában kialakul a különböző módon (szöveg, grafikon, táblázat, diagram és képlet) bemutatott tartalmak megértésének és alkotásának készségrendszere.

*A digitális kompetenciák***:** A matematika tanulása során hangsúlyos szerepet kap a problémamegoldás és az algoritmikus gondolkodás, melyek elősegítik a tanuló digitális kompetenciáinak fejlesztését. A különböző matematikai tárgyú szoftverek, alkalmazások, applikációk és játékok alkalmazásán keresztül a matematika tanulása hozzájárul a tanuló digitális kultúrájának kialakításához.

*A matematikai, gondolkodási kompetenciák***:** A matematika tanulása során a tanuló gondolkodásának fejlesztése elsősorban konkrét problémák megoldásán keresztül történik. A tanuló előzetes tudása és tapasztalata alapján azonosítja a problémákat, majd ismert matematikai fogalmakra támaszkodva stratégiát dolgoz ki ezek megoldására. Elfogadja, hogy a megoldás több különböző úton is elképzelhető, illetve találkozik olyan nyitott problémákkal is, amelyeknek több megoldása is lehetséges. Kellő kitartással próbál ki különböző matematikai módszereket, és felismeri azokat a problémákat is, amelyeknek nincs megoldása. A tanuló megtanul induktív úton példákat általánosítani és deduktív érvelést használni a matematikai állítások bizonyítására.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A matematika tanulása fejleszti a kitartás, a pontosság, a figyelem és a fegyelmezettség képességét. A matematika tanulásán keresztül erősödik a tanuló felelősségtudata, gazdagodik az önképe, fejlődik a kooperációs készsége. A tanuló matematikai ismereteit alkalmazni tudja az egyéni célok eléréséhez szükséges tervezésben, az életét befolyásoló döntései megalapozásában és meghozatalában, a várható következmények mérlegelésében. A matematika tanulása elősegíti annak belátását, hogy a személyes erősségekre építeni, a hibákból pedig tanulni lehet.

A tanuló a matematikai foglalkozások során megtanulja, hogyan oszthatja meg ötleteit másokkal, és hogyan segítheti társait a matematikai fogalmak megértése vagy azok alkalmazása során. Felelősséget vállal a közösen kitűzött feladatok elvégzéséért, s megtanulja tisztelni mások álláspontját, gondolkodásmódját.

A matematika tanítása alkalmazásközpontú, elsősorban az induktív gondolkodásra épít, tevékenységhez kapcsolódik, és törekszik az egyre önállóbb tanulói munkára is építeni. A hallássérült tanuló számára – minél csekélyebb előismerettel rendelkezik, annál inkább – a saját hétköznapi teendőin, azok megoldásán át vezethet az út a magasabb absztrakciós szint felé. A tanítási óra a gyakorlatból (ideális esetben a tanulók által hozott problémából) indul ki, és következtetései, eredményei (általánosan alkalmazhatóan) oda is térnek vissza.

Az egyes évfolyamokon a fő témakörök ismétlődnek, ami egyre bővülő, magasabb szinten történő ismétlésre és elmélyítésre ad lehetőséget, elősegíti a már ismert anyag rögzítését, illetve módot ad az előző évi ismeretek kiegészítésére, a következő év szintjének beállítására.

A matematika tantárgy éves óraszámai 9. és 10. évfolyamban 72 óra/ év (heti 2 óra)

9. évfolyam

Témakör	**Gondolkodási módszerek, halmazok, kombinatorika, valószínűség, statisztika**	**Órakeret 12 óra**
Fejlesztési cél	Logikai alapon állítás megfogalmazása. Vitakészség, érvelés, cáfolás, bizonyítás. A megértésen alapuló gondolkodás fejlesztése.	
Előzetes tudás	Elemi szinten a halmaz, a grafikon, a szöveges feladat, a valószínűség fogalmának felismerése. Alapfokú számolási készség, egyszerű, rövid szövegek értő olvasása. Tájékozódás a számegyenesen (racionális számkör).	
Fejlesztési tevékenységek – A megértésen alapuló gondolkodás fejlesztése. – A logikai kifejezések alkalmazása. – Adatok leolvasása. – Valószínűségi játékok, kísérletek kapcsán események összegyűjtése, rendszerezése,		

táblázat készítése, valószínűségi esemény becslése.

– Szöveges feladatok lejegyzése nyitott mondattal, összes megoldás megkeresése adott alaphalmazon.

Fejlesztési ismeretek

Gondolkodási műveletek: csoportosítás, osztályozás, analógia, elvonatkoztatás, általánosítás, mérlegelő gondolkodás, következtetés, ítéletalkotás.

– Összefüggések.

– Valószínűség.

– Nyitott mondatok.

Tanulói tevékenység

Fogalmak értelmezése, rendszerezése.

Egyszerű feladatok a gondolkodás fejlesztésére.

Elemek elhelyezése adott halmazokba.

Halmazok kapcsolatának az összes esetre vonatkozó használata (nincs közös elemük, van közös elemük, de egyik halmaz sem része a másiknak, illetve egyik halmaz része a másiknak).

Halmazokkal kapcsolatos műveletek végzése (elem, válogatás, ábrázolás).

Szövegelemzés, szövegértelmezés.

A logikai „és”, „vagy” alkalmazása.

A „minden”, „van olyan”, „van, amelyik nem”, „egy sem” helyes alkalmazása.

Statisztika a hétköznapi életben (adatgyűjtés, mintavétel).

Eredmények megfigyelése, adatok lejegyzése, rendszerezése.

Biztos, lehet, lehetetlen leolvasása oszlopos diagramról.

Gyakorlati feladatok, átlagszámítás.

A nyelv logikai elemeinek felismerése a matematikában (összehasonlítás, viszonyítás, rendezés, relációk, műveletek.

Feltétel, előzmény, következmény felismerése, alkalmazása egyszerű esetekben.

Szövegértelmezés gyakorlati feladatokban (adatok kiválasztása, lejegyzése, becslés, kiszámítás, ellenőrzés).

A valószínűség gyakorlati fogalmának megismerése, valószínűségi játékok, problémák.

Problémamegoldási módszerek gyakorlása (próbálgatás; következtetés, sejtés, szabályosságok, lehetőségek kipróbálása, ellenpélda szerepe).

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

Megfigyelőképesség. Irányított, tartós, tudatos figyelem. Emlékezet tartóssága, mobilizálása. Problémamegoldó képesség. Matematikai összefüggések felismerése. A fogalmak felismerése, alkalmazása hétköznapi, tantárgyi, gyakorlati előfordulásaikban. Aktív, kreatív munkavégzés, a kommunikáció, kooperáció javuló szintje. Logikus, fegyelmezett, mérlegelő gondolkodás. Közelítő fejben számolás, becslés (nagyságrend). Az önellenőrzés igénye, alkalmazása. Ismerethordozók kezelése, tudatos használata.	
Kulcsfogalmak	Halmaz, számegyenes, pontosság (hibahatár), nagyságrend, koordinátarendszer, grafikon, diagram, logikai művelet, statisztika, valószínűség.

Témakör	**Számtan: algebra, műveletek**	**Órakeret: 30 óra**
Fejlesztési cél	A matematika elemi fogalmainak a mindennapi életben való használata. Biztos műveletfogalom és számolási készség az alapműveletek körében. A zsebszámológép használata.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
Fejlesztési tevékenységek – A mindennapi életvezetésben biztonságot jelentő matematikai ismeretek biztos elsajátítása. – Biztos számfogalom a racionális számkörben. – A négy alapművelet biztonságos használata matematikai probléma megoldásában. – Pontos és gyors számolás. – Zsebszámológép használata. – Saját és mások munkáinak ellenőrzése, javítása. *Fejlesztési ismeretek* – Természetes számfogalom és mennyiségfogalom elmélyítése.		

– Számfogalom, számköri ismeretek. Negatív számok.
– Műveletek. Összeg-, különbség-, szorzatalakok.
– Szöveges feladatok.

Tanulói tevékenység

Természetes és racionális számok írása, olvasása, összehasonlítása, csoportosítása, összehasonlítása, rendezése.

Műveletek (alapműveletek, hatványozás, négyzetgyökvonás) természetes számokkal szóban/jelben és írásban.

A 0-val való számolás eseteinek gyakorlása szóban/jelben és írásban.

Arányosság: egyenes- és fordított arányosság, következtetések.

Műveletek racionális számokkal.

Törtek: közönséges törtek, tizedes törtek, átváltások, egyszerűsítés, bővítés, összehasonlítás, rendezés.

Tizedes törtek összeadása, kivonása, szorzása egész számmal és tizedes törttel, osztás egész számmal.

Közönséges és tizedes törtekkel végzendő műveletek gyakorlása a mindennapi élethez kapcsolódó gyakorlatban.

A százalék fogalma. Egyszerű százalékérték kiszámítások (kamatok, árleszállítás, adó). Fizetések, vásárlások részletre.

Átlagszámítás több adatból (tanulmányi átlag, átlagéletkor).

Szöveges feladatok megoldása és készítése (értelmezés, megoldási terv elkészítése, kivitelezése, válaszadás, ellenőrzés).

A zsebszámológép biztos használata, elsősorban ellenőrzésre.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

Pontos munkavégzés.

Szóbeli kifejezőképesség.

Figyelem terjedelme, pontossága.

Emlékezet mobilizálása.

Szabályalkalmazás, szabálykövetés.

Összefüggés-felismerés.

Fogalmak	A pénzforgalommal kapcsolatos aktuális fogalmak (folyószámla, hitelszámla, kamat, csekk, részletfizetés). Százalék (%).

Témakör	**Mérések: geometria**	**Órakeret : 26 óra**
Fejlesztési cél	A matematika elemi fogalmainak használata a mindennapi életben. A mérés eredményeinek pontos lejegyzése.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek

- Szakmához és a hétköznapokhoz kapcsolódó mérések rutinos végzése.
- A pontos munkavégzés fontosságának tudatosítása és szem előtt tartása.
- Geometriai alapismeretek, a tanult mérési és számítási eljárások alkalmazása gyakorlati példákban.
- Síkidomok és testek tulajdonságainak ismerete, segítséggel terület és térfogat számítása.
- Pontos, tiszta szerkesztés.

Fejlesztési ismeretek

- Hosszúság, tömeg és űrtartalom mérése.
- Idő mérése.
- Gyakorlati mérések, mértékegységek, számítások.
- Szerkesztési feladatok.

Tanulói tevékenység

Mérések végzése különböző mérőeszközökkel.

Becslés.

Összehasonlítás alkalmi és szabványos egységekkel.

Mértékegységek, átváltások: mértékegységek ismétlése, összefüggések elmélyítése.

Hosszúság, terület, térfogat mértékegységeinek összehasonlítása, összefüggések megállapítása.

Az alapvető geometriai fogalmak ismerete és használata (sík és tér, pont, egyenes, félegyenes, szakasz, távolság, szög, párhuzamosság, merőlegesség).

Geometriai alakzatok (vonalak, síkidomok, testek) csoportosítása tanult tulajdonságok alapján.

Testek, síkidomok tanult tulajdonságok alapján történő rendszerezése, tulajdonságok elmélyítése.

Geometriai transzformációk, tulajdonságaik.

Háromszög, négyszög, sokszög, kör felismerése, tulajdonságainak megállapítása A kör és alkotórészei, az átmérő és a sugár kapcsolata. Kör kerületének, területének kiszámítása. Kocka és téglatest térfogatának mérése, kiszámítása következtetéssel, majd mért adatok alapján. Szöveges feladatok végzése. Szerkesztések. Tanult szerkesztések gyakorlása (méretarányos, szabványos jelölésekkel). *Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek* Vizuális észlelés. Figyelem. Auditív észlelés.	
Fogalmak	Sík, tér, szög, síkidom, test, mérés, kerület, terület, térfogat, felszín, szimmetria, síkidom, nevezetes alakzatok.

A fejlesztés várt eredményei az évfolyamvégén	A tanuló képes - behelyettesíteni, megbecsülni és kiszámolni (géppel) az egyszerűbb és összetettebb képletek értékét; - matematikailag értelmezni és megoldani szöveges problémákat; - értelmezni relációkat (kisebb, nagyobb), logikai kapcsolatokat (nem, és/vagy, ha-akkor, is); - alkalmazni az egyenes és fordított arányosságot, százalékszámítást szöveges problémákra is; - használni és alkalmazni elemi geometriai fogalmakat és mértékegységeket; - elvégezni geometriai számításokat; - felismerni szimmetriát, hasonlóságot; - tájékozódni számegyenesen, derékszögű koordináta-rendszerben; - felismerni műveletsorokat, algoritmusokat; - értelmezni, ábrázolni a feldolgozott témakörökhöz kapcsolódó grafikonokat, diagramokat, táblázatokat; - felismerni, értelmezni a matematika (halmazok, valószínűség, kombinatorika, statisztika, geometria) elemi fogalmait, szakkifejezéseit;

	- megfogalmazni a szakma tanulása során felmerült matematikai jellegű kérdéseit, problémáit, megoldást keresni ezekre.

10. évfolyam

Témakör	**Gondolkodási műveletek: halmazok, kombinatorika, valószínűség, statisztika**	**Órakeret 12 óra**
Fejlesztési cél	Logikai alapon állítás megfogalmazása. Vitakészség, érvelés, cáfolás, bizonyítás. A megértésen alapuló gondolkodás fejlesztése.	
Előzetes tudás	Halmaz, grafikon, szöveges feladat, valószínűség fogalmának felismerése, számolási készség, szövegek értő olvasása	

Fejlesztési tevékenységek

- A megértésen alapuló gondolkodás fejlesztése.
- A logikai kifejezések alkalmazása.
- Adatok leolvasása.
- Valószínűségi játékok, kísérletek kapcsán események összegyűjtése, rendszerezése, táblázat készítése, valószínűségi esemény becslése.
- Szöveges feladatok lejegyzése nyitott mondattal, összes megoldás megkeresése adott alaphalmazon.

Fejlesztési ismeretek

Gondolkodási műveletek: csoportosítás, osztályozás, analógia, elvonatkoztatás, általánosítás, mérlegelő gondolkodás, következtetés, ítéletalkotás.

- Összefüggések.
- Valószínűség.

Tanulói tevékenység

Halmazokkal kapcsolatos műveletek végzése (részhalmaz, metszet, unió).

Grafikon, diagram használata.

Ellentmondás, bizonyítás, általánosítás felismerése, alkalmazása egyszerű esetekben.

A logikai „és”, „vagy” alkalmazása.

A „minden”, „van olyan”, „van, amelyik nem”, „egy sem” helyes alkalmazása. Szövegértelmezés gyakorlati feladatokban (adatok kiválasztása, lejegyzése, megoldási terv, becslés, kiszámítás, ellenőrzés). Valószínűség gyakorlati fogalmának alkalmazása valószínűségi játékokban, problémákban. Probléma-megoldási módszerek alkalmazása (próbálgatás; következtetés, sejtés, szabályosságok, lehetőségek kipróbálása, ellenpélda szerepe). Statisztika a hétköznapi életben (adatgyűjtés, mintavétel, relevancia, következtetések). *Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek* Aktív, kreatív munkavégzés, a kommunikáció, kooperáció. Logikus, fegyelmezett, mérlegelő gondolkodás. Közelítő fejben számolás, becslés (nagyságrend). Önellenőrzés igénye, alkalmazása. Tájékozódás térben, időben, folyamatokban.		
Kulcsfogalmak	Halmaz, számegyenes, grafikon, diagram, logikai művelet, statisztika, valószínűség. Logikus, indoklás, érvelés, magyarázat. A „lehetetlen”, „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „véletlen”, „valószínűbb” logikai megfogalmazások tartalma. Halmaz, alaphalmaz.	
Témakör	**Számtan, algebra**	**Órakeret** **30 óra**
Fejlesztési cél	A matematika elemi fogalmainak a mindennapi életben való használata. Biztos műveletfogalom és számolási készség az alapműveletek körében.	
Előzetes tudás	Gyakorlottság a számolásban, alapműveletek, tízes számrendszer, algebrai kifejezés, képlet behelyettesítése.	
Fejlesztési tevékenységek – A mindennapi életvezetésben biztonságot jelentő matematikai ismeretek biztos elsajátítása. – Biztos számfogalom a racionális számkörben.		

– A négy alapművelet biztonságos használata matematikai probléma megoldásában. – Pontos és gyors számolás. – Zsebszámológép használata. – Saját és mások munkáinak ellenőrzése, javítása. *Fejlesztési ismeretek* – Természetes számfogalom és mennyiségfogalom elmélyítése. – Számfogalom, számköri ismeretek. Negatív számok. – Műveletek. Összeg-, különbség-, szorzatalakok. – Szöveges feladatok. *Tanulói tevékenység* Alapműveletek, hatványozás, négyzetgyökvonás (számológéppel) természetes, racionális számokkal. Algebrai kifejezések (alapműveletek), műveleti szabályok alkalmazása, képletek, behelyettesítés (képletgyűjtemények használata). Százalékszámítás, a százalékszámítás gyakorlata a mindennapi életben. (kamatok, akciók, adószámítás) Átlagszámítás. Szöveges feladatok megoldása (értelmezés, megoldási terv készítése, kivitelezés, válaszadás, ellenőrzés) Pontosság (hibahatár), nagyságrend (normál alak), számolás fejben, papíron, géppel, becslés, kerekítés. *Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek* Önálló, aktív munka, kreativitás, kommunikáció, kooperáció javuló szintje. Matematikai ismeretek helyes alkalmazása gyakorlati problémákban. Logikus, fegyelmezett, mérlegelő gondolkodás. Önellenőrzés igénye, zsebszámológép gyakorlott használata.

Kulcsfogalmak	Szám, alapművelet, hatvány, négyzetgyök, normál alak, becslés, pontosság (hibahatár), ellenőrzés, számegyenes.

Témakör	**A geometria alapjai**	**Órakeret** **26 óra**
Fejlesztési cél	A matematika elemi fogalmainak használata a mindennapi életben.	

	A mérés eredményeinek pontos lejegyzése.
Előzetes tudás	Tájékozódás a térben, alakzatok és testek felismerése, elemi mérés, vázlatos rajzolás, képletgyűjtemény használata.

Fejlesztési tevékenységek

- Szakmához és a hétköznapokhoz kapcsolódó mérések rutinos végzése.
- A pontos munkavégzés fontosságának tudatosítása és szem előtt tartása.
- Geometriai alapismeretek, a tanult mérési és számítási eljárások alkalmazása gyakorlati példákban.
- Síkidomok és testek tulajdonságainak ismerete, segítséggel terület és térfogat számítása.
- Pontos, tiszta szerkesztés.

Fejlesztési ismeretek

- Gyakorlati mérések, mértékegységek, számítások.
- Szerkesztési feladatok.

Tanulói tevékenység

Mérések végzése különböző mérőeszközökkel.

Becslés.

Összehasonlítás alkalmi és szabványos egységekkel.

Foglalkozásokhoz, és a köznapi élethez kapcsolódó szöveges feladatok megoldása.

Mértékegységek ismétlése, összefüggések elmélyítése.

Geometriai alakzatok (vonalak, síkidomok, testek) csoportosítása tanult tulajdonságok alapján.

Testek, síkidomok tanult tulajdonságok alapján történő rendszerezése, tulajdonságok elmélyítése.

Geometriai transzformációk, tulajdonságaik (egybevágóság).

A kör és alkotórészei.

Kör kerületének, területének mérése tapasztalati úton.

Kocka és téglatest térfogatának és felszínének kiszámítása következtetéssel, majd mért adatok alapján, gyakorlati alkalmazásainak lehetőségei.

Szöveges feladatok végzése terület, kerület, térfogat, felszín témakörben.

Szerkesztések. Tanult szerkesztések gyakorlása (méretarányos, szabványos jelölésekkel). Összefüggések műveletek, mértékek, helyi értékek között. Táblázat adatai közötti összefüggés felismerése, leírása. *Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek* Vizuális észlelés. Figyelem.	
Kulcsfogalmak	Sík, tér, szög, távolság, mérés, kerület, terület, térfogat, felszín, szimmetria, nevezetes síkidomok, szabályos testek.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	- A tanuló képes összefüggéseket biztosan felismerni számok, mennyiségek, mértékegységek, geometriai alakzatok között. - Testek és síkidomok alkotórészeinek ismerete. - Jártasság a tanult geometriai számításokban és szerkesztésekben. - A tanuló képes arányos alaprajzot készíteni. - Képes alkalmazni a logikai kifejezéseket. - Legyen jártas az adott halmazra vonatkozó állítások igazságának eldöntésében. - Tudjon állításokat tagadni, ismerje a tagadás logikai tartalmát. - Legyen jártas sorozatok folytatásában adott és felismert szabály alapján mindkét irányban. - Képes egyszerű adatokból átlagszámításra. - Ismerje a 10-es számrendszert milliós számkörben. - Képes a négy alapműveletet pontosan kivitelezni az egész és a racionális számok körében. - Képes szöveges feladatot megoldani, ellenőrizni, zsebszámológépet pontosan használni. - Képes az olvasható, áttekinthető írásbeli munkára.

A tantárgy értékelésének módja:

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. tüörvény 54.§ (2) a) pontja szerint.

TÖRTÉNELEM ÉS ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK
(Társadalomismeret szabadon felhasználható órakeretből)
9-10. évfolyam

A Nat 2020. dokumentumhoz kapcsolódó – Közismereti kerettanterv a szakképző iskolák számára készített tanterv alapján

A Történelem és állampolgári ismeretek (és részben a Természettudomány és földrajz) műveltségterület tartalmait a szakképző iskolákban egyetlen tantárgy, a komplex történelem és állampolgári ismeretek közvetíti. Ez a *történelem,* az *állampolgári ismeretek,* az *etika* és a *hon- és népismeret* területeinek tartalmait különböző arányban tartalmazza.

A történelem és állampolgári ismeretek tantárgy főbb feladatai a Nat-ból következően fogalmazhatóak meg:

- a történelmi múlt megismerése járuljon hozzá a jelen összefüggései, az összetett társadalmi folyamatok megértéséhez;
- segítse elő szűkebb és tágabb közösségekhez tartozásuk személyes megélését, felelősségtudatos magatartásukat;
- az események feltárása, bemutatása és értelmezése révén fejlessze a tanulók készségeit, kompetenciáit, melynek révén sikeres felnőtté válhatnak;
- támogassa a felnőtté váló szakképző iskolai tanulók tudatos közéleti részvételét, az aktív állampolgárrá válásukat, erősítse a demokrácia értékeit gondolkodásukban;
- tegye lehetővé a magyar kultúra értékeinek és más kultúrák értékeinek megismerését, az általuk közvetített értékek felismerését és befogadását, különös tekintettel a Kárpát-medencében együtt élő népekre, vallásokra;
- a történelmi események tanulmányozása tegye képessé a szakképző iskolai tanulókat a jelenben való eligazodásban, és segítse a jövőre való felkészülésüket;
- a szakképző iskolai tanulók életkorához és érdeklődéséhez igazodva a történelmi megismerés során kapjanak képet a múltról, és különösen a közelmúlt világáról, a jelent alakító tényezőiről;
- személyes élményt alakítson ki a tanulókban a történelmi szituációkkal kapcsolatban, lehetőséget biztosítson a történelemből fakadó tanulságok levonására;
- a történelem problémaközpontú megközelítése biztosítsa az önismereti, a társas kapcsolati kultúra fejlesztését és a pozitív énkép kialakítását a tanulókban;

- a társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek ismeretkör legfőbb feladata, hogy reflektáljon a diákok társadalmi tapasztalataira.

A tantárgy tanításának céljai a szakképző iskolai közismereti tantárgyrendszerben a következők:

- A differenciált történelmi gondolkodás kialakítása, az adatok, tények, fogalmak, a történettudomány által kínált konstrukciók (sémák) rugalmas adaptálásával, illetve a történettudomány vizsgálati eljárásainak (történeti probléma felismerése, megfogalmazása, forráskritika, az interpretáció) alkalmazásával.
- A tanulók ismerjék fel és értsék meg azt, hogyan és miért éreztek, gondolkodtak, cselekedtek másként az emberek a múltban, mint a jelenben élők.
- A történelmi kulcsfogalmak, a történelmi folyamatok megértése és elsajátítása segíti a tanulókat a múltra vonatkozó magyarázatok, következtetések és értékelések megértésében, a történelmi ismeretek rendszerezésében, a múlttal és a múlt megismerésével kapcsolatos kérdések egyre árnyaltabb megválaszolásában, a különböző korok és események összehasonlításában, az összefüggések azonosításában, valamint az önálló következtetések és vélemények megfogalmazásában.
- A társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek ismeretkör legfőbb célja, hogy a különböző társadalomtudományok (szociológia, szociálpszichológia, politológia, jogtudomány, közgazdaság-tudomány stb.) nézőpontjából mutasson be jelenségeket, problémákat, és segítse a tanulókat ezek értelmezésében, következtetések megfogalmazásában; valamint segítse a szakképző iskolai tanulókat a szűkebb és tágabb környezetükben való eligazodásban, boldogulásban.
- Fontos cél továbbá, hogy a személyes tapasztalatra építő készségfejlesztő módszerek alkalmazásával a tantárgy alapozza meg és fejlessze a diákok szociális, erkölcsi és jogi érzékét, és erősítse problémamegoldó gondolkodásukat.

Lényeges eleme a kerettantervi programszerkezetnek a bemeneti és kimeneti mérések rendszere, amely által pontos képet lehet kapni a szakképző iskolába belépő tanulóknak a tantárgyhoz kapcsolódó kompetenciáiról és ismereteiről, illetve azok hiányáról, és ennek ismeretében lehet megvalósítani a szakképző iskolai közismereti kerettantervet, amely lehetőséget ad a tanulók különbözőségének kezelésére.

A 9–10. évfolyamon a történelem és állampolgári ismeretek tantárgyi célja az, hogy a tanulók képesek legyenek

- a magyar és az európai történelem és társadalom alapvető folyamatainak megértésére;
- annak felismerésére, hogy a magyar nemzet történelme a vele együtt élő nemzetiségek és etnikumok együttműködésének az eredménye is;
- az egyén szerepének értékelésére és a szűkebb és tágabb közösséghez tartozás felelősségének elfogadására;
- a társadalmi normák erkölcsi értékének és gyakorlati hasznának felismerésére, betartására;
- értékelni a tudást, megbecsülni az iskolát, az osztályközösséget, osztálytársaikat, valamint kihasználni a szakképző iskola által biztosított tanulási lehetőségeket.
- a társadalom és legfontosabb intézményeinek megismerésére, a működésük megértésére;
- a különböző világképek jellemzőinek felismerésére, a világvallások azonosítására;
- a politika világában való eligazodásra, saját értékeinek és érdekeinek megfelelő döntések meghozatalára;
- a gazdaság leglényegesebb információinak megértésére, az egyén gazdasági lehetőségeinek felmérésére és a pénzügyekben való tájékozódásra.

9. évfolyam

Heti óraszám: 1, éves óraszám: 36 óra

Ez az év olyan nevelési célok megvalósítására ad lehetőséget, mint a tanulók ún. történelmi gondolkodásának elmélyítése és kiszélesítése, valamint a tanulás, az iskola, a tudás értékeinek, hasznának felismertetése, a társadalom, a közösségek és az egyén kapcsolatának vizsgálata. Ezek a tartalmak olyan tevékenységeken keresztül valósulhatnak meg, amelyek mind az egyének, mind az osztályközösségek számára fejlesztést tesznek lehetővé.
Kompetenciák fejlesztése: A tanulók nem megfelelő szintű kulcskompetenciái, illetve a meglévő kompetenciák bővítésére, fejlesztésére adnak lehetőséget, mint például a szóbeli és

írásbeli kifejezőkészség, az önálló véleményalkotás, a mérlegelő gondolkodás vagy a térbeli tájékozódás.

A 9. évfolyamon a történelem és állampolgári ismeretek tantárgyi célja az, hogy a tanulók képesek legyenek:

- a magyar és az európai történelem és társadalom alapvető folyamatainak megértésére;
- annak felismerésére, hogy a magyar nemzet történelme a vele együtt élő nemzetiségek és etnikumok együttműködésének az eredménye is;
- az egyén szerepének értékelésére, a szűkebb és tágabb közösséghez tartozás felelősségének elfogadására;
- a társadalmi normák erkölcsi értékének és gyakorlati hasznának felismerésére, betartására;
- értékelni a tudást, megbecsülni iskolát, az osztályközösséget, osztálytársaikat, valamint kihasználni a szakképző iskola által biztosított tanulási lehetőségeket.

Fejlesztési feladatok minden tematikai egységre vonatkozóan
Ismeretszerzés, tanulás A forrásokban és -feldolgozásokban található információk gyűjtése. A történelem tárgyi emlékeinek felismerése, értelmezése élőszóban vagy írásban vagy jelnyelven. A filmek, filmhíradók értelmezése. Történelmi esemény, intézmény, szervezet megismerése források alapján. Tájékozódás kézikönyvekben, az ismeretterjesztő folyóiratokban és az internet valamely magyar nyelvű keresőprogramjában. Ábra készítése a tankönyv, a munkafüzet, szakirodalom felhasználásával. *Mérlegelő gondolkodás* Különböző típusú források elemzése, ellentétes felfogású forrásrészletek összehasonlítása, értelmezése, feldolgozása. Azonos eseményről, jelenségről készült különböző forrásrészletek összehasonlítása. A forrásokban fellelhető leegyszerűsítő vélemények mérlegelő értelmezése tanári rávezetéssel. A média forrásértékének, jellegének felismerése, elemzése. Eltérő álláspontok felismerése megadott történelmi források és tudományos feldolgozások szövegében; az eltérések okainak vizsgálata. Kiemelkedő történelmi személyiségek döntéseinek értékelése. A történelem meghatározó jelentőségű történelmi személyiségei szerepének értékelése. *Kommunikáció* A korszakokra vonatkozó történelmi szakkifejezések helyes használata, a jelszókincs bővítése A történelmi fogalmak magyarázata. Egy téma bemutatása többféle módszer és eszköz (élőszó, térkép, kép, filmrészlet, tárgyak stb.) ötvözésével. Egy-egy előre megadott kérdés kapcsán saját vélemény megfogalmazása, kifejtése szóban, írásban, és/vagy jelnyelven. Érvelési technikák ismerete és alkalmazása szóban és írásban és/vagy jelnyelven..

Hosszabb adatsorok, grafikonok, ábrák alapján történelmi változások felismerése és bemutatása. Szemléletes diagramok és grafikonok készítése gazdasági, társadalmi, demográfiai folyamatokról. Táblázatkészítés demográfiai, gazdasági és társadalomtörténeti adatok bemutatásához. Jártasság a feladatlapok kitöltésében; tájékozottság javítási elveiben és módszereiben. *Tájékozódás időben és térben* Fontosabb folyamatok vagy jelenségek időrendjének összeállítása. Időrendi táblázat készítése. Az időben való jártasság bemutatása élőbeszédben, írásban és/vagy jelnyelven és a térképen. A térben és időben játszódó események közötti kapcsolat felismerése. Időrendi táblázatok és térképek összehasonlítása, rajzok és térképek készítése. Az egyetemes és a magyar kronológiák használata. Történelmi jelenségek természeti feltételeinek megállapítása a szaktanár útmutatása alapján. Történelmi helyek azonosítása mai térképeken. Sematikus rajz készítése egy-egy történeti táj egységeiről. Tematikus történelmi térképek adatainak összehasonlítása (pl. gazdasági fejlődés, népsűrűség, nemzetiségi összetétel változása).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Európa a világban, Magyarország Európában**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás	Alapvető topográfiai ismeretek; elemi tájékozódás Magyarország és Európa térképein.	
A tematikai egységhez kapcsolódó nevelési célok	Képes térben elhelyezni saját lakóhelye fontosabb intézményeit, nagyobb városainkat, Magyarországot, a szomszédos országokat és az Európai Unió országait a kapcsolódó térképeken. Azonosítani tudja Magyarország megyéit és úthálózata fontosabb egységeit. Felismeri a térkép legfontosabb elemeit (vizek, domborzati jelölések, államhatárok, települések), azonosítja azokat a térképen.	
Ismeretek/Témák		
Lakóhelyünk és környezetünk a térben. Magyarország területi tagozódása. Magyarország és Európa.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Közép-Európa, Nyugat-Európa, Kelet-Európa, Dél-Európa, Észak-Európa, Európai Unió, régió, ország, állam, szövetség, rendszerváltás, demokratikus berendezkedés, úthálózat, infrastruktúra.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Múlt és jelen képekben és szövegekben I. Európa bölcsői**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás	Az általános iskolában tanultak.	
A tematikai egységhez kapcsolódó nevelési célok	Képes az európai civilizáció gyökereinek feltárására, az ókori demokrácia alapelveinek vázlatos összehasonlítására a modern demokrácia alapelveivel.	

	A tanuló felismeri, hogy egy több évszázadon keresztül fennálló állam felemelkedésében és hanyatlásában több tényező együttes hatása játszik szerepet, valamint, hogy a hosszú életű birodalmak társadalma, gazdasági élete, politikai berendezkedése folyamatosan változik. Tudja, hogy az antik kultúra a görög és a római kultúra kölcsönhatása során alakult ki, látja ennek az európai civilizációra gyakorolt hatását.
Ismeretek/Témák	
Az európai civilizáció kezdetei. Vallás, kultúra és sport az antikvitásban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*Fogalmak:* polisz/városállam, demokrácia, rabszolga, egyistenhit, zsidó vallás, kereszténység, Biblia, Újszövetség, olimpia. *Személyek:* Szolón, Jézus, Theodosius. *Topográfia:* Balkán-félsziget, Athén, Róma, Júdea, Olimpia. *Kronológia:* Kr.e. 776 (első ókori olimpia), Kr.e. 5. század (athéni demokrácia kialakulása), 395 (a Római Birodalom felosztása), 476 (a Nyugat-római Birodalom bukása).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Múlt és jelen képekben és szövegekben II. A középkor századai**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás	Az általános iskolai előzmények.	
A tematikai egységhez kapcsolódó nevelési célok	Érti a keresztény vallás szerepét az európai szellemi és hatalmi expanzióban, azonosítja az egyház társadalomépítő és -szabályozó tevékenységét, megérti távlatos jelentőségét. Tudatosítja az iszlám vallás civilizációformáló szerepét. Feltárja a középkori keresztény civilizáció örökségét, és kimutatja a középkori városi civilizáció továbbélését a modern európai civilizációban. A tanuló felismeri és tudatosul benne, hogy a magyarság eredetére vonatkozó álláspontok különbözőségét (a források rendkívüli hiányosságából és az egyes szaktudományok (történettudomány, régészet, nyelvészet) kutatási eredményeinek egymásnak olykor ellentmondó adataiból fakad). Megérti, hogy a kereszténység felvétele és az erre épülő államalapítás teremtette meg a magyar állam megerősödésének és fejlődésének feltételeit. Felismeri, hogy az Árpád-korban megszilárdult a keresztény magyar állam. A korszak jelentős uralkodói politikai életpályájának megismerésén keresztül belátja, hogy a több nemzetiségből álló Magyar Királyság a közép-európai régió egyik legerősebb államaként fejlődött, sorsa több ponton összekapcsolódott a környező államok és Nyugat-Európa fejlődésével.	
Ismeretek/Témák		
A középkori Európa birodalmai, társadalom és világkép. A magyar honfoglalás és az államalapítás.		

A középkori Magyar Királyság helye Európában.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*Fogalmak:* hun, barbár, gróf, lovag, lovagi erény, keresztes háború, egyház, pápa, Korán, iszlám, finnugor, nyelvrokonság, sztyeppe, törzs, honfoglalás, pogány, vármegye, Árpád-ház, jobbágy, forint, zsoldos hadsereg (pl. fekete sereg). *Személyek:* Attila, Nagy Károly, I. Ottó, Mohamed, Árpád, Géza, I. (Szent) István, IV. Béla, III. András, Károly Róbert, I. (Nagy) Lajos, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, Hunyadi Mátyás. *Topográfia:* Frank Birodalom, Német-római Császárság, Bizánc, Konstantinápoly, Szentföld, Kárpát-medence, Vereckei-hágó, Oszmán Birodalom, Nikápoly, Mohács. *Kronológia:* VII. század (az iszlám vallás alapítása), 800 (Nagy Károly császárrá koronázása), 895 táján (a honfoglalás), 1000 (I. Szent István megkoronázása), 1054 (az egyházszakadás), 1241–42 (a tatárjárás), 1301 (az Árpád-ház kihalása), 1308 (Károly Róbert királlyá választása), 1342 (I. [Nagy] Lajos), 1453 (Konstantinápoly elfoglalása), 1456 (a nándorfehérvári diadal), 1458–1490 (I. [Hunyadi] Mátyás uralkodása), 1526 (a mohácsi csata).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Múlt és jelen képekben és szövegekben III. Az újkor hajnala**	**Órakeret 3 óra**
Előzetes tudás	Az általános iskolai előzmények.	
A tematikai egységhez kapcsolódó nevelési célok	Belátja, hogy a világ különböző civilizációit összeköti az emberi alapszükségletek biztosításának igénye (élelem, biztonság, világ megértésének igénye stb.). Megérti, hogy a kultúrák találkozása milyen esélyeket és/vagy veszélyeket hordoz magában. A tanuló belátja, hogy Amerika felfedezése gyökeresen megváltoztatta a világ képét. Felismeri, hogy a kereskedelmi utak feletti ellenőrzés általában jelentős hatalmi pozíciót is jelent, valamint, hogy a kereskedelemi utak terén lezajló változások átrendezik a régiók közötti gazdasági erőviszonyokat, hosszú távon jelentős gazdasági, társadalmi és politikai következményekkel járnak. Belátja, hogy az oszmán-török katonai fölény mellett a politikai megosztottság is hozzájárult az ország három részre szakadásához. Megérti a részekre szakadt ország helyzetét a két nagyhatalom ütközőzónájában, és belátja, hogy a török kiűzését a hatalmi erőegyensúly felbomlása tette lehetővé. Átlátja a másfél évszázados török uralom rövid és hosszú távú következményeit.	
Ismeretek/Témák		
Felfedezések – a civilizációk találkozása. Vallási megújhodás Európában. Államformák és uralkodók az újkori Európában.		

A Magyar Királyság a birodalmak szorításában.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*Fogalmak:* világkereskedelem, selyemút, karavella, gyarmatosítás, reformáció, evangélikus, református, kapitalizmus, alkotmányos monarchia, parlament, abszolutizmus, végvár, kuruc. *Személyek:* Kolumbusz, Luther Márton, XIV. Lajos, Szapolyai János, Habsburg Ferdinánd, Dobó István, II. Szulejmán, Zrínyi Miklós, II. Rákóczi Ferenc. *Topográfia:* Anglia, Franciaország, Versailles, Buda, Eger, Szigetvár, Ónod. *Kronológia:* 1492 (Amerika felfedezése), 1517 (Luther fellépése, a reformáció kezdete), 1541 (Buda török elfoglalása, az ország tényleges három részre szakadása), 1552 (Eger sikertelen török ostroma), 1566 (Szigetvár eleste), 1703–11 (a Rákóczi-szabadságharc), 1707 (az ónodi országgyűlés), 1711 (a szatmári béke).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Múlt és jelen képekben és szövegekben IV. A modern világ születése**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás	Az általános iskolai előzmények.	
A tematikai egységhez kapcsolódó nevelési célok	Látja, hogy a felvilágosodás állította középpontba a világmindenség megértésének igényét, a tudományos megismerés elsőbbrendűségét, és hogy ezzel a tudományok fejlődésének új korszaka kezdődött. Belátja, hogy a hatalommegosztás és a képviseleti elv általánossá válása a polgári államokban a demokratikus jogok gyakorlásának kiterjesztését eredményezte. Felismeri, hogy az ipari forradalom, amely új energiaforrások hasznosítása mellett új technikai eszközök alkalmazásával és a termelési formák átalakításával létrehozta az ipari társadalmat, a népesség számszerű gyarapodását, urbanizációt és az ipari munkásság létszámának növekedését eredményezte. Tudatosul benne, hogy Magyarország a Habsburg Birodalom részét képezte, megérti a birodalmiságból fakadó problémák lényegét, és reális képet alkot Magyarország birodalmon belüli helyzetéről. Érti, hogy a korszakot a nemzeti és a liberális eszme megerősödése, valamint az európai centrumhoz való fölzárkózás kényszere határozza meg. Belátja, hogy ezek nyomán fogalmazódott meg a jobbágyi és rendi viszonyok megszüntetésének, az érdekegyesítés, a közteherviselés, valamint a nemzeti nyelv és kultúra megteremtésének szükségessége, amelyek a polgári viszonyok és a nemzeti önállóság megteremtését célozzák. Tudja, hogy e célok megvalósítása állította középpontba azokat a nagyformátumú politikusokat, akik túllépve egyéni érdekeiken, egymást kiegészítve, a közösség hosszú távú érdekeit szolgáló reformprogramok mellé állították a közvéleményt. Megérti, hogy a kiegyezés reális kompromisszum volt, amely megfelelt a kor erőviszonyainak. Látja a kiegyezés hosszú távú hatásait Magyarország fejlődésére, mely folyamatban a hazai zsidó polgárság kiemelkedő szerepet játszott.	
Ismeretek/Témák		

Forradalmak kora Európában. A Magyar Királyság a Habsburg Birodalomban. A reformkor és az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc. A dualizmus kora.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*Fogalmak:* felvilágosodás, tolerancia, egyenlőség, szabadság, enciklopédia, forradalom, Emberi és polgári jogok nyilatkozata, jakobinus diktatúra, terror, ipari forradalom, belső vándorlás, betelepítés, Ratio Educationis, nyelvrendelet, jobbágyrendelet, nyelvújítás, ipari forradalom, gyár, környezetszennyezés, jobbágyfelszabadítás, áprilisi törvények, honvédség, aradi vértanúk, dualizmus. *Személyek:* Bonaparte Napóleon, Mária Terézia, II. József, James Watt, Széchenyi István, Kossuth Lajos, Batthyány Lajos, Deák Ferenc. *Topográfia:* Bécs, Pozsony, Budapest, Nagy-Britannia, Amerikai Egyesült Államok, Németország, Osztrák-Magyar Monarchia. Kronológia: 1789. július 14. (a Bastille ostroma, a francia forradalom kitörése), 1793–1794 (a jakobinus diktatúra), 1804 (Napóleon császárrá koronázása), 1740–80 (Mária Terézia), 1780–1790 (II. József), 1825–1848 (a reformkor), 1848. március 15. (forradalom kitörése Pesten), 1848–1849 (forradalom és szabadságharc Magyarországon), 1867 (a kiegyezés).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Múlt és jelen képekben és szövegekben V. A szélsőségek évtizedei**	**Órakeret 3 óra**
Előzetes tudás	Az általános iskolai előzmények.	
A tematikai egységhez kapcsolódó nevelési célok	Látja az első világháború kirobbanásához vezető okokat, és azok komplex jellegét. Felismeri, hogy a korábban kialakult nagyhatalmi egyensúly felbomlása, a gyarmatokért való versengés, a létrejövő katonai szövetségek, a fegyverkezési verseny és a megoldatlan balkáni helyzet együttesen vezetett a háborúhoz. Érti, hogy az új hadászati eszközök és módszerek alkalmazása elhúzódó harcokkal és óriási ember- és anyagi veszteséggel jártak, és minden állampolgárt érintettek. Felismeri a békerendszer keltette új ellentmondásokat, különös tekintettel a kelet-közép-európai régióra Felismeri, hogy a háborús pusztítás, különösen a vereség és a gazdasági válságok egyik következménye a szélsőségek térnyerése. Érti, hogy a két világháború közötti magyar kül- és belpolitika egyik legfontosabb mozgatórugója a trianoni békeszerződés és annak hatásaira való reflektálás volt. Tudatosulnak benne a trianoni békeszerződés politikai életre, gazdaságra, társadalomra és közgondolkodásra gyakorolt hatásai, valamint a bethleni konszolidáció eredményei, hazai és nemzetközi összefüggései.	

	Tudja, hogy mennyi áldozattal, pusztítással járt a második világháború, és hogy a holokauszt az emberiség, valamint az egész magyarság tragédiája. Megérti, miként került a háború során Magyarország kényszerpályára, és ez milyen következményekkel járt az ország sorsát illetően. Tisztában van a háborús vereség és a megszállás közvetett és közvetlen következményeivel (pl. malenkij robotra elhurcolt magyar és német származású civilek, német nemzetiségű lakosság kitelepítése, a szlovákiai magyarok áttelepítése). Belátja, hogy Európában és hazánkban a XX. századi kirekesztésen alapuló (bűnbakképzésen alapuló) népirtások nem mehettek volna végbe a többségi társadalom tevőleges vagy hallgatólagos támogatása, valamint apátiája nélkül.
Ismeretek/Témák	
Az első világháború és következményei Európában, valamint Magyarországon. A totális diktatúrák jellemzői. Magyarország a két világháború között. A második világháború és következményei Európában, valamint Magyarországon.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*Fogalmak:* antant, központi hatalmak, jóvátétel, kiegyezés, kommunizmus, bolsevik, államosítás, diktatúra, Tanácsköztársaság, ellenforradalom, revízió, általános választójog, gazdasági világválság, nemzetiszocializmus, egypártrendszer, fajelmélet, antiszemitizmus, zsidóüldözés, deportálás, haláltábor, holokauszt, soá, porraimos, kényszermunkatábor, gulág. *Személyek:* Ferenc Ferdinánd, Károlyi Mihály, Kun Béla, Lenin, Sztálin, Adolf Hitler, Horthy Miklós, Bethlen István, Szálasi Ferenc. *Topográfia:* Budapest, Szarajevó, Párizs, Trianon, Auschwitz, Hirosima. *Kronológia:* 1914. június 28. (a szarajevói merénylet), 1914–1918 (az első világháború), 1918 (az őszirózsás forradalom), 1920 (a trianoni békediktátum aláírása). 1938 (a náci Németország megszállja Ausztriát), 1939. szeptember 1. (Németország megtámadja Lengyelországot, kitör a második világháború), 1941 (Magyarország belép a háborúba), 1943. január (a doni katasztrófa), 1944. tavasz (a németek megszállják Magyarországot), 1945. május 8. (a második világháború lezárása Európában), 1945. április (Magyarország felszabadítása a náci uralom alól, a szovjet megszállás kezdete, a háború vége Magyarországon), 1945. augusztus (atomtámadás Hirosima és Nagaszaki ellen).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Múlt és jelen képekben és szövegekben VI. A megosztott világ**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás	Az általános iskolai előzmények.	

A tematikai egységhez kapcsolódó nevelési célok	A tanuló értelmezi a háború utáni helyzetet és a megosztott világ kialakulásának folyamatát. Felismeri a hidegháború keltette helyi háborúk máig ható következményeit. Felismeri, hogy a modern technológia, a globalizációs folyamatok, a szabadság ideológiája és a kommunikációs rendszerek milyen szerepet töltöttek be a szovjet típusú rendszerek bukásában. Felismeri a szovjet megszállás és az ebből fakadó korlátozott állami szuverenitás következményeit. Megérti, hogy Magyarországnak 1956-ban a rendkívül kedvezőtlen nemzetközi helyzetben, az erőegyensúlyra épülő politikai viszonyrendszerben nem sikerült kiszakadnia a szovjet tömbből. Felismeri, hogy az 1956-os forradalom és szabadságharc jelenlegi demokratikus rendünk egyik talpköve. Ismeri a Kádár-rendszer jellegét, és tisztában van annak mozgásterével. Képes sokoldalúan elemezni a Kádár-rendszer válságának és bukásának okait, körülményeit, felismeri a rendszer lényegi reformálhatatlanságát. Képes a globalizációs folyamatok, kihívások és az egységesülő Európa előnyeinek és hátrányainak sokoldalú feldolgozására. Tisztában van a rendszerváltozás előtti és az azt követő időszak politikai és gazdasági rendszere közötti legfontosabb különbségekkel.

Ismeretek/Témák

A kétpólusú világ és a megosztott Európa.

Magyarország vasfüggöny mögött.

1956-os forradalom és szabadságharc.

A szovjet tömb felbomlása, a demokratikus viszonyok kiépülése.

Tudományos és technikai forradalom.

A környező országok, határon túli magyarok.

Az Európai Unió alapelvei és intézményei.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	*Fogalmak:* hidegháború, szuperhatalom, fegyverkezési verseny, vasfüggöny, Szovjet Kommunista Párt, berlini fal, ÁVH, vallásellenesség, centralizáció, választási csalás, koncepciós per, államosítás, termelőszövetkezet (téesz), kétkeresős családmodell, kitelepítés, emigráció, gulyáskommunizmus, rendszerváltás, MDF, SZDSZ, FKgP, FIDESZ, KDNP, MSZP, Európai Unió, schengeni övezet. *Személyek:* Gagarin, Neil Amstrong, Hruscsov, Kennedy, Gandhi, Rákosi Mátyás, Kádár János, Nagy Imre, Reagen, Mihail Gorbacsov, Antall József. *Topográfia:* Korea, Kuba, Vietnám, Berlin, Afganisztán, Csehszlovákia, Csehország, Szlovákia, Jugoszlávia, Szlovénia, Horvátország, Szerbia, Bosznia-Hercegovina, Szerbia, Koszovó. *Kronológia:* 1949 (a kommunista alkotmány), 1961 (a berlini fal építése, Gagarin űrrepülése), 1969 (az első Holdra szállás), 1956. október 23. (a forradalom kirobbanása), 1956. november 4. (szovjet támadás indul Magyarország ellen), 1973 (első olajárrobbanás), 1989. június 16. (Nagy Imre és társainak újratemetése), 1990 (szabad országgyűlési és önkormányzati választások), 1991 (Jugoszlávia bomlásnak indul), 1993 (Csehország és Szlovákia szétválása), 2004 (Magyarország és kilenc másik állam csatlakozása az Európai Unióhoz).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Múlt és jelen képekben és szövegekben VII. A magyar társadalom a rendszerváltás után.**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás	Az általános iskolai előzmények.	
A tematikai egységhez kapcsolódó nevelési célok	Reális kép alakul ki a tanulóban Magyarország szerepéről és lehetőségeiről az európai integráción belül, továbbá ismeri fontosabb külkapcsolatait, és tudatosul benne a jelentősebb nemzetiségi és emigráns közösségek híd-szerepe. Képes a nemzet, kisebbség és a helyi társadalmak fogalmak szakszerű használatára. Képes a társadalom makro- és mikrostruktúráját alkotó elemeinek azonosítására, a társadalom tagoltságából eredő egyenlőtlenségek felismerésére, azok okainak azonosítására.	
Ismeretek/Témák		
Az ezredforduló magyar társadalma. A mai magyar társadalom jellemzői, problémái. Hazánk kiemelkedő tudományos-technikai, kulturális és sportteljesítményei.		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	szabadpiac, privatizáció, társadalom, munkanélküliség, társadalmi egyenlőtlenség, gazdagok, középosztály, szegények, népességfogyás, várható élettartam, elöregedés, korfa, iskolázottság, létminimum, deviancia (bűnözés, öngyilkosság, kábítószer-fogyasztás, mentális betegségek, prostitúció), norma, nemzetiségek, cigányság társadalmi helyzete, felekezeti megoszlás, hungarikum, világörökség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Múlt és jelen képekben és szövegekben VIII. A tanuló társadalom.**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás	Az általános iskolai előzmények.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tanuló felismeri az iskola szerepének jelentőségét az egyén és a társadalom életében. Tisztában van a tanulással kapcsolatos jogokkal és kötelességekkel. Látja a tanulás és a munkaerő-piaci szerepvállalás összefüggéseit. Felismeri és elfogadja a tanulási és munkatevékenység emberformáló és értékteremtő erejét.	
Ismeretek/Témák		
Az oktatás és iskola a múltban. A tanuló társadalom és az élethosszig tartó tanulás.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	oktatás, iskola, tanítás, tudásépítés, tanuló, tanuló felnőtt, képzettség, képzetlenség, információs társadalom, élethosszig tartó tanulás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**A tanulók teljesítményének a mérése**	**Órakeret 2 óra**

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	A tanuló ismerje Magyarország helyét Európában, földrajzi, politikai elhelyezkedését, a magyar államszervezet főbb szereplőit, az önkormányzati intézményeket, a tömegmédia fontosabb csatornáit, a manipuláció eszközeit. Képes legyen értékelni, megbecsülni az egyéni és közösségi értékeket, a tudást, a tanulást, és értse az egész életen át tartó tanulás személyes és társadalmi szükségességét. A tanuló legyen tisztában a társadalom és gazdaság alapvető tulajdonságaival, ismerje fel a történelemben zajló változásokat és azt, hogy ezeknek az ismerete nélkülözhetetlen a napjainkban zajló társadalmi, gazdasági, politikai, művészeti folyamatok (és azok változásainak) a megértéséhez.

10. évfolyam

Heti óraszám: 1, éves óraszám: 35 óra

A 10. évfolyam programját a tanulók forrás- és tevékenységközpontú munkáltatása határozza meg. A tanév célja, hogy a tanulók képessé váljanak:

- a társadalom és legfontosabb intézményeinek megismerésére, a működésük megértésére;
- a különböző világképek jellemzőinek felismerésére, a világvallások azonosítására;
- a politika világában való eligazodásra, saját értékeinek és érdekeinek megfelelő döntések meghozatalára;
- a gazdaság leglényegesebb információinak megértésére, az egyén gazdasági lehetőségeinek felmérésére és a pénzügyekben való tájékozódásra.

Kompetenciák fejlesztése: A tanulók nem megfelelő szintű kulcskompetenciái, illetve a meglévő kompetenciák bővítésére, fejlesztésére adnak lehetőséget, mint például a szóbeli, írásbeli, jelnyelvi kifejezőkészség, az önálló véleményalkotás, a kritikai gondolkodás vagy a térbeli tájékozódás.

Fejlesztési feladatok minden tematikai egységre vonatkozóan
Ismeretszerzés, tanulás A forrásokban és -feldolgozásokban található információk gyűjtése. A történelem tárgyi emlékeinek felismerése, értelmezése élőszóban vagy írásban. A filmek, filmhíradók értelmezése. Történelmi esemény, intézmény, szervezet megismerése források alapján. Tájékozódás kézikönyvekben, az ismeretterjesztő folyóiratokban és az internet valamely magyar nyelvű keresőprogramjában. Ábra készítése a tankönyv, a munkafüzet, szakirodalom felhasználásával. *Mérlegelő gondolkodás* Különböző típusú források elemzése, ellentétes felfogású forrásrészletek összehasonlítása, értelmezése, feldolgozása. Azonos eseményről, jelenségről készült különböző forrásrészletek összehasonlítása. A forrásokban fellelhető leegyszerűsítő vélemények elemző értelmezése tanári rávezetéssel. A média forrásértékének, jellegének felismerése, elemzése. Eltérő álláspontok felismerése megadott történelmi források és tudományos feldolgozások szövegében; az eltérések okainak vizsgálata. Kiemelkedő történelmi személyiségek döntéseinek értékelése. A történelem meghatározó jelentőségű történelmi személyiségei szerepének értékelése *Kommunikáció* A korszakokra vonatkozó történelmi szakkifejezések helyes használata. A történelmi fogalmak magyarázata. Egy téma bemutatása többféle módszer és eszköz (élőszó, térkép, kép, filmrészlet, tárgyak stb.) ötvözésével. Egy-egy előre megadott kérdés kapcsán saját vélemény megfogalmazása, kifejtése. Érvelési technikák ismerete és alkalmazása szóban és írásban. Előadás készítése (meghatározott terjedelemben) történeti témákról, segédeszközök

felhasználásával. Hosszabb adatsorok, grafikonok, ábrák alapján történelmi változások felismerése és bemutatása. Szemléletes diagramok és grafikonok készítése gazdasági, társadalmi, demográfiai folyamatokról. Táblázatkészítés demográfiai, gazdasági és társadalomtörténeti adatok bemutatásához. Jártasság a feladatlapok kitöltésében; tájékozottság javítási elveiben és módszereiben. *Tájékozódás időben és térben* Fontosabb folyamatok vagy jelenségek időrendjének összeállítása. Időrendi táblázat készítése. Az időben való jártasság bemutatása élőbeszédben, írásban és a térképen. A térben és időben játszódó események közötti kapcsolat felismerése. Időrendi táblázatok és térképek összehasonlítása, rajzok és térképek készítése. Az egyetemes és a magyar kronológiák használata. Történelmi jelenségek természeti feltételeinek megállapítása a szaktanár útmutatása alapján. Történelmi helyek azonosítása mai térképeken. Sematikus rajz készítése egy-egy történeti táj egységeiről. Tematikus történelmi térképek adatainak összehasonlítása (pl. gazdasági fejlődés, népsűrűség, nemzetiségi összetétel változása).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**A tanulók teljesítményének a mérése**	**Órakeret 2 óra**

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Társadalom és intézményei múltban és jelenben – Intézményeink működése**	**Órakeret 9 óra**
Előzetes tudás	Általános iskolai előzmények.	
A tematikai egységhez kapcsolódó nevelési célok	A tanuló képes a hivatalos és magánügyek megkülönböztetésére. Ismeri a legfontosabb országos intézmények – országgyűlés, kormány, minisztériumok, bíróságok, adóhivatal – feladatait, működését (a múltban és a jelenben). Átlátja a helyi intézmények – önkormányzat, polgármesteri hivatal, az egészségügyi, az oktatási és egyéb funkciójú helyi intézmények – rendszerét, azok feladatait.	
Ismeretek/Témák		
A modern polgári állam funkciói, intézményei. A demokratikus berendezkedés, a hatalommegosztás. A mai magyar állam főbb jellemzői. Az önkormányzat intézményei. Különböző ügyek intézésének gyakorlata, a kulturált viselkedés gyakorlása. Különböző emberi élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása, magatartásminták elemzése, értékelése. Mindennapi élethelyzetek elbeszélése, eljátszása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Állam, államszervezet, önkormányzat, hatalmi ág, demokrácia, alkotmány – alaptörvény.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A világkép	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Általános iskolai előzmények.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tanuló megismeri a különböző világkép-magyarázatokat, felismeri jellegzetességeiket és értékeli azokat. Tisztában van a globalizáció legfontosabb jelenségeivel és folyamataival, értelmezi azok mindennapi életre gyakorolt hatásait, képes önálló vélemény megfogalmazására a fentiekkel kapcsolatban. A tanuló képes feltérképezni a generációk közötti kapcsolódások (egymásrautaltság, értékrendbeli változások, konfliktusok) jelentőségét, annak nehézségeit.	

Ismeretek/Témák
Világmagyarázatok, a világról alkotott kép változásai. A sokszínű világlátás. Vallások, világvallások (különös tekintettel a zsidó, a keresztény és az iszlám vallásra). A fogyasztói társadalom, a jóléti állam és a világgazdasági válságok. Demográfiai problémák Európában és a világban. A globalizáció és a fenntartható fejlődés. A globális világ kihívásainak hatása hazánk fejlődésére. Alapvető globális problémák tudatosítása. A kulturális globalizáció előnyei és hátrányai. Generációk, generációs kérdések, konfliktusok. Az időskor és a különböző nemzedékek eltérő életmódja. A nemzedékek közti szolidaritás. Az együttélés szabályainak kialakítása és rendeltetése. A család funkciójának és szerepének változásai napjainkban.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Világkép, civilizáció, filozófia, vallás, hit, fundamentalizmus, ateizmus, egyistenhit, többisten-hit, világvallás, földrajzi felfedezés, idealizmus, materializmus, gazdasági, társadalmi, politikai rendszer, berendezkedés, fejlődő és fejlett ország, globalizáció, fenntartható fejlődés, terrorizmus, információs társadalom, klímaváltozás, környezetszennyezés, migráció, nyugdíjrendszer, társadalmi szolidaritás, inaktív korú népesség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A politika világa – a demokratikus politikai berendezkedés	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Általános iskolai előzmények.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható	A tanuló ismeri a politikai alapfogalmakat, egyben értelmezi azokat a mai magyar politikai életre. Történelmi példákon keresztül felismeri a szélsőséges politikai irányokban rejlő veszélyeket (pl. a nemzetiszocialista és a kommunista diktatúrák bűntettei [kirekesztés, megkülönböztetés, holokauszt, Gulág]). Képes a demokrácia	

fejlesztési feladatok	működésének modellálására, a jogok és kötelességek rendszerének átlátására. Megismeri az Alaptörvény fontosabb részleteit, rendelkezéseit.
Ismeretek/Témák	
A gazdaság, a társadalom és a politika kapcsolata. A politikai berendezkedések: a demokrácia és a diktatúra. A rendszerváltás Magyarországon. Az Alaptörvény főbb pontjai. A politizálás színterei. A politikai pártok ma Magyarországon.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Politika, demokrácia, diktatúra, kirekesztés, fajgyűlölet, antiszemitizmus, holokauszt, Gulág, párt, politikai jog, rendszerváltás, alkotmány, alaptörvény, jogállam.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Gazdaság, gazdálkodás, pénzügyek**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás	Általános iskolai előzmények.	
A komplex műveltség-területhez kapcsolható fejlesztési feladatok	A tanuló képes közgazdasági és pénzügyi ismeretek, összefüggések megértésére. Hasznos ismeretekkel rendelkezik az egyéni gazdálkodás (egyéni költségvetés) terén, valamint tisztában van az ország költségvetésének legalapvetőbb kérdéseivel (milyen területekből áll, miből finanszírozzák). Megfelelő tudással, realitásérzékkel rendelkezzen ahhoz, hogy felelős gazdasági döntést hozhasson –képes a különböző lehetőségek összevetésére, mérlegelésre, felelős döntések meghozatalára.	
Ismeretek/Témák		
A legfontosabb közgazdasági fogalmak (gazdasági ágazatok, gazdasági szereplők, tőke). Az egyén gazdálkodása, a háztartások gazdálkodása. A legfontosabb pénzügyi ismeretek (bankok, banki szolgáltatások, számlák, hitel, kamat, megtakarítás, thm, bankkártyák, valutaárfolyam, jelzálog). Egyéni költségvetés készítése. Mindennapi élethelyzetek elbeszélése, eljátszása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gazdasági ágazat, költségvetés, vállalkozás, tőke, banki szolgáltatás, pénzügyi tranzakció.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A tanulók teljesítményének a mérése	Órakeret 2 óra

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	A tanuló képes legyen a körülötte lévő társadalmi-természeti környezet változásait érzékelni, véleményt nyilvánítani a különböző események kapcsán; tudja, hogy milyen társadalmi normák érvényesek rá, és ezek betartásával legyen képes saját érdekeinek megfelelően cselekedni. A tanuló legyen tisztában a társadalom és a gazdaság alapvető tulajdonságaival, ismerje fel a történelemben zajló változásokat, és azt, hogy ezeknek az ismerete nélkülözhetetlen a napjainkban zajló társadalmi, gazdasági, politikai, művészeti folyamatok (és azok változásainak) a megértéséhez.

A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel.

TESTNEVELÉS

A testnevelés és egészségfejlesztés műveltségtartalma ezen az iskolafokon – már a mérlegelő gondolkodásra alapozva – tovább mélyíti és bővíti a sportolás, aktív pihenés alkalmazásához szükséges ismereteket és mozgásos tevékenységeket, és az ehhez tartozó kompetenciákat. Ebben a szakaszban a munkaerőpiac kompetenciaelvárásainak és a Nat kulcskompetenciáinak tudatosítására és a Nat-nak megfelelő sportműveltség, sportágismeret elsajátítására kell elsősorban törekedni. További cél az önálló felelősségvállalás, a munkavállalásra alkalmazhatóság, a munkabírás, a tanulás és mozgás helyes aránya, a választás kialakítása a saját, előnyben részesített rekreációs terület irányába, és az azokkal kapcsolatos tudás összefoglalása, továbbfejlesztése. A műveltségterület ebben az életszakaszban közvetíti a civilizációs betegségek ismeretét, felismerési módjait, az ezek elleni küzdelem lehetőségét, módját.

A diák alapvetően képessé válik az eddig megszerzett tudás, kompetenciák birtokában a tárgyi és eszköztudását fejleszteni, valamint felelősen végig tudja gondolni a jövőjét sarkalatosan befolyásoló események fontosságát, azok szerepét. A kerettantervben megjelenő mozgásos és kognitív tartalmak sikeres akkomodációjának érdekében inkább a tanuló változó körülményekhez kapcsolódó alkalmazkodóképességét és nem a mozgásreprodukáló képességét fejlesztjük. A különböző testgyakorlási formák hozzájárulnak az általános értékteremtés mellett

a közös és az egyéni érdekek képviseletéhez, valamint erősítik a tantárgy alapvető és aktuális motivációs tényezőit, pl. ötletszerzés, élményszerzés, jókedv, kaland, testformálás, fogyókúra, párválasztás, kikapcsolódás, feszültséglevezetés, örömszerzés, baráti kör, önmegvalósítás, teljesítménykontroll, sportolási divatok.

A kívánt célállapotban a szakképzési tanulmányait befejező fiatal képes a mozgáskommunikáció sokoldalú felhasználására, az iskolai testnevelésben tanult testgyakorlati ágak technikájának teljesítményhez kötött bemutatására, a testi képességekhez, az egészséges életmódhoz kapcsolódó ismeretek alkotó felhasználására, az egyéni és társas játékok, sporttevékenységek szervezéséhez szükséges ismeretek átadására és bemutatására.

A kerettanterv minden tanuló számára biztosítani kívánja a hatékony és élményszerű motoros tanulást. Módszereiben döntően a játékos cselekvéstanulást, az adekvát játékok és versengések alkalmazását helyezi előtérbe. Az egységesség és differenciálás elvét az általa vezérelt gyakorlatok során a legfőbb értékek közé sorolja. Ebben az oktatási szakaszban is megkülönböztetett figyelmet fordít a belső, didaktikai differenciálásra. Ez a záloga annak, hogy minden tanuló eljusson a megszerezhető tudás legmagasabb szintjére és megvalósulhassanak a társadalmi érdekeket is kifejező tantárgyi célok. A differenciálás alappillérei a tanulói képességek különbözősége, a motivációs háttér és a testneveléshez kapcsolódó egyéni célok. A fejlesztő munka igazodik a tanulásban mutatkozó alapvető tendenciákhoz, de az oktatási-nevelési folyamatban bekövetkező változásokhoz is. A belső didaktikai differenciálás emeli a motoros tanulás, de egyúttal a személyiségfejlesztés egyéb dimenzióiban bekövetkező fejlesztés hatásfokát is. A motoros tanulás sajátossága ugyanis, hogy a tudáshoz, a teljesítményhez vezető úton formálódnak az értelmi, érzelmi-akarati, szociális képességek és tulajdonságok. A fejlesztés várt eredményei ennek megfelelően a készségekben, a képességekben, az ismeretekben és az attitűdökben megfogalmazható követelményeket is tartalmaznak.

A szakképzési folyamat kimeneti szakaszához közeledve a tudatosan tervezett, rendszeres képzésben megjelenik a testkultúrához tartozó, a sportkultúrát és sportműveltséget fejlesztő szabály-, élettani, anatómiai, illetve sporttörténeti oktatás, megteremtve a szükséges alapot és lehetőséget a közép- és emelt szintű érettségi vizsga sikeres teljesítéséhez, valamint az *állampolgárságra, demokráciára nevelés és az erkölcsi nevelés* segítéséhez. Az évfolyamszakasz vége az általános műveltséget elmélyítő, pályaválasztási szakasznak tekinthető – előtérbe lép a *pályaorientáció*, a saját életút iránti *felelősségvállalás*. A tanulók értik, tudják a kultúra és a testkultúra kapcsolatrendszerét, a mozgásigény és mozgásszükséglet

alakulását a biológiai fejlődéssel összhangban, az önálló testedzés elméleti és gyakorlati alapjait, a testi képességek és a mozgásműveltség sokoldalú fejlesztésének módozatait, a *testi és a lelki egészség* megőrzésére vonatkozó lehetőségeket. Az alternatív, szabadtéri sportok kapcsán hangsúlyt kap a *környezettudatos* nevelés is.

Mindezek adják az egészségtudatos, sportos felnőtt élet kialakításának bázisát. Megteremtik az élethosszig tartó mozgásos tevékenységekhez szükséges felelős döntések elegendő és rugalmasan bővíthető információs készletét – kiteljesedik az *önértékelés*. Kialakítják a társas viszonyokba ágyazott személyes identitást, és képessé teszik a fiatalt arra, hogy a sportban átélt konkrét élményeket szimbolikus síkon értelmezze, az élet más területén szerzett tapasztalataival összevesse, és az összefüggéseket megértse – ezáltal erősödik a *nemzeti öntudat, a hazafias nevelés*.

Ebben a szakaszban célként jelenik meg az iskolai műveltség differenciált megszilárdítása, amelyben már feltűnnek a szakképzés előkészítéséhez, a pályaválasztáshoz, a munkavállalói szerepekhez szükséges kompetenciák. Ez a szakasz a tudás alapvető tényezőit és összetevőit a tartalomba ágyazott képességfejlesztés elvének a szem előtt tartásával szilárdítja meg. Ebben az életkorban már kiemelten valósulhat meg – a kognitív fejlesztési oldal figyelembevételével – a testnevelés és sport oktatásában az alapvető egészséggel és önismerettel kapcsolatos értékek elsajátítása.

A tantárgy tanításának alapja a szaknyelv fejlődését biztosító *kommunikációs kompetenciák*. Célja, hogy a tanulók képesek legyenek objektív módon elemezni saját egészségi állapotukat, ismerjék az egészségkárosító tényezőket, azok hatását, elkerülésük módját. Mindezek mellett tudatosan és minden tekintetben kielégítő módon kommunikáljanak, és saját véleményüket artikuláltan, határozottan fejtsék ki az egészségtudatos életvitellel kapcsolatban és a társaknak nyújtott segítségadás során.

A sikeres interperszonális részvétel érdekében elengedhetetlen a viselkedési szabályok és az általánosan elfogadott magatartás megértése, ezáltal fejlődik a *személyes és társas kapcsolati kompetenciák*. E kompetenciák alapját az a készség képezi, hogy építő módon tudjanak a tanulók *kommunikálni*, nézőpontokat kifejezni és megérteni, bizalmat keltő módon tárgyalni, és képesek legyenek az együttérzésre. Az egyénnek tudnia kell kezelni a stresszt és a frusztrációt, és építő módon kell ezeket kifejezésre juttatnia, továbbá különbséget kell tudnia tenni a személyes és a szakmai szféra között.

A sport- és mozgáskultúra bázisára építve fejlődnek a *munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák*, miszerint egyénileg és csapatban is képesek a személyek dolgozni.

Kialakul az egyén saját erős és gyenge pontjai megítélésének képessége, valamint az a képesség, hogy az egyén a kockázatokat értékelni és adott esetben vállalni tudja. A mozgásminőség és mozgáskivitelezés elemzésén keresztül fejlődnek a *kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái.*

Iskolánkban a testnevelés speciális szerepe többirányú. A fejlesztésnek figyelembe kell vennie a tanulók adottságait, az átlagosnál gyakrabban előforduló mozgáskoordinációs zavarokat, testi fejlődési rendellenességeket, térbeli orientációs zavarokat. A tehetséggondozás fontos területe is egyben, ahol a hallássérült tanulók jó adottságaikat fejlesztve a halló társaikkal azonos teljesítményekre képesek. Feladata a fizikai munkavégzésre történő testi és pszichikai felkészítés, a motoros képességek fejlesztése, fizikai kondíció növelése, egészséges életre nevelés, mozgásigény kialakítása, a halló gyermekekkel való kapcsolatok kiépítése, versenyhelyzetek teremtése.

Tekintettel iskolánk speciális helyzetére (súlyos fokban hallássérült gyermekek), az oktatás folyamán különös gondot fordítunk a feladatok pontos elmagyarázására, helyes megértetésére. Ehhez speciális kiegészítésként a verbális közlés mellett jelbeszédet is alkalmazunk. Természetesen így gondolunk arra is, hogy ennek felfogására, megértésére több időre van szüksége tanulóinknak.

Mivel gyerekeink sérülésükből adódóan (egyénileg eltérő mértékben) labilisabb egyensúlyérzékkel rendelkeznek, ennek kompenzálására speciális egyensúlygyakorlatokat végezünk. Ennek fokozott fejlesztése is elősegíti és lehetővé teszi tanulóinknak a testnevelés tantárgy követelményeinek elsajátítását.

A testnevelés tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A testnevelés tantárgy eredményességéhez fontos a mély és értő (motoros) tanulás képességének elsajátítása. A motoros tanulásra is igaz, hogy a környezettel kialakult kölcsönhatás eredményeként létrejövő, tartós és alkalmazkodó változás, amely a különböző tanulási formákkal összekapcsolódva a személyiség fejlődésének más területeire is hatást gyakorol. A különböző mozgásformák elsajátítása – különös tekintettel az általános iskola kezdeti szakaszában – jelentős befolyással van a tanuló kognitív fejlődésére, hiszen a mozgásos cselekvés célirányos, komplex kognitív-motoros tevékenység. Hatékony és

eredményes motoros tanulás-tanítás csak akkor valósulhat meg, ha annak során figyelembe veszik az életkori és tanulási sajátosságokat, s ha az spirálisan építkező és gyakorlatorientált.

A kommunikációs kompetenciák: A testnevelés – az érthetőség, az árnyaltság és a pontosság elvárásainak mentén – fejleszti a nyelvi és jelnyelvi kommunikáció minőségét. A testnevelésben a kommunikáció általában nehezített körülmények között, felhívó, felszólító módon zajlik, amelynek nem lehet sajátja az erőtlenül formált és artikuláció nélküli beszéd. A tantárgy fejleszti a hallás utáni szövegértés mellett a kommunikáció más formáit is, úgymint a kéz- és karjelzéseket, a testmozgás, a sportolás közbeni gesztusokat, a tekintet és/vagy az arc izmainak játékát. A sporttevékenységek folyamatos metakommunikáció mentén folynak, elég csak a jelzésértékű testtartásokra vagy a távolodó-közeledő mozgások kifejezőerejére gondolni. A szakkifejezések, a helyes terminológia elsajátításával lehetővé válik a procedurális tudás átfordítása a gondolkodás révén tervezhető motoros produktummá.

A digitális kompetenciák: Az információs és tudástársadalom korában meghatározóan fontos, hogy a korszerű digitális eszközök hogyan épülnek be a nevelés, az oktatás és a képzés tanítási-tanulási folyamataiba. A digitális kompetencia főbb területeinek – digitális jelenlét, életvezetés és produktivitás – fejlesztése a testnevelésnek és egészségfejlesztésnek is egyik kiemelt célja. A digitális kompetencia a testnevelés tantárgy esetében is elengedhetetlen, példaként említhető a teljesítménymonitorozás, a mozgáselemzés, az információkeresés, - szűrés és - feldolgozás digitális eszközökkel történő megvalósítása.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A motoros tanulás során elsősorban a cselekvéses tényező dominál, de a hatékonysága és eredményessége – a verbális metódusok által – a kognitív komponensektől is függ. A beszéd és a gondolkodás kapcsolata révén válik lehetővé a motoros tevékenységekkel összefüggő ismeretek és tapasztalatok tárolása, felidézése. A nyelvhasználat teszi lehetővé a mozgásos cselekvéstanuláshoz szükséges ideomotoros kép, a gondolati modell kialakítását, tervezését. A kreatív feladatmegoldásokon alapuló problémamegoldó gondolkodás egyaránt megjelenik a nyílt jellegű mozgáskészségek (pl. sportjátékok) változatos döntéshozatali játékhelyzeteiben és a kognitív típusú testnevelési játékokban (pl. táblajátékok mozgásos változatai).

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A testnevelés tantárgy a személyes és társas kompetenciák fejlesztésének egyik terepe. Az iskolának fejlesztenie szükséges a szomatikus egészséggel, a társas-érzelmi jólléttel, a biztonsággal kapcsolatos kompetenciákat. A fejlesztés kiterjed a testi jóllét és a motoros teljesítőképesség kialakítására is. A tantárgy tanulásának és tanításának jelentős közösségfejlesztő hatása van. Külön kiemelendők a csapatsportokban

fontos szerepet játszó együttműködési formák, a közösséget alakító tényezők (a közös célkitűzések, a közös gyakorlás élménye, a teljesítmény egyént és csapatközösséget formáló szerepe, a csapaton belüli összetartozás és egymásrautaltság stb.).

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az iskola a kiemelkedő sportszakemberek és sportolók által létrehozott kreatív produktumok megismerésének egyik helye, ami az alkotó produkálás biztosításával támogatja, hogy a tanuló értelmezni tudja a sporteredmények személyes és társadalmi életre gyakorolt hatását. A tanuló ezeknek a kompetenciáknak az elsajátításával képessé válik arra, hogy saját tanulási tevékenységében is értékesnek tartsa a testnevelés, az egészségfejlesztés kreatív ötleteit és produktumait. Önmaga kreatív alkotásokat hoz létre (pl. alkotóképes játéktevékenység vagy bemelegítő gyakorlatok és edzésprogramok összeállítása) a tanulási tevékenység ezen területén, és elsajátítja a fizikai aktivitás, a testedzés és a sportolás rekreációt támogató elemeit. A tanuló megtanulja értékként kezelni az olimpiai eszmét, az olimpiai játékokon elért eredményeket. Értékesnek tartja a magyar, az európai és a világ test-kulturális örökségét.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A testnevelés és egészségfejlesztés a tanuló ügyességét, erejét, állóképességét, szomatikus, mentális és érzelmi teherbírását fejlesztve teszi képessé az egyént a különböző munkatevékenységek elvégzésére. A sporttevékenység hozzájárul a munkaerkölcsi tulajdonságok (például fegyelmezettség, közösségi szemlélet, lelkiismeretesség, felelősségteljesség, munkaszeretet) kialakításához. A testnevelésben és a sportban alkalom nyílik a bátorságot, a kockázatot, az önállóságot, a monotóniatűrést és az innovációt igénylő tevékenységekre, a vállalkozáshoz szükséges kezdeményezőkészség alkalmazására és a határozott viselkedésre. Az önállóságot igénylő, döntési helyzeteket biztosító sportolás a tanulót hozzásegíti, hogy a munkavégzés során is hasonló módon cselekedjen. A testedzés, a sportolás – a szabadidő egészséges eltöltésén keresztül, rekreatív hatásával – elősegíti a munka utáni pihenést, kikapcsolódást és regenerálódást.

Értékelés: A tanulók mozgáshoz fűződő pozitív attitűdjének kialakítása érdekében az értékelés alapja a különböző sportági mozgáskészségekben, valamint a motorikus képességekben a tanuló önmagához mért fejlődése. A tanultsági szint méréséhez fontosak a különböző pontérték-táblázatok, számszerűsített vagy grafikonos statisztikai eljárások, de az egyes próbákon és teszteken elért eredmények mellett legalább olyan fontos az érzelmi-akarati tényezők figyelembevétele az értékelés, osztályozás során.

Iskolánkban a testnevelés speciális szerepe többirányú. A fejlesztésnek figyelembe kell vennie a tanulók adottságait, az átlagosnál gyakrabban előforduló mozgáskoordinációs zavarokat, testi fejlődési rendellenességeket, térbeli orientációs zavarokat. A tehetséggondozás fontos területe is egyben, ahol a hallássérült tanulók jó adottságaikat fejlesztve a halló társaikkal azonos teljesítményekre képesek. Feladata a fizikai munkavégzésre történő testi és pszichikai felkészítés, a motoros képességek fejlesztése, fizikai kondíció növelése, egészséges életre nevelés, mozgásigény kialakítása, a halló gyermekekkel való kapcsolatok kiépítése, versenyhelyzetek teremtése.

9. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Sportjátékok**	**Órakeret 50 óra**
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő technikai és taktikai, elméleti és gyakorlati tudás. Aktív részvétel az előkészítő játékokban, sportjátékokban. Figyelmes és hatékony munkavégzés a gyakorlásban. Csapatjátékos tulajdonságok ismerete. Sportszerűség; a szabálykövető magatartás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A választott legalább két labdajátékra vonatkozóan: Az új játékfeladatokban, játékszituációkban a technikai, taktikai és szabályismeret tudatos és felelős alkalmazása, bővítése. A sportjáték-specifikus képességek megerősítése. A játékszituációk, játékfeladatok magasabb gondolkodási, motoros szinten történő megoldása a szabálykövetés, a csoportkonszenzus és az ellenfél tisztelete szempontjából is.	
MOZGÁSMŰVELTSÉG A labdajátékokra felkészítő mozgásfeladatok *Speciálisan előkészítő, rávezető, képességfejlesztő feladatok és testnevelési játékok* A labda nélkül végzett mozgások – szlalomfutások (változó irányokba), vágták, irányváltások, taposások helyben, súlypontemelkedések, ugrások páros és egy lábbal, váltott lábbal – gyakorlási hatékonyságának, játékban való eredményes használatának továbbfejlesztése. Az alapmozgások nagyszámú variációja irányban, sebességnöveléssel. A reakcióidő és a társ mozdulatára reagálás optimumának elérése. A helyezkedés, helyzetfelismerés továbbfejlesztése a labdáért való harcban, cselek labdával és labda nélkül, küzdések váll-váll érintéssel a labda megszerzéséhez. Labdás ügyességfejlesztés egy-két labdával, a labdás ügyességfejlesztés összetettebb játékai: a labda fogadása, kezelése fokozódó lendületben, magasságban, távolságban, a labda továbbítása gyorsabban, lendületesebb, változó magasságokban, futás közben, labdavezetés, haladás a labdával gyors irányváltásokkal és ritmusváltásokkal. Az adott sportjáték technikái gyakorlása testnevelési játékokban, kidobós, fogójátékok labdával, labdaszerző és -védő játékok, cicajátékok, pontszerzők, stilizált játékok, szabadon alkalmazott technikai-taktikai elemek és szabályismeretek mellett is.		

A mozgástanulást segítő eszközök használata (szemüveg, célkeret stb.).
Bonyolultabb – kooperatív, kreatív – testnevelési és sportjátékok (pl. játékszabályok dinamikus változtatása, esélykiegyenlítő játékok, fordított eredményszámítás).
A sportjátékokra való előkészítésen túlmutató, stratégiai jellegű, az életszerepekre felkészítő és inklúziót támogató játékok.
Bemelegítés labdajáték foglalkozásra – részleges tanári irányítással
A bemelegítési modell ismételt gyakorlása és az önálló bemelegítésre való felkészítés. A modell minimális tartalma: sportjáték-specifikus futó-ugrómozgások, labda nélküli és labdás gyakorlatok az ízületek átmozgatására, labdavezetések variációi helyben és haladással, páros, mikrocsoportos labdás gyakorlatok, bemelegítő testnevelési játékok labda nélkül és labdával, az adott labdajáték specifikus technikai és taktikai előkészítő gyakorlatai.
A választott labdajátékok technikai és taktikai elemeinek gyakorlása, tökéletesítése, alkalmazása új variációkban, szituációkban.

Kosárlabdázás
Technikai elemek
Fokozódó lendületben, magasságban, távolságban, csökkenő hibaszázalékkal végrehajtott technikai elemek.
Taktikai elemek
Kisebb csapatrészekben azonos létszámmal egymás elleni játék teljes anyagának beépítése az 5:5 elleni játékba, félpályás és egészpályás gyakorlatokkal.
Emberfölényes helyzetek támadásban, védekezésben.
Emberfogás, területvédekezés. Ötletjáték támadásban.

Labdarúgás
Technikai elemek fokozódó kitartással, variációban, lendületben, magasságban, távolságban, csökkenő hibaszázalékkal
A labdás koordináció minőségi fejlesztése. Labdakezelések mozgás közben és irányváltoztatással, átadások különböző mértani alakzatokban. Rövid és hosszú labdaátadások talajon vagy levegőben. Induló-, futó-, átadási és lövőcselek védővel szemben. Fejelések technikái levegőből, társnak vagy kapura.
Taktikai elemek a variációk növelésével és végrehajtási minőség emelésével
Posztok betöltése: kapus, védő, középpályás, támadó.

Röplabda
Technikai elemek optimális erőközléssel, fokozódó magasságban, pontossággal, folyamatossággal, csökkenő hibaszázalékkal
A mélységlátást, labdához való igazodást elősegítő gyakorlatok, társtól dobott vagy falra feljátszott labdával. Gurulások, vetődések. Célba ütések és érintő labdatovábbítások mozdulatlan, majd mozgó céltárgyra vagy társhoz. A sáncolás technikája egyénileg és párban.
Támadás és védekezés alapvető megoldásai
két-három támadási technikák védelem nélkül és védelem ellen, védekező feladatok, biztosítás, változatos támadásbefejezések (erő, ív, elhelyezés stb. szempontjából).

Kooperativitás és versengés a labdajátékokban, a szabályok – játékszabályok begyakorlása – játékvezetési gyakorlat.

Az elsajátított játéktudásnak megfelelő színvonalú játékszabályok alkalmazása, betartatása növekvő tudatossággal és önállósággal az osztályszintű gyakorlások és mérkőzések során. Játékszituációk előidézése egy-egy szabály begyakorlására, a játékszituáció megállítása, elemenkénti ismétlése a szabálytalanság korrekciója érdekében. Játék egyszerűsített és fokozatosan bővülő szabályokkal. Rövidített játékidővel gyakorlás, osztálymeccsek, villámtornák a diákolimpiáknak megfelelő versenyszerű körülmények és a helyi szabályozás szerint. Differenciált mennyiségű és minőségű játéklehetőség biztosítása. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Játéktípusok, szabályok, stratégiák működtetése. A tanult játékstratégiák (támadó és védő alaptaktika, emberelőnyös-emberhátrányos játékszituációk) felhasználása a taktikai magyarázatok, beszélgetések és játékszervezés során. Az animáció alkalmazása a játékok továbbfejlesztésében. Különböző életkorra, az egyénre és a helyzetre jellemző érzelmi önkontroll. A siker egyéni és csoportos átélése, a kudarc elfogadása, mint a tevékenység természetes velejárója. Az alkotó, kooperatív mozgásos tevékenységek kezdeményezése, az ötletek kulturált megfogalmazása és megvalósítása. Az együttjátszás előnyeinek, jelentőségének képviselete.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Játékrendszer, taktika, támadási rend, védelmi rend, önszerveződés, problémaorientált taktikai megoldás, támadási stratégia, védekezési stratégia, megegyezésen alapuló játék.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Torna jellegű feladatok**	**Órakeret 23óra**
Előzetes tudás	Részlegesen önálló, balesetmentes gyakorlás. Az alapvető torna mozgáselemek önálló bemutatása. A szabályok érthető megfogalmazása. A gyengébbeknek, a segítségre szorulóknak feltétel nélküli segítségadás. Sportágak versenyrendszeréről alapismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az iskolai tornajellegű feladatok, táncos mozgásformák során a reális énkép további alakítása. A gyakorlás során segítség adása és elfogadása, mások bátorítása révén a tevékenységek állandó motivációs hátterének biztosítása. Szabadabb és differenciáltabb önálló részvétel, az alkotókészség, kreativitás fejlesztése a gimnasztika, torna. Az esztétikus mozgás, a feszes, megtartott testmozgás további javítása. A test térbeli, időbeli és dinamikai érzékelésének, valamint a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának továbbfejlesztése. A saját kultúra újrateremtése iránti igény erősítése, a más népek kultúrája iránti tisztelet erősítése. Az ismeretek körének bővítése az adott versenysportágak hazai élvonaláról, ennek révén a nemzeti öntudat fejlesztése.	
MOZGÁSMŰVELTSÉG Gimnasztika *Térbeli alakzatok – rendgyakorlatok*		

Alakzatok, mozgások zárt rendben, alakzatváltozások. Variációk a ritmusban, a tempóban történő változtatással, rendgyakorlatok.
Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok
8-16 ütemű gimnasztikai gyakorlatok egyidejű fejlesztő hatásokkal, kiemelten a mély hát- és hasizmok, a függesztő öv, a lábboltozat izomzatának optimális és precíz működése által. Gimnasztikai gyakorlatok alkalmazása az izommunka jellege szerint (nyújtó, erősítő, ernyesztő-lazító) arányosan, minden testrész mozgásaira kiterjedően, növekvő önállósággal a gyakorlatok kiválasztásában, növekvő önállósággal a gyakorlatsorok összeállításában.
A gyakorlatok variálása szempontjai szerinti változatok a mozgásütem változtatásával, a kiinduló helyzet és kartartás változtatásával, a kéziszerek – súlyzó, bordásfal, pad, medicinlabda – alkalmazásával. A dinamikus és statikus erőkifejtés megkülönböztetése.
A különböző erőadagolás változatos gyakorlatai alkalmazása.
Összetett, komplex, fizikai képességeket fejlesztő gyakorlatok
Szabadgyakorlati alapformájú és természetes gyakorlatok differenciáltan, egyénre szabottan, állandó gyakorlási jelleggel. Erőgyakorlatok az egyén számára optimális ellenállás leküzdésével. Aerob állóképesség-fejlesztő eljárások a gimnasztika eszközeivel.
Az elrugaszkodás (dobbantás) gyorsaságának fejlesztése. Az egyensúlyozás továbbfejlesztésére a statikus helyzetek időtartamának és bonyolultságának növelése. Az esztétikus mozgások előadásmódja segítésére a testtartást biztosító kondicionális és koordinációs képességfejlesztő eljárások gyakorlása.

Torna – iskolai sporttorna
Célirányos előkészítő és rávezető gyakorlatok, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazó, átállító és mozgástanuló jelleggel. **Talajon és a helyi tanterv szerint választott legalább egy szeren** a korábbi követelményeken nehézségben túlmutató mozgásanyag tanulása, gyakorlása egységesen és differenciáltan.
Talajtorna
Tartásos gyakorlatelemek végzése: tarkóállás, fejállás, kézállás, mérlegek kéztámasszal, mérlegállások, spárgák, hidak.
Mozgásos gyakorlatelemek végzése: gurulóátfordulások különböző irányokba, tarkóbillenés, cigánykerék, vetődések, átguggolások, átterpesztések, lábkörzések, dőlések, felállások, egységesen az alapformában és differenciáltan a variációkban. Az esztétikus és harmonikus előadásmód rávezető eljárásai (feszítések, fejtartás, válltartás, spicc kidolgozása).
Az elemek mennyiségének és nehézségi fokának továbbfejlesztése – differenciáltan. Az egyéni optimum, az önálló bővítés lehetőségének megjelenítése az elemkapcsolatokban, gyakorlatokban.
A gyakorlatbemutatás rítusa minőségi paraméterek hozzáadásával történik az ellenőrzések során.
Szertorna
A helyi tanterv által meghatározott szeren vagy szereken történik: egységesen az alapformában, differenciáltan a variációkban és az elemek mennyiségében és nehézségi fokában, egyénre szabott segítségadással társak és/vagy tanár közreműködésével, önálló tervezéssel és gyakorlással.

Szertorna fiúk számára
Gyűrűn gyakorlás – kéz- és lábfüggések, függések, lefüggések, mellső függőmérleg, hajlított támasz, nyújtott támasz, alaplendület, lendületvétel, húzódás-tolódás támaszba, vállátfordulás előre, homorított leugrás, leterpesztés hátra.

Szertorna lányok számára

Gerendán gyakorlás – állások, térdelések, ülések, fekvések, térdelőtámaszok, mérlegek, guggolótámaszok, fekvőtámaszok, támaszban átlendítés, belendítés, hasonfekvésből emelés fekvőtámaszba, térdelőtámaszba, fordulatok állásban, guggolásban. Szökdelések, lábtartás-cserék, felugrás egy láb át- és belendítéssel, homorított leugrás

Szertorna – szerugrás, ugrószekrényen gyakorlás
Gyakorlás és kontroll a tanuló előzetes tudása és testalkata figyelembevételével. Az 5–8. osztályban tanultak továbbfejlesztése, az első és második ív növelése.
Felguggolások – homorított ugrások, vetődések, kanyarlatok, guggoló átugrások, terpeszátugrások, lebegőtámasz.
Bemelegítés a torna gyakorlásához, egy specifikus jellegű mozgássor megtanulása.
Célszerű gyakorlási és gyakorlásszervezési formációk működtetése növekvő tanulói önállósággal. A segítségadás technikái, felelős külső kontrollal – a hibajavítás beépítése a mindennapi gyakorlási szokásokba.
Versenyszituációkon keresztül a szabályok – pontozási hierarchia és szemlélet – gyakorlása, az 5–8. osztályban tanultak továbbfejlesztése.

Szabadgyakorlatok
Előkészítő tartásos és mozgásos elemek alapformái ismétlése, és új, összetett formák gyakorlása:
lábujjállások, terpeszállások, hajlított- és guggolóállások, lépő és kilépő állások, támadó- és védőállások, lebegő- és mérlegállások, nyújtott és hajlított ülések, lebegő ülések, térdelések, térdelőmérlegek, fekvések, kéz és lábtámaszok, ujj- és kartartások és mozgások (lebegtetések, ejtések, fordítások, hullámok), statikus és dinamikus törzsmozgások és lábmozgások.
Fő mozgások alapformái ismétlése, és új, összetett formák gyakorlása: Testsúlyáthelyezések, járások, futások, szökdelések, ugrások (öt alapforma megkülönböztetése), egyensúlyhelyzetek, forgások, hullámok.
Önálló bővítési lehetőség, önálló gyakorlatrészek hozzáadása a minimumhoz.
Labdagyakorlatok
Fogások végzése, gurítások talajon és testen, labdavezetések változatos vonalon a levegőben, átadások, leütések, dobások, elkapások, labdatartások (kézzel, lábbal, térddel, nyakkal stb.) változatos szabadgyakorlati formák felhasználásával.
Önálló bővítési lehetőség, önálló gyakorlatrészek hozzáadása a minimumhoz tanári irányítással (1 perc).

Egyéb tornajellegű mozgásformák:
A tornajellegű kondicionális és koordinációs képességek és készségek alkalmazása más – a helyi lehetőségek szerint a helyi tantervben rögzített – mozgásrendszerekben.
Gúlatorna, falmászás, gumiasztal, eszközös táncok stb.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS
A szakkifejezések és vezényszavak ismerete, a legismertebbek önálló használata a tervezésben, segítségadásban és a hibajavítás értelmezésében.
A saját test szemlélése, elfogadása, változásainak követése, és az ezzel kapcsolatos félelmek, szorongások, frusztrációk megfogalmazásának képessége (önreflexió), átélése és tudatos felvállalása.

A nemnek megfelelő mozgás dinamikájának és/vagy esztétikájának ismerete. A saját és társ testi épsége iránti felelősségvállalás. A társak gyenge, esetleg sérült oldalának segítése, az erősségek elismerése, támogatása. A divat és a média testkultúrára ható kedvező és kedvezőtlen tényezőinek szétválasztása (értékfelismerés, önértékelés). Tájékozottság a tanult versenysportágak versenyrendszeréről, a magyar élsportolók eredményeinek ismerete.	
Kulcsfogalmak / fogalmak	Szaknyelvi kifejezés, elem, vezényszó.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlétika jellegű feladatok	Órakeret 35 óra
Előzetes tudás	A térdelő- és állórajt technikája, a fokozó- és repülőfutás összehangolt kar- és lábmunkája. A rövid- és hosszú távú futásnál irambeosztási tapasztalat. Váltás alsó botátadással. Távolugrás guggoló technikája. Kislabdahajítás beszökkenéssel. Lökőmozdulat oldal felállásból, dobások lendületvétellel is.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az atlétikai mozgásokat befolyásoló jellegzetes biomechanikai törvényszerűségek megismerése, egyre tudatosabb alkalmazása. Jártasság kialakítása az egyes szakági technikákban. Az emberi teljesítőképesség jelenlegi határainak viszonyítása a saját teljesítményhez, ennek révén az önismeret fejlesztése. Az egyéni teljesítmény túlszárnyalására ösztönzés. Az általános atlétikus képességek továbbfejlesztése, a más sportágakban történő alkalmazhatóság érdekében is.	
MOZGÁSMŰVELTSÉG Futások, rajtok *A képességfejlesztés gyakorlatai* Az 5–8. osztályban végzett futóiskolai feladatok gyorsabban, erősebben és tudatosabban. Futóiskolai és futófeladatok bemutatás nélküli végrehajtása. Iramfutások. Aerob állóképesség fejlesztése, a kitartó futás távjának további növelésével, az önismeretre, a korábbi tapasztalatokra épített, a távnak megfelelő egyéni iram kialakításával. *A sportági technika gyakorlása* Futások 30-60 méteren. A térdelőrajt szabályos végrehajtása a rövid és hosszú sprintszámokban. A váltófutás botátadási technikáinak, a váltótávolság kialakításának (segédjelek alkalmazásával), és a váltás szabályainak gyakorlása. A gátfutás lendítő és elrugaszkodó lábmozgásának ismerete. A rövid, közép- és hosszú távok közötti futótechnika megkülönböztetése. A tartós futás technikájának kontrollja, az egyéni tartós futás sebességének kialakítása az önálló gyakorlás elősegítése érdekében. *Játékok és versenyek* Rajtversenyek, sprintversenyek. Fogójátékok. Egyéni, sor- és váltóversenyek gyors-, akadály- és váltófutással. Egyéb testnevelési játékok futófeladatokkal. Ugrások, szökdelések		

A képességfejlesztés gyakorlatai
az 5–8. osztályban végzett ugróiskolai feladatok továbbfejlesztése, koordináltabban, nagyobb kiterjedéssel, erővel és tudatosabban, egylépéses sorozatelugrás, illetve kétlépéses sorozat felugrás.
A sportági technika gyakorlása
Az ugrás előtti utolsó három lépés ritmusának kialakítása.
Az elrugaszkodó láb és a lendítő láb, kar megfelelő mozgásának összehangolása. A lépő távolugró technika végrehajtása, aktív leérkezéssel. Az egyéni nekifutás próbái nagyobb elugró terület kijelölése mellett.
Az átlépő technika végrehajtása, 5-7 lépéses íven történő nekifutás.
Játékok és versenyek
Távolugróversenyek helyből és egyéni nekifutással. Magasugróversenyek egyéni nekifutással (érintő ugrások). Egyéni, sor- és váltóversenyek ugró és szökdelő feladatokkal. Egyéb testnevelési játékok ugrásokkal és szökdelésekkel.

Dobások
A képességfejlesztés gyakorlatai
Különböző szerekkel változatos dobásformák végrehajtása egy és két kézzel, különböző kiinduló helyzetekből. Speciális erősítés kézisúlyzókkal, súlyzókkal, erőgépekkel.
A sportági technika gyakorlása
Célba és távolságra dobások hajító, lökő és vető mozdulattal.

Hajítás nekifutással, ötlépéses dobóritmusban. A lekészítés technikájának és az impulzus-lépés, beszökkenés szerepének ismerete.
A háttal felállásból történő lökés technikájának ismerete.
Szabályos lökés végrehajtása oldal vagy háttal felállásból súlygolyóval vagy medicinlabdával.
Játékok és versenyek
Kislabdahajító és szabadon választható egyéb dobószerrel versenyek helyből és lendületszerzéssel. Súlylökő versenyek. Célbadobó versenyek.
Dobóiskolai versengések.

Bemelegítési modellek gyakorlása a kocogások, futások, ugrások, dobások végzése és a versenyek előtt.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS
A futóversenyek, a váltás szabályainak ismerete.
A középtávok állórajtra vonatkozó szabályainak, a köríven futás szabályszerűségeinek, a repülőrajt előnyeinek ismerete.
A savasodás jellegzetes hatásainak és annak teljesítőképességre gyakorolt hatásának ismerete. Az állóképesség-fejlesztő módszerek ismerete.
A nekifutás jellemzőinek ismerete távol- és magasugrásnál.
Az ugrószámok főbb szabályainak és a sérülések megelőzésének ismerete.
A dobások főbb versenyszabályainak és balesetvédelmi, biztonsági rendjének ismerete.
A magyar olimpiai futó-, ugró- és dobóeredmények ismerete.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Reakcióidő, mozdulat- és mozgásgyorsaság; lépéshossz, lépésfrekvencia; irambeosztás, pihenőidő; ugróláb, lendítőláb, felugrás, elugrás; optimális sebesség, maximális sebesség; súlypont, szögsebesség, pördület, fordulat, hatás-ellenhatás, belső ritmus, dinamizmus.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek	Órakeret 47 óra
Előzetes tudás	Motorikus képességek, mozgástapasztalatok. Balesetmentesen végzett, kevéssé ismert, szokatlan sportmozgások. A természetben űzhető sportok alapszabályai. A legfőbb balesetvédelmi és biztonsági szabályok alkalmazásszintű ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyi tárgyi feltételek függvényében legalább négy választott sportági mozgással a kívánt edzéshatás és élményszerzés elérése. Felkészítés az önálló vagy önszerveződő sporttevékenységek űzésére. A szervezet edzettségének, ellenállásának növelése a tudatosan szabadtéren tartott foglalkozásokkal. A testneveléssel és a sporttal kapcsolatos pozitív beállítódás, elköteleződés kialakítása az élményszerű, változatos és kötetlen foglalkozások által.	

MOZGÁSMŰVELTSÉG
A helyi tárgyi feltételek függvényében legalább négy választott sportági mozgás mozgásműveltségének fejlesztése.
Az 5–8. osztályban felsorolt lehetséges sportok, vagy/és a helyi lehetőségek adta egyéb alternatív, szabadidős sportok. Az egyén által előnyben részesített, élethossziglan űzhető sportok alternatíváinak bővítése.
Előkészítés, felkészítés, képességfejlesztés
Az élményszerű, természetben végzett előkészítő és rávezető gyakorlatokkal, a természeti erők felhasználásával a szervezet alkalmazkodóképességének, az edzettségnek, fittségnek a fejlesztése. A természetben végzett önálló bemelegítés, gyakorlás – laza tanári kontrollal.
A környezettudatos viselkedés alapelveinek megismerése.
Közlekedésbiztonsági szabályok elsajátítása és betartása.
Felkészülés és együttműködés a különböző tábori lehetőségek, speciális, túra jellegű terhelések előtt és alatt.
Technika és taktika gyakorlása
Minimális helyigényű vagy kis eszközigényű sportmozgások megismerése. Az adott sportmozgás lehetőségekhez képest minél sokoldalúbb, balesetmentes elsajátítása, élményszerű gyakorlása.

Játékok, versengések, akadályok legyőzése a választott sportban, fizikai aktivitásban. A fair play szellemének és a személyes biztonságnak a szem előtt tartása minden mozgásos tevékenységben.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS
Az élethosszig tartó mozgásos tevékenységek számára felelős döntésekhez szükséges képességek fejlesztése.
Az egyéni képességek kibontakoztatása közösségi tevékenységek során.
Transzferáló képesség fejlesztése a sportban átélt élményeknek az élet más területén, a saját és a környezet javára történő fordítására.
Információk átadása, mások tanítása, a megélt élmények, tábori tapasztalatok átadása.
Prevenciós és rekreációs tevékenységformák elsajátítása, kreatív alkalmazása.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kooperáció, önkéntesség, szabálykövető magatartás, segítségadás, környezettudatosság, edzettség, fittség, zene, ritmusérzék, egyensúlyérzék, bátorság-vakmerőség, közlekedési szabály.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önvédelem és küzdősportok	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A páros és küzdőjátékok, test-test elleni küzdelmek fajtái. A grundbirkózás mozgástechnikái, alapvető szabályai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egyén (ön)védelmét szolgáló egyszerűbb technikákban, küzdelmekben magas fokú jártasság elérése. A küzdő típusú sportágak, játékok tudatos alkalmazása során az önuralom erősítésére, a társak tiszteletére és a szabályok elfogadására szoktatás.	

MOZGÁSMŰVELTSÉG
A test-test elleni feladatokat csak és kizárólag azonos nemű és közel azonos testalkatú tanulókkal végeztetjük.

Előkészítő és rávezető gyakorlatok, játékok a küzdésekhez.
Az 5–8. osztályos mozgásfeladatok variációinak gyakorlása, továbbfejlesztésük. Azon testi és pszichés képességek megerősítése, amik alkalmassá teszik a tanulót a bonyolultabb gyakorlatok végrehajtására.
Alap kézgyakorlatok, húzó-taszító gyakorlatok, lenyomó-emelő gyakorlatok, esések-zuhanások sérülésmentes elsajátítása, egészségi és élettani szabályok betartása.
Küzdőgyakorlatok szerrel, szer nélkül társakkal vagy önállóan.
Alapvető önvédelmi technikákat elsajátító gyakorlatok játékos és változó körülmények között. A gyakorlatok tanulása saját képességek figyelembevétele mellett történik.

Grundbirkózás
A 7–8. osztályos kerettantervben felsorolt fogások, kitolások, kihúzások, emelések, szabadulások gyakorlása, cselekvésbiztos végrehajtása. Újabb elemkapcsolatok megismerése, megoldása.
Az egyensúlyhelyzetek tudatos kihasználása, mögékerülések, kiemelések állásból, térdelésből, földharcban.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS
Az általános és küzdőjellegű sportágak gyakorlását megelőző specifikus bemelegítő mozgások ismerete.
Az eszközökkel végrehajtható küzdőfeladatok ismerete (tornabot, súlyzó, gumikötél, medicinlabda).
A balesetveszélyes helyzetek felismerése, megelőzése.
A küzdőfeladatok közben felmerülő saját és társas problémák konstruktív megoldása, és az ellentmondásos helyzetek szabálytudatos kezelése.
A sportszerűség, sikerorientáltság, kudarctűrés megfogalmazásának képessége.
A felmerülő vitákban érvelés a sportszerű magatartás mellett.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Páros és csapat küzdőjáték, tiszta győzelem, pontozásos győzelem, önismeret, tisztelet, tus, ippon.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Egészségkultúra – prevenció	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Légző, stressz- és feszültségoldó, valamint testtartásjavító gyakorlatok, alapvető gerinctorna-gyakorlatok, törzsizom-erősítő gyakorlatok és ellenjavallt gyakorlatok. Önfejlesztő mozgás, egészségtudatos szokás fogalma, gyakorlata. A prevenció tágabb értelmezése. A bemelegítés, a levezetés, a szervezet lecsillapítása jelentősége, szerepe. Tudatos baleset-megelőzés, a veszélyes helyzetek és a fenyegetettség elkerülése. A téli időjárás jótékony hatása az egészségvédelemre. A fájdalmak tűrése (oxigénadósság, savasodás).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A testkultúrához tartozó, az általános műveltséget fejlesztő élettani, anatómiai – elméleti és gyakorlati – tudás megalapozottá tétele. Az egészséges életvitel szükségleteivel kapcsolatos értékek és az egészségmegőrző szokásrendszer megerősítése. Az élethosszig tartó sportoláshoz szükséges felelős döntések rugalmasan bővíthető információs készletének rendszerezése.	

MOZGÁSMŰVELTSÉG
Bemelegítés
Általános bemelegítő mozgássor gyakorlása (futás, hajlítások, nyújtások, lendítések stb.).
Fizikai felkészülés a sérülésmentes sporttevékenységre.
Stretching gyakorlatok bemelegítő és levezető jelleggel.
A sportági területeken tanult speciális bemelegítések ismétlése.

Edzés, terhelés
A keringési rendszer terhelése megfelelő munkapulzusérték mellett, és a pulzus mérése (nyugalmi pulzus, munkapulzus, felső érték stb.).
Az intenzitás, ismétlésszám és a pihenőidő változtatása, hatása a terhelésre.
A fizikai fittség típusai, fejlesztési lehetőségei.
A fizikai aktivitás szintjének becslése, követése.
Részben önálló mozgásprogram-tervezés.
Testépítés – a főbb izomcsoportok izolált hatású gyakorlatai.
Gyakorlás az állapotfelmérés adataira épített célokért az edzettség fejlesztése, megőrzése érdekében – egyszerű edzéstervek a gyengeségek felszámolására.
Edzés korszerű (alternatív) eszközökkel, erőgépekkel, fitneszgépekkel.
Nemek közötti eltérések megjelenítése az edzésaktivitásban.
Gyakorlás az állapotfelmérés adataira épített célokért az edzettség fejlesztése, megőrzése érdekében.
Köredzéses módszer változatos mintákkal, mégy-hat feladattal.

Motoros tesztek – központi előírás szerint.
Az egészséges test és lélek megóvása.
A testsúly, testtömeg, illetve lehetőség szerint a testösszetétel mérése – összehasonlító idősoros adatrögzítés.
Stressz- és feszültségoldó gyakorlatok.
Képesség a fizikai és lelki egyensúly önellenőrzésen alapuló fenntartására.
A technikák használata a tanuló saját tanulási technikáinak tökéletesítésében.

A komputerhasználat ellensúlyozására megoldási minták gyakorlása. A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló gyakorlatanyag: a biomechanikailag helyes testtartás megőrzésének gyakorlatai – állandó gyakorlás a tanár és a társak kontrollja, hibajavítása mellett. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A testtartásért felelős izmok erősítését és nyújtását szolgáló gyakorlatok megfogalmazása, felismerése, helyes kivitelezése, a helytelen kijavítása. A gerinckímélet lényegének ismerete a testnevelési és sportmozgásokban. A házi és kerti munkák gerinckímélő módjainak ismerete. A gerincsérülések leggyakoribb fajtáinak ismerete. Törekvés az önmagához képest a legjobb teljesítmény elérésére, a siker átélésére, a kudarc elfogadására és az azzal való megküzdésnek a teljesítmény részeként való értelmezésére. A saját test szemlélése, elfogadása, változásainak követése, kommunikációja mint a műveltségterületi kommunikáció része. A serdülőkor specifikus feszültségei és érzelmi hullámzásai felismerése, és a sport általi oldás elfogadása. Felelősségvállalás kimutatása a társak egészséges életmódja iránt.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Stretching, nyugalmi pulzus, munkapulzus, testépítés, köredzés, intenzitás, ismétlésszám, testtömegindex, biomechanikailag helyes testtartás, megküzdési stratégia, gerincvédelem.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	*Sportjátékok* Az adott iskolában a helyi tanterv szerinti technikai, taktikai és egyéb játékfeladatok ismerete és aktív, kooperatív gyakorlás. Komplex szabályismeret, sportszerű alkalmazás és a játékok önálló továbbfejlesztése. Játék lényeges versenyszabályokkal. A technikák és taktikai megoldások többnyire tudatos, a játékszerepnek megfelelő megválasztása. A játékfolyamat, a taktikai megoldások szóbeli elemzése, a fair és a csapatelkötelezett játék melletti állásfoglalás. Tapasztalat a játékvezetői gyakorlatban. Játéktapasztalat a társas kapcsolatok ápolásában, a bármilyen képességű társakat elfogadó, bevonó játékok játszásában, megválasztásában. *Torna jellegű feladatok* A mozgáselemek mozgásbiztonságának és a gyakorlás mennyisége, minősége oksági viszonyainak megértése és érvényesítése a gyakorlatban. A javító elemzés elfogadása és a mozdulatok kivitelezésének javítása. Esztétikus és harmonikus előadásmód. Önálló talaj- és/vagy szergyakorlat. Célszerű gyakorlási és gyakorlásszervezési formációk, versenyszituációk, versenyszabályok ismerete. A tanult mozgások versenysportja területén, a magyar sportolók sikereiről elemi tájékozottság. *Atlétika jellegű feladatok* Egy kijelölt táv megtételéhez szükséges idő és sebesség helyes becslése, illetve a becsült értékek alapján a feladat pontos végrehajtása. Évfolyamonként önmagához mérten javuló futó-, ugró-, dobóteljesítmény.

	A tempóérzék és odafigyelési képesség fejlődése a váltófutás gyakorlásában. A transzferhatás érvényesülése, más mozgásformák teljesítményének javulása az atlétikai képességek fejlődésének hatására. *Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek* Az adott sportmozgás technikájának elfogadható cselekvésbiztonságú végrehajtása. A sebesség, gyorsulás és a tempóváltások uralása guruláskor, csúszáskor, gördüléskor. Tapasztalat a sportolás során használt különféle anyagok, felületek tulajdonságairól és a baleseti kockázatokról. Feladatok tervezése és megoldása alternatív sporteszközökkel. Az adott alternatív sportmozgáshoz szükséges edzés és balesetvédelmi alapfogalmak ismerete, és azok alkalmazása a gyakorlatban. *Önvédelem és küzdősportok* Az önvédelmi és küzdőgyakorlatokban, harcokban a közös szabályok, biztonsági követelmények és a küzdésekkel kapcsolatos rituálé betartása. A veszélyhelyzetek kerülése, az indulatok, agresszív magatartásformák feletti uralom. Néhány támadási és védekezési megoldás, kombináció ismerete, eredményes önvédelem, és szabadulás a fogásból. *Egészségkultúra és prevenció* Bemelegítés, fizikai felkészülés a sérülésmentes sporttevékenységre. A biomechanikailag helyes testtartás jellemzőinek és néhány jellemző deformitás kockázatának értelmezése, a megőrzés néhány gyakorlatának ismerete és felelős alkalmazása. A gerinc sérüléseinek leggyakoribb fajtái, és a gerinc és az ízületek védelemének legfontosabb szempontjainak ismerete. A preventív stressz- és feszültségoldó gyakorlatok tudatos alkalmazása. A fittségi paraméterek ismerete, mérésük tesztek segítségével, ezzel kapcsolatosan önfejlesztő célok megfogalmazása az egészség-edzettség érdekében. A szükséges táplálkozási ismeretek alkalmazása a testsúly, testtömeg ismeretében. A rendszeres testmozgás pozitív hatásainak ismerete a káros szenvedélyek leküzdésében, az érzelem- és a feszültségszabályozásban.

10. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportjátékok	Órakeret 50 óra
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő technikai és taktikai, elméleti és gyakorlati tudás. Aktív részvétel az előkészítő játékokban, sportjátékokban. Figyelmes és hatékony munkavégzés a gyakorlásban. Csapatjátékos tulajdonságok ismerete. Sportszerűség; a szabálykövető magatartás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A választott legalább két labdajátékra vonatkozóan:	

	Az új játékfeladatokban, játékszituációkban a technikai, taktikai és szabályismeret tudatos és felelős alkalmazása, bővítése. A sportjáték-specifikus képességek megerősítése. A játékszituációk, játékfeladatok magasabb gondolkodási, motoros szinten történő megoldása a szabálykövetés, a csoportkonszenzus és az ellenfél tisztelete szempontjából is.

MOZGÁSMŰVELTSÉG
A labdajátékokra felkészítő mozgásfeladatok
Speciálisan előkészítő, rávezető, képességfejlesztő feladatok és testnevelési játékok
A labda nélkül végzett mozgások – szlalomfutások (változó irányokba), vágták, irányváltások, taposások helyben, súlypontemelkedések, ugrások páros és egy lábbal, váltott lábbal – gyakorlási hatékonyságának, játékban való eredményes használatának továbbfejlesztése.
Az alapmozgások nagyszámú variációja irányban, sebességnöveléssel.
A reakcióidő és a társ mozdulatára reagálás optimumának elérése.
A helyezkedés, helyzetfelismerés továbbfejlesztése a labdáért való harcban, cselek labdával és labda nélkül, küzdések váll-váll érintéssel a labda megszerzéséhez.
Labdás ügyességfejlesztés egy-két labdával, a labdás ügyességfejlesztés összetettebb játékai: a labda fogadása, kezelése fokozódó lendületben, magasságban, távolságban, a labda továbbítása gyorsabban, lendületesebb, változó magasságokban, futás közben, labdavezetés, haladás a labdával gyors irányváltásokkal és ritmusváltásokkal.
Az adott sportjáték technikái gyakorlása testnevelési játékokban, kidobós, fogójátékok labdával, labdaszerző és -védő játékok, cicajátékok, pontszerzők, stilizált játékok, szabadon alkalmazott technikai-taktikai elemek és szabályismeretek mellett is.
A mozgástanulást segítő eszközök használata (szemüveg, célkeret stb.).
Bonyolultabb – kooperatív, kreatív – testnevelési és sportjátékok (pl. játékszabályok dinamikus változtatása, esélykiegyenlítő játékok, fordított eredményszámítás).
A sportjátékokra való előkészítésen túlmutató, stratégiai jellegű, az életszerepekre felkészítő és inklúziót támogató játékok.
Bemelegítés labdajáték foglalkozásra – részleges tanári irányítással
A bemelegítési modell ismételt gyakorlása és az önálló bemelegítésre való felkészítés. A modell minimális tartalma: sportjáték-specifikus futó-ugrómozgások, labda nélküli és labdás gyakorlatok az ízületek átmozgatására, labdavezetések variációi helyben és haladással, páros, mikrocsoportos labdás gyakorlatok, bemelegítő testnevelési játékok labda nélkül és labdával, az adott labdajáték specifikus technikai és taktikai előkészítő gyakorlatai.
A választott labdajátékok technikai és taktikai elemeinek gyakorlása, tökéletesítése, alkalmazása új variációkban, szituációkban.

Kosárlabdázás
Technikai elemek
Fokozódó lendületben, magasságban, távolságban, csökkenő hibaszázalékkal végrehajtott technikai elemek.
Taktikai elemek
Kisebb csapatrészekben azonos létszámmal egymás elleni játék teljes anyagának beépítése az 5:5 elleni játékba, félpályás és egészpályás gyakorlatokkal.
Emberfölényes helyzetek támadásban, védekezésben.
Emberfogás, területvédekezés. Ötletjáték támadásban.

A speciális feladatok megoldása (feldobás, alap- és oldalvonal-bedobás, büntetődobás utáni támadás és védekezés).

Labdarúgás
Technikai elemek fokozódó kitartással, variációban, lendületben, magasságban, távolságban, csökkenő hibaszázalékkal
A labdás koordináció minőségi fejlesztése. Labdakezelések mozgás közben és irányváltoztatással, átadások különböző mértani alakzatokban. Rövid és hosszú labdaátadások talajon vagy levegőben. Átadások, átvételek mélységi, szélességi játékhelyzetek kialakításával.
Induló-, futó-, átadási és lövőcselek védővel szemben. Fejelések technikái levegőből, társnak vagy kapura.
Taktikai elemek a variációk növelésével és végrehajtási minőség emelésével
Posztok betöltése: kapus, védő, középpályás, támadó.
Rombuszban 4 játékos feladatmegoldása mélységben, szélességben, folyamatos helycserékkel.

Röplabda
Technikai elemek optimális erőközléssel, fokozódó magasságban, pontossággal, folyamatossággal, csökkenő hibaszázalékkal
A mélységlátást, labdához való igazodást elősegítő gyakorlatok, társtól dobott vagy falra feljátszott labdával. Gurulások, vetődések. Célba ütések és érintő labdatovábbítások mozdulatlan, majd mozgó céltárgyra vagy társhoz. A sáncolás technikája egyénileg és párban.
Támadás és védekezés alapvető megoldásai
két-három támadási technikák védelem nélkül és védelem ellen, védekező feladatok, biztosítás, változatos támadásbefejezések (erő, ív, elhelyezés stb. szempontjából).

Kooperativitás és versengés a labdajátékokban, a szabályok – játékszabályok begyakorlása – játékvezetési gyakorlat.

Az elsajátított játéktudásnak megfelelő színvonalú játékszabályok alkalmazása, betartatása növekvő tudatossággal és önállósággal az osztályszintű gyakorlások és mérkőzések során.
Játékszituációk előidézése egy-egy szabály begyakorlására, a játékszituáció megállítása, elemenkénti ismétlése a szabálytalanság korrekciója érdekében.
Játék egyszerűsített és fokozatosan bővülő szabályokkal.
Rövidített játékidővel gyakorlás, osztálymeccsek, villámtornák a diákolimpiáknak megfelelő versenyszerű körülmények és a helyi szabályozás szerint. Differenciált mennyiségű és minőségű játéklehetőség biztosítása.
Rövid játékvezetői gyakorlás a tanárral együtt, rögzített, változtatható, egyszerűsített játékvezetésben.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS
Játéktípusok, szabályok, stratégiák működtetése.
A tanult játékstratégiák (támadó és védő alaptaktika, emberelőnyös-emberhátrányos játékszituációk) felhasználása a taktikai magyarázatok, beszélgetések és játékszervezés során.
Az animáció alkalmazása a játékok továbbfejlesztésében.

Különböző életkorra, az egyénre és a helyzetre jellemző érzelmi önkontroll. A siker egyéni és csoportos átélése, a kudarc elfogadása, mint a tevékenység természetes velejárója. Az alkotó, kooperatív mozgásos tevékenységek kezdeményezése, az ötletek kulturált megfogalmazása és megvalósítása. Az együttjátszás előnyeinek, jelentőségének képviselete.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Játékrendszer, taktika, támadási rend, védelmi rend, önszerveződés, problémaorientált taktikai megoldás, támadási stratégia, védekezési stratégia, megegyezésen alapuló játék.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Torna jellegű feladatok	Órakeret 23óra
Előzetes tudás	Részlegesen önálló, balesetmentes gyakorlás. Az alapvető torna mozgáselemek önálló bemutatása. A szabályok érthető megfogalmazása. A gyengébbeknek, a segítségre szorulóknak feltétel nélküli segítségadás. Sportágak versenyrendszeréről alapismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az iskolai tornajellegű feladatok, táncos mozgásformák során a reális énkép további alakítása. A gyakorlás során segítség adása és elfogadása, mások bátorítása révén a tevékenységek állandó motivációs hátterének biztosítása. Szabadabb és differenciáltabb önálló részvétel, az alkotókészség, kreativitás fejlesztése a gimnasztika, torna. Az esztétikus mozgás, a feszes, megtartott testmozgás további javítása. A test térbeli, időbeli és dinamikai érzékelésének, valamint a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának továbbfejlesztése. A saját kultúra újrateremtése iránti igény erősítése, a más népek kultúrája iránti tisztelet erősítése. Az ismeretek körének bővítése az adott versenysportágak hazai élvonaláról, ennek révén a nemzeti öntudat fejlesztése.	
MOZGÁSMŰVELTSÉG Gimnasztika *Térbeli alakzatok – rendgyakorlatok* Alakzatok, mozgások zárt rendben, alakzatváltozások. Variációk a ritmusban, a tempóban történő változtatással, rendgyakorlatok . *Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok* 8-16 ütemű gimnasztikai gyakorlatok egyidejű fejlesztő hatásokkal, kiemelten a mély hát- és hasizmok, a függesztő öv, a lábboltozat izomzatának optimális és precíz működése által. Gimnasztikai gyakorlatok alkalmazása az izommunka jellege szerint (nyújtó, erősítő, ernyesztő-lazító) arányosan, minden testrész mozgásaira kiterjedően, növekvő önállósággal a gyakorlatok kiválasztásában, növekvő önállósággal a gyakorlatsorok összeállításában. A gyakorlatok variálása szempontjai szerinti változatok a mozgásütem változtatásával, a kiinduló helyzet és kartartás változtatásával, a kéziszerek – súlyzó, bordásfal, pad, medicinlabda – alkalmazásával. A dinamikus és statikus erőkifejtés megkülönböztetése. A különböző erőadagolás változatos gyakorlatai alkalmazása. *Összetett, komplex, fizikai képességeket fejlesztő gyakorlatok* Szabadgyakorlati alapformájú és természetes gyakorlatok differenciáltan, egyénre szabottan, állandó gyakorlási jelleggel. Erőgyakorlatok az egyén számára optimális ellenállás leküzdésével. Aerob állóképesség-fejlesztő eljárások a gimnasztika eszközeivel.		

Az elrugaszkodás (dobbantás) gyorsaságának fejlesztése. Az egyensúlyozás továbbfejlesztésére a statikus helyzetek időtartamának és bonyolultságának növelése. Az esztétikus mozgások előadásmódja segítésére a testtartást biztosító kondicionális és koordinációs képességfejlesztő eljárások gyakorlása.
Mászások, függeszkedések differenciált követelménnyel, az 1–8. osztályban elért egyéni szint szerinti fejlődést követő rendszeres kontrollal.

Torna – iskolai sporttorna
Célirányos előkészítő és rávezető gyakorlatok, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazó, átállító és mozgástanuló jelleggel. Talajon és a helyi tanterv szerint választott legalább egy szeren a korábbi követelményeken nehézségben túlmutató mozgásanyag tanulása, gyakorlása egységesen és differenciáltan.
Akrobatikus gyakorlatok – talajtorna
Tartásos gyakorlatelemek végzése: tarkóállás, fejállás, kézállás, mérlegek kéztámasszal, mérlegállások, spárgák, hidak.
Mozgásos gyakorlatelemek végzése: gurulóátfordulások különböző irányokba, tarkóbillenés, fejenátfordulás, cigánykerék, vetődések, átguggolások, átterpesztések, lábkörzések, dőlések, felállások, egységesen az alapformában és differenciáltan a variációkban. Az esztétikus és harmonikus előadásmód rávezető eljárásai (feszítések, fejtartás, válltartás, spicc kidolgozása). Az elemek mennyiségének és nehézségi fokának továbbfejlesztése – differenciáltan. Az egyéni optimum, az önálló bővítés lehetőségének megjelenítése az elemkapcsolatokban, gyakorlatokban.
A gyakorlatbemutatás rítusa minőségi paraméterek hozzáadásával történik az ellenőrzések során.
Szertorna
A helyi tanterv által meghatározott szeren vagy szereken történik: egységesen az alapformában, differenciáltan a variációkban és az elemek mennyiségében és nehézségi fokában, egyénre szabott segítségadással társak és/vagy tanár közreműködésével, önálló tervezéssel és gyakorlással.

Szertorna fiúk számára
Gyűrűn gyakorlás – kéz- és lábfüggések, függések, lefüggések, mellső függőmérleg, hajlított támasz, nyújtott támasz, alaplendület, lendületvétel, húzódás-tolódás támaszba, vállátfordulás előre, homorított leugrás, leterpesztés hátra.

Szertorna lányok számára
Gerendán gyakorlás – állások, térdelések, ülések, fekvések, térdelőtámaszok, mérlegek, guggolótámaszok, fekvőtámaszok, támaszban átlendítés, belendítés, hasonfekvésből emelés fekvőtámaszba, térdelőtámaszba, fordulatok állásban, guggolásban. Szökdelések, lábtartás-cserék, felugrás egy láb át- és belendítéssel, homorított leugrás, terpesz csukaugrás.

Szertorna – szerugrás, ugrószekrényen gyakorlás
Gyakorlás és kontroll a tanuló előzetes tudása és testalkata figyelembevételével. Az 5–8. osztályban tanultak továbbfejlesztése, az első és második ív növelése.
Felguggolások – homorított ugrások, vetődések, kanyarlatok, bukfencek, guggoló átugrások, terpeszátugrások, lebegőtámasz.
Bemelegítés a torna gyakorlásához, egy specifikus jellegű mozgássor megtanulása.
Célszerű gyakorlási és gyakorlásszervezési formációk működtetése növekvő tanulói önállósággal. A segítségadás technikái, felelős külső kontrollal – a hibajavítás beépítése a mindennapi gyakorlási szokásokba.

Versenyszituációkon keresztül a szabályok – pontozási hierarchia és szemlélet – gyakorlása, az 5–8. osztályban tanultak továbbfejlesztése.
Szabadgyakorlatok *Előkészítő tartásos és mozgásos elemek alapformái ismétlése, és új, összetett formák gyakorlása:* lábujjállások, terpeszállások, hajlított- és guggolóállások, lépő és kilépő állások, támadó- és védőállások, lebegő- és mérlegállások, nyújtott és hajlított ülések, lebegő ülések, térdelések, térdelőmérlegek, fekvések, kéz és lábtámaszok, ujj- és kartartások és mozgások (lebegtetések, ejtések, fordítások, hullámok), statikus és dinamikus törzsmozgások és lábmozgások. *Fő mozgások alapformái ismétlése, és új, összetett formák gyakorlása:* Testsúlyáthelyezések, járások, futások, szökdelések, ugrások (öt alapforma megkülönböztetése), egyensúlyhelyzetek, forgások, hullámok. Önálló bővítési lehetőség, önálló gyakorlatrészek hozzáadása a minimumhoz. *Labdagyakorlatok* Fogások végzése, gurítások talajon és testen, labdavezetések változatos vonalon a levegőben, átadások, leütések, dobások, elkapások, labdatartások (kézzel, lábbal, térddel, nyakkal stb.) változatos szabadgyakorlati formák felhasználásával. Önálló bővítési lehetőség, önálló gyakorlatrészek hozzáadása a minimumhoz tanári irányítással (1 perc).
Egyéb tornajellegű mozgásformák: A tornajellegű kondicionális és koordinációs képességek és készségek alkalmazása más – a helyi lehetőségek szerint a helyi tantervben rögzített – mozgásrendszerekben. Gúlatorna, falmászás, gumiasztal, eszközös táncok stb. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A szakkifejezések és vezényszavak ismerete, a legismertebbek önálló használata a tervezésben, segítségadásban és a hibajavítás értelmezésében. A saját test szemlélése, elfogadása, változásainak követése, és az ezzel kapcsolatos félelmek, szorongások, frusztrációk megfogalmazásának képessége (önreflexió), átélése és tudatos felvállalása. A nemnek megfelelő mozgás dinamikájának és/vagy esztétikájának ismerete. A saját és társ testi épsége iránti felelősségvállalás. A társak gyenge, esetleg sérült oldalának segítése, az erősségek elismerése, támogatása. A divat és a média testkultúrára ható kedvező és kedvezőtlen tényezőinek szétválasztása (értékfelismerés, önértékelés). Tájékozottság a tanult versenysportágak versenyrendszeréről, a magyar élsportolók eredményeinek ismerete.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szaknyelvi kifejezés, elem, vezényszó.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlétika jellegű feladatok	Órakeret 35 óra
Előzetes tudás	A térdelő- és állórajt technikája, a fokozó- és repülőfutás összehangolt kar- és lábmunkája. A rövid- és hosszú távú futásnál irambeosztási tapasztalat.	

	Váltás alsó botátadással. Távolugrás guggoló technikája. Kislabdahajítás beszökkenéssel. Lökőmozdulat oldal felállásból, dobások lendületvétellel is.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az atlétikai mozgásokat befolyásoló jellegzetes biomechanikai törvényszerűségek megismerése, egyre tudatosabb alkalmazása. Jártasság kialakítása az egyes szakági technikákban. Az emberi teljesítőképesség jelenlegi határainak viszonyítása a saját teljesítményhez, ennek révén az önismeret fejlesztése. Az egyéni teljesítmény túlszárnyalására ösztönzés. Az általános atlétikus képességek továbbfejlesztése, a más sportágakban történő alkalmazhatóság érdekében is.

MOZGÁSMŰVELTSÉG

Futások, rajtok

A képességfejlesztés gyakorlatai

Az 5–8. osztályban végzett futóiskolai feladatok gyorsabban, erősebben és tudatosabban. Futóiskolai és futófeladatok bemutatás nélküli végrehajtása. Iramfutások. Aerob állóképesség fejlesztése, a kitartó futás távjának további növelésével, az önismeretre, a korábbi tapasztalatokra épített, a távnak megfelelő egyéni iram kialakításával. Akadályok felett 5-4-3 lépéses ritmusfutások könnyített magasságon és távolságon. Tartós és résztávos állóképesség-fejlesztő módszerek gyakorlása.

A sportági technika gyakorlása

Futások 30-60 méteren. A térdelőrajt szabályos végrehajtása a rövid és hosszú sprintszámokban. A váltófutás botátadási technikáinak, a váltótávolság kialakításának (segédjelek alkalmazásával), és a váltás szabályainak gyakorlása. A gátfutás lendítő és elrugaszkodó lábmozgásának ismerete. A rövid, közép- és hosszú távok közötti futótechnika megkülönböztetése.

A tartós futás technikájának kontrollja, az egyéni tartós futás sebességének kialakítása az önálló gyakorlás elősegítése érdekében.

Játékok és versenyek

Rajtversenyek, sprintversenyek. Fogójátékok. Egyéni, sor- és váltóversenyek gyors-, akadály- és váltófutással. Egyéb testnevelési játékok futófeladatokkal.

Ugrások, szökdelések

A képességfejlesztés gyakorlatai

az 5–8. osztályban végzett ugróiskolai feladatok továbbfejlesztése, koordináltabban, nagyobb kiterjedéssel, erővel és tudatosabban, egylépéses sorozatelugrás, illetve kétlépéses sorozat felugrás.

A sportági technika gyakorlása

Az ugrás előtti utolsó három lépés ritmusának kialakítása.

Az elrugaszkodó láb és a lendítő láb, kar megfelelő mozgásának összehangolása. A lépő távolugró technika végrehajtása, aktív leérkezéssel. Az egyéni nekifutás próbái nagyobb elugró terület kijelölése mellett.

Az átlépő technika végrehajtása, 5-7 lépéses íven történő nekifutás.

A flop-technika gyakorlása, s az egyéni nekifutó távolság kimérése és rögzítése. Az egyéni magasugró technikák megismerése, mozgástapasztalat szerzése növekvő teljesítményre törekvés nélkül.

Játékok és versenyek

Távolugróversenyek helyből és egyéni nekifutással. Magasugróversenyek egyéni nekifutással (érintő ugrások). Egyéni, sor- és váltóversenyek ugró és szökdelő feladatokkal. Egyéb testnevelési játékok ugrásokkal és szökdelésekkel. Dobások *A képességfejlesztés gyakorlatai* Különböző szerekkel változatos dobásformák végrehajtása egy és két kézzel, különböző kiinduló helyzetekből. Speciális erősítés kézisúlyzókkal, súlyzókkal, erőgépekkel. *A sportági technika gyakorlása* Célba és távolságra dobások hajító, lökő és vető mozdulattal. Hajítás nekifutással, ötlépéses dobóritmusban. A lekészítés technikájának és az impulzus-lépés, beszökkenés szerepének ismerete. A háttal felállásból történő lökés technikájának ismerete. Szabályos lökés végrehajtása oldal vagy háttal felállásból súlygolyóval vagy medicinlabdával. Az egy- és kétkezes vetések technikái. Az ideális kirepülési szög a különböző dobásoknál, szerepük a jobb eredmény elérésében. *Játékok és versenyek* Kislabdahajító és szabadon választható egyéb dobószerrel versenyek helyből és lendületszerzéssel. Súlylökő versenyek. Célbadobó versenyek. Dobóiskolai versengések. *Bemelegítési modellek* gyakorlása a kocogások, futások, ugrások, dobások végzése és a versenyek előtt. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A futóversenyek, a váltás szabályainak ismerete. A középtávok állórajtra vonatkozó szabályainak, a köríven futás szabályszerűségeinek, a repülőrajt előnyeinek ismerete. A savasodás jellegzetes hatásainak és annak teljesítőképességre gyakorolt hatásának ismerete. Az állóképesség-fejlesztő módszerek ismerete. A nekifutás jellemzőinek ismerete távol- és magasugrásnál. Az ugrószámok főbb szabályainak és a sérülések megelőzésének ismerete. A dobások főbb versenyszabályainak és balesetvédelmi, biztonsági rendjének ismerete. A magyar olimpiai futó-, ugró- és dobóeredmények ismerete.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Reakcióidő, mozdulat- és mozgásgyorsaság; lépéshossz, lépésfrekvencia; irambeosztás, pihenőidő; ugróláb, lendítőláb, felugrás, elugrás; optimális sebesség, maximális sebesség; súlypont, szögsebesség, pördület, fordulat, hatás-ellenhatás, belső ritmus, dinamizmus.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek	Órakeret 47 óra
Előzetes tudás	Motorikus képességek, mozgástapasztalatok. Balesetmentesen végzett, kevéssé ismert, szokatlan sportmozgások. A természetben űzhető sportok alapszabályai. A legfőbb balesetvédelmi és biztonsági szabályok alkalmazásszintű ismerete.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyi tárgyi feltételek függvényében legalább négy választott sportági mozgással a kívánt edzéshatás és élményszerzés elérése. Felkészítés az önálló vagy önszerveződő sporttevékenységek űzésére. A szervezet edzettségének, ellenállásának növelése a tudatosan szabadtéren tartott foglalkozásokkal. A testneveléssel és a sporttal kapcsolatos pozitív beállítódás, elköteleződés kialakítása az élményszerű, változatos és kötetlen foglalkozások által.
MOZGÁSMŰVELTSÉG A helyi tárgyi feltételek függvényében legalább négy választott sportági mozgás mozgásműveltségének fejlesztése. Az 5–8. osztályban felsorolt lehetséges sportok, vagy/és a helyi lehetőségek adta egyéb alternatív, szabadidős sportok. Az egyén által előnyben részesített, élethossziglan űzhető sportok alternatíváinak bővítése. *Előkészítés, felkészítés, képességfejlesztés* Az élményszerű, természetben végzett előkészítő és rávezető gyakorlatokkal, a természeti erők felhasználásával a szervezet alkalmazkodóképességének, az edzettségnek, fittségnek a fejlesztése. A természetben végzett önálló bemelegítés, gyakorlás – laza tanári kontrollal. A környezettudatos viselkedés alapelveinek megismerése. Közlekedésbiztonsági szabályok elsajátítása és betartása. Felkészülés és együttműködés a különböző tábori lehetőségek, speciális, túra jellegű terhelések előtt és alatt. *Technika és taktika gyakorlása* Minimális helyigényű vagy kis eszközigényű sportmozgások megismerése. Az adott sportmozgás lehetőségekhez képest minél sokoldalúbb, balesetmentes elsajátítása, élményszerű gyakorlása. Játékok, versengések, akadályok legyőzése a választott sportban, fizikai aktivitásban. A fair play szellemének és a személyes biztonságnak a szem előtt tartása minden mozgásos tevékenységben. ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az élethosszig tartó mozgásos tevékenységek számára felelős döntésekhez szükséges képességek fejlesztése. Az egyéni képességek kibontakoztatása közösségi tevékenységek során. Transzferáló képesség fejlesztése a sportban átélt élményeknek az élet más területén, a saját és a környezet javára történő fordítására. Információk átadása, mások tanítása, a megélt élmények, tábori tapasztalatok átadása. Prevenciós és rekreációs tevékenységformák elsajátítása, kreatív alkalmazása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kooperáció, önkéntesség, szabálykövető magatartás, segítségadás, környezettudatosság, edzettség, fittség, zene, ritmusérzék, egyensúlyérzék, bátorság-vakmerőség, közlekedési szabály.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önvédelem és küzdősportok	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A páros és küzdőjátékok, test-test elleni küzdelmek fajtái. A grundbirkózás mozgástechnikái, alapvető szabályai.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egyén (ön)védelmét szolgáló egyszerűbb technikákban, küzdelmekben magas fokú jártasság elérése. A küzdő típusú sportágak, játékok tudatos alkalmazása során az önuralom erősítésére, a társak tiszteletére és a szabályok elfogadására szoktatás.

MOZGÁSMŰVELTSÉG
A test-test elleni feladatokat csak és kizárólag azonos nemű és közel azonos testalkatú tanulókkal végeztetjük.

Előkészítő és rávezető gyakorlatok, játékok a küzdésekhez.
Az 5–8. osztályos mozgásfeladatok variációinak gyakorlása, továbbfejlesztésük. Azon testi és pszichés képességek megerősítése, amik alkalmassá teszik a tanulót a bonyolultabb gyakorlatok végrehajtására.
Alap kézgyakorlatok, húzó-taszító gyakorlatok, lenyomó-emelő gyakorlatok, esések-zuhanások sérülésmentes elsajátítása, egészségi és élettani szabályok betartása.
Küzdőgyakorlatok szerrel, szer nélkül társakkal vagy önállóan.
Alapvető önvédelmi technikákat elsajátító gyakorlatok játékos és változó körülmények között. A gyakorlatok tanulása saját képességek figyelembevétele mellett történik.

Grundbirkózás
A 7–8. osztályos kerettantervben felsorolt fogások, kitolások, kihúzások, emelések, szabadulások gyakorlása, cselekvésbiztos végrehajtása. Újabb elemkapcsolatok megismerése, megoldása.
Az egyensúlyhelyzetek tudatos kihasználása, mögékerülések, kiemelések állásból, térdelésből, földharcban.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS
Az általános és küzdőjellegű sportágak gyakorlását megelőző specifikus bemelegítő mozgások ismerete.
Az eszközökkel végrehajtható küzdőfeladatok ismerete (tornabot, súlyzó, gumikötél, medicinlabda).
A balesetveszélyes helyzetek felismerése, megelőzése.
A küzdőfeladatok közben felmerülő saját és társas problémák konstruktív megoldása, és az ellentmondásos helyzetek szabálytudatos kezelése.
A sportszerűség, sikerorientáltság, kudarctűrés megfogalmazásának képessége.
A felmerülő vitákban érvelés a sportszerű magatartás mellett.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Páros és csapat küzdőjáték, tiszta győzelem, pontozásos győzelem, önismeret, tisztelet, tus, ippon.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Egészségkultúra – prevenció	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Légző, stressz- és feszültségoldó, valamint testtartásjavító gyakorlatok, alapvető gerinctorna-gyakorlatok, törzsizom-erősítő gyakorlatok és ellenjavallt gyakorlatok. Önfejlesztő mozgás, egészségtudatos szokás fogalma, gyakorlata. A prevenció tágabb értelmezése. A bemelegítés, a levezetés, a szervezet lecsillapítása jelentősége, szerepe.	

	Tudatos baleset-megelőzés, a veszélyes helyzetek és a fenyegetettség elkerülése. A téli időjárás jótékony hatása az egészségvédelemre. A fájdalmak tűrése (oxigénadósság, savasodás).
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A testkultúrához tartozó, az általános műveltséget fejlesztő élettani, anatómiai – elméleti és gyakorlati – tudás megalapozottá tétele. Az egészséges életvitel szükségleteivel kapcsolatos értékek és az egészségmegőrző szokásrendszer megerősítése. Az élethosszig tartó sportoláshoz szükséges felelős döntések rugalmasan bővíthető információs készletének rendszerezése.

MOZGÁSMŰVELTSÉG
Bemelegítés
Általános bemelegítő mozgássor gyakorlása (futás, hajlítások, nyújtások, lendítések stb.).
Fizikai felkészülés a sérülésmentes sporttevékenységre.
Stretching gyakorlatok bemelegítő és levezető jelleggel.
A sportági területeken tanult speciális bemelegítések ismétlése.

Edzés, terhelés
A keringési rendszer terhelése megfelelő munkapulzusérték mellett, és a pulzus mérése (nyugalmi pulzus, munkapulzus, felső érték stb.).
Az intenzitás, ismétlésszám és a pihenőidő változtatása, hatása a terhelésre.
A fizikai fittség típusai, fejlesztési lehetőségei.
A fizikai aktivitás szintjének becslése, követése.
Részben önálló mozgásprogram-tervezés.
Testépítés – a főbb izomcsoportok izolált hatású gyakorlatai.
Gyakorlás az állapotfelmérés adataira épített célokért az edzettség fejlesztése, megőrzése érdekében – egyszerű edzéstervek a gyengeségek felszámolására.
Edzés korszerű (alternatív) eszközökkel, erőgépekkel, fitneszgépekkel.
Nemek közötti eltérések megjelenítése az edzésaktivitásban.
Gyakorlás az állapotfelmérés adataira épített célokért az edzettség fejlesztése, megőrzése érdekében.
Köredzéses módszer változatos mintákkal, mégy-hat feladattal.

Motoros tesztek – központi előírás szerint.
Az egészséges test és lélek megóvása.
A testsúly, testtömeg, illetve lehetőség szerint a testösszetétel mérése – összehasonlító idősoros adatrögzítés.
Stressz- és feszültségoldó gyakorlatok.
Képesség a fizikai és lelki egyensúly önellenőrzésen alapuló fenntartására.
A technikák használata a tanuló saját tanulási technikáinak tökéletesítésében.
A komputerhasználat ellensúlyozására megoldási minták gyakorlása. A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló gyakorlatanyag: a biomechanikailag helyes testtartás megőrzésének gyakorlatai – állandó gyakorlás a tanár és a társak kontrollja, hibajavítása mellett.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS
A testtartásért felelős izmok erősítését és nyújtását szolgáló gyakorlatok megfogalmazása, felismerése, helyes kivitelezése, a helytelen kijavítása.

A gerinckímélet lényegének ismerete a testnevelési és sportmozgásokban. A házi és kerti munkák gerinckímélő módjainak ismerete. A gerincsérülések leggyakoribb fajtáinak ismerete. Törekvés az önmagához képest a legjobb teljesítmény elérésére, a siker átélésére, a kudarc elfogadására és az azzal való megküzdésnek a teljesítmény részeként való értelmezésére. A saját test szemlélése, elfogadása, változásainak követése, kommunikációja mint a műveltségterületi kommunikáció része. A serdülőkor specifikus feszültségei és érzelmi hullámzásai felismerése, és a sport általi oldás elfogadása. Felelősségvállalás kimutatása a társak egészséges életmódja iránt.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Stretching, nyugalmi pulzus, munkapulzus, testépítés, köredzés, intenzitás, ismétlésszám, testtömegindex, biomechanikailag helyes testtartás, megküzdési stratégia, gerincvédelem.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	*Sportjátékok* Az adott iskolában a helyi tanterv szerinti technikai, taktikai és egyéb játékfeladatok ismerete és aktív, kooperatív gyakorlás. Komplex szabályismeret, sportszerű alkalmazás és a játékok önálló továbbfejlesztése. Játék lényeges versenyszabályokkal. A technikák és taktikai megoldások többnyire tudatos, a játékszerepnek megfelelő megválasztása. A játékfolyamat, a taktikai megoldások szóbeli elemzése, a fair és a csapatelkötelezett játék melletti állásfoglalás. Tapasztalat a játékvezetői gyakorlatban. Játéktapasztalat a társas kapcsolatok ápolásában, a bármilyen képességű társakat elfogadó, bevonó játékok játszásában, megválasztásában. *Torna jellegű feladatok* A mozgáselemek mozgásbiztonságának és a gyakorlás mennyisége, minősége oksági viszonyainak megértése és érvényesítése a gyakorlatban. A javító elemzés elfogadása és a mozdulatok kivitelezésének javítása. Esztétikus és harmonikus előadásmód. Önálló talaj- és/vagy szergyakorlat. Célszerű gyakorlási és gyakorlásszervezési formációk, versenyszituációk, versenyszabályok ismerete. A tanult mozgások versenysportja területén, a magyar sportolók sikereiről elemi tájékozottság. *Atlétika jellegű feladatok* Egy kijelölt táv megtételéhez szükséges idő és sebesség helyes becslése, illetve a becsült értékek alapján a feladat pontos végrehajtása. Évfolyamonként önmagához mérten javuló futó-, ugró-, dobóteljesítmény. A tempóérzék és odafigyelési képesség fejlődése a váltófutás gyakorlásában. A transzferhatás érvényesülése, más mozgásformák teljesítményének javulása az atlétikai képességek fejlődésének hatására. *Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek* Az adott sportmozgás technikájának elfogadható cselekvésbiztonságú végrehajtása. A sebesség, gyorsulás és a tempóváltások uralása guruláskor, csúszáskor, gördüléskor.

	Tapasztalat a sportolás során használt különféle anyagok, felületek tulajdonságairól és a baleseti kockázatokról. Feladatok tervezése és megoldása alternatív sporteszközökkel. Az adott alternatív sportmozgáshoz szükséges edzés és balesetvédelmi alapfogalmak ismerete, és azok alkalmazása a gyakorlatban. *Önvédelem és küzdősportok* Az önvédelmi és küzdőgyakorlatokban, harcokban a közös szabályok, biztonsági követelmények és a küzdésekkel kapcsolatos rituálé betartása. A veszélyhelyzetek kerülése, az indulatok, agresszív magatartásformák feletti uralom. Néhány támadási és védekezési megoldás, kombináció ismerete, eredményes önvédelem, és szabadulás a fogásból. *Egészségkultúra és prevenció* Bemelegítés, fizikai felkészülés a sérülésmentes sporttevékenységre. A biomechanikailag helyes testtartás jellemzőinek és néhány jellemző deformitás kockázatának értelmezése, a megőrzés néhány gyakorlatának ismerete és felelős alkalmazása. A gerinc sérüléseinek leggyakoribb fajtái, és a gerinc és az ízületek védelemének legfontosabb szempontjainak ismerete. A preventív stressz- és feszültségoldó gyakorlatok tudatos alkalmazása. A fittségi paraméterek ismerete, mérésük tesztek segítségével, ezzel kapcsolatosan önfejlesztő célok megfogalmazása az egészség-edzettség érdekében. A szükséges táplálkozási ismeretek alkalmazása a testsúly, testtömeg ismeretében. A rendszeres testmozgás pozitív hatásainak ismerete a káros szenvedélyek leküzdésében, az érzelem- és a feszültségszabályozásban.

OSZTÁLYFŐNÖKI

Az osztályközösség-építő program célja, hogy segítse a kilencedik évfolyamra beiratkozott, számos iskolából érkező, sok esetben alulszocializált, motiválatlan, ismerethiányokkal küszködő tanulók (osztály) közösségének kialakulását az iskolai előrehaladás és a tanulás sikeressége érdekében. Intézményünk szakiskolája országos beiskolázású, így kiemelten fontos feladata az oktató-nevelő munkának az egységes szabályrendszer, értékrend kialakítása, rögzítése, a zökkenőmentes, hatékony kommunikáció kialakítása. A mindennapos helyzetmegbeszélések mellett az osztályközösség-építő órák kiváló lehetőséget teremtenek a tanulók megismerésére, konfliktusaik, nehézségeik feltérképezésére.

Alapvető cél egy stabil osztályközösség kialakítása, mely támogató, biztonságos teret nyújt a tanuláshoz, az egyéni problémák, nehézségek megoldásához. A tanulók motiváltságát nagymértékben növeli, ha az iskolai közösségükben fontos szerepet töltenek be, jelenlétükre számítanak.

Feladatok:

A legfontosabb – és ez *minden évfolyamra értendő* – a *tanulói személyiség komplex fejlesztése,* amelynek középpontjában az iskola, a tanulás, a közösség elfogadása áll.

Minden évfolyamon fejlesztendő kompetenciák:

Fejlesztendő kompetenciák	Fejlesztési területeinek, nevelési céljainak elemei
A) Kommunikációs kompetenciák	
A *kommunikációs készség* fejlesztése. Tanulóink súlyos fokban – siket – és kevésbé súlyosan, közepes fokban hallássérült – nagyothalló – gyermekek, akik hallásvesztesége a főbb beszédfrekvenciákon oly mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek. A halláskárosodás miatt teljesen elmarad vagy erősen sérül a beszéd és a nyelvi kompetencia. Korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás is, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége. A fejlesztés hátterében az a törekvés húzódhat meg, hogy a tanuló a közösség tagjaival pozitív és eredményes interakciókat folytasson, amely csökkentheti és tompíthatja az iskolai konfliktusok számát, az agresszivitás mértékét. A siket diszfáziás tanulók számára egyéni lehetőség a jelnyelv használata a kommunikáció során, ennek fejlesztése alapvető feladat.	Médiatudatosságra nevelés. Nemzeti és európai azonosságtudat – egyetemes kultúra.

Írásbeli szövegek megértése, alkotása,	
Írásbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása. A terület fő komponense az olvasás, az írott szövegek megértése, és esetenként írott szövegek létrehozása, a szövegalkotás is. Hallássérült tanulóinknál elsődleges az írott	Médiatudatosságra nevelés.

kommunikációs forma fejlesztése is, mellyel megfelelő beszédkészség megléte nélkül is képesek lesznek a halló társadalomba való beilleszkedésre, kommunikációra, információszerzésre. Az egyéni szintű fejlesztési programok tervezésének alapját ezen kompetencia hiányának regisztrálása, feltérképezése képezi. A szaktárgyi szintű fejlesztési tervek számára e program kulcsfontosságú információkat nyújthat.	Nemzeti és európai azonosságtudat – egyetemes kultúra.
B) Személyes és társas kapcsolati, kreítivitás, önkifejezés, kult. tudatosság kompetenciák	
A szociális kompetenciák fejlesztése egyrészt a tanuló közösségben elfoglalt helyéről, az ott betöltött szerepéről szól, arról, hogy a program mit tehet a tanulói ön- az iskolai (és az iskolán kívüli) tanulásról vallott elképzeléseit; másrészt módosíthatja a tanuló a közösségi emberről alkotott minta és énkép pozitív irányú fejlesztésében. A fejlesztés két irányban indulhat, egyrészt erősítheti a tanulónak önmagáról, mint tanulóról alkotott önképét, ezen keresztül befolyásolhatja közösség aktív tagjáról vallott nézeteit, elképzeléseit is. A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztése során a hallássérült tanulókat támogatjuk sérülésének, és ebből adódó esetleges hátrányainak elfogadásában, az esetenként kialakuló konfliktusok és stressz kezelésében. A megfelelő társas kapcsolatok kialakításának képessége nagy szerepet játszik, az udvarias viselkedés és a későbbi társadalmi beilleszkedés során. Individuális beállítódásuk, gondolkodásuk miatt fontos a közösségi beilleszkedés szabályaira nevelés. Érdekvédelmi ismereteik alkalmazása, az őket megillető támogatási rendszer valamint jogi lehetőségeik érvényesítésének ismerete elengedhetetlen.	Erkölcsi nevelés, szolidaritás. Testi és lelki egészség. Aktív állampolgárságra, demokráciára, honvédelemre nevelés. Fenntarthatóságra – környezettudatosságra nevelés. Önismeret, társas kapcsolati kultúra. A hátránnyal élők segítése, az önkéntesség elvének elfogadása.
B) Tanulással összefüggő kompetenciák	
A tanulással kapcsolatos kompetenciák részben a konkrét iskolai tanuláshoz kapcsolható és ott nélkülözhetetlen tényezők	A tanulás tanítása.

fejlesztésére helyezik a hangsúlyt (pl. a tanuláshoz szükséges források keresése és használata /könyvtár, internet), illetve különféle tanulási módszerek elsajátítására. Ezen a területen a különféle műveltségterületek szoros együttműködését kell megvalósítani. Másrészt fontos annak a felismertetése is, hogy a folyamatos tanulás a modern világban az egyik legfontosabb és nem megkerülhető társadalmi integrációs tényező, amelynek elmaradása dezintegrálódást, elszegényedést, kirekesztettséget eredményezhet.	Önismeret, társas kapcsolati kultúra.
C) Munkavállalói, vállalkozói kompetenciák	
Az életpálya- és karrierépítéshez szükséges kompetenciák fejlesztése elsősorban az iskolai éveket követő időszak folyamatainak megértését és azok tervezését segítheti elő (munka és magánélet, döntéshozatal az életút meghatározó pontjain stb.). Ennek első állomását azonban a jelen képezi, azok az iskolai évek, ahol a tanulók a választott szakma alapjait elsajátíthatják. Ennél az elemnél különösen fontos a közismereti és szakmai tárgyakat tanítók együttműködése, mert nem kerülhető meg a fejlesztés során az, hogy a tanulók már az iskolai évek alatt a munkavégzéshez szükséges kompetenciákkal is megismerkedjenek. Ehhez – mint az eltérő területeken zajló „diákmunkához” – nyújthat jelentős támogatást a köz- és szakismereti, valamint a szakmatanuláshoz kapcsolódó gyakorlati tantárgyak együttese.	Pályaorientáció, munkára nevelés. Gazdasági nevelés. Családi életre nevelés. Önismeret, társas kapcsolati kultúra. Fenntarthatóságra – környezettudatosságra nevelés.

Az egyes kompetenciaterületek fejlesztése a tantárgyak és a tananyag sajátos elrendezése következtében minden évfolyamon elvégzendő feladat.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésére-oktatására a Nat által meghatározott irányelvek alapján a nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva, az alábbiakat figyelembe véve kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb idősávokat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;

- igény szerint sajátos, a fogyatékossággal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíttetni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar jelnyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába.

Így a tantárgyi követelményeknek való megfelelést – az oktatás területén lehetséges eszközök és módszerek kiaknázása mellett – minden esetben az egyéni képességek, adottságokhoz viszonyítottan várjuk el.
Intézményünk szakiskolájában az alapozó 9.e évfolyam után tanulóink két éves részszakképzés illetve négy éves szakképző tagozat közül választhattak. Ennek megfelelően a 11. 12. évfolyam tananyagtartalma a 9., 10. évfolyam bővített, kiegészített változata, a kerettanterv adaptálásával – a fentebb olvasható Nat által meghatározott SNI irányelvek alapján – 2020/2021-es tanévtől kifutó rendszerben.

Az osztályfőnöki órák sajátos szerepet töltenek be a tantárgyak rendszerében. Tartalmaik, tevékenységeik közvetlenül szolgálják a nevelést, mintegy szintetizálva az egyes tantárgyakban közvetített fejlesztési, nevelési célokat, az iskolai nevelési folyamatot, lehetőséget biztosítva a tanítási órákon elsajátítottak elmélyítésére, aktualizálására, a tudásanyagnak értékmozzanatokkal történő felruházására.

Az osztályfőnöki óra az osztályfőnöki tevékenység tanórai kereteként, tematizáltan segíti a tanulók megismerését, az egyéni sajátosságokhoz illeszkedő személyiségfejlesztést.

Célja fejleszteni – a konkrét tapasztalatok és élmények feldolgozásával, értelmezésével – a szociabilitást, a testi-lelki harmóniát, a tanulók társas, egyéni és iskolai kapcsolatát, a szabálytudatot. Hozzájárulni – az egyéni szükségletek mentén – az énkép, az önértékelés alakításához, a közösen kialakított magatartási és viselkedési szokások elsajátításához, az önbizalom, az öntudatos és a környezetért is felelős magatartás, a világgal szembeni pozitív beállítódás, a demokrácia tisztelete, a tolerancia, az őszinte kommunikáció, az értelmes kockázatvállalás attitűdjeinek kialakulásához.

Feladata, hogy erősítse – a terápiás eljárások alkalmazásával – az önismeretet, az önelfogadást és az önfejlesztést. Biztosítsa a szociális attitűd légkörét, a konfliktusok kezelésének konkrét

megoldását helyzetgyakorlatokon, megélt, átélt élményeken keresztül. Tudatosítsa az értékek védelmével kapcsolatos felelősséget, keresse a közvetlen környezet humán értékeit.

Adjon képet a serdülőkor testi-lelki változásairól – tudatosítsa a saját élményeket, véleményeket.

Alakítson ki riportok, filmek, cikkek, tanulmányok értelmezésével, megvitatásával – saját élmény eseti bekapcsolásával – pontos képzetet és viszonyulást az élvezeti szerek használatának veszélyeiről, a deviáns magatartás következményeiről.

Szerezzenek a tanulók saját tapasztalatokat – események, történések közös elemzésével, egyéni gyűjtőmunkával – a felelős állampolgári viselkedésről, a környezettudatos, fenntartható fejlődésről.

Készítse fel a tanulókat a pályaválasztásra, a reális életcélok megfogalmazására.

Gyűjtsön tapasztalatokat a tanuló a munka világáról, a szakmákról. Feladat továbbá a vonzódások, lehetőségek mérlegelése – szakmatanulási lehetőségek a képességnek megfelelően – a képességfejlesztés útjainak, módjainak számbavétele az életcélok elérése érdekében.

A tantárgy szerepe a fejlesztési területekben, a nevelési célok elérésében:

Erkölcsi nevelés: irodalmi művek, irodalmi szereplők megismerésén keresztül pozitív és negatív példa felismerése, pozitív mintakövetés.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés: hazánk múltjának, jelenének megismerése az írók, költők szemével.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés: a közéletiség felismerése az olvasott szövegekben, demokratikus jogokért való küzdelem megjelenésének nyomon követése a múlt irodalmában.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése: szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztésével segíteni a társas érintkezést. Önismeret fejlesztése a tanórai teljesítmények értékelésével, folyamatos visszajelzéssel. Saját személyiség megismerése, fejlesztése az improvizatív és irányított szerepjátékokkal, tanórai munkával.

Családi életre nevelés: irodalmi művekben megismert pozitív és negatív családpéldák, családmodellek, erkölcsi normák felismertetése, közös megfogalmazás, véleménynyilvánítás gyakorlása.

A testi és lelki egészségre nevelés: az egészséges és tudatos életmód jellemzőinek megismerése ismeretterjesztő és irodalmi szövegekben. Ennek felismerése, saját személyre vonatkozó lehetőségek megfogalmazása.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség: a személyiségfejlesztő nevelés során megjelenő

odafigyelés, elfogadás, együttérzés, segítés irányított megbeszélése irodalmi művek kapcsán. Gyakoroltatás szituációs játékokban, szerepjátékokban való megjelenéssel.

Fenntarthatóság, környezettudatosság: helyes szokásrend következetes alakítása különböző környezeti tényezők között (osztály, iskola, könyvtár, színház stb.)

Pályaorientáció: a munka világáról szóló ismeretterjesztő, irodalmi művek elemzése, megbeszélése.

Gazdasági és pénzügyi nevelés: az egyén, a család, a társadalom gazdasági lehetőségeinek változását feltáró művek olvasásával ismeretet nyújtani a tanulóknak a tulajdonviszonyok, az érdekérvényesítés, a munkamegosztás, a családi élet, a hivatalos ügyintézés, a gazdálkodás stb. témakörökben.

Médiatudatosságra nevelés: ismeretszerzési, művelődési, önkifejező kapcsolatteremtési lehetőségek gyakorlása.

A tanulás tanítása: egyénre szabott motiváció, egyéni tanulási módok feltárása, egyénre szabott értékelés, feladatadás segítségével el kell érni az önálló ismeretszerzési képesség fejlődését.

9. évfolyam

Heti óraszám: 1, éves óraszám: 36

A 9. évfolyamon a fejlesztés hangsúlyai a tanulással és az iskolával kapcsolatos motivációs bázis erősítésére, az iskolai és osztályközösségben történő beilleszkedés segítésére, a tanuláshoz szükséges kulcskompetenciák megerősítésére (írás, olvasás, számolás, szövegértés) irányulnak.

Témakör	1. Beilleszkedés – Alkalmazkodás	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Reális pályatervezés, osztályközösség megismerése.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Fejlesztési tevékenységek – A szabályok elfogadása. – Helyes napirend kialakítása.

– Érzelmi azonosulás az elődök tetteivel.
– Szolidaritás a rászorulókkal szemben.
– Aktív részvétel a lakóközösség és az iskolaközösség életében.
– Bekapcsolódás a helyi öntevékeny csoportok munkájába (szakkör, énekkar, tánccsoport).

Fejleszetési ismeretek
Tanulói jogok és kötelességek.
Házirend.
Tűz- és balesetvédelem.
Napirend.
Tanórán kívüli elfoglaltságok.
Tanulás és tudás.
„A tanulás tanulása”, az egyén szerepe.
Műhelyek, munkahelyek megismerése, munkatársi kapcsolatok.
Bevált és új tanulási módszerek kialakítása.
Gyakorlati tantárgyakkal kapcsolatos képességek feltérképezése (kézügyesség, kitartás, pontosság, megbízhatóság stb.).

Tanulói tevékenység
A házirenddel, munkarenddel kapcsolatos kérdések megvitatása (kérdések megfogalmazása).
Időbeosztás, órarend.
Hatékonyság ellenőrzése.
Saját tanulási stratégia megkeresése, az előnyök és hátrányok mérlegelésével.
Kérdések megfogalmazása az új tantárgyakkal kapcsolatban.
Beszámoló az önálló tanulásról és a tanulópárok együttműködésének tapasztalatairól.
Kapcsolatépítés, aktív együttműködés.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek
Akusztikus figyelem.
Szerialitás.

Fogalmak	Egyéni tanulás, tanulócsoport, kötelező tanóra, igazolt-igazolatlan hiányzás, legális munkavégzés, feketemunka, helytörténet, múlt, közelmúlt, együttérzés, önkéntesség, önfeláldozás, karitatív tevékenység.

Témakör	2. Önismeret – Testi és lelki egészség	Javasolt óraszám: 11 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Mondanivaló árnyalt közlése szóban és írásban. Lényeges és lényegtelen körülmény egyre biztosabb megállapítása. Törekvés a káros szokások kijavítására.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Fejlesztési tevékenységek – Reális önismeret. – Sérelmeiről beszél a tanuló. – A vélemények elviselése, kiállás a saját vélemény mellett. – Hatékony és konstruktív részvétel a szűkebb környezet életében. – A káros szenvedélyek felismerése, kialakulásuk elkerülése. – Segítségkérés módjának és helyének megismerése. – Segélykérő telefonszámok ismerete. *Fejlesztési ismeretek* Önjellemzés, reális önértékelés. Lelki bántalmak, sérelmek következményei. Feszültségoldás. Milyennek látom társaimat, ők hogy látnak engem? Az emberi természet megnyilvánulásai, a helyes életvezetés kialakítása. Negatív tulajdonságok számbavétele. Veszélyeztető tényezők, a káros hatások kivédése, kialakulásának megelőzése. Dohányzás (aktív – passzív). Alkoholizmus, káros közösségek hatása (galeri, szekta). Fiatalkori bűnözés, kábítószer-használat. Fertőző betegségek (AIDS, hepatitis). Játékszenvedély (nyerőgép, számítógép, kártya, sportfogadás stb.). A különböző, prevencióval foglalkozó szervezetek és technikák megismerése. *Tanulói tevékenység* Saját tulajdonságok számbavétele, feltérképezése. Önjellemzés készítése, és megismertetése a társakkal (önelemzés). Javaslatok és tervkészítés a „hibajavításra”. (Külső és belső tulajdonságok számbavétele) fénykép nézegetése: régi – új, mi változott? Feszültségoldásra alkalmazott módszerek megosztása társakkal. A feszültségoldás önpusztító formáinak kerülése (módszerek a lelki egyensúly visszaállítására). Jó – rossz, helyes – helytelen, hiba – bűn, bemutatásuk helyzetgyakorlatokban, állásfoglalás, reakció megbeszélése. Ellenszenv, rokonszenv, őszinteség, hazugság, választás, döntés, helyzetek megoldása, a választott megoldás indoklása. Jellemzés készítése véletlenszerűen kiválasztott társról, a kapott jellemzés elfogadása, vagy elutasítása. Saját élmények a témával kapcsolatban (szóbeli beszámolók). Beszélgetés a káros szokásokról, előadás, tájékoztató film a negatív hatásokról. Megelőzés. Szituációs gyakorlatok a káros hatásokkal való találkozásokról, hogyan lehet kikerülni ezeket a helyzeteket (alkohol, cigaretta és drog visszautasítása), a napirend és az egészséges életmód segítségével. *Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek*

Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókincs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása. Emlékezet – rövidtávú: diktálás utáni írás.

Fogalmak	Konfliktuskezelés, egészségmegőrzés, szabálykövetés, játékszenvedély, függőségkerülés, -elhárítás, önismeret, önjellemzés, önelemzés, tervkészítés, hibajavítás, feszültségoldás, megelőzés, reális, pozitív és negatív változás, önpusztítás, prevenció.

Témakör	3. **Aktuális témák**	**Javasolt óraszám : 19 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyéni és társadalmi ünnepek ismerete, számontartása. Mások ünnepeinek megismerése, elfogadása (tolerancia), ünneplésének a tisztelet megadása. Aktív részvétel az intézmény és a lakóhely életében. Osztályközösség alakítása.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek
- Szűkebb és tágabb közösség ismerete.
- Aktivitás, együttműködés.

Fejlesztési ismeretek
- Egyéni és közösségi ünnepek, események ismerete.
- A közösség építése érdekében a tanuló saját teendőinek feltérképezése.

Tanulói tevékenység
Az intézmény (iskola, munkahely) hagyományainak, történetének megismerése.
Tanulmányi séta, kirándulás, múzeumlátogatás.
A tapasztalatok, ismeretek rendszerezése.
Aktív részvétel ünnepeken (családi és közösségi alkalmakon), az ünnepnek megfelelő szokások, külsőségek megtartása (meghívó, plakátkészítés, vendégvárással kapcsolatos teendők, ünnepi műsorban szerepvállalás, fényképezés, beszámoló szóban, írásban az eseményről).

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek
Akusztikus figyelem.
Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókincs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása.
Emlékezet – rövid távú: diktálás utáni írás.
Szerialitás.

Fogalmak	Az ünnepekkel, eseményekkel, osztályközösséggel kapcsolatos fogalmak köre.

Összegzett tanulási eredmények a	A tanuló képes iskolai és gyakorló műhelyben végzett munkáit a tanult szabályok szerint végezni. Képes meggyőzni, kulturáltan véleményt megfogalmazni, empatikusan

két évfolyamos ciklus végén	együttműködni beszédpartnerével. A környezet és az értékek megismerése alapján azonosulás, elfogadás és szolidaritás az aktuális helyzetekben. Képes felismerni az ünnepek és ünneplés helyét és értékét az egyén és a közösség életében. Megismeri az aktív közreműködés és részvétel élményét, emlékeket gyűjt, dokumentál.

10. évfolyam

Heti óraszám: 1, éves óraszám: 34

Ezen az évfolyamon a fő fejlesztési területek:

- az iskolai és az iskolán kívüli (folyamatos) tanulás erősítése,
- az iskolai és osztályközösségen túli szakmai, közösségi és egyéni kapcsolatok további fejlesztésére, a munkaerő-piaci és társadalmi integrációhoz szükséges szociális kompetenciák.

Témakör	**4. Beilleszkedés – Alkalmazkodás**	**Javasolt óraszám: 6 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Reális pályatervezés, osztályközösség megismerése.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
Fejlesztési tevékenységek – A szabályok elfogadása. – Helyes napirend kialakítása. – Érzelmi azonosulás az elődök tetteivel. – Szolidaritás a rászorulókkal szemben. – Aktív részvétel a lakóközösség és az iskolaközösség életében. – Bekapcsolódás a helyi öntevékeny csoportok munkájába (szakkör, énekkar, tánccsoport). *Fejleszetési ismeretek* Tanulói jogok és kötelességek. Házirend. Tűz- és balesetvédelem. Napirend. Tanórán kívüli elfoglaltságok. Tanulás és tudás. „A tanulás tanulása”, az egyén szerepe. Műhelyek, munkahelyek megismerése, munkatársi kapcsolatok.		

	Bevált és új tanulási módszerek kialakítása. Gyakorlati tantárgyakkal kapcsolatos képességek feltérképezése (kézügyesség, kitartás, pontosság, megbízhatóság stb.). *Tanulói tevékenység* A házirenddel, munkarenddel kapcsolatos kérdések megvitatása (kérdések megfogalmazása). Időbeosztás, órarend. Hatékonyság ellenőrzése. Saját tanulási stratégia megkeresése, az előnyök és hátrányok mérlegelésével. Kérdések megfogalmazása az új tantárgyakkal kapcsolatban. Beszámoló az önálló tanulásról és a tanulópárok együttműködésének tapasztalatairól. Kapcsolatépítés, aktív együttműködés. *Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek* Akusztikus figyelem. Szerialitás.
Fogalmak	Egyéni tanulás, tanulócsoport, kötelező tanóra, igazolt-igazolatlan hiányzás, legális munkavégzés, feketemunka, helytörténet, múlt, közelmúlt, együttérzés, önkéntesség, önfeláldozás, karitatív tevékenység.

Témakör	**5. Önismeret – Testi és lelki egészség**	**Javasolt óraszám: 10 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Mondanivaló árnyalt közlése szóban és írásban. Lényeges és lényegtelen körülmény egyre biztosabb megállapítása. Törekvés a káros szokások kijavítására.	
	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
	Fejlesztési tevékenységek – Reális önismeret. – Sérelmeiről beszél a tanuló. – A vélemények elviselése, kiállás a saját vélemény mellett. – Hatékony és konstruktív részvétel a szűkebb környezet életében. – A káros szenvedélyek felismerése, kialakulásuk elkerülése. – Segítségkérés módjának és helyének megismerése. – Segélykérő telefonszámok ismerete. Fejlesztési ismeretek Önjellemzés, reális önértékelés. Lelki bántalmak, sérelmek következményei. Feszültségoldás. Milyennek látom társaimat, ők hogy látnak engem? Az emberi természet megnyilvánulásai, a helyes életvezetés kialakítása. Negatív tulajdonságok számbavétele. Veszélyeztető tényezők, a káros hatások kivédése, kialakulásának megelőzése.	

	Dohányzás (aktív – passzív). Alkoholizmus, káros közösségek hatása (galeri, szekta). Fiatalkori bűnözés, kábítószer-használat. Fertőző betegségek (AIDS, hepatitis). Játékszenvedély (nyerőgép, számítógép, kártya, sportfogadás stb.). A különböző, prevencióval foglalkozó szervezetek és technikák megismerése. Tanulói tevékenység Saját tulajdonságok számbavétele, feltérképezése. Önjellemzés készítése, és megismertetése a társakkal (önelemzés). Javaslatok és tervkészítés a „hibajavításra”. (Külső és belső tulajdonságok számbavétele) fénykép nézegetése: régi – új, mi változott? Feszültségoldásra alkalmazott módszerek megosztása társakkal. A feszültségoldás önpusztító formáinak kerülése (módszerek a lelki egyensúly visszaállítására). Jó – rossz, helyes – helytelen, hiba – bűn, bemutatásuk helyzetgyakorlatokban, állásfoglalás, reakció megbeszélése. Ellenszenv, rokonszenv, őszinteség, hazugság, választás, döntés, helyzetek megoldása, a választott megoldás indoklása. Jellemzés készítése véletlenszerűen kiválasztott társról, a kapott jellemzés elfogadása, vagy elutasítása. Saját élmények a témával kapcsolatban (szóbeli beszámolók). Beszélgetés a káros szokásokról, előadás, tájékoztató film a negatív hatásokról. Megelőzés. Szituációs gyakorlatok a káros hatásokkal való találkozásokról, hogyan lehet kikerülni ezeket a helyzeteket (alkohol, cigaretta és drog visszautasítása), a napirend és az egészséges életmód segítségével. Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókincs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása. Emlékezet – rövidtávú: diktálás utáni írás.	
	Fogalmak	Konfliktuskezelés, egészségmegőrzés, szabálykövetés, játékszenvedély, függőségkerülés, -elhárítás, önismeret, önjellemzés, önelemzés, tervkészítés, hibajavítás, feszültségoldás, megelőzés, reális, pozitív és negatív változás, önpusztítás, prevenció.

Témakör	6. Aktuális témák	Javasolt óraszám: 18 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyéni és társadalmi ünnepek ismerete, számontartása. Mások ünnepeinek megismerése, elfogadása (tolerancia), ünneplésének a tisztelet megadása. Aktív részvétel az intézmény és a lakóhely életében. Osztályközösség alakítása.	
	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
	Fejlesztési tevékenységek – Szűkebb és tágabb közösség ismerete.	

	– Aktivitás, együttműködés. *Fejlesztési ismeretek* – Egyéni és közösségi ünnepek, események ismerete. – A közösség építése érdekében a tanuló saját teendőinek feltérképezése. *Tanulói tevékenység* Az intézmény (iskola, munkahely) hagyományainak, történetének megismerése. Tanulmányi séta, kirándulás, múzeumlátogatás. A tapasztalatok, ismeretek rendszerezése. Aktív részvétel ünnepeken (családi és közösségi alkalmakon), az ünnepnek megfelelő szokások, külsőségek megtartása (meghívó, plakátkészítés, vendégvárással kapcsolatos teendők, ünnepi műsorban szerepvállalás, fényképezés, beszámoló szóban, írásban az eseményről). *Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek* Akusztikus figyelem. Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókincs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása. Emlékezet – rövid távú: diktálás utáni írás. Szerialitás.	
	Fogalmak	Az ünnepekkel, eseményekkel, osztályközösséggel kapcsolatos fogalmak köre.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes iskolai és gyakorló műhelyben végzett munkáit a tanult szabályok szerint végezni. Képes meggyőzni, kulturáltan véleményt megfogalmazni, empatikusan együttműködni beszédpartnerével. A környezet és az értékek megismerése alapján azonosulás, elfogadás és szolidaritás az aktuális helyzetekben. Képes felismerni az ünnepek és ünneplés helyét és értékét az egyén és a közösség életében. Megismeri az aktív közreműködés és részvétel élményét, emlékeket gyűjt, dokumentál.

DIGITÁLIS KULTÚRA
9–10. évfolyam

A tantárgy a szakmai ismeretekhez kapcsolódó internetes és más tömegkommunikációs technikák alkalmazásának tudatos megismertetésével, új tartalmak felkutatására nevel. Ismeretkörei, fejlesztési területei hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanuló az információs társadalom aktív tagjává válhasson. Az informatikai eszközök használata olyan eszköztudást nyújt a tanulónak, melyet a tanulási folyamat közben bármely ismeretszerző, -feldolgozó és alkotó tevékenység során alkalmazni tudnak. Ennek érdekében fontos a rendelkezésre álló

informatikai és információs eszközök és szolgáltatások megismerése, működésük megértése, az egyéni szükségleteknek megfelelő szolgáltatások kiválasztása, és célszerű, értő módon való elemző, biztonságos, etikus alkalmazása.

Több fogyatékossági területet szemlélve megállapítható, hogy a digitális kultúra tantárgy kiemelt szerepet tölt be az SNI-s diákok mindennapjaiban. Sokaknak az egyik legfontosabb információszerzési, illetve kommunikációs eszköze a számítógép, az okoseszközök és ezeken keresztül az internet. Használatukat nehezíti szűkebb szókincsük és szövegértési nehézségük. Másoknak lehetőséget nyújtanak az élő nyelv és a szociális közvetítés helyettesítésére, a kölcsönös kommunikáció segítésére, az önálló ismeretszerzésre. Az akadálymentes kommunikáció és a későbbi sikeres munkavállalás szempontjából is szerepe lehet a megfelelő informatikai tudásnak, mivel ép társaikhoz viszonyítva is versenyképes szintre emelhetők a tanulók.

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik *az önismeret és társas kultúra* fejlesztésében az internethasználattal összefüggő magatartási és etikai szabályok betartásával, a társadalmi kapcsolattartás elektronikus formáinak megismerésével. *A médiatudatosság* területén az informatikai eszközök használati szabályozásának, a függőség elkerülésének tudatos irányításával, az internetes tartalmak valóságtartalmának szűrésével kap eszközöket a tanuló a függőség elkerülésére.

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

Az Európai Unió által ajánlott, a Nat-ban meghatározott kulcskompetenciák, az ezeket célzó kompetenciafejlesztés a szakképző iskolák helyi tanterveinek kialakításakor is mérvadó.

A tanulás kompetenciái

A tanuló a 9-10. évfolyam végére képes figyelmét összpontosítva kitartóan, önállóan tanulni, saját tanulását megszervezni. A tanuláshoz való hozzáállása pozitív. Képes motivációja folyamatos fenntartására, felismeri képességeinek, készségeinek erős és gyenge pontjait, munkáját tárgyilagosan értékeli. Képes arra, hogy szükség esetén tanácsot, támogatást kérjen. A tanuló megtanulja saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve az idővel és az információval való hatékony gazdálkodást is. Ismeri és érti saját tanulási stratégiáit,

felismeri szükségleteit és lehetőségeit. Képes arra, hogy szükség esetén tanácsot, információt, támogatást kérjen.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

A tanuló hétköznapi kommunikációs helyzetekben alkalmazza a különféle beszédműfajok kommunikációs technikáit. Beszélgetés, vita során képes mások álláspontjának értelmezésére, saját véleménye megosztására, megvédésére vagy korrekciójára. Önállóan olvas és megért nyomtatott és elektronikus formájú irodalmi, ismeretterjesztő szövegeket. Szabatosan használja a választott szakmacsoport tanult szakszókincsét. Mérlegelő módon vesz részt az infokommunikációs társadalom műfajainak megfelelő információszerzésben és információátadásban. Képes szövegalkotásra a társadalmi (közösségi) élet legfontosabb területein a papíralapú és az elektronikus műfajokban. Törekszik a normakövető helyesírásra, képes az önálló kézikönyvhasználatra. Képes egyes nem verbális természetű információk verbális leírására, értelmezésére.

Valós élethelyzetekben is tudja használni a tanult idegen nyelvet a produktív készségek (írás és beszéd) alkalmazásával is. Megérti a fontosabb információkat a világos, mindennapi szövegekben. Egyszerű, összefüggő szöveget tud alkotni ismert vagy az érdeklődési körébe tartozó témában. Megérti és használja a gyakoribb mindennapi kifejezéseket és a nagyon alapvető fordulatokat, amelyek célja a mindennapi szükségletek konkrét kielégítése. Képes egyszerű interakcióra, ha a másik személy lassan, világosan beszél és segítőkész.

A digitális kompetenciák

A tanuló egyre motiváltabbá válik az IKT-eszközök használatában. A tanuló képes a számítógép használatára, lehetőségeinek önálló alkalmazására a tanulásban és a mindennapi életben. Nyitott és motivált az IKT nyújtotta lehetőségek kihasználásában. Gyakorlottan kapcsolódik be az információmegosztásba, képes részt venni az érdeklődési körének, választott szakterületének megfelelő együttműködő hálózatokban. Felismeri és ki is használja az IKT nyújtotta lehetőségeket a feladatok, problémák megoldásában saját szakterületén. A tanulóban kialakul az IKT alkalmazásának adekvát magatartása, elfogadja a kommunikáció és az információfelhasználás etikai elveit. Felismeri az IKT interaktív használatából adódó esélyeket, tudatosan törekszik ezek mérséklésére.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A tanuló képes matematikai problémák megoldása során és mindennapi helyzetekben egyszerű modellek alkotására, illetve használatára. Felismer egyszerű ok-okozati összefüggéseket, logikai kapcsolatokat, és törekszik ezek pontos megfogalmazására. Gyakorlott a mindennapi

életben is használt mennyiségek becslésében, a mennyiségek összehasonlításában. Képes következtetésre épülő problémamegoldás során egyszerű algoritmusok kialakítására, követésére. Kialakul az absztrakciós, analizáló és szintetizáló képessége. A tanuló mérlegelő gondolkodásának fejlesztése többek között a feladatok megoldása során kapott eredmények elemzésén és értékelésén keresztül történik.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanuló képes együttműködni társaival az iskolai és az iskolán kívüli életben egyaránt. Önként vállal feladatokat különböző, általa választott közösségekben. Képes társai számára segítséget nyújtani ismert élethelyzetekhez kapcsolódó problémák megoldásában. Megérti és elfogadja, hogy a közösség tagjai felelősek egymásért. Képes megfogalmazni véleményét a közösséget érintő kérdésekben, meghallgatja és képes elfogadni mások érvelését. A magyar és az európai kultúra, illetve hagyományok megismerésével kialakul a tanulóban az országhoz, a nemzethez és Európához való tartozás tudata.

A tanulmányok végére képes helyes döntéseket hozni, illetve segítséget elfogadni konfliktushelyzetekben. Képes a stressz és a frusztráció megfelelő kezelésére. Törekszik a személyes előítéletek leküzdésére, képes a kompromisszumra.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A tanuló képes korának megfelelő, különböző művészeti (zenei, irodalmi, dramatikus, képzőművészeti, fotó- és film-) élmények több szempontú befogadására, élvezetére. Képes szabad asszociációs játékokra, gondolatok, érzelmek, hangulatok kifejezésére különböző művészeti területeken alkalmazott kifejezőeszközök, módszerek, technikák alkalmazásával.

Felismeri, hogy a művészetek érzelmi, gondolati, erkölcsi, esztétikai élmények, a tapasztalatszerzés forrásai. Tudatosul benne a helyi, a nemzeti, az európai és az egyetemes kulturális örökség jelentősége. Nyitott műalkotások befogadására, életkorának megfelelő szintű értelmezésére.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A tanuló ismert élethelyzetekben egyre inkább képes mérlegelni, önálló döntéseket hozni és felmérni döntései következményeit. Terveket készít céljai megvalósításához és – esetenként segítséggel – meg tudja ítélni ezek realitását. Csoportos feladathelyzetekben részt tud venni a végrehajtás megszervezésében, a feladatok megosztásában. A tanuló felismeri, hogy a munkavégzés az egyén, a család és a társadalom létfenntartását biztosítja; belátja, hogy a munka sokszor küzdelmekkel jár, ugyanakkor személyiségépítő, társadalmi összetartozást is erősítő tevékenység. Tudatosan készül a munka világához kapcsolódó döntéshelyzetek megismerésére.

A tanuló képes csoportos munkavégzésben részt venni, a közös feladatok, az iskolai élethez kapcsolódó problémák megoldása során képes a munka megtervezésére és irányítására, társai vezetésére. Együttműködik társaival, képes a feladatmegoldást segítő információk megosztására. Vannak elképzelései az egyén társadalmi-gazdasági feladataival, boldogulásával kapcsolatban. Nyitott a gazdaság működéséhez, az egyén gazdasági szerepéhez (pl. vállalkozás) kapcsolódó témák iránt, egyre reálisabb elképzelései vannak saját jövőjét illetően. Nyitott és érdeklődő a mindennapi életét érintő pénzügyi és jogi kérdések iránt.

Témakör	1. A számítógép alkalmazása	Javasolt óraszám: 57 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megértésen alapuló gondolkodás fejlesztése. A számítógép-használat nyújtotta lehetőségek felismerése, és alkalmazása a mindennapi tevékenységekben.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
Fejlesztési tevékenységek – A baleset-megelőzés szabályainak betartása. – Számítástechnikai eszközök kezelése. – Az iskolában használatos operációs rendszer ismerete, segédprogramok használata. – A számítógép használata a tanulásban, az ismeretszerzésben. – Szöveg- és ábraszerkesztési ismeretek. – Adatbázis- és táblázatkezelés egyszerűbb eseteinek ismerete. – Hardvereszközök fajtáinak, jellemzőinek megismerése. – Hálózati alapismeretek. – Szórakoztató, fejlesztő szabadidős célú felhasználás megismerése. *Fejlesztési ismeretek* – Dokumentumkészítés. – Számítógéphez kapcsolódó eszközök használata (nyomtató, szkenner, digitális fényképezőgép, modem, CD-, DVD-lejátszó). – Hálózati alkalmazások, keresőprogram használata. – A számítógép alkalmazása során felmerülő etikai és egészségügyi fenntartások. – Játékprogramok. *Tanulói tevékenység* A géphasználat során felmerülő fogalmak értelmezése, rendszerezése. Az általában használatos dokumentumformák, szoftverek alkalmazása. Ikonok használata, egyszerű szöveg- és rajzkészítés. Hálózatra kapcsolódás, kapcsolat bontása. Adott tartalmak, képek megkeresése keresőprogram segítségével, adatok értelmezése, felhasználása (menetrend, térkép). Levelezőprogram használata, levélküldés, -fogadás, az udvariassági formulák ismerete és használata. A számítógéphez csatolható eszközök használata.		

Produktumok készítése közös munkával (az osztály életéről, kirándulásról). Játékprogamok mértékletes használata. *Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek* Megfigyelőképesség. Irányított, tartós, tudatos figyelem. Emlékezet tartóssága, mobilizálása. Problémamegoldó képesség. Finommotorika.

Fogalmak	Szakkifejezések a számítógépes alkalmazásokkal kapcsolatban (pl. e-mail, vírus, belépés, jelszó, megnevezések).

Témakör	**2. A számítógép használata során felmerülő etikai és technikai kérdések**	**Javasolt óraszám: 14 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A számítógépet és tartozékait kíméletesen, szakszerűen használni. Balesetmentes, költségkímélő alkalmazás.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek
- Szakszerű eszközhasználat.
- Egészségmegőrzéssel kapcsolatos ismeretek.
- A világháló használata a káros oldalak mellőzésével.
- Megfontolt tartalmak elhelyezése a világhálóra.
- Önkorlátozás a számítógép használatának időtartamára.

Fejlesztési ismeretek
- A használt eszköz értéke és kíméletes alkalmazása.
- Az alkalmazás során felmerülő etikai kérdések áttekintése.
- A számítógép használata során szükséges egészségvédelmi feladatok.
- Káros szokások kialakulásának megelőzése.

Tanulói tevékenység
A gép és a perifériák megfelelő használata.
Az egészségkímélő géphasználat feltételeit számba venni, és alkalmazni.
Etikai kódex közös összeállítása. A tilalmak számbavétele, indoklása.
A számítógép-függőség kialakulásának megelőzése.
Az agresszivitást erősítő játékok kerülése.
Meggondolt, körültekintő kapcsolatteremtés, vásárlás a világhálón.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek:
Szóbeli és írásbeli kifejezőképesség.
Figyelem terjedelme, pontossága.
Emlékezet mobilizálása.
Szabályalkalmazás, szabálykövetés.
Összefüggés-felismerés.

Fogalmak	Szakkifejezések a számítógépes alkalmazásokkal kapcsolatban (pl. közösségi oldal, blog, csetelés, illegális letöltés, jogdíj).

10. évfolyam

Témakör	**2. A számítógép alkalmazása**	**Javasolt óraszám: 57 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A számítógép-használat nyújtotta lehetőségek felismerése, és alkalmazása a mindennapi tevékenységekben. Az etikai szabályok ismerete és szem előtt tartása a világháló használatakor.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek

- A baleset-megelőzés szabályainak betartása.
- Számítástechnikai eszközök kezelése.
- Az iskolában használatos operációs rendszer ismerete, segédprogramok használata.
- A számítógép használata a tanulásban, az ismeretszerzésben.
- Szöveg- és ábraszerkesztési ismeretek.
- Adatbázis- és táblázatkezelés egyszerűbb eseteinek ismerete.
- Hardvereszközök fajtáinak, jellemzőinek megismerése.
- Hálózati alapismeretek.
- Szórakoztató, fejlesztő szabadidős célú felhasználás megismerése.

Fejlesztési ismeretek

- Dokumentumkészítés.
- Számítógéphez kapcsolódó eszközök használata (nyomtató, szkenner, digitális fényképezőgép, modem, CD-, DVD-lejátszó).
- Hálózati alkalmazások, keresőprogram használata.
- A számítógép alkalmazása során felmerülő etikai és egészségügyi fenntartások.
- Játékprogramok.

Tanulói tevékenység

A géphasználat során felmerülő fogalmak értelmezése, rendszerezése.
Az általában használatos dokumentumformák, szoftverek alkalmazása.
Ikonok használata, egyszerű szöveg- és rajzkészítés.
Hálózatra kapcsolódás, kapcsolat bontása.
Adott tartalmak, képek megkeresése keresőprogram segítségével, adatok értelmezése, felhasználása (menetrend, térkép).
Levelezőprogram használata, levélküldés, -fogadás, az udvariassági formulák ismerete és használata.
A számítógéphez csatolható eszközök használata.
Produktumok készítése közös munkával (az osztály életéről, kirándulásról).
Játékprogamok mértékletes használata.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

Megfigyelőképesség.
Irányított, tartós, tudatos figyelem.

Emlékezet tartóssága, mobilizálása. Problémamegoldó képesség. Finommotorika.	
Fogalmak	Szakkifejezések a számítógépes alkalmazásokkal kapcsolatban (pl. e-mail, vírus, belépés, jelszó, megnevezések).

Témakör	**2. A számítógép használata során felmerülő etikai és technikai kérdések**	**Javasolt óraszám: 14 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A világhálóról szerzett információt fenntartással mérlegelve, a tanuló által feltett információt felelősséggel kezelni.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek

- Szakszerű eszközhasználat.
- Egészségmegőrzéssel kapcsolatos ismeretek.
- A világháló használata a káros oldalak mellőzésével.
- Megfontolt tartalmak elhelyezése a világhálóra.
- Önkorlátozás a számítógép használatának időtartamára.

Fejlesztési ismeretek

- A használt eszköz értéke és kíméletes alkalmazása.
- Az alkalmazás során felmerülő etikai kérdések áttekintése.
- A számítógép használata során szükséges egészségvédelmi feladatok.
- Káros szokások kialakulásának megelőzése.

Tanulói tevékenység

A gép és a perifériák megfelelő használata.
Az egészségkímélő géphasználat feltételeit számba venni, és alkalmazni.
Etikai kódex közös összeállítása. A tilalmak számbavétele, indoklása.
A számítógép-függőség kialakulásának megelőzése.
Az agresszivitást erősítő játékok kerülése.
Meggondolt, körültekintő kapcsolatteremtés, vásárlás a világhálón.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek:

Szóbeli és írásbeli kifejezőképesség.
Figyelem terjedelme, pontossága.
Emlékezet mobilizálása.
Szabályalkalmazás, szabálykövetés.
Összefüggés-felismerés.

Fogalmak	Szakkifejezések a számítógépes alkalmazásokkal kapcsolatban (pl. közösségi oldal, blog, csetelés, illegális letöltés, jogdíj).

A digitális kultúra tudásterület operacionalizált célkitűzései a 10. évfolyam végére

Az informatikai eszközök használata

A tanuló képességeihez mérten a lehető legalaposabban ismerje meg a célszerűen használt informatikai eszközök és a működtető szoftvereik felhasználási lehetőségeit.

Ismerje a digitális eszközök részeit és fő egységeit.

Ismerje a számítógépes hálózatok összetevőit, eszközeinek fajtáit és fontosabb jellemzőit.

Legyen képes az operációs rendszer segédprogramjait használni és a rendszerbeállításait elvégezni.

Tudjon vírusellenőrzést végezni, és értse a vírusvédelem alapfogalmait.

Tudja az állományokat és mappákat tömöríteni.

Ismerje a felhőszolgáltatások és a felhőalapú alkalmazások célszerű és biztonságos használatát.

Digitális írástudás

A tanulónak legyen gyakorlata a mindennapi munkavégzés során a szövegszerkesztő, fotó-, hang-, video- és multimédia-szerkesztő, táblázatos dokumentumok, bemutatók létrehozását segítő eszközök használatában.

Ismerkedjen meg az e-szolgáltatásokat és az e-ügyintézést, értse ezek működési elvét.

Ismerje az információkezelés jogi és etikai vonatkozásainak, valamint az adatbiztonság és adatvédelem alapelveit.

Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel

A tanuló legyen képes a probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztására.

Legyen képes a program helyes működésének vizsgálatára.

Ismerje a hibakeresési módszereket és tudja a hibajavítás folyamatát elvégezni.

Tudjon több megoldás közül a céljainak megfelelően választani.

Ismerje az adatkezelés, adatfeldolgozás, adatbázis-kezelés módszereit, alapfogalmait, működési elvét.

Legyen képes a nagyobb adatmennyiség tárolását, hatékony feldolgozását biztosító eszközök és módszerek használatára.

Tudja az adatokat céljainak megfelelően csoportosítani, etikusan és esztétikusan grafikusan ábrázolni.

Információs technológiák

Legyen képes az információkeresés, -feldolgozás és az IKT-val támogatott kollaboráció megoldásainak hatékony felhasználására a hétköznapi tevékenységek, a tanulás és a munkavégzés során.

Ismerje a digitális kompetencia, valamint a tudatos médiahasználat szerepét az élethosszig történő tanulásban.
Ismerje az információkeresés, információközlési rendszerek működési elvét.
Legyen képes az információs technológián alapuló kommunikációs formák használatára.
Használja a mobil hálózatokra épülő informatikai szolgáltatásokat.

Értékelés

A tantárgy értékelése szummatív, ötfokozatú skálán meghatározott jeggyel történik. Melynek százalékos formája a következő:

Érdemjegy	**Százalék**
jeles (5)	100%-81%
jó (4)	80%-71%
közepes (3)	70%-61%
elégséges (2)	60%-51%
elégtelen (1)	0%-50%

Azt azonban nem szabad elfelejteni, hogy a digitális kultúra tantárgy elsődleges szerepe a digitális környezetben megvalósuló tevékenységekhez szükséges képességek fejlesztése. Ezek a képességek mindig valamilyen cselekvés, alkotás, problémamegoldás folyamán jelennek meg, illetve azokhoz szükségesek, az értékelés során az egyes értékelendő komponenseket érdemes nem önmagukban, hanem tevékenység közben, folyamatukban megfigyelni, megvizsgálni. Ennek következtében az ismeretek gyakorlati alkalmazásának értékelése nagyobb hangsúlyt kap, mint az elméleti tudás papíralapú számonkérése.
Az értékelés során – a Nat-ban megfogalmazott általános alapelveken túl – egy adott probléma megoldásának értékelése történik.
Ezek alapján, az értékelés folyamata közben minden esetben érdemes figyelembe venni a következő szempontokat:
a digitális megvalósítás indokoltsága;
az adott környezet (hardver- és szoftverkomponensek) kiválasztásának szempontjai;
a megvalósítás módja és szintje;

a más tudásterületekhez való kapcsolódás lehetősége, módjai;

a megosztás, kommunikáció lehetőségeinek kihasználása és megvalósítása;

életszerűség, gyakorlati alkalmazhatóság, hasznosság;

a digitális veszélyek kiküszöbölésének lehetőségei;

a kooperáció lehetőségeinek alkalmazása;

az egyéni adottságok, érdeklődés, lehetőségek figyelembevétele a megvalósítás során.

Angol

A szakképző iskolai program keretében a 9.E.-9–10. évfolyamban minden tanuló számára kötelező egy idegen nyelv tanulása. A hatékonyság szempontjából célszerű azt a nyelvet választani, amellyel való ismerkedést a tanuló az általános iskolában elkezdte.

Az idegen nyelv műveltségterület kerettantervének középpontjában a tanuló áll, illetve az a törekvés, hogy a tanuló a szakképző iskolai idegennyelv-tanulás során olyan kompetenciák birtokába jusson, melyek képessé teszik őt az idegen nyelvi kommunikációra, valamint arra, hogy megfelelő motiváció esetén a kötelező nyelvtanulás időszakát követően önállóan is tovább tudja ápolni és fejleszteni idegennyelv-tudását. A használható nyelvtudás a tanuló számára nemcsak azt jelenti, hogy jobb esélyekkel indul a munkaerőpiacon, hanem egyben kulcsot is ad a kezébe más népek, más kultúrák, s ezáltal önmaga, saját népe és saját kultúrája alaposabb megismeréséhez, jobb megértéséhez.

A szakképző iskolába bekerülő tanulók tanulási nehézségekkel küzdenek, sokuk küzd az alapkészségekhez kapcsolódó problémákkal (írási, olvasási és számolási nehézségekkel). A legtöbbjük hátrányos szociális helyzetű, és meglehetősen motiválatlan a tanulást illetően. Ezért a szakképző iskolai nyelvoktatásnak biztosítani kell az idegen nyelvi felzárkóztatás lehetőségét, a differenciált, szükség szerint az egyéni tanulás rendszerét.

Fejleszteni szükséges a tanulók négy nyelvi alapkészségét, elsősorban a beszédértés és a beszédkészség területén, illetve ezekkel szoros összefüggésben és állandó kölcsönhatásban a tanulók *stratégiai, szociális és személyes* kompetenciáit.

A kerettanterv tartalmazza a 9.E.-9–10. évfolyamok idegennyelv-oktatásának *fejlesztési céljait*. A célokból kiindulva meghatározza a *fejlesztési faladatokat,* az ahhoz szükséges *előzetes tudást*, a *követelményeket/tartalmakat, kulcsfogalmakat* és a fejlesztés *várt eredményeit*

az évfolyamok végén. A kitűzött célok megvalósításához a vonatkozó rendelkezéseknek megfelelően a program évi 36-36-34 tanítási héttel és 72-72-68 tanórával számol (heti 2 kötelező tanóra).

A műveltségterület tanításának célrendszere alapját a *kommunikatív kompetencia* fejlesztése alkotja a négy nyelvi alapkészség – beszédértés, olvasásértés, beszédkészség, íráskészség – területén. A készségek közül a beszédértés és a beszédkészség, illetve a szóbeli interakció élvez előnyt. Az elérendő cél az, hogy a tanulók meg tudják oldani a nyelvhasználatot igénylő feladataikat az élet különböző területein, a magánéletben, a közéletben, az oktatásban vagy a munka világában. A célnyelvi *műveltség és az interkulturális kompetencia* fejlesztése eredményeképpen a tanulók legyenek képesek a saját és más kultúrák különbségeinek és hasonlóságainak értelmezésére, és váljanak nyitottabbá és érzékenyebbé más kultúrák iránt. Fontos a pozitív attitűd és motiváció kialakítása a nyelvtanulás, valamint általában más nyelvek és kultúrák megismerése iránt, a *nevelési és tantárgy-integrációs* lehetőségek kihasználásával a nyelvtanítás tartalmának rugalmas keretein belül.

Az *IKT alkalmazási képességének* fejlesztése során a nyelvtanulás és a nyelvtanítás a mai kor igényeinek és szükségleteinek megfelelően, a kommunikációs és információs technológiák használatának beépítésével történjék, ezzel is segítve az autonóm nyelvtanulóvá válást. Fontos cél a *nyelvtanulási stratégiák* kialakítása, azaz a nyelvtanuló legyen képes nyelvtudását önállóan fenntartani, továbbfejleszteni, emellett újabb idegen nyelveket hatékonyan és sikeresen elsajátítani.

A *fejlesztési feladatok* meghatározásakor figyelembe kell venni, hogy a szakképző iskolai tanulók esetében egy olyan célcsoportról van szó, melynek tagjai közül sokakra jellemző, hogy tanulási nehézségekkel küzdenek, gyakori iskolai élményük a kudarc, kevés az önbizalmuk, csekély a tanulási motivációjuk, alacsony szintű az olvasottságuk, fejletlen a szövegértésük, az átlagosnál gyengébb a kommunikációs képességük, kevés támogatást, biztatást kapnak a szülői háttértől.

Mindezek tükrében az idegennyelv-oktatásnak ebben az iskolatípusban kiemelt feladata a *tanulók nyelvtanulási kedvének felkeltése és fenntartása.* Segíteni kell a tanulókat abban, hogy *bízzanak önmagukban*, bebizonyítsák önmaguknak és környezetüknek: *képesek* az idegen nyelv *elsajátítására* és különböző élethelyzetekben történő sikeres *alkalmazására*. Biztosítani kell számukra a feltételeket ahhoz, hogy logikusan egymásra épülő, kis lépésekben *átismételhessék, rendszerezhessék és bővíthessék* korábban megszerzett nyelvtudásukat, vagy amennyiben

valamilyen oknál fogva az előző évfolyamokon nem, vagy csak rövid ideig tanulták az idegen nyelvet, *felzárkózhassanak* társaikhoz.

Mindennek eléréséhez, teljesítéséhez fejleszteni kell a tanulók idegen nyelvi alapkészségeit a *beszédértés és a beszédkészség előtérbe helyezésével,* ezen belül pedig a beszédkészség területén a nyelvhelyesség helyett a *folyamatosság és a megfelelő szóhasználat* középpontba állításával. Az idegen nyelvi kommunikatív kompetencia szoros összefüggésben és állandó kölcsönhatásban áll a tanuló általános kompetenciáival, és így fejleszteni szükséges a tanuló *stratégiai kompetenciáját*, nagy hangsúlyt helyezve azokra a stratégiákra, melyek elősegítik az önálló nyelvtanulóvá válást, melyek hatékonyabbá teszik a nyelvtanulást, és megkönnyítik a nyelvhasználatot; *interkulturális kompetenciáját,* amibe beletartozik a saját és az idegen kultúra egymáshoz való viszonyításának képessége; a más kultúrák képviselőivel való kapcsolatteremtés készsége és képessége; a kultúrák különbözőségéből adódó félreértések kezelésére való készség és képesség; *szociális kompetenciáját***,** azaz az egymástól való tanulás és az egymásért végzett munka készségét és képességét; *személyes kompetenciáit.*

A nyelvtanulás során a tanulókban alakuljon ki és maradjon ébren *a kedvező attitűd* és *motiváció* a nyelvtanulás, a tanult nyelv, a célnyelven beszélő emberek és kultúrájuk, valamint más nyelvek megismerésére.

Növeli a nyelvtanítás és -tanulás hatékonyságát, eredményességét, ha kialakul a tanulók *együttműködési készsége*, részt tudnak venni pár- és csoportmunkában.

A szakképző iskolában folyó idegennyelv-oktatás célja, hogy a tanulók a 10. évfolyam befejezésekor elérjék a Közös Európai Referenciakeretben meghatározott A1 minimumszintet a négy alapkészségben, elmozduljanak az A2 alapszint irányába, és a beszédértés és beszédkészség terén elérjék az A2 szintet. Optimális esetben a tanulók elérhetik az A2 szintet mind a négy alapkészségben.

A1 szinten (minimumszint) a diák megérti és használja a gyakoribb mindennapi kifejezéseket és a nagyon alapvető fordulatokat, amelyeknek célja a mindennapi szükségletek konkrét kielégítése. Be tud mutatkozni és be tud mutatni másokat, meg tud válaszolni és fel tud tenni olyan kérdéseket, amelyek személyes jellegűek (pl. hogy hol lakik), amelyek olyan emberekre vonatkoznak, akiket ismer, vagy olyan dolgokra, amelyekkel rendelkezik. Képes nagyon egyszerű interakcióra, amennyiben a másik személy lassan és világosan beszél és segítőkész.

Beszédértés: képes önmagára, családjára és közvetlen környezetére vonatkozó ismerős szavakat és nagyon egyszerű mondatokat megérteni, ha lassan és érthetően mondják azokat.

Képes megérteni ismerős kifejezéseket és egyszerű mondatokat, melyek a mindennapi élet konkrét szükségleteivel kapcsolatosak, ha lassan és érthetően beszélnek hozzá, és a legfontosabb információkat többször elismétlik. Képes ismerős témakörökön belül lassan és érthetően elmondott rövid szövegek lényegét megérteni, ha sok bennük az internacionalizmus, és van ideje feldolgozni a hallottakat. Képes megérteni neveket, számokat, árakat és időpontokat, ha lassan és érthetően beszélnek hozzá.

Olvasásértés: képes egyszerű és jól strukturált szövegekben, melyek a mindennapok konkrét szükségleteivel kapcsolatosak, egyes szavakat és nagyon egyszerű mondatokat megérteni. Képes arra, hogy a sok internacionalizmust tartalmazó és/vagy képekkel illusztrált információközlő szövegek témáját azonosítsa, és a lényegi információkat megértse. Ismerős kontextusban képes megérteni neveket, számokat, árakat és időpontokat, valamint egyes szavakat és nagyon egyszerű kifejezéseket.

Beszédkészség: képes arra, hogy konkrét, ismerős helyzetekben egyszerű szavakkal, hétköznapi szófordulatokkal és nagyon egyszerű nyelvtani szerkezetekkel alapvető információkat adjon önmagáról és közvetlen környezetéről. Képes ismerős, hétköznapi helyzetekben röviden és jól begyakorolt fordulatok segítségével közléseket megfogalmazni úgy, hogy beszéd közben időnként esetleg hosszabb szüneteket tart, szavak után kutat az emlékezetében, küzd a nehéz szavak kiejtésével, és mondandóját olykor újrafogalmazza. Képes arra, hogy szavakat és szócsoportokat egyszerű kötőszavakkal, mint pl. „és”, „vagy”, „mert”, összekössön. Képes az abc hangjait és egy adott mennyiségű szót és kifejezést úgy kiejteni, hogy beszédét nagyobb erőfeszítés nélkül meg lehet érteni. Közléseiben nagyjából megfelelően alkalmazza a szó- és mondathangsúlyt.

Íráskészség: képes a személyére és az egészen mindennapi, ismerős dolgokra vonatkozó adatokat röviden és egyszerűen írásban megfogalmazni. Képes szótár segítségével mindennapi, ismerős témákhoz kapcsolódó feljegyzéseket készíteni. Képes számára ismerős szavakat és gyakran használt fordulatokat nagyjából helyesen leírni. Képes arra, hogy szavakat és szócsoportokat egyszerű kötőszavakkal, mint pl. „és”, „vagy”, „mert” összekössön.

Szóbeli interakció: képes egyszerű módon kommunikálni, ha beszédpartnere lassan és érthetően beszél, továbbá hajlandó arra, hogy mondanivalóját szükség esetén többször,

többféleképpen elismételje, és segítséget nyújtson a válaszadásban. Képes arra, hogy egyszerű beszélgetést kezdeményezzen, s ennek során érti és alkalmazza a köszönés, búcsúzkodás és az alapvető udvariassági formák legegyszerűbb változatait. Képes néhány egyszerű, jól begyakorolt kifejezéssel és mondattal megoldani olyan ismerős helyzeteket, melyek mindennapi, konkrét szükségleteihez kapcsolódnak. Képes jól ismert helyzetekben egyszerű szavak, kifejezések és nyelvtani szerkezetek segítségével megválaszolni a közvetlenül hozzá intézett kérdéseket, és képes arra, hogy ő maga is feltegyen egyszerű kérdéseket. Képes rövid beszélgetésben előre begyakorolt fordulatok segítségével kommunikálni, még ha gyakran meg is akad, és keresi a szavakat. Képes arra, hogy beszédpartnere mondanivalóját a mondathangsúly alapján kijelentésként, kérdésként vagy felszólításként értelmezze. Képes beszédében a mondathangsúlyt úgy alkalmazni, hogy mondanivalójában többnyire világosan elkülönüljön a kijelentés, a kérdés és a felszólítás. Kiejtése legalább annyira érthető, hogy beszélgetőpartnere többnyire követni tudja, amit mond.

Írásbeli interakció: képes arra, hogy ismerős témakörökben szótár segítségével egyszerű, rövid közléseket megfogalmazzon, miközben a tanult egyszerű nyelvtani szerkezetek használatában még bizonytalanságokat mutat. Képes arra, hogy személyes kapcsolatai ápolására rövid, egyszerű szövegeket alkosson (pl. üdvözlőkártya, levelezőlap, e-mail).

A2 szinten (alapszint) a tanuló megért olyan mondatokat és gyakrabban használt kifejezéseket, amelyek az őt közvetlenül érintő területekhez kapcsolódnak (pl. nagyon alapvető személyes és családdal kapcsolatos információk, vásárlás, helyismeret, állás). Az egyszerű és rutinszerű nyelvi helyzetekben tud kommunikálni úgy, hogy egyszerű és direkt módon információkat cserél családi vagy mindennapi dolgokról. Le tudja írni nagyon egyszerű formában a viszonyulását valamihez, a közvetlen környezetében és olyan területeken, amelyek a legalapvetőbb szükségleteket érintik.

Beszédértés: képes arra, hogy a mindennapi élet területén egyszerű mondatokat, gyakran használt szófordulatokat, szavakat megértsen. Képes arra, hogy felismerje a lassan és érthetően, valamint irodalmi nyelven elhangzó és ismerős dolgokról szóló szövegek témáját. Képes ismerős témakörökön belül érthetően elmondott rövid szövegek lényegét megérteni, ha sok bennük az internacionalizmus, és van ideje feldolgozni a hallottakat. Képes egyszerű, rövid, mindennapokkal kapcsolatos szövegek témáját meghatározni, valamint a szövegekből egyszerű, személyes szükségletei szempontjából fontos információkat kiszűrni.

Olvasásértés: képes egyszerű és jól strukturált, a mindennapi élettel összefüggő szövegek lényegét megérteni. Képes ismerős témakörökben egyszerű és formalizált szövegeket megérteni, ha azok nagyrészt gyakran előforduló szavakat és fordulatokat és/vagy internacionalizmusokat tartalmaznak. Képes arra, hogy hosszabb szövegekből kiszűrje és megértse a számára fontos információt.

Beszédkészség: képes arra, hogy mindennapi helyzetekben egyszerű nyelvi eszközökkel kifejezze magát, miközben még gyakran megakad, és szavak után kutat. Képes arra, hogy egyszerű szavakkal és esetenként rövid mondatokkal megközelítően korrekt közléseket fogalmazzon meg közvetlen környezetével (pl. emberek, helyek és helyszínek, munkahelyi vagy iskolai tapasztalatok) kapcsolatosan. Képes csekély szókincs és egyszerű nyelvtani szerkezetek segítségével ismerős témákról, személyes érdeklődési körében közléseket megfogalmazni. Közléseiben többnyire világosan ki tudja fejezni szándékát. Képes egy esemény lefolyásáról megfelelő kötőszavak segítségével („először”, „aztán”, „azután”, „később”, végül”) időbeli sorrendben beszámolni. Képes arra, hogy szavakat és egyszerű mondatokat kötőszavakkal (pl. „és”, „de”, „mert”) összekössön. Képes mondatait helyesen hangsúlyozni és hosszabb közléseit megfelelően tagolni. Kiejtése többnyire nem nehezíti az értést, bár idegen akcentusa feltűnő.

Íráskészség: képes arra, hogy egyszerű kifejezésekkel és rövid mondatokkal nagyjából hibátlan közléseket fogalmazzon meg közvetlen környezetével kapcsolatban (pl. emberek, helyek és helyszínek, munkahelyi vagy iskolai tapasztalatok). Képes arra, hogy csekély szókinccsel és néhány egyszerű nyelvtani szerkezettel egyszerű formában nyilatkozzon ismerős témákról, őt magát személyesen érintő kérdésekről. Képes egy esemény lefolyásáról megfelelő kötőszavak segítségével („először”, „aztán”, „utána”, „később”, „végül”) időbeli sorrendben beszámolni. Képes arra, hogy egyszerű mondatokat fogalmazzon meg, és ezeket egyszerű kötőszavakkal (pl. „és”, „de”, „mert”) összekösse. Képes néhány fontos helyesírási szabály megközelítően helyes alkalmazására.

Szóbeli interakció: képes ismerős témákról egyszerű módon kommunikálni, ha beszélgetőpartnere irodalmi nyelven szól hozzá, és hajlandó arra, hogy kérésre bizonyos dolgokat megismételjen vagy átfogalmazzon. Képes arra, hogy a mindennapi élet konkrét szükségleteihez kapcsolódó helyzetekben rövid, egyszerű kifejezésekkel, mondatokkal kommunikáljon, miközben a kevésbé ismerős helyzeteket még nem mindig tudja megoldani, és esetenként félreértésekbe bonyolódik. Képes arra, hogy megoldjon ismerős, egyszerű és

rutinszerű nyelvi helyzeteket, de közléseit rövidre fogja. Képes arra, hogy ismerős helyzetekben egyszerű nyelvi eszközökkel kommunikáljon. Képes arra, hogy ismerős témakörben folyó beszélgetések során, ha azok lassan és érthetően zajlanak, kövesse a beszélgetések fonalát, kérdéseket tegyen fel, illetve kérdésekre válaszoljon. Képes arra, hogy nem értés esetén megkérje beszélgetőpartnerét, ismételje meg a mondottakat, vagy betűzzön bizonyos szavakat, és kérésre ő maga is képes ezt megtenni. Képes beszédében a mondathangsúlyt úgy alkalmazni, hogy mondanivalójában világosan elkülönüljön a kijelentés, a kérdés és a felszólítás. Kiejtése többnyire nem zavarja közlései megértését.

Írásbeli interakció: képes jól ismert helyzetekben megfelelő szókinccsel rövid, egyszerű közléseket fogalmazni, melyekben sok a formalizált elem, visszatérő szófordulat. Képes rövid, személyes jellegű szövegekben, melyek egyszerű formában eseményekre és kívánságokra vonatkoznak, a közléseket megérteni, és azokra egyszerű nyelvi eszközökkel reagálni. Képes gyakran használt szavak esetében alkalmazni a legfontosabb helyesírási szabályokat, s így a helytelen írásmódból adódó félreértéseket elkerülni.

A fenti szintleírások alapján az elérhető eredmények a helyi tantervekben tovább pontosíthatók, a lehetőségek és a szükségletek alapján az összes készségre vonatkozóan, vagy csak egyes készségterületeken kiegészíthetők, módosíthatók.

Fontos, hogy ne csak a tanárok, hanem a tanulók is tisztában legyenek a nyelvtanítás-nyelvtanulás céljaival, az elérhető eredményekkel. Ennek érdekében érdemes beszélgetéseket kezdeményezni velük, melyek során egyrészt megismerhetik a célkitűzéseket, másrészt kinyilváníthatják véleményüket, javaslatokat, kívánságokat fogalmazhatnak meg.

A szakképző iskolai 9.E.-9.-10. évfolyam idegen nyelvi műveltségterület tartalmát/témaköreit, illetve az órakeretet a következő táblázat tartalmazza. A 11. évfolyam eltérő óraszámai a kevesebb tanítási hét miatt állnak elő.

Általános tantervű óraháló a kilencediktől a tizedik osztályig

évfolyam	**9.E.**	**9.**	**10.**
heti óraszám	**2**	**2**	**2**
hetek száma	**36**	**36**	**34**

éves óraszám	**72**	**72**	**68**
KER szint	**A1-**	**A1**	**A1+ / A2**

Képzési szakaszok

9.E. évfolyam

Javasolt tananyag:

H. Q. Mitchell-Marileni Malkogianni: The English Hub 1A

Óraszám: 72/év, 2/hét

Témakörök a 9. évfolyam számára	
Témakör	Kapcsolódási pontok
1.Kapcsolatfelvétel - a nyelvtanulás fontossága - bemutatkozás: személyes adatok közlése - bemutatás - országok, nemzetiségek - számok	*Etika*: társas kapcsolatok
2. Személyes vonatkozások, család - színek - személyes használati tárgyak - család, családi viszonyok - kedvenc ruhadarabok - külső jellemzés	*Etika*: önismeret, ember az időben: gyermekkor, ifjúság, felnőttkor, öregkor, családi élet.
3.Mindennapos élet - idő, időbeosztás - napirend, rutin cselekvések, tevékenységek	*Földrajz:* településtípusok.

- városi közlekedés - közlekedési eszközök - házimunkák	
4. Lakóhely - házunk: helységek, berendezési tárgyak - háztartási eszközök - városi élet - házbérlés, albérlet	*Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; hon- és népismeret*: lakóhely és környék hagyományai, az én falum, az én városom.
5.Aktív életmód - foglalkozások, munka - szabadidős programok szervezése - időjárás - számítógép	*Testnevelés: sportok* *Informatika*

Ajánlás az éves óraszám felhasználására:

Témakör	**órakeret**
1. A nyelvtanulás célja	2
2. Kapcsolatfelvétel	9
3. Személyes vonatkozások, család	11
4. Lakóhely	11
5. Mindennapos élet	11
6. Szabadidős tevékenységek	11
7. Preferenciák	10
Szabadon felhasználható: ● Kiegészítő ismeretek: a témakörök elmélyítése, a helyi sajátosságokkal való kiegészítés (saját iskolám, iskolám ünnepei, hazám és/vagy célnyelvi országok ünnepei, szokásai stb.) **és/vagy**	7

● Differenciálás, gyakorlás: az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően **és/vagy** ● Projektmunkák: a témakörökhöz kapcsolódó projektmunkák készítése egyéni, pár-, vagy csoportmunkában	
Összesen:	**72**

Fejlesztési célok és feladatok készségenként

<u>Fejlesztési egység: hallott szöveg értése</u>

Előzetes tudás:

Az iskolán kívül, az iskoláztatás során és az első idegen nyelv tanulása közben szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, motiváció. A tanuló már megért bizonyos célnyelvi fordulatokat, amelyek az anyanyelvében vagy első tanult idegen nyelvében is használatosak.

Fejlesztés célja, tartalma

A tanuló legyen képes:

- felismerni az angol nyelv hangjait
- megérteni és követni az osztálytermi cselekvésekre és munka megszervezésére vonatkozó egyszerű és rövid tanári utasításokat
- megérteni a köszönési formákat
- kiszűrni a rövid dialógusokból a személyes információkat (név, telefonszám, cím, e-mail cím)
- megérteni az emberek közötti kapcsolatokat, viszonyokat
- rövid szövegekben azonosítani tárgyakat és azok tulajdonságait (szín, minőség, érték)
- leírás alapján azonosítani embereket
- megérteni egy utcai közvélemény-kutatást (kérdéseket és a kérdésekre adott válaszokat)
- megérteni telefonbeszélgetést (beazonosítani a szereplőket, összekapcsolni a szereplőket cselekvésekkel)
- beazonosítani a tárgyak térbeli elhelyezkedését
- megérteni az útbaigazítást, helyeket megjelölni a térképen
- megérteni a dialógusok lényegét

- megérteni egy vendéglőben elhangzott rendelést
- megérteni ételek, italok árát
- következtetés levonása a szövegfajtára, a témára és a lehetséges tartalomra vonatkozóan
- megérteni rövid események, történések lényegét
- megérteni rövid események, történések konkrét információit
- alapvető stratégiák alkalmazása, például rövid hallott szövegben ismeretlen elemek jelentésének kikövetkeztetése
- kihallani számokat, adatokat, mennyiségeket
- összekapcsolni beszélőket az eseményekkel, történésekkel, tárgyakkal, stb.
- megérteni egy lakásra vonatkozó információkat
- eseményeket, képeket időrendi sorrendbe tenni

Szövegtípusok, szövegforrások:

- közlemények,
- párbeszédek (formális és informális stílusban)
- monológok, rövid, összefüggő, autentikus beszéd
- telefonbeszélgetés
- közvélemény-kutatás
- útbaigazítások
- meghívó
- hirdetések, reklám
- üzenetrögzítő

<u>Fejlesztési egység: szóbeli interakció</u>

Előzetes tudás:

Az iskolán kívül, az iskoláztatás során és az első idegen nyelv tanulása közben szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, motiváció.

Fejlesztés célja, tartalma

A tanuló legyen képes:

- megérteni a konkrét, mindennapos kifejezéseket
- megérteni a személyére vonatkozó kérdéseket
- válaszokat adni a személyére vonatkozó kérdésekre (név, lakóhely, foglalkozás, hogylét, család, stb.)
- részt venni egyszerű beszélgetésekben

- bemutatkozni, bemutatni másokat
- az üdvözlés és az elköszönés használatára
- érdeklődni mások hogyléte felől
- reagálni mások közléseire
- alkalmazni a betanult szófordulatokat
- megérteni és információt adni személyekről
- megérteni és információt adni tárgyakról (szín, méret, tulajdonos)
- információt adni számokról, mennyiségekről, adatokról
- következtetni hiányzó információra
- információt cserélni szabadidős tevékenységekről (pl. tv programokról)
- útbaigazítani, útbaigazítást megérteni
- információt cserélni lakásról berendezési tárgyakról és azok térbeli elhelyezkedéséről
- információt cserélni eseményekről, történésekről
- követni az útbaigazítást
- közvélemény-kutatást végezni az osztálytársak körében
- információt cserélni ételekről
- szerepjátékban részt venni: étteremben, boltban, állásközvetítőnél, utcán
- lebonyolítani egyszerű telefonbeszélgetéseket: meghívás
- javaslatot tenni közös programra és javaslatra reagálni
- múltbeli eseményekről érdeklődni és eseményekről beszélni
- véleményt kifejteni, tetszést, nem-tetszést nyilvánítani: ételek, sportok, tevékenységek
- meghívni, meghívásra reagálni

Szövegfajták, szövegforrások:

- rövid társalgás,
- rövid tranzakciós és informális párbeszédek,
- szerepjátékok,
- betanult jelenetek
- telefonbeszélgetés
- kérdőív

<u>Fejlesztési egység: összefüggő beszéd</u>

Előzetes tudás:

Az iskolán kívül, az iskoláztatás során és az első idegen nyelv tanulása közben szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, motiváció.

Fejlesztés célja, tartalma

A tanuló legyen képes:

- önmagáról beszélni
- emberekről beszélni
- tárgyakról beszélni
- leírni embereket a külsejük alapján
- következtetni emberek napirendjére
- történet elmesélése
- élménybeszámolót tartani
- egyszerű szövegeket megjegyezni és visszamondani
- dalok, versek szövegeit megtanulni és emlékezetből felidézni
-

Szövegtípusok, szövegforrások:

- dalok,
- versek,
- rövid történetek

<u>Fejlesztési egység: olvasott szövegértés</u>

Előzetes tudás:

Az iskolán kívül, az iskoláztatás során és az első idegen nyelv tanulása közben szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, motiváció.

Különböző szövegfajták olvasásában való jártasság a tanuló anyanyelvén és az első idegen nyelven.

Fejlesztés célja, tartalma

A tanuló legyen képes:

- egyszerű, mindennapi szövegekben (például feliratokon) az ismerős nevek, szavak és egyszerű fordulatok, a nemzetközi és a más nyelven tanult szavak felismerése
- egyszerű információkat tartalmazó, rövid leíró szövegek fő gondolatának megértése, például hirdetésekben, plakátokon vagy étlapon
- egyszerű, írott, képekkel támogatott útbaigazítások, útleírások követése

- nyomtatványok, űrlapok személyes adatokra vonatkozó kérdéseinek megértése.

Szövegtípusok, szövegforrások:

- hirdetések
- névjegykártyák
- prospektusok
- reklámok
- útbaigazítások
- újság- és magazincikkek
- programfüzet
- filmcímek, filmbeszámolók
- blog (munka)
- jegyzetek
- naplóbejegyzés
- kvíz
- e-mail, levél
- interjú
- weboldal

Fejlesztési egység: íráskészség

Előzetes tudás:

Az iskolán kívül, az iskoláztatás során és az első idegen nyelv tanulása közben szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, motiváció. Bizonyos írásbeli műfajok és jellegzetességeik ismerete. Az írást illetően esetleg már kialakult attitűdök.

Fejlesztés célja, tartalma

A tanuló legyen képes:

- szavakat és rövid, jól olvasható szövegeket másolni
- listát írni
- kitölteni egy űrlapot személyes adatokkal
- bemutatkozni
- bemutatni a családját
- leírni egy személyt
- bekezdést írni egy napjáról
- összehasonlítást írni mások napirendjéről

- bemutatni a lakóhelyet írásban
- meghívót írni
- baráti e-mailt írni
- bekezdést írni mások tevékenységeiről
- bekezdést írni mások életéről
- e-mailt írni a nyaralási tervekről
- képeslapot írni

Szövegtípusok, szövegforrások:

- képeslap,
- e-mail,
- baráti levél,
- bekezdés,
- üzenet,
- nyomtatvány,
- űrlap

Feladattípusok, tevékenységek minden fejlesztési egységnél:

- rövid választ igénylő feladatok
- párosítás
- mondat- vagy szöveg kiegészítés
- feleletválasztás (szöveges válaszok vagy képek közül)
- sorrend felállítása
- igaz / hamis állítások

Kommunikációs eszközök A1		
1. A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök		
	Kezdeményezés és válasz	
Megszólítás	Excuse me.	Pardon?
Köszönés	*How do you do?* *Good morning.* *Hello Tom.* *Hello, how are you?* *Hi!*	*How do you do?* *Good morning.* *Hello Mary.* *Very well, thank you. And how about you?* *Hi!*
Elköszönés	*Goodbye.* *Bye-bye!* *Good night.* *Take care.*	*Goodbye.* *Bye!* *Good night.* *Thanks. Bye!*
Köszönet és arra reagálás	*Thanks.* *Thank you very much.* *Thanks a lot.* *It's very kind of you.*	*Not at all.* *You are welcome.* *No problem.* *Don't mention it.*
Bemutatkozás, bemutatás	My name is… May I/Can I/ Let me introduce myself. May I/Can/ Let me introduce you to Rosy?	Hello. Hi! Pleased to meet you. Nice to meet you.
Érdeklődés hogylét iránt és arra reagálás	*How are you feeling today?* *What's the matter?*	*Fine. / OK / All right. Much better, thanks. Not very well, I am afraid.*
Bocsánatkérés és arra reagálás	*I am sorry. I am very sorry.* *I beg your pardon.*	*That's all right.* *It doesn't matter. Never mind.*

Gratulációk, jókívánságok és arra reagálás	*Happy Christmas/New year/Birthday!* *Many happy returns (of the day)* *Congratulations!*	*Happy Christmas /New Year/ Birthday!* *Thank you.* *Thank you, the same to you.*
Telefon felvétele	*Oxford, five oh two double one.*	*Hello, this is Ms Brown speaking.*
Telefonon bemutatkozás	*Hello, this is Mary Smith speaking.*	
2. Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök		
Véleménykérés, és arra reagálás	*What do you think? How do you like it?*	*I think it is rather strange. I like it.*
Valaki igazának az elismerése és el nem ismerése	*You are right. You are wrong.*	
Egyetértés, egyet nem értés	*Do you agree?* *What's your opinion?* *How do you feel about it?*	*OK.* *All right.* *I think he's wrong/right.*
Tetszés, nem tetszés	*Do you like Greek food?* *What do you think of my boyfriend?*	*I think it's great. I don't like it.* *He looks nice.*
Akarat, kívánság	*Would you like a biscuit?*	*I'd like an ice-cream, please.*
3. *Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök*		
Dolgok, személyek megnevezése, leírása	*What is it?* *What's it in English?* *What is his house like?*	*It's…/ That's…/ It's a kind of…/It's used for…* *It's big and comfortable.*
Információ kérés, adás	*Are you all right?* *When are the guests coming?*	*Yes, I am.* *At 6 p.m.*

Tudás, nemtudás	*Where is she?*	*I have no idea.*
4. *A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök*		
Kérés és arra reagálás	*Can you give me a pen?*	*Yes, sure. Yes, of course.* *I'm afraid I can't.*
Javaslat és arra reagálás	*Let's go to the cinema tonight.*	*Good idea.*
Meghívás és arra reagálás	*Are you free on Tuesday?* *Let's meet on Sunday.*	*Yes, I am.* *Good idea.*
Kínálás és arra reagálás	*Have an orange.* *Here you are.*	*Yes, please. No, thank you.* *Thank you.*
5. *Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök*		
Megértés biztosítása	*Did you say the castle?*	
Visszakérdezés, ismétléskérés	*Can you spell it for me? It spells…*	
Nem értés, betűzés kérése, betűzés	*Sorry, I don't understand.* *Could you understand?* *Sorry, what does that mean?*	

Fogalomkörök A1

Fogalomkörök		***Fogalomkörök nyelvi kifejezései***	
Cselekvés, történés, létezés kifejezése			
	Jelenidejűség	*The verb BE*	*I am from Hungary.*

		Present Simple	*When do you get up? I don't drink milk.*
		Present Progressive	*I am reading a book now.*
Birtoklás kifejezése		*Present forms of have (got)*	*I have five friends at school.*
		Possessive adj.	*My, your, his/her/its, our, their dog*
		Genitive 's	*Kate's brother* *Whose?*
Térbeli viszonyok	*Irányok, helymeghatározás*	*Prepositions, Prepositional Phrases, Adverbs*	*Here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between, …*
Időbeli viszonyok			
	Gyakoriság	*How often?*	*Always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day.*
	Időpont	*When?* *What time?* *What's the time?*	*Now,* *Yesterday, last week, two years ago,* *Tomorrow, next week* *In 1997, in July, at 5 o'clock, on Monday* *It's eight.* *It's quarter to eight.*
Mennyiségi viszonyok		*Singulars and plurals* *Regular and irregular plurals*	*Boys, girls,* *Children, people, men, women …*

		Cardinal numbers 1-100	
		Ordinal numbers	*first, second…*
		Countable nouns *Uncountable nouns*	*How many CDs have you got?* *I've got a lot of/few CDs.* *How much money have you got?* *I've got a lot of/little money.*
Modalitás		*Can (ability)*	*I can swim.*
Logikai viszonyok		*Linking words*	*And/or/but/because*
Szövegösszetartó eszközök		*Articles* *Some+plural noun* *any+plural noun* *Some +singular noun* *Any +singular noun* *Nominative and Accusative of personal pronouns* *Demonstrative pronouns*	*A, an, the* *There are some pencils in the bag.* *Have you got any sisters?* *I haven't got any matchboxes.* *There's some water in the vase.* *There isn't any juice in my glass.* *I, he, they…* *Me, him, them…* *This, that, these, those*

Értékelési rendszer:

A tanuló továbbhaladásának követelményeit az egyes iskolák pedagógiai programja tartalmazza.

Jelen helyi tanterv javaslata a továbbhaladás feltételeire a 9. osztály végén: a tanuló legyen képes az év végi kimenetet mérésekor a szókincs, beszédkészség, beszédértést és íráskészséget mérő feladatokat legalább 30 %-ban, a nyelvhelyességet 25 %-ban teljesíteni.

Értékelési szempontok: minden készséget, és a nyelvhelyességet külön-külön értékelünk.

Az értékelés módjai:

- önértékelés (Portfolio)
- társértékelés (pár-, csoportmunkában)
- szóbeli értékelés;
- írásbeli, főleg ösztönző-formáló (formatív) értékelés;
- minősítő-szelektáló (szummatív)
- összegző-lezáró értékelés (osztályzás)

9. évfolyam

<u>Javasolt tananyag:</u>

H. Q. Mitchell-Marileni Malkogianni: The English Hub 1B

Óraszám: 72/év, 2/hét

Témakörök a 10. évfolyam számára	
Témakör	**Kapcsolódási pontok**
1. Étkezések - ételnevek - étkezési szokások - étkezés helyszínei	*Etika*: önismeret, ember az időben Életvitel: egészséges táplálkozás
2.Nyaralás - úti cél	*Technika, életvitel és gyakorlat:* közlekedési ismeretek, közlekedésbiztonság,

- közlekedési eszközök - utazási előkészületek - évszakok	fenntarthatóság, környezettudatosság a közlekedésben. *Földrajz:* a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői.
3.Személyes vonatkozások 1. - bemutatkozás, bemutatás - személyes adatok közlése - színek - kedvenc tárgyak - foglalkozások és az azokhoz tartozó készségek - idő, időbeosztás - barátok	*Etika*: társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyatékkal élők, szegények és gazdagok.
4.Személyes vonatkozások 2. - otthoni teendők - házimunka - munkaidő - szórakozás: film, zene - technika világa: mobiltelefon, számítógép, videó játékok - szabadidős tevékenységek	*Technika, életvitel és gyakorlat*: család és háztartás. *Ének-zene*: népzene, klasszikus zene, popzene.
5.Változások - család, családi viszonyok - házasság - ház, lakás: helységek, berendezési tárgyak - város és vidék - időjárás	*Technika, életvitel és gyakorlat*: család és háztartás. *Etika*: generációk kapcsolata, családi élet.

Ajánlás az éves óraszám felhasználására:

Témakör	óraszám
1.Étkezés	13
2.Nyaralás	13
3.Személyes vonatkozások 1	13
4. Személyes vonatkozások 2	13
5.Változások	13
Szabadon felhasználható: ● Kiegészítő ismeretek: a témakörök elmélyítése, a helyi sajátosságokkal való kiegészítés (saját iskolám, iskolám ünnepei, hazám és/vagy célnyelvi országok ünnepei, szokásai stb.) **és/vagy** ● Differenciálás, gyakorlás: az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően **és/vagy** ● Projektmunkák: a témakörökhöz kapcsolódó projektmunkák készítése egyéni, pár-, vagy csoportmunkában	7
Összesen:	**72**

Fejlesztési célok és feladatok készségenként

<u>Fejlesztési egység: hallott szöveg értése</u>

Fejlesztés célja, tartalma

A tanuló legyen képes:

- megismerni és megérteni a leggyakoribb szavakat és fordulatokat, ha közvetlen, személyes dolgokról van szó
- rövid, világos, egyszerű szóbeli közlések lényegét megérteni
- párbeszédek lényegét megérteni
- párbeszédek konkrét információit megérteni (szereplők, helyszín, közlési szándékok)
- párbeszédben szereplők egymáshoz való viszonyát felismerni

- személyes információkat megérteni (név, cím, telefonszám, e-mail)
- időt, időpontokat felismerni
- személyekre vonatkozó információkat megérteni (tevékenységek, foglalkozás)
- megérteni közvélemény-kutatást
- egyszerű telefonbeszélgetéseket megérteni: hívó és a hívott fél azonosítása, hívás tárgya)
- bejelentéseket, közleményeket megérteni (helyszínt beazonosítani, információkat kiszűrni)
- egyszerű instrukciókat, útbaigazításokat megérteni (gyalogos vagy tömegközlekedés esetén)
- ismert témákhoz kapcsolódó autentikus szövegeket megérteni (étkezés, szabadidő, napirend, iskola)
- egyszerű történeteket aktívan követni, az események sorrendjét felismerni
- alapvető stratégiákat alkalmazni: a hallott szövegben előforduló ismeretlen szavak jelentésére következtetni, a várható információkat megkeresni
- vizuális, képi elemeket felhasználni a jobb megértéshez

Szövegtípusok, szövegforrások:

- közlemények, bejelentések
- párbeszédek (formális és informális stílusban)
- monológok, rövid, összefüggő, autentikus beszéd
- telefonbeszélgetés
- instrukciók
- közvélemény-kutatás
- rádióműsor (show, talk-show)
- dalok
- rövid versek

<u>Fejlesztési egység: szóbeli interakció</u>

Fejlesztés célja, tartalma

A tanuló legyen képes:

- kapcsolatokat létesíteni (üdvözlés, elköszönés, bemutatkozás, mások bemutatása)
- beszélgetést kezdeményezni, fenntartani és befejezni
- egyszerű, mindennapi információkat megszerezni
- mindennapi gyakorlati kérdéseket megtárgyalni: meghívás, javaslattétel, programok megszervezése
- a mindennapi életben előforduló feladatokat kivitelezni: vásárlás, útbaigazítás, szállás, étkezés, utazás
- érzelmeit egyszerűen kifejezni (hangulat, állapot, köszönetnyilvánítás, tanácsadás, tanács kérése

- véleményét kifejezni (tetszés, nemtetszés, egyetértés, egyet nem értés, stb.)
- rákérdezni a meg nem értett kulcsszavakra vagy fordulatokra, ismétlést kérni a megértés hiányában.
- a metakommunikációs és vizuális eszközöket használni a mondanivaló támogatására.

Szövegfajták, szövegforrások:

- szerepjátékok,
- társasjátékok,
- dramatizált jelenetek,
- rövid társalgás,
- véleménycsere,
- információcsere,
- tranzakciós és informális párbeszédek.

Fejlesztési egység: összefüggő beszéd

Fejlesztési célja, tartalma

A tanuló legyen képes:

- egyszerű nyelvi elemek használatával rövid szöveget elmondani
- bemutatkozni, bemutatni másokat
- személyekről, tárgyakról leírást adni
- egyszerű történetet elmesélni
- lakóhelyét, szobáját bemutatni
- képeket egyszerű szókinccsel leírni
- két képet összehasonlítani (különbségeket felfedezni)

Szövegfajták, szövegforrások:

- rövid történetek, témakifejtés,
- képleírás,
- történet
- élménybeszámoló,
- véleménynyilvánítás,
- bejelentés,
- csoportos előadás vagy prezentáció, projekt bemutatása.

Fejlesztési egység: olvasott szöveg értése

Fejlesztés célja, tartalma

A tanuló legyen képes:

- mindennapi szövegekben megérteni a lényeges információt
- ismerős témákat tartalmazó szövegekben a konkrét információkat megtalálni
- írott használati utasításokat, instrukciókat megérteni
- a nyomtatott sajtótermékek (újság, magazin) egyszerűsített cikkeit megérteni (kvíz, interjú)
- szórólapok, hirdetések, prospektusok, poszterek szövegét megérteni
- a digitális szövegeket megérteni (blog, weboldal, e-mail)
- rövid történeteket megérteni, a logikai és időrendi kapcsolatokat felismerni
- olvasási stratégiákat alkalmazni: az ismeretlen szavakat a szövegkörnyezetből kikövetkeztetni

Szövegtípusok, szövegforrások:

- újság (cikk)
- magazin (cikk, interjú, kvíz)
- szórólap
- hirdetés
- prospektus
- poszter
- baráti levél
- e-mail
- blog
- weboldal

<u>Fejlesztési egység: íráskészség</u>

Fejlesztés célja, tartalma

A tanuló legyen képes:

- egyszerű vázlatokat készíteni
- formanyomtatványokat, kérdőíveket kitölteni
- személyes jellegű információkról rövid, egyszerű mondatokat írni (név, képességek)
- ismert témákról rövid szövegeket, bekezdéseket írni: napirend, munka, szabadidő, étkezési szokások
- közvélemény-kutatás eredményeiről írni
- írásban véleményt nyilvánítani: tetszés, nemtetszést kifejezni

- baráti levélben, e-mailben hírt adni magáról, eseményekről beszámolni (szabadidő, szórakozás)
- leírást készíteni a közvetlen környezetéről, lakóhelyéről, szobájáról
- rövid bekezdésben tanácsot kérni és adni
- elmesélni a nyaralását
- rövid, egyszerű történetet alkotni
- rövid életrajzot készíteni híres emberről
- levélben meghívni és meghívásra reagálni (elfogadás, elutasítás)
- leírást készíteni és összehasonlítani embereket külső és belső tulajdonságaik alapján
- leírást készíteni helyekről, országokról

Szövegfajták, szövegforrások:

- hagyományos és elektronikus nyomtatványok,
- poszter szövegek,
- baráti levelek,
- e-mailek vagy internes profilok,
- üzenetek,
- internetes bejegyzések,
- instrukciók,
- történetek, elbeszélések
- dalszövegek

Feladattípusok, tevékenységek minden fejlesztési egységnél:

- rövid választ igénylő feladatok
- párosítás
- mondat- vagy szöveg kiegészítés
- feleletválasztás (szöveges válaszok vagy képek közül)
- sorrend felállítása
- igaz / hamis állítások

Kommunikációs eszközök:

ugyanaz, mint 9. évfolyam.

Fogalomkörök:

a 10. évfolyamon az új nyelvi eszközök:

- Past simple

- Past simple of the verb be
- Future going to
- The verb should
- Want to / would like to
- Why? / because…

Értékelési rendszer:

A tanuló továbbhaladásának követelményeit az egyes iskolák pedagógiai programja tartalmazza.

Jelen helyi tanterv javaslata a továbbhaladás feltételeire a 10. évfolyam végén: a tanuló legyen képes az év végi kimenet mérésekor a szókincs, beszédkészség, beszédértést és íráskészséget mérő feladatokat legalább 30 %-ban, a nyelvhelyességet 25 %-ban teljesíteni.

Értékelési szempontok: minden készséget, és a nyelvhelyességet külön-külön értékelünk.

Az értékelés módjai:

- önértékelés (Portfolio)
- társértékelés (pár-, csoportmunkában)
- szóbeli értékelés;
- írásbeli, főleg ösztönző-formáló (formatív) értékelés;
- minősítő-szelektáló (szummatív)
- összegző-lezáró értékelés (osztályzás)

10. évfolyam

<u>Javasolt tananyag:</u>

H. Q. Mitchell-Marileni Malkogianni: The English Hub 2A

Óraszám: 68/év, 2/hét

Témakörök a 11. évfolyam számára

1.Egészséges életmód - ételek, italok - étkezés otthon, vendéglőben - zöldségek, gyümölcsök - egészséges étkezés - betegségek, gyógymódok - egészséges életmód: sportolás, fitness	*Technika, életvitel és gyakorlat*: testi és lelki egészség, balesetek megelőzése, egészséges ételek. *Biológia-egészségtan*: testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély. *Testnevelés és sport*: a rendszeres testedzés szerepe, relaxáció.
2.Múltbeli cselekvések, történések - kellemetlen élmény - iskola: tantárgyak, tanárok - emlékezetes nyaralás - híres emberek élete	*Történelem*
3.Események - fesztivál, koncert - zene - film világa - állatvédelem: tüntetés - ünnepek	*Ének-zene.* *Mozgókép és média.* *Magyar nyelv és irodalom: ünnepek, néphagyományok*
4.Ember és társadalom - öltözködés, divat - vásárlás - külső megjelenés, kinézet - város: közlekedés - közlekedési eszközök - város: nevezetességek, látnivalók - ismert filmszereplők	*Technika, életvitel és gyakorlat*: *tudatos vásárlás.*
5.Kaland - természeti képződmények	*Földrajz: országok, domborzat*

- mindennapos problémák, balesetek - érdekes helyek, látnivalók - extrémsportok - veszélyek	*Testnevelés*

Ajánlás az éves óraszám felhasználására:

Témakör	**óraszám**
1.Egészséges életmód	13
2.Múltbeli cselekvések, történések	13
3.Események	12
4. Ember és társadalom	12
5.Kaland	12
Szabadon felhasználható: ● Kiegészítő ismeretek: a témakörök elmélyítése, a helyi sajátosságokkal való kiegészítés (saját iskolám, iskolám ünnepei, hazám és/vagy célnyelvi országok ünnepei, szokásai stb.) **és/vagy** ● Differenciálás, gyakorlás: az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően **és/vagy** ● Projektmunkák: a témakörökhöz kapcsolódó projektmunkák készítése egyéni, pár-, vagy csoportmunkában	6
Összesen:	**68**

A fejlesztési célok fejlesztési egységenként (hallott szövegértés, szóbeli interakció, önálló beszéd, olvasott szövegértés, íráskészség), a kommunikációs eszközök megegyeznek a 10. évfolyammal.

Kommunikációs eszközök:

megegyezik a 9. évfolyammal.

Fogalomkörök:

az új nyelvi szerkezetek a 11. évfolyamon:

- The verb could
- Adjectives – adverbs of manner
- Modals: can, could, may, will would (for requests)
- The verb have to
- Compounds of some, any, no, every
- Let's / how about? / why don't we / you …?
- Which …?
- One / ones
- Too / enough
- Comparative forms
- Superlative forms
- Present perfect simple
- Ever / never / before

Értékelési rendszer:

A tanuló továbbhaladásának követelményeit az egyes iskolák pedagógiai programja tartalmazza.

Jelen helyi tanterv javaslata a továbbhaladás feltételeire a 11. évfolyam végén: a tanuló legyen képes az év végi kimenetet mérésekor a szókincs, beszédkészség, beszédértést és íráskészséget mérő feladatokat legalább 30 %-ban, a nyelvhelyességet 25 %-ban teljesíteni.

Értékelési szempontok: minden készséget, és a nyelvhelyességet külön-külön értékelünk.

Az értékelés módjai:

- önértékelés (Portfolio)
- társértékelés (pár-, csoportmunkában)
- szóbeli értékelés;
- írásbeli, főleg ösztönző-formáló (formatív) értékelés;
- minősítő-szelektáló (szummatív)
- összegző-lezáró értékelés (osztályzás)

SZÁMÍTÓGÉPES ADATRÖGZÍTŐ

Képzési szerkezet

		9. évfolyam heti óraszám (36 hét)	Összefüggő (nyári) gyakorlat (2 hét)	10. évfolyam heti óraszám (35 hét)
Közismeret				
	Kötött órák	10	-	10
	Szabadon felhasználható órakeret	1	-	1
	Összesen	*11*	-	*11*
Szakmai elmélet és gyakorlat				
	Kötött órák	21	70	21
	Szabadon felhasználható órakeret	2	-	2
	Összesen	*23*	*70*	*23*
Mindösszesen (teljes képzés ideje)		***heti: 34***	**70**	***heti: 34***

(Az oktatásra, képzésre fordítható szakmai órák száma összesen: 1703 óra nyári összefüggő szakmai gyakorlattal és a szakmai szabad sávval együtt)

1. számú táblázat

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak heti óraszáma évfolyamonként, szabadsáv nélkül

Szakmai követelmény-modulok	Tantárgyak	Heti óraszám				
		9. évfolyam			10. évfolyam	
		elméleti	gyakorlati	ögy*	elméleti	gyakorlati
12082-16 Gépírás és irodai alkalmazások	Gépírás és levelezési gyakorlat		8	70		7
	Irodai alkalmazások gyakorlata		5			6
12084-16 Üzleti kommunikáció és protokoll	Kommunikáció a titkári munkában	8			8	
Összes heti elméleti/gyakorlati óraszám		8	13		8	13
Összes heti/ögy óraszám		21		70	21	

*Jelmagyarázat: ögy/összefüggő szakmai gyakorlat

2. számú táblázat

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak és témakörök óraszáma évfolyamonként

Szakmai követelménymodul	Tantárgyak/témakörök	Óraszám					Összesen
		9. évfolyam			10. évfolyam		
		elméleti	gyakorlati	ögy*	elméleti	gyakorlati	
12082-16 Gépírás és irodai alkalmazások	**Gépírás és levelezési gyakorlat**	**0**	**288**	**70**	**0**	**245**	**533**
	A tízujjas vakírás alapgyakorlatai		30				**30**
	Billentyűkezelés		146				**146**
	Az írástechnika megerősítése		60				**60**
	Sebességfokozás		52			25	**77**
	Szövegfeldolgozások, szöveggyakorlatok					25	**25**
	Irodai gépírás gyakorlata					20	**20**
	Levelezési alapismeretek a titkári munkában					20	**20**
	Levelezési alapgyakorlatok a titkári munkában					45	**45**
	Levelezés a hivatali és üzleti életben					65	**65**
	Komplex levélgyakorlatok					45	**45**

	Irodai alkalmazások gyakorlata	0	180		0	210	**390**
	A dokumentumszerkesztés alapgyakorlatai		45				**45**
	Dokumentumszerkesztés a titkári munkában		45			40	**85**
	Táblázatok készítése a titkári munkában		45			40	**85**
	Adatbázisok készítése a titkári munkában		45			40	**85**
	A prezentáció mint kommunikációs technika					45	**45**
	A weblapkészítés alapjai					45	**45**
12084-16 Üzleti kommunikáció és protokoll	**Kommunikáció a titkári munkában**	288	0		280	0	**568**
	Üzleti nyelvi kultúra	80					**80**
	Üzleti kommunikáció	45			40		**85**
	Protokoll az irodában	45			30		**75**
	Digitális kommunikáció a titkári munkában	30			30		**60**
	Nemzetközi protokoll				45		**45**

	Munkahelyi, irodai kapcsolatok	44			20		**64**
	Munkahelyi konfliktuskezelés	44			20		**64**
	Tárgyalástechnika				45		**45**
	Marketingkommunikáció				50		**50**
Összes éves elméleti/gyakorlati óraszám:		**288**	**468**		**280**	**455**	**1491**
Összes éves/ögy óraszám:		**756**		**70**	**735**		**1561**
Elméleti óraszámok/aránya		568 /38,09%					
Gyakorlati óraszámok/aránya		923 /61,90%					

*Jelmagyarázat: ögy/összefüggő szakmai gyakorlat

A tantárgyakra meghatározott időkeret kötelező érvényű, a témakörökre kialakított óraszám pedig ajánlás.

A 12082-16 azonosító számú Gépírás és irodai alkalmazások megnevezésű szakmai követelménymodulhoz tartozó tantárgyak és témakörök oktatása során fejlesztendő kompetenciák

12082-16 Gépírás és irodai alkalmazások	Gépírás és levelezési gyakorlat	Irodai alkalmazások gyakorlata
FELADATOK		

Feladatvégzéséhez előkészíti a technikai és tárgyi feltételeket, betartja az egészséges és biztonságos munkakörülményeket.	x	x
Munkafeladataihoz kezeli a számítógépet és tartozékait, gondoskodik működőképes állapotukról.	x	x
Adatbeviteli feladatot végez a tízujjas vakírás magas szintű technikájával.	x	x
Diktálás után ír, hangrögzítőre felvett hanganyagot átír.	x	
Kéziratról, javított, felülírt, korrektúrázott dokumentumról másol.	x	
Idegen nyelvű dokumentumokat másol legalább egy idegen nyelven.	x	
Dokumentumot szerkeszt szövegszerkesztő programmal.	x	x
Iratokat, üzleti leveleket készít a hivatali, üzleti élet elvárásainak megfelelően.	x	
Alkalmazza a körlevélkészítés technikáját.	x	
Táblázatkezelő programot alkalmaz: kalkulációt, kimutatást, diagramot készít, számításokat végez.		x
Adatbázis-kezelő programot alkalmaz: adatbázist hoz létre, adatot tölt fel, egyszerű szűrést végez.		x

Prezentációt készít saját munkája és a szervezeti tevékenység bemutatásához.		x
Levelezést folytat külső partnerekkel, munkatársakkal hagyományosan és elektronikusan.	x	
Információ-feldolgozási tevékenységet folytat: keresőprogramot használ információ gyűjtéséhez.	x	x
Betartja a biztonságos internethasználat szabályait.	x	x

SZAKMAI ISMERETEK		
A biztonságos irodai munkavégzés követelményei	x	x
A képernyős munkahelyek egészségügyi kockázatai	x	x
A tízujjas vakírás alapelvei, szabályai, technikája	x	
A számok, írásjelek, speciális karakterek írástechnikai és helyesírási szabályai	x	
A dokumentumok típusai, fajtái	x	
A dokumentumszerkesztés követelményei		x
A táblázatkészítés műveletei		x
Az adatbázis készítésének műveletei		x

Az iratok fajtái; készítésük tartalmi, formai és nyelvi követelményei	x	
Egyszerű ügyiratok	x	
Szervezetek belső iratai	x	
A hivatalos szervekkel való kapcsolattartás iratai	x	
Az üzleti élet gazdasági, kereskedelmi levelei	x	
A munkavállalással kapcsolatos iratok	x	
A levelezés és elektronikus kapcsolattartás udvariassági szabályai	x	x
A világháló veszélyei, a biztonságos internethasználat szabályai	x	x
SZAKMAI KÉSZSÉGEK		
A tízujjas vakírás (170 leütés/perc)	x	
Számítógépes irodai programok alkalmazása	x	x
Olvasott és hallott szakmai szöveg megértése	x	x
Írásbeli dokumentumok készítése, formázása	x	
Információforrások kezelése (szabályok, előírások, rendelkezések; biztonságos internethasználat)	x	x
SZEMÉLYES KOMPETENCIÁK		
Mozgáskoordináció	x	

Precizitás	x	x
Monotóniatűrés	x	
TÁRSAS KOMPETENCIÁK		
Irányíthatóság	x	x
Visszacsatolási készség	x	x
MÓDSZERKOMPETENCIÁK		
Figyelemösszpontosítás	x	
Kontroll (ellenőrzőképesség)	x	x
Eredményorientáltság	x	x

1. Gépírás és levelezési gyakorlat tantárgy 533 óra

1.1. A tantárgy tanításának célja

A **Gépírás és levelezési gyakorlat** tantárgy alapvető célja, hogy a tanuló – elsajátítva a tízujjas vakírás alapjait – váljék gyakorlottá azoknak a számítógép használatához kapcsolódó elektronikus írásbeli teendőknek az elvégzésében (bármilyen adathordozóról), amelyek a titkári munkatevékenység leíró jellegű (adat- és szövegbevitelt igénylő) munkafeladataiban jelentkeznek. Elérendő írássebesség: min. 170 leütés/perc. Törekedni kell arra, hogy megerősödjenek az elektronikus írástechnika elsajátítása során kialakított szokások (munkakörülmények kialakítása, munkaeszköz előkészítése, helyes kéz- és testtartás, fogás- és billentéstechnika, pihentető, lazító periódusok, ujj-, kéz-, fej- és szemgyakorlatok stb.), amelyek alapot jelentenek az egészséges és biztonságos munkavégzésnek hosszú távon is. Cél továbbá, hogy a tanulók ismerjék meg a különböző típusú, fajtájú iratok, levelek készítésének nyelvi, tartalmi és formai elvárásait, és ennek megfelelően képesek legyenek a hivatali, üzleti élet dokumentumainak elkészítésére. Legyenek képesek munkavállalással kapcsolatos iratokat, munkahelyi kapcsolattartó dokumentumokat is önállóan fogalmazni, készíteni. Legyenek tisztában a hagyományos és elektronikus levelezés illemszabályaival, a biztonságos internethasználat előírásaival.

1.2. Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

Magyar nyelvtan

1.3. Témakörök

1.3.1. A tízujjas vakírás alapgyakorlatai 30 óra

Az írógépek és a gépírás története

Írásversenyek története; versenyeredmények

A szabályos gépírás bemutatása

A számítógéppel végzett írástevékenység jellemzői; a képernyő előtti munkavégzés minimális egészségügyi és biztonsági feltételei

A gépírás-tevékenységhez szükséges tárgyi feltételek

Elvárások a gépírás elsajátítása során

A számítógépes munkakörnyezet kialakítása, írástevékenység előkészítése

Az írástevékenységhez szükséges képernyős munkafelület kialakítása vagy az oktató program felépítése, működése

Munkaanyag mentésére, tárolására szolgáló mappák, fájlok kialakítása, elnevezése

A tízujjas vakírás elsajátításának célja, alkalmazásának előnyei

A klaviatúra felépítése, magyar nyelvű billentyűzet

Ujjrend fogalma, kialakítása

Az alaptartás fogalma, funkciója

A helyes kéz- és testtartás; egészségmegőrző, ujjakat erősítő gyakorlatok

Helyes fogás- és leütéstechnika kialakítása: alaptartás betűi, szóközbillentyű (space), sorváltás (enterhasználat) gyakorlása

Folyamatos másolás sortartással

Fogalmak: tízujjas vakírás, alaptartás, ujjrend, ütemes írás, betűzés, közös hangos betűzés, fogástechnika, leütés- vagy billentéstechnika, folyamatos írás, sortartás stb.

1.3.2. Billentyűkezelés 146 óra

A klaviatúra billentyűinek fogás- és leütéstechnikája egy optimálisan kialakított (vagy a használt tankönyv által kínált) sorrendben

Nagybetűk írása; váltóhasználat

Váltórögzítő alkalmazása, funkciója

Számok, írásjelek, speciális karakterek írásgyakorlatai

Számok, írásjelek használatának írásszabályai

A folyamatos és biztonságos (hibátlan) írás gyakorlatai az egyes betűk elsődleges rögzítéséhez kapcsolódóan: betűkapcsolatok, szó- és szókapcsolatok, mondatgyakorlatok

Írásmunka ellenőrzése: leütés- és hibaszámlálás, hibajelölés technikája

Teljesítményértékelés ***javaslata***: az elért leütésszámhoz viszonyítva (jeles = 0,00 – 01%; jó = 0,11– 0,2%; közepes = 0,21– 0,3%; elégséges = 0,31% – 0,4; elégtelen 0,41%-tól)

1.3.3. Az írástechnika megerősítése 60 óra

A betűk helyes fogás- és leütéstechnikájának megerősítése különböző gyakorlatokban:

- ujjtechnikai gyakorlatok
- gyakori betűkapcsolatok
- gyakori szavak, nyelvi elemek (toldalékok, névutók, igekötők stb.)
- betűkettőzések,
- idegen szavak,
- váltógyakorlatok
- figyelemösszpontosító gyakorlatok

Helyesírási gyakorlatok

Íráskorrekció (javítóbillentyű használata)

Íráshibák keresése, önellenőrzés, egyéni munkák javítása

Szöveggyakorlatok – folyamatos másolás alapozása

Diktálás utáni írás alapozása: szakaszok, diktátum

1.3.4. Sebességfokozás 77 óra

A nyelvi elemek gyakorisági mutatóihoz kapcsolódó gyakorlatok írása

Nehéz fogások; külső-belső fogásgyakorlatok, nagy ugrások

Koncentrálást erősítő gyakorlatok

Rövid és hosszú szavak, szókapcsolatok gyakorlatai

Írástechnikai nehézséget jelentő szavak, mondatok gyakorlatai

Állóképesség növelését szolgáló gyakorlatok

Idegen nyelvű szavak, mondatok írása

Az időtényező szerepe a gépírásban

Írás időre: az időtartam fokozatos emelésével

Írás folyamatos diktálás után

Típushibák jellemzői; hibajavító gyakorlatok

Helyesírás és nyelvhelyesség ellenőrzése

1.3.5. Szövegfeldolgozások, szöveggyakorlatok 25 óra

A szövegbevitel technikájának, a folyamatos írás (másolás) készségének fejlesztő gyakorlatai szövegfeldolgozásokon keresztül:

- Különböző nehézségű szövegek
- Különböző tartalmú – ismeretbővítést szolgáló - szövegek
- Időre írás tartamának növelése: állóképesség fejlesztése (10-20 perc)
- Írásbiztonság erősítése
- Mozdulat- és szógyakorlatok

Szöveghosszúság növelése

Diktálás utáni írás: folyamatos szövegdiktátumok

Enter nélküli – folyamatos írás; automatikus elválasztás alkalmazása

1.3.6. Irodai gépírás gyakorlata 20 óra

Különböző tartalmú szövegek feldolgozása – tartalmi tagolással, lényegkiemeléssel, címadással, kulcsszavak keresésével, szövegrészek kiegészítésével, helyesírás ellenőrzésével, központozással stb.

Szövegértő, memóriafejlesztő gyakorlatok

Szókincsfejlesztés, szóalkotás, szópár, ellentétpár keresése stb.

Időre írás tartamának növelése: állóképesség fejlesztése (20-30 perc)

Diktálás utáni írás: „kéz alá diktálás” gyakorlása

Kézírásos, javított, felülírt, módosított szöveg írása

Korrektúrázás gyakorlata

Szövegmásolás szerkesztési műveletekkel

Idegen nyelvű szövegek írása; szerkesztése

1.3.7. Levelezési alapismeretek a titkári munkában 20 óra

Az írásbeli kapcsolattartás funkciója, változása

Iratok, levelek tartalmi, nyelvi, formai követelményei; tárgyi feltételei

Az iratkészítés technikája számítógépen (szövegszerkesztő program alkalmazásával)

A hivatali stílus alkalmazása

Az iratok helyesírási, nyelvhelyességi, nyelvhasználati szempontjai

Iratok, hivatali, üzleti levelek stilisztikai elemzése

A levelezés hagyományos és elektronikus jellemzői, udvariassági szabályai

Egyes iratok (pl. megrendelés, szerződések, határozat, fellebbezés stb.) tartalmának jogszabályi követelményei

1.3.8. Levelezési alapgyakorlatok a titkári munkában 45 óra

Nyomtatott dokumentumok (papírfajták, boríték, postai utasítások)

Postai nyomtatványok kitöltése (tértivevény, feladóvevény, meghatalmazás stb.)

A mindennapi élet egyszerű iratai, pl. nyugta, elismervény, igazolás, nyilatkozat, kötelezvény, meghatalmazás nyelvi, tartalmi és formai jellemzői

A nyugta és számla jellemzői, különbségei a jogszabályok értelmében

Azonosító adatok helyesírása (személyi adatok, azonosító számok, címek, elérhetőségek stb. írásmódja)

Hírközlő iratok, pl. hirdetés, tájékoztatás, értesítés, felszólítás, felhívás, meghívó nyelvi, tartalmi és formai jellemzői

Belső, szervezeti iratok, pl. emlékeztető, feljegyzés, jelentés, beszámoló, körlevél stb. nyelvi, tartalmi és formai jellemzői

Iratok készítésének gyakorlatai

Gyakori iratok nyomtatványainak kitöltése kézzel, számítógéppel; sablonok

1.3.9. Levelezés a hivatali és üzleti életben 65 óra

A hivatalos szervekkel való kapcsolattartás jellemzői

Beadványok, pl. panasz, javaslat, bejelentés, bevallás, feljelentés, kérvény, kérelem

Iratok a hatáskör és illetékesség területéről: idézés, értesítés, igazolási kérelem

Határozat, végzés, fellebbezés iratai a hatósági eljárásban

Iratok a munkaügy köréből, pl. álláspályázat, motivációs levél, referencialevél, szakmai önéletrajz; munkaszerződés; egyéb, a munkaviszony tartalmához (munkavégzés, munkáltatói kötelezettség, munkabér, munkahely, juttatások, pihenőidő stb.) kapcsolódó iratok tartalmi, nyelvi és formai jellemzői

A gazdasági, kereskedelmi, üzleti tevékenységgel összefüggő levelek, pl. hírlevél, tájékoztatás, ajánlatkérés, ajánlat, megrendelés, megrendelés visszaigazolása, szerződések (adásvételi, szállítási), a teljesítés iratai nyelvi, tartalmi és formai jellemzői

Az üzleti levelek ajánlott sémája, formai, szerkesztési szabályai

Nyomtatványok a közigazgatás, a munkaügy és az üzleti élet levelezésének köréből

1.3.10. Komplex levélgyakorlatok 45 óra

Komplex iratok, levelek készítése az elsajátított témakörökben: egyszerű, hírközlő és belső, szervezeti iratok; levelek a hatósági, munkaügyi és üzleti élet köréből – alkalmazva a szövegszerkesztés adta lehetőségeket és kiegészítve a táblázatkezelés, adatbázis-kezelés dokumentumainak felhasználásával.

A levélfeladatok készülhetnek:

- minta után,
- tömbszövegből,
- adat és iratszöveg elkülönített megadásával,
- diktálás után,
- megadott adatokból és tartalmi szempontok szerint önálló fogalmazással,
- feladatutasítások alapján,
- más fájlformátumban mentett dokumentumok készítésével és egyes elemeinek felhasználásával (l. táblázat, diagram, adatbázis).

Iratsablon készítése

Nyomtatványok, űrlapok kitöltése, készítése

Körlevélkészítés

1.4. A képzés javasolt helyszíne (ajánlás)

számítógépterem

1.5. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák (ajánlás)

1.5.1. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek (ajánlás)

Sorszám		A tanulói tevékenység szervezeti kerete	Alkalmazandó eszközök és felszerelések

	Alkalmazott oktatási módszer neve	**egyéni**	**csoport**	**osztály**	
1.	magyarázat		x		
2.	szemléltetés		x		fali billentyűzettáblázat (séma), iratformák (pl. egyszerű irat, levélforma, jegyzőkönyvi forma stb.)
3.	tanári irányítás		x		
4.	közös hangos betűzés		x		
5.	írás diktálás után	x	x		
6.	feladattal irányított önálló tanuló munka	x			
7.	házi feladat	x			elektronikus kapcsolat (email)
8.	információkeresés önállóan (pl. jogszabályban, interneten)	x			internetes elérhetőség

1.5.2. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák (ajánlás)

Sorszám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)	Alkalmazandó eszközök és felszerelések

		egyéni	csoport-bontás	osztály-keret	
1.	Információ feldolgozó tevékenységek				
1.1.	Olvasott szöveg önálló feldolgozása	x			
1.2.	Olvasott szöveg feladattal vezetett feldolgozása		x		
1.3.	Információk önálló rendszerezése	x			
1.4.	Információk feladattal vezetett rendszerezése	x	x		
2.	Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok				
2.1.	Leírás készítése	x			
2.2.	Válaszolás írásban mondatszintű kérdésekre	x			
2.3.	Tesztfeladat megoldása	x			
2.4.	Tapasztalatok utólagos ismertetése szóban		x		
3.	Komplex információk körében				
3.1.	Esetleírás készítése	x	x		
3.2.	Elemzés készítése tapasztalatokról	x	x		
3.3.	Jegyzetkészítés eseményről kérdéssor alapján	x	x		
3.4.	Esemény helyszíni értékelése szóban felkészülés után	x	x		

3.5.	Utólagos szóbeli beszámoló		x		
4.	Csoportos munkaformák körében				
4.1.	Kiscsoportos szakmai munkavégzés irányítással		x		
4.2.	Csoportos helyzetgyakorlat		x		
4.3.	Csoportos versenyjáték		x		
5.	Gyakorlati munkavégzés körében				
5.1.	Műveletek gyakorlása	x	x		
5.2.	Munkamegfigyelés adott szempontok alapján	x	x		
6.	Szolgáltatási tevékenységek körében				
6.1.	Részvétel az ügyfélfogadáson, esetmegfigyelés	x			
6.2.	Szolgáltatási napló vezetése	x			
6.3.	Önálló szakmai munkavégzés felügyelet mellett	x	x		
6.4.	Önálló szakmai munkavégzés közvetlen irányítással	x	x		

1.6. A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény. 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel.

2. Irodai alkalmazások gyakorlata tantárgy 390 óra

2.1. A tantárgy tanításának célja

Az **Irodai alkalmazások gyakorlata** megnevezésű tantárgy tanításának célja, hogy a tanulók felkészüljenek a tanult irodai alkalmazások önálló használatára, az irodai,

titkári, ügyviteli munka támogatására. Cél, hogy a tanulók készségszinten – önállóan és kreatívan – tudják alkalmazni a tanult szövegszerkesztő, prezentációkészítő, táblázatkezelő és adatbázis-kezelő program által nyújtott lehetőségeket újszerű körülmények között is. A tanulókat fel kell készíteni a szoftverhasználattal együtt járó dokumentumkezelési, tárolási teendőkre és veszélyeire is.

2.2. Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

Informatika

2.3. Témakörök

2.3.1. A dokumentumszerkesztés alapgyakorlatai 45 óra

A dokumentumok tárolására szolgáló mappaszerkezet kialakítása a titkári munkatevékenység feladatainak megfelelően

Mappák létrehozása, elnevezése – a titkári munka jellegének megfelelően –, megnyitása, bezárása, áthelyezése, másolása stb.

Fájlkezelési feladatok: fájlok létrehozása, elnevezése – a titkári munka jellegének megfelelően –, megnyitása, mentése, mentése másként, másolása, áthelyezése, átnevezése, törlése, nyomtatása (különböző beállításokkal) stb.

A biztonságos és hatékony internethasználat szabályai a titkári munkafeladatokhoz kapcsolódóan

Információ keresése az interneten, feldolgozása, tárolása, továbbítása (elektronikusan) a titkári munkafeladatokhoz kapcsolódóan

Az irodai, titkári munka tartalmához kapcsolódóan a szövegszerkesztő program alapfunkcióinak alkalmazása:

- oldalbeállítás, elrendezés, papírméret, tájolás,
- töréspontok (oldaltörés, szakasztörés, hasábtörés) elhelyezése,
- karakterek formázása,
- bekezdések alkotása, formázása,
- szegély, oldalszegély, mintázat (kitöltés) elhelyezése,
- felsorolás, többszintű felsorolás létrehozása,
- tabulátorpozíciók elhelyezése, különböző típusú tabulátor használata,

- szöveg beillesztése,
- táblázat, diagram, kép, alakzat, oldalszám, dátum és idő, szövegdoboz, WordArt, iniciálé, szimbólum, vízjel, lábjegyzet, képaláírás, megjegyzés beszúrása,
- irányított beillesztés,
- más irodai programmal előállított objektum beillesztése,
- a beszúrt/beillesztett objektum formázása,
- címsor létrehozása stílusok használatával, szövegrészek formázása stílus alkalmazásával,
- szövegrész, szöveg keresése, cseréje,
- élőfej, élőláb létrehozása, szerkesztése,
- nyelvi eszközök használata: helyesírás-ellenőrzés, automatikus elválasztás stb.

2.3.2. Dokumentumszerkesztés a titkári munkában 85 óra

A dokumentumszerkesztés alapjainak alkalmazása a titkári munkakörben előforduló dokumentumok készítésére, pl. tájékoztatók, bemutatkozások, leírások, termékjellemzők, szolgáltatások, szerződések, szabályzatok, programleírások stb.

A dokumentumok készülhetnek:

- minta után,
- részletes feladattal irányított utasítások szerint,
- megadott tartalmi szempontok szerint,
- keresett információval történő kiegészítéssel stb.

2.3.3. Táblázatok készítése a titkári munkában 85 óra

Az irodai, titkári munka tartalmához kapcsolódóan egy táblázatkezelő program alapfunkcióinak alkalmazása:

- munkalapok azonosítása, beszúrása, törlése,
- oldalbeállítás funkciói,
- adatbevitel, másolás, beillesztés,
- egyszerű táblázatok létrehozása,
- forrásfájlban kapott táblázat bővítése,
- táblázat esztétikus formázása,

- élőfej, élőláb tartalmának beszúrása, formázása,
- karakterek formázása,
- cellaműveletek: adatok igazítása, cellák egyesítése, felosztása,
- különböző számformátumok alkalmazása,
- sor, oszlop beszúrása, törlése, elrejtése, felfedése,
- egyszerű számolási műveletek egyéni képlettel vagy függvények alkalmazásával (SZUM, ÁTLAG, MAXIMUM, MINIMUM, DARAB, DARAB2, DARABTELI, DARABÜRES, HA, KEREKÍTÉS),
- egyszerű rendezés, szűrés,
- a táblázat megadott adataiból diagramok létrehozása, formázása, elhelyezése,
- kép, alakzat, szövegdoboz, WordArt, szimbólum beszúrása, szerkesztése.

A titkári munkában jellemző dokumentumok (táblázatok, diagramok): listák, nyilvántartások, jelenléti ívek, eredmény-kimutatás stb. készítése.

A dokumentumok készülhetnek:

- minta után,
- részletes feladattal irányított utasítások szerint,
- megadott tartalmi szempontok, adatok szerint,
- információval történő kiegészítéssel stb.

2.3.4. Adatbázisok készítése a titkári munkában 85 óra

Az irodai, titkári munka tartalmához kapcsolódóan egy adatbázis-kezelő program alapfunkcióinak alkalmazása:

- adatbázisba adatok feltöltése (forrásfájlban kapott adatok bővítése, módosítása, egyéni adatbevitel),
- adattáblából adatok kikeresése (szűrés),
- rekordok módosítása, beszúrása, törlése,
- adatok rendezése a táblákban,
- lekérdezés létrehozása, mentése, szerkesztése,
- jelentés készítése, módosítása, nyomtatása.

2.3.5. A prezentáció mint kommunikációs technika 45 óra

A prezentációkészítés jelentősége a titkári munkában

A prezentációkészítés lépései (felkészülés, tervezés, megvalósítás)

Tipográfiai alapismeretek (betűk, szöveg, színek stb.)

Szervezetek, termékek, szolgáltatások prezentációjának előírásai

Prezentációk készítése egy konkrét bemutató készítő programban

2.3.6. A weblapkészítés alapjai **45 óra**

Honlap-készítési alapfogalmak

A weblapok funkciója, szerkezeti felépítése, HTML kódok

Bekezdések, felsorolások

Táblázatok

Képek használata

Hivatkozások

Weblapkészítés gyakorlata

2.4. A képzés javasolt helyszíne (ajánlás)

számítógépterem

2.5. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák (ajánlás)

2.5.1. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek (ajánlás)

Sorszám		**A tanulói tevékenység szervezeti kerete**	

	Alkalmazott oktatási módszer neve	**egyéni**	**csoport**	**osztály**	**Alkalmazandó eszközök és felszerelések**
1.	magyarázat		x		
2.	szemléltetés		x		
3.	bemutatás		x		
4.	tanár által irányított közös feladatmegoldás		x		
5.	utasítással irányított feladatmegoldás	x			
6.	önálló munka	x			
7.	házi feladat	x			elektronikus kapcsolat (email)

– **2.5.2. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák (ajánlás)**

Sorszám	**Tanulói tevékenységforma**	**Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)**			**Alkalmazandó eszközök és felszerelések**
		egyéni	**csoport-bontás**	**osztály-keret**	
1.	Információ feldolgozó tevékenységek				
1.1.	Olvasott szöveg önálló feldolgozása	x			

1.2.	Olvasott szöveg feladattal vezetett feldolgozása	x	x		
1.3.	Olvasott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel	x			
1.4.	Hallott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel	x			
1.5.	Hallott szöveg feladattal vezetett feldolgozása		x		
1.6.	Információk önálló rendszerezése	x			
1.7.	Információk feladattal vezetett rendszerezése	x	x		
2.	Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok				
2.1.	Válaszolás írásban mondatszintű kérdésekre	x			
2.2.	Tesztfeladat megoldása	x			
2.3.	Szöveges előadás egyéni felkészüléssel		x		
2.4.	Tapasztalatok utólagos ismertetése szóban	x			
2.5.	Tapasztalatok helyszíni ismertetése szóban		x		
3.	Csoportos munkaformák körében				

3.1.	Információk rendszerezése mozaikfeladattal		x		
3.2.	Kiscsoportos szakmai munkavégzés irányítással		x		
3.3.	Csoportos versenyjáték		x		
4.	Szolgáltatási tevékenységek körében				
4.1.	Részvétel az ügyfélfogadáson, esetmegfigyelés	x			
4.2.	Önálló szakmai munkavégzés felügyelet mellett		x		
4.3.	Önálló szakmai munkavégzés közvetlen irányítással	x			

2.6. A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény. 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel.

A 12084-16 azonosító számú Üzleti kommunikáció és protokoll megnevezésű szakmai követelménymodulhoz tartozó tantárgyak és témakörök oktatása során fejlesztendő kompetenciák

12084-16 Üzleti kommunikáció és protokoll	Kommunikáció a titkári munkában
FELADATOK	
Írásbeli és szóbeli kommunikációjában fokozottan ügyel a nyelvhelyességi és nyelvhasználati szabályok betartására.	x
Alkalmazza az üzleti nyelvi kultúra szabályait.	x
Tisztában van a beszédet kísérő közlésformák jelentőségével.	x
Ismeri a testbeszéd különböző szituációkban betöltött szerepét.	x
Kezelni tudja az interkulturális kommunikációból adódó különbségeket.	x
Ismeri az internetes kultúra és kommunikáció lényegét, jelentőségét.	x
Megismeri az ügyfél-elégedettségi mérési technikákat.	x
Ismeri a hivatali, üzleti protokoll alapvető előírásait, a hétköznapi viselkedéstől eltérő követelményeit.	x
Alkalmazza a társas érintkezés szabályait, az állami és a nemzetközi protokoll előírásait.	x
Alkalmazza az etikett és protokoll szabályait a hivatali, üzleti életben.	x
Ismeri a munkahelyi légkört meghatározó viselkedési szabályokat, a vezető és beosztott közötti	x

munkamegosztásból eredő alá-fölérendeltségi viszonyokat és a kapcsolatukat meghatározó magatartási szabályokat.	
Közreműködik a szervezet piackutatási és marketingtevékenységében.	x
Részt vesz a szervezet tárgyalási rendezvényein.	x
Felhasználói szinten használja az internetes keresőprogramokat, navigációs programokat.	x
Számítógépes munkakörnyezetben végzett tevékenysége során betartja a munka-, baleset- és egészségvédelmi szabályokat.	x

SZAKMAI ISMERETEK	
Az üzleti kommunikáció fogalma, fajtái, célja	x
A kapcsolattartás formái (közvetlen, közvetett, online)	x
Kommunikációs különbségek típusai, jellegzetességei	x
Kommunikációs szűrők és működésük	x
Marketingkommunikáció	x
Az üzleti tárgyalás alapszabályai	x
Tárgyalási technikák	x
Közéleti megnyilvánulási formák	x
Társalgási stílus	x
Kérdezés- és érvelési technikák a hivatali, üzleti életben	x
Interkulturális kommunikáció; eltérő kultúrákból adódó különbségek	x

Üzleti nyelvi kultúra	x
Digitális kultúra elemeinek használata, netes navigáció használata, információs szupersztráda	x
A hivatali, üzleti protokoll alapfogalmai, alkalmazásának területei	x
Hivatali, üzleti találkozók protokollja	x
A munkahelyi viselkedés alapelemei (szerep, szerepelvárások, szerepfelfogás, megfelelés, társas befolyásolás, azonosulás)	x
A titkári munkakör etikai szabályai (etikai kódex)	x
A hivatali, üzleti magatartás és protokoll előírásai	x
A munkahelyi kapcsolattartás szabályai (vezető, munkatársak, ügyfelek, vendégek stb.)	x
Munkahelyi csoportok és jellemzőik; csoportkommunikáció	x
Stressz- és konfliktuskezelés az irodában	x
A nemzetközi protokoll sajátosságai	x
Rangsorolás, ültetési szabályok	x
Az öltözködés és megjelenés illemszabályai az üzleti, hivatali életben	x
A vendéglátás protokollszabályai	x
A hivatali, üzleti ajándékozás alkalmai, illemszabályai	x
Ügyfél-elégedettségi mérés technikái	x
A biztonságos és hatékony internethasználat szabályai	x
A képernyős munkahelyek egészségügyi kockázata	x

SZAKMAI KÉSZSÉGEK	
Olvasott és hallott köznyelvi és szakmai szöveg megértése	x
Köznyelvi és szakmai verbalitás	x
Elvárásoknak való megfelelés	x
SZEMÉLYES KOMPETENCIÁK	
Fejlődőképesség, önfejlesztés	x
Önállóság	x
Döntésképesség	x
TÁRSAS KOMPETENCIÁK	
Kommunikációs rugalmasság	x
Nyelvhelyesség	x
Adekvát metakommunikációs készség	x
MÓDSZERKOMPETENCIÁK	
Nyitott hozzáállás	x
Lényegfelismerés (lényeglátás	x
Áttekintő képesség	x

1. Kommunikáció a titkári munkában tantárgy 568 óra

1.1. A tantárgy tanításának célja

A **Kommunikáció a titkári munkában** tantárgy oktatásának célja, hogy a tanuló elsajátítsa és az irodai, titkári munkatevékenységében alkalmazni tudja a kapcsolattartás különböző technikáit, felismerve a kapcsolat jellegét, tartalmát. Kapcsolataiban a tudatosság vezérelje, képes legyen irányítani a kommunikációs folyamatot, legyen igényes az üzleti kultúra nyelvi elemeinek használatában; a szituációnak megfelelően legyen képes alkalmazkodni a hivatali és üzleti élet elvárásaihoz, protokoll- és egyéb

viselkedési szabályokhoz. Cél továbbá, hogy alkalmazkodjon a munkahelyi környezethez, aktívan vegyen részt a csoportmunkában, megfelelően kezelje a környezetében kialakuló konfliktusokat, munkahelyi stresszt.

1.2. Kapcsolódó közismereti, szakmai tartalmak

Magyar nyelvtan, Informatika

1.3. Témakörök

1.3.1. Üzleti nyelvi kultúra 80 óra

A kultúra fogalma, tartalmi elemei, változékonysága

A kultúra és a nyelv összefüggései

Nyelvi norma, nyelvszokás, a társadalmi érintkezés nyelvhasználata

Nyelvhelyesség, nyelvi változások, nyelvfejlődés, nyelvromlás

Nyelvi kultúra fogalma és elemei – különös tekintettel az üzleti élet írásbeli nyelvhasználatára

- Helytelen szóhasználat: képzavar, terjeszkedő kifejezések; hasonló hangzású szavak tévesztése, felesleges töltelékszavak, jelzők használata, helytelen visszautalás, elcsépelt szavak, névelő használata stb.; szóhasználati vétségek (sorszám-tőszám, igekötők, idegen szavak, divatszavak)
- Toldalékhasználat (ikes igék, -nál, -nél, -suk, -sük, -zik, -lik stb.); túlzott fokozás, toldalék és/vagy névutóhasználat
- Egyeztetési hibák; mondatszerkesztési hibák
- Szókapcsolatok, kifejezések; szólások, közmondások használata
- Helyes beszéd technikája, beszédkultúra; beszédhibák (hangképzés, kiejtés, hadarás, dadogás, afázia stb.); kulturálatlan beszéd: trágárság, beszéd evés közben, rágózás beszéd közben; lámpaláz leküzdése
- Helyesírás: rövid-hosszú magán- és mássalhangzók írása - különírás, egybeírás - kis- és nagybetűk írásszabálya - tulajdonnevek írásmódja - elválasztás szabályai - írásjelhasználat - rövidítések, mozaikszók írásszabályai - számok, keltezés, címzés

- Az e-helyesírás; digitális nyelvhelyesség- és helyesírás-javítási módszerek; szótárak, helyesírás-ellenőrző használata

Az üzleti, hivatali élet közlésformái

Nonverbális üzenetek hatása az üzleti életben: státusz, dominancia, tárgyilagosság, figyelemfelhívás, befolyásolás, megtévesztés, bizalmasság, bizalom, tisztelet, magabiztosság-bizonytalanság, távolságtartás kifejezése stb.

Az üzleti élet szóbeli közlésformái: társalgás, előadás, beszámoló, hozzászólás, felszólalás, vita, tárgyalás, alkalmi beszéd

A társalgási és a hivatalos stílus

Kommunikációs taktikák a nyelvhasználatban: hozzáértés látszata, mellébeszélés, félreérthető közlemények, áthárítás stb.

Nyelvhasználati hibák a kommunikációban: szakzsargon, idegen szavak, mesterkélt kifejezések, nyelvi szleng, körmondatok alkalmazása, hibás kérdésfelvetés, beszédképzés, előadás-technika, hangnem, stílus, nyelvi igénytelenség stb.

E-kommunikációs üzleti nyelvhasználat: közösségi portálok, blogok, fórumok, internet, e-mail, webes megjelenés, sms-mms alkalmazása

A hivatali, üzleti élet nyelvi szövegeinek elemzése, értelmezése

1.3.2. Üzleti kommunikáció 85 óra

Az üzleti kommunikáció fogalma, formái

- tömegkommunikáció (pl. reklám)
- csoportkommunikáció (pl. kiállítás, vevőtalálkozó, termékbemutató)
- személyes kommunikáció (pl. tárgyalás, egyeztetés, vevőtájékoztatás)

A kommunikáció elemei és folyamata az üzleti környezetben

Az üzleti kommunikáció mikrotényezői: munkavállalók, szállítók, közvetítők, vevők, versenytársak, hatóságok, egyéb szervezetek stb. – és hatásuk a kommunikációra

Az üzleti kommunikáció makrotényezői: demográfiai, gazdasági, pénzügyi, jogi, politikai, természeti, technikai-technológiai, társadalmi-kulturális – és hatásuk a kommunikációra

A sikeres üzleti kommunikáció alaptényező

Az üzleti kommunikáció csatornái

A tudatos és hatékony kommunikáció feltételei

A kommunikációs szűrők működése, befolyásolása

Információ az üzleti életben; az információ fogalma, jellemzői

Az információszerzés, -feldolgozás, -továbbítás (küldés) folyamata

Kommunikációs különbségek típusai, jellegzetességei

Szervezetek közötti kommunikáció

Kapcsolatfelvétel módjai; a kapcsolat kezelése az üzleti életben

Etikai kódex fogalma, tartalmi elemei az üzleti életben

1.3.3. Protokoll az irodában 75 óra

A viselkedéskultúra alapfogalmai: illem, etikett, protokoll

A hivatali, üzleti protokoll alapfogalmai, alkalmazásának területei

Az üzleti élet viselkedéskultúrájának alapjai: köszönés, bemutatkozás, bemutatás, megszólítás, társalgás

Névjegykártya szerepe a kapcsolattartásban, formái, használatának módja

Öltözködés, megjelenés a titkári munkakörben

Hivatali, üzleti találkozók protokollja: meghívás, vendégfogadás, vendéglátás, rangsorolás, ültetési szabályok, ajándékozás, reprezentáció

Titkári kapcsolatok protokollja

1.3.4. Digitális kommunikáció az irodában 60 óra

A digitális kommunikáció fogalma, feltételei

Az internet; netes fogalmak és kifejezések

Az internethasználat biztonsági elemei

Az internet veszélyei; biztonsági elemei; a biztonságos és hatékony internethasználat szabályai

Nyelvi változások a digitális kommunikációban – és kezelésük

Netes navigáció használata; információs szupersztráda

A digitális kommunikáció eszközei az információtartalom formája szerint: szöveges, képi, hangalapú

A kommunikáció és az információszerzés okostelefonok alkalmazásával

A webkeresők használata

Webes tartalom mentése, nyomtatása, felhasználása

Webes megjelenés; webszövegek elemzése, írása

Social web (közösségi oldalak) szerepe a cégmegjelenésben, céges kapcsolatokban

E-ügyintézés fogalma, feltételei

E-közigazgatás szintjei:

- információközlés (pl. online információközlés)
- egyirányú kommunikáció (pl. űrlap elektronikus úton való elküldése)
- kétirányú interaktivitás (pl. ügyfélkapu)
- interakció (pl. elektronikus számlázás)

Online reklámok: banner (reklámcsík, szalaghirdetés), szöveges linkek, beférkőző reklámok; egyéb online reklámfajták

1.3.5. Nemzetközi protokoll 45 óra

Nemzetközi üzleti színterek, események

Nemzetközi kulturális különbségek

Kulturális szokások

Interkulturális érzékenység

Nyelvi különbségek; ezek áthidalása

Nemzetközi delegáció fogadása

Látogatás, tárgyalás külföldi partnereknél

Üzleti protokoll nemzetközi eseményeken

Protokoll a diplomáciában

Nemzetközi üzleti etika

Etikett és protokoll sajátosságai az egyes kultúrákban

1.3.6. Munkahelyi, irodai kapcsolatok 64 óra

A munkahelyi szervezet fogalma, jellemzői

Szervezeti formák

Munkahelyi elvárások: vezetés, beosztottak részéről

Munkahelyi kommunikáció csatornái, eszközei

A munkahelyi kommunikáció síkjai

Viselkedés munkahelyi környezetben: társas befolyásolás, azonosulás, behódolás, internalizáció, munkahelyi szerepek (szerepelvárás, szerepfelfogás, szerepmegfelelés)

Munkahelyi kapcsolatok: vezető(k)-titkár, munkatársak, beosztottak ügyfelek, partnerek, hatóság stb.

Kapcsolattartási szabályok, előírások; értelmezésük, betartásuk, be nem tartásuk következményei

Munkahelyi csoportok; csoportjellemzők; csoportalkotási szabályok

Beilleszkedés, befogadás a munkahelyi csoportba

A csapatmunka, team-munka fogalma, jellemzői, előnyei-hátrányai; elvárások, megfelelések, tudásmegosztás, felelősség stb. a team-munka során

1.3.7. Munkahelyi konfliktuskezelés 64 óra

A konfliktus fogalma, tartalma (pénz, anyagiak megszerzése, hatalom, befolyás, tulajdon, birtoklás, presztízs, érvényesülés, büszkeség stb.)

A konfliktusok szintjei (belső, személyes; személyközi; csoportok, szervezetek közötti)

A konfliktusszintek jellemzői

Konfliktustípusok (valódi, ál, áttételes, téves, hamis, lappangó)

A konfliktusok kialakulásához vezető okok (tárgyi-környezeti okok, személyi okok, viszonykonfliktusok)

A jó és rossz konfliktus jellemzői; funkciójuk

A vita jellemzői, fajtái, szakaszai

Munkahelyi konfliktus kezelése:

- konfliktus kerülése, érzékelése, figyelmen kívül hagyása
- konfliktus feloldásának módjai: kompromisszum, konszenzus

A mediátor szerepe a konfliktus kezelésében

Munkahelyi stressz fogalma, kialakulásának okai, szintjei, következményei

A munkahelyi stressz feloldásának egyéni és szervezeti szintű lehetőségei

1.3.8. Tárgyalástechnika 45 óra

A tárgyalás fogalma; a tárgyalások hibái

A tárgyalások típusai

A tárgyalás előfeltételei

A tárgyalás személyi feltételei

A csoportos (delegációs) tárgyalás jellemzői

A tárgyalás folyamata; előkészületei

A tárgyalás interaktív szakasza; a tárgyalási stílus

A tárgyalást segítő kérdezéstechnika

A kommunikáció hatékonyságának feltételei a tárgyalás folyamán

A kommunikációt zavaró egyéb tényezők a tárgyalás folyamán

Tárgyalási eszközök és technikák: az alku és a kockázatvállalás, az őszinteség (leleplezés) és megtévesztés, hazugság, jóhiszeműség és bizalom, a fenyegetés, ígéret

A meggyőzés folyamata és eszközei; érvek

A tárgyalás lezárása, utógondozása

Tárgyalások kulturális (nemzetközi) jellemzői

Tárgyalási protokoll

1.3.9. Marketingkommunikáció 50 óra

A marketingkommunikáció fogalma, területei

A marketingkommunikáció hatékony eszközei (ATL-, BTL-eszközök)

A promóció fogalma, céljai, eszközei

Direkt marketing fogalma, jellemzői, alkalmazási területei

Vásárok, kiállítások, megjelenések szerepe az üzleti kommunikációban

Reklám fogalma, csoportosítása, jellemzői; alkalmazási területek

Hatásos reklámeszközök, reklámhordozók

A vásárló könyve kommunikációs hatása

PR fogalma, céljai, területei (a szervezet külső, belső PR-ja), szerepe a marketingkommunikációban

Ügyfélkapcsolat a titkári munkában; ügyfél-elégedettség mérése, funkciója, technikái

Az arculattervezés fogalma, eszközei (cégmegjelenés: személyi képviselet; tárgyi eszközök: logó, névjegykártya, levélpapír, weblap, digitális megjelenés, applikációk stb.)

A sajtó, média szerepe a marketingkommunikációban

A minőségbiztosítás, minőségirányítás elemei, hatékonyságmérés a titkári munkában

1.4. A képzés javasolt helyszíne (ajánlás)

taniroda

1.5. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek, tanulói tevékenységformák (ajánlás)

1.5.1. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek (ajánlás)

Sorszám	Alkalmazott oktatási módszer neve	A tanulói tevékenység szervezeti kerete			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		egyéni	csoport	osztály	
1.	magyarázat		x	x	
2.	megbeszélés		x	x	
3.	szemléltetés		x	x	projektor, kivetítő
4.	vita		x		
5.	kiselőadás		x		
6.	helyzetgyakorlat		x		
7.	szerepjáték		x		
8.	prezentáció	x	x		számítógép, projektor, kivetítő
9.	beszámoló	x	x		
10.	projektmunka		x		

1.5.2. A tantárgy elsajátítása során alkalmazható tanulói tevékenységformák (ajánlás)

Sorszám	Tanulói tevékenységforma	Tanulói tevékenység szervezési kerete (differenciálási módok)			Alkalmazandó eszközök és felszerelések
		egyéni	csoport -bontás	osztály -keret	
1.	Információ feldolgozó tevékenységek				
1.1.	Olvasott szöveg önálló feldolgozása	x			
1.2.	Olvasott szöveg feladattal vezetett feldolgozása	x	x		
1.3.	Olvasott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel	x	x		
1.4.	Hallott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel	x	x		
1.5.	Hallott szöveg feladattal vezetett feldolgozása	x	x		
1.6.	Információk önálló rendszerezése	x			
1.7.	Információk feladattal vezetett rendszerezése	x		x	
2.	Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok				
2.1.	Írásos elemzések készítése	x			
2.2.	Leírás készítése	x			

2.3.	Válaszolás írásban mondatszintű kérdésekre	x			
2.4.	Tesztfeladat megoldása	x	x		
2.5.	Szöveges előadás egyéni felkészüléssel	x			
2.6.	Tapasztalatok utólagos ismertetése szóban	x	x		
2.7.	Tapasztalatok helyszíni ismertetése szóban	x	x		
3.	Komplex információk körében				
3.1.	Jegyzetkészítés eseményről kérdéssor alapján	x			
3.2.	Esemény helyszíni értékelése szóban felkészülés után	x	x		
3.3.	Utólagos szóbeli beszámoló	x			
4.	Csoportos munkaformák körében				
4.1.	Feladattal vezetett kiscsoportos szövegfeldolgozás		x		
4.2.	Információk rendszerezése mozaikfeladattal		x		
4.3.	Kiscsoportos szakmai munkavégzés irányítással		x		
4..4.	Csoportos helyzetgyakorlat		x		
4.5.	Csoportos versenyjáték		x		

5.	Szolgáltatási tevékenységek körében				
5.1.	Részvétel az ügyfélfogadáson, esetmegfigyelés	x			
5.2.	Szolgáltatási napló vezetése	x			
5.3.	Önálló szakmai munkavégzés felügyelet mellett	x	x		
5.4.	Önálló szakmai munkavégzés közvetlen irányítással	x	x		

1.6. A tantárgy értékelésének módja

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény. 54. § (2) a) pontja szerinti értékeléssel.

ÖSSZEFÜGGŐ SZAKMAI GYAKORLAT

SNI/9. évfolyamot követően 70 óra

Az összefüggő nyári gyakorlat egészére vonatkozik a meghatározott óraszám, amelynek keretében az összes felsorolt elemet kötelezően oktatni kell az óraszámok részletezése nélkül, a tanulók egyéni kompetenciafejlesztése érdekében.

A SNI/9. évfolyamot követő szakmai gyakorlat szakmai tartalma:

Szakmai követelménymodulok	**Tantárgyak**/Témakörök
12082-16 **Gépírás és irodai alkalmazások**	**Gépírás és levelezési gyakorlat**
	A tízujjas vakírás alapgyakorlatai
	Billentyűkezelés
	Az írástechnika megerősítése
	Sebességfokozás
	Irodai alkalmazások gyakorlata
	A dokumentumszerkesztés alapgyakorlatai
	Dokumentumszerkesztés a titkári munkában
	Táblázatok készítése a titkári munkában
	Adatbázisok készítése a titkári munkában
12084-16 **Üzleti kommunikáció és protokoll**	**Kommunikáció a titkári munkában**
	Üzleti nyelvi kultúra
	Üzleti kommunikáció

	Protokoll az irodában
	Digitális kommunikáció a titkári munkában
	Munkahelyi, irodai kapcsolatok
	Munkahelyi konfliktuskezelés

A szakmai tartalom részletes kifejtése

12082-16 Gépírás és irodai alkalmazások modul

Gépírás és levelezés gyakorlata tantárgy keretében

A tanulók – adatbeviteli tevékenység végzésekor – hatékonyan alkalmazzák a tízujjas vakírás technikáját.

Gépírási tevékenységükhöz önállóan készítsék elő a szükséges tárgyi eszközöket, a szakmai vezető jóváhagyásával alakítsák ki a képernyős munkavégzéshez szükséges optimális körülményeket.

Szorosan kapcsolódva az informatikai ismeretekhez, alkalmazzák gépírástudásukat a titkári munkatevékenységhez kapcsolódó dokumentumok készítésekor.

Végezzenek adatbeviteli és szövegszerkesztési feladatokat, ügyeljenek a hibátlan, esztétikus munkavégzésre.

Irodai alkalmazások gyakorlata tantárgy keretében

Kezeljék biztosan az irodatechnikai, információs és kommunikációs eszközöket, tartsák be a biztonsági előírásokat.

Törekedjenek arra, hogy a szakmai vezető által delegált szövegszerkesztési feladatokat hibátlanul, esztétikusan, a vezető utasításainak és a munkahelyi elvárások szerint készítsék el.

Közreműködésükkel segítsék elő a munkahelyen adódó írásbeli feladatok végzését, egyszerűbb nyomtatványok kitöltését.

A tanulók a számítógépes adatbeviteli munkatevékenységek között önállóan és kreatívan tudják alkalmazni a tanult szövegszerkesztő, táblázat- és adatbázis-kezelő program által nyújtott lehetőségeket.

Legyenek figyelemmel a szoftverhasználattal együtt járó dokumentumkezelési, tárolási teendőkre és biztonsági elemeire is.

Fejlesztendő készségek

A tízujjas vakírás (130 leütés/perc) – *a 9. évfolyam végén.*

Számítógépes irodai programok alkalmazása.

Olvasott és hallott szakmai szöveg megértése.

Írásbeli dokumentumok készítése, formázása.

Információforrások kezelése (szabályok, előírások, rendelkezések; biztonságos internethasználat).

12084-16 Üzleti kommunikáció és protokoll

Kommunikáció a titkári munkában tantárgy keretében

Munkahelyi kapcsolataikban, telefonos kommunikációjukban kamatoztassák a verbális kommunikáció nyelvi, nyelvhelyességi ismereteit.

Írásbeli és szóbeli kommunikációjuk során fokozottan ügyeljenek a nyelvhelyességi és nyelvhasználati szabályok betartására.

Elemezzék és értelmezzék helyesen, a szakmai szövegkörnyezet figyelembe vételével a hivatali, üzleti élet nyelvi szövegeit.

Munkájuk során alkalmazkodjanak a kialakult munkahelyi szokásokhoz és tartsák be az előírásokat a munka- és időszervezésre, a dokumentumok kezelésére, információfeldolgozásra vonatkozóan, valamint az ügyfelekkel, munkatársakkal és vezetőkkel való kapcsolattartásban.

Fejlesztendő készségek:

Olvasott és hallott köznyelvi és szakmai szöveg megértése.

Köznyelvi és szakmai verbalitás.

Elvárásoknak való megfelelés.

VI. A szakképesítés követelményeinek teljesítését mérő képesítő vizsga

1. A képesítő vizsga megszervezéséhez szükséges feltételek és a képesítő vizsga vizsgatevékenységeinek részletes leírása:
1.1 A képesítő vizsgára bocsátás feltétele: A szakképesítés megszerzésére irányuló képzés teljesítése
1.2 Írásbeli vizsga
1.2.1 A vizsgatevékenység megnevezése: Hivatalos dokumentum, üzleti levél készítése, továbbá irodatechnikai eszközök használatával megadott paraméterekkel rendelkező dokumentum előállítása

1.2.2 A vizsgatevékenység, vagy részeinek leírása:

A) vizsgarész
A vizsgázó 1000-1500 leütés terjedelemben folyamatosan írott szöveget gépel a tízujjas vakírás technikáját alkalmazva legalább 100 leütés/perc sebességgel. A gépelt szöveg, egyéb forrásdokumentumok felhasználásával hivatalos/üzleti levelet szerkeszt vagy egyéb dokumentumot állít össze megadott utasítások alapján, figyelembe véve a levél és dokumentumkészítés szabályait. A hivatalos/üzleti levél vagy egyéb dokumentum egy részét a vizsgázó önállóan fogalmazza meg. A dokumentum tartalmához kapcsolódóan táblázatot, kimutatást, grafikont (forrásfájlban előkészítve) készít utasítás alapján, melyet a készülő dokumentumban felhasznál.

B) vizsgarész
A vizsgázó irodatechnikai eszközök használatával egyoldalas, 10 oldal terjedelmű dokumentumot kétoldalas változatban másol, szkennel és kétoldalasan nyomtat, majd

irodatechnikai kellékek használatával két példányban – spirálozott módon vagy hőkötést használva – beköt.

1.2.3 A vizsgarészek végrehajtására rendelkezésre álló időtartam:

A) vizsgarész: 120 perc

B) vizsgarész: 60 perc

1.2.4 A vizsgarészek aránya a teljes képesítő vizsgán belül:

A) vizsgarész: 80%

B) vizsgarész: 20%

1.2.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

A) vizsgarész feladatai és értékelésük szempontjai:

A/1) Gépírási feladat vizsgarészen belüli aránya: **10 %**

Feladat leírása: 10 perces másolás

Értékelés: hibának számít a kihagyott szó (névelővel együtt), megváltoztatott, felesleges szó, szórendcsere, összefüggő hiba, gépelési hiba, írásjelhiba, helyesírási hiba. Egy szóban, ha több hiba is van, csak egy hibának számít.

A/2) Táblázatkezelési és grafikonkészítési feladat vizsgarészen belüli aránya: **40 %**

Feladat leírása: Cím, oszlopok, sorok elrendezése, számítás végzése a megfelelő cellába a helyes adatokkal. Adatok szűrése adott szempontok szerint. Formázás, rendezés adott szempontok szerint. Grafikon, diagram készítése szabályosan, cím, tengelyek elnevezése, megfelelő ábrázolási mód.

Értékelés: A feladatoknál meghatározott pontszám csak akkor adható meg, ha a vizsgázó a műveletsort az utasításnak megfelelően és teljes egészében elvégezte, továbbá az adatbevitellel járó művelet gépírási, helyesírási szempontból is hibátlan. Részpontszám nem adható.

A/3) Dokumentumszerkesztési feladat vizsgarészen belüli aránya: **50 %**

Feladat leírása: A másolás szövegének beillesztése a megfelelő helyre, élőfej készítése, logó, cégnév beillesztése, levél adatainak elhelyezése, lábjegyzet készítése, fogalmazás a megfelelő helyen, megadott szempontok szerint, helyes nyelvi formában és stílusban, táblázat, grafikon beillesztése.

Értékelés: A feladatoknál meghatározott pontszám csak akkor adható meg, ha a vizsgázó a műveletsort az utasításnak megfelelően és teljes egészében elvégezte, továbbá az adatbevitellel járó művelet gépírási, helyesírási szempontból is hibátlan. Részpontszám nem adható.

B) vizsgarész feladatai és értékelésük szempontjai:

Értékelési szempontok:

- a feladatra megadott időtartam betartása: **20%**
- az irodatechnikai eszközök gyakorlott és biztonságos használata: **60%**
- a létrehozott dokumentum külleme és minősége: **20%**

1.2.6 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 40 %-át elérte.

1.3 Projektfeladat: –

1.4 A vizsgatevékenységek lebonyolításához szükséges személyi feltételek:

A vizsga teljes ideje alatt – írásos felhatalmazással bíró – rendszergazda jelenléte szükséges.

1.5 A vizsgatevékenységek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

- Számítógépterem
- Számítógépasztal, görgős, háttámlás, állítható magasságú szék (vizsgázóként)
- Számítógép (vizsgázóként)
- Irodai programcsomag
- Internet-hozzáférés (számítógépenként)
- Nyomtató (minden számítógépről elérhetően)
- Szkenner
- Irodatechnikai kellékek (fedlapok, gerinc) és eszközök (hőkötő, spirálozó)

1.6 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: –

1.7 A képesítő vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok:

A vizsgán használható tárgyi- és segédeszközöket, illetve dokumentumokat a vizsgaközpont biztosítja.

1.8 A vizsgatevékenységek megszervezésére, azok vizsgaidőpontjaira, a vizsgaidőszakokra vonatkozó sajátos feltételek: –

2. A szakmai vizsga anyagát tartalmazó szakmai követelménymodulok:

Modul száma	Modul megnevezése
12082-16	Gépírás és irodai alkalmazások
12084-16	Üzleti kommunikáció és protokoll

A KOLLÉGIUM MŰKÖDÉSÉT SZABÁLYOZÓ DOKUMENTUMOK

Kollégiumi házirend

A kollégium az iskola nevelési-oktatási és szociális feladatokat ellátó szervezeti egysége. Tagjainak otthont, megfelelő tanulási feltételeket teremt, lehetőséget a tehetségük kibontakoztatásához és a szabadidő tartalmas eltöltéséhez.

A kollégium szoros kapcsolatban áll az iskolával: napirendjét és életének jellegét az iskolai munka határozza meg.

A felvételt az SZMSZ szabályozza.

Kollégiumi jogok az iskolai házirendben megfogalmazottakon kívül:

1. Minden diáknak joga van védelemre a fizikai és lelki erőszakkal szemben.
2. Joga van a kollégiumi vagy a kollégiumon kívüli, de a kollégium által szervezett szakszerű foglalkozásokon, programokon részt venni.
3. A szülő és a pedagógus együttes engedélyével a kimenő módját és időpontját betartva a diákoknak joguk van–7. osztálytól-, a kollégiumon kívüli tartózkodásra. A 6. osztályig a tanulók csak tanári kísérettel mehetnek kimenőre.
4. Joga van, bármilyen problémájával nevelőihez, az iskola vezetőihez fordulni, érdekei védelmében segítséget kérni és kapni.
5. Véleményt nyilváníthat a közösséget érintő kérdésekben. Véleményét eljuttathatja a kollégium nevelőihez, tájékozódhat azok elintézéséről.
6. Javaslatokat tehet társai jutalmazására, büntetésére.
7. Feladatokat vállalhat közösségi programok összeállításában, annak lebonyolításában.
8. Joga van minden tanulónak a védő-óvó előírások betartásával rendeltetésszerűen használni a kollégiumi helyiségeket.
9. Igénybe veheti –felnőtt felügyeletével- az iskolában rendelkezésre álló eszközöket, az iskolalétesítményeit.
10. Joga van használni - az ott tartózkodó felnőtt irányításával- minden diáknak 17 óra után a játszótermekben elhelyezett számítógépeket.

11. Joga van, hogy kedve és tetszése szerint válasszon a szakköri foglalkozások között.

Kollégiumi kötelességek az iskolai házirendben megfogalmazottakon kívül:

1. Minden tanulónak kötelessége, hogy diáktársainak, az iskola nevelőinek és dolgozóinak jogait és emberi méltóságát tiszteletben tartsa. Mások bántalmazása, megalázása, egészségének veszélyeztetése fegyelmi eljárással büntethető.
2. A kollégiumi, vagy a kollégium által szervezett, de az intézményen kívül zajló programokra is a házirend voNATkozik. A nevelő iránymutatásai ekkor is érvényesek.
3. A kollégiumi lakhatás ideje alatt a kollégiumon kívül tartózkodás során köteles tisztelettudó, udvarias, kulturált magatartást tanúsítani, a házirendet ekkor is betartani. Az engedéllyel rendelkezők kötelesek a kimenőről a megadott időpontban visszatérni. A kimenő időpontjának betartása kötelező.
4. Mindenki köteles a kollégiumhoz tartozó helyiségek használati rendjét, az ezzel kapcsolatos óvó- védő rendszabályokat betartani, ügyelni a tisztaságra, óvni a kollégium felszerelését, a közös és a személyi tulajdont, amiért felelősséggel is tartozik.
5. A tisztaság érdekében kisebb feladatok ellátására mindenki kötelezhető. (Szemét összeszedése, játékok, könyvek és más egyéb használati eszközök elrakása, saját holmik rendbetartása.) Az ügyeletes nevelőnek joga van a feladatok beosztására, a naposi teendők irányítására, ellenőrzésére.
6. Minden tanulónak kötelessége, hogy a következő nap óráira felkészüljön és tanuljon, valamint az általa választott szakkörön részt vegyen és fegyelmezetten dolgozzon.
7. Tilos a szeszesital, drog és egyéb ártalmas szerek, valamint testi épséget veszélyeztető tárgyak behozatala és használata. A 18. életévüket betöltött tanulók dohányzását a hatályban lévő törvény és a házirendszabályozza.
8. Köteles minden tanuló az időjárásnak, valamint életkorának megfelelő, tiszta, szolid ruhát viselni.
9. A szülők kötelesek a tanév kezdetén megfelelő mennyiségű, a „Körlevél” által megjelölt ruhaneműkkel ellátni a tanulókat. Tisztasági csomag biztosítása és újbóli feltöltésekötelező.
10. Bentlakó tanulóknak kötelező az étkezést befizetni, hogy biztosítva legyen a napi ötszöri étkezés.

Napirend

Hétköznap	
6.30-6.50	Ébresztő
7.20-8.00	Reggeli
12.00-14.30 (12.00-től, 12.45-től, 13.40-től)	Ebéd
12.30-15.00	Szabadidős tevékenység
15.00-17.00	Kollégiumi /napközi otthoni/ foglalkozások
17.00-21.00	Az engedéllyel rendelkezők számára kimenő **6**. osztályig a tanulók csak tanári kísérettel mehetnek kimenőre. **7-8.** osztályos tanulók **kedden – csütörtökön 17órától -19-30- ig** **Szakiskolások:** **Hétfőn – szerdán: 21óráig** **Kedden – csütörtökön: 20 óráig mehetnek kimenőre.** **Szakiskolások, 18 év felett:** **Hétfőtől - csütörtökig: 21 óráig**
17.00-20.00	Szakkörök
18.00-18.30	Vacsora
18.30-21.00	szabad foglalkozás (biliárd, udvari játék, beszélgetés, számítógépezés,stb.)
22.00-ig	Számítógép-használat
19.40-22.00	Esti teendők,fürdés
21.00-22.30	Lámpaoltás

Fektetési rend 1.2. 3. osztály = 21 órakor 4. 5. osztály = 21: 30 órakor 6. 7. 8. osztály = 22 órakor Szakiskolások= 22: 30 órakor	
Szombat	
A bent maradók részére hétvégi program	
Vasárnap	
16.00	Megérkezés a kollégiumba
19.00	Vacsora

Utána: ugyanaz, mint hétköznap

A kollégium foglalkozási rendjét az SZMSZ szabályozza.

A tanulók hétvégi és szünidei foglalkozásainak rendje megtalálható az SZMSZ-ben.

Helyiséghasználat

1. A kollégium helyiségei tanítási idő alatt zárva vannak. Felügyelet nélkül tanítási idő alatt és után sem lehet ott tartózkodni.
2. A kollégium területéről játékokat, könyveket és más használati tárgyakat – a nevelő engedélye nélkül- kivinni tilos. Megőrzésük, óvásuk nagyon fontos.
3. A főzőkonyha használata felnőtt jelenlétében és annak engedélyével lehetséges, fokozott figyelemmel a tűz-és balesetvédelmi szabályok betartására.
4. A fürdőszoba használatakor is fokozott figyelemmel kell ügyelni a balesetvédelmi szabályok betartása.
5. A hálótermekben a szekrények és ágyak rendjére, tisztaságára minden tanulónak figyelni kell, ételt itt tárolni tilos.
6. A játszótermekben levő számítógépek és tartozékaik használata –nevelői engedéllyel- mindenki számára lehetséges. Kezelésük a lehető legnagyobb gondossággal, kellő odafigyeléssel történjen. Hiba észlelése esetén azonnal szólni kell a nevelőnek; a számítógépbe belenyúlni még kikapcsolt állapotban sem lehet.
7. Volt növendékeink péntekenként 14.00 órától 16.00 óráig, illetve szervezett programokon vagy vezetői engedéllyel egyéb időpontban is látogathatják intézményünket. Kötelesek az iskola házirendjét betartani.
8. A helyiségekben - hosszabb ideig - a szülők csak a kollégium vezetőjének az engedélyével tartózkodhatnak.

Egyéb

Az egészségügyi ellátásról az SZMSZ rendelkezik.

A kollégiumban csak érvényes igazolással lehet tartózkodni. A szülőknek a fertőző betegséget jelenteni kell a közösség érdekében. Az állandó gyógyszer szedéséről kötelező orvosi igazolást hozni. Az orvos által felírt gyógyszert köteles a nevelőnek átadni. Gyógyszert senki nem tarthat magánál.

Szülők csak az aulában várakozhatnak, bentlakó gyermek szülei rövid ideig - a nevelővel történő megbeszélés ideje alatt - tartózkodhatnak a kollégiumban.

Értékesebb tárgyakat - lehetőség szerint - senki ne hozzon magával, azokért a kollégium felelősséget vállalni nem tud. Nem javasolt az ékszerek viselése, valamint a haj-, szem-, és a köröm festése.
A mobiltelefont már a foglalkozások ideje alatt, a többi médiaeszközt pedig lámpaoltás után kikapcsolva kell tartani.
Figyelmeztetésben részesülhet az a diák, aki megszegi a házirend szabályait. Súlyos fegyelmi vétség esetén az intézmény vezetése eltanácsolhatja a kollégiumból.
Kollégiumunk a pedagógiai programjának legalább egy példányát a szülők és a tanulók számára elektronikus formában elérhető helyre teszi.
A fenti két dokumentum az iskola honlapján (www.siketekbp.co.hu) megtalálható.

Kimenő

Mindenkinek saját kimenő füzete van, amit elmenetelkor és érkezéskor kötelező a kollégiumban tartózkodó ügyeletes nevelővel aláíratni, majd a portán leadni. Az aláírás időpontja számít az érkezés időpontjának. Háromszori késés után egy hétig nincs kimenő. A kollégium vezetője rendszeresen ellenőrzi a kimenő füzeteket, ha nincs pontosan vezetve, szintén kimenő megvonás jár.
A kimenő alkalmával alkohol és drog fogyasztása szigorúan TILOS, a kollégiumból való kizárással jár.
Szexuális életet folytatni a kollégiumban és az iskola területén szigorúan TILOS!
Ha a tanuló kimegy a kollégiumból, köteles szólni a nevelőnek, hogy hová megy.

6. osztályig a tanulók csak tanári kísérettel mehetnek kimenőre.
7-8. osztályos tanulók kedden – csütörtökön 17órától -19-30-ig
Szakiskolások:
Hétfőn – szerdán: 21 óráig
Kedden – csütörtökön: 20 óráig mehetnek kimenőre.
Péntek – szombat: 21 óráig
Vasárnap: 20 óráig
Szakiskolások, 18 év felett:
Hétfőtől – csütörtökig: 21 óráig

Fektetési rend

1.2. 3. osztály = 21 órakor

4. 5. osztály = 21: 30 órakor

6.7. 8. osztály = 22 órakor

Szakiskolások= 22: 30 órakor Pénteken és szombaton 23órakor

A számítógépet 22 óráig szabad használni! (Saját laptopra is ez érvényes!) A számítógép mellett enni és inni TILOS!

Reggel nem szabad használni a számítógépet! A telefon töltése:

Ha a telefon a konnektorba van dugva, tilos az ágyban aludni vele!A polcra kell tenni a készüléket! (Kiszakadhat a konnektor, és megráz az áram!)

23.30-tól a mobiltelefonokat használni TILOS!

A hajszárítót csak hajszárításra lehet használni, ruha, cipő szárítására TILOS!

Ébresztő: 6: 30 órakor

Reggeli felelősök 7: 15 órakor mehetnek a konyhába munkájukat elvégezni.

Reggeli: 7: 20-kor. Minden tanulónak kötelező megjelenni a reggelinél!

Dohányzás (Csak 18 év felettiek dohányozhatnak a törvény előírása szerint):

17: 00-tól 21 óráig

Reggel 7 órától, illetve reggeli után.

Ha a kimenő idején kívül dohányoznak, a dohányzásra kijelölt helyet nem hagyhatják el.

Dohányzás alkalmával is alá kell íratniuk a kimenő füzetet.

Vacsora után a szabad foglalkozás (biliárd, udvari játék, beszélgetés) **21^{00}-ig**

Kollégiumi lány, fiú esti átjárás:

20: 30-órától fürdés után megfelelő öltözékben 21 óráig. Hétfőn- Szerdán: Fiúk mehetnek a lány kollégiumba.

Kedden - Csütörtökön: Lányok mehetnek a fiú kollégiumba.

Fürdés: 19.40-től 22 óráig. Villanyoltás: 22^{30}- kor.

Ágyneműcsere: 2 hetente az éjszakás nevelő határozza meg, hogy ki viszi fel az ágyneműt a mosodába.

Mosodába ruhát felvinni kedden és pénteken lehetséges.

A kollégium mosógépeit csak a hétvégére itt maradók használhatják (pénteken, szombaton és vasárnap). Hétközben a kollégiumban nincs mosás! A többieknek haza kell vinni a ruhát! Este 21^{30}-ig lehet mosni (péntek-szombat-vasárnap).

Kedd, csütörtök: kötelező takarítás! Mindenki köteles a **Saját**szobáját együtt kitakarítani!
Felelősök a folyosót és a fürdőszobát takarítják!
Ágyneműt a szerdai nap kivételével el kell tenni!
Ha valaki nem vesz részt a munkában, nincs kimenője!
A kollégium kerékpárjait csak nevelő felügyeletével használhatják.
Valamint a Szakkör résztvevői hétköznapokon a szakkörvezető felügyeletével. A konyha, szoba, fürdőszoba ajtót magukra zárni TILOS!
A konyhában tűzvédelmi okok miatt főzni, pizzát sütni csak nevelői felügyelettel lehetséges.

Kötelező csoportfoglalkozások

A kollégiumban minden héten egy kötelező csoportfoglalkozással kell számolni.
A kollégiumi kötelező csoportfoglalkozások szervezésénél jelentőséggel bír a magyar jelnyelv - használat, a hallássérült tanulók alapvető gesztus-vizuális kommunikációs formája. A siket-állapotot felvállaló attitűd kialakítását, közösség-építést elősegítő magyar jelnyelven és magyar nyelven alapuló bilingvális oktatási és tanulási környezet kialakítására való törekvés szolgálja a hallássérült tanulók kommunikációs akadálymentesítését.
Intézményünkben általános iskola 1. osztálytól a szakiskola záró évfolyamáig készítjük el a kötelező kollégiumi csoportfoglalkozásokat.

A kollégiumi csoportfoglalkozások éves óraszáma

TÉMAKÖR	1–8. évfolyam	9. évfolyam, 9.E évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam
A tanulás tanítása	4	3	2	2	2
Az erkölcsi nevelés	2	2	2	2	1
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	2	2	2	2	1
Állampolgárságra, demokráciára nevelés	1	2	2	2	1
Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése	1	1	1	1	1
A családi életre nevelés	1	1	2	2	3
Testi és lelki egészségre nevelés	2	2	2	2	2
Felelősségvállalás másokért, önkéntesség	2	2	2	2	1
Fenntarthatóság, környezettudatosság	2	2	2	2	2
Pályaorientáció	2	2	2	2	2
Gazdasági és pénzügyi nevelés	2	2	2	2	3
Médiatudatosságra nevelés	1	1	1	1	1
	22 óra	22 óra	22 óra	22 óra	20 óra

1. A tanulás tanítása

A kollégiumi nevelés feladata a diákok egyéni fejlődésének elősegítése, a hátránnyal küzdők felzárkóztatása, a gyermekek tehetségének kibontakoztatása. Ennek érdekében a kollégium lehetőséget biztosít az ismeretszerzés, a megismerési és gondolkodási képességek fejlesztésére, valamint arra, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a helyes tanulási módszereket. Ezzel fejleszti a kreativitást, erősíti a tanulási motívumokat, az érdeklődés, a megismerés és a felfedezés vágyát. Fontos, hogy a tanulók elsajátítsák az információkeresés különböző formáit a kollégiumi könyvtárban az egyéni fejlesztés elmélyítése érdekében, az információk megtalálásának célravezető útjain keresztül. Törekszik a tanulási kudarcok okainak feltárására, azok kezelésére, a jó teljesítményhez szükséges helyes énkép, a pozitív önértékelés kialakítására. Segíti a mindennapi feladatokra történő felkészülést. A kollégiumnak gondot kell fordítania arra, hogy az ismeretek elsajátítása közben a tanulásra belső igény ébredjen a tanulókban, mindennapi életük részévé váljon a tanulás. A tanulás

tanítása, az ismeretszerzést elősegítő beállítódások kialakítása hatással lesz a tanulók egész felnőtt életére, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.
A kollégium a foglalkozások és a tevékenységek során támogatást nyújt abban, hogy a tanulók eredményesen fejezzék be választott iskolájukat.

Nagy jelentősége van az egyénre szabott tanulási módszerek elsajátításának, ezzel segítve az iskolai órákra való felkészülést, a jó eredmények elérését, a hátránnyal küzdők felzárkóztatását, a gyermekek tehetségének kibontakoztatását.
A tanulás tanítása, az ismeretszerzést és hasznosítást elősegítő beállítódások kialakítása nagymértékben hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában.

Fejlesztési követelmények, 1-8. évfolyam

- Ismerje meg – és előbb pedagógus segítséggel, majd önállóan alkalmazza – a kollégiumi tanulás folyamatában használatos, az életkori sajátosságokhoz igazodó, egyénre, csoportra szabott, hatékony tanulási eljárásokat, módszereket.
- Tudja szervezni idejét, tevékenységeit.
- Alakuljon ki megfelelő szövegértő olvasás, sajátítsa el az iskolai követelmények teljesítésére felkészítő tanulási technikákat.
- Legyen képes a tanultakról rövid tartalmi ismertetést készíteni, és erről szóban vagy írásban beszámolni.

Fejlesztési követelmények, 9-14. évfolyam

- Sajátítsa el és legyen képes alkalmazni a hatékony tanulási technikákat.
- A tanuló – pedagógus segítségével – legyen képes a számára legalkalmasabb módszereket kiválasztani.
- Tudjon szelektálni a megszerzett ismeretek, információk között.
- Alkalmazza a tanulást segítő hagyományos és modern eszközöket, használja a könyvtárat, és a feladatai megoldásához megfelelően tudja kiválasztani a szükséges
- Legyen képes elemezni, értelmezni, rendszerezni a megszerzett ismereteket.

Programterv

Évfolyam	1-8.	9.E	9.	10.	11.	12.
Időkeret (óra)	4	3	3	2	2	2
Témák	*Tartalmak, tevékenységek*					
- különböző tanulási technikák és módszerek alkalmazása - a megszerzett és elsajátított ismeretek értelmezése, rendezése - a könyvtárhasználat rendje és módszerei	Ismertessük az általánosan elfogadott tanulási módszereket, különös tekintettel a közösségben történő tanulásra. Ismertessük az alapvető tanulási stílusokat, azok sajátosságait, az egyes stílusoknak leginkább megfelelő, hatékony tanulási módokat. Gyakoroltassuk az iskolai követelmények teljesítésére felkészítő tanulási technikákat. A gyakorlatban sajátítsa el a tantárgyhoz kapcsolódó ismeretek, tartalmi elemek szabatos szóbeli és írásbeli megfogalmazását. Elemezzék, értelmezzék, rendszerezzék a megszerzett ismereteket. Könyvtárlátogatással segítsük elő, hogy megfelelő módon és hatékonyan tudja használni a könyvtár nyújtotta ismeretszerzési lehetőségeket. Készítsük fel a diákokat a tudatos, tanulást segítő internethasználatra. Kérjük számon a megszerzett ismereteket és vessük össze az alkalmazott tanulási technika kiválasztásával, megfelelőségével.					

2. Az erkölcsi nevelés

A kollégium feladata az alapvető erkölcsi normák megismertetése, elfogadtatása, valamint ezen normák beépülésének elősegítése a tanulók mindennapi életébe, személyiségükbe. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű, készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra valamint azok kezelésére, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési kérdéseire, problémáira. A kollégiumi közösség élete, a kollégiumi nevelőtanárok példamutatása segítse elő a tanulók életében az olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás, az empátia, a szociálisérzékenység.

A kollégiumi nevelés során fontos, hogy a diákok megismerjék az alapvető erkölcsi normákat, és ezek a normák beépüljenek személyiségükbe, mindennapi életükbe, tevékenységükbe.

Lényeges, hogy az erkölcsi nevelés a napi élet gyakorlatából, tapasztalataiból vegyen példákat, egyben készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra és azok kezelésére.

A kamasz fiatalok esetében különösen jelentős, hogy segítsen számukra választ találni erkölcsi kérdéseikre, az esetleges problémáikra. Az erkölcsi nevelés nagy hatással van a közösség és az egyén életére egyaránt.

Fejlesztési követelmények, 1-8. évfolyam

- Ismerje az erkölcs fogalmát és szerepét az emberi együttélésben.
- Legyen tisztában az erkölcsi felelősség fontosságával.
- Képes legyen az életkornak megfelelő erkölcsi választásokra.

Fejlesztési követelmények, 9-14. évfolyam

- Lássa be az erkölcsi felelősség fontosságát.
- Gyakorlati és iskolai tapasztalatai, ismeretei révén ismerje fel a morális helytállás jelentőségét.
- Képes legyen megfelelő erkölcsi választásokra.

Programterv

Évfolyam	1-8	9.E	9.	10.	11.	12.
Időkeret (óra)	2	2	2	2	2	1
Témák	*Tartalmak, tevékenységek*					
- erkölcsi érzék kifejlődése és szerepe - felelősség- és kötelességtudat - a munka megbecsülése - mértéktartás, együttérzés, segítőkészség	Mutassuk be az embert, mint értékelő és erkölcsi lényt. Szerepgyakorlatokon keresztül, a drámapedagógia eszközeivel teremtsünk összhangot a lelkiismeret szabadsága és a személy erkölcsi felelőssége között. Példákon keresztül utaljunk az erkölcsi értékek és az erkölcsi érzék kialakításának jelentőségére az emberi kapcsolatokban. Irodalmi, történelmi személyiségek életén keresztül ismertessük a különböző erkölcsi választásokat és ezeket értékeljük. Mutassunk be a mindennapi élet tapasztalataiból a morális helytállás jelentőségét, az egyéni döntések meghozatalában betöltött szerepét. Ismertessük fel a diákokkal az erkölcsi kérdéseket felvető élethelyzeteket.					

3.Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A kollégium, az iskolai tanulmányokra alapozva, azt kiegészítve segítse elő a nemzeti, népi kultúránk értékeinek, hagyományaink megismerését. A kollégiumi foglalkozások keretében a diákok tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. A nevelés révén alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság

tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. A nemzetiséghez tartozó tanulók nevelését ellátó kollégium kiemelt feladata az anyanyelvű nevelés, az adott nemzetiséghez való tartozás tudatának erősítése, nemzetiségi kultúrájának, nyelvének, szokásainak ápolása és fejlesztése.

A kollégiumi foglalkozások lehetőséget biztosítanak arra, hogy a tanulók elsajátítsák azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését.

Ennek révén kialakul bennük a szűkebb és tágabb közösséghez való tartozás, a hazaszeretet érzése.

Fejlesztési követelmények, 1-8. évfolyam

- Ismerje nemzeti kultúránk értékeit, hagyományainkat.
- Életkorának megfelelő szinten ismerje az ország és a magyarság nemzeti szimbólumait.
- Ismerje meg az adott település kultúrtörténetét, hagyományait, jellegzetességei
- Ismerje meg, hogy Magyarországon milyen nemzetiségek élnek.

Fejlesztési követelmények, 9-14. évfolyam

- Ismerje fel a közösségi összetartozást megalapozó közös értékeket.
- Tudatosuljon a közösséghez tartozás, a hazaszeretet fontossága.
- Ismerje országunk és a magyarság nemzeti szimbólumait.
- Ismerje a magyar tudomány, kultúra és sport kiemelkedő személyiségeit.
- Legyen kellő ismerete a település kultúrtörténetéről, hagyományairól.

Programterv

Évfolyam	1-8	9.E	9.	10.	11.	12.
Időkeret (óra)	2	2	2	2	2	1
Témák	*Tartalmak, tevékenységek*					
- közösséghez tartozás, hazaszeretet - nemzeti, népi kultúránk értékei, hagyományai - a hazánkban élő nemzetiségek kulturális szokásai, emlékei, jelene - nemzetünk kapcsolódása Európához	Mutassuk be nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Mutassuk be a közösségi összetartozást megalapozó közös értékeket. Történeti előadásokon keresztül alakítsunk ki pozitív attitűdöt a településhez, az országhoz, a nemzethez. Ismertessük általában az Európához és az Európai Unióhoz való tartozásunk jelentőségét, történeti alapjait. Ismertessük a nemzeti és az európai identitás kapcsolatát. Egyéni témafeldolgozások révén mutassuk be a hazai nemzetiségek kulturális és nyelvi sokféleségét.					

3. Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A kollégiumi nevelés elősegíti a demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének megértését, az abban való állampolgári részvétel jelentőségét. Ezzel is erősíti a diákokban a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremtve az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. A kollégium megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket. A közügyekben való aktív részvétel megkívánja a kreatív, önálló kritikai gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátításának folyamatában kiemelt szerepet és megfelelő teret kap a kollégiumi diákönkormányzati rendszer.

A kollégiumban folyó nevelés sajátos pedagógiai eszközei révén elősegíti a demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének megértését.

A közösségi tevékenységek gyakorlásával a diákok átélhetik annak jelentőségét, hogy mit is jelentafelelősállampolgárirészvételaközügyekbenaközösségésazegyénszámáraegyaránt. Ez tágabb értelemben sokat segít a nemzeti öntudat erősítésében, és egyben összhangot teremt az egyéni célok és a közösségi jó között.

Fejlesztési követelmények, 1-8. évfolyam

- Értse a kötelezettségek és a jogok egymásra gyakorolt hatását.
- Lássa be, hogy a jog a társadalmi élet nélkülözhetetlen szabályozó eszköze.
- Legyen tisztában a demokrácia fogalmával, ismerje fel jelentőségét a közösségben, az emberi társadalomban.
- Értse meg az állampolgár és a társadalom együttműködésének fontosságát az egyéni és társadalmi célok elérése érdekében.

Fejlesztési követelmények, 9-14. évfolyam

- Értse meg az állampolgár és a társadalom együttműködésének fontosságát az egyéni és társadalmi célok elérése érdekében.
- Legyen tisztában a jog szerepével a társadalmi életben.
- Képes legyen belátni a kollégiumi diák-önkormányzat jelentőségét a kötelezettségek és a jogok gyakorlása során.
- Ismerje a demokratikus állam működésének főbb elemeit (választási rendszer, helyi önkormányzatok, törvényhozás, kormány, igazságszolgáltatás, fegyveres testületek stb.).

Programterv

Évfolyam	1-8.	9.E	9.	10.	11.	12.
Időkeret (óra)	1	2	2	2	2	1
Témák	*Tartalmak, tevékenységek*					
- a demokratikus jogállam felépítése - a felelős állampolgári magatartás jelentősége - a demokrácia elvei és gyakorlati megvalósulása - cselekvő állampolgári magatartás és törvénytisztelet	Ismertessük a demokratikus jogállam működésének alapelveit, az állampolgárság fogalmát és az alapvető állampolgári jogokat. Szerepjátékokon keresztül értessük meg a cselekvő állampolgári magatartás és a törvénytisztelet jelentőségét. A diák-önkormányzati munka révén gyakorolja a közügyekben kifejtett hatékony együttműködés jelentőségét, a helyi és a tágabb közösségeket érintő problémák iránti érdeklődés fontosságát. Tevékenyen vegyen részt a kollégiumi diákönkormányzat munkájában, így a demokratikus elvek megvalósításában, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátításában.					

4. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A kollégiumon belüli kapcsolat- és tevékenységrendszer szervezésével, ismeretek nyújtásával a nevelés elősegíti, hogy kialakuljanak az önismeret gazdag és szilárd elméleti és tapasztalati alapjai. Kiemelt feladat a tanuló helyes, reális énképének, illetve önértékelésének kialakítása;

elő kell segíteni a kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését; hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének, az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra.
A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.
A kollégiumi nevelés elősegíti, hogy kialakuljanak az önismeret gazdag és szilárd elméleti és tapasztalati alapjai.
A közösségi lét, a csoporthoz tartozás, az egymás közötti interakciók elősegítik a reális énkép és az önértékelés kialakulását, melyek a személyiségfejlődés meghatározó elemei.
Mód van a mások helyzetébe történő beleélés képességének kialakítására, mások elfogadására. Ezek a képességek elősegítik, hogy kulturált közösségi élet alakuljon ki a kollégiumban.

Fejlesztési követelmények, 1-8. évfolyam

- Legyen képes személyiségjegyeit, tulajdonságait, képességeit felismerni.
- Értse, hogy tevékenységével tehet közvetlen környezetéért, csoportjáért, társaiért.
- Lássa be, hogy szükség van az alapvető magatartási szabályok betartására.

Fejlesztési követelmények, 9-14. évfolyam

- Ismerje meg az emberi kapcsolatok létrejöttét elősegítő, illetve gátló személyiségvonásokat.
- Legyen tudatában, hogy a gondosan kiválasztott és mély emberi kapcsolatok mennyire értékesek az emberi együttélésben.
- Életkorának megfelelő választékossággal legyen képes a társas kommunikációra.
- Alakuljon ki a tanulóban a választási lehetőségek felismerésének képessége, és döntési helyzetekben legyen képes e lehetőségeket mérlegelni.
- Váljék természetessé benne a másik ember személyiségének tisztelete és megértése, a helyes önismeret kialakítása, önmaga felvállalása.

Programterv

Évfolyam	1-8.	9.E	9.	10.	11.	12.
Időkeret (óra)	1	1	1	1	1	1
Témák	*Tartalmak, tevékenységek*					
- az önismeret és társas kapcsolati kultúra - az empátia és mások elfogadása - a tudás és tapasztalat jelentősége - társas kommunikáció	Ismertessük az önismeret és a társas kapcsolati kultúra meghatározó jellemzőit. A csoport aktív közreműködésével segítsük elő a megalapozott önismeret kialakítását. Mutassuk be a kulturált társas kapcsolatok, a helyes egyéni és közösségi élet szabályait. Szerepjátékok segítségével alakítsuk ki, illetve fejlesszük a mások megértéséhez és tiszteletéhez szükséges képességeket. Csoport előtti megmérettetés révén segítsük elő a pozitív énkép kialakítását az eddig elsajátított készségekre és tudásra alapozva annak érdekében, hogy a diákok sorsukat és életpályájukat maguk alakítsák.					

5. A családi életre nevelés

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. Ezért a kollégium kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek, értékek megbecsülése. Ez segítséget nyújt a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a tanulók családi életében felmerülő konfliktusok kezeléséről. A kollégiumnak foglalkoznia kell a NAT-ban meghatározott szexuális nevelés kérdéseivel is.

A család, mint a társadalom alapvető közösségi építőköve különös jelentőséggel bír a fiatalok kiegyensúlyozott személyiségfejlődésében.

A kollégiumnak éppen ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek, értékek megbecsülése.

A kamaszkorban kiépülő párkapcsolatoknak is fontos szerepe van a későbbi családi közösség kialakításában.

Egymás tisztelete, a másik iránt érzett felelősség, a helyes szexuális kultúra és az erkölcsi értékek kialakítása döntő jelentőségű, melyben a kollégiumi nevelésnek fontos szerepe van.

Fejlesztési követelmények, 1-8. évfolyam

- Ismerje a család szerkezetét, működését, valamint a különféle szerepeket és szabályokat a családi közösségben.
- Képes legyen felismerni és megfelelő módon kezelni, értelmezni a családban előforduló különböző konfliktusokat.

Fejlesztési követelmények, 9-14. évfolyam

- Ismerje a különféle szerepeket és szabályokat a családban.
- Tudatosuljon a családalapítás, családtervezés, a helyes párkapcsolat és felelősségvállalás fontossága.
- Ismerje meg a helyes szexuális kultúra jellemzőit és kialakításának jelentőségét a párkapcsolatokban.

Programterv

Évfolyam	1-8.	9.E	9.	10.	11.	12.
Időkeret (óra)	1	1	1	2	2	3
Témák	*Tartalmak, tevékenységek*					
- a család szerepe, jelentősége az egyén életében - együttműködés és felelősségvállalás a családban - szexuális kultúra - családtervezés - konfliktusok a családban	Példákon keresztül mutassuk be, hogy a családi élet színtere a családi otthon. Ismertessük a család szerepét, jelentőségét az egészséges testi és lelki fejlődés kialakulásában. Hangsúlyozzuk az idős családtagokkal való kapcsolattartás, együttműködés és támogatásuk fontosságát. Mérjük fel, hogy kinek, mit jelent a család, az otthon. Szemléltessük a családi munkamegosztást, ennek helyét és szerepét a hagyományos családi közösségben. Ismertessük a helyes, felelősségteljes párkapcsolat jelentőségét és kialakításának folyamatát. Ismertessük a helyes szexuális kultúra jellemzőit és jelentőségét a férfi-nő kapcsolatban. Szerepjátékokon keresztül mutassuk be a családban előforduló konfliktusokat és kezelésük módját.					

6. Testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A kollégium ösztönözze a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stressz kezelés módszereinek megismerésére és alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. A kollégiumi pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében. A kollégium sportélete járuljon hozzá az egészséges életvitel, a helyes életmódminta kiválasztásához. Fontos, hogy a kollégium a diákok számára otthonos, egészséges, kulturált, esztétikus közeget biztosítson, ahol a tanulók jól érzik magukat, és amely egyúttal fejleszti ízlésüket, igényességüket.

Az egészséges életritmus és életvitel kialakítása, tudatosítása meghatározó jelentőségű a fiatalok számára.

A tanulók a kollégiumban olyan ismereteket, gyakorlati képességeket sajátíthatnak el, olyan szokásokat tanulhatnak meg, amelyek segítik őket testi és lelki egészségük megőrzésében, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzésében.

A kollégium sportélete nagymértékben hozzájárulhat az egészséges életmód kialakításához és fejlesztéséhez.

Fejlesztési követelmények, 1-8. évfolyam

- Legyen tisztában az egészségtudatos életmód jelentőségével.
- Tudatosuljon és váljon napi gyakorlattá az egészséges életmód és a testmozgás.
- Ismerje a különféle egészségkárosító szereket és a szenvedélybetegségeket.

Fejlesztési követelmények, 9-14. évfolyam

- Legyen tisztában a helyes életritmus és életvitel személyiségre, testi fejlődésre kifejtett pozitív jelentőségével.
- Ismerje fel az egészséget fenyegető tényezőket, a szenvedélybetegségeket, és ismerje ezek megelőzésének módjait.
- Tudatosuljon és váljon napi gyakorlattá az egészséges életmód és a testmozgás, az egészségtudatos életmód.
- Legyen tisztában az egészség, a sport és a lelki élet egymásra gyakorolt hatásával.

Programterv

Évfolyam	1-8.	9.E	9.	10.	11.	12.
Időkeret (óra)	2	2	2	2	2	2

Témák	*Tartalmak, tevékenységek*
- egészséges életmód és életvitel - a sport hatása a lelki egyensúly megteremtésében és megőrzésében - prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	Ismertessük a rendszeres testmozgás és az egészségtudatosság kapcsolatát, az elhízás és a korszerű táplálkozás, egészséges életmód és életvitel összefüggéseit. Ismertessük a káros szenvedélyeket, szokásokat, a teljesítménynövelő szerek használatának veszélyeit. Mutassuk be és a gyakorlatban alkalmazzuk a rendszeres fizikai aktivitás és sport hatását a szervezetre. Ismertessük az érzelem-, feszültségszabályozás és agresszió megelőzését a sport, a mozgással járó tevékenységek révén. Diákköri tevékenységek révén a tanulók tapasztalják meg az egyéni felelősség és döntés jelentőségét az egészséges életvitel és a szabadidős tevékenységek megvalósításában.

7. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A kollégiumi nevelés feladata a szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítása a tanulókban úgy, hogy önálló tapasztalati úton ismerjék meg a hátránnyal élők sajátos igényeit, élethelyzetét. Ez a segítő magatartás fejleszti a diákokban az együttérzést, együttműködést, problémamegoldást és az önkéntes feladatvállalást, mely elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári léthez.

A hátránnyal élők iránt érzett felelősség, és az értük végzett önkéntes feladatvállalás megfelelő módon segíti a szociális érzékenység kialakulását a tanulókban.

A szűkebb és tágabb környezetünkben ilyen helyzetben élőkért végzett önkéntes feladatvállalás fontos személyiségfejlesztő hatással bír.

Az önkéntes feladatvállalási hajlandóság beépülése, megszilárdítása fontos nevelési feladat: a tudatos, felelősségteljes állampolgári lét alapvető velejárója.

Fejlesztési követelmények, 1-8. évfolyam

- Jelenjen meg a tanuló személyiségében a szolidaritás érzése.
- Legyen érzékeny mások helyzete iránt.
- Alakuljon ki az összetartozás érzése.

Fejlesztési követelmények, 9-14. évfolyam

- Alakuljon ki segítő magatartás a fogyatékkal élők iránt. Tudatosuljon az együttműködés és az egymásra figyelés fontossága.
- Legyen motivált önkéntes feladatvállalásra a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű társak iránt.

Programterv

Évfolyam	1-8.	9.E	9.	10.	11.	12.
Időkeret (óra)	2	2	2	2	2	1
Témák	*Tartalmak, tevékenységek*					
- társadalmi felelősségvállalás és szolidaritás - önkéntes feladatvállalás másokért - összetartás és együttérzés	Ismertessük a hátrányos helyzet fogalmát. Példákon keresztül mutassuk be a társadalmi felelősségvállalás fontosságát, a másokért érzett szolidaritás jelentőségét. Ismertessük, hogy mit jelent fogyatékkal élni. A segítő magatartás kifejlődése érdekében szervezzünk olyan diákkört, melyben beteg, idős emberek élethelyzetén javíthatunk. Az együttműködés, egymásra figyelés képességének kialakítása érdekében élethelyzeteken keresztül mutassuk be az egyéni felelősség és a közös felelősségvállalás egymásra hatását. Ismertessük a tágabb közösségért (kollégium, település) végzett önkéntes munka lehetőségeit és jelentőségét.					

8. Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanulónak meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. A kollégiumi nevelés során fel kell készíteni a tanulókat a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, melyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

A mai társadalmi, gazdasági helyzetben kitüntetett szerepe van a természeti környezet megóvásának.

A kollégiumi diáknak meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja.

Fel kell készíteni őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására, a környezet védelmét elősegítő tevékenységekre, közös cselekvésekre.

Fejlesztési követelmények, 1-8. évfolyam

- Váljon érzékennyé környezete állapota iránt és legyen képes a környezet sajátosságainak megismerésére.
- Tekintse értéknek a természeti és az ember alkotta környezet esztétikumát, fenntartható, harmonikus működését és jöjjön létre benne késztetés környezete értékeinek megőrzésére.
- Fejlődjenek ki benne a harmonikus környezet iránti igények, környezetkímélő életmódhoz szükséges szokások és legyen motivált a környezet védelmét célzó közös cselekvésre.

Fejlesztési követelmények, 9-14. évfolyam

- Ismerje fel a mindennapi életben előforduló, a környezetet szennyező anyagokat, a környezetre káros tevékenységeket, és kerülje is el ezeket.
- Legyen képes társaival együttműködésben tudatosan, a környezeti szempontokat is figyelembe véve alakítani a kollégium belső és külső környezetét.
- Ne hagyja figyelmen kívül személyes élettereinek kialakításában a környezetbarát módokat. Részesítse előnyben a természetes, újrahasznosítható anyagokat.
- Legyen felkészülve a környezettudatos döntések meghozatalára, melyekben hasznosítsa a különböző tantárgyakban tanultakat.
- Legyen felkészülve arra, hogy érvelni tudjon a környezetvédő megoldások mellett.
- Váljék erkölcsi alapelvévé a természet tisztelete, környezete megbecsülése.

Programterv

Évfolyam	1-8.	9.E	9.	10.	11.	12.
Időkeret (óra)	2	2	2	2	2	2
Témák	*Tartalmak, tevékenységek*					
- a természet és az emberi környezet egymásra hatása - természeti erőforrásaink védelme - ipari termelés és a környezet védelme - 'gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan'	Ismertessük, és lehetőségeink szerint mutassuk be a környezetre káros anyagokat és tevékenységeket. Mutassuk be (pl. természetfilm segítségével) az ember és természet egészséges együttélését. A gyakorlatban szervezzünk természeti környezetet védő tevékenységeket, akciókat. Mutassuk be az újrahasznosítható anyagok sokszínű felhasználhatóságát.					

	A tanulók adjanak számot az iskolában tanultak felhasználásával arról, hogy miként tudnának segíteni környezetük megóvásában. Ismertessük a környezetkímélő életmód előnyeit úgy egyéni, mint a közösségre gyakorolt hatása alapján.

10.Pályaorientáció

A kollégiumnak – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket (szakkörök, érdeklődési körök) kell biztosítania, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják későbbi hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért fejleszteni kell bennük a segítéssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését. A kollégium - a kollégium pedagógiai munkájával kapcsolatban álló iskolákkal együttműködve - valamennyi tanulója számára lehetővé teszi egyes kiválasztott szakmák, hivatások megismerését, segíti a pályaválasztást, illetve a tanuló által választott életpályára való felkészülést.

A kollégium olyan feltételekkel rendelkezik, melyek az öntevékeny tanulói cselekvések révén biztosítják a képességeik kibontakoztatását, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják későbbi hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát.

A különféle szakkörökön, önképzőkörökön képessé válhatnak arra, hogy a számukra megfelelő pályaválasztásuk érdekében megtegyék a szükséges erőfeszítéseket.

A pályaválasztáson túl egyben felkészülhetnek a választott életpályára is.

Fejlesztési követelmények, 1-8. évfolyam

- Tudatosuljon a diákokban a pálya és a személyiség valamint a képességek és az adottságok összhangja.
- Tudja összehasonlítani az egyes pályák szakmai, ergonómiai elvárásait, jellemzőit.

Fejlesztési követelmények, 9-14. évfolyam

- Legyen képes felismerni az önismeret szerepét a helyes pályaválasztásban, ismerje saját képességeit.
- Legyen képes mérlegelni saját pályaválasztási lehetőségeit.
- Tudjon önállóan tájékozódni a pályaválasztási dokumentumokban.
- Legyen képes megérteni a munkahelyi feladatokat és elvárásokat.

- Tudja alkalmazni az álláskeresés különböző technikáit, alakítsa ki a megfelelő kommunikációs stílust.
- Tudatosuljon benne, hogy élete során többször pályamódosításra kényszerülhet, ezért is van jelentősége a folyamatos tanulásnak, önképzésnek.
- Rendelkezzen megfelelő ismeretekkel választott szakmájával, hivatásával kapcsolatban, munkaerő-piaci lehetőségeiről, munkavállalói szerepéről.

Programterv

Évfolyam	1-8.	9.E	9.	10.	11.	12.
Időkeret (óra)	2	2	2	2	2	2
Témák	*Tartalmak, tevékenységek*					
- tevékenységek és szakmák jellemzői - különféle életpályák bemutatása - a munka világa és jellemzői - továbbtanulási lehetőségek	Mutassuk be a különféle szakmákat és a betöltésükhöz szükséges képességeket, adottságokat, ergonómiai elvárásokat. Önismereti teszt segítségével mérjük fel a tanulók személyiségjellemzőit, érdeklődési körét és ehhez kapcsolódóan a pályaválasztási lehetőségeit. Mutassuk be, milyen pályaválasztási dokumentumok léteznek és azok hogyan használhatók. Ismertessük és gyakoroltassuk az álláskeresés (bemutatkozás, interjú, pályázat írás stb.) különböző technikáit. Mutassuk be, hogy a folyamatos tanulás, az újabb képzettség megszerzése mennyiben segíti a pályamódosítást, és munkanélkülivé válás esetén az újbóli elhelyezkedést.					

11.Gazdasági és pénzügyi nevelés

Akollégiumnak-abentlakásosköznevelésiintézménysajátosadottságaibóladódóan-segíteni kell, hogy a tanulóik felismerjék saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Fontos, hogy tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrautaltságát. A kollégium a diák-önkormányzati tevékenység működtetésén keresztül segíti az autonóm, felelős, a közösség érdekeit is figyelembe vevő magatartás és a körültekintő döntéshozás képességének kialakulását.

A pénz világának, a helyes gazdálkodás alapvető szabályainak megismerésére a kollégium megfelelő helyet és lehetőséget biztosít a tanulók számára.

Működése egyben megfelelő példát mutat arra, hogy miként kell és szabad a javakkal ésszerűen gazdálkodni, a fogyasztás szerkezetét a lehetőségekhez viszonyítva megfontolt módon kialakítani.

Az egyéni és közösségi érdekek jól összehangolhatók a diák-önkormányzati munka révén. Gyakorolhatók a döntés és a felelősség egymásra hatásából adódó helyzetek.

Fejlesztési követelmények, 1-8. évfolyam

- Ismerje meg az ésszerű családi gazdálkodás kialakításának módszereit.
- Legyen tisztában az otthoni pénzügyi lehetőségekkel, korlátokkal.
- Tanulja meg a különféle pénzkezelési technikákat.

Fejlesztési követelmények, 9-14. évfolyam

- Ismerje a társadalmi, gazdasági problémák kialakulásának okait.
- Tanulja meg az ésszerű családi gazdálkodás kialakításának módszereit.
- Tudja alkalmazni a pénzkezelés különböző technikáit.
- Tudatosuljon benne a munka jelentősége, mint a javak létrehozásának, illetve megszerzésének eszköze.
- Legyen tisztában a vállalkozások szerepével, a kockázatvállalás fontosságával és veszélyeivel.

Programterv

Évfolyam	1-8	9.E	9.	10.	11.	12.
Időkeret (óra)	2	2	2	2	2	3
Témák	*Tartalmak, tevékenységek*					
- a gazdaság működésének alapjai - a családi gazdálkodás - munka, fogyasztás és gazdálkodás - pénzkezelés technikái - vállalkozás és kockázat	A helyes családi gazdálkodás bemutatása különféle családszerkezetben. Példákon keresztül ismertessük, milyen problémák adódhatnak a társadalomban a helytelen gazdálkodás miatt és ezek milyen következményekkel járnak. Ismertessük és a lehetőségeknek megfelelően gyakoroltassuk a banki műveleteket (csekk kitöltése, bankkártya használata, pénzátutalás stb.). Mutassuk be a munkával szerzett jövedelem és az ebből finanszírozható javak, szolgáltatások összefüggéseit. Ismertessük a vállalkozás lényegét, alapvető formáit és a működési módjukat. Példákon keresztül mutassuk be, mit jelent a kockázatelemzés, a kockázatvállalás, miért van ennek jelentősége, és melyek a veszélyei.					

12.Médiatudatosságra nevelés

Fontos, hogy a tanulók értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés során az értelmező, kritikai beállítódás kialakításának nagy jelentősége van. A diákokkal ismertetni kell a média működésének és hatásmechanizmusának főbb törvényszerűségeit, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokat, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módját.

A társadalmi élet szinte minden mozzaNATát áthatják a különféle médiumok.

A diákok kollégiumi nevelésének szempontjából tehát fontos, hogy értsék az új és hagyományos médiumok nyelvét, a társadalom és a média kölcsönös kapcsolatát.

A médiatudatosságra nevelés során a megfelelő értelmező, kritikai beállítódás kialakításának és fejlesztésének meghatározó jelentősége van valamennyi korosztály számára.

Fejlesztési követelmények, 1-8. évfolyam

- Tudjon különbséget tenni a médiatartalmak között.
- Ismerje a reklám szerepét, jelentőségét, előnyeit és veszélyeit.
- Tanulja meg hatékony módon és megfelelő mértékben felhasználni a számítógép és egyéb online média nyújtotta lehetőségeket.

Fejlesztési követelmények, 9-14. évfolyam

- Alakuljon ki a mérlegelő gondolkodás a médiatartalmak megválasztásához.
- Képes legyen az online kommunikáció hatékony felhasználására.
- Ismerje a reklám hatását a fogyasztásra.
- Tanulja meg hatékony módon és megfelelő mértékben felhasználni a számítógép és egyéb online média nyújtotta lehetőségeket.
- Ismerje meg a közösségi tartalmak etikus, jogszabályok szerinti használatának és felhasználásának szabályait.
- Tudatosuljanak az adatbiztonsággal, jogtudatossággal, a függőséggel (internet, számítógépes játékok) és egyéb veszélyekkel és azok elkerülésével kapcsolatos ismeretek.

Programterv

Évfolyam	1-8.	9.E	9.	10.	11.	12.
Időkeret (óra)	1	1	1	1	1	1
Témák	*Tartalmak, tevékenységek*					
- a média társadalmi szerepe - a reklám és a fogyasztás összefüggése - a médiatartalmak és a valóság összefüggése - az internet használatának szabályai, a helyes etikai magatartás és felelősség - a számítógép, az internetfüggőség veszélyei	Ismerkedés a hagyományos médiával a különféle folyóiratokon, kiadványokon keresztül. Az elektronikus médiák (internetes ismeretterjesztő oldalak, e-book stb.) használatának gyakorlása. Reklámok céljainak, hatásainak bemutatása különféle (pozitív és negatív) példákon keresztül. Jogszabályok, etikai előírások ismertetése a hagyományos média és az internet használat esetében. Gyakoroltassuk különféle ismeretek hozzájutásának módjait az internetes keresők segítségével. Az adatbiztonság szabályainak, megteremtési lehetőségeinek ismertetése. Az internet- és játékfüggőség kóros hatásainak bemutatása.					

Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

A hallássérült tanulók felkészülésének tanórán kívüli feladatait (házi feladat) az otthoni (napközis, tanulószobai) felkészülés részeként a tanórákon határozzák meg a pedagógusok. Iskolánkban a házi feladat adásának célja a tantárgyi követelmények teljesítéséhez szükséges ismeretek elmélyítése, a tanultak emlékezetbe vésése, az ismeretek további gyakorlása és bővítése. Minden ilyen jellegű tevékenységet – a súlyos hallássérülés figyelembevételével - a szemléletesség, a cselekedtetés, az önálló munkavégzésre való szoktatás, a felzárkóztatás, tehetséggondozás és a speciális, komplex jellegű kommunikációfejlesztés igényének megfelelően kell végezni.

A nevelőtanár feladata a tanulási idő megszervezése, a különböző tanulási módok megismertetése, az egyéni tanulási stílus kialakítása oly módon, hogy sikerélményhez juthasson minden hallássérült gyermek, és a diákok alkalmassá váljanak az önálló

ismeretelsajátításra, az információk befogadására. Feladata továbbá, hogy szakszerű segítséget nyújtson a tanulásban lemaradt tanulóknak (korrepetálás), illetve szorgalmi feladatokkal lássa el a tehetséges diákokat. A hallássérülés szempontját is figyelembe vevő differenciált foglalkozások megvalósításában segítségére lehet a gyermekfelügyelő is.
A nevelőtanárok, gyermekfelügyelők természetes élethelyzetekben foglalkozhatnak a tanulókkal, így számos egészségi és környezeti helyzet tudatos megteremtése válik lehetővé. Ezáltal fejleszthetők a spontán szituációkhoz kapcsolódó társalgások, kommunikáció, melyre nyelvi mintát a nevelőtanárok adnak.

A tantárgyak sajátosságaitól függően iskolánkban a házi feladatok alábbi típusait alkalmazzuk:

- szóbeli tanulás,
- írásbeli feladatmegoldás,
- gyűjtőmunka az interneten,
- rajzos vagy gyakorlati feladatmegoldás.
- A házi feladatok célja, hogy a tanulók:
- elkészítésükkel elmélyítsék az órán tanultakat,
- megtanulják önállóan alkalmazni az ismereteiket,
- segítsék a logikus gondolkodás kialakulását és fejlesztését,
- a fokozatosság elvére építve képesek legyenek az önállótanulásra,
- a tanulásra szánt idő helyes beosztásának elsajátítása,
- lemaradó tanulók felzárkózzanak.

A napi felkészülést szolgáló tevékenység közvetlen tanári irányítással folyik, csoportos illetve differenciált foglalkozás keretében. Utóbbinak különösen fontos szerepe van az összevont hallássérült osztályok esetében. A differenciáláshoz szorosan hozzátartozik a valamilyen okból lemaradt tanulók fejlesztése, kifejezetten az egyéni tanulási nehézséggel vagy a tananyag értelmezési problémájával küzdők esetében; illetve a kiemelkedő képességű tanulók gyorsabb haladásának biztosítása.
A házi feladat ellenőrzése:

- a szóbeli házi feladatok ellenőrzése legtöbbször szóbeli feleletek formájában történik,
- az otthoni írásbeli munkákat minden esetben ellenőrizni kell.

A házi feladatok iskolánkban alkalmazott formái:

1. kötelező házi feladat:

célja: a tantervi követelmények teljesítéséhez, a tananyag elsajátításához szükséges képesség- és készségfejlesztés, a következő tanítási órára történő felkészülés.

2. szorgalmi vagy ajánlott házi feladat:

célja: a képességfejlesztés, a tanulók érdeklődésében és felkészültségében megmutatkozó egyéni különbségek figyelembe vételével az ismeretek bővítése, kiegészítése, új ismeretek szerzése.

A házi feladatok adásának szempontjai:

- a házi feladat mértékét az életkori sajátosságokat figyelembe véve arányosan kell megosztani szóbeli és írásbeli munkákra,
- a házi feladat a tanórán megértetett anyaghoz kapcsolódjon,
- a szóbeli feladat az új anyag bevésésére szolgál, az írásbeli a készségek begyakoroltatására,
- az alapvetően sok gyakorláson alapuló tárgyak esetében (pl. nyelvtan, matematika) mindig legyen írásbeli házi feladat is,
- felzárkóztatás, tehetséggondozás.

Munkarend:

a) étkezésrendje:

- az étkezés rendje a tanulók órarendjéhez és délutáni elfoglaltságaihoz igazodik
- a napközis tanulók a kísérő tanárral együtt mennek az ebédlőbe,
- az ebédlőben a tanulóknak be kell tartaniuk az általános higiéniai- és étkezési szokásokat,
- az étkezés befejeztével mindenkinek tiszta asztalt kell maga után hagynia, székét helyére raknia, s a tálcát az evőeszközökkel és a tányérokkal a kijelölt helyre kell vinnie,
- a tanulók ebéd után csak pedagógussal együtt mehetnek ki az udvarra.

b) a napközi rendje:

- a napközi munkarendjéhez minden tanulónak alkalmazkodnia kell, és magatartásával segítenie az itt folyó hatékonymunkát,
- a zavartalan tanulás érdekében a tanuláshoz szükséges tanszerek és felszerelés mindig legyen a tanulónál.

A szervezett napközis tanulószobai foglalkozások délután öt óráig tartanak.

A tanuláshoz nyugodt, zavartalan, barátságos légkör szükséges.

Iskolánkban a házi feladatok adásának elvei és mennyisége a nevelés-oktatás szakaszaiban

Évfolyam	**Szakasz szerepe**
Alsó tagozat	Kezdő- és alapozó szakasz: az olvasás - írás -számolás anyagának arányban kell lennie; egyénenkénti tantárgyi differenciálás megvalósulása. Szóbeli - írásbeli házi feladat megfelelő aránya. Külön odafigyelést igényel az összefoglaló- rendszerező anyag elmélyítésének segítése, valamint az elméleti részek tanulásának tanítása.
Felső tagozat és szakiskola	El kell érni, hogy a tanulás ismereteinek megszerzése önálló munkavégzéssel történjék az eddig tanultak alapján; a tantervben meghatározott jártasságok éskészségek alkalmazása.

KÖNYVTÁRHASZNÁLAT

Az iskolánkban a szellemi munka eszköztára a jelenleg kb. 7500 kötetet számláló könyvtár, mely minden gyermek és felnőtt számára elérhető. A délutáni könyvtárhasználat kapcsolódik a tananyaghoz és a szabadidős tevékenységhez is.

Általában az első könyvtárlátogatásra az óvoda középső csoportjában kerül sor. Az eleven érdeklődő kicsik jól érzik magukat a könyvtárban. Szívesen veszik kézbe és nézegetik a számukra kikészített képes mesekönyveket.

A kitartó könyvtárlátogatás eredménye, hogy az alsó tagozatos tanulók már gyakorlott könyvtárlátogatók. Önállóan választanak, kölcsönöznek – leggyakrabban a természeti ismereteket nyújtó könyvek köréből.

Az ötödik osztálytól kezdődik el a tényleges könyvtárhasználat tanítása. Az eltelt évek alatt a gyermekek felkészültek arra, hogy a könyvet, mint tömegkommunikációs eszközt vegyék igénybe.

A történelem, környezetismeret, földrajz, magyar irodalom órák tananyagához nagy érdeklődéssel búvárkodnak a lexikonokban, enciklopédiákban.

Az ismeretnyújtáson túl a szókincsgyarapításnak is egyik fontos információtára a könyvtár. A csoportvezető kollegák célja, hogy a rendszeres könyvtárlátogatásra való szoktatással, idővel olvasóvá neveljék növendékeinket.

JÁTÉK

A játékkal fejlődik a gyermek értelme, érzelme, érzelemvilága. Ugyanakkor azt tapasztaljuk, hogy a szellemi és fizikai kitartásuk is fejlődik. A közösségben végzett játék ügyesebbé, bátrabbá, leleményesebbé teszi a gyermeket. A játékban rejlő nevelési lehetőségeket ki kell használnunk, és biztosítanunk kell az életkori sajátosságnak megfelelő képességek kibontakoztatását.

Ha több gyermek együtt akar játszani, akkor bizonyos szabályokat kell elfogadniuk, ha csak kettő játszik együtt, már akkor is igazodnak valamilyen közösen elfogadott szabályhoz. A kisgyermek lassacskán egyre több szabályt tanul meg és alkalmaz, és ez is a társadalmi együttélés megbecsülésére neveli őt.

A játék a személyiség fejlődéséhez is erősen hozzájárul. A gyermek meg tanulja mérlegelni az akaratát és megtanul a játék szabályainak megfelelően, sikerekben vagy kudarcokban részesülni.Ismeretes,hogyazegymástkövetőéletkoriszakaszokbanamás-másformájú,típusú játékok túlsúlya a jellemző. A játék módja bonyolódik, fejlődik, az egyszerű funkció-játék fokáról az utánzójátékokon, az alkotójátékokon át egészen a szabályjátékokig, amelyek később, a serdülőkorban sporttevékenységgé, intellektuális játékokká válnak, s mint ilyenek a fiatal felnőtt életében továbbra is fontos szerepet kapnak.

A hallássérült gyermeknél ki kell használnunk a beszédfejlesztési lehetőségeket a játékfoglalkozásokon. Megtanítjuk az új fogalmakat, kifejezéseket, s ezek használatát következetesen elvárjuk tőlük.

Az egészségi és környezeti nevelési ismeretek a játék során spontán módon beépíthetők.

A közbeszerzés során sok játékot - fejlesztő, szerep, konstrukciós, társas - vásároltunk, de törekszünk minden évben bővíteni ezeknek a körét. Karácsonykor minden csoport életkorának megfelelő ajándékot kap közös használatra. Nagy sikert aratott a gyerekek körében a szerepjátékokhoz, bábelőadásokhoz használható paraván és a nem kevés számú báb.

A jó játék feltételei és jellemző jegyei

A nevelő egyik legfontosabb feladata, hogy biztosítsa mindazokat a kedvező feltételeket,

amelyek között növendékei az életkoruknak megfelelő játékokkal alaposan és sokoldalúan „kijátszhatják”magukat! A játék élvezéséhez nem elégséges a játékszer és a nevelő ösztönzése. Ezek mellett még igen lényeges a megfelelő mennyiségű játékidő, szabadhely és a játék nyugalmának a biztosítása.

A kisiskolások játékai

Ebben a korban a játék főtevékenység helyett kiegészítő tevékenységgé válik. A tanulásban szerzett ismereteit játékában alkalmazza, új összefüggéseket keres.

- Így előtérbe kerülnek a konstrukciós játékok, a műszaki alkotásokat segítő játékszerek, a problémamegoldásra késztetés, a sport.
- A mozgásos játékok az iskolásoknál egyre inkább közelítenek a sporthoz.
- A társasjátékok közül jobban szeretik az olyan játékot, amelynél a győzelemhez ügyesség, kombinációs készség kell, mint azt, ami pusztán szerencsén múlik.
- A különböző logikai játékokkal hosszú éveken keresztül szívesen játszanak, és az olyan jellegű szellemi játékok, mint a sakk ebben a korban kezdenek népszerűvé válni.
- A kártyajátékok közül legkedveltebbek a különféle kvartettek, a szellemi játékok közül mind nagyobb szerepet töltenek be a kitalálós játékok.

A szerepjáték már az óvodáskorban kezd kialakulni, részben a mesevilágot megjelenítő fantáziajáték, részben pedig a társakkal közösen játszott szerepjáték formájában. Az iskoláskorban ez a típusú játék több elemmel gazdagodik. A babaház, a babaeszközök és a babák is színpadi kellékké vállnak. Helyzeteket, eseményeket elevenítenek fel, színházat játszanak velük. A dinamikus játékok az élmények feldolgozását segítik a gyermeknél, és a társas kapcsolatok mélyülnek.

A játékok fajtái:

1. Gyakorlójátékok

Azokat a legegyszerűbb játékokat soroljuk ebbe a csoportba, amelyek révén a gyakorlást, valamely tevékenység ismétlését végzi a gyermek, de úgy, hogy nem építi bele bonyolult mozgássorba, lényegében maga a mozgás vagy a játéktárgyakkal való manipuláció - húzás, rakosgatás, rázás – ismétlése jelent örömet a számára. (Kisgyermekkorra jellemző).

2. Alkotójátékok

2.1. Konstrukciós játékok

- A manipulációs – gyakorlós játékok spontánfolytatása
- A játék öröme az anyagok megformálásában, átalakításában, konstrukciós elemek összeillesztésében és kombinációjában van.

Pl. játéképítés elemekből, „félkész” játékok befejezése.

2.2. Szerepjátékok

A szerepjátékok is gyakran a gyakorló játékokból alakulnak ki. Jelentőségük:

-Ismeretszerzés a szűkebb, tágabb környezetből

-Megfigyelőképesség fejlesztése

-Szókincs, beszédkészség fejlesztése

-Gondolkodási műveletekben való jártasság kialakítása

-Képzelet fejlesztése

-Társas kapcsolatok fejlesztése, magatartásformák beépülése

-Indulatok levezetése

Szabály-játékok

Mozgásos szabály-játékok

- Mozgásos játékaik a sporttevékenységhez kapcsolódnak.
- Lényegük és örömforrásuk a szabálybetartása.
- Kifejezhető benne a közösségi együttlétöröme.
- A szabály legyen könnyen érthető.

Labdajátékok

- cicalabda
- labdakapó
- megy a labdakörbe-körbe
- célbadobás
- kidobós
- labdabombázás

Fogócskák

- halászfogó
- szalagfogó
- labdafogó
- libafogó
- farkas és nyúl
- üsd a harmadikat!

Versenyjátékok

- futóváltók
- váltóversenyek labdával
- akadályversenyek
- labdafújó verseny
- futás a karikába

3. Didaktikus játékok

- Amit a nevelő tervszerűen valamilyen oktatási cél szolgálatába állít.
- Ismeretszerzés eszköze.
- Megismerő tevékenység, gondolkodásfejlesztése.
- Szókincsfejlesztés, beszédkésztetés fejlesztése.
- A tanult ismeretek alkalmazása.

Formái:

Figyelem, emlékezetfejlesztése

- Melyik nem tartozik ide?
- Tedd a helyére!
- Tolóablakos egyeztetés
- Képdominó
- Hol a hiba?
- Mi van a kendő alatt?
- Kinél van a párja?
- Mi változott meg?
- Mi hiányzik?

Gondolkodás fejlesztése

- Lottójáték
- Mit visz a kishajó?
- Kérdés-feleletjáték
- Képkiegészítés
- Játékok a logikai készlettel
- Szókép-tárgykép korongos egyeztetőjáték
- Asszociációs játék

Kultúrtechnikákkal kapcsolatos játékok

- írásverseny
- betűjátékok
- dobójátékok
- élőegyszeregy

Szakkörök

Csavargószakkör

A „csavargó” szakkör általános iskolás és speciális szakiskolás diákjaink számára működik.

A szakkör keretein belül tanulóinknak lehetőségük van arra, hogy késő délutáni és esti kollégiumi óráikat egy héten egyszer olyan intézményen kívüli programmal tölthessék, ami – elsődlegesen, legfontosabb szempontként – örömmel tölti el őket, amin boldogan vesznek

részt. Célunk – amennyire csak lehet – felszabadultan, feszültségmentesen együtt lenni; hozzájárulni tanulóink kiegyensúlyozott, harmonikus személyiségfejlődéséhez. Korosztálytól és évszaktól függően az egyes alkalmakkor megismerhetik a főváros nevezetességeit (pl.: Szent Gellért Gyógyfürdő épülete stb.), természeti szépségeit (pl.: Duna-part stb.); játszótérre és játszóházba mehetnek, hajózhatnak a Dunán; könyvtárak által szervezett kézműves foglalkozásokon vehetnek részt (pl.: kosárfonás stb.). Mindezeken kívül természetesen más és más, újabb és újabb lehetőségekkel is élünk.

Hogy a szakkör miben segíti diákjaink fejlődését, nem is lehet maradéktalanul felsorolni. Alakul az egymással való kapcsolatuk, önismeretük, a társadalomba való beilleszkedésük; bővülnek az ismereteik a környezetükről, tágul a látókörük; kollégistaként lehetőségük van tapasztalatot szerezni az iskolán kívüli mindennapi életről.

Ingyenes vagy kisköltségű programjainkat a szülők és „A beszélő siketért”Alapítvány egyaránt támogatják.

Bőrműves szakkör

A bőrfeldolgozás és bőrtárgy készítés az emberiség legősibb foglalkozásainak egyike. Századokon keresztül egészen napjainkig fontos szerepet töltött be ez az anyag. A bőr közkedveltsége szépségének és tartósságának köszönhető. Egy jól elkészített bőrtárgy egy életre szól!

A gyerekeknek tervezett szakkör célja a bőr, mint anyag megismertetése és egyszerűbb használati tárgyak készítése. Heti egy-kettő órában kezdő és haladó szinten folyik az oktatás alsó és felső tagozatosoknak. Alkalmanként, kisebb részben, szükséges, alapvető elméleti ismeretek valamint nagyobb részben gyakorlati ismeretek átadása történik. A gyakorlati oktatás folyamatának fázisai a tervezés, szabás, vékonyítás, díszítés, bélelés, összeállítás és végül a

A hallássérült gyerekek számára a szakkör nagy sikerélményt nyújt. A saját kezűleg elkészített tárgy a „teljesség” érzetét adhatja a diákoknak. A végzett munka során fejlődik a szakkörösök kézügyessége, kreativitása, rész-egész viszonyának látása, logikus gondolkodása, esztétikai érzéke és pontossága a munkasorán.

A szakkör fontos célja, hogy a 2004-2005. tanévben, iskolánkban beindult bőrtárgy készítő szakma előkészítését szolgálja.

Bőrműves szakkör kezdőknek és haladóknak Szeptember: balesetvédelem

- marha, sertés, juh, kecske, borjú, csikószőr

- tapintásuk, felületük rajzolata/barkarajz/
- a bőr és a műbőr közötti különbség
- a bőrös szerszámok bemutatása, használatuk bemutatása
- lyukasztott mintákkal könyvjelző készítése kezdőnek
- lyukasztott mintákkal irattárca és/vagy pénztárca tervezése haladóknak

Október:

- karkötő és/vagy hajcsat készítése lapos fonással, szironyozással kezdőknek
- lyukasztott pénztárca és/vagy irattárca összeállítása szironyozással haladóknak
- hogyan készül a szabásmintakezdőnek,
- szabásminta készítés „önállóan”haladóknak
- egy kulcstartó és/vagy tolltartó szabásmintájának elkészítése kezdőknek
- tolltartó és könyvborító szabásmintájának elkészítése, díszítés tervezése haladóknak

November:

- kulcstartó és/vagy tolltartó elkészítése kezdőnek
- tolltartó, könyvborító elkészítése haladóknak
- szabás, fűzés, díszítés, lyukasztásgyakorlása
- a ragasztók típusai és használatuk December:
- apró karácsonyi ajándék elkészítése tetszés szerint az eddig tanultakból kezdőknek és haladóknak

Január:

- ellenőrző vagy zsebkendőtartó, vagy irattárca tervezése, szabása, bélelése, ragasztása, díszítése és fűzéskezdőknek
- tolltartó, könyvborító elkészítése haladóknak

Február:

- a bőr felületének beosztása, ezek alapján a különböző részek minősége és felhasználása

- egyszerű pénztárca tervezése, szabás, díszítés és fűzéskezdőknek
- mobiltok tervezése, díszítése, varrása haladóknak Március:
- díszítésfajták: rátét, batikolás, domborítás, csikószőr-betét, szironyozás, festés
- nyakba akasztható bőrtok tervezése, szabás, díszítés és fűzéskezdőknek
- pénztárcához vagy irattartóhoz domborító forma tervezése, elkészítése, domborítás haladóknak

Április:

- a szíjgyártó varrás, kösü, varrószék használata
- a szíjgyártóvarráshoz szükséges szerszámok, eszközök
- a varrás alapjai, könyvjelző tervezése díszvarrással, szabás, díszvarrás kezdőknek
- domborított tárgy összeállítása, varrása haladóknak Május-június
- Az eddig tanult műveletek gyakorlása egy tetszés szerinti kisebb tárgy elkészítése kezdőknek és haladóknak.

Számítógépes szakköri foglalkozások

Tanintézetünk jól felszerelt, a modernkor minden igényét kielégítő gépparkkal rendelkezik. Ez is nagyban hozzájárul ahhoz, hogy a gyerekeket a lehető legújabb, legfrissebb tudással vértezzük fel.

A szakköri foglalkozást informatika tanteremben végezzük, mely lehetőséget teremt minél több gyermekkel való foglalkozásra. Minden számítógépen Microsoft Windows operációsrendszer, és Microsoft Office programcsomag található. A számítógépes szakköri foglalkozás 17-20 óra között zajlik. Két ciklusban jönnek a bentlakó gyerekek. Vacsora előtt a kisebbek (1. osztálytól 5.osztályig), majd vacsora után a nagyobbak (6. osztálytól felfelé). A 2 ciklus között rövid szünetet iktatunk be.

Fontosaz, hogy a gyerekek használják a hét során elsajátított tudást, tudjanak gyakorolni, hogy a gyakorlások során újabb tapasztalatokra tegyenek szert. Ne maradjanak le halló társaiktól, ismerjék meg a számítógépet, annak részeit, jussanak tovább a számítógép bekapcsolásánál.

Az első csoportnál (1. osztálytól 5. osztályig), mivel ők a kezdő csoport inkább a vizuális programok kerülnek elő úgy, mint játékok, rajzprogram, vagy képek nézegetése. A számítógép használata gyakorlati úton kerül elsajátításra. Megtanuljuk az egér, a billentyűzet használatát,

a különböző gombok fontosságát, funkcióját. Megkeressük a játékot tartalmazó mappát.
A csoportnál - éppúgy ahogy halló kortársaiknál is - előkerül az internet iránti érdeklődés. A szakkör kiemelt célja a biztonságos oldalakra irányítás, a felelősségteljes internethasználatra nevelés, az internet veszélyeire való felhívás.
A korszerű számítógépekkel a biztonság nagyobb, továbbá a gyerekek felelősségtudatát hivatott fejleszteni az is, hogy az iskola összes tanulójának van saját bejelentkezési neve, és jelszava. (A gyerekeket örömmel tölti el, hogy van saját „tulajdonuk”, és erre próbálnak vigyázni, nem egyszer letakarva írják be jelszavukat, hogy társaik ezt ne figyelhessék meg.)
Iskolánkban szélessávú internet van, amely lehetőséget biztosít az egész napos állandóinternet használatra.
6. osztálytól felfelé is kiemelt cél a biztonságos oldalakra irányítás, a felelősségteljes internethasználatra nevelés, az internet veszélyeire való felhívás.
Érdeklődésükhöz igazodva: elektronikus levelezés (e-mail), elektronikus ellenőrző, sport, divat, popsztárok, tv-műsorok, játék témakörökben haladunk, megtanulva ezzel a helyes webcím beírásától a csatolt állomány fogalmáig a helyes böngészőhasználatot. Figyelembe véve, hogy tanulóink hallássérültek, fontos eleme számukra a táv-kommunikációban az e-mail használata, mely segítségével kapcsolatot tartanak barátaikkal, családtagoknak írnak. A világsztráda böngészése során azonban veszélyek is leselkednek a gyanútlan felhasználókra, foglalkozunk ezekkel is, például a napjainkban egyre nagyobb méretet öltő vírusveszélyre. Megtanuljuk, hogy nem szabad minden levelet jóhiszeműen megnyitni, mert veszélyes lehet a számítógépre nézve. Mivel a szakköri nap a hét végére esik (általában csütörtök), a nagyok gyakran tekintik meg a busz, és vonatmenetrendeket egyedül, segítség nélkül. Egyes tantárgyak tanárai is építenek az internet adta lehetőségekre, és gyakran kérik a tanulóktól, hogy házi feladat formájában, egyedül keressenek információt az adott tananyaghoz.
Iskolánk rendezvényein digitális fényképek sokasága készül, melyet az informatika tanárok elhelyeznek egy arra kijelölt mappában, vagy iskolánk honlapján. A gyerekek gyakran nézik meg ezeket a képeket, felidézve az élményeket, miközben akaratlanul is elsajátítják egy képszerkesztő/képnézegető program használatát.
A szakkörvezető tanárok segítenek a gyerekeknek a keresésben, az interneten való eligazodásban, de ügyelnek rá, hogy a tanulók igyekezzenek önállóan is dolgozni, hogy fejlődjön a problémamegoldó gondolkodásuk és boldoguljanak a gigantikus szupersztrádán.
Személyi (szakkörvezető személyi) kérdésekben mindig a vezetőség, az informatikus munkaközösség és a rendszergazda együttesen dönt.

Tematika

	Kezdő csoport	*Haladó csoport*
Szeptember	Ismerkedés a számítógéppel, egérhasználat	A számítógép részei, felépítése
Október	Ismerkedés a számítógéppel, billentyűzet használat	Hardver – Szoftver
November	Online játékok www.egyszervolt.hu)	Perifériák + iskolai könyvtárszerkezet
December	Rajzprogram (Ms. Paint)	Perifériák + iskolai könyvtárszerkezet
Január	Egér-, billentyűzethasználat	Helyi hálózat
Február	Online játékok www.egyszervolt.hu)	E-mail + helyi hálózat
Március	Online játékok www.egyszervolt.hu)	E-mail + helyi hálózat
Április	Rajzprogram	Keresés interneten
Május	Online játékok www.egyszervolt.hu)	Vírusok, kártevők
Június	Online játékok www.egyszervolt.hu)	Internet veszélyei

Kollégiumi kézműves foglalkozás

Az intézmény kollégiumi munkájának egyik fontos részét képezik a délutáni szakkörök. Ezek közül a kézműves szakkörre hetente egy-egy alkalommal kerül sor. Úgy az alsó, mint a felső tagozaton, másfél órás foglalkozáson megismerkedhetnek a gyerekek a különböző technikákkal, az esztétikával és főleg a népi mívesség hagyományaival.

A manuális készségfejlesztés során fontos szempont, hogy a hallássérült gyermekek korcsoportjuknak, egyéniségüknek, képességeiknek, érdeklődésüknek megfelelően eljussanak a jól végzett munka öröméhez, megbecsüléséhez, valamint hozzájussanak egy olyan tapasztalathoz, amely könyvekből nehezen sajátítható el.

Minél több ilyen technikával, fogással ismertetjük meg a gyerekeket, annál gazdagabb és szabadabb lesz fantáziájuk, lehetőségeik tárháza, kincsestára. Így nem pusztán manuális-, kombinációs-, koncentrációs készségfejlesztésről, a térlátás, a szépérzék, a problémamegoldó képességek fejlesztéséről van szó, hanem nagyfokú stressz oldásról, olyan meditatív cselekménysor végzéséről, mely a mai emelt szintű követelmények és egyre feszültebb életminőség miatt elengedhetetlen lenne. Ugyanakkor a népi hagyományok ápolásával tovább örökítünk egy olyan ősi tudást, amely a gyökereinkről szól, mely kiveszőfélben van és pótolhatatlan.

A témakörök kiválasztásánál próbálunk egyfajta harmonikus egyensúlyt teremteni a naptári

év és az iskolai tanév hagyományai, valamint a „természet-adta” lehetőségek között. A fenti szempontoknak próbál megfelelni az alábbi tematikus munkaterv.

Ünnepeink	**Tevékenységek, technikák**	**Felhasz-nált anyagok**	**Foglalkozás témája 1-3. osztályig**	**Fogl. témája 4. osztálytól**
Szeptember: 5. Lőrinc – őszkezdő napok 8. Kisasszony-napja 9. Mihály - pásztorünnep	Fonás,szövés:kül. fonások tanulása, madzag-szövés, kartonszövés, virágszövés, zsinórkötés szarvacskával, karmantyúbáb	kül. fonalak, gyapjú, szálas növények, virago	körmönfonás, fonás 5-ös és 4-es szálból, zsinórkötés szarvacskával, virágszövés kereten, szövés kartonon	madzagszövés fonás 7-, 8-, 9-es szállal virágszövés karmantyúbáb készítése
Október: 15. Teréz – szüreti napok 26. Dömötör – dömötörö-zés 31. Farkas - faültetés	Őszi termések, gyékényfeldolgozása: terméskép, díszek, koszorúk gyékény szétszedése, részei, gyékényjátékok, tárgyak	őszi termések, ágak (gesztenye, madár-berkenye, makk, magok), gyékény	gyékénykötél, karkötő sodrással,úszó madár,tutaj, képek, állatfigurák termésekből	gyékényszövés, kiskosár, lábasalávaló, gyékényló mandalák, tájképek termésekből, őszi koszorúk készítése fonással vesszőből, ragasztással termésekből, tűzéssel szárazvirágokból
November: 1. Mindenszentek 11. Márton - gyertyagyúj-tás napja	Gyertyázás, préselt levelek felhasználása: gyertyakészítés kül. technikákkal, - díszítés,	viasz, méhviasz, préselt levelek, viragok	gyertyamártogatás, - díszítés virágokkal, levelekkel,	Gyertyaöntés agyagformába, homokformába, Méhviasz gyertya tekerése
25. Katalin – Katalin-ág készítése 30. András – téli mulatságok kezdete	levélképek, őszi koszorú levélfűzérből		levélfüzérből őszi koszorú készítése, levélképek	Levélképek préselt levelekből, virágokból

December: 6. Miklós 7. Ambrus-mézesbábok védőszentje 13. Luca – jósló és do-logtiltó nap 25. Karácsony	Mézeskalács, szalma, csuhé: mézeskalácso-zás, karácsonyi díszek készítése szalmából, betlehemi jászol vesszőből, csuhébabákkal, adventi koszorú kész., Mikulás-fi-gurák gyöngyből, filcből, nemezből	gyöngy, filc, gyapjú, szalma, mézeskalács, vessző, csuhé, tobozok, termé-sek, raffia, kóc	Adventi koszorú díszítése masnikötés, Mikulás gyöngyből, filcből mézeskalács figurák formázása, sütése szalmacsillag , kisded-figura csuhéból állatfigurák kukoricaszár ból betlehemhez	Ua. koszorú fonása vesszőből Mikulás nemezeléssel gyapjúból mézeskalács figurák díszítése tojáshabbal szalmaangyal betlehem vesszőből fonva Mária-,József-figura készítése csuhéból
Január: 6. Vízkereszt – farsangoláskezd ete Regölés	Agyag, téli díszek,játékok: ablakképek, játék az agyaggal, látogatás a Néprajzi Mú-zeumba	színes zsírpapí-rok, kartonok, üvegfestékek, agyag	ablakképek készítése színeszsírpapír ból és kartonból, hópelyhek tervezése matt öntapadós ta-pétára vagy fóliára, edények agyag hurkákból, ékszerek,nyakl áncok	Regölés téltemetés, jókívánságok (hagyományőrző szertartás) tükörkeret, síp, persely agyagból

Február: 2 Gyertyaszentelő 4. Balázs – balázsolás 6. Dorottya - farsangolás	Nád, kóré: télűző népi hangszerek készítése kül. technikákkal, duda, dob, síp, csutkahegedű, farsangi álarcok készítése papírmasé technikával	nád, kukorica, kóré, csutka, papírcső, hólyag, papírmasé	dobkészítés papírcsővel, marhahólyaggal, síp nádból, farsangi álarc kül. technikákkal	duda kóréból, csutkahegedű, papírmasé álarc készítése, díszítése

Március: 12. Gergely – iskolák pártfogója, gergelyjárás 15. Nemzeti Ünnep 18-21. Sándor, József, Benedek	Papírtechnikák, gyöngy nemzeti színű díszek készítése, kokárdák, zászlók papírból, festékkel tavaszi díszek papírvirágokból, ékszerek gyöngyből	festékek, papír-fajták (batikolt, merített stb.), gyöngy, fonalak, filc,	„praclis”és „ujjlenyomatos” kokárda, kokárda filcből és fonalból, tavaszi virágfűzér batikolt papírból – térbeli és sík variációk, egyszerű karkötők, gyűrűk gyöngyből	nemzeti színű szalagok szövése,kokárda fonással, plasztikus virágok készítése kül. típusú papírokból, spárgából, 4-szálas karkötők, nyakláncok gyöngyből, gyöngyvirág cserépben
Április: Virágvasárnap – téltemetés, barkagyűjtés napja Húsvét 25. Márk – kukoricave- tés, búzaszentelés	Gyapjú, tojás: húsvéti aján-dékok, díszek készítése, tojásírókázás, berzselés, festés, nemezelés gyapjúbárány, búzaültetés	gyapjú, tojás, festőanyagok, karton, búza	gyapjúbárány készítése kartonból és gyapjúból ragasztással,	tarsoly nemezelése rátett mintával, nemezkép, nemezlabda és karkötő kész., tojásberzselés,-festés, tojásdíszítés fonallal, spárgával, búzaültetés a januárban készített agyagedényekbe

Május: 1. Tavaszünnep Pünkösd – pünkösdölés Ballagás	növények: fa-fűzfasíp faragása, brugató, krumplipuska, hasított állatok, papírsárkány kész., a virágdíszek, játékokvirágokból, növényekből, pünkösdi királynő-koszorú, virágpréselés, virágképes üdvözlőlapok kész.	fafélék, növények, virágok, merített papír,	fiúk: sípoló fűszál, brugató, krumplipuska, fűzfasíp, papírsárkány, hasított állatok, KÖZÖS: pünkösdölés	Lányok: virágfűzérből koszorú, nyaklánc fonása, virágpréselés, üdvözlőlapok készítése merített papírra préselt növényekkel
Június: 11. Barnabás – szénaka- száló nap	Gyógynövények, textil: babakészítés textiltechnikákkal rongybaba, zsákbaba,	textilfajták, tömőanyagok pl. széna, bab	Rongybaba készítése	Zsákbaba varrása, tömése használatának ismerete

Év vége	gyógynövények ismerete, gyűjtése, szárítása, felhasználása illatzsákok, párnák stb.	gyógynövények	KÖZÖS: gyógynöv. gyűjtése, majdszárítása, Illatzsákok, párnák varrása, tömése,	levendula-, kakukkfűzsákocskák.

Az éves gyakorlati munkaterv elméleti témakörei

Az éves ünnepkörhöz tartozó néprajzi, szakmai és anyagismereti tudnivalók átadása természetesen nem képezi külön elméleti óra tárgyát, sokkal inkább a gyakorlati foglalkozások szerves része, elmaradhatatlan kiegészítője. Célunk a hagyományőrzés, az eltűnő félben lévő népi miliő bemutatása, élményszerző tapasztalatok gyűjtése, a természetes, emberközeli anyagok megismerése. Tárgyismeret, eszközhasználat.
Az első foglalkozás keretén belül a balesetvédelem és eszközhasználat szabályainak ismertetése.

Szeptember: A fonás, szövés során felhasznált alapanyagok eredetének, feldolgozásának és felhasználásának ismertetése. Állati és növényi eredetű anyagok, gyapjú, len, kender.

Október: A gyékény felhasználása, szerepe a népi életben. Az őszi termések begyűjtése során lehetőség nyílik arra, hogy a gyerekek közelebb kerülve jobban megismerjék a természetet. Növényismeret, a különböző termések tulajdonságainak ismertetése, felhasználásuk mikéntje.

November: A gyertyakészítés hagyományai, különböző technikái, szerepe a népi hagyományokban.
A levélgyűjtés során szintén alapos természet – és növényismeretre tehetnek szert a gyerekek; fafajták, levélzetük, bokrok, cserjék.

December: A karácsonyi ünnepkör a népi életben, szokások, hagyományok, ünnepvárás. Az adventi koszorúhoz tartozó szimbolika. A mézeskalácsozás története, technikái, a figurák díszítése. Ősi magyar karácsonyi díszítési technikák, anyagok: szalmadíszek, csuhédíszek,

figurák, betlehem. A betlehemezés.

Január: Újévi szokások, Vízkereszt, télűző szokások, téltemetés.
Az üvegfestés folyamata, lehetőségei. Az agyag használata, anyagismeret. Az agyag megmunkálásának különböző technikái.
Február: Balázsolás, tavaszkezdő népi hagyományok, szokások, az ezekhez kapcsolódó tárgyak, hangszerek, zajkeltő eszközök használata. A farsangolás a régi népi életben. Álarcok szimbolikája.

Március: Gergelyjárás története. Nemzeti öntudat a népi életben, huszárok, menyecskék. A gyöngy felhasználása a régi népi viseleteken, varrottas, gyönggyel hímzett ruhadarabok, ékszerek, mint a társadalmi szerepkörök mutatói.

Április: A húsvéti ünnepkör. A húsvéti szimbólumok, a tojás díszítésének népi szokásai, a nemezelés hagyománya.

Május: Pünkösdölés, pünkösdi királynő – választás. A természet újjászületése, növények, fák, virágok.

Június: A gyógynövények fajtái, felhasználása a népi gyógyászatban, gasztronómiában. A textil készítése, használata, gyermekfolklór, textiljátékok.

Tűzzománc szakkör

Az intézmény pedagógiai programjának részeként, a kollégiumi foglalkozások keretében működik a szakkör.

A szakkör pedagógiai célkitűzése:

A manuális képességek fejlesztése során a hallássérült gyermekek korcsoportjuknak, egyéniségüknek, képességüknek megfelelően jussanak kompetenciaélményhez, megbecsüléshez. Tevékenységük során fejlődjön kézügyességük, finommotorikájuk, figyelmük, képzeletük, problémamegoldó gondolkodásuk. Bővüljön a manuális tevékenységekről szerzett ismeretkörük egy ősi kézműves technikával, melynek elsajátítása során az alkotás örömét átérzik.

Alakuljon ki a gyermekekben természetes igény a szép, igényes kézműves tárgyak iránt. Bánjanak ügyesen eszközeikkel, szerszámaikkal, tanulják meg azok használatát, becsüljék, óvják a rájuk bízott tárgyakat és törekedjenek a gondos munkavégzésre.
Legyenek türelmesek, okuljanak hibáikból és használják fel tapasztalataikat a jövőben. Tanulják meg kezelni az átmeneti sikertelenséget, azt az eljövendő siker részeként éljék meg. Növekedjen kudarctűrő képességük, hiszen kudarcok nélkül siker sem érhető el.

A foglalkozások általános terve

1. Különböző technikák bemutatása, áttekintése
2. A munkafolyamat ismertetése
3. Eszközök, szerszámok használatának begyakorlása, a munkavédelmi szabályok ismertetése
4. Konkrét tárgyelkészítése
- a tárgy tervezése: forma, színvilág, stílus, méret
- anyagszükséglet meghatározása, kiválasztása, előkészítése
- eszközök megjelölése, előkészítése
- a tárgyelkészítése
- csiszolás, keretezés
- munkanapló vezetése –folyamatosan.

5. A tapasztalatok megbeszélése, értékelés
- egyénileg
- csoportosan: annak érdekében, hogy a munkafolyamat során szerzett egyéni tapasztalatokat megosszák, az esetleges hibákat kiküszöböljék és a bevált módszereket a többiek is kamatoztathassák sajátmunkájukban.

Az egyes feladatok kiválasztásánál figyelembe vesszük a gyerekek képességeit, készségeit, életkori fizikális, mentális sajátosságait. Nem kötelezően egyforma munkadarabot készítenek, többféle technika közül választhatnak az egészen egyszerűtől az igen bonyolultig, alapozva kreativitásukra és munkaörömükre. Kihasználjuk a hallássérülés kompenzálására kialakult többnyire fejlettebb vizuális képességeiket is a foglalkozások során. Az elkészült tárgyak használati és díszítőjelleggel bírnak.
Mivel egy-egy tárgy elkészítése hosszabb időt vesz igénybe, a ráfordított idő tervezésénél figyelembe vesszük az eltérő munkaütemet, így a szakkör tagjai egy-egy darabnál más-más fázisban dolgoznak. Ennek koordinálása nagy körültekintést igényel.

Tűzzománc szakkör éves tematikus terv

IDŐ	ÉLETKOR	TEVÉKENYSÉG
Szeptember	8-10 év 10-16 év	A tűzzománc technika eredete, története, főbb alkalmazási területek, híres műhelyek munkáinak bemutatása (reprezentációsanyaggal) Biztonsági előírások, munkavédelmiszabályok Természeti kép előre elkészített saját rajz alapján sík lemezre, kontúr, mázastechnika Kb. 4-5 alkalom, két korcsoport együtt, az alaptechnika elsajátítása
Október	8-16 év 7-9 év 10-16 év	Kiállítás megtekintése a Pestújhelyi Közösségi Házban Természeti kép - sík lemezre, kontúrtechnikával - sík lemezre, vörösréztechnikával
November	8-10 év	Téli „képeslap” készítése Az ónos-fehér technika elsajátítása, sík kontúr technikával
December	8-10 év 10-16 év	Karácsonyi ajándékkészítés a Luca-napi vásárra - ónos-fehér iszapzománc technikával,savazással - (sav maratásos technika elsajátítása)
Január	8-10 év 11-16 év	Az anyagok gondozása, mázak feldolgozása, lemezvágás
Február	8-16 év	Kiállítási anyag készítése pályázati témakörben Különböző technikákkal és anyagokkal, kísérletezéssel a kreativitás fejlesztésére (kontúr, maratás, iszapzománc, opak)
Március	8-16 év	Pályamunka készítése meghirdetett témakörben Kristály tűzzománc technika ötvözése a mázos kontúr technikával
Április	8-10 év 11-16 év	Ajándék készítés Anyák Napjára a tanulók által választott technikával. - kontúr-színes kristálytechnikával - rekeszzománctechnikával

Május	8-16 év	Ékszerkészítés (fülbevalók, csatok, medálok) - a technikaelsajátítása - ajándékkészítés
Június	8-16 év	A műhely karbantartása, anyagrendezés, megkezdett munkák befejezése. Beszélgetés a tapasztalatokról. A szakkör értékelése.

Sütő- főzőszakkör

Tervezett óraszám: kéthetente két és fél óra.

Helyszíne: a kollégium konyhája.

Célja: Az egészséges étkezés fontosságának tudatosítása, az, hogy a táplálkozási szokásaink megváltozását tudatossá tegyük. A reformtáplálkozás egy átfogó, sokrétű szemléletváltozás, amelyben az egészség helyreállításán, a természetes íz és étvágy megőrzésén, s új ízek megismerésén van a hangsúly. A sütő-főző szakkörön, e szemlélet alapján válogattuk ki az elkészítendő ételeket. A szakkör célja még beszédfejlesztés, családi életre nevelés, a kreativitás fejlesztése, és a közösség összekovácsolása.

A sütő-szakkör tematikus programja
Szeptember:
1.hét: Baleset megelőzés a konyhában

Irányított beszélgetés az
egészséges életmódról,
a konyhai balesetekről,
a tisztasági szabályokról.
Zöldségturmix készítése
3.hét: Csokis-banános zabpehelygolyó készítése
- A feladat ismertetése
- előkészítés
- hozzávalók leírása
- az elkészítés módjának megbeszélése
- elkészítése
- utómunkálatok
Október:
1.hét: Irányított beszélgetés az egészséges táplálkozás fontosságáról
gyümölcsök hasznosításáról,
helyes tárolásáról, felhasználásuk módjáról.
Kompótkészítés
3.hét: Waldorf saláta készítése.
November:

1.hét: Elektromoseszközök
helyes, biztonságos használata
Zöldborsó krém pirítóssal készítése.
3.hét: Bulgurral töltött padlizsán készítése.
December:
1.hét: J.b. Mit sütünk karácsonyra?
Néphagyományok,szokások
Citrom és narancs kandírozása
3.hét: Mézeskalácskészítés
Január:
1.hét: Miért fontos tisztán tartani akonyhát?
Banán chips készítése
3.hét: Hókiflisütése.
Február:
1.hét: Beszélgetés a farsangi szokásokról
Régi szakácskönyvek nézegetése
3.hét: Csöröge fánk sütése.
Március:
1.hét: Mikor szoktunk tortátsütni?

Családi ünnepek.
3.hét: Sütőtök tortasütése
Április:
1.hét: J.b. közeledik a Húsvét
Kaszinó tojás készítése
2.hét: Beszélgetés a húsvéti népszokásokról.

Hagymás-tojásos muffin készítése
Május:
1.hét: J.b. Tavaszi ízek Brokkolis rakott tészta készítés.
3.hét: Meggyes piskótasütés
Június:
1.hét: Egy közösen választott kedvenc sütemény elkészítése

Pantomimszakkör

A hallássérült gyermeknek - a hallóhoz hasonlóan - a játék alapvető szükséglete, segít megismerni viszonyát környezetéhez, társaihoz, a felnőttekhez. Lehetőséget biztosít a gyermek egyéniségének, önálló személyiségének kialakulásához. A pantomim remek lehetőséget nyújt a súlyos fokban hallássérült, siket gyermekek önkifejezéséhez.

A szakkör tervezett óraszáma: heti egy óra - pantomim művész segítségével. Célja: mimikával, beszéd nélkül jeleníteni meg az adott szituációt.

Feladata: mozgáskoordináció, térérzékelés, ritmusérzékelés, tudatos testmozgás, a mozgás tudatos koordinációja, önkontroll, koncentráció, érzelmi folyamatok tudatos láttatása, önismeret, feszültségoldás, kapcsolatteremtés, egymásra figyelés, élethelyzetek probléma-megoldási készségének fejlesztése.

A próbák alatt egyértelműen nő a gyermekek önbizalma, fejlődik kreativitásuk. Tapasztalatszerzés útján jutnak sikerélményhez.

Mindig jó közösség kovácsolódik össze, szívesen vesznek részt különböző versenyeken, rendezvényeken. A jövőre vonatkozó terv a nyári pantomim tábor megszervezése, ahol a kellemes környezetben tovább fejlődhetne tudásuk.

A pantomim szakkör tematikus programja

Szeptember: Helyzetgyakorlatok külső-belső térmegjelenítése.
Általános bemelegítés, függetlenítési gyakorlatsorokkal.
Október: Helyzetgyakorlatok.
Horizontális és vertikális függetlenítési gyakorlatsor és kiegészítő gyakorlatok.
November: Helyzetgyakorlatok.
Testtudat-fejlesztő, orientációs-és ritmusgyakorlatsor kiegészítő gyakorlatokkal.
December: Helyzetgyakorlatok.
Tárgyteremtő gyakorlatok.
Hengeres felület, bot, sík felület: fal megjelenítése.
Január: Helyzetgyakorlatok.
Külső, belső sarok eljátszása falnál.
Február: Helyzetgyakorlatok.
Ellensúly gyakorlatok: húzás, emelés, cipekedés.
Március: Helyzetgyakorlatok.
Érzelmi folyamatok ábrázolása: arccal, testtel, egész testtel.
Április: Helyzetgyakorlatok.
Első és másodlagos szándékok a színészi játékban.
Május: Helyzetgyakorlatok.
Különböző karakterek megjelenítése.
Június: Helyzetgyakorlatok.
Két jelenet bemutatása.
Az éves munka összegzése.
Bemutató előadás.

Táncszakkör a kollégiumban

A hallássérült gyermekek személyiségfejlődésének fontos segítője lehet a mozgás–mozgáskultúra fejlesztése. Hallásmaradványukra építve ritmusérzékük fejlesztése fontos feladat számunkra. A csoportos tevékenység nagyban hozzájárul a közösségi szellem kialakulásához. A közös tánc során fejlődik az egymás iránti figyelem. A rendszeres mozgás pedig az egészséges életmód fontos része.

Műfaja: Dance Hip-Hop

Időtartama (tervezett): 60 perc, 1 óra/hét

Az óra első tíz-tizenöt percében bemelegítést végzünk. A bemelegítés négy, illetve öt

blokkból áll:

Légzőgyakorlatok:

I. blokk: Mérsékelt nyújtó hatású gyakorlatok

– ízületek bemozgatása körzésekkel (nyak, váll, csukló, csípő, térd,boka)

– ízületeken átívelő izmok finom nyújtása (statikusnyújtás)

II. blokk: Mérsékelt keringés fokozó gyakorlatok

– karmunka nélküliszökdelések

- helyben futás

III. blokk: Aktív nyújtó hatású gyakorlatok

- mint az első blokk, de már utánmozgásokkal, nagyobb mozgásterjedelemmel

IV. blokk: Aktív keringésfokozó gyakorlatok

- karmunkával egybekötött szökdelések

A bemelegítés után az akkor aktuális tánckoreográfiát gyakoroljuk, majd új tánclépéseket veszünk. Minden tanévben van legalább három fellépésünk (karácsony, farsang, évzáró). A fellépés előtt egy-két hónappal kezdjük a felkészülést. Minden tánckoreográfiát az adott ünnephez tervezzük.

Sakk-szakkör

Célok:

A szakkör célja, hogy a gyerekek megismerkedjenek egy igazi személyiségfejlesztő sporttal. A sakk önálló gondolkodásra, szellemi munkára, stratégiára, odafigyelésre ösztönöz. Fejleszti a gondolkodást, türelemre tanít, rendkívül érdekfeszítő és szórakoztatójáték.

Cél az, hogy az érdeklődő gyerekek elsajátítsák, műveljék ezt a kiváló sportot, mely kellemes kikapcsolódást nyújt számukra.

Időtartam (tervezett):

Heti egy délutánon 2 óra.

Foglalkozás:

A képzés számára nincs külön tanterem kijelölve. Mivel azonban az ebédlőben hosszú asztalok vannak, ez lehetőséget ad, hogy egyszerre több „tábla” is belátható legyen úgy az oktató, mind a diákok számára. Így tanulhatnak egymástól, saját stratégiájukat is ez alapján alakíthatják.

Fotószakkör

A szakköri foglalkozást egy már nyugdíjba vonult, korábban intézményünkben tanító pedagógus tartja heti egy alkalommal. A foglalkozás időtartama 1,5 óra.

Célja: tanulóink elsajátíthatják a fényképezés első lépéseit. Fontos, hogy a diákok minél inkább kedvüket leljék a természet, különböző események, társaik megörökítésében. A fotók segítségével a természet tiszteletét erősítjük és formáljuk tanulóink külvilág felé irányuló szemléletét.

A fotószakkör témái alkalmazkodnak az iskolai eseményekhez, ünnepekhez, valamint az intézmény és környékének élményteli megörökítése a cél.

A fotós szakkörön nagyrészt általános iskolások vesznek részt.

Minden évben részt veszünk az Országos Diákfotó Pályázaton és a tanév végén iskolaszinten fotókiállítást (Mai Manó fotókiállítás) szervezünk a tanév során elkészült fotókból.

Kerámiaszakkör

A szakkört egy korábban iskolánkban dolgozó nyugdíjas pedagógus tartja.

A hetente egy alkalommal, 1,5-2 órában megtartott foglakozáson kisiskolás tanulóink vesznek részt.

A kerámia foglalkozás célja elsősorban a manuális készségek fejlesztése, a tevékenykedtetés, az önállóan létrehozott alkotás öröme, a munkálkodás technikája, az anyagismeret, az eszközök helyes használata, mely fejleszti a koncentrációt és a kézügyességet.

A szakkörön lehetőség van a fazekasság történetének megismerésére, valamint betekintést kaphatnak tanulóink a kerámia készítés munkálataiba. A tanév során elsajátíthatják a kerámia készítésének munka fázisait, megismerhetik a természetes anyagokat és azok jelentőségét.

Az együtt dolgozás során egymás személyiségének és a másik alkotásának tiszteletben tartása, a reális önértékelés fejlesztése kiemelt szerepet kap.

A sportszakkör, és játékos sportfoglalkozás

A testi fejlődés harmóniájának biztosítását szolgálja a sport.

Sporttal növeljük az edzettséget, egészséges versenyszellemet alakítunk ki, küzdeni akarást, jobb teljesítményre való törekvést. A sport olyan állóképességet ad, mely ellenállóvá tesz mindenfajta fizikai megpróbáltatással szemben, ugyanakkor örömforrása, feladata az egészség védelme. A mozgás leköti a gyermek energiáját, egyéni és közösségi élményt ad. A rendszeres sporttevékenység gátolja a rossz szokások (dohányzás, alkohol, drogfogyasztás) kialakulását.

A kollégiumban biztosítjuk a gyermekek számára a napi 1 – 2 órás sportolási lehetőséget, a

mozgásigény kielégítését.

Ehhez a következő feltételek adottak:

- megosztható torNATerem
- kispálya az udvaron
- teniszpálya
- úszáshoz igénybe vehető a közeli tanuszoda

A kollégium - úszóedzői képesítéssel rendelkező - hallássérült oktatója tartja a sportfoglalkozásokat, gondozza a tehetséges tanulókat, együttműködve az iskolai oktatókkal és a Hallássérültek Szövetségének edzőivel. Szép eredményeket hoz a közös munka. Diákjaink halló iskolák, diákotthonok, vagy társintézmények közreműködésével rendezett versenyeken kimagasló teljesítményeket érnek el.

A tanulókat életkoruk alapján „kezdő" illetve „haladó" csoportokba soroljuk. A felosztás /életkori sajátosságok/ alapján állapíthatóak meg a legfontosabb célkitűzések, elvárások.

A **kezdő** csoport (kb. az első 4 évfolyam) legfontosabb célkitűzései:

- A tanulók harmonikus testi, lelki és szellemi fejlesztése
- A testmozgás, a játékos mozgástevékenység megkedveltetése, a sport iránti érdeklődés felkeltése.
- A mozgás és játékszükséglet kielégítése, ill. fenntartása.
- Az életkornak megfelelő szokásrend kialakítása, az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás igényének megalapozása.
- Testi képességek fejlesztése, a tanulók esélyegyenlőségének javítása.
- A mozgásműveltség fejlesztése.
- Jellemformálás, viselkedési formák tanítása.

A haladócsoport legfontosabb célkitűzései:

- Az életkornak megfelelő szokásrend kialakítása.
- A tanuló mozgás és játékszükségletének kielégítése és fenntartása.
- Aktívan vegyenek részt a sportjátékokban, gyűjtsenek versenytapasztalatokat.
- Őrizzék meg egészségüket, edzettségüket tudatosan fejlesszék.
- Segítsük őket az öntevékeny, aktívsportolásban.
- Életvitelüket jellemezze az egyéni higiénia és a fizikai aktivitás.
- A tanulók személyiségének alakítása, viselkedésformák tanítása, pl. kudarcok

elviselése agresszió nélkül, jellemformálás, a közösségi magatartásfejlesztése.

A játékos sportfoglalkozást tartalmába az évszakoknak megfelelően

pl.: télen:

- dobásgyakorlatok hógolyóval – célba, távolba dobások,
- húzás- és tolásgyakorlatok szánkóval, csúszkálás a jégen
- egyéb havas játékok: hóemberépítő verseny csapatokban „hószobrászat”
- síelés, korcsolyázás,szánkózás

nyáron:

- biciklitúra, strand ill.. uszodalátogatás, erdei futás, tájékozódási futás

Tudatosítani kell a tanulókban a szabadban történő sportolás jelentőségét, az egészséges életmód kialakítása, az egészség megőrzése céljából. Egyéni-, sor és váltóversenyek ügyességi feladatokkal. Ezt kezdők és haladók együtt is játszhatják.

Sport szakkör és játékos sportfoglalkozás éves tematikusterv

IDŐ	**ÉLETKOR**	**TEVÉKENYSÉG**
Szeptember	8-10 év 11-16 év	Kezdő tenisz Rövidebb gyalogtúra. Haladó tenisz
Október	8-10 év 11-16 év	Kezdő foci Kerékpározás Foci haladóknak
November	8-10 év 11-16 év	Pingpong Kidobós Pingpong
December	8-10 év 11-16 év	Teremfoci Hógolyózás Teremfoci
Január	8-10 év 11-16 év	Tollaslabda Korcsolyázás Tollaslabda
Február	8-10év 11-16 év	Teremfoci Sorversenyek Teremfoci
Március	8-10 év 11-16 év	Pingpong Kidobós Röplabda
Április	8-10 év 11-16 év	Úszás Játékos sportvetélkedő Kosárlabda

Május	8-10 év 11-16 év	Tenisz Foci Tenisz
Június	8-10 év 11-16 év	Tenisz Úszás Tenisz

HELYI TANTERV

Autizmus spektrum zavarral élő, tanulásban akadályozott tanulók számára

A választott kerettanterv a tanulók szakértői véleménye szerint a *Kerettanterv az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára* (51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 11.1 melléklete) *autizmus-specifikus adaptációja*.

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók esetében az alapkompetenciák fejlesztésekor is igen nagy egyéni eltérésekkel kell számolni, nem csupán a tipikus kortársakhoz képest, hanem a célcsoporton belül is.
Az alapkompetenciák megszerzése és megszilárdulása jellemzően tágabb időkeretben valósul meg, mint a tipikus kortársak esetében. Az alapkompetenciák fejlesztése is az egyéni felmérésen alapuló egyéni fejlesztési terv szerint történik.
A beszéd, olvasás, írás, szövegalkotás, mennyiségekkel, számokkal, idővel kapcsolatos ismeretek elsajátítása gyakran mechanikus, ezért feltétlenül szükséges a megszerzett ismereteket valós élethelyzetekben alkalmazni. Az írott és beszélt nyelv funkcionális használatának elsajátítása kulcsfontosságú, annak spontán fejlődése nem elvárható.
A szociális kommunikáció és a rugalmas gondolkodás minőségi sérülése akadályozza a nyelv és beszéd rugalmas, funkcionális használatát, az absztrakt szimbólumok rugalmas kezelését. A pozitív attitűd kialakításához sikerélményt nyújtó, egyénre szabott tanulási helyzetek kialakítása szükséges.

Célok, feladatok:

- az egyéni bánásmód elvét alkalmazva a tanulók harmonikus személyiségfejlődésének biztosítása;
- a helyes közösségi magatartás kialakítása;
- az együttműködési képesség és a szocializációs készség fejlesztése;
- az egyéni képességek kibontakoztatása, erősségek mélyítése, általánosítások elősegítése;

- az önállóság, önellátás az egyén által elérhető legmagasabb foka;
- a környezethez való kötődés igényének kialakítása;
- a tanuló alkalmazkodását, beilleszkedését segítő viselkedésformák kialakítása;
- az önérvényesítéssel és önálló döntési képességgel rendelkezés kialakítása;
- a lehető legeredményesebb társadalmi integrációra való felkészítés;
- egyénre szabott terápiás eszközök, eljárások alkalmazása;
- a mindennapi élet tevékenységeire való felkészítés;
- az életvezetési technikák megalapozása, elsajátíttatása, gyakoroltatása;
- toleráns magatartás kialakítása;
- az emberi és társas kapcsolatok kölcsönös tiszteletben tartása;
- a sokszínűség elfogadása.

Fejlesztési területek – nevelési célok:

Erkölcsi nevelés:

- szociális kapcsolatok kialakítására, fenntartására való képesség kialakítása;
- az alapvető emberi értékek ismerete és elfogadása;
- különböző élethelyzetekben adekvát viselkedésre való képesség;
- a szabályok követése, betartása;
- együttműködés, megértés és türelem a társas kapcsolatokban.

Nemzeti öntudat és hazafias nevelés:

- érdeklődés a környezet, lakóhely szokásai iránt;
- a legfontosabb nemzeti ünnepekhez köthető hagyományok ismerete;
- képességekhez mérten bekapcsolódás az ünnepi megemlékezésekbe;
- a szülőföld, a haza legfontosabb értékeinek fokozatos megismerése;
- a szűkebb és tágabb környezetben előforduló szimbólumok megismerése.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés:

- a környezettel való együttműködés kialakítása;
- elfogadó közösségi magatartás;
- az alapvető emberi jogok és kötelezettségek megismerése és képességeknek megfelelő alkalmazása;
- az önállóságra való igény kialakítása;
- az önérvényesítés és a támogatott döntéshozatal lehetőségének megismerése.

Önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése:

- saját személyiség megtapasztalása;
- társas kapcsolatokba való bekapcsolódás;
- a helyzeteknek megfelelő kapcsolatok megteremtésének megtanulása;
- cselekedetek kontrollálása;
- a kapcsolatokban a közeledés és a távolságtartás egyensúlyának és szükségletének megválasztására való képesség;
- konfliktuskezelés- és megoldás;
- az adekvát segítségkérés módszereinek megismerése;
- a nemi szerepekkel kapcsolatos alapvető társadalmi elvárások és a biológiai működés elemeinek megismerése.

Családi életre nevelés:

- minél nagyobb önállóság az önellátásban;
- a családi élet szerepeinek, feladatainak megismerése;
- problémahelyzetek megoldásához való segítség elfogadása képességekhez mérten.

Testi és lelki egészségre nevelés:

- a helyes táplálkozás és a személyi higiéné megismerése;
- rendszeres testmozgás igényének felkeltése, a testi épség és egészség megőrzésének képessége;
- a káros szokások és életveszélyes helyzetek felismerése és elkerülése.

Fenntarthatóság, környezettudatosság:

- kulturált környezet igényének felkeltése (lakóhely, élettér tisztasága, épsége);
- a szennyező anyagok felismerése, a káros környezeti hatások kerülése;
- az anyagokkal, energiával való takarékosság igényének kialakítása;
- a javak beosztásának megtanulása a szükségletekhez mérten;
- a szelektív hulladékgyűjtés, az újrafelhasználás és hasznosítás gyakorlati technikáinak megismerése és alkalmazása.

Pályaorientáció:

- a munkatevékenységek iránti motiváció felkeltése;
- a felnőtt élet alapvető tevékenységének, a munkának megismerése és elsajátítása lehetőségekhez képest.

Gazdasági és pénzügyi nevelés:

- a pénz fogalmának ismerete;
- az ár és az érték fogalmának megértése;

- a takarékosság, a pazarlás és a felesleges fogalmának megértése;
- a saját tulajdon felismerése és megóvása.

Médiatudatosságra nevelés:

- a virtuális valóság és az élet közötti különbség fokozatos tudatosítása;
- az elektronikus eszközök helyes információszerző és szabadidő eltöltési lehetőségeinek felismerése.

Tanulás tanítása:

- az elsajátított kompetenciák felhasználásával az ismeretszerzés igénylése, az új információk és tevékenységek elsajátítása;
- a tanuláshoz és megismeréshez szükséges motiváció, kíváncsiság felkelthetősége.

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

Kommunikációs kompetenciák:

Anyanyelvi kommunikáció:

- szókincsfejlesztés;
- beszédértés és beszédprodukció fejlesztése;
- az írás, olvasás képességének elsajátítása;
- a szöveg információhordozó funkciójának tudatosítása, az értő olvasásra való törekvés;
- tények, gondolatok, érzések felismerése, átélése olvasott szöveg alapján;
- dramatizálás.

Idegen nyelvi kommunikáció:

- az idegen nyelvek iránti érdeklődés felkeltése.

Matematikai gondolkodási kompetencia:

- cselekvő, személyes tapasztalatszerzés;
- az elemi rendszerező képesség és a kombinatív képesség fejlesztése;
- a tanuló fejlettségének megfelelő szintű, biztos számfogalom kialakítása;
- alapműveletek végzése;
- a mértékegységek ismerete és használata;
- mennyiségi következtetésekre, becslésre, mérésre való képesség.

Természettudományos és technikai kompetencia:

- a környezet tárgyai, élőlényei, jelenségei iránti érdeklődés felkeltése;

- a mindennapi életben előforduló jelenségek körében való tapasztalatszerzésre való törekedés;
- megfigyelések minél önállóbb végrehajtása tanári irányítás mellett;
- segédeszközök alkalmazása;
- az ember és természet kölcsönhatására való figyelés;
- gyakorlatias ismeretekre való törekvés;
- a természet szépségének értékelése, természetvédelem, a környezet megóvása;
- az egészséges életmód szabályainak elsajátítása és betartása.

Digitális kompetenciák:

- a számítógép megismerése;
- egyszerű kezelési műveletek végzése;
- szoftverek futtatása irányítással;
- az IKT-eszközök használata iránti motiváció felkeltése.

Személyes és társas kapcsolati kompetencia:

- az iskolai értékrend megismerése;
- a magatartási szabályok betartása;
- szociális képességek fejlesztése (felelősségtudat, kitartás, szorgalom, jó és rossz elkülönítése, reális önértékelés).

Munkavállalói, vállalkozói kompetencia:

- segítségkérés képességének kialakítása.

Kreativitás, önkifejezés, kulturális tudatosság:

- az alkotás örömének ismerete;
- történetek, érzések, élmények feldolgozása dramatikus, képzőművészeti elemek alkalmazásával.

A tanulás kompetenciái:

- az olvasás, írás, számolás, IKT-eszközök használatának fejlesztése;
- a hatékony, önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel való rendelkezés;
- a tanuláshoz szükséges taneszközök használatában való gyakorlottság;
- a tanulás iránti érdeklődés felkeltése.

Egységesség és differenciálás

- az adaptív oktatás jellemzőinek ismerete, alkalmazása;

- a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembevételére épülve a differenciálás egyéni fejlesztő hatásának és a pedagógiai gyakorlatban megjelenő egységességnek egyidejű biztosítása;
- a tanulói sajátosságok figyelembevétele és a tanulók számára leginkább kedvező tanulási formák biztosítása (frontális munka, csoportmunka, páros munka, egyéni munka, projekt munka, kooperatív technikák, individualizált munka);
- az egységes tartalmi szabályozás keretei között minden tanuló a neki megfelelő nevelésben és oktatásban részesül optimális fejlődése, egyéni teljesítőképességének teljes kibontakoztatása érdekében;
- a sajátos nevelési igényű tanulók hatékony oktatása, nevelése érdekében változatos differenciálás megvalósítása (megfelelő oktatási módszerek, munka- és tanulásszervezési formák, egyéni fejlesztési programok);
- a sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében-oktatásában érvényesülnie kell az elfogadás, tolerancia, empátia;
- egyéni fejlesztési tervek készítése, egyéni haladási ütem biztosítása;
- individuális módszerek, technikák alkalmazása;
- együttműködés különböző szakemberekkel;
- a speciális tankönyvekhez és tanulási segédeszközökhöz, valamint a tanulást, életvitelt segítő eszközökhöz való hozzáférés biztosítása;

Bemeneti jellemzők:

- a sajátos nevelési igény pontos, egyénre szabott feltárása a személyiségstruktúra, a lényegi személyiségvonások, a szocializációs funkciók területeinek feltérképezésével (gyógypedagógiai, pszichológiai módszerek alkalmazásával);
  - funkcionális képességek (észlelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás)
  - tanult képességek (kommunikációs, kognitív, cselekvési, szocializációs képességek)
  - a család legjellemzőbb mutatói, a családi szocializáció színterei
  - a gyermeki szükségletek megfogalmazása
- egyéni út meghatározása;
- pedagógiai diagnózis, stratégia és terápia meghatározása.

Kimeneti elvárások:

- a tanulók egyéni jellemzőinek, fejleszthetőségi sajátosságainak figyelembe vétele
  - a fejlesztési-nevelési-oktatási-képzési rendszer jellemzői (nevelés, értékek, tudás, cselekvési minták, identitás és önismeret, szocializáció, megoldáskeresés, értékelés, válogatás, kritika, közvetlen megfigyelés, motiváció).

Az autizmussal élő tanulók oktatásának követendő szempontja az életkori csoportokban történő fejlesztés megtartása mellett a tanulók egyéni haladási üteméhez igazodó, az önmagához mért fejlődést értékelő, sikerélményt biztosító, a reális életlehetőségeket folyamatosan szem előtt tartó oktatás, nevelés, képzés. A tananyag kiválasztásában és elrendezésében figyelembe kell venni, hogy a foglalkozások célja lépésről lépésre a károsodásokból eredő lemaradások csökkentése a meglévő képességekre építve, tanórai keretek között, figyelembe véve a harmonikus személyiségfejlődés igényeit. Fontos a folyamatos ismétlés, gyakorlás, nagy szerepe van a tevékenységek életközegben való alkalmazásának, a cselekvésbe ágyazott ismeretszerzésnek. A tantárgyak tananyagánál a fő hangsúly nem a műveltségátadáson van, hanem azon komplex képességek, készségek, kompetenciák kialakításán, amelyek elősegítik az alapvető fejlesztési célok megvalósítását.

A pedagógiai munka során törekedni kell a gyógypedagógiai nevelésben, fejlesztésben kiemelkedő jelentőségű érzelmi motivációra, játékosságra. A nevelési és oktatási módszereket mindig a tanulók életkorának, fejlődési szintjének és személyiségjegyeinek megfelelően kell megválasztani.

Az egyénre szabott nevelés és oktatás mellett is mutatkoznak – az adott csoporton belül – leszakadó, lemaradó tanulók. A lemaradás oka a súlyos akadályozottságban, hosszantartó betegségben, a képesség, tudás elsajátításához rendelkezésre álló időkeret szűkösségében keresendő. A tanulási képességek terén mutatkozó nagyfokú eltérések leküzdésére fontos a differenciált foglalkoztatás, egyéni és kiscsoportos formában.

Tanórai keretben a figyelemfelkeltés, a cselekedtetés, az ismeretek közvetítése és megerősítése differenciált formában, képesség szerinti csoportok kialakításával, egyéni bánásmóddal történik. Lehetőséget kell teremteni a feladatok elvégzésében az egyéni igényekhez igazodó segítségnyújtásra, a szemléltető eszközök és tanulói segédletek szükséglet szerinti megválasztására. Ebben a munkában a legfontosabb segítők a pedagógiai asszisztensek és a gyermekfelügyelők. A tanulás szervezésénél döntő az állandó ösztönzés megvalósítása, a cselekedtetés, a különböző tantárgyaknál megjelenő tananyagok kapcsolódási pontjainak különböző szempontú megközelítése, megerősítése. Az iskola tanulásszervezése a napközi

otthoni foglalkozásokkal együtt egész napos. A tanulók házi feladatot csak saját kérésre kapnak, minden kötelező tanulási tevékenység az iskolában történik.

A sajátos nevelési igényű tanulók együttnevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő pedagógus megközelítése az elfogadás, tolerancia, empátia, és az együttneveléshez szükséges kompetenciák megléte. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. Egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít. A differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres. Együttműködik különböző szakemberekkel.

Az autizmussal élő tanulók számára szükséges többletszolgáltatásokhoz tartozik a speciális tankönyvekhez és tanulási segédletekhez, továbbá a speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő eszközökhöz való hozzáférés.

Az adaptív oktatás gyakorlati megvalósításának kulcsmozzanatai:

- a bemeneti jellemzők megismerése, melyek alapjaiban kijelölik az egyéni utat, illetve az annak bejárásához vezető stratégia megvalósítandó pedagógiai mozzanatait;
- a kimeneti elvárások, melyek a prognosztizálható fejlesztés/fejlődés kritériumainak, a kimeneti követelmények meghatározásához nyújtanak segítséget.

A bemenet, az iskolai, oktatási folyamat kezdetén szükséges a sajátos nevelési igény pontos, egyénre szabott feltárása, a képességstruktúra, a lényegi személyiségvonások, a szocializációs funkciók területeinek feltérképezésével. A feltárás a gyógypedagógia, a pszichológia autizmus-specifikus módszereivel történik.

A pedagógiai és egészségügyi célú habilitáció, rehabilitáció

Céljai és feladatai az iskolai nevelés minden szakaszában folyamatosan jelen vannak, és elsősorban egyéni, kisebb részben kiscsoportos formában valósíthatóak meg.

Módszertanilag az autizmus-specifikus módszerek és eszközök alkalmazása mellett kognitív és viselkedésterápia, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés, gyógytestnevelés alkalmazása szükséges.

Tartalmilag a hiányzó készségek, a másodlagos fejlődési elmaradás, a másodlagos viselkedésproblémák és tünetek speciális módszerekkel való habilitációs és rehabilitációs célú kezelését soroljuk ide, a következő területeken:

- elemi szociális-kommunikációs készségek
- viselkedésproblémák (dührohamok, auto- és heteroagresszió, sztereotip viselkedések stb.)
- figyelem, utánzás, gondolkodási készségek, énkép, önismeret stb.
- érzékszervek és testhasználat, nagy- és finommozgások, testtartás, izomhypotonia korrigálása
- elmaradt pszichoszomatikus elemi funkciók
- önkiszolgálás, önellátás
- saját speciális segédeszközeinek mindennapi helyzetekben való rutinszerű használata
- lakókörnyezetben való közlekedés, tájékozódás, élethelyzetek begyakorlása
- szociális tapasztalatszerzés, társas kapcsolatok formáinak kialakítása
- iskolában, munkahelyen munkavállalóként, illetve hivatalos helyen való viselkedés szabályainak elsajátítása

Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az 1-8. évfolyamon

ÚJ Kötelező tantárgyak és óraszámok az 1–4. évfolyamon 2020. szeptembertől

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7+2	7+2	6+2	7+2
Matematika	4	4	3	4
Etika	1	1	1	1
Környezetismeret	-	-	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Digitális kultúra	-	-	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	**2**	**2**	**2**	**2**
Rendelkezésre álló órakeret	**24**	**24**	**24**	**25**

Rehabilitációs órakeret	**10**	**10**	**10**	**11**

RÉGI Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az 1–4. évfolyamon 2013. szeptembertől

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	7
Matematika	4	4	3	4
Erkölcstan	1	1	1	1
Környezetismeret	2+2	2+2	2+2	2+2
Ének-zene	2	1	2	2

Vizuális kultúra	1	2	2	2
Informatika	-	-	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	**2**	**2**	**2**	**2**
Rendelkezésre álló órakeret	**25**	**25**	**25**	**27**

Rehabilitációs órakeret	**10**	**10**	**10**	**11**

RÉGI Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok 5-8. évfolyamon 2013. szeptembertől

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	4+2	4+2	4+2	4+2
Idegen nyelv	-	-	2	2
Matematika	4	4	4	4
Erkölcstan	1	1	1	1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Hon- és népismeret	1	-	-	-
Természetismeret	2	2	4	4
Földrajz	-	1	1	2
Ének-zene	2	2	1	1
Vizuális kultúra	2	2	1	1
Informatika	1	1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	2	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	**2**	**2**	**2**	**2**
Rendelkezésre álló órakeret	**28**	**28**	**31**	**31**

Rehabilitációs órakeret	**11**	**11**	**12**	**12**

ÚJ Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok 5-8. évfolyamon 2020. szeptemberétől

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	4+1	4+1	4+1	4+1
Idegen nyelv	-	-	2	2
Matematika	4	4	4	4
Etika/hit és erkölcstan	1	1	1	1
Történelem	2	2	2+1	1+1
Állampolgári ismeretek	-	-	-	1
Hon- és népismeret	1	-	-	-
Természettudomány	2+1	3+1	5	5
Ének-zene	2	2	1	1
Vizuális kultúra	2	2	1	1
Digitális kultúra	1	1	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	**2**	**2**	**2**	**2**
Rendelkezésre álló órakeret	**28**	**28**	**30**	**30**

Rehabilitációs órakeret	**11**	**11**	**12**	**12**

A kerettantervek által előírt tartalmak a tantárgyak számára rendelkezésre álló időkeret kilencven százalékát fedik le. Egy heti öt (évi 180) órás időkerettel rendelkező tantárgy kerettanterve tehát heti fél (évi 18) óra szabad időkeretet biztosít a tantárgy óraszámán belül a pedagógusnak, melyet a helyi igényeknek megfelelően a kerettanterven kívüli tantárgyi tartalommal tölthet meg.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók esetében a fejlesztés egyik fő célterülete a kommunikáció, mint a kapcsolatteremtés és fenntartás, valamint az információcsere eszköze. A tanulói képességekhez mérten kell kialakítani az önálló kapcsolatteremtés igényét és lehetőségét, képessé tenni a tanulót különböző más kommunikációs helyzetekben szükséges viselkedés elsajátítására. Cél, hogy a gyermek az általa megértett szinten tanulja meg valamely kommunikációs eszköz használatát, hogy minél hamarabb sikeres lehessen a kapcsolatteremtésben, segítségével részt tudjon venni mind a tanítási, mind a tanulási folyamatokban, beleértve a tanórai és a tanórán kívüli kontextusokat egyaránt.
Alapvető probléma nem a beszéd hiánya vagy fejlődési zavara, hanem a kommunikációs szándék, illetve a kommunikációs funkció megértésének sérülése. Minden autizmus spektrum zavarral küzdő gyermeknél - függetlenül verbális képességeik színvonalától - elsődleges fontosságú cél tehát az egyén képességszintjének megfelelő kommunikatív kompetencia megteremtése. Autizmus spektrum zavarral küzdő értelmi fogyatékos gyermekek több, mint fele soha nem tanul meg beszélni, de a beszéd formai megléte mellett is közös jellemző a nyelvi és szociokommunikációs problémák fennállása; emiatt számukra elengedhetetlen a beszéd-, nyelvi-, és kommunikáció-fejlesztésben augmentatív eszközök használata, alternatív módok tanítása.

- ***A kommunikáció formája***

A kommunikáció módja, eszköze, vagyis mindaz, amit a gyermek mond vagy tesz: tágan értelmezve ide tartoznak azok a viselkedésbeli megnyilvánulások is, amelyekkel a gyermek válaszol az őt ért ingerekre anélkül, hogy azokat tudatosan használná a környezet befolyásolására. (pl. dührohamok). A pedagógusoknak –amennyire lehetséges- törekedniük kell a helyes, tiszta beszéd elsajátíttatására is, fókuszálva a beszéd alaki és tartalmi részének

fejlesztésére, a helyes hangképzésre, a verbális kommunikáció kiépítésére, emellett a beszédértés fejlesztésére is. Az érthető beszéd hiánya, illetve e nyelvi-kommunikációs képességek sérülése autizmus spektrum zavarokban alternatív és augmentatív kommunikációs (AAK) eszközök használatát teszi szükségessé. Használunk segédeszköz nélküli (pl. gesztusjelek) és segédeszközökkel augmentált (pl. tárgyak, képes szótárak, számítógép, kommunikátorok, mobil kommunikációs eszközök) rendszereket. Az AAK mellett fontos a metakommunikáció értésének és használatának fejlesztése.

- ***A kommunikáció funkciója***

  A funkciók megmutatja, hogy a gyermek mire használja kommunikációs készségeit, illetve arról, hogy milyen funkciókat ért meg. A funkciókat (pl. üdvözlés és más szociális rutinok, kérés, kérdezés és válaszadás, tréfa, vita, tiltakozás és elutasítás, figyelemfelhívás, kommentálás, információadás, kommunikáció az érzelmekről) a lehető legszélesebben és legrugalmasabban kell tanítani.

- ***Szemantikus kategóriák***

  A szókincs bővítésénél, a jelentés kialakításánál, szemantikus kategóriák rugalmas használatában (tárgyak, személyek, cselekvések, helyszínek, minőségek, belső állapotok stb.) számítanunk kell a szó szerinti értelmezésre és arra, hogy az értés és használat a kontextustól függő marad, a megismert lexika általánosítása emiatt folyamatos feladat.

- ***A kommunikáció kontextusa***

  A fejlesztés során a meglévő, funkcionálisan használt kommunikációs eszközt a lehető legtöbb természetes helyzetben alkalmaztatni kell, mert a meglévő készségeket a gyermekek új helyzetekben spontán ritkán alkalmazzák. Ez azt jelenti, hogy beszéddel, vagy AAK-s eszközökkel biztosítanunk kell a lehető legtöbb helyzetben a részvételt a társas helyzetekben, beleértve a tanórai és a tanórán kívüli kontextusokat egyaránt.

- ***Infokommunikációs technológiák (IKT), tömegkommunikáció***

  Cél, hogy a tanulók megismerjék az információs eszközökkel történő kapcsolattartás formáit és lehetőségeit, egyéni igényekhez igazodó segítségnyújtással rendszerezzék és értelmezzék a tömegkommunikációs és informatikai eszközök által közvetített információkat. Feladat, hogy a tanulók elemi szintű önállósággal tudjanak eligazodni a közvetített ismeretek birtokában a

társadalmi jelenségek között. Pedagógus feladata az eszközök által közvetített információk értelmezésének, feldolgozásának segítése. A tömegkommunikációs és információs eszközök biztonságos és mértékletes használatának elsajátítása szintén fontos cél. Mindemellett fel kell használnunk a modern IKT eszközök és a mobiltechnológia adta támogatási lehetőségeket mind a beszéddel összefüggő, mind a nyelvi és szociokommunikációs nehézségek terén a kompenzálásra és fejlesztésre.

- ***Szociokommunikáció***

  Az autizmusban sérült három terület közül (szociális viselkedés, kommunikáció, és rugalmas viselkedésszervezés) a legmarkánsabb problémákat a szociális interakciókban fedezhetjük fel, az autizmus mint "szociális fogyatékosság" a legszembetűnőbb. Természetesen egymástól elválaszthatatlan az első két terület, hiszen a valódi kommunikáció mindig valamilyen szociális interakcióba ágyazódva jelenik meg. Elsődleges fontosságú speciális pedagógiai cél tehát a gyermek képességszintjének megfelelő szociális viselkedés, illetve az ezt megalapozó elemi készségek fejlesztése, tanítása. A tanítási, fejlesztési módszerek kiválasztásakor feltétlenül figyelembe kell venni, hogy az autizmusból fakadó nehézségek megakadályozzák a gyermekeket abban, hogy a szociális készségeket spontán, intuitív úton sajátítsák el alapvető szociális megértésre alapozva.

- ***Nyelv***

  Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekeknél gyakran találkozunk súlyos nyelvi elmaradással is, ezért ennek a területnek a fejlesztése kiemelten fontos. A mind komplexebb nyelvi megértés és kifejezés kialakítása elsődleges feladat (beleértve a beszéd mellett más szimbólumok által közvetített nyelv megértését és használatát). A fejlődési zavar természete miatt az elsajátított nyelvi és kommunikációs készségek és a különböző tananyagok lexikájának spontán beépülésére a tanórai és tanórán kívüli, mindennapos kommunikációs helyzetekbe nem várható el, emiatt a tanultak általánosítása, különböző kontextusokba való átvitele folyamatos, fontos pedagógiai cél.

  Autizmus spektrum zavarokban a szociális és kommunikációs készségek tanításának metodológiájában is elsődleges fontosságú szerepet kapnak a kognitív és viselkedésterápiás eljárások, amelyeket a gyermek egyéni szükségleteinek és képességszintjének megfelelően vegyíthetőek egyrészt a fejlődéses megközelítés eszköztárával, másrészt, művészeti és egyéb alternatív fejlesztési módszerekkel, kiegészítő terápiákkal (pl. zenei interakció).

Az anyanyelvi kommunikáció a fejlesztés fő célterülete, mint a kapcsolatteremtés és fenntartás, valamint az információcsere eszköze. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekek esetében a kommunikációs képességek fejlődése és nyelvelsajátítás folyamata minőségileg eltér a tipikusan fejlődő kortársakétól. A fejlődési zavar kihat a szókincs, jelentés, nyelvtan és nyelvi funkciók elsajátítására, rugalmas alkalmazására. Hiányozhatnak vagy sérülhetnek azok a képességek, melyek lehetővé teszik a helyzetnek megfelelő személyközi kommunikációt és a nyelvi úton történő ismeretszerzést. Különösen nehezített az élő nyelv és szociális közvetítés útján való tanulás. Minden gyermeknél – függetlenül verbális képességeinek színvonalától – elsődleges cél az egyén képességszintjének megfelelő kommunikatív kompetencia megteremtése. A cél eléréséhez szükséges lehet alternatív kommunikációs eszközrendszerek alkalmazására. A kommunikációs képességek sérülése és a kompenzáció lehetősége egyénenként mérendő fel, a fejlődési zavar spektrum jellege, az egyéni képességek és tünetek nagyfokú változatossága miatt.

A tanulási területen a kommunikációs kompetencia valamennyi évfolyamon támogatást kap.

Egyes alsó tagozatos gyermekek nehezen tanulnak meg olvasni az autizmusban gyakori észlelési, érzékelési, figyelemmel és gondolkodási műveletekkel kapcsolatos problémák miatt. Az értő olvasás kialakulását nehezítheti az olvasottak szó szerinti értelmezése.

Sok gyermek számára érthetetlen és értelmetlen az önálló jelentéssel nem bíró betűk és szótagok olvasása és hangoztatása, számukra előnyt jelent a globális előprogramot tartalmazó olvasástanítási módszer alkalmazása. Az olvasás tanulása-tanítása során fontos a mindennapi élettel összefüggő, a tanuló személyes élményeihez kapcsolódó szövegeket alkalmazni.

Típusos nehézség a hallott és olvasott szövegek lassabb feldolgozása, a szövegértés gyengesége az adott életkori csoportban elvárthoz képest, különösen abban az esetben, ha a szöveg mások érzelmi és kognitív perspektívájának felvételét, gyors, rugalmas szempontváltást igényel, vagy elvont, szociális megértést tartalmazó fogalmakat tartalmaz.

Az írás okozhat technikai értelemben vett nehézséget, e mellett a nyelvi-kommunikációs problémák is tükröződnek az írott nyelv alkalmazásakor.

Sok autizmussal élő tanuló ír túlságosan lassan, jellemző lehet a grafomotoros ügyetlenség.

A tantárgyak, tananyagok elsajátításával kapcsolatos erősségek és nehézségek egyénenként nagyon eltérők, ezért a módosításokat, illetve az elvárásokat minden esetben egyénre kell szabni. Szükség lehet egyes tananyagrészek értékelése, minősítése alóli felmentésre, illetve a

kézírás helyett számítógép használatának engedélyezésére, folyóírás helyett a nyomtatott nagybetűvel való írás jóváhagyására.

1–2. évfolyam (A 2020/21-es tanévtől felmenő rendszerben)

A pedagógus a tanulók fejlettségére figyelve, differenciált tervezéssel és tanulásirányítással fokozatosan növeli a terhelést és a teljesítményelvárásokat. A tanulók előmenetelét fejlesztő értékeléssel segíti elő. Élményszerű tanulással, problémahelyzetekből kiinduló tevékenységekkel, feladatokkal fejleszti a kulcskompetenciák összetevőit, az alapvető képességeket és alapkészségeket. Formálja az attitűdöket, közvetíti az elemi ismereteket, valamint a tanulási és magatartási szokásokat. Mintákat és gyakorlóterepet ad magatartási normák, szabályok elsajátításához, a társas közösségekben való részvétel és együttműködés tanulásához, a problémamegoldáshoz, konfliktuskezeléshez.

A beszédfejlesztést az egyén képességének és beszédállapotának figyelembe vételével végezzük a nyelv funkcióinak megfelelően.

A bevezető szakasz célja átvezetni a gyermekeket az óvodai tevékenységből az iskolai tanulás tevékenységeibe. A szakasz feladata olyan fejlettségi szintre hozni a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciókat – a gyógypedagógia eszközrendszerével, módszereivel, terápiáival –, hogy a tanuló az alapvető kultúrtechnikák elsajátítására az állapotához mért kellő idő biztosítása mellett felkészült legyen. Fel kell kelteni az érdeklődését a tanulás iránt, oly módon, hogy tág teret adunk az életkorának, a fejlettségének megfelelő tevékenységnek és mozgásnak. A tanulót fogékonnyá, befogadóvá kell tenni a környezet, a közvetlenül megtapasztalható természet és a társas kapcsolatok iránt.

Az olvasás és írás tanításának kezdő időszakában kiemelt szerepet kap a cselekvéses tanulás. A tantárgy tanítása során megvalósul az olvasás elsajátításához szükséges hármas asszociáció kialakítása és megerősítése, a vizuális, akusztikus és beszédmotoros észlelés, a téri és síkbeli tájékozódás, a grafomotoros készségek és a vizuális, akusztikus memória fejlesztése.

Az olvasás és írás jelrendszerének elsajátítása a diákok egyéni sajátosságainak figyelembevételével történik. A szavak olvasásának begyakorlása során az olvasott szavak és a köztük lévő grammatikai viszonyok felismertetésére is figyelmet kell fordítani.

1. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**1. BESZÉDKÉSZSÉG, SZÓBELI SZÖVEGEK MEGÉRTÉSE, ÉRTELMEZÉSE ÉS ALKOTÁSA**	**Órakeret: 56** óra
Előzetes tudás		
Tantárgyi fejlesztési célok	A megfelelő hangképzés, beszédlégzés és hangoztatás kialakítása. Törekvés az érthető és kifejező beszédre. A beszédérzékelés, beszédértés és beszédprodukció képességének fejlesztése. A szóbeli, vagy AAK-s kifejezőképesség fejlesztése (szókincs, mondatalkotás). A kommunikációs képesség fejlesztése. Megfigyelő képesség, koncentráció, kooperáció, feladattudat, feladattartás, időbeli tájékozódás fejlesztése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
1.1. Beszédhallás, hallás utáni értés	Hangfelismerési és hangutánzó gyakorlatok végzése Beszédlégzés tudatosítása légzőgyakorlatokkal Szájtérben való tájékozódás gyakorlása Beszédhanghallás fejlesztése A beszédszervek mozgásának tudatosítása A hangok tiszta ejtésének gyakorlása A beszédhangok időtartamának érzékeltetése Beszédritmus, beszédtempó megfigyelése és visszaadása utánmondással Hang-, szótag- és szósor ismétlése Hang, szótag, szó fogalmának kialakítása Képek, tárgyak megnevezése - szókincsfejlesztés Versek, mondókák ritmusának megfigyelése, érzékelése Rövid hallott szövegek megértése hallás után A szövegalkotó képesség fejlesztése, a hallott mesék szókincse, nyelvezete segítségével Szöveges kiejtési gyakorlatok	Ének-zene *(hangképzés, légzés, artikuláció, ritmus, gyerekdalok, körjátékok)* Testnevelés *(vitálkapacitás növelése)* Környezetismeret *(természet, a környező világ hangjai; a tanulókat körülvevő tárgyak és élőlények neve, a velük kapcsolatos ismeretek, család, otthon, óvoda, iskola)* Informatika *(IKT-eszközök)*
1.2. Beszédfejlettség	Szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel: Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben Részvétel a beszélgető körben Alkalmazkodás a beszédhelyzethez Társas nyelvi magatartás alapjainak kialakítása A helyes ejtés gyakorlása játékos után mondással Saját élmények megfogalmazása Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs- és beszédgyakorlatok végzése Képről - kérdések segítségével - mondatok alkotása	

	Természetes beszédhangsúly mintaadás utáni gyakorlása A beszéddallam megfigyelése, hangerő, hanglejtés, hangsúly gyakorlása Válaszadás gyakorlása mindennapi élethelyzetekben szituációs- és beszédgyakorlatok végzése Képről - kérdések segítségével - mondatok alkotása Természetes beszédhangsúly mintaadás utáni gyakorlása A beszéddallam megfigyelése, hangerő, hanglejtés, hangsúly gyakorlása Válaszadás gyakorlása mindennapi élethelyzetekben	
1.3. Memoriterek szöveghű tolmácsolása	Alapérzelmek felismerése és kifejezése segítséggel Ritmikus tevékenységek végzése szövegkísérettel Megfelelő hangerő, hanglejtés, hangsúly kialakítása utánzással	
Kulcsfogalmak/fogalmak	belégzés, kilégzés, levegővétel, tüdő, hang, szó, rövid, hosszú, halk, hangos, hangerő, gyors, lassú, kép, esemény, vers, mondóka, kiszámoló, dal, jel, szokás, kérdés, válasz, jó, rossz, szép, csúnya	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére

Egyéni fejlesztési terv szerint, személyre szabott segítséggel:

- A kommunikációs készség fejlődése.
- Bekapcsolódás a beszélgetésekbe válaszadással.
- Szókincs gyarapodása.
- Ismeret- és élménykörből tárgyak megnevezése.
- Képekről kérdések segítségével mondatalkotás.
- Négy-öt mondóka, vers ismerete.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**1. OLVASÁS, AZ ÍROTT SZÖVEG MEGÉRTÉSE**	**Órakeret:** 80 óra
Előzetes tudás		
Tantárgyi fejlesztési célok	Akusztikus, vizuális megfigyelő- és differenciáló képesség fejlesztése. Téri- és síkbeli tájékozódás, lateralitás. Jelfelismerés, rész-egész viszony, soralkotás. Az olvasás jelrendszerének elsajátítása a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembe vételével. A szótagoló hangos olvasás elsajátítása, az olvasástechnika fejlesztése. Szavak, mondatok tartalmának megértése. A megértés bizonyítása segítséggel, irányítással. Szókincsbővítés. Értő olvasás fejlesztése. Az olvasási készség fejlesztése. Algoritmus követése.	

	Képeskönyvek, gyermekkönyvek bemutatása, az olvasás iránti érdeklődés felkeltése.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
2.1. Felkészülés az olvasásra	Tárgyak, képek, vizuális jelek felismerése, azonosítása Relációs szókincs használata Hasonlóságok, különbözőségek megfigyelése, megfogalmazása Képolvasási gyakorlatok végzése A rész-egész viszonyának megtapasztalása Formák érzékelése, követése Formák elemzése, részekből egész összeállítása Alak-háttér megkülönböztetése tárgyakkal, feladatlapon Szótagolás tapssal kísérve Közvetlen környezet hangjainak megfigyelése, differenciálása Beszédhangok megkülönböztetése Rövid-hosszú hangok differenciálása Globálisan észlelt nyelvi egységek (szavak) hangokra bontása Zöngés-zöngétlen megkülönböztetése A téri tájékozódás fejlesztése, irányok megnevezése, sorváltás Irányított szemmozgás gyakorlása, szemfixáció megerősítése Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált (koncentrációs) memóriagyakorlatok játékos végzése Szövegtanulási technikák megismerése Jelek, piktogramok, rajzos utasítások felismerése, értelmezése	Matematika *(számlálás, sorszámok)* Környezet *(szűkebb és tágabb környezetünk tárgyai, élőlényei, tulajdonságok megnevezése, összehasonlítása, megfigyelése)* Ének-zene *(ritmus, ciklikus sorok)* Rajz és vizuális kultúra *(tájékozódás síkban, színek, formaérzékelés, formafelismerés)* Testnevelés *(ritmikus mozgások)* Informatika *(IKT-eszközök)* Életvitel és gyakorlati ismeretek *(a dramatizálás egyszerű kellékei)*
2.2 Az olvasás jelrendszere	Hanganalízis: hangok felismerése, megkülönböztetése, kapcsolása, leválasztása, helyének meghatározása a szóban Hang és betű azonosítása Betűk felismerése szavakban Az olvasás jelrendszerének tanulása Egy- és többtagú szavak kirakása, összeolvasása Szótagok, szavak, mondatok, olvasása szótagoló, ill. szóképes formában Hangos olvasás gyakorlása Törekvés a szöveghű olvasásra Hangsúly, hanglejtés érzékeltetése	
2.3. Az írott szöveg megértése	Tájékozódás a tankönyvben A megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel Szótag- szó és kép, illetve mondat és kép egyeztetése	

	Mondatok kiegészítése képek segítségével Mondatok hangos olvasása	
Kulcsfogalmak/fogalmak	egyforma, különböző, hang, betű, szótag, szó, mondat, írásjel, pont, vessző, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nyomtatott betű, betűkártya, nyelv, fogsor, szájpadlás, ajak, sor, oszlop, vízszintes, függőleges, bal, jobb, alatt, fölött, mellett, között, előtt, mögött, oldal, hangos olvasás, piros, kék, zöld, sárga, fekete, fehér	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére

Egyéni fejlesztési terv szerint, személyre szabott segítséggel:

- Szókincs gyarapodása.
- Az olvasás jelrendszerének ismerete (egyéni sajátosságok figyelembevételével).
- A szavak hangokra bontása, betűkből szavak alkotása.
- Szavak, mondatok olvasása ütemes szótagoló, ill. szóképes formában.
- A szavak, rövid mondatok megértését bizonyító feladatok megoldása előkészítés után, segítséggel.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**1. ÍRÁS, SZÖVEGALKOTÁS**	**Órakeret:** 70 óra
Tantárgyi fejlesztési célok	A vonalközben való tájékozódás kialakítása. Összerendezett írásmozgás alapozása, kialakítása. Szabályos betűalakítás- és kapcsolás elsajátítása, vonalközbe helyezés. Az írás funkciójának megismerése. Íráshasználati módok: másolás, tollbamondás, emlékezetből írás. Az íráskészség megalapozása. Rendezett, tiszta írásmunkára nevelés.	
Előzetes tudás	A vonalközben való tájékozódás. A tanult betűk írása, elhelyezése a vonalrendszerben.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
1.1. Az írás jelrendszere 1.1.1 A saját test, tér és sík kapcsolata; arányok, méretek	Térbeli-, síkbeli tájékozódás gyakorlása Testrészek megnevezése, tájékozódás saját testen Az irányok felismerése, megnevezése és összekapcsolása az irányokat kifejező szavakkal Rajzok készítése az arányok, méretek érzékeltetésével Az írófelületen való tájékozódás gyakorlása Tájékozódás vonalközben	Matematika *(térbeli-, síkbeli tájékozódás)* Testnevelés *(mozgáskoordináció, finommozgások, térbeli tudatosság)* Rajz és vizuális kultúra *(formaérzékelés)* Informatika *(IKT- eszközök)*
1.1.1. A mozgás és a ritmus	Nagymozgások végzése térben, mozgássorok utánzása, mozgáskoordinációt fejlesztő gyakorlatok végzése Kismozgások térben, síkban	

	Az ujjak mozgékonyságának fejlesztése A két kéz összehangolt mozgatása Mondókákkal, versekkel kísért utánzásra épülő gyakorlatok végzése	
1.1.2. Íráshoz szükséges ismeretek	Az íráshoz szükséges helyes testtartás kialakítása A kéziráshoz szükséges ceruzafogás elsajátítása Íráshoz szükséges szokásrendszer kialakítása	
1.1.3. Betűelemek, betűk	Egyszerű formák vázolása, rajzolása, vonalkövetés, ráírás Betűelemek vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása, kapcsolása Írott kisbetűk vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása Írott kisbetűk összekapcsolása Betűk írása tollbamondással Magán- és mássalhangzók hosszúságának megfigyelése, jelölése Szavak írása másolással, tollbamondással és emlékezetből Sorkövetés, sorváltási tevékenység A betűk arányos megformálásához szükséges hármas tagolás megfigyelése, helyes használata betűírásnál, betűk kapcsolásakor	
1.1.4. Füzethasználat, esztétikus íráskép	Írásmunkák összehasonlítása A legszebb munka kiválasztása	
Kulcsfogalmak/fogalmak	vonal, vonalköz, vastag vonal, segédvonal, margó, rajta, vissza, ráírás, grafit ceruza, postairón, álló egyenes, fekvő egyenes, ferde egyenes, kör, csészevonal, kapuvonal, cseppvonal, fecskevonal, hullámvonal, írott kis- és nagybetűk, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére

Egyéni fejlesztési terv szerint, személyre szabott segítséggel:

- A tanult kisbetűk szabályos alakítása és kapcsolása.
- Szavak másolása előkészítéssel írottról, nyomtatottról.
- Betűk írása tollbamondás után.
- 3-4 betűből álló szavak leírása tollbamondás után.
- Begyakorolt szavak leírása emlékezetből.
- Rendezett, olvasható íráskép.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**1. ANYANYELVI KULTÚRA, ISMERETEK AZ ANYANYELVRŐL**	**Órakeret:** 23 óra
Előzetes tudás		
Tantárgyi fejlesztési célok	A nyelvhasználat alapozása. A tanult kisbetűk használata. A helyesírási készség megalapozása.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
1.1. Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái	Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolat zárása: Társas nyelvi magatartás kialakítása (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás) Beszélgetés szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel: Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben Saját élmények egyszerű megfogalmazása Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez Nyelvi mintakövetés beszédben, vagy AAK-ban Konkrét élethelyzetben megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak tisztázása	Környezetismeret *(magatartási szabályok, viselkedésminták)* Ének-zene *(ritmus, hang, időtartam)* Informatika *(IKT- eszközök)*
1.2. Szavak jelentése, szókincs	Szókincsbővítés: tárgyakkal, képekkel a szavak jelentésének sokoldalú érzékeltetésével	
1.3. Hang, betű, szótag, szó	A beszédhangok differenciálása és felismerése szavakban Betűk válogatása, csoportosítása Szavak hangokra bontása Magánhangzók, mássalhangzók időtartamának megfigyelése, helyes ejtésük gyakorlása, jelölésük A zöngés és zöngétlen hangok ejtésének megfigyelése, jelölése játékos gyakorlatokkal Szótagolás tapssal, szótagok számlálása	
1.4. Szófajok	-	
1.5. Modalitás szerinti mondatfajták	Kérdés, kijelentés és felszólítás mondathangsúlyának érzékeltetése mintakövetéssel	
1.6. Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek	Magánhangzók időtartamának jelölése előkészítés után másolásnál, tollbamondásnál	
Kulcsfogalmak/fogalmak	bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás, beszélgetés, hang, betű, szótag, szótagolás, szó,	

	mondat, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, kisbetű, nagybetű, nevek	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**1. IRODALMI KULTÚRA, IRODALMI MŰVEK ÉRTELMEZÉSE**	**Órakeret:** 23 óra
Előzetes tudás		
Tantárgyi fejlesztési célok	Auditív- és vizuális figyelem és emlékezet fejlesztése. Ritmusérzék fejlesztése. Alapvető szociális készségek kialakítása. Szabálytudat kialakítása. Kommunikációs készség, együttműködési készség kialakítása. Mondatalkotás, kreativitás fejlesztése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
1.1. Szerzők és művek 1.1.1. Népköltészet 1.1.2. Klasszikus magyar szerzők gyermekversei 1.1.3. Kortárs magyar szerzők gyermekversei, meséi	Mesehallgatás Mondókák, kiszámolók, népi játékok, népdalok tanulása Rövid gyermekversek, versrészletek meghallgatása, elolvasása, megtanulása Rövid mesék olvasása	Ének-zene *(ritmusérzék, népdalok, népi játékok)* Informatika *(IKT- eszközök)* Életvitel és gyakorlati ismeretek *(a dramatizálás egyszerű kellékei)*
Kulcsfogalmak/fogalmak	mese, vers, mondóka, kiszámoló, dal, történet, báb, jó, rossz, szép, csúnya	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére

Egyéni fejlesztési terv szerint, személyre szabott segítséggel:

- A kommunikációs készség fejlődése. Bekapcsolódás a beszélgetésekbe, kérdésekkel, válaszadással szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel.
- A szavak hangokra bontása, betűkből szavak alkotása.
- Az írott nagybetűk alkalmazása másolásnál önállóan, tollbamondásnál előkészítés után.
- Négy-öt mondóka, vers ismerete
- Konkrét élethelyzetekben megtapasztalható elemi szociális fogalmak felismerése, alkalmazása tanult helyzetben.

2. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**1. BESZÉDKÉSZSÉG, SZÓBELI SZÖVEGEK MEGÉRTÉSE, ÉRTELMEZÉSE ÉS ALKOTÁSA**	**Órakeret:** 56 óra
Előzetes tudás	A beszéd megértése; a közvetlen környezet tárgyainak megnevezése; cselekvések megnevezése, egyszerű utasításnak megfelelő cselekvés.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megfelelő hangképzés, beszédlégzés és hangoztatás fejlesztése. Törekvés az érthető és kifejező beszédre, vagy beszéd hiányában a funkcionális AAK-használatra. Az auditív észlelés és figyelem, beszédhanghallás fejlesztése A beszédszervek mozgásának tudatosítása A beszédérzékelés, beszédértés és beszédprodukció képességének fejlesztése. A verbális emlékezet és a szóbeli, vagy AAK-val támogatott kifejezőképesség fejlesztése (szókincs, mondatalkotás). A kommunikációs képesség fejlesztése a megfelelő szocializáció elérése érdekében különböző élethelyzetekben. A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása. Rövid kiszámolók, mondókák, versek ismerete. Megfigyelő képesség, koncentráció, kooperáció, feladattudat, feladattartás, időbeli tájékozódás, szerialitás fejlesztése Helyes önismeret, szociális rutinok kialakítása.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
1.1. Beszédhallás, hallás utáni értés	Hangfelismerési és hangutánzó gyakorlatok végzése Beszédlégzés gyakorlása Szájtérben való tájékozódás gyakorlása Beszédhanghallás fejlesztése A beszédszervek mozgásának tudatosítása A hangok tiszta ejtésének gyakorlása A beszédhangok időtartamának érzékeltetése Beszédritmus, beszédtempó megfigyelése és visszaadása Hang-, szótag- és szósor ismétlése Hang, szótag, szó fogalmának kialakítása Képek, tárgyak megnevezése szóban, vagy AAK-val - szókincsfejlesztés Versek, mondókák ritmusának megfigyelése, érzékeltetése Rövid hallott szövegek megértése hallás után A szövegalkotó képesség fejlesztése, a hallott mesék szókincse, nyelvezete segítségével Szöveges kiejtési gyakorlatok	Ének-zene *(hangképzés, légzés, artikuláció, ritmus, gyerekdalok, körjátékok)* Testnevelés *(vitálkapacitás növelése)* Környezetismeret *(természet, a környező világ hangjai; a tanulókat körülvevő tárgyak és élőlények neve, a velük kapcsolatos ismeretek, család, otthon, óvoda, iskola)* Informatika *(IKT-eszközök)*
1.2 Beszédfejlettség	Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben Részvétel a beszélgető körben Szabályok megbeszélése és betartása a beszélgető körben Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez	

	Társas nyelvi magatartás kialakítása szóban, vagy AAK-s eszközzel (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás) A helyes ejtés gyakorlása játékos után mondással Saját élmények megfogalmazása személyre szabott segítséggel Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs- és nyelvi gyakorlatok végzése Képről - kérdések segítségével - mondatok alkotása személyre szabott segítséggel Eseményekről, élményekről, képekről, képsorokról az érzelmek kifejezésével, az időrend betartásával mondatok alkotása személyre szabott segítséggel Természetes beszédhangsúly mintaadás utáni gyakorlása A magyar nyelv szabályainak megfelelő hangsúly, hanglejtés gyakorlása, alkalmazása spontán beszédben is A kijelentés és a kérdés beszéddallamának megfigyelése, gyakorlása hangerő, hanglejtés, hangsúly érzékeltetésével Kérdezés és válaszadás gyakorlása mindennapi élethelyzetekben Konkrét élethelyzetekben érzékletesen megtapasztalható elemi szociális fogalmak megnevezése	
1.3. Memoriterek szöveghű tolmácsolása	Mimetizálás - helyzethez alkalmazkodó arcjáték, tekintet, gesztikuláció, testtartás Alapvető érzelmek felismerésének gyakorlása Ritmikus tevékenységek végzése szövegkísérettel Megfelelő hangerő, hanglejtés, hangsúly kialakítása Nyelvtörők, kiszámolók tanulása Gyermekdalok, körjátékokban való részvétel	
Kulcsfogalmak/fogalmak	belégzés, kilégzés, levegővétel, tüdő, hang, szó, rövid, hosszú, halk, hangos, hangerő, gyors, lassú, tempó, hangsúly, kép, esemény, vers, mondóka, kiszámoló, dal, jel, szokás, kérdés, válasz, jó, rossz, szép, csúnya	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére

Egyéni fejlesztési terv szerint, személyre szabott segítséggel (szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel, vagy más, elsősorban vizuális környezeti támpont használatával):

- Saját személyi adatok elmondása (név, életkor, szülők neve).
- Napszaknak megfelelő köszönés.

- Törekvés az érthető, tagolt beszédre, helyes köznyelvi kiejtésre, helyes beszédritmusra.
- A kommunikációs készség fejlődése. Bekapcsolódás a beszélgetésekbe, kérdésekkel, válaszadással.
- Aktív és passzív szókincs gyarapodása.
- Közreműködés egyszerű üzenetek átadásában.
- Ismeret- és élménykörből tárgyak megnevezése.
- Kérdések és szemléltetés segítségével beszámolás eseményekről.
- Négy-öt mondóka, vers ismerete bekapcsolódás a dramatikus játékokba.
- Konkrét élethelyzetekben megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak helyes megítélése.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**1. OLVASÁS, AZ ÍROTT SZÖVEG MEGÉRTÉSE**	**Órakeret:** 80 óra
Előzetes tudás	A tanult betűk felismerése, megnevezése, összeolvasása, olvasása szavakban, szókapcsolatokban.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Akusztikus, vizuális megfigyelő- és differenciáló képesség fejlesztése. Téri- és síkbeli tájékozódás, lateralitás. Jelfelismerés, rész-egész viszony, soralkotás. Az olvasás teljes jelrendszerének elsajátítása a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembe vételével. A hangos olvasás megtanulása szótagoló illetve szóképes szinten, az olvasástechnika fejlesztése. Szavak, mondatok, rövid szövegek tartalmának megértése, a megértés bizonyítása segítséggel, irányítással. Szókincsbővítés. Értő olvasás fejlesztése. A néma olvasás elemi szintű kialakítása. Az olvasási készség fejlesztése. Algoritmus követése. Szövegelemzés, lényegkiemelés, következtetés, összefüggések felismerése segítséggel. Képeskönyvek, gyermekkönyvek bemutatása, az olvasás iránti érdeklődés felkeltése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
2.1. Felkészülés az olvasásra	Mesehallgatás Tárgyak, képek, vizuális jelek azonosságának, hasonlóságának, különbözőségének megfigyelése, megfogalmazása Képolvasási gyakorlatok végzése A rész-egész viszonyának megtapasztalása Szótagolás tapssal kísérve A környezet hangjainak megfigyelése, differenciálása Beszédhangok megkülönböztetése Rövid-hosszú hangok differenciálása Globálisan észlelt nyelvi egységek (szavak) hangokra bontása Zöngés-zöngétlen hangok megkülönböztetése A téri tájékozódás fejlesztése, irányok megnevezése	Matematika *(számlálás, sorszámok)* Környezet *(szűkebb és tágabb környezetünk tárgyai, élőlényei, tulajdonságok megnevezése, összehasonlítása, megfigyelése)* Ének-zene *(ritmus, ciklikus sorok)*

	Irányított szemmozgás gyakorlása Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált (koncentrációs) memóriagyakorlatok játékos végzése Jelek, piktogramok, rajzos utasítások felismerése, értelmezése	Rajz és vizuális kultúra *(tájékozódás síkban, színek, formaérzékelés, formafelismerés)* Testnevelés *(ritmikus mozgások)* Informatika *(IKT-eszközök)* Életvitel és gyakorlati ismeretek *(a dramatizálás egyszerű kellékei)*
2.2 Az olvasás jelrendszere	Hanganalízis: hangok felismerése, megkülönböztetése, kapcsolása, leválasztása, helyének meghatározása a szóban Hang és betű azonosítása Betűk felismerése szavakban, szövegben Az olvasás teljes jelrendszerének megtanulása (kis- és nagy betűk) Egy- és többtagú szavak kirakása, összeolvasása Szótagok, szavak, mondatok, rövid szövegek olvasása szótagoló, ill. szóképes formában Hangos olvasás gyakorlása Törekvés a szöveghű olvasásra Hangsúly, hanglejtés érzékeltetése	
2.3. Az írott szöveg megértése	Tájékozódás a tankönyvben Tájékozódás a szövegben A szereplők, színhely kiemelése, Információk kiemelése A megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel, aláhúzással Szó és kép, illetve mondat és kép egyeztetése Mondatok kiegészítése képek segítségével Mondatok hangos és néma olvasása Rövid szöveg hangos és néma olvasása Cím, szereplők, események megbeszélése Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása (segítséggel, irányítással) Tartalom elmondása segítséggel szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel Közmondások, szólások jelentésének megbeszélése Az szociális tudás és esztétikai értékrend formálása, a szöveg tartalmában rejlő nevelési lehetőségek felhasználásával A műélvezet megtapasztalása a belefeledkezés, a játék öröme kapcsán	
Kulcsfogalmak/fogalmak	azonos, egyforma, különböző, hang, betű, szótag, szó, mondat, szöveg, írásjel, pont, vessző, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű, nyomtatott betű, betűkártya, nyelv, fogsor, szájpadlás, ajak, sor, oszlop, vízszintes, függőleges, bal, jobb, alatt, fölött, mellett, között,előtt, mögött, oldal, néma olvasás, hangos olvasás, cím, tartalom, cselekmény, szereplő, közmondás, szólás, piros, kék, zöld, sárga, fekete, fehér	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**1. ÍRÁS, SZÖVEGALKOTÁS**	**Órakeret:** 70 óra
Tantárgyi fejlesztési célok	Összerendezett írásmozgás alapozása, kialakítása. Szabályos betűalakítás- és kapcsolás elsajátítása, vonalközbe helyezése. Az írás funkciójának megismerése. Íráshasználati módok: másolás, tollbamondás, emlékezetből írás. Az íráskészség megalapozása. Rendezett, tiszta írásmunkára nevelés. Önellenőrzés, hibajavítás megalapozása. Az eszközszintű írás előkészítése.	
Előzetes tudás	Az írástechnika elsajátítását megalapozó szem-kéz koordináció és finommozgás fejlettsége. Tájékozódás a saját testen és a térben.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
3.1. Az írás jelrendszere 3.1.1.Hármas vonalköz rendszerének biztos ismerete	Térbeli-, síkbeli tájékozódás gyakorlása Az irányok felismerése, megnevezése szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel és összekapcsolása az irányokat kifejező szavakkal Nagymozgások, kismozgások végzése	Matematika *(térbeli-, síkbeli tájékozódás)* Testnevelés *(mozgáskoordináció, finommozgások, térbeli tudatosság)* Rajz és vizuális kultúra *(formaérzékelés)* Informatika *(IKT- eszközök)*
3.1.2. Íráshasználat	Írott kis- és nagybetűk vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása Írott kis- és nagybetűk összekapcsolása Betűk írása tollbamondással Magán- és mássalhangzók hosszúságának megfigyelése, jelölése Írásjelek írása, alkalmazása Szavak írása másolással, tollbamondással és emlékezetből Szószerkezetek írása másolással, tollbamondással és emlékezetből Nagybetűk alkalmazása nevek írása során Mondatkezdő nagybetű használata	
3.1.3. Önellenőrzés	Önellenőrzés irányítással Hibajavítás segítséggel	
Kulcsfogalmak/fogalmak	vonal, vonalköz, vastag vonal, segédvonal, margó, rajta, vissza, ráírás, grafit ceruza, postairón, álló egyenes, fekvő egyenes, ferde egyenes, kör, csészevonal, kapuvonal, cseppvonal, fecskevonal, hullámvonal, írott kis- és nagybetűk, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére

Egyéni fejlesztési terv szerint, személyre szabott segítséggel:

Olvasás, az írott szöveg megértése (szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel, vagy más, elsősorban vizuális környezeti támpont használatával):

- Szókincs gyarapodása.
- Az olvasás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni sajátosságok figyelembevételével).
- A szavak hangokra bontása, betűkből szavak alkotása.
- Szavak, mondatok, rövid szövegek olvasása ütemes szótagoló, ill. szóképes formában.
- Beszámolás hangosan vagy némán olvasott szövegrészek tartalmáról kérdések segítségével. A szereplők és események megnevezése.
- A szövegértést bizonyító feladatok megoldása előkészítés után, segítséggel.

Írás, szövegalkotás:

- Az írás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően). A kis- és nagybetűk szabályos alakítása és kapcsolása.
- Szavak, rövid mondatok másolása előkészítéssel írottról, nyomtatottról. 3-4 betűből álló szavak leírása tollbamondás után. Begyakorolt szavak leírása emlékezetből.
- Az írott nagybetűk. alkalmazása másolásnál önállóan, tollbamondásnál előkészítés után.
- Rendezett, olvasható íráskép.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**2. ANYANYELVI KULTÚRA, ISMERETEK AZ ANYANYELVRŐL**	**Órakeret:** 23 óra
Előzetes tudás	Az önkifejezés képessége elemi szinten. Kapcsolatteremtő képesség beszéd útján, vagy bármely AAK-s eszköz segítségével. A gondolatok kifejezése a mindennapi helyzethez alkalmazkodva. Egyszerű jelek felismerése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A nyelvhasználat alapozása. A kis- és a nagybetűk használata. A helyesírási készség megalapozása.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
4.1. Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái	Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolat zárása: Társas nyelvi magatartás kialakítása (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel Beszélgetés, vita Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben	Környezetismeret *(magatartási szabályok, viselkedésminták)* Ének-zene *(ritmus, hang, időtartam)* Informatika *(IKT- eszközök)*

	szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel Saját élmények egyszerű megfogalmazása szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez Konkrét élethelyzetben megtapasztalható elemi szociális fogalmak tisztázása	
4.2. Szavak jelentése, szókincs	Szókincsbővítés: tárgyakkal, képekkel, rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavakkal, a szavak jelentésének sokoldalú érzékeltetésével	
4.3. Hang, betű, szótag, szó	A beszédhangok differenciálása és felismerése szavakban Betűk válogatása, csoportosítása Szavak hangokra bontása Magánhangzók, mássalhangzók időtartamának megfigyelése, helyes ejtésük gyakorlása, jelölésük Szótagolás tapssal, szótagok számlálása	
4.4. Szófajok	-	
4.5. Modalitás szerinti mondatfajták	Kérdés, kijelentés és felszólítás mondathangsúlyának érzékeltetése mintakövetéssel	
4.6. Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek	Magánhangzók időtartamának jelölése előkészítés után másolásnál, tollbamondásnál Hosszú mássalhangzók jelölése a szavakban másolással Nagybetűk használata nevek írásakor és mondatkezdésnél Mondatvégi írásjelek alkalmazása	
Kulcsfogalmak/fogalmak	bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás, beszélgetés, vita, vélemény, hang, betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, kisbetű, nagybetű, nevek	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére

Egyéni fejlesztési terv szerint, személyre szabott segítséggel (szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel, vagy más, elsősorban vizuális környezeti támpont használatával):

- A kommunikációs készség fejlődése.
- Bekapcsolódás a beszélgetésekbe, kérdésekkel, válaszadással.

- Közreműködés egyszerű üzenetek átadásában.
- Konkrét élethelyzetekben megtapasztalható elemi szociális fogalmak helyes megítélése.
- A szavak hangokra bontása, betűkből szavak alkotása.
- Az írott nagybetűk. alkalmazása másolásnál önállóan, tollbamondásnál előkészítés után.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**5. IRODALMI KULTÚRA, IRODALMI MŰVEK ÉRTELMEZÉSE**	**Órakeret:** 23 óra
Előzetes tudás	Az ábécé betűinek ismerete, az olvasástechnika alkalmazása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Auditív- és vizuális figyelem és emlékezet fejlesztése. Ritmusérzék fejlesztése. Alapvető szociális készségek kialakítása, szabályok ismerete. Szabálytudat megerősítése. Kommunikációs készség, együttműködési készség kialakítása. Szóbeli szövegalkotás, kreativitás fejlesztése. Szövegértő képesség fejlesztése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
5.1. Szerzők és művek 5.1.1. Népköltészet 5.1.2. Klasszikus magyar szerzők gyermekversei 5.1.3. Kortárs magyar szerzők gyermekversei, meséi	Mesehallgatás Mondókák, kiszámolók, népi játékok, népdalok tanulása Rövid gyermekversek, versrészletek meghallgatása, elolvasása Rövid mesék olvasása Szereplők, helyszín kiemelése irányítással Cselekmény megfogalmazása segítséggel Szereplők tulajdonságainak és érzelmi állapotának felismerése segítséggel Vers, versszak felismerése	Ének-zene *(ritmusérzék, népdalok, népi játékok)* Informatika *(IKT- eszközök)* Életvitel és gyakorlati ismeretek *(a dramatizálás egyszerű kellékei)*
5.2. Báb- és drámajátékok	A mesék cselekményének eljátszása	
Kulcsfogalmak/fogalmak	mese, vers, mondóka, kiszámoló, dal, népi játék, történet, szereplő, helyszín, báb, jó, rossz, szép, csúnya	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére

Egyéni fejlesztési terv szerint, személyre szabott segítséggel (szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel, vagy más, elsősorban vizuális környezeti támpont használatával):

- Négy-öt mondóka, vers ismerete.

- Konkrét élethelyzetekben megtapasztalható elemi szociális szabályok ismerete, betartása.

3–4. évfolyam (A 2020/21-es tanévtől kifutó rendszerben)

Az anyanyelv birtoklása pozitívan hat a társas kapcsolatok alakulására, a társadalom közösségeiben (pl. család, iskola, munkahely) való aktív részvételre. Meghatározó szerepe van a társadalom egyéb értékeinek közvetítésében is.

Az ismerettartalmú szövegek olvasásával egészséges és tudatos életmódra, környezettudatosságra ösztönözzük a tanulókat. Fontos a család szerepének hangsúlyozása, a viselkedési normák közvetítése.

A szövegértés-szövegalkotási kompetencia fejlesztése a különböző észlelések, tapasztalatok megfogalmazását teszi lehetővé szóban és írásban. Segíti a saját gondolatok pontosabb kifejezését, mások gondolatainak követését. Erősíti a döntési és szervezőképességet, a vitakészséget és az önérvényesítést. Fejleszti a kritikai gondolkodáshoz szükséges kulcskompetenciákat. Az infokommunikációs technikák alkalmazása lehetővé teszi az önálló ismeretszerzést.

A szakasz kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése. A 3–4. évfolyam feladata a tevékenységre való ösztönzés. A tanulási, viselkedési szokások kialakítása, magatartási normák közvetítése elősegíti a tanulók személyiségének érését, önismeretük fejlődését.

Az anyanyelvi kompetencia alapozása és fejlesztése a szövegértés-szövegalkotás tevékenységrendszerébe ágyazva valósul meg. A nyelvtan tanítása során tudatosodik a nyelvhasználat. A képességfejlesztés áll a középpontban, ezért a megfigyelésé, a tapasztalásé, a feladathelyzetből kiinduló, készségeket fejlesztő gyakorlati tevékenységé a vezető szerep. Az irodalmi ismeretek célja, hogy műveken keresztül gazdag tapasztalatokhoz jutassa a tanulókat a világról, az emberi természetről, az emberi létről, érzelmekről, a valósághoz való sokrétű viszonyulásról. Cél a szövegértés fejlesztése, szövegösszefüggések megláttatása. Fontos szerepet kap a helyesírási szokások kialakítása, megerősítése.

A korai tanulási kudarcok kialakulásának megelőzése érdekében a fejlesztés kritikus pontjain hosszabb fejlesztő szakaszok iktathatók be.

3. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**1. BESZÉDKÉSZSÉG, SZÓBELI SZÖVEGEK MEGÉRTÉSE, ÉRTELMEZÉSE ÉS ALKOTÁSA**	**Órakeret** 50 óra
Előzetes tudás	Hangképzés pontossága; érthető, tagolt beszéd; időtartam, hangsúly érzékeltetése; beszédértés képességének fejlettsége. Utasítások megértése és követése. Szóbeli, vagy AAK-s nyelvi kifejezőképesség fejlettsége; szókincs, mondatalkotási képesség fejlettsége. A páros és csoportos kommunikáció készségének fejlettsége.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Helyes artikuláció, tiszta ejtés, hangképzés, beszédhanghallás fejlesztése. Alkalmazkodás a beszédhelyzethez. Megfelelő hangerő, hanglejtés, hangsúly, hangszín, beszédritmus használata. A verbális, vagy AAK-s kommunikációs eszközök alkalmazása a mindennapi érintkezés során. Törekvés a mások számára érthető és kifejező beszédre. Kommunikációs sémák, nyelvi elemek használata. Szóbeli, vagy AAK-s szövegalkotás, kommunikációs képesség, beszédkészség fejlesztése. A mindennapi élet és a tankönyvek szókincsének ismerete. Helyzetfelismerés, szituációhoz igazodó, tartalomnak megfelelő szóhasználat. A beszélői szándék és az érzelmek kifejezése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
1.1.Beszédhallás, hallás utáni értés	Helyes beszédlégzés megfigyeltetése és alkalmazása hangkapcsolatok, szósorok, szövegek, versek mondása során Hangkapcsolatok tiszta ejtésének gyakorlása változó szó- és szövegkörnyezetben, toldalékos szavakban és a kiejtéstől eltérő hangkapcsolatokban Hangkapcsolatok, szósorok ismétlése Mondatfonetikai gyakorlatok végzése Különböző beszédhelyzetnek megfelelő hangerő, hangszín beszédtempó megválasztása, gyakorlása; ritmusváltás, hangerőváltás, szünettartás	Ének-zene *(ritmus, légzés, ritmus, hangulati elemek, népszokások)* Testnevelés *(vitálkapacitás növelése, ritmikus gyakorlatok, mozgáskoordináció, térbeli tudatosság)*

	Szókincs gyarapítása szógyűjtéssel, képek és kérdések segítségével; tulajdonságok gyűjtése, kiválasztása, mondatba foglalása Rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavak gyűjtése Szavak mondatba helyezése, beépítése a kommunikációba Szókincs bővítése mondat és szöveg szinten	Matematika *(tulajdonságok, viszonyszavak)* Környezetismeret *(természet, a környező világ hangjai, a tanulókat körülvevő tárgyak és élőlények nevei, a velük kapcsolatos ismeretek; család, otthon, óvoda, iskola, ünnepek)* Informatika *(IKT-eszközök)* Rajz és vizuális *(kreativitás, fantázia)*
1.1 Beszédfejlettség	Udvariassági formák gyakorlása: megszólítás, kérés, megköszönés, jókívánság gyakorlása Viselkedési normák betartása könyvtárban, színházban, múzeumban, kiránduláson, tömegközlekedés során segítséggel Egyszerű szerepjátékok gyakorlása Önismereti gyakorlatok Az életkornak megfelelő szociális szabályok gyakorlása	
1.2 Memoriterek szöveghű tolmácsolása	Mimetizálás (arcjáték, tekintet, gesztikuláció, testtartás használata a helyzethez alkalmazkodóan) Verstanulás Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid versek tanulása Törekvés a tanult szövegek (versek, nyelvtörők, kiszámolók) szöveghű és kifejező tolmácsolása Múzeum- és színházlátogatás	
Kulcsfogalmak/fogalmak	belégzés, kilégzés, hang, szó, mondat, szöveg, hangerő, hangsúly, tempó, valóság, mese, vers, mondóka, kiszámoló, nyelvtörő, érzés, érzelem, élmény	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**2. OLVASÁS, AZ ÍROTT SZÖVEG MEGÉRTÉSE**	**Órakeret** **60** óra
Előzetes tudás	Szóképes, illetve folyamatos, szöveghű olvasás. Tartalom feldolgozás, szövegelemzés segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Szóképes illetve folyamatos olvasás képességének kialakítása, szöveghű olvasásra törekvés. Megfelelő olvasási tempó kialakítása. Hangos olvasásnál megfelelő hangsúly, hangerő, hanglejtés érzékeltetése. Olvasástechnika fejlesztése. Szövegértő képesség fejlesztése az önállóság fokozásával. Az olvasás megszerettetése, az irodalom szeretete iránti igény felkeltése, olvasóvá nevelés. Az szociális kapcsolatok és esztétikai értékrend formálása, környezettudatos nevelés, nemzeti identitástudat megalapozása szöveg tartalmában rejlő nevelési lehetőségek felhasználásával.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
2.1. Az olvasás jelrendszere	Rendszeres mesehallgatás a tanító tolmácsolásában vagy az infokommunikációs eszközök használatával Olvasástechnika fejlesztését szolgáló gyakorlatok végzése Hangerő, hangsúly, hanglejtés megfelelő használata Az írásjelek hangsúly- és értelem módosító szerepe Mondatok hangos és/vagy néma olvasása Szövegek hangos és/vagy néma olvasása Törekvés a pontos, kifejező, szöveghű olvasásra Tájékozódás a szövegben	Ének-zene *(hangerőgyakorlatok, népszokások, népdalok, érzelemvilág)* Rajz és vizuális kultúra *(vizuális analízis-szintézis, vizuális megjelenítés, fantázia, képzelet)* Környezetismeret *(ismeretek az élő és élettelen környezetről)* Informatika *(IKT-eszközök)*
2.2. Az írott szöveg megértése	Mondatok hangos és/vagy néma olvasása, tartalmának megértése Rövid szöveg megismerése, tartalmának megértése Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása segítséggel, irányítással:	

	• a megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel • mondatok és képek egyeztetése • vázlatkészítés rajzzal, szöveg kiegészítésével • mondatok kiegészítése, tagmondatok összekapcsolása Ismerettartalmú szövegek olvasásával információkereső technikák alkalmazása: • az adatok visszakeresése • információk kiemelése segítséggel A műélvezet megtapasztalása a belefeledkezés, pl. a játék, a ritmus és a zene révén Közmondások, szólások, értelmezése Versolvasás, verstanulás Ismerkedés a néphagyományokkal; ezek őrzése, ápolása Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid szövegek olvasása, értelmezése Gyermeklexikon használata Ismerkedés gyermekújságokkal Könyvtár látogatás	
Kulcsfogalmak/fogalmak	stafétaolvasás, párbeszéd, helyszín, időpont, találós kérdés, népszokás, hagyomány, szabály	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**3. ÍRÁS, SZÖVEGALKOTÁS**	**Órakeret** **50** óra
Előzetes tudás	Az írás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően). A kis- és nagybetűk szabályos alakítása és kapcsolása. Szavak, rövid mondatok írása tollbamondással látási-hallási megfigyelés után.	

	Tanult helyesírási normák alkalmazása. Önellenőrzés alkalmazása irányítással. Hibajavítás segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Auditív és vizuális észlelés, -figyelem, -differenciálás, emlékezet fejlesztése. Síkbeli tájékozódás, irány- és aránykövetés. Rész és egész megfigyelése. Szem-kéz koordinációja, összerendezett írásmozgás kialakítása. Írástechnika automatikus alkalmazása. Készségszintű másolás (írottról és nyomtatottról) rövid szövegek írása során, íráskészség fejlesztése. Mondatok írása tollbamondással, látási-hallási megfigyeltetés után emlékezetből.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
3.1 Az írás jelrendszere 3.2 Szövegalkotás írásban	Az írástechnika fejlesztése Segédvonal nélküli füzet használata Betűalakítások és kapcsolások gyakorlása az új vonalrendszerben Szavak, szószerkezetek, mondatok, összefüggő szövegek másolása írottról, nyomtatottról Szavak, rövid mondatok írása látási-hallási előkészítéssel, tollbamondással Szavak, rövid mondatok írása emlékezetből Írásjelek alkalmazása Nagybetűk alkalmazása nevek és a mondatok írása során Az írástempó fokozása, a folyamatos, lendületes írás gyakorlása Az íráshoz szükséges helyes testtartás megőrzése Hibafelismerés, hibajavítás segítséggel Szavak gyűjtése és írása Mondatok kiegészítése	Matematika *(számlálás)* Testnevelés *(finommozgás,* *testtartás)* Rajz és vizuális kultúra *(finommozgás, esztétikum)* Informatika *(IKT-eszközök)*
Kulcsfogalmak/fogalmak	egy-, két- és háromjegyű betűk, írott kis- és nagybetűk, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás, szöveg, szó, mondat	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**4. ANYANYELVI KULTÚRA, ISMERETEK AZ ANYANYELVRŐL**	**Órakeret** **36** óra
Előzetes tudás	A teljes magyar ábécé betűinek ismerete. Mondatkezdés és a mondatzáró írásjel ismerete. Adott szókészletben tanult helyesírási szabályok alkalmazása. Gyakorlottság alapvető kommunikációs helyzetekben.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Kommunikációs képesség fejlesztése. Szókincs gyarapítása. A nyelvhasználat pontosítása szótani, hangtani ismeretek tudatosításával. Fonematikus észlelés és verbális emlékezet fejlesztése. A helyesírás alapozása. A kiejtés, szóelemzés elvének alkalmazása a begyakorolt szókészletben, analizálás, szintetizálás. A közlési helyzethez alkalmazkodó nyelvhasználat fejlesztése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
4.1 Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái 4.2 Szavak jelentése, szókincs	Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolatzárás: • részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben • társas nyelvi magatartási formák alkalmazása Beszélgetés szóban, vagy AAK-s szközzel: • helyzetfelismerés, alkalmazkodás a helyzethez • vélemény megfogalmazása, megosztása Nyelvi mintakövetés beszédben és írásban A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben, spontán beszédben, vagy AAK-használattal A szókincs folyamatos gyarapodása	Környezetismeret *(társas kapcsolatok, viselkedési formák)* Matematika *(halmazok)*

4.3 Hang, betű, szótag, szó, szótő, toldalék	Hang és betű megkülönböztetése A magánhangzók és mássalhangzók időtartama: • megfigyelés • jelölése begyakorolt szóanyagban Toldalékos szó megfigyelése, szótő és toldalék elkülönítése A kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok: • megfigyelése a szavakban és a szavak végén, • helyesírása begyakorolt szókészletben	
4.4 Szófajok	Szavak csoportosítása: • kérdések alapján • jelentés szerint	
4.5 Modalitás szerinti mondatfajták	Mondatfajták: közlés, kérdés, felkiáltás, óhajtás, felszólítás • megfigyelése, • felismerése olvasott szövegekben, • helyes használata a mindennapi kommunikációban • írásbeli gyakorlása	
4.6 Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek	Írásjelek megfigyelése, használata a mondatok végén előkészítés után A „j” hang kétféle jelölése begyakorolt alapszókészletben A szóvégi –ó, -ő, -ú, -ű jelölésének gyakorlása megadott szókészletben Szótagolás, szavak csoportosítása szótagszám szerint Az elválasztás eseteinek megfigyelése A teljes ábécé, betűrend ismerete A mondat szavakra tagolása	
Kulcsfogalmak/fogalmak	hang, betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, kötőjel, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, kisbetű, nagybetű, név, magánhangzó, mássalhangzó, kijelentő mondat, kérdő mondat, felszólító mondat, felkiáltó mondat, óhajtó mondat, közlés, kijelentés, megállapítás, kérdés, érdeklődés, tudakozódás, kérés, tiltás, parancs, utasítás, öröm, fájdalom, meglepődés, kívánság, melléknév, tulajdonság, ige, cselekvés, történés, főnév, köznév, tulajdonnév	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**5. IRODALMI KULTÚRA, IRODALMI MŰVEK ÉRTELMEZÉSE**	**Órakeret** **20** óra
Előzetes tudás	Az olvasástechnika alkalmazása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Auditív-, viuális figyelem és emlékezet fejlesztése. Időbeli tájékozódás, sorrendiség fejlesztése. Ritmusérzék fejlesztése. Szövegértő képesség folyamatos fejlesztése. Szóbeli szövegalkotás fejlesztése. Szociáli készségek fejlesztése. Kommunikációs készség, együttműködési készség megerősítése. Az olvasás örömének és a mű élvezetének megtapasztalása.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
5.1 Szerzők és művek 5.1.1 Népköltészet 5.1.2 Klasszikus magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései 5.1.3 Klasszikus európai szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései 5.1.4 Kortárs magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései Ajánlott magyar szerzők és művek:	Szövegek, meghallgatása, olvasása Magyar és más népek meséinek olvasása Gyermekversek olvasása Mese, meserészletek szereposztás szerinti felolvasása Könyvtárlátogatás Múzeumlátogatás	Ének-zene *(népdalok, népi játékok, megzenésített versek)* Informatika *(IKT- eszközök)* Életvitel és gyakorlati ismeretek *(a dramatizálás egyszerű kellékei)*

Bartos Erika: *Maci a Holdon, Budapest* Csukás István: *Sün Balázs* Fazekas Anna: *Télapó,* Gryllus Vilmos: *Füsti fecskék,* József Attila: *Altató,* Móra Ferenc: *Tükrös Kata, A didergő király* Móricz Zsigmond: *Iciri-piciri, A török és a tehenek* Nemes Nagy Ágnes: *Cifra palota, Lila fecske,* Petőfi Sándor: *itt van újra, Nemzeti dal (részlet)* Szabó Lőrinc: *Esik a hó, Falusi hangverseny* Tamkó Sirató Károly: *Mondjam még?* Weöres Sándor: *Száncsengő, Birkaiskola, Szép a fenyő,* Zelk Zoltán: *Hova futsz, te kicsi őz?, Mikulás bácsi csizmája* Ajánlott európai szerzők és művek: Ezopus: *A róka és a gólya* La Fontaine: *Tücsök és a hangya* Szutyejev: *A három kiscica, A sün, akit meg lehetett simogatni*		
5.2 Epikus művek jellemzői 5.3 Lírai alkotások jellemzői	Rövid epikai művek, népköltészeti alkotások, elbeszélések hangos és/vagy néma olvasása A történet idejének és helyszínének azonosítása segítséggel Az események sorrendjének, összefüggéseinek megállapítása segítséggel Történet főszereplőinek azonosítása Versek hangos és/vagy néma olvasása A vers versszakokra bontása A versszak felismerése, egyszerű jellemzése (sorok száma, hosszúsága, szótagszáma)	

5.4 Báb- és drámajátékok jellemzői	Népi játékok játszása kommunikációs helyzetek közös eljátszása Mindennapi konfliktusok felismerése dramatikus játékban (pl. egyszerű bábjáték)	
Kulcsfogalmak/fogalmak	író, költő, valóság, mese, népmese, vers, verssor, versszak, mondóka, kiszámoló, dal, népi játék, történet, szereplő, főszereplő, helyszín, jó, rossz, szép, csúnya	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére	Egyéni fejlesztési terv szerint, személyre szabott segítséggel (szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel, vagy más, elsősorban vizuális környezeti támpont használatával): A hangok hosszúságát érzékeltetése. Amennyiben van beszéd: megfelelő beszédtempó, hangerő, beszédtechnika, hangsúly. Négy-öt, vers ismerete. A megtanulandó memoriterek képességi szintnek megfelelő tolmácsolása. Egyéni fejlettségi szintnek megfelelő részvétel a dramatikus és szituációs játékokban. A megismert nyelvi formák alkalmazása a társas érintkezésben. Kérdésekre adekvát válaszadás a szituációnak megfelelően. Szóképes, illetve folyamatos, szöveghű olvasás. Olvasott szövegrészek, szövegek tartalmáról beszámolás segítséggel. Szövegértést bizonyító egyszerű feladatok megoldása. A szereplők, helyszín, időpont kikeresése a szövegből. Az események sorba rendezése. Mondatokat és rövid szövegek másolása írottról, nyomtatottról. A begyakorolt alapszókészlet szavainak leírása tollbamondással, emlékezetből való írással. Előkészítés után 4-5 mondatból álló szöveg leírása tollbamondás után. Az írott nagybetűket alkalmazása. Írásos feladatok megoldása fokozódó önállósággal. A tanult nyelvhelyességi és helyesírási ismeretek alkalmazása. Önellenőrzés, hibajavítás. Tiszta, rendezett, olvasható íráskép.

4. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**1. BESZÉDKÉSZSÉG, SZÓBELI SZÖVEGEK MEGÉRTÉSE, ÉRTELMEZÉSE ÉS ALKOTÁSA**	**Órakeret** 63 óra
Előzetes tudás	Beszéd megléte mellett: Hangképzés pontossága; érthető, tagolt beszéd; időtartam, hangsúly érzékeltetése. Beszédértés képességének fejlettsége. Utasítások megértése és követése. Szóbeli, vagy AAK-s nyelvi kifejezőképesség fejlettsége; szókincs, mondatalkotási képesség fejlettsége. A páros és csoportos kommunikáció készségének fejlettsége. Kommunikáció kortárs csoportban.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Helyes artikuláció, tiszta ejtés, hangképzés, beszédhanghallás fejlesztése. Alkalmazkodás a beszédhelyzethez. Megfelelő hangerő, hanglejtés, hangsúly, hangszín, beszédritmus használata. A verbális és /vagy AAK-val támogatott kommunikációs eszközök alkalmazása a mindennapi érintkezés során. Törekvés a mások számára érthető és kifejező kommunikációra. Nyelvi fejlesztés az életkornak megfelelő témákban. Szövegek kommunikációs sémáinak, nyelvi jellemzőinek használata. Szóbeli szövegalkotás, kommunikációs képesség, beszédkészség fejlesztése. A mindennapi élet és a tankönyvek szókincsének ismerete. Helyzetfelismerés, szituációhoz igazodó, megfelelő szóhasználat. A beszélői szándék és az érzelmek megértése és kifejezése segítséggel. Mondat- és szövegfonetikai eszközök. Verbális emlékezet fejlesztése. Szociális készségek formálása.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
1.2.Beszédhallás, hallás utáni értés	Helyes beszédlégzés megfigyeltetése és alkalmazása hangkapcsolatok, szósorok, szövegek, versek tanulása során Hangkapcsolatok tiszta ejtésének gyakorlása változó szó- és szövegkörnyezetben, toldalékos szavakban és a kiejtéstől eltérő hangkapcsolatokban Hangkapcsolatok, szósorok ismétlése Mondatfonetikai gyakorlatok végzése	Ének-zene *(ritmus, légzés, ritmus, hangulati elemek, népszokások)* Testnevelés *(vitálkapacitás növelése, ritmikus gyakorlatok,*

	Különböző beszédhelyzetnek megfelelő hangerő, hangszín beszédtempó megválasztása, gyakorlása; ritmusváltás, hangerőváltás, szünettartás Szókincs gyarapítása szógyűjtéssel, képek és kérdések segítségével; tulajdonságok gyűjtése, kiválasztása, mondatba foglalása Rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavak gyűjtése Szavak mondatba helyezése, beépítése a beszédbe Szókincs bővítése mondat és szöveg szinten Egyes tantárgyak szakszavainak beépítése a mindennapi szóhasználatba Segítséggel három-négy mondat összefűzése	*mozgáskoordináció, térbeli tudatosság)* Matematika *(tulajdonságok, viszonyszavak)* Környezetismeret *(természet, a környező világ hangjai, a tanulókat körülvevő tárgyak és élőlények nevei, a velük kapcsolatos ismeretek; család, otthon, óvoda, iskola, ünnepek)* Informatika *(IKT-eszközök)* Rajz és vizuális *(kreativitás, fantázia)*
a. Beszédfejlettség	Saját és közösségi élmények megfogalmazása Mindennapi élmények, olvasmányok, látvány-, hang-, mozgóképélmények tartalmának felidézése, elmondása Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs gyakorlatok Az iskolai életben előforduló események megbeszélése Bekapcsolódás társak és felnőttek beszédébe (figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra) Beszédpartnerhez alkalmazkodó nyelvi formák használata Társas nyelvi magatartási formák gyakorlása: tematikus társalgás, üzenetközvetítés Udvariassági formák gyakorlása: megszólítás, kérés, megköszönés,	

	jókívánság megfogalmazása szóban, vagy AAK-s eszközzel. Tanult viselkedési szabályok betartása könyvtárban, színházban, múzeumban, kiránduláson, tömegközlekedés során Irodalmi szövegek megismerése az irodalmi élményszerzés érdekében Címadási gyakorlatok dramatizálás (kommunikációs helyzetek) Véleményalkotás, mások véleményének meghallgatása Különböző magatartásformák elemzése, értékelése Az életkornak megfelelő , tanult szociális szabályok gyakorlása	
b. Memoriterek szöveghű tolmácsolása	Mimetizálás (arcjáték, tekintet, gesztikuláció, testtartás használata a helyzethez alkalmazkodóan) Verstanulás Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid versek tanulása Különféle dramatikus formák kipróbálása (pl. bábjáték, árnyjáték, némajáték, versmondás, helyzetgyakorlat) Múzeum- és színházlátogatás	
Kulcsfogalmak/fogalmak	belégzés, kilégzés, hang, szó, mondat, szöveg, hangerő, hangsúly, tempó, valóság, mese, vers, mondóka, kiszámoló, nyelvtörő, érzés, érzelem, élmény, hangulat, vélemény, vita, párbeszéd, rokon értelmű szavak, ellentétes jelentésű szavak, időrend, sorrend, esemény, cím, jó, rossz, szép, csúnya	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**2. OLVASÁS, AZ ÍROTT SZÖVEG MEGÉRTÉSE**	**Órakeret** 73 óra
Előzetes tudás	Szóképes, illetve folyamatos, szöveghű olvasás. Tartalom feldolgozás, szövegelemzés segítséggel.	

	A tartalmi megértést bizonyító feladatok segítséggel, irányítással történő megoldása. Beszámolás a némán olvasott szövegrészek tartalmáról kérdések segítségével.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Szóképes illetve folyamatos olvasás képességének kialakítása, szöveghű olvasásra törekvés. Megfelelő olvasási tempó kialakítása. Hangos olvasásnál megfelelő hangsúly, hangerő, hanglejtés érzékeltetése. Olvasástechnika fejlesztése. Szövegértő képesség fejlesztése az önállóság fokozásával. Szövegelemzés, lényegkiemelés, következtetés, összefüggések felismerése. Információkereső technikák megalapozása. A kifejező olvasás képességének fejlesztése. Az olvasás megszerettetése, az irodalom szeretete iránti igény felkeltése, olvasóvá nevelés. Az szociális készségek és esztétikai érzék formálása, környezettudatos nevelés, nemzeti identitástudat megalapozása szöveg tartalmában rejlő nevelési lehetőségek felhasználásával.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
2.1. Az olvasás jelrendszere	Rendszeres mesehallgatás a tanító tolmácsolásában vagy az infokommunikációs eszközök használatával Olvasástechnika fejlesztését szolgáló gyakorlatok végzése Hangerő, hangsúly, hanglejtés megfelelő használata Az írásjelek hangsúly- és értelem módosító szerepének érzékeltetése hangos olvasásnál Mondatok hangos és/vagy néma olvasása Szövegek hangos és néma olvasása Törekvés a pontos, kifejező, szöveghű olvasásra Tájékozódás a szövegben	Ének-zene *(hangerőgyakorlatok, népszokások, népdalok, érzelemvilág)* Rajz és vizuális kultúra *(vizuális analízis-szintézis, vizuális megjelenítés, fantázia, képzelet)* Környezetismeret *(ismeretek az élő és élettelen környezetről)* Informatika *(IKT-eszközök)*
2.2. Az írott szöveg megértése	Mondatok hangos és/vagy néma olvasása, tartalmának megértése	

	Rövid szöveg megismerése, tartalmának megértése Rövid szöveg üzenetének megértése Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megfogalmazása szóban, vagy bármely AAK-s ezközzel Cím, szereplők, helyszín kiemelése, időpont megállapítása, cselekmény követése Tanulság megfogalmazása segítséggel Tartalom elmondása szóban, vagy AAK-s eszközzel Szövegösszefüggések keresése Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása segítséggel, irányítással: • a megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel • mondatok és képek egyeztetése • vázlatkészítés rajzzal, szöveg kiegészítésével • mondatok kiegészítése, tagmondatok összekapcsolása Dramatizálás Ismerettartalmú szövegek olvasásával információkereső technikák alkalmazása: • az adatok visszakeresése • információk kiemelése A műélvezet megtapasztalása elsősorban történetek, a ritmus és a zene révén Közmondások, szólások értelmezése Versolvasás, verstanulás Ismerkedés a néphagyományokkal	

	Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid szövegek olvasása, értelmezése Gyermeklexikon használata Ismerkedés gyermekújságokkal Könyvtár látogatás	
Kulcsfogalmak/fogalmak	stafétaolvasás, párbeszéd, gondolatjel, bekezdés, helyszín, időpont, vázlat, találós kérdés, népszokás, hagyomány, szabály	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**3. ÍRÁS, SZÖVEGALKOTÁS**	**Órakeret** 52 óra
Előzetes tudás	Az írás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően). A kis- és nagybetűk szabályos alakítása és kapcsolása. Szavak, rövid mondatok írása tollbamondással látási-hallási megfigyelés után. Tanult helyesírási szabályok alkalmazása. Önellenőrzés alkalmazása irányítással. Hibajavítás segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Auditív és vizuális észlelés, -figyelem, -differenciálás, emlékezet fejlesztése. Síkbeli tájékozódás, irány- és aránykövetés. Rész és egész megfigyelése. Szem-kéz koordinációja, összerendezett írásmozgás kialakítása. Írástechnika automatikus alkalmazása. Készségszintű másolás (írottról és nyomtatottról) rövid szövegek írása során, íráskészség fejlesztése. Mondatok írása tollbamondással, látási-hallási megfigyeltetés után emlékezetből írással. Eszközszintű íráshasználat az írásos feladatmegoldásokban. Önálló szövegalkotás. Önellenőrzés képességének szokássá alakítása. Lendületes, esztétikus íráskép kialakítása.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
a. Az írás jelrendszere	Az írástechnika fejlesztése Segédvonal nélküli füzet használata Betűalakítások és kapcsolások gyakorlása az új vonalrendszerben	Matematika *(számlálás)* Testnevelés *(finommozgás,*

b. Szövegalkotás írásban	Szavak, szószerkezetek, mondatok, összefüggő szövegek másolása írottról, nyomtatottról. Szavak, rövid mondatok írása látási-hallási előkészítéssel, tollbamondással Szavak, rövid mondatok írása emlékezetből Írásjelek alkalmazása Nagybetűk alkalmazása nevek és a mondatok írása során Az írástempó fokozása, a folyamatos, lendületes írás gyakorlása Az íráshoz szükséges helyes testtartás megőrzése Hibafelismerés, hibajavítás segítséggel Szavak gyűjtése és írása Mondatok kiegészítése Mondatbővítés Mondatbefejezés Mondatalkotás Címadás Szövegalkotás mondatok összekapcsolásával Meghívó megfogalmazása, megírása Rövid szöveges üzenetek írása sms és e-mail formában	*testtartás)* Rajz és vizuális kultúra *(finommozgás, esztétikum)* Informatika *(IKT-eszközök)*
Kulcsfogalmak/fogalmak	egy-, két- és háromjegyű betűk, írott kis- és nagybetűk, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás, szöveg, szó, mondat, cím, vélemény, értesítés, meghívó, hirdetés, sms, e-mail, rendezett íráskép	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**4. ANYANYELVI KULTÚRA, ISMERETEK AZ ANYANYELVRŐL**	**Órakeret** 44 óra
Előzetes tudás	A teljes magyar ábécé betűinek ismerete. Mondatkezdés és a mondatzáró írásjel ismerete. Adott szókészletben tanult helyesírási szabályok alkalmazása. Gyakorlottság tanult, alapvető kommunikációs helyzetekben.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Kommunikációs képesség fejlesztése. Szókincs gyarapítása. A nyelvhasználat pontosítása szótani, hangtani ismeretek tudatosításával. Fonematikus észlelés és verbális emlékezet fejlesztése. A helyesírás alapozása. A kiejtés, szóelemzés elvének alkalmazása a begyakorolt szókészletben, analizálás, szintetizálás. A közlési helyzethez alkalmazkodó nyelvhasználat fejlesztése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
a. Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái	Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolatzárás: • részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben szóban, vagy AAK-s eszközzel • társas nyelvi magatartási formák gyakorlása Beszélgetés, vita • helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez • vélemény megfogalmazása, megosztása szóban, vagy AAK-s eszközzel Nyelvi mintakövetés beszédben/AAK-val és írásban A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben, spontán beszédben	Környezetismeret *(társas kapcsolatok, viselkedési formák)* Matematika *(halmazok)*

b. Szavak jelentése, szókincs	Szavak csoportosítása jelentésük szerint: • rokon értelmű szavak, • több jelentésű szavak, • azonos alakú szavak, Állandósult szókapcsolatok értelmezése Közmondások, szólások értelmezése A szókincs folyamatos gyarapodása	
c. Hang, betű, szótag, szó, szótő, toldalék	Hang és betű megkülönböztetése A magánhangzók és mássalhangzók időtartama: • megfigyelés • jelölése begyakorolt szóanyagban Toldalékos szó megfigyelése, szótő és toldalék elkülönítése A kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok: • megfigyelése a szavakban és a szavak végén, • helyesírása begyakorolt szókészletben	
d. Szófajok	Szavak csoportosítása: • kérdések alapján • jelentés szerint	
e. Modalitás szerinti mondatfajták	Mondatfajták: közlés, kérdés, felkiáltás, óhajtás, felszólítás • megfigyelése, • felismerése olvasott szövegekben, • helyes használata a mindennapi kommunikációban segítséggel • írásbeli gyakorlása	
f. Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek	Írásjelek megfigyelése, használata a mondatok végén előkészítés után A „j” hang kétféle jelölése begyakorolt alapszókészletben	

	A szóvégi –ó, -ő, -ú, -ű jelölésének gyakorlása megadott szókészletben Szótagolás, szavak csoportosítása szótagszám szerint Az elválasztás eseteinek megfigyelése A teljes ábécé, betűrend ismerete A mondat szavakra tagolása A helyesírás fejlesztése másolással, tollbamondással, emlékezetből írással	
Kulcsfogalmak/fogalmak	hang, betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, kötőjel, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, kisbetű, nagybetű, név, magánhangzó, mássalhangzó, kijelentő mondat, kérdő mondat, felszólító mondat, felkiáltó mondat, óhajtó mondat, közlés, kijelentés, megállapítás, kérdés, érdeklődés, tudakozódás, kérés, tiltás, parancs, utasítás, öröm, fájdalom, meglepődés, kívánság, melléknév, tulajdonság, ige, cselekvés, történés, főnév, köznév, tulajdonnév, számnév, határozott, határozatlan,	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**5. IRODALMI KULTÚRA, IRODALMI MŰVEK ÉRTELMEZÉSE**	**Órakeret** 20 óra
Előzetes tudás	Az olvasástechnika alkalmazása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Auditív-, vizuális figyelem és emlékezet fejlesztése. Időbeli tájékozódás, sorrendiség fejlesztése. Ritmusérzék fejlesztése. Szövegértő képesség folyamatos fejlesztése. Szövegalkotás fejlesztése. Szociális készségek formálása. Kommunikációs készség, együttműködési készség megerősítése. Az olvasás örömének és a mű élvezetének megtapasztaltatása.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**

a. Szerzők és művek i. Népköltészet ii. Klasszikus magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései iii. Klasszikus európai szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései iv. Kortárs magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései Ajánlott magyar szerzők és művek: Arany János: *Őszbe csavarodott* Csukás István: *Hideg szél fúj,* Fazekas Anna: *Ősz, Tél, Szüret* Gárdonyi Géza: *Gólyák, Cifra mese, Macskánk* Gryllus Vilmos: *Kémény tetején, Hallgatag erdő* József Attila: *Betlehemi királyok, Csoszogi, az öreg suszter* Kányádi Sándor: *Hófoltos még a határ, Kelj föl, nap*	Ismerkedés népi játékokkal Magyar és más népek meséinek olvasása Gyermekversek olvasása Mese, meserészletek Elbeszélések közös és önálló olvasása, feldolgozása tanári segítséggel Könyvtárlátogatás	Ének-zene *(népdalok, népi játékok, megzenésített versek)* Informatika *(IKT-eszközök)* Életvitel és gyakorlati ismeretek *(a dramatizálás egyszerű kellékei)*

Lázár Ervin: *Öregapó madarai* Móra Ferenc: *A pillangók királya, Vasgyúró Gyurka, Sose volt király bánata, A kis bicebóca,* Móricz Zsigmond: *Kevélykereki, Kuckókirály, A köszöntő, A nehéz kétgarasos,* Nemes Nagy Ágnes: *Madarak, Nyári rajz* Petőfi Sándor: *Itt van az ősz, itt van újra, Nemzeti dal (részlet)* Szabó Lőrinc: *A szél meg a nap, Nyitnikék (részletek),* Varró Dániel: *Buszvezetők* Weöres Sándor: *Vásár (részlet), Ha vihar jő a magasból, Újesztendő, Galagonya, , Nől a dér, álom jár* Zelk Zoltán: *A tölgyfa születésnapja, Köd és fény, Télapó és a hóember, Alszik a szél, Október, Az állatok iskolája, Rajzpapír* Ajánlott európai szerzők és művek: Andersen: *A két gyertya, Az ólomkatona, A három versenyugró* Ezopus: *Kincs a szőlőben, Az oroszlán és az egér,* Grimm: *A csillagruha* Richard Scarry: *Mentenek a tűzoltók, Miből lesz a kenyér?* Szutyejev: *Az alma, Miau,*		
b. Epikus művek jellemzői	Rövid epikai művek, népköltészeti alkotások, elbeszélések hangos és/vagy néma olvasása A történet idejének és helyszínének azonosítása	

c. Lírai alkotások jellemzői	Az események sorrendjének, összefüggéseinek megállapítása segítséggel Történet főszereplőinek azonosítása Tartalom; a cím és a szöveg kapcsolatának magyarázata; címadás gyakorlása Szereplők tulajdonságainak és cselekedeteinek megfigyelése segítséggel Versek hangos és némaés/vagy olvasása A vers versszakokra bontása A versszak felismerése, egyszerű jellemzése (sorok száma, hosszúsága, szótagszáma) Rím felismerése A költői nyelv néhány sajátosságának megfigyelése: • ellentét, • ismétlés (refrén)	
d. Báb- és drámajátékok jellemzői	Ismerkedés népi játékok Mese, meserészlet Mindennapi kommunikációs helyzetek gyakorlása dramatikus játékban (pl. videomodelling)	
Kulcsfogalmak/fogalmak	író, költő, valóság, mese, népmese, vers, verssor, versszak, rím, refrén, mondóka, kiszámoló, dal, népi játék, történet, szereplő, főszereplő, helyszín, párbeszéd, hangulat, ellenét, ismétlés, jó, rossz, szép, csúnya	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére	Egyéni fejlesztési terv szerint, személyre szabott segítséggel (szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel, vagy más, elsősorban vizuális környezeti támpont használatával): A hangok hosszúságát érzékeltetése. Beszéd megléte esetén: megfelelő beszédtempó, hangerő, beszédtechnika, hangsúly. Négy-öt mondóka, vers ismerete. A megtanulandó memoriterek képességi szintnek megfelelő tolmácsolása. Egyéni fejlettségi szintnek megfelelő részvétel a dramatikus-, és szituációs játékokban.

	A megismert nyelvi formák alkalmazása a társas érintkezésben. Kérdésekre adekvát válaszadás a szituációnak megfelelően. A környezet tárgyairól, eseményekről, élményekről három-négy összefüggő mondat megfogalmazása segítséggel szóban, vagy AAK-val. Összefüggő szóbeli szöveg alkotása kevés segítséggel. Szóképes, illetve folyamatos, szöveghű olvasás. Olvasott szövegrészek, szövegek tartalmáról beszámolás segítséggel. Szövegértést bizonyító egyszerű feladatok megoldása. A szereplők, helyszín, időpont megnevezése. Az események sorba rendezése. Szövegelemzés végezése segítséggel. Összefüggések felismerése a szövegben segítséggel. Mondatokat és rövid szövegek másolása írottról, nyomtatottról. A begyakorolt alapszókészlet szavainak leírása tollbamondással, emlékezetből való írással. Előkészítés után 4-5 mondatból álló szöveg leírása tollbamondás után. Az írott nagybetűk alkalmazása. Írásos feladatok megoldása fokozódó önállósággal. A tanult nyelvhelyességi és helyesírási ismeretek alkalmazása. Önellenőrzés, hibajavítás. Tiszta, rendezett, könnyen olvasható íráskép.

3–4. évfolyam (A 2020/21-es tanévtől felmenő rendszerben)

Az anyanyelv birtoklása pozitívan hat a társas kapcsolatok alakulására, a társadalom közösségeiben (pl. család, iskola, munkahely) való aktív részvételre. Meghatározó szerepe van a társadalom egyéb értékeinek közvetítésében is.

Az ismerettartalmú szövegek olvasásával egészséges és tudatos életmódra, környezettudatosságra ösztönözzük a tanulókat. Fontos a család szerepének hangsúlyozása, a viselkedési normák közvetítése.

A szövegértés-szövegalkotási kompetencia fejlesztése a különböző észlelések, tapasztalatok megfogalmazását teszi lehetővé szóban és írásban. Segíti a saját gondolatok pontosabb kifejezését, mások gondolatainak követését. Erősíti a döntési és szervezőképességet, a vitakészséget és az önérvényesítést. Fejleszti a kritikai gondolkodáshoz szükséges kulcskompetenciákat. Az infokommunikációs technikák alkalmazása lehetővé teszi az önálló ismeretszerzést.

A szakasz kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése. A 3–4. évfolyam feladata a tevékenységre való ösztönzés. A tanulási, viselkedési szokások kialakítása, magatartási normák közvetítése elősegíti a tanulók személyiségének érését, önismeretük fejlődését.

Az anyanyelvi kompetencia alapozása és fejlesztése a szövegértés-szövegalkotás tevékenységrendszerébe ágyazva valósul meg. A nyelvtan tanítása során tudatosodik a nyelvhasználat. A képességfejlesztés áll a középpontban, ezért a megfigyelésé, a tapasztalásé, a feladathelyzetből kiinduló, készségeket fejlesztő gyakorlati tevékenységé a vezető szerep. Az irodalmi ismeretek célja, hogy műveken keresztül gazdag tapasztalatokhoz jutassa a tanulókat a világról, az emberi természetről, az emberi létről, érzelmekről, a valósághoz való sokrétű viszonyulásról. Cél a szövegértés fejlesztése, szövegösszefüggések megláttatása. Fontos szerepet kap a helyesírási szokások kialakítása, megerősítése.

A korai tanulási kudarcok kialakulásának megelőzése érdekében a fejlesztés kritikus pontjain hosszabb fejlesztő szakaszok iktathatók be.

3. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**1. BESZÉDKÉSZSÉG, SZÓBELI SZÖVEGEK MEGÉRTÉSE, ÉRTELMEZÉSE ÉS ALKOTÁSA**	**Órakeret** 50 óra
Előzetes tudás	Hangképzés pontossága; érthető, tagolt beszéd; időtartam, hangsúly érzékeltetése; beszédértés képességének fejlettsége. Utasítások megértése és követése. Szóbeli, vagy AAK-s nyelvi kifejezőképesség fejlettsége; szókincs, mondatalkotási képesség fejlettsége. A páros és csoportos kommunikáció készségének fejlettsége.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Helyes artikuláció, tiszta ejtés, hangképzés, beszédhanghallás fejlesztése. Alkalmazkodás a beszédhelyzethez. Megfelelő hangerő, hanglejtés, hangsúly, hangszín, beszédritmus használata. A verbális, vagy AAK-s kommunikációs eszközök alkalmazása a mindennapi érintkezés során. Törekvés a mások számára érthető és kifejező beszédre. Kommunikációs sémák, nyelvi elemek használata. Szóbel, vagy AAK-si szövegalkotás, kommunikációs képesség, beszédkészség fejlesztése. A mindennapi élet és a tankönyvek szókincsének ismerete. Helyzetfelismerés, szituációhoz igazodó, tartalomnak megfelelő szóhasználat. A beszélői szándék és az érzelmek kifejezése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
1.1. Beszédhallás, hallás utáni értés	Helyes beszédlégzés megfigyeltetése és alkalmazása hangkapcsolatok, szósorok, szövegek, versek mondása során Hangkapcsolatok tiszta ejtésének gyakorlása változó szó- és szövegkörnyezetben, toldalékos	Ének-zene *(ritmus, légzés, ritmus, hangulati elemek, népszokások)*

	szavakban és a kiejtéstől eltérő hangkapcsolatokban Hangkapcsolatok, szósorok ismétlése Mondatfonetikai gyakorlatok végzése Különböző beszédhelyzetnek megfelelő hangerő, hangszín beszédtempó megválasztása, gyakorlása; ritmusváltás, hangerőváltás, szünettartás Szókincs gyarapítása szógyűjtéssel, képek és kérdések segítségével; tulajdonságok gyűjtése, kiválasztása, mondatba foglalása Rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavak gyűjtése Szavak mondatba helyezése, beépítése a kommunikációba Szókincs bővítése mondat és szöveg szinten	Testnevelés *(vitálkapacitás növelése, ritmikus gyakorlatok, mozgáskoordináció, térbeli tudatosság)* Matematika *(tulajdonságok, viszonyszavak)* Környezetismeret *(természet, a környező világ hangjai, a tanulókat körülvevő tárgyak és élőlények nevei, a velük kapcsolatos ismeretek; család, otthon, óvoda, iskola, ünnepek)* Informatika *(IKT-eszközök)* Rajz és vizuális *(kreativitás, fantázia)*
1.1 Beszédfejlettség 1.2 Memoriterek szöveghű tolmácsolása	Udvariassági formák gyakorlása: megszólítás, kérés, megköszönés, jókívánság gyakorlása Viselkedési normák betartása könyvtárban, színházban, múzeumban, kiránduláson, tömegközlekedés során segítséggel Egyszerű szerepjátékok gyakorlása Önismereti gyakorlatok Az életkornak megfelelő szociális szabályok gyakorlása Mimetizálás (arcjáték, tekintet, gesztikuláció, testtartás használata a helyzethez alkalmazkodóan) Verstanulás Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid versek tanulása Törekvés a tanult szövegek (versek, nyelvtörők, kiszámolók) szöveghű és kifejező tolmácsolása Múzeum- és színházlátogatás	
Kulcsfogalmak/fogalmak	belégzés, kilégzés, hang, szó, mondat, szöveg, hangerő, hangsúly, tempó, valóság, mese, vers, mondóka, kiszámoló, nyelvtörő, érzés, érzelem, élmény	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**2. OLVASÁS, AZ ÍROTT SZÖVEG MEGÉRTÉSE**	**Órakeret 60** óra
Előzetes tudás	Szóképes, illetve folyamatos, szöveghű olvasás. Tartalom feldolgozás, szövegelemzés segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Szóképes illetve folyamatos olvasás képességének kialakítása, szöveghű olvasásra törekvés. Megfelelő olvasási tempó kialakítása. Hangos olvasásnál megfelelő hangsúly, hangerő, hanglejtés érzékeltetése. Olvasástechnika fejlesztése. Szövegértő képesség fejlesztése az önállóság fokozásával.	

	Az olvasás megszerettetése, az irodalom szeretete iránti igény felkeltése, olvasóvá nevelés. Az szociális kapcsolatok és esztétikai értékrend formálása, környezettudatos nevelés, nemzeti identitástudat megalapozása szöveg tartalmában rejlő nevelési lehetőségek felhasználásával.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
2.1. Az olvasás jelrendszere	Rendszeres mesehallgatás a tanító tolmácsolásában vagy az infokommunikációs eszközök használatával Olvasástechnika fejlesztését szolgáló gyakorlatok végzése Hangerő, hangsúly, hanglejtés megfelelő használata Az írásjelek hangsúly- és értelem módosító szerepe Mondatok hangos és/vagy néma olvasása Szövegek hangos és/vagy néma olvasása Törekvés a pontos, kifejező, szöveghű olvasásra Tájékozódás a szövegben	Ének-zene *(hangerőgyakorlatok, népszokások, népdalok, érzelemvilág)* Rajz és vizuális kultúra *(vizuális analízis-szintézis, vizuális megjelenítés, fantázia, képzelet)* Környezetismeret *(ismeretek az élő és élettelen környezetről)* Informatika *(IKT-eszközök)*
2.2. Az írott szöveg megértése	Mondatok hangos és/vagy néma olvasása, tartalmának megértése Rövid szöveg megismerése, tartalmának megértése Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása segítséggel, irányítással: ● a megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel ● mondatok és képek egyeztetése ● vázlatkészítés rajzzal, szöveg kiegészítésével ● mondatok kiegészítése, tagmondatok összekapcsolása Ismerettartalmú szövegek olvasásával információkereső technikák alkalmazása: ● az adatok visszakeresése ● információk kiemelése segítséggel A műélvezet megtapasztalása a belefeledkezés, pl. a játék, a ritmus és a zene révén Közmondások, szólások, értelmezése Versolvasás, verstanulás Ismerkedés a néphagyományokkal; ezek őrzése, ápolása Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid szövegek olvasása, értelmezése Gyermeklexikon használata Ismerkedés gyermekújságokkal Könyvtár látogatás	

Kulcsfogalmak/fogalmak	stafétaolvasás, párbeszéd, helyszín, időpont, találós kérdés, népszokás, hagyomány, szabály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**1. ÍRÁS, SZÖVEGALKOTÁS**	**Órakeret 50** óra
Előzetes tudás	Az írás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően). A kis- és nagybetűk szabályos alakítása és kapcsolása. Szavak, rövid mondatok írása tollbamondással látási-hallási megfigyelés után. Tanult helyesírási normák alkalmazása. Önellenőrzés alkalmazása irányítással. Hibajavítás segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Auditív és vizuális észlelés, -figyelem, -differenciálás, emlékezet fejlesztése. Síkbeli tájékozódás, irány- és aránykövetés. Rész és egész megfigyelése. Szem-kéz koordinációja, összerendezett írásmozgás kialakítása. Írástechnika automatikus alkalmazása. Készségszintű másolás (írottról és nyomtatottról) rövid szövegek írása során, íráskészség fejlesztése. Mondatok írása tollbamondással, látási-hallási megfigyeltetés után emlékezetből.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
1.1 Az írás jelrendszere 1.2 Szövegalkotás írásban	Az írástechnika fejlesztése Segédvonal nélküli füzet használata Betűalakítások és kapcsolások gyakorlása az új vonalrendszerben Szavak, szószerkezetek, mondatok, összefüggő szövegek másolása írottról, nyomtatottról Szavak, rövid mondatok írása látási-hallási előkészítéssel, tollbamondással Szavak, rövid mondatok írása emlékezetből Írásjelek alkalmazása Nagybetűk alkalmazása nevek és a mondatok írása során Az írástempó fokozása, a folyamatos, lendületes írás gyakorlása Az íráshoz szükséges helyes testtartás megőrzése Hibafelismerés, hibajavítás segítséggel Szavak gyűjtése és írása Mondatok kiegészítése	Matematika *(számlálás)* Testnevelés *(finommozgás, testtartás)* Rajz és vizuális kultúra *(finommozgás, esztétikum)* Informatika *(IKT-eszközök)*
Kulcsfogalmak/fogalmak	egy-, két- és háromjegyű betűk, írott kis- és nagybetűk, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás, szöveg, szó, mondat	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**3. ANYANYELVI KULTÚRA, ISMERETEK AZ ANYANYELVRŐL**	**Órakeret 36** óra

Előzetes tudás	A teljes magyar ábécé betűinek ismerete. Mondatkezdés és a mondatzáró írásjel ismerete. Adott szókészletben tanult helyesírási szabályok alkalmazása. Gyakorlottság alapvető kommunikációs helyzetekben.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Kommunikációs képesség fejlesztése. Szókincs gyarapítása. A nyelvhasználat pontosítása szótani, hangtani ismeretek tudatosításával. Fonematikus észlelés és verbális emlékezet fejlesztése. A helyesírás alapozása. A kiejtés, szóelemzés elvének alkalmazása a begyakorolt szókészletben, analizálás, szintetizálás. A közlési helyzethez alkalmazkodó nyelvhasználat fejlesztése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
3.1 Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái	Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolatzárás: ● részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben ● társas nyelvi magatartási formák alkalmazása Beszélgetés szóban, vagy AAK-s szközzel: ● helyzetfelismerés, alkalmazkodás a helyzethez ● vélemény megfogalmazása, megosztása Nyelvi mintakövetés beszédben és írásban A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben, spontán beszédben, vagy AAK-használattal	Környezetismeret *(társas kapcsolatok, viselkedési formák)* Matematika *(halmazok)*
3.2 Szavak jelentése, szókincs	A szókincs folyamatos gyarapodása	
3.3 Hang, betű, szótag, szó, szótő, toldalék	Hang és betű megkülönböztetése A magánhangzók és mássalhangzók időtartama: ● megfigyelés ● jelölése begyakorolt szóanyagban Toldalékos szó megfigyelése, szótő és toldalék elkülönítése A kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok: ● megfigyelése a szavakban és a szavak végén, ● helyesírása begyakorolt szókészletben	
3.4 Szófajok	Szavak csoportosítása: ● kérdések alapján ● jelentés szerint	
3.5 Modalitás szerinti mondatfajták	Mondatfajták: közlés, kérdés, felkiáltás, óhajtás, felszólítás ● megfigyelése, ● felismerése olvasott szövegekben, ● helyes használata a mindennapi kommunikációban ● írásbeli gyakorlása	

3.6 Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek	Írásjelek megfigyelése, használata a mondatok végén előkészítés után A „j” hang kétféle jelölése begyakorolt alapszókészletben A szóvégi –ó, -ő, -ú, -ű jelölésének gyakorlása megadott szókészletben Szótagolás, szavak csoportosítása szótagszám szerint Az elválasztás eseteinek megfigyelése A teljes ábécé, betűrend ismerete A mondat szavakra tagolása	
Kulcsfogalmak/fogalmak	hang, betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, kötőjel, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, kisbetű, nagybetű, név, magánhangzó, mássalhangzó, kijelentő mondat, kérdő mondat, felszólító mondat, felkiáltó mondat, óhajtó mondat, közlés, kijelentés, megállapítás, kérdés, érdeklődés, tudakozódás, kérés, tiltás, parancs, utasítás, öröm, fájdalom, meglepődés, kívánság, melléknév, tulajdonság, ige, cselekvés, történés, főnév, köznév, tulajdonnév	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**1. IRODALMI KULTÚRA, IRODALMI MŰVEK ÉRTELMEZÉSE**	**Órakeret 20** óra
Előzetes tudás	Az olvasástechnika alkalmazása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Auditív-, viuális figyelem és emlékezet fejlesztése. Időbeli tájékozódás, sorrendiség fejlesztése. Ritmusérzék fejlesztése. Szövegértő képesség folyamatos fejlesztése. Szóbeli szövegalkotás fejlesztése. Szociáli készségek fejlesztése. Kommunikációs készség, együttműködési készség megerősítése. Az olvasás örömének és a mű élvezetének megtapasztalása.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
1.1 Szerzők és művek 1.1.1 Népköltészet 1.1.2 Klasszikus magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései 1.1.3 Klasszikus európai szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései 1.1.4 Kortárs magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései Ajánlott magyar szerzők és művek: Bartos Erika: *Maci a Holdon, Budapest* Csukás István: *Sün Balázs* Fazekas Anna: *Télapó,*	Szövegek, meghallgatása, olvasása Magyar és más népek meséinek olvasása Gyermekversek olvasása Mese, meserészletek szereposztás szerinti felolvasása Könyvtárlátogatás Múzeumlátogatás	Ének-zene *(népdalok, népi játékok, megzenésített versek)* Informatika *(IKT- eszközök)* Életvitel és gyakorlati ismeretek *(a dramatizálás egyszerű kellékei)*

Gryllus Vilmos: *Füsti fecskék,* József Attila: *Altató,* Móra Ferenc: *Tükrös Kata, A didergő király* Móricz Zsigmond: *Iciri-piciri, A török és a tehenek* Nemes Nagy Ágnes: *Cifra palota, Lila fecske,* Petőfi Sándor: *itt van újra, Nemzeti dal (részlet)* Szabó Lőrinc: *Esik a hó, Falusi hangverseny* Tamkó Sirató Károly: *Mondjam még?* Weöres Sándor: *Száncsengő, Birkaiskola, Szép a fenyő,* Zelk Zoltán: *Hova futsz, te kicsi őz?, Mikulás bácsi csizmája* Ajánlott európai szerzők és művek: Ezopus: *A róka és a gólya* La Fontaine: *Tücsök és a hangya* Szutyejev: *A három kiscica, A sün, akit meg lehetett simogatni*		
1.2 Epikus művek jellemzői	Rövid epikai művek, népköltészeti alkotások, elbeszélések hangos és/vagy néma olvasása A történet idejének és helyszínének azonosítása segítséggel Az események sorrendjének, összefüggéseinek megállapítása segítséggel Történet főszereplőinek azonosítása	
1.3 Lírai alkotások jellemzői	Versek hangos és/vagy néma olvasása A vers versszakokra bontása A versszak felismerése, egyszerű jellemzése (sorok száma, hosszúsága, szótagszáma)	
1.4 Báb- és drámajátékok jellemzői	Népi játékok játszása kommunikációs helyzetek közös eljátszása Mindennapi konfliktusok felismerése dramatikus játékban (pl. egyszerű bábjáték)	
Kulcsfogalmak/fogalmak	író, költő, valóság, mese, népmese, vers, verssor, versszak, mondóka, kiszámoló, dal, népi játék, történet, szereplő, főszereplő, helyszín, jó, rossz, szép, csúnya	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére

Egyéni fejlesztési terv szerint, személyre szabott segítséggel (szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel, vagy más, elsősorban vizuális környezeti támpont használatával):

- A hangok hosszúságát érzékeltetése.
- Amennyiben van beszéd: megfelelő beszédtempó, hangerő, beszédtechnika, hangsúly.
- Négy-öt, vers ismerete.
- A megtanulandó memoriterek képességi szintnek megfelelő tolmácsolása.
- Egyéni fejlettségi szintnek megfelelő részvétel a dramatikus és szituációs játékokban.
- A megismert nyelvi formák alkalmazása a társas érintkezésben.
- Kérdésekre adekvát válaszadás a szituációnak megfelelően.
- Szóképes, illetve folyamatos, szöveghű olvasás.
- Olvasott szövegrészek, szövegek tartalmáról beszámolás segítséggel.
- Szövegértést bizonyító egyszerű feladatok megoldása. A szereplők, helyszín, időpont kikeresése a szövegből. Az események sorba rendezése.
- Mondatokat és rövid szövegek másolása írottról, nyomtatottról.
- A begyakorolt alapszókészlet szavainak leírása tollbamondással, emlékezetből való írással.
- Előkészítés után 4-5 mondatból álló szöveg leírása tollbamondás után.
- Az írott nagybetűket alkalmazása.
- Írásos feladatok megoldása fokozódó önállósággal.
- A tanult nyelvhelyességi és helyesírási ismeretek alkalmazása.
- Önellenőrzés, hibajavítás.
- Tiszta, rendezett, olvasható íráskép.

4. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**1. BESZÉDKÉSZSÉG, SZÓBELI SZÖVEGEK MEGÉRTÉSE, ÉRTELMEZÉSE ÉS ALKOTÁSA**	**Órakeret** 63 óra
Előzetes tudás	Beszéd megléte mellett: Hangképzés pontossága; érthető, tagolt beszéd; időtartam, hangsúly érzékeltetése. Beszédértés képességének fejlettsége. Utasítások megértése és követése. Szóbeli, vagy AAK-s nyelvi kifejezőképesség fejlettsége; szókincs, mondatalkotási képesség fejlettsége.	

	A páros és csoportos kommunikáció készségének fejlettsége. Kommunikáció kortárs csoportban.
Tantárgyi fejlesztési célok	Helyes artikuláció, tiszta ejtés, hangképzés, beszédhanghallás fejlesztése. Alkalmazkodás a beszédhelyzethez. Megfelelő hangerő, hanglejtés, hangsúly, hangszín, beszédritmus használata. A verbális és /vagy AAK-val támogatott kommunikációs eszközök alkalmazása a mindennapi érintkezés során. Törekvés a mások számára érthető és kifejező kommunikációra. Nyelvi fejlesztés az életkornak megfelelő témákban. Szövegek kommunikációs sémáinak, nyelvi jellemzőinek használata. Szóbeli szövegalkotás, kommunikációs képesség, beszédkészség fejlesztése. A mindennapi élet és a tankönyvek szókincsének ismerete. Helyzetfelismerés, szituációhoz igazodó, megfelelő szóhasználat. A beszélői szándék és az érzelmek megértése és kifejezése segítséggel. Mondat- és szövegfonetikai eszközök. Verbális emlékezet fejlesztése. Szociális készségek formálása.

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
1.2. Beszédhallás, hallás utáni értés	Helyes beszédlégzés megfigyeltetése és alkalmazása hangkapcsolatok, szósorok, szövegek, versek tanulása során Hangkapcsolatok tiszta ejtésének gyakorlása változó szó- és szövegkörnyezetben, toldalékos szavakban és a kiejtéstől eltérő hangkapcsolatokban Hangkapcsolatok, szósorok ismétlése Mondatfonetikai gyakorlatok végzése Különböző beszédhelyzetnek megfelelő hangerő, hangszín beszédtempó megválasztása, gyakorlása; ritmusváltás, hangerőváltás, szünettartás Szókincs gyarapítása szógyűjtéssel, képek és kérdések segítségével; tulajdonságok gyűjtése, kiválasztása, mondatba foglalása Rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavak gyűjtése Szavak mondatba helyezése, beépítése a beszédbe Szókincs bővítése mondat és szöveg szinten Egyes tantárgyak szakszavainak beépítése a mindennapi szóhasználatba Segítséggel három-négy mondat összefűzése	Ének-zene *(ritmus, légzés, ritmus, hangulati elemek, népszokások)* Testnevelés *(vitálkapacitás növelése, ritmikus gyakorlatok, mozgáskoordináció, térbeli tudatosság)* Matematika *(tulajdonságok, viszonyszavak)* Környezetismeret *(természet, a környező világ hangjai, a tanulókat körülvevő tárgyak és élőlények nevei, a velük kapcsolatos ismeretek; család, otthon, óvoda, iskola, ünnepek)* Informatika *(IKT-eszközök)* Rajz és vizuális *(kreativitás, fantázia)*
a. Beszédfejlettség	Saját és közösségi élmények megfogalmazása Mindennapi élmények, olvasmányok, látvány-, hang-, mozgóképélmények tartalmának felidézése, elmondása Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs gyakorlatok Az iskolai életben előforduló események megbeszélése Bekapcsolódás társak és felnőttek beszédébe (figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra) Beszédpartnerhez alkalmazkodó nyelvi formák használata Társas nyelvi magatartási formák gyakorlása: tematikus társalgás, üzenetközvetítés	

	Udvariassági formák gyakorlása: megszólítás, kérés, megköszönés, jókívánság megfogalmazása szóban, vagy AAK-s eszközzel. Tanult viselkedési szabályok betartása könyvtárban, színházban, múzeumban, kiránduláson, tömegközlekedés során Irodalmi szövegek megismerése az irodalmi élményszerzés érdekében Címadási gyakorlatok dramatizálás (kommunikációs helyzetek) Véleményalkotás, mások véleményének meghallgatása Különböző magatartásformák elemzése, értékelése Az életkornak megfelelő , tanult szociális szabályok gyakorlása	
b. Memoriterek szöveghű tolmácsolása	Mimetizálás (arcjáték, tekintet, gesztikuláció, testtartás használata a helyzethez alkalmazkodóan) Verstanulás Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid versek tanulása Különféle dramatikus formák kipróbálása (pl. bábjáték, árnyjáték, némajáték, versmondás, helyzetgyakorlat) Múzeum- és színházlátogatás	
Kulcsfogalmak/fogalmak	belégzés, kilégzés, hang, szó, mondat, szöveg, hangerő, hangsúly, tempó, valóság, mese, vers, mondóka, kiszámoló, nyelvtörő, érzés, érzelem, élmény, hangulat, vélemény, vita, párbeszéd, rokon értelmű szavak, ellentétes jelentésű szavak, időrend, sorrend, esemény, cím, jó, rossz, szép, csúnya	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**2. OLVASÁS, AZ ÍROTT SZÖVEG MEGÉRTÉSE**	**Órakeret** 73 óra
Előzetes tudás	Szóképes, illetve folyamatos, szöveghű olvasás. Tartalom feldolgozás, szövegelemzés segítséggel. A tartalmi megértést bizonyító feladatok segítséggel, irányítással történő megoldása. Beszámolás a némán olvasott szövegrészek tartalmáról kérdések segítségével.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Szóképes illetve folyamatos olvasás képességének kialakítása, szöveghű olvasásra törekvés. Megfelelő olvasási tempó kialakítása. Hangos olvasásnál megfelelő hangsúly, hangerő, hanglejtés érzékeltetése. Olvasástechnika fejlesztése. Szövegértő képesség fejlesztése az önállóság fokozásával. Szövegelemzés, lényegkiemelés, következtetés, összefüggések felismerése. Információkereső technikák megalapozása. A kifejező olvasás képességének fejlesztése. Az olvasás megszerettetése, az irodalom szeretete iránti igény felkeltése, olvasóvá nevelés. Az szociális készségek és esztétikai érzék formálása, környezettudatos nevelés, nemzeti identitástudat megalapozása szöveg tartalmában rejlő nevelési lehetőségek felhasználásával.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**

2.1. Az olvasás jelrendszere	Rendszeres mesehallgatás a tanító tolmácsolásában vagy az infokommunikációs eszközök használatával Olvasástechnika fejlesztését szolgáló gyakorlatok végzése Hangerő, hangsúly, hanglejtés megfelelő használata Az írásjelek hangsúly- és értelem módosító szerepének érzékeltetése hangos olvasásnál Mondatok hangos és/vagy néma olvasása Szövegek hangos és néma olvasása Törekvés a pontos, kifejező, szöveghű olvasásra Tájékozódás a szövegben	Ének-zene *(hangerőgyakorlatok, népszokások, népdalok, érzelemvilág)* Rajz és vizuális kultúra *(vizuális analízis-szintézis, vizuális megjelenítés, fantázia, képzelet)* Környezetismeret *(ismeretek az élő és élettelen környezetről)* Informatika *(IKT-eszközök)*
2.2. Az írott szöveg megértése	Mondatok hangos és/vagy néma olvasása, tartalmának megértése Rövid szöveg megismerése, tartalmának megértése Rövid szöveg üzenetének megértése Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megfogalmazása szóban, vagy bármely AAK-s ezközzel Cím, szereplők, helyszín kiemelése, időpont megállapítása, cselekmény követése Tanulság megfogalmazása segítséggel Tartalom elmondása szóban, vagy AAK-s eszközzel Szövegösszefüggések keresése Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása segítséggel, irányítással: ● a megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel ● mondatok és képek egyeztetése ● vázlatkészítés rajzzal, szöveg kiegészítésével ● mondatok kiegészítése, tagmondatok összekapcsolása Dramatizálás Ismerettartalmú szövegek olvasásával információkereső technikák alkalmazása: ● az adatok visszakeresése ● információk kiemelése A műélvezet megtapasztalása elsősorban történetek, a ritmus és a zene révén Közmondások, szólások értelmezése Versolvasás, verstanulás Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid szövegek olvasása, értelmezése Gyermeklexikon használata Ismerkedés gyermekújságokkal Könyvtár látogatás	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	stafétaolvasás, párbeszéd, gondolatjel, bekezdés, helyszín, időpont, vázlat, találós kérdés, népszokás, hagyomány, szabály	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**1. ÍRÁS, SZÖVEGALKOTÁS**	**Órakeret** 52 óra

Előzetes tudás	Az írás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően). A kis- és nagybetűk szabályos alakítása és kapcsolása. Szavak, rövid mondatok írása tollbamondással látási-hallási megfigyelés után. Tanult helyesírási szabályok alkalmazása. Önellenőrzés alkalmazása irányítással. Hibajavítás segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Auditív és vizuális észlelés, -figyelem, -differenciálás, emlékezet fejlesztése. Síkbeli tájékozódás, irány- és aránykövetés. Rész és egész megfigyelése. Szem-kéz koordinációja, összerendezett írásmozgás kialakítása. Írástechnika automatikus alkalmazása. Készségszintű másolás (írottról és nyomtatottról) rövid szövegek írása során, íráskészség fejlesztése. Mondatok írása tollbamondással, látási-hallási megfigyeltetés után emlékezetből írással. Eszközszintű íráshasználat az írásos feladatmegoldásokban. Önálló szövegalkotás. Önellenőrzés képességének szokássá alakítása. Lendületes, esztétikus íráskép kialakítása.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
a. Az írás jelrendszere	Az írástechnika fejlesztése Segédvonal nélküli füzet használata Betűalakítások és kapcsolások gyakorlása az új vonalrendszerben Szavak, szószerkezetek, mondatok, összefüggő szövegek másolása írottról, nyomtatottról. Szavak, rövid mondatok írása látási-hallási előkészítéssel, tollbamondással Szavak, rövid mondatok írása emlékezetből Írásjelek alkalmazása Nagybetűk alkalmazása nevek és a mondatok írása során Az írástempó fokozása, a folyamatos, lendületes írás gyakorlása Az íráshoz szükséges helyes testtartás megőrzése	Matematika *(számlálás)* Testnevelés *(finommozgás, testtartás)* Rajz és vizuális kultúra *(finommozgás, esztétikum)* Informatika *(IKT-eszközök)*
	Hibafelismerés, hibajavítás segítséggel	
b. Szövegalkotás írásban	Szavak gyűjtése és írása Mondatok kiegészítése Mondatbővítés Mondatbefejezés Mondatalkotás Címadás Szövegalkotás mondatok összekapcsolásával Meghívó megfogalmazása, megírása Rövid szöveges üzenetek írása sms és e-mail formában	
Kulcsfogalmak/fogalmak	egy-, két- és háromjegyű betűk, írott kis- és nagybetűk, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás, szöveg, szó, mondat, cím, vélemény, értesítés, meghívó, hirdetés, sms, e-mail, rendezett íráskép	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**3. ANYANYELVI KULTÚRA, ISMERETEK AZ ANYANYELVRŐL**	**Órakeret** 44 óra

Előzetes tudás	A teljes magyar ábécé betűinek ismerete. Mondatkezdés és a mondatzáró írásjel ismerete. Adott szókészletben tanult helyesírási szabályok alkalmazása. Gyakorlottság tanult, alapvető kommunikációs helyzetekben.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Kommunikációs képesség fejlesztése. Szókincs gyarapítása. A nyelvhasználat pontosítása szótani, hangtani ismeretek tudatosításával. Fonematikus észlelés és verbális emlékezet fejlesztése. A helyesírás alapozása. A kiejtés, szóelemzés elvének alkalmazása a begyakorolt szókészletben, analizálás, szintetizálás. A közlési helyzethez alkalmazkodó nyelvhasználat fejlesztése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
a. Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái	Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolatzárás: ● részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben szóban, vagy AAK-s eszközzel ● társas nyelvi magatartási formák gyakorlása Beszélgetés, vita ● helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez ● vélemény megfogalmazása, megosztása szóban, vagy AAK-s eszközzel Nyelvi mintakövetés beszédben/AAK-val és írásban A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben, spontán beszédben	Környezetismeret *(társas kapcsolatok, viselkedési formák)* Matematika *(halmazok)*
b. Szavak jelentése, szókincs	Szavak csoportosítása jelentésük szerint: ● rokon értelmű szavak, ● több jelentésű szavak, ● azonos alakú szavak, Állandósult szókapcsolatok értelmezése Közmondások, szólások értelmezése A szókincs folyamatos gyarapodása	
c. Hang, betű, szótag, szó, szótő, toldalék	Hang és betű megkülönböztetése A magánhangzók és mássalhangzók időtartama: ● megfigyelés ● jelölése begyakorolt szóanyagban Toldalékos szó megfigyelése, szótő és toldalék elkülönítése A kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok: ● megfigyelése a szavakban és a szavak végén, ● helyesírása begyakorolt szókészletben	
d. Szófajok	Szavak csoportosítása: ● kérdések alapján ● jelentés szerint	
e. Modalitás szerinti mondatfajták	Mondatfajták: közlés, kérdés, felkiáltás, óhajtás, felszólítás ● megfigyelése,	

f. Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek	• felismerése olvasott szövegekben, • helyes használata a mindennapi kommunikációban segítséggel • írásbeli gyakorlása Írásjelek megfigyelése, használata a mondatok végén előkészítés után A „j” hang kétféle jelölése begyakorolt alapszókészletben A szóvégi –ó, -ő, -ú, -ű jelölésének gyakorlása megadott szókészletben Szótagolás, szavak csoportosítása szótagszám szerint Az elválasztás eseteinek megfigyelése A teljes ábécé, betűrend ismerete A mondat szavakra tagolása A helyesírás fejlesztése másolással, tollbamondással, emlékezetből írással	
Kulcsfogalmak/fogalmak	hang, betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, kötőjel, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, kisbetű, nagybetű, név, magánhangzó, mássalhangzó, kijelentő mondat, kérdő mondat, felszólító mondat, felkiáltó mondat, óhajtó mondat, közlés, kijelentés, megállapítás, kérdés, érdeklődés, tudakozódás, kérés, tiltás, parancs, utasítás, öröm, fájdalom, meglepődés, kívánság, melléknév, tulajdonság, ige, cselekvés, történés, főnév, köznév, tulajdonnév, számnév, határozott, határozatlan,	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**4. IRODALMI KULTÚRA, IRODALMI MŰVEK ÉRTELMEZÉSE**	**Órakeret** 20 óra
Előzetes tudás	Az olvasástechnika alkalmazása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Auditív-, viuális figyelem és emlékezet fejlesztése. Időbeli tájékozódás, sorrendiség fejlesztése. Ritmusérzék fejlesztése. Szövegértő képesség folyamatos fejlesztése. Szövegalkotás fejlesztése. Szociális készségek formálása. Kommunikációs készség, együttműködési készség megerősítése. Az olvasás örömének és a mű élvezetének megtapasztaltatása.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
a. Szerzők és művek i. Népköltészet i. Klasszikus magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései i. Klasszikus európai szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései	Ismerkedés népi játékokkal Magyar és más népek meséinek olvasása Gyermekversek olvasása Mese, meserészletek Elbeszélések közös és önálló olvasása, feldolgozása tanári segítséggel Könyvtárlátogatás	Ének-zene *(népdalok, népi játékok, megzenésített versek)* Informatika *(IKT-eszközök)* Életvitel és gyakorlati ismeretek

v. Kortárs magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései Ajánlott magyar szerzők és művek: Arany János: *Őszbe csavarodott* Csukás István: *Hideg szél fúj,* Fazekas Anna: *Ősz, Tél, Szüret* Gárdonyi Géza: *Gólyák, Cifra mese, Macskánk* Gryllus Vilmos: *Kémény tetején, Hallgatag erdő* József Attila: *Betlehemi királyok, Csoszogi, az öreg suszter* Kányádi Sándor: *Hófoltos még a határ, Kelj föl, nap* Lázár Ervin: *Öregapó madarai* Móra Ferenc: *A pillangók királya, Vasgyúró Gyurka, Sose volt király bánata, A kis bicebóca,* Móricz Zsigmond: *Kevélykereki, Kuckókirály, A köszöntő, A nehéz kétgarasos,* Nemes Nagy Ágnes: *Madarak, Nyári rajz* Petőfi Sándor: *Itt van az ősz, itt van újra, Nemzeti dal (részlet)* Szabó Lőrinc: *A szél meg a nap, Nyitnikék (részletek),* Varró Dániel: *Buszvezetők* Weöres Sándor: *Vásár (részlet), Ha vihar jő a magasból, Újesztendő, Galagonya, , Nől a dér, álom jár* Zelk Zoltán: *A tölgyfa születésnapja, Köd és fény, Télapó és a hóember, Alszik a szél, Október, Az állatok iskolája, Rajzpapír* Ajánlott európai szerzők és művek: Andersen: *A két gyertya, Az ólomkatona, A három versenyugró* Ezopus: *Kincs a szőlőben, Az oroszlán és az egér,* Grimm: *A csillagruha* Richard Scarry: *Mentenek a tűzoltók, Miből lesz a kenyér?* Szutyejev: *Az alma, Miau,*		*(a dramatizálás egyszerű kellékei)*
b. Epikus művek jellemzői	Rövid epikai művek, népköltészeti alkotások, elbeszélések hangos és/vagy néma olvasása A történet idejének és helyszínének azonosítása Az események sorrendjének, összefüggéseinek megállapítása segítséggel	

c. Lírai alkotások jellemzői	Történet főszereplőinek azonosítása Tartalom; a cím és a szöveg kapcsolatának magyarázata; címadás gyakorlása Szereplők tulajdonságainak és cselekedeteinek megfigyelése segítséggel Versek hangos és némaés/vagy olvasása A vers versszakokra bontása A versszak felismerése, egyszerű jellemzése (sorok száma, hosszúsága, szótagszáma) Rím felismerése A költői nyelv néhány sajátosságának megfigyelése: ● ellentét, ● ismétlés (refrén)	
d. Báb- és drámajátékok jellemzői	Ismerkedés népi játékok Mese, meserészlet Mindennapi kommunikációs helyzetek gyakorlása dramatikus játékban (pl. videomodelling)	
Kulcsfogalmak/fogalmak	író, költő, valóság, mese, népmese, vers, verssor, versszak, rím, refrén, mondóka, kiszámoló, dal, népi játék, történet, szereplő, főszereplő, helyszín, párbeszéd, hangulat, ellenét, ismétlés, jó, rossz, szép, csúnya	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére

Egyéni fejlesztési terv szerint, személyre szabott segítséggel (szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel, vagy más, elsősorban vizuális környezeti támpont használatával):

- A hangok hosszúságát érzékeltetése. Beszéd megléte esetén: megfelelő beszédtempó, hangerő, beszédtechnika, hangsúly.
- Négy-öt mondóka, vers ismerete.
- A megtanulandó memoriterek képességi szintnek megfelelő tolmácsolása.
- Egyéni fejlettségi szintnek megfelelő részvétel a dramatikus-, és szituációs játékokban.
- A megismert nyelvi formák alkalmazása a társas érintkezésben.
- Kérdésekre adekvát válaszadás a szituációnak megfelelően.
- A környezet tárgyairól, eseményekről, élményekről három-négy összefüggő mondat megfogalmazása segítséggel szóban, vagy AAK-val.
- Összefüggő szóbeli szöveg alkotása kevés segítséggel.
- Szóképes, illetve folyamatos, szöveghű olvasás.
- Olvasott szövegrészek, szövegek tartalmáról beszámolás segítséggel.

- Szövegértést bizonyító egyszerű feladatok megoldása. A szereplők, helyszín, időpont megnevezése. Az események sorba rendezése.
- Szövegelemzés végezése segítséggel. Összefüggések felismerése a szövegben segítséggel.
- Mondatokat és rövid szövegek másolása írottról, nyomtatottról.
- A begyakorolt alapszókészlet szavainak leírása tollbamondással, emlékezetből való írással.
- Előkészítés után 4-5 mondatból álló szöveg leírása tollbamondás után.
- Az írott nagybetűk alkalmazása.
- Írásos feladatok megoldása fokozódó önállósággal.
- A tanult nyelvhelyességi és helyesírási ismeretek alkalmazása.
- Önellenőrzés, hibajavítás.
- Tiszta, rendezett, könnyen olvasható íráskép.

5.-8. évfolyam

Az egyéni, a közösségi, a társadalmi kommunikáció alapja a magyar nyelv ismerete és használata. A nyelv kultúrát formál, őriz és közvetít. A nyelv az emberi kommunikáció, a gondolkodás, a tanulás, az önismeret kibontakozásának közege és eszköze. Kulcsszerepe van a kulturális önazonosság, tudatosság és kifejezőképesség, az erkölcsi, az esztétikai, a történeti és a kritikai érzék kialakításában. Az anyanyelvi készségek birtoklása segíti a társadalom közösségeiben való aktív részvételt. A magyar nyelv és irodalom műveltségi területnek meghatározó szerepe van az önálló tanulás kialakításában, az önműveléshez szükséges képességek fejlesztésében.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy legalapvetőbb célja az anyanyelvi kommunikációhoz szükséges képességek kialakítása, illetve fejlesztése, valamint az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátíttatása.

A magyar nyelv a tanulás célja és az ismeretszerzés eszköze is. Célja és feladata a szókincsfejlesztés és -gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése, a jövendő tanulmányokhoz szükséges és a felnőtt életben, az élethosszig tartó tanulás során használható olvasni és írni tudás (szövegértés és szövegalkotás) gondozása és továbbfejlesztése. A kultúrához hozzásegítő, valamint a nemzeti hovatartozás érzését növelő anyanyelvi képességeknek, készségeknek a továbbfejlesztése.

Az irodalmi nevelés feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése. Az irodalmi műveltség megalapozásához felső tagozatban a tantárgy az irodalmi élmény nyújtása mellett az anyanyelvi kompetencia fejlesztésének legfontosabb eszköze. Alapvető feladata, hogy a tanulók szövegalkotási tudásának gyarapításával képessé váljanak a társadalmi kommunikációra, az önkifejezésre.

Az alapozásban építeni kell a tanulók tapasztalatszerzésére, a fogalmak tartalmának lassú érlelésére, az értelmes és fejlesztő célú gyakoroltatásra. A pedagógus feltérképezi a tanulók egyéni fejlesztési szükségleteit. Kellő időt enged a tanulási feladatok pszichológiai feltételeinek beéréséhez, és személyre szóló fejlesztéssel és értékeléssel esélyt teremt a sikeres iskolai pályafutás, valamint az élethosszig tartó tanulás biztonságos megalapozásához. Az eszközszintű olvasás elsajátíttatása, az önkifejező írás, a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárának megismertetése, használatának megerősítése szintén a tantárgy tanításának célja és feladata.

A tantárgy feladatai közé tartozik a vizuális észlelés és differenciálás, auditív észlelés és differenciálás, fonematikus észlelés, érzékelés, figyelem, gondolkodás, emlékezőképesség, analizáló-szintetizáló képesség, ritmus, mozgás, finommotorika és a szem-kéz koordináció fejlesztése. A kommunikációs képességek fejlesztése, különféle élethelyzetekben az aktív és passzív szókincs-gazdagítás, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartás, viselkedés gyakorlása, továbbá a tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben és a spontán beszédben is. Mindezek során megvalósul az önkorrekciós képesség fejlesztése, a hibakeresés, -javítás, a helyesírási problémahelyzetek felismertetése.

Kiemelt feladat az önismeret erősítése, lehetőséget teremtve a véleménynyilvánításra, mások véleményének meghallgatására. A szövegtartalom visszaadásának gyakorlása különféle kommunikációs eszközökkel történik, fokozódó önállósággal valósul meg.

Az írás eszközszintű használata, a helyesírási készség fejlesztése, továbbá a rendezett íráskép kialakítása az egyéni adottságok figyelembe vételével valósul meg.

Az iskolai oktatás, nevelés a sérülésből, a fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdését, a jól működő funkciók továbbfejlődését individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával támogatja.

A magyar nyelv és irodalom tantárgyban az ismeretek és a fejlesztési követelmények felhasználásánál, továbbá az irodalmi művek feldolgozásánál ajánlott figyelembe venni a tanulóközösség összetételét, az írás, olvasás technikájának elsajátításában megjelenő egyéni különbségeket, a kommunikációs készség eltérő sajátosságait.

Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók vonatkozásában az ismeretszerzési folyamatban a saját olvasási élmény, a hallás utáni szövegértés differenciált alkalmazása is lehetséges. Az irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése, a táblázatban megjelenő közműveltségi tartalmak a Nemzeti alaptanterv alapján kerültek meghatározásra, figyelembe véve a kerettantervvel megcélzott tanulókat. érintett. Elsajátításuk, az adott művekkel való ismerkedés tanári segítséggel, részletek feldolgozásával is megvalósítható.

5-6. évfolyam

A tantárgy fontos szerepet tölt be a nevelési célok elérésében és a kulcskompetenciák fejlesztésében. A kulcskompetenciák közül hangsúlyos az anyanyelvi kommunikáció, amelynek során a tantárgy tanítási tartalmait felhasználva, az egyéni különbségeket figyelembe véve szerepet kell kapnia az önkifejezésnek, a beszédértés és a beszédprodukció fejlesztésének. A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztése kiemelt szerepet kap, mert az önismeret alakításával a tantárgy segíteni tudja a társadalmi beilleszkedést. A hatékony, önálló tanulás azt jelenti, hogy az egyéni képességekhez igazodó ütem és elvárás megjelenik a tanítás-tanulás folyamatában.

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a beszédcentrikusságot kell előtérbe helyezni. A beszédértés és beszédprodukció fejlesztése az egyén képességének és beszédállapotának figyelembe vételével történik, a nyelv funkcióinak megfelelően.

A nyelvhasználat kommunikációs értékűvé fejlesztésével a tárgy hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók az egyéni képességekhez igazodóan, megfelelő szinten tudják alkalmazni a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárát az önkifejezéshez, társas érintkezéshez, önérvényesítéshez.

5. évfolyam

<table>
<tr><th>Tematikai egység/Fejlesztési cél</th><th colspan="2">1. BESZÉDKÉSZSÉG, SZÓBELI SZÖVEGEK MEGÉRTÉSE, ÉRTELMEZÉSE ÉS ALKOTÁSA</th><th>Órakeret
folyamatos</th></tr>
<tr><td>Előzetes tudás</td><td colspan="3">Tanult beszédtechnikai elemek alkalmazása.
Szóban kapott utasítások követése.
Kialakult verstanulási technika.</td></tr>
<tr><td>Tantárgyi fejlesztési célok</td><td colspan="3">Egyéni képességhez igazodóan a
● a helyes artikuláció, beszédtechnikai elemek alkalmazása,
● aktív és passzív szókincs fejlesztése
● a tanult elemek beépítése a társas kapcsolatokba.
Kommunikációs képesség: szókincsbővítés, kifejezőkészség formai és tartalmi elemei.
Percepció: verbális és vizuális hang, szó, mondat, szöveg.
Vizuális és akusztikus figyelem
Emlékezet</td></tr>
<tr><td colspan="3">Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</td><td rowspan="2">Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td>Ismeretek</td><td colspan="2">Fejlesztési követelmények/Tevékenységek</td></tr>
</table>

Beszédtechnika: a) a helyes beszédlégzés b) megfelelő beszédhang, hanglejtés c) pontos artikuláció d) ritmus, tempó e) időtartam f) hangsúly, hangerő g) szünet h) kommunikáció céljának megfelelő beszéd. Metakommunikáció: - mimika, - testtartás, - távolságtartás - tekintet. - Beszéd(meg)értés: a) szavak b) mondatok c) szöveg szintjén Beszédkészség, AAK Kommunikációs helyzet: - kapcsolatfelvétel, - kapcsolattartás, - vélemény- és szándéknyilvánítás, - vita, - kérés, - kérdés.	A szókincs gyarapítása mellett a meglévő nyelvhasználati zavarok korrigálása, csökkentése, megszüntetése. A metakommunikációs eszközök megismertetésével a testbeszéd megértése, használatával a szóbeli kifejezőkészség erősítése. A beszélő szándékának megértése. A kommunikáció céljának megfelelő beszéd, vagy AAK-használat; a hangsúlyok, érzelmek, indulatok, szándékok felismerése és megjelenítése. Saját vélemény, saját gondolat, kérdés, kérés megfogalmazása. Az elemi udvariassági formák ismerete és alkalmazása. A reproduktív beszéd, vagy AAK-haználat képességének fejlesztése, memoriterek tanulása. Tanult szövegek kifejező tolmácsolása. Főfogalom alá rendezés, értelmező szótár vagy rokon értelmű szavak alkalmazása. Analógiák készítése, a következtetések megfogalmazása, analizálás-szintetizálás, különböző szempontok szerinti csoportosítások, fogalomalkotások. Vers- és prózamondás.	**Ének-zene:** ritmus, hangképzés, légvétel.
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Artikuláció, beszédértés, beszédlégzés, beszélő szándéka, kommunikáció, összehasonlítás, csoportosítás, főfogalom, analógia, analízis-szintézis.	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**2. OLVASÁS ÉS AZ ÍROTT SZÖVEG MEGÉRTÉSE**	**Órakeret folyamatos**
Előzetes tudás	Szövegértő olvasás. Iskolai könyvtár használata. Tanulási technikák használata közvetlen tanári irányítással.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Mondatok, szöveg értelmezése néma és/vagy hangos olvasással, A szövegből – adott szempontok alapján – adatok kiemelése. Tények, adatok, információk növekvő önállósággal történő felismerése. Érdeklődésének megfelelő könyv választása. Képességfejlesztési fókuszok: Vizuális észlelés az olvasott szöveg értelmezésével. Figyelem Auditív észlelés: szövegemlékezet.	

	Emlékezet: olvasottak felidézése Motiváció fenntartása, fejlesztése az olvasott szövegek megfelelő megválasztásával. Összefüggéslátás, összefüggések felismerése segítséggel.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
Szövegelemzés, szövegértő (néma) olvasás Kreatív szövegalkotás Tanulást segítő eljárások gyakorlása Szövegfeldolgozás Szépirodalmi részletek, művek szöveghű megtanulása Könyvtárhasználat, információszerzés különböző eszközei	A hangos és/vagy a néma olvasási technika, a szövegértő olvasás fejlesztése. Önálló olvasás, szövegfeldolgozás alakítása. Beszámoló átélt vagy olvasói élményről szóban, írásban, rajzban. Önkifejezés rajzos formában. Aktív és passzív szókincs gyarapítása. Játékos szóalkotási és szógyűjtési gyakorlatok. Az információs kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása. Az olvasási kedv felkeltése, a könyvek iránti érdeklődés megalapozása, erősítése. A könyv információforrás értékének felismerése, a könyvekből való tanulás megalapozása. Különböző szépirodalmi, ismeretterjesztő, tankönyvi, szociális történetek és médiaszövegek hangos olvasása. Az olvasott szöveg adott szempontok szerinti tagolása, lényegkiemelés, tömörítés, adatkeresés. Önálló könyvtárhasználat előkészítése. Ismeretnyújtás a könyvtár felépítéséről, működéséről, előző években szerzett információk rendszerezése. Adatkeresés, adatgyűjtés.	Matematika: szöveges feladatok értelmezése Történelem, természetismeret, szövegértelmezés, szövegelemzés. Matematika: adatgyűjtés Természetismeret, történelem: tények, információk gyűjtése. Tanulási technikák gyakorlása.
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás. Önművelés, média, ismeret, ismeretnyújtás, ismeretszerzés, lényegkiemelés, vázlat.	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**3. ÍRÁS, SZÖVEGALKOTÁS**	**Órakeret folyamatos**
Előzetes tudás	Írás különböző lehetőségeinek ismerete (másolás, emlékezetből való írás, diktálás utáni írás, önálló írás), tanult nyelvtani szabályok alkalmazása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az írásbeli szövegalkotás legalapvetőbb szabályainak ismerete. Néhány mondatos szöveg önálló alkotása segítséggel.	

	Az írás közben felmerülő helyesírási, értelmezési probléma esetén, vagy önellenőrzéskor, javításkor a megfelelő segédkönyvek használata - tanári segítséggel. Másolás, szavak, mondatok, néhány mondatnyi szöveg látó-halló tollbamondás alapján történő írása. Önmaga írásmunkáit ellenőrizze, javítsa a tanult nyelvtani szabályoknak megfelelően. Képességfejlesztési fókuszok: Finommotorika fejlesztése írásmozgással. Téri tájékozódás: vonalközben való eligazodás, íráskép rendezése Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókincs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása. Emlékezet – rövid távú: diktálás utáni írás Hallási figyelem fejlesztése: diktálás utáni írás.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
Reproduktív írás Félig produktív írás, írásbeli kifejezőképesség A szöveg nyelvi jellegzetességei Szövegalkotás Elbeszélő jellegű szövegek alkotása (fogalmazás): Elbeszélés jellegű szöveg tagolódása: – bevezetés – tárgyalás – befejezés Cím szerepe Jellemzés tipikus jegyei.	Írásbeli kifejezőképesség megerősítése, írásbeli szövegalkotás. Emlékezetből való írás. Tanult nyelvhelyességi, helyesírási ismeretek alkalmazása. Az írás eszközjellegű használata. Szövegalkotási gyakorlatok élmények, az olvasottak és elképzelés alapján. A szöveg tagolásának, a lényegkiemelésnek, időrendiségnek, tömörítésnek gyakorlása. Önellenőrzés fejlesztése. A helyesírás fejlesztése: – másolással, – látó-halló tollbamondással, – emlékezetből írással. Feladatlapok, táblázatok kitöltése, vázlatkészítés tanulása. szociális történetek, kommunikációs tartalmak beépítése a mondatokba, a szövegbe. Mondatok bővítése. Mondatfajták beépítése a szövegbe. Szavak mondattá rendezése. A tanult nyelvtani szabályok alkalmazásával írásbeli szöveg alkotása. Elbeszélő jellegű szöveg megfigyeltetése. Elbeszélő jellegű szöveg alkotása írásban. Címalkotás. Meghívó, hír, hirdetés gyűjtése, megfigyelése, készítése. Olvasottakról vázlat készítése. Jellemzés:az olvasmányban szereplők külső, belső tulajdonságai. Jellemtérkép.	Testnevelés: mozgáskoordináció fejlesztése Rajz, technika: finommotorika fejlesztése Informatika: kommunikációs technikák
Kulcsfogalmak/ fogalmak:	Önálló írás, emlékezetből való írás, diktálás, nyelvtani szabályok, fogalmazás, leírás, elbeszélés, jellemzés.	

<table>
<tr><td>Tematikai egység/Fejlesztési cél</td><td>4. ANYANYELVI KULTÚRA, ISMERETEK AZ ANYANYELVRŐL</td><td>Órakeret
72 óra</td></tr>
<tr><td>Előzetes tudás</td><td colspan="2">Alapvető kommunikációs helyzetekben eligazodik, tud kapcsolatot kezdeményezni, beszélgetésben részt venni.
Ismeri a rokon értelmű szavak, többjelentésű, azonos alakú szavak fogalmát. Képes ezek felismerésére, szövegben való alkalmazásukra.
A tanult szófajokban tud csoportosítani.
Tanult helyesírási szabályokat igyekszik alkalmazni.</td></tr>
<tr><td>Tantárgyi fejlesztési célok</td><td colspan="2">Betűrend használata.
Helyes mondatalkotás, szövegalkotás szabályainak alkalmazása..
Tanult helyesírási szabályok (mondatkezdés, írásjelek, tulajdonnevek) alkalmazása.
Tanári útmutatás alapján szövegalkotás, kiegészítés, módosítás.
Szófajok, szavak mondatbeli szerepének funkciója.
A magyar helyesírás szabályainak alkalmazása.
Képességfejlesztési fókuszok
Akusztikus figyelem: helyesírási szabályok
Szerialitás: betűrend</td></tr>
<tr><td colspan="2">Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</td><td rowspan="2">Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td>Ismeretek</td><td>Fejlesztési követelmények/Tevékenységek</td></tr>
<tr><td>Betűk:
Magánhangzók, mássalhangzók.
Szótőhöz kapcsolódó toldalékok hanágrendjének, illeszkedésének szabálya.
A mássalhangzók egymásra hatása a beszédben, írásban (hasonulás, összeolvadás, rövidülés, kiesés).

Szóelemek, szavak:
Szófajok
● főnév
● melléknév
● számnév
ige
Szószerkezetek
Mondatok
Mondatok átalakítása:
Tőmondat alkotása
Bővített mondat
Mondatalkotás szóban, vagy AAK-val
Szöveg
Szövegalkotás</td><td>A tanult nyelvtani, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazásának fejlesztése.
Önellenőrzés, hibajavítás fokozódó önállósággal.
Szóbeli és írásbeli nyelvhasználat legalapvetőbb elveinek, normáinak elsajátítása.
Gyakorlatok a helyesírási szókészlet, a helyesírási segédkönyvek alapján.
Csoportosítás, válogatás, vizsgálódás
Betűrend, lexikon használata.
Elválasztás szabályai.
Szavak csoportosítása szófajuk, jelentéstartalmuk alapján.
Gyűjtés, csoportosítás.
Szószerkezet alkotása, átalakítása.
Szószerkezetek keresése, gyűjtése irodalmi szövegből.
A szószerkezetek felismerése a mondatokban.
Mondat tagolása, írásjelek használata.
Helyes hangsúly gyakorlása.
Helyes szórend meghatározása.</td><td>Történelem, természetismeret: kutató munkában a lexikonhasználat, betűrend gyakorlása.</td></tr>
<tr><td>Kulcsfogalmak/fogalmak:</td><td colspan="2">Beszédhangok, magánhangzók, mássalhangzók, szóelemek, hangalak és jelentés, szókincs, szófajok, helyesírási szabályok</td></tr>
</table>

Tematikai egység/Fejlesztési cél	5. IRODALMI KULTÚRA, IRODALMI MŰVEK ÉRTELMEZÉSE	Órakeret 72 óra

Előzetes tudás	Irodalmi művek olvasása. Az olvasottak értelmezése: cím, szereplők, helyszín megfogalmazásával. Költői nyelv, irodalmi nyelv sajátosságainak ismerete. Vers és próza megkülönböztetése. Néma, vagy olvasás. Dramatizálás (pl.videomodelling) elemeinek ismerete.
Tantárgyi fejlesztési célok	A vers ritmusának különböző módon történő bemutatása, jelzése. A versben az ismétlődő sorok, kifejezések felismerése. Vers képszerűségének felismerése, egy-egy kép szóbeli, vagy AAK-val való "leírása, illusztrálása. A költői szándék, a vers hangulatának véleményezése segítséggel. Egy-egy szöveg (részlet) bemutatása (szituációs játék, felolvasás) Képességfejlesztési fókuszok: Emlékezet: a hosszú távú emlékezet fejlesztése. Auditív figyelem, észlelés: hallott irodalmi szövegekből való tartalomfelidézés, érzelmek, mondanivaló megfigyelése. Szókincsbővítés.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
Irodalmi műnemek: Líra, epika, dráma **Irodalmi műfajok:** **Líra** Feldolgozásra ajánlott művek: Kosztolányi Dezső: Este, este Gazdag Erzsi: Hófarsang Csoóri Sándor: Moziba megy a hold Nemes Nagy Ágnes: Nyári rajz Szabó Lőrinc Hajnali rigók **Epika** **Mese, műmesék, más népek meséi** Feldolgozásra ajánlott művek: Válogatás magyar népmese gyűjteményből Grimm: Békakirály, Holle anyó H. C. Andersen: A császár új ruhája Aiszoposz: A farkas és a bárány La Fontaine: A farkas és a bárány Mese a kisasszonyról, aki szörnyeteget szeretett (lengyel népmese) A Szépséges Róza (szlovák népmese) Mese egy tojásról (román népmese) A gida-leány (görög népmese) Egy öreg király népmese (Kárpát –ukrajnai népmese **Legenda:** Feldolgozásra ajánlott művek: Arany János: Rege a csodaszarvasról (részlet) **Biblial történetek**: Feldolgozásra ajánlott művek:	Az irodalmi ismeretek fejlesztése, az olvasás készséggé alakítása. Az irodalmi művek elemzése, értelmezése, az irodalmi szövegek alapstruktúrájának megismerése. A tanulók nyelvi kulturáltságának növelése. Irodalmi művek műfaji jellemzőinek felismerése. Az irodalmi kifejezésformák, a költői eszközök, az irodalmi szövegek szerkezetének megismerése. Az olvasási készség fejlesztése. Az alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák, érzések, lelkiállapotok, hangulatok, erkölcsi fogalmak és értékek, a valóság és a képzelet, a szocializációs és a társadalmi kérdések irodalmi ábrázolási módjainak megismerése személyre szabott segítséggel. Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Színházlátogatás (dráma).	Ének: ritmus jellemzői, szerepe. Rajz, vizuális kultúra: hangulat, érzelmek megjelenése a művészetekben.

Az édenkerti történet Noé és a bárka Öt kenyér és két hal Elbeszélés: Feldolgozásra ajánlott művek: Móra Ferenc: A kis bice-bóca A kincskereső kisködmön –részlet **Regény:** Fekete István:Vuk (részlet)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak:	Líra, epika, dráma, dal, népdal, ballada, népballada, mese, népmese, legenda, monda, vers, próza, elbeszélés, elbeszélő költemény, regény, rím.	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén

Egyéni fejlesztési terv szerint, személyre szabott segítséggel (szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel, vagy más, elsősorban vizuális környezeti támpont használatával):

- Társalgásban részt tud venni.
- Képes a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni.
- Az olvasást az információszerzéshez és átadáshoz felhasználja.
- Lényegkiemelésre, tartalom rövid visszaadására képes (esetleg tanári kérdések alapján)
- Olvasható, áttekinthető írásművek készítésére képes megadott szempontok alapján.
- Szavakat átalakít, csoportosít, szóösszetételeket alkot, használ saját gondolatainak kifejezése érdekében.
- A tanult szószerkezeteket felismeri, gyűjti, csoportosítja.
- Képes hiányos és bővített mondatot alkotni, átalakítani a közlés szándékához igazítva.
- Tanult irodalmi művek tartalmát ismeri, szereplőket, helyszínt beazonosít.

6. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**1. BESZÉDKÉSZSÉG, SZÓBELI SZÖVEGEK MEGÉRTÉSE, ÉRTELMEZÉSE ÉS ALKOTÁSA**	**Órakeret folyamatos**
Előzetes tudás	Tanult beszédtechnikai elemek, vagy AAK funkcionális alkalmazása. Szóban kapott utasítások követése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyéni képességhez igazodóan a ● a helyes artikuláció, beszédtechnikai elemek alkalmazása, ● aktív és passzív szókincs fejlesztése ● a tanult elemek beépítése a társas kapcsolatokba. Képességfejlesztési fókuszok:	

	Kommunikációs képesség: szókincsbővítés, kifejezőkészség formai és tartalmi elemei, funkcionális és rugalmas használat. Percepció: verbális és vizuális hang, szó, mondat, szöveg. Vizuális és akusztikus figyelem Emlékezet

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
Beszédtechnika: kommunikáció céljának megfelelő beszéd, vagy AAK-használat. Metakommunikáció: - mimika, - testtartás, - távolságtartás - tekintet. - Beszéd(meg)értés: mondatok szöveg szintjén Beszédkészség, AAK-haználat Kommunikációs helyzet: - kapcsolatfelvétel, - kapcsolattartás, - vélemény- és szándéknyilvánítás, - vita, - kérés, - kérdés.	A szókincs gyarapítása mellett a meglévő nyelvhasználati zavarok korrigálása, támogatása. A metakommunikációs eszközök megismertetésével a testbeszéd alapjainak felismerés, használatával a kommunikatív kifejezőkészség erősítése. A beszélő szándékának megértése. A kommunikáció céljának megfelelő beszéd, a hangsúlyok, érzelmek, indulatok, szándékok megjelenítése. Saját vélemény, saját gondolat, kérdés, kérés megfogalmazása. A reproduktív beszéd/funkcionális AAK-használat képességének fejlesztése, memoriterek tanulása. Tanult szövegek kifejező tolmácsolása. Főfogalom alá rendezés, értelmező szótár vagy rokon értelmű szavak alkalmazása. Analógiák készítése, a következtetések megfogalmazása, analizálás-szintetizálás, különböző szempontok szerinti csoportosítások személyre szabott segítséggel, fogalomalkotások. Vers- és prózamondás.	**Ének-zene:** ritmus, hangképzés, légvétel.
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Beszédértés, beszédlégzés, beszélő szándéka, kommunikáció, összehasonlítás, csoportosítás, főfogalom, analógia, analízis-szintézis.	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**2. OLVASÁS ÉS AZ ÍROTT SZÖVEG MEGÉRTÉSE**	**Órakeret folyamatos**
Előzetes tudás	Szövegértő olvasás. Iskolai könyvtár használata. Tanulási technikák használata közvetlen tanári irányítással.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Mondatok, szöveg értelmezése néma és hangos olvasással, A szövegből – adott szempontok alapján – adatok kiemelése. Tények, adatok, információk növekvő önállósággal történő felismerése. Érdeklődésének megfelelő könyv választása: Képességfejlesztési fókuszok: Vizuális észlelés az olvasott szöveg értelmezésével. Figyelem. Auditív észlelés: szövegemlékezet.	

	Emlékezet: olvasottak felidézése Motiváció fenntartása, fejlesztése az olvasott szövegek megfelelő megválasztásával. Összefüggéslátás, összefüggések felismerése.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
Szövegelemzés, szövegértő (néma) olvasás Kreatív szövegalkotás Tanulást segítő eljárások gyakorlása Szövegfeldolgozás Szépirodalmi részletek, művek szöveghű megtanulása Könyvtárhasználat, információszerzés különböző eszközei	A hangos és/vagy a néma olvasási technika, a szövegértő olvasás fejlesztése. Önálló olvasás, szövegfeldolgozás alakítása. A beszédkultúra/AAK-használat továbbfejlesztése: gyakorolja az együttműködést a társakkal beszélgetéskor, szabadidőbenés feladatmegoldásban segítséggel. Aktív és passzív szókincs gyarapítása. Gyakorolja a kulturált viselkedést és illemet kommunikációs helyzetgyakorlatokban és valódi életelyzetekben. Az információs kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása. Az olvasási kedv felkeltése, a könyvek iránti érdeklődés megalapozása, erősítése. A könyv információforrás értékének felismerése, a könyvekből való tanulás megalapozása. Különböző szépirodalmi, ismeretterjesztő, tankönyvi és médiaszövegek, szociális történetek hangos, vagy néma olvasása. Az olvasott szöveg adott szempontok szerinti tagolása, lényegkiemelés, tömörítés, adatkeresés. Az olvasottak tartalmának ismertetése szóban, vagy AAK-val. Önálló könyvtárhasználat előkészítése. Ismeretnyújtás a könyvtár felépítéséről, működéséről, előző években szerzett információk rendszerezése. Adatkeresés, adatgyűjtés.	Matematika: szöveges feladatok értelmezése Történelem, természetismeret: szövegértelmezés, szövegelemzés. Matematika: adatgyűjtés Természetismeret, történelem: tények, információk gyűjtése. Tanulási technikák gyakorlása.
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás. Önművelés, média, ismeret, ismeretnyújtás, ismeretszerzés, lényegkiemelés, vázlat.	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**3. ÍRÁS, SZÖVEGALKOTÁS**	**Órakeret folyamatos**
Előzetes tudás	Írás különböző lehetőségeinek ismerete (másolás, emlékezetből való írás, diktálás utáni írás, önálló írás), tanult nyelvtani szabályok alkalmazása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az írásbeli szövegalkotás legalapvetőbb szabályainak ismerete. Néhány mondatos szöveg önálló alkotása. Az írás közben felmerülő helyesírási, értelmezési probléma esetén, vagy önellenőrzéskor, javításkor a megfelelő segédkönyvek használata - tanári segítséggel. Másolás, szavak, mondatok, néhány mondatnyi szöveg látó-halló tollbamondás és emlékezet alapján történő írása. Önmaga és mások írásmunkáit ellenőrizze, javítsa a tanult nyelvtani szabályoknak megfelelően. Képességfejlesztési fókuszok:	

	Rendezett íráskép. Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókincs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása. Emlékezet – rövid távú: diktálás utáni írás Hallási figyelem fejlesztése: diktálás utáni írás.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
Reproduktív írás Félig produktív írás, írásbeli kifejezőképesség A szöveg nyelvi jellegzetességei Szövegalkotás, szövegátalakítás Leíró és elbeszélő jellegű szövegek alkotása (fogalmazás): Elbeszélés jellegű szöveg tagolódása: * bevezet és * tárgyalá s * befejez és Cím szerepe Hír, hirdetés Leírás irodalmi és ismeretterjesztő szövegekben. Jellemzés tipikus jegyei.	Írásbeli kifejezőképesség megerősítése, írásbeli szövegalkotás. Szókincsbővítés. Mondatalkotás. Tantárgyi szaknyelv használata. Emlékezetből való írás. Tanult nyelvhelyességi, helyesírási ismeretek alkalmazása. Az írás eszközjellegű használata. Önellenőrzés fejlesztése. A helyesírás fejlesztése: * másolással, * látó-halló tollbamondással, * emlékezetből írással. Feladatlapok, táblázatok kitöltése, postai és egyéb űrlapok kitöltése, vázlatkészítés tanulása. Meghívó, e-mail, sms írása, címzetthez alkalmazkodó megszólítás, tartalmi, nyelvi megfogalmazás, búcsúzás, címzés Kommunikációs tartalmak beemelése a mondatokba, a szövegbe. Mondatok bővítése. Mondatfajták beépítése a szövegbe. Szavak mondattá rendezése. A tanult nyelvtani szabályok alkalmazásával írásbeli szöveg alkotása. Elbeszélő jellegű szöveg jegyeinek felismerése, gyűjtése. Szöveg átalakítása: bővítéssel (díszítő jelzők használata) -szűkítéssel (lényegkiemelés, tömörítés) Elbeszélő jellegű szöveg alkotása írásban. Címadás. Meghívó, hír, hirdetés; űrlapok gyűjtése, megfigyelése, készítése. Olvasottakról vázlat készítése segítséggel. Jellemzés: az olvasmányban szereplők külső, belső tulajdonságai. Leírás készítése, átalakítása bővítéssel, szűkítéssel.	Testnevelés: mozgáskoordináció fejlesztése Rajz, technika: finommotorika fejlesztése Informatika: kommunikációs technikák
Kulcsfogalmak/ fogalmak:	Önálló írás, emlékezetből való írás, diktálás, nyelvtani szabályok, fogalmazás, leírás, elbeszélés, jellemzés.	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**4. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről**	**Órakeret 72 óra**
Előzetes tudás	Alapvető kommunikációs helyzetekben eligazodik, tud kapcsolatot kezdeményezni, beszélgetésben részt venni szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel.	

<table>
<tr><td></td><td colspan="2">Felismer néhány rokon értelmű, többjelentésű, azonos alakú szót.
Képes ezek felismerésére, szövegben való alkalmazásukra.
A tanult szófajokban tud csoportosítani.
Tanult helyesírási szabályokat igyekszik alkalmazni.</td></tr>
<tr><td>Tantárgyi fejlesztési célok</td><td colspan="2">Betűrend használata.
Helyes mondatalkotás, szövegalkotás szabályainak alkalmazása..
Tanult helyesírási szabályok (mondatkezdés, írásjelek, tulajdonnevek) alkalmazása.
Tanári útmutatás alapján szövegalkotás, kiegészítés, módosítás.
Szófajok, szavak mondatbeli szerepének funkciója.
A tanult helyesírási szabályok alkalmazása. Helyesírási szótár használata.
Képességfejlesztési fókuszok:
Akusztikus figyelem: helyesírási szabályok</td></tr>
<tr><td colspan="2">Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</td><td rowspan="2">Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td>Ismeretek</td><td>Fejlesztési követelmények/Tevékenységek</td></tr>
<tr><td>Betűk:
Magánhangzók, mássalhangzók.
Szótőhöz kapcsolódó toldalékok hangrendjének, illeszkedésének szabálya.
A mássalhangzók egymásra hatása a beszédben, írásban (hasonulás, összeolvadás, rövidülés, kiesés).

Szóelemek, szavak:
Szófajok
● főnév
● melléknév
● számnév
ige
névmás
Szószerkezetek
A jelző szerepe a szövegben

Mondatok
Mondatok átalakítása:
Tőmondat alkotása
Bővített mondat
Mondatalkotás
Szöveg
Szövegalkotás</td><td>A tanult nyelvtani, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazásának fejlesztése.
Önellenőrzés, hibajavítás fokozódó önállósággal.
Szóbeli és írásbeli nyelvhasználat legalapvetőbb elveinek, normáinak elsajátítása.
Gyakorlatok a helyesírási szókészlet, a helyesírási segédkönyvek alapján.
Csoportosítás, válogatás
Betűrend, lexikon használata.
Elválasztás szabályai.
Szavak csoportosítása szófajuk, szemantikus kategóiáik alapján.
Gyűjtés, csoportosítás.
Szavak átalakítása:
- képzőkkel
- jelekkel
- ragokkal
Szószerkezet alkotása, átalakítása.
Szószerkezetek keresése, gyűjtése irodalmi szövegből.
A szószerkezetek felismerése a mondatokban.
Mondat tagolása, írásjelek használata.
Helyes hangsúly gyakorlása.
Helyes szórend meghatározása.
Számbeli egyeztetés gyakorlása, ellenőrzése, javítása.
Szövegalkotás megadott szempontok alapján.</td><td>Történelem, természetismeret: kutató munkában a lexikonhasználat, betűrend gyakorlása.</td></tr>
<tr><td>Kulcsfogalmak/fogalmak:</td><td colspan="2">Beszédhangok, magánhangzók, mássalhangzók, szóelemek, hangalak és jelentés, szókincs, szófajok, helyesírási szabályok</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>Tematikai egység/Fejlesztési cél</td><td>5. IRODALMI KULTÚRA, IRODALMI MŰVEK ÉRTELMEZÉSE</td><td>Órakeret
72 óra</td></tr>
<tr><td>Előzetes tudás</td><td colspan="2">Irodalmi művek olvasása. Az olvasottak értelmezése: cím, szereplők, helyszín megfogalmazásával. Költői nyelv, irodalmi nyelv sajátosságainak ismerete. Vers és próza megkülönböztetése.
Hangsúlyos olvasás.
Dramatizálás pl. videomodelling) elemeinek ismerete.</td></tr>
<tr><td>Tantárgyi fejlesztési célok</td><td colspan="2">A vers tartalmi és szerkezeti jegyeinek, képszerűségének elemi szintű megfigyeltetése, elemzése.
A költői szándék, a vers hangulatának véleményezése.
Az egyes műnemek jellemző jegyeinek felismerése.
Prózai művek tagolása, a szöveg tartalma alapján.
Egy-egy szöveg (részlet) bemutatása (szituációs játék, felolvasás)
Irodalmi kifejezésformákból válogatás, felhasználása, beépítése saját szövegalkotáshoz segítséggel.
Képességfejlesztési fókuszok:
Emlékezet: a hosszú távú emlékezet fejlesztése.
Auditív figyelem, észlelés: hallott irodalmi szövegekből való tartalommondás, érzelmek, mondanivaló megfigyelése.
Szókincsbővítés.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</td><td rowspan="2">Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td>Ismeretek</td><td>Fejlesztési követelmények/Tevékenységek</td></tr>
<tr><td>Irodalmi műnemek: Líra, epika, dráma
Irodalmi műfajok:

Líra
Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert…
Feldolgozásra ajánlott művek:
Petőfi Sándor:
- Fa leszek, ha
Befordultam a konyhára
Megy a juhász szamáron
Füstbe ment terv
Anyám tyúkja
Népballada
Kőmíves Kelemen
Kádár Kata

Legenda:
Feldolgozásra ajánlott művek:
Arany János: Rege a csodaszarvasról (részlet)

Monda:
Feldolgozásra ajánlott művek:
Lengyel Dénes: A lacikonyha
Dózsa György párviadala
A nagyidai cigányok
Székelytámad, Székelybánja
Spártai felelet
A dobozi-dűlő
A Szent Anna tó
Elbeszélő költemény:
Petőfi Sándor: János vitéz</td><td>A vers tartalma alapján a költői szándék felismerése segítséggel. Összecsengő sorok jelölése. Összehasonlítás.
Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése.
Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése.
Műnemek jellemző jegyeinek meghatározása.
Színházlátogatás (dráma).</td><td>Ének: ritmus jellemzői, szerepe.

Rajz, vizuális kultúra: hangulat, érzelmek megjelenése a művészetekben.</td></tr>
</table>

Regény Feldolgozásra ajánlott: Gárdonyi Géza: Egri csillagok (részlet) Fekete István: Tüskevár (részlet)		
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Líra, epika, dráma, dal, népdal, ballada, népballada, mese, népmese, legenda, monda, vers, próza, elbeszélés, elbeszélő költemény, regény, rím, memoriter.	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**5. IRODALMI KULTÚRA, IRODALMI MŰVEK ÉRTELMEZÉSE**	**Órakeret 72 óra**
Előzetes tudás	Irodalmi művek olvasása. Az olvasottak értelmezése: cím, szereplők, helyszín megfogalmazásával. Költői nyelv, irodalmi nyelv sajátosságainak ismerete. Vers és próza megkülönböztetése. Hangsúlyos olvasás. Dramatizálás pl. videomodelling) elemeinek ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A vers tartalmi és szerkezeti jegyeinek, képszerűségének elemi szintű megfigyeltetése, elemzése. A költői szándék, a vers hangulatának véleményezése. Az egyes műnemek jellemző jegyeinek felismerése. Prózai művek tagolása, a szöveg tartalma alapján. Egy-egy szöveg (részlet) bemutatása (szituációs játék, felolvasás) Irodalmi kifejezésformákból válogatás, felhasználása, beépítése saját szövegalkotáshoz segítséggel. Képességfejlesztési fókuszok: Emlékezet: a hosszú távú emlékezet fejlesztése. Auditív figyelem, észlelés: hallott irodalmi szövegekből való tartalommondás, érzelmek, mondanivaló megfigyelése. Szókincsbővítés.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
Irodalmi műnemek: Líra, epika, dráma Irodalmi műfajok: Líra Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert… Feldolgozásra ajánlott művek: Petőfi Sándor: - Fa leszek, ha Befordultam a konyhára Megy a juhász szamáron Füstbe ment terv Anyám tyúkja Népballada Kőmíves Kelemen Kádár Kata Legenda: Feldolgozásra ajánlott művek: Arany János: Rege a csodaszarvasról (részlet)	A vers tartalma alapján a költői szándék felismerése segítséggel. Összecsengő sorok jelölése. Összehasonlítás. Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Műnemek jellemző jegyeinek meghatározása. Színházlátogatás (dráma).	Ének: ritmus jellemzői, szerepe. Rajz, vizuális kultúra: hangulat, érzelmek megjelenése a művészetekben.

Monda: Feldolgozásra ajánlott művek: Lengyel Dénes: A lacikonyha Dózsa György párviadala A nagyidai cigányok Székelytámad, Székelybánja Spártai felelet A dobozi-dűlő A Szent Anna tó Elbeszélő költemény: Petőfi Sándor: János vitéz Regény Feldolgozásra ajánlott: Gárdonyi Géza: Egri csillagok (részlet) Fekete István: Tüskevár (részlet)		
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Líra, epika, dráma, dal, népdal, ballada, népballada, mese, népmese, legenda, monda, vers, próza, elbeszélés, elbeszélő költemény, regény, rím, memoriter.	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén

Egyéni fejlesztési terv szerint, személyre szabott segítséggel (szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel, vagy más, elsősorban vizuális környezeti támpont használatával):

- Társalgásban részt tud venni.
- Képes a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni.
- Az olvasást az információszerzéshez és átadáshoz felhasználja.
- Olvasható, áttekinthető írásművek készítésére képes megadott szempontok alapján.
- Szavakat átalakít, csoportosít, szóösszetételeket alkot, használ saját gondolatainak kifejezése érdekében szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel.
- A tanult szószerkezeteket felismeri, gyűjti, csoportosítja.
- Képes hiányos és bővített mondatot alkotni, átalakítani a közlés szándékához igazítva.
- Tanult irodalmi művek tartalmát segítséggel követi, szereplőket, helyszínt beazonosít. Társalgásban részt tud venni.
- Képes a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni.
- Képes meggyőzni, érvelni, kérdezni, véleményt elfogadni.

7–8. évfolyam

A tantárgy sajátos fejlesztési célja a jövendő tanulmányokhoz szükséges és a felnőtt életben használható olvasni és írni tudás (szövegértés és szövegalkotás) gondozása és továbbfejlesztése,

a kultúrához hozzásegítő, valamint a nemzeti hovatartozás érzését növelő anyanyelvi képességeknek, készségeknek a továbbfejlesztése, valamint a beszédkultúra, az önkifejezést segítő kommunikáció fejlesztése.

A hatékony, önálló tanulás technikái az egyéni képességekhez és tanulási stílushoz igazodva alakulhatnak ki, felkészítve a tanulót az élethosszig tartó tanulásra.

Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a tanulás tanítása úgy és azért jelenik meg, hogy az egyénre szabott motiváció, egyéni tanulási módok feltárása, egyénre szabott értékelés, feladatadás segítségével el tudjuk érni az önálló ismeretszerzési képesség fejlődését, az egész életen át tartó tanulás elemeinek megismertetését, gyakoroltatását.

A kulcskompetenciák közül a tantárgyban fokozott figyelem irányul az anyanyelvi kommunikációra az önkifejezés erősítése érdekében. Ennek során a hivatali kommunikáció gyakoroltatása is sor kerül, támogatva az önálló életvitelre való felkészítést.

7. évfolyam

<table>
<tr><td>Tematikai egység/Fejlesztési cél</td><td colspan="2">1. BESZÉDKÉSZSÉG, SZÓBELI SZÖVEGEK MEGÉRTÉSE, ÉRTELMEZÉSE ÉS ALKOTÁSA</td><td>Órakeret
folyamatos</td></tr>
<tr><td>Előzetes tudás</td><td colspan="3">Tanult beszédtechnikai elemek alkalmazása.
Szóban kapott utasítások követése.
Beszédtechnikai elemek használata.
Az adott tanuló képességeinek megfelelő aktív és passzív szókincs.
Memoriterek elsajátításának képessége egyéni adottságok szerint.</td></tr>
<tr><td>Tantárgyi fejlesztési célok</td><td colspan="3">Hangos és néma értő olvasás fejlesztése, különös tekintettel a tanulók egyéni képességeire, készségeire.
Képességfejlesztési fókuszok:
Kommunikációs készség.
Vizuális és auditív emlékezet</td></tr>
<tr><td colspan="2">Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</td><td rowspan="2">Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td>Ismeretek</td><td>Fejlesztési követelmények/Tevékenységek</td></tr>
<tr><td>Beszédtechnika:
i) a helyes beszédlégzés
j) megfelelő beszédhang, hanglejtés
k) pontos artikuláció
l) ritmus, tempó
m) időtartam
n) hangsúly, hangerő
o) szünet</td><td>A beszélő szándékának megértése. A kommunikáció céljának megfelelő beszéd, a hangsúlyok, érzelmek, indulatok, szándékok megjelenítése.
Saját vélemény, saját gondolat, kérdés, kérés megfogalmazása.</td><td>Ének – zene: ritmusgyakorlatok.

Testnevelés: egyszerűbb dramatikus technikák alkalmazása a mozgásfejlesztés tükrében

Történelem, természetismeret:</td></tr>
</table>

Metakommunikáció: - mimika, - testtartás, - távolságtartás Beszéd(meg)értés: d) szavak e) mondatok f) szöveg szintjén Beszédkészség Kommunikációs helyzet: - kapcsolatfelvétel, - kapcsolattartás, - vélemény- és szándéknyilvánítás, - vita, - kérés, - kérdés. Vers- és prózamondó gyakorlatok – a törzsanyag szépirodalmi kánonjának középpontba állításával. Különböző írott nyelvi stílushoz tartozó szövegek olvasása. Az olvasott szöveg tartalmának összefoglalása. A mondatfonetikai eszközök használatát fejlesztő gyakorlatok. Irodalmi művek dramatizálása. Adott témakörben helyzetgyakorlatok, improvizációk	A reproduktív beszéd képességének fejlesztése, memoriterek tanulása. Tanult szövegek kifejező tolmácsolása. Analógiák készítése, a következtetések megfogalmazása, analizálás-szintetizálás, különböző szempontok szerinti csoportosítások, fogalomalkotások. Vers- és prózamondás. Az alkalomnak, a helyzetnek megfelelő szöveg alkotása, azok értékelése, értelmezése a hallgató szempontjából is. Vitában való részvétel, mások véleményének tiszteletben tartásával. Memoriterek: hosszú távú emlékezet fejlesztése. A szóbeli szövegalkotásban a változatos kifejezésformák alkalmazására. Rögtönzési készségek és képességek gyakorlása. Hangos és néma olvasás, szövegértés képességének gyakorlása. Helyzetgyakorlatok.	tudományos - ismeretterjesztő szövegek olvasása
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Szövegértés, beleélő képesség, dramatizálás, helyzetgyakorlat, improvizáció.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**2. OLVASÁS ÉS AZ ÍROTT SZÖVEG MEGÉRTÉSE**	**Órakeret folyamatos**
Előzetes tudás	Szövegértő olvasás. Alapvető szinten való tájékozódás az iskolai könyvkölcsönzés szintjén. Tanulási technikák használata közvetlen tanári irányítással.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Mondatok, szöveg értelmezése néma és hangos olvasással, A szövegből – adott szempontok alapján – adatok kiemelése. Tények, adatok, információk növekvő önállósággal történő felismerése. Érdeklődésének megfelelő könyv választása. Képességfejlesztési fókuszok: Vizuális észlelés az olvasott szöveg értelmezésével. Figyelem Auditív észlelés: szövegemlékezet. Emlékezet: olvasottak felidézése	

	Motiváció fenntartása, fejlesztése az olvasott szövegek megfelelő megválasztásával. Összefüggéslátás, összefüggések felismerése.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
Szövegelemzés, szövegértő (néma) olvasás Kreatív szövegalkotás Tanulást segítő eljárások gyakorlásaSzövegfeldolgozás Szépirodalmi részletek, művek szöveghű megtanulása Könyvtárhasználat, információszerzés különböző eszközei	A hangos és a néma olvasási technika, a szövegértő olvasás fejlesztése. Önálló olvasás, szövegfeldolgozás alakítása. Aktív és passzív szókincs gyarapítása. Az olvasási kedv felkeltése, a könyvek iránti érdeklődés megalapozása, erősítése. A könyv információforrás értékének felismerése, a könyvekből való tanulás megalapozása. Különböző szépirodalmi, ismeretterjesztő, tankönyvi és médiaszövegek hangos olvasása. Az olvasott szöveg adott szempontok szerinti tagolása, lényegkiemelés, adatkeresés. Felolvasás, az olvasottak ismertetése. Ismeretnyújtás a könyvtár felépítéséről, működéséről.	Matematika: szöveges feladatok értelmezése Történelem, természetismeret: szövegértelmezés, szövegelemzés. Matematika: adatgyűjtés Természetismeret, történelem: tények, információk gyűjtése. Tanulási technikák gyakorlása.

Kulcsfogalmak/fogalmak:	Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás. Önművelés, média, ismeret, ismeretnyújtás, ismeretszerzés, lényegkiemelés, vázlat.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**3. ÍRÁS, SZÖVEGALKOTÁS**	**Órakeret folyamatos**
Előzetes tudás	Írás különböző lehetőségeinek ismerete (másolás, emlékezetből való írás, diktálás utáni írás, önálló írás), tanult nyelvtani szabályok alkalmazása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az írásbeli szövegalkotás legalapvetőbb szabályainak ismerete. Néhány mondatos szöveg önálló alkotása. Az írás közben felmerülő helyesírási, értelmezési probléma esetén, vagy önellenőrzéskor, javításkor a megfelelő segédkönyvek használata - tanári segítséggel. Hibátlan (betűkihagyás és betűcsere nélküli) másolás, szavak, mondatok, néhány mondatnyi szöveg látó-halló tollbamondás és emlékezet alapján történő írása. Önmaga és mások írásmunkáit ellenőrizze, javítsa a tanult nyelvtani szabályoknak megfelelően. Képességfejlesztési fókuszok: Finommotorika fejlesztése írásmozgással. Téri tájékozódás: vonalközben való eligazodás, íráskép rendezése Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókincs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása.	

	Emlékezet – rövid távú: diktálás utáni írás Hallási figyelem fejlesztése: diktálás utáni írás.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
Reproduktív írás Félig produktív írás, írásbeli kifejezőképesség A szöveg nyelvi jellegzetességei Szövegalkotás, szöveg-átalakítás Leíró és elbeszélő jellegű szövegek alkotása (fogalmazás): Elbeszélés jellegű szöveg tagolódása: * bevezetés * tárgyalás * befejezés Cím szerepe. Hír (hirdetés) Leírás irodalmi és ismeretterjesztő szövegekben. Jellemzés tipikus jegyei. Jellemzés szerkezete	Írásbeli kifejezőképesség megerősítése, írásbeli szövegalkotás. Emlékezetből való írás. Tanult nyelvhelyességi, helyesírási ismeretek alkalmazása. Az írás eszközjellegű használata. Önellenőrzés fejlesztése. A helyesírás fejlesztése: * másolással, * látó-halló tollbamondással, * emlékezetből írással. Feladatlapok, táblázatok kitöltése, postai űrlapok kitöltése; vázlatkészítés tanulása. Meghívó, e-mail, sms, csetelés, blog. Hangutánzó, hangulatfestő szavak, szólások, közmondások, idézetek beépítése a mondatokba, a szövegbe, stílushatásuk megfigyelése. Mondatok bővítése, változatos mondatfajták beépítése a szövegbe, a mondat szórendjének, a szöveg mondatrendjének vizsgálata, a lehetséges változatok számbavétele. A tanult nyelvtani szabályok alkalmazásával írásbeli szöveg alkotása. Elbeszélő jellegű szöveg jellemző jegyeinek felismerése, gyűjtése. Szöveg átalakítása: * bővítéssel: díszítő jelzők használata, * szűkítéssel: lényegkiemelés, tömörítés. Elbeszélő jellegű szöveg alkotása írásban. Címalkotás. Meghívó, hír, hirdetés gyűjtése, megfigyelése, készítése. Leírás készítése, átalakítása bővítéssel, szűkítéssel. Olvasottakról vázlat készítése. Jellemzésből leírás, elbeszélés megfogalmazása, rögzítése.	Testnevelés: mozgáskoordináció fejlesztése Rajz, technika: finommotorika fejlesztése Informatika: kommunikációs technikák
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Önálló írás, emlékezetből való írás, diktálás, nyelvtani szabályok, fogalmazás, leírás, elbeszélés, hír, jellemzés.	

<table>
<tr><td>Tematikai egység/Fejlesztési cél</td><td colspan="2">4. ANYANYELVI KULTÚRA, ISMERETEK AZ ANYANYELVRŐL</td><td>Órakeret:
72 óra</td></tr>
<tr><td>Előzetes tudás</td><td colspan="3">Alapvető kommunikációs helyzetekben eligazodik, tud kapcsolatot kezdeményezni, beszélgetésben/kommunikációs helyzetben részt venni.
Ismeri a rokon értelmű szavak, többjelentésű, azonos alakú szavak fogalmát. Képes ezek felismerésére, szövegben való alkalmazásukra.
A tanult szófajokban tud csoportosítani.
Tanult helyesírási szabályokat igyekszik alkalmazni.</td></tr>
<tr><td>Tantárgyi fejlesztési célok</td><td colspan="3">Betűrendbe sorolás ismerete.
Helyes mondatalkotás, szövegalkotás szabályainak alkalmazása..
Tanult helyesírási szabályok (mondatkezdés, írásjelek, tulajdonnevek) alkalmazása.
Tanári útmutatás alapján szövegalkotás, kiegészítés, módosítás.
Szófajok, szavak mondatbeli szerepének funkciója.
A magyar helyesírás szabályainak alkalmazása.
Képességfejlesztési fókuszok:
Akusztikus figyelem: helyesírási szabályok
Szerialitás: betűrend</td></tr>
<tr><td colspan="3">Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</td><td rowspan="2">Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td>Ismeretek</td><td colspan="2">Fejlesztési követelmények/Tevékenységek</td></tr>
<tr><td>Betűk:
Magánhangzók, mássalhangzók.
Szótőhöz kapcsolódó toldalékok hangrendjének, illeszkedésének szabályainak gyakorlati alkalmazása.
A mássalhangzók egymásra hatása a beszédben, írásban (hasonulás, összeolvadás, rövidülés, kiesés).

Szóelemek, szavak:
Szófajok
● főnév
● melléknév
● számnév
● névmás
● ige
Jelző szerepe a szövegben.

Szószerkezetek:
– Alárendelő szószerkezet
– Mellérendelő szószerkezet

Mondatok
Mondatok átalakítása:
Tőmondat alkotása
Bővített mondat
Mondatalkotás
Szöveg
Szövegalkotás</td><td colspan="2">A tanult nyelvtani, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazásának fejlesztése.
Szóbeli és írásbeli nyelvhasználat legalapvetőbb elveinek, normáinak elsajátítása.
Csoportosítás, válogatás, vizsgálódás
Betűrend készítése, lexikon használata.
Elválasztás szabályai.
Szavak csoportosítása szófajuk, jelentéstartalmuk alapján.
Gyűjtés, csoportosítás.
Szavak átalakítása toldalékolással.
Szószerkezet alkotása
Szószerkezetek keresése, gyűjtése irodalmi szövegből.
A szószerkezetek felismerése a mondatokban, Mondat tagolása, írásjelek használata.
Helyes szórend felismerése.
Helyes hangsúly gyakorlása.
Számbeli egyeztetés gyakorlása, ellenőrzése, javítása.

Szövegalkotás megadott szempontok alapján.</td><td>Történelem, természetismeret: kutató munkában a lexikonhasználat, betűrend gyakorlása.</td></tr>
<tr><td>Kulcsfogalmak/fogalmak:</td><td colspan="3">Beszédhangok, magánhangzók, mássalhangzók, szóelemek, hangalak és jelentés, szókincs, szófajok, helyesírási szabályok</td></tr>
</table>

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**5. IRODALMI KULTÚRA, IRODALMI MŰVEK ÉRTELMEZÉSE**	**Órakeret: 72 óra**
Előzetes tudás	Irodalmi művek olvasásakor az élményt nyújtó szerep megtapasztalása. Az olvasottak értelmezése: cím, szereplők, helyszín megfogalmazásával. Költői nyelv, irodalmi nyelv sajátosságainak ismerete. Vers és próza megkülönböztetése. Hangsúlyos olvasás. Dramatizálás elemeinek ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az egyes műnemekhez tartozó alapvető műfajok jellemző jegyeinek felismerése. Prózai művek tagolása a szöveg tartalma alapján. Egy-egy szöveg (részlet) bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás) Irodalmi kifejezésformákból válogatás, felhasználása, "beépítése saját szövegalkotáshoz. Képességfejlesztési fókuszok: Emlékezet: memoriterek elsajátításával a hosszú távú emlékezet fejlesztése. Auditív figyelem, észlelés: hallott irodalmi szövegekből való tartalommondás, érzelmek, mondanivaló megfigyelése. Szókincsbővítés.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk Arany János ● Családi kör ● A walesi bárdok ● Mátyás anyja ● Tengeri-hántás ● A fülemile ● A szegény jobbágy ● Toldi ● Őszikék-ciklus Mikszáth Kálmán: A néhai bárány Móricz Zsigmond: Hét krajcár Az ebéd (részlet) Légy jó mindhalálig (részlet) Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	A vers szereplőinek, formájának, tagozódásának, képeinek megfigyelése. Hasonlóságok, különbözőségek. Összecsengő sorok jelölése. Írók, költők jellemző életrajzi adatainak megismerése. A vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása. Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Dramatizálás, felolvasás. Elbeszélési és történeti átírás gyakorlása. Memoriterek megtanulása.	Ének, rajz: a ritmus más-más formái Történelem: az írók, költők művei, életrajzi adatai és a történelmi korokban. Társadalmi összefüggések felismertetése Természet: a szépirodalmi művekben megjelenő természeti képek, egyszerűbb természettudományhoz kapcsolódó összefüggések felfedeztetése
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Életrajzi adatok, magyar irodalom, világirodalom, vers, próza, színjáték, színmű.	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén

Egyéni fejlesztési terv szerint, személyre szabott segítséggel (szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel, vagy más, elsősorban vizuális környezeti támpont használatával):

- Képes az olvasottak mondanivalóját megfogalmazni, az olvasottak időrendi, történeti átlátására, összefoglalására.
- Képes szövegalkotáskor az alkalomhoz és a helyzethez igazodni.
- Képes hangulati szempontú szövegelemzésre.
- Fogalmazásában, szóhasználatában, beszédében egyéni stílusa alakulóban van.
- Képes az írást céljainak elérése érdekében használni.
- Tanult nyelvtani szabályokat alkalmazza önálló írása során.
- Saját írásképét igyekszik rendezni.
- Tanulás érdekében tud lényeget kiemelni, vázlatot készíteni.
- Rendelkezik ismeretekkel a tanult írók, költők életéről.
- Olvasás útján szerzett ismereteiről írásban is *öt-hat mondatban* számot ad.
- Az olvasottakban a cselekvések következményeit. Szöveghűen elmondja a tanult verseket, versrészleteket.

8. évfolyam

<table>
<tr><td>Tematikai egység/Fejlesztési cél</td><td colspan="2">1. BESZÉDKÉSZSÉG, SZÓBELI SZÖVEGEK MEGÉRTÉSE, ÉRTELMEZÉSE ÉS ALKOTÁSA</td><td>Órakeret
folyamatos</td></tr>
<tr><td>Előzetes tudás</td><td colspan="3">Beszédtechnikai elemek használata.
Az adott tanuló képességeinek megfelelő aktív és passzív szókincs.
Közlésfolyamatokban a tanult helyzetekben a beszélő szándékának felismerése.
Szövegértés – néma értő olvasás.</td></tr>
<tr><td>Tantárgyi fejlesztési célok</td><td colspan="3">Hangos és néma értő olvasás fejlesztése, különös tekintettel a tanulók egyéni képességeire, készségeire.
Képességfejlesztési fókuszok:
Kommunikációs készség
Vizuális és auditív emlékezet</td></tr>
<tr><td colspan="2">Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</td><td colspan="2" rowspan="2">Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td>Ismeretek</td><td>Fejlesztési követelmények/Tevékenységek</td></tr>
<tr><td>Beszédtechnika:
a) a helyes beszédlégzés
b) megfelelő beszédhang, hanglejtés
c) pontos artikuláció
d) ritmus, tempó
e) időtartam
f) hangsúly, hangerő</td><td>A korábbi évfolyamokon elsajátított tudástartalom mellett:
Főfogalom alá rendezés, értelmező szótár vagy rokon értelmű szavak alkalmazása.</td><td colspan="2">Ének – zene: ritmusgyakorlatok.

Testnevelés: egyszerűbb dramatikus technikák alkalmazása a mozgásfejlesztés tükrében</td></tr>
</table>

g) szünet h) kommunikáció céljának megfelelő beszéd. Metakommunikáció: - mimika, - testtartás, - távolságtartás - tekintet. - Beszéd(meg)értés: i) szavak j) mondatok k) szöveg szintjén Beszédkészség Kommunikációs helyzet: - kapcsolatfelvétel, - kapcsolattartás, - vélemény- és szándéknyilvánítás, - vita, - kérés, - kérdés. Vers- és prózamondó gyakorlatok – a törzsanyag szépirodalmi kánonjának középpontba állításával. Különböző írott nyelvi stílushoz tartozó szövegek olvasása. Az olvasott szöveg tartalmának összefoglalása. A mondatfonetikai eszközök használatát fejlesztő gyakorlatok. Irodalmi művek dramatizálása. Adott témakörben helyzetgyakorlatok, improvizációk	A metakommunikációs eszközök megismertetésével az elemi testbeszéd felismerése, használatával a szóbeli kifejezőkészség erősítése tanult kommunikációs helyzetekben. Az alkalomnak, a helyzetnek megfelelő szöveg alkotása, azok értékelése, értelmezése a hallgató szempontjából is. Vitában való részvétel, megértve, annak alapját, hogy a perspektívák eltérhetnek Memoriterek: hosszú távú emlékezet fejlesztése. A szóbeli szövegalkotásban a változatos kifejezésformák alkalmazása. Hangos és/vagy néma olvasás, szövegértés képességének gyakorlása. Helyzetgyakorlatok.	Történelem, természetismeret: tudományos - ismeretterjesztő szövegek olvasása
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Szövegértés, beleélő képesség, dramatizálás, helyzetgyakorlat, improvizáció.	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**2. OLVASÁS ÉS AZ ÍROTT SZÖVEG MEGÉRTÉSE**	**Órakeret folyamatos**
Előzetes tudás	Ismeretszerzési funkciót betöltő olvasási képesség	
Tantárgyi fejlesztési célok	Versek, prózai részletek szöveghű felidézése. Képességfejlesztési fókuszok: Szókincsbővítés. Figyelem Akusztikus és vizuális észlelés: irodalmi művek hallgatása, olvasása Gondolkodás: olvasottak elemzése. Összefüggések felismerése	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
Hangos és néma olvasás, szövegelemzés Vers- és prózamondó gyakorlatok A szöveg hangulati jegyeinek felismerése Különböző jellegű, műfajú szövegek olvasása pl.: levél, napló, útirajz, ismeretterjesztő szöveg, klasszikus ifjúsági művek	Az olvasástechnika folyamatos fejlesztése mellett a szövegértés, a szóbeli kifejező- és szövegalkotó képesség fejlesztése; esztétikai élményt nyújtó olvasás. A közlés tartalmához és a közlő szándékához igazodó mondatfonetikai eszközök alkalmazása. A felolvasás szabályainak ismeretében (beszéd megléte mellett) kifejező, értelmező hangos olvasás Aktív és passzív szókincs gyarapítása. Különböző műfajú szövegek hangos és/vagy néma olvasása. Tartalmi szempontú szövegelemzés. Hangulati szempontú szövegelemzés. Ábrák, illusztrációk értelmezése. Vélemény megfogalmazása. Lexikonhasználat, internetes keresőprogramok használata. Önálló tanulás fejlesztése (vázlatírás, lényegkiemelés, összefoglalás) tanári irányítással jegyzetkészítés.	Matematika: szöveges feladatok értelmezése. Informatika: az IKT-eszközök funkcionális alkalmazása.
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Szövegelemzés, közlés, szövegalkotás, illusztráció, lényegkiemelés, vázlat, jegyzet.	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	2. OLVASÁS ÉS AZ ÍROTT SZÖVEG MEGÉRTÉSE	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	Ismeretszerzési funkciót betöltő olvasási képesség	
Tantárgyi fejlesztési célok	Versek, prózai részletek szöveghű felidézése. Képességfejlesztési fókuszok: Szókincsbővítés. Figyelem Akusztikus és vizuális észlelés: irodalmi művek hallgatása, olvasása Gondolkodás: olvasottak elemzése. Összefüggések felismerése	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
Hangos és néma olvasás, szövegelemzés Vers- és prózamondó gyakorlatok A szöveg hangulati jegyeinek felismerése Különböző jellegű, műfajú szövegek olvasása pl.: levél, napló, útirajz, ismeretterjesztő szöveg, klasszikus ifjúsági művek	Az olvasástechnika folyamatos fejlesztése mellett a szövegértés, a szóbeli kifejező- és szövegalkotó képesség fejlesztése; esztétikai élményt nyújtó olvasás. A közlés tartalmához és a közlő szándékához igazodó mondatfonetikai eszközök alkalmazása. A felolvasás szabályainak ismeretében (beszéd megléte mellett) kifejező, értelmező hangos olvasás Aktív és passzív szókincs gyarapítása. Különböző műfajú szövegek hangos és/vagy néma olvasása. Tartalmi szempontú szövegelemzés.	Matematika: szöveges feladatok értelmezése. Informatika: az IKT-eszközök funkcionális alkalmazása.

	Hangulati szempontú szövegelemzés. Ábrák, illusztrációk értelmezése. Vélemény megfogalmazása. Lexikonhasználat, internetes keresőprogramok használata. Önálló tanulás fejlesztése (vázlatírás, lényegkiemelés, összefoglalás) tanári irányítással jegyzetkészítés.	
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Szövegelemzés, közlés, szövegalkotás, illusztráció, lényegkiemelés, vázlat, jegyzet.	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**4. ANYANYELVI KULTÚRA, ANYANYELVI ISMERETEK**	**Órakeret 72 óra**
Előzetes tudás	Tanult nyelvtani szabályok alkalmazása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az eddig tanult nyelvtani ismeretek megszilárdítása, ismétlése, a hiányok pótlása. Képességfejlesztési fókuszok: Hallási figyelem: nyelvtani szabályok Vizuális észlelés: leírtak önellenőrzése Emlékezet: tanult nyelvtani szabályok felidézése. Szerialitás Intermodalitás	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
Szavak: Szófajok Szóalkotás: képzéssel, jelezéssel, ragozással, azonos toldalék, más-más szótő, egy szótő, más-más toldalék. A szókincs rétegződésének fogalma, csoportosítása: - irodalmi változat, - köznyelvi változat, - népnyelvi változat (tájszók, nyelvjárások), - csoportnyelvek (szaknyelv, hobbinyelv, diáknyelv, szleng). Szószerkezet alkotása Mondatalkotás - a beszélő szándéka, logikai minőség alapján. - átalakítás a szerkezet alapján. - a beszélő kommunikációs	Szavak csoportosítása, átalakítása. Mozaikszavak keletkezése, értelmezése. Szószerkezetek átalakítása a szerkezet megváltoztatásával, bővítéssel (többszörös bővítéssel is), szűkítéssel, rokon értelmű szavak alkalmazásával. Szószerkezetek összeillesztésével mondatalkotás. Gyűjtés, válogatás, átalakítás. Gyakorlás, ellenőrzés, javítás. Mondatalkotás. Szövegből mondatok válogatása lényegkiemelés, jegyzetelés Szerkezet megváltoztatása bővítéssel, szűkítéssel, helyettesítéssel, a részek cseréjével. Mondatok tagolása, hiányzó írásjelek pótlása. Lehetséges szórend meghatározása. Vázlatkészítés. Levél, válaszlevél készítése. Tagolatlan (elbeszélés, leírás, jellemzés jellegű) szövegek tagolása a makro szerkezet alapján.	Írásbeli munkáknál a tanult helyesírási szabályok alkalmazása.

szándékának megfelelően. Mondatok csoportosítása szerkezet alapján. Olvasottakról vázlat készítése. Levél jellemző jegyei. A levél formai, helyesírási követelményei. Írásbeli szövegalkotás:	Szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegekben a nyelvi forma és a jelentés (a szó szerinti és a metaforikus értelem) összefüggéseinek vizsgálata. Személyes történet elmondása megadott szempontok betartásával, témaválasztás alapján (témaválasztás, címadás, anyaggyűjtés, jegyzetelés, rendezés), a címzettnek, a témának és a mondanivalónak megfelelő szövegek a mindennapi élet magán- és hivatalos műfajaiban (önéletrajz, meghatalmazás, elismervény, könyv- és műsorajánlás, irodalmi, zenei, színházi, és film élményekről, közösségi rendezvényről beszámoló, interjú készítése, beszámolás ismeretanyagokból) Szűkítéssel, bővítéssel, a hangulat, a stílus megváltoztatása, a szerkezet (a bevezetés/előzmény, a befejezés megváltoztatása).	
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Szófajok, átalakítás, csoportosítás, tagolás, szépirodalom, ismeretterjesztő irodalom, téma, témaválasztás, önéletrajz, kérvény, beszámoló, interjú.	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**5. IRODALMI KULTÚRA, IRODALMI MŰVEK ÉRTELMEZÉSE**	**Órakeret: 72 óra**
Előzetes tudás	Tájékozódás a szépirodalom alapvető műfajaiban és stílusaiban. A nemzeti és világirodalmi tudáskánon 5-6. osztályában tanult műveinek ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A szépirodalmi tudás iránti igény fenntartása – a műveltség bővítése. Megfelelően motivált befogadói magatartás kialakítása az irodalom és más művészeti ágak iránt. Megismert művek stílusjellemzőinek, sajátosságainak megfigyelése Az élmények, érzések ismeretté, tudássá transzformálása. Epikai művek korábban tanult jellemzőinek felidézése. Az olvasott művek eseményeinek, történéseinek, logikai kapcsolatának, ok-okozati összefüggéseinek felismerése. Az ismeretelsajátítás egyéni módjainak megtapasztaltatása. A vers ritmusának különböző módon történő bemutatása, jelzése. A versben az ismétlődő sorok, kifejezések felismerése. Memoriterek elsajátítása. Könyvtárlátogatás az önálló ismeretszerzés folyamatában. Képességfejlesztési fókuszok: Emlékezet: memoriterek Figyelem: különbözőség és hasonlóság a művekben. Gondolkodás: elemzés, összehasonlítás, analógiák felismerése.	
Követelmények – Ismeretek/ fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	

Irodalmi korstílusok megkülönböztetése: felvilágosodás, reformkor Csokonai Vitéz Mihály élete és munkássága ● Zsugori uram ● A Reményhez Kölcsey Ferenc élete és munkássága ● Himnusz ● Emléklapra ● Huszt Vörösmarty Mihály élete és munkássága ● Szózat ● A búvár Kund Jókai Mór élete és munkássága ● A kőszívű ember fiai (részletek) Válogatás a Nyugat első, második és harmadik nemzedékének lírai alkotásaiból Kosztolányi Dezső: Mostan színes tintákról álmodom Babits Mihály: Húsvét előtt (részlet) Tóth Árpád: ● Körúti hajnal Juhász Gyula: Tiszai csönd Szabó Lőrinc: Lóci óriás lesz Nemes Nagy Ágnes: Tavaszi felhők Weöres Sándor: Kocsi és vonat József Attila és Radnóti Miklós	Az irodalmi művek elemzése, értelmezése, az irodalmi szövegek alapstruktúrájának megismerése. A tanulók nyelvi kulturáltságának növelése. Irodalmi művek műfaji jellemzőinek felismerése. Az irodalmi kifejezésformák, a költői eszközök, az irodalmi szövegek szerkezetének megismerése. Az olvasási készség fejlesztése. Az alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák, érzések, lelkiállapotok, hangulatok, erkölcsi fogalmak és értékek, a valóság és a képzelet, a szocializációs és a társadalmi kérdések irodalmi ábrázolási módjainak megismerése. A vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása. Színházlátogatás (dráma).	Történelem: az írók, költők művei, életrajzi adatai és a történelmi korokban. társadalmi összefüggések felismertetése Természet: a szépirodalmi művekben megjelenő természeti képek, egyszerűbb természettudományhoz kapcsolódó összefüggések felfedeztetése
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Életrajzi adatok, magyar irodalom, világirodalom, vers, próza, színjáték, színmű.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén

<u>Egyéni fejlesztési terv szerint, személyre szabott segítséggel (szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel, vagy más, elsősorban vizuális környezeti támpont használatával):</u>

- Képes az olvasottak mondanivalóját megfogalmazni, az olvasottak időrendi, történeti átlátására, összefoglalására.
- Képes szövegalkotáskor az alkalomhoz és a helyzethez igazodni.
- Verset és prózát (részleteket) kontaktustartás mellett értelmezve, a (helyes) ritmus, hanglejtés és hangsúlyok alkalmazásával elmond, bemutat (felolvasás), ha nem beszél, a ritmust, prozódiát figyeli, követi.
- Képes különböző műfajú szövegek élményszintű befogadására.
- Képes hangulati szempontú szövegelemzésre.
- Tanulás érdekében tud lényeget kiemelni, vázlatot készíteni.
- Képes az írást céljainak elérése érdekében használni.

- Verset és prózát (részleteket) kontaktustartás mellett értelmezve, a (helyes) ritmus, hanglejtés és hangsúlyok alkalmazásával elmond, bemutat (felolvasás), ha nem beszél, a ritmust, prozódiát figyeli, követi.
- Rendelkezik ismeretekkel a tanult írók, költők életéről.
- Olvasás útján szerzett ismereteiről írásban is *öt-hat mondatban* számot ad.
- Az olvasottakban felismeri az alapvető ok-okozati összefüggéseket, logikai kapcsolatokat, cselekvések következményeit.
- Szöveghűen elmondja (ha nem beszél követi) a tanult verseket, versrészleteket.

MATEMATIKA

1-4. évfolyam

A matematika tanítás célja, hogy lehetővé tegye a tanulók számára a környező világ térformáinak, mennyiségi viszonyainak, összefüggéseinek megértését, a valóság megismerését. Feladata felkelteni a tanulók érdeklődését, segíteni a pozitív attitűd kialakulását a tantárgy tanulása iránt, tapasztalati úton megalapozva a tanulók matematikai ismereteit, változatos tevékenységekkel alakítva ki a matematikai fogalmakat. Fejlesztenie kell a tanulók matematikai készségeit (számlálás, számolás, mennyiségi következtetések, becslés, mérés, mértékegységváltás, szöveges feladatok megoldása) és matematikai képességeit (rendszerezés, kombinativitás, induktív-, deduktív- és valószínűségi következtetések), ezáltal lehetővé tenni a tanulók gondolkodásának fejlődését.

A pontos matematikai nyelv használatára való törekvés, a gondolatok szabatos megfogalmazása tevékenységek során alakul a matematikatanulás szokásrendjének gyakorlásával, a pontos, fegyelmezett munkavégzés és az önellenőrzés igényének kialakításával együtt.

A matematikai kompetencia fejlesztése csak a többi kulcskompetenciával együtt, egymással összhangban, egymást felerősítve valósítható meg. A matematikai nevelés hozzájárul a természettudományos és technikai kompetencia fejlődéséhez. Vannak közös fejlesztési területeik, mint a tájékozódási képesség fejlesztése térben, síkban, időben és a világ mennyiségi viszonyaiban. A kognitív képességek fejlesztése. Vannak készségek, mint a becslés, mérés, számlálás, számolás melyeket alkalmaznak különböző számításoknál. Az ének, zene tanulása fejleszti a matematikai gondolkodás különböző formáit. A ritmusgyakorlatok, kottaírás, kottaolvasás, számkotta használata hozzájárulnak az akusztikus és vizuális figyelem és emlékezet, valamint a szerialitás fejlesztéséhez. A matematikai kompetenciát eszközként használják a tanulók a földrajzi ismeretek tanulása során is.

Tájékozódnak síkban különböző léptékű térképeken, térben a földgömbön és az időzónákban. Becslési, mérési és számolási készségüket alkalmazzák a távolságok becslésére, mérésére, a magassági számok pontos leolvasására, a földrészek, országok területe, lakossága és a népsűrűsége közötti összefüggések értelmezésére, számításokra. A testnevelés órák nagymértékben hozzájárulnak a motoros képességek fejlődéséhez, ezzel segítik a tanulókat a matematikai- és szerkesztő eszközök használatában. A különböző ugrások, dobások alkalmával fejlődik becslési, mérési készségük. Rendgyakorlatoknál a számlálásra végzett mozgássorok hozzájárulnak a számlálás ritmusának kialakulásához.

A rajz tanítása során a vizuális nyelv alapelemeinek (vonalak, sík- és térformák) előállítása, azok rendezése, azonosságok, hasonlóságok észrevétele, arányok, kontrasztok megfigyelés, ismétlések, ritmusok leképezése, szimmetrikus alakzatok létrehozása segíti a formaérzékelés, a térlátás és vizuális gondolkodás fejlesztését, a geometriai ismeretek elmélyítését.

A digitális kompetencia fejlesztése, IKT eszközök használata hozzájárulnak a megismerési képesség, a verbális és a nonverbális kommunikáció fejlődéséhez. Az órákon segíti az önálló ismeretszerzést, a matematikai készségek, képességek fejlesztését, a matematika iránti pozitív attitűd kialakulását, az önismeret, az önértékelés fejlődését. Habilitációs foglalkozások keretében fejlesztő programok segítségével hozzájárul a tanulók alapképességeinek fejlesztéséhez.

A matematika kompetencia elsajátítása közben különböző szervezeti keretekben (egyéni, páros, csoport formában) tevékenykednek a tanulók.

Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos gyerekeknek hosszabb ideig (több éven át) lehetőséget kell teremteni a matematikai problémák cselekvéses tapasztalatra alapozó megoldására. A motiváló hatású tanulási környezet, a játékok, a különböző matematikai eszközök, IKT eszközök, digitális tananyagok felkeltik a tanulók érdeklődését, igényét a világ megismerésére, saját ismereteik, képességeik fejlesztésére az érdeklődés ébrentartására, pozitív attitűd kialakulására a tantárgy, a tanulás iránt, mindez biztosítéka a sikeres együtt-tanulásnak.

Az egy osztályba kerülő gyermekek pszichés funkciói, képességei, ismeretei az egész személyiségük nagyon különböző. Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók képességprofilja jelentősebb eltérést mutat, mint ép társaiké. Ezért nagyon fontos minden tanuló egyéni fejlődési folyamatának a megismerése és az ehhez igazodó differenciált nevelés, oktatás, fejlesztés. A pedagógusnak fel kell térképeznie az osztály tanulóinak ismereteit, képességeit, érdeklődésüket, motiváltságukat, tanulási stílusukat, szokásaikat, tempójukat. Fel kell tárni társas kapcsolataikat, fizikai és pszichés állapotukat.

Szükséges és lehetséges differenciálni a tartalmak és tevékenységek szintjén egyaránt. A tartalmi differenciálás megnyilvánulhat a feladatok mennyiségében, a feladatok minőségében és a kivitelezés módjában. A tevékenységek szintje is különböző lehet. Lehet elvontan, verbális szinten megoldani a feladatokat, de ugyanazok a feladatok megoldhatók eszközökkel, a cselekvés szintjén. Differenciálni lehet segítésnyújtással is. Segíthetjük a tanulást eszközök biztosításával, az eszközök használatának

segítésével, a feladat megismétlésével, a feladatok algoritmizálásával, mintaadással, analógia alkalmazásával és célirányos kérdésekkel.

Az autizmussal élő tanulásban akadályozott tanulóknál gyakran előfordul súlyos képességzavar illetve valamelyik képesség hiánya. Ezeket a problémákat nem lehet kizárólag a tanítási órák keretei között orvosolni. Ilyen esetekben szükség van külön habilitációs foglalkozásokra, ahol célirányos fejlesztési terv alapján egyéni fejlesztéssel lehet korrigálni és/vagy kompenzálni a képességzavarokat és hiányokat.

A kvantitatív és kvalitatív adatok összegyűjtése, rendszerezése, az információk különböző logikai eljárásokkal történő átalakítása, értelmezése és elemzése az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók erőssége lehet. Nehézséget jelenthet ugyanakkor az adatok értelmezése, a rugalmas problémamegoldás és az információk alkalmazása a mindennapi életben.

A matematika területén az autizmus spektrum változatossága miatt igen nagy egyéni eltérésekre számíthatunk. Egyes autizmussal élő tanulók kiemelkedő tehetséget mutathatnak, míg mások súlyos nehézségekkel küzdenek.

Típusos nehézségek a matematikatanulás területén: a tanultak mindennapi élethelyzetekben való rugalmas alkalmazása, a megszerzett ismeretek mozgósítása, kombinálása, kreatív alkalmazása új feladatoknál. A szöveges feladatok megoldása különösen nehéz lehet a jellegzetes szövegértési problémák miatt.

Kiemelt jelentőségű a megismerési képességek fejlesztése, az önellenőrzés tanítása, az ismeretek önálló, gyakorlati alkalmazásának segítése, a problémamegoldás menetének tanítása. Különös hangsúlyt kap az oktatás szemléletes és konkrét jellege, a cselekvéses tanulás alkalmazása.

Egyéni mérlegelést követően szükség lehet az egyes tananyagrészek értékelése, minősítése alóli felmentésre. A geometria tananyagrészeknél a szerkesztési feladatok a grafomotoros gyengeség miatt extrém nehézséget jelenthetnek, ezért egyénenként megfontolandó e téren az értékelés, minősítés alóli felmentés.

1-2. évfolyam

Az első két év kiemelt célja a tanulási képességek alapozása, a tantárgy iránti érdeklődés, tanulási kedv felkeltése. A matematikai tevékenységek elvégzéséhez és az ismeretek befogadásához szükséges a megfelelő szomatikus és pszichés állapot fejlesztése is. Matematikai eszközök használatának megismerésével az önálló ismeretszerzés lehetőségének megteremtése. A tanulók ismereteinek, készségeinek, képességeinek, érdeklődésének a feltérképezése, és ehhez igazodó tanulási módok, eljárások megkeresése, alkalmazása. Az IKT eszközök megismerése, használata tanári segítséggel történik.

Az elemi gondolkodási műveletek alapozása cselekvéssel, cselekvésre épülő tapasztalatok megfogalmazásával valósul meg csakúgy, mint a matematikai nyelv alapozása, ismerkedés a matematikai alapfogalmakkal, jelekkel. Az alkotás örömének megtapasztalása, a folyamatos ösztönzés a matematikai tevékenykedésre, kitartó feladatmegoldásra egyrészt a motiváció erősödését, másrészt a tanulók önértékelésének és önismeretének kialakítását segíti. A módszerek megválasztása támogatja a folyamatos tanári visszajelzés lehetőségeit, a társakkal közös tevékenységek megvalósulását azért, hogy az elősegítse az elemi kommunikációs képességek fejlesztését, társas kapcsolatokban való működtetését.

1. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**1. GONDOLKODÁSI MÓDSZEREK, HALMAZOK, MATEMATIKAI LOGIKA, KOMBINATORIKA**	**Órakeret: 20 óra**
Tantárgyi fejlesztési célok	A vizuális, auditív és taktilis percepció fejlesztése. **Tudatos megfigyelés fejlesztése. Rövid és hosszú távú memória fejlesztése.** Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, válogatás gyakoroltatása, **adott feltételek figyelembe vétele.** Kombinatorikus gondolkodás alapozása. Szerialitás fejlesztése. **Egyszerű matematikai szakkifejezések, jelölések megismertetése. Gondolatok, megfigyelések többféle módon történő kifejezése. Halmazszemlélet megalapozása.**		
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
1.1. Halmazok Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságai (szín, forma, nagyság)	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök **(pl. logikai készlet, színes rúd)** tulajdonságainak **(szín: piros, kék, sárga, barna, fehér, fekete; forma: gömbölyű, szögletes, kerek, négyszög, háromszög; nagyság: kicsi-nagy, rövid-hosszú, alacsony-magas, keskeny-széles, vékony-vastag stb.)** megfigyelése, kiemelése, egyeztetése, megfogalmazása, jelölése jelkártyával, IKT eszközök alkalmazásával Azonosságok-különbözőségek megállapítása, megnevezése, kifejezésük tevékenységgel, szóval, **„kakukktojás játék”.** Tárgyak válogatása, csoportosítása választott és adott tulajdonság alapján	Magyar nyelv és irodalom: beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, szövegalkotás Környezetismeret: formaérzékelés, tárgyak tulajdonságainak megfigyelése, megnevezése, összehasonlításuk, csoportosításuk, tapasztalatok szerzése, **természeti jelenségekről tett igaz-hamis állítások** Rajz és vizuális kultúra: szín- és formaérzékelés Ének-zene: ritmikus sorok alkotása Életvitel és gyakorlati ismeretek: tárgyak tulajdonságai, csoportosítások, rendezések Testnevelés: **párok, csoportok alkotása,** mozgáskoordináció
1.2. Matematikai logika Igaz-hamis állítások	Állítások igazságának eldöntése személyek, tárgyak, matematikai eszközök halmazáról, az adott csoportról, (segítséggel) állítások megfogalmazása	
1.3. Kombinatorika Kombinatorikai feladatok	Kombinatorikai feladatok megoldása matematikai eszközök kirakásával, színezéssel, minél több lehetőség előállítása próbálgatással	
Kulcsfogalmak/fogalmak	szín alak, méret, tulajdonság, összehasonlítás, minden, egyetlen, egyik sem, színek nevei (piros, kék, sárga, zöld, fehér, fekete) gömbölyű, szögletes, sarkos, kerek, négyszög, háromszög, kör lyukas, nem lyukas, sima, van közte, mind, nincs közte, egyik sem, kicsi-nagy, kicsik, nagyok, kisebb-nagyobb, legkisebb-legnagyobb, ugyanakkora, hosszú-	

	rövid, hosszabb-rövidebb, leghosszabb-legrövidebb, alacsony-magas, alacsonyabb-magasabb, legalacsonyabb-legmagasabb, vastag-vékony, vastagabb-vékonyabb, legvastagabb-legvékonyabb, széles-keskeny, szélesebb-keskenyebb, legszélesebb-legkeskenyebb könnyű-nehéz, könnyebb - nehezebb, legkönnyebb-legnehezebb ugyanolyan kicsi-nagy-hosszú-rövid-alacsony-magas-vastag-vékony-széles-keskeny-könnyű-nehéz

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**2. SZÁMELMÉLET, ALGEBRA**	**Órakeret: 70 óra**
Tantárgyi fejlesztési célok	**Tapasztalatszerzés különféle érzékszervek segítségével. Tartós figyelem fejlesztése.** Mennyiségi állandóság kialakítása. **Tájékozódás mennyiségi viszonyokban.** A számlálás ritmusának kialakítása, a finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése. Biztos számfogalom kialakítása a 10-es számkörben, **saját élmények alapján, valamint változatos gyakorlati feladatok segítségével.** Tájékozódás a számegyenesen. Az összeadás és kivonás tartalmi megértésének alapozása mindennapi élethelyzetekből kiindulva. Szóban megfogalmazott, egyszerű szöveges feladatok megoldása segítséggel. Szövegértés, szövegalkotás alapozása. Analógiás gondolkodás értelmezése. **A tanulási eszközök fokozatos megismertetése, szabad és irányított tevékenységekben és matematikai játékok során.**	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
2.1. Számok Számköri ismeretek a 10-es számkörben	Határozott és határozatlan halmazok alkotása (személyek, tárgyak, matematikai eszközök – **pl. korongok, színes rúd és logikai készlet -,** IKT eszközök segítségével). **Mennyiségek átélése mozgással. A több, kevesebb érzékelése látással, mozgással, tapintással, hallással nagyobb különbségek esetén.** **A több, kevesebb, ugyanannyi megállapítása, ellenőrzése párosító tevékenységekkel.** **Mozdulatok, hangjelek meg- és leszámlálása. Tárgyak halmazainak meg- és leszámlálása, a tárgyak elmozdításával, érintésével és csak tekintettel követve a tárgyakat.** Mennyiségek kirakása játékpénzzel	Magyar nyelv és irodalom: beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, lényeg kiemelése, szövegalkotás, saját gondolatok megfogalmazása, indoklása Környezetismeret: **megfigyelés, összehasonlítás,** nagyságrendek a természetben (becslés és mérés, hosszúság)
Halmazok számossága	Számfogalom megerősítése a 10-es számkörben, választott mértékegységekkel végzett mérésekkel (hosszúság, űrtartalom) **Hosszúságmérés alkalmi egységgel. A mérendő hosszúság kirakása egyenlő egységekkel (pálcikák, korongok, ceruzák, színes rudak stb.), a kirakott egységek megszámlálása. Hosszúságok, tömegek összehasonlítása, összemérése.** **Összemérések mennyiségi tulajdonságok szerint. Az összemérés módszereinek és eszközeinek**	Ének-zene: ütemek kialakítása és jelzése, egyenletes mérőritmus, ütemezett mozgás-kivitelezés Rajz és vizuális kultúra: történetek vizuális

	megismerése és használata. Tárgyak és halmazok sorbarendezése mennyiségi relációk alapján; a szélső elemek (leghosszabb...) kiválasztása. Mennyiségek egyeztetése számnévvel, számképpel, számjeggyel **Tárgyak rakosgatása; sorrendjük megfigyelése; ritmustartás mozgással, hanggal.** Sorszámok, sorszámnevek használata valós helyzetekben. Számok írása és olvasása változatos feladathelyzetekben	megjelenítése síkban, térben Testnevelés: mozgáskoordináció
Sorszámok, sorszámnevek Számok írása, olvasása 10-ig Számok bontása Számok viszonyítása, rendezése Relációs jel Számegyenes Számszomszédok Számtulajdonságok	Adott elemszámú tárgyhalmazok bontása matematikai és IKT eszközökkel. A kirakásokról bontások megfogalmazása, lejegyzése Bontott alakú számoknak megfelelő helyzetek előállítása tevékenységgel, rajzzal. **Számok bontott alakjának kifejezése mozgással, hanggal, képpel. „Szőnyegezések" leolvasása színekkel, számokkal, szóban.** **Különféle tulajdonságú elemekből álló halmazok elemszámának megadása bontott alakban.** **Vásárló játékok a 10 körében: fizetés különféleképpen.** Különböző elemszámú halmazok összehasonlítása tárgyak, matematikai - és IKT eszközök segítségével, jelölésük relációs jelekkel. **Darabszám szerinti összehasonlítás (több, kevesebb, ugyanannyi).** Számok viszonyítása, sorba rendezése, helyük megkeresése a számegyenesen, számszomszédok megállapítása. **Az egymás után következő, valamint az azonos tulajdonsággal rendelkező számok elhelyezkedése a számsorban.** **Lépegetés a számegyenesen egyesével, kettesével** Számok **adott feltételeknek megfelelő** válogatása, csoportosítása a megismert tulajdonságok alapján Számok tulajdonságainak megnevezése	
2.2. Műveletek Műveleti jelek (+, - , =, <, >) Összeadás, kivonás tartalmának kialakítása: halmazok bővítése,	Műveleti jelek megismerése, értelmezése, írása, kiolvasása, használata **Változtató játék: mi változott meg? Változtasd vissza!Mi változott? Mi volt előbb, mi lett belőle? Több lett, kevesebb lett, könnyebb, nehezebb lett,** **hosszabb, rövidebb lett stb. – változás irányának megfogalmaztatása**	

szűkítése, halmazok egyesítése, különbsége, halmazok összemérése Fejben számolás 10-es számkörben Az összeadás tagjainak felcserélhetősége Egyszerű szöveges feladatok	Műveletek megjelenítése tárgyak, matematikai eszközök kirakásával, IKT eszközökkel **Összeadást és kivonást értelmező történések, kép-párok, képek olvasása, a** mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzésük művelettel **Egyszerű változást kifejező szabály-játékok tárgyakkal, tárgyhalmazokkal, hozzájuk kapcsolódó számokkal.** Számolás fejben és eszközhasználattal 10-es számkörben A tagok felcserélhetőségének érzékeltetése kirakásokkal (matematikai eszközökkel, IKT eszközökkel), rajzzal, lejegyzésük műveletekkel Szóban megfogalmazott, egyszerű szituációkba ágyazott szöveges feladatok megjelenítése matematikai eszközök kirakásával, rajzban, lejegyzésük műveletekkel Matematikai műveletekhez történet alkotása.	
2.3. Számelméleti ismeretek Páros-páratlan számok	Halmaz elemeinek (személyek, tárgyak, matematikai eszközözök) párosítása. Páros és páratlan számok helyének megfigyelése a számegyenesen.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	mennyiségi alapfogalmak, számok neve, jele, relációs jel, szomszéd, számegyenes, sorszámnév, pénz, forint, ár, áru, olcsó-drága, páros, páratlan, művelet, műveleti jel összeadás-kivonás, bontás, hozzátevés, elvétel, semmi, üres, sok, kevés, összehasonlítás	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**3. GEOMETRIA - MÉRÉS**	**Órakeret: 34 óra**
Tantárgyi fejlesztési célok	Térbeli és síkbeli tájékozódás fejlesztése. **Globális alakfelismerés, azonosítás és megkülönböztetés fejlesztése.** **Tapasztalatok szerzése a geometriai tulajdonságokról.** Gyakorlati mérések választott és szabvány mértékegységekkel. Mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének alakítása. Szabvány mértékegységek nevének, jelének megismertetése: méter, deciméter, kilogramm, liter, deciliter.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
3.1. Térbeli, síkbeli helyzetek 3.1.1. Térbeli helyzetek	Térbeli helyzetek megfigyelése, leolvasása, megfogalmazása Térbeli helyzetek létrehozása tárgyak, matematikai eszközök építésével – szabadon, minta és szóbeli utasítás után, Síkbeli helyzetek létrehozása függőleges és vízszintes síkban Síkbeli helyzetek leolvasása, megfogalmazása	Magyar nyelv és irodalom: beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása Környezetismeret: térbeli, síkbeli tájékozódás, formaérzékelés irányok, távolságok, hosszúság; mérhető anyagi

3.1.2. Síkbeli helyzetek	Építés saját fantázia, minta, szóbeli utasítás alapján **Sor- és terülő minták másolása és kirakása (pl. mozaiklapokból)** **Tájékozódás a táblán, a füzetben; a hely és irány jelölését kifejező szavak értelmezése, használata.**	tulajdonságok felismerése, becslése, mérése, természetes mérőeszközök, Ének-zene: formaérzékelés, azonosság, hasonlóság, Rajz és vizuális kultúra: szín- és formaérzékelés, vizuális megjelenítés térben, síkban, konstruálás, modellezés Életvitel és gyakorlati ismeretek: környezet elemeinek tulajdonságai, kreativitás, mérőeszközök használata, térbeli helyzetek, építések térben, síkban Testnevelés: motoros készségek és képességek, térbeli tudatosság (elhelyezkedés térben, mozgásirány, eszközre és társra vonatkozó térbeli viszonyok), alak- és formaészlelés
3.2. Síkbeli alakzatok Síkidomok tulajdonságai	Síkidomok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása, előállítása tárgyak, matematikai eszközök, IKT eszközök használatával Síkidomok összehasonlítása, azonosságok, különbségek megfogalmazása Csoportosításuk, rendezésük adott tulajdonság (forma, nagyság) alapján	
3.3. Térbeli alakzatok Testek tulajdonságai	Testek tulajdonságainak megfigyelése, megnevezése, összehasonlítása Építés szabadon és minta alapján Csoportosításuk, rendezésük adott tulajdonság (forma, nagyság) alapján	
3.3. Mérés Gyakorlati mérések	Mennyiségek mérése (hosszúság, tömeg, űrtartalom) választott mértékegységekkel Hosszúság, magasság, szélesség mérése és összehasonlítása választott egységekkel Űrtartalom mérése és összehasonlítása különböző mérőeszközökkel Tömeg mérése és összehasonlítása	
Mérőeszközök	Mérőeszközök megismerése Mérendő anyagokhoz mérőeszközök rendelése	
Szabvány mértékegységek	Mérés szabvány mértékegységekkel Szabvány mértékegységek nevének és jelének megismerése, használata (m, kg, l,)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Forma (háromszög, négyszög, kör, gömbölyű, szögletes, kocka) Térbeli és síkbeli viszonyszó, becslés, mérés, hosszúságmérték, űrmérték, tömegmérték, mértékegység	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**4. FÜGGVÉNYEK, AZ ANALÍZIS ELEMEI**	**Órakeret: 20 óra**
Tantárgyi fejlesztési célok	**Mennyiségek, számok közötti viszonyokra vonatkozó egyszerű megállapítások megfogalmazása. Változások észrevétele, megfigyelése indoklása. Algoritmikus, analógiás gondolkodás fejlesztése.** Az összehasonlítás, az összefüggés- és szabályfelismerés alapozása. A rendezés, kiegészítés gyakoroltatása	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	

4.1. Relációk Összefüggések személyek, tárgyak, helyzetek, geometriai alakzatok, halmazok számossága között	Személyek, tárgyak, geometriai alakzatok közötti egyszerű kapcsolatok, összefüggések felismerése Relációk megfogalmazása szóban, jelölésük (összekötés, nyíl, relációs jel).	Magyar: beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, szövegalkotás Ének-zene: ciklikus sorok, **periodikusság a zenei motívumokban** Rajz és vizuális kultúra: vizuális megjelenítés Testnevelés: ismétlődő, ciklikus mozgássorok, soralkotások, relációk
4.2. Sorozatok Sorba rendezések	Személyek, tárgyak sorba rendezése különböző tulajdonságaik alapján (nagyság, szélesség, hosszúság, magasság, tömeg stb.) Halmazok sorba rendezése számosság alapján. Számok sorba rendezése Ciklikus sorok megfigyelése, az ismétlődések megfogalmazása és folytatása tevékenységgel (építéssel, kirakással, színezéssel, rajzzal)
Egyszerű sorozatok	Egyszerű sorozatok folytatása megadott, felismert és választott szabály alapján
Növekvő-csökkenő számsorok	Állandó különbségű növekvő és csökkenő számsorok leolvasása, folytatása
4.3. Függvények Hozzárendelések	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök egymáshoz rendelése szóbeli utasítás és jelkártyák alapján Hozzárendelések párosító játékokban (pl. logikai készlet elemeinek egymáshoz rendelése egy tulajdonság megváltoztatásával) Számjegyek hozzárendelése tárgyhalmazokhoz, számképekhez, színes rudakhoz Természetes számok hozzárendelése a számegyenes pontjaihoz és geometriai alakzatokhoz	
Kulcsfogalmak/fogalmak	összefüggés, ellentétes viszonyszavak, sorozat, számsorozat, növekvő, csökkenő, szabály, hozzárendelés	

A fejlesztés várt eredményei az 1. évfolyam végére

A tanuló személyre szabott segítséggel képes:

- Személyek, tárgyak, alakzatok csoportosítására azonosság, azonos tulajdonság alapján.
- Nagyságbeli, térbeli és síkbeli viszonyszavak vagy viszonyokat megjelölő képek használatára.
- Összeadások és kivonások végzésére a 10-es számkörben, fejben és eszközhasználattal.
- Egyszerű szóbeli szöveges feladatok megoldására szóban vagy bármely AAK – s eszköz használatával.
- Alkotásra térben, síkban.

- Térbeli és síkbeli helyzetek létrehozására, létrehozott helyzetek leolvasására, megfogalmazására szóban vagy bármely AAK-s eszköz használatával.
- A tanult térbeli és síkbeli alakzatok felismeréséra, tulajdonságaik megfogalmazására szóban vagy bármely AAK-s eszköz használatával.
- Tapasztalatok gyűjtéséra a hosszúság, tömeg, űrtartalom méréséről.
- Összefüggések felismeréséra, jelöléséra egyszerűbb esetekben.
- Egyszerű sorozatok folytatására megadott szabály alapján.

2. évfolyam

<table>
<tr><td>Tematikai egység/Fejlesztési cél</td><td colspan="2">1. GONDOLKODÁSI MÓDSZEREK, HALMAZOK, MATEMATIKAI LOGIKA, KOMBINATORIKA</td><td>Órakeret:
20 óra
+ folyamatosan</td></tr>
<tr><td>Előzetes tudás</td><td colspan="3">Tárgyak, személyek, dolgok csoportosítása.
Irányok (lent, fent, jobbra, balra) ismerete.
Egyszerű utasítások megértése, annak megfelelő tevékenység.
A feladat gondolati úton való megoldásának képessége (helykeresés, eszközválasztás).</td></tr>
<tr><td>Tantárgyi fejlesztési célok</td><td colspan="3">A vizuális, auditív és taktilis percepció fejlesztése.
A tudatos megfigyelőképesség fejlesztése, kifejezése tevékenységgel, szóval.
Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, válogatás gyakoroltatása, adott feltétel figyelembe vétele.
Rövid távú memória fejlesztése (elvégzett tevékenység emlékezet alapján való megismétlése). Hosszú távú memória fejlesztése.
Kombinatorikus gondolkodás alapozása. Szerialitás fejlesztése.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</td><td rowspan="2">Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td>Ismeretek</td><td colspan="2">Fejlesztési követelmények/tevékenységek</td></tr>
<tr><td>1.4. Halmazok
Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságai (szín, forma, nagyság)</td><td colspan="2">Személyek, tárgyak, matematikai eszközök (pl. logikai készlet, színes rúd) tulajdonságainak (szín: piros, kék, sárga, barna, fehér, fekete; forma: gömbölyű, szögletes, kerek, négyszög, háromszög; nagyság: kicsi-nagy, rövid-hosszú, alacsony-magas, keskeny-széles, vékony-vastag stb.) megfigyelése, kiemelése, egyeztetése, megfogalmazása, jelölése jelkártyával, IKT eszközök alkalmazásával
Azonosságok-különbözőségek megállapítása, megnevezése, kifejezésük tevékenységgel, szóval
Tárgyak válogatása, csoportosítása választott és adott tulajdonság alapján.
Adott szempontú válogatás javítása.
Tulajdonságok változásának megfigyelése, megfogalmazása</td><td>Magyar nyelv és irodalom: beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, szövegalkotás

Környezetismeret: formaérzékelés, tárgyak tulajdonságainak megfigyelése, megnevezése, összehasonlításuk, csoportosításuk, tapasztalatok szerzése, természeti jelenségekről tett igaz-hamis állítások

Rajz és vizuális kultúra: szín- és formaérzékelés

Ének-zene: ritmikus sorok alkotása</td></tr>
</table>

1.5. Matematikai logika Igaz-hamis állítások **1.6. Kombinatorika** Kombinatorikai feladatok	Állítások igazságának eldöntése személyek, tárgyak, matematikai eszközök halmazáról. Kombinatorikai feladatok megoldása matematikai eszközök kirakásával, színezéssel, minél több lehetőség előállítása próbálgatással	Életvitel és gyakorlati ismeretek: tárgyak tulajdonságai, csoportosítások, rendezések Testnevelés: mozgáskoordináció
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szín alak, méret, tulajdonság, összehasonlítás, minden, egyetlen, egyik sem, színek nevei (piros, kék, sárga, zöld, fehér, fekete), gömbölyű, szögletes, sarkos, kerek, négyszög, háromszög, kör, lyukas, nem lyukas, sima, van közte, mind, nincs közte, egyik sem, kicsi-nagy, kicsik, nagyok, kisebb-nagyobb, legkisebb-legnagyobb, ugyanakkora, hosszú-rövid, hosszabb-rövidebb, leghosszabb-legrövidebb, alacsony-magas, alacsonyabb-magasabb, legalacsonyabb-legmagasabb, vastag-vékony, vastagabb-vékonyabb, legvastagabb-legvékonyabb, széles-keskeny, szélesebb-keskenyebb, legszélesebb-legkeskenyebb, könnyű-nehéz, könnyebb-nehezebb, legkönnyebb-legnehezebb, ugyanolyan kicsi-nagy-hosszú-rövid-alacsony-magas-vastag-vékony-széles-keskeny-könnyű-nehéz	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**2. SZÁMELMÉLET, ALGEBRA**	**Órakeret: 70 óra**
Előzetes tudás	**Személyek, dolgok számlálása tízig.** **Számok mutatása ujjakkal.** **Elemi mennyiségi ismeretek: mennyiségek megkülönböztetése (nagyobb, kisebb, több, kevesebb, semmi).** **Párok összeválogatása (cipők, kesztyűk).**	
Tantárgyi fejlesztési célok	**A tudatos megfigyelőképesség folyamatos fejlesztése.** Mennyiségi állandóság kialakítása. **Összességek darabszám szerinti összehasonlítása nagy különbségek esetén, érzékszervi úton.** A számlálás ritmusának kialakítása, a finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése. **Gazdag valóságtartalomra épülő, tovább bővíthető számfogalom kialakítása** a 10-es számkörben, tájékozódás a 20-as számkörben. A számolási készség fejlesztése a 20-as számkörben, változatos gyakorlati feladatok segítségével. **A számok nagyságviszonyainak mélyítése.** Tájékozódás a számegyenesen. Az összeadás és kivonás tartalmi megértésének alapozása mindennapi élethelyzetekből kiindulva. Szóban megfogalmazott, egyszerű szöveges feladatok megoldása segítséggel. Szövegértés, szövegalkotás alapozása. Analógiás gondolkodás értelmezése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
2.1. Számok Számköri ismeretek a 20-as számkörben	Határozott és határozatlan halmazok alkotása (személyek, tárgyak, matematikai eszközök – **pl. korongok, színes rúd és logikai készlet -,** IKT eszközök segítségével). **A**	Magyar nyelv és irodalom: beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, lényeg

Halmazok számossága   <

Számok viszonyítása, rendezése Relációs jel Számegyenes Számszomszédok Számtulajdonságok Helyiérték	**Vásárló játékok a 20 körében: fizetés különféleképpen.** Különböző elemszámú halmazok összehasonlítása tárgyak, matematikai - és IKT eszközök segítségével, jelölésük relációs jelekkel. **Darabszám szerinti összehasonlítás (több, kevesebb, ugyanannyi).** Számok viszonyítása, sorba rendezése, helyük megkeresése a számegyenesen, számszomszédok megállapítása. **Az egymás után következő, valamint az azonos tulajdonsággal rendelkező számok elhelyezkedése a számsorban.** **Lépegetés a számegyenesen egyesével, kettesével** Egy- és kétjegyű számok értelmezése Számok **adott feltételeknek megfelelő** válogatása, csoportosítása a megismert tulajdonságok alapján Számok tulajdonságainak megnevezése Tízes csoportok alkotása, tízesek, egyesek helyi értékének értelmezése	
2.2. Műveletek Műveleti jelek (+, -, =, <, >) Összeadás, kivonás tartalmának kialakítása: halmazok bővítése, szűkítése, halmazok egyesítése, különbsége, halmazok összemérése Fejben számolás 10-es számkörben, eszközhasználattal 20-as számkörben	Műveleti jelek megismerése, értelmezése, írása, kiolvasása, használata Műveletek megjelenítése egyszerű történetek lejátszásával, tárgyak, matematikai eszközök kirakásával, IKT eszközökkel **Összeadást és kivonást értelmező történések, kép-párok, képek olvasása, a** mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzésük művelettel. Matematikai művelethez történetek alkotása **Egyszerű változást kifejező szabályjátékok tárgyakkal, tárgyhalmazokkal, hozzájuk kapcsolódó számokkal.** Fejben számolás 10-es számkörben, eszközhasználattal 20-as számkörben	

Szóbeli összeadás-kivonás ● kerek tízesekhez egyjegyűek adása ● teljes kétjegyű számokból az egyesek elvétele ● teljes kétjegyű számokhoz egyjegyűek hozzáadása, elvétele tízes átlépés nélkül Az összeadás tagjainak felcserélhetősége Egyszerű szöveges feladatok	A tagok felcserélhetőségének érzékeltetése kirakásokkal (matematikai eszközökkel, IKT eszközökkel), rajzzal, lejegyzésük műveletekkel Szóban megfogalmazott, egyszerű szituációkba ágyazott szöveges feladatok lejátszása, megjelenítése matematikai eszközök kirakásával, rajzban, lejegyzésük műveletekkel Matematikai műveletekhez történet alkotása
2.3. Számelméleti ismeretek Páros-páratlan számok	Halmaz elemeinek (személyek, tárgyak, matematikai eszközözök) párosítása. Páros és páratlan számok helyének megfigyelése a számegyenesen.
Kulcsfogalmak/fogalmak	mennyiségi alapfogalmak, számok neve, jele, relációs jel, egyjegyű-kétjegyű szám, kerek tízes, (kisebb-nagyobb) szomszéd,, számegyenes, sorszám, sorszámnév, pénz, forint, ár, áru, olcsó-drága, sorszám, páros, páratlan, művelet, műveleti jel összeadás-kivonás, bontás, hozzátevés, elvétel, semmi, üres, sok, kevés, összehasonlítás

A fejlesztés várt eredményei a 2. évfolyam végére

- A tanuló személyre szabott segítséggel képes:
- Személyek, tárgyak, alakzatok csoportosítására azonosság, azonos tulajdonság alapján.
- Nagyságbeli, térbeli és síkbeli viszonyszavak vagy viszonyokat jelölő bármely AAK-s eszköz használatára.
- Biztos számfogalma alakult a 10-es számkörben.
- Jártasságra tett szert a 20-as számkörben.
- Összeadások és kivonások végzésére a 10-es számkörben készségszinten, 20-as számkörben eszközhasználattal.
- Egyszerű szóbeli szöveges feladatok megoldására szóban vagy bármely AAK – s eszközzel.
- Alkotás kivitelezésére térben, síkban.
- Térbeli és síkbeli helyzetek létrehozására, létrehozott helyzetek leolvasására, megfogalmazására szóban vagy bármely AAK-s eszközzel.
- A tanult térbeli és síkbeli alakzatok felismerésére, tulajdonságaik megfogalmazására szóban vagy bármely AAK-s eszközzel.
- Tapasztalatok gyűjtésére a hosszúság, tömeg, űrtartalom méréséről.

- Összefüggések felismerésére, jelölésére egyszerűbb esetekben.
- Egyszerű sorozatok folytatására megadott szabály alapján.

3-4. évfolyam (A 2020/21-es tanévtől kifutó rendszerben)

A két év kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése. Feladata a tantárgy iránti érdeklődés folyamatos fenntartása azért, hogy a tanulók szívesen és aktívan tevékenykedjenek a matematika órákon. Helyes tanulási szokások kialakítása. Az önálló tanulás kialakulásának segítése egyénre szabott motivációval, tanulási módokkal, eljárásokkal. A matematikai ismeretek bővítése, készségek, képességek fejlesztése változatos tevékenységek, saját élmények és tapasztalatok alapján. IKT eszközök használata a tanítás-tanulási folyamat különböző szakaszaiban jelenik meg. A gondolkodási módok gyakorlása valós élethelyzetekből kiindulva történik a szövegértés, szövegalkotás fejlesztésének, a tanult matematikai fogalmaknak, a matematikai nyelvnek egyre pontosabb használatával.

Önértékelés és az önismeret fejlesztése párhuzamosan valósul meg az önbizalom folyamatos megerősítésével, az együttműködési képesség, a segítőkészség fejlesztésével, mások segítségének, észrevételeinek elfogadásával.

A 3-4. évfolyamon a figyelem terjedelmének, tartósságának és a koncentráció időtartalmának növelése kiegészül az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztésével, a mozgásos, képi és fogalmi emlékezet fejlesztésével. Kiemelt figyelmet kell fordítani finommotoros mozgáskoordináció további fejlesztésére a matematikai- és a szerkesztő eszközök használatának során is. A sérülésekből, fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdése differenciálással és egyénre szabott tanulási eljárásokkal, terápiás, fejlesztő programokkal kiegészítve valósul meg.

3. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**1. GONDOLKODÁSI MÓDSZEREK, HALMAZOK, MATEMATIKAI LOGIKA, KOMBINATORIKA**	**Órakeret** ***10* óra**
Előzetes tudás	Színek és formák érzékelése. A nagyságbeli viszonyszavak, a logikai készlet elemeinek a tanult geometriai alakzatok és a számok tulajdonságainak ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A társakkal való együttműködés segítése. A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Finommotoros mozgáskoordináció fejlesztése. Vizuális érzékelés és észlelés pontosságának fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés gyakoroltatása. Közös	

<table>
<tr><td></td><td colspan="2">tulajdonságok felismerése, kiemelése (analizálás). Matematikai fogalmak értelmezése.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</td><td rowspan="2">Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td>Ismeretek</td><td>Fejlesztési követelmények/tevékenységek</td></tr>
<tr><td>1.1 Halmazok

Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok tulajdonságai, összehasonlítása

Csoportosítás adott vagy választott szempont szerint Osztályozás, rendezés

Tulajdonságok jelölése

Tulajdonságok változásai

Kombinatorikus feladatok</td><td>Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása

Tulajdonságok megfigyelése, megfogalmazása

Közös tulajdonság kiemelése

Csoportosítások, rendezések, osztályozások adott vagy választott szempont szerint

Tulajdonságok jelölése jelkártyákkal

Jelkártyák értelmezése

Transzformációs játékok egy majd két tulajdonság változásával, a logikai készlettel

A változás megfigyelése, megfogalmazása

Táblázatok kiegészítése a megfogalmazott szabály alapján

Kombinatorikus játékok, építések, színezések</td><td rowspan="2">Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, a tulajdonságok pontos megfogalmazása

Rajz és vizuális kultúra: formaérzékelés, színek, tájékozódás síkban

Életvitel és gyakorlati ismeretek: formaérzékelés, finommotoros mozgáskoordináció

Informatika: szimbólumok, jelek

Környezetismeret: a kognitív képességek

Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, állítások szabatos megfogalmazás</td></tr>
<tr><td>1.2. Matematikai logika

Igaz, hamis állítások</td><td>Igaz, nem igaz állítások megfogalmazása tárgyak, számok és geometriai alakzatok halmazáról

Állítások igazságának eldöntése</td></tr>
<tr><td>Kulcsfogalmak/fogalmak</td><td colspan="2">nagyságbeli viszonyszavak, tulajdonság, szín, forma, logikai készlet, jelkártya, igaz, nem igaz (hamis) állítás</td></tr>
</table>

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**2. SZÁMELMÉLET, ALGEBRA**	**Órakeret:** **55 óra**
Előzetes tudás	Biztos számfogalom 10-es számkörben, jártasság 20-as számkörben. Összeadás kivonás 10-es számkörben készségszinten, 20-as számkörben eszközzel. Fejlődő matematikai szövegértő képesség.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Matematikai eszközök célszerű használata. Valós helyzetek, összefüggések elképzelése, műveletek tartalmának megértése. Számolási készség fejlesztése változatos gyakorlással. Szenzomotoros, algoritmusos, analógiás gondolkodás fejlesztése. A matematikai nyelv egyre pontosabb használata.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
2.1. Számok Számfogalom megerősítése 20-as számkörben A 100-as *számkör**ben biztos számfogalom kialakítása*** Számfogalom, mint a halmaz tulajdonsága, számossága, darabszám	Tárgyak, matematikai eszközök, **hangok, mozdulatok** meg- és leszámlálása A számlálás ritmusának (szem, kéz koordinációjának) kialakítása Tízes csoportok alkotása Számok írása, olvasása, értelmezése Számok modellezése matematikai eszközökkel	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, pontos matematikai nyelv használata Ének-zene: ritmizálás, ütemezés, finommotoros mozgáskoordináció, auditív figyelem
Római szám	A római számok írása, olvasása, használatuk a mindennapi élet különböző területein (kerületek, hónapok, emeletek) I, V, X, L, C	Rajz és vizuális kultúra: ritmikus sorok, szerialitás Testnevelés: nagymozgások, mozgáskoordináció
Sorszám	Sorszám írása, olvasása, használata valós helyzetekben	Életvitel és gyakorlati ismeretek: szerialitás

Számfogalom, mint a mérés eredménye, mérőszám	Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabvány mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom) Különböző mennyiségek kifizetése öt- és tízforintosokkal	Informatika: kódolás, dekódolás, algoritmusok,
A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága A helyi érték táblázat szerkezete Helyi érték, alaki érték, valódi érték	Helyi értékek közötti összefüggések megfigyelése és megfogalmazása Helyi érték, alaki érték, valódi érték kapcsolatának megfigyelése, megfogalmazása	Informatika: matematikai- és képességfejlesztő programok
Viszonyítás	Számok modellezése, összehasonlítása, A relációs jelek (< > =) értelmezése, használata A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának használata Tájékozódás a számegyenesen és a százas táblán Egyes- és tízes számszomszédok leolvasása	
Számsorok Számok tulajdonságai	Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása Számok bontása **helyi érték szerint, ill.** tízesek és egyesek összegére matematikai eszközökkel	
Bontás	Bontások lejegyzése Fejben számolás	
2.2 Műveletek Összeadás, kivonás 20-as számkörben tízes átlépéssel		Informatika: kódolás, dekódolás

egyéni képességek figyelembe vételével Összeadás kivonás százas számkörben: • kerek tízesek összeadása, kivonása • kerek tízesekhez egyjegyűek hozzáadása, • kerek tízesekből egyjegyűek elvétele • **teljes kétjegyű számokhoz egyjegyűek hozzáadása, elvétele tízes átlépés nélkül** • teljes kétjegyű számokhoz kerek tízesek hozzáadása, elvétele • teljes kétjegyű számokhoz teljes kétjegyű számok hozzáadása, elvétele tízes átlépés nélkül **A szorzás, bennfoglalás előkészítése** Szorzás, bennfoglalás, részekre osztás **értelmezése** A 10-es, 5-ös, 2-es szorzó- és bennfoglaló táblák **kiépítése** A matematikai jelek (+ - . : < > =) Műveleti tulajdonságok: a tagok és tényezők felcserélhetősége	Összeadás, kivonás, szorzás, bennfoglalás és részekre osztás értelmezése Történetek megjelenítése tevékenységgel Mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzése művelettel Műveletek modellezése matematikai eszközökkel Összeadás, kivonás eszközökkel, majd egyre elvontabb szinten Önellenőrzés, számológép használata **Növekvő, csökkenő számsorok alkotása (10-es, 5-ös, 2-es)** **Azonos tagú összeadások kiszámítása** A szorzó- és bennfoglaló táblák, **gyakorlása,** memorizálása Matematikai jelek használata a műveletek lejegyzésekor Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról	

Műveletek közötti összefüggések **(összeadás-kivonás, összeadás-szorzás, szorzás-bennfoglalás, összeadás- szorzás-bennfoglalás)** Egyszerű szöveges feladatok **2.3. Számelméleti ismeretek** Páros-, páratlan számok	Műveletek közötti összefüggések **megjelenítése** matematikai- és IKT eszközökkel Az összefüggések megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzése **Többféle művelet leolvasása** Valóságos helyzetek, történések elképzelése Egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megjelenítése kirakással, rajzban Ismert és ismeretlen adatok megállapítása, az adatok közti összefüggések megfigyelése megfogalmazása Mennyiségi következtetések A megfelelő matematikai művelet kiválasztása, a várható eredmény becslése, a művelet kiszámítása, ellenőrzése számológéppel **Művelethez szöveges feladat alkotása** **Az egyre pontosabb matematikai nyelv használata** **Egyszerű szöveges feladathoz kérdés megfogalmazása** A páros-, páratlan számok fogalmának kiterjesztése a 100-as számkör számaira Tapasztalatok gyűjtése matematikai elemek párosításával, a tapasztalatok megfogalmazása **Számok csoportosítása**	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, írott és hallott egyszerű szövegek megértése, a válaszok szabatos megfogalmazása

Kulcsfogalmak/fogalmak	szám neve, jele; alaki-, helyi-, valódi érték; **helyi érték táblázat,** egyes, tízes, százas; egyjegyű-, kétjegyű-, háromjegyű szám; **páros-, páratlan szám; százas tábla,** kerek tízes, kerek százas,**teljes kétjegyű számok**; **számszomszédok; növekvő, csökkenő számsorok; római számok;** összeadás, összeadandók, összeg; kivonás, kisebbítendő, kivonandó, maradék, különbség; szorzás, bennfoglalás, **részekre osztás,** osztás;

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**3. GEOMETRIA, MÉRÉS**	**Órakeret:** **30 óra**
Előzetes tudás	Formaérzékelés, alakzatok megkülönböztetése. Mérési tapasztalatok a hosszúság, tömeg, űrtartalom és idő méréséről.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Érzékelés pontosságának fejlesztése. Tájékozódás síkban, térben, időben és a mennyiségi viszonyokban. Kreativitás fejlesztése, konstruálási kedv felkeltése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, azonosságok megállapítása (vonalak, síkidomok, testek). Képi emlékezet fejlesztése (geometriai alakzatok, mérőeszközök, mértékegységek nagysága). Mérő- és szerkesztő eszközök célszerű használata, becslés, mérés. Összefüggés megértése, mennyiségi következtetések. Szenzomotoros és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	
3.1 Téri elemek Vonalak (görbe, egyenes)	Egyenes-, és görbe vonalak előállítása pálcikákkal, zsinórral Vonalak rajzolása szabad kézzel, vonalzóval, körzővel Vonalak tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: • egyenes-, görbe vonal • nyitott-, zárt vonal • törött vonal	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, pontos geometriai alapfogalmak használata Rajz és vizuális kultúra: tájékozódás térben, síkban;

Pont és vonal helyzete	Pont és vonal kölcsönös helyzetének megfigyelése, egymáshoz való viszonyuk megfogalmazása (rajta, kívül, belül) Adott helyzet létrehozása	formaérzékelés, konstruálás, kreativitás Életvitel és gyakorlati ismeretek: formaérzékelés, kreativitás, alkotókedv
3.2. Síkbeli alakzatok Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög, kör	Síkidomok felismerése a környezetben, megnevezésük Síkidomok előállítása tépéssel, vágással, **hajtogatással**; rajzolásuk szabad kézzel és szerkesztő eszközökkel Síkidomok jellemzőinek megfigyelése, megfogalmazása: • határoló vonalak (egyenes, görbe) • határoló vonalak száma • csúcsok száma	Informatika: tájékozódási képesség, sík- és térlátás, rajzoló programok
3.3. Térbeli alakzatok Kocka, téglatest, gömb	Síkidomok csoportosítása Testek felismerése a környezetben, megnevezésük Testek előállítása gyurmából Építés kockákból szabadon, minta alapján és **adott feltételekkel** Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: • határoló lapok (egyenes- és görbe lap) • határoló lapok száma • határoló lapok helyzete	

3.4. Transzformációk Tükrös alakzatok, tengelyes szimmetria	• határoló lapok alakja (négyzet, téglalap) Testek összehasonlítása, analizálása, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk	
Tükrözés	Tükrös alakzatok megfigyelése a környezetben Tükrös alakzatok vizsgálata síktükörrel Tükrös alakzatok előállítása tépéssel, vágással, hajtogatással	
3.5. Mérés Hosszúság, űrtartalom, tömeg	Alakzatok tükrözése térben, síkban síktükörrel Alakzatok és tükörképük összehasonlítása, az azonosság és a különbség megfogalmazása	Rajz és vizuális kultúra: tükrös alakzatok
Szabvány mértékegységek • hosszúság (m, dm, cm) • űrtartalom (l, dl) • tömeg (kg, dkg)	Mérés választott és szabvány mértékegységekkel Becslés, megmérés, kimérés	
Mértékváltás	Szabvány mértékegységek értelmezése, nevük, jelük Mérendő anyagok, mérőeszközök, mértékegységek egymáshoz rendelése	
Idő mértékegységei: év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc	Ugyanannak a mennyiségnek megmérése különböző mértékegységgel	
	Múlt, jelen, jövő fogalma Előtte, utána, korábban, később viszonyfogalmak érzékeltetése, használatuk	Életvitel és gyakorlati ismereteket: becslés, mérés, számítás

Pénz, forint	Időtartam érzékelése, mérése egyenes tempójú mozgással, hanggal, szabvány egységekkel Időpont leolvasása Óra beállítása adott időpontra **A számkörnek megfelelő** pénzérmék megismerése, felismerése, használata **(50 Ft, 100 Ft)** A forint jele:Ft Mennyiségek be- és felváltása Ugyanannak a mennyiségnek kifizetése többféleképpen	Ének-zene: ütemezés Történelem: tájékozódás időben
Kulcsfogalmak/fogalmak	**vonalak, pont,** síkbeli alakzat, **síkidom,** térbeli alakzat, **test; tükörkép, tengelyes szimmetria, tükrözés; mérés, becslés,** mértékegységek, **mértékváltás,** pénz,	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**4. FÜGGVÉNYEK, AZ ANALÍZIS ELEMEI**	**Órakeret:** **13 óra**
Előzetes tudás	Egyszerű szabályok felismerése, alkalmazása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Összehasonlítás, összefüggés felfogása, megfogalmazása, jelölése, rendezés, kiegészítés. Induktív-deduktív következtetések gyakoroltatása. Relációk, sorozatok, függvények, táblázatok megértése. Logikus gondolkodás fejlesztése. Relációs szókincs használata.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	
4.1 Összefüggések	Kapcsolatok felfedezése a környezetben, tárgyhalmazok, számok, műveletek, mennyiségek, mértékegységek és geometriai alakzatok körében	Környezetismeret: kognitív képességek Magyar nyelv és irodalom: szövegértés szövegalkotás

	Összefüggések megértése, megfogalmazása, jelölése vonallal, nyíllal, relációs jelekkel, nyitott mondattal Szabályjátékok logikai készlettel, számokkal egy tulajdonság változásával Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése Táblázat kitöltése adott és felismert szabály alapján	
4.2. Sorozatok Szabályfelismerés, szabálykövetés Növekvő és csökkenő számsorok	Sorozatok folytatása tárgyakkal, logikai játékkal, rajzban Számok rendezése Hiányos számsorok kiegészítése Növekvő és csökkenő számsorok alkotása megadott és felismert szabály alapján	Ének-zene: hangsorok Rajz és vizuális kultúra: soralkotás Testnevelés: soralkotás
4.3. Függvények megadása, ábrázolása Táblázat olvasása	A mindennapi életből megfigyelt, gyűjtött, számlált, mért adatok lejegyzése, táblázatba rendezésük Táblázat adatainak értelmezése, kitöltésük adott és felismert szabály alapján	
Kulcsfogalmak/fogalmak	kapcsolat, **reláció,** különbség, azonosság, szabály, táblázat, sorozat, **növekvő-, csökkenő számsor,** függvény	

A fejlesztés várt eredményei a 3. évfolyam végére

A tanuló személyre szabott segítséggel képes:

- Halmaz elemeinek adott, illetve választott szempont szerinti válogatására, csoportosítására.
- Kész halmazról igaz, nem igaz állítások megfogalmazására szóban vagy bármely AAK-s eszközzel.
- Állítások igazságának eldöntésére.
- Számok írására, olvasására, értelmezésére 100-as számkörben.
- Számok összehasonlítására, helyük felismerésére a számsorban, számszomszédok megállapítására.
- Összeadásra, kivonásra 20-as számkörben analógia segítségével.
- Összeadásra, kivonásra 100-as számkörben tízes átlépés nélkül analógia és eszközök segítségével.
- **Egyszerű szöveges feladatok megoldására** szóban vagy bármely AAK-s eszközzel**.**
- Jártasságra tett szert a tanult szorzó- és bennfoglaló táblákban.
- A négyzet, téglalap, háromszög, kör felismerésére, megnevezésére szóban vagy bármely AAK-s eszközzel.
- A kocka, téglatest és a gömb felismerésére, megnevezésére szóban vagy bármely AAK-s eszközzel.
- **Síkidomok és testek előállítására.**
- A tanult mértékegységek ismeretére, használatára.
- Nem matematikai és matematikai relációk felismerésére, jelölésére.
- Szabály felismerésére, megfogalmazására egyszerűbb esetekben szóban vagy bármely AAK-s eszközzel.

4. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**1. GONDOLKODÁSI MÓDSZEREK, HALMAZOK, MATEMATIKAI LOGIKA, KOMBINATORIKA**	**Órakeret** **14 óra**
Előzetes tudás	Színek és formák érzékelése. A nagyságbeli viszonyszavak, a logikai készlet elemeinek a tanult geometriai alakzatok és a számok tulajdonságainak ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A társakkal való együttműködés segítése. A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Finommotoros mozgáskoordináció fejlesztése. Vizuális érzékelés és észlelés pontosságának fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés gyakoroltatása. Közös tulajdonságok felismerése, kiemelése (analizálás). Matematikai fogalmak értelmezése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
1.1 Halmazok Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása Tulajdonságok megfigyelése, megfogalmazása Közös tulajdonság kiemelése	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, a tulajdonságok pontos megfogalmazása
Csoportosítás adott vagy választott szempont szerint Osztályozás, rendezés	Csoportosítások, rendezések, osztályozások adott vagy választott szempont szerint. Jelkártyák értelmezése	Rajz és vizuális kultúra: formaérzékelés, színek, tájékozódás síkban
Tulajdonságok jelölése	Tulajdonságok és halmazábra részeinek jelölése jelkártyákkal.	Életvitel és gyakorlati ismeretek: formaérzékelés, finommotoros mozgáskoordináció
Tulajdonságok változásai	Transzformációs játékok egy tulajdonság változásával, a változás megfigyelése, megfogalmazása	

Kombinatorikus feladatok	Kombinatorikus játékok, építések, színezések	Informatika: szimbólumok, jelek Környezetismeret: a kognitív képességek Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, állítások szabatos megfogalmazás
1.2. Matematikai logika Igaz, hamis állítások	Igaz, nem igaz állítások megfogalmazása tárgyak, számok és geometriai alakzatok halmazáról Állítások igazságának eldöntése	
Kulcsfogalmak/fogalmak	nagyságbeli viszonyszavak, tulajdonság, szín, forma, jelkártyák	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**2. SZÁMELMÉLET, ALGEBRA**	**Órakeret:** **75 óra**
Előzetes tudás	Számlálás 100-ig. Mennyiségek meg- és leszámlálása. Mennyiségtartalom érzékeltetése tárgyakkal, pálcikákkal, korongokkal, játékpénzzel. Fejlődő matematikai szövegértő képesség. Összeadás, kivonás 100-as számkörben tízes átlépés nélkül analógia és eszközök segítségével.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Matematikai eszközök célszerű használata. Valós helyzetek, összefüggések elképzelése, műveletek tartalmának megértése. Számolási készség fejlesztése változatos gyakorlással. Szenzomotoros, algoritmusos, analógiás gondolkodás fejlesztése. A matematikai nyelv egyre pontosabb használata.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
2.1. Számok Számfogalom megerősítése 100-as számkörben.	Tárgyak, matematikai eszközök meg- és leszámlálása	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, pontos

Számfogalom, mint a halmaz tulajdonsága, számossága, darabszám	A számlálás ritmusának (szem, kéz koordinációjának) kialakítása Tízes csoportok alkotása Számok írása, olvasása, értelmezése Számok modellezése matematikai eszközökkel	matematikai nyelv használata Ének-zene: ritmizálás, ütemezés, finommotoros mozgáskoordináció, auditív figyelem
Római szám	A római számok írása, olvasása, használatuk a mindennapi élet különböző területein (kerületek, hónapok, emeletek) I, V, X, L, C	Rajz és vizuális kultúra: ritmikus sorok, szerialitás
Sorszám	Sorszám írása, olvasása, használata valós helyzetekben	Testnevelés: nagymozgások, mozgáskoordináció
Számfogalom, mint a mérés eredménye, mérőszám	Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabvány mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom) Különböző mennyiségek kifizetése öt- és tízforintosokkal	Életvitel és gyakorlati ismeretek: szerialitás
A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága A helyi érték táblázat szerkezete Helyi érték, alaki érték, valódi érték	Helyi értékek közötti összefüggések megfigyelése és megfogalmazása Helyi érték, alaki érték, valódi érték kapcsolatának megfigyelése, megfogalmazása	Informatika: kódolás, dekódolás, algoritmusok,
Viszonyítás	Számok modellezése, összehasonlítása, a relációs jelek (< > =) értelmezése, használata A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának használata	

Számsorok Számok tulajdonságai	Tájékozódás a számegyenesen és a százas táblán Egyes- és tízes számszomszédok leolvasása Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása	Informatika: matematikai- és képességfejlesztő programok
Bontás **2.2 Műveletek** Összeadás, kivonás 100-as számkörben tízes átlépéssel Összeadás kivonás százas számkörben: • kerek tízesek összeadása, kivonása • kerek tízesekhez egyesek hozzáadása, teljes kétjegyű számokból az egyesek elvétele • teljes kétjegyű számokhoz kerek tízesek hozzáadása, elvétele • teljes kétjegyű számokhoz teljes kétjegyű számok hozzáadása elvétele tízes átlépés nélkül • teljes kétjegyű számokhoz egyjegyű számok hozzáadása, elvétele tízes átlépéssel • teljes kétjegyű számokhoz teljes kétjegyű számok	Számok bontása tízesek és egyesek összegére matematikai eszközökkel Bontások lejegyzése Fejben számolás Összeadás, kivonás, szorzás, bennfoglalás és részekre osztás értelmezése Történetek megjelenítése tevékenységgel Mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzése művelettel Műveletek modellezése matematikai eszközökkel Összeadás, kivonás eszközökkel, majd egyre elvontabb szinten Önellenőrzés, számológép használata	Informatika: kódolás, dekódolás

hozzáadása elvétele tízes átlépéssel Műveleti tulajdonságok Összeg és különbség változása, változatlansága Írásbeli összeadás: • tízes átlépés nélkül • egyeseknél tízes átlépéssel Írásbeli kivonás • tízes átlépés nélkül elvétellel és Pótlással • egyeseknél tízes átlépéssel Szorzás, bennfoglalás, részekre osztás A 3-as, 4-es, 6-os szorzó és bennfoglaló táblák A matematikai jelek (+ - . : < > =)	Matematikai jelek használata a műveletek lejegyzésekor Az írásbeli eljárások technikájának begyakorlása. Műveletekben szereplő számok elnevezése. Műveletek megjelenítése, ellenőrzése matematikai eszközökkel. Műveletek alkalmazása szöveges feladatok és nyitott mondatok megoldása során. A szorzó- és bennfoglaló táblák memorizálása Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, írott és hallott egyszerű szövegek megértése, a válaszok szabatos megfogalmazása

Műveleti tulajdonságok: a tagok és tényezők felcserélhetősége Műveletek közötti összefüggések Egyszerű szöveges feladatok **2.3. Számelméleti ismeretek** Számok sokféle neve, számtulajdonságok, számkapcsolatok	Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT eszközökkel Az összefüggések megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzése Valóságos helyzetek, történések elképzelése Egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megjelenítésük lejátszással, kirakással, rajzban Ismert és ismeretlen adatok megállapítása, az adatok közti összefüggések megfigyelése megfogalmazása Mennyiségi következtetések A megfelelő matematikai művelet kiválasztása, a várható eredmény becslése, a művelet kiszámítása, ellenőrzése számológéppel Számok sokféle alakban való megjelenítése Adott számú elem párosítása, párosság tapasztalása	
Kulcsfogalmak/fogalmak	szám neve, jele; alaki-, helyi-, valódi érték; egyes, tízes, százas; egyjegyű-, kétjegyű-, háromjegyű szám; kerek tízes, kerek százas; összeadás, összeadandók összeg; kivonás, kisebbítendő, kivonandó, maradék, különbség; szorzás, bennfoglalás, osztás	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**3. GEOMETRIA, MÉRÉS**	**Órakeret:** **35 óra**
Előzetes tudás	Formaérzékelés, alakzatok megkülönböztetése. Mérési tapasztalatok a hosszúság, tömeg, űrtartalom és idő méréséről.	

Tantárgyi fejlesztési célok	A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Érzékelés pontosságának fejlesztése. Tájékozódás síkban, térben, időben és a mennyiségi viszonyokban. Kreativitás fejlesztése, konstruálási kedv felkeltése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, azonosságok megállapítása (vonalak, síkidomok, testek). Képi emlékezet fejlesztése (geometriai alakzatok, mérőeszközök, mértékegységek nagysága). Mérő- és szerkesztő eszközök célszerű használata, becslés, mérés. Összefüggés megértése, mennyiségi következtetések. Szenzomotoros és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	
3.1 Téri elemek Vonalak (görbe, egyenes)	Egyenes-, és görbe vonalak előállítása pálcikákkal, zsinórral Vonalak rajzolása szabad kézzel, vonalzóval, körzővel Vonalak tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: • egyenes-, görbe vonal • nyitott-, zárt vonal • törött vonal	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, pontos geometriai alapfogalmak használata Rajz és vizuális kultúra: tájékozódás térben, síkban; formaérzékelés, konstruálás, kreativitás Életvitel és gyakorlati ismeretek: formaérzékelés, kreativitás, alkotókedv
Egyenes helyzete (függőleges-, vízszintes-, ferde egyenesek	Különböző helyzetű egyenesek modellezése pálcikákkal, IKT eszközökkel Egyenesek helyzetének megfigyelése, megfogalmazása Két- vagy több egyenes egymáshoz viszonyított helyzetének megfigyelése, megfogalmazása Párhuzamos-, merőleges-, metsző egyenesek kirakása	Informatika: tájékozódási képesség, sík- és térlátás, rajzoló programok

Párhuzamos-, merőleges-, metsző egyenesek	pálcikákkal, rajzolásuk vonalzóval	
Pont és vonal helyzete	Pont és vonal helyzetének megfigyelése, egymáshoz való viszonyuk megfogalmazása (rajta, kívül, belül) Adott helyzet létrehozása és meglévő helyzetek leolvasása	
3.2. Síkbeli alakzatok Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög, kör	Síkidomok felismerése a környezetben, megnevezésük Síkidomok előállítása tépéssel, vágással; rajzolásuk szabad kézzel és a szerkesztő eszközökkel Síkidomok jellemzőinek megfigyelése, megfogalmazása: • határoló vonalak (egyenes, görbe) • határoló egyenesek száma • oldalak hosszúsága • csúcsok száma • oldalak helyzete egymáshoz viszonyítva Síkidomok összehasonlítása, analizálása, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk	
Síkidomok (négyzet, téglalap, háromszög, kör)	Síkidomok összehasonlítása, analizálása, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk	
3.3. Térbeli alakzatok Kocka, téglatest, gömb		

	Testek felismerése a környezetben, megnevezésük Építés minta alapján és szabadon Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: • határoló lapok (egyenes- és görbe lap) • határoló lapok száma • határoló lapok helyzete • határoló lapok alakja (négyzet, téglalap)	Rajz és vizuális kultúra: tükrös alakzatok Életvitel és gyakorlati ismereteket: becslés, mérés, számítás
3.4. Transzformációk Tükrös alakzatok, tengelyes szimmetria Tükrözés	Testek összehasonlítása, analizálása, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk Tükrös alakzatok megfigyelése a környezetben Tükrös alakzatok előállítása tépéssel, vágással egy tükörtengellyel Tükrös alakzatok kiegészítése rajzban, lyukas táblán Tükrös alakzatok előállítása térben	
3.5. Mérés Hosszúság, űrtartalom, tömeg Szabvány mértékegységek • hosszúság (m, dm, cm)	Alakzatok tükrözése térben, síkban síktükörrel Alakzatok és tükörképük összehasonlítása, az azonosság és a különbség megfogalmazása Mérés választott és szabvány mértékegységekkel Becslés, megmérés, kimérés	Ének-zene: ütemezés Történelem: tájékozódás időben

• űrtartalom (hl, l, dl) • tömeg (kg, dkg) Mértékváltás Idő mértékegységei: év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc Pénz, forint **3.6 Kerület, terület** Négyzet, téglalap kerülete, területe	Összefüggések felfedezése a mértékegység nagysága és a mérőszám között Szabvány mértékegységek értelmezése, nevük, jelük Mérendő anyagok, mérőeszközök, mértékegységek egymáshoz rendelése Ugyanannak a mennyiségnek megmérése különböző mértékegységgel Mértékváltás következtetéssel Múlt, jelen, jövő fogalma Előtte, utána, korábban, később viszonyfogalmak érzékeltetése, használatuk Időtartam érzékelése, mérése egyenes tempójú mozgással, hanggal, szabvány egységekkel Időpont leolvasása percnyi pontossággal Óra beállítása adott időpontra Pénzérmék megismerése, használata A forint jele: Ft Mennyiségek be- és felváltása Ugyanannak a mennyiségnek kifizetése többféleképpen Kerület fogalmának alapozása körüljárással, méréssel Négyzet és a téglalap kerületének számítása mért vagy adott adatok alapján	

3.7 Szerkesztések – transzformációk Szerkesztőeszközök (vonalzó, körző)	Terület fogalmának előkészítése lefedéssel Nyitott és zárt görbe vonalak rajzolása szabad kézzel Rajzolás négyzethálón Rajzolás eszközök segítségével Különböző helyzetű egyenesek, félegyenesek, szakaszok, nyitott és zárt egyenesek, sokszögek, négyzet és téglalap rajzolása vonalzóval Tetszőleges sugarú körök rajzolása körzővel	
Kulcsfogalmak/fogalmak	térbeli elem, síkbeli alakzat, térbeli alakzat, transzformáció, mértékegység, pénz, kerület, terület	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**4. FÜGGVÉNYEK, AZ ANALÍZIS ELEMEI**	**Órakeret:** **20 óra**
Előzetes tudás	Olyan érzékelés, figyelem és összehasonlítási képesség, melyek lehetővé teszik az összefüggések meglátását, a szabályfelismerést.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Összehasonlítás, összefüggés felfogása, megfogalmazása, jelölése, rendezés, kiegészítés. Induktív-deduktív következtetések gyakoroltatása. Relációk, sorozatok, függvények, táblázatok megértése. Logikus gondolkodás fejlesztése. Relációs szókincs használata.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	
4.1 Összefüggések	Kapcsolatok felfedezése a környezetben, tárgyhalmazok, számok, műveletek, mennyiségek, mértékegységek és geometriai alakzatok körében	Környezetismeret: kognitív képességek Magyar nyelv és irodalom: szövegértés szövegalkotás

	Összefüggések megértése, megfogalmazása, jelölése vonallal, nyíllal, relációs jelekkel, nyitott mondatokkal	Ének-zene: hangsorok
4.2. Szabályok **Kapcsolatok, táblázatok**	Szabály értelmezése, megfogalmazása szóban (hozzátevés, elvétel) Szabályjáték adott szabállyal (szorzás, bennfoglalás) Kapcsolatok felfedezése számok és műveletek között Táblázat kitöltése adott és felismert szabály alapján	Rajz és vizuális kultúra: soralkotás Testnevelés: soralkotás
4.3. Sorozatok Szabályfelismerés, szabálykövetés Növekvő és csökkenő számsorok	Növekvő és csökkenő számsorok alkotása megadott és felismert szabály alapján Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban megadott és választott szabály alapján	
4.4. Függvények megadása, ábrázolása Táblázat olvasása	A mindennapi életből megfigyelt, gyűjtött, számlált, mért adatok lejegyzése, táblázatba rendezésük Táblázat adatainak értelmezése, kitöltésük adott és felismert szabály alapján	
Kulcsfogalmak/fogalmak	kapcsolat, különbség, azonosság, szabály, táblázat, sorozat, függvény	

A fejlesztés várt eredményei a 4. évfolyam végére

A tanuló személyre szabott segítséggel képes:

- Halmaz elemeinek adott illetve választott szempont szerinti válogatására, csoportosítására.
- Kész halmazról igaz, nem igaz állítások megfogalmazására szóban vagy bármely AAK-s eszközzel.
- Állítások igazságának eldöntésére.
- Összeadás, kivonás elvégzésére 20-as számkörben készségszinten.
- Számok írására, olvasására, értelmezésére 100-as számkörben.
- Számok összehasonlítására, helyük megtalálására a számsorban, számszomszédok megállapítására.
- Összeadás kivonás végzésére 100-as számkörben tízes átlépés nélkül analógia és eszközök. segítségével.
- Gyakorlottságot mutat a tanult szorzó- és bennfoglaló táblákban.
- A négyzet, téglalap, háromszög, kör felismerésére, megnevezésére szóban vagy bármely AAK-s eszközzel.
- A négyzet és a téglalap tulajdonságainak ismeretére.
- A négyzet és a téglalap kerületének mérésére, számítására mért adatok alapján (szükség esetén segítséggel).
- A kocka, téglatest és a gömb felismerésére, megnevezésére szóban vagy bármely AAK-s eszközzel.
- A tanult mértékegységek ismeretére, használatára.
- Nem matematikai és matematikai relációk felismerésére, jelölésére.
- Szabály felismerésére, megfogalmazására egyszerűbb esetekben szóban vagy bármely AAK-s eszközzel.
- Állandó különbségű sorozatok folytatására mindkét irányban.

3-4. évfolyam (A 2020/21-es tanévtől felmenő rendszerben)

A két év kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése. Feladata a tantárgy iránti érdeklődés folyamatos fenntartása azért, hogy a tanulók szívesen és aktívan tevékenykedjenek a matematika órákon. Helyes tanulási szokások kialakítása. Az önálló tanulás kialakulásának segítése egyénre szabott motivációval, tanulási módokkal, eljárásokkal. A matematikai ismeretek bővítése, készségek, képességek fejlesztése változatos tevékenységek, saját élmények és tapasztalatok alapján. IKT eszközök használata a tanítás-tanulási folyamat különböző szakaszaiban jelenik meg. A gondolkodási módok gyakorlása valós élethelyzetekből kiindulva történik a szövegértés, szövegalkotás fejlesztésének, a tanult matematikai fogalmaknak, a matematikai nyelvnek egyre pontosabb használatával.

Önértékelés és az önismeret fejlesztése párhuzamosan valósul meg az önbizalom folyamatos megerősítésével, az együttműködési képesség, a segítőkészség fejlesztésével, mások segítségének, észrevételeinek elfogadásával.

A 3-4. évfolyamon a figyelem terjedelmének, tartósságának és a koncentráció időtartalmának növelése kiegészül az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztésével, a mozgásos, képi és fogalmi emlékezet fejlesztésével. Kiemelt figyelmet kell fordítani finommotoros mozgáskoordináció további fejlesztésére a matematikai- és a szerkesztő eszközök használatának során is. A sérülésekből, fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdése differenciálással és egyénre szabott tanulási eljárásokkal, terápiás, fejlesztő programokkal kiegészítve valósul meg.

3. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**1. GONDOLKODÁSI MÓDSZEREK, HALMAZOK, MATEMATIKAI LOGIKA, KOMBINATORIKA**	**Órakeret** *10* **óra**
Előzetes tudás	Színek és formák érzékelése. A nagyságbeli viszonyszavak, a logikai készlet elemeinek a tanult geometriai alakzatok és a számok tulajdonságainak ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A társakkal való együttműködés segítése. A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Finommotoros mozgáskoordináció fejlesztése. Vizuális érzékelés és észlelés pontosságának fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés gyakoroltatása. Közös tulajdonságok felismerése, kiemelése (analizálás). Matematikai fogalmak értelmezése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
1.1 Halmazok Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok **tulajdonságai,** összehasonlítása	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása Tulajdonságok megfigyelése, megfogalmazása Közös tulajdonság kiemelése	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, a tulajdonságok pontos megfogalmazása Rajz és vizuális kultúra: formaérzékelés, színek, tájékozódás síkban
Csoportosítás adott vagy választott szempont szerint Osztályozás, rendezés Tulajdonságok jelölése	Csoportosítások, rendezések, osztályozások adott vagy választott szempont szerint Tulajdonságok jelölése jelkártyákkal Jelkártyák értelmezése	Életvitel és gyakorlati ismeretek: formaérzékelés, finommotoros mozgáskoordináció
Tulajdonságok változásai	Transzformációs játékok egy **majd két** tulajdonság változásával, **a logikai készlettel** A változás megfigyelése, megfogalmazása **Táblázatok kiegészítése a megfogalmazott szabály alapján**	Informatika: szimbólumok, jelek Környezetismeret: a kognitív képességek Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, állítások szabatos megfogalmazás
Kombinatorikus feladatok	Kombinatorikus játékok, építések, színezések	

1.2. Matematikai logika Igaz, hamis állítások	Igaz, nem igaz állítások megfogalmazása tárgyak, számok és geometriai alakzatok halmazáról Állítások igazságának eldöntése	
Kulcsfogalmak/fogalmak	nagyságbeli viszonyszavak, tulajdonság, szín, forma, logikai készlet, jelkártya, igaz, nem igaz (hamis) állítás	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**2. SZÁMELMÉLET, ALGEBRA**	**Órakeret: 55 óra**
Előzetes tudás	Biztos számfogalom 10-es számkörben, jártasság 20-as számkörben. Összeadás kivonás 10-es számkörben készségszinten, 20-as számkörben eszközzel. Fejlődő matematikai szövegértő képesség.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Matematikai eszközök célszerű használata. Valós helyzetek, összefüggések elképzelése, műveletek tartalmának megértése. Számolási készség fejlesztése változatos gyakorlással. Szenzomotoros, algoritmusos, analógiás gondolkodás fejlesztése. A matematikai nyelv egyre pontosabb használata.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
2.1. Számok Számfogalom megerősítése 20-as számkörben A 100-as *számkör**ben biztos számfogalom kialakítása*** Számfogalom, mint a halmaz tulajdonsága, számossága, darabszám	Tárgyak, matematikai eszközök, **hangok, mozdulatok** meg- és leszámlálása A számlálás ritmusának (szem, kéz koordinációjának) kialakítása Tízes csoportok alkotása Számok írása, olvasása, értelmezése Számok modellezése matematikai eszközökkel	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, pontos matematikai nyelv használata Ének-zene: ritmizálás, ütemezés, finommotoros mozgáskoordináció, auditív figyelem
Római szám	A római számok írása, olvasása, használatuk a mindennapi élet különböző területein (kerületek, hónapok, emeletek) I, V, X, L, C	Rajz és vizuális kultúra: ritmikus sorok, szerialitás Testnevelés: nagymozgások, mozgáskoordináció
Sorszám	Sorszám írása, olvasása, használata valós helyzetekben	Életvitel és gyakorlati ismeretek: szerialitás
Számfogalom, mint a mérés eredménye, mérőszám	Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabvány mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom) Különböző mennyiségek kifizetése öt- és tízforintosokkal	Informatika: kódolás, dekódolás, algoritmusok,
A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága A helyi érték táblázat szerkezete Helyi érték, alaki érték, valódi érték	Helyi értékek közötti összefüggések megfigyelése és megfogalmazása Helyi érték, alaki érték, valódi érték kapcsolatának megfigyelése, megfogalmazása Számok modellezése, összehasonlítása,	Informatika: matematikai- és képességfejlesztő programok

Viszonyítás	A relációs jelek (< > =) értelmezése, használata A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának használata	
Számsorok	Tájékozódás a számegyenesen és a százas táblán Egyes- és tízes számszomszédok leolvasása	
Számok tulajdonságai	Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása Számok bontása **helyi érték szerint, ill.** tízesek és egyesek összegére matematikai eszközökkel	
Bontás	Bontások lejegyzése Fejben számolás	Informatika: kódolás, dekódolás
2.2 Műveletek Összeadás, kivonás 20-as számkörben tízes átlépéssel **egyéni képességek figyelembe vételével** Összeadás kivonás százas számkörben: ● kerek tízesek összeadása, kivonása ● kerek tízesekhez egyjegyűek hozzáadása, ● kerek tízesekből egyjegyűek elvétele ● **teljes kétjegyű számokhoz egyjegyűek hozzáadása, elvétele tízes átlépés nélkül** ● teljes kétjegyű számokhoz kerek tízesek hozzáadása, elvétele ● teljes kétjegyű számokhoz teljes kétjegyű számok hozzáadása, elvétele tízes átlépés nélkül	Összeadás, kivonás, szorzás, bennfoglalás és részekre osztás értelmezése Történetek megjelenítése tevékenységgel Mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzése művelettel Műveletek modellezése matematikai eszközökkel Összeadás, kivonás eszközökkel, majd egyre elvontabb szinten Önellenőrzés, számológép használata **Növekvő, csökkenő számsorok alkotása (10-es, 5-ös, 2-es)** **Azonos tagú összeadások kiszámítása**	
A szorzás, bennfoglalás előkészítése Szorzás, bennfoglalás, részekre osztás **értelmezése**	A szorzó- és bennfoglaló táblák, **gyakorlása,** memorizálása Matematikai jelek használata a műveletek lejegyzésekor	

A 10-es, 5-ös, 2-es szorzó- és bennfoglaló táblák **kiépítése** A matematikai jelek (+ - . : < > =) Műveleti tulajdonságok: a tagok és tényezők felcserélhetősége Műveletek közötti összefüggések **(összeadás-kivonás, összeadás-szorzás, szorzás-bennfoglalás, összeadás- szorzás-bennfoglalás)** Egyszerű szöveges feladatok **2.3. Számelméleti ismeretek** Páros-, páratlan számok	Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról Műveletek közötti összefüggések **megjelenítése** matematikai- és IKT eszközökkel Az összefüggések megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzése **Többféle művelet leolvasása** Valóságos helyzetek, történések elképzelése Egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megjelenítése kirakással, rajzban Ismert és ismeretlen adatok megállapítása, az adatok közti összefüggések megfigyelése megfogalmazása Mennyiségi következtetések A megfelelő matematikai művelet kiválasztása, a várható eredmény becslése, a művelet kiszámítása, ellenőrzése számológéppel **Művelethez szöveges feladat alkotása** **Az egyre pontosabb matematikai nyelv használata** **Egyszerű szöveges feladathoz kérdés megfogalmazása** A páros-, páratlan számok fogalmának kiterjesztése a 100-as számkör számaira Tapasztalatok gyűjtése matematikai elemek párosításával, a tapasztalatok megfogalmazása **Számok csoportosítása**	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, írott és hallott egyszerű szövegek megértése, a válaszok szabatos megfogalmazása
Kulcsfogalmak/fogalmak	szám neve, jele; alaki-, helyi-, valódi érték; helyi érték táblázat, egyes, tízes, százas; egyjegyű-, kétjegyű-, háromjegyű szám; páros-páratlan szám; százas tábla, kerek tízes, kerek százas,teljes kétjegyű számok; számszomszédok; növekvő, csökkenő számsorok; római számok*;* összeadás, összeadandók, összeg; kivonás, kisebbítendő, kivonandó, maradék, különbség; szorzás, bennfoglalás, részekre osztás, osztás;	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**3. GEOMETRIA, MÉRÉS**	**Órakeret: 30 óra**
Előzetes tudás	Formaérzékelés, alakzatok megkülönböztetése.	

	Mérési tapasztalatok a hosszúság, tömeg, űrtartalom és idő méréséről.
Tantárgyi fejlesztési célok	A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Érzékelés pontosságának fejlesztése. Tájékozódás síkban, térben, időben és a mennyiségi viszonyokban. Kreativitás fejlesztése, konstruálási kedv felkeltése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, azonosságok megállapítása (vonalak, síkidomok, testek). Képi emlékezet fejlesztése (geometriai alakzatok, mérőeszközök, mértékegységek nagysága). Mérő- és szerkesztő eszközök célszerű használata, becslés, mérés. Összefüggés megértése, mennyiségi következtetések. Szenzomotoros és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	
3.1 Téri elemek Vonalak (görbe, egyenes)	Egyenes-, és görbe vonalak előállítása pálcikákkal, zsinórral Vonalak rajzolása szabad kézzel, vonalzóval, körzővel Vonalak tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: ● egyenes-, görbe vonal ● nyitott-, zárt vonal ● törött vonal	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, pontos geometriai alapfogalmak használata
Pont és vonal helyzete	Pont és vonal kölcsönös helyzetének megfigyelése, egymáshoz való viszonyuk megfogalmazása (rajta, kívül, belül) Adott helyzet létrehozása	Rajz és vizuális kultúra: tájékozódás térben, síkban; formaérzékelés, konstruálás, kreativitás Életvitel és gyakorlati ismeretek: formaérzékelés, kreativitás, alkotókedv
3.2. Síkbeli alakzatok Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög, kör	Síkidomok felismerése a környezetben, megnevezésük Síkidomok előállítása tépéssel, vágással, **hajtogatással**; rajzolásuk szabad kézzel és szerkesztő eszközökkel Síkidomok jellemzőinek megfigyelése, megfogalmazása: ● határoló vonalak (egyenes, görbe) ● határoló vonalak száma ● csúcsok száma Síkidomok csoportosítása	Informatika: tájékozódási képesség, sík- és térlátás, rajzoló programok
3.3. Térbeli alakzatok Kocka, téglatest, gömb	Testek felismerése a környezetben, megnevezésük Testek előállítása gyurmából Építés kockákból szabadon, minta alapján és **adott feltételekkel** Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: ● határoló lapok (egyenes- és görbe lap) ● határoló lapok száma	

3.4. Transzformációk Tükrös alakzatok, tengelyes szimmetria Tükrözés **3.5. Mérés** Hosszúság, űrtartalom, tömeg Szabvány mértékegységek ● hosszúság (m, dm, cm) ● űrtartalom (l, dl) ● tömeg (kg, dkg) Mértékváltás Idő mértékegységei: év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc Pénz, forint	● határoló lapok helyzete ● határoló lapok alakja (négyzet, téglalap) Testek összehasonlítása, analizálása, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk Tükrös alakzatok megfigyelése a környezetben Tükrös alakzatok vizsgálata síktükörrel Tükrös alakzatok előállítása tépéssel, vágással, hajtogatással Alakzatok tükrözése térben, síkban síktükörrel Alakzatok és tükörképük összehasonlítása, az azonosság és a különbség megfogalmazása Mérés választott és szabvány mértékegységekkel Becslés, megmérés, kimérés Szabvány mértékegységek értelmezése, nevük, jelük Mérendő anyagok, mérőeszközök, mértékegységek egymáshoz rendelése Ugyanannak a mennyiségnek megmérése különböző mértékegységgel Múlt, jelen, jövő fogalma Előtte, utána, korábban, később viszonyfogalmak érzékeltetése, használatuk Időtartam érzékelése, mérése egyenes tempójú mozgással, hanggal, szabvány egységekkel Időpont leolvasása Óra beállítása adott időpontra **A számkörnek megfelelő** pénzérmék megismerése, felismerése, használata **(50 Ft, 100 Ft)** A forint jele: Ft Mennyiségek be- és felváltása Ugyanannak a mennyiségnek kifizetése többféleképpen	Rajz és vizuális kultúra: tükrös alakzatok Életvitel és gyakorlati ismereteket: becslés, mérés, számítás Ének-zene: ütemezés Történelem: tájékozódás időben
Kulcsfogalmak/fogalmak	vonalak, pont, síkbeli alakzat, síkidom, térbeli alakzat, test; tükörkép, tengelyes szimmetria, tükrözés; mérés, becslés, mértékegységek, mértékváltás, pénz,	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**4. FÜGGVÉNYEK, AZ ANALÍZIS ELEMEI**	**Órakeret: 13 óra**
Előzetes tudás	Egyszerű szabályok felismerése, alkalmazása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Összehasonlítás, összefüggés felfogása, megfogalmazása, jelölése, rendezés, kiegészítés. Induktív-deduktív következtetések gyakoroltatása. Relációk, sorozatok, függvények, táblázatok megértése. Logikus gondolkodás fejlesztése. Relációs szókincs használata	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	
4.1 Összefüggések	Kapcsolatok felfedezése a környezetben, tárgyhalmazok, számok, műveletek, mennyiségek, mértékegységek és geometriai alakzatok körében Összefüggések megértése, megfogalmazása, jelölése vonallal, nyíllal, relációs jelekkel, nyitott mondattal Szabályjátékok logikai készlettel, számokkal egy tulajdonság változásával	Környezetismeret: kognitív képességek Magyar nyelv és irodalom: szövegértés szövegalkotás
4.2. Sorozatok Szabályfelismerés, szabálykövetés	Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése Táblázat kitöltése adott és felismert szabály alapján Sorozatok folytatása tárgyakkal, logikai játékkal, rajzban Számok rendezése	Ének-zene: hangsorok
Növekvő és csökkenő számsorok	Hiányos számsorok kiegészítése Növekvő és csökkenő számsorok alkotása megadott és felismert szabály alapján A mindennapi életből megfigyelt, gyűjtött, számlált, mért adatok lejegyzése, táblázatba rendezésük	Rajz és vizuális kultúra: soralkotás Testnevelés: soralkotás
4.3. Függvények megadása, ábrázolása Táblázat olvasása	Táblázat adatainak értelmezése, kitöltésük adott és felismert szabály alapján	
Kulcsfogalmak/fogalmak	kapcsolat, reláció, különbség, azonosság, szabály, táblázat, sorozat, növekvő-, csökkenő számsor, függvény	

A fejlesztés várt eredményei a 3. évfolyam végére

A tanuló személyre szabott segítséggel képes:

- Halmaz elemeinek adott, illetve választott szempont szerinti válogatására, csoportosítására.
- Kész halmazról igaz, nem igaz állítások megfogalmazására szóban vagy bármely AAK-s eszközzel.
- Állítások igazságának eldöntésére.
- Számok írására, olvasására, értelmezésére 100-as számkörben.
- Számok összehasonlítására, helyük felismerésére a számsorban, számszomszédok megállapítására.

- Összeadásra, kivonásra 20-as számkörben analógia segítségével.
- Összeadásra, kivonásra 100-as számkörben tízes átlépés nélkül analógia és eszközök segítségével.
- Egyszerű szöveges feladatok megoldására szóban vagy bármely AAK-s eszközzel**.**
- Jártasságra tett szert a tanult szorzó- és bennfoglaló táblákban.
- A négyzet, téglalap, háromszög, kör felismerésére, megnevezésére szóban vagy bármely AAK-s eszközzel.
- A kocka, téglatest és a gömb felismerésére, megnevezésére szóban vagy bármely AAK-s eszközzel.
- Síkidomok és testek előállítására.
- A tanult mértékegységek ismeretére, használatára.
- Nem matematikai és matematikai relációk felismerésére, jelölésére.
- Szabály felismerésére, megfogalmazására egyszerűbb esetekben szóban vagy bármely AAK-s eszközzel.

4.évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**1. GONDOLKODÁSI MÓDSZEREK, HALMAZOK, MATEMATIKAI LOGIKA, KOMBINATORIKA**	**Órakeret 14 óra**
Előzetes tudás	Színek és formák érzékelése. A nagyságbeli viszonyszavak, a logikai készlet elemeinek a tanult geometriai alakzatok és a számok tulajdonságainak ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A társakkal való együttműködés segítése. A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Finommotoros mozgáskoordináció fejlesztése. Vizuális érzékelés és észlelés pontosságának fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés gyakoroltatása. Közös tulajdonságok felismerése, kiemelése (analizálás). Matematikai fogalmak értelmezése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
1.1 Halmazok Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása Tulajdonságok megfigyelése, megfogalmazása Közös tulajdonság kiemelése	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, a tulajdonságok pontos megfogalmazása
Csoportosítás adott vagy választott szempont szerint Osztályozás, rendezés	Csoportosítások, rendezések, osztályozások adott vagy választott szempont szerint. Jelkártyák értelmezése	Rajz és vizuális kultúra: formaérzékelés, színek, tájékozódás síkban
Tulajdonságok jelölése	Tulajdonságok és	

Tulajdonságok változásai Kombinatorikus feladatok	halmazábra részeinek jelölése jelkártyákkal. Transzformációs játékok egy tulajdonság változásával, a változás megfigyelése, megfogalmazása Kombinatorikus játékok, építések, színezések	Életvitel és gyakorlati ismeretek: formaérzékelés, finommotoros mozgáskoordináció Informatika: szimbólumok, jelek Környezetismeret: a kognitív képességek Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, állítások szabatos megfogalmazás
1.2. Matematikai logika Igaz, hamis állítások	Igaz, nem igaz állítások megfogalmazása tárgyak, számok és geometriai alakzatok halmazáról Állítások igazságának eldöntése	
Kulcsfogalmak/fogalmak	nagyságbeli viszonyszavak, tulajdonság, szín, forma, jelkártyák	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**2. SZÁMELMÉLET, ALGEBRA**	**Órakeret: 75 óra**
Előzetes tudás	Számlálás 100-ig. Mennyiségek meg- és leszámlálása. Mennyiségtartalom érzékeltetése tárgyakkal, pálcikákkal, korongokkal, játékpénzzel. Fejlődő matematikai szövegértő képesség. Összeadás, kivonás 100-as számkörben tízes átlépés nélkül analógia és eszközök segítségével.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Matematikai eszközök célszerű használata. Valós helyzetek, összefüggések elképzelése, műveletek tartalmának megértése. Számolási készség fejlesztése változatos gyakorlással. Szenzomotoros, algoritmusos, analógiás gondolkodás fejlesztése. A matematikai nyelv egyre pontosabb használata.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
2.1. Számok Számfogalom megerősítése 100-as számkörben. Számfogalom, mint a halmaz tulajdonsága, számossága, darabszám Római szám Sorszám	Tárgyak, matematikai eszközök meg- és leszámlálása A számlálás ritmusának (szem, kéz koordinációjának) kialakítása Tízes csoportok alkotása Számok írása, olvasása, értelmezése Számok modellezése matematikai eszközökkel A római számok írása, olvasása, használatuk a mindennapi élet különböző területein (kerületek, hónapok, emeletek) I, V, X, L, C Sorszám írása, olvasása, használata valós helyzetekben	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, pontos matematikai nyelv használata Ének-zene: ritmizálás, ütemezés, finommotoros mozgáskoordináció, auditív figyelem Rajz és vizuális kultúra: ritmikus sorok, szerialitás

Számfogalom, mint a mérés eredménye, mérőszám	Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabvány mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom) Különböző mennyiségek kifizetése öt- és tízforintosokkal	Testnevelés: nagymozgások, mozgáskoordináció Életvitel és gyakorlati ismeretek: szerialitás
A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága A helyi érték táblázat szerkezete Helyi érték, alaki érték, valódi érték	Helyi értékek közötti összefüggések megfigyelése és megfogalmazása Helyi érték, alaki érték, valódi érték kapcsolatának megfigyelése, megfogalmazása	Informatika: kódolás, dekódolás, algoritmusok,
Viszonyítás Számsorok	Számok modellezése, összehasonlítása, a relációs jelek (< > =) értelmezése, használata A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának használata Tájékozódás a számegyenesen és a százas táblán Egyes- és tízes számszomszédok leolvasása	
Számok tulajdonságai	Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása	Informatika: matematikai- és képességfejlesztő programok
Bontás	Számok bontása tízesek és egyesek összegére matematikai eszközökkel Bontások lejegyzése	
2.2 Műveletek Összeadás, kivonás 100-as számkörben tízes átlépéssel	Fejben számolás	
Összeadás kivonás százas számkörben: ▯ kerek tízesek összeadása, kivonása ▯ kerek tízesekhez egyesek hozzáadása, teljes kétjegyű számokból az egyesek elvétele ▯ teljes kétjegyű számokhoz kerek tízesek hozzáadása, elvétele ▯ teljes kétjegyű számokhoz teljes kétjegyű számok hozzáadása elvétele tízes átlépés nélkül ▯ teljes kétjegyű számokhoz egyjegyű	Összeadás, kivonás, szorzás, bennfoglalás és részekre osztás értelmezése Történetek megjelenítése tevékenységgel Mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzése művelettel Műveletek modellezése matematikai eszközökkel Összeadás, kivonás eszközökkel, majd egyre elvontabb szinten Önellenőrzés, számológép használata	Informatika: kódolás, dekódolás

számok hozzáadása, elvétele tízes átlépéssel teljes kétjegyű számokhoz teljes kétjegyű számok hozzáadása elvétele tízes átlépéssel Műveleti tulajdonságok Összeg és különbség változása, változatlansága Írásbeli összeadás: ● tízes átlépés nélkül ● egyeseknél tízes átlépéssel Írásbeli kivonás ● tízes átlépés nélkül elvétellel és Pótlással ● egyeseknél tízes átlépéssel Szorzás, bennfoglalás, részekre osztás A 3-as, 4-es, 6-os szorzó és bennfoglaló táblák A matematikai jelek (+ - . : < > =) Műveleti tulajdonságok: a tagok és tényezők felcserélhetősége Műveletek közötti összefüggések Egyszerű szöveges feladatok **2.3. Számelméleti ismeretek** Számok sokféle neve, számtulajdonságok, számkapcsolatok	Matematikai jelek használata a műveletek lejegyzésekor Az írásbeli eljárások technikájának begyakorlása. Műveletekben szereplő számok elnevezése. Műveletek megjelenítése, ellenőrzése matematikai eszközökkel. Műveletek alkalmazása szöveges feladatok és nyitott mondatok megoldása során. A szorzó- és bennfoglaló táblák memorizálása Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT eszközökkel Az összefüggések megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzése Valóságos helyzetek, történések elképzelése Egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megjelenítésük lejátszással, kirakással, rajzban Ismert és ismeretlen adatok megállapítása, az adatok közti összefüggések megfigyelése megfogalmazása Mennyiségi következtetések A megfelelő matematikai művelet kiválasztása, a várható eredmény becslése, a művelet kiszámítása, ellenőrzése számológéppel Számok sokféle alakban való megjelenítése	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, írott és hallott egyszerű szövegek megértése, a válaszok szabatos megfogalmazása

	Adott számú elem párosítása, párosság tapasztalása	
Kulcsfogalmak/fogalmak	szám neve, jele; alaki-, helyi-, valódi érték; egyes, tízes, százas; egyjegyű-, kétjegyű-, háromjegyű szám; kerek tízes, kerek százas; összeadás, összeadandók összeg; kivonás, kisebbítendő, kivonandó, maradék, különbség; szorzás, bennfoglalás, osztás	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	**3. GEOMETRIA, MÉRÉS**	**Órakeret: 35 óra**
Előzetes tudás	Formaérzékelés, alakzatok megkülönböztetése. Mérési tapasztalatok a hosszúság, tömeg, űrtartalom és idő méréséről.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Érzékelés pontosságának fejlesztése. Tájékozódás síkban, térben, időben és a mennyiségi viszonyokban. Kreativitás fejlesztése, konstruálási kedv felkeltése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, azonosságok megállapítása (vonalak, síkidomok, testek). Képi emlékezet fejlesztése (geometriai alakzatok, mérőeszközök, mértékegységek nagysága). Mérő- és szerkesztő eszközök célszerű használata, becslés, mérés. Összefüggés megértése, mennyiségi következtetések. Szenzomotoros és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	
3.1 Téri elemek Vonalak (görbe, egyenes)	Egyenes-, és görbe vonalak előállítása pálcikákkal, zsinórral Vonalak rajzolása szabad kézzel, vonalzóval, körzővel Vonalak tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: ● egyenes-, görbe vonal ● nyitott-, zárt vonal ● törött vonal	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, pontos geometriai alapfogalmak használata Rajz és vizuális kultúra: tájékozódás térben, síkban; formaérzékelés, konstruálás, kreativitás
Egyenes helyzete (függőleges-, vízszintes-, ferde egyenesek	Különböző helyzetű egyenesek modellezése pálcikákkal, IKT eszközökkel Egyenesek helyzetének megfigyelése, megfogalmazása	Életvitel és gyakorlati ismeretek: formaérzékelés, kreativitás, alkotókedv
Párhuzamos-, merőleges-, metsző egyenesek	Két- vagy több egyenes egymáshoz viszonyított helyzetének megfigyelése, megfogalmazása Párhuzamos-, merőleges-, metsző egyenesek kirakása pálcikákkal, rajzolásuk vonalzóval Pont és vonal helyzetének megfigyelése, egymáshoz való	Informatika: tájékozódási képesség, sík- és térlátás, rajzoló programok

Pont és vonal helyzete **3.2. Síkbeli alakzatok** Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög, kör **Síkidomok (négyzet, téglalap, háromszög, kör)** **3.3. Térbeli alakzatok** Kocka, téglatest, gömb	viszonyuk megfogalmazása (rajta, kívül, belül) Adott helyzet létrehozása és meglévő helyzetek leolvasása Síkidomok felismerése a környezetben, megnevezésük Síkidomok előállítása tépéssel, vágással; rajzolásuk szabad kézzel és a szerkesztő eszközökkel Síkidomok jellemzőinek megfigyelése, megfogalmazása: ● határoló vonalak (egyenes, görbe) ● határoló egyenesek száma ● oldalak hosszúsága ● csúcsok száma ● oldalak helyzete egymáshoz viszonyítva Síkidomok összehasonlítása, analizálása, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk Síkidomok összehasonlítása, analizálása, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk Testek felismerése a környezetben, megnevezésük Építés minta alapján és szabadon Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: ● határoló lapok (egyenes- és görbe lap) ● határoló lapok száma ● határoló lapok helyzete ● határoló lapok alakja (négyzet, téglalap) Testek összehasonlítása, analizálása, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk Tükrös alakzatok megfigyelése a környezetben Tükrös alakzatok előállítása tépéssel, vágással, egy tükörtengellyel Tükrös alakzatok kiegészítése rajzban, lyukas táblán Tükrös alakzatok előállítása térben	Rajz és vizuális kultúra: tükrös alakzatok Életvitel és gyakorlati ismereteket: becslés, mérés, számítás Ének-zene: ütemezés

3.4. Transzformációk Tükrös alakzatok, tengelyes szimmetria Tükrözés **3.5. Mérés** Hosszúság, űrtartalom, tömeg Szabvány mértékegységek ● hosszúság (m, dm, cm) ● űrtartalom (hl, l, dl) ● tömeg (kg, dkg) Mértékváltás Idő mértékegységei: év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc Pénz, forint **3.6 Kerület, terület** Négyzet, téglalap kerülete, területe	Alakzatok tükrözése térben, síkban síktükörrel Alakzatok és tükörképük összehasonlítása, az azonosság és a különbség megfogalmazása Mérés választott és szabvány mértékegységekkel Becslés, megmérés, kimérés Összefüggések felfedezése a mértékegység nagysága és a mérőszám között Szabvány mértékegységek értelmezése, nevük, jelük Mérendő anyagok, mérőeszközök, mértékegységek egymáshoz rendelése Ugyanannak a mennyiségnek megmérése különböző mértékegységgel Mértékváltás következtetéssel Múlt, jelen, jövő fogalma Előtte, utána, korábban, később viszonyfogalmak érzékeltetése, használatuk Időtartam érzékelése, mérése egyenes tempójú mozgással, hanggal, szabvány egységekkel Időpont leolvasása percnyi pontossággal Óra beállítása adott időpontra Pénzérmék megismerése, használata A forint jele: Ft Mennyiségek be- és felváltása Ugyanannak a mennyiségnek kifizetése többféleképpen Kerület fogalmának alapozása körüljárással, méréssel Négyzet és a téglalap kerületének számítása mért vagy adott adatok alapján Terület fogalmának előkészítése lefedéssel Nyitott és zárt görbe vonalak rajzolása szabad kézzel Rajzolás négyzethálón Rajzolás eszközök segítségével Különböző helyzetű egyenesek, félegyenesek, szakaszok, nyitott	Történelem: tájékozódás időben

3.7 Szerkesztések – transzformációk Szerkesztőeszközök (vonalzó, körző)	és zárt egyenesek, sokszögek, négyzet és téglalap rajzolása vonalzóval Tetszőleges sugarú körök rajzolása körzővel	
Kulcsfogalmak/fogalmak	térbeli elem, síkbeli alakzat, térbeli alakzat, transzformáció, mértékegység, pénz, kerület, terület	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**4. FÜGGVÉNYEK, AZ ANALÍZIS ELEMEI**	**Órakeret: 20 óra**
Előzetes tudás	Olyan érzékelés, figyelem és összehasonlítási képesség, melyek lehetővé teszik az összefüggések meglátását, a szabályfelismerést.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Összehasonlítás, összefüggés felfogása, megfogalmazása, jelölése, rendezés, kiegészítés. Induktív-deduktív következtetések gyakoroltatása. Relációk, sorozatok, függvények, táblázatok megértése. Logikus gondolkodás fejlesztése. Relációs szókincs használata.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	
4.1 Összefüggések	Kapcsolatok felfedezése a környezetben, tárgyhalmazok, számok, műveletek, mennyiségek, mértékegységek és geometriai alakzatok körében Összefüggések megértése, megfogalmazása, jelölése vonallal, nyíllal, relációs jelekkel, nyitott mondatokkal	Környezetismeret: kognitív képességek Magyar nyelv és irodalom: szövegértés szövegalkotás Ének-zene: hangsorok Rajz és vizuális kultúra: soralkotás Testnevelés: soralkotás
4.2. Szabályok Kapcsolatok, táblázatok	Szabály értelmezése, megfogalmazása szóban (hozzátevés, elvétel) Szabályjáték adott szabállyal (szorzás, bennfoglalás) Kapcsolatok felfedezése számok és műveletek között Táblázat kitöltése adott és felismert szabály alapján	
4.3. Sorozatok Szabályfelismerés, szabálykövetés Növekvő és csökkenő számsorok	Növekvő és csökkenő számsorok alkotása megadott és felismert szabály alapján Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban megadott és választott szabály alapján	

4.4. Függvények megadása, ábrázolása Táblázat olvasása	A mindennapi életből megfigyelt, gyűjtött, számlált, mért adatok lejegyzése, táblázatba rendezésük Táblázat adatainak értelmezése, kitöltésük adott és felismert szabály alapján	
Kulcsfogalmak/fogalmak	kapcsolat, különbség, azonosság, szabály, táblázat, sorozat, függvény	

A fejlesztés várt eredményei a 4. évfolyam végére

- A tanuló személyre szabott segítséggel képes:
- Halmaz elemeinek adott illetve választott szempont szerinti válogatására, csoportosítására.
- Kész halmazról igaz, nem igaz állítások megfogalmazására szóban vagy bármely AAK-s eszközzel.
- Állítások igazságának eldöntésére.
- Összeadás, kivonás elvégzésére 20-as számkörben készségszinten.
- Számok írására, olvasására, értelmezésére 100-as számkörben.
- Számok összehasonlítására, helyük megtalálására a számsorban, számszomszédok megállapítására.
- Összeadás kivonás végzésére 100-as számkörben tízes átlépés nélkül analógia és eszközök. segítségével.
- Gyakorlottságot mutat a tanult szorzó- és bennfoglaló táblákban.
- A négyzet, téglalap, háromszög, kör felismerésére, megnevezésére szóban vagy bármely AAK-s eszközzel.
- A négyzet és a téglalap tulajdonságainak ismeretére.
- A négyzet és a téglalap kerületének mérésére, számítására mért adatok alapján (szükség esetén segítséggel).
- A kocka, téglatest és a gömb felismerésére, megnevezésére szóban vagy bármely AAK-s eszközzel.
- A tanult mértékegységek ismeretére, használatára.
- Nem matematikai és matematikai relációk felismerésére, jelölésére.
- Szabály felismerésére, megfogalmazására egyszerűbb esetekben szóban vagy bármely AAK-s eszközzel.
- Állandó különbségű sorozatok folytatására mindkét irányban.

5-8. évfolyam

A matematika tanítás célja, hogy lehetővé tegye a tanulók számára a környező világ térformáinak, mennyiségi viszonyainak, összefüggéseinek megértését, a valóság megismerését. Feladata felkelteni a tanulók érdeklődését, segíteni a pozitív attitűd kialakulását a tantárgy tanulása iránt, tapasztalati úton megalapozva a tanulók matematikai ismereteit, változatos tevékenységekkel alakítva ki a matematikai fogalmakat. Fejlesztenie kell a tanulók matematikai készségeit (számlálás, számolás, mennyiségi következtetések, becslés, mérés, mértékegységváltás, szöveges feladatok megoldása) és matematikai képességeit (rendszerezés, kombinativitás, induktív-, deduktív- és valószínűségi következtetések), ezáltal lehetővé tenni a tanulók gondolkodásának fejlődését.

A pontos matematikai nyelv használatára való törekvés, a gondolatok szabatos megfogalmazása tevékenységek során alakul a matematikatanulás szokásrendjének gyakorlásával, a pontos, fegyelmezett munkavégzés és az önellenőrzés igényének kialakításával együtt.

A matematikai kompetencia fejlesztése a többi kulcskompetenciával együtt, egymással összhangban, egymást felerősítve valósítható meg.

A matematikai nevelés hozzájárul a természettudományos és technikai kompetencia fejlődéséhez. Vannak közös fejlesztési területeik, mint a tájékozódási képesség fejlesztése térben, síkban, időben és a világ mennyiségi viszonyaiban. A kognitív képességek fejlesztése. Vannak készségek, mint a becslés, mérés, számlálás, számolás melyeket alkalmaznak különböző számításoknál. Az ének, zene tanulása fejleszti a matematikai gondolkodás különböző formáit. A ritmusgyakorlatok, kottaírás, kottaolvasás, számkotta használata hozzájárulnak az akusztikus és vizuális figyelem és emlékezet, valamint a szerialitás fejlesztéséhez. A matematikai kompetenciát eszközként használják a tanulók a földrajzi ismeretek tanulása során is. Tájékozódnak síkban különböző léptékű térképeken, térben a földgömbön és az időzónákban. Becslési, mérési és számolási készségüket alkalmazzák a távolságok becslésére, mérésére, a magassági számok pontos leolvasására, a földrészek, országok területe, lakossága és a népsűrűsége közötti összefüggések értelmezésére, számításokra. A testnevelés órák nagymértékben hozzájárulnak a motoros képességek fejlődéséhez, ezzel segítik a tanulókat a matematikai- és szerkesztő eszközök használatában. A különböző ugrások, dobások alkalmával fejlődik becslési, mérési készségük. Rendgyakorlatoknál a számlálásra végzett mozgássorok hozzájárulnak a számlálás ritmusának kialakulásához. A rajz tanítása során a vizuális nyelv alapelemeinek (vonalak, sík- és térformák) előállítása, azok rendezése, azonosságok, hasonlóságok észrevétele, arányok, kontrasztok megfigyelés, ismétlések, ritmusok leképezése, szimmetrikus alakzatok létrehozása segíti a formaérzékelés, a térlátás és vizuális gondolkodás fejlesztését, a geometriai ismeretek elmélyítését. A digitális kompetencia

fejlesztése, IKT eszközök használata hozzájárulnak a megismerési képesség, a verbális és a nonverbális kommunikáció fejlődéséhez. Az órákon segíti az önálló ismeretszerzést, a matematikai készségek, képességek fejlesztését, a matematika iránti pozitív attitűd kialakulását, az önismeret, az önértékelés fejlődését. Habilitációs foglalkozások keretében fejlesztő programok segítségével hozzájárul a tanulók alapképességeinek fejlesztéséhez.

A matematikai kompetencia elsajátítása érdekében különböző szervezeti keretekben (egyéni, páros, csoport és kooperatív formában) tevékenykednek a tanulók. Ezáltal fejlődik együttműködési készségük, nő a toleranciájuk, kialakul egymás iránti érdeklődésük, megtanulják társaik elfogadását.

Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos gyerekeknek hosszabb ideig (több éven át) lehetőséget kell teremteni a matematikai problémák cselekvéses tapasztalatra alapozó megoldására. A motiváló hatású tanulási környezet, a játékok, a különböző matematikai eszközök, IKT eszközök, digitális tananyagok felkeltik a tanulók érdeklődését, igényét a világ megismerésére, saját ismereteik, képességeik fejlesztésére az érdeklődés ébrentartására, pozitív attitűd kialakulására a tantárgy, a tanulás iránt, mindez biztosítéka a sikeres együtt-tanulásnak.

Az egy évfolyamba kerülő gyermekek pszichés funkciói, képességei, ismeretei az egész személyiségük nagyon különbözőek. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók képességprofilja jelentősebb eltérést mutat, mint ép társaiké. Ezért, nagyon fontos minden tanuló egyéni fejlődési folyamatának a megismerése és az ehhez igazodó differenciált nevelés, oktatás, fejlesztés. A pedagógusnak fel kell térképeznie az évfolyam tanulóinak ismereteit, képességeit, érdeklődésüket, motiváltságukat, tanulási stílusukat, szokásaikat, tempójukat. Fel kell tárni társas kapcsolataikat, fizikai és pszichés állapotukat.

Szükséges és lehetséges differenciálni a tartalmak és tevékenységek szintjén egyaránt. A tartalmi differenciálás megnyilvánulhat a feladatok mennyiségében, a feladatok minőségében és a kivitelezés módjában. A tevékenységek szintje is különböző lehet. Lehet elvontan, verbális szinten megoldani a feladatokat, de ugyanazok a feladatok megoldhatók eszközökkel, a cselekvés szintjén. Differenciálni lehet segítésnyújtással is. Segíthetjük a tanulást eszközök biztosításával, az eszközök használatának segítésével, a feladat megismétlésével, a feladatok algoritmizálásával, mintaadással, analógia alkalmazásával és célirányos kérdésekkel.

Az autizmussal élő tanulásban akadályozott tanulóknál gyakran előfordul súlyos képességzavar illetve valamelyik képesség hiánya. Ezeket a problémákat nem lehet kizárólag a tanítási órák keretei között orvosolni. Ilyen esetekben szükség van külön habilitációs foglalkozásokra, ahol célirányos fejlesztési terv alapján egyéni fejlesztéssel lehet korrigálni és/vagy kompenzálni a képességzavarokat és hiányokat.

5-6. évfolyam

A két év célja – mindvégig tevékenységre épülve - a tanulók alapkészségének megerősítése, gyakorlási lehetőségek beiktatásával. Az ismeretek bővítését konkrét tapasztalásra alapozva a gondolkodási funkciók különböző sérülését, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve kell megvalósítani. Az egyénre

szabott önálló tanulási eljárások és tanulási módok kialakítása támogatja az ismeretek bővítésének, képességek és készségek megerősítésének lehetőségét, kiegészülve különböző szintű tevékenységekkel, cselekvéses és elvont szinten. A gondolkodási műveletek egyre elvontabb szinten jelennek meg, a gondolkodási fajták gyakorlása matematikai problémák megoldása során történik. A matematikai fogalmak, kifejezések megértése, egyre pontosabb használata a matematika tanulás folyamatában, a tanulók cselekvését a középpontba állítva történik. Figyelmet kell fordítani az alkotó kedv ösztönzésére, kreativitás fejlesztésére, törekedve a minél kitartóbb és pontosabb munkavégzésre, önellenőrzésre.
A figyelem terjedelmének, tartósságának növelése, koncentráció időtartamának növelése, az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztése minden tanórán fontos feladat.

5. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	1. GONDOLKODÁSI MÓDSZEREK, HALMAZOK, MATEMATIKAI LOGIKA, KOMBINATORIKA	**Órakeret 20 óra**
Előzetes tudás	Halmaz elemeinek adott, illetve választott szempont szerinti válogatása, csoportosítása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Válogatás, csoportosítás, rendszerezés, logikai összefüggések keresése. Analizáló, szintetizáló, döntési képesség megalapozása és tudatosítása mindennapi élethelyzetek alapján. Cselekvéses, logikus gondolkodás gyakoroltatása. Kombinatorikus szemlélet megalapozása.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
1.1. Halmazok Csoportosítás	Személyek, tárgyak, logikai készlet elemeinek válogatása, elhelyezése halmazábrákba Csoportosítás egy, illetve egyszerre két szempont alapján Megfigyelés, lényeges jegyek kiemelése, összehasonlítása, azonosítás, megkülönböztetés, tulajdonságok kiemelése tapasztalati jegyek alapján	Rajz és vizuális kultúra: alakzatok, színek, tájékozódás síkban Magyar nyelv és irodalom: szókincsbővítés, szövegértés, szövegalkotás
Alaphalmaz, részhalmaz, kiegészítő halmaz	Részhalmaz előállítása különféle alaphalmazokon személyekkel, tárgyakkal, logikai készlet elemeivel Az alaphalmazon részhalmaz képzése közös tulajdonság felismerésével. A halmazábra különböző részeinek jelölése jelkártyákkal Elemek besorolása a halmazábra különböző részeibe	Természetismeret: kognitív képességek Informatika: problémamegoldó gondolkodás, szimbólumok, jelek
Metszethalmaz	Személyeknek, tárgyaknak, logikai készlet elemeinek megfigyelése, összehasonlításuk, közös tulajdonságuk kiemelése, megfogalmazása, metszethalmaz képzése, matematikai nyelv használata A halmazábra különböző részeinek elnevezése Alá- és fölérendeltségi viszony felismerése Venn- diagram	Életvitel és gyakorlati ismeretek, formaérzékelés, finommotoros mozgáskoordináció
1.2. Matematikai logika Állítások igazságtartalma	Állítások és tagadásuk megfogalmazása személyekről és a logikai készlet elemeiről. Állítások megítélése igazságtartalmuk szerint A logikai „nem”, „és”, „minden”, „van olyan”, „van, amelyik nem”, „egyik sem” kifejezések megismerése, használatának megfigyelése, értelmezése.	

1.3. Kombinatorika	Kombinatorikus játékok Elemek sorba rendezése Lehetőségek sokféleségének észrevétele Variációk képzése különböző nem matematikai és matematikai elemekből tevékenységgel: néhány lehetőség, egyre több lehetőség	
Kulcsfogalmak/fogalmak	halmaz, alaphalmaz, részhalmaz, metszethalmaz, logikai kifejezés, Venn-diagram, „és“, „nem“, „egyik sem“, „minden“, „van olyan“, „van, amelyik nem”	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**2. SZÁMELMÉLET, ALGEBRA**	**Órakeret: 70 óra**
Előzetes tudás	Jártasság 100-as számkörben. Biztos műveletfogalom 20-as számkörben. Összeadás, kivonás 100-as számkörben tízes átlépés nélkül. Jártasság a tanult szorzótáblák használatában. Egyszerű szöveges feladatok megoldása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Matematikai eszközök használatának gyakorlása. Konkretizálás, absztrahálás, kódolás, viszonyítás gyakoroltatása. Számolási készség fejlesztése, ellenőrzés, önellenőrzés gyakoroltatása. Megtartó emlékezet fejlesztése. Analógiás és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Szövegértés, szövegalkotás, a matematikai nyelv egyre pontosabb használata.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
2.1. Számok 2.1.1. Számok 100-as számkörben Az 1000-es számkör	Számfogalom megerősítése, biztos számfogalom kialakítása 100-as számkörben Tízes számrendszer szerkezeti sajátosságának értelmezése Helyi érték, alaki érték, valódi érték közötti összefüggések megállapítása Pontos matematikai fogalmak használata Kétjegyű számok írása, olvasása, összehasonlítása, rendezése, számtulajdonságok megállapítása Relációs jelek használata Számok pontos és becsült (közelítő) helye a számegyenesen Számok egyes, tízes szomszédjainak megállapítása Számok kerekítése Számok bontása összeg és szorzat alakban	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás Ének –zene: ritmizálás, ütemezés, finommotoros mozgáskoordináció, auditív figyelem Rajz és vizuális kultúra: ritmikus sorok, szerialitás Testnevelés: mozgáskoordináció, nagymozgások

A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága A helyi érték táblázat szerkezete	Mennyiségek megszámlálása (pénz), tízes, százas csoportok alkotása A tízes számrendszer szerkezeti sajátosságának felelevenítése Helyi érték táblázat bővítése 1000-ig A helyi értékek között lévő összefüggések megfigyelése, megfogalmazása (tízszerese, tizedrésze; százszorosa, századrésze; ezerszerese, ezredrésze) Tízes csoportok alkotása Helyi érték, alaki érték, valódi érték közötti összefüggések megállapítása Teljes háromjegyű számok írása, olvasása, értelmezése a valóság mennyiségeivel Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabvány mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom) Különböző mennyiségek kifizetése öt- tíz-, száz- és ezer forintosokkal Számok képzése egy vagy több feltétellel	Életvitel és gyakorlati ismeretek: szerialitás Történelem: évszázadok, királyok neve előtti szám, épületek építési évszáma Informatika: kódolás, dekódolás, algoritmusok
Római számok	Tanult római számok írása, olvasása a mindennapi élet különböző területein (dátum, kerület, évszázad, óra számlapja) I, V, X, L, C, D, M	
Viszonyítás A relációs jelek (<,> =)	Számok összehasonlítása (azonos és különböző nagyságrendű számok) matematikai eszközökkel, majd elvont szinten Viszonyítás, rendezés A relációs jelek (<,> =), használata A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának értelmezése, szavak használata	
Számok helye a számsorban	Tájékozódás a számegyenesen és a számtáblákon Egyes-, tízes-, százas számszomszédok leolvasása	Életvitel és gyakorlati ismeretek: mennyiségek törtrészei
Számok tulajdonságai	Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása	

Bontás	Pontos matematikai fogalmak használata, szükség esetén segítséggel. Számok bontása összeg- és szorzat alakra matematikai eszközökkel Bontások lejegyzése	
2.1.2. Közönséges törtszámok Törtek a mindennapi életben	Törtrészek előállítása tevékenységgel (darabolás, hajtogatás, nyírás, színezés, kirakás) Egységtörtek és egységtörtek többszöröseinek előállítása A törtrész kódolása, neve, jele (közönséges törtszám) Összefüggések keresése, megfogalmazása az egész és a törtrészek között, a törtrészek száma és nagysága között Közönséges törtek írása, olvasása, értelmezése és megjelenítése hétköznapi eszközökkel. Közönséges törtek helye a számegyenesen Egységtörtek összehasonlítása matematikai modelleken	Informatika: matematikai- és képességfejlesztő programok
2.1.3. Negatív szám Negatív számok a mindennapi életben	Hőmérsékletek leolvasása, hőmérő beállítása adott hőmérsékletre, hőmérséklet változásának megfigyelése, jelölése nyíllal Ellentétes mennyiségek értelmezése (adósság-vagyon), kirakása korongokkal. Negatív számok írása, olvasása 0 középpontú számegyenes készítése Plusz, mínusz jelölése Negatív számok keresése a számegyenesen	
2.2 Műveletek 2.2.1. Szóbeli műveletek Összeadás kivonás 1000-es számkörben	Fejben számolás Szóbeli összeadás, kivonás kerek tízesekkel, százasokkal – az egyjegyű számok analógiájára Műveletek modellezése	
A 8-as, 9-es, 7-es szorzó- és bennfoglaló táblák	A tanult szorzó- és bennfoglaló táblák folyamatos memorizálása A 8-as, 9-es, 7-es szorzó- és bennfoglaló táblák kiépítése Számlálás, sorozat építés Azonos tagú összeadások	Életvitel és gyakorlati ismeretek: pénz beosztása

	lejegyzése szorzással Szorzások lejegyzése azonos tagú összeadásokkal Szorzó- bennfoglaló táblák memorizálása Mennyiségekről szorzások leolvasása eszközök segítségével. Maradékos osztás kirakással, lejegyzésük, a maradék jelölése	
Maradékos osztás Összefüggések a műveletek között	Műveletek közötti összefüggések felfedezése Kerek tízesek, százasok, szorzása, osztása analógia alapján Összefüggések a szorzó és bennfoglaló táblák között (irányított felismertetés)	
2.2.2. Írásbeli műveletek Összeadás, kivonás háromjegyű számokkal a fokozatok betartásával Kétjegyű számok szorzása egy- és kétjegyű szorzóval a fokozatok betartásával Két- és háromjegyű számok osztása egyjegyű osztóval a fokozatok betartásával Műveletekben szereplő számok elnevezése Műveleti tulajdonságok	Műveletek megjelenítése, megoldása matematikai eszközökkel Mennyiségek közötti összefüggések megállapítása, lejegyzése nyitott mondatokkal Műveletek eredményének becslése Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT eszközökkel Műveletek közötti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása Matematikai fogalmak értelmezése, szavak használata Számológép használatának bevezetése, önellenőrzésre szoktatás számológép használatával	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás
2.2.3. Összeadás, kivonás közönséges törtekkel	Azonos nevezőjű törtek összeadása, kivonása eszközökkel Az egy egésznél kisebb törtek pótlása egy egészre kirakással Műveletek cselekvésben való értelmezése Egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megjelenítésük (lejátszással, kirakással, rajzban) Ismert és ismeretlen adatok megállapítása, az adatok közti összefüggések megfigyelése,	

2.2.4. Egyszerű szöveges feladatok **2.3. Számelméleti ismeretek** Páros-, páratlan számok Oszthatósági szabályok (2, 5, 10)	jelölése, a megoldás logikai sorrendjének megállapítása segítséggel, megfogalmazása Együttes emlékezés adatokra és összefüggésekre A megfelelő matematikai művelet kiválasztása, a várható eredmény becslése, a művelet kiszámítása, ellenőrzése, adekvát válasz megfogalmazása közösen a kérdésre Tapasztalatok gyűjtése matematikai elemek párosításával, a tapasztalatok megfogalmazása A páros-, páratlan számok fogalmának kiterjesztése az 1000-es számkör számaira Gyakorlati tevékenységre épülő szabályalkotás Oszthatósági szabályok felismerése matematikai példák megoldásával (2, 5, 10)	
Kulcsfogalmak/fogalmak	szám neve, jele; alaki-, helyi-, valódi érték; egyes, tízes, százas, ezres; összeadás: összeadandók (tagok), összeg, kivonás: kisebbítendő, kivonandó, különbség, maradék, szorzás: szorzandó, szorzó, részszorzat, szorzat, osztás: osztandó, osztó, hányados, maradék, törtszám, számláló, nevező, törtvonal, egész szám, negatív szám, pozitív szám, plusz, mínusz, többszörös	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**3. GEOMETRIA, MÉRÉS**	**Órakeret: 30 óra**
Előzetes tudás	Vonalak (görbe, egyenes) fajtái. Különböző helyzetű egyenesek (függőleges, vízszintes, ferde). Egyenesek egymáshoz viszonyított helyzete (párhuzamos, merőleges, metsző). Pont és vonal helyzete. Síkbeli alakzatok (háromszög, négyzet, téglalap, sokszög, kör). Térbeli alakzatok (kocka, téglatest). Tükrös alakzatok. Alakzatok tükrözése síktükörrel. Szabvány mértékegységek (100-as számkörnek megfelelő). Négyzet-, téglalap kerülete.		
Tantárgyi fejlesztési célok	Geometriai alakzatok konstruálása, kreativitás és finommotorika fejlesztése. Tájékozódási képesség fejlesztése síkban, térben és mennyiségek között. Becslés, mérés és számolás gyakoroltatása. Fogalmi gondolkodás fejlesztése.		

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
3.1. A tér elemei Félegyenes, szakasz, szög	Egyenes és pont helyzetének vizsgálata Félegyenes rajzolása, pont elnevezése Szakaszok rajzolása, megmérése, kimérése, elnevezése Szögek rajzolása Derékszög előállítása hajtogatással, rajzolása négyzethálón, jelölése Szerkesztő eszközök használata Szög nagyságának viszonyítása a derékszöghöz (kisebb, nagyobb) Síkidomok előállítása, rajzolása Síkidomok tulajdonságainak vizsgálata: határoló vonalak, oldalak száma, oldalak hosszúsága, oldalak helyzete	Rajz és vizuális kultúra: tájékozódás térben, síkban, formaérzékelés, konstruálás, kreativitás Életvitel és gyakorlati ismeretek: formaérzékelés, kreativitás, alkotókedv Informatika: tájékozódási képesség, sík- és térlátás, rajzoló programok
3.2. Síkbeli alakzatok Sokszög, háromszög, négyzet, téglalap és kör Szabályos sokszög négyzet	Szabályos sokszög oldalainak, szögeinek vizsgálata, azonosságok megállapítása Síkidomok csoportosítása a megismert tulajdonságok alapján Összehasonlítás adott szempont szerint Azonosságok, különbségek megfogalmazása Test építése (kocka) egységkockákból szabadon és adott feltétellel	Rajz és vizuális kultúra: térszemlélet, térlátás; sík- és térgeometriai ismereteit erősíti a rajz; kreativitást segíti a rajz és matematika
3.3. Térbeli alakzatok Testek kocka	Testek építése lapokból Kocka alkotórészeinek megfigyelése, elnevezése (lap, él, csúcs) Kocka tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása - Határoló lapok (görbe-, síklap) - Határoló lapok száma - Határoló lapok alakja (négyzet) - Határoló lapok nagysága (egybevágó, különböző nagyságú) - Határoló lapok helyzete (merőleges, párhuzamos) Síkidomok tükrözése egy tükörtengely segítségével négyzethálón	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértés Rajz és vizuális kultúra: tükrös alakzatok

3.4. Transzformációk Tükrözés, nagyítás, kicsinyítés	Síkidomok nagyítása, kicsinyítése négyzethálón - Az egység mérete változik - Az egységek száma változik A síkidomok és tükörképük vizsgálata, összehasonlítása Azonosságok, különbségek megállapítása Az egybevágó és hasonló fogalmak alapozása	
	Párhuzamos-, és merőleges egyenesek rajzolása négyzethálón Szakaszok másolása vonalzóval és körzővel	Életvitel és gyakorlati ismeretek: becslés, mérés, számítás
3.5. Szerkesztés Párhuzamos-, merőleges egyenesek Másolás	Szakaszok felezése körzővel és vonalzóval A szakaszfelező merőleges Négyzet és téglalap rajzolása négyzethálón	Természetismeret: mérések, mértékegységek a fizikai és kémiai számításokban
Felezés	Szerkesztő eszközök használata Szerkesztési lépések sorrendjének követése	Történelem: tájékozódás időben
Szerkesztés	Mérés választott és szabvány mértékegységekkel Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése	
3. 6. Mérés, mértékegységek Hosszúság-, tömeg-, űrtartalom Szabvány mértékegységek - hosszúság (m, dm, cm, mm) - tömeg (kg, dkg, g) - űrtartalom (hl, l, dl, cl)	Mennyiségek összehasonlítása, sorba rendezése Mértékegységek közötti összefüggések megállapítása gyakorlati mérések alapján	
Mértékváltás	Mértékváltások következtetéssel egyszerű esetekben (tízszerese, százszorosa)	
Időmértékek: évszázad, év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc	A múlt, jelen, jövő viszonyfogalmak értelmezése, használata Időpont leolvasása percnyi pontossággal Negyed-, fél-, háromnegyed óra leolvasása, beállítása Időtartam érzékelése a mindennapi életből vett példákkal Tájékozódás a naptárban	
Pénz	Forint (Ft)	

3.7. Kerület, terület	Pénznemek megismerése (ezres), használatuk Mennyiségek be- és felváltása Mennyiségek kifizetése többféleképpen Sokszögek kerületének mérése és kiszámítása összeadással Négyzet kerületének mérése, kiszámítása összeadással és szorzással Négyzet területének kirakása a választott egységekkel, egységek összeszámlálásával	
Kulcsfogalmak/fogalmak	téri elem, síkbeli alakzat, térbeli alakzat, transzformáció, mennyiség, mértékegység, mérőszám, pénz, kerület, szerkesztés, terület, egység	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**4. FÜGGVÉNYEK, AZ ANALÍZIS ELEMEI**	**Órakeret: 20 óra**
Előzetes tudás	Tárgyak tulajdonságainak összehasonlítása, megkülönböztetése, kiemelése. Tárgyak sorba rendezése különféle tulajdonságok szerint. Összefüggések felfedezése, megfogalmazása, jelölése a gyermekek környezetéből vett példákon. A tanult számkörben számok sorba rendezése. Számsorok folytatása adott szabály-, vagy szabály felismerése alapján. Tevékenységre épülő gondolkodási műveletek.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Összehasonlítás, általánosítás, szabályalkotás, kiegészítés alapozása. Megismerési módszerek fejlesztése. Összefüggések megfogalmazása konkrét helyzetekben. Logikus gondolkodás fejlesztése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
4. 1. Összefüggések	Összefüggések felismerése, személyek-, tárgyak-, helyzetek-geometriai alakzatok között; kifejezése rajzzal, jelekkel Összefüggések keresése megadott szempont szerint a látszólag különböző dolgok között. Szabályjátékok logikai készlettel, számokkal Szabály felismerése, megfogalmazása segítséggel, lejegyzése	A közismereti tantárgyak: segítik az összefüggések felismerését, megértését Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás Rajz és vizuális kultúra: soralkotás Testnevelés: soralkotás
4.2. Sorozatok	Sorozatok képzése geometriai alakzatokkal, számokkal adott,	Ének-zene: hangsorok

4.3. Függvények megadása, ábrázolása	vagy felismert szabály alapján segítséggel Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban Adatok gyűjtése, sorozatba-, táblázatba rendezése Sorozatban-, táblázatban szereplő adatok közötti összefüggések, szabályok felismerése, megfogalmazása, lejegyzése segítséggel	
Kulcsfogalmak/fogalmak	sorozat, grafikon, értéktáblázat, összefüggések, szabály	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**5. STATISZTIKA, VALÓSZÍNŰSÉG**	**Órakeret: 4 óra**
Előzetes tudás	Összpontosított figyelem. Együttműködési képesség.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Adatgyűjtési technikák, adatok ábrázolási módjának megismerése. A tanulók szemléletének formálása, „a valószínűségi gondolkodásmód” alapozása. Tapasztalatok gyűjtése a véletlen és nem véletlen eseményekről. Kombinatorikus gondolkodás és a valószínűségi szemlélet alapozása.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
5.1. Statisztika	Statisztikai adatok gyűjtése Közvetlen környezetben megfigyelhető események megszámlálása, mérések eredménye	Életvitel és gyakorlati ismeretek: A mindennapi életben segít értelmezni az ábrázolt adatokat
5.2. A valószínűség-számítás elemei Valószínűségi kísérletek	Megfigyelések, vizsgálatok, játékos valószínűségi kísérletek (pénzfeldobás, golyóhúzás, különböző szerencsejátékok) Egyszerű valószínűségi kísérletek eredményeinek lejegyzése Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről A” biztos” és a „lehetetlen” fogalmak használata Spontán tippelések az események várható bekövetkeztéről	
Kulcsfogalmak/fogalmak	lehetőség, kísérlet, táblázat, adat, biztos, lehetetlen	

A fejlesztés várt eredmények az 5. évfolyam végén

A tanuló személyre szabott segítséggel képes:

- Elemek halmazokba rendezésére két szempont szerint.
- Adott tulajdonságú részhalmaz előállítására alaphalmazon.
- Közös tulajdonságok felismerésére, metszet előállítására.
- Egyszerű állítások, tagadások megfogalmazására szóban vagy bármely AAK-s eszközzel.
- Logikai kifejezések használatára szóban vagy bármely AAK-s eszközzel.
- Minél több lehetőség előállítására kombinatorikus feladatokban.
- Biztos számfogalmat mutatni 100-as számkörben.
- Jártasságot mutatni 1 000 - es számkörben.
- Mennyiségek lejegyzése tört alakú számmal.
- A negatív számok fogalmának értéséra.
- A szorzó- és bennfoglaló táblák alkalmazására, szükség esetén táblázat segítséggel.
- A tanult írásbeli műveletek megoldási technikájának ismeretére, a számolás helyességének ellenőrzésére számológéppel.
- Egyszerű szöveges feladatok megoldására szóban vagy bármely AAK-s eszközzel.
- Testek és síkidomok egy és több szempontú csoportosítására a tanult tulajdonságok alapján. Szabvány mértékegységek ismeretére.
- Racionális számok összehasonlítására modellezéssel, összefüggések felfedezésére irányítással, szabály megfogalmazása szóban vagy bármely AAK-s eszközzel.
- Sorozatok folytatására a felismert szabály alapján.
- Statisztikai adtok lejegyzésére egyszerűbb esetekben.
- Valószínűségi játékokban az esetek lejegyzésére irányítással.

6. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**1. GONDOLKODÁSI MÓDSZEREK, HALMAZOK, MATEMATIKAI LOGIKA, KOMBINATORIKA**	**Órakeret 20 óra**
Előzetes tudás	Halmaz elemeinek több adott illetve választott szempont szerinti válogatása, csoportosítása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Válogatás, csoportosítás, rendszerezés logikai összefüggések alapján. Analizáló, szintetizáló, döntési képesség fejlesztése és alkalmazása. Cselekvéses, logikus gondolkodás gyakoroltatása. Kombinatorikus szemlélet kialakítása és megerősítése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
1.1. Halmazok Csoportosítás	Személyek, tárgyak, logikai készlet elemeinek elhelyezése halmazábrákba Csoportosítás egy, illetve egyszerre két szempont alapján. Csoportosítások felismerése és megnevezése. Megfigyelés, lényeges jegyek kiemelése, azonosítás, megkülönböztetés tapasztalati és matematikai jegyek alapján	Rajz és vizuális kultúra: alakzatok, színek, tájékozódás síkban
Alaphalmaz, részhalmaz, kiegészítő halmaz	Részhalmaz előállítása különféle alaphalmazokon matematikai eszközökkel, számokkal. Az alaphalmaz, részhalmaz és kiegészítő halmaz kapcsolatának értelmezése A halmazábra különböző részeinek jelölése jelkártyákkal Elemek besorolása a halmazábra különböző részeibe.	Magyar nyelv és irodalom: szókincsbővítés, szövegértés, szövegalkotás Természetismeret: kognitív képességek
Metszethalmaz	Halmazok elemeinek tudatos megfigyelése (matematikai eszközök, számok), közös tulajdonságuk kiemelése, megfogalmazása, metszethalmaz képzése A halmazábra különböző részeinek elnevezése Alá- és fölérendeltségi viszony felismerése Venn-diagram	Informatika: problémamegoldó gondolkodás, szimbólumok, jelek Életvitel és gyakorlati ismeretek, formaérzékelés, finommotoros mozgáskoordináció
1.2. Matematikai logika Állítások igazságtartalma	Állítások és tagadások megfogalmazása a halmazábra különböző részeiről Állítások megítélése igazságtartalmuk szerint, állítások igazságának eldöntése Gondolatmenet tagadása Állításokhoz halmazok alkotása A logikai „nem”, „és”, „minden”, „van olyan”, „van, amelyik nem”, „egyik sem” kifejezések használatának pontosítása, alkalmazása	
1.3. Kombinatorika	Kombinatorikus játékok Elemek sorba rendezése Lehetőségek sokféleségének észrevétele Variációk képzése különböző nem matematikai és matematikai elemekből tevékenységgel: néhány lehetőség, egyre több lehetőség, összes lehetőség	
Kulcsfogalmak/fogalmak	halmaz, alaphalmaz, részhalmaz, metszethalmaz, kiegészítő halmaz, Venn-diagram, logikai kifejezés, „és“, „nem“, „egyik sem“, „minden“, „van olyan“, „van, amelyik nem”	

Logikai egység/Fejlesztési cél	2. SZÁMELMÉLET, ALGEBRA	Órakeret: 70 óra
Előzetes tudás	Jártasság 1000-es számkörben. Biztos műveletfogalom 100-as számkörben. Összeadás, kivonás 1000-es számkörben. Jártasság a szorzótáblák használatában. Egyszerű szöveges feladatok megoldása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Matematikai eszközök célszerű használata. Konkretizálás, absztrahálás, kódolás, viszonyítás gyakoroltatása. Számolási készség fejlesztése, ellenőrzés, önellenőrzés gyakoroltatása. Megtartó emlékezet fejlesztése. Analógiás és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Szövegértés és szövegalkotás fejlesztése, a matematikai nyelv egyre pontosabb használata.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
2.1. Számok 2.1.1. Számok 1000-es és 10 000-es számkörben Az 1000-es és 10 000-es számkör A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága   <

	Mennyiségek meg- és kimérése és szabvány mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom) Különböző mennyiségek kifizetése öt- tíz-, száz-, ezer forintosokkal Számok képzése egy vagy több feltétellel	
Római számok	Tanult római számok írása, olvasása a mindennapi élet különböző területein (dátum, kerület, évszázad, óra számlapja) I, V, X, L, C, D, M	
Viszonyítás A relációs jelek (< > =)	Számok összehasonlítása (azonos és különböző nagyságrendű számok) matematikai eszközökkel, majd elvont szinten, a fokozatok betartásával Összehasonlítás relációs jelekkel (< > =) A „több”, „kevesebb”, „ugyanannyi” fogalmának használata Tájékozódás a számegyenesen és a számtáblákon Egyes-, tízes-, százas- és ezres számszomszédok leolvasása	Történelem: évszázadok, királyok neve előtti szám, épületek építési évszáma Informatika: kódolás, dekódolás, algoritmusok
Számok helye a számsorban Számok tulajdonságai Bontás	Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása Pontos matematikai fogalmak használatának begyakorlása Számok bontása összeg- és szorzat alakban matematikai eszközökkel, majd elvont szinten Bontások lejegyzése	
2.1.2. Közönséges törtszámok Törtek a mindennapi életben	Törtrészek előállítása (darabolás, színezés, kirakás), törtmennyiség nevének megfogalmazása, jelölése törtszámmal Egységtörtek-, egységtörtek többszöröseinek előállítása A törtrész kódolása, neve, jele (közönséges törtszám) Egész és törtrészek viszonya, összefüggések keresése, megfogalmazása az egész és a törtrészek között, a törtrészek száma és nagysága között Közönséges törtek írása, olvasása, értelmezése Közönséges törtek helye a számegyenesen Egységtörtek összehasonlítása matematikai modelleken	Életvitel és gyakorlati ismeretek: mennyiségek törtrészei

2.1.3. Negatív szám Negatív számok a mindennapi életben	Hőmérsékletek leolvasása, hőmérő beállítása adott hőmérsékletre, hőmérséklet változásának megfigyelése, jelölése nyíllal Ellentétes mennyiségek értelmezése (adósság-vagyon) Negatív számok írása, olvasása 0 középpontú számegyenes készítése Negatív számok keresése a számegyenesen Összehasonlításuk egymással, 0-val, pozitív számokkal Fejben számolás Szóbeli összeadás, kivonás kerek tízesekkel, százasokkal, ezresekkel – az egyjegyű számok analógiájára Műveletek modellezése	Informatika: matematikai- és képességfejlesztő programok
2.2 Műveletek 2.2.1. Szóbeli műveletek Összeadás kivonás 1000-es és 10 000- es számkörben Maradékos osztás Összefüggések a műveletek között 2.2.2. Írásbeli műveletek Összeadás, kivonás négyjegyű számokkal, a fokozatok betartásával Két- és háromjegyű számok szorzása egy- és kétjegyű szorzóval, a fokozatok betartásával Három- és négyjegyű számok osztása egyjegyű osztóval a fokozatok betartásával Műveletekben szereplő számok elnevezése Műveleti tulajdonságok	Szorzó- bennfoglaló táblák memorizálása Maradékos osztás megoldása Műveletek közötti összefüggések felfedezése Kerek tízesek, százasok, ezresek szorzása, osztása analógia alapján Összefüggések a szorzó és bennfoglaló táblák között Tájékozódás síkban, műveletek irányának észrevétele Műveletek megjelenítése, megoldása matematikai eszközökkel Mennyiségek közötti összefüggések megállapítása, lejegyzése nyitott mondatokkal Műveletek megoldása egyre elvontabb szinten Műveletek eredményének becslése Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT eszközökkel Műveletek közötti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása Műveletvégzés technikájának verbális kifejezése Matematikai fogalmak használata Számológép használata önellenőrzésre Azonos nevezőjű törtek összeadása, kivonása mennyiségekkel és konkrét számokkal	Életvitel és gyakorlati ismeretek: pénz beosztása

2.2.3. Összeadás, kivonás közönséges törtekkel 2.2.4. Egyszerű és összetett szöveges feladatok **2.3. Számelméleti ismeretek** Páros-, páratlan számok Oszthatósági szabályok	Az egy egésznél kisebb törtek pótlása egy egészre Műveletek lejegyzése Egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megjelenítésük matematikai és IKT eszközök használatával. Ismert és ismeretlen adatok megállapítása, az adatok közti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása Együttes emlékezés adatokra és összefüggésekre A megfelelő matematikai művelet kiválasztása, a várható eredmény becslése kerekített értékben, a művelet kiszámítása, ellenőrzése, adekvát válasz megfogalmazása a kérdésre Összetett szöveges feladatok értelmezése Történések megjelenítése matematikai modellekkel Problémák logikai sorrendjének megállapítása, a megoldás logikai menetének megfogalmazása Összefüggések megértése, kódolása irányítással (számfeladat, számegyenes, táblázat, rajz, nyitott mondat, halmazábra, grafikon) Tapasztalatok gyűjtése matematikai elemek párosításával, a tapasztalatok megfogalmazása A páros-, páratlan számok fogalmának kiterjesztése a 10 000 - es számkör számaira Gyakorlati tevékenységre épülő szabályalkotás Oszthatósági szabályok felismerése matematikai példák megoldásával, a prímszámok figyelembevétele nélkül	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás
Kulcsfogalmak/fogalmak	tízezres, szám neve, jele; alaki-, helyi-, valódi érték; egyes, tízes, százas, ezres; összeadás: összeadandók (tagok), összeg, kivonás: kisebbítendő, kivonandó, különbség, maradék, szorzás: szorzandó, szorzó, részszorzat, szorzat, osztás: osztandó, osztó, hányados, maradék, törtszám, számláló, nevező, törtvonal, egész szám, negatív szám, pozitív szám, plusz, mínusz, többszörös	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**3. GEOMETRIA, MÉRÉS**	**Órakeret: 30 óra**
Előzetes tudás	Vonalak (görbe, egyenes) fajtái. Különböző helyzetű egyenesek (függőleges, vízszintes, ferde). Egyenesek egymáshoz viszonyított helyzete (párhuzamos, merőleges, metsző).	

<table>
<tr><td></td><td colspan="2">Pont és vonal helyzete.
Síkbeli alakzatok (háromszög, négyzet, téglalap, sokszög, kör).
Térbeli alakzatok (kocka, téglatest, gömb).
Tükrös alakzatok.
Alakzatok tükrözése síktükörrel.
Szabvány mértékegységek (100-as számkörnek megfelelő).
Négyzet-, téglalap kerülete, területe.</td></tr>
<tr><td>Tantárgyi fejlesztési célok</td><td colspan="2">Geometriai alakzatok konstruálása, kreativitás és finommotorika fejlesztése.
Tájékozódási képesség fejlesztése síkban, térben és mennyiségek között.
Becslés, mérés és számolás gyakoroltatása.
Fogalmi gondolkodás fejlesztése.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</td><td rowspan="2">Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td>Ismeretek</td><td>Fejlesztési követelmények/tevékenységek</td></tr>
<tr><td>3.1. A tér elemei
Félegyenes, szakasz, szög</td><td>Egyenes és pont helyzetének vizsgálata
Félegyenes rajzolása, pont elnevezése
Szakaszok rajzolása, megmérése, kimérése, elnevezése
Szögek rajzolása
Derékszög rajzolása négyzethálón, jelölése
A szögek alkotórészeinek (szár, csúcs, szögtartomány) megnevezése
Szerkesztő eszközök használata

Síkidomok előállítása, rajzolása</td><td>Rajz és vizuális kultúra: tájékozódás térben, síkban, formaérzékelés, konstruálás, kreativitás

Életvitel és gyakorlati ismeretek: formaérzékelés, kreativitás, alkotókedv</td></tr>
<tr><td>3.2. Síkbeli alakzatok
Sokszög, háromszög, négyzet, téglalap és kör</td><td>Síkidomok tulajdonságainak vizsgálata: határoló vonalak-, oldalak száma-, oldalak hosszúsága-, oldalak helyzete-, átlók száma- és szimmetria tengelyek száma alapján</td><td>Informatika: tájékozódási képesség, sík- és térlátás, rajzoló programok</td></tr>
<tr><td>Szabályos sokszög</td><td>Szabályos sokszögek oldalainak, szögeinek vizsgálata, azonosságok megállapítása
Síkidomok csoportosítása a megismert tulajdonságok alapján, halmazok eszközjellegű használata
Összehasonlítás adott szempont szerint
Azonosságok, különbségek megfogalmazása

Testek építése egységkockákból szabadon és adott feltétellel</td><td>Rajz és vizuális kultúra: térszemlélet, térlátás; sík- és térgeometriai ismereteit erősíti a rajz; kreativitást segíti a rajz és matematika</td></tr>
<tr><td>3.3. Térbeli alakzatok
Testek
Téglatest, kocka</td><td>Testek építése lapokból
Testek alkotórészeinek megfigyelése, elnevezése (lap, él, csúcs)
Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása
● Határoló lapok (görbe-, síklap)
● Határoló lapok száma
● Határoló lapok alakja (háromszög, téglalap, négyzet, körlap)
● Határoló lapok nagysága (egybevágó, különböző nagyságú)</td><td>Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértés

Rajz és vizuális kultúra: tükrös alakzatok</td></tr>
</table>

3.4. Transzformációk Tükrözés, nagyítás, kicsinyítés	● Határoló lapok helyzete (merőleges, párhuzamos) Síkidomok tükrözése egy tükörtengely segítségével négyzethálón Síkidomok nagyítása, kicsinyítése négyzethálón ● Az egység mérete változik ● Az egységek száma változik A síkidomok és tükörképük vizsgálata, összehasonlítása Azonosságok, különbségek megállapítása Az egybevágó és hasonló fogalmának alapozása Párhuzamos-, és merőleges egyenesek rajzolása négyzethálón, majd és szerkesztésük derékszögű vonalzókkal Szerkesztések algoritmusának pontos követése	
3.5. Szerkesztés Párhuzamos-, merőleges egyenesek Másolás Felezés Szerkesztés	Szakaszok és szögek másolása vonalzó és körző segítségével Az adott- és a kapott téri elemek összehasonlítása (ugyanakkora) Szakaszok és szögek felezése körző és vonalzó segítségével A szakaszfelező merőleges és a szögfelező fogalma Négyzet és téglalap rajzolása négyzethálón Különböző sugarú körök szerkesztése Szerkesztési lépések sorrendjének követése	Életvitel és gyakorlati ismeretek: becslés, mérés, számítás Természetismeret: mérések, mértékegységek a fizikai és kémiai számításokban Történelem: tájékozódás időben
3. 6. Mérés, mértékegységek Hosszúság-, tömeg-, űrtartalom Szabvány mértékegységek ● hosszúság (km, m, dm, cm, mm) ● tömeg (t, kg, dkg, g) ● űrtartalom (hl, l, dl, cl, ml)	Mérés választott és szabvány mértékegységekkel Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése Mennyiségek összehasonlítása, sorba rendezése Mértékegységek közötti összefüggések megállapítása gyakorlati mérések alapján Mértékváltások következtetéssel (tízszerese, százszorosa, ezerszerese; tizedrésze, századrésze, ezredrésze) A múlt, jelen, jövő viszonyfogalmak értelmezése, használata Időpont leolvasása percnyi pontossággal, különböző módokon, a napszakokhoz igazodva	

Mértékváltás Időmértékek: évezred, évszázad, év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc, másodperc Pénz **3.7. Kerület, terület**	Időtartam érzékelése a mindennapi életből vett példákkal Időtartam számítása Mértékváltások a különböző időmértékek között Tájékozódás a naptárban Forint (Ft) Pénznemek megismerése, használata Mennyiségek be- és felváltása Mennyiségek kifizetése többféleképpen Sokszögek kerületének mérése és kiszámítása összeadással Négyzet, téglalap kerületének mérése, kiszámítása összeadással és szorzással Négyzet és téglalap területének lefedése különböző alakú és nagyságú egységekkel A mértékegységek nagysága és a mérőszámok közötti összefüggés megállapítása Négyzet és téglalap területének mérése az egységek összeszámlálásával	
Kulcsfogalmak/fogalmak	téri elem, síkbeli alakzat, térbeli alakzat, transzformáció, mértékegység, pénz, kerület, terület, szerkesztés	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**4. FÜGGVÉNYEK, AZ ANALÍZIS ELEMEI**	**Órakeret: 20 óra**
Előzetes tudás	Tárgyak tulajdonságainak összehasonlítása, megkülönböztetése, kiemelése. Tárgyak sorba rendezése különféle tulajdonságok szerint. Összefüggések felfedezése, megfogalmazása, jelölése a gyermekek környezetéből vett példákon. A tanult számkörben számok sorba rendezése. Számsorok folytatása adott szabály-, vagy szabály felismerése alapján. Tevékenységre épülő gondolkodási műveletek.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Összehasonlítás, általánosítás, szabályalkotás, kiegészítés gyakorlása. Megismerési módszerek továbbfejlesztése. Összefüggések kifejezése modellezéssel egyre elvontabb szinten. Logikus gondolkodás fejlesztése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
4. 1. Összefüggések	Összefüggések felismerése személyek-, tárgyak-, helyzetek-, geometriai alakzatok, halmazok számai között; kifejezése rajzzal, matematikai jelekkel (kisebb, nagyobb, egyenlő), a viszonyszavak szóbeli megfogalmazásával Összefüggések keresése megadott szempont szerint a látszólag különböző dolgok között.	A közismereti tantárgyak: segítik az összefüggések felismerését, megértését Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás

4.2. Sorozatok **4.3. Függvények megadása, ábrázolása**	Szabályjátékok számokkal Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése, alkalmazása műveletekkel a hiányzó adatok pótlására Sorozatok képzése geometriai alakzatokkal, számokkal, adott, vagy felismert szabály alapján Ciklikus sorok folytatása Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban Változó különbségű sorozatok folytatása Adatok gyűjtése, sorozatba-, táblázatba rendezése Sorozatban-, táblázatban szereplő adatok közötti összefüggések, szabályok felismerése, megfogalmazása segítséggel, lejegyzése Tapasztalati függvények készítése számlált, mért adokkal Függvények ábrázolása, leolvasása; jelülésük nyíllal, nyitott mondattal, szabállyal Értéktáblázat kiegészítése szöveggel, matematikai alakban megadott szabály alapján Grafikus megjelenítés	Rajz és vizuális kultúra: soralkotás Testnevelés: soralkotás Ének-zene: hangsorok
Kulcsfogalmak/fogalmak	sorozat, függvény, grafikon, értéktáblázat, összefüggések, szabály	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**5. STATISZTIKA, VALÓSZÍNŰSÉG**	**Órakeret: 4 óra**
Előzetes tudás	Egyre tartósabb, összpontosított figyelem. Együttműködési képesség.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Adatgyűjtési technikák, adatok ábrázolási módjának megismerése. A tanulók szemléletének formálása, „a valószínűségi gondolkodásmód” alapozása. Tapasztalatok bővítése a véletlen és nem véletlen eseményekről. Kombinatorikus gondolkodás és a valószínűségi szemlélet fejlesztése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
5.1. Statisztika	Kísérletek, statisztikai adatok gyűjtése Közvetlen környezetben megfigyelhető események megszámlálása, mérések eredménye Ábrázolásuk grafikonon, diagramon közösen Grafikonok, diagramok értelmezése, leolvasása	Életvitel és gyakorlati ismeretek: A mindennapi életben segít értelmezni a grafikonokat

5.2. A valószínűség-számítás elemei Valószínűségi kísérletek	Megfigyelések, vizsgálatok, játékos valószínűségi kísérletek (pénzfeldobás, golyóhúzás, különböző szerencsejátékok) Egyszerű valószínűségi kísérletek eredményeinek lejegyzése A lejegyzések összesítése, táblázatba rendezése A táblázat adatainak leolvasása, értelmezése Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről A" biztos" és a „lehetetlen" fogalmak megkülönböztetése Spontán tippelések az események várható bekövetkeztéről	
Kulcsfogalmak/fogalmak	lehetőség, kísérlet, táblázat, adat, grafikon, diagram, biztos, lehetetlen	

A fejlesztés várt eredményei a 6. évfolyam végén

A tanuló személyre szabott segítséggel képes:

- Elemek halmazokba rendezésére két szempont szerint.
- Adott tulajdonságú részhalmaz előállítására alaphalmazon.
- Közös tulajdonságok felismerésére, metszet előállítására.
- Egyszerű állítások, tagadások megfogalmazására szóban vagy bármely AAK-s eszközzel.
- Minél több lehetőség előállítására kombinatorikus feladatokban.
- Biztos számfogalmat mutat 100-as számkörben.
- Jártasságot mutat 1 000 –e s és 10 000 - es számkörben.
- A törtszámok és negatív számok számfogalmának biztos ismeretére.
- A szorzó- és bennfoglaló táblák alkalmazására, szükség esetén táblázat segítségével.
- A tanult írásbeli műveletek megoldására, önellenőrzésre számológéppel.
- Egyszerű szöveges feladatok önálló megoldására szóban vagy bármely AAK-s eszközzel.
- Testek és síkidomok egy és több szempontú csoportosítására a tanult tulajdonságok alapján. Szabvány mértékegységek és a közöttük lévő váltószámok ismeretére.
- A téglalap és a négyzet kerületének mérésére, számítására; területének mérésére lefedéssel.
- Szerkesztések kivitelezésére: szögek és szakaszok rajzolása, másolása, felezése; párhuzamos-, merőleges egyenesek szerkesztése, téglalap- és négyzet rajzolása.
- Racionális számok összehasonlítására, összefüggések felfedezésére, szabály megfogalmazására szóban vagy bármely AAK-s eszközzel.
- Sorozatok folytatására a felismert szabály alapján.
- Adatok leolvasására táblázatból, koordináta rendszer adatpárjainak leolvasására, lejegyzésére.

- Adatok táblázatba beírására a felismert szabály alapján, ábrázolásukra koordináta rendszerben grafikonon.
- Statisztikai adtok lejegyzésére, ábrázolására egyszerűbb esetekben.
- Valószínűségi játékokban az esetek lejegyzésére.

7-8. évfolyam

A két év célja a tanulók felkészítése az önálló életvitelre, az önálló munkavégzésre, az egyéni képességeikhez igazodó továbbtanulásra, a társadalmi beilleszkedés elősegítésére. Olyan ismeretek, képességek, készségek kialakítása, ami biztosítja az önálló tanulás lehetőségét, és felkészíti az egész életen át tartó tanulásra. Enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt szerepe van az egyénre szabott önálló tanulási eljárások és módok használatának, alkalmazásának, a tanuló motiváltsága megteremtésének.

A matematika tantárgy sajátos fejlesztési célja a figyelem terjedelmének, tartósságának fokozatos növelése és szinten tartása, a koncentrációképesség fejlesztése, az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztése.

7. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**1. GONDOLKODÁSI MÓDSZEREK, HALMAZOK, MATEMATIKAI LOGIKA, KOMBINATORIKA**	**Órakeret** **7 óra**
Előzetes tudás	Elemek halmazokba rendezése két szempont szerint. Adott tulajdonságú részhalmaz előállítása alaphalmazon. Közös tulajdonságok felismerése, metszet előállítása. Egyszerű állítások, tagadások megfogalmazása. Logikai kifejezések használata. Minél több lehetőség előállítása kombinatorikus faladatokban.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Megfigyelő, elemző, lényeglátó és döntő képesség fejlesztése. Analógiás-, logikus- és kombinatorikus gondolkodás fejlesztése a gondolkodási műveletek elmélyítésével.	
Követelmények - Ismeretek / Fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ tevékenységek**	
1.1 Halmazok Alap- rész-, kiegészítő- és metszethalmaz	A tanult halmazelméleti ismeretek alkalmazása más matematikai témakörökben, más tantárgyakban Elemek szétválogatása több feltétel egyidejű teljesülése alapján	Rajz és vizuális kultúra: alakzatok
Végtelen és üres halmaz	Végtelen és üres halmazok megfigyelése, létrehozása	Magyar nyelv és irodalom: szókincsbővítés,
1.2. Matematikai logika	Halmazok kapcsolatának vizsgálata	kifejezőképesség, szövegértés,

Állítások és tagadások igazságtartalma	Állítások és tagadások megfogalmazása a végtelen- és üres halmazokról Állítások alap, rész- és kiegészítő halmazokról Állítások halmazok metszetéről Hibás állítások javítása Feltétel tagadása: a logikai "nem" Több feltétel egyidejű teljesülése: logikai "és"	szövegalkotás Természetismeret történelem, földrajz: halmazelméleti-, logikai ismereteket használata
1.3. Kombinatorika Kombinációk és variációk Lehetőségek száma Rendszerezési sémák	Sorba rendezés Variációk képzése különböző nem matematikai és matematikai elemekből tevékenységgel: egyre több lehetőséggel Rendszerezési sémák megismerése, rögzítése (következtetések, egyszerű lejegyzések, táblázatok)	Informatika: algoritmus, problémamegoldó gondolkodás
Kulcsfogalmak/fogalmak	halmaz, alaphalmaz, részhalmaz, kiegészítő halmaz, metszethalmaz, üres halmaz, végtelen halmaz, matematikai-, logikai fogalmak, variáció	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**2. SZÁMELMÉLET, ALGEBRA**	**Órakeret: 70 óra**
Előzetes tudás	Jártasság 10 000 - es számkörben. Biztos műveletfogalom 100-as számkörben. Összeadás, kivonás 10 000 - es számkörben. Jártasság a szorzótáblákban. Egyszerű szöveges feladatok megoldása. Törtszám és negatív szám fogalmának ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Matematikai eszközök biztos, célszerű használata. Konkretizálás, absztrahálás, kódolás gyakoroltatása. Elemzés, összehasonlítás, csoportosítás és általánosítás egyre önállóbb alkalmazása. Matematikai problémamegoldás, logikus gondolkodás egyre elvontabb szinten segítséggel. Szövegértés, szövegalkotás, a matematikai nyelv egyre pontosabb használata. A számlálási, számolási, becslési és ellenőrzési képesség, valamint a megtartó emlékezet fejlesztése. Kíváncsiság ébrentartása, az önbizalom folyamatos megerősítése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
2.1. Számok 2.1.1.	Pontos matematikai fogalmak elmélyítése, használata	

Számfogalom megerősítése, biztos számfogalom kialakítása 10 000 - es számkörben Számok 100 000 - es számkörben   Az 100 000 - es számkör A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága A helyi érték táblázat szerkezete Helyi érték, alaki érték, valódi érték kapcsolata   <

	Kombinatorikus gondolkodás fejlesztése	
Számok helye a számsorban	A relációs jelek (< > =) használata A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának elmélyítése Összehasonlítási képesség fejlesztése	
Számok tulajdonságai	Tájékozódás a számegyenesen és a számtáblákon Egyes-, tízes-, százas-, ezres-, tízezres számszomszédok leolvasása Tájékozódási képesség fejlesztése	
Bontás		
2.1.2. Törtszámok	Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása Pontos matematikai fogalmak gyakorlása	
	Számok bontása összeg- és szorzat alakban Különféle számalakok közti kspcsolat felismerése Bontások lejegyzése	
	Törtrészek ábrázolása, jelölése törtszámmal Törtszám értelmezése Összefüggések keresése, megfogalmazása az egész és a törtrészek között, a törtrészek száma és nagysága között Helyük a számegyenesen Tájékozódási képesség fejlesztése Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése	Életvitel és gyakorlati ismeretek: a mindennapi életre való felkészítés, vásárlás (pl. fél-negyed kiló)
Tizedes törtek	Közönséges törtek összehasonlítása matematikai eszközök segítségével: azonos nevezőjű, azonos számlálójú és különböző nevezőjű törtek összehasonlítása Összehasonlítási képesség fejlesztése	

2.1.3. Negatív szám	10, 100, 1000 nevezőjű törtek írása tizedes tört alakban Helyi érték táblázat kiterjesztése a tizedes törtek felé Tájékozódás a helyi érték táblázatban Összefüggések megállapítása a tized-, század- és ezred részek között Analizálás, szintetizálás Általánosítás, elvonatkoztatás Tizedes törtek modellezése Tapasztaltok gyűjtése a mindennapi életben használt tizedes tört formában felírt mennyiségekről Tizedes törtek írása helyi érték táblába, kiolvasásuk Negatív szám fogalmának elmélyítése Hőmérsékletek leolvasása, hőmérő beállítása adott hőmérsékleti értékre, hőmérséklet változásának megfigyelése, jelölése Ellentétes mennyiségek értelmezése (adósság-vagyon)	Életvitel és gyakorlati ismeretek: pénz beosztása Informatika: matematikai- és képességfejlesztő programok
2.2 Műveletek 2.2.1. Szóbeli műveletek Szóbeli műveletek 10 000- es és 100 000- es számkörben	Tapasztalatok gyűjtése a mindennapi életből vett példákból Negatív számok írása, olvasása 0 középpontú számegyenes használata Negatív számok helye a számegyenesen Összehasonlításuk egymással, 0-val, pozitív számokkal Matematikai fogalmak bővítése Egész számok (pozitív és negatív) nagyságrendjének megállapítása Fejben számolás fejlesztése Szóbeli összeadás, kivonás kerek számokkal az egyjegyű számok analógiájára	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás

Római számok 2.2.2. Írásbeli műveletek Összeadás, kivonás 100 000- es számkörben Háromjegyű számok szorzása két- és háromjegyű szorzóval Ötjegyű számok osztása egyjegyű osztóval (kétjegyű osztóval) 2.2.3. Műveletek közönséges törtekkel Műveletek tizedes törtekkel	Kerek számok szorzása, osztása egyjegyű szorzóval és osztóval Számolási készség fejlesztése Analógiás gondolkodás fejlesztése Pozitív egész számok szorzása, osztása tízzel, százzal, ezerrel Mennyiségi változások megfigyelése (tízszerese, százszorosa, ezerszerese; tizedrésze, századrésze, ezredrésze), a kapott eredmény helye a helyi érték táblázatban Összefüggések megértése, megfogalmazása segítséggel A változás irányának megfigyelése Pontos matematikai nyelv használatára törekvés Analógiás gondolkodás fejlesztése Történelmi eseményekhez kapcsolódó évszámok lejegyzése római számokkal Műveletek értelmezése, megoldása matematikai eszközökkel Mennyiségek közötti összefüggések megállapítása, lejegyzése nyitott mondatokkal, segítséggel Műveletek megoldása egyre elvontabb szinten, a fokozatok betartásával Műveletek eredményének becslése, kiszámolása, ellenőrzése Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról, Inverz műveletek alkalmazása az ellenőrzéshez Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT eszközökkel Megfigyelése, megfogalmazása	Magyar nyelv és irodalom: kifejezőképesség, mondatértés, mondatalkotás Történelem: korszakok, évszámok

2.2.4. Egyszerű és összetett szöveges feladatok Fordított szövegezésű feladatok **2.3. Számelméleti ismeretek** Páros-, páratlan számok Oszthatósági szabályok	Matematikai fogalmak bővítése, használatuk Számológép használata önellenőrzésre Azonos nevezőjű törtek összeadása, kivonása Közönséges törtek bővítése, egyszerűsítése matematikai eszközökkel Közös többszörös keresése Különböző nevezőjű közönséges törtek összeadása, kivonása Közönséges törtek szorzása egész számmal és közönséges tört számmal Közönséges törtek osztása egész számmal és közönséges törttel, a reciprok érték fogalmának értelmezése Műveletek cselekvésben való értelmezése, rajzos megjelenítése Tizedes törtek összeadása, kivonása Használatuk a gyakorlati életből vett példákon Helyi értékes írásmód alkalmazása Számok értékének és a helyük változásának megfigyelése és megfogalmazása Számlálás, számolás Analizálás, szintetizálás Összefüggések megértése, megfogalmazása Mennyiségi következtetések Tájékozódás a helyi érték táblázatban Pontos matematikai nyelv használatára törekvés Feladatok értelmezése, adatok gyűjtése és lejegyzésük Összefüggések megállapítása, a probléma megfogalmazása, feladatterv készítése segítséggel	

	Megoldás lejegyzése nyitott mondattal, művelettel, segítséggel Várható eredmény becslése kerekített értékben A feladat kiszámítása, a kapott eredmény ellenőrzése, összehasonlítása a becsült értékkel és a valósággal A válasz megfogalmazása Rajzokhoz, ábrákhoz, műveletekhez egyszerű szöveges feladatok készítése irányítással Szövegértés, szövegalkotás Összefüggések megállapítása Mennyiségi következtetések Becslés, számítás, ellenőrzés Megfelelő matematikai modell készítése Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése A tanult ismeretek felidézése, kiterjesztése a 100 000- es számkörre Oszthatósági szabályok alkalmazása matematikai példák megoldásával (2, 5, 10) Tapasztalás, emlékezet, általánosítás	

Kulcsfogalmak/fogalmak	számok neve, jele; alaki-, helyi-, valódi érték; egyes, tízes, százas, ezres, tízezres, százezres; tizedes törtek, tizedes vessző, törtszám, számláló, nevező, törtvonal; egyszerűsítés, bővítés, egész szám, negatív szám, pozitív szám, plusz, mínusz, római szám, többszörös

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**3. GEOMETRIA, MÉRÉS**	**Órakeret: 40 óra**
Előzetes tudás	Testek és síkidomok egy és több szempontú csoportosítása a tanult tulajdonságaik alapján. Szabvány mértékegységek ismerete. A téglalap és a négyzet kerületének mérése, számítása; területének mérése lefedéssel. Szerkesztések: szögek és szakaszok rajzolása, másolása, felezése; párhuzamos-, merőleges egyenesek szerkesztése, téglalap, négyzet rajzolása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Konstruálás, kreativitás fejlesztése sík- és térmértani alakzatok előállításával, fogalomalkotás. Szerkesztési ismeretek bővítése, szerkesztőeszközök egyre pontosabb használata. A szerkesztéshez szükséges eszközök pontos	

	használatának begyakorlása Forma érzékelés, térlátás, sík- és térbeli tájékozódás, manipulatív képesség fejlesztése A tiszta, áttekinthető munka iránti igény kialakítása. Becslés, mérés képességének fejlesztése. Mértékváltások következtetéssel, analógiás gondolkodás fejlesztése.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
3.1. A tér elemei Szög, szögfajták	Szögek rajzolása vonalzóval, szögmérővel A szög részeinek megnevezése A szög mérése, mértékegység neve, jele (fok, °) Szögek viszonyítása a derékszöghöz, szögfajták: hegyesszög, derékszög, tompaszög, egyenesszög, homorúszög, teljesszög	Rajz és vizuális kultúra: térszemlélet, térlátás; sík- és térgeometriai ismerete, kreativitás
3.2. Síkbeli alakzatok Síkidomok	Síkidomok előállítása, vizsgálatuk, csoportosításuk a megállapított tulajdonságok alapján	Életvitel gyakorlati ismeretek: formaérzékelés, kreativitás, alkotókedv
Háromszög	Háromszögek előállítása rajzolással Tulajdonságok megállapítása méréssel (oldalak, szögek) Csoportosításuk oldalak hosszúsága szerint: különböző oldalú, egyenlő szárú- és egyenlő oldalú (szabályos) háromszögek Csoportosításuk szögek nagysága szerint: hegyes-, derék- és tompaszögű háromszögek	Informatika: tájékozódási képesség, sík- és térlátás, rajzoló programok
Kör	Különböző sugarú körök rajzolása A sugár és az átmérő jelölése, a közöttük lévő összefüggés megállapítása mérések alapján	
Speciális négyszögek	Négyszögek vizsgálata az oldalaik helyzete, hosszúsága, szögeik nagysága szerint	
3.3. Térbeli alakzatok Testek	Testek építése lapokból Testek kiterítése, testhálók Testek és testhálók egymáshoz rendelése Testek tulajdonságainak megfigyelése, válogatása, csoportosítása, megfogalmazása: kiterjedésük, határoló lapok alakja-, helyzete szerint Halmazok eszközjellegű használata	
Kocka, téglatest	A kocka és a téglatest tulajdonságainak megfigyelése, megállapítása mérések alapján, összehasonlításuk: ● lapok, élek, csúcsok száma ● kiterjedésük (hosszúság, szélesség, magasság) mérete	

3.4. Transzformációk Tükrözés Nagyítás, kicsinyítés **3.5. Szerkesztés** Négyzet, téglalap Háromszög **3. 6. Mérés, mértékegységek** Területmérés	● határoló lapok alakja, mérete ● határoló lapok helyzete Síkidomok tükrözése egy tükörtengellyel, szerkesztéssel Az eredeti és a tükrözött síkidom összehasonlítása, azonosságok és különbségek megállapítása: egybevágó síkidomok Nagyítás, kicsinyítés szerkesztéssel: oldalak hosszúságának növelése kétszeresére, háromszorosára…; csökkentése felére, harmadára… Az eredeti és a kapott síkidom összehasonlítása, azonosság és különbség megfogalmazása: alakjuk megegyezik, nagyságuk különbözik, oldalaik aránya egyenlő: hasonló síkidomok Négyzet és téglalap szerkesztése adott méretek alapján Háromszög szerkesztése: ● három oldalból ● két oldalból és a közbezárt szögből ● egy oldalból és a rajta fekvő két szögből Mérés választott és szabvány mértékegységekkel Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése Mennyiségek összehasonlítása, sorba rendezése Mértékegységek közötti összefüggések megállapítása gyakorlati mérések alapján Terület mérése választott és szabvány mértékegységekkel Szabvány mértékegységek értelmezése neve, jele: m^2, dm^2, cm^2 Hosszúság-, és terület mértékegységek közötti összefüggések megállapítása tapasztalatok alapján Mértékváltások következtetéssel (tízszerese, százszorosa, ezerszerese; tizedrésze, századrésze, ezredrésze)	Rajz és vizuális kultúra: térszemlélet, térlátás; sík- és térgeometriai ismerete, kreativitás Életvitel és gyakorlati ismeretek: ki- és megmérés, szerkesztések, szerkesztőeszközök használata, háztartási ismeretek Természetismeret: mérések, mértékegységek a fizikai és kémiai számításokban

Mértékváltás Időmértékek: évezred, évszázad, év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc, másodperc Pénz **3.7. Kerület, terület** Sokszögek kerülete Négyzet és téglalap területe **3.8. Felszín** A téglatest és kocka felszíne	A múlt, jelen, jövő viszonyfogalmak értelmezése, használata Negyed-, fél-, háromnegyed óra leolvasása, beállítása Időpont leolvasása percnyi pontossággal, különböző módokon, napszakok szerint Időtartam érzékeltetése a mindennapi életből vett példákkal Időtartam számítása Mértékváltások a különböző időmértékek között Tájékozódás a naptárban Pénzhasználat, kifizetés, be- és felváltás Sokszögek kerületének mérése és kiszámítása összeadással Négyzet, téglalap kerületének mérése, kiszámítása (összeadással) és szorzással Négyzet és téglalap területének lefedése különböző alakú és nagyságú egységekkel Négyzet és téglalap területének mérése a négyzetcentiméterek összeszámlálásával Négyzet és téglalap területének kiszámítása Testekhez testhálók rendelése Testek felszínének számítása: a határoló lapok és a testhálók közötti összefüggés megfigyelése Testek felszínének számítása a határoló lapok területének összeadásával, szorzással	
Kulcsfogalmak/fogalmak	szögfajták, háromszög fajtái, kör, sugár, átmérő négyszögek fajtái, mértékegység, testek, felszín, egybevágó, hasonló	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**4. FÜGGVÉNYEK, AZ ANALÍZIS ELEMEI**	**Órakeret: 20 óra**
Előzetes tudás	Számok, mennyiségek, mértékegységek összehasonlítása, a közöttük lévő összefüggések, kapcsolatok felfedezése. Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése egyszerűbb esetekben. Állandó és változó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban adott és felismert szabály alapján.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Összehasonlító, általánosító és lényegkiemelő képesség fejlesztése.	

	Függvényszerű gondolkodás alapozása. Számköri ismeretek mélyítése sorozatok alkotásával.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
4.1. Összefüggések **4.2. Sorozatok** **4.3. Függvények megadása, ábrázolása** Derékszögű koordináta-rendszer	Összefüggések konkrét mennyiségek, természetes számok, egységtörtek, geometriai alakzatok, mértékegységek között A felismert összefüggések megfogalmazása viszonyszavakkal, segítséggel, kifejezése matematikai jelekkel Számok rendezése Állandó és váltakozó különbségű sorozatok folytatása adott és felismert szabály alapján, sorozatok kiegészítése Hányados sorozatok folytatása Összetartozó adatpárok felismerése Táblázatok hiányzó adatainak kiegészítése szabály megállapítása után Megfigyelés felismert tulajdonságok és kapcsolatok szerint A szabályosság felismerésének kifejezése, szabály tudatosítása, példákkal Tapasztalati függvények készítése leszámlált, mért adatok alapján Függvények ábrázolása grafikonnal, leolvasása Pontok meghatározása síkban Adatpárok ábrázolása derékszögű koordináta rendszerben A táblázat adatai közötti kapcsolat felismerése, megfogalmazása, közös szabályalkotás, az adatok beírása táblázatba	A közismereti tantárgyakban segíti az összefüggések felismerését, megértését Ének-zene: hangsorok Rajz és vizuális kultúra: soralkotás Testnevelés: soralkotás
Kulcsfogalmak/fogalmak	függvény, koordináta rendszer, tengely, középpont, adatpár, grafikon	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**5. STATISZTIKA, VALÓSZÍNŰSÉG**	**Órakeret: 7 óra**
Előzetes tudás	Tapasztalat az adatok gyűjtésében és lejegyzési módjaiban. Biztos és lehetetlen események megkülönböztetése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Összehasonlítás, rendezés, általánosítás, következtetés gyakoroltatása és a logikus gondolkodás fejlesztése. Statisztikai adatok, grafikonok elemzésének alapozása. A valószínűségi szemlélet alapozása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
5.1. Statisztika Statisztikai adatok, kísérletek	Adatok, tevékenységek, kísérletek eredményeinek gyűjtése Lejegyzésük, elemzésük, rendezésük, értékelésük Ábrázolásuk grafikonnal, diagramm-mal Adatok leolvasása a diagramról, táblázatból	Életvitel és gyakorlati ismeretek: a mindennapi életben segít értelmezni a grafikonokat
5.2. A valószínűség-számítás elemei Valószínűségi kísérletek	Megfigyelések, vizsgálatok, játékos valószínűségi kísérletek (pénzfeldobás, golyóhúzás, különböző szerencsejátékok, dobókockák, pörgettyűk, piros-kék korongok, pénzérmék, számkártyák, játékkártyák, dominókészlet, színes golyók (például Babilon-golyók), játék rulett) Egyszerű valószínűségi kísérletek eredményeinek lejegyzése A lejegyzések összesítése táblázatba, oszlopdiagramba Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről A „biztos” és a „lehetetlen” fogalmak használata Egyre tudatosabb tippelések az események várható bekövetkeztéről „Lehet, de nem biztos” (lehetséges) megértése Valószínűségi szemlélet alapozása	Természetismeret: események bekövetkezésének megítélése
Kulcsfogalmak/fogalmak	lehetőség, kísérlet, táblázat, adat, statisztika, grafikon, diagram, valószínűségi fogalmak	

A fejlesztés várt eredményei a 7. évfolyam végére

A tanuló személyre szabott segítséggel képes:

- Elemek több szempont szerinti rendezésére a halmazábrák különböző részeibe.
- Állítások és tagadások megfogalmazására a halmazábrákról szóban vagy bármely AAK-s eszközzel.
- Állítások igazságának eldöntésére.
- A logikai kifejezések pontos használatára szóban vagy bármely AAK-s eszközzel.
- Minél több lehetőség előállítására kombinatorikus feladatokban.
- Biztos számfogalmat mutat 10 000-es számkörben.
- Jártasságot mutat 100 000-es számkörben.

- A törtszámok és a negatív számok ismeretére.
- Szorzó- és bennfoglaló táblák ismeretére szükség esetén táblázat segítségével.
- A tanult írásbeli műveletek megoldására (ellenőrzés számológéppel).
- Műveletek végzésére közönséges törtekkel és tizedes törtekkel.
- Egyszerű és összetett szöveges feladatok megoldására szóban vagy bármely AAK-s eszközzel.
- Testek, síkidomok egy és több szempont szerinti csoportosítása.
- Speciális háromszögek megnevezésére szóban vagy bármely AAK-s eszközzel.
- Szakaszok, szögek szerkesztésére, felezésére; négyzet, téglalap és háromszög szerkesztésére.
- Négyzet és téglalap területének számítására.
- Kocka és téglatest felszínének mérésére, számítására.
- Racionális számok összehasonlítására, összefüggések felfedezésére, szabály megfogalmazására segítséggel.
- Sorozatok folytatására a felismert szabály alapján.
- Adatok leolvasására táblázatból, koordináta rendszer adatpárjainak leolvasására, lejegyzésére.
- Adatok beírására táblázatba a felismert szabály alapján, ábrázolásukra koordináta rendszerben.
- Statisztikai adatok lejegyzésére, ábrázolására egyszerűbb esetekben.
- Valószínűségi játékokban az esetek lejegyzésére.

8. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	1. GONDOLKODÁSI MÓDSZEREK, HALMAZOK, MATEMATIKAI LOGIKA, KOMBINATORIKA	**Órakeret** **7 óra**
Előzetes tudás	Elemek halmazokba rendezése két szempont szerint. Adott tulajdonságú részhalmaz előállítása alaphalmazon. Közös tulajdonságok felismerése, metszet előállítása. Egyszerű állítások, tagadások megfogalmazása. Logikai kifejezések pontos használata. Minél több lehetőség előállítása kombinatorikus faladatokban.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Megfigyelő, elemző, lényeglátó és döntő képesség fejlesztése. Analógiás, logikus és kombinatorikus gondolkodás fejlesztése a gondolkodási műveletek elmélyítésével.	

Követelmények - Ismeretek / Fejlesztési követelmények		
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
1.2 Halmazok Alap- rész-, kiegészítő és metszethalmaz Végtelen és üres halmaz **1.2. Matematikai logika** Állítások és tagadások igazságtartalma **1.3. Kombinatorika** Kombinációk és variációk Lehetőségek száma Rendszerezési sémák	A tanult halmazelméleti ismeretek alkalmazása más matematikai témakörökben, más tantárgyakban Elemek szétválogatása több feltétel egyidejű teljesülése alapján Halmazok kapcsolata: nincs közös elemük, egyik a másiknak része, van közös elemük, de egyik sem része a másiknak Végtelen és üres halmazok megfigyelése, létrehozása Halmazok kapcsolatának vizsgálata Állítások és tagadások megfogalmazása a végtelen- és üres halmazokról Állítások alap, rész- és kiegészítő halmazokról Állításuk halmazok metszetéről Hibás állítások javítása Feltétel tagadása: a logikai “nem” Több feltétel egyidejű teljesülése: logikai “és” Valamelyik feltétel teljesülése: logikai “vagy” Sorba rendezés Variációk képzése különböző nem matematikai és matematikai elemekből tevékenységgel: egyre több lehetőség, összes lehetőség előállítása egyszerűbb esetekben Rendszerezési sémák megismerése, rögzítése (egyszerű lejegyzések, táblázatok)	Rajz és vizuális kultúra: alakzatok Magyar nyelv és irodalom: szókincsbővítés, kifejezőképesség, szövegértés, szövegalkotás Természetismeret történelem, földrajz: halmazelméleti-, logikai ismereteket használata Informatika: algoritmus, problémamegoldó gondolkodás
Kulcsfogalmak/fogalmak	halmaz, alaphalmaz, részhalmaz, kiegészítő halmaz, metszethalmaz, üres halmaz, végtelen halmaz, matematikai, logikai fogalmak, variáció	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**2. SZÁMELMÉLET, ALGEBRA**	**Órakeret: 70 óra**
Előzetes tudás	Jártasság 10 000-es számkörben. Biztos műveletfogalom 100-as számkörben. Összeadás, kivonás 10 000-es számkörben. Jártasság a tanult szorzótáblákban. Egyszerű szöveges feladatok megoldása. Törtszám és negatív szám fogalma.	

Tantárgyi fejlesztési célok	Matematikai eszközök biztos, célszerű használata. Konkretizálás, absztrahálás, kódolás gyakoroltatása Elemzés, összehasonlítás, csoportosítás és általánosítás egyre önállóbb alkalmazása. Matematikai problémamegoldás, logikus gondolkodás egyre elvontabb szinten. Szövegértés, szövegalkotás, a matematikai nyelv egyre pontosabb használata. A számlálási, számolási, becslési és ellenőrzési képesség, valamint a megtartó emlékezet fejlesztése. Kíváncsiság ébrentartása, az önbizalom folyamatos megerősítése.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
2.1. Számok 2.1.1. Számok 100 000- es és 1 000 000- ós számkörben Számfogalom megerősítése, biztos számfogalom kialakítása 10 000- es számkörben	Pontos matematikai fogalmak elmélyítése, használata Négyjegyű számok írása, olvasása, összehasonlítása, rendezése, számtulajdonságok megállapítása Összehasonlítási képesség fejlesztése, a relációs jelek használata Pontos és becsült (közelítő helye) helyük keresése a számegyenesen Számok egyes, tízes, százas, ezres szomszédainak megállapítása Számok kerekítése Tájékozódási képesség fejlesztése Számok bontása összeg és szorzat alakban Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése	Földrajz: népesség száma, területek nagysága Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás Ének-zene: ritmizálás, ütemezés, finommotoros mozgáskoordináció, auditív figyelem Rajz és vizuális kultúra: ritmikus sorok, szerialitás Testnevelés: nagymozgások, mozgáskoordináció Életvitel és gyakorlati ismeretek: szerialitás
Az 100 000- es és 1 000 000- ós számkör A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága A helyi érték táblázat szerkezete Helyi érték, alaki érték, valódi érték kapcsolata	Helyi érték táblázat bővítése 1 000 000-ig A helyi értékek között lévő összefüggések megfigyelése, megfogalmazása (tízszerese, tizedrésze) Összefüggésekre való emlékezés Teljes öt- és hatjegyű számok írása, olvasása, értelmezése (hármas tagolás) Számok értelmezése a valóság mennyiségeivel Absztrahálás, konkretizálás Számmemória fejlesztése Számfogalom, mint a mérés eredménye, mérőszám	

	Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabvány mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom) Különböző mennyiségek kifizetése tíz-, száz-, ezer-, tízezer forintosokkal Becslés, mérés, ellenőrzés Számok képzése egy vagy több feltétellel Kombinatorikus gondolkodás fejlesztése	Informatika: kódolás, dekódolás, algoritmusok
Viszonyítás	A relációs jelek (< > =), használata A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának elmélyítése Összehasonlítási képesség fejleszt A relációs jelek (<>=) használata Több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának elmélyítése összehasonlítási képesség fejlesztése	
Számok helye a számsorban	Tájékozódás a számegyenesen és a számtáblákon Egyes-, tízes-, százas-, ezres-, tízezres számszomszédok leolvasása Tájékozódási képesség fejlesztése	
Számok tulajdonságai	Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása Pontos matematikai fogalmak gyakorlása, használatuk	
Bontás	Számok bontása összeg- és szorzat alakban Különféle számalakok közötti kapcsolat felismerése Bontások lejegyzése	
2.1.2. Törtszámok	Törtrészek ábrázolása, jelölése törtszámmal Törtszám értelmezése Összefüggések keresése, megfogalmazása az egész és a törtrészek között, a törtrészek száma és nagysága között Helyük a számegyenesen Tájékozódási képesség fejlesztése Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése Közönséges törtek összehasonlítása matematikai eszközök segítségével: azonos nevezőjű, azonos számlálójú	Életvitel és gyakorlati ismeretek: a mindennapi életre való felkészítés, vásárlás (pl. fél-negyed kiló)

Tizedes törtek	és különböző nevezőjű törtek összehasonlítása Összehasonlítási képesség fejlesztése 10, 100, 1000 nevezőjű törtek írása tizedes tört alakban Tájékozódás a helyi érték táblázatban Összefüggések megállapítása a tized-, század- és ezred részek között Analizálás, szintetizálás Általánosítás, elvonatkoztatás Tizedes törtek modellezése Tapasztaltok gyűjtése a mindennapi életben használt tizedes tört formában felírt mennyiségekről Tizedes törtek írása helyi érték táblába, olvasásuk Tizedes törtek szűkítése, bővítése, összehasonlításuk, rendezésük	Életvitel és gyakorlati ismeretek: pénz beosztása
2.1.3. Negatív szám	Negatív szám fogalmának elmélyítése Hőmérsékletek leolvasása, hőmérő beállítása adott hőmérsékletre, hőmérséklet változásának megfigyelése, jelölése Tapasztalatok gyűjtése a mindennapi életből vett példákból Negatív számok írása, olvasása 0 középpontú számegyenes használata Negatív számok helye a számegyenesen Összehasonlításuk egymással, 0-val, pozitív számokkal Matematikai fogalmak bővítése	Informatika: matematikai- és képességfejlesztő programok
2.2 Műveletek 2.2.1. Szóbeli műveletek Szóbeli műveletek 10 000- es és 100 000- es számkörben	Fejben számolás fejlesztése Szóbeli összeadás, kivonás kerek számokkal az egyjegyű számok analógiájára Kerek számok szorzása, osztása egyjegyű szorzóval és osztóval Számolási készség fejlesztése Analógiás gondolkodás fejlesztése Pozitív egész számok szorzása, osztása tízzel, százzal, ezerrel Számok értékének és helyüknek együtt változása a helyi érték táblázatban Mennyiségi változások megfigyelése (tízszerese, százszorosa, ezerszerese; tizedrésze, századrésze, ezredrésze), a kapott eredmény helye a helyi érték táblázatban	Magyar nyelv és irodalom:

	Összefüggések megértése, megfogalmazása Pontos matematikai nyelv használata Analógiás gondolkodás fejlesztése Műveletek értelmezése, megoldása matematikai eszközökkel Mennyiségek közötti összefüggések megállapítása, lejegyzése nyitott mondatokkal Műveletek megoldása egyre elvontabb szinten, a fokozatok betartásával Műveletek eredményének becslése kerek számban	szövegértés, szövegalkotás Magyar nyelv és irodalom: kifejezőképesség, mondatértés, mondatalkotás
2.2.2. Írásbeli műveletek Összeadás, kivonás 100 000- es és 1 000 000- ós számkörben Három- és négyjegyű számok szorzása két- és háromjegyű szorzóval Öt- és hatjegyű számok osztása egyjegyű osztóval (kétjegyű osztóval)	Számolása, ellenőrzése Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT eszközökkel, megfigyelése, megfogalmazása Matematikai fogalmak bővítése, használatuk Számológép használata önellenőrzésre	
2.2.3. Műveletek közönséges törtekkel	Azonos nevezőjű törtek összeadásának, kivonásának gyakorlása Közönséges törtek bővítése, egyszerűsítése matematikai eszközökkel Közös többszörös keresése Különböző nevezőjű közönséges törtek összeadása, kivonása Közönséges törtek szorzása egész számmal és közönséges tört számmal Közönséges törtek osztása egész számmal és közönséges törttel, a reciprok érték fogalmának értelmezése, begyakorlása Műveletek cselekvésben való értelmezése, rajzos megjelenítése Tizedes törtek összeadása, kivonása Helyi értékes írásmód alkalmazása Tizedes törtek szorzása, osztása egész számmal Tizedes törtek szorzása tizedes törttel Tizedes tört szorzása, osztása tízzel, százzal, ezerrel	

Műveletek tizedes törtekkel 2.2.4. Egyszerű és összetett szöveges feladatok Fordított szövegezésű feladatok **2.3. Számelméleti ismeretek** Páros-, páratlan számok Oszthatósági szabályok	Tizedes vessző helyének és a tört értékének együttes változása Tizedes tört szorzása úgy, hogy egész szám legyen Számok értékének és a helyük változásának megfigyelése és megfogalmazása Számlálás, számolás Analízis, szintézis Összefüggések megértése, megfogalmazása Mennyiségi következtetések Tájékozódás a helyi érték táblázatban Pontos matematikai nyelv használata Feladatok értelmezése, adatok gyűjtése és lejegyzésük Összefüggések megállapítása, a probléma megfogalmazása, megoldása próbálkozással, következtetése, feladatterv készítése Megoldás lejegyzése nyitott mondattal, művelettel Várható eredmény becslése kerekített értékben A feladat kiszámítása, a kapott eredmény ellenőrzése, összehasonlítása a becsült értékkel és a valósággal A válasz megfogalmazása önállóan, mondatban Rajzokhoz, ábrákhoz, műveletekhez egyszerű szöveges feladatok készítése Szövegértés, szövegalkotás Összefüggések megállapítása Mennyiségi következtetések Becslés, számítás, ellenőrzés Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése A tanult ismeretek felidézése, kiterjesztése a 1 000 000- ós számkörre Oszthatósági szabályok alkalmazása matematikai példák megoldásával (2, 5, 10)	
Kulcsfogalmak/fogalmak	számok neve, jele; alaki-, helyi-, valódi érték; egyes, tízes, százas, ezres, tízezres, százezres, milliós; tizedes törtek törtszám, számláló, nevező, törtvonal; egyszerűsítés, bővítés, egész szám, negatív szám, pozitív szám, plusz, mínusz, többszörös	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	2. SZÁMELMÉLET, ALGEBRA	Órakeret: 70 óra
Előzetes tudás	Jártasság 10 000-es számkörben. Biztos műveletfogalom 100-as számkörben. Összeadás, kivonás 10 000-es számkörben. Jártasság a tanult szorzótáblákban. Egyszerű szöveges feladatok megoldása. Törtszám és negatív szám fogalma.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Matematikai eszközök biztos, célszerű használata. Konkretizálás, absztrahálás, kódolás gyakoroltatása Elemzés, összehasonlítás, csoportosítás és általánosítás egyre önállóbb alkalmazása. Matematikai problémamegoldás, logikus gondolkodás egyre elvontabb szinten. Szövegértés, szövegalkotás, a matematikai nyelv egyre pontosabb használata. A számlálási, számolási, becslési és ellenőrzési képesség, valamint a megtartó emlékezet fejlesztése. Kíváncsiság ébrentartása, az önbizalom folyamatos megerősítése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
2.1. Számok 2.1.1. Számok 100 000- es és 1 000 000- ós számkörben Számfogalom megerősítése, biztos számfogalom kialakítása 10 000- es számkörben	Pontos matematikai fogalmak elmélyítése, használata Négyjegyű számok írása, olvasása, összehasonlítása, rendezése, számtulajdonságok megállapítása Összehasonlítási képesség fejlesztése, a relációs jelek használata Pontos és becsült (közelítő helye) helyük keresése a számegyenesen Számok egyes, tízes, százas, ezres szomszédainak megállapítása Számok kerekítése Tájékozódási képesség fejlesztése Számok bontása összeg és szorzat alakban Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése	Földrajz: népesség száma, területek nagysága Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás Ének-zene: ritmizálás, ütemezés, finommotoros mozgáskoordináció, auditív figyelem
Az 100 000- es és 1 000 000- ós számkör A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága A helyi érték táblázat szerkezete Helyi érték, alaki érték, valódi érték kapcsolata	Helyi érték táblázat bővítése 1 000 000-ig A helyi értékek között lévő összefüggések megfigyelése, megfogalmazása (tízszerese, tizedrésze) Összefüggésekre való emlékezés Teljes öt- és hatjegyű számok írása, olvasása, értelmezése (hármas tagolás)	Rajz és vizuális kultúra: ritmikus sorok, szerialitás

	Számok értelmezése a valóság mennyiségeivel Absztrahálás, konkretizálás Számmemória fejlesztése	Testnevelés: nagymozgások, mozgáskoordináció
	Számfogalom, mint a mérés eredménye, mérőszám Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabvány mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom) Különböző mennyiségek kifizetése tíz-, száz-, ezer-, tízezer forintosokkal	Életvitel és gyakorlati ismeretek: szerialitás
	Becslés, mérés, ellenőrzés	Informatika: kódolás, dekódolás, algoritmusok
	Számok képzése egy vagy több feltétellel Kombinatorikus gondolkodás fejlesztése	
Viszonyítás	A relációs jelek (< > =), használata A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának elmélyítése Összehasonlítási képesség fejleszt A relációs jelek (<>=) használata Több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának elmélyítése összehasonlítási képesség fejlesztése	
Számok helye a számsorban	Tájékozódás a számegyenesen és a számtáblákon Egyes-, tízes-, százas-, ezres-, tízezres számszomszédok leolvasása Tájékozódási képesség fejlesztése	
Számok tulajdonságai	Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása Pontos matematikai fogalmak gyakorlása, használatuk	
Bontás	Számok bontása összeg- és szorzat alakban Különféle számalakok közötti kapcsolat felismerése Bontások lejegyzése	
2.1.2. Törtszámok	Törtrészek ábrázolása, jelölése törtszámmal Törtszám értelmezése Összefüggések keresése, megfogalmazása az egész és a törtrészek között, a törtrészek száma és nagysága között	

Tizedes törtek	Helyük a számegyenesen Tájékozódási képesség fejlesztése Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése Közönséges törtek összehasonlítása matematikai eszközök segítségével: azonos nevezőjű, azonos számlálójú és különböző nevezőjű törtek összehasonlítása Összehasonlítási képesség fejlesztése 10, 100, 1000 nevezőjű törtek írása tizedes tört alakban Tájékozódás a helyi érték táblázatban Összefüggések megállapítása a tized-, század- és ezred részek között Analizálás, szintetizálás Általánosítás, elvonatkoztatás Tizedes törtek modellezése Tapasztaltok gyűjtése a mindennapi életben használt tizedes tört formában felírt mennyiségekről Tizedes törtek írása helyi érték táblába, olvasásuk Tizedes törtek szűkítése, bővítése, összehasonlításuk, rendezésük	Életvitel és gyakorlati ismeretek: a mindennapi életre való felkészítés, vásárlás (pl. fél-negyed kiló) Életvitel és gyakorlati ismeretek: pénz beosztása
2.1.3. Negatív szám	Negatív szám fogalmának elmélyítése Hőmérsékletek leolvasása, hőmérő beállítása adott hőmérsékletre, hőmérséklet változásának megfigyelése, jelölése Tapasztalatok gyűjtése a mindennapi életből vett példákból Negatív számok írása, olvasása 0 középpontú számegyenes használata Negatív számok helye a számegyenesen Összehasonlításuk egymással, 0-val, pozitív számokkal Matematikai fogalmak bővítése	Informatika: matematikai- és képességfejlesztő programok
2.2 Műveletek 2.2.1. Szóbeli műveletek	Fejben számolás fejlesztése Szóbeli összeadás, kivonás kerek számokkal az egyjegyű számok analógiájára Kerek számok szorzása, osztása egyjegyű szorzóval és osztóval Számolási készség fejlesztése Analógiás gondolkodás fejlesztése Pozitív egész számok szorzása, osztása tízzel, százzal, ezerrel	

Szóbeli műveletek 10 000- es és 100 000- es számkörben	Számok értékének és helyüknek együtt változása a helyi érték táblázatban Mennyiségi változások megfigyelése (tízszerese, százszorosa, ezerszerese; tizedrésze, századrésze, ezredrésze), a kapott eredmény helye a helyi érték táblázatban Összefüggések megértése, megfogalmazása Pontos matematikai nyelv használata Analógiás gondolkodás fejlesztése	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás
2.2.2. Írásbeli műveletek Összeadás, kivonás 100 000- es és 1 000 000- ós számkörben Három- és négyjegyű számok szorzása két- és háromjegyű szorzóval Öt- és hatjegyű számok osztása egyjegyű osztóval (kétjegyű osztóval)	Műveletek értelmezése, megoldása matematikai eszközökkel Mennyiségek közötti összefüggések megállapítása, lejegyzése nyitott mondatokkal Műveletek megoldása egyre elvontabb szinten, a fokozatok betartásával Műveletek eredményének becslése kerek számban Számolása, ellenőrzése Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT eszközökkel, megfigyelése, megfogalmazása Matematikai fogalmak bővítése, használatuk Számológép használata önellenőrzésre	Magyar nyelv és irodalom: kifejezőképesség, mondatértés, mondatalkotás
2.2.3. Műveletek közönséges törtekkel	Azonos nevezőjű törtek összeadásának, kivonásának gyakorlása Közönséges törtek bővítése, egyszerűsítése matematikai eszközökkel Közös többszörös keresése Különböző nevezőjű közönséges törtek összeadása, kivonása Közönséges törtek szorzása egész számmal és közönséges tört számmal Közönséges törtek osztása egész számmal és közönséges törttel, a reciprok érték fogalmának értelmezése, begyakorlása Műveletek cselekvésben való értelmezése, rajzos megjelenítése	

Műveletek tizedes törtekkel	Tizedes törtek összeadása, kivonása Helyi értékes írásmód alkalmazása Tizedes törtek szorzása, osztása egész számmal Tizedes törtek szorzása tizedes törttel Tizedes tört szorzása, osztása tízzel, százzal, ezerrel Tizedes vessző helyének és a tört értékének együttes változása Tizedes tört szorzása úgy, hogy egész szám legyen Számok értékének és a helyük változásának megfigyelése és megfogalmazása Számlálás, számolás Analízis, szintézis Összefüggések megértése, megfogalmazása Mennyiségi következtetések Tájékozódás a helyi érték táblázatban Pontos matematikai nyelv használata	
2.2.4. Egyszerű és összetett szöveges feladatok Fordított szövegezésű feladatok	Feladatok értelmezése, adatok gyűjtése és lejegyzésük Összefüggések megállapítása, a probléma megfogalmazása, megoldása próbálkozással, következtetése, feladatterv készítése Megoldás lejegyzése nyitott mondattal, művelettel Várható eredmény becslése kerekített értékben A feladat kiszámítása, a kapott eredmény ellenőrzése, összehasonlítása a becsült értékkel és a valósággal A válasz megfogalmazása önállóan, mondatban Rajzokhoz, ábrákhoz, műveletekhez egyszerű szöveges feladatok készítése Szövegértés, szövegalkotás Összefüggések megállapítása Mennyiségi következtetések Becslés, számítás, ellenőrzés Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése	
2.3. Számelméleti ismeretek Páros-, páratlan számok	A tanult ismeretek felidézése, kiterjesztése a 1 000 000- ós számkörre Oszthatósági szabályok alkalmazása matematikai példák megoldásával (2, 5, 10)	

Oszthatósági szabályok		
Kulcsfogalmak/fogalmak	számok neve, jele; alaki-, helyi-, valódi érték; egyes, tízes, százas, ezres, tízezres, százezres, milliós; tizedes törtek törtszám, számláló, nevező, törtvonal; egyszerűsítés, bővítés, egész szám, negatív szám, pozitív szám, plusz, mínusz, többszörös	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**3. GEOMETRIA, MÉRÉS**	**Órakeret: 40 óra**
Előzetes tudás	Testek és síkidomok egy és több szempontú csoportosítása a tanult tulajdonságaik alapján. Szabvány mértékegységek és a közöttük lévő váltószámok ismerete. A téglalap és a négyzet kerületének mérése, számítása; területének mérése lefedéssel. Szerkesztések: szögek és szakaszok rajzolása, másolása, felezése; párhuzamos-, merőleges egyenesek szerkesztés, téglalap, négyzet rajzolása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Konstruálás, kreativitás fejlesztése sík- és térmértani alakzatok előállításával, fogalomalkotás. Szerkesztési ismeretek bővítése, szerkesztőeszközök egyre pontosabb használata, finommotorika fejlesztése. A tiszta, áttekinthető munka iránti igény kialakítása. Becslés, mérés képességének fejlesztése. Mértékváltások következtetéssel, analógiás gondolkodás fejlesztése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
3.1. A tér elemei Szög, szögfajták	Szögek rajzolása vonalzóval, szögmérővel A szög részeinek megnevezése A szög mérése, mértékegység neve, jele (fok, °) Szögek viszonyítása a derékszöghöz, szögfajták: hegyesszög, derékszög, tompaszög, egyenesszög, homorúszög, teljesszög	Rajz és vizuális kultúra: térszemlélet, térlátás; sík- és térgeometriai ismerete, kreativitás
3.2. Síkbeli alakzatok Síkidomok	Síkidomok előállítása, vizsgálatuk, csoportosításuk a megállapított tulajdonságok alapján	
Háromszög	Háromszögek előállítása tépéssel, vágással, rajzolással Tulajdonságok megállapítása méréssel (oldalak, szögek) Évfolyamozásuk oldalak hosszúsága szerint: különböző oldalú, egyenlő szárú- és egyenlő oldalú (szabályos) háromszögek	Életvitel gyakorlati ismeretek: formaérzékelés, kreativitás, alkotókedv Informatika: tájékozódási képesség,

	Válogatásuk szögek nagysága szerint: hegyes-, derék- és tompaszögű háromszögek	sík- és térlátás, rajzoló programok
Kör	Különböző sugarú körök rajzolása A kör alkotórészeinek rajzolása, elnevezése, jelölése: középpont, sugár, átmérő, húr, körvonal, körív, körlap, körcikk, körszelet A sugár és az átmérő közötti összefüggés megállapítása mérések alapján	
Speciális négyszögek	Négyszögek vizsgálata az oldalaik helyzete, hosszúsága, szögeik nagysága és a szimmetria tengelyek száma szerint: ● két párhuzamos oldala van (trapéz) ● két-két párhuzamos oldala van (paralelogramma) ● minden szöge derékszög (téglalap) ● minden oldala egyenlő (rombusz) ● minden oldala egyenlő és minden szöge derékszög (négyzet) ● egyik átlója mentén szimmetrikus (deltoid)	
3.3. Térbeli alakzatok Testek	Testek építése lapokból Testek kiterítése, testhálók Testek és testhálók egymáshoz rendelése Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: kiterjedésük, határoló lapok alakja-, helyzete szerint	Rajz és vizuális kultúra: térszemlélet, térlátás; sík- és térgeometriai ismerete, kreativitás
Kocka, téglatest	A kocka és a téglatest tulajdonságainak megfigyelése, megállapítása mérések alapján, összehasonlításuk: ● lapok, élek, csúcsok száma ● kiterjedésük (hosszúság, szélesség, magasság) mérete ● határoló lapok alakja, mérete ● határoló lapok helyzete Henger és kúp előállítása gyurmából, építésük testhálóból	

	Tulajdonságok megfigyelése, határoló lapok számának, alakjának megállapítása	
Henger, kúp	Síkidomok tükrözése egy tükörtengellyel, szerkesztéssel Az eredeti és a tükrözött síkidom összehasonlítása, azonosságok és különbségek megállapítása: egybevágó síkidomok	Életvitel és gyakorlati ismeretek: ki- és megmérés, szerkesztések, szerkesztőeszközök használata, háztartási ismeretek
3.4. Transzformációk Tükrözés	Nagyítás, kicsinyítés szerkesztéssel: oldalak hosszúságának növelése kétszeresére, háromszorosára…; csökkentése felére, harmadára…	
Nagyítás, kicsinyítés	Az eredeti és a kapott síkidom összehasonlítása, azonosság és különbség megfogalmazása: alakjuk megegyezik, nagyságuk különbözik, oldalaik aránya egyenlő: hasonló síkidomok	Természetismeret: mérések, mértékegységek a fizikai és kémiai számításokban
	Szögek szerkesztése: 360°, 180°, 90°, 45°, 60° és 30°-os szögek	
	A szerkesztéshez szükséges eszközök egyre pontosabb használata Négyzet és téglalap szerkesztése adott méretek alapján	
3.5. Szerkesztés Szögek Négyzet, téglalap	Háromszög szerkesztése: ● három oldalból ● két oldalból és a közbezárt szögből ● egy oldalból és a rajta fekvő két szögből	
Háromszög	Mérés választott és szabvány mértékegységekkel Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése Mennyiségek összehasonlítása, sorba rendezése Mértékegységek közötti	
3. 6. Mérés, mértékegységek	összefüggések megállapítása gyakorlati mérések alapján	
	Terület mérése választott és szabvány mértékegységekkel Szabvány mértékegységek értelmezése neve, jele: km^2, (m^2, dm^2, cm^2,) mm^2	

Területmérés Térfogatmérés Mértékváltás Időmértékek: évezred, évszázad, év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc, másodperc Pénz **3.7. Kerület, terület** Sokszögek kerülete Négyzet és téglalap területe	Térfogat mérése választott és szabvány mértékegységekkel Szabvány mértékegységek értelmezése neve, jele: m^3, dm^3, cm^3 Hosszúság-, terület- és térfogat mértékegységek közötti összefüggések megállapítása tapasztalatok alapján Mértékváltások következtetéssel (tízszerese, százszorosa, ezerszerese; tizedrésze, századrésze, ezredrésze) A múlt, jelen, jövő viszonyfogalmak értelmezése, használata Időpont leolvasása percnyi pontossággal, különböző módokon Negyed-, fél-, háromnegyed óra leolvasása, beállítása Időtartam érzékeltetése a mindennapi életből vett példákkal Időtartam számítása Mértékváltások a különböző időmértékek között Tájékozódás a naptárban Pénzhasználat, kifizetés, be- és felváltás Háztartási költségvetés tervezése Sokszögek kerületének mérése és kiszámítása összeadással Négyzet, téglalap kerületének mérése, kiszámítása összeadással és szorzással Négyzet és téglalap területének mérése a négyzetcentiméterek összeszámlálásával Négyzet és téglalap területének kiszámítása a mért egységben Kör kerületének mérése közelítő értékben, számítása képlet behelyettesítésével A π fogalma, értéke Testekhez testhálók rendelése	

Kör kerülete **3.8. Térfogat, felszín** A téglatest és kocka felszíne A téglatest és kocka térfogata	Testek felszínének számítása: a határoló lapok és a testhálók közötti összefüggés megfigyelése Testek felszínének számítása a határoló lapok területének összeadásával, szorzással A téglatest és a kocka térfogatának mérése választott és szabvány mértékegységekkel A téglatest és a kocka térfogatának számítása gyakorlati tevékenységgel, adott és mért adatok alapján	
Kulcsfogalmak/fogalmak	szögfajták, háromszög fajtái, kör alkotóelemei, négyszögek fajtái, mértékegység, testek, felszín, térfogat	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**4. FÜGGVÉNYEK, AZ ANALÍZIS ELEMEI**	**Órakeret: 20 óra**
Előzetes tudás	Számok, mennyiségek, mértékegységek összehasonlítása, a közöttük lévő összefüggések, kapcsolatok felfedezése. Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése egyszerűbb esetekben. Állandó és változó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban adott és felismert szabály alapján.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Összehasonlító, általánosító és lényegkiemelő képesség fejlesztése. Függvényszerű gondolkodás alapozása. Számköri ismeretek mélyítése sorozatok alkotásával.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
4.1. Összefüggések **4.2. Sorozatok**	Összefüggések konkrét mennyiségek, természetes számok, egységtörtek, geometriai alakzatok, mértékegységek között A felismert összefüggések megfogalmazása viszonyszavakkal, kifejezése matematikai jelekkel Számok rendezése Állandó és váltakozó különbségű sorozatok folytatása adott és felismert szabály alapján, sorozatok kiegészítése Hányados sorozatok folytatása mindkét irányban Összetartozó adatpárok felismerése	A közismereti tantárgyakban segíti az összefüggések felismerését, megértését Ének-zene: hangsorok Rajz és vizuális kultúra: soralkotás Testnevelés: soralkotás

4.3. Függvények megadása, ábrázolása Derékszögű koordináta-rendszer	Táblázatok hiányzó adatainak kiegészítése szabály megállapítása után Tapasztalati függvények készítése leszámlált, mért adatok alapján Függvények ábrázolása grafikonnal, leolvasása Pontok meghatározása síkban Adatpárok ábrázolása derékszögű koordináta rendszerben A táblázat adatai közötti kapcsolat felismerése, megfogalmazása, közös szabályalkotás, az adatok beírása táblázatba Függvények ábrázolása, leolvasása, jelölésük nyilakkal, szabállyal, nyitott mondattal	
Kulcsfogalmak/fogalmak	függvény, koordináta rendszer, tengely, középpont, adatpár, grafikon	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**5. STATISZTIKA, VALÓSZÍNŰSÉG**	**Órakeret: 7 óra**
Előzetes tudás	Tapasztalat az adatok gyűjtésében és lejegyzési módjaiban. Biztos és lehetetlen események megkülönböztetése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Összehasonlítás, rendezés, általánosítás, következtetés gyakoroltatása és a logikus gondolkodás fejlesztése. Statisztikai adatok, grafikonok elemzésének alapozása. A valószínűségi szemlélet alapozása.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ tevékenységek**	
5.1. Statisztika Statisztikai adatok, kísérletek **5.2. A valószínűség-számítás elemei** Valószínűségi kísérletek	Adatok, tevékenységek, kísérletek eredményeinek gyűjtése Lejegyzésük, elemzésük, rendezésük, értékelésük Ábrázolásuk grafikonnal, diagramm-mal Adatok leolvasása a diagramról, táblázatból Megfigyelések, vizsgálatok, játékos valószínűségi kísérletek (pénzfeldobás, golyóhúzás, különböző szerencsejátékok, dobókockák, pörgettyűk, piros-kék korongok, pénzérmék, számkártyák, játékkártyák, dominókészlet, színes golyók (például Babilon-golyók), játék rulett) Egyszerű valószínűségi kísérletek eredményeinek lejegyzése	Életvitel és gyakorlati ismeretek: a mindennapi életben segít értelmezni a grafikonokat Természetismeret: események bekövetkezésének megítélése

Gyakoriság	A lejegyzések összesítése táblázatba, oszlopdiagramba Az események gyakoriságának megfigyelése Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről Az események előfordulási gyakoriságának megállapítása A „biztos” és a „lehetetlen” fogalmak használata Egyre tudatosabb tippelések az események várható bekövetkeztéről Valószínűségi fogalmak használata „Biztos”, „Lehetetlen” fogalmak használata „Lehet, de nem biztos” (lehetséges) megértése Következtetés a relatív gyakoriságra Valószínűségi szemlélet alapozása	
Kulcsfogalmak/fogalmak	lehetőség, kísérlet, táblázat, adat, statisztika, grafikon, diagram, valószínűségi fogalmak	

A fejlesztés várt eredményei a 8. évfolyam végén

A tanuló személyre szabott segítséggel képes:

- Elemek több szempont szerinti rendezésére a halmazábrák különböző részeibe.
- Állítások és tagadások megfogalmazására a halmazábrákról szóban vagy bármely AAK-s eszközzel.
- Állítások igazságának eldöntésére.
- A logikai kifejezések pontos használatára szóban vagy bármely AAK-s eszközzel.
- Minél több lehetőség előállítására kombinatorikus feladatokban.
- Biztos számfogalmat mutat 10000-es és 100 000- es számkörben.
- Jártasságot mutat 1 000 000- ós számkörben.
- A törtszámok és a negatív számok ismeretére.
- Szorzó-és bennfoglaló táblák ismeretére.
- A tanult írásbeli műveletek megoldására.
- Műveletek végzésére közönséges törtekkel és tizedes törtekkel.
- Egyszerű és összetett szöveges feladatok megoldására szóban vagy bármely AAK-s eszközzel.
- Testek, síkidomok egy és több szempont szerinti csoportosítására.

- Szakaszok, szögek szerkesztésére, felezésére; négyzet, téglalap és háromszög szerkesztésére.
- Henger és kúp tulajdonságainak ismeretére.
- Mértékváltások végzésére következtetéssel.
- Négyzet és téglalap területének számítására.
- Kocka és téglatest felszínének számítására, térfogatának mérésére.
- Racionális számok összehasonlítására, összefüggések felfedezésére, szabály megfogalmazására szóban vagy bármely AAK-s eszközzel.
- Sorozatok folytatására a felismert szabály alapján.
- Adatok leolvasására táblázatból, koordináta rendszer adatpárjainak leolvasására, lejegyzésére.
- Adatok beírására táblázatba a felismert szabály alapján, ábrázolásukra koordináta rendszerben.
- Statisztikai adatok lejegyzésére, ábrázolására egyszerűbb esetekben.
- Valószínűségi játékokban az esetek lejegyzésére.

TÖRTÉNELEM

5-6. évfolyam

Az alsó tagozat tudásanyagára építve kell megismertetni a tanulókkal az emberi közösség történetét, egyúttal a jelennel való kapcsolatát. Az autizmussal élő tanulásban akadályozott tanulók egyéni képességeit figyelembe véve kell bemutatni a történelem eseményeit, különös tekintettel az összefüggésekre, figyelembe véve gondolkodásuk jellemzően merev, rugalmatlan, konkrétumokhoz kötődő voltát és az idő, mint igen elvont fogalom kezelésének típusos nehézségeit, valamint a szociális megértés minőségi sérülését.

A műveltségterületen középpontba kell állítani a (1) múlt reális megismerését, (2) a térben és időben való pontos tájékozódást, (3) a nemzeti- és európai identitástudat kialakítását, (4) az ok-okozati összefüggések láttatását. A célcsoport tanulóinak egyéni képességeikhez mérten illetékessé kell válniuk alapvető tanulságok levonására, ítéletalkotásra, a törvényszerűségek felismerésére, a véleménynyilvánításra az autizmussal élő tanulásban akadályozott gyermekek gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőinek figyelembevételével. Ebben a szakaszban ismerkednek meg a tanulók a történelmi időszámítással, a történelmi korokkal és színterekkel. A különböző képek, szemléltetések, digitális tananyagok segítik a történelmi korokban való tájékozódást. A történelmi képzetek helyes kialakítását dramatikus technikák alkalmazása segíti. Az ismeretanyag lehetőséget ad a kort jellemző mítoszok és mondák, művészeti és zenei értékek megismerésére. A több irányból történő demonstrálás segíti elő az autizmussal élő, tanulásban akadályozott tanulók számára, hogy felismerjék, a különböző történelmi korok társadalmaiban hogyan éltek az emberek. A célcsoporthoz tartozó tanulók időbeli tájékozódásának fejlesztésekor hangsúlyt kell fektetni a múlt, a jelenő és a jövő közötti viszonyításra –

elsősorban a mindennapi élet eseményeire utalva. A folyamatos fejlesztés eredményeképpen erősödik a tanulók időről alkotott képzete, az események sorrendje közötti összefüggések felismerése. Az időről alkotott képzetek kialakítását segíti az időszalag. A történelmi színtereken keresztül a tanulók téri tájékozódása fejlődik, elsősorban történelmi térképek segítségével.

A társadalmi ismeretek tanítási-tanulási folyamatai során a tanulók megismerkednek a családi-és iskolai közösséghez való tartozás fontosságával és szerepeivel. Tudatossá válik a diákok számára a közösségben elfoglalt helyük, megismerik jogaikat és kötelezettségeiket. Felismerik a közösség alakulásának jelentőségét, egyúttal az egyén szerepét a csoportban.

A mondák a honfoglalásról, államalapításról; a középkori és az újkori magyar történelem alakjai, a török elleni harcok; kurucok és labancok; a reformkor, a forradalom és szabadságharc alakjai; gyermekalakok és gyermeksorsok a XX. században; embermentők a XX. században; 1956 nevezetes alakjai témakörök a felső tagozatos történelem tematikába épülnek be.

Ez a változtatás eltér a Nemzeti alaptanterv előírásától, az autizmussal élő, enyhén értelmi fogyatékos tanulók tanulási képességstruktúrájának eltérő mintázata miatt.

A történelem és állampolgári ismeretek tanulása során az erősségek közé tartozhat a tények, adatok precíz elsajátítása. Nehézséget okozhat ugyanakkor a társadalmi folyamatok összefüggéseinek, mozgatórugóinak önálló felfedezése, a lényegkiemelés, a történelmi személyiségek indítékainak intuitív megértése, többszempontú elemzése. Az idővel kapcsolatos fogalmak alkalmazása, a történelmi időszemlélet kialakulása szintén nehézséget okozhat. Az időbeliséget és más absztrakt, társas megértést kívánó fogalmak megértését segítő vizuális segédeszközök alkalmazása és a kapcsolódó elvárások egyénre szabott csökkentése szükséges.

5. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Történelem: 1. Az őskor és az ókori Kelet**	Órakeret: 18 óra
Előzetes tudás	Elemi topográfiai ismeretek / Tájékozódás és viszonyítás térben és időben.	
Nevelési, fejlesztési célok	Civilizációk emlékezete – a történelmi megismerés fogalmának kialakítása.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
1.1. Személyes történelem A címer, zászló, pecsét jelentősége, az idő mérése. *1.2 Az Ószövetség népe*	Tájékozódás a térképen. Idő ábrázolása téri-vizuális eszközökkel. Időbeli relációk: a jelen, a múlt és a régmúlt megkülönböztetése. Térbeli relációk: tájékozódási pontok keresése a térképen, az emberiség megjelenésének, elterjedési helye és irányvonala. Az ókori államok helyének megkeresése a térképen. Idő ábrázolása téri-vizuális eszközökkel. Illusztráció készítése. A témához kapcsolódó tartalmi elemek válogatása,	*Magyar nyelv és irodalom:* - anyanyelvi kommunikáció - beszédprodukció - drámajáték *Természetismeret:* - tájékozódás a térképen

Az Ószövetség/Héber Biblia: Ábrahám és Mózes 1.3. *Újszövetségi történetek* A keresztény vallás kialakulása és elterjedése. Jézus Krisztus születése. Krisztus Pilátus előtt. Az utolsó vacsora. A feltámadás.Múzeum-egyiptomi tárlat), Kína, India. *1.3 Ószövetségi történetek:* A világ keletkezéséről való ismeretek. A világ teremtése. Az Édenkert. A Vízözön.	megkülönböztetése, összehasonlítása. Tematikus képanyagok elemzése, összehasonlítása, megkülönböztetése. Ismeretszerzés a dokumentumok forrásairól. Kiállítási anyag - rajzok, makettek, képanyagok - összeállítása a kor jellegzetes ruházataiból, használati eszközeiből. Jellemzések, példák felsorolása. Időszakos- és állandó kiállítások látogatása a múzeumban. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókusz: tér-és időbeli képességek, képzelet.	*Rajz és vizuális kultúra:* - Bibliai képek *Matematika:* - időszámítás -pénzhasználathoz kötődő számítások *Informatika:* - interaktív taneszközök használata
Kulcsfogalmak/fogalmak	jelen, múlt, címer, zászló, pecsét, Isten, föld, ég, növény, állat, Jézus Krisztus, édenkert, Isten, föld, ég, növény, állat, vízözön, első emberpár	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Történelem: 2. Az antikvitás**	Órakeret: 18 óra
Előzetes tudás	Az ókor és az ókori Kelet.	
Nevelési, fejlesztési célok	Civilizációk emlékezete – antikvitás, mint az európai alapműveltség bölcsője	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
2.1. Az ókori Görögország - istenek, hősök, tudósok, művészek és az olimpia: Történetek a görög mondavilágból. Az ókori tudományok és művészetek. Az ókori olimpiai játékok. *2.2. Az athéni demokrácia és a görög-perzsa háborúk:* A legjelentősebb görög városállamok: Athén és Spárta. Az ókori Athén és Spárta mindennapjai. Az athéni iskola. A görög-perzsa háborúról: a marathóni csata (Kr. e. 490.).	Időábrázolás síkban és térben (időszalag-időtorony). Történet olvasása, feldolgozása. A témához kapcsolódó tartalmi elemek válogatása. Csata modellezése. Helyszínek megkeresése a térképen. Tematikus képanyagok elemzése. Antik és modern – összehasonlításra épülő feladatok a tudomány, a művészetek és a sport témakörében. Beszélgetés az olimpiai eszméről. Athén és Spárta – a városállam különbségeinek felfedeztetése. Történet olvasása Athénről. A görög főváros antik történelmi emlékhelyeinek képről történő felismerése. A hadviselés eszközei, az	*Magyar nyelv és irodalom:* - szókincsbővítés - szövegértés *Földrajz:* - tájékozódás a térképen *Rajz és vizuális kultúra:* ● az antik kor építészete *Matematika:* ● számítások alapműveletekkel *Testnevelés:* ● ókori és modern sportágak

A trójai faló története. *2.3.Hadvezérek,csaták,uralkodók az ókori Rómában:* A római iskola. A római rabszolgák élete. A római hadsereg és a katonák élete. Róma fénykora. Julius Caesar. Augustus császár. Rómaiak hazánk területén (Múzeumlátogatás: óbudai Aquincumi Múzeum). A Római Birodalom bukása. *2.4. Újszövetségi történetek:* A keresztény vallás kialakulása és elterjedése. Jézus Krisztus születése. Krisztus Pilátus előtt. Az utolsó vacsora. A feltámadás.	életmód modellezése. Romulusz és Rémusz történetének összehasonlítása a valósággal. Az ókori Róma nevezetes épületeinek bemutatása. Az olasz főváros legfontosabb tárgyi emlékeinek képről való megnevezése. Bepillantás az ókori Róma mindennapjaiba: öltözködés, szórakozás, társasági élet, rabszolgapiac, iskola (beszélgetés, életképek modellezése, illusztrációkészítés). A római hadsereg bemutatása – beszélgetés alapvető szempontok szerint a hadviselés legfontosabb elemeiről (1) fegyverek, (2) stratégia, (3) humánerőforrás. Illusztrációk készítése. Pannónia provincia helyzete, szerepe a Római Birodalom területén. A bukás okainak közös feltárása. Történetek olvasása, beszélgetés, Jézus Krisztus életéről – szerepe a történelem alakulásában. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókusz: tér-és időbeli képességek, képzelet.	*Informatika:* ● IKT taneszközök alkalmazása
Kulcsfogalmak/fogalmak	időszalag, időtorony, Hellász, Perzsa Birodalom, Marathón, trójai faló, olimpia, Athén, Akropolisz, városállam, szoptató anyafarkas, Romulusz és Rémusz, Róma, Itália, Tiberis, Colosseum, padlófűtés, tóga, tunika, lakoma, mozaikpadló, viasztábla, rabszolgapiac, árverés, gladiátor, légió, teknősbéka-alakzat, hajítógép, hódítás, provincia, Pannónia, császár, hadvezér, őrtorony, Borostyánút, Aquincum, barbárok, monda, Jézus Krisztus, betlehemi királyok, feltámadás	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Történelem: 3. A középkori Európa**	**Órakeret: 18 óra**
Előzetes tudás	Ismeretek az antikvitásról.	
Nevelési, fejlesztési célok	A ciklusosság megismerése a történelmi korszakok tükrében. Nézőpontváltás alkalmazása.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
3.1. A nyugati és a keresztény államiság főbb jellemzői: A hunok szerepe a Római Birodalom hanyatlásában. 3.2.*Az iszlám vallás, az arab hódítás kulturális hagyatéka:* (A legalapvetőbb ismeretek szintjén.)	Történetek olvasása, megbeszélése. Explorációhoz kötött tevékenységek. A vallások, mint különböző kultúrák közvetítői – csoportosítások, fogalomgyűjtések – különös tekintettel a tanulói célcsoport eltérő tanulási képességeire. A középkori világ vezető vallásainak összehasonlítása. Adatok	*Magyar nyelv és irodalom:* ● Szemelvények a szépirodalom-ból ● illemszabályok *Rajz és vizuális kultúra:*

3.3.A középkori élet színterei és szereplői (uradalmak, kolostorok, falvak, városok, egyetemek): Céhmesterek és kereskedők. Jobbágyság és szolgáltatások. Mindennapi élet a középkori várakban. Kolostori élet: (Látogatás a II. kerületi Pálos kolostor és templom romjaihoz). Történetek az egyház szerepéről. A lovagi életmód és keresztes hadjáratok.	leolvasása térképről. Tematikus képanyagok elemzése, összehasonlítása. A középkor különböző társadalmi csoportjai – fogalmakhoz, azonosságokhoz és különbségekhez kötődő feladatok. A szerzetesi életmód modellezése. Európa legjelentősebb középkori városainak megkeresése a térképen. A középkori város, mint kulturális színtér bemutatása. A latin nyelv szerepe a középkori kultúra közvetítésében. A hadviselés és a vallások kapcsolatának bemutatása a középkori kereszténység tükrében. A lovagi életmód – a lovagokhoz kapcsolódó eszménykép bemutatása – illemszabályok a gyakorlatban. A lovagi tornák modellezése. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókusz: tér-és időbeli képességek, képzelet.	● művészetek és vallás kapcsolata ● ókeresztény sírkamrák *Életvitel és gyakorlati ismeretek:* ● településformák a középkorban ● a természetes és az épített környezet
Kulcsfogalmak/fogalmak:	vallás, kereszténység, iszlám, Keletrómai Birodalom, Nyugatrómai Birodalom, Bizánc, hunok, király, nemes, jobbágy, lovag, lovagi torna, pápa, latin nyelv, szerzetes, kolostor, város, hadviselés, illemszabályok.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Történelem: 4. A magyarság történetének kezdetei**	**Órakeret: 18 óra**
Előzetes tudás	A középkori Európa.	
Nevelési, fejlesztési célok	Fogalomalkotás a magyar nemzettörténet legfontosabb eseményeiről.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
4.1. Történetek a magyarság vándorlásáról és a honfoglalásról: A magyarok eredete. Vándorlás a pusztákon. Történet Levédia vezérről. Rege a csodaszarvasról. Vérszerződés. Etelköz. A fehér ló mondája. A Kárpát-medence a honfoglalás előtt. Honfoglalás, letelepedés. (Látogatás a Hősök terére.) Kalandozó hadjáratok.	A legfontosabb nemzeti történelmi adatok rendezése időszalagon, időtornyon. Mondák, történetek olvasása, feldolgozása. Adott történetben a valós és a fiktív elemek megkülönböztetése. Illusztráció készítése. Múzeum, tájház emlékmű látogatása. Tablókészítés. Adatok leolvasása térképről. Időszalagon, időtornyon való ábrázolás-összefüggések felismerése. Rajzos történeti napló készítése.	*Magyar nyelv és irodalom:* ● szemelvények a szépirodalomból ● a hiedelemkonstrukciók szerepe a nemzettörténetben *Természetismeret:* ● a lakókörnyezet természeti szépségei *Matematika:* ● számítások alapműveletekkel *Rajz és vizuális kultúra:* ● az Árpád-kori műveltség, építészet, képzőművészet ● kultúra és művészet az Anjou-korban *Életvitel és gyakorlati ismeretek:* ● kézműves technikák *Földrajz:* ● népek, kultúrák

		● településformák Európa országainak helyzete a második évezred első felében
Kulcsfogalmak/fogalmak	vándorlás, honfoglalás, Urál-hegység, Levédia, Etelköz, Kárpát-medence, államalapítás, állam	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére

- A tanuló segítséggel vagy önállóan meg tudja különböztetni a történelem forrásait, példákat is tud kapcsolni hozzá. Ismeri a történelmi időszámítás egységeit.
- Alapvető szinten tájékozódik a történelmi térképen.
- Az időszalagon segítséggel felismeri a tárgyalt történelmi időszakokat, évszámokat, kapcsol hozzá tanult ismeretet.
- Időrendbe helyezi a tanult eseményeket időszalagon, időtornyon.
- Az adott tematikai egység tárgyalt témaköreiben – képességeinek megfelelően bármely, számára megfelelő kommunikációs formában számot ad a tanult elemi történelmi ismereteiről.
- Segítséggel különbséget tesz a különböző történelmi korok, valamint a magyar és a világtörténelem eseményei között.
- Segítséggel megkülönbözteti a történetek mesés és valóságos eseményeit.
- Ok-okozati összefüggéseket tanári irányítás mellett fölismer.

6. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Történelem: 4. A magyarság történetének kezdetei**	**Órakeret: 20 óra**
Előzetes tudás	A középkori Európa.	
Nevelési, fejlesztési célok	Fogalomalkotás a magyar nemzettörténet legfontosabb eseményeiről.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
1.1. Történetek a honfoglalásról(ismétlés). *1.2.Az államalapítás: Géza és Szent István.* Géza fejedelem. I. (Szent) István, Magyarország királya. István koronázása. Államalapítás. Koronázási ékszerek: (Országházi látogatás). *1.3. Az Árpád-ház uralkodói, szentjei:* I. (Szent) László, a lovagkirály.	A legfontosabb nemzeti történelmi adatok rendezése időszalagon, időtornyon. Mondák, történetek olvasása, feldolgozása. Adott történetben a valós és a fiktív elemek megkülönböztetése. Illusztráció készítése. Múzeum, tájház emlékmű látogatása. Tablókészítés. Adatok leolvasása térképről. Időszalagon, időtornyon való ábrázolás-összefüggések felismerése. Rajzos történeti napló készítése. A lakóhely történelmi emlékhelyeinek fölkeresése. Látogatás az Országházban, a	*Magyar nyelv és irodalom:* ● szemelvények a szépirodalomból ● a hiedelemkonstrukci-ók szerepe a nemzettörténetben *Természetismeret:* ● a lakókörnyezet természeti szépségei *Matematika:* ● számítások alapműveletekkel

Szent Imre herceg. Szent Gellért: (Látogatás a Gellért-hegyre-szobor). Árpád-házi Szent Margit: (Látogatás a Margit-szigetre-síremlék). Könyves Kálmán. II. András. A királyi dekrétumok szerepe a nemzettörténetben. IV. Béla. A tatárjárás: A muhi csata. Az Árpádkor műveltsége és művészete. Az Árpádház kihalása. *1.4. Nagy Lajos, a hódító és törvényhozó:* Anjou-házi királyok: Károly Róbert. Zsigmond király. Nagy Lajos. Gazdasági intézkedések. Mindennapi élet az Anjou-házi királyok idején. *1.5. Hunyadi János a török ellenes küzdelmek élén:* A nándorfehérvári diadal. (Múzeumlátogatás: Vajdahunyad vára-Városliget) *1.6. Hunyadi Mátyás portréja:* Az igazságos Mátyás. Élet Mátyás király udvarában. Élet a Mátyás-kori városokban: (Múzeumlátogatás: Mátyás Király Múzeum-Visegrád). *1.7. A mohácsi csata és következményei:* A mohácsi vész előzményei – a Dózsa-féle parasztháború:(Séta a Dózsa György szoborhoz). A mohácsi vész. Buda török kézen: (látogatás a Budai várba). A három részre szakadt Magyarország.	koronázási ékszerek megtekintése. Jelképek ábrázolása kézműves technikákkal. Történelmi szituációk bevonásával tananyag, tananyagrészletek elmondása. A jelentős történelmi személyiségekről három-négy mondatos tanulói beszámoló készítése. Szövegalkotás képről, képsorozatról. Tárgyi emlékek gyűjtése, válogatása. Játéktevékenységek a lovagi életmód reprezentációjának érdekében. Tárgyi- és írásos történelmi emlékek felismerése, csoportosítása. A különböző várostípusok jellemzőinek csoportosítása. A külső veszélyek felismerésének szerepe az ország életében. A törökök és a magyarok motivációinak felismertetése, megfogalmazása. A Mátyás király mesék erkölcsi tanulságai. A reneszánsz erények megfogalmazása szépirodalmi szemelvények tükrében. A történelmi szituációk eljátszása. A legfontosabb nemzeti történelmi adatok rendezése időszalagon, időtornyon. Szövegértési feladatok megoldása. Különböző élethelyzetek bemutatása, jellemzőinek összehasonlítása. A külső veszélyek felismerésének szerepe az ország életében. A törökök és a magyarok motivációinak felismertetése, megfogalmazása. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókusz: térbeli-és időbeli tájékozódás, történelmi gondolkodás.	*Rajz és vizuális kultúra:* ● az Árpád-kori műveltség, építészet, képzőművészet ● kultúra és művészet az Anjou-korban *Életvitel és gyakorlati ismeretek:* ● kézműves technikák *Földrajz:* ● népek, kultúrák ● településformák Európa országainak helyzete a második évezred első felében
Kulcsfogalmak/fogalmak	állam, koronázási ékszerek, szent, lovagkirály, törvény, hódítás, gazdaság, diadal, csata, királyi udvar, szabad királyi város, mezőváros, bányaváros, reneszánsz, erény, parasztfelkelés, Királyi Magyarország, Erdélyi Fejedelemség, Török Hódoltság	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Történelem: 5. A világ és Európa a kora újkorban**	**Órakeret: 20 óra**
Előzetes tudás	Magyarország történetének kezdetei.	
Nevelési, fejlesztési célok	A történelmi gondolkodás képességének kialakítása és fejlesztése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
2.1. A nagy földrajzi felfedezések: Amerika felfedezése. Felfedezők és hódítók. Leigázott népek. *2.2. Vallási újítók – reformáció és katolikus megújulás:* Történetek a kor emberének gondolkodásáról; reformáció és ellenreformáció-híres alakjai. *2.3. Fényes uralkodói udvarok:* XIV. Lajos udvara. *2.4. Az alkotmányos királyság létrejötte Angliában.* *2.5. A felvilágosult gondolkodók.*	Történelmi szövegek olvasása, feldolgozása a nagy földrajzi felfedezőkről. Időszalagon, időtornyon Amerika fölfedezésének meghatározása – jelenhez való viszonyítása. Atlaszhasználat – helyszínek megkeresése a térképen; adatok olvasása térképről. Református és katolikus templom látogatása, a hasonlóságok és eltérések megkülönböztetése. Az alkotmányos királyság múltja és jelene – képek csoportosítása, jellemzők összehasonlítása és megkülönböztetése. Különböző információforrásokból szóbeli következtetések megfogalmazása. A gyarmatosítók és az őslakosok ellentétének megvilágítása különböző szituációs játékokon keresztül. A különböző keresztény vallási irányzatok jegyeinek megkülönböztetése, szókártyák csoportosítása. Társadalmi-történelmi, erkölcsi problémák felismerése, megfogalmazása elemi szinten. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókusz: kauzális gondolkodás, képzelet, tér-és időbeli tájékozódás	*Magyar nyelv és irodalom:* ● szövegértés *Természetismeret:* ● a természet-tudományos fölfedezések *Matematika:* ● számolás-mérés ● adatok összevetése *Rajz és vizuális kultúra:* ● a barokk kor művészete *Életvitel és gyakorlati ismeretek:* ● modellkészítés *Földrajz:* ● a fölfedezések hatása az emberiség Földről alkotott gondolkodására *Informatika:* interaktív taneszközök használata
Kulcsfogalmak/fogalmak	felfedezés, világmindenség, távcső, mikroszkóp, Kopernikusz, Amerigo Vespucci, Kolumbusz Kristóf, vallás, reformáció, ellenreformáció, katolikus, protestáns, királyi udvar, felvilágosodás, gyarmat, gyarmatosító, őslakó, függetlenségi harc.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Történelem: 6. Magyarország a XVII-XVIII. században**	**Órakeret: 32 óra**
Előzetes tudás	A világ és Európa a kora újkorban.	
Nevelési, fejlesztési célok	A történeti megismerés eszközeinek, módszereinek kialakítása és fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
3.1.Végvári küzdelmek, nagy várvédők: Szigetvár. Eger. Drégelyvár. Kőszeg. Temesvár. *3.2. Bocskai István és a hajdúk:* Bocskai szerepe a magyar reformációban. *3.3. Az Erdélyi Fejedelemség virágkora: Bethlen Gábor idején.* *3.4. Zrínyi Miklós, a hadvezér:* *3.5. A Rákóczi-szabadságharc kiemelkedő személyiségei, céljai:* Zrínyi Ilona, Munkács hős asszonya. Thököly Imre. II. Rákóczi Ferenc élete. Történet feldolgozása: A rodostói kakukk, Rákóczi harangja. A szatmári béke és következményei. *3.6. Magyarország újjáépítése a Habsburg Birodalomban:* Nemzetiségi viszonyok. Hétköznapi élet a kurucok és labancok korában.	Történetek olvasása, feldolgozása. Végvárak megkeresése a térképen. Tinódi históriás énekeinek hallgatása kortárs lantművészek előadásában. Bocskai Istvánról, Bethlen Gáborról történet feldolgozása. A végvárakról rajz, makett készítése. A hős várkapitányok jellemzése, tulajdonságok csoportosítása. Művészeti alkotások gyűjtése az eseményekről. Események sorrendbe helyezése. Drámajáték – II. Rákóczi Ferenc életének fölidézése. Bécs, Bécsújhely, Sárospatak, Kassa városainak megmutatása a térképen. Kurucok és labancok – történet feldolgozása. Részletek megtekintése kapcsolódó történelmi filmekből. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókusz: képzelet, tér-és időbeli tájékozódás	*Magyar nyelv és irodalom:* ● anyanyelvi kommunikáció ● végvári költészet ● szövegértés *Természetismeret:* ● természeti kincsek a korszakban *Matematika:* ● számítások alapműveletekkel *Földrajz:* ● végvárak elhelyezkedése a domborzat szempontjából *Ének-zene:* ● reneszánsz és barokk zene hallgatása *Rajz és vizuális kultúra:* ● reneszánsz és barokk műalkotások megtekintése *Informatika:* ● interaktív taneszközök használata
Kulcsfogalmak/fogalmak	végvár, vitéz, szablya, lant, Tinódi Lantos Sebestyén, önálló magyar hadsereg, politikus, költő, hadvezér, Buda visszafoglalása, minaret, mecset, dzsámi, hajdú, kuruc, labanc, históriás ének	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére

- A tanuló segítséggel meg tudja különböztetni a történelem forrásait, példákat is tud kapcsolni hozzá.
- Ismeri a történelmi időszámítás egységeit.
- Alapvető szinten tájékozódik a történelmi térképen.
- Az időszalagon felismeri a tárgyalt történelmi időszakokat, évszámokat, kapcsol hozzá tanult ismeretet.
- Időrendbe helyezi a tanult eseményeket időszalagon, időtornyon.
- Az adott tematikai egység tárgyalt témaköreiben képességeinek megfelelően számot ad a tanult elemi történelmi ismereteiről.
- Segítséggel különbséget tesz a különböző történelmi korok, valamint a magyar és a világtörténelem eseményei között.

- Ismeri az felső tagozatban tanult világtörténelem fordulópontjait; a magyar történelmi tudáskánon legfontosabb sarokpontjait – évszámok, események, uralkodók tükrében.
- A magyar koronázási ékszereket felismeri, segítséggel megnevezi.
- A megismert mondák, legendák, rövid történetek tartalmát ismeri.
- Segítséggel megkülönbözteti a történetek mesés és valóságos eseményeit.
- Ok-okozati összefüggéseket tanári irányítás mellett fölismer.

7. évfolyam

A történelem tantárgy körébe tartozó ismeretek, képességek és attitűdök elsajátítása mélyebb szociális megértést feltételez. Mivel az autizmus spektrum zavarok lényegi jellemzője a szociális megértés sérülése, az érintett tanulók esetében elsősorban a tények, ismeretek, együttélési szabályok elsajátítása kap prioritást. A tantárgy tanításának alapvető célja ebben a szakaszban nemzeti történelmünk kiemelkedő eseményeinek felelevenítése. A társadalmak kialakulásának történelmi körülményei, azok működésének sajátosságai egyaránt felkészíti a tanulókat a történelmi múlt értelmezésére, egyúttal a társadalmi jelenségek közötti hatékony eligazodásra. A tanítás-tanulás folyamatában központi cél, hogy felébressze az autizmussal élő, enyhén értelmi fogyatékos tanulókban a társadalom kérdései iránt való érdeklődést, elősegítse a diákok hazaszeretetének további erősödését, továbbá hozzásegítse őket ahhoz, hogy elfogadják Magyarország jogilag szabályozott demokratikus értékeit.

Az Ember és társadalom műveltségterület tanítás-tanulás folyamatán belül a tanulók célcsoportjára és egyéni képességeikre való tekintettel a képességek, jártasságok és készségek formálása az ismeretszerzés gyakorlatában történik. A történelem és társadalmi ismeretek tananyagának elsajátítása során a diák megismeri, hogy történelem eseményei az ember megjelenésének kezdetétől fogva egymással összefüggésben, társadalmi keretek között mennek végbe.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Történelem: Történelmi áttekintés**	**Órakeret: 8 óra**
Előzetes tudás	Az ötödik-hatodik évfolyamon tanult történelmi ismeretek.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A tanult történelmi csomópontok felidézése térben-és időben.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
A történelem forrásai és a történelmi időszámítás Őskori társadalmak *Az ókori társadalmakról tanultak átismétlése* Az ókori Kelet Az ókori Görögország Az ókori Róma *A középkori Magyarországról tanultak átismétlése (korai szakasz, érett szakasz, késői szakasz)* Árpád-házi királyok Anjou-házi királyok és a Hunyadiak Hazánk három részre szakadása	Időszalag készítése, a történelmi források megnevezése a tanult történelmi korokból. A régész eszközeinek megneveztetése. Múzeumlátogatás, őskori leletek. Térképről leletek helyének leolvasása segítséggel. A zsákmányoló és a termelő ősember életmódjának összehasonlítása. Térképhasználat, terepasztal alkalmazása. Tárgyi emlékek fölismerése az ókorból, különös tekintettel az ókori Kelet, Görögország és Róma hagyatékaira. A forrásokhoz kapcsolódóan szövegfeldolgozás. Térképhasználat. Adatok leolvasása időszalagról, időtoronyról. A vándorlás és	Magyar nyelv és irodalom ● kommunikáció ● dramatizálás ● irodalmi szemelvények Természetismeret ● a tudomány helyzete az egyes történelmi korokban Matematika ● számítások alapműveletekkel Rajz és vizuális kultúra ● festészet Ének-zene

	honfoglalás állomásainak megnevezése. Látogatás a Néprajzi Múzeumban. Koronázási ékszerek megtekintése a Parlament Kupolatermében. Tablókészítés a tanult uralkodókról. Séta a Hősök terére, a Milleneumi emlékmű történelmi személyeinek beazonosítása. Tematikus feladatlapok megoldása. Képességfejlesztési fókusz: vizuális-és auditív emlékezet, analitikus-és szintetikus gondolkodás.	● válogatás a népdalkincsből Életvitel és gyakorlati ismeretek ● magyar népi mesterségek Földrajz ● térképolvasás Informatika ● interaktív taneszközök használata
Kulcsfogalmak/fogalmak	Az ötödik-hatodik évfolyamon megismert fogalmak.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Történelem: 1. A forradalmak és a polgárosodás kora Európában**	**Órakeret: 14 óra**
Előzetes tudás	Magyarország a XVII-XVIII. században.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A nemzettudat és állampolgári ismeretek kialakítása, tudatosítása, fejlesztése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
1.1. A francia forradalom vívmányai és árnyoldalai. A nagy francia forradalom – a polgári átalakulás kezdete *1.2. Napóleon fölemelkedése és bukása.* Napóleon élete, híres háborúi Európában *1.3. Az ipari forradalom találmányai.* Ipari találmányok és feltalálóik *1.4. A magyar reformkor képviselői (Széchenyi, Kossuth, Kölcsey, Wesselényi)* A polgárosodás Magyarországon *1.5. A forradalom és szabadságharc kiemelkedő személyiségei és céljai* Gróf Széchenyi István élete és munkássága Báró Wesselényi Miklós Kossuth Lajos	A történelmi események időrendi sorrendbe rendezése. Adatok olvasása térképről. Gyűjtőmunka a történelmi személyiségek életéről. Plakátkészítés a francia forradalom jelszavaival. Fogalomalkotás az újkori társadalom és gazdaság jellemzőiről. Információgyűjtés a gőz erejéről. Ismeretanyagok gyűjtése a történelmi anyagokhoz, beszámoló készítése Mária Terézia koráról. Egy-egy történelmi korról eseménynaptár készítése. A történelmi személyiségek tevékenységeinek csoportosítása. A reformkori országgyűlések vívmányai – táblázatba rendezés. Tanulmányi séta szervezése a Magyar Tudományos Akadémiához. Képvetítés – adatgyűjtés, tények megfogalmazása. Helytörténeti séta szervezése a reformkorhoz kötődő emlékhely, a Széchenyi Lánchídhoz. Öltözékek, viseletek megnevezése és bemutatása. Időszalag, térkép használata. Események képei – időrendben történő csoportosítás. Az első független magyar kormány bemutatása, adatok gyűjtése a miniszterekről. Múzeumlátogatás az 1848./49. évi forradalom és szabadságharc eseményeihez kapcsolódóan a Magyar Nemzeti Múzeumba. Feladatlapok	Magyar nyelv és irodalom - vitakészség - a hivatalossá vált magyar nyelv - Himnusz és a Szózat Természetismeret ● feltalálók és találmányok Matematika - számítások alapműveletekkel Ének-zene - nemzeti himnuszok ● Kossuth Lajos toborzódalai Rajz és vizuális kultúra - a történelmi események

Táncsics Mihály Ellenzéki szervezkedés az 1840-es években A magyar nyelv hivatalossá tétele Az 1848. március 15-i események Pesten Az első független magyar kormány megalakulása, intézkedései A szabadságharc legfontosabb eseményei	megoldása. Az aradi vértanúkról adatok gyűjtése, megemlékezés a hősökről. Képességfejlesztési fókusz: kauzális gondolkodás, hazaszeretet	ábrázolása képzőművészeti alkotások tükrében Földrajz - topográfiai ismeretek - településformák az újkorban - Európa országai Informatika - interaktív taneszközök alkalmazása
Kulcsfogalmak/fogalmak:	polgári forradalom, nemzetállam, függetlenségi harc, polgárok, szabad parasztok, munkások, törvényhozás, országgyűlés, gőzgép, gőzmozdony, gőzhajó, gyáripar, vasúthálózat, gőzeke, vetésforgó, reform, haladó gondolkodás, nemzeti megújulás, magyar nyelv, gróf, báró, Magyar Tudományos Akadémia, kőhíd, pesti árvíz, Védegylet, röpirat, pozsonyi országgyűlés – alsótábla, felsőtábla, törvényjavaslat, törvény, haladók, maradiak, márciusi ifjak, ellenzék, Pilvax Kávéház, Landerer Nyomda, Helytartótanács, Városháza, pákozdi csata,tábornok, trónfosztás,világosi fegyverletétel, aradi vértanúk.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Történelem: 2. A nemzetállamok kora**	**Órakeret: 24 óra**
Előzetes tudás	A forradalmak és a polgárosodás kora Európában és Magyarországon.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A nemzeti, hazafias érzelmek szerepe a nemzetállam életében.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
2.1. Az egységes német nemzetállam létrejötte Az olasz nemzetállam létrejötte Az egységes német állam magalakulása *2.2. Polgárháború az Egyesült Államokban* A rabszolgaság eltörléséért vívott harc *2.3. A megtorlás és a kiegyezés Magyarországon* A gyarmatosítás szerepe a világpolitika alakulásában – az alapvető ismeretek szintjén *2.4. A dualista Magyarország jelentős személyiségei* A kiegyezés jelentősége	Gyűjtőmunka a könyvtárban. Adatok gyűjtése térképről. Adatok leolvasása időszalagról, időtoronyról – évszámok bejelölése. Információk gyűjtése a XIX. század polgárainak mindennapjairól. Történelmi események időrendi sorba rendezése. Magyarok mindennapjai a szabadságharc leverése után – életképekről tények megfogalmazása. A kiegyezés pozitív következményei – fogalmak azonosítása, csoportosítása, megkülönböztetése Magyarország és Ausztria szempontjából. Budapest fejlődése a XIX. század második felében, épületek azonosítása korabeli képekről. Utazás a Milleneumi Földalatti Vasúton. A kiegyezéshez kötődő történelmi személyiségekről adatok, képek gyűjtése (Deák Ferenc, Ferenc József). A VII. kerület névadójának, Erzsébet királynénak életútja. Gazdasági-társadalmi változások – fogalmak csoportosítása, egyeztetése. A változások szerepe az emberek életében. Látogatás a Magyar Állami Operaházban. A vasúthálózat	Magyar nyelv és irodalom ● szövegértés Természetismeret ● tudósok, feltalálók és találmányaik (Ganz Ábrahám, Irinyi János, Eötvös Loránd, Semmelweis Ignác) Matematika: ● számítások alapműveletekkel Rajz és vizuális kultúra: ● építészet Informatika:

2.5. Az Osztrák-Magyar Monarchia együtt élő népei Az Osztrák-Magyar Monarchia *2.6. Birodalmak versenye a világ újrafelosztásáért, élet a gyarmatokon*	fejlődése. Adatok, képek gyűjtése a XIX. század második felének magyar vasútépítéséről. A Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum vasúttörténeti kiállítása. Képességfejlesztési fókusz: kritikai gondolkodás, kauzalitás, idői tájékozódás.	- interaktív taneszközök alkalmazása
Kulcsfogalmak/fogalmak:	rémuralom, teljhatalom, önkényuralom, néma ellenállás, osztrák császár, magyar király, Osztrák-Magyar Monarchia, tőke, bank, vasúthálózat, gőzmalom, gőzeke, gőzcséplőgép, hajógyártás, mozdony- és vagongyártás, Budapest, világváros, Városliget, Operaház	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Történelem: 3. Hazánk és a nagyvilág a XX. század első felében**	**Órakeret: 26 óra**
Előzetes tudás	A nemzetállamok kora.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A történelmi tanulás képességének fejlesztése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
3.1. Az első világháború jellemzői és következményei Európában és Magyarországon Az első világháború előzményei Az első világháború kirobbanása Hazánk részvétele az első világháborúban Az első világháború főbb eseményei Őszirózsás forradalom Tanácsköztársaság *3.2. Trianon és következményei* Az Osztrák-Magyar Monarchia fölbomlása A trianoni döntés és következményei *3.3. A nagy gazdasági világválság és következményei az Egyesült Államokban és Európában* A nagy gazdasági világválság *3.4. Diktatúrák és diktátorok Európában* Kommunizmus, fasizmus és nemzetiszocializmus Lenin, Sztálin, Mussolini, Hitler A nemzetiszocialista, fasiszta eszmék térhódítása Európában	Gyűjtőmunka a könyvtárban a „nagy háborúról.” Az Antant és a Központi hatalmak országainak csoportosítása. Térképhasználat. Magyar Hadtörténeti Intézet és Múzeum I. világháborúval kapcsolatos állandó kiállítása. Helyszínek, adatok leolvasása a történelmi térképekről. Háborús frontvonalak meghatározása. Képek gyűjtése, csoportosítása folyóiratokból. A gyűjtemény alapján rövid fogalmazás készítése segítséggel. Adatok leolvasása időszalagról, időtoronyról – évszámok bejelölése. Játékfilm-részletek, dokumentumfilm-részletek megtekintése előzetes szempontok alapján. Információk gyűjtése a XX. század első felében élt polgárainak mindennapjairól. Történelmi események időrendi sorba rendezése. Frontok modellezése terepasztalon – a villámháború és az állóháború fogalmának kialakítása. Az országhatárokon belül és kívül élő magyarok mindennapjai a trianoni döntést követően – életképekről tények megfogalmazása önálló vélemények hozzáfűzésével. A személyes vélemény és a tény megkülönböztetése. A gazdasági válság megfogalmazása, jellemzőinek csoportosítása.	Magyar nyelv és irodalom ● szépirodalmi szemelvények ● érvelési készségek és képességek Természetismeret ● a XX. század első felének legjelentősebb fölfedezései ● atombomba Matematika - számítások alapműveletekkel - területszámítások - halmazok - számítások tizedes törtekkel Földrajz ● topográfiai ismeretek Rajz és vizuális kultúra

Adolf Hitler hatalomra jutása és a nemzetiszocialista eszmék előtörése *3.5. Politikus portrék a két világháború közötti Magyarországon* Magyarország a két világháború között – Horthy Miklós kormányzó *3.6 . A határon túli magyarság sorsa* Hazánk helyzete a második világháború kirobbanása előtt *3.7. A második világháború jellemzői és következményei* A második világháború kirobbanása A második világháború főbb eseményei, technikai újításai A második világháború befejezése A párizsi békeszerződés *3.8. Magyarország a második világháborúban* Hazánk belépése a második világháborúba Hazánk szerepe a második világháborúban A Don-kanyar magyar katonái: megemlékezés a hősi halottakról *3.9. A holokauszt Európában és Magyarországon* Hazánk német megszállása Deportálás Koncentrációs táborok Európában	Mindennapi élet modellezése a nagy gazdasági világválság idején. Érvek megfogalmazása a fajgyűlölettel, idegengyűlölettel szemben. A fasiszta és a szövetséges országok csoportosítása. Bekövetkezett változások felismerése a háborús kronológia áttekintésével. A II. világháború hadieszközeinek megnevezése. Háborúellenes plakát készítése. Fasiszta eszmék felismerése. Antifasiszta, háborúellenes versek gyűjtése, felolvasása. Tablókészítés. A világháborúkhoz kötődő emlékhely felkeresése. Részletek olvasása, értelmezése Anna Frank naplójából. Következtetések megfogalmazása a II. világháború eseményeinek tükrében, tanári irányítás mellett. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókusz: időbeli tájékozódás, kritikai gondolkodás	• a világháborúk hatása a művészeti ágakra Életvitel és gyakorlati ismeretek • mindennapi életvezetés megváltozott körülmények között Informatika • interaktív taneszközök alkalmazása
Kulcsfogalmak/fogalmak:	merénylet, trónörökös, világháború, antant, központi hatalmak, hadüzenet, állóháború, villámháború, front, lövészárok, tank, tengeralattjáró, felderítő repülőgép, mérges gáz, őszirózsás forradalom, köztársaság, tanácsköztársaság, trianoni békeszerződés, jóvátétel, haderőcsökkentés, hitelfelvétel, bank, rádió, Magyar Rádió megalakulása, világválság, munkanélküliség, fasizmus, nemzetiszocializmus, fajgyűlölet, antifasiszta, hadiállapot, zsidótörvény, koncentrációs tábor, deportálás, Don-kanyar, nyilas hatalomátvétel, atombomba, Hirosima, Nagaszaki, párizsi békeszerződés	

A fejlesztés várt eredményei a 7. évfolyam végére

- A tanuló kezelni tudja a kiemelkedő történelmi személyiségekről gyűjtött életrajzi adatokat. Ismeri a reformkor haladó politikusainak nevét és törekvéseikről néhány mondatban beszámol. A reformkor eseményei között történelmi összefüggéseket szempontsor szerint fölismer tanári irányítás mellett.
- Ismeri az összefüggéseket a világtörténelem és hazánk történelmének eseményei között.
- A nemzeti alapműveltséghez tartozó évszámokhoz történelmi ismeretet kapcsol.
- Az adott tematikai egység tárgyalt témaköreiben – képességeinek megfelelően, bármely, egyénileg megfelelő kommunikációs módon számot ad a tanult elemi történelmi ismereteiről.
- A térképen meg tudja mutatni a szabadságharc legfontosabb helyszíneit.
- Információkat képes gyűjteni a történelmi atlaszból.
- Képről felismeri gróf Széchenyi Istvánt, Kossuth Lajost, Táncsics Mihályt, Deák Ferencet.
- A tanult ismeretekhez kapcsolódó dokumentumanyagot képességei szerint értelmezi.
- Egyszerű összefüggéseket fölismer, azokból következtetéseket képes levonni.
- A történelem műveltségterülethez kapcsolódó eszközöket, tantárgyi segédleteket a jártasság szintjén tudja alkalmazni.

8. évfolyam

A történelem tantárgy körébe tartozó ismeretek, képességek és attitűdök elsajátítása mélyebb szociális megértést feltételez. Mivel az autizmus spektrum zavarok lényegi jellemzője a szociális megértés sérülése, az érintett tanulók esetében elsősorban a tények, ismeretek, együttélési szabályok elsajátítása kap prioritást.

A tanuló a műveltségterület tartalmának elsajátítása során tényszerű, valós és alkalmazható ismeretekhez jut, és egyéni képességének megfelelően gyarapítja tudását. Kialakul a tanuló attitűdje a történelmi múlthoz, erősödik nemzeti identitása.

A kompetencia alapú tanítási-tanulási folyamat során kiemelt szerepet kap a tér-idő tájékozódási képesség fejlesztése, valamint az időbeli viszonyítás képességének kialakítása. A különböző társadalmak kultúrájának és életmódjának megismertetése. Az ok-és okozati összefüggések megláttatása, különös tekintettel az egymást követő időkben a történelmi-történeti változásokat. A tanulókat képessé kell tenni egyéni képességeikhez mérten a következtetésekre, az alapvető történelmi-társadalmi törvényszerűségek felismerésére.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Történelem: 4. Hazánk és a nagyvilág a XX. század második felében**	**Órakeret: 22 óra**
Előzetes tudás	Hazánk és a nagyvilág a XX. század első felében.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A történelmi tanulás képességének fejlesztése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
4.1. A hidegháború: az Egyesült Államok és a Szovjetunió vetélkedése Hatalmi csoportosulások kialakulása a II. világháború befejezése után *4.2. A kettéosztott Európa* A berlini fal kiépítése *4.3. A szovjet megszállás és a kommunista diktatúra jellemzői Magyarországon* Rákosi Mátyás hazánk élén: a sztálini rendszer magyarországi másolata Az emberek élete az 1950-es évek elején *4.4. Az 1956-os forradalom és szabadságharc kiemelkedő személyiségei és céljai* Az 1956-os forradalom és Nagy Imre miniszterelnöksége	Adatok, tényinformációk gyűjtése a XX. század második felében élt polgárok mindennapjairól. Időszalag, időtorony alkalmazása, történelmi évszámok jelölése. Térképről adatok leolvasása. Rövidítések – fogalmak egyeztetése (pl. ENSZ, NATO, Varsói Szerződés). A keleti blokk és a nyugati blokk országainak csoportosítása. Mindennapi élet modellezése a demokratikus vezetés alatt álló és a szocialista vezetés alatt álló országokban. A személyi kultusz jellemzőinek csoportosítása. A tervgazdálkodás – rámutatás a hamis eszményekre egyszerű modellezéssel. Tárgyi és írásos emlékek az ötvenes évekből. A személyi kultusz, a diktatúra, a pártállam jellemző jegyeinek fölismerése. Évszámok jelölése időszalagon. Szocialista iparvárosok térképen való jelölése; rajz, makett készítése a gyárvárosokról. Címerek összehasonlítása a XX. század különböző korszakaiban. Jellemzők megkülönböztetése. Gyűjtőmunka – tárgyi emlékek a tárgyalt történelmi időszakokból. Játékfilm, dokumentumfilm megtekintése az 1956-os forradalomról és szabadságharcról. Képek gyűjtése, csoportosítása a hatvanas-, hetvenes-, nyolcvanas évek hazai életmódjáról. A Kádár-korszak legfontosabb jegyeiről történő fogalomalkotás, a társadalmi berendezkedéshez kapcsolódó jellemzők rendezése, csoportosítása főfogalom alá.	Magyar nyelv és irodalom ● szövegértés ● szépirodalmi szemelvények ● érvelési készségek és képességek Természetismeret ● fegyveres konfliktusok hatása az élővilágra Matematika - számítások alapműveletekkel - halmazok Földrajz ● topográfiai ismeretek Rajz és vizuális kultúra ● a XX. század második felének legfontosabb művészeti alkotásai Informatika ● interaktív taneszközök alkalmazása
4.5. A Kádár-korszak jellemzői (a megtorlástól a rendszer bukásáig) A forradalom megtorlása A gazdasági reformok évei Az 1980-as évek vége, a Kádár-rendszer válsága *4.6. A demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon* A demokratikus átalakulás és a piacgazdaság létrejötte	Csoportosítás tanári irányítás mellett: okok, melyek a kommunista hatalom összeomlásához vezettek. Plakátképek bemutatása: a szovjet csapatok kivonulása Magyarország területéről. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókusz: kritikai gondolkodás, kauzalitás	

A népképviseleten alapuló demokrácia kiépülése *4.7. A határon túli magyarság sorsa* Az 1989-es romániai forradalom az erdélyi magyarság szempontjából		
Kulcsfogalmak/fogalmak:	hidegháború, keleti blokk, nyugati blokk, Egyesült Nemzetek Szervezete, NATO, Varsói Szerződés, földosztás, kisbirtokrendszer, koalíciós kormány, személyi kultusz, infláció, többpártrendszer-egypártrendszer, címerváltozás, diktatúra, pártállam, termelőszövetkezet, jegyrendszer, munkatábor, forradalom, szabadságharc, politikai fogoly, kölcsönfelvétel, eladósodás, a többpártrendszer újjáéledése, a szovjet csapatok kivonulása	

Témakör	**6. Régiók története, mérlegen a magyar történelem: lábnyomaink a nagyvilágban; a magyar megmaradás kérdései.**	**Javasolt óraszám: 14 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A történelmi tanulás képességének fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. *Képességfejlesztési fókuszok:* mérlegelő gondolkodás; megkülönböztetés, azonosítás, összehasonlítás a cselekvés szintjén.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
6.1. Az Európai Unió létrejötte Az Európai Unió szerepe a történelmi-társadalmigazdasági események alakulásában *6.2. A vasfüggöny lebontása és következményei a keleti blokk országaiban* A szocialista államrendszerek fölbomlásának következményei *6.3. Globális problémák: urbanizáció, környezetszennyezés, terrorizmus, migráció, klímaváltozás* A tudományos-technikai forradalom hatása az emberek mindennapi életére *6.4. Az Alaptörvény, a jogállamiság intézményei a mai Magyarországon* Az Alaptörvény múltja és jelene – az alapvető jogok *6.5. A hagyományos, illetve agrártársadalmak; a modern, illetve ipari társadalmak* *6.6. A határon túli magyarság sorsa*	Plakátkészítés az Európai Unió történetéhez kapcsolódóan. A legfontosabb események jelölése időszalagon. A szocialista országok utódállamai nevének, fővárosainak csoportosítása – az adott nemzethez kötődő információk gyűjtése. Az új államhatárok megkeresése a térképen. Különböző technológiákról történő információgyűjtés. Tablókészítés az utóbbi két évtized technikai változásairól. Érvek és ellenérvek gyűjtése, azok ütköztetése a fogyasztói társadalom témaköréhez kapcsolódóan tanári irányítás mellett. A Magyarországon életbe lépett Alaptörvény értelmezése. Feladatok megoldása az alapvető jogok érvényesítésével kapcsolatosan. Gyűjtőmunka, tablókészítés. A Magyarországon élő nemzetiségekhez kötődő tradíciók bemutatása – hagyományőrző foglalkozások keretében. A határainkon túl élő magyarság helyzete a világban – fotók gyűjtése, honlapok keresése; információk gyűjtése a magyar identitás megőrzésével kapcsolatosan, tanári irányítás mellett. Fogalmak, képek csoportosítása a globalizált világ témakörében.

6.7. A magyarországi nemzetiségek kultúrája, helyzete	
Fogalmak	Európai Unió, Szovjetunió, Csehszlovákia, Jugoszlávia, jóléti társadalom, alaptörvény, jogállamiság, demográfia, népesedés, kisebbség, vallás, határon túli magyarság

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló kezelni tudja a kiemelkedő történelmi személyiségekről gyűjtött életrajzi adatokat. Ismeri a reformkor haladó politikusainak nevét és törekvéseikről néhány mondatban beszámol. A reformkor eseményei között történelmi összefüggéseket szempontsor szerint fölismer tanári irányítás mellett. Összefüggéseket tud említeni a világtörténelem és hazánk történelmének eseményei között. A nemzeti alapműveltséghez tartozó évszámokhoz történelmi ismeretet kapcsol. Az adott tematikai egység tárgyalt témaköreiben – képességeinek megfelelően – írásban és/vagy szóban számot ad a tanult elemi történelmi ismereteiről. Gazdasági, társadalmi változásokra példát tud mondani. A térképen meg tudja mutatni a szabadságharc legfontosabb helyszíneit, szempontsor alkalmazásával beszámol a történelmi eseményekről. Információkat képes gyűjteni a történelmi atlaszból. Képről felismeri gróf Széchenyi Istvánt, Kossuth Lajost, Deák Ferencet. Felismeri Budapest történelmileg nevezetes épületeit. Felismeri, hogy a trianoni békeszerződés mekkora veszteségeket jelentett hazánk számára. A második világháború főbb helyszíneiről, évszámairól, legfontosabb eseményeiről a térkép adatainak segítségével beszámol. A nemzetiszocialista, fasiszta eszmék tartalmát fölismeri, a faj- és idegengyűlöletet elutasítja. Néhány történelmi tárgyú verset, elbeszélést, regényt ismer. Magyarországhoz, hazánk történelmi személyiségeihez pozitív attitűddel viszonyul. A tanult ismeretekhez kapcsolódó dokumentumanyagot képességei szerint értelmezi. Egyszerű összefüggéseket fölismer, azokból következtetéseket képes levonni. A történelem műveltségterülethez kapcsolódó eszközöket, tantárgyi segédleteket a jártasság szintjén tudja alkalmazni.

A fejlesztés várt eredményei a 8. évfolyam végére

- A tanuló ismeri a kiemelkedő történelmi személyiségekről gyűjtött életrajzi adatokat. Ismeri a XX. század történelmi személyiségeinek nevét és törekvéseit. A két világháborúhoz, valamint azokhoz közvetlenül és közvetetten kapcsolódó eseményei között történelmi összefüggéseket szempontsor szerint fölismer tanári irányítás mellett.
- Összefüggéseket ismer a világtörténelem és hazánk történelmének eseményei között. A nemzeti alapműveltséghez tartozó évszámokhoz történelmi ismeretet kapcsol. Az adott tematikai egység tárgyalt témaköreiben – képességeinek megfelelően számot ad a tanult elemi történelmi ismereteiről. Gazdasági, társadalmi változásokra példákat ismer.
- A térképen meg tudja mutatni a XX. századi magyar és világtörténelem legfontosabb helyszíneit, szempontsor alkalmazásával beszámol a történelmi eseményekről. Információkat képes gyűjteni a történelmi atlaszból.

- Felismeri Budapest történelmileg nevezetes épületeit. Felismeri, hogy a trianoni békeszerződés mekkora veszteségeket jelentett hazánk számára.
- Ismeri a második világháború főbb helyszíneit, évszámait, legfontosabb eseményeit. A nemzetiszocialista, fasiszta eszmék tartalmát fölismeri, a faj-és idegengyűlöletet elutasítja.
- Néhány történelmi tárgyú verset, elbeszélést, regényt ismer. Magyarországhoz, hazánk történelmi személyiségeihez pozitív attitűddel viszonyul.
- A tanult ismeretekhez kapcsolódó dokumentumanyagot képességei szerint értelmezi. Egyszerű összefüggéseket fölismer, azokból következtetéseket képes levonni. A történelem műveltségterülethez kapcsolódó eszközöket, tantárgyi segédleteket a jártasság szintjén tudja alkalmazni.
- A tanuló képességei szerint elsajátítja a társadalomhoz, állampolgársághoz és a gazdasághoz kapcsolódó alapvető ismereteket. Felismeri az emberi közösséghez kapcsolódó kulcsszerepű tényezőket és folyamatokat; utóbbi területen lehetőségei szerint tájékozódik. Az alapvető emberi jogokat és kötelességeket ismeri; az alkotó, demokratikus közösség értékrendjét elfogadja.
- Tájékozódik a hivatalos ügyintézés módjaiban, annak illetékes és korszerű formáiban.
- A média és nyilvánosság szerepét ismeri, azok különböző területein képességei szerint tájékozódik; egyúttal különbséget próbál tenni tény és vélemény között. A világháló közösségi portáljain való részvétel lehetőségeiről tud, az egyéni virtuális jelenlét előnyeiről és hátrányairól képet alkot. Ismereteket szerez a jövedelem szerepéről az ember életvezetésének tükrében.
- Fogalmi képet alkot a pénzről, a pénzintézetekről, azok tevékenységeiről; utóbbiak lehetséges szerepéről az életpálya felépítésének tükrében. A fizikai és szellemi munka jellegzetességeit megkülönbözteti, tájékozódik az egyes gazdasági ágazatokban, reális képet alkot a munkavállalás jelentőségéről.
- Az élethosszig tartó tanulás fontosságát, az egyén állandó alkalmazkodásának szerepét képessége szerint magára vonatkoztatja folyamatosan változó világunkban.

ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK

Az állampolgári ismeretek tantárgynál meghatározó szerepet kapnak azok a társadalmi elvárások, amelyek szerint a mindennapi életben történő eligazodáshoz, az állampolgári léthez szükséges ismeretek, készségek, képességek elsajátításához, a felnőttkori szerepekre való felkészüléshez szükséges.

Az állampolgári ismeretek tantárgy tanulása révén a tanuló támpontokat kap a mindennapi életben történő tájékozódásához. Az alapvető ismeretek elsajátításán túl lehetőség nyílik a készség- és képességfejlesztésre, olyan tevékenységek kipróbálására és gyakorlására, amelyek segítik felkészülését

a felnőtt szerepekre, megalapozzák a tájékozott, nyitott és érdeklődő személyiség és felelős polgári mentalitás kialakulását. A tantárgy fontos terepe a közösségért történő felelősségvállalás kialakításának, hazaszeretet, a nemzeti öntudat kialakításának és megerősítésének, a haza iránti kötelezettségek megismerésének.

A tantárgy a 8. osztályban jelenik meg, több szállal kötődik a történelem, valamint az Etika/Hit- és erkölcstan tantárgyakhoz. Épít a hon – és népismeret tantárgy ismeretanyagára, nevelési céljaira is. A tantárgy a földrajz tanulásához is kötődik, hiszen az állampolgári ismeretek tantárgynak is célja a pénzügyi tudatosság megalapozása és a fenntarthatóság kritériumainak megismertetése, épít a földrajz keretében tanult gazdasági és pénzügyi ismeretekre.

8. évfolyam

Az állampolgári ismeretek tanulásával a tanulók azokat az ismereteket sajátítják el készségszinten, amelyeket a mindennapi életben hasznosítani tudják, felkészülhetnek a felnőtt szerepeikre, tudatos és felelős állampolgárokká válhatnak.

Két témakör épül egymásra a tananyagban: a család, mint a társadalom legalapvetőbb intézménye, a tanuló lakóhelyének megismerése, a kulturális értékeinek kiemelése, az intézmények szervezetek működésének vizsgálata. Ezt követi a nagyobb rendszerek funkciójának vizsgálata, a nemzeti közösséghez tartozás, a nemzeti identitás alkotóelemei, a hazaszeretet, a nemzeti/etnikai kisebbségi jogok megismerése. A témakörök egymásra épülése a tanulók rendszerszemléletét is alakítja: a szűkebb és tágabb környezetéről, a hazájáról, a társadalomról szerezhet differenciált tudást.

A tanulók elsajátítják a mindennapi életben alkalmazandó készségeket, támogatást kapnak a felnőtt élet szerepeire való felkészülésükhöz.

A társas tanulással a tanulók megtapasztalják a nézetek, vélemények sokféleségét, kifejezhetik saját gondolataikat, melyek révén fejlődik önismeretük, önértékelésük.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**1. Család; a családi szocializáció jellemzői, a hagyományos családmodell**	**Órakeret:** 4 óra
Előzetes tudás		
Tantárgyi fejlesztési célok	Az önismeret, önértékelés és a reális énkép alakítása A kommunikációs készség fejlesztése A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése A generációk közötti kapcsolat, a nemzedékek közötti párbeszéd erősítése Az egymást követő generációk életútjának megismerése révén a történetiség saját élményű megtapasztalása A hagyományos családmodell közösségi és társadalmi fontosságának tudatosítása, a családi szerepek megismerése Családtörténeti kutatás projekt a tanuló választása és egyéni tervezés alapján	
Követelmények – Ismeretek/Fejlesztési követelmények		

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	Kapcsolódási pontok
A család fogalma és társadalmi szerepe A családi szerepek A hagyományos családmodell közösségi és társadalmi fontosságának tudatosítása, a családi szerepek megismerése A család: szeretetközösség, együttműködés, kölcsönösség, tisztelet A családi szocializáció jellemzői	Különböző szövegtípusok feldolgozása (naplók, ismeretterjesztő szövegek, memoárok) tartalmi elemeinek megértése, értelmezése és bemutatása a család fogalma és társadalmi szerepe témakörben Plakát készítése a családi szerepekről Szempontok és minta segítségével családtörténeti interjúterv összeállítása Kérdések megfogalmazása, kérdéssor összeállítása minta alapján: családtörténeti interjúterv készítése Családtörténeti fotómontázs, digitális tartalmak összeállítása Valós vagy elképzelt családtörténeti interjú készítése Ismeretszerzés, forrásfeldolgozás a családi szocializáció folyamatáról és jellemzőiről	Történelem Hon- és népismeret Etika/Hit- és erkölcstan Földrajz
Fogalmak	család, házasság, családi szerepek, gyermekvállalás	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére:

- felismeri a családi szocializációnak az ember életútját befolyásoló jelentőségét;
- értelmezi a családi kohézió alapelemeit, jellemzőit: együttműködés, szeretetközösség, kölcsönösség, tisztelet;
- értelmezi a család, mint a társadalom alapvető intézményének szerepét és jellemzőit;
- felismeri a véleménynyilvánítás, érvelés, a párbeszéd és a vita társadalmi hasznosságát.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**2. A család gazdálkodása és pénzügyei**	**Órakeret:** 3 óra
Előzetes tudás		
Tantárgyi fejlesztési célok	Az önismeret, önértékelés és a reális énkép alakítása A kommunikációs készség fejlesztése A csoportosítási és rendszerezési készség fejlesztése; a rendszerszemlélet alakítása A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése	

	A digitális kompetencia fejlesztése A szövegértés, szövegalkotás fejlesztése A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás támogatása

Követelmények – Ismeretek/Fejlesztési követelmények		
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
A háztartás fogalmának értelmezése Családi háztartás Bevételek, kiadások A család fogyasztási szokásai A család bevételeinek és kiadásainak csoportosítása Családi költségvetés alapvető elemeinek megismerése, értelmezése, a következtetések megfogalmazása Információk gyűjtése és értelmezése a család megtakarítási lehetőségeiről A tudatos vásárlás családi és társadalmi hatásainak megismertetése, az ok – okozati összefüggések feltárása A családok takarékossági lehetőségei, a környezettudatos életvitel A családokra jellemző fogyasztási szokások	Családi háztartás, a család pénzügyeivel kapcsolatos dokumentumok elemzése Egy elképzelt családi bevételeinek és kiadásainak megtervezése Kooperatív csoportmunkában használható értékelő, ellenőrző tevékenység segítségével egy fiktív családi költségvetés vizsgálata Infokommunikációs eszközök segítségével információk gyűjtése és értelmezése a család megtakarítási lehetőségeiről Érvek összegyűjtése a tudatos vásárlás családi és társadalmi hatásairól A környezettudatos életmód alakításának lehetőségeit, tényezőit feltáró képzelt vagy valós riport készítése Plakát vagy digitális eszközökkel elkészített produktum a bevételekről és a kiadásokról, a megtakarítási lehetőségekről	Történelem Hon- és népismeret Etika/Hit- és erkölcstan Földrajz
Fogalmak	családi háztartás, a család bevételei: jövedelmek, társadalmi juttatások, a tulajdonból származó jövedelmek, örökség, nyeremény, a család kiadásai: létszükségleti kiadások, jóléti (például kulturális, szabadidős és rekreációs) kiadások, rendkívüli kiadások, fogyasztás, pénzügyi tudatosság, gazdasági-pénzügyi fenntarthatóság, környezettudatosság	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére:

- ismeri a családi háztartás összetevőit, értelmezi a család gazdálkodását meghatározó és befolyásoló tényezőket;
- felismeri a családi háztartás gazdasági-pénzügyi fenntarthatóságának és a környezettudatos életvitel kialakításának társadalmi jelentőségét.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**3. Településünk és lakóhelyünk megismerése**	**Órakeret:** 6 óra
Előzetes tudás		
Tantárgyi fejlesztési célok	A csoportosítási és rendszerezési készség fejlesztése; a rendszerszemlélet alakítása A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése A kommunikációs készség fejlesztése A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése A generációk közötti kapcsolat, a nemzedékek közötti párbeszéd erősítése Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése Az együttműködési és a szervezőkészség fejlesztése Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése Digitális kompetencia fejlesztése	

Követelmények – Ismeretek/Fejlesztési követelmények

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
A település, lakóhely környezeti sajátosságainak, történelmének megismerése A településen jelenlévő egyházi, vagy kulturális szervezet, sportegyesület megismerése A település, lakóhely jellemzőinek megismerése A település történelmi, kulturális, néprajzi értékeinek megismerése A település, lakóhely közintézményei A település fejlesztésének lehetőségei A település, lakóhely alapvető jellemzői A település történetének sajátosságai A lakóhely kulturális értékei A településen működő intézmények és szervezetek	Beszélgetőkör a település történelmi, kulturális, néprajzi értékeiről Plakát vagy digitális tartalom készítése a település közintézményeiről, működésükről Településtörténeti kvíz összeállítása Tematikus fotógalériák összeállítása a lakóhelyről: múltja, környezeti-természeti és kulturális értékei, jellegzetes épületei Ötletbörze: a település fejlesztése, a település környezetének javítása Önálló vagy társas együttműködés eredményeként tematikus fotógalériák összeállítása a lakóhelyről, például Lakóhelyem múltja, archív fotók felhasználásával (Lakóhelyünk múltja…); Lakóhelyem, ahogy én látom (Lakóhelyünk, ahogy mi látjuk…) Kreatív írás: Az önálló vagy a társas tevékenység révén különböző publicisztikai műfajú szövegek alkotása a település kulturális értékeiről és/vagy mindennapi életéről, eseményeiről az iskola honlapja vagy a helyi újság, weboldal számára	Történelem Hon- és népismeret Etika/Hit- és erkölcstan Földrajz

	Helytörténeti tabló készítése	
Fogalmak	intézmény, önkormányzat, polgármester, polgármesteri hivatal, jegyző, egyház, vallási közösség, szervezet, karitatív szervezet, civil szervezet, alapítvány, településfejlesztés, társadalmi felelősség, fenntarthatóság	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére:

- ismeri településének, lakóhelyének kulturális, néprajzi értékeit, a település történetének alapvető eseményeit és fordulópontjait;
- ismeri a saját településének, lakóhelyének alapvető jellemzőit, értelmezi a településen működő intézmények és szervezetek szerepét és működését.
- társaival együttműködve a lakóhelyével kapcsolatos javaslatokat fogalmaz meg, tervet készít a település fejlesztésének lehetőségeiről;
- felismeri a véleménynyilvánítás, érvelés, a párbeszéd és a vita társadalmi hasznosságát;
- arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse;
- önállóan vagy társaival együttműködve javaslatokat fogalmaz meg, tervet, tervezetet készít.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**4. Nemzet, nemzetiség; a nemzet iránti kötelezettségek**	**Órakeret:** 6 óra
Előzetes tudás		
Tantárgyi fejlesztési célok	Az önismeret fejlesztése Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése A kommunikációs készség fejlesztése A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése Digitális kompetencia fejlesztése Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése	
Követelmények – Ismeretek/Fejlesztési követelmények		
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
Nemzeti identitás, hazaszeretet kialakítása, megerősítése A magyar kulturális örökség és hagyományok megismerése A közösség iránti kötelességtudat és felelősségérzet kialakítása, a patriotizmus és lokálpatriotizmus értelmezése A honvédelem szerepének, lehetőségeinek, feladatainak megismerése	Fogalommagyarázat készítése Forráselemzés: a nemzeti öntudat és a hazaszeretet megjelenése a művészeti alkotásokban Vita a jogok és kötelességek egyensúlyáról Esszéírás a nemzeti identitás megerősítésének fontosságáról Gyűjtőmunka a honvédelem feladatairól, az ezzel kapcsolatos állampolgári kötelezettségekről	Történelem Hon- és népismeret Etika/Hit- és erkölcstan Földrajz

Más kultúrák iránti érdeklődés kialakítása A nemzetállamok helye, szerepe és fontossága a globális világban	Lehetőség szerint a Honvédség állományából előadó meghívása az ország védelmével kapcsolatos feladatok témakörében Digitális tartalmakkal támogatott előadás készítése a magyarországi nemzetiségek vagy egy nemzetiség hagyományairól, kultúrájáról	
Magyarország és az Európai Unió kapcsolatrendszerének megismerése, elemzése	Tabló készítése az Európai Unió legfontosabb intézményeiről	
Népek, nemzetiségek megismerése Magyarországon és a Kárpát-medencében	Előadás a nemzeti önrendelkezés szerepéről a globális környezetben, ennek megvitatása	
Nemzetfogalom, nemzeti identitás, nemzetállam; Lokálpatriotizmus, hazafiság, európaiság; Nemzetiségek, nemzetiségi jogok	Grafikus szervező készítése Magyarország legfontosabb kétoldalú és többoldalú kötelezettségeiről, kapcsolatrendszeréről	
Fogalmak	nemzet, nemzeti identitás, honvédelem, nemzeti kisebbség, nemzetiség, nemzetiségi jogok, Európai Unió, jogok és kötelezettségek, hazaszeretet, globalizáció, nemzetpolitika	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére:

- megfogalmazza a nemzeti identitás jelentőségét az egyén és a közösség szempontjából is;
- társaival megvitatja a nemzetek, nemzetállamok helyét és szerepét a globális világban;
- értelmezi és társaival megbeszéli a honvédelem jelentőségét a globalizáció korában;
- felismeri a véleménynyilvánítás, érvelés, a párbeszéd és a vita társadalmi hasznosságát;
- arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse;
- beszámolója elkészítéséhez önállóan vagy segítséggel használja az infokommunikációs eszközöket.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**5. A magyar állam alapvető intézményei; az állam szerepe a gazdaságban**	**Órakeret:** 5 óra
Előzetes tudás		
Tantárgyi fejlesztési célok	A kommunikációs készség fejlesztése Digitális kompetencia fejlesztése Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése	

	A csoportosítási és rendszerezési készség fejlesztése; a rendszerszemlélet alakítása A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése

Követelmények – Ismeretek/Fejlesztési követelmények

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
A magyar állam alapvető intézményeinek megismerése, rendszerezése A magyar állampolgárság feltételei A törvényalkotás menete Az igazságszolgáltatás intézményeinek és funkcióinak megismerése Az igazságszolgáltatás szereplői és feladatkörük Az állam feladatainak megismerése, gazdasági szerepének azonosítása Az állam bevételeinek csoportosítása A háztartások és az állam kapcsolatrendszere A közteherviselés, az adózás társadalmi jelentősége A magyar állam alapvető intézményei: köztársasági elnök, Országgyűlés, Kormány, Alkotmánybíróság Az igazságszolgáltatás funkciója és jellemzői A bíróságok és az ügyészségek Az ügyvéd tevékenysége és szerepe	Magyarország államformáiról időszalagos bemutató készítése Plakát vagy digitális bemutató készítése az állampolgári jogokról és kötelezettségekről. A törvényalkotás folyamatának bemutatása tanulói kiselőadás segítségével Folyamatábra vagy egyéb grafikai szervező készítése és értelmezése a törvényalkotás folyamatáról Igazságszolgáltatás részei: plakát vagy digitális tartalom készítése A magyar állam alapvető intézményei; Az állam szerepe a gazdaságban Vita: a közteherviselés szerepéről, az adóelkerülés morális és gazdasági következményeiről Strukturált szövegalkotási feladat – az állami intézmények rendszerének vázlatos bemutatása Egy kiválasztott intézmény egy napjáról, az ott elvégzett feladatokról elképzelt hivatalnok élménybeszámolójának készítése	Történelem Hon- és népismeret Etika/Hit- és erkölcstan Földrajz
Fogalmak	állam, államforma, állampolgárság, alkotmány, Magyarország Alaptörvénye, köztársasági elnök, Országgyűlés, törvény, Kormány, Alkotmánybíróság, jogképesség, korlátozott jogképesség, intézmény, polgári per, büntetőper, bíróság, ügyészség, ügyvéd, közteherviselés, adó, adófajták, adómorál, pénzügyi tudatosság, rendvédelem, katasztrófavédelem	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére:

- ismeri a magyar állam alapvető intézményeinek feladatkörét és működését;

- értelmezi a törvényalkotás folyamatát;
- azonosítja az igazságszolgáltatás intézményeit és működésük jellemzőit;

- értelmezi az állam gazdasági szerepvállalásának területeit;
  - felismeri a jogok és kötelességek közötti egyensúly kialakításának és fenntartásának fontosságát;
  - beszámolója elkészítéséhez önállóan vagy segítséggel használja az infokommunikációs eszközöket;
  - felismeri a köztehervisélés társadalmi és erkölcsi jelentőségét, kiemeli az adómorál javításának fontosságát.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**6. Mindennapi ügyintézés, felkészülés a felnőttkori szerepekre**	**Órakeret:** 4 óra
Előzetes tudás		
Tantárgyi fejlesztési célok	A csoportosítási és rendszerezési készség fejlesztése; a rendszerszemlélet alakítása A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése A kommunikációs készség fejlesztése Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése A generációk közötti kapcsolat, a nemzedékek közötti párbeszéd erősítése Digitális kompetencia fejlesztése Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése	
Követelmények – Ismeretek/Fejlesztési követelmények		
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
A mindennapi ügyintézés alapvető feladatai, a legfontosabb ügytípusok Az elektronikus ügyintézés A diákmunka jogi feltételeinek, speciális jellemzőinek megismerése Foglalkozások, szakmák, hivatások szempontok csoportosítása, összehasonlítása A munkaerőpiac alapvető feltételrendszerének megismerése Az életpálya-tervezés kérdései	Tabló készítése a családokat érintő legfontosabb hivatali ügytípusokról Helyzetgyakorlat vagy szituációs játék a mindennapi ügyintézés egy-egy eljárásáról Vita: a diákmunka szerepe és lehetőségei Grafikai szervező segítségével a szakmák, foglalkozások, hivatások csoportosítása Kiselőadás, prezentáció készítése a digitalizáció és robotika szerepéről a munkaerőpiac változásaiban	Történelem Hon- és népismeret Etika/Hit- és erkölcstan Földrajz

A mindennapi ügyintézés területei Az állampolgár hivatali ügyintézése Foglalkozások, szakmák, a szakmaszerkezet változásai	Plakát készítése a pályaorientációt meghatározó tényezőkről A szakmák, foglalkozások, mesterség és hivatás projekthez kapcsolódva beszámoló készítése egy szakmáról, szakmacsoportról Az automatizáció, a digitalizáció és a robotizáció gazdasági és társadalmi következményei	
Fogalmak:	ügyfélkapu, kormányablak, kormányhivatal, járási hivatal, polgármesteri hivatal, települési, fővárosi és kerületi önkormányzat, körjegyzőség, diákmunka, munkaszerződés, pályaorientáció, életpálya-tervezés	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére:

- azonosítja a mindennapi ügyintézés alapintézményeit, az alapvető ellátó rendszerek funkcióját és működési sajátosságait;
- megismeri és értelmezi a diákmunka alapvető jogi feltételeit, kereteit;
- társaival együttműködve információkat gyűjt és értelmez a foglalkoztatás, a szakmaszerkezet változásairól;
- arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse;
- beszámolója elkészítéséhez önállóan vagy segítséggel használja az infokommunikációs eszközöket.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**7. A fogyasztóvédelem alapjai**	**Órakeret:** 3 óra
Előzetes tudás		
Tantárgyi fejlesztési célok	A kommunikációs készség fejlesztése A több nézőpontú, értelmező gondolkodás fejlesztése A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása Digitális kompetencia fejlesztése Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése A döntési képesség fejlesztése Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítés	
Követelmények – Ismeretek/Fejlesztési követelmények		
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
A fogyasztóvédelem fogalmának értelmezése A fogyasztóvédelem tipikus területei	Fogyasztóvédelemi tájékoztató plakát készítése Elképzelt vagy valós fogyasztóvédelmi esetek gyűjtése a sajtóból vagy a világháló segítségével	Történelem Hon- és népismeret Etika/Hit- és erkölcstan

A fogyasztói jogok és azok érvényesítésének lehetőségei A fogyasztói társadalom kialakulása, sajátosságai: lehetőségek és veszélyek A tudatos fogyasztói magatartás és a fenntarthatóság, környezetvédelem kapcsolata Szerkezeti és folyamatábra értelmezése a fogyasztói jogokról és a fogyasztói érdekek érvényesítéséről A körültekintő vásárlást megalapozó tájékozódás fontosságának tudatosítása Fogyasztóvédelem; fogyasztói jogok; tudatos fogyasztó	Animáció vagy prezentáció készítése a tudatos fogyasztói magatartás ismérveiről Vita: a tudatos fogyasztói magatartás és a fenntarthatóság kapcsolatáról Folyamatábra készítése a fogyasztói társadalom kialakulásának hatásairól a természeti környezetre	Földrajz
Fogalmak:	fogyasztóvédelem, fogyasztói jogok, fogyasztói társadalom, a fogyasztói érdekek védelme, tudatos fogyasztó, fenntarthatóság, ökológiai lábnyom	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére:

- fogyasztási szokásaiban érvényesíti a tudatosság szempontjait is.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**8. A nagy ellátórendszerek: köznevelés, egészségügy és szociális ellátás**	**Órakeret:** 3 óra
Előzetes tudás		
Tantárgyi fejlesztési célok	A csoportosítási és rendszerezési készség fejlesztése; a rendszerszemlélet alakítása A kommunikációs készség fejlesztése Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése Digitális kompetencia fejlesztése Az empátia erősítése	
Követelmények – Ismeretek/Fejlesztési követelmények		
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
Az oktatási rendszer legfontosabb elemei, szereplői; felépítése, feladatai Az egészségügyi ellátás színterei, feladatai, szereplői	Szakértői mozaik: oktatási rendszer, egészségügyi rendszer, szociális ellátás Tájékoztató plakát készítése egy elképzelt település orvosi ellátásáról Vita: a szociális ellátás szerepéről és a társadalmi szolidaritás fontosságáról	Történelem Hon- és népismeret Etika/Hit- és erkölcstan Földrajz

A szociális ellátórendszer feladatai, szerepe a társadalomban A közfeladatot ellátó személyek (pl. pedagógusok, orvosok, mentők) feladatai, kiemelt társadalmi hasznosságuk megértése A nagy ellátórendszerek társadalmi, gazdasági hatásainak megismerése A köznevelési, az egészségügyi és a szociális intézmények jellemzői	Továbbtanulási tanácsadó kiadvány szerkesztése 8. évfolyamos tanulók részére az egyes iskolatípusokról Szempontok segítségével beszámoló készítése egy-egy ellátórendszer jellemzőiről: köznevelés, egészségügyi rendszer, szociális ellátás Információ gyűjtése és digitális térkép készítése a település/járás vagy kerület/megye egészségügyi ellátást biztosító intézményeiről Grafikai szervező készítése az általános iskola feladatairól, szerepéről a diákok szemszögéből Prezentáció készítése a valamelyik ellátórendszer működéséről	
Fogalmak:	köznevelés, felsőoktatás, szakképzés, egészségügyi rendszer, társadalombiztosítás, szociális ellátás, családtámogatás, kórház, rendelőintézet, szakorvos, háziorvos	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére:

- értelmezi az alapvető ellátórendszerek funkcióját;
- beszámolója elkészítéséhez önállóan vagy segítséggel használja az infokommunikációs eszközöket.

HON- ÉS NÉPISMERET

Az Ember és társadalom műveltségterület a felső tagozatban – a bevezető periódusnak tekintett első négy évfolyamon meghatározott környezetismereti tudásra építve – ismerteti meg a tanulókkal a múltról való tudás jelentőségét; valamint a társadalmi együttélés, a közösséghez tartozás szerepét és lehetőségeit. A történelem, az erkölcstan, az etika, a hon- és népismeret, a társadalmi, gazdasági és állampolgári ismeretek ismeretköreihez kapcsolódó tevékenységformák biztosítják a feltételeket a tanulók számára a közműveltségi tartalmak elsajátításához.

A műveltségi terület tanítási-tanulási folyamatában figyelembe kell venni az autizmus és a tanulásban akadályozottság gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit, különös tekintettel az elvont, szociális tartalmak nehézségére, valamint sajátélményű tevékenységek fókuszba helyezésére. Az Ember és társadalom műveltségterület fontos szerepet kap – az autizmus és a tanulásban akadályozottság kritériumait figyelembe véve – a térbeli és időbeli tájékozódás, valamint az időbeli viszonyítás fejlesztésében. Lehetővé teszi az emberiség kulturális értékeinek megismerését; a történelmi és társadalmi összefüggések megértését. Az ismeretek folyamatos bővítésével hozzájárul az autizmussal élő tanulásban akadályozott tanulók személyiségének fejlődéséhez, különös tekintettel a kritikai gondolkodásra, a kommunikáció köréhez tartozó tevékenységek hatékony alkalmazására, a nemzeti érzés és az európai tudat erősítésére.

A műveltségterületen középpontba kell állítani a múlt reális megismerését, a térben és időben való pontos tájékozódást, a nemzeti- és európai identitástudat kialakítását, az ok-okozati összefüggések láttatását. A tanulóknak képessé kell válniuk az alapvető tanulságok levonására, az ítéletalkotásra, a törvényszerűségek felismerésére, a véleménynyilvánításra úgy, hogy a pedagógia mindvégig figyelembe vegye az autizmussal élő tanulásban akadályozott gyermekek gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit.

A műveltségterület tanítási-tanulási folyamatában az egyéni képességek figyelembe vételével központi szerepet kap a differenciálás, a gyakorlatban alkalmazva a korszerű óravezetési technikák adaptált változatait; pozitív módon erősítve a tanulók ismeretszerzésre irányuló törekvéseit.

A fejlesztési feladatok közül fókuszba kerül a cselekvés szintjén a megkülönböztetés-azonosítás-összehasonlítás képességének, az algoritmusok felismerésének, az elvonatkoztatás és általánosítás képességének a fejlesztése.

A tantárgy a tanulásszervezési eljárások, módszerek megválasztásával támogatja a kommunikációs készségek és képességek fejlesztését, az elfogadó és elutasító attitűd felismerését és megkülönböztetését, a kritikai és a történelmi gondolkodás kialakítását, a térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztését, az ismeretszerzéshez kapcsolódó eszközök adekvát használatát. A tudás elsajátításában központi szerepet kapnak: az anyanyelvi kommunikáció; a digitális illetékesség; a hatékony, önálló tanulás; és a szociális és állampolgári kulcskompetenciák.

A hon- és népismeret is az alsó tagozatban megszerzett ismeretanyagra épít. Az autizmussal élő tanulásban akadályozott tanulók a felső tagozatban ismerkednek meg hazánk fekvésével, fővárosával és annak nevezetességeivel. Megismerik Magyarország jelképeit, a nemzeti értékeket, lakóhelyük történelmi emlékhelyeit, híres személyiségeit. A helytörténeti séták és gyűjtőmunkák segítik elő az ismeretszerzést a gyakorlatban.

5.évfolyam

3431

	Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**1. Az én világom**	**Órakeret 16 óra**
	Előzetes tudás	A családdal kapcsolatos ismeretek, élmények.	
	A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismeretalkotás az egyén helyéről és szerepéről a szűkebb és tágabb környezetben. Kooperatív és autizmus-specifikus technikák alkalmazása. *Képességfejlesztési fókuszok:* időbeli és térbeli tájékozódás, szociabilitás.	

	Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
	1.1. Családunk története A családi közösség, helyem a családban. Élettörténetem: Ki vagyok én? A család múltja és története. Családfa. *1.2. Az én városom, falum* Elhelyezkedése, földrajzi fekvése. Nevezetességei. Hagyományai. *1.3. A hazai táj. A helyi tudás* Hazánk természeti értékei. *1.4. Gyermekek, diákélet a múltban* Az iskola története, múltja.	Információgyűjtés a családról, családi ünnepekről. Élettörténetről beszámoló. Érdekességek a családi legendáriumból. Családi fényképek. A család lerajzolása, családtagok megnevezése. Rajzos, fényképes családfakészítés. Képgyűjtés az adott településről. Térképen való tájékozódás, különböző információk gyűjtése a településsel kapcsolatban. Helytörténeti kiállítás látogatása. Hivatalos honlapon történő tájékozódás. Helyi hagyományokról, történelmi eseményekről információgyűjtés. A településen élő (onnan elszármazott), a tanulóknak példaképül állítható híres emberek életútja, fényképes tablókészítés a legfontosabb információkkal. Érdekességek gyűjtése az adott településsel kapcsolatban. Hazánk legfőbb tájegységei, képek gyűjtése. A nemzeti és a helyi közösség tudásbázisának feltérképezése – tablókészítés a pozitív értékek kiemelésével a legalapvetőbb ismeretek szintjén. Képek gyűjtése, csoportosítása egyszerűbb szempontok figyelembevétel. Rövid szépirodalmi szemelvényekből való tájékozódás, információgyűjtés. Érdekességek gyűjtése a helyi iskola történetével kapcsolatosan. Tablókészítés.	*Magyar nyelv és irodalom:* kommunikáció; szövegértés; szépirodalmi szemelvények. *Természetismeret:* szülők és utódok az élővilágban; hazánk természeti kincsei. *Matematika:* számítások alapműveletekkel. *Vizuális kultúra:* a család ábrázolása a művészetekben; helyi kulturális örökség. *Életvitel és gyakorlati ismeretek:* makett készítése. *Természetismeret:* tájékozódás a térképen. *Informatika:* interaktív taneszközök használata.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Család, unokatestvér, nagyszülő, dédszülő, rokonság, újszülöttkor, csecsemőkor, óvodáskor, kisiskoláskor, előd, ős, generáció, családfa, családi ünnep, település, város, falu, főváros, táj, haza, hagyomány, diákélet.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**2. Találkozás a múlttal**	**Órakeret 10 óra**
Előzetes tudás	Az én világom.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az időben való tájékozódási képesség fejlesztése. Kooperatív és autizmus-specifikus technikák alkalmazása. *Képességfejlesztési* fókuszok: nemzettudat, saját és más emberek helyzetének összehasonlítása	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ tevékenységek	Kapcsolódási pontok
2.1. Nagyszüleink, dédszüleink világa falun és városban	Fényképek gyűjtése a nagyszülőkről, dédszülőkről;információk a régmúlt idők mindennapjairól. Használati tárgyak gyűjtése, bemutatása. Hasonlóságok és különbségek gyűjtése a modern idők	*Magyar nyelv és irodalom:* kommunikáció; szövegértés; szépirodalmi szemelvények.

2.2. A paraszti ház és háztartás, a ház népe Falusi élet a múltban. *2.3. A hétköznapok rendje (táplálkozás, ruházat, életvitel)* A régmúlt idők étkezési szokásai. Ruházkodás a régmúlt időkben. Az emberek mindennapjai. *2.4. Hagyományos és népi (vallási) ünnepeink eredete* Húsvéti ünnepkör. Pünkösdi ünnepkör. Karácsonyi ünnepkör. *2.5. Hitélet és közösségi élet* Közösségek az ember világában.	mindennapjainak tükrében. Lehetőség szerint látogatás tájházban. A paraszthéz jellegzetességeinek azonosítása; közvetlen, illetve közvetett forrásból. A paraszti háztartáshoz kötődő hagyományos életforma és a városi életforma. Tájékozódás a hétköznapi életről régi képeslapok, használati tárgyak, reprodukciós nyomtatványok segítségével. Régi receptek gyűjtése. Ismeretek a táplálkozás kiemelt szerepéről, különös tekintettel az eltérő életformákra. Információk gyűjtése a pedagógus által válogatott, egyszerűsített visszaemlékezésekből – az adatokból közösen napirend készítése. A gazdag és szegény ember mindennapjainak összehasonlítása, párhuzam fölállítása napjainkhoz kötötten. Az ünnepekhez kapcsolódó legfontosabb információk összegyűjtése. A néphagyományok lehetőség szerinti fölelevenítése a szűkebb közösségben. Egyszerűbb hagyományőrző játékokkal való megismerkedés. Beszélgetés az egyén szerepéről a közösségben. Ismeretek a hit szerepéről a vallásos emberek életében – példákon keresztül. Beszélgetés az alapvető szabályok betartásáról. A közösség pozitív értékeinek összegyűjtése. Csatlakozási lehetőségek földerítése helyi értékteremtő közösségekhez. A családi közösség szerepei.	*Természetismeret:* háziállatok; táplálkozás. *Matematika:* számítások alapműveletekkel. *Rajz és vizuális kultúra:* a paraszti világ ábrázolása. *Ének-zene:* népdalok világa. *Életvitel és gyakorlati ismeretek:* néphagyományokhoz kötődő egyszerű játékok készítése; ételreceptek; életformák; népi mesterségek. *Földrajz:* tájékozódás a térképen; hazánk tájegységei. *Testnevelés:* népi sportjátékok. *Informatika:* interaktív taneszközök használata.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nagyszülő, dédszülő, falu, város, régmúlt, paraszthéz, háztartás, húsvét, pünkösd, karácsony, vallás, vallásos ünnep, néphagyomány, hagyományőrzés, közösség, közösségi élet, értékteremtés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**3. Magyarország helyzete**	**Órakeret 10 óra**
Előzetes tudás	Találkozás a múlttal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A magyar kulturális örökségről való tájékozódás lehetőségének biztosítása. Kooperatív technikák alkalmazása. *Képességfejlesztési fókuszok:* nemzettudat, erkölcsi szabályok.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
3.1. Az ősi magyar kultúra hagyatéka A magyarok őseiről *3.2. Magyarok a történelmi és mai Magyarország*	Információk a magyar őstörténetről, a legalapvetőbb tudás mentén Képek gyűjtése a magyar őstörténetről, annak továbbhagyományozódásáról a népművészetben. A témához kapcsolódó rajzkészítés. Múzeumlátogatás.	*Magyar nyelv és irodalom:* kommunikáció; szépirodalmi szemelvények. *Természetismeret:* az

területén *3.3. Néprajzi tájak, tájegységek és etnikai csoportok a Kárpát-medencében. A szomszédos országok.* *3.4. Természeti és épített örökségünk, a szellemi kulturális örökség és a világörökség elemei* *3.5. A magyar tudomány és kultúra eredményei a világban*	Érdekességek földerítése az írott forrásokból, különös tekintettel a nép nevére, nyelvére stb. Beszélgetés a történelem szerepéről a nemzet életében. I nformációgyűjtés a történelmi Magyarország területén élő magyarok mindennapjairól. A magyarlakta területek azonosítása, határon túli tájegységek, magyar városok megnevezése a térképen. Ismeretek a történelmi Magyarország területén élő, a tanulók számára példaképül állítható híres emberek életútjáról, fényképes tablókészítés. A magyar néprajzi tájak megnevezése, megkeresése a térképen. A tájegységek csoportosítása jellegzetességeik és legismertebb településük szerint. A nemzeti kisebbségek azonosítása, anyaországukról való ismeretek, érdekességek gyűjtése, tablókészítés kulturális értékeikről, néphagyományaikról. Néhány alapvető formula elsajátítása a nemzeti kisebbségek nyelveiből (pl. köszönés, búcsúzás). A szomszédos országok felsorolása, fővárosuk megnevezése, térképen való azonosításuk. A magyar örökségnek tekintett természeti és épített kulturális örökségről adatok, információk, képek, érdekességek gyűjtése, csoportosítása. Múzeumlátogatás, tanulmányi kiránduláson való részvétel. Ismeretek a magyar tudomány és kultúra eredményeiről, különös tekintettel a nemzetközi hírnevet szerzett tudósokra és művészekre. Ismeretterjesztő filmek, filmrészletek megtekintése a témával kapcsolatosan. Tablókészítés.	ősmagyarok természeti környezete; a magyar természeti örökség. *Matematika:* számítások alapműveletekkel; mértékváltások, hosszúsághoz kötődő számítások. *Rajz és vizuális kultúra:* ősmagyar művészet; a határon túli magyarság kulturális öröksége. híres magyar művészek. *Életvitel és gyakorlati ismeretek:* néphagyományokhoz kötődő egyszerű játékok készítése; ételreceptek; népi mesterségek. *Földrajz:* tájékozódás a térképen; hazánk és a történelmi Magyarország tájegységei. *Informatika:* interaktív taneszközök használata.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Őstörténet, ősművészet, néphagyomány, nemzeti kisebbség, történelmi Magyarország, Kárpát-medence, anyaország, kulturális örökség, tudomány, kultúra.	

A fejlesztés várt eredményei az 5. évfolyam végén:

- A tanuló ismeri Magyarország nemzeti hagyományait és értékeit.
- Fogalmi képet alkot arról, hogy a magyar kultúra az európai művelődés szerves részét alkotja; ismeretekkel rendelkezik szűkebb és tágabb környezetének múltjáról és jelenéről.
- Hazánk főbb tájegységeit megkülönbözteti, azokhoz kapcsolódva néhány jellegzetességről szóban és/vagy írásban, néhány mondatban beszámol.

- Nagyszülei és szülei életéről tájékozódik; képet alkot gyermek- és felnőttkorukról, különös tekintettel a régmúlt idők hétköznapjaira, ünnepnapjaira.
- Tudomása van közvetlen környezetének népszokásairól, azokat tiszteli és őrzi. Ismeretekkel rendelkezik a történelmi Magyarország területén élő honfitársaink múltjáról és jelenéről; a magyarlakta területeken élő közösségek értékteremtő munkájáról.
- A magyar kultúra és tudomány világban elfoglalt helyéről alapvető ismeretekkel rendelkezik, a nemzetközi hírnevet szerző művészek és tudósok közül néhányat megnevez.
- Folyamatosan erősödő nemzeti identitástudattal rendelkezik.

ETIKA/HIT- ÉS ERKÖLCSTAN

Az etika alapvető *feladata* az autizmussal élő enyhe értelmi fogyatékos gyermekek közösséghez való viszonyának, értékrendjüknek, normarendszerüknek, gondolkodás- és viselkedésmódjuknak fejlesztése, alakítása. A multidiszciplináris jellegű tantárgy legfontosabb pedagógiai jellemzője ezért az értékek közvetítése, valamint az, hogy társadalmunk közös alapvető normái egyre inkább a sajátos nevelési igényű tanulók értékrendszerébe is beépüljenek.

A tantárgy *középpontjában* a formálódó gyermeki személyiség áll – testi, szellemi és lelki értelemben. Ez határozza meg a tanulás-tanítás folyamatát, illetve a tartalmi szerkezetet. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, valamint hazánk Alaptörvénye rögzíti az ember elidegeníthetetlen jogát az élethez és a szabadsághoz, következésképpen az etika a személy egyediségét és méltóságát helyezi középpontba, annak képességeitől függetlenül. Erre az alapelvre kell épülnie minden társas kapcsolatnak és közösségi szerveződésnek. Az etika magába foglalja az ember minden fontos viszonyulását – önmagához, társaihoz és közösségeihez, környezetéhez és a világhoz –, mert ezek alapozzák meg azt az értékrendet, amelyre az ember döntései során támaszkodhat. Az autizmussal élő enyhe értelmi fogyatékos gyermekek nevelésének kiemelt célja, hogy a szociális megértés és a kölcsönös kommunikáció minőségi sérülését az egyéni képességeket figyelembe vételével segítsen kompenzálni.

Az erkölcsi nevelés fő *célja* a tanulók erkölcsi érzékének kialakítása és az európai civilizációban általánosan elfogadott erkölcsi értékek tanulmányozása és ezek alkalmazása a mindennapokban – azzal a szándékkal, hogy mindez a tanulók segítségére legyen a megfelelő életvezetés és értékrend kialakításában, az önálló véleményformálásban, erkölcsi problémáik tudatosításában és a felelős döntéshozatalban..

Az etika tantárgy azoknak az alapértékeknek a megerősítésére törekszik, amelyek összhangban állnak az egyetemes és európai emberi értékrenddel, amely az Alaptörvényből is kiolvasható.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése során törekedni kell a normaértelmezés egyszerű voltára, az ehhez kapcsolódó követelmények konkrét megfogalmazására.

A *magatartást befolyásoló értékek/erények* egy része személyes jellegű, mivel az énnel és az identitással áll kapcsolatban. Ezeket az értékeket, illetve erényeket az etika órákon erősíteni kell.

Az erkölcsi nevelés célja a felelős gondolkodás, valamint a tudatos cselekvés kialakulásának elősegítése. Cél továbbá az empátia, a *szolidaritás* képességének erősítése is, mely azonban autizmusban a hagyományos, intuitív szociális megértésre alapozva rendkívül nehezített, így a kognitív-viselkedésterápia módszertanával közelíthetjük meg ezeket a területeket.

Az erkölcsi nevelés fő feladata az *igazságosság* és a *méltányosság* elvének megértetése és elfogadtatása a gyerekekkel.

A tananyag felépítése *spirális szerkezetű*. Az életkornak megfelelő résztémák és tevékenységek hátterében évről évre ugyanazok a nagy tematikai egységek térnek vissza – más-más konkrét előfordulási szinten, más-más hangsúlyokkal –, építve a korábbi tapasztalatokra, kiegészítve és szintetizálva őket. A kétéves szakaszokon belül azonban sem a nagy témakörök, sem pedig a résztémák tantervi egymásutánja nem jelent előírt sorrendet. Az, hogy melyik kérdéskör mikor kerüljön sorra, egyértelműen a tanulócsoportban jelen lévő autizmussal élő enyhe értelmi fogyatékos gyermekek mentális érettségének és szociális-kommunikációs képességeik ismeretében határozható meg.

A tananyag tartalmát az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók részére hétköznapi életből merített és oda visszacsatolható tapasztalatokra és *személyes élményekre* kell felépíteni.

A *pedagógus feladata* a példamutatás mellett a figyelem ráirányítása a különböző élethelyzetek morális vonatkozásaira, a kérdezés, a gondolkodás és az állásfoglalás bátorítása.

Nem lehet azonban eléggé hangsúlyozni – különösen az általános iskolai korosztályhoz tartozó autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében –, hogy az eredmény a közvetítés módján múlik. Egy hiteles felnőtt, akinek értékekkel kapcsolatos nézetei összhangban vannak a tetteivel, *példája révén* hat a tanulók erkölcsi értékítéleteire.

Az erkölcsi tanulást számos pedagógiai *módszer* és tevékenység segítheti, amelyek legfontosabb közös jellemzője az *élményszerűség*, a fizikai, szellemi és lelki értelemben vett cselekvő tanulói részvétel.. Az erkölcsi nevelés komoly lehetőségeit kínálják ugyanakkor az olyan tanórán kívüli formák is, mint például az iskolai hagyományok ápolása, a társak segítése, vagy a közösség számára végzett bármilyen hasznos tevékenység.

Mindezzel összhangban az *értékelés* módja is eltér a hagyományos tantárgyi értékeléstől. Az osztályozás nélküli értékelés fontos területe lehet a kívánatos magatartási értékek rendszeres megerősítése – szóban vagy bármilyen egyéb formában – egyrészt a pedagógus, másrészt a társak és a közösség részéről. Az ilyen típusú visszajelzések befogadására jó keretet nyújthatna a tanulói portfólió.

1. évfolyam

Az iskolai erkölcsi nevelés a kisgyermekkori alapokra épít, melyek autizmus spektrum zavar esetében a szociális-kommunikációs képességek minőségi sérülése miatt nagymértékben eltérnek a megszokottól. Az általános iskola 1-2. évfolyamán egyre több időt töltenek a gyerekek a kortársaikkal. Az együttműködést igénylő feladatokban sikereket és kudarcokat élnek át, amelyek jó alapot adnak az önismeret, a társas kultúra, valamint a szociális kompetencia fejlődésének tudatos pedagógiai eszközökkel való támogatására.

Az első évfolyamon az önismeret és önértékelés, a szociális és környezeti érzékenység, a szűkebb és tágabb környezetben (család, iskola, lakóhely) való tájékozódás, alapvető kommunikációs formák megismerése, elemi magatartási szabályok gyakoroltatása a cél.

A tanulók megismerési folyamataira – az észlelés, a figyelem, az emlékezet, a képzelet és a gondolkodás – ráépülhet a kommunikáció célzott fejlesztése. Az önkifejezés különféle formái a mesélés, az élményeken alapuló rajzolás, festés, mintázás és a mozgás lehetőséget teremtenek a kifejezőképesség életkornak megfelelő formálásához is.

A tantárgy lehetőséget nyújt az 1. osztályos gyermekek harmonikus fejlődéséhez szükséges állandóság és érzelmi biztonság megteremtéséhez.

1. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Saját tulajdonságok felismerése, azonosítása, megfogalmazása.**			**Óraszám: 8 óra**
Tananyag AZ ÉN VILÁGOM	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Saját tulajdonságok felismerése, azonosítása, megfogalmazása. Egészséges önértékelés megalapozása. Szűkebb környezet megismerése. Szociális és környezeti érzékenység alakítása.	Ki vagyok én? Személyes adataim vezeték- és keresztnevem, becenevem, születési helyem, születésem ideje, Külső jegyeim külső tulajdonságaim, megjelenésem kire hasonlítok a családban Belső tulajdonságaim mit szeretek magamon mit szeretnek bennem mások miben vagyok ügyes Kedvenceim kedvenc játékaim, állataim, ruháim, könyveim, ételeim, meséim, mesehőseim, Élettörténetem: kisgyermekkori, óvodai élményeim	lány, fiú, születésnap, tulajdonság, kedvenc, élmény		Magyar nyelv és irodalom: verbális és metakommunikáció, dramatikus játékok Környezetismeret: külső és belső tulajdonságok, helyes önismeret, testkép, testalkat Rajz és vizuális kultúra: kreatív alkotás (önarckép), lényegkiemelés, vizuális jelek

2. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Személyes kapcsolatokban és a környezetben való tájékozódás képességének fejlesztése.**			**Óraszám: 8 óra**
Tananyag Társaim – ŐK ÉS ÉN	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Személyes kapcsolatokban és a környezetben való tájékozódás képességének fejlesztése. Társak, barátok, segítő közeg fontosságának megéreztetése, közösségi érzés kialakítása. Az egymáshoz való odafordulás jelentőségének elmélyítése. Alapvető kommunikációs formák	Társas kapcsolataim családi – rokoni kapcsolataim, közeli és távoli rokonaim ki a rokonom, ki az ismerősöm, ki a barátom iskolai kapcsolataim – az iskolában dolgozó felnőttekkel és osztálytársakkal	rokon, ismerős, ismeretlen, barát, felnőtt, gyermek, megszólítás, köszönés, segítségkérés,		Magyar nyelv és irodalom: verbális és metakommunikáció, dramatikus játékok

megismerése, tudatos használatának fejlesztése, személyes érzések és gondolatok kifejezése. Elemi magatartási szabályok megismertetése iskolai és iskolán kívüli helyzetekben, azok gyakoroltatása.	Kommunikáció – kapcsolatfelvétel felnőttel, gyerekkel gondolataim kifejezése szavakkal, gesztusokkal stb. a megfelelő köszönés formái felnőtteknek, társaknak	udvariasság, illem, szeretet		Környezetismeret: közösségi viselkedésformák és magatartási normák

3. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Családi-rokoni kapcsolatok tudatosítása. Mindennapi szokásaink megismerése.**			**Óraszám: 7 óra**
Tananyag KÖZVETLEN KÖZÖSSÉGEIM A CSALÁD ÉS A GYEREKEK	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Családi-rokoni kapcsolatok tudatosítása. Tapasztalatszerzés különböző családi értékekről. Az otthoni és iskolai együttélés örömeinek tudatosítása. Az ünnepekkel és azok hagyományaival való ismerkedés. Mindennapi szokásaink megismerése, szabályok és tilalmak szükségességének megértetése. Az egészséges élethez szükséges napirend megismertetése.	Közösségeim milyen csoportokhoz tartoztam régen, milyen csoportokhoz tartozom most Családom kik élnek a családban - családtagok bemutatása, családrajz, kapcsolat a családtagokkal a családi együttlét örömei helyem a családban segítség és munkamegosztás a családban Napirendem egy napom otthon milyen feladataim vannak otthon egy napom az iskolában milyen feladataim vannak az iskolában	család, rokon, közösség, segítségnyújtás, hagyomány, ünnep, szabadidő hétköznap, feladat		Magyar nyelv és irodalom: verbális és metakommunikáció, dramatikus játékok Környezetismeret: családi és személyes kapcsolatok Rajz és vizuális kultúra: családrajz

4. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: A lakóhelyi környezet és annak hagyományainak megismertetése.**			**Óraszám: 7 óra**
Tananyag TÁGABB KÖZÖSSÉGEIM A LAKÓHELYI KÖZÖSSÉG	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A lakóhelyi környezet és annak hagyományainak megismertetése. Tájékozódás a lakóhelyen, a lakóhellyel kapcsolatos tapasztalatok bővítése.	Lakóközösség, amelyben élek lakóhelyem jellegzetességei lakóközösségem tagjai, a velük való kapcsolatom Más lakóhelyek és azok szokásai lakóhelyemtől távoli helyek	lakóhely, szomszéd, falu, város, szokás, hagyomány		Magyar nyelv és irodalom: verbális és metakommunikáció Környezetismeret: életközösségek a lakókörnyezetben, mindennapi élethelyzetek

5. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: A lakóhely élővilágához fűződő személyes kapcsolat kialakulásának elősegítése**			**Óraszám: 6 óra**
Tananyag A KÖRNYEZŐ VILÁG	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A lakóhely élővilágához fűződő személyes kapcsolat kialakulásának elősegítése. A környező élővilág megóvására irányuló felelősségérzet megalapozása	Jó és rossz történetek, mesék jó és rossz tulajdonsággal felruházott szereplői (jó – rossz, szép – csúnya, jóságos – gonosz, igazságos) Növények és állatok környezetünkben növények szerepe életünkben állatok szerepe környezetünkben	tulajdonság, jó – rossz, szép – csúnya, jóságos – gonosz, igazságos, növény, állat, gondozás, felelősség, természetvédelem		Magyar nyelv és irodalom: mesék világa, verbális és metakommunikáció, Környezetismeret: kerti és szobanövények gondozása, házi és ház körül élő állatok

Fejlesztés várt eredményei az első évfolyam végére:

A tanuló személyre szabott segítséggel képes megvalósítani az alábbiakat:

- A tanuló elemi ismeretekkel rendelkezik személyi adatairól, külső tulajdonságairól.
- A körülötte élő gyermekekhez és felnőttekhez a tőle elvárt magatartással közeledik és viszonyul a környezetéhez.
- Kommunikációjában a környezetével (gyerekkel, felnőttel) szemben alkalmazza az egyéni fejlesztési tervében megjelölt tartalmakat.
- Képességeinek megfelelően nyitott a természet szépségeire, óvja, vigyázza környezetét.
- Gondolatait rajzban, mozgással és szóban fejezi ki.
- Különbséget tesz mese és valóság között.

2. évfolyam

Az iskolai erkölcsi nevelés a kisgyermekkori alapokra épít, melyek autizmus spektrum zavar esetében a szociális-kommunikációs képességek minőségi sérülése miatt nagymértékben eltérnek a megszokottól. Az általános iskola 1-2. évfolyamán egyre több időt töltenek a gyerekek a kortársaikkal. Az együttműködést igénylő feladatokban sikereket és kudarcokat élnek át, amelyek jó alapot adnak az önismeret, a társas kultúra, valamint a szociális kompetencia fejlődésének tudatos pedagógiai eszközökkel való támogatására.

Az ismeretátadás, a képességfejlesztés és a normaközvetítés egyaránt elősegíti az egyéni identitástudat kialakulását, a helyi nemzeti, európai közösségekhez való tartozás személyes megélését. Az 1-2. évfolyamos tanulónak lehetőséget kell biztosítani, hogy átélje a közösséghez, szülőföldhöz, nemzethez tartozás örömét.

Az első két évfolyamon az önismeret és önértékelés, a szociális és környezeti érzékenység, a szűkebb és tágabb környezetben (család, iskola, lakóhely) való tájékozódás, alapvető kommunikációs formák megismerése, elemi magatartási szabályok gyakoroltatása a cél.

A tanulók megismerési folyamataira – az észlelés, a figyelem, az emlékezet, a képzelet és a gondolkodás – ráépülhet a kommunikáció célzott fejlesztése. Az önkifejezés különféle formái a mesélés, az élményeken alapuló rajzolás, festés, mintázás és a mozgás lehetőséget teremtenek a kifejezőképesség életkornak megfelelő formálásához is.

A tantárgy lehetőséget nyújt az 1-2. osztályos gyermekek harmonikus fejlődéséhez szükséges állandóság és érzelmi biztonság megteremtéséhez.

1. Témakör:	*Fejlesztendő kompetencia*: Saját tulajdonságok felismerése, azonosítása, megfogalmazása.			Óraszám: 8 óra
Tananyag AZ ÉN VILÁGOM	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Saját tulajdonságok felismerése, azonosítása, megfogalmazása. Egészséges önértékelés megalapozása. Szűkebb környezet megismerése. Szociális és környezeti érzékenység alakítása.	Ki vagyok én? Személyes adataim vezeték- és keresztnevem, becenevem, születési helyem, születésem ideje, lakcímem iskolám adatai (név, cím, osztályfok) Külső jegyeim külső tulajdonságaim, megjelenésem kire hasonlítok a családban milyennek látom magam miből ítélnek meg bennünket mások Belső tulajdonságaim mit szeretek magamon mit szeretnek bennem mások miben vagyok ügyes miben hasonlítok társaimra, miben különbözöm tőlük jó és rossz tulajdonságaim Kedvenceim kedvenc játékaim, állataim, ruháim, könyveim, ételeim, meséim, mesehőseim, miért szeretem kedvenceimet (kedvencekhez fűződő személyes érzések, élmények) Élettörténetem: kisgyermekkori, óvodai élményeim óvodám és iskolám összehasonlítása	lány, fiú, születésnap, tulajdonság, kedvenc, élmény		Magyar nyelv és irodalom: verbális és metakommunikáció, dramatikus játékok Környezetismeret: külső és belső tulajdonságok, helyes önismeret, testkép, testalkat Rajz és vizuális kultúra: kreatív alkotás (önarckép), lényegkiemelés, vizuális jelek

2. Témakör:	*Fejlesztendő kompetencia*: Elemi magatartási szabályok megismertetése			Óraszám: 8 óra
Tananyag TÁRSAIM ŐK ÉS ÉN	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Személyes kapcsolatokban és a környezetben való tájékozódás képességének fejlesztése. Társak, barátok, segítő közeg fontosságának	Társas kapcsolataim családi – rokoni kapcsolataim, közeli és távoli rokonaim ki a rokonom, ki az ismerősöm, ki a barátom	rokon, ismerős, ismeretlen, barát, felnőtt, gyermek, megszólítás,		Magyar nyelv és irodalom:

megéreztetése, közösségi érzés kialakítása. Az egymáshoz való odafordulás jelentőségének elmélyítése. Alapvető kommunikációs formák megismerése, tudatos használatának fejlesztése, személyes érzések és gondolatok kifejezése. Elemi magatartási szabályok megismertetése iskolai és iskolán kívüli helyzetekben, azok gyakoroltatása.	iskolai kapcsolataim – az iskolában dolgozó felnőttekkel és osztálytársakkal kiket szeretek és kiket nem szeretek környezetemben hogyan tudom kifejezni szeretetemet, hogyan fejezik ki mások felém a szeretetüket Kommunikáció – kapcsolatfelvétel felnőttel, gyerekkel gondolataim kifejezése szavakkal, gesztusokkal stb. a megfelelő köszönés formái felnőtteknek, társaknak felnőttek, társak udvarias megszólítása a kérés, felszólítás, figyelmeztetés, érdeklődés módjai segítség kérése ismerős felnőttől, társtól, vagy idegenektől helyzetgyakorlatok az alapvető illemszabályok betartásáva	köszönés, segítségkérés, udvariasság, illem, szeretet		verbális és metakommunikáció, dramatikus játékok Környezetismeret: közösségi viselkedésformák és magatartási normák

3. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Családi-rokoni kapcsolatok tudatosítása**			**Óraszám: 7 óra**
Tananyag KÖZVETLEN KÖZÖSSÉGEIM A CSALÁD ÉS A GYEREKEK	**Tanulói tevékenység Tapasztalatszerzés különböző családi értékekről.**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Családi-rokoni kapcsolatok tudatosítása. Tapasztalatszerzés különböző családi értékekről. Az otthoni és iskolai együttélés örömeinek tudatosítása. Az ünnepekkel és azok hagyományaival való ismerkedés. Mindennapi szokásaink megismerése, szabályok és tilalmak szükségességének megértetése. Az egészséges élethez szükséges napirend megismertetése.	Közösségeim milyen csoportokhoz tartoztam régen, milyen csoportokhoz tartozom most milyen közösségekhez tartozom az iskolában és az iskolán kívül Családom kik élnek a családban - családtagok bemutatása, családrajz, kapcsolat a családtagokkal a családi együttlét örömei helyem a családban segítség és munkamegosztás a családban gyermekkori élményeim ünnepek és hagyományok a családban otthoni szabadidős tevékenységek Napirendem egy napom otthon milyen feladataim vannak otthon	család, rokon, közösség, segítségnyújtás, hagyomány, ünnep, szabadidő hétköznap, feladat		Magyar nyelv és irodalom: verbális és metakommunikáció, dramatikus játékok Környezetismeret: családi és személyes kapcsolatok Rajz és vizuális kultúra: családrajz

	egy napom az iskolában milyen feladataim vannak az iskolában hétköznapok és hétvégék napirendje (miben hasonlít, miben különbözik egy hétköznap a hétvégi napoktól)			

4. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Lakóközösség, amelyben élek** lakóhelyem jellegzetességei			**Óraszám: 7 óra**
Tananyag TÁGABB KÖZÖSSÉGEIM A LAKÓHELYI KÖZÖSSÉG	**Tanulói tevékenység Tájékozódás a lakóhelyen, a lakóhellyel kapcsolatos tapasztalatok bővítése.**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A lakóhelyi környezet és annak hagyományainak megismertetése. Tájékozódás a lakóhelyen, a lakóhellyel kapcsolatos tapasztalatok bővítése. A különböző településfajták jellegzetességei	Lakóközösség, amelyben élek lakóhelyem jellegzetességei lakóközösségem tagjai, a velük való kapcsolatom ki lakik az utcában, kik a szomszédaim lakóhelyi környezetem hagyományai Más lakóhelyek és azok szokásai lakóhelyemtől távoli helyek	lakóhely, szomszéd, falu, város, szokás, hagyomány		Magyar nyelv és irodalom: verbális és metakommunikáció Környezetismeret: életközösségek a lakókörnyezetben, mindennapi élethelyzetek

5. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia:*A lakóhely élővilágához fűződő személyes kapcsolat kialakulása**			**Óraszám: 6 óra**
Tananyag A KÖRNYEZŐ VILÁG	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A lakóhely élővilágához fűződő személyes kapcsolat kialakulásának elősegítése. A környező élővilág megóvására irányuló felelősségérzet megalapozása	Jó és rossz történetek, mesék jó és rossz tulajdonsággal felruházott szereplői (jó – rossz, szép – csúnya, jóságos – gonosz, igazságos) Növények és állatok környezetünkben növények szerepe életünkben állatok szerepe környezetünkben növények ápolása, állatok gondozása mit tehet egy kisgyermek környezete védelméért	tulajdonság, jó – rossz, szép – csúnya, jóságos – gonosz, igazságos, növény, állat, gondozás, felelősség, természetvédelem		Magyar nyelv és irodalom: mesék világa, verbális és metakommunikáció, Környezetismeret: kerti és szobanövények gondozása, házi és ház körül élő állatok

Fejlesztés várt eredményei a második évfolyam végére:

A tanuló személyre szabott segítséggel képes megvalósítani az alábbiakat:

- A tanuló elemi ismeretekkel rendelkezik személyi adatairól, külső tulajdonságairól.
- A körülötte élő gyermekekhez és felnőttekhez a tőle elvárt magatartással közeledik és viszonyul a környezetéhez.
- Kommunikációjában a környezetével (gyerekkel, felnőttel) szemben alkalmazza az egyéni fejlesztési tervében megjelölt tartalmakat.
- Képességeinek megfelelően nyitott a természet szépségeire, óvja, vigyázza környezetét.
- Gondolatait rajzban, mozgással és szóban fejezi ki.
- Különbséget tesz mese és valóság között.

3. évfolyam (A 2020/21-es tanévtől kifutó rendszerben)

Az autizmussal élő, enyhén értelmi fogyatékos tanuló közvetlen környezetébe való beilleszkedésének, sikeres, egyben önálló életvezetésének kulcsa az erkölcsi és együttélési normák által meghatározott értékekhez való alkalmazkodás. Az elfogadás, a segítőkészség elveinek megismerése elősegíti a közösségbe való hatékony beilleszkedést. A 3. évfolyamos tanulónak is lehetőséget kell biztosítani, hogy átélje a közösséghez, szülőföldhöz, nemzethez tartozás örömét.

A 3. évfolyamon az önfegyelem, az önkontroll, a szociális magatartás kialakulásának, a konfliktusok kezelésének segítése a cél. Kiemelt szerepet kap a szociális megértés erősítése, a többféle közösséghez tartozás felismertetése; az összetartozás, a szabályok szerepének megértése.

A tantárgy lehetőség kínál a családi életre való nevelés, a hazafias nevelés különféle témáinak feldolgozásához, amit össze lehet hangolni a kommunikációs kompetencia aktuális fejlesztési céljaival.

Törekedni kell a szűkebb és tágabb környezetben jelen levő kulturális örökség bemutatására, annak feltárására, a néphagyományok és helyi tradíciók megismerésére, elsősorban a közvetlen tapasztalás útján.

1.Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Önismereti kompetencia kialakítása**			**Óraszám:9 óra**
Tananyag: **MILYEN VAGYOK, MILYENNEK LÁTNAK MÁSOK**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Önismeret, önelfogadás segítése, példakép keresése. Önfegyelem, önkontroll, szociális magatartás kialakulásának segítése.	Tulajdonságaim • külső tulajdonságaim • miben vagyok ügyes • kapcsolataim társakkal, felnőttekkel Szokásaim, érzelmeim, indulataim • mindennapi feladataim az iskolában és otthon • szabadidős tevékenységeim • érzéseim, indulataim kifejezése (öröm, bánat, düh, szomorúság, önzés, önzetlenség) Hősök és példaképek • kedvenc mesehőseim, pozitív tulajdonságaikkal való azonosulás	külső, belső tulajdonság, önismeret, szokás, érzelem, indulat, öröm, bánat, düh, szomorúság, önzés, önzetlenség, segítőkészség, példakép, mesehős	A tanulók életkorának és képességének megfelelő szinten képe van saját külső és belső tulajdonságairól.	Magyar nyelv és irodalom: mesék, történetek szereplőinek tulajdonságai, véleményalkotás Környezetismeret: külső és belső tulajdonságok Rajz és vizuális kultúra: emberábrázolás a művészetben, karakterábrázolás filmekben

2. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: A szociális érzékenység erősítése**			**Óraszám:9 óra**
Tananyag KÖZÖSSÉGBEN ÉS EGYEDÜL A TÁRSAIM ÉS ÉN	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Hatékony kommunikáció feltételeinek tudatosítása. A baráti kapcsolatok létrehozásához, megtartásához és az esetleges konfliktusok kezeléséhez szükséges készségek fejlesztése. Szociális érzékenység erősítése.	Párbeszéd • beszélgetés helyzetei, beszélgető partnereim • beszélgető partnerek figyelembe vétele (gyerek-felnőtt, család-iskola) Az igazi barát • hogyan választok barátot • ki az igazi barátom, milyen tulajdonságai vannak Békében és haragban • helyes viselkedési formák • veszekedés, verekedés elkerülése, kibékülés Elfogadva és elutasítva • érzéseim, ha magányos vagyok • hogyan fogadnak el társaim	párbeszéd, odafigyelés, testbeszéd, arcjáték, testtartás, hanglejtés, barátság, öröm, bánat, harag, veszekedés, kibékülés, magányosság, elfogadás	Figyel másokra, egyszerűen ki tudja fejezni érzéseit, gondolatait. Bekapcsolódik csoportos beszélgetésbe.	Magyar nyelv és irodalom: figyelem a beszélgető társra, Környezetismeret: emberi kommunikáció, beszéd, testbeszéd

3. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Közösségi normakövetés kialakítása**			**Óraszám:5 óra**
Tananyag **AZ OSZTÁLY ÉS AZ ISKOLA**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A többféle közösséghez tartozás felismertetése. Az osztályon belüli összetartozás érzésének megerősítése. Szabályok szerepének és fontosságának megértése a közösség életében. A saját iskolához való kötődés érzésének erősítése.	A mi osztályunk • kapcsolataim az osztályban • közös és különböző tulajdonságaink • közös szokásaink • egymás segítése, összetartásunk Az osztály működése • közös szabályaink tanórán, szünetben, egyéb helyzetekben • hogyan és miért tartjuk be a szabályainkat A mi iskolánk iskolánk névadója iskolai szokások és hagyományok	Csoport, közösség, osztály, összetartozás, hagyomány, szabály, szabályalkotás	Kialakul szabálytudata, képes a szabályok betartására. Képes másokkal kapcsolatot kialakítani, felnőtt segítségével konfliktusokat feloldani.	Magyar nyelv és irodalom: verbális kommunikáció Környezetismeret: magatartásformák, szabályok, viselkedési normák az iskolai környezetben Életvitel és gyakorlati ismeretek: osztály és iskolai rendezvények, a közösségért végzett munka

4. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Idegen kultúrák iránti érdeklődés felkeltése**			**Óraszám: 5 óra**
Tananyag **KULTURÁLIS NEMZETI KÖZÖSSÉG**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Annak megértetése, hogy a magyar nemzeti közösség számára fontos összekötő kapocs a közös nyelv, a jelképek, a ciklikusan visszatérő szokások és ünnepek; az ezekkel való azonosulás elősegítése. Ismerkedés Magyarországon élő más népcsoportok kulturális hagyományaival.	A nyelv, ami összeköt milyen nyelvet használunk a családban, szűkebb és tágabb környezetünkben Szokások és jelképek magyarországi népszokások Ünnepek • családi ünnepek • nemzeti és állami ünnepeink Más kultúrák, más szokások, más ünnepek Magyarország másfajta kulturális közösségei • szokásaik, ünnepeik	anyanyelv, jelkép, nemzeti jelkép, népszokás, családi ünnep, nemzeti és állami ünnep	Érzelmileg kötődik a magyar kultúrához. Elemi szinten megismeri más népek hagyományait, kulturális jelenségeit	Magyar nyelv és irodalom: mások véleményének megértése, elfogadása Környezetismeret: jeles napok, ünnepek, hagyományok Rajz és vizuális kultúra: különböző kultúrák tárgyi világával való ismerkedés

5. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Nemzeti értékeink iránti tisztelet kialakítása**			**Óraszám: 4 óra**
Tananyag **A KÖRNYEZETEM ÉS ÉN AZ ÉPÍTETT ÉS A TÁRGYI VILÁG**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A múlt értékeinek megőrzése, továbbörökítése. A helyes fogyasztói magatartás kialakítása.	Lakóhelyi épített örökségünk • a múlt építészeti emlékei • lakóhelyünk története Tárgyaink világa • a múlt tárgyi emlékei a családban és a múzeumokban • a régi világ és napjaink tárgyainak összehasonlítása A világ öröksége • a világ legszebb, legkülönlegesebb helyei, építményei, világörökség	épített örökség, tárgyi örökség, múzeum, világörökség	A múlt értékeinek megismerésére és azok megóvására törekszik.	Környezetismeret: lakóhely története, természeti környezet, hazánk fő nevezetességei, tájvédelmi körzet, háztartási eszközök Életvitel és gyakorlati ismeretek: a technika vívmányainak mindennapi használata

6. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia:* A múlt értékeinek megismerésére és azok megóvására való törekvés kialakítása**			**Óraszám: 4 óra**
Tananyag **A MINDENSÉG ÉS ÉN SZÜLETÉS ÉS ELMÚLÁS**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A kezdet és a vég elvont fogalmának megismertetése a gyerekek életkorának megfelelő szintet.	Kezdet és vég • a dolgok keletkezése és véget érése • különböző mítoszok a világ keletkezéséről Bibliai ismeretek a világ teremtéséről és végéről A világ megismerése • kíváncsiság és információszerzés világunkról • személyes közvetlen és közvetett tapasztalatszerzés • elképzeléseim a világról	születés, elmúlás, kezdet, vég, élet, halál, túlvilág, képzelet,	A keletkezéssel és elmúlással kapcsolatban ismeri az elvont fogalmakat	Magyar nyelv és irodalom: elképzelt helyzetek megjelenítése, ismerkedés az információhordozókkal, információ keresése Környezetismeret: születés és halál Rajz és vizuális kultúra: kitalált történetek és szereplők megjelenítése

A fejlesztés várt eredményei a harmadik évfolyam végére:

A tanuló személyre szabott segítséggel képes megvalósítani az alábbiakat:

- A tanulók életkorának és képességének megfelelő szinten képe van saját külső és belső tulajdonságairól.
- A tanult módon kifejezi gondolatait szóban vagy bármely AAK-s eszköz használatával.
- Csoportos helyzetekben vesz részt.
- Betartja az elvárt viselkedési szabályokat.
- Képes másokkal kapcsolatot kialakítani, felnőtt segítségével konfliktusokat feloldani.
- Adott szempont alapján megfigyeli csoporttársait.
- Ismerkedik a magyar kultúra meghatározott területeivel.
- Elemi szinten megismeri más népek hagyományait, kulturális jelenségeit.
- A múlt értékeinek megismerésére és azok megóvására törekszik.

4. évfolyam

Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanuló közvetlen környezetébe való beilleszkedésének, sikeres, egyben önálló életvezetésének kulcsa az erkölcsi normák és együttélési szabályok által meghatározott értékekhez való alkalmazkodás. Az elfogadás, a segítőkészség elveinek megismerése elősegíti a közösségbe való hatékony beilleszkedést. A 4. évfolyamos tanulónak is lehetőséget kell biztosítani, hogy átélje a közösséghez, szülőföldhöz, nemzethez tartozás örömét.

A 4. évfolyamon az önfegyelem, az önkontroll, a szociális magatartás kialakulásának, a konfliktusok kezelésének segítése a cél. Kiemelt szerepet kap a szociális megértés erősítése, a többféle közösséghez tartozás felismertetése; az összetartozás, a szabályok szerepének megértése.

A tantárgy lehetőség kínál a családi életre való nevelés, a hazafias nevelés különféle témáinak feldolgozásához, amit össze lehet hangolni a kommunikációs kompetencia aktuális fejlesztési céljaival.

Törekedni kell a szűkebb és tágabb környezetben jelen levő kulturális örökség bemutatására, annak feltárására, a néphagyományok és helyi tradíciók megismerésére, elsősorban a közvetlen tapasztalás útján.

1.Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Önismeret fejlesztése**			**Óraszám: 9 óra**
Tananyag **MILYEN VAGYOK, MILYENNEK LÁTNAK MÁSOK**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Önismeret, önelfogadás segítése, példakép keresése. Önfegyelem, önkontroll, szociális magatartás kialakulásának segítése.	Tulajdonságaim • külső és belső tulajdonságaim • miben vagyok ügyes • kapcsolataim társakkal, felnőttekkel Szokásaim, érzelmeim, indulataim • mindennapi feladataim az iskolában és otthon • szabadidős tevékenységeim • érzéseim, indulataim kifejezése (öröm, bánat, düh, szomorúság, önzés, önzetlenség) Hősök és példaképek • kedvenc mesehőseim, pozitív tulajdonságaikkal való azonosulás	külső, belső tulajdonság, önismeret, szokás, érzelem, indulat, öröm, bánat, düh, szomorúság, önzés, önzetlenség, segítőkészség, példakép, mesehős	A tanulók életkorának és képességének megfelelő szinten képe van saját külső és belső tulajdonságairól.	Magyar nyelv és irodalom: mesék, történetek szereplőinek tulajdonságai, véleményalkotás Környezetismeret: külső és belső tulajdonságok Rajz és vizuális kultúra: emberábrázolás a művészetben, karakterábrázolás filmekben

2. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: A szociális érzék erősítése**			**Óraszám: 9 óra**
Tananyag KÖZÖSSÉGBEN ÉS EGYEDÜL A TÁRSAIM ÉS ÉN	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Hatékony kommunikáció feltételeinek tudatosítása. A baráti kapcsolatok létrehozásához, megtartásához és az esetleges konfliktusok kezeléséhez szükséges készségek fejlesztése. Szociális érzékenység erősítése.	Párbeszéd • beszélgetés helyzetei, beszélgető partnereim • a testbeszéd szerepe (testtartás, arcjáték) • beszélgető partnerek figyelembe vétele (gyerek-felnőtt, család-iskola) Az igazi barát • hogyan választok barátot • ki az igazi barátom, milyen tulajdonságai vannak Békében és haragban • helyes viselkedési formák • veszekedés, verekedés elkerülése, kibékülés Elfogadva és elutasítva • érzéseim, ha magányos vagyok • hogyan fogadnak el társaim	párbeszéd, odafigyelés, testbeszéd, arcjáték, testtartás, hanglejtés, barátság, öröm, bánat, harag, veszekedés, kibékülés, magányosság, elfogadás	Figyel másokra, egyszerűen ki tudja fejezni érzéseit, gondolatait. Bekapcsolódik csoportos beszélgetésbe.	Magyar nyelv és irodalom: figyelem a beszélgető társra, Környezetismeret: emberi kommunikáció, beszéd, testbeszéd

3. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: A csoportos együttlét szabályai**			**Óraszám: 5 óra**
Tananyag **AZ OSZTÁLY ÉS AZ ISKOLA**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A többféle közösséghez tartozás felismertetése. Az osztályon belüli összetartozás érzésének megerősítése. Szabályok szerepének és fontosságának megértése a közösség életében. A saját iskolához való kötődés érzésének erősítése.	A mi osztályunk • kapcsolataim az osztályban • közös és különböző tulajdonságaink • közös szokásaink • egymás segítése, összetartásunk Az osztály működése • közös szabályaink tanórán, szünetben, egyéb helyzetekben • hogyan és miért tartjuk be a szabályainkat A mi iskolánk • iskolánk névadója • iskolai szokások és hagyományok	Csoport, közösség, osztály, összetartozás, hagyomány, szabály, szabályalkotás	Kialakul szabálytudata, képes a szabályok betartására. Képes másokkal kapcsolatot kialakítani, felnőtt segítségével konfliktusokat feloldani.	Magyar nyelv és irodalom: verbális kommunikáció Környezetismeret: magatartásformák, szabályok, viselkedési normák az iskolai környezetben Életvitel és gyakorlati ismeretek: osztály és iskolai rendezvények, a közösségért végzett munka

4. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Idegen kultúrák iránti érdeklődés kialakítása**			**Óraszám: 5 óra**
Tananyag **KULTURÁLIS NEMZETI KÖZÖSSÉG**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Annak megértetése, hogy a magyar nemzeti közösség számára fontos összekötő kapocs a közös nyelv, a jelképek, a ciklikusan visszatérő szokások és ünnepek; az ezekkel való azonosulás elősegítése. Ismerkedés Magyarországon élő más népcsoportok kulturális hagyományaival.	A nyelv, ami összeköt • milyen nyelvet használunk a családban, szűkebb és tágabb környezetünkben Szokások és jelképek • magyarországi népszokások • a magyarság kifejező jelképek Ünnepek • családi ünnepek • nemzeti és állami ünnepeink Más kultúrák, más szokások, más ünnepek Magyarország másfajta kulturális közösségei • szokásaik, ünnepeik	anyanyelv, jelkép, nemzeti jelkép, népszokás, családi ünnep, nemzeti és állami ünnep	Érzelmileg kötődik a magyar kultúrához. Elemi szinten megismeri más népek hagyományait, kulturális jelenségeit.	Magyar nyelv és irodalom: mások véleményének megértése, elfogadása Környezetismeret: jeles napok, ünnepek, hagyományok Rajz és vizuális kultúra: különböző kultúrák tárgyi világával való ismerkedés

5. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Nemzeti értékeink iránti tisztelet kialakítása**			**Óraszám: 4 óra**
Tananyag **A KÖRNYEZETEM ÉS ÉN AZ ÉPÍTETT ÉS A TÁRGYI VILÁG**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A múlt értékeinek megőrzése, továbbörökítése. A helyes fogyasztói magatartás kialakítása.	Lakóhelyi épített örökségünk • a múlt építészeti emlékei • lakóhelyünk története • múzeumfalvak Tárgyaink világa • a múlt tárgyi emlékei a családban és a múzeumokban • a régi világ és napjaink tárgyainak összehasonlítása A világ öröksége • a világ legszebb, legkülönlegesebb helyei, építményei, világörökség	épített örökség, tárgyi örökség, múzeum, világörökség	A múlt értékeinek megismerésére és azok megóvására törekszik.	Környezetismeret: lakóhely története, természeti környezet, hazánk fő nevezetességei, tájvédelmi körzet, háztartási eszközök Életvitel és gyakorlati ismeretek: a technika vívmányainak mindennapi használata

6. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: A múlt értékeinek megismerésére és azok megóvására való törekvés kialakítása**			**Óraszám: 4 óra**
Tananyag **A MINDENSÉG ÉS ÉN SZÜLETÉS ÉS ELMÚLÁS**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A kezdet és a vég elvont fogalmának megismertetése a gyerekek életkorának megfelelő szintet.	Kezdet és vég • a dolgok keletkezése és véget érése • különböző mítoszok a világ keletkezéséről Bibliai ismeretek a világ teremtéséről és végéről A világ megismerése • kíváncsiság és információszerzés világunkról • személyes közvetlen és közvetett tapasztalatszerzés • elképzeléseim a világról	születés, elmúlás, kezdet, vég, élet, halál, túlvilág, képzelet,	Az keletkezéssel és az elmúlással kapcsolatos elvont fogalmak ismerete saját tapasztalatok által.	Magyar nyelv és irodalom: elképzelt helyzetek megjelenítése, ismerkedés az információhordozókkal, információ keresése Környezetismeret: születés és halál Rajz és vizuális kultúra: kitalált történetek és szereplők megjelenítése

A fejlesztés várt eredményei a negyedik évfolyam végére:

A tanuló személyre szabott segítséggel képes megvalósítani az alábbiakat:

- A tanulók életkorának és képességének megfelelő szinten képe van saját külső és belső tulajdonságairól.
- A tanult módon kifejezi gondolatait szóban vagy bármely AAK-s eszköz használatával.
- Csoportos helyzetekben vesz részt.
- Betartja az elvárt viselkedési szabályokat.
- Képes másokkal kapcsolatot kialakítani, felnőtt segítségével konfliktusokat feloldani.
- Ismerkedik a magyar kultúra meghatározott területeivel.
- Elemi szinten megismeri más népek hagyományait, kulturális jelenségeit.
- Adott szempont alapján megfigyeli csoporttársait.
- A múlt értékeinek megismerésére és azok megóvására törekszik.

3. évfolyam (A 2020/21-es tanévtől felmenő rendszerben)

Az autizmussal élő, enyhén értelmi fogyatékos tanuló közvetlen környezetébe való beilleszkedésének, sikeres, egyben önálló életvezetésének kulcsa az erkölcsi és együttélési normák által meghatározott értékekhez való alkalmazkodás. Az elfogadás, a segítőkészség elveinek megismerése elősegíti a közösségbe való hatékony beilleszkedést. A 3. évfolyamos tanulónak is lehetőséget kell biztosítani, hogy átélje a közösséghez, szülőföldhöz, nemzethez tartozás örömét.
A 3. évfolyamon az önfegyelem, az önkontroll, a szociális magatartás kialakulásának, a konfliktusok kezelésének segítése a cél. Kiemelt szerepet kap a szociális megértés erősítése, a többféle közösséghez tartozás felismertetése; az összetartozás, a szabályok szerepének megértése.
A tantárgy lehetőség kínál a családi életre való nevelés, a hazafias nevelés különféle témáinak feldolgozásához, amit össze lehet hangolni a kommunikációs kompetencia aktuális fejlesztési céljaival. Törekedni kell a szűkebb és tágabb környezetben jelen levő kulturális örökség bemutatására, annak feltárására, a néphagyományok és helyi tradíciók megismerésére, elsősorban a közvetlen tapasztalás útján.

1.Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Önismereti kompetencia kialakítása**			**Óraszám:9 óra**
Tananyag: MILYEN VAGYOK, MILYENNEK LÁTNAK MÁSOK	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Önismeret, önelfogadás segítése, példakép keresése. Önfegyelem, önkontroll, szociális magatartás kialakulásának segítése.	Tulajdonságaim külső tulajdonságaim miben vagyok ügyes kapcsolataim társakkal, felnőttekkel Szokásaim, érzelmeim, indulataim mindennapi feladataim az iskolában és otthon szabadidős tevékenységeim érzéseim, indulataim kifejezése (öröm, bánat, düh, szomorúság, önzés, önzetlenség) Hősök és példaképek kedvenc mesehőseim, pozitív tulajdonságaikkal való azonosulás	külső, belső tulajdonság, önismeret, szokás, érzelem, indulat, öröm, bánat, düh, szomorúság, önzés, önzetlenség, segítőkészség, példakép, mesehős	A tanulók életkorának és képességének megfelelő szinten képe van saját külső és belső tulajdonságairól.	Magyar nyelv és irodalom: mesék, történetek szereplőinek tulajdonságai, véleményalkotás Környezetismeret: külső és belső tulajdonságok Rajz és vizuális kultúra: emberábrázolás a művészetben, karakterábrázolás filmekben

2. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: A szociális érzékenység erősítése**			**Óraszám:9 óra**
Tananyag KÖZÖSSÉGBEN ÉS EGYEDÜL A TÁRSAIM ÉS ÉN	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Hatékony kommunikáció feltételeinek tudatosítása. A baráti kapcsolatok létrehozásához, megtartásához és az esetleges konfliktusok kezeléséhez szükséges készségek	Párbeszéd beszélgetés helyzetei, beszélgető partnereim beszélgető partnerek figyelembe vétele (gyerek-felnőtt, család-iskola) Az igazi barát hogyan választok barátot	párbeszéd, odafigyelés, testbeszéd, arcjáték, testtartás, hanglejtés, barátság, öröm, bánat, harag, veszekedés, kibékülés, magányosság, elfogadás	Figyel másokra, egyszerűen ki tudja fejezni érzéseit, gondolatait. Bekapcsolódik csoportos beszélgetésbe.	Magyar nyelv és irodalom: figyelem a beszélgető társra, Környezetismeret:

fejlesztése. Szociális érzékenység erősítése.	ki az igazi barátom, milyen tulajdonságai vannak Békében és haragban helyes viselkedési formák veszekedés, verekedés elkerülése, kibékülés Elfogadva és elutasítva érzéseim, ha magányos vagyok hogyan fogadnak el társaim			emberi kommunikáció, beszéd, testbeszéd

3. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Közösségi normakövetés kialakítása**			**Óraszám:5 óra**
Tananyag **AZ OSZTÁLY ÉS AZ ISKOLA**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A többféle közösséghez tartozás felismertetése. Az osztályon belüli összetartozás érzésének megerősítése. Szabályok szerepének és fontosságának megértése a közösség életében. A saját iskolához való kötődés érzésének erősítése.	A mi osztályunk kapcsolataim az osztályban közös és különböző tulajdonságaink közös szokásaink egymás segítése, összetartásunk Az osztály működése közös szabályaink tanórán, szünetben, egyéb helyzetekben hogyan és miért tartjuk be a szabályainkat A mi iskolánk iskolánk névadója iskolai szokások és hagyományok	Csoport, közösség, osztály, összetartozás, hagyomány, szabály, szabályalkotás	Kialakul szabálytudata, képes a szabályok betartására. Képes másokkal kapcsolatot kialakítani, felnőtt segítségével konfliktusokat feloldani.	Magyar nyelv és irodalom: verbális kommunikáció Környezetismeret: magatartásformák, szabályok, viselkedési normák az iskolai környezetben Életvitel és gyakorlati ismeretek: osztály és iskolai rendezvények, a közösségért végzett munka

4. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Idegen kultúrák iránti érdeklődés felkeltése**			**Óraszám: 5 óra**
Tananyag **KULTURÁLIS NEMZETI KÖZÖSSÉG**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Annak megértetése, hogy a magyar nemzeti közösség számára fontos összekötő kapocs a közös nyelv, a jelképek, a ciklikusan visszatérő szokások és ünnepek; az ezekkel való azonosulás elősegítése. Ismerkedés Magyarországon élő más népcsoportok kulturális hagyományaival.	A nyelv, ami összeköt milyen nyelvet használunk a családban, szűkebb és tágabb környezetünkben Szokások és jelképek magyarországi népszokások Ünnepek családi ünnepek nemzeti és állami ünnepeink Más kultúrák, más szokások, más ünnepek Magyarország másfajta kulturális közösségei szokásaik, ünnepeik	anyanyelv, jelkép, nemzeti jelkép, népszokás, családi ünnep, nemzeti és állami ünnep	Érzelmileg kötődik a magyar kultúrához. Elemi szinten megismeri más népek hagyományait, kulturális jelenségeit	Magyar nyelv és irodalom: mások véleményének megértése, elfogadása Környezetismeret: jeles napok, ünnepek, hagyományok Rajz és vizuális kultúra: különböző kultúrák tárgyi világával való ismerkedés

5. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Nemzeti értékeink iránti tisztelet kialakítása**			**Óraszám: 4 óra**
Tananyag **A KÖRNYEZETEM ÉS ÉN AZ ÉPÍTETT ÉS A TÁRGYI VILÁG**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A múlt értékeinek megőrzése, továbbörökítése. A helyes fogyasztói magatartás kialakítása.	Lakóhelyi épített örökségünk a múlt építészeti emlékei lakóhelyünk története Tárgyaink világa a múlt tárgyi emlékei a családban és a múzeumokban a régi világ és napjaink tárgyainak összehasonlítása A világ öröksége a világ legszebb, legkülönlegesebb helyei, építményei, világörökség	épített örökség, tárgyi örökség, múzeum, világörökség	A múlt értékeinek megismerésére és azok megóvására törekszik.	Környezetismeret: lakóhely története, természeti környezet, hazánk fő nevezetességei, tájvédelmi körzet, háztartási eszközök Életvitel és gyakorlati ismeretek: a technika vívmányainak mindennapi használata

6. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia:* A múlt értékeinek megismerésére és azok megóvására való törekvés kialakítása**			**Óraszám: 4 óra**
Tananyag **A MINDENSÉG ÉS ÉN SZÜLETÉS ÉS ELMÚLÁS**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A kezdet és a vég elvont fogalmának megismertetése a gyerekek életkorának megfelelő szintet.	Kezdet és vég a dolgok keletkezése és véget érése különböző mítoszok a világ keletkezéséről Bibliai ismeretek a világ teremtéséről és végéről A világ megismerése kíváncsiság és információszerzés világunkról személyes közvetlen és közvetett tapasztalatszerzés elképzeléseim a világról	születés, elmúlás, kezdet, vég, élet, halál, túlvilág, képzelet,	A keletkezéssel és elmúlással kapcsolatban ismeri az elvont fogalmakat	Magyar nyelv és irodalom: elképzelt helyzetek megjelenítése, ismerkedés az információhordozókkal, információ keresése Környezetismeret: születés és halál Rajz és vizuális kultúra:

				kitalált történetek és szereplők megjelenítése

A fejlesztés várt eredményei a harmadik évfolyam végére:

A tanuló személyre szabott segítséggel képes megvalósítani az alábbiakat:

- A tanulók életkorának és képességének megfelelő szinten képe van saját külső és belső tulajdonságairól.
- A tanult módon kifejezi gondolatait szóban vagy bármely AAK-s eszköz használatával.
- Csoportos helyzetekben vesz részt.
- Betartja az elvárt viselkedési szabályokat.
- Képes másokkal kapcsolatot kialakítani, felnőtt segítségével konfliktusokat feloldani.
- Adott szempont alapján megfigyeli csoporttársait.
- Ismerkedik a magyar kultúra meghatározott területeivel.
- Elemi szinten megismeri más népek hagyományait, kulturális jelenségeit.
- A múlt értékeinek megismerésére és azok megóvására törekszik.

4. évfolyam

Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanuló közvetlen környezetébe való beilleszkedésének, sikeres, egyben önálló életvezetésének kulcsa az erkölcsi normák és együttélési szabályok által meghatározott értékekhez való alkalmazkodás. Az elfogadás, a segítőkészség elveinek megismerése elősegíti a közösségbe való hatékony beilleszkedést. A 4. évfolyamos tanulónak is lehetőséget kell biztosítani, hogy átélje a közösséghez, szülőföldhöz, nemzethez tartozás örömét.

A 4. évfolyamon az önfegyelem, az önkontroll, a szociális magatartás kialakulásának, a konfliktusok kezelésének segítése a cél. Kiemelt szerepet kap a szociális megértés erősítése, a többféle közösséghez tartozás felismertetése; az összetartozás, a szabályok szerepének megértése.

A tantárgy lehetőség kínál a családi életre való nevelés, a hazafias nevelés különféle témáinak feldolgozásához, amit össze lehet hangolni a kommunikációs kompetencia aktuális fejlesztési céljaival. Törekedni kell a szűkebb és tágabb környezetben jelen levő kulturális örökség bemutatására, annak feltárására, a néphagyományok és helyi tradíciók megismerésére, elsősorban a közvetlen tapasztalás útján.

1.Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Önismeret fejlesztése**			**Óraszám: 9 óra**
Tananyag **MILYEN VAGYOK, MILYENNEK LÁTNAK MÁSOK**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Önismeret, önelfogadás segítése, példakép keresése. Önfegyelem, önkontroll, szociális magatartás kialakulásának segítése.	Tulajdonságaim külső és belső tulajdonságaim miben vagyok ügyes kapcsolataim társakkal, felnőttekkel Szokásaim, érzelmeim, indulataim mindennapi feladataim az iskolában és otthon szabadidős tevékenységeim érzéseim, indulataim kifejezése (öröm, bánat, düh, szomorúság, önzés, önzetlenség) Hősök és példaképek kedvenc mesehőseim, pozitív tulajdonságaikkal való azonosulás	külső, belső tulajdonság, önismeret, szokás, érzelem, indulat, öröm, bánat, düh, szomorúság, önzés, önzetlenség, segítőkészség, példakép, mesehős	A tanulók életkorának és képességének megfelelő szinten képe van saját külső és belső tulajdonságairól.	Magyar nyelv és irodalom: mesék, történetek szereplőinek tulajdonságai, véleményalkotás Környezetismeret: külső és belső tulajdonságok Rajz és vizuális kultúra: emberábrázolás a művészetben, karakterábrázolás filmekben

2. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: A szociális érzék erősítése**			**Óraszám: 9 óra**
Tananyag **KÖZÖSSÉGBEN ÉS EGYEDÜL A TÁRSAIM ÉS ÉN**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Hatékony kommunikáció feltételeinek tudatosítása. A baráti kapcsolatok létrehozásához, megtartásához és az esetleges konfliktusok kezeléséhez szükséges készségek	Párbeszéd beszélgetés helyzetei, beszélgető partnereim a testbeszéd szerepe (testtartás, arcjáték) beszélgető partnerek figyelembe vétele (gyerek-felnőtt, család-iskola) Az igazi barát hogyan választok barátot	párbeszéd, odafigyelés, testbeszéd, arcjáték, testtartás, hanglejtés, barátság, öröm, bánat, harag, veszekedés, kibékülés, magányosság, elfogadás	Figyel másokra, egyszerűen ki tudja fejezni érzéseit, gondolatait. Bekapcsolódik csoportos beszélgetésbe.	Magyar nyelv és irodalom: figyelem a beszélgető társra, Környezetismeret: emberi kommunikáció, beszéd, testbeszéd

fejlesztése. Szociális érzékenység erősítése.	ki az igazi barátom, milyen tulajdonságai vannak Békében és haragban helyes viselkedési formák veszekedés, verekedés elkerülése, kibékülés Elfogadva és elutasítva érzéseim, ha magányos vagyok hogyan fogadnak el társaim			

3. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: A csoportos együttlét szabályai**			**Óraszám: 5 óra**
Tananyag **AZ OSZTÁLY ÉS AZ ISKOLA**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A többféle közösséghez tartozás felismertetése. Az osztályon belüli összetartozás érzésének megerősítése. Szabályok szerepének és fontosságának megértése a közösség életében. A saját iskolához való kötődés érzésének erősítése.	A mi osztályunk kapcsolataim az osztályban közös és különböző tulajdonságaink közös szokásaink egymás segítése, összetartásunk Az osztály működése közös szabályaink tanórán, szünetben, egyéb helyzetekben hogyan és miért tartjuk be a szabályainkat A mi iskolánk iskolánk névadója iskolai szokások és hagyományok	Csoport, közösség, osztály, összetartozás, hagyomány, szabály, szabályalkotás	Kialakul szabálytudata, képes a szabályok betartására. Képes másokkal kapcsolatot kialakítani, felnőtt segítségével konfliktusokat feloldani.	Magyar nyelv és irodalom: verbális kommunikáció Környezetismeret: magatartásformák, szabályok, viselkedési normák az iskolai környezetben Életvitel és gyakorlati ismeretek: osztály és iskolai rendezvények, a közösségért végzett munka

4. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Idegen kultúrák iránti érdeklődés kialakítása**			**Óraszám: 5 óra**
Tananyag **KULTURÁLIS NEMZETI KÖZÖSSÉG**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**

Annak megértetése, hogy a magyar nemzeti közösség számára fontos összekötő kapocs a közös nyelv, a jelképek, a ciklikusan visszatérő szokások és ünnepek; az ezekkel való azonosulás elősegítése. Ismerkedés Magyarországon élő más népcsoportok kulturális hagyományaival.	A nyelv, ami összeköt milyen nyelvet használunk a családban, szűkebb és tágabb környezetünkben Szokások és jelképek magyarországi népszokások a magyarság kifejező jelképek Ünnepek családi ünnepek nemzeti és állami ünnepeink Más kultúrák, más szokások, más ünnepek Magyarország másfajta kulturális közösségei szokásaik, ünnepeik	anyanyelv, jelkép, nemzeti jelkép, népszokás, családi ünnep, nemzeti és állami ünnep	Érzelmileg kötődik a magyar kultúrához. Elemi szinten megismeri más népek hagyományait, kulturális jelenségeit.	Magyar nyelv és irodalom: mások véleményének megértése, elfogadása Környezetismeret: jeles napok, ünnepek, hagyományok Rajz és vizuális kultúra: különböző kultúrák tárgyi világával való ismerkedés

5. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Nemzeti értékeink iránti tisztelet kialakítása**			**Óraszám: 4 óra**
Tananyag **A KÖRNYEZETEM ÉS ÉN AZ ÉPÍTETT ÉS A TÁRGYI VILÁG**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A múlt értékeinek megőrzése, továbbörökítése. A helyes fogyasztói magatartás kialakítása.	Lakóhelyi épített örökségünk a múlt építészeti emlékei lakóhelyünk története múzeumfalvak Tárgyaink világa a múlt tárgyi emlékei a családban és a múzeumokban a régi világ és napjaink tárgyainak összehasonlítása A világ öröksége a világ legszebb, legkülönlegesebb helyei, építményei, világörökség	épített örökség, tárgyi örökség, múzeum, világörökség	A múlt értékeinek megismerésére és azok megóvására törekszik.	Környezetismeret: lakóhely története, természeti környezet, hazánk fő nevezetességei, tájvédelmi körzet, háztartási eszközök Életvitel és gyakorlati ismeretek: a technika vívmányainak mindennapi használata

6. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: A múlt értékeinek megismerésére és azok megóvására való törekvés kialakítása**			**Óraszám: 4 óra**
Tananyag **A MINDENSÉG ÉS ÉN SZÜLETÉS ÉS ELMÚLÁS**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A kezdet és a vég elvont fogalmának megismertetése a gyerekek életkorának megfelelő szintet.	Kezdet és vég a dolgok keletkezése és véget érése különböző mítoszok a világ keletkezéséről Bibliai ismeretek a világ teremtéséről és végéről A világ megismerése kíváncsiság és információszerzés világunkról személyes közvetlen és közvetett tapasztalatszerzés elképzeléseim a világról	születés, elmúlás, kezdet, vég, élet, halál, túlvilág, képzelet,	Az keletkezéssel és az elmúlással kapcsolatos elvont fogalmak ismerete saját tapasztalatok által.	Magyar nyelv és irodalom: elképzelt helyzetek megjelenítése, ismerkedés az információhordozókkal, információ keresése Környezetismeret: születés és halál Rajz és vizuális kultúra: kitalált történetek és szereplők megjelenítése

A fejlesztés várt eredményei a negyedik évfolyam végére:

A tanuló személyre szabott segítséggel képes megvalósítani az alábbiakat:

- A tanulók életkorának és képességének megfelelő szinten képe van saját külső és belső tulajdonságairól.
- A tanult módon kifejezi gondolatait szóban vagy bármely AAK-s eszköz használatával.
- Csoportos helyzetekben vesz részt.
- Betartja az elvárt viselkedési szabályokat.
- Képes másokkal kapcsolatot kialakítani, felnőtt segítségével konfliktusokat feloldani.
- Ismerkedik a magyar kultúra meghatározott területeivel.
- Elemi szinten megismeri más népek hagyományait, kulturális jelenségeit.
- Adott szempont alapján megfigyeli csoporttársait.
- A múlt értékeinek megismerésére és azok megóvására törekszik.

5-8. évfolyam

Az etika alapvető *feladata* az erkölcsi nevelés, ahogy az ép- úgy az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek közösséghez való viszonyának, értékrendjüknek, normarendszerüknek, gondolkodás- és viselkedésmódjuknak a fejlesztése, alakítása. A multidiszciplináris jellegű tantárgy legfontosabb pedagógiai jellemzője ezért az értékek közvetítése, valamint az, hogy társadalmunk közös alapvető normái egyre inkább a sajátos nevelési igényű tanulók értékrendszerébe is beépüljenek, belső igénnyé váljanak.

A tantárgy *középpontjában* a formálódó gyermeki személyiség áll – testi, szellemi és lelki értelemben. Ez határozza meg a tanulás-tanítás folyamatát, illetve a tartalmi szerkezetet. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, valamint hazánk Alaptörvénye rögzíti az ember elidegeníthetetlen jogát az élethez és a szabadsághoz, következésképpen az etika a személy egyediségét és méltóságát helyezi középpontba, annak képességeitől függetlenül. Erre az alapelvre kell épülnie minden társas kapcsolatnak és közösségi szerveződésnek. Az etika magába foglalja az ember minden fontos viszonyulását – önmagához, társaihoz és közösségeihez, környezetéhez és a világhoz –, mert ezek alapozzák meg azt az értékrendet, amelyre az ember döntései során támaszkodhat. Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek nevelésének kiemelt célja, hogy a foglalkozások azonos erővel hassanak a különböző értelmi képességekkel rendelkező, eltérő szociális körülmények között élő, kulturális és etnikai szempontból heterogén csoportot képező tanulók fejlődésére.

Az erkölcsi nevelés fő *célja* a tanulók erkölcsi érzékének kialakítása és fejlesztése, az európai civilizációban általánosan elfogadott erkölcsi értékek tanulmányozása és ezek alkalmazása a mindennapokban – azzal a szándékkal, hogy mindez segítségükre legyen a megfelelő életvezetés és értékrend kialakításában, az önálló véleményformálásban, erkölcsi problémáik tudatosításában és a felelős döntéshozatalban. Az etika tanulása során – az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára is – az elemi értékek fokozatosan értékrenddé, többé-kevésbé koherens, folyamatosan formálódó meggyőződésekké állnak össze, amelyek később meghatározó módon befolyásolják a felnőttkori életmódot, életfelfogást és életminőséget. A sajátos nevelési igényű tanulók egyedi képességstruktúrájának tükrében az etikai alapozás, az erkölcshöz kapcsolódó kvalitások fejlesztése, valamint az elsajátított tudás szinten tartása a felnőtté válás folyamata során, életminőséget befolyásoló tartópilléré válik.

Az etika tantárgy azoknak az alapértékeknek a megerősítésére törekszik, amelyek összhangban állnak az egyetemes és európai emberi értékrenddel, amely az Alaptörvényből is kiolvasható.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése során törekedni kell a normaértelmezés egyszerű voltára, az ehhez kapcsolódó követelmények konkrét megfogalmazására.

A *magatartást befolyásoló értékek/erények* egy része személyes jellegű, mivel az énnel és az identitással áll kapcsolatban. Ezeket az értékeket, illetve erényeket az etika órákon erősíteni kell.

Az *erkölcsi érzék*, a *lelkiismeret* fejlesztése lehetővé teszi, hogy gyermekeink olyan értékeket erősítsenek meg magukban, amelyek egyszerre igazodnak az alapvető erkölcsi értékekhez, valamint saját és közösségeik érdekeikhez.

Az erkölcsi nevelés célja a felelős gondolkodás, valamint a tudatos cselekvés kialakulásának elősegítése. Cél továbbá az empátia, a *szolidaritás* képességének erősítése is. Az erkölcsi nevelés fő feladata az *igazságosság* és a *méltányosság* elvének megértetése és elfogadtatása a gyerekekkel. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél különös tekintettel kell lenni az *érzelmi intelligencia* fejlesztésére is, amely a viselkedést lényegi módon befolyásolja.

A tananyag tartalmát az enyhe értelmi fogyatékos tanulók részére hétköznapi életből merített és oda visszacsatolható tapasztalatokra és *személyes élményekre* kell felépíteni. Ezeket természetes módon egészíthetik ki az életkornak, valamint az adott tanuló mentális képességeinek megfelelő erkölcsi kérdéseket felvető történetek, mesék, mondák, irodalmi vagy publicisztikai szövegek, filmek vagy digitális formában elérhető egyéb tartalmak. Az etika a tanulókra nem közlések befogadóiként, hanem a tanulási folyamat aktív – kérdező, mérlegelő, próbálkozó, vitatkozó és útkereső – résztvevőiként tekint.

Mivel az erkölcsi nevelés már kisgyermekkorban, a családban elkezdődik, majd az óvodában és egyre táguló környezeti hatások között folytatódik – ideértve a kortársi csoportokat és a médiát is –, a gyerekek sem az első napon, sem pedig a későbbiekben nem „tiszta lapként” lépnek be az iskola kapuján. Különösképpen igaz ez az enyhe értelmi fogyatékos tanulókra, hiszen a készségek és képességek eltérő

viszonylatában más és más ösztönösen kialakult erkölcsi rendet hoznak magukkal. Ezzel összhangban, illetve ezt alakítva kell megpróbálni segítséget nyújtani az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak ahhoz, hogy el tudjanak igazodni az egymásnak sokszor ellentmondó értéktartalmú információk, üzenetek között, illetve hogy választást igénylő helyzetekben lelkiismeretük szavára hallgatva, morálisan helyes döntéseket tudjanak hozni az életük különböző színterein.

Mivel ez sohasem jön létre a gyerekek személyes megérintődése és elhatározása nélkül, a *pedagógus feladata* a példamutatás mellett a figyelem ráirányítása a különböző élethelyzetek morális vonatkozásaira, a kérdezés, a gondolkodás és az állásfoglalás bátorítása, a szabad beszélgetések, valamint a nézőpontváltást gyakoroltató szerepjátékok és viták moderálása. Nem lehet azonban eléggé hangsúlyozni – különösen az általános iskolai korosztályhoz tartozó enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében –, hogy az eredmény a közvetítés módján múlik. Egy hiteles felnőtt, akinek értékekkel kapcsolatos nézetei összhangban vannak a tetteivel, *példája révén* hat az enyhe értelmi fogyatékos tanulók erkölcsi értékítéleteire.

Az erkölcsi tanulást számos pedagógiai *módszer* és tevékenység segítheti, amelyek legfontosabb közös jellemzője az *élményszerűség*, a fizikai, szellemi és lelki értelemben vett cselekvő tanulói részvétel. Az etikaórák kitüntetett munkaformája lehet sok egyéb mellett: a szabad beszélgetés, az önkifejező alkotás, a vita, a szerepjáték, a megfigyelés, a kérdezés, a rendszerezés és az elemzés, valamint az iskolai és a helyi közösség életébe, esetleges problémáinak megoldásába, a különböző szintű kulturális és közösségi értékteremtésbe való tevékeny bekapcsolódás. Az erkölcsi nevelés komoly lehetőségeit kínálják ugyanakkor az olyan tanórán kívüli formák is, mint például az iskolai hagyományok ápolása, a társak segítése, vagy a közösség számára végzett bármilyen hasznos tevékenység.

Mindezzel összhangban az *értékelés* módja is eltér a hagyományos tantárgyi értékeléstől. Az osztályozás nélküli értékelés fontos területe lehet a kívánatos magatartási értékek rendszeres megerősítése – szóban vagy bármilyen egyéb formában – egyrészt a pedagógus, másrészt a társak és a közösség részéről. Az ilyen típusú visszajelzések befogadására jó keretet nyújthatna a tanulói portfólió.

5. évfolyam

A közös európai és a magyar múlt örökségének megbecsülése az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél is fontos, hiszen a személyes identitás megalapozásának és fejlesztésének egyik jelentőségteljes pontja. Ebben az életszakaszban alakulhat ki, illetve erősödhet meg a távlatosabb *időszemlélet* az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók körében, bár e téren igen nagy egyéni különbségekre számíthatunk. Erre építve az etika számos témaköre sikeresen kapcsolható össze *a nemzeti öntudat és a hazafias nevelés* céljaival.

11–12 éves korban már megélt tapasztalatai vannak a gyerekeknek a jogok és kötelezettségek közötti kapcsolatról, mint ahogy arról is, hogy a társas együttéléshez szükségképpen hozzátartoznak az

érdekellentétek és a konfliktusok. Az etika keretében ekkor feldolgozásra kerülő témák jó alkalmakat kínálnak *az önismeret és a társas kultúra*, a *demokráciára nevelés* alapjainak lerakására, valamint *a szociális és állampolgári kompetencia* erőteljes fejlesztésére.

Az épség és fogyatékosság, valamint az egészség és a betegség témakörében nagy szükség van gyógypedagógiai tanár kompetenciájára a gyakorlatban.

Az etika órák hasznos támogatói lehetnek az *anyanyelvi kommunikáció* és a *digitális kompetencia* fejlődésének is.

Az erkölcsi témák ezekben az években jó nyersanyagot kínálnak az érdek- és értékkonfliktusok felismeréséhez és feldolgozásához is. A foglalkozásokon érdemes kiemelt szerephez juttatni az elkövetett hibák vagy rossz döntések miatt bekövetkező *károk enyhítéséről, a jóvátételről és a jó visszaállításának lehetőségeiről* való gondolkodást, valamint az ehhez kapcsolódó kommunikációs és közösségi technikák életkornak és képességeknek megfelelő szinten való elsajátítását.

A konfliktusok elemzése során fel kell mutatni, illetve meg kell erősíteni a problémák *erőszakmentes, konstruktív és morálisan elfogadható* kezelésének a mintáit. Különös tekintettel kell lenni az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók személyiségéből és az adott tanuló képességeiből fakadó eltérésekre és biztosítani kell a több szinten történő differenciálást. Szinte valamennyi témakör alkalmas a tanulók szociális megértésének fejlesztésére.

Témakör: Test és lélek	Fejlesztendő kompetencia: A beteg és a fogyatékos emberek iránti empátia fejlesztése.			**Óraszám:** 5
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Fejlődés és szükségletek *Egészség és betegség* *Fogyatékosság*	Hogyan változtak testi, lelki tulajdonságaim az évek során? Mire van szükség ahhoz, hogy a testem jól fejlődjön? Melyek az ember legfontosabb fizikai, lelki szükségletei? Miben térnek el egymástól a gyerek, a felnőtt és az idős ember szükségletei? Miben különbözik egy ember az összes többi élőlénytől, és miben hasonlít rájuk? Az egészséges ember tulajdonságai. Hogyan vigyázhat egy gyermek az egészségére? Egészséget veszélyeztető okok. Én egészségesen élek? Van olyan szokásom, amelyen jó lenne változtatnom az egészségem érdekében? Miben különbözik egy beteg ember az egészségestől? Hogyan és miért betegedhet meg valaki? Milyen az, amikor én beteg vagyok? Sérült felnőttek és gyerekek a szűkebb és a tágabb környezetünkben. Tudunk-e olyan sérült emberekről, akik kiemelkedő képességekkel rendelkeznek a tudomány, a sport és a művészet területén? Mi a különbség a fogyatékosság és a betegség között? Hogyan alakulhat ki ilyen állapot? Miben és hogyan akadályozza a fogyatékkal élő embereket állapotuk a hétköznapi tevékenységekben? Hogyan lehet egy fogyatékkal élő gyereket	testi tulajdonság, lelki tulajdonság, szükséglet, fejlődés, egészség, betegség, fogyatékosság,	Képességeinek tükrében gondolkodik saját személyiségjegyein, törekszik vélekedéseinek és tetteinek utólagos értékelésére. A tanuló tisztában van az egészség megőrzésének jelentőségével, és tudja, hogy maga is felelős ezért. Tudatában van annak, hogy az emberek sokfélék, és elfogadja a testi és lelki vonásokban megnyilvánuló sokszínűséget. Gondolkodik saját személyiségjegyein, törekszik vélekedéseinek és	*Természetismeret*: kamaszkori változások: testkép, testalkat; az egészséges táplálkozás alapelvei; a serdülő személyiségének jellemző vonásai; az önismeret és az önfejlesztés eszközei; veszélyforrások különféle élethelyzetekben; káros szenvedélyek.

Ép testben ép lélek A *lelkiismeret*	támogatni az osztályban? Mit tanulhatnak az ép gyerekek fogyatékkal élő társuktól? Élhetnek-e teljes értékű életet a fogyatékos emberek? A jó és a rossz lelkiállapot jellemzői. Mi a lelki egészség? Hogyan tudunk rá vigyázni? Mi minden hat a döntéseinkre? Mi a lelkiismeret, és miből érezzük a jelenlétét? Hogyan hat a tetteinkre? Mi történik, amikor hallgatunk rá, és mi történik, amikor nem?	lelkiállapot lelkiismeret, szándék, döntés	tetteinek utólagos értékelésére. Gondolkodik rajta, hogy mit tekint értéknek; tudja, hogy ez befolyásolja a döntéseit, és hogy időnként választania kell még a számára fontos értékek között is.	*Testnevelés és sport:* ön- és társismereti játékok.

Témakör: Kapcsolat, barátság, szeretet	Fejlesztendő kompetencia: Olyan kommunikációs technikák megismertetése, amelyek segíthetnek a barátság ápolásában és az esetleges konfliktusok feloldásában.			**Óraszám:** 7
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Kapcsolataim *Baráti kapcsolatok*	Kikkel tartok szorosabb vagy lazább kapcsolatot? Kihez mi fűz, és milyen mélységűek ezek az érzések? Mi tesz vonzóvá és mi tesz ellenszenvessé valakit? Milyen módon lehet elnyerni valakinek a rokonszenvét? A rokonszenvet és ellenszenvet meghatározó tényezők. Lehetnek-e a barátoknak titkaik egymás előtt? Mit jelent az, hogy őszinték vagyunk valakihez? Megengedhető-e a hazugság a barátok között? Csak szavakkal lehet hazudni vagy más módon is? Mit jelent a barátságban a másik tisztelete?	Barát, ismerős, rokonszenv, ellenszenv, barátság, őszinteség, hazugság, szeretet, tisztelet, közömbösség, harag,	Fontos számára a közösséghez való tartozás érzése; képes elfogadni a közösségi normákat. Képes különféle szintű kapcsolatok kialakítására és ápolására; rendelkezik a konfliktusok	*Magyar nyelv és irodalom*: a közlési szándéknak megfelelő nyelvi és nem nyelvi jelek használata; mindennapi kommunikációs szituációk gyakorlása. *Vizuális kultúra:* vizuális kommunikáció,

A kapcsolat ápolása	Hogyan tudják segíteni egymást a barátok? Mi az, amivel fájdalmat tudnak okozni egymásnak? Hogyan lehet bocsánatot kérni és megbocsátani? A szeretet. Milyen formái vannak a szeretet kimutatásának és a figyelmességnek? Milyen szerepe van a kapcsolat ápolásában a személyes találkozásoknak, a telefonnak, az internetnek és a közös programoknak? Milyen problémák és milyen konfliktusok zavarhatják meg a barátságot? Hogyan lehet feloldani ezeket?	fájdalom, megértés, sértés, megbocsátás, konfliktus.	kezelésének és az elkövetett hibák kijavításának néhány, a gyakorlatban jól használható technikájával.	jelértelmezés, jelalkotás; kép és szöveg. *Testnevelés és sport:* együttműködés némajátékos, szöveges és mozgásos tevékenység során; alkalmazkodás, az érdekérvényesítés alapvető lehetőségei.

Témakör: Kortársi csoportok	Fejlesztendő kompetencia: Alapvető tisztelet kialakítása más – tőlünk teljesen független csoportokkal szemben.			**Óraszám**: 7
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Közösségeim	A csoport fogalma. Milyen csoportokhoz tartozom? Mi változott ezen a téren az utóbbi időben? Milyen okai vannak a változásnak? Melyik csoporthoz mennyire kötődöm, és miért?	Csoport, közösség,	Fontos számára a közösséghez való tartozás érzése; képes elfogadni a közösségi normákat.	*Magyar nyelv és irodalom*: közéleti kommunikáció (megbeszélés, vita, felszólalás, hozzászólás, alkalmi beszéd, köszöntés).
A mi csoportunk	A mi csoportunk jellemzői. Melyik csoportomban érzem a legjobban magam, és miért? Mi minden kapcsolja össze a csoport tagjait? Milyen közös tevékenységeink, jeleink, szokásaink és szabályaink vannak? Egyenrangú-e mindenki a csoportban, vagy van-e valamilyen különbség a tagok között?	összetartás, beilleszkedés,	Elfogadja a sajátjától eltérő véleményeket, szokásokat és	*Testnevelés és sport:* konszenzus kialakításának
Mások csoportjai	Más csoportok jellemzői; hasonlóságok és különbségek az egyes csoportok között.	idegen, kirekesztés, általánosítás, előítélet	kulturális, illetve	

Konfliktusok a csoportban	Milyen más csoportok vannak körülöttem, amelyekbe nem tartozom bele? Milyennek látom e csoportok tagjait? Mit tudok róluk? Valóban különböznek-e a tagjaik a mi csoportunk tagjaitól? Konfliktusok és problémák előfordulása, és azok megoldása. Vétlen és szándékos károkozás. Büntetés elfogadása, a vétség helyrehozása. A vétség helyrehozásának lehetőségei.	hiba, vétség, bűn, megbocsátás, jóvátétel, felelősség.	vallási hagyományokat. Sajátítsa el a csoporton belüli konfliktuskezelés néhány technikájának gyakorlatát. Képes ellenállni a csoportnyomásnak, és saját értékrendje szerinti autonóm döntéseket hozni.	képessége és eszköztárának megismerése.

Témakör: Társadalmi együttélés	Fejlesztendő kompetencia: A szociális érzékenység fejlesztése és a személyes felelősség érzésének felkeltése.			**Óraszám:** 7
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Etnikai közösségek *Vallási közösségek*	Milyen népcsoportok élnek hazánkban, illetve a környékünkön? Kik vannak többségben az országban, és kik alkotják a kisebbséget? Én hová tartozom? Mit tudunk a magyarországi kisebbségi népcsoportokról? Milyen sajátos jelképeik, szokásaik, hagyományaik és ünnepeik vannak? Ismert vallási közösségek Magyarországon. Mit tudunk róluk? Jó-e, ha egy társadalomban többféle vallási csoport él egymás mellett? Milyen értékek és milyen problémák származhatnak egy térségben a vallási sokszínűségből? Gazdagok és szegények világa. Kire mondhatjuk, hogy gazdag, illetve szegény? Miért alakulnak ki vagyoni különbségek az	Népcsoport, többség, kisebbség, szokás, hagyomány, ünnep, vallási közösség, társadalom, vagyon, egyenlőség,	Elfogadja a sajátjától eltérő véleményeket, szokásokat és kulturális, illetve vallási hagyományokat. Érzékeli, hogy a társadalom tagjai különféle körülmények között élnek, képes együttérzést mutatni az elesettek iránt, és lehetőségéhez mérten szerepet vállal a	*Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek*: a magyarság eredete; mondák, krónikák, nyelvtudomány; hasonlóságok és különbségek a katolikus és a protestáns vallások között.

Társadalmi egyenlőtlenségek *Virtuális közösségek*	emberek között? Mennyire függ az egyéntől, hogy milyen anyagi körülmények között él? Elképzelhető-e olyan társadalom, amelyben mindenki egyforma anyagi helyzetben van? Kell-e a gazdagoknak segíteniük a szegényeket? Mikor jogos valakit kedvezményben részesíteni? A virtuális közösségek szerepe mindennapi életünkben. Milyen okai lehetnek annak, hogy az interneten gyorsan ki tud alakulni egy virtuális közösség? Milyen előnyei és milyen hátrányai lehetnek az ilyen csoportokhoz való tartozásnak? Mi az, amit nem illik vagy éppen veszélyes közreadni magunkról és másokról egy internetes közösségi oldalon?	egyenlőtlenség, igazságosság, igazságtalanság, tisztességes és tisztességtelen előnyszerzés, gazdagság, szegénység, virtuális közösség.	rászorulók segítésében. Megbecsüli a neki nyújtott segítséget. Legyen tisztában azzal, hogy a világháló közösségi portáljainak használata milyen esetleges veszély forrásokat rejt magában.	*Vizuális kultúra:* valóság és képzelet.

Témakör: Technikai fejlődés hatásai	Fejlesztendő kompetencia: A modern technika mindennapi életet érintő pozitív és negatív hatásainak felismertetése.			**Óraszám:** 5
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Az ökológiai lábnyom *Az ember és a technika*	Milyen kapcsolatban áll egymással az ember és a természet? Miért nem egyforma az emberek ökológiai lábnyoma a Föld minden részén? Mit tehetek a saját ökológiai lábnyomom csökkentése érdekében? Hogyan befolyásolja a technika fejlődése az ember életét? Melyek a mai világ legfontosabb technikai eszközei? Hogyan hat ezek jelenléte az egyének és a közösségek életére? Mik az előnyeik, mik a hátrányaik és mik a veszélyeik? Lehet-e függővé válni egy technikai eszköztől?	ökológia, fogyasztás,	Tisztában van azzal, hogy az emberi tevékenység hatással van a környezet állapotára, és törekszik rá, hogy életvitelével minél kevésbé károsítsa a természetet. Ismeri a modern technika legfontosabb előnyeit és hátrányait, és felismeri magán a függőség	

Enyém, tiéd, miénk *A mozgóképek hatása*	A személyes, a magán- és a közösségi tulajdon. Mit tekinthetek a saját tulajdonomnak? Hogyan vigyázzunk meglévő értékeinkre? Lehet-e közös tulajdonom más emberekkel? Hogyan használható és miként védhető meg a közös tulajdon? Miért van annyi reklám a tévében és az interneten? Milyen eszközökkel próbálnak meg befolyásolni minket a reklámok? Miért és hogyan hatnak ránk a televíziós filmsorozatok? Hogyan alakítják a reklámok és a tévésorozatok a választásaimat és a véleményemet?	technikai eszköz, függőség, magántulajdon, közösségi tulajdon, köztulajdon, média, reklám	kialakulásának esetleges előjeleit. Fontos számára nemcsak az egyén, de a köztulajdon óvása is. Tisztában van vele, hogy a reklámok a nézők befolyásolására törekszenek.	

Témakör: A mindenséget kutató ember	Fejlesztendő kompetencia: A vallások sokszínűségével és közös jellemzőivel kapcsolatos, ismeretek bővülésének elősegítése és rendszereztetése.			**Óraszám:** 5
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A vallás, mint lelki jelenség *Vallási közösség és vallási intézmény*	Miért gondolja az emberek jelentős része, hogy létezik egy embernél hatalmasabb erő is a világban? Milyen elképzelések alakultak ki különböző kultúrákban erről az erőről? Hogyan próbálnak az emberek kapcsolatba lépni a természetfeletti világgal, és miért fontos ez nekik?	természeti erő, természetfeletti erő, vallás,	Érti, hogy a világ megismerésének többféle útja van (különböző világképek és világnézetek), s ezek mindegyike a maga sajátos eszközeivel közelít ugyanahhoz a valósághoz.	*Természetismeret*: a Föld helye a Naprendszerben és a Világegyetemben;

	Milyen szertartásai és jelképei alakultak ki a természetfeletti erő(k) tiszteletének? Milyen helyeket, könyveket és tárgyakat tartanak szentnek egyes kultúrákban az emberek? A világ vallásai közül melyek vannak jelen a lakóhelyünkön és Magyarországon?	egyház, templom, szertartás, vallási jelkép, ima, szent könyv, szent hely, böjt,		*Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek*: a Biblia; történetek az Ószövetségből; egy- és többistenhit; Az Újszövetség; Jézus története; a kereszténység kialakulása és elterjedése.
A tudomány	A tudósokról és a tudomány világáról. Mit csinálnak a tudósok? Milyen kérdésekre keresik a válaszokat és milyen módon? Én milyen kérdéseket tennék fel a világról, ha tudós lennék? Világhírű magyar tudósok.	tudomány, tudományos megismerés,		
A művészet	A művészetekről, a művészekről és a különböző művészeti ágakról. Mit csinálnak a művészek? Miért fontos számukra az, amit tesznek? Milyen eszközeik vannak arra, hogy kifejezzék az érzéseiket és a gondolataikat? Bárkiből lehet művész? Hozzám melyik művészeti terület áll a legközelebb és miért?	művészet, művészi alkotás, világkép.		*Magyar nyelv és irodalom:* képek és formák a költészetben; az irodalmi művek szóbeli és írásbeli szövegműfajainak.

A fejlesztés várt eredményei az ötödik évfolyam végére:

A tanuló személyre szabott segítséggel képes megvalósítani az alábbiakat:

- A tanuló tisztában van az egészség megőrzésének jelentőségével, és tudja, hogy maga is felelős ezért.
- Tudatában van annak, hogy az emberek sokfélék, különbözőek egymástól.
- Képességeinek tükrében igyekszik megismerni saját személyiségjegyeit, törekszik vélekedéseinek és tetteinek utólagos értékelésére.
- Gondolkodik rajta, hogy mit tekint értéknek; tudja, hogy ez befolyásolja a döntéseit, és hogy időnként választania kell még a számára fontos értékek között is.
- Képes különféle szintű kapcsolatok kialakítására és ápolására; rendelkezik a konfliktusok kezelésének és az elkövetett hibák kijavításának néhány, a gyakorlatban jól használható technikájával.
- Megismeri és igyekszik elfogadni a közösségi normákat.
- Igyekszik elfogadni a sajátjától eltérő véleményeket, szokásokat és kulturális, illetve vallási hagyományokat.
- Érzékeli, hogy a társadalom tagjai különféle körülmények között élnek és lehetőségéhez mérten szerepet vállal a rászorulók segítésében.
- Elfogadja a neki nyújtott segítséget.
- Tisztában van azzal, hogy az emberi tevékenység hatással van a környezet állapotára, és törekszik rá, hogy életvitelével minél kevésbé károsítsa a természetet.
- Ismeri a modern technika legfontosabb előnyeit és hátrányait.
- Tisztában van vele, hogy a reklámok a nézők befolyásolására törekszenek.

6. évfolyam

A közös európai és a magyar múlt örökségének megbecsülése az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél is fontos, hiszen a személyes identitás megalapozásának és fejlesztésének egyik jelentőségteljes pontja. Ebben az életszakaszban alakulhat ki, illetve erősödhet meg a távlatosabb *időszemlélet* az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók körében, bár e téren igen nagy egyéni különbségekre számíthatunk. Erre építve az etika számos témaköre sikeresen kapcsolható össze *a nemzeti öntudat és a hazafias nevelés* céljaival.

11–12 éves korban már megélt tapasztalatai vannak a gyerekeknek a jogok és kötelezettségek közötti kapcsolatról, mint ahogy arról is, hogy a társas együttéléshez szükségképpen hozzátartoznak az

érdekellentétek és a konfliktusok. Az etika keretében ekkor feldolgozásra kerülő témák jó alkalmakat kínálnak *az önismeret és a társas kultúra*, a *demokráciára nevelés* alapjainak lerakására, valamint *a szociális és állampolgári kompetencia* erőteljes fejlesztésére.

Az épség és fogyatékosság, valamint az egészség és a betegség témakörében nagy szükség van gyógypedagógiai tanár kompetenciájára a gyakorlatban.

Az etika órák hasznos támogatói lehetnek az *anyanyelvi kommunikáció* és a *digitális kompetencia* fejlődésének is.

Az erkölcsi témák ezekben az években jó nyersanyagot kínálnak az érdek- és értékkonfliktusok felismeréséhez és feldolgozásához is. A foglalkozásokon érdemes kiemelt szerephez juttatni az elkövetett hibák vagy rossz döntések miatt bekövetkező *károk enyhítéséről, a jóvátételről és a jó visszaállításának lehetőségeiről* való gondolkodást, valamint az ehhez kapcsolódó kommunikációs és közösségi technikák életkornak és képességeknek megfelelő szinten való elsajátítását.

A konfliktusok elemzése során fel kell mutatni, illetve meg kell erősíteni a problémák *erőszakmentes, konstruktív és morálisan elfogadható* kezelésének a mintáit. Különös tekintettel kell lenni az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók személyiségéből és az adott tanuló képességeiből fakadó eltérésekre és biztosítani kell a több szinten történő differenciálást. Szinte valamennyi témakör alkalmas a tanulók szociális megértésének fejlesztésére.

Témakör: Test és lélek	Fejlesztendő kompetencia: A beteg és a fogyatékos emberek iránti empátia fejlesztése.			**Óraszám:** 5
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Fejlődés és szükségletek *Egészség és betegség* *Fogyatékosság*	Hogyan változtak testi, lelki tulajdonságaim az évek során? Mire van szükség ahhoz, hogy a testem jól fejlődjön? Melyek az ember legfontosabb fizikai, lelki szükségletei? Miben térnek el egymástól a gyerek, a felnőtt és az idős ember szükségletei? Miben különbözik egy ember az összes többi élőlénytől, és miben hasonlít rájuk? Az egészséges ember tulajdonságai. Hogyan vigyázhat egy gyermek az egészségére? Egészséget veszélyeztető okok. Én egészségesen élek? Van olyan szokásom, amelyen jó lenne változtatnom az egészségem érdekében? Miben különbözik egy beteg ember az egészségestől? Hogyan és miért betegedhet meg valaki? Milyen az, amikor én beteg vagyok? Sérült felnőttek és gyerekek a szűkebb és a tágabb környezetünkben. Tudunk-e olyan sérült emberekről, akik kiemelkedő képességekkel rendelkeznek a tudomány, a sport és a művészet területén? Mi a különbség a fogyatékosság és a betegség között? Hogyan alakulhat ki ilyen állapot? Miben és hogyan akadályozza a fogyatékkal élő embereket állapotuk a hétköznapi tevékenységekben? Hogyan lehet egy fogyatékkal élő gyereket	testi tulajdonság, lelki tulajdonság, szükséglet, fejlődés, egészség, betegség, fogyatékosság,	Képességeinek tükrében gondolkodik saját személyiségjegyein, törekszik vélekedéseinek és tetteinek utólagos értékelésére. A tanuló tisztában van az egészség megőrzésének jelentőségével, és tudja, hogy maga is felelős ezért. Tudatában van annak, hogy az emberek sokfélék, és elfogadja a testi és lelki vonásokban megnyilvánuló sokszínűséget. Gondolkodik saját személyiségjegyein, törekszik vélekedéseinek és	*Természetismeret*: kamaszkori változások: testkép, testalkat; az egészséges táplálkozás alapelvei; a serdülő személyiségének jellemző vonásai; az önismeret és az önfejlesztés eszközei; veszélyforrások különféle élethelyzetekben; káros szenvedélyek. *Testnevelés és sport:*

	támogatni az osztályban? Mit tanulhatnak az ép gyerekek fogyatékkal élő társuktól? Élhetnek-e teljes értékű életet a fogyatékos emberek?		tetteinek utólagos értékelésére.	ön- és társismereti játékok.
Ép testben ép lélek	A jó és a rossz lelkiállapot jellemzői. Mi a lelki egészség? Hogyan tudunk rá vigyázni?	lelkiállapot	Gondolkodik rajta, hogy mit tekint értéknek; tudja, hogy ez befolyásolja a döntéseit, és hogy időnként választania kell még a számára fontos értékek között is.	
A *lelkiismeret*	Mi minden hat a döntéseinkre? Mi a lelkiismeret, és miből érezzük a jelenlétét? Hogyan hat a tetteinkre? Mi történik, amikor hallgatunk rá, és mi történik, amikor nem?	lelkiismeret, szándék, döntés		

Témakör: Kapcsolat, barátság, szeretet	Fejlesztendő kompetencia: Olyan kommunikációs technikák megismertetése, amelyek segíthetnek a barátság ápolásában és az esetleges konfliktusok feloldásában.			**Óraszám:** 7
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Kapcsolataim	Kikkel tartok szorosabb vagy lazább kapcsolatot? Kihez mi fűz, és milyen mélységűek ezek az érzések? Mi tesz vonzóvá és mi tesz ellenszenvessé valakit? Milyen módon lehet elnyerni valakinek a rokonszenvét? A rokonszenvet és ellenszenvet meghatározó tényezők.	Barát, ismerős, rokonszenv, ellenszenv,	Fontos számára a közösséghez való tartozás érzése; képes elfogadni a közösségi normákat.	*Magyar nyelv és irodalom*: a közlési szándéknak megfelelő nyelvi és nem nyelvi jelek használata; mindennapi kommunikációs szituációk gyakorlása. *Vizuális kultúra:* vizuális kommunikáció, jelértelmezés,
Baráti kapcsolatok	Lehetnek-e a barátoknak titkaik egymás előtt? Mit jelent az, hogy őszinték vagyunk valakihez? Megengedhető-e a hazugság a barátok között? Csak szavakkal lehet hazudni vagy más módon is? Mit jelent a barátságban a másik tisztelete? Hogyan tudják segíteni egymást a barátok? Mi az,	barátság, őszinteség, hazugság, szeretet, tisztelet, közömbösség, harag, fájdalom, megértés, sértés, megbocsátás,	Képes különféle szintű kapcsolatok kialakítására és ápolására;	

A kapcsolat ápolása	amivel fájdalmat tudnak okozni egymásnak? Hogyan lehet bocsánatot kérni és megbocsátani? A szeretet. Milyen formái vannak a szeretet kimutatásának és a figyelmességnek? Milyen szerepe van a kapcsolat ápolásában a személyes találkozásoknak, a telefonnak, az internetnek és a közös programoknak? Milyen problémák és milyen konfliktusok zavarhatják meg a barátságot? Hogyan lehet feloldani ezeket?	konfliktus.	rendelkezik a konfliktusok kezelésének és az elkövetett hibák kijavításának néhány, a gyakorlatban jól használható technikájával.	jelalkotás; kép és szöveg. *Testnevelés és sport:* együttműködés némajátékos, szöveges és mozgásos tevékenység során; alkalmazkodás, az érdekérvényesítés alapvető lehetőségei.

Témakör: Kortársi csoportok	Fejlesztendő kompetencia: Alapvető tisztelet kialakítása más – tőlünk teljesen független csoportokkal szemben.			**Óraszám**: 7
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Közösségeim *A mi csoportunk* *Mások csoportjai*	A csoport fogalma. Milyen csoportokhoz tartozom? Mi változott ezen a téren az utóbbi időben? Milyen okai vannak a változásnak? Melyik csoporthoz mennyire kötődöm, és miért? A mi csoportunk jellemzői. Melyik csoportomban érzem a legjobban magam, és miért? Mi minden kapcsolja össze a csoport tagjait? Milyen közös tevékenységeink, jeleink, szokásaink és szabályaink vannak? Egyenrangú-e mindenki a csoportban, vagy van-e valamilyen különbség a tagok között? Más csoportok jellemzői; hasonlóságok és különbségek az egyes csoportok között.	Csoport, közösség, összetartás, beilleszkedés,	Fontos számára a közösséghez való tartozás érzése; képes elfogadni a közösségi normákat. Elfogadja a sajátjától eltérő véleményeket, szokásokat és kulturális, illetve vallási hagyományokat.	*Magyar nyelv és irodalom*: közéleti kommunikáció (megbeszélés, vita, felszólalás, hozzászólás, alkalmi beszéd, köszöntés). *Testnevelés és sport:* konszenzus kialakításának

Konfliktusok a csoportban	Milyen más csoportok vannak körülöttem, amelyekbe nem tartozom bele? Milyennek látom e csoportok tagjait? Mit tudok róluk? Valóban különböznek-e a tagjaik a mi csoportunk tagjaitól? Konfliktusok és problémák előfordulása, és azok megoldása. Vétlen és szándékos károkozás. Büntetés elfogadása, a vétség helyrehozása. A vétség helyrehozásának lehetőségei.	idegen, kirekesztés, általánosítás, előítélet hiba, vétség, bűn, megbocsátás, jóvátétel, felelősség.	Sajátítsa el a csoporton belüli konfliktuskezelés néhány technikájának gyakorlatát. Képes ellenállni a csoportnyomásnak, és saját értékrendje szerinti autonóm döntéseket hozni.	képessége és eszköztárának megismerése.

Témakör: Társadalmi együttélés	Fejlesztendő kompetencia: A szociális érzékenység fejlesztése és a személyes felelősség érzésének felkeltése.			**Óraszám:** 7
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Etnikai közösségek *Vallási közösségek* *Társadalmi egyenlőtlenségek*	Milyen népcsoportok élnek hazánkban, illetve a környékünkön? Kik vannak többségben az országban, és kik alkotják a kisebbséget? Én hová tartozom? Mit tudunk a magyarországi kisebbségi népcsoportokról? Milyen sajátos jelképeik, szokásaik, hagyományaik és ünnepeik vannak? Ismert vallási közösségek Magyarországon. Mit tudunk róluk? Jó-e, ha egy társadalomban többféle vallási csoport él egymás mellett? Milyen értékek és milyen problémák származhatnak egy térségben a vallási sokszínűségből? Gazdagok és szegények világa. Kire mondhatjuk, hogy gazdag, illetve szegény? Miért alakulnak ki vagyoni különbségek az emberek között? Mennyire függ az egyéntől, hogy milyen anyagi körülmények között él?	Népcsoport, többség, kisebbség, szokás, hagyomány, ünnep, vallási közösség, társadalom, vagyon, egyenlőség, egyenlőtlenség,	Elfogadja a sajátjától eltérő véleményeket, szokásokat és kulturális, illetve vallási hagyományokat. Érzékeli, hogy a társadalom tagjai különféle körülmények között élnek, képes együttérzést mutatni az elesettek iránt, és lehetőségéhez mérten szerepet vállal a rászorulók	*Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek*: a magyarság eredete; mondák, krónikák, nyelvtudomány; hasonlóságok és különbségek a katolikus és a protestáns vallások között.

Virtuális közösségek	Elképzelhető-e olyan társadalom, amelyben mindenki egyforma anyagi helyzetben van? Kell-e a gazdagoknak segíteniük a szegényeket? Mikor jogos valakit kedvezményben részesíteni? A virtuális közösségek szerepe mindennapi életünkben. Milyen okai lehetnek annak, hogy az interneten gyorsan ki tud alakulni egy virtuális közösség? Milyen előnyei és milyen hátrányai lehetnek az ilyen csoportokhoz való tartozásnak? Mi az, amit nem illik vagy éppen veszélyes közreadni magunkról és másokról egy internetes közösségi oldalon?	igazságosság, igazságtalanság, tisztességes és tisztességtelen előnyszerzés, gazdagság, szegénység, virtuális közösség.	segítésében. Megbecsüli a neki nyújtott segítséget. Legyen tisztában azzal, hogy a világháló közösségi portáljainak használata milyen esetleges veszély forrásokat rejt magában.	*Vizuális kultúra:* valóság és képzelet.

Témakör: Technikai fejlődés hatásai	Fejlesztendő kompetencia: A modern technika mindennapi életet érintő pozitív és negatív hatásainak felismertetése.			**Óraszám:** 5
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Az ökológiai lábnyom	Milyen kapcsolatban áll egymással az ember és a természet? Miért nem egyforma az emberek ökológiai lábnyoma a Föld minden részén? Mit tehetek a saját ökológiai lábnyomom csökkentése érdekében?	ökológia, fogyasztás,	Tisztában van azzal, hogy az emberi tevékenység hatással van a környezet állapotára, és törekszik rá, hogy életvitelével minél kevésbé károsítsa a természetet.	
Az ember és a technika	Hogyan befolyásolja a technika fejlődése az ember életét? Melyek a mai világ legfontosabb technikai eszközei? Hogyan hat ezek jelenléte az egyének és a közösségek életére? Mik az	technikai eszköz, függőség,	Ismeri a modern technika legfontosabb előnyeit és hátrányait, és felismeri magán a függőség	

	előnyeik, mik a hátrányaik és mik a veszélyeik? Lehet-e függővé válni egy technikai eszköztől?		kialakulásának esetleges előjeleit.	
Enyém, tiéd, miénk	A személyes, a magán- és a közösségi tulajdon. Mit tekinthetek a saját tulajdonomnak? Hogyan vigyázzunk meglévő értékeinkre? Lehet-e közös tulajdonom más emberekkel? Hogyan használható és miként védhető meg a közös tulajdon?	magántulajdon, közösségi tulajdon, köztulajdon,	Fontos számára nemcsak az egyén, de a köztulajdon óvása is.	
A mozgóképek hatása	Miért van annyi reklám a tévében és az interneten? Milyen eszközökkel próbálnak meg befolyásolni minket a reklámok? Miért és hogyan hatnak ránk a televíziós filmsorozatok? Hogyan alakítják a reklámok és a tévésorozatok a választásaimat és a véleményemet?	média, reklám	Tisztában van vele, hogy a reklámok a nézők befolyásolására törekszenek.	

Témakör: A mindenséget kutató ember	Fejlesztendő kompetencia: A vallások sokszínűségével és közös jellemzőivel kapcsolatos, ismeretek bővülésének elősegítése és rendszereztetése.			**Óraszám:** 5
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A vallás, mint lelki jelenség	Miért gondolja az emberek jelentős része, hogy létezik egy embernél hatalmasabb erő is a világban? Milyen elképzelések alakultak ki különböző kultúrákban erről az erőről? Hogyan próbálnak az emberek kapcsolatba lépni a természetfeletti világgal, és miért fontos ez nekik?	természeti erő, természetfeletti erő, vallás,	Érti, hogy a világ megismerésének többféle útja van (különböző világképek és világnézetek), s ezek mindegyike a maga sajátos eszközeivel	*Természetismeret*: a Föld helye a Naprendszerben és a Világegyetemben;
Vallási közösség és vallási intézmény	Milyen szertartásai és jelképei alakultak ki a természetfeletti erő(k) tiszteletének? Milyen helyeket, könyveket és tárgyakat tartanak szentnek egyes kultúrákban az emberek?	egyház,		*Történelem, társadalmi és állampolgári*

A tudomány	A világ vallásai közül melyek vannak jelen a lakóhelyünkön és Magyarországon? A tudósokról és a tudomány világáról. Mit csinálnak a tudósok? Milyen kérdésekre keresik a válaszokat és milyen módon? Én milyen kérdéseket tennék fel a világról, ha tudós lennék? Világhírű magyar tudósok.	templom, szertartás, vallási jelkép, ima, szent könyv, szent hely, böjt, tudomány, tudományos megismerés,	közelít ugyanahhoz a valósághoz.	*ismeretek*: a Biblia; történetek az Ószövetségből; egy- és többistenhit; Az Újszövetség; Jézus története; a kereszténység kialakulása és elterjedése.
A művészet	A művészetekről, a művészekről és a különböző művészeti ágakról. Mit csinálnak a művészek? Miért fontos számukra az, amit tesznek? Milyen eszközeik vannak arra, hogy kifejezzék az érzéseiket és a gondolataikat? Bárkiből lehet művész? Hozzám melyik művészeti terület áll a legközelebb és miért?	művészet, művészi alkotás, világkép.		*Magyar nyelv és irodalom:* képek és formák a költészetben; az irodalmi művek szóbeli és írásbeli szövegműfajainak.

A fejlesztés várt eredményei a hatodik évfolyam végére:

A tanuló személyre szabott segítséggel képes megvalósítani az alábbiakat:

- A tanuló tisztában van az egészség megőrzésének jelentőségével, és tudja, hogy maga is felelős ezért.
- Tudatában van annak, hogy az emberek sokfélék, különbözőek egymástól.
- Képességeinek tükrében igyekszik megismerni saját személyiségjegyeit, törekszik vélekedéseinek és tetteinek utólagos értékelésére.
- Gondolkodik rajta, hogy mit tekint értéknek; tudja, hogy ez befolyásolja a döntéseit, és hogy időnként választania kell még a számára fontos értékek között is.
- Képes különféle szintű kapcsolatok kialakítására és ápolására; rendelkezik a konfliktusok kezelésének és az elkövetett hibák kijavításának néhány, a gyakorlatban jól használható technikájával.
- Megismeri és igyekszik elfogadni a közösségi normákat.
- Igyekszik elfogadni a sajátjától eltérő véleményeket, szokásokat és kulturális, illetve vallási hagyományokat.
- Érzékeli, hogy a társadalom tagjai különféle körülmények között élnek és lehetőségéhez mérten szerepet vállal a rászorulók segítésében.
- Elfogadja a neki nyújtott segítséget.
- Tisztában van azzal, hogy az emberi tevékenység hatással van a környezet állapotára, és törekszik rá, hogy életvitelével minél kevésbé károsítsa a természetet.
- Ismeri a modern technika legfontosabb előnyeit és hátrányait.
- Tisztában van vele, hogy a reklámok a nézők befolyásolására törekszenek.

7. évfolyam

Az általános iskola szakaszzáró éveiben megnő azoknak a kérdéseknek a köre és bővül azoknak az élethelyzeteknek a sora, amelyekben az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók is önálló döntéseket hoznak – s ezzel együtt fokozódik a felelősségük önmagukkal, társaikkal és környezetükkel szemben. Ez a helyzet fontos kapcsolódási pontokat kínál *a másokért való felelősségvállalás és az önkéntesség,* valamint a *pályaorientáció* témakörének nevelési céljaihoz, illetve a *kezdeményezőkészség és vállalkozói kompetencia* fejlesztéséhez.

Erre az életkorra új dimenziókkal bővül a fiúk és a lányok kapcsolata, s az ezzel összefüggő témák tanórai feldolgozása szerepet vállalhat a *testi és lelki egészségre,* illetve a *családi életre nevelés* általános céljainak megvalósításában. A témakörrel való foglalkozás különösen fontos a tanulók nevelése során, következésképpen az etika tanítási-tanulási folyamatában is.

13–14 évesen a tanulók nagymértékben önálló használói a legkülönbözőbb technikai eszközöknek, sajnos nem mindig megfelelő kompetenciákkal felvértezve. Az etika órák keretében ebből kifolyólag központi helyet kell kapnia a *médiatudatosságra* nevelésnek – hangsúlyozva, hogy ez egyúttal fontos szelete az *állampolgárságra és demokráciára* nevelésnek, valamint az *esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség* fejlesztésének is.

A 7–8. évfolyamon a tanulók már érzékelik az egyes társadalmi csoportok lehetőségei és életesélyei közötti különbségeket, szembesülnek a *társadalmi igazságosság* kérdéskörébe sorolható problémákkal, és a gyógypedagógus segítségével képesek erről elgondolkodni. Következésképpen az etika órák keretében direkt formában is felvetődhetnek a kirekesztettség, az előítéletek, valamint a méltányosság kérdéseit feszegető témakörök

Ekkoriban a dilemmák már hangsúlyosan célozhatják a *személyes jövőkép* kialakítását, valamint az *identitás* különféle dimenziókban való stabilizálódását. E folyamat kiegészítőjeként fontos szerepet kap az etika órákon annak a megerősítése, hogy másnak ugyanúgy joga van a saját identitáshoz, amelynek a szokásokban és vélekedésekben megnyilvánuló másságát tiszteletben kell tartani. Jelentős szerepet kap az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél az identitás lépésről-lépésre történő alakítása, különös tekintettel a fogyatékosság állapotából adódó egyéni képességekre és készségekre.

Ebben a szakaszban kiemelt szerep juthat az órákon az adott konkrét témákhoz kapcsolódó *információk* különféle forrásokból való összegyűjtésének és rendszerezésének, a *mérlegelő gondolkodás fejlesztésének*.

Témakör: Ki vagyok én, és mi vezérli a tetteimet?	Fejlesztendő kompetencia: Az önelfogadás és az akaraterő fejlődésének támogatása.			**Óraszám:** 10
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Nyelv és gondolkodás *Tudás és értelem* *Ösztönzők és mozgatóerők* *Érték és mérték*	Gondolat, gondolkodás. Hogyan befolyásolhatja a nyelvhasználat a társas kapcsolataimat? Vajon aki más nyelvet beszél, az másképp is gondolkodik? Érdeklődési kör, tehetség, elszántság, sikeresség és sikertelenség jellemzői. Mi az, ami igazán érdekel? Hogyan és mit tanulok könnyen? Miben vagyok sikeres? Miben vagyok tehetséges? Hogyan használom és hogyan fejlesztem a tehetségemet? Vajon már a születéskor eldől, hogy milyen teljesítményt érhet el valaki, vagy a tanulás szerepe a meghatározó? Tettek és döntések. Mi minden befolyásolja a tetteimet és a döntéseimet? Hogyan hatnak a testi és lelki állapotunkra, tetteinkre a pozitív és a negatív érzések és érzelmek? Lehet-e befolyásolni az érzelmeket? Milyen igények, vágyak és célok alakítják a döntéseinket? Mi az, ami akarattal elérhető, és mi az, ami nem? Hogyan hat ránk a siker, a kudarc és a válság? Mi igazán fontos az életemben? Vannak-e olyan értékek, amelyek mindenkinek egyformán fontosak? Mik az én értékeim? Tudok-e valamilyen sorrendet felállítani az értékeim között?	nyelv, gondolkodás, szó, tudás, értelem, tehetség, siker, kudarc, felelősség, érzés, érzelem, igény, vágy, cél, döntés, akarat, érték, értékütközés	Érti, hogy az emberek viselkedését, döntéseit tudásuk, gondolataik, érzelmeik, vágyaik, nézeteik és értékrendjük egyaránt befolyásolják. Képes reflektálni saját maga és mások gondolataira, és tetteire. Életkorának megfelelő szinten ismeri önmagát. Képes erkölcsi szempontok szerint mérlegelni különféle cselekedeteket, és el tudja viselni az értékek közötti választással együtt járó belső feszültséget.	*Magyar nyelv és irodalom*: a kommunikációs céloknak megfelelő szövegek írása; a nyelv állandósága és változása. *Természetismeret:* a személyiség összetevői, érzelmi adottságok. *Vizuális kultúra:* érzelmek, hangulatok kifejezése.

Témakör: Párkapcsolat és szerelem	Fejlesztendő kompetencia: A szexuális visszaélések veszélyeinek tudatosítása – különös tekintettel az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetleges kiszolgáltatottságával kapcsolatos lehetséges helyzetekre.			**Óraszám:** 5
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Vonzódás *Együttjárás*	Milyen testi változásokkal jár a serdülőkor, és ezeknek milyen lelki hatásaik vannak? Milyen okai lehetnek annak, hogy egyesekhez vonzódunk, míg mások inkább taszítanak bennünket? Szimpátiakapcsolatok – tapintatos jelzés és tapintatos hárítás. Honnan tudhatja egy lány és egy fiú, hogy egymás iránti vonzódásuk kölcsönös? Ki tegye meg az első lépést és hogyan? Mi minden lehet félreértések forrása? Mit szabad és mit nem szabad tenni abban az esetben, ha a vonzódás nem kölcsönös? Szerelem. Érettség és éretlenség. Párkapcsolati intimitás. Milyen forrásai és formái lehetnek a szerelemben az örömnek és a boldogságnak? Mit jelent a másik tisztelete és az egymás iránti felelősség a párkapcsolatban? Mikor elég érett egy fiatal a szexuális kapcsolatra? Hogyan kerülhető el a nem kívánt terhesség? Mit jelent és hogyan teremthető meg az intimitás a szexuális kapcsolatban? Milyen forrásai és formái lehetnek a problémáknak és a konfliktusoknak egy	nemi érés, vonzás, taszítás, szerelem, nemi vágy, szexuális kapcsolat, intimitás	Tisztában van vele, hogy baráti- és párkapcsolataiban felelősséggel tartozik a társaiért. A tisztelet, szeretet, megbecsülés fogalmáról elképzelésekkel rendelkezik, melyet saját segítőkész magatartásával támaszt alá.	*Természetismeret:* nemi jellegek, nemi hormonok; a menstruációs ciklus folyamata; másodlagos nemi jellegek, lelki tulajdonságok; a fogamzásgátlás módjai, következményei; az abortusz egészségi, erkölcsi és társadalmi kérdései; a fogamzás feltételei, a méhen belüli élet mennyiségi és minőségi változásai, a szülés/születés főbb mozzanatai.

	párkapcsolatban? Honnan lehet észrevenni, hogy a vonzódás már nem kölcsönös? A diákszerelem szépsége.			
Házasság, család és otthonteremtés	A házasság. A család. Milyennek képzelem azt az embert, aki majd felnőttként a társam lesz az életben? Milyen családot és milyen otthont szeretnék? Házasságkötés. A jó és a rossz házasság ismertetőjegyei. Fontos-e a házasságkötés ahhoz, hogy két egymást szerető ember együtt éljen? Milyen a jó házasság? Le lehet-e élni egy életet egyetlen ember mellett? Családalapítás. Családtervezés. Miért dönt úgy két ember, hogy családot alapít? Fontos-e, hogy amikor egy gyerek világra jön, a szülei házastársak legyenek?	házasság, család, gyerekvállalás, terhesség,		
Visszaélés a nemiséggel	Prostitúció. Pedofília. Pornográfia. Szexuális bántalmazás. A felsorolt fogalmak ismertetőjegyeinek megbeszélése. Hogyan lehet elkerülni, hogy ilyesminek az áldozataivá váljunk? Hol lehet segítséget kérni ilyen jellegű fenyegetettség esetén? Mi a teendő, ha egy társunkat ilyen veszély fenyegeti?	prostitúció, pornográfia, szexuális bántalmazás, áldozat.	Legyen tisztában a szexuális visszaélések veszélyeivel.	

Témakör: Egyén és közösség	Fejlesztendő kompetencia: Az önismeret fejlesztése, valamint az önálló gondolkodás és cselekvés iránti igény kialakítása, fejlesztése.			**Óraszám:** 5
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Közösségeim	Saját csoportjaim. A csoportokban történő állandó változások. Szimpátiakapcsolatok – kötődések a csoporthoz. Különböző csoportok – különböző viselkedési elvárások. Mit helyes és mit nem helyes tenni az adott csoportban?	csoport, közösség önállóság,	A tisztelet, szeretet, megbecsülés fogalmáról elképzelésekkel rendelkezik, melyet saját segítőkész magatartásával támaszt alá.	*Természetismeret:* leány és női, fiú és férfi szerepek a családban, a társadalomban; mások megismerése, megítélése és a kommunikáció;
Erőt adó közösség	Közösségi együttlét. Páros kapcsolatok és közösségi kapcsolatok Miért van szükségünk arra, hogy együtt legyünk másokkal? Miben különbözik a közösséghez tartozás a páros kapcsolattól, és miben hasonlít rá? Szerepem a közösségben. Milyen szerepet töltök be a közösségeim életében? Mit kapok tőlük, és mit adok nekik? Mitől érzem magam jól vagy rosszul egy csoportban? Mit tehetek azért, hogy a csoportban, amelyhez tartozom, mindenki jól érezze magát?	csoport, közösség önállóság,	Érti a szabályok szerepét az emberi együttélésben, s e belátás alapján igyekszik alkalmazkodni hozzájuk; igényli azonban, hogy maga is alakítója lehessen a közösségi szabályoknak.	
Korlátozó közösség	Milyen érzés, ha valamilyen kérdésben mást gondolok, mint a csoport többi tagja? Lehet-e egy csoporton belül másképp viselkedni, mint ahogy a többség teszi? Milyen következményekkel járhat ez? Meg tudja-e változtatni egy ember egy csoport nézeteit vagy viselkedését? Szabadság. Az egyén szabadsága. Alkalmazkodás. Választás. Segítségkérés. Engedelmesség.	korlátozás,		*Természetismeret:* családi és iskolai agresszió, önzetlenség, alkalmazkodás, áldozatvállalás, konfliktuskezelés, problémafeloldás;

Szabadság és korlátozottság	Mennyire vagyok szabad és önálló a tetteimben és választásaimban? Mi az, amihez alkalmazkodnom kell egy közösségben, és mi az, amiről valóban szabadon dönthetek? Kitől kaphatok segítséget, ha döntenem kell? Kiknek és milyen szabályoknak kell mindenképp engedelmeskednem? Milyen előnyei és milyen veszélyei lehetnek az engedelmességnek? Lelkiismeret. Van-e olyan helyzet, amikor nem szabad engedelmeskednem? Hogyan segíthet a lelkiismeret a jó és a rossz, a bűn és az erény közötti választásban?	alkalmazkodás, engedelmesség, szabály, lelkiismeret, választás, bűn, erény, előítélet, tévhit.		a kamasz helye a harmonikus családban; a viselkedési normák és szabályok szerepe.

Témakör: Helyem a világban	Fejlesztendő kompetencia: A legfontosabb általános társadalmi normák funkciójának megértetése és a betartásukra vonatkozó igény elfogadtatása.			**Óraszám**: 6
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Tágabb otthonunk: Európa	Melyek az Európai Unió jelképei, és mit jelentenek ezek számomra? Mi kapcsol össze velük? Miben hasonlítanak egymásra Európa különböző országainak lakói, és mi mindenben különböznek egymástól? A munkavállalás lehetőségei külföldön.	Európai Unió, menekült, befogadó ország, előítélet,	Kialakultak benne az európai identitás csírái.	*Földrajz*: éhezés és szegénység a világban; az Európai Unió lényegének megértése; a Kárpát-medence népei.
Színesedő társadalmak	Miért akarnak egyes emberek máshol tanulni vagy dolgozni, mint ahol megszülettek? Milyen pozitív és negatív hatásai lehetnek e jelenségnek az egyének és a közösségek életére? Mi az oka annak, hogy sokan elmenekülnek saját hazájukból, és más országban akarnak letelepedni? Be kell-e engedni egy gazdagabb országnak a saját területére a világ szegényebb	etnikai konfliktus,	Nyitott más kultúrák értékeinek megismerésére és befogadására. Érti a szabályok szerepét az emberi	*Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek*: egyenlőség és egyenlőtlenségek a

A társadalmi együttélés közös normái *Új technikák, új szabályok*	térségeiből menekülőket? Milyen előnyei származhatnak a külföldiek befogadásából egy országnak, és milyen problémák forrása lehet ez? Vajon ugyanolyan jogok illetik-e meg a külföldről érkezőket, mint a befogadó ország polgárait? Különböző kultúrák együttélése. Az etnikai konfliktusok megelőzésének lehetőségei. Az együttélés szabályai a társadalomban. Törvények. Milyen jellegű szabályok vonatkoznak a társadalom minden tagjára? Hogyan alakulnak ki ezek a közös szabályok? A szabály- és törvényszegés büntetése a társadalomban. Miért baj, ha egyesek nem tartják be ezeket a szabályokat? Jogos-e, ha ezért megbüntetik őket? A büntetés milyen formái fogadhatók el? Hogyan lehet a vesztegetést, a korrupciót megszüntetni? Lehet-e a hála jele a hálapénz? Hibázik-e az, aki adja vagy az, aki kapja? Bűnmegelőzés. Büntetés. Jóvátétel. Melyik hatékonyabb, a büntetés vagy a megelőzés? Mit tehet az egyén és a közösség. A világháló kulturált használata. Alapvető etikai szabályok a világhálón. Mi az, amit szabadon használhatunk fel az interneten elérhető tartalmak közül, és mi az, amit nem? Mi az, amit szabadon letölthetünk és mi az, amit nem? a megelőzés érdekében? Vannak-e a mobil telefon használatának közösségi szabályai?	az együttélés szabályai, szabályszegés, büntetés, megelőzés. társadalmi norma, korrupció,	együttélésben, s e belátás alapján igyekszik alkalmazkodni hozzájuk; igényli azonban, hogy maga is alakítója lehessen a közösségi szabályoknak.	társadalomban; állampolgári jogok és kötelességek; az Európai Unió létrejötte és működése; a globalizáció előnyei és veszélyei; Magyarország Alaptörvénye; a magyarországi nemzetiségek és etnikai kisebbségek; a cigány (roma) népesség helyzete.

Témakör: Mi dolgunk a világban	Fejlesztendő kompetencia: A személyes jövőkép kialakulásának segítése.	**Óraszám:** 6

Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Jól-lét és jólét	Öröm és bánat. Az öröm és bánat forrásai. Mivel lehet a legnagyobb örömet, illetve bánatot okozni nekem? Mitől érzem jól magam a bőrömben, és mitől érzem rosszul? Miről tudnék könnyen lemondani. Mi az, amihez mindenképp ragaszkodnék? Mit szeretnék elérni az életemben? Mit lehet pénzért megkapni és mit nem? Mit kell tennem azért, hogy egészséges maradjak? A jövőkép. Sikerek és kudarcok az emberi életpályán.	jólét, öröm, bánat, elégedettség,	Képes megfogalmazni, hogy mi okoz neki örömet, illetve rossz érzést.	*Vizuális kultúra:* a mozgóképi nyelv alapjainak, működésének értelmezése.
Boldogulás, boldogság	Hogyan képzelem el a jövőmet? Mikor érezném sikeresnek az életem alakulását? Milyen szerepe lehet ebben a tanulásnak, a pénznek, a munkának, az alkotásnak és az emberi kapcsolatoknak? Különböző foglalkozások. Milyen foglalkozást tudok elképzelni magamnak? Mindennapi feszültségoldás – hasznos és káros lehetőségek. Mivel tudom enyhíteni a rosszkedvemet vagy a bennem lévő feszültséget, ha valami nem úgy sikerül, ahogy elképzeltem? Mit gondolok ezzel kapcsolatban a drogról és az alkoholról? Vajon mindent érdemes kipróbálni az életben, vagy van olyasmi, amit egyszer sem?	boldogság, boldogulás, vágy, remény, hiányérzet, elégedetlenség, boldogtalanság, drog, alkohol, függőség, értelmes élet,	Van elképzelése saját jövőjéről, és tisztában van vele, hogy céljai eléréséért erőfeszítéseket kell tennie. Tisztában van a függőséget okozó szokások súlyos következményeivel.	*Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek*: tudományos és technikai forradalom; a világháló.
A média és a valóság	Televízió, rádió, újság, világháló. Mit tudhatunk meg a világról a tévéből, az újságokból és az internetről? Honnan tudjuk, hogy a valóságot mutatja-e be az, amit az újságban olvasunk, a tévében látunk, az interneten találunk? Mitől függ, hogy egy információt hitelesnek érzünk-e vagy sem?	média, befolyásolás, hitelesség		

Témakör: Hit, világkép, világnézet	Fejlesztendő kompetencia: A nagy világvallások legfontosabb tanításainak megismertetése.			**Óraszám:** 4
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Az ember, mint értékelő és erkölcsi lény *A nagy világvallások világképe* *Párbeszéd és együttműködés* .	Hogyan tudunk különbséget tenni a tények és a vélekedések között? Miért fontos ezek megkülönböztetése? Hogyan tudjuk eldönteni, hogy egy állítás igaz vagy nem? Miért fontos ezt tudni? Hogyan alakulnak ki a tévhitek, a sztereotípiák és az előítéletek? Mi járul hozzá ezek fenntartásához, és mi segíti elő a lebomlásukat? Mi a különbség a meggyőződés, a hit, a világkép és a világnézet között? A világvallások helye és szerepe. Milyennek mutatja be a világ kezdetét, működését és végét a judaizmus, a kereszténység, az iszlám, a hinduizmus és a buddhizmus? Milyen egyéb világképek élnek más vallásokban? Miben hasonlítanak ezek egymáshoz, és miben különböznek? A jó és a rossz, a helyes és a helytelen fogalma A különböző vallásokat követő emberek együttműködésének jelentősége Milyen új vallási mozgalmak kialakulásának lehetünk tanúi napjainkban?	Tény, vélemény, állítás, értékelés, tévhit, előítélet, tízparancsolat, meggyőződés, világnézet, hit, vallás, erkölcsi tanítás	Irányítás mellett ismereteket szerez az erkölcsről, a világvallásokról, a kereszténység európai hagyományairól.	*Vizuális kultúra:* személyes véleményt kifejező vizuális megjelenítés adott témában. *Földrajz:* a világvallások és különböző kultúrák találkozásai a Föld különféle térségeiben.

A fejlesztés várt eredményei a hetedik évfolyam végére:

A tanuló személyre szabott segítséggel képes megvalósítani az alábbiakat:

- A tanuló megérti, hogy az ember egyszerre biológiai és gondolkodó lény, aki alkalmas tanulásra és mások megértésére.
- Életkorának és képességeinek megfelelő szinten ismeri önmagát.
- Nyitott más kultúrák értékeinek megismerésére és befogadására.
- Képességeinek megfelelő szinten elképzeli saját jövőjét; tudja, hogy céljai eléréséért erőfeszítéseket kell tennie.
- Életkorának és mentális képességének megfelelő szinten tudja, hogy minden döntés szabadsága egyúttal felelősséggel is jár.
- Ismeretei vannak a függőséget okozó szokások súlyos következményeiről.
- Irányítás mellett ismereteket szerez a közvetlen környezetében jelenlevő hagyományokról, az emberi- és a társas kapcsolatok természetéről, az erkölcsről, a világvallásokról, a kereszténység európai hagyományairól.
- Képes megkülönböztetni a helyes és helytelen emberi cselekedeteket.
- A tisztelet, szeretet, megbecsülés fogalmáról elképzelésekkel rendelkezik, melyet a számára kijelölt viselkedési szabályok betartásával igyekszik alátámasztani.

8. évfolyam

Az általános iskola szakaszzáró éveiben megnő azoknak a kérdéseknek a köre és bővül azoknak az élethelyzeteknek a sora, amelyekben az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók is önálló döntéseket hoznak – s ezzel együtt fokozódik a felelősségük önmagukkal, társaikkal és környezetükkel szemben. Ez a helyzet fontos kapcsolódási pontokat kínál *a másokért való felelősségvállalás és az önkéntesség,* valamint a *pályaorientáció* témakörének nevelési céljaihoz, illetve a *kezdeményezőkészség és vállalkozói kompetencia* fejlesztéséhez.

Erre az életkorra új dimenziókkal bővül a fiúk és a lányok kapcsolata, s az ezzel összefüggő témák tanórai feldolgozása szerepet vállalhat a *testi és lelki egészségre,* illetve a *családi életre nevelés* általános céljainak megvalósításában. A témakörrel való foglalkozás különösen fontos a tanulók nevelése során, következésképpen az etika tanítási-tanulási folyamatában is.

13–14 évesen a tanulók nagymértékben önálló használói a legkülönbözőbb technikai eszközöknek, sajnos nem mindig megfelelő kompetenciákkal felvértezve. Az etika órák keretében ebből kifolyólag központi helyet kell kapnia a *médiatudatosságra* nevelésnek – hangsúlyozva, hogy ez egyúttal fontos szelete az *állampolgárságra és demokráciára* nevelésnek, valamint az *esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség* fejlesztésének is.

A 7–8. évfolyamon a tanulók már érzékelik az egyes társadalmi csoportok lehetőségei és életesélyei közötti különbségeket, szembesülnek a *társadalmi igazságosság* kérdéskörébe sorolható problémákkal, és a gyógypedagógus segítségével képesek erről elgondolkodni. Következésképpen az etika órák keretében direkt formában is felvetődhetnek a kirekesztettség, az előítéletek, valamint a méltányosság kérdéseit feszegető témakörök

Ekkoriban a dilemmák már hangsúlyosan célozhatják a *személyes jövőkép* kialakítását, valamint az *identitás* különféle dimenziókban való stabilizálódását. E folyamat kiegészítőjeként fontos szerepet kap az etika órákon annak a megerősítése, hogy másnak ugyanúgy joga van a saját identitáshoz, amelynek a szokásokban és vélekedésekben megnyilvánuló másságát tiszteletben kell tartani. Jelentős szerepet kap az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél az identitás lépésről-lépésre történő alakítása, különös tekintettel a fogyatékosság állapotából adódó egyéni képességekre és készségekre.

Ebben a szakaszban kiemelt szerep juthat az órákon az adott konkrét témákhoz kapcsolódó *információk* különféle forrásokból való összegyűjtésének és rendszerezésének, a *mérlegelő gondolkodás fejlesztésének*.

Témakör: Ki vagyok én, és mi vezérli a tetteimet?	Fejlesztendő kompetencia: Az önelfogadás és az akaraterő fejlődésének támogatása.			**Óraszám:** 10
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Nyelv és gondolkodás *Tudás és értelem* *Ösztönzők és mozgatóerők* *Érték és mérték*	Gondolat, gondolkodás. Hogyan befolyásolhatja a nyelvhasználat a társas kapcsolataimat? Vajon aki más nyelvet beszél, az másképp is gondolkodik? Érdeklődési kör, tehetség, elszántság, sikeresség és sikertelenség jellemzői. Mi az, ami igazán érdekel? Hogyan és mit tanulok könnyen? Miben vagyok sikeres? Miben vagyok tehetséges? Hogyan használom és hogyan fejlesztem a tehetségemet? Vajon már a születéskor eldől, hogy milyen teljesítményt érhet el valaki, vagy a tanulás szerepe a meghatározó? Tettek és döntések. Mi minden befolyásolja a tetteimet és a döntéseimet? Hogyan hatnak a testi és lelki állapotunkra, tetteinkre a pozitív és a negatív érzések és érzelmek? Lehet-e befolyásolni az érzelmeket? Milyen igények, vágyak és célok alakítják a döntéseinket? Mi az, ami akarattal elérhető, és mi az, ami nem? Hogyan hat ránk a siker, a kudarc és a válság? Mi igazán fontos az életemben? Vannak-e olyan értékek, amelyek mindenkinek egyformán fontosak? Mik az én értékeim? Tudok-e	nyelv, gondolkodás, szó, tudás, értelem, tehetség, siker, kudarc, felelősség, érzés, érzelem, igény, vágy, cél, döntés, akarat, érték, értékütközés	Érti, hogy az emberek viselkedését, döntéseit tudásuk, gondolataik, érzelmeik, vágyaik, nézeteik és értékrendjük egyaránt befolyásolják. Képes reflektálni saját maga és mások gondolataira, és tetteire. Életkorának megfelelő szinten ismeri önmagát. Képes erkölcsi szempontok szerint mérlegelni különféle cselekedeteket, és el tudja viselni az értékek közötti választással együtt járó belső feszültséget.	*Magyar nyelv és irodalom*: a kommunikációs céloknak megfelelő szövegek írása; a nyelv állandósága és változása. *Természetismeret:* a személyiség összetevői, érzelmi adottságok. *Vizuális kultúra:* érzelmek, hangulatok kifejezése.

	valamilyen sorrendet felállítani az értékeim között?			
Témakör: Párkapcsolat és szerelem	Fejlesztendő kompetencia: A szexuális visszaélések veszélyeinek tudatosítása – különös tekintettel az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetleges kiszolgáltatottságával kapcsolatos lehetséges helyzetekre.			**Óraszám:** 5
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Vonzódás *Együttjárás*	Milyen testi változásokkal jár a serdülőkor, és ezeknek milyen lelki hatásaik vannak? Milyen okai lehetnek annak, hogy egyesekhez vonzódunk, míg mások inkább taszítanak bennünket? Szimpátiakapcsolatok – tapintatos jelzés és tapintatos hárítás. Honnan tudhatja egy lány és egy fiú, hogy egymás iránti vonzódásuk kölcsönös? Ki tegye meg az első lépést és hogyan? Mi minden lehet félreértések forrása? Mit szabad és mit nem szabad tenni abban az esetben, ha a vonzódás nem kölcsönös? Szerelem. Érettség és éretlenség. Párkapcsolati intimitás. Milyen forrásai és formái lehetnek a szerelemben az örömnek és a boldogságnak? Mit jelent a másik tisztelete és az egymás iránti felelősség a párkapcsolatban? Mikor elég érett egy fiatal a szexuális kapcsolatra? Hogyan kerülhető el a nem kívánt terhesség? Mit jelent és hogyan teremthető meg az intimitás a szexuális kapcsolatban? Milyen forrásai és formái lehetnek a problémáknak és a konfliktusoknak egy	nemi érés, vonzás, taszítás, szerelem, nemi vágy, szexuális kapcsolat, intimitás	Tisztában van vele, hogy baráti- és párkapcsolataiban felelősséggel tartozik a társaiért. A tisztelet, szeretet, megbecsülés fogalmáról elképzelésekkel rendelkezik, melyet saját segítőkész magatartásával támaszt alá.	*Természetismeret:* nemi jellegek, nemi hormonok; a menstruációs ciklus folyamata; másodlagos nemi jellegek, lelki tulajdonságok; a fogamzásgátlás módjai, következményei; az abortusz egészségi, erkölcsi és társadalmi kérdései; a fogamzás feltételei, a méhen belüli élet mennyiségi és minőségi változásai, a szülés/születés főbb mozzanatai.

Házasság, család és otthonteremtés *Visszaélés a nemiséggel*	párkapcsolatban? Honnan lehet észrevenni, hogy a vonzódás már nem kölcsönös? A diákszerelem szépsége. A házasság. A család. Milyennek képzelem azt az embert, aki majd felnőttként a társam lesz az életben? Milyen családot és milyen otthont szeretnék? Házasságkötés. A jó és a rossz házasság ismertetőjegyei. Fontos-e a házasságkötés ahhoz, hogy két egymást szerető ember együtt éljen? Milyen a jó házasság? Le lehet-e élni egy életet egyetlen ember mellett? Családalapítás. Családtervezés. Miért dönt úgy két ember, hogy családot alapít? Fontos-e, hogy amikor egy gyerek világra jön, a szülei házastársak legyenek? Prostitúció. Pedofília. Pornográfia. Szexuális bántalmazás. A felsorolt fogalmak ismertetőjegyeinek megbeszélése. Hogyan lehet elkerülni, hogy ilyesminek az áldozataivá váljunk? Hol lehet segítséget kérni ilyen jellegű fenyegetettség esetén? Mi a teendő, ha egy társunkat ilyen veszély fenyegeti?	házasság, család, gyerekvállalás, terhesség, prostitúció, pornográfia, szexuális bántalmazás, áldozat.	Legyen tisztában a szexuális visszaélések veszélyeivel.	

Témakör: Egyén és közösség	Fejlesztendő kompetencia: Az önismeret fejlesztése, valamint az önálló gondolkodás és cselekvés iránti igény kialakítása, fejlesztése.			**Óraszám:** 5
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Közösségeim	Saját csoportjaim. A csoportokban történő állandó változások. Szimpátiakapcsolatok – kötődések a csoporthoz. Különböző csoportok – különböző viselkedési elvárások. Mit helyes és mit nem helyes tenni az adott csoportban?	csoport, közösség önállóság,	A tisztelet, szeretet, megbecsülés fogalmáról elképzelésekkel rendelkezik, melyet	*Természetismeret:* leány és női, fiú és férfi szerepek a családban, a társadalomban;

	Közösségi együttlét. Páros kapcsolatok és közösségi kapcsolatok Miért van szükségünk arra, hogy együtt legyünk másokkal? Miben különbözik a közösséghez tartozás a páros kapcsolattól, és miben hasonlít rá? Szerepem a közösségben.		saját segítőkész magatartásával támaszt alá.	mások megismerése, megítélése és a kommunikáció;
Erőt adó közösség	Milyen szerepet töltök be a közösségeim életében? Mit kapok tőlük, és mit adok nekik? Mitől érzem magam jól vagy rosszul egy csoportban? Mit tehetek azért, hogy a csoportban, amelyhez tartozom, mindenki jól érezze magát? Milyen érzés, ha valamilyen kérdésben mást gondolok, mint a csoport többi tagja? Lehet-e egy csoporton belül másképp viselkedni, mint ahogy a többség teszi? Milyen következményekkel járhat ez? Meg tudja-e változtatni egy ember egy csoport nézeteit vagy viselkedését? Szabadság. Az egyén szabadsága. Alkalmazkodás. Választás. Segítségkérés. Engedelmesség. Mennyire vagyok szabad és önálló a tetteimben és választásaimban?	csoport, közösség önállóság,	Érti a szabályok szerepét az emberi együttélésben, s e belátás alapján igyekszik alkalmazkodni hozzájuk; igényli azonban, hogy maga is alakítója lehessen a közösségi szabályoknak.	
Korlátozó közösség	Mi az, amihez alkalmazkodnom kell egy közösségben, és mi az, amiről valóban szabadon dönthetek? Kitől kaphatok segítséget, ha döntenem kell? Kiknek és milyen szabályoknak kell mindenképp engedelmeskednem? Milyen előnyei és milyen veszélyei lehetnek az engedelmességnek?	korlátozás,		*Természetismeret:* családi és iskolai agresszió, önzetlenség, alkalmazkodás, áldozatvállalás, konfliktuskezelés, problémafeloldás; a kamasz helye a harmonikus családban; a viselkedési normák és szabályok szerepe.
Szabadság és korlátozottság	Lelkiismeret. Van-e olyan helyzet, amikor nem szabad engedelmeskednem? Hogyan segíthet a lelkiismeret a jó és a rossz, a bűn és az erény közötti választásban?	alkalmazkodás, engedelmesség, szabály, lelkiismeret,		

		választás, bűn, erény, előítélet, tévhit.		

Témakör: Helyem a világban	Fejlesztendő kompetencia: A legfontosabb általános társadalmi normák funkciójának megértetése és a betartásukra vonatkozó igény elfogadtatása.			**Óraszám**: 6
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Tágabb otthonunk: Európa *Színesedő társadalmak*	Melyek az Európai Unió jelképei, és mit jelentenek ezek számomra? Mi kapcsol össze velük? Miben hasonlítanak egymásra Európa különböző országainak lakói, és mi mindenben különböznek egymástól? A munkavállalás lehetőségei külföldön. Miért akarnak egyes emberek máshol tanulni vagy dolgozni, mint ahol megszülettek? Milyen pozitív és negatív hatásai lehetnek e jelenségnek az egyének és a közösségek életére? Mi az oka annak, hogy sokan elmenekülnek saját hazájukból, és más országban akarnak letelepedni? Be kell-e engedni egy gazdagabb országnak a saját területére a világ szegényebb térségeiből menekülőket? Milyen előnyei származhatnak a külföldiek befogadásából egy országnak, és milyen problémák forrása lehet ez? Vajon ugyanolyan jogok illetik-e meg a külföldről érkezőket, mint a befogadó ország polgárait? Különböző kultúrák együttélése. Az etnikai konfliktusok megelőzésének lehetőségei.	Európai Unió, menekült, befogadó ország, előítélet, etnikai konfliktus,	Kialakultak benne az európai identitás csírái. Nyitott más kultúrák értékeinek megismerésére és befogadására. Érti a szabályok szerepét az emberi együttélésben, s e belátás alapján igyekszik alkalmazkodni hozzájuk; igényli azonban, hogy maga is alakítója lehessen a közösségi szabályoknak.	*Földrajz*: éhezés és szegénység a világban; az Európai Unió lényegének megértése; a Kárpát-medence népei. *Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek*: egyenlőség és egyenlőtlenségek a társadalomban; állampolgári jogok és kötelességek; az Európai Unió létrejötte és működése; a globalizáció előnyei és veszélyei;

A társadalmi együttélés közös normái *Új technikák, új szabályok*	Az együttélés szabályai a társadalomban. Törvények. Milyen jellegű szabályok vonatkoznak a társadalom minden tagjára? Hogyan alakulnak ki ezek a közös szabályok? A szabály- és törvényszegés büntetése a társadalomban. Miért baj, ha egyesek nem tartják be ezeket a szabályokat? Jogos-e, ha ezért megbüntetik őket? A büntetés milyen formái fogadhatók el? Hogyan lehet a vesztegetést, a korrupciót megszüntetni? Lehet-e a hála jele a hálapénz? Hibázik-e az, aki adja vagy az, aki kapja? Bűnmegelőzés. Büntetés. Jóvátétel. Melyik hatékonyabb, a büntetés vagy a megelőzés? Mit tehet az egyén és a közösség. A világháló kulturált használata. Alapvető etikai szabályok a világhálón. Mi az, amit szabadon használhatunk fel az interneten elérhető tartalmak közül, és mi az, amit nem? Mi az, amit szabadon letölthetünk és mi az, amit nem? a megelőzés érdekében? Vannak-e a mobil telefon használatának közösségi szabályai?	az együttélés szabályai, szabályszegés, büntetés, megelőzés. társadalmi norma, korrupció,		Magyarország Alaptörvénye; a magyarországi nemzetiségek és etnikai kisebbségek; a cigány (roma) népesség helyzete.

Témakör: Mi dolgunk a világban	Fejlesztendő kompetencia: A személyes jövőkép kialakulásának segítése.			**Óraszám:** 6
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Jól-lét és jólét	Öröm és bánat. Az öröm és bánat forrásai. Mivel lehet a legnagyobb örömet, illetve bánatot okozni nekem? Mitől érzem jól magam a	jólét, öröm, bánat, elégedettség,	Képes megfogalmazni, hogy	

Boldogulás, boldogság *A média és a valóság*	bőrömben, és mitől érzem rosszul? Miről tudnék könnyen lemondani. Mi az, amihez mindenképp ragaszkodnék? Mit szeretnék elérni az életemben? Mit lehet pénzért megkapni és mit nem? Mit kell tennem azért, hogy egészséges maradjak? A jövőkép. Sikerek és kudarcok az emberi életpályán. Hogyan képzelem el a jövőmet? Mikor érezném sikeresnek az életem alakulását? Milyen szerepe lehet ebben a tanulásnak, a pénznek, a munkának, az alkotásnak és az emberi kapcsolatoknak? Különböző foglalkozások. Milyen foglalkozást tudok elképzelni magamnak? Mindennapi feszültségoldás – hasznos és káros lehetőségek. Mivel tudom enyhíteni a rosszkedvemet vagy a bennem lévő feszültséget, ha valami nem úgy sikerül, ahogy elképzeltem? Mit gondolok ezzel kapcsolatban a drogról és az alkoholról? Vajon mindent érdemes kipróbálni az életben, vagy van olyasmi, amit egyszer sem? Televízió, rádió, újság, világháló. Mit tudhatunk meg a világról a tévéből, az újságokból és az internetről? Honnan tudjuk, hogy a valóságot mutatja-e be az, amit az újságban olvasunk, a tévében látunk, az interneten találunk? Mitől függ, hogy egy információt hitelesnek érzünk-e vagy sem?	boldogság, boldogulás, vágy, remény, hiányérzet, elégedetlenség, boldogtalanság, drog, alkohol, függőség, értelmes élet, média, befolyásolás, hitelesség	mi okoz neki örömet, illetve rossz érzést. Van elképzelése saját jövőjéről, és tisztában van vele, hogy céljai eléréséért erőfeszítéseket kell tennie. Tisztában van a függőséget okozó szokások súlyos következményeivel.	*Vizuális kultúra:* a mozgóképi nyelv alapjainak, működésének értelmezése. *Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek*: tudományos és technikai forradalom; a világháló.

Témakör: Hit, világkép, világnézet	Fejlesztendő kompetencia: A nagy világvallások legfontosabb tanításainak megismertetése.			**Óraszám:** 4
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**

Az ember, mint értékelő és erkölcsi lény *A nagy világvallások világképe* *Párbeszéd és együttműködés* .	Hogyan tudunk különbséget tenni a tények és a vélekedések között? Miért fontos ezek megkülönböztetése? Hogyan tudjuk eldönteni, hogy egy állítás igaz vagy nem? Miért fontos ezt tudni? Hogyan alakulnak ki a tévhitek, a sztereotípiák és az előítéletek? Mi járul hozzá ezek fenntartásához, és mi segíti elő a lebomlásukat? Mi a különbség a meggyőződés, a hit, a világkép és a világnézet között? A világvallások helye és szerepe. Milyennek mutatja be a világ kezdetét, működését és végét a judaizmus, a kereszténység, az iszlám, a hinduizmus és a buddhizmus? Milyen egyéb világképek élnek más vallásokban? Miben hasonlítanak ezek egymáshoz, és miben különböznek? A jó és a rossz, a helyes és a helytelen fogalma A különböző vallásokat követő emberek együttműködésének jelentősége Milyen új vallási mozgalmak kialakulásának lehetünk tanúi napjainkban?	Tény, vélemény, állítás, értékelés, tévhit, előítélet, tízparancsolat, meggyőződés, világnézet, hit, vallás, erkölcsi tanítás	Irányítás mellett ismereteket szerez az erkölcsről, a világvallásokról, a kereszténység európai hagyományairól.	*Vizuális kultúra:* személyes véleményt kifejező vizuális megjelenítés adott témában. *Földrajz:* a világvallások és különböző kultúrák találkozásai a Föld különféle térségeiben.
Témakör: Ki vagyok én, és mi vezérli a tetteimet?	Fejlesztendő kompetencia: Az önelfogadás és az akaraterő fejlődésének támogatása.			**Óraszám:** 10
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Nyelv és gondolkodás	Gondolat, gondolkodás. Hogyan befolyásolhatja a nyelvhasználat a társas kapcsolataimat? Vajon aki más nyelvet beszél, az másképp is gondolkodik?	nyelv, gondolkodás, szó,	Érti, hogy az emberek viselkedését, döntéseit tudásuk, gondolataik, érzelmeik, vágyaik, nézeteik és	*Magyar nyelv és irodalom*: a kommunikációs céloknak megfelelő szövegek írása; a

Tudás és értelem	Érdeklődési kör, tehetség, elszántság, sikeresség és sikertelenség jellemzői. Mi az, ami igazán érdekel? Hogyan és mit tanulok könnyen? Miben vagyok sikeres? Miben vagyok tehetséges? Hogyan használom és hogyan fejlesztem a tehetségemet? Vajon már a születéskor eldől, hogy milyen teljesítményt érhet el valaki, vagy a tanulás szerepe a meghatározó?	tudás, értelem, tehetség,	értékrendjük egyaránt befolyásolják.	nyelv állandósága és változása. *Természetismeret:* a személyiség összetevői, érzelmi adottságok.
Ösztönzők és mozgatóerők	Tettek és döntések. Mi minden befolyásolja a tetteimet és a döntéseimet? Hogyan hatnak a testi és lelki állapotunkra, tetteinkre a pozitív és a negatív érzések és érzelmek? Lehet-e befolyásolni az érzelmeket? Milyen igények, vágyak és célok alakítják a döntéseinket? Mi az, ami akarattal elérhető, és mi az, ami nem? Hogyan hat ránk a siker, a kudarc és a válság?	siker, kudarc, felelősség, érzés, érzelem, igény, vágy, cél, döntés, akarat,	Képes reflektálni saját maga és mások gondolataira, és tetteire. Életkorának megfelelő szinten ismeri önmagát.	*Vizuális kultúra:* érzelmek, hangulatok kifejezése.
Érték és mérték	Mi igazán fontos az életemben? Vannak-e olyan értékek, amelyek mindenkinek egyformán fontosak? Mik az én értékeim? Tudok-e valamilyen sorrendet felállítani az értékeim között?	érték, értékütközés	Képes erkölcsi szempontok szerint mérlegelni különféle cselekedeteket, és el tudja viselni az értékek közötti választással együtt járó belső feszültséget.	

A fejlesztés várt eredményei a nyolcadik évfolyam végére:

A tanuló személyre szabott segítséggel képes megvalósítani az alábbiakat:

- A tanuló megérti, hogy az ember egyszerre biológiai és gondolkodó lény, aki alkalmas tanulásra és mások megértésére.
- Életkorának és képességeinek megfelelő szinten ismeri önmagát.
- Nyitott más kultúrák értékeinek megismerésére és befogadására.
- Képességeinek megfelelő szinten elképzeli saját jövőjét; tudja, hogy céljai eléréséért erőfeszítéseket kell tennie.
- Életkorának és mentális képességének megfelelő szinten tudja, hogy minden döntés szabadsága egyúttal felelősséggel is jár.
- Ismeretei vannak a függőséget okozó szokások súlyos következményeiről.
- Irányítás mellett ismereteket szerez a közvetlen környezetében jelenlevő hagyományokról, az emberi- és a társas kapcsolatok természetéről, az erkölcsről, a világvallásokról, a kereszténység európai hagyományairól.
- Képes megkülönböztetni a helyes és helytelen emberi cselekedeteket.
- A tisztelet, szeretet, megbecsülés fogalmáról elképzelésekkel rendelkezik, melyet a számára kijelölt viselkedési szabályok betartásával igyekszik alátámasztani.

TERMÉSZETTUDOMÁNY

A természettudományos ismeretek elsajátítása a tanulók erősségei közé tartozhat, ugyanakkor többlettámogatást igényelhet az ismeretek gyakorlati alkalmazása. Az autizmussal élő tanulók sajátos ismeretszerzési és gondolkodási nehézségei miatt általában nem számíthatunk a tanulók előzetes megfigyeléseire, élményeire, ezért a tanulás-tanítás folyamatában és módszertanában a közvetlen, konkrét példákon, élményanyagon keresztüli tapasztalásra kell helyezni a hangsúlyt, valamint törekedni kell arra, hogy a tanuló olyan kontextusokban szerezzen ismereteket és tapasztalatokat, ahol azokat később használni fogja.

KÖRNYEZETISMERET

Az műveltségterület középpontjában a természet és az azt megismerő ember áll. A természettudományos műveltség kialakításának alapja a természettel való közvetlen, megértő és szeretetteljes kapcsolat. A tanulók a tantárgy elsajátítása során megismerkednek a természeti és technikai környezettel.

A tanterv figyelembe veszi az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók megismerési sajátosságait, ezért az olyan megismerési helyzetekre helyezi a hangsúlyt, amelyekben az aktív tevékenység, a közvetlen tapasztalatszerzés, a cselekvések sokasága, a konkrét gyakorlati vonatkozások értelmezése szerepel. A tanulási folyamatban az érzékelésre, az észlelésre, a személyes élményekre, felfedezésekre építve jut el a tanuló a bonyolultabb gondolkodási műveletig, az elemi problémamegoldásig. A műveltségi anyag elsajátításában központi helyet kap a sokféle tanulási környezet, így a gyűjtőmunka a természetben, terepséta, terepgyakorlatok, kirándulások. A környezet, a természet, az emberi kapcsolatok megismerése nyomán fejlődik és alakul ki a tanulók tudatos természetszerető és -védő magatartása, kapcsolatteremtő képessége. A tanterv elsajátítása során már az első évfolyamtól kezdve tudatosan formálja környezetvédelmi attitűdjüket, környezetkímélő magatartásukat, és ez a magatartás a későbbi életvitelüket meghatározó erkölcsi alapelvvé válik.

A természettudományos műveltség az egyén és a társadalom számára meghatározó jelentőségű. Az egészség tudatos megőrzése, a természeti és a technikai, az épített környezet felelős, fenntartható átalakítása természettudományos kutatások és azok eredményeinek alkalmazása nélkül elképzelhetetlen. Az autizmussal élő tanulóknak az ismeretelsajátítási folyamat során olyan tudásrendszerek alapjait kell kiépíteniük, amelyek alkalmasak a mindennapi tevékenységben való felhasználásra. A tanulók ismeretelsajátításában a természeti környezeti világ elemi megismerésének lehetősége tűzhető ki célul. A folyamat során kiemelt figyelmet kell fordítani a kapcsolatrendszerek feltárására, az élő és élettelen természet szoros kölcsönhatására, az ember és természet összetartozására, egymásrautaltságára, az ember természetben betöltött helyének és szerepének felismerésére.

A tanterv olyan jelenségekkel is foglalkozik, amelyek befolyásolják az egyén és a közösség életét, és kihatással vannak a jövő alakulására. Ezek az egészségmegőrzéssel, természeti forrásokkal összefüggő problémák. Ezek feltárása, megértése hangsúlyos az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulóknál is.

Az autizmussal élő tanulók esetében kiemelt cél az életkoruknak és fejlettségüknek megfelelő korszerű tudások elsajátítása, a fogalmak folyamatos érlelése, pontosítása. Az önálló ismeretszerzés képességének fejlesztése aktív tevékenységek során, folyamatos gyűjtőmunkával, pozitív megerősítéssel és következetes segítségadással történik. A tanulói aktivitás és tevékenység-központúság érdekében szükséges a vizsgáló munkaeszközök, kísérleti eszközök, egyéni igényekhez igazított taneszközök alkalmazása. A tanterv célja a tájhoz, a hazához, a közösséghez tartozás örömének, felelősségének és érzelmi biztonságának kialakítása közben a térbeli és időbeli tájékozódó képesség fejlesztése. A kognitív képesség, a megismerő képesség fejlesztése, a megismerési módszerek elsajátítása, tapasztalatok szerzése közben, értelmezéssel, pontosítással kísérve történik. A kommunikációs képesség fejlesztésében a szókincsbővítés, a fogalmak értelmezése, a beszéd és/vagy az alternatív-augmentatív kommunikációs eszköz funkcionális használata kerül a középpontba.

Az műveltségterület fejlesztési feladatai a NAT-ban meghatározott tudásterületekre tagolódnak. A kialakított szerkezet egyrészt diszciplináris szerveződésű, másrészt támogatja az integrált szemléletet,

valamint hangsúlyozza a kiemelt fejlesztési célokat. Segíti a részletes fejlesztési feladatok, valamint a közműveltségi tartalom integrált szemléletű és célszerű megfogalmazását. Segíti a képességek, a gondolkodás fejlesztését, elemi szinten a természetismeret, a speciális technikai, gazdasági, társadalmi, etikai alkalmazások közötti kapcsolatok, összefüggések feltárását. A fejlesztendő készségek, képességek az elemi természettudományos műveltség megszerzését és gyakorlatban való alkalmazását teszik lehetővé. Az autizmussal élő tanulók számára a tanulási tevékenységek közül kiemelt jelentőségű a megfigyelés, a közvetlen tapasztalatszerzés, vizsgálódás, aktív részvétel a kísérletekben, a kísérleti eszközök használata, továbbá a balesetmentes kísérletezés szabályainak elsajátítása.

Az egyszerű, elemi földrajzi ismeretek átadása az általános és a speciális képességek fejlesztésére, a specifikumokra figyelve történik, egyben habilitációs, rehabilitációs célokat, feladatokat is hordoz. Ezek közül a legfontosabbak: a gondolkodási funkciók fejlesztése, a rövid és a hosszú távú figyelem és emlékezet fejlesztése, biztos tájékozódás megteremtése a közvetlen térben, a síkban, a jelek, a szimbólumok világában.

Az egyes tudományterületek oktatása az integrált természettudomány tantárgy keretében, az 5-6. évfolyamon általánosabb formában, a 7-8. évfolyamon az egyes tudományterületek markánsabb elhatárolásával valósul meg.

3–4. évfolyam (A 2020/21-es tanévtől kifutó rendszerben)

A 3–4. évfolyamon a tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, szociális megértésük fejlesztésére, cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudat kialakítására, elmélyítésére fókuszál.

A feladattudat és a szabálykövető képesség megerősítése a közösséghez való tartozás, a nemzeti összetartozás érzésének erősítése, hagyományaink, kulturális értékeink és hazánk, természetföldrajzi viszonyainak megismerése által valósul meg.

Az életkort és a sérüléseket figyelembe véve van szükség a családi és iskolai szerepek megismerésére és gyakorlására, amely támogatja az önismeret képességének kialakítását, s az egészséges, tudatos életmód megismerését. Külön figyelmet kell fordítani a sérült társak elfogadására, a társak segítésére. Cselekvő, tevékeny tapasztalatszerzés során alakul a természeti és társadalmi környezethez való pozitív viszony, a részvétel igénye a természeti környezet ápolásában, gondozásában. Jelentős szerepet kapnak a tanulói kísérletek a folyamatos tanulói motiváció megvalósítása érdekében.

3. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. ANYAG, ENERGIA, INFORMÁCIÓ	Órakeret: 8 óra
Előzetes tudás	Az anyagok érzékelhető tulajdonságainak felismerése, játékos kísérletekben részvétel. Egyszerű jelek, jelzések felismerése, elemi ismeretek az energiáról.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megismerés módszereinek bővítése. A szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Csoportmunka, autizmus-specifikus technikák alkalmazása. Kauzális gondolkodás fejlesztése. Tapasztalatok szerzése a közvetlen környezetben és az élettelen természetben előforduló anyagokról, kölcsönhatásokról ismeretek bővítése. A tapasztalatok feldolgozása szóban, írásban, rajzban, a tanuló számára legjobban érthető kommunikációs formában. Játékos, egyszerű kísérletekben részvétel. Információk feldolgozása különböző területekről. Információs jelek felismerése. Energiatakarékosságra nevelés. Kommunikációs készség fejlesztése.		

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
2.1. Anyag A környezetben előforduló gyakori anyagfélék Anyag-forma kapcsolata Halmazállapot Csapadékformák	Anyagok halmazállapotainak felismerése, megnevezése, tapasztalatszerzés, kísérletezés Csoportosítás halmazállapotok szerint A tapasztalatok rögzítése rajzban, tabló készítése	Életvitel és gyakorlati ismeretek Anyagfélék
2.2. Energia Energiaforrások Energia felhasználása Energiafajták (víz, levegő)	Megfigyelések, játékos kísérletek IKT eszközök használata *Energiafajták vizsgálata, megfigyelése*	Életvitel és gyakorlati ismeretek Energia a háztartásban

2.4. Információ Jel, jelzés, Információ Jelek, jelmagyarázat, tankönyvek Közlekedési jelek Tiltást, veszélyt jelentő jelek Tűz és katasztrófa elhárítására felhívó jelek Kommunikáció az állatvilágban (hang, fény, illat alapján)	Múzeumlátogatás Könyvtárlátogatás Kirándulások, séták állatkertben, természetvédelmi területeken, tanösvényeken Részvétel tűzriadós gyakorlatokban, szituációs játékokban Információgyűjtés.	Rajz- és vizuális kultúra Információs jelek
Kulcsfogalmak/fogalmak	Halmazállapot, halmazállapot-változás, energiafajta, jelzés, jelrendszer.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**2. RENDSZEREK (3. osztály)**	**Órakeret: *8* óra**
Előzetes tudás	Elemi tájékozódási ismeretek. Rész-egész viszonya. Saját élettörténetének eseményei. Az idő sorrendisége.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Tér, idő orientációs képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése. Feladattudat, szabálytudat erősítése. Szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Játékos tevékenységi formák. Egyszerű kísérletekben részvétel. Kooperatív technikák elsajátítása. Elemi térképolvasási ismeretek, kooperatív technikák gyakorlása, pozitív érzelmek, attitűd, képzelet, emlékezet fejlesztése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
3.1. Tér, idő, nagyságrendek A lakóhely és környéke A saját felszerelés pontos helye a lakásban, osztályban A lakóhely közigazgatási, kulturális, egészségügyi intézményei Irányok, távolság, hosszúság	Tapasztalatok szerzése séták, kirándulások alkalmával Rajzos ábrák, makettek készítése Terepasztal berendezése Események időbeli sorrendbeállításának képessége Időszalag, időnaptár készítése Események, jelenségek rögzítése, fogalmazás szóban, írásban, rajzban	Matematika, mértékegységek, mérés, becslés, nagyítás, kicsinyítés Rajz Magyar nyelv és irodalom, ünnepi versek

Tájékozódás az időben, saját élettörténet a születéstől máig Az idő mérése, alkalmi és szabványegységei, az idő becslése, mértékegységei Jeles napok, ünnepek Nemzeti ünnep		Történelem, jeles napok, ünnepek Ének, ünnepi dalok

3.2. Rendszer, rendszer és környezete Rész, egész, összetettség, funkció (élőlények, épületek, tárgyak, eszközök részei) természetes és mesterséges (épített) környezetben A növények, zöldségek, gyümölcsök részei, a virág részei, a mag, a termés részei Az állatok testfelépítése, testrészei A közvetlen és tágabb környezet állapotának megóvása Környezetvédelem *3.3. Szerveződési szintek* Az élőlények csoportjai Az élőlényekre jellemző tulajdonságok A lakóhely felépítése, működése	Irányított megfigyelések, elemzések alapján játékos szerelési, építési gyakorlatok A növények, állatok és részeinek csoportosítása adott szempontok alapján Tanulmányi séták, kirándulások, megfigyelések, tapasztalatok megfogalmazása szóban és írásban vagy AAK-val, rajzok, tablók készítése Szelektív hulladékgyűjtés Csoportosítás adott szempontok szerint (élőhely, kültakaró, mozgás, végtagok, táplálkozás, szaporodás, életmód) Megfigyelés a természetben (állatkert, vadaspark, a baromfiudvarban, stb.), képanyagon, filmen, IKT eszközök használata Egy választott élőlényre jellemző tulajdonságok megfigyelése, elemzése A terepasztal felépítése makettekkel, utakkal, stb.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Középületek, ünnepek, állatok élőhely szerint, az állatok kültakarója, mozgása, táplálkozása, szaporodása, életmódja, életközössége.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**3. FELÉPÍTÉS ÉS MŰKÖDÉS**	**Órakeret: *8* óra**
Előzetes tudás	Elemi ismeretek a környezet természetes és mesterséges anyagairól, megmunkálásáról, a halmazállapotok változásairól	

Tantárgyi fejlesztési célok	Megfigyelés, összehasonlítás, vizsgálódás képességének a fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Egyszerű kísérletek végzése, rögzítése rajzban, szóban. Közvetlen tapasztalatszerzés és feldolgozása tanulmányi séták és kirándulások során. Az analizáló, szintetizáló készség fejlesztése. Érdeklődés, motiváltság folyamatos fenntartása. A természet megismerésében pozitív attitűd erősítése. Szociális képesség fejlesztése. A kooperatív technikák alkalmazása. Információszerző eszközök használata. Kommunikációs képesség fejlesztése. Kauzális gondolkodás fejlesztése, tájékozódási képesség fejlesztése.

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
4.1. Az anyagok kémiai tulajdonságai Élő és élettelen természet A környezet anyagai A természetben előforduló és mesterséges anyagok (fa, fém, levegő, víz, talaj) Anyagformák és tulajdonságaik Az anyagok megmunkálhatósága A víz szerepe A víz előfordulása a természetben Eső, hó, jégeső, folyóvíz, tó Az ivóvíz	Természetes és mesterséges anyagok gyűjtése, csoportosítása *(kavics, homok, kő, termőföld)* Az anyagfajták és használat közötti összefüggés, felismerése Vágás, tépés, gyurmázás A víz vizsgálata, halmazállapotainak megnevezése, felismerése A csapadék különböző formái A víz, mint életfontosságú anyag tudatosítása	Életvitel és gyakorlati ismeret Az anyagok megmunkálása Anyagfajták
4.2. Az élő és élettelen környezet Termesztett növények Növénytermesztés, állattenyésztés Életjelenségek: táplálkozás, légzés, növekedés, fejlődés, mozgás, szaporodás Életfeltételek (levegő, víz, tápanyag, napfény, hőmérséklet)	Az életjelenségek megfigyelése, egyszerű kísérletek végzése *Vizsgálat nagyítóval, méréssel, becsléssel, összehasonlítással* Babnövény ültetése, fejlődési napló vezetése Az állatok életfeltételeinek vizsgálata konkrét példákban (akváriumi halak, kutya, macska, hörcsög, papagáj megfigyelése)	

A növény élete az ültetéstől a terméshozatalig Az állatok szaporodása Különféle szaporodási formák (pete, tojás, elevenszülő) Az életfeltételek, életjelenségek az ember életében *4.3. A lakóhely közvetlen és tágabb környezetében található életközösségek* Park, erdő, rét, mező, vizek, vízpartok Élőhely Természetvédelem *4.4. Változatos élővilág* A közvetlen környezet növényvilága (fák, bokrok, virágos növények) *Lombhullató és tűlevelű fák* A növény részei A virág része, a termés és részei *Cserje és fa összehasonlítása* Főbb állatcsoportok A vadon élő állatok és házi és ház körül élő állatok *Hazánkban telelő állatok megnevezése* Az élőlények csoportjai (növény, állat, ember) *A növények évszakonkénti változásainak megfigyelése*	Az állatok életjelenségeinek utódgondozási szokásainak megfogalmazása. A kicsinyeik megnevezése Megadott szempontok szerinti csoportosítás Kirándulások, séták, élőlények megfigyelése Az élőlények közötti kapcsolatok felismerése, A természet értékeinek védése Séta a piacon, zöldséges boltban, állatkertben, vadasparkban, díszállat kereskedésben Séta a piacon, zöldséges boltban, konyhakertben, gyümölcsösben A zöldség és gyümölcsfélék érzékelhető, mérhető tulajdonságainak vizsgálata Megfigyelés, analízis-szintézis, tapasztalatok rögzítése rajzban, írásban Az állatok jellemzőinek megfigyelése a kültakaró, mozgás, végtagok, táplálkozás, szájszerv, érzékelés, szaporodás szerint A vadon élő és a házi állatok csoportosítása Képek csoportosítása Rajzok, tablók készítése Az élőlények egyszerű csoportosítása adott szempontok alapján	

Kulcsfogalmak/fogalmak	Életfeltételek, életjelenségek, a víz különböző halmazállapota és előfordulása, növénytermesztés, állattenyésztés, a zöldségek, gyümölcsök részei, *fa, cserje*, szaporodásuk, az állatok élőhelye és jellemzői.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**4. ÁLLANDÓSÁG ÉS VÁLTOZÁS**	**Órakeret: *20* óra**
Előzetes tudás	Az anyagok érzékelhető tulajdonságai. Egyszerű becslések, mérések. Halmazállapot változások. Anyagmegmunkálás	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megismerő képesség fejlesztése. Kreativitás fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Tér, idő orientációs képesség fejlesztése. A szociális képességek, együttműködő képesség fejlesztése. Kauzális gondolkodás fejlesztése. Analizáló, szintetizáló készség fejlesztése. Figyelem, emlékezet fejlesztés. Aktív részvétel egyszerű kísérletekben. A helyes magatartási normák erősítése. Kreativitás fejlesztése, kritikai érzék fejlesztése, a helyes és helytelen megkülönböztetése.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
5.1. Állapot Anyagok és testek mérhető tulajdonságai A mérhető anyagi tulajdonságok felismerése, megismerése, mérése *Időszalag készítése* *Napi történések időrendbe állítása, téri tájékozódás, tájékozódás a naptárban*	A mérhető tulajdonságok vizsgálata, a vizsgálati módszerek gyakorlása (megfigyelés, viszonyítás, becslés, mérés) A figyelem irányítása, az emlékezet mobilizálása *Környezetünk tárgyaiból választott mérőeszközzel mérések, becslések*	Matematika – mérés, mértékegységek
5.2. Változás 5.2.1. Fizikai változások Halmazállapot változások (olvadás, fagyás, párolgás, csapadékformák, fagyasztás, szárítás, locsolás a háztartásban)	A változásokat kiváltó hatások azonosítása a mindennapi környezetben megfigyelhető jelenségek esetében A természetben lejátszódó és az ember által létrehozott halmazállapot változások megfigyelése, megbeszélése	Életvitel és gyakorlati ismeret Anyagok feldolgozása Hulladékgyűjtés, hulladékhasznosítás Testnevelés, mozgás, sportágak

Az évszakok változásai, következményei a természetben, a mindennapi életben Helyzet és helyváltoztatás	Képek gyűjtése, rendezése adott szempontok alapján Rajzok, tablók készítése Időjárási naptár készítése A mozgásban megnyilvánuló állandóság és változás megfigyelése, tanulmányozása	

5.2.2. Kémiai változások Az égés, tűz, tűzvédelem, tűzoltás eszközei A tűzoltók munkája	A változások felismerése, elfogadása, az összefüggések megértése Megfigyelés, beszélgetés, képek, ábrák elemzése Éghető és éghetetlen anyagok csoportosítása Teendők tűzriadó esetén Információs jelek felismerése Aktív részvétel tűzriadós gyakorlatokban	
5.2.3. Biológiai változások Életszakaszok (növények, állatok, ember) Csírázás, növekedés, fejlődés, öregedés, lebomlás, komposztálás Növények, állatok évszakonkénti változásai (Az évszakok változásainak következményei a növények, állatok életében) Az ember életkori szakaszai A változások oka, iránya (Megfordítható és nem megfordítható változások) Égés	A biológiai változások, mozgásjelenségek megfigyelése a közvetlen környezetünkben. A ciklikus változások megfigyelése a növények, állatok életében Az ember életkori szakaszainak jellemzői - beszélgetések beszéddel, vagy bármely AAK-s eszközzel, , saját élmények, családi fényképek segítségével Ismerkedés az egyirányú életfolyamatokkal	
5.3. Folyamat Példák a hulladék újrahasznosítására (papír, fém, műanyag) Az ember természetalakító tevékenysége (természeti és épített környezet)	Filmek, ábrák, képek, összefüggések, felismerések, gondolkodási képességek fejlesztése Megfigyelések, képek elemzése	Médiaismeret
Kulcsfogalmak/fogalmak	Becslés, mérés, anyagok tulajdonságai, mérőeszközök, a víz változásai, az égés, a tűz, tűzoltás, életszakaszok a növény az állatok és az ember életében, újrahasznosítás	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. AZ EMBER MEGISMERÉSE ÉS EGÉSZSÉGE	Órakeret:*20* óra
Előzetes tudás	Saját testrészeinek felismerése, az egészséges életmód elemi szabályainak ismerete	
Tantárgyi fejlesztési célok	Megismerési módszerek, tartós figyelem, emlékezet fejlesztése, a szociális képesség, interperszonális képesség fejlesztése, empátiakészség fejlesztése, helyes magatartási szokások megerősítése, pozitív attitűd kialakítása a másság, illetve a mások elfogadására, megsegítésére, az egészséges életmód alapvető szabályainak erősítése. Kommunikációs képesség fejlesztése. A motoros képességek fejlesztése. A kauzális gondolkodás fejlesztése, döntési képesség fejlesztése, az időbeli tájékozódás képessége, az összehasonlítás, viszonyítás képességének fejlesztése, az elemi ítéletalkotás képességének fejlesztése.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
6.1. Az emberi test részei A mozgás szerepe az egészséges életmódban Játék, sport *6.2. Az érzékszervek védelme* Egészséges életmód Egészséges táplálkozás Helyes fogápolás Egészség és betegség (néhány fertőző gyermekkori betegség) A káros élvezeti szerek *6.3. Szaporodás, egyedfejlődés* Az életkori szakaszok időbelisége a születéstől a halálig *6.4. Öröklődés* A család	A helytelen táplálkozás okozta problémák felismerése Figyelem a hang- és fényártalmakra Csoportosítás, gyűjtőmunka, rajz és tablókészítés az egészséges életmóddal kapcsolatban A helyes viselkedési szokások kialakítása betegség esetén, részvétel szituációs játékokban A káros élvezeti szerek elutasítása Információgyűjtés a családról, feldolgozása, tablókészítés Rajz és tablókészítés	Testnevelés, játék, sport

Különböző emberi külső és belső tulajdonságok (ilyen vagyok)		
6.5. Magatartás Helyes magatartási formák a betegség megelőzésében Viselkedések betegség esetén Viselkedés közösségekben Önismeret Veszélyek a gyerekekre	Együttműködési formák működtetése, egymás elfogadása, problémaérzékenység fejlesztése A károsító szerek elutasítása Veszélyeztető magatartásformák felismerése	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Az emberi test részei, tisztálkodás és eszközei, gyermekbetegségek, védőoltás, fertőzés és járvány, orvos, gyógyszer, helyes táplálkozás, fogápolás szabályai, mozgás, sport, testedzés, életműködés, növekedés, változás, önismeret.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. KÖRNYEZET ÉS FENNTARTHATÓSÁG	Órakeret: *8* óra
Előzetes tudás	Igény a környezet rendjére. Elemi szintű energiatakarékossági technikák. Sétákon, kirándulásokon tapasztalatok. Sétákon, kirándulásokon szerzett tapasztalatok.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megfigyelőképesség fejlesztése. Pozitív attitűd kialakítása a természet szépségének megóvására, természetszeretetre. Kommunikációs készség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. Problémamegoldó képesség fejlesztése. Energiatakarékosságra törekvés. Információs jelek felismerése, az információk alkalmazása. Kooperatív technikák alkalmazása. Aktív együttműködés a kísérletekben. A kauzális gondolkodás és a kritikai érzék fejlesztése.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
7.1. Globális környezeti rendszerek Az egészséges, gondozott környezet	Törekvés a tisztaságra és a rendre, *rendrakás az osztályteremben.*	Életvitel és gyakorlati ismeretek
7.2. Élő és élettelen környezeti tényezők		A természetes és épített környezet
7.3. A környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság Egészséges, gondozott környezet A közvetlen és tágabb környezet (iskola, lakás, közlekedési eszközök, parkok, játszóterek rendjének megóvása Vizek védelme, víztakarékosság	Tablókészítés, plakátkészítés, képek gyűjtése, csoportosítás, elemzés a közvetlenebb és tágabb környezetről Törekvés a víztakarékosságra *A környezetet védő és károsító magatartási módok gyűjtése, csoportosítása*	
Természetvédelem Növény és állatgondozás a közvetlen környezetében	Élősarok növényeinek (dísznövények, palánták) gondozása, növényültetés – *a tanteremben* Kisállatok gondozása Felelősség a rábízott élőlényekért Madáretető készítése, madarak etetése télen	Növény és állatgondozás

Környezetszennyezés Levegő-, talaj-, vízszennyezés Szelektív hulladékgyűjtés	A levegő, víz, talaj szennyező anyagainak megfigyelése a természetes és mesterséges környezetben. *Az osztályteremben kialakított szelektív hulladékgyűjtő rendeltetésszerű használata* *Szemétszállítás megfigyelése*	
Energiatakarékosság Takarékosság az árammal, a vízzel Fűtés, szellőztetés A közvetlen környezetében előforduló kulturális értékek	Törekvés az energiatakarékos életvitelre, egyszerű technikák gyakorlása, szituációs játékok. Információs jelek felismerése Séta *a környék műemlékeinél* Színház, múzeumlátogatás, emlékhelyek, templomok megtekintése IKT eszközök használata	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Szelektív hulladékgyűjtés, természetvédelem, energiatakarékosság, víztakarékosság, környezetszennyezés, növény-, állatgondozás, felelősség,	

A fejlesztés várt eredményei harmadikos évfolyam végére	Tapasztalatok, megfigyelések, ismeretek szerzése a környezetben előforduló legismertebb tárgyak, anyagok tulajdonságairól, az élőlényekről, jelenségekről. Aktív részvétel egyszerű kísérletek, mérések végzésekor. Tapasztalatok megfogalmazása szóban, rajzban vagy bármely AAK-s eszközzel. Adott szempontok szerint csoportosítás. Egyszerű összefüggések felismerése. Az élőlények életfeltételei, fejlődésük. Egy-egy élőlény jellemző tulajdonságai. Állatcsoportok. Az emberi test részei, egyszerű működése. A másság elfogadása. A sérült embertársak segítése. Társainak és saját testének védelme. Aktív részvétel a környezet óvásában. Szelektív hulladékgyűjtés.

	Energiatakarékosságra törekvés.

4. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**1. ANYAG, ENERGIA, INFORMÁCIÓ**	**Órakeret: *8* óra**
Előzetes tudás	Az anyagok érzékelhető tulajdonságainak felismerése, játékos kísérletekben részvétel. Egyszerű jelek, jelzések felismerése, elemi ismeretek az energiáról.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megismerés módszereinek bővítése. A szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Csoportmunka, kooperatív technikák alkalmazása. Kauzális gondolkodás fejlesztése. Tapasztalatok szerzése a közvetlen környezetben és az élettelen természetben előforduló anyagokról, kölcsönhatásokról ismeretek bővítése. A tapasztalatok feldolgozása szóban, írásban, rajzban. Játékos, egyszerű kísérletekben részvétel. Információk feldolgozása különböző területekről. Információs jelek felismerése. Energiatakarékosságra nevelés. Kommunikációs készség fejlesztése.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
2.1. Anyag A környezetben előforduló gyakori anyagfélék Anyag-forma kapcsolata Halmazállapot Csapadékformák	Anyagok halmazállapotainak felismerése, *érzékelhető tulajdonságainak* megnevezése, beszéddel, vagy bármely AAK-s eszközzel. Tapasztalatszerzés, kísérletezés, *vizsgálata érzékszervi úton.* *Halmazállapot változások megfigyelése.* Csoportosítás halmazállapotok szerint A tapasztalatok rögzítése rajzban, tabló készítése	Életvitel és gyakorlati ismeretek: Anyagfélék *Magyar nyelv és irodalom: Használati útmutatók feldolgozása*
2.2. Kölcsönhatások Mágnes, vonzás, taszítás	Megfigyelések, játékos kísérletek Anyagok csoportosítása a mágnesesség alapján, *a természetben*	

Mozgások Iránytű	*előforduló anyagok mágneses tulajdonságainak megfigyelése.* Ismerkedés az iránytűvel, *főbb égtájak megnevezése*	
2.3. Energia Energiaforrások Energia felhasználása Energiát felhasználó berendezések, fűtő, hűtő háztartási eszközök Energiafajták (nap, szél, víz, elektromos, fény)	Egyszerű kísérletek, játékok készítése (*forgó spirál készítése a légmozgás megfigyelésére)* Gyűjtőmunka, beszámoló készítése az energiáról *Energiatakarékos életmód* *Természet energiáinak felhasználása.*	Életvitel és gyakorlati ismeretek: Energia a háztartásban

2.4. Információ Jel, jelzés, Információ Jelek, jelmagyarázat, tankönyvek Közlekedési jelek Tiltást, veszélyt jelentő jelek Tűz és katasztrófa elhárítására felhívó jelek Kommunikáció az állatvilágban (hang, fény, illat alapján)	Múzeumlátogatás Könyvtárlátogatás Kirándulások, séták állatkertben, természetvédelmi területeken, tanösvényeken Részvétel tűzriadós gyakorlatokban, szituációs játékokban Információgyűjtés.	Rajz- és vizuális kultúra Információs jelek
Kulcsfogalmak/fogalmak	Halmazállapot, halmazállapot-változás, mágneses kölcsönhatás, iránytű, háztartási elektromos eszköz, energiafajta, jelzés, jelrendszer.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**2. RENDSZEREK (4. osztály)**	**Órakeret: *8* óra**
Előzetes tudás	Elemi tájékozódási ismeretek. Rész-egész viszonya. Saját élettörténetének eseményei. Az idő sorrendisége.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Tér, idő orientációs képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése. Feladattudat, szabálytudat erősítése. Szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Játékos tevékenységi formák. Egyszerű kísérletekben részvétel. Kooperatív technikák elsajátítása. Elemi térképolvasási ismeretek, kooperatív technikák gyakorlása, pozitív érzelmek, attitűd, képzelet, emlékezet fejlesztése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
3.1. Tér, idő, nagyságrendek A lakóhely és környéke A saját felszerelés pontos helye a lakásban, osztályban A lakóhely közigazgatási, kulturális, egészségügyi intézményei Irányok, távolság, hosszúság Fő világtájak, iránytű	Tapasztalatok szerzése séták, kirándulások alkalmával Rajzos ábrák, makettek készítése Terepasztal berendezése *a tanult felszíni formák alapján* Játékos tájékozódási gyakorlatok iránytűvel, *térképpel, IKT eszközök használatával* *Egyszerű alaprajzok, útvonal rajzok, térképvázlatok készítése. A*	Matematika, mértékegységek, mérés, becslés, nagyítás, kicsinyítés Rajz Magyar nyelv és irodalom, ünnepi versek Történelem, jeles napok, ünnepek

Magyarország domborzati térképe Alapvető térképjelek (államhatár, felszíni formák, vizek, főváros, települések, útvonalak) Alaprajz térkép, kicsinyítés, nagyítás Tájékozódás az időben, saját élettörténet a születéstől máig Az idő mérése, alkalmi és szabványegységei, az idő becslése, mértékegységei Jeles napok, ünnepek Nemzeti ünnep	*valósághoz a térképi ábrázolásmód hozzárendelése.* Események időbeli sorrendbeállításának képessége Időszalag, időnaptár készítése Események, jelenségek rögzítése, fogalmazás szóban, írásban, rajzban vagy bármely AAK-s eszközzel.	Ének, ünnepi dalok

3.2. Rendszer, a rendszer és környezete Rész, egész, összetettség, funkció (élőlények, épületek, tárgyak, eszközök részei) természetes és mesterséges (épített) környezetben A növények, zöldségek, gyümölcsök részei, a virág részei, a mag, a termés részei Az állatok testfelépítése, testrészei A közvetlen és tágabb környezet állapotának megóvása Környezetvédelem	Irányított megfigyelések, elemzések alapján játékos szerelési, építési gyakorlatok A növények, állatok és részeinek csoportosítása adott szempontok alapján Tanulmányi séták, kirándulások, megfigyelések, tapasztalatok megfogalmazása szóban és írásban, rajzok, tablók készítése Szelektív hulladékgyűjtés *Beszélgetés a környezetszennyező anyagok káros hatásáról* beszéddel, vagy bármely AAK-s eszközzel. *Tablók készítése.*	
3.3. Szerveződési szintek Élőlény, egyed, csoport, életközösség Az élőlények csoportjai Az élőlényekre jellemző tulajdonságok A lakóhely felépítése, működése	Csoportosítás adott szempontok szerint (élőhely, kültakaró, mozgás, végtagok, táplálkozás, szaporodás, életmód) Megfigyelés a természetben (állatkert, vadaspark, a baromfiudvarban, stb.), képanyagon, filmen, IKT eszközök használata Egy választott élőlényre jellemző tulajdonságok megfigyelése, elemzése A terepasztal felépítése makettekkel, utakkal, stb.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Középületek, Magyarország térképei, az idő mértékegységei, ünnepek, állatok élőhely szerint, az állatok kültakarója, mozgása, táplálkozása, szaporodása, életmódja, életközössége.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. FELÉPÍTÉS ÉS MŰKÖDÉS	Órakeret: *8* óra
Előzetes tudás	Elemi ismeretek a környezet természetes és mesterséges anyagairól, megmunkálásáról, a halmazállapotok változásairól	
Tantárgyi fejlesztési célok	Megfigyelés, összehasonlítás, vizsgálódás képességének a fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Egyszerű kísérletek végzése, rögzítése rajzban, szóban, *írásban*. Közvetlen tapasztalatszerzés és feldolgozása tanulmányi séták és kirándulások során. Az analizáló, szintetizáló készség fejlesztése. Érdeklődés, motiváltság folyamatos fenntartása*, kialakított kezdeményezési képesség önálló alkalmazása az új ismeretek feldolgozásában*. A természet megismerésében pozitív attitűd *alkalmazása*. *Kialakított* szociális képesség *erősítése*. A kooperatív technikák alkalmazása. Információszerző eszközök *tudatos* használata. Kommunikációs képesség fejlesztése. Kauzális gondolkodás fejlesztése, tájékozódási képesség fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
4.1. Az anyagok kémiai tulajdonságai Élő és élettelen természet A környezet anyagai A természetben előforduló és mesterséges anyagok (fa, fém, levegő, víz, talaj) Anyagformák és tulajdonságaik Az anyagok megmunkálhatósága	Természetes és mesterséges anyagok*ból készült tárgyak* gyűjtése, csoportosítása Az anyagfajták és használat közötti összefüggés, felismerése *Szilárd, folyékony és légnemű anyagok megnevezése és csoportosítása.*	Életvitel és gyakorlati ismeret Az anyagok megmunkálása Anyagfajták
A *levegő* szerepe A *levegő* előfordulása a természetben	*A levegő tulajdonságainak megfigyelése, felsorolása. A levegő különböző erősségű mozgásainak megfigyelése.*	
A *víz halmazállapot változásai* *Csapadékfajták*	*A víz halmazállapot változásainak megfigyelése, tapasztalatok szóbeli* vagy bármely AAK-s eszközzel történő *összegzése*	
Vízben oldódó és nem oldódó anyagok	Egyszerű kísérletek végzése cukorral, sóval, homokkal, kaviccsal	

4.2. Az élő és élettelen környezet Termesztett növények Növénytermesztés, állattenyésztés Életjelenségek: táplálkozás, légzés, növekedés, fejlődés, mozgás, szaporodás Életfeltételek (levegő, víz, tápanyag, napfény, hőmérséklet) A növény élete az ültetéstől a terméshozatalig	Az életjelenségek megfigyelése, egyszerű kísérletek végzése Babnövény ültetése, fejlődési napló vezetése Az állatok életfeltételeinek vizsgálata konkrét példákban (*háziállatok)*	
Az állatok szaporodása Különféle szaporodási formák (pete, tojás, elevenszülő) Az életfeltételek, életjelenségek az ember életében	Az állatok életjelenségeinek utódgondozási szokásainak megfogalmazása. A kicsinyeik megnevezése Megadott szempontok szerinti csoportosítás	
4.3. A lakóhely közvetlen és tágabb környezetében található életközösségek Park, erdő, rét, mező, vizek, vízpartok Élőhely Természetvédelem	Kirándulások, séták, élőlények megfigyelése Az élőlények közötti kapcsolatok felismerése, A természet értékeinek védése	
4.4. Változatos élővilág A közvetlen környezet növényvilága (fák, bokrok, virágos növények) A zöldségeskert, gyümölcsöskert növényei A növény részei A virág része, a termés és részei Néhány lágyszárú, fás szárú növény A gomba Főbb állatcsoportok	Séta a piacon, zöldséges boltban, állatkertben, vadasparkban, díszállat kereskedésben Séta a piacon, zöldséges boltban, konyhakertben, gyümölcsösben A zöldség és gyümölcsfélék érzékelhető, mérhető tulajdonságainak vizsgálata Megfigyelés, analízis-szintézis, tapasztalatok rögzítése rajzban, írásban Az állatok jellemzőinek megfigyelése a kültakaró, mozgás,	

A vadon élő állatok és házi és ház körül élő állatok Az élőlények csoportjai (növény, állat, ember) Madár, emlős, rovar	végtagok, táplálkozás, szájszerv, érzékelés, szaporodás szerint A vadon élő és a házi állatok csoportosítása Képek csoportosítása Rajzok, tablók készítése Az élőlények egyszerű csoportosítása adott szempontok alapján	
4.5-6. A Föld és a Nap A Föld alakja, mozgásai Napszakok, évszakok változása Az időjárás tényezői (napsugárzás, hőmérséklet, csapadék, szél) A víz körforgása Napenergia	Megfigyelések a természetben, maketten, képek, filmek segítségével Elemi ismeretek gyűjtése az égitestekről Elemi szintű térképismeret Megfigyelések végzése a Nap állásáról és a csillagos égboltról Planetárium látogatás Időjárási naptár készítése Távcső használata IKT eszközök használata	Médiaismeretek
Kulcsfogalmak/fogalmak	Életfeltételek, életjelenségek, a víz *és levegő* különböző halmazállapota és előfordulása, anyagok oldhatósága, növénytermesztés, állattenyésztés, a zöldségek, gyümölcsök részei, szaporodásuk, az állatok élőhelye és jellemzői, égitestek, az időjárás tényezői, a víz körforgása.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. ÁLLANDÓSÁG ÉS VÁLTOZÁS	Órakeret: *20* óra
Előzetes tudás	Az anyagok érzékelhető tulajdonságai. Egyszerű becslések, mérések. Halmazállapot változások. Anyagmegmunkálás	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megismerő képesség fejlesztése. Kreativitás fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Tér, idő orientációs képesség fejlesztése. A szociális képességek, együttműködő képesség fejlesztése. Kauzális gondolkodás fejlesztése. Analizáló, szintetizáló készség fejlesztése. Figyelem, emlékezet fejlesztés. Aktív részvétel egyszerű kísérletekben. A helyes magatartási normák *alkalmazása*. Kreativitás fejlesztése, kritikai érzék fejlesztése, a helyes és helytelen megkülönböztetése*, élethelyzetekben megfelelő alkalmazása*.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
5.1. Állapot Anyagok és testek mérhető tulajdonságai A mérhető anyagi tulajdonságok felismerése, megismerése, mérése Mérési rendszerek (tömeg, hosszúság, hőmérséklet, űrtartalom) Hőmérő – Celsius skála (szobahőmérséklet, testhőmérséklet, láz)	A mérhető tulajdonságok vizsgálata, a vizsgálati módszerek gyakorlása (megfigyelés, viszonyítás, becslés, mérés) A figyelem irányítása, az emlékezet mobilizálása Mérőeszközök *egyéni* használatának gyakorlása	Matematika – mérés, mértékegységek
5.2. Változás 5.2.1. Fizikai változások Alakváltozások (aprítás, darabolás, aprózódás) Halmazállapot változások (olvadás, fagyás, párolgás, csapadékformák, fagyasztás, szárítás, locsolás a háztartásban)	A változásokat kiváltó hatások azonosítása a mindennapi környezetben megfigyelhető jelenségek esetében A természetben lejátszódó és az ember által létrehozott halmazállapot változások megfigyelése, megbeszélése Képek gyűjtése, rendezése adott szempontok alapján Rajzok, tablók készítése	Életvitel és gyakorlati ismeret Anyagok feldolgozása Hulladékgyűjtés, hulladékhasznosítás Testnevelés, mozgás, sportágak

Az évszakok változásai, következményei a természetben, a mindennapi életben Helyzet és helyváltoztatás	Időjárási naptár készítése A mozgásban megnyilvánuló állandóság és változás megfigyelése, tanulmányozása	

5.2.2. Kémiai változások Az égés, tűz, tűzvédelem, tűzoltás eszközei A tűzoltók munkája	A változások felismerése, az összefüggések megértése Megfigyelés, beszélgetés, képek, ábrák elemzése Éghető és éghetetlen anyagok csoportosítása Teendők tűzriadó esetén Információs jelek felismerése Aktív részvétel tűzriadós gyakorlatokban	
5.2.3. Biológiai változások Életszakaszok (növények, állatok, ember) Csírázás, növekedés, fejlődés, öregedés, lebomlás, komposztálás Növények, állatok évszakonkénti változásai (Az évszakok változásainak következményei a növények, állatok életében) Az ember életkori szakaszai A változások oka, iránya (Megfordítható és nem megfordítható változások) Keverékek, oldatok Égés	A biológiai változások, mozgásjelenségek megfigyelése a közvetlen környezetünkben. A ciklikus változások megfigyelése a növények, állatok életében Az ember életkori szakaszainak jellemzői - beszélgetések, saját élmények, családi fényképek segítségével Ismerkedés az egyirányú életfolyamatokkal Tea, limonádé készítése Egyszerű anyagokból keverékek készítése és szétválasztása	
5.3. Folyamat Példák a hulladék újrahasznosítására (papír, fém, műanyag) Termék előállítása (papírgyártás, kenyérsütés) Az ember természetalakító tevékenysége (természeti és épített környezet)	Filmek, ábrák, képek, összefüggések, felismerések, gondolkodási képességek fejlesztése Gyümölcslé, szörp, lekvár készítése felnőtt segítségével Megfigyelések, képek elemzése	Médiaismeret

Kulcsfogalmak/fogalmak	Becslés, mérés, anyagok tulajdonságai, mérőeszközök, mértékegységek a víz változásai, az égés, a tűz, tűzoltás, életszakaszok a növény az állatok és az ember életében, újrahasznosítás

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. AZ EMBER MEGISMERÉSE ÉS EGÉSZSÉGE	Órakeret: *20* óra
Előzetes tudás	Saját testrészeinek felismerése, az egészséges életmód elemi szabályainak ismerete	
Tantárgyi fejlesztési célok	Megismerési módszerek, tartós figyelem, emlékezet fejlesztése, a szociális képesség, interperszonális képesség *megerősítése*, empátiakészség fejlesztése, helyes magatartási szokások *begyakorlása*, pozitív attitűd *erősítése* a másság, illetve a mások elfogadására, megsegítésére, az egészséges életmód alapvető szabályainak erősítése. Kommunikációs képesség fejlesztése. A motoros képességek fejlesztése. A kauzális gondolkodás fejlesztése, *önálló* döntési képesség fejlesztése, az időbeli tájékozódás képessége, az összehasonlítás, viszonyítás képességének fejlesztése, az elemi ítéletalkotás képességének fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
6.1. Az emberi test részei A mozgás szerepe az egészséges életmódban Játék, sport	*Önálló igény kialakítása a rendszeres testmozgásra*	Testnevelés, játék, sport
6.2. Az érzékszervek védelme Egészséges életmód Egészséges táplálkozás Helyes fogápolás Egészség és betegség (néhány fertőző gyermekkori betegség) A káros élvezeti szerek	A helytelen táplálkozás okozta problémák felismerése Csoportosítás, gyűjtőmunka, rajz és tablókészítés az egészséges életmóddal kapcsolatban *Saját élettér egészségessé formálásának igénye* A helyes viselkedési szokások kialakítása betegség esetén, részvétel szituációs játékokban A káros élvezeti szerek *felsorolása, hatásuk megnevezése* *Szituációs játékok a csábításokkal szembeni ellenállásról* *Beszélgetések baleseteket, vészhelyzeteket ábrázoló képekről*	
6.3. Szaporodás, egyedfejlődés	*Az ember fejlődési szakaszainak megnevezése, időrendbe sorolása*	

Az életkori szakaszok időbelisége a születéstől a halálig *6.4. Öröklődés* A család Különböző emberi külső és belső tulajdonságok (ilyen vagyok)	beszéd vagy bármely AAK-s eszköz segítségével. *Képek gyűjtése* Rajz és tablókészítés	
6.5. Magatartás Helyes magatartási formák a betegség megelőzésében Viselkedések betegség esetén Viselkedés közösségekben Önismeret Veszélyek a gyerekekre	Együttműködési formák működtetése, egymás elfogadása, problémaérzékenység fejlesztése A károsító szerek elutasítása Veszélyeztető magatartásformák felismerése	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Az emberi test részei, tisztálkodás és eszközei, gyermekbetegségek, védőoltás, fertőzés és járvány, orvos, gyógyszer, helyes táplálkozás, fogápolás szabályai, mozgás, sport, testedzés, életműködés, növekedés, változás, önismeret.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**6. KÖRNYEZET ÉS FENNTARTHATÓSÁG**	**Órakeret: *8* óra**
Előzetes tudás	Igény a környezet rendjére. Elemi szintű energiatakarékossági technikák. Sétákon, kirándulásokon szerzett tapasztalatok.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megfigyelőképesség fejlesztése. Pozitív attitűd *erősítése* a természet szépségének megóvására, természetszeretetre. Kommunikációs készség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. Problémamegoldó képesség fejlesztése. Energiatakarékosságra törekvés. Információs jelek felismerése, az információk alkalmazása. Kooperatív technikák alkalmazása. Aktív együttműködés a kísérletekben. A kauzális gondolkodás és a kritikai érzék fejlesztése.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
7.1. Globális környezeti rendszerek Az egészséges, gondozott környezet	Törekvés a tisztaságra és a rendre	Életvitel és gyakorlati ismeretek
7.2. Élő és élettelen környezeti tényezők		A természetes és épített környezet
7.3. A környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság Egészséges, gondozott környezet	Tablókészítés, plakátkészítés, képek gyűjtése, csoportosítás, elemzés a közvetlenebb és tágabb környezetről	
A közvetlen és tágabb környezet (iskola, lakás, közlekedési eszközök, parkok, játszóterek rendjének megóvása	Törekvés a víztakarékosságra, *takarékossági tippek gyűjtése, tablókon rögzítése*	
Vizek védelme, víztakarékosság		
Természetvédelem Növény és állatgondozás a közvetlen környezetében	Élősarok növényeinek (dísznövények, palánták) gondozása, növényültetés	Növény és állatgondozás
	Kisállatok gondozása	
	Felelősség a rábízott élőlényekért	
	Madáretető *feltöltése, madáreleség készítése*	
Környezetszennyezés Levegő-, talaj-, vízszennyezés Szelektív hulladékgyűjtés	A levegő, víz, talaj szennyező anyagainak megfigyelése, *megnevezése* a természetes és mesterséges környezetben. *Beszélgetés a szennyező anyagok káros hatásairól* beszéd vagy bármely AAK-s eszköz segítségével.	
	Egyszerű kísérletek végzése a különböző szennyező fajtákkal	
Energiatakarékosság Takarékosság az árammal, a vízzel Fűtés, szellőztetés	Törekvés az energiatakarékos életvitelre, egyszerű technikák gyakorlása, szituációs játékok.	

A Föld szépsége, egyedisége A lakóhely közvetlen környezetében előforduló természeti nevezetesség Nemzeti parkok, Tájvédelmi körzetek – információs jelek A közvetlen környezetében előforduló kulturális értékek	Információs jelek felismerése Séta, kirándulás, megfigyelések Színház, múzeumlátogatás, emlékhelyek, templomok megtekintése IKT eszközök használata	

Kulcsfogalmak/fogalmak	Szelektív hulladékgyűjtés, természetvédelem, energiatakarékosság, víztakarékosság, környezetszennyezés, növény-, állatgondozás, felelősség, Nemzeti Park, tájvédelmi körzet.

A fejlesztés várt eredményei negyedik évfolyam végére	Tapasztalatok, megfigyelések, ismeretek szerzése a környezetben előforduló legismertebb tárgyak, anyagok tulajdonságairól, az élőlényekről, természeti formákról, jelenségekről. Aktív részvétel egyszerű kísérletek, mérések végzésekor. Tapasztalatok megfogalmazása szóban, rajzos formában, vagy AAK-s eszközével. Adott szempontok szerint csoportosítás. Egyszerű összefüggések felismerése. Tájékozódás térben, időben lakóhelyén. Irányok, iránytű használata. Az idő mérése, mértékegysége. Elemi szintű térképismeret. Az élőlények életfeltételei, fejlődésük. Egy-egy élőlény jellemző tulajdonságai. Állatcsoportok. Az emberi test részei, egyszerű működése. A másság elfogadása. A sérült embertársak segítése. Társainak és saját testének védelme. Aktív részvétel a környezet óvásában. Szelektív hulladékgyűjtés. Energiatakarékosságra törekvés.

3–4. évfolyam (A 2020/21-es tanévtől felmenő rendszerben)

Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulóknál az erkölcsi nevelés során vegyük figyelembe az intuitív szociális megértés sérülését az autizmus spektrum zavarban, a nevelés kognitív-viselkedésterápiás módszertan egyénre szabott alkalmazásával segítse az olyan készségek megalapozásában, mint együttérzés, segítőkészség, kötelességtudat, tisztelet, feladattudat. Alakuljon ki a közösséghez tartozás érzése, az otthon, a lakóhely, az iskola megbecsülése. A tanulónak elemi ismereteket kell szereznie önmagáról, meg kell tanulnia érzelmei kifejezését, és ki kell alakulnia társas toleranciájának, a beteg és sérült, fogyatékos társak iránti segítő magatartásnak. Fontos cél az egészséges életmódra nevelés, az arra való törekvés erősítése. A nevelés célja a természet szeretete, a környezetkímélő, környezetvédő magatartás kialakítása.

A természettudományos kompetencia, a természettudományos műveltség alapozása a mindennapi gyakorlatban szerzett tapasztalatszerzéssel történik. Az anyanyelv elsajátításában a funkcionális kommunikáció fejlesztése elsődleges feladat. A gondolkodási műveletek és a funkcionális képességek (érzékelés, észlelés, felidézés, emlékezés, figyelem) segítik a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezését konkrét cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés során. Saját élményű tevékenységek formájában gyakorolva biztosítható a beilleszkedés, az együttműködés, a kapcsolatteremtés képességének fejlődése, a másság, a sérült társak elfogadása. Fontos cél, hogy a tanuló tudja elfogadni mások segítségét, képességeinek, életkorának megfelelően tudjon segítséget adni. A környezetismeret tanítása során felkeltjük érdeklődésüket közvetlen környezetük, társaik és önmaguk iránt. Az életkori sajátosságuknak és egyedi képességeikhez igazodó játékokon, strukturált feladatokon keresztül lehetséges csak a tantárgy megszerettetése. A játékok/feladatok szolgálják az aktív figyelem- és emlékezetfejlesztést. A játékos gyakorláson keresztül alakítják ki a legfontosabb képzeteket, alapvető fogalmakat, ezek megjelenítését rajzban, formázással, mintázással. Bővítsék szókincsüket, alkalmazzák helyesen a tanult fogalmakat. A közvetlen környezet felfedezésén, önmaga megismerésén keresztül fokozatosan bővítjük a megismerés körét. A valóság megfigyelését kövesse annak képi megjelenítése, rajzon, fotón, maketten, terepasztalon történő ábrázolása, amely alkalmas a játékos gyakorlásra, majd szóbeli megerősítésre. A téri, időbeli tájékozódás kezdetben csak tanteremben történjen, konkrét tárgyhoz, egyéni napirendhez, munkarendhez, munkaszervezéshez, valóságos történésekhez kötötten. Ezeken a fejlesztési szinteken haladva lesznek képesek elsajátítani a tanulók azokat az alapokat, amelyekre a következő évek tanulási folyamatait, a tanuló gondolkodási képességének, érzelemvilágának a fejlesztését építhetjük. Az elsődleges a kíváncsiság, az érdeklődés, a motiváció felkeltése és fenntartása, a szabálytudat, feladattudat kialakítása.

A 3–4. évfolyamon a tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, szociális megértésük fejlesztésére, cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudat kialakítására, elmélyítésére fókuszál.

A feladattudat és a szabálykövető képesség megerősítése a közösséghez való tartozás, a nemzeti összetartozás érzésének erősítése, hagyományaink, kulturális értékeink és hazánk, természetföldrajzi viszonyainak megismerése által valósul meg.

Az életkort és a sérüléseket figyelembe véve van szükség a családi és iskolai szerepek megismerésére és gyakorlására, amely támogatja az önismeret képességének kialakítását, s az egészséges, tudatos életmód megismerését. Külön figyelmet kell fordítani a sérült társak elfogadására, a társak segítésére. Cselekvő, tevékeny tapasztalatszerzés során alakul a természeti és társadalmi környezethez való pozitív viszony, a részvétel igénye a természeti környezet ápolásában, gondozásában. Jelentős szerepet kapnak a tanulói kísérletek a folyamatos tanulói motiváció megvalósítása érdekében.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**1. Tájékozódás térben, időben**	**Órakeret: 16 óra**
Tantárgyi fejlesztési célok	● Tér, idő orientációs képesség fejlesztése ● Kommunikációs képesség fejlesztése ● Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése ● Megfigyelőképesség fejlesztése ● Feladattudat, szabálytudat erősítése ● Szociális, együttműködő képesség fejlesztése ● Kooperatív technikák elsajátítása, gyakorlása ● Elemi térképolvasás gyakorlása	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
1.1. Tér, idő, nagyságrendek Tájékozódás az időben, saját élettörténet a születéstől máig. Az idő mérése, alkalmi és szabványegységei, az idő becslése, mértékegységei. Tájékozódás térben. A lakóhely és környéke. Irányok, távolság, hosszúság. Fő világtájak, iránytű. Magyarország domborzati térképe. Alapvető térképjelek (államhatár, felszíni formák, vizek, főváros, települések, útvonalak). Alaprajz, térkép, kicsinyítés, nagyítás. *1.2. Rendszer, rendszer és környezete* Rész, egész, összetettség, funkció (élőlények, épületek, tárgyak, eszközök részei) természetes és mesterséges (épített) környezetben.	Események időbeli sorrendbeállítása, időszalag, időnaptár készítése. Események, jelenségek rögzítése, fogalmazás szóban, írásban, rajzban. Tapasztalatok szerzése séták, kirándulások alkalmával. Rajzos ábrák, makettek készítése. Terepasztal berendezése. Játékos tájékozódási gyakorlatok iránytűvel. Irányított megfigyelések, elemzések alapján játékos szerelési, építési gyakorlatok. A növények, állatok és részeik csoportosítása adott szempontok alapján. Tanulmányi séták, kirándulások, megfigyelések, tapasztalatok megfogalmazása szóban és írásban, rajzok, tablók készítése.	Matematika Magyar nyelv és irodalom Vizuális kultúra Technika és tervezés
Kulcsfogalmak/fogalmak	mértékegység, térkép, élőhely, rész, egész	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Megfigyelés, mérés	Órakeret: 12 óra
Tantárgyi fejlesztési célok	● Megfigyelés, összehasonlítás, vizsgálódás képességének fejlesztése. ● Kommunikációs képesség fejlesztése. ● Az analizáló, szintetizáló készség fejlesztése. ● Érdeklődés, motiváltság folyamatos fenntartása. ● Szociális képesség fejlesztése. ● A kooperatív technikák alkalmazása. Információszerző eszközök használata.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
2.1. Mérés Mérőeszközök, mértékegységek. Becslés, mérés. Mérési rendszerek (tömeg, hosszúság, hőmérséklet, űrtartalom) Anyagok és testek mérhető tulajdonságai A mérhető anyagi tulajdonságok felismerése, megismerése, mérése. *2.2. Az élettelen környezet megfigyelése* A környezet anyagai. A természetben előforduló és mesterséges anyagok (fa, fém, levegő, víz, talaj). Anyagformák és tulajdonságaik. Az anyagok megmunkálhatósága. A víz szerepe. A víz előfordulása a természetben. Eső, hó, jégeső, folyóvíz, tó. Az ivóvíz. Vízben oldódó és nem oldódó anyagok *2.3. Az élő környezet megfigyelése* Termesztett növények. Növénytermesztés, állattenyésztés. Életjelenségek: táplálkozás, légzés, növekedés, fejlődés, mozgás, szaporodás. Életfeltételek (levegő, víz, tápanyag, napfény, hőmérséklet). A növény élete az ültetéstől a terméshozatalig.	A mérhető tulajdonságok vizsgálata, a vizsgálati módszerek gyakorlása (megfigyelés, viszonyítás, becslés, mérés). A figyelem irányítása, az emlékezet mobilizálása. Mérőeszközök használatának gyakorlása. Természetes és mesterséges anyagok gyűjtése, csoportosítása. Az anyagfajták és a használat közötti összefüggés felismerése. Vágás, tépés, gyurmázás. A víz vizsgálata, halmazállapotainak megnevezése, felismerése, a víz hőfokának mérése. A csapadék különböző formáinak megkülönböztetése. A víz mint életfontosságú anyag tudatosítása. Egyszerű kísérletek végzése cukorral, sóval, homokkal, kaviccsal. Az életjelenségek megfigyelése, egyszerű kísérletek végzése. Babnövény ültetése, fejlődési napló vezetése. Az állatok megfigyelése (pl. akváriumi halak, kutya, macska, hörcsög, papagáj).	Matematika Magyar nyelv és irodalom Vizuális kultúra Technika és tervezés

Kulcsfogalmak/fogalmak	mérőeszköz, becslés, mérés, életjelenség, a víz különböző halmazállapotai és előfordulása, oldhatóság, növénytermesztés, állattenyésztés, növények, állatok, életjelenségek.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**3. Az élettelen környezet kölcsönhatásai**	**Órakeret: 8 óra**
Tantárgyi fejlesztési célok	● A megismerés módszereinek bővítése. ● A szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Csoportmunka, kooperatív technikák alkalmazása. ● Kauzális gondolkodás fejlesztése. ● Tapasztalatok szerzése a közvetlen környezetben és az élettelen természetben előforduló anyagokról, kölcsönhatásokról, az ismeretek bővítése. ● A tapasztalatok feldolgozása szóban, írásban, rajzban.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
3.1. Anyag A környezetben előforduló gyakori anyagfélék. Anyag-forma kapcsolata. Halmazállapot. Csapadékformák.	Anyagok halmazállapotainak felismerése, megnevezése, tapasztalatszerzés, kísérletezés. Csoportosítás halmazállapotok szerint. A tapasztalatok rögzítése rajzban, tabló készítése.	Matematika Magyar nyelv és irodalom Vizuális kultúra Technika és tervezés
3.2. Energia Energiaforrások. Energia felhasználása. Energiát felhasználó berendezések, fűtő, hűtő háztartási eszközök. Energiafajták (nap, szél, víz, elektromos, fény).	Megfigyelések, játékos kísérletek. Anyagok csoportosítása a mágnesesség alapján. Ismerkedés az iránytűvel.	
3.4. Változás – Fizikai változások. Alakváltozások (aprítás, darabolás, aprózódás).	A változásokat kiváltó hatások azonosítása a mindennapi környezetben megfigyelhető jelenségek esetében. A természetben lejátszódó és az ember által létrehozott halmazállapot-változások megfigyelése, megbeszélése. Képek gyűjtése, rendezése adott szempontok alapján. Rajzok, tablók készítése. Időjárási naptár készítése. A mozgásban megnyilvánuló állandóság és változás megfigyelése, tanulmányozása.	
Halmazállapot-változások (olvadás, fagyás, párolgás, csapadékformák, fagyasztás,	A változások felismerése, az összefüggések megértése. Megfigyelés, beszélgetés, képek, ábrák elemzése.	

szárítás, locsolás a háztartásban). Az évszakok változásai, következményei a természetben, a mindennapi életben. Helyzet- és helyváltoztatás – Kémiai változások. Az égés, tűz, tűzvédelem, tűzoltás eszközei. A tűzoltók munkája.	Éghető és éghetetlen anyagok csoportosítása. Teendők tűzriadó esetén. Információs jelek felismerése. Aktív részvétel tűzriadós gyakorlatokban.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	halmazállapot, halmazállapot-változás, mágneses kölcsönhatás, évszak, tűz, energiafajta	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**4. Életközösségek lakóhelyünk környezetében**	**Órakeret: 18 óra**
Tantárgyi fejlesztési célok	● A megfigyelőképesség fejlesztése. ● Pozitív attitűd kialakítása a természet szépségének megóvására, természetszeretetre. ● Kommunikációs készség fejlesztése. ● Ok-okozati összefüggések felismerése képességének fejlesztése. ● Problémamegoldó képesség fejlesztése. ● Kooperatív technikák alkalmazása. ● A kauzális gondolkodás és az értékelő érzék fejlesztése. Környezetvédelem, energiatakarékosság.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
4.1. Élő és élettelen környezeti tényezők	Élő és élettelen megkülönböztetése konkrét példák alapján a közvetlen környezetben.	Matematika Magyar nyelv és irodalom
4.2. A környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság Egészséges, gondozott környezet. A közvetlen és tágabb környezet (iskola, lakás, közlekedési eszközök, parkok, játszóterek rendjének megóvása. Vizek védelme, víztakarékosság, energiatakarékosság.	Tablókészítés, plakátkészítés, képek gyűjtése, csoportosítás, elemzés a közvetlenebb és tágabb környezetről. Törekvés a víztakarékosságra, energiatakarékosságra.	Vizuális kultúra Technika és tervezés Testnevelés
4.*3. Természetvédelem* Növény- és állatgondozás a tanuló közvetlen környezetében. A természet megóvása.	Élősarok növényeinek (dísznövények, palánták) gondozása, növényültetés. Kisállatok gondozása. Felelősség a rábízott élőlényekért. Madáretető készítése, madarak etetése télen.	
4.4. Környezetszennyezés Levegő-, talaj-, vízszennyezés. Szelektív hulladékgyűjtés.		

4.5. Energiatakarékosság Takarékosság az árammal, a vízzel. Fűtés, szellőztetés. *4.6. A Föld szépsége, egyedisége* A lakóhely közvetlen környezetében előforduló természeti nevezetesség Nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek – információs jelek.	A levegő, víz, talaj szennyező anyagainak megfigyelése a természetes és mesterséges környezetben. Egyszerű kísérletek végzése a különböző szennyező anyagokkal. Törekvés az energiatakarékos életvitelre, egyszerű technikák gyakorlása, szituációs játékok. Közvetlen környezetünk tisztasága. Információs jelek felismerése. Séta, kirándulás során megfigyelések végzése.	
4.7. A lakóhely közvetlen és tágabb környezetében található életközösségek Park, erdő, rét, mező, vizek, vízpartok. Élőhely. Természetvédelem. *4.8. Változatos élővilág* A közvetlen környezet növényvilága (fák, bokrok, virágos növények). A zöldségeskert, gyümölcsöskert növényei. A növény részei. A virág része, a termés és részei. Néhány lágyszárú, fás szárú növény. A gombák. Főbb állatcsoportok. A vadon élő állatok és a házi és ház körül élő állatok. Az élőlények csoportjai (növény, állat, ember). Madár, emlős, rovar.	Kirándulások, séták során élőlények megfigyelése. Az élőlények közötti kapcsolatok felismerése. A természet értékeinek védése. Séta, a növények érzékelhető, mérhető tulajdonságainak vizsgálata. Megfigyelés, analízis-szintézis, tapasztalatok rögzítése rajzban, írásban. Az állatok jellemzőinek megfigyelése a kültakaró, mozgás, végtagok, táplálkozás, szájszerv, érzékelés, szaporodás szerint. A vadon élő és a házi állatok csoportosítása. Képek csoportosítása. Rajzok, tablók készítése. Az élőlények egyszerű csoportosítása adott szempontok alapján.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	zelektív hulladékgyűjtés, természetvédelem, energiatakarékosság, víztakarékosság, környezetszennyezés, növény-, állatgondozás, felelősség, park, élőhely	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**5. Hazánk, Magyarország**	**Órakeret: 8 óra**
Tantárgyi fejlesztési célok	● A megfigyelőképesség fejlesztése. ● Pozitív attitűd kialakítása a természet szépségének megóvására, hazaszeretetre, természetszeretetre. Kommunikációs készség fejlesztése. ● Kooperatív technikák alkalmazása.	

	● A kauzális gondolkodás és az értékelő érzék fejlesztése.

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
5.1. Közvetlen és tágabb települési környezetünk Lakóhely, megyék, főváros. Lakóhelyünk értékei.	Térképhasználat. Lakóhelyhez közeli települések keresése, megnevezése térkép segítségével. Saját lakóhely, a lakóhely kulturális és természeti értékeinek bemutatása tablón vagy bemutató formájában. Fővárosunk néhány jellegzetes nevezetességének, épületeinek, hídjainak, közlekedésének megismerése tanulmányi kirándulás alkalmával, vagy képeken, multimédián keresztül.	Matematika Magyar nyelv és irodalom Vizuális kultúra Technika és tervezés Testnevelés
5.2. Térképészeti gyakorlatok Földrajzi elhelyezkedés. Felszínformák.	Magyarország elhelyezkedésének megfigyelése földgömb, Európa-térkép. Magyarország államhatárainak, szomszédos országainak megkeresése, megnevezése a térképen. Hazánk felszínformáinak, vizeinek azonosítása domborzati térképen Irányok.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	térkép, domborzati térkép, közigazgatási térkép, felszínforma, megye, megyeszékhely, település, főváros	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Testünk, egészségünk	Órakeret: 10 óra
Tantárgyi fejlesztési célok	● Megismerési módszerek, tartós figyelem, emlékezet fejlesztése, a szociális képesség, interperszonális képesség fejlesztése, empátiakészség fejlesztése, helyes magatartási szokások megerősítése, pozitív attitűd kialakítása a mássággal kapcsolatban, illetve a mások elfogadására, megsegítésére; az egészséges életmód alapvető szabályai betartásának erősítése. ● Kommunikációs képesség fejlesztése. ● A motoros képességek fejlesztése. ● A kauzális gondolkodás fejlesztése, döntési képesség fejlesztése, az időbeli tájékozódás képessége, az összehasonlítás, viszonyítás képességének fejlesztése, az elemi ítéletalkotás képességének fejlesztése. Együttműködési formák működtetése, problémaérzékenység fejlesztése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
6.1. Az emberi test Testrészek és funkciójuk. A mozgás szerepe az egészséges életmódban.	A főbb testrészek megnevezése. Játékos gyakorlatok a testrészek mozgatására.	Matematika Magyar nyelv és irodalom

Játék, sport. *6.2. A test, az érzékszervek védelme* Egészséges életmód. Egészséges táplálkozás. Helyes fogápolás. Egészség és betegség (néhány fertőző gyermekkori betegség) A káros élvezeti szerek. *6.3. Szaporodás, egyedfejlődés* Az életkori szakaszok időbelisége a születéstől a halálig. *6.4. Öröklődés* A család. Különböző emberi külső és belső tulajdonságok (ilyen vagyok). *6.5. Magatartás* Helyes magatartási formák a betegség megelőzésében. Viselkedések betegség esetén. Viselkedés közösségekben. A sérült embertársak segítése. Önismeret. Veszélyek a gyermekekre.	 A helytelen táplálkozás okozta problémák felismerése. Figyelem a hang- és fényártalmakra. Csoportosítás, gyűjtőmunka, rajzolás és tablókészítés az egészséges életmóddal kapcsolatban. A helyes viselkedési szokások megismerése betegség esetén, részvétel szituációs játékokban. A káros élvezeti szerek elutasítása. Információgyűjtés a családról, feldolgozás, tablókészítés. Rajz- és tablókészítés. Tulajdonságok megnevezése, csoportosítás (külső-belső). Hasonlóságok, különbségek észrevétele. A károsító szerek elutasítása. Veszélyeztető magatartásformák felismerése.	Vizuális kultúra Technika és tervezés Testnevelés Etika/Hit- és erkölcstan
Kulcsfogalmak/fogalmak	az emberi test részei, tisztálkodás, tisztálkodási eszköz, gyermekbetegség, védőoltás, fertőzés és járvány, orvos, gyógyszer, helyes táplálkozás, fogápolás, mozgás, sport, testedzés, életműködés, növekedés, változás, önismeret	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végére:

- Tapasztalatok, megfigyelések, ismeretek szerzése a környezetben előforduló legismertebb tárgyak, anyagok tulajdonságairól, az élőlényekről, természeti formákról, jelenségekről.
- Aktív részvétel egyszerű kísérletek, mérések végzésekor.
- Tapasztalatok megfogalmazása szóban, rajzos formában.
- Adott szempontok szerint csoportosítás.
- Egyszerű összefüggések felismerése.

- Tájékozódás térben, időben a tanuló saját lakóhelyén.
- Magyarország fő jellegzetességeinek ismerete.
- Irányok, iránytű használata.
- Az idő mérése, mértékegysége.
- Elemi szintű térképismeret. A másság elfogadása.
- A sérült embertársak segítése.
- Társainak és saját testének védelme.
- Aktív részvétel a környezet óvásában.
- Szelektív hulladékgyűjtés.
- Energiatakarékosságra törekvés.

TERMÉSZETTUDOMÁNY tantárgyak a felső tagozaton

TERMÉSZETTUDOMÁNY

5–6. évfolyam

óraszám: 108 óra/tanév – 5. évfolyam

144 óra/tanév – 6. évfolyam

A tantárgy tanítása során a következő nevelési célokat valósítjuk meg: szabályokhoz való rugalmasabb alkalmazkodás képességének fejlesztése, a feladattudat erősítése. A megismert történelmi, kulturális és természeti értékeink alapján a nemzeti összetartozás érzésének erősítése. Éntudat és énkép fejlesztése. Pozitív erkölcsi tapasztalatok erősítése, a helyes közösségi magatartás egyénre szabott kognitív-viselkedésterápiával történő fejlesztése. Az egészséges életmódra való tudatos törekvés technikáinak elsajátítása. A mozgás és az egészséges életmód kapcsolatának felismerése. A szociális megértés fejlesztése, az együttérző, segítő magatartás erősítése. A környezetkímélő, takarékos magatartás, a természet és az épített környezet iránti szeretet és a megóvás igénye, törekvés az önálló tanulásra, együttműködő, kooperatív, interaktív technikák alkalmazására.

A kulcskompetenciák közül kiemelendő a szókincsfejlesztés, szövegértés, az információk gyűjtése, feldolgozása, a konkrét cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység. Az IKT-eszközök használata támogatja a tudásforrások keresését és felhasználását, növeli a tanulók motivációját.

Kiemelt fejlesztési cél és feladat az életkorral és a sajátos nevelési igényekkel összhangban lévő, az egyén sajátosságaira és lehetőségeire építő megismerési módszerek megtanítása. A pedagógus feladata erős figyelmet fordítani arra, hogy a tanulók a periodikus változásokat, összefüggéseket megértsék, a kapcsolatokat felismerjék a növény- és állatvilág vonatkozásában, valamint az élettelen természet

kapcsolatában. A tanulók számára fontos, hogy közvetlen tapasztalatokat gyűjtsenek, ezért kell lehetővé tenni a vizsgáló és kísérletező eszközök rendszeres használatát.

Témakör	**1. Anyag, energia, információ**	**Javasolt óraszám: 11 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Természettudományosan megalapozott, tanulók által megfigyelhető tapasztalatok bővítése, alkalmazása, az érdeklődés, a kíváncsiság, a motiváció erősítése az élettelen természet anyagai és jelenségei iránt. Kommunikációs képesség, kauzális gondolkodás fejlesztése. A szociális képesség fejlesztése csoportmunka során. Aktív részvétel biztosítása a kísérletekben. Önálló megismerés, tapasztalatok rögzítése szóban, írásban, rajzban. Egyszerű információk feldolgozási képességének fejlesztése, szociális érzékenység, felelősségtudat fejlesztése, ok-okozati összefüggések felismerése.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
Anyag Anyagfajták a mindennapi környezetben (fémek, fák, bőr, szövet, üveg, műanyag, kerámia, papír). Tulajdonságaik.	Tulajdonságok vizsgálata. Megfigyelések előre megadott szempontok szerint, csoportosítások. Egyszerű kísérletek végzése különböző köznapi anyagokkal (alakítható, rugalmas, hajlítható, törékeny, morzsolható, faragható, olvasztható, szilárd, képlékeny, folyékony, légszerű).
Halmazállapotok.	A környezet legismertebb anyagai halmazállapotának felismerése (víz, levegő, zsír, olaj).
Tömegmegmaradás.	Egyszerű fizikai változások létrehozása. Mérések, vizsgálatok (törés, darálás, hajtogatás).
Oldatok, keverékek.	Ételek (saláták) készítése. Italok (szörpök, teák) készítése. Alkotórészeik mérése előtte és utána. Jelenségek értelmezése segítséggel a tömegmegmaradás szempontjából.
Víz a természetben.	Példák gyűjtése személyes tapasztalatok alapján (eső, folyó, tó).
Kölcsönhatások, erők Egyszerű kölcsönhatások a mindennapi környezetben (mechanikai, melegítés, hűtés, mágneses vonzás, taszítás, halmazállapot-változások, térfogatváltozás (hőterjedés, hőtágulás, hőáramlás,	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának gyakorlása. Ok-okozati összefüggések felismerése. Jelenségek, változások felismerése, elemzése irányítással. A mágneses jelenség megfigyelése játékos kísérletekkel.

hősugárzás), statikus, elektromasszázs, hang- és fényforrások).	
Energia Energiaforrások a háztartásban. Energia, energiafajták. Az elektromos energia felhasználása, szerepe a mindennapi életben (fűtés, főzés, hűtés…). Megújuló és nem megújuló energiaforrások.	A tapasztalatok összehasonlítása a mindennapi élet történéseivel. Egyszerű kísérletek végzése a hang, fény, anyag kapcsolatára. Az energia elemi szintű értelmezése. Energiahordozók megfigyelése (fűtőanyagok, üzemanyagok, tápanyagok). Ábrák, képek megfigyelése, elemzése adott szempontok szerint folyamatos segítséggel. Összefüggések felfedezése.
Az emberi szervezet energiaszükséglete, felhasználása (normál testsúly, mértékletesség, változatosság).	Élelmiszerek tájékoztatójának megfigyelése. Táplálkozás, életvitel, testsúly összefüggéseinek felfedezése.
Információ Jelek, jelzések (közlekedési jelzőtáblák, piktogramok, katasztrófavédelmi jelzésrendszer).	Irányított megfigyelések a mindennapi életünket segítő, tájékoztató jelrendszerekről (élelmiszerek, háztartási vegyszerek, közlekedési jelző- és tiltó táblák, életvédő, katasztrófa-megelőző, menekülést segítő jelzések, internet piktogramok).
A természet jelzései. Növények jelzései, állatok kommunikációja.	Példák gyűjtése személyes tapasztalatok alapján (pl. hervadó növény, kiszáradt fa, kutya, macska hangjelzései).
Fogalmak	Anyagi tulajdonság, megmunkálhatóság, kölcsönhatás, mértékegység, energiafajta, energiaforrás, információs jel, jelrendszer.

Témakör	**2. Rendszerek**	**Javasolt óraszám: 28 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerés módszereinek alkalmazása fokozott önállósággal és tartóssággal. A térbeli, időbeli tájékozódási képességek fejlesztése. Térképhasználati ismeretek bővítése. Nemzeti tudat erősítése. A kommunikációs, együttműködési képességek fejlesztése. Az analizáló és szintetizáló gondolkodás, kauzális képesség fejlesztése. A rendszerező képesség fejlesztése. Ökológiai szemlélet alapozása, célirányos megfigyelésekre épülő tartós észlelés, rész-egész viszonyainak elemzése, összefüggések, kapcsolatrendszerek felfedezése.	
Fejlesztési ismeretek		**Fejlesztési tevékenységek**
Tér és idő Tájékozódás a lakóhelyen és környékén, hely, irány, távolságok meghatározása. Térkép és földgömb. Világtájak a valóságban és a térképen. A térkép tájolása. Iránytű. Alaprajz, térképvázlat, síktérkép, domború térkép. Hazánk térképe.		Tájékozódási gyakorlatok a lakóhelyen és környékén, az épített és természetes környezetben. Az iránytű használatának gyakorlása. Felszíni formák és világtájak ráismerési szinten. Alaprajzok, egyszerű térképvázlatok rajzolása.

Domborzati viszonyokat jelölő színek, jelek. Vizek ábrázolása a térképen. Ciklusok a természetben (napszakok, évszakok, az élővilág változásai ennek megfelelően). Az időmérés lehetőségei, eszközei (óra, perc, másodperc). Időjárás. Mozgás és idő összefüggése.	A látott, tapasztalt valóság ábrázolása homokasztalon, terepasztalon. Vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök (óra, hőmérő) használatának gyakorlása. Az időjárás elemeinek figyelemmel kísérése napszaknak és az adott évszaknak megfelelően. Időjárás-jelentések értelmezése. Időjárási naptár készítése. Hőmérsékletmérések. Napi és évi változások figyelemmel kísérése, rögzítése. A napszakok és a Nap állásának megfigyelése, összekapcsolása. (A Hold változásainak megfigyelése.)
Rendszer, a rendszer és környezete Természeti és mesterséges technikai és épített rendszerek környezetünkben. Természetes táj, mesterséges környezet. Élőlény és élőhelye, lakóház és közmű kapcsolatai. Rendszerek egymásba ágyazódása (szoba-ház, város-ország).	Séták, kirándulások során irányított megfigyelések. A tapasztalatok megbeszélése, vázlatok, rajzok, tablók készítése. Megfigyelések végzése, részvétel csoportmunkában (építőjátékok, legózás, terepasztal berendezése stb. során).
Mezőgazdasági kultúrák (főbb kultúrnövényeink, tenyésztett állatok) Élőlények a ház körül. Rendszer részei, ház részei, ország részei, élőlények részei.	A gazdaságok hatékony működésének megfigyelése természetes környezetben, tanulmányi séták alkalmával. Múzeumlátogatás, rövid beszámoló készítése a látottakról. Összefüggések keresése, feltárása, a növénytermesztés, állattenyésztés között (komposztálás, trágyázás, állatok etetése, silózás, széna, szalma). A rovarkártevőket pusztító hasznos állatok (énekesmadarak, sün, vakondok), és a biológiai növényvédelem összefüggéseinek felfedezése. A kölcsönös egymásrautaltság felismerése konkrét példákban. Az okos gazdálkodás és a fenntartható fejlődés összefüggésének felismerése.
Szerveződési szintek, hálózatok Hálózatok a természetben és a mesterséges környezetben. Táplálék, energiaellátás, úthálózat. Élőlény és élőhely, a lakóház és a közműellátás.	Példák gyűjtése egy-egy élőhely táplálékláncaira és táplálékpiramisára.
Fogalmak	Térkép, iránytű, felszíni forma, vizek, térképjel, időmérés, időjárási naptár, időjárás-jelentés, természeti és mesterséges környezet, hálózat, rendszer.

Témakör	3. Felépítés és működés kapcsolata	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Természettudományosan megalapozott megismerési, tapasztalatszerzési folyamatok elsajátítása. A megtartó emlékezet, kommunikációs, koncentrációs képesség fejlesztése. Kauzális gondolkodás fejlesztése, aktív részvétel vizsgálatokban, kísérletekben, önálló és csoportos munkában, helyes tanulási szokások, feladattudat elmélyítése, szabályok betartása. Az élővilág rendszerezése, ismeretek szerzése az életközösségekről és összetevőikről. Összefüggések elemi szintű megismerése, összefüggések felfedezése, környezettudatos attitűd formálása, ökológiai szemlélet alapozása, felelősségtudat fejlesztése, környezetszeretetre nevelés, kritikai érzék fejlesztése, fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Élőlények A virágos növények testfelépítése, életfeltételei (víz, levegő, talaj, napfény, hőmérséklet). Fás- és lágyszárú növények (szilva, szőlő). Szobanövények, kerti növények gondozása. Ehető és mérgező gombák (testfelépítés, tápanyagfelvétel, szaporodás). Az állatok általános testfelépítése (egy gerinces és egy gerinctelen testfelépítés összehasonlítása /pl. házi és ház körül élő állatok/). Az állatok életfeltételei (élőhelyi feltételek, táplálék, víz). Az állatok életmódjának főbb jellemzői (aktív mozgás, táplálkozás, szaporodás, utódgondozás, viselkedés). Testfelépítés, testalkat, életmód kapcsolata (ragadozók, patások, halak, madarak). A testalkat változatossága.	Egy-egy virágos növény részeinek, testfelépítésének vizsgálata (tulipán, petúnia). Nagyító használata. Rajzos vázlatok készítése. Kísérletek növényekkel (életfeltételek biztosítása, megvonása), elgondolások, következtetések. A növénygondozás alapszabályai, egy választott növény gondozása. Naplóvezetés. A gombák testfelépítésének, életfeltételeinek vizsgálata. Gombák és növények összehasonlítása irányított megfigyeléssel. Hasonlóságok és különbségek felfedezése. A gombafogyasztás szabályai! Néhány gerinces és gerinctelen állat testfelépítésének megfigyelése, vizsgálata. Csoportosítások megadott szempontok szerint. Jeles napok (Állatok világnapja, Madarak és fák napja). Tablók, rajzok készítése. Képek, filmek, állatkerti látogatások, kirándulások tapasztalatai alapján a fajok sokféleségének érzékelése.
Életközösségek Életközösségek a lakókörnyezetben vagy egy közeli természetes élőhelyen. Természetvédelem, természeti értékek megőrzésének lehetőségei.	Hazai mezők, rétek, erdőségek, vizek, vízpartok legjellemzőbb élőlényeinek megfigyelése. Kirándulások, filmek, képek segítségével az élőlények és élettelen összetevők közötti kapcsolatrendszerek felfedezése.
Az élővilág rendszerezése Legjellegzetesebb élőlénycsoportok. Gombák, növények, állatok.	Példák gyűjtése, rendszerezés, konkretizálás, általánosítás, megkülönböztetés, azonosítás.

A hierarchikus rendszerek megismerése (gerinces, gerinctelen, emlős…).	
Föld, Nap, Naprendszer Bolygórendszerünk, bolygók megnevezése. A Föld tengelyforgása, keringése a Nap körül. Időjárás, éghajlati övek, évszakok. A napsugárzás jelentősége.	A Nap, Föld, Hold kölcsönhatásainak elemi szintű megismerése. Látogatás a Planetáriumba. Filmek, képek, ábrák elemzése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Virágos növény, állatcsoport, erdő, mező, víz, vízparti életközösség, időjárás.

Témakör	**4. Állandóság, változás**	**Javasolt óraszám: 28 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Természettudományos ismeretszerzési képesség fejlesztése. Az önálló ismeretszerzési képesség fejlesztése. Tapasztalatok, eredmények megfogalmazása szóban, rögzítése írásban, rajzban, kommunikációs képesség fejlesztése. Aktív részvétel vizsgálatokban, mérésekben, kísérletezésekben. Kooperatív technikák alkalmazása. Az élettelen természetben bekövetkező fizikai, kémiai, biológiai változások ismereteinek bővítése. Algoritmikus gondolkodás fejlesztése, technikai készség és kreatív képesség fejlesztése, a természet iránti pozitív attitűd erősítése.	
Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**	
Állapot Anyagok és testek minőségi és mennyiségi tulajdonságai.	Anyagok, testek érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése, felismerése, megnevezése, összehasonlítása. Egyszerű, mindennapi életben használható mérőeszközök alkalmazása. Összehasonlítások végzése (hosszúság, tömeg, űrtartalom, hőmérséklet). Mérések gyakorlása. A gyakran használt mértékegységek fokozatos megismerése (kg, l, m, cm, °C).	
Változás Változások környezetünkben Természeti változások: víz halmazállapot-változásai, kőzetek mállása, aprózódása. Technikai változások: darabolás, darálás, faragás.	Példák gyűjtése, csoportosítása, folyamatok megfigyelése, tapasztalatok elmondása.	
Fizikai változások.	Fizikai változásokra példák gyűjtése.	
Kémiai változások: égés, tűzvédelem.	Tűz, égés, kára, haszna, kiinduló anyag és keletkezett anyagok összehasonlítása.	
Biológiai változások: szaporodás, fejlődés, mozgás, táplálkozás, légzés.	Tanult növények, állatok közül egy-egy példán keresztül az életjelenségek felsorolása. Változások felfedezése.	
Változásokat irányító információk.	Építőjátékokból, legóból házépítés.	

Tervrajz – házépítés. Útiterv – utazás.	Útitervkészítés.
Egyensúly, stabilitás	Egyszerű, hétköznapi példák, játékos kísérletek segítségével a fogalom bevezetése (mérleghinta, hőmérséklet-mérések, hideg-meleg-langyos).
Folyamat, a rendszerek történetisége Ajándékok, dísztárgyak, használati eszközök, környezetünk tárgyai.	Elemzés, tervezés segítséggel. Kiindulási anyagokból termékek készítése, a folyamatok megbeszélése, a megmunkálás lépései, eszközei. Konkrét tevékenységek végzése, pl. origami, kenyérsütés.
Újrahasznosítás.	Szelektív hulladékgyűjtés gyakorlása iskolai és otthoni környezetben.
Az ember természetalakító tevékenységei.	Példák gyűjtése, keresése az ember felszín- és tájformáló tevékenységére (külszíni fejtés, mészkőbányák, cementgyártás). Törekvés felismerése a táj eredeti arculatának visszaállítására.
Fogalmak	Minőségi és mennyiségi tulajdonság, mérőeszköz, fizikai, kémiai, biológiai változás, termékkészítési folyamat, újrahasznosítás, információfeldolgozás.

Témakör	**5. Az ember megismerése és egészsége**	**Javasolt óraszám: 24 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség és az önálló tanulás képességének fejlesztése, kommunikációs képesség, a szociális képesség fejlesztése. Törekvés erősítése az egészséges táplálkozási szokások betartására. Megfelelő viselkedési formák kialakítása és betartása betegségek, fertőzések, járványos betegségek esetén, a szociális együttélés szabályainak betartása, feladat- és szabálytudat erősítése. A másság elfogadása, sérült embertársaink segítése, mérlegelő gondolkodás fejlesztése, empátiakészség fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek		**Fejlesztési tevékenységek**
Testkép, testalkat, mozgás Az emberi test arányai, méretviszonyai, testalkat, szimmetria. Testtájak, testsúly, soványság, elhízás, a mozgás szerepe életünkben.		A rendszeres mozgás és sport hatása és jelentőségének felismerése, összefüggés a mozgás és a normál testsúly fenntartása között. Mozgássérült társak elfogadása, segítése.
Önfenntartás Az egészséges táplálkozás alapelvei, módjai. Tápanyagok, vitaminok. Szent-Györgyi Albert. Mennyiségi és minőségi szempontok.		Törekvés az egészséges táplálkozás szabályainak betartására. Napi étrend összeállítása. A tudós munkájának megismerése. Információk gyűjtése, feldolgozása.
Személyi higiénia. Az érzékszervek védelme és tisztasága. Orvosi ellátás.		Helyes testápolás. Járványos és fertőző betegség esetén a szükséges előírások betartása.

Fertőző és járványos betegségek, védőoltás. Alapfokú elsősegélynyújtás.	Veszélyhelyzetek felismerése otthon, az iskolában, a közlekedésben. Orvosi segítségnyújtás kérése, elfogadása, mentőhívás. Az előírások betartása. Teendők elsősegélynyújtáskor. Szituációs gyakorlatok. Plakátok, tablók elemzése, készítése.
Egyedfejlődés Az emberi egyedfejlődés szakaszai. Serdülőkori változások.	Felismerés és összehasonlítás jellemző jegyek alapján. A serdülőkorra jellemző tulajdonságok gyűjtése. A szülői és saját tulajdonságok közötti hasonlóság keresése.
Magatartás Milyen vagyok, milyen szeretnék lenni. Önismeret, viselkedési normák, szabályok szerepe. Kapcsolatok társakkal és a családdal. Az iskolai élet szabályai, házirend.	Közösségi viselkedési normák ismerete. Képanyagok, filmek elemzése. Szituációs játékokban az önismeret fejlesztése.
Fogalmak	Testméret, testalkat, tápanyag, testi és érzékszervi sérülés, járvány és fertőzés, betegség, elsősegélynyújtás, gyógyítási mód, magatartás.

Témakör	**6. Környezet, fenntarthatóság**	**Javasolt óraszám: 20 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképesség, az analizáló, szintetizáló képesség, a kauzális gondolkodás fejlesztése. A szóbeli és írásbeli kifejezőképesség fejlesztése, kritikai érzék fejlesztése, az ember természeti környezetéről, a környezeti rendszerek állapotáról, védelméről, fenntarthatóságáról szerzett ismeretek bővítése. Környezetvédő tevékenységek gyakorlása, információszerző képesség fejlesztése. A természetes és a kulturális értékek megbecsülése. Kauzális gondolkodás fejlesztése, kritikai érzék fejlesztése, felelősségtudat további erősítése.	
Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**	
Globális környezeti rendszerek Életvitel és fenntarthatóság. Környezettudatos magatartás.	Helyes és helytelen magatartások elemzése. Egyszerű megoldások keresése. Az egyén lehetőségei a környezet megóvásában (étkezés, szelektív hulladékgyűjtés, fűtés, csomagolás, közlekedés).	
A víz körforgása. Időjárási jelenségek, folyamatok. Táj és ember kapcsolata a Kárpát-medencében.	Kirándulásokon tapasztalatok gyűjtése, lejegyzése.	
Környezeti tényezők Kölcsönhatások a természetes, a mesterséges környezet és az időjárás között.	Az éghajlat és az időjárás környezetre gyakorolt hatásainak megfigyelése, felismerése képek, filmek segítségével.	

	Megbeszélések, elemzések, rendszerezések, csoportosítások. Épületek hő- és vízszigetelésének fontossága, egyszerű bemutató kísérletek megfigyelésével, megbeszélésével.
Az élőlényekre ható élettelen környezeti tényezők. Az élőlények alkalmazkodása a környezeti tényezőkhöz, feltételekhez (levegő, víz, talaj, hőmérséklet, fényviszonyok).	Példák gyűjtése a növények, állatok alkalmazkodásáról (növények és fényviszonyok, vízigény, hőmérséklet, állatok, téli álom, kültakaró, költözés).
A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága A környezeti állapot és az ember egészsége. A környezetszennyezés jellemző esetei, következményei (levegő-, víz-, talajszennyezés). Az élőhelyek pusztulásának okai, következményei. Megtartás lehetőségei. Veszélyeztetett fajok védelme (túzok, parlagi sas, fekete gólya, pilisi len, magyar kökörcsin). Energiatakarékosság. Szelektív hulladékgyűjtés.	Természetközeli és leromlott állapotú élőhelyek megfigyelése sétákon, kirándulásokon. Tapasztalatok megbeszélése, tablók, plakátok készítése, összefüggések keresése a tiszta, egészséges környezet és a szennyezett környezet hatásairól az ember egészségi állapotára. Részvétel a jeles napok alkalmával rendezett környezetvédelmi megmozdulásokon (szemétszedés). A környezetvédelmi problémák felismerése. Kirándulások, filmek segítségével tájékozódás nemzeti parkjainkról, tájvédelmi körzetekről. Könyvek, internet segítségével ismeretek gyűjtése kiemelten védett természeti értékeinkről.
A Föld szépsége, egyedisége A Kárpát-medence természeti és kulturális értékei. Hazánk nagy tájai, vizei és felszínformái, éghajlati sajátosságai. Jellegzetes növénytakarójuk, állatviláguk.	Ismeretterjesztő kiadványok, filmek segítségével ismeretek bővítése, érdekességek, értékek felfedezése. A térkép használata, térképismeret. A földrajzi fogalmak ismerete.
Fogalmak	Fenntarthatóság, időjárási jelenség, kölcsönhatás, környezetszennyeződés, veszélyeztetett faj, energiatakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés, földrajzi fogalmak, térképismeret.

Témakör	**7. Tájékozódás a földrajzi térben**	**Javasolt óraszám: 10 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az ismert tér fokozatos kitágítása. A térkép és a valóság kapcsolatának felismertetése. Összehasonlítás, differenciálás, analógiás gondolkodás fejlesztése. Tájékozódás a térképi ábrázolás jelrendszerének segítségével. A jelrendszer alkalmazása térábrázolásban.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
A tér és ábrázolása 1.1.Téregységek − Személyes tér. A földrajzi tér: közvetlen környezet, lakóhely, környező táj, haza. − Földrészek és óceánok. A kontinensek neve, egymástól való távolsága. − Térhierarchia (kis-, közép-, nagytáj; közigazgatási egységek és termelési területek, régiók).	Tájékozódás a lakóhelyen, valamint annak szűkebb és tágabb környezetében. A földrajzi tér fogalmának kialakítása a közeli és a tágabb környezetben. Ismerkedés a földgömbbel. Tájékozódás a földgömbön és a Föld természetföldrajzi térképén.
1.2. Térábrázolás − Térrajz, útvonalrajz, menetvázlat, térképszerű ábrázolások, térképvázlat; úti- és helyszínrajz. − Térképi ábrázolás: égtájak iránya, szín- és jelkulcs, felirat, aránymérték. − Térképfajták (pl. domborzati közigazgatási, turista-, autós, időjárási és kontúrtérkép). − Keresőhálózat és földrajzi fokhálózat.	A földrajzi tartalmak ábrázolása térképen, földgömbön. Méretarány, aránymérték értelmezése; tanári segítséggel távolságmérés különböző térképeken. Modellalkotás terepasztalon. Elemi térképolvasás (felismerés, keresés) gyakorlása. Eligazodás domborzati, közigazgatási és egyszerű tematikus és lakóhelyi környezetet ábrázoló térképen. Helyszínrajz, egyszerű vázlatrajz készítése a lakóhelyről és környékéről – bejárás, séta, a látott jellegzetes épületek, tereptárgyak rögzítése rajzzal. Tanári irányítással iránymeghatározás. Segítséggel keresés a földrajzi fokhálózat alkalmazásával.
Fogalmak	Személyes tér. Földrajzi tér: közvetlen környezet, lakóhely, környező táj, haza. Iránymeghatározás. Térképi ábrázolás, térképjel. Térképfajta (domborzati, közigazgatási, turista-, autós, időjárási és kontúrtérkép). Földrajzi fokhálózat. aránymérték.
Topográfiai ismeretek	Európa, Ázsia, Afrika, Észak- és Dél-Amerika, Ausztrália, Antarktika, Atlanti-óceán, Csendes-óceán, Indiai-óceán.

Témakör	**8. Tájékozódás az időben**	**Javasolt óraszám: 5 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Tér-, időorientációs képesség fejlesztése. Jelenségek, folyamatok megfigyelése, a tapasztaltak adott szempontok szerinti rendezése. A természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi és időtartambeli különbségeinek érzékeltetése.	
Fejlesztési ismeretek		**Fejlesztési tevékenységek**
Az idő 2.1. Időegységek		Időnagyságrendi és időtartambeli különbségeinek összehasonlító tapasztalása –

− A napi, az évi, a történeti és a földtörténeti időegységek. − Földrajzi-környezeti folyamatok időbeli nagyságrendje, időtartama példák alapján.	időszalag készítése, lejárása, hosszúságának vizuális és mozgásos érzékelése. Jelenségek (pl. a Föld mozgásaihoz kötődő változások) szabályszerű ismétlődésének felismerése. A rövidebb távú természeti, társadalmi és környezeti folyamatok áttekintése hazai konkrét példák alapján – periodikusan bekövetkező jelenségek, váltakozó folyamatok felismerése.
2.2. Időrend Földrajzi-környezeti folyamatok, földtörténeti események időrendje regionális példák alapján.	A környezeti folyamatok időrendiségének felismerése konkrét példákban.
Fogalmak	Napi, évi, történelmi és földtörténeti időegység, tengely körüli forgás, Nap körüli keringés; évszak, napszak, váltakozás.

Témakör	**9. Tájékozódás a környezet anyagairól és jelenségeiről**	**Javasolt óraszám: 10 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók érdeklődésének felkeltése a természetben előforduló anyagok, felhasználásuk, hasznosíthatóságuk iránt. Az ismeretszerzés, tanulás során a földrajzi környezetben történő eligazodás képességének fejlesztése. A felszínformák és kialakulásuk, a hegységképződés és a lepusztulás-feltöltődés megértése. A felszín folyamatos változásának belátása. A hazai tájak életközösségeinek ökológiai szemléletű jellemzése, az élőhelyek földrajzi sajátosságainak, kapcsolatainak, folyamatos változásának felismertetése. Az időjárás és az éghajlat jelenségeinek értelmezése, konkrét Kárpát-medencei példák alapján. A nyersanyagok és energiahordozó-készletek végessége miatti takarékosság szükségességének beláttatása. Kooperatív technikák alkalmazása során az együttműködési képesség fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek		**Fejlesztési tevékenységek**
Tájékozódás a környezet anyagairól és jelenségeiről 3.1. Anyagok, anyagi rendszerek − A tanulók szűkebb és tágabb környezetében előforduló ásványok és kőzetek, nyersanyagok és energiahordozók, illetve talajtípusok példái, jelentőségük a természetben, a társadalmi-gazdasági életben. − Környezetet károsító anyagok és hatásaik.		Érzékszervi vizsgálatok alapján egyszerű megfigyelő eszközök használatával összehasonlítások megtétele – szín, keménység, szag, mintázat. Az emberi tevékenységek által okozott környezetkárosító kölcsönhatások, folyamatok megismerése konkrét példákon: levegő-, talaj-, vízszennyezés. A háztartásban használt energiahordozók és nyersanyagok jelentőségének felismerése. Példák gyűjtése az energiatakarékos magatartás lehetőségeire. Válogatás tanári irányítással információs

	anyagokban és gyűjteményeikben (könyv- és médiatár, kiállítási–múzeumi anyagok).
3. 2. Geoszférák − Felszínformák (hegységek, síkságok kialakulása). − Kiemelkedések és lepusztulások, feltöltődések. Hegységképződés. A szél, a víz, a jég felszínalakító munkája. Jellegzetes felszínformák. − Időjárási-éghajlati elemek, jelenségek, légköri alapfolyamatok –felmelegedés, a víz körforgása és halmazállapot-változásai, csapadékképződés. − Éghajlati elemek változásai, éghajlat-módosító tényezők, éghajlatok jellemzői, társadalmi-gazdasági hatások hazai és regionális példák alapján. − A szél. A csapadék kialakulása és fajtái. A napsugárzás és a felmelegedés. A levegő hőmérséklete és változása.	Információk szerzése, kezelése, csoportosítása eltérő szempontok szerint. Szövegek feldolgozása, vizuálisan megjelenő információk (térképek, grafikonok) feldolgozása, értelmezése, magyarázata tanári irányítással. A felszín fejlődésében törvényszerűségek felismerése, következtetések levonása. A természeti környezet közvetlen fellelhető hatásainak felismerése a társadalmi-gazdasági folyamatokban (hazai példák alapján). Az időjárás elemeinek szemléletes, közvetlen tapasztalására épülő megfigyelése; szövegek értelmezése. Az időjárási elemek felismerése megfigyelések, leírások nyomán.
3.3. Földrajzi övezetesség – Vízszintes földrajzi övezetesség – Forró és hideg éghajlatú tájak	A vízszintes földrajzi övezetesség természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti megnyilvánulásainak és hatásainak felfedezése.
3.4. Égitestek – Az égitestek látszólagos mozgása. – A Föld mozgásai és ezek következményei.	
Fogalmak	Ásvány, kőzet, energiahordozó, ipari nyersanyag, mészkő, gránit, bazalt, homok, szén, felszínforma, hegység, síkság, hegységképződés, lepusztulás, kiemelkedés, feltöltődés; Ráktérítő, Baktérítő; vízszintes földrajzi övezetesség, az égitestek látszólagos mozgása; időjárási-éghajlati elem, napsugárzás, hőmérséklet, szél, csapadék, a víz körforgása, éghajlat-módosító tényező, talajtípus, napszak, évszak, váltakozás.

Témakör	**10. Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól – A társadalmi-gazdasági élet szerveződése és folyamatai**	**Javasolt óraszám: 10 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Elemi fogalmak kialakítása az emberek gazdasági tevékenységéről, a termelés természeti feltételeiről. Az IKT-eszközök használatának gyakoroltatása, a szerzett információk alkalmazása a tananyag feldolgozása során. Összefüggések megláttatása és megértetése egy táj, ország, kontinens természeti adottságai és gazdasága között. Együttműködési készség kialakítása, fejlesztése.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól 4.1. A társadalmi-gazdasági élet szerveződése. – A népesség területi eloszlása, a népességszám és befolyásoló tényezői, regionális különbségek. – A kulturális élet földrajzi alapjai (nyelvek, vallások). – A termelés természeti feltételei, a természeti erőforrások felhasználása. – A gazdasági ágazatok (mezőgazdaság, ipar, szolgáltatások), szerepük a földrészek, térségek, országok gazdasági életében.	A társadalmi-gazdasági élet természeti adottságokkal való kapcsolatainak felismerése a lakóhelyről és környékéről vett példák alapján. A letelepedést lehetővé tevő környezeti természeti tényezők megfigyelése. Információgyűjtés tanári irányítással (földrajzi helyek, térképek keresése, digitális lexikonhasználat). Tematikus képanyagok elemzése, összehasonlítása. A helyi környezet (iskola, település) természeti, társadalmi, gazdaságtörténeti, környezeti értékeinek és problémáinak felismerése közvetlen tapasztalatszerzés alapján. Számadatok összevetése, grafikonok, diagramok leolvasása.
4.2. A világgazdaság szerveződése és működése. – Földrészek, országok szerepe a világgazdaságban, fő termékeik. – Nemzetközi gazdasági együttműködések és társadalmi-gazdasági szervezetek példái, jellemző tevékenységük. – A pénzvilág működése: bevétel és kiadás, fizetőeszközök (nemzeti és közös valuták).	Az életmód és a gazdálkodás változásainak bemutatása a Kárpát-medencében az eltérő jellegű földrajzi tájakról való példák alapján. Különböző információforrásokból szóbeli következtetések megfogalmazása. Tematikus térképek, képek, diagramok, ábrák értelmezése. Tematikus képanyagok elemzése.
Fogalmak	Népesség, vallás, nyelv, kultúra, településtípus (tanya, falu, város), munkamegosztás, termelés, természeti erőforrás, világgazdaság, nemzetközi gazdasági együttműködés, mezőgazdaság, bányászat, ipar, szolgáltatás, fizetőeszköz, valuta, földrajzi fekvés, szállítási, kereskedelmi útvonal, felszín, éghajlat, vízrajz, gazdasági ágazat, természeti és társadalmi kölcsönhatás, környezetkárosító hatás, mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, hegyvidék, bányakincs, kitermelés, hőerőmű, környezetszennyezés (levegőszennyezés, vízszennyezés).

Témakör	**11. Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról**	**Javasolt óraszám: 8 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Magyarország nagytájai átfogó természet- és gazdaságföldrajzi jellegzetességeinek megismertetése. Múltunk jelentős alakjain, híres emberein keresztül a hazai táj ismeretén alapuló, a haza iránti pozitív érzelmek erősítése.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
5.1. Magyarország és a Kárpát-medence földrajza – A nemzeti kultúra és a magyarság nemzetközi híre: híres utazók, tudósok, szellemi és gazdasági termékek, történelmi, kulturális és vallási hagyományok, hungarikumok. – A lakóhely, a hazai tájak, nagytájak és országrészek: természetföldrajzi jellemzői, természeti, társadalmi erőforrásai, társadalmi-gazdasági folyamatai, környezeti állapotuk. – Hazánk természeti adottságai és a társadalmi-gazdasági élet kapcsolatai: közvetlen környezetünk társadalmi-gazdasági élete, a társadalmi-gazdasági élet tájanként eltérő természeti feltételei és lehetőségei, környezettől függő életmódok összehasonlítása, hagyományai, a gazdasági környezet változásai, idegenforgalmi vonzerő, gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok, a környező tájak környezeti állapotának hatása a hazai környezetre, a problémák kezelése. – A Kárpát-medence és hegységkerete mint természet- és társadalom-földrajzi egység: a medencejelleg érvénysülése a természeti adottságokon, hatás a gazdasági életben. A tájak természeti, kulturális, néprajzi, gazdaságtörténeti és környezeti értékei, átalakulása. – A magyarság által lakott, országhatáron túli területek, tájak közös és egyedi vonásai.	Szemléleti térképolvasás. Gyakorlatias térképhasználat. Tájékozódás Magyarország térképén. Magyar utazók feljegyzéseinek, útleírásainak feldolgozása. Szemelvények olvasása. Információgyűjtés tanári irányítással (földrajzi helyek, térképek keresése, digitális lexikonhasználat). Gyűjtőmunka – világraszóló felfedezések, híres magyarok. Tablókészítés. A társadalmi-gazdasági élet természeti adottságokkal való kapcsolatainak felismerése a lakóhelyről és környékéről vett példák alapján. Az életmód és a gazdálkodás változásainak bemutatása a Kárpát-medencében az eltérő jellegű földrajzi tájakról való példák alapján. A helyi környezet (iskola, település) természeti, társadalmi, gazdaságtörténeti, környezeti értékeinek és problémáinak felismerése közvetlen tapasztalatszerzés alapján. A tájak jellegzetességeinek megismerése, jellemzésük során földrajzi kifejezések használata.
Fogalmak	Főváros, hungarikum, világörökség.
Topográfiai ismeretek	Kárpát-medence, Alföld, Kisalföld, Alpokalja, Dunántúli-dombság, Dunántúli- középhegység, Északi-középhegység, Budapest, Duna, Tisza, Balaton.

Témakör	12. Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az ember környezet-átalakító tevékenységéből következett természetkárosítás problémájának megismerése.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
6.1. Globális problémák A helyi környezetkárosítások következményei. 6.2. Fenntarthatóság – Fogyasztási szokások változása; energiatakarékosság, hulladékkeletkezés, szelektív hulladékgyűjtés. – Védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái.	Gyűjtőmunka: képek, cikkek a környezetet veszélyeztető emberi tevékenységekről, következményeikről (Száhel-övezet, esőerdők pusztulása, ózonlyuk) – az összefüggések megértése. Gyűjtés hazai katasztrófákról: tiszai ciánszennyezés, vörösiszap-szennyezés. Példák gyűjtése tanári segítséggel a környezetkárosítás megakadályozásának lehetőségeiről. A környezetvédelem eszközeinek és fokozatainak megismerése.
Fogalmak	Globális probléma, urbanizálódás, környezettudatosság, energiatakarékosság, hulladék-keletkezés, szelektív hulladékgyűjtés, biotermék, környezetkárosítás.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére	Aktív részvétel a kísérletek végzésében. Tanult és vizsgált anyagok jellemző tulajdonságainak ismerete. Kölcsönhatások, változások, folyamatok ismerete a mindennapi környezetben. Egyre önállóbb tapasztalatszerzés, a tapasztalatok megfogalmazása és lejegyzése írásban és rajzban. Ismeretek a különféle energiaforrásokról, törekvés az energiatakarékos életmódra. Környezetünkben található egyes természeti és technikai rendszerek ismerete. Életközösségek élő és élettelen összetevőinek megkülönböztetése, ismeretek az élőlények, az emberi test felépítéséről. Az egészséges életmód feltételeinek ismerete. Aktív részvétel a környezetvédő tevékenységekben. Tájékozottság a Naprendszerről, a bolygókról. Térképismeret, térképhasználat. IKT-eszközök használata. A közvetlen földrajzi térben való tájékozódáshoz szükséges topográfiai fogalmakat a tanuló felismeri a térképen és a földgömbön. Látja a térkép és a valóság kapcsolatát. Ismeri a Föld alakját. Megérti, hogy a térkép a valóság sajátos ábrázolása. Tud tájékozódni egyszerű térkép, térképvázlat alapján. Segítséggel képes műveletvégzésre a térképen, földgömbön. Képes elemi térképolvasásra (felismerés, keresés) és szemléleti térképolvasásra. Ismeri a történelmi és a földtörténeti időegységek időnagyságrendi és időtartambeli különbözőségét. A tanuló megérti, hogy a Föld története sokkal régebben kezdődött, mint az emberiségé. Tudja, hogy összefüggés van a Föld mozgásai és az időszámítás között. Tudja, hogy a felszín folyamatos változásban van. Ismeri a hegységképződési folyamatokat. A fenntartható fejlődés érdekében belátja a nyersanyagok és energiahordozó-készletek végessége miatti takarékosság szükségességét. Az energiatakarékos magatartás szükségességét megérti, követését elfogadja. Belátja az emberiség jövője, fennmaradása szempontjából fontos problémákat: ivóvízkészletek és energiaforrások biztosítása. Ismer a földrajzi környezetre kifejtett emberi hatásokat, és azokból adódó problémákat.

	Ismeri Magyarország nagytájainak átfogó természet- és gazdaságföldrajzi jellegzetességeit. Képről megismeri lakóhelye és a főváros nevezetes épületeit. Magyarország tipikus tájait képről szóban képes jellemezni. (A tanulók a tevékenységek végzésében és a teljesítményekben az önállóság szempontjából nagy egyéni különbségeket mutathatnak.)

KÉMIA

7–8. évfolyam

óraszám: 36 óra/tanév

A kémiatanítás célja, hogy sajátos eszközeivel járuljon hozzá a tanulók a természetről, a környezet anyagairól, folyamatairól alkotott világképének alakításához. A tanulók érdeklődésének felkeltése a kémiai ismeretek elsajátítása iránt az egyik legfontosabb motivációs feladat. A tanulók számára fontos a tapasztalati tanulás, a tanulói tevékenység középpontba állítása, ezért a pedagógusnak fokozott figyelmet kell fordítania a kísérletekben, vizsgálódásokban való aktív részvételre úgy, hogy balesetmentes kísérletezés, a szabályok pontos betartása és fegyelmezett munkavégzés valósuljon meg. A kémia és hétköznapi életünk szoros kapcsolatának felismerését szolgálja az egészséges és káros élvezeti szerek bemutatása, az utóbbiak tudatos elutasításának céljából. A háztartási vegyszerek vizsgálatát és balesetmentes használatát gyakorolni kell.
A kémia tanítása során–figyelembe véve az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanuló képességeit, gondolkodását–, a következő kiemelt nevelési célokat tűzzük ki: együttműködésre épülő kooperatív, interaktív tanulási technikák elsajátítása és tanulási módok alkalmazása. A mindennapi tevékenységben a környezetkímélő, takarékos magatartás általánossá válása, a természeti és épített környezet iránti szeretet és megóvása. A munka szerepének értékelése az ember életében. A szociális értékelés fejlesztése. Részvétel az iskolában, lakóhelyén, tágabb környezetben rendezett környezetvédelmi rendezvényeken, akciókban.

A kémiatanítás célja, hogy sajátos eszközeivel járuljon hozzá a tanulók a természetről, a környezet anyagairól, folyamatairól alkotott világképének alakításához. A tanulók érdeklődésének felkeltése a kémiai ismeretek elsajátítása iránt az egyik legfontosabb motivációs feladat. A tanulók számára fontos a tapasztalati tanulás, a tanulói tevékenység középpontba állítása, ezért a pedagógusnak fokozott figyelmet kell fordítania a kísérletekben,

vizsgálódásokban való aktív részvételre úgy, hogy balesetmentes kísérletezés, a szabályok pontos betartása és fegyelmezett munkavégzés valósuljon meg. A kémia és hétköznapi életünk szoros kapcsolatának felismerését szolgálja az egészséges és káros élvezeti szerek bemutatása, az utóbbiak tudatos elutasításának céljából. A háztartási vegyszerek vizsgálatát és balesetmentes használatát gyakorolni kell.

A kémia tanítása során – figyelembe véve az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képességeit, gondolkodását –, a következő kiemelt nevelési célokat tűzzük ki: együttműködésre épülő kooperatív, interaktív tanulási technikák elsajátítása és tanulási módok alkalmazása. A mindennapi tevékenységben a környezetkímélő, takarékos magatartás általánossá válása, a természeti és épített környezet iránti szeretet és megóvása. A munka szerepének értékelése az ember életében. A szociális értékelés fejlesztése. Részvétel az iskolában, lakóhelyén, tágabb környezetben rendezett környezetvédelmi rendezvényeken, akciókban.

<table>
<tr><th>Témakör</th><th colspan="2">1. Anyag, kölcsönhatás, energia, információ</th><th>Javasolt óraszám: 14 óra</th></tr>
<tr><td>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</td><td colspan="3">A megfigyelőképesség fejlesztése. A kommunikációs képesség, a motoros képességek, a kauzális gondolkodás, a rendszerező képesség fejlesztése. Feladattudat és szabálytudat erősítése. Aktív kísérletező attitűd. A kísérletezés szabályainak betartása. Az anyagok érzékelhető fizikai, kémiai tulajdonságainak felismerése. A periódusos rendszer legfontosabb elemeinek felismerése. Vegyszerek, élelmiszerek jelzéseinek ismerete, ok-okozati összefüggések felfedezése, hasonlóságok, különbségek felfedezése, problémafelvető képesség fejlesztése, értelmes cselekvés, a kritikai érzék fejlesztése.</td></tr>
<tr><th colspan="2">Fejlesztési ismeretek</th><th colspan="2">Fejlesztési tevékenységek</th></tr>
<tr><td colspan="2">Tudomány
Müller Ferenc, Hevesi György, Irinyi János munkássága.</td><td colspan="2">A tudósok munkásságának megismerése, információgyűjtés, feldolgozás.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Anyagok
Balesetmentes kísérletezés.
A kísérletezés eszközei.
A kísérletezés a megismerés és felfedezés tevékenysége.
A tárgyak anyagának minőségi és mennyiségi jellemzői.
A hétköznapi életben gyakori keverékek, vegyületek és elemek.
Keverékek, oldatok.</td><td colspan="2">A kísérletezés eszközeinek megismerése.
Balesetmentes kísérletezés szabályainak megismerése és betartása.
Az anyagok vizsgálata egyszerű kísérletekkel.
Elemek, keverékek, vegyületek tulajdonságainak vizsgálata.
Keverékek, oldatok készítése és szétválasztása, a kiinduló és keletkezett anyagok tulajdonságainak vizsgálata.
Általánosítás, analízis, szintézis.
Az alkotórészek arányai és a keletkezett anyagok tulajdonságai közti összefüggés</td></tr>
</table>

	felismerése (telítetlen, telített oldatok készítése).
Vízben és zsírban oldódó anyagok. (Só, cukor, paprika, víz, zsír, olaj, benzin, aceton, körömlakk, alkohol). Vegyületek (víz, szén-dioxid, szén-monoxid, nátrium-klorid, nitrogén-klorid).	Kísérletek végrehajtása különböző anyagokkal és oldószerekkel. Vízben és zsírban oldódó anyagok vizsgálata. Tapasztalatok megbeszélése, egyszerű folyamatábrák készítése. Tanári bemutató kísérlet (vízbontás) segítségével a vegyület-keverék fogalmának megértése, a különbségek felfedezése, tapasztalatok megbeszélése, a jelenségek értelmezése.
A periódusos rendszer. Mengyelejev.	Tájékozódás a periódusos rendszerben.
Elemek. Fémes, nem fémes elemek tulajdonságai.	A megfigyelt, létrehozott keverékek, vegyületek alkotórészeinek vizsgálata egyszerű modellek segítségével, az elemek csoportosítása tulajdonságaik alapján.
Vegyületek csoportosítása. Fém, fém-oxid-bázis, nemesfém, nemesfém-oxid – sav, sók. Indikátoros vizsgálatok (citromlé, ecetes víz, szappan, sóoldat, cukoroldat). Lúgos, savas kémhatás. Balesetvédelem.	A hétköznapi életben használt savak, lúgok indikátoros vizsgálata. Néhány háztartási vegyszer vizsgálata, tapasztalatainak elemzése, kémiai alkotórészek, hatások szempontjából. Balesetmentes vegyszerhasználat elsajátítása.
Kölcsönhatások, erők Molekula, atom, atommag (az atomok felépítése, legelemibb szinten, csak érdekességként).	Elemi szintű ismeretek szerzése az anyagok szerkezetéről, felépítéséről ábrák, természettudományos ismeretterjesztő filmek, modellek segítségével. Kísérletek, vizsgálatok nagyítóval, mikroszkóppal.
A fizikai és kémiai változások megkülönböztetése. Fizikai változások (alak, hőmérséklet, halmazállapot, térfogatváltozások, kémiai változások. Egyesülés, égés, bomlás. Közömbösítés: sav + lúg = só + víz. Sav-bázis reakciók: nátronlúg + sósav = konyhasó + víz meszes víz + szénsav = mészkő + víz (cseppkőbarlang).	Irányított tanulói és tanári bemutató kísérletek segítségével a változások fajtáinak megfigyelése, elemzése. Az égés fajtáinak, feltételeinek vizsgálata, összegyűjtése. Hasonlóságok, különbségek felfedezése. Sav-bázis reakciók elemzése.
Energia A fizikai és kémiai változások energiaviszonyai hétköznapi példákban. Halmazállapot-változás, oldódás, tűzgyújtás.	Egyszerű kísérletekkel, mérésekkel az energiaváltozások vizsgálata.

Információ Az elemek és vegyületek kémiai jelölése. Vegyjel, néhány elem vegyjele. Szóegyenletek (Pl. NaOH, vagyis nátrium-hidroxid; NaCl, vagyis konyhasó; HCl, vagyis sósav stb.).	A periódusos rendszer legismertebb elemeinek keresése, fémes, nemfémes csoportosítása. Élelmiszerek, vegyszerek tájékoztatójának értelmezése, a tanult vegyszerek szóegyenletének megismerése. Figyelmeztető, veszélyt jelző piktogramok értelmezése (méregjel). Gyakorlati példák keresése, elkészítése. Receptek gyűjtése, befőzési, tartósítási módok keresése (cukorszirup, sóoldat).
Fogalmak	Kísérletezés, kísérleti eszköz, szerves és szervetlen anyag, fizikai és kémiai változás, folyamat, só, sav, bázis, elemi összetétel, elem, fotoszintézis.

Témakör	**2. Rendszerek**	**Javasolt óraszám: 15 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség, kommunikációs képesség, a kauzális gondolkodás fejlesztése. Finommotorika fejlesztése. Aktív részvétel kísérletekben, balesetmentes kísérletezés. A tűzoltás különböző módjainak ismerete. Információs jelek ismerete és alkalmazása. A természeti rendszerek felépítésében legfontosabb anyagok ismerete. Épített rendszerek fogalmának ismerete. Képzelet, fantázia, kreativitás fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása, összehasonlítás, elemzés gyakorlása, ok-okozati összefüggések felfedezése, IKT-eszközök használata.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
Tér, idő, nagyságrendek Az atomok, molekulák mérete.	Mikroszkópos vizsgálatok végzése (vízminta, hagymanyúzat…). A méretek látható, majd érzékszervekkel fel nem ismerhető tartományának érzékelése ábrák, filmek, internetes információk segítségével.
Anyagmennyiség. Tömény és híg oldatok.	Keverékek, oldatok összetevőinek vizsgálata mérésekkel. Hígítás- és sűrűsítés-gyakorlatok végzése.
Kémiai, fizikai folyamatok gyorsítása, lassítása (főzés, hűtés).	Oldódás-vizsgálatok különböző hőmérsékleten. (Tapasztalatok értelmezése, lejegyzése, rajzos, írásos vázlat formájában.)
Rendszer, rendszer és környezete Egy-egy használati tárgy előállítása (papírból, fából, műanyagból, nádból játékok, dísztárgyak készítése). A fizikai, kémiai tulajdonságok összefüggései.	Ajándékok, dísztárgyak előállítása során a kiinduló anyagok tulajdonságainak vizsgálata, a megmunkálás lehetőségeinek felismerése, eszközhasználat.
A kísérleti berendezés rendszerként való működése.	A használt kísérleti eszközök részeinek megismerése.

Sorrendiség, funkció, alá-, fölérendeltségi viszonyok (pl. hevítés: fémtálca, kémcsőfogó, hőmérő, kémcsőállvány, hőforrás).	
Az égés feltételei. Tűzoltási lehetőségek. Az égés veszélyeire felhívó információs jelek (a dohányzás tiltása, tűzveszélyes hely, robbanásveszély).	Az égés feltételeinek ismerete. A tűzoltás lényegének megbeszélése a feltételek alapján. A különböző tüzek oltási módjainak megismerése. Szituációs gyakorlatok, teendők tűz esetén, tűzoltás, riasztás, a védekezés, megelőzés teendőinek ismerete. A tűzriadó gyakorlatain részvétel. Az égés veszélyeire felhívó információs jelek felismerése.
Természeti rendszerek A növények életéhez szükséges tápanyagok kémiai tulajdonságai (víz-, szén-dioxid-, oxigén-, kiegészítésként nitrogén-, foszfor-, káliumigény). Fotoszintézis.	Szemléltető képek, ábrák segítségével a rendszer elemeinek, a körfolyamatokban történő változásainak, átalakulásának értelmezése, megbeszélése (pl. oxigén – széndioxid). A Nap energiája fontosságának felismerése a földi élet működésének szempontjából.
A talaj tápanyagtartalmának természetes és mesterséges utánpótlása (trágya, műtrágya).	Tapasztalati úton ismeretek szerzése a talaj tápanyagtartalmának pótlására cserepes virágok esetén, kiskertekben, földeken.
Az állatok és az ember életéhez szükséges anyagok (szénhidrátok, szőlőcukor, keményítő, rostok /cellulóz/, zsírok, olajok, fehérjék, szerves savak, csersav, citromsav, víz, oxigén, ásványi anyagok).	Legfontosabb tápanyagaink tulajdonságainak vizsgálata irányított kísérletek alapján. A tapasztalatok elemzése, rögzítése írásban.
Épített rendszerek Fémek általános jellemzői, előállításuk (vas, alumínium, réz…). Vas- és alumíniumkohászat. Fontosabb ötvözetek (acél, sárgaréz, bronz…).	Tapasztalatok gyűjtése egyszerű kísérletek alapján a legismertebb fémek tulajdonságairól. Ábrák, képek, filmek segítségével elemi ismeretek szerzése a fémek előállításáról. Az alapanyag és előállított fém közti változás megértetése (a bomlás-redukció lényegének elemi szintű értelmezése).
Korrózióvédelem (festés, olajozás, ötvözés, rozsdamentes acél).	Megfelelő korrózióvédelmi eljárások ismerete. Tűzvédelmi plakátok készítése.
Fogalmak	Molekula felépítése, oldatfajta, tűz, fotoszintézis, testfelépítő anyag, tápanyag, hőhatás, korrózióvédelem, oxidáció, fotoszintézis.

Témakör	3. Felépítés és a működés kapcsolata	Javasolt óraszám: 14 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Aktív részvétel a tanulói kísérletekben. Az analizáló, szintetizáló képesség, a kauzális gondolkodás, a kommunikációs képesség fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Az információszerzés lehetőségeinek bővítése. IKT-eszközök használata. Praktikus kémiai ismeretek alkalmazása a háztartásokban. Képzelet fejlesztése.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Szervetlen és szerves anyagok A mindennapokból ismert anyagok (elemek, fémek, ötvözetek, sók, savak, bázisok, természetes és mesterséges anyagok) fizikai és kémiai tulajdonságai. Felhasználásuk.	Szerves és szervetlen anyagok fizikai és kémiai tulajdonságainak megismerése, elsajátítása.
A Föld Ércek, ásványok, hegységképző kőzetek.	Elemi ismeretek a Föld anyagairól, a hegységképződésekről, a különböző kőzetek, ásványok, ércek előfordulásáról. Filmek, könyvek, folyóiratok segítségével érdekességek, információk gyűjtése. Kirándulások, tanösvények, kőzetminták, ércminták tanulmányozása, tapasztalatok megbeszélése.
Vízkeménység, vízlágyítás, vízkőoldás kémiai alapjai. Háztartási gépek védelme, természetbarát megoldások. Barlangképződés (enyhén savas esővíz, lúgos mészkőoldás, cseppkőképződés, Aggteleki-karszt, Pálvölgyi-cseppkőbarlang stb.).	A vízkőképződés ismerete. A háztartásokban a vízlágyítás és a vízkőoldás természetes megoldásainak ismerete. Az ásványvizek és a desztillált víz összehasonlítása párologtatással. Képek keresése barlangokról, a képek alapján megfigyelések.
Az időjárás A földi vízkészlet különböző formái (tengervíz, édesvíz, ásványvíz, gyógyvíz, esővíz).	Különböző vízminták vizsgálata összetétel, tisztaság szerint. Ásványvizek tájékoztatóinak olvasása, tartalmak összehasonlítása. Ismeretek gyűjtése a hazai gyógyvizek előfordulásairól, gyógyító hatásairól filmekből, turisztikai magazinokból, internetről.
A víz körforgása (tengervíz-esővíz kapcsolata).	Sóoldat bepárlása, desztillálása által az összefüggések felfedezése, megértése.
A levegő kémiai összetétele (nitrogén, oxigén, szén-dioxid, nemesgázok).	A levegő legfontosabb alkotórészeinek megismerése ábraelemzéssel. Az oxigén százalékarányának felismerése kísérlet alapján. Az oxigén–szén-dioxid egyensúlyi állapot fontosságának felismerése (ember, állat, növény).
Nap, Naprendszer	Látogatás a Planetáriumba.

A világ anyagi egysége.	Érdekességek keresése, felfedezése a makro- és mikrovilág felépítése, rendszere között.
Fogalmak	Szerves és szervetlen anyag, elem, fém, ötvözet, só, sav, bázis, természetes és mesterséges anyag, érc, ásvány, kőzetek, vízkő, vízkeménység, vízlágyítás, vízkőoldás, ásványvíz, gyógyvíz, tengervíz, édesvíz, a levegő kémiai összetétele, Naprendszer.

Témakör	**4. Állandóság, változás**	**Javasolt óraszám: 18 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Aktív részvétel a kísérletekben, balesetmentes kísérletezés szabályainak betartása. A kommunikációs készség, a kauzális gondolkodás, a problémamegoldó gondolkodás, a finommotorika fejlesztése. Információszerzés bővítése. IKT-eszközök használata. Ismeretek szerzése egyirányú és megfordítható változásokról, kémiai folyamatokról. Körfolyamatok értelmezése, ok-okozati összefüggések felismerése, az elképzelés, következtetés, általánosítás képességének fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**	
A rendszer állapota és változásai A hőmérséklet és nyomás, mint állapotjelző (víz, levegő).	Összefüggések keresése, felfedezése a folyékony és légnemű anyagok hőmérsékletváltozása és nyomásviszonyai között. Példák gyűjtése a nyomás és a hőmérséklet kapcsolatáról a hétköznapi életből, pl. a kávéfőző, kukta, hőlégballon, gőzgép, gőzmozdony, gőzhajó működéséről.	
Változások Kémiai reakciók többféle szempont szerint: − gyors-lassú − egyesülés-bomlás. Oxidáció-redukció (redoxi folyamatok), sav-lúg.	A gyors és lassú égés, feltételei, kísérőjelenségei ismerete. Tűzvédelmi alapismeretek elsajátítása, betartása. Alkotórészek vizsgálata vízbontás esetén. Hidrogén égésének megfigyelése. Durranógáz-próba megfigyelése. A kiinduló anyag és a keletkezett anyagok vizsgálata, a folyamat lépéseinek rögzítése.	
Változások iránya Egyirányú, megfordítható változások, körfolyamatok értelmezése. Szén égetése – szén-dioxid Szénsav előállítása, bomlása Kénessav előállítása, bomlása Mészégetés-mészoltás Mészkő oldása – cseppkőképződés stb.	Egy-egy példán keresztül a kémiai folyamatok irányának bemutatása, a tapasztalatok megbeszélése, a folyamatok értékelése.	
Egyensúly Telített oldat, oldódás, kristályosodás. Halmazállapot-változások	Só-, cukor-, timsókristály készítése. Okok keresése – a hőmérséklet függvényében az egyensúlyra való törekvés felfedezése.	

Fogalmak	Hőmérséklet, nyomás, kémiai reakció, gyors égés, lassú égés, egyesülés, bomlás, oxidáció, redukció, sav-lúg, szénsav, széndioxid, kénsav, kénessav, sósav, salétromsav, mészégetés, mészoldás, telített-, telítetlen oldat.

Témakör	**5. Az ember megismerése és egészsége**	**Javasolt óraszám: 18 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A kommunikációs képesség fejlesztése, a problémamegoldó és kauzális képesség fejlesztése, mérlegelő képesség fejlesztése. Ismeretek bővítése az egészséges táplálkozás összetevőiről. A tápanyag-, kalóriatáblázatok adatainak értelmezése. A mértékletes táplálkozás előnyei. A kémiai ismeretek alkalmazása a mindennapokban, a vegyszerek használati utasításainak értelmezése, betartása, szociális készség fejlesztése.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
Önfenntartás Legfontosabb tápanyagok összetétele (molekulák, víz).	Tápanyagok összetételének vizsgálata.
Magatartás Energiaitalok alkotórészei, kémiai tulajdonságai, hatása. Drog, kávé, kóla, szerves oldószerek kémiai hatása.	Filmek elemzése, következmények felismerése. Doppingszerek, veszélyforrások elkerülése. Probléma felismerése, és a problémamegoldás keresése.
Egészség Egészséges táplálkozás. Zsírok, cukrok szerepe a helyes táplálkozásban, túlfogyasztás. Élelmiszerek tápanyag- és energiatartalma. Tápanyagtáblázatok. Veszélyes anyagok a háztartásban (vízkőoldó, hypó, fagyálló folyadékok, zsíroldó vegyszerek, tisztítószerek, gyógyszerek). Fogyasztóvédelem, szavatosság.	Táplálékpiramis-elemzés. Elhízás veszélyeinek felismerése. Tápanyagtáblázat értelmezése, használata. Használati utasítás értelmezése.
Fogalmak	Tápanyag, zsírban, vízben oldódó vitamin, élvezeti szer, energiatartalom, táplálékpiramis, tápanyagtáblázat, használati utasítás, fogyasztóvédelem, szavatosság, vegyszer, tisztítószer, gyógyszer.

Témakör	**6. Környezet és fenntarthatóság**	**Javasolt óraszám: 9 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A kommunikációs képesség, a kauzális gondolkodás, a szociális képességek fejlesztése. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése, aktív részvétel a környezetvédelemmel kapcsolatos tevékenységben, szelektív hulladékgyűjtésre törekvés, környezettudatos attitűd erősítése. Törekvés erősítése a takarékos életmódra. A globális környezeti problémákról információk gyűjtése, elemzése; kritikai	

	érzék fejlesztése, a felelősség tudatos vállalásának erősítése. IKT-eszközök használata.
Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
Élő és élettelen környezeti tényezők A víz- és a levegő tisztasága. Szennyező források és a szennyezés megelőzésének mindennapi, végrehajtható formái. Helyes szokások.	Hírek, időjárás-jelentések értelmezése, folyamatos nyomon követése. Tablók, rajzok, rövid beszámolók készítése a természetes vizek, a levegő állapotáról. Megoldások keresése a szennyeződések csökkentésére. Helyes szokások gyakorlása szituációs feladatokban, s természetes közegben.
A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága Környezeti terhelés (szennyező, mérgező anyagok).	Részvétel a jeles környezetvédelmi napok alkalmával szervezett iskolai, helyi vagy társadalmi akciókon, megmozdulásokon.
Szelektív hulladékgyűjtés. Lomtalanítás, hulladékudvarok. Veszélyes hulladék.	Folyamatos, szelektív hulladékgyűjtés. Veszélyes hulladékok megfelelő elhelyezése (felnőtt irányítással).
Anyag- és energiatakarékosság. Energiatakarékos izzók, áramtalanítás, vízcsap-elzárás, felesleges fűtés, helyes szellőztetés.	Törekvés az anyag- és energiatakarékos életvitelre, a helyes szokások tudatos gyakorlása.

Fizika

7-8. évfolyam

óraszám: 36 óra/tanév

A fizikai ismeretek elsajátítása során cél a korszerű fizikai szemléletmódra nevelés, a környezettudatos gondolkodás és cselekvés iránti nyitottság kialakítása, a gazdaság környezetkárosító hatásának és a környezetvédelmi törekvések összefüggéseinek felismertetése, a természeti, a gazdasági, valamint a társadalmi folyamatok közötti összefüggések felismertetése.

Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók képesség- és gondolkodásstruktúrájára alapozva a fejlesztés érdekében fokozott figyelmet kell fordítani arra, hogy a tanulók erősen kötődnek az érzékeléshez, az észleléshez, a közvetlen tapasztalatszerzéshez, ezért nagyon sok egyszerű kísérletre, gyakorlásra, mérésre, becslésre és ezek többszöri megismétlésére van szükség ahhoz, hogy a fizikai jelenségeket, folyamatokat megértsék, illetve az ismereteket alkalmazni tudják a mindennapi életben. A hatékony tanulási módszerek elsajátítása teszi lehetővé az egyre bővülő, önálló ismeretszerzést könyvekből, internetről és más forrásokból.

Témakör	7. Anyag, kölcsönhatások, energia	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerőképesség és a gondolkodási műveletek (válogatás, csoportosítás, elemzés, általánosítás) fejlesztése. A motorikus képesség fejlesztése. Aktív részvétel a kísérletekben, mérésekben. A kísérletezés szabályainak betartása. Megfigyelések, vizsgálódások gyakorlott végrehajtása. Energiatakarékosságra törekvés erősítése. Mérőeszközök pontos használata. A fizika és a mindennapi élet kapcsolatának felismertetése. Kooperatív technikák alkalmazása, pontos munkavégzésre törekvés, kitartó, fegyelmezett munka elsajátítása.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Anyagok Sűrűség (anyag, tömeg, térfogat) fogalma. Mérőeszközök. Mérleg, rugós erőmérő.	Különböző sűrűségű anyagok megfigyelése, összehasonlítása. Mérőeszközök használata (mérleg, rugós erőmérő). Alkotórészek egymáshoz viszonyított elhelyezkedésének megfigyelése.
Halmazállapotok, halmazállapot-változások (víz előfordulásai: víz, jég, pára, gőz).	Hőmérséklet mérése, halmazállapot-változásokra kísérletek végzése. Az anyagok sűrűsége és halmazállapot-változásai közötti összefüggések felismerése.
Elektromos vezetők, szigetelők, mágnesezhető, nem mágnesezhető anyagok.	Különböző anyagok elektromos vezetőképességének egyszerű vizsgálata. Anyagok csoportosítása adott szempontok alapján.
Kölcsönhatások, erők Energia fogalma, mértékegysége. (Energia, munkavégző képesség), energiafajták (víz, szél, nap, fosszilis energiafajták, atomenergia, elektromos, hő-, mozgási, helyzeti, rugalmas). Energia mértékegysége: J, Kj. Energiaátalakulások, energiamegmaradás. Energiatakarékosság. Az erő fogalma, nagysága, iránya, mértékegysége (Rugós erőmérő).	Élelmiszertáblázatok elemzése, elemi szintű értelmezés. A mindennapi életben tapasztalt erőhatások megismerése, mérési gyakorlatok végzése. Energiafajták megfigyelése természetes környezetben és kísérleti helyzetben.
Fogalmak	Sűrűség, halmazállapot-változás, anyagi tulajdonság, energiafajta, kölcsönhatás, mozgásállapot-változás, erőfajta, energiatakarékosság.

Témakör	8. Rendszerek	Javasolt óraszám: 7 óra

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség fejlesztése, térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése. Hálózatok és épített rendszerek értelmezése. Ok-okozati összefüggések feltárása. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Önálló információgyűjtésre és tanulásra törekvés. Ismeretek bővítése a mikro- és makrovilágból, a képzelet fejlesztése, összehasonlítás adott szempontok szerint, összefüggések felismerése, IKT-eszközök használata.

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
Tér, idő, nagyságrendek Hosszúság és idő mértékegységei. Atomi méretek (méretarányos szemléltetés). Jellegzetes rövid és hosszú időskálák a természetben (emberi skála, földtörténet, fényév).	A hosszúság és idő vonatkozásában mérési gyakorlatok, mértékegységek átváltása. Érdekességek gyűjtése filmekből, internetről, ismeretterjesztő kiadványokból.
Hierarchikus rendszerek és hálózatok Példák hálózatokra (elektromos hálózat, internet). Szerkezetek (pl. kerékpár).	Példák gyűjtése hálózatokra a mesterséges környezetben. Szerkezetek összeállítása.
Természeti rendszerek A Naprendszer objektumai (bolygók, Hold, üstökös, meteorok). A világűr megismerésének eszközei (távcső, űrteleszkóp, robotok, Mars-járó).	Látogatás a Planetáriumba, csillagvizsgálóba. Vizsgálódások távcsövekkel. Érdekességek gyűjtése a világűrről (csoportmunka). Információk internetről, filmekből, könyvekből.
Épített rendszerek Példák: energiaellátás, információs rendszerek, közlekedés, települések.	Térképrajzolás stb.
Fogalmak	Hosszúság-mértékegység, időmértékegység, atom, méretarány, életkor, földtörténeti kor, korszak, bolygó, hold, üstökös, meteor, távcső, űrteleszkóp.

Témakör	**9. A felépítés és működés kapcsolata**	**Javasolt óraszám: 7 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az érdeklődés, kíváncsiság, fantázia erősítése. A feladat-, szabálytudat erősítése. A kommunikációs képesség fejlesztése. Információk gyűjtése és feldolgozása. Internethasználat. A megújuló energiaforrások és szerepük. Következtetés, általánosítás fejlesztése, összefüggések felismerése, kritikai érzék, reális gondolkodás fejlesztése.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
A Föld belső szerkezete (földrengések, rezgéshullámok)	Érdekességek gyűjtése a földrajzkönyvekből, tájékoztató irodalomból, atlaszból, internetről.
A Nap A Nap hő- és fényenergiájának hatása a földi életre. (hőterjedés – sugárzás, a fény fizikai jellemzői).	Egyszerű hőtani, fénytani kísérletek végzése hőterjedéssel, hősugárzással, fényterjedéssel kapcsolatban.

Napenergia-termelés, felhasználás (megújuló energiaforrás, napkollektorok). A mindennapokban használatos, napenergiával működő eszközök (pl. számológépek).	A napenergiával dolgozó eszközök összegyűjtése a valóságban, illetve képanyagon. Felhasználásukról ismeretek gyűjtése csoportmunkában.
Naprendszer Bolygók, holdak és a rajtuk uralkodó fizikai viszonyok. A Hold jellemzői, fázisai (telihold, félhold, újhold).	Planetárium-látogatás. Ismerkedés a bolygók, holdak elhelyezkedésével, szerepével. Információk gyűjtése a bolygók, holdak elhelyezkedéséről, a rajtuk uralkodó fizikai viszonyokról híradásokból, újságokból, TV-, rádióadásokból, internetről. A ciklikusság fogalmának elmélyítése az égitestek mozgásában. A tudományos kutatások eredményei és a tévhitek összehasonlítása.
Fogalmak	Napenergia, földkéreg, izzó magma, földrengés, hőenergia, hősugárzás, fénysugárzás, fénysebesség, bolygó, Hold (telihold, félhold, újhold), csillagászat.

Témakör	**10. Állandóság és változás**	**Javasolt óraszám: 22 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Aktív részvétel a kísérletezésben, az önálló kísérletezés szabályainak tudatos alkalmazása. A mozgás fizikai értelmezése, fajtái. Pontos mérések, becslések, viszonyítások gyakorlása. Mérési adatok lejegyzése. Egyszerű számítások végzése. A fizikai ismeretek alkalmazása a mindennapokban. A munkavégzést segítő eszközök, gépek működésének fizikai értelmezése. Az energiamegmaradás törvényének elemi szintű megismertetése. A motoros képességek fejlesztése. Az ok-okozati összefüggések feltárása. Szókincsbővítés fizikai fogalmakkal, következtetések, általánosítások, szociális motiváltság erősítése.	
Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**	
Mozgások jellemzése Mozgás és nyugalom (viszonylagosság). Egyenes vonalú egyenletes mozgás (út, idő, irány, sebesség, állandó sebesség).	Testek helyének, helyzetének meghatározása. Különböző mozgástípusok felismerése konkrét példákon. Mozgásfajták csoportosítása. Kísérletezés különböző mozgásfajtákra. Út, idő mérése, adatok lejegyzése. Egyszerű számítások végzése. Sebességjelző adatainak értelmezése, GPS alkalmazása.	
Mozgásállapot-változás Változó mozgások. Egyenletesen változó mozgások. Átlagsebesség. Körmozgás jellemzése. Tengely körüli mozgás.	Az erő mozgásállapot-változtató hatásának felismerése példákon. Különböző mozgásfajták megkülönböztetése. Labdajátékok, biliárd.	

Az erő és a sebességváltozás kapcsolata. Gyorsulás, lassulás	Tömeg, sebesség, tehetetlenség kapcsolatának felismerése, megértése.
Közlekedési alkalmazások. Balesetvédelem.	Kapaszkodás, biztonsági öv használata, kerékpározás szabályainak ismerete, védőfelszerelések használata, ok-okozati összefüggések felismerése (a végén). Példák keresése helyes és helytelen kanyarodási módokra. Megfelelő sebességgel való közlekedés (követési távolság betartása, belátás, szabálykövetés).
Változások iránya Megfordítható és megfordíthatatlan folyamatok. Egyensúlyi állapotra törekvés (centripetális erő). Sportok, karbantartási eszközök használata.	Megfigyelések, példák gyűjtése sportokból (pl. kalapácsvetés lényege). Háztartási eszközök működése (centrifuga, turmix). A mozgásokat segítő és gátló erők hatásainak felismerése.
Egyensúly Tömegmérés, mérleg. Egyszerű gépek (egyoldalú, kétoldalú emelők, csigák. Termikus egyensúly. Energiamegmaradás törvénye elemi szinten. (Testek belső energiájának változásai).	Mérések gyakorlása, mértékegységek átváltása, megfigyelés, becslés, viszonyítás, párosítás, összehasonlítás. Kísérletek végzése egyszerű gépekkel. Mérlegek összeállítása (szerelőkészlet). Egyensúlyi állapotok létrehozása. Összefüggések feltárása. Példakeresés emelők, csigák alkalmazására. Hőmérsékletmérések gyakorlása. Mérési adatok lejegyzése.
Nyomás Szilárd testek nyomása (nyomóerő, nyomott felület). Nyomás a folyadékokban. Nyomás a légnemű anyagokban.	Nyomással kapcsolatos egyszerű kísérletek végzése különböző halmazállapotú anyagokban. Nyomással kapcsolatos ábrák elemzése.
Fogalmak	Mozgás, mozgásfajta, mozgásállapot-változás, egyensúlyi állapot, egyszerű gép, termikus kölcsönhatás, nyomás, sebesség, út, idő.

Témakör	**11. Az ember megismerése és egészsége**	**Javasolt óraszám: 14 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerőképesség, a kommunikációs képesség, a kauzális gondolkodás, a problémamegoldó gondolkodás, a kritikai érzék fejlesztése. Fizikai, kémiai hatások, jelenségek szerepének ismerete az ember szervezetének működésében. A kísérletezés szabályainak betartása. Az érzékszervek védelmének megismertetése. Egészségvédelmi ismeretek. Az elektromos áram hatása az élő szervezetre. Empátiakészség fejlesztése. A másság, a sérült ember elfogadása, segítése, együttműködés, a kritikai érzék fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek		**Fejlesztési tevékenységek**
Az energia szerepe az élővilágban Táplálkozás – energiafelhasználás.		Táplálkozási táblázatok értelmezése.

	A mozgás és a táplálkozás közötti kapcsolat elemzése. Orvos, egészségügyi szakember ajánlásainak elfogadása. Változatos, egészséges táplálkozás elveinek betartása.
A táplálék mint energiahordozó. Az élelmiszerek fő tápanyagai, élettani szerepük. Zsírok, olajok, szénhidrátok – fűtőanyagok. Fehérjék – építőanyagok.	Az emésztés és a légzés folyamatai, összefüggésének elemzése. Az égés feltételeinek ismerete. Napi, heti egészséges étrend összeállítása.
A biológiai mozgás fizikai alapjai A sport szerepe az ember életében. Magasugrás, súlylökés, úszás, labdarúgás, stb. Erőhatások, energiafelhasználás.	Példák gyűjtése és filmek elemzése a sportoláshoz szükséges feltételekről, erőhatásokról, energiafelhasználásról.
Az érzékelés fizikája A fény, a színkép. A fény terjedése, fénytörés, szivárvány A látás alapja, a szemlencse működése. Lencsék, domború, homorú lencsék, nagyítók.	Kísérletezés prizmával, nagyítóval, domború lencsével, homorú lencsével. Képalkotások megfigyelése, rajzos ábrák elemzése.
Látáshibák és javításuk (rövidlátás, távollátás). Szemüveghasználat. Látásvédelem – egészségvédelem. (Túlzott és gyenge fény, erős napfény, hegesztés).	A látáshibák okainak elemzése rajzos ábrákon. Szemüveghasználat, napszemüveg-használat, védőszemüveg alkalmazása az adott fényviszonyoknak megfelelően, illetve a látáshibák korrigálására. Látássérült embertársaink segítése.
A hang, ultrahang szerepe az élővilágban.	Érdekességek gyűjtése az állatok hangokkal történő kommunikációjáról filmek, hanganyagok segítségével. Példák gyűjtése az ultrahang szerepéről a gyógyászatban.
A hallás fizikai alapjai (hangrezgés, hanghullámok, hangterjedések).	Kísérletek végzése a hang terjedéséről különböző közegekben. Modell- és ábraelemzés a hallás folyamatával kapcsolatban.
Káros környezeti hatások, zajszennyezés. Erős hanghatással járó foglalkozások. Védőfelszerelések.	A hallószervek tudatos védelme és óvása az erős hanghatásoktól (pl. zene). A halláskárosodás elkerülése védőfelszereléssel. A hallássérült ember elfogadása és segítése.
Az elektromos áram hatása az élő szervezetre. Veszélyek (áramütés). Veszélyt jelző táblák, információk. Érintésvédelmi ismeretek (konnektor, védődugók).	A veszélyt jelző táblák információinak felismerése, és a veszély tudatos elkerülése. A szórakoztató és háztartási berendezések használata, az érintésvédelmi szabályok betartásával.

Az elektromosság felhasználása a gyógyászatban.	Képek, filmek elemzése az elektromosság felhasználásáról a gyógyászatban (csoportmunka). Beszámolók készítése szóban, rajzban.
Fogalmak	Tápanyag, energiahordozó, erőnléti állapot, fénytörés, lencse, képalkotás, hangterjedés, zajszennyezés, érintésvédelem.

Témakör	**12. Környezet és fenntarthatóság**	**Javasolt óraszám: 9 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség, kommunikációs képesség, kauzális gondolkodás, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Információszerzés gyakorlása. Önálló tanulás. IKT-eszközök használata. Energiatakarékosságra törekvés erősítése a hétköznapokban. Tudatos fogyasztói és természetvédő magatartás, mérlegelő gondolkodás fejlesztése, törekvés az egészséges környezet, az élő természet megóvására.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
A földi időjárás fő jellemzői Időjárási jelenségek, a földfelszín és az időjárás kapcsolata. Légköri és tengeri áramlatok (Golf-áramlat, szélrendszerek).	Földrajzi ismeretek alkalmazása. Érdekességek, információk gyűjtése képekről, filmből, atlaszokból, ismeretterjesztő könyvekből. Összefüggések felismerése a földrajzi szélesség, illetve a tengerszint feletti magasság időjárást meghatározó tényezőiről.
Az időjárás-előrejelzés.	Az időjárás-előrejelzés értelmezése, információfeldolgozás, ábraelemzés újságokból, televízióból.
A légkör fizikai tulajdonságai (napsugárzás, hőmérséklet, csapadék). A vízkörforgás fizikai háttere, szél). Csapadékfajták. Légnyomás és mérése (Barométer).	A légkör fizikai tulajdonságainak elemzése. Összefüggések felismerése. A víz körforgására kísérletek végzése. Elemi ismeretek szerzése a frontképződésekről. Olvasmány-feldolgozás.
Természeti katasztrófák (viharok, földrengések, cunamik kiváltó okai)	Ismeretterjesztő filmek elemzése.
A kárenyhítés lehetőségei, előrejelzés. Megfelelő viselkedési formák veszélyhelyzetekben.	Az előrejelzés fontosságának felismerése, példák gyűjtése a modern földrengés- és vihar-előrejelző eszközökről. A megfelelő magatartás tanúsítása veszélyhelyzetekben. Részvétel szituációs játékokban.
A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága A természetkárosítás fajtáinak fizikai háttere (erdőirtás, légszennyezés, vízszennyezés, talaj-, zaj-, fényszennyezés. Útépítés, házépítések, lakóparkok építése. Fenntarthatóság, védelem.	Kirándulások, séták, irányított megfigyelések, elemzések adott témával kapcsolatban. Tablók, fotók, rajzok készítése. Rövid beszámolók készítése a helyi környezeti problémákról fotókkal, rajzokkal.

	Érdekességek gyűjtése természettudományos kiadványokból, filmekből a környezet állapotának védelméről, az emberi tevékenységekről.
Energiatakarékos eljárások, eszközök. (szigetelés, energiatakarékos izzók, berendezések, főzési, fűtési módszerek).	Az energiatakarékos eljárásokkal való megismerkedés és alkalmazásuk otthon és a közösségi tereken. Törekvés az energiatakarékos technikák alkalmazására.
Takarékos, kényelmes, biztonságos közlekedés eszközei.	Tájékozódás internetről, könyvekből, a legújabb környezetbarát technikai találmányokról, eszközökről.
Energiatermelés módjai, kockázata. Hazai erőművek. (Fosszilis erőművek, atomerőmű).	Hazánk erőműveinek elhelyezkedése, energiatermelésének ismerete. Az energiatermelés kockázatáról információk gyűjtése filmekből, ismeretterjesztő kiadványokból, internetről.
A szennyező-anyagokkal való szakszerű bánásmód (vegyszerek, tisztítószerek, olajok, gyógyszerek, elemek, patronok).	Tudatos, szelektív hulladékgyűjtés. A szennyezőanyagok biztonságos tárolásáról, felhasználásáról, megsemmisítéséről ismeretek szerzése. A vegyszereken, tisztítószereken lévő információk feldolgozása.
Fogalmak	Időjárás, áramlat, szélirány, légnyomás, légkör, természeti katasztrófa, fenntarthatóság, a környezeti rendszerek védelme, energiatakarékosság, szennyező anyag, szelektív hulladékgyűjtés, hulladékkezelés.

Biológia

7.-8. évfolyam

óraszám: 36 óra/tanév

A biológia tanításának célja megismertetni a természeti, gazdasági, valamint a társadalmi folyamatok közötti összefüggéseket, lehetővé tenni, hogy a tanulók a természettudományos jelenségek körében vizsgálódásra törekedjenek.

A biológiai ismeretek elsajátítása az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében azért kiemelt jelentőségű, mert mind a környezet megismeréséhez, mind az önellátó testápoló technikák elsajátításához, mind az egészségük védelmének kialakításához segítséget, tapasztalatszerzési és -megosztási lehetőséget igényelnek. Az emberi test felépítésének, működésének megismerése során tanulják meg értékelni az egészséget, törekvés alakul ki bennük annak megőrzésére, megismerik a káros szokások egészségromboló hatását. Nyitottá válnak a környezettudatos gondolkodás és cselekvés, pl. a veszélyes hulladékok kezelése iránt.

A pedagógus feladata az interaktív tanulási technikák kialakításának segítése, a motivációt és az érdeklődést fenntartó tanulásszervezési eljárások alkalmazása.

Témakör	**13. Anyag, energia, információ**	**Javasolt óraszám: 7 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség, a kommunikációs képesség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések felismerése. Kooperatív technikák. IKT-eszközök alkalmazása. Gyűjtőmunkák. A természetben zajló kölcsönhatások, erők, biológiai információk ismerete. Önálló, kitartó munkavégzés, együttműködő képesség fejlesztése.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
Anyag Az élő rendszerek anyagi összetétele. Kölcsönhatások, erők. Az élőlények alkalmazkodása a gravitációhoz (súly, súlytalanság problémája). Érdekességek: testfelépítésbeli alkalmazkodások a különböző közegben élő állatoknál (pl. áramvonalas hal, úszóhólyag, szőrős talp, csőrtípusok, lábtípusok stb.).	Egyszerű kísérletek végzése (nyomás, közegellenállás, felhajtóerő).
Energia A napfény és a földi élet összefüggése. Fotoszintézis. Táplálkozás, légzés szerepe a szervezet energiaellátásában. Az állatok hőháztartása, testhőmérséklet szabályozása. A mozgás, az életmód és az energiaszükséglet (ragadozók – sebesség; növényevők – menekülés).	Táplálékláncok készítése. Anyag- és energiaforgalom felismerése. Példák felidézése a természeti körfolyamatokról. Gyűjtőmunka. Állandó és változó testhőmérsékletű állatok csoportosítása. Példák keresése, összefüggések felfedezése a mozgás, az életmód és energiaszükséglet között.
Információ A környezeti jelzések és érzékelésük biológiai jelentősége. (Tollazat, illatok, mozgásképek, testbeszéd, viselkedési formák különböző szituációkban, hangjelzések.) A biológiai információ szerepe az önfenntartásban és fajfenntartásban. A biológiai sokféleségben rejlő információ. Az élőlények különböző alkalmazkodóképességének felismerése (tűrőképesség, fajok és életfeltételek).	A biológiai információ jelentőségének felismerése. Példák gyűjtése. Enciklopédiák, lexikonok használata. Gyűjtőmunka, növénytani kísérletek.

Fogalmak	Alkalmazkodás, gravitáció, testbeszéd, hang-, szín-, illatjelzés, tűrőképesség, önfenntartás, fajfenntartás, állandó testhőmérséklet, változó testhőmérséklet, az élő szervezet energiaellátása, fotoszintézis, biológiai információ.

Témakör	**14. Rendszerek**	**Javasolt óraszám: 11 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Térbeli, időbeli tájékozódás képességének erősítése. A kommunikációs képesség, analizáló, szintetizáló képesség, kauzális gondolkodás fejlesztése. Finommotorika fejlesztése. Hálózatok az élővilágban: összefüggések felfedezése, önálló információszerzés, együttes munkában részvétel.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
Tér és idő Az élővilág méretskálája (a szerveződési szintek összevetése).	Vizsgálatok mikroszkóppal, nagyítóval. Rendezések, csoportosítások, hasonlóságok, különbségek felfedezése.
Az életközösségek térbeli elrendeződése (zonalitás földrajzi szélesség és tengerszint feletti magasság szerint).	Földrajzi ismeretek alkalmazása. Összefüggések felfedezése az életközösségek és a helyük között.
Az élővilág törzsfejlődésének időskálája, jelentősebb eseményei. (Földtörténet – első élőlények megjelenése).	A törzsfejlődés időskálájának ábraelemzése. A földtörténeti eseményekről szemléltető filmek megtekintése, animációk elemzése. Grafikonértelmezés.
A biológiai óra fogalma, példái (az élő szervezetek belső szabályozottsága, ciklikusság öröklött és tanult megnyilvánulásai).	Példák gyűjtése az emberek és az állatok életéből (életkori szakaszok és a kapcsolódó biológiai történések).
Rendszer, rendszer és környezete A sejt, a szervezet és az életközösség, mint rendszer (elemek és kapcsolatok).	Ábrák, képek, modellek, makettek összeállítása (puzzle). Rész-egész kapcsolatának, szerepének megértése elemi szinten.
A környezet fogalma, a rendszer és környezet kapcsolata, biológiai értelmezése a sejt, egyed, életközösség és a bioszféra szintjén.	Az élőlények, élettelen összetevők válogatása, rendezése, csoportosítása adott szempontok szerint. Szűkebb, tágabb kapcsolatrendszerek összefüggésének felismerése, az alá-fölérendeltség viszonyainak értelmezése.
A természetföldrajzi környezet és az élővilág összefüggései.	Példák keresése az élőlények alkalmazkodására a természetföldrajzi környezethez.
Szerveződési szintek, hálózatok A biológiai szerveződés szintjei (egyed alatti és feletti). A szintek közötti kapcsolatok. (Moszatok szerepe a légkör oxigénháztartásában.)	Megfigyelések, vizsgálódások mikroszkóppal, nagyítóval. Ismeretek gyűjtése olvasmányokból, szemelvényekből, elektronikus médiából. Érdekességek keresése baktériumokról, moszatokról.

Hálózati elv az élővilágban, biológiai hálózatok.	
Fogalmak	Méretskála, szerveződési szint, földtörténeti kor, sejt, egyed, baktérium, moszat, szervezet, életközösség, biológiai hálózat.

Témakör	**15. A felépítés és a működés kapcsolata**	**Javasolt óraszám: 11 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség, a kommunikációs képesség, a problémamegoldó gondolkodás, a kauzális gondolkodás fejlesztése. A tér-, időbeli tájékozódás erősítése. A kémiai ismeretek felhasználása az egészséges életmód kialakításában. A Föld övezetessége és az ott kialakuló jellegzetes növény- és állatvilág közötti összefüggés felismertetése. Az élővilág egyszerű rendszerezése.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
Anyagok A víz biológiai szerepe.	Vizes élőhelyek felsorolása. Érdekességek gyűjtése a különböző élőlények szervezetében előforduló vízmennyiségről. Példák keresése a víztakarékos növényekről, állatokról (teve, kaktusz). Növénygondozás, állatgondozás (tiszta ivóvíz fontosságának belátása, csíráztatás – öntözés csapvízzel). Kísérlet desztillált vízzel.
Az élőlényeket felépítő szervetlen és szerves anyagok (víz, ásványi anyagok, szénhidrátok, zsírok és olajok, fehérjék, vitaminok) alapvető szerepe.	Táblázatok tanulmányozása, ábraelemzés. Életszerű példák keresése a „só-víz háztartás” egyensúlyi állapotára (szomjúság oka).
Az élelmiszerek összetétele, tápértéke, az egészséges étrend (tápanyag, tápérték, termékösszetétel).	Az élelmiszerek összetételének tanulmányozása, tápanyag-összetételük elemzése. Tudatos fogyasztói magatartás gyakorlása. Élelmiszerek válogatása, ennek fontossága a hiánybetegségek esetén. Napi, heti étrend összeállítása. Receptgyűjtemény készítése, főzési gyakorlatok csoportmunkában.
Élőlények A sejt felépítése (növényi, állati). A növényi és állati szövetek fő típusai.	Mikroszkópos vizsgálatok a sejtek felépítésére. Növényi és állati sejt összehasonlítása.
Baktériumok, vírusok.	Olvasmányelemzés, szövegértés.
Gombák (egy kalapos gomba példáján). A gombák elhelyezkedése az élőlények csoportjai között.	A kalapos gomba vizsgálata, összehasonlítása más növényekkel. Hasonlóságok, különbségek felfedezése. Vizsgálódás nagyítóval.

Növények és állatok általános jellemzői (testfelépítés, kültakaró, táplálkozás, légzés, szaporodás, életmód.	Néhány jellegzetes növény és állat vizsgálata adott szempontok szerint. Elemzés, összehasonlítás.
Testfelépítés, életmód és környezet kapcsolata.	Példák gyűjtése a természetből.
Életközösségek Egyed feletti szerveződési szintek. Fajok egyedei közötti kapcsolatok (csoportos életmód: szerepek, rangsor, együttműködés). Magányos életmód. Fajok közti kapcsolatok.	Megfigyelés, elemzés az életközösség szerveződéséről, a fajok és az egyedek életéről.
Az életközösségek belső kapcsolatai.	Az élő és élettelen összetevők csoportosítása. A kölcsönös egymásrautaltság felismerése.
A fajok közötti kölcsönhatások típusai egy-egy konkrét példával (együttélés, versengés, élősködés).	Megfigyelések, egyszerű vizsgálatok terepen, kirándulások alkalmával. Filmek megtekintése, olvasmányok elemzése. Érdekességek, példák gyűjtése (egy-egy konkrét példa megbeszélése).
Életközösségek táplálkozási kapcsolatai, hálózatai: − Táplálékláncok − Termelő szervezetek – növények − Fogyasztó szervezetek – állatok − Lebontó szervezetek – baktériumok, gombák.	Csoportosítások, táplálkozási hálózatok bonyolult rendszerének felismerése. Táplálékláncok készítése – különböző életközösségekben. Táplálkozási piramis értelmezése. Körfolyamatok, egyensúly összefüggéseinek felismerése.
Az állatok viselkedésformái (életmódok, életszakaszok, szituációk – táplálkozás, táplálékszerzés, párzás, védekezés).	Megfigyelések az állatok viselkedésformáiról. Informatikai eszközhasználat. Információfeldolgozás (filmek, képek, könyvek).
Biomok A Föld éghajlati övezeteinek jellemzői, a jellegzetes növényvilág kialakulása közötti összefüggés (pl. tajgaerdő fenyői, esőerdő).	Tablókészítés, élőhelyek bemutatása.
A növény és állatvilág alkalmazkodási módjai az éghajlati viszonyokhoz (pl. az állatok kültakarója, a növények gyökérzete, levelei). A biomok főbb jellemzői, területi elhelyezkedésük.	Rendszerezés, csoportosítás adott szempontok szerint.
Az élővilág rendszerezése (egysejtűek, növények, állatok, gombák) Az élővilág elsődleges csoportokra való felosztása. Főbb rendszertani csoportok: faj, évfolyam, törzs. Egysejtűek. Növények országa.	Az eddig tanult növény- és állatfajok csoportosítása megadott szempontok szerint. Növény- és állathatározó könyvek tanulmányozása. Hasonlóságok, különbségek felismerése, általánosítás, rendszerbe sorolás. Táblázatalkotások.

Állatok országa. Gombák országa.	
Az élővilág fajgazdagsága, ennek jelentősége. Evolúció (közel 2 millió ismert és ugyanennyi ismeretlen faj).	Érdekességek, szemelvények feldolgozása.
Nap, Naprendszer A napsugárzás és a földi élet közötti összefüggés (hősugárzás, fénysugárzás). Fotoszintézis. Szűk és tág tűrőképességű fajok, alkalmazkodás módjai.	Szemelvényfeldolgozás, elemzés, értelmezés. Összefüggések felfedezése. Példák sorolása.
Fogalmak	Víz, szerves, szervetlen anyag, tápanyag, vitamin, a szervrendszer felépítése, egyed és faj, tápláléklánc, evolúció, fotoszintézis.

Témakör	**16. Állandóság és változás**	**Javasolt óraszám: 18 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Biológiai, természettudományos ismeretek alapozása. Biológiai fogalmak megértése, elsajátítása. Kapcsolatok felismertetése a kémiában és a fizikában elsajátított ismeretekkel. A megismerőképesség, a kritikus gondolkodás, a kauzális gondolkodás, a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Interaktív eszközök használata, pontos, kitartó munkavégzésre, önálló információ- feldolgozásra, önálló tanulásra törekvés erősítése.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
Állapot Az életközösségek állapotának jellemzése. Élőhelyek, s az ott élő, egymással kapcsolatban álló élőlények (növények, állatok).	Közvetlen tapasztalatszerzés kirándulásokon. Információk gyűjtése életközösségek állapotáról különféle információs eszközökkel. Vizsgálódások.
Sajátos élő és élettelen környezeti feltételek (fajok egyedei közötti, fajok közötti, élő és élettelen összetevők közötti kapcsolatok).	Az élő és az élettelen világ közötti összefüggések feltárása konkrét példák alapján.
Önszabályozás, viszonylagos egyensúly-megújulás.	Információs eszközök használata.
Az ember hatása a bioszférára (káros és hasznos beavatkozások). Globális természeti problémák és következményeik.	Adatgyűjtés, tablókészítés az emberi tevékenységről.
Változás Az élőlények mozgásának fizikai jellemzése (erő, munkavégzés). Az állatok mozgása: végtagok, mozgásszervek, mozgásfajták.	Példák rendszerezése a növények, állatok mozgásairól. Gyűjtőmunka, csoportosítás.
Az élőlények hőháztartását befolyásoló fizikai változások (hőáramlás, hővezetés, hőszigetelés, hősugárzás).	Az élőlények életében bekövetkező változások a környezet fizikai és kémiai hatásaira.

Táplálkozás – belső energia. Hőszigetelés (szőrzet, zsírréteg, faggyús tollazat, pehelytollak). Téli álom: életfolyamatok lassulása. Környezeti hatások – napsugárzás. Csoportos életmód – egymás melengetése (pingvinek stb.). Nagy melegben – párologtatás, fokozott hőleadás.	Csoportosítások, elemzések, általánosítások. Összefüggések felismerése.
Az életfolyamatokat kísérő elektromos változások példái (EKG, EEG).	Érdekességek, információk feldolgozása könyvekből, lexikonokból, filmekről, internetről. Személyes tapasztalatok feldolgozása.
Fotoszintézis és a légzés lényege. A termelő szervezetek (növények) szerves anyag előállítása, oxigéntermelése (energiamegkötés).	Kísérletek végzése a fotoszintézisre és légzésre. Táplálékláncok készítése. Rajzos ábrák elemzése.
Szénhidrátok szerepe az élővilág energiaellátásában. Tápanyagok elégetése a szervezet sejtjeiben (lassú égés, energia-felszabadulás). Az oxigén az égés feltétele.	Körfolyamatok elemzése ábrák, képanyagok, filmek segítségével.
Az élettani folyamatok hatása a vérnyomásra, pulzusra, vércukorszintre. Életmód, táplálkozás, mozgás, aktivitás, pihenés, testi-lelki egyensúly.	Az egészséges életmód technikáinak alkalmazása. Ismerkedés a vérnyomásméréssel, vércukorszint-méréssel, pulzusméréssel.
Hosszabb idő alatt bekövetkező változások (leszármazás, rokonság, evolúció). Fejlődési folyamat és a mai élővilág sokfélesége (fajok, rokon fajok, családok, rendek, törzsek). Rendszertani alapismeretek.	A változatosság, sokféleség élménye, értékelése családon belül. Az élővilág sokféleségének megfigyelése. Csoportosítás, táblázatkészítés.
Folyamat A biológiai szabályozás lényege, mechanizmusai (pulzusszám, vérnyomás, testhőmérséklet). A szabályozott állandó állapot biológiai jelentősége. A működés egyensúlyi állapotának folyamatos biztosítása.	A saját egészségi állapot iránti felelősség belátása.
Fogalmak	Önszabályozás, viszonylagos egyensúly, megújulás, globális természeti probléma, üvegházhatás, felmelegedés, ózonlyuk, UV-sugárzás, ivóvízkészlet, hőháztartás, belső energia, EKG, EEG, fotoszintézis, szerves anyag, vérnyomás, pulzus, vércukorszint, evolúció, biológiai szabályozás.

Témakör	**17. Az ember megismerése**	**Javasolt óraszám: 36 óra**

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség további erősítése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Aktív részvétel kiscsoportos beszélgetéseken. Kauzális, problémamegoldó, analizáló, szintetizáló gondolkodás fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Az ember szervrendszere, szervei és azok működésének megismerése. A betegségek és azok megelőzési módjainak ismerete. Törekvés erősítése az egészséges életmódra. Önismeret fejlesztése. A viselkedési és társadalmi normák, szabályok betartása. Az önfegyelem, a belátás képességének fejlesztése. Konfliktuskezelés. Agresszió elkerülése. Problémafeloldás segítése. Önzetlenség erősítése. IKT-eszközök használata.

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
Testkép, testalkat, mozgásképesség Testalkat változása a növekedés során. Testkép-zavarok. Az ember szervrendszerei Szervek. Elhelyezkedésük. Mozgás: aktív és passzív szervrendszere. Mozgás és életmód kapcsolata. Normál testsúly tartása és a rendszeres mozgás. Gyakori mozgásszervi elváltozások, sérülések, és megelőzésük. A mozgásszegény életmód következményei.	Információgyűjtés. Ábraelemzés. Rendszeres, aktív sportolás. A mozgás és életmód kapcsolatának, összefüggéseinek feltárása. Egészségmegőrző technikák gyakorlása. Helyes, egészséges táplálkozás elsajátítása. Rendszeres tisztálkodás, megfelelő fogápolás fontosságának belátása.
Táplálkozás: szervei, emésztési folyamatok. A tápcsatorna betegségei. A légzés: szervei, működése. A légzőszervek gyakori betegségei. Védekezés egyszerű gyógymódokkal. Keringés: szervei, működése. Kiválasztás szervei.	Az emberi szervezet szervrendszerei és szervei működésének megismerése, betegségeik és megelőzési lehetőségeinek megismerése. Egyszerű ápolási technikák elsajátítása.
Önfenntartás Érzékszervek. A bőr funkciói, bőrbetegségek, bőrápolás, a bőr védelme. A központi és környéki idegrendszer főbb részei. Érzékszervek: látás, hallás, egyensúlyszerv, ízlelés, szaglás szervei. Minőségi, mennyiségi táplálkozás. A táplálkozás hatása a keringésre, légzésre, anyagcserére. Idegi, hormonális szabályozás.	Kísérletezés fénytani és hőtani eszközökkel látásra és hallásra. Részvétel az iskolai orvosi vizsgálatokon, szűrővizsgálatokon.
Szaporodás, egyedfejlődés Szaporodási szervrendszerek. Nemi jellegek. Menstruáció, szexualitás. A szexualitás egészségügyi szabályai, fogamzásgátlás.	Beszélgetések az ember szaporodásáról. Megfelelő tájékoztató, felvilágosító kiadványok tanulmányozása. Információgyűjtés egészségügyi kiadványokból, filmekből, internetről. Semmelweis Ignác munkásságának megismerése.

Méhen belüli fejlődés, születés, születés utáni élet. Semmelweis Ignác, az anyák megmentője.	
Egészség Orvosi ellátásokkal kapcsolatos ismeretek. Szűrővizsgálat, védőoltás. Az egészséges életmód megőrzéséhez szükséges életvitel. Alapfokú elsősegély-nyújtási ismeretek. Betegjogok.	Részvétel szűrővizsgálatokon. A védőoltás elfogadása. Alapfokú elsősegélynyújtási ismeretek gyakorlása. Ismerkedés a betegjogokkal.
Magatartás A személyiség összetevői, értelmi képességek, érzelmi adottságok, önismeret, önfejlesztés fontossága, viselkedési normák, szabályok szerepe. Családi és egyéni (személyi) kapcsolatok jelentősége. Tanulás szerepe. A serdülőkor érzelmi, szociális és pszichológiai jellemzői. Családi és iskolai agresszió, önzetlenség, alkalmazkodás, áldozatvállalás, konfliktuskezelés, probléma-feloldás.	Szabályok, normák szerepének elfogadása. A tanulás fontosságának tudatosulása. Felelősségteljes magatartás. Csoportokban beszélgetések során önismeret fejlesztése. Konfliktuskezelések gyakorlása.
Fogalmak	Test, szervezet, szervrendszer, betegség, védekezés, megelőzés, szexualitás, orvosi ellátás, öröklődés, magatartás, önismeret, norma, szabály, serdülőkor.

Témakör	**18. Környezet és fenntarthatóság**	**Javasolt óraszám: 18 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképesség erősítése, a kommunikáció fejlesztése, kísérletező képesség, információgyűjtő és -feldolgozó képesség, a problémamegoldó gondolkodás és a kauzális gondolkodás fejlesztése. A kritikai érzék fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. A globális környezeti rendszerekről, a környezetszennyezésről, a fenntarthatóságról ismeretek szerzése és rendszerezése. Felelősségtudatos magatartás erősítése, a szociális érzékenység és a közösségi érzés erősítése.	
Fejlesztési ismeretek		**Fejlesztési tevékenységek**
Globális környezeti rendszerek A talaj termőképessége, védelme. A talaj sajátos életközössége (baktériumok, egysejtűek, gombák, moszatok, férgek, ízeltlábúak stb.). A tápanyagkészlet folyamatos megújulása. A talajszennyezés forrásai, okai (ipari, háztartási, mezőgazdasági). Az emberi tevékenységek felszínformáló hatásai.		Kísérletezés talajjal. Életközösségek egyedeinek vizsgálata, csoportosítása. Talajszennyezés, szennyező anyagok, hatások csoportosítása adott szempontok szerint. Az emberi tevékenység felszínformáló hatásainak elemzése, beszámolók készítése.

Környezeti tényezők Az éghajlat hatása az épített környezetre (hőszigetelés). Felelős fogyasztói szemlélet.	Az egyéni felelősség belátása konkrét, mindennapi példákon keresztül.
Az élőlényekre ható élettelen környezeti tényezők (levegő, víz, talaj, hőmérséklet), az alkalmazkodás módjai.	A környezeti tényezőkről, az élőlények alkalmazkodásáról tényanyagok gyűjtése, elemzések, vázlat-, tabló-, plakátkészítés.
A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága A környezeti állapot és az ember egészsége közötti összefüggés (testi-lelki egészség).	Konkrét példákon keresztül az ember egészségének védelme és a megfelelő környezeti állapot fenntartása közötti kapcsolat meglátása.
A környezetszennyezés jellemző esetei és következményei (talaj, víz, levegőszennyezés). Emberi, ipari, háztartási, mezőgazdasági tevékenységek környezetszennyező hatásai.	A környezetszennyeződés, az élőhelyek pusztulása problémáinak felismerése, véleményezése.
Az élőhelyek pusztulásának okai, következményei, a fenntartás lehetőségei (aktív természetvédelem) Szelektív hulladékgyűjtés	Részvétel a jeles környezetvédelmi napok rendezvénysorozatain. Játékos vetélkedőkön részvétel. Szemétgyűjtési akciókon részvétel.
A tudatos fogyasztói szokások (takarékosság, tudatosság, megfontoltság, előrelátás).	A tudatos fogyasztási szokások megismerése, konkrét példák gyűjtése.
A fenntarthatóság fogalma, az egyéni és közösségi cselekvés lehetőségei (pl. lakóhely és környékének gondozása, szépítése).	Parkgondozás, fa- és virágültetés.
Fogalmak	Talaj-, víz-, levegőszennyezés, mezőgazdasági, ipari, háztartási szennyezőanyag, vegyszer, olajszennyezés, mérgező gáz, talajpusztulás, takarékosság, tudatosság, mérlegelés, megfontoltság.

Földrajz

7–8. évfolyam

óraszám: 72 óra/tanév

A Földünk–környezetünk műveltségi terület megismerteti a tanulókat a szűkebb és tágabb környezet természeti és társadalmi-gazdasági jellemzőivel, folyamataival egyéni képességeikhez igazodóan. Elősegíti, hogy megismerjék és megfigyeljék nemzeti értékeinket, legyen képük hazánk természeti, társadalmi-gazdasági adottságairól, valamint az európai integrációban betöltött szerepéről. Megismerteti – lehetőség szerint a gyakorlatban – a szűkebb és a tágabb természeti és társadalmi környezetben való tájékozódás, eligazodás alapvető eszközeit és módszereit. Vizsgálódásának középpontjában a természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatok, jelenségek, valamint napjaink eseményei állnak. Valamennyit a társadalom szemszögéből mutatja be a természet-, a társadalom- és a környezettudományok vizsgálódási módszereinek alkalmazásával.

A tartalmak feldolgozása során fejlődik a tanulók földrajzi-környezeti gondolkodása, helyi, regionális és globális szemlélete. Megérthetik, hogy a természet egységes egész; a Föld egységes, és ez megköveteli az erőforrásokkal való ésszerű, takarékos gazdálkodást.

A műveltségi terület minden jelenséget és folyamatot tér- és időbeli változásában, fejlődésében mutat be, kutatva az okokat és az összefüggéseket. A tanulók megismerik a változásokat, válságokat előidéző gazdasági és társadalmi folyamatokat is. Így fokozatosan kialakulhat a felelős magatartásuk a szűkebb és a tágabb természeti, illetve társadalmi környezet iránt.

A globalizálódó gazdasági, társadalmi és környezeti folyamatok értékelésével lehetővé válik, hogy a tanulók megismerjék az emberiség egész bolygónkra kiterjedő természetátalakító tevékenységét, valamint az ebből fakadó, szintén világméretű természeti és társadalmi problémákat.

A műveltségi terület tartalmi elemeinek feldolgozása a szűkebb és tágabb környezetünkről megszerzett ismeretek bővítése mellett hozzájárul a tanulók képességeinek fejlődéséhez. A különféle szóbeli és írásbeli ismeretközvetítő, illetve értékelési módszerek alkalmazásával segíti az anyanyelvi kommunikáció fejlődését.

A fogalmakkal, kulcsfogalmakkal az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók többször, változó helyzetekben találkoznak, így a kulcsfogalmak egyre gazdagodó tartalommal épülnek be az egyes tanulók fogalmi rendszerébe, szókincsébe.

Az Európai Unió, valamint a távoli országok természeti és társadalmi-gazdasági sajátosságainak bemutatásával a tantárgy hozzájárul a nyitott és befogadó magatartás kialakulásához, felkelti az igényt az eltérő kultúrák megismerése iránt. Felhívja a tanulók figyelmét a társadalmi-gazdasági érdekcsoportok tevékenységére, amelyek pusztítják a Föld természeti kincseit, értékeit, amelyek megőrzése a következő nemzedékek számára is fontos. Mindezzel hozzájárul a felelős és tudatos környezeti magatartás alakításához.

A természeti, a társadalmi-gazdasági és a környezeti folyamatokban megfigyelhető kölcsönhatások feltárásával a műveltségi terület tartalmainak feldolgozása hozzájárul a korszerű természettudományi szemlélet és gondolkodásmód kialakulásához. Szüntelenül változó és globalizálódó világunk természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatainak megismeréséhez, megértéséhez elengedhetetlen a tanórákon kívüli tájékozódás, az információszerzés és a nyitott gondolkodás, melyben azonban az autizmussal élő tanulók esetében akadályt jelenthet a merev, rugalmatlan gondolkodás.

Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók oktatása-nevelése is elképzelhetetlen a tanulók egyre önállóbbá váló információszerző tevékenysége nélkül. Így a tanítási-tanulási folyamatban növekvő hangsúlyt kap az információszerzés és feldolgozás képességének fejlesztése, különös tekintettel a digitális világ nyújtotta lehetőségek felhasználására.

Hazánk és a világ társadalom-földrajzi jellemzőinek bemutatásával fejlődik a tanulók szociális és állampolgári kompetenciája. Napjaink hazai társadalmi-gazdasági folyamatainak megismerése nagymértékben hozzájárul a tanulóknak a gazdasági élet eseményeiben történő eligazodásához, későbbi, felnőttkori aktív munkaerő-piaci szerepvállalásához.

A földrajz integráló jellegű tantárgy, amely a természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jelenségek, folyamatok összefüggéseinek megláttatásában és kölcsönhatásainak feltárásában alapvető szerepet tölt be, és a tanulók környezettudatos magatartásának alapozásáért és alakításáért is felelős.

Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók tanulási sajátosságaik következtében több irányítást és egyéni segítséget igényelnek. A mindennapokban is jól használható gyakorlati példákon és tapasztalatokon keresztül sajátíthatják el a földrajzi térben történő eligazodás alapvető eszközeit, módszereit.

Az egyszerű, elemi földrajzi ismeretek átadása az általános és a speciális képességek fejlesztésére, a specifikumokra figyelve történik, egyben habilitációs, rehabilitációs célokat, feladatokat is hordoz. Ezek közül a legfontosabbak: a gondolkodási funkciók fejlesztése, a rövid és a hosszú távú figyelem és emlékezet fejlesztése, biztos tájékozódás megteremtése a közvetlen térben, időben, a síkban, a jelek, a szimbólumok világában.

Témakör	**19. Tájékozódás a földrajzi térben**	**Javasolt óraszám: 9 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Analógiás gondolkodás és cselekvéses gondolkodás fejlesztése. Figyelemfejlesztés. Megfigyelőképesség fejlesztése. A térképhasználat önállóságának és biztonságának növelése.	
Fejlesztési ismeretek		**Fejlesztési tevékenységek**
A tér és ábrázolása 1.1. Téregységek - Földrajzi fokhálózat Térhierarchia. Térábrázolás: térrajz, útvonalrajz, menetvázlat, térképszerű ábrázolások, úti- és helyszínrajz.		A térkép és a valóság kapcsolatának megfigyelése, a tapasztalatok alkalmazása. Szemléleti térképolvasás (egyszerű helymeghatározás, távolságbecslés, egyenes és görbe vonal mentén távolságmérés) tanári irányítással.

Térképi ábrázolás elemei – jelkulcsok, méretarány.	Helymeghatározás tanári segítséggel. Viszonyítási pontok következetes használata.
1.2. Térábrázolás	A földrajzi tájékozódáshoz szükséges topográfiai fogalmak felismerése, megnevezése földgömbön és bármilyen térképen.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Méretarány, aránymérték, keresőhálózat és földrajzi fokhálózat. Kis-, közép-, nagytáj; közigazgatási egység, termelési terület, régió, jelkulcs, topográfiai fogalmak.

Témakör	**20. Tájékozódás az időben**	**Javasolt óraszám: 9 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az időbeli tájékozódás, az időfogalom fejlesztése a természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi és időtartambeli különbségeinek tudatosítása során.	
Fejlesztési ismeretek		**Fejlesztési tevékenységek**
Az idő 2.1. Időegységek Példák a rövidebb és hosszabb távú természeti, társadalmi és környezeti folyamatokra. A Föld története. Napi időszámítás, évi időszámítás, a naptár, időeltolódás.		A szabályszerűen ismétlődő természeti és társadalmi környezeti változások leírása. A kontinensen - kontinenseken megismert események, jelenségek, folyamatok időrendbe állítása.
2.2. Időrend Földrajzi-környezeti folyamatok, földtörténeti események időrendje - regionális példák alapján.		Eligazodás a földtörténeti időegységekben.
Fogalmak	Földrajzi-környezeti folyamat; földtörténeti esemény, nap, évszak, napi és évi időszámítás, naptár.	

Témakör	**21. Tájékozódás a környezet anyagairól**	**Javasolt óraszám: 20 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Energiatakarékos magatartás kialakítása – saját lehetőségeik felismertetése a környezet és a természeti kincsek takarékos használatához történő hozzájárulásban. Gyakorlottság erősítése az IKT-eszközök használatában. A fogalomalkotó, rendszerező képesség fejlesztése. Helyes földrajzi képzetek kialakítása.	
Fejlesztési ismeretek		**Fejlesztési tevékenységek**
3.1. Anyagok, anyagi rendszerek A tanulók szűkebb és tágabb környezetében előforduló ásványok és kőzetek, nyersanyagok és energiahordozók, illetve talajtípusok példái, jelentőségük a természetben, a		Az élő és élettelen anyagok rendszerezése, valamint a természeti és társadalmi életben, gazdaságban betöltött jelentőségük felismerése.

társadalmi-gazdasági életben: kőolaj, kőszén, földgáz, vasérc, réz. Környezetet károsító anyagok és hatásaik.	A leggyakrabban előforduló ásványok és kőzetek, talajok; ipari nyersanyagok és energiahordozók területi előfordulására példák adása. Válogatás tanári irányítással, információs anyagokban és gyűjteményekben (könyv-és médiatár, kiállítási–múzeumi anyagok), világhálón. Az emberiség által legintenzívebben használt nyersanyag- és energiahordozó készletek végességének belátása. Törekvés az energiatakarékos magatartásra.
3.2. Geoszférák – A talaj kialakulása. – Felszíni és felszín alatti vizek, talajtípusok hazai és regionális példái. Felszíni vizek: vízfolyások, állóvizek, tavak, tengerek és óceánok. A felszín alatti vizek. A felszíni jégtakaró. A víz körforgása. A vízszennyezés, vízvédelem.	A felszínformák megnevezéseinek összekötése a saját tapasztalattal, felismerésük, azonosításuk képek, leírások alapján. Különbségek és hasonlóságok felismerése, rövid megfogalmazása szóban vagy írásban. Képek csoportosítása megadott szempontok alapján (pl. felszín alatti/feletti vizek).
3.3. Földrajzi övezetesség – Vízszintes és függőleges földrajzi övezetesség természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti megnyilvánulásai. – – Az övezetesség elemeinek kapcsolatai regionális példákon.	A vízszintes és a függőleges földrajzi övezetesség természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti megnyilvánulásainak és hatásainak felfedezése. Az övezetesség elemei közötti kapcsolatok (egyszerű ok-okozati viszonyok) felismerése regionális példákon.
Fogalmak	Ipari nyersanyag, energiahordozó, a nyersanyag- és energiakészletek végessége. Kőolaj, kőszén, földgáz, vasérc, réz, talajtípus, talajképződés, forrás, patak, folyó, tó, talajvíz, karsztvíz, artézi víz, vízszennyezés, felmelegedés, szélrendszer, forró övezet, hideg övezet, függőleges övezetesség.

Témakör	**22. Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól**	**Javasolt óraszám: 17 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tájak, országok, földrészek természeti és társadalmi jellemzőinek, azok összefüggéseinek megláttatása. Az új fogalmak, szerveződések felismerése a megismert országokhoz kapcsolódó példák értelmezésével, egyéni és csoportmunkával, gyakorlatokkal.	
Fejlesztési ismeretek		**Fejlesztési tevékenységek**
4.1. A társadalmi-gazdasági élet szerveződése – Településtípusok (tanya, falu, város), jellemző képük, a hozzájuk kötődő tevékenységek, szerepük az országok		A tájak, országok, földrészek természeti és társadalmi jellemzőinek, azok összefüggéseinek értelmezése. Természeti és gazdasági körülmények, hagyományok egyes népek gazdasági

társadalmi-gazdasági életében, a munkamegosztásban. – A gazdasági ágazatok (mezőgazdaság, ipar, szolgáltatások), szerepük a földrészek, térségek, országok gazdasági életében. – A földrajzi térben zajló kölcsönhatások és magyarázatuk regionális példák alapján.	fejlődését, gondolkodásmódját befolyásoló szerepének felismerése példákon keresztül. Egyszeri és rendszeres megfigyelések, mérések, tanári irányítással, egyéni és csoportmunkával, vizsgálódások és modellalkotás. Információgyűjtés tanári irányítással (földrajzi helyek, térképek keresése, digitális lexikonhasználat). Természeti kölcsönhatásokkal kapcsolatos tények, szöveges információk ábrázolása tanári segítséggel. A természeti környezet közvetlen fellelhető hatásai a társadalmi-gazdasági folyamatokban (hazai példák alapján) és közvetett hatásainak felismerése a jelen társadalmi-gazdasági folyamataiban (pl. termelés – életmód) hazai és külföldi példák alapján. A természeti és társadalmi folyamatok hatásainak és kölcsönhatásainak eredményeképpen létrejövő környezeti változások felismerése. A termelő és a fogyasztó folyamatok rövid és hosszú távú következményeinek felismerése a környezetben regionális példákon. Az emberi tevékenységek által okozott környezetkárosító kölcsönhatások, folyamatok felismerése példákban. A környezetkárosító kölcsönhatások következményeinek csökkentésére irányuló hazai és nemzetközi erőfeszítések érzékelése. Összefüggések keresése, felfedezése. Ok-okozati összefüggések keresése, következtetések. Törvényszerűségek meglátása.
Fogalmak	Településtípus, tanya, falu, város, gazdasági ágazat, fekvés, felszín, éghajlat, vízrajz, mezőgazdaság, bányászat, ipar, szolgáltatás. Fekvés – szállítási, kereskedelmi útvonal. Természeti és társadalmi kölcsönhatás, környezetkárosító hatás. Felszín, éghajlat, vízrajz, mezőgazdaság, erdőgazdálkodás. Hegyvidék, bányakincs, kitermelés, hőerőmű, környezetszennyezés (levegőszennyezés, vízszennyezés). Tengerpart, halászat, közlekedés, szállítás, sólepárlás, elektromosenergia-termelés, idegenforgalom.

Témakör	**23. Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról - A földrajzi tér regionális szerveződése**	**Javasolt óraszám: 30 óra**

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Magyarország megismerésével a hazához és a magyarsághoz kötődő pozitív érzelmek erősítése. A közvetlen környezet társadalmi-gazdasági életének, a társadalmi-gazdasági élet tájanként eltérő természeti feltételei és lehetőségei összefüggéseinek megismertetése a tantárgy eszközeivel. Gyűjtőmunka, projekt, csoportos tevékenység keretében végzett feladatokkal az együttműködési és kommunikációs készség növelése. Tájékozódási képesség fejlesztése. Környezeti érzékenység erősítése. A természet szépségének felismertetése. Érdeklődés felkeltése idegen tájak iránt. Fogalomalkotó, analitikus és kauzális gondolkodás, képzelet fejlesztése.

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
5.1. Magyarország és a Kárpát-medence földrajza – A nemzeti kultúra és a magyarság nemzetközi híre: híres utazók, tudósok, szellemi és gazdasági termékek, történelmi, kulturális és vallási hagyományok, hungarikumok. – A lakóhely, a hazai tájak, nagytájak és országrészek: természetföldrajzi jellemzői, természeti, társadalmi erőforrásai, társadalmi-gazdasági folyamatai, környezeti állapotuk. – Hazánk természeti adottságai és a társadalmi-gazdasági élet kapcsolatai: közvetlen környezetünk társadalmi-gazdasági élete, a társadalmi-gazdasági élet tájanként eltérő természeti feltételei és lehetőségei, környezettől függő életmódok összehasonlítása, hagyományai, a gazdasági környezet változásai, idegenforgalmi vonzerő, gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok, a környező tájak környezeti állapotának hatása a hazai környezetre, a problémák kezelése. – Éghajlati elemek változásai, éghajlat-módosító tényezők, éghajlatok jellemzői, társadalmi- gazdasági hatások hazai és regionális példák alapján. – A Kárpát-medence és hegységkerete mint természet- és társadalom-földrajzi egység: a medencejelleg érvénysülése a természeti adottságokban, hatás a gazdasági életben. A tájak természeti, kulturális, néprajzi, gazdaságtörténeti és környezeti értékei, átalakulása.	A hazai társadalmi-gazdasági élet földrajzi jellegzetességeinek felismerése tanári irányítással aktualitások alapján. Magyarország földjének részletes megismerése, kitekintéssel a Kárpát-medence egészére. Tájékozódás Magyarország térképén. Jellegzetességek felismerése. Az egyes hazai országrészek, tájak hasonló és eltérő földrajzi jellemzőinek érzékelése, azok okainak és következményeinek felismerése.

– A magyarság által lakott, országhatáron túli területek, tájak közös és egyedi vonásai. – A Magyarországon és az országhatárokon kívül élő magyarok viszonya és jogai a közös kultúrához, nyelvhez.	
5.2. Európa – Európa földrajzi-környezetei jellemzői ok-okozati összefüggéseikben: természetföldrajzi kép (fekvés, határok, domborzat, felszínformálódás, éghajlat, vízrajz, természetes élővilág, talaj, tájak); társadalom-földrajzi kép (népesség, települések, életmódok, termelés, kereskedelem, infrastruktúra; környezeti kép (állapot, problémák, lehetséges megoldások). – Az Európai Unió mint gazdasági szerveződés; az európai kulturális sokszínűség földrajzi alapjai – A kontinensrészek (Észak-Európa, Nyugat-Európa, Dél- Európa, Közép-Európa, Kelet-Európa) földrajzi jellemzői, különböző életterek közös és egyedi földrajzi-környezeti jellemzői, azok okai és következményei. – Az egyes kontinensrészek meghatározó jelentőségű országainak (Németország, Franciaország, Egyesült Királyság, Oroszország, Olaszország, Észak-Európa országai, Lengyelország, Csehország) egyedi földrajzi-környezeti jellemzői, azok okai és következményei. – A hazánkkal szomszédos országok földrajzi-környezeti jellemzői, jelentőségük a világban, társadalmi-gazdasági kapcsolataik hazánkkal.	Az Európai Unió fő céljainak, értékeinek megismerése földrajzi- környezeti nézőpontból. Az együttműködések szükségességének felismerése.
5.3. Az Európán kívüli kontinensek, tájak, országok – Afrika, Amerika, Antarktika, Ausztrália és Óceánia, Ázsia természetföldrajzi jellemzői (fekvés, határok, domborzat, felszínformálódás, éghajlat, vízrajz, természetes élővilág, talaj, tájak); társadalom-földrajzi sajátosságai (népesség, települések, életmódok, termelés, kereskedelem, infrastruktúra); környezetei állapota (problémák, lehetséges megoldások, védett értékek); a	Megfigyelés, illetve filmes illusztrációk segítségével, szemelvények, útleírások, képek alapján helyes földrajzi képzetek kialakítása a földfelszínről. Ismerkedés távoli tájakkal, vizuális élmények szerzése a Föld különböző arculatú tájairól. Tájékozódás égtájak és nevezetes szélességi körök szerint. Ismeretek gyűjtése, rendszerezése.

természetföldrajzi övezetesség elemei, összefüggései, hatása a társadalmi-gazdasági életre, a környezetre. – Az egyes kontinensek tipikus tájainak (esőerdő, szavanna, sivatag, monszuntáj, füves puszták területe, tajga, sarkvidék; farmvidék, ültetvény, öntözéses gazdálkodás területe, oázis, átalakuló ipari körzet, kikötőövezet) természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzői, az adottságok társadalmi hasznosítása, jellemző életmódja. – A távoli kontinensek meghatározó jelentőségű országai, országcsoportjainak (trópusi Afrika országai, arab világ, USA, Brazília, Kína, India, Japán, Délkelet-Ázsia gyorsan iparosodott országai és Ausztrália) földrajzi jellemzői és világgazdasági szerepe.	Domborzati formák felismerése, a kialakult földrajzi képzetek szóbeli leírása.
Fogalmak	Északi-sarkpont, Egyenlítő, Déli- sarkpont, térítő, éghajlati övezet: hideg, mérsékelt, forró, monszunvidék, mediterrán táj, tajgavidék, sivatag. Ipari körzet, farm, öntözéses gazdálkodás, oázis.

Témakör	**24. Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról**	**Javasolt óraszám: 12 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Fogyasztói szokások tudatosítása, a tudatos fogyasztói magatartás erősítése.	
Fejlesztési ismeretek		**Fejlesztési tevékenységek**
6.1. Globális problémák Az életminőség különbségeinek példái: az éhezés és a szegénység által leginkább veszélyeztetett országok, térségek; az urbanizálódás folyamata és jelenségei.		A természeti környezet közvetlen és közvetett hatásainak felismerése a múlt és a jelen társadalmi-gazdasági folyamataiban konkrét hazai és külföldi példák alapján, vizuális források segítségével.
6.2. Fenntarthatóság – Fogyasztási szokások változása; környezettudatosság, energiatakarékosság, hulladékkeletkezés, szelektív hulladékgyűjtés, biotermékek; személyes és közösségi cselekvési lehetőségek; tudatos vásárlói magatartás. – Védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái.		Képek, filmek, személyes tapasztalatok alapján példák felismerése, gyűjtése. Összehasonlítás, megbeszélés, esetleg vita.
Fogalmak	Környezettudatosság, energiatakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés, biotermék.	

	Alapvető ismeretek a kémiai, fizikai, biológiai jelenségekről, törvényszerűségekről, ezek felhasználása a gyakorlatban, a mindennapi életben, a háztartásban. Az élő és élettelen természet legfontosabb kölcsönhatásainak ismerete. A megfigyelésekben, kísérletekben önálló, szabálykövető részvétel. Egyszerűbb összefüggések megértése, tapasztalatok megfogalmazása szóban, vázlatkészítés. Törekvés a tanult szakkifejezések pontos használatára. Információk egyre önállóbb gyűjtése és feldolgozása. IKT-eszközök használata. Tudatos környezetvédelem és egészségvédelem, megoldások keresése a környezet- és egészségkárosítás elkerülésére. Az egészségügyi hálózat ismerete. Képesség segítségkérésre, segítségnyújtásra. Kialakult szabálytudat, képesség az együttműködésre, konfliktuskezelésre, reális önismeret.
Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére	Tájékozódás a földrajzi térben: az eligazodáshoz szükséges topográfiai fogalmak felismerése, megnevezése bármilyen térképen. Térképolvasás nagy egyéni különbségekkel: szemléleti térképolvasás segítséggel, esetleg következtető térképolvasás. A fokhálózat segítségével történő helymeghatározás segítséggel. A szomszédos országok és fővárosaik megnevezése. A térképen a tanult tájak megmutatása. Elemi szintű tájékozottság a különféle méretarányú és jelrendszerű térképek olvasásában. A vízszintes és a függőleges övezetesség kialakulása okainak felfedezése. A gazdasági ágazatok szerepének ismerete a földrészek, térségek, országok gazdasági életében. A földrajzi térben zajló felismert kölcsönhatások és összefüggések elemi szintű magyarázata. Törekvés energiatakarékos magatartásra. A természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi, valamint időtartambeli különbségeinek tudatosulása. Az állóvíz és a folyóvíz felismerése képen. A tanuló tudja, hogy a víz a természetben állandó körforgásban van. Ismeri a környezetvédelem feladatát, a vízszennyezés okait és elkerülésének lehetőségeit.

IDEGEN NYELV

Az idegen nyelv tanulása társadalmi igény. Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulóktól nagy erőfeszítést követel, ezért az idegen nyelv tanításának és tanulásának céljait a tanulók valós szükségletei, igényei és egyéni fejlettsége határozza meg, gyakran javasolt a minősítés-értékelés alóli felmentés.

Az általános iskola felső tagozatán a cél az, hogy az idegen nyelv tanítása járuljon hozzá a más tantárgyaknál megszerzett alapkészségek megerősödéséhez a tanulói tevékenységek középpontba állításával, a rendszeres ismétlés és gyakorlás megteremtésével. Az új ismeretek elsajátíttatása konkrét tapasztalásra, cselekvésre alapozva, a gondolkodási funkciók különböző sérüléseit, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve történik. A tananyagot a fejlődés egyéni üteméhez, a módosult tanulási képességekhez kell igazítani.

A tanulókat bevezetve egy idegen nyelv tanulásába, fel kell kelteni az érdeklődésüket, fenntartani a motivációjukat a nyelvtanulás iránt; meg kell alapozni a nyelvtanulásukat, ily módon is elősegíteni társadalmi beilleszkedésüket, növelni esélyeiket.

Az idegen nyelvi kompetencia szorosan kapcsolódik és épít az *anyanyelvi kompetenciára,* hiszen a funkcionális kommunikáció az elsődleges, anyanyelven is. Az anyanyelv tanulása során megtapasztalt kommunikációs és nyelvi problémák nehezítik az idegen nyelv oktatását.

A hallott szöveg értésénél törekedjünk a céloknak és igényeknek megfelelő, autentikus szövegek felhasználására. Az írás és az olvasás nagyon kis mértékben jelenik meg a felső tagozaton az idegen nyelv oktatása során, és célja csupán a hallottak megerősítése, támogatása.

Az idegen nyelv tanításának és tanulásának célrendszerében a kommunikációs kompetencia fejlesztésén van a fő hangsúly. A nyelvi kompetencia magába foglalja a lexikai, grammatikai, szemantikai és fonológiai ismereteket, továbbá ezek használatának képességét.

Az interkulturális kompetencia fejlesztése során megismertetjük a tanulókat annak az országnak (vagy országoknak) a kultúrájával, amelynek a nyelvét tanulják. Ezért a nyelvtanítást mindig össze kell kapcsolni a mindennapi élet kultúrájának megismertetésével. Folyamatosan erősítjük a nyelvtanuló interkulturális tudatosságát. A nyelvtanítás során törekednünk kell a pozitív hozzáállás és motiváció kialakítására az idegen nyelv tanulása és más kultúrák megismerése iránt.

Az információs technológiák és az informatikai kompetencia használata ma már elkerülhetetlen, s az idegen nyelv tanításának és tanulásának folyamatába beépítve nagyszerű

lehetőséget kínál arra, hogy közvetlenebb kapcsolatot alakíthassanak ki a tanulók a célnyelvvel, és ismerjék meg, majd próbálják meg alkalmazni a kapcsolatteremtéshez szükséges stratégiákat a célnyelvi közösség egy-egy tagjával. Az információs technológiák alkalmazása a célnyelvi kultúra megismerését színesebbé, érzékletesebbé teszi, segít az autentikus környezet megteremtésében, így az önálló ismeretszerzés és a későbbi önálló tanulás lehetőségét is nagymértékben segítheti.

A tantárgyak közötti integráció elérésében nagy szerepe van az idegen nyelv tanításának és tanulásának. Az idegen nyelv tanulása nemcsak további lehetőséget nyújt a tanulóknak a más tantárgyakban korábban megszerzett tudás felelevenítésére, gyakorlására, új kapcsolódási pontok kialakítására, hanem újabb nyelvi, kulturális, interkulturális, földrajzi és történelmi ismeretekkel gazdagíthatja a tanulókat, melyeket más tantárgyak tanulása során is felhasználhatnak.

A differenciálás a tanítás minden részében megjelenik, s ezáltal tekintettel vagyunk az egyéni sajátosságokra, képességekre. Az értékelés során elsősorban a tanuló egyéni fejlődését, motivációját, a nyelvtanulásra irányuló akaratát kell értékelnünk, s az értékeléssel a további nyelvtanulásukat kell segítenünk.

Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a nyelvtani anyag többségének elsajátítása implicit módon történik, azaz nem magát a nyelvtani szabályt tanítjuk, hanem a nyelvtani szerkezetet használtatjuk szövegkörnyezetben. Az idegen nyelvi kommunikáció során – a nagyszámú ismétlés révén – a tanuló automatikusan elsajátítja, majd alkalmazza a nyelvet vezérlő különböző szintű szabályokat. A nyelvi kompetencia kialakítása érdekében változatos interakciókban folyamatosan fejlesztjük a tanulók hallási észlelését, hallás utáni szövegértését, célzott és tartós figyelmét, elsősorban verbális emlékezetét és beszédkészségét. A sikeres kommunikáció érdekében hosszabb időkeretre, folyamatos ismétlésre, gyakorlásra, játékos keretek között történő, cselekvéshez kötött megvalósításra, egyéni megerősítésre, helyzetgyakorlatokra van szükség.

Az idegen nyelv olvasásának és írásának tanítása csak egyéni fejlettséghez igazodva, a tanulókban erősödő igény alapján javasolt. Az olvasott szöveg értése és az íráskészség fejlesztése csupán másodlagosan, illetve harmadlagosan támogatja a hallás utáni értést és a beszédüket.

A nyelvtanulás kezdeti szakasza a ráhangolódás időszaka. A fő cél az, hogy a tanuló megszeresse a nyelvtanulást, megértse a nyelvtudás fontosságát és szerepét a tanórán és az iskolán kívül. Ahol lehetőség és igény van erre, érdemes a tanulók nyelvi fejlesztését, az idegen nyelv iránti motiválását már előbb elkezdeni. Fontos, hogy felkeltsük a tanuló érdeklődését az idegen nyelvek, valamint a más nyelveket beszélő emberek, kultúrájuk megismerése és elfogadása iránt. A nyelvi nevelés élményalapú,

tevékenységközpontú és a nyelvelsajátítást helyezi a középpontba. A bevezető szakasz természetes velejárója lehet a csendes, vagy megfigyelő időszak. Az irányító, pozitív tanári attitűd, valamint a vidám, stresszmentes, motiváló tanulási környezet hozzájárul ennek az érzelmi szűrőnek a feloldásához, így a nyelvtudás aktiválásához.

Az idegen nyelv tanulása társadalmi igény. Az autizmussal élő tanulóktól nagy erőfeszítést követel, ezért az idegen nyelv tanításának és tanulásának céljait a tanulók valós szükségletei, igényei és egyéni fejlettsége határozza meg. Az idegen nyelv tanítása az autizmussal élő tanulók részére tanórai keretben, az általános iskola 7. évfolyamától javasolt, de az idegennyelv-tudás iránti társadalmi igények növekedése miatt – a szülők igénye szerint – szakkör vagy egyéb nem kötelező jellegű foglalkozás keretében korábban is megkezdhető az iskola döntése alapján, de szigorúan a tanulók egyéni igényeihez és képességeihez igazodva.

Az általános iskola felső tagozatán a cél az, hogy az idegen nyelv tanítása járuljon hozzá a más tantárgyaknál megszerzett alapkészségek megerősödéséhez a tanulói tevékenységek középpontba állításával, a rendszeres ismétlés és gyakorlás megteremtésével. Az új ismeretek elsajátíttatása konkrét tapasztalásra, cselekvésre alapozva, a gondolkodási funkciók különböző sérüléseit, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve történik. A tananyagot a fejlődés egyéni üteméhez, a módosult tanulási képességekhez kell igazítani.

A tanulókat bevezetve egy idegen nyelv tanulásába, fel kell kelteni az érdeklődésüket, fenntartani a motivációjukat a nyelvtanulás iránt; meg kell alapozni a nyelvtanulásukat, ily módon is elősegíteni társadalmi beilleszkedésüket, növelni esélyeiket.

A tantárgyak közötti integráció elérésében nagy szerepe van az idegen nyelv tanításának és tanulásának. Az idegen nyelv tanulása nemcsak további lehetőséget nyújt a tanulóknak a más tantárgyakban korábban megszerzett tudás felelevenítésére, gyakorlására, új kapcsolódási pontok kialakítására, hanem újabb nyelvi, kulturális, interkulturális, földrajzi és történelmi ismeretekkel gazdagíthatja a tanulókat, melyeket más tantárgyak tanulása során is felhasználhatnak.

Az idegen nyelv tanulása teret biztosít a csoportos és kooperatív tanulási formák alkalmazásának, egyénre szabott módszerek és az önművelés igénye kialakításának, valamint változatos nevelési lehetőségek kihasználásának, továbbá elősegíti a tanulók önismeretének és önbizalmának fejlesztését az egyéni adottságok és képességek megismerésén keresztül.

A differenciálás a tanítás minden részében megjelenik, s ezáltal tekintettel vagyunk az egyéni sajátosságokra, képességekre. Az értékelés során elsősorban a tanuló egyéni fejlődését, motivációját, a nyelvtanulásra irányuló akaratát kell értékelnünk, s az értékeléssel a további nyelvtanulásukat kell segítenünk.

Az autizmussal élő tanulók esetében a nyelvtani anyag többségének elsajátítása implicit módon történik, azaz nem magát a nyelvtani szabályt tanítjuk, hanem a nyelvtani szerkezetet használtatjuk szövegkörnyezetben. Az idegen nyelvi kommunikáció során – a nagyszámú ismétlés révén – a tanuló automatikusan elsajátítja, majd alkalmazza a nyelvet vezérlő különböző szintű szabályokat. A nyelvi kompetencia kialakítása érdekében változatos interakciókban folyamatosan fejlesztjük a tanulók hallási észlelését, hallás utáni szövegértését, célzott és tartós figyelmét, elsősorban verbális emlékezetét és beszédkészségét. A sikeres kommunikáció érdekében hosszabb időkeretre, folyamatos ismétlésre, gyakorlásra, játékos keretek között történő, cselekvéshez kötött megvalósításra, egyéni megerősítésre, helyzetgyakorlatokra van szükség.

Az idegen nyelv olvasásának és írásának tanítása autizmussal élő tanulók esetében csak egyéni fejlettséghez igazodva, a tanulókban erősödő igény alapján javasolt. Az olvasott szöveg értése és az íráskészség fejlesztése csupán másodlagosan, illetve harmadlagosan támogatja a hallás utáni értést és a beszédüket.

Idegen nyelvi szempontból a 7–8. évfolyam a bevezető, alapozó szakasz, melynek során a tanuló megismerkedik egy idegen nyelv tanulásával, felismeri, hogy anyanyelvén kívül más nyelven is kifejezheti magát; megpróbálja felfedezni és megérteni a nyelvet vezérlő különböző, alapszintű szabályokat, melyeknek segítségével a későbbiekben egyre tudatosabbá teheti nyelvtanulását. Felfedezi a nyelvtanulás és a célnyelvi kultúra fontosságát, mely egyben erősíti magyarságtudatát, hazafias érzéseit, közösséghez tartozását. Az idegen nyelv tanulása során fejlődik erkölcsi érzéke, javul kötelességtudata, együttérzése, empátiája, segítőkészsége, tisztelete mások iránt. Megtapasztalja és megpróbálja megérteni, hogy cselekedeteiért, mondataiért felelősséggel tartozik. A helyzetgyakorlatok során igyekszik betartani a szabályokat, és tiszteli társait.

A szakasz alapvető feladata, hogy a tanulók más műveltségi területeken megszerzett ismereteire támaszkodva, olyan alapvető nyelvi fordulatokkal ismertesse meg a tanulókat, melyeket a mindennapi élethelyzetükben felismerhetnek és alkalmazhatnak, s amelyek megalapozzák motivációjukat a későbbi (szakiskolai és egész életen át tartó) nyelvtanulásra.

Az idegen nyelv tanulása során fokozatosan fejlődik önismeretük, kifejező és kapcsolatteremtő készségük (vélemény, akarat, érzelem), a személyes tapasztalatok tudatosításán keresztül pedig bővülnek ismereteik, formálódik szemléletmódjuk, a világról alkotott képük.

Az étkezés, ételek, sport témakörök lehetőséget adnak az egészséges életmód tudatosítására, a preventív szemlélet kialakítására, a betegségek megelőzésére.

Már a nyelvtanítás bevezetésekor tudatosítani kell a tanulókban az idegen nyelv tanulásának jelentőségét a későbbi életükre, pályaválasztásukra, munkavállalási esélyeikre nézve.

Autizmussal élő tanulók idegennyelv-oktatása során nem beszélhetünk a(z) (európai) nyelvi szintek meghatározásáról, mivel az idegen nyelv tanulását az egyéni képességek nagymértékben befolyásolják. Ennek ellenére igyekeznünk kell a lehető legtöbbet elsajátíttatni a tanulókkal, az egyéni lehetőségek függvényében.

Alapvető cél, hogy a tanuló próbálja meg megérteni és használni a gyakoribb mindennapi kifejezéseket és a legelemibb alapvető fordulatokat, amelyek célja a mindennapi szükségletek konkrét kielégítése, továbbá a tanulók hallás utáni figyelmének, fonetikai kifejezésének, szándékos figyelmének, verbális emlékezetének, idegen nyelvi gondolkodásának fejlesztése. A cselekvéshez kötött beszédfejlesztés növelheti az idegen nyelvi megnyilvánulások számát, de a magyar nyelvet sem zárhatjuk ki a tanítási órákból. Fontos – egyéni igényeikhez és képességeikhez mérten – megismertetnünk velük olyan stratégiákat, melyek segíthetik őket a későbbiekben nyelvtudásuk megőrzésében, további fejlesztésében.

A nyelvtanítás sikerében fontos szerepet játszik a nyelvtanulók ismereteinek, érdeklődésének, igényeinek, nyelvi és nem nyelvi készségeinek a tanulási folyamatba történő bekapcsolása. A nyelvtanulás alkalmas a személyiség kibontakozásának támogatására. A siker másik kulcsa a folyamatos pozitív megerősítés, a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének elismerése.

A lenti kerettantervi táblázatokban szereplő fejlesztési egységek a Közös európai referenciakeretben szereplő készségekre épülnek, ezek kerültek adaptálásra az autizmussal élő tanulók nyelvtanulási igényeire. A jelen kerettanterv nem nyelv-specifikus. Jelenlegi formájában kizárólag angol nyelvi példákat tartalmaz, az egyéb nyelvekre történő felhasználást is ezek segítik.

.Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulóknál – hasonlóan az anyanyelvi kommunikáció esetében tapasztaltakhoz – hiányozhat az idegen nyelv rugalmas, a kommunikatív partnerhez alkalmazkodó használata, a fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények valódi megértése és kifejezése, annak ellenére, hogy a nyelv mechanikus elsajátítása megtörténhet. Így esetükben különösen nagy hangsúlyt kap az idegen nyelv funkcionális használatának fejlesztése. Egyénenként mérlegelni kell, hogy a nyelvtanuláshoz szükséges alapvető készségek adottak-e.

A kommunikatív nyelvi kompetencia feltételei közül a lexikális, grammatikai és szövegalkotási ismereteket a jó nyelvi és intellektuális képességű autizmussal élő tanulók képesek lehetnek

elsajátítani. Nehézségek a szociokulturális és interkulturális készségek területén mutatkozhatnak.

Amennyiben az anyanyelvi kommunikáció területén markáns nehézségek jelentkeznek, felmerül a tantárgy vagy egyes tananyagrészek értékelése alóli felmentés szükségessége.

Éves óraszám: 72 óra

7.és 8.évfolyam

<table>
<tr><td>Témakör</td><td colspan="2">1. Beszédszándékok, beszédértési készség</td><td>Javasolt óraszám: 22 óra</td></tr>
<tr><td>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</td><td colspan="3">Általános fogalmak, beszédszándékok megismertetése utánzással történő nyelvtanítás előnyben részesítésével.
A beszédészlelés, a verbális emlékezet, az idegen nyelvi gondolkodás és a sorrendiség fejlesztése. Beszédbátorság megteremtése nagyszámú ismétléssel. Társas nyelvi magatartás kialakítása. A figyelem terjedelmének növelése. Önismeret, önkontroll, önellenőrzés képességének fejlesztése.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Fejlesztési ismeretek</td><td colspan="2">Fejlesztési tevékenységek</td></tr>
<tr><td colspan="2">BESZÉDSZÁNDÉKOK:
− Köszönési formák: Hi! Hello.
− Napszakok szerinti köszönési formák: Good morning, good day, good afternoon, good evening, good night.
− Elköszönés: Bye. Goodbye. See you tomorrow.
− Bemutatkozás: What’s your name? My name is Tom. How old are you? I am 13.
− Titulusok: Mr, Mrs, Miss.
− Köszönet és sajnálat kifejezése: Thank you. Sorry.
− Udvariassági formák: Here you are. Please. Nice to see you. Nice to meet you.
− Érdeklődés a másik személy hogyléte felöl: How are you? I’m fine, thank you. And you?
− Egyszerű kérdések (információkérés).
− Egyszerű feleletek (információadás).
− Modális jelentés kifejezése: képesség kifejezése: I can jump up high.
− Vélemény kérése: Do you like?
− Tárgyak, dolgok megnevezése, azonosítása: What’s this? This is a…/ It’s a…
− Dicséret: That’s great! Well done.
− Jókívánságok: Merry Christmas! Happy Birthday! Happy Easter! Happy Halloween!
− A telefonálás konvenciói.</td><td colspan="2">BESZÉDÉRTÉS
− A hallottak utánmondása, ismétlése, majd közös mondása.
− Játékos, cselekvéshez kötött gyakorlatok utánzása.
− Nyitott párbeszédek (kérdés-felelet).
− Szavak, kifejezések, egyszerű mondatok ismétlése.
− Egyéni megnyilvánulási lehetőségek.
− Páros, csoportos, szituációs gyakorlatok.
− Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez és a beszédpartnerekhez.
− Irányított figyelem a beszélőre, részvételi szándék a beszélgetéshez.
− Társadalmi szokások használata a beszédhelyzetekben (kulturális eltérések, udvariassági formák alkalmazása).
− A különböző köszönési formák felismerése, megfelelő alkalmazásuk megpróbálása.
− Személyes adatai ismerete, bemutatkozás. Néhány adat megadása magáról.
− A beszéd ritmusának, az intonációnak a megfigyelése és utánzása, lehetőség szerint minél pontosabb visszaadása. (Kézmozdulattal a hanglejtés követése, eltérő intonációk megfigyelése.)
− Szavak differenciálása.
− Nyelvi egységek megértése.</td></tr>
<tr><td>Fogalmak</td><td colspan="3">Titulus, köszönési forma, udvariassági forma, képesség kifejezése, vélemény kifejezése, ünnepekkel kapcsolatos köszönés/köszöntés, szokás. Kérdés-felelet.</td></tr>
</table>

Témakör	2. Beszédkészség	Javasolt óraszám: 42 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyre biztosabb beszédkészség, beszédbátorság fokozatos növelése. A mindennapi életben előforduló beszédhelyzetek megismertetése a tanulókkal. Önellenőrzés, önkontroll képességének fejlesztése.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ tevékenységek**
– Kérdésalkotások. – Releváns válasz adása a tanult kérdésekre. – Dalok, mondókák. – Környezete tárgyainak megnevezése. – Néhány beszédfordulat témakörönként. – Az udvarias társadalmi érintkezés eszközei.	− Próbálkozás az angol nyelv hangjainak helyes kiejtésével. − Megfelelő hangerővel, hanglejtéssel, hangsúllyal, intonációval kiejtett szavak kialakítása. − Probléma jelzése, segítségkérés. − Rövid szövegrészeknél törekvés a mondatok sorrendiségének megjegyzésére. − Nonverbális eszközök alkalmazása válaszadáskor. − Érzelmek, vélemény kifejezése. − Javítás elfogadása, törekvés önkorrekcióra. − Törekvés a partnerhez való alkalmazkodásra. − Ritmustartás, ritmusváltás. − A fenti követelmények teljesítése rövid párbeszédek, hallás utáni ismétlések, memorizálás, eljátszás, nyitott dialógusok, drámajáték, szerepjáték, audiovizuális anyagok megtekintése során.
Fogalmak	Utánzás, ismétlés, ritmus, ritmusváltás, mimika, gesztus, szó, mondat.

Témakör	3. Fogalomkörök	Javasolt óraszám: 30 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvtani anyag implicit módon történő elsajátíttatása. A térbeli tájékozódás fejlesztése a térbeliség elöljárószóinak gyakorlása során. Hallási figyelem, irányított figyelem, idegen nyelvi gondolkodás, verbális memória, időbeli viszonyok kifejezésének fejlesztése.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ Tanulói tevékenységek**
− Létezés kifejezése (be, is, are). − Cselekvések kifejezése (igék). − Felszólító mód (igék). − Birtoklás kifejezése (have got). − Birtokviszony kifejezése (My mother's name is…). − Birtokos névmások (My pen). − Modalitás kifejezése: képesség (I can…).	− Nyelvtani fordulatok automatizmusig gyakorlása. − Törekvés a sorrendiség megtartására, a logikus felépítettségre. − A fenti követelmények teljesítése a következő tevékenységek során: mozgásos feladatok, utasítások adása, megértése, végrehajtása, manipulálás tárgyakkal, képekkel, kép- és

− Időbeliség: Present Simple, Present Continuous, időhatározók (now, sometimes, never, usually, always, today), évszakok, hónapok, napok, időpontok, elöljárószavak (at, in, on). − Térbeliség: elöljárószavak (in, on, at). − Mennyiségek kifejezése: tőszámok 1-20-ig, sorszámnevek 1-12-ig, főnevek többes száma, a/an, some/any határozatlan névelők. − Hangtani ismeretek: szóhangsúly, intonáció, összevont alakok, többes szám kiejtése.	szókártyákkal, csoportosítás, rendezés, párosítás.
Fogalmak	Létezés, birtokviszony, felszólító mondat, gyakoriság, elöljárószó, tő- és sorszámnév, többes szám, összevonás, szóhangsúly, intonálás.

Témakör	**4. Témakörök, szókincs**	**Javasolt óraszám: 50 óra**
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló szókincsének, világról alkotott szemléletének bővítése, a célországgal kapcsolatos kulturális ismeretek átadása.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
EMBERI KAPCSOLATOK: Az ÉN személyem: bemutatkozás, személyi adatok, külsőm, életkor, születésnap, lakcím, kedvenc sportom, színem, ételem, barátom. Az ÉN családom: családtagok nevei. TÁRSADALMI KÖRNYEZETÜNK: Hazám, hazám fővárosa, lakóhelyem. Iskolám, az iskola berendezései, iskolai felszerelések, utasítások a tanórán. A célnyelvi ország neve, fővárosa, zászlója, néhány nagyobb városa, ünnepek. TERMÉSZETI KÖRNYEZETÜNK: Időjárás, évszakok, hónapok, napok, napszakok, időpontok. Állatok, növények. EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD: Testrészek. Az orvosnál. Napirend. Öltözködés, ruházat. Sport. VÁSÁRLÁS:	− Lexikai elemek elsajátítása. − Más műveltségi területeken megszerzett információ alkalmazása, újabb kapcsolódási pontok kialakítása. − Angolul beszélő országok felsorolása. − Nagy Britannia országai, fővárosa, néhány városa megnevezése. − Magyar és brit iskolák összehasonlítása. − Brit ünnepek és szokások megismerése. − Reális önkép kialakítása. − Nyelvi struktúrák és lexikai elemek integrálása. − Elemi szintű tájékozódás térképen.

Élelmiszerek, ételek nevei. Főétkezések. Üzletek nevei, néhány jellemző árucikk neve. Vásárlás. ORSZÁGISMERET: Ünnepek: Halloween, Christmas, Easter *Irodalmi művek* feldolgozása videofilmmel, megbeszéléssel. Ajánlott művek: Mark Twain: Koldus és királyfi, Charles Dickens: Christmas Carol; Robin Hood.	
Fogalmak	Személyes adat, család, szűkebb-tágabb környezet, célország, nemzetiség, zászló, évszak, hónap, nap, időpont, napirend, ruházat, sport, élelmiszer, vásárlás, főétkezés, üzlet.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére	A tanuló legyen motivált arra, hogy képességeihez mérten merjen megszólalni a különböző kommunikációs helyzetekben. Alkalmazza a tanult a nonverbális és verbális elemeket, a kommunikáció szabályait. Próbálja meg a beszédszándékokat automatikusan felismerni, a lényegét megérteni és azokhoz alkalmazkodni. Próbálja meg felismerni és megérteni a tanult szavakat és kifejezéseket, a tanár egyszerű utasításait, tőmondatait. Ismerje fel a tanult kérdéseket, s azokra releváns válaszokat adjon. Próbálja a tanult nyelvtani szerkezeteket alkalmazni. Igyekezzen megfelelő ritmussal a tanult egyszerű mondatokat megismételni, törekedjen a megfelelő kiejtésre, hanglejtésre. Igyekezzen megtanulni néhány dalt, mondókát idegen nyelven. Próbáljon meg saját magáról 12-15 mondatban összefüggően beszélni. (Az eredményeket minden tanuló saját fejlődési szintjéhez kell mérni, s inkább az akarat, a motiváció dominál, semmint a pontos nyelvhasználat.)

ÉNEK-ZENE

1-4. évfolyam

A művészi tevékenység, a művészetek hatása semmivel nem pótolható szerepet játszik személyiségünk fejlődésében, az ízlés, a kreativitás, az érzések árnyalt kifejezésének fejlesztésében.

A műalkotások által közvetített magatartásminták elsajátítása a kulturális közösség fennmaradásának biztosítéka, az egyén szocializációjának döntő mozzanata.

A kultúra értékeinek megismerése közös élményanyaggal szolgálja az összetartozás érzésének erősítését. A művészeti nevelés segítséget nyújt tanulóknak abban, hogy felismerjék, becsüljék a kultúra értékeit. Hozzájárul a nemzeti és európai azonosságtudat kialakításához.

Az ének-zenei nevelés fő célja az ének megszerettetése, a zene világának megismertetése és élményt adó megértetése. Ennek eszköze, a zenei élmény, személyiség- és közösségformáló erejével, pedagógiai jelentőségével, jóval túlmutat a zenélés tevékenységén. A tanítás célja a zeneértő és zeneérző képességek fejlesztése, a szellemi és lelki tulajdonságok gyarapítása, a fantázia, az érzékenység fokozása a zenei élmények segítségével. A közös együttes élmény megteremtése segítségével a befogadás és az önkifejezés, valamint az egymásra figyelés harmóniája valósulhat meg.

Ének-zenei oktatásunk jellemzője az értékközvetítés és az értékőrzés, a Kodály-módszer segítségével. E módszer teljes embert fejlesztő pedagógia, melynek középpontjában az európai műveltségű, a magyar nemzeti hagyományt őrző, nyitott, kreatív, közösségi ember áll. Zenei örökségünk bemutatásával, tanításával erősítjük tanulóink attitűdjét, kötődését saját népe és kultúrája értékeihez, a szülőföld, a haza és a nemzet fogalmának kialakítását.

A zenei reprodukció témakörében a pedagógus feladata az éneklés különböző formáinak (hangszerkíséretes éneklés, egy- és többszólamú éneklés) megismertetése, hallás utáni daltanítással magyar és külföldi népzene anyag bemutatása, aktív énekléssel maradandó élmények nyújtása, az énekes és hangszeres improvizáció, az alkotó és önkifejező tevékenység fejlesztése, valamint a felismerő kottaolvasás elemeinek (relatív szolmizáció, kézjelek, ritmikai és dallami összetevők) tanítása. A zenei befogadás témakörében a zeneművekben való tájékozódást segítő kompetenciák (emlékezet, zenei fantázia, koncentráció) fejlesztése és a zenehallgatás anyagának az újszerű médiatartalmak felhasználásával is történő bemutatása, ismertetése.

Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára a tanításban minden elem az ének-zenei élményekhez, tevékenységekhez kapcsolódik. A tanórákon kiemelt cél az élőzenére épülő befogadói élmények megteremtése. E cél elérése érdekében az éneklés, az aktív zenélés változatos formáit szerepeltethetjük.

A sikeres énekórai munka segíti a belső kontroll erősítését, az önbizalom fejlesztését, a lelki egészség biztosítását.

Az oktatás fontos részét képezi a zene és a mozgás összekapcsolása. Az egyéni különbségek figyelembe vételének fontos területe a tehetséggondozás, melynek célja a kiemelkedő teljesítményre képes tanulók segítése, hogy képességeiknek megfelelő szintű eredményeket érjenek el.

Egyes esetekben az autizmus spektrumán érintett tanulók kiemelkedő tehetséget mutatnak a művészetekben. A tehetség többek között megnyilvánulhat kiváló zenei hallásban, a zenei művek interpretálásában, a vizuális alkotás bármely formájában. Ezekben az esetekben nagyon fontos a tehetség kibontakozásának támogatása, illetve az adott területen meglévő érdeklődés és motiváció kiaknázása a társas kommunikáció fejlesztésében. Szintén nagy szerepe lehet a művészeti nevelésnek a szabadidő hasznos eltöltésében és a társas kapcsolódás lehetőségeinek bővítésében, az önkifejezésben.

A művészeti nevelés területén ugyanakkor számolnunk kell az autizmussal gyakran együtt járó típusos nehézségekkel is: azon gyermekek, fiatalok számára, akik túlérzékenyek a hallási modalitásban, kifejezetten stresszes lehet az ének-zene órákon való részvétel.

A grafomotoros ügyetlenség, a nyitott, kreativitást és önálló döntéseket igénylő feladatok megoldásának nehézsége, valamint az absztrakt szimbólumokkal kapcsolatos nehézségek akadályozhatják a részvételt a vizuális alkotásban. Szintén nehézséget okozhat egyeseknél az idegenkedés bizonyos anyagok, eszközök megérintésétől, az azokkal való manipuláció elutasítása.

A művészeti nevelés során is igen fontos az egyéni képességeknek és szükségleteknek megfelelő differenciálás, a részvételre való biztatás, a sikerélmény biztosítása.

1. évfolyam

A szakasz oktató-nevelőmunkájának célja átvezetni a gyerekeket az óvodai játékközpontú tevékenységből az iskolai tanulás tevékenységébe. Feladata a tanulót felkészíteni az alapvető kultúrtechnikák befogadására, fogékonnyá tenni a környezet, a természet és a társas kapcsolatok iránt, teret biztosítva az életkornak és a fejlettségnek megfelelő tevékenységeknek és mozgásnak.

Az ének-zene hatékony tanítása is biztosítja ebben a szakaszban az átmenet sikerességét. A dalok, játékok tanításával, az ének-zene eszközrendszerével segítheti tanulóinkat az önmegvalósítás, önkifejezés gyakorlásában, a feszültségtől mentes, oldott kommunikáció átélésében. A játékos, felszabadult légkör segítséget nyújt a félénkség, a szorongás leküzdésében, a harmonikus személyiségfejlesztésben, a személyiség egészének kiteljesedésében. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése a megfelelő önértékelés, a saját személyiség megismerésében nagy jelentőséggel bír. A társas kapcsolatok alakításában a társadalmi beilleszkedésben elengedhetetlenül szükséges reális önkép, megfelelő önismeret megalapozásában, az egymáshoz való alkalmazkodóképesség, együttműködési készség erősítésében az énekóráknak is fontos szerep jut.

Az életkornak megfelelő gyermekdalok éneklésével, hallgatásával, gyermekműsorok nézésével és a tapasztalatok megbeszélésével a valóság és a virtuális valóság megkülönböztetését segítjük elő. A tanulás iránti érdeklődés felkeltésével, személyes élmények biztosításával, új ismeretek átadásával már ebben az életkorban segítjük a tudatos tanulás megalapozását.

1. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia* A zenei kreativitás és fantázia fejlesztése játékos gyakorlatokkal, énekes**			**Óraszám: 36 óra**
Tananyag: ZENEI REPRODUKCIÓ	**Tanulási tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Az óvodából és otthonról hozott énekes-zenei kifejezőképesség szintjének fejlesztése. Gyermekdalok, körjátékok, évszakok dalainak, ünnepek dalainak közös és egyéni éneklése, tanulása, fokozatosan bővülő hangterjedelemben. Törekvés a dalkezdés és dalzárás pontosságának betartására. Ritmushangszeres megszólaltatások, ritmuszenekar kialakítása, egyszerű ritmusok szabad, kötetlen megszólaltatása. Dalkíséretek ritmushangszerekkel. Zenei alkotás a megismert ritmikai, dallami, tempó és dinamikai elemekkel. A zenei változások követése mozgással. A zenei kreativitás és fantázia fejlesztése játékos gyakorlatokkal, énekes, ritmushangszeres és mozgásos rögtönzésekkel. Ritmushangszeres megszólaltatások, ritmuszenekar kialakítása, egyszerű ritmusok szabad, kötetlen megszólaltatása. Ritmikus mozgások zenére, tér- és formagyakorlatok szabad és kötött formákban. Énekes rögtönzések. Dalok felismerése ritmusuk alapján. Ritmusértékek, szolmizációs hangok és kézjelek tanulása. A perceptív, a cselekvéses, a fogalomalkotó, logikus gondolkodás fejlesztése	Éneklés különféle tempókban (lassan, gyorsan, közepesen) és dinamikával (halkan, hangosan) Törekvés a tiszta éneklés, az értelmes szövegkezelés szabályainak betartására Élményszerzés az örömteli éneklés gyakorlásával, az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése Ritmuskíséretes éneklés Részvétel a közös éneklésben, dalok tanulásban Énekhangjuk, éneklési kedvük fejlesztése, részvétel a különféle éneklési játékokban, gyakorlatokban A tanult dalok felismerése jellemző ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján A tanult dalok csoportosítása, adott szempontok alapján Aktív, cselekvő részvétel a körjátékok, mozgásos játékok tanulásában, előadásában, a különböző játékos gyakorlatokban	Ritmus, dallam, szöveg. Lassú- közepes-gyors tempó. Halk és hangos éneklés. Pontos szövegkiejtés, artikuláció. Körjáték, ünnepek, évszakok. Kánonéneklés. Ritmushangszer, ritmuszenekar. Dalok kísérete. Ritmus-megszólaltató, szabad játék. Ritmikus mozgás. Zene- és mozgás. Dallam-rögtönzés. Ritmusértékek és jelölésük. Vonal és vonalköz. Színek és hangok.	ÉNEKLÉS Óvodás dalok-gyermekdalok Dalok az állatokról Gyermekdalok, körjátékok Ünnepek dalai Évszakok dalai Kánonéneklés	Magyar nyelv és irodalom: a hangképzés, a beszédlégzés és a hangoztatás fejlesztése. Artikuláció, hangerő, hanglejtés, hangsúly, beszédritmus. A dalok szövegeinek megismerése, értelmezése, érzelmek kifejezése, szókincs és emlékezet-fejlesztés. Verbális emlékezet. Matematika: kapcsolatok felismerése, az elvont gondolkodás erősítése. Figyelem, észlelés, válogatás, osztályozás, érzékelés. Testnevelés: az egyensúlyérzék fejlesztése, a mozgáskoordináció erősítése, a nagy és

Azonosítás, összehasonlítás, megkülönböztetés, csoportosítás, konkretizálás, válogatás képességének fejlesztése Motorikus és auditív funkciók összekapcsolása, észlelés, figyelem- és emlékezetfejlesztés Azonosítás, megkülönböztetés, összehasonlítás és egységbe foglalás Algoritmizált és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése Megkülönböztetés, összehasonlítás, azonosítás, szabad rögtönzés Cselekvéses és perceptív gondolkodás fejlesztése	Egyéni adottságaik szerint részvétel a közös játékokban, megszólaltatásokban Dallam írása vershez, adott ritmushoz Aktív részvétel a zenére történő ritmikus mozgásokban, a tér- és formagyakorlatokban, szabad és kötött formákban Énekes rögtönzések kialakítása Koncentráció, figyelemfejlesztés, érzelmi-akarati beállítódás		GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Ritmushangszeres játékok, szabad és kötött formákban Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban Énekes improvizációk A zene jellemzőinek megjelenítése mozgással	finom mozgások fejlesztése. Térérzékelés, testtartás. Mozgások zenére. Mozgások különféle térformákban. Mozgás egyénileg és párban, csoportban. Csoportos játékok, hang- és térérzékelő gyakorlatok. Rajz és vizuális kultúra: a dalok érzelmi világának, az átélt élményeknek a megjelenítése különböző technikák segítségével. Testnevelés: utánzó és fantáziajátékok. Csoportos improvizációs játékok, tanári irányítással. Gyermekjátékok motívumainak szabad és kötött variálása. egyszerű tánclépések improvizálása.

	Ritmusérzékük fejlődése Alapvető zenei ismereteket szerzése a ritmusok jelölése, megszólaltatása terén A tanult ritmusértékeket felismerése, részvétel írásukban, olvasásukban Törekvés a szolmizációs hangok és kézjelek megismerésére, pontos használatára		FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS Egyszerű ritmusértékek tanulása Kettes ütem, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel Szolmizációs hangok és kézjeleik Ritmuskotta, három vonalas kotta, színes kotta Betűkotta Ötvonalas kotta, rögzített dó-hellyel	Rajz és vizuális kultúra: versek, mondókák, kitalált történetek vizuális megjelenítése. Átélt, elképzelt, vagy hallott esemény vizuális megjelenítése. Matematika: Időtartam, időrend. Az észlelés fokozatos pontosítása. Finommotoros mozgáskoordinációk. Számsorok, számok ritmusa, csoportosítás, elrendezés, elemző, döntő, ellenőrző képesség. Testnevelés: Finom mozgások, ritmikus mozgások.

2. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia* Alapvető ismeretek szerzése a hangok jellemző tulajdonságairól**			**Óraszám: 36 óra**
Tananyag: ZENEI BEFOGADÁS	**Tanulási tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A zenei befogadást elősegítő képességek erősítése. A zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történéseket megelőlegező képességek alakítása. Dallamok irányának, mozgásának érzékelése, követése.	A hallott részletek elemzése, megbeszélése Ritmus- és dallam megszólaltatása fokozatosan, emlékezetből Alapritmusok, ütemfajták, egyszerű dallamfordulatok felismerése.	Zenei emlékezet, zenei fantázia. Zörej, zenei hang, beszédhang, énekhang.	BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE	

A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása. Az emocionális érzékenység fejlesztése, differenciálás a hangok között. A többször hallott, meghallgatott hangok, környezetünk hangjainak, a ritmushangszerek hangjának a felismerése. Alapvető ismeretek szerzése a hangok jellemző tulajdonságairól. Figyelmük irányultságának és intenzitásának a fejlődése. Összehasonlítás, azonosítás, összefüggések felismerése Auditív figyelem, hangszínek és fogalmak összekapcsolása A hangzás különbségeinek megfigyelése	Környezetünk hangjai, ritmushangszerek hangjának felismerése, több hangszer egyidejű hangzásának felismerése Az emberi hang sokféleségének megfigyelése, felismerése A hang különféle jellemzőinek megállapítása, összehasonlítása	Hangerő, hangmagasság, hangszín, időtartam. Kellemes és kellemetlen hangok. Környezetünk hangjai.	Hangok, zajok, zörejek hallgatása, felismerése Hangok, hangzások összehasonlítása, elemzése A zenei hallás és a zenei memória fejlesztése A dallamhallás képességének erősítése ZENEHALLGATÁS Környezetünk hangjai Zajok, zörejek, zenei hangok Kellemes és kellemetlen hangok Egyidejű hangzások Emberi hang: beszéd- és énekhango	Magyar nyelv és irodalom: beszédhang, artikuláció, auditív figyelem, auditív differenciálás. Érzelmek kifejezése hangok segítségével. Matematika: az észlelés, érzékelés pontosságának fejlesztése. Figyelemfejlesztés. Motoros és auditív emlékezet fejlesztés. Rajz és vizuális kultúra: Érzelmek leírása és megjelenítése különféle technikák segítségével.

A fejlesztés várt eredményei az első évfolyam végére:

A tanuló személyre szabott segítséggel képes:

- A többször hallott hangok, hangzások felismerése.
- Szabadon választott dalok felismerése jellemző részleteik alapján.
- Zenei részletek irányított figyelmű hallgatására.
- A megismert anyagok nyugodt befogadására.

2. évfolyam

A szakasz oktató-nevelőmunkájának célja átvezetni a gyerekeket az óvodai játékközpontú tevékenységből az iskolai tanulás tevékenységébe. Feladata a tanulót felkészíteni az alapvető kultúrtechnikák befogadására, fogékonnyá tenni a környezet, a természet és a társas kapcsolatok iránt, teret biztosítva az életkornak és a fejlettségnek megfelelő tevékenységeknek és mozgásnak.

Az ének-zene hatékony tanítása is biztosítja ebben a szakaszban az átmenet sikerességét. A dalok, játékok tanításával, az ének-zene eszközrendszerével segítheti tanulóinkat az önmegvalósítás, önkifejezés gyakorlásában, a feszültségtől mentes, oldott kommunikáció átélésében. A játékos, felszabadult légkör segítséget nyújt a félénkség, a szorongás leküzdésében, a harmonikus személyiségfejlesztésben, a személyiség egészének kiteljesedésében. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése a megfelelő önértékelés, a saját személyiség megismerésében nagy jelentőséggel bír. A társas kapcsolatok alakításában a társadalmi beilleszkedésben elengedhetetlenül szükséges reális önkép, megfelelő önismeret megalapozásában, az egymáshoz való alkalmazkodóképesség, együttműködési készség erősítésében az énekóráknak is fontos szerep jut.

Az életkornak megfelelő gyermekdalok éneklésével, hallgatásával, gyermekműsorok nézésével és a tapasztalatok megbeszélésével a valóság és a virtuális valóság megkülönböztetését segítjük elő. A tanulás iránti érdeklődés felkeltésével, személyes élmények biztosításával, új ismeretek átadásával már ebben az életkorban segítjük a tudatos tanulás megalapozását.

1. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia* Élményszerzés az örömteli éneklés gyakorlásával, az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése**			**Óraszám: 18 óra**
Tananyag:ZENEI REPRODUKCIÓ	**Tanulási tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Az óvodából és otthonról hozott énekes-zenei kifejezőképesség szintjének fejlesztése. Gyermekdalok, körjátékok, évszakok dalainak, ünnepek dalainak közös és egyéni éneklése, tanulása, fokozatosan bővülő hangterjedelemben. Törekvés a dalkezdés és dalzárás pontosságának betartására. Ritmushangszeres megszólaltatások, ritmuszenekar kialakítása, egyszerű ritmusok szabad, kötetlen megszólaltatása. Dalkíséretek ritmushangszerekkel. Zenei alkotás a megismert ritmikai, dallami, tempó és dinamikai elemekkel. A zenei változások követése mozgással. A zenei kreativitás és fantázia fejlesztése játékos gyakorlatokkal, énekes, ritmushangszeres és mozgásos rögtönzésekkel. Ritmushangszeres megszólaltatások, ritmuszenekar kialakítása, egyszerű ritmusok szabad, kötetlen megszólaltatása. Ritmikus mozgások zenére, tér- és formagyakorlatok szabad és kötött formákban. Énekes rögtönzések. Ritmusok írása, olvasása, megszólaltatása. Dalok felismerése ritmusuk alapján.	Éneklés különféle tempókban (lassan, gyorsan, közepesen) és dinamikával (halkan, hangosan) Törekvés a tiszta éneklés, az értelmes szövegkezelés szabályainak betartására Élményszerzés az örömteli éneklés gyakorlásával, az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése Ritmuskíséretes éneklés Részvétel a közös éneklésben, dalok tanulásban Énekhangjuk, éneklési kedvük fejlesztése, részvétel a különféle éneklési játékokban, gyakorlatokban A tanult dalok felismerése jellemző ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján A tanult dalok csoportosítása, adott szempontok alapján Aktív, cselekvő részvétel a körjátékok, mozgásos játékok tanulásában, előadásában, a különböző játékos gyakorlatokban	Ritmus, dallam, szöveg. Lassú- közepes-gyors tempó. Halk és hangos éneklés. Pontos szövegkiejtés, artikuláció. Körjáték, ünnepek, évszakok. Kánonéneklés. Ritmushangszer, ritmuszenekar. Dalok kísérete. Ritmus-megszólaltató, szabad játék. Ritmikus mozgás. Zene- és mozgás. Dallam-rögtönzés. Ritmusértékek és jelölésük. Vonal és vonalköz. Színek és hangok.	ÉNEKLÉS Óvodás dalok-gyermekdalok Dalok az állatokról Gyermekdalok, körjátékok Ünnepek dalai Évszakok dalai Kánonéneklés	Magyar nyelv és irodalom: a hangképzés, a beszédlégzés és a hangoztatás fejlesztése. Artikuláció, hangerő, hanglejtés, hangsúly, beszédritmus. A dalok szövegeinek megismerése, értelmezése, érzelmek kifejezése, szókincs és emlékezet-fejlesztés. Verbális emlékezet. Matematika: kapcsolatok felismerése, az elvont gondolkodás erősítése. Figyelem, észlelés, válogatás, osztályozás, érzékelés. Testnevelés: az egyensúlyérzék fejlesztése, a

Tájékozódás a különféle kottarendszerek írásában, olvasásában, felismerésében, a zenei hangok megjelenítésében. Ritmusértékek, szolmizációs hangok és kézjelek tanulása. A kottaírás- és olvasás elemi szintjének kialakítása. A perceptív, a cselekvéses, a fogalomalkotó, logikus gondolkodás fejlesztése Azonosítás, összehasonlítás, megkülönböztetés, csoportosítás, konkretizálás, válogatás képességének fejlesztése Motorikus és auditív funkciók összekapcsolása, észlelés, figyelem- és emlékezetfejlesztés Azonosítás, megkülönböztetés, összehasonlítás és egységbe foglalás Algoritmizált és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése Megkülönböztetés, összehasonlítás, azonosítás, szabad rögtönzés Cselekvéses és perceptív gondolkodás fejlesztése	Egyéni adottságaik szerint részvétel a közös játékokban, megszólaltatásokban Dallam írása vershez, adott ritmushoz Aktív részvétel a zenére történő ritmikus mozgásokban, a tér- és formagyakorlatokban, szabad és kötött formákban Énekes rögtönzések kialakítása Koncentráció, figyelemfejlesztés, érzelmi-akarati beállítódás		GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Ritmushangszeres játékok, szabad és kötött formákban Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban Énekes improvizációk A zene jellemzőinek megjelenítése mozgással	mozgáskoordináció erősítése, a nagy és finom mozgások fejlesztése. Térérzékelés, testtartás. Mozgások zenére. Mozgások különféle térformákban. Mozgás egyénileg és párban, csoportban. Csoportos játékok, hang- és térérzékelő gyakorlatok. Rajz és vizuális kultúra: a dalok érzelmi világának, az átélt élményeknek a megjelenítése különböző technikák segítségével. Testnevelés: utánzó és fantáziajátékok. Csoportos improvizációs játékok, tanári irányítással. Gyermekjátékok motívumainak szabad és kötött variálása.

				egyszerű tánclépések improvizálása. Rajz és vizuális kultúra: versek, mondókák, kitalált történetek vizuális megjelenítése. Átélt, elképzelt, vagy hallott esemény vizuális megjelenítése.
	Ritmusérzékük fejlődése Alapvető zenei ismereteket szerzése a ritmusok jelölése, megszólaltatása terén A tanult ritmusértékeket felismerése, részvétel írásukban, olvasásukban Törekvés a szolmizációs hangok és kézjelek megismerésére, pontos használatára		F ELISMERŐ KOTTAOLVASÁS Egyszerű ritmusértékek tanulása Kettes ütem, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel Szolmizációs hangok és kézjeleik Ritmuskotta, három vonalas kotta, színes kotta Betűkotta Ötvonalas kotta, rögzített dó-hellyel	Matematika: Időtartam, időrend. Az észlelés fokozatos pontosítása. Finommotoros mozgáskoordinációk. Számsorok, számok ritmusa, csoportosítás, elrendezés, elemző, döntő, ellenőrző képesség. Testnevelés: Finom mozgások, ritmikus mozgások.

2. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia* A zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történéseket megelőlegező képességek alakítása**			**Óraszám: 18 óra**
Tananyag ZENEI BEFOGADÁS	**Tanulási tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A zenei befogadást elősegítő képességek erősítése. A zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történéseket megelőlegező képességek alakítása. Ritmusok felismerése kottakép alapján. Dallamok irányának, mozgásának érzékelése, követése. Dallamsorok összehasonlítása, elemzése. A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása. Az emocionális érzékenység fejlesztése, differenciálás a hangok között. A többször hallott, meghallgatott hangok, környezetünk hangjainak, a ritmushangszerek hangjának a felismerése. Alapvető ismeretek szerzése a hangok jellemző tulajdonságairól. Figyelmük irányultságának és intenzitásának a fejlődése.	A hallott részletek elemzése, megbeszélése Ritmus- és dallam megszólaltatása fokozatosan, emlékezetből Alapritmusok, ütemfajták, egyszerű dallamfordulatok felismerése kézjelről, színes kottáról Dallamfordulatok elemzése: ismétlődés, lépés, ugrás a dallamokban	Zenei emlékezet, zenei fantázia. Zörej, zenei hang, beszédhang, énekhang. Hangerő, hangmagasság, hangszín, időtartam. Kellemes és kellemetlen hangok. Környezetünk hangjai.	BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE Hangok, zajok, zörejek hallgatása, felismerése Hangok, hangzások összehasonlítása, elemzése A zenei hallás és a zenei memória fejlesztése A dallamhallás képességének erősítése	
Összehasonlítás, azonosítás, összefüggések felismerése Auditív figyelem, hangszínek és fogalmak összekapcsolása A hangzás különbségeinek megfigyelése	Környezetünk hangjai, ritmushangszerek hangjának felismerése, több hangszer egyidejű hangzásának felismerése Az emberi hang sokféleségének megfigyelése, felismerése A hang különféle jellemzőinek megállapítása, összehasonlítása		ZENEHALLGATÁS Környezetünk hangjai	Magyar nyelv és irodalom: beszédhang, artikuláció, auditív figyelem, auditív differenciálás. Érzelmek kifejezése hangok segítségével. Matematika: az észlelés, érzékelés pontosságának

			Zajok, zörejek, zenei hangok Kellemes és kellemetlen hangok Egyidejű hangzások Emberi hang: beszéd- és énekhangok	fejlesztése. Figyelemfejlesztés. Motoros és auditív emlékezet fejlesztés. Rajz és vizuális kultúra: Érzelmek leírása és megjelenítése különféle technikák segítségével.

A fejlesztés várt eredményei a második évfolyam végére:

A tanuló személyre szabott segítséggel képes:

- A többször hallott hangok, hangzások felismerésére.
- Dalok felismerésére jellemző részleteik alapján.
- A tanult hangszerek, kórusok hangjának, hangzásának felismerésére, többszöri meghallgatás után.
- Zenei részletek irányított figyelmű hallgatására.
- A megismert anyagok nyugodt befogadására.

3. évfolyam (A 2020/21-es tanévben kifutó rendszerben)

A 3. évfolyam kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése. E szakasz feladatai a kreativitásra, a tevékenységre való ösztönzés, a tanulók személyiségének érése, önismeretük fejlődése, a tanulási, viselkedési szokások kialakításával, magatartási normák közvetítésével.

Az énekórai munkának segítenie kell a tanulókat a kapcsolatrendszerük építésében, az önmegvalósítás, önkifejezés gyakorlásában, a megfelelő önértékelés erősítésében.

A differenciálás fontos szerepet játszik énekórai feladatok megvalósításában is, kiemelt figyelmet fordítva a kommunikáció segítésére a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett. A gondolkodási műveletek és a funkcionális képességek, a konkrét cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés, a szabálytudat kialakítása fejlődik az ének-zene tanítása által.

1.Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: A népdaléneklés kultúrájának elmélyítése. Ritmusérzék fejlesztése**			**Óraszám: 36 óra**
Tananyag ZENEI REPRODUKCIÓ	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Az éneklési kultúra fejlesztése, dalok tanulása, közös és egyéni éneklése. Szöveg – dallam - ritmus pontos párosítása. Az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése. Törekvés a kifejező, tiszta éneklésre, az értelmes szövegkezelésre, a helyes légzés és artikuláció tanult szabályainak a betartására. Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával, megfelelő tempó és hangerő választása a dalok előadásához.	Élményszerzés az örömteli éneklés gyakorlásával, az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése, Egyéni képességeik szerinti részvétel a közös éneklésben, daltanulásban Minél több tanult dal, közös és egyéni, átélt, a tartalomnak megfelelő énekléssel történő előadása A tanult dalok felismerése, jellemző ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján A tanult dalokat csoportosítása, adott szempontok alapján Ritmuskíséretes éneklés Zenei ízlésük fejlődése, kedvenc dalok választása Közösségi érzésük erősödése Dallamok kitalálása saját névre, mondókák, versek megzenésítése,	Ritmus, dallam, szöveg, tartalom és hangulat. Szómagyarázat. Pontos szövegkiejtés, artikuláció. Párosító dal, virágének. Régi stílus, új stílus. Kánonéneklés, más népek dalai. Dalkezdés- és zárás. Lassú, közepes és gyors tempó, lassítás, gyorsítás. Halk és hangos éneklés, halkítás, hangosítás. Ritmuszenekar, Zenei kérdés-válasz. Ritmikus mozgás.	1.1 ÉNEKLÉS Gyermekdalok, körjátékok Dalok az állatokról, évszakokról, ünnepekről Párosító dalok Virágénekek Régi stílusú magyar népdalok	Magyar nyelv és irodalom: Beszédlégzés, hangképzés, hangoztatás, helyes szövegkiejtés. Szómagyarázat, szókincsismeret. Dalok szöveghű tolmácsolása. A dalok szövegeinek értelmezése, érzelmek kifejezése, szókincs és emlékezet-fejlesztés. Verbális emlékezet, memoriterek tolmácsolása. Matematika:

Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának erősítése. Dalok felismerése jellemző motívumaik alapján. Tapasztalatok szerzése a kánonéneklés terén. Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével. A ritmus- és dallamhangszeres improvizáció készségének fejlesztése, a tanult zenei szerkezetek, tempók, dinamikai árnyalatok, valamint az eltérő karakterek felhasználásával. A mozgásos rögtönzések fejlesztése a fantázia szabadságával.	zenés előadása, kötött és szabad formákban Aktív részvétel a ritmusosztinátiós gyakorlatokban, ritmuszenekari megszólaltatásokban Ellenritmus-, rákritmus megszólaltatása Kérdés-válasz játékok kitalálása ritmusokkal és dallamokkal A zenei élmények kifejezése változatos formákban Mozgásos játékok, kötött és szabad gyakorlatok zenére Új ismeretek szerzése, a ritmusok jelölése, megszólaltatása terén A tanult ritmusértékek felismerése, részvétel írásukban, olvasásukban Tájékozódás a hanglétrán és a vonalrendszerben Törekvés a szolmizációs hangok és kézjelek pontos használatára, a hétfokú hangsor megismerésére	Zene- és mozgás. Dallam-rögtönzés. Ritmusértékek és jelölésük. Számok és hangok.	Új stílusú magyar népdalok Más népek dalai Kánonok 1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Énekes rögtönzések Dramatizálható zenei anyagok mozgásos megjelenítése, szabad és kötött formákban Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése	kapcsolatok felismerése, az elvont gondolkodás erősítése. Figyelem, észlelés, válogatás, osztályozás, érzékelés. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Rendezés. Testnevelés: az egyensúlyérzék fejlesztése, a mozgáskoordináció erősítése, a nagy és finom mozgások fejlesztése. Térérzékelés, testtartás. Mozgások zenére. Mozgások különféle térformákban. Mozgás egyénileg és

A kreativitás fejlesztése, az örömteli zenélés képességének átélése. A zenei fantázia fejlesztése. A ritmikai és dallami ismereteik bővítése, erősítése. Különféle kották használata tanári segítséggel. A kottaírás- és olvasás elemi szintjének megerősítése. A relatív szolmizáció használata, a dó hang helyének változásai. Ritmusok és dallamok felismerése kotta alapján, a belső hallás erősítése. Auditív és verbális kapcsolat-társítás	Aktív részvétel a ritmikus játékokban, gyakorlatokban, versek, mondókák ritmizálásában, ritmusok differenciált megszólaltatásában Aktív részvétel kották másolásában, írásában- olvasásában, tanári segítségnyújtás mellett Kottaolvasás „némán”, a belső hallás tudatosítása		hangszeres és énekes formákban A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban 1.3 FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS A négyes ütem A hármas ütem Újabb ritmusértékek tanulása	párban, csoportban. Csoportos játékok, hang- és térérzékelő gyakorlatok. Rajz és vizuális kultúra: a dalok érzelmi világának, az átélt élményeknek a megjelenítése különböző technikák segítségével. Testnevelés: utánzó és fantáziajátékok. Csoportos improvizációs játékok, tanári irányítással. Gyermekjátékok motívumainak szabad és kötött variálása. Egyszerű tánclépések improvizálása. Fantáziajátékok

Érzelmi átélés, ráhangolódás Odafordulás, beleélés Megfigyelés, felismerés, bevésés Azonosítás, csoportosítás, összehasonlítás, rendezés Cselekvéses, fogalomalkotó, analógiás és logikus gondolkodás fejlesztése Koncentráció-, kreativitás- és figyelemfejlesztés, érzelmi-akarati beállítódás Ráismerés, felismerés, besorolás megkülönböztetés, összehasonlítás képességének fejlesztése, szabad rögtönzés Együttes élményben való részvétel			További szolmizációs hangok tanulása, a teljes hétfokú hangsor Számkotta Ötvonalas kotta írása-olvasása	elképzelt helyzetekben. Rajz és vizuális kultúra: versek, mondókák, kitalált történetek vizuális megjelenítése. Átélt, elképzelt, vagy hallott esemény vizuális megjelenítése. Matematika: Időtartam, időrend. Az észlelés fokozatos pontosítása. Finommotoros mozgáskoordinációk. Csoportosítás, elrendezés. Figyelem, észlelés, összehasonlítás, azonosítás.

Cselekvéses és perceptív gondolkodás fejlesztése Auditív és téri tájékozódás fejlesztése Észlelés, megismerés, megértés, rögzítés, azonosítás, bevésés folyamatának erősítése Összefüggések felismerése Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése Logikus, analógiás és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése Észlelés, figyelem fejlesztése				

2. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: A zenei hallás fejlesztése**		
Tananyag ZENEI BEFOGADÁS	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**
A zenei befogadást elősegítő képességek erősítése. A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történéseket megelőlegező képességek alakítása, fejlesztése. A belső hallás tudatosítása, erősítése. Ritmusok felismerése kottakép alapján. Dallamok irányának, mozgásának érzékelése, követése. Dallamsorok összehasonlítása, elemzése.	Játékok, gyakorlatok a zenei fantázia, és a belső hallás fejlesztésére Ritmus- és dallam megszólaltatása fokozatosan, emlékezetből Alapritmusok, ütemfajták felismerése kézjelről, színes kottáról, betűkottáról, kottaképről Dallamok irányának, mozgásának követése, érzékelése Egyszerűbb dallampárok összehasonlító megfigyelése: azonosság, hasonlóság, különbözőség Dallamsorok elemzése, összehasonlítása, jelölése Dalok felismerése rövid zenei részlet alapján	Ritmussor, dallamsor. Dallampár. Dallamsorok jelölése. Kellemes és kellemetlen hangzások. Hangszerek, kórusok. Zenés mese. Megfigyelési szempontok.	2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE Hangok, hangzások összehasonlítása, elemzése A zenei hallás és a zenei memória fejlesztése A hangzás keltette érzések megfogalmazása Játékok, gyakorlatok a zenei fantázia erősítésére A dallamhallás képességének erősítése

A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása. Az irányított figyelmű zenehallgatás kialakítása, megfigyelési szempontok segítségével a zeneművek elemzése. Egyre hosszabb zenei részletek hallgatása. Az emocionális érzékenység fejlesztése, differenciálás a zenei hangok, hangzások között. Vokális és instrumentális hangszínek felismerése, a hangszínhallás fejlesztése. A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése. A zenehallgatás tanult szabályainak a betartása. A figyelem irányultságának és intenzitásának a fejlődése.	Kezdetben rövid ideig tartó zenei részletek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése Hangszerek hangjának felismerése, több hangszer egyidejű hangzásának felismerése Kórusok hangjának, hangzásának megfigyelése		Történetek, érzések, élmények, hangulatok kifejezése zenei eszközök segítségével 2.2 ZENEHALLGATÁS Környezetünk hangjai Hangszerek hangzása, zenei hangok Egyidejű hangzások Kórusok hangzása A tanult dalok különböző stílusú (klasszikus, népzenei, könnyűzenei) feldolgozásainak hallgatása Részletek hallgatása zenés mesékből, cselekményes zeneművekből, klasszikus zenei művekből

Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, összefüggések felismerése Hangzás – név – jel kapcsolat felismerése Auditív és motoros kapcsolat erősítése Logikus, analógiás és cselekvéses gondolkodás fejlesztése Auditív figyelem, hangszínek és fogalmak összekapcsolása A hangzás különbségeinek megfigyelése Perceptív és cselekvéses gondolkodás fejlesztése			

A fejlesztés várt eredményei a harmadik évfolyam végére:

A tanuló személyre szabott segítséggel képes:

- Ismeretek szerzésére a tanult dalok kapcsán (tartalom).
- Kedvenc dalok választására.
- Aktív részvételre a ritmikai és dallami improvizációkban.
- A zenélés képességének megtapasztalására választott hangszerrel.
- Ritmusok felismerésére, írására-olvasására, megszólaltatására ritmushangszerrel.
- A tanult kották felismerésére, olvasására, dallamok éneklésére vagy megszólaltatására ritmushangszerrel, kották segítségével.
- Az írásbeli feladatok kivitelezésére.
- Egyre nagyobb fokú önállóságra a zenei írás-olvasás terén.
- A többször hallott hangok, hangzások felismerésére.
- Kedvelt dalok felismerésére jellemző részleteik alapján.
- A tanult hangszerek, kórusok hangjának, hangzásának felismerésére.
- Zenei részletek irányított figyelmű hallgatására.
- Együttműködés a pedagógussal a zenei élmények befogadásakor.

Ének-zene

4. évfolyam

A 4. évfolyam kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése. E szakasz feladatai a kreativitásra, a tevékenységre való ösztönzés, a tanulók személyiségének érése, önismeretük fejlődése, a tanulási, viselkedési szokások kialakításával, magatartási normák közvetítésével.

Az énekórai munkának segítenie kell a tanulókat a kapcsolatrendszerük építésében, az önmegvalósítás, önkifejezés gyakorlásában, a megfelelő önértékelés erősítésében.

A differenciálás fontos szerepet játszik énekórai feladatok megvalósításában is, kiemelt figyelmet fordítva a kommunikáció segítésére, a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett. A gondolkodási műveletek és a funkcionális képességek, a konkrét cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés, a szabálytudat kialakítása fejlődik az ének-zene tanítása által.

1.Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: A népdal éneklés kultúrájának elmélyítése, ritmusérzék fejlesztés**			**Óraszám: 36 óra**
Tananyag ZENEI REPRODUKCIÓ	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Az éneklési kultúra fejlesztése, dalok tanulása, közös és egyéni éneklése. Szöveg – dallam - ritmus pontos párosítása. Az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése. Törekvés a kifejező, tiszta éneklésre, az értelmes szövegkezelésre, a helyes légzés és artikuláció tanult szabályainak a betartására. Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával, megfelelő tempó és hangerő választása a dalok előadásához.	Élményszerzés az örömteli éneklés gyakorlásával, az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése, Egyéni képességeik szerinti részvétel a közös éneklésben, daltanulásban Minél több tanult dal, közös és egyéni, átélt, a tartalomnak megfelelő énekléssel történő előadása A tanult dalok felismerése, jellemző ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján A tanult dalokat csoportosítása, adott szempontok alapján Ritmuskíséretes éneklés Zenei ízlésük fejlődése, kedvenc dalok választása Közösségi érzésük erősödése	Ritmus, dallam, szöveg, tartalom és hangulat. Szómagyarázat. Pontos szövegkiejtés, artikuláció. Párosító dal, virágének. Régi stílus, új stílus. Kánonéneklés, más népek dalai. Dalkezdés- és zárás. Lassú, közepes és gyors tempó, lassítás, gyorsítás. Halk és hangos éneklés, halkítás, hangosítás. Ritmuszenekar, ellenritmus, rákritmus. Ritmusosztinató. Zenei kérdés-válasz.	1.1 ÉNEKLÉS Gyermekdalok, körjátékok Dalok az állatokról, évszakokról, ünnepekről Párosító dalok Virágénekek Régi stílusú magyar népdalok	Magyar nyelv és irodalom: Beszédlégzés, hangképzés, hangoztatás, helyes szövegkiejtés. Szómagyarázat, szókincsismeret. Dalok szöveghű tolmácsolása. A dalok szövegeinek értelmezése, érzelmek kifejezése, szókincs és emlékezet-fejlesztés. Verbális emlékezet, memoriterek tolmácsolása. Matematika:

Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának erősítése. Dalok felismerése jellemző motívumaik alapján. Tapasztalatok szerzése a kánonéneklés terén. Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével. A ritmus- és dallamhangszeres improvizáció készségének fejlesztése, a tanult zenei szerkezetek, tempók, dinamikai árnyalatok, valamint az eltérő karakterek felhasználásával. A mozgásos rögtönzések fejlesztése a fantázia szabadságával.	Dallamok kitalálása saját névre, mondókák, versek megzenésítése, zenés előadása, kötött és szabad formákban Aktív részvétel a ritmusosztinátiós gyakorlatokban, ritmuszenekari megszólaltatásokban Ellenritmus-, rákritmus megszólaltatása Kérdés-válasz játékok kitalálása ritmusokkal és dallamokkal A zenei élmények kifejezése változatos formákban Mozgásos játékok, kötött és szabad gyakorlatok zenére Új ismeretek szerzése, a ritmusok jelölése, megszólaltatása terén A tanult ritmusértékek felismerése, részvétel írásukban, olvasásukban Tájékozódás a hanglétrán és a vonalrendszerben	Ritmikus mozgás. Zene- és mozgás. Dallam-rögtönzés. Ritmusértékek és jelölésük. Ötfokú hangsor, hétfokú hangsor. Számok és hangok. Vándorló dó-hang. Belső hallás.	Új stílusú magyar népdalok Más népek dalai Kánonok 1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Énekes rögtönzések Hangszeres rögtönzések Dramatizálható zenei anyagok mozgásos megjelenítése, szabad és kötött formákban	kapcsolatok felismerése, az elvont gondolkodás erősítése. Figyelem, észlelés, válogatás, osztályozás, érzékelés. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Rendezés. Testnevelés: az egyensúlyérzék fejlesztése, a mozgáskoordináció erősítése, a nagy és finom mozgások fejlesztése. Térérzékelés, testtartás. Mozgások zenére. Mozgások különféle térformákban. Mozgás egyénileg és

A kreativitás fejlesztése, az örömteli zenélés képességének átélése. A zenei fantázia fejlesztése. A ritmikai és dallami ismereteik bővítése, erősítése. Különféle kották használata tanári segítséggel. A kottaírás- és olvasás elemi szintjének megerősítése. A relatív szolmizáció használata, a dó hang helyének változásai. Ritmusok és dallamok felismerése kotta alapján, a belső hallás erősítése. Auditív és verbális kapcsolat-társítás	Törekvés a szolmizációs hangok és kézjelek pontos használatára, a hétfokú hangsor megismerésére Aktív részvétel a ritmikus játékokban, gyakorlatokban, versek, mondókák ritmizálásában, ritmusok differenciált megszólaltatásában Aktív részvétel kották másolásában, írásában- olvasásában, tanári segítségnyújtás mellett Kottaolvasás „némán”, a belső hallás tudatosítása		Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban 1.3 FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS A négyes ütem A hármas ütem Újabb ritmusértékek tanulása	párban, csoportban. Csoportos játékok, hang- és térérzékelő gyakorlatok. Rajz és vizuális kultúra: a dalok érzelmi világának, az átélt élményeknek a megjelenítése különböző technikák segítségével. Testnevelés: utánzó és fantáziajátékok. Csoportos improvizációs játékok, tanári irányítással. Gyermekjátékok motívumainak szabad és kötött variálása. Egyszerű tánclépések improvizálása. Fantáziajátékok

Érzelmi átélés, ráhangolódás Odafordulás, beleélés Megfigyelés, felismerés, bevésés Azonosítás, csoportosítás, összehasonlítás, rendezés Cselekvéses, fogalomalkotó, analógiás és logikus gondolkodás fejlesztése Koncentráció-, kreativitás- és figyelemfejlesztés, érzelmi-akarati beállítódás Ráismerés, felismerés, besorolás megkülönböztetés, összehasonlítás képességének fejlesztése, szabad rögtönzés Együttes élményben való részvétel			További szolmizációs hangok tanulása, a teljes hétfokú hangsor Számkotta Ötvonalas kotta írása-olvasása, vándorló dó-hellyel	elképzelt helyzetekben. Rajz és vizuális kultúra: versek, mondókák, kitalált történetek vizuális megjelenítése. Átélt, elképzelt, vagy hallott esemény vizuális megjelenítése. Matematika: Időtartam, időrend. Az észlelés fokozatos pontosítása. Finommotoros mozgáskoordinációk. Csoportosítás, elrendezés. Figyelem, észlelés, összehasonlítás, azonosítás.

Cselekvéses és perceptív gondolkodás fejlesztése Auditív és téri tájékozódás fejlesztése Észlelés, megismerés, megértés, rögzítés, azonosítás, bevésés folyamatának erősítése Összefüggések felismerése Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése Logikus, analógiás és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése Észlelés, figyelem fejlesztése				

2. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: A zenei hallás fejlesztése**			**Óraszám: 36 óra**
Tananyag ZENEI BEFOGADÁS	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A zenei befogadást elősegítő képességek erősítése. A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történéseket megelőlegező képességek alakítása, fejlesztése. A belső hallás tudatosítása, erősítése. Ritmusok felismerése kottakép alapján. Dallamok irányának, mozgásának érzékelése, követése. Dallamsorok összehasonlítása, elemzése. A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása.	Játékok, gyakorlatok a zenei fantázia, és a belső hallás fejlesztésére Konszonáns és disszonáns hangzások felismerése, elemzése Ritmus- és dallam megszólaltatása fokozatosan, emlékezetből Alapritmusok, ütemfajták, egyszerű dallammotívumok felismerése kézjelről, színes kottáról, betűkottáról, kottaképről Dallamok irányának, mozgásának követése, érzékelése Egyszerűbb dallampárok összehasonlító megfigyelése: azonosság, hasonlóság, különbözőség Dallamsorok elemzése, összehasonlítása, jelölése Dalok felismerése rövid zenei részlet alapján	Ritmussor, dallamsor. Dallampár. Dallamsorok jelölése. Kellemes és kellemetlen hangzások. Hangszerek, kórusok. Zenés mese. Megfigyelési szempontok.	2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE Hangok, hangzások összehasonlítása, elemzése A zenei hallás és a zenei memória fejlesztése A hangzás keltette érzések megfogalmazása Játékok, gyakorlatok a zenei fantázia erősítésére	Magyar nyelv és irodalom: Auditív figyelem, auditív differenciálás. Érzelmek kifejezése zenei hangok, dalok, dallamok segítségével. Matematika: az észlelés, érzékelés pontosságának fejlesztése. Figyelemfejlesztés. Motoros és auditív emlékezet fejlesztés. Rajz és vizuális kultúra: érzelmek, események leírása,

Az irányított figyelmű zenehallgatás kialakítása, megfigyelési szempontok segítségével a zeneművek elemzése. Egyre hosszabb zenei részletek hallgatása. Az emocionális érzékenység fejlesztése, differenciálás a zenei hangok, hangzások között. Vokális és instrumentális hangszínek felismerése, a hangszínhallás fejlesztése. A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése. A zenehallgatás tanult szabályainak a betartása. A figyelem irányultságának és intenzitásának a fejlődése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, összefüggések felismerése	Kezdetben rövid ideig tartó, később egyre hosszabb zenei részletek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése Hangszerek hangjának felismerése, több hangszer egyidejű hangzásának felismerése Kórusok hangjának, hangzásának megfigyelése		A dallamhallás képességének erősítése Történetek, érzések, élmények, hangulatok kifejezése zenei eszközök segítségével 2.2 ZENEHALLGATÁS Környezetünk hangjai Hangszerek hangzása, zenei hangok Egyidejű hangzások Kórusok hangzása	a leírás alapján kép készítése különféle technikákkal.

Hangzás – név – jel kapcsolat felismerése Auditív és motoros kapcsolat erősítése Logikus, analógiás és cselekvéses gondolkodás fejlesztése Auditív figyelem, hangszínek és fogalmak összekapcsolása A hangzás különbségeinek megfigyelése Perceptív és cselekvéses gondolkodás fejlesztése			A tanult dalok különböző stílusú (klasszikus, népzenei, könnyűzenei) feldolgozásainak hallgatása Részletek hallgatása zenés mesékből, cselekményes zeneművekből, klasszikus zenei művekből	

A fejlesztés várt eredményei a negyedik évfolyam végére:

A tanuló személyre szabott segítséggel képes:

- Kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklésre vagy zenehallgatásra.
- Ismeretek szerzésére a tanult dalok kapcsán (hangulat, szerkezet).
- Dalcsokor összeállítására, kedvenc dalok választására.
- Aktív részvételre a ritmikai, dallami és mozgásos improvizációkban.
- A zenélés képességének megtapasztalására választott.
- Ritmusok felismerésére, írására-olvasására, pontos megszólaltatására ritmushangszerrel.
- A tanult kották felismerésére, olvasására, dallamok éneklésére vagy megszólaltatására ritmushangszerrel, kották segítségével.
- Az írásbeli feladatok pontos kivitelezésére.
- Egyre nagyobb fokú önállóságra a zenei írás-olvasás terén.
- A többször hallott hangok, hangzások felismerésére.
- Megismert dalok felismerésére jellemző részleteik alapján.
- A tanult hangszerek, kórusok hangjának, hangzásának felismerésére, többszöri meghallgatás után.
- Zenei részletek irányított figyelmű hallgatására.
- Együttműködésre csoporttársaival és pedagógussal a zenei élmények befogadásakor.

3. évfolyam (A 2020/21-es tanévben felmenő rendszerben)

A 3. évfolyam kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése. E szakasz feladatai a kreativitásra, a tevékenységre való ösztönzés, a tanulók személyiségének érése, önismeretük fejlődése, a tanulási, viselkedési szokások kialakításával, magatartási normák közvetítésével.

Az énekórai munkának segítenie kell a tanulókat a kapcsolatrendszerük építésében, az önmegvalósítás, önkifejezés gyakorlásában, a megfelelő önértékelés erősítésében.

A differenciálás fontos szerepet játszik énekórai feladatok megvalósításában is, kiemelt figyelmet fordítva a kommunikáció segítésére a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett. A gondolkodási műveletek és a funkcionális képességek, a konkrét cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés, a szabálytudat kialakítása fejlődik az ének-zene tanítása által.

1.Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: A népdaléneklés kultúrájának elmélyítése. Ritmusérzék fejlesztése**			**Óraszám: 36 óra**
Tananyag ZENEI REPRODUKCIÓ	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Az éneklési kultúra fejlesztése, dalok tanulása, közös és egyéni éneklése. Szöveg – dallam - ritmus pontos párosítása. Az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése. Törekvés a kifejező, tiszta éneklésre, az értelmes szövegkezelésre, a helyes légzés és artikuláció tanult szabályainak a betartására. Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával, megfelelő tempó és hangerő választása a dalok előadásához. Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának erősítése. Dalok felismerése jellemző motívumaik alapján. Tapasztalatok szerzése a kánonéneklés terén. Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével. A ritmus- és dallamhangszeres improvizáció készségének fejlesztése, a tanult zenei	Élményszerzés az örömteli éneklés gyakorlásával, az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése, Egyéni képességeik szerinti részvétel a közös éneklésben, daltanulásban Minél több tanult dal, közös és egyéni, átélt, a tartalomnak megfelelő énekléssel történő előadása A tanult dalok felismerése, jellemző ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján A tanult dalokat csoportosítása, adott szempontok alapján Ritmuskíséretes éneklés Zenei ízlésük fejlődése, kedvenc dalok választása Közösségi érzésük erősödése Dallamok kitalálása saját névre, mondókák, versek megzenésítése, zenés előadása, kötött és szabad formákban Aktív részvétel a ritmusosztinátiós gyakorlatokban, ritmuszenekari megszólaltatásokban Ellenritmus-, rákritmus megszólaltatása Kérdés-válasz játékok kitalálása ritmusokkal és dallamokkal A zenei élmények kifejezése változatos formákban Mozgásos játékok, kötött és szabad gyakorlatok zenére	Ritmus, dallam, szöveg, tartalom és hangulat. Szómagyarázat. Pontos szövegkiejtés, artikuláció. Párosító dal, virágének. Régi stílus, új stílus. Kánonéneklés, más népek dalai. Dalkezdés- és zárás. Lassú, közepes és gyors tempó, lassítás, gyorsítás. Halk és hangos éneklés, halkítás, hangosítás. Ritmuszenekar, Zenei kérdés-válasz. Ritmikus mozgás. Zene- és mozgás. Dallam-rögtönzés. Ritmusértékek és jelölésük. Számok és hangok.	1.1 ÉNEKLÉS Gyermekdalok, körjátékok Dalok az állatokról, évszakokról, ünnepekről Párosító dalok Virágénekek Régi stílusú magyar népdalok Új stílusú magyar népdalok Más népek dalai Kánonok 1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Énekes rögtönzések Dramatizálható zenei anyagok mozgásos megjelenítése,	Magyar nyelv és irodalom: Beszédlégzés, hangképzés, hangoztatás, helyes szövegkiejtés. Szómagyarázat, szókincsismeret. Dalok szöveghű tolmácsolása. A dalok szövegeinek értelmezése, érzelmek kifejezése, szókincs és emlékezet-fejlesztés. Verbális emlékezet, memoriterek tolmácsolása. Matematika: kapcsolatok felismerése, az elvont gondolkodás erősítése. Figyelem, észlelés, válogatás, osztályozás, érzékelés. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Rendezés. Testnevelés:

szerkezetek, tempók, dinamikai árnyalatok, valamint az eltérő karakterek felhasználásával. A mozgásos rögtönzések fejlesztése a fantázia szabadságával. A kreativitás fejlesztése, az örömteli zenélés képességének átélése. A zenei fantázia fejlesztése. A ritmikai és dallami ismereteik bővítése, erősítése. Különféle kották használata tanári segítséggel. A kottaírás- és olvasás elemi szintjének megerősítése. A relatív szolmizáció használata, a dó hang helyének változásai. Ritmusok és dallamok felismerése kotta alapján, a belső hallás erősítése. Auditív és verbális kapcsolat-társítás Érzelmi átélés, ráhangolódás Odafordulás, beleélés Megfigyelés, felismerés, bevésés Azonosítás, csoportosítás, összehasonlítás, rendezés Cselekvéses, fogalomalkotó,	Új ismeretek szerzése, a ritmusok jelölése, megszólaltatása terén A tanult ritmusértékek felismerése, részvétel írásukban, olvasásukban Tájékozódás a hanglétrán és a vonalrendszerben Törekvés a szolmizációs hangok és kézjelek pontos használatára, a hétfokú hangsor megismerésére Aktív részvétel a ritmikus játékokban, gyakorlatokban, versek, mondókák ritmizálásában, ritmusok differenciált megszólaltatásában Aktív részvétel kották másolásában, írásában- olvasásában, tanári segítségnyújtás mellett Kottaolvasás „némán”, a belső hallás tudatosítása		szabad és kötött formákban Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban 1.3 FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS A négyes ütem A hármas ütem Újabb ritmusértékek tanulása További szolmizációs hangok tanulása, a teljes hétfokú hangsor Számkotta Ötvonalas kotta írása-olvasása	az egyensúlyérzék fejlesztése, a mozgáskoordináció erősítése, a nagy és finom mozgások fejlesztése. Térérzékelés, testtartás. Mozgások zenére. Mozgások különféle térformákban. Mozgás egyénileg és párban, csoportban. Csoportos játékok, hang- és térérzékelő gyakorlatok. Rajz és vizuális kultúra: a dalok érzelmi világának, az átélt élményeknek a megjelenítése különböző technikák segítségével. Testnevelés: utánzó és fantáziajátékok. Csoportos improvizációs játékok, tanári irányítással. Gyermekjátékok motívumainak szabad és kötött variálása. Egyszerű tánclépések

analógiás és logikus gondolkodás fejlesztése Koncentráció-, kreativitás- és figyelemfejlesztés, érzelmi-akarati beállítódás Ráismerés, felismerés, besorolás megkülönböztetés, összehasonlítás képességének fejlesztése, szabad rögtönzés Együttes élményben való részvétel Cselekvéses és perceptív gondolkodás fejlesztése Auditív és téri tájékozódás fejlesztése Észlelés, megismerés, megértés, rögzítés, azonosítás, bevésés folyamatának erősítése Összefüggések felismerése Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése Logikus, analógiás és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése Észlelés, figyelem fejlesztése				improvizálása. Fantáziajátékok elképzelt helyzetekben. Rajz és vizuális kultúra: versek, mondókák, kitalált történetek vizuális megjelenítése. Átélt, elképzelt, vagy hallott esemény vizuális megjelenítése. Matematika: Időtartam, időrend. Az észlelés fokozatos pontosítása. Finommotoros mozgáskoordinációk. Csoportosítás, elrendezés. Figyelem, észlelés, összehasonlítás, azonosítás.

2. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: A zenei hallás fejlesztése**			**Óraszám: 36 óra**
Tananyag ZENEI BEFOGADÁS	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A zenei befogadást elősegítő képességek erősítése. A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történéseket megelőlegező képességek alakítása, fejlesztése. A belső hallás tudatosítása, erősítése. Ritmusok felismerése kottakép alapján. Dallamok irányának, mozgásának érzékelése, követése. Dallamsorok összehasonlítása, elemzése. A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása. Az irányított figyelmű zenehallgatás kialakítása, megfigyelési szempontok segítségével a zeneművek elemzése. Egyre hosszabb zenei részletek hallgatása. Az emocionális érzékenység fejlesztése, differenciálás a zenei hangok, hangzások között. Vokális és instrumentális hangszínek felismerése, a hangszínhallás fejlesztése.	Játékok, gyakorlatok a zenei fantázia, és a belső hallás fejlesztésére Ritmus- és dallam megszólaltatása fokozatosan, emlékezetből Alapritmusok, ütemfajták felismerése kézjelről, színes kottáról, betűkottáról, kottaképről Dallamok irányának, mozgásának követése, érzékelése Egyszerűbb dallampárok összehasonlító megfigyelése: azonosság, hasonlóság, különbözőség Dallamsorok elemzése, összehasonlítása, jelölése Dalok felismerése rövid zenei részlet alapján Kezdetben rövid ideig tartó zenei részletek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése Hangszerek hangjának felismerése, több hangszer egyidejű hangzásának felismerése Kórusok hangjának, hangzásának megfigyelése	Ritmussor, dallamsor. Dallampár. Dallamsorok jelölése. Kellemes és kellemetlen hangzások. Hangszerek, kórusok. Zenés mese. Megfigyelési szempontok.	2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE Hangok, hangzások összehasonlítása, elemzése A zenei hallás és a zenei memória fejlesztése A hangzás keltette érzések megfogalmazása Játékok, gyakorlatok a zenei fantázia erősítésére A dallamhallás képességének erősítése Történetek, érzések, élmények, hangulatok kifejezése zenei eszközök segítségével 2.2 ZENEHALLGATÁS Környezetünk hangjai Hangszerek hangzása, zenei hangok	Magyar nyelv és irodalom: Auditív figyelem, auditív differenciálás. Érzelmek kifejezése zenei hangok, dalok, dallamok segítségével. Matematika: az észlelés, érzékelés pontosságának fejlesztése. Figyelemfejlesztés. Motoros és auditív emlékezet fejlesztés. Rajz és vizuális kultúra: érzelmek, események leírása, a leírás alapján kép készítése különféle technikákkal.

A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése. A zenehallgatás tanult szabályainak a betartása. A figyelem irányultságának és intenzitásának a fejlődése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, összefüggések felismerése Hangzás – név – jel kapcsolat felismerése Auditív és motoros kapcsolat erősítése Logikus, analógiás és cselekvéses gondolkodás fejlesztése Auditív figyelem, hangszínek és fogalmak összekapcsolása A hangzás különbségeinek megfigyelése Perceptív és cselekvéses gondolkodás fejlesztése			Egyidejű hangzások Kórusok hangzása A tanult dalok különböző stílusú (klasszikus, népzenei, könnyűzenei) feldolgozásainak hallgatása Részletek hallgatása zenés mesékből, cselekményes zeneművekből, klasszikus zenei művekből	

A fejlesztés várt eredményei a harmadik évfolyam végére:

A tanuló személyre szabott segítséggel képes:

- Ismeretek szerzésére a tanult dalok kapcsán (tartalom).
- Kedvenc dalok választására.
- Aktív részvételre a ritmikai és dallami improvizációkban.
- A zenélés képességének megtapasztalására választott hangszerrel.
- Ritmusok felismerésére, írására-olvasására, megszólaltatására ritmushangszerrel.
- A tanult kották felismerésére, olvasására, dallamok éneklésére vagy megszólaltatására ritmushangszerrel, kották segítségével.
- Az írásbeli feladatok kivitelezésére.
- Egyre nagyobb fokú önállóságra a zenei írás-olvasás terén.
- A többször hallott hangok, hangzások felismerésére.
- Kedvelt dalok felismerésére jellemző részleteik alapján.
- A tanult hangszerek, kórusok hangjának, hangzásának felismerésére.
- Zenei részletek irányított figyelmű hallgatására.
- Együttműködésre pedagógussal a zenei élmények befogadásakor.

4. évfolyam

A 4. évfolyam kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése. E szakasz feladatai a kreativitásra, a tevékenységre való ösztönzés, a tanulók személyiségének érése, önismeretük fejlődése, a tanulási, viselkedési szokások kialakításával, magatartási normák közvetítésével.

Az énekórai munkának segítenie kell a tanulókat a kapcsolatrendszerük építésében, az önmegvalósítás, önkifejezés gyakorlásában, a megfelelő önértékelés erősítésében.

A differenciálás fontos szerepet játszik énekórai feladatok megvalósításában is, kiemelt figyelmet fordítva a kommunikáció segítésére, a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett. A gondolkodási műveletek és a funkcionális képességek, a konkrét cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés, a szabálytudat kialakítása fejlődik az ének-zene tanítása által.

1.Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: A népdal éneklés kultúrájának elmélyítése, ritmusérzék fejlesztés**			**Óraszám: 36 óra**
Tananyag ZENEI REPRODUKCIÓ	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Az éneklési kultúra fejlesztése, dalok tanulása, közös és egyéni éneklése. Szöveg – dallam - ritmus pontos párosítása. Az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése. Törekvés a kifejező, tiszta éneklésre, az értelmes szövegkezelésre, a helyes légzés és artikuláció tanult szabályainak a betartására. Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával, megfelelő tempó és hangerő választása a dalok előadásához. Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának erősítése. Dalok felismerése jellemző motívumaik alapján. Tapasztalatok szerzése a kánonéneklés terén. Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével. A ritmus- és dallamhangszeres improvizáció készségének fejlesztése, a tanult zenei	Élményszerzés az örömteli éneklés gyakorlásával, az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése, Egyéni képességeik szerinti részvétel a közös éneklésben, daltanulásban Minél több tanult dal, közös és egyéni, átélt, a tartalomnak megfelelő énekléssel történő előadása A tanult dalok felismerése, jellemző ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján A tanult dalokat csoportosítása, adott szempontok alapján Ritmuskíséretes éneklés Zenei ízlésük fejlődése, kedvenc dalok választása Közösségi érzésük erősödése Dallamok kitalálása saját névre, mondókák, versek megzenésítése, zenés előadása, kötött és szabad formákban Aktív részvétel a ritmusosztinátiós gyakorlatokban, ritmuszenekari megszólaltatásokban Ellenritmus-, rákritmus megszólaltatása Kérdés-válasz játékok kitalálása ritmusokkal és dallamokkal A zenei élmények kifejezése változatos formákban Mozgásos játékok, kötött és szabad gyakorlatok zenére	Ritmus, dallam, szöveg, tartalom és hangulat. Szómagyarázat. Pontos szövegkiejtés, artikuláció. Párosító dal, virágének. Régi stílus, új stílus. Kánonéneklés, más népek dalai. Dalkezdés- és zárás. Lassú, közepes és gyors tempó, lassítás, gyorsítás. Halk és hangos éneklés, halkítás, hangosítás. Ritmuszenekar, ellenritmus, rákritmus. Ritmusosztinató. Zenei kérdés-válasz. Ritmikus mozgás. Zene- és mozgás. Dallam-rögtönzés. Ritmusértékek és jelölésük. Ötfokú hangsor, hétfokú hangsor. Számok és hangok. Vándorló dó-hang. Belső hallás.	1.1 ÉNEKLÉS Gyermekdalok, körjátékok Dalok az állatokról, évszakokról, ünnepekről Párosító dalok Virágénekek Régi stílusú magyar népdalok Új stílusú magyar népdalok Más népek dalai Kánonok 1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Énekes rögtönzések Hangszeres rögtönzések	Magyar nyelv és irodalom: Beszédlégzés, hangképzés, hangoztatás, helyes szövegkiejtés. Szómagyarázat, szókincsismeret. Dalok szöveghű tolmácsolása. A dalok szövegeinek értelmezése, érzelmek kifejezése, szókincs és emlékezet-fejlesztés. Verbális emlékezet, memoriterek tolmácsolása. Matematika: kapcsolatok felismerése, az elvont gondolkodás erősítése. Figyelem, észlelés, válogatás, osztályozás, érzékelés. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Rendezés. Testnevelés: az egyensúlyérzék fejlesztése, a

szerkezetek, tempók, dinamikai árnyalatok, valamint az eltérő karakterek felhasználásával. A mozgásos rögtönzések fejlesztése a fantázia szabadságával. A kreativitás fejlesztése, az örömteli zenélés képességének átélése. A zenei fantázia fejlesztése. A ritmikai és dallami ismereteik bővítése, erősítése. Különféle kották használata tanári segítséggel. A kottaírás- és olvasás elemi szintjének megerősítése. A relatív szolmizáció használata, a dó hang helyének változásai. Ritmusok és dallamok felismerése kotta alapján, a belső hallás erősítése. Auditív és verbális kapcsolat-társítás Érzelmi átélés, ráhangolódás Odafordulás, beleélés Megfigyelés, felismerés, bevésés Azonosítás, csoportosítás, összehasonlítás, rendezés Cselekvéses, fogalomalkotó,	Új ismeretek szerzése, a ritmusok jelölése, megszólaltatása terén A tanult ritmusértékek felismerése, részvétel írásukban, olvasásukban Tájékozódás a hanglétrán és a vonalrendszerben Törekvés a szolmizációs hangok és kézjelek pontos használatára, a hétfokú hangsor megismerésére Aktív részvétel a ritmikus játékokban, gyakorlatokban, versek, mondókák ritmizálásában, ritmusok differenciált megszólaltatásában Aktív részvétel kották másolásában, írásában- olvasásában, tanári segítségnyújtás mellett Kottaolvasás „némán”, a belső hallás tudatosítása		Dramatizálható zenei anyagok mozgásos megjelenítése, szabad és kötött formákban Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban 1.3 FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS A négyes ütem A hármas ütem Újabb ritmusértékek tanulása További szolmizációs hangok tanulása, a teljes hétfokú hangsor Számkotta Ötvonalas kotta írása-olvasása, vándorló dó-hellyel	mozgáskoordináció erősítése, a nagy és finom mozgások fejlesztése. Térérzékelés, testtartás. Mozgások zenére. Mozgások különféle térformákban. Mozgás egyénileg és párban, csoportban. Csoportos játékok, hang- és térérzékelő gyakorlatok. Rajz és vizuális kultúra: a dalok érzelmi világának, az átélt élményeknek a megjelenítése különböző technikák segítségével. Testnevelés: utánzó és fantáziajátékok. Csoportos improvizációs játékok, tanári irányítással. Gyermekjátékok motívumainak szabad és kötött variálása. Egyszerű tánclépések improvizálása. Fantáziajátékok elképzelt helyzetekben.

analógiás és logikus gondolkodás fejlesztése Koncentráció-, kreativitás- és figyelemfejlesztés, érzelmi-akarati beállítódás Ráismerés, felismerés, besorolás megkülönböztetés, összehasonlítás képességének fejlesztése, szabad rögtönzés Együttes élményben való részvétel Cselekvéses és perceptív gondolkodás fejlesztése Auditív és téri tájékozódás fejlesztése Észlelés, megismerés, megértés, rögzítés, azonosítás, bevésés folyamatának erősítése Összefüggések felismerése Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése Logikus, analógiás és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése Észlelés, figyelem fejlesztése				Rajz és vizuális kultúra: versek, mondókák, kitalált történetek vizuális megjelenítése. Átélt, elképzelt, vagy hallott esemény vizuális megjelenítése. Matematika: Időtartam, időrend. Az észlelés fokozatos pontosítása. Finommotoros mozgáskoordinációk. Csoportosítás, elrendezés. Figyelem, észlelés, összehasonlítás, azonosítás.

2. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: A zenei hallás fejlesztése**			**Óraszám: 36 óra**
Tananyag ZENEI BEFOGADÁS	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A zenei befogadást elősegítő képességek erősítése. A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történéseket megelőlegező képességek alakítása, fejlesztése. A belső hallás tudatosítása, erősítése. Ritmusok felismerése kottakép alapján. Dallamok irányának, mozgásának érzékelése, követése. Dallamsorok összehasonlítása, elemzése. A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása. Az irányított figyelmű zenehallgatás kialakítása, megfigyelési szempontok segítségével a zeneművek elemzése. Egyre hosszabb zenei részletek hallgatása. Az emocionális érzékenység fejlesztése, differenciálás a zenei hangok, hangzások között. Vokális és instrumentális hangszínek felismerése, a hangszínhallás fejlesztése.	Játékok, gyakorlatok a zenei fantázia, és a belső hallás fejlesztésére Konszonáns és disszonáns hangzások felismerése, elemzése Ritmus- és dallam megszólaltatása fokozatosan, emlékezetből Alapritmusok, ütemfajták, egyszerű dallammotívumok felismerése kézjelről, színes kottáról, betűkottáról, kottaképről Dallamok irányának, mozgásának követése, érzékelése Egyszerűbb dallampárok összehasonlító megfigyelése: azonosság, hasonlóság, különbözőség Dallamsorok elemzése, összehasonlítása, jelölése Dalok felismerése rövid zenei részlet alapján Kezdetben rövid ideig tartó, később egyre hosszabb zenei részletek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése Hangszerek hangjának felismerése, több hangszer egyidejű hangzásának felismerése Kórusok hangjának, hangzásának megfigyelése	Ritmussor, dallamsor. Dallampár. Dallamsorok jelölése. Kellemes és kellemetlen hangzások. Hangszerek, kórusok. Zenés mese. Megfigyelési szempontok.	2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE Hangok, hangzások összehasonlítása, elemzése A zenei hallás és a zenei memória fejlesztése A hangzás keltette érzések megfogalmazása Játékok, gyakorlatok a zenei fantázia erősítésére A dallamhallás képességének erősítése Történetek, érzések, élmények, hangulatok kifejezése zenei eszközök segítségével 2.2 ZENEHALLGATÁS Környezetünk hangjai	Magyar nyelv és irodalom: Auditív figyelem, auditív differenciálás. Érzelmek kifejezése zenei hangok, dalok, dallamok segítségével. Matematika: az észlelés, érzékelés pontosságának fejlesztése. Figyelemfejlesztés. Motoros és auditív emlékezet fejlesztés. Rajz és vizuális kultúra: érzelmek, események leírása, a leírás alapján kép készítése különféle technikákkal.

A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése. A zenehallgatás tanult szabályainak a betartása. A figyelem irányultságának és intenzitásának a fejlődése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, összefüggések felismerése Hangzás – név – jel kapcsolat felismerése Auditív és motoros kapcsolat erősítése Logikus, analógiás és cselekvéses gondolkodás fejlesztése Auditív figyelem, hangszínek és fogalmak összekapcsolása A hangzás különbségeinek megfigyelése Perceptív és cselekvéses gondolkodás fejlesztése			Hangszerek hangzása, zenei hangok Egyidejű hangzások Kórusok hangzása A tanult dalok különböző stílusú (klasszikus, népzenei, könnyűzenei) feldolgozásainak hallgatása Részletek hallgatása zenés mesékből, cselekményes zeneművekből, klasszikus zenei művekből	

A fejlesztés várt eredményei a negyedik évfolyam végére:

A tanuló személyre szabott segítséggel képes:

- Kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklésre vagy zenehallgatásra.
- Ismeretek szerzésére a tanult dalok kapcsán (hangulat, szerkezet).
- Dalcsokor összeállítására, kedvenc dalok választására.
- Aktív részvételre a ritmikai, dallami és mozgásos improvizációkban.
- A zenélés képességének megtapasztalására választott.
- Ritmusok felismerésére, írására-olvasására, pontos megszólaltatására ritmushangszerrel.
- A tanult kották felismerésére, olvasására, dallamok éneklésére vagy megszólaltatására ritmushangszerrel, kották segítségével.
- Az írásbeli feladatok pontos kivitelezésére.
- Egyre nagyobb fokú önállóságra a zenei írás-olvasás terén.
- A többször hallott hangok, hangzások felismerésére.
- Megismert dalok felismerésére jellemző részleteik alapján.
- A tanult hangszerek, kórusok hangjának, hangzásának felismerésére, többszöri meghallgatás után.
- Zenei részletek irányított figyelmű hallgatására.
- Együttműködésre csoporttársaival és pedagógussal a zenei élmények befogadásakor.

5-8. évfolyam

Az ének-zenei nevelés fő célja az ének megszerettetése, a zene világának megismertetése és élményt adó megértetése. Ennek eszköze, a zenei élmény, személyiség- és közösségformáló erejével, pedagógiai jelentőségével, jóval túlmutat a zenélés tevékenységén. A tanítás célja a zeneértő és zeneérző képességek fejlesztése, a szellemi és lelki tulajdonságok gyarapítása a zenei élmények segítségével. A közös együttes élmény megteremtése segítségével a befogadás és az önkifejezés fejleszthető.

Ének-zenei oktatásunk jellemzője az értékközvetítés és az értékőrzés, a Kodály-módszer segítségével. E módszer teljes embert fejlesztő pedagógia, melynek középpontjában az európai műveltségű, a magyar nemzeti hagyományt őrző ember áll. Zenei örökségünk bemutatásával, tanításával erősítjük tanulóink attitűdjét, kötődését saját népe és kultúrája értékeihez, a szülőföld, a haza és a nemzet fogalmának kialakítását.

Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára a tanításban minden elem az ének-zenei élményekhez, tevékenységekhez kapcsolódik. A tanórákon kiemelt cél az élőzenére épülő befogadói élmények megteremtése. E cél elérése érdekében az éneklés, az aktív zenélés változatos formáit

szerepeltethetjük. A sikeres énekórai munka segíti a belső kontroll erősítését, az önbizalom fejlesztését, a lelki egészség biztosítását.

5. évfolyam

Az alapozó szakasz oktató-nevelő munkája során a tanulói tevékenységek középpontjába az alapkészségek megerősítése, a tudásgyarapítás, az egyéni adottságok megismerésén alapuló önismeret fejlesztése kerül. A tantárgyi tartalmakat, tevékenységeket, feladatokat a fejlődés egyéni üteméhez igazítjuk.

Az ének-zenei oktatás hangsúlyozott célja ebben a szakaszban az énekes és zenehallgatási kultúra továbbfejlesztése, a zenei műveltség alapozása, a zenei ízlés formálása.

A dalokon, zenéken keresztül a pozitív tapasztalatok bemutatásával erősítjük tanulóink felelősségtudatának kialakítását, igazságérzetük kibontakoztatását, fejlesztjük a kötelességtudat, önfegyelem készségét. A nemzeti öntudat, hazafias nevelés terén erősítjük tanulóink pozitív attitűdjét egyrészt önmagukhoz, másrészt szűkebb és tágabb környezetükhöz is. Tantárgyunk tananyagának megismerése során, a művelődési, kulturális értékek elsajátításával tudatosul a nemzeti összetartozás érzése. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztésében a tantárgy szerepe a megfelelő személyiség- és közösségfejlesztés. Az éntudat, énkép, önismeret fejlesztése, a társadalmi beilleszkedést segítő belső kontroll erősítése, önbizalom-fejlesztés megvalósul a sikeres énekórai munka segítségével. Az egészséges és tudatos életmód kialakítása kiemelt feladatát, a mozgáskultúra, mozgáskoordináció erősítését a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével segíti a rendszeres ének-zenei munka. A helyes szokásrend kialakítása, a környezet megfigyelése, következtetések levonása, a természeti és épített környezet iránti szeretet igényének erősítése kapcsolódik a népdalok által közvetített értékrend megismeréséhez. Az esztétikai-művészeti tudatosságot és kifejezőképességet ebben a szakaszban a divergens problémamegoldó gondolkodás, a kreativitás fejlesztése segíti. Fontos a megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés.

A tantárgy sajátos fejlesztési céljai közé tartozik a tantervben meghatározott zenei anyag megszólaltatása egyszólamú énekléssel, alkalmanként hangszeres kísérettel, a ritmushangszerek használata, éneklés ritmushangszeres kíséretekkel is. Magyar népdalok, történeti énekek, más népek dalainak tanulása és a hallás utáni daltanulás kiemelt feladat.

Feladat a zenei írás-olvasás, a zenei kódrendszer alapelemeinek gyakorlása. Ritmikai, dallami és formai elemek tanulása, egyre szilárdabb ismeretek a kottaíráshoz- és olvasáshoz szükséges elméleti alapok terén, a zenei ismeretek tudatosítása, a formaérzék fejlesztése. Az alkotó- és önkifejező tevékenység erősítését szolgálja a kötetlen és kötött énekes, hangszeres játékok, megszólalások gyakorlása, az énekes és hangszeres improvizációk megvalósítása.

Autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára kiemelt szerepe van a zenei befogadáshoz szükséges képességek erősítésének, a zeneművekben való tájékozódást segítő zenei képességek (emlékezet, koncentráció) fejlesztésének, a belső hallás képességének az egyénhez igazított legoptimálisabb erősítésének változatos és játékos gyakorlatok segítségével. A hatékony, önálló tanulás céljából támogatnunk kell tanulóinkat abban, hogy az énekórákon is legyenek képesek felismerni az új ismeret elsajátításának módját, tudjanak segítséget, tanácsot kérni, legyenek képesek közös munkában, csoportban dolgozni.

A tudatos, irányított zenehallgatás gyakorlása után és közben lehetőséget kell teremteni hangverseny-látogatások, első hangverseny-élmények megszerzésére.

Témakör:	Fejlesztendő kompetencia: **Az éneklési kultúra fejlesztése.**			**Óraszám:** 36
Tananyag **Zenei produkció**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
ÉNEKLÉS ➢ Ünnepek dalai, jeles napok dalai. ➢ Rokon népek dalai. ➢ Megzenésített versek. ➢ Régi stílusú magyar népdalok. ➢ Új stílusú magyar népdalok. ➢ Kánonok. ➢ Más népek dalai.	Törekvés a kifejező, bátor, tiszta éneklésre, az értelmes szövegkezelésre, a szép éneklés szabályainak tudatosítására. Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával, megfelelő tempó és hangerő választása a dalok előadásához. A tanult dalokból minél több előadása, közös és egyéni, átélt, a tartalomnak megfelelő énekléssel. Dalok felismerése ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján. Dalcsokor összeállítása a kedvelt dalokból.	Kifejező éneklés jeles nap, katonadal, régi és új stílusú népdalok	Tartsa be a szép éneklés szabályait, a kiejtésben, a légzéstechnikában, a hangerő és a tempó megválasztásában. Képesség hallás utáni daltanulásra. Kánonéneklés tanári segítséggel. Új ismeretek szerzése a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet). Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása.	*Magyar nyelv és irodalom:* Népköltészet, népdal, magyar és más népek meséi, megzenésített versek. Játékosság, zeneiség. A dalokban, zenékben megjelenő erkölcsi fogalmak, magatartásformák, érzelmek. Szómagyarázat, szókincsismeret. Szókincs- és emlékezet-fejlesztés.
GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG ▪ Énekes rögtönzések. ▪ Hangszeres rögtönzések. ▪ Egyszerű zenei formák használata a rögtönzések folyamán. ▪ Ritmusjátékok, dalkíséretek szabad és kötött formákban. ▪ Tempó- és dinamikai játékok, gyakorlatok. ▪ Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban. ▪ A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban.	Ritmuszenekar megszólaltatása 2-3 szólamban, szabad és kötött formákban. Dalkíséretek létrehozása szabad és kötött formákban. Ritmuskártyák megszólaltatása, rendezése. Részvétel a ritmusdominó, ritmusmemória, zenei kérdés-válasz játékokban. Kották kiegészítése. A zenei élmények mozgásos és rajzos formákban történő kifejezése.	ritmuszenekar, dalkíséret, ritmuslánc, dallamlánc, zenei kérdés, zenei válasz, ritmikus mozgás, szabad mozgás	Ismerje fel és szólaltassa meg a tanult ritmusokat. Alkalmazza jártasan a ritmushangszereket. Fokozott önállóság a különféle kották használatában. A zenei hallás, a zenei memória, a zenei figyelem, a belső hallás, a muzikalitás fejlődése.	*Testnevelés és sport:* A mozgáskoordináció erősítése, a nagy és finom mozgások fejlesztése. Szabályok betartása; Térbeli tudatosság. Mozgások zenére. Csoportos játékok, hang- és térérzékelő gyakorlatok.

FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS ▪ Új ritmusértékek ▪ Kottaírás. ▪ A kvintváltás fogalma. ▪ A hajlítás fogalma, jelölése. ▪ Dallamok utószolmizálása.	Szilárd ismeretek kialakítása a tanult ritmusokról. Ritmusok felismerése és hangoztatása. A hangsúlyviszonyok érzékeltetése a ritmusgyakorlatokban. Többszólamú ritmusgyakorlatok megszólaltatása. Szilárd ismeretek kialakítása a szolmizációs hangokról. Ötvonalas kotta értelmezése és használata. Dallamok, dalrészletek utószolmizálása. A hajlítás hangzása.	szinkópa, egész hang, szünet, kvintváltás, hajlítás,	Olvasson, írjon ritmusmotívumokat önállóan. Legyenek pontos ismeretei a tanult szolmizációs hangokról, elhelyezkedésükről, kézjeleikről. Legyen képes segítségnyújtással dallamolvasásra a tanult zenei elemekkel.	*Matematika:* Az elvont gondolkodás erősítése. Figyelem, észlelés, válogatás, évfolyamozás, érzékelés. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Rendezés. Időtartam, időrend.

Témakör:	Fejlesztendő kompetencia: A zenei befogadást elősegítő képességek megszilárdítása. A figyelem irányultságának és intenzitásának fejlesztése.			**Óraszám**: 36
Tananyag **Zenei befogadás**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE ▪ A zenei hallás és a zenei memória ▪ fejlesztése. ▪ Gyakorlatok a zenei fantázia erősítésére. ▪ Zenei hangzások elemzése, felismerése. ▪ Zenei karakterek megfigyelése. ▪ A tanult népdalok zenei elemzése, csoportosítása. ▪ Történetek, érzések, élmények, hangulatok kifejezése zenei eszközök segítségével.	Zenei megfigyelésre koncentráló feladatok. Gyakorlatok a zenei fantázia és a belső hallás fejlesztésére. Ritmusok, ütemfajták, dallammotívumok felismerése kézjelről, betűkottáról, kottaképről. Dallamsorok összehasonlítása, elemzése, jelölése.	dallamvonal, sorszerkezet, kvintváltás, hangsor, szótagszám, előadásmód, zenei karakter	A zenei hallás, a zenei memória, a zenei figyelem, a belső hallás, a muzikalitás fejlődése. Részvétel a tanult népdalok elemzésében. Legyen képes ismeretek összekapcsolására az ének-zenei,	*Magyar nyelv és irodalom:* Auditív figyelem. Érzelmek kifejezése dalok, dallamok segítségével. Szöveg és zene kapcsolatai. Különböző stílusok felismerése. Ismerkedés változatos ritmikai és zenei formálású

ZENEHALLGATÁS ▪ Ismerkedés klasszikus zenetörténeti korszakokkal, zeneszerzőkkel. ▪ Különféle műzenei formák és műfajok megismerése. ▪ Hangszerek, zenekarok, kórusok hangja, hangzása. A tanult népdalok, hangszeres népzenefelvételei, népi hangszerek megismertetése felvételről.	Zenei jellegzetességek megfigyelése, zenei élmények kifejezése szóban, rajzban, mozgással. Összefüggések felismerése. Egyre hosszabb idejű zenei részletek, klasszikus zeneművek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése. A zenehallgatás tanult szabályainak betartása. A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése. Részletek a középkor és a barokk zeneműveiből.	zenetörténeti kor, korszak, vonós hangszer, fúvós hangszer, hangszercsalád, népi hangszer, népi zenekar, néptánc, zeneszerző, kórusművek, daljáték	valamint az irodalmi, történelmi, földrajzi tanulmányok egy-egy témakörében. A többször hallott hangok, hangzások felismerése. A meghallgatott hangszerek, kórusok hangjának, hangzásának felismerése. Zenei részletek irányított figyelmű hallgatása. Ismeretek szerzése zenetörténeti korokról, zenei műfajokról, zeneszerzők életéről, munkásságáról.	művekkel, műfajokkal. *Matematika:* Figyelemfejlesztés. Motoros és auditív emlékezet fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Rendezés. *Vizuális kultúra:* érzelmek, események leírása, a leírás alapján kép készítése különféle technikákkal.

A fejlesztés várt eredményei az ötödik évfolyam végére:

A tanuló személyre szabott segítséggel képes:

- Részvételre a tanult népdalok elemzésében.
- Ismeretei összekapcsolására az ének-zenei, valamint az irodalmi tanulmányai egy-egy témakörében.
- A többször hallott hangok, hangzások felismerésére.
- A meghallgatott hangszerek hangzásának felismerése.
- Zenei részletek irányított figyelmű hallgatására.
- Ismeretek szerzésére zeneszerzők életéről, munkásságáról.
- Nyitottságra a zenei élmények befogadására.

6. évfolyam

Az alapozó szakasz oktató-nevelő munkája során a tanulói tevékenységek középpontjába az alapkészségek megerősítése, a tudásgyarapítás, az egyéni adottságok megismerésén alapuló önismeret fejlesztése kerül. A tantárgyi tartalmakat, tevékenységeket, feladatokat a fejlődés egyéni üteméhez igazítjuk.

Az ének-zenei oktatás hangsúlyozott célja ebben a szakaszban az énekes és zenehallgatási kultúra továbbfejlesztése, a zenei műveltség alapozása, a zenei ízlés formálása.

A dalokon, zenéken keresztül a pozitív tapasztalatok bemutatásával erősítjük tanulóink felelősségtudatának kialakítását, igazságérzetük kibontakoztatását, fejlesztjük a kötelességtudat, önfegyelem készségét. A nemzeti öntudat, hazafias nevelés terén erősítjük tanulóink pozitív attitűdjét egyrészt önmagukhoz, másrészt szűkebb és tágabb környezetükhöz is. Tantárgyunk tananyagának megismerése során, a művelődési, kulturális értékek elsajátításával tudatosul a nemzeti összetartozás érzése. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztésében a tantárgy szerepe a megfelelő személyiség- és közösségfejlesztés. Az éntudat, énkép, önismeret fejlesztése, a társadalmi beilleszkedést segítő belső kontroll erősítése, önbizalom-fejlesztés megvalósul a sikeres énekórai munka segítségével. Az egészséges és tudatos életmód kialakítása kiemelt feladatát, a mozgáskultúra, mozgáskoordináció erősítését a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével segíti a rendszeres ének-zenei munka. A helyes szokásrend kialakítása, a környezet megfigyelése, következtetések levonása, a természeti és épített környezet iránti szeretet igényének erősítése kapcsolódik a népdalok által közvetített értékrend megismeréséhez. Az esztétikai-művészeti tudatosságot és kifejezőképességet ebben a szakaszban a

divergens problémamegoldó gondolkodás, a kreativitás fejlesztése segíti. Fontos a megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés.

A tantárgy sajátos fejlesztési céljai közé tartozik a tantervben meghatározott zenei anyag megszólaltatása egyszólamú énekléssel, alkalmanként hangszeres kísérettel, a ritmushangszerek használata, éneklés ritmushangszeres kíséretekkel is. Magyar népdalok, történeti énekek, más népek dalainak tanulása és a hallás utáni daltanulás kiemelt feladat.

Feladat a zenei írás-olvasás, a zenei kódrendszer alapelemeinek gyakorlása. Ritmikai, dallami és formai elemek tanulása, egyre szilárdabb ismeretek a kottaíráshoz- és olvasáshoz szükséges elméleti alapok terén, a zenei ismeretek tudatosítása, a formaérzék fejlesztése. Az alkotó- és önkifejező tevékenység erősítését szolgálja a kötetlen és kötött énekes, hangszeres játékok, megszólalások gyakorlása, az énekes és hangszeres improvizációk megvalósítása.

Autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára kiemelt szerepe van a zenei befogadáshoz szükséges képességek erősítésének, a zeneművekben való tájékozódást segítő zenei képességek (emlékezet, koncentráció) fejlesztésének, a belső hallás képességének az egyénhez igazított legoptimálisabb erősítésének változatos és játékos gyakorlatok segítségével. A hatékony, önálló tanulás céljából támogatnunk kell tanulóinkat abban, hogy az énekórákon is legyenek képesek felismerni az új ismeret elsajátításának módját, tudjanak segítséget, tanácsot kérni, legyenek képesek közös munkában, csoportban dolgozni.

A tudatos, irányított zenehallgatás gyakorlása után és közben lehetőséget kell teremteni hangverseny-látogatások, első hangverseny-élmények megszerzésére.

Témakör:	Fejlesztendő kompetencia: Zenei ízlés fejlesztése. Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével.			**Óraszám:** 36
Tananyag **Zenei produkció**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
ÉNEKLÉS ▪ Ünnepek dalai, jeles napok dalai. ▪ Magyar történelmi dallamok. ▪ Rokon népek dalai. ▪ Megzenésített versek. ▪ Régi stílusú magyar népdalok. ▪ Új stílusú magyar népdalok. ▪ Kánonok. ▪ Más népek dalai.	Örömteli és szorongásmentes éneklés. Könnyű zenetörténeti dallamok, meghallgatott zeneművek témáinak éneklése, olvasógyakorlatok, énekes játékok. Részvétel a különféle énekes játékokban, gyakorlatokban. A tanult dalok csoportosítása, adott szempontok alapján. Kedvenc dalok választása. Kánonok megszólaltatása.	kurucdal, magyar történelmi dallam, népies dal,	Legyen képes énekelni érthetően, pontosan, a tanult szabályok betartásával, a megfelelő tempó és dinamika alkalmazásával egyedül vagy társaival. Az éneklési kedv és énekbátorság szinten maradása.	*Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* Magyarország történelme. Szokás, hagyomány, szabály, illem. *Erkölcstan:* mű (szöveg) értelmezése erkölcsi szempontok alapján.
GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG ▪ Énekes rögtönzések. ▪ Hangszeres rögtönzések. ▪ Egyszerű zenei formák használata a rögtönzések folyamán. ▪ Ritmusjátékok, dalkíséretek szabad és kötött formákban. ▪ Tempó- és dinamikai játékok, gyakorlatok.	Aktív részvétel dallamok alkotásában szabad és kötött formákban. Kották kiegészítése. Adott ritmushoz és dallamhoz változatok írása. Ritmusok írása - olvasása önállóan. A zenei élmények mozgásos és rajzos formákban történő kifejezése.	ritmuszenekar, dalkíséret, ritmuslánc, dallamlánc, zenei kérdés, zenei válasz, ritmikus mozgás, szabad mozgás	Ritmikai-dallami ismereteik bővülése, megszilárdulása. Tudjon ritmuskísérettel, ritmushangszerekkel együtt énekelni.	*Testnevelés és sport:* Csoportos játékok, hang- és térérzékelő gyakorlatok. Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált koncentrációs és memóriagyakorlatok.
Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban. A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban.				*Vizuális kultúra:* térbeli tájékozódás.

FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS Új ritmusértékek. Kottaírás a pótvonal használatával. Dallamok utószolmizálása.	Többszólamú ritmusgyakorlatok megszólaltatása, tájékozódás a szólamok között. Szilárd ismeretek kialakítása a szolmizációs hangokról. Pótvonal használata a kottaírásban.	éles ritmus, nyújtott ritmus, pótvonal.	Tájékozódjon biztonsággal a vonalrendszeren, énekeljen és szolmizáljon dallamokat.	Átélt, elképzelt, vagy hallott esemény vizuális megjelenítése. Hang és kép együttes alkalmazása. *Magyar nyelv és irodalom:* jelek és jelrendszerek ismerete.

Témakör:	Fejlesztendő kompetencia: A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása.			**Óraszám**: 36
Tananyag **Zenei befogadás**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE A zenei hallás és a zenei memória fejlesztése. Gyakorlatok a zenei fantázia erősítésére. Zenei hangzások elemzése, felismerése. Zenei karakterek megfigyelése. A tanult népdalok zenei elemzése, csoportosítása. Történetek, érzések, élmények, hangulatok kifejezése zenei eszközök segítségével.	Konszonáns és disszonáns hangzások felismerése, elemzése. Népdalok elemzése, dallamsorok összehasonlítása, jelölése. Dalok felismerése zenei részlet alapján. Gyakorlatok a zenei fantázia és a belső hallás fejlesztésére. A hangszerek megkülönböztetése és azonosítása a következő szempontok szerint: dallamhangszer, ritmushangszer, műzenei és népi hangszer (duda, tekerő, cimbalom, citera).	dallamvonal, sorszerkezet, kvintváltás, hangsor, szótagszám, előadásmód, zenei karakter	A zenei hallás, a zenei memória, a zenei figyelem, a belső hallás, a muzikalitás fejlődése. Részvétel a tanult népdalok elemzésében. Legyen képes, ismeretek összekapcsolására az ének-zenei, valamint az irodalmi, történelmi, földrajzi tanulmányok egy-egy témakörében.	*Magyar nyelv és irodalom:* Különböző stílusok felismerése. Ismerkedés változatos ritmikai és zenei formálású művekkel, műfajokkal.
ZENEHALLGATÁS Ismerkedés klasszikus zenetörténeti korszakokkal, zeneszerzőkkel. Különféle műzenei formák és műfajok megismerése.	Egyre hosszabb idejű zenei részletek, klasszikus zeneművek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése. Zenehallgatási szokások megerősítése.	keretes szerkezet, visszatérő szerkezet, rondóforma, szimfónia,		

Hangszerek, zenekarok, kórusok hangja, hangzása. Történelmi zenék hallgatása. A rokon népek zenéje, hangszerei. Más népek hangszeres zenéje.	Ismerkedés híres zeneszerzők életének fontos eseményeivel. A XVIII. század zenéje, a bécsi klasszicizmus. A klasszikus zenekar hangszereinek, hangszercsoportja. Kórusok hangjának, hangzásának megfigyelése. A szülőföld zenéjének megismerése mellett ismerkedés a rokon népek zenéjével, valamint más népek zenei kultúrájának, jellegzetes hangszereinek, zenekarainak hangjával, hangzásával. A magyar történelemhez kapcsolódó dallamok, hangszerek megismerése. A tanult magyar történelmi dallamokhoz, énekekhez kapcsolódó zenei részletek, történeti hangszerek hangjának hallgatása.	vonósnégyes, hangverseny énekes hangfajok, opera	Ismerjen zenei formákat, műfajokat. Rendelkezzen ismeretekkel a magyar zeneszerzőkről, népdalgyűjtőkről. Legyen nyitott a zenei élmények befogadására.	*Vizuális kultúra:* művészettörténeti stíluskorszakok. *Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* történelmi korok, korstílusok.

A fejlesztés várt eredményei a hatodik évfolyam végére:

A tanuló személyre szabott segítséggel képes:

- Részvételre a tanult népdalok elemzésében.
- Ismeretei összekapcsolására az ének-zenei, valamint a történelmi, földrajzi tanulmányai egy-egy témakörében.
- A többször hallott hangok, hangzások felismerésére.
- A meghallgatott kórusok hangjának, hangzásának felismerésére.
- Zenei részletek irányított figyelmű hallgatására.
- Ismeretek szerzésére zenetörténeti korokról, zenei műfajokról.

- Nyitottságra a zenei élmények befogadására.

7. évfolyam

A 7. évfolyamon a tanulók tudásgyarapítását a gondolkodási funkciók különböző sérülésének fokozott figyelembe vételével kell elérni. Célunk tanulóink felkészítése az önálló munkavégzésre, a társadalmi beilleszkedésre. E szakasz feladata a tanulók tanulási és társas motivációinak, önbizalmának növelése, az önismeret fejlesztése.

Az ének-zene tantárgy fő szerepe ebben a szakaszban az örömteli éneklési kedv megőrzésében, a közös éneklés anyagának gyarapításában, a nemzeti zenekultúra értékeinek megbecsültetésében jelentkezik. A dalok, zenék megismerése által a tanulók erkölcsi érzékének kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük segítése valósulhat meg.

A hazafias nevelésben szerepünk a nemzeti öntudat fejlesztése, a magyar népi kultúra, népzene, néphagyományok megismertetése, a kötődés erősítése szülőföldünkhöz, hazánkhoz. Közösségi tevékenységgel, az ünnepek, társadalmi események aktív részvételével erősítsük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzését. Más népek kultúrájának megismerése, nyitottság más népek kultúrája iránt segíti tanulóinkat saját kultúrájuk megbecsülésében, világképük, szemléletmódjuk fejlődésében is.

A sikeres társadalmi beilleszkedést segítő személyiségjegyek erősítése, a megfelelő önismeret kialakítása, az önbizalom-fejlesztés megvalósul az énekórai munka segítségével.

A segítőkész magatartás, az együttműködés, a problémamegoldás, az önkéntes feladatvállalás képességének alakítását segíti az énekórákon megvalósuló közösségi munka, a közösségi érzések erősítése. A helyes szokásrend kialakítása, a környezet megfigyelése, következtetések levonása, a természeti környezet ápolása tantárgyunk feladatát is jelenti.

A pályaorientáció terén az iskola feladata a munka világáról képet adni. A tanulókat segíteni kell a munka szerepének, értékének felismerésében, pályájuk kiválasztásában, az ehhez szükséges képességek fejlesztésében.

Fontos szerepünk, hogy tanulóink értsék a médiumok nyelvét. Ismerjék a zenehallgatási, művelődési lehetőségeket, de tudatosuljon bennük a veszélyforrások felismerése, a választás, válogatás fontosságának ismerete is.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség a dalokban, zenékben megjelenő gondolatok, érzések, élmények kifejezését jelenti, művészeti módszerek, technikák alkalmazásával. Az énekórákon megvalósuló rendszeres művészeti tevékenység fontos szerepet játszik a lelki egészség erősítésében, a személyiség- és közösségfejlesztésben.

A tantárgy sajátos fejlesztési célja a tantervben meghatározott zenei anyag megszólaltatása egyszólamú énekléssel, alkalmanként hangszeres kísérettel, a kánonéneklés gyakorlása, éneklés ritmushangszeres kíséretekkel. Az alkotó- és önkifejező tevékenység erősítése érdekében alkalmat kell teremteni a kötetlen és kötött énekes, hangszeres játékok, megszólalások gyakorlására, lehetőséget teremteni az énekes és hangszeres improvizációkra.

A zenei befogadáshoz szükséges képességek fejlesztése: a zeneművekben való tájékozódást segítő zenei képességek (emlékezet, koncentráció, fantázia) erősítése a tudatos, irányított zenehallgatás mellett és az önálló zenehallgatás gyakorlása során is történik. Hangverseny-élmények megteremtésére is lehetőséget kell teremteni.

Témakör:	Fejlesztendő kompetencia: Muzikalitás, zenei hallás, zenei ízlés fejlesztése.			**Óraszám:** 18
Tananyag **Zenei produkció**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
ÉNEKLÉS Jeles napok dalai. Himnuszok. Régi stílusú népdalok. Új stílusú népdalok. Magyar tájak dalai. Népies műdalok. Más népek dalai. Ballagási dalok. GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Énekes rögtönzések. Hangszeres rögtönzések. Szabad és kötött gyakorlatok a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával. Egyéni és csoportos rögtönzések a dallami és ritmikai többszólamúság erősítésére. Tempó- és dinamikai játékok, gyakorlatok. A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban.	Törekvés egységes, szép éneklésre csoportban. A közös dalrepertoár bővítése újabb dalokkal. Hangulatos, jókedvű éneklés. Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának gyakorlása. A tanult dalok felismerése jellemző motívumaik alapján. Dalcsokor összeállítása kedvelt dalokból. A himnusz közös éneklése. Könnyű zenetörténeti dallamok, meghallgatott zeneművek témáinak éneklése, olvasógyakorlatok, énekes játékok. Ritmusjáték változó ütemekben. Ritmus- és dallamalkotások. Ritmuslánc, dallamlánc, zenei kérdés-válasz. Kották kiegészítése. A zenei élmények kifejezése rajzos és mozgásos formákban is. Ritmusok felismerése és hangoztatása. Ritmusgyakorlatok változó ütemekben. Olvasógyakorlatok éneklése.	régi stílus, új stílus, daljáték, népzenei dialektus, népies műdal, Himnusz változó ütem, ritmuszenekar, zenei kérdés, zenei válasz, ritmus- és dallamváltozat, ritmikus mozgás, szabad mozgás	Legyen képes a tanult dalok pontos, szöveghű előadására emlékezetből. Tudjon szépen és kifejezően énekelni csoportban és egyénileg. Zenei kreativitás, zenei fantázia fejlődése. Hallás utáni daltanulás, esetenként kottából történő daltanulással kiegészítve. Legyen gyakorlott a ritmusok írásában, olvasásában, megszólaltatásában. Ismerje a vonalrendszert és megfelelően tájékozódjon benne. Aktív részvétel a rögtönzéses	*Magyar nyelv és irodalom:* Népköltészet, népdal, magyar és más népek dalai. Érzelmi tartalmak, erkölcsi választások. Kompozíció, szerkezet, hatás. Szómagyarázat, szókincsismeret. Szülőföld, haza, család, szülő és gyerekek. *Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* Magyarország történelme. *Testnevelés és sport:* A mozgáskoordináció erősítése. Szabályok betartása. Hagyományőrző mozgásos tevékenységek.

FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS Új ritmusérték tanulása. Olvasógyakorlatok. Az eddigi kottaírási-olvasási ismeretek erősítése, megszilárdítása.	Új ritmusérték megismerése, használata a ritmusgyakorlatokban. Ritmusok felismerése és hangoztatása. Ritmusgyakorlatok változó ütemekben.	tizenhatod, zenei kérdés, zenei válasz, ritmus- és dallamváltozat	játékokban, gyakorlatokban. Önállóságra törekvés a ritmusértékek használata és lejegyzése terén. Biztonságos tájékozódás a vonalrendszerben, dallamok írása, olvasása, másolása fokozott önállósággal.	Különböző tánc- és mozgástípusok. *Matematika:* Figyelem, észlelés, válogatás, évfolyamozás, érzékelés. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Rendezés, csoportosítás.

Témakör:	Fejlesztendő kompetencia: A zenei befogadást elősegítő képességek megszilárdítása.			**Óraszám:** 18
Tananyag **Zenei befogadás**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE A zenei hallás, zenei memória, zenei fantázia használata. A belső hallás tudatos használata. Zenei karakterek kifejezése. A tanult népdalok zenei elemzése, csoportosítása.	Gyakorlatok a zenei fantázia, a zenei memória és a belső hallás használatára. Népdalok elemzése, dallamsorok összehasonlítása, jelölése.	népdalelemzés, régi stílus, új stílus, zenei karakter	Népdalok elemzése, jelölése. A többször hallgatott zenei részletek felismerése, elemzése. Tudjon zenei részleteket irányítottan megfigyelni, elemezni.	*Matematika:* Az érzékelés pontosságának fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Rendezés.

ZENEHALLGATÁS Újabb zenetörténeti korszakok, zeneszerzők. Különféle műzenei formák és műfajok. A szülőföld zenéje, eredeti népzenei felvételek és magyar zeneszerzők művei. Történelmi zenék. Népies műdalok. Más népek népzenéje, hangszeres zenéje.	Egyre hosszabb idejű, néhány perces zenei részletek, klasszikus zeneművek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése. Már meghallgatott, illetve ismeretlen zenei részletek hallgatása, elemzése. A zenehallgatás tanult formáinak, kereteinek megőrzése, néhány perces zenei részletek hallgatása irányított figyelemmel, megfigyelési szempontok alapján. A bemutatott zenei példák hangulatának, előadói apparátusának, zenei kifejezőeszközeinek a felismerése. A többször hallott zenei részletek megnevezése. Zeneművek felépítésének, formájának megfigyelése, elemzése, hangszerek, hangszínek megnevezése. Ismerkedés klasszikus zenei műfajokkal. A magyar történelemhez kapcsolódó dallamok, hangszerek megismerése. Magyar népi hangszerek, népi zenekarok hangjának megismerése, eredeti hangfelvételek hallgatása. Magyar zeneszerzők életének, munkásságának, műveinek megismerése. Más népek hangszereinek, zenekarainak megismerése.	zenetörténeti kor, korszak, romantika, zeneszerző, népi hangszer, népi zenekar, népies műzene, daljáték	A szülőföld zenéjének ismerete, érdeklődés a szülőföld, a lakóhely zenei értékei iránt. Képesség a zenei élmény átélésére. Érzelmek, hangulatok megfigyelése, azok kifejezése különféle formákban. Az esztétikai érzék, a zenei ízlés fejlődése. Képesség kapcsolatok találására a meghallgatott zenei példák, valamint tanulmányaik, olvasmányaik, filmélményeik között.	A műélvezet megtapasztalása a képzelet, a ritmus és a zene révén. Az önálló műbefogadás mind teljesebb és gyakoribb élménye, a hatás feldolgozása. *Vizuális kultúra:* események, érzelmek kifejezése és képi rögzítése, különféle technikák segítségével.

A fejlesztés várt eredményei a hetedik évfolyam végére:

A tanuló személyre szabott segítséggel képes:

- Választott népdalok elemzésére, jelölésére.
- A többször hallgatott kedvelt zenei részletek felismerésére, elemzésére.
- A szülőföld zenéjének ismeretére, érdeklődésre a szülőföld zenei értékei iránt.
- Ismerkedésre korunk zenei irányzataival (populáris és alkalmazott zenék).
- A zenei élmény irányított megfigyelésére választott szempont alapján.
- Érzelmek, hangulatok megfigyelésére, azok kifejezése különféle formákban. Az esztétikai érzék, a zenei ízlés fejlődésére.
- A meghallgatott zenei példák valamint tanulmányaik között kapcsolatot találni.

8. évfolyam

A 8. évfolyamon a tanulók tudásgyarapítását a gondolkodási funkciók különböző sérülésének fokozott figyelembe vételével kell elérni. Célunk tanulóink felkészítése az önálló munkavégzésre, a társadalmi beilleszkedésre. E szakasz feladata a tanulók tanulási és társas motivációinak, önbizalmának növelése, az önismeret fejlesztése.

Az ének-zene tantárgy fő szerepe ebben a szakaszban az örömteli éneklési kedv megőrzésében, a közös éneklés anyagának gyarapításában, a nemzeti zenekultúra értékeinek megbecsültetésében jelentkezik. A dalok, zenék megismerése által a tanulók erkölcsi érzékének kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük segítése valósulhat meg.

A hazafias nevelésben szerepünk a nemzeti öntudat fejlesztése, a magyar népi kultúra, népzene, néphagyományok megismertetése, a kötődés erősítése szülőföldünkhöz, hazánkhoz. Közösségi tevékenységgel, az ünnepek, társadalmi események aktív részvételével erősítsük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzését. Más népek kultúrájának megismerése, nyitottság más népek kultúrája iránt segíti tanulóinkat saját kultúrájuk megbecsülésében, világképük, szemléletmódjuk fejlődésében is.

A sikeres társadalmi beilleszkedést segítő személyiségjegyek erősítése, a megfelelő önismeret kialakítása, az önbizalom-fejlesztés megvalósul az énekórai munka segítségével.

A segítőkész magatartás, az együttműködés, a problémamegoldás, az önkéntes feladatvállalás képességének alakítását segíti az énekórákon megvalósuló közösségi munka, a közösségi érzések erősítése. A helyes szokásrend kialakítása, a környezet megfigyelése, következtetések levonása, a természeti környezet ápolása tantárgyunk feladatát is jelenti.

A pályaorientáció terén az iskola feladata a munka világáról képet adni. A tanulókat segíteni kell a munka szerepének, értékének felismerésében, pályájuk kiválasztásában, az ehhez szükséges képességek fejlesztésében.

Fontos szerepünk, hogy tanulóink értsék a médiumok nyelvét. Ismerjék a zenehallgatási, művelődési lehetőségeket, de tudatosuljon bennük a veszélyforrások felismerése, a választás, válogatás fontosságának ismerete is.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség a dalokban, zenékben megjelenő gondolatok, érzések, élmények kifejezését jelenti, művészeti módszerek, technikák alkalmazásával. Az énekórákon megvalósuló rendszeres művészeti tevékenység fontos szerepet játszik a lelki egészség erősítésében, a személyiség- és közösségfejlesztésben.

A tantárgy sajátos fejlesztési célja a tantervben meghatározott zenei anyag megszólaltatása egyszólamú énekléssel, alkalmanként hangszeres kísérettel, a kánonéneklés gyakorlása, éneklés ritmushangszeres kíséretekkel. Az alkotó- és önkifejező tevékenység erősítése érdekében alkalmat kell teremteni a kötetlen és kötött énekes, hangszeres játékok, megszólalások gyakorlására, lehetőséget teremteni az énekes és hangszeres improvizációkra.

A zenei befogadáshoz szükséges képességek fejlesztése: a zeneművekben való tájékozódást segítő zenei képességek (emlékezet, koncentráció, fantázia) erősítése a tudatos, irányított zenehallgatás mellett és az önálló zenehallgatás gyakorlása során is történik. Hangverseny-élmények megteremtésére is lehetőséget kell teremteni.

Témakör:	Fejlesztendő kompetencia: Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével.			**Óraszám:** 18
Tananyag **Zenei produkció**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
ÉNEKLÉS Jeles napok dalai. Himnuszok, Szózat. Régi stílusú népdalok. Új stílusú népdalok. Magyar tájak dalai. Népies műdalok. Más népek dalai. Ballagási dalok.	A szép éneklés tanult szabályainak tudatos használata. Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával. A tanult dalok felismerése, csoportosítása adott szempontok alapján. Kedvenc dalok választása. Aktív részvétel a ballagási dalok éneklésében. A Szózat közös megszólaltatása.	régi stílus, új stílus, daljáték, népzenei dialektus, népies műdal, ballagási dal, Szózat	Legyen képes az előző évfolyamokon tanult és begyakorolt dalok pontos előadására. Ismerje a népzenei rétegeket, stílusokat. Rendelkezzen ismeretekkel a népdalok néprajzi hátteréről és értelmezze azokat.	*Magyar nyelv és irodalom:* Népköltészet, népdal, magyar és más népek dalai. Szómagyarázat, szókincsismeret. Szülőföld, haza.
GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Énekes rögtönzések. Hangszeres rögtönzések. Szabad és kötött gyakorlatok a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával. Egyéni és csoportos rögtönzések a dallami és ritmikai többszólamúság erősítésére. Tempó- és dinamikai játékok, gyakorlatok. A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban.	Könnyű zenetörténeti dallamok, meghallgatott zeneművek témáinak éneklése, olvasógyakorlatok, énekes játékok. Ritmusjáték változó ütemekben. Dalkíséretek szabad és kötött formákban. Ritmus- és dallamalkotások. Ritmuszenekar 2-3 szólamban is.	változó ütem, ritmuszenekar, zenei kérdés, zenei válasz, ritmus- és dallamváltozat, ritmikus mozgás, szabad mozgás	Önállóságra törekvés az eddig tanult ritmusértékek használata terén. Önállóságra törekvés a ritmusértékek lejegyzése terén.	*Matematika:* Az érzékelés pontosságának fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Rendezés.
FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS Olvasógyakorlatok. Az eddigi kottaírási-olvasási ismeretek erősítése, megszilárdítása.	Ritmusok felismerése és hangoztatása. Ritmusgyakorlatok változó ütemekben. Dallamok éneklése és lejegyzése a tanult kottarendszerekben. Dallamok, dalrészletek utószolmizálása, olvasógyakorlatok éneklése.	zenei kérdés, zenei válasz, ritmus- és dallamváltozat	Biztonságos tájékozódás a vonalrendszerben, dallamok írása, másolása fokozott önállósággal.	*Testnevelés és sport:* Szabályok betartása.

Témakör:	Fejlesztendő kompetencia: Ráismerés, rögzítés, aktív befogadás képességének fejlesztése.			**Óraszám:** 18
Tananyag **Zenei befogadás**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE A zenei hallás, zenei memória, zenei fantázia használata. A belső hallás tudatos használata. Zenei karakterek kifejezése. A tanult népdalok zenei elemzése, csoportosítása. Az eddig tanult ismeretek összefoglalása, csoportosítása, gyakorlása.	Gyakorlatok a zenei fantázia, a zenei memória és a belső hallás használatára. Népdalok elemzése, dallamsorok összehasonlítása, jelölése.	népdalelemzés, régi stílus, új stílus, zenei karakter	Népdalok elemzése, jelölése. A többször hallgatott zenei részletek felismerése, elemzése.	*Magyar nyelv és irodalom:* Különböző zenei stílusok felismerése. Ismerkedés változatos ritmikai és zenei formálású művekkel, műfajokkal.
ZENEHALLGATÁS Újabb zenetörténeti korszakok, zeneszerzők. Különféle műzenei formák és műfajok. A szülőföld zenéje, eredeti népzenei felvételek és magyar zeneszerzők művei. A tanult dalok feldolgozásai, különböző zenei stílusokban. Történelmi zenék. Népies műdalok. Más népek népzenéje, hangszeres zenéje. Napjaink zenéje, stílusok, előadók, felvételek. Zenehallgatás a technikai eszközök felhasználásával.	A zenehallgatás tanult formáinak, kereteinek megőrzése, néhány perces zenei részletek hallgatása irányított figyelemmel, megfigyelési szempontok alapján. Zeneművek felépítésének, formájának megfigyelése, elemzése, hangszerek, hangszínek megnevezése. Ismerkedés klasszikus zenei műfajokkal. Az érzések, indulatok zenei ábrázolásainak felismerése, kifejezése. A magyar történelemhez kapcsolódó dallamok, hangszerek megismerése. Napjaink zenei irányzatai (jazz, populáris zene, alkalmazott zenék), zenei példák hallgatása. Ismerkedés híres zeneszerzők életének fontos eseményeivel.	zenetörténeti kor, korszak, zeneszerző, népi hangszer, népi zenekar, népies műzene, daljáték, jazz, populáris zene, alkalmazott zeneművészet	A szülőföld zenéjének ismerete, érdeklődés a szülőföld, a lakóhely zenei értékei iránt. Ismerkedés korunk zenei irányzataival (jazz, populáris és alkalmazott zenék). Képesség a zenei élmény átélésére. Érzelmek, hangulatok megfigyelése, azok kifejezése különféle formákban. Az esztétikai érzék, a zenei ízlés fejlődése. Képesség, kapcsolatok találására	*Magyar nyelv és irodalom:* A műélvezet megtapasztalása a képzelet, a ritmus és a zene révén. Az önálló műbefogadás mind teljesebb és gyakoribb élménye, a hatás feldolgozása. *Vizuális kultúra:* események, érzelmek kifejezése és képi rögzítése, különféle technikák segítségével.

			a meghallgatott zenei példák, valamint tanulmányaik, olvasmányaik, filmélményeik között.	

A fejlesztés várt eredményei a nyolcadik évfolyam végére

A tanuló személyre szabott segítséggel képes:

- Kijelölt népdalok elemzésére, jelölésére.
- A többször hallgatott zenei részletek felismerésére, elemzésére.
- A szülőföld zenéjének ismeretére, érdeklődésre a lakóhely zenei értékei iránt.
- Ismerkedésre korunk zenei irányzataival (jazz és alkalmazott zenék).
- A zenei élmény irányított megfigyelésére meghatározott szempont alapján.
- Érzelmek, hangulatok megfigyelésére, azok kifejezése különféle formákban. Az esztétikai érzék, a zenei ízlés fejlődésére.

A meghallgatott zenei példák valamint olvasmányaik, filmélményeik, tanulmányaik között kapcsolatot találni.

VIZUÁLIS KULTÚRA

1-4. évfolyam

A vizuális kultúra tantárgy közvetlen célja az alkotás örömének, az önmegvalósításnak, a felszabadultságnak kialakítása a tanulókban a környező világ vizuális sokfélesége és az emberi alkotások iránti érdeklődés felkeltésével, a kézműves és művészi jellegű alkotások létrehozására ösztönzés segítségével.

A művészetek műveltségterület, ezen belül a vizuális kultúra célja egyrészt az ízlés, képzelő, önkifejezés képességének kialakítása, a forma,- szín,- ritmusérzék kibontakoztatásával, a mozgáskoordináció, a figyelem, emlékezet, és a kooperativitás fejlesztésével, másrészt az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók hozzásegítése a látható világ értelmezéséhez, a szépség esztétikai élményének élvezetéhez.

A vizuális kultúra tantárgy a NAT és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve által megjelölt nevelési, fejlesztési feladatok megvalósítására a művészet és önkifejezés eszközeivel indirekt módon és integráltan kínál lehetőséget. Az erkölcsi nevelés terén kitartásra és erőfeszítésre tanít a feladatok végrehajtásában, az alkotások eszmei tartalmának értelmezésével és kifejezésével. A magyar alkotók, népi kézműves és iparművészek munkáinak megismerése és értékelése révén nemzeti azonosságtudatra ébreszti a tanulókat. Önismeret és társas kultúra fejlesztésére alkalmat kínálnak a gyermekmunkákból alkotott, akár tanórai, akár intézményi szinten, szervezett kiállítások, amelynek során lehetőség nyílik a pedagógusi értékeléssel párhuzamosan történő önértékelésre és társértékelésre. Az érzelmi nevelés számos aspektusát foglalja magában a művelődési anyag a saját, a társ, és a képzőművészek alkotásainak révén. A természeti témák alkalmat adnak a környezettudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megóvására, minden élő iránti tiszteletre. Kiemelt fejlesztési feladatok közé tartozik a tanulók megismerő és befogadó képességének fejlesztése a közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozásával, az ismeretszerzés, a tanulás, a térbeli tájékozódás és a kommunikációs képességek közvetítésével. Kreativitásuk, alkotóképességük és művészeti-esztétikai befogadó képességük élénkítése során fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk is. Az önismeret, önértékelés, önszabályozás magasabb fejlettségi szintre emelésére szintén jó alkalmat kínálnak a rajz órák, foglalkozások.

Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a műveltségi terület lehetőségeket kínál a tehetség kibontakoztatására is. A gyakorlati, manipulációs tevékenységek élményszerűségükkel segítik az ismeretek elmélyítését és serkentik a tanulók kreativitását.

A sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók nevelésének-oktatásának valamennyi momentumát átszövi a habilitációs-rehabilitációs tevékenység. A képzelet, kifejezőképesség, kreativitás fejlesztésére egyik legalkalmasabb színtér a művészetek műveltségterület. A rajz, a kézművesség és a médiaismeret tantárgyként és szabadidős foglalkozásként egyaránt változatos és széleskörű lehetőségeket kínál a

figyelemkoncentráció, a tartós és szándékos figyelem és emlékezet fejlesztése, a tevékenységek kitartó végzésének megvalósítására, a feladattartás erősítésére.

A képzőművészeti alkotások esztétikai élményt adóan támogatják a megfigyelő- és elemzőképesség megalapozását, valamint az esztétikai érzékenység készségeinek fejlesztését. A téri, időbeli tájékozódás fejlesztése a tanulók művészeti befogadó és alkotó tevékenységeinek során egyaránt megvalósul. A kommunikációs képességek, az élmények, benyomások megfogalmazásának, kifejezésének képessége szóban és ábrázolásban egyaránt fontos rehabilitációs feladat. A finommotorika és a célszerű, tudatos eszközhasználat fejlesztése egyben a cselekvéses tanulás, ismeretszerzés eszközéül is szolgál.

A tanulók felelősségérzetének kialakítása, megerősítése maguk és környezetük iránt, szociális kompetenciáik, erkölcsi tartásuk egyik legfontosabb komponense, tehát kiemelt habilitációs feladat. Az egyéni, vagy közös alkotás örömének felfedezése, megélése motivációs élményként segíti az ok-okozati összefüggések, következmények felismerését, következtetések levonását, vagyis a kauzális gondolkodást.

Az önismeret, önértékelés, a társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, kapcsolatteremtő és együttműködési képesség alapját képezik a tanulásnak és a későbbi munkavégzésnek, a harmonikus, élhető felnőttkor megteremtésének.

Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók ismeretelsajátítási folyamataiban az egyénre szabott motiváción kívül jelentős szerephez jut a motoros tanulás, a tevékenységbe ágyazott kognitív fejlesztés. A különféle matériákkal, eszközökkel végzett tevékenységek során szerzett mozgásos és kognitív tapasztalatok transzfer hatásként érvényre juthatnak a közismereti tantárgyaknál is. A rajz tantárgy alkalmat kínál az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók tehetséggondozására, amellyel pozitív énképüket, társadalmi integrációjukat erősíti és támogatja.

A tanulók kulcskompetenciának fejlesztését sokoldalúan szolgálhatja direkt és indirekt módon a rajz tantárgy. Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára elengedhetetlen a sok érzékszervi tapasztalat, a megfigyelések sokszínűsége és a manipulatív tevékenységre épülő ismeretgazdagítás. A tantárgy számos lehetőséget teremt a beszélgetésre, az érzelmek, gondolatok kifejezésére, véleménynyilvánításra, az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazására közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban.

A gyermeki alkotások közbeni mérések, becslések, a betöltendő tér tervezése közvetlenül hatnak a matematikai logikai kompetencia fejlődésére. A természettudományos kompetencia fejlesztésére jó alkalom a természet utáni rajzok festmények készítése. Digitális kompetenciafejlesztésre az interneten való kutatások, „képtárlátogatások”, vizuális fejlesztő játékok adnak lehetőséget.

1. évfolyam

A vizuális kultúra elsődleges célja kisiskolás korban, hogy átvezessen az óvodai nevelési fázisból az iskola világába, fejlesztve a hatékony tanuláshoz szükséges képességek kialakítását, megerősítését. A gyermeki alkotások során fejlődik kommunikációs és kooperációs képességük, reális önértékelési képességük.

Cselekvéses- tapasztalati tudásokhoz jutva értékeljék és óvják a természeti és az épített környezetet, jelentsen felszabadultságot és örömet azok szépsége, esztétikuma. Leljék örömüket az alkotás folyamatában és alkotásaik eredményében, erősödjék pozitív énképük.

A tanórákon alakul az erkölcsi nevelés saját munkáért, a közös alkotásért vállalt felelősség, valamint az önfegyelem gyakorlásaként valósulhat meg. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését, az önbizalom erősítését szolgálhatják a tanulói alkotások ön-és társértékelő mozzanatai.

A tanulói alkotások kivitelezése során az anyagokkal való környezettudatos gazdálkodásra és a szűkebb környezet esztétikus, rendezett munkakörnyezet kialakítására és fenntartására nyílhat alkalom.

A kulcskompetenciák fejlesztése közvetlenül az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség területén valósul meg, de az anyanyelvi kommunikáció, a matematikai kompetencia és a hatékony önálló tanulás elősegítésére is lehetőséget nyújt a tantárgy.

1. Témakör: Vizuális nyelv és technikák	***Fejlesztendő kompetencia*** **A vizuális nyelv alapvető elemeinek használata és megkülönböztetése**			**Óraszám: 10 óra és folyamatos**
Tananyag:	**Tanulási tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A vizuális nyelv alapelemeinek – szín, forma, tömeg – megismerése, környezeti relációkban való megértése és azok felhasználása az alkotó tevékenység során, a tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagodása érdekében. Közös alkotásokban a kooperativitás kialakítása és fejlesztése *Képességfejlesztési fókuszok:* lendületes mozgással formaalkotási képesség kompozíciós képesség (egyensúly) formaérzék formalátás formaalkotás és összehasonlítás képessége vizuális ritmus képzésének képessége mozgásemlékezet mozgásfantázia élménykifejezés képessége	A vizuális nyelv alapvető elemeinek használata és megkülönböztetése Képi elemek komponált megjelenítése Legalább két grafikai és színes technika alkalmazása	álló egyenes, fekvő egyenes, kréta, ecset, lendületes kézmozgás, ferde egyenes, hullámvonal, körvonal, ismétlődés, folt, szín, szétfolyik, összefolyik, keveredik, foltforma, színezés, egyenletes, ugyanolyan, egyforma, más alakú, oldal, kisebb, nagyobb, hatalmas, egyik csoport, másik csoport, kövérebb, soványabb, kék-sárga, piros,vízfesték, tempera, csomagolópapír, selyempapír, papírtépés, színes papír, ragasztó, könyvjelző, gyufásdoboz, krepp papír, papírszalag, papírcsík, gyertya, álló és fekvő nyolcas, ovális forma, zöld, narancssárga, lila, átalakítani, hozzátenni, elvenni belőle, szabályos, szabálytalan	1.1.A vonal A vonal, mint a mozgás lenyomata tapasztalati értelmezése A vonal, mint a mozgás kifejezője A vonal, mint formaképző elem 1.2. A folt A folt keletkezése A folt változtathatósága 1.3. A szín Szín, színritmusok alapszínekkel 1.4.Forma és nagyság Forma és nagyság három dimenzióban, térformák Természeti formák ritmusa Mesterséges formák megfigyelése 1.5. Síkforma, térforma Szabályos és szabálytalan síkformák Szabályos és szabálytalan térformák Sík és térformákból ritmusok létrehozása Formaredukciók	1-2.1;1-2.2.;1-2.3. Matematika - egyenes fogalma; vonalak, halmazok, azonosság, különbözőség; síkidomok 1-2. 3. Magyar nyelv és irodalom, Írás – álló, fekvő és ferde egyenes, hullám és körvonal 1-2. 1.;1-2.2. Ének-zene – ritmus, zenei aláfestés 1-2.3. Környezetismeret – termések, baleset megelőzés

2. Témakör: Kifejezés, képzőművészet –az alkotó tevékenységben és a befogadó tevékenységben	***Fejlesztendő kompetencia*** **Művészeti ágak legfontosabb megkülönböztető jegyeinek ismerete**			**Óraszám: 8 óra és folyamatos**
Tananyag:	**Tanulási tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel. Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, elemi szintű értelmezése. *Képességfejlesztési fókuszok:* képzeteket felidéző ábrázolási képesség kompozíciós képesség formaérzék képalkotó képesség képolvasási képesség ábrázolási képesség –tárgyi megfeleltetés képessége jelzés szintű térábrázoló képesség emberábrázolás lépessége	*Alkotó tevékenységben* Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban, térben és időben. Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal. *Befogadó tevékenységben:* Művészeti ágak (zene, irodalom, a képzőművészeti ágak, tánc, design) legfontosabb megkülönböztető jegyeinek ismerete. Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése, és összehasonlítása. Esztétikai élmény átélése.	ősz, barna, hangulat, fa, táj, nap, arc, önarckép, víz, hullámzik, hajó, hal, hull a falevél, fúj a szél, faág, falomb, fólia, fólia, toll, fotó, kivetítés, írásvetítő,száraz, zörög, avar, feje, teste, keze, lába, kígyó, tekeredik, összemosódnak a színek, szomorú, vidám ,lassú, gyors, lágy, friss, szeptember, október, november, havazik, hideg, jeges, hideg színek, hóember, virágba borul, kipattan a rügy, rózsaszín, piros, fehér	*Alkotó tevékenység* 2.1. Hangulatok, élmények kifejezése Évszakok hangulatának kifejezése Színhangulat kifejezése – az évszakok jellemző színei Vonal felhasználása élmény kifejezéséhez Színhangulat kifejezése foltképzéssel Hangulat kifejezése ujjnyomással és foltfestéssel Élmény, hangulat kifejezése színnel és formával Hangulat kifejezése természetes formák felhasználásával *<u>Befogadás – alkotás</u>* <u>2.2. Reaktív alkotás, élmények, hatások kifejezése</u> Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése mozgással, dallammal, gesztusokkal, verbálisan Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése természetes formák felhasználásával Érzelmek kifejezése fantáziakép és bábfigurák készítésével természeti formákból Élménykifejezés vonalakból alakított formákkal Élménykifejezés egyéni formaalkotással	1-2.3. Környezetismeret – évszakok, természeti jelenségek 1-2. 2. Ének-zene – zenehallgatás, gyermekdalok, mondókák 1-2.1.; 1-2.2. Magyar nyelv és irodalom – gyermekversek az évszakokról, természetről 1-2.3. Környezetismeret – az élőlények és az évszakok

3. Témakör: **Vizuális kommunikáció – az alkotó tevékenységben és a befogadó tevékenységben**	***Fejlesztendő kompetencia*** **Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések**			**Óraszám: 10 óra és folyamatos**
Tananyag:	**Tanulási tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. *Képességfejlesztési fókuszok:* ábraolvasás- és tulajdonságok felismerésének képessége kapcsolatok felismerésének képessége gesztusok megértésének képessége mimika megértésének, képen való felismerésének lépessége képolvasási képesség, képi jelek megértése vizuális kifejezőképesség érzelmek kifejezésének legegyszerűbb jelzései	*Alkotó tevékenységben:* Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése.(elemi szintű jel, napirendi rajz, alaprajz, térkép) Folyamat, mozgás megjelenítése egyszerű eszközökkel (elemi szintű folyamatábra, fázisrajz) *Befogadó tevékenységben* Nonverbális kommunikációs eszközök értelmezése A vizuális hatáskeltés eszközeinek ismerete Technikai képalkotás-fényképezés, videofelvétel, film jelentőségének ismerete	fiú-lány, néni-bácsi, hajszín, lányruha, fiúruha, magas-alacsony, gyerek, felnőtt, anya, apa, gyerek, család; Gyere ide! Menj el! jobbra-balra, körbe, föl-le, integet, magyaráz, sír, nevet, vidám-szomorú, reggel, délelőtt, dél, délután, este, éjjel	<u>*Befogadó tevékenység*</u> <u>3.1 Vizuális jelek befogadása, értelmezése</u> Képolvasás Emberi gesztusok értelmezése cselekvéssel Térbeli irányok jelzése, értelmezése Emberi gesztusok értelmezése képi jelekből Arckifejezések értelmezése a valóságban és képen Egyszerű jelzések piktogramok megértése <u>*Alkotó tevékenység*</u> <u>3.1. Vizuális kommunikáció szerepe a kifejezésben</u> Tárgyas napirend Rajzos naprend Egyszerű piktogramok Fotók	1-2.1.; 1-2.2. Magyar nyelv és irodalom – dramatizálás 1-2.3. Környezetismeret – biztonságos közlekedés, napszakok, napirend Életviteli- szociális kompetenciák, (empátia, kommunikáció, kooperativitás)

4. Témakör: Tárgy-és környezetkultúra –az alkotó tevékenységben és a befogadó tevékenységben	***Fejlesztendő kompetencia*** **Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása.**			**Óraszám: 8 óra és folyamatos**
Tananyag:	**Tanulási tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítéséhez. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyainak forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. *Képességfejlesztési fókuszok:* vizuális ritmus képzésének képessége manualitás, finommotorika tárgykészítési képesség formaészlelés – nagyság és minőség meglátása plasztikus formaalakítás képessége	*Alkotó tevékenységben:* Egyszerű makett elkészítése Környezet átalakítás egyszerű eszközökkel Egyszerű tárgy elkészítése *Befogadó tevékenységben* Közvetlen környezet tárgyainak, épületeinek megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint Környezettudatosság lehetőségeinek felismertetése a vizuális kultúrában Kiállítás, múzeumlátogatások, reflexiók a látottakra közvetlen tapasztalatok alapján A népi tárgykultúra legjellemzőbb tárgyainak megismertetése A legfontosabb nemzeti szimbólumok felismerése (nemzeti színek, címer, országzászló, Országház, szent korona)	fűzés, damil, cérna, csomó, agyag, kiégetés, gyúrható, gömbölyítés, golyó, gyöngy, spárga, bőrszíj, kisebb-nagyobb, egyforma, teknős, süni, sodrás, agyaghurka, ünnep, névnap, születésnap, Anyák Napja, csomagolás, selyempapír	*Befogadó tevékenység* 4.1. Művészeti környezet Múzeum és képtár látogatások, megfigyelések 4.2. Élettér - természeti és épített környezet Az épített környezet esztétikuma Az épített környezet védelme Környezettudatosság *Befogadás-alkotás* Reflexiók a látottakról – verbális, saját vizuális megjelenítés *Alkotó tevékenység* 4.3. Tárgyak alkotása, díszítése Tárgykészítés természeti formákból Tárgykészítés agyagból Tárgykészítés papírból Tárgyak csomagolása, díszcsomagolás	1-2.2.;1-2.3; 1-2.4. Matematika – sorozat, ritmus, viszonyítások 1-2.1.; 1-2.2. Magyar nyelv-és irodalom – dramatizálás 1-2.3. Környezetismeret: családi élet eseményei– ajándék az ünnepeltnek Családi ünnepek Szociális kompetencia: környezet-és egészségvédelem

A fejlesztés várt eredményei az első évfolyam végén:

A tanuló személyre szabott segítséggel képes:

- a megismert baleset megelőzési szabályok betartására,
- a lendületes kézmozgás kivitelezésére,
- a tantárgy során használatos eszközök megnevezésére és adekvát használatára szóban vagy bármely AAK-s eszközzel,
- a formák megfigyelésére,
- egyszerű alkotás elkészítésére,
- bátor kísérletezésre az egész rajzfelület befestéséhez, kitöltéséhez,
- a tanult vonalak alkalmazásával rajz készítésére,
- a már begyakorolt technikákkal alkotás létrehozására,
- társai jelenlétében a saját munkaterületén tevékenység végzésére,
- családábrázolás felismerésére,
- egyszerű, tanult gesztusok felismerésére,
- térbeliségre vonatkozó irányok kézmozdulattal való jelzés felismerésére,
- adott területet tisztán tartani
- tudatosan változtatni az alkotás nagyságát,
- utánzó mozdulatot végezni,
- becsomagolni egy egyszerű formájú tárgyat,
- saját alkotása felismerésére.

2. évfolyam

A vizuális kultúra elsődleges célja kisiskolás korban, hogy átvezessen az óvodai nevelési fázisból az iskola világába, fejlesztve a hatékony tanuláshoz szükséges képességek kialakítását, megerősítését. A gyermeki alkotások során fejlődik kommunikációs és kooperációs képességük, reális önértékelési képességük.

Cselekvéses- tapasztalati tudásokhoz jutva értékeljék és óvják a természeti és az épített környezetet, jelentsen felszabadultságot és örömet azok szépsége, esztétikuma. Leljék örömüket az alkotás folyamatában és alkotásaik eredményében, erősödjék pozitív énképük.

A tanórákon alakul az erkölcsi nevelés saját munkáért, a közös alkotásért vállalt felelősség, valamint az önfegyelem gyakorlásaként valósulhat meg. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését, az önbizalom erősítését szolgálhatják a tanulói alkotások ön-és társértékelő mozzanatai.

A tanulói alkotások kivitelezése során az anyagokkal való környezettudatos gazdálkodásra és a szűkebb környezet esztétikus, rendezett munkakörnyezet kialakítására és fenntartására nyílhat alkalom.

A kulcskompetenciák fejlesztése közvetlenül az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség területén valósul meg, de az anyanyelvi kommunikáció, a matematikai kompetencia és a hatékony önálló tanulás elősegítésére is lehetőséget nyújt a tantárgy.

1. Témakör: Vizuális nyelv és technikák	***Fejlesztendő kompetencia*** **A vizuális nyelv alapvető elemeinek használata és megkülönböztetése**			**Óraszám: 20 óra és folyamatos**
Tananyag:	**Tanulási tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A vizuális nyelv alapelemeinek – szín, forma, tömeg – megismerése, környezeti relációkban való megértése és azok felhasználása az alkotó tevékenység során, a tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagodása érdekében. Közös alkotásokban a kooperativitás kialakítása és fejlesztése *Képességfejlesztési fókuszok:* lendületes mozgással formaalkotási képesség kompozíciós képesség (egyensúly) formaérzék formalátás formaalkotás és összehasonlítás képessége vizuális ritmus képzésének képessége tárkészítés képessége mozgásemlékezet mozgásfantázia élménykifejezés képessége	A vizuális nyelv alapvető elemeinek használata és megkülönböztetése Képi elemek komponált megjelenítése Legalább két grafikai és színes technika alkalmazása	álló egyenes, fekvő egyenes, kréta, ecset, lendületes kézmozgás, ferde egyenes, hullámvonal, körvonal, ismétlődés, folt, szín, szétfolyik, összefolyik, keveredik, foltforma, színezés, egyenletes, ugyanolyan, egyforma, más alakú, oldal, kisebb, nagyobb, hatalmas, egyik csoport, másik csoport, kövérebb, soványabb, kék-sárga, piros,vízfesték, tempera, csomagolópapír, selyempapír, papírtépés, színes papír, ragasztó, könyvjelző, gyufásdoboz, krepp papír, papírszalag, papírcsík, gyertya, álló és fekvő nyolcas, ovális forma, zöld, narancssárga, lila, átalakítani, hozzátenni, elvenni belőle, szabályos, szabálytalan	<u>1.1.A vonal</u> A vonal, mint a mozgás lenyomata tapasztalati értelmezése A vonal, mint a mozgás kifejezője A vonal, mint formaképző elem <u>1.2. A folt</u> A folt keletkezése A folt változtathatósága <u>1.3. A szín</u> Szín, színritmusok alapszínekkel <u>1.4.Forma és nagyság</u> Forma és nagyság három dimenzióban, térformák Természeti formák ritmusa Mesterséges formák megfigyelése <u>1.5. Síkforma, térforma</u> Szabályos és szabálytalan síkformák Szabályos és szabálytalan térformák Sík és térformákból ritmusok létrehozása Formaredukciók	1-2.1;1-2.2.;1-2.3. Matematika - egyenes fogalma; vonalak, halmazok, azonosság, különbözőség; síkidomok 1-2. 3. Magyar nyelv és irodalom, Írás – álló, fekvő és ferde egyenes, hullám és körvonal 1-2. 1.;1-2.2. Ének-zene – ritmus, zenei aláfestés 1-2.3. Környezetismeret – termések, baleset megelőzés

2. Témakör: Kifejezés, képzőművészet –az alkotó tevékenységben és a befogadó tevékenységben	***Fejlesztendő kompetencia*** **Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése**			**Óraszám: 12 óra és folyamatos**
Tananyag:	**Tanulási tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel. Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, elemi szintű értelmezése. *Képességfejlesztési fókuszok:* képzeteket felidéző ábrázolási képesség kompozíciós képesség formaérzék képalkotó képesség képolvasási képesség ábrázolási képesség – tárgyi megfeleltetés képessége jelzés szintű térábrázoló képesség emberábrázolás képessége	*Alkotó tevékenységben* Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban, térben és időben. Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal. *Befogadó tevékenységben:* Művészeti ágak (zene, irodalom, a képzőművészeti ágak, tánc, design) legfontosabb megkülönböztető jegyeinek ismerete. Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése, és összehasonlítása. Esztétikai élmény átélése.	ősz, barna, hangulat, fa, táj, nap, arc, önarckép, víz, hullámzik, hajó, hal, hull a falevél, fúj a szél, faág, falomb, fólia, fólia, toll, fotó, kivetítés, írásvetítő,száraz, zörög, avar, feje, teste, keze, lába, kígyó, tekeredik, összemosódnak a színek, szomorú, vidám ,lassú, gyors, lágy, friss, szeptember, október, november, havazik, hideg, jeges, hideg színek, hóember, virágba borul, kipattan a rügy, rózsaszín, piros, fehér	*Alkotó tevékenység* 2.1. Hangulatok, élmények kifejezése Évszakok hangulatának kifejezése Színhangulat kifejezése – az évszakok jellemző színei Vonal felhasználása élmény kifejezéséhez Színhangulat kifejezése foltképzéssel Hangulat kifejezése ujjnyomással és foltfestéssel Élmény, hangulat kifejezése színnel és formával Hangulat kifejezése természetes formák felhasználásával <u>*Befogadás – alkotás*</u> <u>2.2. Reaktív alkotás, élmények, hatások kifejezése</u> Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése mozgással, dallammal, gesztusokkal, verbálisan Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése természetes formák felhasználásával Érzelmek kifejezése fantáziakép és bábfigurák készítésével természeti formákból Élménykifejezés vonalakból alakított formákkal Élménykifejezés egyéni formaalkotással	1-2.3. Környezetismeret – évszakok, természeti jelenségek 1-2. 2. Ének-zene – zenehallgatás, gyermekdalok, mondókák 1-2.1.; 1-2.2. Magyar nyelv és irodalom – gyermekversek az évszakokról, természetről 1-2.3. Környezetismeret – az élőlények és az évszakok

3. Témakör: Vizuális kommunikáció – az alkotó tevékenységben és a befogadó tevékenységben	***Fejlesztendő kompetencia*** **Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése**			**Óraszám: 25 óra és folyamatos**
Tananyag:	**Tanulási tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. *Képességfejlesztési fókuszok:* ábraolvasás- és tulajdonságok felismerésének képessége kapcsolatok felismerésének képessége gesztusok megértésének képessége mimika megértésének, képen való felismerésének lépessége képolvasási képesség, képi jelek megértése vizuális kifejezőképesség érzelmek kifejezésének legegyszerűbb jelzései	*Alkotó tevékenységben:* Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése.(elemi szintű jel, napirendi rajz, alaprajz, térkép) Folyamat, mozgás megjelenítése egyszerű eszközökkel (elemi szintű folyamatábra, fázisrajz) *Befogadó tevékenységben* Nonverbális kommunikációs eszközök értelmezése A vizuális hatáskeltés eszközeinek ismerete Technikai képalkotás-fényképezés, videofelvétel, film jelentőségének ismerete	fiú-lány, néni-bácsi, hajszín, lányruha, fiúruha, magas-alacsony, gyerek, felnőtt, anya, apa, gyerek, család; Gyere ide! Menj el! jobbra-balra, körbe, föl-le, integet, magyaráz, sír, nevet, vidám-szomorú, reggel, délelőtt, dél, délután, este, éjjel	<u>*Befogadó tevékenység*</u> <u>3.1 Vizuális jelek befogadása, értelmezése</u> Képolvasás Emberi gesztusok értelmezése cselekvéssel Térbeli irányok jelzése, értelmezése Emberi gesztusok értelmezése képi jelekből Arckifejezések értelmezése a valóságban és képen Egyszerű jelzések piktogramok megértése <u>*Alkotó tevékenység*</u> <u>3.1. Vizuális kommunikáció szerepe a kifejezésben</u> Tárgyas napirend Rajzos naprend Egyszerű piktogramok Fotók	1-2.1.; 1-2.2. Magyar nyelv és irodalom – dramatizálás 1-2.3. Környezetismeret – biztonságos közlekedés, napszakok, napirend Életviteli- szociális kompetenciák, (empátia, kommunikáció, kooperativitás)

4. Témakör: Tárgy-és környezetkultúra –az alkotó tevékenységben és a befogadó tevékenységben	***Fejlesztendő kompetencia*** **Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyainak rendszerében**			**Óraszám: 15 óra és folyamatos**
Tananyag:	**Tanulási tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítéséhez. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyainak forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. *Képességfejlesztési fókuszok:* vizuális ritmus képzésének képessége manualitás, finommotorika tárgykészítési képesség formaészlelés – nagyság és minőség meglátása plasztikus formaalakítás képessége	*Alkotó tevékenységben:* Egyszerű makett elkészítése Környezet átalakítás egyszerű eszközökkel Egyszerű tárgy elkészítése *Befogadó tevékenységben* Közvetlen környezet tárgyainak, épületeinek megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint Környezettudatosság lehetőségeinek felismertetése a vizuális kultúrában Kiállítás, múzeumlátogatások, reflexiók a látottakra közvetlen tapasztalatok alapján A népi tárgykultúra legjellemzőbb tárgyainak megismertetése A legfontosabb nemzeti szimbólumok felismerése (nemzeti színek, címer, országzászló, Országház, szent korona)	fűzés, damil, cérna, csomó, agyag, kiégetés, gyúrható, gömbölyítés, golyó, gyöngy, spárga, bőrszíj, kisebb-nagyobb, egyforma, teknős, süni, sodrás, agyaghurka, ünnep, névnap, születésnap, Anyák Napja, csomagolás, selyempapír	*Befogadó tevékenység* 4.1. Művészeti környezet Múzeum és képtár látogatások, megfigyelések 4.2. Élettér - természeti és épített környezet Az épített környezet esztétikuma Az épített környezet védelme Környezettudatosság *Befogadás-alkotás* Reflexiók a látottakról – verbális, saját vizuális megjelenítés *Alkotó tevékenység* 4.3. Tárgyak alkotása, díszítése Tárgykészítés természeti formákból Tárgykészítés agyagból Tárgykészítés papírból Tárgyak csomagolása, díszcsomagolás	1-2.2.;1-2.3; 1-2.4. Matematika – sorozat, ritmus, viszonyítások 1-2.1.; 1-2.2. Magyar nyelv-és irodalom – dramatizálás 1-2.3. Környezetismeret: családi élet eseményei– ajándék az ünnepeltnek Családi ünnepek Szociális kompetencia: környezet-és egészségvédelem

A fejlesztés várt eredményei a második évfolyam végén:

A tanuló személyre szabott segítséggel képes:

- a megismert baleset megelőzési szabályok betartására,
- a tantárgy során használatos eszközök megnevezésére és adekvát használatára szóban vagy bármely AAK-s eszközzel,
- a formák nagyság szerinti rendezésére,
- az egész rajzfelület befestésére, kitöltésére,
- a tanult vonalak alkalmazásával felismerhető valamely ábra készítésére,
- a már begyakorolt kevert technikával alkotás létrehozására,
- társai mellett azonos területen tevékenység végzésére,
- saját családjának ábrázolásban megjelenő kép értelmezésére,
- egyszerű, tanult gesztusok megértésére,
- térbeliségre vonatkozó irányok kézmozdulattal való jelzésére,
- munkaterületét tisztán tartan,
- tudatosan változtatni az alkotás formáját,
- utánzással egyszerű formákat készíteni,
- esztétikusan becsomagolni egy egyszerű formájú tárgyat,
- saját alkotása kiválasztására több másik közül.

3. évfolyam (A 2020/21-es tanévtől kifutó rendszerben)

A tantárgy sajátos fejlesztési célja, hogy a Rajz és vizuális kultúra tantárgy élményt adóan járul hozzá az tanulási képességek intenzív fejlesztéséhez, a sérülésből eredő hátrányok leküzdéséhez, kreativitásra, aktivitásra ösztönözve az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos kisiskolásokat. Az egyéni, vagy közös alkotó tevékenység elősegíti a kisgyermekek személyiségének pozitív változásait, énképük pozitív megerősítését, kiváltképp az önismeret és a társas kultúra, valamint az esztétikai-művészeti tudatosság kialakítása tekintetében.

A rajz tantárgy természetes módon kínál alkalmakat az individualizációs eljárásoknak, akár terápiás, akár tehetséggondozási célzattal.

A tantárgy szerepe a fejlesztési területekben és a kulcskompetenciákban, hogy megvalósuljon az erkölcsi nevelés saját munkáért, a közös alkotásért vállalt felelősség, valamint az önfegyelem gyakorlása.

A tanulói alkotások kivitelezése során az anyagokkal való környezettudatos gazdálkodásra és a szűkebb környezet esztétikus, rendezett munkakörnyezet kialakítására és fenntartására nyílhat alkalom.

A kulcskompetenciák fejlesztése közvetlenül az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség területén valósul meg, de az anyanyelvi kommunikáció, a matematikai kompetencia és a hatékony önálló tanulás elősegítésére is lehetőséget nyújt a tantárgy.

1. Témakör: VIZUÁLIS NYELV ÉS TECHNIKÁK	***Fejlesztendő kompetencia:*** **A vizuális önkifejezés kialakítása**			**Óraszám: 20 óra és folyamatos**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A vizuális nyelv alapelemeinek – szín, forma, tömeg – megismerése, környezeti relációkban való biztos értése, felhasználásuk az alkotó tevékenység során. A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszközrendszerével. A kooperativitás fejlesztése és működtetése a közös tanulói alkotási folyamatban. Képességfejlesztési fókuszok: érzelmek (egyszerű kivitelezésű) grafikus kifejezésének képessége elhagyás és kiemelés képessége	Érzelmek kifejezésének késsége vonalak segítségével Kontúr, behatárolás alkalmazásának képessége Folt létrehozása színkeveréssel Alapszínek tudatos alkalmazásának képessége Másolás és leképezés Színezés vonalhatárok betartásával Tárgykészítési technikák Sík –és térformák megfigyelése	lágy, kemény kellemes, erőteljes, rajzszén,folthatár, elválaszt, összeköt, átfestés, alapszínek felsorolás-szerűen, átmásol, átlátszó, egész forma, rész forma, krumplinyomás, dugónyomás, szerkezet, levél erezet, kerek, gömbölyű, gömbölyded, árnyék, henger, felület, fényforrás, megvilágítás, háttér, szerkezet	A vonal A vonal, mint érzelem, indulat kifejezője A vonal, mint a folt határa A folt Folt létrehozása különféle technikákkal Foltképzés ceruzával A szín Színkeverés Színritmusok Forma és színkompozíciók létrehozása adott formákból Reprodukció, sokszorosítás Sokszorosítás nyomtatással A nyomtatás dekoratív felhasználása	Matematika – vonalfajták, növekvő és csökkenő sor, Ének-zene – érzelmi hatások és grafikus leképezése; zenei és grafikai ritmus Környezetismeret – termések, levelek

forma-és színkompozíciós képesség vizuális ritmus létrehozásának képessége alakítási készség formaérzék alak-háttér, gestalt-látás téralakítás képessége	A felület fogalmának tisztázása szemléleti - tapasztalati úton		Természeti anyagok felhasználásával vizuális ritmusok létrehozása Síkforma, térforma A vonal, mint a síkforma körvonala A folt, mint a térforma árnyéka Pozitív-negatív forma Kompozíciók forgásformákból Változatos ritmikus térfelületek létrehozása különféle anyagokkal és technikákkal Egyszerű tér kialakítása – pl.. dobozból bababház	

2. Témakör: KIFEJEZÉS, KÉPZŐMŰVÉSZET AZ ALKOTÓ TEVÉKENYSÉGBEN ÉS A BEFOGADÓ TEVÉKENYSÉGBEN	***Fejlesztendő kompetencia*: Esztétikai érzék kialakítása**			**Óraszám: 12 óra és folyamatos**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel. Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, értelmezése. Képességfejlesztési fókuszok: képalkotó képesség kompozíciós képesség készségszintű eszközhasználat képolvasási képesség jelzés szintű térábrázoló képesség emberábrázolás lépessége	Alkotó tevékenységben Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban, térben és időben – saját élmény szintjén tetszőleges interpretációban. Polaritások érzékeltetése fekete és fehér színnel Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal.	hegy, domb, völgy, kocsi, vonat, szeretet, testvéri szeretet, csecsemő, kapcsolat, mozdulat, öröm, boldogság, ködös, elmosódott, hideg színek, meleg színek	Alkotó tevékenység 2.1. Hangulatok kifejezése Évszakok hangulatának kifejezése Színhangulat kifejezése – az évszakok jellemző színei Színhangulat kifejezése foltképzéssel Élmény, hangulat kifejezése színnel és formával díszletfestés bábelőadáshoz Fekete-fehér színek alkalmazása a hangulatfestésben Befogadás 2.2.Emberi kapcsolatok különféle ábrázolásainak megélése	Környezetismeret – az élőlények és az évszakok; Környezeti fenntarthatóság – hulladék hasznosítása Ének-zene – zenehallgatás, Magyar nyelv és irodalom – népi – és műalkotások a természetről

	Befogadó tevékenységben: Művészeti ágak (zene, irodalom, a képzőművészeti ágak, tánc, design legfontosabb megkülönböztető jegyeinek ismerete. Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése és összehasonlítása. Esztétikai élmény átélése.		Élethű és absztrakt ábrázolású műalkotások megfigyelése Emberi kapcsolatok vizuális kifejezését ábrázoló művek megfigyelése Befogadás – alkotás 2.3.Saját élmények interpretációi Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése mozgással, dallammal, gesztusokkal, verbálisan Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése festéssel, montázzsal Érzelmek kifejezése fantáziakép és bábfigurák készítésével háztartási hulladékokból Emberi kapcsolatok kifejezése vizuális eszközökkel Érzelmek kifejezése színekkel – vizes alapú festéssel	

3. Témakör: VIZUÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ–AZ ALKOTÓ TEVÉKENYSÉGBEN ÉS A BEFOGADÓ TEVÉKENYSÉGBEN	***Fejlesztendő kompetencia*: Vizuális kommunikáció kialakítása**			**Óraszám: 25 óra és folyamatos**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása. Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. Képességfejlesztési fókuszok: ábraolvasás- és tulajdonságok felismerésének képessége képolvasási képesség, képi jelek megértése	Alkotó tevékenységben Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése.(elemi szintű jel, napirendi rajz, alaprajz, térkép) Befogadó-alkotó tevékenység Tárgyak felismerése és jelzése egy nézet alapján Rekonstrukciós képesség fejlesztése Befogadó tevékenységben Térlátás fejlesztése	alaprajt, plakát, felismerhető, nézet,(felülnézet, oldalnézet) sorrend, üzenet, reklám, lényeg, meggyőzés, rábeszélés	Befogadó tevékenység 3.1.Vizuális jelek értelmezése, „olvasása” Képolvasás Mértani tárgyak felismerése egy nézetük alapján (pl.. kocka – négyzet) Mértani tárgyak felismerése két nézetük alapján (pl: hasáb, henger) Egyszerű jelzések piktogramok megértése plakátok értelmezése Befogadó-alkotó tevékenység 3.2. Megfigyelés utáni alkotás, formaredukció	Matematika - mértani testek Környezetismeret Szociális kompetenciák: fogyasztói szokások

reklámok kritikus szemlélete	Analízis-szintézis gondolkodási műveleteinek fejlesztése		Tárgyak legjellemzőbb nézeteinek megfigyelése, lerajzolása egy nézet alapján Alkotó tevékenység 3.3. Vizuális közlések, jelzések tanulói alkotásokban Rajzos naprend Egyszerű piktogramok Plakát tervezése	

4. Témakör: TÁRGY-ÉS KÖRNYEZETKULTÚRA –AZ ALKOTÓ TEVÉKENYSÉGBEN ÉS A BEFOGADÓ TEVÉKENYSÉGBEN	***Fejlesztendő kompetencia*:** **Egyszerű tárgyak elkészítéséhez szükséges képességek kialakítása**			**Óraszám: 15 óra és folyamatos**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyainak forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása Képességfejlesztési fókuszok: manualitás, finommotorika tárgykészítési képesség	Alkotó tevékenységben: Egyszerű tárgyak készítésére való képesség Elemi szintű, gyakorlati alapú anyagismeret: papír, fa, agyag Esztétikum iránti fogékonyság kialakítása – ízléses díszítés Befogadó tevékenységben Közvetlen környezet tárgyainak, épületeinek megfigyelése Környezettudatosság lehetőségeinek	henger, beborítani, használati tárgy, forma, sablon, elsimítás, mintázófa, réteg, karcolás, felező hajtás, átlós hajtás	Befogadó tevékenység 4.1. Irányított megfigyelés – a környezet tárgyai esztétikum forma funkció anyag szín, hangulat, stb. Alkotó tevékenység 4.2. Tárgyak készítése Egyszerű tárgyak készítése az otthon és az iskola világából (pl.: tolltartó henger bevonása színes papírral)	Matematika – mértani testek Életvitel-és gyakorlati ismeretek – használati tárgyak készítése Környezetismeret szociális kompetenciák környezet-és egészségvédelem, Baleset megelőzése

formaészlelés – nagyság és minőség meglátása plasztikus formaalakítás képessége esztétikum iránti fogékonyság tiszta munkaterület iránti igény	felismertetése a vizuális kultúrában Tárgyak és funkciók megismerése		Tárgykészítés papírból – tároló dobozok, henger és hasábformák Tárgykészítés agyagból - edények formába nyomkodással történő alakítása Gömbölyded és szögletes tárgykészítés agyagból – tál hurkás díszítéssel Sablon használata a tárgyak készítésénél Agyag edény díszítése pecsételéssel	

A fejlesztés várt eredményei a harmadik évfolyam végére:

A tanuló személyre szabott segítséggel képes:

- a megismert baleset megelőzési szabályok betartására,
- a tantárgy során használatos eszközök adekvát használatára,
- a munkaterületén a tiszta környezet fenntartására,
- adott szempont alapján a szabályos ismétlődés megfigyelésére,
- színritmus létrehozására,
- egyszerű, esztétikus alkotás elkészítésére,
- társaival együttműködve, saját eszközök használatával nagyméretű alkotást készítésére,
- képen látható dolgok megnevezésére szóban vagy bármely AAK-s eszközzel,
- egyszerű jelenetábrák megfigyelésére
- a plakátok, reklámok megfigyelésére,
- saját alkotása megmutatására társainak.

4. évfolyam

A tantárgy sajátos fejlesztési célja, hogy a Rajz és vizuális kultúra tantárgy élményt adóan járul hozzá az tanulási képességek intenzív fejlesztéséhez, a sérülésből eredő hátrányok leküzdéséhez, kreativitásra, aktivitásra ösztönözve az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos kisiskolásokat. Az egyéni, vagy közös alkotó tevékenység elősegíti a kisgyermekek személyiségének pozitív változásait, énképük pozitív megerősítését, kiváltképp az önismeret és a társas kultúra, valamint az esztétikai-művészeti tudatosság kialakítása tekintetében.

A rajz tantárgy természetes módon kínál alkalmakat az individualizációs eljárásoknak, akár terápiás, akár tehetséggondozási célzattal.

A tantárgy szerepe a fejlesztési területekben és a kulcskompetenciákban, hogy megvalósuljon az erkölcsi nevelés saját munkáért, a közös alkotásért vállalt felelősség, valamint az önfegyelem gyakorlása.

A tanulói alkotások kivitelezése során az anyagokkal való környezettudatos gazdálkodásra és a szűkebb környezet esztétikus, rendezett munkakörnyezet kialakítására és fenntartására nyílhat alkalom.

A kulcskompetenciák fejlesztése közvetlenül az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség területén valósul meg, de az anyanyelvi kommunikáció, a matematikai kompetencia és a hatékony önálló tanulás elősegítésére is lehetőséget nyújt a tantárgy.

1.Témakör: VIZUÁLIS NYELV ÉS TECHNIKÁK	***Fejlesztendő kompetencia*: A vizuális önkifejezés elmélyítése**			**Óraszám: 20 óra és folyamatos**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A vizuális nyelv alapelemeinek – szín, forma, tömeg – megismerése, környezeti relációkban való biztos értése, felhasználásuk az alkotó tevékenység során. A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszközrendszerével. A kooperativitás fejlesztése és működtetése a közös tanulói alkotási folyamatban. Képességfejlesztési fókuszok: érzelmek (egyszerű kivitelezésű) grafikus kifejezésének képessége elhagyás és kiemelés képessége	Érzelmek kifejezésének késsége vonalak segítségével Kontúr, behatárolás alkalmazásának képessége Folt létrehozása színkeveréssel Alapszínek tudatos alkalmazásának képessége Másolás és leképezés Színezés vonalhatárok betartásával Sokszorosítási technikák Tárgykészítési technikák Sík –és térformák megfigyelése Sík –és térformák gyakorlati szempontú differenciálása	lágy, kemény kellemes, erőteljes, rajzszén, folthatár, elválaszt, összeköt, átfestés, alapszínek felsorolás-szerűen, átmásol, átlátszó, egész forma, részforma, krumplinyomás, dugónyomás, szerkezet, levél erezet, kerek, gömbölyű, gömbölyded, árnyék, henger, felület, fényforrás, megvilágítás, háttér, szerkezet	A vonal A vonal, mint érzelem, indulat kifejezője A vonal, mint a folt határa A folt Folt létrehozása különféle technikákkal Foltképzés ceruzával A szín Színkeverés Színritmusok Forma és színkompozíciók létrehozása adott formákból Reprodukció, sokszorosítás Sokszorosítás nyomtatással	Matematika – vonalfajták, növekvő és csökkenő sor, Ének-zene – érzelmi hatások és grafikus leképezése; zenei és grafikai ritmus 3-4.4. Környezetismeret – termések, levelek

forma-és színkompozíciós képesség vizuális ritmus létrehozásának képessége alakítási készség formaérzék alak-háttér, gestalt-látás téralakítás képessége	A forgásformák (henger) – létrehozása megfigyelése tapasztalati úton A felület fogalmának tisztázása szemléleti - tapasztalati úton		A nyomtatás dekoratív felhasználása Természeti anyagok felhasználásával vizuális ritmusok létrehozása Síkforma, térforma A vonal, mint a síkforma körvonala A folt, mint a térforma árnyéka Pozitív-negatív forma Kompozíciók forgásformákból Változatos ritmikus térfelületek létrehozása különféle anyagokkal és technikákkal Egyszerű tér kialakítása – pl.. dobozból bababház	

2. Témakör: KIFEJEZÉS, KÉPZŐMŰVÉSZET AZ ALKOTÓ TEVÉKENYSÉGBEN ÉS A BEFOGADÓ TEVÉKENYSÉGBEN	***Fejlesztendő kompetencia*: Esztétikai szépérzék fejlesztése**	**Óraszám: 12 és folyamatos**

Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel. Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, értelmezése. Képességfejlesztési fókuszok: képalkotó képesség kompozíciós képesség készségszintű eszközhasználat képolvasási képesség jelzés szintű térábrázoló képesség emberábrázolás lépessége	Alkotó tevékenységben Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban, térben és időben – saját élmény szintjén tetszőleges interpretációban. Polaritások érzékeltetése fekete és fehér színnel Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal. Befogadó tevékenységben: Művészeti ágak (zene, irodalom, a képzőművészeti ágak, tánc, design legfontosabb megkülönböztető jegyeinek ismerete.	hegy, domb, völgy, kocsi, vonat, szeretet, testvéri szeretet, csecsemő, kapcsolat, mozdulat, öröm, boldogság, ködös, elmosódott, hideg színek, meleg színek	Alkotó tevékenység 2.1. Hangulatok kifejezése Évszakok hangulatának kifejezése Színhangulat kifejezése – az évszakok jellemző színei Színhangulat kifejezése foltképzéssel Élmény, hangulat kifejezése színnel és formával díszletfestés bábelőadáshoz Fekete-fehér színek alkalmazása a hangulatfestésben Befogadás 2.2.Emberi kapcsolatok különféle ábrázolásainak megélése Élethű és absztrakt ábrázolású műalkotások megfigyelése Emberi kapcsolatok vizuális kifejezését ábrázoló művek megfigyelése Befogadás – alkotás	3-4.4.; 3-4.5. Környezetismeret – az élőlények és az évszakok; 3-4.7. Környezeti fenntarthatóság – hulladék hasznosítása 3-4.2. Ének-zene – zenehallgatás, 3-4.1.; 3-4.2.; 3-4.5. Magyar nyelv és irodalom – népi –

	Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése és összehasonlítása. Esztétikai élmény átélése.		2.3.Saját élmények interpretációi Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése mozgással, dallammal, gesztusokkal, verbálisan Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése festéssel, montázzsal Érzelmek kifejezése fantáziakép és bábfigurák készítésével háztartási hulladékokból Emberi kapcsolatok kifejezése vizuális eszközökkel Érzelmek kifejezése színekkel – vizes alapú festéssel	és műalkotások a természetről

3. Témakör: VIZUÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ–AZ ALKOTÓ TEVÉKENYSÉGBEN ÉS A BEFOGADÓ TEVÉKENYSÉGBEN	***Fejlesztendő kompetencia*: Vizuális kommunikáció kialakítása**			**Óraszám: 25 óra és folyamatos**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása. Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. Képességfejlesztési fókuszok: ábraolvasás- és tulajdonságok felismerésének képessége képolvasási képesség, képi jelek megértése	Alkotó tevékenységben Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése.(elemi szintű jel, napirendi rajz, alaprajz, térkép) Befogadó-alkotó tevékenység Tárgyak felismerése és jelzése egy nézet alapján Rekonstrukciós képesség fejlesztése Befogadó tevékenységben Térlátás fejlesztése	alaprajt, plakát, felismerhető, nézet,(felülnézet, oldalnézet) sorrend, üzenet, reklám, lényeg, meggyőzés, rábeszélés	Befogadó tevékenység 3.1.Vizuális jelek értelmezése, „olvasása” Képolvasás Mértani tárgyak felismerése egy nézetük alapján (pl.. kocka – négyzet) Mértani tárgyak felismerése két nézetük alapján (pl: hasáb, henger) Egyszerű jelzések piktogramok megértése plakátok értelmezése Befogadó-alkotó tevékenység 3.2. Megfigyelés utáni alkotás, formaredukció	3-4.3. Matematika - mértani testek 3-4.7. Környezetismeret Szociális kompetenciák: fogyasztói szokások

reklámok kritikus szemlélete	Analízis-szintézis gondolkodási műveleteinek fejlesztése		Tárgyak legjellemzőbb nézeteinek megfigyelése, lerajzolása egy nézet alapján Alkotó tevékenység 3.3. Vizuális közlések, jelzések tanulói alkotásokban Rajzos naprend Egyszerű piktogramok Plakát tervezése	

4. Témakör: TÁRGY-ÉS KÖRNYEZETKULTÚRA – AZ ALKOTÓ TEVÉKENYSÉGBEN ÉS A BEFOGADÓ TEVÉKENYSÉGBEN	***Fejlesztendő kompetencia*:** **Egyszerű tárgyak elkészítéséhez szükséges képességek elmélyítése**			**Óraszám: 15 óra és folyamatos**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyainak forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása Képességfejlesztési fókuszok: manualitás, finommotorika tárgykészítési képesség formaészlelés – nagyság és minőség meglátása	Alkotó tevékenységben: Egyszerű tárgyak készítésére való képesség Környezet átalakítása egyszerű eszközökkel Elemi szintű, gyakorlati alapú anyagismeret: papír, fa, agyag Esztétikum iránti fogékonyság kialakítása – ízléses díszítés Befogadó tevékenységben Közvetlen környezet tárgyainak, épületeinek	henger, beborítani, használati tárgy, forma, sablon, elsimítás, mintázófa, réteg, karcolás, felező hajtás, átlós hajtás	Befogadó tevékenység 4.1. Irányított megfigyelés – a környezet tárgyai esztétikum forma funkció anyag szín, hangulat, stb. Alkotó tevékenység 4.2. Tárgyak készítése Egyszerű tárgyak készítése az otthon és az iskola világából (pl.: tolltartó henger bevonása színes papírral)	3-4.3. Matematika – mértani testek 3-4. 3. Életvitel-és gyakorlati ismeretek – használati tárgyak készítése 3-4.6. Környezetismeret

plasztikus formaalakítás képessége esztétikum iránti fogékonyság tiszta munkaterület iránti igény	megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint Környezettudatosság lehetőségeinek felismertetése a vizuális kultúrában Tárgyak és funkciók megismerése		Tárgykészítés papírból – tároló dobozok, henger és hasábformák Tárgykészítés agyagból - edények formába nyomkodással történő alakítása Gömbölyded és szögletes tárgykészítés agyagból – tál hurkás díszítéssel Sablon használata a tárgyak készítésénél Agyag edény díszítése pecsételéssel	szociális kompetenciák környezet-és egészségvédelem, Baleset megelőzése

A fejlesztés várt eredményei a negyedik évfolyam végére:

A tanuló személyre szabott segítséggel képes:

- a megismert baleset megelőzési szabályok betartására,
- a tantárgy során használatos eszközök adekvát használatára,
- az esztétikus, tiszta környezet fenntartására a csoportszobában,
- a szabályos ismétlődés megfigyelésére, ritmus képzésére tárgyak egy tulajdonságának változtatásával,
- forma –és színritmus létrehozására,
- egyszerű, esztétikus alkotás elkészítésére,
- társaival együttműködve, közös eszközhasználattal nagyméretű alkotást készítésére,
- képen látható dolgok megnevezésére szóban vagy bármely AAK-s eszközzel,
- egyszerű jelenetábrák megértésére,
- a plakátok, reklámok elemzésére adott szempont alapján,
- saját alkotása adott szempont alapján történő bemutatására.

3. évfolyam (A 2020/21-es tanévtől felmenő rendszerben)

A tantárgy sajátos fejlesztési célja, hogy a Vizuális kultúra tantárgy élményt adóan járul hozzá az tanulási képességek intenzív fejlesztéséhez, a sérülésből eredő hátrányok leküzdéséhez, kreativitásra, aktivitásra ösztönözve az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos kisiskolásokat. Az egyéni, vagy közös alkotó tevékenység elősegíti a kisgyermekek személyiségének pozitív változásait, énképük pozitív megerősítését, kiváltképp az önismeret és a társas kultúra, valamint az esztétikai-művészeti tudatosság kialakítása tekintetében.

A vizuális kultúra tantárgy természetes módon kínál alkalmakat az individualizációs eljárásoknak, akár terápiás, akár tehetséggondozási célzattal.

A tantárgy szerepe a fejlesztési területekben és a kulcskompetenciákban, hogy megvalósuljon az erkölcsi nevelés saját munkáért, a közös alkotásért vállalt felelősség, valamint az önfegyelem gyakorlása.

A tanulói alkotások kivitelezése során az anyagokkal való környezettudatos gazdálkodásra és a szűkebb környezet esztétikus, rendezett munkakörnyezet kialakítására és fenntartására nyílhat alkalom.

A kulcskompetenciák fejlesztése közvetlenül az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség területén valósul meg, de az anyanyelvi kommunikáció, a matematikai kompetencia és a hatékony önálló tanulás elősegítésére is lehetőséget nyújt a tantárgy.

1. Témakör: VIZUÁLIS NYELV ÉS TECHNIKÁK	***Fejlesztendő kompetencia:*** **A vizuális önkifejezés kialakítása**			**Óraszám: 20 óra és folyamatos**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A vizuális nyelv alapelemeinek – szín, forma, tömeg – megismerése, környezeti relációkban való biztos értése, felhasználásuk az alkotó tevékenység során. A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszközrendszerével. A kooperativitás fejlesztése és működtetése a közös tanulói alkotási folyamatban. Képességfejlesztési fókuszok: érzelmek (egyszerű kivitelezésű) grafikus kifejezésének képessége elhagyás és kiemelés képessége forma-és színkompozíciós képesség vizuális ritmus létrehozásának képessége alakítási készség formaérzék alak-háttér, gestalt-látás téralakítás képessége	Érzelmek kifejezésének késsége vonalak segítségével Kontúr, behatárolás alkalmazásának képessége Folt létrehozása színkeveréssel Alapszínek tudatos alkalmazásának képessége Másolás és leképezés Színezés vonalhatárok betartásával Tárgykészítési technikák Sík –és térformák megfigyelése A felület fogalmának tisztázása szemléleti - tapasztalati úton	lágy, kemény kellemes, erőteljes, rajzszén,folthatár, elválaszt, összeköt, átfestés, alapszínek felsorolás-szerűen, átmásol, átlátszó, egész forma, rész forma, krumplinyomás, dugónyomás, szerkezet, levél erezet, kerek, gömbölyű, gömbölyded, árnyék, henger, felület, fényforrás, megvilágítás, háttér, szerkezet	A vonal A vonal, mint érzelem, indulat kifejezője A vonal, mint a folt határa A folt Folt létrehozása különféle technikákkal Foltképzés ceruzával A szín Színkeverés Színritmusok Forma és színkompozíciók létrehozása adott formákból Reprodukció, sokszorosítás Sokszorosítás nyomtatással A nyomtatás dekoratív felhasználása Természeti anyagok felhasználásával vizuális ritmusok létrehozása Síkforma, térforma A vonal, mint a síkforma körvonala A folt, mint a térforma árnyéka Pozitív-negatív forma Kompozíciók forgásformákból Változatos ritmikus térfelületek létrehozása különféle anyagokkal és technikákkal Egyszerű tér kialakítása – pl.. dobozból bababház	Matematika – vonalfajták, növekvő és csökkenő sor, Ének-zene – érzelmi hatások és grafikus leképezése; zenei és grafikai ritmus Környezetismeret – termések, levelek

2. Témakör: KIFEJEZÉS, KÉPZŐMŰVÉSZET AZ ALKOTÓ TEVÉKENYSÉGBEN ÉS A BEFOGADÓ TEVÉKENYSÉGBEN	***Fejlesztendő kompetencia*: Esztétikai érzék kialakítása**			**Óraszám: 12 óra és folyamatos**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel. Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, értelmezése. Képességfejlesztési fókuszok: képalkotó képesség kompozíciós képesség készségszintű eszközhasználat képolvasási képesség jelzés szintű térábrázoló képesség emberábrázolás lépessége	Alkotó tevékenységben Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban, térben és időben – saját élmény szintjén tetszőleges interpretációban. Polaritások érzékeltetése fekete és fehér színnel Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal. Befogadó tevékenységben: Művészeti ágak (zene, irodalom, a képzőművészeti ágak, tánc, design legfontosabb megkülönböztető jegyeinek ismerete. Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése és összehasonlítása.	hegy, domb, völgy, kocsi, vonat, szeretet, testvéri szeretet, csecsemő, kapcsolat, mozdulat, öröm, boldogság, ködös, elmosódott, hideg színek, meleg színek	Alkotó tevékenység 2.1. Hangulatok kifejezése Évszakok hangulatának kifejezése Színhangulat kifejezése – az évszakok jellemző színei Színhangulat kifejezése foltképzéssel Élmény, hangulat kifejezése színnel és formával díszletfestés bábelőadáshoz Fekete-fehér színek alkalmazása a hangulatfestésben Befogadás 2.2.Emberi kapcsolatok különféle ábrázolásainak megélése Élethű és absztrakt ábrázolású műalkotások megfigyelése Emberi kapcsolatok vizuális kifejezését ábrázoló művek megfigyelése Befogadás – alkotás 2.3.Saját élmények interpretációi Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése mozgással, dallammal, gesztusokkal, verbálisan Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése festéssel, montázzsal	Környezetismeret – az élőlények és az évszakok; Környezeti fenntarthatóság – hulladék hasznosítása Ének-zene – zenehallgatás, Magyar nyelv és irodalom – népi –és műalkotások a természetről

	Esztétikai élmény átélése.		Érzelmek kifejezése fantáziakép és bábfigurák készítésével háztartási hulladékokból Emberi kapcsolatok kifejezése vizuális eszközökkel Érzelmek kifejezése színekkel – vizes alapú festéssel	

3. Témakör: VIZUÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ–AZ ALKOTÓ TEVÉKENYSÉGBEN ÉS A BEFOGADÓ TEVÉKENYSÉGBEN	***Fejlesztendő kompetencia*:** **Vizuális kommunikáció kialakítása**			**Óraszám: 25 óra és folyamatos**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása. Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. Képességfejlesztési fókuszok: ábraolvasás- és tulajdonságok felismerésének képessége képolvasási képesség, képi jelek megértése reklámok kritikus szemlélete	Alkotó tevékenységben Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése.(elemi szintű jel, napirendi rajz, alaprajz, térkép) Befogadó-alkotó tevékenység Tárgyak felismerése és jelzése egy nézet alapján Rekonstrukciós képesség fejlesztése Befogadó tevékenységben Térlátás fejlesztése Analízis-szintézis gondolkodási műveleteinek fejlesztése	alaprajt, plakát, felismerhető, nézet,(felülnézet, oldalnézet) sorrend, üzenet, reklám, lényeg, meggyőzés, rábeszélés	Befogadó tevékenység 3.1.Vizuális jelek értelmezése, „olvasása” Képolvasás Mértani tárgyak felismerése egy nézetük alapján (pl.. kocka – négyzet) Mértani tárgyak felismerése két nézetük alapján (pl: hasáb, henger) Egyszerű jelzések piktogramok megértése plakátok értelmezése Befogadó-alkotó tevékenység 3.2. Megfigyelés utáni alkotás, formaredukció Tárgyak legjellemzőbb nézeteinek megfigyelése, lerajzolása egy nézet alapján Alkotó tevékenység 3.3. Vizuális közlések, jelzések tanulói alkotásokban Rajzos naprend Egyszerű piktogramok	Matematika - mértani testek Környezetismeret Szociális kompetenciák: fogyasztói szokások

			Plakát tervezése	
4. Témakör: TÁRGY-ÉS KÖRNYEZETKULTÚRA –AZ ALKOTÓ TEVÉKENYSÉGBEN ÉS A BEFOGADÓ TEVÉKENYSÉGBEN	***Fejlesztendő kompetencia*:** **Egyszerű tárgyak elkészítéséhez szükséges képességek kialakítása**			**Óraszám: 15 óra és folyamatos**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyainak forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása Képességfejlesztési fókuszok: manualitás, finommotorika tárgykészítési képesség formaészlelés – nagyság és minőség meglátása plasztikus formaalakítás képessége esztétikum iránti fogékonyság tiszta munkaterület iránti igény	Alkotó tevékenységben: Egyszerű tárgyak készítésére való képesség Elemi szintű, gyakorlati alapú anyagismeret: papír, fa, agyag Esztétikum iránti fogékonyság kialakítása – ízléses díszítés Befogadó tevékenységben Közvetlen környezet tárgyainak, épületeinek megfigyelése Környezettudatosság lehetőségeinek felismertetése a vizuális kultúrában Tárgyak és funkciók megismerése	henger, beborítani, használati tárgy, forma, sablon, elsimítás, mintázófa, réteg, karcolás, felező hajtás, átlós hajtás	Befogadó tevékenység 4.1. Irányított megfigyelés – a környezet tárgyai esztétikum forma funkció anyag szín, hangulat, stb. Alkotó tevékenység 4.2. Tárgyak készítése Egyszerű tárgyak készítése az otthon és az iskola világából (pl.: tolltartó henger bevonása színes papírral) Tárgykészítés papírból – tároló dobozok, henger és hasáb formák Tárgykészítés agyagból - edények formába nyomkodással történő alakítása Gömbölyded és szögletes tárgykészítés agyagból – tál hurkás díszítéssel Sablon használata a tárgyak készítésénél Agyag edény díszítése pecsételéssel	Matematika – mértani testek Életvitel-és gyakorlati ismeretek – használati tárgyak készítése Környezetismeret szociális kompetenciák környezet-és egészségvédelem, Baleset megelőzése

A fejlesztés várt eredményei a harmadik évfolyam végére:

A tanuló személyre szabott segítséggel képes:

- a megismert baleset megelőzési szabályok betartására,
- a tantárgy során használatos eszközök adekvát használatára,
- a munkaterületén a tiszta környezet fenntartására,
- adott szempont alapján a szabályos ismétlődés megfigyelésére,
- színritmus létrehozására,
- egyszerű, esztétikus alkotás elkészítésére,
- társaival együttműködve, saját eszközök használatával nagyméretű alkotást készítésére,
- képen látható dolgok megnevezésére szóban vagy bármely AAK-s eszközzel,
- egyszerű jelenetábrák megfigyelésére
- a plakátok, reklámok megfigyelésére,
- saját alkotása megmutatására társainak.

4. évfolyam

A tantárgy sajátos fejlesztési célja, hogy a Vizuális kultúra tantárgy élményt adóan járul hozzá az tanulási képességek intenzív fejlesztéséhez, a sérülésből eredő hátrányok leküzdéséhez, kreativitásra, aktivitásra ösztönözve az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos kisiskolásokat. Az egyéni, vagy közös alkotó tevékenység elősegíti a kisgyermekek személyiségének pozitív változásait, énképük pozitív megerősítését, kiváltképp az önismeret és a társas kultúra, valamint az esztétikai-művészeti tudatosság kialakítása tekintetében.
A vizuális kultúra tantárgy természetes módon kínál alkalmakat az individualizációs eljárásoknak, akár terápiás, akár tehetséggondozási célzattal.
A tantárgy szerepe a fejlesztési területekben és a kulcskompetenciákban, hogy megvalósuljon az erkölcsi nevelés saját munkáért, a közös alkotásért vállalt felelősség, valamint az önfegyelem gyakorlása.
A tanulói alkotások kivitelezése során az anyagokkal való környezettudatos gazdálkodásra és a szűkebb környezet esztétikus, rendezett munkakörnyezet kialakítására és fenntartására nyílhat alkalom.
A kulcskompetenciák fejlesztése közvetlenül az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség területén valósul meg, de az anyanyelvi kommunikáció, a matematikai kompetencia és a hatékony önálló tanulás elősegítésére is lehetőséget nyújt a tantárgy.

1.Témakör: VIZUÁLIS NYELV ÉS TECHNIKÁK	***Fejlesztendő kompetencia*: A vizuális önkifejezés elmélyítése**			**Óraszám: 20 óra és folyamatos**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A vizuális nyelv alapelemeinek – szín, forma, tömeg – megismerése, környezeti relációkban való biztos értése, felhasználásuk az alkotó tevékenység során. A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszközrendszerével. A kooperativitás fejlesztése és működtetése a közös tanulói alkotási folyamatban. Képességfejlesztési fókuszok: érzelmek (egyszerű kivitelezésű) grafikus kifejezésének képessége elhagyás és kiemelés képessége forma-és színkompozíciós képesség vizuális ritmus létrehozásának képessége alakítási készség formaérzék alak-háttér, gestalt-látás téralakítás képessége	Érzelmek kifejezésének késségе vonalak segítségével Kontúr, behatárolás alkalmazásának képessége Folt létrehozása színkeveréssel Alapszínek tudatos alkalmazásának képessége Másolás és leképezés Színezés vonalhatárok betartásával Sokszorosítási technikák Tárgykészítési technikák Sík –és térformák megfigyelése Sík –és térformák gyakorlati szempontú differenciálása A forgásformák (henger) – létrehozása megfigyelése tapasztalati úton A felület fogalmának tisztázása szemléleti - tapasztalati úton	lágy, kemény kellemes, erőteljes, rajzszén,folthatár, elválaszt, összeköt, átfestés, alapszínek felsorolás-szerűen, átmásol, átlátszó, egész forma, rész forma, krumplinyomás, dugónyomás, szerkezet, levél erezet, kerek, gömbölyű, gömbölyded, árnyék, henger, felület, fényforrás, megvilágítás, háttér, szerkezet	A vonal, mint érzelem, indulat kifejezője A vonal, mint a folt határa Folt létrehozása különféle technikákkal Foltképzés ceruzával Színkeverés Színritmusok Forma és színkompozíciók létrehozása adott formákból Reprodukció, sokszorosítás Sokszorosítás nyomtatással A nyomtatás dekoratív felhasználása Természeti anyagok felhasználásával vizuális ritmusok létrehozása Síkforma, térforma A vonal, mint a síkforma körvonala A folt, mint a térforma árnyéka Pozitív-negatív forma Kompozíciók forgásformákból Változatos ritmikus térfelületek létrehozása különféle anyagokkal és technikákkal Egyszerű tér kialakítása – pl.. dobozból bababház	Matematika – vonalfajták, növekvő és csökkenő sor, Ének-zene – érzelmi hatások és grafikus leképezése; zenei és grafikai ritmus 3-4.4. Környezetismeret – termések, levelek

2. Témakör: KIFEJEZÉS, KÉPZŐMŰVÉSZET AZ ALKOTÓ TEVÉKENYSÉGBEN ÉS A BEFOGADÓ TEVÉKENYSÉGBEN	***Fejlesztendő kompetencia*: Esztétikai szépérzék fejlesztése**			**Óraszám: 12 és folyamatos**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel. Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, értelmezése. Képességfejlesztési fókuszok: képalkotó képesség kompozíciós képesség készségszintű eszközhasználat képolvasási képesség jelzés szintű térábrázoló képesség emberábrázolás lépessége	Alkotó tevékenységben Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban, térben és időben – saját élmény szintjén tetszőleges interpretációban. Polaritások érzékeltetése fekete és fehér színnel Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal. Befogadó tevékenységben: Művészeti ágak (zene, irodalom, a képzőművészeti ágak, tánc, design legfontosabb megkülönböztető jegyeinek ismerete. Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése és összehasonlítása. Esztétikai élmény átélése.	hegy, domb, völgy, kocsi, vonat, szeretet, testvéri szeretet, csecsemő, kapcsolat, mozdulat, öröm, boldogság, ködös, elmosódott, hideg színek, meleg színek	Alkotó tevékenység 2.1. Hangulatok kifejezése Évszakok hangulatának kifejezése Színhangulat kifejezése – az évszakok jellemző színei Színhangulat kifejezése foltképzéssel Élmény, hangulat kifejezése színnel és formával díszletfestés bábelőadáshoz Fekete-fehér színek alkalmazása a hangulatfestésben Befogadás 2.2.Emberi kapcsolatok különféle ábrázolásainak megélése Élethű és absztrakt ábrázolású műalkotások megfigyelése Emberi kapcsolatok vizuális kifejezését ábrázoló művek megfigyelése Befogadás – alkotás 2.3.Saját élmények interpretációi Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése mozgással, dallammal, gesztusokkal, verbálisan Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése festéssel, montázzsal	3-4.4.; 3-4.5. Környezetismeret – az élőlények és az évszakok; 3-4.7. Környezeti fenntarthatóság – hulladék hasznosítása 3-4.2. Ének-zene – zenehallgatás, 3-4.1.; 3-4.2.; 3-4.5. Magyar nyelv és irodalom – népi –és műalkotások a természetről

			Érzelmek kifejezése fantáziakép és bábfigurák készítésével háztartási hulladékokból Emberi kapcsolatok kifejezése vizuális eszközökkel Érzelmek kifejezése színekkel – vizes alapú festéssel	

3. Témakör: VIZUÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ–AZ ALKOTÓ TEVÉKENYSÉGBEN ÉS A BEFOGADÓ TEVÉKENYSÉGBEN	***Fejlesztendő kompetencia*:** **Vizuális kommunikáció kialakítása**			**Óraszám: 25 óra és folyamatos**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása. Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. Képességfejlesztési fókuszok: ábraolvasás- és tulajdonságok felismerésének képessége képolvasási képesség, képi jelek megértése reklámok kritikus szemlélete	Alkotó tevékenységben Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése.(elemi szintű jel, napirendi rajz, alaprajz, térkép) Befogadó-alkotó tevékenység Tárgyak felismerése és jelzése egy nézet alapján Rekonstrukciós képesség fejlesztése Befogadó tevékenységben Térlátás fejlesztése Analízis-szintézis gondolkodási műveleteinek fejlesztése	alaprajt, plakát, felismerhető, nézet,(felülnézet, oldalnézet) sorrend, üzenet, reklám, lényeg, meggyőzés, rábeszélés	Befogadó tevékenység 3.1.Vizuális jelek értelmezése, „olvasása” Képolvasás Mértani tárgyak felismerése egy nézetük alapján (pl.. kocka – négyzet) Mértani tárgyak felismerése két nézetük alapján (pl: hasáb, henger) Egyszerű jelzések piktogramok megértése plakátok értelmezése Befogadó-alkotó tevékenység 3.2. Megfigyelés utáni alkotás, formaredukció Tárgyak legjellemzőbb nézeteinek megfigyelése, lerajzolása egy nézet alapján Alkotó tevékenység	3-4.3. Matematika - mértani testek 3-4.7. Környezetismeret Szociális kompetenciák: fogyasztói szokások

			3.3. Vizuális közlések, jelzések tanulói alkotásokban Rajzos naprend Egyszerű piktogramok Plakát tervezése	

4. Témakör: TÁRGY-ÉS KÖRNYEZETKULTÚRA –AZ ALKOTÓ TEVÉKENYSÉGBEN ÉS A BEFOGADÓ TEVÉKENYSÉGBEN	***Fejlesztendő kompetencia*:** **Egyszerű tárgyak elkészítéséhez szükséges képességek elmélyítése**			**Óraszám: 15 óra és folyamatos**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyainak forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása Képességfejlesztési fókuszok: manualitás, finommotorika tárgykészítési képesség formaészlelés – nagyság és minőség meglátása plasztikus formaalakítás képessége esztétikum iránti fogékonyság tiszta munkaterület iránti igény	Alkotó tevékenységben: Egyszerű tárgyak készítésére való képesség Környezet átalakítása egyszerű eszközökkel Elemi szintű, gyakorlati alapú anyagismeret: papír, fa, agyag Esztétikum iránti fogékonyság kialakítása – ízléses díszítés Befogadó tevékenységben Közvetlen környezet tárgyainak, épületeinek megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint Környezettudatosság lehetőségeinek felismertetése a vizuális kultúrában Tárgyak és funkciók megismerése	henger, beborítani, használati tárgy, forma, sablon, elsimítás, mintázófa, réteg, karcolás, felező hajtás, átlós hajtás	Befogadó tevékenység 4.1. Irányított megfigyelés – a környezet tárgyai esztétikum forma funkció anyag szín, hangulat, stb. Alkotó tevékenység 4.2. Tárgyak készítése Egyszerű tárgyak készítése az otthon és az iskola világából (pl.: tolltartó henger bevonása színes papírral) Tárgykészítés papírból – tároló dobozok, henger és hasáb formák Tárgykészítés agyagból - edények formába nyomkodással történő alakítása Gömbölyded és szögletes tárgykészítés agyagból – tál hurkás díszítéssel Sablon használata a tárgyak készítésénél Agyag edény díszítése pecsételéssel	3-4.3. Matematika – mértani testek 3-4. 3. Életvitel-és gyakorlati ismeretek – használati tárgyak készítése 3-4.6. Környezetismeret szociális kompetenciák környezet-és egészségvédelem, Baleset megelőzése

A fejlesztés várt eredményei a negyedik évfolyam végére:

A tanuló személyre szabott segítséggel képes:

- a megismert baleset megelőzési szabályok betartására,
- a tantárgy során használatos eszközök adekvát használatára,
- az esztétikus, tiszta környezet fenntartására a csoportszobában,
- a szabályos ismétlődés megfigyelésére, ritmus képzésére tárgyak egy tulajdonságának változtatásával,
- forma –és színritmus létrehozására,
- egyszerű, esztétikus alkotás elkészítésére,
- társaival együttműködve, közös eszközhasználattal nagyméretű alkotást készítésére,
- képen látható dolgok megnevezésére szóban vagy bármely AAK-s eszközzel,
- egyszerű jelenetábrák megértésére,
- a plakátok, reklámok elemzésére adott szempont alapján,
- saját alkotása adott szempont alapján történő bemutatására.

5-8. évfolyam

A vizuális kultúra tantárgy közvetlen célja az alkotás örömének, az önmegvalósításnak, a felszabadultságnak a kialakítása a tanulókban, a környező világ vizuális sokfélesége és az emberi alkotások iránti érdeklődés felkeltésével, a kézműves és művészi jellegű alkotások létrehozására, ösztönzés segítségével.

A művészetek műveltségterület, ezen belül a vizuális kultúra célja egyrészt az ízlés, a képzelő-, és az önkifejezés képességének kialakítása a forma-, szín-, ritmusérzék kibontakoztatásával, a mozgáskoordináció, a figyelem, az emlékezet és a kooperativitás fejlesztésével, másrészt az autizmussal élő enyhe fokban értelmi fogyatékos tanulók hozzásegítése a látható világ értelmezéséhez, a szépség esztétikai élményének élvezetéhez.

A vizuális kultúra tantárgy a NAT és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve által megjelölt nevelési, fejlesztési feladatok megvalósítására a művészet és önkifejezés eszközeivel indirekt módon és integráltan kínál lehetőséget:

Az erkölcsi nevelés terén kitartásra és erőfeszítésre tanít a feladatok végrehajtásában, az alkotások eszmei tartalmának értelmezésével és kifejezésével. A magyar alkotók, népi kézműves- és iparművészek

munkáinak megismerése és értékelése révén nemzeti azonosságtudatra ébreszti a tanulókat. Önismeret és társas kultúra fejlesztésére alkalmat kínálnak a gyermekmunkákból alkotott (akár tanórai, akár intézményi szinten), szervezett kiállítások, amelynek során lehetőség nyílik a pedagógusi értékeléssel párhuzamosan történő önértékelésre és társértékelésre. Az érzelmi nevelés számos aspektusát foglalja magában a művelődési anyag a saját, a társak és a képzőművészek alkotásainak révén. A természeti témák alkalmat adnak a környezettudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megóvására, minden élő iránti tiszteletre.

Kiemelt általános fejlesztési feladat a tanulók megismerő és befogadó képességének fejlesztése a közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozásával, az ismeretszerzés, a tanulás, a térbeli tájékozódás és a kommunikációs képességek közvetítésével. Kreativitásuk, alkotóképességük és művészeti-esztétikai befogadó képességük élénkítése során fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk is. Az önismeret, önértékelés, önszabályozás magasabb fejlettségi szintre emelésére szintén jó alkalmat kínálnak a rajzórák, foglalkozások.

Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a habilitációs rehabilitációs célú feladatokon túl a műveltségi terület lehetőségeket kínál a tehetség kibontakoztatására is. A gyakorlati, manipulációs tevékenységek élményszerűségükkel segítik az ismeretek elmélyítését és serkentik a tanulók kreativitását.

A sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók nevelésének-oktatásának valamennyi momentumát átszövi a habilitációs-rehabilitációs tevékenység, ezért van szükség arra, hogy a tantárgy által teljesíthető kiemelt habilitációs/rehabilitációs fejlesztési feladatokat leírjuk.

A rajz, a kézművesség és a médiaismeret tantárgyként és szabadidős foglalkozásként egyaránt változatos és széleskörű lehetőségeket kínál a figyelemkoncentráció, a tartós és szándékos figyelem és emlékezet fejlesztésére, a tevékenységek kitartó végzésének megvalósítására, a feladattartás erősítésére.

A képzőművészeti alkotások esztétikai élményt adóan támogatják a megfigyelő- és elemzőképesség megalapozását, valamint az esztétikai érzékenység készségeinek fejlesztését.

A téri, időbeli tájékozódás fejlesztése a tanulók művészeti befogadó és alkotó tevékenységeinek során egyaránt megvalósul. A kommunikációs képességek, az élmények, benyomások megfogalmazásának, kifejezésének képessége szóban és ábrázolásban egyaránt fontos rehabilitációs feladat. A finommotorika és a célszerű, tudatos eszközhasználat fejlesztése egyben a cselekvéses tanulás, ismeretszerzés eszközéül is szolgál.

A tanulók felelősségérzetének kialakítása, megerősítése maguk és környezetük iránt szociális kompetenciáik, erkölcsi tartásuk egyik legfontosabb komponense, ezért kiemelt habilitációs feladat. Az egyéni vagy közös alkotás örömének felfedezése, megélése motivációs élményként segíti az ok-okozati összefüggések, következmények felismerését, következtetések levonását.

Az önismeret, önértékelés, a társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, kapcsolatteremtő és együttműködési képesség alapját képezik a tanulásnak és a későbbi munkavégzésnek, a harmonikus, élhető felnőttkor megteremtésének.

A tantárgy jelentős szerepet vállal a kulcskompetenciák fejlesztésében is. Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók ismeretelsajátítási folyamataiban az egyénre szabott motiváción kívül jelentős szerephez jut a motoros tanulás, a tevékenységbe ágyazott kognitív fejlesztés. A különféle matériákkal, eszközökkel végzett tevékenységek során szerzett mozgásos és kognitív tapasztalatok transzfer hatásként érvényre juthatnak a közismereti tantárgyaknál is. A rajz tantárgy alkalmat kínál az enyhén értelmi fogyatékos tanulók tehetséggondozására, amellyel pozitív énképüket, társadalmi integrációjukat erősíti, és támogatja a társadalmi esélyigazságosság megnyilvánulásait.

Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók kulcskompetenciának fejlesztését sokoldalúan szolgálhatja direkt és indirekt módon a vizuális kultúra tantárgy. Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára elengedhetetlen a sok érzékszervi tapasztalat, a megfigyelések sokszínűsége és a manipulatív tevékenységre épülő ismeretgazdagítás. A tantárgy számos lehetőséget teremt a beszélgetésre, az érzelmek, gondolatok kifejezésére, véleménynyilvánításra, az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazására közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. A gyermeki alkotások közbeni mérések, becslések, a betöltendő tér tervezése közvetlenül hatnak a matematikai logikai kompetencia fejlődésére. A természettudományos kompetencia fejlesztésére jó alkalom a természet utáni rajzok, festmények készítése. Digitális kompetenciafejlesztésre az interneten való kutatások, „képtárlátogatások”, vizuális fejlesztő játékok adnak lehetőséget.

5–6. évfolyam

A tantárgy sajátos fejlesztési célja az alsóbb évfolyamok munkájának szemléletbeli és metodikai tekintetben szerves folytatása. A szakasz fő feladata az alapkészségek megszilárdítása, eszköz szintű rajz- és kézműves-technikai tudás egyre önállóbb alkalmazása, az individuális jegyek, a saját stílus megjelenésének támogatása az alkotó és befogadó tevékenységben.

A terápiás szemlélet és gyakorlat, a cselekvéses helyzetekbe ágyazott képességfejlesztés, a kooperáció támogatása, a másokért vállalt felelősség és az igényes tárgyi-környezeti kultúra iránti igény erősítése az 5–6. évfolyamon is kiemelt feladat az esztétikai tudatosság és kifejezőképesség fejlesztése érdekében. A világhírű magyar képzőművészek alkotásainak tanulmányozása nemcsak esztétikai örömöt nyújt, hanem a nemzeti azonosságtudat és a hazafiság érzését is támogatja. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését, az önbizalom erősítését szolgálhatják a tanulói alkotások ön- és társértékelő mozzanatai.

5. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Vizuális nyelv és technikák	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Baleset-megelőzési szabályok betartása. Adekvát eszközhasználat. Forma megfigyelése és alkotása különféle technikákkal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális nyelv alapelemeinek eszközszintű használata az alkotótevékenység során. A mértani testek tulajdonságainak megtapasztaltatása. A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszközrendszerével. A kooperativitás fejlesztése és működtetése a közös tanulói alkotási folyamatban. Felelősségvállalás kialakítása, erősítése a kulturált környezet megteremtéséért, illetve fenntartásáért. *Képességfejlesztési fókuszok:* elemi absztrakció képessége; irányított észlelés; kompozíciós képesség; ábrázolási képesség változatos technikákkal.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS-ALKOTÁS *1.1. Műalkotások tematikus megfigyelése, leképezése saját élmény szerint* Műalkotásokon vonalak és foltok. Foltfestés vizes alapon – foltok. Folthatások. Barázdált formák. *1.2. Alkotás modell/minta alapján* Természeti formák. Mértani testek tulajdonságai – oldalak, lapok, egyenlő, különböző. ALKOTÁS *1.3.Szabad alkotások síkban és térben* Tárgyak ábrázolása síkban. Különféle felületek dekoratív felhasználása. Ritmusképzés szabályos és szabálytalan térformákból. Kocka, téglatest csomagolása.	*Alkotás* Vonalabsztrakció alkotása. Vonalhatár felismerése képzőművészeti alkotásokon fellelhető tónusok között. A vonal mint a térbeliség kifejezőjének alkalmazása. Felületritmusok létrehozása. Halmazmetszetek létrehozása vizuális elemekből. Szabályos és szabálytalan térformák felismerése, csoportosítása. Műalkotások inspirációjára fekete-fehér kép készítése. Természeti formák megfigyelése és ábrázolása. Mértani testek ábrázolása síkban, kísérlet a térbeliség érzékeltetésére. *Befogadás* Árnyékhatások megfigyelése, értelmezése. Mértani testek tulajdonságairól tapasztalatok szerzése – ahol a lapok találkoznak, él keletkezik. Műalkotásokon vonalak és foltok felismerése, meghatározása. Foltfestés vizes alapon – foltok kontúrozása másolás után. A folthatások tanulmányozása absztrakt képzőművészeti alkotásokon. Barázdált formák megfigyelése.	*Matematika:* szerkesztési ismeretek; halmazok, mértani testek.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Folthatár, kontúr, bizonytalan, elmosódott, folt- és színegyensúly, felület, barázda, vájat, hullámos, érdes, síkforma, térforma, szabályos, szabálytalan, lapos, domború, egyforma, egybevágó, derékszög.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**2. Kifejezés, képzőművészet**	**Órakeret 12 óra**
Előzetes tudás	Érzések interpretálása saját eszköztárral. A műalkotások által megjelenített érzelmek tudatos megfigyelése. Társakkal közös alkotás, változatos technikákkal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel. „Képolvasás" képességének kialakítása és fejlesztése. Verbális kifejezőképesség, érzelmek megfogalmazásának fejlesztése. Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, értelmezése. *Képességfejlesztési fókuszok:* karakter alapfokú kifejezésének képessége; technikai képesség (dombormű-készítés); képolvasási képesség; asszociációs képesség; kompozíciós képesség.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
BEFOGADÁS *2.1. Tájak, emberek ábrázolása a képzőművészetben* Műalkotások – tér- és tájábrázolás. (Székely Bertalan: Egri nők; Madarász Viktor: Hunyadi László csatája; Ferenczy Károly: Október; Szőnyi István: Zebegényi temetés; Nagy István: Karám télen; Egri József: Napfelkelte). BEFOGADÁS-ALKOTÁS *2.2. Illusztrációk* Kép versekhez, meséhez (pl. A három kívánság). Mese szereplőinek megmintázása.	*Alkotás* Felismerhető figurákkal kifejező kép készítése. Pregnáns jegyeket mutató emberábrázolás. Élménykifejezés a plasztika eszközrendszerével. Karakterábrázolás néhány jellemzőjének alkalmazása. Látványszerű alkotás modell után. *Befogadás* Műalkotások megfigyelése – tér- és tájábrázolás. Műalkotások megfigyelése képtárban, múzeumban és reprodukciókon. *Befogadás-alkotás* Irodalmi élmény kifejezése a vizualitás eszközrendszerével. Mese szereplőinek megmintázása agyagból – dombormű készítése. Versekhez táj festése – közös alkotással, nagy felületen.	*Magyar nyelv és irodalom:* mesék világa, gyermekversek.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szelíd táj, zord táj, figyelemirányítás, hangsúlyozás, térbeliség, mozgásvázlat.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**3. Vizuális kommunikáció**	**Órakeret 25 óra**
Előzetes tudás	Képesség a vizuális élmények többféle csatornán keresztüli kifejezésére. Egyszerű jelenetábrák megértése. Egyszerű piktogram készítése. Plakátok, reklámok értelmezése.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása. Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. Kísérletek segítése a látványszerű ábrázolásra. *Képességfejlesztési fókuszok:* megfigyelési képesség adott szempontok szerint; alakítási készség; színkeverés képessége; térlátás; elemi térábrázolás; elemzés; vizualizáció.

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
ALKOTÁS *3.1. A vizuális kommunikáció eszközei és technikái* Látványszerű ábrázolás modell után. Látványszerű ábrázolás a szerkezet feltüntetésével. BEFOGADÁS *3.2. Vizuális jelek – képolvasás, értelmezés* Alaprajz, metszet, térképrajz. BEFOGADÁS-ALKOTÁS Forgásformák. Tárgyak kereszt- és hosszmetszete.	*Alkotás* Emberalak rajzolása, festése. Természeti formák ábrázolása modell alapján, ceruzarajzzal, festéssel (falevél, gesztenye, gyümölcsök, virágok). Forgásforma rajza – szerkezet jelölésével (pl. átlátszó henger). Tárgyak két nézetének megrajzolása – segítséggel. Természeti formák ábrázolása háttérrel, környezettel – különféle technikákkal: ceruza, diópác, filctoll, vizes alapú és vízfesték, tempera. Tusrajz virágcsendéletről. *Befogadás* Formák adott szempontú megfigyelése. Bonyolultabb formák metszetének megfigyelése (pl. mákgubó, paprika). „ Előtt, mögött takarás” vizuális megfigyelése. Térképrajz értelmezése. Építészeti terek (ház, templom) alaprajzának tanulmányozása, kísérlet az értelmezésre. *Befogadás-alkotás* Forgásformák megfigyelése és reprodukciója. Forgás- és szögletes formák megfigyelése, vázolása. Tárgyak kereszt-és hosszmetszetének megfigyelése, vázolása. Térkép alapján útvonal elképzelése.	*Matematika:* síkidomok és testek. *Földrajz:* térkép-értelmezési ismeretek.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Csendélet, valósághű, ellipszis, szerkezeti rajz, egész, forma, részlet, szerkezet, forgásforma, kör, takarás, keresztmetszet, hosszmetszet, felülnézet, oldalnézet, oszlop, boltozat, főhajó, mellékhajó.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Tárgy-és környezetkultúra	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Egyszerű papír és agyagtárgyak készítési technikái. Téri viszonyok felismerésére, értelmezése. Esztétikus tárgyi környezet iránti igény.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. A tárgyalkotó folyamat algoritmizálása. A tárgyalkotó folyamat lépéseinek tudatosítása, a sorrendiség fontosságának érzékeltetése. *Képességfejlesztési fókuszok:* környezettudatosság; elemzőképesség; tervezés képessége.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
BEFOGADÁS-ALKOTÁS *4.1. Munkavázlat:* A tárgy funkciójának meghatározása. Ismert anyagalakítási módok. Anyag és technika megválasztása. Kivitelezés. Díszítés. ALKOTÁS *4.2. Tárgyak értelmezése és készítése* Kerámiatárgy, ruházati kiegészítők textilből. Fonás, szövés. Használati, szórakozást szolgáló és dísztárgyak.	*Befogadás-alkotás* Precíz alkotó folyamat végigvitele. A tárgy kipróbálása a gyakorlatban. *Befogadás* Szerkezet és anyag összefüggéseinek felismerése. A funkció irányító szerepének felismerése a tárgyalkotásban. *Alkotás* Tárgyak készítése funkció, forma, anyag, szépség szempontjainak tudatos figyelembevételével. Tárgyak gyűjtése, azokról leírás készítése. Használati, szórakozást szolgáló és dísztárgyak csoportosítása funkció, forma, anyag, szépség szempontjából.	*Magyar nyelv és irodalom:* vázlat készítése; a leírás műfaja. *Technika, életvitel és gyakorlat:* anyagok megmunkálása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Funkció, anyagalakítási mód, technika, kivitelezés, funkció, kézművesség.	

A fejlesztés várt eredményei az ötödik évfolyam végére:

A tanuló személyre szabott segítséggel képes:

- foltot satírozással létrehozni,
- művészi alkotásokon tónushatásokat észrevenni,
- ismeretek szerzésére tapasztalati úton a mértani testekről,
- felismerhető képet készíteni általa választott témáról,

- emberalak szoborszerű megjelenítésére választott eszközzel,
- műalkotásokat megfigyelni,
- emlékezetből egyszerű rajzot készíteni saját érdeklődés mentén,
- tudatos színkeverésre temperával,
- formát ábrázolni (megközelítő hasonlósággal) nagy méretben,
- vázlatszerű ábrát készíteni választott témáról,
- egyszerű alaprajzot megfigyelni,
- funkció szerint csoportosítani közvetlen környezete tárgyait,
- tárgyakról rövid jellemzést adni szóban vagy bármely AAK-s eszközzel,
- törekedni munkája igényes kivitelezésére,
- tárgyat készíteni az általa választott technikával.

6. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**1. Vizuális nyelv és technikák**	**Órakeret 20 óra**
Előzetes tudás	Baleset-megelőzési szabályok betartása. Adekvát eszközhasználat. Forma megfigyelése és alkotása különféle technikákkal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális nyelv alapelemeinek eszközszintű használata az alkotótevékenység során. A mértani testek tulajdonságainak megtapasztaltatása. A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszközrendszerével. A kooperativitás fejlesztése és működtetése a közös tanulói alkotási folyamatban. Felelősségvállalás kialakítása, erősítése a kulturált környezet megteremtéséért, illetve fenntartásáért. *Képességfejlesztési fókuszok:* elemi absztrakció képessége; irányított észlelés; kompozíciós képesség; ábrázolási képesség változatos technikákkal.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
BEFOGADÁS-ALKOTÁS *1.1. Műalkotások tematikus megfigyelése, leképezése saját élmény szerint* Műalkotásokon vonalak és foltok. Foltfestés vizes alapon – foltok. Folthatások. Barázdált formák. *1.2. Alkotás modell/minta alapján* Természeti formák. Mértani testek tulajdonságai – oldalak, lapok, egyenlő, különböző.	*Alkotás* Vonalabsztrakció alkotása. Vonalhatár felismerése képzőművészeti alkotásokon fellelhető tónusok között. A vonal mint a térbeliség kifejezőjének alkalmazása. Felületritmusok létrehozása. Halmazmetszetek létrehozása vizuális elemekből. Szabályos és szabálytalan térformák felismerése, csoportosítása.	*Matematika:* szerkesztési ismeretek; halmazok, mértani testek.

ALKOTÁS *1.3.Szabad alkotások síkban és térben* Tárgyak ábrázolása síkban. Különféle felületek dekoratív felhasználása. Ritmusképzés szabályos és szabálytalan térformákból. Kocka, téglatest csomagolása.	Műalkotások inspirációjára fekete-fehér kép készítése. Természeti formák megfigyelése és ábrázolása. Mértani testek ábrázolása síkban, kísérlet a térbeliség érzékeltetésére. *Befogadás* Árnyékhatások megfigyelése, értelmezése. Mértani testek tulajdonságairól tapasztalatok szerzése – ahol a lapok találkoznak, él keletkezik. Műalkotásokon vonalak és foltok felismerése, meghatározása. Foltfestés vizes alapon – foltok kontúrozása másolás után. A folthatások tanulmányozása absztrakt képzőművészeti alkotásokon. Barázdált formák megfigyelése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Folthatár, kontúr, bizonytalan, elmosódott, folt- és színegyensúly, felület, barázda, vájat, hullámos, érdes, síkforma, térforma, szabályos, szabálytalan, lapos, domború, egyforma, egybevágó, derékszög.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**2. Kifejezés, képzőművészet**	**Órakeret 12 óra**
Előzetes tudás	Érzések interpretálása saját eszköztárral. A műalkotások által megjelenített érzelmek tudatos megfigyelése. Társakkal közös alkotás, változatos technikákkal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel. „Képolvasás” képességének kialakítása és fejlesztése. Verbális kifejezőképesség, érzelmek megfogalmazásának fejlesztése. Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, értelmezése. *Képességfejlesztési fókuszok:* karakter alapfokú kifejezésének képessége; technikai képesség (dombormű-készítés); képolvasási képesség; asszociációs képesség; kompozíciós képesség.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
BEFOGADÁS *2.1. Tájak, emberek ábrázolása a képzőművészetben* Műalkotások – tér- és tájábrázolás. (Székely Bertalan: Egri nők; Madarász Viktor: Hunyadi László csatája; Ferenczy Károly: Október; Szőnyi István: Zebegényi temetés; Nagy István: Karám télen; Egri József: Napfelkelte).	*Alkotás* Felismerhető figurákkal kifejező kép készítése. Pregnáns jegyeket mutató emberábrázolás. Élménykifejezés a plasztika eszközrendszerével. Karakterábrázolás néhány jellemzőjének alkalmazása. Látványszerű alkotás modell után. *Befogadás*	*Magyar nyelv és irodalom:* mesék világa, gyermekversek.

BEFOGADÁS-ALKOTÁS *2.2. Illusztrációk* Kép versekhez, meséhez (pl. A három kívánság). Mese szereplőinek megmintázása.	Műalkotások megfigyelése – tér- és tájábrázolás. Műalkotások megfigyelése képtárban, múzeumban és reprodukciókon. *Befogadás-alkotás* Irodalmi élmény kifejezése a vizualitás eszközrendszerével. Mese szereplőinek megmintázása agyagból – dombormű készítése. Versekhez táj festése – közös alkotással, nagy felületen.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szelíd táj, zord táj, figyelemirányítás, hangsúlyozás, térbeliség, mozgásvázlat.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**3. Vizuális kommunikáció**	**Órakeret 25 óra**
Előzetes tudás	Képesség a vizuális élmények többféle csatornán keresztüli kifejezésére. Egyszerű jelenetábrák megértése. Egyszerű piktogram készítése. Plakátok, reklámok értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása. Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. Kísérletek segítése a látványszerű ábrázolásra. *Képességfejlesztési fókuszok:* megfigyelési képesség adott szempontok szerint; alakítási készség; színkeverés képessége; térlátás; elemi térábrázolás; elemzés; vizualizáció.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
ALKOTÁS *3.1. A vizuális kommunikáció eszközei és technikái* Látványszerű ábrázolás modell után. Látványszerű ábrázolás a szerkezet feltüntetésével. BEFOGADÁS *3.2. Vizuális jelek – képolvasás, értelmezés* Alaprajz, metszet, térképrajz. BEFOGADÁS-ALKOTÁS Forgásformák. Tárgyak kereszt- és hosszmetszete.	*Alkotás* Emberalak rajzolása, festése. Természeti formák ábrázolása modell alapján, ceruzarajzzal, festéssel (falevél, gesztenye, gyümölcsök, virágok). Forgásforma rajza – szerkezet jelölésével (pl. átlátszó henger). Tárgyak két nézetének megrajzolása – segítséggel. Természeti formák ábrázolása háttérrel, környezettel – különféle technikákkal: ceruza, diópác, filctoll, vizes alapú és vízfesték, tempera. Tusrajz virágcsendéletről. *Befogadás* Formák adott szempontú megfigyelése. Bonyolultabb formák metszetének megfigyelése (pl. mákgubó, paprika). „ Előtt, mögött takarás” vizuális megfigyelése. Térképrajz értelmezése.	*Matematika :* síkidomok és testek. *Földrajz:* térkép-értelmezési ismeretek.

	Építészeti terek (ház, templom) alaprajzának tanulmányozása, kísérlet az értelmezésre. *Befogadás-alkotás* Forgásformák megfigyelése és reprodukciója. Forgás- és szögletes formák megfigyelése, vázolása. Tárgyak kereszt-és hosszmetszetének megfigyelése, vázolása. Térkép alapján útvonal elképzelése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Csendélet, valósághű, ellipszis, szerkezeti rajz, egész, forma, részlet, szerkezet, forgásforma, kör, takarás, keresztmetszet, hosszmetszet, felülnézet, oldalnézet, oszlop, boltozat, főhajó, mellékhajó.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**4. Tárgy-és környezetkultúra**	**Órakeret 15 óra**
Előzetes tudás	Egyszerű papír és agyagtárgyak készítési technikái. Téri viszonyok felismerésére, értelmezése. Esztétikus tárgyi környezet iránti igény.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztésicéljai	Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. A tárgyalkotó folyamat algoritmizálása. A tárgyalkotó folyamat lépéseinek tudatosítása, a sorrendiség fontosságának érzékeltetése. *Képességfejlesztési fókuszok:* környezettudatosság; elemzőképesség; tervezés képessége.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
BEFOGADÁS-ALKOTÁS *4.1. Munkavázlat:* A tárgy funkciójának meghatározása. Ismert anyagalakítási módok. Anyag és technika megválasztása. Kivitelezés. Díszítés. ALKOTÁS *4.2. Tárgyak értelmezése és készítése* Kerámiatárgy, ruházati kiegészítők textilből. Fonás, szövés. Használati, szórakozást szolgáló és dísztárgyak.	*Befogadás-alkotás* Precíz alkotó folyamat végigvitele. A tárgy kipróbálása a gyakorlatban. *Befogadás* Szerkezet és anyag összefüggéseinek felismerése. A funkció irányító szerepének felismerése a tárgyalkotásban. *Alkotás* Tárgyak készítése funkció, forma, anyag, szépség szempontjainak tudatos figyelembevételével. Tárgyak gyűjtése, azokról leírás készítése. Használati, szórakozást szolgáló és dísztárgyak csoportosítása funkció, forma, anyag, szépség szempontjából.	*Magyar nyelv és irodalom:* vázlat készítése; a leírás műfaja. *Technika, életvitel és gyakorlat:* anyagok megmunkálása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Funkció, anyagalakítási mód, technika, kivitelezés, funkció, kézművesség.	

A fejlesztés várt eredményei a hatodik évfolyam végére:

A tanuló személyre szabott segítséggel képes:

- egyenletes foltot satírozással létrehozni,
- művészi alkotásokon tónushatásokat megmutatni,
- ismeretek szerzésére tapasztalati úton a mértani testekről,
- felismerhető képet készíteni megadott témáról,
- emberalak szoborszerű megjelenítésére megadott eszközzel,
- műalkotásokat adott szempont szerint megfigyelni,
- emlékezetből egyszerű rajzot készíteni megadott témáról,
- tudatos színkeverésre vízfestékkel,
- formát ábrázolni (megközelítő hasonlósággal), kicsinyített méretben
- vázlatszerű ábrát készíteni adott témáról,
- egyszerű alaprajzot értelmezni,
- funkció szerint csoportosítani közvetlen környezete tárgyairól készül képeket,
- képek alapján tárgyakról rövid jellemzést adni szóban vagy bármely AAK-s eszközzel,
- törekedni munkája igényes kivitelezésére,
- tárgyat készíteni meghatározott technikával.

7–8. évfolyam

A tantárgy célja a 7–8. évfolyamon biztos tájékozódási képesség kialakítása a vizuális élmények világában a művészeti alkotások mélyebb átélésének motivációja, a tárgyi környezet esztétikuma iránti igény és tevékenység fenntartása segítségével.

A tantárgy az erkölcsi neveléshez, a pályaorientáció támogatásához és a médiatudatosság fejlesztéséhez kiemelten járul hozzá. A tanulói kulcskompetenciák fejlesztését több területen érinti, az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kiteljesedését egyértelműen célozza meg. Tartalmi keretet kínál a tehetséggondozásra, a gyógypedagógiai habilitációs-rehabilitációs eljárások indirekt támogatására.

<table>
<tr><td>Tematikai egység/
Fejlesztési cél</td><td colspan="2">1. Vizuális nyelv és technikák</td><td>Órakeret
8 óra</td></tr>
<tr><td>Előzetes tudás</td><td colspan="3">Foltképzés különféle technikákkal.
Művészi alkotásokon tónushatások észlelése és értelmezése.
Tapasztalati úton szerzett ismeretek mértani testekről.</td></tr>
<tr><td>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</td><td colspan="3">Vizuális kommunikációs készségek fejlesztése a befogadó és alkotótevékenységekben.
Képi komponálás elméleti és gyakorlati elemeinek elsajátíttatása.
Műalkotások nyújtotta élmények értő befogadásának elérése.
Képességfejlesztési fókuszok: formaészlelés-formareprodukció; térészlelés és térrendezés képessége.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ismeretek</td><td>Fejlesztési követelmények/
Tevékenységek</td><td>Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td colspan="2">BEFOGADÁS
1.1 A művészi kifejezés eszközei
Színek, tónusok.
Sík- és térformák.
Képi komponálás eszközei: fény, torzítás.
Fények – Rembrandt alkotásai; Ferenczy Károly: Október; Egry József: _Napfelkelte
Torzítások – Otto Dix és Kollwitz művei; Munch: A sikoly.
Szimmetria és aszimmetria – Paál László, Munkácsy Mihály, Vasarely Viktor, Barcsay Jenő művei.

BEFOGADÁS – ALKOTÁS
1.2. Térhatások, téri elemek
Görbe felületek és forgásformák.

ALKOTÁS
1.3. Mozgás- és térábrázolás elemei
Képalkotás mozdulatábrázolással – tetszőleges technikával.
Vizuális ritmus.
Makett.</td><td>Befogadás
Vizuális minőségek alapvető differenciálása, felismerése: szín, tónus, műalkotásokon megfigyelésük.
Szabályos és szabálytalan mértani formák tudatosítása. Csoportosítások: sík- és térformák.
Képi komponálás eszközeinek észrevétele: figyelemvezetés, hangsúlyozás fénnyel és torzítással.
Szimmetria és aszimmetria észrevétele, megkülönböztetése
A mozdulat mint kompozíciós eszköz megfigyelése.

Befogadás – alkotás
Görbe felületek és forgásformák megfigyelése, reprodukciója.

Alkotás
Képalkotás mozdulatábrázolással – tetszőleges technikával.
Formaredukció alkalmazása. Grafikai technikák alkalmazásának képessége.
Térrendezés szín- és formaritmussal.
Szénrajz készítése – fényhatás érzékeltetésével.
Makett készítése: játszótér, utcarészlet, paraszthaz, stb.</td><td>Matematika: síkidomok, mértani testek.</td></tr>
<tr><td>Kulcsfogalmak/
fogalmak</td><td colspan="3">Mértani forma, kocka, henger, hasáb, gúla, kúp, tengely, paraszthaz, modell, makett, torzítás, szimmetria, aszimmetria.</td></tr>
</table>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Kifejezés, képzőművészet	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Felismerhető kép készítése. Emberalak szoborszerű megjelenítése. Műalkotásokhoz érzelmek asszociációja. Emlékezetből egyszerű rajz készítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális közlés köznapi és művészi megnyilvánulásainak megkülönböztetése. Zenei élmény vizuális kifejezése az alkotó- és befogadó tevékenységben. Jelenet ábrázolása grafikai eszközökkel. *Képességfejlesztési fókuszok:* vizuális kommunikáció átfordítása verbális kommunikációra; lényegkiemelés képessége; képalkotás képessége; műelemző gondolkodás.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek	Kapcsolódási pontok
ALKOTÁS *2.1. Illusztráció* Művészeti élmények megjelenítése. Jelenet ábrázolása. BEFOGADÁS – ALKOTÁS *2.2. Vizuális reflexiók zenei tartalmakra* Zenei élmény vizuális kifejezése. Haydn: Évszakok; Vivaldi: Évszakok; Smetana: Moldva; Chopin: G-moll mazurka. Beethoven: VI. Pastorale szimfónia; Mozart: G-moll szimfónia; Kis éji zene. BEFOGADÁS *2.3. Érzelmek megjelenítése a képzőművészetben* Művészeti alkotások megfigyelése az érzelmek kifejezése szempontjából – Picasso: Artista család majommal; Anyaság; Vasaló nő; Daumier: Mosónő.	*Alkotás* Művészeti élmények megjelenítése a tanult vizuális eszközökkel, pl. Toldi ábrázolása festményen vagy bábfigurával. Jelenet ábrázolása grafikai eszközökkel, pl. Nyilas Misivel kapcsolatban. Személyes élmények vizuális megjelenítése. *Befogadás - alkotás* Színviszonyok megfigyelése és befogadása. Táj festése zenére – szabad önkifejezés. Zene hatására vonal- és formakompozíció létrehozása (kréta, tus, tempera, vizes alapú festés, kevert technikák). *Befogadás* A vizuális közlés köznapi és művészi megnyilvánulásainak megkülönböztetése konkrét példákon. Legjelentősebb stílusok, művészeti alkotások felismerése / ismerete.	*Magyar nyelv és irodalom:* Arany János: Toldi; Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig. *Ének-zene:* zenehallgatás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Karakter, jellem, testfelépítés, vézna, szerény, becsületes, artista, zenemű, képzőművészeti alkotás, hangszeres zene, szimfónia.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Vizuális kommunikáció	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Tudatos színkeverés temperával, vízfestékkel. Formák ábrázolása (megközelítő hasonlósággal). Vázlatszerű ábra készítése.	

	Egyszerű alaprajz értelmezése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Képesség fejlesztése a mindennapi élet vizuális jelzéseinek értelmezésére és orientációs felhasználására. Hazafiság, nemzethez tartozás érzésének erősítése. *Képességfejlesztési fókuszok:* formamegfigyelés képessége; térlátás képessége; emberalak ábrázolásának képessége (főbb vonalakban, jellegzetességek alapján); vizuális kommunikációs képesség

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
BEFOGADÁS *3.1. Jelképek* Magyar nemzeti relikviák – Szent Korona, jogar, címer, magyar zászló. BEFOGADÁS-ALKOTÁS Grafikus vázlatok; fényképezés. ALKOTÁS *3.2. Kísérlet a látvány ábrázolására* Tárgyábrázolások környezeti háttérrel. Egyszerű emberábrázolás. Mozgásvázlatok. *3.3. Álló- és mozgóképi szimbólumok* Reklámok folyóiratokban és televízióban. Logók. Plakátok.	*Befogadás* Magyar nemzeti relikviák tanulmányozása, beszélgetés a történetiségükről. Képalkotási lehetőségek ismerete. *Befogadás-alkotás* Magyar nemzeti relikviák érzelmi hatására grafikus vázlatok készítése; fényképezés. *Alkotás* Vizuális kommunikációt szolgáló emblémák, logók, magyarázó ábrák alkotása. Különös formájú tárgyak látványszerű ábrázolása (ásványok, cseppkövek, termések). Forgás- és szögletes formák ábrázolása, önárnyék és vetett árnyékhatásokkal. Nézetábrázolás képsík-rendszerben. Emberalak látványszerű ábrázolása modell után. Mozgásvázlatok készítése. Vizuális közlések, szöveg és kép együttes hatásának tanulmányozása. Reklámok tanulmányozása, elemzése – realitások és marketingfogás különbségének érzékelése konkrét példákon. Logók tervezése szabadon választott technikával. Plakáttervezés.	*Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* Szent István, államalapítás. *Matematika:* mértani testek.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vetett árnyék, önárnyék, elölnézet, felülnézet, oldalnézet, arány, ásvány, kőzet, cseppkő, cseppkőbarlang, reklám.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**4. Tárgy- és környezetkultúra**	**Órakeret 6 óra**
Előzetes tudás	A közvetlen környezet tárgyainak funkció szerinti csoportosítása. Képolvasás – művészeti alkotások megfigyelése, elemzése. Tárgykészítés igényes kivitelezésben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Jártasság kialakítása összetettebb tárgyak készítésében. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány újabb kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. A tárgyalkotó folyamat algoritmizálása. A tárgyalkotó folyamat lépéseinek tudatosítása, a sorrendiség fontosságának érzékeltetése. *Képességfejlesztési fókuszok:* környezettudatosság; elemzőképesség; tervezés képessége.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
ALKOTÁS *4.1. Szabadon választott technikával használati és dísztárgyak alkotása* Tárgytervezés és kivitelezés: − kerámia − szövés − ékszerkészítés − nemezelés − építészeti terek modellezése *4.2. Alkotás képzeleti-érzelmi inspirációval* Egy vágyott tárgyról rajz készítése. BEFOGADÁS *4.3. A lakókörnyezet esztétikuma régen és ma* Épületek elemzése funkció és forma szempontjából. Történeti korok és modern társadalmak tárgyi környezetének tanulmányozása. BEFOGADÁS-ALKOTÁS *4.4. Zenei élmények vizuális megjelenítése* Nép- és/vagy műzenei alkotásra vizuális reflexió.	*Alkotás* A tárgyalkotó folyamat gyakorlása, a tanult ismeretek elmélyítése a gyakorlatban: Kerámia – edények készítése és igényes díszítése pecsételővel, írókával. Szövés – szádfán, kereten, szövőszéken. Ékszerkészítés – fagyöngy, kerámiagyöngy, üveggyöngy és bőr kombinációival. Nemezelés – labda, terítő, tarsoly készítése. Egyszerű tárgyak áttervezése és kivitelezése. Egyszerű térátttervezések. *Befogadás* Építészeti jellemzők – funkció és forma összefüggéseinek felismerése konkrét példákon. Környezettudatosság lehetőségeinek ismerete és saját élettérbeli lehetőségek szerinti alkalmazása. Funkció irányító szerepének felismerése konkrét példákon. Szentendrei Skanzen megtekintése – verbális és vizuális reflexiók. Szép tárgyak megtekintése – Iparművészeti Múzeum meglátogatása. (Vagy egyéb, a témához kapcsolódó múzeumlátogatás a helyi lehetőségek függvényében.) Tájékozódás a lakóhely néprajzi környezetében. Településtípusok jellemzőinek felfedezése –falu, város. *Befogadás-alkotás* Nép- és/vagy műzene hallgatása, élmények kifejezése temperafestéssel, tusrajzzal.	*Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* történelmi korok. *Földrajz:* települések. *Ének-zene:* népzene.

	Kulcsfogalmak/ fogalmak	Lakóhely, emberi szükséglet, célszerűség, hasznosság, kényelem, védelem, homlokzat, nyílászáró, puritán, luxus, társasház, panelház, felhőkarcoló, kunyhó, családi ház, irodaház, színház, templom, parlament, település, park, tér, főút, mellékutca, autópálya, felüljáró, aluljáró, népművészet, iparművészet.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**5. Mozgóképkultúra és médiaismeret**	**Órakeret 8 óra**
Előzetes tudás	Film, televízió, videó, komputerjáték, web, internet – információk és gyakorlatok az enyhén értelmi fogyatékos gyermek / tanuló élethelyzeteiből.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése és az audiovizuális média társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása, a tudatos „médiafogyasztói” attitűd kialakítása. Kommunikációs és együttműködési készség támogatása. Az alkotásra és a művészi értékek nyitott befogadására való beállítódás. A megfigyelés, a tájékozódás, a rendszerezés képességének fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* médiaszövegek értelmezése; tolerancia; empátia; önálló és kritikus attitűd kialakítása; nyitottság az információk iránt; személyes adatok védelme.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
5.1. Elemi elméleti ismeretek a média világáról A mozgókép alaptulajdonságai: ábrázolás és reprodukció. Mozgóképi szövegek értelmezése, elemi szintű feldolgozása: adathordozók, megjelenés helye, a valóságábrázoláshoz való viszony, műfaj. *5.2. A média társadalmi szerepe* Közlésmód, hatás, informálás és dokumentálás, szórakoztatás, szolgáltatás, illetve az üzleti-gazdasági funkció. Reklám. Hírműsor. *5.3.Nyomtatott médium:* Újság, képregény, fotóregény. *5.4. Az internet* − tanulás, − kinyílt a világ, − információk, − játék, − kommunikáció, − veszélyek. *5.5. Műsorelemzés – elemi szinten, saját élmények alapján*	Mozgóképi szövegek értelmezése, elemi szintű feldolgozása: adathordozók, megjelenés helye, a valóságábrázoláshoz való viszony, műfaj szerint. Művek, műsorok, illetve azok részleteinek csoportos vagy kiscsoportos megtekintése – megbeszélése, elemzése. Az ábrázolás eszközeinek tanulmányozása konkrét példákon. Projektszerű médiafigyelés és produktum készítése. Az internet kipróbálása/használatának gyakorlása: pl. gyermekek számára készült oldalak látogatása, képnézegetés/válogatás, információkeresés, ismerkedés a kommunikáció különböző formáival. Az internethasználat veszélyeinek belátása.	*Magyar nyelv és irodalom:* megfilmesített alkotások.

A fejlesztés várt eredményei a hetedik évfolyam végére:

A tanuló képes

- műalkotások kompozíciós elemeinek célzott megfigyelésére,
- ritmikus képet komponálni,
- egyszerű makettet készíteni saját érdeklődése mentén,
- egy híres magyar képzőművészt felismerni,
- egyszerű, élmény utáni alkotás létrehozására választott technikával,
- szabad képalkotó önkifejezésre, érzelemvilága harmonizálása érdekében,
- műélmény vizuális kifejezésére,
- egyszerű formák látványszerű ábrázolására,
- egyszerű plakátok tervezésére és kivitelezésére választott témában,
- egyszerű használati tárgy tervezésére és megalkotására,
- közvetlen környezet esztétikumának, rendjének fenntartására,
- értékítéletet hozni természeti környezetének esztétikájára vonatkozóan,
- a mozgóképes közlésmód megfigyelésére,
- különbségtételre a dokumentum és a játékfilm között,
- kritikával szemlélni a reklámokat,
- a műsorválasztásra,
- internetes viszonylatban ügyelni saját biztonságára, személyes adatai védelmére.

8. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**1. Vizuális nyelv és technikák**	**Órakeret 8 óra**
Előzetes tudás	Foltképzés különféle technikákkal. Művészi alkotásokon tónushatások észlelése és értelmezése. Tapasztalati úton szerzett ismeretek mértani testekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális kommunikációs készségek fejlesztése a befogadó és alkotótevékenységekben. Képi komponálás elméleti és gyakorlati elemeinek elsajátíttatása. Műalkotások nyújtotta élmények értő befogadásának elérése. *Képességfejlesztési fókuszok:* formaészlelés-formareprodukció; térészlelés és térrendezés képessége.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
BEFOGADÁS *1.1 A művészi kifejezés eszközei* Színek, tónusok. Sík- és térformák.	*Befogadás* Vizuális minőségek alapvető differenciálása, felismerése: szín, tónus, műalkotásokon megfigyelésük.	*Matematika:* síkidomok, mértani testek.

Képi komponálás eszközei: fény, torzítás. Fények – Rembrandt alkotásai; Ferenczy Károly: Október; Egry József: _Napfelkelte Torzítások – Otto Dix és Kollwitz művei; Munch: A sikoly. Szimmetria és aszimmetria – Paál László, Munkácsy Mihály, Vasarely Viktor, Barcsay Jenő művei. BEFOGADÁS – ALKOTÁS *1.2. Térhatások, téri elemek* Görbe felületek és forgásformák. ALKOTÁS *1.3. Mozgás- és térábrázolás elemei* Képalkotás mozdulatábrázolással – tetszőleges technikával. Vizuális ritmus. Makett.	Szabályos és szabálytalan mértani formák tudatosítása. Csoportosítások: sík- és térformák. Képi komponálás eszközeinek észrevétele: figyelemvezetés, hangsúlyozás fénnyel és torzítással. Szimmetria és aszimmetria észrevétele, megkülönböztetése A mozdulat mint kompozíciós eszköz megfigyelése. *Befogadás – alkotás* Görbe felületek és forgásformák megfigyelése, reprodukciója. *Alkotás* Képalkotás mozdulatábrázolással – tetszőleges technikával. Formaredukció alkalmazása. Grafikai technikák alkalmazásának képessége. Térrendezés szín- és formaritmussal. Szénrajz készítése – fényhatás érzékeltetésével. Makett készítése: játszótér, utcarészlet, paraszthaz, stb.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mértani forma, kocka, henger, hasáb, gúla, kúp, tengely, paraszthaz, modell, makett, torzítás, szimmetria, aszimmetria.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**2. Kifejezés, képzőművészet**	**Órakeret 6 óra**
Előzetes tudás	Felismerhető kép készítése. Emberalak szoborszerű megjelenítése. Műalkotásokhoz érzelmek asszociációja. Emlékezetből egyszerű rajz készítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális közlés köznapi és művészi megnyilvánulásainak megkülönböztetése. Zenei élmény vizuális kifejezése az alkotó- és befogadó tevékenységben. Jelenet ábrázolása grafikai eszközökkel. *Képességfejlesztési fókuszok:* vizuális kommunikáció átfordítása verbális kommunikációra; lényegkiemelés képessége; képalkotás képessége; műelemző gondolkodás.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
ALKOTÁS *2.1. Illusztráció* Művészeti élmények megjelenítése.	*Alkotás* Művészeti élmények megjelenítése a tanult vizuális	*Magyar nyelv és irodalom:* Arany János: Toldi; Móricz

Jelenet ábrázolása. BEFOGADÁS – ALKOTÁS *2.2. Vizuális reflexiók zenei tartalmakra* Zenei élmény vizuális kifejezése. Haydn: Évszakok; Vivaldi: Évszakok; Smetana: Moldva; Chopin: G-moll mazurka. Beethoven: VI. Pastorale szimfónia; Mozart: G-moll szimfónia; Kis éji zene. BEFOGADÁS *2.3. Érzelmek megjelenítése a képzőművészetben* Művészeti alkotások megfigyelése az érzelmek kifejezése szempontjából – Picasso: Artista család majommal; Anyaság; Vasaló nő; Daumier: Mosónő.	eszközökkel, pl. Toldi ábrázolása festményen vagy bábfigurával. Jelenet ábrázolása grafikai eszközökkel, pl. Nyilas Misivel kapcsolatban. Személyes élmények vizuális megjelenítése. *Befogadás - alkotás* Színviszonyok megfigyelése és befogadása. Táj festése zenére – szabad önkifejezés. Zene hatására vonal- és formakompozíció létrehozása (kréta, tus, tempera, vizes alapú festés, kevert technikák). *Befogadás* A vizuális közlés köznapi és művészi megnyilvánulásainak megkülönböztetése konkrét példákon. Legjelentősebb stílusok, művészeti alkotások felismerése / ismerete.	Zsigmond: Légy jó mindhalálig. *Ének-zene:* zenehallgatás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Karakter, jellem, testfelépítés, vézna, szerény, becsületes, artista, zenemű, képzőművészeti alkotás, hangszeres zene, szimfónia.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**3. Vizuális kommunikáció**	**Órakeret 8 óra**
Előzetes tudás	Tudatos színkeverés temperával, vízfestékkel. Formák ábrázolása (megközelítő hasonlósággal). Vázlatszerű ábra készítése. Egyszerű alaprajz értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Képesség fejlesztése a mindennapi élet vizuális jelzéseinek értelmezésére és orientációs felhasználására. Hazafiság, nemzethez tartozás érzésének erősítése. *Képességfejlesztési fókuszok:* formamegfigyelés képessége; térlátás képessége; emberalak ábrázolásának képessége (főbb vonalakban, jellegzetességek alapján); vizuális kommunikációs képesség	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
BEFOGADÁS *3.1. Jelképek* Magyar nemzeti relikviák – Szent Korona, jogar, címer, magyar zászló. BEFOGADÁS-ALKOTÁS Grafikus vázlatok; fényképezés. ALKOTÁS	*Befogadás* Magyar nemzeti relikviák tanulmányozása, beszélgetés a történetiségükről. Képalkotási lehetőségek ismerete. *Befogadás-alkotás* Magyar nemzeti relikviák érzelmi hatására grafikus vázlatok készítése; fényképezés. *Alkotás*	*Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* Szent István, államalapítás. *Matematika:* mértani testek.

3.2. Kísérlet a látvány ábrázolására Tárgyábrázolások környezeti háttérrel. Egyszerű emberábrázolás. Mozgásvázlatok. *3.3. Álló- és mozgóképi szimbólumok* Reklámok folyóiratokban és televízióban. Logók. Plakátok.	Vizuális kommunikációt szolgáló emblémák, logók, magyarázó ábrák alkotása. Különös formájú tárgyak látványszerű ábrázolása (ásványok, cseppkövek, termések). Forgás- és szögletes formák ábrázolása, önárnyék és vetett árnyékhatásokkal. Nézetábrázolás képsík-rendszerben. Emberalak látványszerű ábrázolása modell után. Mozgásvázlatok készítése. Vizuális közlések, szöveg és kép együttes hatásának tanulmányozása. Reklámok tanulmányozása, elemzése – realitások és marketingfogás különbségének érzékelése konkrét példákon. Logók tervezése szabadon választott technikával. Plakáttervezés.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vetett árnyék, önárnyék, elölnézet, felülnézet, oldalnézet, arány, ásvány, kőzet, cseppkő, cseppkőbarlang, reklám.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**4. Tárgy- és környezetkultúra**	**Órakeret 6 óra**
Előzetes tudás	A közvetlen környezet tárgyainak funkció szerinti csoportosítása. Képolvasás – művészeti alkotások megfigyelése, elemzése. Tárgykészítés igényes kivitelezésben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Jártasság kialakítása összetettebb tárgyak készítésében. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány újabb kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. A tárgyalkotó folyamat algoritmizálása. A tárgyalkotó folyamat lépéseinek tudatosítása, a sorrendiség fontosságának érzékeltetése. *Képességfejlesztési fókuszok:* környezettudatosság; elemzőképesség; tervezés képessége.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
ALKOTÁS *4.1. Szabadon választott technikával használati és dísztárgyak alkotása* Tárgytervezés és kivitelezés: − kerámia − szövés − ékszerkészítés − nemezelés − építészeti terek modellezése *4.2. Alkotás képzeleti-érzelmi inspirációval* Egy vágyott tárgyról rajz készítése. BEFOGADÁS	*Alkotás* A tárgyalkotó folyamat gyakorlása, a tanult ismeretek elmélyítése a gyakorlatban: Kerámia – edények készítése és igényes díszítése pecsételővel, írókával. Szövés – szádfán, kereten, szövőszéken. Ékszerkészítés – fagyöngy, kerámiagyöngy, üveggyöngy és bőr kombinációival. Nemezelés – labda, terítő, tarsoly készítése. Egyszerű tárgyak áttervezése és kivitelezése. Egyszerű térátttervezések. *Befogadás*	*Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* történelmi korok. *Földrajz:* települések. *Ének-zene:* népzene.

4.3. A lakókörnyezet esztétikuma régen és ma Épületek elemzése funkció és forma szempontjából. Történeti korok és modern társadalmak tárgyi környezetének tanulmányozása. BEFOGADÁS-ALKOTÁS *4.4. Zenei élmények vizuális megjelenítése* Nép- és/vagy műzenei alkotásra vizuális reflexió.	Építészeti jellemzők – funkció és forma összefüggéseinek felismerése konkrét példákon. Környezettudatosság lehetőségeinek ismerete és saját élettérbeli lehetőségek szerinti alkalmazása. Funkció irányító szerepének felismerése konkrét példákon. Szentendrei Skanzen megtekintése – verbális és vizuális reflexiók. Szép tárgyak megtekintése – Iparművészeti Múzeum meglátogatása. (Vagy egyéb, a témához kapcsolódó múzeumlátogatás a helyi lehetőségek függvényében.) Tájékozódás a lakóhely néprajzi környezetében. Településtípusok jellemzőinek felfedezése –falu, város. *Befogadás-alkotás* Nép- és/vagy műzene hallgatása, élmények kifejezése temperafestéssel, tusrajzzal.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Lakóhely, emberi szükséglet, célszerűség, hasznosság, kényelem, védelem, homlokzat, nyílászáró, puritán, luxus, társasház, panelház, felhőkarcoló, kunyhó, családi ház, irodaház, színház, templom, parlament, település, park, tér, főút, mellékutca, autópálya, felüljáró, aluljáró, népművészet, iparművészet.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**5. Mozgóképkultúra és médiaismeret**	**Órakeret 8 óra**
Előzetes tudás	Film, televízió, videó, komputerjáték, web, internet – információk és gyakorlatok az enyhén értelmi fogyatékos gyermek / tanuló élethelyzeteiből.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése és az audiovizuális média társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása, a tudatos „médiafogyasztói” attitűd kialakítása. Kommunikációs és együttműködési készség támogatása. Az alkotásra és a művészi értékek nyitott befogadására való beállítódás. A megfigyelés, a tájékozódás, a rendszerezés képességének fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* médiaszövegek értelmezése; tolerancia; empátia; önálló és kritikus attitűd kialakítása; nyitottság az információk iránt; személyes adatok védelme.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
5.1. Elemi elméleti ismeretek a média világáról A mozgókép alaptulajdonságai: ábrázolás és reprodukció.	Mozgóképi szövegek értelmezése, elemi szintű feldolgozása: adathordozók, megjelenés helye, a valóságábrázoláshoz való viszony, műfaj szerint.	*Magyar nyelv és irodalom:*

Mozgóképi szövegek értelmezése, elemi szintű feldolgozása: adathordozók, megjelenés helye, a valóságábrázoláshoz való viszony, műfaj. *5.2. A média társadalmi szerepe* Közlésmód, hatás, informálás és dokumentálás, szórakoztatás, szolgáltatás, illetve az üzleti-gazdasági funkció. Reklám. Hírműsor. *5.3.Nyomtatott médium:* Újság, képregény, fotóregény. *5.4. Az internet* − tanulás, − kinyílt a világ, − információk, − játék, − kommunikáció, − veszélyek. *5.5. Műsorelemzés – elemi szinten, saját élmények alapján*	Művek, műsorok, illetve azok részleteinek csoportos vagy kiscsoportos megtekintése – megbeszélése, elemzése. Az ábrázolás eszközeinek tanulmányozása konkrét példákon. Projektszerű médiafigyelés és produktum készítése. Az internet kipróbálása/használatának gyakorlása: pl. gyermekek számára készült oldalak látogatása, képnézegetés/válogatás, információkeresés, ismerkedés a kommunikáció különböző formáival. Az internethasználat veszélyeinek belátása.	megfilmesített alkotások.

A fejlesztés várt eredményei a nyolcadik évfolyam végére

A tanuló képes

- műalkotások kompozíciós elemeinek célzott megfigyelésére,
- szimmetrikus képet komponálni,
- egyszerű makettet készíteni meghatározott témában,
- két híres magyar képzőművészt megnevezni szóban vagy bármely AAK – s eszközzel,
- egyszerű, élmény utáni alkotás létrehozására meghatározott technikával,
- szabad képalkotó önkifejezésre, érzelemvilága harmonizálása érdekében,
- műélmény vizuális kifejezésére,
- egyszerű formák látványszerű ábrázolására,
- egyszerű plakátok tervezésére és kivitelezésére megadott témában,
- egyszerű dísztárgy tervezésére és megalkotására,
- közvetlen környezet esztétikumának, rendjének fenntartására,
- értékítéletet hozni mesterséges környezetének esztétikájára vonatkozóan,
- a mozgóképes közlésmód elemi értelmezésére,
- a személyiségépítő műsorválasztásra,
- internetes viszonylatban ügyelni saját biztonságára, személyes adatai védelmére.

DRÁMA ÉS SZÍNHÁZ

A dráma és színház tanításának célja az élményeken keresztül történő megértés, valamint a kommunikáció, a kooperáció, a kreativitás fejlesztése szolgálja a tanulók önismeretének és társai megismerésének gazdagodását, a könnyebb kapcsolatépítést, kapcsolatfenntartást.
Fejleszti a tanulási kompetenciákat, hiszen a tanulás sikerélményként jelenik meg, pozitív megerősítést adva. Fejleszti a kommunikációs kompetenciákat, hiszen a dráma és színház keretei között az önkifejezési formák (verbális, vokális, nonverbális) alkalmazására, gyakorlására van lehetőség. Fejleszti a digitális kompetenciákat, a konkrét és szimbolikus tartalmak alkalmazásával, a személyes adatok és a digitális identitás beszélyeztetésével és biztonságával. Fejleszti a matematikai kompetenciákat, a problémamegoldást, a logikus magyarázat alkalmazását és következtetések levonását. Fejleszti a személyes és a társas kapcsolati kompetenciákat, gazdagítja az önkifejezési formákat segíti a reális önértékelés kialakulását és a csoportos együttműködést. A személyiségfejlesztésben betöltött szerepe miatt fejleszti a munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciákat, melyet a munka világában tudnak a tanulók kamatoztatni.
A dráma és színház tantárgy szervezése megvalósulhat projektnapok, témahét vagy tematikus hét keretében, továbbá tömbösítve a Magyar nyelv és irodalom óra keretén belül.

7. évfolyam

A dráma és színház tanítása interakciókon keresztül, a játék – cselekvés - tapasztalat útján éri el a célját. Eszközeinek megismerése segíti a tanulók önbizalmának növelését, kapcsolatteremtő képességük kibontakoztatását, a beszédfejlesztést, mozgásfejlesztést. Segíti a figyelem, a koncentráció, a térbeli tájékozódás, az érzékelés fejlesztését.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**1. Szabályjátékok, népi játékok**	**Órakeret:** 7 óra
Előzetes tudás		
Tantárgyi fejlesztési célok	Kommunikáció fejlesztése A kifejező közlés technikáinak elsajátítása Nonverbális kommunikáció fejlesztése Koncentráció, figyelem fejlesztése Együttműködési készség fejlesztése Térbeli tájékozódás fejlesztése Mozgáskoordináció fejlesztése	
Követelmények – Ismeretek/Fejlesztési követelmények		

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Beszéd- és légzéstechnikai gyakorlatok (a hangsúly-, a beszédtempó- és a hangmagasságváltásra épülő gyakorlatok) A látott, hallott, érzékelt verbális, vokális, vizuális, kinetikus hatások felidézése Koncentrációs és lazítógyakorlatok az ismert gyakorlatok formai nehezítésével, illetve új gyakorlatok megismerésével A figyelem összpontosítása és tudatos irányítása a környezet jelenségeire Térérzékelést, tájékozódást, koordinációt, egyensúlyérzéket fejlesztő gyakorlatok A tér, az idő, a tempó, a ritmus sajátosságainak és összefüggéseinek felfedezése Csoportépítő játékok	A kifejező közlés technikai alapjainak elsajátítása – artikulációs gyakorlatok, tempó-, hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok (pl. beszédre késztető játékok, hanggyakorlatok) Beszédgyakorlatok szavakkal, szókapcsolatokkal, mondatokkal; beszédgyakorlatok egyszerű, könnyen tanulható szövegekkel Nem verbális kommunikációs játékok: beszéd nélküli gyakorlatok egész csoportban különféle kommunikációs helyzetekben, kis csoportokban és párosával Koncentrációs gyakorlatok a figyelem irányítására, a mozgás koordinációjára, az együttműködésre, az egymáshoz igazodásra csoportos és páros formákban A térérzékelést, a térbeli tájékozódást, a mozgáskoordinációt fejlesztő egyszerűbb gyakorlatok Az egész csoport együttműködését igénylő játékok	Magyar nyelv- és irodalom Matematika Testnevelés
Fogalmak:	beszédtechnika, légzéstechnika, hangerő, hangmagasság, hangterjedelem, hangszín, hanglejtés, beszédtempó, beszédritmus, szünettartás, testtartás, gesztus, mimika, tekintet, koncentráció, lazítás, egyensúly, koordináció, térhasználat, együttműködés	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére:

- felfedezi a tér, az idő, a tempó, a ritmus sajátosságait és összefüggéseit;
- megfigyeli, azonosítja és értelmezi a tárgyi világ jelenségeit;
- felidézi a látott, hallott, érzékelt verbális, vokális, vizuális, kinetikus hatásokat;
- kitalál és alkalmaz elképzelt verbális, vokális, vizuális, kinetikus hatásokat;
- tudatosan irányítja és összpontosítja figyelmét a környezete jelenségeire;
- koncentrált figyelemmel végzi a játékszabályok adta keretek között tevékenységeit;

- megfigyeli, azonosítja és értelmezi a környezetéből érkező hatásokra adott saját válaszait;
- értelmezi önmagát a csoport részeként, illetve a csoportos tevékenység alkotó közreműködőjeként.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**2. Dramatikus játékok**	**Órakeret:** 4 óra
Előzetes tudás		
Tantárgyi fejlesztési célok	Kommunikáció fejlesztése Nonverbális kommunikáció fejlesztése Téri tájékozódás fejlesztése Együttműködés kialakítása, fejlesztése	
Követelmények – Ismeretek/Fejlesztési követelmények		
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
Az együttműködésre és a konszenzus kialakítására irányuló gyakorlat fejlesztése A verbális és nonverbális kifejezés eszközeinek adekvát módon történő alkalmazása A tér sajátosságaiban rejlő lehetőségek figyelembevétele a dramatikus játékokban A tárgyi világ kínálta eszközök, és ezek művészi formáinak (pl. a báb és a maszk) alkalmazása a dramatikus játékok során A feszültség élményének és szerepének felfedezése a dramatikus tevékenységben Kommunikációs játékok Interakciós játékok	Csoporton belüli kommunikációt és együttműködést erősítő játékok Megadott témára, címre alkotott állóképek, képsorozatok Egyszerű szituációk megjelenítése különféle eszközrendszerek használatával (pl. némajáték, számsorok, halandzsa) Bábos, maszkos formák használata a szerepbelépés elősegítésére, illetve a játéklehetőségek kitágítására	Magyar nyelv- és irodalom Matematika Testnevelés
Fogalmak:	drámajáték, kommunikáció, interakció	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére:

- fejleszti az együttműködésre és a konszenzus kialakítására irányuló gyakorlatát;
- adekvát módon alkalmazza a verbális és nonverbális kifejezés eszközeit;
- felfedezi a tárgyi világ kínálta eszközöket, ezek művészi formáit (pl. a bábot és a maszkot);
- használja a tér sajátosságaiban rejlő lehetőségeket;
- felfedezi a feszültség élményét és szerepét a dramatikus tevékenységekben;
- felismeri a helyzetek feldolgozása során a szerkesztésben rejlő lehetőségeket.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**3. Rögtönzés**	**Órakeret:** 5 óra
Előzetes tudás		
Tantárgyi fejlesztési célok	Önkifejezés alakítása Szituációs helyzetek megélése Kommunikációs készség fejlesztése Nonverbális kommunikáció fejlesztése	
Követelmények – Ismeretek/Fejlesztési követelmények		
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
A szerepbe lépésben és az együttjátszásban rejlő lehetőségek felfedezése A kapcsolat létrehozási és fenntartási technikáinak alapszinten történő alkalmazása Rögtönzéses gyakorlatok közösen egyeztetett karakterek szerepeltetésével Rögtönzés közösen választott témára, a tanár által megadott szervezési formában A rögtönzés értelmezése, megvitatása A rögtönzésre épülő alkotótevékenység során a megismert kifejezési formák alkalmazása	Rögtönzés a tanár által megadott témák vagy fogalmak alapján Rögtönzés a tanulók által közösen kidolgozott cselekményvázra (jelenetvázra) építve Szituációs játékok a szereplők jellegzetes vonásainak megadásával, befejezetlen történetre Nem verbális kifejezőeszközökre építő rögtönzések (pl. témára, fogalomra, mozdulatra, hangeffektusokra, tárgyakkal) Feszült hétköznapi helyzetek megjelenítése és közös értelmezése; a szereplők cselekvési lehetőségeinek keresése (célok, szándékok, gátak vizsgálata) Rögtönzés a megismert kifejezési formák alkalmazásával	Magyar nyelv- és irodalom Matematika Testnevelés
Fogalmak:	szituációk alapelemei, szerep, szerepbe lépés, típusok ábrázolása	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére:

- az alkotótevékenység során használja a megismert kifejezési formákat;
- felfedezi a szerepbe lépésben és az együttjátszásban rejlő lehetőségeket;
- felismeri és alapszinten alkalmazza a kapcsolat létrehozásának és fenntartásának technikáit.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**4. Saját történetek feldolgozása**	**Órakeret:** 5 óra
Előzetes tudás		
Tantárgyi fejlesztési célok	Kommunikáció fejlesztése Önkifejezés fejlesztése Közös gondolkodás, közös tevékenység kialakítása	
Követelmények – Ismeretek/Fejlesztési követelmények		
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
Történetek (látott, hallott, olvasott, a tanár által hozott, a	Spontán beszédre késztető gyakorlatok (pl. közös mondandó, történetgazda)	Magyar nyelv- és irodalom

tanulók élményeiből építkező) dramatikus feldolgozása A kiscsoportos dramatikus tevékenységben a vizsgált tartalmakhoz a tanulók önálló döntései alapján formai megoldások társítása Történetek, élmények dramatikus feltárása során a tanár és a tanulók által közösen választott bábos, zenés vagy mozgásos elemek alkalmazása Történetek, döntési helyzetek értelmezése, megvitatása	Feszültségteli jelenetek felidézése kiscsoportos rögtönzések formájában Közös történetalkotás feszültségteli jelenetekre építve Analóg történetek alkotása, analóg helyzetek dramatikus feldolgozása A távolítás egyéb technikáinak alkalmazása (pl. a megfordítás vagy a szerepcsere lehetőségeinek alkalmazása) A szereplő sokszorozása adta lehetőségek kibontása, alkalmazása (pl. a szereplő és a belső hangok külön választása) Távolítás más művészeti területek formanyelvének alkalmazásával	Matematika Testnevelés
Fogalmak:	forma és tartalom, feszültség, hatás, döntési helyzet	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére:

- megkülönbözteti és alapszinten alkalmazza a dramaturgiai alapfogalmakat;
- értelmezi a megélt, a látott-hallott-olvasott, a kitalált történeteket a különböző dramatikus tevékenységek révén;
- felismeri és megvizsgálja a problémahelyzeteket és azok lehetséges megoldási alternatíváit;
- alkalmazza a tanult dramatikus technikákat a helyzetek megjelenítésében.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**5. Műalkotások feldolgozása**	**Órakeret:** 3 óra
Előzetes tudás		
Tantárgyi fejlesztési célok	Kommunikáció fejlesztése Önkifejezés fejlesztése Önismeret fejlesztése Közös gondolkodás, közös tevékenység kialakítása Problémamegoldó képesség fejlesztése	
Követelmények – Ismeretek/Fejlesztési követelmények		
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
A látott-hallott-olvasott történetek különböző dramatikus tevékenységekkel történő értelmezése Irodalmi művekben megjelenő döntési helyzetek elemzése, feldolgozása dramatikus tevékenységekkel (pl. balladák, mesék, elbeszélő költemények, mítoszok, mondák, kortárs irodalmi alkotások, a tanulókat érdeklő	Ritmusjátékok a műelemzésben Különböző művészeti alkotások maszkos, bábos és/vagy mozgásos, táncos dramatikus tevékenységekkel történő megközelítése	Magyar nyelv- és irodalom Matematika Testnevelés

konfliktushelyzetek, emberi problémák alapján) Az irodalmi művekben megjelenő döntési helyzetek lehetséges megoldási alternatíváinak felismerése és vizsgálata különféle dramatikus tevékenységekkel Dramatikus improvizációk irodalmi művek vagy (nép) hagyomány felhasználásával Különböző irodalmi vagy művészeti alkotások (pl. zene, képzőművészet, film, fotó, iparművészet) játékon, megjelenítésen keresztül történő megközelítése	Különböző karakterek kifejezése, jellemzése mozgással, tánccal Művészi szövegrészletek, a (nép) hagyomány szövegeinek és/vagy más elemeinek felhasználása különböző dramatikus tevékenységekben	
Fogalmak:	fény-árnyék, hangsúlyos pontok, kontraszt, forma, méretarány, ritmus a művészetben, tempó, harmónia, diszharmónia	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére:

- értelmezi a megélt, a látott-hallott-olvasott, a kitalált történeteket a különböző dramatikus tevékenységek révén;
- felismeri és megvizsgálja a problémahelyzeteket és azok lehetséges megoldási alternatíváit.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**6. Dramaturgiai alapfogalmak**	**Órakeret:** 3 óra
Előzetes tudás		
Tantárgyi fejlesztési célok	Kommunikáció fejlesztése Önkifejezés fejlesztése Közös gondolkodás, közös tevékenység kialakítása	
Követelmények – Ismeretek/Fejlesztési követelmények		
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
A szerep alapelemeinek (funkció, karakter, viszonyok) felismerése és alkalmazása dramatikus játékok során A cselekmény alapelemeinek (téma, történet, cselekmény, esemény) felismerése és alkalmazása dramatikus játékok során A dramatikus szituációk alapelemeinek (szereplők, hely, idő, viszonyrendszer, probléma) felismerése és azonosítása	Szerepjátékok megadott dramaturgiai szerkezetekre Közös történetépítés dramatikus eszközökkel A felépített és megjelenített történetek dramaturgiai szempontú elemzése	Magyar nyelv- és irodalom Matematika Testnevelés
Fogalmak:	szerep, funkció, karakter, viszony, téma, történet, cselekmény, cselekménszál, esemény	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére:

- megkülönbözteti és alapszinten alkalmazza a dramaturgiai alapfogalmakat;
- felismeri és azonosítja a dramatikus szituációk jellemzőit (szereplők, viszonyrendszer, cél, szándék, akarat, konfliktus, feloldás).

<table>
<tr><td>Tematikai egység/Fejlesztési cél</td><td colspan="2">7. A színház kifejezőeszközei (szöveg, hang, báb, zene, mozgás, tánc)</td><td>Órakeret:
2 óra</td></tr>
<tr><td colspan="3">Előzetes tudás</td><td></td></tr>
<tr><td>Tantárgyi fejlesztési célok</td><td colspan="3">Kommunikáció fejlesztése
Önkifejezés fejlesztése
Közös gondolkodás, közös tevékenység kialakítása
Mozgásfejlesztés
Vizuális kultúra fejlesztése
Kreativitás fejlesztése</td></tr>
<tr><td colspan="4">Követelmények – Ismeretek/Fejlesztési követelmények</td></tr>
<tr><td>Ismeretek</td><td colspan="2">Fejlesztési követelmények/tevékenységek</td><td>Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td>A szöveg megjelenési formái a színpadon

A kommunikációs jelek jelentéshordozó és jelentésteremtő erejének felismerése

A színház akusztikus kifejezőeszközei (élő zene, zörej stb.)

A színházi vizualitás eszközei (díszlet, jelmez, fény stb.)

Bábhasználat, bábszínház

Mozgás és tánc a színpadon</td><td colspan="2">Hangra, zörejre, ritmusra, zenére épülő dramatikus tevékenységek

Kísérletezés a színházi vizualitás eszközeivel dramatikus tevékenységek során

Dramatikus tevékenységek berendezési tárgyakkal, kellék- és jelmezhasználattal

Kapcsolatfelvétel, dialógus, monológ szöveges, mozgásos, táncos, maszkos, bábos tevékenységekben

A színházi kifejezőeszközök használatának értelmezése – kis- és nagycsoportos formákban és/vagy dramatikus tevékenységekben</td><td>Magyar nyelv- és irodalom

Matematika

Testnevelés

Művészetek</td></tr>
<tr><td>Fogalmak:</td><td colspan="3">dialógus, monológ, élő zene, hangeffekt, díszlet, jelmez, fényeffekt, báb, maszk, árnyjáték</td></tr>
</table>

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére:

- felfedezi a kommunikációs jelek jelentéshordozó és jelentésteremtő erejét;
- felismeri és azonosítja a dráma és a színház formanyelvi sajátosságait a látott előadásokban.

<table>
<tr><td>Tematikai egység/Fejlesztési cél</td><td>8. Színházi műfajok, stílusok</td><td>Órakeret:
2 óra</td></tr>
<tr><td colspan="2">Előzetes tudás</td><td></td></tr>
<tr><td>Tantárgyi fejlesztési célok</td><td colspan="2">Kommunikáció fejlesztése
Önkifejezés fejlesztése
Közös gondolkodás, közös tevékenység kialakítása</td></tr>
</table>

	Mozgásfejlesztés Vizuális kultúra fejlesztése Kreativitás fejlesztése Zenei nevelés fejlesztése	
Követelmények – Ismeretek/Fejlesztési követelmények		
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
Alapvető színpadi műfajok felismerése és megkülönböztetése Alapvető színpadi műfajok jellemző jegyeinek elkülönítése és egyes elemeinek alkalmazása saját játékokban A színházi előadások formanyelvi jellemzőinek felismerése és azonosítása a látott előadásokban Egyszerűbb stílusgyakorlatok	A komikus jelenetek jellemzőinek vizsgálata dramatikus tevékenységekkel A zene, az ének színpadi alkalmazásának lehetőségei dramatikus tevékenységekben, és ennek megfigyelése színpadi munkában Szöveges, mozgásos, bábos stílusgyakorlatok Paródia-játékok a megismert műfajokhoz és stílusokhoz A színházi műfajok, stílusok értelmezése – kis- és nagycsoportos formákban és/vagy dramatikus tevékenységekben	Magyar nyelv- és irodalom Matematika Testnevelés Művészetek
Fogalmak:	tragédia, komédia, vígjáték, bohózat, színmű, opera, táncjáték, stílus	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére:

- felismeri és azonosítja a dráma és a színház formanyelvi sajátosságait a látott előadásokban.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**9. Színházi előadás megtekintése**	**Órakeret:** 3 óra
Előzetes tudás		
Tantárgyi fejlesztési célok	Kommunikáció fejlesztése Önkifejezés fejlesztése Közös gondolkodás, közös tevékenység kialakítása Mozgásfejlesztés Vizuális kultúra fejlesztése Kreativitás fejlesztése Zenei nevelés fejlesztése	
Követelmények – Ismeretek/Fejlesztési követelmények		
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
Előadástípusok és műfajok alapvető jellemzőinek felismerése A tanár és a tanulók által közösen választott típusú és műfajú színházi előadás megtekintése	A közösen látott előadás megbeszélése, megvitatása, értelmezése – kis- és nagycsoportos formákban és/vagy dramatikus tevékenységekben A színpad összetett hatásrendszerének vizsgálata	Magyar nyelv- és irodalom Matematika Testnevelés Művészetek

A színházi kommunikáció erejének felfedezése A színházi élmény fontosságának felismerése Élmények megfogalmazása irányított beszélgetés keretében Élmények feldolgozása dramatikus tevékenységformák segítségével A színház közösségi feladatai, funkciói	A szereplők és a történet színpadi ábrázolásának értelmezése A színpadi térformáknak és használatuk következményeinek vizsgálata A zene, a mozgás és a tánc színpadi szerepének, hatásának értelmezése	
Fogalmak:	színjáték, színpad, színész, néző, szervezési feladatok	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére:

- felfedezi a színházi kommunikáció erejét;
- felismeri a színházi élmény fontosságát;
- a színházi előadást a dramatikus tevékenységek kiindulópontjául is használja.

TECHNIKA ÉS TERVEZÉS

A tantárgy közvetlen célja, a tanuló számára a mindennapi életben előforduló, önmaga ellátásával és a társadalmi környezetben való eligazodással összefüggő ismeretek elsajátítása, a tevékenységek elvégzéséhez szükséges képességek és készségek kialakítása.

A tantárgy elsajátítása során a tanulók képessé válnak a mesterséges emberi környezet összefüggéseinek felismerésére, tájékozottak lesznek az emberi alkotások rendszerében és a világ teljességében. A tanulók megismerik az őket körül vevő tárgyak, eszközök, anyagok tulajdonságait, az alkotómunka folyamatait és átélik az alkotás örömét. A környezet megismerése, alakítása által, a gyakorlati, tapasztalati tudás elsajátításával felismerik saját tevékenységeik eredményeit, magabiztossá válnak a feladatok elvégzésében és képessé válnak a konkrét problémahelyzetek megoldására. A tantárgy elsajátítása segítséget nyújt az életszerű feladatok végrehajtásával és a konkrét problémahelyzetek megoldásával az iskola és a munka világa közötti kapcsolat felismerésére. A gyakorlati munkavégzés hozzájárul a tudás elismeréséhez, az alkotó munka megbecsüléséhez. A tantárgy feladata, olyan képességek, készségek, szokások kialakítása, amelyek segítik az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulót a hétköznapi élet feladatainak ellátásában, képességeikhez igazodó módon a tanult gyakorlati ismeretek egyre nagyobb önállósággal történő alkalmazásában. Megismerteti az anyagok alakíthatóságát és az alakítási technikákat, biztosítja az eszközök megismerését és célszerűségét. A tantárgy biztosítja a munkafolyamatok gyakorlásához szükséges időt, fenntartja a munkavégzés sikerességével, az alkotás örömének átélésével a munkavégzéshez szükséges pozitív hozzáállást. Kellő önbizalmat ad a gyakorlati tevékenységek végzéséhez és kialakul a reális önismeret, önértékelés a tevékenységekben. A tantárgy feladata a munkafolyamatok ésszerű sorrendjének megismertetése, az elkészült alkotások és a környezeti rend megóvási fontosságának felismertetése. A tantárgy fontos feladata a tanulók érdeklődésének felkeltése az anyagok alakíthatósága, a megmunkálhatóság megtapasztalásával a környezetnek az igények és ízlés szerinti berendezése iránt. Hozzájárul a célszerű és esztétikus élettér kialakításának igényléséhez, a praktikus élet szokásrendszerének elsajátításához. A munkatevékenység sikerességének érdekében feladata az olyan személyiségjegyek erősítése, mint a pontosság, türelem, rendszeretet és egymás megbecsülése.A tantárgy feladata megismertetni a családi munkamegosztás szerepeit, segíteni a képességeknek és érdeklődésnek megfelelően a fokozatos bekapcsolódást az önellátásba és a házimunka elvégzésébe.

A tevékenységek végzése támogatja a manuális képességek fejlődését, a finommotorika, a mozgáskoordináció összerendezettségét, amely a munkavégző képesség alapja. A tantárgy a munkafolyamatok és az egyes szakmák legjellemzőbb tevékenységeinek bemutatásával megalapozza a pályaorientációt és nagy szerepet játszik a pályaválasztás előkészítésében.

A technika és tervezés a kreativitásra és problémamegoldó gondolkodásra épít, melyek az autizmusban a típusos gyengeségek területei. Ugyanakkor a tantárgy előnye, hogy a komplex gyakorlati problémák megoldását cselekvés általi tanulás útján tapasztalhatják meg a tanulók, ami igen előnyös az autizmus spektrumzavarral küzdők számára. A tantárgy tartalmának elsajátítása és alkalmazása a felnőttkori önállóság szempontjából kiemelten fontos. Valamennyi évfolyamon és kerettantervi típusnál fontos, hogy a tanulók vizuális segítséget kapjanak a feladatok önálló, sikeres kivitelezése érdekében.

1.évfolyam

1. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Elemi szabályismeret, szabályalkalmazás**			**Óraszám: 16 óra**
Tananyag SZEMÉLYES SZÜKSÉGLETTEL KAPCSOLATOS TEENDŐK.	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A személyes higiénia, az esztétikus környezet és a kulturált étkezési szokások iránti igény kialakítása. Elemi szabályismeret, szabályalkalmazás, biztonságos gyalogos közlekedés.	A rendezett külső megjelenés igénye. Fokozódó önállósággal az aktuális tevékenységek gyakorlása, az időjárásnak megfelelő öltözék kiválasztása. Az étkezéshez kapcsolódó tevékenységek, a szükséges eszközök kiválasztása, megfelelő használata. Az adott helyszínek és eszközök rendeltetésszerű, körültekintő használata és rendben tartásának gyakorlása. Ruhanemű elrakása, hajtogatása, lábbeli tisztítása. Irányítással a tisztálkodás helyes menetének gyakorlása, személyes higiénét szolgáló gyakorlatok végzése. Helyes fogápolás. A tisztálkodás helyszíneinek megismerése, a tisztálkodási alkalmakhoz kötődő szituációs gyakorlatok. Szabályok gyakorlása terepasztalon, maketten, csoportos tréning a terepen, valós helyzetben, folyamatosan (úttesten való átkelés, vészhelyzetek megfigyelése, felismerése). Beszámoló, gyűjtés, válogatás, csoportosítás, tanulmányi séta.	szekrény, fogas, öltöző, felsőruha, fehérnemű, lábbeli, fűzés, gombolás, megkötés, lábbeli, cipőkefe, cipőkrém, időjárás, az aktuális étkezések és használt eszközök elnevezései, terítés, tálalás, abrosz, tanulóhely, játszóhely, mosdó, WC, tisztálkodás eszközeinek elnevezései, lefekvés-, felkelés-, étkezés- WC használat előtt, után, gyalogátkelőhely, zebra, forgalom, jelzőlámpa, járművek, rendőr, karjelzés, Állj! Várj! Indulj! Nézz körül! Balra, azután jobbra figyelj!	1.1. Önkiszolgálás Öltözködés Étkezés Személyes tér gondozása (tanulóhely, játszóhely, tisztálkodás helye, ruházat) 1.2. Tisztálkodás (érzékszervek, kéz és láb tisztántartása, fogápolás) Eszközök Alkalmak Helyei 1.3. Közlekedés Gyalogos közlekedés szabályai Közlekedés saját településén, az iskola környezetében (városban, faluban)	Környezetismeret: Az étkezési és tisztálkodási szokások játékos gyakorlása. A közvetlen környezet, iskola, lakóhely rendjének megteremtése, megóvása, ruházat, bútorzat tisztaságának megóvása. Testnevelés: vezényszavak ismerete, teljesítése.

2 Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Az anyagok sokféleségének tudatosítása**			**Óraszám: 14 óra**
Tananyag ANYAGOK ALAKÍTÁSA, MODELLEZÉS	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Az anyagok sokféleségének tudatosítása, változatos alakítási technikák elsajátítása, saját elképzelés megjelenítése az alkotásokban.	Manipulálás homokkal, darával (homokozó, homoktábla, daratábla). Agyag, gyurma megmunkálása, gömb és hengerforma előállítása, adott formák keresése a környezetben. A papír fajtái, tulajdonságai. Megmunkálása: tépés, nyírás, vágás (olló használatának gyakorlása), hajtogatás. Formakövetés, formaalakítás, fűzés. Csokorkötés öltözködéshez, csomagoláshoz. Gyűjtés, csoportosítás (kavics, termések, falevél), formakitöltés, alkotások készítése minta, és egyéni elképzelés alapján. Sík- és térbeli elemek (logikai készlet, színes rúd, építőkockák) felhasználásával csoportosítás, válogatás, forma, nagyság, szín alapján. Néhány elemből készült modell összeállítása minta alapján. Saját elképzelés alapján síkbeli, és térbeli formák készítése spontán, és előzetes terv alapján.	kemény, puha, képlékeny, homok, agyag, gyurma, ságyurma, gömbölyítés, hengerítés, sodrás, lapítás, mélyítés, csigavonal, papír, sima, gyűrt, hajtogatás, él, tépés, nyírás, nedvszívó, éghető, cérna, fonal, zsineg, spárga, szál, csomó, csomózás, csokor, természetes anyagok, műanyag, termés, falevél, toboz, makk, csuhé, kavics, sík, tér, modell, makett, terv, tulajdonság, formák megnevezése, színek megnevezése, nagyság, méret,	2.1. Képlékeny anyagok alakítása 2.2. A papírmunkák 2.3. Manipuláció fonallal, zsineggel 2.4. Természetes anyagok megismerése 2.5. Modellezés	Matematika: azonosságok-különbözőségek megállapítása, megnevezése, kifejezésük tevékenységgel, szóval, tulajdonságok változásának megfigyelése, megfogalmazása.Környezet: szűkebb és tágabb környezet tárgyai, tulajdonságok megnevezése, összehasonlítása, megfigyelése. Rajz és vizuális kultúra: tájékozódás síkban, térben, színek, formaérzékelés, formafelismerés.

3. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*:Testi fejlődés tudatos figyelemmel kísérése**			**Óraszám: 6 óra**
Tananyag. HÁZTARTÁS, GAZDÁLKODÁS, ÉLETMÓD	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Testi fejlődésének, változásának tudatos figyelemmel kísérése. Egészségi állapot regisztrálása, megbízható megfogalmazása.	Saját test megfigyelése, a tapasztalt érzések felismerése, megnevezése. Napirend összeállítása. A rendszeres mozgás szükségessége. A munka és pihenés közötti egyensúlyra törekvés. Egészséges táplálkozás (kerülendő és fontos ételek megnevezése, csoportosítása).	Közérzet, hangulat, Jól érzem magam. Rosszul érzem magam. Napirend, rendszeres, néha, testi változás (fogváltás), nélkülözhetetlen táplálékok, kerülendő ételek, italok köre,	3.1. Egészség, betegség 3.2. Egészséges életmód kialakítása	Magyar nyelv és irodalom: szókincsbővítés, kifejezőkészség fejlesztése. Testnevelés: sportjátékok. Környezet-ismeret: séta, kirándulás.

A fejlesztés várt eredményei az első évfolyam végére

- A tanuló személyre szabott segítséggel képes:
- Öltözködés, tisztálkodás tevékenységeinek elvégzésére fokozódó önállósággal.
- Étkezési helyzetben való részvételre.
- Meghatározott terület rendben tartására.
- A gyalogos közlekedés meghatározott szabályainak ismeretére.
- A természetes anyagok minél szélesebb körének megismerésére.
- A megismert anyagok csoportosítására egy tulajdonság alapján.
- Anyagok alakításánál az alaptechnikák megismerésére.
- Egyszerű, néhány elemből álló modell összeállítására egyéni elképzelés alapján.
- Egészségi állapotok megkülönböztetésére.

2. évfolyam

A tantárgy a célok elérése érdekében az erkölcsi nevelés területén különösen nagy hangsúlyt helyez a tevékenységek végzéséhez szükséges rend és magatartási formák szokássá alakítására, amely elősegíti a koncentrált figyelmet és lehetővé teszi a fokozódó önállóság kialakulását. Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos gyermek megérti, hogy a munkatevékenységhez szükséges biztonságos, rendezett környezet megóvása önmaga és a társak testi épségét szolgálja.

A nemzeti öntudat és hazafias nevelés területén a tanuló megtanulja, hogy környezetének szokásrendszere és hagyományai ápolása, az ünnepek méltósága múlik az életkorának megfelelően segített környezeti rend megtartásán.

Az önismeret és társas kapcsolati kultúra fejlesztési területet a tantárgy a reális énkép és önismeret kialakításával, a képességek és készségek kialakításának folyamatát segíti a reális önértékelés és a saját teljesítmény összhangjának megteremtésével. A tanulót fejlettségi szintjének megfelelő feladatok végrehajtásával a teljesítmény fokozására ösztönzi, felismerteti a közösségért végzett munka és egymás segítésének fontosságát.

A családi életre nevelésben a tantárgy a környezet ápolásának, a rendezettség és az esztétikus megjelenés fontosságának felismertetésével vesz részt. A fenntarthatóság, környezettudatosság terén a tantárgy megismerteti az anyagok, formák tulajdonságait, a megmunkálhatóságot, az újrahasznosítás lehetőségeit.

A pályaorientáció területén kialakul a tanulóban a kedvelt tevékenységek végzéséhez kapcsolódó sikerélmény.

Minden gyakorlati munkafolyamat megismerése az anyanyelvi kommunikáció kompetenciaterület fejlesztéséhez járul hozzá az eszközök, anyagok nevének, tulajdonságainak, funkcióiknak megismerésével.

A tantárgy fontos szerepet játszik a választás szabadságának támogatásában, a változások elfogadása, figyelése és tudatosítása által a környezet megfigyelésében és alakításában.

A szociális és állampolgári kompetencia területén a tanuló elfogadja társai különbözőségét, tiszteletben tartja mások véleményét, képes együttműködni társaival és betartja a szociális érintkezés alapvető szabályait.

	1. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: A személyes higiénia, az esztétikus környezet és a kulturált étkezési szokások iránti igény kialakítása.**			**Óraszám: 16 óra**
	Tananyag1. SZEMÉLYES SZÜKSÉGLETTEL KAPCSOLATOS TEENDŐK.	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
	A személyes higiénia, az esztétikus környezet és a kulturált étkezési szokások iránti igény kialakítása. Elemi szabályismeret, szabályalkalmazás, biztonságos gyalogos közlekedés.	A rendezett külső megjelenés igénye. Fokozódó önállósággal az aktuális tevékenységek gyakorlása, az időjárásnak megfelelő öltözék kiválasztása. Az étkezéshez kapcsolódó tevékenységek, a szükséges eszközök kiválasztása, megfelelő használata. Az adott helyszínek és eszközök rendeltetésszerű, körültekintő használata és rendben tartásának gyakorlása. Ruhanemű elrakása, hajtogatása, lábbeli tisztítása. Irányítással a tisztálkodás helyes menetének gyakorlása, személyes higiénét szolgáló gyakorlatok végzése. Helyes fogápolás. A tisztálkodás helyszíneinek megismerése, a tisztálkodási alkalmakhoz kötődő szituációs gyakorlatok. Szabályok gyakorlása terepasztalon, maketten, csoportos tréning a terepen, valós helyzetben,	szekrény, fogas, öltöző, felsőruha, fehérnemű, lábbeli, fűzés, gombolás, megkötés, lábbeli, cipőkefe, cipőkrém, időjárás, az aktuális étkezések és használt eszközök elnevezései, terítés, tálalás, abrosz, tanulóhely, játszóhely, mosdó, WC, tisztálkodás eszközeinek elnevezései, lefekvés-, felkelés-, étkezés- WC használat előtt, után, gyalogátkelő	1.1. Önkiszolgálás Öltözködés Étkezés Személyes tér gondozása (tanulóhely, játszóhely, tisztálkodás helye, ruházat) 1.2. Tisztálkodás (érzékszervek, kéz és láb tisztántartása, fogápolás) Eszközök Alkalmak Helyei 1.3. Közlekedés Gyalogos közlekedés szabályai	Környezetismeret: Az étkezési és tisztálkodási szokások játékos gyakorlása. A közvetlen környezet, iskola, lakóhely rendjének megteremtése, megóvása, ruházat, bútorzat tisztaságának megóvása. Testnevelés: vezényszavak ismerete, teljesítése.

		folyamatosan (úttesten való átkelés, vészhelyzetek megfigyelése, felismerése). Beszámoló, gyűjtés, válogatás, csoportosítás, tanulmányi séta.	hely, zebra, forgalom, jelzőlámpa, járművek, rendőr, karjelzés, Állj! Várj! Indulj! Nézz körül! Balra, azután jobbra figyelj!	Közlekedés saját településén, az iskola környezetében (városban, faluban)	
2 Témakör:		***Fejlesztendő kompetencia*: Az anyagok sokféleségének tudatosítása**			**Óraszám: 14 óra**
Tananyag ANYAGOK ALAKÍTÁSA, MODELLEZÉS		**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Az anyagok sokféleségének tudatosítása, változatos alakítási technikák elsajátítása, saját elképzelés megjelenítése az alkotásokban.		Manipulálás homokkal, darával (homokozó, homoktábla, daratábla). Agyag, gyurma megmunkálása, gömb és hengerforma előállítása, adott formák keresése a környezetben. A papír fajtái, tulajdonságai. Megmunkálása: tépés, nyírás, vágás (olló használatának gyakorlása), hajtogatás. Formakövetés, formaalakítás, fűzés. Csokorkötés öltözködéshez, csomagoláshoz. Gyűjtés, csoportosítás (kavics, termések, falevél), formakitöltés, alkotások készítése minta, és egyéni elképzelés alapján. Sík- és térbeli elemek (logikai készlet, színes rúd, építőkockák) felhasználásával csoportosítás, válogatás, forma, nagyság, szín alapján. Néhány elemből készült modell összeállítása minta alapján. Saját elképzelés alapján síkbeli, és térbeli formák készítése spontán, és előzetes terv alapján.	kemény, puha, képlékeny, homok, agyag, gyurma, sógyurma, gömbölyítés, hengerítés, sodrás, lapítás, mélyítés, csigavonal, papír, sima, gyűrt, hajtogatás, él, tépés, nyírás, nedvszívó, éghető, cérna, fonal, zsineg, spárga, szál, csomó, csomózás, csokor, természetes anyagok, műanyag, termés, falevél, toboz, makk, csuhé,	2.1. Képlékeny anyagok alakítása 2.2. A papírmunkák 2.3. Manipuláció fonallal, zsineggel 2.4. Természetes anyagok megismerése 2.5. Modellezés	Matematika: azonosságok-különbözőségek megállapítása, megnevezése, kifejezésük tevékenységgel, szóval, tulajdonságok változásának megfigyelése, megfogalmazása. Környezet: szűkebb és tágabb környezet tárgyai, tulajdonságok megnevezése, összehasonlítása, megfigyelése.

		kavics, sík, tér, modell, makett, terv, tulajdonság, formák megnevezése, színek megnevezése, nagyság, méret,		Rajz és vizuális kultúra: tájékozódás síkban, térben, színek, formaérzékelés, formafelismerés.

3. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Egészségi állapot regisztrálása, megbízható megfogalmazása**			**Óraszám: 6 óra**
Tananyag. HÁZTARTÁS, GAZDÁLKODÁS, ÉLETMÓD	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Testi fejlődésének, változásának tudatos figyelemmel kísérése. Egészségi állapot regisztrálása, megbízható megfogalmazása.	Saját test megfigyelése, a tapasztalt érzések felismerése, megnevezése. Napirend összeállítása. A rendszeres mozgás szükségessége. A munka és pihenés közötti egyensúlyra törekvés. Egészséges táplálkozás (kerülendő és fontos ételek megnevezése, csoportosítása).	Közérzet, hangulat, Jól érzem magam. Rosszul érzem magam. Napirend, rendszeres, néha, testi változás (fogváltás), nélkülözhetetlen táplálékok, kerülendő ételek, italok köre,	3.1. Egészség, betegség 3.2. Egészséges életmód kialakítása	Magyar nyelv és irodalom: szókincsbővítés, kifejezőkészség fejlesztése. Testnevelés: sportjátékok. Környezet-ismeret: séta, kirándulás.

A fejlesztés várt eredményei a második évfolyam végére

- A tanuló személyre szabott segítséggel képes:
- Öltözködés, tisztálkodás tevékenységeinek elvégzésére fokozódó önállósággal.

- Étkezési helyzetben való együttműködő részvételre.
- A közvetlen környezete rendben tartására.
- A gyalogos közlekedés meghatározott szabályainak ismeretére és betartására.
- A természetes anyagok minél szélesebb körének megismerésére és használatára.
- A megismert anyagok csoportosítására több tulajdonság alapján.
- Anyagok alakításánál az alaptechnikák egyre önállóbb kivitelezésére, az eszközök balesetmentes használatára.
- Egyszerű, néhány elemből álló modell összeállítására utánzással és egyéni elképzelés alapján.
- Saját egészségi állapotának felismerésére.

3–4. évfolyam (A 2020/21-es tanévtől kifutó rendszerben)

A tantárgy az erkölcsi nevelés terén kiemelt figyelmet fordít az alkotómunka megszerettetésére, a munkavégzés elemi szabályrendszereinek megismertetésére és mások munkájának megbecsülésére. Megfelelő módon válik képessé a segítség kérésére és elfogadására környezetétől.

A nemzeti öntudat és hazafias nevelés terén az ünnepekre készülődés és az ünnepi hangulat elkülönítése a hétköznapoktól a környezet rendjében és a megjelenésben. A tantárgy segíti az önismeret és társas kapcsolati kultúra elveit a tevékenységek során kialakuló választással a kedvelt alapanyagok és megmunkálási módok között.

A családi életre nevelésben nagy szerepet játszik a tantárgy az esztétikus környezet kialakításában. Nagy hangsúlyt helyez a családi életben való munkamegosztás megismerésére, a tanuló képességeinek függvényében az egyszerű önellátási és háztartási munka elvégzésére. Felismerteti a környezetvédelem lehetőségeit a mindennapi életben és a hétköznapi tevékenységek idő és energiatakarékos elvégzésének lehetőségére figyelmeztet.

A tanuló a pályaorientáció megalapozásának érdekében megismeri az érdeklődését felkeltő elemi munkákat. A tantárgy tanulása során a tanuló megismeri a környezet technikai berendezéseit, funkcióját, mélyülnek ismeretei az anyagok tulajdonságairól és alakíthatóságukról, a célszerű használatról. Belátja a környezeti károkozás megelőzésének fontosságát, felismeri a veszélyekre felhívó jelzéseket.

Az esztétikai-művészeti tudatosság a mindennapi élet és környezet esztétikumának kialakulásában, az ízlésének alakulásában támogatja.

Témakör	1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A rendszeres és következetes testi higiéné megteremtéséhez szükséges tevékenységek elsajátíttatása. A tevékenységek során előforduló veszélyek tudatosítása, és azok kivédésének megismertetése. A tömegközlekedés során a kulturált közlekedés illemszabályainak megismertetése és gyakoroltatása. A legfontosabb közlekedési jelzőtáblákra vonatkozó tudnivalók elsajátíttatása.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
1.1. Önkiszolgálás Öltözködés	Igény kialakítása a rendezett külső megjelenésre. Az öltözék kiválasztása több szempont mérlegelésével (időjárás, napszak, alkalom). Öltözködés tempójának és önállósági fokának javítása (gombolás, csatolás, fűzés gyakorlása).
Saját ruhanemű gondozása	Hajtogatás gyakorlása, hiányok észlelése, jelzése (gombhiány, húzózár hibája). Ruhanemű gondos tárolása, számontartása (testneveléshez, úszáshoz).
Étkezés	Az étkezéshez kapcsolódó tevékenységek egyre önállóbb végzése, a tanult tevékenységek spontán elvégzése (gyümölcs megmosása, étezéshez kapcsolódó helyi szokások spontán gyakorlása).
Közösségi tér gondozása	Söprés, szemétgyűjtés, portalanítás. Takarítóeszközök ismerete, célszerű, rendszeres használata.
1.2. Tisztálkodás (tusolás, fürdés menete, szabályai, haj- és körömápolás)	A tisztálkodás helyes menetének gyakorlása, személyes higiénét szolgáló gyakorlatok végzése. A tisztálkodás helyszíneinek megismerése, a tisztálkodási alkalmakhoz kötődő gyakorlatok végzése.
Veszélyforrások mosdóban, fürdőszobában, WC-n	Szituációs gyakorlatok, veszélyforrások felismerése, csoportosítása, aktuális piktogramok megismerése.
1.3. Közlekedés Tömegközlekedés Tömegközlekedési illemszabályok Jelzőtáblák	Tömegközlekedés tudnivalóinak gyakorlása, közlekedési eszközök csoportosítása. Csoportos közlekedés gyakorlása valós helyzetekben. Gyakorlás modellált helyzetekben. A jelzőtáblák céljának, formájának, jelentésének tanulása, gyakorlása.
Fogalmak	Napszak, alkalom, ünnepi ruha, sportruházat, ápoltság, aktuálisan használt konyhai eszközök és tevékenységek, áramütés, takarítóeszközök, veszélyes anyagok, piktogramok és jelentésük, tömegközlekedési eszközök, közlekedési jelzőtáblák, tiltó táblák, tájékoztató jelzések, udvariasság.

Témakör	2. Anyagok alakítása, modellezés	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A környezet anyagaival kapcsolatos ismeretek bővítése. A tervezéshez szükséges képességek fejlesztése egyszerű tárgy készítése során. Finommozgások fejlesztése. Mérések pontos elvégzése. Modellezés menetének megtervezése, algoritmuskövetés fejlesztése.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
2.1. Fa megmunkálása Fa tulajdonságai, megmunkálásának eszközei. Fa használatának területei (épület, bútor, tüzelés, papír)	Fából készült tárgyak keresése (válogatás, csoportosítás). Hurkapálcika, puhafa megmunkálása (darabolás, csiszolás, tördelés, faragás, festés, ragasztás, szegelés, szeghúzás), az egyéni lehetőséges mentén fokozottan ügyelve a biztonsági előírásokra.
2.2. Varrás, vágás Tű balesetmentes használatának szabályai Vágóeszközök balesetmentes használata	Tű befűzése, csomó kötése. Egyszerű öltések gyakorlása papíron, textilen. Különböző anyagok (textil, műanyag, papír) vágása (csík, egyszerű formák).
2.3. Természetes anyagok felhasználásával alkotások készítése	Falevél préselése, ragasztása (képeslap). Kavics festése (állat, tárgyak). Termések, magok felhasználásával játékok, díszek készítése.
2.4. Modellezés	Terepasztalon, homokozóban térbeli alakzatok készítése tervek, minta alapján (vár, autópálya, vasútvonal). Kockákból, építőelemekből ház, házsor, utcakép építése (segítséggel) látszati rajz alapján. Fémépítőből egyszerűbb szerkezetek összeállítása, szerszámhasználat gyakorlása.
Fogalmak	Szalma, nád, mag, termés, fonal, alaklemez, befűzés, puhafa, keményfa, szeg, kalapács, harapófogó, mérés, mérőeszköz, pontosság, tervrajz, sík, tér.

Témakör	3. Háztartás, gazdálkodás, életmód	Javasolt óraszám: 32 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Teendők számbavétele a gyógyulás és az egészség megőrzésének érdekében. Az egészséges életmód iránti igény felkeltése.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
3.1. Teendők betegség, baleset esetén. Gyógyszerek tárolása, alkalmazásuk feltételei.	Szülő, tanár tájékoztatása, orvos, mentő értesítésének lehetősége (telefonálás gyakorlása, szerepjáték). Gyógyszerekkel kapcsolatos veszélyek megismerése, balesetek elkerülése.
3.2. Egészséges életmód	Az egészséges életmód kialakításának feltételei, előnyeinek megismerése a saját egészség fenntartásában

	(egészséges táplálkozás, rendszeres mozgás, káros szokások elutasítása).
3.3. Munkamegosztás a családban Saját környezet rendben tartása	Részvétel a családi munkában (vásárlás, takarítási munkák). Rendezett környezet kialakítása és fenntartása, szelektív hulladékgyűjtés. Takarítás, takarítási eszközök.
Növényápolás, kisállat gondozása a tanuló környezetében.	Az élőlények tartásával járó felelősség megismerése, növények és állatok gondozásához kapcsolódó teendők számbavétele (rendszeresség, felelősség, megbízhatóság).
3.4. Takarékosság	A személyes teendők számbavétele a takarékosság körében (víz, villany, fűtés, ruhák megkímélése, zsebpénz beosztása)

Fogalmak	Veszélyforrás, segítségkérés helyszínei, formája, egészséges életmód, döntés, választás, káros szokás, felelősség, gondozási feladat, rendszeresség, megbízhatóság, takarékosság, pazarlás.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

A tanuló személyre szabott segítségekkel képes az alábbiakra:

- A test és a ruházat gondozása, a kapcsolódó alapvető tevékenységek, szokások ismerete és rendszeres elvégzése fokozódó önállósággal.
- A tanuló környezetében meglévő veszélyforrások ismerete és elkerülése.
- Takarítóeszközök felismerésére, funkciójuk meghatározására, lehetőség szerint célszerű használatára.
- A gyalogos közlekedés szabályainak helyes alkalmazása a gyakorlatban, a tömegközlekedés eszközeinek és módjának ismerete, a közlekedési jelzőtáblák utasításainak megértése.
- legalább egy famegmunkálási, alakítási eszköz és technika elsajátítása, irányítással használati tárgy készítése.
- Varróeszközök felismerőse, funkciójuk meghatározása, lehetőség szerint használata, egyszerű öltésekkel varrás kijelölt, előre lyukasztott alaplapon.
- Esztétikus alkotások készítése természetes anyagokból.
- Makettek, modellek készítése tervrajz alapján, változatos anyagfelhasználással.
- Az egészséges életmód érdekében szükséges tennivalók megismerése.
- Aktív részvétel a család életében, képességének megfelelő feladat vállalásával.
- Életkorának és képességeinek megfelelően ismeretek az energiatakarékosságról, a szelektív hulladékgyűjtésről.

3. évfolyam (A 2020/21-es tanévtől felmenő rendszerben)

A tantárgy az erkölcsi nevelés terén nagy hangsúlyt helyez az alkotó munka megszerettetésére, a munkavégzés elemi szabályrendszereinek megismertetésére és mások munkájának megbecsülésére. Megfelelő módon válik képessé a segítség kérésére és elfogadására környezetétől.

A nemzeti öntudat és hazafias nevelés terén az ünnepekre készülődés és az ünnepi hangulat elkülönítése a hétköznapoktól a környezet rendjében és a megjelenésben. A tantárgy segíti az önismeret és társas kapcsolati kultúra elveit a tevékenységek során kialakuló választással a kedvelt alapanyagok és megmunkálási módok között.

A családi életre nevelésben nagy szerepet játszik a tantárgy az esztétikus környezet kialakításában. Nagy hangsúlyt helyez a családi életben való munkamegosztás megismerésére. Felismerteti a környezetvédelem lehetőségeit a mindennapi életben és a hétköznapi tevékenységek idő és energiatakarékos elvégzésének lehetőségére figyelmeztet.

Fontos szerepet játszik a vélemény nyilvánításának lehetővé tételében, az önálló ítéletalkotás segítésében. A tantárgy tanulása során a tanuló megismeri a környezet technikai berendezéseit, funkcióját, mélyülnek ismeretei az anyagok tulajdonságairól és alakíthatóságukról, a célszerű használatról. Belátja a környezeti károkozás megelőzésének fontosságát, felismeri a veszélyekre felhívó jelzéseket.

Az esztétikai-művészeti tudatosság terén a tantárgy fontos szerepet játszik a mindennapi élet körülményeiben történő megjelenés és környezet esztétikumának kialakulásában, a saját elképzelések és ízlés megjelenítésének lehetőségének biztosításában.

Az anyanyelvi kompetencia területen különösen figyelni kell az önmaga ellátásában és a kapcsolatokban megjelenő kommunikáció és jelzések értelmezésére. A szociális és állampolgári kompetencia területen a közösségi élet normáihoz történő alkalmazkodással, a közlekedés elemi szabályainak egyre önállóbb betartásával és a veszélyforrások elkerülésével a tantárgy felkészít a társadalmi beilleszkedésre.

1. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Helyes öltözködési szokások megalapozása**			**Óraszám:13 óra**
Tananyag SZEMÉLYES SZÜKSÉGLET-TEL KAPCSOLATOS TEENDŐK	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A rendszeres és következetes testi higiéné megteremtéséhez szükséges tevékenységek elsajátítása. A tevékenységek során előforduló veszélyek tudatosítása, és azok kivédésének megismerése. A tömegközlekedés során a kulturált közlekedés illemszabályainak megismerése és gyakorlása. A legfontosabb közlekedési jelzőtáblákra vonatkozó tudnivalók elsajátítása.	A rendezett külső megjelenés igénye. Az öltözék kiválasztása több szempont mérlegelésével (időjárás, napszak, alkalom). Hajtogatás gyakorlása, hiányok észlelése, jelzése (gomb hiány, húzózár hibája) Az étkezéshez kapcsolódó tevékenységek egyre önállóbb végzése, a tanult tevékenységek spontán elvégzése (gyümölcs megmosása, étezéshez kapcsolódó helyi szokások spontán gyakorlása) Söprés, szemétgyűjtés, portalanítás. Takarítóeszközök ismerete, célszerű, rendszeres használata. A tisztálkodás helyes menetének gyakorlása, személyes higiénét szolgáló gyakorlatok végzése. A tisztálkodás helyszíneinek megismerése, a tisztálkodási alkalmakhoz kötődő gyakorlatok. Szituációs gyakorlatok, veszélyforrások felismerése, csoportosítása, aktuális piktogramok megismerése. Tömegközlekedés tudnivalóinak gyakorlása. Csoportos közlekedés gyakorlása valós helyzetekben. A jelzőtáblák céljának, formájának, jelentésének tanulása, gyakorlása.	Napszak, alkalom, ünnepi ruha, sportruházat, ápoltság, aktuálisan használt konyhai eszközök és tevékenységek, áramütés, takarítóeszközök, veszélyes anyagok, piktogramok és jelentése, tömegközlekedési eszközök, közlekedési jelzőtáblák, tiltó táblák, tájékoztató jelzések, udvariasság	1.1 Önkiszolgálás Öltözködés Saját ruhanemű gondozása Étkezés Közösségi tér gondozása. 1.2. Tisztálkodás (tusolás, fürdés menete, szabályai, haj- és körömápolás) Veszélyforrások mosdóban, fürdőszobában, WC-n 1.3. Közlekedés Tömegközlekedés Tömegközlekedési illemszabályok Jelzőtáblák	Környezetismeret: Információ, jelek, jelmagyarázat, közlekedési jelek, tiltást, veszélyt jelentő jelek. A gyerekekre leselkedő veszélyek. Rajz, vizuális kultúra: Egyszerű jelzések piktogramok megértése plakátok értelmezése.

2. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Összefüggés az anyagok tulajdonságai és kezelése között.**			**Óraszám:9 óra**
Tananyag **ANYAGOK ALAKÍTÁSA, MODELLEZÉS**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Az alkalmazott anyagok megnevezése, tulajdonságainak megismerése, egyszerű tárgy készítése tervek alapján. Finommozgások fejlesztése. Mérések pontos elvégzése. Modellezés menetének megtervezése, algoritmus.	Fa tulajdonságai. Fa használatának területei (épület, bútor, tüzelés, papír), fából készült tárgyak keresése (válogatás, csoportosítás). Hurkapálcika megmunkálása (darabolás, csiszolás, tördelés, festés, ragasztás). Tű balesetmentes használatának szabályai. Tű befűzése, csomó kötése. Egyszerű öltések gyakorlása papíron, textilen. Különböző anyagok (textil, műanyag, papír) vágása (csík, egyszerű formák). Falevél préselése, ragasztása (képeslap). Kavics festése (állat, tárgyak). Termések, magok felhasználásával játékok, díszek készítése. Terepasztalon, homokozóban térbeli alakzatok készítése tervek, minta alapján (vár, autópálya, vasútvonal).	Szalma, nád, mag, termés, fonal, alaklemez, befűzés, puhafa, keményfa, szeg, kalapács, harapófogó, mérés, mérőeszköz, pontosság, tervrajz, síkban, térben	2.1. Fa megmunkálása 2.2. Varrás, vágás Vágóeszközök balesetmentes használata. 2.3. Természetes anyagok felhasználásával alkotások készítése 2.4. Modellezés	Környezetismeret: A környezetben előforduló gyakori anyagfélék, anyag-forma kapcsolata, halmazállapot. A természetben előforduló és mesterséges anyagok (fa, fém, levegő, víz, talaj), anyagformák és tulajdonságaik. Az anyagok megmunkálhatósága. Rajz és vizuális kultúra: Alkotó tevékenység, egyszerű tárgyak készítése.

3. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Egészséges életmódra való igény kialakítása**			**Óraszám: 14 óra**
Tananyag HÁZTARTÁS, GAZDÁLKODÁS, ÉLETMÓD	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Teendők számbavétele a gyógyulás és az egészség megőrzésének érdekében. Az egészséges életmód iránti igény felkeltése.	Szülő, tanár tájékoztatása, orvos, mentő értesítése (telefonálás gyakorlása, szerepjáték). Gyógyszerekkel kapcsolatos veszélyek megismerése, balesetek elkerülése. Az egészséges életmód kialakításának feltételei, előnyei a saját egészség fenntartásában (egészséges táplálkozás, rendszeres mozgás, káros szokások elutasítása) Részvétel a családi munkában (vásárlás, takarítási munkák). Rendezett környezet kialakítása és fenntartása, szelektív hulladékgyűjtés. Takarítás, takarítási eszközök. Az élőlények tartásával járó felelősség megismerése, növények és állatok gondozásához kapcsolódó teendők számbavétele (rendszeresség, felelősség, megbízhatóság). A személyes teendők számbavétele a takarékosság körében (víz, villany, fűtés, ruhák megkímélése, zsebpénz beosztása)	Veszélyforrás, segítségkérés helyszínei, formája, egészséges életmód, döntés, választás, káros szokás, felelősség, gondozási feladatok, rendszeresség, megbízhatóság, takarékosság, pazarlás,	3.1. Teendők betegség, baleset esetén. Gyógyszerek tárolása, alkalmazásának feltételei. 3.2. Egészséges életmód 3.3. Munkamegosztás a családban Saját környezet rendben tartása Növényápolás, kisállat gondozása környezetében. 3.4. Takarékosság	Környezetismeret: Egészség és betegség. Helyes magatartási formák a betegség megelőzésében. A mozgás szerepe az egészséges életmódban. Egészséges táplálkozás. Káros élvezeti szerek hatása a szervezetre. Energiatakarékosság, takarékosság az árammal, a vízzel. Fűtés, szellőztetés.

A fejlesztés várt eredményei a harmadik évfolyam végére

A tanuló személyre szabott segítséggel képes:

- A test és a ruházat gondozására, és a kapcsolódó alapvető tevékenységek, szokások ismeretére.
- A környezetében meglévő veszélyforrások felismerésére.
- Takarító eszközök felismerésére, funkciójuk meghatározására.
- A tanult gyalogos közlekedés szabályainak helyes alkalmazására a gyakorlatban.
- Egy famegmunkálási, alakítási eszköz és technika elsajátítására, irányítással használati tárgy készítésére.
- Varróeszközök felismerésére, funkció meghatározására.
- Esztétikus alkotások készítésére természetes anyagokból.
- Makettek, modellek készítésére tervrajz alapján.
- Az egészséges életmód főbb jellemzői meghatározására.
- Aktív részvételre, jelenlétre a család életében.
- Életkorának és képességeinek megfelelően ismeretek szerzésére az energiatakarékosságról.

4. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelés terén nagy hangsúlyt helyez az alkotó munka megszerettetésére, a munkavégzés elemi szabályrendszereinek megismertetésére és mások munkájának megbecsülésére. Megfelelő módon válik képessé a segítség kérésére és elfogadására környezetétől.

A nemzeti öntudat és hazafias nevelés terén az ünnepekre készülődés és az ünnepi hangulat elkülönítése a hétköznapoktól a környezet rendjében és a megjelenésben. A tantárgy segíti az önismeret és társas kapcsolati kultúra elveit a tevékenységek során kialakuló választással a kedvelt alapanyagok és megmunkálási módok között.

A családi életre nevelésben nagy szerepet játszik a tantárgy az esztétikus környezet kialakításában. Nagy hangsúlyt helyez a családi életben való munkamegosztás megismerésére, a tanuló képességeinek függvényében az egyszerű önellátási és háztartási munka elvégzésére. Felismerteti a környezetvédelem lehetőségeit a mindennapi életben és a hétköznapi tevékenységek idő és energiatakarékos elvégzésének lehetőségére figyelmeztet.

A tanuló a pályaorientáció megalapozására megismeri az érdeklődésének megfelelő elemi munkákat. Fontos szerepet játszik a vélemény nyilvánításának lehetővé tételében, az önálló ítéletalkotás segítésében. A tantárgy tanulása során a tanuló megismeri a környezet technikai berendezéseit, funkcióját, mélyülnek ismeretei az anyagok tulajdonságairól és alakíthatóságukról, a célszerű

használatról. Belátja a környezeti károkozás megelőzésének fontosságát, felismeri a veszélyekre felhívó jelzéseket.

Az esztétikai-művészeti tudatosság terén a tantárgy fontos szerepet játszik a mindennapi élet körülményeiben történő megjelenés és környezet esztétikumának kialakulásában, a saját elképzelések és ízlés megjelenítésének lehetőségének biztosításában.

Az anyanyelvi kompetencia területen különösen figyelni kell az önmaga ellátásában és a kapcsolatokban megjelenő kommunikáció és jelzések értelmezésére. A szociális és állampolgári kompetencia területen a közösségi élet normáihoz történő alkalmazkodással, a közlekedés elemi szabályainak egyre önállóbb betartásával és a veszélyforrások elkerülésével a tantárgy felkészít a társadalmi beilleszkedésre.

1.Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: A helyes öltözködési szokások elmélyítése**			**Óraszám: 13 óra**
Tananyag SZEMÉLYES SZÜKSÉGLETTEL KAPCSOLATOS TEENDŐK	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A rendszeres és következetes testi higiéné megteremtéséhez szükséges tevékenységek elsajátítása. A tevékenységek során előforduló veszélyek tudatosítása, és azok kivédésének megismerése. A tömegközlekedés során a kulturált közlekedés illemszabályainak megismerése és gyakorlása. A legfontosabb közlekedési jelzőtáblákra vonatkozó tudnivalók elsajátítása.	A rendezett külső megjelenés igénye. Az öltözék kiválasztása több szempont mérlegelésével (időjárás, napszak, alkalom). Öltözködés tempójának és az önállóság fokának javítása (gombolás, csatolás, fűzés gyakorlása). Hajtogatás gyakorlása, hiányok észlelése, jelzése (gomb hiány, húzózár hibája), Ruhanemű gondos tárolása, számontartása (testneveléshez, úszáshoz). Az étkezéshez kapcsolódó tevékenységek egyre önállóbb végzése, a tanult tevékenységek spontán elvégzése (gyümölcs megmosása, étezéshez kapcsolódó helyi szokások spontán gyakorlása) Söprés, szemétgyűjtés, portalanítás. Takarítóeszközök ismerete, célszerű, rendszeres használata. A tisztálkodás helyes menetének gyakorlása, személyes higiénét szolgáló gyakorlatok végzése. A tisztálkodás helyszíneinek megismerése, a tisztálkodási alkalmakhoz kötődő gyakorlatok. Szituációs gyakorlatok, veszélyforrások felismerése, csoportosítása, aktuális piktogramok megismerése. Tömegközlekedés tudnivalóinak gyakorlása, közlekedési eszközök csoportosítása. Csoportos közlekedés gyakorlása valós helyzetekben. Gyakorlás modellált helyzetekben. A jelzőtáblák céljának, formájának, jelentésének tanulása, gyakorlása.	Napszak, alkalom, ünnepi ruha, sportruházat, ápoltság, aktuálisan használt konyhai eszközök és tevékenységek, áramütés, takarítóeszközök, veszélyes anyagok, piktogramok és jelentése, tömegközlekedési eszközök, közlekedési jelzőtáblák, tiltó táblák, tájékoztató jelzések, udvariasság	1.1 Önkiszolgálás Öltözködés Saját ruhanemű gondozása Étkezés Közösségi tér gondozása. 1.2. Tisztálkodás (tusolás, fürdés menete, szabályai, haj- és körömápolás) Veszélyforrások mosdóban, fürdőszobában, WC-n 1.3. Közlekedés Tömegközlekedés Tömegközlekedési illemszabályok Jelzőtáblák	Környezetismeret: Információ, jelek, jelmagyarázat, közlekedési jelek, tiltást, veszélyt jelentő jelek. A gyerekekre leselkedő veszélyek. Rajz, vizuális kultúra: Egyszerű jelzések piktogramok megértése plakátok értelmezése.

2. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Összefüggés az anyagok tulajdonságai és kezelése között.**			**Óraszám: 9 óra**
Tananyag **ANYAGOK ALAKÍTÁSA, MODELLEZÉS**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Az alkalmazott anyagok megnevezése, tulajdonságainak megismerése, egyszerű tárgy készítése tervek alapján. Finommozgások fejlesztése. Mérések pontos elvégzése. Modellezés menetének megtervezése, algoritmus.	Fa tulajdonságai. Fa használatának területei (épület, bútor, tüzelés, papír), fából készült tárgyak keresése (válogatás, csoportosítás). Hurkapálcika megmunkálása (darabolás, csiszolás, tördelés, festés, ragasztás). Tű balesetmentes használatának szabályai. Tű befűzése, csomó kötése. Egyszerű öltések gyakorlása papíron, textilen. Különböző anyagok (textil, műanyag, papír) vágása (csík, egyszerű formák). Falevél préselése, ragasztása (képeslap). Kavics festése (állat, tárgyak). Termések, magok felhasználásával játékok, díszek készítése. Terepasztalon, homokozóban térbeli alakzatok készítése tervek, minta alapján (vár, autópálya, vasútvonal).	Szalma, nád, mag, termés, fonal, alaklemez, befűzés, puhafa, keményfa, szeg, kalapács, harapófogó, mérés, mérőeszköz, pontosság, tervrajz, síkban, térben	2.1. Fa megmunkálása 2.2. Varrás, vágás Vágóeszközök balesetmentes használata. 2.3. Természetes anyagok felhasználásával alkotások készítése 2.4. Modellezés	Környezetismeret: A környezetben előforduló gyakori anyagfélék, anyag-forma kapcsolata, halmazállapot. A természetben előforduló és mesterséges anyagok (fa, fém, levegő, víz, talaj), anyagformák és tulajdonságaik. Az anyagok megmunkálhatósága. Rajz és vizuális kultúra: Alkotó tevékenység, egyszerű tárgyak készítése.

3. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Egészséges életmódra való igény kialakítása**			**Óraszám:14 óra**
Tananyag HÁZTARTÁS, GAZDÁLKODÁS, ÉLETMÓD	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Teendők számbavétele a gyógyulás és az egészség megőrzésének érdekében. Az egészséges életmód iránti igény felkeltése.	Szülő, tanár tájékoztatása, orvos, mentő értesítése (telefonálás gyakorlása, szerepjáték). Gyógyszerekkel kapcsolatos veszélyek megismerése, balesetek elkerülése. Az egészséges életmód kialakításának feltételei, előnyei a saját egészség fenntartásában (egészséges táplálkozás, rendszeres mozgás, káros szokások elutasítása) Részvétel a családi munkában (vásárlás, takarítási munkák). Rendezett környezet kialakítása és fenntartása, szelektív hulladékgyűjtés. Takarítás, takarítási eszközök. Az élőlények tartásával járó felelősség megismerése, növények és állatok gondozásához kapcsolódó teendők számbavétele (rendszeresség, felelősség, megbízhatóság). A személyes teendők számbavétele a takarékosság körében (víz, villany, fűtés, ruhák megkímélése, zsebpénz beosztása)	Veszélyforrás, segítségkérés helyszínei, formája, egészséges életmód, döntés, választás, káros szokás, felelősség, gondozási feladatok, rendszeresség, megbízhatóság, takarékosság, pazarlás,	3.1. Teendők betegség, baleset esetén. Gyógyszerek tárolása, alkalmazásának feltételei. 3.2. Egészséges életmód 3.3. Munkamegosztás a családban Saját környezet rendben tartása Növényápolás, kisállat gondozása környezetében. 3.4. Takarékosság	Környezetismeret: Egészség és betegség. Helyes magatartási formák a betegség megelőzésében. A mozgás szerepe az egészséges életmódban. Egészséges táplálkozás. Káros élvezeti szerek hatása a szervezetre. Energiatakarékosság, takarékosság az árammal, a vízzel. Fűtés, szellőztetés.

A fejlesztés várt eredményei a negyedik évfolyam végére

A tanuló személyre szabott segítséggel képes:

- A test és a ruházat gondozására, és a kapcsolódó alapvető tevékenységek, szokások ismeretére és rendszeres elvégzésére.
- A környezetében meglévő veszélyforrások ismeretére és elkerülésére.
- Takarító eszközök ismeretére, célszerű használatára.
- A gyalogos közlekedés során a tanult a közlekedési jelzőtáblák utasításainak követésére.
- Több famegmunkálási, alakítási eszköz és technika elsajátítására, irányítással használati tárgy készítésére.
- Varróeszközök használatára, egyszerű öltésekkel varrásra.
- Esztétikus alkotások készítésére természetes anyagokból.
- Makettek, modellek készítésére tervrajz alapján változatos anyagfelhasználással.
- Az egészséges életmód érdekében szükséges tennivalók megismerésére.
- Aktív részvételre a család életében, képességének megfelelő feladat vállalásával.
- Életkorának és képességeinek megfelelően ismeretek szerzésére a szelektív hulladékgyűjtésről.

5-8. évfolyam (A 2020/21-es tanévtől felmenő rendszerben)

A Technika és tervezés tanításának célja a tanulók közvetlen környezetében szerzett tapasztalataiból kiindulva kialakítani a pontosabb, tudatosabb eligazodásukat a technika, a társadalom és a munka világában. A kerettanterv épít a Nat-ban megfogalmazott alapelvekre, kiemelt fejlesztési területekre és figyelembe veszi az abban kijelölt fő feladatokat.

A Technika és tervezés és a fejlesztési feladatok vonatkozásában szintetizáló tevékenységet tölt be. Kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a tanulók életmódjának, szokásainak, magatartásformáinak alakítását próbák és gyakorlási lehetőségek során alakítsák ki. A pedagógus a tanulók egyediségének, megváltozott tulajdonság-együtteseinek figyelembe vételével járul hozzá a kommunikációs, cselekvési és szociális kompetenciák kialakításához. Feladata az egyszerűbb technológiai folyamatokat és azok kapcsolatait ismétlődő tanulási folyamatban, állandó aktivitásban, egyre önállóbb tevékenységre késztetéssel elsajátíttatni.

A tantárgy kiemelt habilitációs és rehabilitációs feladatai közé tartozik a gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése, a problémafelismerő, a tervező, alakító, konstruáló képesség fejlesztése, kíváncsiság, motiváltság ébrentartása. A cselekvőképesség fejlesztése, az önellátás kialakítása érdekében a fejlesztés a megfelelő technikák elsajátítására fókuszál, a motorikus képességek fejlesztését

állítva a középpontba. A munkához való helyes viszonyulás kialakításához szükség van az akaraterő, kitartás tudatos fejlesztésére, a reális énkép, önismeret kialakítására. Támogatni-segíteni kell a tanulókat a távlati lehetőségeik felismerésében, az önfejlesztő magatartás elfogadásában és gyakorlásában is.

5. évfolyam

Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében az 5. évfolyam fókuszál a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra építve. Hangsúlyosabbá válik az önálló tanulási tevékenység, melyben előtérbe kerül a verbális szint, de a tanulók fejlettségének megfelelően, differenciált módon mindvégig jelen van a manipulációs és a képi szint is.
A nevelési folyamatban jellemző az egész személyiség fejlesztésére való törekvés. A pedagógiai munka középpontjában a saját élményen, tapasztalaton alapuló egészségmegóvás problémakörének felismerése áll, a személyes lehetőség és szerep ki-és megtalálása és gyakorlása az életvezetésben, az egészség megóvásában. Az életvezetési problémák felismerése kiterjed a családi környezetre is.

1. Témakör: A személyes szükségletekkel kapcsolatos teendők	*Fejlesztendő kompetencia: Ápolt, kulturált megjelenéshez szükséges rutinfeladatok elvégzése.* *Biztonságos közlekedés szabályainak elsajátíttatása.*			**Óraszám: 7 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
1. 1. Önkiszolgálás Öltözködés	Divattal, öltözködéssel kapcsolatos ismeretek szerzése (üzletek kínálata, divatlapok tanulmányozása)	Divat, ízléses	Ápolt, kulturált megjelenés	
Étkezés	Korszerű, sokoldalú táplálkozás megismerése (tanulmányi séta, üzletek kínálata, saját tapasztalat elmondása)	Elhízás, fogyókúra, táplálkozási zavar, mértékletesség	Az egészséges táplálkozás megismerése, helyes táplálkozási szokások kialakítása.	Természetismeret: Összefüggések felismerése az étkezés minősége és az egészség között.
1. 2. Tisztálkodás (a pubertáskor testi higiénéje)	Megbízható, önálló tisztálkodás	Testápolás	A test változásainak érzékelése, a pubertáskornak megfelelő higiéniás szokások bevezetése.	Természetismeret: A serdülőkor sajátosságai.
1. 3. Közlekedés Tömegközlekedés Illemszabályok Jelzőtáblák	Az időjárás hatásának felismerése a közlekedés biztonságára (gyűjtőmunka, baleseti leírások, statisztika A közlekedési táblák ismeretének bővítése, tanulmányi séta forgalmas csomópontokon.	Közlekedési szabály, baleseti statisztika, időjárási front, rendőri intézkedés, közlekedési csomópont, forgalomirányítás.	Biztonságos közlekedés. Illemszabályok betartása. Néhány fontosabb jelzőtábla ismerete.	

5. évfolyam

2. Témakör: Anyagok alakítása, modellezés	*Fejlesztendő kompetencia: A tevékenységek örömének biztosítása. Esztétikus munkadarabok készítése során az önállóság növelése.*			**Óraszám: 17 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
2. 1. Papírmunkák	Papír (selyempapír, karton, krepp-papír újságpapír, hullámpapír) megmunkálása (karcolás, festés, lyukasztás, ragasztás, papírmasé), tárgyak készítése alkalmakra (jelmez, álarc, dekoráció, ajándék).	Papírfajta, tervrajz	Munkadarabok pontos, esztétikus elkészítése.	Vizuális kultúraalkotás változatos technikával. Matematika: mérés, becslés, kicsinyítés, nagyítás.
2. 2. Drót, zsineg, fonal, alufólia alakítása	Formák, tárgyak készítése minta és egyéni elképzelés alapján. Fonás, sodrás, hajlítás.	Huzal, zsineg, fonás, sodrás	Új technikák elsajátítása. Önálló elképzelés megvalósítása.	
2. 3. Természetes anyagok használata	Toboz, makk, csuhé felhasználásával babák, díszek, képek készítése	Csuhé, kompozíció	Terv készítése és megvalósítása.	
2. 4. Modellezés	Egyszerű ház megtervezése, alaprajz, nézeti rajzok és látszati rajz alapján. Építőanyagok megismerése tanulmányi kirándulások során (építkezés, szaküzlet felkeresése).	Makett, modell, lépték, arány, építési mód	Az arányokat megtartva modell készítése.	

5. évfolyam

3. Témakör: Háztartás, gazdálkodás, életmód	*Fejlesztendő kompetencia: Ok-okozati összefüggések felismerése képességének fejlesztése. Problémamegoldó képesség fejlesztése.*			**Óraszám: 12 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
3. 1. Egészség-betegség: betegségmegelőzés	Különféle szituációk feldolgozása (tréning, szerepjáték).		Ápolt, kulturált megjelenés, következetes és rendszeres testápolás.	Természetismeret: Viselkedés betegség esetén. Veszélyeztető magatartásformák felismerése.
3. 2. Egészséges életmód	Táplálkozás: javasolt és kevésbé javasolt élelmiszerek gyűjtése, csoportosítása.	Tápanyag, zsír, szénhidrát, vitamin	Az élelmiszerek ismerete és csoportosítása az	

			egészséges táplálkozás megvalósítása és az étkezési zavarok elkerülése érdekében.	A károsító szerek elutasítása. Matematika: műveletek végzése
3. 3. Házimunkák Lakásgondozás Ételkészítés Vásárlás	Rendszeres és időközönként szükséges munkák elvégzése (csoportosítás, gyakorlás, tanulmányi séta). Vendéglátás (szituációs gyakorlatok). Zsebpénz, háztartási pénz, vásárlások tervezése, akciók, kedvezmények, diszkont, – ismeretek szerzése, tapasztalatok	házimunka, eszköz, tevékenység akció, leértékelés, kedvezmény	A gazdálkodással és pénzhasználattal kapcsolatos fogalmak megismerése.	

A fejlesztés várt eredményei az ötödik évfolyam végére

A tanuló személyre szabott segítséggel képes:

- Ápolt, kulturált megjelenésre.
- Az általa fogyasztott élelmiszerek felismerésére.
- A test változásainak felismerésére a pubertás korral kapcsolatban.
- Növekvő önállóságra a gyalogos és közösségi közlekedésben.
- Új anyagok megismerésére a tárgyak alakításához, modellek készítéséhez.
- Az egészséges életmód érdekében szükséges tennivalók körének bővítésére.
- Életkorának és képességeinek megfelelően új ismeretek szerzésére az energiatakarékosságról.
- A pénzhasználattal kapcsolatos fogalmak megismerésére.

6. évfolyam

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a 6. évfolyam fókuszál a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra építve. Hangsúlyosabbá válik az önálló tanulási tevékenység, melyben előtérbe kerül a verbális szint, de a tanulók fejlettségének megfelelően, differenciált módon mindvégig jelen van a manipulációs és a képi szint is.

A nevelési folyamatban jellemző az egész személyiség fejlesztésére való törekvés. A pedagógiai munka középpontjában a saját élményen, tapasztalaton alapuló egészségmegóvás problémakörének felismerése áll, a személyes lehetőség és szerep ki-és megtalálása és gyakorlása az életvezetésben, az egészség megóvásában. Az életvezetési problémák felismerése kiterjed a családi környezetre is.

1. Témakör: A személyes szükségletekkel kapcsolatos teendők	*Fejlesztendő kompetencia: Ápolt, kulturált megjelenéshez szükséges rutinfeladatok megbízható elvégzése.* *Biztonságos közlekedés szabályainak elsajátíttatása.*			**Óraszám: 7**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
1. 1. Önkiszolgálás Öltözködés	egyéni ízlés, előnyös viselet, öltözködési stílus	Divat, ízléses, előnyös, kirívó	Ápolt, kulturált megjelenés, következetes és rendszeres testápolás.	
Saját ruhanemű gondozása	Fehérnemű-használat fontosságának belátása (napi váltás, mosás).			
Étkezés	Korszerű, sokoldalú táplálkozás megismerése (saját tapasztalat elmondása, fogyókúra, táplálkozási zavarok felismerése).	fogyókúra, táplálkozási zavar, anorexia, elhízás,	Az élelmiszerek ismerete és csoportosítása az egészséges táplálkozás megvalósítása és az étkezési zavarok elkerülése érdekében.	Természetismeret: A serdülőkor sajátosságai. Összefüggések felismerése az étkezés minősége és az egészség között.
1. 2. Tisztálkodás (a pubertáskor testi higiénéje)	Megbízható, önálló tisztálkodás, körömápolás, testápoló szerek használatának gyakorlása. Dezodorálás.	pubertáskor, testi változás, testápolás	A test változásainak érzékelése, a pubertáskornak megfelelő higiéniás szokások bevezetése.	
1. 3. Közlekedés Tömegközlekedés Kerékpáros közlekedés Illemszabályok	Kerékpározás szabályainak megismerése. Előzékenység, udvariasság szabályainak megismerése, gyakorlása.	közlekedési szabály, baleseti statisztika, időjárási front, rendőri	Önállósulás a gyalogos és közösségi közlekedésben, a	

Jelzőtáblák	A közlekedési táblák ismeretének bővítése, tanulmányi séta forgalmas csomópontokon, közlekedési parkban.	intézkedés, közlekedési csomópont, forgalomirányítás.	kerékpáros közlekedés szabályainak elsajátítása.	

2. Témakör: Anyagok alakítása, modellezés	*Fejlesztendő kompetencia: A tevékenységek örömének biztosítása. Esztétikus munkadarabok készítése során az önállóság növelése.*			**Óraszám: 17 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
2. 1. Papírmunkák	Papír (selyempapír, karton, krepp-papír újságpapír, hullámpapír) megmunkálása (karcolás, festés, lyukasztás, ragasztás, papírmasé), tárgyak készítése alkalmakra (jelmez, álarc, dekoráció, ajándék).	Papírfajta, tervrajz, lépték, arány	Új anyagok és újabb technikák megismerése a tárgyak alakításához	
2. 2. Drót, zsineg, fonal, alufólia alakítása	Formák, tárgyak készítése minta és egyéni elképzelés alapján. Fonás, sodrás, hajlítás.			Vizuális kultúraalkotás változatos technikával. Matematika: mérés, becslés, kicsinyítés, nagyítás. Informatika: alkotások dokumentálása (digitális fénykép). Természetismeret: szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás.
2. 3. Természetes anyagok használata	Toboz, makk, csuhé, kavics, parafa, termések felhasználásával babák, díszek, képek készítése (festés, ragasztás).			
2. 4. Modellezés	Egyszerű ház megtervezése. Makett készítése. A házépítés modellezése. Építés, szerelés fémépítő és tetszés szerinti építőjáték felhasználásával (autó, daru, kerítés, jelzőlámpa). Különböző méretű csavarok, anyák összeszerelése. Puhafa ragasztása, faragása, szögelése, szögek kihúzása, kalapács, fogó használata (képkeret).	építési mód, épületelem, funkció.	Új anyagok és újabb technikák megismerése a tárgyak alakításához, modellek készítéséhez.	
2. 5. Hulladékkezelés	Törekvés a takarékos anyaghasználatra, szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás területeinek megismerése, lehetőségek szerinti gyakorlása.	szelektív, újrahasznosítás.		

Évfolyam: 6.

3 Témakör: Háztartás, gazdálkodás, életmód	*Fejlesztendő kompetencia: Problémamegoldó képesség fejlesztése.* *Pénzügyi ismeretek bővítése.* *Igények és lehetőségek felmérése, képesség kialakítása ezek mérlegelésére.*			**Óraszám: 12 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
3. 1. Egészség-betegség: betegségmegelőzés	Különféle szituációk feldolgozása (tréning, szerepjáték).	zsír, szénhidrát		
3. 2. Egészséges életmód	Mozgás, sport területei a mindennapi tevékenységek között (testedzés, kondicionálás, természetjárás).	kondicionálás	Az egészséges életmód érdekében szükséges tennivalók körének bővítése.	Természetismeret: Viselkedés betegség esetén
3. 3. Takarékos energiafogyasztás	A víz-, elektromosság-, hőenergia használata során alkalmazható takarékossági technikák (energiatakarékos égők, szigetelés, odafigyelés a vízcsapok kifogástalan működésére).	energiafajta,	A tanuló életkorának és képességeinek megfelelően ismeretek az energiatakarékosságról, a szelektív hulladékgyűjtésről.	Veszélyeztető magatartásformák felismerése. A károsító szerek elutasítása. Környezetszennyezés, levegő-, talaj-, vízszennyezés
3. 4. Házimunkák Lakásgondozás Ételkészítés	Tevékenység tervezése, gyakorlása, utómunkák. Vendéglátás (szituációs gyakorlatok			Informatika: gyűjtőmunka az internet segítségével. Matematika: műveletek végzése, költségvetés.

3. 5. Gazdálkodás Vásárlás	A család költségvetése, bevétel, kiadás. Közüzemi számlák tanulmányozása, összehasonlítása (a tapasztaltak elemzése). Példák átmeneti pénzügyi zavarok kezelésére. Zsebpénz, háztartási pénz, vásárlások tervezése, akciók, kedvezmények, diszkont, internetes vásárlás – ismeretek szerzése, tapasztalatok megbeszélése.	költségvetés, bevétel, kiadás, banki művelet, kölcsön, kamat, határidő, akció, leértékelés, kedvezmény.	A gazdálkodással és pénzhasználattal kapcsolatos fogalmak megismerése.	

A fejlesztés várt eredményei a hatodik évfolyam végére

A tanuló személyre szabott segítséggel képes:

- Ápolt, kulturált megjelenésre, következetes és rendszeres testápolásra.
- Az élelmiszerek ismeretére és csoportosítására megadott szempont alapján.
- A test változásainak érzékelésére, a pubertás kornak megfelelő higiéniás szokások bevezetésére.
- Növekvő önállóságra a gyalogos és közösségi közlekedésben, a kerékpáros közlekedés szabályainak elsajátítására.
- Újabb technikák megismerésére a tárgyak alakításához, modellek készítéséhez.
- Az egészséges életmód érdekében szükséges tennivalók körének bővítésére.
- Életkorának és képességeinek megfelelően új ismeretek szerzésére a szelektív hulladékgyűjtésről.
- A gazdálkodással és pénzhasználattal kapcsolatos fogalmak megismerésére.

7–8. évfolyam (A 2020/21-es tanévtől kifutó rendszerben)

A szakasz célja felismertetni a munka és technika szükségességét és hasznát az ember életében.

Az életmód és a munka világának összefüggései, az életmódból adódó problémák megláttatása során a szabad időre mint szükségletre is figyelmet kell fordítani, támogatva az egyensúly kialakítását a munka-tanulás-szabadidő szervezésében. Kiemelt feladat a tanulók egészségvédelmi, betegségmegelőzési és környezeti ismereteinek bővítése, a veszélyek és elkerülésük lehetőségének ismerete.

Az egyéni különbségek szerepet játszanak a pályaválasztásban, a pályaterületek kiválasztásában és megismerésében is. A pályacél, a folyamatos fejlődés lehetőségének kialakítása érdekében fókuszba kerül a munkavégzés és kézügyesség alakítása, az eszközhasználati jártasság gyakorlása, a tanulás szerepének felismertetése a sikerben.

Témakör	**1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők**	**Javasolt óraszám: 8 óra**

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az esztétikus külső megjelenésre törekvés erősítése. A tájékozódás eszközeinek és módjának megismertetése és alkalmazása.

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
1.1.Önkiszolgálás	Önállóság a személyes teendők elvégzésében (a tanultak alkalmazása a napi tevékenységekben, a szolgáltatások rendszeres igénybevétele, bőrápolás, körömápolás, kozmetikai szerek, sminkelés, fodrász), a túlzások kerülése.
1.2. Közlekedés	A település közlekedési viszonyainak ismerete. Közlekedési útvonal kiválasztása. A közlekedési szabályok ismerete és betartása. Tájékozódás a menetrendben, például applikáció segítségével.
Fogalmak	Bőrápolás, sminkelés, alkalomnak megfelelés, útvonaltervezés, közlekedési útvonal, közlekedési szabály és jelzés, menetrend, biztonság.

Témakör	2. Anyagok alakítása, modellezés	Javasolt óraszám: 26 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Műveleti algoritmusok pontos követése a tervezésben és a kivitelezésben. Egyszerűbb hibák felfedezése és javítása irányítással.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek
2.1. Modellezés	Általánosan használt egyszerű gépek, berendezések (működő modellek) készítése, tanulmányozása. Csengő, elemlámpa, izzó ellenőrzése, belső égésű motor modelljének tanulmányozása. Vasúti pálya, vasúti modell működésének megfigyelése. Háztartási gépek használata, világítás, fűtés, vízhasználat (balesetmentes, szakszerű használat, időzítő, fokozat beállítása), az eszközök megfigyelése működés közben. Háztartási eszközök hibájának megfigyelése (csöpögő csap, WC-tartály, festékhiba, szobanövény átültetése) és javítása irányítással. Makett készítése változatos anyagokból, építőelemekből.

		Alaprajz, térkép tanulmányozása, készítése, eligazodás alaprajzon, térképen.
Fogalmak	Gép, technikai rendszer, belső égésű motor, elektromos hálózat, biztosíték, áramtalanítás, mérőóra-állás, vízvezeték, gázvezeték, időzítő, tömítés, hőfokszabályozó, balesetvédelem, használati utasítás, garancia.	

Témakör	**3. Háztartás, gazdálkodás**	**Javasolt óraszám: 18 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A vásárlói jogok megismerése, és szükség esetén alkalmazása. A gazdálkodással, pénzkezeléssel kapcsolatos elemi összefüggések felismerése.	
Fejlesztési ismeretek		**Fejlesztési tevékenységek**
3.1. Vásárlás. Szavatosság. Jótállás. Garancia. Csere.		Vásárlás során lényeges körülmények mérlegelése. Szavatossági idő, kezelés, fogyaszthatóság, tárolás módja a piktogramokon: piktogramok megfigyelése, leolvasása. Vásárolt áru cseréje, a feltételek megismerése.
3.2. Háztartási pénzgazdálkodás		Bevétel, kiadás tervezése, fiktív és valós adatokkal. Közüzemi számlák tanulmányozása, értelmezése. Háztartási füzet használata (zsebpénz felhasználásának figyelemmel kísérése, a kiadások elemzése, hasznos vagy haszontalan célra költötte-e, gyűjtés nagyobb vásárlás megvalósítására).
3.3. Felelős pénzkezelés		Készpénz és/vagy bankkártya használata személyre szabottan az adott lehetőségek mentén. Megtakarítások, kölcsön, törlesztés, ismerete a tanuló képességeinek függvényében. Bank felkeresése, viselkedési szabályok megismerése, betartása; tennivalók, szükséges dokumentumok megismerése a banki szolgáltatás igénybevételéhez.
Fogalmak	Bevétel, kiadás, rezsi, háztartási füzet, készpénz, bankkártya, jelszó, automata, átutalás, kamat, kölcsön, jelzálog, árverezés, megtakarítás, pontosság, folyószámla.	

Témakör	4. Pályaorientáció	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szakmák, és a szükséges képességek minél szélesebb körű megismertetése.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
4.1. Önismeret. Képességek. Főbb érdeklődési területek.	Önismereti foglalkozások, tréningek; szívesen végzett tevékenységek, érdeklődés irányának számbavétele, megfogalmazása.
4.2. Pályaválasztással kapcsolatos alapfogalmak.	A felmerült alapfogalmak megismerése, értelmezése, gyakorlati példák keresése, megbeszélése.
4.3. Pályaképek, pályatükrök, egyes foglalkozások megismerése.	Foglalkozások, a szükséges készségek, a végzett tevékenységek, eszközök számbavétele. Üzemlátogatás. Munkahelyek, foglalkozások megfigyelése.
4.4. Pályaalkalmasság.	A vizsgált foglalkozásokhoz szükséges képességek, készségek számbavétele.
4.5. Pályaválasztással kapcsolatos dokumentumok.	Önéletrajz készítése, jelentkezési lap tanulmányozása, kitöltése.
4.6. Továbbtanulási, szakmatanulási lehetőségek. 4.7. A munkavállalás feltételei.	Pályaválasztási tanácsadó felkeresése. Pályaválasztási kézikönyv, szakmákkal kapcsolatos ismertető. Tájékozódás a munkaerőpiacon.

Fogalmak	Önismeret, tréning, képesség, készség, őszinteség, továbbtanulás, pályaválasztás, pályaalkalmasság, önéletrajz, pályaválasztási tanácsadó, jelentkezési lap, foglalkozás, szakma, munkaügyi központ, munkakör, beosztás.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére:

- Ápolt, kulturált megjelenés, következetes és rendszeres testápolás.
- Tájékozódás térképen, közlekedési jelzések felismerése és alkalmazása.
- Menetrend használata. Közlekedéssel kapcsolatos tájékoztatás figyelemmel kísérése. Működő modellek készítése irányítással.

- Vásárlással, szolgáltatás igénybevételével kapcsolatos fogyasztóvédelmi szabályok és információk ismerete.
- Háztartási pénzgazdálkodás, felelős pénzkezelés elemeinek megértése, az ismeretek alkalmazása.
- Pályaválasztás során felmerülő szempontok és teendők megismerése és mérlegelése a helyes döntés érdekében.

7-8. évfolyam (A 2020/21- es tanévtől felmenő rendszerben)

A szakasz célja felismertetni a munka és technika szükségességét és hasznát az ember életében.
Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók egyéni tulajdonságaira fókuszálva kell segíteni az eredményesség összefüggéseinek felismertetését a tervezés, szervezés, kivitelezés között, a tanulói tevékenységekre alapozva. Ehhez szükség van az individuális különbségekhez igazodva az önértékelő-, ítélőképesség fejlesztésére.

Az életmód és a munka világának összefüggései, az életmódból adódó problémák megláttatása során a szabad időre, mint szükségletre is figyelmet kell fordítani, támogatva az egyensúly kialakítását a munka-tanulás-szabadidő szervezésében. Kiemelt feladat a tanulók egészségvédelmi, betegségmegelőzési és környezeti ismereteinek bővítése, a veszélyek és elkerülésük lehetőségének ismerete.
Az egyéni különbségek szerepet játszanak a pályaválasztásban, a pályaterületek kiválasztásában és megismerésében is. A pályacél, a folyamatos fejlődés lehetőségének kialakítása érdekében fókuszba kerül a munkavégzés és kézügyesség alakítása, az eszközhasználati jártasság gyakorlása, a tanulás szerepének felismertetése a sikerben.

1. Témakör: Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	*Fejlesztendő kompetencia: Az esztétikus külső megjelenésre törekvés. A tájékozódás eszközeinek és módjának megismertetése.*			**Óraszám: 15 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
1. 1. Önkiszolgálás	Önállóság a személyes teendők elvégzésében (a tanultak alkalmazása a napi tevékenységekben, a szolgáltatások rendszeres igénybevétele, fodrász, bőrápolás, körömápolás), a túlzások kerülése.	Bőrápolás, alkalomnak megfelelés	Ápolt, kulturált megjelenés, következetes és rendszeres testápolás.	Földrajz: tájékozódás a térképen. Informatika: internet: menetrend használata.
1. 2. Közlekedés	A település közlekedési viszonyainak ismerete. Tájékozódás a térképen. A közlekedési szabályok ismerete. Tájékozódás a menetrendben.	közlekedési útvonal, közlekedési szabály, menetrend.	Tájékozódás térképen, közlekedési jelzések felismerése. Menetrend használata.	

2. Témakör: Anyagok alakítása, modellezés	*Fejlesztendő kompetencia: Műveleti algoritmusok pontos követése a tervezésben. Egyszerűbb hibák felfedezése és javítása irányítással.*			**Óraszám: 20 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
2. 1. Modellezés	Általánosan használt egyszerű gépek, berendezések (működő modellek) készítése, tanulmányozása. Csengő, elemlámpa, izzó ellenőrzése. Vasúti pálya, vasúti modell működésének megfigyelése. Háztartási gépek használata, világítás, fűtés, vízhasználat (balesetmentes, szakszerű használat, időzítő, fokozat beállítása), az eszközök megfigyelése működés közben. Makett készítése változatos anyagokból, építőelemekből. Alaprajz, tanulmányozása, készítése, eligazodás alaprajzon.	Gép, technikai rendszer, elektromos hálózat, biztosíték, áramtalanítás, balesetvédelem, használati utasítás, garancia.	Működő modellek készítése irányítással.	Természetismeret: egyszerű szerkezetek működési elve, balesetvédelmi ismeretek.

Évfolyam: 7.				
3. Témakör: Háztartás, gazdálkodás	*Fejlesztendő kompetencia: A vásárlói jogok megismerése, és szükség esetén alkalmazása.* *A gazdálkodással, pénzkezeléssel kapcsolatos elemi összefüggések felismerése.*			**Óraszám: 22 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
3. 1. Vásárlás. Szavatosság. Jótállás. Garancia. Csere.	Vásárlás során lényeges körülmények mérlegelése. Piktogramok megfigyelése, leolvasása. Vásárolt áru cseréje, a feltételek megismerése.		Vásárlással, szolgáltatás igénybevételével kapcsolatos fogyasztóvédelmi szabályok és információk ismerete.	Matematika: pénzhasználat
3. 2. Háztartási pénzgazdálkodás	Bevétel, kiadás tervezése, fiktív és valós adatokkal. Háztartási füzet használata (zsebpénz felhasználásának figyelemmel kísérése, a kiadások elemzése, hasznos vagy haszontalan célra költötte-e.	Bevétel, kiadás, rezsi, háztartási füzet,	Háztartási pénzgazdálkodás, megértése, az ismeretek alkalmazása.	
3. 3. Felelős pénzkezelés	Készpénz, bankkártya használata.	bankkártya, jelszó, készpénz		

4. Témakör Pályaorientáció	*Fejlesztendő kompetencia: Szakmák, és a szükséges képességek minél szélesebb körű megismertetése.*			**Óraszám: 15 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
4. 1. Önismeret. Képességek. Főbb érdeklődési területek.	Önismereti foglalkozások, tréning; szívesen végzett tevékenységek, érdeklődés irányának számbavétele, megfogalmazása.	Önismeret, tréning, képesség, készség		Magyar nyelv és irodalom: értő olvasás, fogalmazási készség.

4. 2. Pályaválasztással kapcsolatos alapfogalmak.	A felmerült alapfogalmak megismerése, értelmezése, gyakorlati példák keresése, megbeszélése.	őszinteség, továbbtanulás, pályaválasztás,		Informatika: tájékozódás az interneten.
4. 3. Pályaképek, pályatükrök, egyes foglalkozások megismerése.	Foglalkozások, a szükséges készségek, a végett tevékenységek, eszközök számbavétele. Üzemlátogatás. Munkahelyek, foglalkozások megfigyelése.			
4. 4. Pályaalkalmasság.	A vizsgált foglalkozásokhoz szükséges képességek, készségek számbavétele.	Pályaválasztás során felmerülő szempontok és teendők megismerése és mérlegelése a helyes döntés érdekében.	pályaalkalmasság	

A fejlesztés várt eredményei a nyolcadik évfolyam végére

A tanuló személyre szabott segítséggel képes:

- Ápolt, kulturált megjelenésre, következetes és rendszeres testápolásra.
- Tájékozódásra megadott térképen, a tanult közlekedési jelzések felismerésére, és alkalmazására.
- Menetrend megismerésére, funkciójának ismeretére. Közlekedéssel kapcsolatos tájékoztatás figyelemmel kísérésére.
- Működő modellek készítésére irányítással.
- Vásárlással, szolgáltatás igénybevételével kapcsolatos fogyasztóvédelmi szabályok és információk ismeretére.
- Háztartási pénzgazdálkodás, felelős pénzkezelés elemeinek megértésére.
- Pályaválasztás során felmerülő szempontok megismerésére.

DIGITÁLIS KULTÚRA

3-4. évfolyam

A 21. század iskolarendszere a nevelés-oktatás során az az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos gyermekeket is felkészíti az információs kor kihívásaira. A tantárgy célja az informatikai műveltségterület elemeinek elsajátítása, készségek, képességek fejlesztése, az informatikai tudás alkalmazása más műveltségi területekben. Ennek során az informatikai szemlélet kialakítása annak érdekében, hogy a tanulók ismereteiket hasznosítani tudják a mindennapi életben, és csökkenjen az informatikai eszközök használatával a földrajzi elhelyezkedésből, a lehetőségek különbözőségéből, a fogyatékosságból eredő hátrány, növekedjenek a tanulók esélyei.
A tantárgy tanítása során a fókusz arra helyeződik, hogy a tanulót egyéni képességeinek figyelembe vételével az életvitele alakításához szükséges információkhoz és azok alkalmazásához tudjuk hozzásegíteni, továbbá olyan praktikus készségek, képességek fejlesztésére, amelyek a tárgyi ismeretszerzés mellett a tudás mindenkori frissítésének, ezzel az élethosszig tartó tanulásnak a feltételei.
A nevelési-oktatási folyamatban a tanulók alapvető ismereteket szereznek az információs technológiákról, az információszerzés jogi és etikai szabályairól.
A tantárgy feladata a tanulók motiválása, érdeklődésük felkeltése és a tantárgy iránti pozitív attitűd kialakítása változatos tevékenységekkel, tapasztalati úton. A tanulók a közvetlen környezet jeleit, üzenettartalmát értelmezve és megjelenítve jutnak el az információszerzés, feldolgozás, tárolás és átadás

technikáinak elsajátításához. A tanulók a tevékenységek és a tapasztalatok megosztása során jutnak el a hétköznapi algoritmusokban előforduló adatok olvasásához, rendezéséhez.

A digitális adatbázis-rendszerek és az oktatóprogramok célirányos használata során az önértékelési képességeik fejlődnek, a tanulók készségeket szereznek az együttműködés megvalósításához és az egymás iránti tolerancia kialakulásához. A tantárgy fókuszál a könyvtárhasználat megismertetésére, a különböző médiumok elérésére, a tanuláshoz és közhasznú tájékozódáshoz szükséges ismeretanyag szelekciójára és feldolgozásának lehetőségeire. Figyelmet fordít az öncélú és túlzott informatikai eszközhasználat egészségkárosító, személyiségromboló hatásának elemzésére, a veszélyek felismertetésére.

A tantárgyat tanítónak a tanulók nevelése során a legfőbb feladata az információs és kommunikációs kultúra alapjainak közvetítése a gyermekek felé. Az IKT-eszközök széleskörű ismerete, használni tudása motiválja és képessé teszi a tanulót az önálló ismeretszerzésre a közös és az egyéni munkában egyaránt. Az IKT-eszközök használata közben fejlődik a tanulók verbális, nonverbális és elektronikus kommunikációs képessége. Az anyanyelvi kommunikációval szoros kapcsolatban gyakorolhatja a beszédértést, az „élőbeszéd", az „írott beszéd" formáit.

A digitális kultúra tanulása során előforduló idegen szavak helyes kiejtése és tartalmának megértése során fejlődik figyelme, hallási észlelése, emlékezete, bővül szókincse. A funkcionális képességek fejlesztése mellett a matematikai kompetenciák közül a problémamegoldó gondolkodás, algoritmizálás, szabálytudat fejleszthető és gyakoroltatható. Az informatikai nevelés segíti az egészségvédelmi szokások helyes normáinak kialakulását, fejleszti a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességét.

A digitális kultúra tantárgy sajátos fejlesztési célja e szakaszban elsősorban a sérült megismerési képességek korrigálása. Annak ki- és felhasználása, hogy a tantárgy kiválóan alkalmas a percepciós hibák kialakulásának megelőzésére, a szerialitás, a finommotorikai készségek fejlesztésére, az emlékezet sérülésének kompenzálására. A tantárgyi fejlesztés során az alsó tagozatban történik a tanulók intellektuális kompetenciáinak, algoritmizáló és tervező készségének, valamint problémamegoldó gondolkodásának alapozása, a megfigyelő, analizáló, rendszerező képességük fejlesztése.

A digitális kultúra tantárgy tartalmának elsajátítása a tanulók erőssége lehet. Többletfigyelmet és az elvárások egyénre szabott csökkentését a társakkal való közös feladatmegoldásban, illetve a tanultak rugalmas, mindennapi alkalmazásában igényelnek a tanulók. A digitális kompetenciák elsajátítása és alkalmazása több szempontból is kiemelt szerepet kap az autizmus területén: a tantárgyi tartalmak elsajátítása digitális tananyagok beépítésével támogatandó, kiküszöbölve ezzel a társas helyzetekben rejlő nehézségeket. Az egyénre szabott autizmusspecifikus támogatások IKT-eszközökön lehetnek hozzáférhetők (pl. augmentatív-alternatív kommunikáció, a tevékenységszervezést és az adaptív viselkedést támogató vizuális algoritmusok). A társas és kommunikációs nehézségek leküzdésében szintén hasznosak a digitális technológia nyújtotta lehetőségek. A munkavállalás és az önálló életvitel megalapozása szempontjából szintén kiemelt szerepe van a tantárgy tanulásának. Ugyanakkor az

autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók fokozottan veszélyeztetettek lehetnek: tevékenységrepertoárjuk és kapcsolataik beszűkülhetnek a túlzott eszközhasználat következtében. Társas naivitásuk megnehezíti az életkornak megfelelő felelős, biztonságos internethasználat kialakulását.

3. évfolyam (A 2020/21-es tanévtől kifutó rendszerben)

1.Témakör: INFORMATIKAI ESZKÖZÖK HASZNÁLATA	***Fejlesztendő kompetencia*: Az érdeklődés felkeltése az informatika tantárgy iránt**			**Óraszám: 6 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Érdeklődés felkeltése a tantárgy iránt. Ismerkedés az adott informatikai környezettel. Használt alkalmazások kezelésének megismertetése. Alapszintű jártasság kialakítása az adott informatikai eszközök kezelésében. A tanulók informatikai szemléletének alapozása. Életkornak megfelelő játékok, oktató és fejlesztő programok használata. Szem és kéz koordináció, iránytartás, finommotorika, taktilis-, vizuális-, akusztikus észlelés, perceptív-, fogalomalkotó-, analógiás gondolkodás, kommunikációs készség, szándékos figyelem fejlesztése.	A számítógép részeinek (gépház, képernyő, billentyűzet, egér) megismerése Ismerkedés a számítógépek használatának balesetvédelmi és egészségügyi előírásaival, a számítógépek üzemeltetési rendjével Információ befogadása, fogalmak megjegyzése Egér használata: húzás és kattintás Ismerkedés a betű- és számbillentyűkkel Funkcióbillentyűk megismerése: enter és iránybillentyűk (kurzorvezérlők) használata Adott informatikai eszközök kezelése A megismert alkalmazások indítása és futtatása AAK-használó gyermekeknél kapcsolók, egy és-többüzenetes kommunikátorok működtetése, adekvát használata	Számítógép, gépház, képernyő, billentyűzet, egér, program, húzás, kattintás, enter, irány	Interaktív kapcsolattartás eszközei Alapvető informatikai eszközök Balesetvédelmi és egészségügyi előírások Használt informatikai alapfogalmak A számítógép részei és működtetésük: egér funkciói, billentyűzet funkciói, főbb részei Ismert ”felhasználóbarát” készségfejlesztő,-játék-, didaktikai célú szoftverek	Magyar nyelv és irodalom: billentyűzet, kommunikáció Rajz és vizuális kultúra: színek, formák, nagyságok, esztétika Matematika: tájékozódás térben és időben, viszonylatok Környezetismeret: balesetvédelem, egészségvédelem

2. Témakör: ALKALMAZÓI ISMERETEK	***Fejlesztendő kompetencia*: A számítógép megismerése, mint információs használati eszköz**			**Óraszám: 6 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Egyszerű rajzoló és szövegszerkesztő program megismertetése és használata. Vizuális, akusztikus észlelés, érzékelés és a finommotorikai képesség továbbfejlesztése. Perceptív fogalomalkotó, analógiás gondolkodási képesség fejlesztése (minták lekövetése).	Grafikus felület eszközkészletének megismerése Ábrák kiszínezése Személyhez kötődő egyszerű ábrák, rajzok készítése Kétkezes gépelést tanító program megismerése és folyamatos használata Multimédiás programokban az egér használata Adatok gyűjtése, értelmezése Közvetlen környezetben található közhasznú információforrások felfedezése, megismerése	Rajzoló Program, Szövegszerkesztő Program, rajzeszköz, szöveg, ábra, információ, adat, irány	2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása Egyszerű grafikus és szöveges felület rajzoló- és szövegszerkesztő programokban 2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ megjelenítés Adatgyűjtés, értelmezés Közhasznú információk	Magyar nyelv és irodalom: billentyűzet, kommunikáció Rajz és vizuális kultúra: színek, formák, esztétika Matematika: tájékozódás síkban, viszonylatok Életvitel és gyakorlati ismeretek: közvetlen környezet megismerése

3. Témakör: PROBLÉMAMEGOLDÁS INFORMATIKAI ESZKÖZÖKKEL ÉS MÓDSZEREKKEL	***Fejlesztendő kompetencia*: Az informatika folyamán használt szimbólumok elsajátítása**			**Óraszám: 13 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Az időbeli tájékozódás fejlesztése a mindennapi életben előforduló helyzetek sorrendiségének megfigyelése során. Jelek, szimbólumok értelmezése. Kognitív eljárások kipróbálása a cél eléréséhez, problémamegoldó képességfejlesztése.	Részvétel a tanteremben szervezett irányjátékokban Mindennapi cselekvések utasítási sorrendjének felsorolása, sorrendbe állítása. Események képsorainak sorba rendezése. Képolvasás és beszéd pontos értelmezése Spontán szimbolikus kommunikáció gyakorlása Gyermekek által ismert jelek összegyűjtése Szimbólumok felfedezése a közvetlen környezetben Problémamegoldás próbálkozással Egyszerű algoritmusok használata informatikai környezetben számítógépen Irányok , útvonalak követése Egyszerű algoritmusok felismerése, megfogalmazása, végrehajtása Adatok gyűjtése, értelmezése, feldolgozása segítséggel Néhány mindennapi adatbázis megismerése	Szimbólum, jel, napirend, sorrend, adatbázis	3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök Információ megjelenési formái: jelek, szimbólumok Teknőcgrafika, irányjátékok 3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés) Algoritmusok adatai Adatbázisok	Matematika: sorrendiség Magyar nyelv és irodalom: verbális kifejező képesség Életvitel és gyakorlati ismeretek: napirend Rajz és vizuális kultúra: vizuális megjelenítés Testnevelés: mozgásos kommunikáció

4. Témakör: INFOKOMMUNIKÁCIÓ, INFORMÁCIÓS TÁRSADALOM	***Fejlesztendő kompetencia*: Információgyűjtési lehetőségek megismerése a számítógépen**			**Óraszám: 7 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Az infókommunikációt segítő különféle eszközök bemutatása és lehetőségeik megismertetése. Informatikai szemlélet formázása. Gyermeki alkotó fantázia, tájékozottság fejlesztése.	A számítógépes technika –- felhasználása információkeresésre, ismeretek szerzésére tanári segítséggel Az informatika eszközrendszere alapvető használatának gyakorlása Eligazodás a logikai rendben meglévő információforrások között, használatuk megtanulása, szokások elsajátítása Tájékozottság a legális, gyermekek számára készített felületeken Lehetőleg felnőtt segítségével ismerkedés az iskola weboldalával, blogjával, tartalmának megtekintése Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban Válogatás, válogatás magyarázata Személyes adatok fogalmának megismerése Saját adataik megadása Információ megbízhatóságának és veszélyeinek megismerése konkrét példákon keresztül Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése	média, elektronikus média, információforrás, weblap (www.), weboldal, blog, személyes adat, e-szolgáltatás, Internet	4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek Gyermekeknek készített weblapok 4.2. Az Információs technológián alapuló kommunikációs formák Lehetőségek és kockázatok infókommunikáció során 4.3. Médiainformatika Iskolai weboldal, blog	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, olvasás, kommunikáció Matematika: problémameg-oldó gondolkodás

	egyszervolt.hu weboldal, sulinet.hu weboldal megkeresése, mesék, zene, játékok indítása, futtatása		5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai A személyes adatok fogalma 5.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások	

5. Témakör: KÖNYVTÁRI INFORMATIKA	***Fejlesztendő kompetencia*:** *Könyvtárhasználati műveltség igényének felkeltése*			**Óraszám: 4 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A könyvtár mint információ forrás megismertetése. Könyvtárhasználati műveltség igény felkeltése. Analógiás gondolkodás fejlesztése, szabadpolc használatára ösztönzés.	Képes újságok, képes könyvek nézegetése Könyvespolc rendezése az osztályban tanári segítséggel (írók, címek) Tartalomjegyzék értelmezése, használata tanári útmutatás alapján Látogatás az iskolai könyvtárban Érdeklődésnek, életkori sajátosságnak megfelelő könyv kiválasztása Tájékozódás a betűrendben tanári segítséggel Könyvtári viselkedés alapszabályainak megismerése, törekvés a betartására	könyvtár, tartalomjegyzék, szabadpolc, szerző, író, könyvcím, ABC betűrend, betűrendes keresés	Könyvtár fogalma, szerkezete - felépítése, szolgáltatásai (hagyományos) Az osztálykönyvtár Az iskolai könyvtár Könyvtárhasználat szabályai	Magyar nyelv és irodalom: ABC, betűrend, beszéd, olvasás Matematika: sorrend

4. évfolyam

1. Témakör: INFORMATIKAI ESZKÖZÖK HASZNÁLATA	***Fejlesztendő kompetencia:*** *Interaktív kommunikációs attitűd; taktilis, vizuális, akusztikus észlelés szükség szerinti fejlesztése*			**Óraszám: 6 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Bemeneti, kimeneti perifériák Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatása A számítógép működtetése: egér és billentyűzet funkciói Játék és didaktikai célú szoftverek és web tankönyvek Programok ablak-gombjai	A számítógép részei: be és kimeneti perifériák használata Vezérlő billentyűk megismerése: Backspace és a Delete Jelentésmódosító billentyűk megismerése: Shift és a Caps Lock Alfanumerikus billentyűk megismerése: írásjelek és szóközbillentyű Egér használata: kijelölés Felhasználói felület kezelése: webes tankönyvek működésének megismerése Adott informatikai eszközök kezelésének gyakorlása A programok ablakgombjainak használata Egyszerű oktatóprogramok interaktív használata A számítógépes manuális-vizuális kommunikáció gyakorlása a programokkal AAK-használó gyermekeknél kapcsolók, egy és-többüzenetes kommunikátorok működtetésének, adekvát használatának gyakorlása. A rendelkezésre álló mobil IKT eszközökre és számítógépekre adaptált protetikus eszközök (pl. vizuális segítségek, napló, én-könyv, videomodlling) használatának gyakorlása egyéni fejlesztési terv szerint.	be- és kimeneti periféria, vezérlő billentyű, Jelentésmódosító billentyű, Alfanumerikus billentyű, írásjel, szóközbillentyű, Ablak-gomb	Az érdeklődés fokozása az informatikai környezet eszközei iránt Az informatikai ismeretek és informatikai környezet tudatos használatának alapozása A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás – a legszükségesebb perifériák bemutatása és használatuk	Magyar nyelv és irodalom: kommunikáció szókincsbővítés Rajz és vizuális kultúra: esztétika Matematika: tájékozódás térben és időben, viszonylatok Természetismeret: balesetvédelem, egészségvédelem

2. Témakör: **ALKALMAZÓI ISMERETEK**	***Fejlesztendő kompetencia:*** *Motivációs, koncentrációs képesség fejlesztése*			**Óraszám:** **6 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása Egyszerű rajzos és szöveges dokumentum Dokumentum elnevezése Mentés, behívás Billentyűzet további funkciói 2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ megjelenítés Adatok rendezése Közhasznú információk Internet előnyei és veszélye	Egyszerű, kreatív alkotás a számítógéppel: rajzos, rövid szöveges dokumentumok készítése Az alkalmazói szoftverek újabb eszközeinek és funkcióinak megismerése Hibajavítás kész szövegben: törlés kétféleképpen Kétkezes gépelést tanító program folyamatos használata Írásjelek megismerése és alkalmazása szövegben Dokumentumok elnevezése, mentése, behívása Gyűjtött adatok táblázatba rendezése, kijelölés gyakorlása Csoportosítás adott szempontok szerint Munkadarabok (ön)értékelése megbeszélt szempontoknak megfelelően Gyakorlottság szerzése a közhasznú információk keresésében (moziműsor, telefonkönyv) Irányított adatkeresés a világhálón (SDT, on-line játékok) Információforrások etikus felhasználásának megismerése	kurzor, mentés, behívás, dokumentum neve, táblázat, SDT, adat	Rajzos, szöveges dokumentumok létrehozása céljából a gépkezelés gyakoroltatása. Gyakorlottság fejlesztése adatok rendezésében. Közhasznú információforrások használatának megismertetése.	Magyar nyelv és irodalom: billentyűzet, kommunikáció Rajz és vizuális kultúra: színek, formák, nagyságok, esztétika Matematika: tájékozódás síkban, viszonylatok Életvitel és gyakorlati ismeretek környezettudatosságra nevelés

3. Témakör: **PROBLÉMAMEGOLDÁS INFORMATIKAI ESZKÖZÖKKEL ÉS MÓDSZEREKKEL**	***Fejlesztendő kompetencia:*** *Adottságok kibontakoztatása, pontos szabálykövetés*			**Óraszám:** **13 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása 3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés) Mindennapi élet összetettebb feladatainak algoritmusai	Ismétlődő utasítások végrehajtása – betűk, számok, alakzatok előállítása Adatok, ötletek gyűjtése Lejátszás, algoritmusok módosításával, tanári segítséggel Algoritmikus játékban irányító és vagy irányítottként való részvétel	Algoritmus, ismétlődés, irányító, irányított	A problémafelismerő és a kreatív gondolkodás előhívása és /vagy továbbfejlesztése.	Matematika: sorrendiség Magyar nyelv és irodalom: verbális kifejező képesség Életvitel és gyakorlati ismeretek: napirend Rajz és vizuális kultúra: vizuális megjelenítés Testnevelés: mozgásos kommunikáció

4. Témakör: INFOKOMMUNIKÁCIÓ, INFORMÁCIÓS TÁRSADALOM	***Fejlesztendő kompetencia*:** *Információgyűjtési lehetőségek megismerése a számítógépen*			**Óraszám: 7 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Az infókommunikációt segítő különféle eszközök bemutatása és lehetőségeik megismertetése. Informatikai szemlélet formázása. Gyermeki alkotó fantázia, tájékozottság fejlesztése.	A számítógépes technika –- felhasználása információkeresésre, ismeretek szerzésére tanári segítséggel Az informatika eszközrendszere alapvető használatának gyakorlása Eligazodás a logikai rendben meglévő információforrások között, használatuk megtanulása, szokások elsajátítása Tájékozottság a legális, gyermekek számára készített felületeken Lehetőleg felnőtt segítségével ismerkedés az iskola weboldalával, blogjával, tartalmának megtekintése Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban Válogatás, válogatás magyarázata Személyes adatok fogalmának megismerése Saját adataik megadása Információ megbízhatóságának és veszélyeinek megismerése konkrét példákon keresztül Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése	média, elektronikus média, információforrás, weblap (www.), weboldal, blog, személyes adat, e-szolgáltatás, Internet	4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek Gyermekeknek készített weblapok 4.2. Az Információs technológián alapuló kommunikációs formák Lehetőségek és kockázatok infókommunikáció során 4.3. Médiainformatika Iskolai weboldal, blog	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, olvasás, kommunikáció Matematika: problémameg-oldó gondolkodás

	egyszervolt.hu weboldal, sulinet.hu weboldal megkeresése, mesék, zene, játékok indítása, futtatása		5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai A személyes adatok fogalma 5.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások	

5.Témakör: KÖNYVTÁRI INFORMATIKA	***Fejlesztendő kompetencia*: Könyvtárhasználati műveltség igényének felkeltése**			**Óraszám: 4 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A könyvtár mint információ forrás megismertetése. Könyvtárhasználati műveltség igény felkeltése. Analógiás gondolkodás fejlesztése, szabadpolc használatára ösztönzés.	Képes újságok, képes könyvek nézegetése Könyvespolc rendezése az osztályban tanári segítséggel (írók, címek) Tartalomjegyzék értelmezése, használata tanári útmutatás alapján Látogatás az iskolai könyvtárban Érdeklődésnek, életkori sajátosságnak megfelelő könyv kiválasztása Tájékozódás a betűrendben tanári segítséggel Könyvtári viselkedés alapszabályainak megismerése, törekvés a betartására	könyvtár, tartalomjegyzék, szabadpolc, szerző, író, könyvcím, ABC betűrend, betűrendes keresés	Könyvtár fogalma, szerkezete - felépítése, szolgáltatásai (hagyományos) Az osztálykönyvtár Az iskolai könyvtár Könyvtárhasználat szabályai	Magyar nyelv és irodalom: ABC, betűrend, beszéd, olvasás Matematika: sorrend

3. évfolyam (A 2020/21-es tanévtől felmenő rendszerben)

1.Témakör: DIGITÁLIS ESZKÖZÖK HASZNÁLATA	***Fejlesztendő kompetencia*: Az érdeklődés felkeltése a tantárgy iránt**			**Óraszám: 6 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**

Érdeklődés felkeltése a tantárgy iránt. Ismerkedés az adott informatikai környezettel. Használt alkalmazások kezelésének megismertetése. Alapszintű jártasság kialakítása az adott informatikai eszközök kezelésében. A tanulók informatikai szemléletének alapozása. Életkornak megfelelő játékok, oktató és fejlesztő programok használata. Szem és kéz koordináció, iránytartás, finommotorika, taktilis-, vizuális-, akusztikus észlelés, perceptív-, fogalomalkotó-, analógiás gondolkodás, kommunikációs készség, szándékos figyelem fejlesztése.	A számítógép részeinek (gépház, képernyő, billentyűzet, egér) megismerése Ismerkedés a számítógépek használatának balesetvédelmi és egészségügyi előírásaival, a számítógépek üzemeltetési rendjével Információ befogadása, fogalmak megjegyzése Egér használata: húzás és kattintás Ismerkedés a betű- és számbillentyűkkel Funkcióbillentyűk megismerése: enter és iránybillentyűk (kurzorvezérlők) használata Adott informatikai eszközök kezelése A megismert alkalmazások indítása és futtatása AAK-használó gyermekeknél kapcsolók, egy és-többüzenetes kommunikátorok működtetése, adekvát használata	Számítógép, gépház, képernyő, billentyűzet, egér, program, húzás, kattintás, enter, irány	Interaktív kapcsolattartás eszközei Alapvető informatikai eszközök Balesetvédelmi és egészségügyi előírások Használt informatikai alapfogalmak A számítógép részei és működtetésük: egér funkciói, billentyűzet funkciói, főbb részei Ismert ”felhasználóbarát” készségfejlesztő,-játék-, didaktikai célú szoftverek	Magyar nyelv és irodalom: billentyűzet, kommunikáció Rajz és vizuális kultúra: színek, formák, nagyságok, esztétika Matematika: tájékozódás térben és időben, viszonylatok Környezetismeret: balesetvédelem, egészségvédelem

2. Témakör: ALKALMAZÓI ISMERETEK	***Fejlesztendő kompetencia*: A számítógép megismerése, mint információs használati eszköz**			**Óraszám: 6 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Egyszerű rajzoló és szövegszerkesztő program megismertetése és használata. Vizuális, akusztikus észlelés, érzékelés és a finommotorikai képesség továbbfejlesztése. Perceptív fogalomalkotó, analógiás gondolkodási képesség fejlesztése (minták lekövetése).	Grafikus felület eszközkészletének megismerése Ábrák kiszínezése Személyhez kötődő egyszerű ábrák, rajzok készítése Kétkezes gépelést tanító program megismerése és folyamatos használata Multimédiás programokban az egér használata Adatok gyűjtése, értelmezése Közvetlen környezetben található közhasznú információforrások felfedezése, megismerése	Rajzoló Program, Szövegszerkesztő Program, rajzeszköz, szöveg, ábra, információ, adat, irány	2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása Egyszerű grafikus és szöveges felület rajzoló- és szövegszerkesztő programokban 2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ megjelenítés Adatgyűjtés, értelmezés Közhasznú információk	Magyar nyelv és irodalom: billentyűzet, kommunikáció Rajz és vizuális kultúra: színek, formák, esztétika Matematika: tájékozódás síkban, viszonylatok Életvitel és gyakorlati ismeretek: közvetlen környezet megismerése

3. Témakör: PROBLÉMAMEGOLDÁS DIGITÁLIS ESZKÖZÖKKEL ÉS MÓDSZEREKKEL	***Fejlesztendő kompetencia*: A digitális kultúra tanulása során használt szimbólumok elsajátítása**			**Óraszám: 13 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Az időbeli tájékozódás fejlesztése a mindennapi életben előforduló helyzetek sorrendiségének megfigyelése során. Jelek, szimbólumok értelmezése. Kognitív eljárások kipróbálása a cél eléréséhez, problémamegoldó képességfejlesztése.	Részvétel a tanteremben szervezett irányjátékokban Mindennapi cselekvések utasítási sorrendjének felsorolása, sorrendbe állítása. Események képsorainak sorba rendezése. Képolvasás és beszéd pontos értelmezése Spontán szimbolikus kommunikáció gyakorlása Gyermekek által ismert jelek összegyűjtése Szimbólumok felfedezése a közvetlen környezetben Problémamegoldás próbálkozással Egyszerű algoritmusok használata informatikai környezetben számítógépen Irányok , útvonalak követése Egyszerű algoritmusok felismerése, megfogalmazása, végrehajtása Adatok gyűjtése, értelmezése, feldolgozása segítséggel Néhány mindennapi adatbázis megismerése	Szimbólum, jel, napirend, sorrend, adatbázis	3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök Információ megjelenési formái: jelek, szimbólumok Teknőcgrafika, irányjátékok 3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés) Algoritmusok adatai Adatbázisok	Matematika: sorrendiség Magyar nyelv és irodalom: verbális kifejező képesség Életvitel és gyakorlati ismeretek: napirend Rajz és vizuális kultúra: vizuális megjelenítés Testnevelés: mozgásos kommunikáció

4. Témakör: INFOKOMMUNIKÁCIÓ, INFORMÁCIÓS TÁRSADALOM	***Fejlesztendő kompetencia*: Információgyűjtési lehetőségek megismerése a számítógépen**			**Óraszám: 7 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Az infókommunikációt segítő különféle eszközök bemutatása és lehetőségeik megismertetése. Informatikai szemlélet formázása. Gyermeki alkotó fantázia, tájékozottság fejlesztése.	A számítógépes technika –- felhasználása információkeresésre, ismeretek szerzésére tanári segítséggel Az informatika eszközrendszere alapvető használatának gyakorlása Eligazodás a logikai rendben meglévő információforrások között, használatuk megtanulása, szokások elsajátítása Tájékozottság a legális, gyermekek számára készített felületeken Lehetőleg felnőtt segítségével ismerkedés az iskola weboldalával, blogjával, tartalmának megtekintése Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban Válogatás, válogatás magyarázata Személyes adatok fogalmának megismerése Saját adataik megadása Információ megbízhatóságának és veszélyeinek megismerése konkrét példákon keresztül Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése egyszervolt.hu weboldal, sulinet.hu weboldal megkeresése, mesék, zene, játékok indítása, futtatása	média, elektronikus média, információforrás, weblap (www.), weboldal, blog, személyes adat, e-szolgáltatás, Internet	4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek Gyermekeknek készített weblapok 4.2. Az Információs technológián alapuló kommunikációs formák Lehetőségek és kockázatok infókommunikáció során 4.3. Médiainformatika Iskolai weboldal, blog 5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai A személyes adatok fogalma 5.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, olvasás, kommunikáció Matematika: problémameg-oldó gondolkodás

5. Témakör: KÖNYVTÁRI TECHNIKÁK	***Fejlesztendő kompetencia*:** *Könyvtárhasználati műveltség igényének felkeltése*			**Óraszám: 4 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A könyvtár, mint információforrás megismertetése. Könyvtárhasználati műveltség igény felkeltése. Analógiás gondolkodás fejlesztése, szabadpolc használatára ösztönzés.	Képes újságok, képes könyvek nézegetése Könyvespolc rendezése az osztályban tanári segítséggel (írók, címek) Tartalomjegyzék értelmezése, használata tanári útmutatás alapján Látogatás az iskolai könyvtárban Érdeklődésnek, életkori sajátosságnak megfelelő könyv kiválasztása Tájékozódás a betűrendben tanári segítséggel Könyvtári viselkedés alapszabályainak megismerése, törekvés a betartására	könyvtár, tartalomjegyzék, szabadpolc, szerző, író, könyvcím, ABC betűrend, betűrendes keresés	Könyvtár fogalma, szerkezete - felépítése, szolgáltatásai (hagyományos) Az osztálykönyvtár Az iskolai könyvtár Könyvtárhasználat szabályai	Magyar nyelv és irodalom: ABC, betűrend, beszéd, olvasás Matematika: sorrend

4. évfolyam

1. Témakör: INFORMATIKAI ESZKÖZÖK HASZNÁLATA	***Fejlesztendő kompetencia:*** *Interaktív kommunikációs attitűd; taktilis, vizuális, akusztikus észlelés szükség szerinti fejlesztése*			**Óraszám: 6 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Bemeneti, kimeneti perifériák Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatása A számítógép működtetése: egér és billentyűzet funkciói Játék és didaktikai célú szoftverek és web tankönyvek Programok ablak-gombjai	A számítógép részei: be és kimeneti perifériák használata Vezérlő billentyűk megismerése: Backspace és a Delete Jelentésmódosító billentyűk megismerése: Shift és a Caps Lock Alfanumerikus billentyűk megismerése: írásjelek és szóközbillentyű Egér használata: kijelölés Felhasználói felület kezelése: webes tankönyvek működésének megismerése Adott informatikai eszközök kezelésének gyakorlása A programok ablakgombjainak használata Egyszerű oktatóprogramok interaktív használata A számítógépes manuális-vizuális kommunikáció gyakorlása a programokkal AAK-használó gyermekeknél kapcsolók, egy és-többüzenetes kommunikátorok működtetésének, adekvát használatának gyakorlása. A rendelkezésre álló mobil IKT eszközökre és számítógépekre adaptált protetikus eszközök (pl. vizuális segítségek, napló, én-könyv, videomodlling) használatának gyakorlása egyéni fejlesztési terv szerint.	be- és kimeneti periféria, vezérlő billentyű, Jelentésmódosító billentyű, Alfanumerikus billentyű, írásjel, szóközbillentyű, Ablak-gomb	Az érdeklődés fokozása az informatikai környezet eszközei iránt Az informatikai ismeretek és informatikai környezet tudatos használatának alapozása A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás – a legszükségesebb perifériák bemutatása és használatuk	Magyar nyelv és irodalom: kommunikáció szókincsbővítés Rajz és vizuális kultúra: esztétika Matematika: tájékozódás térben és időben, viszonylatok Természetismeret: balesetvédelem, egészségvédelem

2. Témakör: **ALKALMAZÓI ISMERETEK**	***Fejlesztendő kompetencia:*** *Motivációs, koncentrációs képesség fejlesztése*			**Óraszám:** **6 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása Egyszerű rajzos és szöveges dokumentum Dokumentum elnevezése Mentés, behívás Billentyűzet további funkciói 2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ megjelenítés Adatok rendezése Közhasznú információk Internet előnyei és veszélye	Egyszerű, kreatív alkotás a számítógéppel: rajzos, rövid szöveges dokumentumok készítése Az alkalmazói szoftverek újabb eszközeinek és funkcióinak megismerése Hibajavítás kész szövegben: törlés kétféleképpen Kétkezes gépelést tanító program folyamatos használata Írásjelek megismerése és alkalmazása szövegben Dokumentumok elnevezése, mentése, behívása Gyűjtött adatok táblázatba rendezése, kijelölés gyakorlása Csoportosítás adott szempontok szerint Munkadarabok (ön)értékelése megbeszélt szempontoknak megfelelően Gyakorlottság szerzése a közhasznú információk keresésében (moziműsor, telefonkönyv) Irányított adatkeresés a világhálón (SDT, on-line játékok) Információforrások etikus felhasználásának megismerése	kurzor, mentés, behívás, dokumentum neve, táblázat, SDT, adat	Rajzos, szöveges dokumentumok létrehozása céljából a gépkezelés gyakoroltatása. Gyakorlottság fejlesztése adatok rendezésében. Közhasznú információforrások használatának megismertetése.	Magyar nyelv és irodalom: billentyűzet, kommunikáció Rajz és vizuális kultúra: színek, formák, nagyságok, esztétika Matematika: tájékozódás síkban, viszonylatok Életvitel és gyakorlati ismeretek környezettudatosságra nevelés

3. Témakör: **PROBLÉMAMEGOLDÁS INFORMATIKAI ESZKÖZÖKKEL ÉS MÓDSZEREKKEL**	***Fejlesztendő kompetencia:*** *Adottságok kibontakoztatása, pontos szabálykövetés*			**Óraszám:** **13 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása 3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés) Mindennapi élet összetettebb feladatainak algoritmusai	Ismétlődő utasítások végrehajtása – betűk, számok, alakzatok előállítása Adatok, ötletek gyűjtése Lejátszás, algoritmusok módosításával, tanári segítséggel Algoritmikus játékban irányító és vagy irányítottként való részvétel	Algoritmus, ismétlődés, irányító, irányított	A problémafelismerő és a kreatív gondolkodás előhívása és /vagy továbbfejlesztése.	Matematika: sorrendiség Magyar nyelv és irodalom: verbális kifejező képesség Életvitel és gyakorlati ismeretek: napirend Rajz és vizuális kultúra: vizuális megjelenítés Testnevelés: mozgásos kommunikáció

4. Témakör: **INFOKOMMUNIKÁCIÓ, INFORMÁCIÓS TÁRSADALOM**	***Fejlesztendő kompetencia*:** *Információgyűjtési lehetőségek megismerése a számítógépen*			**Óraszám: 7 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Az infókommunikációt segítő különféle eszközök bemutatása és lehetőségeik megismertetése.	A számítógépes technika –- felhasználása információkeresésre, ismeretek szerzésére tanári segítséggel	média, elektronikus média, információforrás, weblap (www.),	4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek	Magyar nyelv és irodalom:

Informatikai szemlélet formázása. Gyermeki alkotó fantázia, tájékozottság fejlesztése.	Az informatika eszközrendszere alapvető használatának gyakorlása Eligazodás a logikai rendben meglévő információforrások között, használatuk megtanulása, szokások elsajátítása Tájékozottság a legális, gyermekek számára készített felületeken Lehetőleg felnőtt segítségével ismerkedés az iskola weboldalával, blogjával, tartalmának megtekintése Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban Válogatás, válogatás magyarázata Személyes adatok fogalmának megismerése Saját adataik megadása Információ megbízhatóságának és veszélyeinek megismerése konkrét példákon keresztül Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése egyszervolt.hu weboldal, sulinet.hu weboldal megkeresése, mesék, zene, játékok indítása, futtatása	weboldal, blog, személyes adat, e-szolgáltatás, Internet	Gyermekeknek készített weblapok 4.2. Az Információs technológián alapuló kommunikációs formák Lehetőségek és kockázatok infókommunikáció során 4.3. Médiainformatika Iskolai weboldal, blog 5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai A személyes adatok fogalma 5.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások	szövegértés, olvasás, kommunikáció Matematika: problémameg-oldó gondolkodás

5.Témakör: KÖNYVTÁRI INFORMATIKA	***Fejlesztendő kompetencia*: Könyvtárhasználati műveltség igényének felkeltése**			**Óraszám: 4 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A könyvtár, mint információ forrás megismertetése. Könyvtárhasználati műveltség igény felkeltése. Analógiás gondolkodás fejlesztése, szabadpolc használatára ösztönzés.	Képes újságok, képes könyvek nézegetése Könyvespolc rendezése az osztályban tanári segítséggel (írók, címek) Tartalomjegyzék értelmezése, használata tanári útmutatás alapján Látogatás az iskolai könyvtárban Érdeklődésnek, életkori sajátosságnak megfelelő könyv kiválasztása	könyvtár, tartalomjegyzék, szabadpolc, szerző, író, könyvcím, ABC betűrend, betűrendes keresés	Könyvtár fogalma, szerkezete - felépítése, szolgáltatásai (hagyományos) Az osztálykönyvtár Az iskolai könyvtár	Magyar nyelv és irodalom: ABC, betűrend, beszéd, olvasás Matematika: sorrend

	Tájékozódás a betűrendben tanári segítséggel Könyvtári viselkedés alapszabályainak megismerése, törekvés a betartására		Könyvtárhasználat szabályai	

5. évfolyam

Az digitális kultúra tantárgy sajátos fejlesztési célja a tanulók sérült megismerési képességeinek kompenzálása, a szín-, forma- és nagyságemlékezet fejlesztése, az észlelés hibáinak korrekciója. A finommotorika tudatos fejlesztését szolgálja a kétkezes gépelés megalapozása.

A tantárgy alkalmas a szerialitás fejlesztésére, az emlékezet sérülésének kompenzálására, ezért feladata a megfigyelő, analizáló, szintetizáló, rendszerező képesség megerősítése.

Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a tantárgy adta lehetőségeket fel kell használni a tanulók intellektuális kompetenciáinak, algoritmizáló és tervező készségének fejlesztésére, valamint a problémamegoldó gondolkodás begyakorlására. A kommunikáció során törekedni kell a helyes nyelvhasználatra, az olvasási képesség tudatos erősítésére.

Témakörök: **1. INFORMATIKAI ESZKÖZÖK HASZNÁLATA** **2. ALKALMAZÓI ISMERETEK**	***Fejlesztendő kompetencia:*** T*ájékozódás és információszerzés*			**Óraszám:** **7+8 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
1.1. Információkeresés, információs közlési rendszerek Életkornak megfelelő számítógépes információhordozók 1.2. Az Információs technológián alapuló kommunikációs formák Információ fogadás és küldés Veszélyek	Internet megismerése A számítógépes technika felhasználása a tudás bővítésére, kezdetben segítséggel Életkoruknak megfelelő információhordozókban irányított keresés Internetes portálok használata Információk küldése és fogadása tanár, illetve felnőtt segítségével Saját adat védelme AAK-használó gyermekeknél kapcsolók, egy és-többüzenetes kommunikátorok működtetésének, adekvát használatának gyakorlása. A rendelkezésre álló mobil IKT eszközökre és számítógépekre adaptált protetikus eszközök (pl. vizuális segítségek, napló, én-könyv, videomodlling) használatának gyakorlása egyéni fejlesztési terv szerint.	Adatbázis, mobilkommunikáció, Netetikett	Az infokommunikációt segítő még ismeretlen eszköz bemutatása és lehetőségeik kipróbálása. Az elektronikus média eszközeinek és lehetőségeinek megismerése.	Magyar nyelv és irodalom: beszédértés, fogalmazás

Témakör: **3. PROBLÉMAMEGOLDÁS INFORMATIKAI ESZKÖZÖKKEL ÉS MÓDSZEREKKEL és** **4. INFOKOMMUNIKÁCIÓ, INFORMÁCIÓS TÁRSADALOM**	***Fejlesztendő kompetencia:*** T*ájékozódás és információszerzés technikáinak megismertetés, a számítógép helyes használata*			**Óraszám:** **8+8 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
2.1. Információ kezelés jogi és etikai vonatkozása Adatbiztonság, adatmegőrzés, Netikett 2.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata Gyerekeknek szóló elektronikus szolgáltatások	Számítógépen előállított, rögzített tantárgyakhoz kapcsolódó információ felkutatása, használatának megismerése, használata Netikett alapjainak megismerése Gyermekeknek szóló szolgáltatások körének bővítése (tantárgyak anyagát segítő programok, játékos weblapok)	információkül dés, információfog adás, elektronikus levelezés, Netetikett	A tanulók életkorának megfelelő legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése. Az IKT eszközök túlzott használatának veszélyei, káros hatásainak megismerése, megelőzés. Az informatika eszközrendszerének tanári segítséggel vagy anélkül való használata.	Magyar nyelv és irodalom: beszédértés, fogalmazás

Témakör: **3. KÖNYVTÁRI INFORMATIKA**	***Fejlesztendő kompetencia:*** Olvasási képesség fejlesztése			**Óraszám:** **5 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
3.1. Információhordozók leggyakoribb típusai a mindennapi életben Könyvtári szolgáltatások 3.2. Folyóiratok, újságok, könyvek csoportosításának szempontjai Katalógus Irányított forrás- és információkeresés	Információhordozók leggyakoribb típusainak megismerése Szabadon választott újság, könyv kikeresése Ajánlott könyv megkeresése Beszélgetés a választott könyvről Évfolyamkönyvtár könyveinek rendezése adott szempont alapján, katalógus készítése – tanári segítséggel Tanulmányukhoz kapcsolódó könyvek, folyóiratok kiválasztása	folyóirat, katalógus, internetes szótárak, Wikipédia	Hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások megismerése. Tantárgyak anyagához megfelelő információs forrás kiválasztása segítséggel	Magyar nyelv és irodalom, történelem, földrajz, matematika

6. évfolyam

A digitális kultúra tantárgy sajátos fejlesztési célja a tanulók sérült megismerési képességeinek kompenzálása, a szín-, forma- és nagyságemlékezet fejlesztése, az észlelés hibáinak korrekciója. A finommotorika tudatos fejlesztését szolgálja a kétkezes gépelés megalapozása.

A tantárgy alkalmas a szerialitás fejlesztésére, az emlékezet sérülésének kompenzálására, ezért feladata a megfigyelő, analizáló, szintetizáló, rendszerező képesség megerősítése.

Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a tantárgy adta lehetőségeket fel kell használni a tanulók intellektuális kompetenciáinak, algoritmizáló és tervező készségének fejlesztésére, valamint a problémamegoldó gondolkodás begyakorlására. A kommunikáció során törekedni kell a helyes nyelvhasználatra, az olvasási képesség tudatos erősítésére.

Témakörök: **1. INFORMATIKAI ESZKÖZÖK HASZNÁLATA** **2. ALKALMAZÓI ISMERETEK**	***Fejlesztendő kompetencia:*** T*ájékozódás és információszerzés*			**Óraszám:** **7+8 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
1.1. Információkeresés, információs közlési rendszerek Életkornak megfelelő számítógépes információhordozók 1.2. Az Információs technológián alapuló kommunikációs formák Információ fogadás és küldés Veszélyek	Internet megismerése A számítógépes technika felhasználása a tudás bővítésére, kezdetben segítséggel Életkoruknak megfelelő információhordozókban irányított keresés Internetes portálok használata Információk küldése és fogadása tanár, illetve felnőtt segítségével Saját adat védelme AAK-használó gyermekeknél kapcsolók, egy és-többüzenetes kommunikátorok működtetésének, adekvát használatának gyakorlása. A rendelkezésre álló mobil IKT eszközökre és számítógépekre adaptált protetikus eszközök (pl. vizuális segítségek, napló, én-könyv, videomodlling) használatának gyakorlása egyéni fejlesztési terv szerint.	Adatbázis, mobilkommunikáció, Netetikett	Az infokommunikációt segítő még ismeretlen eszköz bemutatása és lehetőségeik kipróbálása. Az elektronikus média eszközeinek és lehetőségeinek megismerése.	Magyar nyelv és irodalom: beszédértés, fogalmazás

Témakör: **3. PROBLÉMAMEGOLDÁS INFORMATIKAI ESZKÖZÖKKEL ÉS MÓDSZEREKKEL és** **4. INFOKOMMUNIKÁCIÓ, INFORMÁCIÓS TÁRSADALOM**	***Fejlesztendő kompetencia:*** *Tájékozódás és információszerzés technikáinak megismertetés, a számítógép helyes használata*			**Óraszám:** **8+8 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
2.1. Információ kezelés jogi és etikai vonatkozása Adatbiztonság, adatmegőrzés, Netikett 2.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata Gyerekeknek szóló elektronikus szolgáltatások	Számítógépen előállított, rögzített tantárgyakhoz kapcsolódó információ felkutatása, használatának megismerése, használata Netikett alapjainak megismerése Gyermekeknek szóló szolgáltatások körének bővítése (tantárgyak anyagát segítő programok, játékos weblapok)	információküldés, információfogadás, elektronikus levelezés, Netetikett	A tanulók életkorának megfelelő legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése. Az IKT eszközök túlzott használatának veszélyei, káros hatásainak megismerése, megelőzés. Az informatika eszközrendszerének tanári segítséggel vagy anélkül való használata.	Magyar nyelv és irodalom: beszédértés, fogalmazás

Témakör: **3. KÖNYVTÁRI INFORMATIKA**	***Fejlesztendő kompetencia:*** Olvasási képesség fejlesztése			**Óraszám:** **5 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
3.1. Információhordozók leggyakoribb típusai a mindennapi életben Könyvtári szolgáltatások 3.2. Folyóiratok, újságok, könyvek csoportosításának szempontjai Katalógus Irányított forrás- és információkeresés	Információhordozók leggyakoribb típusainak megismerése Szabadon választott újság, könyv kikeresése Ajánlott könyv megkeresése Beszélgetés a választott könyvről Évfolyamkönyvtár könyveinek rendezése adott szempont alapján, katalógus készítése – tanári segítséggel Tanulmányukhoz kapcsolódó könyvek, folyóiratok kiválasztása	folyóirat, katalógus, internetes szótárak, Wikipédia	Hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások megismerése. Tantárgyak anyagához megfelelő információs forrás kiválasztása segítséggel	Magyar nyelv és irodalom, történelem, földrajz, matematika

A felsőbb évfolyamba lépés feltételei a két évfolyamos ciklus végére:

Digitális kultúra 5-6.

- A számítógép perifériáinak ismerete, a billentyűzet és egér tanult funkcióinak használata.
- Alapszintű „kommunikálás” a számítógéppel.
- Szabálykövető magatartás.
- Egyszerű, rajzos, szöveges dokumentum lehetőleg önálló, ha szükséges, egyéni segítségadással megvalósuló elkészítése.
- Információforrás irányított keresése a NET-en, a közhasznú információforrások megtalálása és felhasználása a mindennapi életben.
- A hétköznapi algoritmusok értelmezése, alkalmazásuk.
- Felvetett egyszerű problémákra a megoldás módszerének kiválasztása tanári segítséggel.
- Algoritmikus képesség egyéni haladáshoz képest elvárt megerősödése, a grafikai kifejező képesség önállósulása.
- Több, gyermekeknek szóló weboldal és program ismerete, a gyermekek számára készült honlap ok használata önállóan vagy tanári segítséggel.
- Tájékozódás ABC betűrendben a könyvespolcon, a könyvtárban segítséggel, szerző vagy cím alapján könyv kiválasztása a katalógusból – segítséggel.
- Tartalomjegyzék használata – segítséggel.
- Az olvasottakról beszámoló – kérdések alapján.
- AAK-használó gyermekeknél kapcsolók, egy és-többüzenetes kommunikátorok működtetése, adekvát használata a tanult kommunikációs helyzetekben: egyéni és csoportos foglalkozásokon, iskolán kívüli helyszíneken és programokon.
- A rendelkezésre álló mobil IKT eszközökre és számítógépekre adaptált protetikus eszközök (pl. vizuális segítségek, napló, én-könyv, videomodlling) használata egyéni fejlesztési terv szerint.

7. évfolyam

Témakör: **1. INFORMATIKAI ESZKÖZÖK HASZNÁLATA**	***Fejlesztendő kompetencia:*** Perceptív fogalomalkotó, analógiás és probléma megoldó gondolkodás fejlesztése.			**Óraszám:** **6 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Operációs rendszer és vagy egy segédprogram alapszolgáltatása Be - és kiviteli perifériák Állományok tárolása: háttértárak Képernyő részei Ablak-gombok Elektronikus számítógépek fejlődése Az informatika történetének magyar tudósa Mobilkommunikációs eszközök Virtuális tanulási környezet “Netikett”	Operációs rendszerek futtatása, váltása Számítógéphez csatlakoztatható perifériás eszközök működtetése Perifériák csoportosítása Háttértárak megismerése Programok ablak-gombjainak használata Operációs rendszer és a használt programok képernyőinek Elektronikus számítógépek fejlődésének megismerése Neumann János magyar származású természettudós munkásságáról ismeretek gyűjtése Mobilkommunikációs eszközök megismerése és használatuk Virtuális tanulási környezet kezelésének megismerése, használata AAK-használó gyermekeknél kapcsolók, egy és-többüzenetes kommunikátorok működtetésének, adekvát használatának gyakorlása. A rendelkezésre álló mobil IKT eszközökre és számítógépekre adaptált protetikus eszközök (pl.	Windows, Li CD, DVD, Pendriveméret Programok ablak-gombjai Operációs rendszer Mobilkommunikációs eszközök, címsor, menüsor, eszköztár, alkalmazási terület, gördítősáv, csuszka	Érdeklődés megerősítése a tantárgy iránt. Perifériák, háttértárak megismerése. Informatikai ismeretek és az informatika környezet tudatos használata. Információ befogadása, fogalmak értése, megjegyzése. Az elektronikus számítógép történetének megismerése. Ismerkedés a virtuális világgal. Informatikai alapismeretek alkalmazása más tantárgyakban. Információ keresésének, gyűjtésének megismerése. Túlzott informatikai eszközhasználat káros hatásának tudatosítása. Hatékony önálló tanuláshoz szükséges motiváció fenntartása IKT eszközökkel. Helyes informatikai szemlélet kialakítása. Szándékos figyelem tartósságának további erősítése. Tanuláshoz szükséges belső motivációk kialakítása. A digitális technológia megfelelő használatának megismertetése.	Magyar nyelv és irodalom: kommunikáció szókincsbővítés Rajz és vizuális kultúra: esztétika Matematikai gondolkodás és probléma megoldás Természetismeret: tudósok

	vizuális segítségek, napló, én-könyv, videomodlling) használatának gyakorlása egyéni fejlesztési terv szerint.			

Témakör: **2. ALKALMAZÓI ISMERETEK**	***Fejlesztendő kompetencia:*** Nonverbális kifejezőképesség fejlesztése.			**Óraszám:** **7 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása Rajzolóprogram még ismeretlen eszközei Rajzos, szöveges, táblázatos dokumentumok létrehozása, formázása Nyomtatás Szövegszerkesztés, a vágólap használata 2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ megjelenítés Adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök Táblázatok, diagramok, grafikonok, következtetések	Rajzos illusztráció készítése, a teljes eszköztár használatával Igényesség a munkadarabok esztétikus külalakjára Szövegszerkesztés elemi lehetőségeinek kipróbálása, karakterválasztás, betűméret, szöveg elhelyezése, hibajavítás Szövegszerkesztési műveletek gyakorlása, minél önállóbb készítése Dokumentum nyomtatása Szövegek és kép másolása vágólap használatával Dokumentumok készítése az iskolai élet eseményeihez, jeles napokhoz kapcsolódva Adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök megismerése, tájékozódás a használatukról Táblázat létrehozása Táblázatkezelés alapfogalmainak megismerése egyszerű példákon Diagramok, grafikonok megismerése, adatok leolvasása Adatbázisból való információszerzés módjainak megismerése	diagram, grafikon, karakter, betűméret, elhelyezés, vágólap, cella, sor, oszlop, nyomtatás	Érdeklődési kör bővítése. A számítógép eszközszintű használata más tantárgyakban. Tanuláshoz szükséges belső motivációk kialakítása. A digitális technológiák megfelelő használatának képessége. Informatika társadalmi szerepe. Programok használatának jogi és erkölcsi alapjai. Webhelyek szelekciója. Függőség megelőzése. Adatok különböző formában való megjelenítése, vizsgálatuk. Információ, különböző formákban való megjelenítés. Nonverbális kifejezőképesség fejlesztése. Tájékozottság igényének alakítása a jeles napokban, nemzeti és nemzetközi ünnepekben.	Magyar nyelv és irodalom: kommunikáció, helyesírás Rajz és vizuális kultúra: esztétika Matematika: koordináta rendszer, arányosság, mértékegysé-gek Életvitel és gyakorlati ismeretek: testi és lelki egészség

Témakör: **3.PROBLÉMAMEGOLDÁS INFORMATIKAI ESZKÖZÖKKEL ÉS MÓDSZEREKKEL**	***Fejlesztendő kompetencia:*** Kreativitás, szépérzék fejlesztése.			**Óraszám:** **12 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása 3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés) Iskolai élet algoritmusai	Minták önálló tervezése, rajzolása Adatok gyűjtése, tervkészítés Adatok megjelenítése: rajzban, írásban, jelekkel	Egymás utáni elemek, ismétlődések kapcsolatának észrevétele Érdekes minták ismétlések segítségével Minták önálló tervezése, rajzolása Adatok gyűjtése, tervkészítés Adatok megjelenítése: rajzban, írásban, jelekkel	Minták önálló tervezése, rajzolása. Probléma megoldása tanári segítséggel és/vagy önállóan. Pontos szabálykövetés erősítése.	Matematika: sorrendiség, irányok, formák Magyar nyelv és irodalom: verbális kifejező képesség Rajz és vizuális kultúra: vizuális megjelenítés Testnevelés: mozgásos kommunikáció

Témakör: **4. INFOKOMMUNIKÁCIÓ, INFORMÁCIÓS TÁRSADALOM**	***Fejlesztendő kompetencia:*** Az elektronikus média eszközök használata			**Óraszám:** **7 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
1.1. Információkeresés, információközlési rendszerek Információhordozók körének bővítése 1.2. Az Információs technológián alapuló kommunikációs formák Információ fogadás és küldés, e-mail Veszélyek 1.3. Médiainformatika Céltudatos információszerzés	Életkoruknak megfelelő információhordozók körének bővítése, megismerésük, használatuk A számítógépes technika felhasználása a tudás bővítésére egyre önállóbban Információk küldése és fogadása minél önállóbban Informatikai levelezési nyelv használata Adatokkal való visszaélés veszélyeinek, következményeinek megismerése AAK-használó gyermekeknél kapcsolók, egy és-többüzenetes kommunikátorok működtetésének, adekvát használatának gyakorlása. A rendelkezésre álló mobil IKT eszközökre és számítógépekre adaptált protetikus eszközök (pl. vizuális segítségek, napló, én-könyv, videomodlling) használatának gyakorlása egyéni fejlesztési terv szerint.	Informatikai levelezési nyelv, visszaélés, következmény, on-line, csevegő program	Az infokommunikációt segítő különféle eszközök bemutatása és lehetőségeik kipróbálása. Az elektronikus média eszközeinek és lehetőségeinek megismerése. A tanulók életkorának megfelelő legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése.	Magyar nyelv és irodalom: fogalmazás

Témakör: **5. KÖNYVTÁRI INFORMATIKA**	***Fejlesztendő kompetencia:*** Pozitív viszonyulás kialakítása a könyvtárhasználat szolgáltatásaihoz.			**Óraszám:** **4 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Lakóhelyi könyvtár Bibliográfia Kézikönyvek, lexikonok Elektronikus könyvtár	Dokumentumok csoportosítása Adott feladathoz segédanyag keresése önállóan vagy csoportmunkában – tanári irányítással Keresési módszerek alkalmazása Elektronikus könyvtárhasználat megismerése Tematikus gyűjtőmunka – segítséggel Médiumok típusba sorolásán	tárgymutató, névmutató, kézikönyv, lexikon, ismeretterjesztő könyv	Hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások céltudatos használata. Tantárgyak anyagához megfelelő információs forrás kiválasztása lehetőleg önállóan.	Magyar nyelv és irodalom: Fogalmazás, olvasás

8. évfolyam

Témakör: **1. INFORMATIKAI ESZKÖZÖK HASZNÁLATA**	***Fejlesztendő kompetencia:*** Perceptív fogalomalkotó, analógiás és probléma megoldó gondolkodás fejlesztése.			**Óraszám:** **6 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Operációs rendszer és vagy egy segédprogram alapszolgáltatása Be - és kiviteli perifériák Állományok tárolása: háttértárak Képernyő részei Ablak-gombok Elektronikus számítógépek fejlődése Az informatika történetének magyar tudósa Mobilkommunikációs eszközök Virtuális tanulási környezet “Netikett”	Operációs rendszerek futtatása, váltása Számítógéphez csatlakoztatható perifériás eszközök működtetése Perifériák csoportosítása Háttértárak megismerése Programok ablak-gombjainak használata Operációs rendszer és a használt programok képernyőinek Elektronikus számítógépek fejlődésének megismerése Neumann János magyar származású természettudós munkásságáról ismeretek gyűjtése Mobilkommunikációs eszközök megismerése és használatuk Virtuális tanulási környezet kezelésének megismerése, használata AAK-használó gyermekeknél kapcsolók, egy és-többüzenetes kommunikátorok működtetésének, adekvát használatának gyakorlása. A rendelkezésre álló mobil IKT eszközökre és számítógépekre adaptált protetikus eszközök (pl. vizuális segítségek, napló, én-könyv, videomodlling) használatának gyakorlása egyéni fejlesztési terv szerint.	Windows, Li CD, DVD, Pendriveméret Programok ablak-gombjai Operációs rendszer Mobilkommunikációs eszközök, címsor, menüsor, eszköztár, alkalmazási terület, gördítősáv, csuszka	Érdeklődés megerősítése a tantárgy iránt. Perifériák, háttértárak megismerése. Informatikai ismeretek és az informatika környezet tudatos használata. Információ befogadása, fogalmak értése, megjegyzése. Az elektronikus számítógép történetének megismerése. Ismerkedés a virtuális világgal. Informatikai alapismeretek alkalmazása más tantárgyakban. Információ keresésének, gyűjtésének megismerése. Túlzott informatikai eszközhasználat káros hatásának tudatosítása. Hatékony önálló tanuláshoz szükséges motiváció fenntartása IKT eszközökkel. Helyes informatikai szemlélet kialakítása. Szándékos figyelem tartósságának további erősítése. Tanuláshoz szükséges belső motivációk kialakítása. A digitális technológia megfelelő használatának megismertetése.	Magyar nyelv és irodalom: kommunikáció szókincsbővítés Rajz és vizuális kultúra: esztétika Matematikai gondolkodás és probléma megoldás Természetismeret: tudósok

Témakör: **2. ALKALMAZÓI ISMERETEK**	***Fejlesztendő kompetencia:*** Nonverbális kifejezőképesség fejlesztése.			**Óraszám:** **7 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása Rajzolóprogram még ismeretlen eszközei Rajzos, szöveges, táblázatos dokumentumok létrehozása, formázása Nyomtatás Szövegszerkesztés, a vágólap használata 2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ megjelenítés Adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök Táblázatok, diagramok, grafikonok, következtetések	Rajzos illusztráció készítése, a teljes eszköztár használatával Igényesség a munkadarabok esztétikus külalakjára Szövegszerkesztés elemi lehetőségeinek kipróbálása, karakterválasztás, betűméret, szöveg elhelyezése, hibajavítás Szövegszerkesztési műveletek gyakorlása, minél önállóbb készítése Dokumentum nyomtatása Szövegek és kép másolása vágólap használatával Dokumentumok készítése az iskolai élet eseményeihez, jeles napokhoz kapcsolódva Adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök megismerése, tájékozódás a használatukról Táblázat létrehozása Táblázatkezelés alapfogalmainak megismerése egyszerű példákon Diagramok, grafikonok megismerése, adatok leolvasása Adatbázisból való információszerzés módjainak megismerése	diagram, grafikon, karakter, betűméret, elhelyezés, vágólap, cella, sor, oszlop, nyomtatás	Érdeklődési kör bővítése. A számítógép eszközszintű használata más tantárgyakban. Tanuláshoz szükséges belső motivációk kialakítása. A digitális technológiák megfelelő használatának képessége. Informatika társadalmi szerepe. Programok használatának jogi és erkölcsi alapjai. Webhelyek szelekciója. Függőség megelőzése. Adatok különböző formában való megjelenítése, vizsgálatuk. Információ, különböző formákban való megjelenítés. Nonverbális kifejezőképesség fejlesztése. Tájékozottság igényének alakítása a jeles napokban, nemzeti és nemzetközi ünnepekben.	Magyar nyelv és irodalom: kommunikáció, helyesírás Rajz és vizuális kultúra: esztétika Matematika: koordináta rendszer, arányosság, mértékegysé-gek Életvitel és gyakorlati ismeretek: testi és lelki egészség

Témakör: **3. PROBLÉMAMEGOLDÁS INFORMATIKAI ESZKÖZÖKKEL ÉS MÓDSZEREKKEL**	***Fejlesztendő kompetencia:*** Kreativitás, szépérzék fejlesztése.			**Óraszám:** **12 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása 3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés) Iskolai élet algoritmusai	Minták önálló tervezése, rajzolása Adatok gyűjtése, tervkészítés Adatok megjelenítése: rajzban, írásban, jelekkel	Egymás utáni elemek, ismétlődések kapcsolatának észrevétele Érdekes minták ismétlések segítségével Minták önálló tervezése, rajzolása Adatok gyűjtése, tervkészítés Adatok megjelenítése: rajzban, írásban, jelekkel	Minták önálló tervezése, rajzolása. Probléma megoldása tanári segítséggel és/vagy önállóan. Pontos szabálykövetés erősítése.	Matematika: sorrendiség, irányok, formák Magyar nyelv és irodalom: verbális kifejező képesség Rajz és vizuális kultúra: vizuális megjelenítés Testnevelés: mozgásos kommunikáció

Témakör: **4. INFOKOMMUNIKÁCIÓ, INFORMÁCIÓS TÁRSADALOM**	***Fejlesztendő kompetencia:*** Az infokommunikációt segítő különféle eszközök használata.			**Óraszám:** **7 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
2.1. Információ kezelés jogi és etikai vonatkozása	Hatékony, céltudatos információszerzés gyakorlása	e-mail, honlap egy	Az IKT eszközök túlzott használatának veszélyei,	Magyar nyelv és irodalom:

Biztonsági kérdések 2.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata E-szolgáltatások a mindennapi életben	Információforrások biztonságos, etikus felhasználása E-szolgáltatások jelentőségének megismerése Gyermekeknek szóló szolgáltatások körének további bővítése Kommunikáció a számítógép egy biztonságos csevegő programja segítségével, on-line beszélgetés	webhely kezdő oldala, link (hivatkozás)	káros hatásainak megismerése, megelőzése. Legyenek képesek tanári segítséggel vagy anélkül, az informatika eszközrendszerének alapvető használatára. A számítógép használat helyes szokásrendszerének elvárása. Céltudatos, biztonságos NET használatra szoktatás.	fogalmazás

Témakör: **5. KÖNYVTÁRI INFORMATIKA**	***Fejlesztendő kompetencia:*** Pozitív viszonyulás kialakítása a könyvtárhasználat szolgáltatásaihoz.			**Óraszám:** **4 óra**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Lakóhelyi könyvtár Bibliográfia Kézikönyvek, lexikonok Elektronikus könyvtár	Dokumentumok csoportosítása Adott feladathoz segédanyag keresése önállóan vagy csoportmunkában – tanári irányítással Keresési módszerek alkalmazása Elektronikus könyvtárhasználat megismerése Tematikus gyűjtőmunka – segítséggel Médiumok típusba sorolásán	tárgymutató, névmutató, kézikönyv, lexikon, ismeretterjesztő könyv	Hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások céltudatos használata. Tantárgyak anyagához megfelelő információs forrás kiválasztása lehetőleg önállóan.	Magyar nyelv és irodalom: Fogalmazás, olvasás

A felsőbb évfolyamba lépés feltételei a két évfolyamos ciklus végére:

Digitális kultúra 7-8.

- Kezelje önállóan vagy segítséggel a számítógép főbb perifériás egységeit, ismerje ezek funkcióit.
- Ismerje a számítógép és a mobilkommunikációs eszközök fontosabb alkalmazási területeit és jelentőségét a mai társadalomban.
- Használja célirányos an a NET-et.
- Tartsa be a program- és adatvédelem szabályait.
- Szerezzen tapasztalatokat az informatikai eszközök és információhordozók használatában.
- Használja etikusan az információforrásokat.
- A számítógép kezelés alapjainak elsajátítása
- Többféle formázást tartalmazó szöveges, rajzos, táblázatos dokumentumok elkészítése.
- Adatok táblázatos, diagramos, grafikonos megjelenítésének értelmezése.
- Információ feldolgozási képességének gyakorlati hasznosságának belátása.
- Testi és lelki egészség megóvása érdekében a függőség megelőzése, a Net veszélyeinek elhárítása.
- Törekvés a gyermeki adottságok kibontakoztatására.
- A számítógép egyre biztosabb önálló kezelése.
- Iskolai algoritmusok értelmezése, minél önállóbb alkalmazása.
- Algoritmizáló képesség megerősödése, önállósulása.
- Grafikai kifejező képesség önállósulása.
- Szabálykövető magatartás, megerősödött feladattudat kialakulása.
- Önbizalom, önértékelés fejlesztése.
- Céltudatos információszerzés.
- Iskolai feladathoz dokumentum kiválasztása segítséggel, majd egyre önállóban.
- Tárgy- és névmutató használata.
- Beszámoló a szerzett információról – kérdések segítségével
- Hagyományos és elektronikus könyvtárszolgáltatások igénybevétele tanauláshoz, szórakozáshoz.
- A korszerű technológiákon alapuló könyvtári ismerethordozókból, számítógépes, hálózatokból, multimédiás oktatóprogramokból való információszerzés lehetőségének, módjának ismerete.
- AAK-használó gyermekeknél kapcsolók, egy és-többüzenetes kommunikátorok működtetése, adekvát használata a tanult kommunikációs helyzetekben: egyéni és csoportos foglalkozásokon, iskolán kívüli helyszíneken és programokon

- A rendelkezésre álló mobil IKT eszközökre és számítógépekre adaptált protetikus eszközök (pl. vizuális segítségek, napló, én-könyv, videomodelling) használata egyéni fejlesztési terv szerint.
- A rendelkezésre álló mobil IKT eszközökre és számítógépekre adaptált protetikus eszközök (pl. vizuális segítségek, napló, én-könyv, videomodleling) használata egyéni fejlesztési terv szerint.

TESTNEVELÉS

1-8. évfolyam

Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos gyermekeknek kortársaikhoz hasonlóan, lételeme a mozgás, ugyanakkor gyakori, hogy a sztereotip-repetitív mozgásformák uralják az egyes gyermekek spontán mozgását.

A mozgásos játékformák során bővülnek önmagukról és szűkebb-tágabb környezetükről szerzett tapasztalataik, ismereteik, fejlődnek kognitív és prekognitív képességeik.

Az iskolás létforma első két évében a testnevelés és sport tantárgy fő célja a mozgásformák elsajátíttatása, a mozgás örömének felfedeztetése, az egészséges életmódra nevelés és az esetleges testtartásbeli rendellenességek és a mozgásos ügyetlenség korrekciója, a jelenlévő sztereotip, repetitív mozgásformák mellett/helyett új mozgásformák kialakítása.

Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos kisgyermek számára a testnevelés tantárgy számos lehetőséget kínál a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciók fejlesztésére.

A kulcskompetenciáik fejlesztését a következő területeken szolgálhatja a testnevelés és a sport: A kommunikáció fejlesztését kiemelt feladatként említi az Irányelv. A testnevelés órákon, vagy szabadiős sporttevékenységek keretében számos alkalom kínálkozik a kommunikáció értés és használat egyéni fejlesztésére. Az olvasás-írás elsajátításában alapvető a vizuomotoros koordináció, a lateralitás, a szerialitás biztonságos alkalmazása, amelyek – főképp a kisgyermekek - testnevelés óráinak jelentős részét adják. A feladatok végrehajtásához gyakorta szükséges a téri orientációra utaló viszonyszavak vagy jelzések megértése és az azok alapján történő cselekvés. A matematikai kompetencia fejlesztése a funkcionális képességek az érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet fejlesztésével valósul meg. A természettudományos kompetencia a mindennapi élet természettudományi műveltségeként, egészségvédelmi, betegség-és baleset megelőzési ismeretekként van jelen a testnevelés órákon.

A gyógypedagógia eszköztárán, valamint az esetleges terápiás szükségleteken és lehetőségeken túl, meghatározó az egyéni különbségekhez alkalmazkodó időmennyiség, a világos struktúra és egyénre szabott vizuális környezeti támpontok alkalmazása, a gyermeki motiváció fenntartása / felkeltése.

Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a csapatszellemre, sportszerűségre nevelés, a siker és a kudarc elviselésének képessége, a versenyszellem kialakítása és fenntartása, mint intuitív szociális megértést kívánó nevelési célok elérése nem minden esetben reális, célként való kitűzésük inkább a felső tagozatban reális az egyén szociális megértéséhez mérten.

Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében továbbá gyakran sérül az utánzás és a nyelvi instrukciók követése útján való tanulás, mely a testnevelés tantárgy tanításának módszertanára és tartalmára is jelentős mértékig kihat.

A tantárgy tanításakor továbbá fokozott figyelmet szükséges fordítani az autizmusban gyakori szenzoros túlérzékenység/ingerkeresés egyénenkénti figyelembe vételére.

A testnevelés és egészségfejlesztés kiemelt szerepet játszik az autizmus spektrumzavarral küzdő tanuló fejlődése szempontjából. A rendszeres mozgás segít a stressz csökkentésében, a nagy- és finommozgások, a mozgáskoordináció fejlődésében, a testi tudatosság fejlődésében, az egészségmegőrzésben. A sportban elért teljesítmények, eredmények pozitív hatással vannak a tanuló önértékelésére, önbecsülésére. Az autizmus spektrumzavarral küzdő gyermekek mozgásfejlődése a tipikusan fejlődő kortársakéhoz képest jelentős elmaradást mutathat, ezért a teljesítménnyel kapcsolatos elvárásokat egyénre kell szabni. Jellemző az adott életkorban elvártnál gyengébb mozgáskoordinációs képesség. A testnevelésórákon való részvételt nehezíthetik a szenzoros ingerekre adott szokatlan válaszok (pl. tornateremben, uszodában a zajok, fények, szagok lehetnek az egyén számára extrém módon túlterhelők). A társas megértéssel kapcsolatos típusos nehézségek nehezíthetik a csapatsportokban való részvételt. A testnevelésórákon való sikeres részvétel biztosításában nagy szerepe van az egyénre szabott vizuális segítségnek (pl. vizuális időmérő, az aktivitások sorrendjét és mennyiségét jelző algoritmusok).

1.évfolyam

1. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia* A tanulók mozgásképességének és fittségének növelése**			**Óraszám: 45 (f) óra**
Tananyag: Motoros képességfejlesztés-edzettség, fittség	**Tanulási tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A motoros képességek fejlesztése Az izomzat erősítése és nyújtása játékos gyakorlatok során Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása *Képességfejlesztési fókuszok:* felismerő, ráismerő és eszközhasználat készségei gyors, pontos mozgási és testhelyzet változtatási képesség megfigyelési és döntési képesség testérzékelés, a mozgás határainak tudatosítása téri tájékozódás a mozgás örömének átélése transzfer hatások a közismereti tantárgyakra	A tanulók mozgásképességének és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül) A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg, légzési, keringési és mozgató és rendszer fejlődésének elősegítése Egészséges testi fejlődés támogatása Mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése Motorikus képességek fejlesztése Mozgásigény felkeltése és fenntartása.	szökdelés, páros láb, jobb – bal- váltott láb, terpeszállás, haránt terpesz, fej, törzs, ujj, kéz, kar, karhajlítás, nyújtás, körzés, kéziszer, labda, tormabot, bordásfal, hátsó és mellső függés, döntés, fordítás, előre, oldalt	<u>1.1. Gimnasztika</u> Alapállás, terpeszállás kartartások, karkörzés Törzshajlítások előre-hátra Szökdelések <u>1.2.Torna</u> Egyszerű kéziszer gyakorlatok Bordásfal gyakorlatok Lábgyakorlatok Fej-, nyak-, váll-törzsgyakorlatok Nyújtás, hajlítás, fordítás, döntés Tartásos helyzetek: ujjtartás, nyújtott, zárt kartartás – előre , oldalt és magas tartásban	1-2.4.Matematika – szerialitás és relációk 1-2.2. Matematika számlálás 1-2.1.Magyar nyelv és irodalom – viszonyszavak Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkciói 1-2.6.. Környezetismeret – egészséges életmód higiéné, önálló öltözés, vetkőzés 1-2. 1.; 1-2.2. Ének-zene, tánc – ritmikus mozgások

2. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia* Hely-és helyzetváltoztató mozgásformák kialakítása**			**Óraszám: 45 (f) óra**
Tananyag: 2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	**Tanulási tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Hely-és helyzetváltoztató mozgásformák kialakítása Természetes mozgásformák kialakítása, illetve továbbfejlesztése *Képességfejlesztési fókuszok:* testhelyzet és változásai pontos megfigyelésre törkvés járás egyensúlyának megtartása kijelölt nyomvonalon mozgás sebességének és irányának érzékelése testrészek, testhelyzetek ismerete saját test elfogadása	A testvázlat tudatosítása, lateralitás, szerialitás, viuomotoros koordináció, egyensúly érzékelés és észlelés fejlesztése A pszichikus funkciók (figyelem, emlékezet, gondolkodás) és gondolkodási műveletek (összehasonlítás, konkretizálás, differenciálás) fejlesztése Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése. A közismereti tantárgyak tanulásának habilitációs megsegítése az észlelés, kinesztetikus érzékelés, figyelem, emlékezet és térérzékelési képességek fejlesztésével. Hely-és helyzetváltoztató természetes mozgásformák kialakítása, megerősítése Testtérkép, lateralitás, szerialitás tudatosítása. Szenzoros integráció fejlesztése Természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban.	állás, ülés, fekvés, hanyatt, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem orr, fül, labda, kocka, baba, séta, forgás, sebesség,gurulás, lengetés	2.1.Testséma tudatosítását szolgáló játékok Testhelyzet tudatos változtatása: állások, ülések, fekvés hanyatt, háton, oldalt bemutatásra, utánzással vagy fizikai prompttal. Testrészek megkülönböztetése taktilis ingerlésre, testtájak megmutatása érintéssel. Egyszerű játéktárgyak felismerése tapintás útján. Célzott stimulációk játékok és labda adogatásával. Az egyensúly érzékelés és észlelés fejlesztése járással, forgással, gurulással, súlypont áthelyezésével. 2.2. Atlétika elemek Rövid távú futás és járás, hirtelen megállás, szóbeli instrukciók és bemutatás alapján. Mozgás sebesség, irány érzékelése lengetés, hintázás, gurulás alkalmával Futás: lassú, kötetlen; hosszú egyenletes; változó iramú; Futóiskola: sarokemelés, térdemelés, kanyarodás, alakzatok Kötetlen futások Rövid, gyors futások Akadályfutások (a gyermekekhez adaptált akadályokkal) Állórajt	1-2..1.Magyar nyelv és irodalom – szövegértés-szövegalkotás szóban vagy egyéni AAK-s eszközzel; Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása. 1-2.6. Környezetismeret – testrészek higiénés szokások, öltözés-vetkőzés 1-2. 1.; 1-2.2. Ének-zene – Ritmusra, zenére járás, táncelemek

	Természetes mozgásformák kialakítása, illetve továbbfejlesztése a torna és atlétikai jellegű alapmozgásokban		Szökdelés egy és párost lábbal; helyben és haladva Szökdelés akadály felett (a gyermekekhez adaptált akadályokkal) 2.3. Torna A talajtorna és az atlétika alapmozgásai: Támasz, függés és egyensúly gyakorlatok Támaszok tornazsámoly alkalmazásával Guruló átfordulás Tornapadon járás, fordulatok Függés bordásfalon, gyűrűn, lengés gyűrűn Testsúly megtartása támaszban karhajlítással Négykézláb járás Mellső és hátsó helyzetben kúszás, csúszás Guruló átfordulás előre-hátra – egyedi megsegítéssel Tarkóállás segítséggel Függeszkedés bordásfalon Egyensúly gyakorlatok Járás. lábujjon, talpélen, gördülő sarkon Utánlépés, fordulatok, sarokemelés, térdemelés Kötélugrás Helyből és rövid rohammal távolugrás Dobás, csúsztatás, gurítás, rúgás megkísérlése – labdával és babzsákkal – célba, irányba és távolba	

3. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*** **Egyénileg, párban, csoportban végezhető játékok elsajátítása**			**Óraszám: 30 (f) óra**
Tananyag: Játék	**Tanulási tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igény megalapozása Fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása / fenntartása *Képességfejlesztési fókuszok:* társakra figyelés együttműködés szabálykövetés, szabálytartás önellenőrzés „beszéd” – mozgás koordináció téri orientáció	Egyénileg, párban, csoportban végezhető játékok elsajátítása szerrel és /vagy szer nélkül. Szabályjátékok, feladatjátékok tanulása Sport előkészítő játékok értése és reprodukciója. Játékszabályok által az elemi döntésképesség és szabálytudat kialakítása Személyes és társas folyamatok megélése A konfliktuskezelés elemi szintű ismerete és gyakorlata	a játékok neve, labdák neve, pl. gumi, tenisz, pingpong, kosár	<u>3.1.Futó és fogójátékok egyénre szabottan</u> <u>3.2 Sor-és váltóversenyek</u> Sor-és váltóversenyek sporteszközök (labdák) beépítésével <u>3.4.Labdajátékok</u> A játékok során fokozatosan nehezített szabályokkal történik a játékvezetés, a tanulók haladásának függvényében. Játékos ismerkedés a különböző anyagú, méretű és tulajdonságú labdákkal: gumilabda, kislabda, gyógylabdák, kosárlabda, kosárlabda, futball labda Gurítások, dobások célba, irányba feldobás, elkapás két kézzel, ölelő fogással Labdaiskola falnál Labda adogatása körben. zene ritmusára Kétkezes alsó, és kétkezes felső labdafogás Egykezes felső dobás gyakorlása falnál Páros labdázás Érkező labda megfogása és továbbadása társnak Labdaátvétel Labdavezetés	1-2.1.Magyar nyelv és irodalom – viszonyszavak Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkciói. 1-2.6. Környezetismeret – egészséges életmód testi higiéné, önálló öltözés, vetkőzés

4. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia* Egyszerűsített sportági versenyek alapjai**			**Óraszám: 20 (f) óra**
Tananyag: sportágak alapjai	**Tanulási tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre: sor-és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében *Képességfejlesztési fókuszok:* mozgáskoordináció társakra figyelés együttműködés szabálykövetés, szabálytartás önellenőrzés mozgás koordináció téri orientáció reagáló képesség	Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal Egyszerűsített sportági versenyek ismerete	a játékok, sportágak neve, labdák neve, gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egy kezes, felsőfogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás	4.1. Futó és ugróversenyek Sorversenyek Futóverseny Ugróiskola 4.2. Labdás versenyek Kosárra dobás Labdavezetési verseny Kézi és röplabda alapmozgások Labdarúgás alapjai	1-2..1.Magyar nyelv és irodalom – viszonyszavak; 1-2.6. Környezetismeret – egészséges életmód higiéné, önálló öltözés, vetkőzés Szociális kompetenciák

5. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia* Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformák kialakítása**			**Óraszám: 25 (f) óra**
Tananyag: Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés[1]	**Tanulási tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformák kialakítása	Játékos relaxációs gyakorlatok végzésére való képesség kialakítása	pihenés, relaxáció, edzettség, egészséges életmód, egészséges és nem egészséges ételek, káros anyagok, szabad	5.1.Testi-lelki higiéné Relaxációs gyakorlatok Testi-lelki higiéné	1-2.2. Ének-zene: relaxációs zenék

Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása Higiénés ismeretek tudatos alkalmazásának képessége és igénye A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosulása és szokássá válásának támogatása. A tanulók meggyőzésének kialakítása a baleset megelőzés fontosságáról, a bekövetkezett baleset esetén a teendők tudatosítása *Képességfejlesztési fókuszok:* egészségtudatosság mozgásigény rendszeres mozgás a szabadban, „levegőzés” igénye és élvezete	Testi higiénés ismeretek és azok mindennapi gyakorlata Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtásának képessége A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése	tér, szabad levegő, természet, időjárás, túra, gyógytorna, korrekció, korrigálás, képesség, betegség, állapot, javulás	Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése Lehetőség szerint az úszás elemeinek elsajátítása <u>5.2.Természetben űzhető sportok</u> Valamennyi évszakban, lehetőség szerint a sportfoglalkozások 30%át töltsék szabadban a tanulók. A tornagyakorlatok kivételével, valamennyi tematikai egységben szereplő faladatok a szabadban is elvégezhetőek. Az időjárástól és a lehetőségektől függően futkározás a hóban, hógolyózás, csúszkálás, szánkózás, hóember építés. Túra – balesetvédelem: kullancs veszély <u>5.3.Könnyített testnevelés, tartás korrekció</u> A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok. (Konzultációk, tudástranszferek az illetékes szakemberek között: ortopéd szakorvos, gyógytestnevelő, gyógytornász, konduktor, szomatopedagógus) A tantervben foglalt, nem ellenjavalt gyakorlatok, feladatok végrehajtása A tanulók betegségtudatának, félénkségének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatásával. Testtartás javító gyakorlatok	1-2.6. Környezetismeret: egészséges táplálkozás, kellő időtartamú alvás szerepe, tisztálkodási szokások; napirend IKT kompetenciák: számítógép használat behatárolt időkeretekkel és célirányosan 1.2. Magyar nyelv és irodalom: egészség-betegség témakörhöz kapcsolódó képanyag, egyszerű szöveg

			Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.	

6. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia* Az együttmozgás élményének megtapasztalása**			**Óraszám: 15 (f) óra**
Tananyag: Tánc	**Tanulási tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Csoportos játék és megjelenítő képesség fejlesztése együttműködés képességének kialakítása Muzikalitás fejlesztése *Képességfejlesztési fókuszok:* testhelyzet és változásai pontos megfigyelésre törekvés járás, ugrás egyensúlyának megtartása mozgás sebességének és irányának érzékelése	A mozgásnyelv megalapozása Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelése Térbeli alkalmazkodás Lateralitás és szerialitás kialakítása, illetve fejlesztése A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztésére Metrum, tempó ritmus érzékelésének képessége Helyes testtartás kialakítása és automatizálása Az együttmozgás élményének megtapasztalása A pozitív önértékelés és reakcióképesség növelése	térirányokat kifejező szavak, állás, ülés, fekvés, hanyatt, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem orr, fül, séta, forgás, sebesség, ritmus, tempó, játék, dal, néptánc, gyermekdal, népdal	6.1.Mozgás-narráció Mozgásos játékok Kézjátékok Közös cselekvések 6.2. Tematikus mozgások Induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok 6.3..Népi gyermekjátékok, a népi tánc elemei Egyszerű lépés	Ének-zene: zenehallgatás, népzene, gyermekdalok

A fejlesztés várt eredményei az első évfolyam végén

A tanuló képes:

- az alapvető biztonsági szabályok betartására
- testrészei megnevezésére beszéddel, vagy a tanuló által preferált egyéb kommunikációs eszközzel (AAK),
- testhelyzetének és azok változásainak érzékelésére,
- szökdelésekre, alap-, terpesz-, és harántállás, valamint nyak, kar, törzshajlítás és körzés végzésére, ülő, fekvő testhelyzetet elfoglalására,(vezényszóra, bemutatás után és /vagy segítséggel)
- a járás és futás közötti különbség gyakorlati differenciálására
- a tanult játékok nevének felismerésére,
- empirikus szinten felismerni a labda mozgásának sajátosságait,
- az alapvető higiénés követelmények betartására.

2.évfolyam

1. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia* A tanulók mozgásképességének és fittségének növelése**			**Óraszám: 45 (f) óra**
Tananyag: Motoros képességfejlesztés-edzettség, fittség	**Tanulási tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A motoros képességek fejlesztése Az izomzat erősítése és nyújtása játékos gyakorlatok során Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása *Képességfejlesztési fókuszok:* felismerő, ráismerő és eszközhasználat készségei gyors, pontos mozgási és testhelyzet változtatási képesség megfigyelési és döntési képesség testérzékelés, a mozgás határainak tudatosítása téri tájékozódás a mozgás örömének átélése transzfer hatások a közismereti tantárgyakra	A tanulók mozgásképességének és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül) A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg, légzési, keringési és mozgató és rendszer fejlődésének elősegítése Egészséges testi fejlődés támogatása Mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése Motorikus képességek fejlesztése Mozgásigény felkeltése és fenntartása.	szökdelés, páros láb, jobb – bal-váltott láb, terpeszállás, haránt terpesz, fej, törzs, ujj, kéz, kar, karhajlítás, nyújtás, körzés, kéziszer, labda, szalag, tormabot, bordásfal, hátsó és mellső függés, döntés, fordítás, előre, oldalt	1.1. Gimnasztika Alapállás, terpeszállás kartartások, karkörzés Törzshajlítások előre-hátra Szökdelések 1.2.Torna Egyszerű kéziszer gyakorlatok Bordásfal gyakorlatok Lábgyakorlatok Fej-, nyak-, váll-törzsgyakorlatok Nyújtás, hajlítás, fordítás, döntés Tartásos helyzetek: ujjtartás, nyújtott, zárt kartartás – előre, oldalt és magas tartásban	1-2.4.Matematika – szerialitás és relációk 1-2.2. Matematika számlálás 1-2.1.Magyar nyelv és irodalom – viszonyszavak 1-2.6.. Környezetismeret – egészséges életmód higiéné, önálló öltözés, vetkőzés 1-2. 1.; 1-2.2. Ének-zene, tánc – ritmikus mozgások

2. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia* Természetes mozgásformák kialakítása, illetve továbbfejlesztése**			**Óraszám: 45 (f) óra**
Tananyag: Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	**Tanulási tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Hely-és helyzetváltoztató mozgásformák kialakítása Természetes mozgásformák kialakítása, illetve továbbfejlesztése *Képességfejlesztési fókuszok:* testhelyzet és változásai pontos megfigyelésre törekvés járás egyensúlyának megtartása kijelölt nyomvonalon mozgás sebességének és irányának érzékelése testrészek, testhelyzetek ismerete saját test elfogadása	A testvázlat tudatosítása, lateralitás, szerialitás, viuomotoros koordináció, egyensúly érzékelés és észlelés fejlesztése A pszichikus funkciók (figyelem, emlékezet, gondolkodás) és gondolkodási műveletek (összehasonlítás, konkretizálás, differenciálás) fejlesztése Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése. A közismereti tantárgyak tanulásának habilitációs megsegítése az észlelés, kinesztetikus érzékelés, figyelem, emlékezet és térérzékelési képességek fejlesztésével. Hely-és helyzetváltoztató természetes mozgásformák kialakítása, megerősítése Testtérkép, lateralitás, szerialitás tudatosítása.	állás, ülés, fekvés, hanyatt, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem orr, fül,labda, kocka, baba, séta, forgás, sebesség,gurulás, lengetés	<u>2.1.Testséma tudatosítását szolgáló játékok</u> Testhelyzet tudatos változtatása: állások, ülések, fekvés hanyatt, háton, oldalt bemutatásra s utánzással. Testrészek megkülönböztetése taktilis ingerlésre, testtájak megmutatása érintéssel. Egyszerű játéktárgyak felismerése tapintás útján. Célzott stimulációk játékok és labda adogatásával. Az egyensúly érzékelés és észlelés fejlesztése járással, forgással, gurulással, súlypont áthelyezésével. <u>2.2. Atlétika elemek</u> Rövid távú futás és járás, hirtelen megállás, szóbeli instrukciók és bemutatás alapján. Mozgás sebesség, irány érzékelése lengetés, hintázás, gurulás alkalmával Futás: lassú, kötetlen; hosszú egyenletes; változó iramú; Futóiskola: sarokemelés, térdemelés, kanyarodás, alakzatok Kötetlen futások Rövid, gyors futások Akadályfutások (a gyermekekhez adaptált akadályokkal) Állórajt	1-2..1.Magyar nyelv és irodalom –Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása 1-2.6. Környezetismeret – testrészek higiénés szokások, öltözés-vetkőzés 1-2. 1.; 1-2.2. Ének-zene – Ritmusra, zenére járás, táncelemek

	Szenzoros integráció fejlesztése Természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban. Természetes mozgásformák kialakítása, illetve továbbfejlesztése a torna és atlétikai jellegű alapmozgásokban		Szökdelés egy és párost lábbal; helyben és haladva Szökdelés akadály felett (a gyermekekhez adaptált akadályokkal) <u>2.3. Torna</u> A talajtorna és az atlétika alapmozgásai: Támasz, függés és egyensúly gyakorlatok Támaszok tornazsámoly alkalmazásával Guruló átfordulás Alacsony tornaszekrényre felugrás, leugrás – átugrás (5 ütemben: támasz, feltérdelés, felguggolás, felállás, leugrás) Tornapadon járás, fordulatok Függés bordásfalon, gyűrűn, lengés gyűrűn Gyertya kartámasszal Testsúly megtartása támaszban karhajlítással Négykézláb járás Mellső és hátsó helyzetben kúszás, csúszás Guruló átfordulás előre-hátra – egyedi megsegítéssel Tarkóállás segítséggel Függeszkedés bordásfalon és kötélen Egyensúly gyakorlatok Járás. lábujjon, talpélen, gördülő sarkon Utánlépés, fordulatok, sarokemelés, térdemelés Kötélugrás Helyből és rövid rohammal távolugrás Dobás, csúsztatás, gurítás, rúgás megkísérlése – labdával és babzsákkal – célba, irányba és távolba	

3. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*** **Egyénileg, párban, csoportban végezhető játékok elsajátítása**			**Óraszám: 30 (f) óra**
Tananyag: Játék	**Tanulási tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igény megalapozása Fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása / fenntartása Együttműködés elősegítése *Képességfejlesztési fókuszok:* társakra figyelés együttműködés szabálykövetés, szabálytartás önellenőrzés mozgás koordináció téri orientáció	Egyénileg, párban, csoportban végezhető játékok elsajátítása szerrel és /vagy szer nélkül. Sport előkészítő játékok értése és reprodukciója. Játékszabályok által az elemi döntésképesség és szabálytudat kialakítása Személyes és társas folyamatok megélése A konfliktuskezelés elemi szintű ismerete és gyakorlata	a játékok neve, labdák neve, (gumi, tenisz, pingpong, kosár)	3.1.Futó és fogójátékok – egyénre szabottan 3.2.Labdajátékok A játékok során fokozatosan nehezített szabályokkal történik a játékvezetés, a tanulók haladásának függvényében. Játékos ismerkedés a különböző anyagú, méretű és tulajdonságú labdákkal: gumilabda, kislabda, gyógylabdák, kosárlabda, kosárlabda, futball labda Gurítások, dobások célba, irányba feldobás, elkapás két kézzel, ölelő fogással Labdaiskola falnál Labda adogatása körben. zene ritmusára Kétkezes alsó, és kétkezes felső labdafogás Egykezes felső dobás gyakorlása falnál Páros labdázás Érkező labda megfogása és továbbadása társnak Labdaátvétel Labdavezetés	1-2.1.Magyar nyelv és irodalom – viszonyszavak Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása 1-2. 1. Népi gyermekjátékok - népmesék, mondókák, népdalok, kiszámolók 1-2.6. Környezetismeret – egészséges életmód testi higiéné, önálló öltözés, vetkőzés

4. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia* Egyszerűsített sportági versenyek ismerete**			**Óraszám: 20 (f) óra**
Tananyag: Versenyzés[2]	**Tanulási tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre: sor-és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében *Képességfejlesztési fókuszok:* mozgáskoordináció társakra figyelés együttműködés szabálykövetés, szabálytartás önellenőrzés mozgás koordináció téri orientáció kudarctűrés döntésképesség reagáló képesség	Egyszerűsített sportági versenyekhez tartozó mozgások végrehajtása Egyszerűsített sportági versenyek ismerete	a játékok, sportágak neve, labdák neve, gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egy kezes, felsőfogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás,	4.1. Futások és ugrások 4.2. Labdás versenyek mozgásos elemei Kosárra dobás Labdavezetés Kézi és röplabda alapmozgásai Labdarúgás alapjai	1-2..1.Magyar nyelv és irodalom – viszonyszavak; a versenyekhez, sporthoz kapcsolódó kifejezések tartalma, szókincsbővítés 1-2.6. Környezetismeret – egészséges életmód higiéné, önálló öltözés, vetkőzés Szociális kompetenciák

5. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia* Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformák kialakítása**			**Óraszám: 25 (f) óra**
Tananyag: Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés[3]	**Tanulási tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**

[2].

[3]

Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformák kialakítása Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása Higiénés ismeretek tudatos alkalmazásának képessége és igénye A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosulása és szokássá válásának támogatása. A tanulók meggyőzésének kialakítása a baleset megelőzés fontosságáról, a bekövetkezett baleset esetén a teendők tudatosítása *Képességfejlesztési fókuszok:* egészségtudatosság mozgásigény rendszeres mozgás a szabadban, „levegőzés” igénye és élvezete döntésképesség	relaxációs gyakorlatok végzésére való képesség kialakítása Testi higiénés ismeretek és azok mindennapi gyakorlata Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtásának képessége A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése	pihenés, relaxáció, edzettség, egészséges életmód, egészséges és nem egészséges ételek, káros anyagok, szabad tér, szabad levegő, természet, időjárás, túra, gyógytorna, korrekció, korrigálás, képesség, betegség, állapot, javulás	5.1.Testi-lelki higiéné Relaxációs gyakorlatok Testi-lelki higiéné Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése Lehetőség szerint az úszás elemeinek elsajátítása 5.2.Természetben űzhető sportok Valamennyi évszakban, lehetőség szerint a sportfoglalkozások 30%át töltsék szabadban a tanulók. A tornagyakorlatok kivételével, valamennyi tematikai egységben szereplő faladatok a szabadban is elvégezhetőek. Az időjárástól és a lehetőségektől függően futkározás a hóban, hógolyózás, csúszkálás, szánkózás, hóember építés. Túra – balesetvédelem: kullancs veszély 5.3.Könnyített testnevelés, tartás korrekció A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok. (Konzultációk, tudástranszferek az illetékes szakemberek között: ortopéd szakorvos, gyógytestnevelő, gyógytornász, konduktor, szomatopedagógus) A tantervben foglalt, nem ellenjavalt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Lehetőség szerint, törekvés a tanterv szerinti foglalkozásokhoz való visszatéréshez. A tanulók betegségtudatának, félénkségének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatásával. Testtartás javító gyakorlatok	1-2.2. Ének-zene: relaxációs zenék 1-2.6. Környezetismeret: egészséges táplálkozás, kellő időtartamú alvás szerepe, tisztálkodási szokások; napirend IKT kompetenciák: számítógép használat behatárolt időkeretekkel és célirányosan 1.2. Magyar nyelv és irodalom: szövegek, képek az egészség-betegség témaköréből

			Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.	

6. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia* A mozgásnyelv megalapozása**			**Óraszám: 15 (f) óra**
Tananyag: Tánc	**Tanulási tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Csoportos játék képesség fejlesztése együttműködés képességének fejlesztése Muzikalitás fejlesztése *Képességfejlesztési fókuszok:* testhelyzet és változásai pontos megfigyelésre törekvés járás, ugrás egyensúlyának megtartása mozgás sebességének és irányának érzékelése	A mozgásnyelv megalapozása Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelése Térbeli alkalmazkodás Lateralitás és szerialitás kialakítása, illetve fejlesztése A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztésére Metrum, tempó ritmus érzékelésének képessége Helyes testtartás kialakítása és automatizálása Az együttmozgás élményének megtapasztalása Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására A pozitív önértékelés és reakcióképesség növelése Népi mozgásos gyermekjátékok megismertetése Érzelmek elemi szintű felismerése	térirányokat kifejező szavak, állás, ülés, fekvés, hanyatt, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem orr, fül, séta, forgás, sebesség, ritmus, tempó, játék, dal, néptánc, gyermekdal, népdal, hegedű	6.1.Mozgás-narráció Mozgásos játékok Kézjátékok Közös cselekvések tanári irányítással 6.2. Tematikus mozgások Induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok 6.3.Népi gyermekjátékok, a népi tánc elemei Egyszerű lépésekből álló karikázók	1.1 Magyar nyelv és irodalom 1-2.2. Ének-zene: zenehallgatás, népzene, gyermekdalok

A fejlesztés várt eredményei a második évfolyam végén

A tanuló képes:

- az alapvető biztonsági szabályok betartására
- testrészei megnevezésére beszéddel, vagy a tanuló által preferált egyéb kommunikációs eszközzel (AAK),
- testhelyzetének és azok változásainak érzékelésére,
- szökdelésekre, alap-, terpesz-, és harántállás, valamint nyak, kar, törzshajlítás és körzés végzésére, ülő, fekvő testhelyzetet elfoglalására,(vezényszóra, bemutatás után és /vagy segítséggel)
- a járás és futás közötti különbség gyakorlati differenciálására
- a tanult játékok nevének felismerésére,
- empirikus szinten felismerni a labda mozgásának sajátosságait,
- az alapvető higiénés követelmények betartására,
- a mozgás és játék élvezetére.

3. évfolyam (A 2020/21-es tanévtől kifutó rendszerben)

A 3. évfolyamon a testnevelés és sport tantárgy fő célja a mozgásformák elsajátíttatása, a mozgás örömének megélése, az egészséges életmódra nevelés. Az erő, az állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése az ismeretek koncentrikus bővítésével együtt történik.

Fokozott figyelmet kell fordítani az esetleges testtartásbeli rendellenességek és a mozgásos ügyetlenség korrekciójára.

1. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Saját test mozgásszabályozásának kialakítása**			**Óraszám: 45 (f) óra**
Tananyag **Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A motoros képességek fejlesztése Az izomzat erősítése és nyújtása játékos gyakorlatok során Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása Képességfejlesztési fókuszok saját test mozgásszabályozásának képessége mozgásos alapformák végrehajtásának képessége mozgáskoordinációs képesség erőkifejtés és szabályozás képessége	A tanulók mozgásképességének és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül) A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg, légzési, keringési és mozgató és rendszer fejlődésének elősegítése Egészséges testi fejlődés támogatása Mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése Motorikus képességek fejlesztése Mozgásigény felkeltése és fenntartása.	alsó, felső, magas, mély, ütem, fekvőtámasz, nyújtott ülés, törzsemelés és döntés, bokafogás, hintázás (bölcső), malomkörzés, tölcsérkörzés, ugrókötél, súlyzó, tornabot, buzogány, tornapad, zsámoly	Torna Egyszerű fej-, nyak-, váll- törzs, kar, láb, gyakorlatok ütemes végzése 2 és 4 ütemben Nyújtás, hajlítás, fordítás, döntés Tartásos helyzetek: ujjtartás, nyújtott, zárt kartartás – előre, oldalt és magas tartásban; Hajlított tartások: csípőhöz, mellkashoz, vállhoz, térdhez Fogásmódok: alsó-és felsőfogás, madárfogás Állások: alap, terpesz, oldalt és haránt Mellső fekvőtámasz Egyszerű társas- és kéziszer (labda, kötél) gyakorlatok Szergyakorlatok: pad, zsámoly, bordásfal Bordásfal gyakorlatok Mozgásos alapformák: térdelés, ülés, fekvés emelés, leengedés, hajlítás, körzések, szökdelések, ugrások, rugózások, összetett törzsmozgások	Matematika – szerialitás és relációk, számlálás . Magyar nyelv és irodalom – viszonyszavak Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak Környezetismeret – egészséges életmód, testi higiéné, önálló öltözés, vetkőzés 3-4.1.; 3-4. 2. Ének-zene, tánc – ritmikus mozgások zenére

			Négy-nyolc ütemű szabadgyakorlatok	

2. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Természetes mozgásformák kialakítása**			**Óraszám: 45 (f) óra**
Tananyag **Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Hely-és helyzetváltoztató mozgásformák kialakítása Természetes mozgásformák továbbfejlesztése Képességfejlesztési fókuszok: pontos reakciók instrukciókra döntésképesség szociális képességek testhelyzet érzékelési képesség	A pszichikus funkciók (figyelem, emlékezet, gondolkodás) és gondolkodási műveletek (összehasonlítás, konkretizálás, differenciálás) fejlesztése Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése. Természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban, a gyermektáncban. Természetes mozgásformák kialakítása, illetve továbbfejlesztése a torna	vonal, oszlop, menetelés, lépésváltás, térköz, távköz, tenyér, oldalsó középtartás, fejállás, kézállás, híd, függés, tigrisbukfenc, tarkóállás, szekrényugrás, futó-és ugróiskola, váltófutás, hajítás, keresztlépés, dobbantás, belégzés – kilégzés	2.1. Szenzomotoros koordináció Szem-kéz koordinációs játékok, versenyfeladatok – pl.: szappanbuborék elkapása 2.2 Rendgyakorlatok: Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba Nyitódás, felzárkózás testfordulatok helyben, ugrással Menetelés ütem,- lépés és távköztartással, tempóváltásokkal; a lépésváltás megkísérlése Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban 2.3. Torna Támaszgyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen Guruló átfordulás előre-hátra Gyűrűn és bordásfalon függő gyakorlatok Egyensúly gyakorlatok 2.4. Atlétika Futás fajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú állórajttal	Magyar nyelv és irodalom – szövegértés-szövegalkotás szóban; Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. Környezetismeret – testrészek, higiénés szokások, öltözés-vetkőzés

	és atlétikai jellegű alapmozgásokban A vízbiztonság megalapozásának előkészítése.		Kötélugrás különféle fajtái Magasugrás és távolugrás elemei Kislabda hajítás állóhelyből és keresztlépéssel Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módozatai	

3. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: A rendszeres testmozgás iránti igény kialakítása**			**Óraszám: 30 (f) óra**
Tananyag **Játék**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igény megalapozása Fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása / fenntartása Együttműködés elősegítése Siker és a kudarc elviselésének fejlesztése Képességfejlesztési fókuszok: társakra figyelés, együttműködés szabálykövetés, szabálytartás	Egyénileg, párban, csoportban végezhető játékok elsajátítása szerrel és /vagy szer nélkül Sport előkészítő játékok értése és reprodukciója Részvétel népi gyermekjátékokban egyéni képességek szerint Játékszabályok által az elemi döntésképesség és szabálytudat kialakítása Személyes és társas folyamatok megélése A konfliktuskezelés elemi szintű ismerete és gyakorlata	játékok neve és szabályai, célba dobás, labdavezetés, kikerülés, átvétel	3.1. Labdás játékok: Dobó és elfogó játékok Labdavezetés kézzel, lábbal Átadások helyben és mozgás közben 3.2. Futáson alapuló játékok 3.3. Népi gyermekjátékok 3.4.Küzdősportok elemei	Magyar nyelv és irodalom –Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása Népi gyermekjátékok Környezetismeret – egészséges életmód, testi higiéné, önálló öltözés, vetkőzés

4. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Egyszerű szabályjátékokban való részvétel fejlesztése**			**Óraszám: 20(f) óra**
Tananyag **Versenyzés**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre: sor-és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében Képességfejlesztési fókuszok: szabálykövetés, szabálytartás önellenőrzés kudarctűrés győzelem sportszerű megélése egészséges versenyszellem szociális kompetenciák koordináció döntési és reagáló képesség	Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal Sor-és váltóversenyek szabályinak ismerete Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása	páros fogó, sorverseny, váltóverseny, sportágak neve, labdák neve, gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egy kezes, felsőfogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás, győztes, ellenfél, vesztes, sportszerűség, kidobós, zsinórlabda, kosárlabda, futball, kötélugró verseny	4.1. Futó, ugró és akadályversenyek Sorversenyek Futóverseny Ugróiskola 4.2. Labdás versenyek Kosárra dobó verseny Labdavezetési verseny Kézi és röplabda alapmozgásai Labdarúgás alapjai 4.3. A sportági versenyek alapjai A versenyfeladatok, labda és labda nélküli sportági versenyek egyre nehezítettebb formái, közelítve a valódi sportági versenyekhez.	Magyar nyelv és irodalom – viszonyszavak; a sporthoz kapcsolódó kifejezések tartalma, szókincsbővítés Környezetismeret – egészséges életmód Szociális kompetenciák:

5. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Testi-lelki egészség igényének kialakítása**			**Óraszám:25(f) óra**
Tananyag **Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepe A tanulók meggyőzése a baleset megelőzés fontosságáról, a bekövetkezett baleset esetén a teendők tudatosítása Képességfejlesztési fókuszok: egészségtudatosság mozgásigény döntésképesség a körülményekhez való alkalmazkodás a természet szeretete, óvása a gyermekek szintjén	Játékos relaxációs gyakorlatok végzésére való képesség kialakítása Testi higiénés ismeretek és azok mindennapi gyakorlata Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtásának képessége –a védő óvó intézkedések ismerete és gyakorlata. (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat) A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése A tanulók betegségtudatának, félénkségének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatásával.	higiéné, relaxáció, edzettség, egészséges életmód, tápláló ételek, hizlaló ételek, egészségre káros anyagok, szabad tér, természet, időjárás, túra, gyógytorna, korrekció, korrigálás, képesség, betegség, állapot, javulás, káros napsugárzás, kullancs	5.1. Testi-lelki egészség Relaxációs gyakorlatok Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, Pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése 5.2.Természetben űzhető sportok labdajátékok, futóversenyek, stb. – a torna kivételével valamennyi Túra – balesetvédelem: kullancs veszély, a nap káros sugarai elleni védelem Kocogás Kerékpározás, görkorcsolyázás Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen 5.3.Könnyített testnevelés, tartáskorrekció A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok. A gyógytestnevelővel való konzultáció szerint A tantervben foglalt, nem ellenjavalt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Testtartás javító gyakorlatok Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával	Ének-zene: relaxációs zenék, zenehallgatás Környezetismeret: egészséges táplálkozás, kellő időtartamú alvás szerepe, tisztálkodási szokások; napirend Magyar nyelv és irodalom: gyermekirodalmi alkotások az egészség-betegség témaköréből

6. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Az együttmozgás élményének kialakítása**			**Óraszám: 15 (f) óra**
Tananyag **Tánc**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Csoportos játék képesség fejlesztése együttműködés képességének kialakítása A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése Képességfejlesztési fókuszok: testhelyzet és változásai pontos megfigyelésre törekvés járás, ugrás egyensúlyának megtartása mozgás sebességének és irányának érzékelés	A mozgásnyelv megalapozása és fejlesztése Az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására a tér tárgyaival, illetve páros gyakorlatokban; Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelése Térbeli alkalmazkodás Lateralitás és szerialitás kialakítása, illetve fejlesztése A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztésére Metrum, tempó ritmus érzékelésének képessége Helyes testtartás kialakítása és automatizálása	térirányokat kifejező szavak, hanyatt fekvés,, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb,has, hát, fej, szem orr, fül, séta, forgás, sebesség, ritmus, tempó, játék, dal, néptánc, csárdás, rida, gyermekdal, népdal, hegedű, citera, forgás, utánlépés, keresztlépés	6.1.Mozgás-narráció Mozgásos játékok Kézjátékok Közös cselekvés tanári irányítással 6.2. Tematikus mozgások Induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok Érzelmek kifejezése nagymozgásokkal, tánclépésekkel 6.3..Népi gyermekjátékok, a népi tánc elemei Egyszerű lépésekből álló karikázók, körtáncok	Magyar nyelv és irodalom: dramatizálás Ének-zene: zenehallgatás, népzene, gyermekdalok

	Az együttmozgás élményének megtapasztalása Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására A pozitív önértékelés és reakcióképesség növelése Népi mozgásos gyermekjátékok megismertetése Érzelmek elemi szintű felismerése			

A fejlesztés várt eredményei a harmadik évfolyam végére:

A tanuló képes:

- felismerni és használni a legfontosabb kézi –és tornaszereket,
- vezényszóra vagy más, pl. vizualizált (rajzos, fotós) egyszerű mozgás(sor)végrehajtására,
- tartáshelyzetek felvételére,
- irány, ütem tartására,
- labdával irányított dobások, rúgások kivitelezésére,
- a játékszabályok betartására,
- részvételre a közös játékokban egyéni képességei szerint,
- a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti alkalmazására,
- teste és ruházata tisztán tartására,
- a minőségi ételek felismerésére,
- egyszerű relaxációs, gyakorlatokat irányítás mellett elvégzésére,
- gyors indulásokra, irány- és iramváltásokra játék során.

4. évfolyam

Az 4. évfolyamon a testnevelés és sport tantárgy fő célja a mozgásformák elsajátíttatása, a mozgás örömének megélése, az egészséges életmódra nevelés. Az erő, az állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése az ismeretek koncentrikus bővítésével együtt történik.

Fokozott figyelmet kell fordítani az esetleges testtartásbeli rendellenességek és a mozgásos ügyetlenség korrekciójára.

1.Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Saját test mozgásszabályozásának kialakítása**			**Óraszám: 45 (f) óra**
Tananyag **MOTOROS KÉPESSÉGFEJ-LESZTÉS EDZETTSÉG, FITTSÉG**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A motoros képességek fejlesztése Az izomzat erősítése és nyújtása játékos gyakorlatok során Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása Képességfejlesztési fókuszok saját test mozgásszabályozásának képessége mozgásos alapformák végrehajtásának képessége mozgáskoordinációs képesség erőkifejtés és szabályozás képessége	A tanulók mozgásképességének és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül) A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg, légzési, keringési és mozgató és rendszer fejlődésének elősegítése Egészséges testi fejlődés támogatása Mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése Motorikus képességek fejlesztése Mozgásigény felkeltése és fenntartása.	alsó, felső, magas, mély, ütem, fekvőtámasz, nyújtott ülés, törzsemelés és döntés,, bokafogás, hintázás (bölcső), malomkörzés, tölcsérkörzés, ugrókötél, súlyzó, tornabot, buzogány, tornapad, zsámoly	Torna Egyszerű fej-, nyak-, váll- törzs, kar, láb, gyakorlatok ütemes végzése 2 és 4 ütemben Nyújtás, hajlítás, fordítás, döntés Tartásos helyzetek: ujjtartás, nyújtott, zárt kartartás – előre, oldalt és magas tartásban; Hajlított tartások: csípőhöz, mellkashoz, vállhoz, térdhez Fogásmódok: alsó-és felsőfogás, madárfogás Állások: alap, terpesz, oldalt és haránt Mellső fekvőtámasz Egyszerű társas- és kéziszer (labda, kötél) gyakorlatok Szergyakorlatok: pad, zsámoly, bordásfal Bordásfal gyakorlatok Mozgásos alapformák: térdelés, ülés, fekvés emelés, leengedés, hajlítás, körzések, szökdelések, ugrások, rugózások, összetett törzsmozgások Négy-nyolc ütemű szabadgyakorlatok	Matematika – szerialitás és relációk, számlálás Magyar nyelv és irodalom – viszonyszavak Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása 3-4.6. Környezetismeret – egészséges életmód, testi higiéné, önálló öltözés, vetkőzés Ének-zene, tánc – ritmikus mozgások zenére

2. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Természetes mozgásformák fejlesztése**			**Óraszám: 45 (f) óra**
Tananyag **MOTOROS KÉSZSÉGFEJLESZTÉS – MOZGÁSTANULÁS**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**

3. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: A rendszeres testmozgás iránti igény kialakítása**			**Óraszám: 30 (f) óra**
Tananyag **JÁTÉK**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igény megalapozása Fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása / fenntartása Csapatszellemre, sportszerűségre nevelés Együttműködés, kooperáció elősegítése	Egyénileg, párban, csoportban végezhető játékok elsajátítása szerrel és /vagy szer nélkül szabályjátékok, feladatjátékok értése és reprodukciója Sport előkészítő játékok értése és reprodukciója Érzelmek és motivációk szabályozásának elemi szintű megvalósítása	játékok neve és szabályai, védekezés, támadás, védő, támadó, cselezés, célba dobás, labdavezetés, kikerülés, átvétel	3.1. Labdás játékok: Dobó és elfogó játékok Labdavezetés kézzel, lábbal Átadások helyben és mozgás közben Célba rúgó és célba dobó játékok	Magyar nyelv és irodalom –Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása Népi gyermekjátékok - népmesék,

Siker és a kudarc elviselésének képessége Versenyszellem kialakítása és fenntartása Képességfejlesztési fókuszok: társakra figyelés, együttműködés szabálykövetés, szabálytartás kudarc és győzelem sportszerű megélése	Játékszabályok által az elemi döntésképesség és szabálytudat kialakítása Személyes és társas folyamatok megélése A konfliktuskezelés elemi szintű ismerete és gyakorlata		3.2. Futáson alapuló játékok 3.3. Népi gyermekjátékok 3.4.Küzdősportok elemei	mondókák, népdalok, kiszámolók Környezetismeret – egészséges életmód, testi higiéné, önálló öltözés, vetkőzés

4. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: A versenyszellem kialakítása, kudarctűrés**			**Óraszám: 20 (f) óra**
Tananyag **VERSENYZÉS**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre Képességfejlesztési fókuszok: szabálykövetés, szabálytartás önellenőrzés kudarctűrés győzelem sportszerű megélése egészséges versenyszellem	Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal Sor-és váltóversenyek szabályinak ismerete és betartása Egyszerűsített sportági versenyek ismerete Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete	páros fogó, sorverseny, váltóverseny, sportágak neve, labdák neve, gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egy kezes, felsőfogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás, győztes, ellenfél, vesztes, sportszerűség	4.1. Futó, ugró és akadályversenyek Sorversenyek Váltóversenyek Futóverseny Ugróiskola Kötélugrás verseny 4.2. Labdás versenyek Kosárra dobó verseny Labdavezetési verseny Kidobó játék Kézi és röplabda alapmozgásai Labdarúgás alapjai	Magyar nyelv és irodalom – viszonyszavak; a versenyekhez, sporthoz kapcsolódó kifejezések tartalma, szókincsbővítés Környezetismeret – egészséges életmód Szociális kompetenciák

szociális kompetenciák koordináció döntési és reagáló képesség			4.3. A sportági versenyek alapjai	

5. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*:A testi, lelki egészség igényének kialakítása**			**Óraszám:25 (f) óra**
Tananyag PREVENCIÓ, ÉLETVEZETÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepe A tanulók meggyőzése a baleset megelőzés fontosságáról, a bekövetkezett baleset esetén a teendők tudatosítása Képességfejlesztési fókuszok: egészségtudatosság mozgásigény döntésképesség a körülményekhez való alkalmazkodás a természet szeretete, óvása a gyermekek szintjén	Játékos relaxációs gyakorlatok végzésére való képesség kialakítása Testi higiénés ismeretek és azok mindennapi gyakorlata Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtásának képessége –a védő óvó intézkedések ismerete és gyakorlata. (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat) A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése A tanulók betegségtudatának, félénkségének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatásával.	higiéné, relaxáció, edzettség, egészséges életmód, tápláló ételek, hizlaló ételek, egészségre káros anyagok, szabad tér, természet, időjárás, túra, gyógytorna, korrekció, korrigálás, képesség, betegség, állapot, javulás, káros napsugárzás, kullancs	5.1. Testi-lelki egészség Relaxációs gyakorlatok Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, Pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése 5.2.Természetben űzhető sportok labdajátékok, futóversenyek, stb. – a torna kivételével valamennyi Túra – balesetvédelem: kullancs veszély, a nap káros sugarai elleni védelem Kocogás Kerékpározás, görkorcsolyázás Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen 5.3.Könnyített testnevelés, tartáskorrekció A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok: a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint A tantervben foglalt, nem ellenjavalt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Testtartás javító gyakorlatok	Ének-zene: relaxációs zenék, zenehallgatás Környezetismeret: egészséges táplálkozás, kellő időtartamú alvás szerepe, tisztálkodási szokások; napirend Magyar nyelv és irodalom: gyermekirodalmi alkotások az egészség-betegség témaköréből

			Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával	

6. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Az együttmozgás élményének kialakítása**			**Óraszám: 15 (f) óra**
Tananyag **TÁNC**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Csoportos játék fejlesztése együttműködés képességének kialakítása A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése Képességfejlesztési fókuszok: testhelyzet és változásai pontos megfigyelésre törekvés járás, ugrás egyensúlyának megtartása	A mozgásnyelv megalapozása és fejlesztése Az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására a tér tárgyaival, illetve páros gyakorlatokban; Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelése Térbeli alkalmazkodás Lateralitás és szerialitás kialakítása, illetve fejlesztése A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztésére Metrum, tempó ritmus érzékelésének képessége Helyes testtartás kialakítása és automatizálása Az együttmozgás élményének megtapasztalása	térirányokat kifejező szavak, hanyatt fekvés,, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb,has, hát, fej, szem orr, fül, séta, forgás, sebesség, ritmus, tempó, játék, dal, néptánc, gyermekdal, népdal, hegedű, forgás, utánlépés, keresztlépés	6.1.Mozgás-narráció Mozgásos dramatikus játékok Kézjátékok Közös cselekvés tanári narrációra Közös cselekvés tanulói narrációra 6.2. Tematikus mozgások Induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok Érzelmek kifejezése nagymozgásokkal, tánclépésekkel	Magyar nyelv és irodalom: dramatizálás Ének-zene: zenehallgatás, népzene, gyermekdalok

mozgás sebességének és irányának érzékelés	Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására A pozitív önértékelés és reakcióképesség növelése Érzelmek elemi szintű kifejezése, megértése		6.3..Népi gyermekjátékok, a népi tánc elemei Egyszerű lépésekből álló karikázók	

A fejlesztés várt eredményei a negyedik évfolyam végére:

A tanuló képes:

- felismerni és használni a legfontosabb kézi –és tornaszereket,
- vezényszóra vagy más kommunikációs formában kapott instrukcióra (írott nyelv, kép) egyszerű mozgás(sor)végrehajtására,
- tartáshelyzetek felvételére,
- irány, ütem tartására,
- labdával irányított dobások, rúgások kivitelezésére,
- a játékszabályok betartására,
- a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti alkalmazására,
- teste és ruházata tisztán tartására
- a minőségi ételek felismerésére,
- egyszerű relaxációs, gyakorlatokat irányítás mellett elvégzésére,
- gyors indulásokra, irány- és iramváltásokra játék közben

3. évfolyam (A 2020/21-es tanévtől felmenő rendszerben)

A 3. évfolyamon a testnevelés tantárgy fő célja a mozgásformák elsajátíttatása, a mozgás örömének megélése, az egészséges életmódra nevelés. Az erő, az állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése az ismeretek koncentrikus bővítésével együtt történik.

Fokozott figyelmet kell fordítani az esetleges testtartásbeli rendellenességek és a mozgásos ügyetlenség korrekciójára.

1. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Saját test mozgásszabályozásának kialakítása**			**Óraszám: 45 (f) óra**
Tananyag **Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A motoros képességek fejlesztése Az izomzat erősítése és nyújtása játékos gyakorlatok során Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása Képességfejlesztési fókuszok saját test mozgásszabályozásának képessége mozgásos alapformák végrehajtásának képessége mozgáskoordinációs képesség erőkifejtés és szabályozás képessége	A tanulók mozgásképességének és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül) A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg, légzési, keringési és mozgató és rendszer fejlődésének elősegítése Egészséges testi fejlődés támogatása Mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése Motorikus képességek fejlesztése Mozgásigény felkeltése és fenntartása.	alsó, felső, magas, mély, ütem, fekvőtámasz, nyújtott ülés, törzsemelés és döntés, bokafogás, hintázás (bölcső), malomkörzés, tölcsérkörzés, ugrókötél, súlyzó, tornabot, buzogány, tornapad, zsámoly	Torna Egyszerű fej-, nyak-, váll- törzs, kar, láb, gyakorlatok ütemes végzése 2 és 4 ütemben Nyújtás, hajlítás, fordítás, döntés Tartásos helyzetek: ujjtartás, nyújtott, zárt kartartás – előre, oldalt és magas tartásban; Hajlított tartások: csípőhöz, mellkashoz, vállhoz, térdhez Fogásmódok: alsó-és felsőfogás, madárfogás Állások: alap, terpesz, oldalt és haránt Mellső fekvőtámasz Egyszerű társas- és kéziszer (labda, kötél) gyakorlatok Szergyakorlatok: pad, zsámoly, bordásfal Bordásfal gyakorlatok Mozgásos alapformák: térdelés, ülés, fekvés emelés, leengedés, hajlítás, körzések, szökdelések, ugrások, rugózások, összetett törzsmozgások Négy-nyolc ütemű szabadgyakorlatok	Matematika – szerialitás és relációk, számlálás . Magyar nyelv és irodalom – viszonyszavak Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak Környezetismeret – egészséges életmód, testi higiéné, önálló öltözés, vetkőzés 3-4.1.; 3-4. 2. Ének-zene, tánc – ritmikus mozgások zenére

2. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Természetes mozgásformák kialakítása**		
Tananyag **Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**
Hely-és helyzetváltoztató mozgásformák kialakítása Természetes mozgásformák továbbfejlesztése Képességfejlesztési fókuszok: pontos reakciók instrukciókra döntésképesség szociális képességek testhelyzet érzékelési képesség	A pszichikus funkciók (figyelem, emlékezet, gondolkodás) és gondolkodási műveletek (összehasonlítás, konkretizálás, differenciálás) fejlesztése Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése. Természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban, a gyermektáncban. Természetes mozgásformák kialakítása, illetve továbbfejlesztése a torna és atlétikai jellegű alapmozgásokban A vízbiztonság megalapozásának előkészítése.	vonal, oszlop, menetelés, lépésváltás, térköz, távköz, tenyér, oldalsó középtartás, fejállás, kézállás, híd, függés, tigrisbukfenc, tarkóállás, szekrényugrás, futó-és ugróiskola, váltófutás, hajítás, keresztlépés, dobbantás, belégzés – kilégzés	2.1. Szenzomotoros koordináció Szem-kéz koordinációs játékok, versenyfeladatok – pl.: szappanbuborék elkapása 2.2 Rendgyakorlatok: Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba Nyitódás, felzárkózás testfordulatok helyben, ugrással Menetelés ütem,- lépés és távköztartással, tempóváltásokkal; a lépésváltás megkísérlése Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban 2.3. Torna Támaszgyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen Guruló átfordulás előre-hátra Gyűrűn és bordásfalon függő gyakorlatok Egyensúly gyakorlatok 2.4. Atlétika Futás fajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú állórajttal Kötélugrás különféle fajtái Magasugrás és távolugrás elemei Kislabda hajítás állóhelyből és keresztlépéssel Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módozatai

3. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: A rendszeres testmozgás iránti igény kialakítása**			**Óraszám: 30 (f) óra**
Tananyag **Játék**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igény megalapozása Fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása / fenntartása Együttműködés elősegítése Siker és a kudarc elviselésének fejlesztése Képességfejlesztési fókuszok: társakra figyelés, együttműködés szabálykövetés, szabálytartás	Egyénileg, párban, csoportban végezhető játékok elsajátítása szerrel és /vagy szer nélkül Sport előkészítő játékok értése és reprodukciója Részvétel népi gyermekjátékokban egyéni képességek szerint Játékszabályok által az elemi döntésképesség és szabálytudat kialakítása Személyes és társas folyamatok megélése A konfliktuskezelés elemi szintű ismerete és gyakorlata	játékok neve és szabályai, célba dobás, labdavezetés, kikerülés, átvétel	3.1. Labdás játékok: Dobó és elfogó játékok Labdavezetés kézzel, lábbal Átadások helyben és mozgás közben 3.2. Futáson alapuló játékok 3.3. Népi gyermekjátékok 3.4.Küzdősportok elemei	Magyar nyelv és irodalom –Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása Népi gyermekjátékok Környezetismeret – egészséges életmód, testi higiéné, önálló öltözés, vetkőzés

4. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Egyszerű szabályjátékokban való részvétel fejlesztése**			**Óraszám: 20(f) óra**
Tananyag **Versenyzés**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre: sor-és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében Képességfejlesztési fókuszok: szabálykövetés, szabálytartás önellenőrzés kudarctűrés győzelem sportszerű megélése egészséges versenyszellem szociális kompetenciák koordináció döntési és reagáló képesség	Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal Sor-és váltóversenyek szabályinak ismerete Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása	páros fogó, sorverseny, váltóverseny, sportágak neve, labdák neve, gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egy kezes, felsőfogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás, győztes, ellenfél, vesztes, sportszerűség, kidobós, zsinórlabda, kosárlabda, futball, kötélugró verseny	4.1. Futó, ugró és akadályversenyek Sorversenyek Futóverseny Ugróiskola 4.2. Labdás versenyek Kosárra dobó verseny Labdavezetési verseny Kézi és röplabda alapmozgásai Labdarúgás alapjai 4.3. A sportági versenyek alapjai A versenyfeladatok, labda és labda nélküli sportági versenyek egyre nehezítettebb formái, közelítve a valódi sportági versenyekhez.	Magyar nyelv és irodalom – viszonyszavak; a sporthoz kapcsolódó kifejezések tartalma, szókincsbővítés Környezetismeret – egészséges életmód Szociális kompetenciák:

5. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Testi-lelki egészség igényének kialakítása**			**Óraszám:25(f) óra**
Tananyag **Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepe A tanulók meggyőzése a baleset megelőzés fontosságáról, a bekövetkezett baleset esetén a teendők tudatosítása Képességfejlesztési fókuszok: egészségtudatosság mozgásigény döntésképesség a körülményekhez való alkalmazkodás a természet szeretete, óvása a gyermekek szintjén	Játékos relaxációs gyakorlatok végzésére való képesség kialakítása Testi higiénés ismeretek és azok mindennapi gyakorlata Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtásának képessége –a védő óvó intézkedések ismerete és gyakorlata. (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat) A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése A tanulók betegségtudatának, félénkségének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatásával.	higiéné, relaxáció, edzettség, egészséges életmód, tápláló ételek, hizlaló ételek, egészségre káros anyagok, szabad tér, természet, időjárás, túra, gyógytorna, korrekció, korrigálás, képesség, betegség, állapot, javulás, káros napsugárzás, kullancs	5.1. Testi-lelki egészség Relaxációs gyakorlatok Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, Pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése 5.2.Természetben űzhető sportok labdajátékok, futóversenyek, stb. – a torna kivételével valamennyi Túra – balesetvédelem: kullancs veszély, a nap káros sugarai elleni védelem Kocogás Kerékpározás, görkorcsolyázás Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen 5.3.Könnyített testnevelés, tartáskorrekció A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok., a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint A tantervben foglalt, nem ellenjavalt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Testtartás javító gyakorlatok Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával	Ének-zene: relaxációs zenék, zenehallgatás Környezetismeret: egészséges táplálkozás, kellő időtartamú alvás szerepe, tisztálkodási szokások; napirend Magyar nyelv és irodalom: gyermekirodalmi alkotások az egészség-betegség témaköréből

6. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Az együttmozgás élményének kialakítása**			**Óraszám: 15 (f) óra**
Tananyag **Tánc**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Csoportos játék képesség fejlesztése együttműködés képességének kialakítása A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése Képességfejlesztési fókuszok: testhelyzet és változásai pontos megfigyelésre törekvés járás, ugrás egyensúlyának megtartása mozgás sebességének és irányának érzékelés	A mozgásnyelv megalapozása és fejlesztése Az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására a tér tárgyaival, illetve páros gyakorlatokban; Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelése Térbeli alkalmazkodás Lateralitás és szerialitás kialakítása, illetve fejlesztése A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztésére Metrum, tempó ritmus érzékelésének képessége Helyes testtartás kialakítása és automatizálása Az együttmozgás élményének megtapasztalása Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására A pozitív önértékelés és reakcióképesség növelése Népi mozgásos gyermekjátékok megismertetése Érzelmek elemi szintű felismerése	térirányokat kifejező szavak, hanyatt fekvés,, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb,has, hát, fej, szem orr, fül, séta, forgás, sebesség, ritmus, tempó, játék, dal, néptánc, csárdás, rida, gyermekdal, népdal, hegedű, citera, forgás, utánlépés, keresztlépés	6.1.Mozgás-narráció Mozgásos játékok Kézjátékok Közös cselekvés tanári irányítással 6.2. Tematikus mozgások Induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok Érzelmek kifejezése nagymozgásokkal, tánclépésekkel 6.3..Népi gyermekjátékok, a népi tánc elemei Egyszerű lépésekből álló karikázók, körtáncok	Magyar nyelv és irodalom: dramatizálás Ének-zene: zenehallgatás, népzene, gyermekdalok

A fejlesztés várt eredményei a harmadik évfolyam végére

A tanuló képes:

- felismerni és használni a legfontosabb kézi –és tornaszereket,
- vezényszóra vagy más, pl. vizualizált (rajzos, fotós) egyszerű mozgás(sor)végrehajtására,
- tartáshelyzetek felvételére,
- irány, ütem tartására,
- labdával irányított dobások, rúgások kivitelezésére,
- a játékszabályok betartására,
- részvételre a közös játékokban egyéni képességei szerint,
- a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti alkalmazására,
- teste és ruházata tisztán tartására,
- a minőségi ételek felismerésére,
- egyszerű relaxációs, gyakorlatokat irányítás mellett elvégzésére,
- gyors indulásokra, irány- és iramváltásokra játék során.

4. évfolyam

Az 4. évfolyamon a testnevelés tantárgy fő célja a mozgásformák elsajátíttatása, a mozgás örömének megélése, az egészséges életmódra nevelés. Az erő, az állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése az ismeretek koncentrikus bővítésével együtt történik.
Fokozott figyelmet kell fordítani az esetleges testtartásbeli rendellenességek és a mozgásos ügyetlenség korrekciójára.

1.Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Saját test mozgásszabályozásának kialakítása**			**Óraszám: 45 (f) óra**
Tananyag **MOTOROS KÉPESSÉGFEJ-LESZTÉS EDZETTSÉG, FITTSÉG**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
A motoros képességek fejlesztése Az izomzat erősítése és nyújtása játékos gyakorlatok során Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása Képességfejlesztési fókuszok saját test mozgásszabályozásának képessége mozgásos alapformák végrehajtásának képessége mozgáskoordinációs képesség erőkifejtés és szabályozás képessége	A tanulók mozgásképességének és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül) A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg, légzési, keringési és mozgató és rendszer fejlődésének elősegítése Egészséges testi fejlődés támogatása Mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése Motorikus képességek fejlesztése Mozgásigény felkeltése és fenntartása.	alsó, felső, magas, mély, ütem, fekvőtámasz, nyújtott ülés, törzsemelés és döntés, bokafogás, hintázás (bölcső), malomkörzés, tölcsérkörzés, ugrókötél, súlyzó, tornabot, buzogány, tornapad, zsámoly	Torna Egyszerű fej-, nyak-, váll- törzs, kar, láb, gyakorlatok ütemes végzése 2 és 4 ütemben Nyújtás, hajlítás, fordítás, döntés Tartásos helyzetek: ujjtartás, nyújtott, zárt kartartás – előre, oldalt és magas tartásban; Hajlított tartások: csípőhöz, mellkashoz, vállhoz, térdhez Fogásmódok: alsó-és felsőfogás, madárfogás Állások: alap, terpesz, oldalt és haránt Mellső fekvőtámasz Egyszerű társas- és kéziszer (labda, kötél) gyakorlatok Szergyakorlatok: pad, zsámoly, bordásfal Bordásfal gyakorlatok Mozgásos alapformák: térdelés, ülés, fekvés emelés, leengedés, hajlítás, körzések, szökdelések, ugrások, rugózások, összetett törzsmozgások Négy-nyolc ütemű szabadgyakorlatok	Matematika – szerialitás és relációk, számlálás Magyar nyelv és irodalom – viszonyszavak Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása 3-4.6. Környezetismeret – egészséges életmód, testi higiéné, önálló öltözés, vetkőzés Ének-zene, tánc – ritmikus mozgások zenére

2. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Természetes mozgásformák fejlesztése**			**Óraszám: 45 (f) óra**
Tananyag **MOTOROS KÉSZSÉGFEJLESZTÉS – MOZGÁSTANULÁS**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Hely-és helyzetváltoztató mozgásformák kialakítása Természetes mozgásformák továbbfejlesztése Képességfejlesztési fókuszok: pontos reakciók szóbeli instrukciókra döntésképesség szociális képességek testhelyzet érzékelési képesség	A pszichikus funkciók (figyelem, emlékezet, gondolkodás) és gondolkodási műveletek (összehasonlítás, konkretizálás, differenciálás) fejlesztése Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése. Természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban, a gyermektáncban. Természetes mozgásformák kialakítása, illetve továbbfejlesztése a torna és atlétikai jellegű alapmozgásokban.	vonal, oszlop, menetelés, lépésváltás, térköz, távköz, tenyér, oldalsó középtartás, fejállás, kézállás, híd, függés, tigrisbukfenc, tarkóállás, szekrényugrás, futó-és ugróiskola, váltófutás, hajítás, keresztlépés, dobbantás, belégzés – kilégzés	2.1. Szenzomotoros koordináció Szem-kéz koordinációs játékok, versenyfeladatok – pl.: szappanbuborék elkapása 2.2 Rendgyakorlatok: Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba Nyitódás, felzárkózás testfordulatok helyben, ugrással Menetelés ütem,- lépés és távköztartással, tempóváltásokkal; a lépésváltás megkísérlése 2.3. Torna Támaszgyakorlatok talajon, padon Guruló átfordulás előre-hátra Gyűrűn és bordásfalon függő gyakorlatok Egyensúly gyakorlatok 2.4. Atlétika Futás fajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú állórajttal Kötélugrás különféle fajtái Magasugrás és távolugrás elemei Kislabda hajítás állóhelyből és keresztlépéssel Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módozatai	Magyar nyelv és irodalom – Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása. Környezetismeret – testrészek, higiénés szokások, öltözés-vetkőzés

3. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: A rendszeres testmozgás iránti igény kialakítása**			**Óraszám: 30 (f) óra**
Tananyag **JÁTÉK**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igény megalapozása Fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása / fenntartása Csapatszellemre, sportszerűségre nevelés Együttműködés, kooperáció elősegítése Siker és a kudarc elviselésének képessége Versenyszellem kialakítása és fenntartása Képességfejlesztési fókuszok: társakra figyelés, együttműködés szabálykövetés, szabálytartás kudarc és győzelem sportszerű megélése	Egyénileg, párban, csoportban végezhető játékok elsajátítása szerrel és /vagy szer nélkül szabályjátékok, feladatjátékok értése és reprodukciója Sport előkészítő játékok értése és reprodukciója Érzelmek és motivációk szabályozásának elemi szintű megvalósítása Játékszabályok által az elemi döntésképesség és szabálytudat kialakítása Személyes és társas folyamatok megélése A konfliktuskezelés elemi szintű ismerete és gyakorlata	játékok neve és szabályai, védekezés, támadás, védő, támadó, cselezés, célba dobás, labdavezetés, kikerülés, átvétel	3.1. Labdás játékok: Dobó és elfogó játékok Labdavezetés kézzel, lábbal Átadások helyben és mozgás közben Célba rúgó és célba dobó játékok 3.2. Futáson alapuló játékok 3.3. Népi gyermekjátékok 3.4.Küzdősportok elemei	Magyar nyelv és irodalom –Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása Népi gyermekjátékok - népmesék, mondókák, népdalok, kiszámolók Környezetismeret – egészséges életmód, testi higiéné, önálló öltözés, vetkőzés

4. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: A versenyszellem kialakítása, kudarctűrés**			**Óraszám: 20 (f) óra**
Tananyag **VERSENYZÉS**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag** **koncentráció**
A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre Képességfejlesztési fókuszok: szabálykövetés, szabálytartás önellenőrzés kudarctűrés győzelem sportszerű megélése egészséges versenyszellem szociális kompetenciák koordináció döntési és reagáló képesség	Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal Sor-és váltóversenyek szabályinak ismerete és betartása Egyszerűsített sportági versenyek ismerete Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete	páros fogó, sorverseny, váltóverseny, sportágak neve, labdák neve, gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egy kezes, felsőfogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás, győztes, ellenfél, vesztes, sportszerűség	4.1. Futó, ugró és akadályversenyek Sorversenyek Váltóversenyek Futóverseny Ugróiskola Kötélugrás verseny 4.2. Labdás versenyek Kosárra dobó verseny Labdavezetési verseny Kidobó játék Kézi és röplabda alapmozgásai Labdarúgás alapjai 4.3. A sportági versenyek alapjai	Magyar nyelv és irodalom – viszonyszavak; a versenyekhez, sporthoz kapcsolódó kifejezések tartalma, szókincsbővítés Környezetismeret – egészséges életmód Szociális kompetenciák

5. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: A testi, lelki egészség igényének kialakítása**			**Óraszám:25 (f) óra**
Tananyag PREVENCIÓ, ÉLETVEZETÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepe A tanulók meggyőzése a baleset megelőzés fontosságáról, a bekövetkezett baleset esetén a teendők tudatosítása Képességfejlesztési fókuszok: egészségtudatosság mozgásigény döntésképesség a körülményekhez való alkalmazkodás a természet szeretete, óvása a gyermekek szintjén	Játékos relaxációs gyakorlatok végzésére való képesség kialakítása Testi higiénés ismeretek és azok mindennapi gyakorlata Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtásának képessége –a védő óvó intézkedések ismerete és gyakorlata. (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat) A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése A tanulók betegségtudatának, félénkségének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatásával.	higiéné, relaxáció, edzettség, egészséges életmód, tápláló ételek, hizlaló ételek, egészségre káros anyagok, szabad tér, természet, időjárás, túra, gyógytorna, korrekció, korrigálás, képesség, betegség, állapot, javulás, káros napsugárzás, kullancs	5.1. Testi-lelki egészség Relaxációs gyakorlatok Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, Pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése 5.2.Természetben űzhető sportok labdajátékok, futóversenyek, stb. – a torna kivételével valamennyi Túra – balesetvédelem: kullancs veszély, a nap káros sugarai elleni védelem Kocogás Kerékpározás, görkorcsolyázás Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen 5.3.Könnyített testnevelés, tartáskorrekció A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok., a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint A tantervben foglalt, nem ellenjavalt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Testtartás javító gyakorlatok Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával	Ének-zene: relaxációs zenék, zenehallgatás Környezetismeret: egészséges táplálkozás, kellő időtartamú alvás szerepe, tisztálkodási szokások; napirend Magyar nyelv és irodalom: gyermekirodalmi alkotások az egészség-betegség témaköréből

6. Témakör:	***Fejlesztendő kompetencia*: Az együttmozgás élményének kialakítása**			**Óraszám: 15 (f) óra**
Tananyag **TÁNC**	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
Csoportos játék fejlesztése együttműködés képességének kialakítása A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése Képességfejlesztési fókuszok: testhelyzet és változásai pontos megfigyelésre törekvés járás, ugrás egyensúlyának megtartása mozgás sebességének és irányának érzékelés	A mozgásnyelv megalapozása és fejlesztése Az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására a tér tárgyaival, illetve páros gyakorlatokban; Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelése Térbeli alkalmazkodás Lateralitás és szerialitás kialakítása, illetve fejlesztése A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztésére Metrum, tempó ritmus érzékelésének képessége Helyes testtartás kialakítása és automatizálása Az együttmozgás élményének megtapasztalása Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására A pozitív önértékelés és reakcióképesség növelése Érzelmek elemi szintű kifejezése, megértése	térirányokat kifejező szavak, hanyatt fekvés,, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb,has, hát, fej, szem orr, fül, séta, forgás, sebesség, ritmus, tempó, játék, dal, néptánc, csárdás, rida, gyermekdal, népdal, hegedű, citera, forgás, utánlépés, keresztlépés	6.1.Mozgás-narráció Mozgásos dramatikus játékok Kézjátékok Közös cselekvés tanári narrációra Közös cselekvés tanulói narrációra 6.2. Tematikus mozgások Induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok Érzelmek kifejezése nagymozgásokkal, tánclépésekkel 6.3..Népi gyermekjátékok, a népi tánc elemei Egyszerű lépésekből álló karikázók	Magyar nyelv és irodalom: dramatizálás Ének-zene: zenehallgatás, népzene, gyermekdalok

A fejlesztés várt eredményei a negyedik évfolyam végére

A tanuló képes:

- felismerni és használni a legfontosabb kézi –és tornaszereket,
- vezényszóra vagy más kommunikációs formában kapott instrukcióra (írott nyelv, kép) egyszerű mozgás(sor)végrehajtására,
- tartáshelyzetek felvételére,
- irány, ütem tartására,
- labdával irányított dobások, rúgások kivitelezésére,
- a játékszabályok betartására,
- a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti alkalmazására,
- teste és ruházata tisztán tartására
- a minőségi ételek felismerésére,
- egyszerű relaxációs, gyakorlatokat irányítás mellett elvégzésére,
- gyors indulásokra, irány- és iramváltásokra játék közben

5. évfolyam

A testnevelés és sport tantárgy célja e szakaszban a mozgásformák készségszintre emelése, a mozgás örömének biztosítása, az egészséges életmódra nevelés, az esetleges testtartásbeli rendellenességek és a mozgásos ügyetlenség további korrekciója. A közösségi mozgásformák fejlesztésének céljaa tanuló és szociális környezete számára egyaránt kedvező viselkedések megszilárdítása.

Az órák feladata, hogy az erő és állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése, a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése pozitív transzferhatást fejtsen ki a tanuló egyéni boldogulására.

Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók kulcskompetenciáinak fejlesztését széles körűen szolgálja a testnevelés és a sport. A testnevelésórákon vagy szabadős sporttevékenységek keretében életszerű alkalmak kínálkoznak az auditíven érzékelt beszéd megértésére és a megértettek alkalmazására, a tantárgy szakkifejezéseinek fogalmi tisztázására és a szókincsbővítésre. Az anyanyelvi kompetencia művelésében a vizuomotoros koordináció, a lateralitás, a szerialitás biztonságos alkalmazása – amely gyakorta még felső tagozaton is gondot jelent – a testnevelés óráinak jelentős részét adják.

A gyógypedagógia eszköztárán, valamint az esetleges terápiás szükségleteken és lehetőségeken túl, meghatározó az egyéni különbségekhez alkalmazkodó időmennyiség, a világos struktúra és egyénre szabott vizuális környezeti támpontok alkalmazása, a gyermeki motiváció fenntartása / felkeltése.

Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a csapatszellemre, sportszerűségre nevelés, a siker és a kudarc elviselésének képessége, a versenyszellem kialakítása és fenntartása, mint intuitív szociális megértést kívánó nevelési célok elérése nem minden esetben reális, célként való kitűzésük inkább a felső tagozatban reális az egyén szociális megértéséhez mérten.

Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében továbbá gyakran sérül az utánzás és a nyelvi instrukciók követése útján való tanulás, mely a testnevelés tantárgy tanításának módszertanára és tartalmára is jelentős mértékig kihat.

A tantárgy tanításakor továbbá fokozott figyelmet szükséges fordítani az autizmusban gyakori szenzoros túlérzékenység/ingerkeresés egyénenkénti figyelembe vételére.

A kiemelt nevelési feladatok közül az erkölcsi nevelés, az önismeret, a másokért való felelősségvállalás képességének fejlesztése valósulhat meg egyértelműen, de áttételesen szinte valamennyi nevelési feladat ellátására mód nyílik a testnevelésórákon, sportfoglalkozásokon. **1. Témakör: Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség**	**Fejlesztendő kompetencia:** Motoros képesség fejlesztése. Helyes testtartás kialakítása/fenntartása. Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése. Mozgásműveltség fejlesztése. Mozgásigény fenntartása. *Képességfejlesztési fókuszok:* saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erőkifejtés és szabályozás képessége.			**Óraszám: 45 (f) óra**
Tananyag:	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
1.1. Torna Tartásos tartás, helyzetek, fogások, ülések, támaszok, függések, kúszás, mászás. Kéziszer-gyakorlatok. *1.2. Gimnasztikus mozgás* zenére Járás. Zenés gimnasztika Aerobik alaplépések *1.3. Atlétika* Futások. Ugrások, dobások. Emelés-hordás (eszközzel) *1.4. Küzdő – húzó játékok* *1.5. Testtartást javító, erősítő és légzőgyakorlatok zenére*	Természetes mozgások (eszközökkel és azok nélkül) a mozgásképesség és fittség növelése érdekében. Testtudat – saját test és eszközök szerepének felismerése az edzettségben. A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal. Gimnasztika optimális élettani terhelés alkalmazásával. (zenére is) Társas gyakorlatok. 4-8 ütemű gyakorlatok. Mászás és függeszkedés – kötélen, bordásfalon. (mászókulcsolás) Kéziszer-gyakorlatok végzése – karika, labda. Egyensúly-gyakorlatok. Járások törzs- és karmozgással összekötve. Futások iram- és irányváltással. Ugrások, dobások. Emelés-hordás (eszközzel)	Függés, körzés, döntés, bemelegítés, 4-8 ütemű gyakorlat, emelés, hordás, egyensúly, súlypont	- összetett mozgások, 4−8-ütemű torna-gyakorlatok végrehajtására, - a testnevelés szakszavainak értésére (passzív szókincs) és adekvát mozgásos válaszokra, - erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint, - gyors futásra, magas- és távolugrás megkísérlésére, - zenével szinkronban mozgás	*Matematika:* szerialitás és relációk. *Magyar nyelv és irodalom:* Viszonyszavak. Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak *Természetismeret:* emberi test, egészséges életmód. *Ének-zene:* zenehallgatás.

2. Témakör: **Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás**	**Fejlesztendő kompetencia:** Természetes és nem természetes mozgásformák továbbfejlesztése. Sportágtechnikai elemek megismertetése. Célorientált motoros tevékenység kialakítása, gondolkodás, kreativitást fejlesztő motoros tanulás. Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus- és téri tájékozódóképesség fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* egyensúlytartás; mozgáskoordináció téri orientációval.			**Óraszám: 45 (f) óra**
Tananyag:	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
2.1. Rendgyakorlatok: Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba. Nyitódás, felzárkózás. Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban. *2.2. Torna* Támaszgyakorlatok, függés és egyensúly-gyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen, bordásfalon. Mászás kötélen. Függeszkedés, hintázás. Guruló átfordulás előre-hátra. (különböző kiindulóhelyzetből, különböző kiindulóhelyzetbe) Fejállás (zsugor), tarkóállás. *2.3. Atlétika* Futásfajták: terep-, lassú, egyenletes, változó iramú, állórajttal, térdelőrajttal. Járások, futások, dobások, ugrások. Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módozatai.	Célorientált motoros tevékenységek, gondolkodás, kreativitás a motoros tanulásban. Energiabefektetésre vonatkozó növekvő tudatosság – idő, gyorsaság, erő, állóképesség. Információk, jelek felismerése mozgásképben. Mozgás-specifikus kommunikációs szabályok, formák, jelek értelmezése – szerepe az önreflexióban és önkontrollban. Természetes és nem természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna-, az atlétika-, a sportágjellegű feladatokban. Sportágtechnikai, taktikai és versenyelemek alkalmazása egyénileg, párban, csoportban, kerékpározás-, torna-, atlétika feladatokban	Terpeszállás, guruló átfordulás, függeszkedés, húzódzkodás, bátorugrás, terpesztés, ugródeszka, dobbantó, irány, iram, keresztlépés, gyorsítás, lassítás, vágta,	- összetett mozgások, 4−8-ütemű tornagyakorlatok végrehajtására, - a testnevelés szakszavainak értésére (passzív szókincs szintjén) és adekvát mozgásos válaszokra, - erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint, - gyors futásra, magas- és távolugrás megkísérlésére,	*Magyar nyelv és irodalom:* az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. *Természetismeret:* emberi test, pozitív higiénés szokások.

3. Témakör: **Játék**	**Fejlesztendő kompetencia:** Együttműködés, kooperáció elősegítése. Játékszabályok által az elemi döntésképesség és szabálytudat kialakítása. Élethosszig űzhető egészségfejlesztő szabadidős tevékenységek megismertetése és megkedveltetése. *Képességfejlesztési fókuszok:* a ráismerő és a mozgásirányítás készsége; társakra figyelés, együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; kudarc és győzelem sportszerű megélése.			**Óraszám: 30(f) óra**
Tananyag:	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
3.1. Labdás játékok: Dobó és elfogó játékok. Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben. Átadások helyben és mozgás közben. Célba rúgó és célba dobó játékok. Zsinórlabda és labdarúgás elemei. Sportjátékok: kosárlabda, labdarúgás, kézilabda, röplabda és az azt előkészítő játékok. *3.2. Népi gyermekjátékok és néphagyományok* Futó és fogójátékok taktikai elemekkel. *3.3. Sor-, akadály- és váltóversenyek* *3.4. Küzdősportok elemei* *3.5. Az olimpiák története – sport idolok*	Testnevelési és sport játékok stratégiai és taktikai elemeinek megismerése, szabályainak rendszere, szabálykövetés. Sportági előkészítő kreatív és kooperatív játékok. Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értése és reprodukciója. Labdás játékok, gyakorlatok. Érzelmek, belső állapotok felismerése Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés ismerete és gyakorlása.	Játékszabályok, kosárlabda, indítás, átadás, alapvonal, oldalvonal, labdarúgás, labdaátvétel, kapu, kapufa, háló, szöglet (lábfej: külső, belső, csőr), kézilabda, hatos, vonal, egykezes felső átadás, pattintott átadás, kétkezes mellső átadás,.	- a testnevelés szakszavainak értésére (passzív szókincs szintjén) és adekvát mozgásos válaszokra, - erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint, - a labda átvételére és átadására, - a játékszabályok betartására	*Magyar nyelv és irodalom:* az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak *Hon-és népismeret:* népi gyermekjátékok, néphagyományok. *Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* ókor, Görögország, Olimpia.

4. Témakör: **Versenyzés**	**Fejlesztendő kompetencia:** A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében. *Képességfejlesztési fókuszok:* szabálykövetés, szabálytartás; egészséges versenyszellem; kooperáció; koordináció; döntési és reagáló képesség.			**Óraszám: 20 (f) óra**
Tananyag:	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
4.1. Sor-, akadály-, váltó- és ugróversenyek Sorversenyek. Váltóversenyek. Futóverseny. Ugróiskola. Kötélhúzás Kötélugrás-verseny. *4.2. Labdás versenyek* Kosárra dobó verseny. Labdavezetési verseny. Kidobó játék. Egyszerűsített szabályokkal: − labdarúgás − kosárlabda − kézilabda − zsinórlabda.	Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal. Sor- és váltóversenyek szabályainak ismerete és betartása. A versenyek során használt eszközök ismerete: medicinlabda, tornakarika, tornapad, kötél, kézisúlyzó zsámoly, ugrószekrény, bója, ugrálókötél, gumilabda stb. Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete.	Játékszabály, labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, zsinórlabda, verseny.	- a testnevelés szakszavainak értésére (passzív szókincs szintjén) és adekvát mozgásos válaszokra, - erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint, - gyakorlatok pontos végrehajtása, - eszközök átvételére és átadására, - a játékszabályok betartására, aktív részvételre a közös játékokban	*Magyar nyelv és irodalom:* viszonyszavak; a versenyekhez, sporthoz kapcsolódó szakkifejezések tartalma, szókincsbővítés. *Természetismeret:* egészséges életmód.

5. Témakör: **Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés**	**Fejlesztendő kompetencia:** Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés. Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos és rutinszerű alkalmazására nevelés. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása. A tanulók betegségtudatának, félénkségének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással. *Képességfejlesztési fókuszok:* egészségtudatosság; mozgásigény; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, fenntartható fejlődés.			**Óraszám: 25 (f) óra**
Tananyag:	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
5.1. A mozgás, mint életforma Otthon is végezhető testgyakorlatok (aerobic, callanetics, talajtorna, pilates). *5.2. Testi-lelki egészség* Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata. Relaxációs gyakorlatok. Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése. *5.3. Természetben űzhető sportok (a helyi adottságok figyelembe vételével)* Labdajátékok, futóversenyek stb. – a torna kivételével valamennyi. Túra – balesetvédelem: kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem. Kocogás. Kerékpározás, görkorcsolyázás. Tollaslabda. Asztali tenisz. Gördülő sportágak.	Egészségfejlesztő motoros tevékenységformák megismerése és végzése. A relaxáció, mint a lelki egészség-megőrzése egyik eszközének felismerése. Életviteli alapelvek és szokásrendszerek: étrend, bioritmus, higiénia, médiatudatosság, szenvedélybetegségek hatásainak felismerése a testi-lelki egészségre. Prevencióra törekvés az életvezetésben, baleset-megelőzésben Fizikai fittség, edzettség, helyes testtartás fontosságának belátása. Biztonságra és környezettudatosságra törekvés. Rendszeres testmozgás, sport egészségmegőrző hatásának felismerése. Önkontrollra, önuralomra törekvés. Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása – a védő-óvó intézkedések megismerése és betartása (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat). A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása.	Higiéné, relaxáció, edzettség, fittség, túra, bioritmus, gyógytestnevelés, korrekció, sugárzás, kullancs, médiatudatosság, prevenció, drog, önuralom, önkontroll.	- összetett mozgások, 4−8-ütemű tornagyakorlatok végrehajtására, - a testnevelés szakszavainak értésére (passzív szókincs szintjén) és adekvát mozgásos válaszokra, - erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint, - futás helyes kivitelezése - a mellúszás megkísérlésére, helyes légzéstechnikával, - a labda átvételére és átadására,	*Ének-zene:* relaxációs zenék. *Természetismeret:* egészséges táplálkozás, kellő időtartamú alvás szerepe, tisztálkodási szokások; napirend. *Magyar nyelv és irodalom:* gyermekirodalmi alkotások az egészség-betegség témaköréből.

Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen. *5.4. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció* A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint.	A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok. Testtartás-javító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.		- a játékszabályok betartására, aktív részvételre a közös játékokban, - több szabadidős sport ismerete, - higiénés ismereteinek rutinszerű alkalmazására, - zenével szinkronban mozgás, relaxáció	

6. Témakör: **Tánc**	**Fejlesztendő kompetencia:** Csoportos játék és megjelenítőképesség fejlesztése. Együttműködés képességének kialakítása. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. A mozgásnyelv megalapozása és fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* az önértékelés és reakcióképesség növelése; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése; közös öröm és szabadságélmény megtapasztalása.			**Óraszám: 15 (f) óra**
Tananyag:	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
6.1. A tánc, mint művészet – elmélet Élő és felvett színházi, tánc- és mozgásszínházi, köztük társaik vagy más tanulók által készített produkciók – megtekintése. *6.2. Mozgásos dramatikus és énekes játékok* Kézjátékok. Énekes-táncos játékok (gyerekjátékok, leánykarikázók mozgásanyaga, szokásrendszere; egyenletes lüktetésű	Öröm és szabadságélmény megtapasztalása. Az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés kialakításának gyakorlása a tér tárgyaival végzett, illetve páros gyakorlatokban. Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelése. Térbeli alkalmazkodás. Metrum, tempó, ritmus alkalmazása. Helyes testtartás automatizálása.	Mozdulat, motívum, irányzat, népzene, műzene, néhány népi-, szalon- és modern tánc, élmény, etnikum, ritmus, tempó, etikett.	- mozgásminták elsajátítása, rövid összefüggő koreográfia elsajátítása, - a testnevelés szakszavainak értésére (passzív szókincs szintjén) és adekvát	*Magyar nyelv és irodalom:* dramatizálás. *Ének-zene:* zenehallgatás, népzene, gyermekdalok.

zenei és táncmotívumok illesztése egymáshoz). *6.3. Népi, táncos gyermekjátékok* Régi stílusú táncok (ugrós, legényes táncok; páros forgatós típusú lépések; forgatós mozgáscsoportjai). *6.4. Népek, nemzetiségek, etnikumok táncaiból* (Lánc-, körtáncok – Balkán – lépésanyaga és formavilága; szlovák és román táncanyag magyar párhuzamai.)	Az együttmozgás élményének megtapasztalása. Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtésre. Közös cselekvés tanári narrációra. Technikai gyakorlatok: induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok. Járás-fordulat elemekkel térbeli kompozíció készítése, egyénileg vagy csoportosan. Népi mozgásos gyermekjátékok és táncok megismerése, gyakorlása. Törekvés a társastánc illemszabályainak betartására. Érzelmek elemi szintű kifejezése gesztusokkal, mozdulatokkal.		mozgásos válaszokra, - egyszerű tánclépésekre bemutatás után és/vagy szóbeli instrukció alapján, - zenével szinkronban mozgásra, - a tánc, mint mozgás, mint örömforrás élvezetére.	

A felsőbb évfolyamba lépés feltételei az évfolyam végére:

Testnevelés 5.

A tanuló képes:

- összetett mozgások,4-8-ütemű tornagyakorlatok végrehajtására,
- testnevelés szakszavainak értésére, szóbeli, írott vagy képi instrukciók megértésére
- erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint,
- gyors futás, magas –és távolugrás megkísérlésére,
- a labda átvételére és átadására,
- a játékszabályok betartására, aktív részvételre a közös játékokban,
- higiénés ismereteinek rutinszerű alkalmazására,
- egyszerű tánclépésekre bemutatás után és /vagy szóbeli instrukció alapján, vagy más, általa jól értett segítség alapján
- zenével szinkronban mozogásra,
- a tánc, mint mozgás, mint örömforrás élvezetére.

6. évfolyam

1. Témakör: Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	**Fejlesztendő kompetencia:** Motoros képesség fejlesztése. Helyes testtartás kialakítása/fenntartása. Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése. Mozgásműveltség fejlesztése. Mozgásigény fenntartása. *Képességfejlesztési fókuszok:* saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erőkifejtés és szabályozás képessége.			**Óraszám: 45 (f) óra**
Tananyag:	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
1.2. Torna Tartásos tartás, helyzetek, fogások, ülések, támaszok, függések. Kéziszer-gyakorlatok. *1.2. Gimnasztikus mozgás* zenére Zenés gimnasztika Aerobik alaplépések Járások. *1.3. Atlétika* Futások. Ugrások, dobások. Emelés-hordás (eszközzel, társsal) *1.4. Küzdő – húzó játékok* *1.5. Testtartást javító, erősítő és légzőgyakorlatok zenére*	Természetes mozgások (eszközökkel és azok nélkül) a mozgásképesség és fittség növelése érdekében. Testtudat – saját test és eszközök szerepének felismerése az edzettségben. A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal. Gimnasztika optimális élettani terhelés alkalmazásával. (zenére is) Társas gyakorlatok. Négy-nyolc ütemű gyakorlatok. Mászás és függeszkedés – kötélen, gyűrűn, bordásfalon. Kéziszer-gyakorlatok végzése – karika, szalag, labda, buzogány. Egyensúly-gyakorlatok. Járások törzs- és karmozgással összekötve. Futások iram- és irányváltással. Ugrások, dobások. Emelés-hordás – párban, társakkal.	Függés, körzés, döntés, bemelegítés, 4-8 ütemű gyakorlat, emelés, hordás, egyensúly, súlypont.	- összetett mozgások, 4−8-ütemű torna-gyakorlatok végrehajtására, - a testnevelés szakszavainak értésére (passzív szókincs) és adekvát mozgásos válaszokra, - erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint, - gyors futásra, magas- és távolugrás megkísérlésére, - zenével szinkronban mozgás	*Matematika:* szerialitás és relációk. *Magyar nyelv és irodalom:* Viszonyszavak. Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása *Természetismeret:* emberi test, egészséges életmód. *Ének-zene:* zenehallgatás.

2. Témakör: **Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás**	**Fejlesztendő kompetencia:** Természetes és nem természetes mozgásformák továbbfejlesztése. Sportágtechnikai elemek megismertetése. Célorientált motoros tevékenység kialakítása, gondolkodás, kreativitást fejlesztő motoros tanulás. Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus- és téri tájékozódóképesség fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* egyensúlytartás; mozgáskoordináció téri orientációval.			**Óraszám: 45 (f) óra**
Tananyag:	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
2.1. Rendgyakorlatok: Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba. Nyitódás, felzárkózás. Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban. *2.2. Torna* Támaszgyakorlatok, függés és egyensúly-gyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen, gerendán, gyűrűn, bordásfalon. Mászás kötélen. Függeszkedés, hintázás. Guruló átfordulás előre-hátra. (különböző kiindulóhelyzetből, különböző kiindulóhelyzetbe) Fejállás (zsugor), kézállás, tarkóállás. *2.3. Atlétika* Futásfajták: terep-, lassú, egyenletes, változó iramú, állórajttal, térdelőrajttal. Járások, futások, dobások, ugrások. Kislabdahajítás állóhelyből és keresztlépéssel. Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módozatai.	Célorientált motoros tevékenységek, gondolkodás, kreativitás a motoros tanulásban. Energiabefektetésre vonatkozó növekvő tudatosság – idő, gyorsaság, erő, állóképesség. Információk, jelek felismerése mozgásképben. Mozgás-specifikus kommunikációs szabályok, formák, jelek értelmezése – szerepe az önreflexióban és önkontrollban. Természetes és nem természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna-, az atlétika-, a sportágjellegű feladatokban. Sportágtechnikai, taktikai és versenyelemek alkalmazása egyénileg, párban, csoportban, kerékpározás-, torna-, atlétika.	Terpeszállás, guruló átfordulás, függeszkedés, húzódzkodás, bátorugrás, terpesztés, ugródeszka, dobbantó, irány, iram, keresztlépés, gyorsítás, lassítás, vágta, mellúszás, karmunka, lábmunka, merülés, lebegés.	- összetett mozgások, 4−8-ütemű tornagyakorlatok végrehajtására, - a testnevelés szakszavainak értésére (passzív szókincs szintjén) és adekvát mozgásos válaszokra, - erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint, - gyors futásra, magas- és távolugrás megkísérlésére,	*Magyar nyelv és irodalom:* az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak *Természetismeret:* emberi test, pozitív higiénés szokások.

3. Témakör: **Játék**	**Fejlesztendő kompetencia:** Együttműködés elősegítése. Versenyszellem fejlesztése és fenntartása. Játékszabályok által az elemi döntésképesség és szabálytudat kialakítása. Élethosszig űzhető egészségfejlesztő szabadidős tevékenységek megismertetése és megkedveltetése. *Képességfejlesztési fókuszok:* a ráismerő és a mozgásirányítás készsége; társakra figyelés, együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; kudarc és győzelem sportszerű megélése.			**Óraszám: 30 (f) óra**
Tananyag:	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
3.1. Labdás játékok: Dobó és elfogó játékok. Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben. Átadások helyben és mozgás közben. Célba rúgó és célba dobó játékok. Zsinórlabda és labdarúgás elemei. Sportjátékok: kosárlabda, labdarúgás, kézilabda, röplabda és az azt előkészítő játékok. *3.2. Népi gyermekjátékok és néphagyományok* Futó és fogójátékok taktikai elemekkel. *3.3. Sor-, akadály- és váltóversenyek* *3.4. Küzdősportok elemei* *3.5. Az olimpiák története*	Testnevelési és sport játékok stratégiai és taktikai elemeinek megismerése, szabályainak rendszere, szabálykövetés. Sportági előkészítő kreatív és kooperatív játékok. Népi gyermekjátékok, hagyományőrző mozgásos tevékenységek értése és reprodukciója. Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értése és reprodukciója. Labdás játékok, gyakorlatok. . Ismeretek szerzése az olimpia- és sporttörténet nagy alakjairól. Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés ismerete és gyakorlása.	Játékszabályok, kosárlabda, indítás, átadás, alapvonal, oldalvonal, labdarúgás, labdaátvétel, kapu, kapufa, háló, szöglet (lábfej: külső, belső, csőr), kézilabda, hatos, vonal, egykezes felső átadás, pattintott átadás, kétkezes mellső átadás,.	- a testnevelés szakszavainak értésére (passzív szókincs szintjén) és adekvát mozgásos válaszokra, - erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint, - a labda átvételére és átadására, - a játékszabályok betartására, részvételre a közös játékokban,	*Magyar nyelv és irodalom:* az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása *Hon-és népismeret:* népi gyermekjátékok, néphagyományok. *Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* ókor, Görögország, Olimpia.

4. Témakör: **Versenyzés**	**Fejlesztendő kompetencia:** A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében egyéni képességei szerint. *Képességfejlesztési fókuszok:* szabálykövetés, szabálytartás; egészséges versenyszellem; kooperáció; koordináció; döntési és reagáló képesség.			**Óraszám: 20 (f) óra**
Tananyag:	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
4.1. Sor-, akadály-, váltó- és ugróversenyek Sorversenyek. Váltóversenyek. Futóverseny. Ugróiskola. Kötélhúzás Kötélugrás-verseny. *4.2. Labdás versenyek* Kosárra dobó verseny. Labdavezetési verseny. Kidobó játék. Egyszerűsített szabályokkal: − labdarúgás − kosárlabda − kézilabda − zsinórlabda/röplabda	Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal. Sor- és váltóversenyek szabályainak ismerete és betartása. A versenyek során használt eszközök ismerete: medicinlabda, tornakarika, tornapad, kötél, kézisúlyzó zsámoly, ugrószekrény, bója, ugrálókötél, gumilabda stb. Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete.	Játékszabály, labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, zsinórlabda/röplabda, verseny.	- a testnevelés szakszavainak értésére (passzív szókincs szintjén) és adekvát mozgásos válaszokra, - erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint, - gyakorlatok pontos végrehajtása, - eszközök átvételére és átadására, - a játékszabályok betartására, aktív részvételre a közös játékokban	*Magyar nyelv és irodalom:* viszonyszavak; a versenyekhez, sporthoz kapcsolódó szakkifejezések tartalma, szókincsbővítés. *Természetismeret:* egészséges életmód.

5. Témakör: **Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés**	**Fejlesztendő kompetencia:** Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés. Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos és rutinszerű alkalmazására nevelés. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása. A tanulók betegségtudatának, félénkségének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással. *Képességfejlesztési fókuszok:* egészségtudatosság; mozgásigény; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, fenntartható fejlődés.			**Óraszám: 25 (f) óra**
Tananyag:	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
5.1. A mozgás, mint életforma Otthon is végezhető testgyakorlatok (aerobic, callanetics, talajtorna, pilates). *5.2. Testi-lelki egészség* Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata. Relaxációs gyakorlatok. Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése. *5.3. Természetben űzhető sportok (a helyi adottságok figyelembe vételével)* Labdajátékok, futóversenyek stb. – a torna kivételével valamennyi. Túra – balesetvédelem: kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem. Kocogás. Kerékpározás, görkorcsolyázás. Tollaslabda. Asztali tenisz. Gördülő sportágak.	Egészségfejlesztő motoros tevékenységformák megismerése és végzése. A relaxáció, mint a lelki egészség-megőrzése egyik eszközének felismerése. Életviteli alapelvek és szokásrendszerek: étrend, bioritmus, higiénia, médiatudatosság, szenvedélybetegségek hatásainak felismerése a testi-lelki egészségre. Prevencióra törekvés az életvezetésben, baleset-megelőzésben Fizikai fittség, edzettség, helyes testtartás fontosságának belátása. Biztonságra és környezettudatosságra törekvés. Rendszeres testmozgás, sport egészségmegőrző hatásának felismerése. Önkontrollra, önuralomra törekvés. Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása – a védő-óvó intézkedések megismerése és betartása (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat). A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása.	Higiéné, relaxáció, edzettség, fittség, túra, bioritmus, gyógytestnevelés, korrekció, sugárzás, kullancs, médiatudatosság, prevenció, drog, önuralom, önkontroll.	- összetett mozgások, 4−8-ütemű tornagyakorlatok végrehajtására, - a testnevelés szakszavainak értésére (passzív szókincs szintjén) és adekvát mozgásos válaszokra, - erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint, - futás helyes kivitelezése - a mellúszás megkísérlésére, helyes légzéstechnikával, - a labda átvételére és átadására,	*Ének-zene:* relaxációs zenék. *Természetismeret:* egészséges táplálkozás, kellő időtartamú alvás szerepe, tisztálkodási szokások; napirend. *Magyar nyelv és irodalom:* gyermekirodalmi alkotások az egészség-betegség témaköréből.

Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen. *5.4. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció* A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint.	A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok. Testtartás-javító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.		- a játékszabályok betartására, aktív részvételre a közös játékokban, - több szabadidős sport ismerete, - higiénés ismereteinek rutinszerű alkalmazására, - zenével szinkronban mozgás, relaxáció	

6. Témakör: **Tánc**	**Fejlesztendő kompetencia:** Csoportos játék és megjelenítőképesség fejlesztése. Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. A mozgásnyelv megalapozása és fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* az önértékelés és reakcióképesség növelése; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése; közös öröm és szabadságélmény megtapasztalása.		
Tananyag:	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**
6.1. A tánc, mint művészet – elmélet Élő és felvett színházi, tánc- és mozgásszínházi, köztük társaik vagy más tanulók által készített produkciók – megtekintése. *6.2. Mozgásos dramatikus és énekes játékok* Kézjátékok. Énekes-táncos játékok (gyerekjátékok, leánykarikázók mozgásanyaga, szokásrendszere; egyenletes lüktetésű zenei és táncmotívumok illesztése egymáshoz).	Az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés kialakításának gyakorlása a tér tárgyaival végzett, illetve páros gyakorlatokban. Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelése. Térbeli alkalmazkodás. Metrum, tempó, ritmus alkalmazása. Helyes testtartás automatizálása. Az együttmozgás élményének megtapasztalása. Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtésre. Közös cselekvés tanári narrációra. Technikai gyakorlatok:	Mozdulat, motívum, irányzat, népzene, műzene, néhány népi-, szalon- és modern tánc, élmény, etnikum, ritmus, tempó, etikett.	- mozgásminták elsajátítása, rövid összefüggő koreográfia elsajátítása, - a testnevelés szakszavainak értésére (passzív szókincs szintjén) és adekvát mozgásos válaszokra, - egyszerű

6.3. Népi, táncos gyermekjátékok Régi stílusú táncok (ugrós, legényes táncok; páros forgatós típusú lépések; forgatós mozgáscsoportjai). Új stílusú táncok (verbunk és csárdás táncok). A társastánc etikettjének néhány alapeleme. *6.4. Népek, nemzetiségek, etnikumok táncaiból* (Lánc-, körtáncok – Balkán – lépésanyaga és formavilága; szlovák és román táncanyag magyar párhuzamai.)	induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok. Fekvő partner gurítása előbb csípő-, majd láb- és kar“vezetéssel”. “Vakvezetéses” gyakorlat - folyamatos vezetésipont-váltással. Járás-fordulat elemekkel térbeli kompozíció készítése, egyénileg vagy csoportosan. Népi mozgásos gyermekjátékok és táncok megismerése, gyakorlása. Törekvés a társastánc illemszabályainak betartására.		tánclépésekre bemutatás után és/vagy szóbeli instrukció alapján, - zenével szinkronban mozgásra, - a tánc, mint mozgás, mint örömforrás élvezetére.

A felsőbb évfolyamba lépés feltételei az évfolyam végére:

Testnevelés 6.

A tanuló képes:

- összetett mozgások, 4-8-ütemű tornagyakorlatok végrehajtására,
- testnevelés szakszavainak értésére (passzív szókincs szintjén) és adekvát mozgásos válaszokra,
- erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint,
- gyors futás, magas –és távolugrás megkísérlésére,
- a mellúszás megkísérlésére, helyes légzéstechnikával,
- a labda átvételére és átadására,
- a játékszabályok betartására, aktív részvételre a közös játékokban,
- higiénés ismereteinek rutinszerű alkalmazására,
- egyszerű tánclépésekre bemutatás után és /vagy szóbeli instrukció alapján,
- zenével szinkronban mozogásra,
- a tánc, mint mozgás, mint örömforrás élvezetére.

7. évfolyam

Az általános iskolai tanulmányok végéhez közeledve az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók testi nevelésében fő szempont a mozgás, a sport életmódbeli elemmé válása. Ezt a célt szolgálják a NAT-ban a mozgásnevelésre, mozgáskultúrára, a testi nevelés ismeretelemeire és az általános személyiségfejlesztésre vonatkozó közműveltségi tartalmak.

A tantárgy célja a mozgásformák készségszintre emelése, a mozgás igényének és az egészség megőrzésének életmódbeli szokásrendszerré válása, továbbá az erő és állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése azért, hogy a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése pozitív transzferként hasson a tanuló egyéni boldogulására.

A közösségi mozgásformák során a kooperáció és a sportszerűség gyakorlattá válása, a pozitív attitűdök megerősödése a tanuló és szociális környezete számára egyaránt kedvező feltételeket teremthet a munkaerő-piaci helytálláshoz.

A testnevelés és sport tantárgy nevelési és kulcskompetencia-fejlesztési lehetőségei közé tartozik az anyanyelvi kommunikációs fejlesztés a testnevelés órákon vagy szabadidős sporttevékenységek

keretében, amely az auditíven érzékelt beszéd megértésére – és a megértettek alkalmazásában –, és a (minimális) sportelméleti művelődési anyag feldolgozása során valósulhat meg. A természettudományos kompetencia a mindennapi élet természettudományi műveltségeként, egészségvédelmi, betegség- és baleset-megelőzési ismeretekként van jelen a testnevelésben és a sportban.

A gyógypedagógia eszköztárán, valamint az esetleges terápiás szükségleteken és lehetőségeken túl, meghatározó az egyéni különbségekhez alkalmazkodó időmennyiség, a világos struktúra és egyénre szabott vizuális környezeti támpontok alkalmazása, a gyermeki motiváció fenntartása / felkeltése.

Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a csapatszellemre, sportszerűségre nevelés, a siker és a kudarc elviselésének képessége, a versenyszellem kialakítása és fenntartása, mint intuitív szociális megértést kívánó nevelési célok elérése nem minden esetben reális, célként való kitűzésük inkább a felső tagozatban reális az egyén szociális megértéséhez mérten.

Az autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében továbbá gyakran sérül az utánzás és a nyelvi instrukciók követése útján való tanulás, mely a testnevelés tantárgy tanításának módszertanára és tartalmára is jelentős mértékig kihat.

A tantárgy tanításakor továbbá fokozott figyelmet szükséges fordítani az autizmusban gyakori szenzoros túlérzékenység/ingerkeresés egyénenkénti figyelembe vételére.

1. Témakör: **Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség**	**Fejlesztendő kompetencia:** Kondicionális és koordinációs képességfejlesztés. Biomechanikailag helyes testtartás fenntartása. Aerob és anaerob képességfejlesztés. Mozgásigény fenntartása. Mozgásműveltség fejlesztése. Motorikus képességek fejlesztése. Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése. *Képességfejlesztési fókuszok:* saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erőkifejtés és -szabályozás képessége.			**Óraszám: 50 (f) óra**
Tananyag:	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
1.1 . Gimnasztikai elemek: Bemelegítési technikák. (Zenés gimnasztika) Gimnasztikus mozgás, járások. *1.2. Torna* Tartásos helyzetek, fogások, ülések, támaszok, függések. Mászás és függeszkedés. Kéziszer-gyakorlatok. Társas gyakorlatok. Négy-nyolc ütemű gyakorlatok. Egyensúly-gyakorlatok. *1.3. Atlétika* Futások. Ugrások, dobások. Emelés-hordás-lökés. *1.4. Küzdősportok elemei* Páros és csoportos küzdőgyakorlatok. *1.5. Testtartást javító, erősítő és légzőgyakorlatok zenére* *1.6. Motoros tesztek* (Cooper) Kizárólagosan diagnosztikus célzattal.	Természetes mozgások (eszközökkel és azok nélkül) a mozgásképesség és fittség növelésére. Testtudat – saját test és eszközök szerepének tudatosulása az edzettségben. A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal. Biomechanikailag helyes testtartás fenntartása. Gimnasztika, optimális élettani terhelés alkalmazásával az izmok mobilizálása, erősítése, nyújtása. Gimnasztikus mozgás zenére (aerobic). Járások törzs- és karmozgással összekötve. Mászás és függeszkedés – kötélen, gyűrűn, bordásfalon. Kéziszer-gyakorlatok végzése – karika, labda. Társas gyakorlatok. Négy–nyolc ütemű gyakorlatok végzése. Egyensúly-gyakorlatok végzése. Futások iram- és irányváltással. Ugrások, dobások, lökések.	Bemelegítés, függés, körzés, döntés, 4−8 ütemű gyakorlat, emelés, hordás, egyensúly, súlypont, lökés.	- a bemelegítési technikák alkalmazására, - 4−8 ütemű gyakorlatok végrehajtására, alakzatváltozásokban együttműködésre, - erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint, - egy tanult elem önálló végrehajtására, - a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti, önálló alkalmazására, - a relaxációs gyakorlatok önsegítő alkalmazására nyugalmi és stresszhelyzetben,	*Magyar nyelv és irodalom:* az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása *Természetismeret:* emberi test, egészséges életmód. *Ének-zene:* ütemezés, zenehallgatás.

2. Témakör: **Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás**	**Fejlesztendő kompetencia:** Természetes és nem természetes mozgásformák továbbfejlesztése. További sportágtechnikai elemek megismertetése. Célorientált motoros tevékenység kialakítása, gondolkodás-, kreativitást fejlesztő motoros tanulás. Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* instrukcióra gyors, pontos reagálás képessége; imitációs és elemző képesség; alkalmazkodási képesség.			**Óraszám: 50 (f) óra**
Tananyag:	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
2.1. Rendgyakorlatok: Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba járás közben. Nyitódás, felzárkózás, felfejlődés, szakadozás. Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban. Menetelés alakzatfelvétellel. *2.2. Torna:* Támaszgyakorlatok, függés és egyensúly-gyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen, gerendán, gyűrűn, bordásfalon. Mászás kötélen. Vándormászás bordásfalon. Függeszkedés, hintázás. Guruló átfordulás előre-hátra. Kézállás, fejállás, tarkóállás – segítséggel. *2.3. Atlétikai elemek:* Járások, futások, dobások, ugrások. Futásfajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú, állórajttal. Kislabda hajítás állóhelyből és keresztlépéssel. Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módozatai. *2.4. Tánc:*	Célorientált motoros tevékenységek, gondolkodás, kreativitás a motoros tanulásban. Energiabefektetésre vonatkozó tudatosság kialakítása – idő, gyorsaság, erő, állóképesség. Információk, jelek felismerése mozgásképben. Mozgás-specifikus kommunikációs szabályok, formák, jelek értelmezése – szerepük belátása az önreflexióban és önkontrollban. Természetes és nem természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban. Sportágtechnikai, taktikai és versenyelemek alkalmazása egyénileg, párban, csoportban, kerékpározás-. torna-, atlétika	Fejlődés, szakadozás, biztonság, biztonságérzet, vándormászás, gyors futás, tartós futás, leugrás, felugrás, átugrás, lábmunka, karmunka, hajítás	- a bemelegítési technikák alkalmazására, - 4−8 ütemű gyakorlatok végrehajtására, - alakzatváltozásokban együttműködésre, - erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint, - egy tanult elem önálló végrehajtására, - 10 méter leúszására az általa választott úszásnemben, - a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti,	*Magyar nyelv és irodalom:* az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. *Természetismeret:* emberi test. *Technika, életvitel és gyakorlat:* higiénés szokások.

Régi stílusú táncok, új stílusú táncok, sport jellegű táncok (zumba).			önálló alkalmazására,	

3. Témakör: **Játék**	**Fejlesztendő kompetencia:** Együttműködés, kooperáció elősegítése. Versenyszellem kialakítása és fenntartása. Élethosszig űzhető szabadidős tevékenységek megismertetése és megkedveltetése. Játékszabályok által az elemi döntésképesség és szabálytudat kialakítása, továbbfejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* ráismerő és a mozgásirányítás készsége; társakra figyelés, együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; beleélő és együttműködő képesség; kudarc és győzelem sportszerű megélése.			**Óraszám: 30 (f) óra**
Tananyag:	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
3.1. Labdás játékok: Dobó- és elfogójátékok. Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben. Átadások helyben és mozgás közben. Célbarúgó- és célbadobójátékok. Kosárlabda. Labdarúgás. Röplabda. Kézilabda. *3.2. Népi gyermekjátékok és néphagyományok* Futó- és fogójátékok taktikai elemekkel. *3.3. Táncos játékok* Az 1–6. évfolyamon tanultak művelődési anyagából.	Testnevelési és sportjátékok stratégiai és taktikai elemeinek megismerése, szabályainak rendszere, szabálykövetés. Népi hagyományőrző mozgásos tevékenységek értése és reprodukciója. Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értése és reprodukciója. Labdás játékok, gyakorlatok. Tanulói kreativitásra alapozó motoros játékok. . Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés ismerete és gyakorlása.	Kosárlabda, labdarúgás, röplabda, kézilabda, játékszabály	- erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint, - a labda céltudatos irányítására, - egyszerű taktikai elem alkalmazása. - a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti, önálló alkalmazására,	*Magyar nyelv és irodalom:* az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása *Hon-és népismeret:* néphagyományok.

4. Témakör: **Versenyzés**	**Fejlesztendő kompetencia:**			**Óraszám: 20 (f) óra**
Tananyag:	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
4.1. Futó-, ugró-, akadály- és ügyességi versenyek Sorversenyek. Váltóversenyek. Futóiskola – futóversenyek (gyors, kitartó, gát, staféta stb.). Ugróiskola – magas, távol stb. *4.2. Labdás versenyek* Kosárradobó-verseny. Labdavezetési verseny. Kidobójáték. Labdarúgás. Kosárlabda. Kézilabda. Zsinórlabda. *4.3. Népi gyermekjátékok, versenyfeladatok* (Bigézés, karikahajtás, dióleső, tojásbavágás, csizmadobáló, öcsigolyó /petanque/.) *4.4. Úszóverseny –* egyszerűsített szabályokkal. *4.5. Küzdősportok elemei –* birkózás, keleti küzdősportok elemei. *4.6. Az olimpiák története – sportidolok, paralimpia*	Egyénileg, párban és csoportosan végrehajtott versenyfeladatok a sportági versenyek szabályainak, technikai és taktikai elemeinek alkalmazásával. . Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete. További ismeretek szerzése az olimpia- és sporttörténet nagy alakjairól, emblematikus személyiségeiről. Ismeretek szerzése híres magyar és nemzetközi sportolókról a múltból és a jelenből.	Kidobójáték, labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, zsinórlabda, röplabda, játékszabály;.	- küzdősportok során ügyelni saját és társai testi épségére, - erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint, , - a labda céltudatos irányítására, - a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti, önálló alkalmazására, - szabálytudat alkalmazása - feladatok értelmezése, megoldása	*Magyar nyelv és irodalom:* viszonyszavak; a versenyekhez, sporthoz kapcsolódó szakkifejezések tartalma, szókincsbővítés. *Természetismeret:* egészséges életmód. *Erkölcstan:* emberi erények, kitartás, akarat. *Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* áttekintés: ókori Görögország (Olimpia). *Hon-és népismeret:* gyermeki élet, gyermekjátékok régen.

5. Témakör: **Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés**	**Fejlesztendő kompetencia:** Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés. Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása. A tanulók betegségtudatának, félénkségének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatásukkal. *Képességfejlesztési fókuszok:* egészségtudatosság; mozgásigény; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, fenntartható fejlődés.			**Óraszám: 30 (f)óra**
Tananyag:	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
5.1. A mozgás, mint életmód Otthon is végezhető testgyakorlatok (aerobic, callanetics, talajtorna, pilates). Táncok különféle műfajai. *5.2. Testi-lelki higiéné* Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata. Relaxációs gyakorlatok: − légzőgyakorlatok − figyelemösszpontosító és lazító testtartások. Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése. Betegségek megelőzése, prevenció, védőoltások. *5.3. Természetben űzhető sportok (a helyi adottságok függvényében)* Labdajátékok, futóversenyek stb. – a torna kivételével valamennyi. Túra – balesetvédelem, kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem.	Egészségfejlesztő motoros tevékenységformák gyakorlása, A relaxáció, mint a lelki egészség megőrzésének egyik eszközének tudatosulása. Életviteli alapelvek és szokásrendszerek: étrend, bioritmus, higiénia, médiatudatosság, szenvedélybetegségek hatásainak felismerése a testi-lelki egészségre, Prevencióra törekvés az életvezetésben, baleset-megelőzésben, Fizikai fittség, edzettség, helyes testtartás fontosságának megértése. Biztonságra és környezettudatosságra törekvés. Rendszeres testmozgás, sport egészségmegőrző hatásának megértése. Önkontroll, önuralom gyakorlása. Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása – a védő-óvó intézkedések ismerete és betartása	Higiéné, relaxáció, edzettség, fittség, túra, bioritmus, gyógytestnevelés, korrekció, napsugárzás, UV-A és UV-B, kullancs, médiatudatosság, prevenció, drog, önuralom, önkontroll, prevenció, testtartás, gólyaállás, kobraállás.	- a bemelegítési technikák alkalmazására, - 4−8 ütemű gyakorlatok végrehajtására, - zene és mozgás összhangjának kialakítása - küzdősportok során ügyelni saját és társai testi épségére, - erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint, - természetes vizekben való mozgás, balesetveszély elkerülése - a labda céltudatos irányítására, - a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti, önálló alkalmazására, - higiénés ismeretei rutinszerű és saját igény szerinti alkalmazására,	*Ének-zene:* relaxációs zenék. *Természetismeret:* egészséges táplálkozás, kellő időtartamú alvás szerepe, tisztálkodási szokások; rendszeresség. *Magyar nyelv és irodalom:* gyermek- és ifjúsági irodalmi alkotások az egészség-betegség témaköréből.

Kocogás. Asztalitenisz. Tollaslabda. Kerékpározás. Gördülő sportágak. Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen. *5.4. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció* A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint.	(napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat). A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok. A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Testtartásjavító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.		- a relaxációs gyakorlatok önsegítő alkalmazására nyugalmi és stresszhelyzetben, - az egészségtudatos magatartásformák szokásrendszerébe integrálására.	

A felsőbb évfolyamba lépés feltételei az évfolyam végére:

A tanuló képes:

- a bemelegítési technikák alkalmazására,
- 4-8 ütemű gyakorlatok végrehajtására,
- alakzatváltozásokban együttműködésre,
- erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint,
- egy tanult elem önálló végrehajtására,
- a labda céltudatos irányítására,
- a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti, önálló alkalmazására,
- higiénés ismeretei rutinszerű és saját igény szintű alkalmazására,
- a relaxációs gyakorlatok önsegítő alkalmazására nyugalmi és stressz helyzetben,
- az egészségtudatos magatartásformák szokásrendszerébe integrálására.

8. évfolyam

1. Témakör: **Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség**	**Fejlesztendő kompetencia:** Kondicionális és koordinációs képességfejlesztés. Biomechanikailag helyes testtartás fenntartása. Aerob és anaerob képességfejlesztés. Mozgásigény fenntartása. Mozgásműveltség fejlesztése. Motorikus képességek fejlesztése. Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése. *Képességfejlesztési fókuszok:* saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erőkifejtés és -szabályozás képessége.			**Óraszám: 50 (f) óra**
Tananyag:	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
1.1 . Gimnasztikai elemek: Bemelegítési technikák. (Zenés gimnasztika) Gimnasztikus mozgás, járások. *1.2. Torna* Tartásos helyzetek, fogások, ülések, támaszok, függések. Mászás és függeszkedés. Kéziszer-gyakorlatok. Társas gyakorlatok. Négy-nyolc ütemű gyakorlatok. Egyensúly-gyakorlatok. *1.3. Atlétika* Futások. Ugrások, dobások. Emelés-hordás-lökés. *1.4. Küzdősportok elemei* Páros és csoportos küzdőgyakorlatok.	Természetes mozgások (eszközökkel és azok nélkül) a mozgásképesség és fittség növelésére. Testtudat – saját test és eszközök szerepének tudatosulása az edzettségben. A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal. Biomechanikailag helyes testtartás fenntartása. Gimnasztika, optimális élettani terhelés alkalmazásával az izmok mobilizálása, erősítése, nyújtása. Gimnasztikus mozgás zenére (aerobic). Járások törzs- és karmozgással összekötve. Mászás és függeszkedés – kötélen, gyűrűn, bordásfalon. Kéziszer-gyakorlatok végzése – karika, szalag, labda, buzogány. Társas gyakorlatok. Négy–nyolc ütemű gyakorlatok végzése.	Bemelegítés, függés, körzés, döntés, 4−8 ütemű gyakorlat, emelés, hordás, egyensúly, súlypont, lökés, önálló gyakorlatvezetés, agresszió, kitartó futás	- a bemelegítési technikák alkalmazására, - 4−8 ütemű gyakorlatok végrehajtására, gyakorlatvezetés - küzdősportok során ügyelni saját és társai testi épségére, agressziómentes feladatvégrehajtás - alakzatváltozásokban együttműködésre, - erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint, - egy tanult elem önálló végrehajtására,	*Magyar nyelv és irodalom:* az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. *Természetismeret:* emberi test, egészséges életmód. *Ének-zene:* ütemezés, zenehallgatás.

1.5. Testtartást javító, erősítő és légzőgyakorlatok zenére *1.6. Motoros tesztek* (Cooper) Kizárólagosan diagnosztikus célzattal.	Önálló bemelegítés levezénylése, kis segítséggel. Egyensúly-gyakorlatok végzése. Futások iram- és irányváltással. Ugrások, dobások, lökések. Emelés-hordás – párban, társakkal, eszközzel. Páros és csoportos küzdőgyakorlatok végzése – légzéstechnikával.		- a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti, önálló alkalmazására, - a relaxációs gyakorlatok önsegítő alkalmazására nyugalmi és stresszhelyzetben, - zene és mozgás összehangolása	

2. Témakör: **Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás**	**Fejlesztendő kompetencia:** Természetes és nem természetes mozgásformák továbbfejlesztése. További sportágtechnikai elemek megismertetése. Célorientált motoros tevékenység kialakítása, gondolkodás-, kreativitást fejlesztő motoros tanulás. Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* instrukcióra gyors, pontos reagálás képessége; imitációs és elemző képesség; alkalmazkodási képesség.			**Óraszám: 50 (f) óra**
Tananyag:	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
2.1. Rendgyakorlatok: Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba járás közben. Nyitódás, felzárkózás, felfejlődés, szakadozás. Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban. Menetelés alakzatfelvétellel.	Célorientált motoros tevékenységek, gondolkodás, kreativitás a motoros tanulásban. Energiabefektetésre vonatkozó tudatosság kialakítása – idő, gyorsaság, erő, állóképesség. Információk, jelek felismerése mozgásképben.	Fejlődés, szakadozás, biztonság, biztonságérzet, vándormászás, gyors futás, tartós futás, leugrás, felugrás, átugrás	- a bemelegítési technikák alkalmazására, - 4−8 ütemű gyakorlatok végrehajtására, - alakzatváltozásokban együttműködésre,	*Magyar nyelv és irodalom:* az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása *Természetismeret:* emberi test.

2.2. Torna: Támaszgyakorlatok, függés és egyensúly-gyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen, gerendán, gyűrűn, bordásfalon. Mászás kötélen. Vándormászás bordásfalon. Függeszkedés, hintázás. Guruló átfordulás előre-hátra. Kézállás, fejállás, tarkóállás – segítséggel. *2.3. Atlétikai elemek:* Járások, futások, dobások, ugrások. Futásfajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú, állórajttal. Kislabda hajítás állóhelyből és keresztlépéssel. Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módozatai. *2.4. Tánc:* Régi stílusú táncok, új stílusú táncok, sport jellegű táncok (zumba)	Mozgás-specifikus kommunikációs szabályok, formák, jelek értelmezése – szerepük belátása az önreflexióban és önkontrollban. Természetes és nem természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban. Sportágtechnikai, taktikai és versenyelemek alkalmazása egyénileg, párban, csoportban, kerékpározás-. torna-, atlétika-, úszás- és egyéb vízisport-jellegű feladatokban.		- erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint, - egy tanult elem önálló végrehajtására, , - a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti, önálló alkalmazására,	*Technika, életvitel és gyakorlat:* higiénés szokások.

2. Témakör: **Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás**	**Fejlesztendő kompetencia:** Természetes és nem természetes mozgásformák továbbfejlesztése. További sportágtechnikai elemek megismertetése. Célorientált motoros tevékenység kialakítása, gondolkodás-, kreativitást fejlesztő motoros tanulás. Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* instrukcióra gyors, pontos reagálás képessége; imitációs és elemző képesség; alkalmazkodási képesség.			**Óraszám: 50 (f) óra**
Tananyag:	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
2.1. Rendgyakorlatok: Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba járás közben. Nyitódás, felzárkózás, felfejlődés, szakadozás. Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban. Menetelés alakzatfelvétellel. *2.2. Torna:* Támaszgyakorlatok, függés és egyensúly-gyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen, gerendán, gyűrűn, bordásfalon. Mászás kötélen. Vándormászás bordásfalon. Függeszkedés, hintázás. Guruló átfordulás előre-hátra. Kézállás, fejállás, tarkóállás – segítséggel. *2.3. Atlétikai elemek:* Járások, futások, dobások, ugrások. Futásfajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú, állórajttal. Kislabda hajítás állóhelyből és keresztlépéssel.	Célorientált motoros tevékenységek, gondolkodás, kreativitás a motoros tanulásban. Energiabefektetésre vonatkozó tudatosság kialakítása – idő, gyorsaság, erő, állóképesség. Információk, jelek felismerése mozgásképben. Mozgás-specifikus kommunikációs szabályok, formák, jelek értelmezése – szerepük belátása az önreflexióban és önkontrollban. Természetes és nem természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban. Sportágtechnikai, taktikai és versenyelemek alkalmazása egyénileg, párban, csoportban, kerékpározás-. torna-, atlétika-, úszás- és egyéb vízisport-jellegű feladatokban.	Fejlődés, szakadozás, biztonság, biztonságérzet, vándormászás, gyors futás, tartós futás, leugrás, felugrás, átugrás	- a bemelegítési technikák alkalmazására, - 4−8 ütemű gyakorlatok végrehajtására, - alakzatváltozásokban együttműködésre, - erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint, - egy tanult elem önálló végrehajtására, , - a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti, önálló alkalmazására,	*Magyar nyelv és irodalom:* az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása *Természetismeret:* emberi test. *Technika, életvitel és gyakorlat:* higiénés szokások.

Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módozatai. *2.4. Tánc:* Régi stílusú táncok, új stílusú táncok, sport jellegű táncok (zumba).				

3. Témakör: **Játék**	**Fejlesztendő kompetencia:** Együttműködés, kooperáció elősegítése. Versenyszellem kialakítása és fenntartása. Élethosszig űzhető szabadidős tevékenységek megismertetése és megkedveltetése. Játékszabályok által az elemi döntésképesség és szabálytudat kialakítása, továbbfejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* ráismerő és a mozgásirányítás készsége; társakra figyelés, együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; beleélő és együttműködő képesség; kudarc és győzelem sportszerű megélése.			**Óraszám: 30 (f) óra**
Tananyag:	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
3.1. Labdás játékok: Dobó- és elfogójátékok. Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben. Átadások helyben és mozgás közben. Célbarúgó- és célbadobójátékok. Kosárlabda. Labdarúgás. Röplabda. Kézilabda. *3.2. Népi gyermekjátékok és néphagyományok* Futó- és fogójátékok taktikai elemekkel. *3.3. Táncos játékok* Az 1–6. évfolyamon tanultak művelődési anyagából.	Testnevelési és sportjátékok stratégiai és taktikai elemeinek megismerése, szabályainak rendszere, szabálykövetés. Népi hagyományőrző mozgásos tevékenységek értése és reprodukciója. Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értése és reprodukciója. Labdás játékok, gyakorlatok. Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés ismerete és gyakorlása.	Kosárlabda, labdarúgás, röplabda, kézilabda, játékszabály, védő, támadó, cselezés, nyitás, érintés, feladás, átütés, pontszerzés, góllövés, erőszakos, kíméletes, sportszerűség, „fair play”.	- erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint, - a labda céltudatos irányítására, - egyszerű taktikai elem alkalmazása. - a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti, önálló alkalmazására,	*Magyar nyelv és irodalom:* az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása *Hon-és népismeret:* néphagyományok.

4. Témakör: **Versenyzés**	**Fejlesztendő kompetencia:** A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében egyéni képességei szerint. *Képességfejlesztési fókuszok:* szabálykövetés, szabálytartás; egészséges versenyszellem; kooperáció; koordináció; döntési és reagáló képesség.			**Óraszám: 20 (f) óra**
Tananyag:	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
4.1. Futó-, ugró-, akadály- és ügyességi versenyek Sorversenyek. Váltóversenyek. Futóiskola – futóversenyek (gyors, kitartó, gát, staféta stb.). Ugróiskola – magas, távol stb. Dobóversenyek (célba, távba különféle eszközökkel). Kötélugró verseny. Kötélhúzó verseny. *4.2. Labdás versenyek* Kosárradobó-verseny. Labdavezetési verseny. Kidobójáték. Labdarúgás. Kosárlabda. Kézilabda. Zsinórlabda. *4.3. Népi gyermekjátékok, versenyfeladatok* (Bigézés, karikahajtás, dióleső, tojásbavágás, csizmadobáló, öcsigolyó /petanque/.) *4.4. Úszóverseny –* egyszerűsített szabályokkal.	Egyénileg, párban és csoportosan végrehajtott versenyfeladatok a sportági versenyek szabályainak, technikai és taktikai elemeinek alkalmazásával. Sor- és váltóversenyek szabályainak ismerete és betartása. Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete. További ismeretek szerzése az olimpia- és sporttörténet nagy alakjairól, emblematikus személyiségeiről. Ismeretek szerzése híres magyar és nemzetközi sportolókról a múltból és a jelenből.	Kidobójáték, labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, zsinórlabda, röplabda, játékszabály;	- küzdősportok során ügyelni saját és társai testi épségére, - erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint, - 10 méter leúszására az általa választott úszásnemben, - a labda céltudatos irányítására, - a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti, önálló alkalmazására, - szabálytudat alkalmazása - feladatok értelmezése, megoldása - csapatszellem kialakítása	*Magyar nyelv és irodalom:* viszonyszavak; a versenyekhez, sporthoz kapcsolódó szakkifejezések tartalma, szókincsbővítés. *Természetismeret:* egészséges életmód. *Erkölcstan:* emberi erények, kitartás, akarat. *Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* áttekintés: ókori Görögország (Olimpia). *Hon-és népismeret:* gyermeki élet,

4.5. Küzdősportok elemei – birkózás, keleti küzdősportok elemei. *4.6. Az olimpiák története – sportidolok, paralimpia*			- agressziómentes versengés	gyermekjátékok régen.

5. Témakör: **Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés**	**Fejlesztendő kompetencia:** Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés. Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása. A tanulók betegségtudatának, félénkségének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatásukkal. *Képességfejlesztési fókuszok:* egészségtudatosság; mozgásigény; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, fenntartható fejlődés.			**Óraszám: 30 (f) óra**
Tananyag:	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
5.1. A mozgás, mint életmód Otthon is végezhető testgyakorlatok (aerobic, callanetics, talajtorna, pilates). Táncok különféle műfajai. *5.2. Testi-lelki higiéné* Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata. Relaxációs gyakorlatok: − légzőgyakorlatok − figyelemösszpontosító és lazító testtartások. Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése. Betegségek megelőzése, prevenció, védőoltások.	Egészségfejlesztő motoros tevékenységformák gyakorlása, A relaxáció, mint a lelki egészség megőrzésének egyik eszközének tudatosulása. Életviteli alapelvek és szokásrendszerek: étrend, bioritmus, higiénia, médiatudatosság, szenvedélybetegségek hatásainak felismerése a testi-lelki egészségre, Prevencióra törekvés az életvezetésben, baleset-megelőzésben, Fizikai fittség, edzettség, helyes testtartás fontosságának megértése. Biztonságra és környezettudatosságra törekvés. Rendszeres testmozgás, sport egészségmegőrző hatásának megértése.	Higiéné, relaxáció, edzettség, fittség, túra, bioritmus, gyógytestnevelés, korrekció, napsugárzás, UV-A és UV-B, kullancs, médiatudatosság, prevenció, drog, önuralom, önkontroll, prevenció, testtartás, gólyaállás, kobraállás.	- a bemelegítési technikák alkalmazására, - 4−8 ütemű gyakorlatok végrehajtására, - zene és mozgás összhangjának kialakítása - küzdősportok során ügyelni saját és társai testi épségére, - erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint, - természetes vizekben való	*Ének-zene:* relaxációs zenék. *Természetismeret:* egészséges táplálkozás, kellő időtartamú alvás szerepe, tisztálkodási szokások; rendszeresség. *Magyar nyelv és irodalom:* gyermek- és ifjúsági irodalmi alkotások az

5.3. Természetben űzhető sportok (a helyi adottságok függvényében) Labdajátékok, futóversenyek stb. – a torna kivételével valamennyi. Túra – balesetvédelem, kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem. Kocogás. Asztalitenisz. Tollaslabda. Kerékpározás. Gördülő sportágak. Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen. *5.4. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció* A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint.	Önkontroll, önuralom gyakorlása. Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása – a védő-óvó intézkedések ismerete és betartása (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat). A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok. A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Testtartásjavító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.		mozgás, balesetveszély elkerülése - a labda céltudatos irányítására, - a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti, önálló alkalmazására, - higiénés ismeretei rutinszerű és saját igény szerinti alkalmazására, - a relaxációs gyakorlatok önsegítő alkalmazására nyugalmi és stresszhelyzetben, - az egészségtudatos magatartásformák szokásrendszerébe integrálására.	egészség-betegség témaköréből.

A felsőbb évfolyamba lépés feltételei az évfolyam végére:

Testnevelés 8.

A tanuló képes:

- a bemelegítési technikák alkalmazására,
- 4-8 ütemű gyakorlatok végrehajtására,
- alakzatváltozásokban együttműködésre,
- erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint,
- egy tanult elem önálló végrehajtására,
- a labda céltudatos irányítására,
- a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti, önálló alkalmazására,
- higiénés ismeretei rutinszerű és saját igény szintű alkalmazására,
- a relaxációs gyakorlatok önsegítő alkalmazására nyugalmi és stressz helyzetben,
- az egészségtudatos magatartásformák szokásrendszerébe integrálására.

Módszertani kiegészítések a tanterv felhasználásához

1. A gyermek képességszintjének megfelelő szimbólummal (tárgy, fotó, kép, szókép) előre jelezzük a napirendjében, hogy a nap során mikor lesz mozgásfoglalkozás.
2. Előre jelezzük, hogy a mozgásfoglalkozás meddig tart, s ott milyen gyakorlatok lesznek. Ennek lehetőségei:
    - Kör elrendezésű akadálypályát alakítunk ki, ahol egyértelműek a feladatok.
    - A rendelkezésre álló teret jól elkülönülő helyszínekre osztjuk. A helyszíneket megjelöljük színekkel, betűkkel vagy számokkal. Egy táblán jelezzük, hogy a foglalkozáson melyik helyszínek szerepelnek, és azok milyen sorrendben következnek. Az elvégzett feladatok jele lekerül a tábláról, s így láthatóvá válik, mennyi feladat van még hátra, azaz, meddig tart a foglalkozás.
    - A torna rajzírásból ismert "pálcika figurákkal" lerajzoljuk az egymás után következő feladatokat.
    - Leírjuk, hogy a foglalkozás során milyen feladatokat kell végrehajtani.
    - Valamilyen időmérő eszközzel (homokóra, tojásfőző óra, hagyományos óra) jelezzük előre a foglalkozás időtartamát.
3. A gyakorlatok ismétlésszámát is jelezzük, amit a következő módokon tehetünk:
    - Annyi tárgyat (tornaeszközt, magasabb szinten zsetont vagy pálcikát) teszünk a gyermek elé, ahányszor ismételnie kell a gyakorlatot.
    - A gyakorlatok ismétlésszámát hangosan számolhatjuk, ha a gyermek kialakult számfogalommal rendelkezik.
    - A gyakorlatok végét időmérő eszköz jelzi.
4. Vizuális támpontokkal segítjük a gyermeket a foglalkozáshoz szükséges eszközök elrendezésében (pl. a padlón bejelöljük az eszközök helyét). Ha szükséges, a gyermekeket rávezetjük, hogy egy-egy gyakorlat elvégzése közben hol a tárgyak, eszközök legpraktikusabb helye.
5. Ha utánzás útján nem sikerül a feladatokat elsajátíttatni, akkor a gyermekek mögé állva, velük együtt végezzük el a gyakorlatokat. Később esetleg elegendő lesz a mozdulat elindítása, míg végül önállóan nem megy.
6. Ha a mozgástevékenység eleinte még nem öröm a gyermek számára, szükség lehet más, külső motivációra is, ami egyénenként változik.
7. A viselkedésproblémák miatt azoknál a gyermekeknél, akik már tudják kontrollálni viselkedésüket, írott szempontban fogalmazzuk meg elvárásainkat. A szempontok sikeres betartásáért kezdetben szükség lehet külső jutalomra is.

8. A mozgásfoglalkozás kereteinek kialakításához, a gyermeklétszám meghatározásához a következő területeken kell felmérést végeznünk a pedagógiai megfigyelés módszerével:
    - a gyermek utánzási képessége,
    - beszédértésének szintje,
    - frontális irányítás elfogadása,
    - figyelem-koncentráció képessége más gyermekek jelenlétében,
    - együttműködési képesség felnőttel, gyermekkel.

Lehetséges foglalkoztatási formák

1. Ha a gyermek a felsorolt területeken alacsony képességszinten áll, a legmegfelelőbb foglalkoztatási forma az egyéni helyzet, ahol egy pedagógus egyidejűleg egyetlen gyermekkel foglalkozik.
2. Ha a gyermek figyelme nem terelődik el könnyen, képes koncentrálni mások jelenlétében is, akkor egyidejűleg több személy tartózkodhat a térben, de minden gyermekkel egyéni formában foglalkozik egy-egy pedagógus.
3. Ha a gyermek képes valamilyen vizuális segítséggel önállóan elvégezni begyakorolt tornasorát, egy térben három-négy gyermeket is foglalkoztathat egyidejűleg egy pedagógus. Mialatt a pedagógus egy gyermeknek segítséget ad, a többiek önállóan folytatják egyéni gyakorlatsorukat.
4. Ha a gyermek képes utánzásra, valamint magára vonatkoztatja a frontális instrukciókat, akkor legfeljebb öt-hat gyermeket irányíthat egyidejűleg egy pedagógus.

   Az eddig leírt foglalkoztatási formák esetében olyan feladatokat tervezhetünk, amelyeket a gyermek egyénileg végez, a társakkal való együttműködés vagy eszközmegosztás nem szükséges hozzá.
5. Ha a gyermek minden felmért területen megfelelő fejlettségi szinten áll, akkor a foglalkozásra páros gyakorlatokat, valamint a társakkal való kooperációt is igénylő feladatokat is tervezhetünk.
6. Szenzomotoros fejlesztés, gyógytestnevelés, úszás, lovas-terápia egyéni elbírálás alapján az érintett gyermekeknek biztosítandó.

Javasolt a Lakatos Katalin által kidolgozott, NAT-kompatibilis alternatív testnevelés tanterv második változatát felhasználni az egyéni fejlesztésben.

A tantervben szereplő minimális teljesítményeket a következő szempontokkal egészítjük ki:

a) A sérülés speciális jellegéből adódóan a szociális megértésre, önismeretre vonatkozó elvárások egyénre szabott redukálása szükséges (pl. önfegyelem, feladattudat, csapatszellem, versenyszellem, kezdeményező magatartás, taktikai elemek alkalmazása).

b) Az öltözéssel, mosdással, mellékhelyiségek használatával kapcsolatos elvárások a Technika és tervezés tantárgy követelményeivel megegyeznek.

c) 7-8. évfolyamon a tanult elemekből összeállított (legfeljebb 5-10 perces időtartamú) feladatsor levezetése várható el a gyerekektől, ezt megelőzően a mozgásfoglalkozásokat kizárólag a pedagógus irányítja.

KÖZÖSSÉGI NEVELÉS (OSZTÁLYFŐNÖKI)

Éves óraszám:36 óra

Az osztályfőnöki órák sajátos szerepet töltenek be a tantárgyak rendszerében. Fejlesztési céljaik, tevékenységeik közvetlenül szolgálják a nevelést, mintegy szintetizálva az egyes tantárgyakban közvetített fejlesztési, nevelési célokat, az iskolai nevelési folyamatot, lehetőséget biztosítva a tanítási órákon elsajátítottak elmélyítésére, aktualizálására, a tudásanyagnak értékmozzanatokkal történő felruházására.

Az osztályfőnöki óra az osztályfőnöki tevékenység tanórai kereteként, a tanulók közösségi életének fórumaként segíti a tanulók megismerését, az egyéni sajátosságokhoz illeszkedő személyiségfejlesztést. A tantárgy tematikai egységei szorosan kapcsolódnak a fejlesztési területekhez, azaz minden tematikai egység az egyes fejlesztési területek szempontjából kiemelt jelentőségű: közösség és személyiség – erkölcsi nevelés, önismeret és társas kultúra fejlesztése, családi életre nevelés; tanulás és munka – a tanulás tanítása, pályaorientáció; ember és társadalom – állampolgárságra, demokráciára nevelés, felelősségvállalás másokért, önkéntesség, nemzeti öntudat, hazafias nevelés; egészséges életmód – testi, lelki egészség, médiatudatosság.

Az osztályfőnöki órák célja a gyermekközösségeknek és az egyes tanulók személyiségének fejlesztésével a közösség és az egyén egymáshoz, valamint a társadalomhoz való helyes viszonyának megalapozásával, a tanulók erkölcsi tulajdonságainak, meggyőződésének formálásával, az egyéni és a közösségi érdekek összehangolásával fejleszteni a szociabilitást, a testi-lelki harmóniát, a tanulók társas, egyéni és iskolai kapcsolatait, a szabálytudat erősítését.

Az osztályfőnöki órán folyó munka hozzájárul – az egyéni szükségletek mentén – az énkép, az önértékelés alakításához, a közösen kialakított magatartási és viselkedési szokások elsajátításához, az önbizalom, az öntudatos és a környezetért is felelős magatartás, a világgal szembeni pozitív beállítódás, a demokrácia tisztelete, a tolerancia, az őszinte kommunikáció, az értelmes kockázatvállalás attitűdjeinek kialakulásához.

Az osztályfőnöki órákon kiemelt szerepet kap az önismeret, az önelfogadás és az önfejlesztés. Biztosítani kell a szociális érzékenység légkörét, a konfliktusok kezelésének konkrét megoldásait segítő feladatokat. Az értékek életünkben meghatározó szerepének, az értékek védelmével kapcsolatos felelősségnek a tudatosítása mellett a közvetlen környezet humán értékeinek keresése is a feladatok közé tartozik. Lehetőséget kell teremteni a serdülőkor testi-lelki változásaival kapcsolatos saját élmények, vélemények megvitatására.

Enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt jelentősége van annak, hogy a tanulók közvetlen és közvetett úton is szerezzenek tapasztalatokat a felelős állampolgári viselkedésről, a környezettudatos, fenntartható fejlődésről. Olyan helyzetek megteremtése is feladat, melynek során felkészítjük a tanulókat a pályaválasztásra, a reális életcélok megfogalmazására. Tapasztalatokat gyűjthetnek a munka világáról, a szakmákról, ezáltal segíthetjük a pályaválasztásukat, a reális életcélok megfogalmazását, célkitűzését.

Az osztályfőnöki órák a tantervi tartalmakon túl jelentős színterei az aktuális kérdések, események feldolgozásának. A kerettanterv olyan arányos tartalommeghatározást érvényesít, amely lehetővé teszi az egyes közösségek, az eltérő felkészültségű, fejlettségű, érettségű tanulók számára a válogatást, a felhasználó által történő konkretizálást, olyan tevékenységmegválasztást, amely az aktualitásokhoz

5–6. évfolyam

A két évfolyam fókuszában az áll, hogy a tanulók elfogadják, hogy a szabályok értük és a közösség védelméért vannak.

A tanulók felismerik jellemző tulajdonságaikat, jártasságot szereznek a konfliktuskezelés demokratikus technikáinak alkalmazásában. Segítséggel keresnek olyan, az egyéni jellemzőikhez illeszkedő kikapcsolódást, szabadidős tevékenységet, amely hozzásegíti őket a testi, lelki egészség megteremtéséhez, képesek lesznek felismerni és segítséggel megfogalmazni érdeklődési körüket, amelyeket hozzá tudnak rendelni egyes tevékenységekhez, foglalkozásokhoz. Az osztályfőnöki órák fókuszálnak a családban betöltött szerepekre, a családi tevékenységrendszer jellemzőire, az egyes szerepekhez illeszkedő felelősségvállalás jellemzőire és arra, hogy a tanulók gyakorolják a különbségtételt a jóra ösztönző és a destruktív megnyilvánulások, jellemzők között.

5. évfolyam

Témakör: **Közösség és személyiség**	**Fejlesztendő kompetencia*:*** Megfigyelőképesség fejlesztése, a tanuló saját viselkedésének, reakcióinak, cselekedeteinek önmegfigyelésen alapuló értékelése. Beleérző képesség, tolerancia fejlesztése, a saját és a mások cselekedeteiért érzett felelősségérzet felkeltése**.**			**Óraszám: 12**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
1. Önismeret: tulajdonság, viselkedés, önmegfigyelésen alapuló felismerés, befolyásolás. 2. Közösségek, amelyekben élek: iskola. 3. Közösség, amelyben élek: évfolyam. 4. Közösség, amelyekben élek: család.	1. Saját élmények gyűjtése, feldolgozása. Tulajdonságlista készítése, értelmezése. 2. A közösség életét befolyásoló szabályok szerepe az iskolai életben. 3. Az évfolyam, mint közösség. Társas kapcsolatok az évfolyamban, a kapcsolatok kialakulása, változásai, alapvető illemszabályok betartása. 4. A család, mint egység, kapcsolatok, szerepek, feladatok.	1. Önismeret, Énkép, tulajdonság. 2. Közösség, viselkedési szabályok. 3. Társas kapcsolatok. 4. Együttműködés, érték.	1. Önmaga felismerése, egészséges énkép kialakítása 2. Beleérző képesség, tolerancia fejlesztése. 3. A saját és a mások cselekedeteiért érzett felelősségérzet felkeltése. 4. A család, mint egység fogalma.	*Hon-és népismeret:* az én világom.

5. évfolyam

Témakör: Én és a társadalom	**Fejlesztendő kompetencia*:*** Konstruktív kommunikáció, tolerancia, bizalom, együttérzés, a közvetlen környezet értékeihez való ragaszkodás, érdeklődés az életkorának megfelelő állampolgári szerepvállalás iránt.			**Óraszám: 8**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
1. Életem színterei: az otthon, az iskola, a lakóhely. 2. A családban: a család fogalma, típusai, tagjai, feladatai. 3. Az iskolában: közösségek, szerepek, feladatok.	1. Az iskolai és otthoni élet összehasonlítása, egyezőségek, különbségek, ezek eredete, a különbségek elfogadása. 2. A család és annak szerepe az egyén egészséges, harmonikus fejlődésében; a család feladatai: szeretet, érzelmi biztonság. Munkamegosztás a családban, szokások, ünnepek a családban. 3. Alkalmazkodás az iskola rendjéhez, társakhoz, tanárokhoz; az iskola törvénye: a Házirend; az iskola hagyományainak megismerése, ápolása.	1. Életem színterei. 2. Család, családtag, családi ünnep. 3. Alkalmazkodás, szabálytudat, hagyomány és érték.	1. Egymásra figyelés, alkalmazkodás erősítése különböző közösségekben. 2. A közvetlen környezet értékeihez való ragaszkodás. Munkamegosztás, feladatvállalás. 3. Tolerancia, bizalom, együttérzés, alkalmazkodás és szabálykövetés.	*Hon-és népismeret:* az én világom.
Témakör: Tanulás és munka	**Fejlesztendő kompetencia*:*** A tanulás iránti motiváció, pozitív attitűd fejlesztése**.**			**Óraszám: 8**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
1. A tanulás: - motívumok, - a tanulást segítő és nehezítő tényezők. A tanulás tervezése, - egyéni tanulási stílus, - tanulási stratégiák.	1. A különböző tantárgyak tanulását segítő speciális ötletek, - eljárások. Tanulási szokások, - módok, - technikák, - az önismereten alapuló tanulási módszerek kialakítása, kimunkálása,	1. Figyelem, koncentrálás. Tanulásszervezés, tanulási stílus.	1. Tanulását (segítséggel) megtervezi. Felkészüléséhez figyelembe veszi az előzetes értékeléseket, tapasztalatokat. Különbséget tesz kedvelt és kevésbé	1. Életvitel és gyakorlati ismeretek: foglalkozások, mesterségek; család, háztartási munka.

	- a tantárgyankénti speciális tanulási technikák alkalmazása.		kedvelt tevékenységek között, elfogadja, hogy nem csupán a kedvelt tevékenységeket kell elvégezni. Fokozódott kitartása, fejlődött felelősségérzete, feladattudata.	

5. évfolyam

Témakör: Egészséges életmód	**Fejlesztendő kompetencia*:*** Az egészségmegőrzés igényének kialakítása, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzése.			**Óraszám: 8**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
1. Testi egészség: káros szenvedélyek. 2. Egészséges **étkezés.** **3. Testedzés, sport**olási lehetőségek. 4. Ki**kapcsolódás, regenerálódás.** **5. Normális életrend.**	1. A test egészséget veszélyeztető szokások, szenvedélyek. - Esetek, filmélmények megvitatása. 2. Egészséges táplálkozás. 3. Sportolási lehetőségek, a test karbantartása a környezetemben. 4. Szabadidő eltöltésének, a személyiséget építő lehetőségeinek felismerése, kikapcsolódás, stresszoldás, szórakozás, tanulás. 5. Építem önmagam: egészséges életrend, napirend, szellemi, fizikai munka, a feltöltődés helyes aránya, igényes szórakozás, sport, mozgás, a test és lélek egyensúlya.	1. Testi egészség, akaraterő. 2. Egészséges étrend. 3. Rendszeres testmozgás. 4. Stressz, kikapcsolódás. 5. Egészséges életrend.	Ismeri a testi egészségmegőrzés érdekében legcélravezetőbb technikákat. Képes erőfeszítéseket tenni, akarati tényezőket mozgósítani a változásért, a változtatásért.	*Természetismeret:* az ember megismerése és egészsége.

6. évfolyam

Témakör: Én és a társadalom	**Fejlesztendő kompetencia:** Konstruktív kommunikáció, tolerancia, bizalom, együttérzés, a közvetlen környezet értékeihez való ragaszkodás, érdeklődés az életkorának megfelelő állampolgári szerepvállalás iránt.			**Óraszám: 8**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
1. A lakóhelyen: helyi társadalmi események, a részvétel lehetőségei. 2. Nemzeti ünnepeink. Helyi vonatkozások. 3. A lakóhely hagyományai, értékei.	1. A helyi társadalmi eseményekről tájékozódás a médiumokon keresztül, személyes részvétel. 2. Nemzeti ünnepeink: március 15.; augusztus 20.; október 23., az ünnepek helyi aktualitásai, helytörténeti vonatkozások, történelmi emlékhelyek megismerése, személyes részvétel. 3. A lakóhelyi környezet kulturális értékei, hagyományai, természeti kincsei, a megismételhetetlenségből is adódó ragaszkodás, a megóvás felelőssége. Az összefogás jelentősége az értékek védelme érdekében. Emlékhelyek, múzeumok, kulturális események látogatása. Természetvédelmi „őrjárat”.	1. Érték. 2. Nemzeti ünnep. 3.Hagyományápolás.	1.Együttműködésen alapuló aktív részvétel a különböző színtereken zajló társadalmi eseményekben. 2. Nemzeti ünnepeink aktualitásai, helyi vonatkozásai. 3. Egymásra figyelés, alkalmazkodás erősítése különböző közösségekben.	*Hon-és népismeret:* az én világom.

Témakör: **Közösség és személyiség**	**Fejlesztendő kompetencia:** Nyitottság, együttműködés, kommunikáció, figyelem, empátia, önkifejezés, véleményalkotás, felelősség.			**Óraszám: 12**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
1. Önismeret: önmegfigyelésen alapuló felismerés, befolyásolás. 2. Közösségek, amelyekben élek: iskola, évfolyam, család 3. Társas kapcsolatok.	1. Drámajátékok: konfliktus, vita, feloldás, megbeszélés, viszonyulás a témához. 2. A közösség céljai, feladatai, az együttműködő közösség, a közös célok elérésének segítő és akadályozó tényezői.	1. Önismeret, tulajdonság, véleményérték. 2. Együttműködés	1. Kommunikáció, véleménynyilvánítás képességének fejlesztése. A kulturált vita és	*Hon-és népismeret:* az én világom.

4. Társas kapcsolatok, helyem a közösségekben.	3. Együttműködésen, munkamegosztáson alapuló ismeretszerzés. 4. Felelősségtudat, lelkiismeretesség a társainkhoz, a családtagokhoz fűződő viszonyban. Őszinteség, segítőkészség. Helyzetgyakorlatok, szituációs játékok.	viselkedés, társas kapcsolat. 3. Viszony. 4. Elfogadás, szabálykövetés.	konfliktuskezelés készségeinek fejlesztése. 2. Együttműködés, kooperáció a közösséggel, csapatmunka. 3. Kooperatív technikák alkalmazása. 4. Beleérző képesség, tolerancia fejlesztése, a saját és a mások cselekedeteiért érzett felelősségérzet felkeltése.	

Témakör: Tanulás és munka	**Fejlesztendő kompetencia:** A tanulás iránti motiváció, pozitív attitűd fejlesztése.			**Óraszám: 8**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
1. A munka: munkavégzés a családban, az iskolában. 2. A munka és a személyiség, munkasiker, kudarc, munkafegyelem. 3. A tanulás és a munka értékelése, önértékelés, külső értékelés.	1. A tanulás megtervezése, naplóvezetés a tapasztalatokról, következtetések, változtatások, célkitűzések segítséggel történő megfogalmazása, folyamatos értékelés. 2. Különböző foglalkozások ismerete, a végzésükhöz szükséges tudáselemek összegyűjtése, elemzése. 3. Kedvelt tevékenységek, összefüggések ezek és egyes foglalkozások között (pályatükör).	1. Tervezés, szervezés. 2. Választás. 3. Értékelés, önértékelés.	1. Egyéni tanulási módszerek alkalmazásának alapozása, fejlesztése. 2. Differenciálás a különféle foglalkozások között. 3. Az önállóság iránti igény, a felelősségérzet fejlesztése, erősítése. *Képességfejlesztési fókuszok:*	*Életvitel és gyakorlati ismeretek:* foglalkozások, mesterségek; család, háztartási munka.

			együttműködés, bizalom, önkifejezés, kitartás.	
Témakör: Egészséges életmód	**Fejlesztendő kompetencia*:*** A lelki egészség (mentálhigiéné) iránti igény felkeltése, ennek kialakításához és megőrzéséhez szükséges készségek, képességek kialakítása.			**Óraszám: 8**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
1. Lelki egészség: - én erősítés, - belső egyensúly.	1. - Önmaga bemutatása, „ez vagyok – ez voltam”: fotók a múltról, a családról, a gyermekkorról. - Adatok gyűjtése önmagáról. Pozitív tulajdonság, képesség. Pozitív tulajdonságok erősítése, negatív tulajdonságok leküzdésének technikái. - Helyzetgyakorlatok, szituációs játékok. - A lélek egészsége, stressz, veszélyek. A segítés, a segítség szerepe, a segítségkérés formái, a hozzá kapcsolódó viselkedés. - Viselkedésszabályozás a lelki egészség megőrzése érdekében. - Választás és döntés, azok következményeinek megbeszélése. Irodalmi példák gyűjtése. Dramatikus játék.	1. Én-énerő, lelki egészség, segítségkérés.	Ismeri a lelki egészségmegőrzés érdekében legcélravezetőbb technikákat. Különbséget tud tenni pozitív és negatív tulajdonságok között. Képes erőfeszítéseket tenni, akarati tényezőket mozgósítani a változásért, a változtatásért. Elfogadja, hogy vannak olyan helyzetek, amikor segítséget kell kérni.	*Természetismeret:* az ember megismerése és egészsége.

A felsőbb évfolyamba lépés feltételei a két évfolyamos ciklus végére:

- Egyéni fejlesztési terv szerint, személyre szabott segítséggel (szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel, vagy más, elsősorban vizuális környezeti támpont használatával):
- Fejlődik önismerete, reális önértékelése.
- Kialakul alapvető nyitottság a társas kapcsolatokra, fejlődnek a szociális készségek.
- Felelősséget érez cselekedeteiért, vállalásaiért, megfelelően érzékeli és értékeli a sikert, a kudarcot.
- Felismeri az iskolai konfliktusokat, törekszik a megoldásra.
- Megszilárdul az iskolai követelmények szerinti normatartás.
- Tanulását (segítséggel) megtervezi. Felkészüléséhez figyelembe veszi az előzetes értékeléseket, tapasztalatokat. Különbséget tesz kedvelt és kevésbé kedvelt tevékenységek között, elfogadja, hogy nem csupán a kedvelt tevékenységeket kell elvégezni. Fokozódik kitartása, fejlődik felelősségérzete, feladattudata.
- Ismeri és tiszteli a közösségi hagyományokat, részt vesz ápolásukban.
- Közvetlen környezete természeti és kulturális értékeit ismeri, megóvásukban aktívan részt vesz.
- Ismeri a lelki és testi egészségmegőrzés érdekében legcélravezetőbb technikákat. Különbséget tud tenni pozitív és negatív tulajdonságok között. Képes erőfeszítéseket tenni, akarati tényezőket mozgósítani a változásért, a változtatásért. Elfogadja, hogy vannak olyan helyzetek, amikor segítséget kell kérni.

7–8. évfolyam (A 2020/21-es tanévben kifutó rendszerben)

A tanulókat aktivizáló módszerek megtartásával az osztályfőnöki órák sajátos szerepet töltenek be annak támogatásában, hogy a tanulók megértsék a törvények szerepét mindennapi életünkben, elfogadják azok szükségszerűségét, az értékek és a szabályok viszonylagosságát, a normakövetés fontosságát. Helyzeteket kell teremteni ahhoz, hogy tudjanak érvelni, meggyőzni, mások véleményét elfogadva kiállni meggyőződésük mellett, vagy elvetni azt, átérezhessék a felelősségvállalás jelentőségét, felismerjék, hogy kiknek tudnak segítséget nyújtani. Csoportos feladathelyzetekben teremtsünk lehetőséget arra, hogy megfogalmazhassák véleményüket és fogadják el mások érvelését.

Enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt jelentősége van a pályaorientáció támogatásának, annak, hogy tájékozódjanak a továbbtanulással kapcsolatban, segítséggel ismerjék fel érdeklődési körüket, összeegyeztessék azt a (szakma)tanulási lehetőségekkel.

Témakör	**1. Közösség és személyiség**	**Javasolt óraszám: 26 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A vitakészség fejlesztése, érvelés, meggyőzés, mások véleményének elfogadása, kiállás a meggyőződés mellett/elvetés. Az előítéletes magatartás, a sztereotip megnyilvánulások észrevétele, annak a felismerése, hogy a sztereotípiák kialakulásában nagyon fontos szerepet tölt be a viselkedésünk. Az egyéni és a közösségi érdek viszonyának, a szabályok, törvények szerepének mindennapi életünkben, az értékek és a szabályok viszonylagosságának, a normakövetés fontosságának felismertetése. A felelősségvállalás, a segítségnyújtás képességének fejlesztése. Segítségelfogadás képességének továbbfejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* önállóság, kreativitás, bizalom, önbizalom, önbecsülés, konfliktuskezelés, problémamegoldó képesség, konszenzusképesség, kudarctűrés, elfogadás.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
1. Önismeret. 2. A társas kapcsolatok szerepe a közösségben. − Iskolai közösségek − A családi közösség − Közösségi élet a helyi társadalomban.	A helyes önértékelés kialakítása bírálat, önbírálat alapján. A bírálat segítő aspektusainak elfogadása. Elvárások önmagával és mások elvárásai a tanulóval szemben. Saját korlátainak a megismerése, felismerése. Reális célok kitűzése a személyiség pozitív megváltoztatására a fokozatosság érvényesítésével. Tolerancia a másság iránt, értékek megismerése, elfogadás. Megbeszélés: csoportok az évfolyamban, klikkek és barátok; sztárok és magányosok. Kortárscsoportok: konfliktusok csoporton belül, csoporthelyzet, alkalmazkodás, tűrőképesség fogalmainak tisztázása. Egyéni képességek a közösség szolgálatában, kooperáció fontosságának, az egymásrautaltságnak a felismerése. A család, mint a nevelés legfőbb színtere: érzelmi védettség; generációk együttélése, egymás tiszteletben tartása; demokrácia a

	családban. Konfliktusok a családban, a türelem, megértés, odafigyelés szerepe a konfliktus kezelésében, feloldásában. Az emberi együttélés írott és íratlan szabályai, a szabályok szintjei és egymásra épülésük: szokás, erkölcs, jog; a szabályok megszegésének büntetése. A helyesen kialakult értékek, magatartási normák megerősítése; az egyéni és a közérdek érvényre jutását szolgáló tevékenységekre való rávilágítás. Az önkormányzat működése az évfolyamban és az iskolában. Közéletiség, demokrácia, egyéni és közösségi részvétel.
Fogalmak	Empátia, tolerancia, konfliktus- és kudarctűrő-képesség, egyéni képesség, egyéni érdek, közösségi érdek, egyéni cél, közösségi cél, elvárás, változás, változtatás, közéletiség, demokrácia, elfogadás, együttműködési készség.

Témakör	**2. Tanulás és munka**	**Javasolt óraszám: 15 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tanulás időbeosztásának, a fegyelemnek, a kitartás képességének fejlesztése. A tanulás pozitív, az életet gazdagító tevékenységként való elfogadtatása, belső késztetés a tanulásra. A tanulás és a pályaválasztás közötti összefüggés beláttatása. *Képességfejlesztési fókuszok*: alkalmazkodóképesség, rugalmasság, kitartás, kudarctűrés.	
Fejlesztési ismeretek		**Fejlesztési tevékenységek**
1. Tanulás: önértékelés, célkitűzések, tervek és végrehajtás. 2. Pályaválasztás: a munka szerepe, felkészülés.		A tanulmányi és magatartási helyzet értékelése (helyzetelemzés és célmeghatározás a tanulók önértékelése alapján). Érdeklődés, jellem, motiváció a pályaválasztásban. Pályaválasztási elképzelések, érdeklődési területek, vonzódások. Reális pályakép a képességek, adottságok szerint, mérlegelés. A szakmatanulási lehetőségek megismerése – szakiskolák, speciális szakiskola. Jövőkép kialakítása, az értékteremtés sokszínűsége.
Fogalmak	Célkitűzés, terv, teljesítmény, munkavégzés, pályakép, pályaválasztás.	

Témakör	3. Én és a társadalom	Javasolt óraszám: 16 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az állampolgárság, a demokrácia fogalmak lényegi tartalmi elemeinek felismertetése saját tapasztalatok, élmények alapján. A demokratikus döntéshozásban való részvétel lehetőségeinek, alapvető szabályainak megismertetése. A lakóhelyhez, az országhoz való tartozás érzése, az identitástudat erősítése. *Képességfejlesztési fókuszok:* érdeklődés, médiumokból való tájékozódás, értékek felismerése, hagyományőrzés, pozitív viszonyulás mások véleményéhez, a változáshoz.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
1. Állampolgárság: jogok és kötelességek 2. Mindennapi demokrácia 3. Értékeink, védelmük	„Állampolgár vagyok”, joggyakorlás és kötelesség-végrehajtás egyensúlyának felismerése. Az iskolai önkormányzat tevékenységében való részvétel. Vélemények megfogalmazása, döntés-előkészítő folyamatokban való részvétel. Politika, politizálás, politikai események, fejlődő demokrácia, médiumok használata. Viták felmerülő problémákról. Hírfigyelés, elemzés. Kulturális örökségünk, amire, akikre büszkék lehetünk. Életünk a „megsebzett bolygón”, a környezetvédelem szükségességének megértése; a környezeti ártalmak számbavétele, megelőzés. Magyarország leggyakrabban látogatott idegenforgalmi nevezetességei, földrajzi helyek, nemzeti parkjaink: képek gyűjtése, rendszerezés, filmek elemzése.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Állampolgár, demokrácia, döntés, kulturális örökség, természetvédelem.

Témakör	4. Egészséges életmód	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A serdülőkor legjellemzőbb testi-lelki változásainak felismertetése, a lelki bántalmak, sérelmek kezelésének képessége. *Képességfejlesztési fókuszok:* önmegfigyelés, véleménynyilvánítás, konfliktuskezelés, empátia, tolerancia, elfogadás, erkölcs.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
1. A serdülőkor testi, lelki jellemzői. 2. Konfliktusok a családban. 3. Kortárscsoportok. 4. A lelki és testi egészség összefüggései.	A serdülőkor biológiai és higiéniai problémái, a serdüléssel járó biológiai és pszichológiai változások, önmaga változásának, alakulásának leírása. Nyitottság, zárkózottság. Családi konfliktusok (generációs, életmódbeli, szokásokból eredő), megoldások keresése. Kortárs konfliktusok: rivalizálás különböző területei. Konfliktuskezelési technikák gyakorlása: vita, meggyőzés, konfrontáció. Empátia, elfogadás, tolerancia. Testkultúra a serdülőkorban, ízlés, ízléstelenség, egyéni stílus. Ismerkedés – kapcsolatteremtés, kortársak azonos érdeklődése. Párkapcsolat, a kapcsolatteremtés feltételei, az ismerkedés illemtana. Szituációs játékok, helyzetgyakorlatok. A testi egészség érdekében tett erőfeszítések, helyes táplálkozás, sport, testmozgás, pihenés, kikapcsolódás. Anyaggyűjtések különböző médiumokból.
Fogalmak	Viselkedés, konfliktus, belátás, megértés, vita, egészségmegőrzés, higiénia.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén:

- Reális önértékelés, önfejlesztési igény kialakulása. A kritika elfogadása, a felelősség felismerése, készség személyiségének fejlesztésére. A közösségért érzett felelősség felismerése, érvényesítése.
- Saját helyének, szerepének felismerése adott közösségben, törekvés az önérvényesítés és a közösség érdekeinek összeegyeztetésére.
- Az egyéni adottságoknak megfelelő konfliktuskezelés a környezetben.
- Az iskola, a tágabb közösség elvárásainak megfelelő normatartás.
- Reális pályaválasztási célkitűzés, iskolaválasztás.
- Egyéni adottságaihoz mért erőkifejtés, én-erő mozgósítás a kitűzött célok megvalósítása érdekében.
- Alapvető állampolgári tájékozottság a közvetlen környezet demokratikus közéletében.
- Egyéni adottságokhoz igazodó részvétel a természeti értékek védelmében, a kulturális hagyományok ápolásában.

- A serdülőkor legjellemzőbb megnyilvánulásainak ismerete, képesség önmaga, reakciói elemezésére, következtetések levonására, a szükséges változtatások érdekében erőfeszítések tételére.
- A testi és lelki egészségi állapot szoros összefüggésének belátása, a megőrzésük érdekében leggyakrabban használható technikák ismerete, törekvés alkalmazásukra.

7–8. évfolyam (A 2020/21-es tanévtől felmenő rendszerben)

Az osztályfőnöki órák sajátos szerepet töltenek be annak támogatásában, hogy a tanulók megértsék a törvények szerepét mindennapi életünkben, elfogadják azok szükségszerűségét, az értékek és a szabályok viszonylagosságát, a normakövetés fontosságát. Helyzeteket kell teremteni ahhoz, hogy tudjanak érvelni, meggyőzni, mások véleményét elfogadva kiállni meggyőződésük mellett, vagy elvetni azt, átérezhessék a felelősségvállalás jelentőségét, felismerjék, hogy kiknek tudnak segítséget nyújtani. Csoportos feladathelyzetekben teremtsünk lehetőséget arra, hogy megfogalmazhassák véleményüket és fogadják el mások érvelését.

Autizmussal élő enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt jelentősége van a pályaorientáció támogatásának, annak, hogy tájékozódjanak a továbbtanulással kapcsolatban, segítséggel ismerjék fel érdeklődési körüket, összeegyeztessék azt a (szakma)tanulási lehetőségekkel.

7. évfolyam

Témakör: Közösség és személyiség	**Fejlesztendő kompetencia:** Adekvát önértékelés, a felelősségvállalás, a segítségnyújtás képességének fejlesztése. Segítségelfogadás képességének továbbfejlesztése.			**Óraszám: 12**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
1. Önismeret.	1. A helyes önértékelés kialakítása bírálat, önbírálat alapján. - A bírálat segítő aspektusainak elfogadása. - Elvárások önmagával és mások elvárásai a tanulóval szemben. - Saját korlátainak a megismerése, felismerése. - Reális célok kitűzése a személyiség pozitív megváltoztatására a fokozatosság érvényesítésével.	1. Empátia, tolerancia, konfliktus- és kudarctűrő-képesség, egyéni képesség, egyéni érdek, közösségi érdek, egyéni cél, közösségi cél, elvárás, változás, változtatás.	1. Reális önértékelés, önfejlesztési igény kialakulása. - A kritika elfogadása, a felelősség felismerése, készség személyiségének fejlesztésére.	*Erkölcstan:* Erkölcsi személyiség, emberi társaság. Társas kapcsolatok.

Témakör: Én és a társadalom	**Fejlesztendő kompetencia*:*** A tanuló ismeri, egymástól biztonságosan elkülöníti a társadalom különböző egységeit, az ember társadalomban való létezésének alapjait, alapvető törvényszerűségeit (iskolai, családi környezetében ismeri a szabályok szükségességét).			**Óraszám: 8**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
1. Állampolgárság: jogok és kötelességek	1. „Állampolgár vagyok”, joggyakorlás és kötelesség-végrehajtás egyensúlyának felismerése.	1. Állampolgár, demokrácia, döntés.	1. Alapvető állampolgári tájékozottság a közvetlen környezet demokratikus közéletében.	*Erkölcstan:* az emberi társadalom. *Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* állampolgári jogok,

				kötelességek, politika, intézmények. *Földrajz:* Magyarország földrajzi adottságai. *Természetismeret:* környezetvédelem, természetvédelem.
Témakör: Tanulás és munka	**Fejlesztendő kompetencia*:*** A tanulás iránti motiváció, pozitív attitűd fejlesztése. Az önállóság iránti igény, a felelősségérzet fejlesztése, erősítése. Egyéni tanulási módszerek alkalmazásának alapozása, fejlesztése.			**Óraszám: 8**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
1. Tanulás: önértékelés, célkitűzések, tervek és végrehajtás.	1. A tanulmányi és magatartási helyzet értékelése (helyzetelemzés és célmeghatározás a tanulók önértékelése alapján). - Érdeklődés, jellem, motiváció a pályaválasztásban.	1. Célkitűzés, terv, teljesítmény, munkavégzés.	1. Az iskola, a tágabb közösség elvárásainak megfelelő normatartás. - Egyéni adottságaihoz mért erőkifejtés, én-erő mozgósítás a kitűzött célok megvalósítása érdekében.	*Erkölcstan:* az emberi társadalom.

Témakör: Egészséges életmód	**Fejlesztendő kompetencia*:*** önmegfigyelés, véleménynyilvánítás, konfliktuskezelés, empátia, tolerancia, elfogadás, erkölcs.			**Óraszám: 8**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
1. A serdülőkor testi, lelki jellemzői. 2. Konfliktusok a családban. 3. Kortárscsoportok. Konfliktusok.	1. A serdülőkor biológiai és higiéniai problémái, a serdüléssel járó biológiai és pszichológiai változások, önmaga változásának, alakulásának leírása. Nyitottság, zárkózottság. 2. Családi konfliktusok (generációs, életmódbeli, szokásokból eredő), megoldások keresése. 3. Kortárs konfliktusok: rivalizálás különböző területei. - Konfliktuskezelési technikák gyakorlása: vita, meggyőzés, konfrontáció. - Empátia, elfogadás, tolerancia.	1. Viselkedés, higiénia, egészségmegőrzés. 2. Konfliktus, belátás, megértés, vita. 3. Kortárs, konfliktus, megértés, vita.	1. A serdülőkor legjellemzőbb megnyilvánulásainak ismerete, képesség önmaga, reakciói elemezésére, következtetések levonására, a szükséges változtatások érdekében erőfeszítések tételére. 2. Konfliktuskezelés a családban. 3. Az egyéni adottságoknak megfelelő konfliktuskezelés a környezetben.	*Természetismeret:* az ember megismerése és egészsége. *Testnevelés és sport:* sportágak, mozgásfajták. *Erkölcstan:* kapcsolatok, felelősség.

8. évfolyam

Témakör: Tanulás és munka	**Fejlesztendő kompetencia*:*** A tanulás iránti motiváció, pozitív attitűd fejlesztése. Az önállóság iránti igény, a felelősségérzet fejlesztése, erősítése. Egyéni tanulási módszerek alkalmazásának alapozása, fejlesztése.			**Óraszám: 7**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**

1. Pályaválasztás: - a munka szerepe, - felkészülés.	1. Pályaválasztási elképzelések, - érdeklődési területek, vonzódások. - Reális pályakép a képességek, adottságok szerint, mérlegelés. - A szakmatanulási lehetőségek megismerése – szakiskolák, speciális szakiskola. - Jövőkép kialakítása, az értékteremtés sokszínűsége.	1. Célkitűzés, terv, teljesítmény, munkavégzés, pályakép, pályaválasztás.	1. Reális pályaválasztási célkitűzés, iskolaválasztás. - Egyéni adottságaihoz mért erőkifejtés, én-erő mozgósítás a kitűzött célok megvalósítása érdekében.	*Erkölcstan:* az emberi társadalom.

Témakör: Közösség és személyiség	**Fejlesztendő kompetencia*:*** Adekvát önértékelés, a felelősségvállalás, a segítségnyújtás képességének fejlesztése. Segítségelfogadás képességének továbbfejlesztése.			**Óraszám: 12**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
2. A társas kapcsolatok szerepe a közösségben. 3. Iskolai közösségek. 4. A családi közösség. 4. Közösségi élet a helyi társadalomban.	1. Tolerancia a másság iránt, értékek megismerése, elfogadás. 2. Megbeszélés: csoportok az évfolyamban, klikkek és barátok; sztárok és magányosok. Kortárscsoportok: konfliktusok csoporton belül, csoporthelyzet, alkalmazkodás Egyéni képességek a közösség szolgálatában, kooperáció fontosságának, az egymásrautaltságnak a felismerése. 3. A család, mint a nevelés legfőbb színtere: érzelmi védettség; generációk együttélése, egymás tiszteletben tartása; demokrácia a családban. - Konfliktusok a családban, a türelem, megértés, odafigyelés szerepe a konfliktus kezelésében, feloldásában. 4. Az emberi együttélés írott és íratlan szabályai, a szabályok szintjei és egymásra	Empátia, tolerancia, konfliktus- és kudarctűrő-képesség, egyéni képesség, egyéni érdek, közösségi érdek, egyéni cél, közösségi cél, elvárás, változás, változtatás, közéletiség, demokrácia, elfogadás, együttműködési készség.	A közösségért érzett felelősség felismerése, érvényesítése. Saját helyének, szerepének felismerése adott közösségben, törekvés az önérvényesítés és a közösség érdekeinek összeegyeztetésére. Az egyéni adottságoknak megfelelő konfliktuskezelés a környezetben	*Erkölcstan:* Erkölcsi személyiség, emberi társaság. Társas kapcsolatok.

	épülésük: szokás, erkölcs, jog; a szabályok megszegésének büntetése. - A helyesen kialakult értékek, magatartási normák megerősítése; az egyéni és a közérdek érvényre jutását szolgáló tevékenységekre való rávilágítás. - Az önkormányzat működése az évfolyamban és az iskolában. Közéletiség, demokrácia, egyéni és közösségi részvétel.			

Témakör: Én és a társadalom	**Fejlesztendő kompetencia:** A tanuló ismeri, egymástól biztonságosan elkülöníti a társadalom különböző egységeit. Jól tájékozódik közvetlen környezetében a természeti és kulturális értékekben. Megbecsülésük, megóvásuk érdekében aktivitásra képes.			**Óraszám: 10**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
1. Mindennapi demokrácia. 2. Értékeink, védelmük. 3. Környezetvédelem. 4. Hazánk nevezetességei.	1. Az iskolai önkormányzat tevékenységében való részvétel. - Vélemények megfogalmazása, döntés-előkészítő folyamatokban való részvétel. - Politika, politizálás, politikai események, fejlődő demokrácia, médiumok használata. - - - Viták felmerülő problémákról. Hírfigyelés, elemzés. 2. Kulturális örökségünk, amire, akikre büszkék lehetünk. 3. Életünk a „megsebzett bolygón”, a környezetvédelem szükségességének megértése; a környezeti ártalmak számbavétele, megelőzés. 4. Magyarország leggyakrabban látogatott idegenforgalmi nevezetességei, földrajzi helyek, nemzeti parkjaink: képek gyűjtése, rendszerezés, filmek elemzése.	Állampolgár, demokrácia, döntés, kulturális örökség, természetvédelem.	Alapvető állampolgári tájékozottság a közvetlen környezet demokratikus közéletében. Egyéni adottságokhoz igazodó részvétel a természeti értékek védelmében, a kulturális hagyományok ápolásában.	*Erkölcstan:* az emberi társadalom. *Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:* állampolgári jogok, kötelességek, politika, intézmények. *Földrajz:* Magyarország földrajzi adottságai. *Természetismeret:* környezetvédelem, természetvédelem.

Témakör: Egészséges életmód	**Fejlesztendő kompetencia*:*** önmegfigyelés, véleménynyilvánítás, konfliktuskezelés, empátia, tolerancia, elfogadás, erkölcs.			**Óraszám: 7**
Tananyag	**Tanulói tevékenység**	**Elvárt és javasolt fogalmak**	**Elvárt teljesítmény**	**Tananyag koncentráció**
4. Ízlés, igényszint. 5. Kortárs kapcsolatrendszerek. 6. A lelki és testi egészség összefüggései.	1. Testkultúra a serdülőkorban, ízlés, ízléstelenség, egyéni stílus. 2. Ismerkedés – kapcsolatteremtés, kortársak azonos érdeklődése. Párkapcsolat, a kapcsolatteremtés feltételei, az ismerkedés illemtana. - Szituációs játékok, helyzetgyakorlatok. 3. A testi egészség érdekében tett erőfeszítések, helyes táplálkozás, sport, testmozgás, pihenés, kikapcsolódás. Anyaggyűjtések különböző médiumokból.	1. Egészségmegőrzés, higiénia. 2. Viselkedés, konfliktus, belátás, megértés. 3. Egészségmegőrzés, higiénia.	1. Testkultúra a serdülőkorban, ízlés, ízléstelenség, egyéni stílus. 2. Ismerkedés – kapcsolatteremtés, kortársak azonos érdeklődése. Párkapcsolat, a kapcsolatteremtés feltételei, az ismerkedés illemtana. 3. A testi és lelki egészségi állapot szoros összefüggésének belátása, a megőrzésük érdekében leggyakrabban használható technikák ismerete, törekvés azon alkalmazásukra.	*Természetismeret:* az ember megismerése és egészsége. *Testnevelés és sport:* sportágak, mozgásfajták. *Erkölcstan:* kapcsolatok, felelősség.

A felsőbb évfolyamba lépés feltételei a két évfolyamos ciklus végére:

- Egyéni fejlesztési terv szerint, személyre szabott segítséggel (szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel, vagy más, elsősorban vizuális környezeti támpont használatával):
- Reális önértékelés, önfejlesztési igény kialakulása. A kritika elfogadása, a felelősség felismerése, készség személyiségének fejlesztésére. A közösségért érzett felelősség felismerése, érvényesítése.
- Saját helyének, szerepének felismerése adott közösségben, törekvés az önérvényesítés és a közösség érdekeinek összeegyeztetésére.
- Az egyéni adottságainak megfelelő konfliktuskezelés a környezetben.
- Az iskola, a tágabb közösség elvárásainak megfelelő normatartás.
- Reális pályaválasztási célkitűzés, iskolaválasztás.
- Egyéni adottságaihoz mért erőkifejtés, én-erő mozgósítás a kitűzött célok megvalósítása érdekében.
- Állampolgári tájékozottsággal rendelkezik közvetlen környezet demokratikus közéletében.
- Ismeri, egyéni adottságaihoz igazodóan részt vesz a természeti értékek védelmében, a kulturális hagyományok ápolásában.
- Tisztában van a serdülőkor legjellemzőbb megnyilvánulásaival, képes önmagát, reakcióit elemezni, következtetéseket levonni, a szükséges változtatások érdekében erőfeszítéseket tenni.
- Belátja, hogy a testi és lelki egészségi állapot szorosan összefügg, ismeri a megőrzés érdekében leggyakrabban használható technikákat, azoknak alkalmazására törekszik.

HELYI TANTERV

Autizmus spektrumzavarral élő, középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók számára

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók kerettantervének adaptációja autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók számára

Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, általános iskola, 1–8. évfolyam

Célok, feladatok:

„A célok és feladatok meghatározása a Nemzeti alaptanterven (Nat) és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvén alapul. A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb idősávokat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékossággal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíttetni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar jelnyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve és a vizsgaszabályzatok adnak eligazítást.

Az iskolai képzés során az egyéni bánásmód elvét alkalmazva biztosítható az autizmussal élő tanulók személyiségének harmonikus fejlődése.” (NAT, Kerettanterv a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára 1-8. évfolyam, 2020)

A képzés célja kialakítani a helyes közösségi magatartást, az együttműködési képességet és a szocializációs készséget a hiányosan működő képességek korrekciója, a hátrányok csökkentése érdekében, miközben folyamatos motivációval, az érdeklődés fenntartásával valósul meg a jól működő funkciók fejlesztése.

A képzés feladata minél nagyobb mértékben előkészíteni az önálló vagy támogatott életvezetés lehetőségét, kialakítani a környezethez való kötődés igényét, a közösségi alkalmazkodást és elfogadást, törekedve az önérvényesítéssel és önálló döntési képességgel rendelkezés kialakítására, a tanuló felkészítésére a lehető legeredményesebb társadalmi integrációra.

Az intézménytípus megalapozza a tanulói képességekhez és érdeklődéshez igazodó, készségfejlesztő speciális szakiskolai képzésben történő részvétel és a gyakorlati munkavégzés

feltételeit úgy, hogy fokozott figyelmet fordít azoknak a kompetenciáknak a fejlesztésére, amelyre az autizmussal élő tanulóknak az iskolai oktatás után szükségük lehet (a készségfejlesztő speciális szakiskola évfolyamain, napközi otthonokban, családban, lakóotthonokban, védő vagy integrált munkahelyeken).

Az autizmussal élő tanulók nevelésében kiemelt figyelmet kell fordítani az egyénre szabott terápiás eszközök, eljárások alkalmazásával a képességstruktúra hiányosságainak kompenzálására, az épen maradt funkciók feltárásával és azokra építéssel. A pedagógusoknak feladatuk a gyakorlatorientált, a mindennapi élet tevékenységeire felkészítő képzés megvalósítása, az életvezetési technikák megalapozása, elsajátíttatása, gyakoroltatása. A személyiség gazdagítása érdekében az önelfogadásra és mások elfogadására a toleráns magatartás kialakításával tehet szert a gyermek/tanuló.

Mindehhez olyan iskolai légkört kell teremteni, amelyben mind a tanuló, mind a felnőtt jól érzi magát, ahol az emberi és társas kapcsolatok a kölcsönös tiszteleten alapulnak, ahol minden tanuló teljes értékű emberként élheti meg önmagát, a másságot is elfogadva.

Fejlesztési területek – nevelési célok

Az erkölcsi nevelés

Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók esetében az alapsérülés miatt nem számolhatunk intuitív szociális megértésre, a helyes minták spontán követésére és rugalmas szempontváltásra (pl. más emberek szempontjainak megértésére).
Alapvető nevelési cél az énkép és önismeret fejlesztése, saját és mások érzelmeinek, nézőpontjának felismerése, megértése, a saját gondolatok és érzelmek kifejezésének tanítása. Esetükben a társadalmi együttélés szabályait explicit módon szükséges tanítani. Merev, rugalmatlan gondolkodásuk miatt a tanult szabályokhoz, erkölcsi normákhoz mérlegelés nélkül ragaszkodhatnak.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Kiemelkedően fontos a közvetlen társadalmi és természeti környezet ismerete, az azokkal való harmonikus kapcsolat. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók elsősorban saját, közvetlen élményeiken keresztül, esetleg speciális érdeklődési körüknek megfelelően ismerhetik meg nemzeti kultúránk értékeit. Ezen a területen rendkívül nagy egyéni különbségekre számíthatunk.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók nevelésének-oktatásának alapvető célja, hogy olyan gondolkodási, szociális-kommunikációs készségeket alakítsunk ki, melyek lehetővé teszik az egyén részvételét szűkebb és tágabb társas környezetében. A részvétel módja és mértéke nagy egyéni eltéréseket mutat: a tanulók többsége jelentős támogatást igényel abban, hogy jogait gyakorolja, társadalmilag elfogadott viselkedésmódokat tanúsítson, alkalmazkodjon a társadalom írott és íratlan szabályaihoz.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

Hangsúlyos szerepet kap a saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok megismertetése, a saját viselkedés kontrolljának, a kooperációnak, szociális normáknak direkt tanítása, mivel azok intuitív megértésére, spontán elsajátítására korlátozottan számíthatunk. A sikerélményeket biztosító, a gyermek érdeklődését és motivációját fenntartó oktatási környezet kialakítása kulcsszerepet játszik a reális önértékelés és pozitív énkép kialakításában

A családi életre nevelés

A család szerepe az autizmus spektrum zavarral küzdő tanuló esetében is kiemelkedő jelentőségű. Az iskola alapvető feladata, hogy segítse az érintett családokat az autizmus-specifikus célok kitűzésében és megfelelő nevelési stratégiák alkalmazásában, mivel a hagyományos módszerek többsége nem válik be az érintett gyermekek esetében.
A nevelési-oktatási intézmény és a család szoros együttműködésével érhetők el és terjeszthetők ki az egyéni fejlesztési tervben megfogalmazott célok, különös tekintettel a szociális-kommunikációs készségek általánosítására, valamint a rugalmasabb viselkedés és gondolkodás fejlesztésére.

A testi és lelki egészségre nevelés

Elsődleges az érzelmi biztonság megteremtése, a pozitív, reális énkép és önértékelés támogatása, a fejlődési zavarral gyakran együtt járó szorongás megelőzése, oldása.
A helyes étkezési, alvási, önápolási szokások, a rendszeres mozgás iránti igény kialakítása szintén prioritást kap az egyéni fejlesztési tervben.
A megfelelő szexuális viselkedés kialakításában a családok számára hatékony segítséget kell nyújtania az iskolának, mivel a szociális megértés sérülése e területet speciálisan nehézzé teszi.
A viselkedésproblémák megelőzése és hatékony kezelése hozzájárul a testi-lelki egészség megőrzéséhez és kiküszöbölheti a gyógyszeres kezelést.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók esetében is cél lehet az önkéntes feladatvállalás egyéni mérlegelést követően, ha annak értékét, saját szerepüket és kompetenciájukat az önkéntes tevékenység során megértik. Az önkéntes feladatokban való részvétel segítheti együttműködési és problémamegoldó képességeik fejlődését, elősegítheti pozitív énképük alakulását, önbecsülésük növekedését. Fontos azonban figyelembe venni szociális naivitásukat, sebezhetőségüket, ezért a család és a pedagógusok egyénre szabott támogatásával, kísérésével vonhatók be önkéntes feladatokba.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A környezet célzott megfigyelése, felfedezése a pedagógus aktív közreműködése nélkül elképzelhetetlen. A fejlesztés e területen is a közvetlen, mindennapi élettel kapcsolatos tapasztalatokon alapul. Elsődleges a helyes szokásrend kialakítása.

Pályaorientáció

Az egyén által elérhető legnagyobb fokú önállóság támogatása kiemelkedően fontos. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók esetében az önállóság megalapozása már a fejlesztés kezdetétől jelen van, mivel számos alapfeltétele hiányozhat, többek között a rugalmasság, az együttműködés és a bizonytalanság tolerálásának és kezelésének képessége. Az elérhető felnőttkori önállóság nagy egyéni eltéréseket mutat. A pályaorientáció során a munkaképességek mellett a szociális-kommunikációs fejlettséget és a munkaviselkedés színvonalát is figyelembe kell venni. Fontos, hogy a pályaorientáció során építsünk a tanuló speciális érdeklődési körére, erősségeire.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

E területen az érintett tanulók esetében a pénz értékével és a takarékossággal kapcsolatos alapvető ismeretek megszerzése kulcsfontosságú. Előnyös, ha ezek az ismeretek valódi élethelyzetekben, cselekvésbe ágyazottan jelennek meg. Az alapvető gazdasági összefüggések megértése, illetve azok kamatoztatásának lehetősége a mindennapi életében nagy egyéni eltéréseket mutat.

Médiatudatosságra nevelés

A médiatudatosságra nevelés kiemelt jelentőségű az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók nevelésében.
Az érintett tanulók különösen veszélyeztetettek lehetnek a különböző médiumok által közvetített tartalmak meg nem értése, félreértése tekintetében és fokozott a függőségek kialakulásának veszélye is. Ugyanakkor a különböző médiumok lehetővé teszik az élő nyelvtől és szociális közvetítéstől független tanulást és kapcsolatteremtést, valamint olyan multimédiás tananyagok kialakítását, mely lelassítja és hozzáférhetővé teszi a szociális interakciókat, nagyban hozzájárulva a fejlődési zavar következményeinek enyhítéséhez.

A tanulás tanítása

Az autizmus számos speciális kognitív nehézséggel és a kommunikáció sérülésével jár együtt. A tanulási folyamatban az élő nyelv és a szociális közvetítés megnehezíti, míg a vizuális információhordozók alkalmazása segíti a világ megismerését. Az állandósághoz való ragaszkodás oldása, valamint az egyén motivációs lehetőségeinek ismerete és kiaknázása kulcsfontosságú a tanulás szempontjából.

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

A tanulás kompetenciái

Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók esetében minden esetben egyénileg azonosítjuk a hatékony és önálló tanuláshoz szükséges feltételek meglétét, majd a felmérés alapján egyéni fejlesztési célokat tűzünk ki. A szükséges feltételek közül a sérülés természete miatt általában számolni kell a gyenge, vagy sérült motivációval, az énkép, önismeret hiányával, töredékességével. A tanulás tanítása során alapvető fontosságú arra alapozni, hogy a tanuló mely ismeretek, tudások, képességek birtokában van, illetve milyen kialakulóban lévő képességekre építhetünk.
Az önállóság elősegítésének egyik fontos módszertani eszköze az élő nyelv és a szociális közvetítés helyettesítése, kiegészítése egyénre szabott vizuális környezeti támpontokkal. Az informatikai eszközök egyénre szabott alkalmazása elősegíti a fejlődést.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

A Nat által meghatározott ismeretek e területen is az egyéni képességektől függően sajátíthatók el. A munkavállaláshoz szükséges képességek fejlesztése prioritást kap az érintett tanulók iskolai nevelése-oktatása során. Az autizmussal élő tanulók között lehetnek olyan, az autizmus mellett értelmi fogyatékossággal is küzdő gyermekek, akik nem, vagy kortársaiknál jóval később sajátítják el az írást, olvasást, számolást, ill. az IKT-eszközök használatát.
Az értelmi és nyelvi képességektől függetlenül hiányozhatnak a hatékony és önálló tanulás egyes feltételei: a tartós, irányítható figyelem, a motiváció, a tanulás céljának, jelentőségének megértése. Hiányozhatnak a csoportos helyzetben való tanulás kognitív és viselkedéses feltételei, ezért szükség lehet az új ismeretek egyéni helyzetben való tanítására.
A tanulás iránti pozitív attitűd gyakran csak a saját érdeklődési kör esetében jelenik meg, egyébként számolnunk kell az újdonságokkal szembeni ellenállásra.

Kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi)

A fejlesztés fő célterülete a kommunikáció, mint a kapcsolatteremtés és fenntartás, valamint az információcsere eszköze. Az alapvető probléma nem a beszéd hiánya vagy fejlődési zavara, hanem a kommunikációs szándék, illetve a kommunikációs funkciók megértésének sérülése. Minden autisztikus gyermeknél - függetlenül verbális képességeik színvonalától - elsődleges cél az egyén képességszintjének megfelelő kommunikatív kompetencia megteremtése. A cél eléréséhez szükséges lehet alternatív kommunikációs eszközrendszerek alkalmazására.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekek esetében a kommunikációs képességek fejlődése és nyelvelsajátítás folyamata minőségileg eltér a tipikusan fejlődő kortársakétól. A fejlődési zavar kihat a szókincs, jelentés, nyelvtan és nyelvi funkciók elsajátítására, rugalmas alkalmazására. Hiányozhatnak vagy sérülhetnek azok a képességek, melyek lehetővé teszik a helyzetnek megfelelő személyközi kommunikációt és a nyelvi úton történő ismeretszerzést.

Különösen nehezített az élő nyelv és szociális közvetítés útján való tanulás. A kommunikációs képességek sérülése és a kompenzáció lehetősége egyénenként mérendő fel, a fejlődési zavar spektrum jellege, az egyéni képességek és tünetek nagyfokú változatossága miatt.

A digitális kompetenciák

Az IKT eszközök lehetőséget nyújtanak az élő nyelv és a szociális közvetítés helyettesítésére, a kölcsönös kommunikáció segítésére, az önálló ismeretszerzésre. A későbbi munkavállalás szempontjából is szerepe lehet az informatikának, mivel számos tanuló mutat érdeklődést e terület iránt.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

Az IKT alkalmazása egyedülálló lehetőséget jelent az autizmussal élő tanulók számára, a kommunikációs akadálymentesítés, a tanulás és későbbi munkalehetőségek tekintetében egyaránt, sokan közülük pedig kifejezetten tehetségesek az IKT alkalmazásában. Az érintett tanulók esetében azonban kiemelten fontos a lehetséges veszélyek megelőzése. Fokozottan veszélyeztetettek azzal kapcsolatban, hogy függővé váljanak a számítógép és internet használat során. Szociális-kommunikációs sérülésük miatt nehézséget jelenthet számukra az IKT interaktív használattal összefüggő veszélyek felismerése, elkerülése, valamint a rendelkezésre álló információk közötti kritikus válogatás.

A matematikai gondolkodási kompetenciák

Kiemelkedő jelentőségű a megismerési képességek fejlesztése, az önellenőrzés tanítása, az ismeretek önálló, gyakorlati alkalmazásának segítése, a problémamegoldás menetének tanítása. Különös hangsúlyt kap az oktatás szemléletes és konkrét jellege, a cselekvéses tanulás alkalmazása.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

A matematikai ismeretek elsajátításában és a matematikai képességekben nagy egyéni különbségekre számíthatunk az autizmus spektrumán, a kiemelkedő matematikai tehetségtől a súlyos megértési nehézségekig terjedően. Cél a matematikai műveltség és kompetencia egyén által elérhető legmagasabb szintjének biztosítása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

Előtérbe kerül az önismeret és a közvetlen szociális környezet megismerése, a társas viselkedés szabályainak ismerete, betartása. A történelmi időszemléletet, képzelőerőt, valamint az elvont, szociális jelentést hordozó fogalmak megértését kívánó tartalmak elsajátítása általában nehézséget jelent.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

A személyes és társas kapcsolati kompetencia körébe tartozó ismeretek, képességek és attitűdök teljeskörű elsajátítása mélyebb szociális megértést feltételez. Mivel az autizmus spektrum zavarok lényegi jellemzője a szociális megértés sérülése, az érintett tanulók esetében elsősorban a tények, ismeretek, együttélési szabályok elsajátítása kap prioritást.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A kompetencia területen megjelenő valamennyi fejlesztési cél fontos terápiás lehetőséget jelent. A művészeti tevékenységek a szabadidő tartalmas eltöltésében is jelentős szerepet játszanak.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

A Nat által meghatározott ismeretek az egyéni képességektől függően sajátíthatók el. A művészetek sokoldalúan segíthetik az autizmus-specifikus egyéni fejlesztést. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók között lehetnek kiemelkedő zenei, rajz vagy egyéb művészi tehetséggel bíró gyermekek.

Munkavállalói, innovációs, vállalkozói kompetenciák

Az autizmusban azonosított kognitív sérülések jellege miatt (végrehajtó működések zavara, naiv tudatelméleti sérülés) e kompetencia fejlesztésekor általában sokféle képesség, készség célzott, egyénre szabott, intenzív fejlesztésére van szükség. A szükséges képességek többsége (pl. tervezés, szervezés, irányítás, hatékony kommunikáció, csapatmunka, kreativitás) az autizmussal élő tanulók esetében sérült, illetve hiányozhat.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

A Nat által meghatározott ismeretek az egyéni képességektől függően sajátíthatók el. A képességek terén a típusos nehézségek mellett szintén nagy egyéni különbségek mutatkoznak az autizmus spektrumán. A felnőttkori munkavállalásra való felkészítés, az egyén erősségeihez illeszkedő foglalkozások körének meghatározása prioritást kap.

Egységesség és differenciálás

Az autizmussal élő tanulók oktatásának követendő szempontja az életkori csoportokban történő fejlesztés megtartása mellett a tanulók egyéni haladási üteméhez igazodó, az önmagához mért fejlődést értékelő, sikerélményt biztosító, a reális életlehetőségeket folyamatosan szem előtt tartó oktatás, nevelés, képzés. A tananyag kiválasztásában és elrendezésében figyelembe kell venni, hogy a foglalkozások célja lépésről lépésre a károsodásokból eredő lemaradások csökkentése a meglévő képességekre építve, tanórai keretek között, figyelembe véve a harmonikus személyiségfejlődés igényeit. Fontos a folyamatos ismétlés, gyakorlás, nagy szerepe van a tevékenységek életközegben való alkalmazásának, a cselekvésbe ágyazott

ismeretszerzésnek. A tantárgyak tananyagánál a fő hangsúly nem a műveltségátadáson van, hanem azon komplex képességek, készségek, kompetenciák kialakításán, amelyek elősegítik az alapvető fejlesztési célok megvalósítását.

A pedagógiai munka során törekedni kell a gyógypedagógiai nevelésben, fejlesztésben kiemelkedő jelentőségű érzelmi motivációra, játékosságra. A nevelési és oktatási módszereket mindig a tanulók életkorának, fejlődési szintjének és személyiségjegyeinek megfelelően kell megválasztani.

Az egyénre szabott nevelés és oktatás mellett is mutatkoznak – az adott csoporton belül – leszakadó, lemaradó tanulók. A lemaradás oka a súlyos akadályozottságban, hosszantartó betegségben, a képesség, tudás elsajátításához rendelkezésre álló időkeret szűkösségében keresendő. A tanulási képességek terén mutatkozó nagyfokú eltérések leküzdésére fontos a differenciált foglalkoztatás, egyéni és kiscsoportos formában.

Tanórai keretben a figyelemfelkeltés, a cselekedtetés, az ismeretek közvetítése és megerősítése differenciált formában, képesség szerinti csoportok kialakításával, egyéni bánásmóddal történik. Lehetőséget kell teremteni a feladatok elvégzésében az egyéni igényekhez igazodó segítségnyújtásra, a szemléltető eszközök és tanulói segédletek szükséglet szerinti megválasztására. Ebben a munkában a legfontosabb segítők a pedagógiai asszisztensek és a gyermekfelügyelők. A tanulás szervezésénél döntő az állandó ösztönzés megvalósítása, a cselekedtetés, a különböző tantárgyaknál megjelenő tananyagok kapcsolódási pontjainak különböző szempontú megközelítése, megerősítése. Az iskola tanulásszervezése a napközi otthoni foglalkozásokkal együtt egész napos. A tanulók házi feladatot csak saját kérésre kapnak, minden kötelező tanulási tevékenység az iskolában történik.

A sajátos nevelési igényű tanulók együttnevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő pedagógus megközelítése az elfogadás, tolerancia, empátia, és az együttneveléshez szükséges kompetenciák megléte. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. Egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít. A differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres. Együttműködik különböző szakemberekkel.

Az autizmussal élő tanulók számára szükséges többletszolgáltatásokhoz tartozik a speciális tankönyvekhez és tanulási segédletekhez, továbbá a speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő eszközökhöz való hozzáférés.

Az adaptív oktatás gyakorlati megvalósításának kulcsmozzanatai:

a bemeneti jellemzők megismerése, melyek alapjaiban kijelölik az egyéni utat, illetve az annak bejárásához vezető stratégia megvalósítandó pedagógiai mozzanatait;

a kimeneti elvárások, melyek a prognosztizálható fejlesztés/fejlődés kritériumainak, a kimeneti követelmények meghatározásához nyújtanak segítséget.

A bemenet, az iskolai, oktatási folyamat kezdetén szükséges a sajátos nevelési igény pontos, egyénre szabott feltárása, a képességstruktúra, a lényegi személyiségvonások, a szocializációs funkciók területeinek feltérképezésével. A feltárás a gyógypedagógia, a pszichológia autizmus-specifikus módszereivel történik.

A pedagógiai és egészségügyi célú habilitáció, rehabilitáció

Céljai és feladatai az iskolai nevelés minden szakaszában folyamatosan jelen vannak, és elsősorban egyéni, kisebb részben kiscsoportos formában valósíthatóak meg.

Módszertanilag az autizmus-specifikus módszerek és eszközök alkalmazása mellett kognitív és viselkedésterápia, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés, gyógytestnevelés alkalmazása szükséges.
Tartalmilag a hiányzó készségek, a másodlagos fejlődési elmaradás, a másodlagos viselkedésproblémák és tünetek speciális módszerekkel való habilitációs és rehabilitációs célú kezelését soroljuk ide, a következő területeken:

elemi szociális-kommunikációs készségek
viselkedésproblémák (dührohamok, auto- és heteroagresszió, sztereotip viselkedések stb.)
figyelem, utánzás, gondolkodási készségek, énkép, önismeret stb.
érzékszervek és testhasználat, nagy- és finommozgások, testtartás, izomhypotonia korrigálása
elmaradt pszichoszomatikus elemi funkciók
önkiszolgálás, önellátás
saját speciális segédeszközeinek mindennapi helyzetekben való rutinszerű használata
lakókörnyezetben való közlekedés, tájékozódás, élethelyzetek begyakorlása
szociális tapasztalatszerzés, társas kapcsolatok formáinak kialakítása
iskolában, munkahelyen munkavállalóként, illetve hivatalos helyen való viselkedés szabályainak elsajátítása

A tantárgyak struktúrája és a hozzájuk tartozó óraszámok

Autista középsúlyos ért.fogy fejlesztési területek (tantárgyak) óraszáma 2012. szeptembertől

Fejlesztési területek	Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	4+2	4+2	4+2	4+3	4+2	4+2	5+2	5+2
	Olvasás-írás	2	2	3	3	4	4	2	2
Társadalmi környezet	Számolás-mérés	2	2	2	2	3	3	3	3
	Játékra nevelés	2	2	2	2				
	Társadalmi ismeretek					1+1	1+1	2+1	2+1
Életvitel és gyakorlat	Önkiszolgálás	2+1	2+1						
	Életvitel és gyakorlat			2+1	2+1	2	2	3	3
Természeti környezet	Környezetismeret					1+1	1+1	2+1	2+1
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás-alakítás	3	3	2	2	2	2	2	2
Informatika	Információs eszközök használata							1	1
Testi nevelés	Mozgásnevelés	5	5	5	5	5	5		
	Testnevelés							5	5
Szabadon tervezhető órakeret		**3**	**3**	**3**	**4**	**4**	**4**	**4**	**4**
Összesen		**25**	**25**	**25**	**26**	**28**	**28**	**31**	**31**

Rehabilitációs óraszűm		**10**	**10**	**10**	**11**	**11**	**11**	**12**	**12**

Autista középsúlyos ért.fogy fejlesztési területek (tantárgyak) óraszáma 2020. szeptembertől

Műveltségi terület	Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	**Kommunikáció** (Magyar nyelv és irodalom)	4+2	4+2	4+2	4+2	4+2	4+2	5+1	5+1
	Olvasás-írás (Magyar nyelv és irodalom)	2	2	3	3	4	4	2	2
Matematika	**Számolás-mérés** (Matematika)	2	2	2	2+1	3	3	3	3
Történelem és állampolgári ismeretek	**Állampolgári ismeretek**	-	-	-	-	1	1	1	1
	Hon- és népismeret	-	-	-	-	-	-	1	-
	Etika	-	-	-	-	-	-	-	1
Természettudomány és földrajz	**Környezetismeret**	-	-	-	-	1+1	1+1	2+1	2+1
Művészetek	**Ének-zene**	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás-alakítás (Vizuális kultúra)	3	3	2	2	2	2	2	2
Technológia	**Digitális kultúra**	-	-	-	-	-	-	1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés	**Mozgásnevelés** (Testnevelés)	5	5	5	5	5	5	-	-
	Testnevelés	-	-	-	-	-	-	5	5
	Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)	-	-	-	-	1	1	1	1
Egyéb	**Önkiszolgálás**	2	2	-	-	-	-	-	-
	Életvitel és gyakorlat	-	-	2	2	2	2	3	3
	Játékra nevelés	2	2	2	2	-	-	-	-
Szabadon tervezhető órakeret		**2**	**2**	**2**	**3**	**3**	**3**	**2**	**2**
Összesen		**24**	**24**	**24**	**25**	**28**	**28**	**30**	**30**

Rehabilitációs óraszűm	**10**	**10**	**10**	**11**	**11**	**11**	**12**	**12**

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

KOMMUNIKÁCIÓ
(MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM)

Évfolyam: 1-8.

Tantárgyi célok és feladatok

A tantárgy két nagyobb tematikai egységből áll: felölel a kommunikáció témakör mellett alapvető természettudományos ismereteket.

kommunikáció - tantárgyi célok és feladatok

A fejlesztés egyik fő célterülete a kommunikáció, mint a kapcsolatteremtés és fenntartás, valamint az információcsere eszköze. A tanulói képességekhez mérten kell kialakítani az önálló kapcsolatteremtés igényét és lehetőségét, képessé tenni a tanulót különböző más kommunikációs helyzetekben szükséges viselkedés elsajátítására. Cél, hogy a gyermek az általa megértett szinten tanulja meg valamely kommunikációs eszköz használatát, hogy minél hamarabb sikeres lehessen a kapcsolatteremtésben, segítségével részt tudjon venni mind a tanítási, mind a tanulási folyamatokban, beleértve a tanórai és a tanórán kívüli kontextusokat egyaránt.
Alapvető probléma nem a beszéd hiánya vagy fejlődési zavara, hanem a kommunikációs szándék, illetve a kommunikációs funkció megértésének sérülése. Minden autizmus spektrum zavarral küzdő gyermeknél - függetlenül verbális képességeik színvonalától - elsődleges fontosságú cél tehát az egyén képességszintjének megfelelő kommunikatív kompetencia megteremtése. Autizmus spektrum zavarral küzdő értelmi fogyatékos gyermekek több, mint fele soha nem tanul meg beszélni, de a beszéd formai megléte mellett is közös jellemző a nyelvi és szociokommunikációs problémák fennállása; emiatt számukra elengedhetetlen a beszéd-, nyelvi-, és kommunikáció-fejlesztésben augmentatív eszközök használata, alternatív módok tanítása.

a., a kommunikáció formája

A kommunikáció módja, eszköze, vagyis mindaz, amit a gyermek mond vagy tesz: tágan értelmezve ide tartoznak azok a viselkedésbeli megnyilvánulások is, amelyekkel a gyermek válaszol az őt ért ingerekre anélkül, hogy azokat tudatosan használná a környezet befolyásolására. (pl. dührohamok). A pedagógusoknak –amennyire lehetséges- törekedniük kell a helyes, tiszta beszéd elsajátíttatására is, fókuszálva a beszéd alaki és tartalmi részének fejlesztésére, a helyes hangképzésre, a verbális kommunikáció kiépítésére, emellett a beszédértés fejlesztésére is. Az érthető beszéd hiánya, illetve e nyelvi-kommunikációs képességek sérülése autizmus spektrum zavarokban alternatív és augmentatív kommunikációs (AAK) eszközök használatát teszi szükségessé. Használunk segédeszköz nélküli (pl. gesztusjelek) és segédeszközökkel augmentált (pl. tárgyak, képes szótárak, számítógép, kommunikátorok, mobil kommunikációs eszközök) rendszereket. Az AAK mellett fontos a metakommunikáció értésének és használatának fejlesztése.

b., a kommunikáció funkciója

A funkciók megmutatja, hogy a gyermek mire használja kommunikációs készségeit, illetve arról, hogy milyen funkciókat ért meg. A funkciókat (pl. üdvözlés és más szociális rutinok, kérés, kérdezés és válaszadás, tréfa, vita, tiltakozás és elutasítás, figyelemfelhívás, kommentálás, információadás, kommunikáció az érzelmekről) a lehető legszélesebben és legrugalmasabban kell tanítani.

c., szemantikus kategóriák

A szókincs bővítésénél, a jelentés kialakításánál, szemantikus kategóriák rugalmas használatában (tárgyak, személyek, cselekvések, helyszínek, minőségek, belső állapotok stb.) számítanunk kell a szó szerinti értelmezésre és arra, hogy az értés és használat a kontextustól függő marad, a megismert lexika általánosítása emiatt folyamatos feladat.

d., a kommunikáció kontextusa

A fejlesztés során a meglévő, funkcionálisan használt kommunikációs eszközt a lehető legtöbb természetes helyzetben alkalmaztatni kell, mert a meglévő készségeket a gyermekek új helyzetekben spontán ritkán alkalmazzák. Ez azt jelenti, hogy beszéddel, vagy AAK-s eszközökkel biztosítanunk kell a lehető legtöbb helyzetben a részvételt a társas helyzetekben, beleértve a tanórai és a tanórán kívüli kontextusokat egyaránt.

e., infokommunikációs technológiák (IKT), tömegkommunikáció

Cél, hogy a tanulók megismerjék az információs eszközökkel történő kapcsolattartás formáit és lehetőségeit, egyéni igényekhez igazodó segítségnyújtással rendszerezzék és értelmezzék a tömegkommunikációs és informatikai eszközök által közvetített információkat. Feladat, hogy a tanulók elemi szintű önállósággal tudjanak eligazodni a közvetített ismeretek birtokában a társadalmi jelenségek között. Pedagógus feladata az eszközök által közvetített információk értelmezésének, feldolgozásának segítése. A tömegkommunikációs és információs eszközök biztonságos és mértékletes használatának elsajátítása szintén fontos cél. Mindemellett fel kell használnunk a modern IKT eszközök és a mobiltechnológia adta támogatási lehetőségeket mind a beszéddel összefüggő, mind a nyelvi és szociokommunikációs nehézségek terén a kompenzálásra és fejlesztésre.

f.,szociokommunikáció

Az autizmusban sérült három terület közül (szociális viselkedés, kommunikáció, és rugalmas viselkedésszervezés) a legmarkánsabb problémákat a szociális interakciókban fedezhetjük fel, az autizmus mint "szociális fogyatékosság" a legszembetűnőbb. Természetesen egymástól elválaszthatatlan az első két terület, hiszen a valódi kommunikáció mindig valamilyen szociális interakcióba ágyazódva jelenik meg. Elsődleges fontosságú speciális pedagógiai cél tehát a gyermek képességszintjének megfelelő szociális viselkedés, illetve az ezt megalapozó elemi készségek fejlesztése, tanítása. A tanítási, fejlesztési módszerek kiválasztásakor feltétlenül figyelembe kell venni, hogy az autizmusból fakadó nehézségek megakadályozzák a gyermekeket abban, hogy a szociális készségeket spontán, intuitív úton sajátítsák el alapvető szociális megértésre alapozva.

g., nyelv

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekeknél gyakran találkozunk súlyos nyelvi elmaradással is, ezért ennek a területnek a fejlesztése kiemelten fontos. A mind komplexebb nyelvi megértés és kifejezés kialakítása elsődleges feladat (beleértve a beszéd mellett más szimbólumok által közvetített nyelv megértését és használatát). A fejlődési zavar természete miatt az elsajátított nyelvi és kommunikációs készségek és a különböző tananyagok lexikájának spontán beépülésére a tanórai és tanórán kívüli, mindennapos kommunikációs helyzetekbe nem várható el, emiatt a tanultak általánosítása, különböző kontextusokba való átvitele folyamatos, fontos pedagógiai cél.
Autizmus spektrum zavarokban a szociális és kommunikációs készségek tanításának metodológiájában is elsődleges fontosságú szerepet kapnak a kognitív és viselkedésterápiás eljárások, amelyeket a gyermek egyéni szükségleteinek és képességszintjének megfelelően vegyíthetőek egyrészt a fejlődéses megközelítés eszköztárával, másrészt, művészeti és egyéb alternatív fejlesztési módszerekkel, kiegészítő terápiákkal (pl. zenei interakció).

természettudományos ismeretek - tantárgyi célok és feladatok

A tanítás fő célja az élőlények sajátosságainak, a közvetlen természeti környezet változásainak, jelenségeinek elemi szintű megismertetése. E célon belül az emberi szervezet sajátosságainak, működésének, a növekedés és fejlődés során bekövetkező változásoknak elemi szintű megismertetése; az önismeret alapozása; társadalmi ismeretek alapozása; valamint a korszerű, elemi természettudományos műveltség alapozása.
A tanulási folyamat során fontos szerephez jut egyrészről a természettudományosan megalapozott, a tanulók által is megfigyelhető, megvizsgálható, különböző ismeretszerzési forrásokból megerősíthető tudás a környezet tárgyairól, élőlényeiről, jelenségeiről, folyamatairól; másrészről az életkornak megfelelő, és az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek képességstruktúrájával összhangban levő megismerési módszerek megtanítása.
A témakör tanításának fő feladatai: elemi természettudományos nevelés; tájékozódás térben, időben, saját személyére és más személyekre vonatkozóan; a testi, lelki fejlődés szakaszainak megismerése; az élő és élettelen természet kölcsönös egymásra hatásának megismertetése.
Az ismeretek nyújtásán túl törekszünk közvetlenül a fogalmi gondolkodás és az elemi megismerési képesség mind szélesebb körű fejlesztésére; a tanulók érdeklődésének szélesítésére a közvetlen és tágabb környezetükben élő személyek, tárgyak, jelenségek iránt;

téri és időbeli tájékozódás képességének fejlesztésére; az alapvető szociális és környezettudatos magatartás kialakítására.
Közvetett módon a tárgy lehetőséget nyújt a megismerési módszerek alkalmazására (pl. percepció, megfigyelés, felismerés, tapasztalat, becslés, mérés, kategorizáció); a kognitív képességek (pl. sorba rendezés, általánosítás, analízis-szintézis, ok-okozati összefüggések, figyelem, emlékezet, problémamegoldás); a nyelvi kifejezőképesség (szóban, vagy bármely AAK-s eszköz használatával) elemi szintű fejlesztésére folyamatos gyermeki aktivitás, a cselekvésbe ágyazott megismerés által.
Az autizmussal élő tanulók sajátos ismeretszerzési és gondolkodási nehézségei miatt általában nem számíthatunk a tanulók előzetes megfigyeléseire, élményeire, ezért a tanítás-tanulás folyamatában és módszertanában a közvetlen, konkrét példákon, élményanyagon keresztüli tapasztalásra kell a hangsúlyt helyezni, valamint törekedni kell arra, hogy a tanuló olyan kontextusokban szerezzen ismereteket és tapasztalatokat, ahol azokat később fel fogja használni.

1.- 8. évfolyam

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az ***erkölcsi nevelésben*** az egyszerű fogalmak, szabályok, utasítások megismerésének, megértésének, betartásának megalapozásával; a társas érintkezési, viselkedési formák alkalmazásának kialakításával, a közösségi lét elfogadásának fejlesztésével és az alkalmazkodás képességének kialakításával a csoportos tevékenységekhez, a fejlesztési helyzet elfogadásához.

A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés területén kiemelkedően fontos a közvetlen társadalmi és természeti környezet ismerete, az azokkal való harmonikus kapcsolat. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók elsősorban saját, közvetlen élményeiken keresztül, a szűkebb közösség szokásrendszerének, a környezetben előforduló, megtapasztalható népi hagyományoknak a megismerésével, valamint a nemzeti ünnepek jelképeinek és az ünnepeken ismerhetik meg nemzeti kultúránk értékeit. Állampolgárságra, demokráciára nevelés kapcsán az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók nevelésének-oktatásának alapvető célja, hogy olyan gondolkodási, szociális-kommunikációs készségeket alakítsunk ki, melyek lehetővé teszik az egyén részvételét szűkebb és tágabb társas környezetében. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztésekor hangsúlyos szerepet kap a saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok megismertetése, a saját viselkedés kontrolljának, a kooperációnak, szociális normáknak direkt tanítása, mivel azok intuitív megértésére, spontán elsajátítására korlátozottan számíthatunk.

A testi és lelki egészségre nevelésében elsődleges az érzelmi biztonság megteremtése, a pozitív, reális énkép és önértékelés támogatása, a fejlődési zavarral gyakran együtt járó szorongás megelőzése, oldása. A viselkedésproblémák megelőzése és hatékony kezelése hozzájárul a testi-lelki egészség megőrzéséhez és kiküszöbölheti a gyógyszeres kezelést. Az egészséges életmód kialakításáról, a betegségek, balesetek megelőzéséről és kezeléséről a tantárgy kiemelt célja ismereteket nyújtani, elengedhetetlen készségeket kialakítani.

A családi életre nevelés az autizmus spektrum zavarral küzdő tanuló esetében is kiemelkedő jelentőségű. Az iskola alapvető feladata, hogy segítse az érintett családokat az autizmus-specifikus célok kitűzésében és megfelelő nevelési stratégiák alkalmazásában, a gyermekkel

való kommunikációban; mivel a hagyományos módszerek többsége általában nem válik be az érintett gyermekek esetében.

Fenntarthatóság, környezettudatosság területén a környezet célzott megfigyelése, felfedezése a pedagógus aktív közreműködése nélkül elképzelhetetlen. A fejlesztés e területen is a közvetlen, mindennapi élettel kapcsolatos tapasztalatokon alapul.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi) a fejlesztés fő célterülete, mint a kapcsolatteremtés és fenntartás, valamint az információcsere eszköze. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekek esetében a kommunikációs képességek fejlődése és nyelvelsajátítás folyamata minőségileg eltér a tipikusan fejlődő kortársakétól. A fejlődési zavar kihat a szókincs, jelentés, nyelvtan és nyelvi funkciók elsajátítására, rugalmas alkalmazására. Hiányozhatnak vagy sérülhetnek azok a képességek, melyek lehetővé teszik a helyzetnek megfelelő személyközi kommunikációt és a nyelvi úton történő ismeretszerzést. Különösen nehezített az élő nyelv és szociális közvetítés útján való tanulás. Minden gyermeknél – függetlenül verbális képességeinek színvonalától – elsődleges cél az egyén képességszintjének megfelelő kommunikatív kompetencia megteremtése. A cél eléréséhez szükséges lehet alternatív kommunikációs eszközrendszerek alkalmazására. A kommunikációs képességek sérülése és a kompenzáció lehetősége egyénenként mérendő fel, a fejlődési zavar spektrum jellege, az egyéni képességek és tünetek nagyfokú változatossága miatt.

A személyes és társas kapcsolati kompetencia terén előtérbe kerül az önismeret és a közvetlen szociális környezet megismerése, a társas viselkedés szabályainak ismerete, betartása. A szociális és állampolgári kompetencia körébe tartozó ismeretek, képességek és attitűdök teljeskörű elsajátítása mélyebb szociális megértést feltételez. Mivel az autizmus spektrum zavarok lényegi jellemzője a szociális megértés sérülése, az érintett tanulók esetében elsősorban a tények, ismeretek, együttélési szabályok elsajátítása kap prioritást.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái műveltségi területen megjelenő valamennyi fejlesztési cél fontos terápiás lehetőséget jelent a kommunikáció fejlesztésében.

A tanulás kompetenciái kapcsán számolnunk kell azzal, hogy az autizmus spektrum zavar számos speciális kognitív nehézséggel és a kommunikáció sérülésével jár együtt. A tanulási folyamatban az élő nyelv és a szociális közvetítés megnehezíti, míg a vizuális információhordozók alkalmazása segíti a világ megismerését. Az állandósághoz való ragaszkodás oldása, valamint az egyén motivációs lehetőségeinek ismerete és kiaknázása kulcsfontosságú a tanulás szempontjából. A szükséges feltételek közül a sérülés természete miatt általában számolni kell a gyenge, vagy sérült motivációval, az énkép, önismeret hiányával, töredékességével. Az önállóság elősegítésének egyik fontos módszertani eszköze az élő nyelv és a szociális közvetítés helyettesítése, kiegészítése egyénre szabott vizuális környezeti támpontokkal.

A digitális kompetenciák területén az IKT alkalmazása egyedülálló lehetőséget jelent az autizmussal élő tanulók számára a kommunikációs akadálymentesítés és a tanulás tekintetében egyaránt. Szociális-kommunikációs sérülésük miatt azonban nehézséget jelenthet számukra az IKT interaktív használatával összefüggő veszélyek felismerése, elkerülése, valamint a rendelkezésre álló információk közötti kritikus válogatás.

Médiatudatosságra nevelés kapcsán a tanulók különösen veszélyeztetettek lehetnek a különböző médiumok által közvetített tartalmak meg nem értése, félreértése tekintetében és fokozott a függőségek kialakulásának veszélye is. Ugyanakkor a különböző médiumok lehetővé teszik az élő nyelvtől és szociális közvetítéstől független tanulást és kapcsolatteremtést, valamint olyan multimédiás tananyagok kialakítását, mely lelassítja és hozzáférhetővé teszi a szociális interakciókat, nagyban hozzájárulva a fejlődési zavar következményeinek enyhítéséhez.

Kötelező óraszám: 144 óra

Évfolyam: 1.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Beszédfejlesztés, anyanyelv**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Reagál a környezeti ingerekre, alapvető társas kezdeményezésekre	
Tantárgyi fejlesztési célok	Elemi kommunikatív viselkedések kialakítása, pre-intencionális kommunikatív viselkedések megerősítése	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat alapvető kooperációs képesség kialakítása: testi és szemkontaktus fogadása. figyelem fenntartása, koncentrálása kétszemélyes kommunikációs helyzetekben, figyelem a partnerre rövid ideig hallási figyelem fejlesztése: zörejek, hangszerek- hangkeltés, emberi hangok megkülönböztetett figyelem a beszédre saját keresztneve, ismert tárgyak, személyek, főbb testrészek nevének megértése egylépéses, alapvető instrukciók megértése részvétel meghallgatást igénylő tevékenységben (mese, vers, zene) alapvető kommunikációs funkciók értése és használata (kérés, elutasítás, válaszadás) alapvető kommunikációs formák értése és használata (mozgás, tárgy, kép, gesztus) választás 2 tárgy közt bármely kommunikatív viselkedéssel „még/elég” jelzés kialakítása, megerősítése		ének, zene mozgásneve-lés játékra nevelés olvasás-írás

ismert tárgyak, személyek megnevezése élethelyzetekben és képeken. "ki ez?", "mi ez?", kérdésekre ismert helyzetekben egyszerű válasz artikulációs mozgások követése – magánhangzók. orron belégzés, szájon át kilégzés, hasi légzés rágóizmok erősítése, a helyes nyelés technikája alap zönge érzékelése, irányított fújás a hangok felismerése, megkülönböztetése **Ismeretek** elemi kooperáció, figyelem a kétszemélyes kommunikációs helyzetekben kommunikatív alapszókincs bővítése (receptív, expresszív) kommunikatív funkciók: elemi szükséglet kifejezése és egyszerű kérés (tárgy, tevékenység), elutasítás, szociális rutin, válaszadás alapvető kommunikációs formák (mozgás, tárgy, gesztus) egylépéses instrukciók tanult lexika megértése szófajok: főnevek, igék legfontosabb természetes gesztusjelek „még/elég” jelzés választás mindennapi életben gyakran előforduló tárgyak, főbb testrészek szociális rutin részvétel kérdés-válasz interakciókban egyszavas kifejezések egyszerű képolvasás hangejtés – magánhangzók szájállások **Tevékenység** A gyermek bevonása kellemes, kommunikációt igénylő szituációkba, mellyel felkelthető a kommunikáció iránti vágy mondókák/énekek/versek játékos utánzómozgásokkal, ritmizálás, tapsolás a hangadások/mozgások tudatosítása utánzással, tükrözéssel hangadások, fizikai kontaktus, szemkontaktus megerősítése játékos utánzógyakorlatokkal, a játékok megszakításával/kivárással bármely szimbólummal (azonos tárgy, piktogram, szó) megnevezett tárgy jelzésének gyakorlása: megfogni/letenni, megérinteni alapvető természetes gesztusok jelentésének követése (igen, nem, gyere, állj fel, ülj le); az érintő mutatás követésének/jelentésének gyakorlása elemi szükségletek és tárgyra/tevékenységre vonatkozó egyszerű kívánságok kifejezésének gyakorlása, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel elutasítás jelzésének megerősítése mozgással/viselkedéssel, gesztussal, vagy szóban „még/elég” jelzés kialakítása, megerősítése szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel 2 tárgy közti választás gyakori felajánlása, viselkedéses jelek kialakítása/megerősítése néhány egyszerű, egylépéses instrukció követésének, nevére való figyelem gyakorlása, személyre szabott segítséggel	

szociális rutin: köszönés fogadása tárgyak megnevezése kommunikációs és tanulási szituációkban, szóban utánmondással, vagy bármely AAK-s eszközzel válaszadás gyakorlása a „ki ez?”, „mi ez?” kérdésekre kommunikációs és tanulási szituációkban, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel. az olvasás haladási irányának gyakorlása képolvasáskor személyre szabott segítséggel légző-, fújó-, szívógyakorlatok személyre szabott segítséggel ajak-, nyelv-, rágógyakorlatok személyre szabott segítséggel száj csücsörítése fúváshoz személyre szabott segítséggel alap zönge próbálgatása, érzékelése háton, arcon, gégén	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*főnév, ige, alapszókincs (receptív, expresszív); artikuláció; AAK, kérés, válaszadás*
A fejlesztés várt eredményei	Próbálkozik az artikulációs mozgások akaratlagos utánzásával Többnyire odafordul, ha a keresztnevét hallja. Szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel: megért ismert helyzetben három tanult, egyszerű, egylépéses instrukciót tanult kommunikációs helyzetben egy-egy szóval megnevez ismert tárgyakat tanult helyzetben jelzi elemi szükségleteit legalább egy tanult helyzetben tud elutasítani köszönést fogad Aktív szókincse minimum 5 szó (bármely szimbólummal)

Évfolyam: 1.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Társadalmi érintkezési formák**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Elfogad új környezetet, személyeket.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyéni és csoportos helyzetekben való részvétel és az utánzás megalapozása.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat utánzás fejlesztése fizikai irányítás elfogadása kezdeményezés elfogadásának tanítása egyszerű csere megértése részvétel kétszemélyes ismerős tevékenységben sorra kerülés szabályának megértése tanult helyzetekben párhuzamos játék másik gyermek mellett saját játékokkal csoporthelyzetben való részvétel (tevékenységek, események követése) részvétel együttes tevékenységekben		mozgás-nevelés ének, zene játékra nevelés

tanult verbális és nonverbális közlések közötti eligazodás családtagok, csoporttársak, nevelők felismerése, megkülönböztetése **Ismeretek** egyszerű mozdulatok, mozgások utánzása felé irányuló kommunikatív kezdeményezések felismerése irányítás elfogadása különböző személyektől érintés elfogadása gesztusok: rámutatás vizuális környezeti támpontok jelentése saját név, családtagok neve társak, nevelők neve saját jel, társak jele (pl. fényképek, színkód a napirenden) üdvözlés hétköznapi teendőkkel kapcsolatos jelek tanulása (pl. étkezés, öltözés, mosakodás) a közvetlen környezet hangjai étkezési szabályok gyakorlása az utcai közlekedés gyakorlása **Tevékenység** nevére történő reagálás kialakítása/gyakorlása üdvözlés gyakorlása egyszerű mozgások utánzása: egy mozdulat utánzása játéktárggyal való tevékenység utánzása szervezett játéktevékenység kiscsoportban szem irányítása tárgyakra, mozgás követése szemmel testmozgások, figyelmet felhívó mozgások gyakorlása gyere ide, nem szabad! pszt! no – no! nem! tessék megértésének gyakorlása együttműködő viselkedés elemeinek gyakorlása társak és tanárok megszólítása a tanuló által preferált kommunikációs forma használatával a tanultak alkalmazása különböző kontextusokban és különböző személyekkel közeli családtagok fényképének egyeztetése (pl. apa, anya, testvér, nagyszülő) a környezet hangjainak felismerése, azokra való reagálás egyénre szabott napirend és munkarend alkalmazása a tevékenységváltás szervezéséhez	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*utánzás, nevünk, anya, apa, gyerek, felnőtt, osztálytárs, jel-jelzés, üdvözlés, a használt jelzések; gesztusok és jelentésük; várj, majd, nemsokára, sorra kerülés, csere, tessék, kérem*
A fejlesztés várt eredményei	Képes segítséget elfogadni, részt venni egyéni és csoportos foglalkozásokon, a tanult instrukciókat megérteni és teljesíteni.

Évfolyam: 1.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Testünk és személyes teendőink**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**

Előzetes tudás	Ismeri az öltözködési, tisztálkodási, étkezési helyzetet.
Tantárgyi fejlesztési célok	Együttműködés az öltözködésnél, tisztálkodásnál, étkezésnél; a saját test megtapasztalása, megfigyelése.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat saját test megtapasztalása, megfigyelése: fej, has, végtagok együttműködés az öltözködés során, az öltöztetés, vetkőztetés elfogadására saját ruhadarabok felismerése a kézmosás és kéztörlés, arcmosás és arctörlés, körömápolás, fésülés, fogmosás elfogadására, illetve ezekben a folyamatokban való együttműködésre szoktatás a víz, a szappan, a fogkrém, a fogkefe, a fésű használatának elfogadása szobatisztasági tréning, WC és WC-papír használat étkezési helyzet elfogadása: étkezőasztalnál meghatározott ideig ülve a saját étel megkülönböztetése **Ismeretek** test, testrészek alsó- és felsőruházat; öltözés, vetkőzés; ruhazárak kezelése mosakodás fogápolás zsebkendő használat WC használata étkezés asztalnál, eszközök harapás, rágás **Tevékenység** mozgásos gyakorlatok keretében a test megtapasztalása, megfigyelése testét tükörben szemlélve utánzással, vagy utasításra mutasson rá fejére, hasára, végtagjaira kezeit, lábait mozgásos gyakorlatok során érintse tépőzár, patent kinyitásának, cipőfűző kikötésének, kifűzésének, zipzár lehúzásának gyakorlása, kigombolás alsó-és felsőruházat felvétele együttműködéssel kéz - és arcmosás, törölközés gyakorlása tükör előtt a fogmosás gyakorlása orrfújás segítséggel, a használt zsebkendő kidobása WC használat, kézmosás gyakorlása gyakorolni, hogy a saját étkezésének teljes ideje alatt az asztalnál üljön gyakorolni az önálló evést kanállal, ivást pohárból megfelelő rágás, harapás gyakorlása terítésgyakorlása előre kikészített eszközökkel, önmagának saját teríték leszedésének gyakorlása étkezés végén	önkiszolgálás játékra nevelés mozgásnevelés

Kulcsfogalmak/ fogalmak	*öltözködés, vetkőzés, kabát, sapka, sál, kesztyű, cipő, nadrág, zokni, ing, blúz, pulóver, fogas, piszkos, tiszta, szappan, szappantartó, körömkefe, víz, vízcsap, hideg víz, meleg víz, törölköző, mosdó, WC*

	papír, fogkefe, fogkrém, zsebkendő, evőeszközök, ételek, italok nevei; tányér, kanál, villa, pohár, szalvéta
A fejlesztés várt eredményei	Működjön együtt az öltözködésben úgy, hogy a megfelelő végtagját felemeli, illetve kinyújtja. Fogadja el, ha a felnőtt megmossa és megtörli a kezét és arcát, illetve működjön együtt úgy, hogy a kezét víz alá és kéztörléshez tartja, arcát megérinti vizes kezével. Viselje el, ha a felnőtt megmossa a fogát. Segítséggel használja a WC-t. Önállóan egyen kanállal, igyon pohárból.

Évfolyam: 1.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Tájékozódás térben**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Segítséggel bemegy számára új helyiségekbe, helyszínekre.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Tájékozódás az iskolai és otthoni terekben egyénre szabott napirend használatával.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat nevére reagálni felismerni saját helyét az iskolai terekben tájékozódni a tantermi berendezések között érteni, hogy melyik helyiségben mit csinálunk segítséggel tárgyakat hozni, vinni, nyitni, csukni, megnevezni, megmutatni tájékozódni az iskola helyiségei között a megfelelő személyhez kötni az iskolában történő eseményeket, cselekvéseket egyéni napirendi jeléhez kötni az iskolai eseményeket tájékozódni otthonában a helyiségek között, megnevezésekor azonosítani. megfelelően viselkedni az utcán szabályokat betartani gyalogos, ill. járművön történő utazás alkalmával az utazás közbeni alapvető viselkedési szabályokat megismerni, kialakítani **Ismeretek** <u>iskola</u> berendezési tárgyak, játékok, eszközök felismerése, megmutatása segítséggel az iskola helyiségei az ott folyó tevékenységek, személyek megismerése berendezési és használati tárgyak, játékok, eszközök felismerése, egyeztetése <u>lakás</u> tájékozódás otthoni környezetben használati tárgyak felismerése, megnevezése a tanuló által használt kommunikációs eszközzel tárgyak helye a lakásban tárgy – kép egyeztetése		játékra-nevelés mozgás-nevelés számolás, mérés

ház – lakás utca, közlekedés az utca részei: járda, úttest megfigyelések az utcán közlekedési eszközök felismerése gyalogátkelő, jelzőlámpák felismerése utazás járművel. tájékozódás saját test körül (két oldalon) **Tevékenység** az osztály berendezési tárgyainak rámutató megnevezése az iskola helyiségeinek többszöri bejárása, funkcióinak megismerése cselekvések helyiségekhez rendelése cselekvések személyekhez történő rendelése tankonyhában, illetve szobában ismerkedés a bútorokkal, rámutatás, megtapintás terítőt terít. ajtókat nyitja, csukja. edények rendezése, helyük a lakásban képeken megmutat bútorokat, eszközöket szoba, konyha, fürdőszoba, berendezési tárgyai, hozzájuk kapcsolódó cselekvések megnevezése, vagy megmutatása a járdán közlekedés, az úttesten segítséggel biztonságos átkelés gyakorlása a közlekedési szabályok betartásának gyakorlása (indulás, megállás, várakozás) csoportban/egyéni fejlesztés keretében utcai séta egyéni napirend követése, a napirendi jelzésnek megfelelő tér megkeresése	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*feladat, szabadidő, étkezés, mosakodás, öltözés, utca, előttem – mögöttem, „bele” és „rá”, jobb – bal, járművek, úttest, járda, séta, utazás, közlekedés, zebra, jelzőlámpa, gyors, lassú, hangos, csendes, nagy-kicsi, várakozás, indulás, megállás*
A fejlesztés várt eredményei	Tájékozódik ismert terekben, az iskolában és otthon. Érti, hogy ismert napirendi jelhez melyik tér tartozik. Utcai közlekedésben segítséggel részt vesz.

Évfolyam: 1.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**5. Tájékozódás időben**		**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Ismert napi rutinjának követése.		
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyéni napirendjének követése, a várakozás megalapozása.		
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények			**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat hetirend, napirend és munkarend egyénre szabott kialakítása tájékozódni a napszakokról, évszakokról			önkiszolgálás

Ismeretek tanítási nap – pihenőnap saját tevékenységek helye a napirendben (pl. feladat-szabadidő, utazás, étkezés) időjárással kapcsolatos megfigyelések napszakok: reggel/dél/este jellegzetességeinek és a hozzájuk kapcsolódó cselekvések időjárási jelenségek felismerése segítséggel napirendi tevékenységek időtartamának előrejelzése (munkarend, munkaszervezés) **Tevékenység** megszokott egyéni napirend, munkarend, munkaszervezés követése a napirendi jelek és a hozzájuk tartozó terek, tevékenységek gyakorlása séták alkalmával az évszak jellemzőinek tudatosítása hideg-meleg idő közötti különbség kiemelése, érzékeltetése az öltözködés segítségével az időjárás és az öltözködés összefüggéseinek gyakorlása ki van jelen? ki hiányzik? - megfigyelése milyen az időjárás? – megfigyelések segítséggel időjárásnak, napszaknak, tevékenységnek (pl. testneveléshez) megfelelő saját ruha kiválasztása, megnevezése a tanuló által használt kommunikációs eszközzel, beleértve az AAK-s eszközöket feladat-szabadidő elkülönítése adott tevékenység időtartamának érzékeltetése egyéni vizuális környezeti támpontokkal (pl. feladatok száma, vizuális órán beállított idő)	játékra nevelés ének, zene
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*napirend, feladat, szabadidő, vége, kezdődik, várakozás, munkanap, pihenőnap, előtte-utána, napszak, reggel – este, nappal – éjszaka, évszak, tavasz, nyár, ősz, tél, eső, szél, havazás, hideg, meleg, világos, sötét, időjárás, napsütés, borús ég*
A fejlesztés várt eredményei	Képes rövid ideig várakozni. Önállóan vagy segítséggel követi egyéni napirendjét, munkarendjét, tevékenységet vált.

Évfolyam: 1.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**6. Élőlények**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Észreveszi a környezetében élő növényeket, állatokat és embereket.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Ismerkedjen a környezetében található növényekkel, állatokkal. Nézzen meg családi fotókat, ismerje fel rajtuk szüleit.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat vegyen részt a foglalkozásokon		

ismerkedjen meg a környezetében található növényekkel, állatokkal és azok nevével az általa fogyasztott gyümölcsök ehető és nem ehető részeinek elkülönítése fényképen mutassa meg szüleit **Ismeretek** növény állat személy családi fotók; apa, anya **Tevékenység** ismerkedés a környezetében található növényekkel, állatokkal és azok nevével az általa fogyasztott gyümölcsök ehető és nem ehető részeinek elkülönítésének gyakorlása étkezési helyzetben ismerkedés a növények, az általa fogyasztott gyümölcsök, zöldségek megtapasztalható tulajdonságaival (pl. szín, illat, forma, íz) tapasztalással családi fotók/személyes napló/én-könyv nézegetésekor fényképen szűkebb családjának tagjainak felismerésének és megnevezésének gyakorlása (apa, anya)	ábrázolás, alakítás ének, zene játékra nevelés
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*növény; állat; személy; gyümölcsök; ehető; család; apa, anya*
A fejlesztés várt eredményei	Képes segítséggel egyszerű megfigyeléseket végezni a közvetlen környezetében élő növényekről és állatokról és emberekről. Az általa fogyasztott gyümölcsök ehető és nem ehető részeit elkülöníti. Fényképen megmutatja szüleit (apa, anya) személyre szabott segítséggel.

Évfolyam: 1.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**7. Előkészület a felnőtt életre**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Nyugalomban tud lenni önálló feladatokban és társas helyzetben.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Kérések és vizuális kulcsingerek követése új és megszokott tevékenységekben.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat önállóság néhány ismert tevékenységben saját eszközzel /készlettel való tevékenykedés tevékenységváltás választás egy kedvelt és egy közömbös tárgy között énkép, önismeret megalapozása alapvető érzelmek megértése/kifejezése		mozgás-nevelés játékra nevelés

kifejezni, hogy valamit szeret/nem szeret **Ismeretek** szabadidő-feladat önállóság megszokott tevékenységekben néhány saját tárgy, eszköz felismerése tevékenységváltás napirend, munkarend segítségével énkép-önismeret hallgat a nevére külső tulajdonságok alapvető érzelmek öröm-bánat elkülönítése nagy különbség esetén **Tevékenység** szabadidő-feladat önálló, vizuálisan szervezett, strukturált játéktevékenység gyakorlása önálló, vizuálisan szervezett strukturált tanulási feladat gyakorlása a játék és a feladathelyzetek elkülönítése önálló feladatvégzés megkezdése és befejezése énkép-önismeret különböző kontextusokban a saját nevére való figyelem gyakorlása külső tulajdonságainak megfigyelése, megnevezése tükör előtt alapvető érzelmek alapvető érzelmek megnevezése, elkülönítése élethelyzetekben és élethű fotókon nagy különbség esetén	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*énkép, önismeret, saját név, külső tulajdonságok; saját készlet, tárgy, önállóság, tevékenységváltás, egyéni munkarend, munkaszervezés, alapvető érzelmek (öröm-bánat)*
A fejlesztés várt eredményei	Ismert, rövid szabadidős és feladathelyzetben követi a kulcsingereket, saját eszközeit használja.

Évfolyam: 1.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**8. Ünnepek**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	A környezeti változások mentén megtapasztalta, hogy az ünnepnapokon megváltozhat a fizikai környezet, és a szokásos rutinoktól eltérnek a tevékenységeink.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyénileg meghatározott ideig és tevékenységben vegyen részt ünnepeken. Segítséggel figyelje meg az ünnep menetét, tartsa a számára kijelölt viselkedési szabályokat. Fogadja el az ünnep miatti környezeti és tevékenységbeli változásokat.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**

Fejlesztési feladat fogadja el az ünneppel járó változásokat vegyen részt az ünnepekre való készülődésben vegyen részt az ünnepeken, iskolai ünnepségeken vegyen részt a csoport ünnepein vegyen részt az iskolai keresztény ünnepeken vegyen részt a hagyományos ünnepeken ismerkedjen az ünnepekhez tartozó kifejezéseket, szociális rutinokat ismerkedjen meg az ünnepek szimbólumaival ismerkedjen meg az ünnepek szokásaival **Ismeretek** keresztény ünnepek hagyományos ünnepek családi ünnepek személyes ünnepek viselkedés az ünnepeken ünnepi szokások ünnepi szimbólumok **Tevékenység** az ünnepek jelzésére kialakított napirendi jel gyakorlása, az ünnepek időpontjának előre jelzésének gyakorlása előre jelzés mellett az ünneppel járó változások (fizikai környezetben, napirendben, tevékenységekben) elfogadásának gyakorlása önálló feladatban vegyen részt az ünnepekre való készülődésben (pl. dekoráció közös készítése vegyen részt az évzáró, évnyitó eseményen személyre szabott segítséggel; fogadja el a szülők jelenlétét az ünnepség alatt az iskolában személyre szabott segítséggel (pl. én-könyv, napló, fotóalbum, számítógépes vetített fotók) nézegessen ünnepségeken készített képeket vegyen részt a csoportban zajló születésnapokon egyénileg meghatározott ideig és tevékenységben; figyelje meg a születésnap menetét, a szokásos viselkedéseket, tevékenységeket vegyen részt a legnagyobb keresztény ünnepeken: karácsony, húsvét; egyénileg meghatározott ideig és tevékenységben figyelje meg az ünnep menetét, a szokásos viselkedéseket, tevékenységeket vegyen részt a hagyományos ünnepeken mikulás, farsang egyénileg meghatározott ideig és tevékenységben figyelje meg az ünnep menetét, a szokásos viselkedéseket, tevékenységeket az ünnepeken ismerkedjen meg az adott esemény legfőbb szimbólumaival, jelképeivel (pl. karácsonyfa, szaloncukor, lufi, torta, ajándék, húsvéti tojás, Télapó, mikulás-csomag) az ünnepeken ismerkedjen meg az adott esemény legjellemzőbb szokásait (díszítés, terítés, faállítás, tojásfestés, tortavágás, ajándékozás) személyre szabott segítséggel kitűzött viselkedési szempontokat tartásának gyakorlása ismerjen meg ünnepekhez tartozó kommunikációs kifejezéseket (pl. Boldog karácsonyt/születésnapot) ismerjen meg ünnepekhez tartozó szociális rutinokat (pl. köszöntés, puszi	mozgásneve-lés játékra nevelés társadalmi ismeretek ábrázolás ének, zene

fogadása, ajándékozás, ajándék elfogadása)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*ünnepnap, szimbólumok, szokások, keresztény ünnep, születésnap, évnyitó, évzáró*
A fejlesztés várt eredményei	Részt vesz különböző ünnepeken egyénileg meghatározott ideig és tevékenységben; segítséggel megfigyeli az ünnep menetét, betartja a számára kijelölt viselkedési szabályokat, tevékenységeket. Személyre szabott előrejelzés mellett segítséggel elfogadja az ünnep miatti környezeti változásokat.

Kötelező óraszám: 144 óra

Évfolyam: 2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Beszédfejlesztés, anyanyelv**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Próbálkozik az artikulációs mozgások akaratlagos utánzásával. Többnyire odafordul, ha a keresztnevét hallja. Szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel megért ismert helyzetben, három tanult, egyszerű, egylépéses instrukciót, egy-egy szóval megnevez ismert tárgyakat, tanult helyzetben jelezi elemi szükségleteit, visszaköszön. Aktív szókincse minimum 5 szó (beszéddel, vagy bármely szimbólummal).	
Tantárgyi fejlesztési célok	Elemi közös figyelem kialakítása, kommunikációs funkciók és szemantikus kategóriák bővítése, intencionális kommunikatív viselkedések és akciók megerősítése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat alapvető kooperációs képesség kialakítása: testi/szemkontaktus létesítése, megtartása rövid ideig figyelem fenntartása, koncentrálása kommunikációs helyzetekben intencionális kommunikációs akciók megerősödése közös figyelmi viselkedés: a kommunikáció tárgyára irányított közös figyelem alapvető kommunikációs funkciók értése és használata (kérés, elutasítás, válaszadás) alapvető kommunikációs formák értése és használata (mozgás, tárgy, kép, gesztus) hallási figyelem fejlesztése: zörejek, hangszerek hangjának felismerése, differenciálása; megkülönböztetett reagálás az emberi hangra részvétel meghallgatást igénylő tevékenységben (mese, vers, zene) saját keresztneve, ismert tárgyak, személyek, főbb testrészek nevének		ének, zene mozgásneve-lés játékra nevelés olvasás-írás

megértése
egylépéses, alapvető instrukciók megértése
ismert tárgyak, személyek megnevezése élethelyzetekben, kommunikációs és képeken helyzetekben "ki ez?", "mi ez?", "mit csinál?" kérdésekre ismert helyzetekben egyszerű válasz szóban, vagy AAK-s eszközzel
a beszéd ritmusa: mondókák/versek/dalok játékos utánzómozgásokkal, ritmizálás, tapsolás
a kommunikációs célú echolália megerősítése
bemutatás alapján artikulációs mozgások követése
orron belégzés, levegő visszatartása, szájon át kilégzés, hasi légzés gyakorlása
irányított fújás, hangadással kísért fújás
rágóizmok erősítése utánzógyakorlatokkal, a helyes nyelés technikája
alap zönge próbálgatása, érzékelése háton, arcon, gégén
szájállások utánzásával, a hangok felismerése, megkülönböztetése, leolvasása szájról

Ismeretek

intencionális kommunikáció
kommunikatív alapszókincs bővítése (receptív, expresszív)
alapvető kommunikációs funkciók tanítása, gyakorlása (kérés, elutasítás, válaszadás, szociális rutin)
alapvető kommunikációs formák tanítása, gyakorlása (mozgás, tárgy, gesztus, piktogram)
instrukciók megértése
mindennapi életben gyakran előforduló tárgyak azonosítása/megnevezése
szófajok: főnevek, igék, melléknevek
négy alapszín főbb testrészek megnevezése
egyszavas kifejezések
tőmondat: analóg elemi mondatalkotás (főnév/ige kombináció)
kérdés-válasz interakciók
legfontosabb természetes gesztusjelek
egyszerű képolvasás, sorrendezés
hangejtés – magánhangzók
szájállások

Tevékenység

A gyermek bevonása kellemes, kommunikációt igénylő szituációkba, mellyel felkelthető a kommunikáció iránti vágy, bármely formájú akaratlagos kommunikációs akciók megerősítése (beleértve a kommunikatív viselkedéseket is)
gyermek figyelmének irányát követni, rövid ideig tevékenységébe bekapcsolódni, a bekapcsolódás elfogadása
gyakorlás: megnevezett tárgyat megfogni, letenni, rámutatni, ránézni
tárgyak, személyek, tevékenységek, cselekvések látható tulajdonságok megnevezése kommunikációs és tanulási szituációkban; szóban utánmondással, vagy bármely AAK-s eszközzel
elemi szükségletek és egyszerű kívánságok kifejezése és elutasítás gyakorlása szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel
gyakorlatok képekkel, képsorokkal: sorrendezés, szókincs, nyelvi megértés

és kifejezés, mondatalkotás, szimbolikus gondolkodás, képolvasás természetes gesztusok jelentésének megértése, instrukciók követése természetes gesztusok gyakorlása élethelyzetekben a „ki ez?”, „mi ez?”, „mit csinál?” kérdésekre válaszadás kommunikációs és tanulási szituációkban, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel az olvasás haladási irányának követése képolvasáskor segítséggel légző-, fújó-, szívógyakorlatok, ajak-, nyelv-, rágógyakorlatok fújás, fújás hangadással hangadásra késztető játékos utánzógyakorlatok, ciklizálás a kommunikációs célú echolália megerősítése üzenetként való elfogadással, reakcióval beszélő gyermekeknél: beszédgyakorlatok	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*főnév, személynév, ige, melléknév; alapszókincs (receptív, expresszív); artikuláció, AAK, kérés, válaszadás, elutasítás, intencionális kommunikáció*
A fejlesztés várt eredményei	Artikulációs mozgásokat akaratlagosan utánoz. Odafordul, ha a keresztnevét hallja. Rövid ideig részt vesz meghallgatást igénylő tevékenységekben. Képes intencionális kommunikációra bármely módon (beleértve a kommunikatív viselkedéseket is). Szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel: megért és teljesít ismert helyzetben, három tanult, egyszerű, egylépéses instrukciót tanult kommunikációs helyzetben egy-egy szóval megnevez ismert tárgyakat, személyt, cselekvést tanult helyzetben tud a „nem” szóval elutasítani megnevezés után négy különféle színű tárgy közül odaadja a megfelelőt képes köszönni aktív szókincse minimum 15 szó (beszéddel, vagy bármely szimbólummal)

Évfolyam 2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Társadalmi érintkezési formák**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Részt tud venni egyéni és csoportos foglalkozásokon.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyéni és csoportos helyzetekben való részvétel és az utánzás fejlesztése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat utánzás fejlesztése bővíteni a megértett verbális és nonverbális utasítások körét felismerni, megkülönböztetni a családtagokat, csoporttársakat, nevelőket		mozgás-nevelés

egyszerű csere tanítása sorra kerülés szabályának tanítása párhuzamosan játszani/feladatot végezni másik gyermek mellett képesnek lenni csoporthelyzetben való részvételre (tevékenységek, események követése) részt venni együttes tevékenységben **Ismeretek** egyszerű mozdulatok, mozgások utánzása egyszerű csere sorra kerülés felé irányuló kommunikatív kezdeményezések felismerése irányítás elfogadása különböző személyektől érintés elfogadása fej gesztusjelei (bólogatás és fejrázás megértése) egyénre szabott vizuális környezeti támpontok jelentése saját név, családtagok neve társak neve, nevelők neve üdvözlés hétköznapi teendőkkel kapcsolatos jelek tanulása (pl. étkezés, öltözés, mosakodás) a közvetlen környezet hangjai étkezési szabályok gyakorlása az utcai közlekedés szabályainak gyakorlása **Tevékenység** egyszerű cserét kívánó helyzetek gyakorlása sorra kerülés szabályának tanítása kétszemélyes helyzetben és csoportban egyszerű mozgások utánzása: egy mozdulat utánzása játéktárggyal való tevékenység utánzása üdvözlés tanult módon szem irányítása tárgyakra, mozgás követése szemmel testmozgások, figyelmet felhívó mozgások gyakorlása gyere ide, nem szabad! pszt! no – no! nem! tessék megértésének gyakorlása fejrázás, bólogatás megértésének/használatának gyakorlása együttműködő viselkedés elemeinek gyakorlása nevére történő reagálás kialakítása/gyakorlása társak és tanárok megszólítása a tanuló által preferált kommunikációs forma használatával a tanultak alkalmazása különböző kontextusokban és különböző személyekkel közeli családtagok fényképének egyeztetése (pl. apa, anya, testvér, nagyszülő) a környezet hangjainak felismerése, azokra való reagálás egyénre szabott napirend és munkarend alkalmazása a tevékenységváltás szervezéséhez	ének, zene játékra nevelés
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*utánzás, nevünk, anya, apa, gyerek, felnőtt, osztálytárs, jel-jelzés, üdvözlés, a használt jelzések, gesztusok és alkalmazási módjuk, várj, majd, nemsokára, sorra kerülés, csere, tessék, kérem*

A fejlesztés várt eredményei	Képes segítséget elfogadni, részt venni egyéni és csoportos foglalkozásokon, a tanult instrukciókat megérteni és teljesíteni, egyszerű mozgásokat, tevékenységeket utánozni.

Évfolyam: 2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Testünk és személyes teendőink**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Együttműködik öltözködésnél; arc-és kézmosásnál; fogmosásnál és étkezésnél	
Tantárgyi fejlesztési célok	saját test megtapasztalása. Saját ruhadarabok felismerése. Öltözködésnél, étkezésnél legyen önállóbb. Terítés magának.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat saját test megtapasztalása, megfigyelése: fej, has, végtagok, szem, orr, száj vetkőzés, öltözés segítséggel evőeszköz- és merőkanál-használat étkezés végén saját terítékének elpakolása segítséggel. együttműködés kézmosás, kéztörlés, arcmosás, arctörlés, fogmosás közben WC és WC-papír használat **Ismeretek** test, testrészek evőeszköz-használat elpakolás terítés kézmosás, kéztörlés, arcmosás, arctörlés, fogmosás WC és WC-papír használat. **Tevékenység** mozgásos gyakorlatok keretében a test megtapasztalása, megfigyelése testét tükörben szemlélve utánzással, vagy utasításra mutasson rá fejére, hasára, végtagjaira, szemére, orrára, szájára nagy gombok gombolása zipzár, csat patent használata; ruhák elhelyezése fogason, polcon; az öltözködés sorrendjének tanulása személyre szabott segítséggel (pl. tárgyas folyamatsor, folyamatábra) kéz - és arcmosás gyakorlása, törölközés. szükséglet jelzése szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel, vetkőzés, öltözés, WC lehúzása, kézmosás csurgatás nélküli étkezésgyakorlása evőeszközökkel, segítséggel főzelék szedése a teljes étkezési időben az asztalnál maradás gyakorlása személyre szabott segítséggel (pl. viselkedési szempont) személyre szabott segítséggel (pl. tárgyas folyamatsor, folyamatábra) terítés gyakorlása reggelihez, tízóraihoz; asztal leszedése		önkiszolgálás játékra nevelés monevelés

Kulcsfogalmak/ fogalmak	*fej, has, végtagok, szem, orr, száj, öltözködés, vetkőzés, kabát, sapka, sál, kesztyű, cipő, nadrág, zokni, ing, blúz, pulóver, fogas, piszkos, tiszta, szappan, szappantartó, körömkefe, víz, vízcsap, hideg víz, meleg víz, törölköző, mosdó, WC papír, fogkefe, fogkrém, zsebkendő, evőeszközök, ételek, italok nevei, tányér, kanál, villa, pohár, szalvéta*
A fejlesztés várt eredményei	Utánzással, vagy utasításra rámutat fejére, hasára, végtagjaira, szemére, orrára, szájára. Előre kikészített eszközökkel önállóan terít meg saját magának. Képes a csoport étkezésének ideje alatt az asztalnál ülni. Képes együttműködésre az öltözködés során, személyre szabott segítséggel követi az öltözködés sorrendjét. Tudja megmosni és megtörölni a kezét és arcát felnőtt segítségével. Használja a WC-t.

Évfolyam: 2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Tájékozódás térben**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Tájékozódik ismert terekben az iskolában és otthon. Érti, hogy ismert napirendi jelhez melyik terek tartoznak.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Tájékozódás az iskolai és otthoni terekben egyénre szabott napirenddel, a terek, tevékenységek, berendezések, tárgyak változására való felkészítés.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat felismerni saját helyét az iskolai terekben tájékozódni a tantermi berendezések között érteni, hogy melyik helyiségben mit csinálunk segítséggel tárgyakat hozni, vinni, nyitni, csukni, megnevezni, megmutatni tájékozódni az iskola helyiségei között a megfelelő személyhez kötni az iskolában történő eseményeket, cselekvéseket tájékozódni otthonában a helyiségek között, megnevezésekor azonosítani. megfelelően viselkedni az utcán szabályokat betartani gyalogos, ill. járművön történő utazás alkalmával az utazás közbeni alapvető viselkedési szabályokat megismerni, kialakítani **Ismeretek** <u>iskola</u> berendezési tárgyak, játékok, eszközök felismerése, megmutatása segítséggel az iskola helyiségei az ott folyó tevékenységek, személyek megismerése berendezési és használati tárgyak, játékok, eszközök felismerése, egyeztetése <u>lakás</u> tájékozódás otthoni környezetben használati tárgyak felismerése, megnevezése a tanuló által használt	játékra nevelés mozgás-nevelés számolás, mérés

kommunikációs eszközzel tárgyak helye a lakásban tárgy – kép egyeztetése ház – lakás <u>utca, közlekedés</u> az utca részei: járda, úttest megfigyelések az utcán közlekedési eszközök felismerése együttműködéssel gyalogátkelő, jelzőlámpák felismerése utazás járművel <u>tájékozódás saját test körül (két oldalon)</u> **Tevékenység** egyéni napirendjén jelzett ismert terekben való tájékozódás gyakorlása. egyéni munkarendje szerinti téri tájékozódás gyakorlása (pl. munkavégzés balról jobbra) az osztály berendezési tárgyainak rámutató megnevezése az iskola helyiségeinek többszöri bejárása, funkcióinak megismerése cselekvések helyiségekhez rendelése cselekvések személyekhez történő rendelése tankonyhában, illetve szobában ismerkedés a bútorokkal, rámutatás, megtapintás terítőt terít. ajtókat nyitja, csukja. edények rendezése, helyük a lakásban képeken megmutat bútorokat, eszközöket szoba, konyha, fürdőszoba, berendezési tárgyai, hozzájuk kapcsolódó cselekvések megnevezése, vagy megmutatása a járdán közlekedik, az úttesten segítséggel biztonságos átkelés gyakorlása a közlekedési szabályok betartásának gyakorlása (indulás, megállás, várakozás) csoportban/egyéni fejlesztés keretében utcai séta	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*ház, terem, szoba, konyha, étkező, tornaterem, udvar, kint-bent, előttem – mögöttem, „bele” és „rá”, jobb – bal, járművek, úttest, Járda, hangos, séta, utazás, közlekedés zebra, jelzőlámpa, gyors, lassú, indulás, megállás*
A fejlesztés várt eredményei	Képes felismerni a mindennapi környezetében előforduló személyeket, tárgyakat és azokat a megfelelő térhez rendelni. Elfogadja, hogy az egyes terekben különböző személyek, tárgyak lehetnek, ill. a megszokottól eltérő események történhetnek. Napirendjén jelzett ismert terekben önállóan tájékozódik.

Évfolyam: 2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**5. Tájékozódás időben**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Napirendjét érti, követi.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyéni napirend, hetirend követése, a várakozás és önálló tevékenységváltás megalapozása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat heti rend, napirend és munkarend egyénre szabott használata tájékozódni a napszakokról, évszakokról megalapozni az először-utána fogalmát megalapozni a rugalmas alkalmazkodás képességét az időbeli változásokhoz **Ismeretek** tanítási nap – pihenőnap saját tevékenységek helye a napirendben (pl. feladat-szabadidő, utazás, étkezés) változás elfogadása a napirendben (elmaradt tevékenység, új tevékenység bevezetése, sorrendváltozás) időjárással kapcsolatos megfigyelések napszakok: reggel- dél-este jellegzetességeinek és a hozzájuk kapcsolódó cselekvések időjárási jelenségek felismerése segítséggel időtartam előrejelzése végzett tevékenységek időtartamának előrejelzése (munkarend, munkaszervezés) várakozás rövid ideig **Tevékenység** egyéni napirend, munkarend, munkaszervezés követése séták alkalmával az évszak tudatosítása hideg-meleg idő közötti különbség kiemelése, érzékeltetése az öltözködés segítségével ki van jelen? ki hiányzik? megfigyelése milyen az időjárás? – megfigyelések segítséggel időjárásnak, napszaknak, tevékenységnek (pl. testneveléshez) megfelelő saját ruha kiválasztása, megnevezése a tanuló által használt kommunikációs eszközzel, beleértve az AAK-s eszközöket adott tevékenység időtartamának érzékeltetése egyéni vizuális környezeti támpontokkal. (pl. feladatok száma, vizuális órán beállított idő)	önkiszolgálás játékra nevelés ének, zene
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*napirend, feladat, szabadidő, vége, kezdődik, várakozás, munkanap, pihenőnap, előtte-utána, napszak, reggel – este, nappal – éjszaka, évszak, tavasz, nyár, ősz, tél, eső, szél, havazás, hideg, meleg, világos, sötét, időjárás, napsütés, borús ég*	
A fejlesztés várt eredményei	Egyéni napirendjének követése, a napirendi változások elfogadása, várakozás és tevékenységváltás.	

Évfolyam: 2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**6. Élőlények**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**

Előzetes tudás	Segítséggel egyszerű megfigyeléseket végez a közvetlen környezetében élő növényekről és állatokról és emberekről. Az általa fogyasztott gyümölcsök ehető és nem ehető részeit elkülöníti. Fényképen segítséggel megmutatja szüleit.
Tantárgyi fejlesztési célok	Ismerkedjen a környezetében található növényekkel, állatokkal és azok nevével. A növény és állat fogalmának megértése. Nézzen meg családi fotókat, ismerje fel magát, testvéreit és szüleit.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat ismerkedjen a környezetében található növényekkel, állatokkal és azok nevével a növény és állat fogalmak megértése csoportosítás főfogalmak szerint (növények, állatok) az általa fogyasztott gyümölcsök ehető és nem ehető részeinek elkülönítése, tulajdonságaik megtapasztalása fényképen segítséggel mutassa meg magát és szűkebb családjának tagjait (apa, anya, testvérek) **Ismeretek** növény állat személy gyümölcsök ehető részei családi fotók; apa, anya, testvér **Tevékenység** ismerkedés a környezetében található növényekkel, állatokkal és azok nevével tanulmányi sétán, kisfilmen, fotókon a növény és állat fogalmak bevezetése konkrét, megfigyelhető növények és állatok kapcsán csoportosítás főfogalmak szerint (növények, állatok) személyre szabott segítséggel ismerkedés a növények, az általa fogyasztott gyümölcsök, zöldségek megtapasztalható tulajdonságaival (pl. szín, illat, forma, íz) tapasztalással az általa fogyasztott gyümölcsök ehető és nem ehető részeinek elkülönítésének gyakorlása étkezési helyzetben családi fotók/személyes napló/én-könyv nézegetésekor fényképen szűkebb családjának tagjainak felismerésének és megnevezésének gyakorlása (apa, anya, testvérek)	ábrázolás, alakítás ének, zene játékra nevelés

Kulcsfogalmak/ fogalmak	*növény; állat; személy; gyümölcsök; ehető; család; apa, anya, testvér; szín, illat, forma, íz*
A fejlesztés várt eredményei	Képes segítséggel egyszerű megfigyeléseket végezni a közvetlen környezetében élő növényekről és állatokról. Képes egyszerre egy adott szempont szerint egyszerű válogatásokat, csoportosításokat végezni. Az általa fogyasztott gyümölcsök ehető és nem ehető részeit

	elkülöníti. Fényképen megmutatja magát és szűkebb családjának tagjait (apa, anya, testvérek) személyre szabott segítséggel.

Évfolyam: 2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**7. Előkészület a felnőtt életre**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Ismert, rövid szabadidős és feladathelyzetben követi a kulcsingereket, saját eszközeit használja.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Kérések és vizuális kulcsingerek követése új és megszokott tevékenységekben.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat önállóság néhány ismert tevékenységben Felkészülni a tevékenységekre azzal, hogy a megfelelő helyre megy vagy a megfelelő tárgyat kiválasztja. A játékokat /tárgyakat a helyükre tenni addig folytatni a tevékenységét, amíg be nem fejezi saját eszközzel tevékenykedni tevékenységet váltás énkép, önismeret megalapozása alapvető érzelmek megértése/kifejezése kifejezni, hogy valamit szeret/nem szeret (a tanuló által használt kommunikációs formában, beszéd, vagy bármely AAK) **Ismeretek** <u>szabadidő-feladat</u> önállóság megszokott tevékenységekben néhány saját tárgy, eszköz felismerése tevékenységváltás napirend, munkarend segítségével <u>énkép-önismeret</u> saját név külső tulajdonságai <u>alapvető érzelmek</u> öröm-bánat elkülönítése nagy különbség esetén **Tevékenység** <u>szabadidő-feladat</u> önálló, vizuálisan szervezett, strukturált játéktevékenység gyakorlása önálló, vizuálisan szervezett strukturált tanulási feladat gyakorlása önálló feladatvégzés megkezdése és befejezése <u>énkép-önismeret</u> különböző kontextusokban a saját nevére való figyelem gyakorlása külső tulajdonságainak felismerése megnevezés után <u>alapvető érzelmek</u>	mozgás-nevelés játékra nevelés

alapvető érzelmek megnevezése, elkülönítése élethelyzetekben és élethű fotókon	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*önállóság, tevékenységváltás, öröm-bánat, saját név, saját készlet, tárgy, belső állapotok kifejezése, munkarend, munkaszervezés*
A fejlesztés várt eredményei	Ismert, rövid szabadidős és feladathelyzetben követi a kulcsingereket, segítséggel tevékenységet vált, saját eszközeit használja.

Évfolyam: 2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**8. Ünnepek**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Egyénileg meghatározott ideig és tevékenységben részt vesz az ünnepeken. Személyre szabott előrejelzés mellett segítséggel elfogadja az ünnep miatti környezeti változásokat.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Vegyen részt bizonyos ünnepeken; segítséggel kövesse az ünnep menetét, a szokásos viselkedéseket, tevékenységeket.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat fogadja el az ünneppel járó változásokat vegyen részt az ünnepekre való készülődésben vegyen részt az ünnepeken, iskolai ünnepségeken ismerje fel képekről önmagát az ünnepen vegyen részt a csoport ünnepein vegyen részt az iskolai keresztény ünnepeken vegyen részt a hagyományos ünnepeken ismerkedjen az ünnepekhez tartozó kifejezéseket, szociális rutinokat ismerkedjen meg az ünnepek szimbólumaival ismerkedjen meg az ünnepek szokásaival **Ismeretek** keresztény ünnepek hagyományos ünnepek családi ünnepek személyes ünnepek viselkedés az ünnepeken ünnepi szokások ünnepi szimbólumok **Tevékenység** az ünnepek jelzésére kialakított napirendi jel általánosítása, rutinszerű, értő használatának gyakorlása személyre szabott segítséggel (pl. naptár) az ünnepek időpontjának, az ünnepi készülődés időszakának előre jelzésének gyakorlása		mozgás- nevelés játékra nevelés ábrázolás ének, zene

előre jelzés mellett az ünneppel járó változások (fizikai környezetben, napirendben, tevékenységekben) elfogadásának gyakorlása önálló és csoportos feladatban vegyen részt az ünnepekre való készülődésben (pl. dekoráció közös készítése, rövid mozgásos, vagy zenés műsorban való részvétel) vegyen részt az évzáró, évnyitó eseményen személyre szabott segítséggel; fogadja el a szülők jelenlétét az ünnepség alatt az iskolában személyre szabott segítséggel (pl. én-könyv, napló, fotóalbum, számítógépes vetített fotók) nézegessen ünnepségeken készített képeket, a képeken ismerje fel magát vegyen részt a csoportban zajló születésnapokon egyénileg meghatározott ideig és tevékenységben; figyelje meg a születésnap menetét, a szokásos viselkedéseket, tevékenységeket; kövesse személyre szabott segítséggel (pl. folyamatábra): születésnapi díszítés (lufi, csákó), köszöntés, ajándék elfogadása, tortavágás, koccintás vegyen részt a legnagyobb keresztény ünnepeken: karácsony, húsvét; egyénileg meghatározott ideig és tevékenységben figyelje meg az ünnep menetét, a szokásos viselkedéseket, tevékenységeket; kövesse személyre szabott segítséggel (pl. folyamatábra): faállítás, karácsonyi ebéd, szaloncukor, ajándékozás, karácsonyi asztal (terítés, ünnepi terítő, szalvéta, adventi koszorú), ajándékbontás; húsvéti tojás, barkadíszítés vegyen részt a hagyományos ünnepeken mikulás, farsang egyénileg meghatározott ideig és tevékenységben figyelje meg az ünnep menetét, a szokásos viselkedéseket, tevékenységeket; kövesse személyre szabott segítséggel (pl. folyamatábra): télapó, mikulás-csomag elfogadása, farsangi jelmez, tánc az ünnepeken ismerkedjen meg az adott esemény legfőbb szimbólumaival, jelképeivel (pl. karácsonyfa, szaloncukor, angyalka, csillag, lufi, csákó, torta, ajándék, húsvéti tojás, húsvéti kölni, barka, Télapó, mikulás-csomag, csizma, szán) az ünnepeken ismerkedjen meg az adott esemény legjellemzőbb szokásait (díszítés, terítés, faállítás, tojásfestés, locsolkodás, barkadíszítés, tortavágás, ajándékozás) személyre szabott segítséggel kitűzött viselkedési szempontokat tartásának gyakorlása ismerjen meg ünnepekhez tartozó kommunikációs kifejezéseket (pl. Boldog karácsonyt/születésnapot) ismerjen meg ünnepekhez tartozó szociális rutinokat (pl. koccintás, gratuláció, köszöntés, puszi fogadása ajándékozás, ajándék elfogadása)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*ünnepnap, szimbólumok, szokások, keresztény ünnep, születésnap, ünnepelt, köszöntés*
A fejlesztés várt eredményei	Részt vesz különböző ünnepeken egyénileg meghatározott ideig és tevékenységben. Személyre szabott segítséggel követi az ünnep menetét, a számára kijelölt viselkedési szabályokat, tevékenységeket. Személyre szabott előrejelzés mellett elfogadja az ünnep miatti környezeti változásokat.

Évfolyam: 3. (A 2020/21-es tanévtől kifutó rendszerben)

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Kommunikáció- nyelv- és beszédfejlesztés, anyanyelv**	**Órakeret: 19**
Előzetes tudás	Artikulációs mozgások akaratlagos utánzása. Rövid ideig részt vesz meghallgatást igénylő tevékenységekben. Szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel megért és teljesít ismert helyzetben néhány tanult, egyszerű, egylépéses instrukciót. Megnevez ismert tárgyakat, személyt, cselekvést, kommunikációs helyzetben. Aktív szókincse minimum 15 szó (bármely szimbólummal).	
Tantárgyi fejlesztési célok	Konvencionális kommunikációs jelzések kialakítása. Figyelem fenntartása a kommunikációs helyzetekben. Nonverbális és szimbolikus kommunikáció funkcionális használata, kommunikációs partner figyelmének felhívása. Részvétel a tanórai és tanórán kívüli kommunikációban.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat alapvető kooperációs képesség kialakítása: testi /szemkontaktus létesítése, megtartása rövid ideig kommunikációs helyzetben expresszív és receptív szimbolikus kommunikáció megerősítése figyelem fenntartása, koncentrálása kommunikációs helyzetekben a kommunikáció tárgyára irányított közös figyelem fenntartása egyéni helyzetben a figyelem irányának követése felmutatásra/ rámutatásra kétszemélyes kommunikációs helyzetekben rámutatás gesztusának követése háromszögben, érintő mutatással a kommunikációs partner figyelmének felhívása viselkedéssel, mozgással, érintéssel részvétel meghallgatást igénylő tevékenységben (mese, vers, zene) különböző kommunikációs funkciók használata tanult helyzetekben (kérés, segítségkérés, elutasítás, válaszadás, élménymegosztás) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel élménymegosztás: kedvelt tárgyak, tevékenységek, személyek megnevezése élethelyzetekben és fotókon kommunikációs helyzetekben személyre szabott segítséggel, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel szociális rutin: tanult helyzetben segítséggel jelezze, hogy „kérem” választás gyakorlása 2 tárgy/tevékenység közt „még/elég” jelzés megerősítése természetes gesztusok jelentésének megértése, és használatuk segítséggel, kommunikációs céllal egylépéses alapvető instrukciók megértése a jövő és a múlt idő: élethelyzetekhez kapcsolódó, időhatározóval bővített mondat megértése téri viszonyszavakkal kifejezett téri relációk megértése és kifejezése az egyes számú személyes névmások megértése	olvasás, írás mozgásneve-lés ének, zene játékra nevelés számolás, mérés	

a tananyagok lexikájának ismerete
az ismert lexika főfogalom alá rendezése
"ki ez?", "mi ez?", "mit csinál?" „hol?”, „Milyen?” kérdésekre ismert helyzetekben egyszerű válasz
a felszólító mód használata segítségkérésnél
kéréskor a többes szám használata, egyszerű mondatot alkotása
számnevek használata tanulási és kommunikációs helyzetekben
analóg elemi mondatalkotás tanulási és kommunikációs helyzetekben (ige, főnév, melléknév használatával)
beszédgyakorlatok

Ismeretek

kommunikációs funkciók: kérés, elutasítás, válaszadás, szociális rutin, figyelemfelhívás, élménymegosztás,
kommunikációs formák: mozgás, tárgy, gesztus, piktogram, beszéd
szimbolikus kommunikáció
kommunikatív alapszókincs bővítése (receptív, expresszív)

természetes gesztusjelek értése és használata

kérdés-válasz interakciók
instrukciók megértése, követése
szófajok: főnevek, igék, melléknevek, határozószók, kérdőszók

ragozás

igeidők

analóg elemi mondatalkotás (főnév/ige/melléknév kombináció)
egyszerű képolvasás, sorrendezés, kategorizáció

a kommunikációs célú echolália megerősítése
hangejtés – ajakhangok +magánhangzók

Tevékenység

A gyermek bevonása kellemes, kommunikációt igénylő szituációkba, mellyel magyarázható, gyakorolható a kommunikáció alapvető funkciója, ereje, hatalma

bármely szimbolikus kommunikációs forma (tárgy, gesztus, piktogram, beszéd) használata, megerősítése személyre szabott segítséggel
a kommunikációs partner figyelmének felhívásának szociálisan adekvát formáinak bátorítása (viselkedéssel, mozgással,)
2 tárgy/tevékenység közti választás gyakori felajánlása, viselkedéses jelek megerősítése
„még/elég” jelzés megerősítése

elemi szükségletek és egyszerű kívánságok kifejezése, elutasítás, szociális rutinok, gyakorlása szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel

élménymegosztás bátorítása személyre szabott segítséggel (pl. én-könyv,

személyes napló, fotók) szociális rutin: elkérés gyakorlása alapvető információkérést kifejező egész-kérdések megfogalmazásának gyakorlása szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel élethelyzetekbe gyakorlás: megnevezett tárgyat, cselekvést, történést ábrázoló piktogramot kiválasztani: megfogni, átadni, rámutatni természetes gesztusok gyakorlása (pl. igen, nem, kérem, gyere, állj fel, ülj le) és használatuknak bátorítása (pl. gyere, kérem) a jövő idő: élethelyzetekhez kapcsolódó, időhatározóval bővített mondat megértésének segítése személyre szabott segítséggel (pl. napirend, személyes napló) a múlt idő: élethelyzetekhez kapcsolódó, időhatározóval bővített mondat megértésének segítése személyre szabott segítséggel (pl. napirend, személyes napló) a „ki ez?”, „mi ez?”, „mit csinál?” „hol?”, „mikor?” kérdésekre válaszadás gyakorlása kommunikációs és tanulási szituációkban szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel „milyen?” kérdésre a tárgyak látható tulajdonságaira vonatkozó melléknevek használatának gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel „mennyi?” kérdésre válaszadás gyakorlása határozatlan számnevekkel tanulási és kommunikációs helyzetekben, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel téri viszonyszavakkal kifejezett téri relációk megértése és kifejezésének gyakorlása tárgyak, személyek, tevékenységek, cselekvések, minőség/tulajdonság, mennyiség fogalmainak gyakorlása kommunikációs és tanulási szituációkban, szóban (utánmondással) vagy bármely AAK-s eszközzel igeragozás, igeidők gyakorlása kommunikációs és tanulási szituációkban, személyre szabott segítséggel kéréskor a többes szám használata, egyszerű mondatot alkotása személyre szabott segítséggel (állítmány+ tárgy) analóg elemi mondatalkotás gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben (ige, főnév, melléknév használatával) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel gyakorlatok képekkel, képsorokkal: sorrendezés (idő, cselekvés), szókincs, nyelvi megértés, mondatalkotás, szimbolikus gondolkodás, képolvasás, főfogalom alá rendezés, kategorizáció az olvasás haladási irányának követése képolvasáskor	

légző-, szívó-, fújó rágógyakorlatok, fújás hangadással; önellenőrzés tükör előtt növekvő szótagszámmal ciklizálás alap zönge próbálgatása: érzékelése háton, arcon, gégén hangadásra késztető játékos utánzógyakorlatok, ciklizálás a kommunikációs célú echolália megerősítése üzenetként való elfogadással, reakcióval beszélő gyermekeknél: beszédgyakorlatok	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*alapszókincs (receptív, expresszív); választás; figyelemfelhívás; a kommunikáció alapvető funkciója, élménymegosztás, információkérés; szimbolikus kommunikáció; főnév, ige, melléknév; AAK; határozószók, kérdőszók, ragozás, igeidők, analóg elemi mondatalkotás; vokalizáció*
A fejlesztés várt eredményei	Figyelme röviden fenntartható kommunikációs helyzetekben. A figyelem irányát követi felmutatásra/rámutatásra kommunikációs helyzetekben. A rámutatás gesztusát követi háromszögben, érintő mutatással. Képes a kommunikációs partner figyelmének adekvát felhívására viselkedéssel, mozgással, érintéssel; segítséggel. Megért néhány természetes gesztust, követi az instrukciót. Szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel: két tárgy/tevékenység közt képes választani tanult helyzetben egy-egy szóval megnevez ismert tárgyakat, személyt, cselekvést, mennyiséget, tulajdonságot tanult helyzetben jelzi, hogy „kérem” kéréskor, segítség kérésekor használja, a többes számot, a felszólító módot, személyre szabott segítséggel képes egyszerű élménymegosztásra Aktív szókincse minimum 25 szó (beszéddel, vagy bármely szimbólummal)

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Társadalmi érintkezési formák**	**Órakeret: 15**
Előzetes tudás	Képes segítséget elfogadni, részt venni egyéni és csoportos foglalkozásokon, a tanult instrukciókat megérteni és teljesíteni, egyszerű mozgásokat, tevékenységeket utánozni.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megismert, alapvető viselkedési szokások alkalmazása iskolai és otthoni környezetben.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat utánzás fejlesztése.		játékra nevelés

egyszerű csere megértése

sorra kerülés szabályának megértése

megnevezni családtagjait az általa használt kommunikációs forma alkalmazásával

a ki ő? „hol?” „mit csinál?” kérdéseket érteni, megválaszolni a tanuló által használt kommunikációs forma alkalmazásával

kétszemélyes, ismerős és új tevékenységekben részt venni

párhuzamosan játszani/tevékenykedni másik gyermek mellett saját/ közös játékokkal

csoporthelyzetben feladatot megérteni és együttműködni a végrehajtásban

részt venni együttes tevékenységben

Ismeretek

két, vagy több mozdulat utánzása ismert és új kontextusban

új cselekvések utánzása

verbális utánzás

egyszerű közlések gyakorlása

mozdulatok, gesztusok értelmezése, utánzása

4 alapérzelem

otthoni és az iskolai helyes viselkedési szokások

szülők neve, testvérek, nagyszülők neve

társak, nevelők neve

Tevékenység

mozgásos/verbális utánzás gyakorlása
cselekvések utánzása ismert és új kontextusban
adott érzelem megkülönböztetése jelentős különbség esetén (szomorú-vidám, mérges, nyugodt stb.)
megfelelő – nem megfelelő viselkedések megkülönböztetése a helyzetnek megfelelően
élő szituációban apa, anya megszólítása, névvel azonosítása
fényképen anya, apa megmutatása
ki ő? mit csinál? hol van? kérdésre válaszol
visszautasítás gyakorlása
segítségkérés gyakorlása
csoporthelyzetben a szabályok betartása, részvétel a tevékenységekben
a köszönés gyakorlása
sorra kerülés kivárása csoporthelyzetben

Kulcsfogalmak/ fogalmak	*vidám, szomorú, mérges, nyugodt, kérem, elromlott, hibás, segítség, szabadidő, szabály, csend, barát, vendég, ismerős-ismeretlen*
A fejlesztés várt eredményei	Ismert helyzetben és személyekkel képes a tanult szabályok mentén részt venni csoporthelyzetben.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Testünk és személyes teendők**	**Órakeret: 20**
Előzetes tudás	Utánzással, vagy utasításra rámutat fejére, hasára, végtagjaira, szemére, orrára, szájára. Képes együttműködésre az öltözködés során, személyre szabott segítséggel követi az öltözködés sorrendjét. Tudja megmosni és megtörölni a kezét és arcát felnőtt segítségével. Használja a WC-t.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A végtagok részeinek megfigyelése. Önállóbb vetkőzés, öltözés. Terítés a csoportnak. Tisztálkodás közben, a folyamatok meghatározott részeinek önálló végzése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat saját test megtapasztalása, megfigyelése: érzékszervek, a végtagok részei önállóbb vetkőzés, öltözés: a ruhadarabok fel és levétele sorban terítés a csoportnak együttműködés kézmosás, kéztörlés, arcmosás, arctörlés, fogmosás közben, a folyamatok részeinek önálló végzése	életvitel és gyakorlat játékra nevelés
Ismeretek érzékszervek, a végtagok részei öltözködési, vetkőzési sorrend terítés, elpakolás kéz-és arcmosás, fogmosás	mozgásneve-lés
Tevékenység testét tükörben szemlélve utánzással, vagy utasításra mutasson rá a végtagok részeire az öltözködés, vetkőzés sorrendjének tanulása személyre szabott segítséggel (pl. tárgyas folyamatsor, folyamatábra) kéz - és arcmosás, fogmosás gyakorlása; a folyamatok részeinek önálló végzése személyre szabott segítséggel (pl. tárgyas folyamatsor, folyamatábra) szükséglet jelzése szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel, a WC-használat folyamatának gyakorlása: vetkőzés, öltözés, WC lehúzása, kézmosás	

a teljes étkezési időben az asztalnál maradás gyakorlása személyre szabott segítséggel (pl. viselkedési szempont) terítés gyakorlása csoportnak személyre szabott segítséggel	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*kéz, kar, ujj, comb, lábfej, csukló, boka, öltözködés, vetkőzés, szappan, szappantartó, víz, vízcsap, hideg víz, meleg víz, törölköző, mosdó, WC papír, fogkefe, fogkrém, evőeszközök, ételek, italok nevei; tányér, kanál, villa, pohár, szalvéta*
A fejlesztés várt eredményei	Személyre szabott segítséggel képes a csoportnak teríteni reggelihez, tízóraihoz vagy uzsonnához. Személyre szabott segítséggel követi az öltözés, vetkőzés sorrendjét; tisztálkodásnál a folyamatok bizonyos részeit önálló végzi.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Tájékozódás térben**	**Órakeret: 20**
Előzetes tudás	Képes felismerni a mindennapi környezetében előforduló személyeket, tárgyakat és azokat a megfelelő térhez rendelni. Napirendjén jelzett ismert terekben önállóan tájékozódik.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Téri tájékozódás függőleges és vízszintes, előre és hátra irányban. Új helyszínek bevezetése iskolán belül, önálló tájékozódás napirenddel.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat hol? hova? kérdéseket megérteni rendet tenni maga körül tevékenységei végén biztonsággal lépni az iskola különböző helyiségeibe új helyszínek elfogadása új tevékenységek és színhelyek összekapcsolása ismerni a játékok, eszközök helyét **Ismeretek** tárgy megnevezése téri helyzetben, tárgykeresés helyhatározószók gyakorlása folyamatosan iskola – otthon udvar, játszótér, sportpálya alaposabb tájékozódás a terem tárgyai, tartozékai terén a „hol van?” és a „hova való?” megértése háló, nappali, konyha, gyerekszobák, fürdő, kamra		mozgás nevelés számolás, mérés olvasás, írás játékra nevelés

mit hol találunk, mit csinálunk vele, milyen tulajdonságai vannak? az iskola környéke közlekedési eszközök ismeretének bővítése közlekedési és utazási szabályok betartása **Tevékenység** tájékozódás egyéni napirend segítségével ismert és új helyszíneken ismert használati tárgy helyének megkeresése helyhatározó szót tartalmazó utasítások végrehajtása. mozgás megadott irányba sporteszközök, játszótéri elemek alaposabb megfigyelése, helyes, balesetmentes használatuk a helyiségek berendezési tárgyainak összeválogatása, és a megfelelő elhelyezése a konyhai eszközök szortírozása és megfelelő helyre elpakolása utcai séta alkalmával spontán megfigyelés az utca megfigyeltetése-mi van az utcán? hol van? közlekedési eszközök színeinek, méreteinek megfigyelése - összehasonlítása az iskolába jutás során igénybe vett járművek megnevezése	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*világos, sötét, villanykapcsoló, helyiségek, eszközök, főzőeszközök, evőeszközök, takarítás, pihenés, éjszaka, ágyazás, érkezés, indulás, bejárat, kijárat, helyre tesz, rend, rendetlenség*
A fejlesztés várt eredményei	Képes tájékozódni az intézmény területén. Képes a közvetlen környezetében található tárgyakat, eszközöket helyükre tenni. Elfogadja, hogy az egyes terekben különböző személyek, tárgyak lehetnek, ill. a megszokottól eltérő események történhetnek.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**5. Tájékozódás időben**	**Órakeret: 20**
Előzetes tudás	Egyéni napirendjének követése, a napirendi változások elfogadása, a várakozás és önálló tevékenységváltás megalapozása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az időbeliség és a kapcsolódó cselekvések összekötése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat ismerni a munkanap, pihenőnap fogalmát, a napszakok és szokásos		

tevékenységek nevét ismerni az évszakok jellemző jegyeit, felsorolni, megnevezni azokat felismerni képekről az évszakokat, a jellemző képeket kiválasztani, összerendezni felsorolni a hét napjait érdeklődni, tájékozódni, segítséggel naptáron is érteni a ma, tegnap, holnap fogalmát tudja elhelyezni a napszakokat illetően a különböző cselekvéseket, történéseket **Ismeretek** időfogalmak bővítése napok, napszakok. a hét napjai. hétvégi napok a hét napjainak jelölése, az aktuális nap megjelölése, megnevezése tegnap, ma, holnap fogalmának kialakítása reggel- dél – délután – este a kapcsolódó rutinszerű tevékenységekkel évszakok, időjárási jelenségek megnevezése segítséggel a négy évszak neve, jellemzése, képről történő azonosítása évszakok változásainak megfigyelése **Tevékenység** napi rendszerességgel az aktuális nap bejelölése naptárba, vagy egyéb helyre, a tegnap volt, holnap lesz kifejezések használata segítséggel napszakok jelölése, megnevezése, képválogatás, cselekvések napszakhoz rendelése, (éjjel, nappal, reggel, délelőtt, délben, délután, este) napszakokhoz kapcsolódó étkezések a napszakok és a napszakokhoz kapcsolódó események egymáshoz rendelése. séták, és udvari játék alkalmával az időjárással kapcsolatos ismeretek gyűjtése, megfigyelések képek, fotók gyűjtése, sorba rendezése saját tevékenységekről, vele történt eseményekről a hét napjait felsorolja, saját életének eseményeit hozzárendeli a hétvégi napok kiemelése, jelölése heti program összeállítása képről a saját heti elfoglaltságát mutatja, elmondja évszakok jellemzőinek megfigyelése (a tanév során folyamatosan megfigyelések végzése), képekről felismeri, megnevezi; téli - nyári sportokat megnevez	játékra nevelés számolás, mérés

Kulcsfogalmak/ fogalmak	*napok neve, napszakok megnevezése, napszakokhoz kötött étkezések megnevezése, évszakok, időjárás,- tél, -tavasz, -nyár, -ősz,- hideg, -meleg,- sportok,- napsütés, -szél, - szeles, - viharos,- hófehér,- jég, fürdőzés, napozás, síelés, szánkózás, havazás, dér, jég, tegnap, ma, holnap, elmúlt, lesz, munkanap, hétvége, pihenőnap, program, nap*
A fejlesztés várt eredményei	Képes a napszakokat és az étkezéseket megnevezni, az idő múlását napirendjével követni, ismerni a munkanap, pihenőnap fogalmát.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**6. Élőlények**	**Órakeret: 15**
Előzetes tudás	Képes egyszerre egy adott szempont szerint egyszerű válogatásokat, csoportosításokat végezni. Az általa fogyasztott gyümölcsök ehető és nem ehető részeit elkülöníti. Fényképen megmutatja magát és szűkebb családjának tagjait (apa, anya, testvérek) személyre szabott segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Irányított megfigyeléseket a közvetlen környezetében élő növényekről, állatokról.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat a környezetében található állatok mozgásának megfigyelése a környezetében található állatok hangjának megfigyelése a közvetlen környezetében élő növényeknek: fák, bokrok, virágos növények főfogalom alá sorolása irányított megfigyelések végezése a környezetében élő növényekről adott szempont szerint összehasonlítások, csoportosítások egy növényt adott szempont alapján megfigyelni, egy másik növénnyel összehasonlítani. viselkedési szabályok a növényekkel és az állatokkal kapcsolatban. a növények változásának megfigyelése az egyes évszakokban, és a változással kapcsolatos kifejezések megismerése fényképen ismerős személyek felismerése, megmutatása, megnevezése **Ismeretek** növény, fák, bokrok, virágos növények állat, mozgás, hang személy fotók: család, ismerősök, tanárok, csoporttársak megfigyelés, csoportosítás viselkedés **Tevékenység** ismerkedés a környezetében található állatok mozgásával (járás, mászás, ugrás, repülés), hangjával tanulmányi sétán, kisfilmen, fotókon; irányított megfigyelés személyre szabott segítséggel	ábrázolás, alakítás ének, zene játékra nevelés

ismerkedés a környezetében található növények főbb fajaival tanulmányi sétán, kisfilmen, fotókon; irányított megfigyelés személyre szabott segítséggel csoportosítás főfogalmak szerint „növények, állatok, emberek” témakörben személyre szabott segítséggel ismerkedés a növények, az általa fogyasztott gyümölcsök, zöldségek megtapasztalható tulajdonságaival (pl. szín, illat, forma, íz), a kategóriákhoz tartozó fogalmak differenciálásának gyakorlása viselkedési szabályok betartásának gyakorlása a növényekkel és az állatokkal kapcsolatban a növények változásának megfigyelése az egyes évszakokban, és a változással kapcsolatos kifejezések megismerése: lehull, virágzik,; személyre szabott segítséggel családi fotók/személyes napló/én-könyv nézegetésekor fényképen szűkebb családtagjainak, és más rokonoknak, közeli ismerősök felismerésének és megnevezésének gyakorlása (pl. nagyszülők, tanárok, csoporttársak)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*növények, állatok, emberek; mozgás, járás, mászás, ugrás, repülés; hang; szín, illat, forma, íz; változás, lehull, virágzik, nagyszülők, tanárok, csoporttársak*
A fejlesztés várt eredményei	Kérésre megmutatja fényképen a fejlesztési tervében megjelölt személyek közül a tanár által megnevezetteket. Képes segítséggel egyszerű irányított megfigyeléseket végezni a közvetlen környezetében élő növényekről, Megnevez a növények, az általa fogyasztott gyümölcsök, zöldségek megtapasztalható tulajdonságaiból néhányat (pl. szín, illat, forma, íz) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel. Betartja a számára kijelölt viselkedési szabályokat a növényekkel kapcsolatban.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**7. Előkészület a felnőtt életre**	**Órakeret: 15**
Előzetes tudás	Ismert, rövid szabadidős és feladathelyzetben követi a kulcsingereket (munkarend, munkaszervezés), saját eszközeit használja.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Biztonságos eligazodás az iskolai tevékenységekben. Ismert és megnevezett belső állapotok, érzelmek körének bővítése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat önállóság ismert tevékenységekben rendrakás (játékok, saját tárgyak) tevékenységek végig vitele az elejétől a végéig		játékra nevelés

tevékenység megszakítás elfogadása, hogy áttérjen a következő tevékenységre választás (tevékenységen belül) tevékenység váltás énkép, önismeret fejlesztése alapvető érzelmek megértése/kifejezése: boldog/szomorú, fél/szorong **Ismeretek** <u>szabadidő-feladat</u> önállóság megszokott tevékenységekben saját tárgyak, eszközök felismerése tevékenységváltás egyéni napirend, munkarend segítségével <u>énkép-önismeret</u> saját név és becenév külső tulajdonságai <u>alapvető érzelmek</u> öröm-bánat –félelem elkülönítése nagy különbség esetén **Tevékenység** <u>tevékenységszervezés</u> önálló, vizuálisan szervezett tevékenységek körének bővítése, gyakorlása önálló és csoportos, vizuálisan szervezett strukturált tanulási feladat gyakorlása <u>énkép-önismeret</u> különböző kontextusokban a saját nevére való figyelem gyakorlása külső tulajdonságainak felismerése, megnevezése <u>alapvető érzelmek</u> alapvető érzelmek megnevezése, elkülönítése élethelyzetekben és élethű fotókon	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*énkép, önismeret, saját név; saját készlet; önállóság, tevékenységváltás, egyéni munkarend, munkaszervezés, alapvető érzelmek, külső tulajdonságok*
A fejlesztés várt eredményei	Biztonságosan eligazodik iskolai tevékenységekben. Ismeri a legfontosabb személyes adatait.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**9. Ünnepek**	**Órakeret: 15**
Előzetes tudás	Részt vesz különböző ünnepeken egyénileg meghatározott ideig és tevékenységben. Személyre szabott segítséggel követi az ünnep menetét, a számára kijelölt viselkedési szabályokat, tevékenységeket.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Biztonsággal ismerje fel az ünnep napirendi jelét. Vegyen részt az ünnepi készülődésben. Valamennyire értse meg az ünnepekhez kapcsolódó szimbólumokat, tevékenységeket, szokásokat.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat vegyen részt az ünnepekre való készülődésben ismerje fel képekről önmagát az ünnepen vegyen részt a csoport ünnepein vegyen részt az iskolai keresztény ünnepeken vegyen részt a hagyományos ünnepeken vegyen részt az iskolai nemzeti ünnepeken ismerkedjen az ünnepekhez tartozó kifejezéseket, szociális rutinokat ismerkedjen meg az ünnepek szimbólumaival ismerkedjen meg az ünnepek szokásaival ismerje fel és nevezze meg képekről önmagát az ünnepen kövesse az ünnepekhez tartozó kifejezések, szociális rutinokat ismerje fel az ünnepek szimbólumait ismerje fel az ünnepek szokásait ismerje fel, idézze fel az ünnepek hagyományait **Ismeretek** keresztény ünnepek hagyományos ünnepek családi ünnepek személyes ünnepek nemzeti ünnepek viselkedés az ünnepeken ünnepi szokások ünnepi szimbólumok ünnepekhez tartozó hagyományok **Tevékenység**	mozgásneve-lés játékra nevelés ábrázolás ének, zene

az ünnepek jelzésére kialakított napirendi jel általánosítása rutinszerű, értő használata, az ünnep dátumának előre jelzése személyre szabott segítséggel (pl. heti rend, naptár) napirendje személyre szabott segítséggel (pl. naptár) az ünnepek időpontjának, az ünnepi készülődés időszakának előre jelzésének gyakorlása önálló és csoportos feladatban vegyen részt az ünnepekre való készülődésben (pl. dekoráció közös készítése, rövid mozgásos, vagy zenés műsorban való részvétel) vegyen részt a nemzeti ünnepeken: március 15, október 23. személyre szabott segítséggel (pl. én-könyv, napló, fotóalbum, számítógépes vetített fotók) nézegessen ünnepségeken készített képeket, képeken ismerje fel magát figyelje meg a születésnap/névnap menetét, a szokásos viselkedéseket, tevékenységeket; kövesse személyre szabott segítséggel (pl. folyamatábra): születésnapi díszítés (lufi, csákó), köszöntés, koccintás figyelje meg az keresztény ünnepeken: karácsony, húsvét menetét, a szokásos viselkedéseket, tevékenységeket; kövesse személyre szabott segítséggel (pl. folyamatábra): faállítás, karácsonyi ebéd, szaloncukor, ajándékozás, karácsonyi asztal (terítés, ünnepi terítő, szalvéta, adventi koszorú), ajándékbontás, karácsonyi zene/dalok; húsvéti tojás, barkadíszítés kövesse személyre szabott segítséggel (pl. folyamatábra) a mikulást, farsangot; figyelje meg az ünnep menetét, a szokásos viselkedéseket, tevékenységeket: télapó, mikulás-csomag elfogadása, farsangi jelmez, fánk, zene, tánc vegyen részt az iskola szervezésében is családi ünnepeken: anyák napja, gyermeknap az ünnepeken ismerje fel az adott esemény szimbólumait, jelképeit (pl. karácsonyfa, szaloncukor, angyalka, csillag, lufi, csákó, torta, ajándék, húsvéti tojás, húsvéti kölni, barka Télapó, mikulás-csomag, csizma, szán) az ünnepeken ismerkedjen meg az adott esemény szokásait (díszítés, terítés, faállítás, tojásfestés, locsolkodás, barkadíszítés, tortavágás, ajándékozás) személyre szabott segítséggel kitűzött viselkedési szempontokat tartásának gyakorlása, az ünnepnek megfelelő öltözködés gyakorlása személyre szabott segítséggel értsen meg az ünnepekhez tartozó kommunikációs kifejezéseket (pl. Boldog karácsonyt/születésnapot) személyre szabott segítséggel kövessen ünnepekhez tartozó szociális rutinokat (pl. koccintás, gratuláció, köszöntés, puszi fogadása	

ajándékozás, ajándék elfogadása) az ünnepek hagyományainak, tevékenységeinek, szokások felismerésének, gyakorlása közös dekoráció készítése segítséggel	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*ünnepnap, szimbólumok, szokások, hagyományok, keresztény ünnep, nemzeti ünnep, születésnap, névnap, köszöntés*
A fejlesztés várt eredményei	Felismeri az ünnep napirendi jelét. Segítséggel részt vesz az ünnepi készülődésben. Az ünnepeken személyre szabott segítséggel megért hozzá kapcsolódó szimbólumokat, tevékenységeket, szokásokat.

4. évfolyam

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Kommunikáció- nyelv- és beszédfejlesztés, anyanyelv**	**Órakeret: 19**
Előzetes tudás	Figyelme röviden fenntartható egyéni kommunikációs helyzetekben. A figyelem irányát követi felmutatásra/rámutatásra kommunikációs helyzetekben. A rámutatás gesztusát követi háromszögben, érintő mutatással. Képes segítséggel a kommunikációs partner figyelmének adekvát felhívására viselkedéssel, mozgással, érintéssel. Megért néhány természetes gesztust, követi az instrukciót. Szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel kéréskor, segítség kérésekor használja a felszólító módot, egyszerű mondatot alkot személyre szabott segítséggel. Személyre szabott segítséggel képes egyszerű élménymegosztásra. Aktív szókincse minimum 25 szó (bármely szimbólummal)	
Tantárgyi fejlesztési célok	Figyelem fenntartása a kiscsoportos kommunikációs helyzetekben. Szimbolikus kommunikatív jelzések megerősítése. Az üzenetek gazdagítása főnevek, igék, melléknevek mind rugalmasabb, komplexebb használatával. Részvétel a tanórai és tanórán kívüli kommunikációban.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat alapvető kooperációs képesség kialakítása: testi /szemkontaktus létesítése, megtartása egyéni és kiscsoportos kommunikációs helyzetekben figyelem fenntartása, koncentrálása egyéni és kiscsoportos kommunikációs helyzetekben a kommunikáció tárgyára irányított közös figyelem fenntartása egyéni és kiscsoportos helyzetben expresszív és receptív szimbolikus kommunikáció megerősítése a figyelem irányának követése felmutatásra/ rámutatásra/ tekintetirányra/ megnevezésre (szóban, vagy AAK-s eszközzel) kétszemélyes kommunikációs helyzetekben		olvasás, írás mozgás-nevelés ének, zene játékra nevelés

részvétel meghallgatást igénylő tevékenységben (mese, vers, zene) a kommunikációs partner figyelmének felhívása szóban, vokalizációval, vagy bármely AAK-s eszközzel különböző kommunikációs funkciók használata tanult helyzetekben (kérés, segítségkérés, elutasítás, válaszadás, élménymegosztás, információkérés) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel élménymegosztás: kedvelt tárgyak, tevékenységek, személyek megnevezése élethelyzetekben és fotókon kommunikációs helyzetekben személyre szabott segítséggel, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel információkérés: egyszerű kérdésfeltevés élethelyzetekben (egész mondat panelként használva) szóban, vagy AAK-s eszközzel szociális rutin: tanult helyzetben segítséggel jelezze, hogy kérem/köszönöm szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel rámutatás gesztusának követése háromszögben, távolra mutatással is természetes instrumentális gesztusok jelentésének megértése, és használatuk modellálás után kommunikációs céllal egylépéses alapvető instrukciók megértése személyre szabott segítséggel a jövő idő: élethelyzetekhez kapcsolódó, időhatározóval bővített mondat megértése személyre szabott segítséggel (pl. napirend, hetirend, naptár, személyes napló) a múlt idő: élethelyzetekhez kapcsolódó, időhatározóval bővített mondat megértése személyre szabott segítséggel (pl. napirend, hetirend, naptár, személyes napló) névutóval kifejezett téri relációk megértése és kifejezése a birtokos személyjellel ellátott egyes számú főnév megértése melléknevek fokozásának megértése a felszólító mód használata segítségkérésnél kéréskor a tárgyas szerkezet, a többes szám használata, egyszerű mondatot alkotása kéréskor felsorolás használata a tanult határozatlan számnevek és tőszámnevek használata tanulási és kommunikációs helyzetekben "ki ez?", "mi ez?", "mit csinál?" „hol?”, „Milyen?”, „Mikor?” „Mennyi?” kérdésekre ismert helyzetekben legalább egyszavas válasz analóg elemi mondatalkotás tanulási és kommunikációs helyzetekben (ige, főnév, melléknév használatával a tananyagok lexikájának ismerete az ismert lexika főfogalom alá rendezése vokalizáció/utánmondás megerősítése beszélő gyermekeknél beszédgyakorlatok **Ismeretek** kommunikatív alapszókincs bővítése (receptív, expresszív) kommunikációs funkciók: kérés, elutasítás, válaszadás, szociális rutin, figyelemfelhívás, élménymegosztás, információkérés	számolás, mérés

kommunikációs formák: mozgás, tárgy, gesztus, piktogram, beszéd természetes gesztusjelek értése és használata instrukciók megértése, követése szimbolikus kommunikáció szófajok: főnevek, igék, melléknevek, határozószók, kérdőszók ragozás igeidők analóg elemi mondatalkotás (főnév/ige/melléknév kombináció) kérdés-válasz interakciók egyszerű képolvasás, sorrendezés, kategorizáció a kommunikációs célú echolália megerősítése, alakítása hangejtés – ajakhangok +magánhangzók, beszédfejlesztés **Tevékenység** a gyermek bevonása kellemes, kommunikációt igénylő szituációkba, mellyel magyarázható, gyakorolható a kommunikáció alapvető funkciója, ereje, akaratlagosság megerősítése megnevezett tárgyat, cselekvést, történést ábrázoló piktogramot kiválasztani: rámutatni, ránézni, felmutatni bármely szimbolikus kommunikációs forma (tárgy, gesztus, piktogram, beszéd) használata, megerősítése személyre szabott segítséggel a kommunikációs partner figyelmének felhívásának szociálisan adekvát formáinak bátorítása, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel élménymegosztás bátorítása személyre szabott segítséggel (pl. én-könyv, személyes napló, fotók); saját élményű eseményképről rövid mondat alkotása (alany, állítmány) szociális rutin: elkérés/megköszönés gyakorlása alapvető információkérést kifejező egész-kérdések megfogalmazásának gyakorlása szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel élethelyzetekben természetes gesztusok gyakorlása (pl. igen, nem, kérem, gyere, állj fel, ülj le, figyelj, nézd, add) természetes instrumentális gesztusok használatának bátorítása (pl. igen, nem, gyere, kérem, nézd) elemi szükségletek és egyszerű kívánságok kifejezése, elutasítás, szociális rutinok, gyakorlása szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel kéréskor a tárgyas szerkezet, felsorolás, a többes szám használata, egyszerű mondatot alkotása személyre szabott segítséggel (állítmány+ tárgy) a „ki ez?”, „mi ez?”, „mit csinál?” „hol?”, „mikor?” kérdésekre válaszadás	

segítséggel kommunikációs és tanulási szituációkban, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel „milyen?” kérdésre a tárgyak látható tulajdonságaira vonatkozó melléknevek használatának gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel „mennyi?” kérdésre válaszadás gyakorlása a tanult határozott (tő)számnevekkel, vagy határozatlan számnevekkel tanulási és kommunikációs helyzetekben, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel névutóval kifejezett téri relációk megértése és kifejezésének gyakorlása; válaszadás a „hol?” kérdésekre tanulási és kommunikációs helyzetekben, viselkedéssel, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel tárgyak, személyek, tevékenységek, cselekvések, minőség/tulajdonság, mennyiség fogalmainak gyakorlása kommunikációs és tanulási szituációkban, szóban (spontán vagy utánmondással) vagy bármely AAK-s eszközzel igeragozás, igeidők gyakorlása kommunikációs és tanulási szituációkban, személyre szabott segítséggel gyakorlatok képekkel, képsorokkal: sorrendezés (idő, cselekvés, alapvető ok-okozat), szókincs, nyelvi megértés, mondatalkotás, szimbolikus gondolkodás, képolvasás, főfogalom alá rendezés, kategorizáció analóg elemi mondatalkotás gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben (ige, főnév, melléknév használatával) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel az olvasás haladási irányának követése képolvasáskor ajakizom gyakorlatok, nyelvgyakorlatok fújás hangadással; önellenőrzés tükör előtt növekvő szótagszámmal ciklizálás, vokalizáció/utánmondás megerősítése a kommunikációs célú echolália megerősítése üzenetként való elfogadással, reakcióval, alakítása új szavak, mondatpanelek építésével kommunikációs helyzetekben beszélő gyermekeknél: beszédgyakorlatok	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*a kommunikáció alapvető funkciója, szimbolikus kommunikáció; instrumentális gesztusok; alapszókincs (receptív, expresszív); vokalizáció; AAK; főnév, ige, melléknév; határozószók, kérdőszók; ragozás, igeidők, analóg mondatalkotás; figyelemfelhívás, élménymegosztás, információkérés*
A fejlesztés várt eredményei	Figyelme fenntartható kommunikációs helyzetekben röviden kiscsoportban is. Tanult helyzetben használ legalább egyféle szimbolikus kommunikációs formát (tárgy, gesztus, piktogram, beszéd) személyre szabott segítséggel

	A figyelem irányát követi felmutatásra/ rámutatásra/ tekintetirányra/ megnevezésre (szóban, vagy AAK-s eszközzel) kommunikációs helyzetekben. A rámutatás gesztusát követi háromszögben, távolra mutatással. Képes a kommunikációs partner figyelmének adekvát felhívására vokalizációval, szóban, vagy AAK-s eszközzel, segítséggel. Megért, követ és használ néhány természetes instrumentális gesztust kommunikációs céllal. A „hol?” kérdésre tanulási és kommunikációs helyzetekben kereső viselkedéssel válaszol. Szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel: tanult helyzetben egy-egy szóval megnevez ismert tárgyakat, személyt, cselekvést, mennyiséget, tulajdonságot tanult helyzetben jelzi, hogy „kérem”/ „köszönöm” kéréskor, segítség kérésekor használja a tárgyas szerkezetet, a többes számot, a felszólító módot, felsorolást, egyszerű mondatot alkot személyre szabott segítséggel a „milyen?” kérdésre használja a tanult, a tárgyak látható tulajdonságaira vonatkozó mellékneveket válaszadásban tudja használni a tanult tőszámneveket személyre szabott segítséggel képes egyszerű élménymegosztásra információ kérésekor segítséggel használja a tanult kérdő mondatokat Aktív szókincse minimum 50 szó (beszéddel, vagy bármely szimbólummal)	
Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Társadalmi érintkezési formák**	**Órakeret: 15**
Előzetes tudás	Ismert helyzetben és személyekkel képes a tanult szabályok mentén részt venni csoporthelyzetben.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megismert, alapvető viselkedési szokások alkalmazása iskolai és otthoni környezetben.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat utánzás fejlesztése sorra kerülés szabályának megértése új kontextusokban megnevezni családtagjait az általa használt kommunikációs forma alkalmazásával a ki ő? „hol?” „mit csinál?” kérdéseket érteni, megválaszolni a tanuló által használt kommunikációs forma alkalmazásával		játékra nevelés

szerepcserés játék egy partnerrel, előre bejósolható rutin szerint osztozás játékon, eszközön csoporthelyzetben feladatot megérteni és együttműködni a végrehajtásban részt venni többféle együttes tevékenységben **Ismeretek** mozdulatsor utánzása ismert és új kontextusban új cselekvések utánzása verbális utánzás alapvető szocio-kommunikációs viselkedések (kérés, elutasítás, megszakítás, folytatás kérése, köszönés) szerepcserés játék osztozás játékokon, eszközökön mozdulatok, gesztusok értelmezése, utánzása érzelmek azonosítása szokásos kontextusokban (sír, mert beütötte a lábát és fáj) otthoni és az iskolai helyes viselkedési szokások közvetlen szociális környezetében lévő személyek felismerése **Tevékenység** mozgásos/verbális utánzás gyakorlása cselekvések utánzása ismert és új kontextusban adott érzelem felismerése, megkülönböztetése jelentős különbség esetén (szomorú-vidám stb.) megfelelő – nem megfelelő viselkedések megkülönböztetése a helyzetnek megfelelően kedvelt tevékenység folytatásának kezdeményezése játék és tanulási helyzetben segítségkérés gyakorlása visszautasítás gyakorlása köszönés gyakorlása sorra kerülés kivárása csoporthelyzetben élő szituációban apa, anya megszólítása, névvel azonosítása fényképen anya, apa, testvérek, nagyszülők megmutatása ki ő? mit csinál? hol van? kérdésre válaszadás gyakorlása a távolságtartás fokozatai barát, családtag, vendég és ismeretlen esetében csoporthelyzetben a szabályok betartása, részvétel a tevékenységekben	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	*segítségkérés, visszautasítás, köszönés, folytatás kérése, osztozás, szerepcsere, személyek, cselekvések megnevezése, személyekkel való kapcsolat jellege, kapcsolódó viselkedési szabályok*
A fejlesztés várt eredményei	Ismert helyzetben és személyekkel képes a tanult szabályok mentén részt venni csoporthelyzetben. Különböző mozgásokat és cselekvéseket utánoz.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Testünk és személyes teendők**	**Órakeret: 20**
Előzetes tudás	Terítés a csoportnak reggelihez, tízóraihoz és uzsonnához. Az önkiszolgálási feladatok bizonyos részeinek önálló végzése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Testrészek neveinek megértése. Személyes környezetben egyszerű háztartási munkák végzése. Nagyobb fokú önállóság elérése a mindennapi tevékenységekben. Nyugalomba helyezkedés.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat testrészek neveinek megértése, a test nyugalomba helyezése a ruhák elejének és hátuljának megkülönböztetése; zipzár, csat, tépőzár, gombolások használata, cipőfűző befűzése, bekötése kéz-, arc-, és fogmosás hatékonyságának növelése; körömkefe használat, fésülködés, orrfújás, zsebkendőhasználat, nemének megfelelő WC használat kés, villa rendeltetésszerű használata, szalvétahasználat saját ital (limonádé, szörp) elkészítése személyes környezetben egyszerű háztartási munkák végzése **Ismeretek** testrészek neve öltözködés étkezés italkészítés kéz-, arc-, és fogmosás, körömkefe használat, fésülködés, orrfújás **Tevékenység** testrészek neveinek megértésének gyakorlása öltözködés, vetkőzés, a ruhák elejének és hátuljának megkülönböztetésének gyakorlása; cipzár illesztése, felhúzása; csat kicsatolása, bekapcsolása; cipő befűzése, bekötése; az öltözködés, vetkőzés sorrendjének tanulása személyre szabott segítséggel (pl. tárgyas folyamatsor, folyamatábra) kéz-, arc- és fogmosás hatékonyságának ellenőrzése jól látható szennyeződéseknél; a folyamatok részeinek önálló végzése személyre szabott segítséggel (pl. tárgyas folyamatsor, folyamatábra) önálló zsebkendőhasználat nemének megfelelő WC használat gyakorlása	életvitel és gyakorlat játékra nevelés mozgás-nevelés

puha hús felvágása, kenyér kenésének gyakorlása késsel, szalvéta rutinszerű használata. saját ital elkészítése (limonádé, szörp), személyre szabott segítséggel személyes környezetben egyszerű háztartási munkák gyakorlása Ismerős, strukturált környezetben nyugodt viselkedésre bátorítása, megerősítése	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*testrészek, öltözködés, vetkőzés, evőeszközök, ételek, italok nevei; tányér, kanál, villa, pohár, szalvéta; házimunkához szükséges eszközök neve, nyugalom, önállóság, sorrend*
A fejlesztés várt eredményei	Főbb testrészeket megmutatja saját testén. Elkészíti el saját italát. Ruháit begombolja, a cipzárt felhúzza. Jól látható szennyeződéseknél ellenőrzi a kézmosás és arcmosás hatékonyságát, tisztára mossa kezét és arcát. Használja zsebkendőt. Ismerős, strukturált környezetben képes nyugodt viselkedésre.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Tájékozódás térben**	**Órakeret: 20**
Előzetes tudás	Képes felismerni a mindennapi környezetében előforduló személyeket, tárgyakat és azokat a megfelelő térhez rendelni. Napirendjén jelzett ismert terekben önállóan tájékozódik.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Téri tájékozódás függőleges és vízszintes, előre és hátra irányban. Új helyszínek bevezetése iskolán kívül, önálló tájékozódás napirenddel.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat hol? hova? kérdéseket megérteni rendet tenni maga körül munkája befejezése után biztonsággal tájékozódni az iskolán belül ismerni a tevékenységek helyét, elfogadni új helyszíneket **Ismeretek** tárgy megnevezése téri helyzetben, tárgykeresés helyhatározószók gyakorlása folyamatosan iskola – otthon udvar, játszótér, sportpálya alaposabb tájékozódás a terem tárgyai, tartozékai terén a „hol van?” és a „hova való?” megértése		mozgás-nevelés számolás, mérés olvasás, írás játékra nevelés

a lakás további helyiségei, illetve a fő helyiségek alaposabb megfigyelése háló, nappali, konyha, gyerekszobák, fürdő, kamra mit hol találunk, mit csinálunk vele, milyen tulajdonságai vannak? utca – közlekedés. az utcák jellemzői az iskola környéke gyalogos- és járműforgalom jelzőlámpák, jelzőtáblák, sorompó, fénysorompó közlekedési eszközök ismeretének bővítése közlekedési szabályok, viselkedési normák közlekedési és utazási szabályok betartása **Tevékenység** ismert használati tárgy helyének megkeresése helyhatározó szót tartalmazó utasítások végrehajtása. mozgás megadott irányba sporteszközök, játszótéri elemek alaposabb megfigyelése, helyes, balesetmentes használatuk kérésre a kívánt eszközök kiválasztása a helyiségek berendezési tárgyainak összeválogatása, és a megfelelő elhelyezése a konyhai eszközök szortírozása és megfelelő helyre elpakolása utcai séta alkalmával spontán megfigyelés az utca megfigyeltetése-mi van az utcán? hol van? jelzőlámpák utasításának betartása. zebra használata közlekedési eszközök színeinek, méreteinek megfigyelése - összehasonlítása az iskolába jutás során igénybe vett járművek megnevezése	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*függőleges, vízszintes, előre-hátra, itt-ott, világos, sötét, villanykapcsoló helyiségek, eszközök, pihenés, éjszaka, ágyazás, érkezés, indulás, bejárat, kijárat, helyre tesz, rend, rendetlenség*
A fejlesztés várt eredményei	Képes tájékozódni az intézmény területén. Képes a közvetlen környezetében található tárgyakat, eszközöket helyükre tenni.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**5. Tájékozódás időben**	**Órakeret: 20**
Előzetes tudás	Egyéni napirendjének követése, a napirendi változások elfogadása, a várakozás és önálló tevékenységváltás megalapozása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az idő fogalma és a kapcsolódó tevékenységek, események összekötése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat ismerni a munkanap, pihenőnap fogalmát, a napszakok és étkezések megnevezését ismerni az évszakok jellemző jegyeit, felsorolni, megnevezni. összehasonlításokat végezni. felismerni képekről az évszakokat, a jellemző képeket kiválasztani, összerendezni felsorolni a hét napjait, a hétvégi napokat kérdésre tudja kiválasztani érdeklődni, tájékozódni, segítséggel naptáron is használni a ma, tegnap, holnap fogalmát. mesélni napi élményeiről tudja elhelyezni a napszakokat illetően a különböző cselekvéseket, történéseket **Ismeretek** időfogalmak bővítése napok, napszakok; a hét napjai; hétvégi napok a hét napjainak jelölése, az aktuális nap megjelölése, megnevezése napszakok összekapcsolása cselekvésekkel, napszakok sorrendje, napszakok és tartózkodási hely megjelölése (állandó szimbólumok, megjelölés használata) tegnap, ma, holnap fogalmának kialakítása reggel- dél – délután – este a kapcsolódó rutinszerű tevékenységekkel évszakok, időjárási jelenségek megnevezése segítséggel a négy évszak neve, jellemzése, képről történő azonosítása évszakok változásainak megfigyelése **Tevékenység** napi rendszerességgel az aktuális nap bejelölése naptárba, vagy egyéb helyre, a tegnap volt, holnap lesz kifejezések használata segítséggel napszakok jelölése, megnevezése, képválogatás, cselekvések napszakhoz rendelése, (éjjel, nappal, reggel, délelőtt, délben, délután, este) napszakokhoz kapcsolódó étkezések a napszakok és a napszakokhoz kapcsolódó események egymáshoz rendelése séták, és udvari játék alkalmával az időjárással kapcsolatos ismeretek gyűjtése, megfigyelések	játékra nevelés számolás, mérés

télen a téli sportok, nyáron a fürdőzés emlékeit őrizve az iskolában képekről felidézi azokat, kiegészítve egyéb történésekkel képek gyűjtése, szortírozása téli-nyári ruhákat válogat, közös halmazba teszi a köztes (is-is) ruhadarabokat vagy képeket a hét napjait felsorolja, saját életének eseményeit hozzárendeli a hétvégi napok kiemelése, jelölése heti program összeállítása képről a saját heti elfoglaltságát mutatja, elmondja évszakok jellemzőinek megfigyelése (a tanév során folyamatosan megfigyelések végzése), képekről felismeri, megnevezi; téli - nyári sportokat megnevez	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*napok neve, napszakok megnevezése, napszakokhoz kötött étkezések megnevezése; évszakok, időjárás,- tél, -tavasz, -nyár, -ősz,- hideg, -meleg,- sportok,- napsütés, -szél, - szeles, - viharos,- hófehér,- jég, fürdőzés, napozás, síelés, szánkózás, havazás, dér, jég, tegnap, ma, holnap, elmúlt, lesz, munkanap, hétvége, pihenőnap, program, nap, felkelő nap, lenyugvó nap*
A fejlesztés várt eredményei	Képes felsorolni, megnevezni az évszakokat, azok jellemző jegyeit. Képes a napszakokat és az étkezéseket megnevezni, az idő múlását napirendjével követni, ismerni a munkanap, pihenőnap fogalmát. Ismeri a napok sorrendjét. Elfogadja az előre jelzett változásokat a napi vagy heti rendben.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**6. Élőlények**	**Órakeret: 15**
Előzetes tudás	Képes egyszerre egy adott szempont szerint egyszerű válogatásokat, csoportosításokat végezni. Az általa fogyasztott gyümölcsök ehető és nem ehető részeit elkülöníti. Fényképen megmutatja magát és szűkebb családjának tagjait (apa, anya, testvérek) személyre szabott segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Irányított megfigyeléseket a közvetlen környezetében élő növényekről, állatokról.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat A környezetében található állatok mozgásának megfigyelése A környezetében található állatok kültakarójának, a kültakaró színének, testrészeinek megfigyelése, összehasonlítása A környezetében található állatok hangjának megfigyelése A közvetlen környezetében élő növényeknek: fák, bokrok, virágos növények főfogalom alá sorolása, az ismertebb fajok felismerése irányított megfigyelések végezése a környezetében élő növényekről és állatokról		ábrázolás, alakítás ének, zene játékra nevelés

adott szempont szerint összehasonlítások, csoportosítások egy növényt vagy egy állatot adott szempont alapján megfigyelni, egy másik növénnyel, ill. állattal összehasonlítani. viselkedési szabályok a növényekkel és az állatokkal kapcsolatban. a növények változásának megfigyelése az egyes évszakokban, és a változással kapcsolatos kifejezések megismerése fényképen ismerős személyek felismerése, megmutatása, megnevezése **Ismeretek** növény, fák, bokrok, virágos növények állat, mozgás, hang, kültakaró ember, család, ismerős, tanár, csoporttárs megfigyelés, csoportosítás viselkedés **Tevékenység** ismerkedés a környezetében található állatok mozgásával (járás, mászás, ugrás, repülés), kültakarójával (toll, szőr), hangjával tanulmányi sétán, kisfilmen, fotókon; irányított megfigyelés személyre szabott segítséggel ismerkedés a környezetében található növények főbb fajaival tanulmányi sétán, kisfilmen, fotókon; irányított megfigyelés személyre szabott segítséggel csoportosítás főfogalmak szerint „növények, állatok, emberek” témakörben személyre szabott segítséggel ismerkedés a növények, az általa fogyasztott gyümölcsök, zöldségek megtapasztalható tulajdonságaival (pl. szín, illat, forma, íz), a kategóriákhoz tartozó fogalmak differenciálásának gyakorlása viselkedési szabályok betartásának gyakorlása a növényekkel és az állatokkal kapcsolatban a növények változásának megfigyelése az egyes évszakokban, és a változással kapcsolatos kifejezések megismerése: lehull, virágzik, zöldell, megérik; személyre szabott segítséggel családi fotók/személyes napló/én-könyv nézegetésekor fényképen szűkebb családtagjainak, és más rokonoknak, közeli ismerősök felismerésének és megnevezésének gyakorlása (pl. nagyszülők, tanárok, csoporttársak)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*növények, állatok, emberek; mozgás, járás, mászás, ugrás, repülés; kültakaró, toll, szőr; hang; szín, illat, forma, íz; változás, lehull, virágzik, zöldell, megérik, nagyszülők, tanárok, csoporttársak*
A fejlesztés várt eredményei	Kérésre megmutatja fényképen a fejlesztési tervében megjelölt személyek közül a tanár által megnevezetteket. Képes segítséggel egyszerű irányított megfigyeléseket végezni a közvetlen környezetében élő növényekről, állatokról. Megnevez a növények, az általa fogyasztott gyümölcsök, zöldségek megtapasztalható tulajdonságaiból néhányat (pl. szín, illat, forma, íz) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel. Betartja a számára kijelölt viselkedési szabályokat a növényekkel és az állatokkal kapcsolatban.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**7. Előkészület a felnőtt életre**	**Órakeret: 15**
Előzetes tudás	Biztonságosan eligazodik iskolai tevékenységekben. Ismeri a legfontosabb személyes adatait.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Biztonságos eligazodás iskolai tevékenységekben, a szociális és önállósági készségek kiterjesztése új, iskolán kívüli színhelyekre.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat önállóság különböző tevékenységekben, önállóan végzett tevékenységek körének fokozatos bővítése rendrakás új kontextusokban tevékenységek végig vitele az elejétől a végéig Tevékenység megszakítás elfogadása, hogy áttérjen a következő tevékenységre választás kiterjesztése új kontextusokra önálló tevékenység váltás énkép, önismeret fejlesztése alapvető érzelmek megértése/kifejezése: boldog/nyugodt/szomorú, fél/szorong/fáj valami **Ismeretek** <u>tevékenységszervezés</u> önállóság megszokott tevékenységekben saját tárgyak, eszközök felismerése tevékenységváltás egyéni napirend, munkarend segítségével <u>énkép-önismeret</u> személyes adatok (életkor, név) külső tulajdonságai <u>alapvető érzelmek</u> öröm-nyugalom-bánat –félelem-fájdalom elkülönítése, megnevezése **Tevékenység** <u>tevékenységszervezés</u> önálló, vizuálisan szervezett, strukturált tevékenységek bővítése önálló és csoportos vizuálisan szervezett strukturált tanulási feladatok bővítése, kiterjesztése önállóan végzett tevékenységek körének bővítése egyszerű önápolási feladatokkal önálló, kontrollált viselkedés, tevékenykedés iskolán kívüli színtereken <u>énkép-önismeret</u> különböző kontextusokban a saját nevére való figyelem gyakorlása	játékra nevelés

külső tulajdonságainak felismerése megnevezés után belső tulajdonságainak megnevezése <u>alapvető érzelmek</u> alapvető érzelmek megnevezése, elkülönítése élethelyzetekben és élethű fotókon alapvető érzelmek, belső állapotok kifejezése (öröm, düh, félelem, fájdalom)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*énkép, önismeret, önállóság, tevékenységváltás, érzelmek kifejezése, külső tulajdonságok és belső tulajdonságok, egyéni munkarend, munkaszervezés*
A fejlesztés várt eredményei	Ismert, strukturált feladataiban önálló. Ismeri legfontosabb külső és belső tulajdonságait. Kifejez alapvető érzelmeket a tanult módon

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**9. Ünnepek**	**Órakeret: 15**
Előzetes tudás	Felismeri az ünnep napirendi jelét. Segítséggel részt vesz az ünnepi készülődésben. Az ünnepeken személyre szabott segítséggel megért hozzá kapcsolódó szimbólumokat, tevékenységeket, szokásokat	
Tantárgyi fejlesztési célok	Tudja, hogy mikor lesz az ünnepnap, ünnepély. Részt vesz az ünnepi készülődésben. Ismerje meg az ünnepekhez kapcsolódó szimbólumokat, értse és kövesse az ünnepi tevékenységeket, szokásokat. Az ünnepekről készült fotókat nézze meg.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat vegyen részt az ünnepekre való készülődésben ismerje fel képekről önmagát az ünnepen vegyen részt a csoport ünnepein vegyen részt az iskolai keresztény ünnepeken vegyen részt a hagyományos ünnepeken vegyen részt az iskolai nemzeti ünnepeken ismerkedjen az ünnepekhez tartozó kifejezéseket, szociális rutinokat ismerkedjen meg az ünnepek szimbólumaival ismerkedjen meg az ünnepek szokásaival ismerje fel és nevezze meg képekről önmagát az ünnepen kövesse az ünnepekhez tartozó kifejezések, szociális rutinokat ismerje fel az ünnepek szimbólumait ismerje fel az ünnepek szokásait		mozgásneve-lés játékra nevelés társadalmi ismeretek ábrázolás ének, zene

ismerje fel, idézze fel az ünnepek hagyományait

Ismeretek

keresztény ünnepek
hagyományos ünnepek
családi ünnepek
személyes ünnepek
nemzeti ünnepek
viselkedés az ünnepeken

ünnepi szokások

ünnepi szimbólumok

ünnepekhez tartozó hagyományok

Tevékenység

az ünnepek jelzésére kialakított napirendi jel általánosítása rutinszerű, értő használata, az ünnep dátumának és a készülődési időszakának előre jelzése személyre szabott segítséggel (pl. hetirend, naptár)

napirendje személyre szabott segítséggel (pl. naptár) az ünnepek időpontjának, az ünnepi készülődés időszakának előre jelzésének gyakorlása

előre jelzés mellett az ünneppel járó változások (fizikai környezetben, napirendben, tevékenységekben) elfogadásának gyakorlása

önálló és csoportos feladatban vegyen részt az ünnepekre való készülődésben (pl. dekoráció közös készítése, rövid mozgásos, vagy zenés műsorban való részvétel)

vegyen részt a nemzeti ünnepeken (március 15., október 23.), ismerje meg azok legfőbb szimbólumait (magyar zászló, kokárda)

személyre szabott segítséggel (pl. én-könyv, napló, fotóalbum, számítógépes vetített fotók) nézegessen ünnepségeken készített képeket képeken ismerje fel magát

figyelje meg a születésnap/névnap menetét, a szokásos viselkedéseket, tevékenységeket; kövesse személyre szabott segítséggel (pl. folyamatábra): születésnapi díszítés (lufi, csákó), köszöntés, koccintás

figyelje meg az keresztény ünnepeken: karácsony, húsvét menetét, a szokásos viselkedéseket, tevékenységeket; kövesse személyre szabott segítséggel (pl. folyamatábra): faállítás, karácsonyi ebéd, szaloncukor, ajándékozás, karácsonyi asztal (terítés, ünnepi terítő, szalvéta, adventi koszorú), ajándékbontás; húsvéti tojás, barkadíszítés

kövesse személyre szabott segítséggel (pl. folyamatábra) a mikulást, farsangot; figyelje meg az ünnep menetét, a szokásos viselkedéseket, tevékenységeket: télapó, mikulás-csomag elfogadása, farsangi jelmez, fánk, tánc

vegyen részt az iskola szervezésében is családi jellegű ünnepeken: anyák

napja, segítséggel készüljön ajándékkal, gyermeknap az ünnepeken ismerje fel az adott esemény legfőbb szimbólumait, jelképeit (pl. karácsonyfa, szaloncukor, angyalka, csillag, csillagszóró; lufi, csákó, torta, tortagyertya, tűzijáték, ajándék, húsvéti tojás, húsvéti kölni, barka Télapó, mikulás-csomag, csizma, szán) az ünnepeken ismerkedjen meg az adott esemény legjellemzőbb szokásait (díszítés, terítés, mézeskalács-sütés, adventi koszorún gyertyagyújtás, faállítás, tojásfestés, locsolkodás, barkadíszítés, tortakészítés, gyertyafújás, tortavágás, ajándékozás) személyre szabott segítséggel kitűzött viselkedési szempontokat tartásának gyakorlása, az ünnepnek megfelelő öltözködés gyakorlása személyre szabott segítséggel értsen meg, használjon ünnepekhez tartozó kommunikációs kifejezéseket szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel személyre szabott segítséggel kövessen ünnepekhez tartozó szociális rutinokat (pl. koccintás, gratuláció, köszöntés, puszi adása és fogadása ajándékozás, ünnepelt kiemelt szerepe, ajándék elfogadása és átadása, locsolás/locsolás elfogadása) az ünnepek hagyományainak, tevékenységeinek, szokások felismerésének, felidézésének gyakorlása közös dekoráció készítése, kihelyezése a teremben	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*ünnepnap, szimbólumok, szokások, keresztény ünnep, nemzeti ünnep, születésnap, névnap, ünnepelt, köszöntés*
A fejlesztés várt eredményei	Személyre szabott segítséggel tudja, hogy mikor lesz az ünnepnap, ünnepély. Részt vesz az ünnepi készülődésben. Az ünnepeken személyre szabott segítséggel ismeri a hozzá kapcsolódó szimbólumokat, megérti és követi a tevékenységeket, szokásokat. Az ünnepekről készült fotókat megnézi.

Kötelező óraszám: 144 óra

Évfolyam: 3. (A 2020/21-es tanévtől felmenő rendszerben)

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Beszédfejlesztés, anyanyelv**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Artikulációs mozgások akaratlagos utánzása. Rövid ideig részt vesz meghallgatást igénylő tevékenységekben. Szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel megért és teljesít ismert helyzetben néhány tanult, egyszerű, egylépéses instrukciót. Megnevez ismert tárgyakat, személyt, cselekvést, kommunikációs helyzetben. Aktív szókincse	

	minimum 15 szó (bármely szimbólummal).
Tantárgyi fejlesztési célok	Konvencionális kommunikációs jelzések kialakítása. Figyelem fenntartása a kommunikációs helyzetekben. Nonverbális és szimbolikus kommunikáció funkcionális használata, kommunikációs partner figyelmének felhívása. Részvétel a tanórai és tanórán kívüli kommunikációban.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat alapvető kooperációs képesség kialakítása: testi /szemkontaktus létesítése, megtartása rövid ideig kommunikációs helyzetben expresszív és receptív szimbolikus kommunikáció megerősítése figyelem fenntartása, koncentrálása kommunikációs helyzetekben a kommunikáció tárgyára irányított közös figyelem fenntartása egyéni helyzetben a figyelem irányának követése felmutatásra/ rámutatásra kétszemélyes kommunikációs helyzetekben rámutatás gesztusának követése háromszögben, érintő mutatással a kommunikációs partner figyelmének felhívása viselkedéssel, mozgással, érintéssel részvétel meghallgatást igénylő tevékenységben (mese, vers, zene) különböző kommunikációs funkciók használata tanult helyzetekben (kérés, segítségkérés, elutasítás, válaszadás, élménymegosztás) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel élménymegosztás: kedvelt tárgyak, tevékenységek, személyek megnevezése élethelyzetekben és fotókon kommunikációs helyzetekben személyre szabott segítséggel, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel szociális rutin: tanult helyzetben segítséggel jelezze, hogy „kérem” választás gyakorlása 2 tárgy/tevékenység közt „még/elég” jelzés megerősítése természetes gesztusok jelentésének megértése, és használatuk segítséggel, kommunikációs céllal egylépéses alapvető instrukciók megértése a jövő és a múlt idő: élethelyzetekhez kapcsolódó, időhatározóval bővített mondat megértése téri viszonyszavakkal kifejezett téri relációk megértése és kifejezése az egyes számú személyes névmások megértése a tananyagok lexikájának ismerete az ismert lexika főfogalom alá rendezése "ki ez?", "mi ez?", "mit csinál?" „hol?”, „Milyen?” kérdésekre ismert helyzetekben egyszerű válasz a felszólító mód használata segítségkérésnél kéréskor a többes szám használata, egyszerű mondatot alkotása számnevek használata tanulási és kommunikációs helyzetekben analóg elemi mondatalkotás tanulási és kommunikációs helyzetekben (ige, főnév, melléknév használatával)	olvasás, írás mozgásneve-lés ének, zene játékra nevelés számolás, mérés

beszédgyakorlatok **Ismeretek** kommunikációs funkciók: kérés, elutasítás, válaszadás, szociális rutin, figyelemfelhívás, élménymegosztás, kommunikációs formák: mozgás, tárgy, gesztus, piktogram, beszéd szimbolikus kommunikáció kommunikatív alapszókincs bővítése (receptív, expresszív) természetes gesztusjelek értése és használata kérdés-válasz interakciók instrukciók megértése, követése szófajok: főnevek, igék, melléknevek, határozószók, kérdőszók ragozás igeidők analóg elemi mondatalkotás (főnév/ige/melléknév kombináció) egyszerű képolvasás, sorrendezés, kategorizáció a kommunikációs célú echolália megerősítése hangejtés – ajakhangok +magánhangzók **Tevékenység** A gyermek bevonása kellemes, kommunikációt igénylő szituációkba, mellyel magyarázható, gyakorolható a kommunikáció alapvető funkciója, ereje, hatalma bármely szimbolikus kommunikációs forma (tárgy, gesztus, piktogram, beszéd) használata, megerősítése személyre szabott segítséggel a kommunikációs partner figyelmének felhívásának szociálisan adekvát formáinak bátorítása (viselkedéssel, mozgással,) 2 tárgy/tevékenység közti választás gyakori felajánlása, viselkedéses jelek megerősítése „még/elég” jelzés megerősítése elemi szükségletek és egyszerű kívánságok kifejezése, elutasítás, szociális rutinok, gyakorlása szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel élménymegosztás bátorítása személyre szabott segítséggel (pl. én-könyv, személyes napló, fotók) szociális rutin: elkérés gyakorlása alapvető információkérést kifejező egész-kérdések megfogalmazásának gyakorlása szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel élethelyzetekbe gyakorlás: megnevezett tárgyat, cselekvést, történést ábrázoló piktogramot kiválasztani: megfogni, átadni, rámutatni természetes gesztusok gyakorlása (pl. igen, nem, kérem, gyere, állj fel, ülj le) és használatuknak bátorítása (pl. gyere, kérem) a jövő idő: élethelyzetekhez kapcsolódó, időhatározóval bővített mondat megértésének segítése személyre szabott segítséggel (pl. napirend, személyes napló) a múlt idő: élethelyzetekhez kapcsolódó, időhatározóval bővített mondat megértésének segítése személyre szabott segítséggel (pl. napirend, személyes napló) a „ki ez?”, „mi ez?”, „mit csinál?” „hol?”, „mikor?” kérdésekre válaszadás gyakorlása kommunikációs és tanulási szituációkban szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel	

„milyen?” kérdésre a tárgyak látható tulajdonságaira vonatkozó melléknevek használatának gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel „mennyi?” kérdésre válaszadás gyakorlása határozatlan számnevekkel tanulási és kommunikációs helyzetekben, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel téri viszonyszavakkal kifejezett téri relációk megértése és kifejezésének gyakorlása tárgyak, személyek, tevékenységek, cselekvések, minőség/tulajdonság, mennyiség fogalmainak gyakorlása kommunikációs és tanulási szituációkban, szóban (utánmondással) vagy bármely AAK-s eszközzel igeragozás, igeidők gyakorlása kommunikációs és tanulási szituációkban, személyre szabott segítséggel kéréskor a többes szám használata, egyszerű mondatot alkotása személyre szabott segítséggel (állítmány+ tárgy) analóg elemi mondatalkotás gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben (ige, főnév, melléknév használatával) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel gyakorlatok képekkel, képsorokkal: sorrendezés (idő, cselekvés), szókincs, nyelvi megértés, mondatalkotás, szimbolikus gondolkodás, képolvasás, főfogalom alá rendezés, kategorizáció az olvasás haladási irányának követése képolvasáskor légző-, szívó-, fújó rágógyakorlatok, fújás hangadással; önellenőrzés tükör előtt növekvő szótagszámmal ciklizálás alap zönge próbálgatása: érzékelése háton, arcon, gégén hangadásra késztető játékos utánzógyakorlatok, ciklizálás a kommunikációs célú echolália megerősítése üzenetként való elfogadással, reakcióval beszélő gyermekeknél: beszédgyakorlatok	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*alapszókincs (receptív, expresszív); választás; figyelemfelhívás; a kommunikáció alapvető funkciója, élménymegosztás, információkérés; szimbolikus kommunikáció; főnév, ige, melléknév; AAK; határozószók, kérdőszók, ragozás, igeidők, analóg elemi mondatalkotás; vokalizáció*
A fejlesztés várt eredményei	Figyelme röviden fenntartható kommunikációs helyzetekben. A figyelem irányát követi felmutatásra/rámutatásra kommunikációs helyzetekben. A rámutatás gesztusát követi háromszögben, érintő mutatással. Képes a kommunikációs partner figyelmének adekvát felhívására viselkedéssel, mozgással, érintéssel; segítséggel. Megért néhány természetes gesztust, követi az instrukciót. Szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel: két tárgy/tevékenység közt képes választani tanult helyzetben egy-egy szóval megnevez ismert tárgyakat, személyt, cselekvést, mennyiséget, tulajdonságot tanult helyzetben jelzi, hogy „kérem”

	kéréskor, segítség kérésekor használja, a többes számot, a felszólító módot, személyre szabott segítséggel képes egyszerű élménymegosztásra Aktív szókincse minimum 25 szó (beszéddel, vagy bármely szimbólummal)

Évfolyam: 3.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Társadalmi érintkezési formák**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Képes segítséget elfogadni, részt venni egyéni és csoportos foglalkozásokon, a tanult instrukciókat megérteni és teljesíteni, egyszerű mozgásokat, tevékenységeket utánozni.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megismert, alapvető viselkedési szokások alkalmazása iskolai és otthoni környezetben.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat utánzás fejlesztése. egyszerű csere megértése sorra kerülés szabályának megértése megnevezni családtagjait az általa használt kommunikációs forma alkalmazásával a ki ő? „hol?” „mit csinál?” kérdéseket érteni, megválaszolni a tanuló által használt kommunikációs forma alkalmazásával kétszemélyes, ismerős és új tevékenységekben részt venni párhuzamosan játszani/tevékenykedni másik gyermek mellett saját/ közös játékokkal csoporthelyzetben feladatot megérteni és együttműködni a végrehajtásban részt venni együttes tevékenységben **Ismeretek** két, vagy több mozdulat utánzása ismert és új kontextusban új cselekvések utánzása verbális utánzás egyszerű közlések gyakorlása mozdulatok, gesztusok értelmezése, utánzása 4 alapérzelem otthoni és az iskolai helyes viselkedési szokások szülők neve, testvérek, nagyszülők neve társak, nevelők neve **Tevékenység** mozgásos/verbális utánzás gyakorlása cselekvések utánzása ismert és új kontextusban adott érzelem megkülönböztetése jelentős különbség esetén (szomorú-vidám, mérges, nyugodt stb.)		játékra nevelés

megfelelő – nem megfelelő viselkedések megkülönböztetése a helyzetnek megfelelően élő szituációban apa, anya megszólítása, névvel azonosítása fényképen anya, apa megmutatása ki ő? mit csinál? hol van? kérdésre válaszol visszautasítás gyakorlása segítségkérés gyakorlása csoporthelyzetben a szabályok betartása, részvétel a tevékenységekben a köszönés gyakorlása sorra kerülés kivárása csoporthelyzetben	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*vidám, szomorú, mérges, nyugodt, kérem, elromlott, hibás, segítség, szabadidő, szabály, csend,barát, vendég, ismerős-ismeretlen*
A fejlesztés várt eredményei	Ismert helyzetben és személyekkel képes a tanult szabályok mentén részt venni csoporthelyzetben.

Évfolyam: 3.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Testünk és személyes teendők**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Utánzással, vagy utasításra rámutat fejére, hasára, végtagjaira, szemére, orrára, szájára. Képes együttműködésre az öltözködés során, személyre szabott segítséggel követi az öltözködés sorrendjét. Tudja megmosni és megtörölni a kezét és arcát felnőtt segítségével. Használja a WC-t.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A végtagok részeinek megfigyelése. Önállóbb vetkőzés, öltözés. Terítés a csoportnak. Tisztálkodás közben, a folyamatok meghatározott részeinek önálló végzése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat saját test megtapasztalása, megfigyelése: érzékszervek, a végtagok részei önállóbb vetkőzés, öltözés: a ruhadarabok fel és levétele sorban terítés a csoportnak együttműködés kézmosás, kéztörlés, arcmosás, arctörlés, fogmosás közben, a folyamatok részeinek önálló végzése **Ismeretek** érzékszervek, a végtagok részei öltözködési, vetkőzési sorrend terítés, elpakolás kéz-és arcmosás, fogmosás **Tevékenység** testét tükörben szemlélve utánzással, vagy utasításra mutasson rá a végtagok részeire		életvitel és gyakorlat játékra nevelés mozgásneve-lés

az öltözködés, vetkőzés sorrendjének tanulása személyre szabott segítséggel (pl. tárgyas folyamatsor, folyamatábra) kéz - és arcmosás, fogmosás gyakorlása; a folyamatok részeinek önálló végzése személyre szabott segítséggel (pl. tárgyas folyamatsor, folyamatábra) szükséglet jelzése szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel, a WC-használat folyamatának gyakorlása: vetkőzés, öltözés, WC lehúzása, kézmosás a teljes étkezési időben az asztalnál maradás gyakorlása személyre szabott segítséggel (pl. viselkedési szempont) terítés gyakorlása csoportnak személyre szabott segítséggel	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*kéz, kar, ujj, comb, lábfej, csukló, boka, öltözködés, vetkőzés, szappan, szappantartó, víz, vízcsap, hideg víz, meleg víz, törölköző, mosdó, WC papír, fogkefe, fogkrém, evőeszközök, ételek, italok nevei; tányér, kanál, villa, pohár, szalvéta*
A fejlesztés várt eredményei	Személyre szabott segítséggel képes a csoportnak teríteni reggelihez, tízóraihoz vagy uzsonnához. Személyre szabott segítséggel követi az öltözés, vetkőzés sorrendjét; tisztálkodásnál a folyamatok bizonyos részeit önálló végzi.

Évfolyam: 3.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Tájékozódás térben**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Képes felismerni a mindennapi környezetében előforduló személyeket, tárgyakat és azokat a megfelelő térhez rendelni. Napirendjén jelzett ismert terekben önállóan tájékozódik.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Téri tájékozódás függőleges és vízszintes, előre és hátra irányban. Új helyszínek bevezetése iskolán belül, önálló tájékozódás napirenddel.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat hol? hova? kérdéseket megérteni rendet tenni maga körül tevékenységei végén biztonsággal lépni az iskola különböző helyiségeibe új helyszínek elfogadása új tevékenységek és színhelyek összekapcsolása ismerni a játékok, eszközök helyét **Ismeretek** tárgy megnevezése téri helyzetben, tárgykeresés helyhatározószók gyakorlása folyamatosan iskola – otthon udvar, játszótér, sportpálya alaposabb tájékozódás a terem tárgyai, tartozékai terén		mozgás nevelés számolás, mérés olvasás, írás játékra nevelés

a „hol van?” és a „hova való?” megértése háló, nappali, konyha, gyerekszobák, fürdő, kamra mit hol találunk, mit csinálunk vele, milyen tulajdonságai vannak? az iskola környéke közlekedési eszközök ismeretének bővítése közlekedési és utazási szabályok betartása **Tevékenység** tájékozódás egyéni napirend segítségével ismert és új helyszíneken ismert használati tárgy helyének megkeresése helyhatározó szót tartalmazó utasítások végrehajtása. mozgás megadott irányba sporteszközök, játszótéri elemek alaposabb megfigyelése, helyes, balesetmentes használatuk a helyiségek berendezési tárgyainak összeválogatása, és a megfelelő elhelyezése a konyhai eszközök szortírozása és megfelelő helyre elpakolása utcai séta alkalmával spontán megfigyelés az utca megfigyeltetése-mi van az utcán? hol van? közlekedési eszközök színeinek, méreteinek megfigyelése - összehasonlítása az iskolába jutás során igénybe vett járművek megnevezése	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*világos, sötét, villanykapcsoló, helyiségek, eszközök, főzőeszközök, evőeszközök, takarítás, pihenés, éjszaka, ágyazás, érkezés, indulás, bejárat, kijárat, helyre tesz, rend, rendetlenség*
A fejlesztés várt eredményei	Képes tájékozódni az intézmény területén. Képes a közvetlen környezetében található tárgyakat, eszközöket helyükre tenni. Elfogadja, hogy az egyes terekben különböző személyek, tárgyak lehetnek, ill. a megszokottól eltérő események történhetnek.

Évfolyam: 3.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**5. Tájékozódás időben**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Egyéni napirendjének követése, a napirendi változások elfogadása, a várakozás és önálló tevékenységváltás megalapozása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az időbeliség és a kapcsolódó cselekvések összekötése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat ismerni a munkanap, pihenőnap fogalmát, a napszakok és szokásos tevékenységek nevét ismerni az évszakok jellemző jegyeit, felsorolni, megnevezni azokat felismerni képekről az évszakokat, a jellemző képeket kiválasztani,		játékra nevelés

összerendezni felsorolni a hét napjait érdeklődni, tájékozódni, segítséggel naptáron is érteni a ma, tegnap, holnap fogalmát tudja elhelyezni a napszakokat illetően a különböző cselekvéseket, történéseket **Ismeretek** időfogalmak bővítése napok, napszakok. a hét napjai. hétvégi napok a hét napjainak jelölése, az aktuális nap megjelölése, megnevezése tegnap, ma, holnap fogalmának kialakítása reggel- dél – délután – este a kapcsolódó rutinszerű tevékenységekkel évszakok, időjárási jelenségek megnevezése segítséggel a négy évszak neve, jellemzése, képről történő azonosítása évszakok változásainak megfigyelése **Tevékenység** napi rendszerességgel az aktuális nap bejelölése naptárba, vagy egyéb helyre, a tegnap …volt, holnap…lesz kifejezések használata segítséggel napszakok jelölése, megnevezése, képválogatás, cselekvések napszakhoz rendelése, (éjjel, nappal, reggel, délelőtt, délben, délután, este) napszakokhoz kapcsolódó étkezések a napszakok és a napszakokhoz kapcsolódó események egymáshoz rendelése. séták, és udvari játék alkalmával az időjárással kapcsolatos ismeretek gyűjtése, megfigyelések képek, fotók gyűjtése, sorba rendezése saját tevékenységekről, vele történt eseményekről a hét napjait felsorolja, saját életének eseményeit hozzárendeli a hétvégi napok kiemelése, jelölése heti program összeállítása képről a saját heti elfoglaltságát mutatja, elmondja évszakok jellemzőinek megfigyelése (a tanév során folyamatosan megfigyelések végzése), képekről felismeri, megnevezi; téli - nyári sportokat megnevez	számolás, mérés
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*napok neve, napszakok megnevezése, napszakokhoz kötött étkezések megnevezése, évszakok, időjárás,- tél, -tavasz, -nyár, -ősz,- hideg, -meleg,- sportok,- napsütés, -szél, - szeles, - viharos,- hófehér,- jég, fürdőzés, napozás, síelés, szánkózás, havazás, dér, jég, tegnap, ma, holnap, elmúlt, lesz, munkanap, hétvége, pihenőnap, program, nap*
A fejlesztés várt eredményei	Képes a napszakokat és az étkezéseket megnevezni, az idő múlását napirendjével követni, ismerni a munkanap, pihenőnap fogalmát.

Évfolyam: 3.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**6. Élőlények**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**

Előzetes tudás	Képes egyszerre egy adott szempont szerint egyszerű válogatásokat, csoportosításokat végezni. Az általa fogyasztott gyümölcsök ehető és nem ehető részeit elkülöníti. Fényképen megmutatja magát és szűkebb családjának tagjait (apa, anya, testvérek) személyre szabott segítséggel.
Tantárgyi fejlesztési célok	Irányított megfigyeléseket a közvetlen környezetében élő növényekről, állatokról.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat a környezetében található állatok mozgásának megfigyelése a környezetében található állatok hangjának megfigyelése a közvetlen környezetében élő növényeknek: fák, bokrok, virágos növények főfogalom alá sorolása irányított megfigyelések végezése a környezetében élő növényekről adott szempont szerint összehasonlítások, csoportosítások egy növényt adott szempont alapján megfigyelni, egy másik növénnyel összehasonlítani. viselkedési szabályok a növényekkel és az állatokkal kapcsolatban. a növények változásának megfigyelése az egyes évszakokban, és a változással kapcsolatos kifejezések megismerése fényképen ismerős személyek felismerése, megmutatása, megnevezése **Ismeretek** növény, fák, bokrok, virágos növények állat, mozgás, hang személy fotók: család, ismerősök, tanárok, csoporttársak megfigyelés, csoportosítás viselkedés **Tevékenység** ismerkedés a környezetében található állatok mozgásával (járás, mászás, ugrás, repülés), hangjával tanulmányi sétán, kisfilmen, fotókon; irányított megfigyelés személyre szabott segítséggel ismerkedés a környezetében található növények főbb fajaival tanulmányi sétán, kisfilmen, fotókon; irányított megfigyelés személyre szabott segítséggel csoportosítás főfogalmak szerint „növények, állatok, emberek” témakörben személyre szabott segítséggel ismerkedés a növények, az általa fogyasztott gyümölcsök, zöldségek megtapasztalható tulajdonságaival (pl. szín, illat, forma, íz), a kategóriákhoz tartozó fogalmak differenciálásának gyakorlása viselkedési szabályok betartásának gyakorlása a növényekkel és az állatokkal kapcsolatban a növények változásának megfigyelése az egyes évszakokban, és a változással kapcsolatos kifejezések megismerése: lehull, virágzik,; személyre szabott segítséggel	ábrázolás, alakítás ének, zene játékra nevelés

családi fotók/személyes napló/én-könyv nézegetésekor fényképen szűkebb családtagjainak, és más rokonoknak, közeli ismerősök felismerésének és megnevezésének gyakorlása (pl. nagyszülők, tanárok, csoporttársak)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*növények, állatok, emberek; mozgás, járás, mászás, ugrás, repülés; hang; szín, illat, forma, íz; változás, lehull, virágzik, nagyszülők, tanárok, csoporttársak*
A fejlesztés várt eredményei	Kérésre megmutatja fényképen a fejlesztési tervében megjelölt személyek közül a tanár által megnevezetteket. Képes segítséggel egyszerű irányított megfigyeléseket végezni a közvetlen környezetében élő növényekről, Megnevez a növények, az általa fogyasztott gyümölcsök, zöldségek megtapasztalható tulajdonságaiból néhányat (pl. szín, illat, forma, íz) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel. Betartja a számára kijelölt viselkedési szabályokat a növényekkel kapcsolatban.

Évfolyam: 3.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**7. Előkészület a felnőtt életre**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Ismert, rövid szabadidős és feladathelyzetben követi a kulcsingereket (munkarend, munkaszervezés), saját eszközeit használja.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Biztonságos eligazodás az iskolai tevékenységekben. Ismert és megnevezett belső állapotok, érzelmek körének bővítése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat önállóság ismert tevékenységekben rendrakás (játékok, saját tárgyak) tevékenységek végig vitele az elejétől a végéig tevékenység megszakítás elfogadása, hogy áttérjen a következő tevékenységre választás (tevékenységen belül) tevékenység váltás énkép, önismeret fejlesztése alapvető érzelmek megértése/kifejezése: boldog/szomorú, fél/szorong **Ismeretek** <u>szabadidő-feladat</u> önállóság megszokott tevékenységekben saját tárgyak, eszközök felismerése tevékenységváltás egyéni napirend, munkarend segítségével <u>énkép-önismeret</u> saját név és becenév		játékra nevelés

külső tulajdonságai alapvető érzelmek öröm-bánat –félelem elkülönítése nagy különbség esetén **Tevékenység** tevékenységszervezés önálló, vizuálisan szervezett tevékenységek körének bővítése, gyakorlása önálló és csoportos, vizuálisan szervezett strukturált tanulási feladat gyakorlása énkép-önismeret különböző kontextusokban a saját nevére való figyelem gyakorlása külső tulajdonságainak felismerése, megnevezése alapvető érzelmek alapvető érzelmek megnevezése, elkülönítése élethelyzetekben és élethű fotókon	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*énkép, önismeret, saját név; saját készlet; önállóság, tevékenységváltás, egyéni munkarend, munkaszervezés, alapvető érzelmek, külső tulajdonságok*
A fejlesztés várt eredményei	Biztonságosan eligazodik iskolai tevékenységekben. Ismeri a legfontosabb személyes adatait.

Évfolyam: 3.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**8. Ünnepek**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Részt vesz különböző ünnepeken egyénileg meghatározott ideig és tevékenységben. Személyre szabott segítséggel követi az ünnep menetét, a számára kijelölt viselkedési szabályokat, tevékenységeket.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Biztonsággal ismerje fel az ünnep napirendi jelét. Vegyen részt az ünnepi készülődésben. Valamennyire értse meg az ünnepekhez kapcsolódó szimbólumokat, tevékenységeket, szokásokat.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat vegyen részt az ünnepekre való készülődésben ismerje fel képekről önmagát az ünnepen vegyen részt a csoport ünnepein vegyen részt az iskolai keresztény ünnepeken vegyen részt a hagyományos ünnepeken vegyen részt az iskolai nemzeti ünnepeken ismerkedjen az ünnepekhez tartozó kifejezéseket, szociális rutinokat ismerkedjen meg az ünnepek szimbólumaival ismerkedjen meg az ünnepek szokásaival ismerje fel és nevezze meg képekről önmagát az ünnepen		mozgásneve-lés játékra nevelés ábrázolás ének, zene

kövesse az ünnepekhez tartozó kifejezések, szociális rutinokat ismerje fel az ünnepek szimbólumait ismerje fel az ünnepek szokásait ismerje fel, idézze fel az ünnepek hagyományait **Ismeretek** keresztény ünnepek hagyományos ünnepek családi ünnepek személyes ünnepek nemzeti ünnepek viselkedés az ünnepeken ünnepi szokások ünnepi szimbólumok ünnepekhez tartozó hagyományok **Tevékenység** az ünnepek jelzésére kialakított napirendi jel általánosítása rutinszerű, értő használata, az ünnep dátumának előre jelzése személyre szabott segítséggel (pl. hetirend, naptár) napirendje személyre szabott segítséggel (pl. naptár) az ünnepek időpontjának, az ünnepi készülődés időszakának előre jelzésének gyakorlása önálló és csoportos feladatban vegyen részt az ünnepekre való készülődésben (pl. dekoráció közös készítése, rövid mozgásos, vagy zenés műsorban való részvétel) vegyen részt a nemzeti ünnepeken: március 15, október 23. személyre szabott segítséggel (pl. én-könyv, napló, fotóalbum, számítógépes vetített fotók) nézegessen ünnepségeken készített képeket, képeken ismerje fel magát figyelje meg a születésnap/névnap menetét, a szokásos viselkedéseket, tevékenységeket; kövesse személyre szabott segítséggel (pl. folyamatábra): születésnapi díszítés (lufi, csákó), köszöntés, koccintás figyelje meg az keresztény ünnepeken: karácsony, húsvét menetét, a szokásos viselkedéseket, tevékenységeket; kövesse személyre szabott segítséggel (pl. folyamatábra): faállítás, karácsonyi ebéd, szaloncukor, ajándékozás, karácsonyi asztal (terítés, ünnepi terítő, szalvéta, adventi koszorú), ajándékbontás, karácsonyi zene/dalok; húsvéti tojás, barkadíszítés kövesse személyre szabott segítséggel (pl. folyamatábra) a mikulást, farsangot; figyelje meg az ünnep menetét, a szokásos viselkedéseket, tevékenységeket: télapó, mikulás-csomag elfogadása, farsangi jelmez, fánk, zene, tánc vegyen részt az iskola szervezésében is családi ünnepeken: anyák napja, gyermeknap az ünnepeken ismerje fel az adott esemény szimbólumait, jelképeit (pl. karácsonyfa, szaloncukor, angyalka, csillag,; lufi, csákó, torta, ajándék, húsvéti tojás, húsvéti kölni, barka Télapó, mikulás-csomag, csizma, szán)	

az ünnepeken ismerkedjen meg az adott esemény szokásait (díszítés, terítés, , faállítás, tojásfestés, locsolkodás, barkadíszítés, tortavágás, ajándékozás) személyre szabott segítséggel kitűzött viselkedési szempontokat tartásának gyakorlása, az ünnepnek megfelelő öltözködés gyakorlása személyre szabott segítséggel értsen meg az ünnepekhez tartozó kommunikációs kifejezéseket (pl. Boldog karácsonyt/születésnapot) személyre szabott segítséggel kövessen ünnepekhez tartozó szociális rutinokat (pl. koccintás, gratuláció, köszöntés, puszi fogadása ajándékozás, ajándék elfogadása) az ünnepek hagyományainak, tevékenységeinek, szokások felismerésének, gyakorlása közös dekoráció készítése segítséggel	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*ünnepnap, szimbólumok, szokások, hagyományok, keresztény ünnep, nemzeti ünnep, születésnap, névnap, köszöntés*
A fejlesztés várt eredményei	Felismeri az ünnep napirendi jelét. Segítséggel részt vesz az ünnepi készülődésben. Az ünnepeken személyre szabott segítséggel megért hozzá kapcsolódó szimbólumokat, tevékenységeket, szokásokat.

Kötelező óraszám: 144 óra

Évfolyam: 4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Beszédfejlesztés, anyanyelv**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Figyelme röviden fenntartható egyéni kommunikációs helyzetekben. A figyelem irányát követi felmutatásra/rámutatásra kommunikációs helyzetekben. A rámutatás gesztusát követi háromszögben, érintő mutatással. Képes segítséggel a kommunikációs partner figyelmének adekvát felhívására viselkedéssel, mozgással, érintéssel. Megért néhány természetes gesztust, követi az instrukciót. Szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel kéréskor, segítség kérésekor használja a felszólító módot, egyszerű mondatot alkot személyre szabott segítséggel. Személyre szabott segítséggel képes egyszerű élménymegosztásra. Aktív szókincse minimum 25 szó (bármely szimbólummal)	
Tantárgyi fejlesztési célok	Figyelem fenntartása a kiscsoportos kommunikációs helyzetekben. Szimbolikus kommunikatív jelzések megerősítése. Az üzenetek gazdagítása főnevek, igék, melléknevek mind rugalmasabb, komplexebb használatával. Részvétel a tanórai és tanórán kívüli kommunikációban.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**

Fejlesztési feladat	
alapvető kooperációs képesség kialakítása: testi /szemkontaktus létesítése, megtartása egyéni és kiscsoportos kommunikációs helyzetekben	
figyelem fenntartása, koncentrálása egyéni és kiscsoportos kommunikációs helyzetekben	olvasás, írás
a kommunikáció tárgyára irányított közös figyelem fenntartása egyéni és kiscsoportos helyzetben	mozgás-nevelés
expresszív és receptív szimbolikus kommunikáció megerősítése	
a figyelem irányának követése felmutatásra/ rámutatásra/ tekintetirányra/ megnevezésre (szóban, vagy AAK-s eszközzel) kétszemélyes kommunikációs helyzetekben	ének, zene játékra
részvétel meghallgatást igénylő tevékenységben (mese, vers, zene)	nevelés
a kommunikációs partner figyelmének felhívása szóban, vokalizációval, vagy bármely AAK-s eszközzel	számolás,
különböző kommunikációs funkciók használata tanult helyzetekben (kérés, segítségkérés, elutasítás, válaszadás, élménymegosztás, információkérés) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel	mérés
élménymegosztás: kedvelt tárgyak, tevékenységek, személyek megnevezése élethelyzetekben és fotókon kommunikációs helyzetekben személyre szabott segítséggel, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel	
információkérés: egyszerű kérdésfeltevés élethelyzetekben (egész mondat panelként használva) szóban, vagy AAK-s eszközzel	
szociális rutin: tanult helyzetben segítséggel jelezze, hogy kérem/köszönöm szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel	
rámutatás gesztusának követése háromszögben, távolra mutatással is	
természetes instrumentális gesztusok jelentésének megértése, és használatuk modellálás után kommunikációs céllal	
egylépéses alapvető instrukciók megértése személyre szabott segítséggel	
a jövő idő: élethelyzetekhez kapcsolódó, időhatározóval bővített mondat megértése személyre szabott segítséggel (pl. napirend, hetirend, naptár, személyes napló)	
a múlt idő: élethelyzetekhez kapcsolódó, időhatározóval bővített mondat megértése személyre szabott segítséggel (pl. napirend, hetirend, naptár, személyes napló)	
névutóval kifejezett téri relációk megértése és kifejezése a birtokos személyjellel ellátott egyes számú főnév megértése	
melléknevek fokozásának megértése	
a felszólító mód használata segítségkérésnél	
kéréskor a tárgyas szerkezet, a többes szám használata, egyszerű mondatot alkotása	
kéréskor felsorolás használata	
a tanult határozatlan számnevek és tőszámnevek használata tanulási és kommunikációs helyzetekben	
"ki ez?", "mi ez?", "mit csinál?" „hol?”, „Milyen?”, „Mikor?” „Mennyi?” kérdésekre ismert helyzetekben legalább egyszavas válasz analóg elemi mondatalkotás tanulási és kommunikációs helyzetekben (ige, főnév, melléknév használatával	
a tananyagok lexikájának ismerete	

az ismert lexika főfogalom alá rendezése vokalizáció/utánmondás megerősítése beszélő gyermekeknél beszédgyakorlatok **Ismeretek** kommunikatív alapszókincs bővítése (receptív, expresszív) kommunikációs funkciók: kérés, elutasítás, válaszadás, szociális rutin, figyelemfelhívás, élménymegosztás, információkérés kommunikációs formák: mozgás, tárgy, gesztus, piktogram, beszéd természetes gesztusjelek értése és használata instrukciók megértése, követése szimbolikus kommunikáció szófajok: főnevek, igék, melléknevek, határozószók, kérdőszók ragozás igeidők analóg elemi mondatalkotás (főnév/ige/melléknév kombináció) kérdés-válasz interakciók egyszerű képolvasás, sorrendezés, kategorizáció a kommunikációs célú echolália megerősítése, alakítása hangejtés – ajakhangok +magánhangzók, beszédfejlesztés **Tevékenység** a gyermek bevonása kellemes, kommunikációt igénylő szituációkba, mellyel magyarázható, gyakorolható a kommunikáció alapvető funkciója, ereje, akaratlagosság megerősítése megnevezett tárgyat, cselekvést, történést ábrázoló piktogramot kiválasztani:, rámutatni, ránézni, felmutatni bármely szimbolikus kommunikációs forma (tárgy, gesztus, piktogram, beszéd) használata, megerősítése személyre szabott segítséggel a kommunikációs partner figyelmének felhívásának szociálisan adekvát formáinak bátorítása, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel élménymegosztás bátorítása személyre szabott segítséggel (pl. én-könyv, személyes napló, fotók); saját élményű eseményképről rövid mondat alkotása (alany, állítmány) szociális rutin: elkérés/megköszönés gyakorlása alapvető információkérést kifejező egész-kérdések megfogalmazásának gyakorlása szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel élethelyzetekben természetes gesztusok gyakorlása (pl. igen, nem, kérem, gyere, állj fel, ülj le, figyelj, nézd, add) természetes instrumentális gesztusok használatának bátorítása (pl. igen, nem, gyere, kérem, nézd) elemi szükségletek és egyszerű kívánságok kifejezése, elutasítás, szociális rutinok, gyakorlása szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel kéréskor a tárgyas szerkezet, felsorolás, a többes szám használata, egyszerű mondatot alkotása személyre szabott segítséggel (állítmány+ tárgy) a „ki ez?”, „mi ez?”, „mit csinál?” „hol?”, „mikor?” kérdésekre válaszadás segítséggel kommunikációs és tanulási szituációkban, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel „milyen?” kérdésre a tárgyak látható tulajdonságaira vonatkozó melléknevek használatának gyakorlása tanulási és kommunikációs	

helyzetekben, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel „mennyi?” kérdésre válaszadás gyakorlása a tanult határozott (tő)számnevekkel, vagy határozatlan számnevekkel tanulási és kommunikációs helyzetekben, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel névutóval kifejezett téri relációk megértése és kifejezésének gyakorlása; válaszadás a „hol?” kérdésekre tanulási és kommunikációs helyzetekben, viselkedéssel, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel tárgyak, személyek, tevékenységek, cselekvések, minőség/tulajdonság, mennyiség fogalmainak gyakorlása kommunikációs és tanulási szituációkban, szóban (spontán vagy utánmondással) vagy bármely AAK-s eszközzel igeragozás, igeidők gyakorlása kommunikációs és tanulási szituációkban, személyre szabott segítséggel gyakorlatok képekkel, képsorokkal: sorrendezés (idő, cselekvés, alapvető ok-okozat), szókincs, nyelvi megértés, mondatalkotás, szimbolikus gondolkodás, képolvasás, főfogalom alá rendezés, kategorizáció analóg elemi mondatalkotás gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben (ige, főnév, melléknév használatával) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel az olvasás haladási irányának követése képolvasáskor ajakizom gyakorlatok, nyelvgyakorlatok fújás hangadással; önellenőrzés tükör előtt növekvő szótagszámmal ciklizálás, vokalizáció/utánmondás megerősítése a kommunikációs célú echolália megerősítése üzenetként való elfogadással, reakcióval, alakítása új szavak, mondatpanelek építésével kommunikációs helyzetekben beszélő gyermekeknél: beszédgyakorlatok	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*a kommunikáció alapvető funkciója, szimbolikus kommunikáció; instrumentális gesztusok; alapszókincs (receptív, expresszív); vokalizáció; AAK; főnév, ige, melléknév; határozószók, kérdőszók; ragozás, igeidők, analóg mondatalkotás; figyelemfelhívás, élménymegosztás, információkérés*
A fejlesztés várt eredményei	Figyelme fenntartható kommunikációs helyzetekben röviden kiscsoportban is. Tanult helyzetben használ legalább egyféle szimbolikus kommunikációs formát (tárgy, gesztus, piktogram, beszéd) személyre szabott segítséggel A figyelem irányát követi felmutatásra/ rámutatásra/ tekintetirányra/ megnevezésre (szóban, vagy AAK-s eszközzel) kommunikációs helyzetekben. A rámutatás gesztusát követi háromszögben, távolra mutatással. Képes a kommunikációs partner figyelmének adekvát felhívására vokalizációval, szóban, vagy AAK-s eszközzel, segítséggel. Megért, követ és használ néhány természetes instrumentális gesztust kommunikációs céllal. A „hol?” kérdésre tanulási és kommunikációs helyzetekben kereső viselkedéssel válaszol. Szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel: tanult helyzetben egy-egy szóval megnevez ismert tárgyakat,

	személyt, cselekvést, mennyiséget, tulajdonságot tanult helyzetben jelzi, hogy „kérem”/ „köszönöm” kéréskor, segítség kérésekor használja a tárgyas szerkezetet, a többes számot, a felszólító módot, felsorolást, egyszerű mondatot alkot személyre szabott segítséggel a „milyen?” kérdésre használja a tanult, a tárgyak látható tulajdonságaira vonatkozó mellékneveket válaszadásban tudja használni a tanult tőszámneveket személyre szabott segítséggel képes egyszerű élménymegosztásra információ kérésekor segítséggel használja a tanult kérdő mondatokat Aktív szókincse minimum 50 szó (beszéddel, vagy bármely szimbólummal)

Évfolyam: 4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Társadalmi érintkezési formák**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Ismert helyzetben és személyekkel képes a tanult szabályok mentén részt venni csoporthelyzetben.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megismert, alapvető viselkedési szokások alkalmazása iskolai és otthoni környezetben.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat utánzás fejlesztése sorra kerülés szabályának megértése új kontextusokban megnevezni családtagjait az általa használt kommunikációs forma alkalmazásával a ki ő? „hol?” „mit csinál?” kérdéseket érteni, megválaszolni a tanuló által használt kommunikációs forma alkalmazásával szerepcserés játék egy partnerrel, előre bejósolható rutin szerint osztozás játékon, eszközön csoporthelyzetben feladatot megérteni és együttműködni a végrehajtásban részt venni többféle együttes tevékenységben **Ismeretek** mozdulatsor utánzása ismert és új kontextusban új cselekvések utánzása verbális utánzás alapvető szocio-kommunikációs viselkedések (kérés, elutasítás, megszakítás, folytatás kérése, köszönés) szerepcserés játék osztozás játékokon, eszközökön mozdulatok, gesztusok értelmezése, utánzása érzelmek azonosítása szokásos kontextusokban (sír, mert beütötte a lábát és		játékra nevelés

fáj) otthoni és az iskolai helyes viselkedési szokások közvetlen szociális környezetében lévő személyek felismerése **Tevékenység** mozgásos/verbális utánzás gyakorlása cselekvések utánzása ismert és új kontextusban adott érzelem felismerése, megkülönböztetése jelentős különbség esetén (szomorú-vidám stb.) megfelelő – nem megfelelő viselkedések megkülönböztetése a helyzetnek megfelelően kedvelt tevékenység folytatásának kezdeményezése játék és tanulási helyzetben segítségkérés gyakorlása visszautasítás gyakorlása köszönés gyakorlása sorra kerülés kivárása csoporthelyzetben élő szituációban apa, anya megszólítása, névvel azonosítása fényképen anya, apa, testvérek, nagyszülők megmutatása ki ő? mit csinál? hol van? kérdésre válaszadás gyakorlása a távolságtartás fokozatai barát, családtag, vendég és ismeretlen esetében csoporthelyzetben a szabályok betartása, részvétel a tevékenységekben	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*segítségkérés, visszautasítás, köszönés, folytatás kérése, osztozás, szerepcsere, személyek, cselekvések megnevezése, személyekkel való kapcsolat jellege, kapcsolódó viselkedési szabályok*
A fejlesztés várt eredményei	Ismert helyzetben és személyekkel képes a tanult szabályok mentén részt venni csoporthelyzetben. Különböző mozgásokat és cselekvéseket utánoz.

Évfolyam: 4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Testünk és személyes teendők**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Terítés a csoportnak reggelihez, tízóraihoz és uzsonnához. Az önkiszolgálási feladatok bizonyos részeinek önálló végzése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Testrészek neveinek megértése. Személyes környezetben egyszerű háztartási munkák végzése. Nagyobb fokú önállóság elérése a mindennapi tevékenységekben. Nyugalomba helyezkedés.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat testrészek neveinek megértése, a test nyugalomba helyezése a ruhák elejének és hátuljának megkülönböztetése; zipzár, csat, tépőzár, gombolások használata, cipőfűző befűzése, bekötése		életvitel és gyakorlat játékra nevelés

kéz-, arc-, és fogmosás hatékonyságának növelése; körömkefe használat, fésülködés, orrfújás, zsebkendőhasználat, nemének megfelelő WC használat kés, villa rendeltetésszerű használata, szalvétahasználat saját ital (limonádé, szörp) elkészítése személyes környezetben egyszerű háztartási munkák végzése **Ismeretek** testrészek neve öltözködés étkezés italkészítés kéz-, arc-, és fogmosás, körömkefe használat, fésülködés, orrfújás **Tevékenység** testrészek neveinek megértésének gyakorlása öltözködés, vetkőzés, a ruhák elejének és hátuljának megkülönböztetésének gyakorlása; cipzár illesztése, felhúzása; csat kicsatolása, bekapcsolása; cipő befűzése, bekötése; az öltözködés, vetkőzés sorrendjének tanulása személyre szabott segítséggel (pl. tárgyas folyamatsor, folyamatábra) kéz-, arc- és fogmosás hatékonyságának ellenőrzése jól látható szennyeződéseknél; a folyamatok részeinek önálló végzése személyre szabott segítséggel (pl. tárgyas folyamatsor, folyamatábra) önálló zsebkendőhasználat nemének megfelelő WC használat gyakorlása puha hús felvágása, kenyér kenésének gyakorlása késsel, szalvéta rutinszerű használata. saját ital elkészítése (limonádé, szörp), személyre szabott segítséggel személyes környezetben egyszerű háztartási munkák gyakorlása Ismerős, strukturált környezetben nyugodt viselkedésre bátorítása, megerősítése	mozgás-nevelés
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*testrészek, öltözködés, vetkőzés, evőeszközök, ételek, italok nevei; tányér, kanál, villa, pohár, szalvéta; házimunkához szükséges eszközök neve, nyugalom, önállóság, sorrend*
A fejlesztés várt eredményei	Főbb testrészeket megmutatja saját testén. Elkészíti el saját italát. Ruháit begombolja, a cipzárt felhúzza. Jól látható szennyeződéseknél ellenőrzi a kézmosás és arcmosás hatékonyságát, tisztára mossa kezét és arcát. Használja zsebkendőt. Ismerős, strukturált környezetben képes nyugodt viselkedésre.

Évfolyam: 4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Tájékozódás térben**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Képes felismerni a mindennapi környezetében előforduló személyeket, tárgyakat és azokat a megfelelő térhez rendelni. Napirendjén jelzett ismert terekben önállóan tájékozódik.	

Tantárgyi fejlesztési célok	Téri tájékozódás függőleges és vízszintes, előre és hátra irányban. Új helyszínek bevezetése iskolán kívül, önálló tájékozódás napirenddel.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat hol? hova? kérdéseket megérteni rendet tenni maga körül munkája befejezése után biztonsággal tájékozódni az iskolán belül ismerni a tevékenységek helyét, elfogadni új helyszíneket **Ismeretek** tárgy megnevezése téri helyzetben, tárgykeresés helyhatározószók gyakorlása folyamatosan iskola – otthon udvar, játszótér, sportpálya alaposabb tájékozódás a terem tárgyai, tartozékai terén a „hol van?” és a „hova való?” megértése a lakás további helyiségei, illetve a fő helyiségek alaposabb megfigyelése háló, nappali, konyha, gyerekszobák, fürdő, kamra mit hol találunk, mit csinálunk vele, milyen tulajdonságai vannak? utca – közlekedés. az utcák jellemzői az iskola környéke gyalogos- és járműforgalom jelzőlámpák, jelzőtáblák, sorompó, fénysorompó közlekedési eszközök ismeretének bővítése közlekedési szabályok, viselkedési normák közlekedési és utazási szabályok betartása **Tevékenység** ismert használati tárgy helyének megkeresése helyhatározó szót tartalmazó utasítások végrehajtása. mozgás megadott irányba sporteszközök, játszótéri elemek alaposabb megfigyelése, helyes, balesetmentes használatuk kérésre a kívánt eszközök kiválasztása a helyiségek berendezési tárgyainak összeválogatása, és a megfelelő elhelyezése a konyhai eszközök szortírozása és megfelelő helyre elpakolása utcai séta alkalmával spontán megfigyelés az utca megfigyeltetése-mi van az utcán? hol van? jelzőlámpák utasításának betartása. zebra használata közlekedési eszközök színeinek, méreteinek megfigyelése - összehasonlítása az iskolába jutás során igénybe vett járművek megnevezése	mozgás-nevelés számolás, mérés olvasás, írás játékra nevelés

Kulcsfogalmak/ fogalmak	*függőleges, vízszintes, előre-hátra, itt-ott, világos, sötét, villanykapcsoló* *helyiségek, eszközök, pihenés, éjszaka, ágyazás, érkezés, indulás, bejárat, kijárat, helyre tesz, rend, rendetlenség*

A fejlesztés várt eredményei	Képes tájékozódni az intézmény területén. Képes a közvetlen környezetében található tárgyakat, eszközöket helyükre tenni.

Évfolyam: 4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**5. Tájékozódás időben**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Egyéni napirendjének követése, a napirendi változások elfogadása, a várakozás és önálló tevékenységváltás megalapozása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az idő fogalma és a kapcsolódó tevékenységek, események összekötése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat ismerni a munkanap, pihenőnap fogalmát, a napszakok és étkezések megnevezését ismerni az évszakok jellemző jegyeit, felsorolni, megnevezni. összehasonlításokat végezni. felismerni képekről az évszakokat, a jellemző képeket kiválasztani, összerendezni felsorolni a hét napjait, a hétvégi napokat kérdésre tudja kiválasztani érdeklődni, tájékozódni, segítséggel naptáron is használni a ma, tegnap, holnap fogalmát. mesélni napi élményeiről tudja elhelyezni a napszakokat illetően a különböző cselekvéseket, történéseket **Ismeretek** időfogalmak bővítése napok, napszakok; a hét napjai; hétvégi napok a hét napjainak jelölése, az aktuális nap megjelölése, megnevezése napszakok összekapcsolása cselekvésekkel, napszakok sorrendje, napszakok és tartózkodási hely megjelölése (állandó szimbólumok, megjelölés használata) tegnap, ma, holnap fogalmának kialakítása reggel- dél – délután – este a kapcsolódó rutinszerű tevékenységekkel évszakok, időjárási jelenségek megnevezése segítséggel a négy évszak neve, jellemzése, képről történő azonosítása évszakok változásainak megfigyelése **Tevékenység** napi rendszerességgel az aktuális nap bejelölése naptárba, vagy egyéb helyre, a tegnap …volt, holnap…lesz kifejezések használata segítséggel napszakok jelölése, megnevezése, képválogatás, cselekvések napszakhoz rendelése, (éjjel, nappal, reggel, délelőtt, délben, délután, este) napszakokhoz kapcsolódó étkezések a napszakok és a napszakokhoz kapcsolódó események egymáshoz rendelése		játékra nevelés számolás, mérés

séták, és udvari játék alkalmával az időjárással kapcsolatos ismeretek gyűjtése, megfigyelések télen a téli sportok, nyáron a fürdőzés emlékeit őrizve az iskolában képekről felidézi azokat, kiegészítve egyéb történésekkel képek gyűjtése, szortírozása téli-nyári ruhákat válogat, közös halmazba teszi a köztes (is-is) ruhadarabokat vagy képeket a hét napjait felsorolja, saját életének eseményeit hozzárendeli a hétvégi napok kiemelése, jelölése heti program összeállítása képről a saját heti elfoglaltságát mutatja, elmondja évszakok jellemzőinek megfigyelése (a tanév során folyamatosan megfigyelések végzése), képekről felismeri, megnevezi; téli - nyári sportokat megnevez	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*napok neve, napszakok megnevezése, napszakokhoz kötött étkezések megnevezése; évszakok, időjárás,- tél, -tavasz, -nyár, -ősz,- hideg, -meleg,- sportok,- napsütés, -szél, - szeles, - viharos,- hófehér,- jég, fürdőzés, napozás, síelés, szánkózás, havazás, dér, jég, tegnap, ma, holnap, elmúlt, lesz, munkanap, hétvége, pihenőnap, program, nap, felkelő nap, lenyugvó nap*
A fejlesztés várt eredményei	Képes felsorolni, megnevezni az évszakokat, azok jellemző jegyeit. Képes a napszakokat és az étkezéseket megnevezni, az idő múlását napirendjével követni, ismerni a munkanap, pihenőnap fogalmát. Ismeri a napok sorrendjét. Elfogadja az előre jelzett változásokat a napi vagy heti rendben.

Évfolyam: 4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**6. Élőlények**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Képes egyszerre egy adott szempont szerint egyszerű válogatásokat, csoportosításokat végezni. Az általa fogyasztott gyümölcsök ehető és nem ehető részeit elkülöníti. Fényképen megmutatja magát és szűkebb családjának tagjait (apa, anya, testvérek) személyre szabott segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Irányított megfigyeléseket a közvetlen környezetében élő növényekről, állatokról.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat A környezetében található állatok mozgásának megfigyelése A környezetében található állatok kültakarójának, a kültakaró színének, testrészeinek megfigyelése, összehasonlítása A környezetében található állatok hangjának megfigyelése		ábrázolás, alakítás ének, zene

A közvetlen környezetében élő növényeknek: fák, bokrok, virágos növények főfogalom alá sorolása, az ismertebb fajok felismerése irányított megfigyelések végezése a környezetében élő növényekről és állatokról adott szempont szerint összehasonlítások, csoportosítások egy növényt vagy egy állatot adott szempont alapján megfigyelni, egy másik növénnyel, ill. állattal összehasonlítani. viselkedési szabályok a növényekkel és az állatokkal kapcsolatban. a növények változásának megfigyelése az egyes évszakokban, és a változással kapcsolatos kifejezések megismerése fényképen ismerős személyek felismerése, megmutatása, megnevezése **Ismeretek** növény, fák, bokrok, virágos növények állat, mozgás, hang, kültakaró ember, család, ismerős, tanár, csoporttárs megfigyelés, csoportosítás viselkedés **Tevékenység** ismerkedés a környezetében található állatok mozgásával (járás, mászás, ugrás, repülés), kültakarójával (toll, szőr), hangjával tanulmányi sétán, kisfilmen, fotókon; irányított megfigyelés személyre szabott segítséggel ismerkedés a környezetében található növények főbb fajaival tanulmányi sétán, kisfilmen, fotókon; irányított megfigyelés személyre szabott segítséggel csoportosítás főfogalmak szerint „növények, állatok, emberek” témakörben személyre szabott segítséggel ismerkedés a növények, az általa fogyasztott gyümölcsök, zöldségek megtapasztalható tulajdonságaival (pl. szín, illat, forma, íz), a kategóriákhoz tartozó fogalmak differenciálásának gyakorlása viselkedési szabályok betartásának gyakorlása a növényekkel és az állatokkal kapcsolatban a növények változásának megfigyelése az egyes évszakokban, és a változással kapcsolatos kifejezések megismerése: lehull, virágzik, zöldell, megérik; személyre szabott segítséggel családi fotók/személyes napló/én-könyv nézegetésekor fényképen szűkebb családtagjainak, és más rokonoknak, közeli ismerősök felismerésének és megnevezésének gyakorlása (pl. nagyszülők, tanárok, csoporttársak)	játékra nevelés
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*növények, állatok, emberek; mozgás, járás, mászás, ugrás, repülés; kültakaró, toll, szőr; hang; szín, illat, forma, íz; változás, lehull, virágzik, zöldell, megérik, nagyszülők, tanárok, csoporttársak*
A fejlesztés várt eredményei	Kérésre megmutatja fényképen a fejlesztési tervében megjelölt személyek közül a tanár által megnevezetteket. Képes segítséggel egyszerű irányított megfigyeléseket végezni a közvetlen környezetében élő növényekről, állatokról. Megnevez a növények, az általa fogyasztott gyümölcsök, zöldségek megtapasztalható tulajdonságaiból néhányat (pl. szín, illat, forma, íz) szóban, vagy

	bármely AAK-s eszközzel. Betartja a számára kijelölt viselkedési szabályokat a növényekkel és az állatokkal kapcsolatban.

Évfolyam: 4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**7. Előkészület a felnőtt életre**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Biztonságosan eligazodik iskolai tevékenységekben. Ismeri a legfontosabb személyes adatait.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Biztonságos eligazodás iskolai tevékenységekben, a szociális és önállósági készségek kiterjesztése új, iskolán kívüli színhelyekre.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat önállóság különböző tevékenységekben, önállóan végzett tevékenységek körének fokozatos bővítése rendrakás új kontextusokban tevékenységek végig vitele az elejétől a végéig Tevékenység megszakítás elfogadása, hogy áttérjen a következő tevékenységre választás kiterjesztése új kontextusokra önálló tevékenység váltás énkép, önismeret fejlesztése alapvető érzelmek megértése/kifejezése: boldog/nyugodt/szomorú, fél/szorong/fáj valami **Ismeretek** <u>tevékenységszervezés</u> önállóság megszokott tevékenységekben saját tárgyak, eszközök felismerése tevékenységváltás egyéni napirend, munkarend segítségével <u>énkép-önismeret</u> személyes adatok (életkor, név) külső tulajdonságai <u>alapvető érzelmek</u> öröm-nyugalom-bánat –félelem-fájdalom elkülönítése, megnevezése **Tevékenység** <u>tevékenységszervezés</u> önálló, vizuálisan szervezett, strukturált tevékenységek bővítése önálló és csoportos vizuálisan szervezett strukturált tanulási feladatok bővítése, kiterjesztése önállóan végzett tevékenységek körének bővítése egyszerű önápolási feladatokkal önálló, kontrollált viselkedés, tevékenykedés iskolán kívüli színtereken <u>énkép-önismeret</u> különböző kontextusokban a saját nevére való figyelem gyakorlása		játékra nevelés

külső tulajdonságainak felismerése megnevezés után belső tulajdonságainak megnevezése <u>alapvető érzelmek</u> alapvető érzelmek megnevezése, elkülönítése élethelyzetekben és élethű fotókon alapvető érzelmek, belső állapotok kifejezése (öröm, düh, félelem, fájdalom)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*énkép, önismeret, önállóság, tevékenységváltás, érzelmek kifejezése, külső tulajdonságok és belső tulajdonságok, egyéni munkarend, munkaszervezés*
A fejlesztés várt eredményei	Ismert, strukturált feladataiban önálló. Ismeri legfontosabb külső és belső tulajdonságait. Kifejez alapvető érzelmeket a tanult módon

Évfolyam: 4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**8. Ünnepek**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Felismeri az ünnep napirendi jelét. Segítséggel részt vesz az ünnepi készülődésben. Az ünnepeken személyre szabott segítséggel megért hozzá kapcsolódó szimbólumokat, tevékenységeket, szokásokat	
Tantárgyi fejlesztési célok	Tudja, hogy mikor lesz az ünnepnap, ünnepély. Részt vesz az ünnepi készülődésben. Ismerje meg az ünnepekhez kapcsolódó szimbólumokat, értse és kövesse az ünnepi tevékenységeket, szokásokat. Az ünnepekről készült fotókat nézze meg.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat vegyen részt az ünnepekre való készülődésben ismerje fel képekről önmagát az ünnepen vegyen részt a csoport ünnepein vegyen részt az iskolai keresztény ünnepeken vegyen részt a hagyományos ünnepeken vegyen részt az iskolai nemzeti ünnepeken ismerkedjen az ünnepekhez tartozó kifejezéseket, szociális rutinokat ismerkedjen meg az ünnepek szimbólumaival ismerkedjen meg az ünnepek szokásaival ismerje fel és nevezze meg képekről önmagát az ünnepen kövesse az ünnepekhez tartozó kifejezések, szociális rutinokat ismerje fel az ünnepek szimbólumait ismerje fel az ünnepek szokásait ismerje fel, idézze fel az ünnepek hagyományait **Ismeretek** keresztény ünnepek hagyományos ünnepek		mozgásneve-lés játékra nevelés társadalmi ismeretek ábrázolás ének, zene

családi ünnepek
személyes ünnepek
nemzeti ünnepek
viselkedés az ünnepeken
ünnepi szokások
ünnepi szimbólumok
ünnepekhez tartozó hagyományok

Tevékenység

az ünnepek jelzésére kialakított napirendi jel általánosítása rutinszerű, értő használata, az ünnep dátumának és a készülődési időszakának előre jelzése személyre szabott segítséggel (pl. hetirend, naptár)

napirendje személyre szabott segítséggel (pl. naptár) az ünnepek időpontjának, az ünnepi készülődés időszakának előre jelzésének gyakorlása

előre jelzés mellett az ünneppel járó változások (fizikai környezetben, napirendben, tevékenységekben) elfogadásának gyakorlása

önálló és csoportos feladatban vegyen részt az ünnepekre való készülődésben (pl. dekoráció közös készítése, rövid mozgásos, vagy zenés műsorban való részvétel)

vegyen részt a nemzeti ünnepeken (március 15., október 23.), ismerje meg azok legfőbb szimbólumait (magyar zászló, kokárda)

személyre szabott segítséggel (pl. én-könyv, napló, fotóalbum, számítógépes vetített fotók) nézegessen ünnepségeken készített képeket képeken ismerje fel magát

figyelje meg a születésnap/névnap menetét, a szokásos viselkedéseket, tevékenységeket; kövesse személyre szabott segítséggel (pl. folyamatábra): születésnapi díszítés (lufi, csákó), köszöntés, koccintás

figyelje meg az keresztény ünnepeken: karácsony, húsvét menetét, a szokásos viselkedéseket, tevékenységeket; kövesse személyre szabott segítséggel (pl. folyamatábra): faállítás, karácsonyi ebéd, szaloncukor, ajándékozás, karácsonyi asztal (terítés, ünnepi terítő, szalvéta, adventi koszorú), ajándékbontás; húsvéti tojás, barkadíszítés

kövesse személyre szabott segítséggel (pl. folyamatábra) a mikulást, farsangot; figyelje meg az ünnep menetét, a szokásos viselkedéseket, tevékenységeket: télapó, mikulás-csomag elfogadása, farsangi jelmez, fánk, tánc

vegyen részt az iskola szervezésében is családi jellegű ünnepeken: anyák napja, segítséggel készüljön ajándékkal, gyermeknap

az ünnepeken ismerje fel az adott esemény legfőbb szimbólumait, jelképeit (pl. karácsonyfa, szaloncukor, angyalka, csillag, csillagszóró; lufi, csákó, torta, tortagyertya, tűzijáték, ajándék, húsvéti tojás, húsvéti kölni, barka Télapó, mikulás-csomag, csizma, szán)

az ünnepeken ismerkedjen meg az adott esemény legjellemzőbb szokásait (díszítés, terítés, mézeskalács-sütés, adventi koszorún gyertyagyújtás, faállítás, tojásfestés, locsolkodás, barkadíszítés, tortakészítés, gyertyafújás, tortavágás, ajándékozás)

személyre szabott segítséggel kitűzött viselkedési szempontokat tartásának gyakorlása, az ünnepnek megfelelő öltözködés gyakorlása

személyre szabott segítséggel értsen meg, használjon ünnepekhez tartozó kommunikációs kifejezéseket szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel személyre szabott segítséggel kövessen ünnepekhez tartozó szociális rutinokat (pl. koccintás, gratuláció, köszöntés, puszi adása és fogadása ajándékozás, ünnepelt kiemelt szerepe, ajándék elfogadása és átadása, locsolás/locsolás elfogadása) az ünnepek hagyományainak, tevékenységeinek, szokások felismerésének, felidézésének gyakorlása közös dekoráció készítése, kihelyezése a teremben	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*ünnepnap, szimbólumok, szokások, keresztény ünnep, nemzeti ünnep, születésnap, névnap, ünnepelt, köszöntés*
A fejlesztés várt eredményei	Személyre szabott segítséggel tudja, hogy mikor lesz az ünnepnap, ünnepély. Részt vesz az ünnepi készülődésben. Az ünnepeken személyre szabott segítséggel ismeri a hozzá kapcsolódó szimbólumokat, megérti és követi a tevékenységeket, szokásokat. Az ünnepekről készült fotókat megnézi.

Kötelező óraszám: 144 óra

Évfolyam: 5.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Beszédfejlesztés, anyanyelv**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Figyelme fenntartható kommunikációs helyzetekben, röviden kiscsoportban is. A rámutatás gesztusát követi háromszögben, távolra mutatással. Képes a kommunikációs partner figyelmének adekvát felhívására vokalizációval, szóban, vagy AAK-s eszközzel, segítséggel. Szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel tanult helyzetben egy-egy szóval megnevez ismert tárgyakat, személyt, cselekvést, mennyiséget, tulajdonságot; kérésekor használja a tárgyas szerkezetet, a többes számot, a felszólító módot, felsorolást; egyszerű mondatot alkot személyre szabott segítséggel. Aktív szókincse minimum 50 szó (beszéddel, vagy bármely szimbólummal)	
Tantárgyi fejlesztési célok	Aktív részvétel a kommunikációban, a kommunikációs tananyagban elsajátítottak funkcionális, egyre rugalmasabb és önállóbb használata. Egyre absztraktabb szimbolikus kommunikációs formák használata. Részvétel a tanórai és tanórán kívüli kommunikációban.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat részvétel egyre több kontextusban a kommunikációban figyelem fenntartása, koncentrálása egyéni és kiscsoportos kommunikációs		ábrázolás, alakítás

helyzetekben a kommunikáció tárgyára irányított közös figyelem fenntartása, követése felmutatásra/ rámutatásra/ (szóban, vagy AAK-s eszközzel) egyéni és kiscsoportos helyzetben a kommunikációs partner figyelmének adekvát felhívása adekvát kommunikációs partner keresése, a partner váltása kérésre (felnőtt partnerek) kérdés válasz interakcióban a kérdés kivárása, meghallgatása, differenciálása kommunikáció jelen lévő nem tárgyakról (kérés, elutasítás, komment) különböző tanult kommunikációs funkciók használata új helyzetekben (kérés, segítségkérés, elutasítás, válaszadás, élménymegosztás, információkérés) élménymegosztás: kedvelt tárgyak, tevékenységek, személyek megnevezése élethelyzetekben és fotókon kommunikációs helyzetekben információkérés: egyszerű kérdésfeltevésnél a kérdések bővítése (egész mondat panelként használva) szociális rutin: üdvözlés szóban érzelmek kifejezése: saját két alapérzelmét adott élethelyzetben összeköti bármely szimbólummal a fájdalom jelzése, a fájdalom helyének meghatározása egyszerű frontális instrukciók megértése és követése kétlépéses instrukciók meghallgatása, értelmezése saját élményeire vonatkozó kommentek meghallgatása/ követése a „kivel?”, „mivel?”kérdés, illetve az eszközhatározó, ragjával ellátott főnevek megértése közeljövőre vonatkozó időhatározóval bővített instrukciók megértése mutató névmás megértése természetes instrumentális gesztusok jelentésének megértése névutóval kifejezett téri relációk megértése rámutatás használata választáskor (tárgy) természetes instrumentális gesztusok használata kommunikációs céllal válaszadás eldöntendő kérdésre (igen, nem) időhatározó használata: élethelyzetekhez kapcsolódva a jövő idő használata analóg tőmondatok: mondatalkotás tanulási és kommunikációs helyzetekben melléknevek fokozása: középfok használata tanult helyzetekben kérdések differenciálása, válaszadás az ismert lexika főfogalom alá rendezése kommunikációs helyzetben vokalizál, kivárásra/modellálásra hang/szótag utánzása a tananyagok lexikájának ismerete beszédfejlesztés **Ismeretek** kommunikációs kontextusok bővítése kommunikációs partnerek körének bővítése, partnerváltás kommunikatív alapszókincs bővítése (receptív, expresszív)	ének, zene mozgásneve-lés olvasás, írás környezetis-meret minden egyéb tárgyhoz tartozó lexika

kommunikációs funkciók: kérés, elutasítás, válaszadás, szociális rutin, figyelemfelhívás, élménymegosztás, információkérés, érzelmek, érzések kifejezése
kommunikációs formák: gesztus, piktogram, beszéd
kommentek meghallgatása/követése
hely-, idő-, cél- és eszközhatározó alkalmazása
leírási, jellemzés (melléknevek)
felsorolás, összetett mondatok képzése „ és” kötőszóval
szófajok: főnevek, igék, melléknevek, határozószók, kérdőszók
igeidők
analóg elemi mondatalkotás (főnév/ige/melléknév kombináció)
természetes instrumentális gesztusjelek értése és használata
vokalizáció, szótagok/szavak ismétlése
a kommunikációs célú echolália megerősítése, alakítása

Tevékenység

a kommunikációs partner figyelmének felhívásának gyakorlása, partnerváltás; strukturált helyzetben kortárssal való kommunikáció bátorítása szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel
egyre absztraktabb szimbólumok használatának tanítása kommunikációs helyzetekben (egyéni képességszinttől függően: fotó kicsinyítése, színes rajz, beszéd)
választás gyakorlása tárgyak között rámutatással
frontális utasítások gyakorlása kiscsoportos helyzetben (pl., gyertek, álljatok fel, csendben, válasszatok, mutassátok, mindenki nézzen ide!)
tanult instrukciók összekötésével kétlépéses utasítások megértésének és követésének gyakorlása
kéréskor a tárgyas szerkezet, felsorolás, a többes szám használata, egyszerű mondatot alkotása személyre szabott segítséggel (állítmány+ tárgy)
érzelmek kifejezése: saját két alapérzelmét (vidám, dühös) felmerülő helyzetekben tudatosítani a viselkedéses jellemzők kiemelésével, összekötni, megnevezni bármely szimbólummal segítséggel
természetes élethelyzetekben a fájdalom jelzésének, a fájdalom helyének pontos meghatározásának gyakorlása szóban vagy bármelykommunikációs eszközzel
alapvető információkérést kifejező egész-kérdések megfogalmazásának
élménymegosztás gyakorlása, időiség kifejezésével személyre szabott segítséggel (pl. én-könyv, személyes napló, fotók, napirend, hetirend, naptár); saját élményű eseményképről rövid mondat alkotása (alany, állítmány)
szociális rutin: üdvözlés gyakorlása élethelyzetekben, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel, segítséggel
természetes gesztusok megértésének gyakorlása (pl. igen, nem, kérem, gyere, állj fel, ülj le, figyelj, nézd, add, várj, csendben, ügyes, eszik, iszik, mond, csukd be, nyisd ki, válassz, mutasd)
természetes instrumentális gesztusok használatának gyakorlása (pl. igen, nem, gyere, kérem, nézd)
a „ki ez?”, „mi ez?”, „mit csinál?” „hol?”, „mikor?” „milyen?” „mennyi?” „kivel?”, „mivel?” kérdésekre válaszadás segítséggel kommunikációs és

tanulási szituációkban, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel igeragozás, igeidők gyakorlása kommunikációs és tanulási szituációkban, személyre szabott segítséggel, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel időhatározó használata: élethelyzetekhez kapcsolódva a jövő idő használata szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel, személyre szabott segítséggel (pl. napirend, hetirend, naptár, személyes napló) felhasználva a napszakokról, hét napjairól való tudását kérdésre segítséggel megmondja a nevét (szóban vagy bármely AAK-s eszközzel) analóg elemi mondatalkotás gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben (ige, főnév, melléknév használatával) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel gyakorlatok képekkel, képsorokkal: sorrendezés (idő, cselekvés, alapvető ok-okozat), szókincs, nyelvi megértés, mondatalkotás, szimbolikus gondolkodás, képolvasás, főfogalom alá rendezés, kategorizáció vokalizáció bátorítása vers/ének segítségével és kommunikációs helyzetekben modellálással ajakizom gyakorlatok, nyelvgyakorlatok artikulációs mozgásokat pontos utánzásának gyakorlása, önellenőrzés tükörben beszélő gyermekeknél: beszédtechnikai és beszédmotoros gyakorlatok a kommunikációs célú echolália megerősítése üzenetként való elfogadással, reakcióval, alakítása új szavak, mondatpanelek építésével kommunikációs helyzetekben	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*kommunikációs partner; általánosítás; kommunikációs kontextus; absztrakt szimbolikus kommunikáció; alapszókincs (receptív, expresszív); vokalizáció; AAK; figyelemfelhívás, élménymegosztás; instrumentális gesztusok; választás, érzelmek kifejezése határozószók, kérdőszók, ragozás, igeidők*
A fejlesztés várt eredményei	Röviden képes fenntartani figyelmét, egyéni és kiscsoportos kommunikációs helyzetekben. Tanult helyzetben magára vonatkoztat ismert frontális instrukciókat, követi azokat. Segítséggel tud felnőtt kommunikációs partnert váltani. Kérdés-válasz interakcióban kivárja, meghallgatja, a kérdést személyre szabott segítséggel. Kommunikációs helyzetben vokalizál, kivárásra/modellálásra próbálkozik hang/szótag utánzásával. Megért, követ és használ néhány természetes instrumentális gesztust kommunikációs céllal. Szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel: személyre szabott segítséggel képes egyszerű élménymegosztásra információ kérésekor segítséggel használja a tanult kérdő mondatokat üdvözöl felnőtt személyeket érzelmek kifejezése: saját két alapérzelmét összeköti választott szimbólummal Aktív szókincse minimum 60 szó (beszéddel, vagy bármely szimbólummal).

Évfolyam: 5.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Társadalmi érintkezési formák**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Ismert helyzetben és személyekkel képes a tanult szabályok mentén részt venni csoporthelyzetben. Különböző mozgásokat és cselekvéseket utánoz.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Alapvető szocio-kommunikációs viselkedések fejlesztése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat utánzás fejlesztése megérteni, és megfelelően reagálni egyszerűbb helyzetekben szerepcserés játék egy vagy több kortárssal, előre bejósolható rutin szerint osztozás játékon, eszközön különböző csoportos tevékenységekben való részvétel a viselkedési szabályok betartásával **Ismeretek** alapvető szocio-kommunikációs viselkedések (segítségkérés, elutasítás, megszakítás, folytatás kérése, köszönés, bemutatkozás) megfelelő – nem megfelelő viselkedések megkülönböztetése a helyzetnek megfelelően cselekvések utánzása/késleltetett utánzása ismert és új kontextusban **Tevékenység** mozgásos/verbális utánzás gyakorlása cselekvések utánzása ismert és új kontextusban érzelmek felismerése élethelyzetekben, fotóról, videón megfelelő – nem megfelelő viselkedések megkülönböztetése a helyzetnek megfelelően kedvelt tevékenység folytatásának kezdeményezése játék és tanulási helyzetben segítségkérés gyakorlása visszautasítás gyakorlása köszönés gyakorlása bemutatkozás gyakorlása sorra kerülés kivárása csoporthelyzetben ki ő? mit csinál? hol van? kérdésre válaszadás gyakorlása a távolságtartás fokozatai barát, családtag, vendég és ismeretlen esetében csoporthelyzetben a szabályok betartása, részvétel a tevékenységekben		környezet-ismeret társadalmi ismeretek
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*segítségkérés, visszautasítás, köszönés, szünet, folytatás, bemutatkozás, személyekkel való kapcsolat jellege, kapcsolódó viselkedési szabályok, csoportos tevékenységek*	
A fejlesztés várt eredményei	Tanult szocio-kommunikációs jelzések használata önállóan vagy segítséggel.	

Évfolyam: 5.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Testünk és személyes teendők**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Főbb testrészeket megmutatja saját testén. Ismerős, strukturált környezetben képes nyugodt viselkedésre.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Saját testrészek és érzékszervek funkcióinak ismerete. Veszélyhelyzetek felismerése, megelőzése és elkerülése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat a testrészek, érzékszervek nevét, funkcióját ismerni, óvni ismerni a segédeszközök használatának fontosságát, védelmét, kezelését panaszokat észlelni, a kapott utasításokat betartani kézmosás arcmosás, fogmosás a rendszeres testedzést bevezetni a napozószerek, bőrvédő-, és bőrápoló szerek használatának elfogadása az orvos utasításait, tanácsait követni a fájdalom jelzése, a fájdalom helyének meghatározása a menstruációval, magömléssel kapcsolatos higiéniai szabályok **Ismeretek** testrészek, érzékszervek, funkciójuk, védelmük segédeszközök használata a betegségek tünetei sport és háztartási balesetek fájdalom, gyógyszer elfogadása személyes higiéné testedzése a vitaminforrások veszélyforrások a szabadban az iskolai és háziorvosi i vizsgálat a felnőttek értesítésének módja baleset esetén **Tevékenység** főbb testrészek megmutatása saját magán és más személyeken megnevezés után személyre szabott segítséggel az érzékszervek funkcióinak tapasztalat általi megismerése veszélyforrások megismerése, felismerése segítséggel a szabadban (pl. a nap káros hatása, kullancs), a védekezés módjainak elfogadása, védekező szerek használata személyre szabott segítséggel természetes élethelyzetekben, a betegség tüneteinek tudatosítása/ felismerése/megnevezése (pl. hányinger, orrfolyás, köhögés, bőrtünetek) szóban, vagy bármely szimbólummal természetes élethelyzetekben a fájdalom jelzésének, a fájdalom helyének pontos meghatározásának gyakorlása szóban vagy bármely kommunikációs eszközzel	ábrázolás, alakítás életvitel és gyakorlat környezet-ismeret mozgásneve-lés

sport és háztartási balesetek esetén a sérülés jelzésének kialakítása, a segítség elfogadása (pl. sebtapasz, kötés, égés tüneti kezelésének szerei, fásli) érzékszervek megnevezése, funkciójának megismerése tapasztalat alapján szükség esetén szemüveg, hallókészülék használata kézmosás, fogmosás, hajmosás, körömápolás közben segítség elfogadása, a tevékenységek gyakorlása személyre szabott segítséggel (pl. folyamatábra) együttműködés az orvosi vizsgálat, szükséges orvosi beavatkozás, kezelés (pl. oltás) során személyre szabott segítséggel (pl. napirend, folyamatábra) az orvosi kezelés utasításainak betartása személyre szabott segítséggel rendszeres testmozgás kialakítása a menstruációval, magömléssel kapcsolatos higiéniai szabályok elfogadása, gyakorlása személyre szabott segítséggel	
Kulcsfogalmak/ Fogalmak	tisztálkodási eszközök, tisztálkodó szerek, orvosi vizsgálat, gyógyszer, betegség, egészség, baleset, sérülés, fájdalom, vitamin, menstruáció, magömlés, kamaszkori biológiai változások
A fejlesztés várt eredményei	A tanult módon ápolja, óvja testét. Személyre szabott segítséggel betartja a baleset megelőzési szabályokat. Az érzékszervek elemi funkcióit ismeri. Személyre szabott segítséggel óvja érzékszerveit, a szükséges segédeszközöket tanult módon használja.

Évfolyam: 5.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Tájékozódás térben**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Tájékozódik ismert terekben, függőleges és vízszintes, jobb és bal irányban.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Megbízható részvétel a közlekedésben.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat szókincsét melléknevekkel, viszonyszókkal bővíteni tevékenyen részt venni alaprajz, makett elkészítésében megfelelően orientált mozgás különböző terekben, figyelembe véve a társas környezetet is megbízhatóan részt venni a mindennapi közlekedésben **Ismeretek** <u>iskola</u> tájékozódás az épületen belül és kívül intézményben dogozók hozzárendelése jellemző terekhez alaprajz készítése az iskoláról, tájékozódás az alaprajzon		életvitel és gyakorlat társadalmi ismeretek

környező utcák jellegzetességeinek megismerése lakás lakóházak típusai jellemző jegyek megfigyelése a lakás helyiségei lakás berendezéseinek megfigyelése, megismerése, megnevezése, balesetmentes használata segítséggel egyéb épületek a környéken utca, közlekedés helyi és távolsági, valamint a tömegközlekedés fogalmának kialakítása utak, sztrádák, sínek, alagutak, aluljárók felismerése, megnevezése balesetmentes, óvatos, figyelmes közlekedés járművek, színterek csoportosítása a gyalogos közlekedés szabályainak betartása felkészülés az önálló közlekedésre **Tevékenység** Iskola helyiségeiben, tornateremben, kézműves műhelyben, tanári szobában, irodában, raktárban, konyhában berendezés és személyek, tevékenységek megfigyelése Alaprajz készítése tanári segítséggel Családi ház, társasház, lakótelepi panellakás megkülönböztetése A lakás helyiségei, berendezései, funkciói Fűtés, világítás, azok működésének megfigyelése Közvetlen környezetében lévő elektromos háztartási gépeket megfigyelése, segítséggel kipróbálása A gépek és az ételféleségek összekapcsolása. (Mit, mivel, miért, hogyan?) Képekről, diákról szép épületek megtekintése, a különlegességek megfigyelése, megfogalmazása Tájékozódás új színhelyeken, pl. színházban, múzeumban Szervezett látogatás során ismerkedés a hajó-, repülő-, vonat és autóbusz közlekedés jellemzőivel. A városi közlekedés színtereinek, járműveinek megfigyelése és megnevezése A legfontosabb szabályok közlekedési szabályok alkalmazása a gyakorlatban	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*hajóállomás, jegypénztár, vészfék, helyi közlekedés, jelzés, jegykezelés, állomás, pályaudvar, repülőtér járatok, karbantartás, önállóan, körültekintően, makett, tervrajz, alaprajz, emelet, földszint, pince, előtér*
A fejlesztés várt eredményei	Képes megbízhatóan részt venni mindennapjain a közlekedésben felügyelet mellett ismert útvonalakon és módon.

Évfolyam: 5.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**5. Tájékozódás időben**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**

Előzetes tudás	Ismeri az évszakokat, azok jellemző jegyeit. Képes az idő múlását napirendjével követni, ismerni a munkanap, pihenőnap fogalmát. Ismeri a napok sorrendjét. Elfogadja az előre jelzett változásokat a napi vagy heti rendben.
Tantárgyi fejlesztési célok	Az idő múlásának érzékelése méréssel.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat felsorolni/sorba rendezni a hónapokat, évszakokat, napszakokat kapcsolatot találni helyzetek, történések, és évszakok, hónapok, napszakok között kiválogatni a múltra, jelenre, jövőre jellemző tárgyakat, képeket tájékozódni az ismétlődő évi események és azok dátumai között az aktuális dátumot leolvasni, naptárból sorolni a napokat kötve a dátumokhoz napi teendői közül felsorolni néhányat eligazodni az idő tanult fogalmai között elkülöníteni, megnevezni a napszakokat segítséggel leolvasni az egész órát **Ismeretek** jelek megértése a tájékozódáshoz, a cselekvés irányításához, az idő alakításához évszakok, hónapok neveinek sorrendbe állítása, cselekvésekhez, napszakokhoz rendelése múlt jelen és a jövő történéseinek megfogalmazása eseményképek rendezése: események előzményei, lezárása napok, hetek, hónapok, évszakok keltezés, dátum (évszám, hónap, nap) szünet-nyaralás éjszaka, nappal az óra, perc fogalmának megismerése az idő múlása az életút, életkor, életkori szakaszok **Tevékenység** tanári irányítással, képek segítségével az évszakok ismérveinek elmélyítése a hónapok neveinek automatizálása, eseményekhez rendelése (pl. születésnap, ünnepek) naptár használata. a hetek napjainak számlálása, napszakok megnevezése, sorrendiségének begyakorlása mikor lesz? - már elmúlt; az idő múlásának megfigyelése képek időrendbe állítása a látottak megfogalmazása viszonyszavak és időfogalmak használatával hagyományos- és digitális órákon az idő leolvasása egész óra, fél óra, perc és óra viszonya	számolás, mérés ábrázolás, alakítás ének, zene

próbálkozás az óráról az aktuális időpont leolvasására, tájékozódásra, még hány percig tart a tanóra stb. emberi élet, növények élete, állatok élete témában adatgyűjtés korosztályokhoz kapcsolódó tevékenységek, jellegzetességek gyűjtése	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*az idő múlásával, mérésével kapcsolatos fogalmak és szókincs; dátum írása, elolvasása; az idő múlása, az elmúlással kapcsolatos fogalmak*
A fejlesztés várt eredményei	A témakör fő fogalmait érti, megfelelően használja. Képes segítséggel leolvasni az egész órát.

Évfolyam: 5.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**6. Élőlények**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Kérésre megmutat néhány ismerős személyt. Képes segítséggel egyszerű irányított megfigyeléseket végezni a közvetlen környezetében élő növényekről, állatokról. Megnevez a növények, az általa fogyasztott gyümölcsök, zöldségek megtapasztalható tulajdonságaiból néhányat (pl. szín, illat, forma, íz) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel. Betartja a számára kijelölt viselkedési szabályokat a növényekkel és az állatokkal kapcsolatban.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Saját nevének, családjában a rokoni kapcsolatainak (szülők, testvérek, nagyszülők); tanárai, társai keresztnevének ismerete. Az élővilág témakörök fő kategóriáit képes értelmezni személyre szabott segítséggel.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat környezetében lévő emberek megnevezése, megszólítása családtagok, iskolai dolgozók, osztálytársak elkülönítése szűkebb családban a rokoni kapcsolatok megnevezése főfogalmak (ember, állat, növény) elkülönítése a környezetében lévő növények megismerése és gondozása háziállatok tartásának szabályai a növények egyedfejlődése során bekövetkező változások megfigyelése legfontosabb zöldségféléinket adó növényeink megismerése; a zöldségfélék jelentősége táplálkozásunkban; felhasználásuk a különböző ételek elkészítésénél **Ismeretek** saját személyes adatai családtagok adatai iskolai személyek adatai közvetlen környezetének kapcsolatrendszere állatok, növények témakörben főfogalom alá rendezés a növények fejlődése, gondozása, a fejlődés feltételei, funkciói a		környezet-ismeret mozgás-nevelés

mindennapokban háziállatok, hobbiállatok, ház körül élő állatok vadon élő állatok **Tevékenység** saját teljes névének ismerete, felismerésének gyakorlása (szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel) szűkebb családtagok keresztnevének és családi állásának (apa, anya, testvér), családi relációk gyakorlása; használata figyelemfelhíváskor (szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel) osztálytársak, tanárok keresztnevének megismerése és gyakorlása (szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel), alkalmazása figyelemfelhíváskor az iskolában dolgozó más személyek keresztnevének és foglalkozásuk megismerése családtagok, iskolai dolgozók, osztálytársak elkülönítése személyre szabott segítséggel (pl. szociális körök) állatkerti/falusi séta alkalmával, vagy filmen állatok neveinek (szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel), tulajdonságainak gyakorlása szobanövények ápolása személyre szabott segítséggel környezetében élő háziállatok gondozásában való részvétel bátorítása személyre szabott segítséggel ember/növény/állat; gyümölcs,/zöldség differenciálásának gyakorlása tanulmányi sétán a növények részeinek megfigyelése, tapintása, évszaknak megfelelően gyűjtés (virág/levél stb.), gyümölcsszedés a növények egyedfejlődése során bekövetkező változások megfigyelése Legfontosabb zöldségféléinket adó növényeink: paprika, paradicsom, káposzta, sárgarépa, burgonya, vöröshagyma ehető részeinek megismerése, megnevezése szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel; a zöldségfélék jelentősége táplálkozásunkban; a zöldségfélék felhasználása a különböző ételek elkészítésénél.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	név, családi állás, szociális körök, megszólítás, hobbiállat, háziállat, vadon élő állat, szobanövény, gondozás, gyümölcs, zöldség
A fejlesztés várt eredményei	Személyre szabott segítséggel tudja saját nevét, családjában a rokoni kapcsolatokat (szülők, testvérek, nagyszülők); tanárai, társai keresztnevét. Képes főfogalom alá rendezni az élővilág témakörökben a tanult kategóriák alapján. Képes segítséggel a megismert zöldségféléket a tanult módon felhasználni.

Évfolyam: 5.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**7. Előkészület a felnőtt életre**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Ismert, strukturált feladataiban önálló. Ismeri legfontosabb külső és belső tulajdonságait. Kifejezi alapvető érzelmeket a tanult módon.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Énkép, önismeret, közvetlen szociális környezetről való tudás bővítése	

	belső állapotok kifejezésének bővítése.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat személyes adatok ismerete Közvetlen szociális környezetének ismerete belső tulajdonságok ismerete, kifejezése önállóság kiterjesztése új kontextusokra **Ismeretek** <u>tevékenységszervezés</u> önállóság megszokott és új tevékenységekben tevékenységek egyéni napirend, munkarend, munkaszervezés segítségével <u>énkép-önismeret</u> személyes adatok (életkor, név) külső és belső tulajdonságai <u>alapvető érzelmek</u> öröm-nyugalom-bánat –félelem-fájdalom elkülönítése, megnevezése **Tevékenység** <u>tevékenységszervezés</u> önálló, vizuálisan szervezett, strukturált tevékenységek bővítése önálló és csoportos vizuálisan szervezett strukturált tanulási feladatok bővítése, kiterjesztése önállóan végzett tevékenységek körének bővítése egyszerű önállósági feladatokkal önálló, kontrollált viselkedés, tevékenykedés iskolán kívüli színtereken <u>énkép-önismeret</u> különböző kontextusokban a saját nevére való figyelem gyakorlása külső tulajdonságainak felismerése megnevezés után belső tulajdonságainak megnevezése személyes adatok; születési hely, idő; az anya leánykori neve; lakcím a családtagok külső tulajdonságainak megfigyeltetése, megfogalmazása. szülők foglalkozása. <u>alapvető érzelmek</u> alapvető érzelmek megnevezése, elkülönítése élethelyzetekben és élethű fotókon alapvető érzelmek, belső állapotok kifejezése (öröm, düh, félelem, fájdalom)	életvitel és gyakorlat

Kulcsfogalmak/ fogalmak	*A témákkal kapcsolatban felmerülő fogalmak, szókincs köre.*
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes együttműködni a helyes viselkedési és magatartási szabályok betartásában iskolán kívüli helyzetekben. Legfontosabb személyi adatait ismeri (név, cím).

Évfolyam: 5.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**8. Ünnepek**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Személyre szabott segítséggel tudja, hogy mikor lesz az ünnepnap, ünnepély. Részt vesz az ünnepi készülődésben. Az ünnepeken személyre szabott segítséggel ismeri a hozzá kapcsolódó szimbólumokat, megérti és követi a tevékenységeket, szokásokat. Az ünnepekről készült fotókat megnézi.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Vegyen részt a csoportos ünnepi készülődésben. Idézze fel az ünnepekhez kapcsolódó szimbólumokat, értse meg az ünnepi tevékenységeket, szokásokat. Az ünnepekről készült fotókon felismeri önmagát és a jellemző szimbólumokat, tevékenységeket. Részt vesz az iskolai nemzeti megemlékezéseken.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat kövesse az ünnepek dátumát vegyen részt az ünnepekre való készülődésben vegyen részt a csoport és az iskola különböző ünnepein, ünnepélyein ünnepek szimbólumainak, szokásainak felidézése ismerje fel és nevezze meg képekről önmagát és a jellemző szimbólumokat, tevékenységeket az ünnepen ismerkedjen meg alkalmazza az ünnepekhez tartozó kifejezések, szociális rutinokat idézze fel az ünnepek szimbólumait idézze fel az ünnepek szokásait ismerje fel, idézze fel az ünnepek hagyományait ismerkedjen meg az ünnepek történetével vegyen részt a jeles napokon (föld napja, víz napja) **Ismeretek** keresztény, hagyományos, családi, személyes, nemzeti ünnepek viselkedés az ünnepeken ünnepi szokások ünnepi szimbólumok ünnepekhez tartozó hagyományok jeles napok (föld napja, víz napja) dátumok, mozgó ünnepek, fix ünnepek ünnepi hagyományok ünnepekhez tartozó történetek **Tevékenység** az ünnep dátumának és a készülődési időszakának előre jelzésének megértése személyre szabott segítséggel (pl. hetirend, naptár) mozgó ünnepek, fix ünnepek részvétel bátorítása önálló és csoportos helyzetben az ünnepekre való készülődésben (pl. dekoráció közös készítése, rövid mozgásos, vagy zenés műsorra való felkészülés)	mozgás-nevelés játékra nevelés társadalmi ismeretek ábrázolás ének, zene

részvétel az iskolai nemzeti megemlékezéseken (március 15., október 23.), legfőbb szimbólumok megbeszélése (magyar zászló, kokárda) személyre szabott segítséggel (pl. én-könyv, napló, fotóalbum, számítógépes vetített fotók) ismerje fel és nevezze meg az ünnepen készült képekről önmagát, és az eseményt az ünnepek menetének, a szokásos viselkedéseknek, tevékenységeinek követésének gyakorlása személyre szabott segítséggel (pl. folyamatábra, viselkedési szempont): karácsony, húsvét, mikulás, farsang, születésnap, névnap részvétel az iskola szervezésében is családi jellegű ünnepeken: anyák napja, segítséggel készüljön ajándékkal, gyermeknap személyre szabott segítséggel részvétel az iskola által szervezett jeles napokon (pl. föld napja, víz napja, sportnap) az ünnepeken az adott esemény legfőbb szimbólumainak felidézése személyre szabott segítséggel az adott esemény legjellemzőbb szokásainak felidézésének gyakorlása személyre szabott segítséggel személyre szabott segítséggel a kitűzött viselkedési szempontokat tartásának gyakorlása személyre szabott segítséggel ünnepekhez tartozó kommunikációs kifejezéseket megértése és használata szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel személyre szabott segítséggel ünnepekhez tartozó szociális rutinokat alkalmazásának gyakorlása az ünnepek hagyományainak, tevékenységeinek, szokások felismerésének, felidézésének gyakorlása személyre szabott segítséggel különböző ünnepekhez tartozó saját fotós eseményképek, kisfilmek összehasonlításának, megkülönböztetésének, felidézésének, gyakorlása: az ünnepek felismerése, a szimbólumok alapján differenciálás, megnevezés jellemzőik felsorolása személyre szabott segítséggel ismerkedés az ünnepek történetével	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*ünnepnap, szimbólumok, szokások, történetek, hagyományok, keresztény ünnep, nemzeti ünnep, születésnap, névnap, ünnepelt, köszöntés, jeles napok, köszöntés, szociális rutinok, szimbólumok*
A fejlesztés várt eredményei	Részt vesz a csoportos ünnepi készülődésben. Az ünnepeken személyre szabott segítséggel képes felidézni a hozzá kapcsolódó szimbólumokat, megérti és követi a tevékenységeket, szokásokat. Az ünnepekről készült fotókon felismeri önmagát és a jellemző szimbólumokat, tevékenységeket. Részt vesz az iskolai nemzeti megemlékezéseken.

Kötelező óraszám: 144 óra

Évfolyam: 6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Beszédfejlesztés, anyanyelv**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Figyelme fenntartható kommunikációs helyzetekben, röviden kiscsoportban is. A rámutatás gesztusát követi háromszögben, távolra mutatással. Képes a kommunikációs partner figyelmének adekvát felhívására vokalizációval, szóban, vagy AAK-s eszközzel, segítséggel. Szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel tanult helyzetben egy-egy szóval megnevez ismert tárgyakat, személyt, cselekvést, mennyiséget, tulajdonságot; kérésekor használja a tárgyas szerkezetet, a többes számot, a felszólító módot, felsorolást; egyszerű mondatot alkot személyre szabott segítséggel. Aktív szókincse minimum 60 szó (beszéddel, vagy bármely szimbólummal).	
Tantárgyi fejlesztési célok	Aktív részvétel a tanórai és tanórán kívüli kommunikációban, a kommunikációs tananyagban elsajátítottak funkcionális, egyre rugalmasabb és önállóbb használata. Egyre absztraktabb szimbolikus kommunikációs formák használata.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat részvétel egyre több kontextusban a kommunikációban figyelem fenntartása, koncentrálása egyéni és kiscsoportos kommunikációs helyzetekben a kommunikáció tárgyára irányított közös figyelem fenntartása, követése felmutatásra/rámutatásra/tekintetirányra/megnevezésre egyéni és kiscsoportos helyzetben a kommunikációs partner figyelmének felhívása szociálisan elfogadható módon adekvát kommunikációs partner keresése, a partner váltása kérésre (felnőtt partnerek) strukturált helyzetben egyszerű kérés/elutasítás funkcióban kommunikáció kortárssal kérdés válasz interakcióban a kérdés kivárása, meghallgatása, differenciálása válaszadás eldöntendő kérdésre (igen, nem) kommunikációs helyzetben vokalizáció, kivárásra/modellálásra hang/szótag/szó utánzása természetes instrumentális gesztusok jelentésének megértése és használata kommunikációs céllal frontális instrukciók megértése és követése a kétlépéses instrukciókat végighallgatása, értelmezése, végrehajtása különböző tanult kommunikációs funkciók használata új helyzetekben (kérés, segítségkérés, elutasítás, válaszadás, élménymegosztás, információkérés) kommunikáció jelen lévő nem tárgyakról (kérés, elutasítás, komment) szóban, vagy AAK-s eszközzel és személyre szabott segítséggel		ábrázolás, alakítás ének, zene mozgás-nevelés olvasás, írás környezet-ismeret minden egyéb tárgyhoz tartozó lexika

élménymegosztás: kedvelt tárgyak, tevékenységek, személyek megnevezése élethelyzetekben és fotókon kommunikációs helyzetekben
információkérés: egyszerű kérdésfeltevésnél a kérdések bővítése (egész mondat panelként használva)
szociális rutin: üdvözlés/bemutatkozás
érzelmek kifejezése: saját két alapérzelem összekötése/kifejezése adott élethelyzetben bármely szimbólummal
szünetet kérése /megszakítás adekvát kifejezése
saját élményeire vonatkozó kommentek meghallgatása/megértése/követése
közeljövőre vonatkozó időhatározóval bővített, tanult instrukciók megértése
mutató névmás megértése
névutóval kifejezett téri relációk megértése
a birtokos személyjellel ellátott egyes számú főnév megértése
helyre vonatkozó kérdőszó („honnan?”, „hová?”) megértése
kulcsszavak megértése tanult kontextusokon kívül
rámutatás használata választáskor (tárgy/tevékenység kétdimenziós szimbóluma)
időhatározó használata: élethelyzetekhez kapcsolódva a jövő és múlt idő használata
analóg tőmondatok: mondatalkotás (ige, főnév, melléknév használatával)
analóg mellérendelő összetett mondatok: a kapcsolatos mondat alkotása
felsorolásban „és” kifejezés használata
kérdések differenciálása, válaszadás
a tananyagok lexikájának ismerete
az ismert lexika főfogalom alá rendezése
beszédfejlesztés

Ismeretek

kommunikációs kontextusok bővítése
kommunikációs partnerek körének bővítése, partnerváltás
természetes instrumentális gesztusjelek értése és használata
két lépéses instrukciók megértése, követése
kommunikációs funkciók: kérés, elutasítás, válaszadás, szociális rutin, figyelemfelhívás, élménymegosztás, információkérés, érzelmek kifejezése
kommunikációs formák: gesztus, piktogram, beszéd
kommentek meghallgatása/megértése/követése
kommunikatív alapszókincs bővítése (receptív, expresszív)
hely-, idő-, cél- és eszközhatározó alkalmazása
leírás, jellemzés (melléknevek)
felsorolás, összetett mondatok képzése „ és” kötőszóval
szófajok: főnevek, igék, melléknevek, határozószók, kérdőszók
igeidők
analóg elemi mondatalkotás (főnév/ige/melléknév kombináció)
vokalizáció, szótagok/szavak ismétlése
beszédfejlesztés
a kommunikációs célú echolália megerősítése: új szavak, mondatpanelek építése

Tevékenység

egyre absztraktabb szimbólumok használata kommunikációs helyzetekben (egyéni képességszinttől függően: fotó kicsinyítése, színes rajz, fekete-fehér rajz, beszéd) személyre szabott segítséggel

tanult kommunikatív funkciók/formák/szavak gyakorlása új kommunikációs kontextusban szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel

a kommunikációs partner figyelmének felhívásának gyakorlása szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel

a kommunikációs helyzetnek/üzenetnek adekvát kommunikációs partner keresésének gyakorlása, a partner váltása kérésre (felnőtt partnerek) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel

strukturált helyzetben egyszerű kérés/elutasítás funkcióban kommunikáció bátorítása kortárssal szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel

választás gyakorlása tárgyak/tevékenységek között a kívánt tárgy/tevékenység szimbólumára való rámutatással

természetes gesztusok megértésének gyakorlása (pl. igen, nem, kérem, gyere, állj fel, ülj le, figyelj, nézd, add, várj, csendben, ügyes, eszik, iszik, mond, csukd be, nyisd ki, válassz, mutasd)

természetes instrumentális gesztusok használatának gyakorlása (pl. igen, nem, gyere, kérem, nézd)

kéréskor a tárgyas szerkezet, felsorolás, a többes szám használatának gyakorlása, egyszerű mondatot alkotása személyre szabott segítséggel (állítmány+ tárgy)

élménymegosztás gyakorlása, időiség kifejezésével személyre szabott segítséggel (pl. én-könyv, személyes napló, fotók, napirend, hetirend, naptár); saját élményű eseményképről rövid mondat alkotásának segítése (alany, állítmány)

szociális rutin: üdvözlés/bemutatkozás gyakorlása élethelyzetekben szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel, segítséggel

bemutatkozás gyakorlása: kérdésre szóban vagy bármely AAK-s eszközzel nevének megmondása

saját két alapérzelmét (vidám, dühös) felmerülő helyzetekben tudatosítani a viselkedéses jellemzők kiemelésével, összekötni, megnevezni kifejezését bátorítani bármely szimbólummal

felmerülő helyzetekben (pl. fáradt/ingerült) szünetet kérésének biztosítása és bátorítása, gyakorlása szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel

alapvető információkérést kifejező egész-kérdések megfogalmazásának gyakorlása, bővítése; szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel élethelyzetekben

Frontális utasítások gyakorlása kiscsoportos helyzetben (pl., gyertek, álljatok fel, csendben, válasszatok, mutassátok, mindenki nézzen ide!)

Tanult instrukciók összekötésével kétlépéses utasítások megértésének és követésének gyakorlása

a „ki ez?”, „mi ez?”, „mit csinál?” „hol?”, „mikor?” „milyen?” „mennyi?” honnan?”, „hová?” „kivel?”, „mivel?” kérdések differenciálása, válaszadás segítséggel kommunikációs és tanulási szituációkban; szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel

időhatározó használata: élethelyzetekhez kapcsolódva a jövő és múlt idő

használata szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel, személyre szabott segítséggel (pl. napirend, hetirend, naptár, személyes napló) felhasználva a napszakokról, hét napjairól való tudását igeragozás gyakorlása kommunikációs és tanulási szituációkban, személyre szabott segítséggel gyakorlatok képekkel, képsorokkal: sorrendezés (idő, cselekvés, alapvető ok-okozat), szókincs, nyelvi megértés, mondatalkotás, szimbolikus gondolkodás, képolvasás, főfogalom alá rendezés, kategorizáció analóg elemi mondatalkotás gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben (ige, főnév, melléknév használatával) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel vokalizáció bátorítása vers/ének segítségével és kommunikációs helyzetekben modellálással; ajakizom gyakorlatok, nyelvgyakorlatok hang ciklizálása, artikulációs mozgások pontosan utánzásának gyakorlása önellenőrzés tükörben beszélő gyermekeknél: beszédtechnikai és beszédmotoros gyakorlatok a kommunikációs célú echolália megerősítése üzenetként való elfogadással, reakcióval, alakítása új szavak, mondatpanelek építésével kommunikációs helyzetekben	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*választás; kommunikációs partner; általánosítás; kommunikációs kontextus; absztrakt szimbolikus kommunikáció; instrumentális gesztusok; figyelemfelhívás, élménymegosztás; érzelmek kifejezése; alapszókincs (receptív, expresszív); vokalizáció,; AAK; határozószók, kérdőszók, ragozás, igeidők*
A fejlesztés várt eredményei	Röviden képes fenntartani figyelmét, egyéni és kiscsoportos kommunikációs helyzetekben. Tanult helyzetben magára vonatkoztat ismert frontális instrukciókat, kétlépéses instrukciókat személyre szabott segítséggel követ. Segítséggel tud felnőtt kommunikációs partnert váltani. Strukturált kommunikációs interakcióban részt vesz kortárssal személyre szabott segítséggel. Kérdés-válasz interakcióban kivárja, meghallgatja, differenciálja a kérdést személyre szabott segítséggel. Kommunikációs helyzetben vokalizál, kivárásra/modellálásra próbálkozik hang/szótag/szó utánzásával. Megért, követ és használ néhány természetes instrumentális gesztust kommunikációs céllal. Szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel: személyre szabott segítséggel képes egyszerű élménymegosztásra információ kérésekor segítséggel használja a tanult kérdő mondatokat üdvözöl felnőtt személyeket/képes bemutatkozni érzelmek kifejezése: saját két alapérzelmét összeköti/élethelyzetekben jelzi választott szimbólummal amikor fáradt/ingerült szünetet kér segítséggel Aktív szókincse minimum 75 szó (beszéddel, vagy bármely szimbólummal).

Évfolyam: 6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Társadalmi érintkezési formák**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Tanult szocio-kommunikációs jelzések használata önállóan vagy segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Megfelelő személyközi viselkedés megalapozása iskolán kívüli színtereken.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat megérteni, és megfelelően reagálni egyszerűbb helyzetekben tanult szabályoknak megfelelő viselkedés kiterjesztése több iskolán kívüli színtérre idegenekkel szembeni tartózkodás bemutatkozni a tanult módon **Ismeretek** engedélykérés más tulajdonának használatához alapvető szocio-kommunikációs viselkedések (segítségkérés, elutasítás, megszakítás, folytatás kérése, köszönés, bemutatkozás) megfelelő – nem megfelelő viselkedések megkülönböztetése a helyzetnek megfelelően **Tevékenység** helyzetgyakorlatok, látott esetek (fotó, videó) a témákkal összefüggésben helyes és helytelen viselkedés elválasztása feladataiban a már gyakorolt viselkedési szokások átismétlése, gyakorlása szituációkban a helytelen viselkedés javítása köszönés gyakorlása bemutatkozás módja – a felek közötti viszony szerinti változatok gyakorlása külső programhoz megfelelő öltözet viselése látogatások üzletekben, gyorsétteremben, szolgáltató helyeken		környezet-ismeret társadalmi ismeretek
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*személyes tulajdon, engedélykérés, segítségkérés, elutasítás, megszakítás, folytatás kérése, köszönés, bemutatkozás, adaptív viselkedés idegenekkel, viselkedés külső helyszíneken, közösségi terekben, eseményeken*	
A fejlesztés várt eredményei	Helyes viselkedésmódok ismerete és betartása a tanult módon.	

Évfolyam: 6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Testünk és személyes teendők**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	A tanult módon ápolja, óvja testét. Személyre szabott segítséggel betartja a baleset megelőzési szabályokat. Az érzékszervek elemi	

	funkcióit ismeri. Személyre szabott segítséggel óvja érzékszerveit, a szükséges segédeszközöket tanult módon használja.
Tantárgyi fejlesztési célok	A serdülőkor változásainak megfigyelése. Egészséggel, betegséggel kapcsolatos saját élmények tudatosítása, megelőzése, kezelése.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat a testrészek, érzékszervek nevének, funkciójának megismerése, megóvása ismerni a segédeszközök használatának fontosságát, védelmét, kezelését panaszokat észlelni, a kapott utasításokat betartani kézmosás, arcmosás, fogmosás, hajmosás, körömvágás, zuhanyozás a rendszeres testedzést bevezetése az orvos utasításait, tanácsainak követése a fájdalom jelzése, a fájdalom helyének meghatározása a menstruációval, magömléssel kapcsolatos higiéniai szabályok **Ismeretek** testrészek, érzékszervek, funkciójuk, védelmük segédeszközök használata a betegségek tünetei sport és háztartási balesetek fájdalom, gyógyszer elfogadása személyes higiéné testedzés az iskolai és háziorvosi i és fogorvosi szűrővizsgálat a felnőttek értesítésének módja baleset esetén másodlagos nemi jelleg kamaszkori testi változások **Tevékenység** testrészek körének bővítése: megmutatása saját magán és más személyeken megnevezés után személyre szabott segítséggel az érzékszervek funkcióinak tapasztalat általi megismerése veszélyforrások megismerése, felismerése segítséggel a szabadban (pl. a nap káros hatása, kullancs), a védekezés módjainak elfogadása, védekező szerek használata személyre szabott segítséggel természetes élethelyzetekben, a betegség tüneteinek tudatosítása/ felismerése/megnevezése (pl. hányinger, orrfolyás, köhögés, bőrtünetek) szóban, vagy bármely szimbólummal természetes élethelyzetekben a fájdalom jelzésének, a fájdalom helyének pontos meghatározásának gyakorlása szóban vagy bármelykommunikációs eszközzel sport és háztartási balesetek esetén a sérülés jelzésének kialakítása, a segítség elfogadása (pl. sebtapasz, fertőtlenítőszer, kötés, égés tüneti kezelésének szerei, fásli) érzékszervek megnevezése, funkciójának megismerése tapasztalat alapján szükség esetén szemüveg, hallókészülék használata	ábrázolás, alakítás életvitel és gyakorlat környezet-ismeret mozgás-nevelés

kézmosás, fogmosás, hajmosás, körömápolás közben segítség elfogadása, a tevékenységek gyakorlása személyre szabott segítséggel (pl. folyamatábra) együttműködés az orvosi vizsgálat, szükséges orvosi beavatkozás, kezelés (pl. oltás) során személyre szabott segítséggel (pl. napirend, folyamatábra) az orvosi kezelés utasításainak betartása személyre szabott segítséggel rendszeres testmozgás kialakítása a menstruációval, magömléssel kapcsolatos higiéniai szabályok elfogadása, gyakorlása személyre szabott segítséggel részvétel az iskola és családorvosi, fogorvosi szűrővizsgálaton, viselkedési szabályok megismerése és betartása személyre szabott segítséggel a másodlagos nemi jelleg kialakulásával, más kamaszkori változások megfigyelése (pl. nyúlás, pattanások, mellnövekedés, arcszőrzet erősödése, menstruáció, magömlés) elfogadásának segítése, az ezzel kapcsolatos higiénés szokások gyakorlása személyre szabott segítséggel rendszeres testmozgás, részvétel a mozgásfoglalkozásokon.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	testrészek, érzékszervek, funkciójuk, védelmük; segédeszközök használata; a betegségek tünetei; sport és háztartási balesetek; fájdalom, gyógyszer elfogadása; személyes higiéné; testedzés; az iskolai és háziorvosi i és fogorvosi szűrővizsgálat;a felnőttek értesítésének módja baleset esetén; másodlagos nemi jelleg;kamaszkori testi változások
A fejlesztés várt eredményei	Személyre szabott segítséggel részt vesz a mozgásfoglalkozásokon, a számára kijelölt egészségmegóvó feladatokat elvégezi. Együttműködik az iskolai szűrővizsgálatokon. Személyre szabott segítséggel rutinszerűen ellátja az önápolási feladatokat. Elfogadja a kamaszkori testi változásokat.

Évfolyam: 6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Tájékozódás térben**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Tájékozódik ismert terekben, függőleges és vízszintes, jobb és bal irányban.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Megbízható részvétel a közlekedésben.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat szókincsét melléknevekkel, viszonyszókkal bővíteni. tevékenyen részt venni alaprajz, makett elkészítésében megfelelően orientált mozgás különböző terekben, figyelembe véve a		életvitel és gyakorlat

társas környezetet is megbízhatóan részt venni a mindennapi közlekedésben összefüggést találni a szituációk és a közlekedés fajtái között **Ismeretek** iskola tájékozódás az épületen belül és kívül intézményben dogozók hozzárendelése jellemző terekhez a tanterem makettjének elkészítése alaprajz készítése az iskoláról, tájékozódás az alaprajzon környező utcák jellegzetességeinek megismerése lakás lakóházak típusai jellemző jegyek megfigyelése a lakás helyiségei lakás berendezéseinek megfigyelése, megismerése, megnevezése, balesetmentes használata segítséggel egyéb épületek a környéken utca, közlekedés helyi és távolsági, valamint a tömegközlekedés fogalmának kialakítása utak, sztrádák, sínek, alagutak, aluljárók felismerése, megnevezése balesetmentes, óvatos, figyelmes közlekedés járművek, színterek csoportosítása a gyalogos közlekedés szabályainak betartása felkészülés az önálló közlekedésre **Tevékenység** iskola helyiségeiben, tornateremben, kézműves műhelyben, tanári szobában, irodában, raktárban, konyhában berendezés és személyek, tevékenységek megfigyelése. alaprajz készítése tanári segítséggel családi ház, társasház, lakótelepi panellakás megkülönböztetése a lakás helyiségei, berendezései, funkciói fűtés, világítás, azok működésének megfigyelése közvetlen környezetében lévő elektromos háztartási gépeket megfigyelése, segítséggel kipróbálása a gépek és az ételféleségek összekapcsolása (mit, mivel, miért, hogyan?) képekről, diákról szép épületek megtekintése, a különlegességek megfigyelése, megfogalmazása tájékozódás új színhelyeken, pl. színházban, múzeumban szervezett látogatás során ismerkedés a hajó-, repülő-, vonat és autóbusz közlekedés jellemzőivel a városi közlekedés színtereinek, járműveinek megfigyelése és megnevezése	társadalmi ismeretek
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*hajóállomás, jegypénztár, vészfék, helyi közlekedés, jelzés, jegykezelés, állomás, pályaudvar, repülőtér járatok, karbantartás, önállóan, körültekintően, makett, tervrajz, alaprajz, emelet, földszint, pince, előtér*

A fejlesztés várt eredményei	Képes megbízhatóan részt venni mindennapjain a közlekedésben. Ismeri a tanult kültéri és beltéri terekhez tartozó személyeket, berendezést, eszközöket, tanult szabályok mentén tolerálja azok változását.

Évfolyam: 6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**5. Tájékozódás időben**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Ismeri az évszakokat, azok jellemző jegyeit. Képes az idő múlását napirendjével követni, ismerni a munkanap, pihenőnap fogalmát. Ismeri a napok sorrendjét.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az idő múlásának érzékelése méréssel.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat felsorolni/sorba rendezni önállóan a hónapokat, évszakokat, napszakokat kapcsolatot találni helyzetek, történések, és évszakok, hónapok, napszakok között kiválogatni a múltra, jelenre, jövőre jellemző tárgyakat, képeket tájékozódni az ismétlődő évi események és azok dátumai között az aktuális dátumot megmondani, vagy tábláról leolvasni, naptárból sorolni a napokat kötve a dátumokhoz napi teendői közül felsorolni néhányat eligazodni az idő fogalmai között elkülöníteni, megnevezni a napszakokat segítséggel leolvasni az egész órát **Ismeretek** jelek megértése a tájékozódáshoz, a cselekvés irányításához, az idő alakításához évszakok, hónapok neveinek sorrendbe állítása, cselekvésekhez, napszakokhoz rendelése. múlt jelen és a jövő történéseinek elkülönítése eseményképek rendezése: események előzményei, lezárása napok, hetek, hónapok, évszakok keltezés, dátum (évszám, hónap, nap) szünet-nyaralás éjszaka, nappal az óra, perc fogalmának megismerése az idő múlása, és az elmúlás kapcsolata az életút. az élet végessége fiatal, öreg. születés, halál fogalom említése **Tevékenység** tanári irányítással, képek segítségével az évszakok ismérveinek elmélyítése		számolás, mérés ábrázolás, alakítás ének, zene

a hónapok neveinek eseményekhez rendelése (születésnap, ünnepek) naptár használata. a hetek napjainak számlálása, napszakok megnevezése, sorrendiségének begyakorlása mikor lesz? már elmúlt. az idő múlásának megfigyelése képek, filmfelvételek időrendbe állítása viszonyszavak és időfogalmak gyakorlása hagyományos- és digitális órákon az idő leolvasása egész óra, fél óra, perc és óra viszonya próbálkozás az óráról az aktuális időpont leolvasására, tájékozódásra, még hány percig tart a tanóra stb. emberi élet, növények élete, állatok élete témában adatgyűjtés korosztályokhoz kapcsolódó tevékenységek, jellegzetességek gyűjtése	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*az idő múlásával, mérésével kapcsolatos fogalmak és szókincs; dátum írása, elolvasása (termékekről gyártási idő és szavatosság leolvasása); az idő múlása, az elmúlással kapcsolatos fogalmak.*
A fejlesztés várt eredményei	A témakör fő fogalmait érti, megfelelően használja. Képes segítséggel leolvasni az egész órát, érti a volt és lesz kifejezéseket az idő megállapításánál.

Évfolyam: 6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**6. Élőlények**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Személyre szabott segítséggel tudja saját nevét, családjában a rokoni kapcsolatokat (szülők, testvérek, nagyszülők); tanárai, társai keresztnevét. Képes főfogalom alá rendezni az élővilág témakörökben a tanult kategóriák alapján.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Megfigyelések a közvetlen környezetében élő élőlényekről: emberekről és kapcsolati rendszerükről; növényekről és állatokról. Legismertebb hazai gyümölcsféléink megismerése. Néhány ház körül élő állat testfelépítése, életmódja.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat családtagok, iskolai dolgozók, osztálytársak elkülönítése szűkebb családban a rokoni kapcsolatok megnevezése főfogalmak: élőlények ember/ állat/ növény; rokon/tanár/osztálytárs/ ismerős a környezetében lévő növények megismerése és gondozása legismertebb hazai gyümölcsféléink megismerése, érési idejük; déligyümölcsök; a gyümölcsök jelentősége táplálkozásunkban. Néhány ház körül élő állat testfelépítése, életmódja. A kutya- és macskatartás szabályai, az állatokkal való helyes bánásmód. **Ismeretek**		környezet-ismeret mozgásneve-lés

<table>
<tr><td colspan="2">közvetlen környezetének kapcsolatrendszere
élőlények kategorizálása
a növények fejlődése, gondozása, a fejlődés feltételei, funkciói a mindennapokban
gyümölcs, érési idő, déli gyümölcs
háziállatok, hobbiállatok, ház körül élő állatok
vadon élő állatok
Tevékenység
saját teljes névének ismerete, felismerésének gyakorlása (szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel)
szűkebb családtagok keresztnevének és családi állásának (apa, anya, testvér), családi relációk gyakorlása; használata figyelemfelhíváskor (szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel)
osztálytársak, tanárok keresztnevének megismerése és gyakorlása (szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel), alkalmazása figyelemfelhíváskor
az iskolában dolgozó más személyek keresztnevének és foglalkozásuk megismerése
családtagok, iskolai dolgozók, osztálytársak elkülönítése személyre szabott segítséggel (pl. szociális körök)
állatkerti/falusi séta alkalmával, vagy filmen állatok neveinek (szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel), tulajdonságainak gyakorlása
néhány ház körül élő állat (kutya, macska) testfelépítése, életmódja; a kutya- és macskatartás szabályai, az állatokkal való helyes bánásmód
szobanövények ápolása személyre szabott segítséggel
környezetében élő háziállatok gondozásában való részvétel bátorítása személyre szabott segítséggel
legismertebb hazai gyümölcsféléink (pl.: szilva, alma, körte, szőlő, barack) megismerése, érési idejük; déligyümölcsök; a gyümölcsök jelentősége táplálkozásunkban.
a gyümölcsök és zöldségek ehető és nem ehető részeinek elkülönítése
hámozás, szeletelés, feldolgozásuk (pl. saláta készítése)
ember/növény/állat; gyümölcs/zöldség differenciálásának gyakorlása
tanulmányi sétán a növények részeinek megfigyelése, tapintása, évszaknak megfelelően gyűjtés (virág/levél stb.), gyümölcsszedés</td><td></td></tr>
<tr><td>Kulcsfogalmak/ fogalmak</td><td>név, rokon, ismerős, tanár, osztálytárs, szociális körök, megszólítás, hobbiállat, háziállat, vadon élő állat, szobanövény, gondozás, gyümölcs, zöldség</td></tr>
<tr><td>A fejlesztés várt eredményei</td><td>Képes személyre szabott segítséggel egyszerű megfigyeléseket végezni a közvetlen környezetében élő növényekről és állatokról. Ismeri a tanult gyümölcsféléket és felhasználásuk néhány módját. Képes személyre szabott segítséggel egyszerre egy adott szempont szerint egyszerű válogatásokat, csoportosításokat végezni. Megnevezi a szűkebb környezetében élő személyeket szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel.</td></tr>
</table>

Évfolyam: 6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**7. Előkészület a felnőtt életre**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Képes együttműködni a helyes viselkedési és magatartási szabályok betartásában iskolán kívüli helyzetekben. Legfontosabb személyi adatait ismeri (név, cím).	
Tantárgyi fejlesztési célok	Énkép, önismeret fejlesztése. Önállóság fejlesztése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat a tanult udvariassági formákat, viselkedési szabályokat betartani a tanultakat önállóan, emlékezete alapján rendszerezni megmondani kérdésre saját nevét, születési helyét és idejét, lakcímét ismerni közvetlen családtagjai nevét, tanult tulajdonságait ismerni saját külső és belső tulajdonságait érzelmek, belső állapotok kifejezése **Ismeretek** <u>tevékenységszervezés</u> önállóság megszokott és új tevékenységekben csoportos és önálló tevékenységekben való részvétel egyéni napirend, munkarend, munkaszervezés segítségével <u>énkép-önismeret</u> személyes adatok (életkor, név) külső és belső tulajdonságai a tulajdonságok (külső/belső változása az életkorokkal saját szokások, kedvelt/elutasított dolgok, önállóan és segítséggel végzett tevékenységek belső tulajdonságok személyes adatait ismerje. születési hely, idő az anya leánykori neve lakcím családtagok nevének, tulajdonságainak megfigyeltetése, megfogalmazása <u>alapvető érzelmek, belső állapotok</u> öröm-nyugalom-bánat –félelem-fájdalom elkülönítése, megnevezése tudom, értem/nem tudom, nem értem kifejezése **Tevékenység** <u>tevékenységszervezés</u> önálló, vizuálisan szervezett, strukturált tevékenységek bővítése önálló és csoportos vizuálisan szervezett strukturált tanulási helyzetek bővítése, kiterjesztése önállóan végzett tevékenységek körének bővítése egyszerű önállósági feladatokkal önálló, kontrollált viselkedés, tevékenykedés iskolán kívüli színtereken <u>énkép-önismeret</u> külső tulajdonságainak felismerése megnevezés után	életvitel és gyakorlat társadalmi ismeretek

belső tulajdonságainak megnevezése tulajdonságok (külső/belső változása az életkorokkal személyes adatok; születési hely, idő; az anya leánykori neve, lakcím a családtagok külső tulajdonságainak megfigyeltetése, megfogalmazása szülők neve, foglalkozása <u>alapvető érzelmek, belső állapotok</u> alapvető érzelmek megnevezése, elkülönítése élethelyzetekben és élethű fotókon alapvető érzelmek, belső állapotok kifejezése (öröm, düh, félelem, fájdalom) érzelmek kifejezésének gyakorlása. mások érzelmi megnyilvánulásainak megfigyelése, megnevezése	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*A témákkal kapcsolatban felmerülő fogalmak, szókincs köre.*
A fejlesztés várt eredményei	Képes együttműködni a helyes viselkedési és magatartási szabályok tudatos betartásában. Képes aktív szókincsét bővíteni a tanult témakörökben. Képes legfontosabb személyi adatait ismerni (név, cím). Képes érzelmeit, belső állapotait kifejezni a tanult módon.

Évfolyam: 6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**8. Ünnepek**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Részt vesz a csoportos ünnepi készülődésben. Az ünnepeken személyre szabott segítséggel képes felidézni a hozzá kapcsolódó szimbólumokat, megérti és követi a tevékenységeket, szokásokat. Az ünnepekről készült fotókon felismeri önmagát és a jellemző szimbólumokat, tevékenységeket. Részt vesz az iskolai nemzeti megemlékezéseken.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Vegyen részt a csoport és az iskola különböző ünnepein, ünnepélyein; a jeles napokon. Ismerje fel, idézze fel az ünnepek adott közösségben jellemző hagyományait. Ismerje és idézze fel az ünnepek történetét. Ismerje és meg alkalmazza az ünnepekhez tartozó kifejezések, szociális rutinokat (szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel).	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat kövesse az ünnepek dátumát vegyen részt az ünnepekre való készülődésben vegyen részt a csoport és az iskola különböző ünnepein, ünnepélyein ismerkedjen meg alkalmazza az ünnepekhez tartozó kifejezések, szociális rutinokat		mozgás-nevelés játékra nevelés

idézze fel az ünnepek szimbólumait idézze fel az ünnepek szokásait ismerje fel, idézze fel az ünnepek hagyományait ismerje és idézze fel az ünnepek történetét vegyen részt a jeles napokon (föld napja, víz napja)	társadalmi ismeretek ábrázolás
Ismeretek keresztény, hagyományos, családi, személyes, nemzeti ünnepek viselkedés az ünnepeken ünnepi szokások ünnepi szimbólumok ünnepekhez tartozó hagyományok jeles napok (föld napja, víz napja) dátumok, mozgó ünnepek, fix ünnepek ünnepi hagyományok ünnepekhez tartozó történetek ünnepekhez tartozó képek rendszerezése	ének, zene
Tevékenység az ünnep dátumának és a készülődési időszakának előre jelzésének megértése személyre szabott segítséggel (pl. hetirend, naptár) mozgó ünnepek, fix ünnepek részvétel bátorítása önálló és csoportos helyzetben az ünnepekre való készülődésben (pl. dekoráció közös készítése, rövid mozgásos, vagy zenés műsorra való felkészülés) részvétel a nemzeti ünnepeken (március 15., október 23.), legfőbb szimbólumok megbeszélése (magyar zászló, kokárda) személyre szabott segítséggel (pl. én-könyv, napló, fotóalbum, számítógépes vetített fotók) ismerje fel és nevezze meg az ünnepen készült képekről önmagát, az eseményt és az ünnepi szimbólumokat az ünnepek menetének, a szokásos viselkedéseknek, tevékenységeinek követésének gyakorlása személyre szabott segítséggel (pl. folyamatábra, viselkedési szempont): karácsony, húsvét, mikulás, farsang, születésnap, névnap részvétel az iskola szervezésében is családi jellegű ünnepeken: anyák napja, segítséggel készüljön ajándékkal, gyermeknap személyre szabott segítséggel részvétel az iskola által szervezett jeles napokon (pl. föld napja, víz napja, sportnap) az ünnepeken az adott esemény legfőbb szimbólumainak felidézése személyre szabott segítséggel az adott esemény legjellemzőbb szokásainak felidézésének gyakorlása személyre szabott segítséggel személyre szabott segítséggel a kitűzött viselkedési szempontokat tartásának gyakorlása személyre szabott segítséggel ünnepekhez tartozó kommunikációs kifejezéseket megértése és használata szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel személyre szabott segítséggel ünnepekhez tartozó szociális rutinokat alkalmazásának gyakorlása az ünnepek hagyományainak, tevékenységeinek, szokások felismerésének,	

felidézésének gyakorlása személyre szabott segítséggel különböző ünnepekhez tartozó saját fotós eseményképek. kisfilmek összehasonlításának, megkülönböztetésének, felidézésének, gyakorlása: az ünnepek felismerése, a szimbólumok alapján differenciálás személyre szabott segítséggel megismerkedés az ünnepek történetével, történetének felidézése a magyar himnusz meghallgatása ünnepélyeken képeket gyűjtése és rendszerezése az ünnepekkel kapcsolatban	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*ünnepnap, szimbólumok, szokások, történetek, hagyományok, keresztény ünnep, nemzeti ünnep, születésnap, névnap, ünnepelt, köszöntés, jeles napok, köszöntés, szociális rutinok, szimbólumok*
A fejlesztés várt eredményei	Vegyen részt a csoport és az iskola különböző ünnepein, ünnepélyein; a jeles napokon. Személyre szabott segítséggel ismerje fel, idézze fel az ünnepek adott közösségben jellemző hagyományait. Személyre szabott segítséggel ismerkedjen meg, ismerje fel és idézze fel az ünnepek történetét Személyre szabott segítséggel ismerkedjen meg alkalmazza az ünnepekhez tartozó kifejezések, szociális rutinokat (szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel).

Kötelező óraszám: 180 óra

Évfolyam: 7.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Beszédfejlesztés, anyanyelv**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Röviden képes fenntartani figyelmét, egyéni és kiscsoportos kommunikációs helyzetekben. Tanult helyzetben magára vonatkoztat ismert frontális instrukciókat, kétlépéses instrukciókat személyre szabott segítséggel követ. Segítséggel tud felnőtt kommunikációs partnert váltani. Strukturált kommunikációs interakcióban részt vesz kortárssal személyre szabott segítséggel. Kérdés-válasz interakcióban kivárja, meghallgatja, differenciálja a kérdést személyre szabott segítséggel. Megért, követ és használ néhány természetes instrumentális gesztust kommunikációs céllal. Szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel, személyre szabott segítséggel képes különböző kommunikatív funkciókban a tanult módon kommunikálni. Aktív szókincse minimum 75 szó (beszéddel, vagy bármely szimbólummal).	
Tantárgyi fejlesztési célok	Aktív részvétel a tanórai és tanórán kívüli kommunikációban. Kommunikáció különböző partnerekkel, funkciókban, formákban. Absztrakt nyelvi szimbólumok használata.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**

Fejlesztési feladat a legtöbb iskolai kontextusban részt vesz a kommunikációban: különböző tanult kommunikációs funkciók és formák, szavak használata új helyzetekben figyelem fenntartása, koncentrálása hosszabban egyéni és kiscsoportos kommunikációs helyzetekben a kommunikációs partner a helyzetnek megfelelő kommunikációs partner keresése, figyelmének adekvát felhívása a partner váltása részvétel 2-4 fordulós beszélgetésekben, időzítés, beszélőváltás egyre absztraktabb nyelvi szimbólumok értése és használata strukturált kiscsoportos helyzetben együttműködést igénylő feladatok elvégzése, egyszerű funkcióban kommunikáció kortárssal kérdés válasz interakcióban a kérdés kivárása, meghallgatása, differenciálása kommunikációs helyzetben vokalizáció kivárásra/modellálásra hang/ szótag/ szó utánzása tárgy/tevékenység kétdimenziós szimbólumára való rámutatás használata válaszadáskor és tanult kommunikációs funkciókban természetes instrumentális gesztusok értése, és használata kommunikációs céllal alapérzelmekhez tartozó mimika, testtartás, intonáció megfigyelése, értelmezése egyszavas válaszadás egyéni és csoportos helyzetben, a mutató névmások értése és használata időhatározó használata: a múlt és jövő idő használata Alárendelő összetett mondatok megértése: a cél- és okhatározói mellékmondatok Felkiáltó és óhajtó mondatok értelmezése, használata analóg tőmondatok (ige, főnév, melléknév használatával) analóg mellérendelő összetett mondatok: a kapcsolatos mondat névutóval kifejezett téri relációk melléknevek fokozása: középfok és felsőfok a tanult kérdések differenciálása, válaszadás kommunikáció jelen lévő nem tárgyakról élménymegosztás: kedvelt tárgyak, tevékenységek, személyek megnevezése, a birtokos névmások értése és használata; saját élményeire vonatkozó kommentek meghallgatása/megértése információkérés: egyszerű kérdésfeltevésnél a kérdések bővítése szociális rutinok érzelmek kifejezése: saját három (vidámság, düh, szomorúság) alapérzelem; felnőtt partnerek és kortársak viselkedése különböző érzelmi állapotokban szünet kérése a tananyagok lexikájának ismerete az ismert lexika főfogalom alá rendezése beszédfejlesztés **Ismeretek** kommunikációs kontextus	ábrázolás, alakítás ének, zene testnevelés olvasás, írás környezet-ismeret minden egyéb tárgyhoz tartozó lexika

kommunikációs partnerek, partnerváltás együttműködés, kommunikáció kortárssal frontális utasítások absztrakt nyelvi szimbólumok beszélgetési készségek: időzítés, beszélőváltás természetes instrumentális gesztusjelek, mimika, intonáció kommunikációs funkciók: kérés, elutasítás, válaszadás, szociális rutin, figyelemfelhívás, élménymegosztás, információkérés, érzelmek kifejezése, komment kommunikációs formák: gesztus, piktogram, beszéd kommunikatív alapszókincs bővítése (receptív, expresszív) válaszadás nyelvi fejlesztés: mutató névmás, birtokos névmások, melléknévfokozás, hely- idő- cél- és eszközhatározó analóg elemi mondatalkotás (főnév/ige/melléknév kombináció) alárendelő összetett mondat: a cél- és okhatározói mellékmondat leírás, jellemzés (melléknevek, főnevek, igék) szófajok: főnevek, igék, melléknevek, határozószók, kérdőszók igeidők vokalizáció, szótagok/szavak/mondatok beszédfejlesztés a kommunikációs célú echolália megerősítése utánmondásra, kivárásra való spontán alkalmazással kommunikációs helyzetekben **Tevékenység** részvétel bíztatása a lehető legtöbb osztálytermi és azon kívüli a kommunikációs helyzetben: a tanult kommunikatív funkciók/formák/szavak gyakorlása új kommunikációs kontextusban, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel; szókincsének aktivizálása tanórai és tanórán kívüli (pl. ünnepek, külső programok, szabadidő) kontextusokban, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel egyre absztraktabb szimbólumok használatának gyakorlása kommunikációs helyzetekben (színes vagy fekete-fehér rajz, beszéd) személyre szabott segítséggel a helyzetnek megfelelő kommunikációs partner keresésének, figyelmének adekvát felhívásának gyakorlása, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel, a spontán partnerváltás gyakorlása tárgy/tevékenység kétdimenziós szimbólumára való rámutatás használatának gyakorlása válaszadáskor és választáskor strukturált egyéni és kiscsoportos helyzetben együttműködést igénylő feladatok gyakorlása, különböző funkcióban kommunikáció bátorítása kortárssal (kérés, elutasítás, komment, élménymegosztás) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel kérdés válasz interakcióban a kérdés kivárásának, meghallgatásának, és differenciálásának gyakorlása személyre szabott segítséggel (pl. meghallgatást, várakozást jelző vizuális segítségek) 2-4 fordulós beszélgetésekben való részvétel bátorítása, időzítés, beszélőváltás gyakorlása személyre szabott segítséggel. kétlépéses frontális instrukciók megértésének és követésének személyre	

szabott eszközökkel való támogatása, gyakorlása egyéni és kiscsoportos helyzetben választás gyakorlása tárgyak/tevékenységek között: a melléknév fokozásának gyakorlása; a választási lehetőségekkel kapcsolatos választó mellérendelő mondat megértésének gyakorlása személyre szabott segítséggel (pl. választó tábla, AAK) természetes gesztusok megértésének gyakorlása (pl. igen, nem, kérem, gyere, állj fel, ülj le, figyelj, nézd, add, várj, csendben, ügyes, eszik, iszik, mond, csukd be, nyisd ki, válassz, mutasd) természetes instrumentális gesztusok használatának gyakorlása (pl. igen, nem, gyere, kérem, nézd, figyelj, nézd, add, várj, mutasd) a különböző élethelyzeteknek megfelelő hangerő szabályozásának gyakorlása személyre szabott segítséggel élménymegosztás gyakorlása személyre szabott segítséggel (pl. én-könyv, személyes napló, fotók, napirend, hetirend, naptár, AAK): --időiség kifejezésével; saját élményű eseményképről rövid mondat alkotásának segítése (alany, állítmány, tárgy); --irányított kérdésekre adott válaszaiban a megfelelő birtokos névmás használatának gyakorlása szociális rutin: üdvözlés/bemutatkozás, ünnepekhez kapcsolódó rutinok gyakorlása élethelyzetekben, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel, segítséggel egyszavas válaszadás gyakorlása szóban, vagy rámutatással (bármely szimbólumszinten) egyéni és csoportos helyzetben, a mutató névmások értésének tanítása, használatuk bátorítása szóban vagy bármely AAK-s eszközzel. saját három érzelem (vidámság, düh, szomorúság) tudatosítása felmerülő helyzetekben a viselkedéses jellemzők kiemelésével (testtartás, mimika, vokalizáció/beszéd, intonáció) alapérzelmekhez (düh, vidámság, szomorúság) tartozó mimika és viselkedések (pl. sírás, nevetés, elhúzódás) megfigyelése, értelmezése élethelyzetekben felnőtteken és kortársakon, összekötése bármely tanult szimbólummal, személyre szabott segítséggel Frontális utasítások gyakorlása kiscsoportos helyzetben (pl. gyertek, álljatok fel, csendben, válasszatok, mutassátok, mindenki nézzen ide, nyissátok ki, tegyétek ide) Tanult instrukciók összekötésével kétlépéses utasítások megértésének és követésének gyakorlása Élethelyzetekben egyszerű, tanult magyarázó, következtető, cél- és okhatározói mellékmondattal kifejezett magyarázatokat és következtetéseket megértésének gyakorlása, személyre szabott segítséggel. A hely-, idő- és módféle határozói alárendelő összetett mondatotok megértésének gyakorlása élethelyzetekben tárgyak, cselekvések helyének várható vagy már megtörtént idejének, elvégzési módjának meghatározására. tanult kérdések differenciálásának gyakorlása, válaszadás kommunikációs és tanulási szituációkban; szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel	

időhatározó használata: élethelyzetekhez kapcsolódva a jövő és múlt idő használata szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel, személyre szabott segítséggel (pl. napirend, hetirend, naptár, személyes napló) felhasználva a napszakokról, hét napjairól való tudását igeragozás gyakorlása kommunikációs és tanulási szituációkban, személyre szabott segítséggel melléknevek fokozásának (középfok és felsőfok) gyakorlása élethelyzetekben, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel gyakorlatok képekkel, képsorokkal: sorrendezés (idő, cselekvés, alapvető ok-okozat), szókincs, nyelvi megértés, mondatalkotás, szimbolikus gondolkodás, képolvasás, főfogalom alá rendezés, kategorizáció, leírás, jellemzés (melléknevek, főnevek használatával) kérés, elutasítás, komment funkciókban jelen lévő nem tárgyakról való kommunikáció gyakorlása (értés és használat) szóban, vagy AAK-s eszközzel és személyre szabott segítséggel analóg elemi mondatalkotás gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben (főnév/ige/melléknév kombinációhasználatával) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel vokalizáció bátorítása vers/ének segítségével és kommunikációs helyzetekben modellálással; ajakizom gyakorlatok, nyelvgyakorlatok hang ciklizálása, artikulációs mozgások pontosan utánzásának gyakorlása önellenőrzés tükörben szótagok/szavak/mondatok utánzása, kimondása személyre szabott segítséggel beszélő gyermekeknél: beszédtechnikai és beszédmotoros gyakorlatok a kommunikációs célú echolália megerősítése üzenetként való elfogadással, reakcióval, alakítása új szavak, mondatpanelek építésével és utánmondásra,/vizuális emlékeztetőkkel/ kivárásra való spontán alkalmazással kommunikációs helyzetekben	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*kommunikációs partner; általánosítás; kommunikációs kontextus; beszélgetési készségek, időzítés, szerepcsere; absztrakt szimbolikus kommunikáció; érzelmek kifejezése; mimika, intonáció, mondatalkotás; alapszókincs (receptív, expresszív); AAK; ragozás, igeidők*
A fejlesztés várt eredményei	A legtöbb iskolai kontextusban segítséggel részt vesz a kommunikációban. Tud felnőtt kommunikációs partnert váltani. Strukturált helyzetben együttműködik és részt vesz kommunikációs interakcióban kortárssal személyre szabott segítséggel. Felnőtt partnerrel részt vesz 2 fordulós beszélgetésekben, személyre szabott segítséggel képes időzítésre, beszélőváltásra. Megért képi szintű nyelvi szimbólumokat. Figyeli, értelmezi a mimikát, intonációt tanult kontextusokban. Élethelyzetekben személyre szabott segítséggel megért egyszerű, tanult magyarázó, következtető, cél- és okhatározói mellékmondattal kifejezett magyarázatokat és következtetéseket. Szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel tanult módon érzelmekről kommunikál

	kérdés- válasz interakcióban, tanult helyzetekben képes a kérdés kivárása, meghallgatása, differenciálása jelen nem lévő tárgyakról tanult módon kommunikál egyszerű mondatot alkot Aktív szókincse minimum 85 szó (beszéddel, vagy bármely szimbólummal).

Évfolyam: 7.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Társadalmi érintkezési formák**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Helyes viselkedésmódok ismerete és betartása a tanult módon.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Törekvés a kontextusnak megfelelő megjelenésre, társas helyzetekben adekvát viselkedésre és kommunikációra.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat segítséggel felismerni a helyes és helytelen szokásokat tanult módon tartani a személyes tér határait a helyes és helytelen viselkedést felismerni és a gyakorlatban alkalmazni az elsajátított viselkedésmódok szerint megfelelően kapcsolatot tartani egyszerűbb helyzetekben **Ismeretek** viselkedésmódok és helyszínek, alkalmak ülés: a leülés és felállás udvariassági rendje, az ülés módja (szétvetett lábak, zárt lábak, székről lecsúszva, asztalra felrakva stb.) járás: a közlekedés módja csoporttal, párban, egyedül távolságtartás: a beszélgetés távolsága ismert és ismeretlen személynél érintések: megfelelő és nem megfelelő érintések (kéz a combra, hátba ütés, fenekére csapás, csók arcra, homlokra, szájra stb.) megszólítás – köszönés – bemutatkozás: korosztály – fiatalabb, idősebb, és nemek szerinti különbségek figyelembevétele viselkedési szabályok egyénre szabottan, különböző környezetekben az alkalmazkodás, beilleszkedési szokások kidolgozása, begyakorlása megfelelő részvétel különböző társas helyzetekben: pl. vendégségben vendéghívás, köszöntés, búcsúztatás, kínálás ajándék átadás és átvétel ajándék kiválasztásának szempontjai mozi, színház, koncert, egyéb program látogatása **Tevékenység** helyzetgyakorlatok, látott esetek (fotó, videó) a témákkal összefüggésben a felsorolt helyzetekre rövid történetek eljátszása, a helyes és helytelen viselkedés elválasztása iskolai helyzetekben a viselkedésmódok gyakorlása a már gyakorolt viselkedési szokások átismétlése, gyakorlása szituációkban		életvitel és gyakorlat társadalmi ismeretek,

a helytelen viselkedés javítása köszönés gyakorlása bemutatkozás módja – a felek közötti viszony szerinti változatok gyakorlása külső programhoz megfelelő öltözet viselése, ruhatár használata, jegy bemutatása, hely megkeresése, viselkedés előadás alatt (zörgés zacskóval, viselkedés idegen szomszéddal)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*megfelelő érintés, viselkedés, nem megfelelő érintés, viselkedés; a témák feldolgozása során felmerülő kifejezések és fogalmak*
A fejlesztés várt eredményei	Képes észrevenni a helytelen viselkedést, szabály mentén korrigálni. Képes a tájékozódáshoz, probléma megoldáshoz, feladata elvégzéséhez segítséget kérni, elfogadni és hasznosítani. Képes elsajátítani a szociális beilleszkedéshez szükséges készségeket, képességeket. Tanult módon tartani a személyes tér határait. Képes viselkedését a tanultak szerint kontrollálni különböző környezetekben.

Évfolyam: 7.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Előkészület a felnőtt életre**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	A tanult módon elkülöníteni a helyes – helytelen viselkedésmódokat.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A társadalmi normák szerinti együttműködés különböző típusú emberi kapcsolatokban.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat a tárgyalt eseteket megérteni, észrevenni a helytelen és helyes viselkedést személyes véleményalkotás viselkedések helyességének/helytelenségének megítélésekor különböző mélységű kapcsolatok kialakulásának elősegítése kortársakkal és felnőttekkel saját érzések, élmények, vélemények, problémák kifejezése ismeretlen és ismert helyzetekben helyes viselkedési formát választani **Ismeretek** konfliktushelyzetek felismerése, megoldási módok kitalálása boltban vásárol, de nem elég a pénze az áru megvásárlására (mit tegyen?) az utcán leszólítja valaki (hogy reagáljon?) aktuálisan előforduló konfliktushelyzetek megbeszélése saját életében, közvetlen környezetében magán és hivatalos jelleg elkülönítése ismerkedés: bizalom, bizalmatlanság hol, kivel közölhetem személyes adataimat? (önkormányzat, orvosi rendelő, rendőrség, iskola) hol, mikor, kinek írom alá a nevemet?		életvitel és gyakorlat társadalmi ismeretek

segítségkérés – személyi segítő **Tevékenység** képek alapján adott szituációk felismerése, a probléma elemzése, megoldás keresése a lehetséges megoldások eljátszása után a helyes megoldás kiválasztása, indoklása választás, megkülönböztetés (kinek szóló információt hallasz?) személyes adatok és iratok kezelésének módja szituációs gyakorlatok a személyes iratok használatára (személyi igazolvány, bérlet, diákigazolvány, bankkártya, lakcím, lakáskulcs) előfordulható helyzetek a helyes és helytelen cselekvésre helyzetgyakorlatok. probléma megfogalmazása	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*konkrét helyzetekben felmerülő kifejezések és fogalmak*
A fejlesztés várt eredményei	Képes önkifejezéséhez a tanult közlési formákat használni. Képes hétköznapi helyzetekhez adekvát megnyilvánulással viszonyulni, ismerni és alkalmazni a társadalmi együttélés normáit. Képes a helyes és helytelen viselkedést felismerni és a gyakorlatban alkalmazni. Kapcsolataiban alkalmazza az emberi együttműködés tanult szabályait.

Évfolyam: 7.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Társas kapcsolatok**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Ismerni a társas kapcsolatok alapvető típusait, szabályait.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A társadalmi normák szerinti együttműködés különböző típusú emberi kapcsolatokban.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Helyesen használni az elsajátított és begyakorolt együttműködési formákat különböző kontextusokban Részt venni kölcsönös interakciókban a tanult szabályok mentén Tudni, hogy mit tehet mások előtt és mit nem **Ismeretek** kapcsolatok és különböző viselkedésformák az osztályközösségben a mindennapi érintkezés formái (együttműködési és udvariassági formulák) kapcsolat az intézmény helyszíneivel, munkatársaival: pl. segítség kérése, üzenet átadása, együtt tevékenykedés a nemek közötti kapcsolat a fiúkra és lányokra jellemző viselkedési módok szabadidőben és munkában nonverbális kommunikáció és illemszabályok tekintettel, fejmozdulattal, mimikával, kézjellel kifejezett közlések		társadalmi ismeretek életvitel és gyakorlat környezet-ismeret

megértésének gyakorlása megfelelő külső megjelenés eltérő helyzetekben képek, ábrák, szimbólumok, szituációk információinak megértése (pl. postán, közintézményben) osztályközösség, iskolai barátok, az intézmény dolgozói, családtagok, gyermekek, fiatalok más intézményekből párkapcsolatok az iskolában. diákszerelem a telefonálás, e-mail és közösségi oldalak használatának biztonsági és illemszabályai viselkedés kötött és kötetlen élethelyzetekben (munkavégzéskor/szabadidőben) önkontroll stresszhelyzetben, a feszültség levezetésének adaptív lehetősége **Tevékenység** a helyes viselkedés és kommunikációs formák felismerése, elsajátítása, gyakorlása társakra jellemző külső és belső tulajdonságok összegyűjtése, csoportosítás nemek szerint arckifejezés, testtartás, megfelelő és nem megfelelő viselkedések elemzése fotó, ill. videó felvételek alapján ápoltság, rendezettség, célnak megfelelő öltözék (sporthoz, ünnepre, stb.) tágabb környezetében előforduló képek, ábrák stb. jelentésének gyakorlása (piktogramok, közlekedési táblák stb.) személyes tapasztalatok, saját kapcsolatok feltérképezése, rögzítése én-könyvben, naplóban a másik nemmel szembeni viselkedés alapszabályainak tanulása, gyakorlása elfogadható és nem megengedhető viselkedések megkülönböztetése társas helyzetekben telefonálás, e-mail és közösségi oldal használata gyakorlása mesterségesen kialakított és valós helyzetekben megfelelő viselkedés gyakorlása kötetlen helyzetben, szabadidőben egyénre szabott stratégiák tanulása a stressz kezeléséhez	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*barát, barátságos, ellenfél, barátságtalan, elutasítás, elutasító, szeretet, szerelem, szigorú, ideges, gondterhelt, vidám, alkalom, ápolt, rendezett, kezelési útmutatók ábrái, közlekedési táblák*
A fejlesztés várt eredményei	Képes az elsajátított viselkedésmódok szerint kapcsolatot tartani egyszerűbb helyzetekben.

Évfolyam: 7.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**5. Médiaismeret**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	könyvek használata, számítógép-használat segítséggel	
Tantárgyi fejlesztési célok	Szórakoztatóelektronikai és IKT eszközök használata kommunikációban, tanulásban és a szabadidőben; könyvtárhasználat.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási**

	pontok
Fejlesztési feladat könyvtárban való helyes viselkedés a könyvek és folyóiratok kímélő használata kedvenc tv műsor kiválasztása internetes, vagy papíralapú műsorújságból szórakoztató elektronikai és az IKT eszközök baleset- és rongálásmentes használata szórakoztató elektronikai és IKT interaktív használatával összefüggő veszélyek felismerése, elkerülése segítséggel rendelkezésre álló információk, lehetőségek közötti válogatás segítséggel szórakoztató elektronikai és IKT eszközök működtetésének alapjai **Ismeretek** könyvtár, könyvtárhasználat szórakoztató elektronikai és IKT eszközök: tv, rádió, számítógép, DVD lejátszó, zenelejátszók (pl. CD-lejátszó, MP3, MP4), játékkonzolok (pl. Game Boy, Play Station, XBOX 360) , mobileszközök (laptop, PSP, tablet, mobiltelefon) internet, web kettő (pl. video megosztó) háttértárolók (pl. pen drive) támogató applikációk IKT-val támogatott kommunikáció augmentatív támogatás **Tevékenység** könyvtárban való helyes viselkedés gyakorlása személyre szabott segítséggel a könyvek és folyóiratok kímélő használatának gyakorlása könyvtárhasználat: a kívánt könyv, kiadvány megkeresése, kiválasztása személyre szabott segítséggel érdeklődés felkeltése a korosztálynak megfelelő újságok, folyóiratok iránt kedvenc tv műsor kiválasztásának gyakorlása internetes, vagy papíralapú műsorújságból személyre szabott segítséggel képességeknek megfelelő számítógépes játékok használatának gyakorlása személyre szabott segítséggel képességeknek megfelelő számítógépes oktatóprogramok használatának gyakorlása személyre szabott segítséggel elektronikus eszközök működtetésének gyakorlása személyre szabott segítséggel szórakoztató elektronikai és az IKT eszközök baleset- és rongálásmentes használatának szabályainak megismertetése személyre szabott segítséggel (pl. áram alá helyezés, áramtalanítás, kímélő használat) internet, web kettő (pl. video megosztó) megismerése személyre szabott segítséggel video megosztó oldalak böngészése szabadidőben személyre szabott segítséggel	informatika olvasás, írás társadalmi ismeretek művészetek

szórakoztató elektronikai és IKT interaktív használatával összefüggő veszélyek felismerésének elkerülésének segítése, személyre szabott segítséggel rendelkezésre álló információk, lehetőségek közötti válogatás személyre szabott segítséggel rendelkezésre álló támogató applikációk, IKT-val támogatott kommunikáció, augmentatív támogatás használata (pl. kommunikátorok) személyre szabott segítséggel rendelkezésre álló mobil applikációk használata szabadidős, tanulási és kommunikációs céllal személyre szabott segítséggel	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*könyvtárhasználat; szórakoztató elektronikai és IKT eszközök; internet, web kettő; háttértárolók; támogató applikációk, IKT-val támogatott kommunikáció, augmentatív támogatás*
A fejlesztés várt eredményei	Személyre szabott segítséggel használja az iskolai könyvtárat, közkönyvtárat. Személyre szabott segítséggel használja kommunikációban, tanulásban és a szabadidőben a rendelkezésére álló szórakoztatóelektronikai és IKT eszközöket.

Kötelező óraszám: 180 óra

Évfolyam: 8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Beszédfejlesztés, anyanyelv**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	A legtöbb iskolai kontextusban segítséggel részt vesz a kommunikációban. Tud felnőtt kommunikációs partnert váltani. Strukturált helyzetben részt vesz kommunikációs interakcióban kortárssal személyre szabott segítséggel. Felnőtt partnerrel részt vesz 2 fordulós beszélgetésekben, személyre szabott segítséggel képes időzítésre, beszélőváltásra. Megért képi szintű nyelvi szimbólumokat. Szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel tanult módon érzelmekről kommunikál; képes a kérdés kivárása, meghallgatására, differenciálására; kérdés- válasz interakcióban jelen nem lévő tárgyakról is kommunikál tanult módon; egyszerű mondatot alkot. Aktív szókincse minimum 85 szó (beszéddel, vagy bármely szimbólummal).	
Tantárgyi fejlesztési célok	Aktív részvétel a tanórai és tanórán kívüli kommunikációban. Kommunikáció különböző partnerekkel, funkciókban, formákban. Absztrakt nyelvi szimbólumok használata. Kérdésfeltevés. Beszélgetési készségek. Élménymegosztás, érzelemkifejezés.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**

Fejlesztési feladat a legtöbb iskolai kontextusban részt vesz a kommunikációban: különböző tanult kommunikációs funkciók és formák, szavak használata új helyzetekben részvétel 3-6 fordulós beszélgetésekben, időzítés, beszélőváltás, szerepcsere egyre absztraktabb nyelvi szimbólumok értése és használata Többféle transzmissziós technika használata a nonverbális kommunikációban, AAK-ban strukturált kiscsoportos helyzetben együttműködést igénylő feladatok, egyszerű funkcióban kommunikáció kortárssal rámutatás használata különböző kommunikációs funkciókban természetes instrumentális gesztusok értése, és használata kommunikációs céllal alapérzelmekhez tartozó mimika, testtartás, intonáció megfigyelése, értelmezése Hangerő-szabályozás: élethelyzetekben a különböző hangerő szabályozása mindennapi tárgyak leírása, jellemzése (melléknevek, főnevek, igék) Alárendelő összetett mondatok megértése: a cél- és okhatározói mellékmondatok gyakorlása, a kapcsolatos mondat alkotása Felkiáltó és óhajtó mondatok értelmezése, használata a tanult kérdések differenciálása, válaszadás élménymegosztás: a birtokos névmások értése és használata; saját élményeire vonatkozó kommentek meghallgatása/megértése/követése információkérés: egyszerű kérdésfeltevésnél a kérdések bővítése; a ki, hol, mikor kérdőszavak szociális rutinok gyakorlása érzelmek kifejezése: saját négy (vidámság, düh, szomorúság, félelem) alapérzelem; felnőtt partnerek és kortársak viselkedése különböző érzelmi állapotokban a tananyagok lexikájának ismerete az ismert lexika főfogalom alá rendezése beszédfejlesztés **Ismeretek** kommunikációs kontextus Különböző transzmissziós technikák a nonverbális kommunikációban együttműködés, kommunikáció kortárssal absztrakt nyelvi szimbólumok beszélgetési készségek: időzítés, beszélőváltás, szerepcsere természetes instrumentális gesztusjelek, mimika, intonáció, hangerő-szabályozás kommunikációs funkciók: kérés, elutasítás, válaszadás, szociális rutin, figyelemfelhívás, élménymegosztás, információkérés, érzelmek kifejezése, komment kommunikációs formák: gesztus, piktogram, beszéd kommunikatív alapszókincs bővítése (receptív, expresszív) kérdőszavak mutató névmás, birtokos névmások, melléknévfokozás, hely-, idő-, cél- és eszközhatározó	ábrázolás, alakítás ének, zene mozgásnevelés olvasás, írás környezet-ismeret minden egyéb tárgyhoz tartozó lexika

kijelentő mondat, kérdő mondatok; állító és tagadó mondat analóg elemi mondatalkotás (főnév/ige/melléknév/számnév kombináció) alárendelő összetett mondat: a cél- és okhatározói mellékmondat leírás, jellemzés (melléknevek, főnevek, igék) főnevek, igék, melléknevek, határozószók, kérdőszók vokalizáció, szótagok/szavak/mondatok használata beszédfejlesztés a kommunikációs célú echolália megerősítése kommunikációs helyzetekben **Tevékenység** részvétel bíztatása a lehető legtöbb osztálytermi és azon kívüli kommunikációs helyzetben: a tanult kommunikatív funkciók/formák/szavak gyakorlása új kommunikációs kontextusban, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel. szókincsének aktivizálása tanórai és tanórán kívüli (pl. ünnepek, külső programok, szabadidő) kontextusokban, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel egyre absztraktabb szimbólumok használatának gyakorlása kommunikációs helyzetekben (színes vagy fekete-fehér rajz, beszéd) személyre szabott segítséggel különböző transzmissziós technikák használatának gyakorlása a nonverbális kommunikációban, AAK-ban: átadás, rámutatás, szemkontaktus stb. tárgy/tevékenység kétdimenziós szimbólumára való rámutatás gyakorlása kommunikációs céllal, különböző kommunikációs funkciókban strukturált egyéni és kiscsoportos helyzetben együttműködést igénylő feladatok gyakorlása, egyszerű funkcióban kommunikáció bátorítása kortárssal (kérés, elutasítás, komment, élménymegosztás, szociális rutin, információkérés és nyújtás) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel kommentek kivárásának, meghallgatásának, differenciálásának, megértésének gyakorlása személyre szabott segítséggel (pl. szerepcserét, meghallgatást, várakozást jelző vizuális segítségek) 3-6 fordulós beszélgetésekben való részvétel bátorítása, időzítés, beszélőváltás, szerepcsere gyakorlása személyre szabott segítséggel. a választási lehetőségekkel kapcsolatos választó mellérendelő mondat megértésének gyakorlása személyre szabott segítséggel (pl. választó tábla, AAK) tanult természetes gesztusok megértésének gyakorlása különböző funkciókban természetes instrumentális gesztusok használatának gyakorlása, körének bővítése (pl. igen, nem, gyere, kérem, nézd, figyelj, nézd, add, várj, mutasd) a különböző élethelyzeteknek megfelelő hangerő szabályozásának gyakorlása személyre szabott segítséggel egyszerű felkiáltó és óhajtó mondatok értelmezése mindennapi helyzetekben, mondatot alkotása személyre szabott segítséggel (állítmány+ tárgy) elutasításkor tagadó mondat alkotásának gyakorlása szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel élménymegosztás gyakorlása, saját élményeire vonatkozó kommentek	

meghallgatásának/megértésének /követésének gyakorlása személyre szabott segítséggel (pl. én-könyv, személyes napló, fotók, napirend, hetirend, naptár, AAK) saját négy érzelem tudatosításának segítése (vidámság, düh, szomorúság, félelem) felmerülő helyzetekben a viselkedéses jellemzők kiemelésével (testtartás, mimika, vokalizáció/beszéd, intonáció); összekötni, megnevezni kifejezését bátorítani bármely szimbólummal alapérzelmekhez (düh, vidámság, szomorúság, félelem) tartozó mimika és viselkedések (pl. sírás, nevetés, elhúzódás) megfigyelése, értelmezése élethelyzetekben felnőtteken és kortársakon, összekötése bármely tanult szimbólummal személyre szabott segítséggel a ki, hol, mikor kérdőszavak gyakorlása kommunikációs helyzetekben információkérésre a cél- és okhatározói mellékmondatok értelmezése viselkedéses szempontok megadásánál személyre szabott segítséggel. a hely-, idő- és módféle határozói alárendelő összetett mondatotok megértésének gyakorlása élethelyzetekben tárgyak, cselekvések helyének várható vagy már megtörtént idejének, elvégzési módjának meghatározására melléknevek fokozásának (középfok és felsőfok) gyakorlása élethelyzetekben, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel gyakorlatok képekkel, képsorokkal: sorrendezés (idő, cselekvés, alapvető ok-okozat), szókincs, nyelvi megértés, mondatalkotás, szimbolikus gondolkodás, képolvasás, főfogalom alá rendezés, kategorizáció, leírás, jellemzés (melléknevek, főnevek használatával) kérés, elutasítás, komment funkciókban jelen lévő nem tárgyakról való kommunikáció gyakorlása (értés és használat) szóban, vagy AAK-s eszközzel, személyre szabott segítséggel analóg elemi mondatalkotás gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben (főnév/ige/melléknév/számnév kombináció használatával) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel vokalizáció bátorítása vers/ének segítségével és kommunikációs helyzetekben modellálással; ajakizom gyakorlatok, nyelvgyakorlatok szótagok/szavak/mondatok utánzásának gyakorlása, kimondása személyre szabott segítséggel beszélő gyermekeknél: beszédtechnikai és beszédmotoros gyakorlatok a kommunikációs célú echolália megerősítése különböző segítségekkel (üzenetként való elfogadással, reakcióval, alakítása új szavak, mondatpanelek építésével és utánmondásra,/vizuális emlékeztetőkkel/ kivárásra; megkezdett mondatokkal segítve) és spontán alkalmazásának bátorítása kommunikációs helyzetekben	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*kommunikációs partner; általánosítás; kommunikációs kontextus; beszélgetési készségek, transzmissziós technika; időzítés, szerepcsere; absztrakt szimbolikus kommunikáció; érzelmek kifejezése; mimika, intonáció, hangerő, mondatalkotás; alapszókincs (receptív, expresszív); AAK; kérdőszók*

A fejlesztés várt eredményei	A legtöbb kontextusban segítséggel részt vesz a kommunikációban. Tud felnőtt kommunikációs partnert váltani. Strukturált helyzetben együttműködik és részt vesz kommunikációs interakcióban kortárssal személyre szabott segítséggel. Felnőtt partnerrel részt vesz 3-6 fordulós beszélgetésekben, személyre szabott segítséggel; képes időzítésre, beszélőváltásra, szerepcserére. Megért és használ képi szintű nyelvi szimbólumokat. Többféle transzmissziós technikát használ a nonverbális kommunikációban, AAK-ban. Képes a hangereje szabályozására tanult helyzetekben. Figyeli, értelmezi a mimikát, intonációt tanult kontextusokban. Tanult helyzetekben személyre szabott segítséggel megért egyszerű, tanult magyarázó, következtető, cél- és okhatározói mellékmondattal kifejezett magyarázatokat és következtetéseket. Szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel képes tanult kérdést feltenni tanult módon érzelmekről kommunikál kérdés- válasz interakcióban, tanult helyzetekben képes a kérdés kivárása, meghallgatása, differenciálása jelen nem lévő tárgyakról tanult módon kommunikál egyszerű mondatot alkot Aktív szókincse minimum 100 szó (beszéddel, vagy bármely szimbólummal).

Évfolyam: 8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Társadalmi érintkezési formák**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Helyes viselkedésmódok ismerete és betartása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Törekvés a kontextusnak megfelelő megjelenésre, társas helyzetekben adekvát viselkedésre és kommunikációra.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat segítséggel felismerni a helyes és helytelen szokásokat tanult módon tartani a személyes tér határait a helyes és helytelen viselkedést megnevezni és a gyakorlatban alkalmazni az elsajátított viselkedésmódok szerint megfelelően kapcsolatot tartani egyszerűbb helyzetekben **Ismeretek** Viselkedésmódok és helyszínek, alkalmak ülés: a leülés és felállás udvariassági rendje, az ülés módja (szétvetett lábak, zárt lábak, székről lecsúszva, asztalra felrakva stb.) járás: a közlekedés módja csoporttal, párban, egyedül		életvitel és gyakorlat társadalmi ismeretek

távolságtartás: a beszélgetés távolsága ismert és ismeretlen személynél érintések: megfelelő és nem megfelelő érintések (kéz a combra, hátba ütés, fenekére csapás, csók arcra, homlokra, szájra stb.) megszólítás – köszönés – bemutatkozás: korosztály – fiatalabb, idősebb, és nemek szerinti különbségek figyelembevétele viselkedési szabályok egyénre szabottan, különböző környezetekben az alkalmazkodás, beilleszkedési szokások kidolgozása, begyakorlása megfelelő részvétel különböző társas helyzetekben: pl. vendégségben vendéghívás, köszöntés, búcsúztatás, kínálás ajándék átadás és átvétel ajándék kiválasztásának szempontjai mozi, színház, koncert, táncos rendezvény látogatása felkérés táncra, elköszönés, udvarias visszautasítás **Tevékenység** helyzetgyakorlatok, látott esetek (fotó, videó) a témákkal összefüggésben a felsorolt helyzetekre rövid történetek eljátszása, a helyes és helytelen viselkedés elválasztása iskolai helyzetekben a viselkedésmódok gyakorlása a már gyakorolt viselkedési szokások átismétlése, gyakorlása szituációkban a helytelen viselkedés javítása köszönés gyakorlása bemutatkozás módja – a felek közötti viszony szerinti változatok gyakorlása helyzetgyakorlatok illő öltözet, ruhatár használata, színházban, moziban a jegy bemutatása, hely megkeresése, viselkedés előadás alatt (zörgés zacskóval, viselkedés idegen szomszéddal)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*a témák feldolgozása során felmerülő kifejezések és fogalmak*
A fejlesztés várt eredményei	Képes észrevenni a helytelen viselkedést, szabály mentén korrigálni. Képes a tájékozódáshoz, probléma megoldáshoz, feladata elvégzéséhez segítséget kérni, elfogadni és hasznosítani. Képes elviselni, ha figyelmeztetik hibájára. Képes megkezdett tevékenységet félbehagyni. Tanult helyzetben Képes alkalmazni a szociális beilleszkedéshez szükséges alapkészségeket, képességeket. Tanult módon tartja a személyes tér határait. Képes viselkedését a tanultak szerint kontrollálni különböző környezetekben.

Évfolyam: 8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Előkészület a felnőtt életre**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	A tanult módon elkülöníteni a helyes – helytelen viselkedésmódokat.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A társadalmi normák szerinti együttműködés különböző típusú emberi kapcsolatokban.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat a tárgyalt eseteket megérteni, észrevenni a helytelen és helyes viselkedést személyes véleményalkotás viselkedések helyességének/helytelenségének megítélésekor különböző mélységű kapcsolatok kialakulásának elősegítése kortársakkal és felnőttekkel saját érzések, élmények, vélemények, problémák kifejezése ismeretlen és ismert helyzetekben helyes viselkedési formát választani **Ismeretek** konfliktushelyzetek felismerése, megoldási módok kitalálása boltban vásárol, de nem elég a pénze az áru megvásárlására (mit tegyen?) az utcán leszólítja valaki (hogy reagáljon?) aktuálisan előforduló konfliktushelyzetek megbeszélése saját életében, közvetlen környezetében, könyvek, filmek részleteiben megjelenő konfliktusok megoldása magán és hivatalos jelleg elkülönítése ismerkedés: bizalom, bizalmatlanság hol, kivel közölhetem személyes adataimat? (önkormányzat, orvosi rendelő, rendőrség, iskola) hol, mikor, kinek írom alá a nevemet? segítségkérés – személyi segítő **Tevékenység** képek, filmrészletek alapján adott szituációk felismerése, a probléma elemzése, megoldás keresése a lehetséges megoldások eljátszása után a helyes megoldás kiválasztása, indoklása választás, megkülönböztetés (kinek szóló információt hallasz?) személyes adatok és iratok kezelésének módja szituációs gyakorlatok a személyes iratok használatára (személyi igazolvány, bérlet, diákigazolvány, bankkártya, lakcím, lakáskulcs) előfordulható helyzetek a helyes és helytelen cselekvésre helyzetgyakorlatok; probléma megfogalmazása	életvitel és gyakorlat társadalmi ismeretek
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*konkrét helyzetekben felmerülő kifejezések és fogalmak*
A fejlesztés várt eredményei	Képes önkifejezéséhez verbális és nonverbális közlési formákat használni. Képes hétköznapi helyzetekhez adekvát megnyilvánulással viszonyulni, ismerni és alkalmazni a társadalmi együttélés normáit. Képes a helyes és helytelen viselkedést megnevezni és a gyakorlatban alkalmazni. Kapcsolataiban alkalmazza az emberi együttműködés tanult szabályait.

Évfolyam: 8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Társas kapcsolatok**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Képes az elsajátított viselkedésmódok szerint kapcsolatot tartani egyszerűbb helyzetekben.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Együttműködés különböző társas helyzetekben megszokott és új személyek esetében.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat helyesen használni az elsajátított és begyakorolt együttműködési formákat különböző kontextusokban részt venni kölcsönös interakciókban a tanult szabályok mentén tudni, hogy mit tehet mások előtt és mit nem ismert, begyakorolt helyzetekben tudni, hogy viselkedése milyen hatással lehet másokra **Ismeretek** kapcsolatok és különböző viselkedésformák a családban, iskolában, iskolán kívül a mindennapi érintkezés formái (együttműködési és udvariassági formulák) kapcsolat az intézmény helyszíneivel, munkatársaival: pl. segítség kérése, üzenet átadása, együtt tevékenykedés a nemek közötti kapcsolat a fiúkra és lányokra, felnőtt nőkre és férfiakra jellemző viselkedési módok szabadidőben és feladathelyzetben nonverbális kommunikáció és illemszabályok tekintettel, fejmozdulattal, mimikával, kézjellel, vagy AAK-s eszközzel kifejezett közlések megértésének gyakorlása megfelelő külső megjelenés eltérő helyzetekben képek, ábrák, szimbólumok, szituációk információinak megértése (pl. postán, közintézményben) különböző társasági körök és kapcsolódó viselkedési szabályok párkapcsolatok az iskolában; diákszerelem a telefonálás, e-mail és közösségi oldalak használatának biztonsági és illemszabályai önkontroll stresszhelyzetben, a feszültség levezetésének adaptív lehetősége **Tevékenység** a helyes viselkedés és kommunikációs formák felismerése, elsajátítása, gyakorlása társakra jellemző külső és belső tulajdonságok összegyűjtése, csoportosítás nemek szerint arckifejezés, testtartás, megfelelő és nem megfelelő viselkedések elemzése fotó, ill. videó felvételek alapján ápoltság, rendezettség, célnak megfelelő öltözék. (sporthoz, ünnepre, stb.) tágabb környezetében előforduló képek, ábrák stb. jelentésének gyakorlása (piktogramok, közlekedési táblák stb.)	társadalmi ismeretek életvitel és gyakorlat környezet-ismeret

személyes tapasztalatok, saját kapcsolatok feltérképezése, rögzítése én-könyvben, naplóban a másik nemmel szembeni viselkedés alapszabályainak tanulása, gyakorlása. elfogadható és nem megengedhető viselkedések egy kapcsolatban telefonálás, e-mail és közösségi oldal használata gyakorlása mesterségesen kialakított és valós helyzetekben megfelelő viselkedés kötetlen helyzetben, szabadidőben egyénre szabott stratégiák tanulása a stressz kezeléséhez	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*barát, barátságos, ellenség, ellenfél, barátságtalan, elutasítás, elutasító, szeretet, szerelem, intimitás, szigorú, ideges, gondterhelt, vidám, alkalom, ápolt, rendezett, kezelési útmutatók ábrái, közlekedési táblák*
A fejlesztés várt eredményei	Képes az elsajátított viselkedésmódok szerint kapcsolatot tartani egyszerűbb élethelyzetekben, kontrollálni személyközi viselkedését. Képes meghatározott ideig saját viselkedését kontrollálni. Alkalmazza a stresszes helyzetek megoldásához tanult stratégiákat.

Évfolyam: 8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**5. Médiaismeret**	**Ajánlott órakeret: folyamatos**
Előzetes tudás	Személyre szabott segítséggel használja az iskolai könyvtárat, közkönyvtárat. Személyre szabott segítséggel használja kommunikációban, tanulásban és a szabadidőben a rendelkezésére álló szórakoztatóelektronikai és IKT eszközöket.	
Tantárgyi fejlesztési célok	szórakoztatóelektronikai és IKT eszközök mind önállóbb és funkcionálisabban használata kommunikációban, tanulásban és a szabadidőben; könyvtárhasználat A tömegkommunikációs és informatikai eszközök által közvetített információk rendszerezése és értelmezése	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat könyvtárban való helyes viselkedés a könyvek és folyóiratok kímélő használata kedvenc tv műsor kiválasztása internetes, vagy papíralapú műsorújságból szórakoztató elektronikai és az IKT eszközök baleset- és rongálásmentes használata szórakoztató elektronikai és IKT interaktív használatával összefüggő veszélyek felismerése, elkerülése segítséggel rendelkezésre álló információk, lehetőségek közötti válogatás segítséggel szórakoztató elektronikai és IKT eszközök működtetésének alapjai háttértárolók használata		informatika olvasás, írás társadalmi ismeretek művészetek

a tömegkommunikációs és informatikai eszközök által közvetített információkat rendszerezése és értelmezése **Ismeretek** könyvtár, könyvtárhasználat szórakoztató elektronikai és IKT eszközök: tv, rádió, számítógép, DVD lejátszó, zenelejátszók (pl. CD-lejátszó, MP3, MP4), játékkonzolok (pl. Game Boy, Play Station, XBOX 360) , mobileszközök (laptop, PSP, tablet, mobiltelefon) internet, web kettő (pl. video megosztó) háttértárolók (pl. pendrive) támogató applikációk IKT-val támogatott kommunikáció augmentatív támogatás háttértárolók tömegkommunikáció **Tevékenység** Személyre szabott, elsősorban vizuális támogatás (pl. algoritmusok, viselkedéses szabályok) használatának gyakorlása a mind önállóbb és funkcionálisabb, balesetmentesen eszközhasználat érdekében. könyvtárban való helyes viselkedés gyakorlása személyre szabott segítséggel a könyvek és folyóiratok kímélő használatának gyakorlása könyvtárhasználat: a kívánt könyv, kiadvány megkeresése, kiválasztása személyre szabott segítséggel érdeklődés felkeltése a korosztálynak megfelelő újságok, folyóiratok iránt kedvenc tv műsor kiválasztásának gyakorlása internetes, vagy papíralapú műsorújságból személyre szabott segítséggel képességeknek megfelelő számítógépes játékok használatának gyakorlása személyre szabott segítséggel képességeknek megfelelő számítógépes oktatóprogramok használatának gyakorlása személyre szabott segítséggel elektronikus eszközök működtetésének gyakorlása személyre szabott segítséggel szórakoztató elektronikai és az IKT eszközök baleset- és rongálásmentes használatának szabályainak megismertetése személyre szabott segítséggel (pl. áram alá helyezés, áramtalanítás, kímélő használat) internet, web kettő (pl. video megosztó) megismerése személyre szabott segítséggel video megosztó oldalak böngészése szabadidőben személyre szabott segítséggel szórakoztató elektronikai és IKT interaktív használatával összefüggő veszélyek felismerésének elkerülésének segítése, személyre szabott segítséggel rendelkezésre álló információk, lehetőségek közötti válogatás személyre szabott segítséggel adatok tárolása és előkeresése háttértárolókról (pl. pendrive) személyre szabott segítséggel	

	rendelkezésre álló támogató applikációk, IKT-val támogatott kommunikáció, augmentatív támogatás használata (pl. kommunikátorok) személyre szabott segítséggel rendelkezésre álló mobil applikációk használata szabadidős, tanulási és kommunikációs céllal személyre szabott segítséggel személyre szabott segítséggel a tömegkommunikációs és informatikai eszközök által közvetített információkat rendszerezésének és értelmezésének gyakorlása	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*könyvtárhasználat; szórakoztató elektronikai és IKT eszközök; internet, web kettő; háttértárolók; támogató applikációk, IKT-val támogatott kommunikáció, augmentatív támogatás*	
A fejlesztés várt eredményei	Személyre szabott segítséggel használja az iskolai könyvtárat, közkönyvtárat. Személyre szabott segítséggel használja kommunikációban, tanulásban és a szabadidőben a rendelkezésére álló szórakoztatóelektronikai és IKT eszközöket, háttértárolókat. Személyre szabott támogatás mellett mind önállóbban és funkcionálisabban, balesetmentesen használja az eszközöket, épségüket megőrzi.	

OLVASÁS – ÍRÁS
(MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM)

Évfolyam: 1-8.

Tantárgyi célok és feladatok

A tantárgy célja, megalapozni és fejleszteni az olvasás-írás elsajátításához és gyakorlásához szükséges alapkészségeket és a fogalmi gondolkodást, fejleszteni a nyelvi és kommunikációs képességet, a grafomotorikát és az artikulációt.
A középsúlyosan értelmi fogyatékos autizmus spektrum zavarral küzdő tanuló esetében a pedagógusok feladata elérni, hogy az életkornak és az egyéni képességeknek megfelelő olvasási és írási technikák folyamatos fejlesztésével, és alkalmazásával a tanuló legyen képes az információkat elemi szinten megszerezni, átadni, legyen képes könnyen érthető, rövid szöveg elolvasására, értelmezésére, néhány egyszerű gondolat leírására egyre kevesebb segítséggel.
A tanulókkal szemben támasztott elvárás, hogy folyamatosan legyen képes megismerni az olvasott és írott betűk, szavak, egyszerű mondatok, piktogramok jelentéstartalmát. Váljon igénnyé az egyszerű írásos utasítások, figyelmeztetések, feliratok értelmezése, alakuljon ki a tevékenységek és információk piktogramos megjelenítésének értelmezési képessége, folyamatosan bővüljön a környezetben előforduló írásos utasítások megértése, követése. Az

elsajátított olvasási technikával alakuljanak ki olyan képességek, amelyek hozzásegítik a tanulót a kommunikációs eszközök használatához, különböző ismeretek elsajátításához, a mindennapi életbe való mind önállóbb tevékenységvégzéshez beilleszkedéshez.

Legfőbb **cél** a kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi) fejlesztése, kommunikációs igény felkeltése és fenntartása, az ehhez szükséges nyelvi alapok megteremtése. Alapvető probléma nem a beszéd hiánya vagy fejlődési zavara, hanem a kommunikációs szándék, illetve a kommunikációs funkció megértésének sérülése. Minden autizmus spektrum zavarral küzdő gyermeknél - függetlenül verbális képességeik színvonalától - elsődleges fontosságú cél tehát az egyén képességszintjének megfelelő kommunikatív kompetencia megteremtése. Autizmus spektrum zavarral küzdő értelmi fogyatékos gyermekek több, mint fele soha nem tanul meg beszélni, de a beszéd formai megléte mellett is közös jellemző a nyelvi és szociokommunikációs problémák fennállása; emiatt számukra elengedhetetlen a beszéd-, nyelvi-, és kommunikáció-fejlesztésben augmentatív eszközök használata, alternatív módok tanítása. Emellett fontos a tanuláshoz, az önálló ismeretszerzéshez szükséges alapkészségek kialakítása, a szövegértő képesség megalapozása a kommunikáció különböző csatornáinak igénybevételével.

A tantárgy legfőbb **feladatai:** gazdagítani a tanuló aktívan használt szókincsét; fejleszteni a kommunikációs helyzeteknek megfelelő szövegalkotást; társalgási és udvariassági formulák, metakommunikációs jelzések értését és használatát. A hiányzó nyelvi készségeket kompenzálása mellett az olvasmányok (konkrét, mindennapi élettel kapcsolatos rövid történetek) tartalma lehetőséget nyújt alapvető ismeretek megszerzése mellett, a szociális és érzelmi tudás gazdagítására. Az íráskészség fejlesztése, az összerendezett írásmozgások kialakulása megteremti az írásbeli nyelvhasználat lehetőségét, melynek fontos szerepe lehet az augmentatív kommunikációs eszközök és más önállóságot támogató környezeti támpontok alkalmazásában.
A felső tagozaton a tárgy bevezeti a tanulókat szövegek feldolgozásával a magyar nyelv rendszerébe, miközben tovább építi a tanuló társas nyelvhasználatát, fogalmi gondolkodását, műveltségét és támogatja az érzelmi, szociális, intellektuális érésüket és tudásaikat olvasmányaikon keresztül (pl. szociális történetek). Fejleszti a beszédpercepciós képességet és a beszédértést; gazdagítja a tanulók által aktívan használt szókincsét. Segíti az információszerzést, az információk rögzítését.

1.-8. évfolyam

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az ***erkölcsi nevelésben*** az egyszerű fogalmak, szabályok, utasítások megismerésének, megértésének megalapozásával; a társas érintkezési, viselkedési formák alkalmazásának kialakításával.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés kapcsán a középsúlyosan értelmi fogyatékos autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók elsősorban saját, közvetlen élményeiken keresztül, a szűkebb közösség szokásrendszerének, a környezetben előforduló, megtapasztalható népi hagyományoknak a megismerésével, valamint írásos emlékeinken keresztül ismerhetik meg nemzeti kultúránk értékeit.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés kapcsán a középsúlyosan értelmi fogyatékos autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók nevelésének-oktatásának alapvető célja, hogy olyan gondolkodási, szociális-kommunikációs készségeket alakítsunk ki, melyek lehetővé teszik az egyén részvételét szűkebb és tágabb társas környezetében.

Az ***önismeret és a társas kultúra*** fejlesztésekor hangsúlyos szerepet kap a saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok megismertetése, a saját viselkedés kontrolljának, a kooperációnak, szociális normáknak direkt tanítása, mivel azok intuitív megértésére, spontán elsajátítására korlátozottan számíthatunk. Ebben az alapvető kultúrtechnikák alkalmazása hangsúlyos szerephez jut.

A testi és lelki egészségre nevelésében elsődleges az érzelmi biztonság megteremtése, a pozitív, reális énkép és önértékelés támogatása, a fejlődési zavarral gyakran együtt járó szorongás megelőzése, oldása. E feladatokban az írott, piktogramokkal segített információ megértésének és használatának fontos szerepe van.

A családi életre nevelés a középsúlyosan értelmi fogyatékos autizmus spektrum zavarral küzdő tanuló esetében is kiemelkedő jelentőségű. Az iskola alapvető feladata, hogy segítse az érintett családokat az autizmus-specifikus célok kitűzésében és megfelelő nevelési stratégiák alkalmazásában, mivel a hagyományos módszerek többsége nem válik be az érintett gyermekek esetében. Az írás-olvasás képességének lehető legmagasabb szintjének kialakítása és otthoni használata fontos cél.

Fenntarthatóság, környezettudatosság területén a környezet célzott megfigyelése, felfedezése a pedagógus aktív közreműködése; piktogramos, írott környezeti támpontok nélkül elképzelhetetlen. A fejlesztés e területen is a közvetlen, mindennapi élettel kapcsolatos tapasztalatokon alapul.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi) a fejlesztés fő célterülete, mint a kapcsolatteremtés és fenntartás, valamint az információcsere eszköze. A középsúlyosan értelmi fogyatékos autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekek esetében a kommunikációs képességek fejlődése és nyelvelsajátítás folyamata minőségileg eltér a tipikusan fejlődő kortársakétól. A fejlődési zavar kihat a szókincs, jelentés, nyelvtan és nyelvi funkciók elsajátítására és rugalmas alkalmazásukra. Hiányozhatnak vagy sérülhetnek azok a képességek, melyek lehetővé teszik a helyzetnek megfelelő személyközi kommunikációt és a nyelvi úton történő ismeretszerzést. Különösen nehezített az élő nyelv és szociális közvetítés útján való tanulás. Minden gyermeknél – függetlenül verbális képességeinek színvonalától – elsődleges cél az egyén képességszintjének megfelelő kommunikatív kompetencia megteremtése. A cél eléréséhez szükséges lehet alternatív kommunikációs eszközrendszerek alkalmazására, melyek tárgyak, piktogramok, írás és olvasás segítségével támogatják a megértést és kifejezést. A kommunikációs képességek sérülése és a kompenzáció lehetősége egyénenként mérendő fel, a fejlődési zavar spektrum jellege, az egyéni képességek és tünetek nagyfokú változatossága miatt.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák terén előtérbe kerül az önismeret és a közvetlen szociális környezet megismerése, a társas viselkedés szabályainak ismerete, betartása. Mivel az autizmus spektrum zavarok lényegi jellemzője a szociális megértés sérülése, az érintett tanulók esetében elsősorban a tények, ismeretek, együttélési szabályok elsajátítása kap prioritást, melyek közvetítésében elsődleges eszköz az írott, illetve piktogramos megsegítés.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái műveltségi területen megjelenő számos fejlesztési tartalom és cél fontos terápiás lehetőséget jelent az anyanyelvi fejlesztésében.

A tanulás kompetenciái kapcsán számolnunk kell azzal, hogy az autizmus spektrum zavar számos speciális kognitív nehézséggel és a kommunikáció sérülésével jár együtt. A tanulási folyamatban az élő nyelv és a szociális közvetítés megnehezíti, míg a vizuális információhordozók alkalmazása segíti a világ megismerését. Az önállóság elősegítésének egyik fontos módszertani eszköze az élő nyelv és a szociális közvetítés helyettesítése, kiegészítése egyénre szabott vizuális környezeti támpontokkal, ebben az olvasás-írás alkalmazásának képessége kiemelt jelentőségű.

A digitális kompetenciák területén az IKT alkalmazása egyedülálló lehetőséget jelent az autizmussal élő tanulók számára a kommunikációs akadálymentesítés és a tanulás tekintetében egyaránt. Szociális-kommunikációs sérülésük miatt azonban nehézséget jelenthet számukra az IKT interaktív használatával összefüggő veszélyek felismerése, elkerülése, valamint a rendelkezésre álló információk közötti kritikus válogatás.

Médiatudatosságra nevelés kapcsán a tanulók különösen veszélyeztetettek lehetnek a különböző médiumok által közvetített tartalmak meg nem értése, félreértése tekintetében és fokozott a függőségek kialakulásának veszélye is. Ugyanakkor a különböző médiumok lehetővé teszik az élő nyelvtől és szociális közvetítéstől független tanulást és kapcsolatteremtést, valamint olyan multimédiás tananyagok kialakítását, melyek lelassítják és hozzáférhetővé teszik a szociális interakciókat, nagyban hozzájárulva a fejlődési zavar következményeinek enyhítéséhez.

1.évfolyam

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Beszédfejlesztés**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Reagál a környezeti ingerekre, alapvető társas kezdeményezésekre.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Elemi kommunikatív viselkedések kialakítása, beszédfejlesztés alapozása.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**

Fejlesztési feladat megkülönböztetett figyelem a beszédre, nevére való odafordulás, felfigyelés egylépéses, alapvető instrukciók megértése ismert tárgyak, személyek megnevezése élethelyzetekben és képeken. "ki ez?", "mi ez?", kérdésekre ismert helyzetekben egyszavas válasz artikulációs mozgások követése – magánhangzók orron belégzés, szájon át kilégzés, hasi légzés, rágóizmok erősítése, a helyes nyelés technikája alap zönge érzékelése, irányított fújás, a hangok felismerése, megkülönböztetése **Ismeretek** kommunikatív alapszókincs bővítése (receptív, expresszív) egylépéses instrukciók, meghallgatás szófajok: főnevek, igék, melléknevek egyszavas kifejezések hangejtés – magánhangzók, szájállások, alap zönge, fújás, szájállások **Tevékenység** néhány egyszerű, egylépéses instrukció követésének gyakorlása személyre szabott segítséggel részvétel biztosítása meghallgatást igénylő tevékenységekben (mese, vers, zene) a hangadások/mozgások tudatosítása utánzással, tükrözéssel elemi szükségletek és tárgyra/tevékenységre vonatkozó egyszerű kívánságok kifejezésének gyakorlása, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel tárgyak megnevezése kommunikációs és tanulási szituációkban, szóban utánmondással, vagy bármely AAK-s eszközzel válaszadás gyakorlása a „ki ez?”, „mi ez?” kérdésekre kommunikációs és tanulási szituációkban, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel. légző-, fújó-, szívógyakorlatok személyre szabott segítséggel ajak-, nyelv-, rágógyakorlatok személyre szabott segítséggel száj csücsörítése fúváshoz személyre szabott segítséggel alap zönge próbálgatása, érzékelése háton, arcon, gégén	kommuni-káció ének, zene
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*főnév, ige, alapszókincs (receptív, expresszív); artikuláció; AAK, kérés, válaszadás*
A fejlesztés várt eredményei	Próbálkozik az artikulációs mozgások akaratlagos utánzásával. Többnyire odafordul, ha a keresztnevét hallja. Szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel: megért ismert helyzetben három tanult, egyszerű, egylépéses instrukciót tanult kommunikációs helyzetben egy-egy szóval megnevez ismert tárgyakat Aktív szókincse minimum 5 szó (bármely szimbólummal)

Kötelező óraszám: 72 óra

Évfolyam: 1.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Térorientációs gyakorlatok**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Nagymozgások összerendezése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Elemi eligazodás közvetlen környezetében.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat A relációs fogalmakat megismerni. Soralkotás, balról jobbra haladás. A bal-jobb oldal, irány differenciálása vizuális segítségével. Testséma –testkép kialakítása. A könyvek, papírlapok kíméletes használata, előre, hátra lapozás egyesével. **Ismeretek** Relációs fogalmak. Téri relációk. Eligazodás közvetlen környezetében, személyes terében. Haladás irányát jelző vizuális segítségek. Eligazodás két dimenzióban. Térstruktúra kialakítása. **Tevékenység** Tárgyak helyének meghatározása. Relációs fogalmak megállapítása képen. Térirányok gyakorlása nagymozgásokkal. Testtájékok megmutatása, megnevezése. Soralkotás tárgyakkal, képekkel, rajzzal. Nyilak elhelyezése, megfigyelése padokon, táblán, feladatlapon. Személyes terének és vizuális segítségeinek használata fokozódó önállósággal.		játékra nevelés kommuni-káció
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*alá, fölé, alatt, fölött, előtt, mellett, irányok: le, fel, ellentét-párok: hideg-meleg, sötét-világos, felnőtt, gyerek, öreg, fiatal, férfi, nő; ki? mi? tárgyak, személyek megkülönböztetése*	
A fejlesztés várt eredményei	Képes az irányokat: fentről le, vagy balról jobbra egy elemmel/lépéssel követni feladathelyzetben vizuális segítséggel, feladatszervezésben, napirendhasználatban.	

Évfolyam: 1.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Finommozgások fejlesztése.**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Tud fogni.	

Tantárgyi fejlesztési célok	Ujjak ügyesítése, ceruzafogás kialakítása.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Tárgyakat két- illetve három ujjal megfogni. Különféle agyagok, vastagabb drótok alakítása, megmunkálása. Törekedni a zsírkréta, kréta, ceruza helyes fogása tudatos irányítása, megfelelő nyomatékra. Együttműködéssel ismerkedés a tárgyakkal: a tapintással érzékelhető tulajdonságok megismerése, formaszilárdság. Ismert tárgyak felismerése tapintással. Ujjak mozgatásának finomítása. A szerszámok rendeltetésszerű használata személyre szabott segítséggel. Kételemes mozdulatsor végrehajtása. **Ismeretek** Tevékenység apró tárgyakkal. Kéz izomzatának fejlesztése. Helyes, szabályos, ceruzafogás. Megfelelő nyomaték. Érzékelés tapintással. Eszközök, szerszámok fogása. **Tevékenység** Gyöngy felszedése, pötyi játék használata, papír tépése, mozaik ragasztása. Gyúrás, nyomkodás agyaggal, gyurmával; drót hajlítása. Vonalak húzása megfelelő nyomatékkal és ceruzafogással. Színezés, rajzolás. Tárgyak felismerése, kiválasztása tapintással. „Szerelés” fogóval, anyacsavarral stb. Mozdulatok alapján mindennapi tevékenység felismerése, utánzása.	játékra nevelés ábrázolás, alakítás

Kulcsfogalmak/ fogalmak	*behajlított ujj, kicsi, nagy, kerek, lapos, egyenes, görbe, erősen, gyengén,* *álló-, fekvő egyenes, kör, vonal, sötét, halvány, gömbölyű, lapos, hosszú, rövid, vastag, vékony, dolgozik, játszik, szerszámok nevei, baleset, óvatosság*
A fejlesztés várt eredményei	Részt vesz a tevékenységekben személyre szabott segítséggel. Megfogja a rajzeszközt, nyomot hagy a papíron. Segítséggel papírt tép.

Évfolyam: 1.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Szem-kéz koordinációjának fejlesztése.**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**

Előzetes tudás	Tud tájékozódni közvetlen környezetében személyre szabott segítséggel. Képes rövid ideig asztalánál ülve maradni feladathelyzetben.
Tantárgyi fejlesztési célok	Formák felismerése egyeztetése.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Koordinációs képesség fejlesztése. Labdadobás, - gurítás célirányosan, labdát elkapni. Soralkotás balról jobbra irányítással. Függőleges irányú soralkotás. Stabil építményt készíteni viszonylag pontos illesztéssel. Kitartó munkavégzés néhány percig megfelelő mozdulatokkal. Szabály megértése és betartása. Feladatmegértés, és feladatvégzés. Tárgyra irányuló figyelem fejlesztése. Nagyobb méretű, gombok kigombolása. **Ismeretek** Célzott gurítás, dobás. Építés kockával, dominóval, fűzés. Határok betartása. Pontok összekötése. Formaazonosság. Gombolás. **Tevékenység** Labda dobása, gurítása, dobása, elkapása személyre szabott segítséggel. Autó gurítása egymásnak, „kapuba”, célba. Apró tárgyak (golyó, gyöngy, gomb) összegyűjtése, dobozba rakosgatása személyre szabott segítséggel. Kockák egymásra rakása, építés párhuzamosan, minta szerint személyre szabott segítséggel. Dominó élére állítása. Fűzőtábla használata nagy gyöngyök fűzése hurkapálcára, drótra, spárgára, ritmikus sor két színnel. Pontok összekötése ujjal, ecsettel, krétával, ceruzával személyre szabott segítséggel. Festés: szivaccsal, tenyérrel, ecsettel. Logikai játék, hasonló formák keresése, egyeztetés síkra személyre szabott segítséggel. Nagyobb, könnyen járó gombok kigombolásának gyakorlása kereten, majd önmagán.	önkiszolgálás játékra nevelés

Kulcsfogalmak/ fogalmak	*gurítás-dobás, elkapás, Kösd össze!, illesztés, igazítás, pontosság. gyöngy-sor, hosszabb, rövidebb, eleje, vége, közepe, betöltés, kihagyás, bele, mellé, találat, alapszínek, sötét, világos, hosszabb rövidebb. hosszában, építés, festés, gombolás, keresztben, fordítva,*

	méret, szín, forma, ugyanolyan, hasonló, ruhadarabok nevei, eleje, vége, balról jobbra
A fejlesztés várt eredményei	Részt vesz irányított tevékenységben. Képes a feladatot elvégezni, szabályokat betartani személyre szabott segítséggel.

Évfolyam: 1.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**5. Emlékezet-, gondolkodás- és figyelemfejlesztés**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Észleli a körülötte lévő tárgyakat és embereket.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyszerű összefüggések, különbségek, hasonlóságok felismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Változásokat észlelni, jelezni. Soralkotás: ütemezés követése Kiemelten figyelni a beszédre, vizuális segítségre. Szűkebb környezet tárgyainak, személyeinek, főbb fogalmainak csoportosítása, ismert fogalmak alá rendelése. Egyszerű próbálgatásos probléma-megoldási stratégiák tanítása. Halmazból egy-egy meghatározott tárgy kiválasztása. Eseményt felidézni, tárgyak szimbolikus jelentését felidézni. Szimbolikus gondolkodás fejlesztése. **Ismeretek** Tárgyak, helyzetek megfigyelése, változásai. Emlékezet. Beszédfigyelem, közös figyelem. Csoportosítás, válogatás, egyeztetés. Soralkotás. Problémamegoldás. Szimbolikus gondolkodás. **Tevékenység** Előre jelzett (pl. napirend) változások elfogadásának gyakorlása. Az interakciók lelassításával, vizuális támpontok nyújtásával segíteni, bátorítani a tartósabb és koncentráltabb beszédfigyelmet, közös tárgyra irányított figyelmet. Eseményképek feldolgozása saját tapasztalatok alapján személyre szabott segítséggel (pl. személyes napló). Próbálgatáson alapuló probléma-megoldás bátorítása feladathelyzetben. Tárgyválogatás, tárgyegyeztetés. Színek, formák szerinti válogatás, egyeztetés. Soralkotás: néhány lépéses ütemezés követése (munkarend, munkaszervezés, napirend); soralkotás tárgyakkal feladathelyzetben.	játékra nevelés kommuni-káció

	Szimbolikus gondolkodás: egyszerű tárgyak/képek szimbolikus jelentésének megértése (pl. napirend, munkarend, munkaszervezés, egyéb vizuális segítségek); nyelvi szimbólumok megértése, beszédértés	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*ugyanaz, még egyszer, azonos, különböző, hasonló, forma, szín, előtte, utána, nézd, figyelj, napirend, munkarend, munkaszervezés, saját élmény*	
A fejlesztés várt eredményei	Képes egyszerű, strukturált feladatban egyeztetésre, válogatásra. Kétlépéses ütemezést személyre szabott segítséggel (munkarend, munkaszervezés, napirend) követ. Általában felfigyel saját nevére.	

Évfolyam: 1.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**6. Íráselemek tanítása**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Tud markolva fogni.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Tárgyak válogatása forma alapján. Megközelítőleg helyes ceruzafogás.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Tanszereket rendeltetésszerűen, kíméletesen használni. Színezésnél vonalhatárok megközelítően helyes betartása. Festésnél formakitöltés két színnel, a vonalhatárok megközelítően pontos betartása. Alapformákat egyeztetni, differenciálni, felismerni a környezetben. Felismerhető formákat létrehozni személyre szabott segítséggel, különböző eszközökkel. Sorok kitöltése. Kétujjas fogás kialakítása. **Ismeretek** Formák differenciálása, egyeztetése, megfigyelése, átrajzolása Vonalvezetés követése. Feladatlap, könyv, füzet használata. Csippentő fogás. **Tevékenység** Tárgyak összehasonlításának gyakorlása (forma, szín). Egyenes és görbe vonal követése mozgással, tenyérrel. Vonalak (vízszintes, függőleges) követése ujjal, átrajzolása ceruzával, másolása. Könyv lapozgatása, előre, hátra lapozás. Képek keresése, nézegetése könyvben, füzetben. Füzet lapozása, sorok kitöltése, kihagyása. Pontok összekötése homokban, táblán, feladatlapon.		testnevelés ábrázolás, alakítás

Szaggatott, kipöttyözött vonalak, átrajzolása. Csippentő fogás gyakorlása strukturált feladatokban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*kerek, szögletes, széles, keskeny, rövid, hosszú, egyenes, görbe, kör, színek, csigavonal. ugyanúgy, ugyanarra, ugyanoda, üres sor, tele sor, ujjnyi köz, vastag vonal, kösd össze! kerüld ki! színezd ki!*
A fejlesztés várt eredményei	Tudjon papírra firkálni, pöttyöket rajzolni krétával, ceruzával.

Kötelező óraszám: 72 óra

2 évfolyam

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Beszédfejlesztés**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Próbálkozik az artikulációs mozgások akaratlagos utánzásával, többnyire odafordul, ha a keresztnevét hallja. Szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel: megért ismert helyzetben három tanult, egyszerű, egylépéses instrukciót; tanult kommunikációs helyzetben egy-egy szóval megnevez ismert tárgyakat. Aktív szókincse minimum 5 szó (bármely szimbólummal)	
Tantárgyi fejlesztési célok	szemantikus kategóriák bővítése, intencionális kommunikatív viselkedések és akciók megerősítése, nyelvi és beszédfejlesztés	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat hallási figyelem fejlesztése: zörejek, hangszerek hangjának felismerése, differenciálása; megkülönböztetett reagálás az emberi hangra részvétel meghallgatást igénylő tevékenységben (mese, vers, zene) saját keresztneve, ismert tárgyak, személyek, főbb testrészek nevének megértése ismert tárgyak, személyek megnevezése élethelyzetekben, kommunikációs és képeken helyzetekben "ki ez?", "mi ez?", "mit csinál?" kérdésekre ismert helyzetekben egyszerű válasz szóban, vagy AAK-s eszközzel a beszéd ritmusa: mondókák/versek/dalok játékos utánzómozgásokkal, ritmizálás, tapsolás bemutatás alapján artikulációs mozgások követése orron belégzés, levegő visszatartása, szájon át kilégzés, hasi légzés gyakorlása		kommuni-káció ének, zene

irányított fújás, hangadással kísért fújás rágóizmok erősítése utánzógyakorlatokkal, a helyes nyelés technikája alap zönge próbálgatása, érzékelése háton, arcon, gégén szájállások utánzásával, a hangok felismerése, megkülönböztetése, leolvasása szájról **Ismeretek** kommunikatív alapszókincs bővítése (receptív, expresszív) instrukciók megértése mindennapi életben gyakran előforduló tárgyak azonosítása/megnevezése szófajok: főnevek, igék, melléknevek tőmondat: analóg elemi mondatalkotás (főnév/ige kombináció) kérdés-válasz interakciók hangejtés – magánhangzók, szájállások **Tevékenység** tárgyak, személyek, tevékenységek, cselekvések, látható tulajdonságok megnevezése kommunikációs és tanulási szituációkban; szóban utánmondással, vagy bármely AAK-s eszközzel elemi szükségletek és egyszerű kívánságok kifejezése és elutasítás gyakorlása szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel a „ki ez?”, „mi ez?”, „mit csinál?” kérdésekre válaszadás kommunikációs és tanulási szituációkban, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel légző-, fújó-, szívógyakorlatok, ajak-, nyelv-, rágógyakorlatok fújás, fújás hangadással hangadásra késztető játékos utánzógyakorlatok, ciklizálás beszélő gyermekeknél: beszédgyakorlatok	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	főnév, személynév, ige, melléknév; alapszókincs (receptív, expresszív); artikuláció, AAK, kérés, válaszadás, elutasítás, intencionális kommunikáció
A fejlesztés várt eredményei	Artikulációs mozgásokat akaratlagosan utánoz. Odafordul, ha a keresztnevét hallja. Rövid ideig részt vesz meghallgatást igénylő tevékenységekben. Szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel: megért és teljesít ismert helyzetben, három tanult, egyszerű, egylépéses instrukciót tanult kommunikációs helyzetben egy-egy szóval megnevez ismert tárgyakat, személyt, cselekvést tanult helyzetben tud a „nem” szóval elutasítani megnevezés után négy különféle színű tárgy közül odaadja a megfelelőt Aktív szókincse minimum 15 szó (beszéddel, vagy bármely szimbólummal)

Évfolyam: 2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Térorientációs gyakorlatok**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**

Előzetes tudás	Képes az irányokat: fentről le, vagy balról jobbra egy elemmel/lépéssel követni feladathelyzetben vizuális segítséggel, feladatszervezésben, napirendhasználatban.
Tantárgyi fejlesztési célok	Eligazodás közvetlen környezetében.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat A relációs fogalmakat megismerni. Soralkotás, balról jobbra haladás. A bal-jobb oldal, irány differenciálása. Testséma –testkép kialakítása. A könyvek, papírlapok kíméletes használata, előre, hátra lapozás egyesével. **Ismeretek** Lateralitás. Relációs fogalmak. Téri relációk felismerése, létrehozása. Eligazodás közvetlen környezetében, személyes terében. Haladás irányát jelző vizuális segítségek. Eligazodás két dimenzióban (könyv). Térstruktúra használata. **Tevékenység** Tárgyak helyének meghatározásának, egymáshoz viszonyításának gyakorlása személyre szabott segítséggel (pl. alaplapok). Relációs fogalmak megállapítása térben, síkban. Térirányok gyakorlása nagymozgásokkal. Testtájékok megmutatása, megnevezése. Soralkotás tárgyakkal, képekkel, sorendek értelmezése, követése napirendben és munkarendben, munkaszervezésben. Nyilak, elhelyezése, megfigyelése padokon, táblán, feladatlapon; egyéb a sorrendet és helyet jelző vizuális segítségek használata (pl. tranzitkártya, strukturált feladatok, alaplapok) Adott tárgy kikeresése készletből; adott ábra, kép megkeresése könyvben. Személyes terének és vizuális segítségeinek használata fokozódó önállósággal.	játékra nevelés kommuni-káció
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*alá, fölé, alatt, fölött, előtt, mellett, irányok: le, fel, bal, jobb, előtte, közben, mögötte, utána, itt, ide, ott, oda, erre, arra*
A fejlesztés várt eredményei	Képes az irányokat: fentről le, vagy balról jobbra kettő, vagy több elemmel/lépéssel követni feladathelyzetben vizuális segítséggel, feladatszervezésben, napirendhasználatban.

Évfolyam: 2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Finommozgások fejlesztése.**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Részt vesz a tevékenységekben személyre szabott segítséggel. Megfogja a rajzeszközt, nyomot hagy a papíron. Segítséggel papírt tép.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Ujjak ügyesítése, ceruzafogás kialakítása.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Tárgyakat két- illetve három ujjal megfogni. Különféle agyagok, vastagabb drótok alakítása, megmunkálása. Törekedni a zsírkréta, kréta, ceruza helyes fogása tudatos irányítása, megfelelő nyomatékra. Érzékszervi megtapasztalás, tapintásos érzékelés fejlesztése. Ismert tárgyak felismerése tapintással. Ujjak mozgatásának finomítása. A szerszámok rendeltetésszerű használata személyre szabott segítséggel. Kételemű mozdulatsor végrehajtása, modellálásra, vagy vizuális segítséggel. **Ismeretek** Tevékenység kicsi tárgyakkal. Kéz izomzatának fejlesztése. Helyes, szabályos, ceruzafogás. Megfelelő nyomaték. Érzékelés tapintással, látással,szaglással. Eszközök, szerszámok fogása. **Tevékenység** Tevékenység strukturált feladatokban kisebb tárgyakkal; pl. gyöngy felrakása/leszedése hurkapálcára/ról, pötyi játék használata, papír tépése, mozaik ragasztása, csipeszelés, gemkapocs leszedése/felrakása, különböző méretű kupakok, nagyméretű anyacsavar fel-és lecsavarása. Sodrás, gömbölyítés, csippentés, lapítás, agyaggal, gyurmával asztalon. Vonalak húzása megfelelő nyomatékkal és ceruzafogással. Színezés, rajzolás különböző eszközökkel. Tárgyak felismerése, kiválasztása tapintással. Tapintással, látással, szaglással érzékelhető tulajdonságok megismerése: hideg, meleg, sima, érdes; színek, formák, alakíthatóság, illat, szag Ujjtorna: csippentések		játékra nevelés ábrázolás, alakítás
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*álló-, fekvő egyenes, kör, vonal, sötét, halvány, sima, érdes, puha, kemény, gömbölyű, lapos, hosszú, rövid, vastag, vékony, dolgozik, játszik, , hideg, meleg,színek, formák, gömbölyítés, nyújtás, sodrás, lapítás, csippentés, csavarás*	

A fejlesztés várt eredményei	Megold néhány kisebb tárggyal végzendő strukturált feladatot önállóan. Tudjon papírra firkálni, pöttyöket rajzolni ceruzával.

Évfolyam: 2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Szem-kéz koordinációjának fejlesztése**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Részt vesz irányított tevékenységben. Képes a feladatot elvégezni, szabályokat betartani személyre szabott segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Cél-kontroll kialakítása térben, mozgással.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat: Koordinációs képesség fejlesztése Labdadobás, - gurítás, dobás célirányosan, labdát elkapni, megfelelő erővel irányba dobni. Vízszintes irányú soralkotás balról jobbra haladva, irányítással. Függőleges irányú soralkotás, fentről lefelé haladva, irányítással. Stabil építményt készíteni viszonylag pontos illesztéssel. Kitartó munkavégzés néhány percig megfelelő mozdulatokkal. Tárgyra irányuló figyelem fejlesztése Nagyobb méretű gombok begombolása. Biztos cél-kontroll kialakítása térben, mozgással. **Ismeretek** Célzott gurítás, dobás. Építés kockával, dominóval, fűzés. Határok betartása. Pontok összekötése Cél-kontroll térben mozgással **Tevékenység** Labda dobása, gurítása, dobása, elkapása személyre szabott segítséggel. A megfelelő erővel és irányba dobás gyakorlása. Babzsák dobása célba, társnak Autó gurítása egymásnak, „kapuba”, célba. Tárgyak (pl. játékeszközök, golyó, gyöngy, gomb) dobozba gyűjtése személyre szabott segítséggel. Kockák egymásra, egymás mellé rakása, építés párhuzamosan sorokba és oszlopokba személyre szabott segítséggel. Dominó élére állítása. Fűzőtábla használata nagy gyöngyök fűzése hurkapálcára, drótra, spárgára, ritmikus sor két színnel. Pontok összekötése ujjal, ecsettel, krétával, ceruzával személyre szabott segítséggel. Festés: szivaccsal, tenyérrel, ecsettel.	önkiszolgálás játékra nevelés

Logikai játék, hasonló formák keresése, egyeztetés síkra személyre szabott segítséggel. Nagyobb, könnyen járó gombok begombolásának gyakorlása kereten, majd önmagán.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*gurítás-dobás, elkapás, Kösd össze! illesztés, igazítás, eleje, vége, közepe, betöltés, kihagyás, bele, mellé, találat, alapszínek, építés, festés, gombolás, keresztben, fordítva, méret, szín, forma, ugyanolyan, hasonló, eleje, vége, balról jobbra, fentről lefelé, odanéz, ránéz*	
A fejlesztés várt eredményei	Gurításkor képes figyelni a cél helyét, mozgását ahhoz igazítani személyre szabott segítséggel; közben szemmel viszonylag folyamatosan követi a mozgást. Képes játékeszközeit a játék befejeztével dobozba gyűjteni. Strukturált feladatokban áttesz tárgyakat egyik helyről a másikra megadott szempontok szerint, segítséggel egyre folyamatosabban figyeli a saját mozdulatait.	

Évfolyam: 2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**5. Emlékezet-, gondolkodás- és figyelemfejlesztés**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Egyszerű, strukturált feladatban egyeztet, válogat. Kétlépéses ütemezést személyre szabott segítséggel követ. Általában felfigyel saját nevére.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyszerű összefüggések, különbségek, hasonlóságok felismerése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Változásokat elfogadása. Soralkotás: ütemezés követése Kiemelten figyelni a beszédre, vizuális segítségre. Szűkebb környezet tárgyainak, személyeinek, főbb fogalmainak csoportosítása, ismert fogalmak alá rendelése. Egyszerű próbálgatásos probléma-megoldási stratégiák tanítása. Eseményt, tárgyak szimbolikus jelentését felidézni. Szimbolikus gondolkodás fejlesztése. **Ismeretek** Helyzetek, események, tárgyak, személyi környezet változásai. Emlékezet. Beszédfigyelem, közös figyelem. Csoportosítás, válogatás, egyeztetés. Soralkotás. Problémamegoldás. Szimbolikus gondolkodás.		játékra nevelés kommuni-káció

Tevékenység Előre jelzett változások elfogadásának gyakorlása: tevékenységekben, feladattípusokban, helyszínekben, személybeli változáskor. Az interakciók lelassításával, vizuális támpontok nyújtásával segíteni, bátorítani a tartósabb és koncentráltabb beszédfigyelmet, közös tárgyra irányított figyelmet. Eseményképek feldolgozása saját tapasztalatok alapján személyre szabott segítséggel (pl. személyes napló). Próbálgatáson alapuló probléma-megoldás bátorítása feladathelyzetben. Tárgyválogatás, tárgyegyeztetés. Színek, formák szerinti válogatás, egyeztetés. Soralkotás: néhány lépéses ütemezés követése (munkarend, munkaszervezés, napirend); soralkotás tárgyakkal feladathelyzetben. Szimbolikus gondolkodás: egyszerű tárgyak/képek szimbolikus jelentésének megértése (pl. napirend, munkarend, munkaszervezés, egyéb vizuális segítségek). Nyelvi szimbólumok megértésének, beszédértés fejlődésének segítése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*ugyanaz, még egyszer, azonos, különböző, hasonló, forma, szín, előtte, utána, nézd, figyelj, napirend, munkarend, munkaszervezés, saját élmény, emlékezet, beszédfigyelem, közös figyelem; csoportosítás, válogatás, egyeztetés; soralkotás, problémamegoldás, szimbolikus gondolkodás*
A fejlesztés várt eredményei	Három, vagy több lépéses ütemezést személyre szabott segítséggel (munkarend, munkaszervezés, napirend) ismert helyzetben követ. Felfigyel saját nevére, ránéz a közös figyelem tárgyára segítséggel. Egyszerű tárgyak/képek szimbolikus jelentésének megérti tanult helyzetben.

Évfolyam: 2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**6. Íráselemek tanítása**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Tudjon papírra firkálni, pöttyöket rajzolni krétával, ceruzával.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Függőleges és vízszintes vonalak átírása.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Tanszereket rendeltetésszerűen, kíméletesen használni. A helyes ceruzafogás és testtartás kialakítása. Színezésnél vonalhatárok megközelítően helyes betartása. Festésnél formakitöltés két színnel, a vonalhatárok megközelítően pontos betartása		Testnevelés Ábrázolás, alakítás:

Alapformákat egyeztetni, differenciálni, felismerni a környezetben. Felismerhető formákat létrehozni személyre szabott segítséggel, különböző eszközökkel. Vonalközt figyelembe venni, (vonalköz nagysága) egyéni képesség alapján Sorok kitöltése, kihagyása, vonalelemek közötti távolság tartása. **Ismeretek** Formák differenciálása, egyeztetése, megfigyelése, átrajzolása Vonalvezetés követése Irányok követése. Irányított vonal húzása, átírás. Helyes testtartás, ceruzafogás. Határok betartása. Könyv, füzet használata. **Tevékenység** Egyenes és görbe vonal követése ujjal, krétával, ceruzával. Vonalak (vízszintes, függőleges) követése ujjal, átrajzolása ceruzával, másolása. Könyv lapozgatása, előre, hátra lapozás. Képek keresése, nézegetése könyvben, füzetben. Füzet lapozása, sorok kitöltése, kihagyása. Pontok összekötése homokban, táblán, feladatlapon. Szaggatott, kipöttyözött vonalak, átrajzolása. Csippentőfogás gyakorlása strukturált feladatokban. Tárgyak összehasonlítása (forma, szín) Festés két vízzel kikevert színnel; nagy minta kitöltése Személyre szabott segítséggel kör, csigavonal, egyszerű szögletes formák követése vonalról, vonalra, áttetsző papíron ujjal, másolása krétával, ceruzával. Függőleges és vízszintes vonalak másolása. Helyes ceruzafogás, testtartás gyakorlása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	kerek, szögletes, széles, keskeny, rövid, hosszú, egyenes, görbe, kör, csigavonal. ugyanúgy, ugyanarra, ugyanoda, üres sor, tele sor, ujjnyi köz, vastag vonal, Kösd össze! Kerüld ki! Színezd ki!, követni, húzni, ránézni, színek, formák,
A fejlesztés várt eredményei	Tud függőleges és vízszintes vonalat követni ujjal, krétával, ceruzával; személyre szabott segítséggel. Megközelítőleg helyesen fogja a ceruzát, beigazítás után megtartja a feladatvégzéshez helyes testtartást.

3. évfolyam (A 2020/21-es tanévben kifutó rendszerben)

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Beszédfejlesztés**	**Órakeret: 10**
Előzetes tudás	Artikulációs mozgások akaratlagos utánzása. Rövid ideig részt vesz	

	meghallgatást igénylő tevékenységekben. Szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel megért és teljesít ismert helyzetben néhány tanult, egyszerű, egylépéses instrukciót. Megnevez ismert tárgyakat, személyt, cselekvést, kommunikációs helyzetben. Aktív szókincse minimum 15 szó (bármely szimbólummal).
Tantárgyi fejlesztési célok	Részvétel a tanórai és tanórán kívüli kommunikációban; nyelvi és beszédfejlesztés.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat a jövő és a múlt idő: élethelyzetekhez kapcsolódó, időhatározóval bővített mondat megértése téri viszonyszavakkal kifejezett téri relációk megértése és kifejezése az egyes számú személyes névmások megértése a tananyagok lexikájának ismerete "ki ez?", "mi ez?", "mit csinál?" „hol?”, „Milyen?” kérdésekre ismert helyzetekben egyszerű válasz a felszólító mód használata segítségkérésnél kéréskor a többes szám használata, egyszerű mondatot alkotása számnevek használata tanulási és kommunikációs helyzetekben analóg elemi mondatalkotás tanulási és kommunikációs helyzetekben (ige, főnév, melléknév használatával) beszédgyakorlatok **Ismeretek** kommunikatív alapszókincs bővítése (receptív, expresszív) szófajok: főnevek, igék, melléknevek, határozószók, kérdőszók ragozás igeidők analóg elemi mondatalkotás (főnév/ige/melléknév kombináció) hangejtés – ajakhangok +magánhangzók **Tevékenység** a jövő idő: élethelyzetekhez kapcsolódó, időhatározóval bővített mondat megértésének segítése személyre szabott segítséggel (pl. napirend, személyes napló) a múlt idő: élethelyzetekhez kapcsolódó, időhatározóval bővített mondat megértésének segítése személyre szabott segítséggel (pl. napirend, személyes napló) a „ki ez?”, „mi ez?”, „mit csinál?” „hol?”, „mikor?” kérdésekre válaszadás gyakorlása kommunikációs és tanulási szituációkban szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel „milyen?” kérdésre a tárgyak látható tulajdonságaira vonatkozó	kommuni-káció ének, zene

melléknevek használatának gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel; „mennyi?” kérdésre válaszadás gyakorlása határozatlan számnevekkel tanulási és kommunikációs helyzetekben, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel térи viszonyszavakkal kifejezett téri relációk megértése és kifejezésének gyakorlása tárgyak, személyek, tevékenységek, cselekvések, minőség/tulajdonság, mennyiség fogalmainak gyakorlása kommunikációs és tanulási szituációkban, szóban (utánmondással) vagy bármely AAK-s eszközzel igeragozás, igeidők gyakorlása kommunikációs és tanulási szituációkban, személyre szabott segítséggel kéréskor a többes szám használata, egyszerű mondatot alkotása személyre szabott segítséggel (állítmány+ tárgy) analóg elemi mondatalkotás gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben (ige, főnév, melléknév használatával) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel légző-, szívó-, fújó rágógyakorlatok, fújás hangadással; önellenőrzés tükör előtt növekvő szótagszámmal ciklizálás alap zönge próbálgatása: érzékelése háton, arcon, gégén hangadásra késztető játékos utánzógyakorlatok, ciklizálás beszélő gyermekeknél: beszédgyakorlatok	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*főnév, ige, melléknév; AAK; határozószók, kérdőszók, ragozás, igeidők, analóg elemi mondatalkotás; vokalizáció*
A fejlesztés várt eredményei	Szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel: tanult helyzetben egy-egy szóval megnevez ismert tárgyakat, személyt, cselekvést, mennyiséget, tulajdonságot tanult helyzetben jelzi, hogy „kérem” kéréskor, segítség kérésekor használja, a többes számot, a felszólító módot személyre szabott segítséggel képes egyszerű élménymegosztásra Aktív szókincse minimum 25 szó (beszéddel, vagy bármely szimbólummal)

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Térorientációs gyakorlatok**	**Órakeret: 10**
Előzetes tudás	Képes az irányokat: fentről le, vagy balról jobbra kettő, vagy több elemmel/lépéssel követni feladathelyzetben vizuális segítséggel, feladatszervezésben, napirendhasználatban.	

Tantárgyi fejleszt. célok	Téri irányok használata a mindennapokban a viselkedés megszervezésében.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat: A bal-jobb oldalt, illetve irányt differenciálni. téri viszonyszavakkal kifejezett téri relációk megértése és kifejezése A balról jobbra; fentről lefelé haladás alkalmazása. Helymeghatározást gyakorolni. Társasjátékban a sorra kerülés követése, lépés bábuval, a haladási irány követése. Felismerni a felső, alsó, szélső és középső sorokat, oszlopokat. **Ismeretek** Lateralitás. Soralkotás. Téri relációk. Téri viszonyszavak. Helymeghatározás. Játékos feladatok, társasjáték. Képolvasás. Tájékozódási gyakorlat 3x3 cm-es négyzethálón, 3 cm-es sorközben **Tevékenység** Tárgyak sorba rendezése balról jobbra, sor eleje, sor vége, közepe fogalom kialakításának megkezdése, gyakorlása. Téri viszonyszavakkal kifejezett téri relációk megértése és kifejezésének gyakorlása. Képolvasás gyakorlása balról jobbra. Társasjátékban a sorra kerülés követésének, bábuval lépés, a haladási irány követésének gyakorlása személyre szabott segítséggel. Elrejtett tárgyak megkeresése irányítással, személyre szabott segítséggel. Tárgyak helyének meghatározásának, egymáshoz viszonyításának gyakorlása személyre szabott segítséggel (pl. alaplapok). Relációs fogalmak megállapítása térben személyre szabott segítséggel.	játékra nevelés számolás, mérés

Térirányok gyakorlása nagymozgásokkal. Soralkotás tárgyakkal, sorendek értelmezése, követése napirendben és munkarendben, munkaszervezésben. Nyilak, elhelyezése, megfigyelése padokon, táblán, feladatlapon; egyéb a sorrendet és helyet jelző vizuális segítségek használata (pl. tranzitkártya, strukturált feladatok, alaplapok). Adott sor/ oszlop jelölésének figyelembe vétele a napirendben, munkarendben. Adott tárgy kikeresése készletből. Személyes terének és vizuális segítségeinek használata fokozódó önállósággal.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*alá, fölé, alatt, fölött, előtt, mellett, irányok: le, fel, bal, jobb, előtte, közben, mögötte, utána, itt, ide, ott, oda, erre, arra, sor, oszlop, alsó, felső, sor eleje, sor vége, közepe*
A fejlesztés várt eredményei	Képes az irányokat: fentről le, vagy balról jobbra három, vagy több elemmel/lépéssel követni feladathelyzetben vizuális segítséggel, feladatszervezésben, napirendhasználatban. Társasjátékban a sorra kerülést, haladási irányt követi személyre szabott segítséggel, két játékos esetén, egyéni helyzetben.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Finommozgások fejlesztése**	**Órakeret: 9**
Előzetes tudás	Megold néhány kisebb tárggyal végzendő strukturált feladatot önállóan. Tud papírra firkálni, pöttyöket rajzolni ceruzával.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Ujjak ügyesítése, helyes ceruzafogás kialakítása. Íráskészség megalapozása.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Tárgyakat két ujjal megfogni. Különféle agyagok megmunkálása. A zsírkréta, kréta, ceruza helyes fogásának kialakítása; tudatos irányítása, megfelelő nyomaték. Ujjak mozgatásának finomítása. A szerszámok rendeltetésszerű használata személyre szabott segítséggel. Kételemű mozdulatsor végrehajtása önállóan. **Ismeretek** Tevékenység apró tárgyakkal.		játékra nevelés ábrázolás, alakítás

Kéz izomzatának fejlesztése. Helyes, szabályos, ceruzafogás. Megfelelő nyomaték. Íráskészség megalapozása. **Tevékenység** Tevékenység strukturált feladatokban apró tárgyakkal; pl. gyöngy felrakása/leszedése zsinórra/-ról, pötyi gemkapocs leszedése/felrakása, kisebb kupakok, anyacsavar fel-és lecsavarása vékony csavarra; csippentő fogás kialakítása. Sodrás, gömbölyítés, lapítás, csippentés agyaggal, gyurmával két kéz közt. Vonalak húzása megfelelő nyomatékkal és ceruzafogással, személyre szabott segítséggel. Színezés, rajzolás különböző eszközökkel. Ujjtorna: csippentések	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*álló-, fekvő egyenes, kör, vonal, sötét, halvány, gömbölyítés, nyújtás, sodrás, lapítás, csippentés, csavarás, ceruzafogás, vonal, követés, balról jobbra, fentről le.*
A fejlesztés várt eredményei	Megold néhány apró tárggyal végzendő strukturált feladatot önállóan. Függőleges és egyenes vonalat követ ujjal, krétával, ceruzával személyre szabott segítséggel a kezdő és végpontot megtalálja egyértelmű jelölése mellett. Ceruzafogást beigazítás után röviden megtart.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Szem-kéz koordinációjának fejlesztése**	**Órakeret: 9**
Előzetes tudás	Gurításkor képes figyelni a cél helyét, mozgását ahhoz igazítani személyre szabott segítséggel. Képes játékeszközeit a játék befejeztével dobozba gyűjteni. Strukturált feladatokban áttesz tárgyakat egyik helyről a másikra megadott szempontok szerint, segítséggel egyre folyamatosabban figyeli a saját mozdulatait.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Sorkövetés, oszlopkövetés kialakítása. Sorrend követésének kialakítása. Cél-kontroll kialakítása síkban.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Sorkövetés, oszlopkövetés kialakítása		mozgás-nevelés

Feladaton belüli sorrend követése Képolvasás követése. Minta után stabil építményt készíteni különböző építőelemekből. Több elemet minta szerint önállóan összeilleszteni, a hibákat észlelni, javítani. Cél-kontroll kialakítása síkban. **Ismeretek** Sorkövetés, oszlopkövetés. Képolvasás. Sorrend követése. Építés minta szerint. Soralkotás. Cél-kontroll síkban **Tevékenység** Napirendjén, munkarendben, vízszintes sorokba, vagy függőleges oszlopokba rendezett tárgyas, vagy képi tevékenységszervezést követ. Munkaszervezés segítségével egy feladaton belül követi a lépéseket. Kommunikációs helyzetekben és tanórán piktogramok balról jobbra, vagy fentről lefelé követésének, összeolvasásának gyakorlása. Kockák egymásra rakása, építés párhuzamosan, tárgyas, vagy képi minta szerint személyre szabott segítséggel. Pontos, megfelelő nyomatékkal végzett összeillesztések, hibajavítás a tárgyas, vagy képi modell ellenőrzésével. Kereten hurok kötése, meghúzása; masni-kötés gyakorlása. Szétvágott kép, mesekocka, puzzle elemeinek összeillesztése. Különböző vonalakat követésének gyakorlása ujjal, krétával, ceruzával személyre szabott segítséggel a kezdő és végpont egyértelmű jelölése mellett.	életvitel és gyakorlat játékra nevelés
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*kép széle, kerete, vonal, követés, sor, oszlop, sorrend, ellenőrzés, tekintetváltás, ütemezés, kezdőpont, végpont, cél*
A fejlesztés várt eredményei	Napirendjét, munkarendjeit, munkaszervezéseit követi. Személyre szabott segítséggel ellenőrzi a minta szerinti építményét a modell és az építmény közti többszöri tekintetváltással. Függőleges és egyenes vonalat követ ujjal, krétával, ceruzával személyre szabott segítséggel a

	kezdő és végpont egyértelmű jelölése mellett, közben szemmel viszonylag folyamatosan követi a mozgást.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**6. Íráselemek tanítása**	**Órakeret: 10**
Előzetes tudás	Tud függőleges és vízszintes vonalat követni ujjal, krétával, ceruzával; személyre szabott segítséggel. Megközelítőleg helyesen fogja a ceruzát, beigazítás után megtartja a feladatvégzéshez helyes testtartást.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Vonalrendszer megismerése, tájékozódás a vonalrendszerben. Íráselemek megrajzolásának irányainak kialakítása.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Az álló, fekvő és ferde vonalak differenciálása. Egyszerű formák, betűelemek átírása, másolása. Betűelemeket átírása, differenciálása Íráskor a kezdő és végpont megtalálása, a helyes irány követése. Szó- és sorközöket betartása. A vonalrendszert megismerni, íráselemek helyét ismerni. Ceruza helyes megfogása **Ismeretek** Álló, fekvő, ferde egyyenes vonal. Kör-, kapu- és csészevonal. Hurok- és horogvonalak. Íráselemek írása vonalrendszerbe, sorközbe. Rész-egész ceruzafogás **Tevékenység** Betűelemek felismerése, kiemelése ábrákban. Ábrák kiegészítése, betűelemekkel. Hurok- és horog-vonal átírása, ujjal, krétával, ceruzával; másolása; rajz kiegészítése. Azonos írásjelek felismerése, jelölése, kiemelése sorból; sor folytatása. Ismerkedés a vonalrendszerrel		ábrázolás, alakítás játékra nevelés

Egyénileg meghatározott szélességű sorközben és vonalrendszerben való tájékozódás gyakorlása. Helyes ceruzafogás megtartása beigazítás után, testtartás gyakorlása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*vonalrendszer, sorköz, határvonal, kisebb, nagyobb, befér, kilóg álló, fekvő, ferde és egyenes vonal, kör-, kapu- és csészevonal, íráselemek, kezdőpont, végpont*
A fejlesztés várt eredményei	Függőleges és egyenes vonalat követ ujjal, krétával, ceruzával személyre szabott segítséggel a kezdő-és végpontot megtalálja egyértelmű jelölése mellett. Ceruzafogást beigazítás után röviden megtart. Egyénileg meghatározott szélességű sorközben és vonalrendszerben segítséggel tájékozódik.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**7. Betűtanítás**	**Órakeret: 20**
Előzetes tudás	Tanult tárgyak, piktogramok szimbolikus jelentését érti.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Megismerkedés az: a, i, í, o, ó, m, l, e, v betűkkel.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Hallásfigyelem fejlesztése. Hangsúlyozott kezdőhangot kihallani ismert szóból. Egy-egy hang jelenlétét, felismerni felülartikulált, ismert szavakban. Kezdőhang szerint szavakat differenciálni. Betűhöz megfelelő hangot, hanghoz betűt társítani. Betűk egyeztetése, válogatása. A tanult betűt betűkép és hangoztatás után kiválasztani készletből. Szókép-szókép, kép-szókép egyeztetése. Saját keresztnév szóképének felismerése. **Ismeretek** a, i, í, o, ó, m, l, e, v betűk Szóképek. Hang, betű. Analízis, szintézis.		kommuni-káció ének, zene

Válogatás, egyeztetés. **Tevékenység** Tárgy-tárgy, tárgy-piktogram egyeztetése, válogatása: használati tárgyak, napirendi tevékenységek, kommunikációban használt szavak. különböző szimbólumszintű piktogramok egyeztetése, válogatása: használati tárgyak, napirendi tevékenységek, kommunikációban használt szavak. kép-szókép; Szókép-szókép egyeztetése: használati tárgyak, napirendi tevékenységek, kommunikációban használt szavak, saját keresztnév. Játékos hallásfigyelem fejlesztő gyakorlatok. Hang kihallása szó elején, végén, közepén, kezdőhang kiemelése: a, i, í, o, ó, m, l, e, v hangoztatáskor a modell szájállásának megfigyelésének gyakorlása a, i, í, o, ó, m, l, e, v hangoztatása önállóan és ismert szavakban; modellálásra és betűképre Ajakállások, artikuláció utánzása. a, i, í, o, ó, m, l, e, v betű kiválasztása betűsorból, keresése újságban, utcai feliratokon. Analóg elemi mondatalkotás gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben (ige, főnév, melléknév használatával) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel. Bármely szimbolikus kommunikációs forma (tárgy, gesztus, piktogram, beszéd) használata, megerősítése személyre szabott segítséggel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*a, i, í, o, ó, m, l, e, v betűk; szóképek; hang, betű; analízis, szintézis; válogatás, egyeztetés; hallásfigyelem, szó, szótag*
A fejlesztés várt eredményei	Személyre szabott segítséggel részt vesz a foglalkozáson. Tanult piktogramok jelentését érti. Ajakállások, artikuláció utánzásával; „a, i, í, o, ó, m, l, e, v” betűk hangoztatásával próbálkozik. Személyre szabott segítséggel a, i, í, o, ó, m, l, e, v betűket kiválasztja legalább kettő közül. Expresszív kommunikációban használ bármely szimbolikus kommunikációs formát (tárgy, gesztus, piktogram, beszéd) személyre szabott segítséggel.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**8. Olvasás**	**Órakeret: 20**
Előzetes tudás	Tárgyat tárggyal egyeztet.	

Tantárgyi fejlesztési célok	Különböző nyelvi szimbólumok értése. Különböző szintű nyelvi szimbólumok egyeztetése, válogatása, értése, használata.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Különböző szintű nyelvi szimbólumok egyeztetése, válogatása, értése, használata. Betűk válogatása, egyeztetése, hangoztatása, felismerése a „betűtanítás” tematikai egység tartalmai szerint. Összeolvasás a „betűtanítás” tematikai egység tartalmai szerint. Szótagolás. Képolvasás. Nyelvi szimbólumok megértése és megnevezése. Felfigyelés az ismert szóképekre tanulási és kommunikációs helyzetekben. **Ismeretek** nyelvi szimbólumok képolvasás betűk összeolvasás **Tevékenység** Tárgy-reprezentáns tárgy, tárgy-tárgyrészlet egyeztetés, válogatás. Tárgy-különböző szintű piktogram (fotó, színes rajz, fekete-fehér rajz, vonalrajz) egyeztetés, válogatás. Azonos és különböző szintű piktogramok egyeztetése, válogatása. Szókép-szókép egyeztetés, válogatás. Tárgy-szókép egyeztetés, válogatás. Piktogram-szókép egyeztetés, válogatás. Különböző szintű nyelvi szimbólumok értésének, használatának gyakorlása élethelyzetekben (pl. instrukciók, információk, napirend, kommunikáció, AAK, viselkedési szabályok, tevékenységszervezés, ismeretszerzés, művészeti tevékenységek során). Betűk válogatásának, egyeztetésének, hangoztatásának gyakorlása a „betűtanítás” tematikai egység tartalmai szerint. A megismert betűk összeolvasásának gyakorlása.	kommuniká-ció ének, zene ábrázolás, alakítás

Szavak szótagolásnak gyakorlása letapsolással. Gyakorlatok képekkel, képsorokkal: sorrendezés (idő, cselekvés, alapvető ok-okozat), szókincs, nyelvi megértés, mondatalkotás, szimbolikus gondolkodás, képolvasás, főfogalom alá rendezés, kategorizáció Analóg elemi mondatalkotás gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben (ige, főnév, melléknév használatával) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel Személyre szabott segítséggel tőmondatok megértésének gyakorlása bármely szimbólummal Az olvasás haladási irányának követése képolvasáskor.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*utasítás, tárgy, piktogram, szókép; betű, szó, szótag, mondat, ige, főnév, melléknév, képolvasás, egyeztetés, válogatás, megértés, kifejezés, mondatalkotás, összeolvasás*
A fejlesztés várt eredményei	Ismerje fel, értse meg az egyéni fejlesztési tervében meghatározott szimbólumokat és az azokból álló mondatokat személyre szabott segítséggel. Végezzen egyeztetéseket és válogatásokat az egyéni fejlesztési tervében meghatározott szimbólumokkal.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**9. Írás**	**Órakeret: 20**
Előzetes tudás	Tud függőleges és vízszintes vonalat követni ujjal, krétával, ceruzával; személyre szabott segítséggel. Megközelítőleg helyesen fogja a ceruzát, beigazítás után megtartja a feladatvégzéshez helyes testtartást.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Vonalrendszer megismerése, tájékozódás a vonalrendszerben. A megfelelő betűk és hangok összekapcsolása. Betűelemek kötése, formálása betűkké.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Vonalrendszer megismerése, tájékozódás a vonalrendszerben: az írás során a betű megfelelő méretben a megfelelő helyre írása. Íráskor a kezdő és végpont megtalálása, a helyes irány követése. A sorok, sorközök és a haladási irány betartása. A tanult betűelemek összekapcsolásával betűk formálása. Betűk átírása, másolása. Rövid szavak átírása, másolása.		testnevelés kommuni-káció ábrázolás, alakítás

A tanult betűk gyakorlása. Hosszú és rövid magánhangzók differenciálása. Pontos másolás, a hibák javítása segítséggel. **Ismeretek** Betűelemek. Betűforma vázolása. Írás sorközbe távolság-tartással. Rövid szavak átírása, másolása. Rövid és hosszú magánhangzók. **Tevékenység** Betűalakítás gyakorlása táblán, írólapon, feladatlapon személyre szabott segítséggel. Kezdő-és végpontot megtalálásának gyakorlása egyértelmű jelölés mellett. Betű átírása és írása egyesével, követés gyakorlása ujjal, krétával, ceruzával; átíráskor a betűalakítás irányának begyakorlása. Másolás előírásról, tábláról. Hosszú és rövid magánhangzók megkülönböztetésének, válogatásának, egyeztetésének, hangoztatásának, kihallásának gyakorlása. egyénileg meghatározott méretű sorközben való tájékozódás gyakorlása személyre szabott segítséggel. egyénileg meghatározott vonalrendszerben való tájékozódás gyakorlása személyre szabott segítséggel. Rövid szavak másolásánál szóköz kihagyásának gyakorlása személyre szabott segítséggel. A tanult betűk gyakorlása: a hozzájuk tartozó hangok felismerése, differenciálása, egyeztetése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*Írólap, feladatlap, vonalköz, sor, vastag vonal, margó, betű; hosszú-rövid hangok, jelölésük, szó, szótag, egy szótagú szavak, vonalrendszer, szóköz, kezdőpont, végpont, irány*
A fejlesztés várt eredményei	Függőleges és egyenes vonalat követ ujjal, krétával, ceruzával személyre szabott segítséggel a kezdő-és végpontot megtalálja egyértelmű jelölése mellett. Ceruzafogást beigazítás után röviden megtart. Egyénileg meghatározott szélességű sorközben és vonalrendszerben segítséggel tájékozódik.

4. évfolyam

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Beszédfejlesztés**	**Órakeret: 10**
Előzetes tudás	Figyelme röviden fenntartható egyéni kommunikációs helyzetekben. Szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel kéréskor, segítség kérésekor használja a felszólító módot, egyszerű mondatot alkot személyre szabott segítséggel. Aktív szókincse minimum 25 szó (bármely szimbólummal)	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az üzenetek gazdagítása főnevek, igék, melléknevek mind rugalmasabb, komplexebb használatával. Részvétel a tanórai és tanórán kívüli kommunikációban, nyelv és beszédfejlesztés	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat névutóval kifejezett téri relációk megértése és kifejezése személyre szabott segítséggel a birtokos személyjellel ellátott egyes számú főnév megértése melléknevek fokozásának megértése kéréskor a tárgyas szerkezet, a többes szám használata, egyszerű mondatot alkotása kéréskor felsorolás használata a tanult határozatlan számnevek és tőszámnevek használata tanulási és kommunikációs helyzetekben "ki ez?", "mi ez?", "mit csinál?" „hol?”, „Milyen?”, „Mikor?” „Mennyi?” kérdésekre ismert helyzetekben legalább egyszavas válasz analóg elemi mondatalkotás tanulási és kommunikációs helyzetekben (ige, főnév, melléknév használatával) a tananyagok lexikájának ismerete vokalizáció/utánmondás megerősítése beszélő gyermekeknél beszédgyakorlatok **Ismeretek** kommunikatív alapszókincs bővítése (receptív, expresszív) instrukciók megértése, követése szófajok: főnevek, igék, melléknevek, határozószók, kérdőszók ragozás igeidők analóg elemi mondatalkotás (főnév/ige/melléknév kombináció) kérdés-válasz interakciók hangejtés – ajakhangok +magánhangzók, beszédfejlesztés		Kommuni-káció Ének, zene

Tevékenység kéréskor a tárgyas szerkezet, felsorolás, a többes szám használata, egyszerű mondatot alkotása személyre szabott segítséggel (állítmány+ tárgy) a „ki ez?”, „mi ez?”, „mit csinál?” „hol?”, „mikor?” kérdésekre válaszadás segítséggel kommunikációs és tanulási szituációkban szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel „milyen?” kérdésre a tárgyak látható tulajdonságaira vonatkozó melléknevek használatának gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel „mennyi?” kérdésre válaszadás gyakorlása a tanult határozott (tő)számnevekkel, vagy határozatlan számnevekkel tanulási és kommunikációs helyzetekben, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel névutóval kifejezett téri relációk megértése és kifejezésének gyakorlása; válaszadás a „hol?” kérdésekre tanulási és kommunikációs helyzetekben, viselkedéssel, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel tárgyak, személyek, tevékenységek, cselekvések, minőség/tulajdonság, mennyiség fogalmainak gyakorlása kommunikációs és tanulási szituációkban, szóban (spontán vagy utánmondással) vagy bármely AAK-s eszközzel igeragozás, igeidők gyakorlása kommunikációs és tanulási szituációkban, személyre szabott segítséggel analóg elemi mondatalkotás gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben (ige, főnév, melléknév használatával) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel ajakizom gyakorlatok, nyelvgyakorlatok fújás hangadással; önellenőrzés tükör előtt növekvő szótagszámmal ciklizálás, vokalizáció/utánmondás megerősítése beszélő gyermekeknél beszédgyakorlatok	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*alapszókincs (receptív, expresszív); vokalizáció; AAK; főnév, ige, melléknév; határozószók, kérdőszók; ragozás, igeidők, analóg mondatalkotás*
A fejlesztés elvárt eredményei	A „hol?” kérdésre tanulási és kommunikációs helyzetekben kereső viselkedéssel válaszol. Szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel: tanult helyzetben jelzi, hogy „kérem”/ „köszönöm” kéréskor, segítség kérésekor használja a tárgyas szerkezetet, a többes számot, a felszólító módot, felsorolást, egyszerű mondatot alkot személyre szabott segítséggel a „milyen?” kérdésre használja a tanult, a tárgyak látható tulajdonságaira vonatkozó mellékneveket válaszadásban tudja használni a tanult tőszámneveket

	Aktív szókincse minimum 50 szó (beszéddel, vagy bármely szimbólummal)

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Térorientációs gyakorlatok**	**Órakeret: 10**
Előzetes tudás	Képes az irányokat: fentről le, vagy balról jobbra három, vagy több elemmel/lépéssel követni feladathelyzetben vizuális segítséggel, feladatszervezésben, napirendhasználatban. Társasjátékban a sorra kerülést, haladási irányt követi személyre szabott segítséggel, két játékos esetén, egyéni helyzetben.	
Tantárgyi fejleszt. célok	Téri fogalmak használata síkban.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat: Téri relációk alkalmazása síkban, Irányok transzformálása síkra. névutóval kifejezett téri relációk megértése és kifejezése Papírhatár megtartása. A bal-jobb oldalt, illetve irányt differenciálni feladatlapon. A balról jobbra; fentről lefelé haladás alkalmazása feladatlapon. Feladatlapon felismerni a felső, alsó, szélső és középső sorokat, oszlopokat; azokban fentről lefelé és balról jobbra haladni. Képolvasás és olvasás balról jobbra. Íráselemek és betűk alakításakor a kezdőpont megtalálása, az alakítás helyes iránya. Eltérő nagyságú bábuval megfelelő számú és irányú lépések, a megadott instrukciók követése. Csoportos feladatban a sorra kerülés és haladási irány követése. **Ismeretek** Lateralitás Soralkotás Téri relációk sorra kerülés haladási irány Olvasás és iránya		játékra nevelés számolás, mérés

betűalakítás iránya **Tevékenység** Téri relációk alkalmazásának gyakorlása síkban, feladatlapon személyre szabott segítséggel írás-olvasás tematikájában meghatározottak szerint. Névutóval kifejezett téri relációk megértése és kifejezésének gyakorlása; válaszadás a „hol?” kérdésekre tanulási és kommunikációs helyzetekben, viselkedéssel, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel. Képolvasás gyakorlása balról jobbra. Társasjátékban a sorra kerülés követésének, bábuval lépés, a haladási irány követésének gyakorlása személyre szabott segítséggel. Elrejtett tárgyak megkeresése irányítással, személyre szabott segítséggel. Relációs fogalmak megállapítása síkban személyre szabott segítséggel. Soralkotás tárgyakkal, képekkel, sorendek értelmezése, követése napirendben és munkarendben, munkaszervezésben. Nyilak, elhelyezése, megfigyelése padokon, táblán, feladatlapon; egyéb a sorrendet és helyet jelző vizuális segítségek használata (pl. tranzitkártya, strukturált feladatok, alaplapok). Adott sor/ oszlop jelölésének figyelembe vétele a napirendben, munkarendben. Adott ábra, kép megkeresése könyvben segítséggel. Személyes terének és vizuális segítségeinek használata fokozódó önállósággal.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*alá, fölé, alatt, fölött, előtt, mellett, irányok: le, fel, bal, jobb, előtte, közben, mögötte, utána, itt, ide, ott, oda, erre, arra, sor, oszlop, alsó, felső, sor eleje, sor vége, közepe, vonalköz, képolvasás, olvasás, írás, betűalakítás*
A fejlesztés várt eredményei	Képes az irányokat: fentről le, vagy balról jobbra legalább egy elemet tartalmazó feladatlapon személyre szabott vizuális segítséggel követni. Feladatszervezésben, napirendhasználatban egyre absztraktabb szimbólumokat használ, követi az ütemezést személyre szabott segítséggel. Társasjátékban a sorra kerülést, haladási irányt követi személyre szabott segítséggel, kiscsoportos helyzetben.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Finommozgások fejlesztése**	**Órakeret: 9**
Előzetes tudás	Megold néhány apró tárggyal végzendő strukturált feladatot önállóan. Függőleges és egyenes vonalat követ ujjal, krétával, ceruzával személyre szabott segítséggel a kezdő és végpontot megtalálja egyértelmű jelölése mellett. Ceruzafogást beigazítás után röviden megtart.	

Tantárgyi fejlesztési célok	Íráskészség megalapozása, támogatása

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Ügyesítő, erősítő gyakorlatokat végezni mindkét kézzel. Különféle agyagok megmunkálása. A zsírkréta, kréta, ceruza helyes fogásának megtartása. A megfelelő nyomaték kialakítása rajzolásnál, írásnál, színezésnél írásnál. Ujjak mozgatásának finomítása. Feladatvégzés tudatos, lendületes vonalvezetéssel, megközelítőleg helyes ceruzafogással és nyomatékkal. **Ismeretek** Ujjgyakorlatok. Kéz izomzatának fejlesztése. Helyes, szabályos, ceruzafogás. Megfelelő nyomaték. Íráskészség megalapozása Vonalvezetési gyakorlatok. Iránykövetés síkban. Íráskészség megalapozása. **Tevékenység** Tevékenység strukturált feladatokban apró tárgyakkal; pl. gyöngy felrakása/leszedése zsinórra/ról, pötyi gemkapocs leszedése/felrakása, kisebb kupakok, anyacsavar fel-és lecsavarása vékony csavarra; csippentő fogás biztos kialakítása. Sodrás, gömbölyítés, lapítás, csippentés agyaggal, gyurmával asztalon két kéz közt. Vonalak húzása megfelelő nyomatékkal és ceruzafogással, személyre szabott segítséggel. Színezés, rajzolás különböző eszközökkel, a papírhatár, ábrahatár megtartása nagyobb formák kitöltésekor. Ujjtorna	ábrázolás, alakítás mozgás-nevelés

Vonalvezetési gyakorlatokban, íráselemek és betűk alakításának gyakorlásakor iránykövetés síkban az „íráselemek” és „írás” tematikai egység tevékenységei szerint.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*álló-, fekvő egyenes, kör, vonal, sötét, halvány, gömbölyítés, nyújtás, sodrás, lapítás, csippentés, csavarás, ceruzafogás, vonal, követés, balról jobbra, fentről le, írás*
A fejlesztés várt eredményei	Megold számos különböző apró tárggyal végzendő strukturált feladatot önállóan. Tudj függőleges és vízszintes vonalakat átírni, másolni, rajzolni; a vonalak közt közel azonos távolságot nagyjából tartja. Tanult betűket bármely írásmóddal lendületes, folyamatos vonalvezetéssel ír át személyre szabott segítséggel. Tudja másolni saját keresztnevének betűit bármely írásmóddal, személyre szabott segítséggel. Ceruzafogás beigazítja, a feladat teljes időtartama alatt megtartja személyre szabott segítséggel. Az egyéni fejlesztési tervében kijelölt betűket átírja.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Szem-kéz koordinációjának fejlesztése**	**Órakeret:9**
Előzetes tudás	Napirendjét, munkarendjeit, munkaszervezéseit követi. Személyre szabott segítséggel ellenőrzi a minta szerinti építményét a modell és az építmény közti többszöri tekintetváltással. Függőleges és egyenes vonalat követ ujjal, krétával, ceruzával személyre szabott segítséggel a kezdő és végpont egyértelmű jelölése mellett, közben szemmel viszonylag folyamatosan követi a mozgást.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Folyamatos sorkövetés kialakítása. Írásmozgás követése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Sorkövetés, oszlopkövetés megerősítése Feladaton belüli sorrend követése Sorrendkövetés feladatlapon Írásmozgás követése szemmel folyamatosan. Képolvasás követése. Több elemet minta szerint önállóan összeilleszteni, a hibákat észlelni, javítani. Cél-kontroll megerősítése síkban. **Ismeretek** Sorkövetés, oszlopkövetés.		mozgás-nevelés életvitel és gyakorlat játékra nevelés

Sorrend követése. Építés minta szerint. Soralkotás. Cél-kontroll síkban Soralkotás. Írásmozgás követése. Képolvasás követése Kép összeillesztése. Ellenőrzés, hibajavítás. **Tevékenység** Napirendjén, munkarendben, vízszintes sorokba, vagy függőleges oszlopokba rendezett tárgyas, vagy képi tevékenységszervezést követ. Munkaszervezés segítségével egy feladaton belül követi a lépéseket. Kommunikációs helyzetekben és tanórán piktogramok balról jobbra, vagy fentről lefelé követésének, összeolvasásának gyakorlása. Építés párhuzamosan, tárgyas, vagy képi minta szerint személyre szabott segítséggel. Pontos, megfelelő nyomatékkal végzett összeillesztések, hibajavítás a tárgyas, vagy képi modell ellenőrzésével. Szétvágott kép, mesekocka, puzzle elemeinek be- és összeillesztése hibajavítás képi modell ellenőrzésével. Kereten és cipőn is hurok kötése, meghúzása; masni-kötés gyakorlása. Különböző vonalakat átírása és másolása az írás tematikai egység szerint, az írásmozgás követése folyamatosan szemmel; a feladatok sorrendjének követése. Írásnál, rajzolásnál a vonalvezetés folyamatos követésének gyakorlása személyre szabott segítséggel. Másoláskor a minta és a munka területe közti többszöri tekintetváltással a másolás követése személyre szabott segítséggel. Képolvasáskor, betűk olvasásakor és összeolvasásakor ujjal való vezetés mellett a sorrend követésének gyakorlása. Az ujjal való vezetés ütemének követése szemmel instrukcióknál, sorrendek követésének. Az ujjal való követés bátorítása kép- és betűolvasáskor.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	*kép széle, kerete, vonal, követés, sor, oszlop, sorrend, ellenőrzés, tekintetváltás, tekintetirány, ütemezés, kezdőpont, végpont, cél, figyelem vezetése ujjal, ellenőrzés, hibajavítás, olvasás, képolvasás*
A fejlesztés várt eredményei	Írásnál, rajzolásnál többnyire folyamatosan követi vonalvezetést személyre szabott segítséggel. Másoláskor a minta és a munka területe közti többszöri tekintetváltással követi a másolást személyre szabott segítséggel. Képolvasáskor ujjal való vezetés mellett a követi a sorrendet.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**6. Íráselemek tanítása**	**Órakeret: 10**
Előzetes tudás	Függőleges és egyenes vonalat követ ujjal, krétával, ceruzával személyre szabott segítséggel a kezdő-és végpontot megtalálja egyértelmű jelölése mellett. Ceruzafogást beigazítás után röviden megtart. Egyénileg meghatározott szélességű sorközben és vonalrendszerben segítséggel tájékozódik.	
Tantárgyi fejlesztési célok	tájékozódás a vonalrendszerben. Íráselemek megrajzolásának irányainak kialakítása.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat: Az álló, fekvő és ferde, kör, kapu és csészevonalak differenciálása különböző irányokban állásuk mellett is. Egyszerű formák, betűelemek átírása, másolása. Betűelemeket lendületes, folyamatos átírása, differenciálása Íráskor a kezdő és végpont megtalálása, a helyes irány követése. Szó- és sorközöket betartása. A vonalrendszert megismerni, íráselemek helyét ismerni. **Ismeretek** Álló, fekvő, ferde egyyenes vonal. Kör-, kapu- és csészevonal. Hurok- és horogvonalak. Íráselemek írása vonalrendszerbe, sorközbe. Rész-egész ceruzafogás **Tevékenység**		ábrázolás, alakítás játékra nevelés

Betűelemek felismerése, kiemelése ábrákban. Ábrák kiegészítése, betűelemekkel. Hurok- és horog-vonal átírása, krétával, ceruzával; másolása; rajz kiegészítése. Azonos írásjelek felismerése, jelölése, kiemelése sorból; sor folytatása. Egyénileg meghatározott szélességű sorközben és vonalrendszerben való tájékozódás gyakorlása. Helyes ceruzafogás önálló beigazítása, a feladat teljes időtartamára való megtartásának gyakorlása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*vonalrendszer, sorköz, határvonal, kisebb, nagyobb, befér, kilóg álló, fekvő, ferde és egyyenes vonal, kör-, kapu- és csészevonal, íráselemek, kezdőpont, végpont*
A fejlesztés várt eredményei	Tanult betűelemeket lendületes, folyamatos vonalvezetéssel ír át személyre szabott segítséggel. Tudja másolni saját keresztnevének betűelemeit bármely írásmóddal, személyre szabott segítséggel. Ceruzafogás beigazítja, a feladat teljes időtartama alatt megtartja személyre szabott segítséggel. Az egyéni fejlesztési tervében szereplő íráselemeket átírja.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**7. Betűtanítás**	**Órakeret:20**
Előzetes tudás	Tanult tárgyak, piktogramok szimbolikus jelentését érti.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Megismerkedés az: u, ú, t, á, s, p, ö, ő, c, é, k, ü, ű, f, b betűkkel.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Egy-egy hang jelenlétét, hiányát felismerni erősen artikulált, ismert Hallásfigyelem fejlesztése. Hangsúlyozott kezdőhangot kihallani ismert szóból. Egy-egy hang jelenlétét, felismerni felülartikulált, ismert szavakban. Kezdőhang szerint szavakat differenciálni. Betűhöz megfelelő hangot, hanghoz betűt társítani. Betűk egyeztetése, válogatása. A tanult betűt betűkép és hangoztatás után kiválasztani készletből.		Kommunikáció Ének, zene

Szókép-szókép, kép-szókép egyeztetése. Saját teljes nevének szóképének felismerése. **Ismeretek** u, ú, t, á, s, p**,** ö, ő, c, é, k, ü, ű, f, b, betűk Szóképek. Hang, betű. Analízis, szintézis. Válogatás, egyeztetés. **Tevékenység** Tárgy-tárgy, tárgy-piktogram egyeztetése, válogatása: használati tárgyak, napirendi tevékenységek, kommunikációban használt szavak. különböző szimbólumszintű piktogramok egyeztetése, válogatása: használati tárgyak, napirendi tevékenységek, kommunikációban használt szavak. kép-szókép; Szókép-szókép egyeztetése: használati tárgyak, napirendi tevékenységek, kommunikációban használt szavak, saját keresztnév. Játékos hallásfigyelem fejlesztő gyakorlatok. Hang kihallása szó elején, végén, közepén, kezdőhang kiemelése: u, ú, t, á, s, p**,** ö, ő, c, é, k, ü, ű, f, b hangoztatáskor a modell szájállásának megfigyelésének gyakorlása u, ú, t, á, s, p**,** ö, ő, c, é, k, ü, ű, f, b hangoztatása önállóan és ismert szavakban; modellálásra és betűképre Ajakállások, artikuláció utánzása. u, ú, t, á, s, p**,** ö, ő, c, é, k, ü, ű, f, b betű kiválasztása betűsorból, keresése újságban, utcai feliratokon. Analóg elemi mondatalkotás gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben (ige, főnév, melléknév használatával) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel. Bármely szimbolikus kommunikációs forma (tárgy, gesztus, piktogram, beszéd) használata, megerősítése személyre szabott segítséggel. a, i, í, o, ó, m, l, e, v betűk gyakorlása	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	*u, ú, t, á, s, p**,** ö, ő, c, é, k, ü, ű, f, b betűk; szóképek; hang, betű; analízis, szintézis; válogatás, egyeztetés; hallásfigyelem, szó, szótag*
A fejlesztés várt eredményei	Személyre szabott segítséggel részt vesz a foglalkozáson. Tanult piktogramok jelentését érti. Ajakállások, artikuláció utánzásával; u, ú,

	t, á, s, p, ö, ő, c, é, k, ü, ű, f, b betűk hangoztatásával próbálkozik. Személyre szabott segítséggel u, ú, t, á, s, p, ö, ő, c, é, k, ü, ű, f, b betűket kiválasztja legalább kettő közül. Expresszív kommunikációban használ bármely szimbolikus kommunikációs formát (tárgy, gesztus, piktogram, beszéd) személyre szabott segítséggel. Az egyéni fejlesztésében szereplő szimbólumokat egyezteti, válogatja.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**8. Olvasás**	**Órakeret: 20**
Előzetes tudás	Felismeri és megérti az egyéni fejlesztési tervében meghatározott szimbólumokat és az azokból álló mondatokat személyre szabott segítséggel. Az egyéni fejlesztési tervében meghatározott szimbólumokat egyezteti, válogatja.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Különböző nyelvi szimbólumok értése. Különböző szintű nyelvi szimbólumok egyeztetése, válogatása, értése, használata.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat: Különböző szintű nyelvi szimbólumok egyeztetése, válogatása, értése, használata. Betűk válogatása, egyeztetése, hangoztatása, felismerése a „betűtanítás” tematikai egység tartalmai szerint. Összeolvasás a „betűtanítás” tematikai egység tartalmai szerint. Szótagolás. Képolvasás. Nyelvi szimbólumok megértése és megnevezése. Felfigyelés az ismert szóképekre tanulási és kommunikációs helyzetekben. **Ismeretek** nyelvi szimbólumok képolvasás betűk összeolvasás **Tevékenység** Tárgy-reprezentáns tárgy, tárgy-tárgyrészlet egyeztetés, válogatás. Tárgy-különböző szintű piktogram (fotó, színes rajz, fekete-fehér rajz, vonalrajz) egyeztetés, válogatás. Azonos és különböző szintű piktogramok egyeztetése, válogatása.		kommunikáció ének, zene ábrázolás, alakítás

Szókép-szókép egyeztetés, válogatás. Tárgy-szókép egyeztetés, válogatás. Piktogram-szókép egyeztetés, válogatás. Különböző szintű nyelvi szimbólumok értésének, használatának gyakorlása élethelyzetekben (pl. instrukciók, információk, napirend, kommunikáció, AAK, viselkedési szabályok, tevékenységszervezés, ismeretszerzés, művészeti tevékenységek során). Betűk válogatásának, egyeztetésének, hangoztatásának gyakorlása a „betűtanítás” tematikai egység tartalmai szerint. A megismert betűk összeolvasásának gyakorlása. Szavak szótagolásnak gyakorlása letapsolással. Gyakorlatok képekkel, képsorokkal: sorrendezés (idő, cselekvés, alapvető ok-okozat), szókincs, nyelvi megértés, mondatalkotás, szimbolikus gondolkodás, képolvasás, főfogalom alá rendezés, kategorizáció Analóg elemi mondatalkotás gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben (ige, főnév, melléknév használatával) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel Személyre szabott segítséggel tőmondatok megértésének gyakorlása bármely szimbólummal Az olvasás haladási irányának követése képolvasáskor.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*utasítás, tárgy, piktogram, szókép; betű, szó, szótag, mondat, ige, főnév, melléknév, képolvasás, egyeztetés, válogatás, megértés, kifejezés, mondatalkotás, összeolvasás*
A fejlesztés várt eredményei	Tudjon tárgyakat legalább a róla készült méretarányos körbevágott fotóval egyeztetni személyre szabott segítséggel. Tudjon legalább nagy méretű (A5) körbevágott fotót azonos fotóval egyeztetni. Ismerje fel, értse meg az egyéni fejlesztési tervében meghatározott szimbólumokat és az azokból álló mondatokat személyre szabott segítséggel. Végezzen egyeztetéseket és válogatásokat az egyéni fejlesztési tervében meghatározott szimbólumokkal.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**9. Írás**	**Órakeret: 20**
Előzetes tudás	Tud függőleges és vízszintes vonalat követni ujjal, krétával, ceruzával; személyre szabott segítséggel. Megközelítőleg helyesen fogja a ceruzát, beigazítás után megtartja a feladatvégzéshez helyes testtartást.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Tájékozódás a vonalrendszerben, biztos használata. A megfelelő betűk és hangok összekapcsolása. Betűelemek kötése, formálása betűkké.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat: Tájékozódás a vonalrendszerben: az írás során a betű megfelelő méretben a megfelelő helyre írása. Íráskor a kezdő és végpont megtalálása, a helyes irány követése. A sorok, sorközök és a haladási irány betartása. A tanult betűelemek összekapcsolásával betűk formálása. Betűk átírása, másolása. Rövid szavak átírása, másolása. A tanult betűk gyakorlása. Hosszú és rövid magánhangzók differenciálása. Pontos másolás, a hibák javítása segítséggel. **Ismeretek** Betűelemek. Betűforma vázolása. Írás sorközbe távolság-tartással. Rövid szavak átírása, másolása. Rövid és hosszú magánhangzók. **Tevékenység** Betűalakítás gyakorlása táblán, írólapon, feladatlapon személyre szabott segítséggel. Kezdő-és végpont megtalálásának gyakorlása személyre szabott segítséggel. Betű átírása és írása egyesével; követés gyakorlása krétával, ceruzával; átíráskor a betűalakítás irányának betartása Másolás előírásról, tábláról, számítógépről, étlapról. Hosszú és rövid magánhangzók megkülönböztetésének, válogatásának, egyeztetésének, hangoztatásának, kihallásának gyakorlása. egyénileg meghatározott méretű sorközben való tájékozódás gyakorlása személyre szabott segítséggel. egyénileg meghatározott vonalrendszerben való tájékozódás gyakorlása személyre szabott segítséggel.	testnevelés kommuni-káció ábrázolás, alakítás

Rövid szavak másolásánál szóköz kihagyásának gyakorlása személyre szabott segítséggel. A tanult betűk gyakorlása: a hozzájuk tartozó hangok felismerése, differenciálása, egyeztetése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*Írólap, feladatlap, vonalköz, sor, vastag vonal, margó, betű; hosszú-rövid hangok, jelölésük, szó, szótag, egy szótagú szavak, vonalrendszer, szóköz, kezdőpont, végpont, irány*
A fejlesztés várt eredményei	Tudj függőleges és vízszintes vonalakat átírni, másolni, rajzolni; a vonalak közt közel azonos távolságot nagyjából tartja. Tanult betűket bármely írásmóddal lendületes, folyamatos vonalvezetéssel ír át személyre szabott segítséggel. Tudja másolni saját keresztnevének betűit bármely írásmóddal, személyre szabott segítséggel. Ceruzafogás beigazítja, a feladat teljes időtartama alatt megtartja személyre szabott segítséggel. Az egyéni fejlesztési tervében kijelölt betűket átírja.

Kötelező óraszám: 108 óra

3.évfolyam (A 2020/21-es tanévben felmenő rendszerben)

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Beszédfejlesztés**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Artikulációs mozgások akaratlagos utánzása. Rövid ideig részt vesz meghallgatást igénylő tevékenységekben. Szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel megért és teljesít ismert helyzetben néhány tanult, egyszerű, egylépéses instrukciót. Megnevez ismert tárgyakat, személyt, cselekvést, kommunikációs helyzetben. Aktív szókincse minimum 15 szó (bármely szimbólummal).	
Tantárgyi fejlesztési célok	Részvétel a tanórai és tanórán kívüli kommunikációban; nyelvi és beszédfejlesztés.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat a jövő és a múlt idő: élethelyzetekhez kapcsolódó, időhatározóval bővített mondat megértése téri viszonyszavakkal kifejezett téri relációk megértése és kifejezése az egyes számú személyes névmások megértése a tananyagok lexikájának ismerete		kommuni-káció ének, zene

"ki ez?", "mi ez?", "mit csinál?" „hol?”, „Milyen?” kérdésekre ismert helyzetekben egyszerű válasz a felszólító mód használata segítségkérésnél kéréskor a többes szám használata, egyszerű mondatot alkotása számnevek használata tanulási és kommunikációs helyzetekben analóg elemi mondatalkotás tanulási és kommunikációs helyzetekben (ige, főnév, melléknév használatával) beszédgyakorlatok **Ismeretek** kommunikatív alapszókincs bővítése (receptív, expresszív) szófajok: főnevek, igék, melléknevek, határozószók, kérdőszók ragozás igeidők analóg elemi mondatalkotás (főnév/ige/melléknév kombináció) hangejtés – ajakhangok +magánhangzók **Tevékenység** a jövő idő: élethelyzetekhez kapcsolódó, időhatározóval bővített mondat megértésének segítése személyre szabott segítséggel (pl. napirend, személyes napló) a múlt idő: élethelyzetekhez kapcsolódó, időhatározóval bővített mondat megértésének segítése személyre szabott segítséggel (pl. napirend, személyes napló) a „ki ez?”, „mi ez?”, „mit csinál?” „hol?”, „mikor?” kérdésekre válaszadás gyakorlása kommunikációs és tanulási szituációkban szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel „milyen?” kérdésre a tárgyak látható tulajdonságaira vonatkozó melléknevek használatának gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel; „mennyi?” kérdésre válaszadás gyakorlása határozatlan számnevekkel tanulási és kommunikációs helyzetekben, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel téri viszonyszavakkal kifejezett téri relációk megértése és kifejezésének gyakorlása tárgyak, személyek, tevékenységek, cselekvések, minőség/tulajdonság, mennyiség fogalmainak gyakorlása kommunikációs és tanulási szituációkban, szóban (utánmondással) vagy bármely AAK-s eszközzel igeragozás, igeidők gyakorlása kommunikációs és tanulási szituációkban, személyre szabott segítséggel kéréskor a többes szám használata, egyszerű mondatot alkotása személyre szabott segítséggel (állítmány+ tárgy) analóg elemi mondatalkotás gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben (ige, főnév, melléknév használatával) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel légző-, szívó-, fújó rágógyakorlatok, fújás hangadással; önellenőrzés tükör előtt növekvő szótagszámmal ciklizálás alap zönge próbálgatása: érzékelése háton, arcon, gégén hangadásra késztető játékos utánzógyakorlatok, ciklizálás beszélő gyermekeknél: beszédgyakorlatok	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	*főnév, ige, melléknév; AAK; határozószók, kérdőszók, ragozás, igeidők, analóg elemi mondatalkotás; vokalizáció*
A fejlesztés várt eredményei	Szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel: tanult helyzetben egy-egy szóval megnevez ismert tárgyakat, személyt, cselekvést, mennyiséget, tulajdonságot tanult helyzetben jelzi, hogy „kérem” kéréskor, segítség kérésekor használja, a többes számot, a felszólító módot személyre szabott segítséggel képes egyszerű élménymegosztásra Aktív szókincse minimum 25 szó (beszéddel, vagy bármely szimbólummal)

Évfolyam: 3.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Térorientációs gyakorlatok**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Képes az irányokat: fentről le, vagy balról jobbra kettő, vagy több elemmel/lépéssel követni feladathelyzetben vizuális segítséggel, feladatszervezésben, napirendhasználatban.	
Tantárgyi fejleszt. célok	Téri irányok használata a mindennapokban a viselkedés megszervezésében.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat: A bal-jobb oldalt, illetve irányt differenciálni. téri viszonyszavakkal kifejezett téri relációk megértése és kifejezése A balról jobbra; fentről lefelé haladás alkalmazása. Helymeghatározást gyakorolni. Társasjátékban a sorrakerülés követése, lépés bábuval, a haladási irány követése. Felismerni a felső, alsó, szélső és középső sorokat, oszlopokat. **Ismeretek** Lateralitás. Soralkotás. Téri relációk. Téri viszonyszavak. Helymeghatározás. Játékos feladatok, társasjáték. Képolvasás. Tájékozódási gyakorlat 3x3 cm-es négyzethálón, 3 cm-es sorközben **Tevékenység** Tárgyak sorba rendezése balról jobbra, sor eleje, sor vége, közepe fogalom kialakításának megkezdése, gyakorlása. Téri viszonyszavakkal kifejezett téri relációk megértése és kifejezésének gyakorlása.		játékra nevelés számolás, mérés

Képolvasás gyakorlása balról jobbra. Társasjátékban a sorrakerülés követésének, bábuval lépés, a haladási irány követésének gyakorlása személyre szabott segítséggel. Elrejtett tárgyak megkeresése irányítással, személyre szabott segítséggel. Tárgyak helyének meghatározásának, egymáshoz viszonyításának gyakorlása személyre szabott segítséggel (pl. alaplapok). Relációs fogalmak megállapítása térben személyre szabott segítséggel. Térirányok gyakorlása nagymozgásokkal. Soralkotás tárgyakkal, sorendek értelmezése, követése napirendben és munkarendben, munkaszervezésben. Nyilak, elhelyezése, megfigyelése padokon, táblán, feladatlapon; egyéb a sorrendet és helyet jelző vizuális segítségek használata (pl. tranzitkártya, strukturált feladatok, alaplapok). Adott sor/ oszlop jelölésének figyelembe vétele a napirendben, munkarendben. Adott tárgy kikeresése készletből. Személyes terének és vizuális segítségeinek használata fokozódó önállósággal.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*alá, fölé, alatt, fölött, előtt, mellett, irányok: le, fel, bal, jobb, előtte, közben, mögötte, utána, itt, ide, ott, oda, erre, arra,sor, oszlop, alsó, felső, sor eleje, sor vége, közepe*
A fejlesztés várt eredményei	Képes az irányokat: fentről le, vagy balról jobbra három, vagy több elemmel/lépéssel követni feladathelyzetben vizuális segítséggel, feladatszervezésben, napirendhasználatban. Társasjátékban a sorrakerülést, haladási irányt követi személyre szabott segítséggel, két játékos esetén, egyéni helyzetben.

Évfolyam: 3.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Finommozgások fejlesztése**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Megold néhány kisebb tárggyal végzendő strukturált feladatot önállóan. Tud papírra firkálni, pöttyöket rajzolni ceruzával.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Ujjak ügyesítése, helyes ceruzafogás kialakítása. Íráskészség megalapozása.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Tárgyakat két ujjal megfogni. Különféle agyagok megmunkálása. A zsírkréta, kréta, ceruza helyes fogásának kialakítása; tudatos irányítása, megfelelő nyomaték. Ujjak mozgatásának finomítása. A szerszámok rendeltetésszerű használata személyre szabott segítséggel. Kételemű mozdulatsor végrehajtása önállóan. **Ismeretek**		játékra nevelés ábrázolás, alakítás

Tevékenység apró tárgyakkal. Kéz izomzatának fejlesztése. Helyes, szabályos, ceruzafogás. Megfelelő nyomaték. Íráskészség megalapozása. **Tevékenység** Tevékenység strukturált feladatokban apró tárgyakkal; pl. gyöngy felrakása/leszedése zsinórra/-ról, pötyi gemkapocs leszedése/felrakása, kisebb kupakok, anyacsavar fel-és lecsavarása vékony csavarra; csippentő fogás kialakítása. Sodrás, gömbölyítés, lapítás, csippentés agyaggal, gyurmával két kéz közt. Vonalak húzása megfelelő nyomatékkal és ceruzafogással, személyre szabott segítséggel. Színezés, rajzolás különböző eszközökkel. Ujjtorna: csippentések	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*álló-, fekvő egyenes, kör, vonal, sötét, halvány, gömbölyítés, nyújtás, sodrás, lapítás, csippentés, csavarás, ceruzafogás, vonal, követés, balról jobbra, fentről le.*
A fejlesztés várt eredményei	Megold néhány apró tárggyal végzendő strukturált feladatot önállóan. Függőleges és egyenes vonalat követ ujjal, krétával, ceruzával személyre szabott segítséggel a kezdő és végpontot megtalálja egyértelmű jelölése mellett. Ceruzafogást beigazítás után röviden megtart.

Évfolyam: 3.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Szem-kéz koordinációjának fejlesztése**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Gurításkor képes figyelni a cél helyét, mozgását ahhoz igazítani személyre szabott segítséggel. Képes játékeszközeit a játék befejeztével dobozba gyűjteni. Strukturált feladatokban áttesz tárgyakat egyik helyről a másikra megadott szempontok szerint, segítséggel egyre folyamatosabban figyeli a saját mozdulatait.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Sorkövetés, oszlopkövetés kialakítása. Sorrend követésének kialakítása. Cél-kontroll kialakítása síkban.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Sorkövetés, oszlopkövetés kialakítása Feladaton belüli sorrend követése Képolvasás követése. Minta után stabil építményt készíteni különböző építőelemekből.		mozgás-nevelés életvitel és gyakorlat

Több elemet minta szerint önállóan összeilleszteni, a hibákat észlelni, javítani. Cél-kontroll kialakítása síkban. **Ismeretek** Sorkövetés, oszlopkövetés. Képolvasás. Sorrend követése. Építés minta szerint. Soralkotás. Cél-kontroll síkban **Tevékenység** Napirendjén, munkarendben, vízszintes sorokba, vagy függőleges oszlopokba rendezett tárgyas, vagy képi tevékenységszervezést követ. Munkaszervezés segítségével egy feladaton belül követi a lépéseket. Kommunikációs helyzetekben és tanórán piktogramok balról jobbra, vagy fentről lefelé követésének, összeolvasásának gyakorlása. Kockák egymásra rakása, építés párhuzamosan, tárgyas, vagy képi minta szerint személyre szabott segítséggel. Pontos, megfelelő nyomatékkal végzett összeillesztések, hibajavítás a tárgyas, vagy képi modell ellenőrzésével. Kereten hurok kötése, meghúzása; masni-kötés gyakorlása. Szétvágott kép, mesekocka, puzzle elemeinek összeillesztése. Különböző vonalakat követésének gyakorlása ujjal, krétával, ceruzával személyre szabott segítséggel a kezdő és végpont egyértelmű jelölése mellett.	játékra nevelés
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*kép széle, kerete, vonal, követés, sor, oszlop, sorrend, ellenőrzés, tekintetváltás, ütemezés, kezdőpont, végpont, cél*
A fejlesztés várt eredményei	Napirendjét, munkarendjeit, munkaszervezéseit követi. Személyre szabott segítséggel ellenőrzi a minta szerinti építményét a modell és az építmény közti többszöri tekintetváltással. Függőleges és egyenes vonalat követ ujjal, krétával, ceruzával személyre szabott segítséggel a kezdő és végpont egyértelmű jelölése mellett, közben szemmel viszonylag folyamatosan követi a mozgást.

Évfolyam: 3.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**5. Íráselemek tanítása**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Tud függőleges és vízszintes vonalat követni ujjal, krétával, ceruzával; személyre szabott segítséggel. Megközelítőleg helyesen fogja a ceruzát, beigazítás után megtartja a feladatvégzéshez helyes testtartást.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Vonalrendszer megismerése, tájékozódás a vonalrendszerben. Íráselemek megrajzolásának irányainak kialakítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Az álló, fekvő és ferde vonalak differenciálása. Egyszerű formák, betűelemek átírása, másolása. Betűelemeket átírása, differenciálása Íráskor a kezdő és végpont megtalálása, a helyes irány követése. Szó- és sorközöket betartása. A vonalrendszert megismerni, íráselemek helyét ismerni. Ceruza helyes megfogása **Ismeretek** Álló, fekvő, ferde egyyenes vonal. Kör-, kapu- és csészevonal. Hurok- és horogvonalak. Íráselemek írása vonalrendszerbe, sorközbe. Rész-egész ceruzafogás **Tevékenység** Betűelemek felismerése, kiemelése ábrákban. Ábrák kiegészítése, betűelemekkel. Hurok- és horog-vonal átírása, ujjal, krétával, ceruzával; másolása; rajz kiegészítése. Azonos írásjelek felismerése, jelölése, kiemelése sorból; sor folytatása. Ismerkedés a vonalrendszerrel Egyénileg meghatározott szélességű sorközben és vonalrendszerben való tájékozódás gyakorlása. Helyes ceruzafogás megtartása beigazítás után, testtartás gyakorlása.	ábrázolás, alakítás játékra nevelés
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*vonalrendszer, sorköz, határvonal, kisebb, nagyobb, befér, kilóg álló, fekvő, ferde és egyyenes vonal, kör-, kapu- és csészevonal, íráselemek, kezdőpont, végpont*
A fejlesztés várt eredményei	Függőleges és egyenes vonalat követ ujjal, krétával, ceruzával személyre szabott segítséggel a kezdő-és végpontot megtalálja egyértelmű jelölése mellett. Ceruzafogást beigazítás után röviden megtart. Egyénileg meghatározott szélességű sorközben és vonalrendszerben segítséggel tájékozódik.

Évfolyam: 3.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**6. Betűtanítás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Tanult tárgyak, piktogramok szimbolikus jelentését érti.	

Tantárgyi fejlesztési célok	Megismerkedés az: a, i, í, o, ó, m, l, e, v betűkkel.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Hallásfigyelem fejlesztése. Hangsúlyozott kezdőhangot kihallani ismert szóból. Egy-egy hang jelenlétét, felismerni felülartikulált, ismert szavakban. Kezdőhang szerint szavakat differenciálni. Betűhöz megfelelő hangot, hanghoz betűt társítani. Betűk egyeztetése, válogatása. A tanult betűt betűkép és hangoztatás után kiválasztani készletből. Szókép-szókép, kép-szókép egyeztetése. Saját keresztnév szóképének felismerése. **Ismeretek** a, i, í, o, ó, m, l, e, v betűk Szóképek. Hang, betű. Analízis, szintézis. Válogatás, egyeztetés. **Tevékenység** Tárgy-tárgy, tárgy-piktogram egyeztetése, válogatása: használati tárgyak, napirendi tevékenységek, kommunikációban használt szavak. különböző szimbólumszintű piktogramok egyeztetése, válogatása: használati tárgyak, napirendi tevékenységek, kommunikációban használt szavak. kép-szókép; Szókép-szókép egyeztetése: használati tárgyak, napirendi tevékenységek, kommunikációban használt szavak, saját keresztnév. Játékos hallásfigyelem fejlesztő gyakorlatok. Hang kihallása szó elején, végén, közepén, kezdőhang kiemelése: a, i, í, o, ó, m, l, e, v hangoztatáskor a modell szájállásának megfigyelésének gyakorlása a, i, í, o, ó, m, l, e, v hangoztatása önállóan és ismert szavakban; modellálásra és betűképre Ajakállások, artikuláció utánzása. a, i, í, o, ó, m, l, e, v betű kiválasztása betűsorból, keresése újságban, utcai feliratokon. Analóg elemi mondatalkotás gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben (ige, főnév, melléknév használatával) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel. Bármely szimbolikus kommunikációs forma (tárgy, gesztus, piktogram, beszéd) használata, megerősítése személyre szabott segítséggel.	kommuni-káció ének, zene

Kulcsfogalmak/ fogalmak	*a, i, í, o, ó, m, l, e, v betűk; szóképek; hang, betű; analízis, szintézis; válogatás, egyeztetés; hallásfigyelem, szó, szótag*

A fejlesztés várt eredményei	Személyre szabott segítséggel részt vesz a foglalkozáson. Tanult piktogramok jelentését érti. Ajakállások, artikuláció utánzásával; „a, i, í, o, ó, m, l, e, v” betűk hangoztatásával próbálkozik. Személyre szabott segítséggel a, i, í, o, ó, m, l, e, v betűket kiválasztja legalább kettő közül. Expresszív kommunikációban használ bármely szimbolikus kommunikációs formát (tárgy, gesztus, piktogram, beszéd) személyre szabott segítséggel.

Évfolyam: 3.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**7. Olvasás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Tárgyat tárggyal egyeztet.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Különböző nyelvi szimbólumok értése. Különböző szintű nyelvi szimbólumok egyeztetése, válogatása, értése, használata.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Különböző szintű nyelvi szimbólumok egyeztetése, válogatása, értése, használata. Betűk válogatása, egyeztetése, hangoztatása, felismerése a „betűtanítás” tematikai egység tartalmai szerint. Összeolvasás a „betűtanítás” tematikai egység tartalmai szerint. Szótagolás. Képolvasás. Nyelvi szimbólumok megértése és megnevezése. Felfigyelés az ismert szóképekre tanulási és kommunikációs helyzetekben. **Ismeretek** nyelvi szimbólumok képolvasás betűk összeolvasás **Tevékenység** Tárgy-reprezentáns tárgy, tárgy-tárgyrészlet egyeztetés, válogatás. Tárgy-különböző szintű piktogram (fotó, színes rajz, fekete-fehér rajz, vonalrajz) egyeztetés, válogatás. Azonos és különböző szintű piktogramok egyeztetése, válogatása. Szókép-szókép egyeztetés, válogatás. Tárgy-szókép egyeztetés, válogatás. Piktogram-szókép egyeztetés, válogatás. Különböző szintű nyelvi szimbólumok értésének, használatának gyakorlása élethelyzetekben (pl. instrukciók, információk, napirend, kommunikáció, AAK, viselkedési szabályok, tevékenységszervezés, ismeretszerzés, művészeti tevékenységek során).		kommunikáció ének, zene ábrázolás, alakítás

Betűk válogatásának, egyeztetésének, hangoztatásának gyakorlása a „betűtanítás” tematikai egység tartalmai szerint. A megismert betűk összeolvasásának gyakorlása. Szavak szótagolásnak gyakorlása letapsolással. Gyakorlatok képekkel, képsorokkal: sorrendezés (idő, cselekvés, alapvető ok-okozat), szókincs, nyelvi megértés, mondatalkotás, szimbolikus gondolkodás, képolvasás, főfogalom alá rendezés, kategorizáció Analóg elemi mondatalkotás gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben (ige, főnév, melléknév használatával) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel Személyre szabott segítséggel tőmondatok megértésének gyakorlása bármely szimbólummal Az olvasás haladási irányának követése képolvasáskor.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*utasítás, tárgy, piktogram, szókép; betű, szó, szótag, mondat, ige, főnév, melléknév, képolvasás, egyeztetés, válogatás, megértés, kifejezés, mondatalkotás, összeolvasás*
A fejlesztés várt eredményei	Ismerje fel, értse meg az egyéni fejlesztési tervében meghatározott szimbólumokat és az azokból álló mondatokat személyre szabott segítséggel. Végezzen egyeztetéseket és válogatásokat az egyéni fejlesztési tervében meghatározott szimbólumokkal.

Évfolyam: 3.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**8. Írás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Tud függőleges és vízszintes vonalat követni ujjal, krétával, ceruzával; személyre szabott segítséggel. Megközelítőleg helyesen fogja a ceruzát, beigazítás után megtartja a feladatvégzéshez helyes testtartást.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Vonalrendszer megismerése, tájékozódás a vonalrendszerben. A megfelelő betűk és hangok összekapcsolása. Betűelemek kötése, formálása betűkké.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Vonalrendszer megismerése, tájékozódás a vonalrendszerben: az írás során a betű megfelelő méretben a megfelelő helyre írása. Íráskor a kezdő és végpont megtalálása, a helyes irány követése. A sorok, sorközök és a haladási irány betartása. A tanult betűelemek összekapcsolásával betűk formálása. Betűk átírása, másolása. Rövid szavak átírása, másolása. A tanult betűk gyakorlása. Hosszú és rövid magánhangzók differenciálása.		testnevelés kommuni-káció ábrázolás, alakítás

Pontos másolás, a hibák javítása segítséggel. **Ismeretek** Betűelemek. Betűforma vázolása. Írás sorközbe távolság-tartással. Rövid szavak átírása, másolása. Rövid és hosszú magánhangzók. **Tevékenység** Betűalakítás gyakorlása táblán, írólapon, feladatlapon személyre szabott segítséggel. Kezdő-és végpontot megtalálásának gyakorlása egyértelmű jelölés mellett. Betű átírása és írása egyesével, követés gyakorlása ujjal, krétával, ceruzával; átíráskor a betűalakítás irányának begyakorlása. Másolás előírásról, tábláról. Hosszú és rövid magánhangzók megkülönböztetésének, válogatásának, egyeztetésének, hangoztatásának, kihallásának gyakorlása. egyénileg meghatározott méretű sorközben való tájékozódás gyakorlása személyre szabott segítséggel. egyénileg meghatározott vonalrendszerben való tájékozódás gyakorlása személyre szabott segítséggel. Rövid szavak másolásánál szóköz kihagyásának gyakorlása személyre szabott segítséggel. A tanult betűk gyakorlása: a hozzájuk tartozó hangok felismerése, differenciálása, egyeztetése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*Írólap, feladatlap, vonalköz, sor, vastag vonal, margó, betű; hosszú-rövid hangok, jelölésük, szó, szótag, egy szótagú szavak, vonalrendszer, szóköz, kezdőpont, végpont, irány*
A fejlesztés várt eredményei	Függőleges és egyenes vonalat követ ujjal, krétával, ceruzával személyre szabott segítséggel a kezdő-és végpontot megtalálja egyértelmű jelölése mellett. Ceruzafogást beigazítás után röviden megtart. Egyénileg meghatározott szélességű sorközben és vonalrendszerben segítséggel tájékozódik.

Kötelező óraszám: 108 óra

4.évfolyam

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Beszédfejlesztés**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Figyelme röviden fenntartható egyéni kommunikációs helyzetekben. Szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel kéréskor, segítség kérésekor használja a felszólító módot, egyszerű mondatot alkot személyre szabott segítséggel. Aktív szókincse minimum 25 szó (bármely szimbólummal)	

Tantárgyi fejlesztési célok	Az üzenetek gazdagítása főnevek, igék, melléknevek mind rugalmasabb, komplexebb használatával. Részvétel a tanórai és tanórán kívüli kommunikációban, nyelv és beszédfejlesztés

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat névutóval kifejezett téri relációk megértése és kifejezése személyre szabott segítséggel a birtokos személyjellel ellátott egyes számú főnév megértése melléknevek fokozásának megértése kéréskor a tárgyas szerkezet, a többes szám használata, egyszerű mondatot alkotása kéréskor felsorolás használata a tanult határozatlan számnevek és tőszámnevek használata tanulási és kommunikációs helyzetekben "ki ez?", "mi ez?", "mit csinál?" „hol?”, „Milyen?”, „Mikor?” „Mennyi?” kérdésekre ismert helyzetekben legalább egyszavas válasz analóg elemi mondatalkotás tanulási és kommunikációs helyzetekben (ige, főnév, melléknév használatával) a tananyagok lexikájának ismerete vokalizáció/utánmondás megerősítése beszélő gyermekeknél beszédgyakorlatok **Ismeretek** kommunikatív alapszókincs bővítése (receptív, expresszív) instrukciók megértése, követése szófajok: főnevek, igék, melléknevek, határozószók, kérdőszók ragozás igeidők analóg elemi mondatalkotás (főnév/ige/melléknév kombináció) kérdés-válasz interakciók hangejtés – ajakhangok +magánhangzók, beszédfejlesztés **Tevékenység** kéréskor a tárgyas szerkezet, felsorolás, a többes szám használata, egyszerű mondatot alkotása személyre szabott segítséggel (állítmány+ tárgy) a „ki ez?”, „mi ez?”, „mit csinál?” „hol?”, „mikor?” kérdésekre válaszadás segítséggel kommunikációs és tanulási szituációkban szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel „milyen?” kérdésre a tárgyak látható tulajdonságaira vonatkozó melléknevek használatának gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel „mennyi?” kérdésre válaszadás gyakorlása a tanult határozott (tő)számnevekkel, vagy határozatlan számnevekkel tanulási és kommunikációs helyzetekben, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel névutóval kifejezett téri relációk megértése és kifejezésének gyakorlása; válaszadás a „hol?” kérdésekre tanulási és kommunikációs helyzetekben, viselkedéssel, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel	Kommuni-káció Ének, zene

tárgyak, személyek, tevékenységek, cselekvések, minőség/tulajdonság, mennyiség fogalmainak gyakorlása kommunikációs és tanulási szituációkban, szóban (spontán vagy utánmondással) vagy bármely AAK-s eszközzel igeragozás, igeidők gyakorlása kommunikációs és tanulási szituációkban, személyre szabott segítséggel analóg elemi mondatalkotás gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben (ige, főnév, melléknév használatával) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel ajakizom gyakorlatok, nyelvgyakorlatok fújás hangadással; önellenőrzés tükör előtt növekvő szótagszámmal ciklizálás, vokalizáció/utánmondás megerősítése beszélő gyermekeknél beszédgyakorlatok	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*alapszókincs (receptív, expresszív); vokalizáció; AAK; főnév, ige, melléknév; határozószók, kérdőszók; ragozás, igeidők, analóg mondatalkotás*
A fejlesztés elvárt eredményei	A „hol?” kérdésre tanulási és kommunikációs helyzetekben kereső viselkedéssel válaszol. Szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel: tanult helyzetben jelzi, hogy „kérem”/ „köszönöm” kéréskor, segítség kérésekor használja a tárgyas szerkezetet, a többes számot, a felszólító módot, felsorolást, egyszerű mondatot alkot személyre szabott segítséggel a „milyen?” kérdésre használja a tanult, a tárgyak látható tulajdonságaira vonatkozó mellékneveket válaszadásban tudja használni a tanult tőszámneveket Aktív szókincse minimum 50 szó (beszéddel, vagy bármely szimbólummal)

Évfolyam: 4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Térorientációs gyakorlatok**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Képes az irányokat: fentről le, vagy balról jobbra három, vagy több elemmel/lépéssel követni feladathelyzetben vizuális segítséggel, feladatszervezésben, napirendhasználatban. Társasjátékban a sorrakerülést, haladási irányt követi személyre szabott segítséggel, két játékos esetén, egyéni helyzetben.	
Tantárgyi fejleszt. célok	Téri fogalmak használata síkban.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat: Téri relációk alkalmazása síkban, Irányok transzformálása síkra.		

névutóval kifejezett téri relációk megértése és kifejezése Papírhatár megtartása. A bal-jobb oldalt, illetve irányt differenciálni feladatlapon. A balról jobbra; fentről lefelé haladás alkalmazása feladatlapon. Feladatlapon felismerni a felső, alsó, szélső és középső sorokat, oszlopokat; azokban fentről lefelé és balról jobbra haladni. Képolvasás és olvasás balról jobbra. Íráselemek és betűk alakításakor a kezdőpont megtalálása, az alakítás helyes iránya. Eltérő nagyságú bábuval megfelelő számú és irányú lépések, a megadott instrukciók követése. Csoportos feladatban a sorrakerülés és haladási irány követése. **Ismeretek** Lateralitás Soralkotás Téri relációk sorrakerülés haladási irány Olvasás és iránya betűalakítás iránya **Tevékenység** Téri relációk alkalmazásának gyakorlása síkban, feladatlapon személyre szabott segítséggel írás-olvasás tematikájában meghatározottak szerint. Névutóval kifejezett téri relációk megértése és kifejezésének gyakorlása; válaszadás a „hol?” kérdésekre tanulási és kommunikációs helyzetekben, viselkedéssel, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel. Képolvasás gyakorlása balról jobbra. Társasjátékban a sorrakerülés követésének, bábuval lépés, a haladási irány követésének gyakorlása személyre szabott segítséggel. Elrejtett tárgyak megkeresése irányítással, személyre szabott segítséggel. Relációs fogalmak megállapítása síkban személyre szabott segítséggel.. Soralkotás tárgyakkal, képekkel, sorendek értelmezése, követése napirendben és munkarendben, munkaszervezésben. Nyilak, elhelyezése, megfigyelése padokon, táblán, feladatlapon; egyéb a sorrendet és helyet jelző vizuális segítségek használata (pl. tranzitkártya, strukturált feladatok, alaplapok). Adott sor/ oszlop jelölésének figyelembe vétele a napirendben, munkarendben. Adott ábra, kép megkeresése könyvben segítséggel. Személyes terének és vizuális segítségeinek használata fokozódó önállósággal.	játékra nevelés számolás, mérés
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*alá, fölé, alatt, fölött, előtt, mellett, irányok: le, fel, bal, jobb, előtte, közben, mögötte, utána, itt, ide, ott, oda, erre, arra,sor, oszlop, alsó, felső, sor eleje, sor vége, közepe, vonalköz, képolvasás, olvasás, írás, betűalakítás*
A fejlesztés várt eredményei	Képes az irányokat: fentről le, vagy balról jobbra legalább egy elemet tartalmazó feladatlapon személyre szabott vizuális segítséggel követni. Feladatszervezésben, napirendhasználatban egyre

	absztraktabb szimbólumokat használ, követi az ütemezést személyre szabott segítséggel. Társasjátékban a sorrakerülést, haladási irányt követi személyre szabott segítséggel, kiscsoportos helyzetben.

Évfolyam: 4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Finommozgások fejlesztése**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Megold néhány apró tárggyal végzendő strukturált feladatot önállóan. Függőleges és egyenes vonalat követ ujjal, krétával, ceruzával személyre szabott segítséggel a kezdő és végpontot megtalálja egyértelmű jelölése mellett. Ceruzafogást beigazítás után röviden megtart.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Íráskészség megalapozása, támogatása	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Ügyesítő, erősítő gyakorlatokat végezni mindkét kézzel. Különféle agyagok megmunkálása. A zsírkréta, kréta, ceruza helyes fogásának megtartása. A megfelelő nyomaték kialakítása rajzolásnál, írásnál, színezésnél írásnál. Ujjak mozgatásának finomítása. Feladatvégzés tudatos, lendületes vonalvezetéssel, megközelítőleg helyes ceruzafogással és nyomatékkal. **Ismeretek** Ujjgyakorlatok. Kéz izomzatának fejlesztése. Helyes, szabályos, ceruzafogás. Megfelelő nyomaték. Íráskészség megalapozása Vonalvezetési gyakorlatok. Iránykövetés síkban. Íráskészség megalapozása. **Tevékenység** Tevékenység strukturált feladatokban apró tárgyakkal; pl. gyöngy felrakása/leszedése zsinórra/ról, pötyi gemkapocs leszedése/felrakása, kisebb kupakok, anyacsavar fel-és lecsavarása vékony csavarra; csippentő fogás biztos kialakítása. Sodrás, gömbölyítés, lapítás, csippentés agyaggal, gyurmával asztalon két kéz közt. Vonalak húzása megfelelő nyomatékkal és ceruzafogással, személyre szabott segítséggel. Színezés, rajzolás különböző eszközökkel, a papírhatár, ábrahatár megtartása nagyobb formák kitöltésekor. Ujjtorna		ábrázolás, alakítás mozgás-nevelés

Vonalvezetési gyakorlatokban, íráselemek és betűk alakításának gyakorlásakor iránykövetés síkban az „íráselemek” és „írás” tematikai egység tevékenységei szerint.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*álló-, fekvő egyenes, kör, vonal, sötét, halvány, gömbölyítés, nyújtás, sodrás, lapítás, csippentés, csavarás, ceruzafogás, vonal, követés, balról jobbra, fentről le, írás*
A fejlesztés várt eredményei	Megold számos különböző apró tárggyal végzendő strukturált feladatot önállóan. Tudj függőleges és vízszintes vonalakat átírni, másolni, rajzolni; a vonalak közt közel azonos távolságot nagyjából tartja. Tanult betűket bármely írásmóddal lendületes, folyamatos vonalvezetéssel ír át személyre szabott segítséggel. Tudja másolni saját keresztnevének betűit bármely írásmóddal, személyre szabott segítséggel. Ceruzafogás beigazítja, a feladat teljes időtartama alatt megtartja személyre szabott segítséggel. Az egyéni fejlesztési tervében kijelölt betűket átírja.

Évfolyam: 4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Szem-kéz koordinációjának fejlesztése**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Napirendjét, munkarendjeit, munkaszervezéseit követi. Személyre szabott segítséggel ellenőrzi a minta szerinti építményét a modell és az építmény közti többszöri tekintetváltással. Függőleges és egyenes vonalat követ ujjal, krétával, ceruzával személyre szabott segítséggel a kezdő és végpont egyértelmű jelölése mellett, közben szemmel viszonylag folyamatosan követi a mozgást.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Folyamatos sorkövetés kialakítása. Írásmozgás követése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Sorkövetés, oszlopkövetés megerősítése Feladaton belüli sorrend követése Sorrendkövetés feladatlapon Írásmozgás követése szemmel folyamatosan. Képolvasás követése. Több elemet minta szerint önállóan összeilleszteni, a hibákat észlelni, javítani. Cél-kontroll megerősítése síkban. **Ismeretek** Sorkövetés, oszlopkövetés. Sorrend követése. Építés minta szerint. Soralkotás. Cél-kontroll síkban		mozgás-nevelés életvitel és gyakorlat játékra nevelés

Soralkotás. Írásmozgás követése. Képolvasás követése Kép összeillesztése. Ellenőrzés, hibajavítás. **Tevékenység** Napirendjén, munkarendben, vízszintes sorokba, vagy függőleges oszlopokba rendezett tárgyas, vagy képi tevékenységszervezést követ. Munkaszervezés segítségével egy feladaton belül követi a lépéseket. Kommunikációs helyzetekben és tanórán piktogramok balról jobbra, vagy fentről lefelé követésének, összeolvasásának gyakorlása. Építés párhuzamosan, tárgyas, vagy képi minta szerint személyre szabott segítséggel. Pontos, megfelelő nyomatékkal végzett összeillesztések, hibajavítás a tárgyas, vagy képi modell ellenőrzésével. Szétvágott kép, mesekocka, puzzle elemeinek be- és összeillesztése hibajavítás képi modell ellenőrzésével. Kereten és cipőn is hurok kötése, meghúzása; masni-kötés gyakorlása. Különböző vonalakat átírása és másolása az írás tematikai egység szerint, az írásmozgás követése folyamatosan szemmel; a feladatok sorrendjének követése. Írásnál, rajzolásnál a vonalvezetés folyamatos követésének gyakorlása személyre szabott segítséggel. Másoláskor a minta és a munka területe közti többszöri tekintetváltással a másolás követése személyre szabott segítséggel. Képolvasáskor, betűk olvasásakor és összeolvasásakor ujjal való vezetés mellett a sorrend követésének gyakorlása. Az ujjal való vezetés ütemének követése szemmel instrukcióknál, sorrendek követésének. Az ujjal való követés bátorítása kép- és betűolvasáskor.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*kép széle, kerete, vonal, követés, sor, oszlop, sorrend, ellenőrzés, tekintetváltás, tekintetirány, ütemezés, kezdőpont, végpont, cél, figyelem vezetése ujjal, ellenőrzés, hibajavítás, olvasás, képolvasás*
A fejlesztés várt eredményei	Írásnál, rajzolásnál többnyire folyamatosan követi vonalvezetést személyre szabott segítséggel. Másoláskor a minta és a munka területe közti többszöri tekintetváltással követi a másolást személyre szabott segítséggel. Képolvasáskor ujjal való vezetés mellett a követi a sorrendet.

Évfolyam: 4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**5. Íráselemek tanítása**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Függőleges és egyenes vonalat követ ujjal, krétával, ceruzával személyre szabott segítséggel a kezdő-és végpontot megtalálja egyértelmű jelölése mellett. Ceruzafogást beigazítás után röviden megtart. Egyénileg meghatározott szélességű sorközben és vonalrendszerben segítséggel tájékozódik.	

Tantárgyi fejlesztési célok	tájékozódás a vonalrendszerben. Íráselemek megrajzolásának irányainak kialakítása.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat: Az álló, fekvő és ferde, kör, kapu és csészevonalak differenciálása különböző irányokban állásuk mellett is. Egyszerű formák, betűelemek átírása, másolása. Betűelemeket lendületes, folyamatos átírása, differenciálása Íráskor a kezdő és végpont megtalálása, a helyes irány követése. Szó- és sorközöket betartása. A vonalrendszert megismerni, íráselemek helyét ismerni. **Ismeretek** Álló, fekvő, ferde egyyenes vonal. Kör-, kapu- és csészevonal. Hurok- és horogvonalak. Íráselemek írása vonalrendszerbe, sorközbe. Rész-egész ceruzafogás **Tevékenység** Betűelemek felismerése, kiemelése ábrákban. Ábrák kiegészítése, betűelemekkel. Hurok- és horog-vonal átírása, krétával, ceruzával; másolása; rajz kiegészítése. Azonos írásjelek felismerése, jelölése, kiemelése sorból; sor folytatása. Egyénileg meghatározott szélességű sorközben és vonalrendszerben való tájékozódás gyakorlása. Helyes ceruzafogás önálló beigazítása, a feladat teljes időtartamára való megtartásának gyakorlása.	ábrázolás, alakítás játékra nevelés

Kulcsfogalmak/ fogalmak	*vonalrendszer, sorköz, határvonal, kisebb, nagyobb, befér, kilóg álló, fekvő, ferde és egyyenes vonal, kör-, kapu- és csészevonal, íráselemek, kezdőpont, végpont*
A fejlesztés várt eredményei	Tanult betűelemeket lendületes, folyamatos vonalvezetéssel ír át személyre szabott segítséggel. Tudja másolni saját keresztnevének betűelemeit bármely írásmóddal, személyre szabott segítséggel. Ceruzafogás beigazítja, a feladat teljes időtartama alatt megtartja személyre szabott segítséggel. Az egyéni fejlesztési tervében szereplő íráselemeket átírja.

Évfolyam: 4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**6. Betűtanítás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Tanult tárgyak, piktogramok szimbolikus jelentését érti.	

Tantárgyi fejlesztési célok	Megismerkedés az: u, ú, t, á, s, p, ö, ő, c, é, k, ü, ű, f, b betűkkel.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Egy-egy hang jelenlétét, hiányát felismerni erősen artikulált, ismert Hallásfigyelem fejlesztése. Hangsúlyozott kezdőhangot kihallani ismert szóból. Egy-egy hang jelenlétét, felismerni felülartikulált, ismert szavakban. Kezdőhang szerint szavakat differenciálni. Betűhöz megfelelő hangot, hanghoz betűt társítani. Betűk egyeztetése, válogatása. A tanult betűt betűkép és hangoztatás után kiválasztani készletből. Szókép-szókép, kép-szókép egyeztetése. Saját teljes nevének szóképének felismerése. **Ismeretek** u, ú, t, á, s, p**,** ö, ő, c, é, k, ü, ű, f, b, betűk Szóképek. Hang, betű. Analízis, szintézis. Válogatás, egyeztetés. **Tevékenység** Tárgy-tárgy, tárgy-piktogram egyeztetése, válogatása: használati tárgyak, napirendi tevékenységek, kommunikációban használt szavak. különböző szimbólumszintű piktogramok egyeztetése, válogatása: használati tárgyak, napirendi tevékenységek, kommunikációban használt szavak. kép-szókép; Szókép-szókép egyeztetése: használati tárgyak, napirendi tevékenységek, kommunikációban használt szavak, saját keresztnév. Játékos hallásfigyelem fejlesztő gyakorlatok. Hang kihallása szó elején, végén, közepén, kezdőhang kiemelése: u, ú, t, á, s, p**,** ö, ő, c, é, k, ü, ű, f, b hangoztatáskor a modell szájállásának megfigyelésének gyakorlása u, ú, t, á, s, p**,** ö, ő, c, é, k, ü, ű, f, b hangoztatása önállóan és ismert szavakban; modellálásra és betűképre Ajakállások, artikuláció utánzása. u, ú, t, á, s, p**,** ö, ő, c, é, k, ü, ű, f, b betű kiválasztása betűsorból, keresése újságban, utcai feliratokon. Analóg elemi mondatalkotás gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben (ige, főnév, melléknév használatával) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel. Bármely szimbolikus kommunikációs forma (tárgy, gesztus, piktogram, beszéd) használata, megerősítése személyre szabott segítséggel. a, i, í, o, ó, m, l, e, v betűk gyakorlása	Kommunikáció Ének, zene

Kulcsfogalmak/ fogalmak	*u, ú, t, á, s, p**,** ö, ő, c, é, k, ü, ű, f, b betűk; szóképek; hang, betű; analízis, szintézis; válogatás, egyeztetés; hallásfigyelem, szó, szótag*

A fejlesztés várt eredményei	Személyre szabott segítséggel részt vesz a foglalkozáson. Tanult piktogramok jelentését érti. Ajakállások, artikuláció utánzásával; u, ú, t, á, s, p**,** ö, ő, c, é, k, ü, ű, f, b betűk hangoztatásával próbálkozik. Személyre szabott segítséggel u, ú, t, á, s, p**,** ö, ő, c, é, k, ü, ű, f, b betűket kiválasztja legalább kettő közül. Expresszív kommunikációban használ bármely szimbolikus kommunikációs formát (tárgy, gesztus, piktogram, beszéd) személyre szabott segítséggel. Az egyéni fejlesztésében szereplő szimbólumokat egyezteti, válogatja.

Évfolyam: 4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**7. Olvasás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Felismeri és megérti az egyéni fejlesztési tervében meghatározott szimbólumokat és az azokból álló mondatokat személyre szabott segítséggel. Az egyéni fejlesztési tervében meghatározott szimbólumokat egyezteti, válogatja.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Különböző nyelvi szimbólumok értése. Különböző szintű nyelvi szimbólumok egyeztetése, válogatása, értése, használata.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat: Különböző szintű nyelvi szimbólumok egyeztetése, válogatása, értése, használata. Betűk válogatása, egyeztetése, hangoztatása, felismerése a „betűtanítás” tematikai egység tartalmai szerint. Összeolvasás a „betűtanítás” tematikai egység tartalmai szerint. Szótagolás. Képolvasás. Nyelvi szimbólumok megértése és megnevezése. Felfigyelés az ismert szóképekre tanulási és kommunikációs helyzetekben. **Ismeretek** nyelvi szimbólumok képolvasás betűk összeolvasás **Tevékenység** Tárgy-reprezentáns tárgy, tárgy-tárgyrészlet egyeztetés, válogatás. Tárgy-különböző szintű piktogram (fotó, színes rajz, fekete-fehér rajz, vonalrajz) egyeztetés, válogatás. Azonos és különböző szintű piktogramok egyeztetése, válogatása. Szókép-szókép egyeztetés, válogatás. Tárgy-szókép egyeztetés, válogatás. Piktogram-szókép egyeztetés, válogatás.		kommunikáció ének, zene ábrázolás, alakítás

Különböző szintű nyelvi szimbólumok értésének, használatának gyakorlása élethelyzetekben (pl. instrukciók, információk, napirend, kommunikáció, AAK, viselkedési szabályok, tevékenységszervezés, ismeretszerzés, művészeti tevékenységek során). Betűk válogatásának, egyeztetésének, hangoztatásának gyakorlása a „betűtanítás” tematikai egység tartalmai szerint. A megismert betűk összeolvasásának gyakorlása. Szavak szótagolásnak gyakorlása letapsolással. Gyakorlatok képekkel, képsorokkal: sorrendezés (idő, cselekvés, alapvető ok-okozat), szókincs, nyelvi megértés, mondatalkotás, szimbolikus gondolkodás, képolvasás, főfogalom alá rendezés, kategorizáció Analóg elemi mondatalkotás gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben (ige, főnév, melléknév használatával) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel Személyre szabott segítséggel tőmondatok megértésének gyakorlása bármely szimbólummal Az olvasás haladási irányának követése képolvasáskor.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*utasítás, tárgy, piktogram, szókép; betű, szó, szótag, mondat, ige, főnév, melléknév, képolvasás, egyeztetés, válogatás, megértés, kifejezés, mondatalkotás, összeolvasás*
A fejlesztés várt eredményei	Tudjon tárgyakat legalább a róla készült méretarányos körbevágott fotóval egyeztetni személyre szabott segítséggel. Tudjon legalább nagy méretű (A5) körbevágott fotót azonos fotóval egyeztetni. Ismerje fel, értse meg az egyéni fejlesztési tervében meghatározott szimbólumokat és az azokból álló mondatokat személyre szabott segítséggel. Végezzen egyeztetéseket és válogatásokat az egyéni fejlesztési tervében meghatározott szimbólumokkal.

Évfolyam: 4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**8. Írás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Tud függőleges és vízszintes vonalat követni ujjal, krétával, ceruzával; személyre szabott segítséggel. Megközelítőleg helyesen fogja a ceruzát, beigazítás után megtartja a feladatvégzéshez helyes testtartást.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Tájékozódás a vonalrendszerben, biztos használata. A megfelelő betűk és hangok összekapcsolása. Betűelemek kötése, formálása betűkké.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat: Tájékozódás a vonalrendszerben: az írás során a betű megfelelő méretben a megfelelő helyre írása.		testnevelés

Íráskor a kezdő és végpont megtalálása, a helyes irány követése. A sorok, sorközök és a haladási irány betartása. A tanult betűelemek összekapcsolásával betűk formálása. Betűk átírása, másolása. Rövid szavak átírása, másolása. A tanult betűk gyakorlása. Hosszú és rövid magánhangzók differenciálása. Pontos másolás, a hibák javítása segítséggel. **Ismeretek** Betűelemek. Betűforma vázolása. Írás sorközbe távolság-tartással. Rövid szavak átírása, másolása. Rövid és hosszú magánhangzók. **Tevékenység** Betűalakítás gyakorlása táblán, írólapon, feladatlapon személyre szabott segítséggel. Kezdő-és végpont megtalálásának gyakorlása személyre szabott segítséggel. Betű átírása és írása egyesével; követés gyakorlása krétával, ceruzával; átíráskor a betűalakítás irányának betartása Másolás előírásról, tábláról, számítógépről, étlapról. Hosszú és rövid magánhangzók megkülönböztetésének, válogatásának, egyeztetésének, hangoztatásának, kihallásának gyakorlása. egyénileg meghatározott méretű sorközben való tájékozódás gyakorlása személyre szabott segítséggel. egyénileg meghatározott vonalrendszerben való tájékozódás gyakorlása személyre szabott segítséggel. Rövid szavak másolásánál szóköz kihagyásának gyakorlása személyre szabott segítséggel. A tanult betűk gyakorlása: a hozzájuk tartozó hangok felismerése, differenciálása, egyeztetése.	kommuni-káció ábrázolás, alakítás
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*Írólap, feladatlap, vonalköz, sor, vastag vonal, margó, betű; hosszú-rövid hangok, jelölésük, szó, szótag, egy szótagú szavak, vonalrendszer, szóköz, kezdőpont, végpont, irány*
A fejlesztés várt eredményei	Tudj függőleges és vízszintes vonalakat átírni, másolni, rajzolni; a vonalak közt közel azonos távolságot nagyjából tartja. Tanult betűket bármely írásmóddal lendületes, folyamatos vonalvezetéssel ír át személyre szabott segítséggel. Tudja másolni saját keresztnevének betűit bármely írásmóddal, személyre szabott segítséggel. Ceruzafogás beigazítja, a feladat teljes időtartama alatt megtartja személyre szabott segítséggel. Az egyéni fejlesztési tervében kijelölt betűket átírja.

Kötelező óraszám: 144 óra

5.évfolyam

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Beszédfejlesztés**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel tanult helyzetben egy-egy szóval megnevez ismert tárgyakat, személyt, cselekvést, mennyiséget, tulajdonságot; kérésekor használja a tárgyas szerkezetet, a többes számot, a felszólító módot, felsorolást; egyszerű mondatot alkot személyre szabott segítséggel. Aktív szókincse minimum 50 szó (beszéddel, vagy bármely szimbólummal).	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyre absztraktabb szimbolikus kommunikációs formák használata. Részvétel a tanórai és tanórán kívüli kommunikációban, nyelv és beszédfejlesztés	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat: a „kivel?”, „mivel?”kérdés, illetve az eszközhatározó, ragjával ellátott főnevek megértése közeljövőre vonatkozó időhatározóval bővített instrukciók megértése mutató névmás megértése névutóval kifejezett téri relációk megértése válaszadás eldöntendő kérdésre (igen, nem) időhatározó használata: élethelyzetekhez kapcsolódva a jövő idő használata analóg tőmondatok: mondatalkotás tanulási és kommunikációs helyzetekben melléknevek fokozása: középfok használata tanult helyzetekben kérdések differenciálása, válaszadás kommunikációs helyzetben vokalizál, kivárásra/modellálásra hang/szótag utánzása a tananyagok lexikájának ismerete beszédfejlesztés **Ismeretek** hely-, idő-, cél- és eszközhatározó alkalmazása leírási, jellemzés (melléknevek) felsorolás, összetett mondatok képzése „ és” kötőszóval szófajok: főnevek, igék, melléknevek, határozószók, kérdőszók igeidők analóg elemi mondatalkotás (főnév/ige/melléknév kombináció) vokalizáció, szótagok/szavak ismétlése **Tevékenység** alapvető információkérést kifejező egész-kérdések megfogalmazásának élménymegosztás gyakorlása, időiség kifejezésével személyre szabott segítséggel a „ki ez?”, „mi ez?”, „mit csinál?” „hol?”, „mikor?” „milyen?” „mennyi?”		kommuni-káció ének, zene

„kivel?”, „mivel?” kérdésekre válaszadás segítséggel kommunikációs és tanulási szituációkban szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel igeragozás, igeidők gyakorlása kommunikációs és tanulási szituációkban, személyre szabott segítséggel, szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel időhatározó használata: élethelyzetekhez kapcsolódva a jövő idő használata szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel, személyre szabott segítséggel (pl. napirend, hetirend, naptár, személyes napló) felhasználva a napszakokról, hét napjairól való tudását kérdésre segítséggel neve megmondásának gyakorlása (szóban vagy bármely AAK-s eszközzel) analóg elemi mondatalkotás gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben (ige, főnév, melléknév használatával) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel vokalizáció bátorítása vers/ének segítségével és kommunikációs helyzetekben modellálással ajakizom gyakorlatok, nyelvgyakorlatok artikulációs mozgásokat pontos utánzásának gyakorlása, önellenőrzés tükörben beszélő gyermekeknél: beszédtechnikai és beszédmotoros gyakorlatok.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*alapszókincs (receptív, expresszív); vokalizáció; AAK; határozószók, kérdőszók, ragozás, igeidő, vokalizáció; szavak*
A fejlesztés várt eredményei	Kivárásra/modellálásra próbálkozik hang/szótag utánzásával. Szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel: információ kérésekor segítséggel használja a tanult kérdő mondatokat üdvözöl felnőtt személyeket Aktív szókincse minimum 60 szó (beszéddel, vagy bármely szimbólummal).

Évfolyam: 5.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Térorientációs gyakorlatok**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Képes az irányokat: fentről le, vagy balról jobbra legalább egy elemet tartalmazó feladatlapon személyre szabott vizuális segítséggel követni. Feladatszervezésben, napirendhasználatban egyre absztraktabb szimbólumokat használ, követi az ütemezést személyre szabott segítséggel. Társasjátékban a sorrakerülést, haladási irányt követi személyre szabott segítséggel, kiscsoportos helyzetben.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Biztos tájékozódás síkban feladatlapon. Tájékozódás az iskolában és az iskola környékén. Téri relációval kapcsolatos szavak megértése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**

Fejlesztési feladat: Ismert éri relációk alkalmazása síkban, Irányok transzformálása síkra. A bal-jobb oldalt, illetve irányt differenciálni feladatlapon. A balról jobbra; fentről lefelé haladás alkalmazása feladatlapon. Képolvasás és olvasás balról jobbra. Íráselemek és betűk alakításakor a kezdőpont megtalálása, az alakítás helyes iránya. Hol? Hova? a „hol van?” és a „hova való?” kérdések megértése. Téri relációt jelentő fogalmak megértése. Rendet tenni maga körül tevékenysége befejezése után. Biztonsággal tájékozódni az iskolán belül. Ismerni a tevékenységek helyét, elfogadni új helyszíneket. **Ismeretek** Haladási irány. Olvasás és iránya. Betűalakítás iránya. Tárgy megnevezése téri helyzetben, tárgykeresés. Helyhatározószók. Utcai közlekedés, az iskola környéke. Gyalogos- és járműforgalom, jelzőlámpák, jelzőtáblák, sorompó, fénysorompó. Közlekedési eszközök. Közlekedési szabályok, viselkedési normák; közlekedési és utazási szabályok betartása. **Tevékenység** Téri relációk alkalmazásának gyakorlása síkban, feladatlapon személyre szabott segítséggel írás-olvasás tematikájában meghatározottak szerint. Képolvasás gyakorlása balról jobbra. Ismert használati tárgy helyének gyakorlása. Helyhatározó szót tartalmazó utasítások végrehajtása: mozgás megadott irányba. Utcai séta alkalmával a helyek megfigyeltetése-mi van az utcán? Hol van? Jelzőlámpák utasításának betartása. Átkelés gyakorlása a kijelölt gyalogátkelőn személyre szabott segítséggel. Az iskolába jutás során igénybe vett járművek megnevezése; útvonal megfigyelése.	mozgás-nevelés számolás, mérés olvasás, írás játékra nevelés
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*feladatlap, feladat, sor, oszlop,előtte, mögötte, alatta, fölötte, jobbra, balra, hol, hová, függőleges, vízszintes, előre-hátra, itt-ott, helyiségek, eszközök, pihenés, érkezés, indulás, bejárat, kijárat, helyre tesz, rend, rendetlenség, bent, kint, utca, jármű, lámpa, sorompó, útvonal*
A fejlesztés várt eredményei	Képes az irányokat: fentről le, vagy balról jobbra több részfeladatot is tartalmazó feladatlapon személyre szabott vizuális segítséggel követni. Képes tájékozódni az intézmény területén. Képes a közvetlen környezetében található tárgyakat, eszközöket helyükre tenni. Segítséggel megfigyeli az iskola belső tereit és környékét. Személyre

	szabott segítséggel betartja a közlekedés egyéni fejlesztési tervében kijelölt szabályait.

Évfolyam: 5.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Betűtanítás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Tanult tárgyak, piktogramok szimbolikus jelentését érti.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Megismerkedés a „ z, d, j, n, h, sz, r, g, ny, cs” betűkkel.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat: Egy-egy hang jelenlétét, hiányát felismerni erősen artikulált, ismert Hallásfigyelem fejlesztése. Hangsúlyozott kezdőhangot kihallani ismert szóból. Egy-egy hang jelenlétét, felismerni felülartikulált, ismert szavakban. Kezdőhang szerint szavakat differenciálni. Betűhöz megfelelő hangot, hanghoz betűt társítani. Betűk egyeztetése, válogatása. A tanult betűt betűkép és hangoztatás után kiválasztani készletből. Szókép-szókép, kép-szókép egyeztetése. Saját teljes nevének szóképének felismerése. **Ismeretek** z, d, j, n, h, sz, r, g, ny, cs betűk Szóképek. Hang, betű. Analízis, szintézis. Válogatás, egyeztetés. **Tevékenység** Tárgy-piktogram egyeztetése, válogatása: használati tárgyak, napirendi tevékenységek, kommunikációban használt szavak. különböző szimbólumszintű piktogramok egyeztetése, válogatása: használati tárgyak, napirendi tevékenységek, kommunikációban használt szavak. kép-szókép; Szókép-szókép egyeztetése: használati tárgyak, napirendi tevékenységek, kommunikációban használt szavak, saját keresztnév. Játékos hallásfigyelem fejlesztő gyakorlatok. Hang kihallása szó elején, végén, közepén, kezdőhang kiemelése: „ z, d, j, n, h, sz, r, g, ny, cs” hangoztatáskor a modell szájállásának megfigyelésének gyakorlása „ z, d, j, n, h, sz, r, g, ny, cs”hangoztatása önállóan és ismert szavakban; modellálásra és betűképre Ajakállások, artikuláció utánzása.		kommuni-káció ének, zene

„ z, d, j, n, h, sz, r, g, ny, cs”betű kiválasztása betűsorból, keresése újságban, utcai feliratokon. Analóg elemi mondatalkotás gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben (ige, főnév, melléknév használatával) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel. Bármely szimbolikus kommunikációs forma (tárgy, gesztus, piktogram, beszéd) használata, megerősítése személyre szabott segítséggel. A korábban tanult betűk gyakorlása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	„ z, d, j, n, h, sz, r, g, ny, cs”*betűk; szóképek; hang, betű; analízis, szintézis; válogatás, egyeztetés; hallásfigyelem, szó, szótag*
A fejlesztés várt eredményei	Személyre szabott segítséggel részt vesz a foglalkozáson. Tanult piktogramok jelentését érti. Ajakállások, artikuláció utánzásával; „ z, d, j, n, h, sz, r, g, ny, cs”betűk hangoztatásával próbálkozik. Személyre szabott segítséggel „ z, d, j, n, h, sz, r, g, ny, cs”betűket kiválasztja legalább kettő közül. Az egyéni fejlesztésében szereplő szimbólumokat egyezteti, válogatja. Expresszív kommunikációban használ bármely szimbolikus kommunikációs formát (tárgy, gesztus, piktogram, beszéd) személyre szabott segítséggel.

Évfolyam: 5.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Olvasás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Tud tárgyakat legalább a róla készült méretarányos körbevágott fotóval egyeztetni személyre szabott segítséggel. Tud legalább nagy méretű (A5) körbevágott fotót azonos fotóval egyeztetni Felismer és megért az egyéni fejlesztési tervében meghatározott szimbólumokat és az azokból álló mondatokat személyre szabott segítséggel. Egyeztetéseket és válogatásokat végez az egyéni fejlesztési tervében meghatározott szimbólumokkal.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Különböző szintű nyelvi szimbólumok egyeztetése, válogatása, értése, használata. Képolvasás, összeolvasás.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat: Különböző szintű nyelvi szimbólumok egyeztetése, válogatása, értése, használata. Betűk válogatása, egyeztetése, hangoztatása, felismerése a „betűtanítás” tematikai egység tartalmai szerint. Összeolvasás a „betűtanítás” tematikai egység tartalmai szerint. Képolvasás. Nyelvi szimbólumok megértése és megnevezése. Felfigyelés az ismert szóképekre tanulási és kommunikációs helyzetekben. **Ismeretek**		kommuni-káció társadalmi ismeretek számolás, mérés

nyelvi szimbólumok képolvasás betűk összeolvasás **Tevékenység** Tárgy-különböző szintű piktogram (fotó, színes rajz, fekete-fehér rajz, vonalrajz) egyeztetés, válogatás. Azonos és különböző szintű piktogramok egyeztetése, válogatása. Szókép-szókép egyeztetés, válogatás. Tárgy-szókép egyeztetés, válogatás. Piktogram-szókép egyeztetés, válogatás. Különböző szintű nyelvi szimbólumok értésének, használatának gyakorlása élethelyzetekben (pl. személynevek, instrukciók, információk, napirend, kommunikáció, AAK, viselkedési szabályok, tevékenységszervezés, ismeretszerzés, művészeti tevékenységek, háztartási feladatok során). Betűk válogatásának, egyeztetésének, hangoztatásának gyakorlása a „betűtanítás” tematikai egység tartalmai szerint. A megismert betűk összeolvasásának gyakorlása. Gyakorlatok képekkel, képsorokkal: sorrendezés (idő, cselekvés, alapvető ok-okozat), szókincs, nyelvi megértés, mondatalkotás, szimbolikus gondolkodás, képolvasás, főfogalom alá rendezés, kategorizáció Analóg elemi mondatalkotás gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben (ige, főnév, melléknév használatával) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel Személyre szabott segítséggel tőmondatok megértésének gyakorlása bármely szimbólummal Az olvasás haladási irányának követése képolvasáskor.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*utasítás, tárgy, piktogram, szókép; betű, szó, szótag, mondat, ige, főnév, melléknév, képolvasás, egyeztetés, válogatás, megértés, kifejezés, mondatalkotás, összeolvasás, személynevek, instrukciók, információk, napirend, kommunikáció, AAK, viselkedési szabályok, tevékenységszervezés, ismeretszerzés, művészeti tevékenységek, háztartási feladatok*
A fejlesztés várt eredményei	Tudjon tárgyakat legalább a róla készült kicsinyített (max. 6x8 cm) fotóval egyeztetni személyre szabott segítséggel. Tudjon legalább kisebb fotót azonos fotóval egyeztetni Ismerje fel, értse meg az egyéni fejlesztési tervében meghatározott szimbólumok jelentését és az azokból álló mondatokat személyre szabott segítséggel. Végezzen egyeztetéseket és válogatásokat az egyéni fejlesztési tervében meghatározott szimbólumokkal.

Évfolyam: 5.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**5. Írás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Tud függőleges és vízszintes vonalakat átírni, másolni, rajzolni; a vonalak közt közel azonos távolságot nagyjából tartja. Tanult betűket	

	bármely írásmóddal lendületes, folyamatos vonalvezetéssel ír át személyre szabott segítséggel. Tudja másolni saját keresztnevének betűit bármely írásmóddal, személyre szabott segítséggel. Ceruzafogás beigazítja, a feladat teljes időtartama alatt megtartja személyre szabott segítséggel. Az egyéni fejlesztési tervében kijelölt betűket átírja.
Tantárgyi fejlesztési célok	Tájékozódás a vonalrendszerben, biztos használata. Füzethasználat. A megfelelő betűk és hangok összekapcsolása. Betűelemek kötése, formálása betűkké. Különböző betűalakok azonosítása (írott, nyomtatott, kis- és nagybetű).

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Füzethasználat: lapozás, sorváltás önálló feladatban Tájékozódás a vonalrendszerben: az írás során a betű megfelelő méretben a megfelelő helyre írása. Íráskor a kezdő és végpont megtalálása, a helyes irány követése. A sorok, sorközök és a haladási irány betartása. Betűk átírása, másolása. Rövid szavak átírása, másolása. A tanult betűk gyakorlása. Hosszú és rövid magánhangzók differenciálása. Pontos másolás, a hibák ellenőrzése javítása. **Ismeretek** Írás sorközbe távolság-tartással. Rövid szavak átírása, másolása. Rövid és hosszú magánhangzók. Átírás, másolás. Ellenőrzés, javítás. **Tevékenység** Betűalakítás gyakorlása füzetben személyre szabott segítséggel. Kezdő-és végpont megtalálásának gyakorlása személyre szabott segítséggel. Betű átírása és írása egyesével; követés gyakorlása ceruzával; átíráskor a betűalakítás irányának betartása Szavakban betűk, mondatokban szóközök helyes tartása személyre szabott segítséggel. Másolás előírásról, tábláról, számítógépről, étlapról. Hosszú és rövid magánhangzók megkülönböztetésének, válogatásának, egyeztetésének, hangoztatásának, kihallásának gyakorlása. Egyénileg meghatározott méretű sorközben való tájékozódás gyakorlása személyre szabott segítséggel. Egyénileg meghatározott vonalrendszerben való tájékozódás gyakorlása személyre szabott segítséggel. Rövid szavak másolásánál szóköz kihagyásának gyakorlása személyre szabott segítséggel.	kommuni- káció ábrázolás, alakítás

A tanult betűk gyakorlása: a hozzájuk tartozó hangok felismerése, differenciálása, egyeztetése. Különböző betűformák felismerésének gyakorlása, átírása, másolása Megjelölt betű/szó/mondat másolása könyvből, számítógép monitoráról. Ismerkedés a különböző betűalakokkal, egyeztetés, válogatás, hangoztatás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*Írólap, feladatlap, vonalköz, sor, vastag vonal, margó, betű; hosszú-rövid hangok, jelölésük, szó, szótag, egy szótagú szavak, vonalrendszer, szóköz, kezdőpont, végpont, irány, mondat, írott, nyomtatott, kis- és nagybetű*
A fejlesztés várt eredményei	Tudjon hullámos, kapu, csészevonalakat átírni; a vonalak közt közel azonos távolságot nagyjából tartani. Tanult betűket bármely írásmóddal lendületes, folyamatos vonalvezetéssel írjon át személyre szabott segítséggel. Tudja átírni/másolni a fejlesztési tervében meghatározott betűket és szavakat bármely írásmóddal, személyre szabott segítséggel. Ceruzát fogja helyesen, tartsa úgy írás közben.

Évfolyam: 5.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**6. Értő olvasás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	A mindennapi életben használt legalapvetőbb szavak értése	
Tantárgyi fejlesztési célok	Olvasással, szóképekkel, piktogramokkal kapcsolatos tudásának felhasználása a mindennapi életben az információk értelmezésében.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Személynevek szóképeinek felismerése, elolvasása. Instrukciókban szereplő szavak szóképeinek felismerése, elolvasása. Napirendjén (tevékenységek); lévő szavak szóképeinek felismerése, elolvasása. Kommunikáció támogatására használt eszközein lévő szavak, mondatok szóképeinek felismerése, elolvasása. Szabadidős tevékenységekkor az eszközökön lévő szavak szóképek felismerése, elolvasása. Tevékenységszervezésben használt szavak, mondatok, instrukciók, utasítások szavainak és mondatainak szóképeinek felismerése, elolvasása. Háztartási, önkiszolgálási és önállósági feladatokban felmerülő szavak és mondatok szóképeinek felismerése, elolvasása. Mindennapi tárgyakon, élelmiszereken, csomagolásokon található szavak és mondatok szóképeinek felismerése, elolvasása. Külső programok alkalmával az utcán, középületekben előforduló szavak és mondatok szóképeinek felismerése, elolvasása. **Ismeretek**		életvitel és gyakorlat környezet-ismeret társadalmi ismeretek

olvasás, szóképek
szabadidő, szórakozás
kommunikációs helyzetek
közlekedés
önállóság, tevékenységszervezés, instrukciók
napirend,
feliratok

Tevékenység

Személynevek szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása (pl. családtagok, tanárok és más iskolai dolgozók, csoporttársak neve és azok használata kommunikációs helyzetekben; szóban, vagy bármely feliratot tartalmazó AAK-s eszközzel).

Instrukciókban szereplő szavak szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása (pl. feladatlapokon: Kösd össze! Írd le! Karikázd be! stb.)

Napirendjében lévő tevékenységeit jelölő szavak szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása; elmozdulás az egyre absztraktabb, szóképhangsúlyos napirendi szimbólumok felé napirendben és a tevékenység helyszínén a hívóképeken; tevékenységeit jelölő szavak szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása.

Kommunikáció támogatására használt eszközein lévő szavak, mondatok szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása (pl. kommunikációs kártyákon, kommunikációs emlékeztetőkön szereplő szavak, mondatok).

Szabadidős tevékenységekkor az eszközökön lévő szavak szóképek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása (pl. a szabadidős eszköz neve, játékszabály megértése).

Tevékenységszervezésben használt szavak, mondatok, instrukciók, utasítások szavainak és mondatainak szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása (pl. strukturált önálló munkára előkészítő feladatokban Tedd bele! Válogasd ki a pirosakat! Az alábbi sorrendben fűzd fel! stb.).

Háztartási, önkiszolgálási és önállósági feladatokban felmerülő szavak és mondatok szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása. (pl. ételreceptből, vásárláskor alapanyagok elolvasása; önkiszolgálásnál, önápolásnál instrukciók követése pl. Akaszd fel! Mosd meg a nyakad! stb.). Bármely folyamatábrán használt szó/mondat olvasásának bátorítása.

Mindennapi tárgyakon, élelmiszereken, csomagolásokon található szavak és mondatok szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása. (pl. bútorok, taneszközök, tisztálkodó szerek, élelmiszereken lévő logók, szavak).

Külső programok alkalmával az utcán, középületekben előforduló szavak és mondatok szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása. pl. WC felirat megkeresése a múzeumban, moziban; utcanevek, figyelmeztető és információs táblák feliratai; plakátok, hirdetések;,

	közlekedésben szimbólumok és feliratok: metró, buszmegálló, közlekedési viselkedések piktogramjai és utasításai).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*olvasás, szóképek, szavak, mondatok, szabadidő, szórakozás, kommunikációs helyzetek, közlekedés, önállóság, tevékenységszervezés, instrukciók, napirend, feliratok*	
A fejlesztés várt eredményei	Olvassa el az egyéni fejlesztési tervében megjelölt piktogramokat, szóképeket, szavakat és mondatokat személyre szabott segítséggel. Használja az ismert szimbólumok olvasását napirendben, önállósági feladatokban, expresszív és receptív kommunikációs helyzetekben, iskolán kívüli programokon, szabadidős és feladathelyzetekben személyre szabott segítséggel.	

Kötelező óraszám: 144 óra

6.évfolyam

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Beszédfejlesztés**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel tanult helyzetben egy-egy szóval megnevez ismert tárgyakat, személyt, cselekvést, mennyiséget, tulajdonságot; kérésekor használja a tárgyas szerkezetet, a többes számot, a felszólító módot, felsorolást; egyszerű mondatot alkot személyre szabott segítséggel. Aktív szókincse minimum 60 szó (beszéddel, vagy bármely szimbólummal).	
Tantárgyi fejlesztési célok	Aktív részvétel a tanórai és tanórán kívüli kommunikációban, a kommunikációs tananyagban elsajátítottak funkcionális, egyre rugalmasabb és önállóbb használata. Nyelv és beszédfejlesztés.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat közeljövőre vonatkozó időhatározóval bővített, tanult instrukciók megértése mutató névmás megértése névutóval kifejezett téri relációk megértése a birtokos személyjellel ellátott egyes számú főnév megértése helyre vonatkozó kérdőszó („honnan?”, „hová?”) megértése kulcsszavak megértése tanult kontextusokon kívül időhatározó használata: élethelyzetekhez kapcsolódva a jövő és múlt idő használata analóg tőmondatok: mondatalkotás (ige, főnév, melléknév használatával) analóg mellérendelő összetett mondatok: a kapcsolatos mondat alkotása felsorolásban „és” kifejezés használata		kommuni-káció ének, zene

kérdések differenciálása, válaszadás a tananyagok lexikájának ismerete beszédfejlesztés **Ismeretek** „két lépéses” instrukciók megértése, követése kommentek meghallgatása/megértése kommunikatív alapszókincs bővítése (receptív, expresszív) hely-, idő-, cél- és eszközhatározó alkalmazása leírás, jellemzés (melléknevek) felsorolás, összetett mondatok képzése „ és” kötőszóval szófajok: főnevek, igék, melléknevek, határozószók, kérdőszók igeidők analóg elemi mondatalkotás (főnév/ige/melléknév kombináció) vokalizáció, szótagok/szavak ismétlése beszédfejlesztés **Tevékenység** kéréskor a tárgyas szerkezet, felsorolás, a többes szám használatának gyakorlása, egyszerű mondatot alkotása személyre szabott segítséggel (állítmány+ tárgy) bemutatkozás gyakorlása: kérdésre szóban vagy bármely AAK-s eszközzel nevének megmondása alapvető információkérést kifejező egész-kérdések megfogalmazásának gyakorlása, bővítése; szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel élethelyzetekben Frontális utasítások gyakorlása kiscsoportos helyzetben (pl., gyertek, álljatok fel, csendben, válasszatok, mutassátok, mindenki nézzen ide!) Tanult instrukciók összekötésével kétlépéses utasítások megértésének és követésének gyakorlása a „ki ez?”, „mi ez?”, „mit csinál?” „hol?”, „mikor?” „milyen?” „mennyi?” honnan?”, „hová?” „kivel?”, „mivel?” kérdések differenciálása, válaszadás segítséggel kommunikációs és tanulási szituációkban; szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel időhatározó használata: élethelyzetekhez kapcsolódva a jövő és múlt idő használata szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel, személyre szabott segítséggel (pl. napirend, hetirend, naptár, személyes napló) felhasználva a napszakokról, hét napjairól való tudását igeragozás gyakorlása kommunikációs és tanulási szituációkban, személyre szabott segítséggel analóg elemi mondatalkotás gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben (ige, főnév, melléknév használatával) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel vokalizáció bátorítása vers/ének segítségével és kommunikációs helyzetekben modellálással; ajakizom gyakorlatok, nyelvgyakorlatok hang ciklizálása, artikulációs mozgások pontosan utánzásának gyakorlása önellenőrzés tükörben beszélő gyermekeknél: beszédtechnikai és beszédmotoros gyakorlatok	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	*alapszókincs (receptív, expresszív); vokalizáció,; AAK; határozószók, kérdőszók, ragozás, igeidők,vokalizáció, szóismétlés, beszéd*
A fejlesztés várt eredményei	Szótagok/szavak ismétlésével próbálkozik. Kérdés-válasz interakcióban kivárja, meghallgatja, differenciálja a kérdést személyre szabott segítséggel. Kommunikációs helyzetben vokalizál, kivárásra/modellálásra próbálkozik hang/szótag/szó utánzásával Szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel: információ kérésekor segítséggel használja a tanult kérdő mondatokat üdvözöl felnőtt személyeket/képes bemutatkozni Aktív szókincse minimum 75 szó (beszéddel, vagy bármely szimbólummal).

Évfolyam: 6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Térorientációs gyakorlatok**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Képes az irányokat: fentről le, vagy balról jobbra több részfeladatot is tartalmazó feladatlapon személyre szabott vizuális segítséggel követni. Képes tájékozódni az intézmény területén. Képes a közvetlen környezetében található tárgyakat, eszközöket helyükre tenni. Segítséggel megfigyeli az iskola belső tereit és környékét. Személyre szabott segítséggel betartja a közlekedés egyéni fejlesztési tervében kijelölt szabályait.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Biztos tájékozódás síkban feladatlapon. Tájékozódás az iskolában és az iskola környékén. Téri relációval kapcsolatos szavak megértése. Alaprajz, makett készítése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Ismert téri relációk alkalmazása síkban, irányok egyre biztosabb transzformálása síkra. A bal-jobb oldalt, illetve irányt differenciálni feladatlapon. A balról jobbra; fentről lefelé haladás alkalmazása feladatlapon. Képolvasás olvasás és írás balról jobbra. Íráselemek és betűk alakításakor a kezdőpont megtalálása, az alakítás helyes iránya. Szókincsében téri relációkat melléknevekkel, viszonyszókkal, névutóval való kifejezésével bővíteni. Tevékenyen részt venni alaprajz, makett elkészítésében. Megfelelően orientált mozgás különböző terekben, figyelembe véve a társas környezetet is. Megbízhatóan részt venni a mindennapi közlekedésben. Összefüggést találni a szituációk és a közlekedés fajtái között.		mozgás-nevelés életvitel és gyakorlat számolás, mérés

Ismeretek Haladási irány. Olvasás és iránya. Betűalakítás iránya. Tárgy megnevezése téri helyzetben, tárgykeresés. Helyhatározószók, viszonyszavak, névutóval kifejezett téri relációk. Utcai közlekedés, az iskola környéke. Gyalogos- és járműforgalom, jelzőlámpák, jelzőtáblák, sorompó, fénysorompó. Közlekedési eszközök. Közlekedési szabályok, viselkedési normák; közlekedési és utazási szabályok betartása. tájékozódás. Makett, alaprajz. Környező utcák. Helyi-, távolsági-, és tömegközlekedés. Utak, sztrádák, sínek, alagutak, aluljárók. A gyalogos közlekedés szabályai. **Tevékenység** Téri relációk alkalmazásának gyakorlása síkban, feladatlapon személyre szabott segítséggel írás-olvasás tematikájában meghatározottak szerint. Képolvasás, olvasás és írás gyakorlása balról jobbra. Iskola helyiségeiben (tornateremben, kézműves műhelyben, tanári szobában, irodában, raktárban, konyhában) berendezés és személyek, tevékenységek megfigyelése. Alaprajz készítése az osztályteremről tanári segítséggel. Tájékozódás új színhelyeken, pl. színházban, múzeumban. Szervezett látogatás során ismerkedés a hajó-, vonat és autóbusz közlekedés jellemzőivel. A városi közlekedés színtereinek, járműveinek megfigyelése és megnevezése. A gyalogos közlekedés szabályainak gyakorlása személyre szabott segítséggel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*le-fel, jobbra-balra, közel, távolabb, innen, túl, oszlopok, sorok számozása, sorok, széle, közepe, önálló munka, önálló ellenőrzés, vízszintes, függőleges feliratok, nyilak, jelölés, jegypénztár, vészfék, helyi közlekedés, jelzés, jegykezelés, állomás, pályaudvar, karbantartás, önállóan, körültekintően, makett, tervrajz, alaprajz, emelet, földszint, pince, előtér*
A fejlesztés várt eredményei	Képes feladatlapon személyre szabott vizuális segítséggel tájékozódni. Képes közvetlen környezetében tájékozódni személyre szabott segítséggel. Képes a közvetlen környezetében található tárgyakat, eszközöket helyükre tenni. Segítséggel megfigyeli az iskola belső tereit és környékét. Személyre szabott segítséggel betartja a közlekedés egyéni fejlesztési tervében kijelölt szabályait. Képes megbízhatóan részt venni mindennapjain a közlekedésben.

Évfolyam: 6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Betűtanítás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Tanult tárgyak, piktogramok szimbólumok jelentését érti.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Megismerkedés a „gy, zs, ty, ly, x, y, w” betűkkel.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat: Egy-egy hang jelenlétét, hiányát felismerni erősen artikulált, ismert Hallásfigyelem fejlesztése. Hangsúlyozott kezdőhangot kihallani ismert szóból. Egy-egy hang jelenlétét, felismerni felülartikulált, ismert szavakban. Kezdőhang szerint szavakat differenciálni. Betűhöz megfelelő hangot, hanghoz betűt társítani. Betűk egyeztetése, válogatása. A tanult betűt betűkép és hangoztatás után kiválasztani készletből. Szókép-szókép, kép-szókép egyeztetése. Saját teljes nevének szóképének felismerése. **Ismeretek** „gy, zs, ty, ly, x, y, w”betűk Szóképek. Hang, betű. Analízis, szintézis. Válogatás, egyeztetés. **Tevékenység** Tárgy-piktogram egyeztetése, válogatása: használati tárgyak, napirendi tevékenységek, kommunikációban használt szavak. Különböző szimbólumszintű piktogramok egyeztetése, válogatása: használati tárgyak, napirendi tevékenységek, kommunikációban használt szavak. Kép-szókép; szókép-szókép egyeztetése: használati tárgyak, napirendi tevékenységek, kommunikációban használt szavak, saját teljes név, lakcím. Játékos hallásfigyelem fejlesztő gyakorlatok. Hang kihallása szó elején, végén, közepén, kezdőhang kiemelése: „gy, zs, ty, ly, x,, w” hangoztatáskor a modell szájállásának megfigyelésének gyakorlása „gy, zs, ty, ly, x, w”hangoztatása önállóan és ismert szavakban; modellálásra és betűképre Ajakállások, artikuláció utánzása. „gy, zs, ty, ly, x, y, w” betű kiválasztása betűsorból, keresése újságban, utcai feliratokon.		kommuni-káció ének, zene

Analóg elemi mondatalkotás gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben (ige, főnév, melléknév használatával) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel. Bármely szimbolikus kommunikációs forma (tárgy, gesztus, piktogram, beszéd) használata, megerősítése személyre szabott segítséggel. A korábban tanult betűk gyakorlása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*„gy, zs, ty, ly, x, y, w”betűk; szóképek; hang, betű; analízis, szintézis; válogatás, egyeztetés; hallásfigyelem, szó, szótag*
A fejlesztés várt eredményei	Személyre szabott segítséggel részt vesz a foglalkozáson. Tanult piktogramok jelentését érti. Ajakállások, artikuláció utánzásával; „gy, zs, ty, ly, x, w” betűk hangoztatásával próbálkozik. Személyre szabott segítséggel „gy, zs, ty, ly, x, y, w” betűket kiválasztja legalább kettő közül. Az egyéni fejlesztésében szereplő szimbólumokat egyezteti, válogatja. Expresszív kommunikációban használ bármely szimbolikus kommunikációs formát (tárgy, gesztus, piktogram, beszéd) személyre szabott segítséggel.

Évfolyam: 6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Olvasás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Tud tárgyakat legalább a róla készült kicsinyített (max. 6x8 cm) fotóval egyeztetni személyre szabott segítséggel. Tud legalább kisebb fotót azonos fotóval egyeztetni felismeri és megérti az egyéni fejlesztési tervében meghatározott szimbólumok jelentését és az azokból álló mondatokat személyre szabott segítséggel. Egyeztetéseket és válogatásokat végez az egyéni fejlesztési tervében meghatározott szimbólumokkal.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Különböző szintű nyelvi szimbólumok egyeztetése, válogatása, értése, használata. Képolvasás, összeolvasás. Ismerkedés a különböző írásjelekkel.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Ismerkedés a mondat végi írásjelekkel. Különböző szintű nyelvi szimbólumok egyeztetése, válogatása, értése, használata. Betűk válogatása, egyeztetése, hangoztatása, felismerése a „betűtanítás” tematikai egység tartalmai szerint. Összeolvasás a „betűtanítás” tematikai egység tartalmai szerint. Képolvasás. Nyelvi szimbólumok megértése és megnevezése. Felfigyelés az ismert szóképekre tanulási és kommunikációs helyzetekben. **Ismeretek**		kommuni-káció társadalmi ismeretek számolás, mérés

pont, kérdőjel, felkiáltójel nyelvi szimbólumok képolvasás betűk összeolvasás **Tevékenység** Észreveszi, felismeri a három alapvető mondat végi írásjelet, személyre szabott segítséggel értelmezi. Azonos és különböző szintű piktogramok egyeztetése, válogatása. Szókép-szókép egyeztetés, válogatás. Tárgy-szókép egyeztetés, válogatás. Piktogram-szókép egyeztetés, válogatás. Különböző szintű nyelvi szimbólumok értésének, használatának gyakorlása élethelyzetekben (pl. személynevek, instrukciók, információk, napirend, kommunikáció, AAK, viselkedési szabályok, tevékenységszervezés, ismeretszerzés, művészeti tevékenységek, háztartási feladatok során). Betűk válogatásának, egyeztetésének, hangoztatásának gyakorlása a „betűtanítás” tematikai egység tartalmai szerint. A megismert betűk összeolvasásának gyakorlása. Gyakorlatok képekkel, képsorokkal: sorrendezés (idő, cselekvés, alapvető ok-okozat), szókincs, nyelvi megértés, mondatalkotás, szimbolikus gondolkodás, képolvasás, főfogalom alá rendezés, kategorizáció Analóg elemi mondatalkotás gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben (ige, főnév, melléknév használatával) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel Személyre szabott segítséggel tőmondatok megértésének gyakorlása bármely szimbólummal Az olvasás haladási irányának követése képolvasáskor.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*pont, felkiáltójel, kérdőjel, összetett mondat, utasítás, tárgy, piktogram, szókép; betű, szó, szótag, mondat, ige, főnév, melléknév, képolvasás, egyeztetés, válogatás, megértés, kifejezés, mondatalkotás, összeolvasás, személynevek, instrukciók, információk, napirend, kommunikáció, AAK, viselkedési szabályok, tevékenységszervezés, ismeretszerzés, művészeti tevékenységek, háztartási feladatok,*
A fejlesztés várt eredményei	Tudjon legalább színes, élethű vonalrajzot azonos vonalrajzzal egyeztetni. Képes felismeri és megérti az egyéni fejlesztési tervében meghatározott szimbólumok jelentését és az azokból álló mondatokat személyre szabott segítséggel. Egyeztetéseket és válogatásokat végez az egyéni fejlesztési tervében meghatározott szimbólumokkal.

Évfolyam: 6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**5. Írás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Tud hullámos, kapu, csészevonalakat vonalakat átírni, másolni, rajzolni; a vonalak közt közel azonos távolságot nagyjából tartja. Tanult betűket bármely írásmóddal lendületes, folyamatos	

	vonalvezetéssel ír át személyre szabott segítséggel. Képes átírni/másolni a fejlesztési tervében meghatározott betűket és szavakat bármely írásmóddal, személyre szabott segítséggel. Ceruzát szabályosan fogja, írás közben folyamatosan így tartja.
Tantárgyi fejlesztési célok	Tájékozódás a vonalrendszerben, biztos használata. Füzethasználat. A megfelelő betűk és hangok összekapcsolása. Betűelemek kötése, formálása betűkké. Különböző betűalakok azonosítása (írott, nyomtatott, kis- és nagybetű).

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Füzethasználat: lapozás, sorváltás önálló feladatban Tájékozódás a vonalrendszerben: az írás során a betű megfelelő méretben a megfelelő helyre írása. Íráskor a kezdő és végpont megtalálása, a helyes irány követése. A sorok, sorközök és a haladási irány betartása. Betűk átírása, másolása. Rövid szavak átírása, másolása. A tanult betűk gyakorlása. Hosszú és rövid magánhangzók differenciálása. Pontos másolás, a hibák ellenőrzése javítása. **Ismeretek** Füzethasználat. Írás sorközbe távolság-tartással. Rövid szavak átírása, másolása. Rövid és hosszú magánhangzók. Átírás, másolás. Ellenőrzés, javítás. **Tevékenység** Betűalakítás gyakorlása füzetben személyre szabott segítséggel. Kezdő-és végpont megtalálásának gyakorlása személyre szabott segítséggel. Betű átírása és írása egyesével; követés gyakorlása ceruzával; átíráskor a betűalakítás irányának betartása Szavakban betűk, mondatokban szóközök helyes tartása személyre szabott segítséggel. Másolás előírásról, tábláról, számítógépről, könyvből, napirendről, kommunikációs eszközökről, viselkedési szempontokról. Hosszú és rövid magánhangzók megkülönböztetésének, válogatásának, egyeztetésének, hangoztatásának, kihallásának gyakorlása. Egyénileg meghatározott méretű sorközben való tájékozódás gyakorlása személyre szabott segítséggel. Egyénileg meghatározott vonalrendszerben való tájékozódás gyakorlása személyre szabott segítséggel. Rövid szavak másolásánál szóköz kihagyásának gyakorlása személyre szabott segítséggel.	kommuni- káció ábrázolás, alakítás

A tanult betűk gyakorlása: a hozzájuk tartozó hangok felismerése, differenciálása, egyeztetése. Különböző betűformák felismerésének gyakorlása, átírása, másolása Megjelölt betű/szó/mondat másolása könyvből, számítógép monitoráról. Ismerkedés a különböző betűalakokkal, egyeztetés, válogatás, hangoztatás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*füzet, füzethasználat, lapozás, feladatlap, vonalköz, sor, vastag vonal, margó, betű; hosszú- rövid hangok, jelölésük, szó, szótag, egy szótagú szavak, vonalrendszer, szóköz, kezdőpont, végpont, irány, mondat, írott, nyomtatott, kis- és nagybetű*
A fejlesztés várt eredményei	Tudjon füzetében lapozni, segítséggel nyissa ki a megfelelő helyen. Tudjon hullámos, kapu, csészevonalakat átírni, másolni, rajzolni; a vonalak közt közel azonos távolságot nagyjából tartani. Tanult betűket bármely írásmóddal lendületes, folyamatos vonalvezetéssel írjon át személyre szabott segítséggel. Tudja átírni/másolni a fejlesztési tervében meghatározott betűket és szavakat bármely írásmóddal, személyre szabott segítséggel. Ceruzafogása folyamatosan megközelítőleg szabályos.

Évfolyam: 6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**6. Értő olvasás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	A mindennapi életben használt legalapvetőbb szavak értése	
Tantárgyi fejlesztési célok	Olvasással, szóképekkel, piktogramokkal kapcsolatos tudásának felhasználása a mindennapi életben az információk értelmezésében.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Személynevek szóképeinek felismerése, elolvasása. Instrukciókban szereplő szavak szóképeinek felismerése, elolvasása. Napirendjén (tevékenységek lévő szavak szóképeinek felismerése, elolvasása. Kommunikáció támogatására használt eszközein lévő szavak, mondatok szóképeinek felismerése, elolvasása. Szabadidős tevékenységekkor az eszközökön lévő szavak szóképek felismerése, elolvasása. Tevékenységszervezésben használt szavak, mondatok, instrukciók, utasítások szavainak és mondatainak szóképeinek felismerése, elolvasása. Háztartási, önkiszolgálási és önállósági feladatokban felmerülő szavak és mondatok szóképeinek felismerése, elolvasása. Mindennapi tárgyakon, élelmiszereken, csomagolásokon található szavak és mondatok szóképeinek felismerése, elolvasása.		életvitel és gyakorlat környezet-ismeret társadalmi ismeretek

Külső programok alkalmával az utcán, középületekben előforduló szavak és mondatok szóképeinek felismerése, elolvasása. **Ismeretek** olvasás szabadidő, szórakozás kommunikációs helyzetek közlekedés önállóság, tevékenységszervezés, instrukciók napirend feliratok **Tevékenység** Személynevek további szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása (pl. családtagok, tanárok és más iskolai dolgozók, csoporttársak neve és azok használata kommunikációs helyzetekben; szóban, vagy bármely feliratot tartalmazó AAK-s eszközzel). Instrukciókban szereplő további szavak szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása (pl. feladatlapokon: Kösd össze! Írd le! Karikázd be! stb) Napirendjében lévő további tevékenységeit jelölő szavak szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása; elmozdulás az egyre absztraktabb, szóképhangsúlyos napirendi szimbólumok felé napirendben és a tevékenység helyszínén a hívóképeken; tevékenységeit jelölő szavak szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása. Kommunikáció támogatására használt eszközein lévő további szavak, mondatok szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása (pl. kommunikációs kártyákon, kommunikációs emlékeztetőkön szereplő szavak, mondatok). Szabadidős tevékenységekkor az eszközökön lévő további szavak szóképek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása (pl. a szabadidős eszköz neve, játékszabály megértése). Tevékenységszervezésben használt további szavak, mondatok, instrukciók, utasítások szavainak és mondatainak szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása (pl. strukturált önálló munkára előkészítő feladatokban Tedd bele! Válogasd ki a pirosakat! Az alábbi sorrendben fűzd fel! stb.). Háztartási, önkiszolgálási és önállósági feladatokban felmerülő további szavak és mondatok szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása. (pl. ételreceptből, vásárláskor alapanyagok elolvasása; önkiszolgálásnál, önápolásnál instrukciók követése pl. Akaszd fel! Mosd meg a nyakad! stb.). Bármely folyamatábrán használt szó/mondat olvasásának bátorítása. Mindennapi tárgyakon, élelmiszereken, csomagolásokon található további szavak és mondatok szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása. (pl. bútorok, taneszközök, tisztálkodó szerek, élelmiszereken lévő logók, szavak). Külső programok alkalmával az utcán, középületekben előforduló további szavak és mondatok szóképeinek felismerésének, elolvasásának	

bátorítása, tanítása. pl. WC felirat megkeresése a múzeumban, moziban; utcanevek, figyelmeztető és információs táblák feliratai; plakátok, hirdetések;, közlekedésben szimbólumok és feliratok: metró, buszmegálló, közlekedési viselkedések piktogramjai és utasításai).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*olvasás, szóképek, szavak, mondatok, szabadidő, szórakozás, kommunikációs helyzetek, közlekedés, önállóság, tevékenységszervezés, instrukciók, napirend, feliratok,*
A fejlesztés várt eredményei	Olvassa el az egyéni fejlesztési tervében újként megjelölt piktogramokat, szóképeket, szavakat és mondatokat és gyakorolja a korábbiakat személyre szabott segítséggel. Használja az ismert szimbólumok olvasását napirendben, önállósági feladatokban, expresszív és receptív kommunikációs helyzetekben, iskolán kívüli programokon, szabadidős és feladathelyzetekben személyre szabott segítséggel.

Kötelező óraszám: 72 óra

7.évfolyam

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Betűtanítás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Tanult tárgyak, piktogramok szimbólumok jelentését érti.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Megismerkedés a nagybetűkkel. Kis- és nagybetűk nyomtatott és írott alakjának egyeztetése, differenciálása. ABC-be rendezés megismerése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat: Kis- és nagybetűk nyomtatott és írott alakjának egyeztetése, differenciálása. ABC-sorrendbe rendezés kezdőbetű szerint kisbetűkkel. Egy-egy hang jelenlétét, felismerni erősen artikulált, ismert Kezdőhangot kihallani ismert szóból. Egy-egy hang jelenléte felismerni ismert szavakban. Kezdőhang szerint szavakat differenciálni. Betűhöz megfelelő hangot, hanghoz betűt társítani. Betűk egyeztetése, válogatása. A tanult betűt betűkép és hangoztatás után kiválasztani készletből. Szókép-szókép, kép-szókép egyeztetése. alárendelő összetett mondat: a cél- és okhatározói mellékmondat alkotása. Saját teljes nevének, személyes adatainak szóképének felismerése.		kommuni-káció ének, zene

<table>
<tr><td colspan="2">Ismeretek
Nagybetűk.
Szóképek.
Hang, betű.
Analízis, szintézis.
Válogatás, egyeztetés.
alárendelő összetett mondat: a cél- és okhatározói mellékmondat
ABC sorrend.
Tevékenység
Különböző szimbólumszintű piktogramok egyeztetése, válogatása: használati tárgyak, napirendi tevékenységek, kommunikációban használt szavak.
Kép-szókép; szókép-szókép egyeztetése: használati tárgyak, napirendi tevékenységek, kommunikációban használt szavak, saját személyes adatok.
Azonos kis és nagybetűk egyeztetése, válogatása
Hang kihallása szó elején, végén, közepén, kezdőhang kiemelése, hangoztatáskor a modell szájállásának megfigyelésének gyakorlása
betűk hangoztatása önállóan és ismert szavakban; modellálásra és betűképre: kis és nagybetűk.
Ajakállások, artikuláció utánzása.
meghatározott nagybetűk kiválasztása betűsorból, keresése újságban, utcai feliratokon.
Analóg elemi mondatalkotás gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel.
Összetett mondatok megértése személyre szabott segítséggel.
Élethelyzetekben egyszerű, tanult magyarázó, következtető, cél- és okhatározói mellékmondattal kifejezett magyarázatokat és következtetéseket megértésének gyakorlása, személyre szabott segítséggel.
Bármely szimbolikus kommunikációs forma (tárgy, gesztus, piktogram, beszéd) használata, megerősítése személyre szabott segítséggel.
Személyre szabott segítséggel szavak ABC sorrendbe rendezésének gyakorlása kezdőbetű szerint.
A korábban tanult kisbetűk gyakorlása.</td><td></td></tr>
<tr><td>Kulcsfogalmak/ fogalmak</td><td>nagybetűk; szóképek; hang, betű; analízis, szintézis; válogatás, egyeztetés; hallásfigyelem, szó, szótag, összetett mondat, cél- és okhatározói mellékmondat, ABC-sorrend</td></tr>
<tr><td>A fejlesztés várt eredményei</td><td>Tanult piktogramok jelentését érti. Ajakállások, artikuláció utánzásával; a tanult betűk hangoztatásával próbálkozik. Személyre szabott segítséggel a tanult kis-és nagybetűket kiválasztja legalább kettő közül. Az egyéni fejlesztésében szereplő szimbólumokat egyezteti, válogatja. Expresszív kommunikációban használ bármely szimbolikus kommunikációs formát (gesztus, piktogram, beszéd) személyre szabott segítséggel.</td></tr>
</table>

Évfolyam: 7.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Olvasás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Tud legalább színes, élethű vonalrajzot azonos vonalrajzzal egyeztetni. Felismeri és megérti az egyéni fejlesztési tervében meghatározott szimbólumok jelentését és az azokból álló mondatokat személyre szabott segítséggel. Tud egyeztetéseket és válogatásokat végezni az egyéni fejlesztési tervében meghatározott szimbólumokkal.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Különböző szintű nyelvi szimbólumok egyeztetése, válogatása, értése, használata. Képolvasás, összeolvasás. A különböző írásjelek megértése. Időt kifejező szóképek megismerése: a hét napjainak szóképe.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat: Időt kifejező szóképek megismerése: a hét napjainak szóképe. A mondat végi írásjelek megértése. Különböző szintű nyelvi szimbólumok egyeztetése, válogatása, értése, használata. Betűk válogatása, egyeztetése, hangoztatása, felismerése a „betűtanítás” tematikai egység tartalmai szerint. Összeolvasás a „betűtanítás” tematikai egység tartalmai szerint. Képolvasás. Nyelvi szimbólumok megértése és megnevezése. Felfigyelés az ismert szóképekre tanulási és kommunikációs helyzetekben. **Ismeretek** A hét napjainak szóképe pont, kérdőjel, felkiáltójel nyelvi szimbólumok képolvasás betűk összeolvasás **Tevékenység** Időt kifejező szóképek megismerése: a hét napjainak szóképének gyakorlása személyre szabott segítséggel (pl. hetirend, naptár) A három alapvető mondat végi írásjelet személyre szabott segítséggel értelmezi. Azonos és különböző szintű piktogramok egyeztetése, válogatása. Szókép-szókép egyeztetés, válogatás. Tárgy-szókép egyeztetés, válogatás. Piktogram-szókép egyeztetés, válogatás. Különböző szintű nyelvi szimbólumok értésének, használatának gyakorlása élethelyzetekben (pl. személynevek, instrukciók, információk, napirend, kommunikáció, AAK, viselkedési szabályok, tevékenységszervezés,		kommuni-káció társadalmi ismeretek számolás, mérés életvitel és gyakorlat

ismeretszerzés, művészeti tevékenységek, háztartási feladatok, időiség megértése során). Betűk válogatásának, egyeztetésének, hangoztatásának gyakorlása a „betűtanítás” tematikai egység tartalmai szerint. A megismert betűk összeolvasásának gyakorlása. Gyakorlatok képekkel, képsorokkal: sorrendezés (idő, cselekvés, alapvető ok-okozat), szókincs, nyelvi megértés, mondatalkotás, szimbolikus gondolkodás, képolvasás, főfogalom alá rendezés, kategorizáció Analóg elemi mondatalkotás gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben (ige, főnév, melléknév használatával) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel Személyre szabott segítséggel tőmondatok megértésének gyakorlása bármely szimbólummal Az olvasás haladási irányának követése képolvasáskor.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*a hét napjai, pont, felkiáltójel, kérdőjel, összetett mondat, utasítás, tárgy, piktogram, szókép; betű, szó, szótag, mondat, ige, főnév, melléknév, képolvasás, egyeztetés, válogatás, megértés, kifejezés, mondatalkotás, összeolvasás, személynevek, instrukciók, információk, napirend, kommunikáció, AAK, viselkedési szabályok, tevékenységszervezés, ismeretszerzés, művészeti tevékenységek, háztartási feladatok*
A fejlesztés várt eredményei	Tudjon legalább színes fotót élethű vonalrajzzal egyeztetni. Képes felismeri és megérti az egyéni fejlesztési tervében meghatározott szimbólumok jelentését és az azokból álló mondatokat személyre szabott segítséggel. Egyeztetéseket és válogatásokat végez az egyéni fejlesztési tervében meghatározott szimbólumokkal.

Évfolyam: 7.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Írás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Tud füzetében lapozni, segítséggel kinyitja a megfelelő helyen. Tud hullámos, kapu, csészevonalakat átírni, másolni, rajzolni; a vonalak közt közel azonos távolságot nagyjából tartani. Tanult betűket bármely írásmóddal lendületes, folyamatos vonalvezetéssel ír át, személyre szabott segítséggel. A fejlesztési tervében meghatározott betűket és szavakat bármely írásmóddal, személyre szabott segítséggel írja át/le és másolja. Ceruzafogása folyamatosan szabályos.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Tájékozódás a vonalrendszerben, biztos használata. Füzethasználat. A megfelelő betűk és hangok összekapcsolása. Betűelemek kötése, formálása betűkké. Különböző betűalakok azonosítása (írott, nyomtatott, kis- és nagybetű). Lendületes, folyamatos vonalvezetés. Üdvözlőlapot, képeslap megírása. Rövid mondatok átírása, másolása. Golyóstoll használata.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Üdvözlőlapot, képeslap megírása. Lendületes, folyamatos vonalvezetés. Füzethasználat: lapozás, sorváltás önálló feladatban Tájékozódás a vonalrendszerben: az írás során a betű megfelelő méretben a megfelelő helyre írása. A sorok, sorközök és a haladási irány betartása. Betűk átírása, másolása, írása. Szavak, rövid mondatok átírása, másolása. A tanult betűk gyakorlása. Hosszú és rövid magánhangzók differenciálása. Pontos másolás, a hibák ellenőrzése javítása. Golyóstoll használata. **Ismeretek** Üdvözlőlapot, képeslap. Lendületes, folyamatos vonalvezetés. Füzethasználat. Írás sorközbe távolság-tartással. Rövid mondatok átírása, másolása, írása. Rövid és hosszú magánhangzók. Átírás, másolás, írás. Ellenőrzés, javítás. Golyóstoll. **Tevékenység** Üdvözlőlapot, képeslap megírása személyre szabott segítséggel iskolai táborban, Karácsonykor, Húsvétkor. Golyóstollal való írás gyakorlása. Lendületes, folyamatos vonalvezetés gyakorlása. Betűalakítás gyakorlása füzetben személyre szabott segítséggel. Szavak, rövid mondatok követése betűről betűre, átíráskor a betűalakítás irányának betartása; másolás gyakorlása betűről betűre. Szavakban betűk, mondatokban szóközök helyes tartása személyre szabott segítséggel. Másolás előírásról, tábláról, számítógépről, könyvből, napirendről, kommunikációs eszközökről, viselkedési szempontokról. Hosszú és rövid magánhangzók megkülönböztetésének, válogatásának, egyeztetésének, hangoztatásának, kihallásának gyakorlása. Egyénileg meghatározott méretű sorközben való tájékozódás gyakorlása személyre szabott segítséggel. Egyénileg meghatározott vonalrendszerben való tájékozódás gyakorlása személyre szabott segítséggel. Rövid szavak másolásánál szóköz kihagyásának gyakorlása személyre szabott segítséggel. A tanult betűk gyakorlása: a hozzájuk tartozó hangok felismerése, differenciálása, egyeztetése.	kommunikáció ábrázolás, alakítás

Különböző betűformák felismerésének gyakorlása, átírása, másolása Megjelölt betű/szó/mondat másolása könyvből, számítógép monitoráról. Ismerkedés a különböző betűalakokkal, egyeztetés, válogatás, hangoztatás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*üdvöző lap, lendületes, folyamatos írás; golyóstoll, füzet, füzethasználat, lapozás, feladatlap, vonalköz, sor, vastag vonal, margó, betű; hosszú- rövid hangok, jelölésük, szó, szótag, egy szótagú szavak, vonalrendszer, szóköz, kezdőpont, végpont, irány, mondat, írott, nyomtatott, kis- és nagybetű*
A fejlesztés várt eredményei	Üdvözlőlapot személyre szabott segítséggel aláír. Golyóstollal segítséggel tudjon írni. Tudjon füzetében lapozni, segítséggel nyissa ki a megfelelő helyen. Tanult betűket bármely írásmóddal lendületes, folyamatos vonalvezetéssel írjon át személyre szabott segítséggel. Tudja átírni/másolni a fejlesztési tervében meghatározott betűket és szavakat bármely írásmóddal, személyre szabott segítséggel.

Évfolyam: 7.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Értő olvasás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Elolvassa az egyéni fejlesztési tervében megjelölt piktogramokat, szóképeket, szavakat és mondatokat és gyakorolja a korábbiakat személyre szabott segítséggel. Használja az ismert szimbólumok olvasását napirendben, önállósági feladatokban, expresszív és receptív kommunikációs helyzetekben, iskolán kívüli programokon, szabadidős és feladathelyzetekben személyre szabott segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Olvasással, szóképekkel, piktogramokkal kapcsolatos tudásának felhasználása a mindennapi életben az információk értelmezésében.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Személynevek további szóképeinek felismerése, elolvasása. Instrukciókban szereplő szavak további szóképeinek felismerése, elolvasása. Napirendjén (tevékenységek); hetirenden, naptárban lévő szavak szóképeinek felismerése, elolvasása. Kommunikáció támogatására használt eszközein lévő további szavak, mondatok szóképeinek felismerése, elolvasása. Szabadidős tevékenységekkor az eszközökön lévő további szavak szóképek felismerése, elolvasása. Tevékenységszervezésben használt további szavak, mondatok, instrukciók, utasítások szavainak és mondatainak szóképeinek felismerése, elolvasása. Háztartási, önkiszolgálási és önállósági feladatokban felmerülő további szavak és mondatok szóképeinek felismerése, elolvasása.		életvitel és gyakorlat környezet-ismeret társadalmi ismeretek

Mindennapi tárgyakon, élelmiszereken, csomagolásokon található további szavak és mondatok szóképeinek felismerése, elolvasása. Külső programok alkalmával az utcán, középületekben előforduló további szavak és mondatok szóképeinek felismerése, elolvasása. információ megszerzésekor szavak, mondatok szóképeinek felismerése, elolvasása. viselkedési szabályokon szereplő szavak, mondatok szóképeinek felismerése, elolvasása. a társas megértést támogató piktogramos/írott szövegekben, egyszerű történetekben (szociális történetek) szereplő szóképek felismerése, elolvasása. különböző eszközök által közvetített ismeretek megszerzésekor szóképek felismerése, elolvasása. művészeti tevékenységek közben szavak és mondatok szóképeinek felismerése, elolvasása. **Ismeretek** olvasás szabadidő, szórakozás kommunikációs helyzetek közlekedés önállóság, tevékenységszervezés, instrukciók napirend, hetirend, naptár feliratok információszerzés viselkedési szabályok ismeretszerzés művészeti tevékenységek szociális történet **Tevékenység** Személynevek további szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása Instrukciókban szereplő szavak további szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása Napirendjében lévő tevékenységeit jelölő szavak szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása; elmozdulás az egyre absztraktabb, szóképhangsúlyos napirendi szimbólumok felé napirendben és a tevékenység helyszínén a hívóképeken; hetirenden, naptárban (pl. jeles napok, ünnepek, utazások, különleges programok stb.) tevékenységeit jelölő szavak szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása. Kommunikáció támogatására használt eszközein lévő szavak, mondatok szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása. Szabadidős tevékenységekkor az eszközökön lévő szavak szóképek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása Különböző eszközök működtetéséhez és használatához szükséges, valamint az általuk közvetített ismeretek megszerzésekor szóképek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása. (pl. könyv, újság	

használata; televízió, internet/számítógép, mobil információs eszközök működtetése; a bennük található információk stb.), Tevékenységszervezésben használt további szavak, mondatok, instrukciók, utasítások szavainak és mondatainak szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, Háztartási, önkiszolgálási és önállósági feladatokban felmerülő további szavak és mondatok szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása. Bármely folyamatábrán használt további szó/mondat olvasásának bátorítása. Mindennapi tárgyakon, élelmiszereken, csomagolásokon található további szavak és mondatok szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása. Külső programok alkalmával az utcán, középületekben előforduló további szavak és mondatok szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása. Információ megszerzésekor szavak, mondatok szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása. pl. számítógépes játékban/feladatban a továbbhaladáshoz szükséges információk, iskolai étlap, időjárás-jelentések információi stb.). Viselkedési szabályokon szereplő szavak, mondatok szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása (pl. Tilos, szabad, igen, nem; lehet; legyél csendben! stb.). A társas megértést támogató piktogramos/írott szövegekben, egyszerű történetekben szereplő szóképek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása (pl. szociális történetek, érzelmek megértését és kifejezést segítő skálák, történetek). Művészeti tevékenységek közben szavak és mondatok szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása. (pl. zenei CD kiválasztása, MP4 kijelzőjén a kívánt zeneszám címének felismerése, elolvasása; egyszerű irodalmi szövegek stb.)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*olvasás, szóképek, szavak, mondatok, szabadidő, szórakozás, kommunikációs helyzetek, közlekedés, önállóság, tevékenységszervezés, instrukciók, napirend, feliratok, információszerzés, viselkedési szabályok, ismeretszerzés, művészeti tevékenységek, szociális történet*
A fejlesztés várt eredményei	Olvassa el az egyéni fejlesztési tervében megjelölt piktogramokat, szóképeket, szavakat és mondatokat személyre szabott segítséggel. Használja az ismert szimbólumok olvasását napirendben, önállósági feladatokban, expresszív és receptív kommunikációs helyzetekben, iskolán kívüli programokon, szabadidős és feladathelyzetekben. információszerzésre, tevékenységek előrejelzésében, viselkedés szabályozásában, társas kapcsolatok és érzelmek értelmezésében, művészeti tevékenységeknél személyre szabott segítséggel.

Kötelező óraszám: 72 óra

8.évfolyam

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Betűtanítás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Tanult piktogramok jelentését érti. Ajakállások, artikuláció utánzásával; a tanult betűk hangoztatásával próbálkozik. Személyre szabott segítséggel a tanult kis-és nagybetűket kiválasztja legalább kettő közül. Az egyéni fejlesztésében szereplő szimbólumokat egyezteti, válogatja. Expresszív kommunikációban használ bármely szimbolikus kommunikációs formát (gesztus, piktogram, beszéd) személyre szabott segítséggel..	
Tantárgyi fejlesztési célok	Megismerkedés további a nagybetűkkel. Kis- és nagybetűk nyomtatott és írott alakjának egyeztetése, differenciálása. ABC-be rendezés megismerése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat: Kis- és nagybetűk nyomtatott és írott alakjának egyeztetése, differenciálása. ABC-sorrendbe rendezés kezdőbetű szerint kis és nagybetűkkel. Egy-egy hang jelenlétét, felismerni erősen artikulált, ismert Kezdőhangot kihallani ismert szóból. Egy-egy hang jelenléte felismerni ismert szavakban. Kezdőhang szerint szavakat differenciálni. Betűhöz megfelelő hangot, hanghoz betűt társítani. Betűk egyeztetése, válogatása. A tanult betűt betűkép és hangoztatás után kiválasztani készletből. Szókép-szókép, kép-szókép egyeztetése. Saját teljes nevének, személyes adatainak szóképének felismerése. alárendelő összetett mondat: a cél- és okhatározói mellékmondat alkotásának gyakorlása. A hely-, idő- és módféle határozói alárendelő összetett mondatotok megértésének gyakorlása. **Ismeretek** Nagybetűk. Szóképek. Hang, betű. Analízis, szintézis. Válogatás, egyeztetés. alárendelő összetett mondat: a cél- és okhatározói mellékmondat ABC sorrend. **Tevékenység**		kommuni-káció ének, zene

Különböző szimbólumszintű piktogramok egyeztetése, válogatása: használati tárgyak, napirendi tevékenységek, kommunikációban használt szavak. Kép-szókép; szókép-szókép egyeztetése: használati tárgyak, napirendi tevékenységek, kommunikációban használt szavak, saját személyes adatok. Azonos kis és nagybetűk egyeztetése, válogatása Hang kihallása szó elején, végén, közepén, kezdőhang kiemelése, hangoztatáskor a modell szájállásának megfigyelésének gyakorlása betűk hangoztatása önállóan és ismert szavakban; modellálásra és betűképre: kis és nagybetűk. Ajakállások, artikuláció utánzása. meghatározott nagybetűk kiválasztása betűsorból, keresése újságban, utcai feliratokon. Analóg elemi mondatalkotás gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel. Összetett mondatok megértése személyre szabott segítséggel. A hely-, idő- és módféle határozói alárendelő összetett mondatotok megértésének gyakorlása élethelyzetekben tárgyak, cselekvések helyének várható vagy már megtörtént idejének, elvégzési módjának meghatározására. Bármely szimbolikus kommunikációs forma (tárgy, gesztus, piktogram, beszéd) használata, megerősítése személyre szabott segítséggel. Személyre szabott segítséggel szavak ABC sorrendbe rendezésének gyakorlása kezdőbetű szerint. A korábban tanult kisbetűk gyakorlása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*nagybetűk; szóképek; hang, betű; analízis, szintézis; válogatás, egyeztetés; hallásfigyelem, szó, szótag, összetett mondat, cél- és okhatározói mellékmondat, ABC-sorrend*
A fejlesztés várt eredményei	Tanult piktogramok jelentését érti. Egyre inkább képes ajakállások, artikuláció utánzására; a tanult betűk hangoztatására. Személyre szabott segítséggel a tanult kis-és nagybetűket kiválasztja több közül. Az egyéni fejlesztésében szereplő szimbólumokat egyezteti, válogatja. Expresszív kommunikációban használ bármely szimbolikus kommunikációs formát (gesztus, piktogram, beszéd) személyre szabott segítséggel.

Évfolyam: 8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Olvasás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Tud legalább színes fotót élethű vonalrajzzal egyeztetni. Képes felismeri és megérti az egyéni fejlesztési tervében meghatározott szimbólumok jelentését és az azokból álló mondatokat személyre szabott segítséggel. Egyeztetéseket és válogatásokat végez az egyéni fejlesztési tervében meghatározott szimbólumokkal.	

Tantárgyi fejlesztési célok	Különböző szintű nyelvi szimbólumok egyeztetése, válogatása, értése, használata. Képolvasás, összeolvasás. A különböző írásjelek megértése. Időt kifejező szóképek megismerése: a hét napjainak, hónapok szóképe.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat: Időt kifejező szóképek megismerése: a hét napjainak és a hónapok szóképe. A mondat végi írásjelek gyakorlása. Különböző szintű nyelvi szimbólumok egyeztetése, válogatása, értése, használata. Betűk válogatása, egyeztetése, hangoztatása, felismerése a „betűtanítás” tematikai egység tartalmai szerint. Összeolvasás a „betűtanítás” tematikai egység tartalmai szerint. Képolvasás. Nyelvi szimbólumok megértése és megnevezése. Felfigyelés az ismert szóképekre tanulási és kommunikációs és más élethelyzetekben. **Ismeretek** a hét napjainak szóképe a hónapok neveinek szóképe a pont, kérdőjel, felkiáltójel nyelvi szimbólumok képolvasás betűk összeolvasás **Tevékenység** Időt kifejező szóképek megismerése: a hét napjainak és a hónapok neveinek szóképének gyakorlása személyre szabott segítséggel (pl. hetirend, naptár, színkód). A három alapvető mondat végi írásjel értelmezésének gyakorlása személyre szabott segítséggel. Azonos és különböző szintű piktogramok egyeztetése, válogatása. Szókép-szókép egyeztetés, válogatás. Tárgy-szókép egyeztetés, válogatás. Piktogram-szókép egyeztetés, válogatás. Különböző szintű nyelvi szimbólumok értésének, használatának gyakorlása élethelyzetekben (pl. személynevek, instrukciók, információk, napirend, kommunikáció, AAK, viselkedési szabályok, tevékenységszervezés, ismeretszerzés, művészeti tevékenységek, háztartási feladatok, időiség megértése során). Betűk válogatásának, egyeztetésének, hangoztatásának gyakorlása a „betűtanítás” tematikai egység tartalmai szerint. A megismert betűk összeolvasásának gyakorlása. Gyakorlatok képekkel, képsorokkal: sorrendezés (idő, cselekvés, alapvető	kommuni-káció társadalmi ismeretek számolás, mérés életvitel és gyakorlat

ok-okozat), szókincs, nyelvi megértés, mondatalkotás, szimbolikus gondolkodás, képolvasás, főfogalom alá rendezés, kategorizáció Analóg elemi mondatalkotás gyakorlása tanulási és kommunikációs helyzetekben (ige, főnév, melléknév használatával) szóban, vagy bármely AAK-s eszközzel Személyre szabott segítséggel tőmondatok megértésének gyakorlása bármely szimbólummal Az olvasás haladási irányának követése képolvasáskor és összeolvasáskor.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*a hónapok neve, személynevek, instrukciók, információk, napirend, kommunikáció, AAK, viselkedési szabályok, tevékenységszervezés, ismeretszerzés, művészeti tevékenységek, háztartási feladatok, pont, felkiáltójel, kérdőjel, összetett mondat, utasítás, tárgy, piktogram, szókép; betű, szó, szótag, mondat, ige, főnév, melléknév, képolvasás, egyeztetés, válogatás, megértés, kifejezés, mondatalkotás, összeolvasás*
A fejlesztés várt eredményei	Tudjon legalább színes fotót élethű vonalrajzzal egyeztetni. Képes felismeri és megérti az egyéni fejlesztési tervében meghatározott szimbólumok jelentését és az azokból álló mondatokat személyre szabott segítséggel. Egyeztetéseket és válogatásokat végez az egyéni fejlesztési tervében meghatározott szimbólumokkal.

Évfolyam: 8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Írás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Üdvözlőlapot személyre szabott segítséggel aláír. Golyóstollal segítséggel tud írni. Tud füzetében lapozni, segítséggel kinyitja a megfelelő helyen. Tanult betűket bármely írásmóddal lendületes, folyamatos vonalvezetéssel ír át személyre szabott segítséggel. Átírja és másolja a fejlesztési tervében meghatározott betűket és szavakat bármely írásmóddal, személyre szabott segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megfelelő betűk és hangok összekapcsolása. Betűelemek kötése, formálása betűkké. Különböző betűalakok azonosítása (írott, nyomtatott, kis- és nagybetű. Üdvözlőlap, képeslap megírása. Rövid mondatok átírása, másolása. Golyóstoll használata. A kettős betűket alkalmazása.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat A kettős betűket alkalmazása Üdvözlőlapot, képeslap megírása. Lendületes, folyamatos vonalvezetés. Füzethasználat: lapozás, sorváltás önálló feladatban A sorok, sorközök és a haladási irány betartása.		kommuni-káció

Betűk átírása, másolása, írása. Szavak, rövid mondatok átírása, másolása, írása. A tanult betűk gyakorlása. Hosszú és rövid magánhangzók, kettős és kettőzött mássalhangzók differenciálása. Pontos másolás, a hibák ellenőrzése javítása. Golyóstoll használata. **Ismeretek** kettős és kettőzött betűk Üdvözlőlapot, képeslap. Lendületes, folyamatos vonalvezetés. Füzethasználat. Írás sorközbe távolság-tartással. Rövid mondatok átírása, másolása, írása. Rövid és hosszú magánhangzók. Átírás, másolás, írás. Ellenőrzés, javítás. Golyóstoll. **Tevékenység** Üdvözlőlapot, képeslap megírása/másolása személyre szabott segítséggel iskolai táborban, Karácsonykor, Húsvétkor. Golyóstollal való írás gyakorlása, a golyóstollal írt szövegben való javítás (zárójelben áthúzva) gyakorlása. Lendületes, folyamatos vonalvezetés gyakorlása. Szavak, rövid mondatok követése betűről betűre, átíráskor a betűalakítás irányának betartása; másolás gyakorlása betűről betűre. Szavakban betűk, mondatokban szóközök helyes tartása személyre szabott segítséggel. Másolás előírásról, tábláról, számítógépről, könyvből, napirendről, kommunikációs eszközökről, viselkedési szempontokról, egyéb vizuális segítségekről. Hosszú és rövid magánhangzók, a mássalhangzók hangoztatási idejének gyakorlása kettőzött betűknél; megkülönböztetésének, válogatásának, egyeztetésének, hangoztatásának, kihallásának gyakorlása. Rövid szavak másolásánál szóköz kihagyásának gyakorlása személyre szabott segítséggel. A tanult betűk gyakorlása: a hozzájuk tartozó hangok felismerése, differenciálása, egyeztetése. Különböző betűformák felismerésének gyakorlása, átírása, másolása Megjelölt betű/szó/mondat másolása könyvből, számítógép monitoráról. Ismerkedés a különböző betűalakokkal, egyeztetés, válogatás, hangoztatás.	ábrázolás, alakítás
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*üdvözlőlap, lendületes, folyamatos írás; golyóstoll, füzet, füzethasználat, lapozás, feladatlap, vonalköz, sor, vastag vonal, margó, betű; hosszú- rövid hangok, jelölésük, szó, szótag, egy szótagú szavak, vonalrendszer, szóköz, kezdőpont, végpont, irány, mondat, írott, nyomtatott, kis- és nagybetű*	

A fejlesztés várt eredményei	Üdvözlőlapot személyre szabott segítséggel megír. Golyóstollal tud írni. Tud füzetében lapozni, kinyitni a megfelelő helyen. Tanult betűket bármely írásmóddal lendületes, folyamatos vonalvezetéssel írja le személyre szabott segítséggel. Tudja átírni/másolni/leírni a fejlesztési tervében meghatározott betűket és szavakat bármely írásmóddal, személyre szabott segítséggel.

Évfolyam: 8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Értő olvasás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Elolvassa az egyéni fejlesztési tervében megjelölt piktogramokat, szóképeket, szavakat és mondatokat személyre szabott segítséggel. Használja az ismert szimbólumok olvasását napirendben, önállósági feladatokban, expresszív és receptív kommunikációs helyzetekben, iskolán kívüli programokon, szabadidős és feladathelyzetekben. információszerzésre, tevékenységek előrejelzésében, viselkedés szabályozásában, társas kapcsolatok és érzelmek értelmezésében, művészeti tevékenységeknél személyre szabott segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Olvasással, szóképekkel, piktogramokkal kapcsolatos tudásának felhasználása a mindennapi életben az információk értelmezésében.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Személynevek további szóképeinek felismerése, elolvasása. Instrukciókban szereplő szavak további szóképeinek felismerése, elolvasása. Napirendjén (tevékenységek); hetirenden, naptárban lévő szavak szóképeinek felismerése, elolvasása. Kommunikáció támogatására használt eszközein lévő további szavak, mondatok szóképeinek felismerése, elolvasása. Szabadidős tevékenységekkor az eszközökön lévő további szavak szóképek felismerése, elolvasása. Tevékenységszervezésben használt további szavak, mondatok, instrukciók, utasítások szavainak és mondatainak szóképeinek felismerése, elolvasása. Háztartási, önkiszolgálási és önállósági feladatokban felmerülő további szavak és mondatok szóképeinek felismerése, elolvasása. Mindennapi tárgyakon, élelmiszereken, csomagolásokon található további szavak és mondatok szóképeinek felismerése, elolvasása. Külső programok alkalmával az utcán, középületekben előforduló további szavak és mondatok szóképeinek felismerése, elolvasása. Információ megszerzésekor további szavak, mondatok szóképeinek felismerése, elolvasása.		életvitel és gyakorlat környezet-ismeret társadalmi ismeretek

Viselkedési szabályokon szereplő további szavak, mondatok szóképeinek felismerése, elolvasása. A társas megértést támogató piktogramos/írott szövegekben, egyszerű történetekben szereplő további szóképek felismerése, elolvasása. Különböző eszközök által közvetített ismeretek megszerzésekor további szóképek felismerése, elolvasása. Művészeti tevékenységek közben további szavak és mondatok szóképeinek felismerése, elolvasása. **Ismeretek** olvasás szabadidő, szórakozás kommunikációs helyzetek közlekedés önállóság, tevékenységszervezés, instrukciók napirend, hetirend, naptár feliratok információszerzés viselkedési szabályok ismeretszerzés művészeti tevékenységek szociális történet **Tevékenység** Személynevek további szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása. Instrukciókban szereplő szavak további szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása. Napirendjében lévő tevékenységeit jelölő szavak további szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása; elmozdulás az egyre absztraktabb, szóképhangsúlyos napirendi szimbólumok felé napirendben és a tevékenység helyszínén a hívóképeken; hetirenden, naptárban (pl. jeles napok, ünnepek, utazások, különleges programok stb.) tevékenységeit jelölő további szavak szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása. Kommunikáció támogatására használt eszközein lévő további szavak, mondatok szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása. Szabadidős tevékenységekkor az eszközökön lévő szavak további szóképek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása Különböző eszközök működtetéséhez és használatához szükséges, valamint az általuk közvetített ismeretek megszerzésekor további szóképek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása. Tevékenységszervezésben használt további szavak, mondatok, instrukciók, utasítások szavainak és mondatainak szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, Háztartási, önkiszolgálási és önállósági feladatokban felmerülő további szavak és mondatok szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása.	

Bármely folyamatábrán használt további szó/mondat olvasásának bátorítása. Mindennapi tárgyakon, élelmiszereken, csomagolásokon található további szavak és mondatok szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása. Külső programok alkalmával az utcán, középületekben előforduló további szavak és mondatok szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása. Információ megszerzésekor további szavak, mondatok szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása. Viselkedési szabályokon szereplő szavak, mondatok további szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása. A társas megértést támogató piktogramos/írott szövegekben, egyszerű történetekben szereplő további szóképek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása. Művészeti tevékenységek közben szavak és mondatok további szóképeinek felismerésének, elolvasásának bátorítása, tanítása. Művészeti alkotások címeinek olvasásának gyakorlása (pl. film, zene, könyv)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*olvasás, szóképek, szavak, mondatok, szabadidő, szórakozás, kommunikációs helyzetek, közlekedés, önállóság, tevékenységszervezés, instrukciók, napirend, feliratok, információszerzés, viselkedési szabályok, ismeretszerzés, művészeti tevékenységek, szociális történet, film, zene, könyv*
A fejlesztés várt eredményei	Olvassa el az egyéni fejlesztési tervében megjelölt piktogramokat, szóképeket, szavakat és mondatokat személyre szabott segítséggel. Használja az ismert szimbólumok olvasását egyre több élethelyzetben, ezáltal váljon önállóbbá, sikeresebbé a kommunikációban és a társas kapcsolatokban.

SZÁMOLÁS – MÉRÉS (MATEMATIKA)

Tantárgyi célok és feladatok

A számolás-mérés tantárgy tanításának legfőbb célja, hogy az autizmussal élő tanulók a tanítás-tanulás folyamata során olyan ismereteket szerezzenek, melyek a mindennapi életben való eligazodásukat, tájékozódásukat segítik.

A pedagógusnak fejlesztenie kell a számolás és mérés elsajátításához szükséges alapkészségeket, az érzékelést, észlelést, figyelmet, emlékezetet, gondolkodási készséget és a problémamegoldó képességet. Személyre szabott eszközökkel segítenie kell az alapvető logikai összefüggések felismerésének folyamatát, a megtapasztalt, megtanult összefüggések felismerését más helyzetekben is. Alapvető feladat, hogy a megszerzett készségeket, a tanult

ismereteket minél többféle helyzetben gyakoroltassuk, ezzel segítve a tanulókat az általánosítási készség kialakításában, mely nagymértékben segíti a gondolkodás rugalmasabbá válását.

Feladata felkelteni, fenntartani a környezet iránti érdeklődést, a környezet megismerése során tudatos tevékenységeket végeztetni, az ismeretek megszerzésére irányuló spontán törekvéseket bátorítani, segíteni, az ismeretek önálló alkalmazását segíteni, az önellenőrzést tanítani, a problémamegoldás menetét tanítani. Feladata továbbá, hogy megtanítsa az alapvető matematikai fogalmakat, megismertesse a feladatok elvégzéséhez szükséges, a mindennapi életben is használt változatos munkafolyamatokat. Szükséges továbbá, hogy a tantárgy tanítása során a tanuló megtanulja megérteni a számára szóló utasításokat, valamit képessé váljon azok követésére.

A tantárgy feladata a mennyiség- és számfogalom kialakítása. Ehhez szükséges, hogy a tanuló számjegyeket, mennyiségeket tudjon felismerni, összehasonlítani, megváltoztatni, alapműveleteket végezni fejben és írásban.
További feladata, hogy megtanítsa a tanulót szöveges feladatokat értelmezni, logikai összefüggéseket felismerni, a megoldáshoz szükséges lépéseket felállítani.
A tantárgy feladata, hogy tanulása során a tanuló megtanuljon méréseket végezni, megismerje a különböző mértékegységek fajtáit, léptéküket, gyakorlati alkalmazásukat.
Alapvető feladata, hogy képességekhez mérten megtanítsa a pénzzel kapcsolatos elemi ismereteket, felismerje a pénzérméket, bankjegyeket, értéküket, nagyságrendbeli különbségeiket értse, ismerje meg a banki, pénzügyi műveletek alapjait. Legfontosabb feladata, hogy lehetőséget nyújtson arra, hogy ezen ismereteit, a mindennapi életben történő alkalmazását segítséggel gyakorolni tudja.

A tantárgy feladatai az erkölcsi nevelés területén

A tantárgy fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben, mivel tanítása során a tanuló képessé válik az egyszerű szabályok megértésére és betartására, később azok felismerésére. Speciális módszerek alkalmazásával és személyes segítségadással képes lesz a csoportosan végzett tevékenységek szabályainak betartására, valamint erősödik szabálykövetési képessége is. A tantárgy az erkölcsi nevelés területén hozzájárul a tanuló alkalmazkodó képességének megerősítéséhez, fokozódó önfegyelemre, kitartásra nevel, megtanítja a szabályok együttes létrehozásának közösségformáló szerepét.
A tantárgy fontos feladata az erkölcsi nevelésben a tanulás iránti érdeklődés felkeltése. A tanulás során erősödik a feladatok elvégzéséhez szükséges kitartás, valamint a nehézségek leküzdésére irányuló törekvés. Erősödik a feladattudat, kialakul a türelem és pontosság képessége.

A tantárgy szerepe az önismeret és társas kultúra fejlesztésében

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztésében az együttműködéssel történő feladatvégzés megalapozása zajlik. A tantárgy tanulása során bővülnek ismeretei, melyek hozzájárulnak énképének alakulásához, fejlődéséhez. Minél fejlettebb lesz az önismerete, annál inkább képes lesz csoportban tevékenykedni. A tanuló megtanulja elviselni mások jelenlétét maga körül,

elfogadni a fizikai érintést, segítségnyújtást. Képessé válik a csoport szabályainak elfogadására, beilleszkedik a csoportba. Megtanul feladatokat végezni kétszemélyes helyzetben felnőttel, majd a többi tanulóval is. Képessé válik csoportos együttműködésre, együttes feladatvégzésre. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését a tantárgy az együttműködéssel történő munkavégzés gyakorlásával és a feladatmegosztási képesség kialakításával éri el.

A tantárgy szerepe a kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi) fejlesztésében

A tantárgy a kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi) fejlesztését az ismereteihez és tevékenységeihez kapcsolódó kifejezések megismerésének megalapozásával segíti, valamint a matematikai gondolkodáshoz szükséges fogalmak, tevékenységek megértésével, és a szókincs bővítésével éri el.

A tantárgy szerepe a tanulás tanításában

A tanulás tanítását a tantárgy azzal segíti, hogy a megfelelő motiváció segítségével felkelti a tanulók érdeklődését a tantárgy által nyújtott ismeretek iránt, valamint egyénre szabott módszerekkel támogatja az ismeretek befogadását.

A tanulás tanításában a tantárgy kitartásra nevel a feladatok elvégzésében és megtanítja a nehézségek leküzdésének módszereit. A tanulás tanítása az önálló ismeretszerzés iránti igény fejlesztésével, a motivált, kitartó feladatvégzéssel valósul meg. A tanulás tanításának fejlődése az önálló ismeretszerzéssel, a feladatok végrehajtásában többféle megoldás keresésével és megtalálásával, a belső igény kialakításával teljesül.

A tantárgy szerepe a matematikai gondolkodási kompetenciák fejlesztésében

A tantárgy főként a matematikai gondolkodási kompetenciák terület fejlesztésében játszik nagy szerepet. Lehetővé teszi a tárgyak tulajdonságainak megismerését, a különbségek és azonosságok felismerését. Ezáltal képessé válnak a tanulók arra, hogy csoportosításokat, válogatásokat végezzenek, halmazokat alkossanak különböző szempontok alapján. A matematikai kompetenciaterület fejlesztését segíti, hogy a tantárgy lehetőséget biztosít cselekvésbe ágyazottan, tevékenységekkel kapcsolatos változások megfigyelésére, azok létrehozására. Ez hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló ok-okozati összefüggéseket ismerjen fel segítséggel, majd önállóan is.

A matematikai gondolkodási kompetenciák fejlesztése tehát gyakorlati megfigyeléseken keresztül, az egyszerű ok-okozati összefüggések felismerésével és a problémamegoldó képesség fejlesztésével, tevékenységbe ágyazott feladatvégzéssel valósul meg.
A matematikai gondolkodási kompetenciák elsősorban a mindennapi helyzetekben előforduló egyszerű feladatok megoldásának keresése, a tanult matematikai műveletek elvégzése, az egyszerű ok-okozati összefüggések felismerése és a problémamegoldó képesség fejlesztése terén jelentkezik.

A tantárgy szerepe a személyes és társas kapcsolati kompetenciák terület fejlesztésében

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák terület fejlődéséhez oly módon járul hozzá a tantárgy, hogy a tanulót megtanítja az együttműködő részvételre a feladatok végrehajtásában, az alapvető szabályok felismerésére a csoportmunkában, valamint arra, hogy a felismert szabályok betartására törekedni kell.
A személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztését elsősorban a feladatmegosztás lehetőségének felismertetésével, a társak munkájának figyelemmel kísérésével, a helyes magatartás kialakításával, a feladatok végrehajtása közbeni kapcsolattartással támogatja.
A személyes és társas kapcsolati kompetenciák terület fejlődését a feladatok végrehajtásában az együttműködő, konstruktív részvétel és az alapvető szabályok betartására való törekvés jellemzi.

A tantárgy szerepe a tanulás kompetenciái terület fejlődésében

A tanulás kompetenciái terület fejlődését segíti a tantárgy a taneszközei, feladatai iránt kíváncsiság felkeltésével, és a számok hétköznapi életben betöltött jelentőségének felismertetésével.

A tanulás kompetenciái a kitartó, megfelelő segítséget kérni és elfogadni tudó feladattudat és feladatvégzés kialakításával fejlődik.
A hatékony, önálló tanulást a feladattudat megerősítése, a feladatvégzés közbeni próbálkozások, a lehetőségek keresése segíti.

A tanulás kompetenciái terület fejlődését mutatja, ha a tanuló képes önálló feladatvégzésre, s addig próbálkozik, míg feladatát meg tudja oldani, s ha nem, képes segítséget kérni.

Legfontosabb módszertani elvek

A sérülés speciális jellegéből adódóan különös hangsúlyt kap az oktatás szemléletes és konkrét jellege, a cselekvéses tanulás döntő arányban való alkalmazása.

A hagyományos verbális-magyarázó típusú tanítás helyett az ismeret,- és információátadás vizualizált módszereit kell használnunk.

A tanulók autizmus spektrum zavarát és értelmi képességeit, valamint kommunikációjának módját és szintjét figyelembe véve, egyénre szabottan adjuk át a tantárgy tanításához szükséges ismereteket. Mindenhol, ahol szükséges, az alternatív, augmentatív kommunikáció alkalmazása fontos, és használatát természetesnek vesszük.

Az új ismereteket mindig kétszemélyes, a zavaró körülményeket kizáró környezetben tanítjuk. Az ismereteket automatizálás után új környezetben is gyakoroltatjuk, mélyítjük, hogy a tanuló később már önállóan is tudja ezeket alkalmazni a megváltozott körülmények ellenére.

Minden esetben törekszünk az egyéni motiváció kialakítására. Fontos elv az esetlegesen meglévő speciális érdeklődési kör kihasználása ezen a téren, mert megkönnyíti az ismeretátadást, az új ismeretek befogadását, más területen való felhasználását

Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulóknál fontos tanítási-nevelési szempont, hogy a pozitív megerősítés a tanítás folyamatában azonnali legyen. Ezzel várhatóan sikeresebben rögzítjük a tanulnivalókat, az ismereteket. Ezek formái a tanulók fejlettségi és motivációs bázisától függnek.

Kötelező óraszám: 72 óra

1.évfolyam

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Érzékeli, hogy a környezetében különböző tárgyak fordulnak elő.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Különbség érzékelése jelentős eltérés esetén.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Tárgyak, képek megismerése, válogatása. Differenciálás két méret között jelentős különbséggel. Kerek és szögletes tárgyak megkülönböztetése. Négy szín megkülönböztetése. **Ismeretek**	játékra nevelés ének-zene kommuniká-ció

Csoportalkotás tárgyakkal (két csoport). Tárgyak kiterjedése: **kicsi, nagy.** Tárgyak színe: **piros, sárga, kék, zöld.** Formai tulajdonságok: **kerek, szögletes.** **Tevékenységek** Egymástól jelentősen különböző tárgyak, képek válogatása kétfelé. Azonos csoportba tartozó tárgyak, képek válogatása szín vagy forma, vagy nagyság szerint (egy szempont alapján két felé). Tárgyak felismerése tapintás alapján. Ismerkedés a papír-ceruza típusú feladatokkal: színezés, karikázás, aláhúzás, áthúzás, összekötés, nyomdázás stb.).	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	használati tárgyak nevei
A fejlesztés várt eredményei	Legyen képes a tevékenység során a felnőttel rövid ideig együttműködni, az irányítást elfogadni. A tanév során e témakörben tanult ismeretek valamelyikében mutasson fejlődést.

Évfolyam: 1.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Tájékozódás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Elemi szinten képes tájékozódni az otthonában.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Időbeli és térbeli változások érzékelése cselekvéseken keresztül.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Megfelelő irányítással, segítségnyújtással képes legyen feladatokat végrehajtani.	kommuni-káció olvasás-írás

Egyénre szabott segítséggel tudjon tájékozódni az iskola területén (csoportszoba, mosdó, ebédlő, udvar) A napi rutin során életszerű helyzetekben találkozzon tárgyak és személyek helyzetére vonatkozó viszonyszavakkal. A napi rutin során tapasztalja meg az idő múlását csörgőóra és napirendje segítségével. Segítséggel tudjon elvégezni sorbanállási feladatokat. Egyénre szabott segítséggel tudjon adott tevékenységet három, négy lépésben követni. Napirend, munkarend, vagy pl. homokóra, tojásfőző óra segítségével ismerje fel, hogy az adott tevékenységnek vége van. **Ismeretek** Térorientációval kapcsolatos viszonyszavak: **ide, oda, le, fel, rá, bele, át, mellé** Időbeli tájékozódással kapcsolatos kifejezések**: napirend, óra, vége, ma, reggeli, ebéd, vacsora** **Sorkövetés balról jobbra, föntről lefelé (pl. csipeszeléssel).** **Tevékenységek** Cselekvések végzése változatos formában az adott térirányok gyakorlására. Egyénre szabott napirend használata. Adott tevékenység befejezésének érzékeltetése pl. csörgőórával. Különböző étkezéseket ábrázoló képek válogatása, egyeztetése a napirendi kártyákkal. Tárgyak sorba rendezése különböző irányok szerint. Az aktuális élethelyzetek adta lehetőségek kihasználása a sorban állás gyakorlására Képolvasási feladatok. Folyamatábrák használata a különböző tevékenységekhez, a követés jelölése egyénre szabottan öltözködés, kézmosás stb.).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	az óra funkciójának ismerete, napirend, vége fogalma
A fejlesztés várt eredményei	Legyen képes a tevékenység során a felnőttel rövid ideig együttműködni, az irányítást elfogadni. Segítséggel figyeljen fel a tevékenység végét jelző óra csörgésére, vagy más időjelző eszközre (pl. vizuális órára).

Évfolyam: 1.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Mennyiségek - Műveletek**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Környezetében lévő tárgyakat képes megkülönböztetni.	

Tantárgyi fejlesztési célok	Halmazok létrehozása egy szempont szerint.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Tudjon együttműködni a fejlesztést végző felnőttel. A kért tárgyakat, képeket képes legyen átadni. Tapasztalja meg, hogy a környezetében lévő dolgok megszámlálhatók. **Ismeretek** **Halmazok létrehozása egy szempont szerint (tárgyakból, képekből).** **Tárgyak megszámlálása 3-as számkörben.** **Ismerkedés a számjegyekkel 3-as számkörben.** **Tevékenységek** Különböző tárgyakból, képekből halmazok létrehozása egy szempont szerint (szín, forma, méret, stb). A környezet tárgyainak mechanikus megszámlálása 3-as számkörben. Számjegyek válogatása 1-3-ig. Megadott mennyiség kirakása. Megadott elemszámú tárgyból építés, fűzés, ragasztás, stb. Különböző technikákkal számjegyek készítése (gyurmából, fonálból, színes papírból), tapintása, lejárása, színezése 1-3-ig. Adott mennyiségek megélése nagymozgásokon keresztül (ugrás, dobbantás, tapsolás, dobolás, guggolás, stb).	játékra nevelés kommuni-káció

Kulcsfogalmak/ fogalmak	számjegyek nevei: egy, kettő, három
A fejlesztés várt eredményei	Legyen képes a tevékenység során a felnőttekkel együttműködni, az irányítást elfogadni. A tanév során e témakörben tanult ismeretek valamelyikében mutasson fejlődést.

Kötelező óraszám: 72 óra

2.évfolyam

4201

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Különbségek érzékelése jelentős eltérés esetén.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Azonosságok felismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Azonos tárgyak, képek felismerése. Képek megkülönböztetése, két csoport alkotása. Differenciálás három méret között. Differenciálás két különböző hosszúság között. Gömbölyű és szögletes tárgyak szétválogatása irányítással. Négy szín biztos ismerete (megkülönböztetés, egyeztetés). **Ismeretek** Ugyanolyan fogalma. Csoportalkotás tárgyakkal és képekkel (két csoport). Tárgyak kiterjedése: kicsi, **kisebb** nagy**, nagyobb, ugyanakkora, rövid, hosszú, egyenlő hosszú.** Formai tulajdonságok: kerek, szögletes, **gömbölyű, szögletes, egyenes vonal, görbe vonal, háromszög, négyzet, kör, téglalap.** Tárgyak, élőlények színe: piros, sárga, kék, zöld. Űrtartalom: **üres, tele.** **Tevékenységek** Kevésbé eltérő tárgyak, képek válogatása megadott szempont szerint kettő vagy több felé. Egyeztetések: tárgyat-tárggyal, tárgyat-kicsinyített másával, tárgyat-képpel, képet-képpel, színes rajzolt képet-színes rajzolt képpel, fényképet-fényképpel, színes fényképet-fekete fehérrel, színes rajzolt képet-fekete kontúros rajzzal, formaegyeztetések, színegyeztetések. Folyadék töltögetése pohárba: üres, tele. Gyurmából gömbölyű, szögletes tárgyak formázása. Egyenes, görbe vonalak „készítése” különböző anyagokból (gyurma, fonal). A négy síkidom alakítása különböző anyagokból különböző technikákkal. Játék a logikai készlettel. Nyomdázás, színezés. Ugyanolyan tárgy, kép, szín kiválasztása több közül.	Játékra nevelés Ének-zene Kommuniká-ció Ábrázolás-alakítás

Ugyanolyan építése síkban, térben.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	kicsi, nagy, hosszú, rövid, kerek, szögletes, piros, kék, sárga, zöld
A fejlesztés várt eredményei	Tudjon csak méretükben különböző tárgyakat nagyság szempontjából egymáshoz viszonyítani, válogatni kétfelé. Ismerje a négy színt, azokból válogasson kétfelé.

Évfolyam: 2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Tájékozódás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Elemi szinten képes tájékozódni az iskola területén.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Időbeli, térbeli, és minőségbeli változások érzékelése cselekvéseken keresztül.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Megfelelő segítségnyújtással egyre jobban, pontosabban végezze el a feladatait. Segítséggel vegye észre, ha valami nem a helyén van, tegye azt oda, feladat, játék után tegye a helyére az eszközöket. Napirendi kártyái segítségével találja meg a különböző tevékenységek helyszíneit, találja meg a saját helyét a teremben, ebédlőben. Csoportos mozgásfejlesztés esetén találja meg helyét a tornasorban. Segítséggel vegye észre a minőségbeli változásokat (pl. levágatta a haját, hiányzik valaki stb.). A napi rutin során ismerkedjen a napok neveivel, vizuális segítséggel érzékelje, hogyan telnek a napok. Kevés segítséggel tudjon négy-öt lépésből álló tevékenységet folyamatábrán követni. Megfelelő segítségnyújtással tudjon sort alkotni (egy szempont, két változó). **Ismeretek** Téri orientációval kapcsolatos viszonyszavak: ide, oda, le, fel, rá, bele, át, mellé**, fönt, lent, ki, be, nyitva, csukva** Időbeli tájékozódással kapcsolatos kifejezések: ma, reggeli, ebéd, vacsora, **most, nappal, éjszaka, napok nevei, évszakok nevei.**	Kommuni-káció Olvasás-írás

Minőségbeli változások észrevétele jelentős változás esetén. Sorkövetés balról jobbra, föntről lefelé (pl. csipeszeléssel). Soralkotás minta alapján (egy szempont, két változó). **Tevékenységek** Rendrakási feladatok végzése (elpakolás játék után). Munkafolyamatok végzése folyamatábrával. Saját szekrény, hely polc stb. keresése, megtalálása. Az iskola helyiségeinek megkeresése. A különböző tevékenységek helyszíneinek megkeresése, egyeztetése a napirendhez. A napi rutin során „évszakfal” használata az adott évszak, hónap, nap megnevezése, jelölése. Az időjárás változásainak megfigyelése. Soralkotás tárgyakkal, képekkel, (szín, forma stb. alapján),	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	reggeli, ebéd, vacsora
A fejlesztés várt eredményei	Legyen képes egyre hosszabb ideig felnőttel együttműködni, az irányítást elfogadni. Kevés segítséggel legyen képes az egyénre szabott napirendjén tájékozódni. Tudjon segítséggel sort alkotni egy szempont szerint két változóval. Tudjon négy-öt lépésből álló tevékenységet egyénre szabott folyamatábrán követni.

Évfolyam: 2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Mennyiségek - Műveletek**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Halmazok létrehozása egy szempont alapján.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A sok-kevés közötti különbség érzékelése nagy eltérés esetén.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat A jól begyakorolt, tanult ismereteket képes legyen önállóan alkalmazni feladatvégzés során.	Játékra nevelés

Feladatvégzés során lássa a sok, és a kevés közötti különbséget. Ismerkedjen a több-kevesebb fogalmával. Végezzen megszámlálásokat 3-as számkörben. Ismerkedjen a semmi, és a nulla fogalmával. **Ismeretek** Halmazok összehasonlítása**, sok-kevés, több-kevesebb megállapítása.** **Sok és kevés elemszámú halmazok felismerése, létrehozása, megváltoztatása**. Tárgyak megszámlálása 3-as számkörben. **Számjegyek megnevezése**, felismerése 3-as számkörben. A **semmi** fogalmának megtapasztalása. **Tevékenységek** Különböző tárgyakból, képekből halmazok létrehozása több szempont szerint (szín, forma, méret, stb.). Sok-kevés mennyiségek kirakása (tárgyakkal, terményekkel, ételekkel, stb.). Sok-kevés érzékeltetése nagymozgással (ugrálás, taps, stb.). A napi rutin során a több-kevesebb érzékeltetése (Önts több vizet! Nekem kevesebb cukrom van. stb.). Környezetünk tárgyainak megszámlálása 3-as számkörben. Tárgyképek megszámlálása 3-as számkörben. Számjegyek válogatása 1-3-ig. Napi rutin során a környezet dolgainak számlálása. A különböző tevékenységek során az „üres”, és a „semmi” megfogalmazása.	Kommuni-káció
Kulcsfogalmak/ fogalmak	sok, kevés, több, kevesebb
A fejlesztés várt eredményei	Tudjon tárgyakat a megadott szempont szerint válogatni, egyeztetni. Tudjon segítséggel tárgyakat 3-ig megszámlálni.

3. évfolyam (A 2020/21-es tanévtől kifutó rendszerben)

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól**	**Órakeret: 22**
Előzetes tudás	Sárga, piros, kék, zöld színek ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Ugyanolyan, ugyanakkora felismerése	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Méret alapján történő differenciálás önállóan. Tárgyak kiterjedésével és tömegével kapcsolatban tanult ellentétpárok felismerése. Két tulajdonságával jellemzett tárgy, kép megkeresése néhány másik közül (szín, forma, kiterjedés). Színek ismeretének bővítése: fekete, fehér. Ismerkedés az igaz, hamis fogalmával. **Ismeretek** Csoportalkotás tárgyakkal, képekkel, tulajdonságok alapján (több csoport). Tárgyak kiterjedése: kisebb, nagyobb, ugyanakkora, **rövidebb, hosszabb,** egyenlő hosszú, **alacsony, magas, vékony, vastag**. Formai tulajdonságok: **gömb, kocka**, gömbölyű, szögletes, kör, négyzet, háromszög, téglalap, egyenes vonal, görbe vonal. Tárgyak tömege: **könnyű, nehéz.** Tárgyak, élőlények színe: **fekete, fehér.** Ismeretek önmagáról: személyével kapcsolatos **igaz, hamis** állítások. Űrtartalom: üres, tele **Tevékenységek** Tárgyak, képek egyeztetése, válogatása, differenciálása, egyre kisebb különbségekkel (egy, kettő, vagy több szempont alapján, két vagy több felé). Egyeztetések: tárgyat-tárggyal, tárgyat-kicsinyített másával, tárgyat-képpel, képet-képpel, színes rajzolt képet-színes rajzolt képpel, fényképet-fényképpel, színes fényképet- fekete-fehérrel, színes rajzolt képet-fekete kontúros rajzzal, formaegyeztetések, színegyeztetések. Folyadék töltögetése pohárba: üres-tele. Gyurmából gömbölyű, szögletes tárgyak formázása.	Játékra nevelés Kommunikáció Ábrázolás-alakítás

Egyenes, görbe vonalak „készítése” különböző anyagokból (gyurma, fonal). A négy síkidom alakítása különböző anyagokból, különböző technikákkal. Játék a logikai készlettel. Nyomdázás, színezés. Ugyanolyan tárgy, kép, szín kiválasztása több közül. Ugyanolyan építése síkban, térben. Elemi tapasztalatok szerzése a tárgyak súlyáról, formájáról (megemeli, gurítja, tapogatja). Testek, formák keresése tapintással. Vegyes halmazokból minta alapján egy-egy tárgy kiválasztása. Építés, fűzés különböző formákból. Minta után egyszerű alakzatok kirakása térben, síkban. Játék a színes rúd készlettel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	ugyanakkora, egyenlő hosszú, gömbölyű, szögletes, kör, négyzet, háromszög, téglalap
A fejlesztés várt eredményei	Tudjon tárgyakat a megadott, tanult egy szempont szerint kétfelé válogatni. Tudjon kiválasztani néhány tárgy közül ugyanolyat, vagy ugyanakkorát, vagy ugyanolyan hosszút, vagy ugyanolyan színűt, vagy ugyanolyan formájút.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Tájékozódás**	**Órakeret: 10**
Előzetes tudás	Tud négy-öt lépésből álló tevékenységet egyénre szabott folyamatábrán követni.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A napok nevének ismerete.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**

Fejlesztési feladat Tudjon a tanult térbeli viszonyokat tartalmazó utasításokat megérteni, végrehajtani, esetleg alkalmazni. A balról jobbra, fentről lefelé irányt egyre jobban tudja alkalmazni a különböző tevékenységek során. Tanulja meg az évszakok neveit. Tanulja meg a napok neveit, azok sorrendjét. Ismerkedjen meg a napszakok neveivel. Tudjon válaszolni a „Hány éves vagy?” kérdésre. Megfelelő segítségnyújtással tudjon sort alkotni (egy szempont, két, három változó). Tudjon öt-hat lépésből álló tevékenységet folyamatábrán követni. Ismerkedjen meg a különböző óratípusokkal (analóg, digitális homokóra stb.). Ismerkedjen meg a sor fogalmával, értse meg a „Rakd sorba!” utasítást. **Ismeretek** Téri orientációval kapcsolatos kifejezések: ide, oda, le, fel, rá, bele, át, mellé, fönt. lent, ki, be, nyitva, csukva, **elé, mellé, mögé, eleje, vége, alá, fölé, itt, ott, sor.** Időbeli tájékozódással kapcsolatos kifejezések**:** évszakok nevei, napok nevei, nappal, éjszaka, **napszakok nevei (reggel, dél, este, éjszaka),** ma**, tegnap, holnap**, most, **életkor fogalma**, **öreg, fiatal**, **tízórai, uzsonna, felnőtt, gyerek.** Minőségbeli változások észrevétele kevésbé jelentős változás esetén. **Tevékenységek** Soralkotás minta alapján egy szempont szerint három változóval. A napi rutinba ágyazva téri helyzetek létrehozása, megváltoztatása, feladatok végzése a környezet tárgyaival. Nagymozgásos feladatok során a téri helyzeteket jelölő fogalmak alkalmazása. Tárgyak egymás mellé helyezésével sor kialakítása.	Játékra nevelés Olvasás-írás Kommuni-káció Babzsák

Soralkotás tanulókkal, tárgyakkal, feladatlapon. Cselekvések helyváltoztatással, helyzetváltoztatással. Saját teste a megjelölt bal, jobb irány gyakorlása nagymozgással. Napi események közös felismerése, eseményképek sorba rakása (egyéni napló). Napi tevékenységek felismerése képről, azok megnevezése, eseményképek mozzanatainak helyes sorrendbe rendezése. (két, három mozzanat). Tevékenységek elhelyezése időben (napszak, évszak). Napok sorrendjének gyakorlása cselekvésekhez, történetekhez kötve is. Születésnapok megünneplése életkor megnevezésével az adott naphoz kötve. A napi rutin során „évszakfal” használata, az adott évszak, hónap, nap jelölése. Az adott nap időjárásának megfigyelése, jelölése. Családi fényképek nézegetése. Válogatások újságokból kivágott képekkel. Ritmikus sorok alkotása tárgyakkal, korongokkal, pálcikákkal stb. A napi rutin során az étkezések és a különböző ételfajták megnevezése.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	napok nevei, ma fogalma
A fejlesztés várt eredményei	Ismerje a napok neveit, és a gyakorlatban alkalmazza azokat. Értsen meg és hajtson végre néhány olyan utasítást, ami a tanult térbeli helyzeteket jelölő szavakat tartalmazza. Tudjon öt-hat lépésből álló tevékenységet egyénre szabott folyamatábrán követni. Napirendjéhez kötötten ismerje az étkezések neveit.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Mennyiségek - Műveletek**	**Órakeret: 25**
Előzetes tudás	Sok-kevés fogalma.	

Tantárgyi fejlesztési célok	Számfogalom kialakítása 3-as számkörben.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Ismerje fel, és tudja egyeztetni az 1, 2, 3 számjegyet, számképet, ujjképet, mennyiséget. Értse meg a semmi és a nulla fogalmát. Próbálkozzon a tanult számjegyek írásával (önállóan, segítséggel). Végezzen megszámlálásokat 5-ös számkörben. Ismerkedjen a 0, 4, 5 számjegyekkel. Ismerkedjen a relációs és egyenlőség jelekkel. **Ismeretek** Halmazok összehasonlítása, sok-kevés, több-kevesebb, ugyanannyi-nem ugyanannyi megállapítása. „Több” létrehozása hozzáadással, „kevesebb” létrehozása elvétellel. Mennyiségek egyeztetése ujjképpel, számképpel, számjeggyel 3-as számkörben. Növekvő, csökkenő sorok létrehozása 0-3-ig. Megszámlálás 5-ös számkörben. Számjegyek megnevezése, felismerése 5-ös számkörben. Az egyenlőségjel, és relációs jel felismerése. **Tevékenységek** Tárgyakkal. Képekkel, feladatlapon végzett egyeztetések 3-as számkörben. Számjegyek válogatása 0-5-ig. A környezet tárgyainak mechanikus számlálgatása 5-ös körben. 0 érzékeltetése „üres”, illetve „elfogyott” kifejezésekkel. Edények, dobozok, stb kiürítése a 0 érzékeltetésére. Megadott mennyiségek létrehozása 3-as számkörben. Megadott elemszámú tárgyból építés, fűzés, stb.	Játékra nevelés Kommuni-káció

Számjegyek kirakása, készítése különböző technikákkal (gyurma, termény, színezés, tapintás, stb.) 0-5ig. Számjegyek átírása, másolása, önálló írása. Adott mennyiség megélése nagymozgásokon keresztül. Egyszerű számszínező feladatok. Apróbb tárgyakból (gyöngy, dió, gesztenye, barackmag, korong, stb.) hozzáöntéssel több, kiöntéssel kevesebb mennyiség létrehozása. Feladatlapokon több-kevesebb színezése, rajzolása (labdára pötty, stb.). Két halmaz közé segítséggel < > = jelek kirakása. Növekvő, csökkenő számsorok kirakása számjegyekkel (0-3-ig). Hiányzó számjegyek beillesztése növekvő, csökkenő számsorba.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	semmi, nulla fogalma ugyanannyi fogalma
A fejlesztés várt eredményei	Tudjon önállóan tárgyakat megszámlálni 3-as számkörben. Tudjon minta alapján 3-as számkörben számjegyet számjeggyel, vagy számképet számképpel, vagy tárgyképet tárgyképpel egyeztetni.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**5. Összefüggések felismerése**	**Órakeret: 15**
Előzetes tudás	Azonosságok, különbözőségek felismerése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Hiányzó részek felismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Hiányok észlelése adott tárgyakon jelezése, hiányzó rész pótlása. Logikai hibák felismerése a környezet tárgyaival, személyeivel kapcsolatban (pl.: sapka helyett nadrágot vesz a fejére). Jól ismert tárgyak főfogalom alá rendezése. Változások észrevétele és jelzése.	Kommuni-káció Babzsák

Rész-egész viszony érzékelése.

Ismeretek

Tárgyak nagyságának, színének, formájának, alkotóelemeinek, funkciójának stb. pontos ismerete.

Ismeret arról, hogy adott cselekvések milyen térben és időben játszódnak le.

Főfogalom alá rendezés.

Dolgok közös nevének ismerete (főfogalmak, gyűjtőfogalom).

Ismeret arról, hogy a tárgyak, személyek, cselekvések több szempont szerint csoportosíthatók, párosíthatók (pl. a labda tartozhat a gömbölyű tárgyak, udvari játékok csoportjába, párt alkothat a homokozó lapáttal, de a földgömbbel is).

Tevékenységek

Figyelemfejlesztő játékok:

Mi hiányzik? Mi a hiba? Mi változott meg? Kakukktojás játékok

Sorba nem illő, idegen elem észlelése, jelzése.

Vegyes halmazokban változtatások, hiányok észlelése.

Tárgyak, képek közötti eltérések észlelése.

Különböző ábrákon azonos elemek felfedezése.

Memória-játék.

Egyebek:

Vegyes halmaz elemeinek csoportosítása különböző szempontok szerint.

Tárgyak felismerése körülírás vagy funkció alapján.

Meghatározott játék kitapogatása zsákban.

Tevékenységek logikai játékkal.

Témakör kirakók.

Adott elemek alapján gyűjtőfogalom felismerése.

Összetartozó párok keresése.

Puzzle játékok, képkirakók.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	különböző, ugyanolyan, hiba, pár

	Gyűjtőfogalmak: tisztálkodási eszközök, játékok, ruhadarabok, emberek, állatok
A fejlesztés várt eredményei	Észlelje a szembetűnő hiányokat tárgyakon, személyeken. Észlelje a durva hibákat.

4. évfolyam

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól**	**Órakeret: 22**
Előzetes tudás	Síkidomok felismerése (kör, négyzet, háromszög, téglalap).	
Tantárgyi fejlesztési célok	Gömb, kocka, téglatest megismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Tárgyak válogatása a tanult kiterjedések szerint. Csoportképzés szabályának felismerése, jelölése. Három megadott tulajdonságával jellemzett tárgy, kép, megkeresése több tárgy, kép közül (szín, forma, kiterjedés). Színek ismeretének bővítése: barna. Igaz, hamis jelentése. **Ismeretek** Csoportalkotás tárgyakkal, képekkel, tulajdonságok alapján (több csoport). Tárgyak kiterjedése: kisebb, nagyobb, ugyanakkora, rövidebb, hosszabb, egyenlő hosszú, alacsony, magas, egyforma magas, vékony, vastag, keskeny, széles Nagyság szerinti sorba rendezés háromnál több elemmel. Formai tulajdonságok: gömbölyű, szögletes, gömb, kocka, téglatest, egyenes vonal, görbe vonal, függőleges egyenes, vízszintes egyenes. Tárgyak tömege: könnyű, nehéz, könnyebb, nehezebb.	Játékra nevelés Kommunikáció Ábrázolás-alakítás

Tárgyak, élőlények színe: fekete, fehér, barna, narancssárga, lila, rózsaszín.

Hajszínek: vörös, szőke, barna, fekete, ősz.

Ismeretek önmagáról és környezetéről: igaz, hamis állítások.

Űrtartalom: üres, tele, nem üres, ugyanannyi van benne.

Tevékenységek

Tárgyak, képek egyeztetése, válogatása, csoportosítása, differenciálása, egyre önállóbban.

Űrtartalom mérése különböző üvegekkel, poharakkal.

Ismerkedés a különböző típusú mérlegekkel.

Vízszintes, függőleges vonalak alkotása különböző technikákkal (ragasztás, fonal, ujjnyomda, vonalzó stb.).

Építések minta után térben, síkban.

Építés önállóan.

Tárgyak, formák növekvő, csökkenő sorba rendezése (hordóépítő, Montessori-torony, rajzolt formák stb.).

Játék a logikai készlettel.

Folyadék töltögetése pohárba: üres-tele, egyforma mennyiség.

Gyurmából gömbölyű, szögletes tárgyak formázása.

Egyenes, görbe vonalak „készítése” különböző anyagokból (gyurma, fonal).

A négy síkidom alakítása különböző anyagokból, különböző technikákkal.

Nyomdázás, színezés.

Ugyanolyan tárgy, kép, szín kiválasztása több közül.

Ugyanolyan építése síkban, térben.

Elemi tapasztalatok szerzése a tárgyak súlyáról, formájáról (megemeli, gurítja, tapogatja).

Testek, formák keresése tapintással.

Vegyes halmazokból minta alapján egy-egy tárgy kiválasztása.

Építés, fűzés különböző formákból.

Minta után egyszerű alakzatok kirakása térben, síkban.

Játék a színes rúd készlettel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	gömb, kocka, egyenes vonal, görbe vonal, alacsony, magas, vékony, vastag, üres, tele.
A fejlesztés várt eredményei	Tudjon tárgyakat a megadott tanult (egy, kettő) szempont szerint többfelé (kettő, három) válogatni. Tudja két tárgy közül kiválasztani az üreset, nem üreset.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Tájékozódás**	**Órakeret: 10**
Előzetes tudás	A napok nevei. Étkezések nevei.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az évszakok változásának felismerése, neveik biztos tudása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Tudjon a tanult térbeli viszonyokat tartalmazó utasításokat megérteni, végrehajtani, esetleg alkalmazni. Tudja kiválasztani több kép közül azt, amely a feltett kérdésben szereplő térbeli helyzetet mutatja. A balról jobbra, fentről lefelé irányt tudja alkalmazni a különböző tevékenységek és az írás során. Tanulja meg a napszakok neveit. Tanulja meg az évszakok neveit, azok sorrendjét. Tudja kis segítséggel meghatározni a z aktuális napot, a tegnapot és a holnapot. Ismerkedjen meg a hónapok neveivel, sorrendjével. Ismerkedjen az egész órákkal. Tudjon válogatni minimum négy csoportba életkorok szerint (csecsemő, gyerek, fiatal felnőtt, idős felnőtt). Tudjon hatnál több lépésből álló tevékenységet folyamatábrán követni. **Ismeretek**	Játékra nevelés Olvasás-írás Kommun-ikáció Babzsák

Téri orientációval kapcsolatos kifejezések: ide, oda, le, fel, rá, bele, át, mellé, fönt, lent, ki, be, nyitva, csukva, elöl, hátul, eleje, közepe, vége, alá, közé, fölé, itt, ott, előtte, közötte, mögötte, mellette, bal, jobb, sor, Időbeli tájékozódással kapcsolatos kifejezések: évszakok nevei-körforgásuk, nappal, éjszaka, napszakok nevei (reggel, délelőtt, dél, délután, este, éjszaka, hajnal), tegnap, holnap, van, volt, lesz, most, életkor fogalma, öreg, fiatal, csecsemő, baba, fiatal felnőtt, ünnepnap, iskolai szünetek, aktuális köszönések. Megkezdett sor folytatása, egyszerű szabály felismerése. **Tevékenységek** A napi rutinba ágyazva téri helyzetek létrehozása, megváltoztatása, feladatok végzése a környezet tárgyaival. Nagymozgásos feladatok során a téri helyzeteket jelölő fogalmak alkalmazása. Soralkotás tanulókkal, tárgyakkal, feladatlapon. Cselekvések helyváltoztatással, helyzetváltoztatással. A bal, jobb irány gyakorlása saját testen, térben, síkban különböző típusú feladatokkal. Napi események közös megbeszélése, eseményképek sorba rakása (egyéni napló). Napi tevékenységek felismerése képről, azok megnevezése, eseményképek mozzanatainak helyes sorrendbe rendezése. (négy, öt mozzanat). Tevékenységeket ábrázoló képek válogatása napirendi kártyákhoz. Tevékenységek elhelyezése időben (napszak, évszak). Napok sorrendjének gyakorlása cselekvésekhez, történetekhez kötve is. Születésnapok megünneplése életkor megnevezésével az adott naphoz kötve. Egyházi és állami ünnepek napjainak jelölése, megünneplése, jelképekkel való egyeztetése. Ünnepeket ábrázoló képeslapok válogatása. A napi rutin során „évszakfal” használata, az adott évszak, hónap, nap jelölése. Az adott nap időjárásának megfigyelése, jelölése. Ruhadarabok válogatása az időjárásnak, évszaknak megfelelően.	

Családi fényképek nézegetése. Fényképek válogatása életkorok szerint. Válogatások újságokból kivágott képekkel. Ritmikus sorok alkotása tárgyakkal, korongokkal, pálcikákkal stb. A napi rutin során az étkezések és a különböző ételfajták megnevezése. Irányjelző nyilak megfigyelése az utcán. Köszönésfajták gyakorlása napszakokhoz kötötten különböző személyeknek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	tegnap, holnap, évszakok nevei, öreg, fiatal, felnőtt, gyerek, lent, fönt, fel, le
A fejlesztés várt eredményei	Tudjon képeket válogatni évszakok szerint. Értsen meg és hajtson végre néhány olyan utasítást, ami a tanult térbeli helyzeteket jelölő szavakat tartalmazza.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Mennyiségek - Műveletek**	**Órakeret: 25**
Előzetes tudás	Megszámlálás 3-as számkörben.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Számfogalom kialakítása 5-ös számkörben.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Ismerjen fel, és tudjon egyeztetni 5-ös számkörben mennyiséget számjeggyel, számképpel, ujjképpel, tárgyképpel. Egyre önállóbban használja az egyenlőség (=) és relációs (> <) jeleket. Próbálkozzon a tanult számjegyek írásával (segítséggel, önállóan). Cselekvések során érzékelje a hozzáadás-elvétel, bővítés-csökkentés műveletét. Ismerkedjen az összeadás (+) és a kivonás (-) jelével. **Ismeretek** Az egyenlőség (=) és relációs (> <) jelek egyre önállóbb használata.		Játékra nevelés Kommuni-káció

Mennyiségek egyeztetése ujjképpel, számképpel, számjegyekkel 5-ös számkörben. Növekvő, csökkenő számsorok létrehozása 0-5-ig. Próbálkozás a műveletek lejegyzésével (összeadás, kivonás). Műveletek végzése cselekvésbe ágyazottan (összeadás, kivonás). **Tevékenységek** Tárgyakkal, képekkel, feladatlapon végzett egyeztetések 5-ös számkörben. Számjegyek válogatása 0-5-ig. A környezet tárgyainak mechanikus számlálgatása 5-ös körben. Mennyiségek egyeztetése 0 számjeggyel (üres halmaz). Megadott mennyiségek létrehozása 5-ös számkörben. Megadott elemszámú tárgyból építés, fűzés, stb. Számjegyek kirakása, készítése különböző technikákkal (gyurma, termény, színezés, tapintás, stb.) 0-5ig. Számjegyek átírása, másolása, önálló írása. Adott mennyiség megélése nagymozgásokon keresztül. Egyszerű számszínező feladatok. Apróbb tárgyakból (gyöngy, dió, gesztenye, barackmag, korong, stb.) hozzáöntéssel több, kiöntéssel kevesebb mennyiség létrehozása. Feladatlapokon több-kevesebb színezése, rajzolása (labdára pötty, stb.). Két halmaz közé egyre nagyobb önállósággal < > = jelek kirakása. Növekvő, csökkenő számsorok kirakása számjegyekkel (0-5-ig). Hiányzó számjegyek beillesztése növekvő, csökkenő számsorba. Cselekvésbe ágyazva hozzáadás és elvétel műveleti jelekkel. A megnevezett műveleti jelek kiválasztása. Relációs jelek, műveleti jelek válogatása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	4, 5, egyenlőségjel (=), relációs jelek (><)

A fejlesztés várt eredményei	3-as számkörben tudjon mennyiséget számjeggyel, vagy ujjképpel egyeztetni. 5-ös számkörben tudjon minta alapján számjegyet számjeggyel, vagy számképet számképpel, vagy tárgyképet tárgyképpel egyeztetni.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**5. Összefüggések felismerése**	**Órakeret: 15**
Előzetes tudás	Hiányzó részek felismerése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Főfogalom alá rendezés.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Hiányok, hibák érzékelése tárgyakon, képeken azok jelezése, hiányzó rész pótlása. Logikai hibák felismerése a környezet tárgyaival, személyeivel kapcsolatban (pl.: sapka helyett nadrágot vesz a fejére). Tárgyak és képek főfogalom alá rendezése. Változások észrevétele és jelzése. Rész-egész viszony érzékelése. Egyszerű összefüggések felismerése. **Ismeretek** Tárgyak nagyságának, színének, formájának, alkotóelemeinek, funkciójának stb. pontos ismerete. Ismeret arról, hogy adott cselekvések milyen térben és időben játszódnak le. Főfogalom alá rendezés. Dolgok közös nevének ismerete (főfogalmak). Ismeret arról, hogy a tárgyak, személyek, cselekvések több szempont szerint csoportosíthatók, párosíthatók (pl. a labda tartozhat a gömbölyű tárgyak, udvari játékok csoportjába, párt alkothat a homokozó lapáttal, de a földgömbbel is).	Kommuni-káció Babzsák

Cselekvések helyes sorrendje, hibás sorrend felismerése. Események következményeinek felismerése. Egyszerű analógiák felismerése. Tanult ellentétpárok. **Tevékenységek** <u>Figyelemfejlesztő játékok</u>: Mi hiányzik? Mi a hiba? Mi változott meg? Kakukktojás játékok Sorba nem illő, idegen elem észlelése, jelzése. Vegyes halmazokban változtatások, hiányok észlelése. Tárgyak, képek közötti eltérések észlelése. Különböző ábrákon azonos elemek felfedezése. Memória-játékok. <u>Egyebek:</u> Vegyes halmaz elemeinek csoportosítása különböző szempontok szerint Tárgyak felismerése körülírás vagy funkció alapján. Meghatározott játék kitapogatása zsákban. Tevékenységek logikai játékkal. Témakör kirakók. Adott elemek alapján gyűjtőfogalom felismerése. Összetartozó párok keresése Puzzle játékok, képkirakók. Események időrendi sorrendbe rendezése, a sorból hiányzó kép keresése. Ellentétpárok keresése, megnevezése. Tevékenységek eszközeinek keresése. Analógiák alapján felsorolás folytatása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hasonló, hibátlan, sorrend Gyűjtőfogalmak: növények, gyümölcsök, edények, bútorok, közlekedési eszközök
A fejlesztés várt eredményei	A tanult főfogalmak közül legalább kettő alá tudjon válogatni.

	Észleljen durva hibákat.

Kötelező óraszám: 72 óra

3.évfolyam (A 2020/21-es tanévtől felmenő rendszerben)

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Sárga, piros, kék, zöld színek ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Ugyanolyan, ugyanakkora felismerése	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Méret alapján történő differenciálás önállóan. Tárgyak kiterjedésével és tömegével kapcsolatban tanult ellentétpárok felismerése. Két tulajdonságával jellemzett tárgy, kép megkeresése néhány másik közül (szín, forma, kiterjedés). Színek ismeretének bővítése: fekete, fehér. Ismerkedés az igaz, hamis fogalmával. **Ismeretek** Csoportalkotás tárgyakkal, képekkel, tulajdonságok alapján (több csoport). Tárgyak kiterjedése: kisebb, nagyobb, ugyanakkora, **rövidebb, hosszabb,** egyenlő hosszú, **alacsony, magas, vékony, vastag**. Formai tulajdonságok: **gömb, kocka**, gömbölyű, szögletes, kör, négyzet, háromszög, téglalap, egyenes vonal, görbe vonal. Tárgyak tömege: **könnyű, nehéz.** Tárgyak, élőlények színe: **fekete, fehér.** Ismeretek önmagáról: személyével kapcsolatos **igaz, hamis** állítások. Űrtartalom: üres, tele **Tevékenységek**	Játékra nevelés Kommuniká-ció Ábrázolás-alakítás

Tárgyak, képek egyeztetése, válogatása, differenciálása, egyre kisebb különbségekkel (egy, kettő, vagy több szempont alapján, két vagy több felé). Egyeztetések: tárgyat-tárggyal, tárgyat-kicsinyített másával, tárgyat-képpel, képet-képpel, színes rajzolt képet-színes rajzolt képpel, fényképet-fényképpel, színes fényképet- fekete-fehérrel, színes rajzolt képet-fekete kontúros rajzzal, formaegyeztetések, színegyeztetések. Folyadék töltögetése pohárba: üres-tele. Gyurmából gömbölyű, szögletes tárgyak formázása. Egyenes, görbe vonalak „készítése” különböző anyagokból (gyurma, fonal). A négy síkidom alakítása különböző anyagokból, különböző technikákkal. Játék a logikai készlettel. Nyomdázás, színezés. Ugyanolyan tárgy, kép, szín kiválasztása több közül. Ugyanolyan építése síkban, térben. Elemi tapasztalatok szerzése a tárgyak súlyáról, formájáról (megemeli, gurítja, tapogatja). Testek, formák keresése tapintással. Vegyes halmazokból minta alapján egy-egy tárgy kiválasztása. Építés, fűzés különböző formákból. Minta után egyszerű alakzatok kirakása térben, síkban. Játék a színes rúd készlettel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	ugyanakkora, egyenlő hosszú, gömbölyű, szögletes, kör, négyzet, háromszög, téglalap
A fejlesztés várt eredményei	Tudjon tárgyakat a megadott, tanult egy szempont szerint kétfelé válogatni. Tudjon kiválasztani néhány tárgy közül ugyanolyat, vagy ugyanakkorát, vagy ugyanolyan hosszút, vagy ugyanolyan színűt, vagy ugyanolyan formájút.

Évfolyam: 3.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Tájékozódás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Tud négy-öt lépésből álló tevékenységet egyénre szabott folyamatábrán követni.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A napok nevének ismerete.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**

Fejlesztési feladat Tudjon a tanult térbeli viszonyokat tartalmazó utasításokat megérteni, végrehajtani, esetleg alkalmazni. A balról jobbra, fentről lefelé irányt egyre jobban tudja alkalmazni a különböző tevékenységek során. Tanulja meg az évszakok neveit. Tanulja meg a napok neveit, azok sorrendjét. Ismerkedjen meg a napszakok neveivel. Tudjon válaszolni a „Hány éves vagy?” kérdésre. Megfelelő segítségnyújtással tudjon sort alkotni (egy szempont, két, három változó). Tudjon öt-hat lépésből álló tevékenységet folyamatábrán követni. Ismerkedjen meg a különböző óratípusokkal (analóg, digitális homokóra stb.). Ismerkedjen meg a sor fogalmával, értse meg a „Rakd sorba!” utasítást. **Ismeretek** Téri orientációval kapcsolatos kifejezések: ide, oda, le, fel, rá, bele, át, mellé, fönt. lent, ki, be, nyitva, csukva, **elé, mellé, mögé, eleje, vége, alá, fölé, itt, ott, sor.** Időbeli tájékozódással kapcsolatos kifejezések**:** évszakok nevei, napok nevei, nappal, éjszaka, **napszakok nevei (reggel, dél, este, éjszaka),** ma**, tegnap, holnap**, most, **életkor fogalma**, **öreg, fiatal**, **tízórai, uzsonna, felnőtt, gyerek.** Minőségbeli változások észrevétele kevésbé jelentős változás esetén. **Tevékenységek** Soralkotás minta alapján egy szempont szerint három változóval. A napi rutinba ágyazva téri helyzetek létrehozása, megváltoztatása, feladatok végzése a környezet tárgyaival. Nagymozgásos feladatok során a téri helyzeteket jelölő fogalmak alkalmazása. Tárgyak egymás mellé helyezésével sor kialakítása. Soralkotás tanulókkal, tárgyakkal, feladatlapon. Cselekvések helyváltoztatással, helyzetváltoztatással. Saját teste a megjelölt bal, jobb irány gyakorlása nagymozgással. Napi események közös felismerése, eseményképek sorba rakása (egyéni napló). Napi tevékenységek felismerése képről, azok megnevezése, eseményképek mozzanatainak helyes sorrendbe rendezése. (két, három mozzanat). Tevékenységek elhelyezése időben (napszak, évszak). Napok sorrendjének gyakorlása cselekvésekhez, történetekhez kötve is. Születésnapok megünneplése életkor megnevezésével az adott naphoz kötve.	Játékra nevelés Olvasás-írás Kommuni-káció Babzsák

A napi rutin során „évszakfal” használata, az adott évszak, hónap, nap jelölése. Az adott nap időjárásának megfigyelése, jelölése. Családi fényképek nézegetése. Válogatások újságokból kivágott képekkel. Ritmikus sorok alkotása tárgyakkal, korongokkal, pálcikákkal stb. A napi rutin során az étkezések és a különböző ételfajták megnevezése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	napok nevei, ma fogalma
A fejlesztés várt eredményei	Ismerje a napok neveit, és a gyakorlatban alkalmazza azokat. Értsen meg és hajtson végre néhány olyan utasítást, ami a tanult térbeli helyzeteket jelölő szavakat tartalmazza. Tudjon öt-hat lépésből álló tevékenységet egyénre szabott folyamatábrán követni. Napirendjéhez kötötten ismerje az étkezések neveit.

Évfolyam: 3.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Mennyiségek - Műveletek**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Sok-kevés fogalma.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Számfogalom kialakítása 3-as számkörben.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Ismerje fel, és tudja egyeztetni az 1, 2, 3 számjegyet, számképet, ujjképet, mennyiséget. Értse meg a semmi és a nulla fogalmát. Próbálkozzon a tanult számjegyek írásával (önállóan, segítséggel). Végezzen megszámlálásokat 5-ös számkörben. Ismerkedjen a 0, 4, 5 számjegyekkel. Ismerkedjen a relációs és egyenlőség jelekkel. **Ismeretek** Halmazok összehasonlítása, sok-kevés, több-kevesebb, ugyanannyi-nem ugyanannyi megállapítása. „Több” létrehozása hozzáadással, „kevesebb” létrehozása elvétellel.	Játékra nevelés Kommuni-káció

Mennyiségek egyeztetése ujjképpel, számképpel, számjeggyel 3-as számkörben. Növekvő, csökkenő sorok létrehozása 0-3-ig. Megszámlálás 5-ös számkörben. Számjegyek megnevezése, felismerése 5-ös számkörben. Az egyenlőségjel, és relációs jel felismerése. **Tevékenységek** Tárgyakkal. Képekkel, feladatlapon végzett egyeztetések 3-as számkörben. Számjegyek válogatása 0-5-ig. A környezet tárgyainak mechanikus számlálgatása 5-ös körben. 0 érzékeltetése „üres”, illetve „elfogyott” kifejezésekkel. Edények, dobozok, stb kiürítése a 0 érzékeltetésére. Megadott mennyiségek létrehozása 3-as számkörben. Megadott elemszámú tárgyból építés, fűzés, stb. Számjegyek kirakása, készítése különböző technikákkal (gyurma, termény, színezés, tapintás, stb.) 0-5ig. Számjegyek átírása, másolása, önálló írása. Adott mennyiség megélése nagymozgásokon keresztül. Egyszerű számszínező feladatok. Apróbb tárgyakból (gyöngy, dió, gesztenye, barackmag, korong, stb.) hozzáöntéssel több, kiöntéssel kevesebb mennyiség létrehozása. Feladatlapokon több-kevesebb színezése, rajzolása (labdára pötty, stb.). Két halmaz közé segítséggel < > = jelek kirakása. Növekvő, csökkenő számsorok kirakása számjegyekkel (0-3-ig). Hiányzó számjegyek beillesztése növekvő, csökkenő számsorba.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	semmi, nulla fogalma ugyanannyi fogalma
A fejlesztés várt eredményei	Tudjon önállóan tárgyakat megszámlálni 3-as számkörben. Tudjon minta alapján 3-as számkörben számjegyet számjeggyel, vagy számképet számképpel, vagy tárgyképet tárgyképpel egyeztetni.

Évfolyam: 3.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Összefüggések felismerése**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Azonosságok, különbözőségek felismerése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Hiányzó részek felismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Hiányok észlelése adott tárgyakon jelezése, hiányzó rész pótlása. Logikai hibák felismerése a környezet tárgyaival, személyeivel kapcsolatban (pl.: sapka helyett nadrágot vesz a fejére). Jól ismert tárgyak főfogalom alá rendezése. Változások észrevétele és jelzése. Rész-egész viszony érzékelése. **Ismeretek** Tárgyak nagyságának, színének, formájának, alkotóelemeinek, funkciójának stb. pontos ismerete. Ismeret arról, hogy adott cselekvések milyen térben és időben játszódnak le. Főfogalom alá rendezés. Dolgok közös nevének ismerete (főfogalmak, gyűjtőfogalom). Ismeret arról, hogy a tárgyak, személyek, cselekvések több szempont szerint csoportosíthatók, párosíthatók (pl. a labda tartozhat a gömbölyű tárgyak, udvari játékok csoportjába, párt alkothat a homokozó lapáttal, de a földgömbbel is). **Tevékenységek** <u>Figyelemfejlesztő játékok</u>: Mi hiányzik? Mi a hiba? Mi változott meg? Kakukktojás játékok Sorba nem illő, idegen elem észlelése, jelzése. Vegyes halmazokban változtatások, hiányok észlelése. Tárgyak, képek közötti eltérések észlelése. Különböző ábrákon azonos elemek felfedezése. Memória-játék. <u>Egyebek:</u> Vegyes halmaz elemeinek csoportosítása különböző szempontok szerint. Tárgyak felismerése körülírás vagy funkció alapján. Meghatározott játék kitapogatása zsákban. Tevékenységek logikai játékkal. Témakör kirakók. Adott elemek alapján gyűjtőfogalom felismerése. Összetartozó párok keresése. Puzzle játékok, képkirakók.	Kommuni-káció Babzsák

Kulcsfogalmak/ fogalmak	különböző, ugyanolyan, hiba, pár Gyűjtőfogalmak: tisztálkodási eszközök, játékok, ruhadarabok, emberek, állatok

A fejlesztés várt eredményei	Észlelje a szembetűnő hiányokat tárgyakon, személyeken. Észlelje a durva hibákat.

Kötelező óraszám: 72 óra

4.évfolyam

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Síkidomok felismerése (kör, négyzet, háromszög, téglalap).	
Tantárgyi fejlesztési célok	Gömb, kocka, téglatest megismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Tárgyak válogatása a tanult kiterjedések szerint. Csoportképzés szabályának felismerése, jelölése. Három megadott tulajdonságával jellemzett tárgy, kép, megkeresése több tárgy, kép közül (szín, forma, kiterjedés). Színek ismeretének bővítése: barna. Igaz, hamis jelentése. **Ismeretek** Csoportalkotás tárgyakkal, képekkel, tulajdonságok alapján (több csoport). Tárgyak kiterjedése: kisebb, nagyobb, ugyanakkora, rövidebb, hosszabb, egyenlő hosszú, alacsony, magas, egyforma magas, vékony, vastag, keskeny, széles Nagyság szerinti sorbarendezés háromnál több elemmel. Formai tulajdonságok: gömbölyű, szögletes, gömb, kocka, téglatest, egyenes vonal, görbe vonal, függőleges egyenes, vízszintes egyenes. Tárgyak tömege: könnyű, nehéz, könnyebb, nehezebb. Tárgyak, élőlények színe: fekete, fehér, barna, narancssárga, lila, rózsaszín. Hajszínek: vörös, szőke, barna, fekete, ősz. Ismeretek önmagáról és környezetéről: igaz, hamis állítások. Űrtartalom: üres, tele, nem üres, ugyanannyi van benne. **Tevékenységek**	Játékra nevelés Kommunikáció Ábrázolás-alakítás

Tárgyak, képek egyeztetése, válogatása, csoportosítása, differenciálása, egyre önállóbban. Űrtartalom mérése különböző üvegekkel, poharakkal. Ismerkedés a különböző típusú mérlegekkel. Vízszintes, függőleges vonalak alkotása különböző technikákkal (ragasztás, fonal, ujjnyomda, vonalzó stb.). Építések minta után térben, síkban. Építés önállóan. Tárgyak, formák növekvő, csökkenő sorba rendezése (hordóépítő, Montessori-torony, rajzolt formák stb.). Játék a logikai készlettel. Folyadék töltögetése pohárba: üres-tele, egyforma mennyiség. Gyurmából gömbölyű, szögletes tárgyak formázása. Egyenes, görbe vonalak „készítése” különböző anyagokból (gyurma, fonal). A négy síkidom alakítása különböző anyagokból, különböző technikákkal. Nyomdázás, színezés. Ugyanolyan tárgy, kép, szín kiválasztása több közül. Ugyanolyan építése síkban, térben. Elemi tapasztalatok szerzése a tárgyak súlyáról, formájáról (megemeli, gurítja, tapogatja). Testek, formák keresése tapintással. Vegyes halmazokból minta alapján egy-egy tárgy kiválasztása. Építés, fűzés különböző formákból. Minta után egyszerű alakzatok kirakása térben, síkban. Játék a színes rúd készlettel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	gömb, kocka, egyenes vonal, görbe vonal, alacsony, magas, vékony, vastag, üres, tele.
A fejlesztés várt eredményei	Tudjon tárgyakat a megadott tanult (egy, kettő) szempont szerint többfelé (kettő, három) válogatni. Tudja két tárgy közül kiválasztani az üreset, nem üreset.

Évfolyam: 4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Tájékozódás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	A napok nevei. Étkezések nevei.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az évszakok változásának felismerése, neveik biztos tudása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**

Fejlesztési feladat Tudjon a tanult térbeli viszonyokat tartalmazó utasításokat megérteni, végrehajtani, esetleg alkalmazni. Tudja kiválasztani több kép közül azt, amely a feltett kérdésben szereplő térbeli helyzetet mutatja. A balról jobbra, fentről lefelé irányt tudja alkalmazni a különböző tevékenységek és az írás során. Tanulja meg a napszakok neveit. Tanulja meg az évszakok neveit, azok sorrendjét. Tudja kis segítséggel meghatározni a z aktuális napot, a tegnapot és a holnapot. Ismerkedjen meg a hónapok neveivel, sorrendjével. Ismerkedjen az egész órákkal. Tudjon válogatni minimum négy csoportba életkorok szerint (csecsemő, gyerek, fiatal felnőtt, idős felnőtt). Tudjon hatnál több lépésből álló tevékenységet folyamatábrán követni. **Ismeretek** Téri orientációval kapcsolatos kifejezések: ide, oda, le, fel, rá, bele, át, mellé, fönt, lent, ki, be, nyitva, csukva, elöl, hátul, eleje, közepe, vége, alá, közé, fölé, itt, ott, előtte, közötte, mögötte, mellette, bal, jobb, sor, Időbeli tájékozódással kapcsolatos kifejezések: évszakok nevei-körforgásuk, nappal, éjszaka, napszakok nevei (reggel, délelőtt, dél, délután, este, éjszaka, hajnal), tegnap, holnap, van, volt, lesz, most, életkor fogalma, öreg, fiatal, csecsemő, baba, fiatal felnőtt, ünnepnap, iskolai szünetek, aktuális köszönések. Megkezdett sor folytatása, egyszerű szabály felismerése. **Tevékenységek** A napi rutinba ágyazva téri helyzetek létrehozása, megváltoztatása, feladatok végzése a környezet tárgyaival. Nagymozgásos feladatok során a téri helyzeteket jelölő fogalmak alkalmazása. Soralkotás tanulókkal, tárgyakkal, feladatlapon. Cselekvések helyváltoztatással, helyzetváltoztatással. A bal, jobb irány gyakorlása saját testen, térben, síkban különböző típusú feladatokkal. Napi események közös megbeszélése, eseményképek sorba rakása (egyéni napló). Napi tevékenységek felismerése képről, azok megnevezése, eseményképek mozzanatainak helyes sorrendbe rendezése. (négy, öt mozzanat). Tevékenységeket ábrázoló képek válogatása napirendi kártyákhoz. Tevékenységek elhelyezése időben (napszak, évszak). Napok sorrendjének gyakorlása cselekvésekhez, történetekhez kötve is.	Játékra nevelés Olvasás-írás Kommun-ikáció Babzsák

Születésnapok megünneplése életkor megnevezésével az adott naphoz kötve. Egyházi és állami ünnepek napjainak jelölése, megünneplése, jelképekkel való egyeztetése. Ünnepeket ábrázoló képeslapok válogatása. A napi rutin során „évszakfal” használata, az adott évszak, hónap, nap jelölése. Az adott nap időjárásának megfigyelése, jelölése. Ruhadarabok válogatása az időjárásnak, évszaknak megfelelően. Családi fényképek nézegetése. Fényképek válogatása életkorok szerint. Válogatások újságokból kivágott képekkel. Ritmikus sorok alkotása tárgyakkal, korongokkal, pálcikákkal stb. A napi rutin során az étkezések és a különböző ételfajták megnevezése. Irányjelző nyilak megfigyelése az utcán. Köszönésfajták gyakorlása napszakokhoz kötötten különböző személyeknek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	tegnap, holnap, évszakok nevei, öreg, fiatal, felnőtt, gyerek, lent, fönt, fel, le
A fejlesztés várt eredményei	Tudjon képeket válogatni évszakok szerint. Értsen meg és hajtson végre néhány olyan utasítást, ami a tanult térbeli helyzeteket jelölő szavakat tartalmazza.

Évfolyam: 4

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Mennyiségek - Műveletek**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Megszámlálás 3-as számkörben.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Számfogalom kialakítása 5-ös számkörben.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Ismerjen fel, és tudjon egyeztetni 5-ös számkörben mennyiséget számjeggyel, számképpel, ujjképpel, tárgyképpel. Egyre önállóbban használja az egyenlőség (=) és relációs (> <) jeleket. Próbálkozzon a tanult számjegyek írásával (segítséggel, önállóan). Cselekvések során érzékelje a hozzáadás-elvétel, bővítés-csökkentés műveletét. Ismerkedjen az összeadás (+) és a kivonás (-) jelével.		Játékra nevelés Kommuni-káció

Ismeretek Az egyenlőség (=) és relációs (> <) jelek egyre önállóbb használata. Mennyiségek egyeztetése ujjképpel, számképpel, számjegyekkel 5-ös számkörben. Növekvő, csökkenő számsorok létrehozása 0-5-ig. Próbálkozás a műveletek lejegyzésével (összeadás, kivonás). Műveletek végzése cselekvésbe ágyazottan (összeadás, kivonás). **Tevékenységek** Tárgyakkal, képekkel, feladatlapon végzett egyeztetések 5-ös számkörben. Számjegyek válogatása 0-5-ig. A környezet tárgyainak mechanikus számlálgatása 5-ös körben. Mennyiségek egyeztetése 0 számjeggyel (üres halmaz). Megadott mennyiségek létrehozása 5-ös számkörben. Megadott elemszámú tárgyból építés, fűzés, stb. Számjegyek kirakása, készítése különböző technikákkal (gyurma, termény, színezés, tapintás, stb.) 0-5ig. Számjegyek átírása, másolása, önálló írása. Adott mennyiség megélése nagymozgásokon keresztül. Egyszerű számszínező feladatok. Apróbb tárgyakból (gyöngy, dió, gesztenye, barackmag, korong, stb.) hozzáöntéssel több, kiöntéssel kevesebb mennyiség létrehozása. Feladatlapokon több-kevesebb színezése, rajzolása (labdára pötty, stb.). Két halmaz közé egyre nagyobb önállósággal < > = jelek kirakása. Növekvő, csökkenő számsorok kirakása számjegyekkel (0-5-ig). Hiányzó számjegyek beillesztése növekvő, csökkenő számsorba. Cselekvésbe ágyazva hozzáadás és elvétel műveleti jelekkel. A megnevezett műveleti jelek kiválasztása. Relációs jelek, műveleti jelek válogatása.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	4, 5, egyenlőségjel (=), relációs jelek (><)
A fejlesztés várt eredményei	3-as számkörben tudjon mennyiséget számjeggyel, vagy ujjképpel egyeztetni. 5-ös számkörben tudjon minta alapján számjegyet számjeggyel, vagy számképet számképpel, vagy tárgyképet tárgyképpel egyeztetni.

Évfolyam: 4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Összefüggések felismerése**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**

Előzetes tudás	Hiányzó részek felismerése.
Tantárgyi fejlesztési célok	Főfogalom alá rendezés.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Hiányok, hibák érzékelése tárgyakon, képeken azok jelezése, hiányzó rész pótlása. Logikai hibák felismerése a környezet tárgyaival, személyeivel kapcsolatban (pl.: sapka helyett nadrágot vesz a fejére). Tárgyak és képek főfogalom alá rendezése. Változások észrevétele és jelzése. Rész-egész viszony érzékelése. Egyszerű összefüggések felismerése. **Ismeretek** Tárgyak nagyságának, színének, formájának, alkotóelemeinek, funkciójának stb. pontos ismerete. Ismeret arról, hogy adott cselekvések milyen térben és időben játszódnak le. Főfogalom alá rendezés. Dolgok közös nevének ismerete (főfogalmak). Ismeret arról, hogy a tárgyak, személyek, cselekvések több szempont szerint csoportosíthatók, párosíthatók (pl. a labda tartozhat a gömbölyű tárgyak, udvari játékok csoportjába, párt alkothat a homokozó lapáttal, de a földgömbbel is). Cselekvések helyes sorrendje, hibás sorrend felismerése. Események következményeinek felismerése. Egyszerű analógiák felismerése. Tanult ellentétpárok. **Tevékenységek** <u>Figyelemfejlesztő játékok</u>: Mi hiányzik? Mi a hiba? Mi változott meg? Kakukktojás játékok Sorba nem illő, idegen elem észlelése, jelzése. Vegyes halmazokban változtatások, hiányok észlelése. Tárgyak, képek közötti eltérések észlelése. Különböző ábrákon azonos elemek felfedezése. Memória-játékok. <u>Egyebek:</u> Vegyes halmaz elemeinek csoportosítása különböző szempontok szerint	Kommuni-káció Babzsák

Tárgyak felismerése körülírás vagy funkció alapján. Meghatározott játék kitapogatása zsákban. Tevékenységek logikai játékkal. Témakör kirakók. Adott elemek alapján gyűjtőfogalom felismerése. Összetartozó párok keresése Puzzle játékok, képkirakók. Események időrendi sorrendbe rendezése, a sorból hiányzó kép keresése. Ellentétpárok keresése, megnevezése. Tevékenységek eszközeinek keresése. Analógiák alapján felsorolás folytatása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hasonló, hibátlan, sorrend Gyűjtőfogalmak: növények, gyümölcsök, edények, bútorok, közlekedési eszközök
A fejlesztés várt eredményei	A tanult főfogalmak közül legalább kettő alá tudjon válogatni. Észleljen durva hibákat.

Kötelező óraszám: 108 óra

5.évfolyam

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Mértani testek: gömb, kocka, téglatest ismerete, egyenes, görbe vonalak.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Síkidomok és mértani testek körének bővítése: félkör, henger.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat A tárgyak közötti különbségek észlelése, tárgyak jellemzése megfelelő kifejezésekkel. Csoportképzés szabályának felismerése, jelölése. Tanult formák felismerése, megnevezése, differenciálása. Tanult formák felhasználásával minta utáni építés alaplap felhasználásával. Építés során a testek, síkidomok egymáshoz való viszonyának érzékelése.	Ábrázolás-alakítás Kommuniká-ció Babzsák

Ismeretek Csoportalkotás tárgyakkal, képekkel, tulajdonságok, különböző szempontok alapján (tanult síkidomok, mértani testek nagysága, kiterjedése, színe szerint). Tárgyak kiterjedése: kisebb, nagyobb, ugyanakkora, rövidebb, hosszabb, egyenlő hosszú, egyforma magas, keskeny, széles, lapos, mély. Kiterjedés szerinti sorba rendezés háromnál több elemmel. Formai tulajdonságok: függőleges egyenes, vízszintes egyenes, téglatest, henger, félkör Tárgyak tömege: könnyű, nehéz, könnyebb, nehezebb, legkönnyebb, legnehezebb Tárgyak, élőlények színe: barna, narancssárga, lila, rózsaszín. Hajszínek: vörös, szőke, barna, fekete, ősz. Ismeretek önmagáról és környezetéről: igaz, hamis állítások. **Tevékenységek** Tárgyak, képek egyeztetése, válogatása, csoportosítása, differenciálása, megnevezése. Vízszintes, függőleges vonalak alkotása különböző technikákkal (ragasztás, fonal, ujjnyomda, vonalzó stb.). Építések térben, síkban a tanult formák, alakzatok felhasználásával, alaplap segítségével. Tárgyak, formák növekvő, csökkenő sorba rendezése (hordóépítő, Montessori-torony, rajzolt formák stb.). Játék a logikai készlettel, színes rúd készlettel Lego és Duplo kockával. Gyurmából különböző testek, formák alakítása formázása. Félkör létrehozása különböző anyagokból, különböző technikákkal: kör kétfelé vágása, félbehajtása, tépése. Félkör színezése, festése, formakitöltése. Henger alakú tárgyak keresése kiválasztása több tárgy közül. Pontösszekötő feladatokkal formák létrehozása papíron, számítógépes oktató játékban. Testek, formák keresése tapintással. Vegyes halmazokból tulajdonságok felsorolása alapján egy-egy tárgy kiválasztása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	keskeny, széles, függőleges vonalak, vízszintes vonalak, téglatest
A fejlesztés várt eredményei	Tudja a tanult formákat differenciálni, tanult szempontok szerint többfelé válogatni (kétfelé, háromfelé). Felismeri a tanult formákat, testeket, síkidomokat. Tudjon a tanult formákból építeni alaplap segítségével.

Évfolyam: 5.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**2. Tájékozódás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Évszakok nevei, lent, fönt ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Tájékozódás időbeli események között, eligazodás a naptárban.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Tudja kiválasztani több kép közül azt, amely a feltett kérdésben szereplő térbeli helyzetet mutatja. Tudjon a tanult térbeli viszonyokat tartalmazó utasításokat megérteni, végrehajtani, esetleg alkalmazni. Ismerje meg az oszlop fogalmát. Tudja kiválasztani megfelelő segítséggel saját testén a bal és a jobb oldalhoz tartozó testrészeit. Ismerkedjen meg a különböző típusú órákkal, ismerje meg az óra részeit. Tudjon kiválasztani tevékenységeget ábrázoló rajzokból délelőtti és délutáni tevékenységeket ábrázolókat. Ismerje meg naptár funkcióját, beosztását. Tudja szétválogatni családtagjainak fényképét a tanult életkorok szerint. (csecsemő, gyerek, felnőtt, idős felnőtt) Tudja személyes naplója segítségével előző nap eseményeit (5-6) helyes sorrendben követni, elmondani. **Ismeretek** Téri orientációval kapcsolatos fogalmak: ide, oda, át, mellé, ki, be, nyitva, csukva, elöl, hátul, közepe, alá, közé, fölé, itt, ott, előtte, közötte, mögötte, mellette, előtt, között, mögött, mellett, bal, jobb, balra, jobbra, közel, távol, sor, oszlop. Időbeli tájékozódással kapcsolatos kifejezések: nappal, éjszaka, hajnal, reggel, délelőtt, dél, délután, este, éjszaka, van volt, lesz, múlt, jelen, jövő, most, ünnepnap, iskolai szünetek, 1 hét, 1 hónap, 1 év, hétköznap, hétvége, életkor fogalma, csecsemő, baba, fiatal felnőtt, óvodás, iskolás, aktuális köszönések. Eligazodás a naptárban, naptárfajták, beosztásuk, tartalmuk: falinaptár, asztali naptár, kártyanaptár. Órafajták, az óra részei Események időbeli sorrendje, egyszerű szabály felismerése, sorrend szerinti folytatás.	Kommuni-káció Mozgásne-velés Környezetis-meret Babzsák

Tevékenységek A mindennapi tevékenységek során téri helyzetek létrehozása, megváltoztatása, feladatok végzése a környezet tárgyaival. Feladatlapon a különböző irányok differenciáltatása színezéssel, bekarikázással. Az irányok megfigyelések az utcán, irányt jelző táblák, haladási irány. Oszlopok alkotása tárgyak egymás alá helyezésével. Azonos tárgyak oszloponként való csoportosítása. Oszlopok befejezése megfelelő tárgyakkal. Játékos feladatok a lateralitás fejlesztésére, jobb-bal megkülönböztetése saját testen. Bal- jobb gyakorlása egymás mögött állva. Olyan testhelyzetek leutánzása, ahol a karok az azonos oldalon maradnak, nem lépik át a test középvonalát. Különböző fajtájú naptárok nézegetése, megismerése. Egy lapos naptáron hónapok megszámlálása, hetek, napok sokaságának érzékelése. Naptár beosztása, hónapok nevei, sorrendjük, számozásuk. Szétvágott naptár hónapjainak sorba rendezése. Az adott nap megkeresése a naptárban. Egy hónap, hét jelölése naptárban színezéssel, karikázással. Naptárban fontos események (saját névnap, születésnap), ünnepnapok (karácsony, húsvét) keresése. Önmagát ábrázoló fotók válogatása: csecsemő, óvodás (kisgyermek), iskolás. Gyerekek képeinek válogatás kétfelé: óvodás, iskolás (egyértelmű különbség esetén). Családi fényképek válogatása életkornak megfelelően tanult csoportokba: csecsemő, óvodás iskolás, felnőtt, idős felnőtt. Különböző órafajták keresése, az óra számlapjának tanulmányozása, számok sorrendje, kis- és nagy- mutató differenciálása. Az óra járásának irányát megfigyelni analóg órákon.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	1 hét fogalma, reggel, dél, este, az óra, mint időmérő eszköz, nyitva, csukva, bele, ki, be, eleje, közepe, vége
A fejlesztés várt eredményei	Tudjon napi tevékenységeket ábrázoló képeket válogatni napszak szerint két-háromfelé. Tudja követni a hét napjainak sorrendjét megfelelő vizuális segítséggel (naptárfal, csipeszelős asztali naptár). Értsen meg és hajtson végre néhány olyan utasítást, ami a tanult térbeli helyzeteket jelölő szavakat tartalmazza.

Évfolyam: 5.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Mennyiségek - Műveletek**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**

Előzetes tudás	Megszámlálás ötös számkörben.
Tantárgyi fejlesztési célok	Számfogalom megerősítése ötös számkörben, kialakítása tízes számkörben.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Számsor megbízható ismerete ötös számkörben (0-5), növekvő és csökkenő számsorok alkotása, relációs és egyenlőségjel használata. Tanult számjegyek írása a szükséges segítséggel. A + és – jel felismerése, használata egyre önállóbban. Egyszerű műveleteket végrehajtása ötös számkörön belül irányítással, a szükséges segítséggel. Páros és páratlan fogalmának megismertetése, megértetése cselekedtetéssel. Ismerje fel és tudja egyeztetni tízes számkörön belül a mennyiséget számjeggyel, számképpel, ujjképpel, tárgyképpel, a szükséges segítséggel. **Ismeretek** Mennyiségek meghatározása, összehasonlítása. Relációs és egyenlőségjel önálló használata ötös számkörön belül. Számkör bővítés 10-ig. Számjegyek írása a szükséges segítséggel. Műveletek (+ -) lejegyzése, végrehajtása önállóan ötös számkörön belül. Páros és páratlan számokra ráismerés. Sorszámnevekre ráismerés, első-utolsó fogalma. Számjegyek növekvő-csökkenő sorba rendezése tízes számkörön belül segítséggel. **Tevékenység** Számjegyek egyeztetése számképpel, ujjképpel, tárgyakkal, képekkel. Válogatások, csoportalkotások, feladatlapon is. Számlálás hozzáadással és elvétellel oda-vissza. Számjegyek kirakása, készítése, tapintása, lejárása ötös számkörön belül. Mennyiségek összehasonlítása. Relációs jelek és műveleti jelek alkalmazása, összefüggések felismerése. Számkép kirakása, számjegyek ismertetése, egyeztetése számképpel, mennyiséggel, számjegyek írása, sorba rakása, számegyenes készítése, beszámozása 10-ig. Összeadások, kivonások, pótlások, bontások. Műveletek végzése segédeszközökkel és fejben.	Kommunikáció

Műveletek írása diktálás után. A tanulókkal saját magukkal, tárgyakkal a páros-páratlan érzékeltetése párosítások segítségével. Cselekedtetéssel a növekvő-csökkenő sor fogalmának rögzítése.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	növekedés, csökkenés, számjegy és mennyiség összefüggése, számok-0,1,2,3,4,5.
A fejlesztés várt eredményei	Tudja megbízhatóan felismerni, és felismerhetően írni a számjegyeket a szükséges segítséggel ötös számkörön belül. Tudjon tárgyakat megszámlálni ötös számkörön belül. Tudjon ötös számkörben a szükséges segítséggel tárgyat számjeggyel, képet számjeggyel egyeztetni. Alkosson ötös számkörön belül a szükséges segítséggel növekvő és csökkenő sort.

Évfolyam: 5.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Mértékegységek, műveletek, pénz**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Különbözőségek, azonosságok felismerése. Méretekbeli másság érzékelése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Megismerkedés a mérés fogalmával, a mérőeszközökkel.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Méréssel, mérőeszközökkel való megismerkedés (mérőszalag,vonalzó,dl-es, l-es mérőedény,mérleg-súlyok,óra,naptár,hőmérő,pénz). A rövid-hosszú, sok-kevés, könnyű-nehéz, korán-későn, hideg-meleg, drága-olcsó, ma, tegnap, holnap fogalmakkal ismerkedés, munkálkodás A megfelelő mérőeszköz felismerése, segítséggel a mérendőhöz hozzárendelésük. **Ismeretek** Hosszmérés eszközei. Tömeg mérésének eszközei.	Életvitel és gyakorlat

Űrtartalom mérésének eszközei (mérőpohár, mérőedény). Pénz felismerése: fémpénz, papírpénz. Kültéri illetve beltéri hőmérséklet jelzői. Idő mérésének, múlásának mutatói, eszközei (Óra, naptár, óramutatók differenciálása). **Tevékenységek** Mérések a környezet tárgyain (hosszmérés szalagon, vonalon, homokórán idő mérése, folyadék töltése pohárba, üvegbe, flakonba). Válogatások különböző, adott szempontok alapján. Nagyságrendi különbség érzékeltetése a különböző mérendő dolgokon (liszt, fűszer, gyógyszer mérése). Saját testtömeg mérése személymérlegen. Mérendő és mérőeszköz párosítása, hozzárendelések. Pénzérmék felismerése más dolgok közül. Hőmérséklet fogalma, hőmérő működésével ismerkedés.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	mérőeszközök (pl. mérőszalag, vonalzó, mérleg, hőmérő, óra, pénz).
A fejlesztés várt eredményei	Ismerjen fel néhány mérőeszközt! Tudjon különbséget tenni a szükséges segítséggel könnyű-nehéz, kicsi-nagy, rövid-hosszú, sok-kevés, hideg-meleg, tegnap,ma, holnap között!

Évfolyam: 5.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**5. Összefüggések felismerése**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Főfogalom alá rendezés.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Direkt összefüggések felismertetése, fogalmak körének bővítése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Állapítsa meg megfelelő rávezetéssel a sorozat szabályát, és folytassa a sorozatot. Ismerje fel az összetartozó párokat, a köztük lévő kapcsolat alapján. Tudja eldönteni személyével kapcsolatos egyszerű állításról, hogy igaz-e	Kommuni-káció

vagy hamis. Tudjon halmazokba rendezni különböző szempontok alapján. Ismerje fel, hogy egy tárgy, élőlény dolog, a gyűjtőfogalmon belül több kisebb fogalomba is beletartozhat. Ismerje fel a képen látható események, cselekvések várható következményeit. Történetek, események képeinek sorba rendezése időbeli szempont alapján. **Ismeretek** Szabályfelismerés egyszerű sorozatokban, a sorozat folytatása. Egyszerű összefüggések felismerése. Személyével kapcsolatos egyszerű állítások igazságértékének megállapítása. Tárgyak halmazokba rendezése megadott szempontok alapján. Főfogalom alá rendezés: gyűjtőfogalmak alá tartozó csoportok ismerete (állatok-háziállatok, vadon élő állatok, vízi állatok stb.) Események következményeinek felismerése. **Tevékenységek** Igaz-hamis játékok. Folytasd a sort! Azonos fogalom alá tartozó dolgok felsorolása. Mi a közös bennük? Az összes elemre igaz tulajdonságok keresése, főfogalom alá sorolás. Ez mind:… Kakukktojás játékok Hová sorolható? Minél több fogalom keresése, ami alá besorolható az adott elem. Összetartozó párok keresése különböző szempontok alapján. Halmazba rendezések megadott szempontok alapján. Egyszerű sorozatok folytatása szabály szerint. Pótlások ritmikus sorban. Mi fog történni ez után? Ok-okozati összefüggések felismerése, megfogalmazása eseményképpel kapcsolatban.	Környezetismeret Babzsák
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Igaz, hamis, halmaz, Gyűjtőfogalmak: állatok, foglalkozások, zöldségek,
A fejlesztés várt eredményei	Képes felismerni összetartozó párokat. Tudjon a tanult főfogalmak közül legalább három alá válogatni.

Kötelező óraszám: 108 óra

6.évfolyam

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Keskeny, széles fogalmának ismerete. Függőleges vonalak, vízszintes vonalak felismerése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Síkidomok és mértani testek körének bővítése: csillag, kúp, kereszt.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat A tárgyak közötti különbségek észlelése, tárgyak jellemzése megfelelő kifejezésekkel. Csoportképzés szabályának felismerése, jelölése, megfogalmazása. Tanult formák felismerése, megnevezése, differenciálása. Tanult formák felhasználásával minta utáni építés önállóan. Építés során a testek, síkidomok egymáshoz való viszonyának érzékelése, megfogalmazása. **Ismeretek** Csoportalkotás tárgyakkal, képekkel, tulajdonságok, különböző szempontok alapján (tanult síkidomok, mértani testek nagysága, kiterjedése, színe szerint). Tárgyak kiterjedése: egyforma magas, mély, mélyebb, egyforma mélységű. Kiterjedés szerinti sorba rendezés háromnál több elemmel. Formai tulajdonságok: henger, félkör, lapos, mély, kúp, csillag, kereszt. Tárgyak, élőlények színe: színárnyalatok (világos, sötét). Hajszínek: vörös, szőke, barna, fekete, ősz. **Tevékenységek** Tárgyak, képek egyeztetése, válogatása, csoportosítása, differenciálása, megnevezése.	Ábrázolás-alakítás Informatika Babzsák Kommuniká-ció

Csillag, kereszt alkotása különböző technikákkal (ragasztás, fonal, ujjnyomda, vonalzó stb.). Építések térben, síkban a tanult formák, alakzatok felhasználásával önállóan. Játék a logikai készlettel, színes rúd készlettel, Lego és Duplo kockával. Gyurmából különböző testek (henger, kúp), formák alakítása formázása. Kúp alakú tárgyak keresése kiválasztása több tárgy közül. Egyre bonyolultabb, több pontból álló pontösszekötő feladatokkal formák létrehozása papíron, számítógépes oktató játékban. Testek, formák keresése tapintással. Vegyes halmazokból tulajdonságok felsorolása alapján egy-egy tárgy kiválasztása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	kereszt, mély, mélyebb.
A fejlesztés várt eredményei	Tudja a tanult formákat differenciálni, tanult szempontok szerint többfelé válogatni (minimum háromfelé). Felismeri, megnevezi a tanult formákat, testeket, síkidomokat. Tudjon a tanult formákból minta után építeni.

Évfolyam: 6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Tájékozódás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Reggel, dél, este ismerete. Eleje, közepe, vége fogalmának ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Bal, jobb differenciálása, ismerkedés a hónapok neveivel.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Tudjon a tanult térbeli viszonyokat tartalmazó utasításokat megérteni, végrehajtani, esetleg alkalmazni. Tudjon egyszerű térbeli viszonyokat tartalmazó mondatokat megfogalmazni. Tudja kiválasztani megfelelő segítséggel saját testén a bal és a jobb oldalhoz tartozó testrészeit. Tudjon tőle balra és jobbra található tárgyakat megnevezni. Sor és oszlop differenciálása. Tudjon tárgyakat sorba és oszlopba rendezni. Ismerje fel, olvassa le a tanult óratípusokon (mutatós, digitális) az egész órákat. Tudjon kiválasztani tevékenységeket ábrázoló rajzokból különböző napszakokhoz kapcsolódókat.	Kommuni-káció Mozgásne-velés Környezetis-meret Babzsák

Tudja a naptárt elemi szinten használni.
Tudja a hónapok neveit adott évszakhoz az csoportosítani.
Ismerkedjen a térképpel.
Tudja személyes naplója segítségével előző nap eseményeit (7-8 lépés) helyes sorrendben követni, elmondani.

Ismeretek

Téri orientációval kapcsolatos fogalmak: ide, oda, át, mellé, elöl, hátul, közepe, alá, közé, fölé, itt, ott, előtte, közötte, mögötte, mellette, előtt, között mögött, mellett, bal, jobb, balra, jobbra, közel, távol, sor, oszlop.
Térkép fogalma.
időbeli tájékozódással kapcsolatos kifejezések: hajnal, délelőtt, délután, éjszaka, 1 hét, 1 hónap, 1 év, múlva, ezelőtt fogalma (1 hét múlva, 1 hónap múlva, 1 év múlva, 1 héttel ezelőtt, 1 hónappal ezelőtt, 1 évvel ezelőtt), hónapok nevei: január, február, március, április, május, június, július, augusztus, szeptember, október, november, december életkor fogalma, csecsemő, baba, fiatal felnőtt, óvodás, iskolás, aktuális köszönések
Eligazodás, keresés a naptárban.
Egész órák leolvasása.
Események időbeli sorrendje, egyszerű szabály felismerése, sorrend szerinti folytatás.

Tevékenységek

Különböző irányok, térbeli helyzetek differenciáltatása változatos formában.
Pontrácsban, négyzethálóban egyre nehezedő vonalak, ábrák átmásolása, iránytartással.
Bal- jobb gyakorlása egymás mellett és egymással szemben.
Olyan testhelyzetek leutánzása, ahol a karok közelítenek a test középvonalához, vagy átlépnek azon (jobb kézzel megérintem a bal vállamat).
Ismerkedés Magyarország térképével.
A térképen a lakóhely megkeresése.
Több lapos naptáron egy hónaphoz tartozó hetek megszámlálása, jelölése.
A különböző naptárak beosztásai, hónapok nevei, sorrendjük, számozásuk.
Hónapok csoportosítása évszakokhoz, a hónaphoz tartozó ünnepek képének egyeztetése a hónap szimbólumával.
Naptár lapjain hiányzó napok, hónapok neveinek pótlása szóképekkel, megfelelő segítséggel.
Az adott nap megkeresése a naptárban.
Az adott időponthoz képest hamarabbi vagy későbbi időpontok keresése a naptárban (Mi volt egy héttel ezelőtt?).
Fontosabb tevékenységek, programok (lovaglás, úszás, kirándulás, klub) jelzése a naptárban rajzzal, piktogrammal, vagy kép beragasztásával.
Naptárban család- és csoporttagok születés és névnapjának keresése.

Hiányzó számok pótlása a játékóra számlapján számkártyákkal, és feladatlapon a számjegy beírásával. Az óramutatók állása egész órakor, az egész órák felismerése, leolvasása. Nevezetes időpontok beállítása az órán. Eseményképek és személyes élmény mozzanatainak időrendi sorrendbe állítása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Előtte, közötte, mögötte, mellette, csecsemő, gyerek, felnőtt
A fejlesztés várt eredményei	Tudja megkeresni a naptárban a mai napot. Értsen meg és hajtson végre néhány olyan utasítást, ami a tanult térbeli helyzeteket jelölő szavakat tartalmazza.

Évfolyam: 6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Mennyiségek - Műveletek**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Megszámlálás tízes számkörben, a szükséges segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Számfogalom megerősítése tízes számkörben. Páros-páratlan számok felismerése tízes számkörön belül. Ismerkedés a sorszámnevekkel.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Számsor megbízható ismerete tízes számkörben (0-10), növekvő és csökkenő számsorok alkotása, relációs és egyenlőségjel használata. Tanult számjegyek írása a szükséges segítséggel. Egyszerű műveleteket végrehajtása tízes számkörön belül irányítással, a szükséges segítséggel. Páros és páratlan számok felismerése, csoportosítása irányítással. A sorszámnevek felismerése, alkalmazásuk, helyes használatuk gyakorlása a megfelelő irányítással. **Ismeretek** Mennyiségek pontos meghatározása, összehasonlítása tízes számkörön belül, a szükséges segítséggel. Relációs és egyenlőségjel önálló használata tízes számkörön belül. Számjegyek írása a szükséges segítséggel, diktálásra is. Műveletek (+ -) lejegyzése, végrehajtása önállóan tízes számkörön belül. Műveletek „felolvasása”. Páros és páratlan számok válogatása, csoportosítása.	Kommuniká-ció

Sorszámnevek felismerése, használata segítséggel, első-utolsó fogalmának egyre biztosabb használata. Számjegyek növekvő-csökkenő sorba rendezése tízes számkörön belül segítséggel. **Tevékenységek** Számjegyek egyeztetése számképpel, ujjképpel, tárgyakkal, képekkel tízes számkörben. Válogatások, csoportalkotások, feladatlapon is, tízes számkörön belül. Számlálás hozzáadással és elvétellel oda-vissza. Számjegyek kirakása, készítése különböző technikákkal, tapintása, lejárása tízes számkörön belül. Mennyiségek összehasonlítása. Relációs jelek és műveleti jelek alkalmazása, összefüggések felismerése. Műveletek végzése segédeszközökkel, tárgyak gyűjtögetésével, csoportosításával, növekedés-csökkenés érzékeltetésével. Műveletek írása diktálás után. Első és utolsó érzékeltetése tárgyakon, a tanulókkal játékok közben is. Cselekedtetéssel a sorszámnevek gyakoroltatása. Páros-páratlanra ráismertetés tárgyak, képek segítségével.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	növekedés, csökkenés,+,- jelek számok: 6, 7, 8, 9, 10.
A fejlesztés várt eredményei	Tudja megbízhatóan felismerni, és felismerhetően írni a számjegyeket a szükséges segítséggel tízes számkörön belül. Tudjon tárgyakat megszámlálni tízes számkörön belül. Tudjon tízes számkörben a szükséges segítséggel tárgyat számjeggyel, képet számjeggyel egyeztetni. Egyszerű műveleteket tudjon segédeszközzel, irányítással elvégezni, ismerje fel a növekedést, illetve a csökkenést. Tudja a lejegyzett műveletet felolvasni, amennyiben beszélő tanulóról van szó.

Évfolyam: 6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Mértékegységek, műveletek, pénz**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	A mérés fogalmának ismerete, és a mérőeszközök felismerése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Mérőeszközök, mértékegységek helyes megválasztása a szükséges segítséggel hosszmérés és tömegmérés esetén.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Tudjon mérőeszközt hozzárendelni a mérendőhöz hosszmérésnél. Tudjon mérőeszközt hozzárendelni a mérendőhöz tömeg mérése esetén. Tudja a hosszmérés mértékegységeiből a cm, m, km-t. Tudja a tömegmérés mértékegységeiből a dkg-t, kg-t. Ismerje fel az idő múlását az óra, naptár segítségével. Tudja, hogy a boltban pénzzel kell fizetni a megvásárlandó árucikkekért. **Ismeretek** Hosszmérés: cm, m Tömeg mérése: dkg, kg Pénz, mint fizetőeszköz: fémpénz (kevés, kevesebb), papírpénz (több). Hőmérséklet mérése: - hideg,+ meleg (hőmérőn). Idő mérése: hónap, hét, nap, óra (egész óra leolvasása). **Tevékenységek** Mérések a környezet tárgyain (hosszmérés szalagon, vonalon, homokórán idő mérése, folyadék töltése pohárba, üvegbe, flakonba,). Naptáron az adott nap, az adott hét, az adott hónap jelölése különböző módokon! Nagyságrendi különbség érzékeltetése a különböző mérendő dolgokon. Csomagolt áruk lemérése, ellenőrzése. Kültéri hőmérő segítségével időjárási napló vezetése. Saját testtömeg mérése személymérlegen rendszeresen, a változások jegyzése naptárba. 5 Ft-os, 10 Ft-os válogatása, egyeztetése, értékük összehasonlítása. „Boltos ”játékban 10 dkg, 1kg, 2kg-os áruk válogatása, 1 dl-es, 1 l-es stb. áruk „vásárlása”. Összehasonlítások végzése. Több-kevesebb fogalom helyes használatának gyakoroltatása.	Életvitel és gyakorlat

Kulcsfogalmak/ fogalmak	cm, m, dkg, kg, óra, naptár, pénz, hőmérő
A fejlesztés várt eredményei	Tudja, hogy a hosszúságot és a tömeget is lehet mérni. Segítséggel rendelje egymáshoz a mérendő dolgokat, az összetartozó mérőeszközt, mértékegységet. Tudja jelölni a szükséges segítséggel az ismert naptáron az adott napot.

Évfolyam: 6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**5. Összefüggések felismerése**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Összetartozó párok felismerése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyszerű állítások, igazságok eldöntése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Tudja eldönteni személyével kapcsolatos több információt tartalmazó állításról, hogy igazak-e vagy hamisak. Állapítsa meg megfelelő rávezetéssel a sorozat szabályát, és folytassa a sorozatot. Ismerje fel az összetartozó párokat, a köztük lévő kapcsolat alapján. Tudjon halmazokba rendezni különböző szempontok alapján. Ismerje fel, hogy egy tárgy, élőlény dolog, a gyűjtőfogalmon belül több kisebb fogalomba is beletartozhat. Ismerje fel a képen látható események, cselekvések várható következményeit. Ismerje fel a képen látható események, cselekvések valószínűsíthető előzményeit. **Ismeretek** **Személyével kapcsolatos összetett állítások igazságértékének megállapítása**. (11 éves vagy és Cegléden laksz.) Szabályfelismerés egyszerű sorozatokban, a sorozat folytatása. Egyszerű összefüggések felismerése. Tárgyak halmazokba rendezése megadott szempontok alapján. Főfogalom alá rendezés: gyűjtőfogalmak alá tartozó csoportok ismerete. Események következményeinek felismerése. **Események előzményeinek felismerése**. **Történetek, események képeinek sorba rendezése logikai szempont alapján**. **Tevékenységek** Igaz-hamis játékok. Folytasd a sort! Azonos fogalom alá tartozó dolgok felsorolása. Mi a közös bennük? Az összes elemre igaz tulajdonságok keresése, főfogalom alá sorolás. Ez mind:…	Kommuni-káció Környezetis-meret Babzsák

Kakukktojás játékok Hová sorolható? Minél több fogalom keresése, ami alá besorolható az adott elem. Összetartozó párok keresése különböző szempontok alapján. Halmazba rendezések megadott szempontok alapján. Egyszerű sorozatok folytatása szabály szerint Pótlások ritmikus sorban. Mi fog történni ez után? Ok-okozati összefüggések felismerése, megfogalmazása eseményképpel kapcsolatban. Mi történt ez előtt? Képen látható esemény előzményének kikövetkeztetése ok-okozati összefüggések alapján.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	sorrend, sorba rendezés, „következmény”- Mi történik ez után?
A fejlesztés várt eredményei	Képes viszonylag tartós figyelemkoncentrációra. Képes rávezetéssel megállapítani a sorozat szabályát.

Kötelező óraszám: 108 óra

7.évfolyam

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Tájékozódás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Előtte, mögötte, közötte, mellette fogalmának ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Térbeli viszonyok ismeretének bővítése, elmélyítése. Hónapok sorrendjének ismerete.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Tudjon egyszerű térbeli viszonyokat tartalmazó mondatokat önállóan megfogalmazni. Ismerje meg a különböző lakóépületekben található térbeli elhelyezkedésre utaló kifejezéseket. Tudja szemben álló társ testén is megmutatni a bal és a jobb oldalhoz tartozó testrészeket. Tudjon más személytől vagy tárgytól balra és jobbra található dolgokat megnevezni.	Kommuni-káció Testnevelés Környezetis-meret Informatika

Tudjon tájékozódni sorban és oszlopban. Elemi szinten használja az órát, tudja beállítani az egész órákat, értse az 1 óra múlva kifejezést. Tudjon napszakokhoz kapcsolódó tevékenységeket gyűjteni. Ismerje fel Magyarország térképét. Ismerkedjen lakóhelye térképével. Ismerkedjen a nagyítás- kicsinyítés fogalmával. Ismerkedjen a négy égtáj elnevezésével, jelölésével **Ismeretek** Téri orientációval kapcsolatos fogalmak: ide, oda, át, mellé, elöl, hátul, közepe, alá, közé, fölé, itt, ott, előtt, között mögött, mellett, bal, jobb, balra, jobbra, közel, távol, sor, oszlop, szemben, hátunk mögött, előttünk, mögöttünk, észak, dél, kelet, nyugat. A lakóépületekben található helyiségek térbeli elhelyezkedése, azok nevei: pince, alagsor, földszint, aula, emelet, padlás, tetőtér, előtér. Magyarország térképe, lakóhely térképe Időbeli tájékozódással kapcsolatos kifejezések: hajnal, délelőtt, délután, éjszaka, 1 hét, 1 hónap, 1 év, múlva, ezelőtt fogalma (1 hét múlva, 1 hónap múlva, 1 év múlva, 1 óra múlva 1 héttel ezelőtt, 1 hónappal ezelőtt, 1 évvel ezelőtt 1 órával ezelőtt), hónapok nevei: január, február, március, április, május, június, július, augusztus, szeptember, október, november, december, életkor fogalma, baba, fiatal felnőtt, óvodás, iskolás, aktuális köszönések Az egész órák leolvasása, beállítása. Naptárhasználat. Események, életkort ábrázoló képek időbeli sorrendje, szabály felismerése, sorrend szerinti folytatás. **Tevékenységek** Különböző irányok, térbeli helyzetek differenciáltatása változatos formában. Pontrácsban, négyzethálóban egyre nehezedő vonalak, ábrák átmásolása, iránytartással. Rajzolás, alakzat létrehozása iránymeghatározással számítógépes oktató játékokban. Bal- jobb gyakorlása egymás mellett és egymással szemben. Olyan testhelyzetek leutánzása, ahol a karok átlépnek a test középvonalán (jobb kézzel megérintem a bal vállamat). Fényképek nézegetése különböző nagyításokban, részletek összehasonlítása, arányok megfigyelése. Magyarország és a saját település térképének tanulmányozása. Magyarország térképein (közigazgatási, domborzati) lakóhely, ismert városok keresése. A saját település térképén a lakóhely és az iskola megkeresése. Útvonal berajzolása lakástól az iskoláig.	Babzsák

A térképen a lakóhely megkeresése. A térképek méretének összehasonlítása. Égtájak elhelyezkedése a térképen, égtájak bejelölése. Az adott időponthoz képest hamarabbi vagy későbbi időpontok keresése a naptárban (Mi volt egy héttel ezelőtt?). Fontosabb tevékenységek, programok (lovaglás, úszás, kirándulás, klub) jelzése a naptárban rajzzal, piktogrammal, vagy kép beragasztásával. Nevezetes időpontok, egész órák beállítása az órán. Eseményképek, különböző életkorú személyek képeinek és személyes élmény mozzanatainak időrendi sorrendbe állítása egyre önállóbban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hónapok nevei, sor
A fejlesztés várt eredményei	Megfelelő vizuális segítség mellett tudja megmondani, kiválasztani az aktuális hónap nevét, szimbólumát, szóképét . Értsen meg és hajtson végre néhány olyan utasítást, ami a tanult térbeli helyzeteket jelölő szavakat tartalmazza. Egész órák leolvasása megfelelő segítséggel.

Évfolyam: 7.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Mennyiségek - Műveletek**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Növekedés-csökkenés felismerése tízes számkörön belül.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A számjegyek írása húszas számkörön belül. Műveletek (összeadás-kivonás) végrehajtása a tanult számkörön belül.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Számjegyek megbízható ismerete húszas számkörön belül. Tanult számjegyek írása, olvasása a szükséges segítséggel. Műveleteket végzése önállóan, segédeszközökkel, bontások, pótlások biztos ismerete. Több-kevesebb megállapítása a tanult számkörben, egyre kevesebb hibával. Felismerni, kimondani, diktálásra leírni kétjegyű számokat a tanult számkörben. Helyi érték fogalmának ismertetése. Sorszámnevek bővítése (második, harmadik…) Első-utolsó, eleje-vége fogalmak rögzítése.	Életvitel és gyakorlat

Ismeretek Mennyiségek meghatározása, összehasonlítása, sorba rendezése a tanult számkörön belül. Műveletek gyakorlása a tanult számkörön belül. Számkör bővítése 20-ig. Sorszámnevek megnevezése, helyes használata a mindennapi helyzetekben is. Műveletek helyes felolvasása, műveleti jelek, relációs jelek pontos használata a szükséges segítséggel. Helyi érték (egyes, tízes) megismerése, felismerése, megnevezése. **Tevékenységek** Számjegyek egyeztetése tárgyakkal, képekkel, számképpel, ujjképpel a tanult számkörön belül. Összeadás, kivonás, pótlás, bontás húszas számkörben. Válogatások, egyeztetések, mennyiségek csoportosítása különböző szempontok szerint. Halmazok számlálása, bővítése egyesével. Számok leírása, összehasonlítása. Sorba rendezések, sorrend megneveztetése tárgyakkal, képekkel, feladatlapon és cselekedtetéssel. Növekedés-csökkenés érzékeltetése cselekedtetéssel, párosítással, ezek megfogalmaztatása. Helyi érték fontosságának felismertetése számok felcserélésével, cselekedtetéssel, tárgyakkal.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	számok nevei 11-től 20-ig, kétjegyű szám, első, utolsó
A fejlesztés várt eredményei	Ismerje fel a számjegyeket a tanult számkörön belül! Írja le őket a szükséges segítséggel! Egyszerű műveleteket tudjon végrehajtani a szükséges segítséggel a tanult számkörön belül! Tudja a lejegyzett műveleteket irányítással felolvasni, értelmezni!

Évfolyam: 7.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Mértékegységek, mérések, pénz**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Naptár felismerése, mérőeszköz használata a hossz-, és tömegmérés esetén	

Tantárgyi fejlesztési célok	Mérőeszköz, mértékegység helyes megválasztása űrtartalom mérésekor. Az idő múlásának mérése, jelzése.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Tudjon a környezetében levő tárgyakon pontos mérést végezni a szükséges segítséggel. Értse meg a mennyiség állandóságát a lehetőségekhez mérten. Tudja a megfelelő mérőeszközt kiválasztani az elvégzendő mérésekhez. Tudjon kis segítséggel tájékozódni az időpontok között. Ismeretek szerzésére, megerősítésére is tudja használni a naptárt. Ismerje fel a különböző típusú naptárakat és tudja használni azokat (fali, asztali, kártya,/éves, havi, hetes). Tudjon egész órákat leolvasni analóg óráról kellő biztonsággal. Ismerje fel, hogy a pénz értékes dolog. **Ismeretek** Űrtartalom mérőeszközei –mérőpohár, mérőedény, mértékegységei: liter, deciliter. A pénz felismerése, értékük megbecsülése (5 Ft, 10 Ft, 20 Ft, papírpénzek különböző formái). A pénz: A darabszám és az érték különbözőségének megértése. Olcsó-drága, a pénz megbecsülése. Időmérés: naptár, óra,(idén, tavaly, jövőre) hónap, hét, nap, egész órák. **Tevékenységek** Mérések végzése az összes eddig tanult mérőeszközzel a környezete tárgyain. Térbeli tárgyak 3 adatának lemérése. Mennyiségállandóság szemléltetése folyadékméréssel. Súly növekedésének, csökkenésének megfigyelése hozzáadáskor, elvételkor háztartási mérlegen. 5, 10, 20 Ft-os pénzérmék felismerése, értékük. Meghatározott összeg kiszámolása többféleképpen. Időpontok megállapítása, leírása, kiolvasása. Időpontok hozzárendelése napszakokhoz, cselekvésekhez. Lapozgatás TV újságban dátumok, időpontok olvasása. Olcsó-olcsóbb, drága-drágább fogalmak gyakoroltatása „boltos játék ” keretein belül.	Életvitel és gyakorlat

Kulcsfogalmak/ fogalmak	hosszúság, szélesség, liter, deciliter, olcsó, drága, de, du., este, a héten, mértékegységek és használati területük, vásárlás, árak,
A fejlesztés várt eredményei	Tudja, hogy a folyadék is mérhető, ismerje fel mérőeszközét. Találja meg az adott napot, hónapot a naptárban. Ismerje fel a pénzt több dolog közül, tudja, hogy az nem játékszer.

Évfolyam: 7.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Összefüggések felismerése**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Egyszerű állítások, igazságok eldöntése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Összehasonlítások megfogalmazása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Részt tudjon venni egyre kevesebb irányítás mellett közös játékban, szabályok betartásával, konfliktusok elkerülésével. Fedezze fel és fogalmazza meg történetekben, rajzokon az elemi logikai hibákat. Egyszerű feladatot tudjon önállóan megérteni. Tudja eldönteni konkrét környezetében található aktuálisan jelenlévő tárgyakra, jelenségekre vonatkozó állításokról, hogy azok igazak-e vagy hamisak. Ismerje fel a képen látható események, cselekvések várható következményeit. Ismerje fel a képen látható események, cselekvések valószínűsíthető előzményeit. Tudjon tárgyakat, élőlényeket tapasztalati úton magasság szempontjából összehasonlítani. Tudjon növekvő számsort képezni számkártyákból, vagy szemjegyek írásával. Történetek több lépésből álló (5-6) képsorozatának sorba rendezése többféle szempont szerint. **Ismeretek** Egyszerű szabályú társasjátékok, kártyajátékok használata. Irreális, nem valós dolgok észrevétele. Feladatértelmezések önállóan, konkrét érthető utasítások estén. Környezetével kapcsolatos egyszerű állítások igazság értékének megállapítása.	Olvasás-írás Környezetismeret Babzsák Közös játék

Események következményeinek felismerése. Események előzményeinek felismerése. Tárgyak, élőlények összehasonlítása magasság szerint. Növekvő számsorok képzése, pótlása, folytatása. **Tevékenységek** Mi a hiba? kártyasorozatok Társasjátékok, kártyajátékok. Memória-játék, puzzle. Gondoltam egy számot. Történetben, rajzon hibák felfedezése (irreális időpont, életkor, cselekmény, helyszín stb.). Igaz-hamis játékok szóban, feladatlapon. Számsorok alkotása változatos módon.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	igaz, hamis
A fejlesztés várt eredményei	Képes felnőtt irányítása nélkül közös játékban részt venni a szabályok betartásával, konfliktusok elkerülésével. Képes keresni, felismerni, megfogalmazni az összefüggéseket a logikai gondolkodás elvárható szintjén, felfedezni és megfogalmazni a logikai hibákat.

Kötelező óraszám: 108 óra

8.évfolyam

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Tájékozódás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Hónapok nevei, egész óra ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Időbeli tájékozódással kapcsolatos ismeretek bővítése, elmélyítése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Tudjon egyszerű térbeli viszonyokat tartalmazó mondatokat önállóan megfogalmazni.	Kommuni-káció

Tudjon alapvetően tájékozódni síkban és térben, ismerje az irányokat. Ismerje fel lakóhelye térképét. Ismerje az égtájakat Tudjon napszakokhoz kapcsolódó tevékenységeket gyűjteni. Tudjon válogatni minimum 5 csoportba életkorok szerint. Tudja besorolni szóban szűk környezetéhez tartozó személyeket a különböző életkori szakaszokba. (A testvérem serdülő.) Ismerkedjen a különböző időegységek nagyságrendjével. Ismerkedjen a félórákkal. Ismerje a múlt, jelen jövő fogalmát.	Testnevelés Környezetis-meret Informatika Babzsák
Ismeretek Téri orientációval kapcsolatos fogalmak: ide, oda, át, mellé, elöl, hátul, közepe, alá, közé, fölé, itt, ott, előtt, között mögött, mellett, bal, jobb, balra, jobbra, közel, távol, oszlop, szemben, hátunk mögött, előttünk, mögöttünk, észak, dél, kelet, nyugat. Lakóépületek térbeli elhelyezkedésre utaló színterei: alagsor, földszint, aula, emelet, tetőtér, előtér Időbeli tájékozódással kapcsolatos kifejezések: hajnal, délelőtt, délután, éjszaka, 1 hét, 1 hónap, 1 év, múlva, ezelőtt fogalma (1 hét múlva, 1 hónap múlva, 1 év múlva, 1 óra múlva 1 héttel ezelőtt, 1 hónappal ezelőtt, 1 évvel ezelőtt 1 órával ezelőtt), keresztül, át fogalmak időbeli intervallumra vonatkoztatva (1 órán keresztül, 1 órán át stb.) jövő hét, múlt hét, jövő hónap, múlt hónap, tegnapelőtt, holnapután, múlt, jelen, jövő, hónapok nevei: január, február, március, április, május, június, július, augusztus, szeptember, október, november, december , baba, fiatal felnőtt, óvodás, iskolás, serdülő. Egész órák leolvasása, beállítása. Fél óra leolvasása, beállítása. Naptárhasználat. Elemi térképhasználat. Események, életkort ábrázoló képek időbeli sorrendje, szabály felismerése, sorrend szerinti folytatás. **Tevékenységek** Különböző irányok, térbeli helyzetek differenciáltatása változatos formában, változatos feladatokkal. Fényképek nézegetése különböző nagyításokban, részletek összehasonlítása, arányok megfigyelése. Magyarország és a saját település térképének tanulmányozása. Magyarország térképein (közigazgatási, domborzati) lakóhely, ismert városok keresése. A négy égtáj megnevezése, felírása, gyakorlása. Tájékozódás egy napon, egy órán belül. Mit tudunk csinálni egy nap alatt, egy óra alatt? Az időegységek nagyságrendbe állítása (év, hónap, hét, nap, óra, félóra).	

Az időbeli távolságok kifejezéseinek gyakoroltatása: adott időponthoz képest hamarabbi vagy későbbi időpontok keresése a naptárban. Fontosabb tevékenységek, programok előrejelzése vagy utólagos rögzítése naptárban, egyéni naplóban beírással, rajzzal, piktogrammal, vagy kép beragasztásával. Vele történt eseményeket rögzítő képek kétfelé válogatása: múlt, jelen. Soroljon fel múltban történt és jelenben (most) történő eseményeket. Felsorolt események, programok, lehetőség közül kiválasztani azokat, amikben szívesen részt venne a jövőben. Az óramutatók állása félórakor, a félórák felismerése, leolvasása, beállítása. Óramutatók berajzolása feladatlapon, utasítás szerint. Időpontok egyeztetése mindennapi tevékenységek rajzával, képével. Napirend kirakása időpontok szerint. (Reggel 7 órakor kelek.) Képek, fotók válogatása a már tanult összes életkori szakaszba. Eseményképek, különböző életkorú személyek képeinek és személyes élmény mozzanatainak időrendi sorrendbe állítása egyre önállóbban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	múlt, jelen, naptár, jobb, bal, életkor
A fejlesztés várt eredményei	Tudjon vele történt eseményeket rögzítő képeket kétfele válogatni: múlt, jelen. Tudja szétválogatni családtagjainak fényképét a tanult életkori szakaszok szerint (minimum háromfelé). Értsen meg és hajtson végre néhány olyan utasítást, ami a tanult térbeli helyzeteket jelölő szavakat tartalmazza.

Évfolyam: 8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Mennyiségek - Műveletek**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Számjegyek, mennyiségek ismerete húszas számkörön belül.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A számjegyek írása-olvasása, mennyiséggel való egyeztetése húszas számkörön belül. Kitekintés a százas számkörbe.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Összeadás, kivonás végzése (kétjegyű számhoz egyjegyű hozzáadása tízes átlépés nélkül és tízes átlépéssel), (kétjegyű számból kétjegyű szám és egyjegyű szám elvétele tízes átlépés nélkül és tízes átlépéssel). Kitekintés a százas számkörbe, egész tízes számok százig. Helyi érték fogalmának mélyítése.	Életvitel és gyakorlat

Sorszámnevek megnevezése, helyes használatuk cselekedtetés közben, a megfelelő irányítással. Páros-páratlan számok egyre önállóbb felismerése húszas számkörön belül. Ismerkedés a számológéppel. **Ismeretekek** Mennyiségek meghatározása, összehasonlítása, sorba rendezése a tanult számkörön belül. Műveletek gyakorlása a tanult számkörön belül. Számkör bővítése 100-ig.(Csak a ráismerés szintjén). Több-kevesebb felismerése a kerek tízesek körében százig. Sorszámnevek megnevezése, helyes használata a mindennapi helyzetekben, cselekedtetéssel. Műveletek helyes felolvasása, műveleti jelek, relációs jelek pontos használata a szükséges segítséggel. Helyi érték (egyes, tízes) felismerése, megnevezése, ráismerés a 100 számjegyre. Páros-páratlan számok csoportosítása. Számológép ki- és bekapcsolás, ismerkedés a használával és használatával. Tanult ismeretek alkalmazása egyszerű szöveges feladatokban, megfelelő irányítással. **Tevékenységek** Számjegyek egyeztetése tárgyakkal, képekkel, számképpel, ujjképpel a tanult számkörön belül. Összeadás, kivonás, pótlás, bontás húszas számkörben. Válogatások, egyeztetések, mennyiségek csoportosítása különböző szempontok szerint. Halmazok számlálása, bővítése egyesével. Számok leírása, összehasonlítása. Sorba rendezések, sorrend megneveztetése tárgyakkal, képekkel, feladatlapon és cselekedtetéssel. Növekedés-csökkenés érzékeltetése cselekedtetéssel, párosítással, ezek megfogalmaztatása. Helyi érték fontosságának felismertetése számok felcserélésével, cselekedtetéssel, tárgyakkal.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	helyiérték, sorszámnevek (első-tizedik), első, utolsó
A fejlesztés várt eredményei	Egyszerű műveleteket tudjon végrehajtani a szükséges segítséggel a tanult számkörön belül! Tudja, hogy mi a számológép funkciója. Tudja, hogy miért fontos a helyi érték.

Évfolyam: 8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Mértékegységek, mérések, pénz**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	A pénz, mint fizetőeszköz ismerete. Olcsó-drága fogalma.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A pénz használatának, fontosságának megértése, a munkavégzés, mint pénzkereseti forrás, a munka megbecsülése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Tanulja meg a pénz gondos őrzésének, megbecsülésének fontosságát. Legyen képes az árakat nagyság szerint differenciálni. Tudja, hogy mi az a takarékoskodás. Tudja, hogy munkavégzéssel lehet pénzt keresni. Legyen ismerete a bank, a bankautomata, a „kártyás fizetés”, fogalmakról. Tudjon az időpontok között kis segítséggel tájékozódni. A megfelelő segítséggel legyen fogalma arról, hogy mit, hol lehet vásárolni. **Ismeretek** Pénzérmék, papírpénzek. Pénzkereseti formák: munka különböző helyeken,nyugdíj, gyermekápolási díj. Hosszmérték: kilométer fogalma. A pénz: a darabszám és az érték különbözőségének megértése. Olcsó-drága, a pénz megbecsülése. Időmérés: naptár használata, egész órák leolvasása, fél órák felismerése Vásárlási formák és helyek. **Tevékenységek** Mérések végzése az összes eddig tanult mérőeszközzel a környezete tárgyain. Mérések eredményének lejegyzése a megfelelő mértékegységek használatával. Vásárlási gyakorlatok a tanteremben. Vásárlási gyakorlatok a környékbeli boltokban, a segítségnyújtás különböző fokozataival, egyre önállóbban (folyamatábra, bevásárló lista).	Életvitel és gyakorlat

Folyamatábrákon vásárlás, pénzfelvétel menetének végigkövetése. Munkavégzés-kereset összefüggések felismerése, sorbarendezése folyamatábrán, ok-okozat felismerése.. Pénzfelvétel megtekintése automatánál. Bankkártyás fizetés megnézése. Papírpénzek nagyságbeli rendezése értékük szerint, a szükséges segítséggel. Olcsó-olcsóbb, drága-drágább fogalmak gyakoroltatása „boltos játék ” keretein belül. Időpontok megállapítása, leírása, kiolvasása. Időpontok hozzárendelése napszakokhoz, cselekvésekhez. Lapozgatás TV újságban dátumok, időpontok olvasása. Naptár használata a napi tevékenységek során. Bejegyzések készítése tevékenységnaplóba.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	idén, tavaly, jövőre, naptár, egész/fél óra, kereset, bank.
A fejlesztés várt eredményei	Tudja, hogy pénzzel lehet kifizetni az árukat és szolgáltatásokat. Tudja, hogy milyen nap van ma. Tudja, hogy az árucikkeket különböző helyeken lehet megvenni.

Évfolyam: 8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Összefüggések felismerése**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Igaz, hamis állítások.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Szabályok betartása, összehasonlítások egyre önállóbb megfogalmazása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Részt tudjon venni egyre kevesebb irányítás mellett közös játékban, szabályok betartásával, konfliktusok elkerülésével. Képes keresni, felismerni, megfogalmazni az összefüggéseket a logikai gondolkodás elvárható szintjén, felfedezni és megfogalmazni a logikai hibákat. Ismerje fel a képen látható események, cselekvések valószínűsíthető előzményeit. Egyszerű feladatot tudjon önállóan megérteni. Tudja eldönteni tanult tárgyakra, jelenségekre, fogalmakra vonatkozó állításokról, hogy azok igazak-e vagy hamisak.	Olvasás-írás Környezetismeret Babzsák Közös játék

Tudja eldönteni közvetlen környezetében található, jól ismert személyekkel (családtag, csoporttárs, nevelő) kapcsolatos állítások igazságértékét. (Anyukád tanár.) Tudjon jól ismert személyeket külső tulajdonságok szerint összehasonlítani (Andris kövérebb, mint Joci.). Történetek több lépésből álló (5-6) képsorozatának sorba rendezése többféle szempont szerint. **Ismeretek** Egyszerű szabályú társasjátékok, kártyajátékok használata. Irreális, nem valós dolgok észrevétele. Események előzményeinek felismerése. Feladatértelmezések önállóan, konkrét érthető utasítások estén. Tanult tárgyakra, jelenségekre, fogalmakra vonatkozó állítások igazságtartalmának eldöntése (A november őszi hónap.). Közvetlen környezetébe tartozó személyekkel kapcsolatos állítások igazságtartalmának megállapítása. Személyek összehasonlítása külső tulajdonságok alapján. **Tevékenységek** Mi a hiba? kártyasorozatok Társasjátékok, kártyajátékok. Memória-játék, puzzle. Gondoltam egy számot. Történetben, rajzon hibák felfedezése (irreális időpont, életkor, cselekmény, helyszín stb.). Igaz-hamis játékok szóban, feladatlapon. Számsorok alkotása változatos módon. Kire gondoltam? Jellemzős játék Mi fog történni ez után? Ok-okozati összefüggések felismerése, megfogalmazása eseményképpel kapcsolatban. Mi történt ez előtt? Képen látható esemény előzményének kikövetkeztetése ok-okozati összefüggések alapján.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	valós, valótlan, „előzmény” Mi volt előtte?
A fejlesztés várt eredményei	Képes felnőtt irányítása mellett közös játékban részt venni a szabályok betartásával, konfliktusok elkerülésével. Képes önmagát felismerni külső tulajdonságok alapján megfelelő segítség mellett.

JÁTÉKRA NEVELÉS

Évfolyam: 1-4.

Tantárgyi célok és feladatok

A tantárgy célja elérni, hogy a tanuló egyre jobban ismerje meg a játék folyamán környezetét, a tárgyakat, jelenségeket, alakuljon kapcsolata társaikkal és felnőttekkel, fejlessze kommunikációs alapkészségeit. Tanulja meg a játéktárgyakat adekvát módon használni, egyéni fejlettségének szintjén vigyázzon rájuk és tartsa rendbe azokat. Járuljon hozzá a szabadidő adekvát módon való eltöltéséhez, erősítse és mélyítse a többi tantárgy során kialakított készségeket és képességeket.

A pedagógusnak meg kell teremteni annak lehetőségét, hogy az autizmus spektrum zavarral küzdő tanuló közösséghez való alkalmazkodó képessége fejlődjön, tapasztalja meg a közösség szabályait. Biztosítson lehetőséget arra, hogy a tanulók megismerjék a játéktevékenységek szabályait, és gyakorolják azok betartását. A tanuló egyéni motivációjából kiindulva bővítse érdeklődését a játszóeszközök iránt, fejlessze kreativitását, ízlését, esztétikai érzékét, fantáziáját, törekedve arra, hogy fejlődjön téri orientációs képessége és a környezetben való tájékozódása. Segítséggel tájékozódjon a játékok és játékszerek között, tudjon hosszabb ideig rendeltetésszerűen foglalkozni egy-egy játékeszközzel.
Didaktikus játékok segítségével fejlődjenek kognitív funkciói, beszédkészsége és a szókincse.
Az elemi konstrukciós játék során fejlődjön figyelme, képzelete, emlékezete, gondolkodása, finommotorikája, manuális készsége. Aktívan és szívesen vegyen részt a mozgásos játékokban.

A játéktevékenységek feladatai játéktípusonként:

Gyakorló játék: Az a játéktevékenység, amelyen keresztül különböző képességeit gyakorolja. Ebben a tevékenységben a szerzett tapasztalatok nagymértékben fejlesztik a szenzomotoros funkciókat.

Feladata:

- Játékszerek, eszközök rakosgatásával történő tevékenykedtetés.
- Hang és beszéd játékos gyakorlása
- Mozgást gyakorló játékok alkalmazása
- Játéktevékenység különböző anyagokkal.
- Adott tárgyakból (pl. kockák, labda) való közvetlen tevékenységen keresztül a tárgyak rendeltetésének, (pl. kockából építeni lehet) tulajdonságainak megismerése.

Konstrukciós játék: Az egyik olyan játéktevékenységi forma, amelyben a gyerek a felnőttek szerepét, tevékenységét sajátos játékkörülmények között: általánosított formában, képzelete

segítségével, felnőttek által használt tárgyak helyettesítésére szolgáló játékeszközökkel újra alkotja.

Feladata:

a tárgyak használata közben tovább fejlődjenek érzékszervei
minél pontosabban figyeli meg a környező világot, annál pontosabb a „konstruálás”, fontos feladat, a lehető legpontosabb megfigyeltetés
képzelet fejlesztése
gondolkodás fejlesztése
manuális készség fejlesztése.

Szerepjáték: A témát különböző életszakaszokban más, és más hordozza: első életszakasz: a cselekvés, később a tárgy, legkifejlettebb formájában pedig a szerep.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekek eltérő fejlődése következtében gyakran a spontán szerepjáték nem jelenik meg, ezért a tanítás során ezen játéktípusba való részvételhez szükséges alapkészségek kialakítására az esetek többségében kiemelt szükség van.

Feladata:

a különböző élmények legösszetettebb formában való lejátszása
képzelet fejlesztése
közösségi kapcsolatok fejlődése /együtt-játszás/
megfigyelések pontosítása
gondolkodás fejlesztése
beszédkészség fejlesztése
érzelmek kifejezésének fejlesztése
játékokkal való adekvát bánásmód
esztétikai érzékek fejlesztése.

Didaktikus játék:
Módszer az ismeretek, tapasztalatok bővítésére. Oktatási célok szolgálatába állíthatók. Eltérő fejlődésű gyerek nevelését ellátó iskolában a didaktikus játék a különböző tantárgyak tanításában a játékosságot segíti elő /pl. számolás-mérés/ tárgyban páratlan-páros tanításánál játékos párosítások/

Feladata:

a tárgyak egymással kapcsolatba hozása
ismeretek pontosítása, bővítése
gondolkodás fejlesztése
térbeli elhelyezkedés megismertetése
időfogalom fejlesztése

Spontán játék:
Szabadon választott játékkal való játék, autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekek esetében célszerű szervezett szabadidős tevékenységben.

Feladata:

Ugyanaz, ami a többi játékfajtánál, de mindent a gyerek határoz meg, ő kezdeményez, választ játékot stb.

Szabályjáték:
Különböző szabályok betartásán alapuló játék. A szabály meghatározza játék kezdetét, befolyását, befejezését. Kifejezetten közösségi játékforma, mely alkalmas keretet nyújt a szociális-kommunikációs alapkészségek begyakorlására.

Feladata:

figyelem fejlesztés
fegyelmezettségre nevelés
testi fejlesztés, nagy mozgások koordinálása
szociális-kommunikációs készségek fejlesztése (pl. várakozás, sorra kerülés, eszközök megosztása, közös tárgyra való figyelem)
értelmi fejlesztés (gondolkodás, figyelem, emlékezet)
ismeretek, felidézések készsége (pl. Mi változott meg?).

Szabadban játszható játékok:
Minden játékfajta játszható a szabadban, a mozgásos játékok esetében különösen indokolt a külső helyszín választása.

Feladata:

a külső környezet megismerése a játékon keresztül.

1.-2. évfolyam

A Játékra nevelés tantárgy az **erkölcsi nevelésben** kiemelt szerepet játszik a közösségi játékokban megjelenő egymásra figyelés és önfegyelem viselkedési formáinak megalapozásával, a játékeszközök elosztásának gyakorlásával, a tevékenység idejének megismerésével, az együttjátszás képességének kialakításával, a játék menetében a türelem gyakorlásával, a siker és a kudarc feldolgozási képességének fejlesztésével.

A **nemzeti öntudat, hazafias nevelés** területének fejlesztésében kiemelkedően fontos a közvetlen társadalmi és természeti környezet ismerete, az azokkal való harmonikus kapcsolat. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók elsősorban saját, közvetlen élményeiken keresztül, esetleg speciális érdeklődési körüknek megfelelően ismerhetik meg nemzeti kultúránk, a népi gyermekjátékok, népmesék, és közmondások értékeit. Ezen a területen rendkívül nagy egyéni különbségekre számíthatunk.

Az **önismeret és a társas kultúra fejlesztése** során hangsúlyos szerepet kap a saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok megismertetése, a saját viselkedés kontrolljának, a kooperációnak, szociális normáknak direkt tanítása, mivel azok intuitív megértésére, spontán elsajátítására korlátozottan számíthatunk. A sikerélményeket biztosító, a gyermek érdeklődését és motivációját fenntartó oktatási környezet kialakítása

kulcsszerepet játszik a reális önértékelés és pozitív énkép kialakításában Az önismeret és a társas kultúra az alkalmazkodóképesség fejlesztésével, a közösségi játékban kulturált, kontrollált magatartás kialakításával, a játéktárgyak megosztási képességének fejlesztésével, mások igényeinek figyelésére ösztönzéssel és az érzelmi megnyilvánulások felismerésével és megértésével fejlődik.

A **testi és lelki egészségre nevelés** területén a tantárgynak fontos szerepe van az érzelmi biztonság megteremtése, a pozitív, reális énkép és önértékelés támogatása, a fejlődési zavarral gyakran együtt járó szorongás megelőzése, oldása területén. Ezt a mozgásos játékok közben a finommotorika, ügyesség, gyorsaság, kitartás fejlesztésével és a játéktevékenység feszültségoldó hatásának felhasználásával a lelki egészség ápolásával érheti el. A viselkedésproblémák megelőzése és hatékony kezelése hozzájárul a testi-lelki egészség megőrzéséhez és kiküszöbölheti a gyógyszeres kezelést.
A **családi életre nevelést** játék közben a családi élet szerepeinek megismertetése, elmélyítése, az esetleges feszültségek feloldását a szerepjátékok támogatják.

Az **kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi)** az egyszerű közlések, kérdések, utasítások megértésével, adekvát válaszok adásával és a képességeknek megfelelő nyelvi játékok megismerésével, fejlesztésével erősödik, ugyanakkor szem előtt kell tartani, hogy a kommunikációs képességek sérülése és a kompenzáció lehetősége egyénenként mérendő fel.

A **matematikai gondolkodási kompetenciák** területet segíti a szabályok megismerése, betartása, egyszerű logikai sorrendek és következtetések levonása, a kognitív funkciók (érzékelés, észlelés, emlékezet, stb.) fejlesztése, és a térbeli viszonyok felismerésének gyakorlása.

A **személyes és társas kapcsolati kompetenciák** fejlesztésében részt vesz a tantárgy a közösség szabályainak megismertetésével és elfogadtatásával, a tevékenységekbe kapcsolódással, ezáltal hosszabb távon lehetővé teszik a gyermek részvételét szűkebb és tágabb társas környezetében.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái területen a tantárgy az alkotás örömének felfedezését, különböző anyagokból tárgyak létrehozását és a vizuális segítség bevonásával helyzetek eljátszását, dramatizálását segíti.

Kötelező óraszám: 72 óra

1.évfolyam

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Gyakorló játék**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**

Előzetes tudás	Játéktárgyak kézbefogása, ismerkedés velük felnőtt segítségével.
Tantárgyi fejlesztési célok	Játéktárgyak használata során a tárgyak és környezete jobb megismerése. Adekvát játéktevékenység kialakítása.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Felismerni a különböző tárgyak hangját, majd a hangot adó tárgyat megmutatni. Bekapcsolódni a játékos utánzó gyakorlatokba. Kapcsolódjon be kéz- és ujj játékokba. A labdát gurítgatni, eldobni. Játszani rövidebb ideig elmélyülten kockákkal, Montessori- eszközökkel. Nagyobb gyöngyöt felfűzni rúdra (hüvelyk- és mutatóujj együttes mozgásának differenciáltsága). **Ismeretek** Hallásfejlesztés, hang és beszéd játékos gyakorlása: hangforrások megfigyelése. Fújások Játékos utánzási gyakorlatok, énekes, játékos mondókák utánzó mozgással. Kéz és ujj játékok. Húzások, tolások, labdagyakorlatok. Páros lábon ugrálás játék közben. Fogások – látás- fogás koordináció kialakítása. **Tevékenység** Ismerkedés játéktárgyakkal felnőtt segítségével Ajak, arc, nyelv játékok. Hangfelismerés, hallásfejlesztés kockákkal, csörgőkkel, haranggal a gyerek kelt hangot. Játéktárgyak (autó, talicska) húzogatása, tologatása, célirányos tologatása Szappanbuborék fújása Labda, babzsák gurítása, eldobása majd elkapása Hangok gyakorlása (állathangok, harang), utánzása, játékokkal való ismerkedéskor (autó hangjának utánzása tologatás közben). Hintáztatás (eleinte felnőtt térdén), integetés, kéz- és ujjgyakorlatok (mondókákkal kísérve). Húzogatások, tologatások gördeszkán. Tárgyak rakosgatása. Kockák egymás mellé rakása. Tárgyakat rögzített rúdra fűzése. Dobozok, vödrök megtöltése és kiürítése. Homokozás, homok töltése egyik dobozból, vödörből a másikba, kavicsok rakosgatása.	Kommunikáció Mozgásfejlesztés

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tevékenységek, tárgyak megnevezése beszéddel vagy bármely AAK-s eszközzel
A fejlesztés várt eredményei	Képes vizuális támogatással együttműködni felnőttel, néhány játékeszközt adekvátan használni.

Évfolyam: 1.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Konstrukciós játék, manipulációs gyakorlójáték.**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Egyszerű feladathelyzetet elfogad.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Különböző kézmozdulatok tudatos alkalmazásának kialakítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Elfoglalni magát, rakosgatni fakockával rövidebb ideig. Összeilleszthető síkidomokból kisebb alakzatokat készíteni, 2 elemet használva. Golyók, pálcikák használata. 1-2 játékeszközt megismerni, rendeltetéseinek megfelelően használni. Saját elgondolásokat megvalósítani, a véletlenszerűen épített konstrukciókat utólag beazonosít. **Ismeretek** Építőkockából egyszerű konstrukció készítése. Összeilleszthető síkidomok használata. Golyók, pálcák használata. Előre gyártott elemekből konstruálás (a rendelkezésre álló építőjáték, pl.: Lego, Duplo). **Tevékenység** Fakocka rakosgatása, építkezés vízszintes irányban, – egyenes vonal végigrakása kockával a szőnyegen. Összeilleszthető síkidomokból térbeli konstrukció építése 2 elem felhasználásával. Kisebb térszerkezet építése golyókból, pálcikákból. Spontán építés tetszés szerint, az építmény utólagos megnevezése beszéddel vagy bármely AAK-s eszközzel. Egyszerűbb konstrukciók létrehozása (a rendelkezésre álló építőjáték pl.: Lego-ból, Duplo).	Olvasás, írás: fimommotorika szem-kéz koordináció,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	ház, torony, vár, híd, vonat, golyó,

A fejlesztés várt eredményei	Képes különböző építőjátékokkal, konstrukciós játékok elemeivel elfoglalni magát, a kirakott formákat utánozni, a megismert eszközöket adekvát módon használni.

Évfolyam: 1.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Szerepjáték**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Egyszerű metakommunikációs jelzések észlelése, értése és használata.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Szerephez tartozó tevékenységek megismerése, gyakorlása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Szervezett szabadidőben a rendelkezésre álló eszközöket felhasználva eljátszani a környezetében zajló eseményeket kezdetleges szinten. Elfoglalni magát a meglévő, illetve a készített bábokkal. **Ismeretek** Szűkebb társadalmi környezet hatásainak eljátszása. Gyerekhez közel álló felnőttek munkája, tevékenységei, környezetben történő események eljátszása. Spontán bábozás. **Tevékenység** Napi tevékenységek eljátszása. Szülők munkájának, illetve otthoni tevékenységének eljátszása. Különböző szakmák eljátszása, pl.: orvos, eladó, fodrász, Kirakott bábokkal bábozás.	Kommunikáció szókincsfejlesztés, Ének, zene: mozgásos énekek,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	otthon, iskola, reggel, reggeli, ebéd, vacsora, anya, apa, 2-3 *foglalkozás* megnevezése beszéddel vagy bármely AAK-s eszközzel, pl.: orvos, tanító, stb. kanál, pohár, fésű, autó, baba, telefon, szappan, törülköző, telefon, 2-3 gyümölcs, illetve zöldség neve, megismert mesék szereplői
A fejlesztés várt eredményei	Képes eljátszani kezdetleges szinten a környezetében élő személyek cselekedeteit.

Évfolyam: 1.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Didaktikus játék**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Egyszerű feladathelyzetet elfogad.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Fogalom – tárgy – tárgykép asszociáció gyakorlása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Differenciálni 2 féle anyagot, hangot, ízt. 2 formát egyeztetni, feltűnőbb azonosságokat és különbségeket észrevenni. 2 részből álló képet szétszedni, később összerakni. Egy információt tartalmazó kérést végrehajtani. Kiválasztani több tárgyból, képből a megnevezettet. Színeket egyeztetni. 2 elemből ritmikus sort alkotni. **Ismeretek** A megismerő tevékenység fejlesztését szolgáló didaktikai játékok. ÉRZÉKELÉST fejlesztő játékok: Tapintás fejlesztése. Hallási figyelem, diszkrimináció fejlesztése. Ízlelés, szaglás fejlesztése. FIGYELEM, EMLÉKEZET fejlesztése: Figyelem tartósságának, terjedelmének fejlesztése. A gondolkodás fejlesztését szolgáló didaktikai játékok. ANALIZÁLÓ-SZINTETIZÁLÓ képesség. LOGIKAI MŰVELETEK játékos formái. IDŐFOGALOM fejlesztése. BESZÉDMEGÉRTÉST fejlesztő játékok. Beszédfejlesztő didaktikai játékok. Játékos ARTIKULÁCIÓS gyakorlatok. SZÓKINCS fejlesztés. Kultúrtechnikák tanításával kapcsolatos didaktikai játékok. SZÁMOLÁS-MÉRÉS és OLVASÁS-ÍRÁS körében használatos didaktikai játékok. **Tevékenység** Tapintás-párosítások tapintással, lekötött szemmel ízlelése, majd megmutatása, melyik volt, amit értékeltek. Zörgetéssel egyforma dobozokban lévő tárgyak hangjainak differenciálása. Funkcionálisan összefüggő képek egyeztetése, hiányok pótlása. Egy információt tartalmazó kérések végrehajtására utaló játékok játszása. Kirakott tárgyakból egy adott tárgy kiválasztása /szókincsbővítés/. Játékos színegyeztetések, párosítások, válogatások, játékos összehasonlítások.	Kommunikáció logopédiai gyakorlatok, szókincsbővítés, Olvasás, írás: finommotorika fejlesztése,

Ritmikus sorok alkotása 2 elemből. Különböző vonalak, minták kilépegetése, kirakása játékokkal. Játékos instrukciók követése analógiás sorok kirakása – több dologból több egyforma kiválasztása, kép-tárgy egyeztetése, szín, forma egyeztetése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Különböző játékok során használt tárgyak, ízek, szagok megnevezése beszéddel vagy bármely AAK-s eszközzel. Környezetünkben lévő hangok körül néhány azonosítása. Alapvető formák megnevezése.
A fejlesztés várt eredményei	Képes bekapcsolódni és a szabályokat követni a didaktikai játékokban.

Évfolyam: 1.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**5. Szabályjáték**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Mozgásos játékban együttműködik egy társával.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyszerű szabályok felismerése, megértése és betartása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Bekapcsolódni az egyszerűbb szabályjátékokba és együttműködni társaival. 1-2 körjátékot, párválasztót ismerjen. Betartani a szabályt egyszerűbb értelemfejlesztő szabályjátékokban. 5-10 percig elmélyülten foglalkozni játékkal. **Ismeretek** Mozgásos szabályjáték. Értelemfejlesztő szabályjátékok. **Tevékenység** Gyakorló és szerepjátékok játszása, amelyekben a műveletek mozzanatai megadott sorrendben követik egymást. Páros játékok játszása felnőttel. Egyszerűbb csoportos mozdulatjátékok – körjátékok, párválasztók játszása. Érzékelést fejlesztő játékok játszása. Megfigyelést fejlesztő játékok játszása, pl.: Mi változott meg? – játék két tárggyal. Figyelmet fejlesztő szabályjátékok két tárggyal - a figyelem tartósságának, terjedelmének növelése különböző játékok játszásával.	Mozgásnevelés Ének, zene: ritmuskövetés,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	sor, kör, vonal, pár, vonal, labda

A fejlesztés várt eredményei	Képes bekapcsolódni a páros, illetve csoportos mozgásos játékba, követni a szabályokat

Évfolyam: 1.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**6. Spontán játék**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Játékeszközök használatát ismerni.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Társa játékát nem zavarva játszik mellette.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Tudjon segítséggel választani a felkínált játéklehetőségek közül, játsszon adekvátan a játéktárgyakkal. **Ismeretek** Spontán játék szabadon választott játéktárgyakkal és szabadon választott társakkal, segítségnyújtás mellett. **Tevékenység** Szabad játék bármilyen önállóan választott játéktárggyal. A felkínált lehetőségek (a már megismert játéktárgyak szabadpolcos elhelyezésével) közül válasszon segítséggel.	Mozgásnevelés dobások, labdás gyakorlatok, kéziszer gyakorlatok,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elérhető játéktárgyak nevei.
A fejlesztés várt eredményei	Képes segítséggel választani a felkínált játéklehetőségek közül, adekvátan játszani a játéktárgyakkal.

Évfolyam: 1.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**7. Szabadban játszható játékok**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Ismeri az iskola udvarának környezetét és határait.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Kipróbálja a szabadtéri játékokat.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**

Fejlesztési feladat Elfoglalni magát a szabadban, játékot találni magának. Figyelni játék közben társaira. Futó és fogójátékokba bekapcsolódni **Ismeretek** Játék a szabadtéri foglalkozási eszközökkel. Minden említett játékforma, ami a szabadban is játszható. **Tevékenység** Hintázás, mászókázás, csúszdázás segítséggel. Homokozóban építkezés, egyszerűbb, nagyobb formák megtöltése, kiborítása. Homokozóban „főzés”, illetve építkezés – forma megtöltése, kiborítása. Vár, gödör építése. Kavicsok rakosgatása. Segítség mellett futó, és fogójátékok játszása.	Mozgásnevelés téri tájékozódás,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hinta, mászóka, homok, „torta”, „süti”, „vár”, kő, sár, gödör, csúszda, fogó, futás
A fejlesztés várt eredményei	Képes társai mellett balesetmentesen játszani. Képes a játékeszközöket a gyakorló játékok szintjén adekvátan használni.

Kötelező óraszám: 72 óra

2.évfolyam

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Gyakorló játék**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Néhány játékeszköz (pl. kocka, gyöngy) használata, tevékenykedés velük felnőtt segítségével.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Játéktárgyak használata során a tárgyak és környezete jobb megismerése. Adekvát játéktevékenység kialakítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Felismerni a különböző tárgyak hangját, majd a hangot adó tárgyat megmutatni. Bekapcsolódni a játékos utánzó gyakorlatokba. Együttműködés, odafigyelés különböző járások közben a társakra. Kapcsolódjon be kéz- és ujj játékokba. A labdát gurítgatni, eldobni. A földön kúszó-mászó gyakorlatokat végezni, alacsonyabb lejtőn fel – lemászni. Játszani rövidebb ideig elmélyülten kockákkal, Montessori- eszközökkel. Nagyobb gyöngyöt felfűzni bőrszalagra, damilra (hüvelyk- és mutatóujj együttes mozgásának differenciáltsága). Felismerni különböző tárgyak hangját bekötött szemmel, majd megmutatni, illetve megnevezni azokat beszéddel vagy bármely AAK-s eszközzel **Ismeretek** Hallásfejlesztés, hang és beszéd játékos gyakorlása: hangforrások megfigyelése. Beszédfejlesztés, artikulációs gyakorlatok. Fújások Játékos utánzási gyakorlatok, énekes, játékos mondókák utánzó mozgással. Kéz és ujj játékok. Húzások, tolások, labdagyakorlatok. Kúszás, mászás, ugrálás, feltérdelés, felülés. Forgások, forgatások, egyensúly gyakorlatok. Páros lábon ugrálás játék közben. Fogások – látás- fogás koordináció kialakítása. **Tevékenység** Önálló ismerkedés játéktárgyakkal Ajak, arc, nyelv játékok. Hangfelismerés, hallásfejlesztés kockákkal, csörgőkkel, haranggal a gyerek kelt hangot. Játéktárgyak (autó, talicska) húzogatása, tologatása, célirányos tologatása Szappanbuborék fújása Labda, babzsák gurítása, eldobása majd elkapása Hangok gyakorlása (állathangok, harang), utánzása, játékokkal való ismerkedéskor (autó hangjának utánzása tologatás közben). Hintáztatás, integetés, kéz- és ujjgyakorlatok (mondókákkal kísérve). Húzogatások, tologatások gördeszkán. Tárgyak rakosgatása. Kockák egymásra rakása. Gyöngyfűzés szabadon, egyre kisebb méretű gyönggyel. Dobozok, vödrök megtöltése és kiürítése	Kommunikáció Mozgásfejlesztés

Homokozás, homok töltése egyik dobozból, vödörből a másikba, kavicsok rakosgatása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tevékenységek, tárgyak megnevezése beszéddel vagy bármely AAK-s eszközzel
A fejlesztés várt eredményei	Képes vizuális támogatással együttműködni felnőttel, társaival, néhány játékeszközt adekvátan használni.

Évfolyam: 2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Konstrukciós játék, manipulációs gyakorlójáték.**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Vizuális segítséget ért.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Különböző kézmozdulatok (húzó, dugó, csavaró, toló) tudatos alkalmazása	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Vizuális segítséggel fakockákkal építeni függőleges és vízszintes irányban. Összeilleszthető síkidomokból kisebb alakzatokat készíteni, 3-4 elemet használva. Golyók, pálcikák használata. 3-4 játékeszközt megismerni, rendeltetéseinek megfelelően használni. Saját elgondolásokat megvalósítani, a véletlenszerűen épített konstrukciókat utólag beazonosít. **Ismeretek** Építőkockából egyszerű konstrukció készítése. Összeilleszthető síkidomok használata. Golyók, pálcák használata. Játékszerszámok használata. Előre gyártott elemekből konstruálás (a rendelkezésre álló építőjáték, pl.: Lego, Duplo). **Tevékenység** Fakocka rakosgatása, építkezés vízszintes és függőleges irányban, – egyenes vonal végigrakása kockával a szőnyegen. Összeilleszthető síkidomokból térbeli konstrukció építése 2-3 elem felhasználásával. Kisebb térszerkezet építése golyókból, pálcikákból. Játékszerszámok próbálgatása, pl.: kalapács, seprű, stb. Spontán építés tetszés szerint, az építmény utólagos megnevezése beszéddel vagy bármely AAK-s eszközzel.	Olvasás, írás: fimommotorika szem-kéz koordináció,

Egyszerűbb konstrukciók létrehozása (a rendelkezésre álló építőjáték pl.: Lego-ból, Duplo).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	ház, kalapács, seprű, torony, vár, híd, vonat, golyó,
A fejlesztés várt eredményei	Képes különböző építőjátékokkal, konstrukciós játékok elemeivel elmélyülten elfoglalni magát, a kirakott formákat utánozni és önállóan alkotni, a megismert eszközöket adekvát módon használni.

Évfolyam: 2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Szerepjáték**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Szerephez tartozó tevékenységek ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Részvétel a játékban.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Szabadidőben a rendelkezésre álló eszközöket felhasználva eljátszani a környezetében zajló eseményeket Elfoglalni magát a meglévő, illetve a készített bábokkal. **Ismeretek** Természeti és társadalmi környezet hatásainak eljátszása. Gyerekhez közel álló felnőttek munkája, tevékenységei, környezetben történő váratlan események eljátszása. Spontán bábozás. Mese-dramatizálása. **Tevékenység** Napi tevékenységek eljátszása. Szülők munkájának, illetve otthoni tevékenységének eljátszása. Különböző szakmák eljátszása, pl.: eladó, fodrász, sofőr, postás. Kirakott, illetve barkácsolt bábokkal bábozás.	Kommunikáció szókincsfejlesztés, Ének, zene: mozgásos énekek,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	otthon, iskola, reggel, dél, este, reggeli, ebéd, vacsora, anya, apa, 2-3 foglalkozás megnevezése beszéddel vagy bármely AAK-s eszközzel, kanál, pohár, fésű, autó, baba, telefon, szappan, törülköző, telefon, 2-3 gyümölcs, illetve zöldség neve, tanult mesék szereplői

A fejlesztés várt eredményei	Részvétel a játékban segítséggel.

Évfolyam: 2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Didaktikus játék**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Tárgyak válogatása egy szempont szerint.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Funkcionális összefüggések észrevétele személyre szabott segítséggel.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Differenciálni 3 féle anyagot, hangot, ízt, szagot. 3 formát egyeztetni, feltűnőbb azonosságokat és különbségeket észrevenni. 2 részből álló képet szétszedni, később összerakni. Sorba rendezni pár mondatos mese képeit. Több információt tartalmazó kérést végrehajtani. Kiválasztani több tárgyból, képből a megnevezettet. Színeket egyeztetni. 3 elemből ritmikus sort alkotni. **Ismeretek** A megismerő tevékenység fejlesztését szolgáló didaktikai játékok. ÉRZÉKELÉST fejlesztő játékok: Tapintás fejlesztése. Hallási figyelem, diszkrimináció fejlesztése. Ízlelés, szaglás fejlesztése. FIGYELEM, EMLÉKEZET fejlesztése: Figyelem tartósságának, terjedelmének fejlesztése. A gondolkodás fejlesztését szolgáló didaktikai játékok. ANALIZÁLÓ-SZINTETIZÁLÓ képesség. LOGIKAI MŰVELETEK játékos formái. IDŐFOGALOM fejlesztése. BESZÉDMEGÉRTÉST fejlesztő játékok. Beszédfejlesztő didaktikai játékok. Játékos ARTIKULÁCIÓS gyakorlatok. SZÓKINCS fejlesztés. Kultúrtechnikák tanításával kapcsolatos didaktikai játékok. SZÁMOLÁS-MÉRÉS és OLVASÁS-ÍRÁS körében használatos didaktikai játékok. **Tevékenység** Tapintás-párosítások tapintással, lekötött szemmel ízlelése, szaglása, majd megmutatása, melyik volt, amit értékeltek. Saját hang felismerése magnóról.	Kommunikáció logopédiai gyakorlatok, szókincsbővítés, Olvasás, írás: finommotorika fejlesztése,

Funkcionálisan összefüggő képek egyeztetése, hiányok pótlása. Rövid mesék képeinek sorba rendezése, lejátszása instrukciók alapján. Egy információt tartalmazó kérések végrehajtására utaló játékok játszása. Kirakott tárgyakból egy adott tárgy kiválasztása /szókincsbővítés/. Játékos színegyeztetések, párosítások, válogatások, játékos összehasonlítások. Ritmikus sorok alkotása 2 elemből. Különböző vonalak, minták kilépegetése, kirakása játékokkal. Játékos instrukciók követése analógiás sorok kirakása – több dologból több egyforma kiválasztása, kép-tárgy egyeztetése, szín, forma egyeztetése. Mennyiségek játékos összehasonlítása, összemérése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Különböző játékok során használt tárgyak, ízek, szagok megnevezése beszéddel vagy bármely AAK-s eszközzel. Környezetünkben lévő hangok körül néhány megnevezése. Alapvető formák megnevezése.
A fejlesztés várt eredményei	Részt vesz változatos didaktikus játékokban segítséggel vagy önállóan.

Évfolyam: 2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**5. Szabályjáték**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Elemi szabályjátékban részt vesz személyre szabott segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyszerű társasjáték szabályainak megértése és betartása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Bekapcsolódni az egyszerűbb szabályjátékokba és együttműködni társaival. 3-4 körjátékot, párválasztót ismerjen. Betartani a szabályt egyszerűbb értelemfejlesztő szabályjátékokban. 10-15 percig elmélyülten foglalkozni játékkal. **Ismeretek** Mozgásos szabályjáték. Értelemfejlesztő szabályjátékok. **Tevékenység** Páros játékok játszása társsal.	Mozgásnevelés, Ének, zene: ritmuskövetés,

Egyszerűbb csoportos mozdulatjátékok – körjátékok, párválasztók játszása. Érzékelést fejlesztő játékok játszása. Megfigyelést fejlesztő játékok játszása, pl.: Mi változott meg? – játék három tárggyal. Figyelmet fejlesztő szabályjátékok három tárggyal - a figyelem tartósságának, terjedelmének növelése különböző játékok játszásával.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	sor, kör, vonal, pár, vonal, labda
A fejlesztés várt eredményei	Képes bekapcsolódni a páros, illetve csoportos mozgásos játékba, követni a szabályokat, társaira figyelni.

Évfolyam: 2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**6. Spontán játék**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Kirakott játékeszközök közül választ.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egy társával játszik személyre szabott segítséggel.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Tudjon segítséggel választani a felkínált játéklehetőségek közül, játsszon adekvátan a játéktárgyakkal. **Ismeretek** Spontán játék szabadon választott játéktárgyakkal és szabadon választott társakkal, segítségnyújtás mellett. **Tevékenység** Szabad játék bármilyen önállóan választott játéktárggyal és társsal. A felkínált lehetőségek (a már megismert játéktárgyak szabadpolcos elhelyezésével) közül válasszon segítséggel.	Mozgásnevelés dobások, labdás gyakorlatok, kéziszer gyakorlatok,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elérhető játéktárgyak nevei.
A fejlesztés várt eredményei	Képes választani a felkínált játéklehetőségek közül, játszani egy társával.

Évfolyam: 2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**7. Szabadban játszható játékok**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Szabálykövetés segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Eszközök rendeltetésszerű használata, testi épség megóvására törekvés.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Elfoglalni magát a szabadban, játékot találni magának. Figyelni játék közben társaira. Futó és fogójátékokba bekapcsolódni **Ismeretek** Játék a szabadtéri foglalkozási eszközökkel. Minden említett játékforma, ami a szabadban is játszható. **Tevékenység** Hintázás, mászókázás, csúszdázás. Homokozóban építkezés, „főzés”különböző méretű formákkal Vár, gödör építése. Kavicsok rakosgatása. Segítség mellett futó, és fogójátékok játszása.	Mozgásnevelés téri tájékozódás,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hinta, mászóka, homok, „torta”, „süti”, „vár”, kő, sár, gödör, csúszda, fogó, futás
A fejlesztés várt eredményei	Képes társaival balesetmentesen játszani. Képes az udvari játékeszközöket (csúszda, hinta) adekvátan használni.

3.- 4. évfolyam (A 2020/21-es tavévtől kifutó rendszerben)

A Játékra nevelés tantárgy az erkölcsi nevelésben kiemelt szerepet játszik a közösségi játékokban megjelenő egymásra figyelés és önfegyelem viselkedési formáinak megalapozásával, a játékeszközök elosztásának gyakorlásával, a tevékenység idejének megismerésével, az együttjátszás képességének kialakításával, a játék menetében a türelem gyakorlásával, a siker és a kudarc feldolgozási képességének fejlesztésével. Emellett fontos a gyermek személyiségének kibontakoztatása alkalmazkodó-képességének fejlesztésével, pozitív érzelmi légkörű, játékos, változatos helyzetekben.

A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés területének fejlesztésében kiemelkedően fontos a közvetlen társadalmi és természeti környezet ismerete, az azokkal való harmonikus kapcsolat. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók elsősorban saját, közvetlen élményeiken keresztül, esetleg speciális érdeklődési körüknek megfelelően ismerhetik meg nemzeti kultúránk, a népi gyermekjátékok, népmesék, és közmondások értékeit. Ezen a területen rendkívül nagy egyéni különbségekre számíthatunk.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése során hangsúlyos szerepet kap a saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok megismertetése, a saját viselkedés kontrolljának, a kooperációnak, szociális normáknak direkt tanítása, mivel azok intuitív megértésére, spontán elsajátítására korlátozottan számíthatunk. A sikerélményeket biztosító, a gyermek érdeklődését és motivációját fenntartó oktatási környezet kialakítása kulcsszerepet játszik a reális önértékelés és pozitív énkép kialakításában Az önismeret és a társas kultúra az alkalmazkodóképesség fejlesztésével, a közösségi játékban kulturált, kontrollált magatartás kialakításával, a játéktárgyak megosztási képességének fejlesztésével, mások igényeinek figyelésére ösztönzéssel és az érzelmi megnyilvánulások felismerésével és megértésével fejlődik.

A testi és lelki egészségre nevelés területén a tantárgynak fontos szerepe van az érzelmi biztonság megteremtése, a pozitív, reális énkép és önértékelés támogatása, a fejlődési zavarral gyakran együtt járó szorongás megelőzése, oldása területén. Ezt a mozgásos játékok közben a finommotorika, ügyesség, gyorsaság, kitartás fejlesztésével és a játéktevékenység feszültségoldó hatásának felhasználásával a lelki egészség ápolásával érheti el. A viselkedésproblémák megelőzése és hatékony kezelése hozzájárul a testi-lelki egészség megőrzéséhez és kiküszöbölheti a gyógyszeres kezelést.

Az anyanyelvi kommunikációt a tantárgy az egyszerű közlések, kérdések, utasítások megértésének, adekvát válaszok adásának fejlesztésével, mesék, versek, mondókák, közmondások értelmezésével és a képességeknek megfelelő nyelvi játékok megismertetésével támogatja. A cél eléréséhez szükség lehet alternatív kommunikációs eszközrendszerek alkalmazására.

A matematikai kompetenciaterület a szabályok megismerésével, betartásával, logikai sorrendek és következtetések levonásával, a kognitív képességek, figyelem, emlékezet, érzékelés, észlelés, gondolkodás fejlesztésével, a térbeli viszonyok, a téri orientáció felismerésével, gyakorlásával valósul meg. Különös hangsúlyt kap az oktatás szemléletes és konkrét jellege, a cselekvéses tanulás alkalmazása.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését a közösség szabályainak megismerése és elfogadása, a tevékenységekbe történő bekapcsolódás, együttműködés, feladatvállalás, a várakozás megtapasztalása, a kialakult sorrend elfogadása szolgálja. Elsősorban a tények ismeretek együttélési szabályok elsajátítása kap prioritást.

A kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia a tevékenységekbe közreműködő társak bevonásával, az önálló és közös tervezés gyakorlásával, a szerepek és feladatok elosztásával és elvállalásával fejlődik. Az ezekhez szükséges képességek (tervezés, szervezés, irányítás, hatékony kommunikáció, csapatmunka, kreativitás) többsége az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók esetében sérült illetve hiányozhat.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség az alkotás örömének megélése, különböző anyagokból tárgyak, alakzatok létrehozása, a fantázia bevonásával szerepek eljátszása, helyzetek dramatizálása, mesék, versek, mondókák hallgatása és előadása által fejlődik, azonban az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók egyéni képességektől függően sajátítják el az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség ismereteit.

3. évfolyam

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Szerepjáték**	**Órakeret: 13**
Előzetes tudás	Tárgyak funkcionális használata.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Felszólításra egyszerű szerepjáték végrehajtása személyre szabott segítséggel.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat A környezetében zajló eseményeket játékában megjeleníteni. Szimbolikus játék elemeinek megjelenítése szabad játék során. **Ismeretek** Cselekedetek eljátszása. Személyes ünnepek, fontos események azonosítása. **Tevékenység** Napszakhoz kapcsolódó tevékenységek eljátszása, időbeliség figyelembevételével. Baba elfogadása a játékok között.	Kommunikáció Ének, zene
Kulcsfogalmak/ fogalmak	reggel-reggeli, dél-ebéd, este-vacsora, testrészek, néhány konyhai, illetve fürdőszobai eszköz neve, néhány élelmiszer, gyümölcs, zöldség neve
A fejlesztés várt eredményei	Legyen képes egyszerű szerep felvételére egyénre szabott segítséggel.

Tematikai egység /	**2. Didaktikus játék**	**Órakeret: 8**

/ Fejlesztési cél		
Előzetes tudás	Tárgyak válogatása 2 szempont szerint.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Logikai és funkcionális összefüggések észrevétele.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Differenciálni 4-5 féle hangot. Megnevezni az alapszíneket beszéddel vagy bármely más AAK-s eszközzel. Ismerni a fej részeit, érzékszerveit. Felismerni a napszakokat képek alapján. 4-5 képből álló eseménysor képeit sorba rakni. 2-3 elemből ritmikus sorokat alkotni (betűkből, számjegyekből is). Ismerni a sok-kevés, kicsi-nagy fogalmat. A tanult formákat megnevezni beszéddel vagy bármely más AAK-s eszközzel. Magánhangzókat, számjegyeket egyeztetni. Szabályokat követni a didaktikai játékok során. Tárgyakat válogatni több szempont szerint tanár segítségével. 3-4 darabra vágott képet összeilleszteni tanár segítségével. Zenét hallgatni irányítással. Képet egyeztetni képpel önállóan. Képes dominóval segítséggel játszani. Puzzle-t kirakni segítséggel Memória játék képeinek párját segítséggel megtalálni. Játék végén segítséggel elpakolni. **Ismeretek** FIGYELEM, EMLÉKEZET, ÉRZÉKELÉS: hallási figyelem, hallási diszkrimináció fejlesztése, ízlelés, szaglás fejlesztése. ANALIZÁLÓ-SZINTETIZÁLÓ képesség fejlesztése.	Olvasás, írás Matematika

LOGIKAI MŰVELETEK játékos formái. IDŐFOGALOM, időbeli tájékozódás fejlesztése. BESZÉDFEJLESZTŐ DIDAKTIKAI JÁTÉKOK, ARTIKULÁCIÓS gyakorlatok. BESZÉDMEGÉRTÉST fejlesztő játékok, SZÓKINCS bővítés. Kultúrtechnikák tanításával kapcsolatos didaktikai játékok. SZÁMOLÁS-MÉRÉS és OLVASÁS-ÍRÁS során alkalmazott didaktikai játékok. ÉSZLELÉSI KÉSZSÉGEK: egyeztetés, szelektálás, sorrendbe rakás fejlesztése. **Tevékenység** „Zsákbamacska” játék játszása, a kitapintott tárgy utólagos megnevezése beszéddel vagy bármely más AAK-s eszközzel. Magas-mély differenciálása, halk-hangos differenciálása különböző játékok során. Tárgyak megfigyelése (kirakott tárgyak figyelése, majd letakarás után a megfigyelt tárgyak felsorolása beszéddel vagy bármely más AAK-s eszközzel. Mi hiányzik? képkiegészítés– arcon érzékszervek, házon ablak. 4-5 képből álló eseménysor sorba rendezése, pl.: virág növekedése. 3 információt tartalmazó artikulációs gyakorlatok játszása, pl.: különböző arckifejezések utánzása – sírás, nevetés, stb. Analógiás sorok kirakása – több tárgyból, illetve képből több hasonló kiválasztása. Azonos fogalom, eltérő ábra egyeztetése. Logikailag, funkcionálisan összefüggő képek egyeztetése. Különböző szín, forma, magánhangzó, számjegyegyeztetések, magánhangzók, számjegyek válogatása, játékkal kirakása, kilépése. Válogatások szín, forma vagy méret szerint. Utánzások: mozgássorok, formákból álló sorok, színsorok, események sorai	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	testrészek, napszakok, számjegyek, betűk, színek
A fejlesztés várt eredményei	Képes szabályokat elfogadni, követni a tárgyakkal folytatott tevékenység közben.

	Képes figyelni az akusztikus, vizuális, kinesztetikus ingerekre, a téri orientációs képesség alakulására, a sorrendiség alapjaira.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Szabályjáték**	**Órakeret: 20**
Előzetes tudás	Elemi szabályjátékok játszása személyre szabott segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Mozgásos szabályjátékok játszása szempontok betartásával. Egyszerű társasjáték szabályainak betartása személyre szabott segítséggel.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Bekapcsolódni, aktívan részt venni a mozgásos szabályjátékokban. A szabályokat követni, társaira figyelni. A vereséget elfogadni, elviselni. 15-20 percig képes legyen odafigyelni egy-egy szabályjáték menetére. Segítséggel türelmesen kivárni, amíg soron következik. **Ismeretek** Mozgásos szabályjátékok. Egyszerű társasjátékok. **Tevékenység** Csoportos mozdulatjátékok játszása, részvétel különböző körjátékokban, párválasztókban. Labdajátékok játszása – célba dobások: gurítás, dobás, egymásnak. Csoportos ügyességi játékok (kötélhúzás, kosárba dobás, futójátékok). Könnyebb versenyjátékok játszása – egyéni, illetve csoportos versengésekben való részvétel. Érzékelést fejlesztő játékok játszása. Megfigyelést fejlesztő játékok játszása (Mi változott meg? 4-5 tárggyal). Figyelmet fejlesztő játékok. Szelektív figyelmi funkciók fejlesztése (méret- és formaérzékelő játékok játszása bekötött szemmel). Értelemfejlesztő játékok játszása tanárral.	Mozgásnevelés Ének, zene

Egyszerű, egy szempontú társasjátékok játszása tanárral.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	pár, sor, kör, vonal, labda, dobás, gurítás, futás,
A fejlesztés várt eredményei	Képes mozgásos szabályjátékokat együtt játszani társaival a szabályok szempontok szerinti betartásával. Képes tanárával egyszerű társasjátékokat játszani a szabályok szempontok szerinti betartásával.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Spontán játék**	**Órakeret: 13**
Előzetes tudás	Érdeklődés játéktárgyak iránt.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Választás a felkínált játéktárgyak közül szabadidőben személyre szabott segítséggel.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Segítséggel a felkínált játéklehetőségek közül választani. Segítséggel adekvátan játszani a választott játékokkal. **Ismeretek** Spontán játék szabadon választott játékokkal és szabadon választott társakkal, segítségnyújtás mellett. **Tevékenység** Szabad játék bármilyen önállóan választott játéktárggyal és társsal. A felkínált lehetőségek közül válasszon segítséggel részben a már megismert játéktárgyak szabadpolcos elhelyezésével részben választótábláról.	Kommunikáció
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elérhető és választható játéktárgyak nevei.
A fejlesztés várt eredményei	Képes fogni, emelni, letenni, összeilleszteni, dobni, gurítani, nyitni, csukni, játékon keresztül az anyagok, tárgyak alapvető tulajdonságaival ismerkedni. Képes önállóan választani a felkínált játéktárgyak közül.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**5. Szabadban játszható játékok**	**Órakeret: 18**

Előzetes tudás	Szabadtéri játékok rendeltetésszerű használata.
Tantárgyi fejlesztési célok	Türelmes várakozás a játékeszköz használatára személyre szabott segítséggel.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Tartsa be a balesetvédelmi szabályokat játék közben. Várakozás idejének növelése fokozatosan, időjelzéssel **Ismeretek** Játék játszótéri eszközökön. Játék a szabadba helyezett játékokon. (asztalitenisz, tollaslabda, ugróasztal) Minden említett játékforma, ami a szabadban is játszható. Játék a természet kínálta játékokkal. Télen: hógolyózás, szánkózás, hóember-építés. **Tevékenység** Hintázás, csúszdázás, mászókázás, libikókázás, rollerezés, tricikli használata. Homokozóban építkezés, formatöltés-kiöntés, vár, gödör, alagút építése. Fára mászás. Aszfaltra rajzolás. Ugróiskola. Ugrálókötél, hullahop - karika használata. Kavicsokkal sorkirakás, válogatás. Futó- és fogójátékok játszása. Hunyó játékok játszása. Hógolyózás szánkózás segítséggel. Asztalitenisz, tollaslabda, foci, ugróasztal használata.	Ábrázolás, alakítás

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hinta, mászóka, homok, víz, sár, vár, *gödör*, *alagút*, fa, ág, kavics, kő, *fogó*, futás hó, hógolyó, hóember, szánkó,
A fejlesztés várt eredményei	Képes betartani a balesetvédelmi szabályokat játék közben. Képes várni egy játékszer használatára.

4. évfolyam

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Szerepjáték	Órakeret: 13
Előzetes tudás	Szimbolikus folyamatok megértése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Spontán és/vagy szerepjáték szimbolikusan használt tárgyakkal személyre szabott segítséggel.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Fejlesztési feladat Játékállatokkal/babákkal elfoglalni magát szimbolikus cselekedetek végrehajtásával. Elfogadni rövid dramatikus játék elemeket, érdeklődési körébe tartozó szerepet kérésre eljátszani személyre szabott segítséggel. **Ismeretek** Családtagjai cselekedetei, munkájuk. Felnőttek tevékenységei, váratlan események azonosítása. Bábozás, dramatizálás befogadása, rövid utánzása. **Tevékenység** Családi kapcsolatok megfigyelése (anya, apa, nagypapa, nagymama, testvér). Különböző munkák eljátszása (mosogatás, seprés). Különböző foglalkozások eljátszása (boltos, fodrász, orvos). Többször hallott és látott rövid mese eljátszása tanárral.	Kommunikáció Ének, zene
Kulcsfogalmak/ fogalmak	személyes és közös ünnepek nevei tanult mesék új fogalmainak értelmezése
A fejlesztés várt eredményei	Kérésre és/vagy spontán tudjon felvenni szerepeket, melyekhez szimbolikusan tud tárgyakat felhasználni személyre szabott segítséggel.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	2. Didaktikus játék	Órakeret: 8
Előzetes tudás	Kép egyeztetése képpel személyre szabott segítséggel.	

Tantárgyi fejlesztési célok	Logikai és funkcionális összefüggések használata didaktikus játékok során.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Differenciálni 6-8 féle hangot. Megnevezni az alapszíneket beszéddel vagy bármely más AAK-s eszközzel. Ismerni testrészeit, érzékszerveit. Felismerni és megnevezni beszéddel vagy más AAK-s eszközzel a napszakokat képek alapján. 6-8 képből álló eseménysor képeit sorba rakni. 3 elemből ritmikus sorokat alkotni (betűkből, számjegyekből is). Ismerni a sok-kevés, kicsi-nagy fogalmakat és használni ezeket. A tanult formákat megnevezni beszéddel vagy bármely más AAK-s eszközzel. Magánhangzókat, számjegyeket egyeztetni, kilépni, végigrakni. Szabályokat követni a didaktikai játékok során. Tárgyakat válogatni több szempont szerint önállóan. 3-4 darabra vágott képet összeilleszteni önállóan. Zenét hallgatni önállóan. Képet egyeztetni képpel önállóan. Képes dominóval önállóan játszani. Puzzle-t kirakni önállóan. Memória játék képeinek párját önállóan megtalálni. Játék végén önállóan elpakolni. **Ismeretek.** FIGYELEM, EMLÉKEZET, ÉRZÉKELÉS: hallási figyelem, hallási diszkrimináció fejlesztése, ízlelés, szaglás fejlesztése. ANALIZÁLÓ-SZINTETIZÁLÓ képesség fejlesztése. LOGIKAI MŰVELETEK játékos formái. IDŐFOGALOM, időbeli tájékozódás fejlesztése.	Olvasás, írás Matematika

BESZÉDFEJLESZTŐ DIDAKTIKAI JÁTÉKOK, ARTIKULÁCIÓS gyakorlatok. BESZÉDMEGÉRTÉST fejlesztő játékok, SZÓKINCS bővítés. Kultúrtechnikák tanításával kapcsolatos didaktikai játékok. SZÁMOLÁS-MÉRÉS és OLVASÁS-ÍRÁS során alkalmazott didaktikai játékok. ÉSZLELÉSI KÉSZSÉGEK: egyeztetés, szelektálás, sorrendbe rakás fejlesztése. **Tevékenység** „Zsákbamacska” játék játszása, a kitapintott tárgy utólagos megnevezése beszéddel vagy bármely más AAK-s eszközzel. Magas-mély differenciálása, halk-hangos differenciálása különböző játékok során. Tárgyak megfigyelése (kirakott tárgyak figyelése, majd letakarás után a megfigyelt tárgyak felsorolása beszéddel vagy bármely más AAK-s eszközzel. Mi hiányzik? képkiegészítés– arcon és testen érzékszervek, házon ablak. 5-6 képből álló eseménysor sorba rendezése, pl.: virág növekedése. 3 információt tartalmazó artikulációs gyakorlatok játszása, pl.: különböző arckifejezések utánzása – sírás, nevetés, stb. Analógiás sorok kirakása – több tárgyból, illetve képből több hasonló kiválasztása. Azonos fogalom, eltérő ábra egyeztetése. Logikailag, funkcionálisan összefüggő képek egyeztetése. Különböző szín, forma, magánhangzó, számjegyegyeztetések, magánhangzók, számjegyek válogatása, játékkal kirakása, kilépése. Válogatások szín, forma vagy méret szerint. Utánzások: mozgássorok, formákból álló sorok, színsorok, események sorai	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	testrészek, napszakok, számjegyek, betűk, színek
A fejlesztés várt eredményei	Képes szabályokat elfogadni, követni és újakat alkotni a tárgyakkal folytatott tevékenység közben. Képes figyelni az akusztikus, vizuális, kinesztetikus ingerekre, a téri orientációs képesség alakulására, a sorrendiség alapjaira.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Szabályjáték**	**Órakeret: 20**

Előzetes tudás	Egyszerű társasjáték tanárral, szabályainak betartása segítséggel.
Tantárgyi fejlesztési célok	Társasjátékok párban játszása, szabályainak betartása szempontok alapján.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat A szabályokat követni, társaira figyelni. A vereséget elfogadni, elviselni. Értelemfejlesztő szabályjátékokban a szabályokat követni. 20-30 percig képes legyen odafigyelni egy-egy szabályjáték menetére. Türelmesen kivárni, amíg soron következik. **Ismeretek** Értelemfejlesztő szabályjátékok. Társasjátékok. **Tevékenység** Versenyjátékok játszása – egyéni, illetve csoportos versengésekben való részvétel. Érzékelést fejlesztő játékok játszása. Megfigyelést fejlesztő játékok játszása (Mi változott meg? 6-8 tárggyal). Figyelmet fejlesztő játékok. Szelektív figyelmi funkciók fejlesztése (méret- és formaérzékelő játékok játszása bekötött szemmel). Társasjátékok játszása közösen, illetve egyszerűbbeket párban (színegyeztetésen alapuló lépegetés).	Mozgásnevelés Ének, zene
Kulcsfogalmak/ fogalmak	pár, sor, kör, vonal, dobás, gurítás, futás,
A fejlesztés várt eredményei	Képes szabályjátékokat együtt játszani társaival a szabályok szempontok szerinti betartásával. Képes párban társasjátékozni szempontok betartásával.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Spontán játék**	**Órakeret: 13**
Előzetes tudás	Adekvát játék tanári segítséggel, választott játékkal.	

Tantárgyi fejlesztési célok	Adekvát Játék társsal az önállóan választott játékkal szabadidőben.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Önállóan választani a felkínált játéklehetőségek közül és adekvátan játszani a választott játékkal. **Ismeretek** Spontán játék szabadon választott játékokkal és szabadon választott társakkal. **Tevékenység** Szabad játék bármilyen önállóan választott játéktárggyal és társsal. A felkínált lehetőségek közül válasszon segítséggel részben a már megismert játéktárgyak szabadpolcos elhelyezésével részben választótábláról.	Kommunikáció

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elérhető és választható játéktárgyak nevei.
A fejlesztés várt eredményei	Képes tárgyakat mással helyettesíteni. Képes önállóan kitalált, konstruktív játékokat játszani társsal növekvő időtartamban.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**5. Szabadban játszható játékok**	**Órakeret: 18**
Előzetes tudás	Balesetek elkerülése, megfelelő óvatosság.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Váltás képessége a szabadtéri játékeszközök között. Meghatározott ideig tartó adekvát játék a szabadtéri játékokkal.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Spontán/segített váltás a játékeszközök között, folyamatsor vagy időjelző használata szabadtéri játékok használata során. **Ismeretek** Játék játszótéri eszközökön. Játék a szabadba helyezett játékokon. (asztalitenisz, tollaslabda,	Ábrázolás, alakítás

ugróasztal) Minden említett játékforma, ami a szabadban is játszható. Játék a természet kínálta játékokkal. Télen: hógolyózás, szánkózás, hóember-építés. **Tevékenység** Hintázás, csúszdázás, mászókázás, libikókázás, rollerezés, tricikli használata. Homokozóban építkezés, formatöltés-kiöntés, vár, gödör, alagút építése. Fára mászás. Aszfaltra rajzolás. Ugróiskola. Ugrálókötél, hullahop- karika használata. Kavicsokkal sorkirakás, válogatás. Futó- és fogójátékok játszása. Hunyó játékok játszása. Hógolyózás szánkózás segítséggel. Asztalitenisz, tollaslabda, foci, ugróasztal használata.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hinta, mászóka, homok, víz, sár, vár, *gödör, alagút*, fa, ág, kavics, kő, *fogó*, futás hó, hógolyó, hóember, szánkó,
A fejlesztés várt eredményei	Képes váltani a szabadtéri játékszerek között. Képes meghatározott ideig adekvátan játszani szabadtéri játékszerekkel.

3.- 4. évfolyam (A 2020/21-es tanévtől felmenő rendszerben)

A Játékra nevelés tantárgy az erkölcsi nevelésben kiemelt szerepet játszik a közösségi játékokban megjelenő egymásra figyelés és önfegyelem viselkedési formáinak megalapozásával, a játékeszközök elosztásának gyakorlásával, a tevékenység idejének megismerésével, az együttjátszás képességének kialakításával, a játék menetében a türelem gyakorlásával, a siker és a kudarc feldolgozási képességének fejlesztésével. Emellett fontos a gyermek személyiségének kibontakoztatása alkalmazkodó-képességének fejlesztésével, pozitív érzelmi légkörű, játékos, változatos helyzetekben.
A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés területének fejlesztésében kiemelkedően fontos a közvetlen társadalmi és természeti környezet ismerete, az azokkal való harmonikus kapcsolat. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók elsősorban saját, közvetlen élményeiken keresztül, esetleg speciális érdeklődési körüknek megfelelően ismerhetik meg nemzeti kultúránk, a népi gyermekjátékok, népmesék, és közmondások értékeit. Ezen a területen rendkívül nagy egyéni különbségekre számíthatunk.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése során hangsúlyos szerepet kap a saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok megismertetése, a saját viselkedés kontrolljának, a kooperációnak, szociális normáknak direkt tanítása, mivel azok intuitív megértésére, spontán elsajátítására korlátozottan számíthatunk. A sikerélményeket biztosító, a gyermek érdeklődését és motivációját fenntartó oktatási környezet kialakítása kulcsszerepet játszik a reális önértékelés és pozitív énkép kialakításában Az önismeret és a társas kultúra az alkalmazkodóképesség fejlesztésével, a közösségi játékban kulturált, kontrollált magatartás kialakításával, a játéktárgyak megosztási képességének fejlesztésével, mások igényeinek figyelésére ösztönzéssel és az érzelmi megnyilvánulások felismerésével és megértésével fejlődik.
A testi és lelki egészségre nevelés területén a tantárgynak fontos szerepe van az érzelmi biztonság megteremtése, a pozitív, reális énkép és önértékelés támogatása, a fejlődési zavarral gyakran együtt járó szorongás megelőzése, oldása területén. Ezt a mozgásos játékok közben a finommotorika, ügyesség, gyorsaság, kitartás fejlesztésével és a játéktevékenység feszültségoldó hatásának felhasználásával a lelki egészség ápolásával érheti el. A viselkedésproblémák megelőzése és hatékony kezelése hozzájárul a testi-lelki egészség megőrzéséhez és kiküszöbölheti a gyógyszeres kezelést.
A kommunikációs kompetenciákat (anyanyelvi) a tantárgy az egyszerű közlések, kérdések, utasítások megértésének, adekvát válaszok adásának fejlesztésével, mesék, versek, mondókák, közmondások értelmezésével és a képességeknek megfelelő nyelvi játékok megismertetésével támogatja. A cél eléréséhez szükség lehet alternatív kommunikációs eszközrendszerek alkalmazására.
A matematikai gondolkodási kompetenciák területét a szabályok megismerésével, betartásával, logikai sorrendek és következtetések levonásával, a kognitív képességek, figyelem, emlékezet, érzékelés, észlelés, gondolkodás fejlesztésével, a térbeli viszonyok, a téri orientáció felismerésével, gyakorlásával valósul meg. Különös hangsúlyt kap az oktatás szemléletes és konkrét jellege, a cselekvéses tanulás alkalmazása.
A személyes és társas kapcsolatok kompetenciák fejlesztését a közösség szabályainak megismerése és elfogadása, a tevékenységekbe történő bekapcsolódás, együttműködés, feladatvállalás, a várakozás megtapasztalása, a kialakult sorrend elfogadása szolgálja. Elsősorban a tények ismeretek együttélési szabályok elsajátítása kap prioritást.
A munkavállaói, innovációs, vállalkozói kompetenciák a tevékenységekbe közreműködő társak bevonásával, az önálló és közös tervezés gyakorlásával, a szerepek és feladatok elosztásával és elvállalásával fejlődik. Az ezekhez szükséges képességek (tervezés, szervezés, irányítás, hatékony kommunikáció, csapatmunka, kreativitás) többsége az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók esetében sérült illetve hiányozhat.
A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái az alkotás örömének megélése, különböző anyagokból tárgyak, alakzatok létrehozása, a fantázia bevonásával szerepek eljátszása, helyzetek dramatizálása, mesék, versek, mondókák hallgatása és előadása által fejlődik, azonban az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók egyéni képességektől függően sajátítják el a kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság ismereteit.

Kötelező óraszám: 72 óra

3.évfolyam

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Szerepjáték**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Tárgyak funkcionális használata.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Felszólításra egyszerű szerepjáték végrehajtása személyre szabott segítséggel.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat A környezetében zajló eseményeket játékában megjeleníteni. Szimbolikus játék elemeinek megjelenítése szabad játék során. **Ismeretek** Cselekedetek eljátszása. Személyes ünnepek, fontos események azonosítása. **Tevékenység** Napszakhoz kapcsolódó tevékenységek eljátszása, időbeliség figyelembevételével. Baba elfogadása a játékok között.	Kommunikáció Ének, zene

Kulcsfogalmak/ fogalmak	reggel-reggeli, dél-ebéd, este-vacsora, testrészek, néhány konyhai, illetve fürdőszobai eszköz neve, néhány élelmiszer, gyümölcs, zöldség neve
A fejlesztés várt eredményei	Legyen képes egyszerű szerep felvételére egyénre szabott segítséggel.

Évfolyam: 3.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Didaktikus játék**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Tárgyak válogatása 2 szempont szerint.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Logikai és funkcionális összefüggések észrevétele.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási**

	pontok
Fejlesztési feladat Differenciálni 4-5 féle hangot. Megnevezni az alapszíneket beszéddel vagy bármely más AAK-s eszközzel. Ismerni a fej részeit, érzékszerveit. Felismerni a napszakokat képek alapján. 4-5 képből álló eseménysor képeit sorba rakni. 2-3 elemből ritmikus sorokat alkotni (betűkből, számjegyekből is). Ismerni a sok-kevés, kicsi-nagy fogalmat. A tanult formákat megnevezni beszéddel vagy bármely más AAK-s eszközzel. Magánhangzókat, számjegyeket egyeztetni. Szabályokat követni a didaktikai játékok során. Tárgyakat válogatni több szempont szerint tanár segítségével. 3-4 darabra vágott képet összeilleszteni tanár segítségével. Zenét hallgatni irányítással. Képet egyeztetni képpel önállóan. Képes dominóval segítséggel játszani. Puzzle-t kirakni segítséggel Memória játék képeinek párját segítséggel megtalálni. Játék végén segítséggel elpakolni. **Ismeretek** FIGYELEM, EMLÉKEZET, ÉRZÉKELÉS: hallási figyelem, hallási diszkrimináció fejlesztése, ízlelés, szaglás fejlesztése. ANALIZÁLÓ-SZINTETIZÁLÓ képesség fejlesztése. LOGIKAI MŰVELETEK játékos formái. IDŐFOGALOM, időbeli tájékozódás fejlesztése. BESZÉDFEJLESZTŐ DIDAKTIKAI JÁTÉKOK, ARTIKULÁCIÓS gyakorlatok. BESZÉDMEGÉRTÉST fejlesztő játékok, SZÓKINCS bővítés. Kultúrtechnikák tanításával kapcsolatos didaktikai játékok. SZÁMOLÁS-MÉRÉS és OLVASÁS-ÍRÁS során alkalmazott didaktikai játékok. ÉSZLELÉSI KÉSZSÉGEK : egyeztetés, szelektálás, sorrendbe rakás fejlesztése. **Tevékenység** „Zsákbamacska” játék játszása, a kitapintott tárgy utólagos megnevezése beszéddel vagy bármely más AAK-s eszközzel. Magas-mély differenciálása, halk-hangos differenciálása különböző játékok során. Tárgyak megfigyelése (kirakott tárgyak figyelése, majd letakarás után a megfigyelt tárgyak felsorolása beszéddel vagy bármely más AAK-s eszközzel. Mi hiányzik? képkiegészítés– arcon érzékszervek, házon ablak.	Olvasás, írás Matematika

4-5 képből álló eseménysor sorba rendezése, pl.: virág növekedése. 3 információt tartalmazó artikulációs gyakorlatok játszása, pl.: különböző arckifejezések utánzása – sírás, nevetés, stb. Analógiás sorok kirakása – több tárgyból, illetve képből több hasonló kiválasztása. Azonos fogalom, eltérő ábra egyeztetése. Logikailag, funkcionálisan összefüggő képek egyeztetése. Különböző szín, forma, magánhangzó, számjegyegyeztetések, magánhangzók, számjegyek válogatása, játékkal kirakása, kilépése. Válogatások szín, forma vagy méret szerint. Utánzások: mozgássorok, formákból álló sorok, színsorok, események sorai	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	testrészek, napszakok, számjegyek, betűk, színek
A fejlesztés várt eredményei	Képes szabályokat elfogadni, követni a tárgyakkal folytatott tevékenység közben. Képes figyelni az akusztikus, vizuális, kinesztetikus ingerekre, a téri orientációs képesség alakulására, a sorrendiség alapjaira.

Évfolyam: 3.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Szabályjáték**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Elemi szabályjátékok játszása személyre szabott segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Mozgásos szabályjátékok játszása szempontok betartásával. Egyszerű társasjáték szabályainak betartása személyre szabott segítséggel.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Bekapcsolódni, aktívan részt venni a mozgásos szabályjátékokban. A szabályokat követni, társaira figyelni. A vereséget elfogadni, elviselni. 15-20 percig képes legyen odafigyelni egy-egy szabályjáték menetére. Segítséggel türelmesen kivárni, amíg soron következik. **Ismeretek** Mozgásos szabályjátékok. Egyszerű társasjátékok. **Tevékenység**	Mozgásnevelés Ének, zene

Csoportos mozdulatjátékok játszása, részvétel különböző körjátékokban, párválasztókban. Labdajátékok játszása – célba dobások: gurítás, dobás, egymásnak. Csoportos ügyességi játékok (kötélhúzás, kosárba dobás, futójátékok). Könnyebb versenyjátékok játszása – egyéni, illetve csoportos versengésekben való részvétel. Érzékelést fejlesztő játékok játszása. Megfigyelést fejlesztő játékok játszása (Mi változott meg? 4-5 tárggyal). Figyelmet fejlesztő játékok. Szelektív figyelmi funkciók fejlesztése (méret- és formaérzékelő játékok játszása bekötött szemmel). Értelemfejlesztő játékok játszása tanárral. Egyszerű, egy szempontú társasjátékok játszása tanárral.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	pár, sor, kör, vonal, labda, dobás, gurítás, futás,
A fejlesztés várt eredményei	Képes mozgásos szabályjátékokat együtt játszani társaival a szabályok szempontok szerinti betartásával. Képes tanárával egyszerű társasjátékokat játszani a szabályok szempontok szerinti betartásával.

Évfolyam: 3.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Spontán játék**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Érdeklődés játéktárgyak iránt.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Választás a felkínált játéktárgyak közül szabadidőben személyre szabott segítséggel.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Segítséggel a felkínált játéklehetőségek közül választani. Segítséggel adekvátan játszani a választott játékokkal. **Ismeretek** Spontán játék szabadon választott játékokkal és szabadon választott társakkal, segítségnyújtás mellett. **Tevékenység** Szabad játék bármilyen önállóan választott játéktárggyal és társsal.	Kommunikáció

A felkínált lehetőségek közül válasszon segítséggel részben a már megismert játéktárgyak szabadpolcos elhelyezésével részben választótábláról.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elérhető és választható játéktárgyak nevei.
A fejlesztés várt eredményei	Képes fogni, emelni, letenni, összeilleszteni, dobni, gurítani, nyitni, csukni, játékon keresztül az anyagok, tárgyak alapvető tulajdonságaival ismerkedni. Képes önállóan választani a felkínált játéktárgyak közül.

Évfolyam: 3.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**7. Szabadban játszható játékok**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Szabadtéri játékok rendeltetésszerű használata.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Türelmes várakozás a játékeszköz használatára személyre szabott segítséggel.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Tartsa be a balesetvédelmi szabályokat játék közben. Várakozás idejének növelése fokozatosan, időjelzéssel **Ismeretek** Játék játszótéri eszközökön. Játék a szabadba helyezett játékokon. (asztalitenisz, tollaslabda, ugróasztal) Minden említett játékforma, ami a szabadban is játszható. Játék a természet kínálta játékokkal. Télen: hógolyózás, szánkózás, hóember-építés. **Tevékenység** Hintázás, csúszdázás, mászókázás, libikókázás, rollerezés, tricikli használata. Homokozóban építkezés, formatöltés-kiöntés, vár, gödör, alagút építése. Fára mászás. Aszfaltra rajzolás. Ugróiskola. Ugrálókötél, hullahop - karika használata. Kavicsokkal sorkirakás, válogatás. Futó- és fogójátékok játszása. Hunyó játékok játszása. Hógolyózás szánkózás segítséggel.	Ábrázolás, alakítás

Asztalitenisz, tollaslabda, foci, ugróasztal használata.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hinta, mászóka, homok, víz, sár, vár, *gödör*, *alagút*, fa, ág, kavics, kő, *fogó*, futás hó, hógolyó, hóember, szánkó,
A fejlesztés várt eredményei	Képes betartani a balesetvédelmi szabályokat játék közben. Képes várni egy játékszer használatára.

Kötelező óraszám: 72 óra

4.évfolyam

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Szerepjáték**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Szimbolikus folyamatok megértése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Spontán és/vagy szerepjáték szimbolikusan használt tárgyakkal személyre szabott segítséggel.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Játékállatokkal/babákkal elfoglalni magát szimbolikus cselekedetek végrehajtásával. Elfogadni rövid dramatikus játék elemeket, érdeklődési körébe tartozó szerepet kérésre eljátszani személyre szabott segítséggel. **Ismeretek** Családtagjai cselekedetei, munkájuk. Felnőttek tevékenységei, váratlan események azonosítása. Bábozás, dramatizálás befogadása, rövid utánzása. **Tevékenység** Családi kapcsolatok megfigyelése (anya, apa, nagypapa, nagymama, testvér). Különböző munkák eljátszása (mosogatás, seprés). Különböző foglalkozások eljátszása (boltos, fodrász, orvos). Többször hallott és látott rövid mese eljátszása tanárral.	Kommunikáció Ének, zene
Kulcsfogalmak/ fogalmak	személyes és közös ünnepek nevei tanult mesék új fogalmainak értelmezése

A fejlesztés várt eredményei	Kérésre és/vagy spontán tudjon felvenni szerepeket, melyekhez szimbolikusan tud tárgyakat felhasználni személyre szabott segítséggel.

Évfolyam: 4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Didaktikus játék**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Kép egyeztetése képpel személyre szabott segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Logikai és funkcionális összefüggések használata didaktikus játékok során.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Differenciálni 6-8 féle hangot. Megnevezni az alapszíneket beszéddel vagy bármely más AAK-s eszközzel. Ismerni testrészeit, érzékszerveit. Felismerni és megnevezni beszéddel vagy más AAK-s eszközzel a napszakokat képek alapján. 6-8 képből álló eseménysor képeit sorba rakni. 3 elemből ritmikus sorokat alkotni (betűkből, számjegyekből is). Ismerni a sok-kevés, kicsi-nagy fogalmakat és használni ezeket. A tanult formákat megnevezni beszéddel vagy bármely más AAK-s eszközzel. Magánhangzókat, számjegyeket egyeztetni, kilépni, végigrakni. Szabályokat követni a didaktikai játékok során. Tárgyakat válogatni több szempont szerint önállóan. 3-4 darabra vágott képet összeilleszteni önállóan. Zenét hallgatni önállóan. Képet egyeztetni képpel önállóan. Képes dominóval önállóan játszani. Puzzle-t kirakni önállóan. Memória játék képeinek párját önállóan megtalálni. Játék végén önállóan elpakolni. **Ismeretek.** FIGYELEM, EMLÉKEZET, ÉRZÉKELÉS: hallási figyelem, hallási diszkrimináció fejlesztése, ízlelés, szaglás fejlesztése. ANALIZÁLÓ-SZINTETIZÁLÓ képesség fejlesztése. LOGIKAI MŰVELETEK játékos formái. IDŐFOGALOM, időbeli tájékozódás fejlesztése. BESZÉDFEJLESZTŐ DIDAKTIKAI JÁTÉKOK, ARTIKULÁCIÓS	Olvasás, írás Matematika

gyakorlatok. BESZÉDMEGÉRTÉST fejlesztő játékok, SZÓKINCS bővítés. Kultúrtechnikák tanításával kapcsolatos didaktikai játékok. SZÁMOLÁS-MÉRÉS és OLVASÁS-ÍRÁS során alkalmazott didaktikai játékok. ÉSZLELÉSI KÉSZSÉGEK : egyeztetés, szelektálás, sorrendbe rakás fejlesztése. **Tevékenység** „Zsákbamacska” játék játszása, a kitapintott tárgy utólagos megnevezése beszéddel vagy bármely más AAK-s eszközzel. Magas-mély differenciálása, halk-hangos differenciálása különböző játékok során. Tárgyak megfigyelése (kirakott tárgyak figyelése, majd letakarás után a megfigyelt tárgyak felsorolása beszéddel vagy bármely más AAK-s eszközzel. Mi hiányzik? képkiegészítés– arcon és testen érzékszervek, házon ablak. 5-6 képből álló eseménysor sorba rendezése, pl.: virág növekedése. 3 információt tartalmazó artikulációs gyakorlatok játszása, pl.: különböző arckifejezések utánzása – sírás, nevetés, stb. Analógiás sorok kirakása – több tárgyból, illetve képből több hasonló kiválasztása. Azonos fogalom, eltérő ábra egyeztetése. Logikailag, funkcionálisan összefüggő képek egyeztetése. Különböző szín, forma, magánhangzó, számjegyegyeztetések, magánhangzók, számjegyek válogatása, játékkal kirakása, kilépése. Válogatások szín, forma vagy méret szerint. Utánzások: mozgássorok, formákból álló sorok, színsorok, események sorai	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	testrészek, napszakok, számjegyek, betűk, színek
A fejlesztés várt eredményei	Képes szabályokat elfogadni, követni és újakat alkotni a tárgyakkal folytatott tevékenység közben. Képes figyelni az akusztikus, vizuális, kinesztetikus ingerekre, a téri orientációs képesség alakulására, a sorrendiség alapjaira.

Évfolyam: 4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Szabályjáték**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Egyszerű társasjáték tanárral, szabályainak betartása segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Társasjátékok párban játszása, szabályainak betartása szempontok alapján.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási**

	pontok
Fejlesztési feladat A szabályokat követni, társaira figyelni. A vereséget elfogadni, elviselni. Értelemfejlesztő szabályjátékokban a szabályokat követni. 20-30 percig képes legyen odafigyelni egy-egy szabályjáték menetére. Türelmesen kivárni, amíg soron következik. **Ismeretek** Értelemfejlesztő szabályjátékok. Társasjátékok. **Tevékenység** Versenyjátékok játszása – egyéni, illetve csoportos versengésekben való részvétel. Érzékelést fejlesztő játékok játszása. Megfigyelést fejlesztő játékok játszása (Mi változott meg? 6-8 tárggyal). Figyelmet fejlesztő játékok. Szelektív figyelmi funkciók fejlesztése (méret- és formaérzékelő játékok játszása bekötött szemmel). Társasjátékok játszása közösen, illetve egyszerűbbeket párban (színegyeztetésen alapuló lépegetés).	Mozgásnevelés Ének, zene
Kulcsfogalmak/ fogalmak	pár, sor, kör, vonal, dobás, gurítás, futás,
A fejlesztés várt eredményei	Képes szabályjátékokat együtt játszani társaival a szabályok szempontok szerinti betartásával. Képes párban társasjátékozni szempontok betartásával.

Évfolyam: 4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Spontán játék**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Adekvát játék tanári segítséggel, választott játékkal.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Adekvát Játék társsal az önállóan választott játékkal szabadidőben.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Önállóan választani a felkínált játéklehetőségek közül és adekvátan játszani a választott játékkal.	Kommunikáció

Ismeretek Spontán játék szabadon választott játékokkal és szabadon választott társakkal. **Tevékenység** Szabad játék bármilyen önállóan választott játéktárggyal és társsal. A felkínált lehetőségek közül válasszon segítséggel részben a már megismert játéktárgyak szabadpolcos elhelyezésével részben választótábláról.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elérhető és választható játéktárgyak nevei.
A fejlesztés várt eredményei	Képes tárgyakat mással helyettesíteni. Képes önállóan kitalált, konstruktív játékokat játszani társsal növekvő időtartamban.

Évfolyam: 4.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**7. Szabadban játszható játékok**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Balesetek elkerülése, megfelelő óvatosság.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Váltás képessége a szabadtéri játékeszközök között. Meghatározott ideig tartó adekvát játék a szabadtéri játékokkal.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Spontán/segített váltás a játékeszközök között, folyamatsor vagy időjelző használata szabadtéri játékok használata során. **Ismeretek** Játék játszótéri eszközökön. Játék a szabadba helyezett játékokon. (asztalitenisz, tollaslabda, ugróasztal) Minden említett játékforma, ami a szabadban is játszható. Játék a természet kínálta játékokkal. Télen: hógolyózás, szánkózás, hóember-építés. **Tevékenység**	Ábrázolás, alakítás

Hintázás, csúszdázás, mászókázás, libikókázás, rollerezés, tricikli használata. Homokozóban építkezés, formatöltés-kiöntés, vár, gödör, alagút építése. Fára mászás. Aszfaltra rajzolás. Ugróiskola. Ugrálókötél, hullahop- karika használata. Kavicsokkal sorkirakás, válogatás. Futó- és fogójátékok játszása. Hunyó játékok játszása. Hógolyózás szánkózás segítséggel. Asztalitenisz, tollaslabda, foci, ugróasztal használata.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hinta, mászóka, homok, víz, sár, vár, *gödör*, *alagút*, fa, ág, kavics, kő, *fogó*, futás hó, hógolyó, hóember, szánkó,
A fejlesztés várt eredményei	Képes váltani a szabadtéri játékszerek között. Képes meghatározott ideig adekvátan játszani szabadtéri játékszerekkel.

ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK (TÖRTÉNELEM ÉS ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK)

5. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelést iskolai közösség szabályaink megismertetésével, betartatásával, a segítőkészségre és az egymásra való odafigyelésre neveléssel segíti. Kialakítja a viselkedés önszabályozási igényét.
Kiemelkedően fontos a közvetlen társadalmi és természeti környezet ismerete, az azokkal való harmonikus kapcsolat.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók elsősorban saját, közvetlen élményeiken keresztül, esetleg speciális érdeklődési körüknek megfelelően ismerhetik meg nemzeti kultúránk értékeit az ünnepek legfontosabb történelmi szereplőit és az ünnepi szimbólumokat.
A nemzeti öntudat fejlődését, a hazafias nevelést, a nemzeti jelképekről való tudást segíti a nemzeti ünnepekre való készülődés és az iskolai rendezvényeken való részvétel.
Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók nevelésének-oktatásának alapvető célja, hogy olyan gondolkodási, szociális-kommunikációs készségeket alakítsunk ki, melyek lehetővé teszik az egyén részvételét szűkebb és tágabb társas környezetében. A részvétel módja és mértéke nagy egyéni eltéréseket mutat: a tanulók többsége jelentős támogatást igényel abban, hogy jogait gyakorolja, társadalmilag elfogadott viselkedésmódokat tanúsítson, alkalmazkodjon a társadalom írott és íratlan szabályaihoz.
A tantárgy az állampolgárságra, demokráciára nevelésben a társas lét különböző szintjein (család, osztályközösség, iskolai közösség) a közösségi szabályok megismertetésével, tudatos követésével, a feladatok vállalásával vesz részt.
A tantárgy tematikája segíti az alapvető, személyes adatok jelentőségének felismerését.
Hangsúlyos szerepet kap a saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok megismertetése,
A saját viselkedés kontrolljának, a kooperációnak, szociális normáknak direkt tanítása, mivel azok intuitív megértésére, spontán elsajátítására korlátozottan számíthatunk.
A közös vélemény kialakítását és a demokratikus döntések meghozatalára való törekvést az együttműködés tanításával alapozzuk meg.
A tantárgy fontos szerepet tölt be a családi életre nevelésben a szűk család rokoni kapcsolatainak, a családban betöltött szerepeknek, az ahhoz kapcsolódó feladatoknak, és a család legfontosabb személyes adatainak megismertetésével.
A másokért vállalt felelősséget és az önkéntességet a mások külső és belső tulajdonságainak megismerésével, a megértés, az elfogadás jelentőségének felismerésével és az egymás segítésére neveléssel támogatja. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók esetében is cél lehet az önkéntes feladatvállalás, egyéni mérlegelést követően.
Az önkéntes feladatokban való részvétel segítheti együttműködési és problémamegoldó képességeik fejlődését, elősegítheti pozitív énképük alakulását, önbecsülésük növekedését. Fontos azonban figyelembe venni szociális naivitásukat, sebezhetőségüket, ezért a család és a pedagógusok egyénre szabott támogatásával, kísérésével vonhatók be önkéntes feladatokba.
A pályaorientáció területén a tantárgy különösen fontos szerepet tölt be a reális önértékelés és a képességek korlátainak – úgy mint munkaviselkedés, szociális-kommunikációs fejlettség, együttműködés - az egyéni célok – speciális érdeklődési körök, erősségek - lehetőségeinek felismertetésével. Az elérhető felnőttkori önállóság nagy egyéni eltéréseket mutat.
Az anyanyelvi kommunikáció kompetencia területet a személyes adatok és a lakóhely legfontosabb ismereteinek elsajátítása, és az ezekkel kapcsolatos szókincs bővítése segíti.
A személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztésében az önismeret, a közvetlen szociális környezet, a társas viselkedés szabályainak a személyes adatok használatának megismerésével, a legfontosabb közlekedési szokások és szabályok betartására ösztönzéssel vesz részt.
Az önállóság és a feladatvállalások fejlesztése az egyéni képességek figyelembe vételével támogatja a munkavállaói, innovációs, vállalkozói kompetenciák területét.

Kötelező óraszám: 36 óra

5.évfolyam

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Család, a családi szocializáció**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Felismeri saját keresztnevét.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Legfontosabb személyes adatainak ismerete. Önmaga, családtagjai, és társai teljesebb megismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Ismerje saját teljes nevét, kereszt-és vezetéknevét, becenevét. Ismerje otthona és az iskola címét. Ismerje a tanárok, osztálytársak kereszt- és becenevét. Ismerje szülei foglalkozását, munkahelyét. Külső tulajdonságok felismerése, megnevezése személyre szabott segítséggel Saját viselkedésére vonatkozó szabályok betartása, személyre szabott segítséggel Viselkedésproblémáinak, érzelmeinek kezelése személyre szabott segítséggel **Ismeretek** Személyes adatok. Saját és társai külső tulajdonságai. Szülők foglalkozása, munkahelye. Önismeret. Énkép. Viselkedés, különböző élethelyzetekben, iskolában tanórán, kötetlen foglalkozásokon. **Tevékenység** Diákigazolvány, személyi igazolvány, lakcímkártya nézegetése, összevetése. Saját lakcím, iskola címének felismerése, egyeztetése vizuális segítséggel. Egyszerű űrlapok kitöltése személyre szabott segítséggel. A szülők foglalkozására vonatkozó eszközök, képek megtekintése, ha van rá lehetőség tanulmányi séta keretében néhány munkahely felkeresése. Külső tulajdonságok megnevezése társakon, képeken, személyre szabott segítséggel. Külső tulajdonságok csoportosítása. Milyen vagyok én? Önjellemzés. (külső tulajdonságok) Én-könyv vezetése, nézegetése. Viselkedés aktuális családi és iskolai eseményeken, személyre szabott segítséggel (szabálykönyv, szociális történet, viselkedéses szempontok) Képek, könyvek, filmek, (filmrészletek) megtekintése. Saját élményekről beszámoló, rajz készítése. Személyes napló vezetése. Helyes és helytelen viselkedés differenciálása képekkel, beszélgetés a képekről.	Ábrázolás, alakítás Kommunikáció

Kulcsfogalmak/ fogalmak	vezetéknév, keresztnév, *leánykori név*, foglalkozás, munkahely, lakcím, személyi igazolvány, *személyes adatok*, külső tulajdonságok
A fejlesztés várt eredményei	Felismeri és/vagy elmondja teljes nevét. Az aktuális viselkedési nehézségek kezelése a tanult stratégiákkal, eszközökkel, személyre szabott segítséggel.

Évfolyam: 5.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Településünk lakóhelyünk megismerése**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	A gyalogos közlekedés jellemzői	
Tantárgyi fejlesztési célok	Tájékozódás, a közvetlen környezet megfigyelése	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Lakóhelyének megnevezése. Ismerni az irányokat (előre, hátra, jobbra, balra) Ismerni a térkép jelzéseit (É, D K, Ny) A falu és város közötti különbség ismerete. Térképen megtalálni lakóhelyét. A térkép színeit leolvasni. Jelentősebb folyóink nevét (Duna, Tisza), tájegységét, ismerni. Tájékozódni a földgömbön, megkeresni és megmutatni, Magyarországot. Ismerni a közlekedés elemi szabályait. **Ismeretek** A szűkebb lakóhely jellemzői. Tágabb lakóhely: Városunk – Településünk - Országunk. Tájékozódás a térképen. Felszíni formák – színük a térképen. Vizek, földalatti forrás, termálvíz. Szomszédos országok. A közlekedési szabályok átismétlése, kiegészítése. Közlekedési eszközök- (szárazföldi, vízi, légi). A tömegközlekedés feltételei (jegyváltás, kísérő dokumentum). **Tevékenység** Képek nézegetése az aktuális témával kapcsolatban. Összehasonlítás, képválogatás. Saját település kisebb területeinek elnevezései, Budapest – főváros.	Ábrázolás, alakítás: Kommunikáció Tájékozódás térben

Falu – város – főváros jellemzői, ezek szortírozása. Kép, térkép könyvek, albumok nézegetése. Földgömb, térkép, képek használata. Hegy, völgy, domb, síkság kialakítása terepasztalon. A vizek jelölése a térképen. Föld feletti vizek: patak, folyó, tó. Közlekedési szabályok, táblák, jelzések válogatása, csoportosítása (tiltó- és tájékoztató táblák). Megfigyelés, beszélgetés, rajzolás, színezés. Tanulmányi séta. Szerepjáték, társasjáték használata. A tanult szabályok biztos ismerete és gyakorlása. Séta a bolthoz, postához, gyógyszertárhoz.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	közlekedés, zebra, gyalogos, átkelőhely, *veszély*, baleset, irányok, közlekedési eszközök, jármű, jegy, kerékpár, felszereltség,
A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	Képes a gyalogos közlekedés főbb szabályai szerint közlekedni Ismeri a járműveket, amikkel az iskolába jár.

6. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelés iskolai közösség szabályainak megismertetésével, betartatásával, a segítőkészségre és az egymásra való odafigyelésre neveléssel segíti. Kialakítja a viselkedés önszabályozási igényét. Kiemelkedően fontos a közvetlen társadalmi és természeti környezet ismerete, az azokkal való harmonikus kapcsolat. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók elsősorban saját, közvetlen élményeiken keresztül, esetleg speciális érdeklődési körüknek megfelelően ismerhetik meg nemzeti kultúránk értékeit az ünnepek legfontosabb történelmi szereplőit és az ünnepi szimbólumokat.

A nemzeti öntudat fejlődését, a hazafias nevelést, a nemzeti jelképekről való tudást segíti a nemzeti ünnepekre való készülődés és az iskolai rendezvényeken való részvétel. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók nevelésének-oktatásának alapvető célja, hogy olyan gondolkodási, szociális-kommunikációs készségeket alakítsunk ki, melyek lehetővé teszik az egyén részvételét szűkebb és tágabb társas környezetében. A részvétel módja és mértéke nagy egyéni eltéréseket mutat: a tanulók többsége jelentős támogatást igényel abban, hogy jogait gyakorolja, társadalmilag elfogadott viselkedésmódokat tanúsítson, alkalmazkodjon a társadalom írott és íratlan szabályaihoz.

A tantárgy az állampolgárságra, demokráciára nevelésben a társas lét különböző szintjein (család, osztályközösség, iskolai közösség) a közösségi szabályok megismertetésével, tudatos

követésével, a feladatok vállalásával vesz részt. A tantárgy tematikája segíti az alapvető, személyes adatok jelentőségének felismerését. Hangsúlyos szerepet kap a saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok megismertetése, a saját viselkedés kontrolljának, a kooperációnak, szociális normáknak direkt tanítása, mivel azok intuitív megértésére, spontán elsajátítására korlátozottan számíthatunk. A közös vélemény kialakítását és a demokratikus döntések meghozatalára való törekvést az együttműködés tanításával alapozzuk meg.

A tantárgy fontos szerepet tölt be a családi életre nevelésben a szűk család rokoni kapcsolatainak, a családban betöltött szerepeknek, az ahhoz kapcsolódó feladatoknak, és a család legfontosabb személyes adatainak megismertetésével.

A másokért vállalt felelősséget és az önkéntességet a mások külső és belső tulajdonságainak megismerésével, a megértés, az elfogadás jelentőségének felismerésével és az egymás segítésére neveléssel támogatja. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók esetében is cél lehet az önkéntes feladatvállalás, egyéni mérlegelést követően.

Az önkéntes feladatokban való részvétel segítheti együttműködési és problémamegoldó képességeik fejlődését, elősegítheti pozitív énképük alakulását, önbecsülésük növekedését. Fontos azonban figyelembe venni szociális naivitásukat, sebezhetőségüket, ezért a család és a pedagógusok egyénre szabott támogatásával, kísérésével vonhatók be önkéntes feladatokba.

A pályaorientáció területén a tantárgy különösen fontos szerepet tölt be a reális önértékelés és a képességek korlátainak – úgy, mint munkaviselkedés, szociális-kommunikációs fejlettség, együttműködés - az egyéni célok – speciális érdeklődési körök, erősségek - lehetőségeinek felismertetésével. Az elérhető felnőttkori önállóság nagy egyéni eltéréseket mutat.

A kommunikáció kompetenciák (anyanyelvi) területét a személyes adatok és a lakóhely legfontosabb ismereteinek elsajátítása, és az ezekkel kapcsolatos szókincs bővítése segíti.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztésében, az önismeret, a közvetlen szociális környezet, a társas viselkedés szabályainak, a személyes adatok használatának megismerésével, a legfontosabb közlekedési szokások és szabályok betartására ösztönzéssel vesz részt.

Az önállóság és a feladatvállalások fejlesztése az egyéni képességek figyelembe vételével támogatja a munkavállaói, innovációs, vállalkozói kompetenciák területét.

Kötelező óraszám: 36 óra

6.évfolyam

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Család, a családi szocializáció**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Felismeri és/vagy elmondja teljes nevét. Az aktuális viselkedési nehézségek kezelése a tanult stratégiákkal, eszközökkel, személyre szabott segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Személyes adatainak kibővítése. Önmaga, családtagjai, és társai teljesebb megismerése. Saját tulajdonságok megismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat: Személyes adatainak bővítése: lakcím, születési hely, idő, szülők neve, foglalkozása Ismerje a tanárok, osztálytársak teljes nevét. Ismerje saját családi viszonyait. Ismerje feladatait a családban. Ismerje feladatait az iskolában. Külső tulajdonságokat felismerni és megnevezni. Belső tulajdonságok jelentése, megismerése. Iskolán kívüli szociális helyzetek viselkedési, udvariassági szabályainak tanítása különböző színtereken.(pl. uszodában, üzletekben, járműveken, könyvtárban) A mindennapokban alkalmazható szociális rutinok tanulása, alkalmazása. Viselkedésproblémáinak, érzelmeinek kezelése személyre szabott segítséggel **Ismeretek** Személyes adatok. Családi munkamegosztás. Iskolai tevékenységek. Szülők foglalkozása, munkahelye. Önismeret. Énkép. Tulajdonságok. Napszaknak, életkornak megfelelő köszönés. Viselkedés, különböző élethelyzetekben. **Tevékenység** Diákigazolvány, személyi igazolvány, lakcímkártya nézegetése, összevetése. Egyszerű űrlapok kitöltése személyre szabott segítséggel. Tulajdonságok megnevezése, csoportosítása, külső-belső tulajdonságok differenciálása.	Ábrázolás, alakítás Kommunikáció

Milyen vagyok én? Önjellemzés. (külső tulajdonságok) Én-könyv vezetése, nézegetése. Cselekvéseket ábrázoló képek, képsorozatok nézegetése, belső tulajdonságok felismerése, megnevezése segítséggel. Fényképek, Én-könyv nézegetése a családjáról. A szülők foglalkozására vonatkozó eszközök, képek megtekintése, ha van rá lehetőség tanulmányi séta keretében néhány munkahely felkeresése. Helyes és helytelen viselkedés differenciálása képekkel, beszélgetés a képekről. Viselkedés aktuális családi és iskolai események során, autizmus specifikus segítségekkel (szabálykönyv, szociális történet, viselkedéses szempontok) Képek, könyvek, filmek, (filmrészletek) megtekintése. Beszámoló saját élményekről, napi tevékenységekről. Személyes napló vezetése. Megtörtént események újbóli eljátszása, személyre szabott segítséggel. Elvárt helyes viselkedések eljátszása egyszerű szituációkban, személyre szabott segítséggel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	vezetéknév, keresztnév, *teljes név*, foglalkozás, munkahely, lakcím, személyi igazolvány, *személyes adatok*, lakcím, születési hely, idő, szülők neve, foglalkozása külső tulajdonságok, belső tulajdonságok, iskolai tevékenységek nevei.
A fejlesztés várt eredményei	Felismeri és/vagy elmondja teljes nevét. Felismeri és /vagy elmondja lakcímét. Képes személyre szabott segítséggel alkalmazni a tanult viselkedési és magatartási normákat, érintkezési formákat a mindennapi élethelyzetekben.

Évfolyam: 6.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Településünk, lakóhelyünk megismerése**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	A gyalogos közlekedés jellemzői, az utazással kapcsolatos szabályok.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Lakóhelyének ismerete, a tömegközlekedés használatának szabályai.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Lakóhelyének megnevezése, leírása segítséggel	

Ismerni az irányokat (előre, hátra, jobbra, balra) A falu és város közötti különbség ismerete. Térképen megtalálni lakóhelyét. A térkép színeit leolvasni. Jelentősebb folyóink nevét, tájegységét, települését ismerni. Tájékozódni a földgömbön, megkeresni és megmutatni, Magyarországot, és néhány szomszédos országot. Ismerni a közlekedés elemi szabályait. A tömegközlekedési eszközök és a mozgólépcső használatának szabályai. Fel- és leszállás, kapaszkodás. **Ismeretek** A szűkebb lakóhely jellemzői. Tágabb lakóhely: Városunk – Településünk - Országunk. Tájékozódás a térképen. Felszíni formák – színük a térképen. Vizek, földalatti forrás, termálvíz. Szomszédos országok. A közlekedési szabályok átismétlése, kiegészítése. Közlekedési eszközök- (szárazföldi, vízi, légi). A tömegközlekedés feltételei (jegyváltás, kísérő dokumentum). **Tevékenység** Beszélgetés, képek nézegetése. Összehasonlítás, képválogatás. Saját település kisebb területeinek elnevezései (városrész régi neve), Budapest – főváros. Falu – város – főváros jellemzői. Kép, térkép könyvek, albumok nézegetése. Földgömb, térkép, képek használata. Hegy, völgy, domb, síkság kialakítása terepasztalon. A vizek jelölése a térképen. Föld feletti vizek: patak, folyó, tó. Más országok megnevezése, fővárosok, képek gyűjtése. Közlekedési szabályok, táblák, jelzések válogatása, csoportosítása (tiltó- és tájékoztató táblák). Megfigyelés, beszélgetés, rajzolás, színezés. Tanulmányi séta. Szerepjáték, társasjáték használata. A szabályok biztos ismerete és gyakorlása. Alternatív közlekedési lehetőségek.	Ábrázolás, alakítás: formakitöltés, színezés, Kommunikáció Tájékozódás térben: utca, közlekedés,

Kulcsfogalmak/ fogalmak	közlekedés, zebra, gyalogos, átkelőhely, , irányok, közlekedési eszközök, jármű, jegy, felszereltség,
A fejlesztés várt eredményei	Képes a gyalogos közlekedés főbb szabályai szerint közlekedni, segítséggel a tömegközlekedési járműveket használni. Ismeri az útvonalat és járműveket, amikkel az iskolába jár.

7. évfolyam

A tantárgy fontos szerepet tölt be az erkölcsi nevelésben a szűkebb társadalmi közösségből vett pozitív példák megismertetése által, a megfelelő önkontroll kialakulásának segítésével és a viselkedési szabályok gyakorlatban történő alkalmazásával.

A nemzeti öntudat, a hazafias nevelés céljainak eléréséhez részt vesz a nemzeti ünnepeken. A tantárgy keretében megismeri a nemzeti jelképeket, hagyományokat, részt vesz nemzeti ünnepeken, megemlékezéseken. Fontos a közvetlen társadalmi és természeti környezet ismerete, az azokkal való harmonikus kapcsolat. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók elsősorban saját, közvetlen élményeiken keresztül, esetleg speciális érdeklődési körüknek megfelelően ismerhetik meg nemzeti kultúránk értékeit

Az állampolgárságra, demokráciára nevelést erősíti a személyi adatok, okmányok fontosságának felismerése, adekvát használatuk elsajátítása, a szabálykövető magatartás fejlesztése. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók nevelésének-oktatásának alapvető célja, hogy olyan gondolkodási, szociális-kommunikációs készségeket alakítsunk ki, melyek lehetővé teszik az egyén részvételét szűkebb és tágabb társas környezetében. A részvétel módja és mértéke nagy egyéni eltéréseket mutat: a tanulók többsége jelentős támogatást igényel abban, hogy jogait gyakorolja, társadalmilag elfogadott viselkedésmódokat tanúsítson, alkalmazkodjon a társadalom írott és íratlan szabályaihoz.

A tantárgy az önismeret és társas kapcsolati kultúra fejlődését segíti a saját reális képességek minél teljesebb megismerésével, a lehetőségek és akadályok felmérési képességével, az együttműködő magatartás kialakításával közösségi tevékenységben.

Fejleszti a segítségkérés és nyújtás szükségességének felismerését különböző szituációkban, az önérvényesítés eszközeinek felismerését, a társak jogainak, igényeinek tiszteletben tartását. Hangsúlyos szerepet kap a saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok megismertetése, a saját viselkedés kontrolljának, a kooperációnak, szociális normáknak direkt tanítása, mivel azok intuitív megértésére, spontán elsajátítására korlátozottan számíthatunk. A sikerélményeket biztosító, a gyermek érdeklődését és motivációját fenntartó oktatási környezet kialakítása kulcsszerepet játszik a reális önértékelés és pozitív énkép kialakításában

A családi életre nevelést támogatja a családban betöltött szerepek és a családi munkamegosztás, rokoni, baráti, közösségi kapcsolatok megismerése, a családi életben történő aktív részvétel támogatása. A család szerepe az autizmus spektrum zavarral küzdő tanuló esetében is kiemelkedő jelentőségű. Az iskola alapvető feladata, hogy segítse az érintett családokat az

autizmus-specifikus célok kitűzésében és megfelelő nevelési stratégiák alkalmazásában, mivel a hagyományos módszerek többsége nem válik be az érintett gyermekek esetében. A nevelési-oktatási intézmény és a család szoros együttműködésével érhetők el és terjeszthetők ki az egyéni fejlesztési tervben megfogalmazott célok, különös tekintettel a szociális-kommunikációs készségek általánosítására, valamint a rugalmasabb viselkedés és gondolkodás fejlesztésére.

A felelősségvállalást másokért a szűkebb és tágabb környezet érdekében történő tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése, a vállalt feladatok elvégzésére nevelés segíti. Az önkéntes feladatokban való részvétel segítheti együttműködési és problémamegoldó képességeik fejlődését, elősegítheti pozitív énképük alakulását, önbecsülésük növekedését. Fontos azonban figyelembe venni szociális naivitásukat, sebezhetőségüket, ezért a család és a pedagógusok egyénre szabott támogatásával, kísérésével vonhatók be önkéntes feladatokba.

A tantárgy részt vesz a pályaorientáció támogatásában a különböző szakmák tevékenységeinek, eszközeinek, fontosságának megismertetésével, az egyéni képességek és érdeklődés tükrében a szakmatanulás és más felnőtt tevékenységek iránti érdeklődés felkeltésével. Az egyén által elérhető legnagyobb fokú önállóság támogatása kiemelkedően fontos. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók esetében az önállóság megalapozása már a fejlesztés kezdetétől jelen van, mivel számos alapfeltétele hiányozhat, többek között a rugalmasság, az együttműködés és a bizonytalanság tolerálásának és kezelésének képessége. Az elérhető felnőttkori önállóság nagy egyéni eltéréseket mutat. A pályaorientáció során a munkaképességek mellett a szociális-kommunikációs fejlettséget és a munkaviselkedés színvonalát is figyelembe kell venni. Fontos, hogy a pályaorientáció során építsünk a tanuló speciális érdeklődési körére, erősségeire

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi) terület fejlesztését az aktív szókincs gazdagítása, a verbális társadalmi érintkezési formák gyakorlása, az információk befogadásának, értelmezésének segítése, az információszerzés és – adás megfelelő formáinak elsajátítása segíti.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák terület a segítségnyújtást igénylő élethelyzetek felismertetésével és a hatékony segítségadás módjainak gyakorlásával fejlődik.

A tantárgy a munkavállalói, innovációs, vállalkozói kompetenciák fejlesztésében a feladatok önként vállalására és véghezvitelére ösztönzéssel és a tudatos döntéshozatalhoz szükséges képességek fejlesztésével vesz részt.

A tanulás kompetenciáit az ismeretek elsajátítására irányuló belső igény kialakítása és az önálló információ-szerzés gyakorlása támogatja.

Kötelező óraszám: 36 óra

7.évfolyam

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Mindennapi ügyintézés**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Felismeri és/vagy elmondja teljes nevét, lakcímét. Képes személyre szabott segítséggel alkalmazni a tanult viselkedési és magatartási normákat, érintkezési formákat a mindennapi élethelyzetekben.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Személyes adatainak kibővítése. A személyes dokumentumok ismerete, védelme, és körültekintő, használatuk fontosságának felismertetése. Önmaga, családtagjai, és társai teljesebb megismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat: Személyes adatainak bővítése: saját testméreteinek ismerete (lábméret, súly, magasság, stb.). Külső és belső tulajdonságokat differenciálni, megnevezni Annak tudatosítása, hogy mit tud és mi az, amelyet segítséggel képes csinálni, mi az, amit egyáltalán nem tud. A kedvelt és elutasított dolgok meghatározása. Kellemes és kellemetlen dolgok meghatározása, Iskolán kívüli szociális helyzetek viselkedési, udvariassági szabályainak tanítása különböző színtereken.(pl. uszodában, üzletekben, járműveken, könyvtárban, boltban). A mindennapokban alkalmazható szociális rutinok tanulása, alkalmazása. Bemutatkozás. A sztereotip viselkedésformák kontroll alá vonása. Személyi igazolvány diákigazolvány használata **Ismeretek** Személyes adatok. Önismeret. Énkép. Tulajdonságok. Tudom, nem tudom. Szeretem, nem szeretem. Közlekedés, vásárlás közbeni kommunikáció, és viselkedés. A különböző közintézmények funkciói. Személyi igazolvány. diákigazolvány. **Tevékenység**	Ábrázolás, alakítás Kommunikáció

Diákigazolvány, személyi igazolvány, lakcímkártya nézegetése, összevetése. Egyszerű adatlapok kitöltése. Diákigazolvány, utazási igazolvány, bérlet használata utazáskor. Tulajdonságok megnevezése, csoportosítása, külső-belső tulajdonságok differenciálása Milyen vagyok én? Önjellemzés. (külső és belső tulajdonságok) Én-könyv vezetése, nézegetése. Egyéni majd társas helyzetben a mit tudok? Mit nem tudok? Kérdésekre válaszadás vizuális segítséggel. Cselekvéseket ábrázoló képek, képsorozatok nézegetése, belső tulajdonságok felismerése, megnevezése segítséggel. Helyes és helytelen viselkedés differenciálása képekkel, beszélgetés a képekről. Viselkedés iskolán kívül, közintézmények látogatása, autizmus specifikus segítségekkel (szabálykönyv, szociális történet, viselkedéses szempontok) Képek, könyvek, filmek, (filmrészletek) megtekintése. Videófelvétel készítése, a felvételek megtekintése és megbeszélése (tanulmányi séta, vásárlás közösen). Saját élményekről beszámoló, rajz készítése. Személyes napló vezetése. Tárgyak, tevékenységek besorolása: szeretem/nem szeretem Vásárlás közeli boltban, személyre szabott segítséggel. Közintézmények látogatása személyre szabott segítséggel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	önismeret, *önértékelés*, én, *énkép*, tulajdonság, *jellemzés*, tulajdonság, viselkedés, *bírálat*. dicséret, önellenőrzés, szeretem, nem szeretem, tudom, nem tudom
A fejlesztés várt eredményei	Felismeri/megnevezi legfontosabb személyes adatait. Képes személyre szabott segítséggel használni a szolgáltató és közintézményeket. Személyre szabott segítséggel használja személyes dokumentumait.

Évfolyam: 7.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Településünk, lakóhelyünk megismerése**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Szűkebb lakóhely jellemzői. Alapvető közlekedési szabályok ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A domborzati térképen a tájékozódás erősítése. Váratlan helyzetek kezelési módjának megismerése a közlekedés során.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**

Fejlesztési feladat: Lakóhelyének megnevezése. Az iskola és otthon útvonalának ismerete. Ismerni az irányokat. Ismerni a térkép jelzéseit. A falu és város közötti különbség ismerete. Térképen megtalálni lakóhelyét. A térkép színeit, a térkép fontos jelzéseit leolvasni. Jelentősebb folyóink nevét, tájegységét, települését ismerni. Tájékozódni a földgömbön, megkeresni és megmutatni Európát, Magyarországot, és néhány ismert országot. Ismerni a közlekedés elemi szabályait. A kerékpárosokra vonatkozó szabályokat Ismereteinek rendezése a járművekkel kapcsolatosan. **Ismeretek** A szűkebb lakóhely jellemzői. Tágabb lakóhely: Városunk – Településünk - Országunk. Tájékozódás a térképen. Magyarország jellemzői. Felszíni formák – színük a térképen. Vizek, földalatti forrás, termálvíz. Szomszédos országok. Helyünk Európában és a világban. Viselkedési szabályok a tömegközlekedési eszközökön. Udvariassági szabályok a tömegközlekedési eszközökön (az ülőhely elfoglalás és átadás szabályai). A balesetek okai, következményei, megelőzésük lehetősége. A közlekedési szabályok átismétlése, kiegészítése. Közlekedési eszközök- (szárazföldi, vízi, légi). Menetjegy használata. **Tevékenység** Beszélgetés, képek nézegetése. Összehasonlítás, képválogatás. Saját település, Budapest – főváros. Falu – város – főváros jellemzői. Kép, térkép könyvek, albumok nézegetése. Földgömb, térkép, képek használata. Hegy, völgy, domb, síkság kialakítása terepasztalon. Kirándulás, a felszíni formák megismerése a valóságban. A vizek jelölése a térképen. Föld feletti vizek: patak, folyó, tó. Édes vizek – ivóvíz. Sós vizek – tenger, óceán. Más országok megnevezése, fővárosok, képek gyűjtése, válogatása. Földrészek: Európa, Ázsia, Afrika, Amerika, Ausztrália. Térképjelek keresése, tartalom megbeszélése. Közlekedési szabályok, táblák, jelzések válogatása, csoportosítása (tiltó- és tájékoztató táblák). Megfigyelés, beszélgetés, rajzolás, színezés.	Információs eszközök használata: Ábrázolás, alakítás: Ének, zene:

Veszélyforrás, balesetek. Tanulmányi séta. Szerepjáték, társasjáték használata. Csoportosítás, válogatás. A szabályok biztos ismerete és gyakorlása. Alternatív közlekedési lehetőségek. Mi a teendő, ha leáll a közlekedés valamilyen okból.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*Térképpel, felszíni formákkal kapcsolatos fogalmak.* *Közlekedési szabályokkal, jelzésekkel kapcsolatos fogalmak.* Segítség, tájékoztatás kérésének módja közlekedés közben.
A fejlesztés várt eredményei	Képes a térkép színeit leolvasni. Tudjon a pedagógusával úgy utazni, hogy viselkedése ne legyen balesetbeszélyes, és ne keltsen feltűnést. Kezelje menetjegyét (ha szükséges)

Évfolyam: 7.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Felkészülés a felnőttkori szerepekre, feladatokra**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Felismeri és/vagy elmondja teljes nevét. Felismeri és /vagy elmondja lakcímét. Képes személyre szabott segítséggel alkalmazni a tanult viselkedési és magatartási normákat, érintkezési formákat a mindennapi élethelyzetekben.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Társas kapcsolatok megismerése. A szociális normáknak megfelelő viselkedés tanulása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat: A társas viszonyok megismerése szociális körök segítségével. Megengedett és nem megengedett viselkedés a különböző társas kapcsolatokban. Különbségtétel helyes és helytelen viselkedés között. Tudatosítani, hogy a szabályokat be kell tartani. Pozitív és negatív tulajdonságok differenciálása. **Ismeretek** Családtagok, rokonok, ismerősök, barátok, idegenek. Munkamegosztás, feladatok. Helyes és helytelen. Jó és rossz.	Kommunikáció

Tevékenység Képek válogatása, csoportosítása, képsorozat sorba rendezése. Én-könyv vezetése, nézegetése. Személyes napló vezetése. Vizuális segítséggel saját élmények felidézése, elmesélése. Szociális körök készítése. Viselkedési szabályok megbeszélése a szociális köröknek megfelelően. Pozitív és negatív tulajdonságok differenciálása. Egy történetben bemutatott tulajdonság felismerése. Személyre szabott szociális történetek nézegetése, olvasása, feldolgozása. Ok-okozati összefüggések megértésének elősegítése képek, képsorozatok segítségével. Személyre szabott viselkedési szempontok betartása/betartatása. A nem kívánatos viselkedés helyett alternatív viselkedés tanítása. Beszélgetés, egyszerű szituációk eljátszása személyre szabott segítséggel. Film megtekintése a saját és mások viselkedéséről, megbeszélése, helyes, nem helyes viselkedés felismerése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szülők, rokonok, szeretet, *családfenntartó*, *munkamegosztás* hazugság, lopás, következmény, büntetés, *vita*, veszekedés, kibékülés, *bocsánat*
A fejlesztés várt eredményei	Szűkebb környezete által elvárt alapvető viselkedési normák betartása személyre szabott segítséggel

8. évfolyam

A tantárgy fontos szerepet tölt be az erkölcsi nevelésben a szűkebb társadalmi közösségből vett pozitív példák megismertetése által, a megfelelő önkontroll kialakulásának segítésével és a viselkedési szabályok gyakorlatban történő alkalmazásával.

A nemzeti öntudat, a hazafias nevelés céljainak eléréséhez részt vesz a nemzeti ünnepeken. A tantárgy keretében megismeri a nemzeti jelképeket, hagyományokat, részt vesz nemzeti ünnepeken, megemlékezéseken. Fontos a közvetlen társadalmi és természeti környezet ismerete, az azokkal való harmonikus kapcsolat. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók elsősorban saját, közvetlen élményeiken keresztül, esetleg speciális érdeklődési körüknek megfelelően ismerhetik meg nemzeti kultúránk értékeit

Az állampolgárságra, demokráciára nevelést erősíti a személyi adatok, okmányok fontosságának felismerése, adekvát használatuk elsajátítása, a szabálykövető magatartás fejlesztése. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók nevelésének-oktatásának alapvető célja, hogy olyan gondolkodási, szociális-kommunikációs készségeket alakítsunk ki, melyek lehetővé teszik az egyén részvételét szűkebb és tágabb társas környezetében. A részvétel módja és mértéke nagy egyéni eltéréseket mutat: a tanulók többsége jelentős támogatást igényel abban, hogy jogait gyakorolja, társadalmilag elfogadott viselkedésmódokat tanúsítson, alkalmazkodjon a társadalom írott és íratlan szabályaihoz.

A tantárgy az önismeret és társas kapcsolati kultúra fejlődését segíti a saját reális képességek minél teljesebb megismerésével, a lehetőségek és akadályok felmérési képességével, az együttműködő magatartás kialakításával közösségi tevékenységben.

Fejleszti a segítségkérés és nyújtás szükségességének felismerését különböző szituációkban, az önérvényesítés eszközeinek felismerését, a társak jogainak, igényeinek tiszteletben tartását. Hangsúlyos szerepet kap a saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok megismertetése, a saját viselkedés kontrolljának, a kooperációnak, szociális normáknak direkt tanítása, mivel azok intuitív megértésére, spontán elsajátítására korlátozottan számíthatunk. A sikerélményeket biztosító, a gyermek érdeklődését és motivációját fenntartó oktatási környezet kialakítása kulcsszerepet játszik a reális önértékelés és pozitív énkép kialakításában

A családi életre nevelést támogatja a családban betöltött szerepek és a családi munkamegosztás, rokoni, baráti, közösségi kapcsolatok megismerése, a családi életben történő aktív részvétel támogatása. A család szerepe az autizmus spektrum zavarral küzdő tanuló esetében is kiemelkedő jelentőségű. Az iskola alapvető feladata, hogy segítse az érintett családokat az autizmus-specifikus célok kitűzésében és megfelelő nevelési stratégiák alkalmazásában, mivel a hagyományos módszerek többsége nem válik be az érintett gyermekek esetében. A nevelési-oktatási intézmény és a család szoros együttműködésével érhetők el és terjeszthetők ki az egyéni fejlesztési tervben megfogalmazott célok, különös tekintettel a szociális-kommunikációs készségek általánosítására, valamint a rugalmasabb viselkedés és gondolkodás fejlesztésére.

A felelősségvállalást másokért a szűkebb és tágabb környezet érdekében történő tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése, a vállalt feladatok elvégzésére nevelés segíti. Az önkéntes feladatokban való részvétel segítheti együttműködési és problémamegoldó képességeik fejlődését, elősegítheti pozitív énképük alakulását, önbecsülésük növekedését. Fontos azonban

figyelembe venni szociális naivitásukat, sebezhetőségüket, ezért a család és a pedagógusok egyénre szabott támogatásával, kísérésével vonhatók be önkéntes feladatokba.

A tantárgy részt vesz a pályaorientáció támogatásában a különböző szakmák tevékenységeinek, eszközeinek, fontosságának megismertetésével, az egyéni képességek és érdeklődés tükrében a szakmatanulás és más felnőtt tevékenységek iránti érdeklődés felkeltésével. Az egyén által elérhető legnagyobb fokú önállóság támogatása kiemelkedően fontos. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók esetében az önállóság megalapozása már a fejlesztés kezdetétől jelen van, mivel számos alapfeltétele hiányozhat, többek között a rugalmasság, az együttműködés és a bizonytalanság tolerálásának és kezelésének képessége. Az elérhető felnőttkori önállóság nagy egyéni eltéréseket mutat. A pályaorientáció során a munkaképességek mellett a szociális-kommunikációs fejlettséget és a munkaviselkedés színvonalát is figyelembe kell venni. Fontos, hogy a pályaorientáció során építsünk a tanuló speciális érdeklődési körére, erősségeire

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi) terület fejlesztését az aktív szókincs gazdagítása, a verbális társadalmi érintkezési formák gyakorlása, az információk befogadásának, értelmezésének segítése, az információszerzés és – adás megfelelő formáinak elsajátítása segíti.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák terület a segítségnyújtást igénylő élethelyzetek felismertetésével és a hatékony segítségadás módjainak gyakorlásával fejlődik.

A tantárgy a munkavállalói, innovációs, vállalkozói kompetenciák fejlesztésében a feladatok önként vállalására és véghezvitelére ösztönzéssel és a tudatos döntéshozatalhoz szükséges képességek fejlesztésével vesz részt.

A tanulás kompetenciáit az ismeretek elsajátítására irányuló belső igény kialakítása és az önálló információ-szerzés gyakorlása támogatja.

Kötelező óraszám: 36 óra

8.évfolyam

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Mindennapi ügyintézés**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Felismeri/megnevezi legfontosabb személyes adatait. Képes személyre szabott segítséggel használni a szolgáltató és közintézményeket. Személyre szabott segítséggel használja személyes dokumentumait.	

Tantárgyi fejlesztési célok	Személyes adatainak megbízható ismerete. Önmaga, családtagjai, és társai teljesebb megismerése. A személyes dokumentumok ismerete, védelme, és körültekintő, használatuk fontosságának felismertetése.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Személyes adatainak egyre biztosabb ismerete. Külső és belső tulajdonságokat differenciálni, megnevezni Annak tudatosítása, hogy mit tud és mi az, amelyet segítséggel képes csinálni, mi az, amit egyáltalán nem tud. A kedvelt és elutasított dolgok meghatározása. Kellemes és kellemetlen dolgok meghatározása. Iskolán kívüli szociális helyzetek viselkedési, udvariassági szabályainak tanítása különböző színtereken.(pl. uszodában, üzletekben, járműveken, könyvtárban, boltban). A sztereotip viselkedésformák kontroll alá vonása. Saját teljesítmény értékelése megadott szempontok alapján. **Ismeretek** Személyes adatok. Önismeret. Énkép. Tulajdonságok. Tudom, nem tudom. Szeretem, nem szeretem. Közlekedés, vásárlás közbeni kommunikáció, és viselkedés. A különböző közintézmények funkciói. Önellenőrzés **Tevékenység** Diákigazolvány, személyi igazolvány, lakcímkártya nézegetése, összevetése. Egyszerű adatlapok kitöltése. Diákigazolvány, utazási igazolvány, bérlet használata utazáskor. Tulajdonságok megnevezése, csoportosítása, külső-belső tulajdonságok differenciálása Milyen vagyok én? Önjellemzés. (külső-belső tulajdonságok) Én-könyv vezetése, nézegetése. Cselekvéseket ábrázoló képek, képsorozatok nézegetése, belső tulajdonságok felismerése, megnevezése segítséggel. Helyes és helytelen viselkedés differenciálása képekkel, beszélgetés a képekről. Viselkedés iskolán kívül, közintézmények látogatása, autizmus specifikus segítségekkel (szabálykönyv, szociális történet, viselkedéses szempontok)	Ábrázolás, alakítás Kommunikáció Társas kapcsolatok

Képek, könyvek, filmek, (filmrészletek) megtekintése. Videó felvétel készítése helyzetgyakorlatokról, a felvételek megtekintése és megbeszélése (tanulmányi séta, vásárlás közösen). Saját élményekről beszámoló, rajz készítése. Személyes napló vezetése. Helyes viselkedés – Érzelmi kapcsolatok. Szociális körök készítése. Viselkedési szabályok megbeszélése a szociális köröknek megfelelően. Beszélgetés, képek alapján, csoportosítás. Egyszerű szituációk eljátszása, személyre szabott segítséggel. Saját feladatok ellenőrzése, javítása személyre szabott segítséggel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	önismeret, *önértékelés*, én, *énkép*, tulajdonság, *jellemzés*, tulajdonság, viselkedés, *bírálat*. dicséret, önellenőrzés, önfegyelem, önbizalom
A fejlesztés várt eredményei	Felismeri/megnevezi legfontosabb személyes adatait. Képes személyre szabott segítséggel használni a szolgáltató és közintézményeket. Személyre szabott segítséggel használja személyes dokumentumait.

Évfolyam: 8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Településünk, lakóhelyünk megismerése**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Alapvető közlekedési szabályok ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A domborzati térképen a tájékozódás erősítése. A közlekedéssel járó helyzetek, szituációk megismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Lakóhelyének megnevezése. Az iskola és otthon útvonalának ismerete. Ismerni az irányokat. Ismerni, és alkalmazni a térkép jelzéseit. A falu és város közötti különbség ismerete. Térképen megtalálni lakóhelyét. A térkép színeit, a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat) leolvasni. Jelentősebb folyóink nevét, tájegységét, települését ismerni. Tájékozódni a földgömbön, megkeresni és megmutatni Európát, Magyarországot, és néhány ismert országot. Ismerni a közlekedés elemi szabályait. A kerékpárosokra vonatkozó szabályokat ismerni és gyakorolni közlekedési parkban, gyér forgalmú területen. Ismereteinek rendezése a járművekkel kapcsolatosan. Önálló közlekedés egyre távolabbi ponttól, főbb közlekedési csomópontokat ismerni.	Információs eszközök használata: Ábrázolás, alakítás: Ének, zene:

Ismeretek

A szűkebb lakóhely jellemzői.
Tágabb lakóhely: Városunk – Településünk - Országunk.
Tájékozódás a térképen.
Magyarország jellemzői.
Felszíni formák – színük a térképen.
Vizek, földalatti forrás, termálvíz.
Szomszédos országok.
Helyünk Európában és a világban.
A közlekedési szabályok átismétlése, kiegészítése.
Az ellenőr munkája.
Figyelje és tudja, hol kell leszállnia ismerős útvonalon.
Pályaudvarok, menetrendek.
A kerékpárosokra vonatkozó szabályok.
Közlekedési eszközök- (szárazföldi, vízi, légi) .
A tömegközlekedés feltételei (jegyváltás, kísérő dokumentum).

Tevékenység

Beszélgetés, képek nézegetése. Összehasonlítás, képválogatás.
Saját település kisebb területeinek elnevezései (városrész régi neve), Budapest – főváros. Falu – város – főváros jellemzői.
Kép, térkép könyvek, albumok nézegetése.
Földgömb, térkép, képek használata.
Hegy, völgy, domb, síkság kialakítása terepasztalon.
Kirándulás, a felszíni formák megismerése a valóságban.
A vizek jelölése a térképen. Föld feletti vizek: patak, folyó, tó. Édes vizek – ivóvíz. Sós vizek – tenger, óceán.
Más országok megnevezése, fővárosok, képek gyűjtése.
Földrészek: Európa, Ázsia, Afrika, Amerika, Ausztrália.
Térképjelek keresése, tartalom megbeszélése.
Közlekedési szabályok, táblák, jelzések válogatása, csoportosítása (tiltó- és tájékoztató táblák). Megfigyelés, beszélgetés, rajzolás, színezés.
Veszélyforrás, balesetek.
Tanulmányi séta. Szerepjáték, társasjáték használata.
Csoportosítás, válogatás.
A szabályok ismerete és gyakorlása.
Alternatív közlekedési lehetőségek.
Mi a teendő, ha leáll a közlekedés valamilyen okból.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	*Térképpel, felszíni formákkal kapcsolatos fogalmak.* *Közlekedési szabályokkal, jelzésekkel kapcsolatos fogalmak.* Segítség, tájékoztatás kérésének módja közlekedés közben.
A fejlesztés várt eredményei	Képes a térkép színeit leolvasni, ismerni a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat), elemi ismereteket saját településéről. Képes pedagógusával a tanult viselkedési és udvariassági szabályok betartásával utazni tömegközlekedés járművön.

	Adja át az ellenőrnek menetjegyét vagy igazoló dokumentumát.

Évfolyam: 8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Felkészülés a felnőttkori szerepekre, feladatokra**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Szűkebb környezete által elvárt alapvető viselkedési normák betartása személyre szabott segítséggel	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az állampolgárok és saját jogainak és kötelességeinek elemi szintű megismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat: Szabályok, törvények betartásának fontossága. Legalapvetőbb törvényes jogok ismerete A törvények megszegésének következményei Az állampolgárok legáltalánosabb jogainak és kötelességeinek ismerete Tudatosítani, hogy a szabályokat be kell tartani. A munkafegyelem fogalmának megértése. Általános balesetvédelmi szabályok megismerése. A pénz értékének tudatosítása, takarékosság, pénzkezelés. **Ismeretek** Tagjai vagyunk a társadalomnak. Törvények: írott szabályok. Törvény, szabályok betartásának fontossága. Hazugság, lopás Alkotmány (mindenkire vonatkozik). Állampolgárok vagyunk. Pályaválasztás - Szakiskola. Munka, munkahely. Viselkedés, elvárások a munkahelyeken. A pénz szükségessége, beosztása. Baleset, balesetveszélyes helyzet. **Tevékenység** Képek nézegetése, csoportosítása, képsorozat sorba rendezése. Én-könyv vezetése, nézegetése. Személyes napló vezetése. Vizuális segítséggel saját élmények felidézése, elmesélése. Szociális körök készítése. Viselkedési szabályok megbeszélése a szociális köröknek megfelelően.	Kommunikáció

Rövid történetek megbeszélése képek segítségével, egyszerű szituációk eljátszása személyre szabott segítséggel. Legalapvetőbb emberi és állampolgári jogok és kötelességek megismerése képek segítségével. Személyre szabott szociális történetek nézegetése, olvasása, feldolgozása. Ok-okozati összefüggések megértésének elősegítése képek, képsorozatok segítségével. Tájékozódás a szakmák köréről. Lehetséges szakmák megismerése képekről, filmekről. Az iskoláskor utáni tervek rajzolása, leírása. Helyes és helytelen viselkedés a munkahelyen, képek válogatása. Film megtekintése a saját és mások viselkedéséről, megbeszélése, helyes, nem helyes viselkedés felismerése. Zsebpénz beosztása, vásárlás személyre szabott segítséggel. Balesetveszélyes helyzetek felismerése képekről, filmrészletekből. Veszélyre figyelmeztető jelek, piktogramok tanulása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Munkahely, fizetés, segítség, munkamegosztás, munkafegyelem, törvény, szabály, törvénykönyv, alkotmány, bűn, büntetés, hazugság, lopás, következmény, igazságszolgáltatás, büntetés vita, veszekedés, kibékülés, bocsánat, társadalom, állampolgár, sajátkezű aláírás, a pénz értéke, váltópénz,
A fejlesztés várt eredményei	Társadalom által elvárt legalapvetőbb viselkedési normák betartása személyre szabott segítséggel.

HON – ÉS NÉPISMERET
(TÖRTÉNELEM ÉS ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK)

A tantárgy oktatása során fontos szerepet kap a szűkebb és tágabb szülőföld értékeinek, hagyományainak tanári támogatással történő felfedezése, a megismert néphagyományok feldolgozása, megjelenítése Az idősebb korosztály ismereteinek befogadása erősíti a nemzedékek közötti párbeszédet, formálja a nemzethez, a családhoz, valamint a szűkebb és tágabb közösséghez tartozás tudatát.
Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók elsősorban saját, közvetlen élményeiken keresztül (pl. cselekedtetéssel) ismerhetik meg a néphagyományok egyes elemeit.

A műveltségi terület tanítási-tanulási folyamatában figyelembe kell venni a sajátos nevelési igény gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit, különös tekintettel a sajátélményű tevékenységek fókuszba helyezésére. A tanítás során – pedagógiai és néprajzi szempontok szerint kiválasztott hon- és népismereti, néprajzi forrásanyagok felhasználásával – minél több lehetőséget kell teremteni a néphagyományok élményszerű megismerésére.

A műveltségterület tanítási-tanulási folyamatában az egyéni képességek figyelembe vételével központi szerepet kap a differenciálás, a gyakorlatban alkalmazva a korszerű óravezetési technikák adaptált változatait; pozitív módon erősítve a tanulók ismeretszerzésre irányuló törekvéseit.
Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók nevelésének-oktatásának alapvető célja, hogy az egyén képességszintjének megfelelő vizuális támogatás (bármilyen AAK-s eszköz) és a közvetlen tapasztalatszerzés biztosítása mellett ismerje meg közvetlen környezetét. Akadémikus tudásuk bővítésében is szerepet játszik az e fajta differenciált, egyénre szabott támogatás biztosítása.

A fejlesztési feladatok közül fókuszba kerül a cselekvés szintjén a megkülönböztetés-azonosítás-összehasonlítás képességének a fejlesztése.

Kötelező óraszám: 36 óra
7.évfolyam

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Az én világom**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Önismeret egyéni képességek mentén (szűkebb-tágabb környezet; otthon; iskola)	
Tantárgyi fejlesztési célok	Ismeretalkotás az egyén helyéről és szerepéről a szűkebb és tágabb környezetben. Kooperatív technikák alkalmazása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat: Családunk története A családi közösség, helyem a családban. Élettörténetem: Ki vagyok én? Az én városom, falum Nevezetességei. Hagyományai. **Ismeretek** a család fogalma	Kommunikáció

a tanuló helye a családban otthonának, lakóhelyének ismerete közvetlen környezetében közlekedés (séták, járművek használata egyénre szabott segítséggel) **Tevékenység** Információgyűjtés a családról. Családi fényképekről beszélgetés. A család lerajzolása, családtagok megnevezése. Képgyűjtés az adott településről. Érdekességek gyűjtése az adott településsel kapcsolatban. Tablókészítés.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	család, unokatestvér, nagyszülő, családi ünnep, település, város, falu
A fejlesztés várt eredményei	A tanuló egyéni képességei mentén tudást szerez közvetlen környezetéről, családjáról, otthonáról, lakóhelyéről, az iskolában töltött életéről.

Évfolyam: 7.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Találkozás a múlttal**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Az idő fogalmának kialakítása egyéni képességek szerint.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az időben való tájékozódási képesség fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Élet régen és ma Házak, ruhák, ételek, munka Hagyományos és népi (vallási) ünnepeink Népszokások Húsvéti ünnepkör Karácsonyi ünnepkör Nemzeti ünnepek Hazánk, Magyarország – magyarok vagyunk. Nemzeti jelképeink (zászló, címer, Himnusz, Szózat).	Kommunikáció Ének-zene Ábrázolás-alakítás

Nemzeti ünnepek, az ünnepek rövid összefoglalása. Főbb magyar történelmi események Honfoglalás (Árpád, hét vezér). Államalapítás, István király, Mátyás király. Települése történetéhez köthető esemény, uralkodó, híres ember. A XX. főbb eseményei. **Ismeretek** családtagok felismerése képek alapján (megnevezés bármilyen AAK-s eszközzel) zenehallgatás elfogadása, együttműködésre szoktatás társak fizikai közelségének elfogadása részvétel közös tevékenységekben egyéni képességek mentén **Tevékenység** Fényképek gyűjtése a nagyszülőkről, beszélgetés a régmúlt idők mindennapjairól. Használati tárgyak gyűjtése, bemutatása, azokról való beszélgetés. Hasonlóságok és különbségek gyűjtése a modern idők mindennapjainak tükrében. Lehetőség szerint látogatás tájházban. Régi receptek gyűjtése. A gazdag és szegény ember mindennapjainak összehasonlítása, párhuzam fölállítása napjainkhoz kötötten. Az ünnepekhez kapcsolódó legfontosabb információk összegyűjtése, azokról való beszélgetés. A néphagyományok lehetőség szerinti fölelevenítése a szűkebb (esetlegesen tágabb) közösségben. Egyszerűbb hagyományőrző játékokkal való megismerkedés. Dallamfelismerés, zászlók közül a magyar kiválasztása, címer megfigyelése, felismerése. Beszélgetés, képek nézegetése. Tárgyak, rajzok készítése az ünnepre. Ha lehetséges, az ünnephez kapcsolódó helyszínek felkeresése (Nemzeti Múzeum, csaták helyszínei, híres szereplőkhöz kapcsolódó épületek, szobrok stb.). Műsor összeállítása az ünneppel kapcsolatban. Versek, dalok. Október 23., március 15., május 1., augusztus 20. Irodalmi művek, filmek kapcsolódó részletei, képzőművészeti alkotások (Regék Mátyás királyról) alapján: István király jelentősége; a leghíresebb magyar királyok, királynők, csaták, háborúk, hősök. Kapcsolat (helyi vagy) a városi nevezetességekkel, várrom, emlékpark. Híres, hírhedt események a XX. században.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	nagyszülő, falu, város, háztartás, húsvét, karácsony, néphagyomány, hagyományőrzés, közösség, ünnep, uralkodó, történelem
A fejlesztés várt eredményei	Ismeri a főbb ünnepeket és az azokhoz kapcsolódó szokásokat. Tudomása van közvetlen környezetének népszokásairól, népi játékairól. Ismeri a nemzeti ünnepeket. Tudomása van a főbb magyar történelmi eseményekről.

ETIKA
(TÖRTÉNELEM ÉS ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK)

Az etika alapvető feladata az erkölcsi nevelés, a gyermekek közösséghez való viszonyának, értékrendjüknek, normarendszerüknek, gondolkodás- és viselkedésmódjuknak a fejlesztése, alakítása. A multidiszciplináris jellegű tantárgy legfontosabb pedagógiai jellemzője ezért az értékek közvetítése, valamint az, hogy társadalmunk közös alapvető normái egyre inkább a sajátos nevelési igényű tanulók értékrendszerébe is beépüljenek, belső igénnyé váljanak.

A tantárgy középpontjában a formálódó gyermeki személyiség áll – testi, szellemi és lelki értelemben. Ez határozza meg a tanulás-tanítás folyamatát, illetve a tartalmi szerkezetet. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, valamint hazánk Alaptörvénye rögzíti az ember elidegeníthetetlen jogát az élethez és a szabadsághoz, következésképpen az etika a személy egyediségét és méltóságát helyezi középpontba, annak képességeitől függetlenül. Erre az alapelvre kell épülnie minden társas kapcsolatnak és közösségi szerveződésnek. Az etika magába foglalja az ember minden fontos viszonyulását – önmagához, társaihoz és közösségeihez, környezetéhez és a világhoz –, mert ezek alapozzák meg azt az értékrendet, amelyre az ember döntései során támaszkodhat. Az autizmussal élő gyermekek nevelésének kiemelt célja, hogy a szociális megértés és a kölcsönös kommunikáció minőségi sérülését az egyéni képességeket figyelembe vételével segítsen kompenzálni.

A tantárgy kiemelt célja a tevékenységek, magatartási formák megítélésének helyességére nevelés, a különböző élethelyzetekben adódó döntések, cselekedetek motivációinak felismerése, az emberi tulajdonságok bemutatása, a pozitív és negatív tulajdonságok megkülönböztetése. Az érzelmek kimutatása megfelelő formáinak elsajátítása, mások érzelmeinek megértése. A nézeteltérések megvitatásában a kulturált formák iránti igény felkeltése, az érdeksérelmek miatti ellentétek kölcsönös konszenzuson alapuló feloldására nevelés. Önismeretre és mások megismerésére törekvés iránti igény kialakítása, saját belső tulajdonságok fejlesztése. A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelés területén az élet minden szegmensét befolyásoló, elfogadott erkölcsi normák, minták, követendő példák megismerésében, az értékek megbecsülésére nevelésben. Az emberi magatartás, motivációk, konfliktusmegoldások és kommunikáció során a megértő, a toleráns, önmaga és mások értékeit tiszteletben tartó viselkedés kialakításában. A családi életre nevelésben a tantárgy segíti az együtt élés szabályainak, a szülői, testvéri kapcsolatoknak megértését és tiszteletben tartásuk fontosságát, a magánélet védelmét.

A tananyag tartalmát az autizmussal élő fogyatékos tanulók részére hétköznapi életből merített és oda visszacsatolható tapasztalatokra és személyes élményekre kell felépíteni.

Az értékelés módja is eltér a hagyományos tantárgyi értékeléstől. Az osztályozás nélküli értékelés fontos területe lehet a kívánatos magatartási értékek rendszeres megerősítése – szóban vagy bármilyen egyéb formában – egyrészt a pedagógus, másrészt a társak és a közösség részéről. Az ilyen típusú visszajelzések befogadására jó keretet nyújthatna a tanulói portfólió.

8.évfolyam

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Éntudat – Önismeret**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Önmagáról való tudás egyéni képességek mentén (belső, külső tulajdonságok).	
Tantárgyi fejlesztési célok	A tanulók azonosítja saját személyiségének néhány elemét; ismer testi-lelki egészséget őrző tevékenységeket és felismeri a saját egészségét veszélyeztető hatásokat. Megfogalmazza a saját intim terének határait	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Én és mások Fejlődés és szükségletek Egészség és betegség **Ismeretek** közvetlen környezetében élő személyek ismerete, képes segítséggel egyéni képességei mentén a külső tulajdonságok felismerésére, összehasonlítására **Tevékenység** A saját viszonyulás néhány elemének feltárása; Az emberek közötti hasonlóságok és különbségek felismerése, Az alapvető emberi viselkedésformák értékelése; Testi és lelki tulajdonságaim változása az évek során. Az ember legfontosabb fizikai és lelki szükségletei. Miben tér el egymástól a gyerek, a felnőtt és az idős ember? Az egészséges ember tulajdonságai. Hogyan vigyázhat egy gyermek az egészségére? Egészséget veszélyeztető okok. Hogyan és miért betegedhet meg valaki? Milyen az, amikor én beteg vagyok?	Kommunikáció Környezetismeret Ábrázolás-alakítás
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Testi tulajdonság, lelki tulajdonság, egészség, betegség.
A fejlesztés várt eredményei	A tanuló tisztában van az egészség megőrzésének jelentőségével, és tudja, hogy maga is felelős ezért. Tudatában van annak, hogy az emberek sokfélék, és elfogadja a testi és lelki vonásokban megnyilvánuló sokszínűséget.

Évfolyam: 8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Társas tudatosság és társas kapcsolatok**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**

Előzetes tudás	Iskolatársai, kortársai felismerése. A helyes, társadalmilag elfogadott szabályok betartására való törekvés.
Tantárgyi fejlesztési célok	A tanuló helyének és szerepének átláttatása különböző kortárs-, illetve szimpátia-kapcsolatokban. Olyan kommunikációs technikák megismertetése, amelyek segíthetnek a barátság ápolásában és az esetleges konfliktusok feloldásában.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat társas kapcsolatok megismerése (közvetlen környezet: család, barátok) társas kapcsolatok ápolása **Ismeretek** közvetlen környezetében élő személyek ismerete, fontosabb emberi kapcsolatok felismerése, képes segítséggel egyéni képességei mentén személyre szabott viselkedéses szabályok betartására **Tevékenység** Kapcsolataim: Szorosabb vagy lazább kapcsolat. A rokonszenvet és ellenszenvet meghatározó tényezők. Baráti kapcsolatok: Barátság, titok, őszinteség, hazugság, tisztelet, egymás segítése. Egymásra utaltság a kapcsolatokban. Fájdalom okozása és annak következményei. Bocsánatkérés, megbocsátás. A kapcsolat ápolása: A szeretet. A szeretet kimutatásának formái. A figyelmesség szerepe. Milyen szerepe van a kapcsolat ápolásában a személyes találkozásoknak, a telefonnak, az internetnek és a közös programoknak?	Kommunikáció
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Barát, ismerős, rokonszenv, ellenszenv, barátság, őszinteség, hazugság, szeretet, tisztelet, közömbösség, harag, fájdalom, megértés, sértés, megbocsátás.
A fejlesztés várt eredményei	Képességeinek tükrében gondolkodik saját személyiségjegyein. Képes különféle szintű kapcsolatok kialakítására és ápolására.

Évfolyam: 8.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. A társas együttélés**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Csoport, család fogalma. Személyre szabott viselkedéses szabályok betartása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A közösséghez való tartozás fontosságának megéreztetése. A csoporttagok közötti összetartozás érzésének jelentőségére való figyelemfelhívás. Egy-egy személy csoporton belüli helyzetének felismertetése. A csoporton belüli konfliktuskezelés és kárenyhítés	

	néhány technikájának gyakorlati megismertetése. Alapvető tisztelet kialakítása más – tőlünk teljesen független – csoportokkal szemben.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Ismerje meg: A csoport fogalmát, csoporthoz való tartozás érzését. A család fogalmát, tagjait, szerepeket a családban. A mi csoportunk jellemzőit, a csoporttagok összekapcsolódásának okait, tevékenységeit, szokásait, jellemzőit. Más csoportok jellemzőit; a hasonlóságokat és különbségeket az egyes csoportok között. Ismerje fel a közvetlen környezetében a konfliktusok és problémák előfordulását, és azok megoldását. **Ismeretek** Csoport, család fogalma, helye a csoportban, családban. Közösségben való részvétel. Személyre szabott viselkedéses szabályok betartására való törekvés. A megfelelő, helyes viselkedéses formák elsajátítására való törekvés. **Tevékenység** Egyéni képességei mentén megismeri: családját, iskolai közösségét; Képes összehasonlító tevékenységeket végezni külső jegyek alapján (mások csoportjai); Betartja a helyes viselkedéses szabályokat, különös tekintettel a társak felé irányuló helyes viselkedéses normák betartására.	Kommunikáció
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Csoport, közösség, összetartás, beilleszkedés, idegen, kirekesztés, általánosítás, előítélet, hiba, vétség, bűn, megbocsátás, jóvátétel, felelősség.
A fejlesztés várt eredményei	Fontos számára a közösséghez való tartozás érzése; képes elfogadni a közösségi normákat.

ÖNKISZOLGÁLÁS - ÉLETVITEL ÉS GYAKORLAT

Tantárgyi célok

A tantárgy célja az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók elsajátítsák, és alkalmazzák a mindennapi élethez szükséges önkiszolgálási készségek, és háztartási ismeretek, valamint a mindennapi élethez szükséges életvezetési ismereteket, készségeket.
Cél a lehető legnagyobb önállóság elérése az önkiszolgálással kapcsolatos tevékenységekben.
Szükség lehet az iskoláskor előtti képességfejlődés területeinek fejlesztésére. Az egyéni szükségleteket az egyéni fejlesztési tervben kell meghatározni.

Tantárgyi feladatok

A tantárgy feladata a gyermek hiányzó önkiszolgálási képességeinek kialakítása, és a más meglévő képességekkel együtt, azok készségszintre fejlesztése.
A háztartási munkafolyamatok megismerése, valamint az ezekben való gyakorlottság kialakítása. A lakóhelyen található szolgáltatások megismerése, igénybevétele segítséggel.
A helyi lehetőségeknek és szükségleteknek megfelelően fontosnak tartjuk a helyszínek további bővítését, pl.: uszoda, múzeum, könyvtár, állatkert, gyermekprogramok.

Rend, tisztaság, személyi higiénia iránti igény kialakítása, az ehhez kapcsolódó eszközök alkalmazásának elsajátítása.
Célirányos tevékenységek rendszeres gyakorlásával alakuljanak ki a kívánatos önellátási szokások.

Alakítsa ki a tanulók fejlettségének megfelelő, olyan önkiszolgálási, önellátási képességeket, valamint szociális motívumokat, amelyek képessé teszik magasabb szintű gondolkodási, életviteli és gyakorlati ismeretek befogadására.

A család szerepe az autizmus spektrum zavarral küzdő tanuló esetében is kiemelkedő jelentőségű. Az iskola alapvető feladata, hogy segítse az érintett családokat az autizmus-specifikus célok kitűzésében és megfelelő nevelési stratégiák alkalmazásában, mivel a hagyományos módszerek többsége nem válik be az érintett gyermekek esetében.
A nevelési-oktatási intézmény és a család szoros együttműködésével érhetők el és terjeszthetők ki az egyéni fejlesztési tervben megfogalmazott célok, különös tekintettel a szociális-kommunikációs készségek általánosítására, valamint a rugalmasabb viselkedés és gondolkodás fejlesztésére.

ÖNKISZOLGÁLÁS

1.-2. évfolyam

A tantárgy fontos szerepet tölt be az erkölcsi nevelésben a rend és a rendszeresség iránti igény kialakításával, a testi és lelki egészségre nevelésben az egészséges táplálkozás alapvető szabályainak megismerésével és étkezés közben az elvárható mennyiségszabályozás kialakításával.
A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi) területet az önkiszolgálás során előforduló eszközök neve és a tevékenységekkel kapcsolatos kifejezések, a szükségletek jelzése, az egyéni képességekhez illeszkedő verbális vagy alternatív kommunikáció elsajátításával segíti.

Elsődleges az érzelmi biztonság megteremtése, a pozitív, reális énkép és önértékelés támogatása, a fejlődési zavarral gyakran együtt járó szorongás megelőzése, oldása.
A helyes étkezési, alvási, önápolási szokások, a rendszeres mozgás iránti igény kialakítása szintén prioritást kap az egyéni fejlesztési tervben.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztésében a személyes higiénia eléréséhez megfelelő szokásrendszer kialakítása vesz részt.

Kötelező óraszám: 72 óra

1.évfolyam

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Öltözködés**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Együttműködés az öltözködésnél.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Saját ruhadarabok felismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat: Együttműködés az öltözködés során. Az öltöztetés, vetkőztetés elfogadására, együttműködésre szoktatás Öltöző, vetkőző mozdulatok. Saját ruhadarabok felismerése. Tépőzár, patent kinyitása, cipőfűző kikötése, kifűzése, zipzár lehúzása, kigombolás. **Ismeretek** Alsó- és felsőruházat fel- és levétele. Ruhazárak kezelése. Évszaknak megfelelő öltözködés. Ruhák hajtogatása. **Tevékenység** Alsó-és felsőruházat felvétele együttműködéssel. Segítséggel az öltözködés begyakorlása. Nagy gombok gombolása cipzár, csat patent kinyitása. Az évszaknak megfelelő ruhaneműk kiválasztása. Cipő felvétele, lábtörlő használata.	anyanyelvi kommunikáció, mozgás és testnevelés

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ruhaneműk nevei: kabát, sapka, sál, kesztyű, cipő, nadrág, zokni, ing, blúz, pulóver, fogas.
A fejlesztés várt eredményei	Ismerje fel saját ruhadarabjait. Működjön együtt az öltözködésben úgy, hogy a megfelelő végtagját felemeli, illetve kinyújtja. A kigombolt, lehúzott cipzárú kabátját és nadrágját a mozdulat beindítása után vegye le magáról.

Évfolyam: 1.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Testápolás - személyi higiénia**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Együttműködés tisztálkodás során.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A tisztálkodási eszközök megfelelő használata.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat: A kézmosás és kéztörlés, arcmosás és arctörlés, körömápolás, fésülés, zuhanyozás, fogmosás elfogadására, illetve ezekben a folyamatokban való együttműködésre szoktatás. A víz, a szappan, a fogkrém, a fogkefe, a fésű használatának elfogadása. Kéz- és arcmosó mozdulatok vízzel, szappannal, a szappan leöblítése, törölköző használat. Fogkefe használat, fogmosó mozdulatok, szájöblítés. Orrtörlés elfogadása, zsebkendő használat orrtörlésnél. Szobatisztasági tréning, WC és WC-papír használat. **Ismeretek** Mosakodás. Fogápolás. Zsebkendő használata. WC használata. **Tevékenység** Kéz - és arcmosás, törölközés. Tükör előtt a fogmosás technikai begyakorlása. Orrfújás segítséggel, a használt zsebkendő elhelyezése. Fésülködés. WC használat, kézmosás.	anyanyelv és kommunikáció, mozgás és testnevelés

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Piszkos – tiszta. Tisztálkodási eszközök: szappan, szappantartó, körömkefe, víz, vízcsap, hideg víz, meleg víz, törölköző, mosdókagyló, WC papír, fogkefe, fogkrém, zsebkendő.
A fejlesztés várt eredményei	Fogadja el, ha a felnőtt megmossa és megtörli a kezét és arcát, illetve működjön együtt úgy, hogy a kezét víz alá és kéztörléshez tartja, arcát megérinti vizes kezével. Viselje el, ha a felnőtt megmossa a fogát. Zuhanyozásnál ne mutasson fizikai ellenállást, fésüléshez, körömtisztításhoz tartsa a megfelelő testrészét, engedje, hogy megtöröljék az orrát. Segítséggel használja a WC-t, fenéktörlésnél kooperáljon.

Évfolyam: 1.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Étkezés**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Együttműködés étkezés során	
Tantárgyi fejlesztési célok	Étkezési helyzet elfogadása	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat: Étkezési helyzet elfogadása: étkezőasztalnál meghatározott ideig ülve. A saját étel megkülönböztetése. Az étkezéshez szükséges eszközök megismerése, saját használatú tányér, pohár és evőeszköz megkülönböztetése, azok használata Terítés és asztal leszedése segítséggel, saját magának. Harapás, rágás, megfelelő ételmennyiség. **Ismeretek** Étkezés asztalnál Étkezés során használt eszközök Terítés saját magának Harapás, rágás, megfelelő ételmennyiség **Tevékenység** Kézmosás étkezés előtt. Saját étkezésének ideje alatt az asztalnál ül. Megkülönbözteti a saját ételét, csak a saját tányérjából eszik. Önállóan eszik kanállal. Önállóan iszik pohárból. Megfelelően rág, harapja az ételt. Megfelelő ételmennyiség szabályozása. Saját használatú pohár, tányér, evőeszköz megismerése. Az étkezéshez előre kikészített eszközökkel, önmagának megterít. Saját teríték leszedése étkezés végén.	anyanyelvi kommunikáció, mozgás és testnevelés

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Evőeszközök, ételek, italok nevei: tányér, kanál, villa, pohár, szalvéta, valamint a tanuló által fogyasztott ételek, italok neve.
A fejlesztés várt eredményei	Az étkezéshez előre kikészített eszközökkel, önmagának terítsen meg, étkezés végén szedje le maga után az asztalt. Saját étkezésének idején üljön az asztalnál, csak a saját tányérjából egyen. Önállóan egyen kanállal, a helyes evőeszköztartás még nem elvárás. Önállóan igyon pohárból.

Évfolyam: 1.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Környezetrendezés - Környezetmegóvás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Együttműködés játékok kosárba gyűjtésénél.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A tárgyak rendeltetésszerű használatának, és megóvásának megismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat: Közvetlen környezet rendben tartása segítséggel. Az eszközök funkciójának ismerete (melyik eszközt mire használjuk). Saját, közösségi vagy társai tulajdonának megkülönböztetése. A szemét megfelelő elhelyezése. **Ismeretek** Taneszközök, játékok elővétele, elrakása. Saját tulajdon felismerése. Polcok, szekrények használata. Rendrakás. **Tevékenység** Játéktér rendberakása, a játékok megfelelő elhelyezése használat után. Taneszközök épségének, tisztaságának megőrzése. Foglalkozások után taneszközök rendezése, helyre tétele. Saját tulajdon kiválasztása, elkülönítése másétól. Étkezések, foglalkozások befejezése után rendrakás, hulladék összegyűjtése.	anyanyelvi kommunikáció

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Játékok nevei, taneszközök nevei, könyvespolc, játékpolc, tanulói asztal, szekrény, szemetesvödör /hulladékgyűjtő/, hulladék rendrakás.

A fejlesztés várt eredményei	Segítséggel képes a terem rendjére ügyelni, az eszközöket rendeltetés szerint használni, helyére tenni.

Kötelező óraszám: 72 óra

2.évfolyam

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Öltözködés**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Együttműködés az öltözködésnél.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Saját ruhadarabok felismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Együttműködés az öltözködés során. Vetkőzés, öltözés segítséggel. Tépőzár használat, ki- és begombolás. Összekapcsolt cipzár felhúzása. Cipő fel - és levétele, cipőfűzés. **Ismeretek** Alsó- és felsőruházat fel- és levétele. Ruhazárak kezelése. Évszaknak megfelelő öltözködés. Ruhák hajtogatása. Fogas használata. **Tevékenység** Alsó-és felsőruházat felvétele együttműködéssel. Segítséggel az öltözködés begyakorlása. Nagy gombok gombolása cipzár, csat patent használata. Az évszaknak megfelelő ruhaneműk kiválasztása. Cipő felvétele, lábtörlő használata. Ruhák gondos elhelyezése fogason, polcon.	anyanyelvi kommunikáció, mozgás és testnevelés
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ruhaneműk neve: kabát, sapka, sál, kesztyű, cipő, nadrág, zokni, ing, blúz, pulóver, fogas. Lábbelik neve. Időjáráshoz, évszakokhoz kapcsolódó fogalmak.

A fejlesztés várt eredményei	Képes együttműködésre az öltözködés során. Képes saját ruhadarabokat felismerni. Öltözéskor a sorrendben előkészített vagy a folyamatábráján jelölt megfelelő ruhadarabokat segítséggel tudja kiválasztani, felvenni, illetve levenni. Tudja a ruháin lévő nagyobb gombokat kigombolni, tépőzárat használni, cipőjét kikötni.

Évfolyam: 2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Testápolás - személyi higiénia**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Együttműködés tisztálkodás során.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A tisztálkodási eszközök megfelelő használata.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Együttműködés kézmosás, kéztörlés, arcmosás, arctörlés, zuhanyozás, fogmosás közben. Szappan, törölköző, fogkrém, fogkefe használata. WC és WC-papír használat. **Ismeretek** Mosakodás, zuhanyzás. WC használata. Fogápolás. Zsebkendő használata. **Tevékenység** Kéz - és arcmosás megtanulása, törölközés. Szükséglet jelzése, vetkőzés, öltözés, WC lehúzása, kézmosás. Tükör előtt a helyes fogmosás technikai begyakorlása. Orrfújás helyesen, a használt zsebkendő megfelelő elhelyezése.	anyanyelvi kommunikáció, mozgás és testnevelés

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Piszkos – tiszta. Tisztálkodással kapcsolatos fogalmak, eszközök neve: szappan, szappantartó, körömkefe, víz, vízcsap, hideg víz, meleg víz, törölköző, mosdókagyló, WC papír, fogkefe, fogkrém, zsebkendő.
A fejlesztés várt eredményei	Tudja megmosni és megtörölni a kezét és arcát felnőtt segítségével. Zuhanyozásnál tartsa testrészeit a fürdetéshez. Segítséggel mosson fogat, törölje meg az orrát, használja a WC-t.

Évfolyam: 2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Étkezés**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Felismerni az étkezéshez szükséges eszközöket.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Étkezés során az evőeszközök megfelelő használata.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Evőeszköz- és merőkanál-használat. Saját ételének és italának elkészítése, ha a hozzávalók az asztalra vannak készítve. Italtöltés, kenyérkenés, adott mennyiségű felvágott és zöldség elhelyezése a kenyéren. Banán és mandarin héjának eltávolítása, egyszerű csomagolások kibontása. Étkezés végén saját terítékének elpakolása segítséggel. Találja meg a hulladék helyét, segítséggel dobja azt ki. **Ismeretek** Étkezés kanállal, villával. Merőkanál használata. Terítés, asztal leszedése. Csomagolások kibontása **Tevékenység** Kézmosás, étkezés előtt. Kulturált étkezés evőeszközökkel. Segítséggel leves szedése. Terítés tízóraihoz, ebédhez, uzsonnához. Szükséges eszközök előkészítése a terítéshez, asztal leszedése.	anyanyelvi kommunikáció, mozgás és testnevelés

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Evőeszközök nevei: kanál, villa, pohár, merőkanál, szalvéta, levesestál, *abrosz,* mélytányér, lapostányér, kistányér. A kulturált étkezéshez szükséges kifejezések használata: Jó étvágyat kívánok! Egészségetekre! Kérem szépen a ….köszönöm szépen!
A fejlesztés várt eredményei	Az étkezéshez előre kikészített eszközökkel önállóan terítsen meg saját magának. Legyen képes a csoport étkezésének ideje alatt az asztalnál ülni. Segítséggel használja a villát és kenyérkenéshez a kést. Töltse ki saját italát, ha a kancsóban egy pohárnyi ital van. A megkent kenyeret harapja, rágjon csukott szájjal.

Évfolyam: 2.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Környezetrendezés - Környezetmegóvás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	A tanuló által használt eszközöket helyére tenni.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A tárgyak rendeltetésszerű használatának, és megóvásának megismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Maga körül rendet tartani kis segítséggel, illetve irányítással. Ismerni az eszközök funkcióját (melyik eszközt mire használjuk). Különbséget tenni a saját, a közösség vagy társai tulajdona között. A szemetet a megfelelő helyre tenni. **Ismeretek** Taneszközök, játékok elővétele, elrakása. Saját tulajdon felismerése. Polcok, szekrények használata. Rendrakás. **Tevékenység** Játéktér rendberakása, a játékok megfelelő elhelyezése használat után. Taneszközök épségének, tisztaságának megőrzése. Foglalkozások után taneszközök rendezése, helyre tétele. Saját tulajdon kiválasztása, elkülönítése másétól. Étkezések, foglalkozások befejezése után rendrakás, hulladék összegyűjtése.	anyanyelv és kommunikáció, játékra nevelés

Kulcsfogalmak/ fogalmak	A tanuló által használt játékok, taneszközök, bútorok neve.
A fejlesztés várt eredményei	Képes a terem rendjére ügyelni, az eszközöket rendeltetés szerint használni, helyére tenni. Képes saját tárgyait számon tartani, elkülönítve kezelni, másét tulajdonosának átadni.

Évfolyam: 3-8

A tantárgy célja fejleszteni a tanuló manuális képességeit, finommotorikáját és mozgáskoordinációját úgy, hogy tevékenysége során az eszközök használata váljon célirányossá, alakuljon ki elemi munkavégző képessége. Alkalmazni a tanult ismereteket egyre nagyobb önállósággal a gyakorlati tevékenység során, a részfeladatok technológiájának és kapcsolatának megismerésével, a megtanult munkafolyamatok sorrendjének alkalmazásával. Biztosítani olyan személyiségjegyek kialakulását, amelyek az iskola befejezését követő új életközegben az eredményes szocializációhoz, munkatevékenységek végzéséhez megfelelő alapot teremthet.

A tantárgy feladata továbbá, hogy járuljon hozzá a tanulók esztétikai neveléséhez, alakítson ki olyan szokásokat, hogy igényük legyen közvetlen környezetük rendben tartására, az otthoni életben is tudják gyakorolni és alkalmazni ismereteiket, hozzájárulva környezetük gondozásához.
A fejlesztés során minél több és változatosabb feladathelyzetben ismerkedjenek meg a tanulók saját és közvetlen környezetüknek, a hétköznapok során szükséges, az önellátáshoz kapcsolódó feladatoknak, munkatevékenységeknek az elsajátításával, alapvető technikák gyakorlásával. Cél a biztos eszközhasználat elérése a háztartásban és a ház körül előforduló szerszámokkal.
Ebben a folyamatban alakulnak ki olyan szokások, készségek, képességek, amelyekkel a mindennapi életben előforduló egyszerű önellátó, konyhai, takarítási és gondozási feladatok elvégzésére az autizmus spektrum zavarral küzdő tanuló kisebb irányítással, vizuális segítséggel képessé válik.
Az önkiszolgálás – ruhagondozás terén ismerje meg, gyakorolja és alkalmazza a tanuló a textíliáknál tanult ismereteket, mosási, vasalási utasításokat (piktogramokat). Ismerje meg a textilek alapanyagaival, általános tulajdonságaival, valamint azok megmunkálhatóságával, kezelésével kapcsolatos általános tudnivalókat, továbbá a varráshoz használatos cérnákat, díszítőöltéseket, gyöngyfűzéshez használatos fonalakat, eszközöket, a kapcsolódó balesetvédelmi előírásokat.
A konyhai műveletek során az egyszerű alapanyagok megismerése, azok tárolása, felhasználhatósága, a munkafolyamatok elvégzése, a szükséges eszközök, azok használata, valamint a tevékenységhez szükséges munkamenet megismerése és gyakorlati alkalmazása.
Szükséges a takarítás, mosogatás eszközeinek, azok használatának, mosogató-, konyhai tisztítószerek leggyakrabban használatos típusainak megismerése és a balesetvédelmi előírásoknak a megfelelő használata.
Fontos feladat a vásárlással kapcsolatos teendők gyakorlása (az áruk megfelelő minőségének ellenőrzése, minőségi kifogások jelzése, teendők a kifogások felmerülése esetén), az árukon lévő piktogramok ismerete, azok figyelembevétele vásárlás során, valamint az ide vonatkozó elemi viselkedési szokások gyakorlása.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók nevelésének-oktatásának alapvető célja, hogy olyan gondolkodási, szociális-kommunikációs készségeket alakítsunk ki, melyek lehetővé teszik az egyén részvételét szűkebb és tágabb társas környezetében. A részvétel módja és mértéke nagy egyéni eltéréseket mutat: a tanulók többsége jelentős támogatást igényel abban, hogy jogait gyakorolja, társadalmilag elfogadott viselkedésmódokat tanúsítson, alkalmazkodjon a társadalom írott és íratlan szabályaihoz. A szociális és állampolgári kompetenciaterület céljainak elérését a családi munkamegosztáshoz szükséges alapismeretek

elsajátítása, a közösségi környezetért és egyéni érdekekben végzett munkatevékenység összehangolása segíti.

Az egyén által elérhető legnagyobb fokú önállóság támogatása kiemelkedően fontos. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók esetében az önállóság megalapozása már a fejlesztés kezdetétől jelen van, mivel számos alapfeltétele hiányozhat, többek között a rugalmasság, az együttműködés és a bizonytalanság tolerálásának és kezelésének képessége. Az elérhető felnőttkori önállóság nagy egyéni eltéréseket mutat.

3. évfolyam (A 2020/21-es tanévtől kifutó rendszerben)

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Textilmunkák**	**Órakeret: 15**
Előzetes tudás	Érzékelés tapintással.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Anyagok tulajdonságainak megismertetése és megtapasztalása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat: Saját tapasztalat alapján vizsgálni az anyagokat adott szempont alapján. Utánzókészséget, kreativitást fejleszteni, adott anyagból ábrát, formát, tárgyat készíteni (minta után, saját elképzelés alapján). Környezetében található használati tárgyak közül textileket gyűjteni. Az olló használatát elsajátítani. Nagylyukú kongrén előrajzolt öltéspontokon fércöltés varrása. Nagylyukú gomb felvarrása. Csomókötés cérnára. Szivacscsíkok apró darabokra vágása. **Ismeretek** Anyagok tulajdonságai, alkalmazásuk. Anyagok alakíthatósága. Ismerkedés textillel. Olló használata.	anyanyelv és kommunikáció, játékra nevelés, ábrázolás, alakítás

Nyírás, Vágás. Fércöltés. Gombvarrás. **Tevékenység** Anyagok válogatása eltérő szempontok szerint: puha, kemény, törékeny, éghető, tűzálló, természetes anyag, műanyag, Az anyagok felhasználási területei: kő, homok, fa, textil, termések (vadgesztenye, toboz, magok, bogyók), növényi részek (szalma, nád, gyékény, vessző). Formák kirakása adott anyagokból (gesztenye, kavics, lencse). Vessző hajlítása, szalmából, drótból, fonalból fonat készítése. Homokvár építése a homokozóban, formázás homokozó edényekkel. homoktálcán ábrák készítése. Textilek gyűjtése tanteremben, otthon (képek, tárgyak válogatása, csoportosítása) Tapintással, bőrön keresztül az anyagra következtetni (selyem, bársony, zsákvászon, gyapjú, tüll). Az olló használatának gyakorlása: különböző vastagságú textilanyagok nyírása, egyenes vonal mentén forma kivágása. Textilből kivágott formákból kép összeállítása, felragasztása kartonra, különböző vastagságú fonalból vonal követése, formakitöltés. Fércöltés kartonon, nagylyukú gomb felvarrása kartonra, textilre vizuális segítséggel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Természetes anyag, műanyag, termés, alapanyag, textilfajták. Az olló részei és használatával kapcsolatos fogalmak.
A fejlesztés várt eredményei	Képes a megismert anyagokat adott szempontok szerint csoportosítani, legfontosabb tulajdonságait, alkalmazásukat ismerni. Képes az ollót balesetmentesen segítséggel használni.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Egyszerű háztartási munkák**	**Órakeret: 20**
Előzetes tudás	Terítés a csoportnak reggelihez és uzsonnához a tálalószekrényen megfelelő számban előkészített eszközökkel, az előkészített ételek asztalra helyezése.	

Tantárgyi fejlesztési célok	Személyes környezetben egyszerű háztartási munkák végzése.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Hulladékgyűjtés, tárolás, szelektív gyűjtés. Reggeli és uzsonnakészítés a csoportnak, előkészített eszközökkel, előkészített (szeletelt) nyersanyagokból. Asztaltörlés, söprés, felmosás. Szabadtéri- és szobanövényeket gondozása, fejlődésük megfigyelése, arról rajzos (képes, fotós) napló vezetése. **Ismeretek** A ház körüli takarítási munkákhoz használható eszközök és feladatok. Tanteremben, étkezőben egyszerű takarítási munkák. Növénygondozás. **Tevékenység** Szemétszedés, a szemétgyűjtők megfigyelése, ha megtelt jelezni a felnőtteknek. Az évszaknak megfelelő takarítási munkák, a hulladék szelektív gyűjtése. Söprés, felmosás, alátétek, asztal tisztítása. Az étkezéshez szükséges eszközök tárolási helyének és a hűtőszekrény tartalmának megismerése. Reggeli és uzsonna elkészítése, kenyér megkenése. Előkészített, felszeletelt feltétek (szalámi, sajt, zöldségek) elhelyezése a kenyéren. Bekapcsolódás a környezet szépítése, az évszaknak megfelelően szükséges növényápolási munkák végzésébe segítséggel. Szabadtéri növények (vetése, palántázás, kapálás, öntözés, elnyílt virágok levágása, komposztálása) gondozása, ha erre lehetőség van az iskolában. Szobanövények gondozása a tanteremben irányítás mellett.	anyanyelv és kommunikáció

Kulcsfogalmak/ fogalmak	A tanuló által használt házimunkával kapcsolatos eszközök neve. A gondozott növényekkel kapcsolatos elnevezések.
A fejlesztés várt eredményei	Irányítással rendszeresen vegyen részt a növények gondozásában. Tálalószekrényből a csoportnak a napi étkezésekhez terítsen meg, az ételeket és italokat a tárolási helyükről (hűtőszekrény, konyhapult) tegye az asztalra. Készítsen csoportnak adott mennyiségű limonádét, szörpöt. Étkezés után az asztalt törölje le. Kijelölt területen segítséggel söpörje

	össze a szemetet, és mosson fel. Étkezés végén a használt eszközöket és az ételmaradékot a megfelelő helyre tegye.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők**	**Órakeret: 22**
Előzetes tudás	Vetkőzés, öltözés fizikai segítséggel. Fizikai segítséggel kézmosás, fogmosás fizikai segítséggel. Saját ital elkészítése vizuális segítséggel, ha a szükséges anyagok és eszközök az asztalra vannak készítve.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Nagyobb fokú önállóság elérése a mindennapi tevékenységekben.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Öltözködés: a ruhák elejének és hátuljának megkülönböztetése. Cipzár, csat, tépőzár, gombolások használata, cipőfűző befűzése, bekötése. Személyi higiénia, testápolás: kéz-, arc-, és fogmosás hatékonyságának növelése. A zuhanyozásban való aktív közreműködés. Körömkefe használat, fésülködés, orrfújás, zsebkendőhasználat, nemének megfelelő WC használat. Étkezés: kés, villa rendeltetésszerű használata, szalvétahasználat. Saját ital (limonádé, szörp) elkészítése. **Ismeretek** Ruhák válogatása, csoportosítása. Ruha gondozása, tárolása. Személyes tisztálkodás. Étkezési szokások. **Tevékenység** Öltözködés, vetkőzés, a ruhák elejének és hátuljának megkülönböztetése. Cipzár illesztése felhúzása. Csat kicsatolása, bekapcsolása. Cipő befűzése, bekötése. Tépőzár megfelelő használata. Kéz és arcmosás. Kéz- és arcmosás hatékonyságának ellenőrzése jól látható szennyeződéseknél. Fésülködés. Önálló zsebkendőhasználat. Fogmosás. Nemének megfelelő WC használat. Hús felvágása késsel. Étkezés késsel-villával. Szalvéta rutinszerű használata.	anyanyelv és kommunikáció

Saját ital elkészítése (limonádé, szörp)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Étkezéssel, tisztálkodással, öltözködéssel kapcsolatos fogalmak, kifejezések.
A fejlesztés várt eredményei	Személyre szabott segítséggel valósítsa meg az egyéni fejlesztési tervében megjelenő tartalmakat. Ruháit gombolja be, a cipzárt húzza fel. Jól látható szennyeződéseknél ellenőrizze a kézmosás és arcmosás hatékonyságát, mossa tisztára kezét és arcát. Fésülködjön meg önállóan, ha rövid a haja. Zuhanyozzon kevés segítséggel. Használja önállóan nemének megfelelően a WC-t. Használja önállóan a zsebkendőt. Segítséggel mosson fogat. Tudjon néhány ételt késsel-villával enni, a hús feldarabolásához segítséget kaphat. Használja rutinszerűen a szalvétát. Készítse el saját italát.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**6. Anyagok alakítása**	**Órakeret: 15**
Előzetes tudás	Papír gyűrése, simítása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A papír tulajdonságainak megismerése, alakítása különféle eszközökkel és technikákkal.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat A papír változatos, sokoldalú használatát megismerni, technikákat elsajátítani, esztétikus alkotásokat készíteni. A megfelelő anyagokhoz megfelelő eszközöket választani. **Ismeretek** Papírok tulajdonsága, alakíthatóságuk (hajtogatás, tépés, sodrás, vágás, ragasztás, fűzés). Ajándékok, elemi kompozíciók létrehozása. Varrás kemény papírlemezre. **Tevékenység** Papírból különböző formák készítése – eltérő vastagságú papírok hajtogatása (legyező), felezőhajtás, sarkok illesztése, hajtások megerősítése, segítséggel csákó, hajó hajtogatása.	ábrázolás, alakítás

Tépés, hajtás mentén forma kitépés tetszés szerint, vagy minta alapján mozaik kép, kép ragasztása előkészített alapra. Alkalmas papírok sodrása, formakitöltés, képkészítés az elkészített anyagból. Ollóval csíkvágás vonal mentén, a csíkokból füzér készítése. Előrajzolt forma kivágása, felragasztása, képkészítés (téli kép, karácsonyi, anyák napi, húsvéti). Papírfűzés, a technika elsajátítása, ritmikus sorok fűzése, az elkészült minta rögzítése. Kartonból, hullámpapírból varrással, festéssel, ragasztással tárgy készítése. Előlyukasztott lemezre varrás egyszerű öltéssel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Papírfajták elnevezése, merkelőtű, ragasztófajták, öltések neve.
A fejlesztés várt eredményei	Minta alapján munkadarab készítése.

4. évfolyam

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Textilmunkák**	**Órakeret: 15**
Előzetes tudás	Érzékelés tapintással.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Anyagok tulajdonságainak megismertetése és megtapasztalása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Saját tapasztalatai alapján vizsgálni az anyagokat adott szempontok alapján. Utánzókészséget, kreativitást fejleszteni, adott anyagból ábrát, formát, tárgyat készíteni (minta után, saját elképzelés alapján). Környezetében található használati tárgyak közül textileket gyűjteni. Cérna befűzése közepes méretű tűbe. Csomókötés cérnára. Fércöltés varrása előpontozás nélkül.	anyanyelv és kommunikáció, ábrázolás, mozgás és testnevelés

Közepes lyukú gomb felvarrása.
Kartontextília vágása egyenes vonal mentén.
Szivacs vágása csíkokra.

Ismeretek

Anyagok tulajdonságai, alkalmazásuk.

Anyagok alakíthatósága.

Ismerkedés textillel.

Olló balesetmentes használata.

Nyírás, Vágás.

Fércöltés.

Gombvarrás.

Tevékenység

Anyagok válogatása eltérő szempontok szerint: puha, kemény, törékeny,

éghető, tűzálló, természetes anyag, műanyag,

Az anyagok felhasználási területei: kő, homok, fa, textil, termések (vadgesztenye, toboz, magok, bogyók), növényi részek (szalma, nád, gyékény, vessző).

Formák kirakása adott anyagokból (gesztenye, kavics, lencse).

Vessző hajlítása, szalmából, drótból, fonalból fonat készítése.

Homokvár építése a homokozóban, formázás homokozó edényekkel. homoktálcán ábrák készítése.

Textilek gyűjtése tanteremben, otthon (képek, tárgyak válogatása, csoportosítása)

Tapintással, bőrön keresztül az anyagra következtetni (selyem, bársony, zsákvászon, gyapjú, tüll).

Az olló használatának gyakorlása: különböző vastagságú textilanyagok nyírása, egyenes vonal mentén forma kivágása.

Textilből kivágott formákból kép összeállítása, felragasztása kartonra, különböző vastagságú fonalból vonal követése, formakitöltés.

Textilkartonból, kartonból formák kivágása egyenes vonal mentén.

Fércöltés kartonon, közepes lyukú gomb felvarrása kartonra, textilre vizuális segítséggel.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Természetes anyag, műanyag, termés, alapanyag, textilfajták. A vágással és az olló használatával kapcsolatos fogalmak.
A fejlesztés várt eredményei	Képes a megismert anyagokat adott szempontok szerint csoportosítani, legfontosabb tulajdonságait, alkalmazásukat ismerni. Képes az ollót balesetmentesen, kis segítséggel használni. Egyenes vonal mentén csíkokat vág.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Egyszerű háztartási munkák**	**Órakeret: 20**
Előzetes tudás	Terítés a csoportnak reggelihez és uzsonnához a tálalószekrényen megfelelő számban előkészített eszközökkel, az előkészített ételek asztalra helyezése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Személyes környezetben egyszerű háztartási munkák végzése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Hulladékgyűjtés, tárolás, szelektív gyűjtés. Szabadtéri- és szobanövényeket gondozása, fejlődésük megfigyelése, arról rajzos (képes, fotós) napló vezetése. Hideg ételek készítése. Az elektromos teafőző használata, a kapcsolódó balesetvédelmi és érintésvédelmi szabályok elsajátítása. Mosogatás. Udvar takarítása. Egy adott terület önálló kitakarítása. **Ismeretek** A ház körüli takarítási munkákhoz használható eszközök és feladatok. Tanteremben, étkezőben egyszerű takarítási munkák végzése. Növénygondozás. **Tevékenység** Szemétszedés, ha megtelt a szemétgyűjtő, jelezni a felnőtteknek. Az évszaknak megfelelő takarítási munkák, a hulladék szelektív gyűjtése. Söprés, felmosás, alátétek, asztal tisztítása. Hideg ételek készítése: a szükséges eszközök (vágódeszka, kés, reszelő, fakanál) helyének ismerete, balesetmentes használata. Az előkészítő (szeletelés, reszelés,	anyanyelv és kommunikáció, ábrázolás, mozgás és testnevelés

keverés) és befejező műveletek megismerése. Mosogatás reggeli és uzsonna után. Egy adott helyiséget kitakarítása (asztaltörlés, söprés, felmosás). A környezet szépítése, bekapcsolódás a szükséges, évszaknak megfelelő növényápolási munkák végzésébe segítséggel. Szabadtéri növények (vetése, palántázás, kapálás, öntözés, elnyílt virágok levágása, komposztálása) gondozása. Szobanövények gondozása a tanteremben, folyosókon, irányítás mellett.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A tanuló által használt házimunkával kapcsolatos eszközök neve. A gondozott növényekkel kapcsolatos elnevezések.
A fejlesztés várt eredményei	Irányítással rendszeresen vegyen részt a kerti- és szobanövények gondozásában. Készítsen ételeket egyszerű konyhatechnikai eljárásokkal. Reggeli és uzsonna után vizuális segítséggel mosogasson el, a száraz edényeket rakja a helyére. Az udvar adott nagyságú területén szedje össze a szemetet és tegye a szemétgyűjtőbe. Egy adott helyiségben törölje le az asztalt, söpörjön és mosson fel.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők**	**Órakeret: 22**
Előzetes tudás	Jól látható szennyeződéseknél ellenőrizze a kézmosás és arcmosás hatékonyságát, mossa tisztára kezét és arcát.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Nagyobb fokú önállóság elérése a mindennapi tevékenységekben.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Öltözködés: önálló öltözés, cipőfűző bekötése. Felöltözés után ruházat ellenőrzése tükörben, ha szükséges, megigazítása. Ruhahajtogatás, vállfahasználat. Személyi higiénia, testápolás: Önállóság a kéz- arc-és fogmosásnál, zuhanyozásnál. Fésülködés, frizura, körömkefe-használat. A tevékenységek hatékonyságát felnőtt ellenőrzi. Étkezés késsel-villával, helyes evőeszköztartás, merőkanál használat, tiszta étkezés. **Ismeretek**	anyanyelv és kommunikáció, mozgás és testnevelés

Ruhák válogatása, csoportosítása. Ruha gondozása, tárolása. Személyes tisztálkodás. Étkezési szokások. **Tevékenység** Öltözködés, vetkőzés, a ruházat megigazítása. Ruhahajtogatás, vállfa, fogas használat. Cipzárhasználat. Csat kicsatolása, bekapcsolása. Cipő befűzése, bekötése. Tépőzár megfelelő használata. Kéz és arcmosás. Kéz- és arcmosás hatékonyságának ellenőrzése jól látható szennyeződéseknél. Fésülködés. Önálló zsebkendőhasználat. Fogmosás. Kulturált étkezés, helyes evőeszköz használat, megfelelő mennyiségű étel kimerése, adagolása.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az étkezéssel, tisztálkodással, öltözködéssel kapcsolatos fogalmak.
A fejlesztés várt eredményei	Személyre szabott segítséggel valósítsa meg az egyéni fejlesztési tervében megjelenő tartalmakat. Törekedjen arra, hogy a tanult tisztálkodási, önápolási műveletek hatékonyak legyenek. Önállóan merje ki magának az ételt. Helyes evőeszköztartással, tisztán étkezzen. Öltözzön önállóan. Levetett ruháit hajtogassa össze, segítséggel helyezze vállfára, fogasra, polcra.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**6. Anyagok alakítása**	**Órakeret: 15**
Előzetes tudás	Papír gyűrése, simítása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A papír tulajdonságainak megismerése, alakítása különféle eszközökkel és technikákkal.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat A papír változatos, sokoldalú használatát megismerni, technikákat elsajátítani, esztétikus alkotásokat készíteni.	anyanyelv és kommunikáció,

A megfelelő anyagokhoz megfelelő eszközöket választani. **Ismeretek** Papírok tulajdonsága, alakíthatóságuk (hajtogatás, tépés, sodrás, vágás, ragasztás, fűzés). Ajándékok, elemi kompozíciók létrehozása. Varrás kemény papírlemezre. **Tevékenység** Papírból különböző formák készítése – eltérő vastagságú papírok hajtogatása (legyező), felezőhajtás, sarkok illesztése, hajtások megerősítése, segítséggel csákó, hajó hajtogatása. Tépés, hajtás mentén, forma kitépés tetszés szerint, mozaik kép, kép ragasztása előkészített alapra. Alkalmas papírok sodrása, formakitöltés, képkészítés az elkészített anyagból. Ollóval csíkvágás vonal mentén, a csíkokból füzér készítése. Előrajzolt forma kivágása, felragasztása, képkészítés (téli kép, karácsonyi, anyák napi, húsvéti). Papírfűzés, a technika elsajátítása, ritmikus sorok fűzése, az elkészült minta rögzítése. Kartonból, hullámpapírból varrással, festéssel, ragasztással tárgy készítése. Előlyukasztott lemezre varrás egyszerű öltéssel.	ábrázolás,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Papírfajták elnevezése, merkelőtű, ragasztófajták, öltések neve.
A fejlesztés várt eredményei	Minta alapján munkadarab készítése.

3–4. évfolyam (A 2020/21-es tanévtől felmenő rendszerben)

A tantárgy az erkölcsi nevelést a mindennapi életben előforduló önellátással és környezetgondozással összefüggő tevékenységek felelősségének megalapozásával, a napi kötelezettségek elvégzésére neveléssel alapozza meg.

A testi és lelki egészségre nevelést a környezet és a ruházat egészséges, praktikus megválasztására, kialakítására, javítására, és a munka, szórakozás, pihenés helyes egyensúlyának megismerésére törekvéssel segíti.
A tantárgy segíti a családi életre nevelés céljainak elérését, a családi munkamegosztásban a képességekhez, érdeklődéshez igazodó részvételre és a vállalt feladatok elvégzésére ösztönzéssel.

Kötelező óraszám: 72 óra

3.évfolyam

Témakör	**1. Textilmunkák**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Érzékelés tapintással.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Anyagok tulajdonságainak megismertetése és megtapasztalása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat: Saját tapasztalat alapján vizsgálni az anyagokat adott szempont alapján. Utánzókészséget, kreativitást fejleszteni, adott anyagból ábrát, formát, tárgyat készíteni (minta után, saját elképzelés alapján). Környezetében található használati tárgyak közül textileket gyűjteni. Az olló használatát elsajátítani. Nagylyukú kongrén előrajzolt öltéspontokon fércöltés varrása. Nagylyukú gomb felvarrása. Csomókötés cérnára. Szivacscsíkok apró darabokra vágása. **Ismeretek** Anyagok tulajdonságai, alkalmazásuk. Anyagok alakíthatósága. Ismerkedés textillel. Olló használata. Nyírás, Vágás. Fércöltés. Gombvarrás. **Tevékenység** Anyagok válogatása eltérő szempontok szerint: puha, kemény, törékeny, éghető, tűzálló, természetes anyag, műanyag,	anyanyelv és kommunikáció, játékra nevelés, ábrázolás, alakítás

Az anyagok felhasználási területei: kő, homok, fa, textil, termések (vadgesztenye, toboz, magok, bogyók), növényi részek (szalma, nád, gyékény, vessző). Formák kirakása adott anyagokból (gesztenye, kavics, lencse). Vessző hajlítása, szalmából, drótból, fonalból fonat készítése. Homokvár építése a homokozóban, formázás homokozó edényekkel. homoktálcán ábrák készítése. Textilek gyűjtése tanteremben, otthon (képek, tárgyak válogatása, csoportosítása) Tapintással, bőrön keresztül az anyagra következtetni (selyem, bársony, zsákvászon, gyapjú, tüll). Az olló használatának gyakorlása: különböző vastagságú textilanyagok nyírása, egyenes vonal mentén forma kivágása. Textilből kivágott formákból kép összeállítása, felragasztása kartonra, különböző vastagságú fonalból vonal követése, formakitöltés. Fércöltés kartonon, nagylyukú gomb felvarrása kartonra, textilre vizuális segítséggel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Természetes anyag, műanyag, termés, alapanyag, textilfajták. Az olló részei és használatával kapcsolatos fogalmak.
A fejlesztés várt eredményei	Képes a megismert anyagokat adott szempontok szerint csoportosítani, legfontosabb tulajdonságait, alkalmazásukat ismerni. Képes az ollót balesetmentesen segítséggel használni.

Évfolyam: 3.

Témakör	**2. Egyszerű háztartási munkák**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Terítés a csoportnak reggelihez és uzsonnához a tálalószekrényen megfelelő számban előkészített eszközökkel, az előkészített ételek asztalra helyezése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Személyes környezetben egyszerű háztartási munkák végzése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Hulladékgyűjtés, tárolás, szelektív gyűjtés. Reggeli és uzsonnakészítés a csoportnak, előkészített eszközökkel, előkészített (szeletelt) nyersanyagokból. Asztaltörlés, söprés, felmosás. Szabadtéri- és szobanövényeket gondozása, fejlődésük megfigyelése, arról rajzos (képes, fotós) napló vezetése.	anyanyelv és kommunikáció

Ismeretek A ház körüli takarítási munkákhoz használható eszközök és feladatok. Tanteremben, étkezőben egyszerű takarítási munkák. Növénygondozás. **Tevékenység** Szemétszedés, a szemétgyűjtők megfigyelése, ha megtelt jelezni a felnőtteknek. Az évszaknak megfelelő takarítási munkák, a hulladék szelektív gyűjtése. Söprés, felmosás, alátétek, asztal tisztítása. Az étkezéshez szükséges eszközök tárolási helyének és a hűtőszekrény tartalmának megismerése. Reggeli és uzsonna elkészítése, kenyér megkenése. Előkészített, felszeletelt feltétek (szalámi, sajt, zöldségek) elhelyezése a kenyéren. Bekapcsolódás a környezet szépítése, az évszaknak megfelelően szükséges növényápolási munkák végzésébe segítséggel. Szabadtéri növények (vetése, palántázás, kapálás, öntözés, elnyílt virágok levágása, komposztálása) gondozása, ha erre lehetőség van az iskolában. Szobanövények gondozása a tanteremben irányítás mellett.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A tanuló által használt házimunkával kapcsolatos eszközök neve. A gondozott növényekkel kapcsolatos elnevezések.
A fejlesztés várt eredményei	Irányítással rendszeresen vegyen részt a növények gondozásában. Tálalószekrényből a csoportnak a napi étkezésekhez terítsen meg, az ételeket és italokat a tárolási helyükről (hűtőszekrény, konyhapult) tegye az asztalra. Készítsen csoportnak adott mennyiségű limonádét, szörpöt. Étkezés után az asztalt törölje le. Kijelölt területen segítséggel söpörje össze a szemetet, és mosson fel. Étkezés végén a használt eszközöket és az ételmaradékot a megfelelő helyre tegye.

Évfolyam: 3.

Témakör	**3. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Vetkőzés, öltözés fizikai segítséggel. Fizikai segítséggel kézmosás, fogmosás fizikai segítséggel. Saját ital elkészítése vizuális segítséggel, ha a szükséges anyagok és eszközök az asztalra vannak készítve.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Nagyobb fokú önállóság elérése a mindennapi tevékenységekben.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**

Fejlesztési feladat Öltözködés: a ruhák elejének és hátuljának megkülönböztetése. Cipzár, csat, tépőzár, gombolások használata, cipőfűző befűzése, bekötése. Személyi higiénia, testápolás: kéz-, arc-, és fogmosás hatékonyságának növelése. A zuhanyozásban való aktív közreműködés. Körömkefe használat, fésülködés, orrfújás, zsebkendőhasználat, nemének megfelelő WC használat. Étkezés: kés, villa rendeltetésszerű használata, szalvétahasználat. Saját ital (limonádé, szörp) elkészítése. **Ismeretek** Ruhák válogatása, csoportosítása. Ruha gondozása, tárolása. Személyes tisztálkodás. Étkezési szokások. **Tevékenység** Öltözködés, vetkőzés, a ruhák elejének és hátuljának megkülönböztetése. Cipzár illesztése felhúzása. Csat kicsatolása, bekapcsolása. Cipő befűzése, bekötése. Tépőzár megfelelő használata. Kéz és arcmosás. Kéz- és arcmosás hatékonyságának ellenőrzése jól látható szennyeződéseknél. Fésülködés. Önálló zsebkendőhasználat. Fogmosás. Nemének megfelelő WC használat. Hús felvágása késsel. Étkezés késsel-villával. Szalvéta rutinszerű használata. Saját ital elkészítése (limonádé, szörp)	anyanyelv és kommunikáció

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Étkezéssel, tisztálkodással, öltözködéssel kapcsolatos fogalmak, kifejezések.
A fejlesztés várt eredményei	Személyre szabott segítséggel valósítsa meg az egyéni fejlesztési tervében megjelenő tartalmakat. Ruháit gombolja be, a cipzárt húzza fel. Jól látható szennyeződéseknél ellenőrizze a kézmosás és arcmosás hatékonyságát, mossa tisztára kezét és arcát. Fésülködjön meg önállóan, ha rövid a haja. Zuhanyozzon kevés segítséggel. Használja önállóan nemének megfelelően a WC-t. Használja önállóan a zsebkendőt. Segítséggel mosson fogat. Tudjon néhány ételt késsel-villával enni, a hús feldarabolásához segítséget kaphat. Használja rutinszerűen a szalvétát. Készítse el saját italát.

Évfolyam: 3.

Témakör	**4. Anyagok alakítása**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Papír gyűrése, simítása.	

Tantárgyi fejlesztési célok	A papír tulajdonságainak megismerése, alakítása különféle eszközökkel és technikákkal.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat A papír változatos, sokoldalú használatát megismerni, technikákat elsajátítani, esztétikus alkotásokat készíteni. A megfelelő anyagokhoz megfelelő eszközöket választani. **Ismeretek** Papírok tulajdonsága, alakíthatóságuk (hajtogatás, tépés, sodrás, vágás, ragasztás, fűzés). Ajándékok, elemi kompozíciók létrehozása. Varrás kemény papírlemezre. **Tevékenység** Papírból különböző formák készítése – eltérő vastagságú papírok hajtogatása (legyező), felezőhajtás, sarkok illesztése, hajtások megerősítése, segítséggel csákó, hajó hajtogatása. Tépés, hajtás mentén forma kitépés tetszés szerint, vagy minta alapján mozaik kép, kép ragasztása előkészített alapra. Alkalmas papírok sodrása, formakitöltés, képkészítés az elkészített anyagból. Ollóval csíkvágás vonal mentén, a csíkokból füzér készítése. Előrajzolt forma kivágása, felragasztása, képkészítés (téli kép, karácsonyi, anyák napi, húsvéti). Papírfűzés, a technika elsajátítása, ritmikus sorok fűzése, az elkészült minta rögzítése. Kartonból, hullámpapírból varrással, festéssel, ragasztással tárgy készítése. Előlyukasztott lemezre varrás egyszerű öltéssel.	ábrázolás, alakítás

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Papírfajták elnevezése, merkelőtű, ragasztófajták, öltések neve.
A fejlesztés várt eredményei	Minta alapján munkadarab készítése.

Kötelező óraszám: 72 óra

4.évfolyam

Témakör	**1. Textilmunkák**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Érzékelés tapintással.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Anyagok tulajdonságainak megismertetése és megtapasztalása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Saját tapasztalatai alapján vizsgálni az anyagokat adott szempontok alapján. Utánzókészséget, kreativitást fejleszteni, adott anyagból ábrát, formát, tárgyat készíteni (minta után, saját elképzelés alapján). Környezetében található használati tárgyak közül textileket gyűjteni. Cérna befűzése közepes méretű tűbe. Csomókötés cérnára. Fércöltés varrása előpontozás nélkül. Közepes lyukú gomb felvarrása. Kartontextília vágása egyenes vonal mentén. Szivacs vágása csíkokra. **Ismeretek** Anyagok tulajdonságai, alkalmazásuk. Anyagok alakíthatósága. Ismerkedés textillel. Olló balesetmentes használata. Nyírás, Vágás. Fércöltés. Gombvarrás. **Tevékenység** Anyagok válogatása eltérő szempontok szerint: puha, kemény, törékeny, éghető, tűzálló, természetes anyag, műanyag, Az anyagok felhasználási területei: kő, homok, fa, textil, termések (vadgesztenye, toboz, magok, bogyók), növényi részek (szalma, nád, gyékény, vessző). Formák kirakása adott anyagokból (gesztenye, kavics, lencse). Vessző hajlítása, szalmából, drótból, fonalból fonat készítése. Homokvár építése a homokozóban, formázás homokozó edényekkel. homoktálcán ábrák készítése. Textilek gyűjtése tanteremben, otthon (képek, tárgyak válogatása, csoportosítása)	anyanyelv és kommunikáció, ábrázolás, mozgás és testnevelés

Tapintással, bőrön keresztül az anyagra következtetni (selyem, bársony, zsákvászon, gyapjú, tüll). Az olló használatának gyakorlása: különböző vastagságú textilanyagok nyírása, egyenes vonal mentén forma kivágása. Textilből kivágott formákból kép összeállítása, felragasztása kartonra, különböző vastagságú fonalból vonal követése, formakitöltés. Textilkartonból, kartonból formák kivágása egyenes vonal mentén. Fércöltés kartonon, közepes lyukú gomb felvarrása kartonra, textilre vizuális segítséggel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Természetes anyag, műanyag, termés, alapanyag, textilfajták. A vágással és az olló használatával kapcsolatos fogalmak.
A fejlesztés várt eredményei	Képes a megismert anyagokat adott szempontok szerint csoportosítani, legfontosabb tulajdonságait, alkalmazásukat ismerni. Képes az ollót balesetmentesen, kis segítséggel használni. Egyenes vonal mentén csíkokat vág.

Évfolyam: 4.

Témakör	**2. Egyszerű háztartási munkák**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Terítés a csoportnak reggelihez és uzsonnához a tálalószekrényen megfelelő számban előkészített eszközökkel, az előkészített ételek asztalra helyezése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Személyes környezetben egyszerű háztartási munkák végzése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Hulladékgyűjtés, tárolás, szelektív gyűjtés. Szabadtéri- és szobanövényeket gondozása, fejlődésük megfigyelése, arról rajzos (képes, fotós) napló vezetése. Hideg ételek készítése. Az elektromos teafőző használata, a kapcsolódó balesetvédelmi és érintésvédelmi szabályok elsajátítása. Mosogatás. Udvar takarítása. Egy adott terület önálló kitakarítása. **Ismeretek** A ház körüli takarítási munkákhoz használható eszközök és feladatok. Tanteremben, étkezőben egyszerű takarítási munkák végzése. Növénygondozás.	anyanyelv és kommunikáció, ábrázolás, mozgás és testnevelés

Tevékenység Szemétszedés, ha megtelt a szemétgyűjtő, jelezni a felnőtteknek. Az évszaknak megfelelő takarítási munkák, a hulladék szelektív gyűjtése. Söprés, felmosás, alátétek, asztal tisztítása. Hideg ételek készítése: a szükséges eszközök (vágódeszka, kés, reszelő, fakanál) helyének ismerete, balesetmentes használata. Az előkészítő (szeletelés, reszelés, keverés) és befejező műveletek megismerése. Mosogatás reggeli és uzsonna után. Egy adott helyiséget kitakarítása (asztaltörlés, söprés, felmosás). A környezet szépítése, bekapcsolódás a szükséges, évszaknak megfelelő növényápolási munkák végzésébe segítséggel. Szabadtéri növények (vetése, palántázás, kapálás, öntözés, elnyílt virágok levágása, komposztálása) gondozása. Szobanövények gondozása a tanteremben, folyosókon, irányítás mellett.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A tanuló által használt házimunkával kapcsolatos eszközök neve. A gondozott növényekkel kapcsolatos elnevezések.
A fejlesztés várt eredményei	Irányítással rendszeresen vegyen részt a kerti- és szobanövények gondozásában. Készítsen ételeket egyszerű konyhatechnikai eljárásokkal. Reggeli és uzsonna után vizuális segítséggel mosogasson el, a száraz edényeket rakja a helyére. Az udvar adott nagyságú területén szedje össze a szemetet és tegye a szemétgyűjtőbe. Egy adott helyiségben törölje le az asztalt, söpörjön és mosson fel.

Évfolyam: 4.

Témakör	**3. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Jól látható szennyeződéseknél ellenőrizze a kézmosás és arcmosás hatékonyságát, mossa tisztára kezét és arcát.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Nagyobb fokú önállóság elérése a mindennapi tevékenységekben.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Öltözködés: önálló öltözés, cipőfűző bekötése. Felöltözés után ruházat ellenőrzése tükörben, ha szükséges, megigazítása. Ruhahajtogatás, vállfahasználat.	anyanyelv és kommunikáció,

Személyi higiénia, testápolás: Önállóság a kéz- arc-és fogmosásnál, zuhanyozásnál. Fésülködés, frizura, körömkefe-használat. A tevékenységek hatékonyságát felnőtt ellenőrzi. Étkezés késsel-villával, helyes evőeszköztartás, merőkanál használat, tiszta étkezés. **Ismeretek** Ruhák válogatása, csoportosítása. Ruha gondozása, tárolása. Személyes tisztálkodás. Étkezési szokások. **Tevékenység** Öltözködés, vetkőzés, a ruházat megigazítása. Ruhahajtogatás, vállfa, fogas használat. Cipzárhasználat. Csat kicsatolása, bekapcsolása. Cipő befűzése, bekötése. Tépőzár megfelelő használata. Kéz és arcmosás. Kéz- és arcmosás hatékonyságának ellenőrzése jól látható szennyeződéseknél. Fésülködés. Önálló zsebkendőhasználat. Fogmosás. Kulturált étkezés, helyes evőeszköz használat, megfelelő mennyiségű étel kimerése, adagolása.	mozgás és testnevelés
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az étkezéssel, tisztálkodással, öltözködéssel kapcsolatos fogalmak.
A fejlesztés várt eredményei	Személyre szabott segítséggel valósítsa meg az egyéni fejlesztési tervében megjelenő tartalmakat. Törekedjen arra, hogy a tanult tisztálkodási, önápolási műveletek hatékonyak legyenek. Önállóan merje ki magának az ételt. Helyes evőeszköztartással, tisztán étkezzen. Öltözzön önállóan. Levetett ruháit hajtogassa össze, segítséggel helyezze vállfára, fogasra, polcra.

Évfolyam: 4.

Témakör	**4. Anyagok alakítása**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Papír gyűrése, simítása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A papír tulajdonságainak megismerése, alakítása különféle eszközökkel és technikákkal.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**

Fejlesztési feladat A papír változatos, sokoldalú használatát megismerni, technikákat elsajátítani, esztétikus alkotásokat készíteni. A megfelelő anyagokhoz megfelelő eszközöket választani. **Ismeretek** Papírok tulajdonsága, alakíthatóságuk (hajtogatás, tépés, sodrás, vágás, ragasztás, fűzés). Ajándékok, elemi kompozíciók létrehozása. Varrás kemény papírlemezre. **Tevékenység** Papírból különböző formák készítése – eltérő vastagságú papírok hajtogatása (legyező), felezőhajtás, sarkok illesztése, hajtások megerősítése, segítséggel csákó, hajó hajtogatása. Tépés, hajtás mentén, forma kitépés tetszés szerint, mozaik kép, kép ragasztása előkészített alapra. Alkalmas papírok sodrása, formakitöltés, képkészítés az elkészített anyagból. Ollóval csíkvágás vonal mentén, a csíkokból füzér készítése. Előrajzolt forma kivágása, felragasztása, képkészítés (téli kép, karácsonyi, anyák napi, húsvéti). Papírfűzés, a technika elsajátítása, ritmikus sorok fűzése, az elkészült minta rögzítése. Kartonból, hullámpapírból varrással, festéssel, ragasztással tárgy készítése. Előlyukasztott lemezre varrás egyszerű öltéssel.	anyanyelv és kommunikáció, ábrázolás,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Papírfajták elnevezése, merkelőtű, ragasztófajták, öltések neve.
A fejlesztés várt eredményei	Minta alapján munkadarab készítése.

5–6. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelésben a harmonikus, esztétikus és praktikus környezetért végzett tevékenység felelősségének tudatosításával és a takarékosság és mértékletesség igényének kialakításával játszik fontos szerepet.
A testi és lelki egészségre nevelésben különös hangsúlyt helyez a háztartásban előforduló fizikai és mentális veszélyforrások megismerésére, igény kialakítására a testi épség megóvására, a munkatevékenységek végzéséhez szükséges fizikai és lelki képességek fejlesztésére.
A családi életre nevelésben fontos szerepet játszik a tantárgy a családi munkamegosztásban az érdeklődésnek, képességnek megfelelő tevékenységek gyakorlásával, a minél önállóbb önellátás megalapozásával.

A felelősségvállalás másokért, önkéntesség kialakítása a családban és a társak között előforduló segítségadási lehetőségek megismerésére, szükséglet szerinti alkalmazására irányul.
A tantárgy a fenntarthatóság, környezettudatosság fejlesztését segíti az életvitel során felhasznált anyagokkal és energiahordozókkal való takarékos bánásmód elsajátításával, a pazarló szokások felismerésével, valamint a környezetben található erőforrások szükséglet alapú felhasználásával.
Balesetvédelem: minden munkatevékenység során szükséges a balesetvédelemi, valamint a munkavédelmi szabályok ismerete és betartása.

Kötelező óraszám: 72 óra

5.évfolyam

Témakör	**1. Textilmunkák**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Megismert anyagok adott szempontok szerinti csoportosítása, legfontosabb tulajdonságaik, alkalmazási lehetőségeik ismerete. Ollót balesetmentes használata segítség mellett.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az olló és a tű helyes használata felügyelet mellet.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Az anyag megmunkálhatóságának megismerése. Irányítással textil csíkokra vágása, textilcsíkok összevarrása, gombolyítása. A száröltést segítséggel, a szálkihúzást és az előöltést önállóan történő gyakorlása. A varrás hátoldalának eldolgozása. Gombvarrás. Textília formára vágása. Fércöltés varrása. Tűbefűzés és csomókötés (egyre önállóbb) gyakorolása. Ismerkedés szövött tárgyakkal, a szövés eszközeivel. **Ismeretek** Anyagvizsgálat érzékszervi tapasztalatszerzés útján: megmunkálhatóság. Irányítással textil felvágása, nyírása, segítséggel, gombolyítása. Öltésformák (fércöltés, előöltés, száröltés szegőöltés: pelenkaöltés). Varrások eldolgozása. Csomókötés, gombfelvarrás. **Tevékenység**	Mozgásnevelés: finommotorika Ének, zene: zenehallgatás

Textilfélék alapanyaga, azok elemi szálainak megismerése (válogatási gyakorlatok: szín, anyagvastagság, anyagösszetétel alapján). Textilből készült használati tárgyak gyűjtése, csoportosítása. Vágás, gombolyítás, szalagkötés gyakorlása, szálbehúzás, varrási alapismeretek gyakorlása. Fokozódó önállósággal szalagkötés szálkihúzás. Fokozódó önállósággal szalagkötés, segítséggel szároltés gyakorlása. Szegőöltések közül pelenkaöltés technikájának megismerése. Új öltésforma megismerése a tűbefűzés, csomózás gyakorlásával. Anyag és gomb kapcsolata, gombvarrási gyakorlatok. A tanult tevékenységek folyamatos gyakorlása csökkenő mértékű segítséggel. Szövés anyagainak, eszközeinek megismerése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szál, *szálirány, anyagnyúlás, előöltés, szálöltés, szegőöltés, elvarrás, pelenkaöltés.*
A fejlesztés várt eredményei	Képes felügyelet mellet baleset-, és munkavédelmet figyelembe venni veszélyes eszközök használata során.

Évfolyam: 5.

Témakör	**2. Egyszerű háztartási munkák**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Ételek készítése egyszerű konyhatechnikai eljárásokkal. Mosogatás reggeli és uzsonna után. A száraz edények elrakása. A szemét összeszedése az udvar adott nagyságú területén, majd a szemétgyűjtőbe helyezése. Egy adott helyiségben asztal letörlése, söprögetés, felmosás.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyszerű ételek elkészítése. Alapvető takarítási feladatok elvégzése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Az egyszerű konyhatechnikai eljárásokkal készíthető ételek körének bővítése. Az elektromos tűzhely használata, az érintésvédelmi szabályok elsajátítása. A forró víz, forró főzőlap veszélyeinek és a baleset-megelőzési szabályoknak megismerése. Mosogatás ebéd után. Portörlés. A porszívó működésének megismerése. Porszívózás felnőtt által hálózatra csatlakoztatott porszívóval.	Kommunikáció: szókincs Környezet-ismeret: növények, állatok a

A fürdőszobai polcok fogmosó poharak, tükrök tisztítása, a szükséges tisztítószerek és eszközök megismerése, és azok használata. **Ismeretek** Seprű, lapát használata. Konyhai eszközök helye, rendje. Egyszerűbb konyhai munkák. Kenyérkenés, kenyérszeletelés, kenyérpirítás, konzervbontás. Gyümölcs és zöldségtisztítás. Főzést nem igénylő ételek készítése. **Tevékenység** Az elektromos tűzhely használata segítséggel. Étkezések előkészítése segítséggel. A kenyérkenés módjának megtanulása. Szendvicskészítés. Egyszerű ételek elkészítésének megismerése, gyakorlása. Pirítós készítése. Mosogatás ebéd után segítséggel. Seprés, portörlés, felmosás segítséggel. Porszívózás segítséggel. Portörlés segítséggel. A fürdőszobai polcokat segítséggel letörli, a tükröket segítséggel megtisztítja. A fogmosó poharakat elmossa. Adott területen lehullott falevelek összegyűjtése, zsákba helyezése.	táplálkozásban, egészséges életmód

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Előkészítéshez és főzéshez kapcsolódó fogalmak, az anyagokra eszközökre, technológiára vonatkozóan szókincs bővítése.
A fejlesztés várt eredményei	Legyen képes segítséggel használni a villanytűzhelyt és egyszerűbb háztartási eszközöket (pl. konzervnyitó, kenyérpirító). Főétkezések után mosogasson el, az edényszárítóról az edényeket rakja a helyére. Segítséggel végezzen el alapvető takarításokat (pl. seprés, portörlés). A fürdőszobában segítséggel tisztítsa le a polcokat, tükröket, irányítással pótolja a hiányzó tisztálkodási szereket. Egy helyiség polcait törölje le. A faleveleket gyűjtse össze és rakja zsákba.

Évfolyam: 5.

Témakör	**3. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Törekszik arra, hogy a tanult tisztálkodási, önápolási műveletek hatékonyak legyenek. Önállóan meri ki magának az ételt. Helyes evőeszköztartással, tisztán étkezik. Önállóan öltözik. Levetett ruháit összehajtogatja, vállfára helyezi.	

Tantárgyi fejlesztési célok	Hajmosás, hajszárító használata. Mosakodás, dezodoráló szerek használata. Időjárásnak megfelelő öltözködés. Cipőtisztítás.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Hajmosás: hajszárító használata. Tisztálkodás: mozgásfoglalkozások után felsőtest megmosása. Dezodoráló szer használata. Étkezések után rutinszerű fogmosás. Öltözködés: az időjárásnak, alkalomnak megfelelő ruházat kiválasztása. Cipőtisztítás. **Ismeretek** A hajszárító biztonságos használata. Mosakodás, dezodoráló szer használata. A megfelelő ruházat kiválasztása. A cipőtisztítás lépései. **Tevékenység** A hajszárítót megbízhatóan használja. Főétkezések után rutinszerűen fogat mos. Megmosakszik és dezodoráló szert használ. Adekvátan kiválasztja ruháit (időjárás, alkalom). Saját cipőjét kitisztítja, ismeri a szükséges eszközöket.	Mozgásnevelés: finommozgások, Társadalomi ismeretek: divat, viselet

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Testi higiéniával kapcsolatos fogalmak bővítése (pl. felsőtest megmosása, dezodoráló szer). Adekvát ruházat fogalmának ismerete.
A fejlesztés várt eredményei	Hajmosásnál működjön együtt, hajszárításnál ráfogással tartsa a hajszárítót. Tanult helyzetben rutinszerűen mosson kezet és fogat. Ruházatát igazítsa az időjárás változásaihoz. Cipőjét a tanult módon tisztítsa ki.

Évfolyam: 5.

Témakör	**4. Vásárlás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Tudja, hogy az árucikkeket boltban vásároljuk.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A vásárlás helyszíne. Árucsoportok.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Az alapvető árucikkek vásárlásának helye, módja. Egyféle árucikk vásárlása önállóan (vásárlás megtervezése, Mit veszek? Hol kapható? Mennyibe kerül?). Bevásárlókosár használata. **Ismeretek** Vásárlás körülményei. Szabadpolc. Vásárlás – fizetés. **Tevékenység** Vásárlás céljának, menetének megismerése. Vásárlás kis élelmiszerboltban, ahol önkiszolgáló rész és eladópult is van. Az egyes árucsoportok helyének ismerete, a bevásárlókosár használata. Felügyelet mellett alapvető egy tétel vásárlása.	Kommunikáció: vásárlás, közlekedés, Számolás-mérés: vásárlás, fizetés, Olvasás-írás: feliratok, reklámok, szórólapok

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Célzott vásárlás helye, ott kapható áruk neve. Vásárlási folyamatnál használt fogalmak. Vásárlási folyamatnál használatos fogalmak. Viselkedéshez kapcsolódó fogalmak folyamatos bővítése.
A fejlesztés várt eredményei	Kis élelmiszerboltban képes néhány árut fizikai segítséggel megkeresni, a kosárba tenni és a pénztárhoz vinni.

Évfolyam: 5.

Témakör	**5. Anyagok alakítása**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Kézügyesség. Minta alapján munkadarab készítése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az anyagmegmunkáláshoz használt technikák körének bővítése. Szabad ábrázolás.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Vizuális ábrázolás: vonalhatárok tartásával fest és színez. Szabad festéssel vagy rajzolással képet készít. Komplex alakító tevékenység: egyszerű tárgyak hajtogatása. Képlékeny anyagból különböző formákat alakít.	Ábrázolás-alakítás: tárgykészítés

Ismeretek Különböző anyagok tulajdonságainak felfedezése (papír, képlékeny anyag). Vonalhatárok tartása. Anyagok alakíthatósága. **Tevékenység** Adott anyagból készült tárgyak, alkotások készítése. Festés, rajzolás a vonalhatárok tartásával. Képek festése meghatározott téma alapján. Szabad festéssel és rajzolással kép készítése. Egyszerű tárgyak hajtogatása modellel és modell nélkül. Képlékeny anyagból formák alakítása modell alapján és szabadon.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alkotások készítése modell alapján vagy szabadon.
A fejlesztés várt eredményei	Képes formákat átrajzolni, festeni, színezni. Képes formákat vágni, formákat hajtogatni. Képes képlékeny anyagokat alakítani.

Kötelező óraszám: 72 óra

6.évfolyam

Témakör	**1. Textilmunkák**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Felügyelet mellet baleset-, és munkavédelem figyelembevétele veszélyes eszközök használata során.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az olló és a tű helyes használata.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Saját tapasztalatai alapján az anyag megmunkálhatóságának megismerése. Gépöltés gyakorlása textil anyagon. Két anyag összeillesztése, összevarrása. Önálló tűbefűzés és csomókötés. Ismerkedés szövött tárgyakkal, a szövés eszközeivel. **Ismeretek**	Mozgásnevelés: finommotorika

Anyagvizsgálat érzékszervi tapasztalatszerzés útján: megmunkálhatóság. Irányítással textil felvágása, nyírása, gombolyítása. Öltésformák (gépöltés, pelenkaöltés). Varrások eldolgozása. Csomókötés, gombfelvarrás. A szövés előkészítése. **Tevékenység** Textilfélék alapanyaga, azok elemi szálainak megismerése (válogatási gyakorlatok: szín, anyagvastagság, anyagösszetétel alapján). Textilből készült használati tárgyak gyűjtése, csoportosítása. Vágás, varrási alapismeretek gyakorlása. Fokozódó önállósággal szalagkötés, önállóan szálkihúzás. Önállóan szalagkötés, segítséggel szároltés gyakorlása. Szegőöltések közül pelenkaöltés technikájának megismerése. Új öltésforma megismerése a tűbefűzés, csomózás gyakorlásával. Anyag és gomb kapcsolata, gombvarrási gyakorlatok. A tanult tevékenységek folyamatos gyakorlása csökkenő mértékű segítséggel. Szövés anyagainak, eszközeinek megismerése.	Ének, zene: zenehallgatás
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szál, *szálirány*, *anyagnyúlás*, *előöltés*, *szálöltés*, *szegőöltés, elvarrás, pelenkaöltés,* Szövéssel kapcsolatos eszközök elnevezése.
A fejlesztés várt eredményei	Képes baleset- és munkavédelmet figyelembe venni veszélyes eszközök használata során.

Évfolyam: 6.

Témakör	**2. Egyszerű háztartási munkák**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Mosogatás a főétkezések után. A fürdőszobai polcok és tükrök tisztítása segítséggel. Egy adott helyiség polcainak letörlése. Adott nagyságú területről lehullott falevelek összegyűjtése, zsákba helyezése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyszerű ételek elkészítése. Alapvető takarítási feladatok elvégzése. Kézi mosás, teregetés.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Egyszerű ételek készítése. Egyszerű konyhatechnikai eljárások alkalmazása (pl. szeletelés, keverés). Hatékonyan mosogatás önállóan.	Kommunikáció: szókincs,

Fürdőszobai munkák körének bővítése: mosdótisztítás. Adott terület, szőnyeg porszívózása. Apróbb ruhadarabok kézi mosása és teregetése. Lehetőség szerint kiskert öntözése. Cserepes virágok öntözése. **Ismeretek** Konyhai eszközök helye, rendje. Egyszerűbb konyhai munkák. Gyümölcs- és zöldségtisztítás. Egyszerű mosási feladatok, teregetés. Porszívó használata önállóan. Öntözőkanna használata. **Tevékenység** Egyszerű ételek elkészítésének megismerése, gyakorlása. Porszívózás. A fürdőszobai mosdókagyló tisztítása. Kisebb ruhadarabok mosása kézzel, teregetés. Öntözés kiskertben.	Környezet-ismeret: növények, állatok a táplálkozásban, egészséges életmód

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Előkészítéshez és főzéshez kapcsolódó fogalmak, az anyagokra eszközökre, technológiára vonatkozóan szókincs bővítése.
A fejlesztés várt eredményei	Tudjon főétkezések és ételkészítés után hatékonyan elmosogatni. Legyen képes közepes nagyságú szőnyeget tisztára porszívózni. Tudjon egyszerű konyhatechnikai eljárásokat (szeletelés, keverés) alkalmazni egyszerű, hideg ételek elkészítésében. Legyen képes kisebb ruhadarabjait kézzel kimosni, kiteregetni. Adott szabály szerint öntözze m a kiskert növényeit.

Évfolyam: 6.

Témakör	**3. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Hajmosásnál együttműködik, hajszárításnál ráfogással tartja a hajszárítót. Tanult helyzetben rutinszerűen kezet és fogat mos. Ruházatát az időjárás változásaihoz igazítja. Cipőjét a tanult módon kitisztítja.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Önállóság a haj gondozásában. A menstruációval kapcsolatos higiénia megismerése. Önállóság a ruhaváltás terén.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Hajmosás: önálló hajmosás, hajszárító használata. Tisztálkodás: folyékony szappan és papírtörülköző használata nyilvános helyen is . Önmaga ellátása menstruációs napokon. A ruhaváltás szükségességének felismerése. Lábtörlő használata. **Ismeretek** A hajszárító biztonságos használata. Folyékony szappan és papírtörülköző használata. A menstruációval kapcsolatos tevékenységek elsajátítása. A ruházat váltása. Lábtörlőhasználat. **Tevékenység** A hajszárítót megbízhatóan használja. Kézmosásnál folyékony szappant és papírtörülközőt használ. Elsajátítja a menstruációval kapcsolatos higiéniát. A ruha váltásának szükségességét felismeri. Használja a lábtörlőt.	Mozgásnevelés: finommozgások, Társadalomi ismeretek: divat, viselet

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Testi higiéniával kapcsolatos fogalmak bővítése (folyékony szappan, papírtörülköző). Menstruációval kapcsolatos fogalmak és ismeretek.
A fejlesztés várt eredményei	Rutinszerűen alkalmazza a tanult helyzetekben a tisztálkodással és öltözködéssel kapcsolatos ismereteket. A tanult módon, segítséggel lássa el magát a menstruációs napokon.

Évfolyam: 6.

Témakör	**4. Vásárlás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Kis élelmiszerboltban néhány árut fizikai segítséggel megkeres, a kosárba tesz és a pénztárhoz visz.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Néhány árucikk kérése és kifizetése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Az alapvető árucikkek vásárlásának helye, módja. Többféle árucikk vásárlása önállóan (vásárlás megtervezése, Mit veszek? Hol kapható? Mennyibe kerül?). Néhány cikk elkérése az eladótól. **Ismeretek** Vásárlás körülményei. Szabadpolc. Vásárlás – fizetés. **Tevékenység** Vásárlás céljának, menetének megismerése. Vásárlás kis élelmiszerboltban, ahol önkiszolgáló rész és eladópult is van. Az egyes árucsoportok helyének ismerete, a bevásárlókosár használata. Felügyelet mellett alapvető több tétel vásárlása.	Kommunikáció: vásárlás, közlekedés, Számolás-mérés: vásárlás, fizetés, Olvasás-írás: feliratok, reklámok, szórólapok

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Célzott vásárlás helye, ott kapható áruk neve. Vásárlási folyamatnál használt fogalmak. Vásárlási folyamatnál és fizetésnél használatos fogalmak. Viselkedéshez kapcsolódó fogalmak folyamatos bővítése.
A fejlesztés várt eredményei	A tanult módon vásároljon néhány áruféleséget az eladótól.

Évfolyam: 6.

Témakör	**5. Anyagok alakítása**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Formák átrajzolása. Festés, Színezés. Formák vágása. Formák hajtogatása. Képlékeny anyagok alakítása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az anyagmegmunkáláshoz használt eszközök körének bővítése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Vizuális ábrázolás: valósághű színekkel fest és színez. Kis felületeket vonalhatárok tartásával színez. Formát rajzol tárgy modell után. Szabad festéssel vagy rajzolással képet készít.	Ábrázolás-alakítás: tárgykészítés

Komplex alakító tevékenység: mozaikképet és képeslapot készít megadott téma és méret alapján. Edényt készít agyagból. Megismeri és elvégzi a batikolás lépéseit. Megismeri és elvégzi a szövés lépéseit. Megismeri a makramézás technikáját. Megismeri és elvégzi a kötés alapvető lépéseit. **Ismeretek** Különböző anyagok tulajdonságainak felfedezése (agyag, fonal). Kis felületek kitöltése. Különböző kézműves technikák megismerése (batikolás, szövés, makramézás, kötés). **Tevékenység** Valósághűszínek használata festésnél és rajzolásnál Vonalhatárok tartásával kis felület színezése Szabad festéssel és rajzolással kép készítése Mozaikkép és képeslap készítése Agyagedény készítése Batikolás Makramézás Szövés Fonás	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alkotások készítése különböző technikákkal (agyagozás, batikolás, makramézás, szövés, kötés).
A fejlesztés várt eredményei	Képes szabadon képet festeni, rajzolni. Képes képlékeny anyagokat alakítása. Egyes textillel kapcsolatos műveleteket megismer, alkalmaz.

7–8. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelést a munkatevékenységek elvégzéséhez szükséges biztonságos, türelmes és kitartó magatartás szabályainak megismerésével és alkalmazásával segíti. A környezeti tevékenységek során támogatja a segítségkérés szükségességének felismerését és a tanuló képességeihez mérten másoknak segítség nyújtását.
A nemzeti öntudatot, hazafias nevelést a jellegzetes nemzeti, nemzetiségi ételek, italok megismerésével és a nemzeti ünnepekkor dekorációs kellékek készítésével segíti.
Az egészségre ártalmas anyagok és szokások tudatos elkerülésével, a figyelem ráirányításával a kiegyensúlyozott és harmonikus életvitelre, a pihenés, a munka és a szórakozás helyes arányainak felismerésére és az igyekezet kialakításával ezek betartására a testi és lelki egészségre nevelés céljait valósítja meg.
A családi életre nevelésben törekszik a családi munkamegosztásban az érdeklődés, képesség és igény szerinti részvételre, az önellátásban minél kevesebb segítség igénybe vételére.

A fenntarthatóság, környezettudatosság céljait támogatja a környezet tudatos megfigyeltetésével, a mindennapi életben előforduló helyzetekben az egészségre ártalmas hatások elkerülésével, a természet erőforrásaival való takarékosságra neveléssel.
Balesetvédelem: minden munkatevékenység során szükséges a balesetvédelemi, valamint a munkavédelmi szabályok ismerete és betartása.

Kötelező óraszám: 108 óra

7.évfolyam

Témakör	**1. Textilmunkák**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Olló, tű biztonságos használata, baleset-és munkavédelem figyelembevétele.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Tanult öltések alkalmazása. A szövés alapjainak elsajátítása. Ismerkedés a kötés és horgolás technikájával.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Textilmunkákhoz köthető rutinfeladatok folyamatos gyakorlása (fonalgombolyítás, vágás egyenes vonal mentén, forma kivágása, tű befűzése, csomó kötése fonalra, varrás eldolgozása egyre önállóbban). Két anyag összevarrása, beszegése, gomb felvarrása, gumibehúzás. Ismerkedés a kötés és horgolás eszközeivel, technikájával (érdeklődés szerint, egyéni megsegítéssel). Szövéshez szükséges eszközök, alapanyagok megismerése, a mozdulatok gyakorlása. Egyszerű, kisméretű darab szövése, egy-két szín alkalmazásával. **Ismeretek** Textillel kapcsolatos tevékenységek megismerése. Szálkihúzás, fonás, tanult öltések. Láncöltés megismerése. Textil szegése, összevarrása kézzel. Gombfelvarrás, gumibehúzás. Kötés – horgolás – szövés. **Tevékenység** Eddigi tevékenységek folyamatos gyakorlása, egyes esetekben alkalmazása önállóan (vágás, tűbefűzés, csomókötés, varrások eldolgozása, rojtozás, fércelő öltés, tanult öltésformák).	Ábrázolás-alakítás : téma feldolgozása eltérő technikával, színek egymásra hatása, Kommunikáció: lakáskultúra, divat, ,

Textilfajták megkülönböztetése, tanult öltésformák varrása segítséggel. Láncöltés technikájának megismerése. Eddigi tevékenységek önálló gyakorlása. Kisebb feladatok önállóan (gomb hiányzik: varródoboz, mi kell a felvarráshoz? Kiszaladt a gumi: mi kell a javításhoz?). Kötés és horgolás eszközeinek és az elkészíthető tárgyak bemutatása, érdeklődés felkeltése a kézimunkázás iránt. Egyszerű hurkolások próbálgatása, tetszés szerint egyszerű darabok készítése. Kézimunkázás vastagabb fonalból, megfelelő eszközökkel tetszés szerint. Szövés előkészítése segítséggel: szövés kartonon, egyszerű rámán. Rossz harisnyák felvágása, összecsomózása, szőnyeghorgolás, önállóan fércelőöltés textilen. Eddig elsajátított gyakorolt tevékenységek önálló alkalmazása. Irányítással szőnyegszövés rámán.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*Az alkalmazott technikák nyomán felmerülő alapanyagok, eszközök, technikák elnevezései (tűbefűző, kötőtű, horgolótű, kezdőszem, felvetés, vetélőfa, fonalak megnevezése, stb.)*
A fejlesztés várt eredményei	Képes felismerni a tanult textilfajtákat, a tanult öltésformák közül néhányat segítséggel tudjon alkalmazni. Képes egyszerű gombot felvarrni. Képes felismerni a különböző kézimunkák darabjait, eszközeit.

Évfolyam: 7.

Témakör	**2. Egyszerű háztartási munkák**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Hatékony mosogatás a főétkezések után. Közepes nagyságú szőnyeg tisztára porszívózása. Egyszerű konyhatechnikai eljárások (szeletelés, keverés) alkalmazása egyszerű, hideg ételek elkészítésében. Kiskert növényeinek öntözése adott szabályok szerint.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyszerű ételek és sütemények elkészítése. Automata mosógép használatának megismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Elektromos tűzhely, kenyérpirító, mikrohullámú sütő, kávéfőző biztonságos használata. Teakészítés. Gyümölcssaláta készítése.	Társadalmi ismeretek: pályaválasztás, munka-megosztás,

Tojás, burgonya, virsli, stb. főzése. Egyszerűen elkészíthető sütemények (porból, mélyhűtött tésztából) sütése. Automata mosógép használata. Teregetés. Száraz ruhák leszedése, elrakása. Megadott helyiség önálló takarítása. Takarítószerek és eszközök önálló használata. A megismert munkafolyamatok önálló alkalmazása. **Ismeretek** Szeletelés, kés használat. Konyhai gépek, eszközök megismerése, használata. Egyszerű étel készítése sütéssel, főzéssel. Takarítási munkák. Mosógép használata. Teregetés. Száraz ruhák leszedése, elrakása. **Tevékenység** Önállóan élelmiszerek szeletelése, nyersanyagok, főzőedények, eszközök, kiválasztása. Gyümölcssaláta elkészítése. Tízórai, uzsonna, reggeli készítés. Hideg és egy meleg étel elkészítése (saláták, szendvicsek, sütemények) önállóan (melegítés, főzés, sütés, hűtés). Felnőtt irányítása mellett önállóságra törekvéssel konyhai, háztartási gépek használata. A főzési munkákhoz kapcsolódó tevékenységek gyakorlása (terítés, mosogatás, rendrakás) folyamatosan. Automata mosógép használata. Teregetés, száraz ruhák leszedése, elrakása. Takarítás, különböző helyiségekben (konyha, folyosó stb. Eddig begyakorolt tevékenységek önálló alkalmazása.	Kommunikáció: vendéglátás, lakás rendje, tisztaság
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Eddig használt fogalmak, egyszerű kezelést igénylő gépek megnevezése, azok használatához szükséges fogalmak. Gyümölcssaláták, ételek neve, elkészítéséhez szükséges fogalmak. *Receptek gyűjtése.* Tisztítószerek, takarítóeszközök, munkafolyamatok megnevezései, veszélyes anyagok, baleset megelőzés,
A fejlesztés várt eredményei	Képes részt venni az eddig tanult és begyakorolt munkatevékenységekben. Fizikai támogatással képes részt venni a konyhai munkákban, elkészíteni egy-egy hideg, illetve egyszerű meleg ételt, ismeri az edényeket, eszközöket. Egyszerű konyhai gépek fizikai támogatással használ. Képes megadott helyiséget támogatással takarítani. Képes a takarítási munkákhoz és az adott munkadarabok elkészítéséhez szükséges anyagok és eszközök egyre önállóbb kiválasztására.

Évfolyam: 7.

Témakör	**3. Személyes szükségletekkel kapcsolatos teendők**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Tanult helyzetben rutinszerűen alkalmazza a tisztálkodással és öltözködéssel kapcsolatos ismereteket. Menstruációs napokon a tanult módon, segítséggel ellátja magát.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Balesetmentes, körültekintő munkavégzés.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Az eddig tanult tevékenységek folyamatos gyakorlása, törekvés a rutinszerű alkalmazásra. Textilanyagok alapanyagai és azok tulajdonságai, piktogramok jelentése, értelmezése, feladat eldöntése a jelek útmutatása alapján. A piktogramok alapján ruha válogatása, mosás, teregetés segítséggel (színek, alapanyagok, vízhőfok beállítása). **Ismeretek** Textilanyagok alapanyagai és tulajdonságai. Ismerkedés a ruházaton és egyes eszközökön látható piktogramokkal, azok értelmezése. **Tevékenység** Ruhaválogatás alapján mosás előkészítése. Mosás (kézi és gépi mosás) teregetés fázisai önállóan. Rendrakás, eszközök elhelyezése, tiszta ruha összehajtása, helyrerakása. Vállfa használata.	Olvasás-írás: használati és utasítás szövege és értelmezése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Textíliák tulajdonságainak ismerete. Piktogramok, jelentéstartalmuk.
A fejlesztés várt eredményei	Képes válogatni a ruhát színe, anyaga, szennyezettsége alapján, ismeri a mosás eszközeit. Képes egyes piktogramokat értelmezni.

Évfolyam: 7.

Témakör	**4. Vásárlás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	A tanult módon vásárol néhány áruféleséget az eladótól.	

Tantárgyi fejlesztési célok	Körültekintő vásárlás. A szavatosság fogalmának megértése. Az árucikkek kiizetése.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Vásárlási lista készítése segítséggel Adott árucikkek megtalálása önállóan. Mérlegelés vásárláskor, tudja kívánságát és kifogásait megfogalmazni (jobb ízű, több van benne). A szavatossági időmegkeresése és leolvasása adott árucikken. A szavatosság lényegének megértése. Fizetés segítséggel. **Ismeretek** Vásárlás. Alapanyagok vásárlása a konyhai tevékenységhez A termékek szavatosságának megkeresése. Az áru kifizetése. **Tevékenység** Konyhai munkához szükséges alapanyagok megválasztása, azok beszerzése (néhány tétel). Recept alapján készülő ételhez alapanyagok beszerzése (vásárlási-fizetési tevékenység). A szavatosság időpontjának egyeztetése, a felírt dátum helyes értelmezése. A szavatosság lényegének megértése (romlott, fogyasztható).	Számolás-mérés: vásárlási gyakorlat, fizetés, mérőeszközök, mérések Olvasás-írás: használati és utasítás szövege és értelmezése

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az alapanyagok kiválasztásához szükséges fogalmak beszerzési források megnevezése. Vásárlással, fizetéssel kapcsolatos fogalmak, kiegészítve a közlekedés és a viselkedéskultúra ide vonatkozó fogalmaival. Az anyagok eltarthatósága és tárolása során bevezetett új fogalmak (szavatosság, lejárati idő).
A fejlesztés várt eredményei	Képes kívánságát megfogalmazni. Képes tájékozódni az üzletben, segítséggel tud néhány tételt vásárolni. Képes értelmezni a szavatossági idő jelölését.

Évfolyam: 7.

Témakör	**5. Piktogramok értelmezése**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Képi emlékezet.	

Tantárgyi fejlesztési célok	Ismeretek alkalmazása valós helyzetekben.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Néhány gyakrabban látott piktogramot felismerése, értelmezése. A tanult piktogramok felismertetése. Élelmiszereken, tisztálkodási szereken található jelzések értelmezése. **Ismeretek** Jelek megismerése, értelmezése, egyeztetése Használati utasítás, kezelési utasítás, szavatosság jelzései. **Tevékenység** Ismerkedés az élelmiszereken és tisztálkodási szereken található jelekkel. Megismert jelek megmutatása, értelmezése, egyeztetése, válogatása. Élelmiszereken és tisztálkodási szereken található jelek megkeresése, megmutatása, és az utasítás szerinti eljárás fontosságának tudatosítása példák alapján.	Olvasás-írás: olvasás, szövegértelmezés

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Piktogramok jelzéseivel és azok értelmezésével kapcsolatos fogalmak.
A fejlesztés várt eredményei	Tudja, hogy a termékeken hol találhatók a piktogramok, felismer közülük néhányat. Képes tevékenységei során a piktogramokat értelmezni.

Évfolyam: 7.

Témakör	**6. Anyagok alakítása**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Anyagok alakíthatósága, festés, színezés, formák vágása, képlékeny anyagok alakítása, műveletek textillel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az alkotás örömének átélése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**

Fejlesztési feladat A tanult technikákkal irányítás mellett egyszerű tárgyak készítése. Az anyagok tulajdonságainak megismerése. Kötözött és viaszos batikolás. Szövés. Kötés. Keresztszemes öltés. Adott anyagból készült tárgyakat keresni környezetében használhatóság, és más tulajdonságaik alapján. Önállóan tárgyakat készíteni a megismert anyagokból és technikákkal. **Ismeretek** Újabb alapanyagok és tulajdonságaik megismerése. Műanyag, bőr-műbőr, alufólia, papírmasé, üvegfestés, gyöngyfűzés, viasz, gyurma. Természetes anyagok és műanyagok alakíthatósága és tulajdonságai. Termések. **Tevékenység** Egyszerű tárgyak készítése minta alapján változatos anyagokból. A szükséges technika, eszközhasználat elsajátítása. Képek, plakátok, ajándéktárgyak készítése. Eddigiek alapján a megismert technológiai eljárások alkalmazásával elemi figurák készítése segítséggel. Tárgyak készítése különböző alkalmakra. (batikolás, gyöngyfűzés, szövés, makramé)	Ábrázolás-alakítás: több technika alkalmazásával tárgyak, alkotások készítése egyéni ötletek megvalósítása
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az anyag eredetére, előkészítésére, feldolgozására, valamint a belőlük készíthető munkadarabok használhatóságával összefüggő fogalmak.
A fejlesztés várt eredményei	Képes megismerni különböző anyagokat, megmunkálásának különböző módjait. Képes a tanult technikák alapján elemi alkotások készítésében részt venni. Képes ismereteit alkalmazni a különböző természetes anyagok megmunkálásakor.

Kötelező óraszám: 108 óra

8.évfolyam

Témakör	**1. Textilmunkák**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**

Előzetes tudás	A tanult textilfajták felismerése. Néhány tanult öltésforma alkalmazása. Gombfelvarrás. Különböző kézimunkák darabjainak, eszközeinek felismerése.
Tantárgyi fejlesztési célok	Tanult technikák elemi szintű ismerete, alkalmazása. Ismerkedés a varrógép használatával.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Az eddig tanult, textilmunkákhoz köthető rutinfeladatok folyamatos gyakorlása. Két anyag összevarrása, beszegése, különféle gomb felvarrása, gumibehúzás. Ismerkedés a kötés és horgolás eszközeivel, technikájával (érdeklődés szerint, egyéni megsegítéssel). Patent, kapocs felerősítése. Ruhán lévő szakadás megvarrása. Ismerkedés a varrógéppel, varrás fizikai segítséggel. **Ismeretek** A tanult technikák kivitelezésének egyre magabiztosabbá tétele. Bonyolultabb gombok, patentok, kapcsok felvarrása, felerősítése. Annak felismerése, hogy a ruházat javításra szorul. Egyenes vonalú varrás varrógéppel, segítséggel. **Tevékenység** Eddigi technikák folyamatos gyakorlása, egyes esetekben önálló alkalmazása. Textilfajták megkülönböztetése, tanult öltésformák varrása segítséggel. Eddigi tevékenységek önálló gyakorlása. Kisebb feladatok kivitelezése önállóan (gomb hiányzik: varródoboz, mi kell a felvarráshoz? Kiszaladt a gumi: mi kell a javításhoz?). Kötés és horgolás eszközeinek és az elkészíthető tárgyak bemutatása, érdeklődés felkeltése a kézimunkázás iránt. Egyszerű hurkolások próbálgatása, tetszés szerint egyszerű darabok készítése. Kézimunkázás vastagabb fonalból, megfelelő eszközökkel tetszés szerint. Szövés előkészítése segítséggel: szövés kartonon, egyszerű rámán. Rossz harisnyák felvágása, összecsomózása, szőnyeghorgolás, önállóan fércelőöltés textilen. Varrás varrógéppel, segítséggel.	Ábrázolás-alakítás: téma feldolgozása eltérő technikával, színek egymásra hatása, Kommunikáció: lakáskultúra, divat, Kommunikáció
Kulcsfogalmak/ fogalmak	*Az alkalmazott technikák nyomán felmerülő alapanyagok, eszközök, technikák elnevezései (tűbefűző, kötőtű, horgolótű, kezdőszem, felvetés, vetélőfa, fonalak megnevezése, stb.). Varrógép.*

A fejlesztés várt eredményei	Képes felismerni a tanult textilfajtákat, a tanult öltésformák közül néhányat segítséggel tudjon alkalmazni. Képes egyszerű javítási feladatokat elvégezni öltözékén (gomb felerősítése).

Évfolyam: 8.

Témakör	**2. Egyszerű háztartási munkák**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Részvétel a begyakorolt munkatevékenységekben. Részvétel a konyhai munkákban, egyszerű ételek, sütemények elkészítése. Egyszerű konyhai gépek használata támogatással. Adott helyiség takarítása. A munkafolyamathoz szükséges anyagok és eszközök egyre önállóbb kiválasztása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyre hosszabb munkafolyamatok elvégzése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Félkész ételek (pl. puding, leves) elkészítése. Automata mosógép önálló használata. Teregetés, száraz ruhák leszedése, összehajtogatása, elrakása önállóan. Megadott helyiség önálló takarítása. Talajművelés az iskola kiskertjében. Lehetőség szerint magok elvetése, palánták elültetése kiskertben. Magok elvetése, palánták elültetése virágcserépbe vagy ládába. **Ismeretek** Egyszerű félkész ételek elkészítése. Takarítási munkák. Mosógép használata. Teregetés. Száraz ruhák leszedése, összehajtogatása, elrakása. Műveletek a kiskertben (talajgondozás, magok elvetése, palántázás). **Tevékenység** Vizuális segítséggel konyhai, háztartási gépek használata önállóan. Félkész ételek elkészítése. Speciális szakácskönyv alapján ételek főzése, sütése. A főzési munkákhoz kapcsolódó tevékenységek gyakorlása (terítés, mosogatás, rendrakás) folyamatosan.	Társadalmi ismeretek: pályaválasztás, munkamegosztás, Kommunikáció: vendéglátás, lakás rendje, tisztaság

Automata mosógép használata. Teregetés, száraz ruhák leszedése, összehajtogatása, elrakása. Takarítás, különböző helyiségekben (konyha, folyosó stb.). Eddig begyakorolt tevékenységek önálló alkalmazása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Eddig használt fogalmak, egyszerű kezelést igénylő gépek megnevezése, azok használatához szükséges fogalmak. Gyümölcssaláták, ételek neve, elkészítéséhez szükséges fogalmak. *Receptek gyűjtése*. Speciális szakácskönyv. Tisztítószerek, takarítóeszközök, munkafolyamatok megnevezései, veszélyes anyagok, baleset megelőzés,
A fejlesztés várt eredményei	Felnőtt jelenlétében tudjon félkész ételeket elkészíteni, illetve speciális szakácskönyv alapján egyszerű ételeket főzni és sütni. Képes legyen a konyhai eszközöket biztonságosan használni. A tanult módon képes kitakarítani egy adott helyiséget. Képes a megszáradt ruhákat leszedni a szárítóról, a tanult módon összehajtogatni és adott szempontok szerint elrakni. Legyen képes egy adott helyiséget a tanult módon kitakarítani. Legyen képes a tanult módon egyszerű kerti munkákat (pl. öntözés) elvégezni.

Évfolyam: 8.

Témakör	**3. Személyes szükségletekkel kapcsolatos teendők**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Szétválogatja a ruhát színe, anyaga, szennyezettsége alapján, ismeri a mosás eszközeit, használatkor egyes piktogramokat felismer.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Balesetmentes, körültekintő munkavégzés. Piktogramok jelentésének figyelembe vétele.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Textilanyagok alapanyagai és azok tulajdonságai, piktogramok jelentése, értelmezése, feladat eldöntése a jelek útmutatása alapján. Vasalás, irányítás mellett. A piktogramok alapján ruha válogatása, mosás, teregetés, vasalás segítséggel (színek, alapanyagok, vízhőfok, vasaló beállítása). **Ismeretek** Textilanyagok alapanyagai és tulajdonságai. Piktogramok értelmezése.	Olvasás-írás: használati és utasítás szövege és értelmezése

Vasaló használata. **Tevékenység** Különböző anyagok vasalásának gyakorlása irányítással (a ruházaton található piktogramok irányító jellegének felhasználásával). Ruhaválogatás alapján mosás előkészítése. Mosás (kézi és gépi mosás) teregetés, vasalás fázisai önállóan. Rendrakás, eszközök elhelyezése, tiszta ruha összehajtása, helyrerakása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A textil alapanyagának tulajdonságaival, mosásával, vasalásával kapcsolatos fogalmak. Háztartási gépek használatával kapcsolatos fogalmak.
A fejlesztés várt eredményei	Képes válogatni a ruhát színe, anyaga, szennyezettsége alapján, ismeri a mosás, vasalás eszközeit, használatkor a piktogramok utasításait figyelembe venni.

Évfolyam: 8.

Témakör	**4. Vásárlás**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Vásárlással kapcsolatos kívánságát megfogalmazza. Ismert üzletben tájékozódik, segítséggel néhány tételt megvásárol. Ismeri a szavatossági idő fogalmát.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Körültekintő, megtervezett vásárlás.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Vásárlási lista készítése önállóan. Adott árucikkek megtalálása önállóan ismeretlen élelmiszerboltokban is. Mérlegelés vásárláskor, tudja kívánságát és kifogásait megfogalmazni (drágább, jobb ízű, több van benne). A szavatossági időmegkeresése és értelmezése adott árucikken. A szavatossági idő jelölésének figyelembe vétele vásárláskor. Ruhán, cipőn található jelzések értelmezése. Csere lehetőségei, visszaváltás, levásárlás **Ismeretek** Vásárlás. Alapanyagok vásárlása a konyhai tevékenységhez A termékek szavatosságának ellenőrzése. Sajt célra ruha, cipő vásárlása	Számolás-mérés: vásárlási gyakorlat, fizetés, mérőeszközök, mérések Olvasás-írás: használati és utasítás

A kezelési útmutató jelzéseinek értelmezése. **Tevékenység** Konyhai munkához szükséges alapanyagok megválasztása, azok beszerzése (néhány tétel). Recept alapján készülő ételhez alapanyagok beszerzése (vásárlási-fizetési tevékenység), az áruk tüzetes megvizsgálása minőség, mennyiség, ár tekintetében, azok tárolási lehetőségének megismerése. A szavatosság időpontjának egyeztetése, a felírt dátum helyes értelmezése. A szavatosság lényegének megértése (romlott, fogyasztható). Mérlegelés, vita: melyik a jobb, takarékosabb választás. Körültekintő vásárlás, több kirakat, üzlet kínálata, megfelelő szín, anyag, méret, minőség alapján. Döntés szempontjainak megbeszélése	szövege és értelmezése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az alapanyagok kiválasztásához szükséges fogalmak beszerzési források megnevezése. Vásárlással, fizetéssel kapcsolatos fogalmak, kiegészítve a közlekedés és a viselkedéskultúra ide vonatkozó fogalmaival. Az anyagok eltarthatósága, tárolása, kezelése során bevezetett új fogalmak (szavatosság, lejárati idő, kezelési útmutató, jótállás).
A fejlesztés várt eredményei	Képes kívánságát és kifogásait megfogalmazni. Képes tájékozódni az üzletben, segítséggel tud néhány tételt vásárolni. Képes értelmezni a szavatossági idő jelölését.

Évfolyam: 8.

Témakör	**5. Piktogramok értelmezése**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Képes megkeresni adott termékeken a piktogramokat, néhányat felismer, megnevez.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Ismeretek alkalmazása valós helyzetekben.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Néhány gyakrabban látott piktogramot felismerni, értelmezni. A tanult piktogramok felismertetése. Gyógyszereken, élelmiszereken, vegyszereken található jelzések értelmezése.	Olvasás-írás: olvasás,

Ismeretek Jelek megismerése, értelmezése, egyeztetése Használati utasítás, kezelési utasítás, szavatosság jelzései. **Tevékenység** Ismerkedés az élelmiszereken, tisztítószereken, ruhaneműk kezelési útmutatóján található jelekkel. Megismert jelek megmutatása, értelmezése, egyeztetése, válogatása. Élelmiszereken, gyógyszereken, tisztítószereken ruhaneműk kezelési útmutatóján található jelek megkeresése, megmutatása, és az utasítás szerinti eljárás fontosságának tudatosítása példák alapján.	szövegértelmezés
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Piktogramok jelzéseivel, használati útmutatóival, és azok értelmezésével kapcsolatos fogalmak.
A fejlesztés várt eredményei	Tudja, hogy a termékeken hol találhatók a piktogramok, felismer közülük néhányat. Képes tevékenységei során a piktogramokat értelmezni

Évfolyam: 8.

Témakör	**6. Anyagok alakítása**	**Ajánlott óraszám: folyamatos**
Előzetes tudás	Különböző anyagok és azok megmunkálási módjainak ismerete. A tanult technikákkal elemi szintű alkotások készítése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az alkotás örömének átélése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat A tanult technikákkal irányítás mellett egyszerű tárgyak készítése. Az anyagok tulajdonságainak megismerése. Kötözött és viaszos batikolás. Szövés. A szőttes eltisztázása. Kötés. Keresztszemes öltés. Hímzés. Adott anyagból készült tárgyakat keresni környezetében használhatóság, és más tulajdonságaik alapján. Önállóan tárgyakat készíteni a megismert anyagokból és technikákkal.	Ábrázolás-alakítás: több technika alkalmazásával tárgyak, alkotások készítése egyéni ötletek

Ismeretek Újabb alapanyagok és tulajdonságaik megismerése. Műanyag, bőr-műbőr, alufólia, papírmasé, üvegfestés, gyöngyfűzés, viasz, gyurma. Természetes anyagok és műanyagok alakíthatósága és tulajdonságai. Termések. **Tevékenység** Egyszerű tárgyak készítése minta alapján változatos anyagokból. A szükséges technika, eszközhasználat elsajátítása Képek, plakátok, ajándéktárgyak készítése Eddigiek alapján a megismert technológiai eljárások alkalmazásával elemi figurák készítése segítséggel Tárgyak készítése különböző alkalmakra (hímzés, keresztszemes öltés)	megvalósítása
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az anyag eredetére, előkészítésére, feldolgozására, valamint a belőlük készíthető munkadarabok használhatóságával összefüggő fogalmak.
A fejlesztés várt eredményei	Képes megismerni különböző anyagokat, megmunkálásának különböző módjait. Képes a tanult technikák alapján elemi figura készítésében részt venni. Képes ismereteit alkalmazni a különböző természetes anyagok megmunkálásakor.

KÖRNYEZETISMERET (TERMÉSZETTUDOMÁNY ÉS FÖLDRAJZ)

Évfolyam: 5-8.

A környezetismeret tantárgy felkészíti a tanulót a természeti környezetével való harmonikus együttélésre, felismeri a környezet és saját egészsége, mentális épsége közötti összefüggéseket. Kialakítja igényét az épített és a természeti környezet épségének, szépségének megóvására.
A tantárgy célja bővíteni a tanuló meglévő ismereteit élő és élettelen környezetünk jelenségeiről, megfigyelések alapján következtetések levonása, tapasztalatok hasznosítása a környezet megóvása érdekében. Kialakítani az igényét a természet védelemére, az élőlények és környezetük kölcsönhatásainak megismerésén keresztül környezetkímélő és természetvédő szemlélet kialakítására, törekedni a környezet igényessé, széppé, tisztábbá formálására.
Elsajátíttatni a helyes egészségügyi és higiénés szokásokat, kialakítani olyan alapvető egészségügyi ismereteket, készségeket, amelyek hozzájárulnak a test megismeréséhez, a személyi higiénia és a megfelelő, ízléses, praktikus öltözködés iránti igény kialakulásához és az egészség védelméhez.

Tudatosítani az egészséges életmód szokásrendszerét a helyes táplálkozás, a testedzés, a sportolás jótékony hatását a mindennapokban.
Megismerni a saját testet és annak működését, a betegségeket megelőzni, a leggyakrabban előforduló betegségek tüneteit, a gyógyulást elősegítő terápiákat megismerni és az orvos és gyógyszerek szerepét tudatosítani.
Megismerni a balesetvédelem egyszerűbb szabályait, az egészséges életmódot veszélyeztető anyagokat, azok káros hatásait és a megelőzés módját.
A tanuló szocializációs szintjét fejleszteni, kialakítani felelősségérzetét a természettel és embertársaival szemben, adott helyzetekben az önálló telefonhasználatot és megfelelő segélykérés technikáit elsajátíttatni.

A természettudományos ismeretek elsajátítása tartozhat az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók erősségei közé, többlettámogatást igényelhetnek azonban az ismeretek gyakorlati alkalmazása terén. Az érintett tanulók jellegzetesen sajátos speciális ismeretszerzési nehézségei miatt a tanulás során nem számíthatunk a gyermekek spontán érdeklődésére, előzetes megfigyeléseire, élményeire. E területen is nagy hangsúlyt kap a közvetlen tapasztalás. A tantárgy kiemelt szerepet játszik az erkölcsi nevelés területén a természeti környezetben megfelelő viselkedésre neveléssel az állat és növényvilág nyugalmának megőrzése érdekben és a felelős viselkedés kialakítására a közösségi környezetben.

5–6. évfolyam

A tantárgy különösen fontos szerepet tölt be az önismeret és a társas kultúra fejlesztésében és a testi-lelki egészségre nevelésben, amennyiben megalapozza a helyes önismeretet, elősegíti a tanuló saját teste működésének, ápolásának megismerését, elsajátítását; lehetővé teszi a test felépítésének, jellegzetességeinek, a testrészek funkciójának és a szervezet összehangolt működésének megismerését. Mindezzel hozzájárul a jó közérzet feltételeinek, a komfortérzet kialakításának és fenntartásának megismeréséhez.

A tantárgy tanítása a személyes és társas kapcsolati kompetenciák alakításához az egészséges önértékelés és a társas kapcsolatokban szükséges alkalmazkodási képesség fejlesztésével járul hozzá.

Kötelező óraszám: 36 óra

5.évfolyam

Témakör	**1. Az emberi test**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Főbb testrészek (fej, nyak, mell, has, hát, kar, láb) megmutatása saját testén.	

Tantárgyi fejlesztési célok	Saját testrészek és érzékszervek funkcióinak ismerete.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat A testrészek nevét, funkcióját ismerni. Érzékszervek funkcióit ismerni, az érzékszerveket óvni. Ismerni a segédeszközök használatának fontosságát, védelmét, kezelését. Panaszokat észlelni, a kapott utasításokat betartani. **Ismeretek** Testrészek, érzékszervek megmutatása, funkciójuk. Meglévő ismeretek rendszerezése. Az érzékszervek funkciója, védelmük. Ismerkedés a segédeszközökkel. Az egészség fogalma, jellemzői, a betegségek tünetei. Betegségek: megfázás, gyomorrontás, influenza és más fertőző betegségek. Fájdalom jelzése, a fájdalom helye. Gyógyszer elfogadása. **Tevékenység** Tükörképen ismerkedés saját testtel. Főbb testrészek megmutatása saját magán és más személyeken képek alapján, megnevezés után. Az érzékszervek funkcióinak tapasztalat közbeni megismerése. Jobb és bal oldal elkülönítése saját testén. A tanuló külső tulajdonságainak megismerése. Fiú-lány megkülönböztetése. Képösszerakás, csoportosítás. Érzékszervek megnevezése, funkciója. Az érzékelés folyamatának és az érzékszervek elemi szintű ismerete. A szemüveg használata. A hallókészülék használata. Adott betegség tüneteinek felismerése (gyomorrontás, influenza, bőrtünetek) Az orvosi kezelés utasításainak betartása. Személyre szabott segítséggel szükséges orvosi beavatkozás, kezelés (pl. oltás) elfogadása. Együttműködés az iskolai orvosi vizsgálat során.	Kommunikáció Mozgásnevelés Ábrázolás-alakítása

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Testrészek és érzékszervek nevei Betegségek, sérülések nevei Fájdalom fogalma

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	Az érzékszervek elemi funkcióit ismeri. Személyre szabott segítséggel óvja érzékszerveit, a szükséges segédeszközöket tanult módon használja.

Évfolyam: 5.

Témakör	**2. Egészségmegőrzés - Egészséges életmód**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Ismerős, jól strukturált környezetben képes nyugodt viselkedésre.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Veszélyhelyzetek felismerése és elkerülése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Önállóan kézmosás arcmosás, fogmosás szükség szerint. A rendszeres testedzést bevezetni. A vitaminok szerepét megismerni. A napozószerek, bőrvédő-, és bőrápoló szerek használatának elfogadása. Panaszainak tudatosítása. Az orvos utasításait, tanácsait követni. A játék, munka és a közlekedés során kívánatos magatartást tudatosítani. Váratlan helyzetekben is helyesen viselkedni. Segítségkérés. Önfegyelem gyakorlása. **Ismeretek** Tisztálkodás. A test tisztán tartása. Hajápolás. Körömápolás. A mozgásszegény életmód veszélyeinek megismerése, a test edzése. A vitaminforrások megismerése. Veszélyforrások a szabadban (a Nap káros hatása, kullancs). Az iskolások orvosi vizsgálata. Egészség – betegségek. Az iskolában, az utcán és játék közben előforduló balesetek. Sportolás, fürdőzés közben és a háztartásban történő balesetek megelőzése. A felnőttek értesítésének módja baleset esetén. **Tevékenység** Önálló mosdás, fogmosás, hajápolás, hajvágás, a haj ellenőrzése (tetűirtás). Rendszeres körömvágás, tisztítás, a körömrágás kerülése. A pattanásos bőr ápolása. A menstruáció, a magömlés és az ezekkel kapcsolatos higiéniai szabályok.	Kommunikáció Társadalmi ismeretek

Részvétel a mozgásfoglalkozásokon. A vitamint tartalmazó élelmiszerek megismerése, csoportosítása. Megfelelő mennyiségű folyadék fogyasztásának szükségessége, fogyasztása. A tavaszi és nyári napozás szabályainak megismerése. Kullancs-csípés elleni védekezés elfogadása. Az orvosi vizsgálatok helye az iskolában, funkciójuk, aktív együttműködés a vizsgálatokon. Iskolai csoportszabályok megismerése, elfogadása.. Segítség kérése felnőttől a tanult módon.	

Kulcsfogalmak/ Fogalmak	Általa használt tisztálkodási eszközök és anyagok neve Orvosi vizsgálattal, gyógyszerezéssel kapcsolatos szavak. Egészséges életmóddal, napozással kapcsolatos fogalmak.. Szükség esetén AAK-s eszköz használata.
A fejlesztés várt eredményei	A tanult módon ápolja, óvja testét. Személyre szabott segítséggel tartja be az iskolai baleset megelőzési szabályokat.

Évfolyam: 5.

Témakör	**3. Élő természet – élőlények és környezetük**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Saját maga elkülönítése környezetétől.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Saját maga, családtagjai, tanárai, társai személyes adatainak ismerete	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási Pontok**
Fejlesztési feladat Környezetében lévő emberek felismerése. A megszerzett ismereteket alkalmazása. Főfogalmak – élőlények (ember, állat, növény) **Ismeretek** Saját személyes adatai Családtagok adatai Iskolai személyek adatai Alapvető családi ünnepek jellemzői Ismerősök, állatok, növények főfogalom alá rendezése	Kommunikáció Ábrázolás, alakítás

Tevékenység Saját név, családtagok keresztneve. Osztálytársak, tanárok keresztnevének és teljes nevének megismerése. Saját keresztnevére odafordulás. Saját teljes nevének, lakcímének ismerete. A családi relációk, kapcsolatok-szülők, testvérek, nagyszülők megismerése. Az iskolában dolgozó személyek nevének és foglalkozásuknak megismerése. Családi ünnepek is hozzájuk kapcsolódó tárgyak összekapcsolása. A tanult élőlények változó szempontú csoportosítása., csoportosítás főfogalmak szerint (emberek, növények, állatok).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Állatok, növények neve, személynevek, rokoni fokozatok Szükség esetén AAK – s eszköz használata
A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	Személyre szabott segítséggel tudja saját nevét, családjában a rokoni kapcsolatokat,(szülők, testvérek, nagyszülők) tanárai, társai keresztnevét.

Évfolyam: 5.

Témakör	**4. Élettelen környezet – Környezeti ártalmak**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	A környezetében található tárgyak ismerete	
Tantárgyi fejlesztési célok	A környezetében található tárgyak megismerése. Az időjárás jelenségei. Az utcai közlekedés, az általa használt közlekedési eszközök felismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési követelmény A mindennapi életben leggyakrabban előforduló tárgyak, használatuk. Az egyes helyiségekben végezhető tevékenységek. Az időjárás jelenségeinek közvetlen megfigyelése, megtapasztalása. Az általa használt közlekedési eszközök felismerése. Biztonságos utcai közlekedés. **Ismeretek** A tárgyak színe, mintázata, alakja, felülete, íze, hangja, szaga, halmazállapota, hőmérséklete.	Kommunikáció Ábrázolás, alakítás

Gömbölyű és szögletes tárgyak. Sima és érdes felület. A tárgyak egymáshoz viszonyított méretei. Az általa jól észlelhető jelenségek megfogalmazása (süt a nap, esik az eső, esik a hó) A pedagógus kéréseinek „Állj meg!” „Gyere ide!” „Maradj mellettem!” teljesítése zárt területen (osztályterem, épület, udvar) belül. **Tevékenység** A környezetében található tárgyak tulajdonságainak és használatának cselekvéses, tapasztalati úton történő megismerése az összes érzékszerv segítségével. Tegyen önálló megállapításokat az időjárásra vonatkozóan. A folyékony és szilárd halmazállapot megfigyelése. Tapasztalatok gyűjtése a gyalogos közlekedésről az iskola környékén. A járda, az úttest megismerése tanulmányi séták alkalmával.	Társadalom ismeret Életvitel és gyakorlat
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Használati tárgyak neve. Időjárás elemei (napsütés, eső, hó) Közlekedéssel kapcsolatos alapfogalmak (úttest, járda)
A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	A mindennapi életben leggyakrabban előforduló tárgyak felismerése. Vegyen részt az időjárással kapcsolatos megfigyeléseken. Zárt területen pedagógus kérésére álljon meg, menjen oda a felnőtthöz és maradjon ott vagy haladjon a pedagógus mellett.

Kötelező óraszám: 36 óra

6.évfolyam

Témakör	**1. Az emberi test**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Az érzékszervek elemi funkcióit ismeri. személyre szabott segítséggel óvja érzékszerveit, a szükséges segédeszközöket tanult módon használja.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Saját test jellemzőinek, változásainak felismerése	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat	

A testrészek nevét, funkcióját ismerni. Érzékszervek funkcióit ismerni, az érzékszerveket óvni. Panaszokat észlelni, a kapott utasításokat betartani. Saját testkontroll elősegítése. **Ismeretek** Testrészek, érzékszervek megmutatása, funkciójuk. Meglévő ismeretek rendszerezése. Az érzékszervek funkciója, védelmük. Az egészség fogalma, jellemzői, a betegségek tünetei. Betegségek: megfázás, gyomorrontás, influenza és más fertőző betegségek. Sérülések felismerése. Fájdalom jelzése, a fájdalom helye. Gyógyszer elfogadása. **Tevékenység** Ismert testrészek körének bővítése, megmutatása saját magán és más személyeken Az érzékszervek funkcióinak tapasztalat közbeni megismerése Bal és jobb oldal elkülönítése saját és másik ember testén A tanuló külső tulajdonságainak változásai A saját testmagasság növekedésének megfigyelése A saját testének jellemzői (testmagasság, testalkat, szemszín, haj) összehasonlítása más személlyel Felnőtt-gyerek megkülönböztetése Az életkorok jellemző jegyeinek megállapítása Saját nem meghatározása Betegség megelőzése élethelyzetekben Sérülések tüneteinek felismerése (vágás, szúrás, égés) Az orvosi kezelés utasításainak betartása Együttműködés orvosi vizsgálat során Személyre szabott segítséggel szükséges orvosi beavatkozás, kezelés (pl. oltás) elfogadása Viselkedési szabályok az orvosi rendelőben	Kommunikáció Mozgásnevelés ábrázolás-alakítása
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Testrészek és érzékszervek nevei Betegségek, sérülések nevei Fájdalom fogalma
A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	Saját külső tulajdonságait ismeri, személyre szabott segítséggel megfigyeli a változásait.

Évfolyam: 6.

Témakör	**2. Egészségmegőrzés - Egészséges életmód**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	A tanult módon ápolja, óvja testét.	

	Személyre szabott segítséggel tartja be az iskolai baleset megelőzési szabályokat.
Tantárgyi fejlesztési célok	Balesetek megismerése, tudatosítása, elkerülés lehetséges módjai

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Panaszai megfigyelése saját magán. A napozószerek, bőrvédő-, és bőrápoló szerek önálló, szükség szerinti használata. Vitaminok elfogadása. Rendszeres mozgás kialakítása. Az orvos utasításait, tanácsait követni. Tevékenységvégzés során a kívánatos magatartást tudatosítani. Váratlan helyzetekben is helyesen viselkedni. Segítségkérés. Önfegyelem gyakorlása. **Ismeretek** A mozgásszegény életmód veszélyeinek megismerése, a test edzése. Az iskolások orvosi vizsgálata. Orvosi rendelő, háziorvos. Az iskolában, az utcán és játék közben előforduló balesetek. A balesetek megelőzése. A mentőláda tartalma. A felnőttek értesítésének módja baleset esetén. **Tevékenység** Rendszeres testmozgás, részvétel a mozgásfoglalkozásokon. Iskolaorvosi-, Család orvosi-, Szakorvosi-, Fogorvosi rendelő jellegzetességei Viselkedési szabályok megismerése az orvosi vizsgálat során. Balesetek (az élet minden területén) megismerése Az iskolai baleset megelőzési szabályok megismerése, betartása. A mentőláda tartalmának megismerése, a benne lévő eszközök és szerek használatának megismerése (kötszer, fertőtlenítő). Telefon használata (segítségkérés), segélykérő telefonszámok ismerete. Segítség kérése a tanult módon, személyre szabott segítséggel, felnőttől.	Kommunikáció
Kulcsfogalmak/ Fogalmak	A balesetek neve. Az ellátáshoz szükséges eszközök és tevékenységek neve. Szükséges szabályok megnevezése.

A fejlesztés várt eredményei	Személyre szabott segítséggel vegyen részt a mozgásfoglalkozásokon, a számára kijelölt egészségmegóvó feladatokat végezze el. Személyre szóló segítséggel működjön együtt az iskolában az egészségügyi dolgozókkal.

Évfolyam: 6.

Témakör	**3. Élő természet – élőlények és környezetük**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Személyre szabott segítséggel tudja saját nevét, családjában a rokoni kapcsolatokat,(szülők, testvérek, nagyszülők) tanárai, társai keresztnevét.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az emberek helyének megismerése a természetben, a tanuló személyes környezetében	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási Pontok**
Fejlesztési feladat Növényeket, állatokat felismerni, külső tulajdonságait megnevezni. Saját adatok ismerete A megszerzett ismereteket önállóan alkalmazni. **Ismeretek** Az élő természet nagy csoportjai: növény, állat, ember tulajdonságai, életmódja, haszna, szokásai. **Tevékenység** Az általa fogyasztott gyümölcsök ehető és nem ehető részeinek elkülönítése. Az emberi tevékenység szerepe a növények, állatok életében. Megfigyelések. Képek összerakása, válogatása, csoportosítása, kísérletek.. A tanuló egy napjának megfigyelése (tevékenységek, helyszínek). A saját tevékenységek elemzése a kapott segítség mértéke és módja szerint. Az iskola nevének, címének ismerete. Közlekedési útvonal megfigyelése, tudatosítása az iskolába, haza. Otthoni lakás, berendezési tárgyak, otthoni tevékenységek ismerete.	Kommunikáció Ábrázolás, alakítás

A környezetéből ismert foglalkozások (pl. bolti eladó, orvos, fodrász, stb.), és szülei foglalkozásának megismerése. Közösségi ünnepek megismerése, átélése.	
Kulcsfogalmak/ Fogalmak	Növényekkel, állatokkal, emberekkel kapcsolatos szavak, új fogalmak Szükség esetén AAK – s eszköz használata
A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	Képes személyre szabott segítséggel egyszerű megfigyeléseket végezni a közvetlen környezetében élő növényekről és állatokról. Képes személyre szabott segítséggel egyszerre egy adott szempont szerint egyszerű válogatásokat, csoportosításokat végezni. Tanult módon felismeri saját lakhelyét.

Évfolyam: 6.

Témakör	**4. Élettelen környezet – Környezeti ártalmak**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	A mindennapi életben leggyakrabban előforduló tárgyak felismerése. Vegyen részt az időjárással kapcsolatos megfigyeléseken. Zárt területen pedagógus kérésére megáll, odamegy a felnőtthöz és ott maradjon vagy a pedagógus mellett halad.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A tágabb környezetében található tárgyak megismerése. Az időjárás jelenségei. A biztonságos, szabálytartó utcai közlekedés, az általa használt közlekedési eszközök felismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési követelmény A környezetében található tárgyakkal kapcsolatos ismeretek bővítése, (az iskola minden helyisége: házi munka, műhely, udvar, tornaterem) A környezetében található tárgyakkal kapcsolatos ismeretek, egymáshoz viszonyított helyzetük meghatározása. Az elektromos árammal működő tárgyak, eszközök használata. A házi telefon és használata. A termikus kölcsönhatás elemi értelmezése. A víz különféle állapotának érzékelhető jegyei. Az ivóvíz. Az időjárás jelenségeinek megfigyelése.	Kommunikáció Ábrázolás, alakítás Társadalom ismeret

Napszakok (reggel, délelőtt, dél, délután, este) jellegzetességei a hozzájuk kapcsolódó cselekvések megfigyelése. Biztonságos gyalog közlekedés szabályai az iskola környékén. Átkelés az úttesten közlekedési jelzőlámpával ellátott gyalogátkelőhelyen. **Ismeretek** Az általa használt tárgyak anyaga, a fa, fém, papír, műanyag, üveg, porcelán, bőr, textil fogalmak bevezetése. Az anyagok fizikai változásának megfigyelése ütés, nyomás, hajlítás hatására és ételkészítés közben: elszíneződés, felaprózódás, keveredés, oldódás. A termikus kölcsönhatás elemi értelmezése: a forró folyadéktól az edény is felmelegszik. A víz különféle állapotának érzékelhető jegyei: jég, gőz, hideg- és melegvíz. Az ivóvíz: az iható és nem iható víz elkülönítése. Az időjárás elemeinek (napsugárzás, hőmérséklet, csapadék, szél) irányított megfigyelése, jellemzői (pl.: szitál, esik, ömlik, zuhog). A víz megfigyelése a természetben pl. pocsolya, eső, hó, jégeső. A hét napjainak neve, sorrendje, munka és pihenőnapok eltérő napirendje. A gyalogos közlekedés szabályainak megismerése, átkelés úttesten az iskola környékén. A haladás megfelelő tempója. **Tevékenység** A megadott szempontok szerint tudja felsorolni egy ismert tárgy jellemzőit, és csoportosítani az általa használt tárgyakat. Tudjon két tárgyat a tanult módon összehasonlítani. Az időjárás jelenségeinek közvetlen megfigyelése, megtapasztalása. Pedagógus kérésére álljon meg a járda szélén, és jelezze ha jármű közeledik.	Életvitel és gyakorlat Informatika
Kulcsfogalmak/ fogalmak	tárgyak anyaga, mérete, időjárás elemei, hétnapjainak neve, járművek neve, közlekedés során használt utasítások
A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	Az egyes helyiségekben végezhető tevékenységek, az ott használt tárgyak felismerése. Legyen képes az időjárás elemeinek vonatkozó megállapításokból a megfelelőt kiválasztani. Pedagógus utasításainak betartása gyalogos közlekedés során.

7–8. évfolyam

A tantárgy kiemelt szerepet játszik az erkölcsi nevelés területén, a természeti környezetben megfelelő viselkedésre neveléssel, az állat- és növényvilág nyugalmának megőrzése érdekében, és a felelős viselkedés kialakításában a közösségi környezetben.
A nemzeti öntudat fejlődéséhez és a hazafias neveléshez a közösségi terek, az épített és természeti környezet ápolásával, a rend és tisztaság fokozott védelmével járul hozzá.
Kiemelt szerepet játszik a tantárgy a testi és lelki egészségre nevelésben az egészségre káros szokások felismertetésével, kialakulásuk tudatos elkerülésére neveléssel, igény felkeltésével a tiszta, gondozott környezet megteremtésére és megóvására, és a tanuló értelmi képességeinek megfelelő ismeretek nyújtásával a testi változások megismerésére és elfogadására.

A tantárgy a médiatudatosságra nevelésben fontos szerepet tölt be a médiumok felhasználásának megismertetésével és a tanulók látókörének szélesítésével.
A személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztéséhez hozzájárul a környezet és az egészség megóvására nevelés és a betegségek megelőzése érdekében történő közösségi kezdeményezésekben, társadalmi megmozdulásokban való részvétel.

Kötelező óraszám: 108 óra

7.évfolyam

Témakör	**1. Az emberi test**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Saját külső tulajdonságait ismeri, személyre szabott segítséggel megfigyeli a változásait.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A serdülőkor változásainak megfigyelése. Egészséggel, betegséggel kapcsolatos saját élmények tudatosítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Saját testrészek, érzékszervek biztos ismerete. Érzések, tapasztalatok tudatosítása, közlése a tanult módon. Jó helyzet-felismerési képességet kialakulása. Ismereteket szerzése az orvosi vizsgálatok lefolyásáról. Törekvés a kapkodás, a pánik elkerülésére. **Ismeretek** Testrészek, érzékszervek, funkciójuk, védelmük. Segédeszközök védelme és fontossága. Betegség témakör bővítése Sérülések témakör kibővítése Betegségmegelőzés, védőoltások szükségessége. Teendők saját, és társai rosszulléte, betegsége, rossz közérzete esetén. **Tevékenység** Ismert testrészek körének bővítése, megmutatása saját magán és más személyeken. Testméretek (kar hossza, derékbőség, láb mérete, testsúly) változásainak megfigyelése. Az emberi élet szakaszai, saját élettörténet. Férfi-nő megkülönböztetése. A serdülőkor látható testi változásai.	Kommunikáció Ábrázolás, alakítás

A nemiséggel kapcsolatos alapvető viselkedési szabályok. Saját maga által használt segédeszköz (szemüveg, hallókészülék, lúdtalpbetét) használata, tisztítása, tárolása. Lázmérés elfogadása. Betegségek tüneteinek megfigyelése saját magán. Szakorvosi rendelők ismerete. Viselkedési szabályok szakrendelőben. Személyre szabott segítséggel szükséges orvosi beavatkozás, kezelés (pl. oltás) elfogadása. Társak rosszul létének észrevétele, toleráns viselkedés kialakítása. Saját rosszullét jelzése a tanult módon, segítség kérése felnőttől. Az ismeretek felhasználása az egyes önkiszolgáló tevékenységek során.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az emberi testtel, betegségekkel kapcsolatos fogalmak, szókincs bővítése. Szükség esetén AAk-s eszközzel.
A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	Személyre szabott segítséggel felismeri a férfi és a nő közötti testi különbségeket. Tudja, hogy a serdülőkor milyen testi változásokkal jár együtt. Segítséggel betartja a másik nemmel kapcsolatos viselkedési szabályokat.

Évfolyam: 7.

Témakör	**2. Egészségmegőrzés - Egészséges életmód**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Személyre szabott segítséggel vegyen részt a mozgásfoglalkozásokon, a számára kijelölt egészségmegóvó feladatokat végezze el. Személyre szóló segítséggel működjön együtt az iskolában az egészségügyi dolgozókkal. .	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az egészségre káros szokások kialakulásának kerülése, elvárt, jó szokások kialakításában együttműködés.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Az egészséges életmód fontosságának ismerete. Ismerni a serdülés jeleit, a bekövetkező változásokat, következményeket,	Kommunikáció

és felelősséget. Az egészséges életmód fontosságát, módjait megismerni, törekedni a helyes szokások kialakítására. Megérteni a káros szokásokkal kapcsolatos betegségek, kóros állapotok megelőzésének fontosságát. **Ismeretek** A test tisztán tartása. A serdülőkor jellemzői. A test edzése. Ideális testsúly. Helyes, helytelen táplálkozás. Kerülendő élelmiszerek és üdítők. Veszélyforrások (dohányzás, szeszes italok, a nemi úton terjedő betegségek). Iskolai, háztartási és utcai balesetek. Balesetek megelőzésének lehetősége. Szexualitással kapcsolatos ismeretek. A súlyfelesleg káros hatásai. **Tevékenység** Mosdás, fürdés, hajmosás, hajszárítás során egyre nagyobb fokú önállóság. Rendszeres mozgás, testedzés. Egészségtelen, veszélyes (válogatás, csoportosítás). Beszélgetés, vagy képek rendezése, saját élmények a káros szokásokkal kapcsolatban. A családban, környezetében szerzett tapasztalatok megismerése. Eseményképek, filmek elemzése.	Életvitel és gyakorlat Testnevelés

Kulcsfogalmak/ Fogalmak	Étkezéssel kapcsolatos nevek, fogalmak. Serdülőkorral kapcsolatos szavak, fogalmak. Szükség esetén AAK-s eszköz használata.
A fejlesztés várt eredményei	Képes a testi higiéniás elvárások személyre szabott segítséggel történő betartására. Képes ruházata megfelelő állapotáról személyre szabott segítséggel gondoskodni. Személyre szabott segítséggel elfogadja a jó, egészségmegóvó szokások kialakítását, az eddig megismertek megtartását.

Évfolyam: 7.

Témakör	**3. Élő természet – Élőlények és környezetük**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Képes személyre szabott segítséggel egyszerű megfigyeléseket végezni a közvetlen környezetében élő növényekről és állatokról.	

	Képes személyre szabott segítséggel egyszerre egy adott szempont szerint egyszerű válogatásokat, csoportosításokat végezni. Tanult módon felismeri saját lakhelyét
Tantárgyi fejlesztési célok	Növény és állatvilág jellemzői, sajátosságai

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási Pontok**
Fejlesztési feladat Tájékozódni a tanult ismeretek alapján kis segítséggel könyvekben. Környezettudatos látásmód kialakítása, szelektív hulladékgyűjtés jellemzői **Ismeretek** Növények, állatok, emberek. Magyarország növényei, állatai. Az ember szerepe az élő természet megóvásában. A védett növények és állatok fogalmának megismerése. Tevékenység A környezetében található állatok mozgásának (járás, mászás, ugrás, repülés), kültakarójának (toll, szőr) a kültakaró színének, testrészeinek megfigyelése, összehasonlítása. Az állatok hangjának megfigyelése és felismerése. A közvetlen környezetében élő növényeknek: fák, bokrok, virágos növények főfogalom alá sorolása. Az ismertebb növény fajok felismerése, megnevezése, főbb részeik megnevezése, jellemzőik. A növények részei: elemzés, képről felismerés, azonosítás, megnevezés, rész és egész viszonya. A növények változásának megfigyelése az egyes évszakokban, és a változással kapcsolatos kifejezések megismerése (lehull, virágzik, zöldell, megérik). Csíráztatás. Terménygyűjtés. A környezet állatainak megadott szempontok szerinti megfigyelése, csoportokba rendezésük: az állatok utódai, szaporodásuk, a kicsinyek gondozása. Viselkedési szabályok megismerése a növényekkel és az állatokkal kapcsolatban. Csoportosítás, válogatás. Környezetében élő védett növény, állat felismerése. A szelektív hulladékgyűjtés jellemzői, anyagok felismerése.	Kommunikáció Életvitel és gyakorlat
Kulcsfogalmak/	Állatok, növények megnevezése

fogalmak	Szelektív hulladékok csoportjainak elnevezése Szükség esetén AAK – s eszköz használata
A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	Személyre szabott segítséggel elemi ismereteket szerez a növény- és állatvilágról, azok élőhelyeiről. Személyre szabott segítséggel megismerkedik a szelektív hulladékgyűjtéssel.

Évfolyam: 7.

Témakör	**4. Élettelen környezet – környezeti ártalmak**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Az egyes helyiségekben végezhető tevékenységek, az ott használt tárgyak felismerése. Képes az időjárás elemeinek vonatkozó megállapításokból a megfelelőt kiválasztani. Pedagógus utasításainak betartása gyalogos közlekedés során.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A tágabb környezet megismerése. Az időjárás jelenségeinek megfigyelése. Biztonságos gyalogos- és tömegközlekedés.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési követelmény Az iskola közvetlen környékének megismerése. Saját otthonának közvetlen környezete A fontosabb információs és figyelemfelhívó táblák, telefonfülkék, hulladékgyűjtők, korlátok, piktogramok. Saját lakóhely és az iskola helye Budapest térképén. Irányított megfigyelések a tárgyak halmazállapotáról, hőmérsékletéről. Veszélyforrások. A víz forrása. a párolgás, a gőz halmazállapot. Az égés, az éghető anyagok. A tűz pusztítása, megelőzés, tűzoltás, balesetvédelem. A telefon használata városi hívásra. A segélyhívószámok. Az iskolakörnyék térképe, az iskola, az utca, a szomszédos és szemközti épületek helye. A hőmérsékletre, csapadékra vonatkozó információk kiválasztása, gyakorlati következtetések levonása segítséggel. Ismerkedés a közlekedési eszközökkel: személyszállító eszközök, tömegközlekedési eszközök. Otthonának környékén, vagy más helyszíneken el tudjon jutni a tanult helyszínekre.	Kommunikáció Ábrázolás, alakítás Társadalom ismeret Életvitel és gyakorlat

A hőmérsékletre, csapadékra vonatkozó információk kiválasztása, gyakorlati következtetések levonása segítséggel. Az időjárás elemeinek irányított megfigyelése (hőmérséklet, szél). Napszakok és hozzájuk kapcsolódó cselekvések. A víz megfigyelése a természetben (eső, hó, jég, pocsolya). A hét napjai. A munka-és pihenőnapok eltérő napirendje. Az évszakok, hónapok neve, jellemző időjárásuk. Gyalogos közlekedés az iskolától távolabb lévő helyszínekre. A tömegközlekedési eszközök és a mozgólépcső használatának szabályai. Viselkedési szabályok a tömegközlekedési eszközökön. Balesetvédelem tömegközlekedési eszközök használata során. Udvariassági szabályok a tömegközlekedési eszközökön, az ülőhely elfoglalás és átadás szabályai. A menetjegy használata. **Ismeretek** Az iskola és környékén található épületek. Az iskola közvetlen közelében található gyógyszertár, a közeli park, játszótér. Tömegközlekedési útvonalak és megállóhelyek az iskola környékén. Ismerje az iskola épületének külső jellemzőit, az iskola környékén található számára fontos közlekedési jelzőtáblákat, a hulladékgyűjtők használatát, a járdaszéli korlátok szerepét, a legfontosabb információkat hordozó piktogramok jelentését. Ismerje fel és nevezze meg a személyszállítás és a tömegközlekedés eszközeit. Tudjon segítséggel telefonon ismert személyt hívni. Saját otthonának közvetlen környezete, postahivatal, üzletek, gyógyszertár, orvosi rendelő, tömegközlekedési megállóhelyek ismerete. Otthonának környékén, vagy más helyszíneken el tudjon jutni a tanult helyszínekre. Az iskola és az otthona címe, utca neve, az épületek házszáma. Adott megállapítások közül az aktuális évszakra jellemzőket kiválasztani, tudja, hogy az adott időpontban melyik évszakban és hónapban járunk. Évszakokhoz kapcsolódó ünnepek. Az időjárás huzamosabb (egy hétig tartó) megfigyelése és jegyzetelése adott szempontok alapján. A hőmérő leolvasása, a hőmérséklet napi változásainak megfigyelése saját mérések alapján. A tömegközlekedési eszközök használata: elemi viselkedési szabályok a tömegközlekedési eszközökön. A balesetek okai, következményei, megelőzésük lehetőségei. A mozgólépcső használata. **Tevékenység** Az iskola környékének üzleteinek megismerése, néhány jellemző árucikk vásárlása. Az írott sajtóból időjárás-jelentés elolvasása, adott szempont alapján a lakóhelyére vonatkozó információk gyűjtése, egyszerű következtetések levonása az öltözködéssel és a tervezett programokkal kapcsolatban.	

A gyalogos közlekedés szabályai: átkelés az úttesten. Utazás tömegközlekedési eszközökön elemi viselkedési szabályok betartásával. Fel- és leszállás, kapaszkodás. Menetjegykezelés	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	iskola, otthon, cím, utcanév, házszám, telefonszám, naptár, év, hónap, nap, tömegközlekedési eszközök, megállók, közlekedési piktogramok
A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	Ismerje az iskola, ill. saját otthona épületének külső jellemzőit, az iskola környékén található számára fontos közlekedési jelzőtáblákat, a hulladékgyűjtők használatát, a járdaszéli korlátok szerepét, a legfontosabb információkat hordozó piktogramok jelentését. Ismerje fel és nevezze meg a személyszállítás és a tömegközlekedés eszközeit. Az időjárásmegfigyelés eredményét legyen képes a tanult módon lejegyezni. Tudjon pedagógus segítségével úgy utazni, hogy viselkedése ne legyen balesetveszélyes és ne keltsen feltűnést, kezelje menetjegyét.

Kötelező óraszám: 108 óra

8.évfolyam

Témakör	**1. Az emberi test**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Személyre szabott segítséggel felismeri a férfi és a nő közötti testi különbségeket. Tudja, hogy a serdülőkor milyen testi változásokkal jár együtt. Segítséggel betartja a másik nemmel kapcsolatos viselkedési szabályokat.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Együttműködés a baleset- és betegségmegelőzési tevékenységekben.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Saját testrészek, érzékszervek biztos ismerete. Érzések, tapasztalatok tudatosítása, közlése a tanult módon. Jó helyzet-felismerési képességet kialakulása.	Kommunikáció

Ismereteket szerzése az egészségügyi intézményekkel kapcsolatban. Törekvés a kapkodás, a pánik elkerülésére. **Ismeretek** Testrészek, érzékszervek, funkciójuk, védelmük. Segédeszközök védelme és fontossága. Betegség témakör bővítése Sérülések témakör kibővítése Betegségmegelőzés, védőoltások szükségessége. Teendők saját, és társai rosszulléte, betegsége, rossz közérzete esetén. **Tevékenység** Ismert testrészek körének bővítése, megmutatása saját magán és más személyeken. Könyvben és maketten a csontváz és belső szervek nézegetése, felismerése. Testméretek (kar hossza, derékbőség, láb mérete, testsúly) változásainak megfigyelése. Az emberi élet szakaszainak jellemzői, saját élettörténet. A serdülőkor látható testi változásai. A nemiséggel kapcsolatos alapvető viselkedési szabályok. A felnőtté válás testi jegyei. Saját maga által használt segédeszköz (szemüveg, hallókészülék, lúdtalpbetét) használata, tisztítása, tárolása. Vérnyomásmérés elfogadása. Betegségek tüneteinek megfigyelése saját magán. Kórházak, ügyeleti rendek ismerete. Viselkedési szabályok kórházban. Személyre szabott segítséggel szükséges orvosi beavatkozás, kezelés (pl. vérvétel) elfogadása. Társak rosszul létének észrevétele, toleráns viselkedés kialakítása. Az ismeretek felhasználása az egyes önkiszolgáló tevékenységek során. Rosszullét jelzése a tanult módon, segítség kérése felnőttől.	Ábrázolás, alakítás
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az emberi testtel, betegségekkel kapcsolatos fogalmak, szókincs bővítése. Szükség esetén AAk-s eszközzel.
A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	Elemi ismeretei vannak teste biológiai működéséről. Személyre szabott segítséggel együttműködik az orvosi vizsgálatok során. Elfogadja, tanult módon követi a betegség- és baleset megelőzési szabályokat.

Évfolyam: 8.

Témakör	**2. Egészségmegőrzés - Egészséges életmód**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**

Előzetes tudás	Személyre szabott segítséggel vegyen részt a mozgásfoglalkozásokon, a számára kijelölt egészségmegóvó feladatokat végezze el. Személyre szóló segítséggel működjön együtt az iskolában az egészségügyi dolgozókkal. .
Tantárgyi fejlesztési célok	Az egészségre káros szokások kialakulásának kerülése, elvárt, jó szokások kialakításában együttműködés.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Az egészséges életmód fontosságának ismerete. Szükséges esetekben használni a telefont. Néhány fontos telefonszámot ismerni. Megjelenés, viselkedés az orvosi vizsgálat során. A gyógyszereléssel kapcsolatos utasítások pontos betartása. **Ismeretek** A test tisztán tartása. A test edzése. Helyes, helytelen táplálkozás Iskolai, háztartási és utcai balesetek. Balesetek megelőzésének lehetőségei. Baleset estén felnőtt értesítése, mentő hívása. A mentők munkája. A mentőláda szerepe. Az orvosi vizsgálathoz szükséges jelenlét. Szexualitással kapcsolatos ismeretek. **Tevékenység** Mosdás, fürdés, hajmosás, hajszárítás során egyre nagyobb fokú önállóság. Rendszeres mozgás, testedzés. A családban, környezetében szerzett tapasztalatok megvitatása. Vélemények ütköztetése. Eseményképek, filmek elemzése. Az értesítés módja, telefonálás gyakorlása. Segítség kérésének gyakorlása. Kisebb sebek ellátása, fertőtlenítés, valós szituációban együttműködés. Orvosi rendelő rendelők megismerése. Gyógyszer elfogadása. Elvárt viselkedési szabályok betartása az ellenkező nemű társakkal szemben.	Kommunikáció Életvitel és gyakorlat Testnevelés
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Testmozgással, táplálkozással kapcsolatos új fogalmak, szavak, nevek, szükség esetén AAK – s eszközök használata.

A fejlesztés várt eredményei	Fejlődést mutat saját testének gondozásában, ápolásában. A nemi szerepeknek megfelelő életkori változások során személyre szabott segítséggel együttműködő.

Évfolyam: 8.

Témakör	**3. Élő természet – Élőlények és környezetük**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Személyre szabott segítséggel elemi ismereteket szerez a növény- és állatvilágról, azok élőhelyeiről. Személyre szabott segítséggel megismerkedik a szelektív hulladékgyűjtéssel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A tiszta környezet megteremtése és megóvása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási Pontok**
Fejlesztési feladat Tájékozódni a tanult ismeretek alapján kis segítséggel könyvekben. Gyógyteát fogyasztani (készíteni) szükség esetén, ismert helyzetekben. Megismerni fűszereket. **Ismeretek** Növények, állatok, emberek. Ismerkedés a gyógynövényekkel (kamilla, hársvirág, csipkebogyó, kakukkfű). A fűszernövények megismerése, használatuk.(babér, köménymag, majoránna, fokhagyma, bors, stb.) Hazánk növényeinek, állatainak jellegzetességei Az ember szerepe az élő természet megóvásában. Természeti területek megtekintése. A védett növények és állatok fogalmának megismerése. Tevékenység A növények egyedfejlődése során bekövetkező változások megfigyelése. Legfontosabb zöldségféléinket adó növényeink: paprika, paradicsom, fejeskáposzta, sárgarépa, burgonya, vöröshagyma ehető részeinek megismerése. A zöldségfélék jelentősége táplálkozásunkban. A zöldségfélék felhasználása a különböző ételek elkészítésénél. A megismert zöldségféléket a tanult módon felhasználása	Kommunikáció Életvitel és gyakorlat

Legismertebb hazai gyümölcsféléink (pl.: szilva, alma, körte, szőlő, barack) megismerése, érési idejük. Déligyümölcsök. A gyümölcsök jelentősége táplálkozásunkban. Néhány ház körül élő állat (kutya, macska) testfelépítése, életmódja. A kutya- és macskatartás szabályai, az állatokkal való helyes bánásmód. Tápláléklánc összeállítása. Csoportosítás, válogatás. Gyógytea készítése: borogatás-kamilla, köhögés- hársvirág, stb. A fűszernövények megismerése és kipróbálása az ételek készítésénél. Néhány környezetében élő védett növény, állat felismerése. Takarékoskodni az erőforrásokkal: víz, villany, gáz használata során, szelektív hulladékgyűjtés, veszélyes anyagok elkülönítése (elemek, gumiabroncs stb.).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szelektív hulladékgyűjtés során új szavak, kifejezések elsajátítása. Növényekkel, állatokkal kapcsolatos szókincs bővítése. Szükség esetén AAK – s eszközök használata.
A fejlesztés várt eredményei	Személyre szabott segítséggel betartja az állatokkal, növényekkel szemben az elvárt viselkedést. Személyre szabott segítséggel részt vesz a szelektív hulladékgyűjtésben.

Évfolyam: 8.

	4. Élettelen környezet – környezeti ártalmak	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Az iskola ill. saját otthona épületének külső jellemzői, az iskola környékén található számára fontos közlekedési jelzőtáblák, a hulladékgyűjtők használata, a járdaszéli korlátok szerepe, a legfontosabb információkat hordozó piktogramok jelentése. A személyszállítás és a tömegközlekedés eszközeit. Az időjárásmegfigyelés eredményét legyen képes a tanult módon lejegyezni. Biztonságos utazás pedagógus segítségével, Menetjegykezelés segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Lakóhelyismeret Térképhasználat	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési követelmény Budapest helye Magyarország térképén.	Kommunikáció

Tájékozódás Budapest térképén Ismerősök, rokonok lakóhelye a térképen, a gyermek által látogatott helyek (uszoda, Állatkert, Gyermekvasút, múzeumok) és az odavezető útvonalak bejölése és megtervezése a térképen. Tájékozódás Magyarország domborzati térképén a fő világtájak segítségével. Magyarország nagy tájai, vízrajza. Tájékozódás Magyarország közigazgatási térképén, a megyék elhelyezkedése. Települések, legfontosabb közutak és vasútvonalak jelölése. Az adott évszak jellemzői, évszaknak megfelelő öltözködés. A gyalogos- és tömegközlekedés szabályai a lakóhelye környékén az általa használt útvonalakon. Távolsági tömegközlekedés (vonat, autóbusz) útvonalak, pályaudvarok, menetrend. **Ismeretek** A tömegközlekedési eszközök használata (korábban nem használt járművek megismerése). A gyalogos közlekedés szabályainak ismerete, adott útvonalakhoz kapcsolódó közlekedési rutinok. A tömegközlekedési eszközök használatával kapcsolatos szabályok begyakorlása. Közlekedés az iskola és a lakóhelye között. Bérletváltás és használat. Az ellenőr munkája. Tudja, hogy az ellenőr kérésére fel kell mutatnia érvényes bérletét, vagy menetjegyét. Térképhasználat **Tevékenység** Budapest térképén segítséggel jelölje be az ismert célhoz vezető útvonalat, és felnőtt segítségével jusson el oda. A hőmérsékletre és csapadékra vonatkozó információk gyűjtése, következtetések levonása segítséggel. Az időjárás függvényében egyszerű következtetések levonása az öltözködéssel és a lehetséges programokkal kapcsolatosan. Az írott sajtóból és a televízió időjárás előrejelzéséből adott szempontok alapján információk gyűjtése néhány napra előre lakóhelyére vonatkozóan. Időjárással kapcsolatos információk gyűjtése az ország más területeiről is. A televízió időjárás-jelentésének megfigyelése, adott szempontok alapján a lakóhelyére vonatkozó információk gyűjtése a másnapi időjárással kapcsolatban. Egy vidéki utazás tervezésekor a térképen segítséggel keresse meg a célállomást és az odavezető útvonalat, segítséggel figyelje az időjárás előrejelzést. Segítséggel váltsa meg és használja a menetjegyét. A tömegközlekedési eszközökön felnőtt segítségével tartsa be a tanult közlekedési, udvariassági és viselkedési szabályokat. Figyelje a megállókat, tudja, hol kell leszállnia.	Ábrázolás, alakítás Társadalom ismeret Életvitel és gyakorlat

Közlekedjen pedagógus felügyeletével a tanult viselkedési, és udvariassági szabályoknak megfelelően a HÉV-en is.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	saját cím, térkép, jelölések, rövidítések, lakóhelyére jellemző vízrajz, domborzat, jegy, bérlet, időjárás elemei
A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	Felügyelet mellett tartsa be a tanult közlekedési, viselkedési szabályokat.

ÉNEK – ZENE

Évfolyam: 1 – 8

Tantárgyi célok és feladatok

A tantárgy célja az együtténeklés örömével segíteni a jó hangulat kialakulását, megérezni a zene jelentőségét, mozgásos-táncos feladatokat végezni, segítséggel vagy csoportban rövid gyermek- vagy népdalokat közösen és egyénileg előadni.
Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók számára a járás közben, különböző mozgásokkal érzékelhető a dalokban, mondókákban, zenedarabokban a mérő lüktetés, a ritmus.
A pedagógusok feladata, hogy a tanulók a dalok, mondókák ritmusát fokozódó önállósággal tapsolják, kopogják, a tempó és a dinamika figyelembevételével végezzék a gyakorlatokat. Ismertessenek meg a tanulók egyéni képességeihez és érdeklődéséhez mérten minél több mondókát, verset, gyermekdalt, a családi és társadalmi ünnepkörök dalait azért, hogy a tanulók egyre kevesebb segítséggel vehessenek részt körjátékokban, a pedagógussal megvalósuló együttműködés hatására bevonódjanak a páros játékokba.
Eközben felkelthető a fegyelem és az érdeklődés a zene és a hangok, a hangszerek megismerése iránt.
Az ének-zenével, mint közös nyelvvel lehetőség nyílik a közösség, a sérült és nem sérült emberek összekapcsolására.

1–2. évfolyam

A tantárgy szerepe az erkölcsi nevelésben az egyszerű szabályok megértésének, a közösségi életben nélkülözhetetlen türelemnek és várakozni tudásnak, valamint a csoportos helyzetekben, közös éneklések alkalmával alapvető egymásra figyelés igényének a kialakításában és gyakorlásában van.
A nemzeti öntudatot, hazafias nevelést a népi hagyományok, népszokások megismerésével a magyar népi gyermekjátékokon, gyermekdalokon keresztül támogatjuk.
Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését a tantárgy tanítása a felszabadult légkör biztosításával a harmonikus személyiségfejlődéssel, a félénkség, a gátlás, a szorongás leküzdésével éri el; hozzájárul a reális önbizalom és önértékelés kialakulásához a társas kapcsolatok visszajelzései alapján, megalapozza az alkalmazkodó- és együttműködési

képességet.
A testi és lelki egészségre nevelés a mozgás harmóniájának megismerésével, a zene és a mozgás összhangjának megteremtésére törekvéssel, a dalok és zenék hangulatának megfigyelésével történik.
A családi életre neveléshez a családi ünnepek jellegzetes dallamainak alkalomhoz illő hallgatásával, előadásával, megismerésével kapcsolódik.
A médiatudatosságra neveléshez a hangulathoz illő zenék kiválasztásával, a különféle adathordozók és médialehetőségek igénybevételi lehetőségeinek megismertetésével járul hozzá.

Kötelező óraszám: 72 óra

1.évfolyam

Témakör	**1. Gyermekdalok – Népdalok**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Tudjon együttműködéssel, irányítással lépegetni egyenes vonalon.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Társak testi közelségének, érintésének elfogadtatása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Leutánozni mozgást. Együttműködés. Főbb testrészeket megmutatni. Együttműködéssel egyenes vonalon, körbejárni, iránytartással lépegetni**,** guggolni, körben haladni. Részt venni a zenefoglalkozáson . Egyszerű mozgás ritmusra. **Ismeretek** Altatók. Tenyérjátékok. Simogatók. Ujj- játékok. Hintáztatók. Lovagoltatók. Sétáltatók. Dalok.	Mozgásnevelésmenetelés, Kommunikáció beszédkészség, Játékra nevelés

Tevékenység Mondóka, dal ütemére tapsolás, tenyér körkörös simogatása, csiklandozása. Mondókák ritmusára testrészek, tárgyak megérintése, simogatása. Egyszerűbb ujj-kiszámoló, mondókákra tenyér ökölbe szorítása, majd az ujjak egyenkénti, nyitása, csukása, rázása. Ritmusra test, törzs, láb hintáztatása jobbra, balra (Hinta, palinta, stb.) Rövid mondókákra lovaglás ritmusának érzékeltetése térden ülve. Énekek, mondókák ütemére léptetés, egyenes vonalon, körben (Dombon törik a diót, stb.) Néhány soros egyszerű dal, mozgással kísérve (taps, kopogás). Mondóka, dal ritmusára test, törzs, láb hintáztatása jobbra-balra, előre-hátra.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	alszik, ébren van, taps, tenyér, simogatás, csiklandozás, kérdez, válaszol, kar, kéz, tenyér, fej, nyak, törzs, kéz, láb, ujjak, ököl, jobb, bal, előre, hátra, ugrik, szalad, vágtat, lovaglás, egyenes vonal, kör, guggolás, megáll, elindul, kézfogás, átbújás
A fejlesztés várt eredményei ciklus végén	Segítséggel tud mozgást utánozni, végrehajtani.

Évfolyam: 1.

Témakör	**2. Ünnepkörök dalai**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Felismer ünnepkörhöz tartozó dalokat.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyszerű dallam felismertetése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Bekapcsolódni a közös zenehallgatásba. **Ismeretek** Családi ünnepek dalai.	Kommunikáció ünnepek

Karácsonyra, Húsvétra, Anyák napjára dalok megismerése. **Tevékenység** Születésnapra, karácsonyra, húsvétra, anyák napjára rövid dalokkal, versekkel ismerkedés.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	születésnap, karácsony, húsvét, anyák napja értelmezése
A fejlesztés várt eredményei	Felismer ünnepkörhöz tartozó dalokat, elfogadja, hogy egy ünnephez különböző dalok is tartozhatnak.

Évfolyam: 1.

Témakör	**3. Ritmus- és hallásfejlesztés**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Megfigyel különböző mozgássorokat.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az egyenletes lüktetés érzékeltetése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Szabad taps. Utánozni a mozgásokat. Felismerni a gyors és lassú mozgásokat. Együttműködni. **Ismeretek** Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. Fékező és ingerlő gyakorlatok. Tempóérzékeltető gyakorlatok. Hang- és hallásfejlesztés. **Tevékenység** Mozgás közben ritmus tapsolása Dallamok, mondókák kíséretével gyorsító-lassító mozgások érzékelése Gyors és lassú mozgás közötti különbség érzékelése Jól elkülöníthető zörejek, hangok felismertetése Magasabb és mélyebb hangok közötti különbség érzékelése hangszerjátékok bemutatásával	Játékra nevelés: gyakorló játék, szerepjáték, Mozgásnevelés alapmozgások, szabadgyakor-latok,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	ritmus, taps, kopogás, dobbantás, gyors, lassú, halk, hangos, magas, mély

	dalok, mondókák, dob, *triangulum*, cintányér, karlendítés, ujjmozgatás,
A fejlesztés várt eredményei	Részt vesz a zenefoglalkozáson.

Évfolyam: 1.

Témakör	**4. Zenehallgatás**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Hangokat észlel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Énekhangok, beszédhangok elválasztatása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Zenehallgatást elfogadni. Néhány percig a zenére figyelni. **Ismeretek** Élőzene hallgatása (dallamok furulyán, gitáron, szintetizátoron stb.). Zenehallgatás hanghordozóról (rádió, magnetofon, DVD) **Tevékenység** Egyszerű dallam hangszeres előadásának többszöri meghallgatása. Rövid dalok meghallgatása. Tanult, ismert gyermekdalok meghallgatása. Kedvencek kívánság szerinti meghallgatása.	Kommunikáció logopédiai feladatok, Játékra nevelés: gyakorlójátékok,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A dalokban előforduló kifejezések, fogalmak, halk, gyors, szomorú, vidám,
A fejlesztés várt eredményei	Rövid ideig elfogadja a zene hallgatását.

Kötelező óraszám: 72 óra

2.évfolyam

Témakör	**1. Gyermekdalok - Népdalok**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Segítséggel tud mozgást utánozni, végrehajtani.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A tanult dalok, mondókák meghallgatása	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Leutánozni mozgást. Együttműködés. Főbb testrészeket megmutatni. Együttműködéssel egyenes vonalon, körbejárni, iránytartással lépegetni, guggolni, körben haladni. Részt venni a zenefoglalkozáson . Egyszerű mozgás ritmusra. **Ismeretek** Altatók. Tenyérjátékok. Simogatók. Ujj- játékok. Hintáztatók. Lovagoltatók. Sétáltatók. Dalok. **Tevékenység** A tanult dalok, mondókák meghallgatása Mondóka, dal ütemére tapsolás, tenyér körkörös simogatása, csiklandozása. Mondókák ritmusára testrészek, tárgyak megérintése, simogatása. Egyszerűbb ujj-kiszámoló, mondókákra tenyér ökölbe szorítása, majd az ujjak egyenkénti, nyitása, csukása, rázása. Ritmusra test, törzs, láb hintáztatása jobbra, balra (Hinta, palinta, stb.) Rövid mondókákra lovaglás ritmusának érzékeltetése térden ülve. Énekek, mondókák ütemére léptetés, egyenes vonalon, körben (Dombon törik a diót, stb.) Néhány soros egyszerű dal, mozgással kísérve (taps, kopogás). Mondóka, dal ritmusára test, törzs, láb hintáztatása jobbra-balra, előre-hátra.	Mozgásnevelésmenetelés, Kommunikáció beszédkészség, Játékra nevelés

Kulcsfogalmak/ fogalmak	alszik, ébren van, taps, tenyér, simogatás, csiklandozás, kérdez, válaszol, kar, kéz, tenyér, fej, nyak, törzs, kéz, láb, ujjak, ököl, jobb, bal, előre, hátra, ugrik, szalad, vágtat, lovaglás, egyenes vonal, kör, guggolás, megáll, elindul, kézfogás, átbújás
A fejlesztés várt eredményei	Rövid ideig, segítséggel részt vesz a zenefoglalkozáson.

Évfolyam: 2.

Témakör	**2. Ünnepkörök dalai**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Felismer ünnepkörhöz tartozó dalokat.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyszerű dallam felismertetése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Bekapcsolódni a közös zenehallgatásba. **Ismeretek** Családi ünnepek dalai. Karácsonyra, Húsvétra, Anyák napjára dalok megismerése. **Tevékenység** Születésnapra, karácsonyra, húsvétra, anyák napjára rövid dalokkal, versekkel ismerkedés.	Kommunikáció ünnepek

Kulcsfogalmak/ fogalmak	születésnap, karácsony, húsvét, anyák napja értelmezése
A fejlesztés várt eredményei	Felismer ünnepkörhöz tartozó dalokat, elfogadja, hogy egy ünnephez különböző dalok is tartozhatnak.

Évfolyam: 2.

Témakör	**3. Ritmus- és hallásfejlesztés**	**Ajánlott óraszám:**

		folyamatosan
Előzetes tudás	Részt vesz a zenefoglalkozáson.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Ritmushangszerek megismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Szabad taps. Utánozni a mozgásokat. Felismerni a gyors és lassú mozgásokat. Együttműködni. **Ismeretek** Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. Fékező és ingerlő gyakorlatok. Tempóérzékeltető gyakorlatok. Hang- és hallásfejlesztés. **Tevékenység** Mozgás közben ritmus tapsolása. Dallamok, mondókák kíséretével gyorsító-lassító mozgások érzékelése. Gyors és lassú mozgás közötti különbség érzékelése. Jól elkülöníthető zörejek, hangok felismertetése. Magasabb és mélyebb hangok közötti különbség érzékelése hangszerjátékok bemutatásával.	Játékra nevelés: gyakorló játék, szerepjáték, Mozgásnevelés alapmozgások, szabadgyakor-latok,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	ritmus, taps, kopogás, dobbantás, gyors, lassú, halk, hangos, magas, mély dalok, mondókák, dob, *triangulum*, cintányér, karlendítés, ujjmozgatás,
A fejlesztés várt eredményei	Személyre szabott segítséggel ritmushangszert megszólaltat.

Évfolyam: 2.

Témakör	**4. Zenehallgatás**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Rövid ideig elfogadja a zene hallgatását.	

Tantárgyi fejlesztési célok	Énekhangok, beszédhangok elválasztatása.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Zenehallgatást elfogadni. Néhány percig a zenére figyelni. **Ismeretek** Élőzene hallgatása (dallamok furulyán, gitáron, szintetizátoron stb.). Zenehallgatás hanghordozóról (rádió, magnetofon, DVD) **Tevékenység** Egyszerű dallam hangszeres előadásának többszöri meghallgatása. Rövid dalok meghallgatása. Tanult, ismert gyermekdalok meghallgatása. Kedvencek kívánság szerinti meghallgatása.	Kommunikáció logopédiai feladatok, Játékra nevelés: gyakorlójátékok,

Kulcsfogalmak/ fogalmak	A dalokban előforduló kifejezések, fogalmak, halk, gyors, szomorú, vidám,
A fejlesztés várt eredményei	Rövid ideig elfogadja a zene hallgatását új helyszínen.

3–4. évfolyam

Az erkölcsi neveléshez kapcsolódóan az előző évek munkájára alapozva történik meg az egyszerű gyermek- és népdalok érzelmi hangulatának megéreztetése, a bennük megjelenő alapvető emberi értékek, érzelmek megfigyelése.
A nemzeti öntudat és hazafias nevelés a népi hagyományok és a magyar kultúra ápolásával, az ünnepkörök dalainak, zenéinek megismerésével, téri és időbeli relációkban a tájékozódási képesség erősítésével valósul meg.
Az önismeret és társas kultúra fejlesztésében a tantárgy kiemelten törekszik az együttműködési készség erősítésére közös énekes-táncos tevékenységekkel, az önbizalom erősítésével, a helyes önismeret fejlesztésével a közösségi környezet visszajelzései alapján.
A testi és lelki egészségre nevelést a tantárgy a zene, a ritmus és a mozgás összefüggésének megfigyeltetésével, a zenének, éneknek egyszerű mozgással történő kísérésével, és az érzelmek megjelenítésének megalapozásával támogatja, amelyhez a lelki állapothoz, hangulathoz illő zenék és énekek kiválasztása, hallgatása is társul.
A családi életre nevelést és a kommunikációs kompetenciákat a családi ünnepekhez kötődő dalok és zenék ismeretének bővítése, készülődés ezek előadására, mondókákkal, gyermek- és népdalokkal a nyelvi kifejezőkészség fejlesztése segíti.
A tantárgy tanítása a médiatudatosságra nevelés fejlesztését a hangulatnak, ízlésnek megfelelő zenék, dalok keresésének segítésével, a médiumok és a zenehallgatás különböző lehetőségeinek

bemutatásával; a személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztését a társakkal való együttműködéssel, közös éneklés és zenélés keretében az egymásra figyelés erősítésével éri el. Fontos az eredmények elérésében a gyermekjátékokban és táncos produkciókban a partnerrel való kapcsolattartás gyakorlása is.

3. évfolyam (A 2020/21-es tanévben kifutó rendszerben)

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Gyermekdalok - Népdalok**	**Órakeret: 17**
Előzetes tudás	Rövid ideig, segítséggel részt vesz a zenefoglalkozáson.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az ismert zenei anyag körének bővítése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Ismerni 15-20 gyermekdalt. Részt venni közös zenehallgatásban. A dal ritmusát mozgással összekötni. **Ismeretek** Dalok. A tanult dalok folyamatos ismétlése, új dalok tanulása. Körjátékok. **Tevékenység** Évszakokról, ünnepekről, állatokról, virágokról szóló dalok tanulása. Rövid dalok hallgatása, mozgással kísérése. A dalok dallamának egyre biztosabb felismerése, változatos ritmuskísérettel (dob, csörgődob, ütőfa) Körjátékok tanulása elemi szinten: fizikai segítséggel körben járás zenére.	**Kommunikáció szövegek ismerete,** **Játékra nevelés: szerepjáték, spontán játék,** **Mozgásnevelés utánzó-mozgások,**

Kulcsfogalmak/ fogalmak	A dalokban található ismeretlen fogalmak, zsebkendő, koszorú, kör, guggolás, kapu, híd, átbújás, kézfogás *keresztbe,* oldalt, jobbra, balra, ugrás, megtámasztás, utánzás, kérdés, felelet,
A fejlesztés várt eredményei	Megismer t 10 – 15 verset, gyermekdalt.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Ünnepkörök dalai**	**Órakeret: 20**
Előzetes tudás	Felismer ünnepkörhöz tartozó dalokat, elfogadja, hogy egy ünnephez különböző dalok is tartozhatnak.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az ünnepi és a hétköznapok megkülönböztetése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Az adott ünnepnek megfelelő rövid dalt segítséggel meghallgatni. Ünnepeken társakkal és önállóan részt venni, a dalokat csendben hallgatni/bekapcsolódni. **Ismeretek** Ünnepek dalai. Új szokások kialakítása a szűk közösség ünnepeihez (születésnapok, karácsony, anyák napja). **Tevékenység** Karácsonyra, húsvétra, anyák napjára, születésnapra, pünkösdre dalok tanulása. Aktuális ünnepre rövid műsor készítése és előadása, közös- és egyéni szereplési lehetőségek. A születésnapok, névnapok számontartása, az ünneplés megszervezése.	Kommunikáció ünnepek, szereplés,

Kulcsfogalmak/ fogalmak	karácsony, húsvét, anyák napja, pünkösd, születésnap, Az ünnepekhez kapcsolható szókincs. műsor, várakozás, siker feladat, vállalás,
A fejlesztés várt eredményei	Tud a megfelelő ünnepeken a tanult viselkedési szabályok szerint részt venni.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Ritmus- és hallásfejlesztés**	**Órakeret: 20**
Előzetes tudás	Személyre szabott segítséggel ritmushangszert megszólaltat.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Ritmus visszaadása tapssal, kopogással.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Hallási emlékezet fejlesztése. Önállóan megszólaltatni ritmushangszert. Hangzás alapján hangszert felismerni. Felismerni a hangszerek hangjának különbözőségét. **Ismeretek** Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. Fékező és gyorsító gyakorlatok. Tempóérzékeltető gyakorlatok. Hang- és hallásfejlesztés. Ritmushangszerek használata. **Tevékenység** Az egyenletes lüktetés és a ritmus összekapcsolása. Lassú-gyors járás megfigyelése, kísérése tapssal, dobolással. Tempótartás játékos mozdulatokkal. Egymástól eltérő zörejek, hangok felismerése. élethelyzetekhez kapcsolódó hangok felismerése és elkülönítése magnóról. Dob, cintányér, triangulum megszólaltatása. Hangfelismerési gyakorlatok: hangszerek hangjának felismerése.	Mozgásnevelés alapmozgások,

Kulcsfogalmak/ fogalmak	csigavonal, hullámvonal, lábütögetés, kivárás, újraindítás, gyerek, felnőtt, magas, mély taps, koppantás, erős lépés, lábütögetés, *kivár*, *újraindít*, *tempót tart*, *dalritmus*, egyforma, *egyenletes ritmus*, Fából, fémből készült hangszerek. halk, hangos, *tompa*, éles, fa, fényes, csengő,
A fejlesztés várt eredményei	Hallott sorrendben megszólaltat két különböző hangszert.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Zenehallgatás.**	**Órakeret: 15**
Előzetes tudás	Rövid ideig elfogadja a zene hallgatását.	

Tantárgyi fejlesztési célok	A kulturált zenehallgatás kialakítása.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Felismerni az adott ünnepnek megfelelő zenedarabot. A zene hallgatásához szükséges figyelmet és fegyelmet kialakítani. Elsajátítani a zenehallgatás szabályait. **Ismeretek** Évszakokhoz kötődő zenék hallgatása. Kedvenc zene megmutatása társaknak (DVD, kazetta, stb.). Megzenésített gyerekversek hallgatása élő- és gépzenei előadásban. A mindennapokban hallható zene hallgatása, elemzése. **Tevékenység** Már ismert dalok, dallamok az ünnephez kapcsolható hangszerelésben, speciális hangszerekkel előadva pl.: karácsonyi orgonamuzsika, harangjáték, stb.). A zenehallgatás idejének előrejelzése, ennek követése. Kedvelt zeneszámok felismerése.	Játékra nevelés: spontán játék,

Kulcsfogalmak/ fogalmak	orgona, harangjáték, türelem, sorra kerül, kedvenc, választás, Ütemezve éneklés, dal, ritmus, zene, vers,
A fejlesztés várt eredményei	Zenehallgatás során személyre szabott segítséggel követi az elvárt viselkedést.

4. évfolyam

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Gyermekdalok - Népdalok**	**Órakeret: 17**
Előzetes tudás	Megismer t 10 – 15 verset, gyermekdalt.	

Tantárgyi fejlesztési célok	Az ismert zenei anyag körének bővítése.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Ismerni 15-20 gyermekdalt. Részt venni közös zenehallgatásban. A dal ritmusát mozgással összekötni. **Ismeretek** Dalok. A tanult dalok folyamatos ismétlése, új dalok tanulása. Körjátékok. **Tevékenység** Évszakokról, ünnepekről, állatokról, virágokról szóló dalok tanulása. Rövid dalok hallgatása, mozgással kísérése. A dalok dallamának egyre biztosabb felismerése, változatos ritmuskísérettel (dob, csörgődob, ütőfa) Körjátékok tanulása elemi szinten: fizikai segítséggel körben járás zenére.	**Kommunikáció szövegek ismerete,** **Játékra nevelés: szerepjáték, spontán játék,** **Mozgásnevelés utánzó-mozgások,**

Kulcsfogalmak/ fogalmak	A dalokban található ismeretlen fogalmak, zsebkendő, koszorú, kör, guggolás, kapu, híd, átbújás, kézfogás *keresztbe*, oldalt, jobbra, balra, ugrás, megtámasztás, utánzás, kérdés, felelet,
A fejlesztés várt eredményei	Képes a dallamot mozgással összekötni, együttműködéssel a lépéseket megtenni.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Ünnepkörök dalai**	**Órakeret: 20**
Előzetes tudás	Tud a megfelelő ünnepeken a tanult viselkedési szabályok szerint részt venni.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az ünnepi és a hétköznapok megkülönböztetése, a zenei anyag, mint jelzés használata.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**

Fejlesztési feladat Az adott ünnepnek megfelelő rövid dalt segítséggel meghallgatni. Ünnepeken társakkal és önállóan részt venni, a dalokat csendben hallgatni/bekapcsolódni. **Ismeretek** Ünnepek dalai. Új szokások kialakítása a szűk közösség ünnepeihez (születésnapok, karácsony, anyák napja). **Tevékenység** Karácsonyra, húsvétra, anyák napjára, születésnapra, pünkösdre dalok tanulása. Aktuális ünnepre rövid műsor készítése és előadása, közös- és egyéni szereplési lehetőségek. A születésnapok, névnapok számontartása, az ünneplés megszervezése.	Kommunikáció ünnepek, szereplés,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	karácsony, húsvét, anyák napja, pünkösd, születésnap, Az ünnepekhez kapcsolható szókincs. műsor, várakozás, siker feladat, vállalás,
A fejlesztés várt eredményei	Tud a megfelelő ünnepeken társak jelenlétében a tanult viselkedési szabályok szerint részt venni.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Ritmus- és hallásfejlesztés**	**Órakeret: 20**
Előzetes tudás	Hallott sorrendben megszólaltat két különböző hangszert.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Ritmus visszaadása tapssal, kopogással.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Hallási emlékezet fejlesztése. Önállóan megszólaltatni ritmushangszert. Hangzás alapján hangszert felismerni. Felismerni a hangszerek hangjának különbözőségét. **Ismeretek** Ritmikai és dinamikai gyakorlatok.	Mozgásnevelés alapmozgások,

Fékező és gyorsító gyakorlatok. Tempóérzékeltető gyakorlatok. Hang- és hallásfejlesztés. Ritmushangszerek használata. **Tevékenység** Az egyenletes lüktetés és a ritmus összekapcsolása. Lassú-gyors járás megfigyelése, kísérése tapssal, dobolással. Tempótartás játékos mozdulatokkal. Egymástól eltérő zörejek, hangok felismerése. élethelyzetekhez kapcsolódó hangok felismerése és elkülönítése magnóról. Dob, cintányér, triangulum megszólaltatása. Hangfelismerési gyakorlatok: hangszerek hangjának felismerése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	csigavonal, hullámvonal, lábütögetés, kivárás, újraindítás, gyerek, felnőtt, magas, mély taps, koppantás, erős lépés, lábütögetés, *kivár, újraindít, tempót tart, dalritmus,* egyforma, *egyenletes ritmus,* Fából, fémből készült hangszerek. halk, hangos, *tompa*, éles, fa, fényes, csengő,
A fejlesztés várt eredményei	Hallott sorrendben megszólaltat három különböző hangszert.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Zenehallgatás.**	**Órakeret: 15**
Előzetes tudás	Zenehallgatás során személyre szabott segítséggel követi az elvárt viselkedést.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A kulturált zenehallgatás idejének növelése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Felismerni az adott ünnepnek megfelelő zenedarabot. A zene hallgatásához szükséges figyelmet és fegyelmet kialakítani. Elsajátítani a zenehallgatás szabályait. **Ismeretek**	Játékra nevelés: spontán játék,

Évszakokhoz kötődő zenék hallgatása. Kedvenc zene megmutatása társaknak (DVD, kazetta, stb.). Megzenésített gyerekversek hallgatása élő- és gépzenei előadásban. A mindennapokban hallható zene hallgatása, elemzése. **Tevékenység** Már ismert dalok, dallamok az ünnephez kapcsolható hangszerelésben, speciális hangszerekkel előadva pl.: karácsonyi orgonamuzsika, harangjáték, stb.). A zenehallgatás idejének előrejelzése, ennek követése. Kedvelt zeneszámok felismerése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	orgona, harangjáték, türelem, sorra kerül, kedvenc, választás, Ütemezve éneklés, dal, ritmus, zene, vers,
A fejlesztés várt eredményei	Zenehallgatás során személyre szabott segítséggel követi az elvárt viselkedést, figyelemmel kíséri a zenehallgatás idejét.

Kötelező óraszám: 72 óra

3.évfolyam (A 2020/21-es tanévtől felmenő rendszerben)

Témakör	**1. Gyermekdalok - Népdalok**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Rövid ideig, segítséggel részt vesz a zenefoglalkozáson.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az ismert zenei anyag körének bővítése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Ismerni 15-20 gyermekdalt. Részt venni közös zenehallgatásban. A dal ritmusát mozgással összekötni. **Ismeretek** Dalok. A tanult dalok folyamatos ismétlése, új dalok tanulása. Körjátékok.	**Kommunikáció szövegek ismerete,** **Játékra nevelés:**

Tevékenység Évszakokról, ünnepekről, állatokról, virágokról szóló dalok tanulása. Rövid dalok hallgatása, mozgással kísérése. A dalok dallamának egyre biztosabb felismerése, változatos ritmuskísérettel (dob, csörgődob, ütőfa) Körjátékok tanulása elemi szinten: fizikai segítséggel körben járás zenére.	**szerepjáték, spontán játék,** **Mozgásnevelés utánzó-mozgások,**
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A dalokban található ismeretlen fogalmak, zsebkendő, koszorú, kör, guggolás, kapu, híd, átbújás, kézfogás *keresztbe,* oldalt, jobbra, balra, ugrás, megtámasztás, utánzás, kérdés, felelet,
A fejlesztés várt eredményei	Megismer t 10 – 15 verset, gyermekdalt.

Évfolyam: 3.

Témakör	**2. Ünnepkörök dalai**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Felismer ünnepkörhöz tartozó dalokat, elfogadja, hogy egy ünnephez különböző dalok is tartozhatnak.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az ünnepi és a hétköznapok megkülönböztetése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Az adott ünnepnek megfelelő rövid dalt segítséggel meghallgatni. Ünnepeken társakkal és önállóan részt venni, a dalokat csendben hallgatni/bekapcsolódni. **Ismeretek** Ünnepek dalai. Új szokások kialakítása a szűk közösség ünnepeihez (születésnapok, karácsony, anyák napja). **Tevékenység** Karácsonyra, húsvétra, anyák napjára, születésnapra, pünkösdre dalok tanulása. Aktuális ünnepre rövid műsor készítése és előadása, közös- és egyéni szereplési lehetőségek. A születésnapok, névnapok számontartása, az ünneplés megszervezése.	Kommunikáció ünnepek, szereplés,

Kulcsfogalmak/ fogalmak	karácsony, húsvét, anyák napja, pünkösd, születésnap, Az ünnepekhez kapcsolható szókincs. műsor, várakozás, siker feladat, vállalás,
A fejlesztés várt eredményei	Tud a megfelelő ünnepeken a tanult viselkedési szabályok szerint részt venni.

Évfolyam: 3.

Témakör	**3. Ritmus- és hallásfejlesztés**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Személyre szabott segítséggel ritmushangszert megszólaltat.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Ritmus visszaadása tapssal, kopogással.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Hallási emlékezet fejlesztése. Önállóan megszólaltatni ritmushangszert. Hangzás alapján hangszert felismerni. Felismerni a hangszerek hangjának különbözőségét. **Ismeretek** Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. Fékező és gyorsító gyakorlatok. Tempóérzékeltető gyakorlatok. Hang- és hallásfejlesztés. Ritmushangszerek használata. **Tevékenység** Az egyenletes lüktetés és a ritmus összekapcsolása. Lassú-gyors járás megfigyelése, kísérése tapssal, dobolással. Tempótartás játékos mozdulatokkal. Egymástól eltérő zörejek, hangok felismerése. élethelyzetekhez kapcsolódó hangok felismerése és elkülönítése magnóról. Dob, cintányér, triangulum megszólaltatása. Hangfelismerési gyakorlatok: hangszerek hangjának felismerése.	Mozgásnevelés alapmozgások,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	csigavonal, hullámvonal, lábütögetés, kivárás, újraindítás, gyerek, felnőtt, magas, mély

	taps, koppantás, erős lépés, lábütögetés, *kivár*, *újraindít*, *tempót tart*, *dalritmus*, egyforma, *egyenletes ritmus*, Fából, fémből készült hangszerek. halk, hangos, *tompa*, éles, fa, fényes, csengő,
A fejlesztés várt eredményei	Hallott sorrendben megszólaltat két különböző hangszert.

Évfolyam: 3.

Témakör	**4. Zenehallgatás.**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Rövid ideig elfogadja a zene hallgatását.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A kulturált zenehallgatás kialakítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Felismerni az adott ünnepnek megfelelő zenedarabot. A zene hallgatásához szükséges figyelmet és fegyelmet kialakítani. Elsajátítani a kultúrált zenehallgatás szabályait. **Ismeretek** Évszakokhoz kötődő zenék hallgatása. Kedvenc zene megmutatása társaknak (DVD, kazetta, stb.). Megzenésített gyerekversek hallgatása élő- és gépzenei előadásban. A mindennapokban hallható zene hallgatása, elemzése. **Tevékenység** Már ismert dalok, dallamok az ünnephez kapcsolható hangszerelésben, speciális hangszerekkel előadva pl.: karácsonyi orgonamuzsika, harangjáték, stb.). A zenehallgatás idejének előrejelzése, ennek követése. Kedvelt zeneszámok felismerése.	Játékra nevelés: spontán játék,

Kulcsfogalmak/ fogalmak	orgona, harangjáték, türelem, sorra kerül, kedvenc, választás, Ütemezve éneklés, dal, ritmus, zene, vers,
A fejlesztés várt eredményei	Zenehallgatás során személyre szabott segítséggel követi az elvárt viselkedést.

Kötelező óraszám: 72 óra

4.évfolyam

Témakör	**1. Gyermekdalok - Népdalok**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Megismer t 10 – 15 verset, gyermekdalt.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az ismert zenei anyag körének bővítése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Ismerni 15-20 gyermekdalt. Részt venni közös zenehallgatásban. A dal ritmusát mozgással összekötni. **Ismeretek** Dalok. A tanult dalok folyamatos ismétlése, új dalok tanulása. Körjátékok. **Tevékenység** Évszakokról, ünnepekről, állatokról, virágokról szóló dalok tanulása. Rövid dalok hallgatása, mozgással kísérése. A dalok dallamának egyre biztosabb felismerése, változatos ritmuskísérettel (dob, csörgődob, ütőfa) Körjátékok tanulása elemi szinten: fizikai segítséggel körben járás zenére.	**Kommunikáció szövegek ismerete,** **Játékra nevelés: szerepjáték, spontán játék,** **Mozgásnevelés utánzó-mozgások,**
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A dalokban található ismeretlen fogalmak, zsebkendő, koszorú, kör, guggolás, kapu, híd, átbújás, kézfogás *keresztbe*, oldalt, jobbra, balra, ugrás, megtámasztás, utánzás, kérdés, felelet,
A fejlesztés várt eredményei	Képes a dallamot mozgással összekötni, együttműködéssel a lépéseket megtenni.

Évfolyam: 4.

Témakör	**2. Ünnepkörök dalai**	**Ajánlott óraszám:**

		folyamatosan
Előzetes tudás	Tud a megfelelő ünnepeken a tanult viselkedési szabályok szerint részt venni.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az ünnepi és a hétköznapok megkülönböztetése, a zenei anyag, mint jelzés használata.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Az adott ünnepnek megfelelő rövid dalt segítséggel meghallgatni. Ünnepeken társakkal és önállóan részt venni, a dalokat csendben hallgatni/bekapcsolódni. **Ismeretek** Ünnepek dalai. Új szokások kialakítása a szűk közösség ünnepeihez (születésnapok, karácsony, anyák napja). **Tevékenység** Karácsonyra, húsvétra, anyák napjára, születésnapra, pünkösdre dalok tanulása. Aktuális ünnepre rövid műsor készítése és előadása, közös- és egyéni szereplési lehetőségek. A születésnapok, névnapok számontartása, az ünneplés megszervezése.	Kommunikáció ünnepek, szereplés,

Kulcsfogalmak/ fogalmak	karácsony, húsvét, anyák napja, pünkösd, születésnap, Az ünnepekhez kapcsolható szókincs. műsor, várakozás, siker feladat, vállalás,
A fejlesztés várt eredményei	Tud a megfelelő ünnepeken társak jelenlétében a tanult viselkedési szabályok szerint részt venni.

Évfolyam: 4.

Témakör	**3. Ritmus- és hallásfejlesztés**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Hallott sorrendben megszólaltat két különböző hangszert.	

Tantárgyi fejlesztési célok	Ritmus visszaadása tapssal, kopogással.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Hallási emlékezet fejlesztése. Önállóan megszólaltatni ritmushangszert. Hangzás alapján hangszert felismerni. Felismerni a hangszerek hangjának különbözőségét. **Ismeretek** Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. Fékező és gyorsító gyakorlatok. Tempóérzékeltető gyakorlatok. Hang- és hallásfejlesztés. Ritmushangszerek használata. **Tevékenység** Az egyenletes lüktetés és a ritmus összekapcsolása. Lassú-gyors járás megfigyelése, kísérése tapssal, dobolással. Tempótartás játékos mozdulatokkal. Egymástól eltérő zörejek, hangok felismerése. élethelyzetekhez kapcsolódó hangok felismerése és elkülönítése magnóról. Dob, cintányér, triangulum megszólaltatása. Hangfelismerési gyakorlatok: hangszerek hangjának felismerése.	Mozgásnevelés alapmozgások,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	csigavonal, hullámvonal, lábütögetés, kivárás, újraindítás, gyerek, felnőtt, magas, mély taps, koppantás, erős lépés, lábütögetés, *kivár*, *újraindít*, *tempót tart*, *dalritmus*, egyforma, *egyenletes ritmus*, Fából, fémből készült hangszerek. halk, hangos, *tompa*, éles, fa, fényes, csengő,
A fejlesztés várt eredményei	Hallott sorrendben megszólaltat három különböző hangszert.

Évfolyam: 4.

Témakör	**4. Zenehallgatás.**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Zenehallgatás során személyre szabott segítséggel követi az elvárt viselkedést.	

Tantárgyi fejlesztési célok	A kulturált zenehallgatás idejének növelése.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Felismerni az adott ünnepnek megfelelő zenedarabot. A zene hallgatásához szükséges figyelmet és fegyelmet kialakítani. Elsajátítani a kultúrált zenehallgatás szabályait. **Ismeretek** Évszakokhoz kötődő zenék hallgatása. Kedvenc zene megmutatása társaknak (DVD, kazetta, stb.). Megzenésített gyerekversek hallgatása élő- és gépzenei előadásban. A mindennapokban hallható zene hallgatása, elemzése. **Tevékenység** Már ismert dalok, dallamok az ünnephez kapcsolható hangszerelésben, speciális hangszerekkel előadva pl.: karácsonyi orgonamuzsika, harangjáték, stb.). A zenehallgatás idejének előrejelzése, ennek követése. Kedvelt zeneszámok felismerése.	Játékra nevelés: spontán játék,

Kulcsfogalmak/ fogalmak	orgona, harangjáték, türelem, sorra kerül, kedvenc, választás, Ütemezve éneklés, dal, ritmus, zene, vers,
A fejlesztés várt eredményei	Zenehallgatás során személyre szabott segítséggel követi az elvárt viselkedést, figyelemmel kíséri a zenehallgatás idejét.

5–6. évfolyam

A tantárgy tanítása lehetőséget teremt a közös szabályalkotás gyakorlására, az alapvető emberi értékekhez, érzelmekhez kapcsolódó zenék, dalok keresésére, kiválasztására. A nemzeti öntudatot, hazafias nevelést a közösségi eseményeken, ünnepeken keresztül a nemzeti hovatartozás és összetartozás szerepének felismertetésével és legfontosabb nemzeti ünnepeink zenéinek, dalainak megismerésével erősíti.
Az önismeret és társas kultúra fejlesztésében nagy szerepet játszik, a fokozódó együttműködéssel végzett közös tevékenykedéssel és a reális önértékelés fejlesztésével az önbizalom megerősítésére.
A családi életre nevelésben a tantárgy nagy szerepet játszik a családi ünnepek, hagyományok ápolásának kulturált gyakorlásával, a készülődés fontosságának felismertetésével, a testi és lelki egészségre nevelésben az érzelmek zenére történő, mozgással való kifejezésének fejlesztésével.

A médiatudatosságra nevelést a zenei igényeknek megfelelő médiumok kiválasztásának és elérésének megismertetésével és gyakoroltatásával éri el.

Kötelező óraszám: 72 óra

5.évfolyam

Témakör	**1. Gyermekdalok - Népdalok**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Képes a dallamot mozgással összekötni, együttműködéssel a lépéseket megtenni.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Részt vesz csoportos zenefoglalkozásokon.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Népdalok meghallgatása. Lépegetni önállóan vagy segítséggel, egyet balra, egyet jobbra lépni. **Ismeretek** Magyar népdalok. Magyar táncok. Körjátékok. **Tevékenység** Népdalcsokrok összeállítása témakörök szerint (növények, időjárás, köszöntők). Egylépéses csárdás: oldalt lépés + fél súllyal zárás, ismétlés ellenkező lábbal.	Kommunikáció élőlények, növények, állatok, Mozgásnevelésalapmozgások,

Kulcsfogalmak/ fogalmak	A népdalokban található ismeretlen szavak, különböző népek nevei, csárdás forgás, kifordulás, befordulás, irányváltás, motívum, ritmus, dallam,
A fejlesztés várt eredményei	Képes csendben meghallgatni az ismert dalokat. Képességeihez mérten bekapcsolódik a közös zenélésbe.

Évfolyam: 5.

Témakör	**2. Ünnepkörök dalai**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Tud a megfelelő ünnepeken társak jelenlétében a tanult viselkedési szabályok szerint részt venni.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Aktivitás fejlesztése irányított helyzetben.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Az ünnepnek megfelelő dalt, verset kiválasztani. Közösen részt venni társaival az iskolai ünnepi alkalmakon. **Ismeretek** Családi ünnepek dalai. Nemzeti ünnepek dalai. **Tevékenység** Karácsonyra, húsvétra, pünkösdre, anyák napjára, születésnapra dal, vers megismerése. Toborzó dalok megismerése, Himnusz, Szózat megismerése.	Kommunikáció Ünnepek: versek Ábrázolás, alakítás: Ünnepek: dekoráció, ajándék,

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hagyomány, szokás, ünneplés, megemlékezés, karácsony, újév, vízkereszt, húsvét, pünkösd Március 15. Nemzeti ünnep (augusztus 20. október 23.), Himnusz, Szózat Katonadalok, megzenésített költemények.
A fejlesztés várt eredményei	Képes az adott ünnepnek megfelelő dalt kiválasztani.

Évfolyam: 5.

Témakör	**3. Ritmus- és hallásfejlesztés**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Hallott sorrendben megszólaltat három különböző hangszert.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Dinamikai gyakorlatok kivitelezése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Ütemkezdő hangsúlyokat kiemelni. A halk, hangos hangok megfigyelése, megkülönböztetése. Néhány hangszert megszólaltatni. **Ismeretek** Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. Fékező és gyorsító gyakorlatok. Tempóérzékeltető gyakorlatok. Hang- és hallásfejlesztés. Ritmushangszerek használata. **Tevékenység** Egyenletes lüktetés ritmus összekapcsolása. Leülés-felállás, séta-futás váltakozása megadott jelre. Halk és hangos közti különbség. Hangerő szabályozása. Belső hallásfejlesztés, dallambújtatás. Fúvós, húros, és ütőhangszerek megismerése.	Olvasás, írás: hangkiemelés,

Kulcsfogalmak/ fogalmak	együtt hangoztatás, ütőhangszerek, fém, fa, erősítés, halkítás, kettes lüktetés, ütemhangsúly, hangos, lágy, zümmögő éneklés hangsúlyos és hangsúlytalan lépés, belép, megáll, tempót tart, magas és mély beszéd, emelkedő, süllyedő dallamvonal
A fejlesztés várt eredményei	Személyre szabott segítséggel halk – hangos váltásokkal szólaltat meg ritmushangszert.

Évfolyam: 5.

Témakör	**4. Zenehallgatás**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Zenehallgatás során személyre szabott segítséggel követi az elvárt viselkedést, figyelemmel kíséri a zenehallgatás idejét.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megfelelő hangerő elfogadása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási**

	pontok
Fejlesztési feladat Zene hangerejének megfigyelése. **Ismeretek** Hangszeres és énekes élőzene hallgatása. A zene pihentető hatásának megtapasztalása. Hosszabb összefüggő zenedarab meghallgatása. **Tevékenység** Új hanganyagok megismerése (kórusművek, hangszeres darabok, szóló hangszerek, nagyzenekari művek részletei). Relaxációra alkalmas zenei anyagok megismerése. Megfelelő hangerő megismerése.	Ábrázolás, alakítás Mozgásnevelés

Kulcsfogalmak/ fogalmak	A szükséges zenei szakszavak, megnevezések (kórus, szóló, zenekar, karmester, stb.), kikapcsolódás, pihenés szólóének, kánon, közönség, figyelmes hallgatás, taps,
A fejlesztés várt eredményei	Zenehallgatás során elfogadja a megajánlott hangerőt.

Kötelező óraszám: 72 óra

6.évfolyam

Témakör	**1. Gyermekdalok - Népdalok**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Képes csendben meghallgatni az ismert dalokat. Képességeihez mérten bekapcsolódik a közös zenélésbe.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Részt vesz csoportos zenefoglalkozásokon.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Népdalok meghallgatása. Lépegetni önállóan vagy segítséggel, egyet balra, egyet jobbra lépni.	Kommunikáció

Ismeretek Magyar népdalok. Magyar táncok. Körjátékok. **Tevékenység** Népdalcsokrok összeállítása témakörök szerint (növények, időjárás, köszöntők). Egylépéses csárdás: oldalt lépés + fél súllyal zárás, ismétlés ellenkező lábbal.	élőlények, növények, állatok, Mozgásnevelésalapmozgások,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A népdalokban található ismeretlen szavak, különböző népek nevei, csárdás forgás, kifordulás, befordulás, irányváltás, motívum, ritmus, dallam,
A fejlesztés várt eredményei	Elfogad új zenei anyagot. Képességeihez mérten bekapcsolódik a közös zenélésbe.

Évfolyam: 6.

Témakör	**2. Ünnepkörök dalai**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Képes az adott ünnepnek megfelelő dalt kiválasztani.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Aktivitás fejlesztése irányított helyzetben.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Az ünnepnek megfelelő dalt, verset kiválasztani. Közösen részt venni társaival az iskolai ünnepi alkalmakon. **Ismeretek** Családi ünnepek dalai. Nemzeti ünnepek dalai. **Tevékenység** Karácsonyra, húsvétra, pünkösdre, anyák napjára, születésnapra dal, vers megismerése. Toborzó dalok megismerése,	Kommunikáció Ünnepek: versek Ábrázolás, alakítás: Ünnepek: dekoráció, ajándék,

Himnusz, Szózat megismerése.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hagyomány, szokás, ünneplés, megemlékezés, karácsony, újév, vízkereszt, húsvét, pünkösd Március 15. Nemzeti ünnep (augusztus 20. október 23.), Himnusz, Szózat Katonadalok, megzenésített költemények.	
A fejlesztés várt eredményei	Képes az adott ünnepnek megfelelő dalt kiválasztani, a dalok meghallgatása során csendben, figyelemmel vesz részt a foglalkozáson.	

Évfolyam: 6.

Témakör	**3. Ritmus- és hallásfejlesztés**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Személyre szabott segítséggel halk – hangos váltásokkal szólaltat meg ritmushangszert.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Ritmikai gyakorlatok kivitelezése	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Ütemkezdő hangsúlyokat kiemelni. A gyors, lassú hangzás megfigyelése, megkülönböztetése. Hangszereket megszólaltatni. **Ismeretek** Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. Fékező és gyorsító gyakorlatok. Tempóérzékeltető gyakorlatok. Hang- és hallásfejlesztés. Ritmushangszerek használata. **Tevékenység** Egyenletes lüktetés ritmus összekapcsolása. Leülés-felállás, séta-futás váltakozása megadott jelre. Halk és hangos közti különbség. Hangerő szabályozása. Tempó szabályozása. Belső hallásfejlesztés, dallambújtatás.	Olvasás, írás Mozgásnevelés

Fúvós, húros, és ütőhangszerek megismerése.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	együtt hangoztatás, ütőhangszerek, fém, fa, erősítés, halkítás, kettes lüktetés, ütemhangsúly, hangos, lágy, zümmögő éneklés hangsúlyos és hangsúlytalan lépés, belép, megáll, tempót tart, magas és mély beszéd, emelkedő, süllyedő dallamvonal	
A fejlesztés várt eredményei	Személyre szabott segítséggel gyors – lassú tempóval szólaltat meg ritmushangszert.	

Évfolyam: 6.

Témakör	**4. Zenehallgatás**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Zenehallgatás során elfogadja a megajánlott hangerőt.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megfelelő hangerő megválasztása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Zene hangerejének megfigyelése. **Ismeretek** Hangszeres és énekes élőzene hallgatása. A zene pihentető hatásának megtapasztalása. Hosszabb összefüggő zenedarab meghallgatása. **Tevékenység** Új hanganyagok megismerése (kórusművek, hangszeres darabok, szóló hangszerek, nagyzenekari művek részletei). Relaxációra alkalmas zenei anyagok megismerése. Megfelelő hangerő megismerése.	Ábrázolás, alakítás Mozgásnevelés
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A szükséges zenei szakszavak, megnevezések (kórus, szóló, zenekar, karmester, stb.), kikapcsolódás, pihenés szólóének, kánon, közönség, figyelmes hallgatás, taps,
A fejlesztés várt eredményei	Zenehallgatás során személyre szabott segítséggel beállítja a lejátszón a megajánlott hangerőt.

7–8. évfolyam

Az előző évfolyamokhoz kapcsolódva tovább folyik a szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése, a szabályok alkalmazásának erősítése, a közös szabályalkotás gyakorlása. A nemzeti öntudat, hazafias nevelés a népi hagyományok, ünnepkörök dalain, mondókáin keresztül, a nemzeti összetartozás érzésének erősítésével történik.
Az önismeret és társas kultúra a közösségben a reális önértékelés kialakításával, csoportos produkciókban történő részvétellel, a társas kapcsolatok és közös tevékenységek segítségével, a személyiség fejlesztésével erősödik.A testi és lelki egészségre nevelést a tantárgy a különböző hangulatok, érzelmek megjelenítésével a zenére történő mozgásban, a feszültségek levezetésének segítésével, a szorongásos állapotok oldásával, zenei élmények nyújtásával segíti.
A családi életre nevelésben nagy szerepet játszik a családi ünnepek, hagyományok ápolásában való aktív részvétel ösztönzésével.
A médiatudatosságra nevelést a hangulathoz, ízlésvilághoz illeszkedő zenei alkotások különféle médiumok lehetőségei közötti keresésének támogatása, és a tanuló ízlésének megfelelő választás képességének megerősítése, bátorítása segíti.

Kötelező óraszám: 72 óra

7.évfolyam

Témakör	**1. Gyermekdalok - Népdalok**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Elfogad új zenei anyagot. Képességeihez mérten bekapcsolódik a közös zenélésbe.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Verbális memória fejlesztése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Ismerni legalább 10 népdalt, közülük a kedveltet kiválasztani. Más népek dalaiból egy-egy jellegzetes népdalt ismerni. Műdalokat, kánonokat megismerni. **Ismeretek** Magyar népdalok.	Kommunikáció kifejező szövegmondás,

Más népek dalai. Műdalok (Pál, Kata, Péter jó reggelt, Ég a város, ég a ház is, Künn az ágon újra szól a víg kakukkmadár, - kánonok, stb.) **Tevékenység** Egyszerű dallamvezetésű népdalok kísérése ritmushangszerrel. Népdalcsokrok összeállítása, hallgatása közösen és egyénileg. Ismerje meg és énekelje más népek dalait. Kánonok, közismert dalok hallgatása közösen, egyénileg, változatos hangszerkísérettel.	Társadalmi ismeretek: érzelmi megnyilvánu-lások, szomszédos népek, magyar tájegységek,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	párosító, vidám, tréfálkozó, emelkedő, ereszkedő dallamvonal, kötetlen, kötött ritmus cseh, román, palóc, francia, kánon oldalt lépés, mellé lépés francia, olasz, lengyel, román,
A fejlesztés várt eredményei	Az összeállított népdalcsokrot meghallgatja, vokalizációval, hangszerrel kíséri.

Évfolyam: 7.

Témakör	**2. Ünnepkörök dalai**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Képes az adott ünnepnek megfelelő dalt kiválasztani, a dalok meghallgatása során csendben, figyelemmel vesz részt a foglalkozáson.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Aktualitások felismerése, ünnepek elkülönítése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Megfelelő dalt hallgatni az ünnepek alkalmából. Az ünnepélyes alkalmak jellemzőit felismerni. **Ismeretek** Családi ünnepek dalai. Nemzeti ünnepek és az ezekhez kapcsolódó zeneművek megismerése. **Tevékenység**	Kommunikáció ünnepi műsor, Társadalmi ismeretek: az ünnepek tartalma,

Jeles napok dalai, születésnapi, névnapi köszöntők. Erkel Ferenc: Himnusz, Egressy Béni: Szózat meghallgatása. Tolcsvai: Talpra magyar, Szörényi-Bródy: István a király, stb. A tanultak számbavétele, csoportosításuk ünnepek, ritmusuk, személyes okokból. Az ünnepekre tanult ének- és zenedarabok ismétlése.	hagyományok, Testnevelés: állóképesség, téri formák alakítása,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nemzeti érzés, magyarság, ünnep, szokások, vers, dal, ballagás, búcsú, ünnepelt, kedvenc felejtés, emlék, egynemű kar, vegyes kar, férfi kar,kórus, Karácsony, húsvét, pünkösd, anyák napja, születésnap, keresztelő, lakodalom, ballagás, búcsú, megható,
A fejlesztés várt eredményei	Megismerkedett a Szózat hanganyagával.

Évfolyam: 7.

Témakör	**3. Ritmus- és hallásfejlesztés**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Személyre szabott segítséggel gyors – lassú tempóval szólaltat meg ritmushangszert.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Csoportos helyzetben hangszerek megszólaltatása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Egy dallamon belül hangerőt szabályozni ütőhangszerrel. Hangszerrel erősíteni, halkítani. Különböző hangszerek hangjainak felismerése. **Ismeretek** Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. Fékező és ingerlő gyakorlatok. Tempóérzékeltető gyakorlatok. Hang- és hallásfejlesztés. Ismerkedés hangszerekkel. Ismerkedés az emberi hang sajátosságaival. **Tevékenység**	Társadalmi ismeretek: közös koncert-látogatás, Olvasás-írás: írás vonalközbe,

Hangerő szabályozása. Fokozatos halkítás, erősítés időtartama. Dallambújtatás. Daltöredékből dal felismerése. Fafúvós, rézfúvós, vonós hangszerek hangjának felismerése. Az énekhangok jellegzetességeivel kapcsolatos megfigyelések.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	kopogós, tá-ti-ti ritmus, dallambújtatás, kezdés, befejezés, hangmagasság, belépés, megállás, fa, cserép, üveg, fém. ritmusképlet, alkalmazás, kirakás koronggal kotta, kottavonal, ritmus, feszített ritmus, lassú tempó. Lassú ének, gyors, szólamok, szoprán, alt, gége, hangszalagok, rekedtség.
A fejlesztés várt eredményei	Egyszerű ritmust utánoz személyre szabott segítséggel.

Évfolyam: 7.

Témakör	**4. Zenehallgatás**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Zenehallgatás során személyre szabott segítséggel beállítja a lejátszón a megajánlott hangerőt.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A zenehallgatás élményének csoportos helyzetben való átélése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Figyelmes, érdeklődő zenehallgatás közösségben. **Ismeretek** Klasszikus művek részleteinek meghallgatása Szórakoztató zenei felvételek hallgatása. Ismert, népszerű darabok hallgatása. **Tevékenység** Új művekkel megismerkedés (pl.: Kodály: Esti dal meghallgatása gyermekkari feldolgozásban, stb.) Türelem, egymás kedvencének meghallgatása, tiszteletben tartása. (műdal, tánczene, discó zene, rock zene) A tanulmányok során megismert darabok többszöri meghallgatása.	Társadalmi ismeretek: koncert látogatása, Ábrázolás, alakítás: hangulat megjelenítése, Kommunikáció spontán beszélgetés

	a zenei élményről,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zeneszerző, opera, Beat, rock, disco. Részlet, teljes mű.
A fejlesztés várt eredményei	Személyre szabott segítséggel részt vesz a közös zenehallgatáson társaival.

Kötelező óraszám: 72 óra

8.évfolyam

Témakör	**1. Gyermekdalok - Népdalok**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Az összeállított népdalcsokrot meghallgatja, vokalizációval, hangszerrel kíséri.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Verbális memória fejlesztése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Ismerni legalább 10 népdalt, közülük a kedveltet kiválasztani. Más népek dalaiból egy-egy jellegzetes népdalt ismerni. Műdalokat, kánonokat megismerni. **Ismeretek** Magyar népdalok. Más népek dalai. Műdalok (Pál, Kata, Péter jó reggelt, Ég a város, ég a ház is, Künn az ágon újra szól a víg kakukkmadár, - kánonok, stb.) **Tevékenység** Egyszerű dallamvezetésű népdalok kísérése ritmushangszerrel. Népdalcsokrok összeállítása, hallgatása közösen és egyénileg. Ismerje meg és énekelje más népek dalait. Kánonok, közismert dalok hallgatása közösen, egyénileg, változatos hangszerkísérettel.	Kommunikáció kifejező szövegmondás, Társadalmi ismeretek: érzelmi megnyilvánu-lások, szomszédos népek, magyar tájegységek,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	párosító, vidám, tréfálkozó, emelkedő, ereszkedő dallamvonal, kötetlen, kötött ritmus

	cseh, román, palóc, francia, kánon oldalt lépés, mellé lépés francia, olasz, lengyel, román,
A fejlesztés várt eredményei	Az összeállított zenei anyagot meghallgatja, csoporthelyzetben, egyszerű utánzásos feladatban részt vesz.

Évfolyam: 8.

Témakör	**2. Ünnepkörök dalai**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Megismerkedett a Szózat hanganyagával.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Aktualitások felismerése, ünnepek elkülönítése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Megfelelő dalt hallgatni az ünnepek alkalmából. Az ünnepélyes alkalmak jellemzőit felismerni. **Ismeretek** Családi ünnepek dalai. Ballagási dalok Nemzeti ünnepek és az ezekhez kapcsolódó zeneművek megismerése. **Tevékenység** Jeles napok dalai, születésnapi, névnapi köszöntők. Felkészülés a ballagásra. Az ünnepélyes ballagásra előkészületek, közismert, elfogadott dalok megismerése. Erkel Ferenc: Himnusz, Egressy Béni: Szózat meghallgatása. Tolcsvai: Talpra magyar, Szörényi-Bródy: István a király, stb. A tanultak számbavétele, csoportosításuk ünnepek, ritmusuk, személyes okokból. Az ünnepekre tanult ének- és zenedarabok ismétlése.	Kommunikáció ünnepi műsor, Társadalmi ismeretek: az ünnepek tartalma, hagyományok, Testnevelés: állóképesség, téri formák alakítása,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nemzeti érzés, magyarság, ünnep, szokások, vers, dal, ballagás, búcsú, ünnepelt, kedvenc felejtés, emlék, egynemű kar, vegyes kar, férfi kar,kórus, Karácsony, húsvét, pünkösd, anyák napja, születésnap, keresztelő, lakodalom, ballagás, búcsú, megható,

A fejlesztés várt eredményei	Megismerkedett a Himnusz hanganyagával.

Évfolyam: 8.

Témakör	**3. Ritmus- és hallásfejlesztés**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Egyszerű ritmust utánoz személyre szabott segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Csoportos helyzetben hangszerek megszólaltatása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Egy dallamon belül hangerőt szabályozni ütőhangszerrel. Hangszerrel erősíteni, halkítani. Különböző hangszerek hangjainak felismerése. **Ismeretek** Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. Fékező és ingerlő gyakorlatok. Tempóérzékeltető gyakorlatok. Hang- és hallásfejlesztés. Ismerkedés hangszerekkel. Ismerkedés az emberi hang sajátosságaival. **Tevékenység** Hangerő szabályozása. Fokozatos halkítás, erősítés időtartama. Dallambújtatás. Daltöredékből dal felismerése. Fafúvós, rézfúvós, vonós hangszerek hangjának felismerése. Az énekhangok jellegzetességeivel kapcsolatos megfigyelések.	Társadalmi ismeretek: közös koncert-látogatás, Olvasás-írás: írás vonalközbe,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	kopogós, tá-ti-ti ritmus, dallambújtatás, kezdés, befejezés, hangmagasság, belépés, megállás, fa, cserép, üveg, fém. ritmusképlet, alkalmazás, kirakás koronggal kotta, kottavonal, ritmus, feszített ritmus, lassú tempó. Lassú ének, gyors, szólamok, szoprán, alt, gége, hangszalagok, rekedtség.

A fejlesztés várt eredményei	Egyszerű ritmust utánoz személyre szabott segítséggel, hangszeres kíséret mellett.

Évfolyam: 8.

Témakör	**4. Zenehallgatás**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Személyre szabott segítséggel részt vesz a közös zenehallgatáson társaival.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A zenehallgatás élményének csoportos helyzetben való átélése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Figyelmes, érdeklődő zenehallgatás közösségben. **Ismeretek** Klasszikus művek részleteinek meghallgatása Szórakoztató zenei felvételek hallgatása. Ismert, népszerű darabok hallgatása. **Tevékenység** Új művekkel megismerkedés (pl.: Kodály: Esti dal meghallgatása gyermekkari feldolgozásban, stb.) Türelem, egymás kedvencének meghallgatása, tiszteletben tartása. (műdal, tánczene, discó zene, rock zene) A tanulmányok során megismert darabok többszöri meghallgatása.	Társadalmi ismeretek: koncert látogatása, Ábrázolás, alakítás: hangulat megjelenítése, Kommunikáció spontán beszélgetés a zenei élményről,
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zeneszerző, opera, Beat, rock, disco. Részlet, teljes mű.
A fejlesztés várt eredményei	Társai mellett, nyugodtan hallgat zenét.

ÁBRÁZOLÁS – ALAKÍTÁS (VIZUÁLIS KULTÚRA)

Évfolyam: 1 - 8.

Tantárgyi célok és feladatok

A művészetek sokoldalúan segíthetik az autizmus-specifikus egyéni fejlesztést. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók között lehetnek kiemelkedő zenei, rajz vagy egyéb művészi tehetséggel bíró gyermekek. A művészeti tevékenységek a szabadidő tartalmas eltöltésében is jelentős szerepet játszanak. Az autizmus spektrum zavarral küzdők számára nehézséget jelent, hogy a művészi kreativitást, változatosságot, sokszínűséget felismerni, értelmezni tudják. A művészetek megismerése, megértése iránt ritkán mutatnak spontán érdeklődést, igényt. Viszont gyakran megfigyelhető olyan speciális érdeklődési terület, kiemelkedő képességprofil, mely akár valamely művészeti ághoz kapcsolódhat.

A tantárgy célja a tárgyi környezet megismerésének elmélyítése, az autizmus spektrum zavarral küzdők bevonása a különböző ábrázoló- alakító tevékenységekbe a vizuális művészetek eszköztárának felhasználásával. Cél, olyan összetettebb munkafolyamatok elsajátíttatása, melyek jelentősek lehetnek a pályaorientáció szempontjából. A tantárgy tanításának célja az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók önálló későbbi munkavégzéséhez szükséges készségek megalapozása. Felnőttkorban is használható szabadidős készségek kialakítása. Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók hozzájuttatása az önálló munkavégzés által megtapasztalható kompetenciaérzéshez.

A környezeti adottságok és a differenciálás lehetőségeinek megteremtése támogatja, hogy folyamatosan bővüljenek a tanulók ismeretei a hagyományápolásról, népszokásokról, a nevezetes napokról, megismerkedjenek műalkotásokkal, tantárgy-specifikus jártasságaik, készségeik fejlődjenek.

A vizuális ábrázolás, valamint a személyre szabott vizuális környezeti támpontok értelmezése segíti az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulókat a gondolatok, szándékok, vágyak, vélekedések és érzelmek megértésében.

A pedagógusnak törekednie kell arra, hogy az autizmus spektrum zavarral küzdők megtapasztalják a saját cselekvések kompetenciájának örömét, ezzel sikerélményhez juttatva a tanulókat. Fontos annak szem előtt tartása, hogy a tanulók reális énképe, önismeretük is fejlődjön a tantárgy tartalmának elsajátítása során. A pedagógus jó, ha ösztönzi, segíti az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulót, hogy művészi képességeit, ehhez kapcsolódó esetleges speciális érdeklődését képes legyen kifejezésre juttatni.

Fejlesztési (terápiás) feladatok:

Készségek:

Koordinált mozgáskészség (szem-kéz koordináció), és alakítási készségek fejlesztése.

Képességek, attitűdök:

Formaalkotási képességek, kompozíciós képesség.

Vizuális ritmus képzése, tárgykészítés képessége.
Képzeteket felidéző ábrázolási képesség.
Képolvasás, képi közlés képessége.
Plasztikus formaalakítás. Finommozgás fejlesztése.

Pszichikus funkció:

Vizuális, taktikus percepció. Figyelemfejlesztés.
Érzelmi fejlesztés: motiváció, örömérzés keltése alkotó tevékenység révén.
Emlékezet, alkotó képzelet, forma- és térészlelés, gondolkodás fejlesztése.

Gondolkodási műveletek:

Megkülönböztetés, azonosítás, összehasonlítás.
Variálás, kombinálás. Analízis-szintézis.
Asszociáció, általánosítás, absztrakció, következtetés, ítéletalkotás.

Gondolkodás fajták:

Perceptív, cselekvéses, analógiás, asszociatív, algoritmikus, kreatív, logikus.

1–2. évfolyam

A nemzeti öntudat, hazafias nevelésben a tantárgy különösen fontos szerepet játszik a hagyományok, a közösségi múlt jellemzőinek megismerésén keresztül, az alapvető kötődés kialakításával a tanuló környezetéhez.
Az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztésében a megfigyelőképesség fejlesztése, az önértékelés és az önbizalom megalapozása történik.
A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciáinak a fejlesztésével a tantárgy hozzájárul az esztétikai érzék fejlesztéséhez és a művészetek iránti érdeklődés felkeltéséhez.
A vizuális ábrázoláson keresztül kialakul a gondolatok, érzelmek megjelenítésének igénye.

Kötelező óraszám: 108 óra

1.évfolyam

Témakör	**1. Formázások különböző anyagokból**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**

Előzetes tudás	Környezetében lévő tárgyak észlelése, érdeklődés és próbálkozás a velük való tevékenykedésre.
Tantárgyi fejlesztési célok	Eltérő tulajdonságok megismerésének elősegítése közvetlen tapasztalatszerzéssel.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Együttműködéssel a tárgyak tulajdonságainak, jellegzetességeinek megfigyeltetése. Próbálkozások, adott tevékenységek végrehajtatása együttműködéssel, szükséges vizuális támogatással. Különböző formák kialakításához szükséges mozgások végrehajtatása, megfelelő segítségadással. Különböző formák alakítása mintakövetéssel. **Ismeretek** Anyagok tulajdonságai. Alakíthatóság. **Tevékenység** A tanuló környezetében található tárgyak megfigyeltetése manipulációval, mintaadással. Homok formázása, edények megtöltése, kiöntése, nyomhagyás. Hó formázása, hógolyó, hóbucka készítése. Gyurmázás (plasztilin, só-liszt gyurma, agyag), gyúrás, puhítás, lapítás, kicsípés. Az asztalon lapított anyag kiszaggatása nyomóformával.	Olvasás, írás Játékra nevelés
Kulcsfogalmak/ Fogalmak	A tárgyak tapintással megfigyelhető tulajdonságaival kapcsolatos fogalmakkal, eszközökkel, cselekvésekkel, térbeli tulajdonságokkal, felületi jellemzőkkel bővülő passzív és aktív szókincs illetve szükség esetén AAK eszközzel történő kommunikáció során az adott tárgyak felismerése, elkérése.
A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	Részvétel a foglalkozáson. A megismert eszközök megfogása, elengedése, próbálkozás a tanult cselekvések végrehajtásával.

Évfolyam: 1.

Témakör	**2. Építés**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**

Előzetes tudás	Érdeklődés és próbálkozás megjelenése a tárgyakkal való manipulációra.
Tantárgyi fejlesztési célok	Alapvető manuális kontroll (megfogás, elengedés) kialakítása.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Tárgyak csoportosítása segítséggel, meghatározott szempontok alapján. Személyre szabott segítséggel sorritmus alkotása többféle eszközzel, meghatározott szempontok alapján. **Ismeretek** Kirakás, szétszedés Fűzés Nyomótechnikák Szúrójátékok **Tevékenység** Különböző tárgyak egymás mellé helyezésével új formák létrehozása. Toronyépítés építőjátékokból (duplo, lego) minta alapján. Nagyméretű gyöngyök felfűzése pálcikára minta alapján. Nyomhagyás agyagban, gyurmában különböző tárgyak segítségével. Csipesz kartonra illesztése.	Olvasás, írás Játékra nevelés

Kulcsfogalmak/ Fogalmak	A felhasznált tárgyak és cselekvések megnevezése, illetve szükség esetén AAK- s eszközzel történő kommunikáció során az adott tárgyak felismerése, elkérése.
A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	Tudjon tárgyakat egy kézzel megfogni és tartani. Személyre szabott segítséggel megadott sorritmust kövessen egy szempont alapján.

Évfolyam: 1.

Témakör	**3. Papír formálása, alakítása**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Együttműködés alakító tevékenységben.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Alapvető manuális készségek (markolás, csippentés) kialakítása, gyakoroltatása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Az aktuális feladatok sikeres végrehajtása személyre szabott segítséggel. Segítséggel minél pontosabb illesztések. Olló használatának próbálgatása, helyes használat gyakorlása. Papírdarabok megadott módon egymás mellé helyezése. Papír alakítása vágással, hajtással, gyűréssel, simítással. **Ismeretek** Gyűrés-simítás Tépés Hajtogatás Nyírás Ragasztás **Tevékenység** Különböző papírfélékből labda gyűrése. Az összegyűrt papír kisimítása. Papírcsík tépése. Egyszerű ráhajtás. Olló megfelelő tartása. Olló nyitása, csukása. Papírcsík szétvágása. Kialakított papírdarabok egymás mellé helyezése ragasztott felületen.	Olvasás, írás Kommunikáció

Kulcsfogalmak/ Fogalmak	olló, papír, ragasztó gyűr, ragaszt, hajt, vág Szükség esetén AAK – s eszköz használata.
A fejlesztés várt eredményei	Ollóval papírt kettévág személyre szabott segítséggel. Papírdarabokat beragasztózott felületre helyez személyre szabott segítséggel.

Évfolyam: 1.

Témakör	**4. Vizuális ábrázolás**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Rajzeszközzel papírra jeleket tesz (pötty, firkálás).	
Tantárgyi fejlesztési célok	Formakitöltéshez szükséges mozgáskontroll kialakítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási**

	pontok
Fejlesztési feladat A kívánt mozgás végrehajtása személyre szabott segítséggel. Törekvés papírhatár betartására. Az ecset megfelelő használata. Helyes ceruzafogás. A rajzolás eszközeinek megfelelő használata. Színek differenciálása. Egyszerű ember, állat, növény, tárgy-ábrázolások személyre szabott segítséggel. **Ismeretek** Festés. Rajzolás. Színezés. **Tevékenység** Vonalak, formák újjal való követése Szabadfirka. Nagy papír felületek vízfestékkel történő betöltése vastag ecsettel. Álló, fekvő egyenesek, pöttyök átírása papíron. Egyszerű formák átrajzolása papíron. Rajzolás zsírkrétával, vastag ceruzával rajzlapra, csomagolópapírra. Egyszerű formák színezése zsírkrétával, színes ceruzával.	Olvasás, írás

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Eszközök megnevezése (szivacs, ecset, ecsettál) beszéddel vagy bármely AAK – s eszközzel Tevékenység megnevezése. (*törlés, kenés, festés)* beszéddel vagy bármely AAK – s eszközzel Főbb színek: piros, kék, sárga, zöld Vonalak, és ezekből képzett egyszerű alakzatok felismerése.
A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	Papírhatárt felismeri és igyekszik betartani. Felismeri a festés és rajzolás eszközeit. Differenciálja, megfelelően egyezteti az alapszíneket.

Kötelező óraszám 108 óra

2.évfolyam

Témakör	**1. Formázások különböző anyagokból**	**Ajánlott óraszám:**

		folyamatosan
Előzetes tudás	Részvétel a foglalkozáson. A megismert eszközök megfogása, elengedése, próbálkozás a tanult cselekvések végrehajtásával.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Tárgyak alakíthatóságának felismerése, megismerés közvetlen tapasztalatszerzéssel.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Együttműködéssel a tárgyak tulajdonságainak, jellegzetességeinek megfigyeltetése. Próbálkozások, adott tevékenységek végrehajtatása együttműködéssel, szükséges vizuális támogatással. Együttműködéssel különböző formák kialakításához szükséges mozgások végrehajtatása, megfelelő segítségadással. Különböző formák alakítása mintakövetéssel. **Ismeretek** Anyagok tulajdonságai. Alakíthatóság. **Tevékenység** A tanuló környezetében található tárgyak megfigyeltetése manipulációval, mintaadással. Homok formázása, dombkészítés, gödörásás, taposás. Hó formázása, hóember készítése. Gyurmázás (plasztilin, só-liszt gyurma, agyag), gömbölyítés, hengerítés, mélyítés. Gyurma méretre sodrása, gömbölyítése az asztalon és két tenyér között. Gipszmunka, benyomkodott agyagba, öntőformába folyékony gipsz öntése. Száradás után kiborítása.	Olvasás, írás Játékra nevelés

Kulcsfogalmak/ Fogalmak	A tárgyak tapintással megfigyelhető tulajdonságaival kapcsolatos fogalmakkal, eszközökkel, cselekvésekkel, térbeli tulajdonságokkal, felületi jellemzőkkel bővülő passzív és aktív szókincs illetve szükség esetén AAK eszközzel történő kommunikáció során az adott tárgyak felismerése, elkérése.
A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	Legyen képes az ujjak kontrollált, és a két kéz összehangolt mozgatására. Képes segítséggel, mintaadással megadott tulajdonságok alapján (szín, forma, nagyság) tárgyakat csoportosítani.

Évfolyam: 2.

Témakör	**2. Építés**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Tudjon tárgyakat egy kézzel megfogni és tartani. Személyre szabott segítséggel megadott sorritmust kövessen egy szempont alapján.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Alapvető manuális kontroll (illesztés, szétszedés) kialakítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási Pontok**
Fejlesztési feladat Tárgyak csoportosítása segítséggel. Segítséggel próbálja meg ritmikusan váltogatni a gyöngyöket. Segítséggel próbáljon ritmikus sort képezni. **Ismeretek** Kirakás Fűzés Nyomótechnikák Szúrójátékok **Tevékenység** Előrajzolt formák kirakása pálcikával, terményekkel. Toronyépítés kockából. Közepes méretű gyöngyök felfűzése pálcikára . Nyomdázás nyomdajátékkal papíron. Gyöngymozaik kirakása minta alapján.	Olvasás, írás Játékra nevelés

Kulcsfogalmak/ Fogalmak	A kirakáshoz felhasznált tárgyak megnevezése és a hozzájuk kapcsolódó cselekvések megnevezése illetve szükség esetén AAk-s eszközzel történő kommunikáció során a tárgyak, cselekvések felismerése, kérése.
A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	Személyre szabott segítséggel illesszen össze építőjátékból megadott formát.

Évfolyam: 2.

Témakör	**3. Papír formálása, alakítása**	**Ajánlott óraszám:**

		folyamatosan
Előzetes tudás	Együttműködés alakító tevékenységben.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Alapvető manuális készségeket (markolás, csippentés) kialakítása, gyakoroltatása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Az aktuális feladatok sikeres végrehajtása segítséggel. Segítséggel hajtsa végre a tevékenységet. Segítséggel pontos illesztések. Olló használatának próbálgatása, helyes használat gyakorlása segítséggel. Papírdarabkák kívánt módon egymás mellé helyezése segítséggel. **Ismeretek** Gyűrés-simítás Tépés Hajtogatás Nyírás Ragasztás **Tevékenység** Különböző papírfélékből labda gyűrése. Az összegyűrt papír kisimítása. Szabálytalan formák tépése, csíktépés. Egyszerű ráhajtás, átlóshajtás elképzéssel. Szabálytalan formák nyírása. Olló nyitása, csukása, segítséggel csíkvágás. Kialakított papírdarabok egymás mellé helyezése ragasztás felületen.	Olvasás, írás: finommozgá-sok fejlesztése,
Kulcsfogalmak/ Fogalmak	Anyag, tevékenység és elkészített tárgy megnevezése (papír, gyűr, labda). Formák utólagos megnevezése hasonlóság alapján. Anyag, tevékenység (papír, könyv, füzet, hajt). A papírfélék jellegzetes tulajdonságai és színe, a végzett tevékenység és eszközök megnevezése.
A fejlesztés várt eredményei	Képes a szükséges eszközöket kiválasztani, és megfelelően használni, együttműködéssel ollót használni. Képes segítséggel a kívánt módon egymás mellé helyezni a papírdarabkákat.

Évfolyam: 2.

Témakör	**4. Vizuális ábrázolás**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Kézzel festés együttműködéssel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Formakitöltéshez szükséges mozgáskontroll kialakítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat A kívánt mozgás végrehajtása segítséggel. Törekvés papírhatár betartására. Az ecset megfelelő használata. Színek differenciálása. A rajzolás eszközeit megfelelő használata. Egyszerű ember, állat, növény-ábrázolások segítséggel. **Ismeretek** Festés. Rajzolás. **Tevékenység** Festékes kéz-, és ujjnyom hagyás Nagy, sima felületek vízfestékkel történő betöltése szivaccsal, vastag ecsettel Álló, fekvő egyenesek, egyszerű formák, kör, hullámvonal rajzolása pálcikával homokba krétával aszfalton és táblán Zsírkrétával csomagolópapírra, vastag ceruzával rajzlapra Szabadfirka, átrajzolás, rárajzolás, körülrajzolás Egyszerű formák színezése	Olvasás, írás:

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Eszközök megnevezése (szivacs, ecset, ecsettál) Tevékenység megnevezése. (*törlés, kenés, festés)* Főbb színek: piros, kék, sárga, zöld Vonalak, és ezekből képzett egyszerű figurák felismerése, megnevezése.
A fejlesztés várt eredményei	Papírhatárt és vonalhatárt igyekszik betartani. Megfelelően használja a festés és rajzolás eszközeit. Differenciálja, és megnevezésre felismeri a főbb színeket. Megpróbál egyszerű ember, állat, növény-ábrázolásokat létrehozni.

3–4. évfolyam

A népi művészeti alkotások megismerésével, megnevezésével, az önismeret és a társas kapcsolati kultúra, az együttműködő készség megalapozásával, a közös alkotások létrehozásával és a saját alkotás értékelésével kell lehetőséget teremteni a középsúlyos értelmi fogyatékos tanuló fejlődésére.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciáinak a fejlesztéséhez a vizuális művészetek iránti érdeklődés felkeltésével és az önálló ízlés és stílus megalapozásával járul hozzá a tantárgy.

3. évfolyam (A 2020/21-es tanévtől kifutó rendszerben)

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Formázások különböző anyagokból**	**Órakeret: 20**
Előzetes tudás	Képes segítséggel megadott tulajdonságok alapján (szín, forma, nagyság) tárgyakat csoportosítani.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Szükséges mozgássémák megerősítése gyúráshoz, lapításhoz.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási Pontok**
Fejlesztési feladat A természetes és mesterséges formák hasonlóságainak megfigyelése segítséggel. Adott tevékenységeket végzése megfelelő segítségadással. Egyszerű formák, tárgyak, készítése mintakövetéssel, megfelelő segítséggel. **Ismeretek** Anyagvizsgálat érzékszervi tapasztalás útján, tulajdonságok. Felület, szilárdság, forma, méret megismerése. Anyagok alakíthatósága. **Tevékenység** A természetes és mesterséges környezet tárgyainak összehasonlítása.	Olvasás, írás Játékra nevelés

Homok formázása, homokvár építése. Homokozó formák használata. Hó formázása, hógolyó, hóember készítése. Gyurmázás, (plasztilin, só-liszt gyurma, agyag formázása). Képlékeny anyag formázása előrajzolt minta követésével. Alapelemek összeillesztésével modell alapján síkbeli formák összeállítása. Az elkészült munkadarab díszítése. Gipszmunka, bekarcolt, benyomkodott agyaglapra gipsz öntése, száradás után agyag eltávolítása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tevékenység: hoz, visz, tesz, kever, önt, szór, ás, borít. Anyagtulajdonságok: folyik, szárad, kemény, folyékony, Felületre (sima-érdes), szilárdságra (kemény-puha), formára (kerek, hosszúkás), méretre (kicsi, nagy) vonatkozó fogalmak. Szükség esetén AAK kommunikációs eszköz használata a szükséges eszközök, cselekvések kérésére, elutasítására, segítség kérésre.
A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	Alakító tevékenység végzése személyre szabott segítséggel, modell alapján képlékeny anyagot alakít síkban nyomással, gyúrással, lapítással.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Építés**	**Órakeret: 22**
Előzetes tudás	Személyre szabott segítséggel illeszt össze építőjátékból megadott formát.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Két kéz manipulációjának összehangolása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Tagolt építmények építése különféle építőjátékokból személyre szabott segítséggel. Megszabott határt tartva előrajzolt forma kitöltése. Személyre szabott segítséggel önállóan ritmikus sor képzése. **Ismeretek** Kirakás Fűzés Nyomótechnikák	Olvasás, írás Játékra nevelés

Szúrójátékok **Tevékenység** Egymásba helyezhető építőelemek használatával különböző síkhatású építmények létrehozása. Előrajzolt forma kirakása, kitöltése egyféle anyaggal. Pecsételés, nyomdázás a szín váltogatásával. Pálcikák fektetése színváltogatással. Gyöngyfűzés szín variálásával. Sorképzés a játék elemeiből. Szabad kompozíció, pl.: só – liszt gyurmakép. Alapformák kirakásával egyszerű alakzatok létrehozása pl. labda, virág. Ritmikus sor képzése 2 változó elemmel.	
Kulcsfogalmak/ Fogalmak	Főbb színek felismerése, egyeztetése, differenciálása. Elkészítendő tárgyak és azok színeinek megnevezése, vagy AAK-s eszközzel történő kommunikáció során felismerése, kérése.
A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	Személyre szabott segítséggel önállóan épít különféle építőjátékokból síkhatású építményeket. Személyre szabott segítséggel önállóan képez sorritmust két szempont alapján.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Papír formálása, alakítása**	**Órakeret: 15**
Előzetes tudás	Papírt megadott nagyságúra tép. Papírt hajt megadott minta alapján. Gyűrt papírt alakzatban minta alapján felragaszt. Geometriai formákat kijelölt helyre felragaszt.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A különböző tulajdonságú papírokhoz alkalmazható adekvát alakítási módok ismeretének megszilárdítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Tevékenységek végzése irányítással, személyre szabott segítséggel. Egyszerű formák tépése segítséggel. Hajtások pontos illesztéssel.	Olvasás, írás Játékra nevelés

Egyszerű formák kivágása segítséggel. Papírkép elemeinek illesztése személyre szabott segítséggel. **Ismeretek** Gyűrés-simítás Tépés Hajtogatás Nyírás Radírozás **Tevékenység** Különböző papírfajták gyűrése, simítása különböző méretben Szögletes formák tépése különböző méretben Felező- és átlóshajtás gyakorlása, él képzése Alapformák kivágása különböző méretben, és színben A fenti technikákkal kialakított elemek illesztése, rögzítése A4-es méretű papír négybe hajtása, borítékba helyezése Radírozás	Kommunikáció
Kulcsfogalmak/ Fogalmak	olló, papír, ragasztó, radír, boríték, kép kicsi, nagy piros, kék, zöld, sárga gyűr, simít, ragaszt, hajtogat, vág, tép, radíroz kör, négyzet, háromszög, téglalap Szükség esetén AAK – s eszköz használata.
A fejlesztés várt eredményei	Személyre szabott segítséggel illesztéssel hajt, egyszerű formákat tép, vág, illeszti a papírkép elemeit.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Vizuális ábrázolás**	**Órakeret: 15**
Előzetes tudás	Személyre szabott segítséggel átír álló, fekvő egyeneseket, egyszerű formákat. Képes személyre szabott segítséggel használni a festés eszközeit.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A papírhatár betartási igényének kialakítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat . Helyes ceruzafogásra törekvés. Körök és egyenesek segítségével különböző élőlények, és tárgyak ábrázolása és megnevezése szükség esetén AAK – s eszköz használatával. Kifestésnél a vonalhatár betartására törekvés. Együttműködési készség igényének kialakulása közös alkotás elkészítésénél. Különböző élőlények, és tárgyak jellemző tulajdonságai alapján a rájuk emlékeztető vizuális leképezésük. Színezésnél vonalhatár betartására törekvés. **Ismeretek** Festés Rajzolás Színezés **Tevékenység** Körökből, egyenesekből ember, állat, növényábrázolások megfelelő színhasználattal, mintakövetéssel. Tárgyakat, formákat megjelenítő rajzok átrajzolása, tárgyak lerajzolása, a rajzok kiszínezése. Festési gyakorlatok tetszőleges színhasználattal és mintaadással csomagolópapíron, rajzlapon. Megismert technikákkal párhuzamos munka társaival. Betűelemek átírása, másolása.	Mozgásnevelés Olvasás, írás Kommunikáció Szociális készségek

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vonalak iránya, alapformák megnevezése, kézműves technikák elnevezése, színek felismerése, megnevezése, szükség esetén AAK – s eszköz használatával. Ábrázolt tárgyak, részeik megnevezése szükség esetén AAK – s eszköz használatával.
A fejlesztés várt eredményei	Személyre szabott segítséggel együttműködik a közös tevékenység során és társai mellett feladatot végez. Nagy formákat kifest egy szín használatával. Személyre szabott segítséggel átír betűelemeket.

4. évfolyam

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	1. Formázások különböző anyagokból	Órakeret: 20
Előzetes tudás	Alakító tevékenységet végez személyre szabott segítséggel, síkban modell alapján képlékeny anyagot alakít.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Szükséges mozgássémák megerősítése gömbölyítéshez, sodráshoz.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat A természetes és mesterséges formák hasonlóságainak megfigyelése segítséggel. Adott tevékenységeket végzése megfelelő segítségadással. Egyszerű emberalak készítése segítséggel. Irányítással jellemző jegyeik alapján felismerhető ember, állat, növényábrázolások készítése. **Ismeretek** Anyagvizsgálat érzékszervi tapasztalás útján, tulajdonságok. Felület, szilárdság, forma, méret megismerése. Anyagok alakíthatósága. **Tevékenység** A természetes és mesterséges környezet tárgyainak összehasonlítása. Homok formázása, homokvár építése. Homokozó formák használata. Hó formázása, hógolyó, hóember készítése. Alapelemek összeillesztésével emberalak készítés. Téri alakzatok létrehozása. Állatalakok ábrázolása jellegzetes jegyeik alapján. Gyurmázás, (plasztilin, só-liszt gyurma, agyag formázása). Gipszmunka, bekarcolt, benyomkodott agyaglapra gipsz öntése, száradás után agyag eltávolítása.	Olvasás, írás Játékra nevelés

Kulcsfogalmak/ Fogalmak	Tevékenység: hoz, visz, tesz, kever, önt, szór, ás, borít. Anyagtulajdonságok: folyik, szárad, kemény, folyékony, Felületre (sima-érdes), szilárdságra (kemény-puha),

	formára (kerek, hosszúkás), méretre (kicsi, nagy) vonatkozó fogalmak. Építmény részei: fal, ablak, ajtó Emberi testrészek. Ember, állat, növény részei. Szükség esetén AAK kommunikációs eszköz használata a szükséges eszközök, cselekvések kérésére, elutasítására, segítség kérésre.
A fejlesztés várt eredményei	A megismert alakító technikákkal személyre szabott segítséggel készít ábrázolásokat. Képlékeny anyagot alakít térben modell alapján sodrással, gömbölyítéssel.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Építés**	**Órakeret: 22**
Előzetes tudás	Személyre szabott segítséggel önállóan épít különféle építőjátékokból síkhatású építményeket. Személyre szabott segítséggel önállóan képez sorritmust két szempont alapján.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Két kéz manipulációjának összehangolása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Tagolt építmények építése különféle építőjátékokból személyre szabott segítséggel. Megszabott határt tartva előrajzolt forma kitöltése. Személyre szabott segítséggel önállóan ritmikus sor képzése. **Ismeretek** Kirakás Fűzés Nyomótechnikák Szúrójátékok **Tevékenység** Egymásba helyezhető építőelemek használatával különböző térbeli építmények létrehozása. Előrajzolt forma kirakása, kitöltése különböző anyagokkal. Pecsételés, nyomdázás, forma, nagyság váltogatásával.	Olvasás, írás Játékra nevelés

Pálcikák fektetése formaváltogatással. Gyöngyfűzés alak, nagyság variálásával Formaképzés a játék elemeiből. Szabad kompozíció, pl.: agyagkép. Alapformák kirakásával autó házikó, stb. kirakása. Ritmikus sor képzése 3 változó elemmel.	
Kulcsfogalmak/ Fogalmak	Egyszerű formák: (kocka, gömb, tégla) kicsi-nagy Formák, nagyság fogalmai. Térbeli relációk (alá, mellék, fölé, stb.) Elkészítendő tárgyak megnevezése, vagy AAK-s eszközzel történő kommunikáció során felismerése, kérése.
A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	Megszabott határt tartva kitölt előrajzolt formát. Személyre szabott segítséggel önállóan épít különféle építőjátékokból tagolt térbeli építményeket. Személyre szabott segítséggel önállóan képez sorritmust három szempont

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Papír formálása, alakítása**	**Órakeret: 15**
Előzetes tudás	Személyre szabott segítséggel illesztéssel hajt, egyszerű formákat tép, vág, illeszti a papírkép elemeit.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A különböző tulajdonságú papírok felhasználásához, alakításához alkalmazható eszközök megismerése, használata.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási Pontok**
Fejlesztési feladat Tevékenységek végzése irányítással, személyre szabott segítséggel. Formák tépése. Tűzőgép használatának elsajátítása. Papírlapok összekapcsolása. Egyszerű formák kivágása. **Ismeretek** Tűzés Tépés	Olvasás, írás Játékra nevelés Kommunikáció Számolás - mérés

Hajtogatás Nyírás Radírozás **Tevékenység**. Egyszerű tárgyak hajtogatása papírból Kézi tűzőgép balesetmentes használatának elsajátítása Különböző vastagságú lapok összetűzése gemkapoccsal és tűzőgéppel Előrajzolt kerek formák tépése papírból Írólapok iratgyűjtőbe helyezése, fűzése Kartonlapok összetűzése Milton kapoccsal Kerek formák vágása papírból Radírozás	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	olló, papír, ragasztó, radír, boríték, kép, tűzőgép, gémkapocs, írólap, karton kapocs, hajó, csákó kicsi, nagy piros, kék, zöld, sárga, fehér, fekete gyűr, simít, ragaszt, hajtogat, vág, tép, radíroz kör, négyzet, háromszög, téglalap Szükség esetén AAK – s eszköz használata.
A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	Személyre szabott segítséggel használja a kézi tűzőgépet. Ismeri a radír funkcióját. Írólapokat iratgyűjtőbe helyez.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**4. Vizuális ábrázolás**	**Órakeret: 15**
Előzetes tudás	Személyre szabott segítséggel együttműködik a közös tevékenység során és társai mellett feladatot végez. Nagy formákat kifest egy szín használatával. Személyre szabott segítséggel átír betűelemeket.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A vonalhatár betartási igényének kialakítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Körök és egyenesek segítségével különböző élőlények, és tárgyak ábrázolása és megnevezése szükség esetén AAK – s eszköz használatával. Kifestésnél a vonalhatár betartására törekvés. Együttműködési készség igényének kialakulása közös alkotás elkészítésénél. Különböző élőlények, és tárgyak jellemző tulajdonságai alapján a rájuk emlékeztető vizuális leképezésük. Színezésnél vonalhatár betartására törekvés. **Ismeretek** Festés Rajzolás Színezés **Tevékenység** Ember, állat, növény és tárgy másolása, átrajzolása, rajzolása, színezése mintakövetéssel Egyszerű kompozíció színezése, kifestése megadott témában, élethelyzetekhez kapcsolódva, mintaadással. (őszi erdő, téli táj, virágos rét, család, stb..) Íráselemek átírása, másolása Közös csoportmunka során eszközök megosztása társakkal	Mozgásnevelés Olvasás, írás Kommunikáció Szociális készségek

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vonalak iránya, alapformák megnevezése, kézműves technikák elnevezése, színek felismerése, megnevezése, szükség esetén AAK – s eszköz használatával. Ábrázolt élőlények, tárgyak, részeik megnevezése szükség esetén AAK – s eszköz használatával.
A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	Nagy formákat kifest több szín és több ecset használatával, mintaadással. Személyre szabott segítséggel másol betűelemeket. Személyre szabott segítséggel, társaival osztozik a használt eszközökön.

Kötelező óraszám: 72 óra

3.évfolyam (A 2020/21-es tanévtől felmenő rendszerben)

Témakör	**1. Formázások különböző anyagokból**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Képes segítséggel megadott tulajdonságok alapján (szín, forma, nagyság) tárgyakat csoportosítani.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Szükséges mozgássémák megerősítése gyúráshoz, lapításhoz.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási Pontok**
Fejlesztési feladat A természetes és mesterséges formák hasonlóságainak megfigyelése segítséggel. Adott tevékenységeket végzése megfelelő segítségadással. Egyszerű formák, tárgyak, készítése mintakövetéssel, megfelelő segítséggel. **Ismeretek** Anyagvizsgálat érzékszervi tapasztalás útján, tulajdonságok. Felület, szilárdság, forma, méret megismerése. Anyagok alakíthatósága. **Tevékenység** A természetes és mesterséges környezet tárgyainak összehasonlítása. Homok formázása, homokvár építése. Homokozó formák használata. Hó formázása, hógolyó, hóember készítése. Gyurmázás, (plasztilin, só-liszt gyurma, agyag formázása). Képlékeny anyag formázása előrajzolt minta követésével. Alapelemek összeillesztésével modell alapján síkbeli formák összeállítása. Az elkészült munkadarab díszítése. Gipszmunka, bekarcolt, benyomkodott agyaglapra gipsz öntése, száradás után agyag eltávolítása.	Olvasás, írás Játékra nevelés

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tevékenység: hoz, visz, tesz, kever, önt, szór, ás, borít. Anyagtulajdonságok: folyik, szárad, kemény, folyékony, Felületre (sima-érdes), szilárdságra (kemény-puha), formára (kerek, hosszúkás), méretre (kicsi, nagy) vonatkozó fogalmak. Szükség esetén AAK kommunikációs eszköz használata a szükséges eszközök, cselekvések kérésére, elutasítására, segítség kérésre.

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	Alakító tevékenység végzése személyre szabott segítséggel, modell alapján képlékeny anyagot alakít síkban nyomással, gyúrással, lapítással.

Évfolyam: 3.

Témakör	**2. Építés**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Személyre szabott segítséggel illeszt össze építőjátékból megadott formát.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Két kéz manipulációjának összehangolása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Tagolt építmények építése különféle építőjátékokból személyre szabott segítséggel. Megszabott határt tartva előrajzolt forma kitöltése. Személyre szabott segítséggel önállóan ritmikus sor képzése. **Ismeretek** Kirakás Fűzés Nyomótechnikák Szúrójátékok **Tevékenység** Egymásba helyezhető építőelemek használatával különböző síkhatású építmények létrehozása. Előrajzolt forma kirakása, kitöltése egyféle anyaggal. Pecsételés, nyomdázás a szín váltogatásával. Pálcikák fektetése színváltogatással. Gyöngyfűzés szín variálásával. Sorképzés a játék elemeiből. Szabad kompozíció, pl.: só – liszt gyurmakép. Alapformák kirakásával egyszerű alakzatok létrehozása pl. labda, virág. Ritmikus sor képzése 2 változó elemmel.	Olvasás, írás Játékra nevelés
Kulcsfogalmak/ Fogalmak	Főbb színek felismerése, egyeztetése, differenciálása. Elkészítendő tárgyak és azok színeinek megnevezése, vagy AAK-s eszközzel történő kommunikáció során felismerése, kérése.

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	Személyre szabott segítséggel önállóan épít különféle építőjátékokból síkhatású építményeket. Személyre szabott segítséggel önállóan képez sorritmust két szempont alapján.

Évfolyam: 3.

Témakör	**3. Papír formálása, alakítása**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Papírt megadott nagyságúra tép. Papírt hajt megadott minta alapján. Gyűrt papírt alakzatban minta alapján felragaszt. Geometriai formákat kijelölt helyre felragaszt.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A különböző tulajdonságú papírokhoz alkalmazható adekvát alakítási módok ismeretének megszilárdítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Tevékenységek végzése irányítással, személyre szabott segítséggel. Egyszerű formák tépése segítséggel. Hajtások pontos illesztéssel. Egyszerű formák kivágása segítséggel. Papírkép elemeinek illesztése személyre szabott segítséggel. **Ismeretek** Gyűrés-simítás Tépés Hajtogatás Nyírás Radírozás **Tevékenység** Különböző papírfajták gyűrése, simítása különböző méretben Szögletes formák tépése különböző méretben Felező- és átlóshajtás gyakorlása, él képzése Alapformák kivágása különböző méretben, és színben A fenti technikákkal kialakított elemek illesztése, rögzítése A4-es méretű papír négybe hajtása, borítékba helyezése Radírozás	Olvasás, írás Játékra nevelés Kommunikáció
Kulcsfogalmak/ Fogalmak olló, papír, ragasztó, radír, boríték, kép kicsi, nagy piros, kék, zöld, sárga	

	gyűr,simít, ragaszt, hajtogat, vág, tép, radíroz kör, négyzet, háromszög, téglalap Szükség esetén AAK – s eszköz használata.
A fejlesztés várt eredményei	Személyre szabott segítséggel illesztéssel hajt, egyszerű formákat tép, vág, illeszti a papírkép elemeit.

Évfolyam: 3.

Témakör	**4. Vizuális ábrázolás**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Személyre szabott segítséggel átír álló, fekvő egyeneseket, egyszerű formákat. Képes személyre szabott segítséggel használni a festés eszközeit.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A papírhatár betartási igényének kialakítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat . Helyes ceruzafogásra törekvés. Körök és egyenesek segítségével különböző élőlények, és tárgyak ábrázolása és megnevezése szükség esetén AAK – s eszköz használatával. Kifestésnél a vonalhatár betartására törekvés. Együttműködési készség igényének kialakulása közös alkotás elkészítésénél. Különböző élőlények, és tárgyak jellemző tulajdonságai alapján a rájuk emlékeztető vizuális leképezésük. Színezésnél vonalhatár betartására törekvés. **Ismeretek** Festés Rajzolás Színezés **Tevékenység** Körökből, egyenesekből ember, állat, növényábrázolások megfelelő színhasználattal, mintakövetéssel. Tárgyakat, formákat megjelenítő rajzok átrajzolása, tárgyak lerajzolása, a rajzok kiszínezése.	Mozgásnevelés Olvasás, írás Kommunikáció Szociális készségek

Festési gyakorlatok tetszőleges színhasználattal és mintaadással csomagolópapíron, rajzlapon. Megismert technikákkal párhuzamos munka társaival. Betűelemek átírása, másolása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vonalak iránya, alapformák megnevezése, kézműves technikák elnevezése, színek felismerése, megnevezése, szükség esetén AAK – s eszköz használatával. Ábrázolt tárgyak, részeik megnevezése szükség esetén AAK – s eszköz használatával.
A fejlesztés várt eredményei	Személyre szabott segítséggel együttműködik a közös tevékenység során és társai mellett feladatot végez. Nagy formákat kifest egy szín használatával. Személyre szabott segítséggel átír betűelemeket.

Kötelező óraszám: 72 óra

4.évfolyam

Témakör	**1. Formázások különböző anyagokból**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Alakító tevékenységet végez személyre szabott segítséggel, síkban modell alapján képlékeny anyagot alakít.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Szükséges mozgássémák megerősítése gömbölyítéshez, sodráshoz.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat A természetes és mesterséges formák hasonlóságainak megfigyelése segítséggel. Adott tevékenységeket végzése megfelelő segítségadással. Egyszerű emberalak készítése segítséggel. Irányítással jellemző jegyeik alapján felismerhető ember, állat, növényábrázolások készítése. **Ismeretek** Anyagvizsgálat érzékszervi tapasztalás útján, tulajdonságok.	Olvasás, írás Játékra nevelés

Felület, szilárdság, forma, méret megismerése. Anyagok alakíthatósága. **Tevékenység** A természetes és mesterséges környezet tárgyainak összehasonlítása. Homok formázása, homokvár építése. Homokozó formák használata. Hó formázása, hógolyó, hóember készítése. Alapelemek összeillesztésével emberalak készítés. Téri alakzatok létrehozása. Állatalakok ábrázolása jellegzetes jegyeik alapján. Gyurmázás, (plasztilin, só-liszt gyurma, agyag formázása). Gipszmunka, bekarcolt, benyomkodott agyaglapra gipsz öntése, száradás után agyag eltávolítása.	
Kulcsfogalmak/ Fogalmak	Tevékenység: hoz, visz, tesz, kever, önt, szór, ás, borít. Anyagtulajdonságok: folyik, szárad, kemény, folyékony, Felületre (sima-érdes), szilárdságra (kemény-puha), formára (kerek, hosszúkás), méretre (kicsi, nagy) vonatkozó fogalmak. Építmény részei: fal, ablak, ajtó Emberi testrészek. Ember, állat, növény részei. Szükség esetén AAK kommunikációs eszköz használata a szükséges eszközök, cselekvések kérésére, elutasítására, segítség kérésre.
A fejlesztés várt eredményei	A megismert alakító technikákkal személyre szabott segítséggel készít ábrázolásokat. Képlékeny anyagot alakít térben modell alapján sodrással, gömbölyítéssel.

Évfolyam: 4.

Témakör	**2. Építés**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Személyre szabott segítséggel önállóan épít különféle építőjátékokból síkhatású építményeket. Személyre szabott segítséggel önállóan képez sorritmust két szempont alapján.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Két kéz manipulációjának összehangolása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**

Fejlesztési feladat Tagolt építmények építése különféle építőjátékokból személyre szabott segítséggel. Megszabott határt tartva előrajzolt forma kitöltése. Személyre szabott segítséggel önállóan ritmikus sor képzése. **Ismeretek** Kirakás Fűzés Nyomótechnikák Szúrójátékok **Tevékenység** Egymásba helyezhető építőelemek használatával különböző térbeli építmények létrehozása. Előrajzolt forma kirakása, kitöltése különböző anyagokkal. Pecsételés, nyomdázás, forma, nagyság váltogatásával. Pálcikák fektetése formaváltogatással. Gyöngyfűzés alak, nagyság variálásával Formaképzés a játék elemeiből. Szabad kompozíció, pl.: agyagkép. Alapformák kirakásával autó házikó, stb. kirakása. Ritmikus sor képzése 3 változó elemmel.	Olvasás, írás Játékra nevelés
Kulcsfogalmak/ Fogalmak	Egyszerű formák: (kocka, gömb, tégla) kicsi-nagy Formák, nagyság fogalmai. Térbeli relációk (alá, mellék, fölé, stb.) Elkészítendő tárgyak megnevezése, vagy AAK-s eszközzel történő kommunikáció során felismerése, kérése.
A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	Megszabott határt tartva kitölt előrajzolt formát. Személyre szabott segítséggel önállóan épít különféle építőjátékokból tagolt térbeli építményeket. Személyre szabott segítséggel önállóan képez sorritmust három szempont

Évfolyam: 4.

Témakör	**3. Papír formálása, alakítása**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Személyre szabott segítséggel illesztéssel hajt, egyszerű formákat tép, vág, illeszti a papírkép elemeit.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A különböző tulajdonságú papírok felhasználásához, alakításához alkalmazható eszközök megismerése, használata.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási Pontok**
Fejlesztési feladat Tevékenységek végzése irányítással, személyre szabott segítséggel. Formák tépése. Tűzőgép használatának elsajátítása. Papírlapok összekapcsolása. Egyszerű formák kivágása. **Ismeretek** Tűzés Tépés Hajtogatás Nyírás Radírozás **Tevékenység**. Egyszerű tárgyak hajtogatása papírból Kézi tűzőgép balesetmentes használatának elsajátítása Különböző vastagságú lapok összetűzése gemkapoccsal és tűzőgéppel Előrajzolt kerek formák tépése papírból Írólapok iratgyűjtőbe helyezése, fűzése Kartonlapok összetűzése Milton kapoccsal Kerek formák vágása papírból Radírozás	Olvasás, írás Játékra nevelés Kommunikáció Számolás - mérés

Kulcsfogalmak/ fogalmak	olló, papír, ragasztó, radír, boríték, kép, tűzőgép, gémkapocs, írólap, karton kapocs, hajó, csákó kicsi, nagy piros, kék, zöld, sárga, fehér, fekete gyűr,simít, ragaszt, hajtogat, vág, tép, radíroz kör, négyzet, háromszög, téglalap Szükség esetén AAK – s eszköz használata.

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	Személyre szabott segítséggel használja a kézi tűzőgépet. Ismeri a radír funkcióját. Írólapokat iratgyűjtőbe helyez.

Évfolyam: 4.

Témakör	**4. Vizuális ábrázolás**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Személyre szabott segítséggel együttműködik a közös tevékenység során és társai mellett feladatot végez. Nagy formákat kifest egy szín használatával. Személyre szabott segítséggel átír betűelemeket.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A vonalhatár betartási igényének kialakítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat . Körök és egyenesek segítségével különböző élőlények, és tárgyak ábrázolása és megnevezése szükség esetén AAK – s eszköz használatával. Kifestésnél a vonalhatár betartására törekvés. Együttműködési készség igényének kialakulása közös alkotás elkészítésénél. Különböző élőlények, és tárgyak jellemző tulajdonságai alapján a rájuk emlékeztető vizuális leképezésük. Színezésnél vonalhatár betartására törekvés. **Ismeretek** Festés Rajzolás Színezés **Tevékenység** Ember, állat, növény és tárgy másolása, átrajzolása, rajzolása, színezése mintakövetéssel Egyszerű kompozíció színezése, kifestése megadott témában, élethelyzetekhez kapcsolódva, mintaadással. (őszi erdő, téli táj, virágos rét, család, stb..) Íráselemek átírása, másolása	Mozgásnevelés , Olvasás, írás Kommunikáció Szociális készségek

Közös csoportmunka során eszközök megosztása társakkal	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vonalak iránya, alapformák megnevezése, kézműves technikák elnevezése, színek felismerése, megnevezése, szükség esetén AAK – s eszköz használatával. Ábrázolt élőlények, tárgyak, részeik megnevezése szükség esetén AAK – s eszköz használatával.
A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	Nagy formákat kifest több szín és több ecset használatával, mintaadással. Személyre szabott segítséggel másol betűelemeket. Személyre szabott segítséggel, társaival osztozik a használt eszközökön.

5–6. évfolyam

A tantárgyban folytatódik a nemzeti öntudat, hazafias neveléshez való kapcsolódás a nemzeti ünnepekhez köthető hagyományok felelevenítésével és a jellegzetes díszítő motívumok és elemek megismerésével.
A testi és lelki egészségre nevelés az alkotói tevékenység folyamatában történő önismereti fejlesztéssel, az érzelmek kifejezésének felismerésével a vizuális művészeti alkotások megismerésének folyamatában zajlik.
Az önkéntesség a segítségnyújtásban, a nevelésben, a másokért vállalt felelősségben, a közös tevékenységekben és a közösen kitűzött célok elérésében jelenik meg.
A médiatudatosságra nevelést a különböző médiákból megszerezhető tapasztalatok gyűjtése, a képi és téri ábrázolás támogatja.

Kötelező óraszám: 72 óra

5.évfolyam

Témakör	**1. Vizuális ábrázolás**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**

Előzetes tudás	Nagy formákat kifest több szín és több ecset használatával, mintaadással. Személyre szabott segítséggel átír betűelemeket. Személyre szabott segítséggel, társaival osztozik a használt eszközökön.
Tantárgyi fejlesztési célok	Tárgyak sematikus ábrázolása irányítással, személyre szabott segítséggel.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Színek használata a valóságnak megfelelően. A vízszintes és függőleges egyenesek összekapcsolása. Rajzok készítése különböző tárgyakról jellemző jegyek alapján személyre szabott segítséggel. **Ismeretek** Festés Rajzolás-színezés **Tevékenység** Természeti környezetünk ábrázolása a színek kifejezőerejének hangsúlyozásával. (ősz: levélhullás, eső, tél: havazás, stb.) Szabad festési gyakorlatok, tempera és vízfesték használatával. Virágok ábrázolása sematikusan, mintaadással. Színezés, különböző technikákkal. Közös csoportmunka során társak munkáinak megtekintése. Rövid szavak átírása, másolása.	Környezetis-meret Kommuniká ció
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyenesek iránya. Ábrázolt tárgyak részei. Színek. Évszakok, természeti jelenségek, színek, hangulatok. Térbeli elrendeződésre vonatkozó fogalmak.
A fejlesztés várt eredményei	Személyre szabott segítséggel képes megfelelően használni színeket. Személyre szabott segítséggel összekapcsolja a vízszintes és függőleges egyeneseket. Személyre szabott segítséggel átírja saját keresztnevének betűelemeit. Nagy formákat kifest több szín és egy ecset használatával, mintaadással.

Évfolyam: 5.

Témakör	**2. Komplex alakító tevékenység**	**Ajánlott óraszám:**

		folyamatosan
Előzetes tudás	Különböző anyagok formázása, alakítása irányítással.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyszerű használati tárgyak készítése segítséggel.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási Pontok**
Fejlesztési feladat Egyszerű tárgyak készítése együttműködéssel, személyre szabott segítséggel. **Ismeretek** Tárgyak, egyszerű formák alakítása, készítése jellemző jegyeik alapján. **Tevékenység** Egyszerű tárgyak hajtogatása modell után és szabadon. Előrajzolt nagy kereszt varrása kongrén zsákvarró tűvel és normál méretű tűvel. Képlékeny anyagokból különböző formák alakítása térben modell alapján és szabadon.	Környezet-ismeret Kommunikáció Életvitel és gyakorlat

Kulcsfogalmak/ Fogalmak	Eszközök, anyagok megnevezése. A tárgykészítés részfolyamatainak megnevezése. Az anyag tulajdonságaira vonatkozó fogalmak. Az elkészült tárgy megnevezése és funkciójára vonatkozó fogalmak.
A fejlesztés várt eredményei	Képes egyszerű tárgyakat készíteni személyre szabott segítséggel. Képes az ábrázolás- alakítás eszközeinek és anyagainak használatára személyre szabott segítséggel. Képességeihez mérten részt vesz a különböző ábrázoló- alakító technikák elsajátításában.

Kötelező óraszám: 72 óra

6.évfolyam

Témakör	**1. Vizuális ábrázolás**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Személyre szabott segítséggel képes megfelelően használni színeket. Személyre szabott segítséggel összekapcsolja a vízszintes és függőleges egyeneseket. Személyre szabott segítséggel átírja saját keresztnevének betűelemeit. Nagy formákat kifest több szín és egy ecset használatával, mintaadással.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Élőlények sematikus ábrázolása irányítással, személyre szabott segítséggel.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Színek használata a valóságnak megfelelően. A vízszintes és függőleges egyenesek pontos összekapcsolása. Rajzok készítése különböző élőlényekről jellemző jegyek alapján személyre szabott segítséggel. **Ismeretek** Festés Rajzolás-színezés **Tevékenység** Természeti környezetünk változásainak ábrázolása a színek kifejezőerejének hangsúlyozásával. Állatábrázolások gyakorlása mintaadással. Fej, test, végtagok feltüntetése mintaadással. Emberábrázolások gyakorlása mintaadással. A test részeinek megfigyeltetése. Iránykülönbségek érzékeltetése. Tematikus ábrázolások gyakorlása személyre szabott segítséggel. Közös csoportmunka során társak munkáinak figyelemmel kísérése. Szavak átírása, másolása.	Környezetis-meret Kommunikáció
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyenesek iránya. Ábrázolt tárgyak részei. Színek. Évszakok, természeti jelenségek, színek, hangulatok. Élőlények testrészeinek megnevezése. Térbeli elrendeződésre vonatkozó fogalmak.

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	Személyre szabott segítséggel átírja saját keresztnevét. Közepes méretű formákat kifest több szín és egy ecset használatával, mintaadással. Személyre szabott segítséggel tematikus ábrát készít a megismert technikák alkalmazásával.

Évfolyam: 6.

Témakör	**2. Komplex alakító tevékenység**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Képességeihez mérten részt vesz a különböző ábrázoló- alakító technikák elsajátításában.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Megismert technikák ötvözése, kompozíciók készítése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási Pontok**
Fejlesztési feladat Egyszerű tárgyak készítése együttműködéssel, személyre szabott segítséggel. **Ismeretek** Tárgyak, egyszerű formák alakítása, készítése jellemző jegyeik alapján. **Tevékenység** Mozaikkép készítés különböző anyagokból megadott téma alapján. Képeslap készítés – képeslap méretének megrajzolása és kivágása méretmegadással; a hátoldal megrajzolása; kompozíció rajzolása, színezése, festése. Természeti anyagok felhasználásával (levelek, ágak, termények, stb.) kompozíció készítése ragasztással. Agyag és só-liszt edények készítése, díszítése különböző technikákkal (pecsételés, karcolás rátett díszítés, festés). Egyszerű ünnepi dekorációk különböző anyagokból.	Környezet-ismeret Kommunikáció Életvitel és gyakorlat
Kulcsfogalmak/	Eszközök, anyagok megnevezése.

fogalmak	A tárgykészítés részfolyamatainak megnevezése. Az anyag tulajdonságaira vonatkozó fogalmak. Az elkészült tárgy megnevezése és funkciójára vonatkozó fogalmak.
A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	Személyre szabott segítséggel készít kompozíciót ismert tárgyakból: természeti anyagokból, papírból.

7–8. évfolyam

A tantárgy – építve az előző évfolyamok fejlesztéseire – segíti a nemzeti azonosságtudat további fejlesztését a díszítő motívumok reprodukálásával, további megismerésével, az önismeret és a társas kultúra fejlesztését az önkifejezés lehetőségeinek kibővítésével, erősíti az érzelmi intelligenciát a testi és lelki egészségre nevelésben.
A nemzeti öntudat és hazafias nevelés a nemzeti díszítő motívumok megismerésével, az önismeret és a társas kultúra fejlesztésével történik, az önkifejezés lehetőségeinek bővítése erősíti az érzelmi intelligenciát és a testi és lelki egészségre nevelést.
A pályaorientációt a művészi foglalkozások repertoárjának megismertetésével támogatja a tantárgy, a személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztéséhez a külföldi művészeti alkotások megismerésén keresztül járul hozzá.

Kötelező óraszám: 72 óra

7.évfolyam

Témakör	**1. Vizuális ábrázolás**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Személyre szabott segítséggel átírja saját keresztnevét. Közepes méretű formákat kifest több szín és egy ecset használatával, mintaadással. Személyre szabott segítséggel tematikus ábrát készít a megismert technikák alkalmazásával.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A környezet megfigyelési igényének kialakítása, szempontok meghatározásával.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Saját érzelmek felismerése élethelyzetek kapcsán. Saját élmények megjelenítése személyre szabott segítséggel. **Ismeretek** Festés Rajzolás-színezés **Tevékenység** Természeti képződmények ábrázolása élethelyzethez kötötten. Jelentős események (pl.: ünnepek), személyes élmények (család, hétvégi program) megörökítése, naplózása Szabad festési gyakorlatok. Színkeverés: piros-kék, piros-sárga, kék-sárga. Egy-egy élmény megörökítése emberalakkal, tárgyakkal megfelelő térbeli elrendezéssel. A tárgyi környezet elemeinek differenciáltabb ábrázolása tematikusan élmények alapján, többféle technikával személyre szabott segítséggel. Saját élethelyzetével kapcsolatos rövid mondatok átírása, másolása.	Kommunikáció Környezet-ismeret Életvitel és gyakorlat Szociális készségek

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Természeti jelenségekkel kapcsolatos fogalmak bővítése. Természeti és tárgyi környezettel kapcsolatos fogalmak körének fokozatos bővítése. Érzelmekkel, hangulatokkal kapcsolatos fogalmak körének bővítése. Ünnepi szimbólumok. A tárgyi környezet elemeinek megnevezése, szükség esetén AAk – s eszköz használata. Élőlények testfelépítésével kapcsolatos fogalmak körének bővítése. Természeti környezettel kapcsolatos fogalmak körének bővítése.
A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	Személyre szabott segítséggel átírja saját fejlesztési tervében szereplő szóképeket. Kis méretű formákat kifest több szín és egy ecset használatával, mintaadással. Személyre szabott segítséggel saját élményeit felidézi, megjeleníti.

Évfolyam: 7.

Témakör	**2. Komplex alakító tevékenységek**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**

Előzetes tudás	Személyre szabott segítséggel készít kompozíciót ismert tárgyakból: természeti anyagokból, papírból.
Tantárgyi fejlesztési célok	Saját alkotások készítésének élethelyzetekhez kapcsolódása.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási Pontok**
Fejlesztési feladat Különböző anyagfajták felismerése és szétválogatása irányítással, személyre szabott segítséggel.. Egyszerű tárgyak készítése irányítással, személyre szabott segítséggel. Ajándékok készítése a megismert technikákkal. **Ismeretek** Komplex alakító technikák. Anyagok tulajdonságai. Tárgyak (játékok, képek) készítési módjának megismerése. **Tevékenység** Növények gyűjtése, préselése, felhasználása. Nyomdázás krumpli nyomdával. Díszpárna-varrás, kitömés. Só-liszt fali díszek évszakra jellemző motívumokkal és színekkel. Farsangi álarc készítése, díszítése.	Környezetismeret Kommunikáció Életvitel és gyakorlat

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyagok, eszközök. Elkészítendő tárgy. Elkészítés részfolyamatai. Évszakok neve, jellemzői. Ünnepek neve. Az anyagok tulajdonságaira vonatkozó fogalmak körének bővítése. Anyagok, részfolyamatok, elkészült tárgy és rendeltetése.
A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	Személyre szabott segítséggel felismeri és szétválogatja a különböző anyagfajtákat. Személyre szabott segítséggel használja saját élethelyzetekben az elkészített tárgyakat.

Évfolyam: 7.

Témakör	**3. Elemi ismeretek művészeti alkotásokról**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Régi korok életének megismerése tárgyain keresztül.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Művészeti alkotások megszemlélése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Irányítással művészeti alkotások szemlélése, megfigyelése. **Ismeretek** Művészeti alkotások jellemzői. **Tevékenység** Múzeumlátogatás. Művészeti kiadványok, albumok nézegetése.	Környezetismeret Kommunikáció

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Festészet, szobrászat. Egyszerű esztétikai fogalmak, építészet jellegzetességei.
A fejlesztés várt eredményei	Személyre szabott segítséggel szemlélget művészeti alkotásokat.

Kötelező óraszám: 72 óra

8.évfolyam

Témakör	**4. Vizuális ábrázolás**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Személyre szabott segítséggel átírja saját fejlesztési tervében szereplő szóképeket. Kis méretű formákat kifest több szín és egy ecset használatával, mintaadással. Személyre szabott segítséggel saját élményeit felidézi, megjeleníti.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A környezet ábrázolási igényének kialakítása, szempontjainak meghatározása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Összefüggés felfedezése a színek és érzelmek között.	

Saját élmények megjelenítése irányítással rajzos formában. **Ismeretek** Festés Rajzolás-színezés **Tevékenység** Természeti jelenségek ábrázolása, élethelyzethez kötötten. Jelentős események (pl.: ünnepek), személyes élmények (család, hétvégi program) megörökítése. Szabad festési gyakorlatok. Egy-egy élmény megörökítése emberalakkal, tárgyakkal megfelelő térbeli elrendezéssel. Az élővilág elemeinek differenciáltabb ábrázolása tematikusan élmények alapján, többféle technikával személyre szabott segítséggel. Saját élethelyzetével kapcsolatos rövid mondatok átírása, másolása.	Kommunikáció Környezet-ismeret Életvitel és gyakorlat Szociális készségek
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Természeti jelenségekkel kapcsolatos fogalmak bővítése. Természeti és tárgyi környezettel kapcsolatos fogalmak körének fokozatos bővítése. Érzelmekkel, hangulatokkal kapcsolatos fogalmak körének bővítése. Ünnepi szimbólumok. A tárgyi környezet elemeinek megnevezése. Élőlények testfelépítésével kapcsolatos fogalmak körének bővítése. Természeti környezettel kapcsolatos fogalmak körének bővítése.
A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	Személyre szabott segítséggel átírja fejlesztési tervében szereplő rövid mondatokat. Személyre szabott segítséggel saját élethelyzetben vele lévők élményeit felidézi, megjeleníti. Feladatainak végzése során növekvő önállóság mutatása.

Évfolyam: 8.

Témakör	**5. Komplex alakító tevékenységek**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Személyre szabott segítséggel felismeri és szétválogatja a különböző anyagfajtákat.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Új kézműves technikák megismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási Pontok**

Fejlesztési feladat Egyszerű tárgyak készítése irányítással, személyre szabott segítséggel. Ajándékok készítése a megismert technikákkal. Kézműves tevékenységek körének bővítése. **Ismeretek** Komplex alakító technikák. Anyagok tulajdonságai. Tárgyak (játékok, képek) készítési módjának megismerése. **Tevékenység** Préselt virág kompozíció. Őszi falevél kompozíció. Termések díszítő felhasználása. Babaház készítés kartondobozból. Bababútor különböző dobozokból. Kézműves munkák fonallal (szövés, makramé, kötés, nemezelés) . Kézműves munkák textillel (batikolás, festés).	Környezetismeret Kommunikáció Életvitel és gyakorlat

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyagok, eszközök. Elkészítendő tárgy. Elkészítés részfolyamatai. Évszakok neve, jellemzői. Az anyagok tulajdonságaira vonatkozó fogalmak körének bővítése. Anyagok, részfolyamatok, elkészült tárgy és rendeltetése.
A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	Fejlődést mutat valamely kézműves technika elsajátításában.

Évfolyam: 8.

Témakör	**6. Elemi ismeretek művészeti alkotásokról**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Régi korok életének megismerése képeken keresztül.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Személyre szabott segítséggel szemlélget művészeti alkotásokat.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Irányítással művészeti alkotások szemlélése, megfigyelése. **Ismeretek** Művészeti alkotások jellemzői. **Tevékenység**	Környezetismeret Kommunikáció

Múzeumlátogatás. Művészeti kiadványok, albumok nézegetése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Festészet, szobrászat. Egyszerű esztétikai fogalmak, építészet jellegzetességei.
A fejlesztés várt eredményei	Személyre szabott segítséggel részt vesz múzeumlátogatáson.

DIGITÁLIS KULTÚRA

Évfolyam: 7 - 8.

Tantárgyi célok és feladatok

A tantárgy célja felkelteni az autizmussal élő tanulók érdeklődését a számítógépek és az irodatechnikai eszközök iránt, bemutatni az eszközök sokszínűségét, gyakorlati alkalmazhatóságát a kommunikációban, tanulásban, a játékban és a szabadidő hasznos eltöltésében, illetve hatékony jutalmazási lehetőségként. A számítógép részeinek, működésének megismerése, grafikával, szöveggel kapcsolatos feladatok értelmezése, megoldása közben ismerik meg a számítógép üzemeltetési rendjét, egészségügyi és balesetvédelmi szabályait, az informatikai eszközök tudatos, célnak megfelelő használatát.
Az irodatechnikai készülékek működtetésének és adekvát használatának gyakorlására a pedagógusnak kell megteremteni a lehetőséget – építve arra, hogy a számítógép használata lehetőséget teremt az egyéni ütemű tanulásra, az utasítások pontos végrehajtására, különböző típusú játékprogramok használatának elsajátítására egyéni szintekhez mért nehézségi fokon.

7. évfolyam

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben az információs eszközök mértékletes és fegyelmezett használatára neveléssel, és az információs rendszerek használata során felmerülő etikai kérdések tudatosodásával, és szem előtt tartásával.
A médiatudatosságra nevelésben nagy szerepe van az információszerzésben, tanulásban, szociális-kommunikációs fejlesztésben, az internethasználat veszélyforrásainak és veszélyeinek megismerésének, a valóság és a virtualitás megkülönböztetési képességének és az információk szűrésének és rendszerezésének tudatosításának. A számítógép írástechnikai segédeszközként tanulási és munkaeszköz a beszéd útján nehézségekkel kommunikáló tanuló

számára.

Kötelező óraszám: 36 óra

7.évfolyam

Témakör	**1. Számítógép-kezelés**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	A legelemibb balesetvédelmi ismeretek.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Szakszerű és biztonságos számítógép használat.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Számítógép használatához szükséges helyes testtartás. A számítógép tartozékainak megismerése. A számítógépes környezetben való viselkedés szabályait ismerni. Szabadidő hasznos eltöltése. könyvtárban való helyes viselkedés a könyvek és folyóiratok kímélő használata kedvenc tv műsor kiválasztása internetes, vagy papíralapú műsorújságból **Ismeretek** Ismerkedés a számítógéppel. A számítógép részeinek megismerése: monitor, billentyűzet, egér. A számítógéppel való foglalkozások rendje Legfontosabb biztonsági tudnivalók. Könyvtár, könyvtárhasználat **Tevékenység** Megfigyelés, gyakorlás az eszközökkel. Alkotómunka megfelelő szoftverekkel. Az "egér" használata rajzolóprogramban, egyes (csak "egér" használatát igénylő, egyszerű) játékprogramokban. A számítógép billentyűzetén a nagybetűk használata, szavak másolása. Szóközbillentyű használata. A számítógép kezelése, a programokkal való tevékenység megadott lehetőségek szerint. Számítógép használata szabadidőben (zenehallgatás, kisfilm megtekintése) személyre szabott segítséggel. Könyvtárban való helyes viselkedés gyakorlása személyre szabott segítséggel A könyvek és folyóiratok kímélő használatának gyakorlása	Kommunikáció Életvitel és gyakorlat

Könyvtárhasználat: a kívánt könyv, kiadvány megkeresése, kiválasztása személyre szabott segítséggel.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	könyvtárhasználat, néhány, a számítógép működtetésével kapcsolatos megnevezés (monitor, billentyűzet, /a billentyűzeten található rövidítések, jelek értelmezése/ egér) és az alkalmazott programokhoz kapcsolódó fogalom (ikon, jel) elsajátítása.
A fejlesztés várt eredményei	Személyre szabott segítséggel használja az iskolai könyvtárat, közkönyvtárat. Ismeri a számítógépes környezetben való egyszerű viselkedés szabályait (a legegyszerűbb biztonsági és viselkedésszabályok). Képes a számítógépet felnőtt jelenlétében szabályosan használni. Képes egyszerűbb gyakorlóprogramokkal és személyre szabott segítséggel az egér és a billentyűzet használatot elsajátítani. Képes a tanult tevékenységeket egyre nagyobb biztonsággal és örömmel végezni.

Évfolyam: 7.

Témakör	**2. Irodatechnika**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	A telefon funkciójának ismerete Elemi balesetvédelmi ismeretek	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megismert eszközök szabályos használata.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat A telefon adekvát használata (hagyományos és mobil készülék). Fénymásolatot készíteni segítséggel. **Ismeretek** Telefon működése és használata, az üzenetrögzítő használata, Szülő, legközelebbi hozzátartozó telefonszámának ismerete. Segélyhívó számok ismerete. Fénymásoló. **Tevékenység** Telefonálás: szülő, nagyszülő hívása Eltérő készülékek használata (nyilvános telefonfülke, hagyományos telefon, mobiltelefon).	Kommunikáció Környezet-ismeret

Segélyhívó számok begyakorlása egyszerű szituációk eljátszásával, személyre szabott segítséggel. A telefonálás anyagi vonzatának tudatosulása. A másoló használata, saját munkáról másolat készítése, személyre szabott segítséggel.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	vonal, kicseng, foglalt jelzés, vonalas – mobil készülék, percdíj, előfizetés, kézi-beszélő, telefonzsinór, üzenetrögzítő, a készüléken meglévő jelek, rövidítések, fénymásoló, fénymásolópapír.
A fejlesztés várt eredményei	Irodatechnikai eszközök felismerése. Képes a tanult eszközöket megfelelően működtetni személyre szabott segítséggel.

Évfolyam: 7.

Témakör	**3. Dokumentumkészítés**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Számítógép részeinek ismerete	
Tantárgyi fejlesztési célok	Eligazodás a megismert programokban.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Változások előidézésének módjai számítógép használatával, személyre szabott segítséggel (írás – írott szöveg eltüntetése). Aktivitás a programok kezelésében. **Ismeretek** Oktatási célú programok használata. Készségfejlesztő, didaktikai célú szoftverek. A használt programok piktogramjainak felismerése (Paint, Word, Internet, stb.) **Tevékenység** Folyamatos, nagybetűre állított billentyűzet mellett másolás a tananyagból (szavak, rövid mondatok). Kommunikációs könyvéből rövid mondatok másolása. A programoktól függően olvasás – írás vagy számolás. Tanulás, gyakorlás személyre szabott segítséggel. Sorváltás az Enter billentyűvel és/vagy nyilak használatával.	Kommunikáció Életvitel és gyakorlat Ábrázolás, alakítás
Kulcsfogalmak/fogalmak	Betű, szám, szóköz, sorváltás.

A fejlesztés várt eredményei	Képes a számítógéppel és programokkal kapcsolatos egyszerű, személyre szabott utasításokat megérteni, végrehajtani.

Évfolyam: 7.

Témakör	**4. Játékprogramok**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	A kurzor szemmel való követése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az ismert programok használata.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat A használt játékprogram megismerése, használata személyre szabott segítséggel. Az adott játékprogram szabályainak megértése, betartása. Szórakoztató elektronikai és IKT eszközök működtetésének alapjai Szórakoztató elektronikai és IKT interaktív használatával összefüggő veszélyek felismerése, elkerülése segítséggel Szórakoztató elektronikai és az IKT eszközök baleset- és rongálásmentes használata **Ismeretek** Szórakoztató elektronikai és IKT eszközök: tv,rádió, számítógép, DVD lejátszó, zenelejátszók (pl. CD-lejátszó, MP3, MP4), játékkonzolok (pl. Game Boy, Play Station, XBOX 360) , mobileszközök (laptop, PSP, tablet, mobiltelefon) Memória játék. Puzzle Online színezők Játék-, illetve tantárgyi alkalmazásokhoz kapcsolódó programok. IKT-val támogatott kommunikáció Augmentatív támogatás Háttértárolók (pl. pen drive) **Tevékenység** Képességeknek megfelelő számítógépes játékok használatának gyakorlása személyre szabott segítséggel Képességeknek megfelelő számítógépes oktatóprogramok használatának gyakorlása személyre szabott segítséggel Elektronikus eszközök működtetésének gyakorlása személyre szabott segítséggel Szórakoztató elektronikai és az IKT eszközök baleset- és rongálásmentes használatának szabályainak megismertetése személyre szabott segítséggel	Testnevelés Kommunikáció Olvasás, írás

Kulcsfogalmak/fogalmak	szórakoztató elektronikai és IKT eszközök; internet, webkettő; háttértárolók; támogató applikációk, IKT-val támogatott kommunikáció, augmentatív támogatás, valaminek a párja (összetartozik), képernyő, kép, színek, (az aktuális programok használatához tartozó kifejezések és szókapcsolatok).
A fejlesztés várt eredményei	Személyre szabott segítséggel használja kommunikációban, tanulásban és a szabadidőben a rendelkezésére álló szórakoztatóelektronikai és IKT eszközöket. Képes elfogadni a játékprogram használatának időtartambeli korlátozását.

8. évfolyam

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben az információs eszközök mértékletes és fegyelmezett használatára neveléssel, és az információs rendszerek használata során felmerülő etikai kérdések tudatosodásával, és szem előtt tartásával.
A médiatudatosságra nevelésben nagy szerepe van az információszerzésben, tanulásban, szociális-kommunikációs fejlesztésben, az internethasználat veszélyforrásainak és veszélyeinek megismerésének, a valóság és a virtualitás megkülönböztetési képességének és az információk szűrésének és rendszerezésének tudatosításának. A számítógép írástechnikai segédeszközként tanulási és munkaeszköz a beszéd útján nehézségekkel kommunikáló tanuló számára.

Kötelező óraszám: 36 óra

8.évfolyam

Témakör	**1. Számítógép-kezelés**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Személyre szabott segítséggel használja az iskolai könyvtárat, közkönyvtárat. Ismeri a számítógépes környezetben való egyszerű viselkedés szabályait (a legegyszerűbb biztonsági és viselkedésszabályok). Képes a számítógépet felnőtt jelenlétében szabályosan használni. Képes egyszerűbb gyakorlóprogramokkal és személyre szabott segítséggel az egér és a billentyűzet használatot elsajátítani. Képes a tanult tevékenységeket egyre nagyobb biztonsággal és örömmel végezni.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Szakszerű és biztonságos számítógép használat.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási**

	pontok
Fejlesztési feladat Számítógép használatához szükséges helyes testtartás. A számítógép tartozékainak ismerete. A számítógépes környezetben való helyes viselkedési szabályok betartása. Könyvtárban való helyes viselkedés A könyvek és folyóiratok kímélő használata Kedvenc tv műsor kiválasztása internetes, vagy papíralapú műsorújságból Szórakoztató elektronikai és az IKT eszközök baleset- és rongálásmentes használata Szórakoztató elektronikai és IKT interaktív használatával összefüggő veszélyek felismerése, elkerülése segítséggel **Ismeretek** Könyvtár, könyvtárhasználat A számítógép részeinek ismerete: monitor, billentyűzet, egér, hangszóró, fejhallgató. A számítógéppel való foglalkozások rendje, a legfontosabb biztonsági tudnivalók. Számítógépes adathordozó eszközök megismerése, használata (CD, DVD, pendrive) **Tevékenység** Személyre szabott, elsősorban vizuális támogatás (pl. algoritmusok, viselkedéses szabályok) használatának gyakorlása a mind önállóbb és funkcionálisabb, balesetmentesen eszközhasználat érdekében. Könyvtárban való helyes viselkedés gyakorlása személyre szabott segítséggel A könyvek és folyóiratok kímélő használatának gyakorlása Megfigyelés, gyakorlás az eszközökkel. A számítógép kezelése, a programokkal való tevékenység személyre szabott segítséggel. Alkotómunka megfelelő szoftverekkel. (Zenehallgatás, filmnézés az adathordozó eszközök rendeltetésszerű használatával)	Életvitel és gyakorlat: Kommunikáció
Kulcsfogalmak/fogalmak	könyvtárhasználat, néhány, a számítógép működtetésével kapcsolatos megnevezés (monitor, billentyűzet, /a billentyűzeten található rövidítések, jelek értelmezése/ egér) és az alkalmazott programokhoz kapcsolódó fogalom (ikon, jel) elsajátítása.
A fejlesztés várt eredményei	Személyre szabott segítséggel használja az iskolai könyvtárat, közkönyvtárat. Ismeri a számítógépes környezetben való egyszerű viselkedés szabályait (a legegyszerűbb biztonsági és viselkedésszabályok). Képes a számítógépet felnőtt jelenlétében szabályosan használni. Képes egyszerűbb gyakorlóprogramokkal és személyre szabott segítséggel az egér és a billentyűzet használatot elsajátítani. Képes a tanult tevékenységeket egyre nagyobb biztonsággal és örömmel végezni.

Évfolyam: 8.

Témakör	**2. Irodatechnika**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Irodatechnikai eszközök felismerése. Képes a tanult eszközöket megfelelően működtetni személyre szabott segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megismert eszközök szabályos használata.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat A telefon adekvát használata (hagyományos és mobil készülék) A kulturált telefonálási szokásokat megismerni. Fénymásolatot készíteni segítséggel. Nyomtatványt (meghívó, plakát stb.) készíteni segítséggel. **Ismeretek** Telefon működése és használata, üzenetrögzítő használata Fénymásoló. Nyomtató. Laminálógép **Tevékenység** Telefonálás: szülő, nagyszülő, osztálytárs hívása, hívás fogadása Eltérő készülékek használata (nyilvános telefonfülke, hagyományos telefon, mobiltelefon). A telefonálás anyagi vonzatának tudatosulása. A telefon szakszerű használat elsajátítása. A nyomtató használat elsajátítása, saját munka kinyomtatása. Segélyhívás menetének begyakorlására egyszerű szituációk eljátszása, személye szabott segítséggel. A másoló használata, saját munkáról másolat készítése, személyre szabott segítséggel, önállóan. A nyomtató használata, személyre szabott segítséggel. Laminálógép használata személyre szabott segítséggel.	Kommunikáció Környezet-ismeret
Kulcsfogalmak/fogalmak	vonal, kicseng, foglalt jelzés, vonalas – mobil készülék, szolgáltató, percdíj, előfizetés, kártyás fizetés, kézi-beszélő, telefonzsinór, Fax, üzenetrögzítő, (a készüléken meglévő jelek, rövidítések és értelmezésük) fénymásolópapír, festék, nyomtatók, festék patron- toner.
A fejlesztés várt eredményei	Képes kulturáltan, telefonálást kezdeményezni és folytatni, legyen tisztában a telefonhasználat anyagi vonzatával.

	Képes a tanult eszközöket megfelelően működtetni, nyomtatványt, fénymásolatot készíteni (meghívó, plakát).

Évfolyam: 8.

Témakör	**3. Dokumentumkészítés**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Biztos tájékozódás a billentyűzeten.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Eligazodás a megismert programokban.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Változások előidézésének módjai számítógép használatával (írás – írott szöveg eltüntetése, ábrák színezése, színek változtatása, méret változtatása, stb.). Aktivitás a programok kezelésében. **Ismeretek** Oktatási célú programok használata. Készségfejlesztő, didaktikai célú szoftverek. Backspace és Delete billentyű Kijelölés Delete billentyű **Tevékenység** A programoktól függően olvasás – írás vagy számolás. Szavak, mondatok írása, másolása, javítása. A Backspace és Delete billentyűk használata. Az "egér" használata a kijelölésekben. Betű méret, szín változtatása Tanulás, gyakorlás személyre szabott segítséggel.	Kommunikáció Életvitel és gyakorlat Ábrázolás, alakítás

Kulcsfogalmak/fogalmak	Betű, szám, szóköz, sorváltás.
A fejlesztés várt eredményei	Képes a számítógéppel és programokkal kapcsolatos személyre szabott utasításokat megérteni, végrehajtani. Személyre szabott segítséggel próbálkozzon, segédkezzen abban, hogy a képernyőn változásokat idézzen elő (betű nagyság, szín, forma megváltoztatása, rajz, kép készítése, tetszőleges változtatása).

Évfolyam: 8.

Témakör	**4. Játékprogramok**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Koncentrált figyelem. Szem – kéz koordináció.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az ismert programok önálló használata.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Feladatot megérteni és a végrehajtást próbálgatni. A használt játékprogramot megnevezni és használatának módját (elindítás, bezárás, irányítás) elsajátítani. szórakoztató elektronikai és az IKT eszközök baleset- és rongálásmentes használata szórakoztató elektronikai és IKT interaktív használatával összefüggő veszélyek felismerése, elkerülése segítséggel rendelkezésre álló információk, lehetőségek közötti válogatás segítséggel szórakoztató elektronikai és IKT eszközök működtetésének alapjai háttértárolók használata a tömegkommunikációs és informatikai eszközök által közvetített információkat rendszerezése és értelmezése, játék és valóság elkülönítése **Ismeretek** Memória játék. Játék-, illetve tantárgyi alkalmazásokhoz kapcsolódó programok. szórakoztató elektronikai és IKT eszközök: tv,rádió, számítógép, DVD lejátszó, zenelejátszók (pl. CD-lejátszó, MP3, MP4), játékkonzolok (pl. Game Boy, Play Station, XBOX 360) , mobileszközök (laptop, PSP, tablet, mobiltelefon) internet, webkettő (pl. videomegosztó) háttértárolók (pl. pen drive) támogató applikációk IKT-val támogatott kommunikáció augmentatív támogatás háttértárolók tömegkommunikáció **Tevékenység** képességeknek megfelelő számítógépes játékok használatának gyakorlása személyre szabott segítséggel képességeknek megfelelő számítógépes oktatóprogramok használatának gyakorlása személyre szabott segítséggel elektronikus eszközök működtetésének gyakorlása személyre szabott segítséggel szórakoztató elektronikai és az IKT eszközök baleset- és rongálásmentes használatának szabályainak megismertetése személyre szabott segítséggel (pl. áram alá helyezés, áramtalanítás, kímélő használat)	Testnevelés: nagymozgások, finommotorika, Kommunikáció pontos szövegértés és szövegírás, Olvasás, írás: másolás, értelmező olvasás,

internet, webkettő (pl. videomegosztó) megismerése személyre szabott segítséggel videomegosztó oldalak böngészése szabadidőben személyre szabott segítséggel szórakoztató elektronikai és IKT interaktív használatával összefüggő veszélyek felismerésének elkerülésének segítése, személyre szabott segítséggel rendelkezésre álló információk, lehetőségek közötti válogatás személyre szabott segítséggel adatok tárolása és előkeresése háttértárolókról (pl. pen drive) személyre szabott segítséggel rendelkezésre álló támogató applikációk, IKT-val támogatott kommunikáció, augmentatív támogatás használata (pl. kommunikátorok) személyre szabott segítséggel rendelkezésre álló mobilapplikációk használata szabadidős, tanulási és kommunikációs céllal személyre szabott segítséggel személyre szabott segítséggel a tömegkommunikációs és informatikai eszközök által közvetített információkat rendszerezésének és értelmezésének gyakorlása Képek, összekapcsolódó ábrák párosítása. Gyakorlás tanári segítséggel.		
Kulcsfogalmak/fogalmak	szórakoztató elektronikai és IKT eszközök; internet, webkettő; háttértárolók; támogató applikációk, IKT-val támogatott kommunikáció, augmentatív támogatás , valaminek a párja (összetartozik), képernyő, kép, színek, (az aktuális programok használatához tartozó kifejezések és szókapcsolatok).	
A fejlesztés várt eredményei	Személyre szabott segítséggel használja kommunikációban, tanulásban és a szabadidőben a rendelkezésére álló szórakoztatóelektronikai és IKT eszközöket, háttértárolókat. Személyre szabott támogatás mellett mind önállóbban és funkcionálisabban, balesetmentesen használja az eszközöket, épségüket megtartja. Képes elfogadni a játékprogram használatának időtartambeli korlátozását.	

MOZGÁSNEVELÉS (TESTNEVELÉS)

Évfolyam: 1 – 6.

Tantárgyi célok és feladatok

A tantárgy célja kialakítani az autizmussal élő tanulók mozgáskultúráját, javítani a mozgás összerendezettségét. A mozgást a motorikus fejletlenségek, testtartási rendellenességek korrekciójának eszközévé tenni a helyi lehetőségekhez igazodó terápiás eljárások alkalmazásával, kialakítva olyan ismereteket, jártasságokat, készségeket, képességeket, amely

a későbbi mozgásos cselekvési biztonságukat, rendszeres fizikai aktivitásukat megalapozza, motorikus képességeiket hatékonyan fejleszti.

A tantárgy sajátos módszereivel, mozgásos játékokkal segíti a tanulók mozgásvágyának fenntartását, valamint élmények gyűjtését.
A pedagógus feladata a megtanult, begyakorolt testhelyzetek, gimnasztikai gyakorlatok, elemi mozgássorok reprodukálását segíteni az alapmozgások gyakorlásával (csúszás, kúszás, mászás, járás, futás, ugrás, dobás), erősíteni a pozitív személyiségjegyeket. A mozgáskedv felkeltésével a játék az örömforrás, a kapcsolatteremtés eszközévé tehető, rendszeres testedzéssel az ügyességet, állóképességet, gyorsaságot, bátorságot, edzettséget, fizikai állóképességet lehet fejleszteni, az izomerőt növelni.

Az elemi munkavégzéshez szükséges fizikai, szociális képességek kialakítását, a tanulók társadalmi mobilizációját elősegíti a téri orientációt, a feladattudatot és feladattartást fejlesztő gyakorlatok, tevékenységek megtervezése. A tanulók társadalmi mobilizációjának elősegítése valósul meg az elemi munkavégzéshez szükséges fizikai, szociális képességek kialakításával. A mindennapi élethez szükséges összerendezett mozgáskészségek kialakítása, térbeli irányok, viszonyfogalmak használata, testhelyzetek, mozgások utánzásának gyakorolása, a gimnasztikai alapformájú gyakorlatok rögzítése, ciklikus mozgássorok elsajátítása is ezt szolgálja.

A tantárgyi fejlesztés támogatja a mozgásos emlékezet, mozgáskészség fejlesztését, kontrollált mozgássorok rögzítését, tornaszerek adekvát, egyre önállóbb használatát.
Csapatjátékokban az együttműködési képesség kialakítása erősödik a játékokkal, versenyekkel és a figyelem, gyorsaság, kitartás és koncentrációs képesség fejlesztése is megvalósul a mozgásos és eszközös feladatokban. A sporttevékenységek teremtenek lehetőséget az egyszerű szabályok betartásának gyakorlására, a mozgásos versenyhelyzetekben, csapatjátékokban a győzelem és a vereség kulturált megélésének kialakítására, mely azonban különösen nehéz lehet az autizmusban érintett tanulók számára. Minden esetben egyedi mérlegelést kíván, hogy a tanuló képes-e a csapat-és versenyjátékban való részvételre, érti-e az ilyen jellegű feladatok célját és profitál-e a részvételből.
A mozgásnevelés foglalkozások esetében is fontos terület a szenzoros túlérzékenység/ingerkeresés egyéni felmérése.

Ha a tanuló gyógytestnevelésben vesz részt, vagy gyógytestnevelésben is részt vesz, a gyógytestnevelés végrehajtása során a mozgásnevelés kerettanterv adaptálható elemeit is alkalmazni kell.

1–2. évfolyam

A tantárgy a segítőkészség, az együttműködés kialakításával, a szabályos tevékenységek megalapozásával mozgásos feladathelyzetekben, játékokban támogatja az erkölcsi nevelést.
A nemzeti öntudat, hazafias nevelés céljait a téri tájékozódás fejlesztésével és a helyes testtartásban történő mozgások gyakorlásával segíti.
Fejleszti az önismeretet és a társas kapcsolati kultúrát a pozitív személyiségjegyek megerősítésével, az egészséges önbizalom kialakításával, a fizikai képességek reális

megismertetésével, segíti a félénkség és a szorongás érzésének csökkentését a mozgásos tevékenységekben.
Fontos szerepet játszik a felelősségvállalásban a tanuló saját testi épségének, és a társak testi épségének megóvására törekvés. Megalapozódik a siker és a sikertelenség élményének helyes feldolgozása.
A tantárgy a testi és lelki egészségre nevelésben a mozgásos cselekvési biztonság kialakításával, a bátorság megalapozásával vesz részt a feladatok kivitelezése közben, amelyet a motorikus képességek ügyesítésével, az egyensúly, a figyelem fejlesztésével ér el. A balesetveszélyes helyzetek felismerése és az elkerülés technikáinak gyakorlása segít a testi épség megőrzésében.

Kötelező óraszám: 180 óra

1.évfolyam

Témakör	**1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Egyenes testtartás.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Térbeli tájékozódás.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Egyszerű utasításokra, jelre adekvát cselekvések végrehajtása. **Ismeretek** Térbeli tájékozódás. Egyszerű utasítások végrehajtása. Helyzetgyakorlatok. **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Menj az ablakhoz! Ülj le a padra! Állj fel a székről! utasítások végrehajtása.	Ének - zene Kommunikáció
Kulcsfogalmak/ fogalmak	fel, le, ülj, állj, menj, pad, szék, ablak

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Legyen képes egyhelyben állni. Működjön együtt a mozgásnevelésben. Fogadja el az egyénre szabott segítséget.

Évfolyam: 1.

Témakör	**2. Alapvető testhelyzetek, szabad- és kéziszergyakorlatok**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Saját test ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Testrészek felismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Statikus helyzetek felvétele: ülés, állás, fekvés, guggolás. **Ismeretek** Statikus helyzetek. Testrészek: fej, törzs, végtagok. **Tevékenység** Ülés, állás, fekvés, guggolás kivitelezése megfelelő élethelyzetekben. Különböző testrészek mozgatása hétköznapi helyzetekben. Részvétel különféle mozgásszituációkban.	Kommunikáció Játékra nevelés
Kulcsfogalmak/ fogalmak	ülni, állni, feküdni hanyatt, hason, guggolni, különböző testrészek, érzékszervek
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes együttműködni a közös foglalkozásokon. Fogadja el az egyénre szabott segítséget.

Évfolyam: 1.

Témakör	**3. Légzőgyakorlatok**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Száj nyitása, zárása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Légzés szabályozása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Levegő beszívás, kifújás játékos tevékenységek alatt. **Ismeretek** Ki- és belégzés. **Tevékenység** Egyénre szabott segítséggel: Fújások: szappanbuborék, gyertya.	Kommunikáció

Kulcsfogalmak/ fogalmak	ki, be, száj nyitva, csukva, fújni, szívni.
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes segítséggel gyakorlatokat végezni, bekapcsolódni tevékenységekbe. Működjön együtt és fogadja el az egyénre szabott segítséget.

Évfolyam: 1.

Témakör	**4. Dobások, labdás gyakorlatok**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Labda megfogás, elengedés két kézzel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Labdadobás két kézzel.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Labda forgatása, a labda megfogása. Labdagurítás ülő helyzetben. Labdadobás végzése két kézzel. **Ismeretek** Labdagyakorlatok. Páros gyakorlatok. **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel:	Játékra nevelés

Ülő helyzetben labdagurítás egymásnak. Labdadobás két kézzel megadott irányba. Labdát megfogni, helyére tenni – elpakolás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	dobni, fogni, gurul, irány
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes labdát dobni, gurítani, birtokba venni egyre nagyobb önállósággal. Az egyszerű mozgásos tevékenységbe lehetőség szerint bekapcsolódik. Működjön együtt a mozgásnevelésben. Fogadja el az egyénre szabott segítséget.

Évfolyam: 1.

Témakör	**5. Játékos versenyek**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Aktivitás, motiváltság a mozgásos tevékenységekre.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Figyelmeztetésre, jelre szabály megtartása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Egyszerű szabályokat felismerni. Lehetőség szerint bekapcsolódni a megismert játékokba. **Ismeretek** Gyakorló játékok. Szabályjátékok. Sorverseny. **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Ugrálás. Hintázás. Akadályversenyek, székfoglaló. Sorversenyek: kötélhúzás.	Játékra nevelés
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Verseny, ki a győztes? ki, be, magas, alacsony.

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	A tanuló képes segítséggel felismerni egyszerű szabályokat, lehetőség szerint a játékba bekapcsolódni, együtt játszani társaival, irányítással futkározni.

Kötelező óraszám: 180 óra

2.évfolyam

Témakör	**1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Kapott utasítás megértése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Térbeli tájékozódás.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Egyszerű alakzatok kialakítása (kör, vonal, oszlop), sorakozás. Bekapcsolódni egyszerű mozgásos tevékenységekbe. Egyszerű cselekvések végrehajtása irányítással. **Ismeretek** Alakzatok. Térbeli tájékozódás. Helyzetgyakorlatok. Egyszerű utasítások. **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Álljanak körbe, oszlopba, vonalba sík talajon. Járás, futás irányítással.	Ének- zene Kommunikáció

Kulcsfogalmak/ fogalmak	kör, oszlop, vonal, járás, futás, elöl, hátul, fent, lent, előtte, mellette
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes segítséggel körbe állni, járni és oszlopba, vonalba sorakozni. Egyszerű helyzetváltozásokat képes segítséggel végrehajtani. Kapcsolódjon be egyszerű mozgásos tevékenységekbe segítséggel.

Évfolyam: 2.

Témakör	**2. Alapvető testhelyzetek, szabad- és kéziszergyakorlatok**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Saját és társai testrészeinek ismerete	
Tantárgyi fejlesztési célok	Izolációs gyakorlatok	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Részvétel különféle mozgásszituációkban. Különböző testrészek (fej, kar, láb, törzs) mozgásának kivitelezése. **Ismeretek** Izolációs gyakorlatok Testrészek (fej, törzs, végtagok) Páros gyakorlatok. **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Fejfordítás jobbra, balra. Fejdöntés előre, hátra. Kar- és lábemelés előre, hátra, oldalra. Törzsfordítás jobbra, balra. Törzsdöntés előre, hátra. Harangozás, fűrészelés.	Kommunikáció Játékra nevelés
Kulcsfogalmak/ fogalmak	ülni, állni, feküdni hanyatt, hason, húzz, testrészek, érzékszervek
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes saját testrészeit megmutatni. Az egyszerű mozgásos tevékenységbe kapcsolódjon be segítséggel. Elemi szabadgyakorlatokat tudjon segítséggel végrehajtani.

Évfolyam: 2.

Témakör	**3. Légzőgyakorlatok**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Légzés szabályozása.	

Tantárgyi fejlesztési célok	A helyes légzés kialakítása.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Levegő beszívás, kifújás eszközökkel. **Ismeretek** Ki- és belégzés. **Tevékenység** Fújások: síp, trombita, anyósnyelv	Kommunikáció

Kulcsfogalmak/ fogalmak	ki, be, fel, le, száj nyitva, csukva, fújni, szívni, síp, trombita, anyósnyelv
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes segítségadással gyakorlatokat végezni, bekapcsolódni egyszerű mozgásos tevékenységekbe.

Évfolyam: 2.

Témakör	**4. Dobások, labdás gyakorlatok**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Labdadobás, gurítás, birtokba vétel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Labdát rúgni, dobni, gurítani, birtokba venni egyre nagyobb önállósággal.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Álló labda elrúgása. Kétkezes alsódobás megadott irányba. Labdagurítás végzése. **Ismeretek** Labdagyakorlatok. Páros gyakorlatok. **Tevékenység**	Játékra nevelés

Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Álló labda elrúgása álló helyzetből nagyobb kapuba. Ülő helyzetben labdagurítás, elkapás társsal. Két kezes alsó dobás meghatározott cél felé (háló, kosár).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	rúgni, dobni, gurul, kapu, kosár, háló
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes labdát dobni, gurítani, birtokba venni. Az egyszerű mozgásos tevékenységbe kapcsolódjon be segítséggel.

Évfolyam: 2.

Témakör	**5. Játékos versenyek**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Aktivitás, motiváltság a mozgásos tevékenységekre.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Figyelmeztetésre, jelre szabály megtartása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Egyszerű szabályokat felismerni. Lehetőség szerint bekapcsolódni a megismert játékokba. **Ismeretek** Gyakorló játékok. Szabályjátékok. Sorverseny. **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Ugrálás. Hintázás. Akadályversenyek, székfoglaló. Sorversenyek: kötélhúzás.	Játékra nevelés
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Verseny, ki a győztes? ki, be, magas, alacsony.
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	A tanuló képes segítséggel felismerni egyszerű szabályokat, lehetőség szerint a játékba bekapcsolódni, együtt játszani társaival, irányítással futkározni.

3–4. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelést folyamatosan támogatja a szabálykövetési képesség kialakításával, a szabálybetartás igényének megalapozásával, a közösségi tevékenységek során az együttműködés, türelem, sorra kerülés, önfegyelem fejlesztésével.
Az állampolgárságra, demokráciára nevelés elveit és céljait az egymás segítése iránti érzékenység és a csapatösszetartás érzésének felkeltésével támogatja.
Hozzájárul az önismeret és a társas kultúra fejlesztéséhez a konfliktushelyzetekben az önuralom megtartására, a játékhelyzet és a valós helyzet felismerésére és adekvát viselkedésre ösztönzéssel. Segíti a félénkség, szorongás érzésének csökkenését, az önbizalom fejlesztését sikerélmény biztosításával mozgásos tevékenységekben.
Kialakul az alkalmazkodási képesség, a tanuló saját és mások fizikai teljesítőképességének reális felmérése.
A testi és lelki egészségre nevelésben nagy szerepet játszik a fizikai állóképesség és erőnlét javítása, a mozgásigény felkeltése, a helyes testtartás folyamatos javítása.

3. évfolyam (A 2020/21-es tanévtől kifutó rendszerben)

A tantárgy az erkölcsi nevelést folyamatosan támogatja a szabálykövetési képesség kialakításával, a szabálybetartás igényének megalapozásával, a közösségi tevékenységek során az együttműködés, várakozás, sorra kerülés, önfegyelem fejlesztésével.
Az állampolgárságra, demokráciára nevelés elveit és céljait az egymás segítése iránti érzékenység és a csapatösszetartás érzésének felkeltésével támogatja.
Hozzájárul az önismeret és a társas kultúra fejlesztéséhez a konfliktushelyzetekben az önuralom megtartására, a játékhelyzet és a valós helyzet felismerésére és adekvát viselkedésre ösztönzéssel. Segíti a félénkség, szorongás érzésének csökkenését, az önbizalom fejlesztését sikerélmény biztosításával mozgásos tevékenységekben.
Kialakul az alkalmazkodási képesség, a tanuló saját és mások fizikai teljesítőképességének reális felmérése.
A testi és lelki egészségre nevelésben nagy szerepet játszik a fizikai állóképesség és erőnlét javítása, a mozgásigény felkeltése, a helyes testtartás folyamatos javítása.
Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztéséhez hozzájárul a mozgásos tevékenységek verbális és más kommunikációs csatornákon közölt utasításainak megértésével, a sport- és játéktevékenységek eszközeinek, szabályainak megnevezésével, a fogalmak adekvát megértésével.
A szociális és állampolgári kompetencia a kapcsolatok kialakítására való képességek fejlesztésével, a közösségi játékokban való együttműködéssel, a beilleszkedés fejlesztésével erősödik.
A mozgás esztétikumának megismerése, a mozgás és ritmus tudatos alkalmazása, összekapcsolása az esztétikai- művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetenciaterület fejlődésében játszik nagy szerepet.

3.évfolyam
4511

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás**	**Órakeret: 25**
Előzetes tudás	Irányítással egyszerű cselekvések végrehajtása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyenletes ritmusban járás.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Térérzékelés: a tanuló helye a térben társakhoz viszonyítva. Járás egyenletes ritmusban. **Ismeretek** Tornasor. Térérzékelés. Egyszerű alakzatok. **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Sorakozás. Járás tapsra, zenére egyenletes ritmusban. Egyszerű, rövid utasítások végrehajtása (állj, rajta).	Ének-zene Olvasás, írás

Kulcsfogalmak/ fogalmak	sorakozó, járás, állj, rajta
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes segítséggel tájékozódni alapvető téri helyzetben. Tudja segítséggel reprodukálni az egyes járásmódokat.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Alapmozgások**	**Órakeret: 35**
Előzetes tudás	Egyensúlyozás statikus és mozgásos helyzetben.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Összehangolni a kúszáshoz, mászáshoz szükséges mozdulatokat.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**

Fejlesztési feladat Egyensúlyozó járás előre-hátra. Statikus helyzetek felvétele: törökülés, nyújtott ülés. Sarkon, lábujjhegyen járás ütemtartás nélkül. Járás közben tárgyak átlépése. Lépcsőn járás fokonként felfelé kapaszkodással, folyamatosan, lefelé utánlépéssel. Kúszás akadályok alatt. Mászás fel- és lefelé, fokonkénti utánlépéssel. Szökdelések páros lábbal. **Ismeretek** Egyensúlyozó gyakorlatok. Statikus helyzetek. Járások. Lépcsőn járás. Kúszás, mászás, szökdelés. **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Egyensúlyozó járás tornapadon (előre, hátra). Szökdelés páros lábbal: felugrás, leugrás alacsony tárgyakon. karikába ki- és beugrás. Kúszás torna- és játékeszközökből épített akadályok alatt. Mászás szabadtéri játékokon: mászóka, csúszda. Lépcsőzés. Sarkon, lábujjhegyen járás. Alacsony tárgyakat átlépni járás közben. Statikus helyzetek felvétele kéz- és lábtámasszal.	Olvasás, írás
Kulcsfogalmak/ fogalmak	tornapad, egyensúly, ül, fel, le, ki, be, előre, hátra, alatt, akadály, szabadtéri játékok neve: csúszda, mászóka, lépcső, sarok, lábujjhegy

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes különböző járásmódokat, egyszerű alapmozgásokat segítséggel reprodukálni. Képes járás közben tárgyakat átlépni.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Alapvető testhelyzetek, légző-, szabad- és kéziszer-gyakorlatok**	**Órakeret: 35**
Előzetes tudás	Az alapvető testhelyzetek és légző gyakorlatok kivitelezése segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Társakkal ütem tartása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Légző gyakorlatok kivitelezése. Mozgáskontroll a tükörben. **Ismeretek** Szabadgyakorlatok. Mozgáskontroll. Légző gyakorlatok. Testrészekkel végezhető gyakorlatok. **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Különböző testrészekkel (fej, kar, láb, törzs) tükör előtt végzett gyakorlatok: döntések, hajlítások, emelések, nyújtások, zárások. Ki- és belégzés a karok fel- és leengedésével.	Olvasás, írás Ének-zene
Kulcsfogalmak/ fogalmak	testrészek, tükör, dönt, hajlít, emel, nyújt, zár, légzés, ki, be, fel, le
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Tudja megközelítőleg leutánozni a legegyszerűbb testhelyzeteket. Törekvés a helyes légzésre.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**5. Dobások, labdás gyakorlatok**	**Órakeret: 44**
Előzetes tudás	Labda megfelelő kezelése két kézzel.	

Tantárgyi fejlesztési célok	Labdadobás, az érkező labda birtokba vétele.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Kétkezes felsődobás, elkapás. Labda feldobása és birtokba vétele. Labdagurítás. **Ismeretek** Labda gyakorlatok. Páros gyakorlatok. **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Kétkezes felsődobás társnak, az érkező labda birtokba vétele. Labda feldobása levegőbe, a lepattanó labda birtokba vétele. Labdagurítás társnak oda-vissza, ülő helyzetben.	Olvasás, írás
Kulcsfogalmak/ fogalmak	felsődobás, elkapás, gurítás, fel, le, oda, vissza
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes a labdát megfelelően kezelni, megfogni, elkapni, továbbítani.

4. évfolyam

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás**	**Órakeret: 25**
Előzetes tudás	Egyszerű alakzatok kialakítása segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Térérzékelés.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Térérzékelése tárgyakhoz viszonyítva.	

Térbeli irányok alkalmazása. Irányok helyesen használata. **Ismeretek** Tornasor. Testfordulatok. Térérzékelés. Egyszerű alakzatok. **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Sorakozás oszlopba, vonalba. Bal- és jobboldal elkülönítése (Pl. mutatni a megfelelő irányt.) Testfordulatok végzése jobbra, balra. Egyszerű utasítások követése (jelek, vezényszavak).	Ének-zene Olvasás, írás
Kulcsfogalmak/ fogalmak	vonal, oszlop, jobb, bal
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes segítséggel alkalmazni a térbeli irányokat és tájékozódni alapvető téri helyzetben.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**2. Alapmozgások**	**Órakeret: 35**
Előzetes tudás	A kúszáshoz, mászáshoz szükséges mozdulatok összehangolt működése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Lépcsőn járás segítség és kapaszkodás nélkül.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Járás közben akadályok átlépése. Járás térd- és sarokemeléssel. Egyensúlyozó járás. Lépcsőn járás, kapaszkodás nélkül.	

Függeszkedés, helyes fogás kialakítása. Gurulás különböző testhelyzetből indítva. Kúszás akadályok alatt, között. Folyamatos szökdelés. **Ismeretek** Egyensúlyozó gyakorlatok. Gurulás. Statikus helyzetek. Lépcsőn járás. Függeszkedés. Kúszás, mászás, szökdelés. **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Magasabb tárgyak, akadályok átlépése járás közben. Különböző irányokba (előre, hátra, oldalra) járás térd- és sarokemeléssel. Egyensúlyozó járás nehezített körülmények között: tornapadon, tárggyal a kézben, tárgy a fejen. Tárgyakra, akadályokra fellépés és leugrás. Lépcsőzés fokonként folyamatosan, kapaszkodás nélkül, lefelé után lépéssel. Függeszkedés bordásfalon, szabadtéri játékokon (mászóka). Gurulás hossztengely körül váltakozó testhelyzetből indítva, sorozatban. Torna- és játékszerekből épített akadályok alatt, között kúszás. Folyamatos szökdelés előre-hátra, karikába ki-be.	Olvasás, írás
Kulcsfogalmak/ fogalmak	akadály, térd, sarok, egyensúly, lépcső, ugrás, gurul, bordásfal, kúszás, szökken, előre, hátra, ki, be
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes különböző járásmódokat, egyszerű alapmozgásokat felismerni, segítséggel reprodukálni.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**3. Alapvető testhelyzetek, légző-, szabad- és kéziszer-gyakorlatok**	**Órakeret: 35**
Előzetes tudás	A legegyszerűbb testhelyzetek megközelítő reprodukálása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Két elemből álló mozdulatsor kivitelezése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Két elemből álló mozdulatsort bemutatás után visszaadni. A levegővételt és kifújást jelre végrehajtani. Vezényszavakat ismerni és követni. **Ismeretek** Szabadgyakorlatok. Mozgáskontroll. Légző gyakorlatok. Testrészekkel végezhető gyakorlatok. **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Testrészek (fej, kar, láb, törzs) mozgatása ütemre. Ki- és belégzés végzése kézmozdulatra, jelre. Testrészekkel végezhető szabad - és kéziszer-gyakorlatok két ütemre. Két egyszerű mozgáselem összekapcsolása: ugrás terpeszállásba, karlendítés mellső középtartásba. ugrás terpeszállásba, karlendítés oldalsó középtartásba. ugrás terpeszállásba, karlendítés magas tartásba. ugrás terpeszállásba, taps a fej fölött.	Olvasás, írás Ének-zene

Kulcsfogalmak/ fogalmak	testrészek, ütem, légzés, fújni, szívni, ki, be, egy, kettő, terpesz, karlendítés, taps
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes segítséggel bemutatás után egyszerű alapmozgásokat, elemi szabadgyakorlatokat végrehajtani. Tudjon két elemből álló mozgássort segítséggel utánozni.

Tematikai egység / / Fejlesztési cél	**5. Dobások, labdás gyakorlatok**	**Órakeret: 44**
Előzetes tudás	Labdadobás, az érkező labda birtokba vétele.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egykezes alsó- és felsődobás.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Labdaütögetés két kézzel. Egykezes alsó- és felsődobás társnak. Célba dobás. Labda feldobás, elkapás. **Ismeretek** Labda gyakorlatok. Páros gyakorlatok. **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Labda feldobása a levegőbe, a visszaérkező labda birtokba vétele járás közben. Labda földhöz ütögetése két kézzel, a labda birtokba vétele. Egykezes alsó- és felsődobás egymásnak. Célba dobás kislabdával nagyobb tárgyra, kapuba, karikába.	Olvasás, írás

Kulcsfogalmak/ fogalmak	fel, le, ütöget, cél, alsó dobás, felső dobás
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes segítséggel labdát célba dobni. Képes segítséggel egykezes alsó- és felsődobást végrehajtani.

Kötelező óraszám: 180 óra

3.évfolyam (A 2020/21-es tanévtől felmenő rendszerben)

Témakör	**1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Irányítással egyszerű cselekvések végrehajtása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyenletes ritmusban járás.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Térérzékelés: a tanuló helye a térben társakhoz viszonyítva. Járás egyenletes ritmusban. **Ismeretek** Tornasor. Térérzékelés. Egyszerű alakzatok. **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Sorakozás. Járás tapsra, zenére egyenletes ritmusban. Egyszerű, rövid utasítások végrehajtása (állj, rajta).	Ének-zene Olvasás, írás

Kulcsfogalmak/ fogalmak	sorakozó, járás, állj, rajta
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes segítséggel tájékozódni alapvető téri helyzetben. Tudja segítséggel reprodukálni az egyes járásmódokat.

Évfolyam: 3.

Témakör	**2. Alapmozgások**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Egyensúlyozás statikus és mozgásos helyzetben.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Összehangolni a kúszáshoz, mászáshoz szükséges mozdulatokat.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Egyensúlyozó járás előre-hátra. Statikus helyzetek felvétele: törökülés, nyújtott ülés. Sarkon, lábujjhegyen járás ütemtartás nélkül. Járás közben tárgyak átlépése. Lépcsőn járás fokonként felfelé kapaszkodással, folyamatosan, lefelé utánlépéssel. Kúszás akadályok alatt.	

Mászás fel- és lefelé, fokonkénti utánlépéssel. Szökdelések páros lábbal. **Ismeretek** Egyensúlyozó gyakorlatok. Statikus helyzetek. Járások. Lépcsőn járás. Kúszás, mászás, szökdelés. **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Egyensúlyozó járás tornapadon (előre, hátra). Szökdelés páros lábbal: felugrás, leugrás alacsony tárgyakon. karikába ki- és beugrás. Kúszás torna- és játékeszközökből épített akadályok alatt. Mászás szabadtéri játékokon: mászóka, csúszda. Lépcsőzés. Sarkon, lábujjhegyen járás. Alacsony tárgyakat átlépni járás közben. Statikus helyzetek felvétele kéz- és lábtámasszal.	Olvasás, írás
Kulcsfogalmak/ fogalmak	tornapad, egyensúly, ül, fel, le, ki, be, előre, hátra, alatt, akadály, szabadtéri játékok neve: csúszda, mászóka, lépcső, sarok, lábujjhegy
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes különböző járásmódokat, egyszerű alapmozgásokat segítséggel reprodukálni. Képes járás közben tárgyakat átlépni.

Évfolyam: 3.

Témakör	**3. Alapvető testhelyzetek, légző-, szabad- és kéziszer- gyakorlatok**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Az alapvető testhelyzetek és légző gyakorlatok kivitelezése segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Társakkal ütem tartása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Légző gyakorlatok kivitelezése. Mozgáskontroll a tükörben.	

Ismeretek Szabadgyakorlatok. Mozgáskontroll. Légző gyakorlatok. Testrészekkel végezhető gyakorlatok. **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Különböző testrészekkel (fej, kar, láb, törzs) tükör előtt végzett gyakorlatok: döntések, hajlítások, emelések, nyújtások, zárások. Ki- és belégzés a karok fel- és leengedésével.	Olvasás, írás Ének-zene
Kulcsfogalmak/ fogalmak	testrészek, tükör, dönt, hajlít, emel, nyújt, zár, légzés, ki, be, fel, le
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Tudja megközelítőleg leutánozni a legegyszerűbb testhelyzeteket. Törekvés a helyes légzésre.

Évfolyam: 3.

Témakör	**4. Dobások, labdás gyakorlatok**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Labda megfelelő kezelése két kézzel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Labdadobás, az érkező labda birtokba vétele.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Kétkezes felsődobás, elkapás. Labda feldobása és birtokba vétele. Labdagurítás. **Ismeretek** Labda gyakorlatok. Páros gyakorlatok. **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Kétkezes felsődobás társnak, az érkező labda birtokba vétele.	Olvasás, írás

Labda feldobása levegőbe, a lepattanó labda birtokba vétele. Labdagurítás társnak oda-vissza, ülő helyzetben.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	felsődobás, elkapás, gurítás, fel, le, oda, vissza
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes a labdát megfelelően kezelni, megfogni, elkapni, továbbítani.

Évfolyam: 3.

Témakör	**5. Játékos versenyek**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Képes egyszerű szabályokat felismerni, betartani.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Együttműködés a játék során.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Egyszerű játékszabályokat betartani. **Ismeretek** Szabályjátékok. Versenyjátékok. Fogójátékok. Mozgásos népi játékok. **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Bújócska, kötélhúzás, versenyfutás. Labdával végezhető váltóversenyek. Karikafogó, fogócska, sapkafogó, kutyafogó. Bújj, bújj itt, megyek.., Lipem-lopom.., Héja, héja...	Kommunikáció: szövegértelmezés, szövegválogatás, felelgetősök. Ének-zene: énekes népi játékok, táncok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Cél, célba érés, győztes, sorverseny, fogócska, fogó, kiszámoló.
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	A tanuló képes segítséggel egyszerű mozgásos tevékenységekbe bekapcsolódni, adott jelre mozgását elindítani, megállítani. felismerni és betartani egyszerű szabályokat.

Kötelező óraszám: 180 óra

4.évfolyam

Témakör	**1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Egyszerű alakzatok kialakítása segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Térérzékelés.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Térérzékelése tárgyakhoz viszonyítva. Térbeli irányok alkalmazása. Irányok helyesen használata. **Ismeretek** Tornasor. Testfordulatok. Térérzékelés. Egyszerű alakzatok. **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Sorakozás oszlopba, vonalba. Bal- és jobboldal elkülönítése (Pl. mutatni a megfelelő irányt.) Testfordulatok végzése jobbra, balra. Egyszerű utasítások követése (jelek, vezényszavak).	Ének-zene Olvasás, írás

Kulcsfogalmak/ fogalmak	vonal, oszlop, jobb, bal
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes segítséggel alkalmazni a térbeli irányokat és tájékozódni alapvető téri helyzetben.

Évfolyam: 4.

Témakör	**2. Alapmozgások**	**Ajánlott óraszám:**

		folyamatosan
Előzetes tudás	A kúszáshoz, mászáshoz szükséges mozdulatok összehangolt működése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Lépcsőn járás segítség és kapaszkodás nélkül.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Járás közben akadályok átlépése. Járás térd- és sarokemeléssel. Egyensúlyozó járás. Lépcsőn járás, kapaszkodás nélkül. Függeszkedés, helyes fogás kialakítása. Gurulás különböző testhelyzetből indítva. Kúszás akadályok alatt, között. Folyamatos szökdelés. **Ismeretek** Egyensúlyozó gyakorlatok. Gurulás. Statikus helyzetek. Lépcsőn járás. Függeszkedés. Kúszás, mászás, szökdelés. **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Magasabb tárgyak, akadályok átlépése járás közben. Különböző irányokba (előre, hátra, oldalra) járás térd- és sarokemeléssel. Egyensúlyozó járás nehezített körülmények között: tornapadon, tárggyal a kézben, tárgy a fejen. Tárgyakra, akadályokra fellépés és leugrás. Lépcsőzés fokonként folyamatosan, kapaszkodás nélkül, lefelé után lépéssel. Függeszkedés bordásfalon, szabadtéri játékokon (mászóka). Gurulás hossztengely körül váltakozó testhelyzetből indítva, sorozatban. Torna- és játékszerekből épített akadályok alatt, között kúszás. Folyamatos szökdelés előre-hátra, karikába ki-be.	Olvasás, írás
Kulcsfogalmak/ fogalmak	akadály, térd, sarok, egyensúly, lépcső, ugrás, gurul, bordásfal, kúszás, szökken, előre, hátra, ki, be

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes különböző járásmódokat, egyszerű alapmozgásokat felismerni, segítséggel reprodukálni.

Évfolyam: 4.

Témakör	**3. Alapvető testhelyzetek, légző-, szabad- és kéziszer-gyakorlatok**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	A legegyszerűbb testhelyzetek megközelítő reprodukálása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Két elemből álló mozdulatsor kivitelezése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Két elemből álló mozdulatsort bemutatás után visszaadni. A levegővételt és kifújást jelre végrehajtani. Vezényszavakat ismerni és követni. **Ismeretek** Szabadgyakorlatok. Mozgáskontroll. Légző gyakorlatok. Testrészekkel végezhető gyakorlatok. **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Testrészek (fej, kar, láb, törzs) mozgatása ütemre. Ki- és belégzés végzése kézmozdulatra, jelre. Testrészekkel végezhető szabad - és kéziszer-gyakorlatok két ütemre. Két egyszerű mozgáselem összekapcsolása: ugrás terpeszállásba, karlendítés mellső középtartásba. ugrás terpeszállásba, karlendítés oldalsó középtartásba. ugrás terpeszállásba, karlendítés magastartásba. ugrás terpeszállásba, taps a fej fölött.	Olvasás, írás Ének-zene
Kulcsfogalmak/ fogalmak	testrészek, ütem, légzés, fújni, szívni, ki, be, egy, kettő, terpesz, karlendítés, taps
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes segítséggel bemutatás után egyszerű alapmozgásokat, elemi szabadgyakorlatokat végrehajtani. Tudjon két elemből álló mozgássort segítséggel utánozni.

Évfolyam: 4.

Témakör	**4. Dobások, labdás gyakorlatok**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Labdadobás, az érkező labda birtokba vétele.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egykezes alsó- és felsődobás.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Labdaütögetés két kézzel. Egykezes alsó- és felsődobás társnak. Célba dobás. Labda feldobás, elkapás. **Ismeretek** Labda gyakorlatok. Páros gyakorlatok. **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Labda feldobása a levegőbe, a visszaérkező labda birtokba vétele járás közben. Labda földhöz ütögetése két kézzel, a labda birtokba vétele. Egykezes alsó- és felsődobás egymásnak. Célba dobás kislabdával nagyobb tárgyra, kapuba, karikába.	Olvasás, írás

Kulcsfogalmak/ fogalmak	fel, le, ütöget, cél, alsó dobás, felső dobás
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes segítséggel labdát célba dobni. Képes segítséggel egykezes alsó- és felsődobást végrehajtani.

Évfolyam: 4.

Témakör	**5. Játékos versenyek**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Képes egyszerű szabályokat felismerni, betartani.	

Tantárgyi fejlesztési célok	Együttműködés a játék során.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Egyszerű játékszabályokat betartani. **Ismeretek** Szabályjátékok. Versenyjátékok. Fogójátékok. Mozgásos népi játékok. **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Bújócska, kötélhúzás, versenyfutás. Labdával végezhető váltóversenyek. Karikafogó, fogócska, sapkafogó, kutyafogó. Bújj, bújj itt, megyek.., Lipem-lopom.., Héja, héja...	Kommunikáció: szövegértelmezés, szövegválogatás, felelgetősök. Ének-zene: énekes népi játékok, táncok.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Cél, célba érés, győztes, sorverseny, fogócska, fogó, kiszámoló.
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	A tanuló képes segítséggel egyszerű mozgásos tevékenységekbe bekapcsolódni, adott jelre mozgását elindítani, megállítani. felismerni és betartani egyszerű szabályokat.

5–6. évfolyam

A tantárgy szerepe különösen fontos a szabályok betartásának, a becsületes játék normáinak elmélyítésében és versenyhelyzetekben az önuralom és önfegyelem kialakításában.
A nemzeti öntudatra nevelést, hazafias nevelést segíti a csapat tagjává válás igényének felébresztése, a csapattal való azonosulás érzésének, a közösségért végzett aktív cselekvésnek az ösztönzése.
Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését a félénkség, szorongás érzésének csökkentésével és a megfelelő önbizalom kialakításával segíti.
A testi és lelki egészségre nevelést támogatja az elemi munkavégzéshez szükséges fizikai állóképesség, izomerő kialakítása, a mozgás megszerettetése, a fizikai aktivitás iránti belső igény megerősítése.

Kötelező óraszám: 180 óra

5.évfolyam

Témakör	**1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Irányok megfelelő használata.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Utasításra elhelyezkedés a tér adott pontján.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Utasításra elhelyezkedés a tér adott pontján. Sorakozás magasság szerint. Utasítások végrehajtása. **Ismeretek** Sorakozások. Testfordulatok. Térérzékelés. **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Oszlop, vonal kialakítása, sorakozás magasság szerint. Utasításra elhelyezkedés a tér adott pontján: Állj a bordásfal elé! Állj a pad mellé! Állj a zsámoly mögé! Testfordulatok végrehajtása utasításra, vezényszóra (jobbra, balra, előre, hátra).	Olvasás, írás Ének-zene

Kulcsfogalmak/ fogalmak	oszlop, vonal, sorakozás, magasság, elé, mellé, mögé, jobbra, balra
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes nagyság szerint sorakozni segítséggel. Képes utasításokra, vezényszavakra különböző gyakorlatokat elvégezni segítséggel.

Évfolyam: 5.

Témakör	**2. Alapmozgások**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Különböző járásmódokat, egyszerű alapmozgásokat felismer, segítséggel reprodukál.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Járás, futás közben irányváltoztatás.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Térdelő támasz kivitelezése. Járás közben akadályok átlépése. Járás guggolásban. Egyensúlyozó járás. Lépcsőn járás kapaszkodás nélkül. Függeszkedés közben térdfelhúzás, lábemelés. Szökdelés egy lábon. **Ismeretek** Statikus helyzetek. Utánzó gyakorlatok. Lépcsőn járás. Járások, egyensúlyozó járás. Szökdelések, ugrások. Mászások. Függeszkedés **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Statikus helyzetek felvétele: térdelő támasz. Játékos utánzó gyakorlatok végzése: pókjárás, rákjárás Járás közben különböző magasságú akadályok átlépése. Lépcsőzés: járás fel-le folyamatosan, kapaszkodás nélkül, fokonként. Mászás bordásfalon, szabadtéri játékokon (mászóka, csúszda) fokonként folyamatosan fel-le. Függeszkedés bordásfalon, szabadtéri játékokon (mászóka), közben térdfelhúzás, lábemelés (mindkét láb, felváltva). Egyensúlyozó járás előre, ferde padon.	Olvasás, írás Ének-zene
Kulcsfogalmak/ fogalmak	térd, rák, pók, guggol, akadály, láb, előre, hátra, bordásfal, ferde	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes felismerni és reprodukálni egyszerű alapmozgásokat, járásmódokat segítséggel. Képes egyszerűbb testhelyzeteket segítséggel kivitelezni. Képes segítséggel bordásfalon függeszkedni.

Évfolyam: 5.

Témakör	**3. Alapvető testhelyzetek, légző-, szabad- és kéziszer-gyakorlatok**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Két elemből álló mozdulatsor kivitelezése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Kéziszerek megfelelő használata.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Kéziszer-gyakorlatok végrehajtása kislabdával, babzsákkal. Aszimmetrikus kartartások kivitelezése: karkörzés, karhúzás **Ismeretek** Kéziszer- gyakorlatok. Szabadgyakorlatok. Légző gyakorlatok. **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Kéziszer-gyakorlatok babzsákkal, kislabdával: Fejre helyezett babzsákkal járás. Térdelő támaszban derékra helyezett babzsákkal haladás különböző irányokba. Pókjárás ölbe tett babzsákkal. Váltott karral babzsák emelés, lendítés. Törzshajlítás előre, babzsákkal talaj, vagy testrész érintés. Átadás-átvétel különböző kartartásokban. Babzsák leejtése, és törzshajlítással felvétele. Kislabdával elvégezhető minden felsorolt babzsák gyakorlat, azok kivételével, amelyeket fejre, törzsre helyezett babzsákkal alkalmazunk! Gimnasztika: Karkörzés előre. Karhúzás vízszintesen oldalsó középtartásban. Fújások: pingponglabda fújás megadott irányba, cél felé.	Ének-zene
Kulcsfogalmak/	babzsák, kislabda, karkörzés, karhúzás, fújni, pingpong labda

fogalmak	
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes gimnasztikai gyakorlatokat segítséggel végrehajtani. Képes segítséggel különböző kéziszer-gyakorlatokat kivitelezni. Képes légzését szabályozni.

Évfolyam: 5.

Témakör	**4. Dobások, labdás gyakorlatok**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	A labdát két kézzel földhöz ütögeti, elkapja.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Labda pattogtatása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Célba rúgás. Labdapattogtatás. Labdapasszolás végrehajtása mellső átadással. **Ismeretek** Labdagyakorlatok. Páros gyakorlatok. **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Labda pattogtatása egy kézzel (ügyesebbikkel) folyamatosan, álló helyzetben. Labda földhöz pattintása, elkapása járás közben. Labda passzolása mellső átadással társnak. Falra dobott labda birtokba vétele. Álló labda célba rúgása kapuba.	Olvasás, írás

Kulcsfogalmak/ fogalmak	labda, pattog, mellső dobás, cél, rúg
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes labdát földhöz pattintani és birtokba venni. Képes álló labdát célba rúgni.

Évfolyam: 5.

Témakör	**5. Játékos versenyek**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Egyszerű szabályokat felismer, játékba bekapcsolódik.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Versenyek során a siker érdekében együttműködés a társakkal, az eredmény elfogadása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Alkalmazkodás csapattársakhoz, öröm mások sikerének. Versenyszellem kialakulása **Ismeretek** Küzdőjátékok elemeinek alkalmazása. Versenyjátékok. **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Irányítással: sor-, futó-, váltóversenyek. Mozgásos népi játékok (Héja, héja.). Társsal végezhető versenyek: talicskázás, labdaviadal. Békaugrás akadály megkerülésével. Váltóversenyek: futás labdahordással, labdaadogató. Fogójátékok, ügyességi játékok.	Környezet-ismeret
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Játékszabályok, szabályok, váltóverseny.
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes együtt játszani társaival, irányítással futkározni.

Kötelező óraszám: 180 óra

6.évfolyam

Témakör	**1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Nagyság szerinti sorakozás.	

Tantárgyi fejlesztési célok	Különböző sorakozási gyakorlatok elvégzése.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Nyitódások, záródások. Kartávolság felvétele. Utasítások, vezényszavak megértése, végrehajtása. Vezényszóra különböző sorakozási gyakorlatot végezni. **Ismeretek** Sorakozások. Térérzékelés. **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Sorakozás: egyes, kettes oszlop és vonal kialakítása jelre, utasításra. Utasításra, jelre nyitódás kartávolságra, záródás.	Olvasás, írás Ének-zene

Kulcsfogalmak/ fogalmak	oszlop, vonal, nyit, zár, kartávolság,
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes vezényszóra különböző sorakozási gyakorlatokat elvégezni segítséggel.

Évfolyam: 6.

Témakör	**2. Alapmozgások**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Felismer és reprodukál egyszerű alapmozgásokat, járásmódokat.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Lépcsőn járás váltott lábbal.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat	

Az elsajátított alapmozgások végzése magasabb szinten, nehezített körülmények között. **Ismeretek** Járások. Szökdelések. Mászások. Függeszkedés. **Tevékenység** Egyénre szabott és/ vagy fizikai segítséggel: Egyensúlyozó járás előre, felfordított tornapad merevítő gerendáján. Mászás bordásfalon, mászókán, csúszda létráján folyamatosan, egy fok kihagyásával. Függeszkedés bordásfalon, közben lábgyakorlatok kombinációjának végzése (lábemelések, térdfelhúzás). Kúszás, mászás akadálypályán. Lépcsőn járás kapaszkodás nélkül folyamatosa, váltott lábbal. Szökdelések egy lábon, páros lábon előre, folyamatosan.	Olvasás, írás Ének-zene
Kulcsfogalmak/ fogalmak	tornapad, bordásfal, kettesével, láb, emel, térd, húz, akadálypálya, váltott láb, egy lábon, páros lábon
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Alapmozgások végzése közben törekedjen a helyes testtartásra, valamint a tornaeszközök megfelelő használatára.

Évfolyam: 6.

Témakör	**3. Alapvető testhelyzetek, légző-, szabad- és kéziszer-gyakorlatok**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Kéziszerek adekvát használata.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Kétütemű gyakorlatok végzése kéziszerekkel.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Gimnasztikai gyakorlatok végrehajtása. Helyes légzéstechnika gyakorlása. Négyütemű gyakorlatok végzése. **Ismeretek**	

Kéziszer- gyakorlatok. Szabadgyakorlatok. Légző gyakorlatok. Összetett gyakorlatok. **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Labdával, babzsákkal, bottal, szalaggal két ütemre végezhető gyakorlatok. Begyakorolt testhelyzetek, kar- és lábtartások kivitelezése. Négyütemű kar-, törzs-, lábgyakorlatok végzése. Levegővétel, benntartás, kifújás jelre, utasításra. Fújások: léggömbfújás, pingponglabda fújás célba.	Ének-zene

Kulcsfogalmak/ fogalmak	kéziszerek, beszív, kifúj, négyütemű, kar, törzs, láb, léggömb, pingpong labda, célba
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes segítséggel négyütemű kar-, láb-, törzsgyakorlatokat végrehajtani.

Évfolyam: 6.

Témakör	**4. Dobások, labdás gyakorlatok**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Egykezes alsó- és felsődobás.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Célba dobás egykezes alsó- és felsődobással.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Célba dobás egykezes alsó- és felsődobással. Mozgó labda elrúgása. Labdavezetés váltott kézzel. **Ismeretek** Labdagyakorlatok. Páros gyakorlatok. **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Célba dobás egykezes alsó- és felsődobással kapuba, felfordított zsámolyba.	Olvasás, írás

Kosárra dobás. Kétkezes, egykezes alsó-, felső- és mellső átadás társnak álló helyzetben. Labdapasszolás, mozgó labda elrúgása a megfelelő irányba. Labdavezetés folyamatosan, váltott kézzel.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	cél, dob, rúg, párban, kosárlabda, labdavezetés
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes egykezes alsó és felső dobással célba dobni. Legyen együttműködő a páros gyakorlatok végrehajtásánál.

Évfolyam: 6.

Témakör	**5. Játékos versenyek**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Egyszerű szabályokat felismer, játékba bekapcsolódik.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Versenyek során a siker érdekében együttműködés a társakkal, az eredmény elfogadása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Alkalmazkodás csapattársakhoz, öröm mások sikerének. Versenyszellem kialakulása **Ismeretek** Küzdőjátékok elemeinek alkalmazása. Versenyjátékok. **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Irányítással: sor-, futó-, váltóversenyek. Mozgásos népi játékok (Héja, héja.). Társsal végezhető versenyek: talicskázás, labdaviadal. Békaugrás akadály megkerülésével. Váltóversenyek: futás labdahordással, labdaadogató. Fogójátékok, ügyességi játékok.	Környezet-ismeret
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Játékszabályok, szabályok, váltóverseny.

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes együtt játszani társaival, irányítással futkározni.

TESTNEVELÉS
(TESTNEVELÉS ÉS EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS)

7-8. évfolyam

Tantárgyi célok és feladatok

A tantárgy célja a záró évfolyamokon elsősorban kialakítani a rendszeres mozgás, testedzés, és az egészséges életmód iránti igényt, továbbá a testnevelés tantárgy tanítása során kialakított és begyakorolt mozgáselemeket és a gimnasztikai alapformájú gyakorlatokat rögzíteni, térbeli irányokat, viszonyfogalmakat használni, az alapmozgásokat gyakorolni.
Az egészséges testi fejlődést biztosítja, a motorikus képességeket fejleszti, a testi fejlődés zavarait korrigálja a pedagógus egyéni igényekre alapozott munkája. Az évfolyamokon a sportjátékokhoz szükséges elemi és tájékozódási képesség (figyelem) fejlesztése, a labdabiztonság növelése tovább folyik, egyéni igényekhez és adottságokhoz illesztve, alakítva az ügyességet, erőt, állóképességet, kitartást, edzettséget, bátorságot, akaratot. Növekvő elem- és ütemszámú mozgássorok elsajátítása teremt lehetőséget a ritmus és sorrend megtartására a mozgásos feladatokban.
A tantárgy további feladata a sportversenyek elemeinek elsajátíttatása, a sportjátékok alapvető játékelemeinek megismertetése, támogatva a tanulók felkészülését az iskolai sportversenyekre.
A tantárgy az erkölcsi nevelésben fontos szerepet játszik a fegyelemre, a szabályok betartására törekvéssel, és a csapatjátékokban a győzelem és vereség fegyelmezett megélésének az élményével.
Az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése az önelfogadást, és mások tulajdonságainak megismerésével a társaival szembeni toleráns magatartás kialakítását erősíti.
A testi és lelki egészségre nevelést a rendszeres mozgás iránti természetes igény megerősítése, az állóképesség, a kitartás, a mozgáskultúra fejlesztése, az egészséges testi fejlődés biztosítása a megfelelő, életkorhoz, testi erőnléthez igazodó mozgáslehetőségek kihasználásával támogatja. A testi képességek, izomerő fejlesztése, a magabiztos mozgás és egyensúly megerősödése a saját és mások testi épségének megóvását segíti, a másokért vállalt felelősség érzésének megismerése, az önkéntességben rejlő lehetőségek a tanuló személyiségét építik.
A tantárgy hozzájárul az együttműködési hajlandóság fejlesztéséhez, a feladatvállaláshoz a csoportos mozgásokban, versenyekben.

Ha a tanuló gyógytestnevelésben vesz részt, vagy gyógytestnevelésben is részt vesz, a gyógytestnevelés végrehajtása során a testnevelés kerettanterv adaptálható elemeit is alkalmazni kell.

Kötelező óraszám: 180 óra

7.évfolyam

Témakör	**1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Vezényszavakra sorakozási gyakorlatokat végez.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Térbeli irányok, viszonyfogalmak.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Térbeli irányok, viszonyfogalmak megismerése. A gyakorlatok egyre pontosabb végrehajtása. **Ismeretek** Sorakozás. Járások. Testfordulatok. **Tevékenység** A terem tárgyaihoz viszonyított távolságok változtatása. Tornaszerek rendezése megadott térbeli irányok és viszonyfogalmak alapján. Helyben járás, nyitódás, záródás. Jelre elindulás, megállás. Mozgásformák összekötése.	Ének-zene Környezet-ismeret
Kulcsfogalmak/ fogalmak	térbeli irányok, viszonyfogalmak, helyben járás, nyit, zár, elindul, megáll
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes a vezényszavakat követni. Segítséggel alkalmazza a térbeli irányokat, viszonyfogalmakat.

Évfolyam: 7.

Témakör	**2. Gimnasztikai gyakorlatok**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Egyszerű utasításokat a megfelelő sorrendben elvégez.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Vezényszavak biztos ismerete és követése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Begyakorolt mozgáselemek összekapcsolása. Négy ütemre végzett gyakorlatok. Egyszerű utasítások megértése, követése. A feladatok sorrendjének megtartása. **Ismeretek** Mozgáselemek. Kéziszer- és szabadgyakorlatok. Izomerősítő gyakorlatok. Tartásjavító gyakorlatok. **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Begyakorolt mozgáselemek összekapcsolása: Helyben futás magas térdemeléssel, sarokemeléssel. Terpeszállás, törzshajlítás, bokaérintés. Négy ütemre végzett szabad-, kéziszer- és tartásjavító gyakorlatok. Szalag, babzsák, labda, rúd használata.	Ének-zene

Kulcsfogalmak/ fogalmak	négy ütem, helyben futás, térd, sarok, terpeszállás, törzs, kéziszer eszközök
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes segítséggel összetett gyakorlatokat végezni. A terápiás jellegű tartásjavító és izomerősítő gyakorlatokban legyen együttműködő.

Évfolyam: 7.

Témakör	**3. Képességfejlesztő gyakorlatok, játékos feladatok**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**

Előzetes tudás	Erőnlétének megfelelő ideig izomerősítő gyakorlatokat végez.
Tantárgyi fejlesztési célok	Állóképesség fokozása.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Utasítások megértése. Egyre hosszabb ideig végezni erő- állóképességet fejlesztő gyakorlatokat. A fejlesztést segítő a szabadban is alkalmazható sporteszközök használatának elsajátítása. Guruló átfordulás végzése. **Ismeretek** Guggolás. Kúszás. Függeszkedés. Guruló átfordulás. Futás. Szobakerékpározás. Ugrás. **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Guggoló járás. Kúszás padok, akadályok között. Függeszkedés kötélen vagy bordásfalon. Guruló átfordulások előre. Állóképesség fokozása: közepes iramú futással. szobakerékpározással. Alacsony akadályok átugrása rövid nekifutással. Felugrások, mélyugrások.	Számolás, mérés Társadalmi ismeretek
Kulcsfogalmak/ fogalmak	guggoló járás, kúszás, pad, akadály, guruló átfordulás, futás, szobakerékpározás, ugrás, nekifutás, sporteszközök
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes testtömeghez igazodó erőkifejtésre a gyakorlatok végzésekor. Képes mind hosszabb időtartamban végezni izomerősítő gyakorlatokat. Képes kitartóan, javuló technikával futni.

Évfolyam: 7.

Témakör	**4. Labdás gyakorlatok**	**Ajánlott óraszám:**

		folyamatosan
Előzetes tudás	Labdával pattogtatást végez.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyre biztosabb labdavezetés.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Szabályok megértése és betartása. Dobások, a labda jellegétől függően (helyből, lendületből, egy és két kézzel). Legalább 2-3 pattogtatás végzése. Egyre biztosabban labdavezetés. **Ismeretek** Átadások. Dobások. Labdavezetés. **Tevékenység** Egyénre szabott és/vagy fizikai segítséggel: Átadások (egykezes, kétkezes, mellső) különböző feladathelyzetekben. Célba dobás: helyből, lendületből. Folyamatos labdavezetés mellett akadályok megkerülése.	Alakítás, ábrázolás

Kulcsfogalmak/ fogalmak	átadások, célba dobás, labdavezetés, akadály
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes segítséggel a megfelelő mozgásmintát követni, a labdás gyakorlatokat kivitelezni. Legyen együttműködő a gyakorlatok végrehajtásánál.

Évfolyam: 7.

Témakör	**5. Sportjátékok elemei**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Egyszerű szabályok szerint csoportosan tevékenykedik, játszik.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Sportjátékok szabályainak megismerése.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Játék közben a szabályok minél pontosabb betartása. **Ismeretek** Kosárlabda. Tollaslabda. Labdarúgás. **Tevékenység** Egyénre szabott segítséggel: Kosárlabda: kosárra dobás egykezes, kétkezes, felső dobással helyből. Labdarúgás: kapura lövés álló labdával. Tollaslabda: szivacslabda ütögetése.	Társadalmi ismeretek

Kulcsfogalmak/ fogalmak	kosárlabda, palánk, dobás, kapu, rúg, focilabda, ütő, szivacslabda
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Vegyen részt a sportjátékokban. Igyekezzen betartani a sportjátékok elemi szabályait.

Kötelező óraszám: 180 óra

8.évfolyam

Témakör	**1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Térbeli irányok, viszonyfogalmak ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Ütemtartással járások, önálló sorakozás.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Irányok, viszonyfogalmak biztos ismerete.	

Önálló sorakozás jelre, utasításra. A gyakorlatok egyre pontosabb végrehajtása. **Ismeretek** Sorakozás. Járások. Testfordulatok. **Tevékenység** Egyénre szabott segítségadással: Sorakozás párosával. Járás egysoros, kétsoros oszlopban. Elhelyezkedés a megadott térbeli irányok, viszonyfogalmak alapján. Sarkon fordulás jobbra, balra. Mozgásformák összekötése.	Ének-zene Környezet-ismeret

Kulcsfogalmak/ fogalmak	páros, oszlop, irányok, viszonyfogalmak, sarkon fordulás
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes a vezényszavakat követni. Képes különböző mozgásformák összekötésére. Irányok, viszonyfogalmak egyre biztosabb ismerete.

Évfolyam: 8.

Témakör	**2. Gimnasztikai gyakorlatok**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Négy ütemre végzett gyakorlatok végzése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	2-3 mozgáselem összekapcsolása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Egyszerű utasítások megértése, követése. A feladatok sorrendjének megtartása. Ismert mozgáselemek összekapcsolása. Kartartások, fogások alkalmazása. **Ismeretek** Mozgáselemek. Kéziszer- és szabadgyakorlatok. Erősítő gyakorlatok.	Ének-zene

Tartásjavító gyakorlatok. **Tevékenység** Egyénre szabott segítséggel: 2-3 mozgáselem összekapcsolása. Kéziszer- gyakorlatok végzése szalaggal, babzsákkal, labdával. Erősítőgyakorlatok végzése medicinlabdával, súlyzóval. Változó ritmusú, négyütemű tartásjavító gyakorlatok. Alsó-, felső-, középső-, oldalsó, mellső kartartásokkal gyakorlatok. Különböző fogások alkalmazása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	mozgáselem, kéziszerek, négy ütem, kartartás, fogás
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes a gimnasztikai alapformákat megfelelő ütemtartással végezni. Képes segítséggel 2-3 mozgáselemből álló gyakorlat összekapcsolására.

Évfolyam: 8.

Témakör	**3. Képességfejlesztő gyakorlatok, játékos feladatok**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Testtömeghez igazodó erőkifejtés a gyakorlatok végzésekor.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Sporteszközök megfelelő, biztonságos használata.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Szóbeli utasítások megértése. Egyre hosszabb ideig végezni a tartásjavító és erősítő gyakorlatokat. A fejlesztést segítő sporteszközök használatának elsajátítása. Állórajt alkalmazása. Versenyfutás rövidtávon. **Ismeretek** Függeszkedés. Állórajt. Futás. Guruló átfordulás. Sporteszközök. **Tevékenység** Egyénre szabott segítséggel:	Számolás, mérés Társadalmi ismeretek

Kerékpár, roller, gördeszka, szánkó használata. Guruló átfordulás hátra. 30-60 m-es versenyfutás állórajtból. Függeszkedés kötélen.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Sorozat, állórajt, méter, időmérés, stopperóra, Sporteszközök megnevezése, használat során felmerült fogalmakkal.
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Ismerni a használt tornaszerek nevét, azok balesetmentes használatát. Képes egyre hosszabb időtartamban végezni erősítő gyakorlatokat. Képes egyre gyorsabban, javuló technikával futni.

Évfolyam: 8.

Témakör	**4. Labdás gyakorlatok**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Egyre biztosabb labdavezetés.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Labdavezetés akadályok között.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Kislabda hajítás elsajátítása. Labdavezetés végzése akadályok között. **Ismeretek** Kislabda hajítás. Labdavezetés. **Tevékenység** Egyénre szabott segítséggel: Kislabda hajítás dobóterpeszből. Célba dobás távolra: tárgyra, kapuba. Járás közben labdavezetés akadályok megkerülésével.	Alakítás, ábrázolás
Kulcsfogalmak/ fogalmak	kislabda, hajítás, dobóterpesz, cél, dobás, labdavezetés, akadály
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes segítséggel kislabdát elhajítani, távolra célba dobni. Egyre ügyesebb a labdás gyakorlatok kivitelezésében.

Évfolyam: 8.

Témakör	**5. Sportjátékok elemei**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Sportjátékok szabályinak ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Aktív részvétel a sportjátékokban.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Játék közben a szabályok betartása. **Ismeretek** Kosárlabda. Labdarúgás. Tapadókorongos labdajáték. **Tevékenység** Egyénre szabott segítséggel: Kosárlabda: kétkezes-, mellső átadások álló helyzetben. Labdarúgás: labdavezetés, labdakezelés. Tapadókorongos labdajáték: a bolyhos labdát elkapni a korong alakú tépőzáras ütővel párban.	Társadalmi ismeretek
Kulcsfogalmak/ fogalmak	kosárlabda, átadások, focilabda, labdarúgás, - vezetés, - kezelés, bolyhos labda, ütő
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Képes aktívan részt venni sportjátékokban. Képes labdát átadni, továbbítani társnak.

OSZTÁLYFŐNÖKI ÓRA (KÖZÖSSÉGI NEVELÉS) (TESTNEVELÉS ÉS EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS)

Az osztályfőnöki óra célja az osztályba járó tanulók közösségének kialakítása, fejlesztése, a csoporthoz tartozás, identitás tudatosítása. Az osztályfőnöki óra a pedagógiai folyamatban

kiemelt helyet foglal el, céljai és feladatai a nevelési-oktatási folyamat teljes spektrumára kiterjednek. A tantárgy célja a tanulók segítése önismeretük fejlesztésében, személyiségük stabilizálása a lehetséges életpálya elérésének céljai érdekében.

A tantárgy tematikája segíti a szociális képességek (a kapcsolatteremtés, a kommunikáció, az empátia, a tolerancia, a kooperáció, a konfliktuskezelés stb. képességeinek) fejlesztését főként az osztályban megélt saját élmények, tapasztalatok alapján. A tantárgy fontos szerepe a társadalmi beilleszkedés támogatása, az élet különböző területeire érvényes szabályok rendszerezése, a felnőtt élet megkezdésének előkészítése.

Az osztályfőnöki óra lehetőséget ad az iskolai közösségi programokhoz történő kapcsolódás előkészítésére, tervezésére, az ünnepélyeken, megemlékezéseken a csoport szerepvállalására.

Kötelező óraszám: 36 óra

7.évfolyam

Témakör	**1. Beilleszkedés – Alkalmazkodás**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Napirend használat. Egyénre szabott viselkedéses szabályok betartása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Szabályok, helyes napirend ismerete, kialakítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Házirend. Tűz- és balesetvédelem. Napirend. Tanórán kívüli elfoglaltságok. Tanulói tevékenység A házirenddel kapcsolatos kérdések megvitatása (kérdések megfogalmazása). A szabályok megvitatása. Időbeosztás, órarend. Kapcsolatépítés, aktív együttműködés. Veszélyforrások felismerése, megvitatása. **Ismeretek** Egyéni napirend ismerete. Csoportszabályok megismerése, betartása. Társak védelme, közös tevékenységekben való részvétel.	Társadalmi ismeretek

Tevékenység A szabályok elfogadása. Helyes napirend kialakítása. Veszélyes helyzetek elkerülése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szabály, veszély, tűz, baleset, óra, tanóra, hiányzás, szabadidő
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	A tanuló képes az osztályközösség és viselkedéskultúra betartására, a veszélyforrások elkerülésére.

Témakör	**2. Önismeret – Testi és lelki egészség**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Alapvető érzelmek elkülönítése. Jó, rossz, helyes, helytelen elkülönítése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Mondanivaló árnyalt közlése szóban és írásban. Reális önismeret kialakítása.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Tulajdonságok megnevezése. Jó és rossz elkülönítése. Saját tulajdonságaim. **Ismeretek** Önjellemzés, reális önértékelés. Milyennek látom társaimat, ők, hogy látnak engem? Tulajdonságok összehasonlítása. **Tevékenység** Saját tulajdonságok számbavétele, feltérképezése (külső- és belső tulajdonságok), fénykép nézegetése: régi – új, mi változott? Önjellemzés készítése és megismertetése a társakkal (önelemzés). Jó – rossz, helyes – helytelen, hiba – bemutatása helyzetgyakorlatokban.	Társadalmi ismeretek
Kulcsfogalmak/ fogalmak	jó, rossz, tulajdonság, helyes, helytelen, elemzés, önelemzés.
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	A szabályok alapvető betartására.

Témakör	**3. Aktuális témák**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Közös tevékenységekben való részvétel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Osztályközösséget alakítani. Egyéni és társadalmi ünnepeket ismerni, számon tartani.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Szűkebb és tágabb közösségét megismerni, annak életét, történéseit figyelemmel kísérni. Aktivitást és együttműködést tanúsítani. A közös eseményeken aktív részvétel. **Ismeretek** Saját teendőinek feltérképezése. A közösség életében adódó aktuális, váratlan események kezelési módjának elsajátítása. Egyéni és közösségi ünnepek, események ismerete, és felkészülés a közösség alkalmaira (ünnepélyek, külső programok). **Tevékenység** Tervek készítése, dekoráció készítése, öltözék megválasztása, a közös élmények megbeszélése, az elkészült fotók, felvételek közös megtekintése, a látottak megvitatása. Aktív részvétel ünnepeken (családi és közösségi alkalmakon), az ünnepnek megfelelő szokások, külsőségek megtartása (vendégvárással kapcsolatos teendők, ünnepi műsorban szerepvállalás, fényképezés, beszámoló szóban az eseményről). A közösség életében felmerülő probléma megfogalmazása, véleményalkotás, vita. Egyéni tapasztalatok, vélemények gyűjtése.	Társadalmi ismeretek
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az ünnepekkel, eseményekkel, osztályközösséggel kapcsolatos fogalmak köre.
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Aktívan részt venni képességeihez mérten az intézmény és a lakóhely életében.

8. évfolyam

Kötelező óraszám: 36 óra

Témakör	**1. Beilleszkedés – Alkalmazkodás**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Közvetlen környezete szabályainak betartása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Szabályok ismerete és betartása, veszélyhelyzetek felismerése, előkészület a pályaválasztásra.	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Az iskolai és otthoni szabályok követésének kialakítása. Veszélyhelyzetek felismerése és azok elkerülése. Ismeretek a készségfejlesztő iskolai képzésekkel kapcsolatban. **Ismeretek** Iskolai és otthoni szabályok. Tanulói jogok és kötelezettségek. Tűz- és balesetvédelem. A továbbtanulással kapcsolatos ismeretek. Gyakorlati tantárgyakkal kapcsolatos képességek feltérképezése (kézügyesség, kitartás, pontosság, megbízhatóság). **Tevékenység** A házirenddel kapcsolatos kérdések megvitatása (kérdések megfogalmazása). A szabályok megvitatása. Segítségkérés veszélyhelyzetben. Kérdések megfogalmazása a továbbtanulással kapcsolatban (pályaorientáció, alkalmasság). Saját képességek tudatosítása a pályaválasztás érdekében.	Társadalmi ismeretek
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kötelező tanóra, igazolt-igazolatlan hiányzás, szabály, veszély, mentők, tűzoltó, rendőrség, továbbtanulás.
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	A tanuló képes képességeihez mérten a reális önértékelésre, az osztályközösség és viselkedéskultúra alakítására.

Témakör	**2. Önismeret – Testi és lelki egészség**	**Ajánlott óraszám: folyamatosan**
Előzetes tudás	Reális képet alkot önmagáról egyéni képességei mentén.	

Tantárgyi fejlesztési célok	Reális önismeret. Törekvés a káros szokások elkerülésére.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Fejlesztési feladat Reális önismeret. Az egészség fogalmának ismerete, fontosságának felismerése. A káros szenvedélyek kialakulásának elkerülése. **Ismeretek** Önjellemzés, reális önértékelés. Testi, lelki bántalmak, sérelmek következményei. Az emberi természet megnyilvánulása, a helyes életvezetés kialakítása. Veszélyeztető tényezők, a káros hatások kivédése, kialakulásuk megelőzése. Dohányzás. Alkoholizmus. Káros közösségek hatása. **Tevékenység** Önjellemzés készítése és megismertetése a társakkal (önelemzés). Szituációs gyakorlatok a káros hatásokkal való találkozásokról, hogyan lehet kikerülni a fenti helyzeteket (alkohol, cigaretta és drog visszautasítása), a napirend és az egészséges életmód segítségével.	Társadalmi ismeretek
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Konfliktuskezelés, egészségmegőrzés, függőség, elkerülés, megelőzés.
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	A tanuló képes a káros szokások felismerésére, a veszélyforrások elkerülésére, a szabályok alapvető betartására.

Módszertani kiegészítések a tanterv felhasználásához

A gyermek képességszintjének megfelelő szimbólummal (tárgy, fotó, kép, szókép) előre jelezzük a napirendjében, hogy a nap során mikor lesz mozgásfoglalkozás.

Előre jelezzük, hogy a mozgásfoglalkozás meddig tart, s ott milyen gyakorlatok lesznek. Ennek lehetőségei:

Kör elrendezésű akadálypályát alakítunk ki, ahol egyértelműek a feladatok.
A rendelkezésre álló teret jól elkülönülő helyszínekre osztjuk. A helyszíneket megjelöljük színekkel, betűkkel vagy számokkal. Egy táblán jelezzük, hogy a foglalkozáson melyik helyszínek szerepelnek, és azok milyen sorrendben

következnek. Az elvégzett feladatok jele lekerül a tábláról, s így láthatóvá válik, mennyi feladat van még hátra, azaz, meddig tart a foglalkozás.

A torna rajzírásból ismert "pálcika figurákkal" lerajzoljuk az egymás után következő feladatokat.

Leírjuk, hogy a foglalkozás során milyen feladatokat kell végrehajtani.

Valamilyen időmérő eszközzel (homokóra, tojásfőző óra, hagyományos óra) jelezzük előre a foglalkozás időtartamát.

A gyakorlatok ismétlésszámát is jelezzük, amit a következő módokon tehetünk:

Annyi tárgyat (tornaeszközt, magasabb szinten zsetont vagy pálcikát) teszünk a gyermek elé, ahányszor ismételnie kell a gyakorlatot.

A gyakorlatok ismétlésszámát hangosan számolhatjuk, ha a gyermek kialakult számfogalommal rendelkezik.

A gyakorlatok végét időmérő eszköz jelzi.

Vizuális támpontokkal segítjük a gyermeket a foglalkozáshoz szükséges eszközök elrendezésében (pl. a padlón bejelöljük az eszközök helyét). Ha szükséges, a gyermekeket rávezetjük, hogy egy-egy gyakorlat elvégzése közben hol a tárgyak, eszközök legpraktikusabb helye.

Ha utánzás útján nem sikerül a feladatokat elsajátíttatni, akkor a gyermekek mögé állva, velük együtt végezzük el a gyakorlatokat. Később esetleg elegendő lesz a mozdulat elindítása, míg végül önállóan nem megy.

Ha a mozgástevékenység eleinte még nem öröm a gyermek számára, szükség lehet más, külső motivációra is, ami egyénenként változik.

A viselkedésproblémák miatt azoknál a gyermekeknél, akik már tudják kontrollálni viselkedésüket, írott szempontban fogalmazzuk meg elvárásainkat. A szempontok sikeres betartásáért kezdetben szükség lehet külső jutalomra is.

A mozgásfoglalkozás kereteinek kialakításához, a gyermeklétszám meghatározásához a következő területeken kell felmérést végeznünk a pedagógiai megfigyelés módszerével:

a gyermek utánzási képessége,
beszédértésének szintje,
frontális irányítás elfogadása,
figyelem-koncentráció képessége más gyermekek jelenlétében,
együttműködési képesség felnőttel, gyermekkel.

Lehetséges foglalkoztatási formák

Ha a gyermek a felsorolt területeken alacsony képességszinten áll, a legmegfelelőbb foglalkoztatási forma az egyéni helyzet, ahol egy pedagógus egyidejűleg egyetlen gyermekkel foglalkozik.

Ha a gyermek figyelme nem terelődik el könnyen, képes koncentrálni mások jelenlétében is, akkor egyidejűleg több személy tartózkodhat a térben, de minden gyermekkel egyéni formában foglalkozik egy-egy pedagógus.

Ha a gyermek képes valamilyen vizuális segítséggel önállóan elvégezni begyakorolt tornasorát, egy térben három-négy gyermeket is foglalkoztathat egyidejűleg egy pedagógus. Mialatt a pedagógus egy gyermeknek segítséget ad, a többiek önállóan folytatják egyéni gyakorlatsorukat.

Ha a gyermek képes utánzásra, valamint magára vonatkoztatja a frontális instrukciókat, akkor legfeljebb öt-hat gyermeket irányíthat egyidejűleg egy pedagógus.

Az eddig leírt foglalkoztatási formák esetében olyan feladatokat tervezhetünk, amelyeket a gyermek egyénileg végez, a társakkal való együttműködés vagy eszközmegosztás nem szükséges hozzá.

Ha a gyermek minden felmért területen megfelelő fejlettségi szinten áll, akkor a foglalkozásra páros gyakorlatokat, valamint a társakkal való kooperációt is igénylő feladatokat is tervezhetünk.

Szenzomotoros fejlesztés, gyógytestnevelés, úszás, lovas-terápia egyéni elbírálás alapján az érintett gyermekeknek biztosítandó.

Javasolt a Lakatos Katalin által kidolgozott, NAT-kompatibilis alternatív testnevelés tanterv második változatát felhasználni az egyéni fejlesztésben.

A tantervben szereplő minimális teljesítményeket a következő szempontokkal egészítjük ki:

A sérülés speciális jellegéből adódóan a szociális megértésre, önismeretre vonatkozó elvárások egyénre szabott redukálása szükséges (pl. önfegyelem, feladattudat, csapatszellem, versenyszellem, kezdeményező magatartás, taktikai elemek alkalmazása).

Az öltözéssel, mosdással, mellékhelyiségek használatával kapcsolatos elvárások az Életvitel tantárgy követelményeivel megegyeznek.

7-8. évfolyamon a tanult elemekből összeállított (legfeljebb 5-10 perces időtartamú) feladatsor levezetése várható el a gyerekektől, ezt megelőzően a mozgásfoglalkozásokat kizárólag a pedagógus irányítja.

ELTÉRŐ TANTERVEK

A HALLÁSSÉRÜLT TAGOZATON

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

eltérő tanterv szerint haladó hallássérült tanulók számára

A magyar nyelv és irodalom tantárgy legalapvetőbb célja az anyanyelvi kommunikációhoz szükséges képességek kialakítása, illetve fejlesztése, valamint az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátíttatása.

A magyar nyelv a tanulás célja és az ismeretszerzés eszköze is. Célja és feladata a szókincsfejlesztés és gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat, kialakítása erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése. Feladata az eredményes olvasás-, írástanulás feltételeinek megteremtése, az ehhez szükséges készségek kialakítása, megerősítése. Kiemelkedő szerepe van a nyelv rendszerére, a helyesírásra vonatkozó alapvető tudás elsajátításában.

Az alapozás időszakában építünk a tanulók tapasztalatszerzésére, a fogalmak tartalmának megértésére, lassú érlelésére, az értelmes és fejlesztő célú gyakoroltatásra és a folyamatos motiválásra. Minden esetben feltérképezzük a tanulók erősségeit, egyéni fejlesztési szükségleteit. Kellő időt engedünk a tanulási feladatok pszichológiai feltételeinek beéréséhez, és személyre szóló fejlesztéssel és értékeléssel esélyt teremtünk a sikeres iskolai pályafutás, valamint az élethosszig tartó tanulás biztonságos megalapozásához.

Az anyanyelvi nevelésben kiemelt feladatunk az olvasási kedv felkeltése, az olvasás megszerettetése, és megerősítése.
Ehhez hozzájárul:

- a lassabb tempójú, egyénre szabott, elnyújtott betű- és olvasástanítás
- a tanítási, tanulási folyamat mindig a tanuló által használt kommunikációs csatornán történik

szükség esetén tanulóinknak speciális egyéni segítséget biztosítunk (gyógypedagógiai asszisztens bevonása, vizuális megerősítés, differenciálás, sajátos igények figyelembe vétele)

az eltérő tantervű tanuló gyakori bevonása a kooperatív osztálymunkába

Az iskolai oktatás, nevelés a sérülésből, a fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdését, a jól működő funkciók továbbfejlődését individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával támogatjuk.

A tantárgy feladatai során törekszünk a vizuális észlelés és differenciálás, auditív észlelés és differenciálás, fonematikus észlelés, érzékelés, figyelem, gondolkodás, emlékezőképesség, analizáló-szintetizáló képesség, ritmus, mozgás, finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztésére.

Az alsó tagozatos anyanyelvi fejlesztés legfőbb feladata: a kommunikációs képességek megalapozása, kialakítása, fejlesztése különféle élethelyzetek során. Az aktív- és passzív szókincs/jelkincs gazdagítása, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartás, viselkedés gyakorlása, továbbá a tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben és a spontán beszédben is a tantárgy keretein valósítható meg.

tanulóinknak segítünk abban, hogy az egyéni adottságokat figyelembe véve felkínáljunk számukra többféle kommunikációs lehetőséget, majd megtaláljuk a képességeihez igazodó kommunikációs csatornát

folyamatosan és egyénre szabottan fokozatosan bővítjük a kifejezőkészségüket (expresszív és receptív beszéd, jelkincs, szókincs)

Kiemelt feladatunk az önismeret erősítése, lehetőséget teremtve a véleménynyilvánításra, mások véleményének meghallgatására. A szövegtartalom visszaadásának gyakorlása különféle kommunikációs eszközökkel történik, fokozódó önállósággal valósul meg.

tanulóinknál a feladatvégzés során törekszünk az önállóság fokozatos kialakítására, de igény esetén a megfelelő mértékű segítséget biztosítjuk számára

a szavak, mondatok, szövegek értelmezéséhez, feldolgozásához egyszerű vagy akár képes szómagyarázatokat nyújtunk tanulóinknak

a szövegek tartalmának megértését dramatizálással elősegíthetjük

a tananyagban szereplő szövegeket adaptáljuk a tanuló kommunikációs, nyelvi szintjéhez

Az írás eszközszintű használata, a helyesírási készség fejlesztése, továbbá a rendezett íráskép kialakítása az egyéni adottságok figyelembe vételével valósul meg.

Ehhez hozzájárul:

a lassabb tempójú, egyénre szabott, elnyújtott betű- és írástanítás

hosszabb íráselőkészítési, alapozó időszak lehetőségének felkínálása

az egyéni adottságokat figyelembe véve több gyakorlás biztosítása

különböző modalitások bevonása

a betűtanítás támogatásának érdekében ujj-abc/fonomimikai jelek betűkkel való társítása, használata

A tanulók értékelése:

A tanulók teljesítményének értékeléséhez a tanítás-tanulás folyamatában alkalmazott ellenőrzéseket, méréseket végzünk. Iskolánkban az értékelés elsődlegesen a tanuláshoz való pozitív viszony, a motiváltság, a közösségben elfoglalt státusz megerősítését, pozitív irányú elmozdulását segíti. Hozzájárul az önismeret képességének alakításához, az önelfogadáshoz, a szülői elfogadáshoz.

Értékelési rendszerünkben kiemelten kezeljük:

- a tanuló önmagához mért fejlődését az ismeretek elsajátítása, a képességek minőségi, mennyiségi gyarapodása terén,
- a tanuló szociális képességeinek, magatartásának, viselkedésének fejlődését.

Fejlesztő értékelés

A nevelési és oktatási céljaink eléréséhez a fejlesztő értékelést alkalmazzuk. Célunk

- minden tanítványunk saját lehetőségének optimumáig jusson el erkölcsi, értelmi és testi-lelki fejlődésében,

- tanulóink eredményesebb tanulásának elősegítése,
- nem a minősítés, hanem a tanulási hibák és nehézségek differenciált feltárása, a tanulási folyamat –a tanuló -segítése, fejlesztése, a javítási lehetőségek számbavétele.

A fejlesztő értékelés folyamatának során nem a tudás egészét, hanem a részfolyamatokat, a tudás bizonyos elemeit értékeljük. Értékelésünk a tanuló számára nyújt visszajelzést erősségeiről és hiányosságairól, fejlődésének lehetőségeiről, figyelembe véve egyéni haladását, az önfejlesztésre, énképre, önértékelésre hatva.

A formatív értékelés

A formatív értékelés célja a nevelési-oktatási folyamat közben jelentkező tanulási nehézségek feltárása. Így lehetőség nyílik azonnali korrekcióra. Megerősítő szerepe is van. Folyamatosan visszajelzést kapunk munkánk hatékonyságáról, a tanuló taníthatóságáról, tanulási képességeinek fejlődéséről.

Szummatív értékelés

Szummatív értékelést alkalmazunk egy-egy nagyobb témakör lezárásakor, félévkor, év végén, egy tantárgy tanulásának befejezésekor. Funkciója az eredmények megállapítása, összevetése a kitűzött célokkal.

Az egyéb társuló zavarokat mutató hallássérült tanulóink tanulmányaikat az adott évfolyam hallássérült tanulóival együtt kezdik meg. Hiszünk abban, hogy a csoportban együtt tanuló diákok számára ez a belső integráció fejlesztő hatású. Természetesen biztosítjuk számukra az egyéni haladási tempót. Mindezt az ismeretek befogadására speciális segítségnyújtással, illetve különböző fejlesztő foglalkozásokkal tesszük lehetővé. Ez részben a csoportfoglalkozásokon valósul meg követve a tantárgyi tematikát, illetve az egyéni foglalkozásokon -a tanulót kiemelve a csoportból- történik. Törekszünk arra, hogy az eltérő tantervű gyermek minél több időt töltsön a csoportban, beleértve a tanuláson kívüli időszakot és a szabadidős tevékenységeket is.

Az alapozó szakasz (előkészítő 1.-2. és az 1.osztály) évfolyamain cél a személyiség biztonságérzetének megteremtésével, az egyéni diagnosztikára épülő funkcionális képességfejlesztéssel elérni az egyénhez viszonyítva azt a legoptimálisabb adaptív állapotot, amely elégséges előfeltétele a tantárgyi rendszerű fejlesztésnek.

Olyan fejlettségi szintre kell hozni a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciókat – gyógypedagógia eszközrendszerének, módszereinek, terápiáinak felhasználásával –, hogy a

tanuló az alapvető kultúrtechnikák elsajátítására a sérülésének, állapotának megfelelő idő biztosítása mellett felkészült legyen. A tanulókat fogékonnyá, befogadóvá kell tenni a környezet, a közvetlen megtapasztalható természet és a társas kapcsolatok iránt, miközben tág teret adunk az életkori sajátosságoknak, a fejlettségnek megfelelő gyermekjátéknak és mozgásnak, mindezzel felkeltve érdeklődésüket a tanulás iránt.
A 3.-4. évfolyamon a cél az alapvető képességek és alapkészségek fejlesztése a tanulók egyéni háttértényezőinek figyelembevétele mindez tantárgyi rendszerben végzett intenzív fejlesztési folyamatban.
Kiemelt feladat a személyiség érésének, az önismeret fejlődésének elősegítése a tanulási, viselkedési szokások elsajátításával, magatartási normák közvetítésével; a sérülésből, a fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdésének, a jól működő funkció továbbfejlődésének segítése individualizált programok, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával.

A továbbhaladás követelménye az intézményi helyi tantervben rögzített tanulási tartalmak, minden esetben a tanulók sajátos nevelési igénye és képességei, eltérő haladási tempója alapján egyénileg meghatározva.

KÖRNYEZETISMERET

az eltérő tanmenet szerint haladó tanulók részére

Bevezető

3.-4. évfolyam

A súlyos fokban hallássérült és az eltérő tanmenet szerint haladó tanulók számára kidolgozott helyi tantervünk a környezetismeret tantárgy esetében is az érvényben lévő *Nemzeti alaptanterv*, a *Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára 1-4. évfolyam* - környezetismeret műveltségi terület - és a *Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei* alapján készült, figyelembe véve tanulóink speciális tanulási szükségleteit, a hallássérülésből és az enyhe értelmi fogyatékosságból eredő sajátosságokat.

A környezetismeret tantárgy a Természettudomány és földrajz tanulási terület bevezető tantárgya, mely az alsó tagozat 3–4. évfolyamán jelenik meg. A tantárgy épít az 1–2.

osztályos olvasás, valamint a technológia és a matematika tantárgy keretein belül történő fejlesztésre.

A tanulók a természettudományos ismeretszerzés és -feldolgozás módszereire épülő tevékenységek révén, cselekvő úton szereznek tapasztalatokat, aktívan vesznek részt a fejlesztés folyamatában. A megismerési módszerek (megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés és kísérlet) elsajátításán és alkalmazásán keresztül fejlődnek azon alapvető képességeik (megfigyelő, leíró, azonosító, megkülönböztető képesség, mérési technika, kísérletezéshez szükséges képességek), melyek a természettudományos megismeréshez szükségesek, valamint kialakulnak az ezekhez nélkülözhetetlen alapvető szokásaik is.

A tantárgy legfontosabb célja, hogy a gyermekek életkori sajátosságaira, kognitív fejlődésére, valamint kíváncsiságára építve képessé tegye őket szűkebb és tágabb környezetük, valamint saját testük megismerésére, a változások megértésére, alapvető ok-okozati összefüggések meglátására. A tantárgy tanulása során erősíthető a környezet iránti érdeklődés, felelősségvállalás.

Alapvető fontossággal jelenik meg a tantárgy céljai között az egészség megőrzése és az egészséges életvitel összetevői közötti összefüggés felismerése, az egészséges életmód szokásainak alakítása, valamint az egészséget károsító hatások tudatos kerülésére való nevelés. A tantárgy céljaiból következik, hogy szükségszerűen szervesen kötődik a hétköznapi élethez, s így erősen gyakorlatorientált. Nem ismereteket tanít meg a gyermekek számára, hanem a gyermekek saját tevékenységeinek tapasztalatai által készíti elő a fogalomalkotást.

A kerettanterv figyelembe veszi a hallássérült és enyhe értelmi fogyatékos tanulók megismerési sajátosságait, ezért az olyan megismerési helyzetekre helyezi a hangsúlyt, amelyekben az aktív tevékenység, a közvetlen tapasztalatszerzés, a cselekvések sokasága, a konkrét gyakorlati vonatkozások értelmezése szerepel. A tanulási folyamatban az érzékelésre, az észlelésre, a személyes élményekre, felfedezésekre építve jut el a tanuló a bonyolultabb gondolkodási műveletig, az elemi problémamegoldásig.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknak az ismeretelsajátítási folyamat során olyan tudásrendszerek alapjait kell kiépíteniük, amelyek alkalmasak a mindennapi tevékenységben való felhasználásra. A tanulók ismeretelsajátításában a természeti környezeti világ elemi

megismerésének lehetősége tűzhető ki célul. A folyamat során kiemelt figyelmet kell fordítani a kapcsolatrendszerek feltárására, az élő és élettelen természet szoros kölcsönhatására, az ember és természet összetartozására, egymásrautaltságára, az ember természetben betöltött helyének és szerepének felismerésére.

A hallássérült és enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt cél az életkoruknak és fejlettségüknek megfelelő korszerű tudások elsajátítása, a fogalmak folyamatos érlelése, pontosítása. Az önálló ismeretszerzés képességének fejlesztése aktív tevékenységek során, folyamatos gyűjtőmunkával, pozitív megerősítéssel és következetes segítségadással történik. A kognitív képesség, a megismerő képesség fejlesztése, a megismerési módszerek elsajátítása, tapasztalatok szerzése közben, értelmezéssel, pontosítással kísérve történik. A kommunikációs képesség fejlesztésében a szókincsbővítés, a fogalmak értelmezése kerül a középpontba. Az érdeklődés, a nyitottság, a kíváncsiság felkeltésének és tartósságának fokozásával megvalósítható a cselekvési képesség gazdagítása, az önkifejezési formák erősítése, a szociális képességek fejlesztése, együttműködés a feladatokban, kapcsolatteremtés és együttműködési szokások kialakítása, a társak segítése.

A környezetismeret tanítása során felkeltjük a tanulók érdeklődését közvetlen környezetük, társaik és önmaguk iránt. Az életkori sajátosságuknak és egyedi képességeikhez igazodó játékokon keresztül lehetséges csak a tantárgy megszerettetése. A játékok szolgálják az aktív figyelem- és emlékezetfejlesztést. A játékos gyakorláson keresztül alakítják ki a legfontosabb képzeteket, alapvető fogalmakat, ezek megjelenítését rajzban, formázással, mintázással.

A közvetlen környezet felfedezésén, önmaga megismerésén keresztül fokozatosan bővítjük a megismerés körét. A valóság megfigyelését kövesse annak képi megjelenítése, rajzon, fotón, maketten, terepasztalon történő ábrázolása, amely alkalmas a játékos gyakorlásra, majd szóbeli megerősítésre. A téri, időbeli tájékozódás kezdetben csak tanteremben történjen, konkrét tárgyhoz, valóságos történésekhez kötötten. Ezeken a fejlesztési szinteken haladva lesznek képesek elsajátítani a tanulók azokat az alapokat, amelyekre a következő évek tanulási folyamatait, a tanuló gondolkodási képességének, érzelemvilágának a fejlesztését építhetjük.

A Nat-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

A tanulók értékelése

Az eredményes előrehaladás egyik fontos előfeltétele a tanulók tudásának folyamatos ellenőrzése és értékelése. Fokozott figyelmet kell fordítanunk arra, hogy egyik legfontosabb feladatunk a tanuló saját képességeibe vetett hitének, önbizalmának megalapozása, ezért az értékelés elsődleges célja a fejlesztés, a pozitívumok megerősítése, illetve segítségnyújtás a hiányosságok, hibák csökkentéséhez, leküzdéséhez.

A tanulók sokoldalú tevékenykedtetésének megfelelően az értékelési szempontoknak is sokoldalúaknak kell lenniük. Figyelembe kell vennünk a tanuló egyéni képességeit, ahhoz mérten szükséges osztályoznunk. Az értékelés alapja lehet a tanuló tényismereti szintje akár jelnyelven, beszéddel kísérve vagy vizuális megsegítéssel, a megfigyelésben szerzett jártassága, jártassága a tanult ismeretszerzési módokban, produktumainak szintje (pl. gyűjtőmunka eredményessége, ügyesség a játékokban, manuális tevékenységekben), órai aktivitása, a feladatokhoz való viszonyulása.

A tanulók teljesítményét a pedagógiai folyamat által megkívánt időközönként érdemjeggyel, év végén osztályzattal zárjuk.

A 3–4. évfolyamon a környezetismeret tantárgy alapóraszáma: 72 óra.

A tantárgy megismerési anyagát a Nemzeti alaptanterv 5 fő témakörre osztja:

1. Megismerési módszerek

2. Tájékozódás az időben

3. Tájékozódás a térben

4. Élő környezet

5. Anyagok és folyamatok

A kerettantervi altémakörök áttekintő táblázata, illeszkedés a Nat témaköreihez

Témakör neve	**Javasolt óraszám**		
	összesen	**3. évf.**	**4. évf.**
Megfigyelés, mérés (1., 2.)	12	8	4

Az élettelen környezet kölcsönhatásai (1., 2.)	8	4	4
Tájékozódás térben és időben (3., 4.)	16	16	0
Hazánk, Magyarország (3., 4.)	8	0	8
Életközösségek lakóhelyünk környezetében (5.)	18	4	14
Testünk, egészségünk (5.)	10	4	6
Összes óraszám:	**72**	**36**	**36**

3. évfolyam

A 3. évfolyamon a környezetismeret tantárgy alapóraszáma 36 óra. A témaköröknél megadott óraszámokba szükség esetén bele kell építeni az ismeretszerzés mellé a játékos gyakorlást és az értékeléseket is.

Témakör	**1. Tájékozódás térben, időben**	**Óraszám: 16 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Tér, idő orientációs képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése. Feladattudat, szabálytudat erősítése. Szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Kooperatív technikák elsajátítása, gyakorlása. Elemi térképolvasás gyakorlása.	
Fejlesztési ismeretek		**Fejlesztési tevékenységek**
1.1. Tér, idő, nagyságrendek Tájékozódás az időben, saját élettörténet a születéstől máig. Az életkori szakaszok időbelisége a születéstől a halálig Az idő mérése, alkalmi és szabványegységei, az idő becslése, mértékegységei.		Események időbeli sorrendbeállítása, időszalag, időnaptár készítése. Tabló készítése az egyes életkori szakaszokról. Események, jelenségek rögzítése, fogalmazás szóban, írásban, rajzban. Tapasztalatok szerzése séták, kirándulások alkalmával. Rajzos ábrák, makettek készítése. Terepasztal berendezése.

Tájékozódás térben. A lakóhely és környéke. Irányok, távolság, hosszúság. Fő világtájak, iránytű. Magyarország domborzati térképe. Alapvető térképjelek (államhatár, felszíni formák, vizek, főváros, települések). Alaprajz, térkép, kicsinyítés, nagyítás.	Játékos tájékozódási gyakorlatok iránytűvel.
1.2. Rendszer, rendszer és környezete Rész, egész, összetettség, funkció (élőlények, épületek, tárgyak, eszközök részei) természetes és mesterséges (épített) környezetben.	Irányított megfigyelések, elemzések alapján játékos szerelési, építési gyakorlatok. A növények, állatok és részeik csoportosítása adott szempontok alapján. Tanulmányi séták, kirándulások, megfigyelések, tapasztalatok megfogalmazása szóban és írásban, rajzok, tablók készítése.
Fogalmak	Mértékegység, térkép, élőhely, rész, egész.

Témakör	**2. Megfigyelés, mérés**	**Óraszám: 8 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelés, összehasonlítás, vizsgálódás képességének fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Az analizáló, szintetizáló készség fejlesztése. Érdeklődés, motiváltság folyamatos fenntartása. Szociális képesség fejlesztése. A kooperatív technikák alkalmazása. Információszerző eszközök használata.	
Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**	
2.1. Mérés Mérőeszközök, mértékegységek. Becslés, mérés. Mérési rendszerek (tömeg, hosszúság, hőmérséklet, űrtartalom)	A mérhető tulajdonságok vizsgálata, a vizsgálati módszerek gyakorlása (megfigyelés, viszonyítás, becslés, mérés).	

Az időjárás alapvető elemei. Anyagok és testek mérhető tulajdonságai A mérhető anyagi tulajdonságok felismerése, megismerése, mérése.	A figyelem irányítása, az emlékezet mobilizálása. Mérőeszközök használatának gyakorlása.
2.2. Az élettelen környezet megfigyelése A környezet anyagai. A természetben előforduló és mesterséges anyagok (fa, fém, levegő, víz, talaj). Anyagok érzékelhető tulajdonságai, érzékszervek. A víz előfordulása a természetben.	Természetes és mesterséges anyagok gyűjtése, csoportosítása. Az anyagfajták és a használat közötti összefüggés felismerése. Vágás, tépés, gyurmázás. A víz vizsgálata, halmazállapotainak megnevezése, felismerése, a víz hőfokának mérése.
2.3. Az élő környezet megfigyelése Élőlények csoportjai (állat, növény, ember) Egy kiválasztott növény és állat fő részei. Életjelenségek: táplálkozás, légzés, növekedés, fejlődés, mozgás, szaporodás. Életfeltételek (levegő, víz, tápanyag, napfény, hőmérséklet).	Az életjelenségek megfigyelése, egyszerű kísérletek végzése. Babnövény ültetése, fejlődési napló vezetése. Az állatok megfigyelése (pl. akváriumi halak, kutya, macska, hörcsög, papagáj).
Fogalmak	Mérőeszköz, becslés, mérés, életjelenség, a víz különböző halmazállapotai és előfordulása, érzékszerv, növények, állatok, életfeltétel

Témakör	**3. Az élettelen környezet kölcsönhatásai**	**Óraszám: 4 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerés módszereinek bővítése. A szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Csoportmunka, kooperatív technikák alkalmazása. Kauzális gondolkodás fejlesztése. Tapasztalatok szerzése a közvetlen környezetben és az élettelen természetben előforduló	

	anyagokról, kölcsönhatásokról, az ismeretek bővítése. A tapasztalatok feldolgozása szóban, írásban, rajzban.

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
3.1. Anyag A környezetben előforduló gyakori anyagfélék. Halmazállapot. Csapadékformák.	Anyagok halmazállapotainak felismerése, megnevezése, tapasztalatszerzés, kísérletezés. Csoportosítás halmazállapotok szerint. A tapasztalatok rögzítése rajzban, tabló készítése.
3.2. Energia Energiaforrások, az energia felhasználása a mindennapokban.	Egyszerű kísérletek, játékok készítése (szélforgó). Gyűjtőmunka, beszámoló készítése az energiáról.
3.3. Változás Fizikai változások: Halmazállapot-változások (olvadás, fagyás, párolgás, lecsapódás, forrás). Az évszakok változásai, következményei a természetben, a mindennapi életben. Kémiai változások: Az égés, tűz, tűzvédelem, tűzoltás eszközei. A tűzoltók munkája.	A változásokat kiváltó hatások azonosítása a mindennapi környezetben megfigyelhető jelenségek esetében. A természetben lejátszódó és az ember által létrehozott halmazállapot-változások megfigyelése, megbeszélése. Képek gyűjtése, rendezése adott szempontok alapján. Rajzok, tablók készítése. Időjárási naptár készítése. A változások felismerése, az összefüggések megértése. Megfigyelés, beszélgetés, képek, ábrák elemzése. Éghető és éghetetlen anyagok csoportosítása. Teendők tűzriadó esetén.

	Információs jelek felismerése.
Fogalmak	Halmazállapot, halmazállapot-változás, évszak, tűz, energiafajta.

Témakör	**4. Életközösségek lakóhelyünk környezetében**	**Óraszám: 4 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképesség fejlesztése. Pozitív attitűd kialakítása a természet szépségének megóvására, természetszeretetre. Kommunikációs készség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések felismerése képességének fejlesztése. Problémamegoldó képesség fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. A kauzális gondolkodás és az értékelő érzék fejlesztése. Környezetvédelem, energiatakarékosság.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
4.1. Élő és élettelen környezeti tényezők	Élő és élettelen megkülönböztetése konkrét példák alapján a közvetlen környezetben.
4.*2. Természetvédelem* Növény- és állatgondozás a tanuló közvetlen környezetében. A közvetlen és tágabb környezet, a természet megóvása.	Élősarok növényeinek (dísznövények, palánták) gondozása, növényültetés. Kisállatok gondozása. Felelősség a rábízott élőlényekért. Madáretető készítése, madarak etetése télen.
4.3. Környezetszennyezés Szelektív hulladékgyűjtés.	A levegő, víz, talaj szennyező anyagainak megfigyelése a természetes és mesterséges környezetben. Egyszerű kísérletek végzése a különböző szennyező anyagokkal.
4.4. Energiatakarékosság Takarékosság az árammal, a vízzel.	Törekvés az energiatakarékos életvitelre, egyszerű technikák gyakorlása, szituációs játékok. Közvetlen környezetünk tisztasága.
4.5. A lakóhely közvetlen és tágabb környezetében található életközösségek	Kirándulások, séták során élőlények megfigyelése.

Park, erdő, rét, mező, vizek, vízpartok. Természetvédelem.	Az élőlények közötti kapcsolatok felismerése. A természet értékeinek védése.
4.6. Változatos élővilág A közvetlen környezet növényvilága (fák, bokrok, virágos növények). A növény részei. Néhány lágyszárú, fás szárú növény. Főbb állatcsoportok. A vadon élő állatok és a házi és ház körül élő állatok. Madár, emlős, rovar.	Séta, a növények érzékelhető, mérhető tulajdonságainak vizsgálata. Megfigyelés, analízis-szintézis, tapasztalatok rögzítése rajzban, írásban. Az állatok jellemzőinek megfigyelése a kültakaró, mozgás, végtagok, táplálkozás, szájszerv, érzékelés, szaporodás szerint. A vadon élő és a házi állatok csoportosítása. Képek csoportosítása. Rajzok, tablók készítése. Az élőlények egyszerű csoportosítása adott szempontok alapján.
Fogalmak	Szelektív hulladékgyűjtés, természetvédelem, energiatakarékosság, víztakarékosság, környezetszennyezés, növény-, állatgondozás, felelősség, park, élőhely.

Témakör	**5. Testünk, egészségünk**	**Óraszám: 4 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Megismerési módszerek, tartós figyelem, emlékezet fejlesztése, a szociális képesség, interperszonális képesség fejlesztése, empátiakészség fejlesztése, helyes magatartási szokások megerősítése, pozitív attitűd kialakítása a mássággal kapcsolatban, illetve a mások elfogadására, megsegítésére; az egészséges életmód alapvető szabályai betartásának erősítése. Kommunikációs képesség fejlesztése. A motoros képességek fejlesztése. A kauzális gondolkodás fejlesztése, döntési képesség fejlesztése, az időbeli tájékozódás képessége, az összehasonlítás, viszonyítás képességének fejlesztése, az elemi ítéletalkotás képességének fejlesztése. Együttműködési formák működtetése, problémaérzékenység fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek		**Fejlesztési tevékenységek**

6.1. Az emberi test Testrészek és funkciójuk. A mozgás szerepe az egészséges életmódban. Játék, sport.	A főbb testrészek megnevezése. Játékos gyakorlatok a testrészek mozgatására.
6.2. A test, az érzékszervek védelme Egészséges életmód, egészség-betegség Egészséges táplálkozás. Helyes fogápolás.	A helytelen táplálkozás okozta problémák felismerése. Figyelem a hang- és fényártalmakra. Csoportosítás, gyűjtőmunka, rajzolás és tablókészítés az egészséges életmóddal kapcsolatban. A helyes viselkedési szokások megismerése betegség esetén, részvétel szituációs játékokban.
6.3. Öröklődés A család. Különböző emberi külső és belső tulajdonságok (ilyen vagyok).	Tulajdonságok megnevezése, csoportosítás (külső-belső). Hasonlóságok, különbségek észrevétele.
6.4. Magatartás Helyes magatartási formák a betegség megelőzésében. Viselkedés közösségekben.	Veszélyeztető magatartásformák felismerése.
Fogalmak	Az emberi test részei, tisztálkodás, tisztálkodási eszköz, orvos, gyógyszer, helyes táplálkozás, fogápolás, mozgás, sport, testedzés, életműködés, növekedés, változás.

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén a tanulók egyéni képességeihez mérten:

az élettelen anyagok és az élőlények közötti különbségek ismerete;

az élőlények és az élettelen anyagok mérhető tulajdonságainak ismerete, azok mérése;

a növények csoportosítása, részeinek felismerése, megnevezése;

az állatok csoportosítása, testrészeinek felismerése, megnevezése;

halmazállapotok ismerete, megnevezése;

a víz halmazállapot-változásainak ismerete;

az élőlények és az élettelen anyagok tulajdonságainak ismerete;

megfelelő tájékozódás az időben: az évszakok, hónapok, hetek, napok időtartama, egymással való kapcsolatuk;

az idő leolvasása;

az időjárás alapvető elemeinek megnevezése;
az emberi életszakaszok ismerete, azok néhány jellemzője;

a világtájak megnevezése;

az életközösségek és az ott élő élőlények megnevezése;

az emberi test testrészei, érzékszervek;

az egészséges életmód alapvető elemeinek ismerete, egészségtudatos táplálkozási szokások kialakítása;

az élővilág sokféleségének tisztelete, a természetvédelem fontosságának felismerése.

4. évfolyam

A 4. évfolyamon a környezetismeret tantárgy alapóraszáma 36 óra. A témaköröknél megadott óraszámokba szükség esetén bele kell építeni az ismeretszerzés mellé a játékos gyakorlást és az értékeléseket is.

Témakör	**1. Megfigyelés, mérés**	**Óraszám: 4 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelés, összehasonlítás, vizsgálódás képességének fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Az analizáló, szintetizáló készség fejlesztése. Érdeklődés, motiváltság folyamatos fenntartása.	

	Szociális képesség fejlesztése. A kooperatív technikák alkalmazása. Információszerző eszközök használata.

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
2.1. Az élettelen környezet megfigyelése Anyagok és tulajdonságaik. A víz szerepe. A víz előfordulása a természetben Eső, hó, jégeső, folyóvíz, tó. Az ivóvíz. Vízben oldódó és nem oldódó anyagok	Az anyagfajták és a használat közötti összefüggés felismerése. A víz vizsgálata, halmazállapotainak megnevezése, felismerése, a víz hőfokának mérése. A víz, mint életfontosságú anyag tudatosítása. Egyszerű kísérletek végzése cukorral, sóval, homokkal, kaviccsal.
2.3. Az élő környezet megfigyelése Életjelenségek, életfeltételek. Növény részei, azok szerepe. Állatok testrészei, azok szerepe az állat életében.	Az életjelenségek megfigyelése, egyszerű kísérletek végzése. Babnövény ültetése, fejlődési napló vezetése. Az állatok megfigyelése (pl. akváriumi halak, kutya, macska, hörcsög, papagáj).

Fogalmak	életjelenség, a víz különböző halmazállapotai és előfordulása, oldhatóság, növények, állatok.

Témakör	**2. Az élettelen környezet kölcsönhatásai**	**Óraszám: 4 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerés módszereinek bővítése. A szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Csoportmunka, kooperatív technikák alkalmazása. Kauzális gondolkodás fejlesztése. Tapasztalatok szerzése a közvetlen környezetben és az élettelen természetben előforduló anyagokról, kölcsönhatásokról, az ismeretek bővítése. A tapasztalatok feldolgozása szóban, írásban, rajzban.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**

3.1. Anyag A környezetben előforduló gyakori anyagfélék, halmazállapotuk	Anyagok halmazállapotainak felismerése, megnevezése, tapasztalatszerzés, kísérletezés. A tapasztalatok rögzítése rajzban, tabló készítése.
3.2. Energia Energiaforrások. Energia felhasználása. Energiát felhasználó berendezések, fűtő, hűtő háztartási eszközök. Energiafajták (nap, szél, víz, elektromos, fény).	Egyszerű kísérletek, játékok készítése (szélforgó). Gyűjtőmunka, beszámoló készítése az energiáról.
3.3. Változás Fizikai változások. Halmazállapot-változások (olvadás, fagyás, párolgás, csapadékformák, fagyasztás). Helyzet- és helyváltoztatás. Kémiai változások. Tűz, tűzvédelem, tűzoltás eszközei.	A változásokat kiváltó hatások azonosítása a mindennapi környezetben megfigyelhető jelenségek esetében. A természetben lejátszódó és az ember által létrehozott halmazállapot-változások megfigyelése, megbeszélése. Képek gyűjtése, rendezése adott szempontok alapján. Rajzok, tablók készítése. Időjárási naptár készítése. A mozgásban megnyilvánuló állandóság és változás megfigyelése, tanulmányozása. A változások felismerése, az összefüggések megértése. Megfigyelés, beszélgetés, képek, ábrák elemzése. Éghető és éghetetlen anyagok csoportosítása. Teendők tűzriadó esetén. Információs jelek felismerése.

Fogalmak	Halmazállapot, halmazállapot-változás, tűz, energiafajta.

Témakör	**3. Életközösségek lakóhelyünk környezetében**	**Óraszám: 14 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképesség fejlesztése. Pozitív attitűd kialakítása a természet szépségének megóvására, természetszeretetre. Kommunikációs készség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések felismerése képességének fejlesztése. Problémamegoldó képesség fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. A kauzális gondolkodás és az értékelő érzék fejlesztése. Környezetvédelemre, energiatakarékosságra való nevelés.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
4.1. Élő és élettelen környezeti tényezők	Élő és élettelen megkülönböztetése konkrét példák alapján a közvetlen környezetben.
4.2. A környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság Egészséges, gondozott környezet. A közvetlen és tágabb környezet (iskola, lakás, közlekedési eszközök, parkok, játszóterek rendjének megóvása. Vizek védelme, víztakarékosság, energiatakarékosság.	Tablókészítés, plakátkészítés, képek gyűjtése, csoportosítás, elemzés a közvetlenebb és tágabb környezetről. Törekvés a víztakarékosságra, energiatakarékosságra.
4.*3. Természetvédelem* A természet megóvása.	Élősarok növényeinek (dísznövények, palánták) gondozása, növényültetés. Kisállatok gondozása. Felelősség a rábízott élőlényekért. Madáretető készítése, madarak etetése télen.
4.4. Környezetszennyezés Levegő-, talaj-, vízszennyezés. Szelektív hulladékgyűjtés.	A levegő, víz, talaj szennyező anyagainak megfigyelése a természetes és mesterséges környezetben.

	Egyszerű kísérletek végzése a különböző szennyező anyagokkal.
4.5. Energiatakarékosság Takarékosság az árammal, a vízzel. Fűtés, szellőztetés.	Törekvés az energiatakarékos életvitelre, egyszerű technikák gyakorlása, szituációs játékok. Közvetlen környezetünk tisztasága.
4.6. A lakóhely közvetlen és tágabb környezetében található életközösségek Élőhely. Természetvédelem.	Kirándulások, séták során élőlények megfigyelése. Az élőlények közötti kapcsolatok felismerése. A természet értékeinek védése.
4.7. Változatos élővilág A közvetlen környezet növényvilága (fák, bokrok, virágos növények). A zöldségeskert, gyümölcsöskert növényei. A virág része, a termés és részei. Néhány lágyszárú, fás szárú növény. A gombák. Főbb állatcsoportok. A vadon élő állatok és a házi és ház körül élő állatok. Madár, emlős, rovar.	Séta, a növények érzékelhető, mérhető tulajdonságainak vizsgálata. Megfigyelés, analízis-szintézis, tapasztalatok rögzítése rajzban, írásban. Az állatok jellemzőinek megfigyelése a kültakaró, mozgás, végtagok, táplálkozás, szájszerv, érzékelés, szaporodás szerint. A vadon élő és a házi állatok csoportosítása. Képek csoportosítása. Rajzok, tablók készítése. Az élőlények egyszerű csoportosítása adott szempontok alapján.
Fogalmak	Szelektív hulladékgyűjtés, természetvédelem, energiatakarékosság, víztakarékosság, környezetszennyezés, növény-, állatgondozás, felelősség, park, élőhely.

Témakör	**4. Hazánk, Magyarország**	**Óraszám: 8 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképesség fejlesztése. Pozitív attitűd kialakítása a természet szépségének megóvására, hazaszeretetre, természetszeretetre. Kommunikációs készség fejlesztése. Kooperatív	

	technikák alkalmazása. A kauzális gondolkodás és az értékelő érzék fejlesztése.

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
5.1. Közvetlen és tágabb települési környezetünk Lakóhely, megyék, főváros. Lakóhelyünk értékei.	Térképhasználat. Lakóhelyhez közeli települések keresése, megnevezése térkép segítségével. Saját lakóhely, a lakóhely kulturális és természeti értékeinek bemutatása tablón vagy bemutató formájában. Fővárosunk néhány jellegzetes nevezetességének, épületeinek, hídjainak, közlekedésének megismerése tanulmányi kirándulás alkalmával, vagy képeken, multimédián keresztül.
5.2. Térképészeti gyakorlatok Földrajzi elhelyezkedés. Felszínformák.	Magyarország elhelyezkedésének megfigyelése földgömb, Európa-térkép. Magyarország államhatárainak, szomszédos országainak megkeresése, megnevezése a térképen. Hazánk felszínformáinak, vizeinek azonosítása domborzati térképen Irányok.

Fogalmak	Térkép, domborzati térkép, közigazgatási térkép, felszínforma, megye, megyeszékhely, település, főváros.

Témakör	**5. Testünk, egészségünk**	**Óraszám: 6 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Megismerési módszerek, tartós figyelem, emlékezet fejlesztése. A szociális képesség, interperszonális képesség, empátiakészség fejlesztése. Helyes magatartási szokások megerősítése, pozitív attitűd kialakítása a mássággal kapcsolatban, illetve a mások elfogadására, megsegítésére. Az egészséges életmód alapvető szabályai betartásának	

	erősítése. Kommunikációs képesség fejlesztése. A motoros képességek fejlesztése. A kauzális gondolkodás fejlesztése, döntési képesség fejlesztése, az időbeli tájékozódás képessége, az összehasonlítás, viszonyítás képességének fejlesztése, az elemi ítéletalkotás képességének fejlesztése. Együttműködési formák működtetése, problémaérzékenység fejlesztése.

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
6.1. Az emberi test Testrészek és funkciójuk. A mozgás szerepe az egészséges életmódban.	A főbb testrészek megnevezése. Játékos gyakorlatok a testrészek mozgatására.
6.2. A test, az érzékszervek védelme Egészséges életmód. Egészséges táplálkozás. Egészség és betegség (néhány fertőző gyermekkori betegség) A káros élvezeti szerek.	A helytelen táplálkozás okozta problémák felismerése. Figyelem a hang- és fényártalmakra. Csoportosítás, gyűjtőmunka, rajzolás és tablókészítés az egészséges életmóddal kapcsolatban. A helyes viselkedési szokások megismerése betegség esetén, részvétel szituációs játékokban. A káros élvezeti szerek elutasítása.
6.3. Öröklődés A család. Különböző emberi külső és belső tulajdonságok (ilyen vagyok).	Tulajdonságok megnevezése, csoportosítás (külső-belső). Hasonlóságok, különbségek észrevétele.
6.4. Magatartás Helyes magatartási formák a betegség megelőzésében. Viselkedések betegség esetén. Viselkedés közösségekben. A sérült embertársak segítése.	A károsító szerek elutasítása. Veszélyeztető magatartásformák felismerése.

Veszélyek a gyermekekre.	
Fogalmak	Az emberi test részei, tisztálkodás, tisztálkodási eszköz, gyermekbetegség, védőoltás, fertőzés és járvány, orvos, gyógyszer, helyes táplálkozás, fogápolás, mozgás, sport, testedzés, életműködés, növekedés, változás.

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén a tanuló egyéni képességeihez mérten:

növények csoportosítása különböző szempontok szerint, részeinek megnevezése, ezek szerepe a növény életében;

az állatok csoportosítása különböző szempontok szerint, testrészeinek megnevezése, a testrészek és az állatok mozgása, táplálkozása, életmódja közötti összefüggések felismerése;

a víz halmazállapot-változásainak megfigyelése, az ezekhez kapcsolódó jelenségek megnevezése (olvadás, fagyás, forrás, párolgás, lecsapódás);

a víz körforgásának megfigyelése, ismerete;

az égés feltételeinek ismerete, a tűz és az égés szerepe az ember életében;

hazánk nagytájainak ismerete;

Magyarország helye Európában, a szomszédos országok megnevezése;

megyék és megyeszékhelyek megnevezése;

a természetes és mesterséges életközösségek közötti különbségek ismerete;

az egyes életközösségek növény-és állatvilága közötti kapcsolatok felismerése (búvóhely, táplálék);

az emberi test testrészei, fontosabb szervei;

az egészséges életmód alapvető elemeinek ismerete, egészségtudatos táplálkozási szokások kialakítása;

a környezetvédelem fontosságának felismerése, környezetkímélő magatartás kialakítása.

MATEMATIKA

Bevezető

1/1 – 4. évfolyam

Az alsó tagozatos matematikatanítás legfőbb célja a matematikai ismeretek és gondolati tevékenységek széles körű tapasztalati alapozása, valamint a kapcsolódó biztos matematikai készségek kialakítása, melyekre a későbbi évfolyamok építhetnek. Alapvető fontosságú, hogy a gyerekek valóságon alapuló saját cselekvő tapasztalataik és élményeik révén jussanak el jól megértett, sok szálon kapcsolódó ismeretekhez, mert ezek jelentik majd a hétköznapi életben hosszú távon használható tudásukat. A matematika spirális felépítésének megfelelően alsó tagozaton széles körű tárgyi tevékenységek alapozzák meg a változatos képi ábrázolásokat, amelyek szükségesek a későbbi absztrakcióhoz, és alkalmassá teszik a tanulókat a felső tagozaton, középiskolában megjelenő szimbolikus gondolkodásra.

A matematikatanítás további célja, hogy lehetővé tegye a tanulók számára a környező világ térformáinak, mennyiségi viszonyainak, összefüggéseinek megértését, a valóság megismerését. Feladata felkelteni a tanulók érdeklődését, segíteni a pozitív attitűd kialakulását a tantárgy tanulása iránt, tapasztalati úton megalapozva a tanulók matematikai ismereteit, változatos tevékenységekkel alakítva ki a matematikai fogalmakat. Fejlesztenie kell a tanulók matematikai készségeit (számlálás, számolás, mennyiségi következtetések, becslés, mérés, mértékegységváltás, szöveges feladatok megoldása) és matematikai képességeit (rendszerezés, kombinativitás, induktív, deduktív és valószínűségi következtetések), ezáltal lehetővé tenni a tanulók gondolkodásának fejlődését.

A pontos matematikai nyelv használatára való törekvés, a gondolatok szabatos megfogalmazása tevékenységek során alakul a matematikatanulás szokásrendjének gyakorlásával, a pontos, fegyelmezett munkavégzés és az önellenőrzés igényének kialakításával együtt.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák fejlesztése csak a többi kulcskompetenciával együtt, egymással összhangban, egymást felerősítve valósítható meg. A matematikaórákon megszerzett készségek, képességek, ismeretek birtokában a tanulók alkalmassá válnak az önálló tanulásra, eszközként használják azokat más területeken, különböző kontextusokban (továbbtanulás, otthon, munkahely) való alkalmazásra. A matematikai nevelés hozzájárul a természettudományos neveléshez. Vannak közös fejlesztési területeik, mint a tájékozódási képesség fejlesztése térben, síkban, időben és a világ mennyiségi viszonyaiban, valamint a kognitív képességek fejlesztése. Vannak olyan készségek, mint a becslés, mérés, számlálás, számolás, melyeket pl. különböző számításoknál alkalmaznak. Az ének, zene tanulása fejleszti

a matematikai gondolkodás különböző formáit. A ritmusgyakorlatok, kottaírás, kottaolvasás, számkotta használata hozzájárulnak az akusztikus és vizuális figyelem és emlékezet, valamint a szerialitás fejlesztéséhez. A matematikai kompetenciát eszközként használják a tanulók a földrajzi ismeretek tanulása során is. Tájékozódnak síkban különböző léptékű térképeken, térben a földgömbön és az időzónákban. Becslési, mérési és számolási készségüket alkalmazzák a távolságok becslésére, mérésére, a magassági számok pontos leolvasására, a földrészek, országok területe, lakossága és a népsűrűsége közötti összefüggések értelmezésére, számításokra. A testnevelésórák nagymértékben hozzájárulnak a motoros képességek fejlődéséhez, ezzel segítik a tanulókat a matematikai és szerkesztő eszközök használatában. A különböző ugrások, dobások alkalmával fejlődik becslési, mérési készségük. Rendgyakorlatoknál a számlálásra végzett mozgássorok hozzájárulnak a számlálás ritmusának kialakulásához.

A vizuális kultúra tanítása során a vizuális nyelv alapelemeinek (vonalak, sík- és térformák) előállítása, azok rendezése, azonosságok, hasonlóságok észrevétele, arányok, kontrasztok megfigyelése, ismétlések, ritmusok leképezése, szimmetrikus alakzatok létrehozása segíti a formaérzékelés, a térlátás és a vizuális gondolkodás fejlesztését, a geometriai ismeretek elmélyítését.

A digitális kompetenciák fejlesztése, az IKT-eszközök használata hozzájárul a megismerési képesség, a verbális és a nonverbális kommunikáció fejlődéséhez. Az órákon segíti az önálló ismeretszerzést, a matematikai készségek, képességek fejlesztését, a matematika iránti pozitív attitűd kialakulását, az önismeret, az önértékelés fejlődését. Habilitációs foglalkozások keretében fejlesztő programok segítségével hozzájárul a tanulók alapképességeinek fejlesztéséhez.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák fejlesztése közben különböző szervezeti keretekben (egyéni, páros, csoport és kooperatív formában) tevékenykednek a tanulók. Ezáltal fejlődik együttműködési készségük, nő a toleranciájuk, kialakul egymás iránti érdeklődésük, megtanulják társaik elfogadását.

A matematikatanulás hatékonyságának egyik fontos feltétele a módszerek megválasztása. A kisiskolások legfontosabb tevékenysége a játék. Ezért kezdetben játékos tevékenységek megszervezésével biztosítunk lehetőséget a gyerekeknek a közvetlen tapasztalatszerzésre.

Az enyhe értelmi fogyatékos gyerekeknek hosszabb ideig (több éven át) lehetőséget kell teremteni a matematikai problémák cselekvéses tapasztalatra alapozó megoldására. A motiváló hatású tanulási környezet, a játékok, a különböző matematikai eszközök, IKT-eszközök, digitális tananyagok felkeltik a tanulók érdeklődését, igényét a világ megismerésére, saját ismereteik, képességeik fejlesztésére, az érdeklődés ébrentartására, pozitív attitűd kialakulására a tantárgy, a tanulás iránt, mindez biztosítéka a sikeres együtt-tanulásnak.

Az egy osztályba kerülő gyermekek pszichés funkciói, képességei, ismeretei, az egész személyiségük nagyon különböző. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók képességprofilja jelentősebb eltérést mutat, mint ép társaiké. Ezért nagyon fontos minden tanuló egyéni fejlődési folyamatának a megismerése, és az ehhez igazodó differenciált nevelés, oktatás, fejlesztés. A pedagógusnak fel kell térképeznie az osztály tanulóinak ismereteit, képességeit, érdeklődésüket, motiváltságukat, tanulási stílusukat, szokásaikat, tempójukat. Fel kell tárni társas kapcsolataikat, fizikai és pszichés állapotukat.

Szükséges és lehetséges differenciálni a tartalmak és tevékenységek szintjén egyaránt. A tartalmi differenciálás megnyilvánulhat a feladatok mennyiségében, a feladatok minőségében és a kivitelezés módjában. A tevékenységek szintje is különböző lehet. Lehet elvontan, verbális szinten megoldani a feladatokat, de ugyanazok a feladatok megoldhatók eszközökkel, a cselekvés szintjén is. Differenciálni lehet segítésnyújtással is. Segíthetjük a tanulást eszközök biztosításával, az eszközök használatának segítésével, a feladat megismétlésével, a feladatok algoritmizálásával, mintaadással, analógia alkalmazásával és célirányos kérdésekkel.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál gyakran előfordul súlyos képességzavar, illetve valamelyik képesség hiánya. Ezeket a problémákat nem lehet kizárólag a tanítási órák keretei között orvosolni. Ilyen esetekben szükség van külön habilitációs foglalkozásokra, ahol célirányos fejlesztési terv alapján egyéni fejlesztéssel lehet korrigálni és/vagy kompenzálni a képességzavarokat és hiányokat.

1/1 – 2. évfolyam

A hallássérülésből eredő speciális helyzetet figyelembe véve iskolánkban az általános iskola nyolc osztálya előtt két előkészítő (1/1 és 1/2) osztály is van, ezért az első osztály anyagát szétbontottuk erre a két előkészítő osztályra, a másodikos anyagot pedig az ezt követő első és második osztályra. Ezáltal lehetőségünk van a lassúbb haladás mellett erősebb alapozásra, a hiányzó beszéd magasabb szintű kialakítására, a képességfejlesztés kiemelt szerepének megvalósítására.

Az első négy év kiemelt célja a tanulási képességek alapozása, a tantárgy iránti érdeklődés, a tanulási kedv felkeltése, a tantárgy megszerettetése. A matematikai tevékenységek elvégzéséhez és az ismeretek befogadásához szükséges a megfelelő szomatikus és pszichés állapot fejlesztése is. Fontos feladat a matematikai eszközök használatának megismerésével az önálló ismeretszerzés lehetőségének megteremtése, a tanulók ismereteinek, készségeinek, képességeinek, érdeklődésének a feltérképezése, és ehhez igazodó tanulási módok, eljárások megkeresése, alkalmazása. Az IKT-eszközök megismerése, használata tanári segítséggel történik.

Az elemi gondolkodási műveletek alapozása cselekvéssel, cselekvésre épülő tapasztalatok megfogalmazásával valósul meg, csakúgy, mint a matematikai nyelv alapozása, ismerkedés a matematikai alapfogalmakkal, jelekkel. Az alkotás örömének megtapasztalása, a folyamatos ösztönzés a matematikai tevékenykedésre, kitartó feladatmegoldásra egyrészt a motiváció erősödését, másrészt a tanulók önértékelésének és önismeretének kialakítását segíti. A módszerek megválasztása támogatja a folyamatos tanári visszajelzés lehetőségeit, a társakkal közös tevékenységek megvalósulását azért, hogy az elősegítse az elemi kommunikációs képességek fejlesztését, társas kapcsolatokban való működtetését.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében biztosítani kell a terápiás fejlesztést a tanulók sérült vagy/és fejletlen pszichikus funkcióinak, készségeinek, képességeinek és gondolkodásának javítására, kompenzálására úgy, hogy a tevékenységek segítsék elő a tanulók együttműködését, az egymás iránti tolerancia kialakulását. Vonatkozik ez a figyelem terjedelmének, tartósságának növelésére, a koncentráció időtartamának növelésére, az auditív

és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztésére, a finommotoros mozgáskoordináció fejlesztésére is.
Az egyes témakörök nevelési-fejlesztési céljai, a fejlesztési ismeretek és tevékenységek koncentrikusan bővülve visszatérnek a következő évfolyamokon, ezzel biztosítva az ismétlést, az ismeretek beépülését.

Az 1/1 – 2. évfolyamon a matematika tantárgy alapóraszáma 144 óra. A témaköröknél megadott óraszámokba bele kell építeni az ismeretszerzés mellé a differenciált fejlesztést, a sérült, kevésbé fejlett pszichikus funkciók (figyelem, koncentráció; auditív, vizuális és taktilis észlelés és differenciáló képesség, finommotoros képesség) fejlesztését, valamint a játékos gyakorlást és az értékeléseket is.

Az előkészítő évfolyamokon továbbhaladási követelményeket nem állapítunk meg, az előkészítő 1., az előkészítő 2. és az 1. évfolyamot egy fejlesztési szakasznak tekintjük. A témakörök részletezése alatt található összegzett tanulási eredmények a fejlesztési célok optimális elérése esetén várható ismeretek összefoglalása, melyek megvalósulása nagyban függ a tanulók egyéni képességeitől.

Előkészítő 1. osztály

Témakör	**1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika**	**Javasolt óraszám: 25 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális, auditív és taktilis percepció fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, válogatás gyakoroltatása. Kombinatorikus gondolkodás alapozása. Szerialitás fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**	
Halmazok Személyek, tárgyak, matematikai eszközök	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságainak megfigyelése, kiemelése, egyeztetése, megfogalmazása segítséggel, jelölése jelkártyával, IKT-eszközök alkalmazásával.	

tulajdonságai (szín, forma, nagyság)	Azonosságok-különbözőségek megállapítása, megnevezése segítséggel, kifejezésük tevékenységgel. Tárgyak válogatása, csoportosítása választott és adott tulajdonság alapján. Tulajdonságok változásának megfigyelése, megfogalmazása segítséggel.
Matematikai logika Igaz-hamis állítások	Állítások igazságának eldöntése személyek, tárgyak, matematikai eszközök halmazáról.
Kombinatorika Kombinatorikai feladatok	Kombinatorikai feladatok megoldása matematikai eszközök kirakásával, színezéssel, minél több lehetőség előállítása próbálgatással.
Fogalmak	Szín, méret, minden, egyetlen, egyik sem.

Témakör	**2. Számelmélet, algebra**	**Javasolt óraszám: 88 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Mennyiségi állandóság kialakítása. A számlálás ritmusának kialakítása, a finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése. Biztos számfogalom kialakítása az 5-ös számkörben, majd a számolási készség fejlesztése az 5-ös számkörben, változatos gyakorlati feladatok segítségével. Tájékozódás a számegyenesen. Az összeadás és kivonás tartalmi megértésének alapozása mindennapi élethelyzetekből kiindulva. Analógiás gondolkodás értelmezése.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
2.1. Számok Számköri ismeretek az 5-ös számkörben	Határozott és határozatlan halmazok alkotása (személyek, tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök segítségével).
Halmazok számossága	Halmazok számosságának megállapítása le- és megszámlálással.

	Mennyiségek kirakása tárgyakkal. Számfogalom megerősítése az 5-ös számkörben. Mennyiségek egyeztetése számnévvel, számképpel, számjeggyel.
Számok írása, olvasása 5-ig Számok bontása	Számok írása és olvasása változatos feladathelyzetekben. Adott elemszámú tárgyhalmazok bontása matematikai és IKT-eszközökkel. A kirakásokról bontások megfogalmazása, lejegyzése. Bontott alakú számoknak megfelelő helyzetek előállítása tevékenységgel, rajzzal.
Számok viszonyítása, rendezése Relációs jel	Különböző elemszámú halmazok összehasonlítása tárgyak, matematikai és IKT-eszközök segítségével, jelölésük relációs jelekkel.
Számegyenes Számszomszédok	Számok viszonyítása, sorba rendezése, helyük megkeresése a számegyenesen, számszomszédok megállapítása.
2.2. Műveletek Műveleti jelek (+, –, =, <, >) Összeadás, kivonás tartalmának kialakítása: halmazok bővítése, szűkítése, halmazok egyesítése, különbsége, halmazok összemérése	Műveleti jelek megismerése, értelmezése, írása, kiolvasása, használata. Műveletek megjelenítése egyszerű történetek lejátszásával, tárgyak, matematikai eszközök kirakásával, IKT-eszközökkel. A mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása segítséggel.
Fejben számolás	Fejben számolás 5-ös számkörben.
Szóbeli összeadás, kivonás	Egyjegyűek összeadása, kivonása eszközhasználattal, majd saját kezén való számolással, végül fejben számolással.
Az összeadás tagjainak felcserélhetősége	A tagok felcserélhetőségének érzékeltetése kirakásokkal (matematikai eszközökkel, IKT-eszközökkel), rajzzal, lejegyzésük műveletekkel.

Egyszerű szöveges feladatok	Szóban és jellel megfogalmazott, egyszerű szituációkba ágyazott szöveges feladatok lejátszása, megjelenítése matematikai eszközök kirakásával, rajzban, lejegyzésük műveletekkel.
Fogalmak	Számok neve, jele, relációs jel, (kisebb-nagyobb) szomszéd, számegyenes, összeadás-kivonás, bontás, hozzátevés, elvétel, semmi, üres, sok, kevés.

Témakör	**Geometria – mérés**	**Javasolt óraszám: 10 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Térbeli és síkbeli tájékozódás fejlesztése. Gyakorlati mérések gyakoroltatása választott mértékegységekkel. Mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének alakítása.	
Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**	
3.1. Térbeli, síkbeli helyzetek Térbeli helyzetek	Térbeli helyzetek megfigyelése, leolvasása, megfogalmazása segítséggel. Térbeli helyzetek létrehozása tárgyak, matematikai eszközök építésével – szabadon és minta után.	
Síkbeli helyzetek	Síkbeli helyzetek létrehozása függőleges és vízszintes síkban. Síkbeli helyzetek leolvasása, megfogalmazása segítséggel. Építés saját fantázia és minta alapján.	
3.2. Síkbeli alakzatok Síkidomok tulajdonságai	Síkidomok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása segítséggel.	
3.3. Térbeli alakzatok Testek tulajdonságai	Testek tulajdonságainak megfigyelése, megnevezése segítséggel. Építés szabadon és minta alapján.	

3.3. Mérés Gyakorlati mérések	Mennyiségek mérése (hosszúság, tömeg, űrtartalom) választott mértékegységekkel. Tárgyak összehasonlítása a mért tulajdonság alapján.
Fogalmak	Forma (háromszög, négyszög, kör, gömbölyű, szögletes, kocka), térbeli és síkbeli viszonyszó.

Témakör	**Függvények, az analízis elemei**	**Javasolt óraszám: 21 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az összehasonlítás, az összefüggés- és szabályfelismerés alapozása. A rendezés, kiegészítés gyakoroltatása.	
Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**	
4.1. Relációk Összefüggések személyek, tárgyak, helyzetek, geometriai alakzatok, halmazok számossága között	Személyek, tárgyak, geometriai alakzatok közötti egyszerű kapcsolatok, összefüggések felismerése. Relációk megfogalmazása szóban / jelben, jelölésük (összekötés, nyíl, relációs jel).	
4.2. Sorozatok Sorba rendezések	Személyek, tárgyak sorba rendezése különböző tulajdonságaik alapján (nagyság, szélesség, hosszúság, magasság, tömeg stb.). Halmazok sorba rendezése számosság alapján. Számok sorba rendezése. Ciklikus sorok megfigyelése, az ismétlődések megfogalmazása segítséggel és folytatása tevékenységgel (építéssel, kirakással, színezéssel, rajzzal).	
Egyszerű sorozatok Növekvő-csökkenő számsorok	Egyszerű sorozatok folytatása megadott és felismert szabály alapján. Állandó különbségű növekvő és csökkenő számsorok leolvasása, folytatása.	
4.3. Függvények Hozzárendelések	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök egymáshoz rendelése szóbeli / jelelt utasítás és jelkártyák alapján.	

	Hozzárendelések párosító játékokban (pl. logikai készlet elemeinek egymáshoz rendelése egy tulajdonság megváltoztatásával). Számjegyek hozzárendelése tárgyhalmazokhoz, számképekhez, színes rudakhoz. Természetes számok hozzárendelése a számegyenes pontjaihoz és geometriai alakzatokhoz.
Fogalmak	Összefüggés, ellentétes viszonyszó, sorozat, hozzárendelés.

Összegzett tanulási eredmények az előkészítő 1. osztály végére	A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen: Személyek, tárgyak, alakzatok csoportosítása azonosság, azonos tulajdonság alapján. Nagyságbeli, térbeli és síkbeli viszonyszavak használata segítséggel. Biztos számfogalom 5-ös számkörben. Összeadások és kivonások 5-ös számkörben. Egyszerű, rajzzal, jelnyelvi jellel alátámasztott szöveges feladatok megoldása. Alkotás térben, síkban. Térbeli és síkbeli helyzetek létrehozása, létrehozott helyzetek leolvasása, megfogalmazása segítséggel. A tanult térbeli és síkbeli alakzatok felismerése. Tapasztalatok gyűjtése a hosszúság, tömeg, űrtartalom méréséről. Összefüggések felismerése, jelölése egyszerűbb esetekben. Egyszerű sorozatok folytatása megadott szabály alapján.

Előkészítő 2. osztály

Témakör	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Javasolt óraszám: 25 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális, auditív és taktilis percepció fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, válogatás gyakoroltatása. Kombinatorikus gondolkodás alapozása. Szerialitás fejlesztése.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Halmazok Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságai (szín, forma, nagyság)	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságainak megfigyelése, kiemelése, egyeztetése, megfogalmazása segítséggel, jelölése jelkártyával, IKT-eszközök alkalmazásával. Azonosságok-különbözőségek megállapítása, megnevezése segítséggel, kifejezésük tevékenységgel. Tárgyak válogatása, csoportosítása választott és adott tulajdonság alapján. Tulajdonságok változásának megfigyelése, megfogalmazása segítséggel.
Matematikai logika Igaz-hamis állítások	Állítások igazságának eldöntése személyek, tárgyak, matematikai eszközök halmazáról.
Kombinatorika Kombinatorikai feladatok	Kombinatorikai feladatok megoldása matematikai eszközök kirakásával, színezéssel, minél több lehetőség előállítása próbálgatással.
Fogalmak	Szín, alak, méret, minden, egyetlen, egyik sem.

Témakör	2. Számelmélet, algebra	Javasolt óraszám: 88 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Mennyiségi állandóság kialakítása. A számlálás ritmusának kialakítása, a finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése.	

	Biztos számfogalom kialakítása a 10-es számkörben, majd a számolási készség fejlesztése a 10-es számkörben, változatos gyakorlati feladatok segítségével. Tájékozódás a számegyenesen. Az összeadás és kivonás tartalmi megértésének alapozása mindennapi élethelyzetekből kiindulva. Analógiás gondolkodás értelmezése.

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
2.1. Számok Számköri ismeretek a 10-es számkörben	Határozott és határozatlan halmazok alkotása (személyek, tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök segítségével).
Halmazok számossága	Halmazok számosságának megállapítása le- és megszámlálással. Mennyiségek kirakása tárgyakkal. Számfogalom megerősítése a 10-es számkörben, Mennyiségek egyeztetése számnévvel, számképpel, számjeggyel.
Sorszámok, sorszámnevek	Sorszámok, sorszámnevek használata valós helyzetekben – első, második, harmadik, utolsó.
Számok írása, olvasása 10-ig Számok bontása	Számok írása és olvasása változatos feladathelyzetekben. Adott elemszámú tárgyhalmazok bontása matematikai és IKT-eszközökkel. A kirakásokról bontások megfogalmazása segítséggel, lejegyzése. Bontott alakú számoknak megfelelő helyzetek előállítása tevékenységgel, rajzzal.
Számok viszonyítása, rendezése Relációs jel	Különböző elemszámú halmazok összehasonlítása tárgyak, matematikai és IKT-eszközök segítségével, jelölésük relációs jelekkel.
Számegyenes Számszomszédok	Számok viszonyítása, sorba rendezése, helyük megkeresése a számegyenesen, számszomszédok megállapítása.

2.2. Műveletek Műveleti jelek (+, –, =, <, >) Összeadás, kivonás tartalmának kialakítása: halmazok bővítése, szűkítése, halmazok egyesítése, különbsége, halmazok összemérése	Műveleti jelek megismerése, értelmezése, írása, kiolvasása, használata. Műveletek megjelenítése egyszerű történetek lejátszásával, tárgyak, matematikai eszközök kirakásával, IKT-eszközökkel. A mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása segítséggel,
Fejben számolás	Fejben számolás 10-es számkörben.
Szóbeli összeadás, kivonás	Összeadás, kivonás 10-es számkörben.
Az összeadás tagjainak felcserélhetősége	A tagok felcserélhetőségének érzékeltetése kirakásokkal (matematikai eszközökkel, IKT-eszközökkel), rajzzal, lejegyzésük műveletekkel.
Egyszerű szöveges feladatok	Szóban és jelnyelven megfogalmazott, egyszerű szituációkba ágyazott szöveges feladatok lejátszása, megjelenítése matematikai eszközök kirakásával, rajzban, lejegyzésük műveletekkel.
Fogalmak	Számok neve, jele, relációs jel, szám, (kisebb-nagyobb) szomszéd, számegyenes, sorszám, művelet, összeadás-kivonás, bontás, hozzátevés, elvétel, semmi, üres, sok, kevés.

Témakör	**3. Geometria – mérés**	**Javasolt óraszám: 10 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Térbeli és síkbeli tájékozódás fejlesztése. Gyakorlati mérések gyakoroltatása választott mértékegységekkel. Mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének alakítása.	
Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**	

3.1. Térbeli, síkbeli helyzetek Térbeli helyzetek	Térbeli helyzetek megfigyelése, leolvasása, megfogalmazása segítséggel. Térbeli helyzetek létrehozása tárgyak, matematikai eszközök építésével – szabadon és minta után.
Síkbeli helyzetek	Síkbeli helyzetek létrehozása függőleges és vízszintes síkban. Síkbeli helyzetek leolvasása, megfogalmazása segítséggel. Építés saját fantázia és minta alapján.
3.2. Síkbeli alakzatok Síkidomok tulajdonságai	Síkidomok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása segítséggel, előállítása tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök használatával.
3.3. Térbeli alakzatok Testek tulajdonságai	Testek tulajdonságainak megfigyelése, megnevezése segítséggel. Építés szabadon és minta alapján.
3.3. Mérés Gyakorlati mérések	Mennyiségek mérése (hosszúság, tömeg) választott mértékegységekkel. Hosszúság, magasság, szélesség mérése és összehasonlítása választott egységekkel. Tömeg mérése és összehasonlítása.
Fogalmak	Forma (háromszög, négyszög, kör, gömbölyű, szögletes, kocka), térbeli és síkbeli viszonyszó, becslés, mérés.

Témakör	**4. Függvények, az analízis elemei**	**Javasolt óraszám: 21 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az összehasonlítás, az összefüggés- és szabályfelismerés alapozása. A rendezés, kiegészítés gyakoroltatása.	
Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**	
4.1. Relációk Összefüggések személyek, tárgyak, helyzetek,	Személyek, tárgyak, geometriai alakzatok közötti egyszerű kapcsolatok, összefüggések felismerése.	

geometriai alakzatok, halmazok számossága között	Relációk megfogalmazása szóban / jelben, jelölésük (összekötés, nyíl, relációs jel).
4.2. Sorozatok Sorba rendezések	Személyek, tárgyak sorba rendezése különböző tulajdonságaik alapján (nagyság, szélesség, hosszúság, magasság, tömeg stb.). Halmazok sorba rendezése számosság alapján. Számok sorba rendezése. Ciklikus sorok megfigyelése, az ismétlődések megfogalmazása segítséggel és folytatása tevékenységgel (építéssel, kirakással, színezéssel, rajzzal).
Egyszerű sorozatok Növekvő-csökkenő számsorok	Egyszerű sorozatok folytatása megadott és felismert szabály alapján. Állandó különbségű növekvő és csökkenő számsorok leolvasása, folytatása.
4.3. Függvények Hozzárendelések	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök egymáshoz rendelése szóbeli / jelelt utasítás és jelkártyák alapján. Hozzárendelések párosító játékokban (pl. logikai készlet elemeinek egymáshoz rendelése egy tulajdonság megváltoztatásával). Számjegyek hozzárendelése tárgyhalmazokhoz, számképekhez, színes rudakhoz. Természetes számok hozzárendelése a számegyenes pontjaihoz és geometriai alakzatokhoz.
Fogalmak	Összefüggés, ellentétes viszonyszó, sorozat, hozzárendelés.

Összegzett tanulási eredmények az előkészítő 2. osztály végére	A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen: Személyek, tárgyak, alakzatok csoportosítása azonosság, azonos tulajdonság alapján. Nagyságbeli, térbeli és síkbeli viszonyszavak használata segítséggel.

	Biztos számfogalom 10-es számkörben. Összeadások és kivonások 10-es számkörben. Alkotás térben, síkban. Térbeli és síkbeli helyzetek létrehozása, létrehozott helyzetek leolvasása, megfogalmazása segítséggel. A tanult térbeli és síkbeli alakzatok felismerése. Tapasztalatok gyűjtése a hosszúság, tömeg méréséről. Összefüggések felismerése, jelölése egyszerűbb esetekben. Egyszerű sorozatok folytatása megadott szabály alapján.

1. osztály

Témakör	**1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika**	**Javasolt óraszám: 20 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális, auditív és taktilis percepció fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, válogatás gyakoroltatása. Kombinatorikus gondolkodás alapozása. Szerialitás fejlesztése.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
Halmazok Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságai (szín, forma, nagyság)	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságainak megfigyelése, kiemelése, egyeztetése, megfogalmazása, jelölése jelkártyával, IKT-eszközök alkalmazásával. Azonosságok-különbözőségek megállapítása, megnevezése segítséggel, kifejezésük tevékenységgel, szóval / jellel. Tárgyak válogatása, csoportosítása választott és adott tulajdonság alapján.

	Tulajdonságok változásának megfigyelése, megfogalmazása segítséggel.
Matematikai logika Igaz-hamis állítások	Állítások igazságának eldöntése személyek, tárgyak, matematikai eszközök halmazáról.
Kombinatorika Kombinatorikai feladatok	Kombinatorikai feladatok megoldása matematikai eszközök kirakásával, színezéssel, minél több lehetőség előállítása próbálgatással.
Fogalmak	Szín, alak, méret, tulajdonság, minden, egyetlen, egyik sem.

Témakör	**2. Számelmélet, algebra**	**Javasolt óraszám: 73 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Mennyiségi állandóság automatizálása. A számlálás ritmusának rögzítése, a finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése. Biztos számfogalom kialakítása a 10-es számkörben, tájékozódás a 20-as számkörben saját élményből kiindulva, majd a számolási készség fejlesztése a 20-as számkörben, változatos gyakorlati feladatok segítségével. Tájékozódás a számegyenesen. Az összeadás és kivonás tartalmi megértésének fejlesztése mindennapi élethelyzetekből kiindulva. Szövegértés, szövegalkotás alapozása rajzzal, jellel segített szövegek közös értelmezésével. Analógiás gondolkodás értelmezése.	
Fejlesztési ismeretek		**Fejlesztési tevékenységek**
2.1. Számok Számköri ismeretek a 20-as számkörben		Határozott és határozatlan halmazok alkotása (személyek, tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök segítségével).
Halmazok számossága		Halmazok számosságának megállapítása le- és megszámlálással. Mennyiségek kirakása tárgyakkal és játékpénzzel.

	Számfogalom megerősítése a 20-as számkörben, választott mértékegységekkel végzett mérésekkel (hosszúság). Mennyiségek egyeztetése számnévvel, számképpel, számjeggyel.
Sorszámok, sorszámnevek	Sorszámok, sorszámnevek használata valós helyzetekben. (nullától tízig)
Számok írása, olvasása 20-ig Számok bontása	Számok írása és olvasása változatos feladathelyzetekben. Adott elemszámú tárgyhalmazok bontása matematikai és IKT-eszközökkel. A kirakásokról bontások megfogalmazása segítséggel, lejegyzése. Bontott alakú számoknak megfelelő helyzetek előállítása tevékenységgel, rajzzal.
Számok viszonyítása, rendezése Relációs jel	Különböző elemszámú halmazok összehasonlítása tárgyak, matematikai és IKT-eszközök segítségével, jelölésük relációs jelekkel.
Számegyenes Számszomszédok	Számok viszonyítása, sorba rendezése, helyük megkeresése a számegyenesen, számszomszédok megállapítása. Egy- és kétjegyű számok fogalmának alapozása.
Számtulajdonságok Helyi érték	Számok válogatása, csoportosítása a megismert tulajdonságok alapján. Számok tulajdonságainak megnevezése segítséggel. Tízes csoportok alkotása, tízesek, egyesek helyi értékének értelmezése, a helyi érték fogalmának alapozása.
2.2. Műveletek Műveleti jelek (+, –, =, <, >) Összeadás, kivonás tartalmának kialakítása: halmazok bővítése, szűkítése, halmazok egyesítése,	Műveleti jelek automatizálása, értelmezése, írása, kiolvasása, használata. Műveletek megjelenítése egyszerű történetek lejátszásával, tárgyak, matematikai eszközök kirakásával, IKT-eszközökkel. A mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása segítséggel, lejegyzésük művelettel.

különbsége, halmazok összemérése	
Fejben számolás	Fejben számolás 10-es számkörben, eszközhasználattal 20-as számkörben.
Szóbeli összeadás, kivonás	Kerek tízesekhez egyjegyűek adása. Teljes kétjegyű számokból az egyesek elvétele. Teljes kétjegyű számokhoz egyjegyűek hozzáadása, elvétele tízesátlépés nélkül.
Az összeadás tagjainak felcserélhetősége	A tagok felcserélhetőségének érzékeltetése kirakásokkal (matematikai eszközökkel, IKT-eszközökkel), rajzzal, lejegyzésük műveletekkel.
Egyszerű szöveges feladatok	Szóban és jelnyelven megfogalmazott, egyszerű szituációkba ágyazott szöveges feladatok lejátszása, megjelenítése matematikai eszközök kirakásával, rajzban, lejegyzésük műveletekkel.
2.3. Számelméleti ismeretek Páros-páratlan számok	Halmaz elemeinek (személyek, tárgyak, matematikai eszközök) párosítása. Páros és páratlan számok helyének megfigyelése a számegyenesen.
Fogalmak	Számok neve, jele, relációs jel, egyjegyű-kétjegyű szám, kerek tízes, (kisebb-nagyobb) szomszéd, számegyenes, sorszám, pénz, forint, ár, páros, páratlan, művelet, műveleti jel, összeadás-kivonás, bontás, hozzátevés, elvétel, semmi, üres, sok, kevés, összehasonlítás.

Témakör	**3. Geometria – mérés**	**Javasolt óraszám: 30 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Térbeli és síkbeli tájékozódás fejlesztése. Gyakorlati mérések gyakoroltatása választott és szabványmértékegységekkel.	

	Mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének alakítása. Szabványmértékegységek nevének, jelének megismertetése.

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
3.1. Térbeli, síkbeli helyzetek Térbeli helyzetek	Térbeli helyzetek megfigyelése, leolvasása, megfogalmazása segítséggel. Térbeli helyzetek létrehozása tárgyak, matematikai eszközök építésével – szabadon, minta és szóbeli / jelnyelvi utasítás után.
Síkbeli helyzetek	Síkbeli helyzetek létrehozása függőleges és vízszintes síkban. Síkbeli helyzetek leolvasása, megfogalmazása segítséggel. Építés saját fantázia, minta, szóbeli / jelnyelvi utasítás alapján.
3.2. Síkbeli alakzatok Síkidomok tulajdonságai	Síkidomok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása segítséggel, előállítása tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök használatával. Síkidomok összehasonlítása, azonosságok, különbségek megfogalmazása segítséggel. Csoportosításuk, rendezésük adott tulajdonság (forma, nagyság) alapján.
3.3. Térbeli alakzatok Testek tulajdonságai	Testek tulajdonságainak megfigyelése, megnevezése segítséggel, összehasonlítása. Építés szabadon és minta alapján. Csoportosításuk, rendezésük adott tulajdonság (forma, nagyság) alapján.
3.3. Mérés Gyakorlati mérések	Mennyiségek mérése (hosszúság, tömeg) választott mértékegységekkel. Hosszúság, magasság, szélesség mérése és összehasonlítása választott egységekkel. Tömeg mérése és összehasonlítása.

Mérőeszközök Szabványmértékegységek	Mérőeszközök megismerése. Mérendő anyagokhoz mérőeszközök rendelése. Mérés szabványmértékegységekkel. Szabványmértékegységek nevének és jelének megismerése, használata (cm, kg).
Fogalmak	Forma (háromszög, négyszög, kör, gömbölyű, szögletes, kocka), térbeli és síkbeli viszonyszó, becslés, mérés, hosszúságmérték, tömegmérték, mértékegység.

Témakör	**4. Függvények, az analízis elemei**	**Javasolt óraszám: 21 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az összehasonlítás, az összefüggés- és szabályfelismerés alapozása. A rendezés, kiegészítés gyakoroltatása.	
Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**	
4.1. Relációk Összefüggések személyek, tárgyak, helyzetek, geometriai alakzatok, halmazok számossága között	Személyek, tárgyak, geometriai alakzatok közötti egyszerű kapcsolatok, összefüggések felismerése. Relációk megfogalmazása szóban / jelben, jelölésük (összekötés, nyíl, relációs jel).	
4.2. Sorozatok Sorba rendezések	Személyek, tárgyak sorba rendezése különböző tulajdonságaik alapján (nagyság, szélesség, hosszúság, magasság, tömeg stb.). Halmazok sorba rendezése számosság alapján. Számok sorba rendezése. Ciklikus sorok megfigyelése, az ismétlődések megfogalmazása segítséggel és folytatása tevékenységgel (építéssel, kirakással, színezéssel, rajzzal).	
Egyszerű sorozatok Növekvő-csökkenő számsorok	Egyszerű sorozatok folytatása megadott, felismert és választott szabály alapján. Állandó különbségű növekvő és csökkenő számsorok leolvasása, folytatása.	

4.3. Függvények Hozzárendelések	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök egymáshoz rendelése szóbeli / jelben megadott utasítás és jelkártyák alapján. Hozzárendelések párosító játékokban (pl. logikai készlet elemeinek egymáshoz rendelése egy tulajdonság megváltoztatásával). Számjegyek hozzárendelése tárgyhalmazokhoz, számképekhez, színes rudakhoz. Természetes számok hozzárendelése a számegyenes pontjaihoz és geometriai alakzatokhoz.
Fogalmak	Összefüggés, ellentétes viszonyszó, sorozat, hozzárendelés.

Összegzett tanulási eredmények az 1. osztály végére	A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen: Személyek, tárgyak, alakzatok csoportosítása azonosság, azonos tulajdonság alapján. Nagyságbeli, térbeli és síkbeli viszonyszavak használata. Biztos számfogalom 10-es számkörben. Jártasság 20-as számkörben. Összeadások és kivonások 10-es számkörben készségszinten, 20-as számkörben eszközhasználattal. Egyszerű, rajzzal, jelnyelvi jellel alátámasztott szöveges feladatok megoldása. Alkotás térben, síkban. Térbeli és síkbeli helyzetek létrehozása, létrehozott helyzetek leolvasása, megfogalmazása segítséggel. A tanult térbeli és síkbeli alakzatok felismerése, tulajdonságaik megfogalmazása segítséggel. Tapasztalatok gyűjtése a hosszúság, tömeg méréséről.

	Összefüggések felismerése, jelölése egyszerűbb esetekben. Egyszerű sorozatok folytatása megadott szabály alapján.

2. osztály

Témakör	**1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika**	**Javasolt óraszám: 20 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális, auditív és taktilis percepció fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, válogatás gyakoroltatása. Kombinatorikus gondolkodás alapozása. Szerialitás fejlesztése.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
Halmazok Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságai (szín, forma, nagyság)	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságainak megfigyelése, kiemelése, egyeztetése, megfogalmazása szóban / jelben, jelölése jelkártyával, IKT-eszközök alkalmazásával. Azonosságok-különbözőségek megállapítása, megnevezése szóban / jelben, kifejezésük tevékenységgel, szóval / jelnyelvi jellel. Tárgyak válogatása, csoportosítása választott és adott tulajdonság alapján. Tulajdonságok változásának megfigyelése, megfogalmazása szóban / jelben.
Matematikai logika Igaz-hamis állítások	Állítások igazságának eldöntése személyek, tárgyak, matematikai eszközök halmazáról.
Kombinatorika Kombinatorikai feladatok	Kombinatorikai feladatok megoldása matematikai eszközök kirakásával, színezéssel, minél több lehetőség előállítása próbálgatással.
Fogalmak	Szín, alak, méret, tulajdonság, összehasonlítás, minden, egyetlen, egyik sem.

Témakör	**2. Számelmélet, algebra**	**Javasolt óraszám: 73 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Mennyiségi állandóság automatizálása. A számlálás ritmusának rögzítése, a finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése. Biztos számfogalom kialakítása a 10-es számkörben, tájékozódás a 20-as számkörben saját élményből kiindulva, majd a számolási készség fejlesztése a 20-as számkörben, változatos gyakorlati feladatok segítségével. Tájékozódás a számegyenesen. Az összeadás és kivonás tartalmi megértésének fejlesztése mindennapi élethelyzetekből kiindulva. Szövegértés, szövegalkotás alapozása. Analógiás gondolkodás értelmezése.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
2.1. Számok Számköri ismeretek a 20-as számkörben	Határozott és határozatlan halmazok alkotása (személyek, tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök segítségével).
Halmazok számossága	Halmazok számosságának megállapítása le- és megszámlálással. Mennyiségek kirakása tárgyakkal, játékpénzzel. Számfogalom megerősítése a 20-as számkörben, választott mértékegységekkel végzett mérésekkel (hosszúság, űrtartalom). Mennyiségek egyeztetése számnévvel, számképpel, számjeggyel.
Sorszámok, sorszámnevek	Sorszámok, sorszámnevek használata valós helyzetekben – húszig.
Számok írása, olvasása 20-ig Számok bontása	Számok írása és olvasása változatos feladathelyzetekben.

	Adott elemszámú tárgyhalmazok bontása matematikai és IKT-eszközökkel. A kirakásokról bontások megfogalmazása, lejegyzése. Bontott alakú számoknak megfelelő helyzetek előállítása tevékenységgel, rajzzal.
Számok viszonyítása, rendezése Relációs jel	Különböző elemszámú halmazok összehasonlítása tárgyak, matematikai és IKT-eszközök segítségével, jelölésük relációs jelekkel.
Számegyenes Számszomszédok	Számok viszonyítása, sorba rendezése, helyük megkeresése a számegyenesen, számszomszédok megállapítása. Egy- és kétjegyű számok értelmezése, rögzítése.
Számtulajdonságok Helyi érték	Számok válogatása, csoportosítása a megismert tulajdonságok alapján. Számok tulajdonságainak megnevezése. Tízes csoportok alkotása, tízesek, egyesek helyi értékének értelmezése.
2.2. Műveletek Műveleti jelek (+, –, =, <, >) Összeadás, kivonás tartalmának kialakítása: halmazok bővítése, szűkítése, halmazok egyesítése, különbsége, halmazok összemérése	Műveleti jelek automatizálása, értelmezése, írása, kiolvasása, használata. Műveletek megjelenítése egyszerű történetek lejátszásával, tárgyak, matematikai eszközök kirakásával, IKT-eszközökkel. A mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzésük művelettel. Matematikai művelethez történetek alkotása.
Fejben számolás	Fejben számolás 10-es számkörben, eszközhasználattal 20-as számkörben.
Szóbeli összeadás, kivonás	Kerek tízesekhez egyjegyűek adása. Teljes kétjegyű számokból az egyesek elvétele. Teljes kétjegyű számokhoz egyjegyűek hozzáadása, elvétele tízesátlépés nélkül.

Az összeadás tagjainak felcserélhetősége	A tagok felcserélhetőségének érzékeltetése kirakásokkal (matematikai eszközökkel, IKT-eszközökkel), rajzzal, lejegyzésük műveletekkel.
Egyszerű szöveges feladatok	Szóban / jelnyelven megfogalmazott, egyszerű szituációkba ágyazott szöveges feladatok lejátszása, megjelenítése matematikai eszközök kirakásával, rajzban, lejegyzésük műveletekkel. Matematikai műveletekhez történet alkotása.
2.3. Számelméleti ismeretek Páros-páratlan számok	Halmaz elemeinek (személyek, tárgyak, matematikai eszközök) párosítása. Páros és páratlan számok helyének megfigyelése a számegyenesen.
Fogalmak	Számok neve, jele, relációs jel, egyjegyű-kétjegyű szám, kerek tízes, (kisebb-nagyobb) szomszéd, számegyenes, sorszám, sorszámnév, pénz, forint, ár, áru, olcsó-drága, páros, páratlan, művelet, műveleti jel, összeadás-kivonás, bontás, hozzátevés, elvétel, semmi, üres, sok, kevés, összehasonlítás.

Témakör	**3. Geometria – mérés**	**Javasolt óraszám: 30 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Térbeli és síkbeli tájékozódás fejlesztése. Gyakorlati mérések gyakoroltatása választott és szabványmértékegységekkel. Mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének alakítása. Szabványmértékegységek nevének, jelének megismertetése.	
Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**	
3.1. Térbeli, síkbeli helyzetek Térbeli helyzetek	Térbeli helyzetek megfigyelése, leolvasása, megfogalmazása szóban / jelben.	

	Térbeli helyzetek létrehozása tárgyak, matematikai eszközök építésével – szabadon, minta és szóbeli /jelnyelven adott utasítás után.
Síkbeli helyzetek	Síkbeli helyzetek létrehozása függőleges és vízszintes síkban. Síkbeli helyzetek leolvasása, megfogalmazása szóban / jelben. Építés saját fantázia, minta, szóbeli / jelnyelven adott utasítás alapján.
3.2. Síkbeli alakzatok Síkidomok tulajdonságai	Síkidomok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása szóban / jelben, előállítása tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök használatával. Síkidomok összehasonlítása, azonosságok, különbségek megfogalmazása szóban / jelben. Csoportosításuk, rendezésük adott tulajdonság (forma, nagyság) alapján.
3.3. Térbeli alakzatok Testek tulajdonságai	Testek tulajdonságainak megfigyelése, megnevezése szóban / jelben, összehasonlítása. Építés szabadon és minta alapján. Csoportosításuk, rendezésük adott tulajdonság (forma, nagyság) alapján.
3.3. Mérés Gyakorlati mérések	Mennyiségek mérése (hosszúság, tömeg, űrtartalom) választott mértékegységekkel. Hosszúság, magasság, szélesség mérése és összehasonlítása választott egységekkel. Űrtartalom mérése és összehasonlítása különböző mérőeszközökkel. Tömeg mérése és összehasonlítása.
Mérőeszközök Szabványmértékegységek	Mérőeszközök megismerése. Mérendő anyagokhoz mérőeszközök rendelése. Mérés szabványmértékegységekkel.

	Szabványmértékegységek nevének és jelének megismerése, használata (m, dm, kg, l, dl).
Fogalmak	Forma (háromszög, négyszög, kör, gömbölyű, szögletes, kocka), térbeli és síkbeli viszonyszó, becslés, mérés, hosszúságmérték, űrmérték, tömegmérték, mértékegység.

Témakör	**4. Függvények, az analízis elemei**	**Javasolt óraszám: 21 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az összehasonlítás, az összefüggés- és szabályfelismerés alapozása. A rendezés, kiegészítés gyakoroltatása.	
Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**	
4.1. Relációk Összefüggések személyek, tárgyak, helyzetek, geometriai alakzatok, halmazok számossága között	Személyek, tárgyak, geometriai alakzatok közötti egyszerű kapcsolatok, összefüggések felismerése. Relációk megfogalmazása szóban / jelben, jelölésük (összekötés, nyíl, relációs jel).	
4.2. Sorozatok Sorba rendezések	Személyek, tárgyak sorba rendezése különböző tulajdonságaik alapján (nagyság, szélesség, hosszúság, magasság, tömeg stb.). Halmazok sorba rendezése számosság alapján. Számok sorba rendezése. Ciklikus sorok megfigyelése, az ismétlődések megfogalmazása szóban / jelben és folytatása tevékenységgel (építéssel, kirakással, színezéssel, rajzzal).	
Egyszerű sorozatok Növekvő-csökkenő számsorok	Egyszerű sorozatok folytatása megadott, felismert és választott szabály alapján. Állandó különbségű növekvő és csökkenő számsorok leolvasása, folytatása.	
4.3. Függvények Hozzárendelések	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök egymáshoz rendelése szóbeli / jelnyelvi utasítás és jelkártyák alapján.	

	Hozzárendelések párosító játékokban (pl. logikai készlet elemeinek egymáshoz rendelése egy tulajdonság megváltoztatásával). Számjegyek hozzárendelése tárgyhalmazokhoz, számképekhez, színes rudakhoz. Természetes számok hozzárendelése a számegyenes pontjaihoz és geometriai alakzatokhoz.
Fogalmak	Összefüggés, ellentétes viszonyszó, sorozat, hozzárendelés.

Összegzett tanulási eredmények a négy évfolyamos ciklus végére	A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen: Személyek, tárgyak, alakzatok csoportosítása azonosság, azonos tulajdonság alapján. Nagyságbeli, térbeli és síkbeli viszonyszavak használata. Biztos számfogalom 10-es számkörben. Jártasság 20-as számkörben. Összeadások és kivonások 10-es számkörben készségszinten, 20-as számkörben eszközhasználattal. Egyszerű szóbeli / jelnyelvi szöveges feladatok megoldása. Alkotás térben, síkban. Térbeli és síkbeli helyzetek létrehozása, létrehozott helyzetek leolvasása, megfogalmazása szóban / jelnyelven. A tanult térbeli és síkbeli alakzatok felismerése, tulajdonságaik megfogalmazása szóban / jelnyelven. Tapasztalatok gyűjtése a hosszúság, tömeg, űrtartalom méréséről. Összefüggések felismerése, jelölése egyszerűbb esetekben. Egyszerű sorozatok folytatása megadott szabály alapján.

A két év kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése. Feladata a tantárgy iránti érdeklődés folyamatos fenntartása, azért, hogy a tanulók szívesen és aktívan tevékenykedjenek a matematikaórákon; helyes tanulási szokások kialakítása; az önálló tanulás kialakulásának segítése egyénre szabott motivációval, tanulási módokkal, eljárásokkal; a matematikai ismeretek bővítése, készségek, képességek fejlesztése változatos tevékenységek, saját élmények és tapasztalatok alapján. Az IKT-eszközök használata a tanítás-tanulási folyamat különböző szakaszaiban jelenik meg. A gondolkodási módok gyakorlása valós élethelyzetekből kiindulva történik a szövegértés, szövegalkotás fejlesztésével, a tanult matematikai fogalmak, a matematikai nyelv egyre pontosabb használatával.

A kreativitás és az alkotókedv felkeltése matematikai tevékenységek során valósul meg, törekedve a minél pontosabb és kitartó munkavégzésre, az önellenőrzésre ösztönzésre. Az önértékelés és az önismeret fejlesztése párhuzamosan valósul meg az önbizalom folyamatos megerősítésével, az együttműködési képesség, a segítőkészség fejlesztésével, mások segítségének, észrevételeinek elfogadásával.

A 3–4. évfolyamon a figyelem terjedelmének, tartósságának és a koncentráció időtartamának növelése kiegészül az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztésével, a mozgásos, képi és fogalmi emlékezet fejlesztésével. Kiemelt figyelmet kell fordítani a finommotoros mozgáskoordináció további fejlesztésére a matematikai és a szerkesztőeszközök használatának során is. A sérülésekből, fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdése differenciálással és egyénre szabott tanulási eljárásokkal, terápiás, fejlesztő programokkal kiegészítve valósul meg.

A Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, valamint a Függvények, az analízis elemei témaköröknél javasolt óraszámok az új ismeretek feldolgozására vonatkoznak, ezeknek a témaköröknek az ismereteit eszközként használjuk a többi témakör tanulásakor.

A témaköröknél megadott óraszámokba bele kell építeni az ismeretszerzés mellé a differenciált fejlesztést, a sérült, kevésbé fejlett pszichikus funkciók (figyelem, koncentráció; auditív,

vizuális és taktilis észlelés és differenciáló képesség, finommotoros képesség) fejlesztését, valamint a játékos gyakorlást és az értékeléseket is.

3. osztály

A 3. évfolyamon a matematika tantárgy alapóraszáma 108 óra.

Témakör	**1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika**	**Javasolt óraszám: 6 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A társakkal való együttműködés segítése. A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Finommotoros mozgáskoordináció fejlesztése. Vizuális érzékelés és észlelés pontosságának fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés gyakoroltatása; közös tulajdonságok felismerése, kiemelése (analizálás). Matematikai fogalmak értelmezése.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
1.1 Halmazok Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása. Tulajdonságok megfigyelése, megfogalmazása segítséggel. Közös tulajdonság kiemelése.
Csoportosítás adott vagy választott szempont szerint Osztályozás, rendezés Tulajdonságok jelölése Tulajdonságok változásai	Csoportosítások, rendezések, osztályozások adott szempont szerint. Tulajdonságok jelölése jelkártyákkal. Jelkártyák értelmezése. Transzformációs játékok egy tulajdonság változásával, a változás megfigyelése, megfogalmazása segítséggel.
Kombinatorikus feladatok	Kombinatorikus játékok, építések, színezések.
1.2. Matematikai logika Igaz, hamis állítások	Igaz, nem igaz állítások megfogalmazása segítséggel tárgyak, számok és geometriai alakzatok halmazáról. Állítások igazságának eldöntése.

Fogalmak	Kisebb, nagyobb, több, kevesebb, tulajdonság, szín, forma.

Témakör	**2. Számelmélet, algebra**	**Javasolt óraszám: 63 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Matematikai eszközök célszerű használata. Valós helyzetek, összefüggések elképzelése, műveletek tartalmának megértése. Számolási készség fejlesztése változatos gyakorlással. Szenzomotoros, algoritmusos, analógiás gondolkodás fejlesztése. A matematikai nyelv egyre pontosabb használata.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
2.1. Számok Számfogalom megerősítése 20-as számkörben A 100-as számkör Számfogalom mint a halmaz tulajdonsága, számossága; darabszám	Tárgyak, matematikai eszközök meg- és leszámlálása. A számlálás ritmusának (szem, kéz koordinációjának) rögzítése. Tízes csoportok alkotása. Számok írása, olvasása, értelmezése. Számok modellezése matematikai eszközökkel.
Sorszám Számfogalom mint a mérés eredménye, mérőszám	Sorszám írása, olvasása, használata valós helyzetekben. Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabványmértékegységekkel. (hosszúság, tömeg, űrtartalom). Különböző mennyiségek kifizetése öt- és tízforintosokkal.
A tízes számrendszer szerkezeti sajátosságai A helyiérték-táblázat szerkezete Helyi érték, valódi érték Viszonyítás	Helyi értékek közötti összefüggések megfigyelése és megfogalmazása segítséggel. Helyi érték, valódi érték kapcsolatának megfigyelése, megfogalmazása segítséggel. Számok modellezése, összehasonlítása, a relációs jelek (< > =) értelmezése, használata. A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának használata.
Számsorok	Tájékozódás a számegyenesen és a százas táblán.

Számok tulajdonságai	Egyes és tízes számszomszédok leolvasása. Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása segítséggel.
Bontás	Számok bontása tízesek és egyesek összegére matematikai eszközökkel. Bontások lejegyzése.
2.2 Műveletek Összeadás, kivonás 20-as számkörben tízesátlépéssel Összeadás, kivonás százas számkörben: kerek tízesek összeadása, kivonása, kerek tízesekhez egyesek hozzáadása, teljes kétjegyű számokból az egyesek elvétele, teljes kétjegyű számokhoz kerek tízesek hozzáadása, elvétele, teljes kétjegyű számokhoz teljes kétjegyű számok hozzáadása, elvétele tízesátlépés nélkül.	Fejben számolás. Összeadás, kivonás, szorzás értelmezése. Történetek megjelenítése tevékenységgel. Mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása segítséggel, lejegyzése művelettel. Műveletek modellezése segítséggel, matematikai eszközökkel. Összeadás, kivonás eszközökkel, majd egyre elvontabb szinten.
Szorzás A 10-es, 5-ös; a 2-es, 4-es; a 3-as, 6-os szorzótáblák	A szorzótáblák felépítése. A szorzótáblák memorizálása.
A matematikai jelek (+ – : < > =)	Matematikai jelek használata a műveletek lejegyzésekor. Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról.

Műveleti tulajdonságok: a tagok és tényezők felcserélhetősége Műveletek közötti összefüggések	Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT-eszközökkel. Az összefüggések megfigyelése, megfogalmazása segítséggel, lejegyzése.
Egyszerű szöveges feladatok	Egyszerű szöveges feladatok értelmezése segítséggel, megjelenítésük lejátszással, kirakással, rajzban. Mennyiségi következtetések. A megfelelő matematikai művelet kiválasztása, a várható eredmény becslése, a művelet kiszámítása, ellenőrzése számológéppel.
2.3. Számelméleti ismeretek Páros, páratlan számok	A páros, páratlan számok fogalmának kiterjesztése a 100-as számkör számaira. Tapasztalatok gyűjtése matematikai elemek párosításával, a tapasztalatok megfogalmazása.
Fogalmak	Szám neve, jele; helyi-, valódi érték; egyes, tízes; egyjegyű, kétjegyű szám; kerek tízes; összeadás, összeadandó, összeg; kivonás, kisebbítendő, kivonandó, maradék, különbség; szorzás.

Témakör	**3. Geometria, mérés**	**Javasolt óraszám: 27 óra**

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Érzékelés pontosságának fejlesztése. Tájékozódás síkban, térben, időben és a mennyiségi viszonyokban. Kreativitás fejlesztése, konstruálási kedv felkeltése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, azonosságok megállapítása (vonalak, síkidomok, testek). Képi emlékezet fejlesztése (geometriai alakzatok, mérőeszközök, mértékegységek nagysága). Mérő- és szerkesztőeszközök célszerű használata, becslés, mérés gyakoroltatása. Összefüggés megértése, mennyiségi következtetések.

	Szenzomotoros és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.
Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
3.1 Téri elemek Vonalak (görbe, egyenes)	Egyenes és görbe vonalak előállítása pálcikákkal, zsinórral. Vonalak rajzolása szabad kézzel, vonalzóval, körzővel. Vonalak tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása segítséggel: egyenes, görbe vonal nyitott, zárt vonal törött vonal.
Egyenes helyzete (függőleges, vízszintes, ferde egyenesek)	Különböző helyzetű egyenesek modellezése pálcikákkal, IKT-eszközökkel. Egyenesek helyzetének megfigyelése, megfogalmazása segítséggel. Két vagy több egyenes egymáshoz viszonyított helyzetének megfigyelése, megfogalmazása segítséggel.
Párhuzamos, merőleges, metsző egyenesek	Párhuzamos, merőleges, metsző egyenesek kirakása pálcikákkal, rajzolásuk vonalzóval.
Pont és vonal helyzete	Pont és vonal helyzetének megfigyelése, egymáshoz való viszonyuk megfogalmazása (rajta, kívül, belül) segítséggel. Adott helyzet létrehozása.
3.2. Síkbeli alakzatok Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög, kör	Síkidomok felismerése a környezetben, megnevezésük segítséggel. Síkidomok előállítása tépéssel, vágással; rajzolásuk szabad kézzel és a szerkesztő eszközökkel. Síkidomok jellemzőinek megfigyelése, megfogalmazása segítséggel: határoló vonalak (egyenes, görbe), határoló egyenesek száma, oldalak helyzete, oldalak nagysága.

3.3. Térbeli alakzatok Kocka, téglatest, gömb	Testek felismerése a környezetben, megnevezésük segítséggel. Testek előállítása gyurmából. Építés kockákból minta alapján és szabadon. Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása segítséggel: határoló lapok (egyenes- és görbe lap), határoló lapok száma, határoló lapok helyzete, határoló lapok alakja (négyzet, téglalap).
3.4. Transzformációk Tükrös alakzatok, tengelyes szimmetria Tükrözés	Tükrös alakzatok megfigyelése a környezetben. Tükrös alakzatok vizsgálata síktükörrel. Tükrös alakzatok előállítása tépéssel, vágással, hajtogatással. Alakzatok tükrözése síkban síktükörrel. Alakzatok és tükörképük összehasonlítása, az azonosság és a különbség megfogalmazása.
3.5. Mérés Hosszúság, tömeg	Mérés választott és szabványmértékegységekkel. Becslés, megmérés, kimérés. Összefüggések felfedezése a mértékegység nagysága és a mérőszám között.
Szabványmértékegységek hosszúság (m, dm, cm) tömeg (kg, dkg)	Szabványmértékegységek értelmezése, nevük, jelük. Mérendő anyagok, mérőeszközök, mértékegységek egymáshoz rendelése. Ugyanannak a mennyiségnek megmérése különböző mértékegységekkel.
Idő mértékegységei: év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc	Múlt, jelen, jövő fogalma. Előtte, utána, korábban, később viszonyfogalmak érzékeltetése, használatuk. Időtartam érzékelése, mérése egyenes tempójú mozgással, hanggal, szabvány egységekkel.

	Időpont leolvasása percnyi pontossággal – kerek tízes percekkel. Óra beállítása adott időpontra.
Pénz, forint	Pénzérmék megismerése, használata. A forint jele: Ft
Fogalmak	Térbeli elem, síkbeli alakzat, térbeli alakzat, transzformáció, mértékegység, pénz.

Témakör	**4. Függvények, az analízis elemei**	**Javasolt óraszám: 12 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlítás, összefüggés felfogása, megfogalmazása, jelölése, rendezés, kiegészítés. Induktív-deduktív következtetések gyakoroltatása. Relációk, sorozatok, függvények, táblázatok megértése. Logikus gondolkodás fejlesztése. Relációs szókincs használata.	
Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**	
4.1 Összefüggések	Kapcsolatok felfedezése a környezetben, tárgyhalmazok, számok, műveletek, mennyiségek, mértékegységek és geometriai alakzatok körében. Összefüggések megértése, megfogalmazása segítséggel, jelölése vonallal, nyíllal, relációs jelekkel, nyitott mondatokkal.	
4.2. Sorozatok Szabályfelismerés, szabálykövetés	Szabályjátékok logikai készlettel, számokkal egy tulajdonság változásával. Szabály felismerése, megfogalmazása segítséggel, lejegyzése. Táblázat kitöltése adott és felismert szabály alapján. Sorozatok folytatása tárgyakkal, logikai játékkal, rajzban. Számok rendezése.	

	Hiányos számsorok kiegészítése.
Növekvő és csökkenő számsorok	Növekvő és csökkenő számsorok alkotása megadott és felismert szabály alapján. Állandó különbségű sorozatok folytatása megadott és választott szabály alapján.
4.3. Függvények megadása, ábrázolása Táblázat olvasása	A mindennapi életből megfigyelt, gyűjtött, számlált, mért adatok lejegyzése, táblázatba rendezésük segítséggel. Táblázat adatainak értelmezése, kitöltésük adott és felismert szabály alapján, segítséggel.
Fogalmak	Kapcsolat, különbség, azonosság, szabály, táblázat, sorozat.

Összegzett tanulási eredmények a 3. évfolyam végére	A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen: Halmaz elemeinek adott, illetve választott szempont szerinti válogatása, csoportosítása. Kész halmazról igaz, nem igaz állítások megfogalmazása. Állítások igazságának eldöntése. Számok írása, olvasása, értelmezése 100-as számkörben. Számok összehasonlítása, helyük a számsorban, számszomszédok. Összeadás, kivonás 20-as számkörben készségszinten. Összeadás, kivonás 100-as számkörben tízesátlépés nélkül analógia és eszközök segítségével. Szorzás értelmezése a tanult szorzótáblákban. A négyzet, téglalap, háromszög, kör felismerése, megnevezése. A négyzet és a téglalap tulajdonságainak ismerete. A kocka, téglatest és a gömb felismerése, megnevezése. A tanult mértékegységek ismerete, használata. Nem matematikai és matematikai relációk felismerése, jelölése. Szabály felismerése, megfogalmazása egyszerűbb esetekben. Állandó különbségű sorozatok folytatása.

4. osztály

A 4. évfolyamon a matematika tantárgy alapóraszáma 144 óra.

Témakör	**1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika**	**Javasolt óraszám: 8 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A társakkal való együttműködés segítése. A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Finommotoros mozgáskoordináció fejlesztése. Vizuális érzékelés és észlelés pontosságának fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés gyakoroltatása; közös tulajdonságok felismerése, kiemelése (analizálás). Matematikai fogalmak értelmezése.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
1.1 Halmazok Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása. Tulajdonságok megfigyelése, megfogalmazása szükség szerint segítséggel. Közös tulajdonság kiemelése.
Csoportosítás adott vagy választott szempont szerint Osztályozás, rendezés Tulajdonságok jelölése Tulajdonságok változásai	Csoportosítások, rendezések, osztályozások adott vagy választott szempont szerint. Tulajdonságok jelölése jelkártyákkal. Jelkártyák értelmezése. Transzformációs játékok egy tulajdonság változásával, a változás megfigyelése, megfogalmazása szükség szerint segítséggel.
Kombinatorikus feladatok	Kombinatorikus játékok, építések, színezések.
1.2. Matematikai logika Igaz, hamis állítások	Igaz, nem igaz állítások megfogalmazása szükség szerint segítséggel tárgyak, számok és geometriai alakzatok halmazáról. Állítások igazságának eldöntése.
Fogalmak	Kisebb, nagyobb, több, kevesebb, tulajdonság, szín, forma.

Témakör	**2. Számelmélet, algebra**	**Javasolt óraszám: 80 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Matematikai eszközök célszerű használata. Valós helyzetek, összefüggések elképzelése, műveletek tartalmának megértése. Számolási készség fejlesztése változatos gyakorlással. Szenzomotoros, algoritmusos, analógiás gondolkodás fejlesztése. A matematikai nyelv egyre pontosabb használata.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
2.1. Számok Számfogalom megerősítése 20-as számkörben A 100-as számkör Számfogalom mint a halmaz tulajdonsága, számossága; darabszám	Tárgyak, matematikai eszközök meg- és leszámlálása. A számlálás ritmusának (szem, kéz koordinációjának) rögzítése. Tízes csoportok alkotása. Számok írása, olvasása, értelmezése. Számok modellezése matematikai eszközökkel.
Római számok I, V, X, L, C	Ismerkedés a római számokkal, a számok írása, olvasása, használatuk a mindennapi élet különböző területein (kerületek, hónapok, emeletek).
Sorszám Számfogalom mint a mérés eredménye, mérőszám	Sorszám írása, olvasása, használata valós helyzetekben. Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabványmértékegységekkel. (hosszúság, tömeg, űrtartalom). Különböző mennyiségek kifizetése öt- és tízforintosokkal.
A tízes számrendszer szerkezeti sajátosságai A helyiérték-táblázat szerkezete Helyi érték, alaki érték, valódi érték	Helyi értékek közötti összefüggések megfigyelése és megfogalmazása segítséggel. Helyi érték, alaki érték, valódi érték kapcsolatának megfigyelése, megfogalmazása segítséggel. Számok modellezése, összehasonlítása, a relációs jelek (< > =) értelmezése, használata.

Viszonyítás	A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának használata.
Számsorok Számok tulajdonságai	Tájékozódás a számegyenesen és a százas táblán. Egyes és tízes számszomszédok leolvasása. Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása segítséggel.
Bontás	Számok bontása tízesek és egyesek összegére matematikai eszközökkel. Bontások lejegyzése.
2.2 Műveletek Összeadás, kivonás 20-as számkörben tízesátlépéssel Összeadás, kivonás százas számkörben: kerek tízesek összeadása, kivonása, kerek tízesekhez egyesek hozzáadása, teljes kétjegyű számokból az egyesek elvétele, teljes kétjegyű számokhoz kerek tízesek hozzáadása, elvétele, teljes kétjegyű számokhoz teljes kétjegyű számok hozzáadása, elvétele tízesátlépés nélkül, teljes kétjegyű számokhoz egyjegyű számok hozzáadása, elvétele tízesátlépéssel,	Fejben számolás. Összeadás, kivonás, szorzás, bennfoglalás és részekre osztás értelmezése. Történetek megjelenítése tevékenységgel. Mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása segítséggel, lejegyzése művelettel. Műveletek modellezése szükség szerint segítséggel, matematikai eszközökkel. Összeadás, kivonás eszközökkel, majd egyre elvontabb szinten. Önellenőrzés, számológép használata.

teljes kétjegyű számokhoz teles kétjegyű számok hozzáadása, elvétele tízesátlépéssel	
Szorzás, bennfoglalás, részekre osztás A 10-es, 5-ös, 2-es szorzó- és bennfoglaló táblák A 4-es, 3-as, 6-os szorzó és bennfoglaló táblák	A szorzó és bennfoglaló táblák felépítése. A szorzótáblák memorizálása.
A matematikai jelek (+ – : < > =) Műveleti tulajdonságok: a tagok és tényezők felcserélhetősége Műveletek közötti összefüggések	Matematikai jelek használata a műveletek lejegyzésekor. Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról. Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT-eszközökkel. Az összefüggések megfigyelése, megfogalmazása segítséggel, lejegyzése. Valóságos helyzetek, történések elképzelése.
Egyszerű szöveges feladatok	Egyszerű szöveges feladatok értelmezése segítséggel, megjelenítésük lejátszással, kirakással, rajzban. Ismert és ismeretlen adatok megállapítása, az adatok közti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása. Mennyiségi következtetések. A megfelelő matematikai művelet kiválasztása, a várható eredmény becslése, a művelet kiszámítása, ellenőrzése számológéppel.
2.3. Számelméleti ismeretek Páros, páratlan számok	A páros, páratlan számok fogalmának kiterjesztése a 100-as számkör számaira. Tapasztalatok gyűjtése matematikai elemek párosításával, a tapasztalatok megfogalmazása.
Fogalmak	Szám neve, jele; alaki, helyi-, valódi érték; egyes, tízes, százas; egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű szám; kerek tízes, kerek százas;

	összeadás, összeadandó, összeg; kivonás, kisebbítendő, kivonandó, maradék, különbség; szorzás, bennfoglalás, osztás.

Témakör	**3. Geometria, mérés**	**Javasolt óraszám: 37 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Érzékelés pontosságának fejlesztése. Tájékozódás síkban, térben, időben és a mennyiségi viszonyokban. Kreativitás fejlesztése, konstruálási kedv felkeltése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, azonosságok megállapítása (vonalak, síkidomok, testek). Képi emlékezet fejlesztése (geometriai alakzatok, mérőeszközök, mértékegységek nagysága). Mérő- és szerkesztőeszközök célszerű használata, becslés, mérés gyakoroltatása. Összefüggés megértése, mennyiségi következtetések. Szenzomotoros és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
3.1 Téri elemek Vonalak (görbe, egyenes)	Egyenes és görbe vonalak előállítása pálcikákkal, zsinórral. Vonalak rajzolása szabad kézzel, vonalzóval, körzővel. Vonalak tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása segítséggel: egyenes, görbe vonal nyitott, zárt vonal törött vonal.
Egyenes helyzete (függőleges, vízszintes, ferde egyenesek)	Különböző helyzetű egyenesek modellezése pálcikákkal, IKT-eszközökkel. Egyenesek helyzetének megfigyelése, megfogalmazása segítséggel. Két vagy több egyenes egymáshoz viszonyított helyzetének megfigyelése, megfogalmazása segítséggel.

Párhuzamos, merőleges, metsző egyenesek	Párhuzamos, merőleges, metsző egyenesek kirakása pálcikákkal, rajzolásuk vonalzóval.
Pont és vonal helyzete	Pont és vonal helyzetének megfigyelése, egymáshoz való viszonyuk megfogalmazása (rajta, kívül, belül) segítséggel. Adott helyzet létrehozása.
3.2. Síkbeli alakzatok Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög, kör	Síkidomok felismerése a környezetben, megnevezésük segítséggel. Síkidomok előállítása tépéssel, vágással; rajzolásuk szabad kézzel és a szerkesztő eszközökkel. Síkidomok jellemzőinek megfigyelése, megfogalmazása segítséggel: határoló vonalak (egyenes, görbe), határoló egyenesek száma, oldalak helyzete, oldalak nagysága. Síkidomok összehasonlítása, analizálása segítséggel, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk.
3.3. Térbeli alakzatok Kocka, téglatest, gömb	Testek felismerése a környezetben, megnevezésük segítséggel. Testek előállítása gyurmából. Építés kockákból minta alapján és szabadon. Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása segítséggel: határoló lapok (egyenes- és görbe lap), határoló lapok száma, határoló lapok helyzete, határoló lapok alakja (négyzet, téglalap). Testek összehasonlítása, analizálása segítséggel, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk.
3.4. Transzformációk	Tükrös alakzatok megfigyelése a környezetben. Tükrös alakzatok vizsgálata síktükörrel.

Tükrös alakzatok, tengelyes szimmetria Tükrözés	Tükrös alakzatok előállítása tépéssel, vágással, hajtogatással. Tükrös alakzatok előállítása térben. Alakzatok tükrözése térben, síkban síktükörrel. Alakzatok és tükörképük összehasonlítása, az azonosság és a különbség megfogalmazása.
3.5. Mérés Hosszúság, űrtartalom, tömeg	Mérés választott és szabványmértékegységekkel. Becslés, megmérés, kimérés. Összefüggések felfedezése a mértékegység nagysága és a mérőszám között.
Szabványmértékegységek hosszúság (m, dm, cm) űrtartalom (hl, l, dl) tömeg (kg, dkg)	Szabványmértékegységek értelmezése, nevük, jelük. Mérendő anyagok, mérőeszközök, mértékegységek egymáshoz rendelése. Ugyanannak a mennyiségnek megmérése különböző mértékegységekkel.
Mértékváltás	Mértékváltás következtetéssel.
Idő mértékegységei: év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc	Múlt, jelen, jövő fogalma. Előtte, utána, korábban, később viszonyfogalmak érzékeltetése, használatuk. Időtartam érzékelése, mérése egyenes tempójú mozgással, hanggal, szabvány egységekkel. Időpont leolvasása percnyi pontossággal. Óra beállítása adott időpontra.
Pénz, forint	Pénzérmék megismerése, használata. A forint jele: Ft Mennyiségek be- és felváltása. Ugyanannak a mennyiségnek kifizetése többféleképpen.
3.6 Kerület, terület Négyzet, téglalap kerülete, területe	Kerület fogalmának alapozása körüljárással, méréssel. Négyzet és a téglalap kerületének számítása mért vagy adott adatok alapján. Terület fogalmának előkészítése lefedéssel.

Fogalmak	Térbeli elem, síkbeli alakzat, térbeli alakzat, transzformáció, mértékegység, pénz, kerület, terület.

Témakör	**4. Függvények, az analízis elemei**	**Javasolt óraszám: 19 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlítás, összefüggés felfogása, megfogalmazása, jelölése, rendezés, kiegészítés. Induktív-deduktív következtetések gyakoroltatása. Relációk, sorozatok, függvények, táblázatok megértése. Logikus gondolkodás fejlesztése. Relációs szókincs használata.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
4.1 Összefüggések	Kapcsolatok felfedezése a környezetben, tárgyhalmazok, számok, műveletek, mennyiségek, mértékegységek és geometriai alakzatok körében. Összefüggések megértése, megfogalmazása segítséggel, jelölése vonallal, nyíllal, relációs jelekkel, nyitott mondatokkal.
4.2. Sorozatok Szabályfelismerés, szabálykövetés	Szabályjátékok logikai készlettel, számokkal egy tulajdonság változásával. Szabály felismerése, megfogalmazása segítséggel, lejegyzése. Táblázat kitöltése adott és felismert szabály alapján. Sorozatok folytatása tárgyakkal, logikai játékkal, rajzban. Számok rendezése. Hiányos számsorok kiegészítése.
Növekvő és csökkenő számsorok	Növekvő és csökkenő számsorok alkotása megadott és felismert szabály alapján. Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban megadott és választott szabály alapján.

4.3. Függvények megadása, ábrázolása Táblázat olvasása	A mindennapi életből megfigyelt, gyűjtött, számlált, mért adatok lejegyzése, táblázatba rendezésük segítséggel. Táblázat adatainak értelmezése, kitöltésük adott és felismert szabály alapján, segítséggel.
Fogalmak	Kapcsolat, különbség, azonosság, szabály, táblázat, sorozat, függvény.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére	A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen: Halmaz elemeinek adott, illetve választott szempont szerinti válogatása, csoportosítása. Kész halmazról igaz, nem igaz állítások megfogalmazása. Állítások igazságának eldöntése. Számok írása, olvasása, értelmezése 100-as számkörben. Számok összehasonlítása, helyük a számsorban, számszomszédok. Összeadás, kivonás 20-as számkörben készségszinten. Összeadás, kivonás 100-as számkörben tízesátlépés nélkül analógia és eszközök segítségével. Gyakorlottság a tanult szorzó- és bennfoglaló táblákban. A négyzet, téglalap, háromszög, kör felismerése, megnevezése. A négyzet és a téglalap tulajdonságainak ismerete. A négyzet és a téglalap kerületének mérése, számítása mért adatok alapján (szükség esetén segítséggel). A kocka, téglatest és a gömb felismerése, megnevezése. A tanult mértékegységek ismerete, használata. Nem matematikai és matematikai relációk felismerése, jelölése. Szabály felismerése, megfogalmazása egyszerűbb esetekben. Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

felső tagozat

eltérő tanterv halmozottan hallássérült tanulók számára

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től	éves óraszám 2020/2021-től
5. évfolyam	180 óra	144 óra
6. évfolyam	216 óra	180 óra
7. évfolyam	180 óra	144 óra
8. évfolyam	216 óra	108 óra

Az 5–8. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgy alapvető célja és feladata az alsóbb évfolyamokon megalapozott szövegértés, szövegalkotás képességének továbbfejlesztése, újabb olvasási stratégiák megismerése és alkalmazása, a hagyományos és digitális kommunikáció-fejlesztése. A szövegalkotás folyamatának megfigyelése, gyakorlása, különböző, a kommunikációs helyzetnek megfelelő szóhasználatú és jelentésű szövegtípusokkal való megismerkedés. Az elsajátított írástechnika, helyesírás gyakorlása, továbbfejlesztése.

A halló családba született sajátos nevelési igényű (esetünkben súlyos fokban nagyothalló) gyerekek esetében sokszor megváltoznak a szerepek. A megfelelő önismeret és a reális énkép kialakításával, a pozitív családminták bemutatásával a hallássérült tanulók esetében értékeket alakíthatunk ki.

Intézményünkben az ismeretszerzésben kiemelkedő szerepe van a vizuális csatornának. Törekszünk arra, hogy az ezen az úton szerzett ismeretek tartalma valósághű legyen, és hogy az ismeretanyag a fogalmi általánosításokat, az árnyaltabb kommunikációt is fejlessze. A komplex ismeretanyagon nyugvó fejlesztési feladat feltételezi a térben, időben, tartalmakban eltérő összefüggések felismerését. Ezek súlyos gondot okozhatnak a kommunikációjukban akadályozott hallássérülteknek. A szókincs és a fogalmak bővítése, a nonverbális úton szerzett ismeretek, fontos részét képezik az egyéni szükségletekhez igazított fejlesztésnek. Szükséges a társadalmi kapcsolatépítés és a kapcsolattartás formáinak megismertetése, elsajátítása, gyakorlása.

Az identitástudat kialakítása a kulturális örökségek megismerésén keresztül, életkoruknak megfelelő gyakorlat orientált módszerekkel (pl. tárgyi emlékek, múzeumlátogatások) történik. Szemléletük, nyitottságuk alakítását segíti, ha kommunikációs lehetőségeikkel kapcsolatot tudnak teremteni tágabb környezetükben élő sorstársaikkal (pl. internet, pályázatok, szabadidős tevékenységek, kulturális rendezvények).

A súlyos fokban hallássérült-siket- és a kevésbé súlyosan vagy közepes fokban hallássérült-nagyothalló- gyermekek hallásvesztesége a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek. A halláskárosodás miatt teljesen elmarad, vagy erősen sérül a beszéd és a nyelvi kompetencia. Korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége.

Speciális szurdopedagógiai módszereinkkel, speciális óravezetéssel és óraszervezéssel segítjük hallássérült tanulóinkat a magyar nyelv és irodalom ismeretanyagának elsajátításában. A speciális óratípusok egy-egy mozzanatának használata mellett (melyek az alsó tagozat tantervében részletezettek) továbbra is élünk az élményközpontú társalgások lehetőségével, speciális anyanyelvi olvasmányok feldolgozásával, hiszen ezek mind a prioritást élvező nyelvhasználat fejlesztését szolgálják. A hallásnevelés, szájról olvasás módszere szervesen épül az órák menetébe. Dysphasiás tanulóink esetében jelnyelvvel is megsegítjük az információszerzést.

Mesékkel indul a felső tagozatos irodalom, amelyek visszautalnak az alsó tagozatra, s amelyek középpontba állítják a fantáziát. A mesék egy része népmese, így szóba kerül a folklór is, és ennek kapcsán a népdalok. A tananyag ezután egyre inkább közelít a reális világhoz, miközben a fantázia továbbra sem tűnik el az irodalommal való ismerkedésből. Koncentrikusan bővülő ismereteket szerezhetnek a tanulók a család, a szülőföld, később az iskola, a gyerektársadalom világában.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy az anyanyelvi kulcskompetencia fejlesztésében játszik döntő szerepet, ezen kívül jelentősen hozzájárulhat a digitális, a személyes és társas kapcsolati kompetenciák, kreativitás, önkifejezés, kulturális tudatosság kulcskompetenciák fejlesztéséhez is.

A tanulás készségeinek-képességeinek fejlesztése szintén kitüntetett szerepet kap a magyar órákon.

A súlyos fokban hallássérült (siket) gyermekek/fiatalok ismeretszerzését nehezíti a nyelvi kommunikációs szintjük életkorhoz viszonyított elmaradása. Szókincsük, fogalmi gondolkodásuk szegényes, kifejezésmódjuk kevésbé árnyalt, mint halló társaiké. Az ismeretek megértését segíti a változatos szemléltetés, saját élményen alapuló tevékenységbe ágyazott anyanyelvi fejlesztés, a digitális technika nyújtotta lehetőségek kihasználása. A társas kapcsolatokban, a társadalmi és kulturális tevékenységek során a különböző kommunikációs helyzetekben társadalmilag elvárható, helyes viselkedési formák értelmezésének, megértésének és nyelvi kifejezésének fejlesztése valósítható meg. A mindennapi helyzetekben előforduló metakommunikációt megtanulják helyesen értelmezni. Gyakorolják az írásbeli kommunikációt. Fontos a pozitív attitűd kialakítása, mely segíti a nyilvánosság előtti magabiztos megszólalásra való törekvést.

Kiemelt feladatok

– a beszédértés fejlesztése

– a szövegértő olvasás fejlesztése

– konkrét tapasztalatokon alapuló szókincsfejlesztés

– a beszéd használata

– az írásbeli kifejezés fejlesztése

A halmozottan fogyatékos – jelen esetben enyhe fokú intellektuális képesség zavarral és hallássérüléssel élő – tanulók esetében figyelembe kell venni az egyéni különbségeket, a képességekhez mérten individualizálni kell az elsajátítandó tananyagot, a gyakorlási folyamatot, valamint a számonkérés módját.

5. évfolyam – módosított helyi tanterv alapján a 2020/2021-es tanévtől

A tantárgy elsődleges célja a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulás eredményességéhez szükséges kulcskompetenciák, készségegyüttesek és tudástartalmak megalapozásának a folytatása.

Általános követelmények

Olvasás szempontjából tanári iránymutatással érzékelje a szövegek műfaji különbségeit. Legyen képes néhány mondatos vélemény szóbeli, írásbeli vagy jelnyelvi megfogalmazására az olvasottakról. Szövegalkotás szempontjából tanári segítséggel törekedjen rövidebb szövegek alkotására, személyes és olvasmányélmények megfogalmazására szóban vagy jelnyelven. Tanulási képesség szempontjából törekszünk, ha a tanuló képes különböző vázlatok

felhasználására különböző témájú, műfajú szövegek megértésére, megfogalmazására. Szövegértés szempontjából törekedni kell a globális, információkereső, értelmező és reflektáló olvasásra, továbbá a tartalom kiemelésére, vázlatos megfogalmazására szóban, írásban vagy jelnyelven; a címadásra. Mindez a tanuló értelmi képességeihez mérten, a tanulási tempóját és stílusát figyelembe véve történik. Irodalomismeret szempontjából a tanuló ebben a szakaszban tanári segítséggel megfigyeli a költői nyelv néhány sajátosságát, a műfajok némelyikét, a szerkezetiség némely megnyilvánulásait, a téma és hangulat változatait, a szereplő, az elbeszélő, a lírai én kérdésköreinek némely aspektusát, továbbá az előírt fogalmakat. Erkölcsi ítélőképesség szempontjából megismerkedik a tetszésnyilvánítás nyelvi formáival, a különböző kultúrák és eltérő vélemények tiszteletben tartásának fontosságával.

Magyar nyelv 5. évfolyam 2020. szeptemberétől (6. évfolyamon felmenő rendszerben) halmozottan hallássérült tanulók számára

AZ 5-6. ÉVFOLYAM TANANYAGTARTALMA:

Magyar nyelvtan		
TANANYAG	**ÓRASZÁM**	
	5. ÉVFOLYAM	**6. ÉVFOLYAM**
I. Kommunikáció alapjai		
A jelek világa	**6 óra**	
A kommunikáció fogalma, tényezői		
A kommunikáció nem nyelvi jelei		
A kommunikációs kapcsolat		
A beszélgetés		
A kommunikációs illemszabályok tudatosítása (üdvözlési szokások, SMS, chat)		
II. Helyesírás, nyelvhelyesség – játékosan		
Hang és betű, az ábécé	**8 óra**	
Betűrend, elválasztás		
Helyesírásunk alapelvei: a kiejtés elve		

Helyesírásunk alapelvei: a szóelemzés elve		
Helyesírásunk alapelvei: a hagyomány elve		
Helyesírásunk alapelvei: az egyszerűsítés elve		
Megelevenedett ABC (rajzok)		
III. Mondatalkotás és szövegértés fejlesztés		
Szövegfeldolgozás önállóan	**8 óra**	
Tartalom és vázlat		
Másolás és diktálás		
Fogalmazás a digitális térben (sms, cset, e-mail)		
IV. A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek		
Hangképzés, fonéma	**20 óra**	
A magánhangzók csoportosítása		
Magánhangzótörvények: Hangrend Illeszkedés		
Mássalhangzótörvények: Részleges hasonulás Írásban jelöletlen és jelölt teljes hasonulás Összeolvadás Rövidülés Kiesés		
A szavak szerkezete: Egyszerű és összetett szavak Szótő és toldalékok A képző, a jel, a rag		
A személynévadás esztétikája		
Nyelvi játékok: szóalkotási módok		
V. Hangalak és jelentés		
Egyjelentésű szavak	**14 óra**	
Többjelentésű szavak		

Azonos alakú szavak		
Rokon értelmű szavak		
Ellentétes jelentésű és hasonló alakú szavak		
Hangutánzó, hangulatfestő szavak		
Nyelvi humor		
VI. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban		
Felelet, szóbeli beszámoló, vázlat	**10 óra**	
A leírás		
Az elbeszélés		
A párbeszéd		
A levél (hagyományos, elektronikus)		
A plakát		
A jellemzés		
Kreatív írás		
VII. Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei		
A hagyományos és digitális könyv- és könyvtárhasználat	2 óra	2 óra
Sajtótermékek jellemző jegyei		
Elméleti tananyag helyett gyakorlati feladatokat javaslunk: könyvtárak, múzeumok, kiállítások felkeresése, megtekintése		
VIII. Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók		
Szóelemek, szófajok		66 óra
Az ige fogalma		
Az igeidők		
Az igemódok		
Az ige ragozása		
A leggyakoribb igeképzők		

Az igék helyesírása		
A határozószó		
A főnév		
Személynevek és helyesírásuk		
A földrajzi nevek és helyesírásuk		
Az állatnevek, égitestek, márkanevek és helyesírásuk		
Az intézménynevek, címek, díjak és helyesírásuk		
A melléknév		
A melléknevek helyesírása		
A számnév		
A számnév helyesírása		
A névmások A személyes és birtokos névmás		
A kölcsönös és visszaható névmás		
A mutató és kérdő névmás		
A vonatkozó, határozatlan és általános névmás		
Az igenevek: A főnévi igenév A melléknévi igenév A határozói igenév		
Viszonyszók, mondatszók		
Emberi tulajdonságok megjelenése az állandósult szókapcsolatokban		
Hagyományos és digitális helyesírási szótárak és portálok használata		
ÓRASZÁM:	68	68

Magyar irodalom	

TANANYAG	ÓRASZÁM	
	5. ÉVFOLYAM	6. ÉVFOLYAM
I. Család, otthon, nemzet		
Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék		
Petőfi Sándor: Egy estém otthon Füstbe ment terv Magyar vagyok		
Arany János: Családi kör		
Ágh István: Virágosat álmodtam		
Kányádi Sándor: Nagyanyó-kenyér		
Fehérlófia		
Az égig érő fa (magyar népmese)	18 óra	
Arany János: Rege a csodaszarvasról		
Görög mítosz: Daidalosz és Ikarosz		
Bibliai történetek A világ teremtése Noé, Jézus születése, A betlehemi királyok		
József Attila: Betlehemi királyok		
II. Petőfi Sándor: János vitéz		
	28 óra	
III. Szülőföld, táj		
Petőfi Sándor: Szülőföldemen		
Petőfi Sándor: Az alföld		
Petőfi Sándor: Úti levelek (részlet)	8 óra	
Nagy László: Balatonparton		
Weöres Sándor: Tájkép		
IV. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk		
	14 óra	
V. Választható magyar ifjúsági vagy meseregény		
Móra Ferenc: Csilicsali Csalavári Csalavér	8 óra	

Szabó Magda: Tündér Lala Fekete István: A koppányi aga testamentuma Fekete István: Bogáncs		
VI. Hősök az irodalomban		
V.1. Hagyomány és irodalom		
Arany János: Mátyás anyja		14 óra
Arany János: A walesi bárdok		
Szimónidész: A thermopülei hősök sírfelirata		
Hősök–mondák:		
Szent László legendája *Kittenberger Kálmán: Oroszlánvadászataimból (részlet)* *Délvidéki Mátyás-mondák*		
V.2. Irodalom és mozgókép Fazekas Mihály: Lúdas Matyi		
VII. Arany János: Toldi		
		38 óra
VIII. Szeretet, hazaszeretet, szerelem		
Bibliai történetek Mária és József története Jézus tanítása a gyermekekről (karácsonyi ünnepkör) Ady Endre: Karácsony		20 óra
Kölcsey Ferenc: Himnusz		
Vörösmarty Mihály: Szózat		
Petőfi Sándor: Honfidal		

Irodalom és mozgókép Rockenbauer Pál: Másfélmillió lépés Magyarországon (részlet, lehetőleg a saját régióról)		
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem		
Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert…		
Radnóti Miklós: Bájoló		
Szerelem a népdalokban: Tavaszi szél vizet áraszt		
IX. Gárdonyi Géza: Egri csillagok		
		30 óra
X. Választható világirodalmi ifjúsági regény		
Daniel Defoe: Robinson Crusoe		10 óra
ÓRASZÁM	**76**	**112**

Magyar nyelv

Témakör: A kommunikáció alapjai

óraszám: 6 óra

5. osztály	**6. osztály**
6 óra	**-**

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése

A kommunikáció nem nyelvi jeleinek megismerése, alkalmazása és üzenetének felismerése a mindennapi beszédhelyzetekben

A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése

Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása

Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben

A kommunikáció nem nyelvi jeleinek felismerése, alkalmazása

A kommunikációs kapcsolat illemszabályainak tudatosítása, alkalmazása

Fogalmak

arcjáték, gesztusok, testhelyzet, külső megjelenés, térköz; hangsúly, hanglejtés, tempó, hangerő, szünet, csend; megszólítás, bemutatkozás, bemutatás, kérdés, kérés – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás szintjén teljesítendő

Témakör: Helyesírás, nyelvhelyesség játékosan

óraszám:

5. osztály	**6. osztály**
8 óra	**-**

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Az alapvető helyesírási szabályok megismerése

A megismert helyesírási esetek felismerése írott szövegekben, és tudatos alkalmazása a szövegalkotásban

Fogalmak

hang és betű, ábécé, elválasztás, helyes kiejtés, nyelvi normáknak megfelelő mondatalkotás, határozóragok megfelelő használata, felismerése – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás szintjén teljesítendő

Témakör: Mondatalkotás és szövegértés fejlesztés

Szövegfeldolgozás önállóan

Tartalom és vázlat

Másolás és diktálás

Fogalmazás a digitális térben (sms, cset, e-mail)

Javasolt óraszám:

5. osztály	**6. osztály**
8 óra	**-**

Fejlesztési feladatok és ismeretek

szövegértelmezés tanári segítséggel

lényegkiemelés – tartalom és vázlat írás

írás másolás és diktálás után

mindennapi szövegek alkotása – cset, e-mail, sms

Fogalmak

szövegértelmezés, tartalom, vázlat, fogalmazás – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás szintjén teljesítendő

Témakör: A nyelvi szintek: a beszédhang, a fonéma, a szóelemek, a szavak, az összetett szavak

Javasolt óraszám:

5. osztály	6. osztály
20 óra	-

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A nyelv szerkezeti egységeinek megismerése

A nyelvi elemzőkészség fejlesztése

A beszédhangok képzésének gyakorlati megismerése, csoportosítása segítséggel

A szavak szerkezetének felismerése

A főbb szóelemek és funkciójuk (képző, jel, rag) felismerése, elkülönítése

Az alapszófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, névmás) felismerése

Nyelvi játékok, szójátékok, szóalkotás különféle módjainak megismerése, digitális programok használatával is

Fogalmak

beszédhang, magánhangzó, mássalhangzó, hangkapcsolódási szabályszerűségek, szó, szóelem, helyesírás - a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás szintjén teljesítendő

Témakör: Hangalak és jelentés

Javasolt óraszám:

5. osztály	6. osztály
14 óra	-

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A hangalak és a jelentés kapcsolatának észrevétele

Az egyjelentésű, a többjelentésű, az azonos alakú, az ellentétes jelentésű szavak, a rokon értelmű szavak, a hasonló alakú szavak, a hangutánzó és a hangulatfestő szavak jelentése, felismerése

Gyakorlatszerzés a szavak jelentésviszonyainak sokféleségében

Fogalmak

egyjelentésű, többjelentésű, hasonló alakú, ellentétes jelentésű, hangutánzó, hangulatfestő szavak, jelentésmező – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás szintjén teljesítendő

Témakör: Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban

Javasolt óraszám:

5. osztály	**6. osztály**
10 óra	**-**

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Szöveghű, értő szövegolvasás gyakorlása – hangosan és némán

Különféle megjelenésű és típusú szövegek megértése

A szóbeli és írásbeli szövegalkotási készség fejlesztése – másolás és diktálás

Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata

Szövegtípusok I. (tartalom és vázlat) jellemzőinek felismerése, gyakorlati alkalmazása

Szövegtípusok II. (elbeszélés, leírás, jellemzés, könyvismertetés, hagyományos levél, elektronikus levél: e-mail) jellemzőinek felismerése, gyakorlati alkalmazása

Helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályok ismerete

Fogalmak

elbeszélés, leírás, jellemzés, levél, elektronikus levél, meghívó, vázlat, tartalom, lényegkiemelés – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás szintjén teljesítendő

Témakör: Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei

Javasolt óraszám:

5. osztály	6. osztály
2 óra	2 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Megadott szempontok alapján gyűjtőmunka végzése a könyvtárban és digitális felületeken

Az információ-keresés, –gyűjtés alapvető technikáinak gyakorlása

Részvétel múzeumpedagógiai és könyvtárismereti foglalkozáson, és az azt előkészítő osztálytermi órán

Néhány sajtótermék szerkezetének, tartalmának áttekintése

Megadott szempontok alapján reflexió megfogalmazása a múzeumban, színházban, könyvtárban szerzett tapasztalatokról szóban vagy jelnyelven

Fogalmak

könyvtár, múzeum, kiállítás, folyóirat, színház – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás szintjén teljesítendő

Témakör: Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók

Javasolt óraszám:

5. osztály	6. osztály
-	66 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Helyesírási készség fejlesztése

A szójelentés, a több szófajúság megismerése

A szavak jelentésbeli szerepe és gyakorlati alkalmazása a szóbeli és írásbeli kommunikációban

A szófajok felismerése helyes leírása a mondatban és a szövegben: ige, főnév, melléknév, számnév, névmások

Az iskolai helyesírási segédeszközök: szótár, szabályzat és helyesírási portálok önálló használata

Különféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása

Szóbeli és írásbeli fogalmazási készség fejlesztése

Reflektálás a szöveg tartalmára tanári segítséggel

A szöveghű és értő szövegolvasás gyakorlása hangosan és némán

A hagyományos és a digitális íráshasználat fejlesztése

A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése

Fogalmak

szó, szóelem, szófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, névmások – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás szintjén teljesítendő

5. évfolyam

magyar irodalom

óraszám 3 óra/hét

Témakör: Család, otthon, nemzet – kisepikai **(mese, monda, mítosz)** és lírai alkotások

Javasolt óraszám: 18 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A családi és baráti kapcsolatok sokféleségének megismerése irodalmi szövegek által

A korábban megismert műfajokhoz (pl. mese, monda) kapcsolódó elemzési szempontok alkalmazása hasonló témájú szövegekben tanári iránymutatással, egyszerűsített szövegekkel

Személyes vélemény megfogalmazása a szövegekben felvetett problémákról, azok személyes élethelyzethez kapcsolása

Fogalmak

népmese, mese, mesealak, meseszám, kaland, monda, rege, valamint a témakörhöz választott szövegek elemzéséhez kapcsolódó fogalmak: hagyomány, nemzeti hagyomány, nemzeti kultúra, hazaszeretet, dal – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás szintjén teljesítendő

Témakör: Petőfi Sándor: János vitéz

Javasolt óraszám: 28 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A mű szövegének közös órai feldolgozása

A mű cselekményének megismerése, fő fordulópontjainak értelmezése
A költői szöveg részletének és más médiumbeli megjelenítésének (rajzfilm, színmű, illusztráció, stb.) összehasonlítása
A szöveg néhány részletében a poétikai eszközök felismerése
Alapvető verstani és műfaji fogalmak megismerése

Fogalmak

verses epika, elbeszélő költemény; ütemhangsúlyos verselés, verssor; felező tizenkettes, páros rím; hasonlat, metafora, megszemélyesítés; párhuzam, ellentét – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás és felismerés szintjén teljesítendő

Témakör: Szülőföld, táj

Javasolt óraszám: 8 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

A tájhoz, környezethez fűződő érzéseket, gondolatokat kifejező szövegek megértése tanári segítséggel
A táj- és környezetfestés eszközeiként szolgáló nyelvi formák megfigyelése lírai és prózai szövegekben
Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó földrajzi kérdések megbeszélése és azonosítása
A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival
Irodalmi atlasz vagy térkép használata
A szövegek vizuális értését erősítő ábrák, illusztrációk készítése különböző technikákkal

Fogalmak

hagyomány, napló, személyesség, tájleírás, téma, útleírás – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás szintjén teljesítendő

Témakör: Prózai nagyepika – Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk

Javasolt óraszám: 14 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése

A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása
A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése
Egyes szereplők jellemzése
Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása
A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

Fogalmak

Az epikai mű szerkezete: előkészítés, cselekmény, fordulat, bonyodalom, tetőpont, megoldás, végkifejlet, helyszín, főszereplő, mellékszereplő – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás szintjén teljesítendő

Témakör: Egy szabadon választott magyar mese- vagy ifjúsági regény elemzése

Javasolt óraszám: 8 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése, és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése
A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása
A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése
Egyes szereplők jellemzése
Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása
A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

6. évfolyam

magyar irodalom

óraszám: 3 óra/hét

Témakör: Hősök az irodalomban

Javasolt óraszám: 14 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Az olvasott szöveg szereplőiről, a megjelenített élethelyzetekről szóban és írásban véleményt fogalmaz meg képek, ábrák segítségével

A hősiesség különböző példáit kifejező szövegek megértése

Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó történelmi, földrajzi kérdések megbeszélése és azonosítása

Irodalmi atlasz vagy térkép használata

Kisebb projektmunkák, tabló készítése tanári segítséggel

Fogalmak

próbatétel, epigramma, ballada, vígballada, népballada, műballada – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás szintjén teljesítendő

Témakör: Arany János: Toldi

Javasolt óraszám: 38 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A mű szövegének közös órai feldolgozása

Az olvasás és megértés nyelvi nehézségeinek feltárása, szókincsbővítés és olvasási stratégiák fejlesztése – hangos olvasás

Az elbeszélő költemény műfaji jellemzőinek felismerése

Az alkotás néhány stíluselemének megfigyelése és felismerése

A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek (bűn, bosszú, megtisztulás, testvérviszály stb.) megtárgyalása

Fogalmak

verses epika, elbeszélő költemény – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás szintjén teljesítendő

Témakör: Szeretet, hazaszeretet, szerelem

Javasolt óraszám: 20 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Az olvasott szöveg szereplőinek érzelmeiről, gondolatairól, az élethelyzetekről vélemény megfogalmazása szóban, jelnyelven és írásban

A szeretet, szerelem, hazaszeretet különböző példáit kifejező szövegek megértése tanári segítséggel

A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival

Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése

Fogalmak

líra, téma, versforma, rímszerkezet, keresztrím, alliteráció; dal, népdal – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás szintjén teljesítendő

Témakör: Prózai nagyepika – Gárdonyi Géza: Egri csillagok

Javasolt óraszám: 30 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése

A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás

A cselekmény fordulópontjainak felismerése és összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel

A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése

A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével

Fogalmak

történelmi regény, elbeszélő, időszerkezet, több szálon futó cselekmény, jellemek – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás szintjén teljesítendő

Témakör: Egy szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény

Javasolt óraszám: 10 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése

A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás

A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel

A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése

A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével

Fogalmak

A korábban tanult poétikai fogalmak alkalmazása a választott regénynek megfelelően.

Magyar nyelv és irodalom – eltérő tanterv halmozottan hallássérült tanulók számára

7–8. ÉVFOLYAM

A 7–8. évfolyamon tovább folytatódik az ismeretek bővítése, a kompetenciák fejlesztése (azaz megerősítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése), és az érzelmi nevelés.

Ennek a tanítási-tanulási szakasznak a végére a halmozottan fogyatékos hallássérült tanulók esetében célunk a felnőtt életben használható olvasni és írni tudás (szövegértés és szövegalkotás) gondozása, az anyanyelvi képességeknek és készségeknek továbbfejlesztése valamint a beszédkultúra, az önkifejezést segítő kommunikáció és a hétköznapi kommunikációs helyzetekben való megfelelés fejlesztése.

A nyelvi és értelmi képességek, készségek ismeretében és függvényében az individualizált tanulási technikák elsajátítására helyeződik a hangsúly azért, hogy tanulóink az önismeret elért fokán képesek legyenek az önálló ismeretszerzésre az egész életen át tartó tanulás koncepciójában.

A 7-8. évfolyam irodalomtanításának témakörei:

Korok és portrék,

Magyar vagy világirodalmi regény,

Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első és második felében,

A 20. századi történelem az irodalomunkban,

Szórakoztató irodalom.

A 8. osztályosokat a tanterv a középiskolai felkészülésben és a pályaválasztásban az eddig tanultak rendszerező ismétlésével segíti.

Cél, hogy a tanulók a pedagógus irányításával megismerkedjenek a magyar és a világirodalom nagy korszakaival, az irodalmat a történelmi-társadalmi folyamatok részeként is lássák, és esetleg ismereteiket össze tudják kötni más tantárgyak tananyagaival. Ebben a képzési szakaszban válik feladattá a főbb irodalmi műfajok megismerése és az elbeszélésmódok felismerése. Ekkor ismerkednek meg az alapvető verstani és stilisztikai jellegzetességekkel is a tanulók. Természetesen az egyéni képességprofil függvényében a pedagógus mérlegelheti, hogy adott tanulótól milyen szinten várja el a tanultak teljesítését. A két fogyatékossági terület hatványozott hátrányainak ismeretében az alapvető elvárás a vezetett felismerés, megismerés, de természetesen törekszünk a magasabb elsajátítási szint elérésére is.

A magyar nyelvi ismeretek során törekszünk arra, hogy életszerű, a későbbi önálló életvitelre képes felnőtt fogyatékos gyakorlatias ismereteit bővítsük ebben a szakaszban is.

A 7–8. ÉVFOLYAM FŐ TÉMAKÖREI ÉS A JAVASOLT ÓRASZÁMOK:

Témakör neve	**Javasolt óraszám**	
Magyar nyelv		
A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	***4***	***2***
Mondat a szövegben – az egyszerű szerkesztése és helyesírása, alá- és mellérendelő szószerkezetek	***12***	***2***
A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, szóalkotási módok – játékos feladatokkal	***5***	***5***
Könyvtárhasználat	***1***	***1***
Készüljünk a felvételire!	***3***	***7***
Szövegértés, szövegalkotás a gyakorlatban	***8***	***1***
Anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek mindennapjainkban	***5***	***5***
Olvasás és az írott szöveg megértése		***4***
Szabadon felhasználható órák – az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra évfolyamonként 7–7 óra	***7***	***7***
Irodalom		
Korok és portrék	**50**	**8**
Történelmi korok, műnemek	*4*	
Reneszánsz, humanizmus	*12*	
Irodalmunk a 17–18. században	*6*	
D-E) Klasszicizmus és romantika	*28*	*8*
Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény		***4***
Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében	**7**	**23**
Líra a 20. század első felének magyar irodalmában	*3*	*13*
Epika a 20. század első felének magyar irodalmában	*4*	*9*
„Vérző Magyarország” - Trianon	*1*	*1*

IV. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében	**8**	**14**
Líra a 20. század második felének magyar irodalmában	*4*	*10*
Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	*2*	*3*
Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában	*2*	*1*
V. A 20. századi történelem az irodalomban **(II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)**	**2**	**4**
VI. Szórakoztató irodalom	**4**	**1**
Szabadon felhasználható (az órakeret maximum 20%-a) **az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására évfolyamonként 14–14 óra**	**20**	**14**
Összes óraszám:	**136**	**102**
Témahetek óraszámai	**8**	**6**

A 7–8. ÉVFOLYAM TANANYAGTARTALMA:

Magyar nyelvtan	**7. évf.**	**8. évf.**
TANANYAG	**Témakör óraszáma fő témakörönként**	
I. Kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	**4**	**2**
Kommunikáció szóban és írásban – gyakorlati feladatokon keresztül		
Alkalmi beszéd, ünnepi beszéd, köszöntő – felismerés szintjén		
Hozzászólás, felszólalás, kérdés, kérdezés		
Vita és érvelés		
Kommunikációs zavar – korrekciós feladatokkal		
A tömegkommunikáció szerepe, feladatai, tájékoztató és véleményközlő műfajai		

Reklám, hirdetés, apróhirdetés		
II. Mondat a szövegben – egyszerű mondat szerkesztése és helyesírása, az alá- és mellérendelő szószerkezetek, a szóösszetételek	**12**	**2**
A mondat a szövegben, a mondatok csoportosítása		
A mellé- és alárendelő szószerkezet		
Az egyszerű mondat szerkezete		
Az egyszerű mondat helyesírása		
Szóképzés		
Alárendelő szóösszetételek		
Mellérendelő szóösszetételek		
III. A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, ritkább szóalkotási módok – játékos feladatokkal	**5**	**5**
A köznyelv és csoportnyelvek		
Nyelvjárások		
Ritkább szóalkotási módok – mozaikszók értelmezése		
IV. Könyvtárhasználat	**1**	**1**
V. Készüljünk a felvételire!	**3**	**7**
VI. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	**8**	**1**
Különböző műfajú szövegek hangos és néma olvasása. Tartalmi szempontú szövegelemzés. Hangulati szempontú szövegelemzés. Ábrák, illusztrációk értelmezése. Illusztrációk készítése.		
VII. Anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek a mindennapokban	5	5
Az írásbeli fogalmazás fejlesztése. Mondatalkotás. Céljai.		

A mindennapi élet magán-, társas- és hivatalos műfajai: levél, jellemzés, önéletrajz, meghatalmazás.		
Helyesírást fejlesztő gyakorlatok. Mondatok tagolása, írásjelek pótlása.		
A levél jellemző jegyei, formai, helyesírási követelményei.		
VIII. Olvasás és az írott szöveg megértése		4
Változatos témájú és műfajú szövegek olvasása.		
Lényegkiemelés, vázlatkészítés.		

Irodalom	**7. évf.**	**8. évf.**
TANANYAG	**Témakör óraszáma fő témakörönként**	
Korok és portrék	**50**	**8**
Történelmi korok és műnemek	**4**	
Történelmi korok megjelenítése időszalagon. A műnemek differenciálása.		
Reneszánsz, humanizmus, reformáció	**12**	
Mesék Mátyás királyról		
Janus Pannonius: Pannonia dicsérete		
Balassi Bálint: Egy katonaének		
Irodalom és színház vagy film kapcsolata A reneszánsz dráma – egy színházi mű megtekintése Shakespeare: Szentivánéji álom **vagy** Romeo és Júlia		
Irodalmunk a 17-18. században	**6**	
Bujdosóénekek		
Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek)		
D-E) Klasszicizmus és romantika	**28**	**8**

Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez		
Kölcsey Ferenc: Huszt		
Kölcsey Ferenc: Himnusz		
Vörösmarty Mihály: Szózat		
Petőfi Sándor: Nemzeti dal		
Petőfi Sándor: Szeptember végén		
Arany János: A fülemile		
Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa		
Mikszáth Kálmán: A néhai bárány, A két koldusdiák		
II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény		**4**
Jules Verne: Kétévi vakáció **vagy** Mándy Iván: Az enyedi diák **vagy** Csukás István: Vakáció a halott utcában		
III. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében	**7**	**23**
Líra a 20. század első felének magyar irodalmában	**3**	**13**
Ady Endre: Őrizem a szemed		
Ady Endre: Üzenet egykori iskolámba		
Kosztolányi Dezső: Mostan színes tintákról álmodom		
Juhász Gyula: Milyen volt…		
Dsida Jenő: Hálaadás		
József Attila: Rejtelmek		
József Attila: Kertész leszek		
Radnóti Miklós: Nem tudhatom		
Epika a 20. század első felének magyar irodalmában	4	9
Karinthy Frigyes: Röhög az egész osztály		

Móricz Zsigmond: Pillangó vagy Légy jó mindhalálig		
Herczeg Ferenc: Pro libertate (részlet)		
Tamási Áron: Ábel a rengetegben (részlet)		
„Vérző Magyarország” – Trianon a magyar irodalomban	1	1
Reményik Sándor: Mi a magyar?		
IV. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében	8	14
Líra a 20. század második felének magyar irodalmában	4	10
Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet		
Weöres Sándor: A társ vagy Ó, ha cinke volnék		
Kányádi Sándor: Öreg iskola ünnepére		
Wass Albert: Üzenet haza (részlet)		
Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	2	3
Tamási Áron: Bölcső és bagoly (részlet)		
Örkény István: Egyperces novellák (részletek)		
Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában	2	1
Irodalom és színház vagy mozgókép Egy szabadon választott drámai alkotás		
V. A 20. századi történelem az irodalomban (világháborúk, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)	2	4
Irodalom és mozgókép Szabó Magda: Abigél		
Pilinszky János: Francia fogoly (részlet)		
Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról (részlet)		
VI. Szórakoztató irodalom	2	2
Irodalom és mozgókép		

Agatha Christie egy Poirot-novellája vagy Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg (részletek) vagy Daniel Defoe: Robinson Crusoe (részletek)		

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Mikszáth Kálmán: A két koldusdiák (részletek)
Mikszáth Kálmán: A néhai bárány
Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig (részeletek)
William Shakespeare: Szentivánéji álom **vagy** Romeo és Júlia **vagy** Molière: A képzelt beteg (részletek)
Szabó Magda: Abigél (részletek)

MEMORITEREK:

Kölcsey Ferenc: Himnusz – első versszak
Vörösmarty Mihály: Szózat – első és második versszak
Petőfi Sándor: Nemzeti dal – első versszak
Petőfi Sándor: Szeptember végén - részlet
Ady Endre: Őrizem a szemed – részlet
József Attila: Rejtelmek - részlet

Magyar nyelv

Témakör: A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése

Javasolt óraszám: 4+2 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek – az egyéni képességprofilhoz igazodva

A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése

A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése, szókincsbővítés

A kommunikáció nem nyelvi jeleinek alkalmazása mindennapi helyzetekben

A kommunikációs zavar felismerése, néhány megismert korrekciós lehetőség alkalmazása

A szóbeli és az írott szövegértési készség fejlesztése

A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése, a kommunikáció céljának megfelelő beszéd

Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása

Részvétel különböző kommunikációs helyzetekben

Az önálló kérdezés és véleményalkotás, kulturált vita készségének fejlesztése

Az önálló tanulási és ismeretszerzési képesség fejlesztése hagyományos és digitális források, eszközök használatával

A tömeg- és digitális kommunikáció jellemzőinek vezetett felismerése

Fogalmak

kommunikáció, beszélő szándéka, kommunikációs zavar, artikuláció, beszédlégzés, vélemény, kérdés, kérdezés, érv, hozzászólás, beleélő képeség, dramatizálás, helyzetgyakorlatok – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás szintén teljesítendő

TÉMAKÖR: Mondat a szövegben – az egyszerű mondat szerkesztése, helyesírása, az alá- és mellérendelő szószerkezetek, a szóösszetételek

Javasolt óraszám: 12+2 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek - az egyéni képességprofilhoz igazodva

A helyesírási készség fejlesztése

A mondatfajták közlési szándékának felismerése a beszélt és az írott nyelvben

Egyszerű mondat tagolása, szórendje, hangsúlya, számbeli egyeztetés gyakorlása, ellenőrzése

Az egyszerű mondat központozása

Az összetett szavak helyesírásának alapvető szabályai alkalmazás szintjén

A szószerkezetek felismerése a mondatokban, azok ki/beemelése a mondatokból/mondatokba

A szórend és a mondatjelentés kapcsolatának vizsgálata

A főbb szóalkotási módok (képzés, jelzés, ragozás)

Az összetett szavak alapvető helyesírási szabályainak elsajátítása

Szószerkezetek felismerése és gyűjtése különböző műfajú szövegekből

Szószerkezetek átalakítása a szerkezet megváltoztatásával, bővítéssel (többszörös bővítéssel is), szűkítéssel, rokon értelmű szavak alkalmazásával.

Mondatalkotás – a beszélő szándéka, a logikai minőség alapján, a beszélő kommunikációs szándékának megfelelően

Szószerkezetek összeillesztésével mondatalkotás.

Szerkezet megváltoztatása bővítéssel, szűkítéssel, helyettesítéssel, a részek cseréjével.

Mondatok tagolása, hiányzó írásjelek pótlása.

Mondatok csoportosítása szerkezet alapján

Digitális és papíralapú iskolai helyesírási segédeszközök: szótárak és szabályzatok és helyesírási portálok önálló használata

Fogalmak

egyszerű szó, összetett szó, szószerkezetek (alárendelő: alanyos, tárgyas, határozós, jelzős; mellérendelő: kapcsolatos, ellentétes, választó, magyarázó, következtető); szóösszetétel, szóképzés, szórend, mondatalkotás, beszélő szándéka, önellenőrzés, helyesírás, szókincs, önálló írás, emlékezetből írás – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a gyakorlati alkalmazás szintén, a pedagógus vezetésével teljesítendő

TÉMAKÖR: A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, ritkább szóalkotási módok – játékos feladatokkal

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5+5 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek - az egyéni képességprofilhoz igazodva

Az anyanyelv állandóságának és változásának tudatosítása

A nyelv főbb változatainak megismertetése (köznyelv, irodalmi nyelv, csoportnyelvek)

A nyelvi tolerancia kialakítása, fejlesztése

A tanuló környezetében előforduló nyelvváltozatok azonosítása

Anyanyelv, idegen nyelv, nemzetiségi nyelv összevetése

Fogalmak

irodalmi nyelv, köznyelv, népnyelv, csoportnyelv, ifjúsági nyelv, jelnyelv, szókincsbővítés – a fogalmak definitív ismerete a hallássérülésből kifolyólag nem várható el csak a tanuló által használt nyelvi változatok megkülönböztetésében

TÉMAKÖR: Könyvtárhasználat

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1+1 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A szövegek sajátosságainak megfigyeltetése, főbb fajtáinak tudatosítása

Könyvtárlátogatás

Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata

FOGALMAK

szöveg, tartalom, szövegbefogadás, önművelés, média, ismeret, ismeretnyújtás, ismeretszerzés, lényegkiemelés - vázlat készítése a pedagógus segítségével

TÉMAKÖR: Készüljünk a felvételire!

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3+7 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek - az egyéni képességprofilhoz igazodva

A tanult hangtani, alaktani ismeretek megfigyeltetése és felismerése a szavakban

A szófajok és mondatfajták megfigyeltetése és vezetett felismerése a szövegben

A szókincs fejlesztése, verbális memória fejlesztése, szájról olvasás fejlesztése

A szóbeli és írásbeli fogalmazási készség fejlesztése

Az olvasmány-feldolgozási stratégiák gyakoroltatása

Reflektálás a szöveg tartalmára

Törekvés a szöveghű, értő szövegolvasás gyakoroltatása

A hagyományos és a digitális írás fejlesztése

Kreatív írásgyakorlatok alkalmazása

A helyesírási készség fejlesztése

Helyesírási, nyelvhelyességi szabályoknak és a szövegtípusoknak megfelelő hagyományos és digitális szövegszerkesztési szabályok átismétlése

Fogalmak

Az eddig tanult fogalmak átismétlése

TÉMAKÖR: Szövegértés és szövegalkotás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 8+1 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek - az egyéni képességprofilhoz igazodva

Különféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és adott esetben alkotása is

Aktív és passzív szókincs gyarapítása

Különböző műfajú szövegek hangos és néma olvasása

Tartalmi szempontú szövegelemzés

Hangulati szempontú szövegelemzés

Ábrák, illusztrációk értelmezése

Vélemény megfogalmazása

Lexikonhasználat, internetes keresőprogramok használata

Vázlatírás, lényegkiemelés, összefoglalás, tanári irányítással jegyzetkészítés

Fogalmak

szövegelemzés, közlés, szövegalkotás, illusztráció, illusztráció értelmezése, lényegkiemelés, vázlat, jegyzet pedagógus vezetésével, önellenőrzés képességének fejlesztése, kialakítása

TÉMAKÖR: Anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek a gyakorlatban

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5+5 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek - az egyéni képességprofilhoz igazodva

Önálló tanulás fejlesztése

Figyelem és gondolkodás fejlesztése szövegek összefüggéseinek felismerése

A közlés tartalmához és a közlő szándékához igazodó mondatfonetikai eszközök alkalmazásának gyakorlása

Törekvés erősítése az írásbeli munkák rendezettségére, pontosságára

Az egyéni fogalmazási stílus kialakításának, a választékos kifejezési formák használatának támogatása

Az írásbeli szövegalkotás változatos kifejezésformáinak (rokon értelmű és hangulatfestő szavak) használata

A címzettnek, a témának és a mondanivalónak megfelelő szöveg alkotása a mindennapi élet magán- és társas és hivatalos műfajaiban (levél, jellemzés, önéletrajz, meghatalmazás)

Fogalmak

leírás, jellemzés, elbeszélés, levél, önellenőrzés és annak lehetőségei – a levél kivételével a fogalmak elsajátítása nem elvárható

TÉMAKÖR: Olvasás és az írott szöveg megértése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 0+**4 óra**

Fejlesztési feladatok és ismeretek - az egyéni képességprofilhoz igazodva

önálló tanulás fejlesztése (téma meghatározása, szövegek csoportosítása – magán, hivatalos, tudományos, stb.)

szövegértés fejlesztése

a szövegértési nehézségek során felmerülő, egyéni képességekének megfelelő problémamegoldó stratégia kialakítása, alkalmazása

Fogalmak

szövegelemzés, szövegértés, lényegkiemelés, önfejlesztés – definitív ismeret nem várható el

Irodalom

Témakör: **I. Korok és portrék**

JAVASOLT ÓRASZÁM ÖSSZESEN: 50+8 óra

A) Történelmi korok, műnemek

Javasolt óraszám: 4+0 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek - az egyéni képességprofilhoz igazodva

Az európai kultúra kialakulásának megismerése, történelmi korok

A három irodalmi műnem megkülönböztetése a korábban megismert művek alapján

Az egyes műnemek jellemző jegyeinek összehasonlító felismerése

időszalag készítése

Fogalom

történelmi korok – az idővonalon történő tájékozódás szintjén, líra, epika, dráma

B) Reneszánsz, humanizmus, reformáció

Javasolt óraszám: 12+0 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK - az egyéni képességprofilhoz igazodva

A korszakban keletkezett irodalmi szövegek olvasása, értelmezése

A reneszánsz világkép értelmezése pedagógus segítségével

Egy adott mű különböző művészeti ágakban és médiumokban megjelenő adaptációjának több szempontú, támogatott összehasonlítása

Írók, költők jellemző életrajzi adatainak megismerése

Fogalmak

reneszánsz, humanizmus, könyvnyomtatás, vitézi élet, életkép, vers, dráma, vígjáték (komédia) – a fogalmak definitív ismerete nem várható el; életrajzi adatok és a kapcsolódó kifejezések elsajátítására való törekvés

C) Irodalmunk a 17–18. században

Javasolt óraszám: 6+0 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK - az egyéni képességprofilhoz igazodva

A korszakban keletkezett irodalmi szövegek olvasása, értelmezése – a magyar nyelv különbözőségeinek felismerése

Írók, költők jellemző életrajzi adatainak megismerése

Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése

A hazaszeretet megjelenése a korszak művészetében

Fogalmak

emlékirat – a fogalom definitív ismerete nem várható el, az életrajzi adatok és a kapcsolódó szókészlet elsajátítására törekedni kell, vers, levél

D-E) A klasszicizmus és a romantika irodalma

Javasolt óraszám: 28+8 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek - az egyéni képességprofilhoz igazodva

A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasása és megbeszélése

A felvilágosodás és a romantika korának művelődéstörténeti megismerése

Az élmények, érzések ismeretté, tudássá transzformálása

Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése: pl. vidám, könnyed, humoros, meghitt, idilli

A novella és a regény műfaji sajátosságainak differenciáló felismerése

Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése.

Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása.

Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása

Fogalmak

himnusz, novella, elbeszélés – a fogalmak definitív ismerete nem várható el; életrajzi adat, magyar irodalom, vers, próza, a tanult művek műnemek szerinti besorolására törekvés

Témakör: II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény

Javasolt óraszám: 0+4 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek - az egyéni képességprofilhoz igazodva

Közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése, tagolása

A cselekményben megjelenő élethelyzetek, konfliktusok azonosítása, véleményalkotás, ok okozati összefüggések felismerése

A cselekmény ismertetése az elbeszélés időkezelésének megfigyelésével (pl. egyenes vagy fordított időrend, késleltetés, összefoglalás, időbeli ugrások, stb.)

Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása

Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása

Fogalmak

történet és elbeszélés, előre- és visszautalás, késleltetés; epizód, jelenet, leírás, kihagyás – a fogalmak definitív ismerete nem várható el; magyar irodalom, világirodalom

TÉMAKÖR: III. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében

JAVASOLT ÓRASZÁM ÖSSZESEN: 7+23 óra

A) *Líra a 20. század első felének magyar irodalmában*

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3+13 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek - az egyéni képességprofilhoz igazodva

A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasása, megértése, megbeszélése

A vers szereplőinek, formájának, tagozódásának, képeinek megfigyelése.

Hasonlóságok, különbözőségek felismerése.

Összecsengő sorok jelölése.

Írók, költők jellemző életrajzi adatainak megismerése.

A vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása.

Alapvető hangulatok detektálása a pedagógus segítségével

Fogalmak

életrajzi adatok és a kapcsolódókifejezések, magyar irodalom, vers

B) *Epika a 20. század első felének magyar irodalmában*

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4+9 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek - az egyéni képességprofilhoz igazodva

A történetmesélés egyszerűbb formáinak átismétlése

Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése

A novella és az elbeszélés műfaji sajátosságainak felismertetése

Kisepikai és nagyepikai alkotások különbségeinek (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz) felismertetése

Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése

Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása

Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása

Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése.

Dramatizálás, felolvasás - jelelés

Elbeszélési és történeti átírás gyakorlása pedagógus segítségével

Fogalmak

novella, elbeszélés, regény – a fogalmak definitív ismeret nem várható el a tanulóktól, felismerés, különbözőségek felismerése igen

„Vérző Magyarország”- Trianon

JAVASOLT ÓRASZÁM: 1+1 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek - az egyéni képességprofilhoz igazodva

A nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeinek olvasása, megértése, megbeszélése

A történelmi tragédia megjelenése irodalmi alkotások mentén

Az ezzel kapcsolatos érzelmek definiálása

Fogalmak

tájékozódási szinten várható el a tanulóktól a témakör teljesítése – nemzet, nemzeti érzés, Kárpát-medencei magyarság

TÉMAKÖR: <u>IV. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében</u>

JAVASOLT ÖSSZÓRASZÁM: 8+14 óra

A) *Líra a 20. század második felének magyar irodalmában*

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4+10 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek - az egyéni képességprofilhoz igazodva

A lírai nyelvhasználat sajátosságainak átismétlése

Összecsengő sorok jelölése

Írók, költők jellemző életrajzi adatainak megismerése

Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése

Szóképek, alakzatok felismerése

Fogalmak

életrajzi adatok, vers, magyar irodalom

B) *Epika a 20. század második felének magyar irodalmában*

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2+3 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek - az egyéni képességprofilhoz igazodva

A történetmesélés egyszerűbb formáinak átismétlése

Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése

Életrajzi adatok és azok felismerése, azonosíttatása a feldolgozott művekben

Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése

Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása

Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása

Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése

A groteszk megjelenése a korszak irodalmában

Fogalmak

humor, próza, magyar irodalom, életrajzi adat, szereplők, cselekmény – definitív ismeret nem várható el

C) *Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában*

JAVASOLTÓRASZÁM: 2+1 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek - az egyéni képességprofilhoz igazodva

A színpadi eszközök megfigyelése

A drámai döntési helyzetek, motivációk, konfliktusok felismerése

A dráma cselekményének megértése

A monológ és a dialógus megkülönböztetése

Részvétel egy drámai mű színreviteléhez kapcsolódó tevékenységben

pedagógus segítségével és vezetésével fentiek felismerése a műben

Fogalmak

dráma mint műnem, tragédia, komédia, színház; bonyodalom, konfliktus, tetőpont, megoldás; monológ, dialógus, tér- és időviszonyok; drámai szerepkörök, szereplők – a fogalmak definitív ismeret nem várható el

TÉMAKÖR: <u>V. A 20. századi történelem az irodalomban</u>

(II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)

JAVASOLTÓRASZÁM: 2+4 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek – az egyéni képességprofil függvényében

A történelem az irodalmi alkotásokban – ismeretek összekapcsolása a pedagógus segítségével

Diktatúrák és áldozatok, erkölcsi dilemmák és konfliktusok a hatalom és a kiszolgáltatott egyének között

Fogyatékosság és holokauszt

Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása

Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása

Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése

Fogalmak

holokauszt, koncentrációs tábor, diktatúra, forradalom, szovjet megszállás, emigráció – a fogalmak definitív ismerete nem várható el, a kor hangulatának megéreztetése, az együttérzés kiváltása lehet cél

TÉMAKÖR: VI. Szórakoztató irodalom

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4+1 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Az eddigi irodalmi ismeretek felelevenítése és alkalmazása a választott mű értelmezésében

Fogalmak

regény, cselekmény, szereplők

TÖRTÉNELEM, TÁRSADALMI ÉS ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK

tanulásban akadályozottak számára

évfolyam	éves óraszám 2013/2014-től	éves óraszám 2020/2021-től
5. évfolyam	108 óra	108 óra
6. évfolyam	72 óra	108 óra
7. évfolyam	72 óra	72 óra
8. évfolyam	72 óra	72 óra

A Történelem és állampolgári ismeretek műveltségterület a felső tagozaton ismerteti meg a tanulókkal a múltról való tudás jelentőségét; valamint a társadalmi együttélés, a közösséghez tartozás szerepét és lehetőségeit. A történelem, a hon- és népismeret és az állampolgári ismeretek ismeretköreihez kapcsolódó tevékenységformák biztosítják a feltételeket a tanulók számára a fő témakörök megismeréséhez és a tanulási eredmények eléréséhez.

A műveltségi terület tanítási-tanulási folyamatában figyelembe kell venni a hallássérülés, valamint a tanulásban akadályozottság gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit, különös tekintettel a sajátélményű tevékenységek fókuszba helyezésére. A Történelem és állampolgári ismeretek műveltségterület fontos szerepet kap – a hallássérülés és a tanulásban akadályozottság kritériumait figyelembe véve – a térbeli és időbeli tájékozódás, valamint az

időbeli viszonyítás fejlesztésében. Lehetővé teszi az emberiség kulturális értékeinek megismerését; a történelmi és társadalmi összefüggések megértését. Az ismeretek folyamatos bővítésével hozzájárul a tanulásban akadályozott hallássérült tanulók személyiségének fejlődéséhez, különös tekintettel a mérlegelő gondolkodásra, a kommunikáció köréhez tartozó tevékenységek hatékony alkalmazására, a nemzeti érzés erősítésére.

A műveltségi területen középpontba kell állítani a múlt reális megismerését, a térben és időben való pontos tájékozódást, a nemzeti identitástudat kialakítását, az ok-okozati összefüggések láttatását. A célcsoport tanulóinak képessé kell válniuk az alapvető tanulságok levonására, az ítéletalkotásra, a törvényszerűségek felismerésére, a véleménynyilvánításra úgy, hogy a pedagógia mindvégig figyelembe vegye a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit.

A műveltségterület tanítási-tanulási folyamatában az egyéni képességek figyelembe vételével központi szerepet kap a differenciálás, a gyakorlatban alkalmazva a korszerű óravezetési technikák adaptált változatait; pozitív módon erősítve a tanulók ismeretszerzésre irányuló törekvéseit.

A fejlesztési feladatok közül fókuszba kerül a cselekvés szintjén a megkülönböztetés-azonosítás-összehasonlítás képességének, az algoritmusok felismerésének, az elvonatkoztatás és általánosítás képességének a fejlesztése.

A tantárgy a tanulásszervezési eljárások, módszerek megválasztásával támogatja a kommunikációs készségek és képességek fejlesztését, az elfogadó és elutasító attitűd felismerését és megkülönböztetését, a mérlegelő és a történelmi gondolkodás kialakítását, a térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztését, az ismeretszerzéshez kapcsolódó eszközök adekvát használatát.

5–6. évfolyam

Az alsó tagozat tudásanyagára építve kell megismertetni a tanulókkal az emberi közösség történetét, továbbá ezen történések jelennel való kapcsolatát. A tanulásban akadályozott hallássérült tanulók képességeit figyelembe véve kell bemutatni a történelem eseményeit, különös tekintettel az összefüggésekre. A műveltségterületen középpontba kell állítani a múlt reális megismerését, a pontos tájékozódást térben és időben, a nemzeti identitástudat kialakítását, az ok-okozati összefüggések láttatását. A tanulóknak képessé kell válniuk az alapvető tanulságok levonására, az ítéletalkotásra, a törvényszerűségek felismerésére, a véleménynyilvánításra. Ebben a szakaszban ismerkednek meg a tanulók a történelmi időszámítással, a történelmi korokkal és színterekkel. A különböző képek, szemléltetések, digitális tananyagok segítik a tájékozódást a történelmi korokban. A történelmi képzetek helyes kialakítását dramatikus technikák alkalmazása segíti. Az ismeretanyag lehetőséget ad a kort jellemző mítoszok és mondák, művészeti és zenei értékek megismerésére. A több irányból történő demonstrálás segíti elő a tanulásban akadályozott tanulók számára, hogy megismerjék, a különböző történelmi korok társadalmaiban hogyan éltek az emberek. A célcsoporthoz tartozó tanulók időbeli tájékozódásának fejlesztésekor hangsúlyt kell fektetni a múlt, a jelen és a jövő közötti viszonyításra – elsősorban a mindennapi élet eseményeire utalva. A folyamatos fejlesztés eredményeképpen erősödik a tanulók időről alkotott képzete, az események sorendje közötti összefüggések felismerése. Az időről alkotott képzetek kialakítását segíti az időszalag.

A történelmi színtereken keresztül a tanulók téri tájékozódása fejlődik, elsősorban történelmi térképek segítségével.

Témakör	**1. Személyes történelem. A kereszténység**	**Javasolt óraszám: 20 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	– A történelmi megismerés fogalmának kialakítása. A kereszténység jelentősége. *Képességfejlesztési fókuszok:* tér- és időbeli képességek, képzelet.	
Fejlesztési ismeretek		**Fejlesztési tevékenységek**
1.1. Személyes történelem Őseink, családunk. Az idő mérése. Az őskor. *1.2 Az Ószövetség népe* Az Ószövetség/Héber Biblia: Ábrahám és Mózes 1.3. *Újszövetségi történetek* A keresztény vallás kialakulása és elterjedése. Jézus Krisztus születése, élete és halála.		Tájékozódás a térképen. Idő ábrázolása téri-vizuális eszközökkel. Időbeli relációk: a jelen, a múlt és a régmúlt megkülönböztetése. Térbeli relációk: tájékozódási pontok keresése a térképen. Tematikus képanyagok elemzése, összehasonlítása, megkülönböztetése. Ó- és újszövetségi történetek megismerése.
Fogalmak	jelen, múlt, őskor Isten, föld, ég, növény, állat, Jézus Krisztus	

Témakör	**2. Fejezetek az ókor történetéből**	**Javasolt óraszám: 50 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A nagy ókori társadalmak és hatásuk bemutatása. *Képességfejlesztési fókuszok:* tér- és időbeli tájékozódás, képzelet.	
Fejlesztési ismeretek		**Fejlesztési tevékenységek**
2.1. Az ókori keleti kultúrák. Az ókori kelet mezőgazdasága, társadalma, az emberek mindennapi élete. Hitvilág.		Időábrázolás síkban és térben (időszalag-időtorony). Történet olvasása, feldolgozása. A témához kapcsolódó tartalmi elemek válogatása. Csata modellezése. Helyszínek

2.2. Az ókori Görögország – istenek, hősök, tudósok, művészek és az olimpia Történetek a görög mondavilágból. Az ókori olimpiai játékok. *2.3. Az athéni demokrácia és a görög-perzsa háborúk* A legjelentősebb görög városállam: Athén. Az ókori görögök mindennapjai. A görög-perzsa háborúról: a marathóni csata (Kr. e. 490). *2.4. Hadvezérek, csaták, uralkodók az ókori Rómában* A római hadsereg és a katonák élete. Róma fénykora. Julius Caesar. Augustus császár. Rómaiak hazánk területén. A Római Birodalom bukása.	megkeresése a térképen. Tematikus képanyagok elemzése. Egyiptomi építészeti emlékekkel kapcsolatos képek gyűjtése. Antik és modern – összehasonlításra épülő feladatok a tudomány, a művészetek és a sport témakörében. Beszélgetés az olimpiai eszméről. Történet olvasása Athénről. A görög főváros antik történelmi emlékhelyeinek képről történő felismerése. Az ókori Róma nevezetes épületeinek bemutatása. Bepillantás az ókori Róma mindennapjaiba: öltözködés, szórakozás, társasági élet, rabszolgapiac, iskola (beszélgetés, életképek modellezése, illusztrációkészítés). A római hadsereg bemutatása – beszélgetés alapvető szempontok szerint a hadviselés legfontosabb elemeiről: fegyverek, stratégia, emberi tényezők (katonák). Illusztrációk készítése. Pannónia provincia helyzetének, szerepének megismerése a Római Birodalom területén. A bukás okainak közös feltárása.
Fogalmak	időszalag, Nílus, fáraó, piramis, Hellász, Marathón, olimpia, Athén, városállam, Róma, Itália, gladiátor, légió, provincia, Pannónia, Aquincum.

Témakör	**3. A középkor világa**	**Javasolt óraszám: 36 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A ciklusosság megismertetése a történelmi korszakok tükrében. Nézőpontváltás alkalmazása. *Képességfejlesztési fókuszok:* tér- és időbeli képességek, képzelet.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
A nyugati és a keresztény államiság főbb jellemzői Római Birodalom hanyatlása – idegen népek támadása *A középkori élet színterei és szereplői (uradalmak, kolostorok, városok, egyetemek)* Céhmesterek és kereskedők. Mindennapi élet a középkori várakban. Kolostori élet: történetek az egyház szerepéről. A lovagi életmód és a keresztes hadjáratok.	Történetek olvasása, megbeszélése. Adatok leolvasása térképről. Tematikus képanyagok elemzése, összehasonlítása. A középkor különböző társadalmi csoportjai – fogalmakhoz, azonosságokhoz és különbségekhez kötődő feladatok. Európa legjelentősebb középkori városainak megkeresése a térképen. A középkori város mint kulturális színtér bemutatása. A hadviselés és a vallások kapcsolatának felismerése a középkori kereszténység tükrében. A lovagi életmód – a lovagokhoz kapcsolódó eszménykép bemutatása – illemszabályok a gyakorlatban.
Fogalmak	vallás, kereszténység, iszlám, hun, király, nemes, jobbágy, lovag, lovagi torna, pápa, latin nyelv, szerzetes, kolostor, város, hadviselés

Témakör	**4. Kalandozások és honfoglalás, a magyarok eredete, képek és portrék az Árpád-kor és a XIV-XV. század történetéből, a középkori magyar állam**	**Javasolt óraszám: 52 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Fogalomalkotás a magyar nemzettörténet legfontosabb eseményeiről. *Képességfejlesztési fókuszok:* térbeli- és időbeli tájékozódás, történelmi gondolkodás.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
4.1. Történetek a magyarság vándorlásáról és a honfoglalásról A magyarok eredete. Rege a csodaszarvasról. Vérszerződés. Honfoglalás, letelepedés. Kalandozó hadjáratok. *4.2. Az államalapítás: Géza és Szent István* Géza fejedelem. I. (Szent) István, Magyarország királya. Államalapítás. Koronázási ékszerek.	A legfontosabb nemzeti történelmi adatok rendezése időszalagon. Mondák, történetek olvasása, feldolgozása. Adott történetben a valós és a fiktív elemek megkülönböztetése. Illusztráció készítése. Tablókészítés. Adatok leolvasása térképről. Időszalagon, időtornyon történő ábrázolás – összefüggések felismerése. Rajzos történeti napló készítése. Látogatás az Országházban, a koronázási ékszerek megtekintése. Jelképek ábrázolása kézműves technikákkal. tananyagrészletek elmondása.

4.3. Az Árpád-ház uralkodói, szentjei I. (Szent) László, a lovagkirály. Szent Gellért. Árpád-házi Szent Margit. Könyves Kálmán. II. András. IV. Béla. *4.4. Nagy Lajos, a hódító és törvényhozó* Anjou-házi királyok: Károly Róbert és Nagy Lajos Gazdasági intézkedések *4.5. Hunyadi János a törökellenes küzdelmek élén* A nándorfehérvári diadal *4.6. Hunyadi Mátyás portréja* Az igazságos Mátyás Élet Mátyás király udvarában	Tárgyi emlékek gyűjtése, válogatása. Játéktevékenységek a lovagi életmód reprezentációjának érdekében. Tárgyi és írásos történelmi emlékek felismerése, csoportosítása. A különböző várostípusok jellemzőinek csoportosítása. A külső veszélyek felismerésének szerepe az ország életében. A törökök és a magyarok motivációinak felismerése, megfogalmazása. A történelmi szituációk eljátszása. A legfontosabb nemzeti történelmi adatok rendezése időszalagon, időtornyon. Szövegértési feladatok megoldása. Különböző élethelyzetek bemutatása, jellemzőinek összehasonlítása.
Fogalmak	vándorlás, honfoglalás, Etelköz, Kárpát-medence, államalapítás, állam, koronázási ékszer, szent, lovagkirály, törvény, hódítás, gazdaság, diadal, csata, királyi udvar, reneszánsz, erény.

Témakör	**5. Új látóhatárok: a földrajzi felfedezések, a vallási megújulás; az új világkép kialakulása**	**Javasolt óraszám: 22 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A történelmi gondolkodás képességének kialakítása és fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. *Képességfejlesztési fókuszok:* kauzális gondolkodás, képzelet, tér-és időbeli tájékozódás	
Fejlesztési ismeretek		**Fejlesztési tevékenységek**
Fogalmak	felfedezés, távcső, mikroszkóp, Kolumbusz Kristóf, vallás, reformáció, katolikus, királyi udvar, felvilágosodás, gyarmat, gyarmatosító, őslakó, függetlenségi harc	

Témakör	**6. Magyarország a XVI–XVIII. században**	**Javasolt óraszám: 36 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A történeti megismerés eszközeinek, módszereinek kialakítása és fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* képzelet, tér-és időbeli tájékozódás.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
6.1. A mohácsi csata és következményei A mohácsi vész A három részre szakadt Magyarország, élet a török hódoltság kori Magyarországon. *6.2. Végvári küzdelmek* Szigetvár. Eger. *6.3. Bocskai István és a hajdúk* Bocskai szerepe a magyar reformációban. *6.4. Az Erdélyi Fejedelemség virágkora Bethlen Gábor idején* Erdély népei, tájai, kultúrája Bethlen Gábor uralkodása *6.5. Zrínyi Miklós, a hadvezér* Zrínyi Miklós hadjáratai és tervei a magyar hadsereg megteremtésére *6.6. A Rákóczi-szabadságharc kiemelkedő személyiségei, céljai* II. Rákóczi Ferenc élete. *6.7. Buda visszafoglalása, Magyarország a Habsburg Birodalomban* Buda visszafoglalása Mária Terézia Hétköznapi élet a kurucok és labancok korában.	Történetek olvasása, feldolgozása. Végvárak megkeresése a térképen. Királyi Magyarország, Erdélyi Fejedelemség, Török Hódoltság, Bocskai Istvánról, Bethlen Gáborról történet feldolgozása. A végvárakról rajz, makett készítése. Művészeti alkotások gyűjtése az eseményekről. Események sorrendbe helyezése. Szerepjáték– II. Rákóczi Ferenc életének fölidézése. Bécs, Bécsújhely, Sárospatak, Kassa városainak megmutatása a térképen. Kurucok és labancok – történet feldolgozása. Részletek megtekintése kapcsolódó történelmi filmekből.

Fogalmak	végvár, politikus, költő, hadvezér, hajdú, kuruc, labanc,

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képességeihez és nyelvi szintjéhez mérten: Ismeri a történelmi időszámítás egységeit. Alapvető szinten tájékozódik a történelmi térképen. Az időszalagon felismeri a tárgyalt történelmi időszakokat, évszámokat, kapcsol hozzá tanult ismeretet. Időrendbe helyezi a tanult eseményeket időszalagon, időtornyon. Az adott tematikai egység tárgyalt témaköreiben írásban és/vagy szóban, illetve jelnyelven számot ad a tanult elemi történelmi ismereteiről. Különbséget tesz a különböző történelmi korok, valamint a magyar és a világtörténelem eseményei között. Ismeri a világtörténelem tanult fordulópontjait; a magyar történelmi tudáskánon legfontosabb sarokpontjait – évszámok, események, uralkodók tükrében. A magyar koronázási ékszereket megnevezi. A megismert mondák, legendák, rövid történetek tartalmát segítséggel elmondja. Megkülönbözteti a történetek mesés és valóságos eseményeit. A történelmi hősökkel érzelmileg képes azonosulni. Ok-okozati összefüggéseket tanári irányítás mellett fölismer.

7–8. évfolyam

A történelem tanításának alapvető célja ebben a szakaszban nemzeti történelmünk kiemelkedő eseményeinek feleleventése a mérlegelő gondolkodás tükrében. A társadalmak kialakulásának történelmi körülményei, azok működésének sajátosságai felkészíti a tanulókat a történelmi múlt értelmezésére, egyúttal a társadalmi jelenségek közötti hatékony eligazodásra. A tanítás-tanulás folyamatában központi cél, hogy felébressze a hallássérült enyhe értelmi fogyatékos tanulókban a társadalom kérdései iránt való érdeklődést, elősegítse a diákok hazaszeretetének további erősödését, továbbá hozzásegítse őket ahhoz, hogy elfogadják Magyarország jogilag szabályozott demokratikus értékeit.

A Történelem és állampolgári ismeretek műveltségterület tanítás-tanulás folyamatán belül a tanulók célcsoportjára való tekintettel a képességek, jártasságok és készségek formálása az ismeretszerzés gyakorlatában történik. A történelem tananyagának elsajátítása során a diák megismeri, hogy a történelem eseményei az ember megjelenésének kezdetétől fogva egymással összefüggésben, társadalmi keretek között mennek végbe. A műveltségterület tartalmának elsajátítása során tényszerű, valós és alkalmazható ismeretekhez jut, és képességének megfelelően gyarapítja tudását. Kialakul a tanuló pozitív attitűdje a történelmi múlthoz, erősödik nemzeti identitása.

A kompetencia alapú tanítási-tanulási folyamat során kiemelt szerepet kap a tér- és időbeli tájékozódási képesség fejlesztése, valamint az időbeli viszonyítás képességének kialakítása; a különböző társadalmak kultúrájának és életmódjának megismertetése; az ok- okozati összefüggések megláttatása, különös tekintettel az egymást követő időkben a történelmi-történeti változásokra. A tanulókat képessé kell tenni a következtetésekre, a véleménynyilvánításra, az észszerű vitára, az alapvető történelmi-társadalmi törvényszerűségek felismerésére.

Témakör	**1. Történelmi áttekintés**	**Javasolt óraszám: 8 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tanult történelmi csomópontok felidézése térben és időben. *Képességfejlesztési fókuszok:* vizuális és auditív emlékezet, analitikus és szintetikus gondolkodás.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
Az ókori társadalmakról tanultak átismétlése Az ókori keleti kultúrák Az ókori Görögország. Az ókori Róma. *A középkori Magyarországról tanultak átismétlése* *(korai szakasz, érett szakasz, késői szakasz)* Árpád-házi királyok. Anjou-házi királyok és a Hunyadiak. Hazánk három részre szakadása.	Időszalag készítése, a történelmi források megnevezése a tanult történelmi korokból. Múzeumlátogatás. Térképhasználat. Tárgyi emlékek fölismerése az ókorból, különös tekintettel az ókori kelet, Görögország és Róma hagyatékaira. Térképhasználat. Adatok leolvasása időszalagról. A vándorlás és honfoglalás állomásainak megnevezése. Múzeumlátogatás, a koronázási ékszerek megtekintése. Tablókészítés a tanult uralkodókról. Tematikus feladatlapok megoldása.

Fogalmak	az ötödik-hatodik évfolyamon megismert fogalmak

Témakör	2. Forradalmak kora	Javasolt óraszám: 14 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A nemzettudat és az állampolgári ismeretek kialakítása, tudatosítása, fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* kauzális gondolkodás, hazaszeretet.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
2.1 A francia forradalom vívmányai és árnyoldalai A nagy francia forradalom – a polgári átalakulás kezdete. *2.2. Az ipari forradalom találmányai* Ipari találmányok és feltalálóik. *2.3. A magyar reformkor képviselői (Széchenyi, Kossuth)* A polgárosodás Magyarországon. *2.4. A forradalom és szabadságharc kiemelkedő személyiségei és céljai* Gróf Széchenyi István élete és munkássága. Kossuth Lajos élete és munkássága. A magyar nyelv hivatalossá tétele. Az 1848. március 15-i események Pesten. Az első független magyar kormány megalakulása, intézkedései. A szabadságharc legfontosabb eseményei.	A történelmi események időrendi sorrendbe rendezése. Adatok olvasása térképről. Gyűjtőmunka a történelmi személyiségek életéről. Információgyűjtés a gőz erejéről. Ismeretanyagok gyűjtése a történelmi anyagokhoz. Egy-egy történelmi korról eseménynaptár készítése. Szóbeli beszámoló a tanult reformkori személyiségek tevékenységéről szókártyák és képek segítségével. Helytörténeti kiállítások, múzeumok látogatása. Képvetítés – adatgyűjtés, tények megfogalmazása – véleménycsere. Öltözékek, viseletek megnevezése és bemutatása. Időszalag, térkép használata. Események képei – időrendben történő csoportosítás. Múzeumlátogatás az 1848/49. évi forradalom és szabadságharc eseményeihez kapcsolódóan. Feladatlapok megoldása. Interaktív tananyagok alkalmazása lehetőség szerint.
Fogalmak	nemzetállam, függetlenségi harc, polgár, munkás, országgyűlés, gőzgép, gyáripar, vasúthálózat, reform, magyar nyelv, törvény, csata, trónfosztás, világosi fegyverletétel, aradi vértanúk

Témakör	3. A modern kor születése: a nemzeti eszme és a birodalmak kora	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A nemzeti, hazafias érzelmek szerepének bemutatása a nemzetállam életében. *Képességfejlesztési fókuszok:* mérlegelő gondolkodás, kauzalitás.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
3.1. Az egységes nemzetállamok létrejötte Az olasz nemzetállam létrejötte. Az egységes német állam magalakulása.	Gyűjtőmunka a könyvtárban. Adatok gyűjtése térképről. Adatok leolvasása időszalagról, időtoronyról

3.2. Polgárháború az Egyesült Államokban *3.3. A dualizmus Magyarországon* Megtorlás a szabadságharc után A kiegyezés tartalma és jelentősége *3.5. Az Osztrák-Magyar Monarchia együtt élő népei* Az Osztrák-Magyar Monarchia.	– évszámok bejelölése. Információk gyűjtése a XIX. század polgárainak mindennapjairól. Történelmi események időrendi sorba rendezése. Magyarok mindennapjai a szabadságharc leverése után – életképekről tények megfogalmazása önálló vélemények hozzáfűzésével. Drámajáték – a néma ellenállás megjelenítése a Habsburg elnyomás idején. A kiegyezés pozitív következményei – fogalmak azonosítása, csoportosítása, megkülönböztetése Magyarország és Ausztria szempontjából. Budapest fejlődése a XIX. század második felében – épületek azonosítása korabeli képekről. A kiegyezéshez kötődő történelmi személyiségekről adatok, képek gyűjtése (Deák Ferenc, Ferenc József, Erzsébet királyné). Gazdasági-társadalmi változások – fogalmak csoportosítása, egyeztetése. A változások szerepének felismerése az emberek életében. A vasúthálózat fejlődése – adatok, képek gyűjtése a XIX. század második felének magyar vasútépítéséről.
Fogalmak	magyar király, Osztrák-Magyar Monarchia, tőke, bank, vasúthálózat, Budapest, világváros, MÁV, dualizmus

Témakör	**4. Hazánk és a nagyvilág a XX. század első felében**	**Javasolt óraszám: 30 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A történelmi tanulás képességének fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* empátia, mérlegelő gondolkodás.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
4.1. Az első világháború jellemzői és következményei Európában és Magyarországon Az első világháború előzményei és kirobbanása. Hazánk részvétele az első világháborúban. Az első világháború főbb eseményei. Tanácsköztársaság. *4.2. Trianon és következményei* Az Osztrák-Magyar Monarchia	Az Antant és a Központi hatalmak országainak csoportosítása. Térképhasználat. Helyszínek, adatok leolvasása a történelmi térképekről. Háborús frontvonalak meghatározása. Képek gyűjtése, csoportosítása folyóiratokból. Adatok leolvasása időszalagról, időtoronyról – évszámok bejelölése. Játékfilm-részlet (pl. Nyugaton a helyzet változatlan), dokumentumfilm-részletek megtekintése előzetes szempontok alapján. Történelmi események időrendi sorba rendezése. Fiktív

fölbomlása. A trianoni békediktátum és következményei. *4.3. Diktatúrák és diktátorok Európában* Totális diktatúrák: a kommunista Szovjetunió; a nemzetiszocialista Németország *4.4. Politikus portrék a két világháború közötti Magyarországon* Magyarország a két világháború között – Horthy Miklós kormányzó. *4.6. A második világháború jellemzői és következményei* A második világháború kirobbanása. A második világháború főbb eseményei, technikai újításai. A második világháború befejezése. A párizsi békeszerződés. *4.7. Magyarország a második világháborúban* Hazánk helyzete a második világháború előtt: a békés revízió Hazánk szerepe a második világháborúban. A Don-kanyar magyar katonái: megemlékezés a hősi halottakról. *4.8. A holokauszt Európában és Magyarországon* Hazánk német megszállása. Koncentrációs táborok Európában.	levél írása a frontvonalról. Frontok modellezése terepasztalon – a villámháború és az állóháború fogalmának kialakítása. Az országhatárokon belül és kívül élő magyarok mindennapjai a trianoni döntést követően – életképekről tények megfogalmazása önálló vélemények hozzáfűzésével. Érvek megfogalmazása a fajgyűlölettel, idegengyűlölettel szemben. A fasiszta és a szövetséges országok csoportosítása. Bekövetkezett változások felismerése a háborús kronológia áttekintésével. A II. világháború hadieszközeinek megnevezése. Fasiszta eszmék felismerése. Dokumentumfilmek megtekintése, megbeszélése. Életkép a koncentrációs táborokban – jellemzők gyűjtése. Részletek olvasása, értelmezése a kort feldolgozó irodalomból.
Fogalmak	világháború, antant, központi hatalmak, állóháború, front, tank, köztársaság, tanácsköztársaság, trianoni békeszerződés, bank, munkanélküliség, fasizmus, nemzetiszocializmus, zsidótörvény, koncentrációs tábor, deportálás, Don-kanyar, nyilas hatalomátvétel, atombomba, Hirosima

Témakör	**5. Hazánk és a nagyvilág a XX. század második felében**	**Javasolt óraszám: 32 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A történelmi tanulás képességének fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* mérlegelő gondolkodás, kauzalitás	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
5.1. A megosztott világ: a hidegháború, az Egyesült Államok és a Szovjetunió vetélkedése Hatalmi csoportosulások kialakulása a II. világháború befejezése után. A berlini fal kiépítése. *5.2. Magyarország a kommunizmus idején* Rákosi Mátyás diktatúrája. Az emberek élete az 1950-es évek elején. *5.3. Az 1956-os forradalom és a Kádár-korszak* Az 1956-os forradalom és Nagy Imre miniszterelnöksége. A Kádár-rendszer jellege, életmódja Az 1980-as évek vége, a Kádár-rendszer válsága. *5.4. A demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon* Rendszerváltoztatás Az Alaptörvény és a mai magyar demokrácia *5.5. Együttélés a Kárpát-medencében: a határon túli magyarok; a magyarországi nemzetiségek a 19. századtól napjainkig.*	Adatok, tényinformációk gyűjtése a XX. század második felében élt polgárok mindennapjairól. Időszalag, időtorony alkalmazása, történelmi évszámok jelölése. Térképről adatok leolvasása. Rövidítések – fogalmak egyeztetése (pl. ENSZ, NATO, Varsói Szerződés). A személyi kultusz jellemzőinek csoportosítása. Tárgyi és írásos emlékek megtekintése az ötvenes évekből. A személyi kultusz, a diktatúra, a pártállam jellemző jegyeinek fölismerése. Évszámok jelölése időszalagon. Szocialista iparvárosok jelölése térképen; rajz, makett készítése a gyárvárosokról. Címerek összehasonlítása a XX. század különböző korszakaiban. Jellemzők megkülönböztetése. Látogatás az 1956-os forradalomhoz kapcsolódó múzeumi kiállításon. Játékfilm, dokumentumfilm megtekintése az 1956-os forradalomról és szabadságharcról. Képek gyűjtése, csoportosítása a hatvanas, hetvenes, nyolcvanas évek hazai életmódjáról. Plakátképek bemutatása: a szovjet csapatok kivonulása Magyarország területéről.

Fogalmak	hidegháború, Egyesült Nemzetek Szervezete, NATO, Varsói Szerződés, személyi kultusz, többpártrendszer, egypártrendszer, diktatúra, pártállam, termelőszövetkezet, munkatábor, forradalom, Alaptörvény/Alkotmány, szabadságharc, eladósodás

Témakör	**6. Régiók története, mérlegen a magyar történelem: lábnyomaink a nagyvilágban; a magyar megmaradás kérdései.**	**Javasolt óraszám: 14 óra**
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A történelmi tanulás képességének fejlesztése. *Képességfejlesztési fókuszok:* mérlegelő gondolkodás; megkülönböztetés, azonosítás, összehasonlítás a cselekvés szintjén.	

Fejlesztési ismeretek	**Fejlesztési tevékenységek**
6.1. Az Európai Unió létrejötte Az Európai Unió szerepe a történelmi-társadalmigazdasági események alakulásában *6.2. A vasfüggöny lebontása és következményei a keleti blokk országaiban* A szocialista államrendszerek fölbomlásának következményei *6.3. Globális problémák: urbanizáció, környezetszennyezés, terrorizmus, migráció, klímaváltozás* A tudományos-technikai forradalom hatása az emberek mindennapi életére *6.4. Az Alaptörvény, a jogállamiság intézményei a mai Magyarországon* Az Alaptörvény múltja és jelene – az alapvető jogok *6.5. A hagyományos, illetve agrártársadalmak; a modern, illetve ipari társadalmak* *6.6. A határon túli magyarság sorsa* *6.7. A magyarországi nemzetiségek kultúrája, helyzete*	A szocialista országok utódállamai nevének, fővárosainak csoportosítása – az adott nemzethez kötődő információk gyűjtése. Az új államhatárok megkeresése a térképen. Különböző technológiákról történő információgyűjtés. Tablókészítés az utóbbi két évtized technikai változásairól. A Magyarországon életbe lépett Alaptörvény értelmezése. Feladatok megoldása az alapvető jogok érvényesítésével kapcsolatosan. Gyűjtőmunka, tablókészítés. A Magyarországon élő nemzetiségekhez kötődő tradíciók bemutatása – hagyományőrző foglalkozások keretében. A határainkon túl élő magyarság helyzete a világban – fotók gyűjtése, honlapok keresése; információk gyűjtése a magyar identitás megőrzésével kapcsolatosan, tanári irányítás mellett. Fogalmak, képek csoportosítása a globalizált világ témakörében.

Fogalmak	Európai Unió, Szovjetunió, Csehszlovákia, Jugoszlávia, jóléti társadalom, alaptörvény, jogállamiság, demográfia, népesedés, kisebbség, vallás, határon túli magyarság

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló kezelni tudja a kiemelkedő történelmi személyiségekről gyűjtött életrajzi adatokat. Ismeri a reformkor haladó politikusainak nevét és törekvéseikről néhány mondatban beszámol. A reformkor eseményei között történelmi összefüggéseket szempontsor szerint fölismer tanári irányítás mellett. Összefüggéseket tud említeni a világtörténelem és hazánk történelmének eseményei között. A nemzeti alapműveltséghez tartozó évszámokhoz történelmi ismeretet kapcsol. Az adott tematikai egység tárgyalt témaköreiben – képességeinek megfelelően – írásban és/vagy szóban számot ad a tanult elemi történelmi ismereteiről. Gazdasági, társadalmi változásokra példát tud mondani. A térképen meg tudja mutatni a szabadságharc legfontosabb helyszíneit, szempontsor alkalmazásával beszámol a történelmi eseményekről. Információkat képes gyűjteni a történelmi atlaszból. Képről felismeri gróf Széchenyi Istvánt, Kossuth Lajost, Deák Ferencet. Felismeri Budapest történelmileg nevezetes épületeit. A második világháború főbb helyszíneiről, évszámairól, legfontosabb eseményeiről a térkép adatainak segítségével beszámol. A nemzetiszocialista, fasiszta eszmék tartalmát fölismeri, a faj- és idegengyűlöletet elutasítja. Néhány történelmi tárgyú verset, elbeszélést, regényt ismer. Magyarországhoz, hazánk történelmi személyiségeihez pozitív attitűddel viszonyul. A tanult ismeretekhez kapcsolódó dokumentumanyagot képességei szerint értelmezi. Egyszerű összefüggéseket fölismer, azokból következtetéseket képes levonni. A történelem műveltségterülethez kapcsolódó eszközöket, tantárgyi segédleteket a jártasság szintjén tudja alkalmazni.

A könyvtár programja

Az iskolai könyvtárra vonatkozó jogszabályok

2011.évi CXC. tv. a nemzeti köznevelésről:
46.§ (6) c) A tanuló joga, hogy igénybe vegye az iskolai, kollégiumi könyvtári szolgáltatásokat.
62.§ (12) „Az iskolai, kollégiumi könyvtárostanár, könyvtárostanító a neveléssel-oktatással lekötött munkaidő keretében biztosítja a könyvtár nyitva tartását, a könyvtári órákat.
63. § (1)A pedagógus joga: „az iskola könyvtárán keresztül használatra megkapja a munkájához szükséges tankönyveket, tanári segédkönyveket, az intézmény SZMSZ-ében meghatározottak szerinti informatikai eszközöket,..”
20/2012. EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
163.§ (1) „Az iskolai, kollégiumi könyvtár az iskola, kollégiumműködéséhez, pedagógiai programjának megvalósításához, a neveléshez, tanításhoz, tanuláshoz szükséges dokumentumok rendszeres gyűjtését, feltárását, megőrzését, a könyvtári rendszer szolgáltatásainak elérését és mindezek használatát, továbbá a könyvtárhasználati ismeretek oktatását biztosító, az intézmény könyvtárpedagógiai tevékenységét koordináló szervezeti egység”.
(2) Az iskolai, kollégiumi könyvtár 20/2012. EMMI rendelet 162. § (1) értelmében a fenntartó gondoskodik „a telephelyen működő könyvtári részlegről, az esélyegyenlőség biztosítsa érdekében”.

165. § (1) a) könyvtári felszerelések, eszközök.
165. § (4) „...a könyvtárostanár nem csak információt szolgáltat, hanem nevelő-oktató tevékenységet folytat, melyet könyvtár pedagógia programja irányít”
166.§ (1)c) „a könyvtáros könyvtár pedagógiai programja szerinti tanórákat tart”
166.§ (2)a) „egyéb foglalkozás:a tanórákon kívüli egyéni vagy csoportos, pedagógiai tartalmú foglalkozás, amely a tanulók fejlődését szolgálja”
167.§ (1) „az iskolai, kollégiumi könyvtár gyűjteményét a helyi pedagógiai programnak megfelelően, a tanulók és a pedagógusok igényeinek figyelembe vételével kell fejleszteni.”
1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről;

2013. évi CCXXXII. törvény A nemzeti köznevelés tankönyvellátásáról

243/2003. (XII. 17.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról;

3/1975. (VIII. 17) KM-PM együttes rendelet a könyvtári állomány ellenőrzéséről (leltározásáról) és az állományból történő törlésről szóló szabályzat kiadásáról;

110/2012. Kormányrendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról

501/2013. (XII. 29.) Korm. rendelet A nemzeti köznevelés tankönyvellátásáról szóló 2013. évi CCXXXII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról, valamint a tankönyvellátásban közreműködők kijelöléséről

17/2014. (III.12.) EMMI rendelet A tankönyvvé, pedagógus-kézikönyvvé nyilvánítás, a tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvellátás rendjéről

[1]Az idézetek forrása: Iskolai könyvtárakra vonatkozó legalapvetőbb jogszabályi előírások.

Helyzetelemzés

A könyvtár szerepe az iskola pedagógiai programjában

Az iskolai könyvtárnak segítenie kell a tanulást, a tanulók információs és kommunikációs kultúrájának fejlődését, az információkban való eligazodását. Iskolai könyvtárunk a tanulás fontos színtere és eszköze. Arra kell törekednünk, hogy elsajátítsák az eredményes tanulás módszereit, technikáját. Az iskolai könyvtár szolgáltatásaival az iskolai oktató-nevelő munka meghatározó színtere legyen

Az iskolai könyvtár pedagógiai programja szerves része az intézmény pedagógiai programjának.

A könyvtár-pedagógia helyzete és szerepe az intézményben

A könyvtár pedagógiai jellemzői, feladatai:

- támogatja és erősíti az iskola pedagógiai programjában és helyi tantervében megfogalmazott célok megvalósítását.
- együttműködik a nevelőtestülettel.
- gyűjteményét lehetőség folyamatosan fejleszti, feltárja, őrzi, gondozza, rendelkezésre bocsátja.
- biztosítja a könyv-és könyvtárhasználati órák megtartását.

- az egész iskolai közösség számára biztosítja az olvasás lehetőségét, az információforrásokat és az iskolai könyvtári szolgáltatásokat.

1.Nevelési program

1.1.Fejlesztési területek, módszertani alapelvek, kulcskompetenciák (NAT)

A személyiség fejlesztése:

-önművelésre nevelés

-olvasóvá nevelés

-önállóbb ismeretszerzésre nevelés

Információs műveltség kialakítása:

-a könyvtári dokumentumok használatának elsajátítása

-az információ megszerzésének és felhasználási készségének fejlesztése

Könyvtárhasználati kompetenciák kialakítása

-ismerjék meg és használják a tanulók az iskolai könyvtár állományát, szolgáltatásait

-gyakorolják a könyvtári eszköztárra épített ismertszerzést

Dokumentumismeret-és használat

-ismerje meg használja a tanuló az adott műveltségterület alapdokumentumait (lexikonok, enciklopédiák, szótárak, adattárak) és a modern ismerethordozókat (AV-dokumentumok, számítógépes programok, multimédia)

-tudja használni a megismert dokumentumok tájékoztató apparátusát (tartalom, előszó, mutatók)

-ismerje és használja a közhasznú információs eszközöket és forrásokat (pl. internet)

A könyvtári tájékozódás segédeszközeinek ismerete és használata

-Ismerje meg és rendszeresen használja a különböző kézikönyvtári dokumentumokat (lexikon, enciklopédia, szótár)

-Gyakorolja a kézikönyvek használatát (szócikk, élőfej, mutatók)

1.2. A kerettantervek bevezetői

A kerettanterv két tantárgyba is integrálja a könyvtárhasználati ismeretek oktatását: a magyar nyelv és irodalomba, valamint az informatikába.

A magyar nyelv és irodalom tantárgyban elsősorban a könyvtárhasználat során fellelt információ feldolgozása zajlik.

Az informatika tárgyba integrálódott könyvtárhasználat az ismeretek a könyvtárra, mint információtároló és szolgáltató egységre. a dokumentumokra, mint forrásokra, és elérhetőségüket biztosító tájékoztató eszközökre vonatkoznak.

Az alapfokú nevelés-oktatás záró szakaszának (5-8. évfolyam) követelményei:
Használja rendszeresen az iskolai könyvtárat, igazodjon el a könyvtár tereiben, tudja igénybe venni szolgáltatásait. Ismerje és alkalmazza a könyvtárhasználat szabályait és kövesse a könyvtárban való viselkedés normáit
A dokumentumtípusok formai és tartalmi sajátosságainak ismeretében legyen képes önálló használatukra. Lássa, hogy a technika fejlődésével az információk folyamatosan változó ismerethordozókon jelennek meg, és szerezzen tapasztalatokat ezek használatában.
Ismerje a kézikönyvtár szerepét a tájékozódásban. Iskolai feladatai megoldásához és mindennapi tájékozódásához tudja kiválasztani és használni a megfelelő segédkönyveket.

Célunk, hogy tanulóinkat az iskolában eltöltött évek alatt alkalmassá neveljük arra, hogy a könyvtárat a tanulásban és szórakozásban felhasználható és felhasználandó írásos használni tudják.

1.3.1.Az információs műveltség elsajátíttatása

A könyvtárhasználati ismeretek elsajátítása tantárgyközi feladat is, az egész tantestület közös ügye. Akkor tudjuk a könyvtár használatára, önművelésre nevelni diákjainkat, ha ezt a feladatot minden nevelő sajátjának érzi.

Az iskola tevékenységében hasznosítja mindazokat az információhordozókat, melyeket az iskolai könyvtár gyűjtőköre tartalmaz. A tanulókkal való differenciáltfoglalkozás szolgálja az ismeretek elsajátítását, a tanulást, az önművelést, a tehetséggondozást és a felzárkóztatást.

1.3.2. Tanórai célkitűzések

Az önálló ismeretszerzés elsajátítása érdekében az iskola tantervi programja szerint szervezi és a nevelőtestülettel együttműködve valósítja meg a tanulók könyvtárhasználati felkészítését, segíti informatikai szemléletük, információkezelési szokásaik kialakítását..

A könyvtárhasználati órán használt módszerek és munkaformák:

csoportmunka, páros munka, frontális osztálymunka, egyéni munka, tanári közlés, előadás, tanulói kiselőadás, magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, szerepjáték.

1.4 Tehetséggondozás, felzárkóztatás

Az iskola pedagógiai tevékenységének szerves része a tehetséggondozás és a lemaradók felzárkóztatása. E tevékenységek egyik sarkalatos követelménye a tartós, személyes kapcsolat, amelynek kialakításában fontos szerepet tölt be a könyvtár és a könyvtárostanár. Az iskolai könyvtárba érkező tanulók, tanulócsoportok összetétele merőben eltérő, és nagyfokú differenciáltság jellemzi az egyes tanulók viszonyulását könyvhöz, olvasáshoz, könyvtárhoz.

Nagyon fontos, hogy legyen előzetes ismeretünk a tanulók könyvhöz, olvasáshoz való viszonyulásáról. A tervezéskor vegyük figyelembe a szülői ház, a tanulók otthonról hozott könyvkultúráját.

2. Oktatási program

Iskolánkban négy évfolyamon, heti 1-1 óra könyvtárhasználati rehabilitációs órát biztosítunk tanulóinknak.
A könyvtárhasználatra nevelés tantárgyközi feladat is. A könyv –és könyvtárhasználati órák színhelye az iskolai könyvtár.

5. évfolyam

Cél

Igazodjon el a könyvtár tereiben, állományrészeiben, tudja igénybe venni szolgáltatásait. Használja rendszeresen az iskolai könyvtárat, ismerje és alkalmazza a könyvtárhasználat szabályait és kövesse a könyvtárban való viselkedés normáit

Témakörök

Az iskolai és a lakóhelyi közművelődési könyvtár használati rendje, szabályai. Szabadpolcos raktári rend. A dokumentumok főbb típusai. A könyv formai elemei.

Ismerje meg a tanuló az iskolai használati rendjét, szabályait. Legyen tisztában a szabadpolcos könyvtári renddel. Ismerje meg dokumentumok főbb típusait. Legyen képes információkat szerezni a különböző dokumentumokból.

6. évfolyam

Cél

Ismerje a kézikönyvtár tájékozódásban betöltött szerepét. Tudjon különböző szempontok szerint dokumentumokat keresni a könyvtár betűrendes katalógusában.

Témakörök

A direkt tájékoztató eszközök (általános lexikonok, enciklopédiák és szótárak) műfaji meghatározása, használatuk bemutatása. A betűrendes katalógus.

Tudjon eligazodni az iskolai könyvtár szabadpolcos állományában. Legyen jártas a korosztály számára készült kézikönyvek használatában. Tudjon szerző és cím szerint dokumentumokat keresni a betűrendes leíró katalógusban.

7. évfolyam

Cél

Ismerje meg a különböző könyvtártípusokat. Lássa, hogy a technika fejlődésével az információk újabb ismerethordozókon jelennek meg és szerezzen tapasztalatokat ezek használatára.

Tananyag, témakörök

Rövid könyvtártörténeti áttekintés az ókortól napjainkig. Az alapvető könyvtártípusok, könyvtári rendszer. A könyv tájékoztató rendszere. Audiovizuális dokumentumok a könyvtárban. A kézikönyvek.

A tanuló igényeinek megfelelően tudatosan vegye igénybe az iskolai könyvtár szolgáltatásait. Legyen képes a különböző dokumentumfajták tudatos használatára.

8. évfolyam

Cél

Tudjon dokumentumokból szabályosan idézni és a forrásokra hivatkozni. Tapasztalatai alapján lássa a könyvtár szerepét az ismeretszerzésben, a szabadidő tartalmas eltöltésében.

Használja a betűrendes leíró katalógust, és tartalom szerint tudjon segítséggel irodalmat keresni a szakkatalógusban. Legyen képes a kiválasztott forrást használni.

Tananyag, témakörök

A katalógus fajtái (ETO szakkatalógus), ezek használata

2.2.Taneszközök

A könyvtár teljes eszköztára, szolgáltatásai.

Audiovizuális anyag, számítógépes infrastruktúra (adatbázis, internet, multimédia).

A pedagógusok és a tanulók által felhasznált taneszközök.

2.3.Tanórai tevékenységek

Könyvtárhasználati óra

Célja és témája: A könyvtárhasználati ismeretek elsajátíttatása.

Olyan tudást tudjanak magukénak, amelyet a tanulás során és bármely más tevékenységben is hasznosítani tudnak.

2.4.Tanórán kívüli tevékenységrendszer

Különböző versenyekre való felkészülés helyszíne

Korrepetálások, szakkörök, fejlesztő foglalkozások helyszíne